PRVÁ KNIHA MOJŽIŠOVA (GENESIS)

Na začiatku stvoril Boh nebesá a zem.
(2)I stala sa[1] zem pustotou[2] a prázdnotou[3] a nad tvárou[4] hlbiny[5] *nastala* tma
a nad tvárou[4] vôd sa vznášajúci[6] Boží
Duch[226]. (3)A Boh povedal: Nech na-
stáva[1 305] svetlo; i nastalo[1] svetlo (4)a Boh
to svetlo uvidel, že *je* dobré, i spravil Boh
rozlíšenie[7] medzi svetlom a medzi tmou.
(5)A svetlu dal Boh názov deň[8] a tme dal
názov noc[8]; i nastal[1] večer a nastalo[1] ráno,
deň prvý[9].

(6)A Boh povedal: Nech vprostred vôd
vzniká[1 305] klenba[10] a nech je[1 305] hranicou[7 11]
medzi vodami a vodami. (7)A Boh tú
klenbu[10] zriadil[12] a spravil hranicu[7] medzi
vodami, ktoré *sú* voči klenbe[10] zospodu,
a medzi vodami, ktoré *sú* voči klenbe[10]
zvrchu; a tak sa stalo[1]. (8)A tej klenbe[10]
dal Boh názov nebesá[8]; i nastal[1] večer
a nastalo[1] ráno, deň druhý.

(9)A Boh povedal: Nech sa vody spod
nebies zhŕňajú[305] na jedno miesto[353]
a nech sa ukazuje[13 305] súš; a tak sa stalo[1].
(10)A Boh dal súši názov zem[8] a súhrnu
vôd dal názov moria[8 14]; a Boh uvidel, že *to*
je dobré. (11)A Boh povedal: Nech zem
dáva[305] vyrásť[15] mladému porastu[16], býliu[17]
vysemeňujúcemu sa semenom[15], ovoc-
nému[18] stromoviu[17] rodiacemu[12] na zemi
ovocie[18] podľa svojho[19] druhu, v ktorom
bude jeho semä; a tak sa stalo[1] (12)a zem
vydala mladý porast[16], býlie[17] vysemeňu-
júce sa semenom[15] podľa svojho[20] druhu[21]
a stromovie[17] rodiace[12] ovocie[18], v ktorom
bolo jeho semä, podľa svojho[19] druhu[21].
A Boh uvidel, že *to je* dobré; (13)i nastal[1]
večer a nastalo[1] ráno, deň tretí.

(14)A Boh povedal: Nech na klenbe[10]
nebies vznikajú[1 305] zdroje svetla[22] na rozlí-
šenie[7] medzi dňom a medzi nocou; i budú
za znamenia[23] a[24] na určené obdobia a na
dni a roky[25] (15)a budú na klenbe[10] nebies
za zdroje svetla[22 23] na osvetľovanie na
zemi; a tak sa stalo[1] (16)a Boh zriadil[12] dva
veľké zdroje svetla[22], väčší[26] zdroj svetla[22]
na ovládanie[112] dňa a menší[26] zdroj svetla[22]
na ovládanie[112] noci, a hviezdy; (17)a Boh
ich umiestil na klenbe[10 27] nebies na osvet-
ľovanie na zemi (18)a na vládu[112] vo dne
aj v noci a na rozlíšenie[7] medzi svetlom
a medzi tmou. A Boh uvidel, že *to je*
dobré; (19)i nastal[1] večer a nastalo[1] ráno,
deň štvrtý.

(20)A Boh povedal: Nech sa vody
rozhemžujú[305] hemžením[15 28] živých by-
tostí[29 30] a nad zemou na tvári[4] klenby[10]
nebies nech sa rozlieta[305] letúnstvo[17 28 31].
(21)A Boh stvoril veľké vodné zvieratá[32]
a všetky pohybujúce sa[33] živé bytosti[29 30],
ktorými sa zahemžili[34] vody, podľa ich
druhov, aj všetko okrídlené letúnstvo[17
31] podľa jeho druhu; a Boh uvidel, že *to*
je dobré (22)A Boh ich požehnal výro-
kom: Ploďte[35] a množte sa a napĺňajte[36]
vody v moriach[15], a letúnstvo[17 31] nech sa
množí[36 305] na zemi. (23)I nastal[1] večer
a nastalo[1] ráno, deň piaty.

(24)A Boh povedal: Nech zem vydáva[305]
živé bytosti[29 30] podľa ich[37] druhu, doby-
tok[17 38] a plazivé[33] *tvorstvo*[31] a živočíšstvo
zeme podľa jeho druhu; a tak sa stalo[1],
(25)a Boh zhotovil[12] živočíšstvo zeme
podľa jeho druhu a dobytok[17 38] podľa jeho
druhu a všetko plazivé[33] *tvorstvo*[31] pôdy[39]
podľa jeho druhu; a Boh uvidel, že *to je*
dobré.

(26)A Boh povedal: Zhotovujme[12 305] člo-
veka[40] v náš obraz, podľa našej podoby[41],
a nech majú[305] moc[42] nad rybami[29] mora[43]
a nad letúnstvom[17 31] nebies a nad dobyt-
kom[17 38] a nad celou zemou a nad všetkým
plazivým[33] *tvorstvom*[31], plaziacim sa[33] po
zemi. (27)I stvoril Boh človeka[40] v svoj
obraz, stvoril ho v obraz Boha, stvoril ich
mužským pohlavím a ženským pohlavím.

(28)A Boh ich požehnal, i povedal im
Boh: Ploďte[35] a množte sa a napĺňajte[36]
zem a podmaňujte[36] ju a majte moc[42] nad
rybami[29] mora[43] a nad letúnstvom[31] nebies
a nad všetkým živočíšstvom, pohybujúcim
sa[33] po zemi. (29)A Boh povedal: Hľa, dal
som vám všetko býlie[17] vysemeňujúce[15] sa
semenom, ktoré *je* na tvári[4] celej zeme,
a všetko stromovie[17], na ktorom *je* ovocie[18]

www.mos.fb.sk/kaku

stromovia[17], vysemeňujúce[15] sa semenom;
to vám bude za potravu. (30)A všetkému
živočíšstvu zeme a všetkému letúnstvu[31]
nebies a všetkému pohybujúcemu sa[33] po
zemi, v čom je duša života[44], *som dal* za po-
travu všetku zeleň býlia[17]; a tak sa stalo[1].

(31)A Boh uvidel všetko, čo bol spra-
vil[12], a hľa, *bolo to* veľmi dobré. I nastal[1]
večer a nastalo[1] ráno, deň šiesty.

2 I boli nebesá a zem a všetko ich osa-
denstvo[45] dohotovené[46] (2)a v deň
siedmy mal Boh dohotovené[46 47] svoje die-
lo[894], ktoré bol konal[12 48], a od všetkého
svojho diela[894], ktoré bol konal[12 48], v deň
siedmy prestal[49]. (3)A Boh deň siedmy
požehnal a posvätil ho, lebo v ňom pre-
stal[49] od všetkého svojho diela[894], ktoré
Boh *svojou* činnosťou[12 50] stvoril.

(4)Toto[51] *sú* dejiny vzniku[52] nebies
a zeme pri ich vzniku stvorením[53] v deň
zriadenia[12 54] nebies a zeme *od* Hospodina,
Boha, (5)kým[132] na zemi ešte nebolo žiad-
neho poľného krovia[55] a nevzrastalo ešte
žiadne poľné býlie[17 55], lebo Hospodin,
Boh, nedával[48] na zem pršať a nebolo
človeka na obrábanie[743] pôdy[39] (6)a*le* zo
zeme vystupoval*i* výpar*y* a všetku tvár[4]
pôdy[39] zvlažovali. (7)A Hospodin, Boh,
na človeka stvárnil[56] prach[57] z pôdy[39]
a v jeho nozdry vdýchol vanutie[58] života[59],
i stal sa[1] človek živou dušou[60 89].

(8)A Hospodin, Boh, v Édene[61], na vý-
chode[330], vysadil záhradu, a človeka, kto-
rého vytvoril[56], tam postavil[384]. (9)A Hos-
podin, Boh, dal, aby z pôdy[39] vyrástlo
všetko stromovie[17], žiadúce výzorom[62]
a dobré na poskytovanie potravy[63], aj
strom[17 64] života[59] vprostred záhrady,
a strom[17 64] poznania dobrého a zlého[65].

(10)A na zavlažovanie záhrady vycho-
dila z Édenu rieka a odtadiaľ sa delila
a stala sa[1] štyrmi hlavnými *prúdmi*[66 89];
(11)meno prvého[9 66]: Píšon, on, ktorý[66]
obteká[67] celú zem Chavílá, kde *je* zlato,
(12)a zlato onej zeme *je* dobré; tam *je*
bdelion[68] a kameň ónyx[69]. (13)A meno
rieky druhej: Gíchón, on, ktorý obteká[67]
celú zem Kúš. (14)A meno rieky tretej:
Hiddekel[70], on, ktorý tečie[71] na východ *od*
Aššúra[72 319]. A rieka štvrtá *je* on, Peráth[73].

(15)A Hospodin, Boh, vzal človeka
a usadil[178] ho v záhrade Éden na jej obrá-
banie[743] a na jej stráženie[447]. (16)A Hos-
podin, Boh, človekovi rozkázal výrokom:
Zo všetkého stromovia[17] záhrady smieš[74]
ľubovoľne[75] jedávať, (17)a*le* zo stromu[17 64]
poznania dobrého a zlého[65], z neho jedá-
vať nebudeš[74], lebo v deň svojho zajedenia
z neho istotne[75] budeš musieť[74] umrieť[93].

(18)A Hospodin, Boh, povedal: Nie *je*
dobré človekovi byť osamote[560]; musím[74]
mu zriadiť[12] pomoc, sťa*by* jeho náprotivok[76]. (19)A Hospodin, Boh, bol z pôdy[39]
vytvoril[56] všetko poľné živočíšstvo[77]
a všetko letúnstvo[11] nebies, i priviedol *ho*
k človekovi na zistenie[78], čo mu bude dá-
vať za názvy[79 80], a všetko, čo mu človek
bude dávať za názvy[79 80], živým bytos-
tiam[29 30 80], ono *že bude* jeho[80] meno.
(20)človek nazval všetok dobytok[38 79] a le-
túnstvo[11 79] nebies a všetko poľné živočíš-
stvo[77 79] menami[81], a*le* pomoc, sťa*by* jeho
náprotivok[76], sa Ádámovi[82] nenašla[83].

(21)A Hospodin, Boh, uvrhol na člo-
veka tuhý spánok, i zaspal[84]; a vzal jedno
z jeho rebier a na jeho miesto vsadil
mäso[85], (22)a to rebro, ktoré z človeka
vzal, vybudoval Hospodin, Boh, v ženu
a priviedol ju k človekovi, (23)a človek
povedal: Táto *je* tentoraz kosť z mojej
kosti a mäso z môjho mäsa; tejto sa bude
dostávať názvu[79] mužica[86], lebo ona[87] bola
vzatá z muža. (24)Preto bude muž opúš-
ťať svojho otca a svoju mať a ulipne na[88]
svojej žene, i budú[1 48] jedným mäsom[89].
(25)A oni obaja, človek aj jeho žena,
boli[1 48] nahí a nehanbili sa.

3 A zo všetkého poľného živočíšstva[77],
ktoré Hospodin, Boh, zhotovil[12],
najchytrejším sa prejavil[1] had; i povedal
k žene: *Je* ozaj *tak*, že Boh povedal: ne-
budete[74] jedávať zo všetkého stromovia[17]
záhrady? (2)A žena k hadovi povedala:
Z ovocia[18] stromovia[17] záhrady jedávame[90],
(3)a*le* z ovocia[18 91] stromu[17 64], ktorý *je*
vprostred záhrady, povedal Boh: z neho
nebudete[74] jedávať ani naň siahať[92], aby
ste nemuseli[74] umrieť[93]. (4)A had pove-
dal k žene: Vôbec[75] nemusíte[74] umrieť[93],
(5)pretože Boh vie, že v deň vášho zaje-
denia z neho – tu[132] budú vaše oči otvo-
rené, i budete[1] ako Boh[94], poznajúc dobré
a zlé[65]. (6)A žena zistila[78], že ten strom[17 64]
je dobrý na poskytovanie potravy[63] a *že*

www.biblia.sk

on *je* túžbou[95] očiam, a *že* ten strom *je*
žiadúci na dodanie chápavosti[96], i vzala
z jeho ovocia[18] a zajedla a dala spolu[97]
aj svojmu mužovi, i zajedol (7)a oči ich
oboch boli otvorené, i spoznali, že *sú*
oni nahí; i pozošívali[98] lístie figovníka
a spravili si zástery. (8)A počuli hlas[99]
Hospodina, Boha, prechádzajúceho sa
pri ochladení[100] dňa[101] v záhrade; a člo-
vek a jeho žena sa pred tvárou[102] Hospo-
dina, Boha, skryli vprostred stromovia[17]
záhrady. (9)A Hospodin, Boh, na člo-
veka[1308] zavolal a povedal mu: Kde *si* ty?
(10)I povedal: Počul som v záhrade tvoj
hlas[99] a zľakol som sa, lebo *som* ja nahý,
a skryl som sa. (11)I povedal: Kto ti ozná-
mil[103], že *si* ty nahý? Či si zajedol z toho
stromu, ktorý som ti zakázal, žeby si
z neho nejedol[104]? (12)A človek povedal:
Žena, ktorú si mi dal, *žeby bola* so mnou,
ona mi z toho stromu dala, i zajedol som.
(13)A Hospodin, Boh, povedal žene: Čo si
to[105] spravila? A žena povedala: Oklamal
ma had, i zajedla som. (14)A Hospodin,
Boh, povedal k hadovi: Pretože si spravil
toto, *si*[305] ty prekliaty nad všetok doby-
tok[38] a nad všetko poľné živočíšstvo[77]; *po*
všetky dni svojho života[59] budeš chodiť po
svojom bruchu a žrať prach[57]. (15)A me-
dzi teba a medzi ženu zavádzam[106] ne-
priateľstvo, aj medzi semä tvoje a medzi
semä jej; ono ti musí[74] potrieť[107] hlavu a ty
mu budeš potierať pätu[108]. (16)K žene po-
vedal: Veľmi budem množiť[109] tvoje utrpe-
nie[110] v tvojom tehotenstve[111], deti[651] budeš
rodiť v trápení[110], i *bude* tvoja túžba za
tvojím mužom a on nad tebou bude vlád-
nuť[112 113]. (17)A Ádámovi[82] povedal: Pretože
si poslúchol hlas svojej ženy a zajedol si
zo stromu[17 64], ktorý som ti zakázal[104] vý-
rokom: nebudeš[74] z neho jedávať, *bude*
pôda[39] tvojou vinou prekliata; *po* všetky
dni svojho života[59] *z* nej budeš jedávať
v utrpení[110], (18)i bude ti vynášať[114] tŕnie[17]
a bodľač[17] a budeš jedávať poľné býlie[17 55].
(19)Chlieb budeš v pote svojho obličaja[485]
jedávať *až* po svoj návrat do pôdy[39], lebo
z nej si bol vzatý, lebo *si* ty prach[57] a do
prachu[57] sa musíš[74] navrátiť.

(20)A človek nazval meno svojej ženy
Eva[115], lebo ona bola[1] materou všetkého
živého.

(21)A Hospodin, Boh, Ádámovi[82] a jeho
žene spravil odevy *z* kože a obliekol ich.

(22)A Hospodin, Boh, povedal: Hľa,
človek sa stal[1] poznaním[116] dobrého
a zlého[65] sťa*by* jedným z nás[117]; a teraz aby
sa ne*stalo, žeby* vystrel[118] svoju ruku a vzal
aj zo stromu[17 64] života[59] a zajedol a žil[48]
navždy[119]! (23)A Hospodin, Boh, ho zo
záhrady Édena vypudil[118 120] obrábať[743]
pôdu[39], odkiaľ bol vzatý. (24)Tak[132] člo-
veka vyhnal[121] a od východu k záhrade
Édenu postavil kerúbov s plameňom[122]
kmitajúceho[123] meča strážiť[447] cestu *ku*
stromu[17 64] života[59].

4 A človek Evu, svoju ženu, spoznal[124],
i otehotnela a porodila Kajina[125]
a povedala: S Hospodinom[126] som nado-
budla[125] muža. (2)A ďalej porodila[127] jeho
brata, Abela[128]; a Abel sa stal[1] pastierom
drobného dobytka[129] a Kajin sa stal[1] obrá-
bačom[743] pôdy[130].

(3)A po uplynutí[131] *koľkýchsi* dní sa
stalo[1], že[132] Kajin z úrody[18] pôdy priniesol
Hospodinovi dar[133]; (4)a Abel, aj on, pri-
niesol z prvotín[134] svojho drobného do-
bytka a z ich tuku[135]. A Hospodin pozrel[136]
na Abela a na jeho dar[133 137], (5)a*le* na Ka-
jina a na jeho dar[133] nepozrel[136 137]. A Kajin
sa veľmi rozhneval[138] a jeho tvár sklesla;
(6)a Hospodin ku Kajinovi povedal: Prečo
si sa rozhneval[138] a prečo sklesla tvoja
tvár? (7)Či sa nepovznesie[139], ak budeš
konať správne? No[132] ak správne konať
nebudeš, leží[1329] hriech[140] pri vchode[220],
i *bude* jeho dychtivosť za tebou, a*le* vlád-
nuť[112] budeš ty nad ním[113].

(8)A Kajin k Abelovi, svojmu bratovi,
prehovoril, a pri ich pobyte[1039] v poli sa
stalo, že[132] sa Kajin proti Abelovi, svojmu
bratovi, pozdvihol a zabil ho. (9)A Hos-
podin ku Kajinovi povedal: Kde *je* Abel,
tvoj brat? I povedal: Neviem; či *som* ja
strážcom svojho brata? (10)A povedal:
Čo si spravil? Čuj – krv[141] tvojho brata ku
mne kričí[142] z pôdy! (11)A ty teraz *budeš*[305]
prekliaty od[143] pôdy, ktorá otvorila svoje
ústa na prijatie krvi[141] tvojho brata z tvojej
ruky. (12)Keď budeš obrábať[743] pôdu, ne-
bude ti naďalej dávať[127] svojho bohatstva[144];
budeš na zemi pobehajom a bežencom[145].
(13)A Kajin k Hospodinovi povedal: Môj
trest za vinu[146] *je* ťažší[147] než *sa dá* uniesť[148];

www.mesiasministry.sk

(14)hľa, dnes si ma odohnal[121] z povrchu
tváre[4 149] pôdy[39] a pred tvárou tvojou[102] sa
budem ukrývať a stanem sa[1] na zemi po-
behajom a bežencom[145], i stane sa[1], *že* kto-
koľvek ma zastihne[150 151], ma bude chcieť[74]
zabiť. (15)A Hospodin mu povedal: Preto,
ktokoľvek Kajina zabije[150], bude *to* sedem-
krát pomstené. A Hospodin na Kajina
položil[384] znamenie, aby ho neskolil[104 152],
ktokoľvek ho zastihne[150 151]. (16)A Kajin
z prítomnosti tváre[153] Hospodina odi-
šiel[1211] a usídlil sa v zemi Nód[154], *na* východ
od Édena.

(17)A Kajin spoznal[124] svoju ženu, i ote-
hotnela a porodila Chanócha, i dal sa
budovať mesto[155] a meno toho mesta na-
zval podľa mena svojho syna Chanóch.
(18)A Chanóchovi sa narodil Írád a Írád
splodil Mechújáéla a Mechújáél splodil
Methúšáéla a Methúšáél splodil Leme-
cha. (19)A Lemech si vzal dve ženy;
meno jednej – Ádá, a meno druhej – Cillá.
(20)A Ádá porodila Jávála; on sa stal[1]
otcom obyvateľov[156] stanu a *chovateľov*
dobytka[157]. (21)A meno jeho brata – Júvál;
on sa stal[1] otcom všetkých chápajúcich
sa lýry[158] a flauty[159]. (22)A Cillá – aj ona
porodila, Túvál-Kajina, kováča[160] všetkých
nástrojov *z* mosadze[161] a železa[162]; a Túvál-
-Kajinova sestra *bola* Naamá[163].

(23)A Lemech svojim ženám povedal:
Adá a Cillá, čujte[164] môj hlas, ženy
Lemecha, vpustite v uši[165] môj výrok[166],
že[167] som za svoju pomliaždeninu[168] zabil
muža a za svoju sinavicu[169] chlapca[170];

(24)ak[167] bude Kajin pomstený sedem-
krát, Lemech zato[171] sedemdesiatsedem-
krát.

(25)A Ádám svoju ženu opäť spoznal,
i porodila syna a jeho meno nazvala
Šéth[106 172]... Pretože mi Boh pripravil[106]
iné[173] semä namiesto Abela, pretože ho
Kajin zabil. (26)A Šéthovi – aj jemu sa
narodil syn a jeho meno nazval Enóš[174];
vtedy sa začalo s vzývaním mena[175] Hos-
podina.

5 Toto *je* kniha rodokmeňov[52] Ádáma.
V deň Božieho stvorenia[54] Ádáma[176]
– zhotovil[12] ho v podobu Boha, (2)stvoril
ich mužským pohlavím a ženským po-
hlavím a požehnal ich a v deň ich vzniku
stvorením[53] nazval ich meno Ádám[40 82].

(3)A Ádám prežil tridsať a sto rokov
a splodil v svoju podobu, podľa svojho
obrazu *syna* a jeho meno nazval Šéth.
(4)A dní Ádáma po jeho splodení Šétha
bolo[1] osemsto rokov, i plodil[48] synov
a dcéry. (5)A všetkých dní Ádáma, ktoré
prežil, bolo[1] deväťsto rokov a tridsať ro-
kov, i umrel.

(6)A Šéth prežil päť rokov a sto ro-
kov a splodil Enóša. (7)A po svojom
splodení Enóša prežil Šéth sedem rokov
a osemsto rokov, i plodil[48] synov a dcéry.
(8)A všetkých dní Šétha bolo[1] dvanásť ro-
kov a deväťsto rokov, i umrel.

(9)A Enóš prežil deväťdesiat rokov
a splodil Kénána. (10)A po svojom splo-
dení Kénána prežil Enóš pätnásť rokov
a osemsto rokov, i plodil[48] synov a dcéry.
(11)A všetkých dní Enóša bolo[1] päť rokov
a deväťsto rokov, i umrel.

(12)A Kénán prežil sedemdesiat rokov
a splodil Mahalaleéla. (13)A po svojom
splodení Mahalaleéla prežil Kénán štyrid-
sať rokov a osemsto rokov, i plodil[48] synov
a dcéry. (14)A všetkých dní Kénána bolo[1]
desať rokov a deväťsto rokov, i umrel.

(15)A Mahalaleél prežil päť rokov
a šesťdesiat rokov a splodil Járeda.
(16)A po svojom splodení Járeda prežil
Mahalaleél tridsať rokov a osemsto rokov,
i plodil[48] synov a dcéry. (17)A všetkých
dní Mahalaleéla bolo[1] päť a deväťdesiat
rokov a osemsto rokov, i umrel.

(18)A Járed prežil dva a šesťdesiat
rokov a sto rokov a splodil Chanócha.
(19)A po svojom splodení Chanócha pre-
žil Járed osemsto rokov, i plodil[48] synov
a dcéry. (20)A všetkých dní Járeda bolo[1]
dva a šesťdesiat rokov a deväťsto rokov,
i umrel.

(21)A Chanóch prežil päť a šesťdesiat
rokov a splodil Methúšelacha. (22)A po
svojom splodení Methúšelacha chodil[48 177]
Chanóch tristo rokov s Bohom, i plo-
dil[48] synov a dcéry. (23)A všetkých dní
Chanócha bolo[1] päť a šesťdesiat rokov
a tristo rokov; (24)a Chanóch chodil[48 177]
s Bohom, a nebolo ho, lebo ho Boh vzal.

(25)A Methúšelach prežil sedem
a osemdesiat rokov a sto rokov a splo-
dil Lemecha. (26)A po svojom splodení
Lemecha prežil Methúšelach dva a osem-

www.mlosnik.sk

desiat rokov a sedemsto rokov, i plodil[48] synov a dcéry. (27)A všetkých dní
Methúšelacha bolo[1] deväť a šesťdesiat
rokov a deväťsto rokov, i umrel.

(28)A Lemech prežil dva a osemdesiat
rokov a sto rokov a splodil syna (29)a jeho
meno nazval Nóach[178] výrokom: Tento
nás bude môcť[74] potešiť[179] ohľadne[91] na-
šich prác a ohľadne[91] námahy[110] našich
rúk z *príčiny*[91] pôdy, ktorú Hospodin pre-
klial. (30)A po svojom splodení Nóacha
prežil Lemech päť a deväťdesiat rokov
a päťsto rokov, i plodil[48] synov a dcéry.
(31)A všetkých dní Lemecha bolo[1] sedem
a sedemdesiat rokov a sedemsto rokov,
i umrel. (32)A keď Nóach dosiahol vek[180]
päťsto rokov, splodil[436] Nóach Šéma[181],
Cháma[182] a Jáfetha[183].

6 A keď sa ľudstvo[40] na tvári[4] pôdy za-
čalo množiť[184] a narodili sa im dcéry,
stalo sa[1], (2)že[132] dcéry ľudí[40] videli[48] Boží
synovia, že ony *sú*[185] pekné[429], i brali[48] si zo
všetkých, ktoré *si* vyvoľovali[48 186], *za* ženy.
(3)A Hospodin povedal: Môj Duch[226] sa
s ľudstvom[40 187] nebude navždy[119] prieť[188],
veď[189] aj ono predsa[190] *je* mäso; i bude
jeho dní sto a dvadsať rokov. (4)V oných
dňoch boli[48] na zemi obri, a tak aj potom,
čo Boží synovia vchádzali k dcéram[124]
ľudí[40] a *ony* im rodili. Toto[191] *sú* siláci[192],
ktorí odvždy[193] *boli* vychýrení muži[194].
(5)A Hospodin pozoroval[48 79], že sa zloba
ľudstva[40] na zemi rozmnožila a *že* každá
predstava[278] myšlienok jeho srdca každý
deň[195] *bola* vonkoncom[196] zlá; (6)i bolo[48]
Hospodinovi ľúto, že ľudstvo[40] na zemi
zriadil[12], i rmútil sa[48 197] v svojom srdci[198].
(7)A Hospodin povedal: Ľudstvo[40], ktoré
som stvoril, musím[74] z povrchu tváre[4 149]
pôdy[39] vyhladiť[199], od ľudí po dobytok[17 38],
po plazivé[33] *tvorstvo*[31] a po letúnstvo[17 31] ne-
bies, lebo mi je ľúto, že som ich spravil.
(8)A*le* Nóach našiel v Hospodinových
očiach priazeň[200].

(9)Toto[51] *sú* príbehy[52] Nóacha. Nóach,
spravodlivý muž, bol[1] medzi svojimi sú-
časníkmi[201] dokonalý[202]; Nóach chodil[48 177]
s Bohom. (10)A Nóach splodil troch sy-
nov: Šéma, Cháma a Jáfetha. (11)A zem
bola pred Božou tvárou[203 204] skazená[205],
lebo[132] bola zem naplnená násilenstvom[206].
(12)A Boh *na* zem pozrel, a[463] hľa, bola
skazená[205], pretože všetko mäso skazi-
lo[205 207] svoju cestu[208] na zemi.

(13)A Nóachovi Boh povedal: Pred
moju tvár[203] prišiel[209] koniec všetkého
mäsa, pretože sa zem od[725] nich naplnila
násilenstvom[206]; a hľa, ja[566 1288] – chystám
sa ich zničiť[205 207 225] *aj* so zemou. (14)Urob
si schranu[210] *z* góferového[211] dreva[212]; v tej
schrane[210 213] musíš[74] narobiť komôrok[214]
a zdnu aj zvonku[215] ju vysmoliť smolou[216].
(15)A toto *bude spôsob*, ktorým ju bu-
deš[74] robiť: dĺžka schrany[210] *bude* tristo
lakťov[217], jej šírka päťdesiat lakťov[217] a jej
výška tridsať lakťov[217]. (16)Tej schrane[210]
musíš[74] urobiť svetlík[218] a zvrchu ju dohoto-
viť[46] na laket[217 219], a dvere[220 221] schrany[210]
vsadiť[384] v jej boku; musíš[74] jej[222] urobiť
dolné, druhé a tretie *dlážky*[223]. (17)A[224] ja,
hľa, ja[556 1288] – uvádzam[225] na zem potopu
vôd na vykynoženie[205] všetkého mäsa,
v ktorom *je* duch[226] života[59], spopod ne-
bies; všetko, čo *je* na zemi, musí[74] zahy-
núť. (18)A*le* s tebou chcem[17] ustanoviť[227]
svoju zmluvu, i vojdeš do schrany[210]
ty a s tebou tvoji synovia aj tvoja žena
a ženy tvojich synov. (19)A zo všetkého
živého, zo všetkého mäsa, do schrany[210]
budú[74] vchádzať dvojice z každého na *ich*
zachovanie nažive s tebou; budú *to* sa-
mec a samica[228]; (20)z letúnstva[17 31] podľa
jeho druhu[21] a z dobytka[17 38] podľa jeho
druhu[229], zo všetkého plazivého[33] *tvorstva*[31]
pôdy podľa jeho druhu[21], z každého k tebe
budú[74] vchádzať dvojice na *ich* zachova-
nie nažive. (21)A ty si vezmi od všetkého
jedlého, čo sa jedáva, a narob pre seba zá-
sob[230], a *to* bude na jedenie[231] tebe aj im[232].
(22)A Nóach *to* spravil; podľa všetkého,
čo mu Boh rozkázal, tak spravil.

7 A Hospodin Nóachovi povedal: Vojdi
ty a celý tvoj dom do schrany[210], lebo
teba som zistil[79] v tomto pokolení[201] pred
svojou tvárou[203] *ako* spravodlivého. (2)Zo
všetkého čistého dobytka[38] si musíš[74] vziať
sedem *a* sedem, samca[233] a jeho samicu[234],
a z dobytka[38], ktorý nie *je* čistý, dvojice,
samca[233] a jeho samcu[234]; (3)z letúnstva[31]
nebies tiež sedem *a* sedem, samca a sa-
micu[228], na zachovanie semena na tvári[4]
celej zeme nažive, (4)lebo ešte sedem
dní a[235] ja dávam[225 236] na zem pršať, štyridsať dní a štyridsať nocí, a všetko, čo[544]

www.biblia.sk

jestvuje[227 237], čo som zhotovil[12], z povrchu
tváre[149] pôdy vyhladím[199]. (5)A Nóach *tak*
spravil podľa všetkého, čo mu Hospodin
rozkázal.
(6)A Nóach *bol* vo veku[180] šesťsto ro-
kov, keď[132] tá potopa vôd na zemi nastala[1];
(7)i vošiel Nóach a s ním jeho synovia
aj jeho žena a ženy jeho synov pred vo-
dami[102 725] potopy do schrany[210]. (8)Z čis-
tého dobytka[38] a z dobytka[38], ktorý *je* nie
čistý, a z letúnstva[31] a *zo* všetkého, čo sa
po pôde plazí[33], (9)vošlo dvoje *a* dvoje
k Nóachovi do schrany[210], samec a sa-
mica[228], podľa *toho,* čo Nóachovi rozkázal
Boh. (10)A o sedem dní sa stalo[1], že[132] sa
vody potopy *do*stali[1] na zem .
(11)V roku šesťsto rokov života[59 238]
Nóacha, v druhom mesiaci, v sedem-
násty deň mesiaca[238], v tento deň boli
preborené všetky žriedla rozsiahlej[239] hl-
biny[5] a boli otvorené stavidlá[240] nebies,
(12)i bol[1] na zemi *po*[241] štyridsať dní a štyri-
dsať nocí príval. (13)Práve v tento deň[242]
vošiel Nóach a Šém a Chám a Jáfeth, sy-
novia Nóacha, a s nimi žena Nóacha a tri
ženy jeho synov do schrany[210], (14)oni *aj*
všetko živočíšstvo podľa svojho druhu[229]
a všetok dobytok[17 38] podľa svojho druhu[229]
a všetko plazivé[33] *tvorstvo*[31], čo[544] sa plazí[33]
po zemi, podľa svojho druhu[21], a všetko
letúnstvo[17 31] podľa svojho druhu[21], všetka
vtač[243], všetko okrídlené, (15)i vošli
k Nóachovi do schrany[210], dvoje *a* dvoje
z všetkého mäsa, v ktorom *bol* duch[226] ži-
vota[59]. (16)A tí vojdení, samec a samica[228]
zo všetkého mäsa, vošli podľa *toho,* čo mu
Boh rozkázal; a Hospodin za ním zavrel.
(17)A potopa bola na zemi *po*[241] štyrid-
sať dní, i rozmnožili sa vody a vzniesli[139]
schranu[210], i vystúpila[368] z povrchu zeme[149].
(18)A vody sa na zemi vzmohli[244] a veľmi
rozmnožili, takže[132] schrana[210] plávala[48 245]
na tvári[4] vôd. (19)A vody sa na zemi
vzmohli[244] veľmi, veľmi, takže[132] všetky vy-
soké vrchy, ktoré *sú* pod všetkými nebe-
sami, boli zaplavené[246]; (20)*na* pätnásť
lakťov[217] nad *ich* výšku[247] sa vody vzmohli[244],
takže[132] boli vrchy zaplavené[246]. (21)I za-
hynulo všetko mäso, čo[544] sa pohybuje[33]
na zemi, z[248] letúnstva[17 31 249] a z[248] do-
bytka[17 38 249] a zo[248] *všetkého* živočíšstva[249]
a zo[248] všetkého hemživého *tvorstva*[30 249],
čo[544] sa hemží sa na zemi, a všetko ľud-
stvo[40]; (22)všetko, čo *malo* v svojich
nozdrách vanutie[58] ducha[226] života[59], zo[250]
všetkého, čo *bolo* na suchu, pomrelo.
(23)Tak[132] bolo vyhladené[199] všetko, čo[544]
jestvovalo[237], čo *bolo* na tvári[4] pôdy, od
ľudí[40] po dobytok[17 38], po plazivé[33] *tvorstvo*[31]
a po letúnstvo[17 31] nebies; áno[132], boli zo
zeme vyhladení[199] a ostal iba Nóach a ktorí
s ním *boli* v schrane[210]. (24)A vody na
zemi v svojej mohutnosti trvali[48 244] *po*[241]
päťdesiat a sto dní.

8 A Boh si pripomenul Nóacha a všet-
ko živočíšstvo a všetok dobytok[17 38],
ktorý s ním *bol* v schrane[210], i dal Boh po
zemi prejsť vetru[226] a vody klesli, (2)a boli
upchaté žriedla hlbiny[5] aj stavidlá[240] ne-
bies a príval z nebies bol zastavený.
(3)A vody z povrchu zeme[149] postupne[251]
ustupovali[48] späť[252] a po uplynutí[131] päťde-
siat a sto dní boli opadnuté[48]. (4)A schra-
na[210] v siedmom mesiaci, v sedemnásty
deň mesiaca[238], spočinula[178] na vrchoch
Arárat; (5)a vody postupne opadávali[253]
do desiateho mesiaca, a v desiatom *me-
siaci*, v prvý[9] *deň* mesiaca[238], bolo vi-
dieť[48 254] temená[255] vrchov.
(6)A po uplynutí[131] štyridsiatich dní
sa stalo, že[132] Nóach otvoril okno[256]
schrany[210], ktoré[257] bol urobil, (7)a vypus-
til[120] krkavca, i vyletoval stále a vracal sa[258],
až do vysušenia[269] vôd z povrchu zeme[149].
(8)I vypustil[120] zo svojej blízkosti[259] ho-
lubicu na zistenie[78], či vôd z povrchu
tváre[149] pôdy ubudlo[260]. (9)A holubica
nenašla chodidlu[1059] svojej nohy odpočí-
vadlo[261], i vrátila sa k nemu do schrany[210],
pretože na tvári[4] celej zeme *boli* vody;
i vystrel[118] svoju ruku a vzal ju a vniesol
ju k sebe do schrany[210]. (10)A počkal[262]
ešte sedem ďalších[173] dní a opäť holubicu
zo schrany[210] vypustil[120 127], (11)a holubica
k nemu vletela[209] k času večera, a hľa, v jej
zobáku[263] odtrhnutý[264] list[265] olivy; i spo-
znal Nóach, že vôd z povrchu zeme[149]
ubudlo[260]. (12)Vydržal teda[266] ešte sedem
ďalších[173] dní a vypustil[120] holubicu, a*le* už
sa k nemu viac nevrátila[127].
(13)A v roku prvom[9] a šesťstom, v pr-
vom[267] *mesiaci*, v prvý[9] *deň* mesiaca[238],
sa stalo[1], *že* vody z povrchu zeme[149] boli
obschnuté[48 268]; a Nóach odstránil[1301] kryt

www.biblia.sk

schrany[210], i pozrel, a[463] hľa, tvár pôdy
bola obschnutá[48 268]. (14)A v druhom me-
siaci, v siedmy a dvadsiaty deň mesiaca[238],
bola zem suchá[48 269].
(15)A Boh k Nóachovi prehovoril výro-
kom: (16)Vyjdi zo schrany[210], ty a s tebou
tvoja žena aj tvoji synovia a ženy tvojich
synov; (17)vyveď so sebou všetko živočíš-
stvo, ktoré *je* s tebou, zo[250] všetkého mäsa,
z[248] letúnstva[17 31 249] a z[248] dobytka[17 38 249]
a zo[248] všetkého plazivého[33] *tvorstva*[31 249],
čo[544] sa plazí[33] po zemi, nech[132] sa na zemi
hemžia a plodia[35] a množia sa[36 270] po
zemi. (18)A Nóach vyšiel a s ním jeho
synovia aj jeho žena a ženy jeho synov;
(19)zo schrany[210] vyšlo podľa svojich ro-
dov[271] všetko živočíšstvo, všetko plazivé[33]
tvorstvo[31] a všetko letúnstvo[17 31], všetko
pohybujúce sa[33] po zemi. (20)A Nóach
Hospodinovi zbudoval oltár a vzal zo
všetkého čistého dobytka[17 38] a zo všetkého
čistého vtáctva[17 31 272] a na tom oltári vzni-
esol vzostupné *obete*[273]. (21)A Hospodin
zavoňal[274] ľúbeznú vôňu[275]; i povedal
Hospodin v svojom srdci[198 276]: Nebudem
už viac zlorečiť[127] pôde[277] vinou človeka[40],
za to, že zmýšľanie[278] srdca človeka[40] *je* od
jeho mladosti[59] zlé, a nebudem už viac
biť[127 152] všetko živé tak, ako[279] som spravil.
(22)Po všetky dni zeme nebude prestá-
vať[49 280] sejba a žatva, a chlad a horúčava,
a leto a zima[281], a deň a noc.

9 A Boh Nóacha a jeho synov požeh-
nal a povedal im: Ploďte[35] a množte
sa a napĺňajte[36] zem, (2)a nech na všetko
živočíšstvo zeme a na všetko letúnstvo[17 31]
nebies prichodí[282 305] strach z vás a bá-
zeň z vás; ohľadne[248] všetkého[249], čím
sa hmýri[33] pôda, a ohľadne[248] všetkých
rýb[249] mora[43], tie sú[48] dané do vašej ruky.
(3)Všetko pohyblivé[33] tvorstvo[31], ono,
ktoré je živé, vám bude za potravu; ako ze-
lené býlie[17] som vám všetko dal. (4)Ibaže
nebudete[74] mäso jedávať s jeho žitím[283],
jeho krvou, (5)ale iba vašu krv budem
ohľadne vašich žití[283] požadovať[284], budem
ju požadovať[284] z ruky každého živočícha
aj z ruky človeka, žitie[283] človeka budem
požadovať[284] z ruky každého[285] jeho brata.
(6)Preliavší krv človeka – jeho krv bude[305]
človekom prelievaná, lebo človek bol zho-
tovený[12 286] v Boží obraz. (7)A vy ploďte[35]
a množte sa, rojte[287] sa na zemi a množte
sa[36] na nej.
(8)A Boh prevravel k Nóachovi a k jeho
synom s ním výrokom: (9)A ja, hľa, ja[556 1288]
– ustanovujem[225 227] svoju zmluvu s vami
a s vaším semenom po vás (10)a so všet-
kými živými bytosťami[29 30], ktoré *sú*[288]
s vami, z[248] letúnstva[17 31 249], z[248] dobyt-
ka[17 38 249] a zo[248] všetkého živočíšstva zeme
s vami, zo[250] všetkého, čo opúšťa schra-
nu[210 289], ohľadne všetkého živočíšstva[290]
zeme. (11)Ustanovujem[227] teda[291] s vami
svoju zmluvu, i nebude už všetko mäso
hubené[433] vodami potopy a nie *že* ešte
bude potopa na spustošenie[205] zeme.
(12)A Boh povedal: Toto *je* znamenie
zmluvy, ktorú ja zavádzam[292] medzi mnou
a medzi vami a medzi všetkými živými by-
tosťami[29 30], ktoré *sú*[288] s vami, do nedo-
hľadných pokolení[293]: (13)v oblači[294] som
umiestnil[292 295] svoju dúhu, i bude za zna-
menie zmluvy medzi mnou a medzi ze-
mou, (14)a keď oblač*ou*[294] zaoblačím[296]
nad zemou, bude sa diať[1 48], že[132] sa v ob-
lači[294] bude ukazovať[48 254] dúha, (15)i bu-
dem si pripomínať[297] svoju zmluvu, ktorá
je medzi mnou a medzi vami a medzi
všetkými živými bytosťami[29 30 288] zo[248] všet-
kého mäsa[249], i nebudú vody viac poto-
pou[89] na vykynoženie[205] všetkého mäsa.
(16)A tá dúha bude[48] v oblači[294], i budem
na ňu pozerať na pripomenutie si zmluvy
trvalej[293] medzi Bohom a medzi všetkými
živými bytosťami[29 30 288] zo[248] všetkého
mäsa[249], ktoré *je*[298] na zemi. (17)A Boh po-
vedal k Nóachovi: Toto *je* znamenie
zmluvy, ktorú som ustanovil[227] medzi
mnou a medzi všetkým mäsom, ktoré *je*
na zemi.
(18)A synovia Nóacha, tí, *ktorí*[544] vyšli
zo schrany[210], boli[48] Šém a Chám a Jáfeth;
a Chám, on *bol* otec Kenáana. (19)Títo
traja *boli* synovia Nóacha a od týchto sa
rozptýlila celá zem[299]. (20)A Nóach začal
byť pôdohospodár*om*[300] a vysadil vinicu,
(21)i vypil *si* z vína a opojil sa a vprostred
svojho stanu sa obnažil. (22)A Chám, otec
Kenáana, nahotu svojho otca uvidel a dal
vedieť[103] svojim dvom bratom vonku[301].
(23)A Šém a Jáfeth vzali šatu a položili
si ju oni obaja *každý* na *svoje* plece, i išli[48]
pospiatky a zakryli nahotu svojho otca,

www.mosesbibleministry.com

so svojimi tvárami naspäť[302], a nahotu
svojho otca neuvideli. (24)A Nóach sa po
svojom víne[303] prebral a dozvedel sa, čo
mu jeho mladší[304] syn vykonal; (25)i po-
vedal: *Nech je* prekliaty Kenáan, nech je[305]
nevoľníkom nevoľníkov svojim bratom.
(26)A povedal:
Nech je velebený[409] Hospodin, Boh
Šéma,
a Kenáan nech je[305] mu[306] nevoľníkom;
(27)nech Boh dáva[305] rozšírenie
Jáfethovi[183 307]
a nech pobýva[305 308] v stanoch
Šéma, a Kenáan nech je[305] mu[306]
nevoľníkom.
(28)A Nóach žil[48] po potope tristo ro-
kov a päťdesiat rokov. (29)A všetkých dní
Nóacha bolo[48] deväťsto rokov a päťdesiat
rokov, i umrel.

10 A toto[51] *sú* rodokmene[52] synov
Nóacha, Šéma, Cháma a Jáfetha,
lebo[132] sa im po potope narodili synovia:
(2)Synovia Jáfetha: Gómer a Mágóg a Má-
daj[309] a Jáván a Tuvál a Mešech a Tírás.
(3)A synovia Gómera: Aškenaz a Rífath
a Tógarmá. (4)A synovia Jávána: Elíšá
a Taršíš, Kittím a Dódáním. (5)Od týchto
sa odlúčili[310] ostrovy[311] národov v ich ze-
miach, každý[285] podľa svojho jazyka,
podľa ich čeľadí[271 312] v ich národoch.
(6)A synovia Cháma: Kúš a Micrajim
a Pút[313] a Kenáan. (7)A synovia Kúša: Sevá
a Chavílá a Savtá a Raemá a Savtechá. A sy-
novia Raemu: Ševá a Dedán. (8)A Kúš
splodil Nimróda[314]; on začal byť na zemi
mocný[192]. (9)On sa stal[1] pred tvárou[203 204]
Hospodina mocným[192] poľovníkom[315];
preto sa vraví: ako Nimród mocný[192] po-
ľovník[315] pred tvárou[203 204] Hospodina.
(10)A začiatkom[316] jeho[317] kráľovstva bol[1]
Bável[318] a Erech a Akkad a Kalné v zemi
Šineár. (11)Z onej zeme vyšiel Aššúr[319]
a zbudoval Nínivé a Rechóvóth-Ír a Kálach
(12)a Resen medzi Nínivé a medzi Kála-
chom – to[320] *je* to veľké mesto. (13)A Mic-
rajim splodil Lúdím a Anámím a Lehávím
a Naftuchím (14)a Pathrusím a Kasluchím,
odkiaľ pošli[321 1256] Pelištím, a Kaftórím[322].
(15)A Kenáan splodil Cídóna, svojho prvo-
rodeného, a Chétha (16)a Jevúsího a Emó-
rího a Girgášího (17)a Chivvího a Arkího
a Síního (18)a Arvádího a Cemárího a Cha-
máthího[323]. A potom sa čeľade[312] Kená-
aního[323] rozptýlili. (19)A pomedzie Kená-
aního[323] bolo od Cídóna, *na* tvojom vstupe
do Gerára, po Gazzu; *na* tvojom vstupe do
Sodomy a do Gomorrhy a do Admy
a Cevójim, po Lášu. (20)Toto[324] *sú* synovia
Cháma podľa ich čeľadí[312], podľa ich jazy-
kov, v ich zemiach, v ich národoch.
(21)Narodilo sa *ich* aj Šémovi, áno,
jemu, otcovi všetkých synov Évera, star-
šiemu[325] bratovi Jáfetha. (22)Synovia
Šéma: Élám a Aššúr a Arpachšád a Lúd
a Arám[326]. (23)A synovia Aráma: Úc
a Chúl a Gether a Maš. (24)A Arpachšád
splodil Šálacha a Šálach splodil Évera
(25)a Éverovi sa narodilo dvoje sy-
nov; meno jedného Peleg[327], lebo v jeho
dňoch bola rozdelená[327] zem[299], a meno
jeho brata Joktán. (26)A Joktán splo-
dil Almódáda a Šálefa a Chacarmávetha
a Járacha (27)a Hadóráma a Úzála a Diklu
(28)a Óvála a Avímáéla a Ševu (29)a Ófira
a Chavílu a Jóváva; všetci títo *sú* synovia
Joktána. (30)A ich sídlisko bolo pri Méši,
na tvojom vstupe k Sefáru, vrchu východu.
(31)Toto[324] *sú* synovia Šéma podľa ich če-
ľadí[312], podľa ich jazykov, v ich zemiach,
podľa ich národov.
(32)Toto[51] *sú* čeľade[312] synov Nóacha
podľa ich rodokmeňov[52], v ich národoch;
a od týchto sa po potope odlúčili[310] ná-
rody na zemi.

11 A celá zem bola[1] jedna reč[328] a jedny
slová; (2)a pri nástupe ich cesty[329]
na východ[330] sa stalo[1], že[132] v zemi Šineár
našli rovinu[331] a usídlili sa tam. (3)A po-
vedali jeden k druhému[332]: Nože sa[333],
robme[305 334] tehly a vypaľujme[305] *ich* oh-
ňom[334]. A stala sa[1] im tehla[335] kameňom[89
335] a zemská živica[336] sa im stala[1] maltou[89].
(4)A povedali: Nože sa[333], budujme[305]
si mesto a vežu, ktorej[337] vrchol[255] *bude*
v nebesiach[338], a robme[305] si meno[181], aby
sme neboli[1 48] rozptýlení po tvári[4] všetkej
zeme. (5)A Hospodin zostúpil pozrieť to
mesto a tú vežu, ktorú synovia ľudí[40] bu-
dovali[48]. (6)A Hospodin povedal: Hľa, je-
den ľud a oni všetci[375] majú[500] jednu reč[328],
a toto *je* ich započatie s činnosťou, a te-
raz si nebudú chcieť[74] dať zabrániť v ni-
čom[339], čo zamýšľajú vykonať. (7)Nože
sa[333], zostupujme[305] a mäťme[305 318] tam ich

www.biblia.sk

reč[328], čo[340] jeden nebude rozumieť[341] reč[328]
druhého[332]. (8)A Hospodin ich odtadiaľ
rozptýlil po tvári[4] celej zeme, i nechali
budovanie mesta. (9)Podľa toho nazvali[342]
jeho meno Bável[318], lebo tam Hospodin
zmiatol[318] reč[328] celej zeme a odtadiaľ ich
Hospodin po tvári[4] celej zeme rozptýlil.
(10)Toto[51] *sú* rodokmene[52] Šéma: Šém
bol vo veku[180] sto rokov, i splodil Arpach-
šáda, dva roky po potope. (11)A po svo-
jom splodení Arpachšáda prežil Šém
päťsto rokov, i plodil[48] synov a dcéry.
(12)A Arpachšád prežil päť a tridsať ro-
kov a splodil Šálacha. (13)A po svojom
splodení Šálacha prežil Arpachšád tri
roky a štyristo rokov, i plodil[48] synov
a dcéry. (14)A Šálach prežil tridsať rokov
a splodil Évera. (15)A po svojom splodení
Évera prežil Šálach tri roky a štyristo ro-
kov, i plodil[48] synov a dcéry. (16)A Éver
prežil štyri a tridsať rokov a splodil
Pelega. (17)A po svojom splodení Pelega
prežil Éver tridsať rokov a štyristo rokov,
i plodil[48] synov a dcéry. (18)A Peleg pre-
žil tridsať rokov a splodil Reúa. (19)A po
svojom splodení Reúa prežil Peleg deväť
rokov a dvesto rokov, i plodil[48] synov
a dcéry. (20)A Reú prežil dva a tridsať
rokov a splodil Serúga. (21)A po svojom
splodení Serúga prežil Reú sedem rokov
a dvesto rokov, i plodil[48] synov a dcéry.
(22)A Serúg prežil tridsať rokov a splo-
dil Náchóra. (23)A po svojom splodení
Náchóra prežil Serúg dvesto rokov, i plo-
dil[48] synov a dcéry. (24)A Náchór prežil
deväť a dvadsať rokov a splodil Teracha.
(25)A po svojom splodení Teracha pre-
žil Náchór devätnásť rokov a sto rokov,
i plodil[48] synov a dcéry. (26)A Terach
prežil sedemdesiat rokov a splodil Abrá-
ma[343], Náchóra a Hárána.
(27)A toto[51] *sú* rodokmene[52] Teracha:
Terach splodil Abráma, Náchóra a Há-
rána a Hárán splodil Lóta[344]. (28)A Hárán
umrel pred tvárou[4] Teracha, svojho
otca[376], v zemi svojho narodenia[603] v Úre
Kasdím[322 345]. (29)A Abrám a Náchór
si vzali ženy; meno ženy Abráma –
Sáraj[346] a meno ženy Náchóra – Milká,
dcéra Hárána, otca Milky a otca Jisky.
(30)A Sáraj bola neschopná rodiť, ne-
mala[1174] plodu[782]. (31)A Terach vzal Abráma,
svojho syna, a Lóta, syna Hárána, syna
svojho syna, a Sáraj, svoju nevestu, ženu
Abráma, svojho syna, a vyšli spolu[347] z Úra
Kasdím[322 345] pobrať sa do zeme Kenáan.
A prišli *až* po Chárán a tam sa usídlili.
(32)A dní Teracha bolo[1 48] päť rokov a dve-
sto rokov, a v Cháráne Terach umrel.

12 A Hospodin bol k Abrámovi pove-
dal: Pober sa ty[348] zo svojej zeme
a zo svojho príbuzenstva[603] a z domu
svojho otca do zeme, ktorú ti chcem[74] uká-
zať, (2)a chcem[74] ťa spraviť veľkým náro-
dom[89] a požehnať ťa a tvoje meno urobiť
veľkým, a*by* si bol požehnaním, (3)a žeh-
nať žehnajúcich teba a zlorečiaceho tebe
preklínať, i budú v tebe požehnané[729]
všetky čeľade[312] zeme[39]. (4)A Abrám sa
pobral podľa *toho*, čo k nemu Hospodin
prehovoril, a Lót sa pobral s ním; a Ab-
rám *bol* pri svojom vyjdení z Chárána vo
veku[180] päť rokov a sedemdesiat rokov.
(5)A Abrám vzal Sáraj, svoju ženu, a Lóta,
syna svojho brata, a všetko ich nadobud-
nuté[349], čo nadobudli[350], aj duše[351], ktoré
si v Cháráne zadovážili[12], a vyšli pobrať
sa do zeme Kenáan. I prišli do zeme Ke-
náan (6)a Abrám prešiel cez tú zem[352] *až*
po kraj[353] Šechema, *až* po strom[354] Móréa.
A vtedy *bol* v zemi Kenaaní[323]. (7)A Abrá-
movi sa ukázal Hospodin a povedal: Túto
zem chcem[74] dať tvojmu semenu. A tam
Hospodinovi, ktorý[544] sa mu ukázal, zbu-
doval oltár. (8)A odtadiaľ sa odsťahoval
ku vrchu na východnej strane[355] Béth-
-Éla[238 356] a rozložil svoje stany[29], *majúc* od
západu[357] Béth-Él a od východu Aj, a tam
Hospodinovi zbudoval oltár a dal sa vzý-
vať meno[175] Hospodina.
(9)A Abrám ďalej cestoval[48 329], stále po-
stupujúc[358] k juhu[359]. (10)A v zemi nastal[1]
hlad a Abrám zostúpil do Egypta pobud-
núť tam ako cudzinec[495 521], lebo ten hlad
v zemi *bol* ťaživý. (11)A ako sa priblížil
ku príchodu do Egypta, stalo sa[1], že[132]
povedal k Sáraji, svojej žene: Nuž hľa[360],
viem[48], že ty *si* žena výzorom krásna,
(12)a keď ťa budú vidieť Egypťania, stane
sa[1], že[132 361] povedia: toto[87] *je* jeho žena,
i zabijú ma a teba budú nechávať nažive.
(13)Vrav[362], prosím[360], *že si* ty moja sestra,
aby so mnou tvojou príčinou bolo dobre,
i bude[48 305] moja duša pre teba[363] žiť[364].

www.tlcsoftware.sk

(14)A za[365] príchodu Abráma do Egypta
sa stalo[1], že[132] Egypťania ženu uvideli,
že ona *je*[185] veľmi krásna; (15)a uvideli
ju kniežatá[554] faraóna a voči faraónovi
ju vychválili, i bola žena vzatá *v* dom fa-
raóna; (16)a *on* jej príčinou Abrámovi
urobil dobre, i *do*stalo sa[1] mu drobného
dobytka a hovädzieho dobytka a oslov
a nevoľníkov a slúžok a oslíc a tiav.
(17)A*le* Hospodin faraóna pre Sáraj,
ženu[366] Abráma, ráňal[48] veľkými ranami,
aj jeho dom; (18)a faraón Abráma povo-
lal[367] a povedal: Čo si mi toto vykonal?
Prečo si mi neoznámil[103], že ona *je* tvoja
žena? (19)Prečo si povedal: ona *je* moja
sestra, takže[132] som si ju vzal za ženu?
A teraz, hľa, tvoja žena, vezmi *ju* a pober
sa. (20)A faraón o ňom dal rozkaz *svojim*
mužom, i poslali ho prečˇ[120], aj jeho ženu
a všetko, čo mal[500].

13 A Abrám vystúpil[368] z Egypta, on
a jeho žena a všetko, čo mal[500],
a Lót s ním, k juhu[359]. (2)A Abrám *bol*
veľmi bohatý na dobytok[157] a na striebro
a na zlato; (3)i pobral sa na svojich ces-
tách[369] od juhu[359] až po Béth-Él, *až* po
to miesto[353], kde bol[48] na začiatku jeho
stan, medzi Béth-Élom a medzi Ajou,
(4)k miestu[353] oltára, ktorý tam spr-
voti zriadil[12]. A tam sa Abrám dal vzývať
meno[175] Hospodina.
(5)A aj Lótovi, ktorý sa poberal s Abrá-
mom, patril[1 48 370] drobný dobytok a hovä-
dzí dobytok a stany. (6)A zem im nepo-
stačila[371] na bývanie spolu, lebo ich ima-
nie[349] bolo[48] mnohé a nemohli[48] spolu bý-
vať. (7)A medzi pastiermi dobytka[157]
Abráma a medzi pastiermi dobytka[157] Lóta
nastala[1] zvada; a vtedy v zemi býval
Kenaaní a Perízzi[323]. (8)A Abrám k Lótovi
povedal: Nech, prosím[360], nie je[305] rozva-
denosť medzi mnou a medzi tebou a
medzi mojimi pastiermi a medzi tvojimi
pastiermi, veď *sme* my bratia[372]. (9)Či nie
je celá zem pred tvojou tvárou[203]? Odlúč
sa[310], prosím[360], spredo mňa[373]; ak vľavo,
potom[132] pôjdem doprava, a ak vpravo, po-
tom[132] sa budem obracať doľava. (10)A Lót
pozdvihol[139] svoje oči a uvidel celú oblasť[374]
Jordána[851], že *bola* celá[375], pred Hospo-
dinovým spustošením[205 376] Sodomy[377]
a Gomorrhy[378], zavlažovaným územím,
ako záhrada Hospodina, ako zem Egypta,
na tvojom vstup*e do* Cóar*a*[379]. (11)I vyvo-
lil[186] si Lót celú oblasť[374] Jordána[851], takže[132]
sa Lót vybral[329] na východ[330] a odlúčili sa[310]
každý[285] spred[373] svojho brata: (12)Abrám
sa usídlil v zemi Kenáan a Lót sa usídlil
v mestách[380] tej oblasti[374] a dal sa stano-
vať[381] *až* po Sodomu. (13)A muži Sodomy
boli zlí a veľmi hriešni voči Hospodinovi.
(14)A Hospodin k Abrámovi po odlú-
čení sa[310] Lóta z jeho blízkosti[382] povedal:
Nože pozdvihni[360] svoje oči a pozri od
miesta[353], kde ty *si*, k severu a k juhu[359]
a k východu a k západu[357], (15)lebo celú tú
zem, ktorú ty vidíš, navždy[383] chcem[74] dať
tebe a tvojmu semenu (16)a spôsobiť[384],
že tvoje semä *bude* ako prach[57] zeme,
takže, ak bude kto[841] môcť zrátať prach[57]
zeme, bude sa vedieť[74] zrátať aj tvoje
semä. (17)Vstaň, prejdi[385] cez tú zem[352] na
jej dĺžku a na jej šírku, lebo ju chcem[74]
dať tebe. (18)A Abrám sa dal stanovať[381]
a prišiel a usídlil sa medzi stromami[354 386]
Mamréa[387], ktoré *je* v Chevróne, a tam
zbudoval Hospodinovi oltár.

14 A v dňoch Amrafela, kráľa Šine-
ára, Arjócha, kráľa Ellasára, Ke-
dorlaómera, kráľa Éláma, a Tideála, kráľa
národov[388], sa stalo[1], (2)*že oni* začali[12]
vojnu s Bérom, kráľom Sodomy, a s Bir-
šom, kráľom Gomorrhy, Šineávom, krá-
ľom Admy, a Šemeéverom, kráľom Cevó-
jíma, a kráľom Bely; to[320] *je* Cóar. (3)Všetci
títo podnikli spoločnú výpravu[389] do do-
liny[390] Siddím; to[391] *je*[392] more Soli[393].
(4)Dvanásť rokov Kedorlaómera obslu-
hovali[48 743] a trinásteho roku sa vzbúrili;
(5)a v štrnástom roku prišiel Kedorlaó-
mer a tí králi, ktorí *boli* s ním, a pobili[152]
Refáím[322] v Ašteróth-karnajim a Zúzím
v Hame a Émím v Šávé[394]-Kir-játájím[322]
(6)a Chórího[323] na ich vrchu Séír *až* po
Él[354]-Páran, ktoré *je* pri pustine. (7)A vrá-
tili sa a prišli k Én-mišpátu, to[320] *je* Kádéš,
a pobili[152] celé územie[395] Amálékího[323] a aj
Emórího[323], bývajúceho v Chacacón-Tá-
máre. (8)I vyšiel kráľ Sodomy a kráľ Go-
morrhy a kráľ Admy a kráľ Cevójíma
a kráľ Bely – to[320] *je* Cóar – a v doline[390] Si-
ddím *sa* zoradili *na* boj[396] s nimi, (9)s Ke-
dorlaómerom, kráľom Éláma, a Tideá-
lom, kráľom národov[388], a Amrafelom,

www.biblia-online.sk

kráľom Šineára, a Arjóchom, kráľom Ellására, štyria králi s piatimi. (10)A dolina[390] Siddím – jamy[397] *a* jamy[397] zemskej živice[336], a kráľ Sodomy a *kráľ* Gomorrhy prchali[48] a pozapadali[852] ta, a zvyšní uprchli na vrchy[398]. (11)A všetko imanie[349] Sodomy a Gomorrhy a všetko ich jedivo pobrali a ušli; (12)a zobrali Lóta a jeho imanie[349] – syna brata Abráma – a odišli; lebo[132] on v Sodome býval.

(13)A prišiel istý ubehlík a dal vedieť[103] Abrámovi, Hebrejovi[399], kým[132] on pobýval[308] medzi stromovím[17 354 386] Mamréa[387], Emórího[323], brata Eškóla a brata Anéra; a oni *boli* účastníci[400] zmluvy s Abrámom[401]. (14)A keď Abrám počul, že jeho brat bol zajatý, vypravil[436] svojich vycvičencov[402], zrodencov svojho domu[403], osemnásť a tristo, a prenasledoval[48] *ich až* po Dán. (15)A v noci sa proti nim rozdelil[404], on a jeho nevoľníci, a porazil[152] ich a prenasledoval ich[48] *až* po Chóvu, ktorá *je* zľava voči Damasku. (16)A vrátil všetko imanie[349] a aj Lóta, svojho brata, s jeho imaním[349 405] priviedol späť[406], a aj ženy a ľud. (17)A po jeho návrate od porážky[152] Kedorlaómera a tých kráľov, ktorí *boli* s ním, mu do doliny[390] Šávé[394], to[391] *je* dolina[390] kráľa, vyšiel v ústrety kráľ Sodomy. (18)A Malkí-cedek[407], kráľ Šáléma, vyniesol chlieb a víno, a on *bol* Boнu, Najvyššiemu[408], kňazom; (19)i požehnal ho a povedal: *Nech je* Abrám požehnaný Boнom, Najvyšším[408], vlastníkom[125] nebies a zeme, (20)a *nech je* velebený[409] Boн, Najvyšší[408], ktorý vydal tvojich protivníkov v tvoju ruku. I dal mu zo všetkého desiatok[735]. (21)A kráľ Sodomy k Abrámovi povedal: Daj mi duše[351] a imanie[349] si vezmi. (22)A Abrám povedal ku kráľovi Sodomy: Pozdvihol som svoju ruku k Hospodinovi, Boнu, Najvyššiemu[408], vlastníkovi[125] nebies a zeme, (23)ak od nitky *čo* aj po remenec opánky, áno[132], ak vezmem[410] zo všetkého, čo *patrí* tebe, nech[132] nevraví: ja som Abráma spravil boháčom – (24)bezo mňa[411], iba čo mladíci[469] zjedli a podiel mužov, ktorí išli so mnou, Anéra, Eškóla a Mamréa[387], oni svoj podiel môžu[74] vziať.

15 Po týchto veciach sa k Abrámovi vo videní *do*stalo[1] slovo Hospodina, výrok: Nemusíš[74] sa báť, Abrám, štítom ti, tvojou odmenou[774] veľmi mnohou *som* ja. (2)A Abrám povedal: Pane[412], Hospodine, čo mi chceš[74] dať? Veď[132] ja odchádzam bezdetný a majiteľom[413] môjho domu *bude*[414] on, Damašťan Elíezer[415]. (3)A Abrám povedal: Hľa, nedal si mi semena, a hľa, dediacim po mne *bude* syn môjho domu[403]. (4)A hľa, slovo Hospodina k nemu, výrok: Tento tvojím dedičom[416] nebude, lež *ten*, ktorý bude vychodiť z tvojich útrob, on bude tvojím dedičom[416]. (5)A vyviedol ho von[301] a povedal: Nože sa zahľad[360] do nebies a sčítaj[417] hviezdy, ak ich budeš môcť sčítať[417]. A povedal mu: Také bude tvoje semä. (6)I uveril Hospodinovi[418]; a priznal mu[286 419] spravodlivosť (7)a povedal k nemu: Ja *som* Hospodin, ktorý som ťa vyviedol z Úra Kasdím[322 345] dať ti túto zem zaujať ju za vlastníctvo[416]. (8)A povedal: Pane, Hospodine, po čom mám[74] poznať, že ju za vlastníctvo mám[74] dostať[416]? (9)A povedal k nemu: Vezmi[696] mi trojročnú jalovicu a trojročnú kozu a trojročného barana a hrdličku a holúbä[420]. (10)I vzal[696] mu všetko toto[421] a porozpoľoval ich vprostred a dal *od* každého[285] jeho polovicu oproti jej opaku[422], *ale* vtáctvo[243] neporozpoľoval. (11)A na tie mŕtvoly sa zniesli supy[423] a Abrám sa dal ich zaháňať[424]. (12)A slnko bolo[48] na zajdenie, keď[132] na Abráma padol tuhý spánok, a hľa, padajúca naň hrôza, hlboká[425] temnota. (13)A povedal k Abrámovi: Nech isto[426] vieš[305], že tvoje semä bude cudzincom[446] v zemi ne*patriacej* im, a budú im otročiť[743], a utláčať[427] ich budú štyristo rokov; (14)*ale* ja práve ten národ, ktorému budú otročiť[743], *budem* súdiť[428], a tak potom budú vychodiť s veľkým imaním[349]. (15)A ty k svojim otcom budeš vchodiť v pokoji, budeš pochovávaný v pekných[429] šedinách[423]; (16)a sem sa bude[430] vracať štvrté pokolenie, lebo neprávosť[146] Emórího[323] doposiaľ nie je[48] naplnená[431]. (17)I stalo sa[1], – slnko zašlo a nastala[1] hustá tma, – že[132] hľa, dýmiaca pec a ohnivá fakľa[432], ktorá prešla medzi tými kusmi. (18)V onen deň uzavrel[433] Hospodin s Abrámom zmluvu výrokom: Túto zem, od rieky Egypta po túto veľkú rieku, rieku Peráth[73], som dal tvojmu semenu, (19)Kéniho[323] a Kenizzího[323]

www.biblia.sk

a Kadmóního[323] (20)a Chittího[323] a Perizzího[323] a Refáím[322] (21)a Emórího[323] a Kenaaního[323] a Girgášího[323] a Jevúsího[323].

16 A Sáraj, žena Abráma, mu nerodila; a mala[500] slúžku, Egypťanku, jej meno Hágár. (2)A Sáraj k Abrámovi povedala: Nuž hľa[360], Hospodin ma uzavrel, žeby som nerodila[434]; nože vojdi[360] k mojej slúžke, azda budem budovaná[435] z nej. A Abrám poslúchol hlas Sáraje, (3)a Sáraj, žena Abráma, vzala Hágár, Egypťanku, svoju slúžku, po uplynutí[131] desiatich rokov bývania[238] Abráma v zemi Kenáan, a dala ju Abrámovi, svojmu mužovi, jemu za ženu. (4)A vošiel k Hágári, i otehotnela; a keď zistila[78], že otehotnela, stratila jej veliteľka[436] v jej očiach vážnosť. (5)A Sáraj k Abrámovi povedala: Moje príkorie na teba! Ja som dala svoju slúžku v tvoju náruč, a keď zistila[78], že otehotnela, stratila som[436] v jej očiach vážnosť. Nech medzi mnou a medzi tebou rozsudzuje[305] Hospodin! (6)A Abrám k Sáraji povedal: Hľa, tvoja slúžka *je* v tvojej ruke, sprav jej, čo[544] *je* v tvojich očiach dobré. A Sáraj sa ju dala týrať[427], i zutekala od jej tváre[102].

(7)A pri prameni vôd v pustine, pri tom prameni na ceste *do* Šúra, ju zastihol[151] Anjel[437] Hospodina (8)a povedal: Hágár, slúžka Sáraje, odkiaľže si prišla a kam ideš? A povedala: Ja utekám od tváre[102] Sáraje, svojej veliteľky. (9)A Anjel[437] Hospodina jej povedal: Vráť sa k svojej veliteľke a poddaj sa[427] pod jej ruky. (10)A Anjel[437] Hospodina jej povedal: Veľmi budem množiť[109] tvoje semä, takže[132] z *príčiny* množstva sa nebude môcť[74] spočítavať[417] (11)A Anjel[437] Hospodina jej povedal: Hľa ťa – *si* tehotná a dochádza k tomu, že porodíš[225] syna, a jeho meno nazveš Jišmáél[438], lebo Hospodin počul o tvojom týraní[427 756]; (12)a on bude človek ako divý osol[439], jeho ruka proti všetkým a ruka všetkých proti nemu, a bude pobývať[308] pred tvárou[4] všetkých svojich bratov. (13)I nazvala meno Hospodina hovoriaceho k nej: Ty *si* Boh videnia[440]; lebo povedala: Či som tu po *jeho* uvidení mňa tiež *ne*uvidela[440]? (14)Preto tej studni dali názov[8] Beér-lachaj-róí[441], hľa, medzi Kádéšom a medzi Báredom.

(15)A Hágár porodila Abrámovi syna, a Abrám nazval meno svojho syna, ktorého Hágár porodila, Jišmáél. (16)A pri Hágárinom porodení Jišmáéla Abrámovi *bol* Abrám vo veku[180] osemdesiat rokov a šesť rokov.

17 A keď bol[1 48] Abrám vo veku[180] deväťdesiat rokov a deväť rokov, ukázal sa[436] Abrámovi Hospodin a povedal mu: Ja *som* Boh, Všemocný[442]; choď[177] pred mojou tvárou a buď dokonalý, (2)i chcem[74] medzi mnou a medzi tebou zaviesť[292] svoju zmluvu a rozmnožiť ťa v hojnosť hojnosti. (3)A Abrám padol na svoju tvár a Boh s ním prehovoril výrokom: (4)Ja[443] – hľa, moja zmluva s tebou, a staneš sa[1] otcom[89] spústy národov; (5)a nie *že* sa tvoje meno ešte bude nazývať Abrám[343], lež[132] bude tvoje meno Abráhám[444], lebo som ťa spravil[292] otcom[445] spústy národov. (6)A chcem[74] ťa rozplodiť v hojnosť hojnosti a spraviť[292] ťa národmi[89 445]; budú z teba vychádzať aj králi. (7)A chcem[74] medzi mnou a medzi tebou a medzi tvojím semenom po tebe do ich pokolení ustanoviť[227] svoju zmluvu za zmluvu trvalú[293], žeby som bol[1039] Bohom[89] tebe a tvojmu semenu po tebe. (8)A tebe a tvojmu semenu po tebe chcem[74] dať zem tvojho pútnictva[446], celú zem Kenáan, do trvalej držby[293], i stanem sa[1] im Bohom[89]. (9)A Boh k Abráhámovi povedal: A ty budeš[305] zachovávať[447] moju zmluvu, ty a tvoje semä po tebe do ich pokolení. (10)Toto[87] *je* moja zmluva, ktorú budete[305] zachovávať[447], medzi mnou a medzi vami a medzi tvojím semenom po tebe: každý mužského pohlavia u vás[448] nech je[305] obrezaný[449], (11)i budete[305] obrezávaní[449] na mäse[461] vašej predkožky, to[132] sa stane[1] znamením[89] zmluvy medzi mnou a medzi vami. (12)A každý mužského pohlavia u vás[448], vo vašich pokoleniach[448], bude[305] obrezávaný[449] vo veku[180] osem dní, zrodenec[450] domu[403] aj kúpení[125 450] *za* peniaze[451], z*o stránky* každého[452] syna cudziny[453], ktorý nie *je* z tvojho semena. (13)Musí[74] byť[454] obrezaný[449] zrodenec[450] tvojho domu[403] aj kúpení[125 450] *za* tvoje peniaze[451], i stane sa[1] moja zmluva na vašom mäse[461] zmluvou trvalou[89 293]; (14)a neobrezanec[455] mužského pohlavia, ktorého

www.radostnavest.sk

mäso[461] predkožky nebude obrezávané[449],
áno[132], oná duša bude[305] vyťatá[1107] zo svojho
ľudu[644] – porušil moju zmluvu.
(15)A Boh k Abrahámovi povedal:
Sáraj, tvoja žena – jej meno nebudeš
nazývať Sáraj[346], lebo[488] *bude* jej meno Sárá[456];
(16)a ju budem žehnať, a tiež ti dám z nej
syna, áno[132], budem ju žehnať, i bude sa
stávať[1] národmi[89]; budú z nej povstávať[1]
králi národností[457]. (17)A Abrahám pa-
dol na svoju tvár a zasmial sa a povedal
v svojom srdci: Či sa storočnému[458] *čo*
bude rodiť? A ak Sárá deväťdesiatročná[458]
bude rodiť[410]! (18)A k Bohu Abrahám
povedal: Kiež pred tvojou tvárou žije[305]
Jišmáél! (19)A Boh povedal: Naozaj do-
chádza k tomu, že ti Sárá, tvoja žena, po-
rodí[225] syna, a jeho meno nazveš Isák[459],
a chcem[74] s ním ustanovím[227] svoju zmluvu
za zmluvu trvalú[293] jeho semenu po ňom.
(20)Vypočul som ťa aj ohľadne Jišmáéla,
hľa, požehnal som ho a chcem[74] ho roz-
plodiť a rozmnožiť ho v hojnosť hojnosti;
bude môcť[74] splodiť dvanástoro náčelní-
kov[460] a chcem[74] ho spraviť veľkým náro-
dom[89 445], (21)a*le* svoju zmluvu chcem[74]
ustanoviť[227] s Isákom, ktorého ti má[74] po-
rodiť Sárá k tomuto určenému času v bu-
dúcom[173] roku. (22)I dokončil[46] Boh reč
s ním a spred[373] Abrahámа vystúpil[368].
(23)A Abrahám vzal Jišmáéla, svojho
syna, a všetkých zrodencov svojho domu[403]
a všetko kúpené[125 450] *za* jeho peniaze[451]
– každého mužského pohlavia medzi
ľuďmi[841] domu Abrahámа – a priam v ten
istý[706] deň[242], ako s ním Boh prehovoril,
obrezal mäso[461] ich predkožiek. (24)A pri
obrezaní mäsa[461] svojej predkožky *bol*
Abrahám vo veku[180] deväťdesiat deväť ro-
kov, (25)a Jišmáél, jeho syn, *bol* pri ob-
rezaní mäsa[461] svojej predkožky vo veku[180]
trinásť rokov. (26)Priam v ten istý[706]
deň[242] bol obrezaný Abrahám a Jišmáél,
jeho syn, (27)a s ním boli obrezaní všetci
muži jeho domu, zrodenectvo[450] domu[403]
aj kúpení[125 450] *za* peniaze[451] spopri[259] synov
cudziny[453 462].

18 A Hospodin sa mu ukázal medzi
stromami[354 386] Mamréa[387], keď[132]
on za horúčavy dňa sedel *pri* vchode[220]
stanu. (2)I pozdvihol[139] svoje oči a po-
zrel, a[463] hľa, traja muži zastavší pred
ním; a keď *ich* uvidel, rozbehol[436] sa od
vchodu[220] stanu im v ústrety a poklonil sa
k zemi (3)a povedal: Pane[412], ak som, pro-
sím[360], našiel v tvojich očiach priazeň[200],
kiež, prosím[360], neprechodíš[305] spred[373
464] svojho nevoľníka. (4)Nože[360] nech sa
môže[74] priniesť[696] trocha vody[465], i umyte
svoje nohy a pohovte si[466] pod stromom,
(5)a chcem[74] priniesť[696] kúštik[467] chleba[844],
i posilnite svoje srdce; potom pôjdete ďa-
lej, veď ste preto prešli popri vašom ne-
voľníkovi. A povedali: Tak môžeš[74] spra-
viť, podľa *toho,* čo si prehovoril.
(6)A Abrahám sa poponáhľal do stanu
k Sáre a povedal: Poponáhľaj sa, zamies
tri sey[468] hrubej *a* jemnej múky a narob[12]
posúchov. (7)A Abrahám sa rozbehol
k hovädziemu dobytku a vzal teľa, útle
a pekné[429], a dal *ho* sluhovi[469] a *ten* sa po-
poháľľal ho pripraviť[12]. (8)A vzal smo-
tanu[470] a mlieko[470] a teľa, ktoré pripravil[12],
a dal pred ich tvár, a on pred nimi pod
stromom stál, keď[132] jedli[48].
(9)A povedali k nemu: Kde *je* Sárá,
tvoja žena? I povedal: Hľa, v stane.
(10)A povedal: Isto[471] sa k tebe podľa
doby života[472] chcem[74] vrátiť, a hľa, Sárá,
tvoja žena, bude mať[500] syna. A Sárá *pri*
vchode[220] stanu – a ten *bol*[665] za ním – na-
čúvala. (11)A Abrahám a Sárá *boli* starí,
pokročilého veku[473]; Sáre bolo prestalo
sa diať[1] spôsobom[474], ako *ho majú* ženy.
(12)A Sárá sa v svojom vnútri zasmiala
s výrokom: Nastane[1] mi po mojom schát-
raní[475] rozkoš[61]? Aj môj pán *je* starý.
(13)A Hospodin k Abrahámovi povedal:
Prečo toto*, že* sa Sárá zasmiala *s* výro-
kom: či ešte popravde budem rodiť, keď[132]
som ja ostarela? (14)Či bude *aká* vec pre[91]
Hospodina príliš čudná[476]? Na určený čas
sa k tebe podľa doby života[472] chcem[74]
vrátiť a Sárá bude mať[500] syna. (15)A Sárá
zaprela výrokom: Nesmiala[48] som sa; lebo
sa bála[48]. A povedal: Nie, lež[488] si sa za-
smiala.
(16)A tí muži odtadiaľ vstali a po-
zreli nadol smerom k Sodome[477] a Abrá-
hám išiel s nimi odprevadiť[120] ich.
(17)A Hospodin *si* povedal[533]: Či ja pred
Abrahámom[102] mám tajiť[225], čo ja robím?
(18)Veď[132] Abrahám sa isto[471] musí[74] stať[1]
veľkým a mocným[478] národom[89] a všetky

www.prekladbibly.sk

národy zeme v ňom budú požehnané[729],
(19)lebo ho poznám[48], že bude rozkazo-
vať[479] svojim deťom[651] a svojmu domu po
sebe, takže[132] budú zachovávať[447] cestu
Hospodina na uskutočňovanie[12] spravodli-
vosti a práva[480], za účelom Hospodinovho
uvedenia *toho* na Abráháma, čo o ňom
prehovoril. (20)A Hospodin povedal:
Keďže rev Sodomy a Gomorrhy *je* mnohý
a keďže ich hriech je[48] veľmi ťažký,
(21)nuž[360] musím[74] zostúpiť a pozrieť, či
konali[12] celkom podľa ich[481] kriku, ktorý[544]
ku mne došiel, a ak nie, musím[74] zvedieť.

(22)A tí muži sa odtadiaľ obrátili a išli[48]
k Sodome, a Abráhám ešte vždy stál pred
tvárou Hospodina. (23)A Abráhám sa pri-
blížil a povedal: Či vari chceš[74] zmiesť[502]
spravodlivého so zlovoľným? (24)Možno
sú vprostred toho mesta päťdesiati spra-
vodliví; či vari chceš[74] zmiesť[502] a nebu-
deš odpúšťať[139] tomu miestu[353] pre tých
päťdesiatich spravodlivých, ktorí *sú*
v jeho vnútri? (25)Ďaleko ti od konania
podľa tejto veci, usmrtiť spravodlivého
so zlovoľným a *žeby* sa stalo[1] – ako spra-
vodlivý, tak aj[482] zlovoľný; ďaleko ti *od*
toho! Či sudca všetkej zeme nebude vy-
konávať súd[480]? (26)A Hospodin povedal:
Ak v Sodome budem môcť[74] nájsť päťde-
siatich spravodlivých vprostred mesta,
potom[132] celému tomu miestu[353] ich prí-
činou odpustím[139]. (27)A Abráhám od-
vetil a povedal: Hľa, prosím[360], odhodlal
som sa hovoriť k Pánovi[412], hoci[132] *som* ja
prach[57] a popol[483]: (28)možno budú piati
z tých päťdesiatich spravodlivých chý-
bať – či pre piatich budeš ničiť[205 207] celé
mesto? I povedal: Nebudem ničiť[205 207],
ak tam budem môcť[74] nájsť štyridsia-
tich a piatich. (29)A ešte k nemu ďalej
prehovoril[127] a povedal: Možno sa tam
budú môcť[74] nájsť štyridsiati? I povedal:
Nebudem *tak* konať príčinou štyridsia-
tich. (30)A povedal: Nech sa, prosím[360],
Pán[412] nehnevá[138 305], že[132] prehovorím!
Možno sa tam budú môcť[74] nájsť tri-
dsiati? I povedal: Nebudem *tak* konať,
ak tam budem môcť[74] nájsť tridsiatich.
(31)A povedal: Hľa, prosím[360], odhodlal
som sa hovoriť k Pánovi[412]: možno sa tam
budú môcť[74] nájsť dvadsiati? I povedal:
Nebudem ničiť[205 207] príčinou dvadsiatich.
(32)A povedal: Nech sa, prosím[360], Pán[412]
nehnevá[138 305], že[132] prehovorím ešte len
ten*to* raz: vari sa tam budú môcť[74] nájsť
desiati? I povedal: Nebudem ničiť[205 207]
príčinou desiatich. (33)A keď Hospodin
skončil[46] s rečou k Abráhamovi, odišiel
a Abráhám sa vrátil k svojmu miestu[353].

19 A za večera prišli do Sodomy dvaja
anjeli[437], a v bráne[484] Sodomy sedel
Lót. A Lót *ich* uvidel, i vstal im v ústrety
a poklonil sa, obličaj[485] k zemi, (2)a pove-
dal: Hľa, prosím[360], moji páni[412 486], uchýľte
sa[1301], prosím[360], do[487] domu vášho nevoľ-
níka a prenocujte a umyte svoje nohy,
a môžete[74] zavčasu vstať a ísť svojou ces-
tou. I povedali: Nie, lež[488] budeme preno-
covať na priestranstve[489]. (3)A*le* naliehal[48]
na nich veľmi, i uchýlili sa[1301] k[487] nemu
a vošli do jeho domu, i spravil im hos-
tinu[751] a napiekol nekvasených *chlebov*,
i zajedli. (4)Skôr ako líhali, tu[132] sa do-
okola proti domu postavili muži toho
mesta, muži Sodomy, od mladíka[469] až
po starca, všetok ľud zo všetkých strán[490],
(5)i volali[48] na Lóta[1308] a vraveli[48] mu: Kde
sú tí muži, ktorí k tebe vošli tej*to* noci? Vy-
veď ich k nám, nech[132] ich môžeme[74] spo-
znať[124]. (6)A Lót k nim vyšiel ku vchodu[220]
a zavrel za sebou dvere (7)a povedal:
Nesmiete[74] predsa[360], moji bratia, robiť
zlé! (8)Hľa, prosím[360], mám[500] dve dcéry,
ktoré nespoznali muža, nože[360] ich k vám
môžem[74] vyviesť a spravte im podľa *toho,*
čo je dobré vo vašich očiach, len týmto
mužom nič[491] nesmiete[74] robiť, veď predsa
vošli v tieň[492] môjho trámovia. (9)A pove-
dali: Choď ta[493]! A povedali: Ten*to* jeden
sem[494] prišiel bývať ako cudzinec[495] a bude
robiť veľkého sudcu[496]! Teraz tebe bu-
deme robiť[497] horšie od nich! A dotierali[48]
veľmi na toho muža, na Lóta, a priblížili
sa vylomiť dvere. (10)A tí muži vystreli[118]
svoju ruku a vtiahli Lóta k sebe do domu
a dvere zavreli. (11)A tých mužov, ktorí
boli pri vchod*e*[220] domu, ranili[152] slepo-
tou[498], od malého až po veľkého, takže[132]
až do únavy márne hľadali[499] vchod[220].

(12)A k Lótovi tí muži povedali: Koho
tu ešte máš[500]? Zaťa a*lebo* svojich synov
a*lebo* svoje dcéry a*lebo* každého, koho
máš[500] v meste, z toh*to* miesta[353] vyveď,
(13)lebo sa my chystáme toto miesto[353]

www.biblia-online.net

zničiť[205 207 225], pretože ich krik *v* tvár Hospodina je veľký a Hospodin nás vyslal[120] zničiť[205 207] ho. (14)A Lót vyšiel a prehovoril k ženíchom svojich dcér[501], chystajúcim sa pojať[225] jeho dcéry, i povedal: Vstaňte, vyjdite z tohto miesta[353], lebo sa Hospodin chystá to*to* mesto zničiť[205 207 225]. A*le* v očiach ženíchov jeho dcér[501] sa zdal[1 48] sťa*by* žartujúcim[546].

(15)A akonáhle vzišlo svitanie[867], tu[132] tí anjeli[437] sa na Lóta dali naliehať výrokom: Vstaň, vezmi svoju ženu a svoje dve dcéry, nachodiace sa *tu*, aby si nemusel[74] byť zmetený[502] s neprávosťou[146 503] toh*to* mesta. (16)A*le on* váhal[48], i zmocnili sa tí muži jeho ruky a ruky jeho ženy a ruky dvoch jeho dcér v Hospodinovom zľutovaní nad ním a vyviedli ho a nechali ho zvonku[301] voči mestu; (17)a za vyvádzania ich von[301] sa stal[1], že[132] povedal*i*: Ujdi pre svoje žitie[283], nesmieš[74] sa obzerať za sebou ani sa zastavovať nikde na[504] rovine[374], ujdi na vrchy[398], aby si nemusel[74] byť zmetený[502]. (18)A Lót k nim povedal: Nie, prosím[360], Pane[412 505]; (19)hľa, prosím[360], tvoj nevoľník našiel v tvojich očiach priazeň[200] a veľkým si spravil svoje milosrdenstvo[506], ktoré si pri mne[531] vykonal na zachovanie mojej duše[283] naživе, a*le* ja nemôžem ujsť na vrchy[398], aby sa ma nedržalo[88 507] zlé, takže[132] by som umrel. (20)Hľa, prosím[360], toto mesto *je* blízke na uprchnutie ta, a ono *je* nepatrné[508]; nech, prosím[360], smiem[74 305] ujsť ta – či ono nie je nepatrné[508]? – a moja duša bude žiť. (21)I povedal k nemu: Hľa, povolil som tvojej tvári[509] aj ohľadne tejto veci, nepodvracať[510] mesto, ako si prehovoril; (22)poponáhľaj sa, ujdi ta, lebo *až* do tvojho dôjdenia ta nebudem môcť nič[492] spraviť. Preto nazval*i* meno toho mesta Cóar[508]. (23)Keď Lót došiel do Cóara, vyšlo[436] nad zem slnko; (24)a Hospodin na Sodomu a na Gomorrhu dal z blízkosti[259] Hospodina z nebies pršať siru a oheň (25)a podvrátil[510] tieto mestá a všetku tú rovinu[374] a *zahubil* všetkých obyvateľov tých miest[511] a rastlinstvo pôdy[39]. (26)A jeho žena sa spoza neho obzrela, i stala sa[1] stĺpom soli.

(27)A Abráhám sa za rána zavčasu pobral k miestu[353], kde bol stál pri tvári Hospodina, a pozrel nadol smerom k Sodome a Gomorrhe[477] a smerom k celej zemi[477] tej roviny[374] a uvidel, že[463] hľa, *zo* zeme vystupoval[48 368] dym ako dym taviacej pece. (29)A pri Božom ničení[205 207] miest[511] tej roviny[374] sa stalo[1], že[132] si Boh pripomenul Abrahama a vypustil[120 512] Lóta sprostred podvrátenia[510], pri podvracaní[510] miest[511], v ktorých[380] Lót býval[48].

(30)A Lót z Cóara vystúpil[368] a usídlil sa na vrchoch[398], a dve jeho dcéry s ním, lebo bývať v Cóare sa bál[48]; i usídlil sa v jaskyni, on a dve jeho dcéry. (31)I povedala prvorodená k mladšej[513]: Náš otec *je* starý a v zemi nieto muža na vojdenie k nám[124] podľa spôsobu[514] celej zeme. (32)Poď, môžeme[74] nášho otca napojiť vínom a ľahnúť s ním a zachovať naživе semä od nášho otca. (33)I napojili v onú noc svojho otca vínom a prvorodená vošla a ľahla so svojím otcom, a nevedel[48] o[515] jej ľahnutí *ani* o[515] jej vstaní. (34)A na druhý deň[516] sa stalo[1], že[132] prvorodená k mladšej[513] povedala: Hľa, včera som ľahla so svojím otcom; môžeme[74] ho napojiť vínom aj tej*to* noci a vojdi, ľahni s ním, nech[132] môžeme[74] zachovať semä od nášho otca naživе. (35)I napojili svojho otca vínom aj v tamtú[517] noc a mladšia[513] vstala a ľahla s ním, a nevedel[48] o[515] jej ľahnutí *ani* o[515] jej vstaní. (36)A obe Lótove dcéry od svojho otca otehotneli, (37)i porodila prvorodená syna a jeho meno nazvala Móáv[518]; on *je* podnes otcom Móáva[519]. (38)A mladšia[513], aj ona porodila syna a jeho meno nazvala Ben-ammí[520]; on *je* podnes otcom detí[651] Ammóna.

20 A Abráhám odtadiaľ nastúpil cestu[329] do zeme juhu[359] a usídlil sa medzi Kádéšom a medzi Šúrom a býval[48] ako cudzinec[495 521] v Geráre. (2)A o Sáre, svojej žene, Abráhám vravel[48]: Ona *je* moja sestra; a Avímelech, kráľ Gerára, poslal a dal Sáru priviesť[522 559]. (3)A*le* v sne noci prišiel k Avímelechovi Boh a povedal mu: Hľa ťa – *si* mŕtvy[523], pre[524] ženu, ktorú si priviedol, lebo[132] ona *je* manželkou[525] manžela[400]. (4)A*le* Avímelech sa k nej nebol priblížil; i povedal: Pane[412], či chceš[74] pozabíjať národ[526] aj[527] spravodlivý? (5)Či mi on nepovedal: ona *je* moja sestra? A ona – aj ona povedala:

www.biblia.sk

on *je* môj brat. Toto som spravil[12] v úprimnosti[528] svojho srdca a v čistote[529] svojich dlaní[1059]. (6)A Boh k nemu v sne povedal: Viem[48] aj ja, že si toto spravil[12] v úprimnosti[528] svojho srdca, a ja som ťa aj zadržal od zhrešenia voči mne; preto som ti na ňu nedal siahnuť. (7)A teraz ženu toho muža vráť, lebo on *je* prorok a bude sa za teba modliť, i budeš žiť[364]; *ale* ak nie si ochotný vrátiť[530], vedz, že istotne[75] musíš[74] umrieť ty *aj* všetci, ktorých máš[500]. (8)A za rána Avímelech zavčasu vstal a povolal[367] všetkých svojich nevoľníkov a všetky tieto slová vyslovil v ich uši, a tí muži sa veľmi zľakli[731]. (9)A Avímelech povolal[367] Abráháma a povedal mu: Čo si nám *to* vykonal[12] a čím som voči tebe zhrešil, že si na mňa a na moje kráľovstvo uviedol veľký hriech? Vykonal[12] si pri mne[531] konania, aké sa nemajú konať[12 532]. (10)A Avímelech k Abráhámovi povedal: Čo si mal[48] na zreteli[78], že si vykonal[12] túto vec? (11)A Abráhám povedal: Lebo som *si* povedal[533]: na tomto mieste[353] zaiste nieto Božej bázne[731] a pre moju ženu[366] ma zabijú. (12)A popravde aj moja sestra, dcéra môjho otca, ona *je*, len nie dcéra mojej matere, i stala sa[1] mi ženou[89]; (13)a keď ma Boh z domu môjho otca vyviedol na potulky[534], stalo sa[1], že[132] som jej povedal: Toto *bude* tvoja láskavosť[506], ktorú pri mne[531] budeš[74] robiť[12]: na každom mieste[353], kam budeme prichádzať, o mne vrav: on *je* môj brat. (14)A Avímelech priviedol[559] drobný dobytok a hovädzí dobytok a nevoľníkov a slúžky a dal Abráhámovi, a Sáru, jeho ženu, mu vrátil; (15)a Avímelech povedal: Hľa, moja zem *je* pred tvojou tvárou, usídli sa, kdekoľvek to bude v tvojich očiach dobré[535]. (16)A Sáre povedal: Hľa, dal som tvojmu bratovi tisíc peňazí[451 536]; hľa, to[537] ti *bude* zastretím[538] očí pre všetkých, ktorí *sú* s tebou, a pred všetkými[539]. I *bolo jej*[540] urobené zadosť[541]. (17)A Abráhám sa modlil k Bohu a Boh Avímelecha a jeho ženu a jeho služobné uzdravil, i rodili[48], (18)lebo Hospodin bol pre Sáru, ženu[366] Abráháma, koldokola každú maternicu domu[238] Avímelecha pevne[542] uzavrel.

21 A Hospodin sa podľa *toho,* čo bol povedal, *o* Sáru postaral[1101 1393], áno[132], Hospodin Sáre spravil podľa *toho,* čo bol prehovoril; (2)i otehotnela a Abráhámovi syna, jeho starobe[59 545], porodila Sárá v určený čas, *o* ktorom s ním bol prehovoril Boh. (3)A Abráhám meno svojho syna, ktorý[544] sa mu narodil, ktorého mu porodila Sárá, nazval Isák. (4)A Abráhám Isáka, svojho syna, vo veku[180] osem dní obrezal podľa *toho,* čo mu bol rozkázal Boh. (5)A Abráhám *bol*, keď sa mu narodil Isák, jeho syn[543], vo veku[180] sto rokov. (6)A Sárá povedala: Boh mi spôsobil[12] smiech; každý, kto[544] *o tom* bude počuť, sa bude smiať[459] so mnou[545]. (7)A povedala: Kto by bol Abráhámovi riekol: Sárá bude dojčiť deti[651]! Áno, porodila som syna jeho starobe[59 545]! (8)A dieťa[782] rástlo[48] a bolo odstavené, a Abráhám v deň odstavenia Isáka usporiadal[12] veľkú hostinu[751]. (9)A Sárá uvidela syna Hágáre, Egypťanky, ktorého porodila Abráhámovi, posmievajúceho sa[546]; (10)i povedala Abráhámovi: Vyžeň[121] túto služobnú aj jej syna, nebude predsa syn tejto služobnej dediť so synom mojím, s Isákom. (11)A tá*to* vec bola[48] v očiach Abráháma pre[547] jeho syna veľmi nemilá[548]; (12)a*le* Boh k Abráhámovi povedal: Nech *to* v tvojich očiach ohľadne chlapca[469] *an*i ohľadne tvojej slúžobnej nie je[305] nemilé[548]; všetko, čo k tebe Sárá povedala – poslúchni na[764] jej hlas, lebo ti semä bude nazývané v Isákovi. (13)A*le* aj syna služobnej – chcem[74] ho ustanoviť[384] národom[89], pretože on *je* tvoje semä. (14)A Abráhám za rána zavčasu vstal a vzal chlieb a mech vody a dal Hágári – položil[384] na jej plece – aj dieťa[782], a prepustil[120] ju, i odišla a dala sa blúdiť v pustine Beér-ševy. (15)A keď sa voda z mecha minula[549], pohodila[436] dieťa[782] pod jeden *z* krov (16)a odišla a usadla sama[550] oproti[551], *na* vzdialenosť asi dostrelu[552] luku, lebo *si* povedala[533]: Nech nepozerám[305] v smrť dieťaťa[782]. Usadla teda[291] oproti[551], i pozdvihla svoj hlas a zaplakala. (17)A hlas chlapca[469] počul Boh a z nebies na Hágár[1308] zavolal Boží Anjel[437] a povedal jej: Čo *je* ti, Hágár? Nemusíš[74] sa báť[731], lebo Boh počul hlas chlapca[469] tam, kde on *je*. (18)Vstaň, zdvihni chlapca[469] a uchop[553] ho svojou rukou, lebo ho chcem[74] ustanoviť[384] veľkým národom[89]. (19)A Boh otvoril jej oči, i uvidela studňu

www.mos-tav.sk

vody; a pobrala sa a naplnila vodou mech
a napojila chlapca[469]. (20)A s chlapcom[469]
bol Boh, i vyrástol a usídlil sa v pustine,
a stal sa strelcom *z* luku. (21)I usídlil sa
v pustine Páran a jeho mať mu vzala ženu
zo zeme Egypta.

(22)A v onej dobe sa stalo, že[132] k Abrá-
hámovi prevravel Avímelech a Píchól, veli-
teľ[554] jeho vojska[45], výrokom: Vo všetkom,
čo ty konáš[12], *je* s tebou Boh; (23)nuž[132]
mi tu teraz pri Bohu prisahaj: ak sa bu-
deš[410] dopúšťať klamu voči mne *alebo* voči
môjmu splodenstvu[555] *alebo* voči môjmu
potomstvu[555]! Podľa láskavosti[506], *v* kto-
rej som zaobišiel[12] s tebou[531 556], budeš[305]
zaobchádzať[12] so mnou a so zemou[531 556],
v ktorej si sa ako cudzinec usídlil[495 521].
(24)A Abráhám povedal: Ja chcem[74] pri-
sahať. (25)A Abráhám sa s Avímelechom
prel[48 557] o studňu vody, ktorú nevoľníci
Avímelecha odňali[558]. (26)A Avímelech
povedal: Neviem[48], kto túto vec vykonal,
a ani ty si mi nedal vedieť[103] ani ja som *o tom*
nepočul, iba ak dnes. (27)A Abráhám pri-
hnal[559] drobný dobytok a hovädzí dobytok
a dal Avímelechovi, a oni dvaja uzavreli
zmluvu[433]. (28)A osobitne[560] postavil[942]
Abráhám sedem jahniat[561] *zo* stáda[129];
(29)a Avímelech k Abráhámovi povedal:
Čo oných sedem jahniat[561] – tieto, ktoré si
postavil[942] osobitne[560]? (30)I povedal: Že
môžeš[74] prijať[559] sedem jahniat[561] z mojej
ruky, aby mi *to* bolo za svedectvo, že som
túto studňu vykopal. (31)Preto tomuto
miestu[353] dal*i* názov[8] Beér-ševa[562], že tam
oni dvaja odprisahali (32)a v Beér-ševe
uzavreli zmluvu[433]. A Avímelech vstal, aj
Píchól, veliteľ[554] jeho vojska[45], a vrátili
sa do zeme Pelištím[322]. (33)A Abráhám
v Beér-ševe[563] zasadil tamarišku[564] a dal sa
tam vzývať meno[175] Hospodina, večného
Boha[293 565]; (34)a býval[48 563] v zemi Peliš-
tím[322] ako cudzinec[495 521] mnoho dní.

22 A po týchto veciach sa stalo[1], že[132]
Boh Abrahama vyskúšal; i po-
vedal k nemu: Abráhám! I povedal: Hľa,
ja[566]. (2)A povedal: Nože vezmi[360] svojho
syna, svojho jediného, ktorého miluješ[48],
Isáka, a pober sa ty[348] do zeme Mórijjáh[567]
a tam ho na jednom *z* vrchov, o ktorom
k tebe chcem[74] povedať, vznes za vzos-
tupnú *obeť*[273]. (3)A Abráhám za rána za-
včasu vstal a osedlal svojho osla, i vzal
so sebou dvoch svojich sluhov[469] a Isáka,
svojho syna, a nakálal driev *na* vzostupnú
obeť[273] a vstal a pobral sa k miestu[353], *o* kto-
rom mu Boh povedal.

(4)V tretí deň – tu[132] pozdvihol Abráhám
svoje oči a uvidel z ďaleka to miesto[353];
(5)a k svojim sluhom[469] Abráhám povedal:
Vy ostaňte[568] tu s oslom a ja a chlapec[469]
pôjdeme tamto, kde[132] sa chceme[74] po-
kloniť a vrátiť sa[569] k vám. (6)A Abráhám
vzal drevá *na* vzostupnú *obeť*[273] a naložil[384]
na Isáka, svojho syna, a v svoju ruku
vzal oheň a nôž; a išli[48] oni dvaja spolu.
(7)A Isák k Abráhámovi, svojmu otcovi,
prevravel a povedal: Môj otče! I povedal,
Hľa, ja[566], môj synu! A povedal: Hľa, oheň
a drevá, a kde dobytča[570] na vzostupnú
obeť[273]? (8)A Abráhám povedal: Boh si do-
bytča[570] na vzostupnú *obeť*[273] bude vedieť[74]
zaopatriť[571], môj synu. A išli[48] oni dvaja
spolu. (9)A keď prišli na to miesto[353],
o ktorom mu bol Boh povedal, zbudoval[436]
tam Abráhám oltár a urovnal drevá, i po-
viazal Isáka, svojho syna, a položil[384] ho
na oltár zvrchu na drevá; (10)a Abráhám
vystrel[118] svoju ruku a vzal nôž na zahlu-
šenie[572] svojho syna. (11)Tu[132] na neho[1308]
z nebies zavolal Anjel[437] Hospodina a po-
vedal: Abráhám, Abráhám! I povedal:
Hľa, ja[566]. (12)A povedal: Nemusíš[74] vy-
stierať[118] svoju ruku na chlapca[469] a nemu-
síš[74] mu spraviť nič[573], lebo teraz viem[48],
že ty *si* ctiteľom[731] Boha, keďže[132] si mi[574]
neodoprel[575] svojho syna, svojho jedi-
ného. (13)A Abráhám pozdvihol[139] svoje
oči a uvidel, že[463] hľa, vzadu[576] v húští[577] za
svoje rohy uviaznutý[578] baran; a Abráhám
ta zašiel a toho barana vzal a vznie-
sol za vzostupnú *obeť*[273] miesto svojho
syna. (14)A Abráhám nazval meno toho
miesta[353] Hospodin vie[74] zaopatriť[571 579];
ako *sa*[342] dnes vraví: na vrchu Hospodina
sa bude zaopatrovať[571].

(15)A Anjel[437] Hospodina na Abrahá-
ma[1308] z nebies zavolal druhý *raz*
(16)a povedal: *Sám* pri sebe som odpri-
sahal, – vyhlásené[580] Hospodinom, – že,
pretože si spravil túto vec a neušetril[575]
si svojho syna, svojho jediného, (17)že
ťa budem bohato[581] žehnať a tvoje semä
veľmi množiť[109], ako hviezdy nebies a ako

www.biblickaskupina.sk

piesok, ktorý *je* na brehu[328] mora, a tvoje
semä sa bude zmocňovať[416] brány[484] svo-
jich nepriateľov[582], (18)i budú v tvojom
semene žehnané[583] všetky národy zeme,
pretože si poslúchol na[764] môj hlas.
(19)A Abráhám sa vrátil k svojim slu-
hom[469], i vstali a odišli spolu do Beér-
-ševy. A Abráhám v Beér-ševe býval[48].

(20)A po týchto veciach sa stalo, že[132] sa
Abráhámovi dalo vedieť[103] výrokom: Hľa,
Milká, aj ona porodila Náchórovi, tvojmu
bratovi, synov: (21)Úca, jeho prvorode-
ného, a Búza, jeho brata, a Kemúéla, otca
Aráma, (22)a Keseda a Chazóa a Pildáša
a Jidláfa a Bethúéla; (23)a Bethúél splo-
dil Rebeku[584]. Týchto ôsmich porodila
Náchórovi, bratovi Abrahámа, Milká;
a jeho súložnica, ktorej[585] meno *bolo*
Reúmá, tiež[132] porodila, aj ona, Tevacha
a Gachama a Tachaša a Maachu.

23 A života[59] Sáry bolo[1 48] sto rokov
a dvadsať rokov a sedem rokov –
roky života[59] Sáry; (2)i umrela Sárá v Kir-
jath-Arbe; to[320] *je* Chevrón v zemi Kenáan.
A Abráhám prišiel za Sárou smútiť[586] a ju
oplakávať.

(3)A Abráhám vstal spred tváre[373] svo-
jej mŕtvej[587] a prehovoril k synom Chétha
výrokom: (4)Ja *som* u vás cudzincom[446]
a želiarom[588]; dajte mi u vás držbu hrobu,
nech[132] svoju mŕtvu[567] od svojej tváre[153]
môžem[74] pochovať. (5)A synovia Chétha
Abrahámovi odvetili výrokom k nemu:
(6)Počuj nás, môj pane: ty *si* vprostred
nás Boží šľachtic[460 589]; pochovaj svoju
mŕtvu[587] v najvzácnejšom[590] *z* našich hro-
bov, nikto[285] z nás ti[574] svoj hrob na poho-
vanie[591] tvojej mŕtvej[587] nebude odpierať[592].
(7)A Abráhám vstal a ľudu zeme, synom
Chétha, sa poklonil (8)a prehovoril s nimi
výrokom: Ak je vaša mysľ[593] pre pochova-
nie mojej mŕtvej[587] od mojej tváre[153], po-
čujte ma a prihovorte sa za mňa u Efróna,
syna Cóchara, (9)a*by* mi bol ochotný pre-
nechať[530 594] jaskyňu Machpély, ktorá mu
patrí, ktorá *je* na konci jeho poľa; nech
mi ju za peniaze[451] v plnej hodnote[595]
je[305] ochotný prenechať[530 594] v držbu
hrobu vprostred vás. (10)A Efrón sedel
vprostred synov Chétha; i odvetil Efrón,
Chittí[323], Abrahámovi v uši synov Chétha,
pred všetkými prichádzajúcimi *v* bránu[484]
jeho mesta, výrokom: (11)Nie, môj pane;
počuj ma: to pole ti dám, aj tu jaskyňu,
ktorá *je* na ňom, dám ti ju; pred očami sy-
nov môjho ľudu ti ju dám; pochovaj svoju
mŕtvu[587]. (12)A Abráhám sa pred tvárou
ľudu zeme poklonil (13)a k Efrónovi v uši
ľudu zeme prehovoril výrokom: Ale, ak *si
to* ty, počuj ma! Dám peniaze[451], *cenu* toho
poľa, vezmi odo mňa, nech[132] tam svoju
mŕtvu[587] môžem[74] pochovať. (14)A Efrón
Abrahámovi odvetil výrokom k nemu:
(15)Môj pane, počuj ma: zem *za* štyristo
šeklov[596] striebra[451] medzi mnou a medzi
tebou – čo to[597] *je*? Len[132] svoju mŕtvu[587]
pochovaj! (16)A Abráhám na[775] Efróna
poslúchol, i odvážil Abrahám Efrónovi
striebro[451], ako bol prehovoril v uši synov
Chétha, štyristo šeklov[596] striebra[451], bež-
ných obchodníkovi[598].

(17)Tak[132] bolo pole Efróna, ktoré *bolo*
v Machpéle, ktoré *bolo* pred Mam-
réom[376 387], pole aj jaskyňa, ktorá *je* na
ňom, aj všetko stromovie[17], ktoré *bolo* na
tom poli, ktoré *bolo* na celom jeho po-
zemku[599] vôkol, zaistené[227] (18)pred očami
synov Chétha za vlastníctvo[157 600] Abrahá-
movi medzi všetkými prichádzajúcimi
v bránu[484] jeho mesta. (19)A potom teda
Abráhám do jaskyne poľa Machpély, pred
Mamréom[376 387] – to[597] *je* Chevrón v zemi
Kenáan – Sáru, svoju ženu, pochoval.
(20)A to pole aj tá jaskyňa, ktorá *je* na
ňom, bolo Abrahámovi spomedzi[259] synov
Chétha zaistené[227] v držbu hrobu.

24 A Abráhám *bol* starý, pokročilého
veku[473], a Hospodin Abrahámа vo
všetkom požehnal. (2)I povedal Abráhám
k svojmu nevoľníkovi, staršiemu jeho
domu, vládnucemu vo všetkom, čo mal[500]:
Polož[384], prosím[360], svoju ruku pod moje
stehno[601], (3)lebo[132] ťa chcem[74] zaviazať
prísahou pri Hospodinovi, Bohu nebies
a Bohu zeme, že môjmu synovi nebudeš
privádzať[559] ženu z dcér Kenaáního[323],
v ktorého strede[602] ja bývam, (4)lež[488] pôj-
deš do mojej zeme a do môjho príbuzen-
stva[603], nech[132] môjmu synovi, Isákovi, mô-
žeš[74] priviesť[559] ženu. (5)A ten nevoľník
k nemu povedal: Možno tá žena nebude
ochotná ísť za mnou do tejto zeme; či mu-
sím[74] tvojho syna, nech bude akokoľvek,
zaviesť späť[406 604] do zeme, odkiaľ si vyšiel?

www.kos-biblia.sk

(6)A Abráhám k nemu povedal: Chráň sa,
aby si ta môjho syna späť nezavádzal[406].
(7)Hospodin, Boh nebies, ktorý ma vzal
z domu môjho otca a zo zeme môjho prí-
buzenstva[603] a ktorý ku mne prehovoril
a ktorý mi odprisahal výrokom: túto zem
chcem[74] dať tvojmu semenu – on pred tvo-
jou tvárou[203] bude posielať svojho anjela[437],
i budeš môcť[74] priviesť[559] môjmu synovi
ženu odtadiaľ. (8)A ak tá žena nebude
ochotná za tebou ísť, potom[132] budeš od
tejto mojej prísahy oslobodený, len tam
môjho syna nesmieš[74] späť zavádzať[406].
(9)I položil ten nevoľník svoju ruku pod
stehno[601] Abráháma, svojho pána, a od-
prisahal mu ohľadne tejto veci.

(10)A ten nevoľník vzal desať tiav z tiav
svojho pána a odišiel; a všetko bohat-
stvo[605] jeho pána *bolo* v jeho ruke[606]. Vstal
teda[291] a odišiel do Aram-naharajim[607], do
mesta Náchóra. (11)A zvonku[301] voči
mestu dal ťavám pokľakať ku studni vody,
v čas večera, v čas vychádzania *žien* načie-
rajúcich *vodu*, (12)a povedal: Hospodine,
Bože môjho pána Abráháma, daj, pro-
sím[360], žeby sa mi[608] dnes zdarilo[609],
a uskutočni[12] láskavosť[506] pri mojom pá-
novi Abrahámovi[531 556]. (13)Hľa, ja som sa
postavil pri prameni vody a dcéry mužov
mesta vychádzajú vodu načierať; (14)nuž[132]
nech sa stane[1 305], *že* tá dievčina[469], ku kto-
rej budem vravieť: nakloň[610], prosím[360],
svoje vedro, nech[132] sa môžem[74] napiť,
a *ktorá* povie: pi, a chcem[74] napojiť aj tvoje
ťavy, – ju si prisúdil svojmu nevoľníkovi,
Isákovi, a tak[611] budem môcť[74] spoznať, že
si pri mojom pánovi[531] láskavosť[506] usku-
točnil[12 556].

(15)A skôr ako on skončil[46] s rečou[614] sa
stalo[1], že[132] hľa, vychádzala Rebeká, ktorá
sa narodila Bethúélovi, synovi Milky,
ženy Náchóra, brata Abráháma, a na jej
pleci jej vedro. (16)A tá dievčina[469] *bola*
výzorom veľmi pekná[429], panna, áno[132],
nebol ju spoznal muž; i zostúpila ku pra-
meňu a naplnila svoje vedro a vystúpila[368].
(17)A ten nevoľník sa rozbehol jej v ústrety
a povedal: Daj mi, prosím[360], usrknúť[612]
trochu vody z tvojho vedra. (18)I pove-
dala: Pi, môj pane. A náhlivo[613] zložila
svoje vedro na svoju ruku a napojila ho;
(19)a keď ho dosť napojila[614], povedala[436]:
Aj tvojim ťavám budem dotiaľ načierať,
než sa dosť napijú[614]. (20)A poponáhľala
sa a vyprázdnila svoje vedro do napája-
dla a zasa sa rozbehla ku studni načierať,
i načrela všetkým jeho ťavám. (21)A ten
muž, pozerajúc na ňu s úžasom[615], mlčal,
chcejúc zvedieť[616], či Hospodin jeho cestu
spravil úspešnou či nie.

(22)A keď sa ťavy dosť napili[614], stalo
sa[1], že[132] ten muž priniesol[559] krúžok[617] *zo*
zlata, jeho váha beka[596], a dva náramky na
jej ruky, ich váha desať *šeklov*[596] zlata,
(23)a povedal: Čia *si* ty dcéra? Oznám[103]
mi, prosím[360]. Či[618] jesto *v* dom*e* tvojho
otca miesto[353 619] pre nás[835] na prenocova-
nie? (24)I povedala. Ja *som* dcéra Bethú-
éla, syna Milky, ktorého porodila Náchó-
rovi. (25)A povedala k nemu: Aj slamy aj
krmiva *je* u nás veľa, aj miesto na preno-
covanie.

(26)A ten muž schýlil hlavu[620] a pokla-
nil sa Hospodinovi (27)a povedal: *Nech je*
velebený[409] Hospodin, Boh môjho pána
Abráháma, ktorý neodňal[621] svoju láska-
vosť[506] a svoju vernosť[622] z blízkosti môjho
pána[382]. Ja *som bol* na ceste *a* Hospodin
ma zaviedol *v* dom bratov môjho pána.
(28)A tá dievčina[469] sa rozbehla a dala
o týchto veciach vedieť[103] domu svojej
matere. (29)A Rebeká mala brata[500], kto-
rého[585] meno bolo Láván; i rozbehol sa
Láván k tomu mužovi von[301] ku prameňu.
(30)A pri[365] uvidení toho krúžku[617] a tých
náramkov na rukách svojej sestry, a ako
počul[1043] slová Rebeky, svojej sestry, vý-
rokom: tak ku mne ten muž prehovoril,
stalo sa[1], že[132] prišiel k tomu mužovi, a hľa,
on stál pri ťavách pri prameni. (31)I po-
vedal: Vojdi, požehnaný Hospodina, načo
budeš stáť vonku[301]? Veď[132] som ja pripra-
vil[623] dom a miesto[353] ťavám.

(32)I vošiel ten muž do domu a odstro-
jil[624] ťavy; a dal ťavám slamu a krmivo
a vodu na umytie jeho nôh a nôh mužov,
ktorí boli s ním. (33)I bolo mu[608] predlo-
žené[384] jesť, a*le on* povedal: Nebudem do-
tiaľ jesť, než prehovorím, čo mám preho-
voriť[625]. I povedal: Hovor. (34)A povedal:
Ja *som* nevoľník Abráháma, (35)a môjho
pána Hospodin veľmi požehnal, i stal sa
veľkým, a dal mu drobný dobytok a hová-
dzí dobytok a striebro a zlato a nevoľníkov

www.christbible.sk

a slúžky a ťavy a osly, (36)a Sárá, žena môjho pána, porodila po svojom ostarení
môjmu pánovi syna, i dal mu všetko, čo
má[500]. (37)A môj pán ma zaviazal prísahou *s* výrokom: nesmieš[74] môjmu synovi
priviesť[559] ženu z dcér Kenaaního[323], v ktorého zemi ja bývam; (38)ak nepôjdeš[410]
do domu môjho otca a do mojej rodiny[271 312]; a*by* si mohol[74] priveseť môjmu
synovi ženu! (39)I povedal som k svojmu pänovi: Možno za mnou tá žena nepôjde?
(40)A povedal ku mne: Hospodin, pred tvárou[203] ktorého som chodil[48 177], s tebou
bude posielať svojho anjela[437] a spraví tvoju cestu úspešnou, a*by* si môjmu synovi
mohol[74] priviesť[559] ženu z mojej rodiny[271 312] a z domu môjho otca. (41)Od
mojej prísahy[626] budeš slobodný potom, keď budeš môct[74] prísť k mojej rodine[271 312]
a ak ti nebudú chcieť[74] dať, vtedy[132] sa staneš[1] od mojej prísahy[626] slobodným.
(42)I prišiel som dnes k tomu prameňu a povedal som: Hospodine, Bože môjho
pána Abrahâma, ak chceš, prosím[360],
spraviť[627] úspešnou moju cestu, po ktorej
ja idem, – (43)hľa, ja stojím pri prameni
vody; nuž[132], nech sa stane[1 305], *že* mladica[628] tá, *ktorá*[544] bude vychádzať načierať, ku ktorej[585] budem vravieť: napoj ma,
prosím[360], z trochy vody zo svojho vedra,
(44)a povie ku mne: pi aj ty a chcem[74] načrieť aj tvojim ťavám, ona *bude* tou ženou,
ktorú Hospodin prisúdil synovi môjho
pána. (45)Skôr ako som ja mohol[74] dokončiť[46] reč v svojom srdci[198 276], tu[132] hľa,
vychádzala Rebeká, a jej vedro na jej
pleci, i zostúpila ku prameňu a načrela;
i povedal som k nej: Napoj ma, prosím[360].
(46)I zložila náhlivo[613] zo seba[629] svoje
vedro a povedala: Pi, a chcem[74] napojiť aj
tvoje ťavy. I napil som sa, a aj ťavy napojila. (47)A spýtal som sa jej a povedal
som: Čia si ty dcéra? A povedala: Dcéra
Bethúéla, syna Náchóra, ktorého mu porodila Milká. I založil[384] som na jej nos
krúžok[617] a na jej ruky náramky (48)a schýlil som hlavu[620] a poklonil som sa Hospodinovi a dal som sa velebiť[409] Hospodina, Boha môjho pána Abrahâma, ktorý
ma viedol[48] po ceste pravdy[622 630] zaopatriť[559 631] dcéru brata môjho pána jeho synovi. (49)A teraz, ak chcete pri mojom
pánovi[531] uskutočniť[12 556 627] láskavosť[506]
a vernosť[622], oznámte[103] mi, a ak nie,
oznámte[103] mi, nech[132] sa môžem[74] obrátiť
napravo alebo naľavo.

(50)I odvetil Láván a Bethúél, i povedali: T*áto* vec vyšla od Hospodina, nemôžeme k tebe prehovoriť zlé ani dobré[65].
(51)Hľa, Rebeká *je* pred tvojou tvárou,
vezmi a choď, a nech je[305] ženou synovi
tvojho pána podľa *toho*, čo prehovoril
Hospodin. (52)A ako nevoľník Abrahâma
ich slová počul, stalo sa[1], že[132] sa Hospodinovi poklonil k zemi; (53)i vybral ten
nevoľník náčinia[632] *zo* striebra a náčinia[632]
zo zlata a rúcha a dal Rebeke; aj jej bratovi a jej materi dal drahocenné veci.

(54)I jedli[48] a pili[48], on *aj* muži, ktorí *boli*
s ním, a prenocovali[48]; a keď ráno vstali,
povedal[436]: Prepustite[120] ma k môjmu pánovi. (55)I povedal jej brat a jej mať: Nech
s nami dievčina[469] môže[74] pobudnúť *niekolko* dní, vari[633] desať, potom pôjde[305 634].
(56)I povedal k nim: Nemali by ste[74] ma
zdržiavať[635], lebo[132] Hospodin spravil
moju cestu úspešnou; prepustite[120] ma,
nech[132] môžem[74] odísť k svojmu pánovi.
(57)A povedali: Povolajme[305 367] dievčinu[469]
a spýtajme[305] sa jej úst. (58)A povolali[367]
Rebeku a povedali k nej: Či pôjdeš s týmto
mužom? A povedala: Pôjdem. (59)I prepustili[120] Rebeku, svoju sestru, a jej pestúnku[636] a nevoľníka Abrahâma a jeho
mužov, (60)i požehnali Rebeku a povedali: Ty *si* naša sestra – staň sa[1] tisícmi[89]
desaťtisícov a nech sa tvoje semä zmocňuje[305 416] brány[484] nenávidiacich ho[582].

(61)A Rebeká vstala, aj jej dievky[637],
i nasadli na ťavy a pobrali sa za tým mužom; a ten nevoľník Rebeku vzal a pobral
sa. (62)A Isák bol prišiel z cesty[638] *k* Beér-lachaj-róí[441], lebo[132] on býval v zemi
juhu[359]; (63)i bol Isák za nastávania večera vyšiel rozjímať[639] na poli. I pozdvihol
svoje oči a uvidel, že[463] hľa, prichádzajú
ťavy. (64)A Rebeká pozdvihla svoje
oči a uvidela Isáka, i zosadla z ťavy[629]
(65)a povedala k nevoľníkovi: Kto *je*
ten muž, ktorý[544] tamto ide na poli nám
v ústrety? A nevoľník povedal: On,[640] môj
pán. I vzala závoj a zastrela sa. (66)A nevoľník Isákovi vyrozprával[417] všetky veci,
ktoré vykonal[12]. (67)A Isák ju uviedol do

www.biblia.sk

stanu svojej matere, i vzal Rebeku a stala
sa[1] mu ženou[89], a miloval[48] ju. I dostalo sa
Isákovi po jeho materi[641] útechy[179].
25 A Abráhám pojal ešte ďaľšiu[127]
ženu, ktorej[585] meno *bolo* Ketúrá;
(2)i porodila mu Zimrána a Jokšána
a Medána a Midjána a Jišbáka a Súacha.
(3)A Jokšán splodil Ševu a Dedána; a sy-
novia Dedána boli[1] Aššúrim a Letúšim
a Leummím[322]. (4)A synovia Midjána: Éfá
a Éfer a Chanóch a Avídá a Eldáá; všetci
títo *boli* synovia Ketúry. (5)A Abráhám
dal všetko, čo mal[500], Isákovi. (6)A synom
súložníc, ktoré Abráhám mal[500], dal Abrá-
hám dary a odoslal[120] ich, za svojho ešte
živo*bytia*, spred[373] Isáka, svojho syna, na
východ, do zeme východu.
(7)A toto[51 642] *sú* dni rokov života[59] Abrá-
háma, ktoré prežil: sto rokov a sedemde-
siat rokov a päť rokov; (8)i skonal a umrel
Abráhám v pekných[429] šedinách[423], *súc*
starý a sýty[643], a bol pripojený[230] k svojmu
ľudu[644]; (9)a Isák a Jišmáél, jeho synovia,
ho pochovali do jaskyne Machpély na
pole Efróna, syna Cóchara, Chittího[323],
ktoré *bolo* pred Mamréom[376 387] – (10)pole,
ktoré bol Abráhám od[259] synov Chétha kú-
pil; tam bol pochovaný Abráhám a Sárá,
jeho žena. (11)A po smrti Abráháma sa
stalo, že[132] Boh požehnal Isáka, jeho syna;
a Isák býval[48] pri Beér-lachaj-rói[441].
(12)A toto[51] *sú* rodokmene[52] Jišmáéla,
syna Abráháma, ktorého Abrahámovi
porodila Hágár, Egypťanka, slúžka Sáry,
(13)a toto[51] *sú* mená synov Jišmáéla v ich
pomenovaniach[645] podľa ich rodokme-
ňov[52]: prvorodený Jišmáéla Nevajóth
a Kédár a Adbeél a Mivsám (14)a Mišmá
a Dúmá a Massá, (15)Chadad a Témá,
Jetúr, Náfíš a Kedmá. (16)Toto[324] *sú* oni,
synovia Jišmáéla, a toto[51] *sú* ich mená
v ich dedinách[646] a v ich táboriskách[647]
– dvanástoro náčelníkov[460] ich rodov.
(17)A toto[51 642] *sú* roky života[59] Jišmáéla:
sto rokov a tridsať rokov a sedem ro-
kov; i skonal a umrel a bol pripojený[230]
k svojmu ľudu[644]. (18)A pobývali[48 308] od
Chavíly po Súr, ktorý je naproti Egyptu[376],
na tvojom vstupe do Aššúra; usadil sa[648]
pred tvárou[4] všetkých svojich bratov.
(19)A toto[51] *sú* rodokmene[52] Isáka,
syna Abráháma. Abráhám splodil Isáka
(20)a Isák bol[1] pri svojom pojatí Rebeky,
dcéry Bethúéla, Arammího[649] z Paddan-
Aráma, sestry Lávána, Arammího[649], za
ženu vo veku[180] štyridsať rokov. (21)A Isák
sa dal k Hospodinovi úpieť[650] za svoju
ženu, lebo ona *bola* neschopná rodiť,
a Hospodin sa mu dal uprosiť[650] a Rebeká,
jeho žena, otehotnela. (22)A deti[651] v jej
vnútri spolu zápasili[48 652], i povedala: Ak *je*
tak, načo ja toto[653]...? A pobrala sa dopý-
tať[284] sa Hospodina[654] (23)a Hospodin jej
povedal:

V tvojom lone[655] *sú* dva národy
a z tvojich útrob sa budú odlučovať[310]
dva kmene[656];
i bude kmeň[656] od kmeňa[656] silnejší
a starší[657] bude obsluhovať[743]
mladšieho[513].

(24)A keď sa naplnili jej dni rodenia,
hľa[436], v jej lone[655] dvojčatá; (25)a vyšiel
prvý, červený[658], celý[375] ako plášť *zo* srsti,
i nazvali jeho meno Ésáv[659]. (26)A potom
vyšiel jeho brat a jeho ruka sa držala za
pätu Ésáva; i nazval*i* jeho meno Jákób[660].
A pri ich narodení *bol* Isák vo veku[180] šesť-
desiat rokov. (27)A keď chlapci vyrástli,
stal sa[1 436] Ésáv mužom znalým lovu,
mužom poľa, a Jákób mužom tichým[661],
obyvateľom stanov. (28)A Isák *si* zami-
loval Ésáva, pretože divina[662] mu *bola* po
chuti[663], a Rebeká milovala Jákóba.
(29)A Jákób navaril pokrmu[664] a Ésáv
prišiel z poľa, súc[665] vyčerpaný[666].
(30)A Ésáv k Jákóbovi povedal: Daj mi,
prosím[360], zhltnúť z toho červeného[658],
tohto červeného[658], lebo ja *som* vyčer-
paný[666]. Preto nazval*i* jeho meno Edóm[658].
(31)A Jákób povedal: Najsamprv[667] mi
predaj svoje prvorodenstvo. (32)A Ésáv
povedal: Hľa, ja odchádzam k smrti,
načo mi teda[291] toto – prvorodenstvo!
(33)A Jákób povedal: Najsamprv[667] mi od-
prisahaj. I odprisahal mu a predal svoje
prvorodenstvo Jákóbovi; (34)a Jákób
Ésávovi dal chlieb a pokrm[664] *z* šošovice,
i zajedol a vypil a vstal a odišiel. Tak[132]
Ésáv prvorodenstvo znevážil.
26 I nastal[1] v zemi hlad, okrem
toho prvého hladu, ktorý nastal[1]
v dňoch Abráháma; a Isák odišiel k Aví-
melechovi, kráľovi Pelištím[322], do Gerára.
(2)A ukázal sa mu Hospodin a povedal:

www.biblia.sk/biblia

Nesmieš[74] zostúpiť do Egypta; zdržiavaj sa v zemi, *o* ktorej ti vravím; (3)bývaj ako cudzinec[495 521] v tejto zemi, i budem s tebou a požehnám ťa, lebo všetky tieto zeme chcem[74] dať tebe a tvojmu semenu a dodržať[227] prísahu, ktorou som odprisahal Abráhámovi, tvojmu otcovi. (4)A tvoje semä budem množiť ako hviezdy nebies a chcem[74] tvojmu semenu dať všetky tieto zeme, a v tvojom semene budú všetky národy zeme žehnané[583], (5)pretože Abráhám poslúchol na[764] môj hlas a zachoval[447] moje nariadenia[668], moje rozkazy, moje ustanovenia a moje poučenia[669]. (6)A Isák býval[48] v Geráre.

(7)A muži toho miesta[353] sa pýtali[48] na jeho ženu, i povedal: Ona *je* moja sestra; lebo sa bál[48] povedať: moja žena (aby ma muži toho miesta[353] pre Rebeku nechceli[74] zabiť, lebo ona *je* výzorom pekná[429]). (8)A keď tam pobudol dlhší čas[670], stalo sa, že Avímelech, kráľ Pelištím[322], pozrel oknom nadol a uvidel, že[463] hľa, Isák s Rebekou, svojou ženou, laškuje[671]. (9)A Avímelech Isáka povolal[367] a povedal: Hľa, ona *je* zaiste tvoja žena – a ako *to, že* si povedal: ona *je* moja sestra? A Isák k nemu povedal: Pretože som *si* povedal[533]: aby som pre ňu nemusel[74] umrieť. (10)A Avímelech povedal: Čo si nám toto vykonal? O málo, žeby bol voľakto[672] *z* ľudu s tvojou ženou[900] ľahol, a mohol[74] si na nás uviesť vinu. (11)A Avímelech všetkému ľudu rozkázal výrokom: Kto[544] na tohto muža *alebo* na jeho ženu siahne[673], bude istotne[75] musieť[74] umrieť.

(12)A Isák v onej zemi sial[48] a v onom roku dosiahol[674] stonásobok, lebo[132] ho Hospodin požehnal. (13)I stal sa ten*to* muž veľkým a stával[48] sa stále a stále väčším[675], než sa stal veľmi veľkým, (14)a *do*stalo[1] sa mu bohatstva[157 676] drobného dobytka a bohatstva[157 676] hovädzieho dobytka a početného nevoľníctva, takže[132] sa mu Pelištím[322] jali závidieť (15)a všetky studne, ktoré vykopali nevoľníci jeho otca v dňoch Abráháma, jeho otca, – Pelištím[322] ich pozasýpali[677] a ponapĺňali ich hlinou[57]. (16)A Avímelech k Isákovi povedal: Odíď z našej blízkosti[382], lebo si od nás *o*veľa mocnejší[478]. (17)A Isák odtadiaľ odišiel a utáboril sa[678] v doline[679] Gerára a býval[48] tam. (18)A Isák zasa[680] vykopal studne vody, ktoré vykopali v dňoch Abráháma, jeho otca, a Pelištím[322] ich po smrti jeho otca pozasýpali[677], a nazval ich menami[81] podľa mien, ktorými ich nazval[81] jeho otec. (19)A nevoľníci Isáka sa v doline[679] dali kopať a našli tam studňu živej[681] vody; (20)*ale* pastieri Gerára sa s pastiermi Isáka povadili výrokom: Tá voda *patrí* nám; i nazval meno tej studne Ések[682], pretože sa s ním preli[48]. (21)I vykopali ďalšiu[173] studňu, *ale* povadili sa aj o ňu; i nazval jej meno Sitná[683]. (22)I odsťahoval sa odtadiaľ a vykopal ďalšiu[173] studňu, o ktorú[585] sa nepovadili, i nazval jej meno Rechóvóth[684] a povedal: Lebo teraz nám Hospodin uvoľnil miesto, i rozplodíme sa v zemi.

(23)A odtadiaľ vystúpil[368] *do* Beér-ševy (24)a onej noci sa mu ukázal Hospodin a povedal: Ja *som* Boh Abráháma, tvojho otca; nemusíš[74] sa báť[731], lebo som s tebou ja, i budem ťa žehnať a tvoje semä množiť – pre Abráháma, môjho nevoľníka. (25)I zbudoval tam oltár a dal sa vzývať meno[175] Hospodina a rozložil tam svoj stan. A nevoľníci Isáka tam vyhĺbili studňu. (26)A z Gerára sa k nemu pobral Avímelech a Achuzzath, jeho priateľ, a Píchól, veliteľ[554] jeho vojska[45], (27)a Isák k nim povedal: Prečo ste ku mne prišli, keď[132] ma vy nenávidíte[48] a zapudili[120] ste ma zo svojej blízkosti[382]? (28)I povedali: Zrejme[685] sme zistili[78], že je[48] s tebou Hospodin, i povedali sme: nuž, nech je[305 360] medzi nami[686] prísaha[626] – medzi nami a medzi tebou, i chceme[74] s tebou uzavrieť zmluvu[433 687] – (29)ak s nami[531] budeš zaobchodiť[12 410] zle[688], ako sme sa *my* teba nedotkli a ako sme s tebou[531] zaobišli[12] len dobre[688] a prepustili[120] sme ťa v pokoji; ty *si* teraz požehnaný Hospodina. (30)I usporiadal[12] im hostinu[751], i zajedli a vypili (31)a za rána zavčasu vstali a odprisahali si navzájom[689], a Isák ich prepustil[120], i odišli v pokoji z jeho blízkosti[259]. (32)A v onen deň sa stalo, že[132] prišli nevoľníci Isáka a dali mu vedieť[103] o studni, ktorú vykopali; i povedali mu: Našli sme vodu. (33)I nazval ju Šiveá[690]; preto *je až* po tento deň meno toho mesta Beér-ševa[562].

www.biblia.sk

(34)A keď bol Ésáv vo veku[180] štyridsať rokov, pojal[436] *za* ženu Jehúdíth,
dcéru Beérího, Chittího[323], a Básmath,
dcéru Élóna, Chittího[323]; (35)a *tie* sa stali[1]
Isákovi a Rebeke horkosťou ducha.

27 A keď Isák ostarel a jeho oči vy-
hasli, takže nevidel[691], stalo sa[1],
že[132] zavolal Ésáva, svojho staršieho[325]
syna, a povedal k nemu: Môj synu! I po-
vedal k nemu: Hľa, ja[566]. (2)A povedal:
Nuž, hľa[360], ostarel som, nepoznám[48] deň
svojej smrti; (3)teraz teda[291], prosím[360],
zober[692] svoj výstroj[632] – svoj tulec a svoj
luk – a vyjdi *na* pole a ulov mi úlovok[662 693],
(4)i priprav[12] mi lahôdku[694] podľa *toho,*
ako *to* ľúbim[48], a dones mi, nech[132] mô-
žem[74] zajesť, aby ťa moja duša mohla[74]
požehnať ešte skôr ako budem umierať.
(5)A Rebeká pri hovorení Isáka k Ésá-
vovi, svojmu synovi, načúvala[48]; a Ésáv
odišiel *na* pole uloviť úlovok[662 693], žeby *ho*
doniesol[695].
(6)A Rebeká prevravela k Jákóbovi,
svojmu synovi, výrokom: Hľa, počula
som tvojho otca hovoriaceho k Ésávovi,
tvojmu bratovi, výrokom: (7)dones mi
divinu[662] a priprav[12] mi lahôdku[694], nech[132]
môžem[74] zajesť, a požehnám ťa pred tvá-
rou[203] Hospodina pred svojou smrťou[376].
(8)A teraz, môj synu, poslúchni na[764]
môj hlas podľa *toho,* čo ti ja prikazujem:
(9)choď, prosím[360], ku drobnému do-
bytku a vezmi[696] mi odtadiaľ dve pekné[429]
kozľatá, nech[132] ich môžem[74] upraviť[12]
tvojmu otcovi *na* lahôdku[694] podľa *toho,*
ako *to* ľúbi[48], (10)tú[132] môžeš[74] doniesť
svojmu otcovi, nech[132] zaje, aby ťa pred
svojou smrťou[376] mohol[74] požehnať.
(11)A Jákób k Rebeke, svojej materi,
povedal: Hľa, Ésáv, môj brat, *je* muž
srstnatý a ja muž hladký[697]; (12)možno
ma môj otec bude ohmatávať, i stanem
sa[1 698] v jeho očiach sťa*by* podvodníkom[699],
i budem na seba uvádzať zlorečenie a nie
požehnanie. (13)A jeho mať mu pove-
dala: Tvoje zlorečenie na mňa, môj synu;
len poslúchni na[764] môj hlas a choď, prines[696]
mi. (14)I odiišiel a vzal a doniesol
svojej materi, a jeho mať pripravila[12]
lahôdku[694] podľa *toho,* ako *to* jeho otec
ľúbil[48]. (15)A Rebeká vzala rúcha Ésáva,
svojho staršieho[325] syna, cenné[700], ktoré[701]
boli u nej v dome, a Jákóba, svojho mlad-
šieho[304] syna, obliekla, (16)a na jeho ruky
a na hladkú[697] časť[702] jeho krku navliekla[703]
kože kozliat, (17)a lahôdku[694] a chlieb –
to, čo pripravila[12] – dala v ruku Jákóba,
svojho syna.
(18)I prišiel k svojmu otcovi a povedal:
Môj otče! I povedal: Hľa, ja[566]; kto *si* ty,
môj synu? (19)A Jákób k svojmu otcovi
povedal: Ja *som* Ésáv, tvoj prvorodený;
spravil[12] som podľa *toho,* čo si ku mne
prehovoril. Vstaň, prosím[360], sadni a za-
jedz z môjho úlovku[662], aby ma tvoja duša
mohla[74] požehnať. (20)A Isák k svojmu
synovi povedal: Čo toto, *že* si tak rýchlo
natrafil[674 704], môj synu? I povedal: Lebo
Hospodin, tvoj Boh, mi[608] nadhnal[705].
(21)A Isák k Jákóbovi povedal: Nože sa
priblíž[360], nech[132] ťa môžem[74] ohmatať,
môj synu, či *si* ty naozaj[706] môj syn Ésáv
či nie. (22)A Jákób sa k Isákovi, svojmu
otcovi, priblížil, i ohmatal ho a povedal:
Hlas *je* hlas Jákóba, *ale* ruky *sú* ruky Ésáva.
(23)A nerozpoznal ho, pretože jeho ruky
boli[1] ako ruky Ésáva, srstnaté, a požehnal
ho. (24)I povedal: *Si* ty naozaj[706] môj syn
Ésáv? A povedal: Som[707]. (25)I povedal:
Podaj mi *to* bližšie, nech[132] môžem[74] za-
jesť z úlovku[662] môjho syna, aby ťa moja
duša mohla[74] požehnať. A podal mu *to*
bližšie, i zajedol, a doniesol mu víno,
i vypil. (26)A Isák, jeho otec, k nemu po-
vedal: Nože sa priblíž[360] a pobozkaj ma,
môj synu. (27)I priblížil sa a pobozkal
ho, i zavoňal[274] vôňu jeho rúch, i požeh-
nal ho a povedal:

Pozri, vôňa môjho syna ako vôňa poľa,
ktoré Hospodin požehnal.
(28)A nech ti dáva[305] Boh z rosy nebies
a z úrodnosti[708] zeme, aj hojnosť obilia
a muštu;
(29)nech sú[305] ti národnosti[457]
nevoľníkmi
a kmene[656] nech sa ti klaňajú[305];
buď[1] pánom[709] svojim bratom
a nech sa ti klaňajú[305] synovia tvojej
matere;
preklínajúci ťa *nech sú* prekliati
a žehnajúci ťa požehnaní.

(30)I stalo sa, ako Isák skončil[46] s žeh-
naním Jákóba, – tu[132] sa stalo, práve
len čo Jákób[710] vyšiel z blízkosti tváre[382]

www.biblia.sk

Isáka, svojho otca, že[132] Ésáv, jeho brat,
prišiel zo svojho lovu. (31)I pripravil[12] aj
on lahôdku[694] a doniesol svojmu otcovi,
i povedal svojmu otcovi: Nech môj otec
ráči[74 305] vstať a zajesť z úlovku[662] svojho
syna, aby ma tvoja duša mohla[74] požeh-
nať. (32)A Isák, jeho otec, mu povedal:
Kto *si* ty? I povedal: Ja *som* tvoj syn, tvoj
prvorodený, Ésáv. (33)A Isák sa zľakol
nesmierne veľkým ľakom[711] a povedal: Kto
to teda ulovil[712] úlovok[662] a doniesol mi?
I zajedol som zo všetkého skôr ako si pri-
chádzal a požehnal som ho; požehnaným
aj bude. (34)Ako Ésáv počul slová svojho
otca, tu[132] skríkol veľkým krikom a ne-
smiernou horkosťou[713] a povedal svojmu
otcovi: Požehnaj ma, aj mňa[707], môj otče!
(35)I povedal: Prišiel s podvodom tvoj
brat a tvoje požehnanie vzal. (36)A po-
vedal: Či *je tak*, pretože nazval*i* jeho
meno Jákób[660]? Lebo[132] ma už[714] dvakrát
oklamal[660] – moje prvorodenstvo vzal,
a hľa, teraz vzal moje požehnanie. A po-
vedal: Či si nevyhradil požehnanie mne?
(37)A Isák odvetil a povedal Ésávovi: Hľa,
ustanovil[384] som ti ho pánom[709] a všetkých
jeho bratov som mu dal za nevoľníkov
a opatril[715] som ho obilím a mladým ví-
nom – čože teda mám[74] spraviť tebe, môj
synu? (38)A Ésáv k svojmu otcovi pove-
dal: Či máš[500] *iba* ono jedno požehnanie,
môj otče? Požehnaj ma, aj mňa[707], môj
otče! A Ésáv pozdvihol[139] svoj hlas a roz-
plakal sa. (39)A Isák, jeho otec, odvetil
a povedal k nemu:

Hľa, tvoje sídlo bude mimo
úrodnosti[708] zeme
a mimo rosy[716] nebies zvrchu,
(40)i budeš žiť na svojom meči[717]
a budeš obsluhovať[743] svojho brata;
a*le* keď sa budeš sem-ta potulovať[718],
stane sa[1], že[132] jeho jarmo
budeš môcť[74] strhnúť[719] zo svojho
krku[629].

(41)A Ésáv Jákóba pre požehnanie, kto-
rým ho jeho otec požehnal, znenávidel[720],
i povedal *si*[533] Ésáv v svojom srdci: Blížia
sa dni oplakávania[721] môjho otca, potom[132]
budem môcť[74] Jákóba, svojho brata, za-
biť (42)A Rebeke boli slová Ésáva, jej
staršieho[325] syna, oznámené[103]; i poslala
a dala povolať[367 522] Jákóba, svojho mlad-
šieho[304] syna, a povedala k nemu: Hľa,
Ésáv, tvoj brat, sa voči tebe utešuje[179 722]
tým, že ťa zabije[723]. (43)Teraz teda[291], môj
synu, poslúchni na[764] môj hlas, i vstaň, zu-
tekaj si[348] k Lávánovi, môjmu bratovi, do
Chárána (44)a ostaň u neho nejaký čas[724]
dotiaľ, než sa zlosť tvojho brata bude
môcť[74] *od*vrátiť – (45)do *od*vrátenia hnevu
tvojho brata od teba, než[132] zabudne, čo
si mu vykonal[12]; potom[132] budem môcť[74]
poslať a dať ťa odtadiaľ priviesť[522 559]. Načo
mám byť hneď *o* vás oboch pripravená
jedného dňa?

(46)A k Isákovi Rebeká povedala:
Z[725] dcér Chétha sa mi v mojom živote[59]
zbridilo; ak bude Jákób pojímať ženu z dcér
Chétha, ako tieto, z dcér tej*to* zeme, načo
mi život[59]? (**28**:1)A Isák na Já-
kóba[1308] zavolal a požehnal ho
a prikázal mu a povedal mu: Nesmieš[74]
pojať ženu z dcér Kenáana; (2)vstaň,
choď do Paddan-Aráma, do domu Bethú-
éla, otca tvojej matere, a odtadiaľ si vezmi
ženu z dcér Lávána, brata tvojej matere.
(3)A Boh, Všemocný, nech ťa žehná[305]
a dáva[305] ti rozplodiť sa a rozmnožuje[305]
ťa, i staneš sa[1 305] množstvom[89 726] ľudu[644];
(4)a nech ti dáva[305] požehnanie Abrá-
háma, tebe i tvojmu semenu s tebou, na
zaujatie zeme tvojho pútnictva[446], ktorú
Boh dal Abrahámovi, za tvoje vlastníc-
tvo[416]. (5)A Isák Jákóba odoslal, i odišiel
do Paddan-Aráma k Lávánovi, synovi
Bethúéla, Arammího[323 649], bratovi Rebe-
ky, matere Jákóba a Ésáva.

(6)A Ésáv si uvedomil[78], že Isák Jákóba
požehnal a vyslal[120 727] ho do Paddan-
-Aráma vziať si odtadiaľ ženu, že[132] mu pri
svojom žehnaní jemu prikázal výrokom:
nesmieš[74] pojať ženu z dcér Kenáana,
(7)a *že* Jákób na[775] svojho otca a na[775]
svoju mať poslúchol a do Paddan-Aráma
odišiel, (8)a uvedomil si[78] Ésáv, že dcéry
Kenáana *sú* v očiach Isáka, jeho otca, zlé;
(9)i odišiel Ésáv k Jišmáélovi a okrem
svojich žien si za ženu vzal Machalath,
dcéru Jišmáéla, syna Abrahama, sestru
Nevajótha.

(10)A Jákób vyšiel z Beér-ševy a pobral
sa k Cháránu; (11)i dospel na *akési* mie-
sto[353] a prenocoval tam, lebo slnko zašlo.
A z kameňov *z* toho miesta[353] *jeden* vzal

www.mbe-bible.sk

a položil[384] *v* miestach svojho záhlavia
a na onom mieste[353] ľahol. (12)I prisnilo
sa mu, že[132] hľa, na zem postavený rebrík,
a jeho vrchol[255] zasahujúci do nebies,
a hľa, po ňom vystupujúci[368] a zostupujúci
Boží anjeli[437]. (13)A hľa, zastal na ňom
Hospodin a povedal: Ja *som* Hospodin,
Boh Abráháma, tvojho otca, a Boh Isáka.
Zem, na ktorej ty ležíš, chcem[74] dať tebe
a tvojmu semenu; (14)a tvoje semä bude
ako prach[57] zeme, i budeš sa rozmáhať[728]
k západu[357] a k východu a k severu
a k juhu[359], i budú v tebe požehnané[729]
všetky čeľade[271 312] zeme[39], aj v tvojom
semene. (15)A hľa, ja *som* s tebou a všade[730],
kam pôjdeš, ťa budem chrániť[447],
a chcem[74] ťa priviesť späť[406] na túto pôdu[39],
lebo ťa dotiaľ nebudem opúšťať, než vy-
konám, o čom som k tebe prehovoril.
(16)A Jákób zo svojho spánku precitol
a povedal: Vpravde je na tomto mieste[353]
Hospodin, a ja som nevedel[48]! (17)I zhro-
zil[731] sa a povedal: Čo *za* hrozné[731] miesto[353]
je toto! Toto nie je, iba ak Boží dom, a toto
je brána nebies. (18)A Jákób za rána za-
včasu vstal a vzal ten kameň, ktorý si bol
položil[384] v miestach svojho záhlavia,
a postavil[384 732] ho *za* pamätný stĺp, a na
jeho vrchol[255] naniesol[945] oleja; (19)a meno
oného miesta[353] nazval Béth-Él[356]; kým
však[291] prv *bolo* meno toho mesta Lúz.
(20)A Jákób sľúbil[733] sľub, výrokom: Ak
bude Hospodin, Boh, so mnou, a bude ma
na tejto ceste, ktorou sa ja poberám,
chrániť[447], a dá mi chlieb na jedenie a rú-
cho na obliekanie, (21)a *ak* sa budem
môcť[74] v pokoji navrátiť do domu svojho
otca, potom[132] mi bude Hospodin Bohom[89]
(22)a tento kameň, ktorý som postavil[384]
za pamätný stĺp, bude Božím domom,
a zo všetkého, čo mi budeš dávať, ti bu-
dem spoľahlivo[734] odvádzať desiatok[735].

29 A Jákób vykročil[736] a *pri*šiel do
zeme detí[651] východu. (2)A po-
zrel, a[463] hľa, studňa v poli, a tam, hľa, tri
stáda drobného dobytka, pri nej ležia-
ce[1329], lebo z onej studne stáda napájali,
a kameň na otvore[263] tej studne *bol* veľký[737];
(3)a keď sa ta všetky stáda zhromaždili,
odvaľovali[48 436] ten kameň z otvoru[263 629] tej
studne a napájali[48] drobný dobytok a ten
kameň dávali[48] späť[406] na otvor[263] tej stu-
dne, na jeho miesto[353]. (4)A Jákób im po-
vedal: Moji bratia, odkiaľ *ste* vy? I pove-
dali My *sme* z Chárána. (5)A povedal im:
Či poznáte[48] Lávána, syna Náchóra? I po-
vedali: Poznáme[48]. (6)A povedal im: Či sa
mu dobre vodí[738]? I povedali: Dobre[738],
a hľa, Ráchél, jeho dcéra, prichádza
s drobným dobytkom. (7)A povedal: Hľa,
ešte *je* biely deň[739], nie *je* čas zhromažďo-
vania hovädzieho dobytka[157]; napojte
drobný dobytok a choďte, paste. (8)I po-
vedali: Nemôžeme dotiaľ, než budú môcť[74]
byť zhromaždené všetky stáda; potom[132]
odvalia z otvoru[263 629] studne kameň
a drobný dobytok napojíme. (9)Zakiaľ
ešte on s nimi hovoril, tu[132] prišla Ráchél
s drobným dobytkom, ktorý *patril* jej ot-
covi, lebo ona *bola* pastierkou. (10)A ako
Jákób uvidel Ráchél, dcéru Lávána, brata
jeho matere, a drobný dobytok Lávána,
brata jeho matere, stalo sa[1], že[132] sa Jákób
priblížil a ten kameň z otvoru[263 629] studne
odvalil a drobný dobytok Lávána, brata
jeho matere, napojil. (11)A Jákób Ráchél
pobozkal, i pozdvihol[139] svoj hlas a roz-
plakal sa. (12)A Jákób Ráchél oznámil[103],
že on *je* brat jej otca a že on *je* syn Rebeky,
i rozbehla sa a dala vedieť[103] svojmu ot-
covi. (13)A za Lávánovho počutia zvesti[740]
o Jákóbovi, synovi jeho sestry, sa stalo,
že[132] sa mu rozbehol v ústrety a objal ho
a pobozkal ho a uviedol ho do svojho
domu; i vyrozprával[417] Lávánovi všetky
tieto veci. (14)A Láván mu povedal: Ve-
ruže[741] *si* ty moja kosť a moje mäso. I ostal
u neho po dobu jedného mesiaca[742].

(15)A Láván Jákóbovi povedal: Či mi
budeš, že *si* ty môj brat, preto[132] slúžiť[743]
zadarmo? Oznám mi, čo *má byť* tvojou
odmenou. (16)A Láván mal[500] dve dcéry;
meno staršej[325] – Léá[744], a meno mlad-
šej[304] – Ráchél[745]; (17)a oči Léy *boli* bezvý-
razné[746], kým[132] Ráchél bola[1] krásna zja-
vom[747] a krásna výzorom[748]. (18)A Jákób
si bol zamiloval Ráchél; i povedal: Budem
ti slúžiť[743] sedem rokov za Ráchél, tvoju
mladšiu[304] dcéru. (19)A Láván povedal:
Lepšie mi *bude* dať ju tebe ako *by* mi *bolo*
dať ju[749] druhému[173] mužovi; ostaň pri
mne. (20)I odslúžil[743] Jákób za Ráchél
sedem rokov, ktoré[132] pri jeho láske *k* nej
boli v jeho očiach ako jednotlivé[750] dni.

www.nosnamka.sk

(21)A Jákób k Lávánovi povedal: Sem[333]
moju ženu, lebo moje dni sa vyplnili,
nech[132] k nej môžem[74] vojsť. (22)A Láván
zhromaždil[230] všetkých mužov toho mie-
sta[353] a usporiadal[12] hostinu[751]; (23)a za
večera sa stalo[1], že[132] vzal Léu, svoju dcéru,
a uviedol ju k nemu, i vošiel k nej.
(24)A Láván jej dal Zilpu, svoju slúžku,
Léi, svojej dcére, *za* slúžku. (25)A ráno sa
stalo[1 698], že[132] hľa, ona – Léá. I povedal
k Lávánovi: Čo si mi toto vykonal[12]? Či som
u teba neodslúžil[743] za Ráchél? I prečo si
ma oklamal? (26)A Láván povedal: V na-
šom mieste[353] sa tak nerobí[12] – *vy*dávať mlad-
šiu[513] pred prvorodenou[376 752]. (27)Vyplň
týždeň s touto[753], nech[132] ti môžeme[74] dať
aj túto – za službu[743], ktorou u mňa budeš
slúžiť[743] ešte ďalších[173] sedem rokov.
(28)A Jákób tak spravil a vyplnil týždeň
s touto[753], i dal mu Ráchél, svoju dcéru,
jemu za ženu. (29)A Láván dal Ráchél,
svojej dcére, Bilhu, svoju slúžku, jej za
slúžku. (30)I vošiel aj k Ráchél, a Ráchél
aj miloval[48] *väčšmi* od Léy. A odslúžil[743]
u neho ešte ďalších[173] sedem rokov.

(31)A keď Hospodin zbadal[78], že Léá *je*
odstrkovaná[754], otvoril[436] jej maternicu, a*le*
Ráchél *bola* neschopná rodiť. (32)A Léá
otehotnela a porodila syna a jeho meno
nazvala Reúvén[755], lebo povedala: Pretože
Hospodin pozrel v moju biedu[427 756],
lebo teraz ma bude môj muž milovať.
(33)A ešte otehotnela a porodila syna
a povedala: Že Hospodin počul, že *som*
ja odstrkovaná[754], preto[132] mi dal aj tohto;
i nazvala jeho meno Šimeón[757]. (34)A ešte
otehotnela a porodila syna a povedala:
Teraz, tentoraz[758] sa ku mne môj muž
bude chcieť[74] pripojiť[759], lebo som mu
porodila troch synov. Preto jeho meno
nazval*i* Léví[759]. (35)A ešte otehotnela
a porodila syna a povedala: Tentoraz bu-
dem chváliť Hospodina. Preto jeho meno
nazvala Júdá[760]. I zastala s rodením[761].

30 A keď Ráchél badala[48 78], že Jákó-
bovi nerodila[48], dala[436] sa Ráchél
žiarliť na svoju sestru[762] a k Jákóbovi po-
vedala: Sem[333] deti[651] mne; a ak nie,
umriem ja. (2)I vzbĺkol[138] na Ráchél Jákó-
bov hnev, i povedal: Či *som* ja na mieste
Boha, ktorý plod lona[655] pred tebou[102] za-
držal? (3)I povedala: Hľa, moja služobná
Bilhá – vojdi k nej, nech[132] rodí na moje
kolená, i budem aj ja budovaná[435] z nej.
(4)I dala mu Bilhu, svoju slúžku, za ženu,
a Jákób k nej vošiel, (5)a Bilhá otehot-
nela a porodila Jákóbovi syna. (6)A Rá-
chél povedala: Boh ma obhájil[763] a aj vy-
počul[764] môj hlas a dal mi syna; preto jeho
meno nazvala Dán[765]. (7)A Bilhá, slúžka
Ráchél, ešte otehotnela a porodila Jákó-
bovi druhého syna. (8)A Ráchél povedala:
Zápasila som[48] so svojou sestrou Božími[766] zápasmi; aj som *pre*mohla. A nazvala
jeho meno Naftálí[767].

(9)A keď Léá zbadala[78], že zastala s ro-
dením[761], vzala[436] Zilpu, svoju slúžku,
a dala ju Jákóbovi za ženu; (10)a Zilpá,
slúžka Léy, porodila Jákóbovi syna;
(11)a Léá povedala: Na šťastie[768]; a nazvala
jeho meno Gád[769]. (12)A Zilpá, slúžka
Léy, porodila Jákóbovi druhého syna;
(13)a Léá povedala: Na moju blaženosť,
lebo ma dcéry nazvú blaženou a nazvala
jeho meno Ášér[770].

(14)A v dňoch žatvy pšenice sa Reúvén
pobral a našiel v poli bobule[771], i doniesol
ich k Léi, svojej materi. A Ráchél k Léi po-
vedala: Daj mi, prosím[360], z bobúľ[771] tvojho
syna. (15)I povedala jej: Či *je to* málo, že
si mi vzala[772] muža, takže[132] *by* si vzala
aj bobule[771] môjho syna? A Ráchél pove-
dala: Nech teda za cenu[773] bobúľ[771] tvojho
syna leží[305] tej*to* noci s tebou. (16)A keď
Jákób za večera prišiel z poľa, vyšla[436] mu
Léá v ústrety a povedala: Musíš[74] vojsť ku
mne, lebo som si ťa naozaj[774] najala[774] za
bobule[771] svojho syna. I ľahol onej noci
s ňou (17)a Boh obrátil sluch k Léi[775],
i otehotnela a porodila Jákóbovi piateho
syna. (18)A Léá povedala: Boh *mi* dal
moju mzdu[774], že som svojmu mužovi
dala svoju slúžku; a nazvala jeho meno
Jissáschár[774 776]. (19)A Léá opäť otehot-
nela a porodila Jákóbovi šiesteho syna;
(20)a Léá povedala: Boh mi venoval
dobré veno *pre* mňa[777], tentoraz bude môj
muž bývať *pri* mne, lebo som mu poro-
dila šiestich synov. A nazvala jeho meno
Zevulún[778]. (21)A potom porodila dcéru
a nazvala jej meno Díná[779].

(22)A Boh si pripomenul Ráchél, i ob-
rátil Boh k nej sluch[775] a otvoril jej mater-
nicu, (23)i otehotnela a porodila syna,

www.biblia.sk

i povedala: Boh odňal[230] moju pohanu.
(24)A nazvala jeho meno Jozef[780] výrokom: Hospodin mi pridáva[127 780 781] ďalšieho[173] syna.
(25)A ako Ráchél porodila Jozefa,
stalo sa[1], že[132] Jákób k Lávánovi povedal:
Prepusti[120] ma, nech[132] môžem[74] odísť do
svojho miesta[353] a k svojej zemi; (26)daj *mi*
moje ženy a moje dietky[782], za ktoré som
ťa obsluhoval[48 743], nech[132] môžem[74] odísť,
lebo ty poznáš[48] moju službu[743], ktorú
som ti odslúžil[743]. (27)A Láván k nemu povedal: Ak som, prosím[360], našiel v tvojich
očiach priazeň[200] – zistil[783] som, že[132] ma
Hospodin pre teba[363] požehnal. (28)A povedal: Urči mi svoju mzdu[774] a budem *ti*
ju dávať. (29)I povedal k nemu: Ty vieš[48],
ako som ti slúžil[48 743] a čím sa pri mne stal[1]
tvoj dobytok[157]; (30)veď *bolo* málo *toho*,
čo ti patrilo[370] predo mnou[376 784], a rozmohlo sa[728] v množstvo, a Hospodin ťa za
mojou nohou[785] žehnal[48]. A teraz – kedy aj
ja budem môcť[74] *čosi* spraviť pre svoju domácnosť[786 835]? (31)I povedal: Čo ti mám[74]
dať? A Jákób povedal: Nemusíš[74] mi dávať
nič[573]; ak mi chceš[74] spraviť túto vec, chcem[74] obrátiť[252 787], budem pásť tvoj drobný
dobytok, budem *ho* strážiť: (32)Všetkým
tvojím drobným dobytkom dnes budem
prechádzať vyčleniť odtadiaľ každé škvrnité a strakaté dobytča[570] a každé čierne[788]
dobytča[570] medzi jahňatami a strakaté
a škvrnité medzi kozami, a *to* bude moja
mzda[774]. (33)A v budúci[789] deň za mňa
bude odpovedať moja spravodlivosť,
keď budeš prichádzať ohľadne mojej
mzdy[774 790], pred tvojou tvárou[791]: všetko,
čo nebude[792] škvrnité a strakaté medzi
kozami a čierne[788] medzi jahňatami, to[793]
bude u mňa *za* ukradnuté. (34)A Láván
povedal: Hľa, kiež sa deje[1] podľa tvojho
slova. (35)A v onen deň vyčlenil pásikavé a strakaté kozly[794] a všetky škvrnité
a strakaté kozy, všetko, na čom *bolo* biele,
a všetko čierne[788] medzi jahňatami, a dal
v ruku svojich synov, (36)a medzi sebou
a medzi Jákóbom určil[384] vzdialenosť[795]
troch dní; a Jákób pásol ostatné[796] ovce
a kozy[129 797] Lávána.
(37)A Jákób si nabral čerstvého prútia[17] bieleho topoľa a mandľoňa a platana a lúpaním na nich vytvoril[798] biele
olúpané miesta obnažovaním bielosti,
ktorá *bola* na prútoch, (38)a nakládol[799]
tých prútov, ktoré olúpal, v žľaby, v napájadlá *na* vodu, pred drobný dobytok,
kam[800] ovce a kozy[129 797] prichádzali piť,
a pri svojom prichádzaní piť sa honili[48 801].
(39)A barany a kozly[129 797] sa párili[48 801]
naproti tým prútom, a ovce a kozy[129 797]
rodili[48] pásikavé, škvrnité[802] a strakaté.
(40)A Jákób odlúčil[310] jahňatá a obrátil[803]
tvár drobného dobytka k pásikavému
a všetkému čiernemu[788] medzi drobným
dobytkom Lávána, a sebe postavil[106] stáda
osobitne[560] a nepostavil[106] ich ku drobnému dobytku Lávána. (41)A bolo[48] *tak*,
že[132] pri každom honení sa[801] silne vyvinutých oviec a kôz[129 797] Jákob prúty v žľaby
pred oči oviec a kôz[129 797] kládol[48 384], aby sa
párili[801 804] pri tých prútoch, (42)a*le* pri zoslabnutosti drobného dobytka *ich* nekládol[384], takže[132] sa zoslabnutých *kusov do*stávalo[1 48] Lávánovi a silných[805] Jákobovi.
(43)I rozmohol sa[728] ten muž veľmi, veľmi
a *do*stalo sa[1] mu mnohých oviec a kôz[129 797]
a slúžok a nevoľníkov a tiav a oslov[805].

31 I počul slová synov Lávána *vo* výroku: Jákób pobral všetko, čo mal[500]
náš otec, a z *toho,* čo náš otec mal[500], *si*
zriadil[12] všetku túto slávu[1234]. (2)A Jákób
zbadal[78] tvár Lávána, že[132] hľa, on voči
nemu[531] nie je ako predtým[806]. (3)A Hospodin k Jákóbovi povedal: Vráť sa do
zeme svojich otcov a k svojmu príbuzenstvu[603] a budem s tebou. (4)I poslal Jákób
a dal povolať[367 522] Ráchél a Léu *na* pole
k svojmu drobnému dobytku (5)a povedal
im: Ja badám[78] tvár vášho otca, že ku mne
nie je ako predtým[806], *ale* Boh môjho otca
bol[1 48] so mnou (6)a vy viete, že som sa
vášho otca naobsluhoval[743] všetkou svojou
silou[807], (7)*ale* váš otec *si* zo[1045] mňa urobil
blázna a moju odmenu desať ráz zmenil,
ale Boh mu nedal zaobísť so mnou zle[808].
(8)Ak povedal takto: tvojou mzdou[774]
budú škvrnité *kusy*, tu[132] sa všetok drobný
dobytok dal rodiť[809] škvrnité, a ak povedal takto: tvojou mzdou[774] budú pásikavé, tu[132] sa všetok drobný dobytok dal
rodiť[809] pásikavé. (9)Tak[132] Boh dobytok[157]
vášho otca odňal a dal mne. (10)A v čas
honenia sa[801] drobného dobytka sa stalo,
že[132] som pozdvihol svoje oči a v sne som

www.mos-sefer.sk

uvidel, že[463] hľa, kozly[810] vyskakujúce na kozy[129] *boli* pásikavé, škvrnité[802] a krôpkavé. (11)A Boží Anjel[437] ku mne v sne povedal: Jákób! A povedal som: Hľa, ja[566]. (12)A povedal: Nože pozdvihni[360] svoje oči a pozri: všetky kozly[810] vyskakujúce na kozy[129] *sú* pásikavé, škvrnité[802] a krôpkavé, lebo som zbadal[78] všetko, čo ti Lián robí[12]. (13)Ja *som* Boh Béth-Éla[356], kde si pomazal pamätný stĺp, kde si mi sľúbil[733] sľub. Teraz vstaň, vyjdi z tejto zeme a vráť sa do zeme svojho príbuzenstva[603]. (14)A Ráchél a Léá odvetili a povedali mu: Či ešte máme[500] v dome nášho otca podiel a*lebo* dedičstvo? (15)Či nie sme ním považované *za* cudzozemky[453]? Veď nás predal[811] a dokonale strávil[812] aj naše peniaze[451]. (16)Áno, všetko bohatstvo, ktoré Boh odňal od nášho otca, ono *patrí* nám a našim deťom[651]; teraz teda[291] sprav všetko, čo k tebe Boh povedal.

(17)A Jákób vstal a vysadil[139 368] svoje deti[651] a svoje ženy na ťavy (18)a pozháňal všetok svoj dobytok[157] a všetko svoje nadobudnuté[349], čo nadobudol[350], dobytok[157] ním dobytý[125 813], ktorý nadobudol[350] v Paddan-Aráme, aby prišiel[814] k Isákovi, svojmu otcovi, do zeme Kenáan. (19)A keď Lián odišiel strihať svoje ovce[129], ukradla[436] Ráchél domácich bôžikov[815], ktorí *patrili* jej otcovi; (20)a Jákób preľstil[816] Lián, Arammího[323 649], tým, že mu neoznámil[103], že on uteká. (21)I zutekal on aj všetko, čo mal[500], áno[132], vstal a prešiel rieku[817] a uprel[384 818] svoju tvár *na* pohorie[398] Gileád.

(22)A v tretí deň bolo Lián oznámené[103], že Jákób zutekal. (23)I vzal so sebou svojich bratov a vyrazil[819] za ním cestou siedmich dní, a v pohorí[398] Gileád ho dohonil[88 507]. (24)A*le* v sne noci k Lián, Arammímu[323 649], prišiel Boh a povedal mu: Chráň sa, aby si s Jákóbom nehovoril od dobrého po zlé[65]. (25)Lián teda[291] Jákóba dostihol a Jákób bol založil[820] v pohorí[398] svoj stan; aj Lián so svojimi bratmi v pohorí[398] Gileáde *svoj stan* založil[820]. (26)A Lián Jákóbovi povedal: Čo si *to* spravil, že[132] si ma preľstil[816] a moje dcéry si odviedol ako vojnové zajatkyne[821]? (27)Prečo si sa utajil s útekom a preľstil[816] si ma a neoznámil[103] si mi? A bol *by* som ťa vyprevadil[120] s veselosťou a pri piesňach, pri tamburine[822] a pri lýre[158]. (28)A*ni* si mi nedovolil pobozkať svojich synov a svoje dcéry; to[1229] si *svojím* činom vykonal pochabosť. (29)Je v moci mojej ruky zaobísť[12] s vami zle[808], a*le* minulej noci ku mne prevravel Boh vášho otca výrokom: chráň sa od hovorenia s Jákóbom od dobrého po zlé[65]. (30)A*le* teraz, nech si si už raz odišiel[823], pretože si sa veľmi roztúžil[824] po dome svojho otca, *no* prečo si ukradol mojich bohov? (31)A Jákób odvetil a povedal Lián: Pretože[825] som sa bál[48], lebo som *si* povedal[533]: aby si svoje dcéry nechcel[74] vyrvať z mojej blízkosti[382]. (32)U koho svojich bohov budeš môcť[74] nájsť, nebude[74] žiť; pred našimi bratmi si poprezeraj[826], čo *je* u mňa, a vezmi si. A*le* Jákób nevedel, že ich ukradla Ráchél. (33)A Lián vstúpil v stan Jákóba a v stan Léy a v stan oboch služobných a nenašiel; i vyšiel zo stanu Léy a vstúpil v stan Ráchél. (34)A Ráchél bola domácich bôžikov[815] vzala a vložila[384] v sedlo ťavy a usadla na nich. A Lián prekutral[827] celý stan a nenašiel. (35)I povedala k svojmu otcovi: Nech v očiach môjho pána neblčí[138 305], že nemôžem pred tebou[828] vstať, lebo mi *je podľa* spôsob*u*[829] žien. I poprehľadával a domácich bôžikov[815] nenašiel. (36)A Jákób sa rozhneval[138] a s Lián sa povadil; i odvetil Jákób a povedal Lián: Čo *je* moje prestúpenie[830], čo *je* môj hriech, že si sa za mnou tak ohnivo prihnal[831]? (37)Veď si prekutral[827] všetky moje veci[632] – čo si našiel zo všetkých vecí[632] svojho domu? Predlož[384] *to* tu pred mojich bratov a svojich bratov, nech[132] medzi nami dvoma môžu[74 305] rozhodnúť[557]. (38)Ja *som bol* u teba týchto dvadsať rokov; tvoje ovce a tvoje kozy nezmetali a baranov tvojho drobného dobytka som nejedával[48]; (39)roztrhaného som nepriniesol k tebe, jeho stratu som znášal ja – z mojej ruky si ho požadoval[1175], ukradnuté *vo* dne a*j* ukradnuté *v* noci. (40)Bývalo[1 48] so mnou[832] *tak, že* ma vo dne zožierala[48] horúčosť a v noci mráz, a môj spánok ubiehal[48] od mojich očí. (41)Toto mi *bolo* dvadsať rokov v tvojom dome; odslúžil[743] som ti štrnásť rokov za tvoje dve dcéry a šesť rokov za tvoj drobný do-

www.biblia.sk

bytok, a moju odmenu si desať ráz zmenil. (42)Keby *pri* mne nebol býval[1 48] Boh môjho otca, Boh Abráháma a bázeň[833] Isáka, bol by si ma teraz isto prepustil[120] naprázdno. Boh moju biedu[427 756] a lopotu mojich dlaní[1059] uvidel a minulej noci posúdil[557 834]. (43)A Láván odvetil a povedal k Jákóbovi: Dcéry *sú* moje dcéry a synovia *sú* moji synovia a drobný dobytok *je* môj drobný dobytok, a všetko, co ty vidíš, ono *patrí* mne; *ale* pre moje dcéry[835], čo dnes pre tieto[835] môžem[74] spraviť alebo pre ich synov[835], ktorých porodili? (44)Teraz teda[291] poď, môžeme[74] uzavrieť zmluvu[433], ja a ty, nech[132] je na svedectvo medzi mnou a medzi tebou.

(45)A Jákób vzal kameň, i vyzdvihol ho *za* pamätný stĺp, (46)a svojim bratom Jákób povedal: Nazbierajte kameňov. I nabrali[836] kameňov a spravili hromadu, a tam, na tej hromade, zajedli. (47)A Láván jej dal názov[8] Jegar sáhadúthá[837], a Jákób jej dal názov[8] Gáleéd[837]; (48)a Láván povedal: Táto hromada *je* dnes svedectvom medzi mnou a medzi tebou. Preto jej meno nazvali Gáleéd (49)a Micpá[838], pretože povedal: Nech na mňa a na teba dozerá[305 839] Hospodin, keď budeme stratení jeden druhému z dohľadu[332 840]; (50)ak budeš moje dcéry utláčať[427] *alebo* ak budeš pojímať ženy okrem mojich dcér... niet pri nás človeka[841], pozri, svedkom medzi mnou a medzi tebou *je* Boh. (51)A Láván Jákóbovi povedal: Hľa, táto hromada, a hľa, pamätný stĺp, ktorý som medzi mnou a medzi tebou zasadil[842] – (52)táto hromada *je* svedkom a pamätný stĺp *je* svedkyňou[843], že ja nebudem prekračovať túto hromadu k tebe, *ani* ty že nebudeš prekračovať túto hromadu ku mne *ani* tento pamätný stĺp, na zlé. (53)Nech medzi nami rozsudzuje[305] Boh Abráháma a Boh Náchóra, Boh ich otca! A Jákób odprisahal pri bázni[833] svojho otca Isáka. (54)A Jákób v pohorí[398] obetoval obeť a zavolal[367] svojich bratov jesť chlieb[844], i zajedli chleba[844] a v pohorí[398] prenocovali.

(55)[845]A Láván za rána zavčasu vstal a pobozkal svojich synov a svoje dcéry a požehnal ich, i odišiel Láván a vrátil sa k svojmu miestu[353].

32 A Jákób sa pobral svojou cestou, i natrafili naň Boží anjeli[437]; (2)a ako ich Jákób uvidel, povedal: Toto *je* Boží tábor[846]; i nazval meno oného miesta[353] Machanájim[846].

(3)A Jákób pred svojou tvárou vyslal poslov[437] k Ésávovi, svojmu bratovi, do zeme Séír *na* územie[395 847] Edóma (4)a prikázal im výrokom: Takto musíte[74] povedať mojmu pánovi, Ésávovi: Takto povedal tvoj nevoľník Jákób: Pobýval som[48] ako cudzinec[495 521] u Lávána a zdržal som sa[635] doteraz, (5)a *do*stalo sa[1] mi býkov[156 848] a oslov[156], drobného dobytka a nevoníkov[156] a slúžok[156 805], i poslal som dať vedieť[103] svojmu pánovi na nájdenie priazne[200] v tvojich očiach. (6)A poslovia[437] sa k Jákóbovi vrátili *s* výrokom: Prišli sme k tvojmu bratovi, k Ésávovi, a ide ti tiež v ústrety, a s ním štyristo mužov. (7)Tu[132] sa Jákób veľmi zľakol[731] a prišlo mu úzko; i rozdelil ľud, ktorý *bol* s ním, aj drobný dobytok a hovädzí dobytok a ťavy, na dva húfy[846], (8)lebo[132] *si* povedal[533]: Ak Ésáv bude prichádzať k jednému húfu[846] a pobije[152] ho, potom[132] húf[846], ktorý[544] bude zvyšovať, azda unikne[849]. (9)A Jákób povedal: Bože môjho otca Abráháma a Bože môjho otca Isáka, Hospodine, ktorý[544] si ku mne povedal: vráť sa k svojej zemi a k svojmu príbuzenstvu[603] a budem s tebou zaobchádzať dobre, (10)som[48] *pri*malý na všetky tvoje láskavosti[506] a na všetku tvoju vernosť[622 850], ktorú si uskutočnil[12] so svojím nevoľníkom, lebo som tento Jordán[851] prešiel o svojej palici a teraz som sa stal[1] dvoma húfmi[89 846 852]. (11)Vyprosti ma, prosím[360], z ruky môjho brata, z ruky Ésáva, lebo ja sa ho bojím[731], aby neprichádzal a *ne*pobil[152] ma[852], mať aj s deťmi[651]. (12)Áno[132], ty si povedal: isto[853] s tebou budem zaobchádzať dobre a chcem[74] spôsobiť[384], *že* tvoje semä *bude* ako piesok mora, ktorý z *príčiny* množstva nemôže byť[854] spočítavaný[417] .

(13)A v onú noc tam prenocoval; i vzal z toho, *čo*[544] mu prišlo v[855] ruku, dar[133] Ésávovi, svojmu bratovi: (14)dvesto kôz a dvadsať kozlov, dvesto oviec a dvadsať baranov, (15)tridsať dojčiacich tiav a ich mladé, štyridsať kráv a dvadsať bujakov[856], dvadsať oslíc a desať mladých oslov,

www.biblickeprekady.sk

(16)a dal v ruku svojich nevoľníkov,
každé[857] stádo osobitne[560], a k svojim ne-
voľníkom povedal: Postupujte[858] predo
mnou[376] a medzi stádom a medzi stádom
nechajte[384] medzeru. (17)A prvému prikázal výrokom: Keď ťa bude stretávať Ésáv, môj brat, a bude sa ťa pýtať výrokom: komu ty *patríš* a kam ideš, a komu *patrí* toto[859] pred tebou[376], (18)potom[132] musíš[74] povedať: tvojmu nevoľníkovi, Jákóbovi; *je* to[597 860] dar[133] poslaný môjmu pánovi, Ésávovi, a hľa, aj on *ide* za nami. (19)A aj druhému aj tretiemu aj všetkým idúcim za stádami prikázal výrokom: K Ésávovi musíte[74] hovoriť, keď ho zastihnete[151 861], podľa tohto slova, (20)a tiež musíte[74] povedať: Hľa, tvoj nevoľník Jákób *ide* za nami. Povedal[533] *si* totiž: Musím[74] ho udobriť[862] darom[133], ktorý[544] pôjde predo mnou[376] a potom jeho tvár budem môcť[74] uvidieť; možno ma bude chcieť[74] prijať[863]. (21)A dar[133] bol prepravený[858] pred ním[376] a on v tú noc prenocoval v tábore[846].

(22)A v noci on[864] vstal a vzal svoje dve
ženy a svoje dve slúžky a jedenástich svo-
jich synov[782] a prešiel brod[865] Jabbók –
(23)vzal ich teda[291] a prepravil[858] ich *cez*
potok[679]; a prepravil[858], čo mal[500]. (24)A Já-
kób bol ponechaný[866] osamote[560]; a do
vzchádzania svitania[867] s ním ktosi[841] zá-
polil[48]. (25)A keď zistil[78], že voči nemu *nič*
nemôže[74] zmôcť, udrel[436 868] v jeho bedrový
kĺb[869]; a Jákóbov bedrový kĺb[869] sa pri jeho
zápolení s ním vymkol. (26)A povedal:
Pusti[120] ma, lebo vzišlo svitanie[867]. I pove-
dal: Nebudem ťa púšťať[120], iba ak ma po-
žehnáš. (27)A povedal k nemu: Aké[870] *je*
tvoje meno? I povedal: Jákób. (28)A po-
vedal: Nie už Jákób sa bude nazývať[871]
tvoje meno, lež Israél[872], lebo si bojo-
val[48 873] s Bohom aj s ľuďmi[874] a *pre*mohol
si[875]. (29)A Jákób sa spýtal a povedal:
Oznám[103] mi, prosím[360], svoje meno. I po-
vedal: Prečo toto, *že* sa[876] pýtaš na moje
meno? A požehnal ho tam. (30)A Jákób
nazval meno toho miesta[353] Pení-Él[877] –
lebo som tvárou do tváre uvidel Boha
a moje žitie[283] bolo zachované[878]. (31)A keď
prešiel Penú-Élom[877], vyšlo[879] mu slnko;
a on kríval na svoje bedro. (32)Preto
deti[651] Israéla po tento deň tú napínajúcu
šľachu[880], ktorá *je* na bedrovom kĺbe[869],
nejedávajú, lebo v bedrový kĺb[869] Jákóba
udrel[868], v tú napínajúcu šľachu[880].

33 A Jákób pozdvihol[139] svoje oči
a uvidel, že[463] hľa, prichádza Ésáv
a s ním štyristo mužov; i rozdelil dietky[782]
na Léu a na Ráchél a na obe slúžky[881]
(2)a postavil[384] dopredu[882] slúžky a ich
dietky[782] a *ako* nasledujúce[883] Léu a jej
dietky[782] a *ako* posledných[883] Ráchél a Jo-
zefa; (3)a on postúpil[858] pred nich[376] a *až*
do svojho priblíženia sa *až* k svojmu bra-
tovi sa sedemkrát poklonil k zemi.
(4)A Ésáv sa mu rozbehol v ústrety a ob-
jal ho a padol na jeho krk a pobozkal ho,
i rozplakali sa. (5)A pozdvihol[139] svoje oči
a uvidel ženy a dietky[782], i povedal. Kým ti
sú títo? A povedal: Dietkami[782], ktorými
tvojho nevoľníka obdaril[884] Boh. (6)I pri-
blížili sa slúžky, ony a ich dietky[782], a po-
klonili sa, (7)a priblížila sa aj Léa a jej
dietky[782] a poklonili sa, a nato[173] sa prib-
lížil Jozef a Ráchél a poklonili sa. (8)A po-
vedal: *Na*čo ti *je* všetok tento húf, ktorý
som stretol? I povedal: Na nájdenie
priazne[200] v očiach môjho pána. (9)A Ésáv
povedal: Mám[1174] veľa, môj brat; čo máš[500],
nech ostáva[1] tebe. (10)A Jákób povedal:
Nie, prosím[360], ak som našiel, prosím[360],
v tvojich očiach priazeň[200], potom[132] kiež
chceš[74] vziať[885] môj dar[133] z mojej ruky,
lebo veď som uvidel tvoju tvár, ako by
som bol uvidel tvár[886] Božiu, a prijal si ma
blahovoľne[887]. (11)Vezmi[885], prosím[360],
moje požehnanie, ktoré ti bolo prive-
dené, pretože mi Boh bol[48] priaznivý[884]
a pretože mám[1174] všetko. A naliehal[48] na
neho, i vzal[885]; (12)a povedal: Nech sa be-
rieme[305] na cestu[329] a ideme[305], i pôjdem
pred tebou[888]. (13)I povedal k nemu: Môj
pán vie, že dietky[782] *sú* útle, a na mne *je*
starostlivosť o brezivé[889] ovce a kozy[129 797]
a kravy[890], a ak ich presilia[891] jeden deň,
uhynie[436] všetok drobný dobytok. (14)Nech,
prosím[360], môj pán postupuje[305 858] pred
svojím nevoľníkom[376] a ja si ďalej poženiem podľa svojej pohodlnosti[892], podľa kroku[893] dobytka[894], ktorý *je* predo mnou[376], a podľa kroku[893] dietok[782], než budem môcť[74] dôjsť ku svojmu pánovi do Séíra. (15)A Ésáv povedal. Nože[360] nech môžem[74 305] pri tebe zanechať[799] *niektorých* z ľudu, ktorý *je* so mnou. I povedal: Načo toto[876]?

www.ibs-bible.sk

Nech nachádzam[305] v očiach svojho pána
priazeň[200]. (16)A Ésáv sa v onen deň vrátil
svojou cestou do Séíra.
(17)A Jákób sa vybral[329] do Sukkóth
a zbudoval si dom a svojmu dobytku[157]
zriadil[12] ohrady[895]; preto meno toho mie-
sta[353] nazval Sukkóth. (18)A Jákób pri
svojom príchode z Paddan-Arámu prišiel
pokojne[896] *smerom na* mesto Šechem,
ktoré *je* v zemi Kenáan, a pred mestom[376]
sa utáboril[678]. (19)A kus[897] poľa, kde rozlo-
žil svoj stan, kúpil[125] z ruky synov Cha-
móra, otca Šechema, za sto kesít[898].
(20)I postavil[942] tam oltár a dal mu názov[8]
Él-Elóhé-Jisráél[899].

34 A Díná, dcéra Léy, ktorú *ona* poro-
dila Jákóbovi, vyšla pozrieť dcéry
tej zeme, (2)i uzrel ju Šechem, syn Cha-
móra, Chivvího[323], náčelníka[460] tej zeme,
i vzal ju a ľahol s ňou[900] a ponížil[427 901] ju.
(3)A na Díne, dcére Jákóba, ulipla[88] jeho
duša, i zamiloval *si* tú dievčinu[469] a hovo-
ril[48] k srdcu tej dievčiny[469]. (4)I prevravel
Šechem k Chamórovi, svojmu otcovi,
výrokom: Vezmi mi toto dievčatko[782 902]
za ženu. (5)A Jákób počul, že Dínu,
jeho dcéru, poškvrnil[903], a*le* jeho synovia
boli[148] s jeho dobytkom[157] v poli a Jákób do
ich príchodu pomlčal. (6)A Chamór, otec
Šechema, vyšiel k Jákóbovi prehovoriť
s ním; (7)a synovia Jákóba prišli z poľa,
ako *o tom* počuli[904], i zarmútili sa tí muži
a veľmi sa rozhnevali[138], pretože v Isráé-
lovi[1285] spáchal[12 903] bezbožnosť[905] – ľahnúť
s dcérou[900] Jákóba, a tak sa nerobí[12 532].
(8)A Chamór s nimi prehovoril výrokom:
Šechem, môj syn – jeho duša sa privinula
k[906] vašej dcére; dajte mu ju, prosím[360],
za ženu; (9)a zošvagrite[907] sa s nami,
môžete[74] nám dávať svoje dcéry a naše
dcéry si môžete[74] brať, (10)a môžete[74]
bývať s nami a zem bude pred vašou tvá-
rou – osídlite[908] a obchádzajte[909] ju a na-
dobudnite v nej držbu[910]. (11)A Šechem
k jej otcovi a k jej bratom povedal: Nech
vo vašich očiach nachádzam[305] priazeň[200],
a čo ku mne budete vravieť, chcem[74] dať;
(12)uložte mi veľmi vysoké[911] veno a*lebo*
dar, i chcem[74] dať podľa *toho,* čo ku mne
budete vravieť, len[132] mi tú dievčinu[469]
dajte za ženu. (13)A synovia Jákóba oslo-
vili Šechema a Chamóra, jeho otca, s les-
ťou; i prehovorili – lebo Dínu, ich sestru,
poškvrnil – (14)a povedali k nim: Túto
vec nemôžeme vykonať – dať svoju ses-
tru mužovi, ktorý má[500] predkožku, lebo
ona[912] *je* nám hanbou. (15)Môžeme[74] vám
dať súhlas len vtedy[913], ak budete ako my,
žeby bol u vás[448] každý mužského pohla-
via obrezaný[914]. (16)Potom[132] vám budeme
dávať[48] naše dcéry a budeme si brať vaše
dcéry a budeme s vámi bývať a staneme
sa[1] jedným ľudom[89]. (17)A*le* ak nebudete
chcieť[74] poslúchnuť na[775] nás, žeby ste boli
obrezaní[914], potom[132] našu dcéru vezmeme
a odídeme.
(18)I boli[48] ich slová Chamórovi aj
Šechemovi, synovi Chamóra, vhod[915],
(19)a ten mladík[469] nezameškal[635 916] tú vec
vykonať, lebo mal[48] v dcére Jákóba pote-
šenie[917], a on bol najváženejší[918] z celého
domu svojho otca. (20)I vošiel Chamór
a Šechem, jeho syn, do brány[484] ich mesta
a prehovorili k mužom ich mesta výro-
kom: (21)Títo muži, oni *sú* voči nám
pokojní[919], nech teda[291] v zemi bývajú[305]
a ju obchádzajú[909], veď[132] zem *je*, hľa,
na obe strany[920] rozsiahla pred ich tvá-
rou[203]. Môžeme[74] si brať za ženy ich dcéry
a naše dcéry môžeme[74] dávať im; (22)len
vtedy[913] nám chcú[74] tí muži dať súhlas bý-
vať s nami, stať sa[1] jedným ľudom[89], ak
bude u nás[448] každý mužského pohlavia
obrezaný[914], ako sú obrezaní oni. (23)Ich
stáda[157] a ich imanie[921] a všetok ich do-
bytok[38] – či oné *veci* ne*budú* naše[500]? Len
máme[74] dať súhlas a budú bývať s nami.
(24)I poslúchli na[775] Chamóra a na[775] Še-
chema, jeho syna, všetci vychádzajúci
bránou[484 922] jeho mesta, a dali sa obre-
zať[449], každý mužského pohlavia, všetci
vychádzajúci bránou[484 922] jeho mesta.
(25)A v tretí deň, v ich stave[1039] trpia-
cich bolesť, sa stalo[1], že[132] dvaja synovia
Jákóba, Šimeón a Léví, bratia Díny, vzali
každý[285] svoj meč a smelo[923] napadli[924]
mesto[925] a všetkých mužského pohlavia
pozabíjali, (26)aj Chamóra a Šechema,
jeho syna, zabili ostrím[263] meča, a Dínu
vzali z domu Šechema a vyšli. (27)Na
smrteľne ranených prišli synovia Jákóba
a vyplienili mesto, pretože poškvrnili ich
sestru, (28)pobrali ich drobný dobytok
a ich hovädzí dobytok a ich oslov a čo

www.mosesfamily.sk

bolo v meste a čo v poli, (29)a všetko ich
bohatstvo, a všetku ich drobotinu a ich
ženy zajali, a všetko, čo *bolo* v domoch[926],
tiež[132] ukoristili[927]. (30)A Jákób k Šime-
ónovi a k Lévímu povedal: Zarmútili ste
ma zošklivením[928] mňa medzi obyvateľ-
*stv*om[156] zeme – medzi Kenaaním[323] a me-
dzi Perizzím[323]; a ja – mužov[929] neveľa[930],
i môžu[74] sa na mňa[852 931] zhrnúť[230] a po-
biť[152 932] ma[852 931] a môžem[74] byť zničený ja
a*j* môj dom. (31)I povedali: Či mal[74 903]
našu sestru mať za neviestku[933]?

35 A Boh k Jákóbovi povedal: Vstaň,
vystúp[368] *do* Béth-Él*a* a usídli sa
tam a zriaď[712] tam oltár Boнu, ktorý[544] sa
ti ukázal pri tvojom úteku od tváre Ésáva,
tvojho brata. (2)A Jákób k svojmu domu
a ku všetkým, ktorí *boli* s ním, povedal:
Odstráňte cudzích[453] bohov[934], ktorí *sú*
vprostred vás, a očistite sa a zmeňte svoje
ošatenia, (3)nech[132] môžeme[74] vstať a vy-
stúpiť[368] *do* Béth-Él*a*, lebo[132] tam chcem[74]
zriadiť[712] oltár Boнu, ktorý[544] mi odvetil
v deň mojej tiesne[935], a *on* bol so mnou
na ceste, ktorou som išiel[48]. (4)I dali Já-
kóbovi všetkých cudzích[453] bohov[934], ktorí
boli v ich ruke, aj náušnice[617 936], ktoré
boli v ich ušiach, a Jákób ich skryl[937] pod
strom[354], ktorý *bol* blízko Šechema. (5)I vy-
dali sa na cestu[329] a na mestách, ktoré *boli*
zôkolvôkol nich, bola[1 48] Božia hrôza, a za
synmi Jákóba sa nehnali[48 819 938].
(6)A Jákób prišiel do Lúza, ktorý *je*
v zemi Kenáan – to[320] *je* Béth-Él – on aj
všetok ľud, ktorý *bol* s ním. (7)A zbudo-
val tam oltár a dal tomu miestu[353] názov[8]
Él-Béth-Él[939], lebo tam sa mu Boh obja-
vil pri jeho úteku od tváre svojho brata.
(8)A Devórá, pestúnka[636] Rebeky, um-
rela, i bola pochovaná pod Béth-Élom,
pod dubom[354], i nazval jeho meno Allón-
bachúth[940].
(9)A Jákóbovi sa pri jeho príchode
z Paddan-Arámu opäť ukázal Boh a po-
žehnal ho; (10)a Boh mu povedal: Tvoje
meno Jákób – už sa tvoje meno nebude
nazývať Jákób, lež bude tvoje meno Isrá-
él. A[941] nazval jeho meno Isráél. (11)A Boh
mu povedal: Ja *som* Boн, Všemocný; plod[735]
a množ sa[36] – bude z teba národ, áno[132],
množstvo[726] národa[644], aj králi budú vycha-
dzať z tvojich bedier[601]. (12)A zem, ktorú
som dal Abráhámovi a Isákovi – chcem[74] ju
dať tebe, a tvojmu semenu po tebe chcem[74]
dať tú zem. (13)A Boh na tom mieste[353],
kde s ním prehovoril, spred neho[373] vystú-
pil[368]. (14)A Jákób na tom mieste[353], kde
s ním prehovoril, vztýčil[942] pamätný stĺp,
pamätný stĺp *z* kameňa, a nalial naň liatu
obeť[942 943] a[944] naniesol[945] naň oleja. (15)A Já-
kób meno toho miesta[353], kde s ním Boh
prehovoril, nazval Béth-Él.
(16)I vydali sa z Béth-Éla na cestu[329];
a bol[1 48] ešte kus[946] cesty[947] ku príchodu *do*
Efráthy, keď[132] Ráchél porodila, a mala[48]
pri svojom pôrode veľké ťažkosti[1326];
(17)a v jej veľkých ťažkostiach[1326] pri jej
pôrode sa stalo[1], že[132] jej pôrodná baba
povedala: Nemusíš[74] sa báť, lebo aj tento
ti *bude* synom. (18)A pri vychádzaní jej
duše, lebo umrela, sa stalo[1], že[132] nazvala
jeho meno Ben-óní[948]; a*le* jeho otec mu dal
názov[8] Benjámín[949]. (19)A Ráchél umrela
a bola pochovaná na ceste *do* Efráthy,
to[320] *je* Béth-léchem[950]. (20)A Jákób na jej
hrobe vztýčil[942] pamätný stĺp; to[597 951] *je* pa-
mätný stĺp hrobu Ráchél podnes.
(21)A Isráél sa vydal na cestu[329] a roz-
ložil svoj stan z druhej strany Migdal-
édera[238 952]. (22)A pri pobývaní[308] Isráéla
v onej zemi sa stalo[1], že[132] sa Reúvén po-
bral a ľahol s Bilhou[900], súložnicou svojho
otca; to[132] Isráél počul.
A synovia Jákóba boli[1 48] dvanásti:
(23)Synovia Léy: prvorodený Jákóba Reú-
vén, a Šimeón a Lévi a Júdá a Jissáschár
a Zevulún. (24)Synovia Ráchél: Jozef
a Benjámín. (25)Synovia Bilhy, slúžky
Ráchél: Dán a Naftálí. (26)A synovia
Zilpy, slúžky Léy: Gád a Ášér. Toto[324] *sú*
synovia Jákóba, ktorí ním boli splodení[953]
v Paddan-Aráme.
(27)A Jákób prišiel k Isákovi, svojmu
otcovi, *do* Mamré*a*[387], Kirjath-Arbá, to[320] *je*
Chevrón, kde ako cudzinec býval[48 495 521]
Abráhám aj Isák. (28)A dní Isáka bolo[1 48]
sto rokov a osemdesiat rokov; (29)i skonal
Isák a umrel a bol pripojený[230] k svojmu ľu-
du[644], *súc* starý a nasýtený[643] dňami, a po-
chovali ho Ésáv a Jákób, jeho synovia.

36 A toto[51] *sú* rodokmene[52] Ésáva; on
je Edóm.
(2)Ésáv svoje ženy pojal z dcér Ke-
náana: Ádu, dcéru Élóna, Chittího[323],

www.biblia.sk

a Oholívámu, dcéru Anu, dcéru[954] Civeóna,
Chivvího[323], (3) a Básmath, dcéru Jišmáéla,
sestru Nevájótha. (4) A Ádá Ésávovi poro-
dila Elífáza a Básmath porodila Reúéla
(5) a Oholívámá porodila Jeúša a Jaeláma
a Kóracha; toto[51] *sú* synovia Ésáva, ktorí
sa mu narodili[953] v zemi Kenáan. (6) A Ésáv
vzal svoje ženy a svojich synov a svoje
dcéry a všetky duše svojho domu a svoj
hovädzí dobytok[157] a všetko svoje zvierat-
stvo[38] a všetko svoje imanie[921], ktoré
v zemi Kenáan nadobudol[350], a odišiel od
tváre Jákóba, svojho brata, do *inej* zeme,
(7) lebo ich nadobudnutého[349] bolo[1 48] pri-
veľa na bývanie[955] spolu a zem ich pútnic-
tva[446] ich z príčiny[956] ich bohatstva[157 957]
nemohla[48] uniesť[371]. (8) I usídlil sa Ésáv
v pohorí[398] Séír; Ésáv, on *je* Edóm.

(9) A toto[51] *sú* rodokmene[52] Ésáva, otca
Edóma[958], v pohorí[398] Séír: (10) Toto[51] *sú*
mená synov Ésáva: Elífáz, syn Ády, ženy
Ésáva, Reúél, syn Básmath, ženy Ésáva.
(11) A synovia Elífáza boli[148]: Témán, Ómár,
Cefó a Gaetám a Kenaz. (12) A Elífázovi,
synovi Ésáva, bola[1 48] súložnicou Timna,
i porodila Elífázovi Amáléka. Toto[51] *sú* sy-
novia Ády, ženy Ésáva. (13) A toto[51] *sú* sy-
novia Reúéla: Nachath a Zerach, Šammá
a Mizzá. Toto[51] boli[1 48] synovia Básmath,
ženy Ésáva. (14) A toto[51] boli[1 48] synovia
Oholívámy, dcéry Anu[954], dcéry Civeóna,
ženy Ésáva, i porodila Ésávovi Jeúša
a Jaeláma a Kóracha.

(15) Toto[51] *sú* šejkovia[959] synov Ésáva.
Synovia Elífáza, prvorodeného Ésáva:
šejk[959] Témán, šejk[959] Ómár, šejk[959] Cefó,
šejk[959] Kenaz, (16) šejk[959] Kórach, šejk[959]
Gaetám, šejk[959] Amálék. Toto[51] *sú* šejko-
via[959] Elífáza v zemi Edóma[958]; toto[51] *sú*
synovia Ády.

(17) A toto[51] *sú* synovia Reúéla, syna Ésá-
va: šejk[959] Nachath, šejk[959] Zerach, šejk[959]
Šammá, šejk[959] Mizzá. Toto[51] *sú* šejkovia[959]
Reúéla v zemi Edóma[958]; toto[51] *sú* synovia
Básmath, ženy Ésáva. – (18) A toto[51] *sú*
synovia Oholívámy, ženy Ésáva: šejk[959]
Jeúš, šejk[959] Jaelám, šejk[959] Kórach. Toto[51]
sú šejkovia[959] Oholívámy, dcéry Anu[954],
ženy Ésáva. (19) Toto[51] *sú* synovia Ésáva
a toto[51] ich šejkovia[959]; on *je* Edóm.

(20) Toto[51] *sú* synovia Séíra, Chórího[323],
obyvateľa tej zeme: Lótán a Šóvál a Civeón
a Aná (21) a Dišón a Écer a Díšán. Toto[51]
sú šejkovia[959] Chórího[323], synovia Séíra
v zemi Edóma[958]. (22) A synovia Lótána
boli[1 48]: Chórí a Hémám; a sestra Lótána
bola Timná. (23) A toto[51] *sú* synovia Šóvála:
Alván a Mánachath a Évál, Šefó a Ónám.
(24) A toto[51] *sú* synovia Civeóna: *aj* Ajjá *aj*
Aná; on *je* Aná, ktorý v pustine pri pasení
oslov Civeónovi, svojmu otcovi, našiel
teplé pramene[960]. (25) A toto[51] *sú* deti[651]
Anu: Dišón a Oholívámá, dcéra Anu.
(26) A toto[51] *sú* synovia Díšána: Chemdán
a Ešbán a Jithrán a Kerán. (27) Toto[51] *sú*
synovia Écera: Bilhán a Zaaván a Akán.
(28) Toto[51] *sú* synovia Díšána: Úc a Arán.

(29) Toto[51] *sú* šejkovia Chórího[323]: šejk[959]
Lótán, šejk[959] Šóvál, šejk[959] Civeón, šejk[959]
Aná, (30) šejk[959] Dišón, šejk[959] Écer, šejk
Díšán. Toto[51] *sú* šejkovia[959] Chórího[323]
podľa ich šejkov[959 961] v zemi Séír.

(31) A toto[51] *sú* králi, ktorí v zemi Edó-
ma[958] kraľovali[48] pred kraľovaním[376] kráľa
synom Isráéla. (32) Kraľoval[48] teda[291] v Edó-
me[958] Bela, syn Beóra, a meno jeho mesta
Dinhává. (33) A Bela umrel a miesto neho
sa ujal kraľovania Jóváv, syn Zeracha z Bo-
cry. (34) A Jóváv umrel a miesto neho sa
ujal kraľovania Chušám zo zeme Temání.
ho[323]. (35) A Chušán umrel a miesto neho
sa ujal kraľovania Hadad, syn Bedada, po-
bivší[152] Midjána[958] na poli Móáva[958]; a meno
jeho mesta Avíth. (36) A Hadad umrel
a miesto neho sa ujal kraľovania Samlá
z Masréky. (34) A Samlá umrel a miesto
neho sa ujal kraľovania Šáúl z Rechóvóth
u rieky. (38) A Šáúl umrel a miesto neho
sa ujal kraľovania Baalchánán, syn Ach-
bóra. (39) A Baal-chánán, syn Achbóra,
umrel a miesto neho sa ujal kraľovania
Hadar, a meno jeho mesta Páú, a meno
jeho ženy Mehétaveél, dcéra Matréda,
dcéra[954] Mé-Záháva.

(40) A toto[51] *sú* mená šejkov[959] Ésáva
podľa ich čeľadí[312], podľa ich území[353],
v ich pomenovaniach[645]: šejk[959] Timná,
šejk[959] Alvá, šejk[959] Jethéth, (41) šejk[959]
Oholívámá, šejk[959] Élá, šejk[959] Pínón,
(42) šejk[959] Kenaz, šejk[959] Témán, šejk[959]
Mivcár, (43) šejk[959] Magdíél, šejk[959] Írám.
Toto[51] *sú* šejkovia[959] Edóma[958] podľa ich
bydlísk v zemi ich držby. Otec Edóma[958]
bol on, Ésáv.

www.biblia.sk

37 A Jákób býval[48] v zemi pútnictva[446]
svojho otca, v zemi Kenáan.
(2)Toto[51] *sú* príbehy[52] Jákóba. Jozef
bol[1 48] vo veku[180] sedemnásť rokov so
svojimi bratmi pastierom pri drobnom
dobytku[962]; a on slúžil[963] so synmi Bilhy
a so synmi Zilpy, žien svojho otca;
a Jozef *o* nich prinášal[48] k ich otcovi zlé
správy[156 964]. (3)A Isráél miloval[48] Jozefa
väčšmi od všetkých svojich synov, lebo on
mu *bol* synom staroby[59], a zhotovil[12] mu
tuniku[965] s dlhými rukávmi[966]. (4)A jeho
bratia si všímali[48 78], že ich otec ho
miluje[48] *väčšmi* od všetkých jeho bratov,
i nenávideli[48] ho a nevedeli[48] k nemu
pokojne[896 967] prehovoriť[968]. (5)A Jozef*ovi*
sa prisnil sen, i oznámil[103] ho svojim
bratom, i znenávideli ho ešte väčšmi[969],
(6)lebo[132] k nim povedal: Počujte, pro-
sím[360], tento sen, ktorý sa mi prisnil[970],
(7)že[132] sme my, hľa, vprostred poľa zvä-
zovali snopy[971], a hľa, môj snop[971] povstal
a ostal aj vztýčený[942], a hľa, vaše snopy[971]
boli okolo[972] a môjmu snopu[971] sa dali kla-
ňať. (8)A jeho bratia mu povedali: Či bu-
deš ako kráľ[973] nad nami kraľovať? Azda[974]
budeš ako vládca[973] medzi nami vládnuť?
A pre jeho sny a pre jeho slová ho ešte väč-
šmi znenávideli[969]. (9)A prisnil *sa mu* ešte
ďalší[173] sen, i vyrozprával[417] ho svojim bra-
tom, i povedal: Hľa, ešte sa mi[970] prisnil
sen, a hľa, klaňali sa mi slnko a mesiac
a jedenásť hviezd. (10)A vyrozprával[417]
to svojmu otcovi a svojim bratom, a jeho
otec sa na neho osopil[975] a povedal mu:
Čo tento sen, ktorý sa ti prisnil[970]? Či na-
ozaj[973] máme[74] prísť, ja a tvoja mať a tvoji
bratia, klaňať sa ti k zemi? (11)A jeho bra-
tia na neho žiarlili[48 762], *ale* jeho otec *si* tú
vec[976] zapamätal[447 977].
(12)A jeho bratia odišli pásť drobný
dobytok svojho otca v Šecheme; (13)a Isrá-
él povedal k Jozefovi: Či tvoji bratia ne-
pasú v Šecheme? Poď, lebo[132] ťa k nim
chcem[74] poslať. I povedal mu: Hľa, ja[566].
(14)A povedal mu: Nože choď[360], pozri
sa[78], či sa dobre vodí tvojim bratom a či sa
dobre vodí drobnému dobytku[978], a pri-
nes mi späť[406] správu[976]. I poslal ho z do-
liny[390] Chevrón; a prišiel do Šechema.
(15)I zastihol[151] ho *akýsi* muž, keď[132], hľa,
blúdil[979] v poli; i spýtal sa ho ten muž vý-
rokom: Čo hľadáš? (16)I povedal: Ja hľa-
dám svojich bratov; oznám[103] mi, pro-
sím[360], kde oni pasú. (17)A ten muž pove-
dal: Vzdialili sa[329] odtiaľto, lebo som *ich*
počul vravieť[980]: poďme[305] do Dóthajna.
Jozef teda[291] odišiel za svojimi bratmi
a v Dóthajne ich našiel. (18)I uvideli ho
z ďaleka a skôr ako sa k nim mohol[74] pri-
blížiť, a zosnovali *na* neho úklad na jeho
usmrtenie. (19)A povedali si navzájom[689]:
Hľa, prichádza tento[981] odborník *na* sny[982];
(20)nuž[132] teraz poďte a môžeme[74] ho za-
biť a hodiť ho v jednu z cisterien[983], a po-
vieme: zožrala ho zlá zver[30]; i budeme vi-
dieť, čím budú[1 698] jeho sny. (21)A*le* počul
to Reúvén a vyprostil ho z ich ruky, lebo[132]
povedal: Neubíjajme[305 152] žitie[283]! (22)A Reú-
vén k nim povedal (za účelom vyproste-
nia ho z ich ruky na jeho privedenie
späť[406] k svojmu otcovi): Nesmiete[74] pre-
lievať krv; hoďte ho do tejto cisterny[983],
ktorá *je* v pustine, *ale* ruku na neho ne-
smiete[74] vystrieť[118]. (23)A ako Jozef k svo-
jim bratom prišiel, stalo sa[1], že[132] Jozefa
vyzliekli *z* jeho tuniky[965], *z* tej tuniky[965]
s dlhými rukávmi[966], ktorá *bola* na ňom,
(24)a vzali ho a hodili ho do tej cis-
terny[983]; a tá cisterna[983] bola prázdna,
vody v nej nebolo.
(25)A usadli zajesť chleba[844]; i po-
zdvihli[139] svoje oči a uvideli, že[463] hľa, z Gi-
leáda prichádza karavana Jišmáélím[322 996]
a ich ťavy nesúce vonné koreniny a balzám
a ladanum[984], poberajúc sa dopraviť *to* na-
dol[985] do Egypta. (26)A Júdá k svojim bra-
tom povedal: Čo *za* úžitok, keď svojho
brata budeme zabíjať a zatajíme jeho krv?
(27)Poďte a môžeme[74] ho predať Jišmáé-
lím[322 996], a nech na ňom nie je[305] naša ru-
ka, veď on *je* náš brat, naše mäso. A jeho
bratia uposlúchli. (28)I brali sa[48] pomimo
Midjáním[322 372 996], obchodníci[598 986]; i vy-
tiahli a vyzdvihli Jozefa z tej cisterny[983]
a predali Jozefa Jišmáélím[322 996] za dvadsať
šeklov[596] striebra, i zaviedli[987] Jozefa do
Egypta. (29)A Reúvén sa vrátil k tej cis-
terne[983], a hľa, Jozefa v cisterne[983] nebolo;
i roztrhol svoje rúcha (30)a vrátil sa
k svojim bratom a povedal: Ten malý[782 988]
– niet ho, a ja – kam ja pôjdem?
(31)I vzali Jozefovu tuniku[965] a za-
hlušili[572] chlpáča[989] *z* kôz a namočili tú

www.bibleprekladatelia.sk

tuniku[965] v krvi, (32)i odoslali[120] a dali
zaniesť[522] tú tuniku s dlhými rukávmi[966]
k svojmu otcovi s odkazom[990]: Túto sme
našli, zisti[826], prosím[360], či to[597] *je* tunika[965]
tvojho syna či nie. (33)I poprezeral[826] ju
a povedal: Tunika[965] môjho syna! Zožrala
ho zlá zver[30] – nepochybne[991] bol Jozef
rozorvaný na kusy[992]. (34)A Jákób roztrhol
svoje šatstvo a na svoje bedrá[993] vzal[384]
vrecovinu a prejavoval[48] zármutok nad
svojím synom veľa dní. (35)A všetci jeho
synovia a všetky jeho dcéry povstali utešovať[179] ho, a*le* odmietal[48] dať sa utešiť[179]
a vravel[48]: Lebo[488 994] k svojmu synovi smútiac budem zostupovať do šeóla[995]. Tak[132]
ho jeho otec oplakával[48].

(36)A tí Midjáním[322 996] ho do Egypta
predali Pótifarovi, dvoranovi faraóna, veliteľovi[554] osobnej stráže[997].

38 A v onej dobe sa stalo[1], že[132] Júdá
zostúpil z blízkosti[259] svojich bratov a odbočil k mužovi, Adullámímu[323],
ktorého[585] meno *bolo* Chírá; (2)a tam
Júdá uvidel dcéru muža, Kenaaního[323],
ktorého[585] meno *bolo* Šúá; i pojal ju a vošiel k nej, (3)i otehotnela a porodila syna,
i nazval jeho meno Ér. (4)A ešte otehotnela a porodila syna, i nazvala jeho meno
Ónán. (5)A ešte ďalej[998] porodila syna,
i nazvala jeho meno Šélá; a keď ho porodila,[999] bol[1 48] v Chezíve. (6)A Júdá Érovi,
svojmu prvorodenému, vzal ženu, ktorej[585] meno *bolo* Támár. (7)A*le* Ér, prvorodený Júdu, sa stall[1] v očiach Hospodina
zlým a Hospodin ho usmrtil. (8)A Júdá
povedal Ónánovi: Vojdi k žene svojho
brata a splň jej švagrovskú povinnosť[1000]
a vzbuď[227 1001] semä svojmu bratovi. (9)A*le*
Ónán vedel[48], že to semä nebude *patriť*
jemu, i stávalo sa[1 48], kedykoľvek[1002] vošiel
k žene svojho brata, že[132] *ho* zmaril[205 1003]
vypustením k zemi, aby nedal[104] semena
svojmu bratovi. (10)A čo robil[48], bolo[1 48]
v očiach Hospodina zlé, i usmrtil aj jeho.
(11)A Júdá Támári, svojej neveste, povedal: Obývaj *ako* vdova dom[1004] svojho otca,
kým Šélá, môj syn, bude dorastať; lebo *si*
povedal[533]: Aby nemusel[74] umrieť aj on,
ako jeho bratia. A Támár odišla a dala sa
obývať dom[1004] svojho otca.

(12)A dni pribúdali[48 1005] a dcéra Šúu,
žena Júdu, umrela; a keď Júdá nadobudol
útechu[179], vystúpil[368 436] ku strihačom svojich oviec[129] do Timny, on a jeho priateľ
Chírá, Adullámí[323]. (13)A Támári sa dalo
vedieť[103] výrokom: Hľa, tvoj svokor vystupuje[368] do Timny strihať svoje ovce[129].
(14)I zložila[1301] zo seba[629] rúcha svojho
vdovstva a zastrela sa závojom a prestrojila[1006] sa, i usadla pri vchode[220 1007]
do Énajim, ktoré[1008] *je* na ceste do Timny;
lebo bola zistila[78], že Šélá dorástol a ona
mu nebola daná za ženu. (15)A Júdá ju
uvidel a považoval[48] ju za neviestku, lebo
bola zastrela svoju tvár, (16)i odbočil
k nej na cestu a povedal: Nože[333], prosím[360], nech k tebe môžem[74 305] vojsť; lebo
nespoznal, že ona *je* jeho nevesta. I povedala: Čo mi chceš[74] dať, keď ku mne
chceš[74] vojsť? (17)A povedal: Ja chcem[74]
poslať[120 1009] kozľa *zo* stáda[129]. I povedala:
Či[974] chceš[74] dať záloh, než *ho* pošleš?[1010].
(18)A povedal: Čo *má byť* zálohom, ktorý
ti mám[74] dať? I povedala: Tvoj pečatný
prsteň a tvoja retiazka[1011] a palica, ktorá *je*
v tvojej ruke. I dal jej a vošiel k nej, i otehotnela od neho[1012]. (19)A vstala a odišla
a zložila[1301] zo seba[629] závoj a obliekla sa
v rúcha svojho vdovstva. (20)A Júdá
v ruke svojho priateľa, Adullámího[323],
poslal kozľa, vyzdvihnúť záloh z ruky tej
ženy, a*le* ju nenašiel. (21)I dal sa spytovať
mužov jej miesta[353] výrokom: Kde *je* oná
chrámová smilnica[1013], *ktorá bola* v Énajim
na ceste? A povedali: Tu sa chrámová
smilnica[1013] nevyskytla[1]. (22)I vrátil sa
k Júdovi a povedal: Nenašiel som ju, a aj
muži toho miesta[353] povedali: chrámová
smilnica[1013] sa nevyskytla[1]. (23)A Júdá
povedal: Môže[74] si *to* nechať[1014], aby sme
neboli na hanbu[1015]; hľa, poslal som toto
kozľa, a*le* ty si ju nenašiel. (24)A asi *o* tri
mesiace sa stalo[1], že[132] sa Júdovi dalo vedieť[103] výrokom: Támár, tvoja nevesta,
sa dopustila smilstva, a hľa, *je* zo smilstiev[1012 1016] aj tehotná. A Júdá povedal:
Vyveďte ju, lebo[132] musí[74] byť upálená[1017].
(25)Keď ona bola vyvádzaná, poslala[436]
ona ku svojmu svokrovi *s* výrokom: Ja
som tehotná od muža[1012], ktorému *patria*
tieto *veci*. A odkázala[990]: Zisti[826], prosím[360],
komu *patria* tieto *veci*: to pečatidlo a tá
retiazka[1011 1018] a tá palica. (26)A Júdá poprezeral[826] a povedal: Je[1019] spravodlivejšia

www.biblia.sk

odo mňa , lebo veď[1020] som ju nedal Šélovi,
svojmu synovi, za ženu. A ďalej ju už ne-
poznával[124 127]. (27)A v čase jej pôrodu sa
stalo[1 698], že[132] hľa, v jej lone[655] dvojčatá;
(28)a pri jej pôrode sa stalo[1], že[132] *jeden*
vystrčil[803] ruku a pôrodná baba vzala[1021]
a na jeho ruku uviazala šarlátovú niť[1022]
s výrokom: Tento vyjde prvý. (29)A ako
svoju ruku vťahoval späť[406], stalo sa[1], že[132]
hľa, vyšiel jeho brat; i povedala: Ako[1023] si
prerazil[1024]?[1025] Prerazenie[1024] na teba[1026]!
A nazval*i* jeho meno Perec[1024]. (30)Potom
vyšiel jeho brat, na ktorého ruke *bola*
tá červená niť[1022], a jeho meno nazval*i*
Zárach[1027].

39 A Jozef bol dopravený na-
dol[985 1028] do Egypta, a z ruky Ji-
šmáélím[322 996], ktorí ho tam nadol dopra-
vili[985 1028], ho kúpil Pótifar, dvoran faraóna,
veliteľ[554] osobnej stráže[997], Egypťan[1029].
(2)A s Jozefom bol[1 48] Hospodin, i stal
sa[1 698] mužom pôsobiacim prospech[1029 1030];
a bol[1 48] v dome svojho pána, Egypťana[1031].
(3)A jeho pán zistil[78], že s ním *je* Hospo-
din, a všetko, čo on konal, robil Hospodin
prospešným[1030] v jeho ruke. (4)A Jozef na-
šiel v jeho očiach priazeň[200] a obsluhoval[48]
ho, i ustanovil ho[1032] nad svojím domom,
a všetko, čo mal[1174], zveril[803] v jeho ruku.
(5)A odvtedy, *čo* ho ustanovil[1032] v svojom
dome a nad všetkým, čo mal[1174], bolo[1 48]
tak, že[132] Hospodin dom toho Egypťana
pre Jozefa[363] požehnal, i bolo[1 48] požeh-
nanie Hospodina vo všetkom, čo mal[1174],
v dome aj v poli. (6)A všetko, čo mu *patri-*
lo, ponechal v ruke Jozefa a *o* nič[573] sa
pri ňom[1033] nestaral[48 1034], iba ak *o* chlieb[844],
ktorý on jedával.

A Jozef bol[1 48] krásny zjavom[747] a krásny
výzorom[748]; (7)a po týchto veciach sa
stalo, že[132] k Jozefovi sa žena jeho pána
dala pozdvihovať[139] svoje oči a vravieť:
Ľahni so mnou. (8)I odmietal[48] a žene
svojho pána vravel[48]: Hľa, môj pán pri
mne[1033] nevie[48 1034], čo *je* v jeho dome,
a všetko, čo má[1174], zveril[803] v moju ruku;
(9)v tomto dome niet väčšieho odo mňa
a z mojej právomoci[574] nevyňal[575] nič[573 1035]
okrem teba, pretože ty *si* jeho žena; i ako
by som mohol vykonať[12 854] toto veľké
zlé, takže[132] by som zhrešil voči Bohu?
(10)A za[365] jej hovorenia k Jozefovi[1036]
deň po dni[1037] bolo[1 48] *tak*, že[132] na[775] ňu ne-
poslúchol ohľadne ľahnutia vedľa[1038] nej,
ohľadne zotrvania[1039] s ňou. (11)A za jed-
ného takéhoto[1040] dňa[1041] sa stalo[1], že[132] vo-
šiel do domu vykonať svoju povinnosť[894],
a nikoho[841] z mužov domu[1042] tam v dome
nebolo; (12)i chytila ho za jeho rúcho
s výrokom: Ľahni so mnou. I nechal svoje
rúcho v jej ruke a zutekal a vyšiel von[301].
(13)A ako uvidela[1043], že svoje rúcho ne-
chal v jej ruke a zutekal von[301], stalo sa[1],
(14)že[132] povolala[367] mužov svojho domu[1042]
a prevravela k nim výrokom: Pozrite,
priviedol nám akéhosi Hebreja[399 1029 1044]
na posmech[546] z[1045] nás – prišiel ku mne
ľahnúť so mnou, i skríkla[1046] som silným
hlasom, (15)a ako počul[1043], že som zvý-
šila svoj hlas a skríkla[1046], stalo sa[1], že[132]
nechal svoje rúcho vedľa[1038] mňa a zutekal
a vyšiel von[301]. (16)I uložila jeho rúcho,
do príchodu jeho pána do svojho domu,
vedľa[1038] seba (17)a prehovorila k nemu
podľa týchto slov výrokom: Ten hebrej-
ský[399 1044] nevoľník, ktorého si nám privie-
dol, ku mne prišiel na posmech[546] zo[1045]
mňa[1047], (18)a*le* za[365] môjho zvýšenia
môjho hlasu, lebo[132] som skríkla[1046], sa
stalo[1], že[132] nechal svoje rúcho vedľa mňa
a zutekal von[301].

(19)A ako jeho pán počul slová[1043] svo-
jej ženy, ktoré k nemu prehovorila výro-
kom: podľa týchto slov mi spravil tvoj ne-
voľník, stalo sa[1], že[132] vzbĺkol[138] jeho hnev;
(20)a Jozefov pán ho vzal a vsadil[803] ho
do veže[1048], miesta[353], kde boli väznení[1147]
väzni kráľa; i bol[1 48] tam, vo veži[1048].
(21)A*le* s Jozefom bol[1 48] Hospodin a obrá-
til[1049] k nemu milosrdenstvo[506], i vložil[803]
svoju priazeň[200 1050] v oči veliteľa[554] veže[1048],
(22)a veliteľ[554] veže[1048] v ruku Jozefa zve-
ril[803] všetkých väzňov, ktorí vo veži[1048] *boli*,
a vykonávateľom[12] všetkého, čo tam vyko-
návali[12], sa stal[1] on. (23)A veliteľ[554] veže[1048]
nehľadel[1051] vôbec *na* nič[1052] v jeho ruke,
lebo s ním *bol* Hospodin a čo on vykoná-
val[12], robil Hospodin prospešným[1023].

40 A po týchto veciach sa stalo[1], *že*
čašník kráľa Egypta a *jeho* pekár
sa previnili[1053] voči svojmu pánovi, voči
kráľovi Egypta. (2)A faraón sa na svojich
dvoch dvoranov, na predstaveného[554] čaš-
níkov a na predstaveného[554] pekárov, na-

www.biblia.sk

zlostil (3)a dal ich pod dozor[1054] domu
veliteľa[554] osobnej stráže[997] do veže[1048],
miesta[353], kde *bol* väznený[1147] Jozef. (4)A
veliteľ[554] osobnej stráže[997] k nim[1055] Jozefa
pridelil[1032], a*by* ich obsluhoval[48]; i boli[1 48]
pod dozorom[1054] *rad* dní.
(5)A im obidvom sa prisnil[970] sen, každému[285 970] jeho sen, v jednej noci, každému[285 970] podľa výkladu jeho sna, čašníkovi aj pekárovi[970], ktorí *patrili* kráľovi
Egypta, ktorí *boli* väznení[1147] vo veži[1048].
(6)A Jozef k nim za rána prišiel a uvidel
ich, a hľa ich – mračili sa[1056]. (7)I spýtal
sa dvoranov faraóna, ktorí s ním *boli*
pod dozorom[1054] domu jeho pána, výrokom: Prečo *sú* dnes vaše tváre mrzuté[1057]?
(8)A povedali k nemu: Prisnil sa nám[970]
sen a niet schopného vyložiť[1082] ho. A Jozef
k nim povedal: Či ne*prislúchajú* výklady
Bohu? Nože mi povyprávajte[360 417].
(9)I povyprával[417] Jozefovi svoj sen
predstavený[554] čašníkov a povedal mu:
V mojom sne *bolo*, že[132] hľa, pred mojou
tvárou vinič, (10)a na tom viniči tri výhonky a on sťa*by* pučal; jeho kvet vzišiel,
jeho strapce vytvorili zrelé[1058] hrozná.
(11)A v mojej ruke *bola* čaša faraóna,
i vzal som tie hrozná a vytlačil som ich
do čaše faraóna, a tú čašu som dal na
dlaň[1059] faraóna. (12)A Jozef mu povedal:
Toto *je* jeho výklad: tie tri výhonky – ony
sú tri dni; (13)ešte tri dni a[1060] faraón
bude pozdvihovať[139 1061] tvoju hlavu a uvedie ťa späť[406] na tvoje miesto[1062], i budeš
*po*dávať čašu faraóna v jeho ruku podľa
prvšieho[1063] poriadku[480 1064], keď si bol[1 48]
jeho čašníkom. (14)Len keby si ma podržal v svojej pamäti[1065], keď sa ti dobre
povodí, a uskutočnil[12], prosím[360], pri
mne[531] láskavosť[506 556] a chcel[74] ma pripomenúť[1065] faraónovi a[1066] pomôcť mi von[1067]
z tohto domu, (15)lebo som bol zo zeme
Hebrejov[399 521 1044] doslova[1068] ukradnutý
a ani tu som nič[573] nevykonal, prečo by ma
boli mali[74] strčiť[384] v dieru[983 1069].
(16)A keď predstavený[554] pekárov zistil[78], že dobre vyložil, povedal[436] k Jozefovi:
Ja tiež v svojom sne – nuž[132], hľa, na mojej
hlave tri koše bieleho chleba[1070], (17)a vo
vrchnom koši – od všetkého pokrmu faraóna, výrobky[156] pekára, a z toho koša
z mojej hlavy[629] ich žralo vtáctvo[17 31 272].
(18)A Jozef odvetil a povedal: Toto *je*
jeho výklad: tie tri koše – ony *sú* tri dni;
(19)ešte tri dni a[1060] faraón bude pozdvihovať[139 1061] tvoju hlavu z teba[629] a povesí ťa
na drevo, i bude vtáctvo[17 31 272] z teba[629] žrať
tvoje mäso.
(20)A v tretí deň, deň narodenia faraóna, sa stalo, že[132] usporiadal[12] všetkým
svojim služobníkom hostinu[751], a vprostred svojich služobníkov pozdvihol[139 1061]
hlavu predstaveného[554] čašníkov a hlavu
predstaveného[554] pekárov, (21)i uviedol
predstaveného[554] čašníkov späť[406] do jeho
čašníctva, a*by* dával[48] čašu na dlaň[1059] faraóna, (22)a predstaveného[554] pekárov
povesil, podľa *toho,* ako im Jozef podal
výklad[1071]. (23)A*le* predstavený[554] čašníkov
si Jozefa nepripamätal[1065], lež[132] *na* neho
zabudol.

41 A po uplynutí[131] celých dvoch rokov[1072] sa stalo[1], že *sa* snil*o* faraó*novi*; a[463] hľa, stál nad riekou[1073], (2)a hľa,
z tej rieky[1073] vzchádzalo sedem kráv,
krásnych výzorom a tučného mäsa[1074],
i pásli sa[48] v tŕstí[1075]. (3)A hľa, za nimi
z tej rieky[1073] vzchádzalo ďalších[173] sedem
kráv, mrzkých[1057] výzorom a chudého[1076]
mäsa[1074], i zastali vedľa tých kráv na
brehu[328] rieky[1073]; (4)a tie kravy, mrzké[1057]
výzorom a chudého[1076] mäsa[1074], zožrali
tých sedem kráv krásnych výzorom a tučných. A faraón precitol; (5)i zaspal a prisnil*o sa mu* druhý raz, a[463] hľa, na jednom
steble vzchádzalo sedem klasov, tučných
a pekných[429], (6)a hľa, za nimi vyrastalo
sedem klasov tenkých[1076] a vysušených východným vetrom, (7)a tie tenké[1076] klasy
pohltili[1077] tých sedem klasov tučných
a plných. A faraón precitol, a hľa – sen.
(8)A za rána sa stalo[1], že[132] jeho duch[226]
bol rozrušený[1078], i poslal a dal zavolať[522]
všetkých pismárov[1079] Egypta a všetkých
jeho[1080] mudrcov a povyprával[417] im faraón svoje sny[156 1081]; i nebolo schopného
vyložiť[1082] ich faraónovi. (9)Tu[132] faraóna
oslovil predstavený[554] čašníkov výrokom:
Ja dnes musím pripomenúť[1065 1083] svoje
previnenia[1084]. (10)Faraón sa nazlostil na
svojich nevoľníkov a dal ma pod dozor[1054]
domu veliteľa[554] osobnej stráže[997], mňa
a predstaveného[554] pekárov; (11)a v jednej
noci sa nám prisnil[970] sen, mne aj jemu[970],

www.mos-gamka.sk

každému[285 970] podľa výkladu jeho sna sa
nám prisnilo[970]. (12)A *bol* tam s nami heb-
rejský[399 521 1044] mladík[469], nevoľník *patriaci*
veliteľovi[544] osobnej stráže[997], ktorému[585]
sme ich povyprávali[417], i vyložil nám naše
sny, každému[285] podal výklad[1071] podľa
jeho sna. (13)A stalo sa podľa *toho,* ako
nám výklad podal[1071], tak sa stalo: mňa
uviedl*i* späť[406] na moje miesto[1062] a jeho
povesil*i.*

(14)A faraón poslal a dal Jozefa zavo-
lať[522], a vyviedli ho rýchlo z diery[983 1069],
i oholil sa a vymenil svoje šatstvo a vošiel
k faraónovi. (15)A faraón k Jozefovi pove-
dal: Prisnil sa mi[970] sen a nieto schopného
vyložiť[1082] ho, *ale* o tebe som ja počul výrok,
že vieš sen počuť[341 1207] na jeho vyloženie.
(16)A Jozef faraónovi odvetil výrokom:
Ďaleko *odo* mňa[411 1121] – pokojom[1085] faraó-
novi bude odpovedať Boh. (17)A faraón
k Jozefovi prehovoril: V svojom sne som,
hľa, ja stál na brehu[328] rieky[1073], (18)a hľa,
z rieky[1073] vzchádzalo sedem kráv tučného
mäsa[1074] a krásnych zjavom[747], i pásli sa[48]
v tŕstí[1075]. (19)A hľa, za nimi vzchádzalo
sedem ďalších[173] kráv, úbohých[1086] a zja-
vom[747] veľmi mrzkých[1057] a biedneho[1087]
mäsa[1074] – v celej zemi Egypta som takých
mrzkých[1088] neuvidel. (20)A tie biedne[1087]
a mrzké[1057] kravy zožrali tých sedem pr-
vých, tučných; (21)i vošli do ich vnútra,
ale sa nepoznalo, že do ich vnútra vošli,
lebo[132] ich výzor *bol* mrzký[1057] ako na za-
čiatku; i precitol som. (22)A v svojom
sne som videl, že[463] hľa, na jednom steble
vzchádzalo sedem klasov, plných a pek-
ných[429], (23)a hľa, za nimi vyrastalo se-
dem klasov scvrknutých[1089], tenkých[1076],
vysušených východným vetrom; (24)a tie
tenké[1076] klasy pohltili[1077] tých sedem pek-
ných[429] klasov. A prevravel som k pismá-
rom[1079], *ale* nebolo[1090], kto by mi podal
vysvetlenie[103 1091].

(25)A Jozef k faraónovi povedal: Sen
faraóna – on *je* jeden; Boh faraónoviozná-
mil[103], čo sa chystá konať[225]. (26)Sedem
pekných[429] kráv – ony *sú* sedem rokov,
a sedem pekných[429] klasov – ony *sú* se-
dem rokov; on *je to* jeden sen; (27)a tých
sedem kráv biednych[1087] a mrzkých[1057],
vzchádzajúcich za nimi – ony *sú* sedem
rokov, a tých sedem klasov biednych[1087],
východným vetrom vysušených, bude se-
dem rokov hladu. (28)To[793] je to slovo,
ktoré[1092] som k faraónovi prehovoril: Boh
ukázal faraónovi, čo sa chystá konať[225]:
(29)hľa, prichádza sedem rokov veľkej
hojnosti v celej zemi Egypta, (30)a po
nich povstane sedem rokov hladu a všetka
tá hojnosť bude v zemi Egypta zabudnutá
a zem zhubí[46 1093] hlad, (31)i nebude sa
z príčiny[725] oného hladu potom o tej hoj-
nosti v zemi vedieť[1094], lebo on *bude* veľmi
ťaživý. (32)A ohľadne opakovania toho
sna faraónovi dvakrát – pretože[1095] tá vec
je od[382] Boha pevne určená[1096] a Boh jej
uskutočnenie[12] urýchľuje[1097]. (33)A teraz
nech[1098] faraón vyhliada[305 571] rozumného[1099]
a múdreho muža a ustanovuje[106 305 1100] ho
nad zemou Egypta – (34)nech[1098] faraón
zariaďuje[12 305], nech[132] poveruje[1100 1101] pove-
rencov[1102] nad zemou a v siedmich rokoch
hojnosti vyhradí pätinu zeme[1103] Egypta,
(35)a nech[1098] zhromažďujú[305] všetok
pokrm *z* týchto prichádzajúcich priaz-
nivých[1104] rokov a kopia[305 1105] zrno pod
ruku faraóna *za* pokrm v mestách a ucho-
vajú[305 447] *ho*, (36)a ten pokrm sa stane[1]
zásobou[1106] zemi na sedem rokov hladu,
ktoré v zemi Egypta budú nastávať[1], i ne-
bude zem hladom ničená[1107].

(37)A tá reč bola[48] faraónovi aj všetkým
jeho služobníkom vhod[915] (38)a faraón
k svojim služobníkom povedal: Či budeme
vedieť[74] nájsť muža[1108] ako tento[1109], v kto-
rom *je* Boží Duch[1110]? (39)A k Jozefovi
faraón povedal: Keďže[1111] ti Boh dal[1110 1112]
vedieť všetko toto, niet rozumného[1099]
a múdreho ako ty[1113]. (40)Ty budeš nad
mojím domom a na tvoj rozkaz[263 1114]
sa bude chystať[1115] všetok môj ľud; iba
o trón budem väčší od teba. (41)A fa-
raón k Jozefovi povedal: Pozri, posta-
vil[803] som ťa nad celou zemou Egypta.
(42)A faraón zo svojej ruky[629] stiahol[1301]
svoj prsteň a dal ho na ruku Jozefa a ob-
liekol ho *v* rúcha *z* kmentu[1116] a na jeho
šiju vložil[384] reťaz[1117] *zo* zlata; (43)a dal ho
voziť[1118] v druhom voze[1119], ktorý mu *pat-
ril*, a pred jeho tvárou volali: Abréch[1120]!
I postavil[803] ho nad celou zemou Egypta.
(44)A faraón k Jozefovi povedal: Ja *som*
faraón a nikto[841] v celej zemi Egypta ne-
bude môcť[74] pozdvihnúť svoju ruku a*ni*

www.biblia.sk

svoju nohu bez teba[411 1121]. (45)A faraón
nazval meno Jozefa Cofnath-Paenéach[1122]
a dal mu za ženu Asnath, dcéru Pótíferu,
kňaza *v* Óne[1123]. A Jozef vyšiel na zem[1124]
Egypta.
(46)A Jozef *bol*, keď zastal[1125] pred
tvárou faraóna, kráľa Egypta, vo veku[180]
tridsať rokov. I vyšiel Jozef spred tváre[153]
faraóna a prešiel celou zemou Egypta.
(47)A v siedmich rokoch hojnosti vy-
nášala[12 48] zem po hrstiach[1126], (48)i zhro-
mažďovali[48 1127] všetok pokrm *zo* siedmich
rokov, ktoré v zemi Egypta nastali[1], a zná-
šali[48 803 1127] pokrm v mestá, pokrm z polí[156]
mesta, ktoré *boli* zôkol-vôkol neho, zná-
šali[48 803 1127] doprostred neho. (49)I nako-
pil[1105] Jozef zrna ako piesku mora, veľmi
mnoho, až[1128] prestali[1127] spočítovať[417], lebo
mu počtu nebolo.
(50)A Jozefovi sa narodilo, skôr ako
prišiel rok hladu, dvoje synov, ktorých
mu porodila Asnath, dcéra Pótíferu,
kňaza *v* Óne; (51)a meno prvorodeného
nazval Jozef Menašše[1129]... Pretože mi Boh
dal zabudnúť *na* všetku moju námahu[1130]
a *na* celý dom môjho otca. (52)A meno
druhého nazval Efrájim[1131]... Pretože ma
Boh v zemi mojej biedy[427 756] spravil plod-
ným.
(53)A skončilo sa[46] sedem rokov
hojnosti, ktoré v zemi Egypta nastali[1],
(54)a začalo[1132] podľa *toho,* čo povedal
Jozef, prichádzať[184] sedem rokov hladu.
I bol[1 48] vo všetkých zemiach hlad, *ale* v ce-
lej zemi Egypta bol[1 48] chlieb, (55)a keď
celá zem Egypta vyhladovela a ľud sa
dal kričať na faraóna[1308] o chlieb, po-
vedal[436] faraón všetkým Egypťanom[1133]:
Choďte k Jozefovi; čo vám povie, spravte.
(56)A na celej tvári[4] zeme bol hlad,
i otvoril Jozef všetko, v čom[1134] *čo bolo*,
a dal sa predávať Egypťanom[1133] zbožie[1135].
A hlad sa v zemi Egypta rozmohol[1136];
(57)a celá zem prichádzala[48 1134] do Egypta
k Jozefovi kupovať zbožie[1135], lebo hlad sa
rozmohol[1136] na celej[1137] zemi.

42 A Jákób sa dozvedel[78], že v Egypte
jesto zbožie, i povedal Jákób
svojim synom: Načo *na* seba vzájomne
pozeráte? (2)A povedal: Hľa, počul som,
že v Egypte jesto zbožie, zostúpte ta a na-
kúpte nám zbožie[1135] odtadiaľ, nech[132] ostá-
vame nažive[1138] a neumierame. (3)I zostú-
pili desiati bratia Jozefa nakúpiť[1274] zrno
z Egypta, (4)*ale* Benjámína, brata Jozefa,
Jákób s jeho bratmi nepustil[118], lebo *si*
povedal[533]: Aby ho nestretávala nehoda.
(5)I prišli synovia Isráéla nakúpiť zbo-
žie[1135] vprostred prichádzajúcich, lebo
v zemi Kenáan bol[1 48] hlad.
(6)A Jozef – on *bol* vladárom nad ze-
mou; on, ktorý[544] predával[1139] zbožie[1135]
všetkému ľudu zeme. Bratia Jozefa teda[291]
prišli a poklonili sa mu, obličaj[485] k zemi;
(7)a keď Jozef svojich bratov uvidel, spo-
znal[436] ich, *ale* sa k nim *ne*znal[48 1140], i hovo-
ril[48] s nimi tvrdo[1141] a povedal k nim: Odkiaľ
ste prišli? I povedali: Zo zeme Kenáan,
nakúpiť[1274] pokrmu. (8)I spoznal Jozef
svojich bratov, *ale* oni ho nespoznali.
(9)A Jozef *si* pripomenul sny, ktoré sa
mu o nich prisnili[970], i povedal k nim: Vy
ste vyzvedači, prišli ste pozrieť nahotu[1142]
zeme. (10)I povedali k nemu: Nie, môj
pane, lež[132] tvoji nevoľníci prišli nakúpiť[1274]
pokrmu. (11)My všetci[375] *sme* synovia jed-
ného muža; my.. poctivci *sme* my, tvoji
nevoľníci nie sú[1 48] vyzvedači. (12)I pove-
dal k nim: Nie, lež[488] ste prišli pozrieť na-
hotu[1142] zeme. (13)A povedali: Tvoji nevoľ-
níci *boli* dvanásti bratia, my *sme* synovia
jedného muža v zemi Kenáan, a hľa, naj-
mladší[304] *je* dnes s naším otcom, a jeden
– niet ho. (14)A Jozef k nim povedal: *To je*
ono, čo som k vám prehovoril výrokom: vy
ste vyzvedači. (15)Týmto[913 1143] musíte[74] byť
podrobení skúške: *pri* živote faraóna[1144],
ak budete môcť odtiaľ[74] vyjsť[410], iba ak pri
príchode[1145] vášho najmladšieho[304] brata
sem! (16)Pošlite jedného z vás, nech[132]
vášho brata môže[74] priviesť[559], a vy buďte
uväznení[1147], i budú vaše slová podrobo-
vané skúške, či *je* pri vás pravda[622], a ak
nie, *pri* živote faraóna[1144], že *ste* vy vyzve-
dači. (17)I dal ich všetkých spolu[1146] *na* tri
dni pod dozor[1054].
(18)A v tretí deň k nim Jozef povedal:
Spravte toto a ostaňte nažive[1138]; ja sa bo-
jím Boha: (19)Ak *ste* vy poctivci, bude[305]
jeden váš brat sputnaný[1147] v dome vášho
dozoru[1054] a vy choďte, dopravte zbožie
vzhľadom na hladovanie vašich domov,
(20)*ale* vášho najmladšieho[304] brata mu-
síte[74] dopraviť ku mne, i budú vaše slová

www.biblia.sk

overené[1148] a nebudete musieť[74] umrieť.
I spravili tak (21)a vraveli[48] si navzájom[689]: Isto *sme* my vinovatí voči nášmu
bratovi[1149], ktorého duše úzkosť[935 1150] sme zbadali[78] pri jeho úpení k nám o zmilovanie, a*le* sme neposlúchli; preto táto úzkosť[935 1150 1151] prišla na nás. (22)A Reúvén
im odvetil výrokom: Či som k vám neprevravel výrokom: nesmiete[74] hrešiť proti
tomu malému[782 988]? A*le* ste neposlúchli – a veru[1152] sa jeho krv, hľa, požaduje[48 284].
(23)A oni nevedeli[48], že Jozef rozumie[341], lebo medzi nimi *bol* tlmočník; (24)i odvrátil sa[1153] spred nich[373] a zaplakal[1154].
A keď k nim prišiel späť[252], prehovoril[436] k nim; a vzal z ich blízkosti[259] Šimeóna
a pred ich očami ho sputnal[1147].

(25)A Jozef rozkázal, a*by* ich nádoby[632] naplnili zrnom, a vrátiť ich peniaze[451 1155] každému[285] do jeho vreca[1156],
a dať im stravu na cestu; a tak im spravil*i*. (26)I vyložili[368] svoje zbožie na svoje
osly a odišli odtadiaľ. (27)A keď jeden v hostinci otvoril svoje vrece[1156], dať obrok
svojmu oslovi, uvidel[436] svoje peniaze[451], a[463] hľa, ony *boli*[1157] v otvore[263] jeho mecha[1158]. (28)I povedal svojim bratom:
Moje peniaze[451] boli[1157] vrátené, a veru[1152],
hľa, *sú*[1157] v mojom mechu[1158]. I zastalo[1159] ich srdce[1160] a so strachom[1161] sa obracali[48 1162] k sebe navzájom[689] *s* výrokom: Čo
nám toto Boh spravil?

(29)I prišli k Jákóbovi, svojmu otcovi,
do zeme Kenáan a oznámili[103] mu všetky
svoje príhody[1163] výrokom: (30)Ten muž,
pán tej zeme, s nami hovoril[48] tvrdo[1141]
a považoval[48 803 1164] nás za vyzvedačov[1165]
v tej zemi[1166]; (31)i povedali sme k nemu:
my *sme* poctivci, nie sme vyzvedači;
(32)*boli sme* my dvanásti bratia, synovia
nášho otca; jeden – niet ho, a najmladší[304]
je dnes s naším otcom v zemi Kenáan.
(33)A ten muž, pán tej zeme, k nám povedal: týmto[913 1143] budem môcť[74] spoznať,
že vy *ste* poctivci: jedného *z* vašich bratov
nechajte u mňa a *vzhľadom na* hladovanie
vašich domov *si* naberte a choďte, (34)a*le*
svojho najmladšieho[304] brata ku mne dopravte, i budem môcť[74] spoznať, že vy *ste*
nie vyzvedači, že *ste* vy poctivci. Budem
vám môcť[74] *odov*zdať vášho brata a budete
smieť[74] obchádzať[909] zem.

(35)A *keď* oni vyprázdňovali svoje vrecia[1156], stalo sa[1 698], že[132] hľa, každý[285] *mal*
v svojom vreci[1156] uzlík svojich peňazí[451],
i uvideli uzlíky svojich peňazí[451 1155], oni
aj ich otec, a zľakli sa. (36)A Jákób, ich
otec, k nim povedal: Mňa ste pripravili
o deti; Jozef – niet ho, a Šimeón – niet
ho, a Benjámína chcete vziať[1167]. Všetky
tieto *veci*[375] sú proti mne[1168]! (37)A Reúvén
k svojmu otcovi prevravel výrokom: Môžeš[74]
usmrtiť mojich dvoch synov,
ak ho nebudem môcť[74] dopraviť k tebe;
zver[803] ho na moju ruku a ja ho k tebe musím[74] priviesť späť[406]. (38)I povedal: Môj
syn s vami nebude zostupovať; veď jeho
brat je[48] mŕtvy a zostal on sám[560], a ak ho
na ceste, ktorou pôjdete, stretne nehoda,
zošlete[436 985 1169] moje šediny[423] do šeóla[995]
v zármutku[1170].

43 A*le* hlad v zemi *bol* ťaživý,
(2)a ako dojedli zbožie[614], ktoré
dopravili z Egypta, stalo sa[1], že[132] k nim
ich otec povedal: Choďte zasa[252], nakúpte[1274] nám trochu pokrmu. (3)A Júdá
k nemu prevravel výrokom: Ten muž
k nám veľmi[1171] dôrazne vyhlásil výrokom:
nebudete vidieť moju tvár, iba ak *bude*
s vami váš brat. (4)Ak si ochotný prepustiť[120 1172] nášho brata s nami, chceme[74]
zostúpiiť a pokrmu ti nakúpiť[1274], (5)a*le*
ak nie si ochotný *ho* prepustiť[120 1172], nebudeme zostupovať, pretože ten muž k nám
povedal: nebudete vidieť moju tvár, iba ak
bude s vami váš brat. (6)A Isráél povedal:
Prečo ste mi urobili zle prezradením[103]
tomu mužovi, že[1173] ešte máte brata[500]?
(7)A povedali: Ten muž sa na nás a na
našu rodinu[603] podrobne[1171] vypytoval[48]
výrokom: či *je* ešte živý váš otec? či máte
brata[1174]? I podali sme mu správu[103] podľa
zmyslu[263] týchto slov. Či sme vôbec[1171]
mohli vedieť[1207], že bude vravieť: dopravte
svojho brata nadol[985 1028]? (8)A Júdá k Isráélovi, svojmu otcovi, povedal: Pošli
toho chlapca[469] so mnou, i budeme môcť[74]
vstať a ísť, nech[132] ostávame[305] aj my aj
ty aj naša drobotina nažive[1138] a neumierame[305]. (9)Ja budem *za* neho ručiť; budeš ho môcť[74] požadovať[1175] z mojej ruky;
ak ho nedopravím k tebe a*by* som ho mohol[74] postaviť[799] pred tvoju tvár; potom[132]
budem *po* všetky dni vinný hriechom voči

www.mission-bibel.com

tebe. (10)Veď keby sme neboli otáľali[48],
veru by sme sa teraz boli už dvakrát[1176]
vrátili. (11)A Isráél, ich otec, k nim pove-
dal: Ak *je* teda tak, spravte toto: naberte
v svoje nádoby[632] z najlepšieho výnosu[1177]
zeme a tomu mužovi nadol zaneste[985]
dar[133 1178]: trochu balzámu a trochu medu,
vonného korenia a ladana[984], pistácio-
vých orechov[1179] a mandlí. (12)A vezmite
v svoju ruku dvojaké peniaze[451], a tie
peniaze[451] vrátené v otvore[263] vašich me-
chov[1158] v svojej ruke[1180] vráťte; možno
to[793] *bol* omyl. (13)A svojho brata vezmite
a vstaňte, choďte zasa[252] k tomu mužovi;
(14)a Boh, Všemocný, nech[1098] vám dáva[305]
zľutovanie[1181] pred tvárou[203] toho muža,
nech[132] vám prepustí[120] vášho druhého[173]
brata aj Benjámína. A ja, keď budem[1182]
o deti pripravený, budem[1182] o deti pripra-
vený. (15)I vzali tí muži tamten[1183] dar[133]
a dvojaké peniaze[451] vzali v svoju ruku, aj
Benjámína; a vstali a zostúpili *do* Egypt*a*,
a zastali pred tvárou[203] Jozefa.

(16)A Jozef Benjámína s nimi uvidel,
i povedal tomu, ktorý *bol* nad jeho do-
mom: Uveď tých mužov do domu a zakoľ
zakáľačku[1184] a priprav, lebo tí muži budú
v poludnie jesť so mnou. (17)A ten muž
urobil podľa *toho,* čo Jozef povedal, i uvie-
dol ten muž tých mužov do domu Jozefa.
(18)A tí muži sa zľakli, že boli uvedení
do dom*u* Jozefa, a povedali *si*[533]: My sme
sem uvádzaní pre tie peniaze[366 451] vráti-
všie sa prv[1185] v naše mechy[1158], *aby* sa *mohli*
na nás zosypať a na nás sa vrhnúť a vziať
nás za nevoľníkov aj s našimi oslami[1186].
(19)I priblížili sa k tomu mužovi, ktorý
bol nad domom Jozefa, a *pri* vchode[220] *do*
domu k nemu prehovorili (20)a povedali:
Prosím[1187], môj pane, dovolili sme si prv[1185]
zostúpiť[985 1188] na nakúpenie[1274] pokrmu;
(21)a keď sme prišli do hostinca, stalo
sa[1], že[132] sme otvorili svoje mechy[1158], a[1189]
hľa, peniaze[451] každého[285] v otvore[263] jeho
mecha[1158], naše peniaze[451] v svojej váhe[1190].
I priniesli sme ich[1157] v svojej ruke späť[406],
(22)a doniesli sme nadol[985] v svojej ruke
ďalšie peniaze[451] na nakúpenie[1274] po-
krmu. Kto naše peniaze[451] v naše mechy[1158]
vložil[384], nevieme. (23)I povedal: Pokoj
vám, nebojte sa; váš Boh a Boh vášho
otca dal poklad vo vaše mechy[1158]. Vaše pe-
niaze[451] ku mne došli[1157]. A vyviedol k nim
Šimeóna, (24)a uviedol ten muž tých mu-
žov do domu Jozefa a dal *im* vodu, i umyli
svoje nohy, a ich oslom dal obrok.

(25)A do príchodu Jozefa v poludnie[1191]
pripravili ten dar[133], lebo počuli, že tam
budú jesť chlieb[844]. (26)A keď Jozef pri-
šiel do domu, priniesli[436] mu do domu
dar[133], ktorý *bol* v ich ruke, a poklonili
sa mu k zemi. (27)I spýtal sa, či sa majú
dobre[1192], a povedal: Či sa má dobre váš
otec[1192], starec, *o* ktorom ste prevraveli?
Či on ešte žije? (28)A povedali: Tvojmu
nevoľníkovi, nášmu otcovi, sa vodí
dobre[1192]; on ešte žije. A schýlili hlavy[620]
a poklonili sa. (29)I pozdvihol[139] svoje
oči a uvidel Benjámína, svojho brata,
syna svojej matere, a povedal: Či je toto[1193]
váš najmladší[304] brat, *o* ktorom ste ku
mne prevraveli? A povedal: Nech je[305] ti
Boh priaznivý[1194], môj synu! (30)A Jozef
sa náhlivo[613] – lebo sa nad jeho bratom
vznietili jeho vnútorné city[1181] – jal hľa-
dať, *kde by si mohol* poplakať, i vošiel
do izby[1195] a poplakal *si* tam; (31)a umyl
svoju tvár a vyšiel, i ovládol sa a pove-
dal: Predkladajte[384] chlieb[844]! (32)I dali
sa predkladať[384] jemu osobitne[560] a im
osobitne[560] a Egypťanom jediacim s ním
osobitne[560], lebo Egypťania nemôžu[1196] je-
dávať chlieb[844] s Hebrejmi[399 1044], lebo oná
vec je Egypťanom ošklivosťou[1267]. (33)A se-
deli[48] pred jeho tvárou, prvorodený podľa
svojho prvorodenstva a mladší[513] podľa
svojej mladosti[1197], i pozerali[48] tí muži
začudovane jeden na druhého[332 1162].
(34)A nosili[48] k nim porcie[1198] z blízkosti
jeho[1199] tváre[259], a Benjámínova porcia[1198]
bola[48] päťkrát hojnejšia od porcií[1198] ich
všetkých[375]. I pili[48 1200] a opojili sa s ním.

44 A tomu, ktorý *bol* nad jeho do-
mom, prikázal výrokom: Naplň
mechy[1158] tých mužov pokrmom podľa
toho, čo môžu uniesť[139], a peniaze[451] každého[285] vlož[384] v otvor[263] jeho mecha[1158];
(2)a v otvor[263] mecha[1158] najmladšieho[304]
musíš[74] vložiť[384] môj pohár, ten pohár
zo striebra, a peniaze[451] *za* jeho zbožie.
I spravil podľa slov Jozefa, ktoré vyslovil.
(3)Keď sa ráno rozsvetlilo, boli[436] tí muži
prepustení[120], oni aj ich osly; (4)keď oni
opustili mesto[289 1201] – nedošli ďaleko –

www.prosperita.sk

povedal[436] Jozef tomu, ktorý *bol* nad jeho
domom: Vstaň, vyraz[819] za tými mužmi,
a keď ich dostihneš, musíš[74 436] k nim po-
vedať: Prečo ste za dobré zaplatili zlým?
(5) Či toto nie *je* to, z čoho[1202] môj pán píja?
A on z neho[1202] predsa[1203] veští[783]! *Tým,* čo
ste spravili, ste sa zachovali zle! (6) I do-
stihol ich a vyslovil k nim tieto slová;
(7) i povedali k nemu: Prečo môj pán ho-
vorí podľa týchto slov[1204]? Ďaleko *je* tvo-
jim nevoľníkom od konania podľa tohto
slova[1204]. (8) Hľa, peniaze[451], ktoré sme na-
šli v otvore[263] našich mechov[1158], sme k tebe
zo zeme Kenáan priniesli späť[406], i ako by
sme z domu tvojho pána kradli striebro
alebo zlato? (9) U koho z tvojich nevoľ-
níkov sa bude môcť[74] nájsť, nech[132] um-
rie, a aj my budeme nevoľníkmi[89] tvojmu
pánovi. (10) I povedal: Aj to[793] teraz tak
bude, podľa vašich slov: u koho sa bude
môcť[74] nájsť, bude mi nevoľníkom[1205], a vy
budete[1 698] nevinní[1205 1206]. (11) I zložili[985 1169]
každý[285] svoj mech[1158] náhlivo[613] na zem
a otvorili každý[285] svoj mech[1158]; (12) i dal
sa prehľadávať – začal pri najstaršom[325]
a skončil[614] pri najmladšom[304], a pohár sa
našiel v mechu[1158] Benjámína. (13) I roz-
trhli svoje šatstvo a každý[285] naložil na
svojho osla a vrátili sa do mesta.

(14) I vošiel Júdá a jeho bratia do domu
Jozefa, a on tam ešte *bol*, i padli pred jeho
tvárou k zemi (15) a Jozef im povedal: Čo
je toto *za* skutok, ktorý ste uskutočnili[12]?
Či ste nevedeli[48], že muž, ktorý *je* ako ja[1113],
predsa[1203] vie veštiť[783 1207]? (16) A Júdá pove-
dal: Čo môjmu pánovi máme povedať[1207]?
Čo máme prehovoriť[1207] a čím sa máme
obhájiť[1207 1208]? Boh našiel vinu[146] tvojich
nevoľníkov; hľa, my[1209] – nevoľníci nášmu
pánovi, aj my aj *ten*, v ktorého ruke sa ten
pohár našiel. (17) I povedal: Ďaleko *je* mi
od takéhoto[1210] konania. Ten muž, v kto-
rého ruke sa ten pohár našiel, on mi bude
nevoľníkom[1205] a vy v pokoji vystúpte[368]
k svojmu otcovi.

(18) I priblížil sa k nemu Júdá a pove-
dal: Prosím[1187], môj pane, dovoľ[360], nech
tvoj nevoľník smie[74 305] vysloviť slovo v uši
môjho pána a nech na tvojho nevoľníka
neblčí[138 305] tvoj hnev, veď *kto je* podobný
tebe[1113], *je* ako faraón. (19) Môj pán sa svo-
jich nevoľníkov spýtal výrokom: či máte
otca alebo brata[1174]? (20) I povedali sme
k môjmu pánovi: máme otca, starca[1174],
a dieťa[782] jeho staroby[59], najmladšieho[304],
ktorého[585] brat umrel, a on zostal sám[560]
po svojej materi a jeho otec ho miluje[48].
(21) I povedal si k svojim nevoľníkom:
dopravte ho nadol[985 1028] ku mne, nech[132]
na neho môžem[74] upriať[384] svoje oko.
(22) A povedali sme k môjmu pánovi:
ten chlapec[469] nemôže svojho otca opus-
tiť, a ak svojho otca opustí, *on* umrie[436].
(23) I povedal si k svojim nevoľníkom: ak
váš najmladší[304] brat s vami nebude zostu-
povať[985 1028], nebudete viac[127] vidieť moju
tvár. (24) A keď sme vystúpili[368] k tvojmu
nevoľníkovi, môjmu otcovi, stalo sa, že[132]
sme mu slová môjho pána oznámili[103];
(25) a keď náš otec povedal: choďte zasa[252],
nakúpte[1274] nám trochu pokrmu, (26) pove-
dali sme[436]: nemôžeme zostúpiť[985]; ak
bude s nami náš najmladší[304] brat, po-
tom[132] zostúpime[985], pretože nemôžeme
uvidieť tvár toho muža, *a*k jeho, nášho
najmladšieho[304] brata, s nami nebude.
(27) A tvoj nevoľník, môj otec, k nám pove-
dal: Vy viete[48], že mi moja žena porodila
dvoch; (28) a jeden z mojej blízkosti[259] od-
išiel[1211], i povedal som: áno, nepochybne[991]
bol na kusy[992] rozorvaný, a doposiaľ som
ho neuvidel; (29) a ak vezmete z blíz-
kosti mojej tváre[382] aj tohto a stretne[1163]
ho nehoda, zošlete[436 985 1169] moje šediny[423]
do šeóla[995] v nešťastí[1170 1212]. (30) A teraz:
za[365] môjho príchodu ku tvojmu nevoľ-
níkovi, môjmu otcovi, a*k* ten chlapec[469]
– nebude[436] ho s nami, a jeho žitie[283] *je*
späté s jeho žitím[283 1213], (31) a keď uvidí[1214],
že toho chlapca[469] niet, stane sa[1 436], že[132]
umrie, a tvoji nevoľníci zošlú[985 1169] šediny
tvojho nevoľníka, nášho otca, do šeóla[995]
v zármutku[1170]. (32) Lebo tvoj nevoľník sa
za toho chlapca[469] pred mojím otcom[382 1215]
zaručil výrokom: ak ho k tebe nebudem
môcť[74] dopraviť, potom[132] budem[48] voči
svojmu otcovi *po* všetky dni vinný hrie-
chom. (33) Teraz teda[291] nech, prosím[360],
smie[74 305] ostať tvoj nevoľník namiesto toho
chlapca[469] nevoľníkom môjmu pánovi
a ten chlapec[469] nech smie[74 305] vystúpiť[368] so
svojimi bratmi. (34) Veď ako by som mo-
hol[74] vystúpiť[368 1207] k svojmu otcovi a ten
chlapec[469] – nebolo by ho so mnou? Aby

www.biblia.sk

som nemusel[74] hľadieť[1207] *na* nešťastie[1212], ktoré by postihovalo[151] môjho otca.

45 Tu[132] sa Jozef nedokázal voči všetkým pred ním stojacim ovládnuť, i zvolal: Vyveďte všetkých ľudí[1216] spredo mňa[373]! A keď sa Jozef dával[1217] svojim bratom spoznať, nezostalo[1218] s nim nikoho[841]. (2)I dal sa hlasno plakať[1219], i počuli *to*[1220] Egypťania a počul *to*[1220] dom faraóna. (3)A Jozef povedal k svojim bratom: Ja *som* Jozef – či ešte *je* živý môj otec? A jeho bratia mu nedokázali odvetiť, lebo ním[1221] boli ohúrení[1222]. (4)A Jozef k svojim bratom povedal: Nože sa priblížte[360] ku mne. I priblížili sa, a povedal. Ja *som* Jozef, váš brat, ja, ktorého ste predali do Egypta; (5)a teraz sa nemusíte[74] rmútiť[1223] a vo vašich očiach nemusí[74] blčať[138 1224], že ste ma sem predali, lebo ma Boh pred vami[376 1225] poslal na záchranu života. (6)Teraz[1226] totiž *je po* dva roky vo vnútri zeme hlad a ešte *bude* päť rokov, čo nebude orby *ani* žatvy; (7)a Boh ma pred vami[376 1225] poslal zaopatriť[384 1227] vám na zemi zvyšok a zachovať vám život veľkým vyslobodením[1228]. (8)Nuž teda[1229] nie vy ste ma sem poslali, lež[1230] Boh, a určil[384] ma faraónovi za otca a celému jeho domu za pána a vládcu v celej zemi Egypta. (9)Poponáhľajte sa a vystúpte[368] k môjmu otcovi, a povedzte k nemu: Takto povedal tvoj syn Jozef: Boh ma určil[384] za pána celému Egyptu; zostúp[985] ku mne, nech nemeškáš[305 1218], (10)i budeš bývať[1231] v zemi Góšen a budeš mi nablízku[1232], ty aj tvoj dom a tvoje deti[651] a deti[651] tvojich detí[651], aj tvoj drobný dobytok a tvoj hovädzí dobytok a všetko, čo ti *patrí*, (11)a budem ťa tam živiť, – lebo ešte *bude* päť rokov hladu – aby si nemusel[74] schudobnieť ty aj tvoj dom a všetko, čo ti *patrí*. (12)A hľa, vaše oči vidia, aj oči môjho brata Benjámína, že *sú to* moje ústa, ktoré k vám hovoria, (13)i musíte[74] vylíčiť[103 1233] môjmu otcovi všetku moju slávu[1234] v Egypte a všetko, čo ste uvideli, a poponáhľať sa a dopraviť môjho otca sem nadol[985 1028]. (14)I padol na krk Benjámína, svojho brata, a rozplakal sa; aj Benjámín sa rozplakal na jeho krku. (15)A vybozkával všetkých svojich bratov a plakal[48] nad nimi; a potom sa s ním jeho bratia dali hovoriť.

(16)A správu o tom[1235] bolo[48] počuť *v* dome[1236] faraóna výrokom: Prišli bratia Jozefa; i bola[48] faraónovi aj jeho služobníkom vítaná[915]. (17)A faraón k Jozefovi povedal: Povedz svojim bratom: Spravte toto: naložte *na*[1237] svoje zvieratstvo a choďte, vojdite do zeme Kenáan (18)a vezmite svojho otca a svoje domácnosti[786] a príďte ku mne, i chcem[74] vám dať bohatstvo[1238] zeme Egypta, a jedzte tuk[1239] zeme. (19)A ty si[48] poverený rozkazom[1240]: Spravte toto: vezmite si zo zeme Egypta vozy pre vašu drobotinu[835] a pre vaše ženy[835], a vysaďte[139 368 1241] svojho otca a príďte. (20)A nech vaše oko nemá[305] ľútosti nad vašimi vecmi[632 1242 1243], veď bohatstvo[1238] celej zeme Egypta – ono *pripadne*[1244] vám.

(21)A synovia Isráéla tak spravili a Jozef im dal podľa slova[263] faraóna vozy a dal im výživu na cestu. (22)A im všetkým[375], každému[285], dal šatstvo na striedanie[1245], *ale* Benjámínovi dal tristo *šeklov*[596] striebra a pätoro šatstva na striedanie[1245]. (23)A svojmu otcovi poslal toto[1246]: desať oslov s nákladom[1243] z bohatstva[1238 1247] Egypta, a desať oslíc nesúcich zrno a chlieb[844], a[1248] stravu jeho otcovi na cestu. (24)A prepustil[120] svojich bratov, i odišli; a povedal k nim: Nesmiete[74] sa na ceste hnevať[1249].

(25)I vystúpili[368] z Egypta a prišli *do* zeme Kenáan k Jákóbovi, svojmu otcovi, (26)a dali mu vedieť[103] výrokom: Jozef ešte žije; a že on *je* vládcom v celej zemi Egypta. A jeho srdce zoslablo[1250], lebo im neuveril; (27)i vyslovili k nemu všetky slová Jozefa, ktoré vyslovil k nim. A*le* keď uvidel vozy, ktoré poslal Jozef na jeho privezenie[139 1251], ožil[436] duch Jákóba, ich otca; (28)i povedal Isráél: Dosť – Jozef, môj syn, ešte žije; pôjdem a budem ho vidieť skôr ako budem umierať.

46 I vydal sa na cestu[329] Isráél a všetko, čo mu *patrilo*, a prišiel do Beér-šávy, a obetoval Bohu svojho otca Isáka obete. (2)A Boh prevravel[1252] k Isráélovi vo videniach noci a povedal: Jákób, Jákób! I povedal: Hľa, ja[566]. (3)A povedal: Ja *som* Boн, Boh tvojho otca; nemusíš[74] mať strach zo zostúpenia[985 1243] do Egypta, pretože tam ťa chcem[74] ustanoviť[384] veľkým

www.christianbibleresearch

národom[89]. (4)Ja do Egypta budem zostupovať[985] s tebou a ja ťa isto[1253] budem aj vyvádzať[368], a Jozef bude klásť[106] svoju ruku na tvoje oči. (5)A Jákób z Beér-ševy vstal a synovia Isráéla vysadili[139 368] Jákóba, svojho otca, aj svoju drobotinu a svoje ženy do vozov[1241], ktoré poslal faraón na jeho privezenie[139 1251]; (6)i vzali svoje stáda[157] a svoje nadobudnuté[349], čo v zemi Kenáan nadobudli[350], a prišli do Egypta, Jákób a všetko jeho semä s ním, (7)jeho synovia a synovia jeho synov s ním, jeho dcéry a dcéry jeho synov – áno[132], všetko svoje semä uviedol so sebou do Egypta.

(8)A toto[51] *sú* mená synov Isráéla, prichádzajúcich[1254] do Egypta: Jákób a jeho synovia: Prvorodený Jákóba: Reúvén; a synovia Reúvéna: Chanóch a Pallú a Checrón a Karmí. (10)A synovia Šimeóna: Jemúél a Jámín a Óhad a Jáchín a Cóchar a Šáúl, syn Kenáančanky. (11)A synovia Lévího: Géršón, Keháth a Merárí. (12)A synovia Júdu: Ér a Ónán a Šélá a Perec a Zárach; a*le* Ér a Ónán v zemi Kenáan umreli*.* A synovia Pereca boli: Checrón a Chámúl. (13)A synovia Jissá-schára: Tólá a Puvvá a a Jób a Šimrón. (14)A synovia Zevulúna: Sered a Élón a Jachleél. (15)Toto[324] *sú* synovia Léy, ktorých Jákóbovi porodila v Paddan-Aráme; a Dínu, jeho dcéru. Všetkých duší jeho synov a jeho dcér *bolo* tridsať a tri.

(16)A synovia Gáda: Cifjón a Chaggí, Šúní a Ecbón, Érí a Aródí a Areélí. (17)A synovia Ášéra: Jimná a Jišvá a Jišví a Beríá a Serách, ich sestra. A synovia Beríu: Chever a Malkíél. (18)Toto[324] *sú* synovia Zilpy, ktorú dal Láván Léi, svojej dcére, a týchto porodila Jákóbovi, šestnásť duší.

(19)Synovia Ráchél, ženy Jákóba: Jozef a Benjámín. (20)A Jozefovi sa v zemi Egypta narodilo, čo mu porodila Asnath, dcéra Pótíferu, kňaza *v* Óne, Menaššéa a Efrájima. (21)A synovia Benjámína: Belá a Becher a Ašbél, Gérá a Naamán, Échí a Róš, Muppím a Chuppím a Árd. (22)Toto[324] *sú* synovia Ráchél, ktorých porodila Jákóbovi, všetkých duší štrnásť.

(23)A synovia Dána: Chuším. (24)A synovia Naftálího: Jachceél a Gúní a Jécer a Šillém. (25)Toto[324] *sú* synovia Bilhy, ktorú dal Láván Ráchél, svojej dcére; i porodila týchto Jákóbovi, všetkých duší sedem.

(26)Všetkých duší prichádzajúcich[1254] Jákóbovi[1255] do Egypta, pochádzajúcich[1256] *z* jeho bedra[601], okrem žien synov Jákóba, všetkých duší *bolo* šesťdesiat a šesť, (27)a synovia Jozefa, ktorí sa mu narodili v Egypte, duše dve; všetkých duší domu[238] Jákóba, prišlých do Egypta, *bolo* sedemdesiať[1257].

(28)I poslal pred sebou[376] k Jozefovi Júdu na zavedenie[1258] do Góšena pred ním[376], i prišli do zeme Góšen. (29)A Jozef zapriahol v[1147 1259] svoj kočiar[1119] a vystúpil[368] Isráélovi, svojmu otcovi, v ústrety do Góšena, a keď sa mu ukázal, padol[436] na jeho krk a dlho[1260] na jeho krku plakal[48]. (30)A Isráél k Jozefovi povedal: Teraz už[1261] môžem umrieť[1262] po svojom uvidení tvojej tváre, že[1263] ty *si* ešte nažive.

(31)A Jozef svojim bratom a domu svojho otca povedal: Musím[74] vystúpiť[368] a dať vedieť[103] faraónovi a povedať k nemu: Moji bratia a dom môjho otca, ktorí *boli* v zemi Kenáan, ku mne prišli; (32)a tí muži *sú* pastieri drobného dobytka[130], lebo sa zaoberajú stádom[157 1264], a prihnali svoj drobný dobytok a svoj hovädzí dobytok a všetko, čo majú[500]. (33)A keď sa stane[1], že vás faraón bude povolávať[367] a povie: čo *je* vaším zamestnaním[1265], (34)musíte[74 436] povedať: tvoji nevoľníci sa od našej mladosti[59 1265] až doteraz zaoberajú stádom[157 1264], aj my aj naši otcovia, – aby ste sa mohli[74] usídliť[1207 1266] v zemi Góšen, lebo Egypťanom *je* každý pastier drobného dobytka[130] predmetom ošklivosti[1267].

47 A Jozef prišiel a dal vedieť[103] faraónovi, i povedal: Môj otec a moji bratia a ich drobný dobytok a ich hovädzí dobytok a všetko, čo majú[500], prišli zo zeme Kenáan, a hľa, oni *sú* v zemi Góšen. (2)A vzal z celého počtu[490] svojich bratov piatich mužov a predstavil[799] ich tvári faraóna; (3)a faraón k jeho bratom povedal: Čo *je* vaším zamestnaním[1265]? I povedali k faraónovi: Tvoji nevoľníci *sú* pastieri drobného dobytka[130], aj my aj naši otcovia. (4)A povedali k faraónovi: Prišli sme ako cudzinci bývať[495 521] v tej*to* zemi,

www.mobeta.sk

lebo drobný dobytok, ktorý majú[500] tvoji
nevoľníci, nemá[1174] paše, lebo v zemi Ke-
náan je hlad ťaživý. Nech sa teda[291] teraz,
prosíme[360], tvoji nevoľníci smú[74] usídliť[1266]
v zemi Góšen. (5)A faraón k Jozefovi pre-
vravel výrokom: Tvoj otec a tvoji bratia
prišli k tebe; (6)zem Egypta – ona *je* pred
tvojou tvárou, usaď svojho otca a svojich
bratov v najlepšej *časti* zeme, nech bý-
vajú[305] v zemi Góšen, a ak vieš[48], že[132] me-
dzi nimi sú aj muži schopní[1268], potom[132]
ich ustanovíš[305 384] správcami[554] stáda[157] nad
tým, čo *je* moje[238].

(7)A Jozef priviedol Jákóba, svojho
otca, a postavil[1269] ho pred tvár faraóna;
a Jákób faraóna požehnal. (8)A faraón
k Jákóbovi povedal: Koľko[1270] *je* dní rokov
tvojho života[59]? (9)A Jákób k faraónovi
povedal: Dní rokov môjho pútnictva[446] *je*
tridsať a sto rokov; dni rokov môjho ži-
vota[59] boli[1 48] nemnohé a zlé a nedosiahli
dni[1271] rokov života[59] mojich otcov v dňoch
ich pútnictva[446]. (10)A Jákób faraóna po-
žehnal a vyšiel spred tváre[153] faraóna.

(11)A Jozef svojho otca a svojich bratov
usadil a dal im držbu v zemi Egypta,
v najlepšej *časti* zeme, v zemi Raemsés,
podľa *toho,* čo rozkázal faraón. (12)A Jo-
zef svojho otca a svojich bratov a celý
dom svojho otca živil[48] chlebom[844] podľa
počtu[1272] ich drobotiny.

(13)A na celej zemi nebolo chleba,
lebo hlad *bol* veľmi ťaživý, a zem Egypta
aj zem Kenáan od[725] hladu zomdlela[1273].
(14)A Jozef pozberal všetky peniaze[451],
ktoré[544] sa našli[1157] v zemi Egypta a v zemi
Kenáan, za zbožie, ktoré oni kupovali[1274],
a tie peniaze[451] Jozef vniesol v dom fa-
raóna. (15)A zo zeme Egypta a zo zeme
Kenáan peniaze vymizli[1157 1275]; a všetci
Egypťania prichádzali[48] k Jozefovi *s* vý-
rokom: Daj[333] nám chlieb, veď[132] prečo
máme[74] v tvojej prítomnosti[1276] mrieť,
keďže[1279] peniaze[451] pošli[1157 1275]? (16)A Jozef
povedal: Dajte[333] svoje stáda[157], i budem
vám dávať[1277] za vaše stáda[157], ak peniaze[451]
pošli[1157 1275]. (17)I prihnali svoje stáda[157]
k Jozefovi a Jozef im dal[1277] chlieb za kone
a za bohatstvo[157 1278] drobného dobytka
a za bohatstvo[157 1278] hovädzieho dobytka
a za osly, a v onom roku ich za všetky ich
stáda[157] zaopatroval[48] chlebom.

(18)A keď sa onen rok skončil[1275], pri-
šli[436] k nemu v druhom roku a povedali
k nemu: Nebudeme pred mojím pánom[102]
tajiť, že, keďže[1279] peniaze[451] vymizli[1157 1275]
a bohatstvo[157 1278] dobytka[38] *prešlo* k môjmu
pánovi, nezvýšilo pred tvárou[203] môjho
pána *nič,* iba ak naše telá a naša pôda[39]
(19)Prečo máme[74] pred tvojimi očami[203]
aj my aj naša pôda[39] hynúť[1280]? Kúp nás
a našu pôdu[39] za chlieb a budeme my
a naša pôda[39] nevoľníkmi faraónovi, a daj[1277]
semä, nech[132] ostávame nažive[1138] a ne-
mrieme a pôda[39] nepustne. (20)I kúpil
Jozef všetku pôdu[39] Egypta faraónovi,
lebo Egypťania predali každý[285] svoje
pole, lebo na nich tuho doliehal[48 1136] hlad,
a zem sa *do*stala[1] faraónovi. (21)A ľud –
previedol ho k mestám, od konca úze-
mia[599] Egypta až po jeho koniec. (22)Len
pôdu[39] kňazov nekúpil, lebo kňazi mali[500]
od faraóna[259] vyhradený podiel[1283], i jedá-
vali[48] svoj vyhradený podiel[1283], ktorý im
dal faraón, takže svoju pôdu[39] nepredali.
(23)A Jozef k ľudu povedal: Hľa, dnes som
kúpil vás aj vašu pôdu[39] faraónovi; hľa[1281],
semä pre vás[835], i budete[74] osievať pôdu[39]
(24)a s úrodami bude[1 48] *tak*, že[132] pätinu
budete dávať faraónovi a štyri časti[1282]
budú vám na osievanie poľa a za pokrm
vám a tým, ktorí *sú* vo vašich domoch,
a za pokrm vašej drobotine. (25)I po-
vedali: Zachoval si nás nažive; nech na-
chádzame[305] priazeň[200] v očiach môjho
pána, i budeme[1 48] nevoľníkmi faraónovi.
(26)A Jozef to uložil[384] za ustanovenie[1283]
na pôde[39] Egypta[1284] po tento deň: pätina
faraónovi; len pôda samotných[560] kňazov
sa faraónovi ne*do*stala[1].

(27)A Isráél[1285] býval[48] v zemi Egypta,
v zemi Góšen, i nadobúdali[48] v nej držbu
a naplodili[35] a rozmnožili sa[36] veľmi.

(28)A Jákób v zemi Egypta prežil se-
demnásť rokov, i bolo[1 48] dní Jákóba, ro-
kov jeho života[59], sedem rokov a štyridsať
a sto rokov. (29)A keď sa dni Isráéla pri-
blížili k smrti, povolal[367 436] svojho syna,
Jozefa, a povedal mu: Ak som, prosím[360],
našiel v tvojich očiach priazeň[200], polož[384],
prosím[360], svoju ruku pod moje stehno[601],
že[132] pri mne[531] uskutočníš[12] láskavosť[506]
a vernosť[556 622]: nebudeš[305] ma, prosím[360],
pochovávať v Egypte, (30)lež[132] (keď[132]

www.biblesearch.sk

budem musieť[74] ľahnúť so svojimi otcami)
ma vynášať[139 436] z Egypta a pochovávať ma
na ich pohrebisku. I povedal: Ja budem
robiť[12] podľa tvojho slova. (31)A povedal:
Odprisahaj mi. I odprisahal mu; a Isráél
sa na záhlaví[255] svojho lôžka[1286] poklonil.

48 A po týchto veciach sa stalo[1], že[132]
Jozefovi povedal*i*: Hľa, tvoj otec
chorie. I vzal so sebou oboch svojich sy-
nov, Menaššéa a Efrájima; (2)a Jákóbovi
dal*i* vedieť[103] a povedal*i*: Hľa, prišiel k tebe
tvoj syn Jozef. A Isráél zobral svoje sily[1287]
a posadil sa na lôžku. (3)A Jákób k Joze-
fovi povedal: V zemi Kenáan, v Lúze, sa
mi ukázal Boh, Všemocný, a požehnal
ma (4)a povedal ku mne: Hľa, ja[566 1288], dá-
vajúci ti rozplodiť sa, i chcem[74] ťa rozmno-
žiť a spraviť[292] ťa množstvom[89 445 726] ľudu[644];
a túto zem chcem[74] dať tvojmu semenu po
tebe *za* trvalú držbu[293]. (5)A teraz: obaja
tvoji synovia, narodení tebe v zemi
Egypta, do môjho príchodu k tebe[1191] do
Egypta, oni *patria* mne, Efrájim a Menaš-
šé mi budú ako Reúvén a Šimeón (6)A*le*
tvoja rodina[603], ktorú splodíš[1289] po nich,
tí budú *patriť* tebe; budú nazývaní podľa
mena svojich bratov v ich[1290] dedičstve.
(7)A ja – pri mojom príchode z Paddána
predo mnou v zemi Kenáan na ceste um-
rela Ráchél, kým ešte *bol* kus[946] cesty[947] ku
príchodu *do* Efráthy, i pochoval som ju
tam na ceste *do* Efráthy – to[320] *je* Béthlé-
chem.

(8)A Isráél uvidel synov Jozefa a pove-
dal: Kto *sú* títo? (9)A Jozef k svojmu
otcovi povedal: Oni *sú* moji synovia, kto-
rých mi tu Boh dal. I povedal: Priveď[559]
ich, prosím[360], ku mne, nech[132] ich požeh-
nám. (10)A oči Isráéla boli od staroby
oslabené[1291], nevedel rozpoznávať[78]; i po-
tisol ich bližšie k nemu, i dal sa ich boz-
kávať ich a objímať ich. (11)A k Jozefovi
Isráél povedal: Nepredpokladal[48 1292] som
uvidieť tvoju tvár, a hľa, Boh mi dal uvi-
dieť[1293] aj tvoje semä. (12)A Jozef ich vyvie-
dol z blízkosti[1294] jeho kolien[382] a poklonil
sa svojím obličajom[485] k zemi; (13)a Jozef
ich oboch vzal – Efrájima *od* seba vpravo,
zľava *od* Isráéla, a Menaššéa *od* seba
vľavo, sprava *od* Isráéla – a potisol bližšie
k nemu. (14)A*le* Isráél svoju pravicu vy-
strel[118] a položil[106] na hlavu Efrájima,
hoci[132] on *bol* mladší[513], a svoju ľavicu na
hlavu Menaššéa; prekrížil[1295] svoje ruky,
lebo Menaššé *bol* prvorodený. (15)I po-
žehnal Jozefa a povedal: Boh, pred kto-
rého tvárou[203] chodili[48 177] moji otcovia
Abráhám a Isák, Boh, ktorý ma pasie[1296],
od *začiatku* môjho bytia[1297] po tento deň,
(16)Anjel[437], ktorý[544] ma vyslobodzuje[1296] od
všetkého zla, nech žehná[305] tých*to* chlap-
cov[469] a nech sa v nich ozýva[305 1298] moje
meno a meno mojich otcov Abráháma
a Isáka, a nech sa vo vnútri zeme[1299] roz-
plemeňujú[305 1300] v množstvo!

(17)A Jozef zbadal[78], že jeho otec klá-
dol[106] svoju pravú ruku na hlavu Efrájima,
i bolo[1 48] *to* v jeho očiach zlé; uchopil
teda[291] ruku svojho otca na jej odtiahnu-
tie[1301] z hlavy[629] Efrájima na hlavu Menaš-
šéa; (18)a Jozef k svojmu otcovi povedal:
Nie tak, môj otče, lebo prvorodený *je*
tento, polož[384] svoju pravicu na jeho
hlavu. (19)A*le* jeho otec odoprel a pove-
dal: Viem[48], môj synu, viem[48]; aj on bude
ľudom[89] a aj on bude veľký, a*le* jeho
mladší[304] brat predsa bude od neho väčší
a jeho semä bude hojnosťou[1205 1302] náro-
dov. (20)A v onen deň ich požehnal výro-
kom: V tebe[1303] bude Isráél[1285] žehnať výro-
kom: nech ťa Boh ustanovuje[305 384] *takým*
ako Efrájima a ako Menaššéa. A posta-
vil[384] Efrájima pred Menaššéa[376 752 1304].
(21)A Isráél k Jozefovi povedal: Hľa, ja sa
chystám umrieť[225], a*le* Boh bude[1 48] s vami
a uvedie vás späť[406] do zeme vašich otcov;
(22)a ja som dal tebe, od tvojich bratov
naviac[1305], jeden pruh zeme[1306], ktorý som
svojím mečom a svojím lukom vzal[1307]
z ruky Emórího[323].

49 A Isráél zavolal na svojich sy-
nov[1308] a povedal: Zhromaždite
sa[230], nech[132] vám môžem[74] oznámiť[103], čo
vás v posledku dní bude stretávať.

(2)Zíďte sa a načúvajte[1309], synovia
Jákóba, áno[132], obráťte sluch[1309]
k Isráélovi[775], svojmu otcovi.
(3)Reúvén, ty *si* môj prvorodený,
moja sila a prvotina[1310] mojej
mužnosti[1311],
výbornosť[1312] dôstojnosti[1313]
a výbornosť[1312] moci[1314].
(4)Vzkypenie[1315] – ako voda[1316]!
Nebudeš môcť[74] vyniknúť[1312],

www.nobeprikaz.sk

lebo si vystúpil[368] *na* ležisko svojho otca;
vtedy si sa dopustil znesvätenia[1317].
Vystúpil[368] *na* moju posteľ!
(5)Šimeón a Léví, bratia – ich meče[1318]
sú nástroje[632] násilia[1319].
(6)Nech moja duša nevchádza[305] v ich
radu[1320], nech sa moja česť[1321]
nezjednocuje[305] s ich zídením[726 1322],
lebo v svojom hneve pozabíjali
mužstvo[1323]
a v svojej svojvôli[1324] ochromili hovädzí
dobytok[1323 1325].
(7)*Nech je* prekliaty ich hnev,
lebo *je* krutý[1314], a ich zúrivosť,
lebo bola[48] tvrdá[1326].
Chcem[74] ich rozdeliť v Jákóbovi[1285],
áno[132], rozptýliť ich v Isráélovi[1285].
(8)Júdá – ty! Tvoji bratia ťa budú[305]
chváliť[760],
tvoja ruka *bude*[305] v tyle tvojich
nepriateľov,
deti[651] tvojho otca sa ti budú[305] klaňať.
(9)Júdá *je* mláďa[1327] leva;
vystúpil[368] si od koristi, môj synu!
Zohol sa[1328], vystrel sa[1329] ako lev
a ako levica[1330] – kto ho bude
zobúdzať[1331]?
(10)Od Júdu sa nebude odvracať[1301 1332]
žezlo *an*i spomedzi jeho nôh[1333]
palica[1334] zákonodarcu[1335],
až než bude prichádzať Šíló[1336],
– a jemu poslušnosť národností[457 1337] –
(11)priväzujúci[1147] svojho somára
k viniču a žriebä[651] svojej oslice
k ušľachtilej réve;
vypral[1338] svoje oblečenie vo víne
a svoj plášť[1339] v krvi hrozien,
(12)oči iskriace[1340] od vína a zuby biele
od mlieka.
(13)Zevulún bude pobývať[308] pri
pobreží morí,
i *bude* on pri pobreží lodí a jeho
pomedzie[1341] naproti Cídónu.
(14)Jissáschár – kostnatý osol,
vystierajúci sa[1329] medzi dvoma
ohradami[1342];
(15)i spoznal[78] pohodlie[1343], že *je* dobré,
a zem, že je príjemná[163],
a zhýbol svoje plece[1344] na nosenie
a *do*stal sa[1] k robote[1345] nevoľníka.
(16)Dán bude svoj ľud súdiť[763] ako
jeden *z* kmeňov[1372] Isráéla[1285].
(17)Dán bude hadom na ceste,
rohatá[1346] vretenica na chodníku[1347],
hryzúca zadné nohy[1348] koňa,
takže[132] jeho jazdec padne naspäť[1349].
(18)Čakám[48 1350] na tvoju záchranu[1351],
Hospodine!
(19)Gád[769] – vojensky ho bude
prepadať[1352 1353] vojsko[1353 1354],
a*le* on bude vojensky prepadať[1352 1353]
zadný voj[1348 1355].
(20)Ohľadne[1356] Ášéra, jeho chlieb
bude tučný
a on bude *do*dávať[803 1357] lahôdky kráľa.
(21)Naftálí – vypustená[118] jelenica,
*po*dávajúci[803 1357 1358] krásne výroky.
(22)Jozef – plodný výhonok[1359],
plodný výhonok[1359] nad prameňom;
vetvy[1360] vychodia[48 1350] nad múr.
(23)Hoci[132] ho lukostrelci[1361] naplnili
horkosťou[1362]
a dali sa strieľať[1363], a znenávideli[720] ho,
(24)a*le* jeho luk[1363] ostal pevný[1364]
a ramená jeho rúk nadobudli
hybkosť[1365]
od rúk Jákóbovho Mocného,
– odtadiaľ *je* pastier, kameň Isráéla, –
(25)od Boha tvojho otca;
i bude ti pomáhať, a skrze
Všemocného[126],
i bude ťa žehnať požehnaniami nebies
zvrchu,
požehnaniami hlbiny[5] rozkladajúcej
sa[1329] dolu,
požehnaniami prs a maternice.
(26)Požehnania tvojho otca vynikli[244]
nad[1366] požehnania mojich predkov[1367],
až po vytúžené veci[156 1368] večných
vŕškov[293];
budú sa *do*stávať hlave Jozefa
a temenu[1369]
zasväteného[1370] *spomedzi*[1371] svojich
bratov.
(27)Benjámín bude rvať *ako* vlk;
za rána bude jesť korisť
a k večeru bude rozdeľovať lup.
(28)Všetci títo *sú* kmene[1372] Isráéla[1285],
dvanástoro, a toto *je*, čo im prehovoril ich
otec a požehnal ich, ktorých požehnal každého[285] podľa jeho požehnania. (29)A prikázal im a povedal k nim: Ja už budem
pripojený[230 1373] k svojmu ľudu; pochovajte
ma k mojim otcom do jaskyne, ktorá *je*

www.miloslavik.eu

na poli Efróna, Chittího[323], (30) v jaskyni,
ktorá *je* na poli Machpély, ktorá *je* pred
Mamréom[376 387] v zemi Kenáan, ktorú
Abráhám spopri[259] Efróna[462], Chittího[323],
kúpil s tým poľom v držbu hrobu.
(31) Tam pochovali Abráháma a Sáru,
jeho ženu, tam pochovali Isáka a Rebeku,
jeho ženu, a tam som pochoval Léu.
(32) Kúpa toho poľa a jaskyne, ktorá *je* na
ňom, *sa uskutočnila* spopri[259] synov[462]
Chétha. (33) A keď Jákób dokončil[46] pri-
kazovanie svojim synom, pritiahol[436 1374]
svoje nohy k lôžku a skonal a bol pripo-
jený[230] k svojmu ľudu[644].

50 A Jozef padol na tvár svojho otca
a rozplakal sa nad ním a bozkal
ho; (2) i prikázal Jozef svojim služobní-
kom, lekárom, jeho otca zabalzamovať;
a lekári Isráéla zabalzamovali, (3) a vypl-
nilo sa mu[1375] štyridsaťdní, lebo tak sa vy-
plňajú[1375] dni balzamovaných, a Egypťania
ho sedemdesiat dní oplakávali[48]. (4) A keď
dni jeho oplakávania prešli, prehovoril[436]
Jozef k domu faraóna výrokom: Ak som,
prosím[360], našiel vo vašich očiach priaze-
ň[200], prehovorte, prosím[360], v uši fara-
óna výrokom: (5) Môj otec ma prísahou
zaviazal výrokom: hľa, ja už umriem[1373];
v mojom hrobe, ktorý som si vyhľbil
v zemi Kenáan, tam ma budeš[74] pochová-
vať. A teraz nech, prosím[360], smiem[74] vy-
stúpiť[368] a pochovať svojho otca a vrátiť
sa. (6) A faraón povedal: Vystúp[368] a po-
chovaj svojho otca podľa *toho,* ako ťa prí-
sahou zaviazal. (7) I vystúpil[368] Jozef po-
chovať svojho otca a s ním vystúpili[368]
všetci služobníci faraóna, starší jeho do-
mu, a všetci starší zeme Egypta (8) a vše-
tok dom Jozefa a jeho bratia a dom jeho
otca; len svoju drobotinu a svoj drobný[1376]
dobytok a svoj hovädzí dobytok nechali
v zemi Góšen. (9) A vystúpili[368] s ním aj
koč*e*[156 1377] aj rajtári[1378], i bol[1 48] ten sprie-
vod[846] veľmi slávny[1379]. (10) I prišli po ho-
lohumnicu Átád, ktorá *je* za Jordánom[851],
a tam sa dali nariekať[586] veľmi veľkým
a[1380] bolestným[1379] nárekom[586], i vykonal[12]
za svojho[1381] otca smútok[1382] *po* sedem dní.
(11) A keď obyvateľ*stvo*[156] tej zeme, Ke-
náaní[323], zbadal*o*[78] ten smútok[1382] na holo-
humnici Átád, povedali[436]: Toto majú[500]
Egypťania ťažký[1379] smútok. Preto jej
meno nazval*i* Ável-Micrajim[1383], ktorá *je*
za Jordánom[851]. (12) A jeho synovia mu
spravili tak, podľa *toho,* čo im prikázal,
(13) i vyniesli[386] ho jeho synovia do zeme
Kenáan a pochovali ho v jaskyni poľa
Machpély, ktorú Abráhám s poľom kúpil
v držbu hrobu spopri[259] Efróna[462], Chit-
tího[323], pred Mamréom[376 387].

(14) A po pochovaní svojho otca sa
Jozef vrátil do Egypta, on aj jeho bratia
a všetci, ktorí[544] s ním vystúpili[368] poho-
vať jeho otca.

(15) A keď si bratia Jozefa uvedomili[78],
že ich otec *je* mŕtvy, povedali[436] *si*[533]: Čo
ak sa Jozef k nám bude chcieť[74] zachovať
nepriateľsky[720 1384] a s úrokmi[1385] nám opla-
tiť[406] všetko zlé, ktoré sme mu narobili?
(16) I poslali k Jozefovi odkaz[1386]: Tvoj otec
pred svojou smrťou[376] prikázal výrokom:
(17) Takto musíte[74] povedať Jozefovi: ach,
odpusť[139 1387], prosím[360], prestúpenie[830] svo-
jich bratov a ich hriech, lebo[1388] ti narobili
zlé! Teraz teda[291], prosíme[360], odpusť[139]
ohľadne prestúpenia[830] nevoľníkov Boha
tvojho otca! A pri ich reči k nemu sa Jozef
rozplakal; (18) a jeho bratia tiež prišli
a padli pred jeho tvárou a povedali: Hľa,
my[1209] – za nevoľníkov tebe! (19) A Jozef
k nim povedal: Nech sa nebojíte[305] – či[1389]
som ja na mieste Boha? (20) Hoci[132] ste vy
proti mne zmysleli zlé, Boh to zmyslel na
dobré, za účelom pôsobenia[12] ako *v* tento
deň – zachovania mnohého ľudu nažive;
(21) nech sa teda[291] už[1390] nebojíte[305], ja
budem vás a vašu drobotinu živiť. A pote-
šil[179] ich a prehovoril k ich srdcu.

(22) A Jozef býval[48] v Egypte, on a dom
jeho otca. A Jozef prežil sto a desať rokov
(23) a Efrájimovi Jozef uvidel deti[651 1391]
tretieho *pokolenia*; aj deti[651] Máchíra, syna
Menaššéa, sa narodili na kolená Jozefa.
(24) A Jozef povedal k svojim bratom: Ja
už umriem[1373]; *ale o* vás sa Boh isto[1392] bude
starať[1101 1393] a vyvedie[368] vás z tejto zeme
do zeme, ktorú Abráhámovi a Isákovi
a Jákóbovi prísahou sľúbil[1394]. (25) A Jozef
synov Isráéla prísahou zaviazal výrokom:
Boh sa *o* vás isto[1392] bude starať[1101 1393],
musíte[74] odtiaľto vyniesť[368] moje kosti.
(26) A Jozef umrel vo veku[180] sto a desať
rokov, i zabalzamovali ho a uložili[384]
v Egypte v rakvu[1395].

www.biblia.sk

GENESIS
poznámky překladatele a odkazy

1 Ďalej zväčša v zmysle „bola“, tj.[48] „stala sa a bola“ a obdobne; tiež „prejavila sa“, ako v kap. 3:1, porov. 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244, no pozri Is. 45:18 (v. 2), „je“, „vzniká“, ako vo v. 6 (v. 3), ďalej obdobne.
2 Al. „beztvárnosťou“. Pozri Is. 34:11; 45:18.
3 Al. „pustou“ (al. „beztvárnou“) a prázdnou“.
4 Tj. „povrchom“, ďalej v takýchto spojeniach obdobne; tento výraz je vždy v množnom čísle. Táto predložková väzba značí aj „pred tvárou“ (kap. 11:28 a ďalej).
5 Al. „oceána“, „vodstva“ (nesúvisí s „vôd“ tu a ďalej), „priepasti“.
6 Al. „poletujúci“, „trepotajúci sa“, ako vták nad mladými, vari aj „sa rozkríďľujúci“ ako vták sediaci na vajciach alebo kryjúci mladé, tvar vyskytujúci sa iba tu a v Deut. 32:11, pozri tam pozn. 1129, sloveso v inom tvare a s iným významom ešte u Jer. 23:9, pozn. 1202. „Duch“ je tu, ako v SZ často (no nie vždy) ženského rodu.
7 Al. „rozdelenie“, „rozhranie“, „hranicu“, ako vo v. 7; tam a vo v. 4 vl. „i rozlíšil (al. „rozdelil“) Boh“, v texte opis pre predložkovú väzbu nižšie. Vv. 14 a 18 obdobne.
8 Vl. „svetlo Boh nazval dňom“, ďalej obdobne, opis v texte zachováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
9 D. „jeden“ („číslo jeden“), ďalej obdobne.
10 Vl. „rozloha“, „priestor“, tj. „čosi rozprestreté“, ďalej obdobne.
11 Vl. „rozlišujúcou“, „rozdeľujúcou“, ďalej obdobne.
12 Vl. „spravil“, „urobil“, ďalej obdobne, no nie ako nižšie a vo v. 4. To isté sloveso je vo vv. 11n. a ďalej.
13 Vl. „uvidí“, ďalej obdobne.
14 Množné číslo tu značí „veľké more“; „oceán“, no nie ako vo v. 2[5]; možno tak chápať aj množné číslo vo v. 22. Význam výrazu zahŕňa aj veľké rieky.
15 Vl. „vypučať“, „vyženie“; al. „poskytujúce(mu) (al. „nesúce[mu]“) semä“, preklad v texte na obidvoch miestach vo v. 11 a ohľadne druhého aj vo v. 12 zachováva príbuznosť výrazov, aká je v hebrejskom znení a ktorá vari dovoľuje chápať obidve úslovia aj v zosilnenom zmysle, ako v hebrejčine je často („vypučať bujnej tráve“, „oplývajúce(mu) hojnosťou semena“). V. 20 obdobne.
16 Al. „mladej tráve“, „siatine“, v. 12 obdobne.
17 Al. „byline“, „strom(u)“, tu v hromadnom zmysle ako v texte; ďalej obdobne.
18 Al. „plodnému“, „plod“; značí aj „úrodu“. Ďalej obdobne.
19 Tj. „stromovia“, al. „jeho“ („ovocia“).
20 Tu sa jednoznačne vzťahuje na „býlie“.
21 Tu (nie vo v. 11) tvar majúci podľa niektorých zmysel „podľa svojich („jeho“) druhov“.
22 Al. „nositeľov svetla“, „sveteľné telesá“, „lampy“, al. jednoducho „svetlá“, ďalej obdobne, no nie presne ten istý výraz ako vo vv. 3nn., hoci príbuzný.
23 Al. „stanú sa znameniami“[89], v. 15 obdobne.
24 Al. „to jest“.
25 Tj. „na rozoznávanie určených období a dní a rokov“.
26 D. „veľký“, ako vyššie, „malý“, zmysel ako v texte.
27 D. „dal na klenbu“.
28 Tu som sa pokúsil zosilnený zmysel vyjadriť použitím predpony „roz-“.
29 Výraz je v jednotnom čísle v hromadnom zmysle, pozri v. 11[17].
30 Al. možno „živého tvorstva“, no nesúvisí so „stvoril“ vo v. 21. Inak „dychu (al. „duše“) živočíšstva“ (al. „života“); tiež „rozhemžujú hemživým *tvorstvom* živého dychu“ (al. „živej duše“). Vv. 21 a 24 obdobne.
31 Al. „vtáctvo“ (vo v. 21 D. „letúnstvo krídel“[29]), ďalej obdobne, no výraz značí i iné lietavé živočíchy, „*všetko,* čo lieta“, pozri Lev. 11:19n. Obdobne sa vo vv. 24nn. mieni „*všetko,* čo sa plazí“, nielen „plazy“ v obvyklom zmysle.
32 Al. „veľké krokodíle“ (al. „ryby“, „veľryby“), tiež „hady“, no nie ako v kap. 3:1 a ďalej, pozri Exod. 7:9, pozn. 216.
33 Al. „lezúce“, „plaziace sa“, „hmýriace sa“, „mrviace sa“, vo v. 21 aj „víriace al. rojace sa“. Ten istý výraz je aj vo vv. 24nn. a 30.
34 Al. „hemžia“.
35 Tj. „potomstvo“, „buďte plodní“.
36 Al. „naploďte a rozmnožte sa a naplňte“, ďalej obdobne.
37 V orig. „jej“[29].
38 Al. vôbec „veľké cicavce“, „zver“.
39 Al. „hliny“, „zeme“, no nie ako vo v. 1 a inde; hebr. „adámáh“, súvisí s „človek“ („ádám“).
40 Hebr. „ádám“, tu v hromadnom zmysle („ľuď“, „ľudstvo“, „ľudské pokolenie“, „ľudský rod“).
41 Al. „nášho vzoru“.
42 Al. „vládu“, ako vo v. 18, „nech sa im dostáva moci“ (al. „vlády“), „nech panujú“ (al. „sa ujímajú panovania“). V. 28 obdobne. Iné sloveso ako vo v. 18 a v kap. 3:16[112], no tu v podstate rovnakého významu.
43 Tu možno, podobne ako vo v. 10[14] (no tu, oproti onému miestu, jednotné číslo), tiež vôbec „vodstva“.
44 Al. „dych života“, „živá duša“, „živý dych“. Pozri vv. 20n.[30]
45 Vl. „vojsko“, „zástup“, „dav“, tu v zmysle „všetko, čo v nich je“. Ďalej obdobne.
46 Al. „dokončené“, „dokonané“, vl. „ucelené“. Ďalej obdobne; nesúvisí so „zhotovujme“ v kap. 1:26.
47 Vl. „siedmy bol Boh dohotovil“, zmysel ako v texte.
48 Vl. „vykonal“, tu azda v zmysle „dal sa konať a ďalej konal“. Ďalej obdobne.
49 Al. „odpočinul“, ďalej obdobne. Pozri Exod. 16:23, pozn. 575.
50 Al. „na vykonanie“ (al. „uskutočnenie“).
51 D. „tieto“, tj. „takéto“; ďalej obdobne.
52 Al. „dejiny pôvodu“, vl. „dejiny zrodenia“; vlastný význam je „potomstvo“, „splodenstvo“, potom „rodokmeň“, „rodokmene“, tj. „dejiny rodu al. rodov“; tu a ďalej zmysel ako v texte.

www.biblickapraca.eu

53 Vl. „pri ich stvorení“, znenie v texte vyjadruje zmysel trpného rodu tu použitého slovesného tvaru.
54 Tu tvar činného rodu.
55 D. „všetkého krovia („všetko býlie“) poľa“, ďalej obdobne.
56 Al. „zhnietol“, „sformoval“ (v. 7), „uhnietol“ (vv. 8, 19), nesúvisí so „stvoril“ v kap. 1:1 a inde.
57 Al. „hlinu“, „zeminu“, nesúvisí so „zem“ v kap. 1:1 ani s „pôdy“ nižšie.
58 Al. „závan“, „dych“; značí aj „dušu“ al. „ducha“ (Prísl. 20:27), no nesúvisí s „vdýchol“ vyššie ani s „dušou“ nižšie.
59 V hebrejčine množné číslo, vyjadrujúce súhrn všetkých dní a iných období aj udalostí a iných prejavov života; v tomže zmysle sa týka ďalej aj iných výrazov, vyjadrujúcich podobné pojmy.
60 Al. „bytosťou“, ako v kap. 1:20; „osobou“ al. „osobnosťou“, porov Lev. 21:11, pozn. 688.
61 Značí „radosť“, „slasť“, „rozkoš“, „blaho“, „ľúbeznosť“.
62 Al. „na pohľad“, „lahodiace pohľadu“.
63 D. „na jedenie“.
64 Tu zmysel ako v texte.
65 Al. možno „toho aj oného“, tj. „všetkých vecí“ v zmysle „vyššieho, takmer sťaby Božskému podobného vedenia“, ďalej obdobne; úslovie „dobré a zlé“ sa totiž zavše používa asi v zmysle „to aj ono“, záporne „ani to ani ono“, „tak ani onak“, pozri kap. 24:50; 31:24, 29; porov. aj Mat. 22:10.
66 Al. „*riekami*“, D. „štyrmi hlavami“ (v. 10); al. „prvej“, „ona, ktorá“ (v. 11); „rieka“ je v hebrejčine mužského rodu.
67 Vl. „obchodí“, „obkľučuje“.
68 Hebr. „bedóláh“, podľa väčšiny vykladačov vonná živica ktoréhosi stromu, ktorá sa používala na vykiadzanie; podľa niektorých ide o „krištáľ“ alebo „perly“.
69 Hebr. „šóham“, meno drahokamu alebo možno polodrahokamu, ktorý sa sotva dá spoľahlivo určiť.
70 Tj. Tigris.
71 Vl. „ide“, „poberá sa“, „smeruje“.
72 Podaktorí podľa LXX prekladajú „tečie naproti (al. „smerom“) k Aššúru“.
73 Tj. Eufrat.
74 D. „budeš“, ďalej obdobne, v preklade podľa súvislosti aj iné spôsobové slovesá.
75 Al. „hojne“, „neobmedzene“, D. „jedením“ (v. 16); D. „smrťou“ (v. 17; kap. 3:4).
76 Vl. „pomoc jemu zodpovedajúcu“ (al. „primeranú“), „pomoc asi (tj. „približne“) ako on“.
77 D. „živočíšstvo poľa“, ďalej obdobne.
78 Vl. „pozretie“, „uvidenie“ (kap. 2:19), „(u)videla“ (kap. 3:6), zmysel ako v texte; al. „spoznala“, „všimla si“, ďalej obdobne.
79 Vl. „čím ho bude nazývať“ (v. 19), „táto bude nazývaná“ (v. 23). Pozri kap. 1:3[8]; 3. pád je v hebrejčine aj vo v. 20.
80 Al. „názov“, tj. „každému tvorovi“, obdobne aj „*každej* živej bytosti“ a „jej“ nižšie.
81 D. „nazval všetkému dobytku… mená“. Ďalej obdobne.
82 Ako „človek“ vyššie, no tu bez člena v platnosti vlastného mena.
83 Vl. „náprotivok, Ádámovi *nikto* nenašiel“.
84 Nesúvisí so „spánok“ vyššie.
85 Vl. „a jeho miesto uzavrel mäsom“.
86 Tj. „žena“, ako vo v. 22 a všade ďalej, lebo hebrejský výraz značiaci „ženu“ („íššáh“) je odvodený od „íš“, „muž“.
87 D. „táto“.
88 Al. „prilipne k“, no znenie v texte lepšie v preklade uchováva význam predložkovej väzby v pôvodine. Ďalej obdobne.
89 D. „budú (al. „stanú sa“) v jedno mäso.“ V. 7 a ďalej obdobne.
90 Al. „smieme jesť“ (al. „jedávať“).
91 Al. „o ovocí“, „čo sa týka ovocia“, ďalej obdobne. Tá istá predložková väzba je aj v kap. 18:14 so zmyslom ako v texte tam.
92 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
93 Al. „umierať“, tj. „stať sa smrteľnými“, kap. 2:17 a ďalej obdobne.
94 Al. „bohovia“.
95 Tj. „predmetom túžby“, „žiadúci“, no nie ako nižšie.
96 Al. „prezieravosti“, „opatrnosti“, „rozumovej zdatnosti“, „inteligencie“ „aby *človeka* spravil (al. „robil“) chápavým“ atď.
97 D. „s ňou“.
98 Al. „posplietali“, „pospájali“.
99 Al. „zvuk“, tj. „šelest krokov“.
100 Vl. „vetre“, „vánku“, zmysel ako v texte.
101 Tj. „k večeru“.
102 D. „od tváre“, ďalej obdobne. Nie ako v kap. 11:28[4].
103 Al. „vyjavil“, „prezradil“, „ohlásil“.
104 D. „rozkázal z neho nejesť“, ďalej obdobne. Pozri Exod. 8:22, pozn. 260.
105 D. „čo *je* toto, *čo* si“.
106 Al. „uvádzam“, „zriaďujem“, „ustanovujem“, „zavádzam“, vl. „kladiem“, „zakladám“. Pozri kap. 4:25[1?2].
107 Tu aj „rozdrviť“, „rozšliapať“.
108 Tu aj „chniapať *po* päte“, „číhať *na* pätu“, „strojiť úklady päte“, „zraňovať pätu“. Porov. Žalm 89:51, pozn. 2096.
109 Al. „množiť a množiť budem“, D. „množením budem množiť“.
110 Al. „bolesť“, „zármutok“, „námahu“, ďalej obdobne, no vo v. 16 nižšie čosi odlišný výraz, ale príbuzný a rovnakého významu.
111 Al. možno „tvoje utrpenie a strasť tvojho tehotenstva“, D. „tvoje utrpenie a tvoje tehotenstvo“.
112 Al. „panovať“, „mať vládu“, kap. 1:18 obdobne. „Ovládanie“ v kap. 1:16 je príbuzný výraz.
113 Slovo „túžba“ vyššie (iný výraz ako vo v. 6) značí nielen túžbu ženy za mužom alebo muža za ženou v zmysle pohlavnej žiadostivosti, lež aj dychtivosť šelmy za korisťou, v ktorom význame ho, – pravda, v prenesenom al. obraznom zmysle, – najpravdepodobnejšie treba chápať v kap. 4:7, ale nie je v takom istom zmysle

www.nlosenie.sk

celkom vylúčený ani na tomto mieste; potom by tu toto slovo značilo snahu ženy o opanovanie muža a záver vety by potom bolo treba preložiť *„ale* vládnuť bude on nad tebou“, obdobne ako v kap. 4:7 (tam aj „ovládnuť môžeš ty jeho“, al. v zmysle výzvy – „ovládni al. premôž ty jeho“). Okrem obidvoch týchto miest sa spomenuté slovo vyskytuje ešte len v Pies. 7:10.

114 Vl. „pôsobiť, že vyrastie“.

115 Hebr. „Chavváh“, tj. „život“, „živá“, „životodárna“.

116 Al. „znalosťou“.

117 Al. „stal *takým*… z nás, aby poznal dobré a zlé“. Porov. kap. 2:3[50].

118 Vl. „poslal“, ďalej obdobne.

119 D. „do večnosti“.

120 Tu aj „vypustil“, „prepustil“, zosilnený tvar toho istého slovesa. Ďalej obdobne, v kap. 18:16 ten istý tvar so zmyslom ako tam v texte.

121 Al. „vyhodil“, iné sloveso ako vo v. 23.

122 D. „kerúbov a plameň“, podľa iných „čepeľ“.

123 Al. „mihotajúceho sa“, „krúžiaceho“, „meňavého“, „blyskotajúceho sa“.

124 Výraz tu a všade ďalej v takomto a podobnom spojení použitý na zjemňujúce označenie pohlavného styku (aj v homosexuálnom zmysle, kap. 19:5 a Sud. 19:22); ten istý význam má iné úslovie, použité v kap. 6:4 a inde ďalej.

125 Značí „nadobudnutie“, „zisk“, tiež „kúpu“, obdobne ako „nadobudla“ nižšie; toto sloveso značí aj „stvoriť“, takže „vlastníkom“ v kap. 14:19 možno prekladať aj „stvoriteľom“, v. 22 tamže a ďalej obdobne.

126 Tj. „s Hospodinovou pomocou“, „skrze Hospodina“, ďalej obdobne.

127 D. „pridala[780] k rodeniu“, „pokračovala[48] v rodení“; ďalej obdobne.

128 Hebr. „Hevel“, tj. „dych“, „vánok“ (Jób 7:16), al. „márnosť“, „ničota“ (Žalm 144:4).

129 Tj. „oviec a kôz“, tak aj všade ďalej. Výraz sa niekde prekladá „stádo“; v kap. 31:19 a 38: 12n. zmysel ako v texte tam.

130 Al. „Abel sa dal pásť drobný dobytok a Kajin sa dal obrábať pôdu“.

131 D. „na konci“, vl. „od konca“.

132 D. „a“, „i“.

133 Al. „obeť“, „dar ako prejav pocty“ (ako v kap. 32:13, 18 a inde), pozri Lev. 2:1, pozn. 45.

134 D. „prvorodených“, tj. „zvierat“.

135 Vl. „tukov“, tj. „tučných častí ich tiel“, al. možno aj v zmysle „tuku každého z nich“.

136 Al. „sa zadíval“, tj. „so záľubou al. uspokojením“, „prizrel sa“, „obrátil zreteľ“, v. 5 obdobne.

137 Al. „venoval pozornosť Abelovi a jeho daru“ (al. „obeti“), v. 5 obdobne.

138 D. „Kajinovi veľmi vzbĺklo“, ďalej odobne, no toto sloveso sa používa iba v prenesenom zmysle, o blku hnevu, ako tu, al. aj hlbokého zármutku (1 Sam. 15:11, pozn. 626).

139 Vl. „nezdvihne“, pozri Jób 11:15; tu D. „či ne*bude* povznesenie“ (al. „zdvihnutie“), výraz odvodený od slovesa „násá“, „vzniesť“, „zdvihnúť“, ktoré však má veľmi rozsiahlu stupnicu významov a značí aj vôbec „niesť“, „vziať“, a tiež „odpustiť“, pozri v. 13[148]. Tu niektorí prekladajú „či nebudeš prijatý“ (al. „príjemný“).

140 Znamená aj „obeť za hriech“ (potom by „leží“ poukazovalo na obetné zviera, ležiace na zemi; v inom zmysle „číha“, ako šelma na korisť[113]) al. „trest“, pozri Zech. 14:19.

141 Vl. „krvi“, množné číslo tu má zosilňujúci al. zdôrazňujúci význam („vraždou preliata krv“), ďalej obdobne.

142 D. „Hlas krví tvojho brata, kričiacich ku mne“.

143 Tj. „prekliatím zbavený všetkého úžitku z“, alebo „čo sa týka“, ako v kap. 3:3[91]. Predložka ako „z“ vo v. 10.

144 Al. „sily“, „moci“, „schopnosti“, tj. „nebude ti naďalej slúžiť svojou silou“ atď.

145 Al. „tulákom a utečencom“, znenie v texte uchováva v preklade vzájomnú podobnosť výrazov, aká je v hebrejčine. Pozri 1 Kráľ. 14:15, pozn. 776.

146 Al. „neprávosť“, „zvrátenosť“.

147 Vl. „väčší“.

148 D. „väčšia od unesenia“, al. „moja vina *je* väčšia než *sa dá* odpustiť“ (D. „väčšia od odpustenia“), pozri v. 7[139], no výraz pre vinu („ávón“) značí aj „trest za vinu“ a nasledujúci text sa zdá svedčiť skôr pre správnosť znenia v texte.

149 D. „z *postavenia* na tvári“, al. možno „sponad tváre“, ďalej obdobne.

150 D. „každý zastihnuvší[151] ma“, v. 15 obdobne.

151 Al. „vypátra“, „dopadne“, „objaví“, vl. „nájde“.

152 Vl. „neudrel“, tj. „smrteľne“, iný výraz ako „zabil“ vo v. 8 a nižšie. Ďalej obdobne.

153 D. „z *postavenia* voči tvári“, nie presne tá istá, ale tú istú súčasť zloženej predložky obsahujúca a zmyslom podobná väzba ako vo v. 14[102].

154 Súvisí s „bežencom“ vo vv. 12 a 14; značí „útek“, „túlanie sa“, „ponevieranie sa“.

155 D. „i stal sa budovateľom mesta“ (al. „budujúcim mesto“).

156 V orig. jednotné číslo v hromadnom zmysle.

157 Al. „stáda“, iný výraz ako v kap. 1:24n.; vl. „bohatstva“, „majetku“, súvisí s menom Kajin[125], no výraz sa často používa v zmysle ako v texte, pričom sa mieni hlavne (nie výhradne) hovädzí dobytok. Porov. slovenské „dobytok“, pôvodne „čosi dobyté“.

158 Al. „harfy“, „citery“.

159 Al. „píšťaly“, „šalmaje“, „fujary“; inak „zaoberajúcich sa (al. „zaobchodiacich“) s lýrou a flautou“, tj. „hrajúcich na lýre a flaute“.

160 Al. „ostriča“, „brusiča“.

161 Al. „medi“, „bronzu“, tak aj všade ďalej.

162 Al. „cvičiteľa (vl. „cíbriteľa“) všetkých spracúvajúcich mosadz a železo“.

163 Hebr. „Naamáh“, tj. „pôvabná“; aj *„bola* pôvabná“. V kap. 49:15 odvodené sloveso.

164 Al. „ženám, Áde a Cille, povedal: Čujte“.

165 Sloveso odvodené od slova „ucho“.

166 Al. „prepožičajte (al. „nastavte“) uši môjmu výroku“.

www.mlodosvik.eu

167 Al. „lebo“ (v. 23), „keď“, „že“ (v. 24).
168 Al. „ranu“, „podliatinu“, „pomliaždenie“, „zranenie“, „spôsobenie podliatiny“.
169 Al. „hrču“, „udretie“.
170 Pozri kap. 30:26[782]; tu značí „mladíka“, „šuhaja“.
171 Vl. „a Lemech“.
172 Tj. „pripravený“, „určený“, „ustanovený“, odvodené od dotyčného slovesa[106].
173 Al. „druhé“, „ďalšie“, „nové“, „nasledovné“, vl. „potomné“, ďalej obdobne.
174 Tj. „slabý“, „chatrný“, „smrteľný“, výraz všeobecne značiaci človeka ako smrteľníka (Žalm 8:4; 103:15).
175 Al. „dovolávaním sa mena“, „odvolávaním sa na meno“, D. „v mene“, „v meno“; tiež „s nazývaním sa menom“, no pozri kap. 12:8; 13:4; 21:33; 26:25.
176 Al. „deň stvorenia Ádáma Bohom“ (al. „*od* Boha“).
177 Al. „putoval“, „pohyboval sa“, význam výrazu zahŕňa celý spôsob života.
178 Tj. „oddych“, „odpočinok“, tvar slovesa preloženého „usadil“ v kap. 2:15, „spočinula“ v kap. 8:4 a podobne inde.
179 Iné sloveso ako vyššie[178], no zdá sa, že je odvodené od príbuzného al. toho istého kmeňa, takže na tomto mieste jeho význam zahŕňa aj pojem „odpočinku“, „úľavy“, porov. kap. 27:42[722].
180 D. „sa stal synom“, ďalej obdobne.
181 Tj. „meno“, ako v kap. 11:4, „preslávenosť“, „vychýrenosť“.
182 Tj. „čierny“, podľa iných „horúci“.
183 Tj. „rozšírenie“, „rozpätie“.
184 Al. „keď ľudstvo… začalo s množením“, predložková väzba ako v kap. 4:26. Ďalej obdobne.
185 Al. „dcéry ľudí si všímali al. *na* dcéry ľudí hľadeli… lebo ony *boli*“. Ďalej obdobne.
186 Al. „obľubovali“, ďalej obdobne.
187 D. „v ľudstve“, tj. „vo veci ľudstva“, „čo sa týka ľudstva“, al. „medzi ľudstvom“.
188 Vl. „pravotiť“, tj. sťaby „do nekonečna preťahovať súdny spor, lež ho rázne ukončí výkonom rozsudku“. Inak sa podľa podaktorých dá chápať aj v zmysle „sa … ponižovať al. zahadzovať“.
189 D. „v *tom,* že“, tj. „pretože“.
190 Al. „prieť v ich blúdeniach; ono“; al. „prieť; ono v ich blúdeniach“.
191 D. „oni“.
192 Al. „hrdinovia“, „bojovníci“, „bohatieri“.
193 D. „od veku“ (al. „večnosti“).
194 D. „muži mena“, porov. kap. 5:32[181].
195 Al. „celý deň“, „ustavične“, „stále“.
196 Vl. „jedine“, „výhradne“, „nie iná než“.
197 Al. „mal bolesť“ (al. „žiaľ“).
198 D. „k svojmu srdcu“, možno v zmysle „žiaľ al. zármutok prenikal k Jeho srdcu“. Ďalej obdobne.
199 Vl. „vytrieť“.
200 Al. „milosť“, „náklonnosť“, „blahovôľu“; al. „Nóach dosiahol (al. „Nóachovi sa dostalo“) „priazne“ atď. Ďalej obdobne.
201 D. „v svojich pokoleniach“, tj. „za svojej doby“; týka sa prostredia, v ktorom Nóach žil. Kap. 7:1 obdobne, no tam jednotné číslo.
202 Al. „bezchybný“, „úprimný“, „poctivý“, vl. „celý“, „úplný“.
203 D. „ohľadne Božej tváre“, „čo do Božej tváre“, ďalej obdobne. Nie ako v kap. 11:28 a ďalej[4].
204 Tu možno aj „do Božej tváre“, tj. „Bohu do tváre“ v zmysle sťaby vyzývavého postoja.
205 Al. „porušená“, „zvrhlá“, „zem sa… porušila“ (al. „zvrhla“), na konci v. 12 obdobne („porušilo“, „spravilo skazenou“ [al. „zvrhlou“]). Vo v. 17 a kap. 9:11, 15 zosilnený tvar toho istého slovesa („na úplnú al. dokonalú skazu“), obdobne aj v kap. 13:10.
206 Al. „násilím“, „krivdou“, „útlakom“.
207 Tu iný tvar toho istého slovesa so zmyslom ako v texte („spôsobilo skazu“, v. 13 a ďalej obdobne).
208 Tj. „svoj spôsob života“, „životnú dráhu“.
209 Al. „vošiel“, „vstúpil“, tj. „predo Mnou nastal“. To isté sloveso je aj v kap. 8:11.
210 Vl. „skriňu“, „debnu“, ďalej obdobne, pozri Exod. 2:3, pozn. 46.
211 Al. „živičnatého“, možno „sosnového“ alebo „cédrového“.
212 Množné číslo („dosák“, „trámov“).
213 Vl. „u tej schrany“, „s tou schranou“, tj. „ako jej súčasť“.
214 Al. „kabín“, „ciel“, vl. „hniezd“, ďalej obdobne.
215 D. „z domu aj z ulice“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
216 Vl. „potiahnuť poťahom“, „pokryť pokrývkou“ (al. „príkrovom“), tj. „smoly“; výraz sčasti súvisí s „gófer“ vyššie. Väzba sa dá chápať aj v zmysle „dôkladne ju vymoliť“.
217 Hebr. „ammáh“, asi pol metra.
218 Tj. „sveteľný otvor“, „okno“, „vikier“.
219 Tj. vari „uzavrieš ju strechou al. krytom zvýše jedného lakťa“.
220 Tj. „dverový otvor“, „vchod“, ako v kap. 4:7.
221 Tu význam tohto výrazu vari zahŕňa aj vlastné „dvere“, na čo sa zdá poukazovať nasledovné „vsadiť“.
222 D. „ju“, tj. „urobiť ju *tak, že v nej budú*“.
223 Tj. „urobiť ju trojpodlažnú“.
224 Al. „lebo“.
225 Tj. „chystám sa uviesť“, vl. „ja, uvádzajúci“, v. 13 a ďalej obdobne.
226 Al. „dýchanie“, „dych“, ďalej obdobne. Tým istým výrazom je označený „Duch“ v kap. 1:2 a ďalej.
227 Al. „uzavrieť“, vl. „postaviť“, „vyzdvihnúť“, tj. „spôsobiť, aby (pevne) stála“, „potvrdiť“. Ďalej obdobne; tvar toho istého slovesa je aj v kap. 7:4.
228 Ako „mužským pohlavím a ženským pohlavím“ v kap. 1:27 a 5:2.
229 Tohto miesta sa netýka predošlá[21] poznámka.
230 D. „nahromaď (al. „nazbieraj“) k sebe“ (al. „pre seba“), sloveso všeobecne vyjadrujúce pojem „hromadenia“, „zhromažďovania“, „pripájania“ čohosi k čomusi al. kohosi ku komusi. No značí aj „odňať“ (kap. 30:23, porov. slovenské „zobrať“ [komusi čosi]).

www.mlos.pravoslavie.sk

231 Al. „za potravu“, ako v kap. 1:29n.
232 Al. možno „a budeš mať ty aj oni *čo* jesť“.
233 Ako „muža“ v kap. 2:23.
234 Ako „ženu“ v kap. 2:22.
235 D. „ešte o sedem dní“.
236 Al. „chystám sa dať“.
237 D. „stojí“, tj. „trvá“, ďalej obdobne.
238 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
239 Al. „hlbokej“, no nesúvisí s „hlbiny“ nižšie; vl. „veľkej“, „mnohej“.
240 Vl. „mreže“, potom „zamrežované otvory“, „padacie dvere“, „okná“.
241 Al. „i nastal… *na*“ (v. 12, v. 17 obdobne), „sa boli vzmohli (ako vo vv. 18nn.) *na*“ (v. 24).
242 Al. „V ten istý deň“, D. „v kosť tohto dňa“, kap. 17:23 obdobne.
243 Al. „každý vták“, iný výraz ako „letúnstvo“ vyššie.
244 Súvisí s výrazom v kap. 6:4[192].
245 Al. „sa pohybovala“, vl. „chodila“.
246 Vl. „prikryté“, „pokryté“, zosilnený tvar.
247 Vl. „zvrchu“, nesúvisí s „vrchy“ nižšie a vo v. 19.
248 Al. „ohľadne“.
249 Vl. „v letúnstve“, „medzi letúnstvom“, ďalej obdobne.
250 Tejto predložky sa netýkajú predošlé[248] [249] poznámky.
251 D. „chodením a ustupovaním späť“ (al. „vracaním sa“).
252 Al. „sa vracali“, ďalej obdobne.
253 D. „vody boli chodenie a opadávanie“.
254 Al. „sa ukázali“ (al. „objavili“), ďalej obdobne.
255 D. „hlavy“, ďalej obdobne.
256 Tohto výrazu sa netýkajú predošlé[218] [240] poznámky.
257 Tj. „okno“, al. „ktorú“, tj. „schranu“.
258 Al. „vyletel a poletoval sem i ta“, D. „vyletel vyletovaním (vl. „vyšiel vychádzaním“) a vracaním sa“.
259 D. „z *postavenia* pri sebe“, „spopri seba“; ďalej obdobne.
260 Vl. „či sa vody… zľahčili“ (al. „znížili“), tj. „splytčili“. Ďalej obdobne.
261 Tj. „miesto na oddych al. odpočinok“, súvisí s menom Nóach, pozri kap. 5:29[178]; pozri aj Sud. 13:2, pozn. 667.
262 Sloveso značí aj „byť plný úzkosti“, „báť sa“ (Deut. 2:25, pozn. 154), tu teda možno aj „úzkostlivo vyčkal“; význam slovesa je aj „rodiť“, „pracovať k pôrodu“ (napr. Is. 54:1), a aj toto vari dodáva výroku akési zafarbenie vzhľadom na očakávanie Nóacha. No podľa podaktorých tu ide o tvar príbuzného slovesa, použitého vo v. 12[266], ktoré túto významovú stupnicu nemá.
263 Vl. „ústach“, ďalej obdobne.
264 Al. „jednotlivý“, tj. „odtrhnutý z olisteného konára“, podľa niektorých „čerstvý“, „čerstvo odtrhnutý“.
265 Výraz spravidla značí „lístie“, tu sa teda možno dá chápať aj v zmysle „odtrhnutý olistený konárik“.
266 Vl. „i (al. „a“) vydržal“, tu oproti v. 10[262] trpný rod, ktorý chápem s podaktorými v zmysle „zdržal sa“, tj. „ovládol sa ešte“, „dal sa ovládnuť trpezlivosťou“, takže bola potlačená jeho nedočkavosť, aby už-už mohol zo schrany vyjsť. Trpný rod tohto slovesa sa v SZ vyskytuje ešte len u Ezek. 19:5, pozri tam pozn. 875.
267 Tohto miesta sa netýka predošlá[9] poznámka .
268 Vl. „boli obschli“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
269 Al. „vysušená“, „vyschnutá“, vl. „bola… vyschla“, no je to tvar iného slovesa ako vo v. 13, tohože ako vo v. 7 a súvisiaceho so „súš“ v kap. 1:9n.
270 Al. „i (al. „a“ al. „takže“) sa budú na zemi hemžiť a plodiť a množiť sa“, al. v dokonavom zmysle[36].
271 Al. „rodín“, „čeľadí“, „druhov“, no nie ako v kap. 1:11 a inde; ďalej obdobne.
272 Tu v tomto zúženom zmysle.
273 Tj. „spravil, žeby sa vzniesli al. vystúpili nahor vznášajúce sa al. nahor vystupujúce *obete*“, D. „vzostupy“. Ďalej obdobne; pozri Lev. 1:3, pozn. 7, a porov. Hebr. 7:27; 13:15; Jak. 2:21; 1 Peter 2:5.
274 Vzhľadom na nasledovné „vôňu“ možno vari chápať aj v zosilnenom zmysle („so záľubou al. slasťou zavoňal“). Ďalej obdobne.
275 Al. „u(s)pokojujúcu vôňu“, vl. „vôňu ľúbeznosti“ (al. „u[s]pokojenia“).
276 Tu nie v zmysle naznačenom v predošlej[198] poznámke.
277 Najskôr v zmysle „zlorečenou volať al. za zlorečenú považovať pôdu“.
278 Al. „zámer“, „sklon“; ako „predstava“ v kap. 6:5.
279 D. „podľa *toho*, čo“.
280 Tu v zmysle „zanikať“.
281 Al. „jeseň“, pojem zahŕňa celú chladnú časť roka.
282 Al. „padá“, vl „sa *do*stáva“, al. „na všetkom… je“ (al. „bude“).
283 Al. „dušou“, ďalej obdobne; vo v. 4 vl. „v jeho žití, jeho krvi“, tj. „v takom stave“.
284 Al. „vyhľadávať“, tj. „vyvodzovať dôsledky zo zodpovednosti za ňu“. Značí aj „dopytovať sa“, ako v kap. 25:22. Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
285 D. „muža“, „človeka“, no nie ako vyššie a vo v. 6, zmysel ako v texte; ďalej obdobne.
286 D. „lebo človeka zhotovil“, podmet nie je vyjadrený, tu je, pravdaže, podmetom „Boh“, takže zmysel je „*on* (tj. „*Boh*“) človeka zhotovil“, ďalej obdobne, pozri aj kap. 11:9[342].
287 Al. „(za)hemžite“, ako v kap. 1:20n., tj. „hojne sa (roz)množte“.
288 Al. „s každou živou bytosťou, ktorá je“, vv. 15n. obdobne.
289 Al. „vychodí zo schrany“, ako v kap. 8:16, no tu väzba bez predložky. Ďalej obdobne.
290 Al. „od všetkého… po všetko živočíšstvo“.
291 D. „a (n. „i“) ustanovujem“, ďalej obdobne.
292 Vl. „dávam“, ďalej obdobne.
293 Vl. „do pokolení veku“ (al. „večnosti“), ďalej obdobne. V kap. 49:26 iný výraz v podstate rovnakého významu.
294 Značí „oblaky“ v hromadnom zmysle.
295 Al. „umiestňujem“.
296 D. „pri mojom zaoblačení oblač*ou*“, tj. „keď husto zaoblačím“; tento zosilnený význam podčiarkuje aj zosilňujúci tvar tu použitého slovesa.

Nihil obstat

297 Al. „nad zemou a keď sa v oblači bude ukazovať dúha, bude sa diať, (15)že si budem pripomínať“.
298 Tj. „mäso“; al. „*sú*“, tj. „bytosti“.
299 Tj. „obyvateľstvo (celej) zeme“.
300 D. „muž*om* pôdy“.
301 D. „na ulici“; „von“ v kap. 15:5 a ďalej je D. „do ulice“.
302 D. „otca, a ich tváre naspäť“, ten istý výraz ako „pospiatky“ vyššie.
303 D. „zo svojho vína“, tj. „zo svojej opitosti z vína“.
304 Al. „najmladší“, D. „malý“.
305 Al. „Kenáan, bude“, kap. 1:3 a ďalej obdobne; v kap. 1:26 aj „chceme (al. možno „chcime“)[74] zhotoviť“, kap. 11:3 a ďalej obdobne.
306 Al. „im“, tj. „Šémovi a jeho (v. 26, „Šémovi a Jáfethovi a ich“, v. 27) potomstvu…“.
307 Vl. „nech Boh rozširuje Jáfetha“, porov. kap. 1:5[8].
308 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
309 Tj. „Média“, „Médovia“.
310 Al. „oddelili“, „rozišli“, „rozptýlili“, no nie ako v kap. 9:19. Ďalej obdobne.
311 Tu značí „pobreža“, tj. „pobrežné krajiny Stredomoria s priľahlými ostrovmi“; ide o obyvateľov týchto krajín, pozri kap. 9:19[299].
312 Tu značí „rody“, „kmene“, „klany“.
313 Týmito menami sa neskoršie nazvali krajiny: Etiópia, Egypt a Libya.
314 Tj. „budeme sa búriť“, „chcime[74] [305] sa vzbúriť“, tvar slovesa na konci v. 4 v kap. 14.
315 D. „silákom (al. „hrdinom“) lovu“, ďalej obdobne.
316 Nesúvisí so „začal“ vo v. 8.
317 D. „z jeho“, „od jeho“.
318 Tj. „Babylón“, pozri 2 Kráľ. 17:24; značí „zmätok“, pozri kap. 11:7.
319 Al. „vyšiel *do* Aššúr*a*“, tj. „do Asýrie“.
320 D. „on“ al. „ono“, vl. „ona“, lebo „mesto“ a názvy miest sú v hebrejčine ženského rodu; ďalej obdobne. Netýka sa druhého „to“ tu nižšie.
321 D. „vyšli“, ako vo v. 11.
322 Všetky tieto mená s koncovkou „-ím“, vyznačujúcou množné číslo, sú mená kmeňov al. národov („potomci Micrajima sú Lúďania“ atď.).
323 Al. „Jevúsana a Emórčana… a Chamáthčana“; al. „Jevúsovca a Emórovca… a Chamáthovca“; aj toto sú mená kmeňov al. národov, al. možno ich praotcov. Taktiež značí „Kenáaního“ vo v. 18n. národ Kenáančanov a obdobne aj iné takéto mená s koncovkou „-í“ ďalej. Porov. kap. 32:10[852].
324 D. „títo“.
325 D. „veľkému“.
326 Tj. „Sýria“.
327 Tj. „rozdelenie“, „rozštiepenie“, od slovesa toho istého významu nižšie.
328 Vl. „pera“, ďalej obdobne. Ten istý výraz je aj v kap. 22:17 a ďalej v takom význame ako tam.
329 Al. „pri ich odchode“, vl. „vyberaní“, „uvoľňovaní“, tj. „stanových kolíkov“. Ďalej obdobne.
330 Al. (vl.) „od východu“, kap. 2:8 a ďalej obdobne.
331 Výraz značí vl. „rozsadlinu“, „preliačinu“, no v SZ sa používa najmä o širokých rovinatých údoliach veľkých riek.
332 D. „povedali muž k svojmu priateľovi“ (al. „druhovi“), ďalej obdobne.
333 Značí vl. „Daj“, tu použité v platnosti citoslovca so zmyslom ako v texte; porov. ruské „davaj!“
334 Súvisí s „tehly“ nižšie, resp. s „vypalujme“ vyššie, zmysel teda asi je „chceme al. chcime narobiť množstvo tehál a dôkladne ich vypáliť“.
335 V hromadnom zmysle („tehly“, „kamenie“).
336 Tj. „prírodný decht“, „asfalt“.
337 Vl. „vežu, a jej“.
338 Al. „v nebesá“, tj. „bude siahať do nebies“.
339 D. „teraz od nich nebude odvracané (vl. „odrezávané“) všetko“.
340 V zmysle „takže“ al. „aby“.
341 Vl. „počuť“; al. „nech jeden nerozumie“.
342 Al. možno „nazval *Hospodin*“; pozri kap. 9:6[286]; al. v obdobnom zmysle ako v Exod. 25:37, pozn. 892. Ďalej obdobne.
343 Meno (hebr. „Avrám“) značí „vysoký al. vyvýšený otec“, al. „otec *je* vyvýšený“.
344 Značí „zastretie“, „zahalenie“.
345 Tj. „obyvateľov Babylóna“; používa sa aj na označenie zeme („v kasdejskom Úre“).
346 Tj. „moja kňažná“, podľa iných „bojovná“, „škriepna“.
347 D. „s nimi“.
348 D. „tebe“, tj. „sám sebe“, „čo sa teba týka“, „choď si“, zdôrazňuje vari osobné povolanie Abráma.
349 Vl. „majetok“, „imanie“, súvisí s nasledovným „nadobudli“, takže možno „bohatstvo“; často značí „dobytok“ „stáda“ (kap. 13:6; 36:7; Num. 35:3), podobne ako iný výraz v kap. 4:20[157].
350 Al. „zisk, ktorý získali“.
351 Tj. „nevoľníkov“, výraz je v jednotnom čísle v hromadnom zmysle („nevoľníctvo“).
352 D. „v tej zemi“.
353 Al. „miesto“, „stanovište“, „pozemok“, „územie“.
354 Al. „dub“ al. „terebintu“ al. iný druh stromu; možno vari chápať aj v hromadnom zmysle („dúbravu“, „terebintový háj“ atď.). V kap. 35:4 a 8 sú príbuzné výrazy obdobného významu.
355 D. „na východe *čo* do“ (al. *vzhľadom* na“).
356 Meno miesta značiace „*Boží dom“.
357 D. „mora“, tj. Stredozemného.
358 D. „Abrám cestoval chodením a cestovaním“.
359 Hebr. „Negev“, vl. „suchosť“, „vyprahnutosť“, meno oblasti v južnej časti Kenáana, hraničiacej s púšťou; nejde vždy presne o pohyb južným smerom v zmysle „juhu“ ako svetovej strany.
360 Al. „Hľa, prosím“ (v. 11), „Nože vrav“ (v. 13); ďalej obdobne.
361 Al. „krásna; (12)i stane sa, že ťa budú vidieť Egypťania a“.
362 Al. „povedz“.
363 V príčinnom zmysle.

www.biblioteka.sk

364 Al. „ostane nažive“, obdobne ako vo v. 12; možno v zmysle „aby so mnou nebolo tvojou príčinou zle a aby som pre teba neumrel“.
365 D. „podľa“, zmysel ako v texte.
366 D. „ohľadne veci Sáraje, ženy“, ďalej v podobných spojeniach obdobne.
367 Vl. „Abrámovi zavolal“; tj. „odkázal al. prikázal mu dostaviť sa“, ďalej obdobne. Tá istá predložková väzba je v kap. 31:54 v čosi odlišnom významovom odtieni, v akom sa toto sloveso (pravda, s prostým 4. pádom) používa aj v slovenčine („pozval“).
368 Tj. smerom nahor.
369 Výraz súvisiaci s oným v kap. 11:2[329], a obdobného významu.
370 D. „bol“, tj. „aj Lót… mal“. Ďalej obdobne.
371 D.[139] „zem ich neuniesla“ (al. „nezniesla“).
372 D. „my muži, bratia“, tj. „muži, *ktorí sú* bratia“, ďalej obdobne.
373 D. „z *postavenia* predo mnou al. pri mne“, ďalej obdobne.
374 Vl. „kruh“, „okruh“, výraz značiaci spravidla rovinu na dolnom toku – pri terajšom ústí – Jordána, neskoršie zväčša zaplavenú Mŕtvym morom. Vo v. 12 predchádza člen („tej“), čo azda dodáva tomuto výrazu povahu takmer vlastného mena.
375 D. „že jej celok *bol*“, kap. 11:6 a ďalej obdobne.
376 D. „pred tvárou Hospodinovho spustošenia“, zmysel ako v texte; ďalej v takýchto spojeniach obdobne, možno aj v kap. 11:28, v zmysle časovom aj miestnom.
377 Hebr. „Sedóm“, značí „pálenie“, „horenie“, podľa iných „sputnaná“.
378 Hebr. „Amóráh“, značí „potopenie“, podľa iných „nevoľníctvo“, „otroctvo“.
379 Mesto v Egypte, iné ako v kap. 14:2, 8 a 19:22n. a 30.
380 Al. možno „medzi mestami“, ďalej obdobne.
381 Tj. „v stanoch bývať“, „táborit“ , vo v. 12 tiež. „utáboril sa“, „so stanmi došiel“, vo v. 18 „so stanmi sa dal putovať ďalej“.
382 D. „z *postavenia* s ním“, no iná predložka ako v kap. 8:8[259], ale obdobného významu ako tamtá.
383 D. „po večnosť“.
384 Al. „zariadiť“, „ustanoviť“, najobvyklejší význam tohto slovesa je „položiť“, „založiť“, „klásť“, ako napr. v kap. 28:11 a inde.
385 Al. „poprechádzaj sa“.
386 Al. „pri stromoch“, tiež „v dúbrave“ (al. „terebintovom háji“).
387 Pozri kap. 14:13; toto meno bolo aj ďalším pomenovaním Chevróna (kap. 23:17, 19; 25:9; 35:27; 49:30; 50:13).
388 Al. „Gójíma“.
389 D. „sa spojili“ al. „zjednotili“, zmysel ako v texte.
390 Al. „nížiny“, ďalej obdobne.
391 D. „ona“, vl. „on“, lebo „dolina“ je v hebrejčine mužského rodu.
392 Tj. „teraz“, po zničení Sodomy a Gomorrhy, porov. kap. 13:10.
393 Tj. Mŕtve more.
394 Al. „nížine“ al. „doline“ (nie ako vo v. 3) al. „na rovine“ al. „pláni“.
395 Vl. „pole“.
396 Al. „vojnu“, ako vo v. 2.
397 Al. „žumpy“, vl. „studne“, „pramene“.
398 V hebrejčine jednotné číslo, značiace „horstvo“, „horský hrebeň“.
399 Hebr. „Ivri“; tento výraz sa spravidla vykladá v zmysle „ktorý prešiel“, totižto „z druhej strany“, tj. Eufrata, ale môže súvisieť aj s menom Évera, pozri kap. 10:21; 11:14nn.
400 D. „páni“, zmysel ako v texte. Tento výraz sa všeobecne používa za označenie osoby majúcej vzťah (napr. majiteľa al. účastníka) k akémukoľvek predmetu alebo osobe alebo voľačím vyznačenej. Značí aj „manžela“, kap. 20:3.
401 D. „zmluvy Abráma“, tj. „*boli* spojenci Abráma“.
402 Al. „osvedčených (al. „vyskúšaných“) *mužov*“.
403 Tj. ktorých rodičia slúžili v jeho domácnosti ako nevoľníci. Kap. 15:3 obdobne.
404 Tj. „rozdelil svojich mužov na niekoľko skupín, aby na nich udreli z niekoľkých strán“.
405 D. „brata, a jeho imanie“.
406 Ako „vrátil“ vyššie.
407 Značí „Kráľ spravodlivosti“.
408 Hebr. „Él Eljón“; „Él“ značí vl. „Mocný“, „Eljón“ sa spravidla prekladá „Najvyšší“.
409 Ako „požehnaný“ vyššie.
410 Tj. „že nijakým činom nevezmem“, „to sa nikdy nestane“, ďalej obdobne.
411 Al. „mimo mňa“, tu v zmysle „s tým nechcem mať nič spoločné“.
412 Hebr. „Adónaj“, množné číslo od „Adóní“, „môj *Pán“, sa spravidla používa v takomto význame.
413 Al. „dedičom“, no nie ako vo v. 3 a nesúvisí so slovesom „dediť“ vo v. 4; D. „synom majetku“.
414 Al. „správcom (podľa niektorých „synom osvojenia“, tj. „osvojeným synom“) môjho domu *je*“.
415 Značí „*Boh *je* moja pomoc“.
416 Vl. „po tebe dediť“; znenie v texte zachováva v preklade význam zámennej prípony 2. osoby pri slovese (možno „ti dediť“), oproti v. 3, kde je čo do zmyslu preložená väzba so 4. pádom (D. „dediacim mňa“, v. 4); al. „zdediť ju“, to isté sloveso (v. 7, ďalej obdobne). To isté sloveso je použité v kap. 22:17 a ďalej v zmysle ako tam v texte.
417 Al. „spíš“, ďalej obdobne, iný výraz ako „zráta(ť)“ v kap. 13:16. Značí aj „vy(roz)právať“, ako v kap. 24:66 a ďalej.
418 Vl. „uveril v (al. „spoľahol sa na“) Hospodina“.
419 Pozri Rim. 4:3; inak „započítal mu“, pozri Lev. 7:18, pozn. 537; iné sloveso ako „spočítať“[417].
420 Značí „vtáča“ vôbec, porov. Deut. 32:11, kde v množnom čísle značí „orlíčatá“.
421 D. „všetky tieto“, tj. „zvieratá“.
422 D. „v ústrety (ako v kap. 14:17) jej druhovi al. priateľovi“, vzhľadom na „muža“[285]) vyššie, zmysel ako v texte, porov. kap. 11:3[332]. **???????**

www.nloscanikeu

423 V hebr. jednotné číslo v hromadnom zmysle; vo v. 11 tiež. „dravé vtáctvo“ vôbec.
424 Vl. „odvievať“, „odmetať“, pozri Žalm 147:18, pozn. 2752.
425 Vl. „veľká“.
426 D. „vedením“, tj. „vediac“.
427 Al. „týrať“, „trápiť“, „ponižovať“, ďalej obdobne; v kap. 16:9 zvratný tvar toho istého slovesa („daj sa utláčať“ atď.), tamže vo v. 11 a ďalej odvodené podstatné meno.
428 D. „súdiaci“, „sudca“ („*budem* sudcom *vzhľadom na* ten národ“).
429 Al. „dobrých“, kap. 6:2 a ďalej obdobne.
430 D. „budú“, tj. „tvoji potomci v štvrtom pokolení“.
431 D. „plná“, „celá“, „uspokojená“, „nasýtená“. Pozri kap. 29:6[738].
432 D. „fakľa ohňa“.
433 Tvar slovesa vyjadrujúceho pojem „rozrezať“, „rozsekať“, podľa zvyklosti potvrdzovať zmluvy prechádzaním medzi kusmi rozsekaných tiel obetných zvierat, porov. vv. 10 a 17. Tamto sloveso je aj v kap. 9:11 v inej súvislosti s ustanovením zmluvy.
434 D. „uzavrel od (tj. „čo sa týka“) rodenia“, al. možno „vymkol od rodenia“. Nesúvisí s „uzavrel“ v kap. 15:18.
435 Tj. „bude sa mi dostávať potomstva“, ďalej obdobne.
436 D. „a zistila, že otehotnela, a jej veliteľka stratila“, kap. 5:32 a ďalej v podobných spojeniach obdobne.
437 Vl. „Posol“, „Jednateľ“, „Poverenec“ (kap. 33:14[894]; Mal. 3:1, pozn. 1). Ďalej obdobne.
438 Značí „*Boh bude počuť“.
439 Tj. „neskrotný“, D. „divý osol človeka“.
440 Al. „zjavenia sa“, „zjavovania sa“, al. „Ty, *Bože, ma vidíš“ (al. „*na* mňa hľadíš“); al. „Či tu tiež *ne*vidím potom, čo sa mi zjavil“, al. „Či som tu tiež *ne*uvidela po tom (al. „nepohľadela za tým“), ktorý ma vidí“ (al. „*na* mňa hľadí“).
441 Tj. „studňa Živého hľadiaceho *na* al. vidiaceho mňa“, „studňa Živého ktorý je al. bol videný al. sa zjavuje al. zjavil“, „studňa Živého*, ktorý je Boh* videnia al. zjavovania sa“.
442 Hebr. „Šaddaj“; „Všemocný“ je vždy prekladom tohto výrazu.
443 Tj. „som to al. tu som ja“, al. „čo sa mňa týka“.
444 Hebr. „Avráhám“, tj. „otec spústy“.
445 Vl. „dal *za* otca“ (v. 5), „dať ťa v (al. „za“) národy“ (nie ako „dať“ vo v. 6 vyššie), zmysel ako v texte (v. 6, ďalej obdobne).
446 Al. „návštevníctva“, „cudzinectva“, v hebrejčine množné číslo („tvojich ciest al. putovaní“ ako kočovníka, porov. kap. 2:7[59]). Súvisí s výrazom preloženým „cudzinec“ v kap. 15:13 a 23:4, o ktorom pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
447 Vl. „chrániť“, „strážiť“, ako v kap. 2:15; 3:24; ďalej obdobne.
448 Vl. „ohľadne vás“, al. „k vám *patriaci*“, vo v. 12 nižšie tá istá predložková väzba; ďalej obdobne.
449 V dejovom zmysle, al. „nech sa dá obrezať“, ďalej obdobne; vo v. 10, D. „po tebe: byť obrezaný (al. „dať sa obrezať“) každý (al. možno „obrezanie [al. „obrezanosť“] každého“)… ohľadne vás“.
450 Možno chápať aj v hromadnom zmysle, „zrodenectvo“, ako vo v. 27; „kúpení“ nižšie je preklad jednotného čísla podstatného mena značiaceho súhrn všetkého kúpeného, tu teda všetkých kúpených nevoľníkov. Ďalej obdobne.
451 Al. „striebro“.
452 Al. možno „*za* peniaze od ktoréhokoľvek“, no predložková väzba tu nie je presne tá istá ako vo v. 27, kde je tento zmysel vyjadrený jednoznačne.
453 Nesúvisí s „pútnictva“ vo v. 8[446]. Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
454 D. „obriezkou (tj. „bezpodmienečne“) bude“ (al. „nech je“).
455 D. „*s* predkožkou“, nesúvisí so slovesom „obrezať“ v tomto oddiele.
456 Hebr. „Sáráh“, tj. „kňažná“, ženská podoba výrazu v kap. 12:15 a ďalej[554].
457 Hebr. „ammím“, množné číslo výrazu spravidla prekladaného „ľud“, používaného najčastejšie na označenie Božieho ľudu, Isráéla; v množnom čísle spravidla značí národy uvedené do akéhosi vzťahu k Bohu, na rozdiel od „gójím“, výrazu prekladaného „národy“, napr. tu vyššie, a značiaceho „národy“ vo všeobecnom zmysle, často – nie vždy – v nepriateľskom postoji voči Bohu, „pohanov“. Znenie „národnosti“ v texte je pokusom o riešenie ťažkosti vyplývajúcej z toho, že slovo „ľud“ nemá v slovenčine významovo zodpovedajúce množné číslo.
458 D. „synovi sto rokov“, „dcéra deväťdesiat rokov“.
459 Hebr. „Jicchák“, tj. „bude sa smiať“, ten istý tvar ako „zasmial sa“ vo v. 17.
460 Al. „šejkov“, „kniežat“, no nesúvisí s menom Sárá[456].
461 Pozri Lev. 6:10 a ďalej, pozn. 481.
462 Tu v zmysle „z postavenia, v akom pri nich boli ako ich nevoľníci“. Ďalej obdobne.
463 Al. „a uvidel, že“, kap. 6:12 a ďalej obdobne.
464 Tu v zmysle „neobchodíš“.
465 Tu a všade inde je toto slovo vždy v množnom čísle.
466 Al. „uvelebte sa“, „urobte si pohodlie“, vl. „oprite sa“.
467 Vl. „úlomok“, „odrobinku“.
468 Hebr. „seáh“, asi 8 litrov.
469 Vl. „mladíkovi“, „chlapcovi“, ako napr. v kap. 14:24 a inde; ďalej obdobne. Podobne je použité slovo „dievky“ v kap. 24:61, to isté ako tamže vo v. 14 a ďalej.
470 Obidva tieto výrazy značia aj „tvaroh“ al. „syr“.
471 D. „návratom“ (v. 10), „staním sa“, „bytím“ (v. 18).
472 Tj. „o takto rok“.
473 D. „pokročili v dňoch“, ďalej obdobne.
474 Vl. „cestou“, „dráhou“, „chodom al. behom *veci*“ („ako to chodí“).
475 Al. „uvädnutí“, „odkvitnutí“, vl. „vyčerpaní“, „opotrebovaní“, „zvetšení“.
476 Al. „pre Hospodina podivuhodná“, „úžasná“, „nezvyčajná“, „nepochopiteľná“, D. „od Hospodina čudnejšia“ atď., tu v zmysle „obťažná“, „nemožná“.

www.mosesvilnej

477 D. „nadol na tvár Sodomy“, ďalej obdobne.
478 Al. „početným“, výraz značí aj „dúži“, „jadrný“, „dôkladný“, „mohutný“, „pevný“. V kap. 26:16 tvar slovesa od tohto výrazu odvodeného.
479 Vl. „lebo som ho spoznal, aby rozkazoval“.
480 Vl. „súdu“, ako vo v. 25 (súvisí so „sudca“ tam), tj. „spravodlivého súdu al. úsudku al. rozhodovania“ („rozhodnutia“).
481 D. „jej“, tj. „Sodomy“, al. „Gomorrhy“.
482 D. „ako spravedlivý, ako“.
483 Slovo „popol“ v hebrejčine („éfer“) znie podobne ako „prach“ („áfár“).
484 Tj. v priestore v bašte brány, kde sa konávali zasadania mestskej rady, súdov a pod.; možno vari chápať aj v zmysle „v mestskej rade“, „medzi mestskými hodnostármi“.
485 Vl. „nozdry“.
486 Tu vyžaduje textová súvislosť preklad v tomto doslovnom zmysle.
487 Vl. „odbočte, prosím, k“, ďalej obdobne.
488 Vl. „lebo“, „pretože“.
489 Tj. „v priestore pri samej bráne vonku v meste“.
490 D. „od konca“ so zmyslom „od jednoho konca do druhého“, porov. kap. 47:2, 21.
491 D. „*žiadnu* vec“.
492 Tj. „pod ochranu“, pozri Num. 14:9, pozn. 522.
493 Vl. „ustúp ďalej“.
494 Al. „Sám“, tj. „samotný“.
495 Slová „bývať ako cudzinec“ sú prekladom slovesa, ktoré súvisí s výrazom v kap. 17:8[446], a tu je použité v hanlivom zmysle („prišelec“, „skaderuka-skadenoha“).
496 Al. „bude ustavične súdiť“, D. „bude súdením súdiť“.
497 Al. možno „a teraz bude… sudcu! Budeme ti robiť“.
498 D. „slepotami“, v zmysle alebo „úplnou slepotou“ alebo „slepotou každého z nich“.
499 D. „takže sa unavili nájsť“, tj. „aby sa im podarilo nájsť“, zmysel ako v texte.
500 D. „kto ti tu ešte *patrí*“, tak aj vo v. 8; kap. 11:6 a ďalej v takýchto a podobných spojeniach obdobne.
501 Vl. „k svojim zaťom“, ako vo v. 12, tu „nastávajúcim“. Ďalej obdobne.
502 Al. „zachvátený“, kap. 18:23n. a ďalej obdobne.
503 D. „v neprávosti“, tj. „zahrnutý“; al. „v trestu“, pozri Zech. 14:19.
504 D. „zastavovať na celej“.
505 Aj tu vari možno chápať ako vo v. 2[486].
506 Pozri 2 Par. 6:42.
507 Al. „neprichytávalo“, „sa za mnou neťahalo“, v kap. 31:23 tvar toho istého slovesa („sa ho chytil“).
508 Al. „malé“, „bezvýznamné“, vl. „maličkosťou“, „nepatrnosťou“, „bezvýznamnosťou“, hebr. „miceár“, porov. Žalm 42:6, pozn. 1189; obdobný význam má aj meno mesta vo v. 22 a ďalej.
509 Al. „prijal som tvoju tvár“. Pozri kap. 4:7[139].
510 Vl. „nepreklopiť“, ako nádobu dnom nahor, al. možno „neprevrátiť naruby“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
511 Tvar slova „mesto“, nie vari „miesto“.
512 Tu azda v zmysle „vyslobodil“, „vyprostil“, „vymanil“.
513 Vl. „mladej“, „malej“, „nepatrnej“, súvisí s menom „Cóar“[508], tiež „bezvýznamnej“, „nízkej“, „pohŕdanej“ („nižšej“, „pohŕdanejšej“). Ďalej obdobne.
514 D. „cesty“, porov. kap. 18:11[474], kde obdobný zmysel, hoci iný výraz.
515 Vl. „v“ („vo veci“, tj. „čo do“), al. „pri“ („nevedel *nič* pri“), nižšie obdobne.
516 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
517 Ako „onú“ vo v. 33, no so zdôrazňujúcim členom.
518 Tj. „od otca“.
519 Tj. „národa Móávcov“, porov. kap. 10:15nn[323].
520 Tj. „syn môjho ľudu“.
521 Tu, pravdaže, nie v hanlivom zmysle.
522 Vl. „a Sáru priviedol“, ďalej obdobne.
523 V zmysle „si synom smrti“, tj. „umrieš“; ďalej obdobne.
524 V príčinnom zmysle.
525 D. „*je* vydatá *za*“, no sloveso súvisí s nasledovným „manžela“, azda v zmysle „riadne al. právoplatne vydatá“, „veď ona je predsa vydatá“.
526 Tj. „mňa s celým mojím domom“, tak aj „ty“ vo v. 3, porov. koniec v. 7.
527 Tj. „aj keď je“.
528 Al. „poctivosti“, vl. „celosti“, „neporušenosti“.
529 Al. „nevinnosti“.
530 D. „ak ťa niet vracajúceho“, zmysel ako v texte. Netýka sa kap. 24:5, 8 a ďalej.
531 Al. „mne“, „čo sa mňa týka“, D. „so mnou“, kap. 19:19 a ďalej obdobne, v kap. 24:49 iná predložka v tejto súvislosti rovnakého významu.
532 D. „nebudú konať“, „nekonajú“, zmysel ako v texte („to sa nerobí“), porov. kap. 2:16[74].
533 Tu aj „pomyslel“, kap. 18:17 a ďalej obdobne.
534 „Vyviedol na potulky“ al. vari „mi… dal viesť túlavý (al. „kočovný“) život“ je v hebr. jediné slovo.
535 D. „usídli sa v dobrom v tvojich očiach“, zmysel ako v texte.
536 Vl. „tisíc *kusov* (tj. „*mincí zo*“) striebra“, tj. „tisíc strieborniakov“.
537 D. „ono“, al. tiež „on“, tj. Abráhám.
538 Al. „závojom“.
539 Al. „u všetkých“, „so všetkými“, tá istá predložková väzba ako „s tebou“ vyššie; tiež „čo sa týka všetkých“.
540 Al. „*je ti*“, „*nech je ti*“, „*bude ti*“.
541 Al. „*bola* (al „*si*“ atď[540]) pokarhaná“ (al. „usvedčená“ al. „napravená“), „i *bola vec* napravená“ (al. „daná do poriadku“).
542 Al. „celkom“, „vonkoncom“, D. „uzavretím“.
543 D. „pri narodení Isáka, jeho syna, jemu“.
544 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
545 Al. „ohľadne mňa“, al. aj jednoducho „mne“, no nie v zmysle posmechu, lež radosti, „pre mňa“ v príčinnom zmysle. 3. pád je aj vo vv. 2 a 7, no tam skôr v cieľovom zmysle (azda „na potechu v jeho starobe“), ak nie v zmysle „syna jeho staroby[238]“.

www.miloslavik.eu

546 Súvisí s menom Isák[459]; al. „zistila al. zbadala, *že* syn… Abráhámovi, *je* posmievač“. Tvarom tohto slovesa je aj „žartujúci“ v kap. 19:14.
547 V príčinnom zmysle, al. „vzhľadom na“, „čo sa týkalo“.
548 Al. „zarmucujúca“, vl. „zlá“, ďalej obdobne.
549 Sloveso ako v kap. 2:1[46] („došla“, „bolo ‚hotové‘“, tj. „voda vyčerpaná“, „koniec“).
550 Al. „usadla si“.
551 Al. „obďaleč“, pozri 2 Sam. 18:13, pozn. 731.
552 D. „vzdialenosť ako strelci *z* (vl. „napínači“, nie ako vo v. 20) luku“, tj. azda „ako ďaleko by dostrelili strelci“.
553 Al. „podopri“, „posilni“, sloveso a predložková väzba ako „chytil za“ v Exod. 4:4.
554 Al. „knieža“, „náčelník“, „vodca“, kap. 12:15 a ďalej obdobne.
555 Tieto dva výrazy, v podstate rovnakého významu, sa vyskytujú vždy spolu.
556 Vl. „ktorú som uskutočnil (al. „vykonal“) pri tebe“, ďalej obdobne.
557 Al. „Avímelecha napomenul“ (al. „pokarhal“), „dal sa robiť Avímelechovi výčitky“. V čosi inom zmysle je toto sloveso v kap. 31:37, 42.
558 Al. „uchvátili“, „násilím obsadili“.
559 Al. „vzal“, to isté sloveso je vo v. 30., Kap. 20:2 a ďalej obdobne.
560 Vl. „ich ako osobitné“ (al. „obzvláštne“ al. „samotné“ al. „osamote“ [vl. „jemu samotnému“, kap. 2:18]), ďalej obdobne.
561 Al. „mladých oviec“. Pozri Lev. 14:10, pozn. 460.
562 Tj. „studňa prísahy“, al. „studňa siedmich“.
563 D. „A v Beér-ševe“ (v. 33); „a Abráhám býval“ (v. 34).
564 Al. „vysadil háj“.
565 Pozri Is. 40:28; Dán. 12:7; Mich. 5:2.
566 Vl „Hľa ma“, tj. „hľa, tu som“. Ďalej obdobne.
567 Tj. „vyhliadnutá (al. „uvidená“) *od* Jáha“, al „môj učiteľ je Jáh“. Pozri Exod. 15:2.
568 Vl. „Ostaňte si“, porov. v. 2[348].
569 Pozri Hebr. 11:19.
570 Vl. „jedno („jeden“ al. „jedna“) zo stáda“, tj. „kus drobného dobytka“, nesúvisí však s výrazom v kap. 4:2[129].
571 Vl. „uvidieť“, „vyhliadnuť“, ďalej obdobne[567].
572 Al. „zabitie“, „porazenie“, výraz, ktorý sa používa najmä o zabíjaní obetných al. jatočných zvierat.
573 Vl. „hocičo“.
574 Vl. „odo mňa“, ďalej obdobne.
575 Al. „pre mňa neušetril“, obdobne ako vo v. 16, vl. „odo mňa nezadržal“. Porov. Rim. 8:32, kde „neušetril“ je v pôvodine to isté sloveso ako tu a vo v. 16 v LXX.
576 Tj. „za ním“.
577 Vl. „spleti“, tj. „konárov“.
578 Al. „chytený“.
579 Hebr. „Jhvh-jireh“, pozri predslov.
580 Výraz uvádzajúci prorocké výroky al. veštby, porov. Num. 24:3, 4, 15, 16; Jer. 23:31.
581 D. „žehnaním“.
582 Tj. „vlády nad nimi“.
583 Al. „i budú sa. prejavovať v tvojom semene požehnanými“, „i budú si v tvojom semene navzájom žehnať“.
584 Hebr. „Rivkáh“, tj. „pútavá“, „priťažlivá“, „podmanivá“.
585 D. „a jej“, ďalej obdobne.
586 Al. „nariekať“, „bedovať“.
587 D. „svojho mŕtveho“, vl. „svojej mŕtvoly“, tj. „mŕtvej osoby“; ďalej obdobne; výraz je v hebrejčine gramaticky mužského rodu.
588 Vl. „obyvateľom“, „osadníkom“, tu v zmysle „obyvateľom prechodným al. dočasným a preto bezprávnym“.
589 Tu v takomto zmysle; značí vl. „vznešeného“, „vyvýšeného“.
590 Al. „najskvelšom“, vl. „výbere“, „výkvete“.
591 D. „od pochovania“, tj. „takže by si nemohol pochovať“, al. v zmysle „ohľadne pochovania“.
592 Al. „pred tebou… uzatvárať“, iný výraz ako v kap. 22:12[575].
593 Al. „duša“, ako v kap. 2:7[60].
594 Tu D. „mi dával“, ďalej obdobne, sloveso ako „dám“ vo vv. 11 a 13.
595 Vl. „za plné peniaze“.
596 „Šekel“, jednotka váhy, sa rovnal približne 15, podľa iných približne 10 gramom; súvisí s „odvážil“ vo v. 16. Pre pol šekla sa používal názov „beka“ (kap. 24:22).
597 D. „ona“, tj. „zem“ (v. 15), „jaskyňa“ al. „Machpélá“ (v. 19). Ďalej obdobne.
598 Vl. „cestujúcemu“, tj. „za účelom obchodu“; tu možno v hromadnom zmysle („obchodníctvu“).
599 Al. „vnútri všetkého jeho ohraničenia“; výraz, tu preložený „pozemok“, inde (kap. 47:21 a ďalej) často „územie“, značí aj „hranicu“, „pomedzie“.
600 Tu vl. „kúpu“, „zisk“, tj. „kúpené al. získané vlastníctvo“.
601 Výraz (hebr. „járech“) značiaci tu a v kap. 47:29 časť stehna pri pohlavnom úde, pri ktorom, ako poukazujúcom na plodiacu silu, a teda vlastne pri všetkom potomstve, sa tu aj tam mala vykonať slávnostná prísaha. Inde tento výraz značí „bedro“, no aj tam sa často uvádza do súvislosti s mužskou plodiacou schopnosťou; takto však zavše prekladám aj niektoré iné hebrejské výrazy, ako v kap. 35:11 a 37:34[993].
602 Vl. „vnútri“.
603 Al. „rodiska“ (v. 4), „narodenia“ (v. 7), kap. 11:28 a ďalej obdobne.
604 D. „či tvojho syna vracaním budem vracať“.
605 Al. „majetok“, „poklad“, „hodnota“, D. „dobré“, tj. „všetko dobré al. hodnotné“.
606 Tj. „pod jeho správou“, pozri v. 2.
607 Meno značí „Sýria dvoch riek“, tj. „Mezopotámia“.
608 D. „mojej tvári“, ďalej obdobne.
609 Vl. „daj… mojej tvári dnes stretnúť *zdar*“.
610 Al. „nachýľ“, „zníž“, „spusť“.
611 D. „v tej“, tj. „tou“.
612 Al. „prehltnúť“.
613 D. „A poponáhľala sa a“, ako vo v. 20. Ďalej obdobne.

www.biblia.sk

614 D. „a skončila s jeho napájaním a“, „než skončia s pitím“, väzba ako vo v. 15[46], pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589. Ďalej obdobne.
615 Al. „s prekvapením“, „zmätene“, „súc ňou udivený“, „žasnúc nad ňou“.
616 Tj. „mlčiac rozmýšľal“.
617 Tj. „krúžok na zavesenie do nosa“, tiež „náušnicu“.
618 Al. „prosím, či“.
619 Al. „je dom… miestom“, al. vari „má al. obsahuje dom… miesto“.
620 Vl. „sa sklonil“, no nesúvisí s „poklonil sa“ nižšie. Ďalej obdobne.
621 Vl. „nezanechal“, „neopustil“, „neprestal“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledujúcu predložkovú väzbu.
622 Al. „pravdu“, „pevnosť“, „spoľahlivosť“, „správnosť“, „pravosť“.
623 Vl. „uprázdnil“, „uvoľnil“, „vypratal“, sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230, tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
624 Al. „odviazal“, „odpásal“, „odsedlal“.
625 Al. „vyslovím svoje slová“, tiež „svoje veci“ (al. „záležitosti“). Znenie v texte je v záujme zachovania príbuznosti výrazov (aj ohľadne nasledovného „hovor“) v preklade.
626 Vl. „prísahy so zaklínaním sa“, iný výraz ako vo v. 3 a ďalej.
627 D. „ak si … robiaci“, tj. „ochotný spraviť al. urobiť“. Ďalej obdobne.
628 Al. „panna“, no nie ako vo v. 16.
629 D. „z *polohy* na sebe“, ďalej obdobne, predložka ako v kap. 4:14[149].
630 Tu v zmysle „po správnej al. pravej al. spoľahlivej ceste“.
631 Al. „priviesť“, ako vo v. 3 a ďalej, no nesúvisí s „viedol“ tu vyššie.
632 Al. „nádoby“, „predmety“, „veci“, tu aj „skvosty“, „klenoty“, porov. Prísl. 20:15; 25:4, pozn. 911; Is. 61:10, pozn. 675.
633 D. „alebo“, tu v zmysle ako v texte, al. „povedzme“, „napríklad“.
634 Al. „pôjdeš“.
635 Al. „omeškávať“, „oneskorovať“. Ďalej obdobne.
636 Vl. „dojku“.
637 Tu v zmysle „slúžky“, porov. kap. 18:7; 22:3[469].
638 D. „prišiel od príchodu“.
639 Al. podľa niektorých, „prechádzať sa“; výraz neistého významu, vyskytuje sa iba tu.
640 Al. „To *je*“, v texte doslovný preklad.
641 Tj. „po smrti jeho matere“ al. „v zármutku za jeho materou“.
642 Tu, pravda, v zmysle „toľké“, „také mnohé“.
643 Al. „nasýtený“, „uspokojený“, „plný“, tj. „splniac zmysel svojho života a súc tým plne uspokojený“; iný výraz ako v kap. 15:16[431].
644 V hebrejčine množné číslo, ako v kap. 17:16[457], tu vari v zmysle „k zástupom svojho ľudu“. Kap. 17:14 a ďalej obdobne, v takom zmysle aj „národa“ v kap. 35:11.
645 D. „menách“, ako vyššie; zmysel je „mená… ktorými al. podľa toho, ako boli pomenovaní“.
646 Al. „osadách“, „ohradách“, „dvoroch“, „mestách“, no nie ako napr. v kap. 4:17.
647 Al. „palácoch“, „hradoch“, no skôr ide o táboriská beduinov.
648 D. „padol“, tj. „položil sa“, „zniesol sa“ smerom nadol, ako „zosadla“ v kap. 24:64; pozri aj Is. 9:8 („padlo“), podľa niektorých v zmysle „umrel“, no pozri kap. 16:12.
649 Tj. „Sýrčana“.
650 Al. „sa u Hospodina prihováral“, „vyhovel jeho úpeniu“ (al. „prihováraniu sa“).
651 Al. „synovia“, kap. 3:16 a ďalej obdobne; v kap. 32:11 predložková väzba ako v Lev. 2:2, pozn. 52.
652 Al. „sa potýkali“ (al. „stískali“ al. „utláčali“), „na seba narážali“.
653 Al. „takto“.
654 Al. „poradiť s Hospodinom“, „skúmať u Hospodina“.
655 Vl. „bruchu“, „brušnej dutine“, ďalej obdobne.
656 Al. „národy“, no nie ako vyššie, „plemená“, hebr. „leummím“ (v. 3). Ďalej obdobne.
657 Vl. „početný“ (tj. „rokmi“), „mnohý“, „veľký“, „význačný“, al. „početnejší“ atď.
658 Al. „ryšavý“. Vo v. 30 výraz príbuzný a v podstate rovnakého významu, no nie presne ten istý, rovnaký ako tam spomenuté priezvisko Ésáva.
659 Tj. „chlpatý“.
660 Hebr. „Jaakóv“, tj. „chytač za pätu“, „ľstivec“, súvisí aj so slovesom „oklamal“ v kap. 27:36.
661 Al. „jednoduchým“, „krotkým“, „domácim“, „poctivým“, porov. príslušné podstatné meno v kap. 20:5[528].
662 Ako „lovu“ vo v. 27.
663 D. „divina *bola* v (tj. „pre“) jeho ústa“, zmysel ako v texte.
664 Vl. „variva“, „váre“, tj. „čosi vareného“, ďalej obdobne; čosi zosilnený zmysel vo v. 29 som sa pokúsil vyjadriť tvarom „navaril“ predošlého slovesa.
665 D. „a on *bol*“.
666 Tj. „hladom, smädom a únavou“.
667 Al. „teraz“, „hneď“, D. „podľa dňa“.
668 Súvisí so „zachoval“ vyššie („čo treba zachovať“). V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle („súhrn všetkých mojich nariadení“; netýka sa podstatných mien v tomto verši nasledujúcich).
669 Al. „pokyny“, „zákony“.
670 D. „keď sa mu tam dni pretiahli“ (al. „predĺžili“).
671 Al. „sa láska“ (al. „mazná“), súvisí taktiež (pozri kap. 21:9[546]) s menom Isák, tu v zmysle „ľúbostnej hry“.
672 D. „jeden“.
673 Al. „bude siahať“. Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
674 Al. „zistil“, no nie ako napr. vo v. 28, vl. „našiel“.
675 D. „a pokračoval pokračovaním (vl. „išiel idením“) a stával sa veľkým“.
676 Al. „zisku z“, tj. azda „zbohatol z“.
677 Vl. „upchali“, „poupchávali“.
678 Al. „usadil sa“, vl. „zložil sa“, tj. smerom nadol, „spočinul“.

www.mitosanvik.eu

679 Značí často aj „rieku“ al. „potok“, „bystrinu“, no tu aj inde dolinu, ktorou potok preteká, často, pravda, len v dobe dažďov.
680 D. „Isák sa vrátil a“, zmysel ako v texte; ďalej obdobne.
681 Tj. „tryskajúcej“, „pramenistej“, „čerstvej“, „tečúcej“.
682 Tj. „spor“, „škriepka“.
683 Hebr. „Sitnáh“, tj. „odpor“, „protivenstvo“.
684 Tj. „priestory“, „priestranstvá“, „voľné miesta“, množné číslo tu má azda zosilňujúci zmysel („rozsiahle priestranstvo“).
685 D. „zistením“, „videním“.
686 Tu sa tvar tejto predložkovej väzby líši od druhého „medzi nami“ nižšie; tento rozdiel, ktorý sa sotva dá vhodne vystihnúť v slovenčine, vyjadruje to, že prvé „medzi nami“ značí vl. „medzi oboma našimi zmluvnými stranami“, kým druhé „nami“ sa týka Avímelecha a jeho ľudí oproti Isákovi. Zmysel celého úslovia je teda „medzi nami, to jest medzi našou stranou a medzi tebou“.
687 Al. „i bude (al „nech je“) s tebou uzavretá zmluva“.
688 Al. „ak nám budeš robiť (al. „preukazovať“) zlé“, „sme ti spravili (al. „preukázali“) len dobré“, znenie v texte zachováva v preklade význam predložkovej väzby, aká je v hebrejčine.
689 D. „odprisahali muž svojmu bratovi“, porov. kap. 9:5. Ďalej obdobne.
690 Hebr. „Šiveáh“, tj. „prísaha“, no nie ako napr. vo v. 28.
691 D. „zoslabli od al. čo do videnia“; porov. kap. 16:2[434].
692 Al. „zodvihni“, pozri kap. 4:7[139].
693 Tu azda opäť v zosilnenom zmysle („pekný kus divinyˮ, „pousiluj sa uloviť“).
694 Výraz je vždy v množnom čísle, možno tiež v zosilnenom zmysle („voľačo obzvláštne“).
695 D. „úlovok doniesť *ho*“, obdobne ako „uloviť“ vyššie.
696 Al.[559] „prines“, ako napr. vo v. 13 a v kap. 18:4n., no nie ako „dones“ tu vo vv. 4n. a ďalej, ani ako „zober“ vo v. 3. Kap. 15:9 a dále obdobně.
697 Al. „holý“, ďalej obdobne.
698 Tu vari aj v zmysle „vyjdem najavo“, „prejavím sa“, „ukážem sa“, ďalej obdobne.
699 Al. „posmievač“, no nie ako v kap. 21:9, „šibal“.
700 Al. „žiadúcne“, „krásne“, „elegantné“, „parádne“.
701 Možno v zmysle „najcennejšie, aké“.
702 D. „hladkosť“, „holosť“.
703 Sloveso ako „oblieklaˮ vo v. 15, ale spojené s inou predložkou.
704 D. „sa poponáhľal natrafiť“.
705 Al. „priviedol do cesty“, vl. „dal, žeby ma stretlo“, porov. kap. 24:12[609].
706 D. „tento“, tu v zmysle „práve al. presne ten“.
707 D. „ja“; vo vv. 34 a 38 azda v zmysle „veď som tu aj ja“.
708 Vl. „tučnosti“, tj. „hojnosti“ (nie ako nižšie), „blahobytu“, výraz je v množnom čísle, ktoré tu vyjadruje mnohostrannosť tohto pojmu.
709 Al. „veliteľom“, ale iný výraz ako v kap. 21:22[554]; značí vl. „pána otrokov“ (jeho ženská podoba je napr. „veliteľka“ v kap. 16:4) a súvisí s výrazom v kap. 6:4[192].
710 D. „stalo, len Jákób vyjdením“ (al. „vychádzaním“).
711 Al. „sa rozochvel nesmierne veľkým rozochvením“, „sa zdesil… zdesením“.
712 D. „Kto teda *bol* on, ten[544] ulovivší“.
713 Al. „veľkým a nesmierne horkým (al. „nesmierne veľkým a horkým“) krikom“.
714 D. „toto“, „teraz“, no nie ako nižšie.
715 Vl. „podoprel“, „posilnil“.
716 D. „od (v zmysle „*ďaleko* od“) úrodnosti… a od (v tom istom zmysle) rosy“; mnohí prekladajú „bude z úrodnosti zeme a z rosy“ al. „v úrodnosti zeme a v rose“, no textovej súvislosti, nazdám sa, lepšie zodpovedá znenie v texte.
717 Tj. „*súc odkázaný* na svoj meč�mˮ.
718 Tj. „povedieš kočovný životˮ, podľa iných, „keď budeš panovať“, al. „nariekať“.
719 Vl. „odlomiť“, tj. „zlomením odstrániť“.
720 Al. „dal sa prenasledovať“, „Ésáv sa Jákóbovi… dal robiť úklady“. Ďalej obdobne.
721 Al. „nárekuˮ *pre*“, tj. „smrti“.
722 Tu i „uspokojujeˮ, „uľavuje si“, tj. „chystá sa pomstiť sa ti“, pozri aj Is. 1:24, pozn. 117.
723 D. „zabitím teba“.
724 D. „ďalšie (al. „nasledovné“ al. „potomné“) dni“.
725 D. „z (al. „od“) tváre“, kap. 6:13 a ďalej obdobne; netýka sa slov „z dcér“ nižšie v tomto verši a ďalej.
726 Al. „zídením“, „zhromaždením“, pozri Exod. 12:6, pozn. 377.
727 Tu má zosilnený tvar slovesa možno ten význam, že vyslanie Jákóba do Paddan-Aráma bolo prejavom osobitnej priazne („a že ho ešte aj vyslal“).
728 Al. „rozširovať“, „rozprestierať“, „rozlievať“, „rozsypávať“, tiež „prepukávať“, „prerážať“, „prenikať“ (kap. 38:29[1024]). Ďalej obdobne.
729 Poznámka ku kap. 22:18 a ďalej[583] sa tohto miesta netýka.
730 Vl. „v každom *mieste*“ al. „vo všetkých *miestach*“.
731 Al. „bál“, „zľakol“; „hrôzu (al. „bázeň“, kap. 20:11, al. „ľak“ al. „posvätnú úctu“) budiace“ (al. „vyžadujúce“). V kap. 22:12 prídavné (v preklade spodstatnené) meno („bojacim sa“, „majúcim v úcte“) odvodené od tohto slovesa.
732 Porovnaj kap. 35:14[942].
733 Tj. možno „urobil slávnostný“.
734 Al. „poctivo“, „spravodlivo“, D. „desiatimi“, „desiatkou“.
735 Tj. „desatinu“; D. „a všetko, čo… ti desiatimi (al. „desiatkou“) budem oddesiatkúvať“, zmysel ako v texte; netýka sa kap. 14:20, kde je preklad doslovný.
736 D. „pozdvihol svoje nohy“.
737 Al. „na otvore tej studne *bol* veľký kameň“.
738 Al. „Či mu je pokoj?“, „Pokoj.“ Tento výraz vyjadruje pojem „neporušenosti“, „celosti“, „úplnosti“, „uspokojenia“, „dobrobytu“, a potom aj „pokoja“, „mieru“. Pozri príbuzné sloveso v kap. 15:16[431].

www.mlosenik.eu

739 D. „deň *je* ešte veľký“, tj. „je ešte ďaleko do večera“.
740 Súvisí s predošlým „počutia“, ďalej obdobne.
741 Al. „len“ (tj. „nič inak ako to, že“), „nech je akokoľvek“.
742 D. „u neho jeden mesiac dní“.
743 Vl. „otročiť“, ďalej obdobne. V kap. 2:5 a ďalej zmysel ako v texte; inak v jednoznačnom spojení so 4. pádom niekde prekladám „obsluhovať“ (netýka sa kap. 39:4 a 40:4).
744 Hebr. „Léáh“, tj. „únava“, „chabosť“.
745 Tj. „ovca“.
746 Al. „slabé“, „chúlostivé“, „kalné“.
747 Al. „zovňajškom“, al. vari „postavou“, a potom **???????**
748 (ako napr. v kap. 12:11) „obličajom“, „tvárou“. Inak možno použitie obidvoch týchto v podstate súznačných výrazov chápať v zmysle zdôraznenia Ráchelinej krásy („krásna po všetkých stránkach“).
749 D. „Lepšie moje danie jej tebe od môjho dania jej“.
750 D. „jedny“.
751 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
752 Tu sa možno dá chápať aj v doslovnom zmysle, porov. aj kap. 6:11[204].
753 D. „týždeň tejto“, tj. „vyčkaj po sedem dní svadobnej slávnosti“; v. 28 obdobne.
754 Al. „odstrčená“, „ohŕdaná“, „zaznávaná“, „nemilovaná“, „podceňovaná“, v stavovom zmysle, al. „je odstrkovaná“ atď. v dejovom zmysle, vl. „nenávidená“, no tu zmysel ako v texte al. tuto vyššie. Ďalej obdobne.
755 Tj. „pozrite, syn“.
756 Tu a v kap. 16:11 a ďalej aj v takomto zmysle („strasť“, „núdzu“, „tieseň“).
757 Tj. „počutie“.
758 V hebrejčine tieto dva výrazy navzájom nesúvisia.
759 Al. „priľnúť“; „prilipnúť“, nižšie „pripojenie“, „priľnutie“, „prilipnutie“, no nesúvisí s výrazom v kap. 2:24[88].
760 Hebr. „Jehúdáh“, tj. „bude al. nech bude chválený“.
761 D. „od rodenia“.
762 Al. „závidieť svojej sestre“. Znenie v texte zachováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
763 Al. „rozhodol pre mňa“, „urobil mi spravodlivosť“, vl. „ma rozsúdil“.
764 D. „počul na“, vl. „v“. Kap. 21:12 a ďalej obdobne.
765 Tj. „sudca“.
766 Al. možno „tuhými“, „ťažkými“, „húževnatými“.
767 Tj. „môj zápas“.
768 Podľa čítaného textu „Prišlo šťastie“; iní prekladajú „prišla čata al. zástup“ (tj. „vojska“).
769 Tj. „šťastie“, podľa iných „čata“, „vojenský zástup“, pozri kap. 49:19[1353].
770 Tj. „blažený“.
771 Hebr. „dúdáím“, plody rastliny zvanej mandragora, známe tiež pod názvom „jabĺčka lásky“, lebo sa, možno oprávnene, považovali za podporujúce pohlavnú žiadostivosť a plodnosť.
772 D. „Či *je* málo tvoje vzatie môjho“.
773 D. „na mieste“, ako vo v. 2.
774 Al. možno „draho“, D. „najatím“, „za mzdu“; ten istý výraz je vo v. 18 a v kap. 15:1 a ďalej a súvisí s ním aj sloveso „najala“ vo v. 16; vo v. 18 je obsiahnutý aj v mene Jissá-schár.
775 Al. „vypočul Léu“, znenie v texte zachováva v preklade zmysel hebrejskej predložkovej väzby, inej ako vo v. 6. Obdobne vo v. 22; tá istá predložková väzba je aj v kap. 23:16 a ďalej.
776 Tj. „je mzda“, „*on* dá mzdu“.
777 Al. „ma obdaroval dobrým darom (súvisí čiastočne s nasledovným „bývať“) – mňa“.
778 Tj. „bývanie“.
779 Hebr. „Dínáh“, tj. „súdne rozhodnutie“, „rozsudok“.
780 Hebr. „Jóséf“, tj. „*on* pridáva“, ako nižšie; tam sa tento tvar dá chápať aj v zmysle[305] „kiež mi pridáva“ (al. „chce[74] pridať“).
781 Súvisí aj s „odňal“ („ásaf“) vo v. 23[230].
782 Vl. „zrodencov“, „splodencov“, označuje tu a často aj inde deti útleho veku; iný výraz ako „deti“ napr. vo v. 1[651].
783 Al. „uhádol“, „predvídal“, výraz vl. značí „veštenie“ (nie ako v kap. 22:16[580]).
784 Tj. „pred mojím príchodom“.
785 Tj. „kdekoľvek som vkročil“; podľa iných v zmysle „od môjho príchodu“, al. „mojím chodením“ (al. „kráčaním“, tj. „pôsobením“).
786 D. „svoj dom“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
787 Tj. „odvrátiť sa od al. vzdať sa svojho úmyslu odísť“, „vrátiť sa k rozhodnutiu ostať pri tebe“.
788 Al. vôbec „tmavé“.
789 D. „zajtrajší“.
790 Al. možno „keď pôjde o moju mzdu“.
791 Al. „spravodlivosť, lebo *ona* ohľadne mojej mzdy bude prichádzať pred tvoju tvár“.
792 D. „všetky *dobytčatá*, ktoré nebudú“.
793 D. „ono“.
794 Výraz značí aj „barany“, no tu zrejme nie.
795 D. „cestu“.
796 Vl. „zvyšné“, „zvyšujúce“.
797 Tu vyžaduje gramatický tvar (množné číslo) prívlastku vo v. 36 a slovesných príčastí vo v. 38 a obdobne ďalej preklad v tomto znení.
798 D. „a olúpal na nich“, zmysel ako v texte.
799 Al. „vystavil“, tu možno v zmysle „nastrojil“, „nastražil“; nesúvisí s „(ne)kládol“ vo vv. 41n. a inde. To isté sloveso je v kap. 33:15 („zanechám al. určím za sprievod“), 43:9 a 47:2.
800 Al. „keď“.
801 Al. „párili“, ako vo vv. 39 a 41, „kotneli“ („stávali sa kotnými“), ďalej obdobne; vo v. 38 prekladajú podakto-rí „*aby* pri… piť sa párili al. kotneli“.
802 „Pásikavé“ („akuddím“) a „škvrnité“ („nekuddím“) sú výrazy znejúce podobne.
803 Al. „postavil“, no nie ako nižšie, „usmernil“, vl. „dal“, „umiestnil“, ďalej obdobne.
804 D. „na ich párenie sa“.
805 Al. „zoslabnuté *kusy* patrili Lávánovi a silné“. Pozri kap. 13:5[370]. Ďalej obdobne.
806 D. „ako včera *a* predvčerom“, vl. „včera *a pred* tromi *dňami*“.

www.mlosavik.eu

807 Al. „mocou“, „schopnosťou“.
808 Tj. „uškodiť al. ublížiť mi“, ďalej obdobne; znenie v texte zachováva v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine, ako v kap. 26:29[688], kde je sloveso nie presne to isté, ale rovnakého významu.
809 Al. „plodiť“, v pôvodine tvar množného čísla, tu spoločný pre obidva gramatické rody.
810 Nie ako v kap. 30:35.
811 Al. „vydal za cenu“, „zbavil sa nás“, „vydal nás napospas“.
812 D. „zjedením zjedol“.
813 D. „dobytok jeho dobytia“, „zisk jeho získania“, no nie ako „nadobudnuté“ a „nadobudol“ vyššie a nižšie. Možno vari chápať aj v zmysle „ktorého množstvo si dobyl“, al. „o ktorý sa nalopotil“.
814 D. „na prídenie“ (al. „príchod“).
815 Hebr. „teráfím“, figúrky domácich bôžikov.
816 D. „ukradol srdce“, tj. „rozum“, „vedomosť“, tj. „odňal mu možnosť dozvedieť sa o jeho úmysle odísť“. V. 26 obdobne, vo v. 27 D. len „okradol“ v tom istom zmysle.
817 Al. možno „Rieku“, tj. „Eufrat“.
818 Al. „usmernil“, „nastavil“, „obrátil“, no nie ako v kap. 30:40[803].
819 Ako „prenasledoval“ v kap. 14:14, znenie v texte zachováva v preklade zmysel hebrejskej predložkovej väzby. Ďalej obdobne.
820 Al. „upevnil“, vl. „zarazil“, „vbil“ (vyvoláva predstavu zatĺkania stanových kolíkov).
821 D. „ako zajatkyne (vl. „zajaté“) meča“.
822 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
823 D. „teraz, odchodom si odišiel“, tj. „odišiel si, darmo je“, al. „musel si odísť“.
824 D. „pretože si túžbou zatúžil“.
825 Tj. „zutekal som tajne, pretože“.
826 Al. „rozpoznaj“, ďalej obdobne.
827 Vl. „prehmatal“.
828 D. „od tvojej tváre“.
829 D. „lebo mi *je* cesta“, pozri kap. 18:11[474].
830 Al. „previnenie“, „pochybenie“, „poklesok“. Pozri aj 1 Kráľ. 12:19, pozn. 713.
831 Vl. „za mnou rozpálil“ (al. „rozohnil“).
832 D. „Býval som“.
833 Al. „strach“, tj. „Ten, ktorý bázeň (al. „strach“) vyvoláva“, al. „ktorého sa treba báť“, „postrach“.
834 Tu najskôr v zmysle „prejavil Svoju neľúbosť vzhľadom na to, ako sa so mnou zaobchodilo“, al. možno „pokarhal al. usvedčil *ťa*“.
835 Vl. „*ale* mojim dcéram“, „čo dnes týmto“, „alebo ich synom“, kap. 24:23 a ďalej obdobne; tu tiež „ohľadne mojich dcér“ atď.
836 Ako „vzal“ vo v. 45; nesúvisí s „nazbierajte“ vyššie tu.
837 Tj. „hromada svedectva“, prvý názov v aramejčine, druhý v hebrejčine.
838 Hebr. „Micpáh“, tj. „hliadka“, „stráž“, „dozorstvo“, „strážna al. vyhliadková veža“, „rozhľadňa“.
839 D. „nech medzi mnou a medzi tebou dozerá“, al. „nech bdie (al. „stráži“, al. „je strážcom“) medzi mnou a medzi tebou“.
840 D. „budeme ukrytí (v stavovom zmysle) muž od svojho druha“.
841 Vl. „muža“, al. možno „nikoho“ (kap. 31:50); kap. 32:24 obdobne, porov. kap. 9:5[285]. Obdobne aj kap. 13:16 a ďalej.
842 Vl. „vbil“, „vrazil“, „vrhol“, „vstrelil“, iné sloveso ako vo v. 25[820].
843 Lebo v hebrejčine je „hromada“ mužského a „pamätný stĺp“ ženského rodu.
844 Značí často aj „pokrm“, „jedlo“ vôbec, najmä v spojení s pojmom spoločného stolovania.
845 Tu v hebrejskom texte začína kap. 32.
846 Tj. „vojenský tábor“, „ležanie“, „vojsko“, „pluk“, „čata“, „vojenský oddiel“, hebr. „machanéh“; meno „Machanájim“ nižšie značí „dva tábory“ atď. Ten istý výraz je vo v. 7 a ďalej.
847 Nesúvisí so „zeme“ vyššie.
848 Al. „hovädzieho dobytka“, no nie ako vo v. 7 tu ani ako v kap. 29:7.
849 D. „zvyšovať, sa *do*stane[1] k úniku“.
850 D. „ja *som* menší od všetkých tvojich láskavostí a od všetkej tvojej vernosti“.
851 Hebr. „Jardén“, tj. „stekajúci“, „splývajúci“, „zostupujúci“.
852 Tj. „všetko, čo mám, sa rozrástlo na dva húfy“. Ďalej obdobne; porov. kap. 14:10, kde do „jám zemskej smoly“ pozapadali, pravdaže, nie králi osobne, lež ich vojská.
853 D. „dobrým zaobchádzaním“.
854 D. „nebude“.
855 D. „z toho prišlého v jeho“.
856 Iný výraz ako „býkov“ vo v. 5.
857 D. „stádo *a*“.
858 D. „prejdite“, „prechádzajte“, ako vo v. 10, ďalej obdobne; iný tvar tohože slovesa je vo vv. 21 a 23.
859 D. „tieto“, tj. „dobytčatá“.
860 „Dar“ je totiž v hebrejčine tiež ženského rodu.
861 D. „pri vašom zastihnutí ho“.
862 D. „Musím prikryť jeho tvár“, sloveso ako v kap. 6:14[216] („zalepiť mu oči“).
863 D. „moju tvár povznieseť“. Pozri kap. 4:7[139].
864 Podľa tzv samaritánskeho textu „A v onú noc“.
865 Súvisí s „prešiel“ vyššie, vl. teda „prechod“.
866 Al. „ostal“.
867 Al. „rána“, kap. 19:15 a ďalej obdobne.
868 Vl. „siahol“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
869 D. „dutinu (al. „jamku (ako „dlaň“ v kap. 40:11[1059]) jeho bedra“, tj. „jamku jeho bedrového kĺbu“ (v ktorej sa pohybuje hlavica kĺbu); ďalej obdobne.
870 D. „Čo“.
871 D. „vravieť“.
872 Hebr. „Jisrá-Él“, tj. „*Boží bojovník“ („zápasník“, „knieža“). Porov. kap. 11:29[346]; 17:15[456]; 21:22[554].
873 Al. „zápasil“, no nie ako v kap. 30:8, ani ako „zápolil“ tu vo v. 24.
874 Vl. „mužmi“.
875 Al. „lebo si sa kniežatsky správal k Bohu aj k ľuďom (vl. „si kniežatsky zaobchodil s Bohom aj s ľuďmi“) a dokázal (al. „zvládol“) si *to*“.

www.biblia.sk

876 Al. „prečo sa takto“, „prečože sa“. Ďalej obdobne.
877 Tj. „*Božia tvár“; tvar „Penú-Él“ vo v. 31 má rovnaký význam.
878 Vl. „vyprostené“, ako vo v. 11, „uniklo“, tj. „záhube“.
879 Al. „objavilo sa“, tiež „vzišlo“, no iné sloveso ako vo vv. 24 a 26.
880 Podľa iných „tú šľachu, ktorá sa zošmykla“.
881 Azda v zmysle „dietky na Léine a Ráchéline a oboch slúžok“.
882 D. „poprvé“.
883 Al. „potomné“, ďalej obdobne, čosi iný tvar ako v kap. 4:25[173].
884 Al. „milostivo obdaroval“, súvisí s „priazeň“ vo vv. 8 a 10. To isté sloveso je vo v. 11 („bol milostivý“, „preukázal milosť al. priazeň“).
885 N. „prijať“, ďalej obdobne, no nie ako „prijal“ na konci v. 10.
886 D. „sťaby videním tváre“.
887 Pozri Lev. 1:4, pozn. 11.
888 Iná predložková väzba ako vo v. 14; tiež „vedľa teba“.
889 Al. „dojčiace“, no nie ako v kap. 32:15.
890 Vl. „hovädzí dobytok“, porov. kap. 30:36[797].
891 Al. „uženú“, tiež „budú[48] biť“, tj. „bitím poháňať“.
892 Vl. „jemnosti“, „miernosti“, „kľudu“, tj. „tak pohodlne (atď.), ako mi to vyhovuje al. ako mi treba“.
893 D. „nohy“.
894 D. „majetku“, výraz vl. značí „prácu“, „dielo“ (kap. 2:2n.), potom „výsledok práce“, „výtvor“, a prácou nadobudnutý „majetok“; značí aj „úkol“, „poslanie“ (súvisí s výrazom v kap. 16:7; 32:3 [tam nesúvisí s predošlým „vyslal“] a inde[437]), „povinnosť“ (kap. 39:11).
895 Al. „búdy“, „kôlne“, tj. „chlievy“, „stajne“, hebr. „sukkóth“.
896 Al. „šťastne“, „bezpečne“, „v zdraví“, „bez úhony“ (al. „nehody“); pozri kap. 29:6[738]; podľa iných „prišiel *do* Šaléma“.
897 Vl. „diel“, „podiel“, „prídel“.
898 Jednotka váhy, slúžiaca za označenie peňažnej jednotky, ktorej hodnota nie je známa; niektorí sa nazdávajú, že zodpovedala štyrom šeklom (kap. 23:15n.[596]).
899 Tj. „*Boh, Boh Isráéla“.
900 V hebrejčine väzba so 4. pádom („priľahol al. prespal ju“); tak sa dá chápať aj obdobná väzba v kap. 26:10 a 35:22, tam však, aj tu vo v. 7, nie jednoznačne.
901 Tu značí aj „znásilnil“.
902 Al. „túto dcérenku“, ženský tvar dotyčného výrazu[782].
903 Tj. „Šechem“, al. vôbec „ktosi“, tj. „že Díná… bola poškvrnená“ (v. 5), „v Isráélovi bola spáchaná“ (v. 7); „mala naša sestra byť považovaná“ (v. 31). Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
904 D. „podľa (tj. „v dôsledku“, al. „za“) svojho počutia“.
905 Vl. „bláznovstvo“, no v hebrejčine má tento výraz a výrazy príbuzné veľmi často, ak nie vždy, morálny prízvuk ako v texte. Pozri Zech. 11:15, pozn. 486.
906 Al. „sa pritiahla (al. „priľnula“ al. „ulipla“) na“ (nie ako vo v. 3), „sa roztúžila (al. „túži“) po“.
907 Al. „zošvagrujte“.
908 Rozkazovací spôsob.
909 Al. „precestúvajte“, tj. „za účelom obchodu“, teda „obchodujte v nej“, porov. kap. 23:16[598]; napokon aj slovenské „obchod“ má pôvodný význam „obchádzanie“ v tom istom zmysle. V. 21 a ďalej obdobne.
910 Najskôr v zmysle „usaďte sa v nej ako majitelia pôdy al. pozemkov“, „ako plnoprávni občania“.
911 D. „veľmi na mňa vystupňujte“, vl. „rozmnožte“, „zväčšte“ („nahromaďte“, „navaľte“, „zaťažte ma“), zmysel ako v texte.
912 Tj. „predkožka“.
913 D. „v tomto“, tj. „v takomto prípade“, „za tejto podmienky“; vo v. 22 vari v zmysle „len v tomto im treba vyhovieť“.
914 D. „ako my ohľadne obrezanosti každého, *kto je* mužského pohlavia u vás“[448] (v. 15); „na nás, dať sa obrezať“ (al. „ohľadne obrezanosti“ v. 17); „len v tomto… v obrezanosti každého, *kto je* mužského pohlavia u nás“[448] (v. 22).
915 D. „slová v očiach Chamóra aj v očiach Šechema, jeho syna, dobré“. Ďalej obdobne.
916 Tu aj „nezaváhal“, zosilnený tvar tohto slovesa.
917 Al. „bol dcére Jákóba naklonený“, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
918 Al. „najviac znamenal“, „za najdôstojnejšieho platil“.
919 Al. „mierumilovní“, „neškodní“, porov. kap. 33:18[896].
920 D. „ruky“, tj. „dosť“, „veľmi“, „tak či onak“.
921 Al. „zisk“, ako „dobytia“ („získania“)[813], súvisí so „stáda“ vyššie, pozri kap. 4:1[125].
922 Al. vari „*z* brány“.
923 Al. „bez obáv“, „bezpečne“, „bezstarostne“, „neohrozene“ (v zmysle „nie súc ničím ohrození“).
924 D. „prišli na“, ako vo v. 27.
925 Al. „a napadli bezstarostné (al. „dôverujúce“ al. „nič zlého netušiace“) mesto“.
926 D. „v dome“, tj. azda „v *každom* dome“, al. v hromadnom zmysle.
927 Ako „vyplienili“ vo v. 27.
928 Vl. „zosmradením“.
929 Vl. „dospelých“. Pozri Deut. 2:34, pozn. 166.
930 D. „muži počtu“, tj. „toľko, že sa dajú ľahko spočítať“.
931 Možno chápať aj v doslovnom zmysle, ako v závere verša.
932 Al. „skolia“, ako v kap. 4:15, ak sa[931] mieni Jákób osobne.
933 Al. „robiť sťaby neviestkou“, „s našou sestrou zaobchodiť ako s neviestkou“.
934 D. „bohov cudziny“.
935 Al. „úzkosti“, „protivenstva“.
936 Nosené ako amulety.
937 Al. „zakopal“.
938 Tu aj „nesliedili“.
939 Tj. „*Boh *Božieho domu“.
940 Tj. „dub[354] plaču“.
941 Al. možno „Isráél, lebo bol“.

www.miroslavikeda

942 Al. „postavil“, ako v kap. 21:28n.; 33:20, no nie ako v kap. 28:18, ani ako „vyzdvihol“ v kap. 31:45. Slovesо použité tu súvisí s nasledovným „pamätný stĺp“ (vl. „čosi vztýčené“ [al. „postavené“]), ktorému tu dodáva, alebo ktoré jemu dodáva, zdôrazňujúci význam, azda v tom zmysle, že toto „vztýčenie pamätného stĺpa“ bolo teraz dôsledkom a vedomým prejavom Jákóbovej životnej skúsenosti s Bohom, oproti jeho vnútornému stavu, v akom bol pri obdobnom postavení pamätného stĺpa v kap. 28; vtedy bolo „postavenie“ kameňa, na ktorom bol ležal, za „pamätný stĺp“ akési druhotné al. druhoradé, takmer sťaby nevdojaké al. mimochodom vykonané, kým teraz to bol cieľavedomý čin ústredného významu – „pamätný stĺp, pamätný stĺp (tu druhý raz a vo v. 20 aj čosi iný tvar ako tam) *z* kameňa“. Tak aj vo v. 20. Podobne možno chápať obdobnú väzbu „nalial… liatu *obeť*“ nižšie, vyjadrujúcu ďalšiu myšlienku, ktorá v kap. 28 chýba.

943 „Liata *obeť*“ je v hebrejčine jedno slovo značiace „čosi liate“.

944 Al. možno „takže“, „totiž“, „to jest“, no znenie v texte odlišuje „nanesenie oleja“ od „liatej *obete*“, lebo „liata *obeť*“ spravidla spočívala v obetovaní al. nalievaní vína, nie oleja (Exod. 29:40; Lev. 23:13; Num. 15:5, 7; 28:7, 14; Deut. 32:38 atď.); tu sa to, pravda, výslovne nehovorí.

945 Vl. „nalial“, no nie ako „nalial“ vyššie.

946 Hebr. „kibráh“, dĺžková miera neznámej hodnoty.

947 D. „zeme“; netýka sa slova „cestu“ vyššie.

948 Tj. „syn môjho zármutku“ (al. „nešťastia“).

949 Tj. „syn pravice“.

950 Tj. „dom chleba“.

951 Aj „pamätný stĺp“ je ženského rodu v hebrejčine.

952 Meno značí „vežu stáda“; pozri Mich. 4:8.

953 Al. „sa mu narodili“, ako často inde, no to by sa netýkalo Benjámína. Rovnako možno chápať aj obdobný výrok v kap. 36:5.

954 Al. „dcéru Any, dcéry“, ďalej obdobne; no pozri vv. 20, 24n. a 29 (v. 2); al. „dcéra Matrédy, dcéry“ (v. 39).

955 D. „bolo viac od bývania“.

956 D. „od tváre“.

957 Tj. „pre množstvo ich stád al. dobytka“. V hebrejčine množné číslo.

958 Tj. „národa Edómcov“, ďalej obdobne, porov. kap. 10:15nn.[323]

959 Tj. „náčelníci al. hlavy rodín al. kmeňov“, ďalej obdobne, iný výraz ako v kap. 17:20[460].

960 Podľa podaktorých „mulice“.

961 Al. „čo sa týka ich šejkov“, „medzi ich šejkmi“, al. možno „podľa ich šejkovstiev“, tj. „kmeňov al. rodín“, okruhov ich náčelníckej právomoci.

962 Al. „Jozef sa vo veku… bratmi spriatelil (al. „združil“) medzi drobným dobytkom“.

963 Al. „*bol ako* mladík“, pozri kap. 18:7[469].

964 Al. „Jozef prinášal… otcovi ich zlé (al. „špatné“) klebetenie“ (al. „ohováranie“), tj. „správy o ňom“.

965 Al. „odev“, ako v kap. 3:21, tu značí spodnú šatu, akúsi košeľu, všeobecne rozličnej dĺžky.

966 Al. „siahajúcu po členky“, výraz značiaci vl. „dlane“ al. „chodidlá“ (no nie ako v kap. 40:11[1059]), teda vl. „tuniku po dlane al. po chodidlá al. po oboje“; podľa iných „tuniku mnohých farieb“ al. „zošitú z mnohých častí“. Ide o časť odevu, akú nosili vznešení a vážení ľudia, a ktorou boli ako takí vyznačení. Pozri 2 Sam. 13:18n.

967 Tu v zmysle „vľúdne“, „láskavo“; „k pokoju“, pozri kap. 29:6[738].

968 Al. „nevedeli ho pozdraviť“ („povedať mu ‚pokoj‘[967]“).

969 D. „i pridali (súvisí s menom „Jozef“, pozri kap. 30:24[780]) ešte nenávidenia ho“.

970 D. „ktorý som vysnil“, ďalej obdobne.

971 D. „zväzky“, ďalej obdobne, súvisí s predošlým „zväzovali“.

972 Al. „sa obracali okolo“, „*ho* obklopovali“.

973 D. „kraľovaním“, „vládnutím“, tj. „neobmedzene“, „vonkoncom“, al. možno „skutočne“, „naozaj“, „dokonca“, al. „či vôbec kedy“, „či je to vôbec možné, žeby“, ako vo v. 10, kde je obdobná väzba (D. „príchodom“).

974 Tu vl. „ak“, porov. kap. 14:23[410].

975 Al. „ho pokarhal“, znenie v texte uchováva v preklade predchádzajúcu (v pôvodine nasledovnú) predložkovú väzbu.

976 Al. „reč“, „slovo“.

977 Tj. „zachoval *v pamäti*“; tiež „si všimol“, no iný výraz ako vo v. 4, „tej veci venoval pozornosť“.

978 Vl. „pozri (al. „zisti“) pokoj (al. „dobrobyt“) tvojich bratov a pokoj (al. „dobrobyt“) drobného dobytka“. Porov. kap. 29:6[738]; 33:18[896].

979 Al. „potuloval (al. „ponevieral“) sa“.

980 D. „som počul vraviacich“.

981 Al. „tamto prichádza“.

982 D. „pán (pozri kap. 14:13[400]) snov“.

983 Al. „jám“, „priepasti“, ďalej obdobne, pozri príbuzný a v podstate súznačný výraz v kap. 14:10[397].

984 Druh vonnej živice, podľa podaktorých „myrhu“.

985 Al. „zniesť *to*“, tj. smerom nadol; ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte.

986 Tu, pravda, množné číslo.

987 Al. „dopravili“, no nie ako vo v. 25.

988 Tu použité v zmysle ako v texte, láskavé al. blahosklonné pomenovanie oveľa mladšieho súrodenca najstarším.

989 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122.

990 D. „a povedali“, ďalej obdobne.

991 D. „rozorvaním“.

992 Vyjadruje význam zosilneného tvaru slovesa; inak vari „Jozef bol rozorvaný – rozorvaný na kusy!“

993 Iný výraz ako v kap. 24:2[601]; ako „boky“ v Exod. 12:11; 28:42.

994 Al. „lsto“.

995 Pozri Žalm 6:5. Tento výraz označuje stav umretých; je odvodený od kmeňa značiaceho „otázku“ sl. „žiadosť“, vyjadruje teda záhadnosť, neznámosť stavu odišlých duší, alebo nenásytnosť, dravosť smrti. Iní ho odvodzujú od kmeňa značiaceho „hlbinu“, „dutinu“.

996 Pozri Sud. 8:24, pozn. 522.

www.mlosovec.sk

997 V hebrejčine množné číslo („vojakov osobnej stráže“, „osobných strážnych“).
998 D.[127] „ešte pridala (al. „pokračovala“[48]) a“.
999 D. „pri jej porodení ho“.
1000 Pozri Deut. 25:5, pozn. 908.
1001 Al. „vyvolaj“, „vyveď“ smerom nahor, „vyzdvihni“, vl. „sprav, žeby povstalo“.
1002 Al. „ak“.
1003 Zosilnený tvar, ako v kap. 6:17 a 9:11, 15.
1004 Al. „usať sa… *v* dom“, „ostávaj *v* dome“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s prostým 4. pádom, aká je v hebrejčine. Na konci verša obdobne.
1005 Tj. „čas plynul“.
1006 Vl. „zahalila“, no v zmysle ako v texte („zakuklila“, „zamaskovala“, tj. vari „zastrela sa závojom a tak sa prestrojila“), porov. v. 19.
1007 Tu najskôr v zmysle „pri ceste, kadiaľ sa vchádza“, al. možno „pri bráne“.
1008 Tj. „Énajim“, al. „ktorý“, tj. „vchod“.
1009 Zosilnený tvar tu možno v zmysle „isto chcem poslať“. Netýka sa ostatných výskytov tvarov slovesa „poslať“ v tomto oddiele.
1010 D. „*až* do tvojho poslania“; inak „Ak[974] (tu v zmysle „áno, ak“) chceš dať… pošleš.“
1011 Tj. retiazka al. šnúrka, na ktorej sa nosil zavesený pečatný prsteň.
1012 Vl. „ním“ („skrze neho“), „mu“, ďalej obdobne.
1013 D. „oná svätá“, tj. „zasvätená“ pohanskej modle Aštóreth, k uctievaniu ktorej patrila aj chrámová prostitúcia; ďalej obdobne.
1014 D. „vziať“.
1015 Vl. „pohŕdanie“, „posmech“.
1016 Al. „smilstva“, ak sa množné číslo chápe v zosilňovacom zmysle („nehanebného smilstva“).
1017 Al. „ju, nech je upaľovaná“.
1018 Tu na rozdiel od v. 18 množné číslo, vari poukazujúce na jednotlivé ohnivká retiazky.
1019 Vl. „stala sa“, v zmysle kap. 27:12[698].
1020 Al. „lebo *to vykonala,* pretože“.
1021 Al. „baba *ju* uchopila“.
1022 Vl. „šarlát“ al. „červeň“, tj. vôbec „*čosi* šarlátové al. červené“.
1023 Al. „čo“, tj. „prečo“ al. „čo *to, že*“.
1024 Al. „pretrhol“; „pretrhnutie“, „trhlina“. To je aj význam mena „Perec“ nižšie.
1025 Al. „Čo? Prerazil si?“.
1026 Al. „čo *za* trhlinu si pri sebe (al. „skrze seba“) pretrhol“.
1027 Tj. „vzchádzanie“, Is. 60:3, „úsvit“.
1028 Tu aj „zavedený nadol“, ďalej obdobne.
1029 D. „egyptský muž“, porov. kap. 13:8[372]. Netýka sa tvarov slova „Egypťan“ bez takéhoto označenia. Ďalej obdobne, ohľadne v. 14 porov. Exod. 2:19, pozn. 78.
1030 Al. „zdar“, „pôsobcom prospechu“ (al. „zdaru“, v. 2), „zdárnym“ (v. 3).
1031 Al. „svojho egyptského pána“.
1032 Al. „poveril (nesúvisí so „zveril“ nižšie) ho dozorom“ (iný výraz ako v kap. 40:3 a ďalej[1054]).
1033 Tj. „keď ho mal pri sebe k službe“, v. 8 obdobne.
1034 Vl. „*o* ničom… nevedel“, ako obdobne vo v. 8, tj. „nepotreboval vedieť“, „nič si nezisťoval“ (al. „neoveroval“, „nevšímal“).
1035 Al. „a neobmedzil ma v ničom“.
1036 Al. možno „napriek jej prehováraniu Jozefa“, „akoľvek k Jozefovi hovorila al. Jozefa prehovárala“.
1037 Al. „každý deň“, D. „deň-deň“.
1038 Al. „blízko“.
1039 D. „bytia“, tj. „žeby bol“. Kap. 4:8 a ďalej obdobne; tu v zmysle „aby s ňou voľačo mal“.
1040 D. „A podľa tohto“.
1041 Al. „okolo tejto doby“.
1042 Al. „z domácich ľudí“, ďalej obdobne.
1043 D. „A za (vl. „podľa“) jej uvidenia“ (v. 13), „za („podľa“) jeho počutia“ (v. 15), „za („podľa“) počutia jeho pánom slov“ (v. 19). Kap. 24:30 a ďalej obdobne.
1044 Tento výraz neskôr používali, viacmenej v pohrdlivom al. hanlivom zmysle (porov. kap. 19:8[495]), o Izraélovcoch okolité národy; zdá sa, že je v podobnom významovom odtieni použitý aj tu („akéhosi privandrovalca“, „kohosi, koho ktovie kde zobral“).
1045 D. „v“, tj. „aby v nás mal predmet posmechu“, v. 17 a kap 31:7 obdobne.
1046 Al. „zvolala“, sloveso ako „povolala“ vyššie.
1047 Tu možno aj v zmysle „aby si so mnou zalaškoval al. sa poihral“, „aby sa zabavil al. povyrazil na môj účet“, pozri kap. 26:8[671].
1048 Vl. „do okrúhleho domu“ (al. „budovy“), ďalej obdobne.
1049 Al. „naklonil“.
1050 Al. „vložil priazeň k nemu“ (D. „jeho [tj. „jeho sa týkajúcu“] priazeň“), al. „jeho pôvab“, tj. „jeho milú al. láskavú al. príjemnú povahu“.
1051 Al. „nedozeral“.
1052 D. „nehľadel *na* všetko, čokoľvek *bolo*“, zmysel ako v texte.
1053 Vl. „zhrešili“.
1054 Vl. „pod stráž“, doslovnejšie „v stráženie“, tj. „dal ich strážiť“, teda „vsadil ich do žalára“, ďalej obdobne. Nesúvisí so „stráže“ nižšie.
1055 Vl. „s nimi“.
1056 Al. „*boli* zachmúrení“ (al. „mrzutí, nie ako vo v. 7), „smutní“, „v zlej nálade“, tiež „nahnevaní“, „namosúrení“, „napajedení“, „podráždení“.
1057 N. „zasmušilé“, vl. „zlé“, ďalej obdobne.
1058 Vl. „k zrelosti (al. „dozrievaniu“) priviedli“.
1059 Al. „ruku“, no nie ako vo v. 13; výraz značí aj „chodidlo“ nohy (kap. 8:9), no jeho pôvodný význam je „výduť“, „priehlbina“, „jamka“, takže potom môže značiť hocičo majúce takú podobu, tu teda „dlaň“, no pozri aj kap. 32:25[869] a Num. 7:14 a ďalej, pozn. 214.
1060 D. „ešte v troch dňoch“.
1061 Vo v. 13 v zmysle „bude vyvyšovať“, vo v. 19 „bude odnímať“, vo v. 20 zahŕňa zmysel slovesa obidva významy.
1062 Al. „úrad“, „postavenie“, „hodnosť“.
1063 D. „prvého“.

www.milosrdnik.eu

1064 Tj. „podľa toho, ako bolo prv al. pôvodne rozhodnuté al. usúdené“.

1065 D. „zapamätal si (al. „spomínal u seba *na*“) mňa“ (v. 14, „pripomenúť“ nižšie a obdobne v kap. 41:9 je to isté sloveso); „nespomenul“ (v. 23).

1066 Al. „faraónovi, a*by* si mohol“[74].

1067 D. „vyviesť ma“, zmysel ako v texte

1068 Al. „popravde“, al. tiež „nehanebne“, „mrzko“, „násilne“, D. „ukradnutím“.

1069 Tento výraz totiž tiež značí „väzenie“.

1070 Al. podľa iných „tri prútené koše“, al. „tri koše Chórího“ (napr. kap. 14:6, al. „chórijské“).

1071 D. „vyložil“, ako vo v. 16.

1072 D. „na konci dvoch rokov dní“.

1073 Výraz, ktorý sa používal najmä pre rieku Níl aj pre umelé zavodňovacie kanále v Egypte, zásobované vodou z Nílu.

1074 D. „tučných mäsom“, ďalej obdobne.

1075 Al. „tráve“, egyptské slovo.

1076 Vl. „tenkého“, ako vo vv. 6n. a ďalej.

1077 Al. „strávili“.

1078 Al. „znepokojený“, „pohnutý“, pozri Sud. 13:25, pozn. 697.

1079 Al. „učencov“, mužov, ktorí sa vyznali v egyptskom posvätnom písme (hieroglyfoch).

1080 Tj. „Egypta“.

1081 Tj. „všetko, čo sa mu minulej noci snívalo“.

1082 D. „vykladajúceho“, „vykladača“.

1083 D. „pripomínam“.

1084 Vl. „prehrešenia“.

1085 Al. „ku pokoju“, inak „dobrým“, „blahom“, porov. kap. 37:14[978].

1086 Al. „slabých“, „chabých“.

1087 Vl. „tenkého“, „chudého“, no nie ako vo vv. 4 a 6n. Ďalej obdobne.

1088 D. „som ako tieto *čo* do mrzkosti“ (vl. „zla“).

1089 Al. „uvädnutých“, „vyprahnutých“.

1090 Al. „nieto“.

1091 D. „nebolo (al. „nieto“) oznamujúceho mi“.

1092 Al. „tá vec, o ktorej“.

1093 Tj. „dokonale al. do krajnosti zhubí“, „dohotoví jej zhubu“, „spraví jej koniec“ „skoncuje s ňou“ („zem bude ‚hotová‘“, tj. „v koncoch“).

1094 Al. „nebude z príčiny… potom tá hojnosť v zemi známa“, tj. „nikto na ňu nespomenie“.

1095 Al. „*to značí*, že“.

1096 Al. „rozhodnutá“.

1097 Al. „súri“.

1098 Nie ako „nech“ vo v. 34[132].

1099 Al. „prezieravého“, „obozretného“, „chápavého“.

1100 Al. možno „dáva ustanoviť“ (v. 33), „dáva poveriť“ (v. 34).

1101 Sloveso ako „ustanovil“ v kap. 39:5, no nie ako tu vo v. 33.

1102 Al. „poveruje správou (al. „dozorom“, „úradom“) správcov“ (al. „dozorcov“, „úradníkov“).

1103 Tj. „pätinu úrody zeme“, D. „odpätinuje zem“, porov. kap. 28:22[735].

1104 D. „dobrých“.

1105 Al. „hromadia“, „sypú na hromadu“, nesúvisí so „zhromažďujú“ vyššie. Ďalej obdobne.

1106 Súvisí so slovesom „poveruje“ vo v. 34 („voľačím, čo je určené al. vyhradené [nie ako „vyhradí“ vo v. 34] na istý účel“).

1107 Sloveso ako „uzavrel“ v kap. 15:18[433], tu teda vl. „zrezávaná“, „rozrezávaná“, „rozsekávaná“, „vytínaná“, „vyrúbavaná“. Kap. 17:14 a ďalej obdobne.

1108 Al. možno „či sa bude môcť nájsť muž“.

1109 Al. „nájsť *takého* ako tento, muž“.

1110 Tu možno aj „duch bohov“, v. 39 a ďalej obdobne.

1111 Vl. „potom, *čo*“, tj. „podľa toho, že“; zdôvodňuje úsudok vyjadrený v hlavnej vete.

1112 D. „po Božom daní (tj. „podľa Božieho dania“) tebe“.

1113 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.

1114 Tj. „keď ty rozkážeš“.

1115 Al. „pripravovať“, „strojiť“, tiež „vyzbrojovať“, tu asi v zmysle „robiť prípravy na al. opatrenia pre činnosť“ navrhnutú Jozefom vo vv. 34nn. Preklady „podľa tvojho rozkazu sa bude riadiť“ a „tvoje ústa bude bozkávať“ nezodpovedajú tu použitej predložkovej väzbe.

1116 Tkanina z jemnej egyptskej bavlny al. ľanu, pozri Exod. 25:4 a 39:28.

1117 Al. „náhrdelník“.

1118 Al. „mu jazdiť“, no súvisí s nasledovným „v… voze“.

1119 Tj. vo voze (al. „kočiari“, ako v kap. 46:29, nie ako „vozy“ v kap. 45:19 a ďalej), ktorý prislúchal druhej najvyššej osobnosti v zemi, hneď po kráľovi.

1120 Podľa niektorých egyptské slovo s významom „skláňajte hlavu al. kolená“; iní tento výraz považujú za hebrejský s významom „kľakať“.

1121 Vo v. 16 v zmysle „kdeže ja, lež Boh“, vo v. 44 „bez tvojho vedomia al. súhlasu al. dovolenia“.

1122 Väčšinou sa považuje za egyptské meno (v LXX sa uvádza v tvare „Psonthompaném“), alebo vari skôr titul, ktorý sa čo do svojho významu vykladá rozlične; podľa niektorých „Boh hovorí a on žije“, podľa iných „Poklad slávneho odpočinku“ al. „Záchranca sveta al. veku“ al. „Udržiavateľ života“. Iní tento výraz odvodzujú z hebrejčiny s významom „Zjavovateľ tajomstiev“.

1123 Mesto v Egypte, neskoršie známe pod gréckym menom Heliopolis, tj. „mesto slnka“, neďaleko terajšej Káhíry. Porov. Jer. 43:13, pozn. 1665.

1124 Tj. „ujal sa svojej vlády nad zemou“.

1125 D. „*bol* pri svojom zastaní“.

1126 Tj. „bohato“, „hojne“ („plnými hrsťami“).

1127 Al. „zhromažďoval *Jozef*“, ďalej obdobne.

1128 Al. „takže“.

1129 Hebr. „Menaššeh“, tj. „pôsobiaci zabudnutie“.

1130 Al. „lopotu“, „trýzeň“, „strasť“, „biedu“, no nie ako vo v. 52.

1131 Tj. „dvojaký plod al. úroda“.

1132 Slová „a skončilo sa“ a „a začalo“ znejú v hebrejčine navzájom podobne („vattikhlénáh“, „vattchilénáh“).

1133 Al. „(celému) Egyptu“, ďalej obdobne.

1134 Množné číslo; vo v. 56 vl. „všetky *miesta* al. *skladištia* al. *sýpky*, v ktorých“, vo v. 57 „všetky zeme prichá-

www.nlosr.sk/biblia

dzali“, jednotné číslo slova „zem“ možno chápať v hromadnom zmysle („celý svet“) alebo v zmysle „každá zem“; v takýchto spojeniach býva sloveso v množnom čísle.

1135 „Predávať zbožie“ a „(na)kupovať zbožie“ je v hebrejčine jedno slovo, sloveso odvodené od výrazu prekladaného „zbožie“ („predávať zbožie“ je tvar tohto slovesa značiaci vl. „dávať kupovať zbožie“, „umožňovať kupovanie zbožia“).

1136 Vl. „hlad (v…) bol[1 48] silný“ (al. „tuhý“, „krušný“).

1137 Al. „v každej“.

1138 Al. „budeme žiť“, ďalej obdobne.

1139 D. „on, ten predávajúci“, tj. „predajca al. predávateľ“.

1140 Vl. „sa voči nim pretvaroval“ (al. „správal cudzo“), no je to tvar toho istého slovesa ako „spoznal“ vyššie; znenie v texte je pokusom o čo najužšie priblíženie sa k pôvodine čo do gramatického tvaru aj príbuznosti výrazov. Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.

1141 Al. „prísne“, „drsne“, „stroho“, vl. „tvrdé (atď.) *veci* al. *reči*“. Pozri kap. 49:7[1326].

1142 Tj. „zistiť neopevnené miesta“.

1143 Tu v zmysle ako v texte („takto“, „týmto spôsobom“).

1144 Al. „*ako že* faraón žije“.

1145 Tj. „iba keď príde“, al. „pod podmienkou príchodu“.

1146 Vl. „zhromaždil ich“.

1147 Al. „sputnaní“, ako vo v. 19, kde sa lepšie pozdáva toto znenie vzhľadom na v. 24. Kap. 39:20 a ďalej obdobne; to isté sloveso je aj v kap. 46:29 a 49:11.

1148 V stavovom zmysle, al. „budú sa ukazovať pravdivými“, súvisí s „pravda“ vo v. 16.

1149 Al. „pykáme pre nášho brata“.

1150 Al. „trýzeň“.

1151 Tu aj „nehoda“ (nie ako vo v. 4), „nepriazeň“, „nepríjemnosť“.

1152 Al. „a tiež“.

1153 Tj. „odišiel na chvíľu“; nesúvisí s „prišiel späť“ nižšie.

1154 Al. „rozplakal sa“.

1155 Tu je „striebro“ v množnom čísle, možno v zmysle „každému jeho striebro“, al. „strieborné mince“. Netýka sa ostatných výskytov slova „peniaze“ v tomto oddiele bez takéhoto označenia.

1156 Vl. „vrecoviny“, ako v kap. 37:34; ďalej obdobne.

1157 D. „ono *bolo*“, tj. „striebro“, ďalej obdobne.

1158 Iný výraz ako „vrece“ vo v. 25 a ďalej.

1159 Vl. „vyšlo“, tj. „vyčerpalo (al. „vyprázdnilo“) sa“, „skončilo“, „bolo v koncoch“.

1160 Al. „vyšla (tj. „odišla od nich“, „opustila ich“) ich odvaha“ (al. „dobrá nálada“, al. tiež „rozum“, „pochop“).

1161 Al. „chvením“, „triaškou“.

1162 Al. „a prejavovali strach“, D. „a báli (al. „chveli“) sa“, zmysel ako v texte. Kap. 43:33 obdobne („prejavovali začudovanie [D. „čudovali sa“] jeden ku druhému“).

1163 D. „všetky *veci* prihodivšie sa im“ (al. „postretšie ich“). Ďalej obdobne.

1164 Tj. „*vy*dával“.

1165 Al. „robil nás sťaby vyzvedačmi“, „zaobchodil s nami ako s vyzvedačmi“.

1166 D. „vyzvedačov (tj. „prezeračov“, „preskúmavačov“) tej zeme“.

1167 Vl. „budete brať“, zmysel ako v texte.

1168 Al. „prišli (vl. „*do*stali sa“) na mňa“.

1169 Tu v zmysle „spustíte“, „spôsobíte zostúpenie“, „dostanete nadol“. Ďalej obdobne.

1170 Al. „so zármutkom“, al. možno aj „zármutkom“ v príčinnom zmysle. Ďalej obdobne.

1171 D. „dôrazným vyhlásením“ (v. 3), „vypytovaním“, „vedením“ (v. 7).

1172 D. „prepúšťajúci (*ho*)“, zmysel ako v texte.

1173 D. „či“, ako vo v. 7.

1174 Väzba ako v kap. 19:12 a ďalej[500], no tu je slovo „patrí“ (D. „je“, vl. „jesto“, iný výraz ako v kap. 13:5[370]), v texte. Kap. 33:9 a ďalej obdobne, niekde aj v zápornom zmysle, kde je v hebrejskom texte výraz značiaci „nieto“; tak v kap. 11:30 (D. „nebolo jej“, 3. pád) a ďalej.

1175 Iné sloveso ako v kap. 9:5 a ďalej[284], no v takejto súvislosti obdobného významu.

1176 D. „boli toto dvakrát“ (al. „tento druhý raz“).

1177 Vl. „z oslavnej piesne“, „chválospevu“, tj. „z toho, čo je slávou“, „z výkvetu“; podľa iných „zo žatvy“, vl. „zo zožatého al. odrezaného“, ako plodonosná al. kvetnatá vetva. Porov. príbuzný výraz v Num. 13:23, pozn. 497.

1178 Al. „toto: v svoje nádoby naberte a tomu mužovi darom nadol zaneste z najlepšieho výnosu zeme“.

1179 Podaktorí sa nazdávajú, že ide o vlašské al. iné orechy.

1180 Tu tiež „svojou rukou“.

1181 V hebrejčine množné číslo, lebo tento výraz vl. značí „vnútorné city“, ako vo v. 30 (ešte doslovnejšie „vnútornosti“); no zároveň tu má množné číslo zosilňujúci význam („veľké al. srdečné zľutovanie“). Iný výraz ako v kap. 19:16.

1182 Al. „som“, „som bol“.

1183 D. „tento“.

1184 Vl. „dobytča“, no výraz súvisí s predošlým „zakoľ“, značí teda „dobytča určené na zaklanie“. Znenie v texte je pokusom zachovať aj v preklade príbuznosť výrazov, ktorá možno aj tu má zosilňujúci význam („zakol pekný kus dobytka“).

1185 D. „na začiatku“.

1186 Al. „nevoľníkov, aj naše osly“.

1187 Výraz úctivej prosby, iný ako v kap. 12:11 a inde[360]. Vyskytuje sa vždy v spojení s oslovením „môj pane“ („Pane“).

1188 D. „zostúpením sme na začiatku zostúpili“.

1189 Al. „do hostinca a otvorili sme svoje mechy, stalo sa (al. „ukázalo sa“, „vyšlo najavo“), že“.

1190 Al. „podľa svojej váhy“, tj. „v svojej plnej hodnote“, „do posledného haliera“.

1191 Tj. „než Jozef na poludnie prišiel“, ďalej obdobne.

1192 D. „spýtal sa na nich, na pokoj“ (al. „dobrobyt“), „či *má* pokoj (al. „dobrobyt“) váš starý otec“ (v. 27), „otcovi, pokoj“ (al. „dobrobyt“, v. 28), porov. kap. 37:14[978].

www.milosrdnik.eu

1193 Al. „tento“.
1194 Al. „milostivý“, „naklonený“, porov. kap. 6:8[200].
1195 Vl. „vnútornej (tj. „súkromnej“, nesúvisí s „vnútorné city“ vyššie) izby“.
1196 Al. „nesmú“, „Egypťanom neslobodno“.
1197 Odvodené od „mladší“ vyššie[513] („nižšieho postavenia“, „malosti“).
1198 Al. „dary“, „príspevky“, ďalej obdobne, súvisí s „nosil*i*“ na začiatku verša („prínosy“), tam teda možno „hojné al. vybrané porcie“.
1199 Al. azda „nosil (potom asi skôr „dával nosiť“) k nim *Jozef* porcie z blízkosti svojej“.
1200 Al. „hodovali“.
1201 Tu azda aj „vyšli *za* mesto“.
1202 D. „v čom“ („v čom *býva to, čo* píja“, porov. kap. 39:14, 17[1045]), al. „čím“ („čo používa na pitie“); „z neho“ nižšie obdobne.
1203 D. „veštením“.
1204 Al. „pán vyslovuje slová (al. „veci“) ako tieto“, „konania veci ako táto“.
1205 Týchto miest sa netýka predošlá[89] poznámka.
1206 Al. „slobodní“, „prostí obvinenia“.
1207 Vl. „veští“, ako vo v. 5, tu zmysel ako v texte (v. 15), „pánovi budeme vravieť“, „čo budeme hovoriť“, „čím sa budeme obhajovať“ (v. 16), „ako budem vystupovať“ , „aby som nehľadel“ (v. 34). Kap. 43:7 a ďalej obdobne.
1208 Vl. „preukázať ako spravodliví“.
1209 Tj. „hľa, tu sme“, porov. kap. 22:1 a ďalej[566].
1210 D. „tohto“.
1211 Vl. „vyšiel“.
1212 D. „v zlom“, v. 34 obdobne.
1213 D. „v jeho žití“ („vpletené v jeho žitie“); pozri 1 Sam. 18:1, pozn. 726.
1214 Vl. „a za jeho uvidenia“, pozri v. 30[365].
1215 Tj. „dostal ho al. povolenie vziať ho so sebou“, al. „si ho vyžiadal z blízkosti svojho otca tak (al. „pod podmienkou“), že“.
1216 Vl. „každého muža“, ďalej obdobne.
1217 D. „A pri Jozefovom dávaní sa“.
1218 D. „nezastalo“, ako v kap. 28:13, tj. „neostalo stáť“, no nesúvisí so „stojacich“ tu vyššie. V. 9 obdobne („nezostávaš“, tj. „tam, kde si“, vl. „nestojíš“).
1219 D. „*vy*dal svoj hlas v plači“.
1220 Al. „načúval(i)“[48].
1221 Tj. „jeho výrokom“; vl. „z neho“, obdobne ako v kap. 27:46[725], teda D. „od (al. „z“) jeho tváre“, takže možno aj „náhlou zmenou výrazu jeho tváre“.
1222 Vyjadruje úžas aj zdesenie.
1223 Al. „trápiť“, súvisí s výrazom v kap. 3:16[110].
1224 Tu značí aj „nevôľu“, „rozhorčenie“, všetko v zmysle „voči sebe samým al. navzájom“.
1225 Tu možno aj v zmysle „pred vašimi očami“, „očividne“, „aby ste to jasne videli“. Porov. kap. 6:11[203].
1226 D. „toto“, tj. „tohto času“.
1227 Tu aj „zachovať“, „uchovať“ (nesúvisí so „zachovať“ nižšie), „ponechať“.
1228 Al. „únikom“[849], „na veľké vyslobodenie“ (al. „únik“).
1229 D. „A teraz“, zmysel ako v texte. Kap. 31:28 obdobne.
1230 Al. „lebo *to bol*“.
1231 Al. „môžeš[74] sa usídliť“.
1232 Al. „budeš *mať* blízko ku mne.
1233 Tu aj „vyhlásiť“, „ohlásiť“.
1234 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
1235 D. „A ten hlas“.
1236 Prostý 1. al. 4. pád tu možno chápať v zmysle „čo sa týkalo domu“, al. možno „správu o tom si vypočul dom“.
1237 Vl. „zaťažte“, iný výraz ako v kap. 42:25 aj ako v kap. 44:13.
1238 Al. „úžitok“, „radosť“, „krásu“, „zdar“, „výkvet“, vl. „dobré“, „dobrotu“, ďalej obdobne.
1239 Výraz značiaci v prenesenom zmysle to, čo je v čomkoľvek najlepšie, tu teda „najlepšie plodiny“.
1240 D. „tebe sa rozkázalo“, no zmysel je skôr ako v texte („si poverený rozkázať im“); v takomto zmysle prekladajú na tomto mieste aj LXX.
1241 Tj. „na voz“; tiež „privezte“, v kap. 46:5 „odviezli… vo vozoch“. Pozri v. 27 a kap. 46:5[1251].
1242 Tj. „domácim zariadením, ktoré v zemi Kenáan zanecháte“.
1243 Vl. „nelutuje vaše veci“ (v. 20); „nesúcich“, ako nižšie (v. 23); „sa báť zostúpiť“ (kap 46:3); opisy v texte sú v záujme uchovania predložkových väzieb, nasledujúcich po slovesách, v preklade.
1244 Al. „*bude patriť*“.
1245 D. „výmeny (al. „striedania“) šatstva“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
1246 D. „podľa tohto“, tj. „súpisu“, „ako nasleduje“.
1247 Možno v zmysle „najlepších vecí z bohatstva“.
1248 Al. možno „totiž“, „to jest“.
1249 Vl. „triasť“, „chvieť“, či už hnevom al. rozčúlením alebo z inej príčiny (nepokojom, strachom). Porov. v. 5[1224].
1250 Vl. „stuhlo“, „stŕplo“, „znecitlivelo“.
1251 Tu a ďalej v takomto zmysle.
1252 Ako „povedal“ nižšie.
1253 D. „vystúpením“.
1254 Al. „prišlých“.
1255 Tj. „duší k Jákóbovi patriacich a s ním ako s hlavou rodiny prichádzajúcich“, „Jákóbových ľudí prichádzajúcich“.
1256 Vl. „vyšlých“ (al. „vychádzajúcich“), nesúvisí s „prichádzajúcich“ vyššie.
1257 LXX, a podľa nich aj Štefan v Skut. 7:14, uvádzajú počet „sedemdesiat dva“.
1258 Vl. „poučenie“, „ukázanie“, tj. „cesty“.
1259 Al. „pristrojil“.
1260 D. „ešte“, „opäť“, tj. „znova a znova“.
1261 Vl. „Tentoraz“.
1262 Al. „nech umieram“.
1263 Al. „lebo“, „pretože“.
1264 D. „lebo sú muži stáda“, v. 34 obdobne.
1265 Al. „činnosťou“, vl. „vašimi činmi“, al. možno „vašimi činnosťami“, tj. „činnosťou každého z vás“. Obdobne aj „našej mladosti“ vo v. 34.

www.nlosr.sk.eu

1266 Al. „aby ste mohli bývať“, kap. 47:4 obdobne.
1267 Al. „ošklivosťou“, „ohavnosťou“; vl. „lebo každý… dobytka *je* predmetom ošklivosti Egypťanov“.
1268 Al. „zdatní“, „statoční“, „súci“, D. „muži schopnosti“ ať. Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
1269 Iné sloveso ako „predstavil“ vo v. 2.
1270 D. „ako čo“.
1271 Tj. „počet dní“, inak azda „nevyrovnali sa dňom“.
1272 Al. „miery“, „potreby“, D. „úst“, tj. „potreby úst podľa ich počtu“.
1273 Al. „bola vyčerpaná al. ochabnutá al. unavená“.
1274 Sloveso ako „kupovať zbožie“ v kap. 41:57 a ďalej[1135].
1275 Al. „boli spotrebované“ (al. „utratené“, „vyčerpané“, nie ako vo v. 13[1273]), „skončili“, ako na začiatku v. 18.
1276 Al. „naproti tebe“, „pred tebou“, no nie ako vo vv. 18n.
1277 Týchto miest sa predošlá[333] poznámka netýka.
1278 Al. „stádo“, no potom v hromadnom zmysle („súhrn všetkých stád, o ktoré išlo“).
1279 Vl. „ak“, ako vo v. 16.
1280 Al. „mrieť“, ako vo v. 15, tu som zvolil tento výraz vzhľadom na predošlé „pôda“.
1281 Iný výraz ako vyššie, vyskytuje sa v SZ len tu a u Ezek. 16:43.
1282 Vl. „ruky“, zmysel ako v texte.
1283 Ako „vyhradený podiel“ vo v. 22.
1284 Al. „na pôdu Egypta“, tj. sťaby „uložil to pôde Egypta za povinnosť“.
1285 Tu zrejme v zmysle „Isráél a jeho rodina“, vlastne už začiatok „Isráéla“ ako národa. Obdobne „v Isráélovi“ už aj v kap. 34:7 i ďalej, v kap. 49:7 aj „v Jákóbovi“. Porov. kap. 32:10[852].
1286 Hebr. 11:21 cituje podľa LXX, ktorí namiesto „mittáh“ („lôžko“) čítali „matteh“ („palica“, „berla“, „žezlo“); potom im „záhlavie“ vyššie značilo „vrcholec“, „vrchný koniec“ palice.
1287 D. „posilnil sa“.
1288 Tu, pravda, skôr v zmysle „hľa, *som to* ja“. Porov. kap. 17:4[443].
1289 Al. „si splodil“.
1290 Al. „svojom“.
1291 Al. „otupené“, vl. „otažené“.
1292 Al. „nečakal“, „nemyslel“, vl. „nesúdil“ („neusudzoval“).
1293 Al. „ukázal“.
1294 Tu možno aj „spomedzi“.
1295 Al. „preplietol“, „preložil“, no nesúvisí s „položil“ vyššie; inak, podľa druhého významu tu použitého slovesného kmeňa, „zaviedol (al. „položil“) múdro“ (al. „uvážene“, „chápavo“).
1296 Al. „pásol“ (v. 15), „vyslobodzoval“ (vl. „vykupuje“, „vykupoval“, v. 16).
1297 Vl. „trvania“.
1298 Vl. „volá“, „nazýva“, „menuje“, no nesúvisí s nasledovným „meno“.
1299 Značí alebo „zem Kenáan“ alebo „zem“ v zmysle celého sveta, pozri Mat. 5:5.
1300 Súvisí v hebrejčine so slovom „ryba“ a vyvoláva teda predstavu nesmierneho množstva rybacieho poteru.
1301 Al. „odsunutie“, „odvrátenie“, „odstavenie“, „premiestnenie“, „prenesenie“, „preloženie“, no nesúvisí s „položil“ ani s „prekrížil“ vo v. 14, ani s „polož“ vo v. 18. Tvary toho istého slovesa sú v kap. 8:13 a ďalej.
1302 Vl. „plnosťou“, tj. „plným počtom“, porov. Rim. 11:25.
1303 Al. „Tebou“.
1304 Tu v zmysle „dal Efrájimovi prednosť pred Menašéom“.
1305 D. „tebe nad tvojich bratov“.
1306 Vl. „jedno plece“, tj. „chrbát vrchu“, hebr. „šechem“, zároveň poukaz aj na mesto Šechem, pozri kap. 33:18.
1307 Tj. „vybojoval“.
1308 Al. „zavolal k svojim synom“, kap. 3:9 a ďalej obdobne.
1309 Al. „čujte“, „počujte“, na oboch miestach to isté sloveso.
1310 Vl. „začiatok“.
1311 Al. „životnej (tj. „mužnej plodiacej“) sily“ (nie ako „sila“ vyššie).
1312 Al. „vynikajúcosť“, „prednosť“; (vl. „nadbytok“, „prebytok“) sloveso vo v. 4 obdobne („dôjsť výbornosti al. prednosti“). Nesúvisí s „vynikli“ vo v. 26.
1313 Al. „vyvýšenosti“, „povznesenia“[139], „vznešenosti“[589].
1314 Al. „odvahy“, „smelosti“, „sily“, no nie ako „sila“ ani ako „mužnosti“ vyššie. Tenže výraz je vo v. 7 v odlišnom zmysle („bezohľadný“, „násilný“, no nie ako vo v. 5[1319]).
1315 Al. „bublanie“, „klokotanie“, tj. „búrlivosť“, „prudkosť“, „dravosť“, „bujnosť“, poukazuje na neskrotnosť vášne al. telesnej žiadostivosti; al. tiež „spupnosť“, „nadutosť“, „svojvôľa“, „roztopašť“.
1316 Tj. „vriaca voda“.
1317 Al. „poškvrnenia“, „znečistenia“, „prestúpenia al. porušenia *príkazu* al. *zásady svätosti*“ vl. „vtedy si *ho* (tj. „*ležisko*“) znesvätil“ ať., v texte opis s ohľadom na to, že predmet slovesa nie je uvedený.
1318 Al. „zbrane“; význam tohto slova, ktoré sa v SZ vyskytuje jedine tu, je nejasný; podľa podaktorých „úklady“, „nástrahy“.
1319 Al. „krivdy“, „ukrutnosti“.
1320 Al. „tajnosť“, „tajnú radu“.
1321 Al. „sláva“, pozri Žalm 7:5.
1322 Vl. „v ich zídení“, tj. „s nimi v ich zídení“.
1323 D. „muža“, „býka“, tu v hromadnom zmysle ako v texte.
1324 Al. „záľube“; nie ako vo v. 4[1315].
1325 Podaktorí prekladajú „zbúrali múr“.
1326 Al. „prísna“, „drsná“, „strohá“. Tvar toho istého slovesa („byť tvrdý“ ať.) je aj v kap. 35:16n.
1327 Vl. „mača“, „šteňa“.
1328 Al. „ľahol“, „položil sa“, „leží“, ďalej obdobne; iný výraz ako nižšie, ale v podstate rovnakého významu.
1329 Al. „leží vystretý“, kap. 4:7 a ďalej obdobne.

www.mlosbavk.eu

1330 Al. „lev“, no nie ako vyššie; tiež „ako lev, áno, ako lev“.
1331 Vl. „stavať *na nohy*“, „pohýnať vstať“.
1332 Tu v zmysle „nebude odstráňované“, „nebude sa pomíňať“.
1333 Tj. azda „z jeho lona“.
1334 Al. „berla“.
1335 Al. „panovníka“, „vládcu“, vl. „jeho nôh *to, čo je* ustanovené“, al. možno „*ten, ktorý je* ustanovený“, tj. „zákonodarca“, „panovník“, „vládca“; súvisí s výrazom v kap. 47:26[1283]. Tu je zmysel najskôr ako v texte, pozri Num. 21:18, pozn. 808 a 809.
1336 Hebr. „Šílóh“, výraz neistého významu; vykladá sa spravidla v zmysle „nositeľ pokoja al. odpočinku al. blahobytu“, no staré preklady sú zrejme vypracované podľa znenia „Šelló(h)“, tj. „ten, komu *ona* (tj. „*palica* al. *berla*“) *patrí*“, porov. Ezek. 21:27. Iní chápu tento výraz ako meno miesta, kde neskoršie bol umiestený stan svedectva.
1337 Tj. „jemu budú poslušné (al., podľa niektorých, „k nemu sa pripoja al. zhromaždia“) národnosti“.
1338 Al. „vyperie“; inak „Šíló, a jemu… národností; priviažuc svoje… réve, vypral“ (al. „vyperie“).
1339 Al. „závoj“, „pláštenku“.
1340 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu; prekladá sa rozlične („červené“, „kalné“, „veselé“, „jasné“, „radostné“, „osviežené“, „divé“).
1341 Al. „najzadnejšia končina“, vl. „strana“. Porov. Exod. 26:22 a ďalej, pozn. 917.
1342 Al. „ovčincami“, no význam tohto výrazu, ktorý sa v SZ vyskytuje len tu a v Sud. 5:16, je nie celkom jasný; podľa niektorých ide o „bremená“ al. „sedlové kapsy“ (porov. „nosenie“ vo v. 15), podľa iných o „ohniská“ al. „hromady popola“.
1343 Vl. „odpočinok“, výraz príbuzný slovu v kap. 8:9[261], a všeobecne v podstate toho istého významu, tu zmysel ako v texte („spokojný al. pohodlný život“).
1344 Al. vari „uhoľ (ako „odbočiť“ v kap. 38:1) svojím plecom“.
1345 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
1346 Al. možno „škvrnitá“.
1347 Al. „hradskej“.
1348 Vl. „päty“ (v. 17), „pätu“ (v. 19, nesúvisí s menom Gád).
1349 Al. „pospiatky“ , ako v kap. 9:23.
1350 Al. „dychtivo čakám“.
1351 Al. „vyslobodenie“.
1352 Al. „premáhať“.
1353 Obidva tieto výrazy („vojensky […] bude prepadať“ je v hebrejčine jediné slovo) súvisia v pôvodine s menom Gád, pozri kap. 30:11[768 769].
1354 Al. „čata vojska“, al. „banda záškodníkov“, takže tiež „záškodnícky ho bude prepadať banda záškodníkov“.
1355 Al. „*ale* nakoniec bude vojensky víťazí (al. „*ich* vojensky prepadať“) on“.
1356 Al. „Od“, „Z“, no nazdám sa, že vetnej súvislosti najlepšie vyhovuje znenie v texte. Porov. kap. 3:3[91].
1357 Al. „*pod*ávať“, „*vy*dávať“ , „prinášať“ (v. 20), „*vy*dávajúci“, „vynášajúci“ (v. 21).
1358 Vl.[544] „ten, *ktorý pod*áva“, tvar mužského rodu (súvisí s „Naftálí“, nie s „jelenica“).
1359 D. „syn plodného *stromu*“, al. „plodný syn“.
1360 D. „dcéry“.
1361 D. „páni[400] šípov“.
1362 Al. „nepriateľsky s ním zaobišli“.
1363 Nesúvisí s „lukostrelci“ vo v. 23 vyššie.
1364 Vl. „v pevnosti“, tj. „odolnosti“, „stálosti“.
1365 Al. „obratnosť“, „pružnosť“, „ohybnosť“, al. „sú hybké“ atď.
1366 Al. „prevýšili“, znenie v texte uchováva v preklade zmysel hebrejskej predložkovej väzby (možno takmer „zvíťazili nad“, „premohli“).
1367 Al. „rodičov“, „roditeľov“, „ploditeľov“.
1368 Al. „túžby“, „žiadúce veci“, ako „túžbou“ v kap. 3:6; podľa iných „po hranice“.
1369 Iný výraz ako v kap. 8:5[255]; al. „budú *patriť* hlave… a temenu“, „budú pre (al. „budú sa *do*stávať na“) hlavu… a temeno“.
1370 Al. „oddeleného“.
1371 Al. „korunovaného *vprostred*“, pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
1372 Iný výraz ako v kap. 25:16 a ďalej[656], odvodený od kmeňa značiaceho „rozvetvovať sa“, vyjadruje teda pojem „vetvy“, „konára“; značí tiež „palicu“, „berlu“, ako „žezlo“ vo v. 10.
1373 Vl. „Ja som pripájaný“ (kap. 49:29), „ja *som* mŕtvy“ (kap. 50:5, 24, porov. kap. 20:3, pozn. 523), tj. „dochádza k tomu“. Ďalej obdobne.
1374 Sloveso ako „pripojený“ nižšie.
1375 Tj. „vyčkali s jeho pohrebom“, ďalej obdobne; porov. kap. 29:27[753].
1376 Nesúvisí s „drobotinu“ vyššie.
1377 Výraz príbuzný slovu „kočiar“ v kap. 46:29 a rovnakého významu, jednotné číslo tu značí „húf al. sprievod kočov“, ale nasledovné „rajtári“ je v množnom čísle.
1378 Tj. „jazdci na koňoch“, oproti výrazu „jazdec“ v kap. 49:17, ktorý síce tiež môže značiť, a tam asi aj značí, „jazdca na koni“, ale súvisí s „kočе“ tu vyššie a zahŕňa v svojom význame aj pojem „jazdca na voze“.
1379 Al., vo v. 9, „veľkolepý“, „veľkolepým dojmom pôsobiaci“. vl. „ťažký“, azda aj v zmysle „vážny“, „úctu budiaci“. Ten istý výraz je vo vv. 10n. v zmysle ako v texte.
1380 Al. „nariekať veľkým a veľmi“.
1381 Tj. „Jozef“, al. „usporiadalí za jeho“.
1382 Al. „usporiadal(*i*)… smútočný obrad“, ďalej obdobne.
1383 Tj. „smútok Egypťanov“.
1384 Tu azda v takomto zmysle.
1385 D. „a oplatením“ (al. „vrátením“).
1386 D. „odkázali (sloveso ako „prikázal“ nižšie, tu v takomto význame) k Jozefovi výrokom“.
1387 Al. „veď odpusť“, „odpusť predsa“, výraz úctivej prosby, iný ako nasledovné „prosím(e)“ aj ako v kap. 43:20[1187].

www.mlissbotikeu

1388 Al. „že“.
1389 D. „lebo“, „veď“.
1390 D. „teraz“.
1391 Tj. „uvidel Efrájimovi *patriace* deti“.
1392 D. „staraním sa“[1101 1393].

1393 Tu v takomto zmysle, pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
1394 D. „ktorú (tj. „čo do ktorej“, „o ktorej“)... odprisahal“.
1395 Al. „skriňu“, „truhlicu“, iný výraz ako v kap. 6:14 a ďalej[210].

www.milos-pavlik.eu

DRUHÁ KNIHA MOJŽIŠOVA (EXODUS)

A toto[1] *sú* mená synov Isráéla, ktorí[196]
prišli do Egypta; s Jákóbom; každý
prišiel so svojím domom[2]: (2)Reúvén,
Šimeón, Léví a Júdá, (3)Jissáschár, Ze-
vulún a Benjámín, (4)Dán a Naftálí, Gád
a Ášér. (5)A všetkých duší pochádzajú-
cich[3] *z* bedra[1014] Jákóba bolo[7 12] sedemde-
siat duší; a Jozef bol[7 12] v Egypte.
(6)I umrel Jozef a všetci jeho bratia
a celé ono pokolenie.
(7)A synovia Isráéla sa rozplodili[4]
a rozrojili[5] a rozmnožili a zmohutneli[6]
v hojnosť hojnosti, a zem ich bola plná[7].
(8)I povstal nad Egyptom nový kráľ,
ktorý Jozefa nepoznal[7]; (9)i povedal
k svojmu ľudu: Hľa, ľud detí[86] Isráéla *je*
mnohý[8] a mocnejší[6] od nás; (10)nože sa[9],
počínajme si[10 36] voči nemu výmyselne[11],
aby sa nemnožil, takže[13] by sa stalo[12], keď
budú nadchodiť vojny[277 447], žeby[13] sa aj on
pridal k nenávidiacim nás a vojny sa zú-
častnil[14] proti nám a vystúpil[15] zo zeme.
(11)I ustanovili[16] nad ním vedúcich[17] ro-
bôt[18] za účelom jeho utláčania[19] ich nú-
tenými prácami[20]; i vybudoval faraónovi
mestá skladísk, Pithóm a Raamsés.
(12)A*le* podľa *toho,* ako ho utláčali[19], tak
sa množil a tak sa rozmáhal[21], i pociťo-
vali[7] z[22] detí[86] Isráéla hrôzu[23]. (13)a Egyp-
ťania deti[86] Isráéla nemilosrdne[24] nútili[7]
k nevoľníckej práci[25] (14)a strpčovali[7] ich
život[26] ťažkou[27] nevoľníckou prácou[28]
v hline[29] a pri[30] tehlách a všemožnými[31]
nevoľníckymi prácami[28] v poli; všetky ich
nevoľnícke práce[28], v ktorých nevoľnícky
pracovali[7 25], *sa vyžadovali* nemilosrdne[24].
(15)A kráľ Egypta povedal k pôrodným
babám, Hebrejkám[32], *z* ktorých jednej
meno *bolo* Šifrá a meno druhej Púá,
(16)áno[13], povedal: Pri vašom pomáhaní
k pôrodu Hebrejkám[32], keď[13] budete po-
zerať na stolicu[33] – ak to[34] *bude* syn, po-
tom[13] ho musíte[94] usmrtiť, a ak to[35] *bude*
dcéra, potom[13] nech žije[7 10]. (17)A*le* tie pô-
rodné baby sa báli[7 516] Boha a nekonali[7 36]
podľa *toho,* čo k nim kráľ Egypta pre-
hovoril, a nechávali[7] dietky[37] nažive;
(18)a kráľ Egypta tie pôrodné baby povo-
lal[38] a povedal im: Prečo ste spravili[36] túto
vec, že[13] ste dietky[37] nechávali[7] nažive?
(19)A pôrodné baby k faraónovi pove-
dali: Lebo Hebrejky[32] *sú* nie ako egyptské
ženy, lebo *sú* ony zdatné[39] – skôr ako
k nim pôrodná baba môže[94] prísť, *už* a*j*
porodia. (20)A Boh tým pôrodným ba-
bám urobil dobre; a ľud sa rozmnožil,
i zmohutneli[6] veľmi; (21)a pretože sa tie
pôrodné baby báli[7 516] Boha, stalo sa[12], že[13]
im zriadil[36] domy. (22)A faraón všetkému
svojmu ľudu rozkázal výrokom: Každého
narodeného syna – budete[10] ho hádzať do
rieky[40], a každú dcéru budete[10] nechávať
nažive.

2 I pobral sa muž[78] z domu Lévího
a pojal dcéru Lévího (2)a tá žena
otehotnela a porodila syna a zistila[41] *na*
ňom, že *je* on pekný[42], i skrývala[7] ho *po*[43]
tri *mesiace; (3)a keď ho ďalej skrývať
nedokázala, vzala[44] pre neho[45] schránku[46]
zo šariny[47] a vymazala ju mazom[48] a dech-
tom[49] a položila[16] v ňu dieťa[37] a položila[16]
v tŕstie[50] na pokraji[222] rieky[40], (4)a obďa-
leč[51] sa postavila jeho sestra prezvedieť,
čo sa s ním[589] bude robiť. (5)I zostúpila
k rieke[40] dcéra faraóna umývať[52] sa a po-
zdĺž[53] rieky[40] chodili jej dievky[54]; i uvidela
vprostred tŕstia[50] tú schránku[46] a po-
slala svoju služobnú, a*by* ju priniesla[55],
(6)a otvorila, i uvidela ho, to dieťa[37],
a hľa, chlapec plakal, i zľutovala sa nad
ním a povedala: Toto je z dietok[37] Heb-
rejov[32]. (7)A jeho sestra k dcére faraóna
povedala: Či mám[94] ísť, nech[13] ti zavo-
lám dojčiacu ženu z Hebrejok[32], a*by* ti to
dieťa[37] dojčila? (8)A dcéra faraóna jej po-
vedala: Choď. A dievča[56] odišlo a zavolalo
mať toho dieťaťa[37] (9)a dcéra faraóna jej
povedala: Odnes toto dieťa[37] a oddojč mi
ho a ja ti budem dávať[57] mzdu. A tá žena
dieťa[37] vzala a oddojčila ho; (10)a keď
dieťa[37] vyrástlo, zaviedla[44] ho *k* dcére fa-
raóna a stal sa[12] jej[58] synom[59], a jeho meno
nazvala Mojžiš[60] a povedala: Lebo som ho
vytiahla z vôd.

www.biblia.sk

(11)A v oných dňoch, keď[13] Mojžiš bol
vyrástol, sa stalo[12 44], že[13] vyšiel k svojim
bratom, i pozrel[61] na ich nútené práce[20];
a uvidel Egypťana[62], že Hebreja[32 62], jed-
ného z jeho bratov, bije[63 64]. (12)I obzrel[230]
sa sem aj ta[65], a keď uvidel, že nikoho[66]
niet, skolil[44 63] toho Egypťana[62] a zahra-
bal[67] ho v piesku. (13)A v druhý deň vy-
šiel, a hľa, dvaja hebrejskí[32] muži[62] ruvúci
sa[710]; i povedal vinníkovi[68]: Prečo svojho
druha[69] biješ[63]? (14)I povedal: Kto ťa nad
nami ustanovil[16] veliteľom[17 59 62] a sud-
com[545]? Či ma ty zamýšľaš[70] zabiť, ako si
zabil toho Egypťana? I zľakol sa Mojžiš
a povedal *si*[70]: Tá vec je isto známa[7].
(15)A túto vec[71] počul faraón a chcel[7 72]
Mojžiša zabiť, a*le* Mojžiš pred tvárou[73] fa-
raóna zutekal a usídlil sa v zemi Midjána;
i usadol[74] pri studni. (16)A kňaz Midjána
mal[75] sedem dcér, i prišli a načreli *vody*
a naplnili žľaby napojiť drobný dobytok
svojho otca. (17)I prišli pastieri a odoh-
nali ich, a*le* Mojžiš vstal a pomohol im[76]
a ich drobný dobytok napojil. (18)A keď
prišli k Reúélovi, svojmu otcovi, pove-
dal[44]: Čože ste dnes *tak* zavčasu prišli[77]?
(19)I povedali: Akýsi Egypťan[78] nás vy-
prostil z ruky pastierov a aj nám ochotne
načrel[79] *vody* a napojil drobný dobytok.
(20)A povedal svojim dcéram: A kde *je*
on? Prečo toto, *že* ste toho muža opus-
tili? Povolajte[38 80] ho, nech[13] môže[94] zajesť
chleba[81]. (21)A Mojžiš pristal ostať s tým
mužom; i dal Mojžišovi Cippóru, svoju
dcéru, (22)a porodila syna, i nazval jeho
meno Géršóm[82], lebo povedal: Stal som
sa[12] návštevníkom[83] v cudzej[84] zemi.

(23)A za oných mnohých dní[85] sa sta-
lo[12], že[13] kráľ Egypta umrel a deti[86] Isráéla
sa z *príčiny* nevoľníckej práce[28] dali vzdy-
chať a úpieť, a ich volanie o pomoc vy-
stúpilo[15] z[87] nevoľníckej práce[28] k Bohu
(24)a Boh ich stonanie počul, i pripome-
nul si Boh svoju zmluvu s Abráhámom,
s Isákom a s Jákóbom; (25)i pozrel Boh
na deti[86] Isráéla – a Boh *ich* vzal na vedo-
mie[88].

3 A Mojžiš pásol[7] drobný dobytok
Jithróa, svojho tesťa, kňaza Mid-
jána; i zahnal drobný dobytok za pus-
tinu a prišiel k Božiemu vrchu Chó-
rév. (2)I ukázal sa mu v plameni ohňa
sprostred kra[89] Anjel[90] Hospodina; i po-
zrel, a[91] hľa, ker[89] horiaci[736] ohňom, a*le* ten
ker[89] nebol strávený[740]. (3)A Mojžiš *si* po-
vedal[70]: Nuž, musím[94] zabočiť[92 93], nech[13]
vidím toto veľké videnie, prečo ten ker[89]
nemôže[94] zhorieť[736]. (4)A Hospodin uvi-
del, že zabočil[93] pozrieť[61], i zavolal Boh na
neho[95] sprostred kra[89] a povedal: Mojžiš,
Mojžiš! I povedal: Hľa, ja[96]. (5)A povedal:
Nech sa sem nepribližuješ[10 741]; zobuj svoje
sandále zo[97] svojich nôh, lebo miesto[98],
na ktorom ty stojíš, – ono *je* svätou pôdou[99 1213]. (6)A povedal: Ja *som* Boh tvojho
otca, Boh Abráháma, Boh Isáka a Boh Já-
kóba. A Mojžiš skryl svoju tvár, lebo do-
stal strach pred dívaním sa[73 100] na Boha[95].
(7)A Hospodin povedal: Veru[101] som uvi-
del biedu[102] môjho ľudu, ktorý *je* v Egypte,
a počul som ich krik z príčiny[22] jeho po-
honičov[103], lebo poznám[7] jeho bolesti[104],
(8)i zostúpil som vyprostiť ho z ruky
Egypťanov a dať mu vystúpiť[15] z onej
zeme do zeme dobrej a priestrannej, do
zeme pretekajúcej[1152] mliekom a medom,
do miesta[98] Kenaaního a Chittího a Emó-
rího a Perizzího a Chivvího a Jevúsího[105].
(9)A teraz, hľa, došiel krik detí[86] Isráéla
ku mne, a tiež som uvidel útisk[106], ktorým
ich Egypťania utískajú[106]; (10)teraz teda[107]
poď, nech[13] ťa môžem[94] poslať k faraónovi,
a vyveď[252] môj ľud, deti[86] Isráéla, z Egypta.
(11)A Mojžiš k Bohu povedal: Kto *som* ja,
že mám[94] ísť k faraónovi a že mám[94] vy-
viesť[252] deti[86] Isráéla z Egypta? (12)I po-
vedal: Veď budem s tebou, a toto ti *bude*
znamením, že som ťa poslal ja: keď vy-
vedieš[252] ľud[108] z Egypta, budete na tomto
vrchu obsluhovať[109 661] Boha. (13)A Mojžiš
k Bohu povedal: Hľa, keď ja prídem k de-
ťom[86] Isráéla a budem im vravieť: poslal
ma k vám Boh vašich otcov, povedia[44]
mi: čo je jeho menom[110]? čo k nim mám[94]
povedať? (14)A Boh k Mojžišovi povedal:
Som[111], kým[112] Som[111]; a povedal: Takto mu-
síš[94] povedať deťom[86] Isráéla: poslal ma
k vám Som[111].

(15)A ešte Boh k Mojžišovi povedal:
Takto musíš[94] povedať k deťom[86] Isráéla:
Poslal ma k vám Hospodin, Boh vašich
otcov, Boh Abráháma, Boh Isáka a Boh
Jákóba; toto *je* navždy[113] moje meno
a toto *je* pripomienka mňa[114] všetkým

www.biblia-zamkna.sk

pokoleniam[115]. (16)Choď a zhromaždi[801]
starších Isráéla a povedz k nim: Ukázal
sa mi Hospodin, Boh vašich otcov, Boh
Abrahama, Isáka a Jákóba, *s* výrokom:
Bedlivo[116] som sa dal sledovať[117] vás *aj* čo sa
vám robí[36 118] v Egypte (17)a povedal som:
Povediem vás nahor z biedy[102] Egypta do
zeme Kenaaního a Chittího a Emórího
a Perizzího a Chivvího a Jevúsího[105], do
zeme pretekajúcej[1152] mliekom a medom.
(18)I poslúchnu tvoj hlas, i musíš[94] ty
a Isráélovi starší vojsť ku kráľovi Egypta
a musíte[94] k nemu povedať: Stretol sa
s nami Hospodin, Boh Hebrejov[32]; a te-
raz, prosím[92], nech smieme[10 94] odísť ces-
tou troch dní v pustinu a Hospodinovi,
nášmu Bohu, obetovať. (19)A*le* ja viem[7],
že vás kráľ Egypta nebude chcieť[94] ne-
chať[631] odísť, ani[119] skrze silnú ruku[120],
(20)i budem vystierať[121] svoju ruku
a biť[63 122] Egypt všemožnými[31] svojimi ču-
desnými *činmi*, ktoré v jeho strede[123] bu-
dem konať[36], a potom vás bude musieť[94]
prepustiť[124]. (21)A tomuto ľudu chcem[94]
dať priazeň[125] v očiach Egypťanov, a keď
budete odchádzať, stane sa[12], *že* nebudete
odchádzať naprázdno, (22)lebo[13] *každá*
žena[126] bude[10] vypytovať[757] od svojej *spolu*-
obyvateľky[863] a od návštevníčky[127] svojho
domu náčinia[128] *zo* striebra a náčinia[128] *zo*
zlata a ošatenia, i budete ich môcť[94] na-
vliecť[16] na svojich synov a na svoje dcéry;
a *tak* Egypťanov[129] olúpiť.

4 A Mojžiš odvetil a povedal: A ak mi
nebudú veriť a nebudú chcieť[94] po-
slúchnuť na[130] môj hlas, lebo[561] budú vra-
vieť: neukázal sa ti Hospodin...? (2)A Hos-
podin k nemu povedal: Čo *je* toto v tvojej
ruke? I povedal: Palica. (3)A povedal:
Hoď ju na zem. I hodil ju na zem a stala
sa[12] hadom[59], a Mojžiš sa pred ním[22 73] dal
prchať. (4)A Hospodin k Mojžišovi pove-
dal: Vystri[121] svoju ruku a uchváť ho za[131]
chvost. I vystrel[121] svoju ruku a chytil zaň,
a v jeho dlani[132] sa stal[12] palicou[59]... (5)Aby
verili, že sa ti ukázal Hospodin, Boh ich
otcov, Boh Abrahama, Boh Isáka a Boh
Jákóba. (6)A ešte mu Hospodin povedal:
Nože[92] vstrč svoju ruku v svoje záhrenie.
I vstrčil svoju ruku v svoje záhrenie a vy-
tiahol ju, a hľa, jeho ruka *bola* postihnutá
malomocenstvom[133], ako sneh. (7)A pove-
dal: Daj svoju ruku späť[134] do svojho zá-
hrenia. I dal svoju ruku späť[134] do svojho
záhrenia a vytiahol ju zo svojho záhrenia,
a hľa, bola zasa[135] ako *ostatné* jeho mäso...
(8)Ak ti teda[107] nebudú veriť a nebudú
chcieť[94] poslúchnuť hlas prvého znamenia,
stane sa[12], že[13] uveria hlasu znamenia
nasledovného[136]; (9)a ak nebudú veriť
ani druhému *z* týchto znamení a nebudú
chcieť[94] poslúchnuť tvoj hlas, nech sa
stane[10 12], že[13] budeš naberať z vôd rieky[40]
a vylievať na suchú zem[137], i stane sa[12] tá
voda, ktorú budeš naberať z rieky[40], áno[13],
na suchej zemi[137] sa stane[12] krvou[59].

(10)A Mojžiš k Hospodinovi povedal:
Prosím[138], Pane[534], ja nie *som* výrečný[139],
ani od prvšia[140] ani od tvojho prehovo-
renia k tvojmu nevoľníkovi, lebo *som*
ja ťažkopádny[141] ústami a ťažkopádny[141]
jazykom. (11)A Hospodin k nemu pove-
dal: Kto dal[16] človekovi ústa? Alebo kto
mu dáva byť[16] nemý alebo hluchý alebo
vidomý alebo slepý? Či nie ja, Hospodin?
(12)A teraz choď, a ja budem s tvojimi
ústami a budem ťa poúčať, čo máš[94] ho-
voriť. (13)I povedal: Prosím[138], Pane[534],
ráč poslanie uskutočniť[92] skrze[142] *voľa-
koho, koho* budeš posielať. (14)I vzbĺkol[143]
proti Mojžišovi hnev Hospodina, i pove-
dal: Či *je* Árón[144], Lé*ví*ovec, nie tvoj brat?
Viem, že on vie[94] dobre hovoriť[145], a on ti
aj, hľa, bude vychádzať v ústrety[146], a keď
ťa bude vidieť, bude[44] sa radovať v svo-
jom srdci, (15)i budeš[10] k nemu hovoriť
a vkladať[16] slová v jeho ústa, a ja budem
s tvojimi ústami a s jeho ústami a budem
vás poúčať, čo máte[94] konať; (16)a k ľudu
za teba[147] prehovorí on, i stane sa, že on ti
bude[12] sťaby ústami a ty mu budeš[12] sťaby
Bohom. (17)A v svoju ruku musíš[10] vziať
túto palicu, ktorou budeš konať zname-
nia.

(18)A Mojžiš odišiel a vrátil sa k Jethe-
rovi, svojmu tesťovi, a povedal mu: Nech,
prosím[92], smiem[10 94] ísť a vrátiť sa k svojim
bratom, ktorí *sú* v Egypte, nech[13] vidím, či
oni ešte *sú* živí. A Jithró Mojžišovi pove-
dal: Choď *s* pokojom.

(19)A Hospodin k Mojžišovi v Midjáne
povedal: Choď, vráť sa *do* Egypt*a*, lebo
všetci muži, ktorí[196] sa usilovali[72] *o* tvoje
žitie[148], pomreli. (20)A Mojžiš vzal svoju

www.mobilnaBIBLIA.sk

ženu a svojich synov a usadil ich k jazde[149]
na osla a vrátil sa do zeme Egypta; a v svoju
ruku vzal Mojžiš Božiu palicu.
(21)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Pri svojom odchode *k* návratu do Egypta
hľaď *na* všetky zázraky, ktoré som vložil[16]
v tvoju ruku, a vykonaj ich pred tvárou
faraóna, a*le* ja budem zosilňovať[150] jeho
srdce, takže[13] nebude chcieť[94] prepustiť[124]
ľud; (22)a povedz k faraónovi: Takto po-
vedal Hospodin: Isráél *je* môj syn, môj pr-
vorodený, (23)i vravím k tebe: Prepusť[124]
môjho syna, nech[13] mi slúži[109 661]; a *ak* od-
mietneš[233] ho prepustiť[124], hľa, ja sa chys-
tám syna tvojho, prvorodeného tvojho,
zabiť[221].
(24)A na ceste v hostinci sa stalo[12], že[13]
ho Hospodin stretol a chcel[7 72] ho usmrtiť;
(25)a Cippórá vzala ostrý kameň a odre-
zala[151] predkožku svojho syna a hodila[152]
ju *k* jeho nohám[153] a povedala: Zaiste[154] *si*
mi ty ženích krvi[155]! (26)I upustil od neho.
Ženích krvi[155] – *to* vtedy povedala ohľadne
obriezky[155].
(27)A k Árónovi Hospodin povedal:
Choď v ústrety[146] Mojžišovi do pustiny.
I odišiel a stretol ho na Božej hore a po-
bozkal ho; (28)a Mojžiš Árónoviozná-
mil[156] všetky slová Hospodina, ktorý[157] ho
poslal, a všetky znamenia, ktoré mu pri-
kázal. (29)I odišiel Mojžiš a Áron a zhro-
maždili všetkých starších detí[86] Isráéla
(30)a Árón prehovoril všetky slová, ktoré
Hospodin prehovoril k Mojžišovi, a vy-
konal znamenia. (31)A ľud uveril, keď[13]
počuli, že sa Hospodin detí[86] Isráéla zau-
jal[117] a že si všimol[41] ich biedu[102]; i schýlili
hlavy[158] a poklonili sa.

5 A potom Mojžiš a Árón vošli a po-
vedali k faraónovi: Takto povedal
Hospodin, Boh Isráéla: Prepusť[124] môj
ľud, nech[13] mi v pustine môžu[94] usporia-
dať slávnosť[159]. (2)A faraón povedal: Kto
je Hospodin, na[130] ktorého hlas mám[94] po-
slúchnuť[160] ohľadne prepustena[124] Isráéla?
Hospodina nepoznám[7] a ani Isráéla pre-
púšťať[124] nebudem. (3)I povedali: Stretol
sa s nami Boh Hebrejov[32]; nech, prosím[360],
smieme[10 94] ísť cestou troch dní v pustinu
a Hospodinovi, nášmu Bohu, obetovať,
aby nás nechcel[94] prepadnúť[161] morom[272]
alebo mečom. (4)A kráľ Egypta k nim
povedal: Načo, Mojžiš a Árón, odtŕhate[162]
ľud od jeho prác? Choďte k svojim povin-
nostiam[20]! (5)A faraón povedal: Hľa, ľud
zeme *je* teraz mnohý, i navádzate[7] ich
upúšťať[163 164] od ich povinností[20].
(6)A v onen deň rozkázal faraón poho-
ničom[103] medzi ľudom a jeho predákom[165]
výrokom: (7)Nebudete[94] ľudu naďalej
dávať[166] na robenie[167] tehál slamu ako do-
posiaľ[168]; nech idú[10] oni a slamy si napa-
berkujú[10 169], (8)a* le* určený počet[170] tehál,
ktorý oni zhotovujú[36] doposiaľ[168], na nich
budete[94] nakladať[16], nebudete[94] z neho zľa-
vovať[171], lebo *sú* oni leniví; preto oni kričia
s výrokom: poďme[10], obetujme[10] nášmu
Bohu. (9)Nech lopota[28] na tých ľudí[172] ťaž-
šie dolieha[10] a nech v nej pracujú[10 36] a ne-
hľadia[10] na lživé reči. (10)A pohoniči[103]
ľudu a jeho predáci[165] vyšli a prevraveli
k ľudu výrokom: Takto povedal faraón:
nejdem vám dávať[221] slamu – (11)choďte
vy, zožeňte[173] si slamu, kde[174] budete
môcť[94] nájsť, ale[561] z vašej práce[28] nebude
ničoho[175] zľaveného[171].
(12)A po celej zemi Egypta sa ľud po
slamu rozišiel paberkovať[169] paberky[176]
(13)a pohoniči[103] súrili výrokom: Plňte[177]
svoje pracovné úkoly[178], úlohu[179] dňa v jej
deň, ako keď slama bola[180]. (14)A pre-
dáci[165] detí[86] Isráéla, ktorých nad nimi po-
honiči[103] faraóna ustanovili[16], boli bití[7 63]
s výrokom: Prečo ste nesplnili[177] svoj pred-
písaný podiel[181] výroby tehál[167] ako doposiaľ[168],
ani včera ani dnes? (15)I vošli pre-
dáci[165] detí[86] Isráéla a kričali k faraónovi
s výrokom: Prečo takto robíš svojim ne-
voľníkom? (16)Slamy tvojim nevoľníkom
dávanej niet, a*le* tehly, vravia nám, zhoto-
vujte[36]; a hľa, tvoji nevoľníci *sú* bití[63], a*le*
chybil[182] tvoj ľud. (17)I povedal: Leniví *ste*
vy, leniví, preto vy vravíte: poďme[10], obe-
tujme[10] Hospodinovi. (18)A teraz choďte,
robte[25] a slama sa vám dávať nebude, a*le*
určený počet[170] tehál budete[94] *odov*zdávať.
(19)A pri výroku: nebudete[94] odnímať[171]
od vašich tehál, *od* úlohy[179] dňa v jej deň,
zistili[41] predáci[165] detí[86] Isráéla, že je s nimi
zle[183]; (20)i stretli Mojžiša a Áróna, stoja-
cich pri ich vychádzaní spopri[184] faraóna
naproti nim[185], (21)a povedali k nim: Nech
na vás Hospodin pozerá[10] a súdi[10], čo[186] ste
zošklivili[187] našu vôňu v očiach faraóna

www.mosaikkad

a v očiach jeho služobníkov daním meča
v ich ruku na zabitie nás! (22)A Mojžiš sa
vrátil k Hospodinovi a povedal: Pane[534],
načo si tomuto ľudu spravil zle? Načo
toto, *že* si ma poslal? (23)Áno[13], odvtedy
čo som vošiel k faraónovi prehovoriť
v tvojom mene, robí[7] *on* tomuto ľudu zle,
a ty si svoj ľud ešte vždy[188] nevyprostil!

6 A Hospodin k Mojžišovi povedal: Teraz budeš vidieť, čo faraónovi budem robiť, takže ich skrze silnú ruku[120] bude musieť[94] prepustiť[124] a skrze silnú ruku[120] ich zo svojej zeme bude vyháňať[189].

(2)A Boh k Mojžišovi prehovoril a povedal k nemu: Ja *som* Hospodin; (3)áno[13], ukázal som sa Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi Воном, Všemocným[190], a*le* moje meno Hospodin – *tak* som sa im spoznať nedal[191]. (4)A tiež som s nimi ustanovil[192] svoju zmluvu – dať im zem Kenáana, zem ich pútnictva[193], v ktorej bývali ako cudzinci[194]; (5)a ja som tiež počul stonanie detí[86] Isráéla, ktoré Egypťania nútia k nevoľníckej práci[25], a pripomenul som si svoju zmluvu. (6)Preto deťom[86] Isráéla povedz: Ja *som* Hospodin a chcem[94] vás vyviesť[252] spopod bremien[20] Egypťanov[129] a vyprostiť vás z ich nevoľníctva[28] a vykúpiť vás vztiahnutým ramenom a veľkými súdmi[545], (7)a vziať vás za svoj[195] ľud a stanem sa[12] vám Bohom[59], i budete môcť[94] spoznať, že vaším Bohom *som* ja, Hospodin[657], ktorý[196] vás vyvádza[252] spopod bremien[20] Egypťanov[129]. (8)A chcem[94] vás uviesť do zeme, ktorú som zdvihnutím svojej ruky sľúbil[197] dať Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi, a chcem[94] ju dať za vlastníctvo[198] vám; ja[384] Hospodin.

(9)A Mojžiš k deťom[86] Isráéla takto prehovoril, a*le* z *príčiny* úzkosti ducha a z *príčiny* tvrdej[27] nevoľníckej práce[28] k Mojžišovi neobrátili sluch[199].

(10)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (11)Vojdi, hovor k faraónovi, kráľovi Egypta, že[13] má[94] deti[86] Isráéla zo svojej zeme prepustiť[124]. (12)A Mojžiš pred tvárou[200] Hospodina prehovoril výrokom: Hľa, neobrátili ku mne sluch[199] deti[86] Isráéla, i ako ma bude poslúchať faraón? A ja *som* perami[201] neobrezaný[202]! (13)I prehovoril Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi a dal im rozkaz pre deti[86] Isráéla a pre faraóna, kráľa Egypta, o vyvedení[252] detí[86] Isráéla zo zeme Egypta.

(14)Toto[1] *sú* hlavy domu ich otcov: Synovia Reúvéna, prvorodeného Isráéla: Chanóch a Pallú, Checrón a Karmí; toto[1] *sú* čeľade[203] Reúvéna. (15)A synovia Šimeóna: Jemúél a Jámín a Óhad a Jáchín a Cóchar a Šáúl, syn Kenáančianky; toto[1] *sú* čeľade Šimeóna.

(16)A toto[1] *sú* mená synov Lévího po ich rodokmeňoch[204]: Géršón a Keháth a Merárí. A roky života[26] Lévího: sedem a tridsať a sto rokov. (17)Synovia Géršóna: Livní a Šimeí, po ich čeľadiach[203]. (18)A synovia Kehátha: Amrám a Jicchár a Chevrón a Uzzíél. A roky života[26] Kehátha: tri a tridsať a sto rokov. (19)A synovia Merárího: Machlí a Múší. Toto[1] *sú* čeľade[203] Lévího po ich rodokmeňoch[204]. (20)A Amrám si vzal za ženu Jócheved, svoju tetu, i porodila mu Áróna a Mojžiša. A roky života[26] Amráma: sedem a tridsať a sto rokov. (21)A synovia Jicchára: Kórach a Nefeg a Zichrí. (22)A synovia Uzzíéla: Mišáél a Elcáfán a Sithrí. (23)A Árón si vzal za ženu Elíševu, dcéru Ammínádáva, sestru Nachšóna, i porodila mu Nádáva a Avíhúa a Eleázára a Íthámára. (24)A synovia Kóracha: Assír a Elkáná a Aviásáf; toto[1] *sú* čeľade[203] Korchího[105 205]. (25)A Eleázár, syn Áróna, si vzal za ženu sebe *jednu* z dcér Pútiéla, i porodila mu Pínchása. Toto[1] *sú* hlavy otcov Lévíovcov[206] po ich čeľadiach[203]; (26)onen Árón a Mojžiš, ku ktorým Hospodin povedal: Vyveďte[252] deti[86] Isráéla podľa ich oddielov[207] zo zeme Egypta, (27)oni, ktorí[196] o vyvedení[252] detí[86] Isráéla z Egypta hovorili[208] k faraónovi, kráľovi Egypta; onen Mojžiš a Árón.

(28)A v deň hovorenia Hospodina k Mojžišovi v zemi Egypta sa stalo[12], (29)že[13] Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: Ja *som* Hospodin; hovor k faraónovi, kráľovi Egypta, všetko, čo ja hovorím k tebe. (30)A Mojžiš pred tvárou[200] Hospodina povedal: Hľa, ja *som* perami[201] neobrezaný[202], i ako bude ku mne faraón obracať sluch[199]?

7 A Hospodin k Mojžišovi povedal: Pozri, dal som ťa faraónovi *miesto* Boha a Árón, tvoj brat, bude tvojím prorokom[209];

www.biblia.sk

(2)ty budeš[94] hovoriť všetko, čo ti budem
rozkazovať, a Árón, tvoj brat, bude hovo-
riť k faraónovi, nech[13] deti[85] Isráéla zo svo-
jej zeme prepustí[124]. (3)A ja srdce faraóna
budem zatvrdzovať[27 210] a v zemi Egypta
svoje znamenia a svoje zázraky rozmno-
žovať; (4)a faraón k vám nebude obracať
sluch[199], i budem v zem Egypta vkladať[631]
svoju ruku[211] a svoje zástupy[207], svoj ľud,
deti[86] Isráéla, zo zeme Egypta veľkými súd-
mi[545] vyvádzať[252], (5)a pri mojom vztiah-
nutí[212] mojej ruky na Egypt spoznajú
Egypťania, že ja *som* Hospodin, keď[13]
deti[86] Isráéla sprostred nich budem vyvá-
dzať[252]. (6)A Mojžiš a Árón sa dal*i* konať
podľa *toho,* čo im Hospodin rozkázal; tak
sa dali konať. (7)A pri ich hovorení k fa-
raónovi *bol* Mojžiš vo veku[213] osemdesiat
rokov a Árón vo veku[213] tri a osemdesiat
rokov.

(8)A Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi
prevravel výrokom: (9)Keď k vám faraón
bude hovoriť výrokom: dajte si[214] zázrak,
potom[13] musíš[94] povedať k Árónovi: Vezmi
svoju palicu a hoď*ju* pred tvár[200 215] faraóna;
bude sa stávať[12] plazom[59 216]. (10)A Mojžiš
a Árón vošli k faraónovi a spravili tak,
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal, i hodil
Árón svoju palicu pred tvár[200 215] faraóna
a pred tvár[200 215] jeho služobníkov, a stala
sa plazom[59 216]. (11)A*le* aj faraón povolal
mudrcov[38] a kúzelníkov[38] a spravili tak
aj oni, pismári[217] Egypta, svojimi čarami,
(12)lebo[13] hodili každý[2] svoju palicu,
i stali sa plazmi[59 216], ale palica Áróna ich
palice pohltila. (13)I osilnelo[150 218] srdce
faraóna a neobrátil k nim sluch[199] podľa
toho, ako prehovoril Hospodin.

(14)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Srdce faraóna otupelo[219], odmieta[7 220 233]
prepustiť[124] ľud. (15)Choď k faraónovi za
rána – hľa, chystá sa vyjsť[221] k vode, i mu-
síš[94] mu zastať v ústrety na brehu[222] rieky[40]
a v svoju ruku vziať tú palicu, ktorá sa obrá-
tila na hada, (16)a povedať k nemu:
Poslal ma k tebe Hospodin, Boh Hebre-
jov[32], *s* výrokom: Prepusť[124] môj ľud,
nech[13] mi slúžia[109 661] v pustine; a hľa, dote-
raz si neposlúchol. (17)Takto povedal
Hospodin: Týmto[223] budeš môcť[94] spo-
znať, že ja *som* Hospodin – hľa, ja udie-
ram[63 221] palicou, ktorá *je* v mojej ruke, na
vody, ktoré *sú* v rieke[40], i obrátia sa na krv
(18)a ryby[224], ktoré *sú* v rieke[40], budú hy-
núť a rieka[40] zosmradne a Egypťania sa
znechutia[225] vodu z rieky[40] piť. (19)A Hos-
podin povedal k Mojžišovi: Povedz
k Árónovi: Vezmi svoju palicu a vztiahni
svoju ruku na vody Egypťanov[129] – na ich
toky[226], na ich rieky[40] a na ich mláky[227]
a na všetky nahromadenia[228] ich vôd,
nech[13] sa stávajú[12] krvou, i vznikne[12] v ce-
lej zemi Egypta krv, a*j* v dreve[229 543] a*j* v ka-
meni[229]. (20)A Mojžiš a Áron tak spravili,
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal, i má-
vol palicou dohora a pred očami faraóna
a pred očami jeho služobníkov udrel[63]
vody, ktoré *boli* v rieke[40], i obrátili sa
všetky vody, ktoré *boli* v rieke[40], na krv,
(21)a ryby[224], ktoré *boli* v rieke[40], pohy-
nuli a rieka[40] zosmradla a Egypťania vodu
z rieky[40] nemohli[7] piť, a v celej zemi
Egypta vznikla[12] krv. (22)A*j* pismári[217]
Egypta tak spravili svojimi čarami a srdce
faraóna zosilnelo[150 218] a neobrátil k nim
sluch[199], podľa *toho,* čo prehovoril Hos-
podin. (23)A faraón sa otočil[230] a vošiel
do svojho domu a nepriložil[231] svoje srdce
ani k tomuto. (24)A všetci Egypťania
okolo rieky[40] sa dali kopaním hľadať[232]
vodu na pitie, lebo vodu rieky[40] piť ne-
mohli[7]. (25)A po Hospodinovom udretí[63]
rieky[40] sa naplnilo sedem dní.

8 A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Vojdi k faraónovi a povedz k nemu:
Takto povedal Hospodin: Prepusť[124] môj
ľud, nech[13] mi slúžia[109 661]; (2)a*le* ak *si* ty
odmietavý[233] prepustiť, hľa, ja sa chystám
celé tvoje územie[234] postihnúť[221 235] žabami,
(3)i zahemží sa žabami rieka[40], i vylezú[15]
a vniknú v tvoj dom a v tvoju spálňu[236] a na
tvoje lôžko a v dom tvojich služobníkov
a medzi tvoj ľud a v tvoje pece a v tvoje
dieže, (4)áno[13], na teba a na tvoj ľud a na
všetkých tvojich služobníkov budú vylie-
zať[15] žaby. (5)[237]A Hospodin k Mojžišovi
povedal: Povedz k Árónovi: Vztiahni
svoju ruku so svojou palicou[326] na toky[226],
na rieky[40] a na mláky[227] a vyveď[15] na zem
Egypta žaby. (6)A Árón vztiahol svoju
ruku na vody Egypta a vyviedol[15] žaby[277],
i pokryli zem Egypta. (7)A*j* pismári[217] tak
spravili svojimi čarami a vyviedli[15] na zem
Egypta žaby.

www.biblicalcentre.sk

(8)A faraón Mojžiša a Áróna povolal[38]
a povedal: Úpejte[238] k Hospodinovi, nech[13]
tie žaby odo mňa a od môjho ľudu ráči[94]
odňať[93], potom[13] chcem[94] ľud prepustiť[124],
nech[13] Hospodinovi obetujú. (9)A Mojžiš
faraónovi povedal: Dožičím ti tú česť[239]
– nakedy mám[94] za teba a za tvojich slu-
žobníkov a za tvoj ľud prosiť[238] za vykán-
trenie[151] žiab od teba a z[240] tvojho domu,
nech zvyšujú[10] iba v rieke[40]? (10)I pove-
dal: Nazajtra. A povedal: Podľa[241] tvojho
slova, aby si vedel, že nieto *takého* ako
Hospodin, náš Boh[242]; (11)i budú žaby
od teba a z[240] tvojho domu a od tvojich
služobníkov a od tvojho ľudu odňaté[93];
zvyšovať budú iba v rieke[40]. (12)I vyšiel
Mojžiš a Árón z blízkosti[243] faraóna;
a Mojžiš sa dal volať[244] k Hospodinovi
ohľadne[245] žiab, ktoré na faraóna privie-
dol[16 246], (13)a Hospodin spravil podľa
Mojžišovho slova a žaby z domov, z dvo-
rov[247] aj z polí vyhynuli; (14)i pozhŕňali
ich – hromady *a* hromady – a zem zosmra-
dla. (15)A*le* keď faraón uvidel, že nastala
úľava[248], otupil[44 219] svoje srdce a neobrátil
k nim sluch[199] – podľa *toho,* čo Hospodin
prehovoril.

(16)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Povedz k Árónovi: Vztiahni svoju palicu
a udri[63] prach zeme, i stane sa[12] v celej
zemi Egypta komármi[59 249]. (17)I spravili
tak a Árón vztiahol svoju ruku so svojou
palicou a udrel[63] prach zeme, i vznikli[12]
komáre[249 277] na ľuďoch[250] aj na dobytku[251],
všetok prach zeme sa v celej zemi Egy-
pta stal[12] komármi[249]. (18)Aj pismári[217] sa
dali tak konať svojimi čarami na vyvo-
lanie[252] komárov[249], a*le* nemohli[7]. I boli[12]
na ľuďoch[250] aj na dobytku[251] komáre[249
277] (19)a pismári[217] k faraónovi povedali:
Toto[253] *je* Boží prst[254]! A*le* srdce faraóna
zosilnelo[150 218], i neobrátil k nim sluch[199],
podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril.

(20)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Za rána zavčasu vstaň a postav sa pred
tvár[200] faraóna – hľa, chystá sa vyjsť[221]
k vode, i musíš[94] k nemu povedať: Takto
povedal Hospodin: Prepusť[124] môj ľud,
nech mi slúžia[109 661], (21)lebo, ak nie si
ochotný môj ľud prepustiť[124 255], hľa, ja[96 256]
– chystám sa na teba a na tvojich služobní-
kov a na tvoj ľud a na tvoje domy poslať[221]
strečky[257], i budú domy Egypťanov[129] plné[7]
strečkov[257], a aj pôda[99], na ktorej ony *sú*.
(22)A v onen deň chcem[94] vyznačiť[258] zem
Góšen, v ktorej predlieva[259] môj ľud, nech
tam nebude[260] strečkov[257], aby si vedel, že
vnútri zeme *som* ja, Hospodin; (23)ch-
cem[94] teda[107] zaviesť[16] rozlíšenie[261] medzi
mojím ľudom a medzi tvojím ľudom;
toto znamenie bude nastávať[12] zajtra.
(24)A Hospodin tak spravil, i vnikli su-
žujúce[262] strečky[257] v dom faraóna a dom
jeho služobníkov a v celej zemi Egypta
bola zem od[22] strečkov[257] nakazená[263].

(25)A faraón zavolal na Mojžiša[95]
a Áróna[264] a povedal: Choďte, obetujte
svojmu Bohu v zemi[265]. (26)A Mojžiš po-
vedal: Nepatrí sa[266] takto konať, lebo by
sme Hospodinovi, nášmu Bohu, obeto-
vali ošklivosť Egypťanov[129 267]. Hľa, ak bu-
deme obetovať ošklivosť Egypťanov[129 267]
pred ich očami, nebudú[44] nás kame-
ňovať? (27)Pôjdeme[10] v pustinu cestou
troch dní a dáme sa Hospodinovi, nášmu
Bohu, obetovať podľa *toho,* čo k nám
bude vravieť. (28)A faraón povedal: Ja
vás chcem[94] prepustiť[124], nech[13] obetujete
Hospodinovi, vášmu Bohu, v pustine,
len nech sa, keď odídete[108], príliš[268] ne-
vzďaľujete[10]. Prihovárajte sa[238] za mňa.
(29)A Mojžiš povedal: Hľa, ja vycho-
dím[221] z tvojej blízkosti[243] a budem úpieť[238]
k Hospodinovi, nech[13] budú strečky[257] od
faraóna a od jeho služobníkov a od jeho
ľudu zajtra odňaté[93], len nech faraón naďa-
lej neklame[10 166], nechcejúc prepustiť[124 260]
ľud obetovať Hospodinovi. (30)A Mojžiš
z blízkosti[243] faraóna vyšiel a dal sa úpieť[238]
k Hospodinovi (31)a Hospodin spravil
podľa slova Mojžiša a odňal[93] strečky[257] od
faraóna, od jeho služobníkov a od jeho
ľudu – nezvýšil *ani* jeden. (32)A*le* faraón
svoje srdce aj tentoraz otupil[219] a nepre-
pustil[124] ľud.

9 A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Vojdi k faraónovi a prehovor k nemu:
Takto povedal Hospodin, Boh Hebrejov[32]:
Prepusť[124] môj ľud, nech[13] mi slúžia[109 661],
(2)lebo ak *si* odmietavý[233] prepustiť[124]
a ešte vždy na nich pevne trváš[269], (3)hľa,
ruka Hospodina je[221] na tvojom[270] do-
bytku[271], ktorý *je* v poli, na koňoch[270], na
osloch[270], na ťavách[270], na hovädzom

www.biblia.sk

dobytku[270] a na drobnom dobytku[270] –
veľmi ťažká rana[272]. (4)A Hospodin spraví
rozdiel[258] medzi dobytkom[271] Isráéla a me-
dzi dobytkom[271] Egypťanov, takže[13] z ni-
čoho[273], *čo patrí* deťom[86] Isráéla, nebude
hynúť ničí[75]. (5)A Hospodin uložil[16]
určený čas výrokom: Túto vec bude konať
Hospodin v zemi zajtra. (6)A na druhý
deň[274] Hospodin túto vec vykonal, takže[13]
všetok dobytok[271] Egypťanov uhynul, a*le*
z dobytka[271] detí[85] Isráéla neuhynulo *ani*
jedno; (7)a faraón si poslom zistil, že[275]
hľa, z dobytka[271] Isráéla ani[488] jedno neu-
hynulo. A*le* srdce faraóna bolo otupelo[219],
i neprepustil[124] ľud.

(8)A Hospodin povedal k Mojžišovi
a k Árónovi: Vezmite si plné svoje hrste[276]
sadzí[277] *z* taviacej pece a Mojžiš nech ju
pred očami faraóna rozpráši[10] k nebe-
siam; (9)i stane sa[12] na celej zemi Egypta
jemným práškom[59] a *ten* sa na ľuďoch[250] aj
na dobytku[251] v celej zemi Egypta stane[12]
vredovitosťou[59 278] prepukajúcou pľuz-
giermi. (10)I vzali sadze[277] *z* taviacej pece
a stúpili pred tvár[200] faraóna a Mojžiš ich
rozprášil k nebesiam, i nastala u ľudí[250] aj
u dobytka[251 279] pľuzgiermi prepukajúca
vredovitosť[278]; (11)a z príčiny[22] vredovi-
tosti[278] nemohli pismári[217] pred tvárou[200]
Mojžiša stáť, lebo vredovitosť[278] nastala[12]
u pismárov[217] aj u všetkých Egypťanov[279].
(12)A*le* Hospodin zosilnil[150] srdce faraóna,
i neobrátil k nim sluch[199], podľa *toho,* čo
Hospodin k Mojžišovi prehovoril.

(13)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Za rána zavčasu vstaň a postav sa pred
tvár[200] faraóna a povedz k nemu: Takto po-
vedal Hospodin, Boh Hebrejov[32]: Pre-
pusť[124] môj ľud, nech[13] mi slúžia[109 661],
(14)lebo tentoraz sa ja chystám na tvoje
srdce[280] poslať[221] všetky svoje pohromy[281],
aj medzi[282] tvojich služobníkov a medzi[282]
tvoj ľud[283], aby si vedel, že v celej zemi
nieto takého ako ja[242], (15)lebo som teraz
vystrel[121] svoju ruku a môžem[94] raniť[63 122 284]
teba a*j* tvoj ľud morom[272], i musel by
si[94 284] byť zo zeme odstránený, (16)a*le* na-
priek tomu som ťa ponechal stáť[285] pre
túto príčinu, pre príčinu ukázania ti[286]
svojej moci a cieľom rozhlásenia[314] môjho
mena v celej zemi. (17)Ešte sa vyvyšuješ
proti môjmu ľudu, nechcejúc ho prepus-
tiť[124]? (18)Hľa, ja[96 256] – chystám sa zajtra
okolo[287] *tejto* doby dať[221] pršať veľmi ťaž-
ké[262] krupobitie, ktorému podobné[242] ne-
nastalo[12] v Egypte odo dňa jeho založenia
až doteraz. (19)A teraz pošli, daj zabez-
pečiť[288 289] svoj dobytok[271] a všetko, čo
máš[75] v poli; každý človek a zviera[251 290],
ktoré sa bude môcť[94] nájsť[291] v poli a ne-
bude sa môcť[94] utiecť[292] do domu – tu[13] na
nich spadne krupobitie a pomrú. (20)Ten,
kto[196] sa zo služobníkov faraóna bál[293]
slova Hospodina, zahnal[294] svojich nevoľ-
níkov a svoj dobytok[271] do domov, (21)a*le*
kto svoje srdce nepriložil[16] k slovu Hospo-
dina, ten[13] nechal svojich nevoľníkov
a svoj dobytok[271] v poli. (22)A Hospodin
povedal k Mojžišovi: Vztiahni svoju ruku
naproti nebesiam, nech[13] sa v celej zemi
Egypta na ľudí[250] aj na dobytok[251] aj na
všetko poľné býlie[295 296] *do*stane[12] krupobi-
tie. (23)A Mojžiš vztiahol svoju palicu
naproti nebesiam a Hospodin dal hrme-
nie[297] a krupobitie a na zem *pri*šiel oheň,
a Hospodin dal na zem Egypta pršať kru-
pobitie. (24)I nastalo[12] krupobitie – a me-
dzi krupobitím[298] vmiešaný[299] oheň –
veľmi ťažký[262], ktorému podobné[242] nena-
stalo[12] v zemi Egypta, odkedy sa stal[12] ná-
rodom[59 520]. (25)A krupobitie v celej zemi
Egypta potĺklo[63] všetko, čo *bolo* v poli, od
ľudí[250] až po dobytok[251], aj všetko poľné
býlie[295 296] potĺklo[63] krupobitie, a polámalo
všetko poľné stromovie[295 296]. (26)Len
v zemi Góšen, kde *boli* deti[85] Isráéla, kru-
pobitie nenastalo[12].

(27)A faraón poslal a dal povolať[289]
Mojžiša[38] a Áróna[38] a povedal k nim: Ten-
*to*raz som zhrešil; ten, *ktorý je*[196] spravod-
livý, je Hospodin, a tí, *ktorí sú*[196] ha-
nební[300], *som* ja a môj ľud. (28)Úpejte[238]
k Hospodinovi, nech[13] *je* dosť trvania[301]
Božieho hrmenia[297] a krupobitia, a chcem[94]
vás prepustiť[124] a nebudete naďalej ostá-
vať[166 302]. (29)A Mojžiš k nemu povedal:
Za[303] svojho opustenia[304] mesta[305] budem
rozprestierať[1253] svoje dlane[132] k Hospodi-
novi – hrmenie[297] bude končiť[306] a nie *že*
ešte bude krupobitie, aby si vedel, že zem
patrí Hospodinovi. (30)A*le* ty a tvoji slu-
žobníci – viem[7], že sa ešte nebudete báť
tváre[73 307] Hospodina, Boha. (31)I bol potl-
čený ľan a jačmeň, lebo jačmeň *mal* klas

www.biblia-online.sk

a ľan kvet[308], (32)a*le* pšenica a špalda[309]
neboli potlčené, lebo *boli* ony neskoré.
(33)A Mojžiš z blízkosti faraóna[243] vyšiel
za mesto[305] a rozprestrel[1253] svoje dlane[132]
k Hospodinovi, i skončilo[306] hrmenie
a krupobitie, a dážď sa prestal na zem vy-
lievať[310]. (34)A*le* keď faraón uvidel, že
skončil[306] dážď a krupobitie a hrmenie[297],
dal sa[44] ďalej hrešiť[166] a otupil[219] svoje
srdce, on aj jeho služobníci, (35)i zosil-
nelo[150 218] srdce faraóna a neprepustil[124]
deti[85] Isráéla, podľa *toho,* čo Hospodin
skrze[311] Mojžiša prehovoril.

10 A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Vojdi k faraónovi, lebo som ja
otupil[219] jeho srdce a srdce jeho služobní-
kov cieľom predstavenia[231] týchto svojich
znamení v jeho[312] strede[123] (2)a aby si
v uši[313] svojho syna a syna svojho syna mo-
hol rozprávať[314 315], ako[316] som sa vysporia-
dal[317] s Egypťanmi[318], a moje znamenia,
ktoré som medzi nimi[319] uskutočnil[16], i bu-
dete vedieť, že ja *som* Hospodin. (3)I vo-
šiel Mojžiš a Árón k faraónovi a povedali
k nemu: Takto povedal Hospodin, Boh
Hebrejov[32]: Dokedy odmietaš[7 220 233] poko-
riť sa pred mojou tvárou[73]? Prepusť[124] môj
ľud, nech[13] mi slúžia[109 661], (4)lebo ak *si* ty
odmietavý[233] prepustiť[124] môj ľud, hľa,
ja[96 256] – chystám sa zajtra v tvoje územie[234]
uviesť[221] kobylky[277], (5)i zahalia vzhľad[320]
zeme, takže[13] *nikto* nebude schopný zem
vidieť, i zožerú ostatok ušetreného[321], čo[196]
vám *je* zanechané[322] od krupobitia, a ožerú
všetko stromovie[295], ktoré[196] vám vyrástlo
z poľa, (6)a naplnia tvoj dom a domy
všetkých tvojich služobníkov a domy
všetkých Egypťanov[129], čo neuvideli tvoji
otcovia a*ni* otcovia tvojich otcov odo dňa
ich ocitnutia sa[12 323] na pôde[99] *až* po deň
tento. A otočil sa[230] a vyšiel z blízkosti[243]
faraóna.

(7)A služobníci faraóna k nemu po-
vedali: Dokedy nám tento bude nástra-
hou[59 831]? Prepusť[124] tých ľudí[324], nech[13]
obsluhujú[109 661] Hospodina, svojho Boha;
či ešte nevieš, že Egypt je zhubený? (8)I
bol privedený Mojžiš a Árón späť[134] k fa-
raónovi, i povedal k nim: Choďte, obslu-
hujte[109 661] Hospodina, vášho Boha; ktorí[325]
sú tí, *čo*[196] majú[94] ísť? (9)A Mojžiš povedal:
Pôjdeme s našimi mladými[326] aj s našimi
starými[326], s našimi synmi[326] aj s našimi
dcérami[326], s naším drobným dobytkom[326]
aj s naším hovädzím dobytkom[326] pôj-
deme, lebo máme[75] slávnosť Hospodina.
(10)I povedal k nim: Nech je[10] Hospodin
s vami tak, ako[327] ja budem prepúšťať[124]
vás aj vašu drobotinu. Dajte si pozor[328],
lebo pred vašou tvárou *je*[329] pohroma[330].
(11)Nie tak – choďte si[92 331] vy[196 332] muži[333]
a obsluhujte[109 661] Hospodina, lebo vy to[34]
žiadate[72]. I vyhnali[189] ich z blízkosti tváre[184]
faraóna.

(12)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Vztiahni svoju ruku na zem Egypta po
kobylky[277 334], nech[13] na zem Egypta vystu-
pujú[15] a zožierajú všetko býlie[295] zeme,
všetko, čo krupobitie nechalo zvýšiť[322].
(13)A Mojžiš na zem Egypta vztiahol
svoju palicu a Hospodin celý onen deň
a celú noc v zem uvádzal[7 335] východný vie-
tor[509]; keď nastalo[12] ráno, priniesol[44 336 337]
východný vietor[509] kobylky[277], (14)i vystú-
pili[15] kobylky[277] na celú zem Egypta a spo-
činuli[338] v celom území[234] Egypta – veľmi
sužujúce[262 339]; pred nimi[340] sa tak*é* ko-
bylky[277] ako ony[242] nevyskytli[12] *an*i po nich
tak*ých* nebude. (15)I prikryli vzhľad[320]
celej zeme, takže[13] bola zem zatemnená,
a zožrali všetko býlie[295] zeme a všetko
ovocie stromovia[295], ktoré krupobitie
ostavilo, i nebolo v celej zemi Egypta
ostavené nič[341] zelené na stromoví[295] *an*i
na poľnom býlí[295 296].

(16)A faraón sa poponáhľal povolať
Mojžiša[38] a Árón[38] a povedal: Zhrešil
som voči Hospodinovi, vášmu Bohu, aj
voči vám; (17)teraz teda[107] odpusť[336], pro-
sím[92], môj hriech, iba ten*to*raz, a úpejte[238]
k Hospodinovi, vášmu Bohu, nech[13]
len zo mňa[97] ráči[94] sňať[93] túto zhubu[342].
(18)I vyšiel z blízkosti[243] faraóna a dal sa
úpieť[238] k Hospodinovi, (19)a Hospodin
obrátil vietor[509] *od* západu[343], veľmi silný,
ktorý[13] kobylky[277] odniesol[336 337] a vrazil
ich do mora Tŕstia[50 344]; v celom území[234]
Egypta nezvýšila jedna kobylka. (20)A*le*
Hospodin zosilnil[150] srdce faraóna, i ne-
prepustil[124] deti[86] Isráéla.

(21)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Vztiahni svoju ruku naproti nebesiam,
nech[13] na zemi Egypta nastáva[12] tma,
i bude *sa pre* tmu[345] tápať. (22)A Mojžiš

www.biblepathway.com

svoju ruku vztiahol naproti nebesiam,
i nastala[12] v celej zemi Egypta tma, hlboká
tma[346], *na* tri dni; (23)nevideli[7] sa navzá-
jom[347] a *po* tri dni nikto[66] nevstal zo svojho
miesta[348], *ale* všetky deti[86] Isráéla mali[7 349]
v svojich príbytkoch svetlo. (24)A faraón
povolal[38] Mojžiša a povedal: Choďte, ob-
sluhujte[109 661] Hospodina, len váš drobný
dobytok a váš hovädzí dobytok nech sa
zadržiava[10]; aj vaša drobotina nech ide[10]
s vami. (25)A Mojžiš povedal: Ty tiež mu-
síš[94] dať v naše ruky obete a vzostupné
obete[350], ktoré[13] pripravíme[36] Hospodinovi,
nášmu Bohu. (26)A pôjde s nami aj náš
dobytok[271], nebude zanechávané[322] *ani* ko-
pyto, lebo z neho budeme brať na obslu-
hovanie[109 661] Hospodina, nášho Boha,
a my nevieme, až do nášho príchodu ta,
čím máme[94] Hospodina obsluhovať[109 661].
(27)A*le* Hospodin zosilnil[150] srdce fa-
raóna, i znechcelo sa mu ich prepustiť[124];
(28)i povedal mu faraón: Odíď spredo
mňa[351], chráň sa, *nech* viac nevidíš[166] moju
tvár, lebo v deň tvojho uvidenia mojej
tváre budeš musieť[94] umrieť. (29)A Mojžiš
povedal: Správne si prehovoril: nebudem
viac vidieť[166] tvoju tvár.

11 (A Hospodin bol k Mojžišovi pove-
dal: Ešte jednu ranu chcem[94] uviesť
na faraóna a na Egypt[129], potom vás bude
chcieť[94] prepustiť[124]; dokonca[352] vás, za[303]
jeho prepúšťania[124] *vás* celkom, odtiaľto
bude vyháňať[189]. (2)Nuž prehovor[92] v uši[313]
ľudu, nech[13] pýtajú, *každý* muž[126] od[184]
svojho priateľa[69] a *každá* žena[126] od[184] svo-
jej priateľky[353], náčinia[128] *zo* striebra a náčinia[128] *zo* zlata. (3)A Hospodin dal ľudu
v očiach Egypťanov priazeň[125]; tiež *bol* ten
muž, Mojžiš, veľmi veľký v zemi Egypta,
v očiach služobníkov faraóna aj v očiach
ľudu.) (4)A Mojžiš povedal: Takto pove-
dal Hospodin: Ja okolo polnoci budem
vychádzať v stred Egypta (5)a všetko pr-
vorodené v zemi Egypta pomrie, od prvo-
rodeného faraóna, sediaceho na svojom[354]
tróne, po prvorodeného[355] slúžky, ktorá
je za žarnovmi, a všetko prvorodené do-
bytka[251], (6)i nastane[12] v celej zemi Egypta
veľký krik, ktorému podobný[242] nebol
vyvolaný[356], a jemu podobný[242] sa ne-
bude pridávať[166 357], (7)a*le* proti žiadnemu
z detí[86 273] Isráéla *ani* pes nebude ostriť
svoj jazyk[358], proti *žiadnemu* od človeka[572]
až po dobytok[251], aby ste vedeli, aký[359] roz-
diel bude robiť[258] Hospodin medzi Egyp-
ťanmi a medzi Isráélom. (8)A všetci títo
tvoji služobníci zostúpia ku mne a budú
sa mi klaňať *s* výrokom: vyjdi ty a všetok
ľud, ktorý ťa nasleduje[360]. A potom bu-
dem môcť[94] vyjsť. A vyšiel z blízkosti[243]
faraóna v blku[143] hnevu. (9)(A Hospodin
bol k Mojžišovi povedal: Faraón k vám[199]
nebude obracať sluch – cieľom rozmno-
ženia mojich zázrakov v zemi Egypta;
(10)a Mojžiš a Árón všetky tieto zázraky
pred tvárou[200] faraóna vykonali[36], a*le*
Hospodin bol zosilnil[150] srdce faraóna,
takže[13] neprepustil[124] deti[86] Isráéla zo svo-
jej zeme.)

12 A Hospodin v zemi Egypta pre-
vravel k Mojžišovi a k Árónovi
výrokom: (2)Tento mesiac vám *bude* za-
čiatkom[361] mesiacov; on vám *bude* prvým
z mesiacov[401] roka. (3)Prehovorte k ce-
lému zhromaždeniu[362] Isráéla výrokom:
V desiaty *deň* tohto mesiaca[401] – tu[13] si
budú brať[10] každý[2] dobytča[363] pre dom[364]
otcov[365] – dobytča[363] pre dom[364]; (4)a ak
bude dom príliš malý[366] na dobytča[363 367],
potom[13] *si ho* vezme[10] on a jeho *spolu*obyvateľ[863], ktorý *bude*[196] blízky jeho domu,
podľa počtu duší; každého[2] budete[10] na
dobytča[363 368] počítať podľa miery[369] jeho
jedenia[370]. (5)Dobytča[363] vám bude[10] bez-
chybné[371], ročný[372] samec[373]; budete[10] *ho*
brať z oviec a*lebo* z kôz (6)a budete[10] ho
uchovávať[374] do štrnásteho dňa tohto me-
siaca[401] a medzi dvoma večermi[375] ho za-
hlušia[10 376], celé zídenie[377] zhromaždenia[362]
Isráéla, (7)a vezmú[10] z krvi a dajú[10] na obi-
dve veraje a na vrchný trám dverí na
dome, v ktorom ho budú jesť. (8)A v túto
noc budú[10] jesť mäso pečené ohňom a ne-
kvasené *chleby*; budú[10] ho jesť s horči-
nami[378]. (9)Nech z neho nejete[10] surové
a*ni* varené, uvarené vo vode, lež iba pe-
čené ohňom, jeho hlavu s jeho holeňa-
mi[378] a s jeho vnútornosťami[277 378]; (10)a ne-
smiete[94] z neho ostaviť *nič* do rána,
a*lebo* do rána z neho ostavené budete[10]
spaľovať ohňom[1032]. (11)A budete[10] ho jesť
takto: svoje boky opásané, svoje sandále
na svojich nohách a svoju palicu v svojej
ruke, a budete[10] ho jesť v chvate – to[34] *je*

www.biblia.sk

minutie[379] Hospodina[380]. (12)I budem
v túto noc prechádzať[381] zemou[382] Egypta
a biť[63] v zemi Egypta všetko prvorodené,
od ľudí[250] až po dobytok[251], a proti všetkým
bohom Egypta vykonávať súd[383], ja[384] Hos-
podin. (13)A*le* vám bude[7 12] tá krv za zna-
menie na domoch, kde vy *ste*, a keď krv
budem vidieť, budem[44] vás míňať[385], i ne-
bude na vás[386] pri mojom bití[63] v zemi
Egypta nešťastia[1085] na skazu. (14)A tento
deň sa vám stane[10 12] pamiatkou[59] a bu-
dete[10] ho sláviť[159] *ako* slávnosť[387] Hospo-
dina[380], po svojich pokoleniach[1066] *ho* bu-
dete[10] sláviť[159] trvalým ustanovením[388 399].
(15)Sedem dní budete[10] jedávať nekva-
sené *chleby*; hneď v prvý deň budete[10] od-
straňovať[164 389] zo svojich domov kvas[390],
lebo každý jediaci kysnuté – áno[13], oná
duša bude[10] z Isráéla vyťatá[151], od prvého
dňa po deň siedmy. (16)I budete[10] mať[349 391]
v prvý deň svätú schôdzu[392 1213] a v siedmy
deň svätú schôdzu[392 1213]; žiadna[273] práca[667]
sa nesmie[94] v nich[393] konať, iba ak *to,* čo je
ktorejkoľvek duši na jedenie[394], to[34] je-
diné[395] smiete konať[396]. (17)Budete[10] teda[107]
zachovávať[397] nekvasené *chleby*[398], že som
práve v tento deň[840] vyviedol[252] vaše voj-
ská[207] zo zeme Egypta, takže[13] tento deň
budete[10] zachovávať[397] po svojich pokole-
niach[1066] – trvalé ustanovenie[388 399]. (18)Ne-
kvasené *chleby* budete[10] jesť v prvý *mesiac*
od štrnásteho dňa[400] toho mesiaca[401] nave-
čer po deň jedenadvadsiaty toho mesia-
ca[401] navečer; (19)*po* sedem dní sa vo va-
šich domoch nesmie[94] nájsť kvas[390], lebo
každý jediaci z kysnutého – áno[13], oná
duša bude[10] zo zhromaždenia[362] Isráéla
vyťatá[151], spomedzi[402] cudzincov[83 277 402 403]
aj spomedzi[402] domácich[277 402 404] zeme.
(20)Nič kysnuté[273] nesmiete[94] jesť; vo
všetkých svojich príbytkoch budete[10] jesť
nekvasené *chleby.*

(21)A Mojžiš povolal[38] všetkých star-
ších Isráéla a povedal k nim: Vyberte[405]
a vezmite si po svojich čeľadiach[203 406]
dobytčatá[407] a zahlušte[377] Minutie[379];
(22)a vezmite zväzok yzopu[408], ten[13] na-
močte v krvi, ktorá *bude* v mise, a na-
neste na vrchný trám dverí a na[409] obi-
dve veraje z krvi, ktorá *bude* v mise;
a vy *až* do rána nesmiete[94] vychádzať,
nikto[66], z dverí[410] svojho domu, (23)lebo[13]
Hospodin prejde[381] ráňať[235] Egypťanov[129],
a keď uvidí krv na vrchnom tráme dverí
a na obidvoch verajách, minie[44] Hospodin
tie dvere[385 410] a nebude ničiteľovi dovo-
ľovať[631] vojsť ráňať[235] do vašich domov.
(24)A toto slovo[411] budete[10] navždy[412] za-
chovávať[397] za ustanovenie[181] tebe a tvojim
deťom[86]; (25)a keď budete vchádzať do
zeme, ktorú vám Hospodin bude dávať
podľa *toho,* čo prehovoril, stane sa[10 12],
že[13] budete zachovávať[397] túto službu[109 661];
(26)a keď k vám vaše deti[86] budú vravieť:
Čím vám *je* táto[413] služba[109 661]? stane sa[10 12],
(27)že[13] budete vravieť: ona *je* obeťou
Minutia[379] Hospodinovi[380], ktorý v Egypte
pri svojom ráňaní[235] Egypťanov[129] mi-
nul domy[385] detí[86] Isráéla, takže[13] naše
domy ušetril[414]. A ľud schýlil hlavy[158] a po-
klonili sa; (28)a deti[86] Isráéla sa pobrali
a spravili podľa *toho,* čo Hospodin rozká-
zal Mojžišovi a Árónovi; tak spravili.

(29)A v polnoci sa stalo[12], že[13] Hospodin
pobil[63] všetko prvorodené v zemi Egypta,
od prvorodeného faraóna, sediaceho
na svojom[354] tróne, *až* po prvorodeného
väzňa[415], ktorý *bol* v žalári[416], a všetko
prvorodené zvieratstva[251]. (30)A faraón
onej noci vstal, on a*j* všetci jeho služob-
níci a všetci Egypťania (a v Egypte na-
stal[12] veľký krik, lebo nebolo domu, kde
by nebolo mŕtveho), (31)i povolal *v* noci
Mojžiša[38] a Árón[38] a povedal: Vstaňte,
vyjdite sprostred môjho ľudu, aj vy aj
deti[86] Isráéla, a choďte a obsluhujte[109 661]
Hospodina podľa vašej reči. (32)Vezmite
aj svoj drobný dobytok aj svoj hovä-
dzí dobytok podľa *toho,* čo ste preho-
vorili, a choďte, a požehnajte aj mňa.
(33)A Egypťania sa na ľud dali vyvíjať
nátlak, *chcejúc* ich náhlivo[77] vypudiť[124]
zo zeme, lebo vraveli[7]: My všetci[417] *sme*
mŕtvi[418]. (34)A ľud vyložil[15 336] svoje cesto,
skôr ako mohlo[94] vykysnúť, svoje dieže
zaviazané v svojich ošateniach, na svoje
plecia; (35)a deti[86] Isráéla spravili podľa
slova Mojžiša, i vypýtali od Egypťanov
náčinia[128] *zo* striebra a náčinia[128] *zo* zlata
a ošatenia, (36)a Hospodin ľudu dal
v očiach Egypťanov priazeň[125], i vyhoveli
im, a *tak* Egypťanov[129] olúpili.

(37)A deti[86] Isráéla sa dali na cestu[419]
z Raemsésa do Sukkóth, asi šesťstotisíc

www.biblia.sk

peších[420] – mužov[333], okrem drobotiny,
(38)a vystúpilo[15] s nimi aj mnoho primiešaných[277] a drobného dobytka a hovädzieho dobytka, veľmi početné[421] stádo[271 422].
(39)A cesto, ktoré vyniesli[252] z Egypta,
upiekli *na* nekvasené posúchy, lebo nevykyslo, pretože boli z Egypta vyhnaní[189]
a nemohli[7] predlievať, a ani si nepripravili[36] stravu[423]. (40)A bývanie detí[86] Isráéla,
čo bývali[7] v Egypte, *trvalo* tridsať rokov
a štyristo rokov, (41)a po uplynutí[424] tridsať rokov a štyristo rokov sa stalo, áno[13],
práve v tento deň[840] sa stalo[12], *že* všetky
vojská[207] Hospodina zo zeme Egypta vyšli[252]. (42)To[34] *je* noc bdenia[425] Hospodinovi, ohľadne ich vyvedenia[252] zo zeme
Egypta; to[34] *je* táto noc Hospodina[401], bdenie[425] pre všetky deti[45 86 426] Isráéla po ich
pokoleniach[1066].

(43)A Hospodin povedal k Mojžišovi
a Árónovi: Toto *je* ustanovenie[388] Minutia[379]: Nesmie[94] z neho[427] jesť žiadny[273]
syn cudziny[84], (44)a*le* každý nevoľník
kohokoľvek[66], kúpa *za* peniaze[428], keď[13]
ho obrežeš, vtedy z neho[427] bude[10] jesť;
(45)žeľiar[429] a*ni* námezdný[430] z neho[427]
jesť nesmie[94]. (46)Bude[10] sa jesť v jednom
dome, *nič* z jeho mäsa nesmieš[94] vyniesť
z domu von[431], a kosti[277] v ňom nesmiete[94] lámať[819]. (47)Bude[10] ho dodržiavať[36]
celé zhromaždenie[362] Isráéla; (48)a kedykoľvek s tebou bude pobývať[194] cudzinec[83] a zachce[94] sa mu držať[36] Minutie[379]
Hospodinovi[380], *musí* u neho[432] každý
mužského pohlavia byť obrezaný[433 434],
a vtedy nech sa približuje[10] dodržať[36] ho,
i stane sa[12] sťa*by* domácim[404] zeme; a*le*
žiadny[273] neobrezanec[435] z neho[427] jesť nesmie[94]; (49)pre domáceho[45 404] aj pre cudzinca[83] pobývajúceho[45 194] vprostred vás
bude jeden zákon[436]. (50)A všetky deti[86]
Isráéla spravili podľa *toho,* čo Hospodin
rozkázal Mojžišovi a Árónovi; tak spravili.

(51)A práve v tento deň[840] sa stalo, *že*
Hospodin deti[86] Isráéla podľa ich oddielov[207] vyviedol[252] zo zeme Egypta.

13 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Posväť mi
všetko prvorodené, prebárajúce každú
maternicu[437] medzi deťmi[86] Isráéla, medzi
ľuďmi[250] aj medzi dobytkom[251]; ono *patrí*
mne. (3)A Mojžiš povedal k ľudu: *Treba*
si pamätať tento deň, *v* ktorý ste vyšli[252]
z Egypta, z domu nevoľníkov, lebo vás
stadiaľ silou *svojej* ruky vyviedol[252] Hospodin, i nebude[10] sa jesť kysnuté. (4)Vy
vychádzate[252] dnes, v mesiaci Ávív[438];
(5)a keď ťa Hospodin bude uvádzať do
zeme Kenaaního a Chittího a Emórího
a Chivvího a Jevúsího[105], ktorú tvojim
otcom odprisahal dať tebe, zem pretekajúcu[1152] mliekom a medom, stane sa[10 12], že[13]
v tomto mesiaci budeš odsluhovať túto
službu[109 439 661]. (6)Sedem dní budeš[10] jesť
nekvasené *chleby* a v siedmy deň *bude* slávnosť Hospodinovi; (7)nekvasené *chleby* sa
budú[10] jesť *po* tých sedem dní a nebude[10]
sa u teba[432] vidieť[440] kysnuté, a nie *že* sa
u teba[432], v celom tvojom území[234], bude[10]
vidieť[440] kvas[390]. (8)A v onen deň budeš[10]
svojmu synovi dávať vedieť[156] výrokom: *To*
je, pretože toto mi spravil Hospodin pri
mojom vyjdení[252] z Egypta; (9)i bude[10] ti
to na znamenie na tvojej ruke a na pamiatku medzi tvojimi očami, aby bol zákon[436] Hospodina v tvojich ústach, lebo
ťa Hospodin silnou rukou[120] vyviedol[252]
z Egypta. (10)I budeš[10] toto ustanovenie[388]
zachovávať[397] v jeho určený čas od roka do
roka[441]. (11)A keď ťa Hospodin bude uvádzať do zeme Kenaaního[105] podľa *toho,* čo
odprisahal tebe a tvojim otcom, a dá ti
ju, stane sa[10 12], (12)že[13] všetko prebárajúce maternicu[437] budeš venovať[442] Hospodinovi a každé prvé mláďa[443] *z* potomstva dobytka[251], čo sa ti bude *do*stávať[12],
samce[373] – Hospodinovi; (13)a každé prvé
mláďa[443] osla budeš vykupovať[10] kusom
drobného dobytka[363], a ak nebudeš vykupovať, potom[13] mu musíš[94] zlomiť väz; aj
všetko prvorodené ľudí[250] medzi svojimi
deťmi[86] budeš[10] vykupovať. (14)A keď sa
ťa tvoj syn v budúcnosti[444] bude pýtať výrokom: čo *je* toto? stane sa[10 12], že[13] k nemu
budeš vravieť: Hospodin nás silou *svojej*
ruky vyviedol[252] z Egypta, z domu nevoľníkov, (15)a keď faraón zatvrdnuto[210] odmietal[7 445] nás prepustiť[124], stalo sa[12], že[13]
Hospodin pozabíjal všetko prvorodené
v zemi Egypta, od prvorodeného ľudí[250] až
po prvorodené dobytka[251]; preto ja všetko
prebárajúce maternicu[437], samce[373], obetujem Hospodinovi, a všetko prvorodené *zo*

www.mosaicnaturalia

svojich detí[85] vykupujem. (16)To[13] bude[10]
za znamenie na tvojej ruke a za čelenky
medzi tvojimi očami, lebo nás Hospodin
silou *svojej* ruky vyviedol z Egypta.
(17)A keď bol ľud od faraóna prepus-
tený[108 124], stalo sa[12], že[13] ich Boh neviedol[7]
cestou zeme Pelištím[206], hoci[446] ona *bola*
blízka, lebo Boh povedal: Aby ľud neľu-
toval, keby zbadal[41] boj[447 448], takže[13] by
sa vrátili[449] do Egypta; (18)lež[13] Boh ľud
obrátil cestou pustiny, mora Tŕstia[50 344];
a deti[86] Isráéla vystúpili[15] zo zeme Egypta
zošikované[450]. (19)A Mojžiš so sebou
vzal kosti Jozefa, lebo *on* synov Isráéla
slávnostnou prísahou zaviazal[451] výro-
kom: Boh sa *o* vás isto[452] bude starať[117],
i budete[10] odtiaľto so sebou vynášať[15]
moje kosti. (20)I dali sa na cestu[419] zo
Sukkóth a utáborili sa[453] v Étáme na po-
kraji[454] pustiny; (21)a pred ich tvárou išiel
Hospodin, vo dne v stĺpe oblaku viesť ich
a *v* noc*i* v stĺpe ohňa svietiť im na po-
chod[455] vo dne aj *v* noc*i*; (22)stĺp oblaku
vo dne a*ni* stĺp ohňa *v* noc*i* pred tvárou
ľudu neodstupoval.

14 A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (2)Prehovor k de-
ťom[86] Isráéla, nech[13] sa obracajú[135] a utá-
borujú[453] pred[340] Pí-hachíróth medzi
Migdólom a medzi morom; pred[340] Baal-
-Cefónom, oproti nemu, sa budete[10] utá-
borovať[453] pri mori. (3)A faraón *si* o de-
ťoch[86] Isráéla povie[70 456]: *sú* oni v zemi
zblúdení[457], zavrela sa nad nimi pustina;
(4)i chcem[94] zosilniť[150] srdce faraóna,
nech[13] za nimi vyrazí[458], a budem môcť[94]
byť vo faraónovi a vo všetkej jeho vojen-
skej moci[459] oslávený[460], i budú Egypťania
vedieť, že ja *som* Hospodin. A spravili tak.
(5)A kráľovi Egypta bolo oznámené[156], že
ľud zutekal, i prevrátilo sa srdce faraóna
a jeho služobníkov proti ľudu, i povedali:
Čo sme toto spravili, že sme Isráéla pre-
pustili[124] zo svojej služby[109]! (6)I zapriahol
v[461] svoj voz[462] a vzal so sebou svoj ľud,
(7)a vzal šesťsto vyberaných vozov[462] a na
nich *na* všetkých[417] štítonoscov[463], (8)a Hos-
podin zosilnil[150] srdce faraóna, kráľa
Egypta, takže[13] vyrazil[458] za deťmi[86] Isrá-
éla; a deti[86] Isráéla vychádzali so zdvihnu-
tou rukou[120 464]. (9)Egypťania teda[107] za
nimi vyrazili[458] a dostihli ich, táboria-
cich[453] pri mori, – všetky kone vozov[462] fa-
raóna, jeho rajtári[465] a jeho vojenská
moc[459], – pri Pí-hachíróth, pred[340] Baal-
-Cefónom.
(10)A faraón sa priblížil[741], i pozdvi-
hli[336] deti[86] Isráéla svoje oči, a hľa, za
nimi sa vypravivší[419] Egypťania, a deti[86]
Isráéla sa veľmi zľakli a dali sa kričať
k Hospodinovi (11)a k Mojžišovi pove-
dali: Či z *príčiny* nedostatku hrobov, *že*
ich v Egypte niet, si nás odviedol[466] um-
rieť v pustine? Čo si nám toto vykonal
– vyviesť[252] nás z Egypta? (12)Či toto *je*
nie to[467], čo sme k tebe v Egypte hovorili[7]
výrokom: nechaj[468] nás, nech[13] obsluhu-
jeme[109] Egypťanov? Áno[469], obsluhovať[109]
Egypťanov *by bolo* pre nás[45] lepšie od
nášho umretia v pustine! (13)A Mojžiš
k ľudu povedal: Nech sa nebojíte[10], po-
staviť sa a viďte záchranu Hospodina,
ktorú pre vás[45] dnes bude uskutočňovať[36],
lebo Egypťanov, ktorých vidíte dnes, už
nikdy[113] viac vidieť nebudete[166]. (14)Bude
za vás[45] bojovať[447] Hospodin a vy budete
mlčať[470].
(15)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Čo ku mne kričíš?[471] Hovor k deťom[86]
Isráéla, nech[13] sa berú vpred[419], (16)a ty
zdvihni svoju palicu a vztiahni svoju ruku
na more a rozpolti ho, nech[13] deti[86] Isráéla
vchádzajú v stred mora po suchu[137];
(17)a ja, hľa, ja[96 256] – chystám sa zosil-
niť[150 221] srdce Egypťanov, nech[13] vchádzajú
za nimi, i budem môcť[94] byť vo faraónovi
a vo všetkej jeho vojenskej moci[459], v jeho
vozoch[462] a v jeho rajtároch[465] oslávený[460]
(18)a v mojom nadobudnutí slávy[460 472] vo
faraónovi, v jeho vozoch[462] a v jeho rajtá-
roch[465] Egypťania spoznajú, že ja *som* Hos-
podin. (19)A Boží Anjel[90], idúci pred[340]
táborom[473] Isráéla, sa pobral[419] a zašiel im
zozadu[474] a stĺp oblaku sa pobral[419] spred
nich[475] a zastal im zozadu[474] (20)a vošiel
medzi tábor[473] Egypťanov a medzi tábor[473]
Isráéla, i stal sa[12] oblakom a tmou[476]
a osvetľoval noc[477], a celú noc sa jeden
k druhému[478] nepriblížil[741]. (21)A Mojžiš
vztiahol svoju ruku na more a Hospodin
silným[479] východným vetrom *za* celú noc
more zahnal[480] a spravil[16] more su-
chom[59 481], i rozpoltili sa vody (22)a deti[86]
Isráéla vošli v stred mora po suchu[137]

www.radio-parklet.sk

a vody im sprava *od* nich a zľava *od* nich
boli múrom. (23)A v pätách sa rozo-
hnali[458] Egypťania, i vošli za nimi, všetky
kone faraóna a jeho vozy[462] a jeho raj-
tári[465], doprostred mora; (24)a za rannej
hliadky sa stalo[12], že[13] Hospodin v stĺpe
ohňa a oblaku pozrel na tábor[473] Egyp-
ťanov nadol, i zmiatol[482] tábor[473] Egypťa-
nov (25)a porúchal[483] kolesá[277] jeho vozi-
diel, takže[13] ich s ťažkosťou[326] poháňali[7].
A Egypťania povedali: Prchajme[10] pred
Isráélom[22 73], lebo za nich[45] proti Egypťa-
nom bojuje[447] Hospodin!

(26)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Vztiahni svoju ruku na more, nech[13] vody
padajú späť[135] na Egypt, na jeho vozy[462]
a na jeho rajtárov[465]. (27)A Mojžiš svoju
ruku na more vztiahol a more sa za nastá-
vania[230] rána vrátilo k svojmu stálemu po-
hybu, a Egypťania pri stretnutí sa s ním[484]
prchali, a*le* Hospodin Egypťanov striasol
v stred mora. (28)A keď vody padli späť[135],
zaplavili[44 485] vozy[462] a rajtárov[465] všetkej
vojenskej moci[459 486] faraóna, vojdených
za nimi v more; neostalo z nich[487] ani[488]
jedného; (29)a*le* deti[86] Isráéla boli pre-
šli stredom mora po suchu[137] a vody im
sprava *od* nich a zľava *od* nich *boli* múrom.
(30)Tak[13] Hospodin v onen deň Isráéla
zachránil pred rukou[73 489] Egypťanov,
a Isráél uvidel Egypťanov na brehu[222] mora
mŕtvych, (31)i spoznal[41] Isráél mocnú[490]
ruku[491] Hospodina, ktorou Hospodin za-
pôsobil[36] proti Egypťanom, i báli sa[7 516],
ľud, Hospodina a verili[7] v Hospodina
a v Mojžiša, jeho nevoľníka.

15 Vtedy spieval Mojžiš a deti[86] Isrá-
éla Hospodinovi túto pieseň,
i prevraveli výrokom:

Budem[10] Hospodinovi spievať,
lebo je[7] slávne[492 493] vyvýšený,
koňa[494] a jeho jazdca[494 495] hodil v more.
(2)Mojou silou a spevom *je* Jáh[496],
i stal sa[12] mi záchranou[59 497];
on[498] je môj Boh, i budem[10] ho
oslavovať[492 499],
Boh môjho otca, i budem[10] ho
velebiť[500].
(3)Hospodin *je* muž boja[447],
Hospodin *je* jeho meno;
(4)vozidlá faraóna a jeho vojenskú
moc[459] vrhol v more
a výkvet[501] jeho dôstojníkov[463],
tí sa utopili v mori Tŕstia[50 344];
(5)zaplavujú ich vodstvá[502],
klesli v hĺbky[503] tak ako kameň[242 494].
(6)Tvoja pravica, Hospodine, *je*
vznešená[504] v moci,
tvoja pravica, Hospodine, drví[505]
nepriateľa[494]
(7)a vo veľkosti[506] svojej vyvýšenosti
zrážaš[816] povstalcov *proti* tebe[507],
vypúšťaš[124] prejav svojho hnevu[508] –
stravuje[740] ich ako strnisko[176].
(8)A dychom[509] tvojich nozdier sa
nahrnuli[510] vody,
prívaly[511] sa postavili tak ako
mandeľ[242],
vodstvá[502] v srdci mora stuhli.
(9)Nepriateľ povedal: Budem
prenasledovať,
budem dostihovať, deliť lup, moja
duša sa nimi bude sýtiť[512];
budem tasiť svoj meč,
moja ruka sa ich bude zmocňovať[513].
(10)Zadul si svojím dychom[509] –
zaplavilo[485] ich more,
prepadli sa v mohutné[514] vody ako
olovo.
(11)Kto *je* medzi bohmi taký ako ty[242],
Hospodine?
Kto taký ako ty[242], skvejúci sa[504 515]
v svätosti,
budiaci bázeň[516] *v* chválospevoch,
konajúci divy[277]?
(12)Vztiahol si svoju pravicu –
pohlcuje ich zem!
(13)V svojom zmilovaní[517] dovedieš
tento ľud,
ktorý si vykúpil, vyprevadíš[518] v svojej
sile ku príbytku[519] tvojej svätosti.
(14)Dopočujú sa národnosti[520], budú
sa triasť[521],
obyvateľov Pelešeth[522] zachváti
úzkosť[523];
(15)vtedy budú rozrušení[524] šejkovia[525]
Edóma[526], vodcovia[527] Móáva[526] –
bude ich zachvacovať chvenie,
všetci obyvatelia Kenáana sa rozplynú.
(16)Bude na nich padať des a hrôza,
mocou[490] tvojho ramena[491] budú
musieť[94] stíchnuť ako kameň,
než bude môcť[94] prejsť tvoj ľud,
Hospodine,

www.biblia.sk

než bude môcť[94] prejsť ľud, ktorý si
nadobudol[528].
(17)Budeš ich uvádzať a zasadzovať[529]
ich na vrchu tvojho dedičstva[530],
na mieste[531], *ktoré* si pripravil[532] na svoje
bývanie, Hospodine, *v* svätyni[533],
Pane[534], *ktorú* zriadia[535] tvoje ruky.
(18)Hospodin bude kraľovať navždy[113]
a večne[536]!
(19)Áno, kone[277] faraóna s jeho
vozmi[326 462]
a s jeho jazdcami[326 465] vošli v more
a Hospodin na nich vody mora vrhol
späť[134],
a*le* deti[86] Isráéla boli prešli stredom
mora po suchu[137].
(20)A Mária[537], prorokyňa, sestra
Áróna,
vzala v svoju ruku tamburínu[538]
a za ňou vyšli s tamburínami[538]
a s tancami[539] všetky ženy, (21)a Mária
im[540] odpovedala[7]:
Spievajte Hospodinovi, lebo je
slávne[492 493] vyvýšený,
koňa[494] a jeho jazdca[494 495] hodil do more.
(22)A Mojžiš Isráéla pohol k od-
chodu[419] od mora Tŕstia[50 344], i vyšli do
pustiny Šúr a ušli v pustine tri dni a ne-
našli vody. (23)A prišli do Máry[541], a*le*
vodu z Máry nemohli[7] piť, lebo *bola* ona
horká; preto jej[542] meno nazvali Mára,
(24)a dali sa, ľud, na Mojžiša hundrať vý-
rokom: Čo budeme piť? (25)I dal sa kričať
k Hospodinovi a Hospodin mu ukázal[1219]
drevo, ktoré[13 543] do vody hodil[189 544] a voda
zosladla. Tam mu uložil[16] ustanovenia[181 277]
a práva[277 545] a tam ho preskúšal[587] (26)a po-
vedal: Ak budeš naozaj[546] poslúchať hlas
Hospodina, tvojho Boha, a konať to, *čo
je*[196] správne[547] v jeho očiach, a poddávať[7]
uši[313 548] jeho rozkazom a zachovávať[7 397]
všetky jeho ustanovenia[181], nebudem na
teba dopúšťať[16] žiadnu[273] chorobu, ktorú
som dopustil[16] na Egypťanov[129], lebo ja
som Hospodin, uzdravujúci ťa. (27)I pri-
šli do Élím a tam *bolo* dvanásť prameňov
vody a sedemdesiat paliem, i utáborili
sa[453] tam pri vode.

16 A keď sa dali na cestu[419] z Élím,
prišli[44], celé zhromaždenie[362] detí[86]
Isráéla, v pätnásty deň druhého mesiaca[401]
po ich vyjdení[549] zo zeme Egypta do pus-
tiny Sín, ktorá *je* medzi Élím a medzi Sí-
najom, (2)a v pustine sa dali, celé zhro-
maždenie[362] detí[86] Isráéla, na Mojžiša a na
Áróna hundrať; (3)a deti[86] Isráéla k nim
povedali: Kiež by sme boli umreli[550] ru-
kou[120] Hospodina v zemi Egypta za[551]
nášho sedenia pri kotloch[277 552] mäsa, za[551]
nášho jedenia chleba do sýtosti! Áno, vy-
viedli ste nás do tejto pustiny na usmrte-
nie celého tohto zástupu[377] hladom!
(4)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Hľa,
ja[96 256] – chystám sa dať[221] vám dážď chleba
z nebies; a ľud vyjde[10], i nazberajú[10]
dávku[179] dňa v jej deň, aby som ho mohol[94]
preskúšať[587], či bude chodiť[553] v mojom zá-
kone[436 554] a či nie. (5)A v šiesty deň sa
stane[10 12], že pripravia[535], čo si budú doná-
šať[555], i bude[10 12] *to* dvojnásobok toho[556], čo
každý deň[557] budú zberať. (6)I povedal
Mojžiš a Árón ku všetkým deťom[86] Isrá-
éla: Večer – tu[13] spoznáte, že vás zo zeme
Egypta vyviedol Hospodin, (7)a ráno, tu[13]
uvidíte slávu[558] Hospodina, pretože on
počul vaše hundrania[559] na Hospodina –
veď[13] čo *sme* my, že hundrete na nás?
(8)A Mojžiš povedal: V tom[560], že vám
Hospodin dá[559] za večera mäso na jedenie
a za rána chleba dosýta, pretože Hospo-
din počul vaše hundrania[559], ktorými na
neho hundrete; veď[13] čo *sme* my? Nie na
nás *sú* vaše hundrania, lež[561] na Hospo-
dina. (9)A k Árónovi Mojžiš povedal: Po-
vedz k celému zhromaždeniu[362] detí[86] Is-
ráéla: Priblížte sa[741] k tvári Hospodina,
lebo *on* počul vaše hundrania. (10)A pri
hovorení Áróna k celému zhromažde-
niu[362] detí[86] Isráéla sa stalo[12], že[13] sa oto-
čili[230] k pustine, a hľa, v oblaku sa ukázala
sláva[558] Hospodina, (11)a Hospodin k Moj-
žišovi prehovoril výrokom: (12)Počul
som hundrania detí[86] Isráéla; prehovor
k nim výrokom: Medzi dvoma večermi[375]
budete jesť mäso a za rána budete sýtení
chlebom, i budete vedieť, že vaším Bo-
hom *som* ja, Hospodin[657].
(13)A za večera sa stalo[12], že[13] sa zdvihli
prepelice[277] a pokryli tábor[473], a za rána
vznikla[12] okolo tábora[473] vrstva[562] rosy;
(14)a keď sa vrstva[562] rosy zdvihla, hľa[44],
na tvári[1142] pustiny *čosi* drobné[563], šupin-
kovité[564], drobné[563] ako inovať na zemi;
(15)to[13] deti[86] Isráéla uvideli a vraveli[7] si

www.biblia.sk

navzájom[347]: Čo[565] *je* to[34]?[566] Nespoznali totiž, čo to *je*, a Mojžiš k nim povedal: To[34] *je* chlieb, ktorý vám Hospodin dal za pokrm. (16)Toto *je* vec[179], ktorú Hospodin rozkázal: Nazbierajte si z neho každý[2] podľa miery[369] svojho jedenia[370], ómer[567] na hlavu[568]; *na* počet vašich duší[569] budete[10] brať každý[2] pre *tých*[45], ktorí *sú* v jeho stane. (17)A deti[86] Isráéla tak spravili, i nazbierali ktorý[196] veľa a ktorý[196] málo[570], (18)*ale* keď merali ómerom[567], nemal[7 44] ten, *kto*[196] veľa nazbieral[570], prebytku a ten, *kto*[196] málo nazbieral[570], nemal[7] nedostatku; každý[2] nazbieral podľa miery[369] svojho jedenia[370]. (19)A Mojžiš k nim povedal: Nikto[2] nech z toho[571] *nič* neostavuje[10] do rána. (20)A*le* neobrátili k Mojžišovi sluch[199] a niektorí[572] z toho[571] do rána ostavili, i vzdulo sa *to* červami[850] a zosmradlo, a Mojžiš sa na nich nazlostil. (21)I zbierali[7] to[571] za každého rána[573], každý[2] podľa miery[369] svojho jedenia[370], a keď sa slnko rozpálilo, roztápalo sa[7 44] *to.* (22)A v šiesty deň sa stalo[12], *že* nazbierali dvojnásobok chleba, dva ómery[567] na jedného, a všetci náčelníci[574] zhromaždenia[362] prišli a dali vedieť[156] Mojžišovi, (23)i povedal k nim: To[34] *je*, čo prehovoril Hospodin: zajtra *bude* odpočívanie svätej soboty[575 1213] Hospodinovi. Čo chcete[94] piecť, pečte, a čo chcete[94] variť, varte, a všetok prebytok si odložte na uchovanie[374] do rána. (24)I odložili si ho do rána podľa *toho,* čo Mojžiš rozkázal, a nezosmradol a*ni* sa v ňom nevyskytli[12] červy[277]. (25)A Mojžiš povedal: Dnes ho jedzte, lebo dnes *je* sobota[575] Hospodinovi, dnes to[34] vonku[576] nebudete nachádzať. (26)Budete[94] to[34] zbierať šesť dní, a*le* v siedmy deň *je* sobota[575], vtedy[577] *toho* nebude. (27)A*le* v siedmy deň sa stalo[12], *že niektorí* z ľudu vyšli zbierať, a*le* nenašli; (28)a Hospodin k Mojžišovi povedal: Dokedy budete odmietať[233] zachovávanie[397] mojich rozkazov a mojich zákonov[436]? (29)Pozrite, že[578] vám Hospodin dal odpočinok[575], preto vám on dáva v šiesty deň chleba *na* dva dni[579]; seď každý[2] na svojom[580], nikto[2] nech v siedmy deň nevychádza[10] zo svojho miesta[98]. (30)Odpočinuli[164] teda[107], ľud, v siedmy deň. (31)A jeho[571] meno nazvali, dom Isráéla, manna[565], a on *bol* ako semä koriandra, biely, a jeho chuť ako *chuť* oblátky s medom.

(32)A Mojžiš povedal: Toto *je* vec[179], ktorú Hospodin rozkázal: Naplňte tým[571] ómer[567] na uchovanie[374] vašim pokoleniam, aby videli chlieb, ktorým som vás v pustine kŕmil[7], keď som vás vyviedol[108] zo zeme Egypta. (33)A k Árónovi Mojžiš povedal: Vezmi jeden krčah a daj tam plný ómer[567 581] manny[565] a ulož ho pred tvár Hospodina na uchovanie[374] vašim pokoleniam. (34)Podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Mojžišovi, tak[13] ho Árón uložil pred svedectvo[340] na uchovanie[374], (35)a deti[86] Isráéla jedávali[7] mannu štyridsať rokov, *až* po svoj príchod do obývanej zeme[582], mannu jedávali[7] *až* po svoj príchod na pokraj[454] zeme Kenáan. (36)A ómer[567], to[34] *je* desatina éfy[583].

17 A celé zhromaždenie[362] detí[86] Isráéla nastúpilo cestu[419] z pustiny Sín na svoje cestovania[584] podľa príkazov[585] Hospodina, i utáborili sa[453] v Refídím; a na pitie pre ľud[586] nebolo vody; (2)ľud sa teda[107] s Mojžišom dal vadiť, i povedali: Dajte nám vodu, nech[13] môžeme[94] piť! A Mojžiš im povedal: Čo sa vadíte so mnou[471]? Čo pokúšate[587] Hospodina[471]? (3)A*le* ľud tam bol[7] smädný po vode, i hundral[7] ľud na Mojžiša a vravel[7]: Načo toto? Vyviedol[15] si nás z Egypta usmrtiť mňa[588] a moje[588] deti[86] a môj[588] dobytok[271] smädom? (4)A Mojžiš sa dal k Hospodinovi kričať výrokom: Čo mám[94] s týmto ľudom[589] spraviť[590]? Ešte trocha a ukameňujú ma. (5)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Prejdi pred tvárou ľudu a vezmi so sebou *niektorých* zo starších Isráéla, a v svoju ruku vezmi palicu, ktorou si udrel[63] rieku[40], i odíď; (6)hľa, ja[96 256], budem stáť tam na skale v Chóréve pred tvojou tvárou, i udriešˇ[10 63] v skalu a vyjdú z nej vody a ľud sa napije. A Mojžiš tak pred očami starších Isráéla spravil (7)a meno toho miesta[98] nazval Massá[591] a Merívá[592], podľa zvady detí[86] Isráéla a podľa ich pokúšania[587] Hospodina výrokom: Či je a či nie je Hospodin v našom strede[123]?

(8)I prišiel Amálék[526] a dal sa s Isráélom v Refídím do boja[447]; (9)a Mojžiš povedal k Jóšuovi[593]: Vyber[594] nám mužov a vyjdi, daj sa do boja[447] proti Amálékovi[526]; ja sa

www.nosaceskyzid

mienim zajtra postaviť[221] na temä[595] pahrbka a v mojej ruke *bude* Božia palica.
(10)A Jóšua spravil podľa *toho,* čo mu
Mojžiš povedal, dať sa proti Amálékovi[526]
do boja[447], a Mojžiš a Árón a Chúr vystúpili[15] *na* temä[595] pahrbka; (11)a ako Mojžiš
mal svoju ruku vztýčenú, dialo sa[7 12], že[13]
premáhal[7 596] Isráél, no[13] ako svojou ru-
kou poľavoval[338 597], tu[13] premáhal[7 596] Amá-
lék[526]. (12)A keď ruky Mojžiša *boli* ťažké,
vzali[44] kameň, ten[13] pod neho položili[16]
a usadol naň a Árón a Chúr podopreli[131 598]
jeho ruky, jeden odtiaľto a jeden odtiaľto,
a jeho ruky vytrvali[12] *v* stálosti[599] *až* do
zájdenia slnka, (13)a Jóšua Amáléka[526]
a jeho ľud zneškodnil[600] ostrím[585] meča.
(14)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Toto zapíš *na* pamiatku v knihu a vlož[16]
v uši[313] Jóšuu, že pripomienku Amáléka[526]
chcem[94] naskrze[601] vyhladiť[602] spopod ne-
bies. (15)A Mojžiš zbudoval oltár a na-
zval jeho meno Hospodin, môj prápor[603],
(16)i povedal. Pretože *je* ruka na tróne[604]
Jáha[496] – boj[447] Hospodina[380] proti Amálé-
kovi[526] od pokolenia *do* pokolenia.

18 A keď Jithró, kňaz Midjána, tesť
Mojžiša, počul *o* všetkom[1134], čo
Boh spravil Mojžišovi[589] a Isráélovi,
svojmu ľudu[589], že Hospodin Isráéla vy-
viedol[252] z Egypta, (2)vzal[44] Jithró, tesť
Mojžiša, Cippóru, ženu Mojžiša, po odo-
slaní[124] jej, (3)a dvoch jej synov, *z* ktorých
jedného meno *bolo* Géršóm[82], lebo pove-
dal: Stal som sa[12] návštevníkom[83] v cu-
dzej[84] zemi, (4)a meno jedného Elíezer[605],
lebo Boh môjho otca mi *bol* pomocou
a vyprostil ma od meča faraóna. (5)I pri-
šiel Jithró, tesť Mojžiša, a jeho synovia
a jeho žena k Mojžišovi do pustiny, kde
on *pri* Božom vrchu táboril[453 606], (6)a od-
kázal[607] Mojžišovi: Prišiel som k tebe ja,
tvoj tesť Jithró, a tvoja žena a s ňou dvaja
tvoji synovia. (7)A Mojžiš svojmu tesťovi
vyšiel v ústrety a poklonil sa a pobozkal
ho, i položili jeden druhému[608] otázku[609],
či sa im dobre vodí[610], (8)i vošli do stanu
a Mojžiš svojmu tesťovi vyrozprával[314]
všetko, čo na osoh[611] Isráéla Hospodin
spravil faraónovi[589] a Egypťanom[589], vše-
tky útrapy[277], ktoré ich na ceste postihli[291],
a Hospodin ich vyprostil. (9)A Jithró sa
zaradoval nad všetkým dobrým, ktoré
Hospodin preukázal[36] Isráélovi, že ho[612]
vyprostil z ruky Egypťanov, (10)a Jithró
povedal: *Nech je* velebený[613] Hospodin,
ktorý vás vyprostil z ruky Egypťanov
a z ruky faraóna, ktorý vyprostil ľud spo-
pod ruky Egypťanov. (11)Teraz viem[7], že
Hospodin je väčší od všetkých bohov,
lebo vo veci, ktorou sa nadmuli[614], *je on*
nad nimi. (12)A Jithró, tesť Mojžiša, vzal
pre Boha[45 615] vzostupnú *obeť*[350] a *iné*
obete; a prišiel Árón a všetci starší Isrá-
éla jesť s tesťom Mojžiša pred Božou tvá-
rou chlieb[81]

(13)A na druhý deň[274] sa stalo[12], že[13]
Mojžiš usadol rozsudzovať[545] ľud; a ľud
pred Mojžišom stál[7] od rána *až* do večera;
(14)a keď tesť Mojžiša pozoroval[7 41]
všetko, čo on ľudu[589] robil, povedal: Čo *je*
toto *za* vec, ktorú ty ľudu[589] robíš? Prečo
ty sedíš sám[395] a všetok ľud pred tebou od
rána do večera musí stáť[616]? (15)A Mojžiš
svojmu tesťovi povedal: Pretože ľud ku
mne prichádza dopytovať sa[617] Boha.
(16)Keď majú *nejakú*[618] záležitosť[179], príde
to ku mne, i rozsudzujem[545] medzi jed-
ným a medzi druhým[608], a dávam na vedo-
mie[619] Božie ustanovenia[181] a jeho záko-
ny[436]. (17)A tesť Mojžiša k nemu povedal:
Tá vec, ktorú ty robíš, *je* nie dobrá;
(18)celkom[620] sa môžeš[94] utrápiť[621] aj ty aj
tento ľud, ktorý *je* s tebou, lebo tá vec je[7]
pre teba príliš ťažká[622], nemôžeš ju robiť
sám[395]. (19)Poslúchni teraz na[130] môj hlas,
chcem[94] ti poradiť a Boh kiež bude[10] s te-
bou: buď ty za ľud[45] voči Bohu a ty prednášaj[623] Bohu záležitosti[179] (20)a vysvetľuj
im[624] ustanovenia[181] a zákony[436] a dávaj im
na vedomie[619] cestu, *ktorou* majú[94] chodiť[553 625], a činnosť, ktorú majú[94] činiť[802],
(21)a ty nech *si* zo všetkého ľudu vyhliadaš[10] zdatných mužov[626], majúcich Boha
v úcte[516], mužov pravdy[627], nenávidiacich
nespravodlivý zisk, a nech *ich* nad nimi
ustanovuješ[10 16] *za* predstavených[17] tisícov,
predstavených[17] stovák, predstavených[17]
päťdesiatok a predstavených[17] desiatok,
(22)nech[13] ľud v každej dobe rozsudzujú[545]; nech[13] sa deje[12], *že* každú väčšiu[628]
záležitosť[179] budú prednášať[623] tebe, a*le*
každú menšiu[628] záležitosť[179] budú rozsudzovať[545] oni. Tak[13] zo seba[97] časť bremena
zlož[629], nech[13] sa *to* oni ujmú[336 337] s tebou.

www.biblia.sk

(23)Ak túto vec budeš robiť, keď[13] ti *tak*
rozkáže Boh, potom[13] budeš môcť *ob-*
stáť[630] a aj všetok tento ľud bude v pokoji
vchádzať na svoje miesto[98]. (24)A Mojžiš
poslúchol hlas svojho tesťa a spravil
všetko, čo povedal; (25)i vybral[594] Mojžiš
zo všetkého Isráéla zdatných mužov[626]
a určil[631] ich *za* hlavy nad ľudom, predsta-
vených[17] tisícov, predstavených[17] stovák,
predstavených[17] päťdesiatok a predstave-
ných[17] desiatok, (26)i dali sa rozsudzo-
vať[545] ľud v každej dobe – obťažné[27] záleži-
tosti[179 277] prednášali[623] Mojžišovi a každú
menšiu[628] záležitosť[179] rozsudzovali[545] oni.
(27)A Mojžiš svojho tesťa prepustil[124]
a on odišiel[632] do svojej zeme.

19 V treťom mesiaci po vyjdení[549]
detí[86] Isráéla zo zeme Egypta,
v tento deň prišli *v* pustinu Sínaj, (2)lebo[13]
boli nastúpili cestu[419] z Refídím a prišli
v pustinu Sínaj a v pustine sa utáborili[453]
– áno[13], tam sa Isráél utáboril[453] oproti vr-
chu. (3)A Mojžiš vystúpil[15] k Bohu a Hos-
podin na neho[95] z toho vrchu zavolal
výrokom: Takto musíš[94] povedať domu
Jákóba a oznámiť[156] deťom[86] Isráéla: (4)Vy
ste videli[7], čo som spravil Egypťanom,
i niesol[7 336 337] som vás na krídlach orlov
a priviedol som vás k sebe; (5)a teraz, ak
budete naozaj[546] poslúchať na môj hlas[130]
a zachovávať[397] moju zmluvu, potom[13] sa
mi stanete[12] obzvláštnym pokladom[633]
nad všetky národnosti[520 634], lebo[635] celá[636]
zem *patrí* mne, (6)a*le* vy mi budete krá-
ľovstvom kňazov a svätým národom[520].
Toto[637] *sú* slová, ktoré budeš[10] vyslovovať
k deťom[86] Isráéla.

(7)A Mojžiš prišiel a povolal starších[38]
ľudu a predložil[16] im[340] všetky tieto veci[179],
ktoré mu Hospodin rozkázal, (8)a všetok
ľud spolu odvetil, i povedali: Všetko,
čo Hospodin prehovoril, budeme konať.
A Mojžiš slová ľudu priniesol k Hos-
podinovi späť[134] (9)a Hospodin k Mojži-
šovi povedal: Hľa, ja sa chystám k tebe
prísť[221] v hustote mraku, aby pri mojom
hovorení s tebou ľud počul, a tiež *aby*
v teba navždy[113] dôverovali. A Mojžiš
Hospodinovi oznámil[156] slová ľudu
(10)a Hospodin k Mojžišovi povedal:
Choď k ľudu a posväť ich dnes a zajtra
a nech vyperú[10] svoje ošatenia, (11)a na
tretí deň nech sú[7 10] pripravení[535], lebo
v tretí deň bude Hospodin pred očami
všetkého ľudu zostupovať na vrch Sínaj.
(12)A ľudu vôkol musíš[94] uložiť obmedze-
nie[638] výrokom: chráňte sa[397] vystupovať[15]
na vrch a*lebo* siahať na jeho okraj[454];
každý, kto[196] siahne na vrch, musí[94] istot-
ne[639] byť usmrtený. (13)Nesmie[94] na neho
siahať ruka, lež[561] musí[94] byť na smrť[640]
ukameňovaný alebo naskrz[640] poprestrie-
ľaný, či[641] zviera[251], či[641] človek[324], nesmie[94]
ostávať nažive[1179]; pri predĺženom zvuku[642]
poľnice[643] oni budú[10] vystupovať[15] na vrch.
(14)A Mojžiš z vrchu zostúpil k ľudu
a posvätil ľud, i vyprali svoje ošatenia;
(15)a povedal k ľudu: Buďte pripravení[535]
na tretí *z* dní; nech sa nepribližujete[10 682]
k žene.

(16)A v tretí deň sa pri nastávaní[12] rána
stalo[12], že[13] nastalo[12] hrmenie[297 644] a blesky
a na vrchu mohutný[645] oblak a veľmi silný
zvuk trúby[646], i rozchvel[647] sa všetok ľud,
ktorý *bol* v tábore[473]. (17)A Mojžiš ľud z tá-
bora[473] vyviedol[252] v ústrety Bohu, i posta-
vili sa na úpätí[648] vrchu; (18)a vrch Sínaj
sa celý[417] rozdymil[649], pretože[650] naň v ohni
zostúpil Hospodin, a jeho dym vystupo-
val[7 15] ako dym taviacej pece, a celý vrch sa
veľmi roztriasol[647]. (19)A stále zaznieval[651]
zvuk trúby[646], a veľmi silný[652]; Mojžiš
hovoril a Boh mu hlasom[653] odpovedal.
(20)A Hospodin zostúpil na vrch Sínaj,
na temä[595] vrchu, i povolal Hospodin na
temä[595] vrchu Mojžiša[38] a Mojžiš vystú-
pil[15]. (21)A Hospodin k Mojžišovi pove-
dal: Zostúp, vyslov proti ľudu napome-
nutie[654], aby sa nepokúšali preniknúť[655]
k Hospodinovi pozrieť, lebo[13] by mnoho
z nich padlo; (22)a aj kňazi, ktorí[196] sa
približujú[682] k Hospodinovi, nech sa po-
svätujú[10], aby Hospodin nevyrážal proti
nim[656]. (23)A Mojžiš k Hospodinovi pove-
dal: Ľud nebude môcť vystúpiť[15] ku vr-
chu Sínaj, lebo ty si proti nám vyslovil na-
pomenutie[654] výrokom: opatri vrch obme-
dzením[638] a posväť[10] ho. (24)A Hospodin
k nemu povedal: Choď, zostúp, a vystú-
piš[10 15] ty a s tebou Árón, a*le* kňazi a ľud
nech sa nepokúšajú[10] preniknutím vy-
stúpiť[15 655] k Hospodinovi, aby nevyrážal
proti nim[656]. (25)A Mojžiš k ľudu zostúpil
a prevravel k nim.

www.biblia.sk

20 A Boh vyslovil všetky tieto slová
výrokom:
(2)Tvojím Bohom *som* ja, Hospodin[657],
ktorý som ťa vyviedol[252 696] zo zeme Egypta,
z domu nevoľníkov; (3)nesmieš[94] mať[349 391]
predo mnou[340 658] ďalších[690] bohov.
(4)Nesmieš[94] si zhotoviť[36] sochu[659] *ani*
žiadne[273] zobrazenie[660] *toho*, čo *je* v nebe-
siach zvrchu, *ani* čo *je* na zemi zospodu,
ani čo *je* vo vodách zospodu voči zemi;
(5)nesmieš[94] sa im klaňať a nesmieš[94] im
slúžiť[109 661], ja, Hospodin, tvoj Boh, *som*
Boh žiarlivý, navštevujúci[117 662] neprá-
vosť[663] otcov na deťoch[86], na treťom a na
štvrtom *pokolení* medzi nenávidiacimi[432]
ma (6)a preukazujúci[36] láskavosť[517] tisí-
com medzi milujúcimi[432] ma a medzi za-
chovávajúcimi[397 432] moje rozkazy.
(7)Meno Hospodina, svojho Boha, ne-
smieš[94] vysloviť[336 664] pre daromnosť[665],
lebo Hospodin *toho,* kto jeho meno bude
pre daromnosť[665] vyslovovať[336 664], nebude
nechávať bez trestu[666].
(8)Pamätaj *na* deň soboty[575], svätiť ho.
(9)Šesť dní budeš[10] pracovať[109 337] a vyko-
náš[10] všetko svoje zamestnanie[667], (10)a*le*
siedmy deň *je* sobota[575] Hospodinovi,
tvojmu Bohu; žiadne[273] zamestnanie[667]
vykonávať nesmieš[94], ty *ani* tvoj syn *ani*
tvoja dcéra, tvoj nevoľník *ani* tvoja slu-
žobná *ani* tvoj dobytok[251] *ani* cudzinec[83]
pri tebe[507], ktorý *je* v tvojich bránach,
(11)lebo šesť dní vytváral[7 36] Hospodin
nebesá a zem, more a všetko, čo v nich
je, a v siedmy deň spočinul[338]; preto
Hospodin siedmy deň požehnal a posvä-
til ho.
(12)Váž[460] *si* svojho otca a svoju mať,
aby sa na pôde[99], ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[221], mohli[94] predĺžiť
tvoje dni.
(13)Nesmieš[94] vraždiť.
(14)Nesmieš[94] cudzoložiť.
(15)Nesmieš[94] kradnúť.
(16)Proti svojmu blížnemu[69 668] nesmieš
vypovedať[785] lživým svedectvom[797].
(17)Nesmieš[94] byť chtivý domu svojho
blížneho[69 668], nesmieš[94] byť chtivý ženy
svojho blížneho[69 668] *ani* jeho nevoľníka
ani jeho služobnej *ani* jeho hovädzieho
dobytčaťa *ani* jeho osla *ani* čohokoľvek[273],
čo tvojmu blížnemu[69 668] *patrí.*
(18)A všetok ľud, *tí* badali[41] hrmenie[644]
a blesky a zvuk trúby[646] a dymiaci vrch;
to[13] keď ľud zbadal[41], zatackali sa[44] a za-
stali z ďaleka (19)a povedali k Mojžišovi:
Hovor s nami ty, veď[13] budeme počuť[669],
ale nech s nami nehovorí Boh, aby sme
nemuseli[94] umrieť. (20)A Mojžiš k ľudu
povedal: Nemusíte[94] sa báť[670], lebo Boh
prišiel cieľom preskúšania[587] vás a preto,
aby bola jeho bázeň[671] pred vašou tvá-
rou[340 658], aby ste nehrešili. (21)I zastal ľud
z ďaleka a Mojžiš sa priblížil[682] ku mrá-
kave[672], kde *bol* Boh.
(22)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Takto musíš[94] povedať k deťom[85] Isráéla:
Vy ste zistili[41], že som s vami prehovoril
z nebies; (23)nesmiete[94] popri mne[673]
zhotovovať[36] bohov *zo* striebra, *ani* bo-
hov *zo* zlata si nesmiete[94] zhotovovať[36].
(24)Budeš[10] mi zhotovovať[36] oltár *zo* ze-
miny[99] a na ňom obetovať[674] svoje vzos-
tupné *obete*[350] a svoje *obete* pokojných
hodov[675], svoj drobný dobytok a svoj ho-
vädzí dobytok; na každom mieste[98], kde
budem dávať pripomínať moje meno,
budem k tebe prichádzať a žehnať ťa.
(25)A ak mi budeš chcieť[94] zhotoviť[36] ol-
tár *z* kameňov, nesmieš[94] nimi budovať
s otesávaním, lebo ak nad ním mávneš[1046]
svojím dlátom, znesvätíš[44 1112] ho; (26)*ani*
k môjmu oltáru nesmieš[94] vystupovať[15] po
stupňoch, aby nad ním nebola odkrývaná
tvoja nahota.
21 A toto[637] *sú* práva[545], ktoré im[340]
budeš[10] predkladať[16]: (2)Kedykoľ-
vek budeš kupovať[528] nevoľníka, Heb-
reja[32], bude[10] slúžiť[109] šesť rokov a v sied-
mom bude[10] zadarmo[676] odchádzať[677] ako
slobodný; (3)ak prichádzal sám[678], bu-
de[10] odchádzať[677] sám[678], ak *bol* on man-
želom[679] ženy, bude[10] s ním odchádzať[677]
aj jeho žena, (4)ak mu bude dávať ženu
jeho pán a *ona* mu porodí synov alebo
dcéry, bude[10] ostávať[12] tá žena a jej
dietky[37] svojmu[680] pánovi a on bude[10] od-
chádzať[677] sám[678]. (5)No[13] ak ten nevoľník
výslovne[681] povie: milujem[7] svojho pána,
svoju ženu a svoje deti[86], nebudem[10]
odchádzať[677] slobodný, (6)potom[13] ho
jeho pán privedie[10] bližšie[682] k Bohu[683]
a privedie[10] ho bližšie[682] ku dveriam alebo
k zárubni, i prebodne[10] jeho pán jeho

www.biblia.sk

ucho bodcom a bude[7] [10] mu slúžiť[109] navždy[113].

(7)A kedykoľvek bude voľakto[66] za služobnú predávať svoju dcéru, nebude *ona* môcť[94] odísť[677] spôsobom[684] odchádzania[677] nevoľníkov; (8)ak sa svojmu pánovi zneľúbi[685] (ak[686] ju určil sebe), potom[13] ju dovolí[10] vykúpiť; pre svoju vierolomnosť[687] voči nej nebude mať právomoc[688] predať ju cudziemu[84] ľudu. (9)A ak ju bude chcieť[94] určiť svojmu synovi, bude[10] voči nej konať podľa práva[545] dcér; (10)ak pre neho[45] [689] bude chcieť[94] vziať ďalšiu[690], nesmie[94] ubrať[691] jej[692] poživne[693], jej[692] zaodiatia[694] a spolunažívania s ňou[695]; (11) ak jej tieto tri *veci* nebude vykonávať, potom[13] *ona* bude môcť[94] odísť[677] zadarmo[676], bez peňazí[428].

(12)Kto človeka[66] udrie[63] [696], takže *on* umrie, bude musieť[94] byť istotne[639] usmrtený, (13)a*le* kto nenastrojil[697] úklad[698] a Boh v jeho ruku dopustil[699], potom[13] ti chcem[94] určiť[16] miesto[98], kam bude môcť[94] uprchnúť; (14)a*le* kedykoľvek sa voľakto[66] na svojho blížneho[69] [668] bude opovažovať[614] zabiť ho ľsťou[700], z blízkosti[243] môjho oltára ho musíš[94] vziať na smrť, (15)a kto udrie[63] [696] svojho otca a*lebo* svoju mať, bude musieť[94] byť istotne[639] usmrtený, (16)a kto človeka[66] ukradne[696] a predá[697] ho, a*lebo* bude nájdený v jeho ruke, bude musieť[94] byť istotne[639] usmrtený, (17)a kto bude svojmu otcovi a*lebo* svojej materi zlorečiť[696], bude musieť[94] byť istotne[639] usmrtený. (18)A kedykoľvek sa budú muži vadiť[701] a jeden druhého[608] udrie[63] kameňom alebo päsťou, a*le* nebude mrieť, lež[13] ľahne[702] na ležisko – (19)ak bude môcť[94] vstať a bude sa vonku[431] o svojej barle[703] prechádzať[704], potom[13] bude[10] ten, *ktorý*[196] ho udrel[63] [696], uznaný za nevinného[666], len bude musieť[94] nahradiť[631] jeho nečinnosť[705] a dať ho splna vyliečiť[706]. (20)A kedykoľvek voľakto[66] svojho nevoľníka alebo svoju služobnú bude biť[63] kyjakom[707], takže[13] pod jeho rukou umrie, bude musieť[94] byť istotne[708] potrestaný[709], (21)iba ak bude môcť[94] vydržať[630] deň alebo dva dni, nebude[94] trestaný[709], lebo on, *to sú* jeho peniaze[428]. (22)A kedykoľvek sa budú muži ruvať[710] a strčia[711] *do* tehotnej ženy[712], takže[13] jej dietky[37] budú vychádzať[252], a*le* nebude nastávať[12] úraz, bude[10] [713] istotne pokutovaný[714] podľa *toho,* čo na neho bude chcieť[94] uvaliť[231] [715] manžel[679] tej ženy, i zaplatí[10] [631] podľa rozhodcov[716]. (23)A ak úraz bude nastávať[12], potom[13] budeš musieť[94] dať žitie[148] za žitie[148], (24)oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, (25)spáleninu za spáleninu, pomliaždeninu[717] za pomliaždeninu[717], sinavicu[718] za sinavicu[718]. (26)A kedykoľvek voľakto[66] bude biť[63] *v* oko svojho nevoľníka alebo *v* oko svojej služobnej, takže[13] ho vyrazí[719], potom[13] ho za jeho oko bude musieť[94] prepustiť[124] ako slobodného; (27)a ak bude vybíjať[702] zub svojho nevoľníka alebo zub svojej služobnej, bude ho musieť[94] prepustiť[124] ako slobodného za jeho zub.

(28)A kedykoľvek muža alebo ženu bude klať býk, takže[13] umrie, bude ten býk musieť[94] byť na smrť[640] ukameňovaný a jeho mäso sa nebude[94] jesť, a*le* majiteľ[679] býka *bude* nevinný. (29)No[13] ak býk – on *bol* od prvšia[140] klavý a bolo *to* u jeho majiteľa[679] dosvedčené[654] [720], a nedával *na*ň pozor[397], takže[13] usmrtil muža alebo ženu, bude ten býk musieť[94] byť ukameňovaný a aj jeho majiteľ[679] bude musieť[94] byť usmrtený; (30)ak na neho bude uvaľované[231] [715] zadosťučinenie[721], potom[13] zaplatí[10] [631] výkupné[722] svojho žitia[148] podľa všetkého, čo na neho bude uvaľované[231] [715], (31)či klal syna a či klal dcéru, bude[10] sa mu robiť podľa tohto súdu[545]. (32)Ak býk bude klať nevoľníka alebo služobnú, bude[723] musieť[94] dať jeho pánovi tridsať šeklov[724] striebra a býk bude[10] musieť[94] byť ukameňovaný. – (33)A kedykoľvek voľakto[66] bude otvárať[13] jamu[725] alebo kedykoľvek voľakto[66] bude vyhlbovať jamu[725] a nebude ju prikrývať a padne ta býk alebo osol, (34)bude musieť[94] škodu nahradiť[726] [727] majiteľ[679] tej jamy – vyplatiť[134] peniaze[428] jeho majiteľovi a usmrtené sa bude[10] *do*stávať[12] jemu. – (35)A kedykoľvek voľačí[66] býk bude klať býka jeho blížneho[69] [668], takže[13] uhynie, potom[13] živého býka predajú[10] a peniaze[428] zaň[728] rozdelia[10], a budú[10] deliť aj usmrteného; (36)alebo, *ak* sa vedelo[7], že býk – on *bol* od prvšia[140] klavý a jeho majiteľ[679] *na*ň nedával pozor[397], bezpodmienečne[729] bude musieť[94] škodu nahradiť[726] [727] býkom

www.biblotheca.sk

za býka a usmrtený sa bude[10] *do*stávať[12]
jemu.
22 Kedykoľvek voľakto[66] bude krad-
núť býka alebo drobné dobytča[363]
a zabije[730] ho alebo ho predá, bude mu-
sieť[94] škodu nahradiť[726 727] piatimi *kusmi*
hovädzieho dobytka za býka a*lebo* štyrmi
kusmi drobného dobytka za drobné do-
bytča[363] (2)[731](ak bude zlodej môcť[94] byť
dopadnutý[291] pri vlámaní a bude udretý[63],
takže[13] umrie, nebude za neho[45] vina
krvi[732], (3)ak nad ním vzíde[733] slnko, vina
krvi[732] za neho[45] *bude*); škodu bude mu-
sieť[94] nahradiť[726 727], bezpodmienečne[729],
ak nebude mať[734] *čím*, potom[13] bude[10] za
svoju krádež predaný. (4)Ak sa ukrad-
nuté preukazateľne[735] nájde v jeho ruke
živé, od býka *až* po osla, *až* po drobné do-
bytča[363], bude musieť[94] škodu nahradiť[726
727] dvojnásobne.
(5)Kedykoľvek voľakto[66] bude dávať
spásť[736] pole alebo vinicu, totiž[13] vyženie[124]
svoje zvieratstvo[736], nech[13] sa napasie[736 737]
v poli iného[690], bude musieť[94] škodu na-
hradiť[726 727] z najlepšieho *zo* svojho poľa
a z najlepšieho *zo* svojej vinice. – (6)Kedy-
koľvek bude vznikať[738] oheň a zachváti[291]
tŕnie[739], takže[13] ním bude strávený[740] stoh
alebo stojaté *zbožie* alebo pole, škodu
bezpodmienečne[729] bude musieť[94] nahra-
diť[726 727] ten, *kto*[196] požiar[736] založil[696 736]. –
(7)Kedykoľvek voľakto[66] bude dávať
k svojmu blížnemu[69 668] do opatery[397] pe-
niaze[428] alebo veci[128] a bude *to* z domu
toho muža ukradnuté – ak bude zlodej
môcť[94] byť dopadnutý[291], bude musieť[94]
škodu nahradiť[726 727] dvojnásobne, (8)ak
zlodej nebude môcť[94] byť dopadnutý[291],
potom[13] bude[10] majiteľ[679] toho domu pri-
vedený bližšie[741] k Bohu[683], či[742] nevystrel[121]
svoju ruku na majetok[667] svojho blíž-
neho[69 668]. (9)Ohľadne každého druhu[179]
prestúpenia[743], ohľadne býka[744], ohľadne
osla[744], ohľadne drobného dobytčaťa[363 744],
ohľadne plášťa, ohľadne všetkého strate-
ného, o čom *sa* bude vravieť, že *je* to[34]
toto[745] – záležitosť[179] ich oboch bude[10] pri-
chádzať pred Boha[683]; koho Boh[683] bude
vyhlasovať za zlovoľného[746], bude mu-
sieť[94] svojmu blížnemu[69] škodu nahra-
diť[726 727] dvojnásobne. (10)Kedykoľvek vo-
ľakto[65] bude dávať k svojmu blížnemu[69 668]
do opatery[397] osla alebo býka alebo drobné
dobytča[363] či[13] akýkoľvek[273] *kus* dobytka[251],
a uhynie alebo bude dochrámané alebo
zajaté bez toho, že by kto videl[747], (11)bu-
de[10] medzi nimi oboma nastávať[12] prí-
saha[748] Hospodina[749], či nevystrel[121] svoju
ruku na majetok[667] svojho blížneho[69 668],
a jeho majiteľ[679] *to* uzná[10 750], i nebude mu-
sieť[94 751] škodu nahrádzať[726 727], (12)*ale* ak
bolo preukazateľne[735] kradnuté z jeho
blízkosti[243], bude musieť[94] jeho majite-
ľovi[679] škodu nahradiť[726 727]. (13)Ak bolo na
kusy[752] rozorvané, bude musieť[94] priniesť
dôkaz[753]; rozorvané nebude musieť[94] hra-
diť[754]. – (14)A kedykoľvek si *ho*[755] voľakto[65]
z blízkosti[243 756] svojho blížneho[69 668] bude
vypožičiavať[757] a bude dochrámané alebo
uhynie bez toho, že by pri ňom[758] bol jeho
majiteľ[679 747], bezpodmienečne[729] bude mu-
sieť[94] škodu nahradiť[726 727], (15)ak jeho
majiteľ[679] *bol* pri ňom[758], nebude musieť[94]
škodu hradiť[726 727]; ak bolo najaté, je[7] *to*[759]
zarátané[760] v nájomnom *za*ň.
(16)A kedykoľvek muž bude zvádzať[761]
pannu, ktorá nie je zasnúbená, a ľahne
s ňou, bezpodmienečne[762] si ju bude
musieť[94] kúpiť[763] za ženu; (17)ak jej otec
bude rozhodne[764] odmietať[233] dať mu ju,
bude musieť[94] odvážiť striebro[428] podľa
vena[765] panien. – (18)Bosorku nesmieš[94]
nechať žiť. – (19)Každý ľahnuvší[766] so
zvieraťom[251] musí[94] byť istotne[639] usmr-
tený. – (20)Kto obetuje[696] bohom, nie
samotnému[395] Hospodinovi, musí[94] byť
odovzdaný[767].
(21)A cudzincovi[83] nesmieš[94] ubližovať
a nie *že* ho smieš[94] utískať[106], lebo ste boli[7]
cudzinci[83] v zemi Egypta. (22)Žiadnu[273]
vdovu an*i* sirotu nesmieš[94] týrať[19]; (23)ak
ju[768] budeš akokoľvek[769] týrať[19], potom, ak
ku mne bude úpenlivo[769] kričať, istotne[769]
jej[768] krik budem počuť[770], (24)i vzbĺkne[143]
môj hnev a budem vás zabíjať mečom
a stanú sa vdovami vaše ženy a sirotami
vaše deti[85]. (25)Ak môjmu ľudu[771], chu-
dobnému[772] pri tebe, budeš požičiavať
peniaze[428], nesmieš[94] voči nemu byť ako
úžerník, nesmieš[94] na neho uvaliť[16 715]
úžeru. – (26)Ak vôbec[773] budeš do zálohu
brať plášť svojho blížneho[69 668], do zájde-
nia slnka mu ho musíš[94] vrátiť, (27)lebo
on *je* jeho jediným[395] prikrytím, on *je*

www.mojabiblia.sk

ošatením jeho koži – na čo bude líhať?
I stane sa[12], keď bude ku mne kričať, že[13]
budem počuť[770], lebo ja *som* milostivý[125].
(28)Nesmieš[94] zlorečiť Bohu[683] a nie *že*
smieš[94] preklínať náčelníka[574] svojho ľudu.
(29)Nesmieš[94] zdržiavať[774] svoju plnú[775]
úrodu[776] a*ni* svoju šťavu[777]. Prvorodeného
zo svojich synov budeš[94] dávať mne;
(30)tak budeš robiť so svojím hovädzím
dobytkom[589 778], so svojím drobným do-
bytkom[589]: sedem dní bude[10] pri svojej
materi, v ôsmy deň ho budeš[94] dávať mne.
(31)Budete[10] mi svätými ľuďmi[324 1213]; ne-
smiete[94] jesť mäso v poli rozorvaného;
budete[10] ho hádzať psovi.

23 Nesmieš[94] vynášať[336 779] nepra-
vdivý[780] chýr; nech so zlovoľným
neprikladáš[10 231] svoju ruku k tomu, aby
si bol[12 781] skrivodlivým svedkom[782]. (2)Ne-
smieš[94] sa dať[12] za mnohými[783] na zlé[784]
a nie *že* smieš[94] pri spore vypovedať[785]
prevracaním[786] sa za mnohými[783] na pre-
vracanie[786] *druhých*[787], (3)a nie *že* smieš[94]
núdznemu[788] v jeho spore nadržať[789]. –
(4)Kedykoľvek budeš stretať býka svojho
nepriateľa alebo jeho osla blúdiaceho,
bezpečne[790] mu ho musíš[94] priviesť späť[134].
(5)Kedykoľvek budeš vidieť osla *toho, kto*
ťa nenávidí[696], ležať[791 792] pod svojím bre-
menom a chcel[7] by si upustiť[468 793] od uľah-
čenia mu, bez váhania[790 794] *mu* musíš[94]
uľahčiť s ním[795]. (6)Nesmieš[94] prevracať[786]
právo[545] svojho nemajetného[796] v jeho
spore, (7)od podvodnej záležitosti[179 797]
budeš[10] zachovávať odstup[798] a nevinného
a spravodlivého nebudeš[94] zabíjať, lebo
zlovoľnému spravodlivosť nebudem pri-
znávať[746]. (8)A nesmieš[94] brať úplatok,
lebo úplatok oslepuje prezieravých[799]
a prekrúca slová spravodlivých. (9)A cu-
dzinca[83] nesmieš[94] utískať[106] – veď[13] vy po-
znáte[7] dušu[800] cudzinca[83], lebo ste cudzin-
cami[83] boli[7] v zemi Egypta.
(10)A svoju zem budeš[10] šesť rokov
osievať a jej úrodu zvážať[801], (11)a*le*
siedmy *rok* jej budeš[10] uľavovať a nechávať
ju ležať, nech[13] sa najedia nemajetní[796]
tvojho ľudu, a ostatok *po* nich môže[94]
zožrať poľné živočíšstvo[296]. Tak budeš[10]
robiť so svojou vinicou[589], so svojou oliv-
nicou[589]. (12)Šesť dní budeš[10] robiť svoje
roboty[802], *ale* v deň siedmy budeš[10] prestá-
vať[164 575], aby *si* mohol[94] odpočinúť[338] tvoj
býk[744] a tvoj osol[744] a oddýchnuť[803] syn tvo-
jej služobnej a*j* cudzinec[83]. (13)A vo všet-
kom, čo som k vám povedal, sa budete[10]
mať na pozore[397] a meno iných[690] bohov
nesmiete[94] pripomínať – nesmie[94] sa po-
čuť v tvojich ústach.
(14)Tri razy[804] v roku mi budeš uspo-
riadúvať slávnosť[159]. (15)Budeš[10] zacho-
vávať[397] slávnosť nekvasených *chlebov* –
sedem dní budeš[10] jesť nekvasené *chleby*
podľa *toho,* čo som ti rozkázal, na určený
čas mesiaca Ávív[438], lebo v ňom si vyšiel
z Egypta, a nech sa *pred* mojou tvárou ne-
ukazujú[10] prázdni; (16)a slávnosť žatvy,
prvotín[805] tvojich prác[36], *toho,* čo si v poli
zasieval; a slávnosť zvozu[801] pri vyjdení[806]
roka, pri zvážaní[801] tvojich prác[36] z poľa.
(17)Trikrát v roku bude[10] každý tvoj mužský[807]
prichádzať ukázať sa pred tvár[808]
Pána, Hospodina. (18)Krv mojej obete
nesmieš[94] obetovať s kysnutým[1198] a tuk
mojich slávností[277] nesmie[94] ostať cez
noc[809] do rána. (19)Najlepšie[1199] *z* prvo-
tín[805] svojej pôdy budeš[10] vnášať *v* dom
Hospodina, svojho Boha. Kozľa nesmieš[94]
variť v mlieku jeho matere.
(20)Hľa, ja pred tvojou tvárou[340] posie-
lam svojho Anjela[90] na tvoju ochranu[397] po
ceste a na tvoje vedenie k miestu[98], ktoré
som určil[535]. (21)Maj sa pred jeho tvárou[73]
na pozore[397] a poslúchaj na[130] jeho hlas,
nech v ňom nevzbudzuješ[10] rozhorče-
nie[810], lebo nebude odpúšťať[336 811] ohľadne
vašich prestúpení[277 743], lebo v ňom[812] *je*
moje meno; (22)áno, ak budeš vpravde[546]
poslúchať na[130] jeho hlas a konať všetko,
čo budem hovoriť, budem nepriateľom
tvojich nepriateľov[813] a protivníkom tvo-
jich protivníkov[813], (23)lebo môj Anjel[90]
pôjde pred tvojou tvárou a uvedie ťa
k Emórímu a Chittímu a Perizzímu a Ke-
naanímu, Chivvímu a Jevúsímu[105], kto-
rého vyhubím[814]. (24)Nesmieš[94] sa klaňať
ich bohom a nesmieš[94] im slúžiť[109 661] a ne-
smieš[94] konať podľa ich konaní, lež[561] ich
naskrze[815] musíš[94] vykynožiť[816] a ich stĺpy[817]
na márne kúsky[818] potrieskať[819]. (25)I bu-
dete[10] obsluhovať[109 661] Hospodina, svojho
Boha, a *on* požehná tvoj chlieb a tvoju
vodu; a spomedzi teba[812 820] budem odní-
mať[93] chorobu, (26)v tvojej zemi nebude

www.biblia.sk

potrativšej[821] ani neplodnej[821], i budem
napĺňať počet tvojich rokov. (27)Budem
pred tvojou tvárou[340] vypúšťať[124] svoju
hrôzu a do zmätku privádzať[822] všetok
ľud, *tých,* medzi ktorých budeš prichá-
dzať, a všetkých tvojich nepriateľov k tebe
budem obracať[631] šijou[823], (28)a pred tvo-
jou tvárou budem posielať sršne[277], ktoré[13]
Chivvího, Kenaaního a Chittího[323] spred
tvojej tváre[824] vyženú[189]. (29)Nebudem
ho[814] pred tvojou tvárou[73] vyháňať[189] v jed-
nom roku, aby sa zem nestávala[12] pustou,
takže[13] by sa proti tebe rozmnožilo poľné
živočíšstvo[296]; (30)budem ho[814] pred tvo-
jou tvárou[73] vyháňať[189] po troške[825], než sa
budeš môcť[94] rozplodiť a zaujať[530] zem.
(31)A tvoje pomedzie[234] som určil[231] od
mora Tŕstia[50 344] až po more Pelištím[206 826]
a od pustiny *až* po Rieku[827], lebo obyvate-
ľov tej zeme chcem[95] dať vo vašu ruku,
i vyženieš[189] ich od svojej tváre. (32)Ne-
smieš[94] ohľadne nich a*ni* ohľadne ich bo-
hov uzavrieť zmluvu[828]; (33)nech nebý-
vajú[10] v tvojej zemi, aby ťa nezvádzali
hrešiť voči mne, lebo[829] by si obsluhoval[109]
[661] ich bohov, lebo[829 830] *to* by ti bolo nástra-
hou[59 831].

24 A k Mojžišovi povedal[832]: Vystúp[15]
k Hospodinovi, ty a Árón, Nádáv
a Avíhú a sedemdesiati zo starších Isrá-
éla, a z ďaleka sa pokloňte; (2)a Mojžiš
nech sa priblíži[10 682] k Hospodinovi sám[395],
a*le* oni nech sa nepribližujú[10 682], a ľud, *tí*
nech s ním nevystupujú[10 15]. (3)I prišiel
Mojžiš a všetky slová Hospodina a všetky
práva[545] vyrozprával[314] ľudu; a všetok ľud
jedným hlasom odvetil, i povedali Všetky
slová, ktoré Hospodin vyslovil, budeme
vykonávať. (4)A Mojžiš všetky slová Hos-
podina zapísal a za rána zavčasu vstal
a pod vrchom zbudoval oltár a dvanásť
stĺpov[817] podľa dvanástich kmeňov[707] Isrá-
éla (5)a poslal mladíkov[1164] detí[86] Isráéla,
nech[13] vznesú vzostupné *obete*[350] a *nech*
obetujú[674] obete pokojných hodov[675] Hos-
podinovi, býky. (6)A polovicu krvi Moj-
žiš vzal a dal[16] v misy[833] a polovicu krvi
kropením naniesol na[1034] oltár, (7)a vzal
knihu zmluvy a dal sa čítať[834] v uši[313] ľudu,
i povedali: Všetko, čo Hospodin vysло-
vil, budeme konať a budeme poslúchať.
(8)A Mojžiš vzal krv a kropením naniesol
na[1034] ľud a povedal: Hľa, krv zmluvy, ktorú
s vami uzavrel[828] Hospodin ohľadne[835]
všetkých týchto slov[179 836]. (9)I vystúpil[15]
Mojžiš a Árón, Nádáv a Avíhú a sedemde-
siati zo starších Isráéla (10)a uvideli Is-
ráélovho Boha, a pod jeho nohami sťa*by*
práca[837] *z* priesvitného[838] zafíru[985] a *čo* do
lesku[839] ako samy nebesá[840]; (11)a na vý-
znamných[841] *z* detí[86] Isráéla nevystrel[121 832]
svoju ruku, i uzreli Boha a jedli[7] a pili[7].

(12)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Vystúp[15] ku mne na vrch a buď tam, nech[13]
ti môžem[94] dať tabule *z* kameňa a zákon[436]
a rozkazy[277], ktoré som napísal na ich po-
účanie[842]. (13)I vstal Mojžiš, aj Jóšua, jeho
pobočník[1007], a Mojžiš vystúpil[15] na Boží
vrch, (14)a k starším povedal: Počkajte[843]
tu na nás, než sa k vám budeme môcť[94]
vrátiť; a hľa, *sú* s vami Árón a Chúr –
kto bude mať voľajaké záležitosti[179 844],
môže[94] sa priblížiť[682] k nim. (15)A Mojžiš
vystúpil[15] na vrch a vrch prikryl oblak,
(16)i usadila sa[863] sláva[558] Hospodina na
vrchu Sínaj a oblak ho prikrýval[7] *po*[845] šesť
dní, a v siedmy deň zavolal[832] sprostred
oblaku na Mojžiša[95], (17)a výzor slávy[558]
Hospodina na temene[595] vrchu *bol* pred
očami detí[86] Isráéla ako stravujúci[740] oheň.
(18)A Mojžiš vošiel v stred oblaku a vy-
stúpil[15] k Hospodinovi, i ostal[12] Mojžiš na
tom vrchu štyridsať dní a štyridsať nocí.

25 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Prehovor k de-
ťom[86] Isráéla, nech[13] mi prinášajú[55] *obeť*
venovania[1049]; nech moju *obeť* venova-
nia[1049] berú[10 846] spopri[184] každého člove-
ka[66], ktorého srdce ho[847] bude ponúkať[1212].
(3)A toto *bude* moja *obeť* venovania[1049],
ktorú spopri[184] nich budete[10] brať[846]: zlato
a striebro a mosadz[848] (4)a modrý pur-
pur[849] a červený purpur[849] a červcový[850]
šarlát[849] a kment[851] a koziu srsť[852] (5)a na-
červenené[853] kože baranov a kože jazve-
cov[854] a drevo[543 855] akácií[856], (6)olej na
svietenie[857], vonné látky do oleja *na* poma-
závanie[858] a do kadiva[1072] *z* vonných kore-
nín[859], (7)a ónyxové[860] kamene[861] a kamene
na vsadzovania[858 978] do ornátu[862] a do ná-
prsníka[862]; (8)a zhotovia[10 36] mi svätyňu[533],
nech[13] sa môžem[94] usídliť[863] vprostred
nich. (9)Podľa všetkého, čo sa ti ja chys-
tám ukázať[221], vzor[864] obydlia[863] a vzor[864]

www.biblia.sk

všetkých jeho zariadení[128], priam[13] tak *ich*
budete[10] zhotovovať[36].
(10) Zhotovia[10 36] teda[107] *z* dreva[543 855] akácií[856] skrinku[865], jej dĺžka dva lakte[866] a pol
a jej šírka laket'[866] a pol a jej výška laket'[866]
a pol, (11) a budeš[10] ju poťahovať rýdzim
zlatom – budeš[10] ju poťahovať zdnu aj
zvonku[867] – a zhotovíš[10 36] na ňu dookola
obrubu *zo* zlata (12) a uleješ[10] k nej štyri
kruhy *zo* zlata, ktoré[13] dáš[10] nad jej štyri
podstavce[868], totiž[13] dva kruhy na jej
jednu stranu[1074] a dva kruhy na jej druhú
stranu[1074], (13) a zhotovíš[10 36] z dreva[543 855]
akácií[856] tyče a budeš[10] ich poťahovať zlatom, (14) a tie tyče musíš[94] vsunúť v tie
kruhy po stranách[1074] skrinky[865] na nosenie[336 337] skrinky[865] na nich; (15) v kruhoch
skrinky[865] tie tyče budú[10] ostávať[12], nesmú[94]
sa od nej odpojiť[93]. (16) A do tej skrinky[865]
musíš[94] dať svedectvo, ktoré tebe chcem[94]
dať. (17) A zhotovíš[10 36] *z* rýdzeho zlata zľutovnicu[869], jej dĺžka dva lakte[866] a pol a jej
šírka laket'[866] a pol, (18) a zhotovíš[10 36] dvoch
kerúbov *zo* zlata – budeš[10] ich zhotovovať[36] *ako* tepanú[870] prácu z oboch koncov[871]
zľutovnice[869]; (19) zhotov[36] teda[107] jedného
kerúba z tohto konca[871 872] a jedného kerúba z tohto konca[871 872], zo zľutovnice[869 871]
tých kerúbov budete[10] zhotovovať[36] na
oboch jej koncoch. (20) A tí kerúbi budú[10]
nahor rozpínať[1253] krídla, zastierajúc svojimi krídlami zľutovnicu[869 935], a ich tváre
k sebe navzájom[347]; tváre kerúbov nech
smerujú[10 873] k zľutovnici[869]; (21) a tú zľutovnicu[869] musíš[94] dať zvrchu na skrinku[865]
a do tej skrinky[865] musíš[94] dať svedectvo,
ktoré tebe chcem[94] dať, (22) i budem sa
tam *s* tebou stretávať[953] a sponad zľutovnice[869], spomedzi dvoch kerúbov, ktorí
budú nad skrinkou svedectva, s tebou
budem hovoriť *o* všetkom, čo ti pre deti[86]
Isráéla budem rozkazovať.
(23) A zhotovíš[10 36] *z* dreva[543 855] akácií[856]
stôl, jeho dĺžka dva lakte[866] a jeho šírka
laket'[866] a jeho výška laket'[866] a pol,
(24) a budeš[10] ho poťahovať rýdzim zlatom a zhotovíš[10 36] k nemu dookola obrubu *zo* zlata (25) a zhotovíš[10 36] k nemu
dookola trnož[874] *na* šírku dlane a k *tej*
jeho trnoži[874] dookola zhotovíš[10 36] obrubu
zo zlata. (26) A zhotovíš[10 36] k nemu štyri
kruhy *zo* zlata a tie kruhy musíš[94] dať na
štyri uhly, ktoré *budú* pri jeho štyroch nohách; (27) tie kruhy budú[10] tesne pri trnoži[874] za ložiská[875] pre tyče na nosenie[336 337]
stola. (28) A zhotovíš[10 36] *z* dreva[543 855] akácií[856] tyče a budeš[10] ich poťahovať zlatom, i bude sa na nich stôl nosiť[7 336 337].
(29) A zhotovíš[10 36] k nemu[876] podnosy[877 878]
a panvy[878 879] k nemu[876] a kanvice[880] k
nemu[876] a čaše[878 881] k nemu[876], ktorými sa
bude vylievať[882]; zhotovíš[10 36] ich *z* rýdzeho
zlata. (30) A na ten stôl budeš[10] ustavične
pred moju tvár[200] dávať predkladné
chleby[277 883].
(31) A *z* rýdzeho zlata zhotovíš[10 36] svietnik[884] – ten svietnik[884] bude[10] zhotovovaný[36] *ako* tepaná[870] práca; bude[10] z neho[871]
jeho pätica[885] a jeho vetvy[277 886], jeho kalichy[887], jeho hlavice[888] a jeho kvety, (32) a *to*
šesť vetiev[886 889] vychádzajúcich z jeho
strán, tri vetvy[886 889] svietnika[884] z jednej
strany a tri vetvy[886 889] svietnika[884] z druhej
strany, (33) tri mandľoňovité[890] kalichy[887]
na jednej vetve[886], hlavica[888] a kvet, a tri
mandľoňovité[890] kalichy[887] na jednej vetve[886], hlavica[888] a kvet; tak pri šiestich vetvách[886 889] vychádzajúcich zo svietnika[884],
(34) a na svietniku[884 891] štyri mandľoňovité[890] kalichy[887], jeho hlavice[888] a jeho
kvety, (35) totiž[13] hlavica[888] pod dvoma
vetvami[886 889] z neho a hlavica[888] pod dvoma
vetvami[886 889] z neho a hlavica[888] pod dvoma
vetvami[886 889] z neho, ohľadne šiestich vetiev[886 889] vychádzajúcich zo svietnika[884],
(36) ich hlavice[888] a ich vetvy[886 889] budú[10]
z neho[871], celý[417] *bude* jedinou tepanou[870]
prácou *z* rýdzeho zlata. (37) A zhotovíš[10 36]
k nemu[876] sedem lámp (a jeho lampy *sa*
budú[10 892] zažíhať[7 893] a bude *sa*[10 892] svietiť[7]
na jemu[995] náprotivnú stranu) (38) a štipce
k nemu[876] a zhášadlá[894] k nemu[876] *z* rýdzeho zlata. (39) Bude *sa*[10 892] zhotovovať[36]
so všetkými týmto náčiniami[128] *z* kikkára[895] rýdzeho zlata; (40) pozri teda[107]
a zhotov[36] *ich* podľa ich vzoru[864], ktorý *si*
ty uschopňovaný[896] vidieť na vrchu.

26 A obydlie[863] budeš[10] zhotovovať[36]
z desiatich kobercov *z* tkaného
kmentu[851] a modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849];
tie[897] budeš[10] zhotovovať[36] *s* kerúbmi umeleckej práce[898]. (2) Dĺžka jedného koberca
osem a dvadsať lakťov[866 899] a šírka jed-

www.christoslibrary.sk

ného koberca štyri lakte[866 899], pre všetky koberce jedna miera. (3)Päť kobercov bude[10] pripájaných k sebe navzájom[900] a päť kobercov pripájaných k sebe navzájom[900], (4)a *z* modrého purpuru[849] zhotovíš[10 36] očká na okraji[222] jedného koberca od konca v spoji[901], a tak budeš[10] robiť pri okraji[222] koncového koberca na druhej strane spoja[902]. (5)Päťdesiat očiek budeš[10] zhotovovať[36] na jednom koberci a päťdesiat očiek budeš[10] zhotovovať[36] na konci koberca, ktorý *bude* na druhej strane spoja[902]; očká *budú* protiľahlé voči sebe navzájom[900]. (6)A zhotovíš[10 36] *zo* zlata päťdesiat sponiek a tými sponkami koberce k sebe navzájom[900] budeš[10] pripájať, nech[13] bude obydlie[863] zjednotené[903].

(7)A z kozej srsti[852] zhotovíš[10 36] koberce za stan na obydlí[863 904]; tých[897] kobercov budeš[10] zhotovovať[36] jedenásť[905]. (8)Dĺžka jedného koberca tridsať lakťov[866 899] a šírka jedného koberca štyri lakte[866 899], pre jedenásť kobercov[45] jedna miera, (9)a budeš[10] spájať päť kobercov osobitne[395] a šesť kobercov osobitne[395], a šiesty koberec na priečelnej strane[906] stanu budeš[10] zdvojovať[907]. (10)A zhotovíš[10 36] päťdesiat očiek na okraji[222] jedného koncového koberca v spoji[901] a päťdesiat očiek na okraji[222] druhého koberca spoja[901 908], (11)a zhotovíš[10 36] päťdesiat sponiek *z* mosadze[848] a budeš[10] tie sponky navliekať v očká, a *tak* spájať stan, nech[13] bude zjednotený[903]. (12)A presahujúci[909] previs kobercov[910] stanu, presahujúca[909] polovica koberca, bude previsovať[10] na zadnej strane[911] obydlia[863], (13)a čo presahuje[909 912] na dĺžke kobercov stanu, laket'[866] odtiaľto a laket'[866] odtiaľto, bude[10] previsované po stranách obydlia[863], odtiaľto a odtiaľto, na jeho pokrytie.

(14)A zhotovíš[10 36] ku stanu kryt z načervenených[853] koží baranov a zvrchu kryt z koží jazvecov[854].

(15)A *z* dreva[543 855] akácií[856] k obydliu[863] zhotovíš[10 36] stojaté dosky; (16)dĺžka dosky desať lakťov[866] a šírka jednej dosky laket'[866] a pol, (17)k jednej doske dva čapy[913] navzájom[900] späté; tak budeš[10] robiť so všetkými doskami[589] obydlia[863]. (18)Zhotovíš[10 36] teda[107] k obydliu[863] dosky, dvadsať dosák k južnému[914] smeru, na juh[915], (19)a pod tých dvadsať dosák budeš[10] zhotovovať[36] štyridsať podstavcov[916] *zo* striebra, dva podstavce[916] pod jednu dosku k jej dvom čapom[913] a dva podstavce[916] pod jednu dosku k jej dvom čapom[913], (20)a dvadsať dosák na druhú stranu[1074] obydlia[863], ku smeru *na* sever, (21)a k nim[876] štyridsať podstavcov[916] *zo* striebra, dva podstavce[916] pod jednu dosku a dva podstavce[916] pod jednu dosku, (22)a na zadnú stenu[917] obydlia[863], k západu[343], budeš[10] zhotovovať[36] šesť dosák, (23)a dve dosky budeš[10] zhotovovať[36] do kútov[918] obydlia[863] na zadnej stene[917], (24)a budú[10] zospodu dvojité[919] a budú[10], *každá* na svojom vrchole[595], dokonale zjednotené[920] do jedného kruhu[921]; tak bude[10] s nimi oboma[589], budú[10] do oboch kútov[918]. (25)Bude[10] teda[107] osem dosák a k nim[876] šestnásť podstavcov[916] *zo* striebra, dva podstavce[916] pod jednu dosku a dva podstavce[916] pod jednu dosku.

(26)A *z* dreva[543 855] akácií[856] zhotovíš[10 36] zvlaky[922], päť na dosky jednej strany[1074] obydlia[863] (27)a päť zvlakov[922] na dosky druhej strany[1074] obydlia[863] a päť zvlakov[922] na dosky strany[1074] obydlia[863] na zadnej stene[917 923] k západu[343], (28)a prostredný zvlak[922] vprostred dosák[924] *sa* prevlečie[10 892 925] od konca ku koncu. (29)A dosky budeš[10] poťahovať zlatom a budeš[10] k nim[876] zhotovovať[36] *zo* zlata kruhy, ložiská[875] pre zvlaky[922], a zvlaky[922] budeš[10] poťahovať zlatom. (30)Tak[13] budeš[10] stavať[192] obydlie[863] podľa jeho právoplatného plánu[545 926], ktorý si bol uschopnený[896] vidieť na vrchu.

(31)A *z* modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851] zhotovíš[10 36] oponu; tá[897] *sa* bude[10 892] zhotovovať[36] umeleckou prácou[898 927] *s* kerúbmi (32)a musíš[94] ju dať na štyri stĺpy *z* akácií[856], potiahnuté zlatom (vešiaky[928] na nich[876] *zo* zlata), na štyroch podstavcoch[916] *zo* striebra. (33)A tú oponu musíš[94] dať popod sponky[929] a vniesť ta, zdnu[930] voči opone[931], skrinku[865] svedectva, i bude vám tá opona hranicou[932] medzi svätyňou[933] a medzi najsvätejšou svätyňou[934]. (34)A na skrinku[865] svedectva v najsvätejšej svätyni[934] musíš[94] dať zľutovnicu[869].

www.biblesearch.sk

(35)A zvonku[930] voči opone[931] musíš[94]
umiestniť[16] stôl a naproti stolu na stranu[1074]
obydlia[863] k juhu[915] svietnik[884], a stôl mu-
síš[94] dať na stranu[1074] severu. (36)A ku
vchodu[410] stanu zhotovíš[10 36] *z* modrého
purpuru[849] a červeného purpuru[849] a čer-
vcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851]
záclonu[935] prácou[927] vyšívača[936], (37)a k tej
záclone[935] zhotovíš[10 36] päť stĺpov *z* akácií[856]
a budeš[10] ich poťahovať zlatom, vešiaky[928]
na ne[876] *zo* zlata, a budeš[10] k nim zlievať
päť podstavcov[916] *z* mosadze[848].

27 A *z* dreva[543 855] akácií[856] zhotovíš[10 36]
oltár piatich lakťov[866] dĺžky a pia-
tich lakťov[866] šírky – ten oltár bude[10] štvor-
cový[937] – a jeho výška tri lakte[866], a na jeho
štyroch uhloch zhotovíš[10 36] jeho rohy,
jeho rohy budú[10] z neho, a budeš[10] ho
poťahovať mosadzou[848]. (3)A zhotovíš[10 36]
k nemu[876] nádoby[552] na vyberanie popola
z neho[876] a lopatky k nemu[876] a rajnice
k nemu[876] a vidlice k nemu[876] a nádoby
k nemu[876] na oheň[894]; na všetky náčinia[128]
k nemu[876] budeš[10] používať[36] mosadz[848].
(4)A zhotovíš[10 36] k nemu rošt zhotove-
ním[36 837 938] mreže *z* mosadze[848], a na tú
mrežu zhotovíš[10 36] *z* mosadze[848] štyri
kruhy na jeho[939] štyri konce, (5)a musíš[94]
ju dať popod rímsu[940] oltára zospodu,
i bude[7 10] tá mreža v samom strede[941] ol-
tára. (6)A k oltáru zhotovíš[10 36] tyče, tyče
z dreva[543 855] akácií[856], a budeš[10] ich po-
ťahovať mosadzou[848], (7)a tyče k nemu
budú[10] vsunuté v kruhy, nech[13] budú[7]
tie tyče na oboch stranách[1074] oltára pri
jeho nosení[336 337]. (8)Budeš[10] ho zhotovo-
vať[36] dutý[942], *z* tablíc, podľa *toho,* ako *sa* ti
ukázal*o*[892 943] na vrchu, tak budú[10] robiť.

(9)A zriadiš[10 36] ohradu[944] obydlia[863];
k južnému[914] smeru, na juh[915], závesy
k ohrade[944] *z* tkaného kmentu[851], dĺžky sto
lakťov[866 899] k jednej strane[945], (10)a jej stĺ-
pov dvadsať, a ich dvadsať podstavcov[916]
z mosadze[848], vešiaky[928] na stĺpoch[876] a ich
spojovacie tyče *zo* striebra, (11)a tak na
dĺžku ku smeru *na* sever, závesy dĺžky
sto *lakťov* a jej stĺpov dvadsať, a ich dvad-
sať podstavcov[916] *z* mosadze[848], vešiaky[928]
na stĺpoch[876] a ich spojovacie tyče *zo*
striebra. (12)A šírka ohrady[944] ku smeru
na západ[343]: závesy päťdesiatich lakťov[866],
stĺpov k nim[876] desať a ich podstavcov[916]
desať, (13)a šírka ohrady[944] ku smeru na
východ, ku vzchádzaniu[946]: päťdesiat lak-
ťov[866], (14)závesov na *jedno* krídlo[947] pät-
násť lakťov[866], stĺpy k nim[876] tri a ich pod-
stavce[916] tri, (15)a na druhé krídlo[947] pät-
násť *lakťov* závesov, stĺpy k nim[876] tri a ich
podstavce[916] tri, (16)a na bránu ohrady[944]
záclona[935] dvadsatich lakťov[866] *z* modrého
purpuru[849] a červeného purpuru[849] a čer-
vcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851],
práca vyšívača[936], stĺpy k nim[876 948] štyri
a ich podstavce[916] štyri. (17)Všetky stĺpy
ohrady[944] dookola *budú* pospájané striep-
rom[1238], vešiaky[928] na nich[876] *zo* striebra
a ich podstavce[916] *z* mosadze[848]; (18)dĺžka
ohrady[944] sto lakťov[866] a šírka päťdesiat
na päťdesiat[949] a výška päť lakťov[866] tka-
ného kmentu, a ich[948] podstavce[916] z mo-
sadze[848]; (19)na všetky náčinia[128] obydlia[863]
pre všetku službu[109] v ňom[876] a *na* všetky
kolíky[950] k nemu[876] a *na* všetky kolíky[950]
k ohrade[876 944] *sa použije* mosadz[848].

(20)A ty deťom[86] Isráéla musíš[94] roz-
kázať, nech[13] k tebe prinášajú[55] čistý olej
olivy, *z* rozdrvenia[951], na svietenie[857],
na zažatie[893] ustavičného svetla[952 1065];
(21)v stane stretávania[953] zvonku[930] voči
opone[931], ktorá *bude* nad[954] svedectvom,
ho bude spravovať[955] Árón a jeho synovia
od večera do rána pred tvárou Hospodina
– trvalé ustanovenie[388 399] ich pokoleniam
zo strany[184 956] detí[86] Isráéla.

28 A ty do svojej blízkosti sprostred
detí[86] Isráéla povolaj[957] Áróna,
svojho brata, a s ním jeho synov, na jeho
kňazovanie mne – Áróna, Nádáva a Aví-
húa, Eleázára a Íthámára, synov Áróna,
(2)a zhotovíš[10 36] Árónovi, svojmu bratovi,
sväté rúcha[1213] na slávu[558] a na krásu[958];
(3)ty teda[107] budeš[10] hovoriť ku všetkým,
ktorí *sú*[196] múdri srdcom[858], ktorých som
naplnil duchom[509] múdrosti, nech[13] zho-
tovujú[36] Árónovi rúcha[959] na jeho posvä-
tenie na jeho kňazovanie mne. (4)A toto[637]
budú rúcha, ktoré budú[10] zhotovovať[36]:
náprsník a ornát a plášť a tuniku[960]
zo stávkovej tkaniny[961], turban a opasok[962]
– zhotovia[10 36] teda[107] Árónovi, tvojmu bra-
tovi, a jeho synom sväté rúcha[1213] na jeho
kňazovanie mne.

(5)Oni teda[107] musia[94] vziať zlato a modrý
purpur[849] a červený purpur[849] a červcový[850]

www.mosaikbiblia.sk

šarlát[849] a kment[853] (6)a *zo* zlata, modrého
purpuru[849] a červeného purpuru[849], červcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851]
zhotovovať[36] umeleckou prácou[898 927] ornát; (7)na oboch jeho koncoch na ňom
bude[10 963] dvoje spojujúcich[964] náplecníkov[947], takže[13] bude spojený[965] v jedno[966].
(8)A šerpa[967] jeho ornátu[862], ktorá *bude* na
ňom, bude podľa svojho[968] vypracovania[36]
z toho istého[969] – *zo* zlata, modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851].
(9)A musíš[94] vziať dva ónyxové[860] kamene[861] a vyryť na nich mená synov Isráéla,
(10)šesť z ich mien na jednom kameni
a mená šiestich ostatných na druhom kameni, podľa ich narodení, (11)prácou vyrezávača[970]*do* kameňa, *ako* vyrývaniami
pečatidla budeš[10] vyrývať *na* tie dva kamene mená[971] synov Isráéla; budeš[10] ich
upravovať[36] *tak, aby boli* obložené[972] rámcami[973] *zo* zlata, (12)a tie dva kamene musíš[94] založiť[16] na náplecníky[947] ornátu *za*
kamene pripomienky deťom[86] Isráéla[974],
i bude Árón nosiť[7 336] ich mená na pripomienku pred tvár Hospodina na oboch
svojich pleciach[947]. (13)Zhotovíš[10 36] teda[107]
zo zlata rámce[973] (14)a dve retiazky *z* rýdzeho zlata; budeš[10] ich zhotovovať[36]
skrútené[975], spracovaním[36] *ako* povrázky,
a tie retiazky, *ktoré budú ako* povrázky[976],
musíš[94] dať na tie rámce[973].

(15)A zhotovíš[10 36] umeleckou prácou[898 927] náprsník súdu[545]; budeš[10] ho zhotovovať[36] podľa vypracovania[36] ornátu[968],
zo zlata, modrého purpuru[849] a červeného
purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[853] ho budeš[10] zhotovovať[36].
(16)Bude[10] štvorcový[937], *súc* zdvojený[907 977],
jeho dĺžka *na* piaď a jeho šírka *na* piaď,
(17)a musíš[94] naň nasádzať sady[978] kameňov[277], štyri rady kameňov[277 979]: prvý[980]
rad *bude* rad sardu[981], topasu[982] a smaragdu[983], (18)a druhý rad karbunkul[984],
zafír[985] a diamant[986], (19)a tretí rad ligúr[987], achát[988] a ametyst[989], (20)a štvrtý
rad chryzolit[990], ónyx[860] a jaspis[991]. Budú[10]
v svojich sadách[978 992], zapustené[993] *do*
zlata. (21)A tých kameňov bude[10] podľa
mien synov Isráéla dvanásť, podľa ich mien, *s* vyrývaniami *ako* pečatidlo,
budú[10] každý[2] podľa svojho mena[994], pre
dvanásť kmeňov[45 707], (22)a na náprsník
zhotovíš[10 36] krútením[975] retiazky, spracovaním[36] *ako* povrázka[976], *z* rýdzeho zlata,
(23)a zhotovíš[10 36] na náprsník dva kruhy
zo zlata a tie dva kruhy musíš[94] dať na dva
konce náprsníka (24)a na tie dva kruhy,
na konce náprsníka, musíš[94] dať tie dva
povrázky[976] *zo* zlata, (25)a dva konce
tých dvoch povrázkov[976] musíš[94] dať na tie
dva rámce[973] a musíš[94] ich dať na náplecníky[947] ornátu na jeho prednú stranu[995].
(26)A zhotovíš[10 36] *zo* zlata dva kruhy
a musíš[94] ich založiť[16] na dva konce náprsníka, na jeho okraj[222], ktorý *bude* naproti
ornátu dovnútra[996], (27)a musíš[94] zhotoviť[36] *zo* zlata dva kruhy a dať ich na dve
strany[947] ornátu odzdola z jeho prednej
strany[995], do blízkosti miesta[997] jeho spojenia[902], zvrchu k šerpe[967] ornátu, (28)a náprsník musia[94] priviazať o jeho kruhy ku
kruhom ornátu tkanicou[998] *z* modrého
purpuru[849], aby bol[781] nad šerpou[967] ornátu
a *aby* sa náprsník od ornátu[97] neodchyľoval. (29)A Árón bude[10] mená synov Isráéla
nosiť[7 336] na[999] náprsníku súdu[545] na svojom
srdci pri svojom vstupovaní do svätyne[933]
ustavične na pripomienku pred tvárou[1000]
Hospodina. (30)A do náprsníka súdu[545]
musíš[94] dať Urím[1001] a Tummím[1002], nech[13]
budú[7] na srdci Áróna pri jeho vstupovaní
pred tvár Hospodina, i bude[10] Árón ustavične nosiť[7 336] súd[545] detí[86] Isráéla pred
tvár Hospodina na svojom srdci.

(31)A zhotovíš[10 36] plášť ornátu[1003], celý
z modrého purpuru[849], (32)a vprostred
neho bude[7 10] otvor[1004] pre jeho hlavu[1005]; pri
jeho otvore[1004] dookola bude[10 963] lem[222],
práca tkáča[1006]; bude[10] pri ňom[963] ako
otvor[1004] drôtenej košele – nesmie[94] sa
roztrhnúť. (33)A na jeho podolku zhotovíš[10 36] granátové jabĺčka z modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849], na jeho podolku dookola, a medzi nimi[298] dookola zvončeky
zo zlata – (34)zvonček *zo* zlata a granátové jabĺčko, zvonček *zo* zlata a granátové
jabĺčko na podolku plášťa dookola;
(35)to[13] bude[7 10] na Árónovi na službu[1007],
i bude[7 10] počuť jeho zvuk pri jeho vstupovaní do svätyne[933] pred tvár Hospodina
a pri jeho vychádzaní, nech[13] nemusí[94]
umrieť. (36)A zhotovíš[10 36] *z* rýdzeho zlata

www.tribes-of-israel.eu

lesklý štítok a *ako* vyrývaniami pečatidla
naň musíš[94] vyryť: Svätosť[1008] Hospodinovi;
(37)a musíš[94] ho pripevniť[16] na tkanicu[998]
z modrého purpuru[849], nech[13] bude[7] na
turbane – na prednej strane[995] turbana
bude[10], (38)takže[13] bude[7 10] na čele Áróna
a Árón ponesie[7 336] neprávosť[663] *ohľadne*
svätých *vecí*, ktoré budú deti[86] Isráéla posvácovať, ohľadne všetkých darov *z* ich
svätých *vecí*; bude[7 10] teda[107] ustavične na
jeho čele, aby im boli na blahovoľné prijatie[1009] pred tvárou Hospodina.

(39)A *z* kmentu[851] budeš[10] tkať[1010] tuniku[960] a zhotovíš[10 36] *z* kmentu[851] turban a
prácou[927] vyšívača[936] budeš[10] zhotovovať[36] opasok[962].

(40)A synom Áróna budeš[10] zhotovovať[36] tuniky[960] a zhotovíš[10 36] im opasky[962],
a vysoké turbany[1011] im budeš[10] zhotovovať[36] na slávu[558] a na krásu[958], (41)a Áróna, svojho brata, a s ním jeho synov *do*
nich musíš[94] obliecť a pomazať ich a naplniť ich ruku[1012] a posvätiť ich, nech[13]
mi kňazujú[7]. (42)A zhotov[36] im spodky
z plátna na zakrytie mäsa[1013] nahoty;
nech budú[10] od bokov až po stehná[1014 1015]
(43)a nech budú[7 10] na Árónovi a na jeho
synoch pri ich vstupovaní do stanu stretávania[953] alebo pri ich približovaní sa
k oltáru na službu[1007] v svätyni[933], nech[13]
nenesú neprávosť[663] a *ne*umrú – trvalé
ustanovenie[388 399] jemu a jeho semenu po
ňom.

29 A toto[637] *je* vec, ktorú s nimi[589] budeš[10] konať na ich posvätenie na
kňazovanie mne: vezmi jedného mladého býka[1016] a dva bezchybné[371] barany
(2)a chlieb *z* nekvasených *vecí*, totiž[13] nekvasené praclíky[1017] zarobené[1018] olejom a
nekvasené lievance[1019] pomazané olejom; budeš[10] ich robiť[36] *z* jemnej múky
z pšenice (3)a musíš[94] ich dať na jednu
slamenicu[1020] a v tej slamenici[1020] ich priniesť bližšie[741] *a priviesť* aj toho býka a oba
barany. (4)A Áróna a jeho synov musíš[94]
priviesť bližšie[741] ku vchodu[410] stanu stretávania[953] a umyť ich vodou[1021] (5)a musíš[94]
vziať tie rúcha a obliecť Áróna *v* tuniku[960]
a plášť ornátu[1003] a ornát a náprsník a opásať[1022] ho šerpou[967] ornátu, (6)a na jeho
hlavu založiť[16] turban a na turban dať
svätú korunu[1023 1213], (7)a vziať olej na pomazávanie[858] a naliať na jeho hlavu a pomazať ho.

(8)A musíš[94] bližšie priviesť[741] jeho
synov a obliecť ich *v* tuniky[960] (9)a navinúť[1024] *na každého z n*ich opasok[962], *na*
Áróna aj jeho synov, a uviazať im vysoké
turbany[1011 1025]; i *do*stane sa[12] im trvalým
ustanovením[388 399] kňazského úradu[1026].
A musíš[94] naplniť ruku[1012] Áróna aj ruku[1012]
jeho synov; (10)musíš[94] teda[107] ku priečeliu[1027] stanu[1028] stretávania[953] bližšie priviesť[741] býka a na hlavu toho býka položí[1029]
Árón a jeho synovia svoje ruky (11)a pred
tvárou Hospodina, *pri* vchode[410] stanu
stretávania[953], býka musíš[94] zahlušiť[377]
(12)a z krvi býka vziať a naniesť[631] svojím
prstom na rohy oltára, a všetku krv vyliať k základu oltára. (13)A musíš[94] vziať
všetok tuk, pokrývajúci vnútornosti[277],
a veľký lalok[1030] na pečeni a obe obličky
s tukom, ktorý *je* na nich, a dať *ich* na oltár zmeniť[1036] na dym[1031]; (14)a mäso býka
a jeho kožu a jeho lajná[277] budeš[10] spaľovať ohňom[1032] zvonku[930] voči táboru[473 931]
– *je* to[34] *obeť za* hriech[1033]. (15)A musíš[94]
vziať jedného barana a Árón a jeho synovia položia[10] na[1029] hlavu toho barana
svoje ruky, (16)a toho barana musíš[94]
zahlušiť[377] a jeho krv vziať a kropením
naniesť na[1034] oltár dookola, (17)a rozdeliť toho barana na jeho diely[1035] a jeho
vnútornosti[277] a jeho holene umyť a dať na
tie diely[1035] a na jeho hlavu (18)a celého
barana dať na oltár zmeniť[1036] na dym[1031]
– *je* to[34] vzostupná *obeť*[350] Hospodinovi,
ľúbezná[1037] vôňa[1038]; *je* to[34] ohňová *obeť*
Hospodinovi.

(19)A musíš[94] vziať druhého barana
a Árón a jeho synovia položia[10] na[1029]
hlavu toho barana svoje ruky, (20)a musíš[94] toho barana zahlušiť[377] a vziať z jeho
krvi a dať na konček[1039] ucha Áróna a na
konček[1039] pravého ucha jeho synov a na
palec ich pravej ruky a na palec ich pravej
nohy, a kropením krv naniesť na[1034] oltár
dookola, (21)a vziať z krvi, ktorá *bude* na
oltári, aj z oleja na pomazávanie[858], a nastriekať na Áróna a na jeho rúcha a na jeho
synov a na rúcha jeho synov s ním, i bude
posvätený on aj jeho rúcha a jeho synovia
a rúcha jeho synov s ním. (22)A z toho
barana musíš[94] vziať tuk a chvost[1040] a tuk

www.biblia.sk

pokrývajúci vnútornosti[277] a veľký lalok[1030]
pečene a obe obličky s tukom, ktorý *je*
na nich, a pravé rameno[1041], lebo *je* to ba-
ran zasvätenia[1042], (23)a jeden peceň[1043]
chleba a jeden praclík[1017] pečiva[1044] *s* ole-
jom, a jeden lievanec[1019] zo slamenice[1020]
nekvasených *vecí*, ktorá *bude* pred tvárou
Hospodina, (24)a položiť[16] to všetko na
dlane[132] Áróna a na dlane[132] jeho synov
a budeš[10] to[1045] pred tvárou Hospodina ob-
racať[1046] *za obeť* obracania[1046], (25)a mu-
síš[94] to[1045] vziať z ich ruky a dať na oltár, na
vzostupnú *obeť*[350], zmeniť[1036] na dym[1031] na
ľúbeznú[1037] vôňu pred tvárou Hospodina; *je*
to[34] ohňová *obeť* Hospodinovi. (26)A mu-
síš[94] vziať hruď z barana zasvätenia[1042],
ktorý[1047] *je* pre Áróna[1048], a budeš[10] ju pred
tvárou Hospodina obracať[1046] *za obeť* ob-
racania[1046], a *do*stane sa[12] jej za podiel
tebe; (27)a musíš[94] posvätiť[10] hruď *obete*
obracania[1046] a rameno[1041] *obete* venova-
nia[1049], ktorá bola zobracaná[1046] a *ktorá*
bola venovaná[1050], z barana zasvätenia[1042],
z *toho,* čo *patrí* Árónovi[1048] a z *toho,* čo
patrí jeho synom[1048]; (28)a Árónovi a jeho
synom sa *toho do*stane[10 12], podľa trvalého
ustanovenia[181 399], zo strany[184] detí[86] Isráéla,
lebo *je* to[34] *obeť* venovania[1049], a *obeťou* ve-
novania[1049] zo strany[184] detí[86] Isráéla bude[10]
z obetí ich pokojných hodov[675] – ich *obeť*
venovania[1049] Hospodinovi.

(29)A sväté rúcha[1213], ktoré *patria*
Árónovi[1048], budú[10] po ňom *patriť* jeho sy-
nom[1048] na pomazávanie v nich a na napĺ-
ňanie ich ruky[1012] v nich. (30)Kňaz, *ktorý*
bude na jeho mieste, z jeho synov, ich
bude[10] obliekať sedem dní, keď bude vstu-
povať do stanu stretávania[953] na službu[1007]
v svätyni[933].

(31)A barana zasvätenia[1042] musíš[94]
vziať a jeho mäso na svätom mieste[98]
uvariť, (32)i zaje[10] Árón a jeho synovia
pri vchode[410] stanu stretávania[953] mäsa
toho barana a chleba, ktorý *bude* v slame-
nici[1020]; (33)zajedia[10] teda[107] tých vecí[1051],
ktorými bolo urobené zadosťučinenie[1056]
a vykonávať očistenie na oltári[1057]
svojím urobením zadosť[1052] na ňom[1058],
a musíš[94] ho pomazať na jeho posvätenie.
(37)Sedem dní budeš[10] na oltári[1058] robiť
zadosť[1052] a posväcovať ho, a oltár bude
nanajvýš svätý[934]; všetko, čo[196] o oltár za-
vadí[1059], bude posväcované.

(38)A toto *je,* čo budeš[10] obetúvať[36 1055]
na oltári: dva ročné[372] barance[1060] za deň,
ustavične; (39)jedného baranca[1060] bu-
deš[10] obetovať[36 1055] za rána a druhého ba-
ranca[1060] budeš[10] obetovať[36 1055] medzi
dvoma večermi[375], (40)a k jednému ba-
rancovi[1060] desatinu[583] jemnej múky, zaro-
benej[1018] štvrtinou hína[1061] oleja *z* rozdrve-
nia[951], a liatu *obeť*[1062], štvrtinu hína[1061] vína,
(41)a druhého baranca[1060] budeš[10] obeto-
vať[36 1055] medzi dvoma večermi[375]; podľa
obete daru[1063] *z* rána a podľa jej liatej
obete[1062] budeš[10] konať s touto[589 1064] na ľú-
beznú[1037] vôňu ohňovej *obete* Hospodinovi
– (42)ustavičná vzostupná *obeť*[350 1065] po
vašich pokoleniach[1066] *pri* vchode[410] stanu
stretávania[953] pred tvárou Hospodina,
kam budem prichádzať[1067] stretávať sa[953]
s vami[1068] hovoriť tam k tebe; (43)a bu-
dem ta prichádzať[1067] stretávať sa[953]
s deťmi[86 1068] Isráéla – to[13] bude posvätené
mojou slávou[558], (44)i chcem[94] posvätiť
stan stretávania[953] a oltár, aj Áróna a jeho
synov chcem[94] posvätiť na kňazovanie
mne. (45)I chcem[94] sa usadiť[863] vprostred
detí[85] Isráéla a stanem sa[12 1069] im Bohom[59],
(46)i spoznajú, že ja *som* Hospodin, ich
Boh, ktorý som ich vyviedol[252] zo zeme
Egypta, aby som sa usadil[863 1070] vprostred
nich, ja, Hospodin, ich Boh.

30 A zhotovíš[10 36] oltár *na* vykiadza-
nie[858 1071] kadivom[1071 1072]. Budeš[10]
ho zhotovovať[36] *z* dreva[543 855] akácií[856];
(2)lakeť[866] jeho dĺžka a lakeť[866] jeho šírka
– bude[10] štvorcový[937] – a dva lakte[866] jeho
výška; jeho rohy *budú* z neho (3)a budeš[10]
ho poťahovať rýdzim zlatom, jeho zvr-
šok aj jeho steny[1073] dookola a jeho rohy,
a zhotovíš[10 36] k nemu dookola obrubu

www.biblestudy.sk

zo zlata (4)a dva kruhy *zo* zlata k nemu
budeš[10] zhotovovať[36], zdola voči jeho obrube[931];
budeš[10] *ich* zhotovovať[36] na jeho
dva uhly[1074] na oboch jeho stranách; to[13]
bude[7 10] za ložiská[875] pre tyče[45] na jeho
nosenie[336 337] na nich, (5)a tie tyče zhotovíš[10 36] *z* dreva[543 855] akácií[856] a budeš[10] ich
poťahovať zlatom. (6)A musíš[94] ho dať
pred oponu[1027 1028], ktorá *bude* naproti
skrinke[865 1075] svedectva, pred zľutovnicou[869 1027 1028], ktorá *bude* nad svedectvom,
kam budem prichádzať[1067] stretávať sa[953]
s tebou[1068]. (7)A Áron na ňom za každého
rána[1076] na dym zmení[10 1031] kadivo[1071 1077]
z vonných korenín[859], bude[10] ho meniť
na dym[1031 1077] pri svojom naprávaní lámp,
(8)aj pri svojom zažíhaní[893] lámp medzi
dvoma večermi[375] ho bude[10] Áron[1078] meniť na dym[1031 1077] – ustavičné vykiadzanie[1065 1071 1079] pred tvárou Hospodina po
vašich pokoleniach[1066]. (9)Nesmiete[94] na
ňom obetovať[893] nepatričné[1053] kadivo[1072]
ani vzostupnú *obeť*[350] *ani obeť* daru[1063] *ani*
naň nesmiete[94] liať liatu *obeť*[1062], (10)a*le*
jeden *raz* v roku urobí[10] Áron zadosť[1052]
na jeho rohoch[1058] krvou[1080] *obete za*
hriech[1033], *krvou* na zadosťučinenia[858 1056];
jeden *raz* v roku na ňom[1058] bude[10 1081] robiť
zadosť[1052] po vašich pokoleniach[1066]; on[1082]
je nanajvýš svätý[934] Hospodinovi.

(11)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (12)Kedykoľvek budeš zisťovať[336 337] úhrn[1083] synov Isráéla ohľadne ich
prehliadaných[117 1084], potom[13] dajú[10] každý[2]
pri ich prehliadaní[117 1084] výkupné[721] svojej
duše[148] Hospodinovi, nech[13] medzi nimi[386]
pri ich prehliadaní[117 1084] nenastáva[12] nešťastie[1085]. (13)Toto budú[10] dávať – každý,
kto[196] prechádza ku prehliadaným[117 1084],
pol šekla[724], podľa šekla[724 899] svätyne[933] (šekel[724] *je* dvadsať gér); pol šekla[724] *ako obeť*
venovania[1049] Hospodinovi. (14)Každý,
kto[196] prechádza ku prehliadaným[117 1084], od
dvadsaťročného[372] a vyššie[1086], bude[10] dávať
Hospodinovú *obeť* venovania[1049], (15)bohatý nebude[10] pridávať[1087] a núdzny[788]
nebude[10] uberať[1088] od pol šekla[724] na danie Hospodinovej *obete* venovania[1049] na
urobenie zadosť[1052] za vaše duše[148 1058].
(16)Budeš[10] teda[107] od[184] synov Isráéla brať
peniaze[428] na zadosťučinenia[858 1056] a dávať
ich[1089] na službu[109] stanu stretávania[953],
nech[13] budú[7 1089] synom Isráéla na pripomienku pred tvárou Hospodina na urobenie zadosť[1052] za vaše duše[148 1058].

(17)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom:(18)A zhotovíš[10 36] umývadlo[1108]
z mosadze[848] a jeho základňu *z* mosadze[848], na umývanie, a musíš[94] ho dať medzi stan stretávania[953] a medzi oltár a dať
ta vodu, (19)a Áron a jeho synovia z nej
budú[10] umývať svoje ruky a svoje nohy.
(20)Budú[10] sa umývať pri svojom vstupovaní do stanu stretávania[953], nech[13] nemusia[94] mrieť, alebo pri svojom približovaní[682]
sa k oltáru na službu[1007], meniť ohňovú
obeť Hospodina na dym[1031]. (21)Budú[10]
teda[107] umývať svoje ruky a svoje nohy,
nech[13] nemusia[94] mrieť, a *to* sa im stane[10 12]
trvalým ustanovením[388 399], jemu a jeho semenu po ich pokoleniach[1066].

(22)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (23)A ty si vezmi vonné
látky, najlepšie[1083] – tekutej myrhy päťsto
šeklov a vonnej škorice polovicu toho[1090],
päťdesiat a dvesto, a vonnej trstiny päťdesiat a dvesto (24)a kassie päťsto,
podľa šekla[724 899] svätyne[933], a hín[1061] oleja
olivy, (25)a spracuješ[10 36] to[1090] *na* olej
na sväté pomazávanie[858 1213], voňavku[1091],
vonnú zmes[1092], prácou[927] voňavkára[1093];
bude[10] *to* olej na sväté pomazávanie[858 1213],
(26)a budeš[10] ním pomazávať stan stretávania[953] a skrinku[865] svedectva (27)a stôl
a všetky náčinia[128] k nemu[876] a svietnik[884]
a náčinia[128] k nemu[876] a oltár na vykiadzanie[858 1079] (28)a oltár vzostupných *obetí*[277 350]
a všetky náčinia[128] k nemu[876] a umývadlo[1108] a jeho základňu (29)a budeš[10] posväcovať tieto veci[1045], nech[13] sa stanú[12]
nanajvýš svätými[934]; všetko, čo[196] o ne zavadí[1059], bude posväcované. (30)A Áróna
a jeho synov musíš[95] pomazať a posvätiť
ich na kňazovanie mne; (31)a k deťom[86]
Isráéla budeš[10] hovoriť výrokom: Toto mi
bude olejom na sväté pomazávanie[858 1213]
po vašich pokoleniach[1066]; (32)nesmie[94]
sa[892] liať na mäso človeka a nesmiete[94]
pripravovať[36] jemu podobného[242] v jeho
zložení[170 1094]; on *je* svätý[1213] – svätým[1213]
vám bude[10]. (33)Každý[2], kto bude miešať[1093] jemu podobný[242] a kto z neho bude
nanášať[631] na cudziara[1053], ten[14] bude zo
svojho ľudu[1095] vyťatý[151].

www.biblia.sk

(34)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Vezmi si vonné koreniny[859] – stakté[1096]
a onychu[1097] a galbanum[1098], vonné ko-
reniny[859], a čisté kadidlo[1072], nech bude[10]
všetkého rovnako[1099], (35)a spracuješ[10 36]
tieto veci[1045] *na* kadivo[1072], voňavinu[1091],
prácou[927] voňavkára[1093], posolené, rýdze,
sväté[1213]. (36)A z neho musíš[94] roztĺcť na
prach[1100] a dať z neho pred[215] svedectvo
v stane stretávania[953], kam budem prichá-
dzať[1067] stretávať sa[953] s tebou[1068]. Bude[10]
vám nanajvýš sväté[934]; (37)kadivo[1072], ktoré
budeš pripravovať[36] v jeho zložení[170 1094],
nesmiete[94] pripravovať[36] sebe; bude[10] ti
sväté[1213] Hospodinovi. (38)Každý[2], kto
bude pripravovať[36] jemu podobné[242] vo-
ňať ho[1101], ten[14] bude[10] zo svojho ľudu[1095]
vyťatý[151].

31 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Pozri, menom
som povolal Becaleéla, syna Úrího, syna
Chúra, *patriaceho* k vetve[1102] Júdu, (3)a na-
plnil som ho Božím Duchom[509] v múd-
rosti a v chápavosti a vo vedomosti[1103]
a vo všetkej schopnosti[667 1104] (4)vymýš-
ľať dômyselné veci[1105], pracovať[36] v zlate
a v striebre a v mosadzi[848] (5)a vo vyrezá-
vaní[970] kameňov[277] na vsadzovanie[978] a vo
vyrezávaní[970] dreva[543] – pracovať[36] na všet-
kom diele[667]. (6)A s ním som ja, hľa, dal
Oholíáva, syna Achísámácha, *patriaceho*
k vetve[1102] Dána, a v srdce každého múd-
reho srdcom[858] som dal múdrosť, nech[13]
zhotovia[36] všetko, čo som rozkázal tebe:
(7)stan stretávania[953] a skrinku[865] pre sve-
dectvo[45] a zľutovnicu[869], ktorá *bude* na nej,
a všetky zariadenia[128] stanu, (8)a[1106] stôl
a náčinia[128] k nemu[876] a rýdzi[1107] svietnik[884]
a všetky náčinia[128] k nemu[876] a oltár na
vykiadzanie[858 1079] (9)a oltár vzostupných
obetí[277 350] a všetky náčinia[128] k nemu[876]
a umývadlo[1108] a jeho základňu (10)a fa-
rebné[1109] rúcha, totiž[13] sväté rúcha[1213]
Árónovi, kňazovi, a rúcha jeho synov na
kňazovanie (11)a olej na pomazávanie[858]
a kadivo[1071 1072] *z* vonných korenín[859] do svä-
tyne[933] podľa všetkého, čo som ti rozkázal,
že majú[94] zhotovovať[36].

(12)A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (13)A ty prehovor k deťom[86]
Isráéla výrokom: Najmä budete[10] zachová-
vať[397] moje soboty[575], lebo to[34] *je* znamenie
medzi mnou a medzi vami po vašich po-
koleniach[1066] na vedomie[1110], že vás posvä-
cujem ja, Hospodin[1111]. (14)Budete[10] teda[107]
sobotu[575] zachovávať[397], lebo ona vám *bude*
svätou[1213]; znesvätujúci[1112] ju bude musieť[94]
byť istotne[639] usmrtený, lebo každý, kto[196]
v nej bude vykonávať zamestnanie[667],
áno[13], tá duša bude[10] sprostred[1113] svojho
ľudu[1095] vyťatá[151]. (15)Zamestnanie[667] sa
bude[10] vykonávať šesť dní, a*le* v siedmy
deň – sobota[575] odpočívania[1114], svätá[1213]
Hospodinovi; každý, kto[196] bude vykoná-
vať zamestnanie[667] v deň soboty[575] bude
musieť[94] byť istotne[639] usmrtený. (16)Deti[86]
Isráéla teda[107] budú[10] sobotu[575] zachová-
vať[397] na uskutočňovanie[36] odpočinku[575]
po svojich pokoleniach[1066] – trvalá zmlu-
va[399]. (17)To[34] *je* navždy[113] medzi mnou
a medzi deťmi[86] Isráéla znamením, lebo
šesť dní vytváral[7 36] Hospodin nebesá
a zem a v siedmy deň prestal[164 575] a oddý-
chol *si*[803].

(18)A dal Mojžišovi za[287] svojho dokon-
čenia[108 177] hovorenia s ním na vrchu Sínaj
dve tabule svedectva, tabule *z* kameňa,
popísané Božím prstom.

32 A keď ľud badal[7 41], že Mojžiš
zostúpenie z vrchu odkladá[7 1115],
zišiel sa[44 1116] ľud u Áróna[1117] a povedali
k nemu: Vstaň, zhotov[36] nám bohov, ktorí
pôjdu[1118] pred nami[340], lebo tento Mojžiš,
muž, ktorý nás vyviedol[15] zo zeme Egypta
– nevieme[7], čo sa s ním[589] stalo. (2)A Árón
k nim povedal: Postŕhajte[1119] krúžky[1120]
zo zlata, ktoré *sú* v ušiach vašich žien,
vašich synov a vašich dcér, a prineste[1121]
ich ku mne. (3)A postŕhali si[1119], všetok
ľud, krúžky[1120], ktoré *boli* v ich ušiach,
a priniesli[1121] k Árónovi; (4)tie[13] vzal z ich
ruky a vtesnal[1122] to[1090] v kadlub[1123] a spra-
coval[36] to[1090] *v* teľa[1124] – zliatinu, i povedali:
Toto[637] *sú* tvoji bohovia, Isráél, ktorí ťa
vyviedli[15 1118] zo zeme Egypta. (5)To[13] Árón
zbadal[41] a zbudoval pred tým[340 1090] oltár,
i zvolal Árón a povedal: Zajtra *bude* slávnosť Hospodina[380 1125]; (6)a na druhý deň[274]
zavčasu vstali a obetovali vzostupné
obete[350] a priniesli[682] *obete* pokojných ho-
dov[675], i usadol ľud jesť a piť, a povstali
vystrájať[1126].

(7)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril: Choď, zostúp, lebo ľud, ktorý si

NEMOTOPA.SK

vyviedol[15] zo zeme Egypta, sa zvrhol[719 1127].
(8)Chytro[1128] sa odvrátili[93] od cesty, ktorú
som im prikázal; zhotovili[36] si teľa[1124]
– zliatinu, a dali sa mu klaňať a obetovať[674]
mu a povedali: Toto[637] *sú* tvoji
bohovia, Isráél, ktorí ťa vyviedli[15 1118] zo
zeme Egypta. (9)A Hospodin k Mojžišovi
povedal: Vidím[41 1129] tento ľud, že[91] hľa, *je*
to[34] ľud tvrdej šije; (10)teraz ma[1130] teda[107]
nechaj, nech[13] proti nim môže[94] vzbĺknuť[143] môj hnev, nech[13] *s* nimi môžem[94]
skoncovať[177 1131] a teba spraviť veľkým národom[59 520].
(11)A Mojžiš sa Hospodina, svojho
Boha, dal uprosovať[1132], i povedal: Načo,
Hospodine, má[94] blčať[143] tvoj hnev proti
tvojmu ľudu, ktorý si veľkou mocou a silnou rukou vyviedol[252] zo zeme Egypta?
(12)Načo majú[94] Egypťania vravieť výrokom: vyviedol[252] ich v zlé, na ich pozabíjanie vo vrchoch a na ich zhubenie[177 1131]
s povrchu tváre[1133 1142] pôdy? *Od*vráť sa od
blku[508] svojho hnevu a daj sa pohnúť k ľútosti pre zlé voči tvojmu ľudu! (13)Spomeň
na Abráháma, na Isáka a na Isráéla, tvojich nevoľníkov, ktorým si *sám* pri sebe
odprisahal a ku ktorým si prehovoril:
Budem vaše semä množiť ako hviezdy
nebies a celú túto zem, ako[1134] som povedal, chcem[94] vášmu semenu dať, nech[13] ju
navždy[113] zdedia[530]. (14)A Hospodin sa dal
pohnúť k ľútosti pre zlé, ktoré, *ako* prehovoril, *chcel* svojmu ľudu vykonať.
(15)A Mojžiš sa otočil[230] a zostúpil
z vrchu, a v jeho ruke *boli* dve tabule svedectva, tabule popísané z oboch svojich
strán, odtiaľto aj odtiaľto *boli* ony popísané, (16)a tie tabule – ony *boli* Božie
dielo, a písmo[1135] – ono *bolo* Božie písmo[1135],
na tie tabule vyryté. (17)A Jóšua počul
hlas ľudu pri jeho pokrikovaní a povedal
k Mojžišovi: V tábore[473] *je* hluk[1136] boja[447].
(18)I povedal: Nie je *to* hlas ozývajúcich
sa[1137] hrdinstvom[1138] a nie je *to* hlas ozývajúcich sa[1137] porážkou[1139]; ja počujem hlas
ozývajúcich sa[1137] *spevom.* (19)A keď sa
priblížil[741] k táboru[473], stalo sa, že[13] uvidel
teľa[1124] a tance, i vzbĺkol[143] Mojžišov hnev,
takže[13] tabuľami mrštil zo svojich rúk
a pod vrchom ich roztrieštil[819]; (20)a to
teľa[1124], ktoré zhotovili[36], vzal a ohňom
spálil[1032] a rozdrvil do rozmelenia[1140] a rozsypal[1141] na hladinu[1142] vody a deti[86] Isráéla
tým napojil. (21)A k Árónovi Mojžiš povedal: Čo ti tento ľud vykonal[36], že si naň
uviedol ten veľký hriech? (22)A Árón povedal: Nech neblčí[143] môjho pána hnev;
ty poznáš[7] ten*to* ľud, že on *je* v zlom[1143],
(23)i povedali mi: Zhotov[36] nám bohov,
ktorí pôjdu[1118] pred nami[340], lebo tento
Mojžiš, muž, ktorý nás vyviedol[15] zo zeme
Egypta – nevieme[7], čo sa s ním[589] stalo.
(24)I povedal som im: kto má[75] zlato,
nech ho strháva[10 1119], i dali mi *ho* a hodil som ho v oheň a vyšlo[252] toto teľa[1124].
(25)A Mojžiš si všimol[41] ľud, že on *je* rozpustený[1144], lebo mu Árón, na výsmech[1145]
medzi povstávajúcimi *proti* nim[507], popustil[1144]; (26)i zastal Mojžiš v bráne tábora[473] a povedal: Kto *je* za Hospodina[1146],
ku mne! A zhromaždili sa[801] k nemu všetci
synovia Lévího; (27)i povedal im: Takto
povedal Hospodin, Boh Isráéla: Priložte[16]
každý[2] svoj meč na svoje stehno[1014 1015],
prejdite táborom[473] tam aj späť[1147] od
brány ku bráne a zabite každý[2] svojho
brata a každý[2] svojho druha[69] a každý[2]
svojho blízkeho[741]. (28)A synovia Lévího
spravili podľa Mojžišovho slova, i padlo z ľudu v onen deň asi tritisíc mužov.
(29)A[1148] Mojžiš povedal: Naplňte dnes
svoju ruku[1012] pre Hospodina, áno, každý[2]
svojím synom a svojím bratom[1149], a *to* na
uvedenie[631] požehnania na vás dnes.
(30)A na druhý deň[274] sa stalo, že[13]
Mojžiš k ľudu povedal: Vy ste zhrešili veľkým hriechom, a*le* chcem[94] teraz vystúpiť[15]
k Hospodinovi, možno budem môcť za váš
hriech urobiť[315] zadosť[1052]. (31)I vrátil sa
Mojžiš k Hospodinovi a povedal: Ach[1150],
tento ľud zhrešil veľkým hriechom, že[13] si
zhotovili[36] bohov[1118] *zo* zlata! (32)A*le* teraz,
ak ich hriech chceš[94] odpustiť[336]… a ak nie,
vytri[602] ma prosím[92], zo svojej knihy, ktorú
si spísal. (33)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Zo svojej knihy budem vytierať[602]
*to*ho, kto *je ten,* ktorý voči mne zhrešil.
(34)A teraz choď, veď ľud, kam som ti
prehovoril; hľa, pôjde pred tebou[340] môj
Anjel[90]; a*le* v deň môjho porátania sa[117 662]
– potom[13] sa s nimi *pre* ich hriech budem
chcieť[95] porátať[117 662 1151]. (35)A Hospodin
ľud ráňal[7 235], pretože zhotovili[36] teľa[1124],
ktoré zhotovil[36] Árón.

www.mosaicka.sk

33 A k Mojžišovi Hospodin prehovoril: Choď, vystúp[15] odtiaľto, ty
aj ľud, ktorý si vyviedol[15] zo zeme Egypta,
do zeme, *o* ktorej[1134] som Abráhámovi, Isá-
kovi a Jákóbovi odprisahal výrokom: ch-
cem[94] ju dať tvojmu semenu (2)(a budem
pred tebou[340] posielať anjela[90] a vyháňať[189]
Kenaaního, Emórího a Chittího a Peri-
zzího, Chivvího a Jevúsího[105]), (3)do zeme
pretekajúcej[1152] mliekom a medom; lebo
nebudem vystupovať[15] v tvojom strede[123],
lebo ty *si* ľud tvrdej šije, aby som *s* te-
bou na ceste nemusel[94] skoncovať[177 1131].
(4)A keď ľud počul toto nepriaznivé[1153]
slovo, zosmutneli[44 1154] a nevzali[231], nikto[66]
na seba svoje, ozdoby, (5)lebo[13] Hospodin
k Mojžišovi povedal: Povedz k deťom[86]
Isráéla: vy *ste* ľud tvrdej šije, môžem jed-
nej chvíle vystúpiť[15 315] v tvojom strede[123 1155]
a skoncovať[177 1131] *s* tebou; teraz teda[107] zo
seba[97] zosním svoje ozdoby, nech[13] viem,
čo s tebou[589] mám spraviť[590]. (6)Od[1156] vr-
chu Chóréva mali[7] teda[107] deti[86] Isráéla
svoje ozdoby zo seba[1157] stiahnuté[1158].

(7)A Mojžiš bral a zvonku[930] voči tá-
boru[473 931] si rozložil stan, ďaleko[1159] od
tábora[473], a dal mu názov[1160] stan stretá-
vania[953]; i bolo[7] *tak*, *že* každý hľadajúci
Hospodina vychádzal ku stanu stretáva-
nia[953], ktorý *bol* zvonku[930] voči táboru[473 931].
(8)A za[287] vychádzania Mojžiša ku[1161] stanu
stretávania[953] bolo[7] *tak*, *že* vstávali, všetok
ľud, a postavili sa každý[2] *pri* vchode[410]
svojho stanu a za Mojžišom pozerali[7], než
vstúpil[1162] do stanu. (9)A za[287] vstupovania
Mojžiša do stanu bolo[7] *tak*, *že* zostupoval
stĺp oblaku a zastal[1163] *pri* vchode[410] stanu
a s Mojžišom hovoril[7], (10)a všetok ľud
vídal[7] ten stĺp oblaku, *pri* vchode[410] stanu
stojací[1163], i vstával[7] všetok ľud a klaňali
sa[7], každý[2] *pri* vchode[410] svojho stanu;
(11)a Hospodin hovoril[7] k Mojžišovi tvá-
rou do tváre, ako hovorí muž k svojmu
druhovi[69]. A vracal sa[7] do tábora, a*le* jeho
pobočník[1007] Jóšua, syn Núna, mladík[1164],
sa nevzďaľoval sprostred stanu.

(12)A Mojžiš povedal k Hospodinovi:
Pozri, ty ku mne vravíš: Vyveď[15] tento
ľud, a*le* ty si mi nedal na vedomie[619], koho
so mnou chceš[94] poslať – a ty si povedal:
Poznám[7] ťa menom, a tiež si v mojich
očiach našiel priazeň[125]. (13)Teraz teda[107],
ak som, prosím[92], priazeň[125] v tvojich
očiach našiel, mi daj, prosím[92], spoznať[619]
tvoju cestu, nech[13] môžem[94] spoznať teba,
takže v tvojich očiach priazeň[125] budem
môcť[94] nájsť[1165]; a pováž[41], že tento ná-
rod[520] je tvojím ľudom. (14)I povedal:
Moja prítomnosť[1166] *tiež* pôjde, i dám ti
odpočinúť si[338]. (15)A povedal k nemu: Ak
nepôjde *aj* tvoja prítomnosť[1166 1167], nemáš
prečo[94] nás odtiaľto vyvádzať[15]; (16)áno[13],
podľa čoho[1168] sa bude môcť[94] spoznať, že
som našiel v tvojich očiach priazeň[125] ja
aj tvoj ľud? Či nie podľa toho[1168], že pôj-
deš[1169] s nami, nech[13] sme odlíšení[1170], ja aj
tvoj ľud, od každého ľudu, ktorý *je*[1171] na
tvári[1142] zeme[99]?

(17)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Chcem[94] spraviť aj túto vec, *o* ktorej[1134]
si prehovoril[1172], lebo si našiel priazeň[125]
v mojich očiach a poznám[7] ťa menom.
(18)I povedal: Ukáž mi, prosím[92], svoju
slávu[558]. (19)A povedal: Ja budem nechá-
vať všetku svoju dobrotu[1173] prejsť popri
tvojej tvári a ozvem sa[1174] pred tvojou
tvárou menom Hospodin; a budem obda-
rúvať priazňou[125], koho[1175] chcem[94] priaz-
ňou[125] obdarovať[1175], a ľutovať, koho[1176 1177]
chcem[94] poľutovať[1176 1177]. (20)A povedal:
Moju tvár nebudeš môcť uvidieť, lebo
nemožno človekovi uvidieť ma a ostať[1178]
nažive[1179]. (21)A Hospodin povedal: Hľa,
miesto[98] pri mne, i budeš[10] stáť na skale
(22)a pri prechádzaní mojej slávy[558] sa
stane, že[13] ťa budem nechávať vstrčené-
ho[16] v pukline[1180] skaly a robiť nad tebou
clonu[935 1250] svojou dlaňou[132] *až* po moje
prejdenie, (23)a keď svoju dlaň[132] budem
odťahovať[93], uvidíš[44] môj chrbát, a*le* moja
tvár sa nebude ukazovať[1181].

34 A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Vyteš si dve tabule *z* kameňov,
ako tie prvé, a na tie tabule chcem[94] na-
písať slová, ktoré boli[7] na tých prvých ta-
buliach, ktoré si roztrieštil[819], (2)a k ránu
buď pripravený, nech[13] za rána vystúpiš[15]
na vrch Sínaj a budeš mi tam stáť na te-
mene[595] vrchu; (3)a nech nikto[66] nevystu-
puje[10 15] s tebou a nech sa ani na celom
vrchu nikto[66] neukazuje[10 1181], ani drobný
dobytok a*ni* hovädzí dobytok nech sa
naproti onému vrchu nepasie[10]. (4)I vyte-
sal Mojžiš *z* kameňov dve tabule, ako *tie*

www.biblia.sk

prvé, a za rána zavčasu vstal a vystúpil[15]
na vrch Sínaj podľa *toho,* čo mu Hospodin
rozkázal, a *tie* dve tabule *z* kameňov vzal
v svoju ruku.
(5)A Hospodin zostúpil v oblaku a po-
stavil sa tam s ním a ozval sa[1174] menom
Hospodin; (6)áno[13], Hospodin prešiel po-
pri jeho tvári a zvolal[1174]: Hospodin, Hos-
podin, Boh súcitný[1177] a milostivý[125], zdĺ-
havý[1182] *k* hnevu[1183] a oplývajúci[1184] láskavos-
ťou[517] a vernosťou[627], (7)zachovávajúci[1185]
láskavosť[517] voči tisícom, odpúšťajúci[336]
neprávosť[663] a prestúpenie[743] a hriech, a*le*
celkom[1186] bez trestu nenechávajúci[666], na-
všetvujúci[117 662] neprávosť[663] otcov na de-
ťoch[86] až po deti[86] detí[86] do tretieho a štvr-
tého *pokolenia.* (8)A Mojžiš náhlivo[77]
schýlil hlavu[158] k zemi a poklonil sa
(9)a povedal: Ak som, prosím[92], našiel
priazeň[125] v tvojich očiach, Pane, nech
Pán ide[10], prosím[92], v našom strede[123],
hoci[446] *je* to[34] ľud tvrdej šije, a *kiež* odpúš-
ťaš[10] ohľadne našej neprávosti[663] a ohľadne
nášho hriechu a *kiež* si nás chceš[10 94] pri-
vlastniť[1187]. (10)I povedal: Hľa, ja uzatvá-
ram zmluvu[828]: pred všetkým tvojím ľu-
dom budem konať divy, aké neboli usku-
točnené[1188] na celej[1189] zemi a vo všetkých
národoch[520 1189], a všetok ľud, v ktorého
strede[123] *si* ty, uvidí dielo Hospodina, lebo
to[34], čo ja sa chystám spraviť[221] s tebou,
bude budiť bázeň[516].
(11)Hľaď si[397 1190] *toho*, čo ti ja dnes pri-
kazujem – hľa, ja[96 256], chystám sa od tvo-
jej tváre vyhnať[189 221] Emórího a Kenaaního
a Chittího a Perizzího a Chivvího a Jevú-
sího[104]; (12)daj si *na* seba pozor[397 1190], aby
si *vzhľadom* na obyvateľov[277] tej zeme, ku
ktorej prichádzaš, neuzatváral zmluvu[828],
aby sa v tvojom strede[123] nestávali[12] ná-
strahou[59 831], (13)lež[561] budete[10] váľať ich
oltáre a trieskať[819] ich stĺpy[817] a rúbať[151]
ich ašéry[1191], (14)lebo sa nesmieš[94] kla-
ňať druhému[690] bohu, lebo Hospodin,
– jeho meno *je* Žiarlivý, – on *je* žiarlivý
Boh; (15)aby *sa* ne*stalo, žeby* si uzatváral
zmluvu[828] *vzhľadom* na obyvateľov[277] tej
zeme, a keď vyjdú[1192] smilniť za svojimi
bohmi a dajú sa svojim bohom obeto-
vať, *že*by ťa pozvali[38 44] a *že*by si sa dal jesť
z ich[1193] obete, (16)a z ich[1193] dcér by si sa
dal brať svojim synom a ich[1193] dcéry by
vyšli[1192] smilniť za svojimi bohmi a vyjsť[1192]
smilniť za ich[1194] bohmi by zviedli tvojich
synov. – (17)Nesmieš[94] si zhotoviť[36] boha
– zliatinu. – (18)Budeš[10] zachovávať[397]
slávnosť nekvasených *chlebov*; sedem dní
budeš[10] jedávať nekvasené *chleby*, ktoré
som ti prikázal, v určený čas mesiaca
Ávív[438], lebo v mesiaci Ávív[438] si vyšiel
z Egypta. – (19)Všetko prebárajúce ma-
ternicu[437] *patrí* mne, a*j* všetok tvoj doby-
tok[271], *ktorý* sa bude rodiť ako samec[373],
prvé mláďa[443], býk aj kus drobného do-
bytka[363], (20)a prvé mláďa[443] osla budeš[10]
vykupovať kusom drobného dobytka[363],
a ak nebudeš vykupovať, potom[13] mu
musíš[94] zlomiť väz. Každého prvorode-
ného *zo* svojich synov budeš[10] vykupovať
a nikto sa *pred* mojou tvár*ou* nesmie[94 1195]
ukázať *s* prázdnom. – (21)Šesť dní budeš[10]
pracovať[109 337] a v siedmy deň budeš[10] odpo-
čívať[164] – budeš[10] odpočívať[164] v dobe orby
aj v žatve. – (22)A budeš[10] mi usporiadú-
vať[36] slávnosť týždňov, prvotín[805] žatvy
pšenice, a slávnosť zvozu[801] pri skončení
roka. (23)Trikrát v roku sa každý tvoj
mužský[807] bude[10] ukazovať v prítom-
nosti[1166] Pána, Hospodina, Boha Isráéla,
(24)lebo národy[520] budem pred tvojou
tvárou vypudzovať a tvoje územie[234] rozši-
rovať a nikto[66] pri tvojom vystúpení[15] uká-
zať sa v prítomnosti[1166] Hospodina, tvojho
Boha, trikrát v roku, nebude žiadostivý
tvojej zeme. (25)Moju krvavú obeť[1196] ne-
smieš[94] zahlúšať[377 1197] s kysnutým[1198] a obeť
slávnosti Minutia[379] nesmie[94] ostať cez
noc[809] do rána. (26)Najlepšie[1199] *z* prvo-
tín[805] svojej pôdy[99] budeš[10] vnášať *v* dom
Hospodina, svojho Boha. Kozľa nesmieš[94]
variť v mlieku jeho matere.
(27)A Hospodin povedal k Mojžišovi:
Tieto slová si zapíš, lebo podľa zmyslu[1004]
týchto slov som s tebou a s Isráélom
uzavrel zmluvu[828]. – (28)A pobudol tam
s Hospodinom štyridsať dní a štyridsať
nocí a nezajedol chleba a nevypil vody,
a slová zmluvy, desať slov, napísal[1200] na
tabule.
(29)A pri zostupovaní Mojžiša z vrchu
Sínaj – a dve tabule svedectva *boli* pri jeho
zostupovaní z toho vrchu v Mojžišovej
ruke – sa stalo[12], že[13] Mojžiš nevedel[7], že
pri hovorení[1201] s ním sa pleť jeho tváre

www.nicotamen.sk

rozžiarila[1202], (30)*ale* uvidel Árón a všetky
deti[86] Isráéla Mojžiša, že[91] hľa, pleť jeho
tváre žiarila[7 1202], a zo strachu ucúvli[1203] od
priblíženia[682 1204] sa k nemu, (31)*ale* Mojžiš
na nich[95] zavolal a Árón a všetci náčelníci[574] v zhromaždení[362] sa k nemu vrátili
a Mojžiš k nim prehovoril, (32)a potom
sa priblížili[682] všetky deti[86] Isráéla, i dal
im rozkazy o všetkom, o čom[1205] s ním
prehovoril Hospodin na vrchu Sínaj.
(33)A Mojžiš s nimi prestal[177] hovoriť[1206];
a bol na svoju tvár dal závoj, (34)*ale* pri
svojom vstupe pred tvár Hospodina k hovoreniu s ním Mojžiš[1207] *až* do svojho
vyjdenia závoj mal odložený[93], i vychádzal[7] a hovoril[7] k deťom[86] Isráéla o tom[1205],
čo mu bolo rozkazované, (35)a deti[86]
Isráéla videli[7], že pleť Mojžišovej tváre
žiarila[7 1202], a Mojžiš *až* do svojho vstupu
k hovoreniu s ním opäť na svojej tvári
mal[7 134] závoj.

35 A Mojžiš zvolal[1116] celé zhromaždenie[362] detí[86] Isráéla a povedal
k nim: Toto[637] *sú* veci[179], ktoré Hospodin
rozkázal konať: (2)Šesť dní sa bude[10] vykonávať zamestnanie[667], ale v siedmy deň
budete[10] mať[75] sviatok[1208], sobotu[575] odpočívania[1114] Hospodinovi; každý vykonávajúci
v ňom zamestnanie[667] musí[94] byť usmrtený, (3)v žiadnom[273] z vašich príbytkov
v deň soboty[575] nesmiete[94] zažať oheň.
(4)A Mojžiš k celému zhromaždeniu[362]
detí[86] Isráéla prevravel výrokom: Toto[637] *je*
vec[179], ktorú Hospodin rozkázal výrokom:
(5)Vyberte spomedzi[184] seba *obeť* venovania[1049] Hospodinovi; každý ochotný[1209]
svojím srdcom[858] nech ju prináša[10], *obeť*
venovania[1049] Hospodinovi – zlato a striebro a mosadz[848] (6)a modrý purpur[849]
a červený purpur[849] a červcový[850] šarlát[849]
a kment[851] a koziu srsť[852] (7)a načervenené[853] kože baranov a kože jazvecov[854]
a drevo[543 855] akácií[856] (8)a olej na svietenie[857] a vonné látky do oleja na pomazávanie[858] a do kadiva[1072] *z* vonných koenín[859]
(9)a ónyxové[860] kamene[861] a kamene na
vsadzovania[858 978] do ornátu a do náprsníka. (10)A všetci múdri srdcom[858] medzi
vami nech prichádzajú[10] a zhotovujú[10 36]
všetko, čo Hospodin rozkázal: (11)obydlie[863], stan k nemu[876] a kryt k nemu[876],
sponky k nemu[876] a dosky k nemu[876],
zvlaky[922] k nemu[876], stĺpy k nemu[876] a podstavce[916] k nemu[876], (12)skrinku[865] a tyče
k nej[876], zľutovnicu[869] a oponu na zastretie[858 935], (13)stôl a tyče k nemu[876] a všetky
náčinia[128] k nemu[876] a predkladné chleby[277 883], (14)svietnik[854] na svietenie[857 858]
a náčinia[128] k nemu[876] a lampy k nemu[876]
a olej na svietenie[857 858], (15)a oltár na vykiadzanie[858 1079] a tyče k nemu[876] a olej na
pomazávanie[858] a kadivo[1072] *z* vonných korenín[859] a záclonu[935] vchodu[410] na vchod[410]
obydlia[863] (16)a oltár vzostupných *obetí*[277 350] a rošt z mosadze[848], ktorý k nemu
patrí, a tyče k nemu[876] a všetky náčinia[128]
k nemu[876] a umývadlo[1108] a jeho základňu,
(17)závesy ohrady[944], jej stĺpy a ich podstavce[916] a záclonu[935] brány ohrady[944],
(18)kolíky[950] k obydliu[858 863] a kolíky[950]
k ohrade[858 944] a povrazy k nim[876] (19)a farebné[1109] rúcha na službu[1007] v svätyni[933],
sväté rúcha[1213] Árónovi, kňazovi, a rúcha
jeho synov na kňazovanie.
(20)A rozišli[1210] sa, celé zhromaždenie[362] detí[86] Isráéla, spred tváre[824] Mojžiša,
(21)a poprichodili, každý[1211], koho povzbudilo[336 337] jeho srdce, a každý, koho
ponúkol[1212] jeho duch[509]; prinášali[7] *obeť*
venovania[1049] Hospodinovi na dielo[667] na
stane[858] stretávania[953] a na všetku službu[109]
v ňom[876] a na sväté rúcha[1213]. (22)I prichádzali[7], muži s ženami[378], každý, *kto*
bol ochotný[1209] srdcom[858]; prinášali[7] náramky[277 1214] a krúžky[277 1120] a prstene[277] a náhrdelníky[277], všemožné[31] veci[128 1215] *zo* zlata,
totiž[13] každý[1211], kto[196] oddal[1046] *obeť* oddania[1046] zlata Hospodinovi. (23)A každý[1211],
u koho sa našiel modrý purpur[849] a červený
purpur[849] a červcový[850] šarlát[849] a kment[851]
a kozia srsť[852] a načervenené[853] kože baranov a kože jazvecov[854] – poprinášali
ich. (24)Všetci venujúci[1050] *obeť* venovania[1049] striebra a mosadze[848], poprinášali
obeť venovania[1049] Hospodinovi, a každý,
u koho sa našlo dervo[543 855] akácií[856] na
všetko dielo[667] služby[109] – poprinášali *ho*,
(25)a každá žena múdra srdcom[858] sa
dala priasť svojimi rukami a priniesla[1216]
priadzu, modrý purpur[849] a červený purpur[849] a červcový[850] šarlát[849] a kment[851],
(26)a všetky ženy, ktoré povzbudilo[336 337]
ich srdce v múdrosti, sa dali priasť koziu srsť[852] (27)a náčelníci[574] poprinášali

www.biblicalcentre.sk

ónyxové[860] kamene[861] a kamene na vsadzovania[858 978] do ornátu a do náprsníka,
(28)vonné látky[277] a olej na svietenie[857],
a do[1217] oleja na pomazávanie[858] a do kadiva[1072] z vonných korenín[859]. (29)Každý
muž a žena, ktorých srdce ich[847] po-
núklo[1212] prispieť[1218] na všetko dielo[667],
ktoré Hospodin rozkázal vykonať skrze[311]
Mojžiša, poprinášali, deti[86] Isráéla, dob-
rovoľnú *obeť*[1209] Hospodinovi.

(30)A Mojžiš k deťom[86] Isráéla pove-
dal: Pozrite, Hospodin menom povolal
Becaleéla, syna Úrího, syna Chúra, *pat-
riaceho* k vetve[1102] Júdu, (31)a naplnil ho
Božím duchom[509] v múdrosti a v chápa-
vosti a vo vedomosti[1103] a vo všetkej schop-
nosti[667 1104] (32)a na vymýšľanie dômysel-
ných vecí[1105], na prácu[36] v zlate a v striebre
a v mosadzi[848] (33)a vo vyrezávaní[970] ka-
meňov[277] na vsadzovanie[978] a vo vyrezá-
vaní[970] dreva[543] – na prácu[36] na všetkom
dômyselnom[1105] diele[667]; (34)a dal v jeho
srdce, *aby vedel* poučať[1219], on aj Oholíáv,
syn Achísámácha, *patriaci* k vetve[1102] Dána;
(35)naplnil ich múdrosťou srdca na vy-
konávanie všetkého diela[667] vyrezávača[970]
a umelca[898 1220] a vyšívača[936] modrým pur-
purom[849] a červeným purpurom[849], červ-
covým[850] šarlátom[849] a kmentom[851 1221]
a tkáča[1006], konajúcich všetko dielo[667] a vy-
mýšľajúcich dômyselné veci[1105].

36 I dal sa Becaleél a Oholíáv a každý
muž múdry srdcom[858], v ktoré-
ho[1216] Hospodin dal múdrosť a chápavosť
na poznanie[1103 1222] vykonávania všetkého
diela[667 1223] na službu[109 858] svätyne[933], do
práce[36] podľa[1224] všetkého, čo Hospodin
rozkázal.

(2)A Mojžiš zavolal na Becaleéla[95] a na
Oholíáva[95] a na každého muža[95] múdreho
srdcom[858], v ktorého[1216] srdce Hospodin
dal múdrosť, každého, ktorého srdce
ho[847] povzbudilo[336 337] pristúpiť[741] k dielu[667]
na jeho vykonanie, (3)i *prev*zali spred
tváre[824] Mojžiša všetku *obeť* venovania[1049],
ktorú na dielo[667] k službe[109 858] svätyne[933],
vykonať ho, poprinášali deti[86] Isráéla,
a ony k nemu stále[1225] za každého rána[573]
prinášali[7] dobrovoľnú *obeť*[1209], (4)takže[13]
všetci múdri, tí, *ktorí*[196] vykonávali dielo[667]
svätyne[933], muž za mužom[1226] prišli od
svojho diela[667], ktoré oni vykonávali,
(5)a prevraveli k Mojžišovi výrokom:
Prinášajú, ľud, viac[1227] od potreby toho[1228],
čo má slúžiť[1229] dielu[667], ktoré Hospodin
rozkázal vykonať. (6)Mojžiš teda[107] roz-
kázal, nech[13] v tábore[473 1230] rozhlásia vý-
rok[1231]: *Žiadny* muž *ani* žena nech už nevy-
víja[10 36] činnosť[667] pre *obeť* venovania[45 1049]
na svätyňu[858 933]! I bolo ľudu zabránené ďa-
lej prinášať[1232], (7)lebo sa *do*stalo[12] materi-
álu[667] dosť im na všetko dielo[667], vykonať
ho, *b*a nadbytok.

(8)A dali sa zhotovovať[36 1224], každý
múdry srdcom[858] medzi vykonávajúcimi
dielo[667] na obydlí[858 863], desať kobercov
z tkaného kmentu[851] a modrého purpuru[849]
a červeného purpuru[849] a červcového[850]
šarlátu[849]; zhotovil*i*[36] ich *s* kerúbmi ume-
leckej práce[898]. (9)Dĺžka jedného koberca
osem a dvadsať lakťov[866 899] a šírka jed-
ného koberca štyri lakte[866 899], pre všetky
koberce jedna miera; (10)a päť kobercov
pripojil*i* jeden k jednému a päť kobercov
pripojil*i* jeden k jednému, (11)a *z* mod-
rého purpuru[849] zhotovil*i*[36] očká na okra-
ji[222] jedného koberca od konca v mieste
spojenia[903]; tak spravil*i* pri okraji[222] kon-
cového koberca na druhej strane spoja[902].
(12)Päťdesiat očiek zhotovil*i*[36] na jednom
koberci a päťdesiat očiek zhotovil*i*[36] na
konci koberca, ktorý *bol* na druhej strane
spoja[902]; očká *boli* protiľahlé jedno k jed-
nému. (13)A zhotovil*i*[36] *zo* zlata päťdesiat
sponiek a tými sponkami pripojil*i* ko-
berce jeden k jednému, i bolo obydlie[863]
zjednotené[903].

(14)A *z* kozej srsti[852] zhotovil*i*[36] koberce
za stan na obydlí[863 904]; týchť[897] kobercov
zhotovil*i*[36] jedenásť[905]. (15)Dĺžka jedného
koberca tridsať lakťov[866 899] a štyri lakte[866]
šírka jedného koberca, pre jedenásť ko-
bercov jedna miera, (16)a spojil*i* päť ko-
bercov osobitne[395] a šesť kobercov oso-
bitne[395]. (17)A zhotovil*i*[36] päťdesiat očiek
na okraji[222] jedného koncového koberca
v mieste spojenia[903] a päťdesiat očiek na
okraji[222] druhého koberca spoja[902 908],
(18)a zhotovil*i*[36] päťdesiat sponiek *z* mo-
sadze[848] na spojenie stanu, na zjednote-
nie[903].

(19)A zhotovil*i*[36] ku stanu kryt z načer-
venených[853] koží baranov a zvrchu kryt
z koží jazvecov[854].

www.tlmosteniki.sk

(20)A *z* dreva[543 855] akácií[856] k obydliu[863]
zhotovili[36] stojaté dosky; (21)dĺžka dosky
desať lakťov[866] a šírka jednej dosky lakeť[866]
a pol, (22)k jednej doske dva čapy[913] je-
den k jednému pripäté; tak spravili so
všetkými doskami[589] obydlia[863]. (23)hoto-
vili[36] teda[107] k obydliu[863] dosky, dvadsať
dosák k južnému[914] smeru, na juh[915],
(24)a pod tých dvadsať dosák zhotovili[36]
štyridsať podstavcov[916] *zo* striebra, dva
podstavce[916] pod jednu dosku k jej dvom
čapom[913] a dva podstavce[916] pod jednu do-
sku k jej dvom čapom[913], (25)a dvadsať
dosák na druhú stranu[1074] obydlia[863], ku
smeru *na* sever, (26)a k nim[876] štyridsať
podstavcov[916] *zo* striebra, dva podstavce[916]
pod jednu dosku a dva podstavce[916] pod
jednu dosku, (27)a na zadnú stenu[917]
obydlia[863], k západu[343], zhotovili[36] šesť do-
sák, (28)a dve dosky zhotovili[36] do kú-
tov[918] obydlia na zadnej stene[917], (29)a boli[7]
zospodu dvojité[919] a boli[7], *každá* na svo-
jom vrchole[595], dokonale zjednotené[920] do
jedného kruhu[921]; tak spravili s nimi
oboma[589], s oboma kútmi[589 918]. (30)Bolo[7]
teda[107] osem dosák a ich šestnásť podstav-
cov[916] *zo* striebra, dva podstavce[916] *a* dva
podstavce[916] pod jednu dosku. – (31)A zhoto-
vili[36] zvlaky[922] *z* dreva[543 855] akácií[856], päť
na dosky jednej strany[1074] obydlia[863]
(32)a päť zvlakov[922] na dosky druhej stra-
ny[1074] obydlia[863] a päť zvlakov[922] na dosky
obydlia[863] na zadnej stene[917 923] k západu[343],
(33)a zhotovili[36] prostredný zvlak[922]
vprostred dosák[924] na prevlečenie[925] od
konca ku koncu. (34)A dosky potiahli[1233]
zlatom a zhotovili[36] k nim[876] *zo* zlata
kruhy, ložiská[875] pre zvlaky[922], a zvlaky[922]
potiahli[1233] zlatom.

(35)A *z* modrého purpuru[849] a červe-
ného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849]
a tkaného kmentu[851] zhotovili[36] oponu;
zhotovili[36] ju umeleckou prácou[898 927] *s* ke-
rúbmi (36)a k nej zhotovili[36] štyri stĺpy
z akácií[856], potiahnuté zlatom (vešiaky[928]
na nich[876] *zo* zlata), a uliali k nim štyri
podstavce[916] *zo* striebra.

(37)A ku vchodu[410] stanu zhotovili[36]
z modrého purpuru[849] a červeného pur-
puru[849] a červcového[850] šarlátu[849] a tka-
ného kmentu[851] záclonu[935] prácou[927] vyší-
vača[936], (38)a k nej[876] päť stĺpov a vešiaky[928]
na ne[876] a potiahli[1233] ich hlavice[1234] a ich
spojovacie tyče zlatom; a ich päť podstav-
cov[916] *bolo z* mosadze[848].

37 A Becaleél zhotovil[36] z dreva[543 855]
akácií[856] skrinku[865], jej dĺžka dva
lakte[866] a pol a jej šírka lakeť[866] a pol a jej
výška lakeť[866] a pol, (2)a potiahol ju zdnu
aj zvonku[867] rýdzim zlatom a zhotovil[36]
k nej dookola obrubu *zo* zlata (3)a ulial
k nej štyri kruhy *zo* zlata nad jej štyri pod-
stavce[868], totiž[13] dva kruhy na jej jednu
stranu[1074] a dva kruhy na jej druhú
stranu[1074], (4)a zhotovil[36] z dreva[543 855] aká-
cií[856] tyče a potiahol ich zlatom, (5)a tie
tyče vsunul v kruhy po stranách[1074] skrin-
ky[865] na nosenie[336 337] skrinky[865]. (6)A *z* rý-
dzeho zlata zhotovil[36] zľutovnicu[869], jej
dĺžka dva lakte[866] a pol a jej šírka lakeť[866]
a pol, (7)a zhotovil[36] dvoch kerúbov *zo*
zlata – zhotovil[36] ich *ako* tepanú[870] prácu
z oboch koncov[871] zľutovnice[869], (8)jed-
ného kerúba z tohto konca[871 872] a jedného
kerúba z tohto konca[871 872], zo zľutov-
nice[869 871] tých kerúbov zhotovil[36], z oboch
jej koncov[871]. (9)A tí kerúbi rozpínali[7 1253]
krídla nahor, zastierajúc svojimi krídlami
zľutovnicu[869 935], a ich tváre k sebe navzá-
jom[347]; tváre kerúbov smerovali[7 873] k zľu-
tovnici[869].

(10)A zhotovil[36] *z* dreva[543 855] akácií[856]
stôl, jeho dĺžka dva lakte[866] a jeho šírka
lakeť[866] a jeho výška lakeť[866] a pol, (11)a po-
tiahol ho rýdzim zlatom a zhotovil[36]
k nemu dookola obrubu *zo* zlata (12)a zho-
tovil[36] k nemu dookola trnož[874] *na* šírku
ruky a k *tej* jeho trnoži[874] dookola zhoto-
vil[36] obrubu *zo* zlata (13)a ulial k nemu
štyri kruhy *zo* zlata a dal tie kruhy na štyri
uhly, ktoré *boli* pri jeho štyroch nohách;
(14)tie kruhy boli[7] tesne pri trnoži[874] *ako*
ložiská[875] pre tyče na nosenie[336 337] stola.
(15)A tyče na nosenie[336 337] stola zhotovil[36]
z dreva[543 855] akácií[856] a potiahol ich zla-
tom. (16)A zhotovil[36] nádoby[128], ktoré *patri-
li* na stôl[1235]: podnosy[877 878] k nemu[876]
a panvy[878 879] k nemu[876] a čaše[878 881] k nemu[876]
a kanvice[880] k nemu[876], ktorými sa malo[94]
vylievať[882], *z* rýdzeho zlata.

(17)A zhotovil[36] *z* rýdzeho zlata sviet-
nik[884] – ten svietnik[884] zhotovil[36] *ako* te-
panú[870] prácu; z neho[871] bola jeho pätica[885]
a jeho vetvy[277 886], jeho kalichy[887], jeho

www.tibaravik.sk

hlavice[888] a jeho kvety, (18)a *to* šesť vetiev[886 889] vychádzajúcich z jeho strán, tri
vetvy[886 889] svietnika[884] z jednej strany a tri vetvy[886 889] svietnika[884] z druhej strany,
(19)tri mandľoňovité[890] kalichy[887] na jednej vetve[886], hlavica[888] a kvet, a tri mandľoňovité[890] kalichy[887] na druhej vetve[886], hlavica[888] a kvet; tak pri šiestich vetvách[886 889] vychádzajúcich zo svietnika[884], (20)a na svietniku[884 891] štyri mandľoňovité[890] kalichy[887], jeho hlavice[888] a jeho kvety, (21)totiž[13] hlavica[888] pod dvoma vetvami[886 889]
z neho a hlavica[888] pod dvoma vetvami[886 889] z neho a hlavica[888] pod dvoma vetvami[886 889] z neho, ohľadne šiestich vetiev[886 889] vychádzajúcich zo svietnika[884];
(22)ich hlavice[888] a ich vetvy[886 889] boli[7]
z neho[871], celý[417] *bol* jedinou tepanou[870]
prácou *z* rýdzeho zlata. (23)A zhotovil[36]
k nemu[876] sedem lámp a štipce k nemu[876]
a zhášadlá[894] k nemu[876] *z* rýdzeho zlata.
(24)Zhotovil[36] ho so všetkými náčiniami[128]
k nemu[876] *z* kikkára[895] rýdzeho zlata.

(25)A zhotovil[36] *z* dreva[543 855] akácií[856]
oltár na vykiadzanie[858 1079]; laket'[866] jeho
dĺžka a laket'[866] jeho šírka, štvorcový[937],
a dva lakte[866] jeho výška; jeho rohy *boli*
z neho (26)a potiahol ho rýdzim zlatom, jeho zvršok aj jeho steny[1073] dookola
a jeho rohy, a zhotovil[36] k nemu dookola
obrubu *zo* zlata (27)a dva kruhy *zo* zlata
k nemu zhotovil[36], zdola voči jeho obrube[931] na jeho dva uhly[1074] na oboch jeho
stranách, za ložiská[875] pre tyče na jeho
nosenie[336 337] na nich; (28)a tie tyče zhotovil[36] *z* dreva[543 855] akácií[856] a potiahol ich
zlatom.

(29)A prácou[927] voňavkára[1093] pripravil[36] olej na sväté pomazávanie[858 1213] a kadivo[1072] *z* vonných korenín[859].

38 A *z* dreva[543 855] akácií[856] zhotovil[36]
oltár vzostupných *obetí*[277 350],
jeho dĺžka päť lakťov[866] a jeho šírka päť
lakťov[866], štvorcový[937], a jeho výška tri
lakte[866], (2)a na jeho štyroch uhloch zhotovil[36] rohy, jeho rohy boli z neho, a potiahol ho mosadzou[848]. (3)A zhotovil[36]
všetky náčinia[128] k tomu oltáru[876]: hrnce[552]
a lopatky a rajnice, vidlice a nádoby na oheň[894]; všetky náčinia[128] k nemu[876] zhotovil[36] *z* mosadze[848]. (4)A k tomu oltáru
zhotovil[36] rošt, zhotovením[36 837 938] mreže
z mosadze[848] popod jeho rímsu[940] zospodu
do samého jeho stredu[941]. (5)A ulial štyri
kruhy na štyri konce u roštu *z* mosadze[848]
ako ložiská[875] pre tyče. (6)A tyče zhotovil[36] *z* dreva[543 855] akácií[856], a potiahol ich
mosadzou[848] (7)a vsunul tie tyče v kruhy
po stranách oltára na jeho nosenie[336 337] na
nich Zhotovil ho dutý[942], z tablíc.

(8)A zhotovil[36] umývadlo[1108] *z* mosadze[848] a jeho základňu *z* mosadze[848], zo
zrkadiel[1236] posluhovačiek[1237], ktoré posluhovali[1237] *pri* vchode[410] stanu stretávania[953].

(9)A zriadil[36] ohradu[944]; k južnému[914]
smeru, na juh[915], závesy ohrady[944] *z* tkaného kmentu[851], sto lakťov[866 899]; (10)stĺpov k nim[876] dvadsať a ich dvadsať podstavcov[916] *z* mosadze[848], vešiaky[928] na stĺpoch[876] a ich spojovacie tyče *zo* striebra,
(11)a ku smeru *na* sever sto lakťov[866 899], stĺpov k nim[876] dvadsať a ich dvadsať podstavcov[916] *z* mosadze[84]; vešiaky[928] na stĺpoch[876] a ich spojovacie tyče *zo* striebra.
(12)A ku smeru *na* západ[343]: závesy päťdesiatich lakťov[866 899], stĺpov k nim[876] desať
a ich podstavcov[916] desať, vešiaky[928] na stĺpoch[876] a ich spojovacie tyče *zo* striebra.
(13)A ku smeru na východ, ku vzchádzaniu[946]: päťdesiat lakťov[866], (14)závesov
k *jednému* krídlu[947] pätnásť lakťov[866], stĺpy
k nim[876] tri a ich podstavce[916] tri, (15)a na
druhé krídlo[947], odtiaľto a odtiaľto voči
bráne ohrady[944], pätnásť lakťov[866] závesov, stĺpy k nim[876] tri a ich podstavce[916] tri.
(16)Všetky závesy ohrady[944] dookola *boli*
z tkaného kmentu[851] (17)a podstavce[916]
k stĺpom *z* mosadze[848], vešiaky[931] na stĺpoch[876] a ich spojovacie tyče *zo* striebra
a potiahnutie ich hlavíc[1234] zo striebra,
a ony *boli* pospájané striebrom[1238], všetky
stĺpy ohrady[944]. – (18)A záclona[935] brány
ohrady[944], práca vyšívača[936], *bola z* modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849]
a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného
kmentu[851], a *to* dvadsať lakťov[866] dĺžka,
a výška všade[1239], rovnako ako závesov
ohrady[944], päť lakťov[866]; (19)a stĺpy
k nim[876 948] štyri a ich podstavce[916] štyri,
z mosadze[848], vešiaky[928] na nich[876] *zo* striebra, a potiahnutie ich hlavíc[1234] a spojovacie tyče k nim[876] *zo* striebra. (20)A všetky
kolíky[950] k obydliu[863] a k ohrade[944] *boli*
z mosadze[848].

www.tropsa.sk

(21)Toto *je* výpočet[1240] vecí[1241] obydlia[863],
obydlia[863] svedectva, ktorý bol vypočítaný[1240], podľa príkazu[1004] Mojžiša, službou[109] Lévíovcov[206] v ruke[1242] Íthámára,
syna Áróna, kňaza. (22)A Becaleél, syn
Úrího, syna Chúra, *patriaci* k vetve[1102]
Júdu, zhotovil[36] všetko, čo Hospodin rozkázal Mojžišovi, (23)a s ním Oholíáv, syn
Achísámácha, *patriaci* k vetve[1102] Dána,
vyrezávač[970] a umelec[898 1220] a vyšívač[936]
modrým purpurom[849] a červeným purpurom[849] a červcovým[850] šarlátom[849] a kmentom[851 1221]. (24)Všetkého zlata, použitého[36]
na dielo[667] vo všetkom diele[667] svätyne[933]
(a bolo[7] *to* zlato *z obete* venovania[1049]) *bolo*
deväť a dvadsať kikkárov[895] a sedemsto a tridsať šeklov[724], podľa šekla[724 899]
svätyne[933]; (25)a striebra *od* prehliadaných[1084] *zo* zhromaždenia[362 1243] *bolo* sto
kikkárov[895] a tisíc a sedemsto a päť a sedemdesiat šeklov[724], podľa šekla[724 899]
svätyne[933], (26)beka[724] na hlavu[568], pol
šekla[724], podľa šekla[724 899] svätyne[933], na
každého prešlého ku prehliadaným[1084],
od dvadsaťročného[372] a vyššie[1086] – na[1244]
šesťsto tisíc a tritisíc a päťsto a päťdesiat.
(27)A striebra na zlievanie podstavcov[916]
k svätyni[876 933] a podstavcov[916] k opone[876]
bolo[7] sto kikkárov[895], sto podstavcov[916] na
sto kikkárov[895], kikkár[895] na podstavec[916].
(28)A použitím tých tisíc a sedemsto
a päť a sedemdesiat *šeklov*[1245] zhotovil[36] ve-
šiaky[928] k stĺpom a potiahol ich hlavice[1234]
a pospájal[1238] ich. (29)A mosadze[848] *z obete*
venovania[1049] *bolo* sedemdesiat kikkárov[895]
a tisíc a štyristo šeklov[724], (30)a z nej[1236]
zhotovil[36] podstavce[916] ku vchodu[410 876]
stanu a oltár *z* mosadze[848] a rošt *z* mosadze[848], ktorý k nemu *patril*, a všetky náčinia[128] k tomu oltáru[876], (31)a podstavce[916]
ohrady[944] dookola a podstavce[916] brány
ohrady[944] a všetky kolíky[950] k obydliu[863 876]
a všetky kolíky[950] k ohrade[876 944] dookola.

39 A z modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850]
šarlátu[849] zhotovili[36] farebné[1109] rúcha na
službu[1007] v svätyni[933], áno[13], zhotovili[36]
sväté rúcha[1213], ktoré *boli* pre Áróna[45],
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Mojžišovi. (2)Zhotovili[36] teda[107] *zo* zlata, modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849]
a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného
kmentu[851] ornát; (3)i roztepali plechy *zo*
zlata[1246] a narezali vlákien[998 1247] na zapracovanie umeleckou prácou[898 927] medzi
modrý purpur[298 849] a medzi červený purpur[298 849] a medzi červcový[850] šarlát[298 849]
a medzi kment[298 851]. (4)Zhotovili[36] k nemu
spojujúce[964] náplecníky[947]; na oboch svojich koncoch bol spojený[965] v jedno[966].
(5)A šerpa[967] jeho ornátu[862], ktorá *bola* na
ňom, ona *bola* podľa svojho[968] vypracovania[36] z toho istého[969] – *zo* zlata, modrého
purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849] a tkaného kmentu[851],
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Mojžišovi. (6)A upravili[36] ónyxové[860] kamene[861]
tak, aby boli obložené[972] rámcami[973] *zo*
zlata, s vyrytými *na* nich, *ako* vyrývaniami
pečatidla, menami[971] synov Isráéla,
(7)a založil[16] ich na náplecníky[947] ornátu
za kamene pripomienky deťom[86] Isráéla[974], podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal
Mojžišovi.

(8)A zhotovil[36] umeleckou prácou[898 927]
náprsník podľa vypracovania[36] ornátu[968],
zo zlata, modrého purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červcového[850] šarlátu[849]
a tkaného kmentu[853]. (9)Bol[7] štvorcový[937],
zdvojený[907 977] ten náprsník zhotovili[36],
jeho dĺžka *na* piaď a jeho šírka *na* piaď,
zdvojeného[907 977], (10)a nasádzali naň[978]
štyri rady kameňov[277 979]: rad sardu[981],
topasu[982] a smaragdu[983] *bol* prvý[980] rad,
(11)a druhý rad karbunkul[984], zafír[985] a diamant[986], (12)a tretí rad ligúr[987], achát[988]
a ametyst[989], (13)a štvrtý rad chryzolit[990],
ónyx[860] a jaspis[991] – obložené, zapustené[993]
do zlata v svojich sadách[978 992]. (14)A tie
kamene – *bolo* ich podľa mien synov
Isráéla dvanásť, podľa ich mien, *s* vyrývaniami *ako* pečatidlo, každý[2] podľa svojho
mena, pre dvanásť kmeňov[45 707]. (15)a na
náprsník zhotovili[36] krútením[975] retiazky,
spracovaním[36] *ako* povrázka[976], *z* rýdzeho
zlata, (16)a zhotovili[36] dva rámce[973] *zo*
zlata a dva kruhy *zo* zlata a dali tie dva
kruhy na dva konce náprsníka (17)a na
tie dva kruhy, na konce náprsníka, dali
tie dva povrázky[976] *zo* zlata, (18)a dva
konce tých dvoch povrázkov[976] dali na tie
dva rámce[973] a dali ich na náplecníky[947] ornátu na jeho prednú stranu[995]. (19)A zhotovili[36] *zo* zlata dva kruhy a založili[16] ich

www.biblia-online.sk

na dva konce náprsníka, na jeho okraj[222],
ktorý *bol* naproti ornátu dovnútra[996],
(20)a zhotovili[36] *zo* zlata dva kruhy a dali
ich na dve strany[947] ornátu odzdola z jeho
prednej strany[995], do blízkosti miesta[997]
jeho spojenia[902], zvrchu k šerpe[967] ornátu,
(21)a náprsník priviazali o jeho kruhy ku
kruhom ornátu tkanicou[998] *z* modrého
purpuru[849], aby bol[781] nad šerpou[967] ornátu
a *aby* sa náprsník od ornátu[97] neodchy-
ľoval, podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal
Mojžišovi.

(22)A zhotovili[36] prácou tkáča[1006] plášť
ornátu[1003], celý *z* modrého purpuru[849],
(23)a otvor[1004] plášťa vprostred neho ako
otvor[1004] drôtenej košele; pri jeho otvo-
re[963 1004] dookola lem[222] – nesmel[94] sa roz-
trhnúť. (24)A na podolku plášťa zhoto-
vili[36] granátové jabĺčka *z* modrého pur-
puru[849] a červeného purpuru[849] a červco-
vého[850] šarlátu[849], tkané, (25)a zhotovili[36]
zvončeky *z* rýdzeho zlata a dali tie zvon-
čeky medzi tie granátové jabĺčka[298] na po-
dolok plášťa dookola, medzi tie granát-
ové jabĺčka[298] – (26)zvonček *zo* zlata,
granátové jabĺčko, zvonček *zo* zlata, gra-
nátové jabĺčko, na podolok plášťa dookola,
na službu[1007], podľa *toho,* čo Hospodin
rozkázal Mojžišovi.

(27)A prácou tkáča[1006] zhotovili[36] Árón-
ovi a jeho synom tuniky[960] *z* kmentu[851]
(28)a turban *z* kmentu[851] a ozdobné vy-
soké turbany[1011 1248] *z* kmentu[851] a spodky
z plátna, *z* tkaného kmentu[851]; (29)a opa-
sok[962] *z* tkaného kmentu[851] a modrého
purpuru[849] a červeného purpuru[849] a červ-
cového[850] šarlátu[849], prácou[927] vyšívača[936],
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Moj-
žišovi.

(30)A zhotovili[36] lesklý štítok, svätú
korunu[1023 1213], z rýdzeho zlata, a napísali
naň, *ako* vyrývaniami pečatidla, nápis[1135]:
Svätosť[1008] Hospodinovi; (31)a dali naň
tkanicu[998] *z* modrého purpuru[849], *aby ho*
mohli dať na turban zvrchu, podľa *toho,*
čo Hospodin rozkázal Mojžišovi.

(32)I bola všetka práca[109 337] na oby-
dlí[858 863] stanu stretávania[953] skončená[177],
keď *ju* deti[86] Isráéla vykonali[36] podľa všet-
kého, čo Hospodin rozkázal Mojžišovi;
tak spravili[36]. (33)A priniesli obydlie[863]
k Mojžišovi: stan a všetky jeho zariade-
nia[128], sponky k nemu[876], dosky k nemu[876],
zvlaky[922] k nemu a stĺpy k nemu[876] a pod-
stavce[916] k nemu[876], (34)a kryt *z* načer-
vených[853] koží baranov a kryt *z* koží
jazvecov[854], a oponu na zastretie[858 935],
(35)skrinku[865] svedectva a tyče k nej[876]
a zľutovnicu[869], (36)stôl, všetky náčiniа[128]
k nemu[876] a predkladné chleby[277 883],
(37)rýdzi[1007] svietnik[884] a lampy k nemu[876],
zoradené lampy[1249], a všetky náčinia[128]
k nemu[876] a olej na svietenie[857 858], (38)a ol-
tár *zo* zlata a olej na pomazávanie[858] a ka-
divo[1072] *z* vonných korenín[859] a záclonu[935]
vchodu[410] stanu, (39)oltár *z* mosadze[848]
a rošt *z* mosadze[848], ktorý k nemu *patril*,
tyče k nemu[876] a všetky náčinia[128] k nemu[876],
umývadlo[1108] a jeho základňu, (40)závesy
ohrady[944], stĺpy k nim[876] a ich podstavce[916]
a záclonu[935] na bránu ohrady[944], povrazy
k nej[876] a kolíky[950] k nej[876], a všetky za-
riadenia[128] na službu[109 876] obydlia[863] do
stanu stretávania[953], (41)farebné[1109] rúcha
na službu[1107] v svätyni[933], sväté rúcha[1213]
Árónovi, kňazovi, a jeho synom na kňazo-
vanie. (42)Podľa všetkého, čo Hospodin
rozkázal Mojžišovi, tak deti[86] Isráéla
všetku prácu[109 337] vykonali[36], (43)a Mojžiš
všetko dielo[667] uvidel, že[91] hľa, vykonali[36]
všetko podľa toho, čo Hospodin rozkázal
– tak spravili[36], a Mojžiš ich požehnal.

40 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)V deň prvého
mesiaca, v prvý[980] *deň* mesiaca[401], budeš[10]
stavať[192] obydlie[863] stanu stretávania
(3)a musíš[94] tam umiestniť[16] skrinku[865]
svedectva a nad[954] skrinkou[865] zriadiť za-
stretie[935 1250] oponou[1251], (4)a vniesť stôl
a zostaviť[1249] zostavu[1249] naň *patriacu*[876]
a vniesť svietnik[884] a zažať[893] lampy na
ňom[876] (5)a pred skrinku[215 865] svedectva
dať oltár *zo* zlata na vykiadzanie[1079] a za-
ložiť[16] záclonu[935] vchodu[410] k obydliu[863],
(6)a pred obydlie[215 863] stanu stretávania[953]
dať oltár vzostupných *obetí*[277 350] (7)a umý-
vadlo[1108] dať medzi stan stretávania[953] a me-
dzi oltár a dať tam vodu, (8)a vytýčiť[16] do-
okola ohradu[944] a *na* bránu ohrady[944] dať
záclonu[935].

(9)A musíš[94] vziať olej na pomazá-
vanie[858] a pomazať obydlie[863] a všetko,
čo *bude* v ňom, a posvätiť ho a všetky
jeho zariadenia[128], i stane sa[12] svätým[1213];

www.nicoeditio.sk

(10)a pomazať oltár vzostupných *obetí*[277 350] a všetky náčinia[128] k nemu[876] a posvätiť oltár, i stane sa[12] oltár nanajvýš svätým[934]; (11)a pomazať umývadlo[1108] a jeho základňu a posvätiť ho. (12)A Áróna a jeho synov musíš[94] priviesť bližšie[741] ku vchodu[410] stanu stretávania[953] a umyť ich vodou[1021], (13)a obliecť Áróna *v* sväté rúcha[1213] a pomazať ho a posvätiť ho, i bude mi kňazovať; (14)a musíš[94] priviesť bližšie[741] jeho synov a obliecť ich *v* tuniky[960] (15)a pomazať ich podľa *toho,* ako pomažeš ich otca, i budú mi kňazovať; a stane sa[12], že im bude[1252] ich pomazanie trvalým kňazovaním[399] po ich pokoleniach[1066]. (16)A Mojžiš spravil podľa všetkého, čo mu Hospodin rozkázal – tak spravil.

(17)A v prvom mesiaci, v druhom roku, v prvý[980] *deň* mesiaca[401] sa stalo[12], *že* bolo obydlie[863] postavené[192], (18)lebo[13] Mojžiš postavil[192] obydlie[863] a zapustil[631] jeho podstavce[916] a založil[16] jeho dosky a vsunul[631] zvlaky[922] k nemu[876] a postavil[192] jeho stĺpy (19)a na obydlie[863] prestrel[1253] stan a naň zvrchu položil[16] kryt stanu podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (20)A vzal a do skrinky[865] dal svedectvo a na skrinku[865] založil[16] tyče a zvrchu dal na skrinku[865] zľutovnicu[869] (21)a skrinku[865] vniesol do obydlia[863] a založil[16] oponu na zastretie[858 935], takže[13] nad[954] skrinkou[865] svedectva zriadil zastretie[935 1250] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (22)A stôl dal v stane stretávania[953] na stranu[1014 1015] obydlia[863] k severu zvonku[930] voči opone[931] (23)a zostavil[1249] na ňom pred tvárou[200] Hospodina zostavu[1249] chlebov[277] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (24)A svietnik[884] umiestnil[16] v stane stretávania[953] na stranu[1014 1015] obydlia[863] k juhu[914] (25)a lampy pred tvárou[200] Hospodina zažal[893] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (26)A oltár *zo* zlata umiestnil[16] v stane stretávania[953] pred[215] oponu (27)a zakadil[1071] na ňom kadivom[1071 1072] *z* vonných korenín[859] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (28)A založil[16] záclonu[935] vchodu[410] obydlia[863] (29)a *ku* vchodu[410] obydlia[863] stanu stretávania[953] umiestnil[16] oltár vzostupných *obetí*[277 350] a obetoval na ňom vzostupnú *obeť*[350] a *obeť* daru[1063] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (30)A medzi stan stretávania[953] a medzi oltár umiestnil[16] umývadlo[1108] a dal tam vodu na umývanie (31)a Mojžiš a Árón a jeho synovia z neho umývali[7] svoje ruky a svoje nohy; (32)umývali *sa* pri svojom vstupovaní do stanu stretávania[953] a pri svojom približovaní sa[741] k oltáru podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (33)A k obydliu[863] a k oltáru dookola postavil[192] ohradu[944] a *na* bránu ohrady[944] dal záclonu[935]. Tak[13] Mojžiš dielo[667] dokončil[177].

(34)A stan stretávania[953] prikryl oblak a obydlie[863] naplnila sláva[558] Hospodina, (35)takže[13] Mojžiš nemohol do stanu stretávania[953] vstúpiť, lebo sa nad ním[1254] usadil[863] oblak a obydlie[863] naplnila sláva[558] Hospodina.

(36)A pri pozdvihnutí oblaku sponad obydlia[863] sa deti[86] Isráéla pri všetkých svojich cestovaniach[584] dávali na cestu[419], (37)a ak sa oblak nepozdvihoval, vtedy[13] sa na cestu[419] nedávali *až* po deň jeho pozdvihnutia, (38)lebo vo dne *bol* nad obydlím[1254] oblak Hospodina a *v* noci v[1255] ňom bol oheň pred očami celého domu Isráéla pri všetkých ich cestovaniach[584].

www.biblia.sk

EXODUS

1 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51.
2 D. „s Jákóbom; prišli muž a jeho dom". Ďalej obdobne.
3 Pozri Gen. 46:26, pozn. 1256.
4 Vl. „synovia Isráéla naplodili", pozri Gen. 1:22, pozn. 35 a 36.
5 Pozri Gen. 9:7, pozn. 287.
6 Sloveso odvodené od výrazu v Gen. 18:18, pozn. 478, ktorý je aj tu vo v. 9.
7 Vl. „bola nimi naplnená" (n. „sa nimi naplnila"), takže „bola plná". Ďalej obdobne.
8 Al. „hojnejší", „početnejší".
9 Pozri Gen. 11:3, pozn. 333; tu možno aj „pozor!"
10 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
11 Al. „dôvtipne", „prefíkane", „usilujme sa ho prekabátiť" (al. „mu prejsť cez rozum").
12 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
13 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
14 Al. „viesť vojnu (al. „bojovať") sa dal".
15 Pozri Gen. 13:1, pozn 368.
16 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
17 Pozri Gen. 21:22, pozn. 554.
18 Tj. „nútených prác", pozri Gen. 49:15, pozn. 1345; iný výraz ako nižšie.
19 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
20 Al. „ich bremenami" (al. „nosením bremien"), odvodené od „nosenie" v Gen. 49:15. Ďalej obdobne.
21 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
22 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
23 Význam výrazu zahŕňa aj „ošklivosť"; ako „sa mi… zbridilo" v Gen. 27:46.
24 Al. „prísne", „tvrdo", „kruto", D. „v nemilosrdnosti" atď. Pozri Gen. 42:7, pozn. 1141; 49:7, pozn. 1326.
25 „Nútili k nevoľníckej práci" je v hebrejčine jedno slovo („zotročovali", no zmysel je ako v texte). Tvar toho istého slovesa je aj „nevoľnícky pracovali" vo v. 14 (pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743), kde sa dá tiež čítať „práce, ktoré nimi al. skrze nich (tj. „Egypťania skrze Isráélovcov") nevoľnícky konali", tj. „ktoré ich nútili nevoľníckou prácou konať". Ďalej obdobne.
26 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59, no tu množné číslo aj v zmysle „život každého z nich".
27 Al. „tvrdou", no nesúvisí s výrazom vo v. 13[24]. Ďalej obdobne.
28 Al. „ťažkou otročinou" (al. „drinou", „lopotou"), ďalej obdobne. Pozri aj Gen. 29:27, pozn. 743.
29 Al. „blate", „malte", no potom v zmysle „s maltou".
30 Tá istá predložka ako „v" vyššie a nižšie.
31 D. „všetkými", ako nižšie; ďalej obdobne.
32 Pozri Gen. 14:13, pozn. 399; 40:15, pozn. 521 a 1044.
33 Tj. „stolicu, na ktorej bude žena rodiť", no význam tohto výrazu nie je jasný; LXX prekladajú „na rodenie".
34 D. „on", „ono", „ona", podľa gramatického rodu a pádu podstatného mena, na ktoré sa zámeno vzťahuje, prípadne jednoducho „ono", ak zastupuje podstatné meno. Ďalej obdobne.
35 D. „ona".
36 Pozri Gen. 1:7 a ďalej, pozn. 12; v kap. 23:16 a ďalej od tohto slovesa odvodené podstatné meno; pozri aj kap. 5:13[178].
37 Pozri Gen. 21:8, a ďalej, pozn. 782.
38 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
39 Vl. „živé", tj. „životaschopné", „plné životnej sily", „k životu sa majúce", „čulé", „silné".
40 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
41 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
42 Vl. „dobrý".
43 Al. „skryla ho *na*".
44 Pozri Gen. 5:32, pozn. 436.
45 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
46 Pozri Gen. 6:14, pozn. 210, tu značí, pravdaže, skôr „vahan", „slamenicu", „kôš".
47 V hromadnom zmysle, al. „rákosia", „tŕstia".
48 Pozri Gen. 11:3, pozn. 336, no tu súvisí s „vymazala" vyššie; porov. Gen. 6:14, pozn. 216, kde však sú použité iné výrazy.
49 Al. „smolou", no aj tu iný výraz ako v Gen. 6:14.
50 Al. „rákosia", ďalej obdobne, no nie ako vyššie[47], ani ako v Gen. 41:2, pozn. 1075; aj tu, ako tam, ide pravdepodobne o výraz egyptského pôvodu.
51 D. „z diaľky".
52 Al. „kúpať".
53 D. „na ruke", porov. Gen. 34:21, pozn. 920, možno aj v zmysle „pozdĺž ramena rieky".
54 Pozri Gen. 24:61, pozn. 637.
55 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
56 Pozri Gen. 24:43, pozn. 628.
57 D. „ja budem dávať tvoju".
58 3. pád.
59 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
60 Hebr. „Móšéh", tj. „vytiahnutý".
61 Ako „uvidel" nižšie, tu nasledovná predložková väzba vyžaduje preklad ako v texte. Ďalej v podobných súvislostiach obdobne.
62 Pozri Gen. 39:1, pozn. 1029; tu vo v. 14, D. „mužom, veliteľom".
63 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
64 D. „egyptského muža bijúceho (al. „udrevšieho", „skolivšieho") muža hebrejského… bratov".
65 D. „sem aj sem", „ta aj ta", „tak aj tak".
66 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
67 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.
68 Al. „zlovoľnému", ako v Gen. 18:23 a 25, tu v zmysle „tomu, ktorý ruvačku zavinil al. druhému krivdil al. ubližoval".
69 Al. „priateľa", „spoločníka", „súkmeňovca", „suseda".
70 Vl. „vravíš", porov. Gen. 20:11, pozn. 533, ktorá sa týka aj slov „povedal *si*" tu nižšie a obdobne aj ďalej.
71 Tu aj „reč", „slovo", tj. „správu o tej veci".
72 Vl. „usiloval sa", „snažil sa"; sloveso značí aj „hľadať", ako v Gen. 37:15n. Pozri aj Gen. 31:39 a 43:9, pozn. 1175.

www.biblickyslovnik.eu

73 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
74 Ako „usídlil sa“ vyššie, tu zmysel ako v texte.
75 Pozri Gen. 19:12 a ďalej, pozn. 500.
76 Vl. „vyslobodil (al. „zachránil“) ich“.
77 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613, tu D. „ste sa dnes poponáhľali prísť“.
78 D. „povedali: Egyptský muž“[66]. Obdobne aj „muž“ vo v. 1 („ktosi“, „jeden“).
79 Al. „načrel veľa“, D. „načretím načrel“.
80 Al. „pozvite“ (Gen. 31:54).
81 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
82 Tj. „vyhnanstvo“, „hosť“, „návštevník“, al. tiež „cudzincom al. návštevníkom tam“, „opustený cudzinec al. návštevník“[83].
83 Tj. „bezprávnym návštevníkom“, „prišelcom“, „pútnikom“, „cudzincom“, no nesúvisí s „cudzej“ nižšie[84]. Ďalej obdobne.
84 Al. „neznámej“, výraz odvodený od slovesa, ktoré má základný význam „ostro prezerať“ a ktorého isté tvary majú význam „rozpoznávať“, ale tiež „pretvarovať sa“, „tváriť sa cudzo“, „robiť sa neznámym“, pozri Gen. 42:7, pozn. 1140. V pojme „cudzí“ v zmysle tohto výrazu je vyjadrená najmä zvláštnosť, nezvyčajnosť až podivnosť cudzinca, resp. cudzej krajiny atď., ktorý (ktorá) sa svojou rečou, možno nezrozumiteľnou, zvykmi, spôsobom života atď. líši od toho, čo je domácim bežné (porov. 1 Peter 4:4), kým výraz, ktorého sa týka predošlá poznámka[83], značí predovšetkým pojem dočasného bývania v zemi, ktorá prechodnému obyvateľovi je nie domovom a v ktorej on teda nemá práv, aké majú tamojší občania (porov. 1 Peter 2:11).
85 Vl. „v oných mnohých dňoch“, tj. „v ich priebehu“.
86 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
87 Al. „z *príčiny*“, ako vyššie“.
88 Al. „rozpoznal *ich postavenie*“, „vedel[7] (al. „spoznal“) *čo robiť*“.
89 Vl. „tŕnitého kra“, možno „ostružiny“; ďalej obdobne.
90 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
91 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
92 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
93 Pozri Gen. 48:17, pozn. 1301; v kap. 34:34 D. „závoj odkladal“, zmysel ako v texte.
94 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
95 Pozri Gen. 3:9, pozn. 1308; tá istá predložková väzba je aj tu vo v. 6 a ďalej.
96 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 566.
97 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
98 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
99 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
100 Al. „lebo sa bál[7] (al. „zľakol“) dívať sa“, znenie v texte uchováva v preklade zmysel tu v hebrejčine použitej predložkovej väzby.
101 Al. „dobre“, „zreteľne“, „zaiste“, D. „videním“.
102 Pozri Gen. 29:32, pozn. 756.
103 Al. „utláčateľov“ (nesúvisí so slovesom v kap. 1:11[19]), „tyranov“, „drábov“, „hajdúchov“, „vydieračov“, „trápičov“.
104 Al. „strasti“ (nie ako „biedu“ vyššie), „žiale“.
105 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
106 Al. „ubíjanie“, „gniavenie“, „dlávenie“, „súžbu“, „tieseň“, „deptanie“, „žmýkanie“; „ubíjajú“, atď., ďalej obdobne; nie ako v kap. 1:11[19].
107 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
108 D. „v (al. „pri“) tvojom vyvedení ľudu“, no mieni sa v stavovom zmysle, ako sa to pokúša vyjadriť opis v texte. Ďalej obdobne.
109 Pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743.
110 Al. „aké je jeho meno“, ako v Gen. 32:27, tu v texte doslovný preklad vzhľadom na opakovanie slovka „čo“ nižšie.
111 Al. „Budem“, ako vo v. 12, tiež „Stávam (al. „Budem stávať“) sa“, ako čosi iné podobné sloveso, pozri Nech. 6:6, pozn. 55, súvisiace v hebrejčine s Božím menom, ktoré sa v tomto preklade tu vo v. 15 a všade inde nahrádza výrazom Hospodin. Bližšie pozri v predslove.
112 Al. „čím“, n. „*ten,* ktorý“.
113 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
114 D. „moja pripomienka“, zmysel ako v texte; tiež „moja pamiatka“, „sláva“, „chvála“, „slávny chýr“, „slávne meno“, „vôňa“. Pozri Žalm 30:4; 97:12; 102:12; 135:13; Is. 26:8; Hós. 12:5; 14:7.
115 D. „pripomienka pokoleniu pokolenia“, zmysel ako v texte.
116 D. „sledovaním“ atď.[117]
117 Al. „pozorovať“, „zaujímať sa *o*“, „dbať *o*“, „myslieť *na*“, ďalej obdobne.
118 Al. „čo sa s vami[598] robí“, „ako sa s vami[598] zaobchodí“.
119 Al. „iba ak“.
120 D. „v silnej ruke“, tj. „ani keby bol nútený (al. „iba ak by bol prinútený“) silnou rukou“. Ďalej obdobne.
121 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
122 Tu aj „ráňať“, „pustošiť“, „ničiť“, „trestať“, „*na* Egypt útočiť“. Ďalej obdobne.
123 Pozri Gen. 24:3, pozn. 602.
124 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120; v kap. 18:2 odvodený výraz vyskytujúci sa ešte len u Mích. 1:14 a v inom zmysle v 1 Kráľ. 9:16 („*do* vena“).
125 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200; tu v kap. 22:27 a 34:6 výraz od tohto odvodený a obdobného významu.
126 Al. „každá *žena*“, porov. Gen. 9:5, pozn. 285. Kap. 11:2 obdobne.
127 Al. „prechodnej obyvateľky“, „prišelkyne“, príčastie slovesa preloženého v Gen. 19:9 a ďalej[194] „bývať ako cudzinec“.
128 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
129 Al. „Egypt“, ďalej obdobne.
130 Pozri Gen. 21:12, pozn. 764.
131 Vl. „uchváť za jeho“, ďalej obdobne.
132 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
133 Pozri Lev. 14:2, pozn. 447.
134 Pozri Gen. 14:16 a ďalej, pozn. 406.
135 Pozri Gen. 8:3 a ďalej, pozn. 252.
136 Pozri Gen. 33:2, pozn. 883.
137 Al. „súš“, ako v Gen. 1:9, ďalej obdobne, na konci v. 9 čosi odlišný tvar.

www.milos.sk/biblia

138 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
139 D. „muž slov".
140 Vl. „ani od včerajška ani od predvčerajška", obdobne ako v Gen. 31:2, pozn. 806. Obdobne aj ďalej.
141 D. „ťažký".
142 D. „Pane, pošli, prosím, skrze ruku" (al. „rukou", vl. „v ruke"). Ďalej obdobne.
143 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 11:8 odvodené podstatné meno.
144 Hebr. „Aharón", tj. „nositeľ svetla".
145 Al. „je dobrý rečník", D. „hovorením (al. „slovom", „rečou") vie hovoriť" (al. „hovorí").
146 Nesúvisí so „stretol" vo vv. 24 a 27.
147 D. „k ľudu ti".
148 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
149 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118.
150 Al. „spevňovať", „posmeľovať", „odolným robiť", ďalej obdobne.
151 Sloveso iného kmeňa ako „obrezať" v Gen. 17:10nn. a ďalej; ako „uzavrel" tamže 15:18, pozri tam pozn. 433 a kap. 17:14, pozn. 1107; netýka sa v. 26 tu. To isté sloveso je v kap. 8:9 a ďalej.
152 Al. „pristrčila".
153 Vl. „spravila, žeby sa dotkla jeho nôh".
154 Al. „Lebo".
155 Pozri Gen. 4:10n., pozn. 141; aj na konci v. 26 je D. „obriezok", azda v obdobnom zdôrazňujúcom zmysle.
156 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
157 Al. „ktorými".
158 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
159 „Usporiadať slávnosť" je v hebrejčine jediné slovo, ako „sláviť" v kap. 12:14.
160 Al. „Hospodin, žeby som poslúchal na jeho hlas".
161 Sloveso ako „stretol" v kap. 4:24, 27, nie ako „stretol sa" tu vyššie.
162 Al. „vzďaľujete", „odvádzate", vl. „uvoľňujete".
163 Al. „oslobodzujete ich" (potom by dokonavý zmysel[7] bol „dali ste sa ich oslobodzovať").
164 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.
165 Vl. „úradníkom", „pisárom", tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne. Pozri v. 14.
166 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
167 Pozri Gen. 11:3, pozn. 334; „výroby tehál" vo v. 14 je tvar toho istého slovesa.
168 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
169 Vl. „po steblách (al. „po strnisku") nazberajú", v. 12 obdobne, v hebrejčine jediné slovo, odvodené od „steblo" al. „strnisko", pozri v. 12[176].
170 Al. „*ale* mieru", v kap. 30:32, 37 príbuzný výraz so zmyslom ako tam v texte.
171 Vl. „odnímať", „zmenšovať", „znižovať", ďalej obdobne.
172 Pozri Gen. 45:1, pozn. 1216.
173 Pozri Gen. 24:48, pozn. 631.
174 Vl. „skade".
175 D. „*žiadna* vec".
176 Vl. „steblá", „strniská", tj. „po strniskách roztrúsené steblá", v hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle. Vzájomná príbuznosť výrazov tu azda naznačuje usilovné al. prácne hľadanie.
177 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
178 Vl. „svoje diela"[36], zmysel ako v texte; nie ako „úlohu" nižšie.
179 Vl. „vec", „záležitosť", al. „slovo", tu možno v zmysle „príkaz"; ďalej obdobne.
180 D. „ako pri bytí (al. „jestvovaní") slamy".
181 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
182 Al. „zhrešil", „previnil sa".
183 D. „uvideli sa predáci… v zlom".
184 Pozri Gen. 8:8 a ďalej, pozn. 259.
185 Vl. „im v ústrety", ako v kap. 7:15, no nesúvisí so „stretli" tu vyššie.
186 Tj. „lebo", al. možno „súdi *vás*, ktorí".
187 Pozri Gen. 34:30, pozn. 928.
188 D. „ľud vyprostením".
189 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
190 Pozri Gen. 17:1, pozn. 442.
191 Al. „im známym nestal".
192 Sloveso ako v Gen. 6:18, pozn. 227.
193 Pozri Gen. 17:8, pozn. 446.
194 Pozri Gen. 19:9, pozn. 495; 20:1, pozn. 521.
195 D. „vziať si vás za".
196 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
197 D. „ktorú (tj. „o ktorej", „čo do ktorej") som zdvihol svoju ruku", tj. „odprisahal".
198 Al. „dedičstvo".
199 Pozri Gen. 23:16 a ďalej, pozn. 775.
200 Pozri Gen. 6:11, pozn. 203.
201 Tj. „čo do pier".
202 Vl. „s predkožkou"[435], tj. „neokresaný", „neobratný".
203 Pozri Gen. 10:5, pozn. 312.
204 Pozri Gen. 2:4, pozn. 52.
205 Tj. „Kórachovca", pravda, v hromadnom zmysle.
206 Hebr. „Lévijjím", pozri Gen. 10:14, pozn. 322; týka sa aj ostatných mien s koncovkou „-ím".
207 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45, tu v zmysle „vojensky usporiadaných oddielov al. zástupov". Ďalej obdobne.
208 Al. „oni, tí o vyvedení… hovoriaci" (al. „prehovorivší").
209 Al. „hovorcom", no nesúvisí s „hovoriť" vo v. 2 a inde.
210 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[27], al. možno naopak.
211 Al. „zasahovať svojou rukou".
212 Al. „a mojím vztiahnutím", „skrze moje vztiahnutie".
213 Pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 180.
214 Tj. „predveďte na svoj prospech a na dôkaz svojho tvrdenia, že vás Boh poslal", al. tiež „podajte od seba", „zo svojej strany", „čo sa vás týka".
215 Tu a ďalej možno aj v zmysle pozn. 204 v citovanom mieste[200].
216 Al. „drakom", „jašterom", „netvorom", „obludou", ďalej obdobne, tiež „hadom", no nie ako v kap. 4:3, pozri Gen. 1:21, pozn. 32.
217 Pozri Gen. 41:8, pozn. 1079.

www.mlosovsky.eu

218 Tu v podmetnom význame, al. „zosilnil“ s neurčitým osobným podmetom v zmysle „bolo zosilnené“.
219 Vl. „ťaželo“, vl. „je tupé“ (al. „ťažké“), ďalej obdobne.
220 Tu v zmysle trvalého postoja („je odmietavý“). Ďalej obdobne.
221 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225; v kap. 5:10 D. „niet mňa dávajúceho vám“.
222 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
223 Pozri Gen. 42:15, pozn. 913, 1143.
224 Pozri Gen. 1:26, pozn. 29.
225 Al. „Egypťanom sa odnechce“, vl. „Egypťania sa unavia“, porov. Gen. 19:11, pozn. 499.
226 Vl. „rieky“, ako napr. v Gen. 2:10, no nie ako „rieky“ tu nižšie a inde v tomto oddiele[40].
227 Al. „rybníky“, „močariská“, tu ide o mláky zvyšujúce po nílskych záplavách.
228 Ako „súhrnu“ v Gen. 1:10, tu najskôr ide o vodné nádrže, ktoré boli súčasťou egyptskej sústavy zavlažovania krajiny vodou z Nílu.
229 V hebrejčine množné číslo s významom „v drevených i v kamenných nádržiach“.
230 Al. „obrátil“, ako v Gen. 18:22; 24:49, no nie ako tu vo v. 15 a ďalej. Tvar toho istého slovesa je aj v kap. 14:27 („za obratu k ránu“). V kap. 2:12 zmysel ako tam v texte.
231 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106; v kap. 10:1 aj „vykonania“, „uskutočnenia“, no nie ako vo v. 2 tam.
232 „Kopaním hľadať“ je v hebrejčine jediné slovo, ktoré značí „kopať“ (Gen. 21:30; 26:18n.), aj „hľadať“, „pátrať“.
233 Al. „spurný“ (kap. 8:2 a ďalej); „vzoprieš sa“ (kap. 4:23), „vzpiera sa“ (kap. 7:14).
234 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
235 Vl. „raniť“, „udrieť“, no nie ako v kap. 7:17 a ďalej.
236 Vl. „vnútornú izbu tvojho ležiska“, nesúvisí s nasledovným „lôžko“.
237 Kapitola 8 začína v hebrejskom texte tu.
238 Vl. „snažne proste“, „prihovárajte sa“, vo vv. 8 a 29n. znenie v texte uchováva v preklade zmysel nasledovnej predložkovej väzby v hebrejčine. Vo v. 9 a ďalej to isté sloveso. Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
239 D. „Osláv (al „pochváľ“) sa (vl. „okrášli [al. „ozdob“] sa“) voči mne“, vl. „nado mňa“ (al. „nado mnou“; „vyvýš al. vytiahni sa nado mnou“), zmysel ako v texte; podľa iných „Urči al. ustanov mi“, tj. „nakedy“, ako nižšie.
240 Al. „od“, ako vyššie.
241 Tj. „Nech sa stane podľa“.
242 Al. „že niet podobného (al. „rovného“) Hospodinovi, nášmu Bohu“. Ďalej obdobne, dotyčná častica, tu v texte preložená „ako“, je na mnohých miestach v čosi inom ako tu, no v podstate súznačnom tvare, tak aj v tejto knihe kap. 15:11.
243 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
244 Vl. „kričať“, ako v kap. 5:15.
245 Pozri Gen. 12:17, pozn. 366.
246 Vl. azda „faraónovi uložil“ (za trest al. donucovací prostriedok).
247 Al. „dedín“, pozri Jóš. 13:23.
248 Vl. „oddych“, „vzduch“ („čistý vzduch“), tiež „priestor“ („voľno“).
249 Al. „vošmi“, jednotné číslo tohto výrazu načim azda chápať v hromadnom zmysle (tak „komáre“ v hebrejskom texte vv. 17n.), takže vo v. 16, na konci v. 17 a na začiatku v. 18 vari „mračnami komárov“, „spústami vší“.
250 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
251 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17, 38.
252 Al. „vyvedenie“, no nie ako vo vv. 5nn. (tu nie v zmysle „nahor“, lež v zmysle „von“, ako napr. „vyveď“ v kap. 3:10 a inde). Ďalej obdobne.
253 D. „ono“, vl. „ona“, lebo „prst“ je v hebrejčine ženského rodu.
254 Al. možno „prst bohov“, pozri Gen. 41:38, pozn. 1110.
255 Pozri Gen. 43:4n., pozn. 1172.
256 Pozri aj Gen. 48:4, pozn. 1288.
257 Al. „ovady“, bližšie neurčený druh bodavého hmyzu. V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
258 Al. „oddeliť“, „odlíšiť“, „osobitne (al. „stranou“) postaviť“ (al. „položiť“), no súvisí s „čudesnými“ v kap. 3:20, takže výraz možno zároveň naznačuje, že pôjde o prejav zázračnej Božej moci[1170]. Ďalej obdobne.
259 Vl. „na ktorej stojí“, tj. „má svoje stanovište al. miesto pobytu“, možno v zmysle „ešte vždy“, porov. Gen. 45:1, 9, pozn. 1218.
260 D. „na nebytie (n. „cieľom nebytia“) tam“, ďalej obdobne.
261 Vl. „vykúpenie“, „oslobodenie“, tj. „vykúpením al. oslobodením rozlíšim“.
262 Vl. „ťažké“, tj. „ťažké súženie pôsobiace“, „obťažujúce“. Ďalej obdobne.
263 Al. možno „zamorená“[719], tu (nie vždy ďalej) v stavovom zmysle.
264 D. „a Árónovi“, pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
265 Tj. „v Egypte“.
266 Al. „nie je v poriadku“, vl. „zariadené“ (al. „ustanovené“, „uložené“, „upevnené“).
267 Tj. „čo je Egypťanom ošklivosťou“, pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
268 D. „vzďaľovaním sa“.
269 Al. „vždy ich zadržiavaš“, znenie v texte uchováva v preklade zmysel hebrejskej predložkovej väzby. Porov. kap. 4:4[131]; tiež Deut. 9:17, pozn. 429, no tam je iné sloveso obdobného významu.
270 Al. „proti tvojmu“, ďalej obdobne.
271 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
272 Al. „nákaza“, „mor“, ako v kap. 5:3.
273 D. „zo všetkého“, ďalej obdobne.
274 D. „od (al. „zo“) zajtrajška“, porov. slovenské „zrána“, „zvečera“ a pod.
275 D. „faraón poslal, a“.
276 D. „plnosť svojich hrstí“; výraz značí aj „päste“ (Prísl. 30:4, pozn. 1240).
277 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle; sloveso niekde v množnom čísle, inde v jednotnom.
278 Al. „vredmi“[277].

www.mlos.sk/biblia

279 Al. možno „medzi ľuďmi aj medzi dobytkom“, v. 11 obdobne.
280 Vl. „k tvojmu srdcu“. Porov. Gen. 6:6, pozn. 198.
281 Al. „rany“, no nie ako vo v. 3.
282 Al. „na“, no nie ako vyššie v tomto verši.
283 Tiež „proti tvojim služobníkom a proti tvojmu ľudu“, ako vo v. 17.
284 Al. „a budem ráňať“, „i budeš musieť“, no zmysel je najskôr ako v texte, al. vari „lebo keby som teraz vystrel… a ráňal… morom, musel by si“.
285 Tj. „žiť“, „jestvovať“, al. „ponechal vo vysokom postavení“, vl. „postavil“, „vyvýšil“ (no nie ako vo v. 17), zmysel ako v texte al. tu vyššie.
286 Al. možno „ukázania *na* tebe“, ako LXX.
287 Al. „za“, vl. „podľa“.
288 Al. „do bezpečia uviesť“.
289 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
290 Al. „všetci ľudia a *všetko* zvieratstvo“.
291 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
292 Al. „nebude uvádzané“ (tj. „spolu s ostatnými“), vl. „zhromažďované“.
293 Al. „zľakol“.
294 Vl. „primal uprchnúť“, „poslal do bezpečia“, no nesúvisí so „zabezpečiť“ vo v. 19.
295 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
296 Pozri Gen. 2:5, pozn. 55.
297 D. „hlasy“, „zvuky“.
298 D. „vprostred krupobitia“, ďalej obdobne.
299 Al. „vmiešavajúci sa“, vl. „seba sa držiaci“ (al. „chytajúci“), „kopiaci sa“, podľa iných „vôkol blýskajúci“.
300 Al. „zlí“, „podlí“, „zlovoľní“, ako v Gen. 18:23, 25.
301 Vl. „dosť (D. „veľa“) od bytia“, tj. „nech už prestane“.
302 Vl. „stát“, porov. kap. 8:22[259].
303 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
304 Vl. „vyjdenia *z*“, najskôr v stavovom zmysle („akonáhle budem vonku z“).
305 Pozri Gen. 44:4, pozn. 1201.
306 Vl. „prestávať“, ako v Gen. 18:11, no nie ako na konci v. 33 tu. Ďalej obdobne.
307 Al. „že ešte nebudete mať úctu pred tvárou“.
308 Al. „puk“.
309 Druh pšenice, podľa iných „raž“, al. akýsi druh viky.
310 D. „sa na zem nevylial“, zmysel ako v texte.
311 D. „skrze ruku (al. „rukou“, vl. „v ruke“) Mojžiša“.
312 Porov. Gen. 32:10n.; 34:30, pozn. 852.
313 Al. „v sluch“, v texte doslovný preklad. Ďalej obdobne.
314 Al. „vyhlasovať“, „rozhlasovať“, ako v kap. 9:16; tiež „vyratúvať“, „vymenúvať“, sloveso ako v Gen. 15:5, pozn. 417. Ďalej obdobne.
315 Pozri Gen. 39:9, pozn. 1207
316 Vl. „čo“, „čím“.
317 Al. „som zatočil“ (al. „sa porátal“, „sa zahral“).
318 Al. „som sa vypomstil na Egypťanoch“, „si posvietil na Egypťanov“, „sa prejavil proti Egypťanom“ (al. „medzi Egypťanmi“, „pri Egypťanoch“).
319 Al. „pri nich“, „na nich“.
320 D. „oko“
321 Vl. „úniku“, porov. Gen. 32:8, pozn. 849.
322 Vl. „zvyšujúce“, ďalej obdobne, znenie v texte uchováva zmysel v hebrejčine použitého trpného rodu ako aj tu nasledujúcej predložkovej väzby. To isté sloveso je vo vv. 12 a 26.
323 Vl. „nastania“, „bytia“, ako „pobyte“ v Gen. 4:8, pozn. 1039.
324 Pozri Gen. 32:28, pozn. 874.
325 D. „kto a kto“.
326 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
327 Pozri Gen. 8:21, pozn. 279.
328 D. „pozerajte“, „hľaďte“, „dívajte sa“.
329 Tj. „čaká vás“.
330 Al. „nešťastie“, „nehoda“, vl. „zlé“.
331 Tu sa hádam dá chápať najskôr v takomto zmysle, al. vari „choďte teda“, tj. „pre mňa za mňa“.
332 Tj. „vy, ktorí ste“.
333 Výraz značiaci muža v jeho sile a zdatnosti; v Gen. 6:4, pozn. 192, je príbuzný výraz.
334 D. „v kobylky“, väzbu v texte treba chápať v cieľovom al. účelovom zmysle („privolať kobylky“).
335 Al. „*na* celý… v zem uviedol“.
336 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
337 Tu zmysel ako v texte.
338 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
339 Tu možno chápať aj v zmysle „veľké množstvo“, „masy“.
340 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
341 D. „všetko“, ďalej obdobne.
342 Vl. „smrť“.
343 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
344 Tj. „Červeného mora“, ďalej obdobne.
345 Al. „*v* tme“, v pôvodine väzba s prostým 4. pádom.
346 „Hlboká tma“ je v hebrejčine jedno slovo.
347 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
348 D. „spopod seba“.
349 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
350 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
351 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
352 D. „vyhnaním“, „vyháňaním“.
353 Al. „družky“, „spoločníčky“, „susedy“, ženská podoba „priateľa“ vyššie.
354 Al. možno „majúceho sedieť na jeho“, no zdá sa, že textovej súvislosti lepšie zodpovedá doslovný preklad v texte.
355 Al. „po prvorodené“.
356 Vl. „nenastal“, „ktorému podobného nebolo“[7 12], sloveso ako „nastane“ vyššie, no tuto je tvar trpného rodu, ktorého zmysel sa usilujem vyjadriť opisom v texte.
357 Tj. „nebude ho viac“, slovenské úslovie „sa nebude pridávať“ tu možno chápať v oboch jeho významoch („nebude pridávané“ aj „nebude nastávať“).
358 Tj. „brechať“.
359 Al. „že“.
360 D. „ktorý *je* pri tvojich nohách“, vl. „v tvojich nohách“ (možno v zmysle „tebe v pätách“, porov. Gen. 30:30, pozn. 785, kde však je iná predložková väzba).
361 D. „hlavou“.

www.milosrdnik.eu

362 „Zhromaždenie“ značí morálny celok, sťaby jednu osobu pred Bohom (Lev. 4:13; 8:3 a inde). Pozri aj kap. 25:22 a ďalej[953]. No niekedy tento výraz značí jednoducho „zhluk“, „schôdzu“ akéhokoľvek druhu, aj „zrotenie“, pozri napr. Num. 16:5 a ďalej, aj napr. „roj“ včiel (Sud. 14:8).
363 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570.
364 Al. „na dom“, tj. „pre al. na každý dom jedno dobytča“.
365 2. pád množného čísla.
366 Al. „nepočetný“.
367 Vl. „dom menší od súcosti (D. „bytia“) na dobytča“ (D. „od dobytčaťa“), zmysel ako v texte.
368 Iná predložková väzba ako tie, ktorých sa týkajú poznámky vyššie[364 367].
369 Pozri Gen. 47:12, pozn. 1272; v kap. 16:21 s inou predložkou, ale v podstate toho istého zmyslu.
370 D. „pokrmu“, zmysel ako v texte („podľa toho, koľko zje al. môže zjesť on a jeho domácnosť“).
371 Vl. „dokonalé“.
372 D. „syn roka“, ďalej obdobne.
373 Pozri Gen. 6:19, pozn. 228; v kap. 34:19 od tohto výrazu odvodené sloveso.
374 Al. „strážiť“, „opatrovať“, „naň dozerať“, D. „bude[7 12] vám na uchovávanie“ al. „stane sa vám predmetom uchovávania“ atď., pozri Gen. 26:5, pozn. 668. Ďalej obdobne.
375 Tj. „medzi západom slnka a objavením sa prvej hviezdy al. zotmením“.
376 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
377 Pozri Gen. 28:3, pozn. 726; na rozdiel od „zhromaždenia“ vo v. 3 a ďalej[362] značí zídenie zhromaždenia, tj. všetkých jeho príslušníkov, v istý čas.
378 Pozri Lev. 2:2 a ďalej, pozn. 52.
379 Al. „prejdenie“, „preskočenie“, „obídenie“, „ušetrenie“, ďalej obdobne; tu značí samotnú skutočnosť minutia, pozri v. 13, no inde sa tento výraz používa aj pre slávnosť konanú na pamiatku tohto minutia aj pre obete pri nej prinášané a zvieratá pri nej obetované, ako napr. tu vo v. 21. Túto šírku stupnice významov tohto výrazu vidno napr. vo vv. 43–48, kde sa prechádza od jedného jeho významu ku druhému.
380 Vl. „Hospodinovi“ al. „Hospodinom“, tj. „že Hospodin minie al. minul“.
381 Nesúvisí s „minutie“ vo v. 11.
382 Al. „v *celej* zemi“.
383 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („tvrdý al. ťažký al. neúprosný al. zdrvujúci atď. súd“).
384 Al. „ja *som*“.
385 Al. „šetriť vás“, D. „budem míňať al. prechádzať (nie ako vo v. 12[381]) nad vami“. Ďalej obdobne.
386 Al. „medzi vami“, „pri vás“, D. „vo vás“, ďalej obdobne.
387 Al. „slávnostne (al. „radostne“) sláviť“.
388 Iný výraz ako vo v. 24 a ďalej[181], ale príbuzný; ako v Gen. 26:5.
389 Tu v takomto zmysle („spravíte, žeby prestal“, tj. „účinkovať“).
390 Nesúvisí s „nekvasené“ vyššie.
391 V kap. 20:3 tiež jednotné číslo, pozri Deut. 4:34, pozn. 275.
392 Vl. „zvolanie“, tj. „budete zvolaní“.
393 Tj. „v týchto dňoch“.
394 D. „čo je jedené každou dušou“.
395 Pozri Gen. 2:18 a ďalej, pozn. 560.
396 D. „ono jediné bude vami konané“.
397 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
398 Tu v zmysle „slávnosť al. sviatok nekvasených *chlebov*“.
399 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
400 D. „v štrnásty deň“, tj. „začnete v štrnásty deň“.
401 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
402 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248, 249.
403 Tu v zmysle prišelcov medzi Isráélovcami.
404 Vl. „pochodiacich (al. „vyrastených“) *zo*“, tj. „rodených Isráélovcov“. Ďalej obdobne.
405 Al. „vyčlente“, vl. „vytiahnite“, ako v Gen. 37:28.
406 Tu aj „pre svoje čeľade“.
407 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129, tu v zmysle ako v texte. Nesúvisí s „dobytča“ tu vo v. 3 a ďalej.
408 Rastlina, ktorá sa používala ako liečivá aj k takým účelom ako tu.
409 Al. „a potrite vrchný trám dverí a“, vl. „spôsobte dotknutie sa vrchného trámu“ atď., sloveso ako v kap. 4:25[152 153]; znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
410 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
411 Al. „túto vec“.
412 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
413 Al. „čo *znamená* táto vaša“.
414 Vl. „vyprostil“, ako napr. v kap. 2:19, „vymanil“, „vyňal“ („urobil výnimku“).
415 Vl. „zajatca“, tu v zmysle „zatknutého“.
416 D. „v dome diery“, porov. Gen. 40:15, pozn. 1069.
417 Pozri Gen. 11:6 a ďalej, pozn. 375.
418 Pozri Gen. 20:3, pozn. 523.
419 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
420 Vl. „nožných“, tj. „na nohách“.
421 D. „ťažké“, porov. kap. 10:14[339].
422 Al. možno „veľmi veľké bohatstvo“.
423 Tj. „stravu na cestu“, „proviant“.
424 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
425 V hebrejčine množné číslo, ktoré tu má zdôrazňujúci význam („starostlivého al. pozorného al. bedlivého dbania“, tj. zachovávania pamiatky tejto udalosti; výraz súvisí so slovesom „zachovávať“ napr. tu vo v. 24[397]).
426 Tj. „pre nich na zachovávanie“.
427 D. „v ňom“, tj. „mať v ňom al. na ňom účasť“ („na ňom sa priživovať“), al. „ním“ („ním sa živiť“). Ďalej obdobne.
428 Tj. „za peniaze kúpený“, pozri Gen. 17:12, pozn. 125, 451.
429 Pozri Gen. 23:4, pozn. 588.
430 Al. „najatý“, súvisí s „mzdu“ v Gen. 30:18, pozri tam aj v. 16, pozn. 774.
431 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
432 Pozri Gen. 17:10, pozn. 448.

www.biblickyklub.eu

433 Al. „všetko mužského pohlavia byť obrezané“.
434 Pozri Gen. 17:10, pozn. 449.
435 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
436 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
437 Vl. „preborenie každej maternice“, no výraz sa používa iba v zmysle ako v texte. Ďalej obdobne.
438 Mesiac zrelých klasov, marec až apríl.
439 Al. možno „horlivo (al. „radostne“) zachovávať túto službu“.
440 Al. „ukazovať“.
441 D. „od dní do dní“, zmysel ako v texte.
442 Al. „prenášať“, „prenechávať“, pozri Ezek. 16:21, pozn. 681.
443 Ako „všetko prebárajúce“ vo v. 12 vyššie. Ďalej obdobne.
444 Vl. „zajtra“.
445 D. „faraón zatvrdzoval“, tj. „svoje srdce“.
446 Vl. „lebo“, ako nižšie, tu hádam v zmysle „neviedol ich tak, ako by sa bolo dalo predpokladať, lebo“. Obdobne možno v kap. 34:9 („možno je moja prosba prismelá, lebo“).
447 Al. „vojnu“, ako v kap. 1:10, ďalej obdobne. V kap. 14:14 a ďalej sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený.
448 D. „neľutoval pri ich zbadaní boja“ (al. „vojny“).
449 Al. „a *ne*vrátili sa“.
450 Vl. „v päťkách“, tj. „po päť v rade“, al. „opásané“.
451 D. „dal synom Isráéla prísahou odprisahať“.
452 Pozri Gen. 50:25, pozn. 1392.
453 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
454 Vl. „konci“, ďalej obdobne.
455 Vl. „idenie“, „chôdzu“.
456 Al. „povedal“.
457 Al. „zamotaní“, „zmätení“.
458 Pozri Gen. 31:23, pozn. 819; to isté sloveso je „v pätách sa rozohnali“ vo v. 23, tam však bez predmetu, preto v texte opis.
459 Al. „všetkom jeho vojsku“, ďalej obdobne, no nie ako napr. v kap. 12:17. Pozri kap. 18:21[626].
460 Al. „poctený“, vl. „spravený ťažkým“, tj. „bude sa mi dostávať váhy“ („vážnosti“, „váženosti“, „závažnosti“). Ďalej v takýchto spojeniach obdobne.
461 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1259.
462 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377, no vo v. 6 má jednotné číslo skôr doslovný význam. Výraz tu, pravda, značí vojnové vozy.
463 Al. „pobočníkov“, výraz je odvodený od číslovky „tri“ a značí vl. mužov, ktorí v trojiciach stáli na vojnových vozoch, no tiež „dôstojníkov“, takže potom „nad nimi všetkými dôstojníkov“.
464 Pozri Num. 15:30, pozn. 601, tu v zmysle „smelo“, „bez bázne“, „verejne“, „neskrývane“.
465 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
466 Vl. „vzal“, nesúvisí s „vyviesť“ nižšie.
467 D. „toto slovo“ al. „táto vec“.
468 Vl. „upusť od“.
469 Al. „Veď“, „lebo“.
470 Al. „zmĺkať“, „zanemievať“, možno „úžasom“.
471 Al. „Čo? Kričíš ku mne?“ Ďalej obdobne.
472 Vl. „oslávení“ (atď.[460]), no je to tvar trpného rodu, ktorého význam sa opisom v texte pokúšam vystihnúť.
473 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
474 Vl. „spoza nich“.
475 D. „od ich tváre“, ďalej obdobne.
476 Tj. „Egypťanom“.
477 Tj. „Isráélovcom“.
478 D. „tento k tomuto“.
479 Al. „prudkým“.
480 Al. „odviedol“.
481 Iný výraz ako vo v. 16 a ďalej[137], ten istý ako v Gen. 7:22 a príbuzný slovesu v kap. 8:13 tamže, pozn. 268; tu vl. „položil more za sucho“.
482 Al. „poplietol“, „uviedol do neporiadku“.
483 Al. „odvrátil stranou“, „odňal“.
484 Vl. „jemu v ústrety“, ako napr. v kap. 4:14 a inde, tu v zmysle ako v texte.
485 Vl. „prikryli“, zosilnený tvar, ďalej obdobne.
486 V hebrejčine 3. pád („*patriacich* ku… moci“, porov. Gen. 17:10 a ďalej, pozn. 448).
487 Vl. „v nich“ („medzi nimi“).
488 D. „do“ al. „po“ („všetci do jedného zahynuli“, kap. 9:7 a ďalej obdobne).
489 Al. „vyslobodil z ruky“.
490 D. „veľkú“, ďalej obdobne.
491 Al. „veľkú moc“ (al. „silu“), ďalej obdobne.
492 Nesúvisí s „oslavovať“ vo v. 2 ani s „oslávený“ v kap. 14:4 a obdobne ďalej[460].
493 D. „vyvýšením“.
494 Možno chápať aj v hromadnom zmysle (vo vv. 1 a 21 „konstvo“, „jazdectvo“, vo v. 5 „kamenie“, vo v. 6 „dav nepriateľov“).
495 Ako v Gen. 49:17, pozri pozn. 1378 ku kap. 50:9 tamže.
496 „Jáh“ je skratka mena prekladaného výrazom „Hospodin“, pozri kap. 3:14[111], no zdá sa, že vyjadruje skôr absolútnosť ako trvalosť, stálosť Jeho Bytia. Pozri Žalm 68:4, pozn. 1612. Ohľadne predošlého „spevom“ pozri Žalm 81:2, pozn. 66 a 1974.
497 Al. „vyslobodením“.
498 D. „tento“.
499 Al. „ozdobovať“, al. tiež „zriaďovať mu príbytok“ (al. „obydlie“), súvisí s výrazom vo v. 13[519].
500 Al. „vyvyšovať“, no nie ako vo v. 1.
501 Vl. „výber“ (súvisí s „vyberaných“ v kap. 14:7), „elita“.
502 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
503 Nesúvisí s „vodstvá“ (al. „hlbiny“) vyššie.
504 Vl. „oslávená“, „zvelebená“, „vyvýšená“, „oslavujúca sa“, v. 11 obdobne, no nesúvisí s „oslávený“ v kap. 14:5 a ďalej, ani so „slávne“ tu vo v. 1, ani s „oslavovať“ vo v. 2, no zato s „mohutné“ vo v. 10.
505 Al. „zotiera“, „triešti“, sloveso vyskytujúce sa len tu a v Sud. 10:8, pozn. 594.
506 Vl. „množstve“, „hojnosti“.
507 D. „tvojich povstalcov“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

www.milosrdnik.eu

508 D. „vysielaš svoj hnev“, vl. „svoj blk al. žiar al. planutie“, pozri Gen. 4:5, pozn. 138, tu odvodený výraz, zmysel ako v texte; tento výraz sa používa vždy o Božom hneve.
509 Pozri Gen. 1:2 a ďalej, pozn. 226.
510 Al. „nakopili“, „nahromadili“, no nesúvisí s „hromada“ nižšie.
511 Al. „prúdy“, vl. „valiace sa (al. „prúdiace“) *vody*“.
512 Vl. „plniť“.
513 Al. „ich vyháňať“, tiež „ich ochudobňovať“, „privádzať na mizinu“.
514 Al. „velebné“, „veličenstvenné“, „majestátne“, D. „vody velebnosti“ atď.
515 Tu v takomto zmysle, porov Is. 42:21, pozn. 2043; sloveso sa vyskytuje len na týchto troch miestach.
516 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
517 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
518 Vl. „zavedieš (nesúvisí s „dovedieš“ vyššie) k napájadlu“, ako pastier stádo, „dovedieš k oddychu“ (al. „osvieženiu“).
519 Výraz značí aj „ovčinec“, „salaš“, „pastvisko“.
520 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
521 Al. „budú znepokojované“ (al. „vzrušované“, „mätené“, „desené“). Sloveso ako v Gen. 45:24, pozn. 1249.
522 Tj. „Palestiny“, vl. „zeme Pelištím“.
523 Al. „starosť“, „zármutok“, „zvíjanie sa“, „bolesť“. Výraz súvisí so slovesom v Deut. 2:25, pozn. 154.
524 Al. „zarazení“, „vyľakaní“, „zdrvení hrôzou“.
525 Pozri Gen. 36:15, pozn. 959.
526 Pozri Gen. 36:9, pozn. 958.
527 Výraz značí vl. „barany“ (sťaby „vodcov stáda“).
528 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
529 Al. „vštepovať“, „upevňovať“, tj. „dávať zakoreniť“.
530 Al. „vlastníctva“, „podielu“, v kap. 23:30 a ďalej príbuzné sloveso („ujímať sa vlastníctva“, „zaberať“, „dediť“, ďalej obdobne).
531 Al. „základe“, vl. „na určenom (al. „pripravenom“) mieste“, pozri Ján 14:2. Nesúvisí s nasledovným „pripravil“, no zato so „zriadia“ na konci verša.
532 Al. „spravil“, „zriadil“, no nie ako nižšie. Ďalej obdobne.
533 Vl. „svätom (al. „oddelenom“) *mieste*“, ďalej obdobne.
534 Pozri Gen. 15:2, pozn. 412.
535 Al. „upevnia“, „založia“, no nie ako „zasadzovať“ vyššie[529]. Ďalej obdobne.
536 D. „*na* večnosť“, no nie ako predošlé „navždy“; výraz vl. značí „natrvalo“, „nastálo“, zmysel ako v texte.
537 Hebr. „Mirjám“, tj. „ich vzbura“.
538 Hebr. „tóf“, bubienok s rolničkami, ďalej obdobne.
539 Vl. „pri al. v tamburínach (tj. „za zvukov tamburín“) a v tanečných zboroch“.
540 Zámeno mužského rodu, týka sa „Mojžiša a detí (al. „synov“[86]) Israéla“, v. 1.
541 Hebr. „Máráh“, tj. „horkosť“.
542 Tj. „Máry“.
543 Al. „ukázal strom, ktorý“, tj. „z ktorého konár alebo iný kus dreva“. Kap. 7:19 a ďalej obdobne; „strom“ značí v hebrejčine aj „drevo“.
544 Tu v tomto zmysle („vložil“, „dal“).
545 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480, tu v kap. 2:14 a ďalej aj iné tvary a odvodené výrazy, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
546 Al. „usilovne“, „starostlivo“, D. „poslúchaním“ („poslušne“).
547 Al. „úprimné“, „riadne“, „poctivé“, „náležité“.
548 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165, tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom.
549 Vl. „ohľadne ich vyjdenia“.
550 D. „Kto nám chce[96] dať umrieť“, zmysel ako v texte.
551 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
552 Al. „hrncoch“, ďalej obdobne.
553 Pozri Gen. 5:22, pozn. 177.
554 Tj. „v obore ním vymedzenom“, al. „podľa môjho zákona“, tj. „v súlade s ním“. Ďalej obdobne.
555 D. „vnášať“, tj. „brať k sebe“.
556 D. „dvojnásobok nad“.
557 Pozri Gen. 39:10, pozn. 1037.
558 Výraz súvisí so slovesom v kap. 14:4, pozn. 460, a značí vl. „tiaž“, „ťarchu“, tj. „váhu“, „hodnotu“, potom „česť“, „skvelosť“, „nádheru“.
559 D. „skrze jeho počutie (vl. „v [al. „pri“] jeho počutí“) vašich hundraní“, ďalej obdobne; netýka sa v. 9.
560 Tj. azda „v tom poznáte…“, pozri vv. 6n.
561 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
562 Al. „nános“, „náplav“, vl. „čosi ležiace“ (al. „uľahnuté“).
563 Al. „jemné“, „tenké“, pozri Gen. 41:3n. a 6n., pozn. 1076.
564 Al. „zrnité“, „vločkovité“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
565 Hebr. „man“; netýka sa slova „čo“ nižšie vo v. 15.
566 Al. „to *je* dar“ (al. „podiel, údel“), no textová súvislosť svedčí skôr pre správnosť znenia v texte; tak prekladajú aj LXX.
567 Asi 3,6 litra; výraz značí aj „snop“, pozri Lev. 23:10nn., pozn. 732.
568 Al. „lebku“, no zmysel je „na jednotlivca“.
569 Tj. „osôb v domácnosti každého“
570 D. „ten, *kto* množil, a ten, *kto* zmenšoval“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
571 D. „z neho“, tj. „chleba“ (tak doslovne aj vo v. 32), ďalej obdobne.
572 D. „muži“[66].
573 D. „za rána – za rána“.
574 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 289.
575 Vl. „odpočinku“, „kľudu, „prestania“, pozri Gen. 2:2, pozn. 49, „dňa odpočinku“ (al. „kľudu“, „prestania“), ďalej obdobne, hebr. „šabbath“, súvisí s predošlým „odpočívanie“ („šabbathón“) a v podstate značí to isté; príbuznosť výrazov tu opäť má zdôrazňujúci význam („veľké al. slávne odpočívanie“). Vo v. 29 je, nazdám sa, zmysel skôr ako v texte (al. „deň odpočinku“ atď.); v tom istom zmysle možno tento výraz chápať aj vo vv. 25nn. Podobne „odpočinku“ v kap. 31:16.
576 D. „v poli“.
577 D. „v ňom“, tj. „v siedmom dni“.
578 Al. „Pozrite: pretože“.

www.mosaik.sk

579 D. „chlieb dvoch dní“, tj. „dvojdňovú dávku“.
580 Vl. „*na tom, čo má* pod sebou (al. „*čo je* pod ním“); porov. kap. 10:23[348].
581 D. „plnosť (al. „náplň“) ómera“.
582 Niektorí chápu v zmysle „zeme, ktorú mali obývať“.
583 „Éfa“ sa rovnala asi 36 litrom; aj v kap. 29:40 ide o „desatinu éfy“.
584 Výraz odvodený od slovesa „nastúpilo cestu“ vyššie. Pozri Gen. 13:3, pozn. 369.
585 D. „úst“, ďalej obdobne.
586 D. „na pitie ľudu“ (2. pád, pozri Num. 1:53, pozn. 63).
587 Al. „skúšate“, ako v kap. 15:25 a ďalej; ako „vyskúšal“ v Gen. 22:1.
588 Tj. „ľud(u)“.
589 Al. „tomuto ľudu“, kap. 2:4 a ďalej obdobne.
590 Al. „Čo *si* mám… počať“.
591 Hebr. „Massáh“, tj. „pokušenie“, „skúška“[587].
592 Hebr. „Meríváh“, tj. „rozvadenosť“ (Gen. 13:8).
593 Hebr. „Jehóšua“, tj. “Hospodin *je* Záchranca (al. „Vysloboditeľ“), to isté meno ako „Ježiš“, pozri Mat. 1:21; Hebr. 4:8.
594 Pozri Gen. 6:2, pozn. 186; sloveso má vl. význam „vybrať al. zvoliť po preskúšaní“, porov. „Vyvolený“ u Is. 42:1, pozn. 2008.
595 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
596 Pozri Gen. 7:18nn., 49:26, pozn. 244 a 1366 (no tu bez predložkovej väzby).
597 Al. „svojej ruke povoľoval“, tj. „dožičiaval oddych al. spočin“, „svoju ruku spúšťal“.
598 Al. „opreli sa o“, „uchopili“, sloveso iné, ale približne rovnakého významu ako v kap. 4:4[131], no predložková väzba tá istá ako tam.
599 Al. „vernosť“, „spoľahlivosť“.
600 Al. „ochromil“, „oslabil“, „zrazil“, „zdolal“, „pokoril“.
601 D. „vyhladením“[602].
602 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
603 Hebr. „Jhvh-nissí“, pozri predslov a Num. 21:8n., pozn. 793.
604 Al. „nad trónom“, „na trón“, al. „proti (nie ako „proti“ nižšie) trónu“.
605 Pozri Gen. 15:2, pozn. 415.
606 Al. „kde on táboril – *to je* Boží vrch“.
607 Vl. „povedal k“, tu zmysel ako v texte.
608 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
609 N. „spýtali sa jeden druhého“, v texte opis vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom, ako je v pôvodine, ktorá sa však dá chápať aj v zmysle nasledovnej[610] poznámky.
610 Pozri Gen. 43:27, pozn. 1192, tu D. „vypýtali sa muž na svojho druha, na pokoj“ (al. „dobrobyť“).
611 Al. možno „čo vzhľadom na“.
612 D. „Izráélovi, ktorého“.
613 Pozri Gen. 14:20, pozn. 409.
614 Al. „prejavili pýchu“ (al. „spupnosť“), „pyšne (al. „spupne“) sa zachovali“. Ďalej obdobne.
615 Al. možno „priniesol (al. „priviedol“) Bohu“.
616 Vl. „*je* postavený“, iné sloveso ako „stál“ vo v. 13.
617 Pozri Gen. 25:22, pozn. 284.
618 D. „keď im nastáva[12] *nejaká*“.
619 Al. „vykladám“, „vysvetľujem“, „vyučujem“. Ďalej obdobne.
620 Al. „isto“, „dokonca“, „ešte nakoniec“, D. „utrápením sa“ atď.[621]
621 Al. „vyčerpať“, „vysiliť“, tiež „zošalieť“.
622 D. „od teba ťažšia“.
623 Vl. „prinášaj (al. „vnášaj“) k“, ďalej obdobne.
624 Al. „upozorňuj ich *na*“, „vystríhaj (al. „poučuj“) ich *vzhľadom na*“.
625 D. „cestu, nech ňou chodia“; netýka sa slov „ktoré majú činiť“ nižšie.
626 D. „mužov zdatnosti“, pozri kap. 14:4[459], tu v zmysle ako v texte („schopnosti“, „súcosti“, „sily“, „bohatstva“, tu všetko v zmysle morálnych hodnôt, múdrosti a životných skúseností, hoci inde máva tento výraz takýto široký význam aj v inom zmysle, pozri napr. Deut. 8:17n., pozn. 406).
627 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
628 Vl. „veľkú“, „malú“.
629 Vl. „Tak si odľahči“ (al. „sa odbremeň“), opis v texte uchováva v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
630 Al. „vydržať“ (al. „zniesť“), tj. „túto namáhavú službu“, „vytrvať“, tj. „v tejto činnosti“, „*do*stáť“, tj. „svojim úkolom al. povinnostiam“, vl. „stáť“, tj. „ostať na svojom mieste“, porov. Gen. 45:1, 9, pozn. 1218; ďalej obdobne.
631 D. „dal“, kap. 3:19 a ďalej obdobne.
632 Al. „prepustil, i odišiel si“, porov. Gen. 12:1, pozn. 348.
633 Al. „stanete vlastníctvom“ (al. „majetkom“). Pozri Kaz. 2:8, pozn. 72.
634 Vl. „*väčšmi* od (al. „*najväčšmi* zo“) všetkých národností“, al. jednoducho „majetkom zo všetkých národností“, tj. „vyberaným al. vyvoleným“. Ďalej obdobne.
635 Al. možno „hoci“, porov. kap. 13:17[446].
636 Al. „každá“.
637 D. „tieto“, ďalej obdobne (al. „títo“, „tento“, „táto“, podľa gramatického rodu a čísla v slovenčine).
638 D. „ľud vôkol budeš obmedzovať“, zmysel ako v texte.
639 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
640 D. „kameňovaním“, „strieľaním“.
641 Vl. „ak“.
642 D. „pri predĺžení“, zmysel ako v texte.
643 Pozri Lev. 25:10, pozn. 794.
644 Ako „zvuk“ tu nižšie a vo v. 19, „hlas“ tamže a inde, no tu množné číslo („hromy“).
645 Al. „hustý“, no nie ako vo v. 9, vl. „ťažký“.
646 Vl. „rohu“.
647 Al. „vyľakal“, „vydesil“, porov. Gen. 27:33, pozn. 711; 42:28, pozn. 1162. Vo v. 18 to isté sloveso.
648 D. „naspodu“.
649 Tj. „bol samý dym“. Netýka sa konca tohto verša.
650 D. „od tváre toho, že“.
651 D. „A stal sa idúcim“, tj. „pokračujúcim“, umysel ako v texte, porov. Gen. 8:3; pozn. 251; 26:13, pozn. 675.
652 Al. „A zvuk trúby sa stával veľmi silným“ (al. „čoraz silnejším“).

www.milosavik.eu

653 Tj. „hlasno“ al. „počuteľne“, porov. v. 9.
654 Al. „vážnu výzvu“, „zaprisahanie“, vl. „napomeň (atď.) ľud“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Ďalej obdobne.
655 Al. „prerazi“, „prelomiť (al. „predrať“) sa“, vl. „aby neprenikali“ atď., vo v. 24 D. „nech neprenikajú vystúpiť“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
656 Tj. „útočne“, „sa na nich… nevrhal“ (al. „neoboroval“), sloveso ako v Gen. 28:14, pozn. 728; 38:29, pozn. 1024.
657 Al. „Ja *som* Hospodin, tvoj Boh.“ Kap. 16:12 a ďalej obdobne.
658 Tu odlišná predložková väzba, značiaca aj „vedľa al. okrem al. nado mňa“, porovnaj Lev. 2:2 a ďalej, pozn. 52.
659 Hebr. „peseľ“, odvodené od slovesa „pasal“, vyjadrujúceho pojem „tesania“, „vyrezávania“, „rytia“, no značí akýkoľvek výrobok sochárskej, rezbárskej al. ryteckej práce, napr. aj sochu uliatu z kovu, a je to všeobecný výraz pre „modlu“.
660 Al. „podobu“, „spodobnenie“, „znázornenie“.
661 Tj. „mať ich za svojich pánov“ a tu teda „ich uctievať“, lebo to prislúcha iba Hospodinovi, ako v kap. 3:12 a ďalej obdobne. Tu a v kap. 23:24 a v Deut. 5:9, pozn. 243, vl. „dať sa urobiť ich služobníkom“ (al. „ctiteľom“), v Deut. 13:2 obdobne.
662 Tu aj „trestajúci“, ďalej obdobne.
663 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146; ohľadne kap. 28:43 pozri Lev. 5:1, pozn. 129.
664 Tu zmysel ako v texte („povzniesť [„bude povznášať“] hlas na vyslovenie“).
665 Al. „ničotnosť“, „prázdnotu“, „márnosť“, tiež „lož“[780].
666 Al. „uznávať za nevinného“, „ospravedlňovať“, „oslobodzovať“ v zmysle súdneho rozhodnutia. Ďalej obdobne.
667 Al. „činnosť“, „robotu“, „dielo“, kap. 12:16 a ďalej obdobne. Pozri Gen. 33:14, pozn. 894.
668 Al. „spolu-človekovi“, al. vôbec „proti druhému“, ďalej obdobne, keďže tento výraz často nadobúda takýto všeobecnejší zmysel, ako napr. v úsloví „jeden k druhému“ (Gen. 11:3, pozn. 332) a pod., hoci tuto sa, pravda, mieni najmä „tvoj súkmeňovec“, tj. „spolu-Izráélovec“. Ďalej obdobne.
669 Al. „poslúchať“.
670 Tu v zmysle „mať strach“.
671 Tu v zmysle „posvätná úcta al. vážnosť“.
672 Al. „hustej temnote“, „čierňave“, „chmúre“.
673 Al. „okrem mňa“, vl. „so mnou“, tj. „keď máte mňa“, al. „napriek mne“.
674 Tohto slovesa tu sa netýka pozn. 273 k Gen. 8:20.
675 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
676 Tj. „nemusí sa vykupovať“.
677 Vl. „vychádzať“[252], ďalej obdobne, tj. „z domu svojho pána na slobodu“.
678 Vl. „v svojej osobe“ (al. „v svojom tele“), v tomto zmysle sa však tento výraz používa iba v takomto spojení.
679 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
680 Tj. „jej“.
681 Al. „určito“, „rozhodne“, „trvajúc na tom“, D. „prevravením“ (al. „výrokom“).
682 Vl. „priblížiť“, „dá mu priblížiť sa“, ďalej obdobne.
683 Tj. „k miestu, kde Boh sídli vprostred Svojho ľudu“, pozri kap. 20:24; 25:8; inak „k bohom“, tj. „sudcom“ ako zástupcom Boha, pozri Žalm 82:1, 6.
684 D. „podľa“.
685 D. „ak *bude* v očiach svojho pána nemilá“ (al. „nevhod“, vl. „zlá“).
686 Vl. „ktorý“; netýka sa „ak“ na začiatku verša.
687 Al. „zradu“, „podvod“, „podlosť“, „vierolomné (atď.) zaobchádzanie“.
688 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.
689 Tj. „pán pre svojho syna“, al. „pre seba“, tj. „syn pre seba“.
690 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
691 Al. „obmedziť“, „odoprieť“, „urobiť ujmu *ohľadne*“. Pozri kap. 5:8, 11[171].
692 Tj. „tamtej prvej“.
693 Vl. „mäsa“ ako pokrmu, zmysel ako v texte.
694 Vl. „prikrytia“, „zastretia“ (Gen. 20:16, pozn. 538).
695 D. „jej spolunažívania“, zmysel ako v texte („manželskej povinnosti voči nej“).
696 D. „Udrevší človeka“, kap. 20:2 a ďalej obdobne.
697 Týchto miest sa poznámka[696] netýka.
698 Al. „nečíhal“[7], tj. „nechcel zabiť“.
699 Al. „vpustil“, „voviedol“, „vhnal“.
700 Al. „prefíkanosťou“, „úskokom“, „zákernosťou“, al. „úmyselne“, „premyslene“.
701 Al. „ruvať“, „biť“, „prať“, „zápasiť“.
702 Vl. „lež padne“, nesúvisí s nasledovným „ležisko“ (v. 18), „pôsobiť, aby *vy*padol“ (v. 27).
703 Al. „palici“, no nie ako v kap. 4:2 a ďalej, ani ako v Gen. 49:10, pozn. 1334; výraz tu použitý vl. značí „opierku“ al. „oporu“ akéhokoľvek druhu, tu zmysel ako v texte.
704 Al. „sem-ta chodiť“.
705 Tj. „stratu času v dôsledku jeho neschopnosti práce“; výraz vl. značí „odpočívanie“, „prestanie“, a súvisí s tým, čo je uvedené v kap. 16:23[575].
706 Al. „vyhojiť“, „uzdraviť“, vl. „vyliečením ho vyliečiť“ atď., zmysel ako v texte („postarať sa o jeho úplné vyliečenie“ atď.).
707 Al. „obuškom“, pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
708 D. „trestom“, vl. „pomstou“.
709 Vl. „bude… na ňom vykonaná pomsta“, „bude musieť… vytrpieť pomstu“, vo v. 21 azda aj „nebude trest vykonávaný“, sloveso ako „pomstené“ v Gen. 4:15, „pomstený“ tamže v. 24.
710 Ako v kap. 2:13, iné sloveso ako vo v. 18[701].
711 Al. „vrazia“, nesúvisí s „úraz“ nižšie.
712 Al. „udrú (nie ako napr. vo v. 20[63]) tehotnú ženu“.
713 Tj. „ten, kto potrat zavinil“.
714 D. „bude pokutou pokutovaný“ al. „trestom trestaný“, no nie ako vo vv. 20n.[708] [709]
715 Al. „čo mu… uložiť“, ďalej obdobne, znenie v texte uchováva v preklade význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine. V. 30 obdobne.

www.biblickyslovnik.eu

716 Al. „pred rozhodcami“, „za prizvania rozhodcov“.
717 Pozri Gen. 4:23, pozn. 168.
718 Pozri Gen. 4:23, pozn. 169.
719 Pozri Gen. 6:17 a ďalej, pozn. 205 a 207.
720 Tu zmysel ako v texte, trpný tvar vyskytujúci sa v SZ len tu.
721 Al. „výkupné“, no nie ako nižšie, vl. „prikrytie“ (Gen. 6:14, pozn. 216, tu v zmysle „prikrytie viny“); nesúvisí s „nebude… prikrývať“ vo v. 33. Pozri aj kap. 25:17[869].
722 Al. „výplatu“ (nesúvisí s predošlým „zaplatí“); v tomto výraze ide skôr o sumu peňazí, alebo možno inú hodnotu, ktorou sa malo vykúpenie uskutočniť, kým predošlý výraz[721] značí skôr účel, na ktorý sa výkupné použilo.
723 Tj. „majiteľ býka“, al. „bude *sa*“.
724 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
725 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
726 Nie ako vo v. 19[631].
727 Al. „spraviť nápravu“, „dať vec do poriadku“, pozri Gen. 15:16, pozn. 431; ďalej obdobne.
728 D. „jeho peniaze“, zmysel ako v texte.
729 Al. „plne“, D. „náhradou škody“ atď.[727]
730 Ako „zakoľ“ v Gen. 43:16; nesúvisí s „klať“ tu vo v. 28 a ďalej.
731 Kapitola 22 začína v hebrejskom texte tu.
732 D. „za (vl. „ohľadne“) neho krví“ pozri Gen. 4:10, pozn. 141, tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
733 Pozri Gen. 32:31, pozn. 879.
734 Pozri Gen. 33:9 a ďalej, pozn. 1174.
735 D. „nájdením sa“, tvar trpného rodu („tým, že sa nájde“, v. 4), „kradnutím“ (v. 12).
736 Al. vôbec „spustošiť“, „vyplieniť“, „poškodiť“, sloveso značí aj „(z)horieť“ (kap. 3:2n.), „vypáliť“, „podpáliť“, „založiť“ (požiar), ako vo v. 6; tam je aj „požiar“ výraz odvodený od toho istého kmeňa, takže sa možno dá chápať aj vo všeobecnom zmysle „skaza“, „zhuba“, „spustošenie“, a použitie navzájom príbuzných výrazov tam azda má zmysel „kto bol ako podpaľač s určitosťou (al. „preukazateľne“, ako vo v. 4) zistený“, al. „kto zavinil túto hroznú skazu“. Príbuzný výraz je aj „zvieratstvo“ (ako v Gen. 45:17), tu teda možno „pasúci sa al. škodu robiaci dobytok“.
737 Al. „narobí škodu“, nesúvisí s „nahradí škodu“ nižšie.
738 Vl. „vychádzať“[252].
739 Al. „trnisté krovie“, výraz je (oproti Gen. 3:18) v množnom čísle („trne“, „trnisté kry“).
740 Al. „pohltený“, vl. „zožratý“, „zjedený“. Kap. 3:2 a ďalej obdobne.
741 Vl. „priblížený“, ale iné sloveso ako v kap. 21:6[682]. Kap. 3:5 a ďalej obdobne, no tu trpný rod tohto slovesa, vyskytujúci sa už len u Jóš. 7:14, pozn. 274.
742 Tj. „na zistenie, či“.
743 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
744 Tu sa možno dá chápať aj v hromadnom zmysle.
745 Al. „toto *je* ono“.
746 Vl. „robiť zlovoľným“, zmysel ako v texte („odsudzovať“), odvodené od prídavného mena „zlovoľný“ v Gen. 18:23. Kap. 23:7 obdobne („za spravodlivého nebudem vyhlasovať“, „spravodlivým nebudem robiť“). Ďalej tiež obdobne.
747 D. „zajaté – niet (al. „nebude“) vidiaceho“. V. 14 obdobne.
748 Tj „vykonávať al. uskutočňovať sa prísaha“.
749 Tj. „prísaha pri Hospodinovi“.
750 Vl. „prijme“, „vezme“.
751 Tj. „majiteľ domu“, inak vari „nebude nutné“.
752 D. „rozorvaním“.
753 Vl. „svedectvo“ (Gen. 31:44 a inde).
754 Ako „nahradiť škodu“ vo v. 12 a inde v celom tomto oddiele.
755 Tj. „voľajaké dobytča“.
756 Nesúvisí s nasledovným „blížneho“.
757 Al. „vypytovať“, ako v kap. 3:22.
758 Al. vari „pri tom“.
759 Tj. „náhrada škody“.
760 Vl. „prišlo *to*“, zmysel ako v texte.
761 Al. „oklamávať“, „lákať“.
762 D. „kúpením“, „zaplatením vena“.
763 Tj. „zaplatiť veno a vziať si ju“.
764 D. „odmietaním“.
765 Al. „ceny“, súvisí s „kúpiť“ vo v. 16.
766 V zmysle ako vo v. 16.
767 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960, 29, pozn. 966.
768 D. „ho“, „jeho“, lebo „sirota“ je v hebrejčine mužského rodu.
769 D. „týraním“; „krikom“, „(vy)počutím“.
770 Al. „(*ho*) vypočúvať“.
771 Tj. „voľakomu z môjho ľudu“.
772 Al. „úbohému“, „skľúčenému“, „nešťastnému“.
773 D. „vzatím do zálohu“.
774 Pozri Gen. 24:56, pozn. 635, tu v zmysle „otáľať s obetovaním“.
775 Al. možno „zrelú“.
776 D. „svoju plnosť“ (al. možno „zrelosť“), zmysel ako v texte.
777 Vl. „slzu“, tu značí „šťavu vytlačenú z olív a z hrozna“.
778 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1323.
779 Tu v zmysle „vzbudzovať“, „podnecovať“, no tu sa toto sloveso dá chápať aj podobne ako v Gen. 27:3, pozn. 692 v zmysle „brať“, tj. „prijímať“.
780 Vl. „prázdny“, „bezcenný“, „daromný“[665].
781 D. „k bytiu“ (al. „staniu sa“). Ďalej obdobne.
782 D. „svedkom krivdy“, zmysel ako v texte, pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
783 Tj. „nasledovať väčšinu“, „pridať sa k väčšine“, nižšie „na nasledovanie väčšiny“.
784 Množné číslo, vari v zdôrazňujúcom zmysle, al. „zlé *činy*“ (al. „*ciele*“).
785 Vl. „odpovedať“, tu v zmysle svedeckej výpovede.
786 Vl. „naťahovaním“, na konci verša a ďalej obdobne, sloveso ako „vztiahni“ v kap. 7:19 a obdobne v kap. 6:6 a ďalej.
787 Al. „*súdu*“, „*práva*“.
788 Al. „slabému“, „nízkemu“, „vychudnutému“, ďalej obdobne. Pozri Gen. 41:19, pozn. 1086.

www.biblickyslovnik.eu

789 Vl. „núdzneho… ctiť“ (al. „ozdobovať“), tu zmysel ako v texte.
790 Al. „bezpodmienečne“, „istotne“, „ochotne“, D. „privedením späť“ (v. 4), „uľahčením“ (v. 5).
791 D. „osla nenávidiaceho ťa, ležiaceho“, preklad v texte pre zreteľnosť.
792 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 1329.
793 D. „upustil by si“, zmysel azda ako v texte, no pozri nasledovnú[794] poznámku.
794 Al. „bremenom, upustíš… mu? Bez váhania“.
795 Tj. „s tým, ktorý ťa nenávidí“, zmysel je „pomôžeš mu uľahčiť“.
796 Al. „potrebného“, „nedostatok trpiaceho“, „núdzneho“, ďalej obdobne, no nie ako vo v. 3[788], ani ako v kap. 22:25[772]. Tu ide vari o „nemajetného z tvojho ľudu“.
797 Al. „lživej (al. „klamnej“) záležitosti“, vl. „záležitosti podvodu al. lži al. klamu“, kap. 5:9 a ďalej obdobne.
798 Al. „budeš sa držať ďaleko“.
799 Al. „jasnozrivých“.
800 Tj. „cítenie“, „pocity“ („ako mu je“).
801 Vl. „zhromažďovať“, sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230, kap. 3:16 a ďalej obdobne.
802 Al. „činiť svoje činnosti“, „uskutočňovať svoje skutky“, kap. 18:20 obdobne; tu možno aj v zmysle „budeš usilovne robiť al. pracovať“.
803 Al. „bol občerstvený“, „nabral dych“, súvisí s „duša“ v Gen. 1:30, pozn. 44.
804 D. „nohy“, tj. „kroky“.
805 Súvisí s „prvorodený“ v kap. 4:22 a ďalej.
806 Tj. „na konci“.
807 Tj. „osoba mužského pohlavia“.
808 Vl. „sa… bude ukazovať ku tvári“, preklad v texte je pokusom o vystihnutie významovej zhody slovesa s nasledovnou cieľovou predložkovou väzbou.
809 Vl. „prenocovať“.
810 Vl. „nech ho nerozhorčuješ“, znenie v texte zachováva v preklade význam predložkovej väzby v pôvodine; sloveso ako v Gen. 49:23, pozn. 1362.
811 Tu aj „znášať“, porov. Gen. 4:13, pozn. 148.
812 D. „vnútri neho“, ďalej obdobne.
813 Pozri Žalm 8:2, pozn. 70, 228.
814 D. „Jevúsimu, a vyhubím ho“, týka sa všetkých národov spomenutých vyššie. Obdobne aj vo vv. 29n.
815 D. „vykynožením“.
816 Sloveso ako „zrážaš“ v kap. 15:7, zosilnený tvar.
817 Tu aj „sochy“, no nie ako v kap. 20:4[659]; ako „pamätný stĺp“ v Gen. 28:18 a obdobne ďalej.
818 D. „potrieskaním“, „rozlámaním“.
819 Al. „rozlámať“, sloveso ako „lámať“ v kap. 12:46, „vylomiť“ v Gen. 19:9. Ďalej obdobne.
820 Tu možno azda chápať aj doslovne („z tvojich vnútorností“).
821 Tj. ani medzi ľuďmi ani medzi dobytkom.
822 Al. „porážať“, „potierať“.
823 Tj. „pred tebou na útek“.
824 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
825 D. „troška – troška“, „málo – málo“.
826 Tj. Stredozemné.
827 Pozri Gen. 31:21, pozn. 817.
828 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
829 Al. „takže“.
830 Al. „mne; keby si obsluhoval ich bohov, potom“.
831 Al. „okom“ (na chytanie zveri), „slučkou“, „vnadidlom“.
832 Tj. „Boh“, al. „*sa* povedalo“, tj. „bolo povedané“. Ďalej obdobne.
833 Al. „čaše“, „panvy“.
834 Vl. „volať“, „urobil prevolanie“.
835 Al. „na *základe*“.
836 Al. „o všetkých týchto veciach“.
837 Tj. „výtvor“, „dielo“.
838 D. „priesvitnosti“, podľa iných „dlažby“.
839 Al. „jasu“, „čistoty“.
840 Vl. „podstata (D. „kosť“) nebies“. Kap. 12:17 a ďalej obdobne.
841 Al. „vznešených“, vl. „oddelených“, zmysel ako v texte alebo tu vyššie.
842 Súvisí so „zákon“ vyššie.
843 Vl. „ostaňte“, zmysel ako v texte, kde je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
844 D. „*bude* účastníkom (pozri Gen. 14:13, pozn. 400) záležitosti“, zmysel ako v texte.
845 Al. „prikryl *na*“.
846 Pozri Gen. 27:9, pozn. 696, tu sa týka slovesa „prinášajú“ v tomto verši vyššie.
847 Al. „ktorého jeho srdce“, ďalej obdobne.
848 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
849 Tj. „priadze týmito farbivami ofarbené“.
850 Tj. „vyrobený zo sušených červcov“ (druh hmyzu, žijúci na istom druhu duba); výraz v hebrejčine nesúvisí s predošlým „červený“ ani s obdobným výrazom vo v. 5[853]. Výraz značí aj „červy“ (kap. 16:20, no nie tam vo v. 24, kde je iný výraz).
851 Pozri Gen. 41:42, pozn. 1116, materiál bielej farby. Tu ide o priadzu používanú na výrobu tejto tkaniny.
852 D. „kozy“, v prenesenom zmysle „kozie chlpy“, tj. „tkaniny z nich vyrobené“.
853 Tj. „na červeno ofarbené“; nesúvisí s „červený“ vo v. 4, lež s výrazmi v Gen. 25:25 a 30, pozn. 658.
854 Hebr. „tachaš“, množné číslo „techaším“, výraz neistého významu, podľa podaktorých ide o „delfíny“ al. iný druh podobných morských cicavcov, al. o „tulene“.
855 Vl. „drevá“, tj. „kusy dreva“, ďalej obdobne.
856 Strom príbuzný agátu, al. možno ide práve o agát.
857 Al. „do lámp“, pozri Gen. 1:14, pozn. 22, tu jednotné číslo, ktoré potom načim chápať v hromadnom zmysle („všetko zariadenie na svietenie“). V kap. 35:14 ten istý výraz, no tam na začiatku verša iba v zmysle ako v texte, al. možno „na lampy“, tj. „ako podstavec na lampy“.
858 D. „oleja pomazávania“, ďalej obdobne. Netýka sa obdobných predložkových väzieb bez tohto označenia.
859 Iný výraz ako „vonné látky“ vyššie.
860 Pozri Gen. 2:12, pozn. 69.
861 D. „a kamene ónyxu“, ďalej obdobne.

www.mlosovik.eu

862 Pozri kap. 28:5–30; tam vo v. 8 a v kap. 39:5 čosi odlišný súznačný výraz.

863 Al. „a budem pobývať“, kap. 24:16 a ďalej obdobne, sloveso ako v Gen. 9:27 a ďalej, pozn. 308. Toto sloveso (hebr. „šáchan“) je výraz prevzatý zo života kočovníkov a značí pôvodne „bývať v stane“, no potom aj „bývať“, „sídliť“ vôbec, obdobne ako od neho odvodený výraz „obydlie“ („sídlo“, „príbytok“, no nie ako v kap. 10:23 a 12:20, hebr. „miškán“, iný výraz je „stan“ [„óhél“] v kap. 26:7 a ďalej) vo v. 9 a ďalej. Porov. Ján 1:14; Zjav. 21:3, kde týmto výrazom presne zodpovedajú grécke výrazy „skénoó“ („pobývam“, „bývam“ [v stane]) a „skéné“ („stan“, „obydlie“). Od tohto slovesa sú odvodené aj slová „*spolu*obyvateľka“ („šechéneth“) v kap. 3:22 a „*spolu*obyvateľ“ („šáchén“) v kap. 12:4.

864 Al. „nákres“, „plán“, „podobu“.

865 Pozri Gen. 50:26, pozn. 1395.

866 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.

867 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.

868 Al. „nohy“, no nie ako vo v. 26.

869 Hebr. „kappóreth“, odvodené od „kafar“ (Gen. 6:14, pozn. 216), „kipper“, „prikryť“, „pokryť“, „zakryť“, „prikrývať“ atď., výraz teda vlastne značí „pokrývku“, „veko“, „vrchnák“, a tým „zľutovnica“, pravda, ako hmotný predmet bola, prikrývajúc „skrinku“; no spomenutý hebrejský výraz značí aj „zadosťučinenie“ za hriechy („zakrytie“ hriechov), ako napr. v kap. 29:36 a na mnohých ďalších miestach, ktoré je výrazom Božieho zľutovania, a toto „zľutovnica“ tiež obrazne vyjadrovala, zakrývajúc tabule zákona, ktorý hriechy pripomínal (porov. aj Gen. 32:20, pozn. 862, kde je použité to isté sloveso), a v tomto zmysle vlastne bola v stane svedectva a neskôr v chráme predmetom ústredného významu (porov. 2 Par. 28:11), zaujímajúc miesto Božieho trónu (pozri tu v. 22, 2 Sam. 6:2 a i.). Preto som na preklad tohto výrazu tu a ďalej použil zaužívaný výraz „zľutovnica“, zvolený zrejme s opretím sa o preklad „hilastérion“ v LXX, majúci obdobný význam.

870 Al. „točenú“, „sústruhovanú“, ďalej obdobne.

871 Tj. najskôr „z toho istého kusa zlata ako zľutovnicu“, inak aj „na oboch koncoch“, ďalej obdobne, no je tu iná predložka ako „na“ na konci verša 19. V takom istom zmysle aj „z neho“ vo vv. 31 a 36 a v kap. 37:17 a 22 („všetko z jedného kusa zlata“).

872 D. „z konca odtiaľto“.

873 D. „sú“, „budú“, kap. 37:9 obdobne.

874 Al. „lištu“, „latu“, vl. „uzáver“, „upevnenie“, tj. „lištu na upevnenie nôh stola“. Ďalej obdobne.

875 Al. azda „zásuvky“, „zasúvadlá“, tj. „do čoho sa voľačo zasúva“, D. „domy“ v takomto prenesenom zmysle.

876 D. „jeho“, ďalej obdobne; netýka sa obdobných výrazov bez tohto označenia.

877 Al. „misy“.

878 Nie ako v kap. 24:6[833].

879 Pozri Gen. 32:25, pozn. 869; 40:11, pozn. 1059, tu zmysel ako v texte, možno aj „naberačky“, „lyžice“.

880 Al. „krčahy“, „krčiažteky“.

881 Al. „misky“, „šálky“.

882 Tj. „prinášať mokrá čiže liata *obeť*“, pozri napr. kap. 29:40. Tu použitý tvar sa dá odvodiť aj od slovesa značiaceho „zakrývať“, „zastierať“ (v. 20, iné sloveso ako to, ktorého sa týka poznámka vyššie[869]), no lepší zmysel dáva znenie v texte.

883 Vl. „chleby prítomnosti“ (tj. „Božej“), D. „tváre“, ako vyššie.

884 Hebr. „menóráh“, vl. „stojan pod lampy“.

885 Al. „podstavec“, no nie ako vo v. 12[868], podľa podaktorých „driek“ atď., pozri nižšie[886], no je to iný výraz ako tam, značiaci inde „bedro“, pozri Gen. 24:2, pozn. 601, tu v takomto prenesenom zmysle.

886 Al. „ramená“, podľa podaktorých „driek“, „kmeň“, „os“, „hlavný al. ústredný stĺp“, no pozri v. 32 a ďalej. Iný výraz ako v kap. 31:2[1102].

887 Tj. „ozdoby v podobe kvetných kalichov“.

888 Al. „makovice“, guľovité ozdoby na svietniku.

889 Tu množné číslo.

890 D. „utvorené na spôsob mandľoňového kvetu“, no v hebrejčine jediné slovo, slovesné trpné príčastie.

891 Tj. vari „na jeho drieku“.

892 D. „lampy bude *voľakto*“, ďalej obdobne.

893 Vl. „pôsobiť vystupovanie nahor“, tj. „ich svetla“, výraz, ktorý sa zvyčajne používa v súvislosti so vzostupnou obeťou, pozri Gen. 8:20, pozn. 273.

894 Al. „nádobky na ohorené knôty“; ten istý výraz je v kap. 27:3 a 38:3 so zmyslom ako v texte tam.

895 3 000 šeklov (Gen. 23:14, pozn. 596).

896 Al. „privádzaný“, „pripúšťaný“, „uspôsobovaný“, al. „uschopnený“ atď., opisné znenia v texte aj tuto vyššie sú pokusy o čo najpresnejšie vystihnutie zmyslu tejto hebrejskej väzby, ktorej doslovný preklad je obťažný. Ďalej obdobne.

897 D. „ich“, tj. „koberce“, ďalej obdobne.

898 Vl. „práce vymýšľajúceho“, tj. „pôvodcu plánu al. návrhu“.

899 Tu D. „v lakti“, tj. „merané na lakte“; obdobne D. „v šekli“ v kap. 30:13 a ďalej.

900 D. „žena k (al. „voči“) svojej sestre“, porov. Gen. 26:31, pozn. 689; lebo „koberec“ aj „očko“ sú v hebrejčine ženského rodu; tak aj „čapy“ vo v. 17.

901 Al. „šve“.

902 Výraz tu preložený „strana spoja“ je príbuzný „spoju“[901] a v podstate s ním súznačný; tu zmysel ako v texte, ale možno sa tu dá chápať aj v zmysle „v druhom spojení“, tj. „v druhej päťke navzájom k sebe pripojených kobercov“. Ten istý výraz je „miesto spojenia“ v kap. 36:11, 17 a obdobne v kap. 28:27; tam možno značí miesto stiahnutia ornátu šerpou, ktorým boli obidva jeho diely k sebe navzájom pritiahnuté, ak, pravda, neboli po stranách zošité, ale to sa nikde nespomína.

903 D. „nech sa obydlie stane jedným“, v. 11 a kap. 36:13, 18 obdobne.

904 Tj. „prikrývajúci obydlie“.

905 D. „jedenásť kobercov budeš ich zhotovovať“, tj. „tak ich budeš zhotovovať“, „budeš ich zhotovovať v počte jedenástich“. Kap. 36:14 obdobne.

906 D. „na prednej strane tváre“, ďalej obdobne.

www.biblicum.sk

907 Tj. „na dvoje prekladať“, kap. 28:16 obdobne.
908 Tj. „koberca, ktorého okraj je druhou stranou spoja“.
909 Vl. „nadbytočný“, „zvyšujúci“, ďalej obdobne.
910 D. „previs v kobercoch“, tj. „čo do al čo sa týka kobercov“.
911 Al. „nad zadnou stranou“, v hebr. množné číslo („na zadných miestach al. častiach“).
912 D. „a v[910] prebytku“.
913 D. „ruky“.
914 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
915 Nesúvisí s predošlým „južnému“.
916 Iný výraz ako v kap. 25:12[868].
917 Výraz príbuzný slovu spravidla prekladanému „bedro“ (Gen. 24:2, pozn. 601), no používa sa len v zmysle ako v texte alebo v podobnom význame, pozri Gen. 49:13, pozn. 1341; tu a ďalej je v dvojnom čísle.
918 Al. „za kúty“ (v. 23), „budú dvoma kútmi“ (v. 24), kap. 36:28n. obdobne.
919 D. „dvojčatá“.
920 Vl. „pospolu“, odvodené od „jeden“, porov. vv. 6 a 11[903].
921 Tu tento výraz („tabbaath“), ktorý inde v celom tomto oddiele znamená „kruhy“ pripevňované na rozličné tu opisované predmety na zasúvanie tyčí na ich nosenie al. spojenie, spolu s mnohými inými prekladateľmi chápem, ako vidno z prekladu v texte, v prenesenom zmysle ako „celok“, „jednotu“, „zlúčenie al. splynutie“. V tomto zmysle ho tu preložili LXX („symblésis“) a obdobné znenie má aj Vulgata („compago“). Toto chápanie spomenutého výrazu sa možno dá do istej miery oprieť o jeho súvislosť so slovesom „tava“, ktoré má význam „ponoriť“, „vnoriť“, „vtlačiť“, „byť ponorený al. vnorený al. vtlačený“ (zosilnený tvar „sa utopili“ v kap. 15:4), „vniknúť“, a teda hádam aj „vplynúť“, „splynúť“.
922 Tj. „tyče al. žrde na prevliekanie“.
923 Tj. „tej strany obydlia, kde bude jeho zadná stena“.
924 Tj. „vprostred každej dosky“.
925 Al. „preženie al. sa *ním* dosiahne“, D. „zvlak… *bude voľakto* prevliekající al. prehaňající al. *ním* dosiahající“, kap. 36:33 obdobne, no tam v zmysle „žeby bol prevlečený al. prebiehal al. dosiahal“. Sloveso súvisí so „zvlak“ vyššie.
926 Tu v takomto zmysle; výraz znamená, že tento plán bol výsledkom Božieho záväzného úsudku al. rozhodnutia, čo som sa pokúsil vyjadriť pridaním slova „právoplatného“.
927 Al. „zhotoví *ako* umelecká práca“. V. 36 a ďalej obdobne.
928 Al. „háky“, „kolíky“.
929 Pozri v. 6.
930 D.[867] „z domu“ (v. 33), „z ulice“ (v. 35).
931 Tj. „do priestoru za oponou“ („takže bude na oponu sťaby hľadieť zvnútra“), v. 35 a ďalej obdobne.
932 Pozri Gen. 1:4, pozn. 7.
933 Vl. „svätosťou“, „oddelením“, tj. „*miestom* svätosti al. oddelenia“, ďalej obdobne, iný výraz ako v kap. 15:17[533], ale príbuzný.
934 D. „svätyňou[933] svätýň“[933], tj. „*miestom* najsvätejším *zo* svätých *miest*“. Ďalej obdobne.
935 Súvisí so slovesom „zastierajúc“ v kap. 25:20 a 37:9, kde sa dá čítať aj „zacláňajúc“, vl. „zacláňajúc… na („vrhajúc tieň na“) zľutovnicu“. Pozri kap. 33:22[1250].
936 Al. „vytkávača“, „tkáča“.
937 Vl. „štvorcovaný“, tj. „spravený ako štvorec“.
938 Tu v takomto zmysle.
939 Tj. „roštu“, pozri kap. 38:5.
940 Al. „rám“, „obrubu“ okolo vnútorných stien oltára.
941 D. „až do polovice“, zmysel ako v texte. Kap. 38:4 obdobne.
942 Vl. „vyhĺbený“.
943 Obdobne ako v kap. 25:40 a 26:30[896], no na tomto mieste s ohľadom na tu použitú väzbu s neurčitým osobným podmetom som nevedel v preklade inak vhodne vyjadriť zmysel než ako je podaný v texte.
944 Pozri Gen. 25:16, pozn. 646, no v jednotnom čísle má tento výraz vždy taký alebo podobný význam ako tu; tiež „dvor“ (kap. 8:13[247]), „nádvorie“, no tu som dal prednosť výrazu v texte, lebo na mnohých miestach je zrejmé, že sa mieni skôr „plot“ al. „oplotenie“ dvora ako sám dvor, a „ohrada“ v slovenčine značí oboje.
945 Ako „smeru“ vyššie.
946 Tj. „slnka“, iný výraz ako „východ“ vyššie.
947 Vl. „plece“, časť oplotenia ohrady na jednej al. druhej strane od vchodu (kap. 27:14n.); azda „tkanice na pleciach“, spájajúce predný a zadný diel ornátu, al. jednoducho „vrchné okraje“ oboch týchto dielov, navzájom spojené (kap. 28:7 a ďalej, vo v. 12 na oboch miestach ten istý výraz, vo v. 27 značí „strany“, tj. „postranné okraje“, predného dielu).
948 Tj. vari „k jednotlivým úsekom záclony medzi stĺpmi“, v obdobe k „závesom“ na ostatnom oplotení (v. 16); „stĺpov“ (v. 18).
949 Tj. „všade päťdesiať“.
950 Tj. „stanové kolíky“, iný výraz ako v kap. 26:32 a ďalej[928].
951 Tj. „olej vytiekajúci ihneď po rozdrvení olív“.
952 Vl. „lampy“, no potom v hromadnom zmysle, obdobne ako v kap. 25:6[857], toto však je iný výraz ako „svietenie“ tam aj tu vyššie.
953 Ako „určené obdobia“ v Gen. 1:14, no tu, pravda, jednotné číslo; výraz značí aj „určené al. ustanovené al. dohodnuté miesto“ a súvisí so „zhromaždením“ tu v kap. 12:3[362]; „stan stretávania“ bol miestom určeným na stretávanie sa Hospodina so zástupcami zhromaždenia Isráéla, aby in oznamoval Svoje príkazy a Svoje rozhodnutia. Súvisí aj so slovesom „stretávať sa“ v kap. 25:22 a ďalej.
954 Al. „pred“.
955 Al. „usporiadúvať“, „v poriadku udržiavať“, „upravovať“, ako „urovnal“ v Gen. 22:9.
956 Tj. „ako ich zástupcov al. predstaviteľov“.
957 Al. „uveď“, D. „k sebe… priblíž“[741].
958 Al. „nádheru“, „okrasu“, „velebnosť“, „chválu“, no je to, pravdaže, iný výraz ako predošlé „slávu“.
959 Vl. „Árónove rúcha“, „rúcha Árona“. Netýka sa v. 4.

www.mibbarik.eu

960 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
961 Al. „vyšívanej (al. „vzorkovanej") látky".
962 Výraz takto tu preložený sa používa o opasku Árónа aj o opaskoch jeho synov na prepásanie tuník.
963 Vl. „mu bude", tj. „na oboch svojich koncoch bude mať". Ďalej obdobne; netýka sa slov „na ňom" vo v. 8.
964 Al. „spojených", v stavovom zmysle.
965 Tu v dejovom zmysle.
966 Pridané na vyjadrenie zmyslu tu použitého zosilneného tvaru slovesa.
967 Súvisí s „umeleckej" v kap. 26:1 a obdobne ďalej a značí teda „umeleckú al. umne vymyslenú prácu"; tu zmysel ako v texte, na rozdiel od výrazu „opasok"[962] sa toto slovo používa jedine o opasku na ornáte veľkňaza.
968 Al. „jeho", tj. „ornátu", potom v zmysle „bude rovnako vypracovaná al. zhotovená ako ornát". V. 15 obdobne.
969 D. „z neho", porov. kap. 25:19[871], tu v zmysle „z tejže látky al. materiálu".
970 Al. „rytca", no nesúvisí s tvarmi slovies „vyryť", „vyrývať", v tomto oddiele, no zato s „vyrezávaní" v kap. 31:5 a obdobne ďalej.
971 Vl. „porývať (tj. „rytím popisovať") tie dva kamene podľa mien", kap. 39:6 obdobne. Netýka sa v. 9.
972 Al. „robiť obloženými", kap. 39:6 obdobne.
973 Al. „lemami", „obrubami", tiež „pletencami", al. „zasadené *v* rámce" atď. Výraz súvisí so slovesom vo v. 20[993]. Ďalej obdobne.
974 Tj. „v ich záujme pred Bohom".
975 Tj. „zhotovené krútením zlatého drôtu", al. „*ako* šnúrky", v. 22 obdobne.
976 Al. „skrútené, točenou prácou, a tie stočené retiazky", v. 22 a ďalej obdobne.
977 Tj. „štvorec vznikne preložením kusu látky dvojnásobnej dĺžky na dvoje". Kap. 39:9 obdobne.
978 Tj. „posádzať ho sadami", D. „naplniť (al. „vyplniť") na ňom náplne" (al. „výplne"). V. 20 a ďalej obdobne.
979 Drahokamy, ktorých mená v preklade nasledujú, sa zväčša nedajú spoľahlivo stotožniť s kameňmi v dnešnej dobe známymi pod týmito menami, ktoré tu teda načim chápať viacmenej ako dohady.
980 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
981 Hebr. „ódem", drahokam červenej farby, možno „karneol" al. „rubín".
982 Hebr. „pitdáh", možno „chryzolit".
983 Hebr. „báreketh", význam podľa väčšiny vykladačov ako v texte.
984 Hebr. „nófek", možno „tyrkys".
985 Hebr. „sappír"; aj tu, ako v kap. 24:10, sa vidí, že znenie v texte je spoľahlivé.
986 Hebr. „jahalóm", možno „jaspis".
987 Hebr. „lešem", znenie v texte podľa LXX, podľa podaktorých „opál".
988 Hebr. „ševó", znenie v texte podľa LXX.
989 Hebr. „achlámáh", znenie v texte podľa LXX, podľa iných „korund" al. „jaspis".
990 Hebr. „taršíš", možno „topas" al. „beryl".
991 Hebr. „jošpéh", možno „beryl" al. „ónyx".
992 Tu aj „ložiskách", do ktorých budú (al. „boli", v kap. 39:13) zasadené.
993 Vl. „votkané"[1010], tu zmysel ako v texte.
994 Tj. „na každom kameni bude meno jedného zo synov al. kmeňov Isráéla".
995 D. „od naproti jeho tvári", kap. 25:37 a ďalej obdobne.
996 D.[867] „do domu".
997 Al. „priam (al. „tesno") k miestu".
998 Pozri Gen. 38:18, pozn. 1011, tu zmysel ako v texte.
999 Vl. „v", ako „pri" nižšie, iná predložka ako nasledovné „na", aj ako iné „na" (v cieľovom zmysle) na konci verša.
1000 Al. „pred tvár", ako vo v. 30.
1001 Tj. „svetlo", „žiara", „oheň", vl. „svetlá" atď., azda v zosilňujúcom zmysle.
1002 Tj. „dokonalosť", „celistvosť", „úplnosť", vl. „dokonalosti" atď., azda v zosilňujúcom zmysle.
1003 Tj. „na nosenie pod ornátom".
1004 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
1005 Vl. „otvor jeho (al. „jeho otvor") hlavy", al. tiež „otvor na jeho vrchu" (al. „vrchole", Gen. 8:5, pozn. 255).
1006 Iný výraz ako v kap. 26:36[936]; nesúvisí ani so slovesom vo v. 39[1010].
1007 Al. možno „na vykonávanie služby (al. „úradu"), ďalej obdobne, iný výraz ako v kap. 10:26 a ďalej, nesúvisiaci so slovesom „slúžiť" v kap. 3:12 a ďalej[109]; ako „obsluhoval" v Gen. 39:4. „Pobočník" v kap. 24:13 a ďalej je tvar toho istého slovesa.
1008 Al. „Svätý".
1009 D. „čele na blahovoľné prijatie (tj. „na dosiahnutie blahovoľného prijatia") pre nich al. ohľadne ich". Pozri Lev. 1:3n., pozn. 11 a 14.
1010 Tj. „tkať ako stávkovú al. vzorkovanú tkaninu", súvisí s výrazom vo v. 4[961].
1011 N. možno „čiapky", no pozri kap. 29:9, pozn. 1025; „vysoké turbany" je v hebrejčine jedno slovo, no nie ako vo v. 4 a ďalej; je odvodené od kmeňa vyjadrujúceho pojem „výšky".
1012 Tj. „obeťou", aby boli schopní k Bohu pristupovať a slúžiť Mu ako kňazi. Porov. kap. 29:22[1042].
1013 Pozri Lev. 6:10 a ďalej, pozn. 481.
1014 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601.
1015 Tu v takomto zmysle, v kap. 32:27 tiež „k svojmu boku", podobne ako v kap. 40:22 a 24 („stranu").
1016 D. „vezmi jedného býka, syna hovädzieho dobytka", zmysel ako v texte.
1017 Al. „koláče", no výraz súvisí s kmeňom značiacim „dierovať", „prevŕtať", azda teda „dierované pečivo".
1018 Vl. „zmiešané", tiež „poliate", no pozri Lev. 2:4, pozn. 60.
1019 Al. „oblátky", „tenké placky", výraz však súvisí s kmeňom majúcim význam „pľuvať", takže vari „pečivo z liateho (sťaby „vypľutého" na panvu) cesta", „palacinky".
1020 Al. „na jeden kôš", ako v Gen. 40:16nn., no predložková väzba tu naznačuje, že išlo skôr o „kôš" plochého tvaru v zmysle prekladu v texte. Ďalej obdobne.

www.miloslavbible.eu

1021 Al. „okúpať ich vo vode“.
1022 Vl. „odiať“, súvisí s výrazom tu aj inde preloženým „ornát“. Sloveso sa vyskytuje len tu a v Lev. 8:7.
1023 Súvisí s kmeňom značiacim „oddelenie“ v zmysle „zasvätenia Bohu“. Pozri Num. 6:2nn., pozn. 246 a 247.
1024 Vl. „opásať“, no nie ako vo v. 5[1022], ani nesúvisí s nasledovným „opasok“, no zato so „zástery“ v Gen. 3:7
1025 Tj. „oviazať im hlavy vysokými turbanmi“.
1026 Tj. „postavenia kňazov“ aj „vykonávania kňazskej služby“.
1027 D. „tvári“, ďalej obdobne.
1028 Al. jednoducho „pred stan“, ďalej obdobne.
1029 Al. „o hlavu… oprie“, ďalej obdobne.
1030 Vl. „a prívesok“ (al. „výčnelok“), „previsnutú (al. „prečnievajúcu“) časť“.
1031 Al. „na oltári *ich* spáliť“, ďalej obdobne, no sloveso značí aj „vykiadzať“ vonným dymom (kap. 30:7n. a ďalej) a je, na rozdiel od slovesa použitého vo v. 14[1032], vyjadrením toho, že tieto časti tela obetovaného zvieraťa boli spaľované na poctu Bohu, lebo k Nemu sa nahor vznášal ich dym. Porov.[1037] Gen. 8:21, pozn. 274.
1032 Tj. „aby ich oheň strávil“, ide o ich zničenie.
1033 Pozri Gen. 4:7, pozn. 140.
1034 Tj. „pokropiť al. skropiť *ňou*“, kap. 24:6 a ďalej obdobne, opisom v texte sa v preklade uchováva zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
1035 Al. „rozkúskovať… na jeho kusy“, tj. „rozsekať“, „roztranšírovať“. Ďalej obdobne.
1036 Vl. „barana na oltár*i* zmeniť“, v. 13 a ďalej obdobne, no znenie v texte presnejšie vyjadruje význam slovesného tvaru, použitého tu aj vo v. 13, aj smerový zmysel príslovkovej väzby tu aj tam, inej, ale v podstate rovnakého významu ako predložková väzba vo v. 16[1034].
1037 Pozri Gen. 8:21, pozn. 275.
1038 Al. „obeť, ľúbezná vôňa Hospodinovi“.
1039 Al. „lalôčik“.
1040 Lebo chvost druhu oviec a baranov, vtedy a tam chovaných, bol veľmi tučný, kedže bol pre tieto zvieratá akousi zásobárňou tuku, podobne ako hrby tiav.
1041 Al. „stehno“, tj. prednej nohy, „lopatku“, iný výraz ako „krídlo“ atď.[947], aj ako „stehná“[1014 1015].
1042 Vl. „naplnenia“, tj. „rúk“[1012], „slávnostného uvedenia do úradu“. Výraz je v množnom čísle v zosilňujúcom (závažnosť veci zdôrazňujúcom) zmysle.
1043 Vl. „kruh“, ako v Gen. 13:10, pozn. 374, tj. „okrúhly peceň“.
1044 D. „chleba“, ako vyššie, porov. Gen. 31:54, pozn. 844.
1045 D. „ich“, tj. „tieto veci“.
1046 Vl. „tým… sem-ta pohybovať“ (al. „mávať“), obdobne nasledovné podstatné meno slovesné a obdobne aj ďalej; v kap. 35:22 tie isté výrazy so zmyslom ako v texte tam; podobne aj v kap. 20:25 („sa nad ním zaženieš“).
1047 Tj. „baran“, al. „ktorá“, tj. „hruď“, al. možno „ktoré“, tj. „zasvätenie“.
1048 Pozri Lev. 2:3, pozn. 56.
1049 Al. „dobrovoľnej dávky“ (al. „príspevku“), vl. „povýšenia“, „povznesenia“, tj. azda „čo bolo sťaby povýšené na úroveň daru Bohu, aby sa stalo svätým podielom kňazov“. Iní vykladajú tento výraz doslovne v zmysle „obete pozdvihovania“, tj. „posvätenia pozdvihovaním pred Bohom“, obdobne ako „obracania“ vyššie, no tak ho nemožno chápať všade; pozri v. 28.
1050 Al. „vyhradená“, podľa iných „pozdvihnutá“[1049], vl. „odobratá“, „vybratá“ („vyzdvihnutá“), tj. od isráélskeho ľudu, pozri v. 28. Ďalej obdobne.
1051 D. „jesť ich“.
1052 Sloveso, od ktorého je odvodený výraz prekladaný „zľutovnica“[869].
1053 Iný výraz ako „návštevník“[83], nesúvisiaci ani s „cudzej“[84], lež odvodený od slovesa značiaceho „odrodiť al. odcudziť sa“, tiež „byť odporný“, a vyjadrujúci predovšetkým neľúbosť, aká sa pociťovala proti cudzincom (nie Isráélcom – „nepriateľ“, „odrodilec“, „odpadlík“, „ktosi, koho sa načim štítiť“, tuto najmä „nesvatý“, „neposvätený“, „nečistý“, „všedný“, „obyčajný“, „cudzí postaveniu a službe kňaza“, tj. „nie kňaz“, ako „nepatričné“ v kap. 30:9 a inde, pozri Lev. 22:10).
1054 Ako „za deň“ vo v. 38.
1055 Al. „pripravovať“ (al. „poskytovať“), tj. „na obetovanie“, „postarávať sa o“, „zariaďovať“, vl. „vykonávať“, tj. „obetovanie“, ďalej obdobne.
1056 Tu podstatné meno, v zmysle „za zadosť robiace obete“, na rozdiel od slovesného tvaru nižšie[1052], v zmysle činu al. úkonu.
1057 Tj. „očisťovať (súvisí s „hriech“, teda vl. „očisťovať od hriechu“, „rozhrešovať“) oltár“, znenie v texte zachováva v preklade zmysel tu použitej hebrejskej predložkovej väzby.
1058 Al. možno „zaň“ (v. 36), „za oltár“ (v. 37), no predložková väzba je tu tá istá ako vo v. 36 vyššie[1057], kde by sa napokon tiež dalo povedať „za oltár“. Ďalej obdobne.
1059 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
1060 Al. „jahňatá“, „mladé barany“ (al. „ovce“), ďalej obdobne.
1061 Hín sa rovnal asi 6 litrom.
1062 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
1063 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
1064 D. „s ňou“, tj. „s večernou obeťou“.
1065 D. „vzostupná *obeť* ustavičnosti“, kap. 27:20 a ďalej obdobne.
1066 Al. „do *všetkých* vašich pokolení“, kap. 12:14 a ďalej obdobne.
1067 Pridané s ohľadom na cieľový al. smerový zmysel predošlého „kam“ al. „ta“.
1068 Vl „vám“ („vychádzať vám v ústrety“, no nie ako v kap. 4:14 a ďalej). Ďalej obdobne.
1069 Pozri Gen. 27:12, pozn. 698.
1070 D. „Egypta na moje usadenie sa“ (al. „pobývanie“).
1071 Obidva tieto výrazy sú odvodené od slovesa v kap. 29:13[1031].
1072 Výraz „kadivo“ používam na označenie rozličných vonných živíc a iných látok používaných na vykiadzanie; slovom „kadidlo“ označujem jedine živicu stromu kadidlovníka.

www.biblickydom.eu

1073 Al. „strany“, no nie ako vo v. 4.
1074 Vl. „rebrá“, zmysel ako v texte, kap. 25:12 a ďalej obdobne. Netýka sa miest bez tohto označenia.
1075 Al. možno „nad skrinkou“, tá istá predložka ako „nad“ nižšie, potom v obdobnom zmysle ako tam („zastierajúc skrinku“).
1076 D. „za rána – za rána“.
1077 Al. „zakadí (al. „zadymí“) kadivom“, ďalej obdobne.
1078 D. „pri Árónovom zažíhaní… ho bude“.
1079 Ako „kadivo“ vo v. 1, tu zmysel ako v texte („pálenie kadiva“).
1080 D. „z krvi“ („vezmúc z krvi“).
1081 Al. možno „v roku sa na ňom bude“, ako v kap. 25:37 a inde[892].
1082 Tj. „oltár“.
1083 D. „hlavu“, zmysel ako v texte.
1084 Tj. „podrobovaných prehliadke“, „posudzovaných“ čo do ich schopnosti vojenskej služby; tiež „sčítaných“, „zratúvaných“. Nesúvisí s predošlým „ohľadne“.
1085 Al. „pohroma“, vl. „rana“, „úder“, porov. príbuzný výraz obdobného významu v kap. 9:14[281]. Kap. 12:13 a ďalej obdobne.
1086 Vl. „zvrchu“, zmysel ako v texte.
1087 Vl. „množiť“.
1088 Vl. „zmenšovať“. Porov. kap. 16:17n.[570]
1089 Pozri Gen. 42:27, pozn. 1157.
1090 D. „jej“, tj. „myrhy“, vl. „jeho“, lebo „myrha“ je v hebrejčine mužského rodu (v. 22), „ho“ (v. 25). Ďalej obdobne.
1091 Vo v. 25 aj „masť“, vo v. 35 ten istý výraz vo všeobecnejšom zmysle.
1092 Al. „miešanú masť“.
1093 Al. „miešača masti“, „lekárnika“, tvar slovesa použitého vo v. 33, od ktorého sú odvodené oba predošlé výrazy[1091 1092].
1094 Tj. „pomernom zložení“, „zložení čo do pomerného množstva jeho zložiek“.
1095 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
1096 Preklad LXX hebrejského „nataf“, výrazu odvodeného od kmeňa značiaceho „kvapkať“ a tu označujúceho živicu dnes neznámeho stromu al. kra.
1097 Tak prekladajú LXX hebr. „šechéleth“, zložku vonného kadiva, vyrábaného z istých druhov morských mušlí.
1098 Hebr. „chelbenáh“, utuhnutá živičnatá šťava lístia istých rastlín.
1099 D. „nech bude diel za diel“, zmysel ako v texte.
1100 D. „roztĺcť rozmelením“ (al. „rozprášením“, tj. „rozmelením na prach“), zmysel ako v texte.
1101 D. „v ňom“ („v jeho dyme“, „ľubovať si al. mať slasť v ňom a v jeho vôni“, porovnaj, ohľadne predložkovej väzby, Gen. 39:14, pozn. 1045).
1102 Al. „kmeňu“, iný výraz ako napr. v kap. 24:4[707], ale v podstate rovnakého významu a značiaci, podobne ako tamten, tiež „palicu“, ako napr. v kap. 4:2 a inde.
1103 Al. „znalosti“, „poznaní“.
1104 Tu najskôr zmysel ako v texte („zručnosti“, „umení“, „schopnosti konať všetku prácu al. dielo al. povinnosť al. poslanie al. úlohu“).
1105 Al. „umelecké diela“, vl. „vymýšľať výmysly“ (al. „vymysleniny“), no nie v hanlivom zmysle; pozri, aj čo do predošlého „vymýšľať“, kap. 26:1[898], a 28:8[967], tu možno v zosilňujúcom zmysle „umného vymýšľania vecí vysokej umeleckej úrovne“. Ten istý výraz je v kap. 35:33 so zmyslom ako v texte.
1106 Al. možno „totiž“, „to jest“. **???????**
1107 Tj. „z rýdzeho zlata“; al. „čistý“.
1108 Vl. „nádrž“, „vodojem“, „zásobník vody“, nesúvisí s „umývanie“ v kap. 30:18 nasledujúcim.
1109 Slovo neistého významu, podľa LXX „služobné“, podľa iných „pletené“ al. „lemované“.
1110 D. „vedenie“.
1111 Al. „že ja *som* Hospodin, posväcujúci vás“.
1112 Al. „znesvätivší“, ďalej obdobne, sloveso, aj v kap. 20:25, ako v Gen. 49:4, pozn. 1317; tvar je v množnom čísle, no nasledovné sloveso v jednotnom.
1113 D. „z vnútra“.
1114 Al. „*deň* úplného odpočinku“.
1115 Al. „zostúpiť… váha“ (al. „otáľa“).
1116 Sloveso, od ktorého je odvodené slovo preložené „zídenie“ v kap. 12:6[376].
1117 Al. „k Árónovi“, no nie ako „k“ nižšie.
1118 Al. „boha, ktorý pôjde“, ďalej obdobne.
1119 Sloveso ako v Gen. 27:40, pozn. 719, tu (nie vo v. 3) zosilnený tvar.
1120 Pozri Gen. 24:22, pozn. 617.
1121 Al. „vneste“, ďalej obdobne.
1122 Al. „vpratal“, „vopchal“ (2 Kráľ. 5:23, pozn. 282), vl. „uzavrel“ (2 Sam. 20:15, pozn. 459; Pies. 8:9, pozn. 264), podľa iných „stvárnil“, „sformoval“, za nie celkom spoľahlivého predpokladu, že toto sloveso značí to isté, čo príbuzný výraz v Gen. 2:7n., pozn. 56.
1123 Hebr. „cheret“, výraz, ktorý je použitý len tu a u Is. 8:1, pozri tam pozn. 482, odvodený od nepoužívaného kmeňa, majúceho v príbuzných semitských jazykoch význam „otesávať“, „vyrývať“, „vyrezávať“, „sústružiť“, a preto sa tu často chápe v zmysle „dláto“, „rydlo“, a podobne aj vo vyššie citovanom oddiele Is. 8:1 („písadlo“, „špicatý kolík“, používaný na vyrývanie písma do hlinených tabuliek a pod.), takže sa toto miesto prekladá „a stvárnil[1122] to dlátom al. rydlom“, no slabá stránka prekladu v tomto zmysle je, nazdám sa, v tom, že toto by sa predsa mohlo týkať iba predmetu z „krúžkov“ už uliateho, o ktorom je reč len na druhom mieste, takže by sa potom patrilo prekladať „stvárnil to dlátom, spracujúc to v teľa“, lenže pre chápanie tohto miesta v takomto význame niet v pôvodnom znení dostatočnej opory. No dotyčný výraz môže značiť aj „vytesanú al. vysústruženú al. sústružením vyhĺbenú (a teda „dutú“) vec“, rovnako ako príbuzné slovo „charítím“ (podľa niektorých vlastne množné číslo tohože výrazu) v 2 Kráľ. 5:23 („vrecia“, ale pôvodne vari skôr „schránky“, „truhlice“) a u Is. 3:22 („vrecúška“, „kapsičky“, no pôvodne asi „krabičky“, „puzdierka“), takže sa tu potom preklad „kadlub“, „forma“, priam núka; napokon dáva tomuto miestu taký zmysel aj český kralický preklad aj podaktoré iné preklady. Inak

www.biblickyslovnik.eu

sa tento výraz dá chápať aj v prenesenom zmysle „podoby“, „tvaru“, obdobne ako v spomenutom oddiele Is. 8:1, kde môže značiť aj „sloh“, „spôsob vyjadrovania“ (porovnaj v slovenčine používaný výraz „štýl“, ktorý v latinčine, odkiaľ je prevzatý, taktiež pôvodne znamenal „písadlo“, „rydlo“, na písanie na voskom potiahnutých tabličkách), takže by sa tu dalo aj povedať „vtelil to v podobu al. tvar, totiž spracoval to“ atď.

1124 Al. „býčka“.

1125 Tu, pravda, iba v zmysle *„patriaca* Hospodinovi“, „pre Hospodina“.

1126 Al. „zabávať sa“, „veseliť sa“, „žartovať“, pozri Gen. 17:19, pozn. 459; 21:9, pozn. 546; 26:8, pozn. 671; 39:17, pozn. 1047.

1127 Tu zmysel ako v texte („dal sa zvrhlo al. prevrátene konať“).

1128 Vl. „náhlivo“, „chvatne“.

1129 Vl. „uvidel som“, „pozrel som *na*“, atď.[141]

1130 D. „mi“ („mi daj pokoj“, „mi dovoľ al. dožič“).

1131 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.

1132 Vl. „Mojžiš sa dal Hospodina… chlácholiť“ (al. „utišovať“), D. „obmäkčovať (al. „uhládzať“, „oslabovať“) tvár Hospodina, svojho Boha“.

1133 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.

1134 Al. „ktorú“, tj. *„o* ktorej“, kap. 18:1 a ďalej obdobne.

1135 Tj. „čo bolo napísané“, „rukopis“.

1136 Al. „zvuk“, ako „hlas“ tu vyššie a inde.

1137 Vl. „odpovedajúcich“, no sloveso znamená aj „striedavo spievať“, tj. tak, že dve alebo niekoľké skupiny spievajúcich si zborovým spevom striedavo navzájom odpovedajú. Takýto význam má toto sloveso na konci verša, kde som sa to pokúsil vyjadriť pridaním slova „spevom“.

1138 Al. „víťazstvom“, „premáhaním“, „zdolávaním“, pozri Gen. 7:18, pozn. 244, kde je príbuzné sloveso.

1139 Al. „zdrvenosťou“, „slabosťou“, „pokorením“.

1140 Sloveso („rozmelenia“) ako v kap. 30:36[1100], tu iný tvar; D. „až než *bolo* rozmelené“.

1141 Al. „roztrúsil“.

1142 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.

1143 Al. „on *smeruje* v zlé“, *„má sklon* k zlému“, so znením v texte porov. 1 Jána 5:19.

1144 Al. „bezuzdný“, „neviazaný“, „nespútaný“, vl. „uvoľnený“[162], v zmysle ako v texte al. tu vyššie; na konci verša obdobne, to isté sloveso („povolil“ [uzdu], „uvoľnil“).

1145 Al. „hanbu“, „potupu“, „zlú povesť“, „šuškanie“.

1146 Al. *„patrí* Hospodinovi“.

1147 D. „prechádzajte… a vracajte sa“, „prejdite… a vráťte sa“, tj. „vykonajte prechádzanie a vracanie sa“, „prejdite táborom skrz naskrz“.

1148 Al. možno „mužov, (29) lebo“.

1149 Al. „každý proti svojmu synovi a proti svojmu bratovi“, al. „Posväťte sa dnes pre Hospodina (al. „Hospodinovi“), áno, každý v svojom synovi a v svojom bratovi“.

1150 Pozri Gen. 50:17, pozn. 1387.

1151 Al. „prihliadnutia – potom k nim… budem prihliadať“.

1152 D. „tečúcej“, kap. 3:8 a ďalej obdobne.

1153 Vl. „zlé“.

1154 Al. „dali sa smútiť“ (al. „nariekať“).

1155 Tu aj v zmysle „v tvoj stred“.

1156 Al. „pri“; znenie v texte značí „od doby svojho pobytu pri“.

1157 Tohto miesta sa predošlá[97] poznámka netýka.

1158 Al. „zvlečené“; inak „pri vrchu Chóréve si teda… ozdoby stiahli“ (al. „zvliekli“).

1159 Vl. „*v* diaľke“ (al. „vzdialenosti“).

1160 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.

1161 Al. „do“.

1162 D. „pozerali *až* po jeho vstup“ (al. „*až* do jeho vstupu“), opis v texte pre zreteľnosť.

1163 Súvisí so „stĺp“ vyššie.

1164 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.

1165 Al. „teba, aby som v tvojich… mohol nájsť“, azda v zmysle „takže sa bude prejavovať al. aby sa prejavovalo, že som… našiel“. Porov. v. 16.

1166 Vl. „tvár“, ďalej obdobne[883].

1167 D. „ak nieto (al. „nebude“) tvojej tváre idúcej“.

1168 Vl. „v čom“, „čím“, ďalej obdobne.

1169 D. „v tvojom ídení“, „tvojím ídením“.

1170 Sloveso[258] ako v Gen. 18:14, pozn. 476, takže tiež „nech sa prejavíme podivuhodnejšími“ (atď.).

1171 Al. „od všetkých (al.[1170] „nech sa prejavíme najpodivuhodnejšími zo všetkých“) národností (pozri Gen. 17:16, pozn. 457), ktoré *sú*“.

1172 Al. „uskutočniť aj toto slovo, ktoré si vyslovil“.

1173 Al. „všetko svoje dobré“ (al. „blaho“, „požehnanie“).

1174 Vl. „zvolám“, ako v kap. 34:6, „zavolám“, „vyhlásim“, tu som znenie v texte zvolil pre nasledovnú predložkovú väzbu („menom“, vl. „v mene“, zmysel ako v texte). Ďalej obdobne.

1175 Al. „láskavo sa budem správať, *ku* komu“, „budem šetriť, koho“, ďalej obdobne. Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.

1176 Al. „súcitom obdarúvať, koho“, ďalej obdobne.

1177 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1081. V kap. 34:6 odvodené prídavné meno.

1178 D. „lebo ma človek nebude vidieť, *aby* ostal“.

1179 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.

1180 Al. „dutine“, „diere“.

1181 Al. „moju tvár nebude vidieť“, ďalej obdobne.

1182 Al. „neochotný“, vl. „pomalý“.

1183 Tj. „nie ihneď sa hnevajúci“, „trpezlivý“, „zhovievavý“. „Hnev“ je v hebrejčine v množnom čísle v zosilňujúcom zmysle, al. možno s poukazom na jednotlivé prípady.

1184 Vl. „mnohý“, „hojný“.

1185 Al. „dbajúci *o*“, „opatrujúci“, „strážiaci“, no nie ako napr. v kap. 12:24[397].

1186 Al. „nijako“, „vôbec“, D. „nechaním bez trestu“[666].

1187 Al. „zdediť“, „prijať za vlastníctvo“ (al. „dedičstvo“). Pozri Num 18:20, pozn. 718.

1188 Sloveso ako „stvoril“ v Gen. 1:1; používa sa aj ako tu, o veľkých neobyčajných činoch al. udalostiach.

www.mlesnik.eu

1189 Al. „v každej“, tj. „v žiadnej“; „v každom (tj. „v žiadnom“) z národov“.
1190 Tieto znenia sú tu zvolené vzhľadom na väzbu s 3. pádom osobného zámena, ktorú sa nimi umožňuje v preklade zachovať; slová „*na* seba“ vo v. 12 značia, že ide o trpný rod. Sloveso iné ako v kap. 10:10[328].
1191 Posvätné koly, zasadzované vedľa oltárov na poctu pohanskej modly Ášéry, možno totožnej a Aštóreth, pozri Gen. 38:21, pozn. 1013.
1192 Vl. „dajú sa“ (v. 15), „by sa dali“, „a dať sa“ (v. 16), opisy v texte vzhľadom na predložkovú väzbu, s ktorou sa tu sloveso „smilniť“ pojí.
1193 Vl. „jeho“[277].
1194 Tj. „dcér“.
1195 D. „a nesmú sa *pred* mojou tvárou“, zmysel ako v texte.
1196 D. „krv mojej obete“, ako v kap. 23:18.
1197 Al. možno „krv mojej obete[1196] nesmieš prelievať“.
1198 Tj. „pokým všetko kysnuté ešte nie je odstránené“. Pozri aj Lev. 2:2 a ďalej, pozn. 52.
1199 D. „začiatok“, zmysel ako v texte.
1200 Neznamená nutne, že ich napísal Mojžiš, pozri v. 1; výrok možno chápať aj v zmysle „slová… boli napísané“.
1201 Al. „hovorením“, „skrze hovorenie“, tj. „tým, že s ním hovoril“.
1202 Sloveso (hebr. „káran“), ktoré sa v SZ okrem tohto oddielu vyskytuje ešte len v Žalme 69:31 v inom tvare (príčastí) v zmysle ako tam v texte („rohatý“); je odvodené od slova „keren“, „roh“, pozri napr. Gen. 22:13 a mnoho iných miest, no ohľadne jeho použitia tu pozri Jóba 42:14, pozn. 1901; Hab. 3:4, pozn. 224. Vulgata sa napriek tomu pridržiava aj tu toho istého zmyslu ako v spomenutom mieste v Žalme 69 a prekladá „bola rohatá“ („cornuta esset“); preto sa niekedy Mojžiš zobrazuje s rohmi na čele.
1203 Vl. „zľakli sa“, „boli jatí (al „zachvátení“) strachom“[1204], zmysel ako v texte naznačuje, nazdám sa, nasledovná predložková väzba ako aj „sa… vrátili“ vo v. 31.
1204 Al.[73] „báli sa priblížiť“.
1205 D. „i rozkázal im všetko, čo“, zmysel ako v texte.
1206 D. „Mojžiš skončil od hovorenia s nimi“, zmysel ako v texte.
1207 D. „pri vstupe Mojžiša pred… s ním“.
1208 Vl. „svätosť“, tj. „svätý deň“.
1209 Al. „dobrovoľný“, súvisí so slovesom vo v. 21[1212]. Ďalej obdobne.
1210 Vl. „vyšli“.
1211 D. „každý muž“, zmysel ako v texte; netýka sa miest bez tohto označenia.
1212 Vl. „ochotným (al. „dobrovoľným“) spravil“, kap. 25:2 a ďalej obdobne.
1213 D. „rúcha svätosti“, kap. 3:5 a ďalej obdobne.
1214 Al. „spony“, „brošne“, iný výraz ako v Gen. 24:22 a ďalej.
1215 Tu je tento výraz v jednotnom čísle („každú al. všemožnú vec“). Ďalej obdobne.
1216 Al. „a všetky ženy múdre srdcom sa dali… a poprinášali“ (kap. 35:25); „všetci… muži, v ktorých“ (kap. 36:1, ďalej obdobne).
1217 Tj. „a všetko, čo bolo treba do“.
1218 D. „priniesť *voľačo*“, sloveso ako „prinášali“ nižšie.
1219 Al. „ukazovať“, tj. „ako sa čo robí“ (Gen. 46:28, pozn. 1258). Kap. 15:25 obdobne.
1220 Tu aj „zručného remeselníka“, ďalej obdobne.
1221 Al. „v (al. „na“) modrom purpure… a v (al. „na“) kmente“.
1222 Tu hádam aj „vedenie“ v zmysle „aby vedeli vykonávať“.
1223 Al. „vedomosť, *ako* vykonávať všetko dielo“.
1224 Al. „I spravil Becaleél… svätyne podľa“. V. 8 obdobne.
1225 Vl. „ešte“.
1226 D. „muž – muž“.
1227 D. „Rozmnožujú… prinášanie“.
1228 Vl. „dostatku („uspokojenia al. nasýtenia potreby“) *na* to“.
1229 D. „potreby (al. „dostatku“) služby“
1230 Al. „táborom“, „cez tábor“, „po tábore“.
1231 Vl. „nech táborom nechajú prejsť hlas výrokom“.
1232 D. „zabránené od prinášania“.
1233 D. „potiahol“[1216].
1234 D. „hlavy“, iný výraz ako v kap. 25:31 a ďalej[888].
1235 Al. „k stolu“, „ktoré *mali byť* na stole“.
1236 D. „v zrkadlách“, tj. „použitím zrkadiel“, „zrkadlami“, ďalej obdobne, porov. Gen. 44:5, pozn. 1202. Za zrkadlá totiž vtedy slúžili vyleštené kovové dosky.
1237 Oba tieto výrazy vyjadrujú pojem „vojenskej služby“ a „ľudu k vojenskej službe povolaného al. ju vykonávajúceho“ (ako „oddiely“ v kap. 6:26, „zástupy“ v kap. 7:4, „vojská“ v kap. 12:17 atď.[207]), no obdobne sa vzťahujú aj na iné druhy verejnej služby, najmä na vykonávanie rozličných úkonov v službe Bohu, takže tu teda vari ide o ženy, ktoré boli povolané k voľajakým službán pri stane stretávania, o ktorých inak nemáme podrobnejších správ. No inak tieto výrazy vyjadrujú aj predstavu „početných davov al. zástupov“ vôbec (Gen. 2:1, pozn. 45); tu ich teda možno chápať aj jednoducho v zmysle „zhromaždených al. nakopených al. tiesniacich sa *žien*, ktoré sa zhromažďovali“ atď.
1238 Tj. „striebornými spojovacími tyčami“.
1239 D. „v *celej* šírke“, zmysel ako v texte.
1240 Al. „zoznam“, „prehľad“; „ktorých zoznam (al. „prehľad“) bol vyhotovený“, tvary slovesa ako v kap. 30:12nn[1084].
1241 Vl. „Tieto sú vypočítané (atď.[1240]) veci“, ale nasledovné sloveso je v jednotnom čísle ako v texte.
1242 Tj. „pod dozorom al. správou“, porov. Gen. 24:10, pozn. 606.
1243 Al. možno „prehliadaných zhromaždením“.
1244 Tj. „na každého… vyššie, ktorých bolo“.
1245 D. „A s tými tisíc… sedemdesiat *šeklami*“.
1246 Al. „roztepali zlato *na* plechy“.
1247 Al. „rozrezali *ich na* vlákna“.

www.mosaik.sk

1248 Vl. „ozdoby vysokých turbanov“, zmysel ako v texte, al. možno „ozdobné pokrývky hlavy – vysoké turbany“.

1249 Vl. „lampy radu“ (al. „zoradenia“), možno aj v zmysle „lampy na zoradenie“ (kap. 39:37); al. „usporiadať poriadok (al. „usporiadanie“), „zoradiť rad“, tj. „predkladných chlebov“ (kap. 40:4, v. 23 obdobne; sloveso tu použité je to isté ako „spravovať“[955] a „urovnal“ v Gen. 22:9, a podstatné mená, ktorých sa na všetkých tu citovaných miestach táto poznámka týka, sú od neho odvodené).

1250 D. „zastrieť“ (tj. „skrinku zastrieť“), opisom v texte sa usilujem v preklade uchovať zmysel predložkovej väzby v pôvodnom znení. V. 21 a kap. 33:22 obdobne; porov. kap. 25:20 a 37:9[935], kde je tá istá predložková väzba.

1251 Al. (iný opis) „nad skrinku dať na zastretie oponu“.

1252 D. „stane sa byť (al. „bytie“) im“.

1253 Ako „rozprestierať“ v kap. 9:29 a obdobne vo v. 33 tamže, „rozpínať“ v kap. 25:20 a obdobne 37:9; nesúvisí so „zastretie“ tu vo v. 21 a inde.

1254 Al. „na ňom“, ďalej obdobne.

1255 Al. možno „na“, no nie ako „na(d)“ vyššie.

www.milos-pavlik.eu

TRETIA KNIHA MOJŽIŠOVA (LEVITICUS)

A Hospodin na Mojžiša[1] zavolal a zo
stanu stretávania[2] k nemu prehovoril
výrokom: (2)Prehovor k deťom[3] Isráéla
a povedz k nim: Kedykoľvek bude človek
z vás Hospodinovi predkladať[4] obetný
dar[4] z dobytka[5], budete[6] svoj obetný dar[4]
predkladať[4] z hovädzieho dobytka *alebo*
z drobného dobytka. (3)Ak jeho obet-
ným darom[4] *bude* vzostupná *obeť*[7] z ho-
vädzieho dobytka, bezchybný[8] samec[9],
nech ho privádza[6] bližšie[4], ku vchodu[10]
stanu stretávania[2] ho bude[6] bližšie privá-
dzať[4] na svoje blahovoľné prijatie[11 12] pred
tvárou Hospodina (4)a položí[6] na[13] hlavu
vzostupnej *obete*[7] svoju ruku, i bude bla-
hovoľne prijatý[11] na svoj prospech[14], uro-
biť zadosť[15] za seba[16]. (5)A mladého býka[17]
pred tvárou Hospodina zahluší[6 18 68] a sy-
novia Áróna, kňazi, bližšie prinesú[4 6] krv
a kropením tú krv nanesú[6] dookola na[19]
oltár, ktorý *je pri* vchode[10] stanu stretáva-
nia[2], (6)a vzostupná *obeť*[7] *sa* stiahne[6 20]
a rozdelí[6 20] *sa*[21] na jej diely[22], (7)a synovia
Áróna, kňaza, dajú[6] na oltár oheň a na
oheň urovnajú[6 23] drevá, (8)a tie diely[22],
s hlavou a s lojom[24 25], urovnajú[6 23] syno-
via Áróna, kňazi, na drevá, ktoré *budú* na
ohni, čo *bude* na oltári, (9)a jeho vnútor-
nosti[26 27] a jeho holene *sa* budú[6 20] umývať
vodou a kňaz to všetko dá[6] na oltár zme-
niť[28] na dym[29] *ako* vzostupnú *obeť*[7], oh-
ňovú *obeť*, ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi.

(10)A ak jeho obetný dar[4] *bude* z dro-
bného dobytka, z oviec alebo z kôz, za
vzostupnú *obeť*[7], bezchybný[8] samec[9], nech
ho privádza[6] bližšie[4] (11)a na strane[31] ol-
tára k severu ho pred tvárou Hospodina
zahluší[6 18 68]; a jeho krv kropením nanesú[6]
synovia Áróna, kňazi, na[19] oltár dookola,
(12)i rozdelí[6] sa[20 21] na jeho diely[22], aj s jeho
hlavou aj s jeho lojom[24 25], a kňaz ich
urovná[6 23] na drevá, ktoré *budú* na ohni, čo
bude na oltári, (13)a vnútornosti[26 27] a ho-
lene sa budú[6 20] umývať vodou a kňaz to
všetko predloží[4 6] a dá[6] na oltár zmeniť[28]
na dym[29]; *je* to[32] vzostupná *obeť*[7], ohňová
obeť, ľúbezná[30] vôňa Hospodinovi.

(14)A ak jeho obetným darom[4] Hos-
podinovi *bude* vzostupná *obeť*[7] z vtác-
tva[33], potom[34] predloží[4 6] svoj obetný dar[4]
Hospodinovi z hrdličiek alebo z mláďat[35]
holubice, (15)i prinesie[6] ho kňaz bližšie[4]
k oltáru a jeho hlavu odkrúti[6 36] a dá[6] na
oltár zmeniť[28] na dym[29], a jeho krv bude[6]
vytlačená pri stene[37] oltára, (16)a jeho
hrvoľ s jeho perím[38 66] odníme[6] a zahodí[6]
ho vedľa oltára k východu na miesto[39] po-
pola[40]; (17)a natrhne[6 41] ho na jeho krídlach, – nebude[6] *ich* oddeľovať[42], – i dá[6] ho
kňaz zmeniť[28] na dym[29] na drevá, ktoré
budú na ohni; *je* to[32] vzostupná *obeť*[7], oh-
ňová *obeť*, ľúbezná[30] vôňa Hospodinovi.

2 A kedykoľvek bude voľakto[43] Hospo-
dinovi predkladať[4] prínos[4 44] *obete*
daru[45], bude[6] jeho prínosom[4 44] jemná
múka, i naleje[6 46] na ňu oleja a dá[6] na ňu
kadidlo[47] (2)a prinesie[6] ju k synom Áróna,
kňazom, a hrsťou odtadiaľ naberie[6 48] plnú
svoju hrsť[49], z jej jemnej múky[50] i z oleja
na nej[51] so všetkým kadidlom[47 52] na nej[51];
to[34] kňaz *ako* jej[50] pamätnú[53] *časť*[54] dá[6] na
oltár zmeniť[28] na dym[29] *ako* ohňovú *obeť*,
ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi. (3)A čo
bude[55] ostavené z *obete* daru[45], *bude* pre
Áróna a pre jeho synov[56] *ako* nanajvýš
sväté[57] z ohňových *obetí* Hospodina.

(4)A kedykoľvek budeš predkladať[4] prí-
nos[4 44] *obete* daru[45] pečeného *v* peci, *nech*
sú to z jemnej múky nekvasené praclíky[58]
zarobené[59 60] olejom *alebo* nekvasené lie-
vance[61] pomazané olejom; (5) ak tvojím
prínosom[4 44] *bude obeť* daru[45] na plechu[62 63],
nech bude[6] *z* jemnej múky, zarobená[59 60]
olejom, nekvasená – (6)rozlámať ju *na*
zlomky[196], a naleješ[6 46] na ňu oleja; *je* to[32]
obeť daru. (7)A ak tvojím prínosom[4 44]
bude obeť daru *z* panvice[62 64], nech bude[6]
pripravovaná[65] *z* jemnej múky s olejom[66];
(8)i zanesieš[6] *obeť* daru[45], čo bude pri-
pravované[65] z týchto *vecí*, Hospodinovi,
totiž[34] predložíš[4 6] ju[67] kňazovi, ktorý[34] ju
prinesie[6 68] bližšie[69] k oltáru, (9)a kňaz vy-
berie[6 70] z *obete* daru jej pamätnú[53] *časť*[54],
ktorú[34] dá[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29]

www.mosesbibleu

ako ohňovú *obeť*, ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi. (10)A čo *bude*[55] ostavené z *obete* daru[45], *bude* pre Áróna a pre jeho synov[56] *ako* nanajvýš sväté[57] z ohňových *obetí* Hospodina.

(11)Žiadna[71] *obeť* daru[45], ktorú budete Hospodinovi predkladať[4], nesmie[72] byť pripravovaná[65] kysnutá, lebo žiadny[71] kvas a žiadny[71] med – nesmiete[72] z neho meniť na dym[29] *za* ohňovú *obeť* Hospodinovi. (12)Obetný dar[4] *z* prvej úrody[73] – budete[6] ich Hospodinovi predkladať[4], *ale* na oltár ako ľúbezná[30] vôňa vystupovať[74] nebudú[6]. (13)A každý prínos[4 44] tvojej *obete* daru[45] bude[6] soľou[75] solený, lebo[34] na *obetiach* daru[45] nesmieš[72] nechávať chýbať[76] soľ[75] zmluvy tvojho Boha; ku každému svojmu prínosu[4 44 52] budeš[6] predkladať[4] soľ[75].

(14)A ak budeš Hospodinovi predkladať[4] *obeť* daru[45] *z* prvotín[77], budeš[6] *za obeť* daru[45] *zo* svojich prvotín[77] predkladať[4] zelené klasy[26], pražené v ohni, drvinu[78] *z* nového obilia; (15)i musíš[72] na ňu dať olej a naklásť[79] na ňu kadidla[47]; *je* to[32] *obeť* daru[45]. (16)A kňaz dá[6] jej pamätnú[53] *časť*[54] z drviny[78] z nej[51] a z oleja na nej[51] so všetkým kadidlom[47 52] na nej[51] zmeniť[28] na dym[29] *ako* ohňovú *obeť* Hospodinovi.

3 A ak jeho prínosom[4 44] *bude* obeť pokojných hodov[80] – ak on bude bližšie privádzať[4] z hovädzieho dobytka, či samca[9] či samicu[9], nech pred tvár Hospodina bližšie privádza[4 6] bezchybný[8] *kus* (2)a položí[6] na[13] hlavu svojho obetného daru[4] svoju ruku a *pri* vchode[10] stanu stretávania[2] ho zahluší[6 18 68], a krv nanesú[6] synovia Áróna, kňazi, kropením na[19] oltár dookola; (3)a z obete pokojných hodov[80] *sa* predloží[4 6 20] ohňová *obeť* Hospodinovi, tuk pokrývajúci vnútornosti[26], totiž[34] všetok tuk, ktorý *je* na vnútornostiach[26], (4)a obe obličky a tuk, ktorý *je* na nich, ktorý *je* na slabinách[81], a veľký lalok[82] na pečeni; bude[6 20] sa[21] odnímať s obličkami[52] (5)a synovia Áróna to[32] dajú[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29] so vzostupnou *obeťou*[7 52], ktorá *bude* na drevách, čo *budú* na ohni, *ako* ohňovú *obeť*, ľúbeznú vôňu Hospodinovi.

(6)A ak jeho prínos[5 44] k obeti pokojných hodov[80] Hospodinovi *bude* z drobného dobytka, samec[9] alebo samica[9], nech ho bližšie privádza[4 6] bezchybný[8], (7)ak on *ako* svoj obetný dar[4] bude predkladať[4] ovcu[83], vtedy[34] nech ju privedie[6] bližšie[4] pred tvár Hospodina (8)a položí[6] na[13] hlavu svojho obetného daru[4] svoju ruku a pri priečelí[84] stanu stretávania[2] ho zahluší[6 18 68] a jeho krv nanesú[6] synovia Áróna kropením na[19] oltár dookola; (9)a z obete pokojných hodov[80] *sa* predloží[4 6 20] ohňová *obeť* Hospodinovi, jej tuk, celý[8] chvost[85], – bude[6 20] *sa*[21] odnímať pri samej chrbtici, – a tuk pokrývajúci vnútornosti[26], totiž[34] všetok tuk, ktorý *je* na vnútornostiach[26], (10)a obe obličky a tuk, ktorý *je* na nich, ktorý *je* na slabinách[81], a veľký lalok[82] na pečeni; bude[6 20] *sa*[21] odnímať s obličkami[52] (11)a kňaz to[32] dá[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29] *ako* pokrm[86] ohňovej *obete* Hospodinovi.

(12)A ak jeho obetným darom[4] *bude* koza[83], potom[34] ju privedie[6] bližšie[4] pred tvár Hospodina (13)a položí[6] na[13] jej hlavu svoju ruku a pri priečelí[84] stanu stretávania[2] ju zahluší[6 18 68] a jej krv nanesú[6] synovia Áróna kropením na[19] oltár dookola; (14)i predloží[4 6] z nej svoj[68] obetný dar[4], ohňovú *obeť* Hospodinovi, tuk pokrývajúci vnútornosti[26], totiž[34] všetok tuk, ktorý *je* na vnútornostiach[26], (15)a obe obličky a tuk, ktorý *je* na nich, ktorý *je* na slabinách[81], a veľký lalok[82] na pečeni; bude[6 20] *sa*[21] odnímať s obličkami[52] (16)a kňaz to[262] dá[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29] *ako* pokrm[86] ohňovej *obete* na ľúbeznú[30] vôňu. Všetok tuk *patrí* Hospodinovi – (17)trvalé ustanovenie[87 88] po vašich pokoleniach[89] vo všetkých vašich príbytkoch: žiadny[71] tuk a žiadnu[71] krv nesmiete[72] jesť.

4 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor k deťom[3] Isráéla výrokom: Kedykoľvek voľakto[43] bude hrešiť[90] poblúdením[91] od[92] ktoréhokoľvek z[93] rozkazov Hospodina *vo veciach*[94], ktoré sa nemajú robiť[95], takže[34] sa zachová[65] podľa[92] niektorej[96 170] z nich – (3)ak bude hrešiť pomazaný kňaz previnením[90] ľudu[97], potom[34] za svoj hriech, ktorým zhrešil, privedie[6] bližšie[4] mladého býka[17], bezchybného[8], Hospodinovi ohľadne hriechu; (4)toho býka teda[98] dopraví[6 99] ku vchodu[10] stanu stretávania[2] pred tvár Hospodina a položí[6] na[13] hlavu

www.biblia.sk

toho býka svoju ruku a pred tvárou Hospodina toho býka zahluší[6 18 68]. (5)A pomazaný kňaz vezme[6] z krvi toho býka a vnesie[6] ju do stanu stretávania[2]; (6)i namočí[6] kňaz v tej krvi svoj prst a sedemkrát z tej krvi nastrieka[6] pred tvárou Hospodina naproti opone[100] svätyne[101]; (7)a z tej krvi dá[6] kňaz na rohy oltára na vykiadzanie[102 103] vonnými koreninami[104] pred Hospodinovou tvárou, ktorý *je* v stane stretávania[2], a všetku krv toho býka bude[6] vylievať k základu oltára vzostupných *obetí*[7 26], ktorý *je pri* vchode[10] stanu stretávania[2]; (8)a všetok tuk býka *obete za* hriech z neho musí[73] vybrať[70], tuk povlaku[105] na vnútornostiach[26], totiž[34] všetok tuk, ktorý *je* na vnútornostiach[26], (9)a obe obličky a tuk, ktorý *je* na nich, ktorý *je* na slabinách[81], a veľký lalok[82] na pečeni; bude[6 20] *sa*[21] odnímať s obličkami[52] (10)*tak*, ako je vyberaný[70] z hovädzieho dobytčaťa[106] obete pokojných hodov[80], a kňaz to[262] dá[6] na oltár vzostupných *obetí*[7 26] zmeniť[28] na dym[29]. (11)A koža toho býka a všetko jeho mäso s jeho hlavou[52] a s jeho holeňami[52] a jeho vnútornosti[26] a jeho lajná[26], (12)teda[34] celý býk, *sa* vynesie[6 20] von[107] voči táboru[108 109] na čisté miesto[39], na výsypku popola[40], a spáli[6 20 110] *sa*[21] na drevách – ohňom[110] bude[6] na výsypke popola[40] spaľovaný[110].

(13)A ak bude blúdiť[91] celé zhromaždenie[111] Isráéla, – a vec bude pred očami[112] zídenia[113] skrytá, – a vykonajú niektorú[170] *vec* voči[92] ktorémukoľvek[114] z[93] rozkazov Hospodina *vo veciach*[94], ktoré sa nemajú robiť[95], takže sa previnia[90], (14)a hriech, ktorým voči nemu[115] zhrešili, bude spoznaný, potom[34] zídenie[113], *tí* ohľadne hriechu bližšie privedú[4 6] mladého býka[17] a dopravia[6 99] ho ku priečeliu[84] stanu stretávania[2] (15)a starší zhromaždenia[111] položia[6] pred tvárou Hospodina svoje ruky na[13] hlavu toho býka a ten býk *sa* pred tvárou Hospodina zahluší[6 18 20], (16)a pomazaný kňaz vnesie[6] z krvi toho býka do stanu stretávania[2]; (17)i naberie[6] kňaz svojím prstom[116] z tej krvi a sedemkrát nastrieka[6] pred tvárou Hospodina: naproti opone[100], (18)a z tej krvi musí[72] dať na rohy oltára, ktorý *je* pred Hospodinovou tvárou, ktorý *je* v stane stretávania[2], a všetku krv bude[6] vylievať k základu oltára vzostupných *obetí*[7 26], ktorý *je pri* vchode[10] stanu stretávania[2]; (19)a všetok jeho tuk z neho musí[73] vybrať[70] a dať na oltár zmeniť[28] na dym[29]. (20)A s tým býkom[117] urobí[6] podľa *toho,* čo sa robí[20 118] s býkom[117] *obete za* hriech, tak s ním[117] bude[6] robiť; tak[34] za nich kňaz urobí zadosť[15], i bude im odpustené. (21)A ten býk *sa* vynesie[6 20] von[107] voči táboru[108 109] a spáli[6 20 110] *sa*[21] *tak,* ako spálili[110] toho prvého býka; *je* to[32] *obeť za* hriech zídenia[113].

(22)Keď bude hrešiť náčelník[119] a v poblúdení[91] vykoná niektorú[170] *vec* voči[92] ktorémukoľvek[114] z[93] rozkazov Hospodina, svojho Boha, *vo veciach*[94], ktoré sa nemajú robiť[95], takže[34] sa previní[90], (23)a jeho hriech, v ktorom[120] zhrešil, mu bude oznámený[121], potom[34] dopraví[6 99] svoj obetný dar[4], chlpáča[122] *z* kôz, bezchybného[8] samca[9], (24)a položí[6] na[13] hlavu toho chlpáča[122] svoju ruku a zahluší[6 18] ho[68] na mieste[39], kde zahlúšajú[18] vzostupnú *obeť*[7], pred tvárou Hospodina; *je* to[32] *obeť za* hriech. (25)A kňaz vezme[6] z krvi tej *obete za* hriech svojím prstom a dá[6] na rohy oltára vzostupných *obetí*[7 26] a krv bude[6] vylievať k základu oltára vzostupných *obetí*[7 26], (26)a všetok jej tuk musí[72] dať na oltár zmeniť[28] na dym[29] ako tuk obete pokojných hodov[80]; tak[34] za neho kňaz urobí[6] zadosť[15] ohľadne[92 123] jeho hriechu, i bude mu odpustený.

(27)A ak poblúdením[91] zhreší jeden[124] z ľudu zeme svojím vykonaním niektorej[170] *veci* voči rozkazom[114] Hospodina *vo veciach*[94], ktoré sa nemajú robiť[95], takže[34] sa previní[90], (28)a jeho hriech, ktorým zhrešil, mu bude oznámený[121], potom[34] dopraví[6 99] svoj obetný dar[4], chlpaňu[122] *z* kôz, bezchybnú[8], samicu[9], za svoj hriech, ktorým zhrešil, (29)a položí[6] na[13] hlavu *obete za* hriech svoju ruku a zahluší[6 18 68] *obeť za* hriech na mieste[39] vzostupných *obetí*[7 26]. (30)A kňaz vezme[6] z jej krvi svojím prstom a dá[6] na rohy oltára vzostupných *obetí*[7 26] a všetku krv bude[6] vylievať k základu oltára; (31)a všetok jej tuk musí[72] odňať, ako býva odňatý[118] tuk z obete[125] pokojných hodov[80]; ten[34] dá[6] kňaz na oltár zmeniť[28] na dym[29] na ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi; tak[34] za neho kňaz urobí[6]

www.reliqua.sk

zadosť[15], i bude mu odpustené. (32)A ak *za* svoj obetný dar[4] na *obeť za* hriech chce[72] dopraviť[99] ovcu, nech ju dopravuje[6 99], bezchybnú[8] samicu[9], (33)a položí[6] na[13] hlavu *obete za* hriech svoju ruku a zahluší[6 18] ju[68] ohľadne hriechu na mieste[39], kde zahlúšaj*ú*[18] vzostupnú *obeť*[7]. (34)A kňaz vezme[6] z krvi *obete za* hriech svojím prstom a dá[6] na rohy oltára vzostupných *obetí*[7 26] a všetku krv bude[6] vylievať k základu oltára; (35)a všetok jej tuk musí[72] odňať, ako sa odníma tuk ovce z obete pokojných hodov[80], a kňaz to[262] dá[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29] s ohňovými *obeťmi*[52] Hospodina. Tak[34] za neho kňaz urobí[6] zadosť[15], za jeho hriech, ktorým zhrešil, i bude mu odpustený.

5 A kedykoľvek voľakto[43] bude hrešiť, keď[34] počuje hlas zakliatia a on *bude* svedkom, alebo zistí[126] alebo sa dozvie, ak nebude oznamovať[127], potom[34] *si od*nesie[281] svoju neprávosť[128 129], (2)alebo keď voľakto[43 130] zavadí o[131] akúkoľvek[71] nečistú vec alebo o[131] zdochlinu nečistého živočícha alebo o[131] zdochlinu nečistého dobytka[5] alebo o[131] zdochlinu nečistého lezúceho[351] *tvora*, čo[34] nezbadá[132], jednako[34] on *bude* nečistý a bude[118] vinný[90]; (3)alebo kedykoľvek zavadí o[131] nečistotu[223] človeka, nech to bude akákoľvek[71] jeho nečistota[133 223], ktorou[563] sa môže[72] znečistiť, čo[34] nezbadá[132], a keď on sa *to* dozvie, bude[118 134] vinný[90]. (4)Alebo kedykoľvek bude voľakto[43] planou rečou[135] svojimi perami prisahať o vykonaní[136] zlého alebo o vykonaní[136] dobrého[137], o hocičom[71 136], čo človek môže[72] v prísahe naplano povedať[135], čo[34] nezbadá[132], a keď on si *to* uvedomí[138], bude[118 134] vinný[90] jednou[136] z týchto *vecí*. (5)A kedykoľvek jednou[136] z týchto *vecí* bude vinný[90], stane sa[6 198], že[34] vyzná, čím pri nej zhrešil, (6)a privedie[6] svoju *obeť za* previnenie[90] Hospodinovi, za svoj hriech, ktorým zhrešil, samicu[9] z drobného dobytka, ovcu alebo chlpaňu[122] z kôz ohľadne hriechu, a kňaz za neho od[92 123] jeho hriechu urobí[6] zadosť[15].

(7)A ak jeho ruka nebude môcť[72] *do*siahnuť dosť[139] *na* dobytča[140], potom[34] *za* svoju[141] vinu[90], ktorou zhrešil, Hospodinovi prinesie[6] dve hrdličky alebo dve mláďatá[35] holubice, jedno ohľadne hriechu a jedno na vzostupnú *obeť*[7]. (8)I prinesie[6] ich ku kňazovi; ten[34 142] predloží[4 6] *ako* prvé *to,* ktoré *bude* ohľadne hriechu; jeho hlavu teda[98] poodkrúti[6 36 143] spredu[144] jeho krku, a*le* nebude[6] oddeľovať[42], (9)a z krvi tej *obete za* hriech nastrieka[6] na stenu[37] oltára a zvyšok[145] krvi[146] bude[6] vytláčaný k základu oltára; *je* to[32] *obeť za* hriech. (10)A to druhé bude[6] robiť vzostupnou *obeťou*[7 276] podľa predpisu[147]; tak[34] urobí[6] kňaz ohľadne[92 123] jeho hriechu, ktorým zhrešil, za neho zadosť[15], i bude mu odpustený

(11)A ak sa jeho ruka nebude stačiť na dve hrdličky alebo na dve mláďatá[35 148] holubice, potom[34] *ten,* ktorý zhrešil, *za* svoj obetný dar[4] prinesie[6] desatinu éfy[149] jemnej múky za[141] hriech; nebude[6] na ňu nanášať[79] oleja a nebude[6] na ňu dávať kadidla[47 150], lebo *je* to[32] *obeť za* hriech. (12)I prinesie[6] ju ku kňazovi a kňaz z nej hrsťou naberie[6 48] plnú svoju hrsť[49] *ako* jej pamätnú[53] *časť*[54] a dá[6] na oltár zmeniť[28] na dym[29] s ohňovými *obeťmi*[52] Hospodina; *je* to[32] *obeť za* hriech. (13)Tak[34] za neho kňaz urobí[6] zadosť[15], za jeho hriech, ktorým zhrešil ohľadne[92] niektorej[170] z týchto *vecí*, i bude mu odpustený; a *do*stane[6 198] sa kňazovi ako *obeť* daru[45].

(14)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (15)Kedykoľvek sa voľakto[43] bude dopúšťať vyslovenej nepoctivosti[151] a poblúdením[91] zhreší ohľadne[92 152] svätých *vecí* Hospodina, potom[34] Hospodinovi privedie[6] svoju *obeť za* previnenie[90], bezchybného[8] barana zo stáda[153], podľa tvojho odhadu[154 155] ceny[156] šeklov[157 158] podľa šekla[155 157] svätyne[101], ohľadne previnenia[90]. (16)A čím ohľadne[92 152] tej svätej *veci* zhrešil, musí[72] nahradiť[159] a pridať k tomu[32 52] pätinu toho[32] a dať ju kňazovi, a kňaz za neho baranom *obete za* previnenie[90] bude[6] robiť zadosť[15], i bude mu odpustené.

(17)A ak sa voľakto[43] (kedykoľvek bude hrešiť, takže[34] vykoná niektorú[170] *vec* proti ktorémukoľvek[92 114] z[93] rozkazov Hospodina *vo veciach*[94], ktoré sa nemajú robiť[95], čo[34] si neuvedomí[138]) predsa[34] previní[90] a *od*nesie[281] *si* svoju neprávosť[128 129], (18)potom[34] privedie[6] bezchybného[8] barana zo stáda[153] podľa tvojho odhadu[154 155] ohľadne previnenia[90 160] ku kňazovi a kňaz za neho

www.biblia.sk

urobí[6] zadosť[15], za jeho poblúdenie[91], ktorým poblúdil[161], čo[34] si on neuvedomil[138],
i bude mu odpustené. (19)*Je* to[34] *obeť za*
previnenie[90]; aj tak[162] sa voči Hospodinovi
previnil[90].

6 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (2)Kedykoľvek voľakto[43]
bude hrešiť a dopustí sa vyslovenej nepoctivosti[151] proti Hospodinovi, totiž[34]
sa proti svojmu súkmeňovcovi[163] dopustí zapretia ohľadne[164] uloženej veci[165]
alebo ohľadne[164] ručného zálohu alebo
ohľadne[164] lúpeže[166] [167], alebo svojho
súkmeňovca[163] podvedie[168], (3)alebo nájde
stratenú *vec* a ohľadne[164] nej sa dopustí
zapretia[167], a odprisahá lživo[169] o niektorej[170] zo všetkých *vecí*, ktoré človek môže[72]
vykonať, takže v nich[120] zhreší[176], (4)potom[34], kedykoľvek bude hrešiť a previní
sa, sa stane[6] [198], že[34] vráti ulúpené[171], čo
ulúpil[171], alebo podvodne získané[168], čo
podvodne získal[168], alebo uloženú vec[165],
ktorá u neho bola uložená[165], alebo stratenú *vec*, ktorú našiel, (5)alebo čokoľvek[172], o čom lživo[169] prisahal, a nahradí[159]
to[32] v jeho vlastnej hodnote[173] a musí[72]
k tomu[32] [52] pridať pätinu[174] toho[32]; musí[72]
to[32] dať, komu to[32] *patrí*, v deň svojej *obete*
za previnenie[90]. (6)A musí[72] priviesť svoju
obeť za previnenie[90] Hospodinovi, bezchybného[8] barana zo stáda[153] podľa tvojho
odhadu[154] [155], ku kňazovi za[141] previnenie[90]
(7)a kňaz za neho pred tvárou Hospodina
urobí[6] zadosť[15], i bude mu odpustené v[175]
ktorejkoľvek[170] *veci*, ktorú robil, takže sa
v nej[120] previnil[90] [176].

(8)[177] A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (9)Rozkáž Árónovi a jeho
synom výrokom: Toto[178] *je* zákon[179] vzostupnej *obete*[7]: Ona, vzostupná *obeť*[7], *bude*
na ohnisku[180], na oltári, celú[181] noc do
rána, a oheň oltára na ňom bude[6] horieť[182]. (10)A kňaz *si* oblečie[6] svoj úbor
z plátna a na svoje mäso[481] *si* musí[72] obliecť
svoje spodky *z* plátna a vyberie[6] [70] popol[40],
na ktorý oheň na oltári vzostupnú *obeť*[7]
bude stravovať, a nasype[6] [79] ho vedľa oltára; (11)a stiahne[6] svoje rúcha a oblečie[6]
si iné[183] rúcha a popol[40] vynesie[6] von[107]
voči táboru[108] [109] na čisté miesto[39].
(12)A oheň na oltári – bude[6] na ňom horieť[182], nesmie[72] vyhasnúť, a kňaz na ňom
za každého rána[184] zapáli[6] [185] drevá a usporiada[6] [23] na ňom vzostupnú *obeť*[7] a na dym
na ňom zmení[6] [29] tuk[186] *obetí* pokojných
hodov[80]. (13)Na oltári bude[6] horieť[182] ustavičný[187] oheň[188], nesmie[72] vyhasnúť.

(14)A toto[178] *je* zákon[179] *obete* daru[45]:
Predkladaj*te*[4] ju, synovia Árónа, pred tvár
Hospodina k oltáru[189]; (15)*jeden* teda[98]
z nej svojou hrsťou vyberie[6] [70], z jemnej
múky *obete* daru[45] a z oleja na nej[51] a všetko kadidlo[47] na nej[51], ktoré *je* na *obeti*
daru[45], a zmení[6] *na* oltár*i* na dym[29] *ako* ľúbeznú[30] vôňu jej pamätnej[53] *časti*[54] Hospodinovi. (16)A čo[55] bude z nej ostávať,
budú[6] jesť Áron a jeho synovia; bude[6] sa
jesť *ako* nekvasené *chleby* na svätom
mieste[39], v ohrade[190] stanu stretávania[2] to[32]
budú[6] jesť. (17)Nesmie[72] sa piecť kysnuté;
dal som to[32] *za* ich podiel z mojich ohňových *obetí* – ono *je* nanajvýš sväté[57], ako
obeť za hriech a ako *obeť za* previnenie[90].
(18)Smie[72] ho jedávať každý mužského
pohlavia medzi synmi Árónа – trvalé
ustanovenie[88] [191] po vašich pokoleniach[89]
– z[192] ohňových *obetí* Hospodina;. všetko,
čo o ne zavadí[131], bude posvätené[193].

(19)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (20)Toto[178] *je* obetný dar[4] Árónа
a jeho synov, ktorý budú[6] predkladať[4]
Hospodinovi v deň jeho pomazania[194]:
desatina éfy[149] jemnej múky – ustavičná
obeť dar*u*[45] [188], polovina *z* nej za rána a polovina *z* nej za večera. (21)Bude[6] pripravovaná[65] na plechu[63] s olejom[66]; budeš[6] ju
prinášať premiešanú[195], pečené kusy *obete*
daru[45], zlomky[196] budeš[6] predkladať[4], ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi. (22)A obetovať[65] [277] ju bude[6] kňaz pomazaný miesto
neho[197] z jeho synov – trvalé ustanovenie[88] [191]; bude[6] pre Hospodina celá menená
na dym[29], (23)tak[34] sa bude[6] diať[198] *s* každou *obeťou* dar*u*[45] kňaza, celou; nesmie[72]
sa jesť.

(24)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (25)Prehovor k Árónovi
a k jeho synom výrokom: Toto[178] *je* zákon[179] *obete za* hriech: *Obeť za* hriech
bude[6] zahlúšaná[18] pred tvárou Hospodina
na mieste[39], kde je zahlúšaná[18] vzostupná
obeť[7]; ona *je* nanajvýš svätá[57]; (26)kňaz,
ktorý[55] ju za hriech bude obetovať[199] [200], ju
bude[6] jedávať na svätom mieste[39] – bude[6]

www.nicosanctum.sk

sa jesť v ohrade[190] stanu stretávania[2].
(27)Všetko, čo zavadí o[131] jej mäso, bude
posvätené[193], a keď z jej krvi bude striekať
na rúcho, musíš[72] oprať, na čo striekalo,
na svätom mieste[39], (28)a nádoba[201 202]
z hliny[203], v ktorej bola varená, musí[72] byť
rozbitá, a ak bola uvarená v nádobe[201 202]
z mosadze[204], tá[34] bude[6] vytretá[205] a vypláknutá[206] vodou. (29)Smie[72] ju jedávať každý
mužského pohlavia medzi kňazmi; ona
je nanajvýš svätá[57]; (30)*ale* žiadna[71] *obeť*
za hriech, z ktorej krvi bolo vnášané do
stanu stretávania[2] na urobenie zadosť[15]
v svätyni[101], sa jesť nesmie[72]; musí[72] byť
spálená ohňom[110].

7 A toto[178] *je* zákon[179] *obete za* previnenie[90]; ona *je* nanajvýš svätá[57]:
(2)*Obeť za* previnenie[90] budú[6] zahlúšať[18]
na mieste[39], kde zahlúšajú[18] vzostupnú
obeť[7], a jej krv *sa* bude[6 20] kropením nanášať dookola na[19] oltár (3)a bude sa[6 20]
z nej predkladať[4] všetok jej tuk, chvosť[85]
a tuk, ktorý[55] pokrýva vnútornosti[26 27],
(4)a obe obličky a tuk, ktorý *je* na nich,
ktorý *je* na slabinách[81], a veľký lalok[82] na
pečeni; bude *sa*[6 20 21] odnímať s obličkami[52]
(5)a kňaz to[262] dá[6] na oltár zmeniť[28]
na dym[29] *ako* ohňovú *obeť* Hospodinovi;
je to[32] *obeť za* previnenie[90]. (6)Smie[72] ju
jedávať každý mužského pohlavia medzi
kňazmi, na svätom mieste[39] sa bude[6] jesť;
ona *je* nanajvýš svätá[57]. (7)Ako *obeť za*
hriech, tak[207] *obeť za* previnenie[90], *je* pre
ne[56] jeden zákon[179]; kňaz, ktorý ňou bude
robiť zadosť[15] – jemu sa bude[6] *do*stávať[198].
(8)A kňaz, ktorý[55] bude predkladať[4 199] voľačiu vzostupnú *obeť*[7 208] – tomu kňazovi,
jemu sa bude[6] *do*stávať[198] koža vzostupnej
obete, ktorú predloží[4 209]. (9)A každá *obeť*
dar*u*[45], ktorá bude pečená v peci, a všetko
pripravené[65] v panvici[64] a na plechu[63] –
kňazovi, ktorý[55] to[32] bude predkladať[4 199],
jemu sa bude[6] *do*stávať[198]. (10)A každá
obeť dar*u*[45], zarobená[59 60] olejom aj suchá[210], sa bude[6] *do*stávať[198] všetkým synom
Áróna – jeden *bude* ako druhý[211].

(11)A toto[178] *je* zákon[179] obete pokojných
hodov[80], ktorá sa bude[6 20] predkladať[4]
Hospodinovi: (12)Ak ju *kto* bude predkladať[4] za ďakovnú *obeť*[212], potom[34] s ďakovnou obeťou[52 212] predloží[4 6] nekvasené praclíky[58] zarobené[59 60] olejom *alebo* nekvasené lievance[61], pomazané olejom a jemnú
múku, premiešanú[195] – praclíky[58] zarobené[59 60] olejom. (13)S praclíkmi[52 58] bude[6]
predkladať[4] *za* svoj prínos[4 44] kysnutý
chlieb, so svojou ďakovnou obeťou[52 212 213]
pokojných hodov[80]; (14)a z nej predloží[4 6]
po jednom z celého prínosu[4 44] *za obeť* venovania[214] Hospodinovi – kňazovi, ktorý[55]
vykropí krv *obete* pokojných hodov[80],
jemu sa bude[6] *do*stávať[198]. (15)A mäso jeho
ďakovnej obete[212 213] pokojných hodov[80] sa
bude[6] jesť v deň jeho prínosu[4 44 215], nesmie[72] z neho odložiť do rána. (16)A ak
obeťou jeho prínosu[4 44] *bude* splnenie
sľubu[216] alebo dobrovoľná *obeť*[217], bude[6] sa
jesť v deň jeho predloženia[4] jeho obete
a čo *bude*[57] z nej[222] ostavené, smie[72] sa jesť
aj na druhý deň[218]; (17)*ale* čo *bude*[55] ostavené z mäsa jeho obete[213] pokojných hodov[80] v tretí deň, musí[72] byť spálené ohňom[110], (18)a ak sa predsa[219] z mäsa jeho
obete[213] pokojných hodov[80] v tretí deň jesť
bude, nebude ten, *kto*[57] ju predloží[4], blahovoľne prijímaný[11], nebude sa mu[220] počítať[534]; bude poškvrnou[221] a duša, ktorá[55]
z nej[222] zaje, ponesie[281] svoju neprávosť[128 129]. (19)A mäso, ktoré zavadí o[131] čokoľvek[71] nečisté, sa nesmie[72] jesť, musí[72]
byť spálené ohňom[110]; a mäso – každý
čistý smie[72] mäso jesť, (20)*ale* duša, ktorá
bude jesť mäso z obete pokojných hodov[80], ktorá *je* pre Hospodina[56], a *bude* na
nej jej nečistota[223], potom[34] oná duša
bude[6] zo svojho ľudu[224] vyťatá[225], (21)a kedykoľvek voľakto[43] bude siahať na[131] čokoľvek[71] nečisté nečistotou[223] človeka alebo
nečistého zvieraťa[5] alebo akoukoľvek[71]
nečistou ošklivosťou[317 366] a zaje z mäsa
obete pokojných hodov[80], ktorá *je* pre
Hospodina[56], potom[34] tá duša bude[6] vyťatá[225] zo svojho ľudu[224].

(22)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (23)Prehovor k deťom[3] Isráéla
výrokom: Nesmiete[72] jesť žiadny[71] tuk hovädzieho dobytka *ani* oviec[26] *ani* kôz[26],
(24)tuk zdochliny a tuk rozorvaného
síce[98] smie[72] byť použitý[65] na akúkoľvek[71]
činnosť[226], *ale* jesť ho nijako[227] nesmiete[72],
(25)lebo každý, *kto* zaje tuku z dobytka[5],
z ktorého *sa* predkladá[4 20] ohňová *obeť*
Hospodinovi – toho[34] ktorá[55] duša zaje,
bude[6] zo svojho ľudu[224] vyťatá[225]. (26)A*ni*

www.biblia-online.sk

žiadnu[71] krv nesmiete[72] v žiadnom[71] *z* vašich príbytkov jesť, od vtáctva[33] *ani* od dobytka[5 228]. (27)Každá duša, ktorá bude jesť akúkoľvek[71] krv – áno[34], tá duša bude[6] zo svojho ľudu[224] vyťatá[225].

(28)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (29)Prehovor k deťom[3] Isráéla výrokom: Ten, *kto*[55] bude predkladať[4] Hospodinovi svoju obeť[213] pokojných hodov[80], nech dopravuje[6] Hospodinovi zo svojej obete[213] pokojných hodov[80] svoj prínos[4 44]; (30)jeho ruky nech dopravujú[6] Hospodinovi ohňovú *obeť*: tuk, s hruďou[52] nech ho dopravuje[6]; hruď[229] na obracanie[230] jej *ako obete* obracania[230] pred tvárou Hospodina; (31)a tuk dá[6] kňaz na oltár zmeniť[28] na dym[29] a hruď sa *do*stane[6 198] Árónovi a jeho synom. (32)Aj pravé rameno[231] budete[6] dávať kňazovi *za obeť* venovania[214] z vašich obetí[213] pokojných hodov[80]; (33)kto[55] zo synov Áróna bude predkladať[4] krv *obete* pokojných hodov[80] a tuk[232], jemu sa bude[6] *do*stávať[198] pravé rameno[231] za podiel, (34)lebo hruď *obete* obracania[230] a rameno[231] *obete* venovania[214] som vzal spopri[233] detí[3] Isráéla, z ich obetí[213] pokojných hodov[80], a dal som ich spopri[233] detí[3] Isráéla trvalým ustanovením[88 191] Árónovi a jeho synom. (35)Toto *je* pomazanie Áróna a pomazanie[234] jeho synov z ohňových *obetí* Hospodina v deň, *keď* ich bližšie priviedol[4 235 236] kňazovať Hospodinovi, (36)čo Hospodin v deň ich pomazania trvalým ustanovením[87 88] rozkázal dávať im spopri[233] detí[3] Isráéla po ich pokoleniach[89].

(37)Toto[178] *je* zákon[179] ohľadne vzostupnej *obete*[7], ohľadne *obete* daru[45] a ohľadne *obete za* hriech a ohľadne *obete za* previnenie[90] a ohľadne *obete* zasvätenia[237] a ohľadne obete pokojných hodov[80], (38)ktorý Hospodin rozkázal Mojžišovi na vrchu Sínaj v deň svojho rozkázania deťom[3] Isráéla ohľadne predkladania[4] obetných darov[4] Hospodinovi v pustine Sínaja.

8 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Vezmi[274] Áróna a s ním jeho synov a rúcha a olej *na* pomazávanie[238] a býka *na obeť za* hriech a dva barany a slamenicu[239] nekvasených *chlebov* (3)a zvolaj[240] celé zhromaždenie[111] ku vchodu[10] stanu stretávania[2]. (4)A Mojžiš spravil podľa *toho,* čo mu Hospodin rozkázal, a keď sa zhromaždenie[111] ku vchodu[10] stanu stretávania zišlo[240], (5)povedal[134] Mojžiš ku zhromaždeniu[111]: Toto[178] *je* vec[269], ktorú Hospodin rozkázal vykonať. (6)A Mojžiš priviedol Áróna a jeho synov bližšie[4 236] a umyl ich vodou[241] (7)a dal na neho tuniku[242] a ovinul[243] ho opaskom[244] a obliekol ho *v* plášť a dal na neho ornát a ovinul[243] ho šerpou[245] ornátu a opásal[246] ho ňou[247] (8)a založil[79] naň náprsník a do náprsníka dal Úrím a Tummím[248] (9)a na jeho hlavu založil[79] turban, a na turban, na jeho prednú stranu[249], založil[79] lesklý štítok *zo* zlata, svätú korunu[250 251], podľa *toho,* čo Mojžišovi rozkázal Hospodin. (10)A Mojžiš vzal olej *na* pomazávanie[238] a pomazal obydlie[252] a všetko, čo v ňom *bolo*, a posvätil ho, (11)a nastriekal z neho sedemkrát na oltár a pomazal oltár a všetky náčinia[201] k nemu[51] a umývadlo[253] a jeho základňu na ich posvätenie, (12)a nalial z oleja na hlavu Áróna a pomazal ho na jeho posvätenie.

(13)A Mojžiš bližšie priviedol[4 236] synov Áróna a obliekol ich *v* tuniky[242] a navinul[243] *na každého z n*ich opasok[244] a uviazal im vysoké turbany[254 255] podľa *toho,* čo Mojžišovi rozkázal Hospodin. (14)A priviedol bližšie[4 236] býka *obete za* hriech a Árón a jeho synovia položili na[13] hlavu býka *obete za* hriech svoje ruky; (15)toho[34] zahlušili[18] a Mojžiš vzal krv a svojím prstom naniesol[256] na rohy oltára dookola a oltár očistil[200 257], a krv vylial k základu oltára a posvätil ho urobením zadosť[15] na ňom[258]. (16)A vzal všetok tuk, ktorý *bol* na vnútornostiach[26], a veľký lalok[82] pečene a obe obličky a tuk na nich[51]; to[34] dal Mojžiš na oltár zmeniť[28] na dym[29]. (17)A toho býka, totiž[34] jeho kožu a jeho mäso a jeho lajná[26] spálil ohňom[110] zvonku voči táboru[108 109] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (18)A priviedol bližšie[4 236] barana vzostupnej *obete*[7] a Árón a jeho synovia položili na[13] hlavu toho barana svoje ruky; (19)toho[34] zahlušili[18] a krv Mojžiš kropením naniesol dookola na[19] oltár (20)a toho barana rozdelili na jeho diely[22] a Mojžiš jeho hlavu a tie diely[22] a loj[24] zmenil na dym[29],

www.mos-hamikra.sk

(21)a vnútornosti[26] a holene umyl*i* vodou
a Mojžiš dal celého barana na oltár zmeniť[28] na dym[29]; to[32] *bola* vzostupná *obeť*[7]
na ľúbeznú[30] vôňu, *bola* to[32] ohňová *obeť*
Hospodinovi podľa *toho,* čo Hospodin
Mojžišovi rozkázal. (22)A priviedol bližšie[4 236] druhého barana, barana zasvätenia[237], a Árón a jeho synovia položili na[13]
hlavu toho barana svoje ruky; (23)toho[34]
zahlušili[18] a Mojžiš vzal z jeho krvi a dal
na konček[259] pravého ucha Áróna a na palec jeho pravej ruky a na palec jeho pravej nohy; (24)a priviedol bližšie[4] synov
Áróna a dal Mojžiš z tej krvi na konček[259]
ich pravého ucha a na palec ich pravej
ruky a na palec ich pravej nohy; a tú krv
Mojžiš kropením naniesol dookola na[19]
oltár. (25)A vzal tuk a chvost[85] a všetok
tuk, ktorý *bol* na vnútornostiach[26], a veľký
lalok[82] pečene a obe obličky a tuk na nich[51]
a pravé rameno[231] (26)a zo slamenice[239]
nekvasených *chlebov*, ktorá *bola* pred
tvárou Hospodina, vzal jeden nekvasený
praclík[58], totiž[34] jeden praclík[58] pečiva[260]
s olej*om* a jeden lievanec[61]; to[34] položil[79]
na tuk[186] a na pravé rameno[231] (27)a dal to
všetko na dlane[261] Áróna a na dlane[261] jeho
synov a dal to[262] obracať[230] *ako obeť* obracania[230] pred tvárou Hospodina. (28)A Mojžiš to[262] z ich dlaní[125 261] vzal a dal na oltár
zmeniť[28] na dym[29] za vzostupnú *obeť*[7] ich
zasvätenia[237] na ľúbeznú[30] vôňu; *bola* to[32]
ohňová *obeť* Hospodinovi. (29)A Mojžiš
vzal hruď a dal sa obracať[230] ju *ako obeť*
obracania[230] pred tvárou Hospodina; *do*stala sa[198] z barana zasvätenia[237] za podiel
Mojžišovi podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal. (30)A Mojžiš vzal z oleja
na pomazávanie[238] a z krvi, ktorá *bola* na
oltári, a nastriekal na Áróna a na jeho rúcha a na jeho synov a na rúcha jeho synov
s ním a posvätil Áróna a jeho rúcha a jeho
synov a rúcha jeho synov s ním.

(31)A Mojžiš k Árónovi a k jeho synom povedal: Mäso varte *pri* vchode[10]
stanu stretávania[2] a tam ho budete[6] jesť,
aj chlieb, ktorý *je* v slamenici[239] *obete* zasvätenia[237], podľa *toho,* čo som rozkázal
výrokom: budú[6] to[32] jesť Árón a jeho synovia. (32)A čo[55] bude ostávať z mäsa[146]
a z chleba[146], budete[6] spaľovať ohňom[110];
(33)a od vchodu[10] stanu stretávania[2] nesmiete[72] *po* sedem dní odchádzať[263], po
deň vyplnenia dní vášho zasvätovania[237],
lebo *po* sedem dní bude vaša ruka napĺňaná[264]. (34)Ako sa vykonalo[20] v tento
deň, rozkázal Hospodin konať na urobenie zadosť[15] za vás, (35)a *pri* vchode[10]
stanu stretávania[2] budete[6] zostávať dňom
aj nocou *po* sedem dní a zachovávať[265] nariadenie[266] Hospodina, nech[34] nemusíte[72]
mrieť, lebo tak mi bolo rozkázané[267].
(36)I vykonal Árón a jeho synovia všetky
veci[268], ktoré Hospodin skrze[269] Mojžiša
rozkázal.

9 A v ôsmy deň sa stalo[198], *že* Mojžiš
povolal Áróna a jeho synov a starších[270] Isráéla (2)a k Árónovi povedal:
Vezmi si mladé teľa[271 272] na *obeť za* hriech
a barana na vzostupnú *obeť*[7], bezchybné[8];
tie[34] priveď bližšie[4 236] pred tvár Hospodina (3)a k deťom[3] Isráéla budeš[6] hovoriť výrokom: Vezmite chlpáča[122] *z* kôz na
obeť za hriech a teľa[272] a jahňa[83], ročné[273],
bezchybné[8], na vzostupnú *obeť*[7], (4)a hovädzie dobytča[106] a barana na pokojné
hody[80], na obetovanie pred tvárou Hospodina, a *obeť* dar*u*[45], zarobenú[59 60] olejom, lebo dnes sa vám Hospodin ukáže.
(5)I priviedli[274], čo Mojžiš rozkázal, ku
priečeliu[84] stanu stretávania[2] a celé zhromaždenie[111] sa priblížilo[4 236], i zastali pred
tvárou Hospodina. (6)A Mojžiš povedal:
Toto[178] *je* vec[269], ktorú rozkázal Hospodin;
musíte[72] *ju* vykonať, nech[34] sa vám môže[72]
ukázať sláva[275] Hospodina.

(7)A k Árónovi Mojžiš povedal: Priblíž
sa[4 236] k oltáru a obetuj[65 276] svoju *obeť za*
hriech a svoju vzostupnú *obeť*[7] a urob zadosť[15] za seba[277] aj za ľud[277] a obetuj[65 276]
prínos[4 44] ľudu a urob za nich[277] zadosť[15]
podľa *toho,* čo rozkázal Hospodin.
(8)A Árón sa priblížil[4 236] k oltáru a zahlušil[18] teľa[272] *obete za* hriech, ktoré *bolo* pre
neho[56 278], (9)a synovia Áróna k nemu
bližšie priniesli[4 236] krv, i namočil v krvi
svoj prst a dal na rohy oltára, a krv vylial
k základu oltára (10)a tuk a obličky
a veľký lalok[82] z pečene z *obete za* hriech
dal na oltár zmeniť[28] na dym[29] podľa
toho, čo Hospodin rozkázal Mojžišovi,
(11)a mäso a kožu spálil ohňom[110] zvonku
voči táboru[108 109]. (12)A zahlušil[18] vzostupnú *obeť*[7] a synovia Áróna mu podali[279]

www.biblia.sk

krv, i naniesol ju kropením dookola na[19]
oltár; (13)a podali[279] mu vzostupnú *obeť*[7]
po jej dieloch[22 280] a hlavu; to[34] na oltári
zmenil na dym[29], (14)a vnútornosti[26] a ho-
lene umyl a dal na oltár zmeniť[28] na dym[29]
so vzostupnou *obeťou*[7 52]. (15)A predložil[4]
prínos[4 44] ľudu; vzal teda[98] chlpáča[122] *obete*
za hriech, ktorý *bol* pre ľud[56 278], a zahlu-
šil[18] ho a obetoval ho za hriech[200] ako toho
prvého; (16)a predložil[4] vzostupnú *obeť*[7]
a obetoval[65 276] ju podľa predpisu[147].
(17)A predložil[4] *obeť* dar*u*[45] a naplnil z nej
svoje dlane[261]; tú[34] dal na oltár zmeniť[28]
na dym[29] okrem vzostupnej *obete*[7] rána.
(18)A zahlušil[18] hovädzie dobytča[106] a
barana obete pokojných hodov[80], ktorá *bola*
pre ľud[56 278], a synovia Áróna mu podali[279]
krv, i naniesol ju kropením dookola na[19]
oltár, (19)a tuk[186] z toho hovädzieho do-
bytčaťa[106] a z toho barana, a chvost[85] a po-
vlak[105] a obličky a veľký lalok[82] pečene,
(20)i položili[79] tuk[186] na hrude, a ten tuk[186]
dal na oltár zmeniť[28] na dym[29] (21)a hrude
a pravé rameno[231] sa Árón dal obracať[230]
ako obeť obracania[230] pred tvárou Hos-
podina podľa *toho,* čo Mojžiš rozkázal.
(22)A Árón povzniesol[281] svoje ruky k ľudu
a požehnal ich, a zostúpil od obetova-
nia[65 276] *obete za* hriech a vzostupnej[7] a po-
kojných hodov[80].

(23)I vošiel Mojžiš a Árón do stanu
stretávania[2], a keď vyšli, požehnali[134] ľud.
A všetkému ľudu sa ukázala sláva[275] Hos-
podina, (24)lebo[34] z prítomnosti tváre[282]
Hospodina vyšiel oheň a strávil na oltári
vzostupnú *obeť* a tuk[186]; to[34] všetok ľud
uvidel, i skríkli a padli na svoje tváre.

10 A synovia Áróna Nádáv a Avíhú
vzali každý[283] svoju kadidelnicu[284]
a dali v ne oheň a nakládli[79] naň kadiva[285]
a predložili[4] pred tvár Hospodina nepatri-
čný[286] oheň, čo im nerozkázal[287]; (2)i vy-
šiel z prítomnosti tváre[282] Hospodina
oheň a strávil ich, takže[34] pred tvárou
Hospodina umreli. (3)A Mojžiš k Árón-
ovi povedal: To[32] *je„* čo Hospodin preho-
voril výrokom: V približujúcich[5 236 288] sa
ku[289] mne chcem[72 290] byť posväcovaný[291]
a pred tvárou všetkého ľudu chcem[72 290]
byť oslavovaný[275]. A Árón mlčal[118 292].
(4)A Mojžiš zavolal na Míšáéla[1] a na El-
cáfána[1], synov Uzziéla, strýka Áróna,
a povedal k nim: Pristúpte[4 236], odneste[281 293]
svojich bratov z blízkosti[233] priečelia[84]
svätyne[101] von[107] voči táboru[108 109]. (5)I pri-
stúpili[4 236] a v ich tunikách[242] ich von[107] voči
táboru[108 109] odniesli[281 293] podľa *toho,* čo
Mojžiš prehovoril. (6)A Mojžiš povedal
k Árónovi a Eleázárovi a Íthámárovi, jeho
synom: Svoje hlavy nebudete[6] nechávať
rozstrapatené[294] a svoje rúcha nesmiete[72]
roztrhnúť[295], nech[34] nemusíte[72] umrieť
a *nech ne*prichádza hnev[296] na celé zhro-
maždenie[111]; a*le* vaši bratia, celý dom Is-
ráéla, smú[72] oplakávať spálenie[110], ktoré
spôsobil[297] Hospodin; (7)a od vchodu[10]
stanu stretávania[2] nesmiete[72] odchá-
dzať[263], aby ste nemuseli[72] umrieť, lebo *je*
na vás olej pomazania Hospodina. I za-
chovali sa[65] podľa slova Mojžiša.

(8)A Hospodin k Árónovi prehovoril
výrokom: (9)Nebudeš[6] piť vína a*ni nič*
opojné[298], ty *an*i tvoji synovia, pri vašom
vchádzaní do stanu stretávania[2], nech[34]
nemusíte[72] umrieť – trvalé ustanove-
nie[87 88] po vašich pokoleniach[89]; (10)to[34]
na rozlišovanie[42 299] medzi svätým a me-
dzi všedným[300] a medzi nečistým a medzi
čistým (11)a na vyučovanie[299] detí[3] Isráéla
všetkým ustanoveniam[87], *o* ktorých k nim
Hospodin skrze[269] Mojžiša prehovoril.

(12)A Mojžiš prehovoril k Árónovi
a k Eleázárovi a k Íthámárovi, jeho synom,
ktorí[55] pozostávali[301]: Vezmite *obeť* dar*u*[45],
ktorá[55] ostáva z ohňových *obetí* Hospodina,
a zjedzte ju nekvasenú[302] vedľa oltára, lebo
ona *je* nanajvýš svätá[57], (13)takže[34] ju
máte[72] jesť na svätom mieste[39], lebo to[32] *je*
vyhradený podiel[191] tvoj a vyhradený po-
diel[191] tvojich detí[3] z ohňových *obetí* Hos-
podina, lebo tak mi bolo rozkázané[267].
(14)Aj hruď *obete* obracania[230] a rameno[231]
obete venovania[214] budete[6] jesť na čistom
mieste[39], ty a s tebou tvoji synovia a tvoje
dcéry, lebo *tieto veci* boli dané *za* vyhra-
dený podiel[191] tvoj a vyhradený podiel[191]
tvojich detí[3] z obetí pokojných hodov[80]
detí[3] Isráéla. (15)Rameno[231] *obete* venova-
nia[214] a hruď *obete* obracania[230] budú[6] pri-
nášať s ohňovými *obeťmi*[52] tuku[186] na obra-
canie[230] *obete* obracania[230] pred tvárou
Hospodina; to[34] bude tebe a s tebou tvojim
deťom[3] za trvalý vyhradený podiel[88 191]
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal.

www.biblia.sk

(16)A Mojžiš sa dal usilovne hľadať[303]
chlpáča[122] *obete za* hriech, a hľa, bol spá-
lený[110]; i nazlostil sa na Eleázára a na Íthá-
mára, synov Áróna, ktorí[55] pozostávali[301],
s výrokom: (17)Prečo ste *obeť za* hriech
na svätom mieste[39 251] nezjedli? Veď ona *je*
nanajvýš svätá[57] a dala[20] *sa*[21] vám na nese-
nie[281] neprávosti[128 129] zhromaždenia[111], na
robenie zadosť[15] za nich pred tvárou Hos-
podina. (18)Hľa, jej krv nebola vnesená
do svätyne[101], do vnútra[304]; zaiste[303] ste ju
mali[72] v svätyni[101] jesť podľa *toho,* čo som
rozkázal. (19)A Árón prehovoril k Mojži-
šovi: Hľa, dnes pred tvár Hospodina pred-
ložili[4] svoju *obeť za* hriech a svoju vzos-
tupnú *obeť*[7], a stretli ma takéto *veci*[305];
a *keby* som dnes *obeť za* hriech zjedol, či
by to bolo Hospodinovi vhod[306]? (20)To[34]
keď Mojžiš počul, uspokojil sa[134 306].

11 A Hospodin prehovoril k Mojži-
šovi a k Árónovi výrokom k nim:
(2)Prehovorte k deťom[3] Isráéla výrokom:
Toto *je* živočíšstvo, ktoré zo všetkého
zvieratstva[5], ktoré *je* na zemi, smiete[72] je-
dávať: (3)Všetko majúce rozdelené ko-
pyto[307 308], totiž[34] majúce kopytá[308] celkom[303]
rozštiepené[307], prežúvajúce[309] medzi zvie-
ratstvom[5 146] – smiete[72] ich jedávať, (4)ale[341]
toto z prežúvajúcich[309] a z majúcich roz-
delené[307] kopyto[308] jedávať nesmiete[72]: ťavu,
lebo ona prežúva[309], *ale* kopyta[308] rozdele-
ného jej niet[310]; ona vám *bude* nečistá;
(5)*ani* damana[311], lebo on prežúva[309], *ale*
kopyto[308] rozdelené nemá[307]; on vám *bude*
nečistý; (6)*ani* zajaca, lebo on prežúva[309],
ale kopyto[308] rozdelené nemá[307]; on vám
bude nečistý; (7)*ani* ošípanú, lebo ona ko-
pyto[308] rozdelené má[307], takže[34] má ko-
pyto[308] celkom[303] rozštiepené[307], *ale* ona
nevyvracia vývratok[312]; ona vám *bude* ne-
čistá. (8)Z ich mäsa nesmiete[72] jedávať
a na ich zdochlinu nesmiete[72] siahať[131] –
to[262] vám *bude* nečisté.

(9)Toto smiete[72] jedávať zo všetkého,
čo *je* vo vodách: všetko, čo vo vodách,
v moriach[313] a v riekach, má[314] plutvy[26]
a šupiny[26], smiete[72] ich jedávať, (10)*ale*
všetko, čo plutvy[26] a šupiny[26] nemá[310],
v moriach[313] a v riekach, zo všetkého *vo*
vodách sa hemžiaceho[350] *tvorstva*[315] a zo
všetkých živých bytostí[26 316], ktoré *sú* vo vo-
dách, (11)tie[34] vám budú[6] ošklivosťou[317 366],
z ich mäsa nesmiete[72] zajesť a ich zdoch-
linu si budete[6] oškliviť[317]. (12)Všetko, čo
vo vodách nemá[310] plutvy[26] a šupiny[26], to[32]
vám *bude* ošklivosťou[317 366].

(13)A tieto si budete[6] oškliviť[317] z letún-
stva[318] (nesmú[72] sa jesť, ony *sú* ošklivos-
ťou[317 366]): orla[319] a orlosupa[320] a morského
orla[321] (14)a sokola[322], vôbec[34] dravé vtáctvo[323]
podľa jeho druhu[329], (15)každého
krkavca[324] podľa jeho druhu[329] (16)a pštro-
sicu[325] a pštrosa[326] a čajku[327] a jastraba[328]
podľa jeho druhu[329] (17)a sovu[330] a kor-
morána[331] a ibisa[332] (18)a vodnú sliepku[333]
a stepnú sliepku[334] a egyptského supa[335]
(19)a bociana[336] a volavku[337] podľa jej
druhu[329] a dudka[338] a netopiera. (20)Všet-
ko hemživé[350] *tvorstvo*[315], ktoré[55] lieta[318],
ktoré[55] chodí po štyroch[339] – ono vám
bude ošklivosťou[317 366]; (21)iba[340] toto zo
všetkého hemživého[351] *tvorstva*[316], ktoré[55]
lieta[318], smiete[72] jedávať: to, *ktoré*[55] chodí
po štyroch[339], čo má[315] zvrchu na svo-
jich nohách stehienka[341] na skákanie na
nich[342] po zemi; (22)z nich smiete[72] jedá-
vať tieto: arbeha[343 344] podľa jeho druhu[329]
a soleáma[343] podľa jeho druhu[329] a char-
góla[343] podľa jeho druhu[329] a chágáva[343]
podľa jeho druhu[329]. (23)Inak[34] všetko
hemživé[350] *tvorstvo*[316], ktoré[55] lieta[318], ktoré
má[314] štyri nohy[339] – ono vám *bude* oškli-
vosťou[317 366] (24)a týmito môžete[72] sami
seba[370] znečistiť[345]; každý, kto[55] zavadí
o[131] ich zdochlinu, bude *až* do večera ne-
čistý, (25)a každý, kto[55] zdvíhne[281 346]
voľajakú ich zdochlinu[347], musí[72] oprať
svoje rúcha a ostane *až* do večera ne-
čistý[348]. (26)Ohľadne všetkého zvierat-
stva[5], toho[32], ktoré má[349] rozdelené[307] ko-
pyto[308], *ale* celkom[303] rozštiepené ono nie
je, a nie je ono prežúvajúce[309] – tie[32] vám
budú nečisté; každý, kto[55] na ne siahne[131],
bude nečistý. (27)A všetko chodiace na
svojich tlapách[261] medzi všetkým živočíš-
stvom[146], ktoré[55] chodí po štyroch, tie[32]
vám *budú* nečisté; každý, kto[55] zavadí o[131]
ich zdochlinu, bude *až* do večera nečistý,
(28)a kto[57] zdvíhne[281 346] ich zdochlinu
musí[72] oprať svoje rúcha a ostane *až* do
večera nečistý[348]. Ony vám *budú* nečisté.

(29)A toto vám *bude* nečisté medzi
lezúcim[350] *tvorstvom*[315], ktoré[55] lezie[350 351] po
zemi: krt a myš a jašterica podľa svojho

www.biblia.sk

druhu[329], (30)a anáká[343] a kóch[343] a letáá[343]
a chómet[343] a chameleón[333]; (31)tieto vám
medzi všetkým lezúcim[350] *tvorstvom*[315]
budú nečisté, každý, kto[55] o ne zavadí[131],
keď budú uhynuté[352], bude *až* do večera
nečistý, (32)a všetko, na čo z nich *čosi*
bude padať, keď budú uhynuté[352], bude
nečisté, ohľadne[92] každej nádoby[201 202 353]
z dreva alebo rúcha alebo kože alebo
vreca, každého náradia[201 202 353], ktorými sa
koná práca[226] – musí[72] byť vnesené do vody
a ostane *až* do večera nečisté[348], potom[34]
ostane čisté[348]. (33)A každá nádoba[201 202]
z hliny[203], do vnútra[354] ktorej *čosi* z nich
bude padať – všetko, čo *bude* v jej vnútri[353],
bude nečisté, a ju musíte[72] roztrieštiť[355];
(34)na čo zo všetkého jedla, ktoré sa je-
dáva, bude prichádzať voda *z nej*, bude
nečisté, a každý nápoj, ktorý sa píja,
bude v každej *takej* nádobe[201 202] nečistý,
(35)a všetko, na čo bude padať *čosi* z ich
zdochliny, bude nečisté; pec a kozub sa
musí[72] rozbiť[356]; ony *sú* nečisté a nečisté
vám budú[6]. (36)Ale[340] ohľadne[92] žriedla
a cisterny[357], súhrnu[358] vôd, *ten* bude čistý,
ale čo zavadí[359] o[131] ich zdochlinu, bude ne-
čisté[360], (37)a kedykoľvek z ich zdochliny
bude *čosi* padať na akékoľvek[71] semeno
na siatie[102], ktoré sa seje, *bude* ono čisté,
(38)*ale* kedykoľvek na semeno bude na-
nesená[193 256] voda a bude naň padať *čosi*
z ich zdochliny, *bude* vám ono nečisté.
(39)A kedykoľvek bude uhynutý[193] kus[361]
dobytka[5] takého, že[362] vám *je* na jedenie[363],
bude, kto[55] siahne na[131] jeho zdochlinu,
až do večera nečistý, (40)a kto[55] z jeho
zdochliny zaje, musí[72] oprať svoje rúcha
a ostane *až* do večera nečistý[348], a kto[55]
zdvíhne[281 346 364] jeho zdochlinu, musí[72]
oprať svoje rúcha a ostane *až* do večera
nečistý[348].

(41)A všetko lezúce[350] *tvorstvo*[315], ktoré[55]
lezie[350 351] po zemi, ono *je* ošklivosťou[317 366],
nesmie[72] sa jesť; (42)všetko, čo[55] chodí po
bruchu, a všetko, čo[55] chodí po štyroch[339],
vrátane všetkého majúceho väčší počet
nôh[365], ohľadne všetkého lezúceho[350] *tvor-*
stva[316], ktoré[55] lezie[350 351] po zemi, nesmiete[72]
ich jesť, lebo ony *sú* ošklivosťou[317 366].
(43)Nesmiete[72] sami seba[367] poškvrňo-
vať[317 368] hocakým[71 369] lezúcim[350] *tvorom*[315],
ktorý[55] lezie[350 351], a nesmiete[72] sa nimi dá-
vať[370] znečisťovať, takže[34] by ste nimi boli
spravení nečistými[371]. (44)Lebo ja *som*
Hospodin, váš Boh[744], dáte[6] sa teda[98] po-
svätiť[370] a stanete sa[6 198] svätými, lebo svätý
som ja, a nesmiete[72] sami seba[367] dávať[370 372]
znečisťovať hocakým[71 369] lezúcim[350] *tvo-*
rom[315], ktorý[55] sa plazí[373] po zemi; (45)lebo
ja *som* Hospodin, váš Boh[744], ktorý[55] vás
vyvádza[74 374] zo zeme Egypta na to, aby
som sa vám stal[198 375] Bohom[522], stanete
sa[6 198] teda[98] svätými, lebo svätý som ja.

(46)Toto[178] *je* zákon[179] o zvieratstve[5 376]
a o letúnstve[318 376] a o každej živej by-
tosti[316 376], ktorá[55] sa hmýri[373] vo vodách,
a ohľadne[377] každej bytosti[316], ktorá[55] le-
zie[351] po zemi, (47)na rozlišovanie[42 299]
medzi nečistým a medzi čistým, a medzi
živočíšstvom jedlým[378] a medzi živočíš-
stvom, ktoré sa jesť nesmie[72].

12 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Prehovor k de-
ťom[3] Isráéla výrokom: Kedykoľvek žena
bude donášať plod[379] a rodiť *dieťa* mu-
žského pohlavia, potom[34] ostane *na* sedem
dní nečistá[348], ako *v* dni odlúčenia[380] *v* svo-
jej nevoľnosti[381] bude nečistá. (3)A v ôsmy
deň bude[6] obrezávané mäso[481] jeho pred-
kožky (4)a *ona* bude[6] *po* tridsať dní a tri
dni ostávať v krvi[382] očistiek[383]; *až* do vy-
plnenia dní svojho očisťovania[384] nesmie[72]
o nič[71] sväté zavadiť[131] a do svätyne[385] ne-
smie[72] vstúpiť. (5)A ak bude rodiť *dieťa*
ženského *pohlavia*, potom[34] ostane *na*
dva týždne nečistá[348], ako *v* svojom od-
lúčení[380 386], a s krvou[382] očistiek[383] bude[6]
ostávať[387] *po* šesťdesiat dní a šesť dní.
(6)A pri vyplnení dní jej očisťovania[384]
pre syna alebo pre dcéru musí[72] dopra-
viť ku vchodu[10] stanu stretávania jahňa[83],
ročné[388], na vzostupnú *obeť*[7], a mláďa[35]
holubice alebo hrdličku na *obeť za* hriech,
ku kňazovi; (7)ten[34] to[32] predloží[4 6] pred
tvár Hospodina a urobí[389] za ňu zadosť[15],
i ostane čistá[348] od toku[390] svojej krvi[382].
Toto[178] *je* zákon[179] o tej[376], *ktorá*[55] porodí,
ohľadne mužského alebo ohľadne žen-
ského pohlavia; (8)a ak jej ruka nebude
môcť[72] zohnať[811] dosť[139] *na* dobytča[140], po-
tom[34] prinesie[6 274] dve hrdličky alebo dve
mláďatá[35] holubice, jedno na vzostupnú
obeť[7] a jedno na *obeť za* hriech, a kňaz za
ňu urobí[6] zadosť[15], i ostane čistá[348].

www.mos-zaik.sk

13 A Hospodin prehovoril k Mojžišovi a k Árónovi výrokom: (2)Človek – kedykoľvek sa na koži jeho mäsa bude vyskytovať[198] navrelina[391] alebo vyrážka[392] alebo svetlá škvrna[393], takže[34] sa na koži jeho mäsa vyskytne[198] sťaby nákaza[394] malomocenstva, potom[34] bude[6] privedený k Árónovi, kňazovi, alebo k jednému z jeho synov, kňazov, (3)a kňaz tú nákazu[394] na koži jeho mäsa pozrie[6]; a*k* sa vlas na tej nákaze[394] zmenil *na* biely a tá nákaza[394] *je* výzorom hlbšia[395] od kože jeho mäsa, *je* to[32] nákaza[394] malomocenstva; i pozrie[6] ho[396] kňaz a vyhlási[6] ho[396] za nečistého[397]. (4)A*le* ak tá svetlá škvrna[393] – ona *je* na koži jeho mäsa biela a nie *je* výzorom hlbšia[395] od kože a vlas sa nezmenil *na* biely, potom[34] dá[6] kňaz tú nákazu[394 398] *na* sedem dní zatvoriť (5)a v siedmy deň ho[396] kňaz pozrie[6], a hľa, nákaza[394] v jeho očiach ostala rovnakou[399], nerozšírila sa nákaza[394] na koži; i dá[6] ho[396] kňaz druhý *raz* zatvoriť *na* sedem dní.(6)a v siedmy deň ho[396] kňaz pozrie[6] druhý *raz*, a hľa, nákaza[394] zoslabla a nerozšírila sa nákaza[394] na koži; i vyhlási[6] ho[396] kňaz za čistého[397], *je* to[32] vyrážka[392 400]; operie[6] teda[98] svoje rúcha a ostane čistým[348]. (7)A*le* ak sa vyrážka[392 400] po svojom ukázaní sa kňazovi na jeho očistenie[383] zreteľne[401] na koži rozširuje, potom[34] bude[6] ukázaná kňazovi druhý *raz* (8)a kňaz pozrie[6 402], a[403] hľa, vyrážka[392 400] sa na koži rozšírila, i vyhlási[6] ho kňaz za nečistého[397], *je* to[32] malomocenstvo.

(9)Kedykoľvek sa na človekovi bude vyskytovať[198] nákaza[394] malomocenstva, potom[34] bude[6] privedený ku kňazovi (10)a kňaz pozrie[6], a[403] hľa, na koži biela navrelina[391], ktorá[404] zmenila vlas *na* biely, a na tej navreline[391] oživenie[405] živého mäsa – (11)*je* to[32] zastarané malomocenstvo na koži jeho mäsa, i vyhlási[6] ho kňaz za nečistého[397]; nemusí[72] ho dávať zatvoriť, lebo on *je* nečistý. (12)A*le* ak malomocenstvo na koži naskrze[406] bujnie[407], takže[34] malomocenstvo pokryje všetku kožu tej nákazy[394 398], od jeho hlavy až po jeho nohy, kamkoľvek oči kňaza dovidia[408], (13)potom[34] kňaz pozrie[6 402], a[403] hľa, malomocenstvo pokrylo všetko jeho mäso, i vyhlási[6] tú nákazu[394 398] za čistú[397]; zmenil sa celý[409] *na* bieleho, on *je* čistý. (14)A*le* v deň ukázania sa živého mäsa na ňom bude nečistý, (15)i pozrie[6] kňaz to živé mäso a vyhlási[6] ho za nečistého[397]; to živé mäso, ono *je* nečisté, *je* to[32] malomocenstvo. (16)Ale[410] kedykoľvek živé mäso bude opäť miznúť[411] a zmení sa na biele, potom[34] príde[6] ku kňazovi (17)a kňaz ho pozrie[6], a[403] hľa, nákaza[394] sa zmenila na bielu, i vyhlási[6] kňaz tú nákazu[394 398] za čistú[397], on *je* čistý.

(18)A mäso – kedykoľvek sa na ňom, na jeho koži, bude vyskytovať[198] vred[412] a zhojí sa, (19)a na mieste[39] toho vredu[412] vznikne[198] biela navrelina[391] alebo biela červenkastá svetlá škvrna[393], potom[34] sa ukáže[6] kňazovi (20)a kňaz pozrie[6], a[403] hľa, *je* výzorom nižšia[395] od kože a jej vlas sa zmenil *na* biely, i vyhlási[6] ho kňaz za nečistého[397]; *je* to[32] nákaza[394] malomocenstva, rozbujnela sa[407] na vrede[412]. (21)A*le* ak ju kňaz pozrie, a[403] hľa, niet na nej bieleho vlasu a ona nie je nižšia od kože a zoslabla ona, potom[34] ho dá[6] kňaz *na* sedem dní zatvoriť, (22)a ak sa na koži zreteľne[401] rozširuje, potom[34] ho kňaz vyhlási[6] za nečistého[397] – *je* to[32] nákaza[394]. (23)A*le* ak tá svetlá škvrna[393] ostáva rovnakou[399], aká bola[413], *je* to[32] jazva[414] *po* vrede[412]; kňaz ho teda[98] vyhlási[6] za čistého[397].

(24)Alebo: mäso, kedykoľvek sa na jeho koži bude vyskytovať[198] popálenina *od* ohňa a nastane[198] oživenie[405] tej popáleniny, biela svetlá škvrna[393], – červenkastá alebo biela[415], – (25)a pozrie ju[416] kňaz, a[403] hľa, vlas na tej svetlej škvrne[393] sa zmenil *na* biely a ona *je* výzorom hlbšia[395] od kože; *je* to[32] malomocenstvo, rozbujnelo sa[407] na popálenine, i vyhlási[6] ho kňaz za nečistého[397]; *je* to[32] nákaza[394] malomocenstva. (26)A*le* ak ju kňaz pozrie, a[403] hľa, niet na svetlej škvrne[393] bieleho vlasu a ona nie je nižšia od kože, a zoslabla ona, potom[34] ho kňaz dá[6] *na* sedem dní zatvoriť (27)a v siedmy deň ho kňaz pozrie[6]; ak sa na koži zreteľne[401] rozširuje, potom[34] ho kňaz vyhlási[6] za nečistého[397], *je* to[32] nákaza[394] malomocenstva, (28)a*le* ak tá svetlá škvrna[393] ostáva rovnakou[399], aká bola[413], nerozšírila sa na koži a zoslabla ona, *je* to[32] navrelina[391] po popálenine[417], i vyhlási[6] ho kňaz za čistého[397], lebo *je* to[32] jazva[414] po popálenine[417].

www.mbe-zalaba.sk

(29)A muž alebo žena – kedykoľvek sa
na ňom bude vyskytovať[198] nákaza[394] na
hlave alebo na brade[418] (30)a pozrie tú
nákazu[394 416] kňaz, a[403] hľa, *je* výzorom hlb-
šia[395] od kože a vlas na nej žltý, tenký[419],
i vyhlási[6] ho kňaz za nečistého, *je* to[32]
prašivina[420], *je* to[32] malomocenstvo hlavy
alebo brady[418]. (31)A*le* keď kňaz nákazu[394]
tej prašiviny[420] pozrie, a[403] hľa, nie je vý-
zorom hlbšia[395] od kože, *ale* niet na nej
čierneho vlasu, potom[34] dá[6] kňaz ná-
kazu[394 398] tej prašiviny[420] *na* sedem dní
zatvoriť (32)a v siedmy deň kňaz tú ná-
kazu[394] pozrie[6], a[403] hľa, prašivina[420] sa
nerozšírila a nevyskytol sa[198] na nej žltý
vlas a nie je tá prašivina[420] výzorom hlb-
šia[395] od kože, (33)potom[34] sa *on* oholí[6 421],
a*le* nebude[6] holiť[421] tú prašivinu[420] a kňaz
tú prašivinu[398 420] dá[6] druhý *raz na* sedem
dní zatvoriť (34)a v siedmy deň kňaz tú
prašivinu[420] pozrie[6], a hľa, nerozšírila sa
tá prašivina[420] na koži a nie je ona výzo-
rom hlbšia[395] od kože, i vyhlási[6] ho kňaz
za čistého[397]; operie[6] teda[98] svoje rúcha
a ostane čistý[348]. (35)A*le* ak sa po jeho vy-
hlásení za čistého[422] prašivina[420] na koži
zreteľne[401] rozširuje (36)a kňaz ho[396] po-
zrie[416], a[403] hľa, prašivina[420] sa na koži roz-
šírila, nemusí[72] kňaz pátrať po žltom
vlase[423], on *je* nečistý. (37)A*le* ak v jeho
očiach ostala prašivina[420] rovnakou[398]
a vyrástol na nej čierny vlas, prašivina[420]
sa zhojila; on *je* čistý a kňaz ho za čistého
vyhlási[6 397].

(38)A muž alebo žena – kedykoľvek
sa na koži jeho mäsa budú vyskytovať[198]
svetlé škvrny[393], biele, svetlé škvrny[393],
(39)a kňaz pozrie[416], a[403] hľa, na koži ich
mäsa bledé[424], biele, svetlé škvrny[393] – *je*
to[32] lišaj[425], rozbujnel sa[407] na koži; on *je*
čistý. (40)A muž, kedykoľvek jeho hlava
bude plešivieť, *je* on lysý[426]; on *je* čistý;
(41)a ak jeho hlava bude plešivieť od
okrajov[427] jeho tváre, *je* on holý nad čelom[428], on *je* čistý. (42)A*le* kedykoľvek sa
na lysine[426] alebo na holine nad čelom[428]
bude vyskytovať[198] biela červenkastá ná-
kaza[394], *je* to[32] malomocenstvo rozbujne-
všie sa[407] na lysine[426] alebo na holine nad
čelom[428]; (43)a kňaz ho[396] pozrie[6], a hľa,
navrelina[391] tej nákazy[394] na jeho lysine[426]
alebo na jeho holine nad čelom[428] *je* biela,
červenkastá, výzorom ako malomocen-
stvo[429] kože mäsa; (44)on *je* muž malo-
mocný, on *je* nečistý, kňaz ho vyhlási[6] za
vonkoncom[430] nečistého[397]; jeho nákaza[394]
je na jeho hlave.

(45)A malomocný, na ktorom *je* ná-
kaza[394] – svoje rúcha bude[6] mať[431] roztrh-
nuté a svoju hlavu bude[6] mať[431] obnaže-
nú[294 295] a fúz[432] si[433] musí[72] zahaliť, i bude[6]
volať: Nečistý, nečistý! (46)*Po* všetky dni,
čo na ňom *bude* nákaza[394], ostane znečis-
tený[348] – on *bude* nečistý. Bude[6] bývať od-
delene[434], jeho príbytok *bude* zvonku voči
táboru[108 109].

(47)A rúcho – kedykoľvek sa na ňom
bude vyskytovať[198] nákaza[394] malomocen-
stva, na rúchu *z* vlny alebo na rúchu *z* ľa-
nu[435], (48)či na osnove či na útku, z[436] ľanu
aj z[436] vlny, alebo na koži alebo na akom-
koľvek[71] výrobku[226] *z* kože, (49)a tá ná-
kaza[394] na rúchu alebo na koži alebo na
osnove alebo na útku alebo na akomkoľ-
vek[71] predmete[201 202] *z* kože bude[124] zelen-
kastá alebo červenkastá, *je* to[32] nákaza[394]
malomocenstva a bude[6] ukázaná kňa-
zovi, (50)a kňaz tú nákazu[394] pozrie[6] a dá[6]
tú nákazu[394 398] *na* sedem dní zatvoriť
(51)a v siedmy deň tú nákazu[394] pozrie[6];
kedykoľvek sa rozšíri tá nákaza[394] na
rúchu alebo na osnove alebo na útku
alebo na koži, nech je to čokoľvek[71 436]
z[436] výrobkov[26 226], čo sa *z* kože zhoto-
vuje[65 437], *je* tá nákaza[394] zhubné[438] malomo-
censtvo; ona *je* nečistá, (52)i spáli *sa*[6 20 110]
to rúcho alebo osnova alebo útok
z vlny[146 439] alebo z ľanu[146 439] alebo akýkoľ-
vek predmet[201 202] *z* kože, na ktorom sa tá
nákaza[394] bude vyskytovať[198], lebo *je* to[32]
zhubné[438] malomocenstvo; bude[6] *to* spá-
lené ohňom[110]. (53)A*le* ak kňaz uvidí, že[403]
hľa, nákaza[394] sa na rúchu alebo na osnove
alebo na útku alebo na akomkoľvek[71]
predmete[201 202] *z* kože nerozšírila, (54)po-
tom[34] kňaz rozkáže[6], nech[34] *to,* na čom tá
nákaza[394] *je,* operú, a dá[6] to[32] druhý *raz na*
sedem dní zatvoriť; (55)a kňaz po vy-
praní[440] tej nákazy[394 441] pozrie[6], a[403] hľa,
nákaza[394 398] nezmenila svoj vzhľad[442],
hoci[34] sa nákaza[394] nerozšírila; ona *je* ne-
čistá, musíš[72] ju[398] spáliť ohňom[110], *je* to[32]
rozožieranie[443] na jej[398] obdratí[426] alebo na
jej[398] ošúchaní[428 444]. (56)A*le* ak kňaz uvidí,

www.prosbeta.sk

že[403] hľa, nákaza[394] po svojom vypraní[440]
zoslabla, potom[34] ju z rúcha alebo z kože
alebo z osnovy alebo z útka vytrhne[6],
(57)a ak sa na rúchu alebo na osnove
alebo na útku alebo na akomkoľvek[71]
predmete[201 202] *z* kože ešte ukáže, rozbuj-
nieva sa[407] ona, musíš[72] to[32] spáliť ohňom[110],
na čom tá nákaza[394] *je.* (58)*Ale* rúcho alebo
osnova alebo útok alebo akýkoľvek[71] pred-
met[201 202] *z* kože, čo budeš prať a nákaza[394]
stadial[445] zíde, to[34] sa operie[6 20] druhý *raz*
a ostane čisté[348].

(59)Toto[178] *je* zákon[179] o nákaze[377 394]
malomocenstva rúcha *z* vlny alebo *z* ľanu
alebo osnovy alebo útka alebo akéhokoľ-
vek predmetu[201 202] *z* kože ohľadne jeho
vyhlásenia za čistý[397] alebo ohľadne jeho
vyhlásenia za nečistý[397].

14 A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (2)Toto[178] bude zá-
kon[179 446] postihnutého malomocen-
stvom[447] v deň jeho očistenia[383]: Tu[34] bude[6]
privedený ku kňazovi (3)a kňaz vyjde[6]
von[107] voči táboru[108 109] i pozrie[6] kňaz, a[403]
hľa, nákaza[394] malomocenstva na malo-
mocnom[448] sa zhojila. (4)Kňaz teda[98] roz-
káže[6], nech[34] *sa* pre toho, *kto*[55] sa bude
dávať očistiť, prinesú[20 274] dva živé čisté
vtáčiky[449] a drevo cédra a červcový šar-
lát[450] a yzop[451]; (5)a kňaz rozkáže[6], nech[34]
sa jeden vtáčik[449] zahluší[18 20] do[452] ná-
doby[201 202] *z* hliny[203] nad živou[453] vodou;
(6)toho živého vtáčika[449] – musí[72] vziať
jeho a drevo cédra a červcový šarlát[450]
a yzop[451] a namočiť to[262], aj živého vtá-
čika[449], v krvi vtáčika[449] nad živou[453] vodou
zahlušeného[18] (7)a na toho, *kto*[55] sa bude
dávať očistiť od malomocenstva, sedem-
krát nastriekať a vyhlásiť ho za čistého[397],
a toho živého vtáčika[449] vypustiť[454] na
voľné pole[455]. (8)A ten, *kto*[55] sa bude dávať
očistiť, musí[72] oprať svoje rúcha a oholiť[421]
všetok svoj vlas[456] a okúpať sa vo vode[241],
i bude čistý, a potom bude smieť[72] vstúpiť
do tábora[108], *ale* voči svojmu stanu bude
ostávať[457] sedem dní zvonku[109]. (9)A v sie-
dmy deň sa stane[6 198], že[34] bude musieť[72]
oholiť[421] všetok svoj vlas[456], svoju hlavu aj
svoju bradu[418] aj svoje obočia[458], áno,[34]
všetok svoj vlas[456] bude musieť[72] oholiť[421]
a oprať svoje rúcha a okúpať svoje mäso
vo vode[241] a bude čistý.

(10)A v ôsmy deň musí[72] dodať[274] dva
bezchybné[8] barance[83] a jednu bezchybnú[8]
ročnú[459] ovečku[460] a tri desatiny[734] jemnej
múky *za obeť* daru[45], zarobenú[59 60] olejom,
a jeden lóg[461] oleja; (11)a kňaz, ktorý[55]
bude očisťovať, postaví[6] toho človeka[462],
ktorý[55] sa bude dávať očistiť, a toto
všetko[262] pred tvár Hospodina *pri* vchode[10]
stanu stretávania[2] (12)a kňaz vezme[6] jed-
ného baranca[83] a predloží[4 6] ho za[141] previ-
nenie[90], a lóg[461] oleja, a poobracia[6 230] to[262]
za obeť obracania[230] pred tvárou Hospo-
dina; (13)a toho baranca[83] zahluší[6 18] na
mieste[39], kde zahlúšajú[18] *obeť za* hriech
a vzostupnú *obeť*[7], na mieste[39] svätom[251],
lebo *obeť za* previnenie[90], ona *je*, ako *obeť*
za hriech[463], pre kňaza[56]; ona *je* nanajvýš
svätá[57]. (14)A kňaz vezme[6] z krvi *obete za*
previnenie[90] a dá[6] kňaz na končeк[259] pra-
vého ucha toho, *kto*[55] sa bude dávať očis-
tiť, a na palec jeho pravej ruky a na palec
jeho pravej nohy; (15)a z lógu[461] oleja
kňaz vezme[6] a naleje[6] na ľavú dlaň[261]
kňaza[464] (16)a kňaz z oleja, ktorý *bude* na
jeho ľavej dlani[261], naberie[6] svojím pravým
prstom[116] a sedemkrát z toho oleja svojím
prstom nastrieka[6] pred tvárou Hospodina;
(17)a z ostatku oleja, ktorý *bude* na jeho
dlani[261], musí[72] kňaz dať na končeк[259] pra-
vého ucha toho, *kto*[55] sa bude dávať očis-
tiť, a na palec jeho pravej ruky a na palec
jeho pravej nohy, na krv *obete za* previne-
nie[90], (18)a čo[55] bude ostávať z oleja[146],
ktorý *bude* na dlani[261] kňaza, musí[72] dať na
hlavu toho, *kto*[55] sa bude dávať očistiť,
a pred tvárou Hospodina za neho kňaz
urobí[6] zadosť[15], (19)lebo[34] kňaz uskutoč-
ní[65 276] *obeť za* hriech, takže[34] za toho, *kto*[55]
sa bude dávať očistiť od svojej nečistoty[223],
zadosť urobí[15]. A potom *sa* bude[6 20] zahlú-
šať[18] vzostupná *obeť*[7] (20)a kňaz bude[6]
vznášať[465] vzostupnú *obeť*[7] a *obeť* daru[45] na
oltári; tak[34] za neho kňaz bude[6] robiť za-
dosť[15], i bude čistý.

(21)A*le* ak on *je* núdzny[602] a jeho ruka
nestačí[148], potom[34] dodá[6 274] jedného ba-
ranca[83] *za*[141] previnenie[90] na *obeť* obraca-
nia[230] na urobenie zadosť[15] za neho a jednu
desatinu[734] jemnej múky, zarobenej[59 60]
olejom, na *obeť* dar*u*[45], a lóg[461] oleja,
(22)a dve hrdličky alebo dve mláďatá[35]
holubice, *na* ktoré jeho ruka bude sta-

www.biblia.sk

čiť[148], i stane sa[6 198] jedno *obeťou za* hriech
a jedno vzostupnou *obeťou*[7]; (23) dopraví[6]
to[262] teda[98] v ôsmy deň na svoje očistenie[383]
ku kňazovi ku vchodu[10] stanu stretávania[2]
pred tvár Hospodina (24)a kňaz vezme[6]
baranca[83] *obete za* previnenie[90] a lóg[461]
oleja a poobracia[6 230] to[262] pred tvárou Hos-
podina *ako obeť* obracania[230], (25)a toho
baranca[83] *obete za* previnenie[90] zahluší[6 18]
a kňaz vezme[6] z krvi *obete za* previnenie
a dá[6] na konček[259] pravého ucha toho, *kto*[55]
sa bude dávať očistiť, a na palec jeho pra-
vej ruky a na palec jeho pravej nohy;
(26)a z oleja kňaz bude[6] nalievať na ľavú
dlaň[261] kňaza[464] (27)a kňaz z oleja, ktorý
bude na jeho ľavej dlani[261], svojím pravým
prstom sedemkrát nastrieka[6] pred tvárou
Hospodina, (28)a z oleja, ktorý *bude* na
jeho dlani[261], kňaz dá[6] na konček[259] pra-
vého ucha toho, *kto*[55] sa bude dávať očis-
tiť, a na palec jeho pravej ruky a na palec
jeho pravej nohy; na miesto[39] krvi *obete*
za previnenie[90], (29)a čo[55] bude ostávať
z oleja, ktorý *bude* na dlani[261] kňaza,
musí[72] dať na hlavu toho, *kto*[55] sa bude dá-
vať očistiť, na urobenie zadosť[15] za neho
pred tvárou Hospodina. (30)A jednu
z hrdličiek alebo z mláďať[35] holubice,
z *tých, na* ktoré jeho ruka stačila[148], spraví[6],
(31)*na* čo jeho ruka stačila[148], jedno *obe-*
ťou za hriech a jedno vzostupnou *obeťou*[7]
[276] s *obeťou* dar*u*[45 52]; tak[34] kňaz za toho,
kto[55] sa bude dávať očistiť, pred tvárou
Hospodina urobí[6] zadosť[15].

(32)Toto[178] *je* zákon[179] o *tom*[377], na kto-
rom *je* nákaza[394] malomocenstva, ktorého
ruka nestačí[148], pri jeho očisťovaní[383].

(33)A Hospodin k Mojžišovi a k Árón-
ovi prehovoril výrokom: (34)Keď budete
môcť[72] vstúpiť do zeme Kenáan, ktorú sa
ja chystám dať[576] vám v držbu, a *ja* bu-
dem na *voľaktorý* dom zeme vašej držby
dopúšťať[256] nákazu[394] malomocenstva,
(35)potom[34] *ten,* ktorého[524] ten dom *bude*,
príde[6] a podá[6] správu[127] kňazovi výrokom:
Vidí sa[118 126] mi sťaby nákaza[394] v dome[466].
(36)A kňaz rozkáže[6], nech[34] ten dom vy-
prázdnia[467], skôr ako kňaz bude vstupo-
vať nákazu[394] pozrieť, nech[34] všetko, čo
je v dome, nie je nečisté, a potom kňaz
bude môcť[72] vstúpiť pozrieť dom; (37)po-
zrie[6] teda[98] tú nákazu[394], a[403] hľa, nákaza[394]
je na stenách[37] domu, jamky zelenkasté
alebo červenkasté a výzorom nižšie[395] od
povrchu steny[37]. (38)Kňaz teda[98] z domu
vyjde[6] ku vchodu[10] domu a dá[6] dom *na*
sedem dní zatvoriť (39)a v siedmy deň
sa kňaz vráti[6] a pozrie[6], a[403] hľa, ná-
kaza[394] sa na stenách[37] domu rozšírila;
(40)i rozkáže[6] kňaz, nech[34] vytrhajú tie
kamene, na ktorých tá nákaza[394] *je*, a vy-
hodia ich von[107] voči mestu[109], na nečisté
miesto[39], (41)a dom *sa* zdnu[468] dookola
musí[20 72] oškrabať[469] a prach[470], ktorý zo-
škrabú, vysypú[6] von[107] voči mestu[109], na
nečisté miesto[39], (42)a namiesto tých
kameňov vezmú[6] a vsadia[6] iné[183] kamene,
a musí[72] *sa* [20] vziať iná[183] hlina[470] a dom *sa*
omietne[6 20]. (43)A ak sa nákaza[394] v dome
opäť bude vyskytovať[411] a prepukne[407] po-
tom, *čo* vytrhali kamene, a po oškrabaní
a po omietnutí[471] domu, (44)potom[34] kňaz
príde[6] a pozrie[6], a[403] hľa, nákaza sa v dome
rozšírila; *je* to[32] zhubné[438] malomocenstvo
v dome, ono *je* nečisté. (45)I zváľa *sa*[6 20 356]
ten dom – jeho kamene a jeho drevo[472]
a všetka hlina[470] toho domu, to[34] sa vy-
nesie[6 20] von[107] voči mestu[109], na nečisté
miesto[39]. (46)A kto[55] vstúpi[232] do toho
domu, *po* všetky dni, *čo* ho zatvorili, bude
až do večera nečistý; (47)a kto[55] v tom
dome bude spať[473], musí[72] oprať svoje rú-
cha, a kto[55] v tom dome bude jesť[473], musí[72]
oprať svoje rúcha. (48)A*le* ak kňaz bude
vstupovať a starostlivo[474] pozrie, a[403] hľa,
nákaza[394] sa v dome po omietnutí[471] ne-
rozšírila, potom[34] kňaz vyhlási[6] ten dom
za čistý[397], lebo nákaza[394] sa zhojila.

(49)A na očistenie toho domu[257] *sa* pri-
nesú[6 20 274] dva vtáčiky[449] a drevo cédra
a červcový šarlát[450] a yzop[451]; (50)a jeden
vtáčik[449] *sa* zahluší[6 18 20] do[452] nádoby[201 202]
z hliny[203] nad živou[453] vodou, (51)a vez-
me[6 475] drevo cédra a yzop[451] a červcový šar-
lát[450] a živého vtáčika[449] a namočí[6 475] to[262]
v krvi vtáčika[449] zahlušeného[18] a v živej[453]
vode a sedemkrát nastrieka[6 475] na dom;
(52)tak[34] dom krvou vtáčika[449] a živou[453]
vodou a živým vtáčikom[449] a drevom cédra
a yzopom[451] a červcovým šarlátom[450] očistí[6
257 475], (53)a toho živého vtáčika[449] vypustí[6
20 454 475] von[107] voči mestu[109] na voľné pole[455].
Tak[34] za dom urobí[6 475] zadosť[15], i ostane
čistý[348].

www.mosaicka.sk

(54)Toto[178] *je* zákon[179] ohľadne akejkoľ-
vek[71] nákazy[394] malomocenstva a ohľadne
prašiviny[420] (55)a ohľadne malomocenstva
na rúchu a ohľadne domu (56)a ohľadne
navreliny[391] a ohľadne vyrážky[392] a ohľadne
svetlej škvrny[393] (57)na poučenie[476] o dni,
kedy je kto čistý[477], a o dni, kedy je kto
nečistý[477]. Toto[178] *je* zákon[179] o malomo-
censtve[376].

15 A Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi prehovoril výrokom: (2)Prehovorte k deťom[3] Isráéla a povedzte k nim: Ktorýkoľvek muž[478] – kedykoľvek bude mať výtok[479 480] zo svojho mäsa[481], jeho výtok[479] – on *bude*[482] nečistý. (3)A toto[178] bude jeho nečistota[223] pri jeho výtoku[479]: *či* jeho mäso[481] svoj[483] výtok[479] ako hlien vypustí a či sa jeho mäso[481] pred svojím[483] výtokom[112 479] uzavrie, *je* to[32] jeho nečistota[223]. (4)Každé ležisko, na ktorom ten, *kto*[55] má výtok[479 480], bude ležať, bude nečisté, a každý predmet[201 202], na ktorom bude sedieť, bude nečistý; (5)a každý[283], kto bude siahať na[131] jeho ležisko, musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa[6] vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (6)a ten, *kto*[55] bude sedieť na predmete[201 202], na ktorom sedel ten, *kto*[55] má výtok[479 480], musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (7)a ten, *kto*[55] siahne na[131] mäso toho, *kto*[55] má výtok[479 480], musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348]. (8)A kedykoľvek ten, *kto*[55] má výtok[479 480], bude pľuvať na čistého, potom[34] *on* musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (9)a každé vozidlo[484], na ktorom sa ten, *kto*[55] má výtok[479 480], povezie[485], bude nečisté, (10)a každý, *kto*[55] siahne na[131] čokoľvek[71], čo bolo pod ním, bude *až* do večera nečistý, a ten, *kto*[55] to[263] zdvihne[281], musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (11)a každý, na koho ten, *kto*[55] má výtok[479 480], bude siahať[131] a svoje ruky vodou neoplákol, ten[34] musí[72] oprať svoje rúcha a okúpe sa[6] vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348] (12)A nádoba[201 202] *z* hliny[203], na ktorú ten, *kto*[55] má výtok[479 480], bude siahať[131], musí[72] byť roztrieštená, a každá nádoba[201 202] *z* dreva musí[72] byť vypláknutá[486] vodou.

(13)A kedykoľvek bude ten, *kto*[55] má výtok[479 480], od svojho výtoku[479] čistý[487], vtedy[34] si naráta[6] na svoje vyhlásenie za čistého[397] sedem dní, i operie[6] svoje rúcha a okúpe[6] svoje mäso v živej[453] vode[241] a ostane čistý[348]. (14)A v ôsmy deň si musí[72] priniesť[274] dve hrdličky alebo dve mláďatá[35] holubice a prísť pred tvár Hospodina ku vchodu[10] stanu stretávania[2] a dať ich kňazovi, (15)a kňaz *z* nich spraví[6] jedno *obeťou za* hriech a jedno vzostupnou *obeťou*[7 276]; tak[34] za neho kňaz pred tvárou Hospodina urobí[6] zadosť[15] ohľadne[92 123] jeho výtoku[479].

(16)A muž, kedykoľvek z neho bude vychádzať[652] výlev[488] semena, potom[34] okúpe[6] všetko svoje mäso vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (17)a každé rúcho a každá koža, na ktorú sa výlev[488] semena bude *do*stávať[198], to[34] sa operie[6] vo vode a ostane *až* do večera nečisté[348], (18)a žena, s ktorou[489] muž bude ležať *s* výlev*om*[488] semena – tí[34] sa okúpu[6] vo vode[241] a ostanú *až* do večera nečistí[348].

(19)A žena, kedykoľvek bude mať výtok[479 480] (jej výtok[479] v jej mäse[481] bude krv), bude[6] *po* sedem dní v svojom odlúčení[380] a každý, kto[55] na ňu siahne[131], bude *až* do večera nečistý, (20)a všetko, na čom v svojom odlúčení[380] bude ležať, bude nečisté, a všetko, na čom bude sedieť, bude nečisté, (21)a každý, kto[55] siahne na[131] jej ležisko, musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348], (22)a každý, kto[55] siahne na[131] akýkoľvek[71] predmet[201 202], na ktorom *ona* sedela, musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa[4] vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348]; (23)ak on len[98] *bude* pri ležisku alebo pri predmete[201 202 490], na ktorý ona sadá, bude svojím zavadením[491] oň[131 492] *až* do večera nečistý[347]. (24)A ak s ňou[489] vôbec[493] bude ležať muž a bude sa na neho *do*stávať[198] jej poškvrna[380 494], potom[34] ostane *po* sedem dní nečistý[348] a každé ležisko, na ktorom bude ležať, bude nečisté. (25)A žena, kedykoľvek bude mať výtok[479 480], výtok[479] svojej krvi, mnoho dní mimo času[495] svojho odlúčenia[380], alebo kedykoľvek bude mať výtok[479 480] vyše *času* svojho odlúčenia[380], bude ona *po* všetky dni výtoku[479] svojho

www.biblia.sk

znečistenia[223] ako *v* dni[496] svojho odlúčenia[380], nečistá; (26)*po* všetky dni jej[497] výtoku[479] jej[498] bude každé ležisko, na ktorom bude ležať, ako ležisko jej[497] odlúčenia[380], a každý predmet[201 202], na ktorom bude sedieť, bude nečistý ako nečistota[223 499] jej odlúčenia[380]. (27)A každý, kto[55] na to[262] siahne[131], bude nečistý, i operie[6] svoje rúcha a okúpe sa[6] vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistý[348].

(28)A ak od svojho výtoku[479] ostane čistá[348], vtedy[34] si naráta[6] sedem dní a potom bude čistá. (29)A v ôsmy deň si musí[72] priniesť[274] dve hrdličky alebo dve mláďatá[35] holubice a dopraviť ich ku kňazovi ku vchodu[10] stanu stretávania[2] (30)a kňaz spraví[6] jedno *obeťou za* hriech a jedno vzostupnou *obeťou*[7 276]; tak[34] za ňu kňaz pred tvárou Hospodina urobí[6] zadosť[15] ohľadne[92 123] výtoku[479] jej znečistenia[223].

(31)Tak[34] budete[6] oddeľovať[118 500] deti[3] Isráéla od ich nečistoty[223], nech[34] v svojej nečistote[223 501] nemusia[72] mrieť pri svojom znečisťovaní[501] môjho obydlia[252], ktoré *je* v ich strede.

(32)Toto[178] *je* zákon[179] o tom[376], *kto*[55] má výtok[479 480] a o *tom*[376], z ktorého vychádza[652] výlev[488] semena na jeho znečisťovanie ním, (33)a o trpiacej[376] nevoľnosťou[381 502] v svojom odlúčení[380], totiž[34] o postihnutom[376 503] svojím výtokom[479 504] ohľadne mužského pohlavia *aj* ohľadne ženského pohlavia, a ohľadne muža, ktorý bude ležať s nečistou[489].

16 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril po smrti dvoch synov Áróna pri ich priblížení sa[4 236] pred tvár Hospodina, keď[34] umreli; (2)Hospodin teda[98] k Mojžišovi povedal: Prehovor k Árónovi, svojmu bratovi, nech[34] nie v ktorýkoľvek[71] čas vstupuje do svätyne[101] zdnu[468] voči opone[109] k zľutovnici[189 505 506], ktorá *je* na skrinke[507], nech[34] nemusí[72] mrieť, lebo sa nad zľutovnicou[505] v oblaku budem ukazovať. (3)Do svätyne[101] bude[6] Árón vstupovať takto[508]: s mladým býkom[17 66] na *obeť za* hriech a baranom na vzostupnú *obeť*[7]; (4)musí[72] *si* obliecť svätú tuniku[242 251] *z* plátna a na jeho mäse[481] budú[6] spodky *z* plátna a musí[72] sa ovinúť[243] opaskom[244] *z* plátna a obkrútiť[509] turbanom *z* plátna; to[32] *sú* sväté rúcha[251], i umyje[6] svoje mäso vodou[241] a oblečie[6] *si* ich. (5)A od[233] zhromaždenia[111] detí[3] Isráéla musí[72] vziať dva chlpáče[122] *z* kôz na *obeť za* hriech a jedného barana na vzostupnú *obeť*[7]; (6)a Árón privedie[6] bližšie[4 236] býka *obete za* hriech, ktorý[510] *bude* pre neho[56 511], a urobí[6] zadosť[15] v prospech svoj a v prospech svojho domu.

(7)A vezme[6] tie dva chlpáče[122] a postaví[6] ich pred tvár Hospodina *pri* vchode[10] stanu stretávania[2] (8)a na tie dva chlpáče[122] dá[6] Árón lósy, jeden lós pre Hospodina a jeden lós za kozla odchodu[512]; (9)a toho chlpáča[122], na ktorého vyjde[74] lós pre Hospodina, privedie[6] Árón bližšie[4 236] a spraví[6] ho *obeťou za* hriech[276], (10)a ten chlpáč[122], na ktorého vyjde[74] lós za kozla odchodu[512], sa bude[6] pred tvár Hospodina postavovať živý na urobenie na ňom zadosť[15] jeho vypustením[454 513] do pustiny za kozla odchodu[512].

(11)A Árón bližšie privedie[4 6 236] býka *obete za* hriech, ktorý[510] *bude* pre neho[56 511], a urobí[6] zadosť[15] v prospech svoj a v prospech svojho domu, totiž[34] zahluší[6 18] býka *obete za* hriech, ktorý[510] *bude* pre neho[56 511], (12)a vezme[6] kadidelnicu[284] plnú[49] žeravého uhlia *z* ohňa z oltára[125] z prítomnosti[282] tváre Hospodina a plné svoje hrste[514] kadiva[285] *z* vonných korenín[104], rozmeleného[515]; to[34] vnesie[6] zdnu[468] voči opone[109] (13)a kadivo[285] dá[6] pred tvárou Hospodina na oheň, nech[34] oblak kadiva[285] zakryje zľutovnicu[505], ktorá *je* nad svedectvom, nech[34] nemusí[72] mrieť. (14)A vezme[6] z krvi býka a svojím prstom sedemkrát nastrieka[6] na povrch[516] zľutovnice[505] k východu a sedemkrát svojím prstom nastrieka[6] z krvi pred zľutovnicu[505 599]. (15)A zahluší[6 18] chlpáča[122] *obete za* hriech, ktorý *bude* pre ľud[56 511], a jeho krv vnesie[6] dovnútra[517] voči opone[109] a spraví[6] s jeho krvou[518] podľa *toho,* čo spravil s krvou[117] býka, totiž[34] nastrieka[6] ňou na zľutovnicu[505] a pred zľutovnicu[505 599]. (16)Tak[34] urobí[6] zadosť[15] za svätyňu[101] ohľadne[92 123] nečistôt[223] detí[3] Isráéla a ohľadne[92 123] ich prestúpení[519] *čo* do všetkých ich hriechov, a tak spraví[6] so stanom[117] stretávania[2], ktorý[55] s nimi sídli[252] vprostred ich nečistôt[223]. (17)A keď on vstúpi[352] urobiť v svätyni[101] zadosť[15], nesmie[72] *až* do jeho vyjdenia

www.biblia.sk

byť v stane stretávania[2] žiadny[71] človek;
i urobí zadosť[15] v prospech svoj a v pro-
spech svojho domu a v prospech celého
zídenia[113] Isráéla. (18)A vyjde[6] k oltáru,
ktorý *je* pred tvárou Hospodina, a urobí[6]
zaň zadosť[15], totiž[34] vezme[6] z krvi býka
a z krvi chlpáča[122] a dá[6] na rohy oltára do-
okola (19)a sedemkrát naň svojím prstom
z krvi nastrieka[6], i očistí[6] ho a posvätí[6] ho
ohľadne[92 123] nečistôt[223] detí[3] Isráéla.

(20)A keď skončí[520] s robením[92] za-
dosť[15] *za* svätyňu[101] a *za* stan stretávania[2]
a *za* oltár, privedie[6 134] bližšie[4 236] toho ži-
vého chlpáča[122], (21)i položí[6] Árón na[13]
hlavu toho živého chlpáča[122] obe svoje
ruky a vyzná[6] nad ním všetky neprávosti[128]
detí[3] Isráéla a a všetky ich prestúpenia[519]
ohľadne všetkých ich hriechov a vloží[6]
[256] ich na hlavu toho chlpáča[122]; toho[34]
vypustí[6 454] skrze[269] pripraveného[521] muža
do pustiny, (22)nech[34] ten chlpáč[122] na
sebe zanesie[281 293] všetky ich neprávosti[128]
do odľahlej zeme; vypustí[6 454] teda[98] toho
chlpáča[122] v pustinu. (23)A Árón vstúpi[6]
do stanu stretávania[2] a stiahne[6] rúcha
z plátna, ktoré *si* obliekol pri svojom
vstupe do svätyne[101], a nechá[6] ich tam,
(24)a okúpe[6] svoje mäso vo vode[241] na
svätom mieste[39], i oblečie[6] *si* svoje rúcha
a vyjde[6] a vykoná[6 65 276] svoju vzostupnú
obeť[7] a vzostupnú *obeť*[7] ľudu a urobí[6] za-
dosť[15] v svoj prospech a v prospech ľudu.
(25)A tuk *obete za* hriech musí[72] dať na ol-
tár zmeniť[28] na dym[29]. (26)A ten, *kto*[55] vy-
pustí[232 454] chlpáča[122], *ktorý bol* za kozla od-
chodu[512], musí[72] oprať svoje rúcha a okú-
pať svoje mäso vo vode[241] a potom bude
smieť[72] vstúpiť do tábora[108]. (27)A býk
obete za hriech a chlpáč[122] *obete za* hriech,
ktorých krv bola vnesená na urobenie
zadosť[15] v svätyni[101], *sa* musia[20 72] vyniesť
von[107] voči táboru[108 109] a spália[6] ich oh-
ňom[110], ich kože a ich mäso a ich lajná[26],
(28)a ten, *kto*[55] ich spáli[110 232], musí[72] oprať
svoje rúcha a okúpať svoje mäso vo vode[241]
a potom bude smieť[72] vstúpiť do tábora[108].

(29)A trvalým ustanovením[87 88 522] sa
vám stane[6 198] :[523] V siedmom mesiaci,
v desiaty *deň* toho mesiaca[524], budete[6] po-
nižovať[525] samých seba[367] a nesmiete[72] ko-
nať žiadne[71] zamestnanie[226], domáci[526 527]
aj cudzinec[528], ktorý[55] bude pobývať[529]
vprostred vás, (30)lebo v tento deň sa za
vás bude[20] robiť zadosť[15] na očistenie vás;
od všetkých svojich hriechov budete pred
tvárou Hospodina očisťovaní. (31)To[32]
vám *bude* sobotou[530] odpočívania[531], keď[34]
samých seba[367] ponížite[525] – trvalé ustano-
venie[87 88]. (32)A zadosť urobí[6 15] kňaz, ktorý
bude pomazaný[193] a ktorého ruka bude
naplnená[193 532 533] na kňazovanie namiesto
jeho otca, i oblečie[6] *si* rúcha *z* plátna,
sväté rúcha[251], (33)a urobí[6] zadosť[15] *za*
svätú svätyňu[251 385] a *za* stan stretávania[2]
a *za* oltár bude[6] robiť zadosť[15], a za kňazov
a za všetok ľud zídenia[113] bude[6] robiť za-
dosť[15]. (34)A toto sa vám stane[6 198] trvalým
ustanovením[87 88 522] na robenie zadosť[15] za
deti[3] Isráéla ohľadne[92 123] všetkých ich hrie-
chov jeden *raz* v roku. I spravilo *sa*[20] podľa
toho, čo Hospodin Mojžišovi rozkázal.

17 A Hospodin k Mojžišovi pre-
hovoril výrokom:
(2)Prehovor
k Árónovi a k jeho synom a ku všetkým
deťom[3] Isráéla a povedz k nim: Toto[178] *je*
vec[268], ktorú Hospodin rozkázal výro-
kom: (3)Ktorýkoľvek muž[462 478] z domu
Isráéla, ktorý bude zahlúšať[18] hovädzie
dobytča[106] alebo ovcu[83] alebo kozu[83] v tá-
bore[108] alebo ktorý bude zahlúšať[18] *hocičo*
zvonku voči táboru[108 109] (4)a nedopraví
to[32] ku vchodu[10] stanu stretávania[2] pred-
ložiť[4] Hospodinovi obetný dar[4] ku prie-
čeliu[84] obydlia[252] Hospodina – onému mu-
žovi[462] sa bude počítať[534] krv; prelial krv,
i bude[6] onen muž[462] vyťatý[225] sprostred[535]
svojho ľudu – (5)preto, aby deti[3] Isráéla
dopravovali svoje obete[536], ktoré oni zabí-
jajú[537] vo voľnom poli[455] – nech[34] ich Hos-
podinovi dopravujú[118] ku vchodu[10] stanu
stretávania[2], ku kňazovi, a obetujú[118 537]
ich Hospodinovi *za* obete pokojných ho-
dov[80]. (6)A kňaz nanesie[6] krv kropením
na[19] oltár Hospodina *pri* vchode[10] stanu
stretávania[2] a tuk dá[6] na oltár zmeniť[28]
na dym[29] na ľúbeznú[30] vôňu Hospodinovi;
(7)a nebudú[6] už obetovať[538] svoje obete
chlpáčom[122 539], za ktorými oni chodia
smilniť[540]. Toto im bude[6] trvalým ustano-
vením[87 88] po ich pokoleniach[89].

(8)A musíš[72] k nim povedať: Ktorýkoľ-
vek muž[462 478] z domu Isráéla a*j* z cudzin-
cov[26 528], ktorý bude pobývať[529] vprostred
nich, keď[541] bude vznášať[465] vzostupnú[7]

www.prekladkniha.sk

alebo *inú* obeť (9)a nebude ju dopravovať
ku vchodu[10] stanu stretávania[2] obetovať[276]
ju Hospodinovi, potom[34] musí[72] onen
muž[462] byť vyťatý[225] zo svojho ľudu[224].
(10)A ktorýkoľvek muž[462 478] z domu
Isráéla aj z cudzincov[26 528], kto[55] pobýva[529]
vprostred vás, keď[541] bude jesť akúkoľ-
vek[71] krv, potom[34] budem proti duši,
ktorá[55] bude jesť krv, zameriavať[256 542]
svoju tvár a ju vytínať[225] sprostred[535]
jej ľudu, (11)lebo žitie[543] mäsa – ono *je*
v krvi a ja som vám ju dal na oltár na
robenie zadosť[15] za vaše duše, lebo krv
– ona robí zadosť[15] žitím[543 544]. (12)Preto
som deťom[3] Isráéla povedal: Žiadna[71]
duša z vás nesmie[72] jesť krv, *ani* cudzi-
nec[528], kto[55] pobýva[529] vprostred vás, ne-
smie[72] krv jesť, (13)a ktorýkoľvek muž[478]
z domu Isráéla aj z cudzincov[26 528], kto[55]
pobýva[529] vprostred vás, keď[541] bude loviť
úlovok[545], cicavca[546] alebo vtáka[547], ktorý
sa smie[72] jesť, potom[34] musí[72] vyliať jeho
krv a prikryť ju zeminou[470], (14)lebo ži-
tie[543] všetkého mäsa, jeho krv, ona *je* za[548]
jeho žitie[543 549]; povedal som teda[98] deťom[3]
Isráéla: Krv žiadneho[71] mäsa nesmiete[72]
jesť, lebo žitie[543] všetkého mäsa, to[32] *je*
jeho krv; každý jediaci ju bude musieť[72]
byť vyťatý[225]. (15)A každá duša, ktorá
bude jesť zdochlinu *alebo* rozorvané,
z domácich[26 146 526] *aj* z cudzincov[26 146 528],
tá[34] musí[72] oprať svoje rúcha a okúpať sa
vo vode[241] a ostane *až* do večera nečistá[348];
potom[34] ostane čistá[348]; (16)a ak nebude
prať a svoje mäso nebude kúpať[241], po-
tom[34] ponesie[281] svoju neprávosť[128 129].

18 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Prehovor k de-
ťom[3] Isráéla a povedz k nim: Ja *som* Hos-
podin, váš Boh[744]; (3)nesmiete[72] konať[65]
podľa konaní[550] zeme Egypta, v ktorej ste
bývali, a nie *že* smiete[72] konať[65] podľa ko-
naní[550] zeme Kenáan, kam sa vás ja chys-
tám uviesť[576], a nie *že* smiete[72] chodiť[551]
v ich ustanoveniach[87 552]; (4)budete[6] vyko-
návať[65] moje predpisy[147] a budete[6] zacho-
vávať[265] moje ustanovenia[87] na chodenie[551]
v nich[552]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744],
(5)áno[34], budete[6] zachovávať[265] moje usta-
novenia[87] a moje predpisy[147], v ktorých[553]
človek, ak ich bude vykonávať[65], bude[134]
žiť. Ja *som* Hospodin.

(6)Žiadny človek[462 478] sa nesmie[72] pri-
blížiť[236] k nikomu[71] pokrvne príbuzné-
mu[554] na odkrytie nahoty; ja *som* Hospo-
din. (7)Nesmieš[72] odkryť nahotu svojho
otca *ani* nahotu svojej matere; ona *je* tvoja
mať, nesmieš[72] odkryť jej nahotu.
(8)Nesmieš[72] odkryť nahotu ženy svojho
otca; to[32] *je* nahota tvojho otca. (9)Nahotu
svojej sestry, dcéry tvojho otca alebo
dcéry tvojej matere, potomkyne[555] domu
alebo potomkyne[555] vonkajška[556 557] – ne-
smieš[72] odkryť ich nahotu. (10)Nahotu
dcéry tvojho syna alebo dcéry tvojej dcéry
– nesmieš[72] odkryť ich nahotu, lebo ony
sú tvoja nahota. (11)Nahotu dcéry ženy
tvojho otca, potomkyne[555] tvojho otca –
ona *je* tvoja sestra, nesmieš[72] odkryť jej
nahotu. (12)Nesmieš[72] odkryť nahotu se-
stry tvojho otca, ona *je* blízka príbuzná[554]
tvojho otca. (13)Nesmieš[72] odkryť nahotu
sestry tvojej matere, lebo ona *je* blízka
príbuzná[554] tvojej matere. (14)Nesmieš[72]
odkryť nahotu brata tvojho otca, k jeho
žene sa nesmieš[72] priblížiť[236], ona *je* tvoja
stryná. (15)Nesmieš[72] odkryť nahotu svo-
jej nevesty, ona *je* žena tvojho syna, ne-
smieš[72] odkryť jej nahotu. (16)Nesmieš[72]
odkryť nahotu ženy tvojho brata; to[32] *je*
nahota tvojho brata. (17)Nesmieš[72] od-
kryť nahotu ženy a jej dcéry, dcéru jej
dcéry *ani* dcéru jej syna nesmieš[72] pojať
na odkrytie jej nahoty, ony *sú* blízke prí-
buzenstvo[554] – to[32] *je* nehanebnosť[558].
(18)A nie *že* smieš[72] pojať ženu k jej sestre
za sokyňu[559] na odkrytie jej nahoty popri
nej[52] za jej života[560], (19)a nie *že* sa smieš[72]
priblížiť[236] k žene v odlúčení[380] jej nečis-
toty[223] na odkrytie jej nahoty, (20)a nie *že*
si smieš[72] dovoliť[256 561] priľahnutie k žene
svojho súkmeňovca[163] na vypustenie se-
mena[562], na znečistenie sa[223] ňou[563].
(21)A zo svojho semena nesmieš[72]
prepustiť[564] Mólechovi[565] a nie *že* smieš[72]
znesvätiť[566] meno svojho Boha – ja *som*
Hospodin; (22)a nie *že* smieš[72] s muž-
ským pohlavím[567] ľahnúť, ako sa líha s že-
nou[568] – to[32] *je* ošklivosť[569]; (23)a nesmieš[72]
si dovoliť[256 561] priľahnutie[562] pri žiadnom[71]
zvierati[5 563] na znečistenie sa[223] ním[563],
a nie *že* sa žena smie[72] postaviť pred
zviera[5 599] na podľahnutie[570] jemu[571] – to[32]
je zvrátenosť[572].

www.biblia.sk

(24)Žiadnou: *z* týchto *vecí*[573] sa nebudete[6] znečisťovať[574], lebo všetkými týmito *vecmi* sú[575] znečistené národy, ktoré sa ja chystám vypudiť[454 576] pred vašou tvárou[112],
(25)a znečistila sa zem, navštívim[577] teda[98] jej neprávosť[128] na nej, i vydáви ta zem svojich obyvateľov. (26)Vy teda[98 578] budete[6] zachovávať[265] moje ustanovenia[87] a moje predpisy[147] a nesmiete[72] robiť *nič* zo všetkých týchto ošklivostí[569], domáci[526 527] aj cudzinec[528], ktorý[55] pobýva[529] vprostred vás (27)(lebo všetky tieto ošklivosti[569] robili[118] ľudia[462] tej zeme, ktorí *boli* pred vami[579], a zem sa znečistila), (28)nech[34] vás zem nemusí[72] vydáviť pri vašom znečisťovaní[223 580] jej, ako vydávila národy, ktoré *boli* pred vami[579]. (29)Lebo každý, kto bude vykonávať *voľačo* zo všetkých týchto ošklivostí[569] – potom[34] budú duše, ktoré[55] *ich* vykonávajú[581], musieť[72] byť vyťaté[225] sprostred[535] svojho ľudu.
(30)Budete[6] teda[98] zachovávať[265] moje nariadenie[266], nech nerobíte *nič*[582] z ustanovení[87] ošklivostí[569], ktoré sa robili[118] pred vami[579], a nesmiete[72] sa nimi znečisťovať[574]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].

19 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor ku všetkému zhromaždeniu[111] detí[3] Isráéla a povedz k nim: Musíte[72] byť svätí, lebo svätý *som* ja, Hospodin, váš Boh.
(3)Každý[283] budete[6] ctiť svoju mať[583] a svojho otca a budete[6] zachovávať[265] moje soboty[530]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].
(4)Nebudete[6] sa obracať k modlám[584] a nesmiete[72] si zhotoviť[65] boha – zliatinu; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].
(5)A kedykoľvek budete Hospodinovi obetovať obeť pokojných hodov[80], budete[6] ju obetovať na svoje blahovoľné prijatie[11];
(6)bude[6] sa jesť v deň vášho obetovania a na druhý deň[218], *ale* čo *bude*[55] ostavené *až* do tretieho dňa, musí[72] byť spálené ohňom[110], (7)a ak sa predsa[219] v tretí deň jesť bude, *bude* ona poškvrnou[221], nebude blahovoľne prijímaná[11], (8)a zajedší jej[585] ponesie[281] svoju neprávosť[128 129], lebo znesvätil[566] svätú *vec*[586] Hospodina, i bude[6] ona duša vyťatá[225] zo svojho ľudu[224].
(9)A pri vašom žatí žatvy vašej zeme nesmieš[72] celkom dožínať[587] okraje[26 427] svojho poľa, a nie *že* smieš[72] zbierať paberky[26] svojej žatvy, (10)a nie *že* smieš[72] paberkovať[588] svoju vinicu a nie *že* smieš[72] zbierať opadané[589] *ovocie* svojej vinice – to[263] budeš[6] prenechávať chudobnému[590] a cudzincovi[528]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].
(11)Nesmiete[72] kradnúť a nie *že* smiete[72] oklamávať[591] a nie *že* sa smiete[72] ktokoľvek[462] proti svojmu súkmeňovcovi[163 592] dopúšťať vierolomnosti[593] (12)a nie *že* smiete[72] v mojom mene prisahať podvodne[593 594], takže[34] *by* si meno svojho Boha znesväcoval[566]; ja *som* Hospodin.
(13)Svojho blížneho[595] nesmieš[72] vydierať[168] a nie *že* smieš[72] lúpiť[171]; plat[596] námezdného[597] nesmie[72] pri tebe ostať cez noc[598] *až* do rána.
(14)Nesmieš[72] zlorečiť hluchému a nie *že* smieš[72] položiť[256] prekážku pred slepého[599], lež[34] budeš[6] mať úctu[600] pred svojím Bohom[112]; ja *som* Hospodin. (15)V súde[147] sa nesmieš[72] dopustiť[65] krivdy; nesmieš[72] dať prednosť osobe[601] núdzneho[602] a nesmieš[72] nadržať osobe[603] mocného[604]; budeš[6] svojho súkmeňovca[163] súdiť[147] v spravodlivosti. (16)Nesmieš[72] medzi svojím ľudom chodiť *ako* ohovárač[605]; nesmieš[72] sa postaviť proti krvi[606] svojho blížneho[595]; ja *som* Hospodin. (17)Nesmieš[72] svojho brata v svojom srdci nenávidieť; vážne[607] svojho súkmeňovca[163] musíš[75] pokarhať[608], nech[34] pre neho nenesieš[281] hriech[129 609]. (18)Nesmieš[72] sa pomstiť a nie *že* sa smieš[72] *na* deti[3] svojho ľudu trvalo hnevať[610], lež[34] budeš[6] svojmu blížnemu preukazovať lásku tak ako sám[611 612] sebe[613 614]; ja *som* Hospodin.
(19)Budete[6] zachovávať[265] moje ustanovenia[87]; tvoj dobytok[5] – nesmieš[72] nechať páriť sa[570] dvojaký druh, svoje pole nesmieš[72] osievať dvojakým druhom a rúcho dvojakého druhu, utkané zo zmesi rozličnej priadze[615], sa na teba nesmie[72] dostať[616]
(20)A kedykoľvek muž s ženou[567], ktorá[404] *je* slúžkou odovzdanou[617] *inému* mužovi a nijako[618] nebola vykúpená ani[410] *sa* jej nedalo[20] slobody[619], bude ležať *s* vypustením[620] semena, bude sa[6] diať[198] vyšetrovanie[621]; nebudú[72] usmrcovaní, lebo nebola oslobodená[619], (21)*ale on* prinesie[6] Hospodinovi ku vchodu[10] stanu

www.mosaikbibel.sk

stretávania[2] svoju *obeť za* previnenie[90] – barana *za*[141] previnenie[90], (22)a tým baranom *za*[141] previnenie[90] za neho kňaz pred tvárou Hospodina urobí[6] zadosť[15], za jeho hriech, ktorým zhrešil, i bude mu ohľadne[92 123] jeho hriechu, ktorým zhrešil, odpustené.

(23)A keď budete môcť[72] vstúpiť do zeme a nasádzať všemožného[71] stromovia[622], poskytujúceho potravu[623], potom[34] jeho predkožku – jeho ovocie – ako predkožku budete[6] odstraňovať[624]; *po* tri roky vám bude[6] neobrezaným[625], nebude sa smieť[72] jesť[626], (24)a v štvrtom roku sa všetko jeho ovocie ďakovnou slávnosťou[627] Hospodinovi bude[6] stávať[198] svätým[251 628], (25)a v piatom roku budete smieť[72] jeho ovocie jesť pri rozmnožení[629] jeho výťažku[630] pre vás[631].

(26)Nesmiete[72] *nič* jesť s krvou[52]. – Nesmiete[72] sa zaoberať veštením[632] a predpovedaním[633 634]. – (27)Nesmiete[72] do okrúhla strihať[635] svoju hlavu po stranách[636] a nie *že* smieš[72] zohaviť[637] okraje[427] svojej brady[418], (28)a nie *že* smiete[72] na svoje mäso robiť[257] zárezy[26] pre mŕtveho[638] a nie *že* na seba smiete[72] robiť[257] značky[26 639] tetovaním[640]; ja *som* Hospodin. – (29)Nebudeš[6] zneuctievať[566] svoju dcéru, nechávajúc ju[641] smilniť[642], nech[34] nesmilní zem a *nech* sa zem nenapĺňa nehanebnosťou[558 643]. – (30)Moje soboty[530] budete[6] zachovávať[265] a moju svätyňu[385] budete[6] ctiť[583]; ja *som* Hospodin. – (31)Nesmiete[72] sa obracať na vyvolávačov duchov[644] a nie *že* sa smiete[72] zháňať[645] za jasnovidcami na znečisťovanie sa nimi; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].

(32)Pred šedinami[26 112 599] musíš[72] povstať a mať ohľad *na* osobu[603] starca, lebo[34] budeš[6] mať úctu[600] pred svojím Bohom[112]; ja *som* Hospodin. (33)A kedykoľvek pri tebe vo vašej zemi bude pobývať[529] cudzinec[528], nesmieš[72] mu ubližovať; (34)ako domáci[526 527] z vás vám bude cudzinec[528], ktorý[55] pri vás bude pobývať[529], a budeš[6] mu preukazovať lásku tak ako sám[611 612] sebe[613 614], lebo ste boli cudzincami[528] v zemi Egypta; ja *som* Hospodin, váš Boh[744]. (35)V súde[147] sa nesmiete[72] dopustiť[65] krivdy v meraní, vo vážení[646] a v *zisťovaní* obsahu[647]; (36)budete[6] mať[648] spravodlivé váhy[649], spravodlivé závažia[650], spravodlivú éfu[149] a spravodlivý hín[651]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744], ktorý som vás vyviedol[652] zo zeme Egypta.

(37)Budete[6] teda[98] zachovávať[265] všetky moje ustanovenia[87] a všetky moje predpisy[147] a vykonávať ich. Ja *som* Hospodin.

20 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)A k deťom[3] Isráéla musíš[72] povedať: Ktorýkoľvek muž[462 478] z detí[3] Isráéla a z cudzincov[26 528], ktorý[55] bude pobývať[529] medzi Isráélom, ktorý zo svojho semena bude dávať Mólechovi[565], musí[72] istotne[653] byť usmrtený; ľud zeme ho musí[72] zahádzať[654] kamením[655], (3)a ja proti onému mužovi[462] budem zameriavať[256 542] svoju tvár a vytínať[225] ho sprostred[535] jeho ľudu, lebo dal zo svojho semena Mólechovi[565] za účelom znečistenia mojej svätyne[385] a na znesvätenie[566] mena mojej svätosti. (4)A ak budú, ľud zeme, akokoľvek[656] pred oným mužom[112 462] pri jeho dávaní zo svojho semena Mólechovi[565] zakrývať svoje oči, takže ho neusmrtia[657], (5)potom[34] svoju tvár proti onému mužovi[462] budem upierať[79 658] ja, aj proti jeho čeľadi[659], a vytínať[225] jeho a všetkých, ktorí[55] v smilstve budú chodiť[540] za ním, takže budú chodiť v smilstve[540 660] za Mólechom[565], sprostred[535] ich ľudu. – (6)A duša, ktorá sa bude obracať na vyvolávačov duchov[644] a na jasnovidcov na chodenie v smilstve[540 660] za nimi – áno[34], proti onej duši budem zameriavať[256 542] svoju tvár a vytínať[225] ho sprostred[535] jeho ľudu. (7)Budete[6] sa teda[98] posväcovať[661] a budete[6] svätí, lebo ja *som* Hospodin, váš Boh[744], (8)i budete[6] zachovávať[265] moje ustanovenia[87] a budete[6] ich vykonávať; ja *som* Hospodin, posväcujúci vás[662].

(9)Kedykoľvek *bude* ktorýkoľvek človek[462 478], ktorý bude zlorečiť svojmu otcovi a*lebo* svojej materi, musí[72] byť istotne[653] usmrtený – zlorečil[118] svojmu otcovi a*lebo* svojej materi, jeho krv[382 663] *bude* na ňom. (10)A muž, ktorý bude cudzoložiť s ženou[567] *iného* muža, ktorý bude cudzoložiť s ženou[567] svojho blížneho[595], musí[72] byť istotne[653] usmrtený, cudzoložník aj cudzoložnica. (11)A muž, ktorý bude ležať s ženou[567] svojho otca, odkryje nahotu svojho otca; oni obaja

www.mosaicky.sk

musia[72] byť istotne[653] usmrtení, ich
krv[382 663 664] *bude* na nich. (12)A muž, ktorý
bude ležať so svojou nevestou[567] – oni
obaja musia[72] byť istotne[653] usmrtení;
dopustili sa[65] zvrátenosti[572], ich krv[382 663 664]
bude na nich. (13)A muž, ktorý bude le-
žať s mužským pohlavím[567], ako sa líha
s ženou[568] – oni sa obaja dopustili[65] oškli-
vosti[569]; musia[72] byť istotne[653] usmrtení,
ich krv[382 663 664] *bude* na nich. (14)A muž,
ktorý bude pojímať ženu a jej mať – to[32] *je*
nehanebnosť[558]; ohňom musia[72] spáliť[110]
jeho aj ich, nech[34] nebude nehaneb-
nosti[558] vprostred vás. (15)A muž, ktorý
si bude dovoľovať[256 561] priľahnutie[562] pri
zvierati[5 563], musí[72] byť istotne[653] usmr-
tený, a to zviera[5] musíte[72] zabiť. (16)A že-
na, ktorá sa bude približovať[236] k akému-
koľvek[71] zvieraťu[5], žeby ju priľahlo[570 665] –
potom[34] musíš[72] zabiť tú ženu a*j* to zviera[5];
musia[72] byť istotne[653] usmrtení, ich
krv[382 663 664] *bude* na nich. (17)A muž, ktorý
bude pojímať svoju sestru, dcéru svojho
otca alebo dcéru svojej matere, a bude
vidieť jej nahotu a ona bude vidieť jeho
nahotu – to[32] *je* hanba[666], i budú[6] vyťatí[225]
pred očami detí[3] svojho ľudu; odkryl na-
hotu svojej sestry, ponesie[281] svoju ne-
právosť[128 129]. (18)A muž, ktorý bude ležať
s ženou[567] trpiacou nevoľnosťou[381 502] a od-
kryje jej nahotu, obnaží jej tok[390] a ona
odkryje tok[390] svojej krvi[382] – potom[34]
budú[6] obaja vyťatí[225] sprostred[535] svojho
ľudu. (19)A nahotu sestry svojej matere
a sestry svojho otca nesmieš[72] odkryť,
lebo *taký*[667] obnaží svoju blízku prí-
buznú[554]; ponesú[281] svoju neprávosť[128 129].
(20)A muž, ktorý bude ležať so svojou
strynou[567], odkryje nahotu svojho strýka
– svoj hriech[129] ponesú[281], budú umierať
bezdetní. (21)A muž, ktorý bude pojímať
ženu svojho brata – to[32] *je* poškvrna[380 668],
odkryje nahotu svojho brata; budú bez-
detní.

(22)Budete[6] teda[98] zachovávať[265] všetky
moje ustanovenia[87] a všetky moje pred-
pisy[147] a vykonávať ich, nech[34] vás ne-
musí[72] vydáviť zem, kam sa vás ja chystám
uviesť[576] na bývanie v nej; (23)a nesmiete[72]
chodiť[551] v ustanoveniach[87 552] národov,
ktoré[26] sa ja chystám vypudiť[454 576] pred
vašou tvárou[112], lebo *oni* všetky tieto *veci*
robili[118], i zbridilo sa mi v nich (24)a vám
som povedal: Ich pôdy[669] sa budete zmoc-
ňovať[670] vy a ja ju chcem[72] dať vlastniť[670]
vám, zem pretekajúcu[671] mliekom a
medom, ja, Hospodin, váš Boh[744], ktorý som
vás vyčlenil[42] z[672] národností[673]. (25)I bu-
dete[6] robiť rozdiel[42] medzi zvieratstvom[5]
čistým a nečistým[674] a medzi letúnstvom[318]
nečistým a čistým[674] a nesmiete[72] sami
seba[368] poškvrňovať[368] zvieratstvom[5] a le-
túnstvom[318] a hocičím[71 369], čo sa plazí[373 675]
po pôde[669], čo som vám vyčlenil[42 672] za
nečisté, (26)a budete[6] mi svätými, lebo
svätý *som* ja, Hospodin, a vás som vy-
členil[42] z[672] národností[673] na to, aby ste
patrili[375 648] mne[676]. (27)A muž alebo žena
– kedykoľvek bude v nich duch vyvolá-
vania mŕtvych[644] alebo jasnoviden*ctvo*, budú
musieť[72] byť istotne[653] usmrtení, budú
ich musieť[72] zahádzať[654] kamením[655], ich
krv[382 663 664] *bude* na nich.

21 A Hospodin k Mojžišovi pove-
dal: Povedz ku kňazom, synom
Áróna, áno[34], povedz k nim: *Nik z vás* sa
medzi svojím ľudom[224] nesmie[72] znečistiť
pre mŕtveho[638 676], (2)iba ak pre svojho
pokrvne príbuzného[677], blízkeho[676] jemu
– pre svoju mať[676] *alebo* pre svojho otca[676]
alebo pre svojho syna[676] *alebo* pre svoju
dcéru[676] *alebo* pre svojho brata[676] (3)*alebo*
pre svoju sestru, pannu, jemu blízku[676],
ktorá sa ne*do*stala[198] mužovi – pre ňu[676] sa
smie[72] znečistiť. (4)Hodnostár[678] medzi
svojím ľudom[224] sa nesmie[72] znečistiť na
svoje znesvätenie[566 679]; (5)nesmú[72] na svo-
jej hlave vyháľať[680] lysinu[426] a nie *že* smú[72]
striháť[421] okraje[427] svojej brady[418] a nie *že*
smú[72] na svojom mäse vyrezávať zárezy[26].
(6)Budú[6] svätí svojmu Bohu a nesmú[72]
meno svojho Boha znesväcovať[566], lebo
oni predkladajú[4] ohňové *obete* Hospo-
dina, pokrm[86] ich Boha, budú[6] teda[98]
svätí. (7)Nesmú[72] pojať ženu smilniacu[681]
alebo zneuctenú[566], a*ni* ženu od svojho
muža vyhnanú[682] nesmú[72] pojať, lebo
on[683] *je* svätý svojmu Bohu; (8)uznáš[6] ho
teda[98] za svätého[291 684], lebo on predkladá[4]
pokrm[86] svojho Boha – bude[6] ti svätým,
lebo svätý *som* ja, Hospodin, posväcujúci
vás[662]. (9)A dcéra kňaza[685], kedykoľvek
bude zneuctievaná[566] smilstvom, zne-
uctieva[566] svojho otca; bude musieť[72] byť

www.biblia.sk

spálená ohňom[110]. (10)A kňaz, ktorý *je*[55]
väčší od svojich bratov[686], na ktorého
hlavu bol vylievaný olej na pomazávanie[238] a ktorého[687] ruku naplnili[264] na
oblečenie rúch, nesmie[72] svoju hlavu nechať rozstrapatenú[294] a nie *že* smie[72] svoje
rúcha roztrhnúť[295], (11)a nie *že* smie[72]
vojsť ku ktorejkoľvek[71] mŕtvej osobe[688],
nesmie[72] sa znečistiť pre svojho otca[676]
a*ni* pre svoju mať[676] (12)a nie *že* smie[72] zo
svätyne[385] vyjsť a*ni* svätyňu[385] svojho Boha
zneuctiť[566], lebo *je* na ňom zasvätenie[250],
olej pomazania jeho Boha; ja *som* Hospodin. (13)A ženu on musí[72] pojať v jej
panenstve; (14)vdovu a*ni* vyhnanú[682] a*ni*
zneuctenú[566], smilniacu[681] – tieto[689] nesmie[72] pojať, iba pannu zo svojho ľudu[224]
za ženu smie[72] pojať. (15)A svoje semä
medzi svojím ľudom[224] nesmie[72] zneuctiť[566], lebo ja *som* Hospodin, posvácujúci ho[662].

(16)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (17)Prehovor k Árónovi
výrokom: Nikto[462] z tvojho semena po
ich pokoleniach[89], pri kom bude vada, sa
nesmie[72] priblížiť[236] predkladať[4] pokrm[86]
svojho Boha, (18)lebo žiadny[71] muž, pri
ktorom chyba *bude*, sa priblížiť[236] nesmie[72]; nikto[462] slepý alebo chromý alebo
v tvári znetvorený[690] alebo majúci niektorý
úd pridlhý[691], (19)alebo muž, pri ktorom
bude zlomenina nohy alebo zlomenina
ruky (20)alebo hrbatý alebo zakrpatený[419 692]
alebo majúci beľmo[693] v svojom oku
alebo *majúci* svrab[694] alebo lišaj[695] alebo
rozdrvené semenníky[26]. (21)Žiadny[71] muž
zo semena Áróna, kňaza, pri ktorom *bude*
chyba, nesmie[72] pristúpiť[69] predkladať[4]
ohňové *obete* Hospodina; *je* pri ňom chyba,
nesmie[72] pristúpiť[69] predkladať[4] pokrm[86]
svojho Boha. (22)Jesť pokrm[86] svojho
Boha smie[72], z *vecí* nanajvýš svätých[57]
a z *vecí* svätých, (23)iba k opone nesmie[72]
vojsť a k oltáru nesmie[72] pristúpiť[69], lebo
je pri ňom chyba, nech[34] moje svätyne[385 696]
nezneuctieva[566], lebo ja *som* Hospodin,
posvácujúci ich[662]. (24)A Mojžiš prehovoril k Árónovi a k jeho synom a ku všetkým
deťom[3] Isráéla.

22 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor
k Árónovi a k jeho synom, a*ko* sa majú[72]
zdržiavať[250 697] od svätých *vecí* detí[3] Isráéla (nech[34] nezneuctievajú[566] meno
mojej svätosti), ktoré mi ony posvácujú;
ja *som* Hospodin. (3)Povedz k nim:
Každý muž po vašich pokoleniach[89], zo
všetkého vášho semena, ktorý sa bude
približovať[236] k svätým *veciam*, čo deti[3]
Isráéla posvácujú Hospodinovi, a*k bude*
na ňom jeho nečistota[223], potom[34] bude[6]
ona duša vyťatá[225] z prítomnosti[282] mojej
tváre; ja *som* Hospodin. (4)Žiadny muž[478]
zo semena Áróna, a*k* on *je* malomocný
alebo majúci výtok[479 480], nesmie[72] jesť zo
svätých *vecí*[698], kým *ne*bude čistý; a kto[55]
siahne na[131] čokoľvek[71] znečistené[699] mŕtvym[638], alebo muž, z ktorého vychádzal
výlev[488] semena, (5)alebo muž[462], ktorý
siahal na[131] na čokoľvek[71] lezúce[350], čo mu
je nečisté, alebo na[131] človeka, ktorý mu je
nečistý akoukoľvek[71] svojou nečistotou[223]
– (6)osoba[43], ktorá na to[32] bude siahať[131],
tá[34] ostane *až* do večera nečistá[348] a nesmie[72] jesť zo svätých *vecí*, iba keď svoje
mäso okúpe vo vode[241]; (7)vtedy[34], keď
slnko zájde, bude[134] očistená. a potom
bude smieť[72] jesť zo svätých vecí, lebo *je*
to[32] jej pokrm[86]. (8)Zdochliny a*ni* rozorvaného nesmie[72] jesť na znečistenie sa[223]
ním[563]; ja *som* Hospodin. (9)Budú[6] teda[98]
zachovávať[118 265] moje nariadenie[266], nech[34]
za to[700] nenesú[281] hriech[129] a *ne*umrú
v ňom[563], keby ho[701] zneuctievali[566]; ja *som*
Hospodin, posvácujúci ich[662].

(10)A žiadny[71] neoprávnený[286] nesmie[72]
jesť sväté[527 702]; želiar[703] kňaza a*ni* námezdný[597] nesmie[72] jesť sväté[527 702], (11)a*le*
kedykoľvek kňaz voľakoho[43] riadne[704] *za*
svoje peniaze[705] bude kupovať, bude on
smieť[72] z neho[698] jesť, aj zrodenectvo[706]
jeho domu[707] – oni budú smieť[72] jesť
z jeho pokrmu[86 698]. (12)A dcéra kňaza,
kedykoľvek sa bude *do*stávať mužovi neoprávnenému[286 708], nebude ona smieť[72]
jesť z *obete* venovania[214 698] svätých *vecí*,
(13)a*le* kedykoľvek dcéra kňaza bude
vdovou a*lebo* vyhnanou[682] a nebude mať[310]
semena, a vráti sa do domu svojho otca
ako *za* svojej mladosti[560]; bude smieť[72]
jesť z pokrmu[86 698] svojho otca, a*le* žiadny[71]
neoprávnený[286] z neho[698] jesť nesmie[72].
(14)A kedykoľvek voľakto[462] bude jesť
svätú *vec* v poblúdení[91], potom[34] k nej[52]

www.mosteni.sk

pridá[6] jej pätinu[709] a dá[6] s tou svätou *vecou*[710] [711] kňazovi. (15)A nesmú[72] znesvätovať[566] sväté *veci* detí[3] Isráéla, ktoré *ony* venujú[70] Hospodinovi, (16)takže[34] *by na* seba[712] uvalili[281] [713] neprávosť[128] [129] previnenia[90] jedením ich svätých *vecí*, lebo ja *som* Hospodin, posväcujúci ich[662].

(17)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (18)Prehovor k Árónovi a k jeho synom a ku všetkým deťom[3] Isráéla a povedz k nim: Ktokoľvek[478] z domu Isráéla *alebo* z cudzincov[26] [528] medzi Isráélom, kto bude predkladať[4] svoj obetný dar[4] podľa ktoréhokoľvek[71] [714] *z* ich sľubov[216] *alebo* ako ktorúkoľvek[71] *z* ich dobrovoľných *obetí*[217], ktoré budú Hospodinovi predkladať[4] za vzostupnú *obeť*[7] (19)na vaše blahovoľné prijatie[11] [12] – *nech bude* bez chyby[8], samec[9] z hovädzieho dobytka[146], z oviec[146] *alebo* z kôz[146]. (20)Nesmiete[72] predkladať[4] nič[71], na čom *je* chyba, lebo *to* vám nebude na blahovoľné prijatie[11]. (21)A kedykoľvek bude voľakto[462] Hospodinovi predkladať[4] obeť pokojných hodov[80] na splnenie[715] sľubu[216] alebo za dobrovoľnú *obeť*[217] z hovädzieho dobytka[146] alebo z drobného dobytka[146], nech bude[6] na blahovoľné prijatie[11] bezchybná[8], žiadna[71] chyba na nej nesmie[72] byť. (22)Slepé alebo dolámané alebo dokaličené[716] alebo s nádormi[717] alebo *majúce* svrab[694] alebo lišaj[695] – tieto nesmiete[72] Hospodinovi predkladať[4] a nesmiete[72] z nich dávať ohňové *obete* na oltár Hospodinovi; (23)a*ni* hovädzie dobytča[106] a*ni* drobné dobytča[140], majúce niektorý úd pridlhý[691] *alebo* prikrátky[718] – to[32] smieš[72] spraviť dobrovoľnou *obeťou*[217] [276], a*le* za sľub[216] nebude blahovoľne prijímané[11]; (24)a*ni* popučené a*ni* roztlčené a*ni* vytrhnuté a*ni* vyrezané[719] nesmiete[72] predkladať[4] Hospodinovi; *ani* vo vašej zemi *tak* nebudete smieť[72] konať. (25)A*ni* z ruky syna cudziny[720] nesmiete predkladať[4] pokrm[86] vášho Boha, od žiadnych[71] týchto, lebo pri nich *je* ich skazenosť[721], *je* pri nich chyba – nebudú[722] blahovoľne prijímané[11] na váš prospech[14].

(26)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (27)Kedykoľvek sa bude rodiť hovädzie dobytča[106] alebo ovca alebo koza, vtedy[34] ostane[6] [198] sedem dní pod svojou materou a od ôsmeho dňa a naďalej bude môcť[72] byť blahovoľne prijaté[11] za obetný dar[4] ohňovej *obete* Hospodinovi; (28)a*le* kravu[106] alebo ovcu[140] – nesmiete[72] ju a jej mláďa[35] zahlušiť[18] v jeden deň. (29)A kedykoľvek budete Hospodinovi obetovať ďakovnú[212] obeť, budete[6] obetovať na vaše blahovoľné prijatie[11]: (30)v ten istý[723] deň sa bude[6] jesť, nesmiete[72] z nej *nič* nechať do rána; ja *som* Hospodin. (31)Budete[6] teda[98] zachovávať[265] moje rozkazy a vykonávať ich; ja *som* Hospodin; (32)a nesmiete[72] zneuctievať[566] meno mojej svätosti, lež[34] budem[6] [724] vprostred detí[3] Isráéla posväcovaný[291], ja,[725] Hospodin, posväcujúci vás[662], (33)ktorý[55] vás vyvádzam[374] [652] zo zeme Egypta na to, aby som sa vám stal[198] [375] Bohom[522], ja,[725] Hospodin.

23 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor k deťom[3] Isráéla a povedz k nim: Sviatky[2] [726] Hospodina, ktoré budete[6] vyhlasovať, sväté schôdze[251] [727] – toto[178] *budú* ony, moje sviatky[2] [726]:

(3)Šesť dní sa bude[6] vykonávať zamestnanie[226] a v deň siedmy *bude* sobota[530] odpočívania[531], svätá schôdza[251] [727], žiadne[71] zamestnanie[226] vykonávať nesmiete[72], *je* to[32] sobota[530] Hospodina vo všetkých vašich príbytkoch.

(4)Toto[178] *sú* sviatky[2] [726] Hospodina, sväté schôdze[251] [727], ktoré v ich určené obdobia[2] [726] budete[6] vyhlasovať: (5)V prvom mesiaci, v štrnásty *deň* toho mesiaca[524], medzi dvoma večermi[728], *je* Minutie[729] Hospodina[730].

(6)A v pätnásty deň tohto mesiaca[524] *je* slávnosť nekvasených *chlebov* Hospodinovi[730]; *po* sedem dní budete[6] jesť nekvasené *chleby*. (7)V prvý deň budete[6] mať[648] svätú schôdzu[251] [727], žiadne[71] zamestnanie[226] prácou[731] nesmiete[72] vykonávať; (8)a *po* sedem dní budete[6] Hospodinovi predkladať[4] [118] ohňovú *obeť*. V siedmy deň *bude* svätá schôdza[251] [727], žiadne[71] zamestnanie[226] prácou[731] nesmiete[72] vykonávať.

(9)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (10)Prehovor k deťom[3] Isráéla a povedz k nim: Keď budete môcť[72] vstúpiť do zeme, ktorú sa vám ja chystám dať[576], a budete žať jej žatvu, potom[34] budete[6] prinášať snop[732] *z* prvej

www.biblia.sk

úrody[73] vašej žatvy ku kňazovi; (11)on[34]
ten snop[732] bude[6] obracať[230] pred tvárou
Hospodina na vaše blahovoľné prija-
tie[11 12]; na druhý deň[218] po sobote[530 733]
ho bude[6] kňaz obracať[230]. (12)A v deň
vášho obracania[230] toho snopu[732] budete[6]
za vzostupnú *obeť*[7] Hospodinovi obe-
tovať[65 276] bezchybné[8] jahňa[83], ročné[388],
(13)a k nemu[51] *obeť* daru[45], dve desatiny[734]
jemnej múky, zarobenú[59 60] olejom, oh-
ňovú *obeť* Hospodinovi, ľúbeznú[30] vôňu,
a k nej[51] liatu *obeť*[735], štvrť hína[651] vína.
(14)A chleba a*ni* praženého zrnia, totiž[34]
z nového obilia, nesmiete[72] jesť *až* priam
do tohto dňa[736], *až* do vášho prinesenia
obetného daru[4] vášho Boha[737] – trvalé
ustanovenie[87 88] po vašich pokoleniach[89]
vo všetkých vašich príbytkoch.

(15)A od dňa nasledujúceho po so-
bote[530 733], od dňa vášho prinesenia snop-
u[732] obracania[230], si budete[6] rátať sedem
týždňov[530]; nech budú[6] úplné[8] – (16)*až* po
deň nasledujúci po siedmej sobote[530 733]
budete[6] rátať päťdesiat dní a budete[6] Hos-
podinovi predkladať[4] novú *obeť* daru[45]:
(17)zo svojich príbytkov budete[6] prinášať
chleby[26] obracania[230], dva, nech budú[6]
z dvoch desatín[734] jemnej múky; budú[6] pe-
čené kysnuté, prvotiny[77 738] Hospodinovi.
(18)A s tými chlebmi[26 52] budete[6] predklad-
ať[4] sedem bezchybných[8] jahniat[82], roč-
ných[273], a jedného mladého býka[17] a dva
barany – *tie* budú[6] vzostupnou *obeťou*[7]
Hospodinovi; a k nim[51] *obeť* daru[45] a liatu
obeť[735 739] k nim[51], ohňovú *obeť*, ľúbeznú[30]
vôňu Hospodinovi. (19)A jedného chl-
páča[122] *z* kôz budete[6] robiť *obeťou* za
hriech a dve ročné[273] jahňatá[83] obeťou[276]
pokojných hodov[80], (20)i bude[6] ich[740]
kňaz s chlebom[52] *z* prvotín[77] obracať[230] *za*
obeť obracania[230] pred tvárou Hospodina,
s dvoma jahňatami[52 83]; budú sväté[251]
Hospodinovi, pre kňaza[56]. (21)A priam
v tento deň[736] budete[6] robiť vyhlásenie[741]
– bude[6] vám *to* svätou schôdzou[251 727 742],
žiadne[71] zamestnanie[226] prácou[731] nesmie-
te[72] vykonávať – trvalé ustanovenie[87 88]
vo všetkých vašich príbytkoch po vašich
pokoleniach[89]. (22)A pri vašom žatí žatvy
vašej zeme nesmieš[72] celkom dožínať[743]
okraje[26 427] svojho poľa, a nie *že* smieš[72]
zbierať paberky[26] svojej žatvy – to[263] mu-
síš[72] prenechať chudobnému[590] a cudzin-
covi[528]; ja *som* Hospodin, váš Boh[744].

(23)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (24)Prehovor k deťom[3]
Isráéla výrokom: V siedmom mesiaci,
v prvý[745] *deň* mesiaca[524], budete[6] mať[648] od-
počívanie[531], pamiatku trúbenia[746], svätú
schôdzu[251 727]; (25)žiadne[71] zamestnanie[226]
prácou[731] nesmiete[72] vykonávať, *ale* Hos-
podinovi budete[6] predkladať[4] ohňovú
obeť.

(26)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (27)Ale[340] v desiaty *deň*
tohto siedmeho mesiaca[524] *je* on, deň[747]
zadosťučinení[748]; budete[6] mať[648] svätú
schôdzu[251 727] a ponižovať[525] samých seba[367]
a predkladať[4] Hospodinovi ohňovú *obeť*,
(28)a priam v tento deň[736] nesmiete[72]
vykonávať žiadne[71] zamestnanie[226], lebo
je to[32] deň zadosťučinení[748] na urobenie
zadosť[15] za vás pred tvárou Hospodina,
vášho Boha; (29)áno, každá duša, ktorá
sa priam v tento deň[736] nebude poni-
žovať[525], tá[34] bude vyťatá[225] zo svojho
ľudu[224], (30)a každá duša, ktorá bude
priam v tento deň[736] vykonávať akékoľ-
vek[71] zamestnanie[226] – potom[34] tú dušu
sprostred[535] jej ľudu budem vykynožovať.
(31)Nesmiete[72] žiadne[71] zamestnanie[226]
vykonávať – trvalé ustanovenie[87 88] po
vašich pokoleniach[89] vo všetkých vašich
príbytkoch. (32)*Bude* vám to[32] sobotou[530]
odpočívania[531], keď[34] budete ponižovať[525]
samých seba[367], v deviaty *deň* mesiaca na-
večer – od večera do večera budete[6] odpo-
čívať svojím odpočinkom[530 749].

(33)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (34)Prehovor k deťom[3] Isráéla
výrokom: V pätnásty deň tohto siedmeho
mesiaca[524] *bude po* sedem dní slávnosť bú-
dok[750] Hospodinovi. (35)V prvý deň *bude*
svätá schôdza[251727], žiadne[71] zamestnanie[226]
prácou[731] nesmiete[72] vykonávať; (36)*po*
sedem dní budete[6] Hospodinovi pred-
kladať[4] ohňovú *obeť*; v ôsmy deň budete[6]
mať[648] svätú schôdzu[251 727] a predkladať[4]
Hospodinovi ohňovú *obeť*; to[32] *bude* slav-
nostné zhromaždenie[751], žiadne[71] zamest-
nanie[226] prácou[731] nesmiete[72] vykonávať.

(37)Toto[178] *sú* sviatky[2 726] Hospodina,
ktoré budete[6] vyhlasovať *za* sväté schô-
dze[251 727] na predkladanie[4] ohňovej *obete*

www.mosaicka.sk

Hospodinovi, vzostupnej *obete*[7] a *obete*
daru[45] – žertvy[752] a liatych *obetí*[735], úlohy[753]
dňa v jej deň, (38)okrem sobôt[530] Hos-
podina a okrem vašich darov a okrem
všetkých vašich sľubov[216] a okrem všetkých
vašich dobrovoľných *obetí*[217], ktoré Hos-
podinovi budete dávať. (39)Ale[340] v pät-
násty deň siedmeho mesiaca[524], keď zve-
ziete[352 754] úrody zeme, budete[6] *po* sedem
dní sláviť Hospodinovi slávnosť[755]; v prvý
deň *bude* odpočívanie[531] a v ôsmy deň *bude*
odpočívanie[531]. (40)A v prvý deň si budete[6]
prinášať[274] výhonky[756] ozdobného stro-
movia[622 757], haluze[261 758] paliem a vetvy[26]
husto olisteného stromovia[622] a vŕb[759] *od*
potoka[760] a budete[6] sa *po* sedem dní pred
tvárou Hospodina, vášho Boha, veseliť[761].
(41)I budete[6] to[32 762] sláviť *ako* slávnosť[755]
Hospodinovi *po* sedem dní v roku – trvalé
ustanovenie[87 88] po vašich pokoleniach[89];
budete[6] to[32 762] sláviť[755] v siedmom mesiaci,
(42)*po* sedem dní budete[6] bývať[761] v búd-
kach[750], všetci domáci[526] v Isráélovi budú[6]
bývať[761] v búdkach[750], (43)aby vedeli vaše
pokolenia, že som v búdky[750] ubytoval
deti[3] Isráéla, keď som ich vyviedol[352 652] zo
zeme Egypta, ja,[725] Hospodin, váš Boh[744].
(44)A Mojžiš o sviatkoch[2 92 726] Hospodina
prehovoril k deťom[3] Isráéla.

24 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Rozkáž de-
ťom[3] Isráéla, nech[34] k tebe prinášajú[275]
čistý olej olivy, *z* rozdrvenia[763], na svieto-
venie[764], na zažatie[765] ustavičného svetla[186 766].
(3)Zvonku voči opone[109] svedectva v stane
stretávania[2] ho[762] bude[6] Árón spravovať[767]
od večera do rána pred tvárou Hospodina
– trvalé ustanovenie[87 88] po vašich pokole-
niach[89]; (4)na rýdzom[768] svietniku[769] bude[6]
ustavične spravovať[767] lampy pred tvárou
Hospodina.

(5)A musíš[72] vziať jemnú múku a upiecť
z nej[770] dvanásť praclíkov[58], *z* dvoch desa-
tín[734 770] jeden praclík[58], (6)a poklásť[79] ich
dvoma radmi, šesť *v* rade, na čistý stôl
pred tvár Hospodina, (7)a na *každý* rad
dať čisté kadidlo[47]; to[34] sa chlebu stane[198]
pamätnou[53] *časťou*[54 522 771], ohňovou *obeťou*
Hospodinovi. (8)V každý deň soboty[530 772]
sa[20 21] to[32] bude[6] pred tvárou Hospodina
ustavične spravovať[767]; spopri[233] detí[3] Isrá-
éla, trvalou zmluvou[88]. (9)Toho[34] sa *do-*
stane[6 198] Árónovi a jeho synom, i budú[6]
to[32] jedávať na svätom mieste[39 251], lebo *je*
to[32] pre neho a pre jeho synov[56] *ako* na-
najvýš sväté[57] z ohňových *obetí* Hospodina
trvalým ustanovením[88 191].

(10)I vyšiel syn isráélskej ženy, ktorý[404]
bol synom Egypťana[773] vprostred detí[3 774]
Isráéla, a v tábore[108] sa poruvali[775], syn tej
Isráélovkyne a isráélský muž; (11)a syn
tej isráélskej ženy sa dal rúhať Menu[776]
a zlorečiť, i uviedli ho k Mojžišovi.
A meno jeho matky: Šelómíth, dcéra
Divrího, *patriaceho* k vetve[777] Dána.
(12)I nechali ho pod dozorom[778] do po-
dania im pokynu[779] podľa úst Hospodina;
(13)a Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (14)Vyveď toho, ktorý[55] zlo-
rečil, von[107] voči táboru[108 109] a všetci, ktorí[55]
ho počuli, položia[6] svoje ruky na[13] jeho
hlavu a zahádžu[6 654] ho, celé zhromaždenie[111]. (15)A k deťom[3] Isráéla musíš[72] preho-
voriť výrokom: Kedykoľvek bude kto-
koľvek[462 478] zlorečiť svojmu Bohu, potom[34]
*si od*nesie[281] svoj hriech[129], (16)a rúhajúci
sa menu Hospodina musí[72] istotne[653] byť
usmrtený, celé zhromaždenie[111], *tí* naň
istotne[780] musia[72] nahádzať[654]; ako cudzi-
nec[528] tak[207] domáci[526] musí[72] pre svoje rú-
hanie[501] Menu[776] byťusmrtený. (17)A keď-
koľvek voľakto[462] bude zrážať[781] ktorúkoľ-
vek[71] ľudskú bytosť[782], musí[72] istotne[653] byť
usmrtený, (18)a zraziví[781] kus[782] dobytka[5]
musí[72] škodu nahradiť[159] kusom[782 783] za
kus[782 783]. (19)A kedykoľvek voľakto[462]
bude spôsobovať[256] na svojom súkme-
ňovcovi[163] poškodenie na tele[784] – podľa
toho, čo urobí, tak sa bude[6] robiť jemu:
(20)zlomeninu za zlomeninu, oko za
oko, zub za zub – podľa *toho*, aké poško-
denie[784] na človekovi spôsoboval[256], tak sa
bude[6] spôsobovať[256] jemu. (21)Zraziví[781]
zviera[5] teda[98] musí[72] nahradiť škodu[159], a*le*
zraziví[781] človeka musí[72] byť usmrtený.
(22)Bude[6] pre vás[56] jedno právo[147], ako
cudzinec[528], tak[207] bude[6] domáci[526], lebo ja
som Hospodin, váš Boh[744].

(23)A Mojžiš prehovoril k deťom[3]
Isráéla, i vyviedli toho, ktorý[55] zlorečil,
von[107] voči táboru[108 109] a zahádzali[654] ho
kamením[655]; tak[34] spravili deti[3] Isráéla
podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Moj-
žišovi.

www.biblickaskola.sk

25 A Hospodin k Mojžišovi na vr-
chu Sínaj prehovoril výrokom:
(2) Prehovor k deťom[3] Isráéla a povedz
k nim: Keď budete môcť[72] vstúpiť do zeme,
ktorú sa vám ja chystám dať[576], vtedy[34]
bude[6] zem odpočívať[118] odpočinkom[530 749]
Hospodina[730]. (3) Šesť rokov budeš[6] osie-
vať svoje pole a šesť rokov budeš[6] prere-
závať svoju vinicu a zvážať[804] jej úrodu,
(4) a*le* v siedmom roku bude[6] zem mať[648]
sobotu[530] odpočívania[531], sobotu[530] Hos-
podina[730]; svoje pole nesmieš[72] osievať
a svoju vinicu nesmieš[72] prerezávať, (5) sa-
morastlé[785] *od* tvojej[786] žatvy nesmieš[72] žať
a hrozná svojho neprerezaného viniča[787]
nesmieš[72] oberať – zem bude[6] mať[648] rok
odpočívania[531]. (6) A vám nastane[198] so-
bota[530] zeme na poskytovanie potravy[788],
tebe a tvojmu nevoľníkovi a tvojej slu-
žobnej a tvojmu námezdnému[597] a tvojmu
želiarovi[703], ktorí[55] pobývajú[529] pri tebe;
(7) a*j* tvojmu dobytku[5] a živočíšstvu, ktoré
bude v tvojej zemi, bude všetka jej úroda
za potravu[788].

(8) A budeš[6] si rátať sedem sedmíc[530] ro-
kov, sedem rokov sedemkrát, takže[34] budeš
mať[648] dní siedmich sedmíc[530] rokov, de-
väťaštyridsiatich rokov. (9) Vtedy[34] budeš[6]
rozozvučiavať hlaholiace[789] trúby[26 790 791 792];
v siedmom mesiaci, v desiaty *deň* me-
siaca[524], v deň zadosťučinení[748], budete[6]
rozozvučiavať trúby[26 790 791] po celej vašej
zemi. (10) I budete[6] posväcovať rok päť-
desiateho roka[793] a vyhlasovať v zemi
slobodu všetkým jej obyvateľom; on vám
bude[6] zvučaním poľnice[794], i budete sa
vracať každý[283] k svojej držbe a každý[283]
k svojej čeľadi[659] sa budete vracať. (11) On,
rok päťdesiateho roka[793], vám bude[6] zvu-
čaním poľnice[794]; nebudete[72] siať a nie *že*
budete[72] žať jeho[795] samorastlé[785 796] a nie
že budete[72] oberať jeho[795] neprerezané
viniče[787 796], (12) lebo on *je* zvučaním poľ-
nice[794], bude[6] vám svätý[251]; z poľa budete[6]
jesť[797] jeho[795] úrodu. (13) V tomto roku
zvučania poľnice[794] sa každý[283] budete vra-
cať k svojej držbe.

(14) A kedykoľvek tvojmu súkmeňov-
covi[163] budete predávať, *čo je na* predaj[798],
alebo *pri* kúpe z ruky tvojho súkme-
ňovca[163], nesmiete[72] sa navzájom[799] po-
škodzovať. (15) Podľa počtu[800] rokov po
zvučaní poľnice[794] budeš[6] od[233] svojho
súkmeňovca[163] kupovať, podľa počtu[800]
rokov úrod[796] ti bude[6] predávať: (16) podľa
mnohosti[801] rokov budeš[6] rozmnožovať
kúpnu cenu toho[32] a podľa mála[801] rokov
budeš[6] zmenšovať kúpnu cenu toho[32],
lebo on ti predáva počet úrod; (17) a ne-
smiete[72] jeden druhého[802] poškodzovať,
lež[34] budeš[6] mať úctu[600] pred svojím
Bohom[112], lebo ja *som* Hospodin, váš
Boh[744]. (18) I budete[6] vykonávať moje
ustanovenia[87] a moje predpisy[147] budete[6]
zachovávať[265] a budete[6] ich vykonávať;
potom[34] budete v[803] tej zemi bezpečne bý-
vať (19) a zem bude dávať svoje plody,
i budete jesť do sýtosti a bezpečne v[803] nej
bývať. (20) A keď budete vravieť: čo bu-
deme jesť v siedmom roku? hľa, ne-
máme[72] siať a nemáme[72] zvážať[804] svoje
úrody? – (21) nuž[34], privolám[805] vám svoje
požehnanie v šiestom roku, nech[34] vy-
koná svoje úrody na tri roky, (22) a keď
budete siať v ôsmy rok, budete[134] jesť zo
starej[806] úrody; do deviateho roka, do
dôjdenia jeho[795] úrody, budete jesť
staré[806]. (23) A zem sa nesmie[72] predávať
navždy[807], lebo zem *patrí* mne, lebo vy *ste*
u mňa cudzinci[528] a želiari[703] (24) a v celej
zemi vašej držby budete[6] zemi dávať
právo na vykúpenie[808].

(25) Kedykoľvek sa tvoj brat bude ocí-
tať v tiesni a predá *čosi* zo svojej držby,
vtedy[34] príde[6] jeho výkupca[808], blízky
jemu[809], a vykúpi[6 808], čo jeho brat predal[810].
(26) A kedykoľvek voľakto[462] výkupcu[808]
nemá[648] a jeho ruka je[118] súca[148], takže[34] *si*
môže[72] zohnať[811], koľko *je* dosť[139] *na* vykú-
penie[808 812] toho[32], (27) potom[34] musí[72] sčí-
tať[6] roky *od* predaja[813] toho[32] a prebytok[814]
vrátiť[6] tomu[462], komu *to* predal, a môže[72]
sa vrátiť k svojej držbe; (28) a ak jeho ruka
nezoženie[811] dosť[139] *na* vrátenie[812] mu, po-
tom[34] ostane[198], čo predal[810], v ruke toho,
kto[55] to[32] kúpil[232], *až* do roka zvučania
poľnice[794], a pri zvučaní poľnice[794] bude[6]
uvoľnené[815] a *on* sa vráti[6] k svojej držbe.

(29) A kedykoľvek voľakto[462] bude pre-
dávať obytný dom[816] *v* hradenom meste[817],
potom[34] jeho[818] právo na vykúpenie[808]
potrvá[198] *až* do dovŕšenia roku *od* jeho
predaja[813]; *po* celý rok[819] potrvá[198] jeho[818]
právo na vykúpenie[808]. (30) A*le* ak *ho* ne-

www.biblicalarchives.com

bude môcť[72] vykúpiť[808], než sa mu vyplní
dovŕšený rok[820], potom[34] ten dom, ktorý
je v meste, čo má[314] múr[817], navždy[807]
ostane[821] tomu, *kto*[55] ho kúpil[232], po jeho
pokoleniach[89], nebude[6] pri zvučaní poľ-
nice[794] uvoľňovaný[815]. (31)A*le* domy de-
dín[822], ktoré nemajú[310] dookola múr[817], sa
budú[6 823] počítať za pole zeme, bude pre
ne[823] právo na vykúpenie[808], takže[34] pri
zvučaní poľnice[794] budú[6] uvoľňované[815 823].
(32)A*le* mestá Lévíovcov[824], domy miest[825]
ich držby – Lévíovcom[824] bude *patriť* tr-
valé právo[88] na vykúpenie[808], (33)a čo *kto*
od[826] Lévíovcov[824] bude vykupovať[808], to[34]
bude[6] uvoľňované[815] – predaj[813] domu, to-
tiž[34] *v* meste[817] jeho držby, – pri zvučaní
poľnice[794], lebo mestá Lévíovcov[824], to[32]
bude ich držba vprostred detí[3] Isráéla.
(34)A*le* polia[26] obvodov[26 827] ich miest[825] sa
nebudú smieť[72] predávať, lebo ony *budú*[26]
ich trvalou držbou[88].

(35)A kedykoľvek sa tvoj brat bude
ocítať v tiesni a jeho ruka pri tebe zo-
slabne[828], vtedy[34] sa ho ujmeš[6 829], cu-
dzinca[528] a*lebo* želiara[703], nech[34] pri tebe
ožije. (36)Nebudeš[6] od[233] neho brať úrok
a*ni* prirážku[830], lež[34] budeš[6] mať úctu[600]
pred svojím Bohom[112], nech[34] tvoj brat pri
tebe ožíva. (37)Nesmieš[72] mu svoje pe-
niaze[705] dať na úrok a nie *že* svoj pokrm
smieš[72] dať na rozmnoženie[830]; (38)ja *som*
Hospodin, váš Boh[744], ktorý som vás vy-
viedol[652] zo zeme Egypta na to, aby som
vám dal[375] zem Kenáana a stal sa[198 375] vám
Bohom[522].

(39)A kedykoľvek sa tvoj brat pri tebe
bude ocítať v tiesni a bude ti predávaný,
nesmieš[72] po ňom ako po otrokovi poža-
dovať[831] otroctvo[832] otroka. (40)Bude[6] pri
tebe ako námezdný[597], ako želiar[703], *až* do
roka zvučania poľnice[794] bude[6] pri tebe
slúžiť[833]; (41)potom[34] spopri[834] teba[835] bude
odchádzať[6 836], on a s ním jeho deti[3], a vra-
cať sa[6] k svojej čeľadi[659] a k držbe svojich
otcov sa bude[6] vracať, (42)lebo oni *sú*
moji nevoľníci, ktorých som vyviedol[652] zo
zeme Egypta; nesmú[72] byť predávaní pre-
dajom nevoľníka[837]. (43)Nesmieš[72] nad ním
s tvrdosťou panovať[838], lež[34] budeš[4] mať
úctu[600] pred svojím Bohom[112]. (44)A tvoj
nevoľník[837] a tvoja služobná[837], ktoré bu-
deš mať[648], – od[233] národov, ktoré *budú*
okolo vás, z nich budete[6] kupovať nevoľ-
níka[837] a služobnú[837], (45)a tiež z detí[3] že-
liarov[703], ktorí[55] budú ako cudzinci bývať[529]
pri vás, z nich budete[6] kupovať, aj z ich
čeľade[659], ktorá *bude* pri vás, ktorú vo va-
šej zemi splodia, tí[34] sa vám budú stávať[198]
majetkom[522 839] (46)a budete si ich pri-
vlastňovať pre svoje deti[3 840] po vás na zde-
denie[841] *ako* majetku[839] natrvalo[88]. Na nich
smiete[72 842] uvaľovať[831] otroctvo[832], a*le* nad
vašimi bratmi, deťmi[3 838] Isráéla, muž nad
svojím bratom[838] – nesmieš[72] nad ním
s tvrdosťou panovať[838].

(47)A kedykoľvek sa bude *vzmáhať*[148 843]
ruka cudzinca[528] a*lebo* želiara[703] pri tebe
a tvoj brat sa pri ňom bude ocítať v tiesni
a predávať sa cudzincovi[528], želiarovi[703]
pri tebe, alebo potomkovi[844] čeľade[659] cu-
dzinca[528], (48)bude mať[648] potom, *čo* bude
predaný, právo na vykúpenie[808], jeden
z jeho bratov ho bude môcť[72] vykúpiť –
(49)alebo jeho strýko alebo syn jeho
strýka ho bude môcť[72] vykúpiť, alebo ho
bude môcť[72] vykúpiť *iný* z jeho pokrvných
príbuzných[26 554] z jeho čeľade[659], alebo, ak
sa *vzmôže*[148 843] jeho ruka, bude[134] sa môcť[72]
vykúpiť *sám*. (50)I bude účtovať[6 845] s kú-
pivším ho od roku svojho predania[846]
jemu *až* po rok zvučania poľnice[794],
a cena[705] jeho predaja[813 847] bude[6 118 848] podľa
počtu[800] rokov – bude[6 848] ako *za* dni ná-
mezdného[597] u neho[849]. (51)Ak *bude* ešte
veľa rokov[800], bude[6] podľa nich[801] vracať
svoje výkupné[808] z ceny[705] svojej kúpy[850],
(52)a ak ešte *až* do roka zvučania poľ-
nice[794] zvýši málo rokov[800], tie[34] mu bude[6]
účtovať[845]; podľa počtu[851] rokov bude[6] vra-
cať svoje výkupné[808]. (53)Bude[6] u neho
rok po[852] roku ako námezdný[597], nesmie[72]
sa[20] nad ním pred tvojimi očami[853] s tvr-
dosťou panovať[838]. (54)A ak nebude tak-
to[854] vykupovaný[855], potom[34] bude[6] odchá-
dzať[836] on a s ním jeho deti[3] v roku zvuča-
nia poľnice[794], (55)lebo deti[3] Isráéla *sú*
nevoľníkmi mne; oni *sú* moji nevoľníci,
ktorých som vyviedol[652] zo zeme Egypta,
ja,[725] Hospodin, ich Boh[744].

26 Nesmiete[72] si zhotovovať[65] mo-
dly[856] a nie *že* si smiete[72] vztýčiť[857]
sochu[858] *ani* stĺp[859], a nie *že* smiete[72] vo
vašej zemi umiestniť[256] kameň *voľačo* zo-
brazujúci[860] na skláňanie sa pred ním,

www.mbetania.sk

lebo ja *som* Hospodin, váš Boh[744]. (2) Moje
soboty[530] budete[6] zachovávať[265] a moju svä-
tyňu[385] budete[6] ctiť[583]; ja *som* Hospodin.
(3) Ak budete chodiť[551] v mojich ustano-
veniach[87 552] a zachovávať[265] moje rozkazy
a vykonávať ich, (4) potom[34] vám budem
dávať[861] dážde v ich čas a zem bude dá-
vať svoj výnos a poľné stromovie[622 862]
bude dávať svoje ovocie, (5) i bude vaša[861]
mlatba[863] dostihovať[148] oberačku a obe-
račka bude dostihovať[148] sejbu, takže[34]
budete dosýta jesť svoj chlieb a bezpečne
bývať vo vašej zemi. (6) A budem dávať
v zemi pokoj, i budete líhať a nebude
naháňajúceho strach[864], a budem odstra-
ňovať[865] zo zeme zlú zver a vašou zemou
nebude prechádzať meč (7) a svojich ne-
priateľov poženiete[866], i budú od meča[867]
padať pred vašou tvárou; (8) a piati z vás
poženú[866] sto a sto z vás poženie[866] de-
saťtisíc, takže[34] budú vaši nepriatelia od
meča[867] padať pred vašou tvárou. (9) I ob-
rátim sa k vám a budem vás robiť plod-
nými[868] a množiť vás a svoju zmluvu
s vami upevňovať[821], (10) i budete jesť
staré[806] zásoby[869] a staré[806] spred nového[870]
odpratúvať[871]. (11) A svoje obydlie[252] ch-
cem[72] umiestniť[256] vprostred vás a moja
duša si vás nebude ošklivi ť[872], (12) lež[34]
sa budem prechádzať vprostred vás a sta-
nem sa[198] vám Bohom[522] a vy mi budete ľu-
dom[522]. (13) Ja *som* Hospodin, váš Boh[744],
ktorý som vás vyviedol[652] zo zeme Egypta,
žeby ste im neboli[873] nevoľníkmi, a polá-
mal som priečne drevá[874] vášho jarma,
i dal som vám chodiť vzpriamene.
(14) A*le* ak ma nebudete poslúchať
a všetky[875] tieto rozkazy nebudete vykoná-
vať (15) a ak budete zamietaví[876] proti mo-
jim ustanoveniam[87] a ak si vaša duša bude
ošklivi ť[872] moje práva[147], takže nebudete
vykonávať[877] všetky[875] moje rozkazy, aby
ste porušovali moju zmluvu[873], (16) ve-
ruže vám zasa ja budem vykonávať toto,
že[34] na vás budem dopúšťať[878] hrôzu[879], su-
chotiny[880] a horúčku[881], čo vyhášaš[882 883] oči
a vysiľuje[882 884] dušu; i budete svoje semä
siať nadarmo[885], lebo[34] ho pohltia[886] vaši
nepriatelia. (17) A budem zameriavať[256 542]
svoju tvár proti vám, i budete porážaní
pred tvárou vašich nepriateľov, takže[34]
nad vami budú[118] panovať[838] nenávidiaci
vás, i budete prchať, hoci[34] nebude prena-
sledujúceho[866] vás.
(18) A ak ma ani pri[887] týchto *veciach*[888]
nebudete poslúchať, potom[34] k vášmu
trestaniu[889] budem pridávať sedem*krát*
viac za vaše hriechy[890] (19) a lámať spup-
nosť[891] vašej sily[892] a robiť[256] nebesá nad
vami[893] sťaby železom a vašu zem sťaby
mosadzou[204] (20) a nadarmo[885] sa vy-
čerpá[894] vaša zdatnosť[895], lebo[34] vám vaša
zem nebude dávať svojho výnosu a stro-
movie[622] zeme nebude dávať svojho ovo-
cia. (21) A ak budete chodiť[551] *v* rozpore[896]
so mnou[897] a nebudete ochotní poslúchať
ma, potom[34] na vás budem uvádzať ešte
sedem*krát* viac[898] bitia[899] podľa vašich
hriechov[900] (22) a posielať proti vám
poľnú zver[862]; tá[34] vás bude pripravovať
o deti a kántriť[225] váš dobytok[5] a uberať[901]
vás, i budú vaše cesty pustnúť.
(23) A ak sa mi týmito *vecmi* nebudete
dávať napraviť[889], lež[34] budete chodiť[551]
v rozpore[896] so mnou[897], (24) potom[34]
veru ja budem zakročovať[902] v rozpore[896]
s vami[897] a budem vás biť[781], áno[903], ja, se-
dem*krát viac* za vaše hriechy[890] (25) a pri-
vádzať na vás meč pomstiaci sa pomstou
zmluvy[904], i budete zháňaní[905] do vašich
miest[825] a budem doprostred vás vpúšťať[454]
mor a budete *vy*dávaní v ruku nepriateľa.
(26) Keď vám zlomím palicu[352] chleba[86 906],
potom[34] bude desať žien piecť váš chlieb
v jednej peci a budú vám váš chlieb späť[907]
dávať[908] na váhu[909], i budete jesť a nebu-
dete sa môcť[72] nasýtiť.
(27) A ak pri[910] tomto[911] ma nebudete
poslúchať, lež[34] budete chodiť[551] v rozpo-
re[896] so mnou[897], (28) potom[34] s vami
bude zaobchádzať[902] v popudenosti[912]
odporu[897] a budem vás trestať[889] veru
aj ja sedem*krát viac* za vaše hriechy[890],
(29) takže[34] budete jesť mäso svojich sy-
nov, aj mäso svojich dcér budete jesť,
(30) a budem plieniť[913] vaše výšiny[914] a vy-
tínať[225] vaše slnečné koly[915] a klásť[256] vaše
mŕtvoly[916] na mŕtvoly[916 917] vašich zahnoje-
ností[918] a moja duša si vás bude ošklivi ť[872];
(31) a vaše mestá budem *vy*dávať zrúcaniu
a vaše svätyne[385] pustošiť, a nie *že* budem
privoniavať k[919] vôni vašich ľúbeznosti[30].
(32) A ja budem pustošiť zem, takže[34] sa
vaši nepriatelia, ktorí[55] v nej budú bývať,

www.biblia.sk

nad ňou budú hroziť[920]; (33)a vás budem
rozprašovať medzi národy a tasiť za vami
meč, i bude sa vaša zem stávať[198] spust-
liskom[920] a vaše mestá sa budú stávať[198]
zrúcaninami[26]. (34)Vtedy sa zem bude
tešiť[921] *zo* svojich sobôt[530], *po* všetky dni
svojho spustošenia[922], kým[34] vy *budete*
v zemi vašich nepriateľov; vtedy zem
bude odpočívať[923] a vyrovnávať[921] si svoje
soboty[530]; (35)*za* všetky dni svojho spus-
tošenia[922] bude odpočívať[923], čo neodpoči-
nula[923] vo vaše soboty[530] za vášho bývania
v[803] nej. (36)A tí, *kto*[55] zvýšia medzi vami,
– potom[34] v ich srdce v zemi ich nepria-
teľov uvediem zbabelosť[924], i zaplaší[866] ich
šelest[925] odviateho lístia a budú prchať
prchaním *sťa pred* mečom[926] a budú pa-
dať, hoci[34] nebude prenasledujúceho[866],
(37)a budú sa potkýnať o seba navzá-
jom[799], ako pred mečom[870], hoci[34] prena-
sledujúceho[866] nebude, a nebude sa vám
*do*stávať[198] schopnosti postaviť sa voči[927]
tvári vašich nepriateľov (38)I budete
blúdiť[928] medzi národmi a zem vašich ne-
priateľov vás bude pohlcovať[886]; (39)a tí,
kto[55] zvýšia medzi vami, budú pre svoju
neprávosť[128 501] zotlievať[929] v zemiach va-
šich nepriateľov; a aj pre neprávosti[128 501]
ich otcov budú zotlievať[929] s nimi.

(40)I budú vyznávať[930] svoju nepráv-
osť[128] a neprávosť[128] svojich otcov v ich
nevernosti[151 501], ktorou sa spreneverili[151]
voči mne, a aj ako chodili[118 551] v rozpore[896]
so mnou[897] – (41)aj ja som zakročoval[902]
v rozpore[896] s nimi[897] a zavádzal som ich
v zem ich nepriateľov. Ak sa vtedy ich
neobrezané[931] srdce bude chcieť[72] poko-
riť, a*k* vtedy *trest za* svoju neprávosť[128 932]
budú chcieť[72] prijať[921 933], (42)potom[34]
si budem pripomínať svoju zmluvu
s Jákóbom[934] a aj svoju zmluvu *s* Isákom[934]
a aj svoju zmluvu *s* Abráhámom[934] si bu-
dem pripomínať, a budem si pripomínať
tú zem, (43)lebo[34] tá zem bude od nich
opustená[935] a v svojom spustošení[922] bez[936]
nich[937] sa bude tešiť[921] *zo* svojich sobôt[530]
a oni budú prijímať[921 933] *trest za* svoju
neprávosť[128 932 933], pretože, a práve preto,
že sa zamietavo postavili[876] proti mojim
právam[147] a ich duša si zošklivila[872] moje
ustanovenia[87]. (44)Ale *ani* takto[938], pri
ich pobyte[939] v zemi ich nepriateľov, ich
nebudem zamietať[940] a nie *že* si ich bu-
dem ošklivivi[872] na ich vyhubenie[883 941],
na zrušenie mojej zmluvy s nimi, lebo
ja *som* Hospodin, ich Boh[744], (45)lež[34] si
pre nich[942] budem pripomínať zmluvu
s predkami[934 943], ktorých som pred očami
národov vyviedol[652] zo zeme Egypta na
to, aby som sa im stal[198 375] Bohom[522], ja,[725]
Hospodin.

(46)Toto[178] *sú* ustanovenia[191] a pred-
pisy[147] a zákony[179], ktoré Hospodin zavie-
dol[256] medzi sebou a medzi deťmi[3] Isráéla
na vrchu Sínaj skrze[269] Mojžiša.

27 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Prehovor k de-
ťom[3] Isráéla a povedz k nim: Kedykoľvek
voľakto[462] bude chcieť[72] splniť[715] sľub[216 944],
budú osoby[43] pre Hospodina podľa tvojho
hodnotenia[154 155 945]; (3)i bude[6 118] tvoje hod-
notenie[154] mužského pohlavia od veku[946]
dvadsať rokov až po vek[946] šesťdesiat rokov
– tu[34] bude[6 118] tvoje hodnotenie[154] päťde-
siat šeklov[157] striebra podľa šekla[155 157] sve-
tyne[101], (4)a ak to[947] *bude* ženské pohlavie,
potom[34] tvoje hodnotenie[154] bude[6 118] tri-
dsať šeklov[157], (5)a ak od veku[946] päť rokov
až po vek[946] dvadsať rokov, potom[34] tvoje
hodnotenie[154] mužského pohlavia bude[6 118]
dvadsať šeklov[157] a ohľadne ženského po-
hlavia desať šeklov[157]; (6)a ak od veku[946]
jedného mesiaca až po vek[946] päť rokov,
potom[34] tvoje hodnotenie[154] mužského po-
hlavia bude[6 118] päť šeklov[157] striebra a tvoje
hodnotenie[154] ohľadne ženského pohla-
via tri šekle[157] striebra. (7)A ak od veku[946]
šesťdesiat rokov a vyššie[948], ak mužské
pohlavie, potom[34] bude[6 118] tvoje hodno-
tenie[154] pätnásť šeklov[157], a ohľadne žen-
ského pohlavia desať šeklov[157]. (8)A ak on
bude v tiesni a nie podľa[949] tvojho hodno-
tenia[154], potom[34] *sa* postaví[6 20 21] pred tvár
kňaza a kňaz ho ohodnotí[6 154 950] – podľa
toho[801], čo ruka toho, *kto*[55] sľúbil, bude
môcť[72] stihnúť[148 951], ho kňaz bude[6] hod-
notiť[154 950].

(9)A ak *pôjde o* dobytok[5], z ktorého
Hospodinovi predkladajú[4] obetné dary[4 26],
bude[6] všetko sväté[586], čo *kto* z neho Hos-
podinovi bude dávať; (10)nesmie[72] ho vy-
meniť a nie *že* ho smie[72] nahradiť, dobré
zlým alebo zlé dobrým, a ak predsa[952]
bude nahrádzať dobytča[5] dobytčaťom[5],

www.biblia.sk

potom[34] bude[6 118] ono aj jeho náhrada
bude[6] *čímsi* svätým[586]. (11)A ak *pôjde*
o akýkoľvek[71] dobytok[5] nečistý, z ktorého
Hospodinovi obetné dary[4 26] nepredkla-
dajú[4], potom[34] *sa* to dobytča[5] postaví[6
20] pred tvár kňaza (12)a kňaz ho ohod-
notí[6 154 950], či je dobré a či je zlé[953]; podľa
tvojho, kňaz, ohodnotenia[154], tak bude[6];
(13)a ak ho akokoľvek[952] bude chcieť[72] vy-
kúpiť, potom[34] k tvojmu ohodnoteniu[52 154]
pridá[6] pätinu.

(14)A kedykoľvek voľakto[462] *za* svätý[586]
Hospodinovi bude chcieť[72] posvätiť svoj
dom, potom[34] ho kňaz ohodnotí[6 154 950],
či je dobrý a či je zlý[953]; podľa *toho,* ako
ho kňaz bude hodnotiť[154 950], tak bude
platné[954]; (15)a ak ten, *kto*[55] posvätil,
bude chcieť[72] svoj dom vykúpiť, potom[34]
k tomu[32 52] pridá[6] pätinu ceny[705] tvojho
hodnotenia[52 154] a *do*stane sa[6 198] mu.

(16)A ak voľakto[462] Hospodinovi bude
chcieť[72] posvätiť časť[955] poľa svojej držby,
potom[34] tvoje ohodnotenie[154] nastane[6 198]
podľa[801] jeho osiatia[956]: osiatie chóme-
rom[957 958] jačmeňa za päťdesiat šeklov[157]
striebra. (17)Ak svoje pole bude chcieť[72]
posvätiť od roka zvučania poľnice[794], bude
ostávať[954] pri tvojom hodnotení[154], (18)*ale*
ak svoje pole bude chcieť[72] posvätiť po
zvučaní poľnice[794], potom[34] mu kňaz spo-
číta[6] cenu[705] podľa[801] rokov, ktoré[55] budú
ostávať *až* po rok zvučania poľnice[794], a od
tvojho hodnotenia[154] sa urobí[6] zrážka[959].
(19)A ak svoje pole ten, *kto*[55] ho posvä-
til, bude chcieť[72] akokoľvek[952] vykúpiť,
potom[34] k nemu[52 968] pridá[6] pätinu ceny[705]
tvojho ohodnotenia[154] a ostane[6 821] mu;
(20)*ale* ak to pole nebude vykupovať *alebo*
ak to pole voľakomu[462] inému[183] predá, ne-
bude už môcť[72] byť vykúpené (21)a stane
sa[6 198] to pole pri svojom uvoľnení[815] pri
zvučaní poľnice[794] svätým[586] Hospodinovi
ako pole odovzdané[960]; jeho držby sa
bude[6] *do*stávať[198] kňazovi.

(22)A ak Hospodinovi bude chcieť[72]
posvätiť pole, ktoré kúpil[961], ktoré *je* nie
z polí[26] jeho držby, (23)potom[34] mu kňaz
spočíta[6] sumu tvojho hodnotenia[154] *až* po
rok zvučania poľnice[794] a *on* v onen deň
zaplatí[256] tvoje hodnotenie[154 962] *ako* svätú
vec[586] Hospodinovi; (24)v roku zvučania
poľnice[794] sa pole bude vracať tomu, od[233]
koho ho kúpil, človekovi[462], ktorému *patrí*
držba zeme.

(25)A všetko tvoje hodnotenie[154] bude[6]
podľa šekla[155 157] svätyne[101]; a šekel[157] bude[6]
dvadsať gér.

(26)Ale[341] prvorodené, ktoré sa bude
rodiť ako prvé pre Hospodina[56], medzi
dobytkom[5] – nikto[462] ho nemôže[72] posvä-
tiť, či hovädzie dobytča[106] či drobné do-
bytča[140], ono *patrí* Hospodinovi. (27)A ak
je z dobytka[6 146] nečistého, potom[34] *sa* vy-
platí[6 20 963] podľa tvojho hodnotenia[154 155]
a pridá[6] *sa*[20] k nemu[52 968] pätina; a ak ne-
bude vykupované, potom[34] bude[6] podľa
tvojho hodnotenia[154 155] predané. (28)Ale[341]
nič[71] odovzdané[960], čo kto[462] Hospodinovi
bude odovzdávať[960], zo[964] všetkého, čo mu
patrí, z[964] ľudí[965] a dobytka[6] a z[964] polí[26]
jeho držby, nesmie[72] byť predávané a nie
že smie[72] byť vykupované; všetko odo-
vzdané[960] – ono *je* nanajvýš sväté[57] Hos-
podinovi. (29)Nik[71] odovzdaný záhu-
be[960 966], kto z[964] ľudí[965] bude záhube odo-
vzdávaný[960 966], nesmie[72] byť vyplatený[963];
musí[72] byť istotne[653] usmrtený.

(30)A každý desiatok[967] zeme, zo[964] se-
mena zeme, z[964] ovocia stromovia[622], on
patrí Hospodinovi, *je* svätý[586] Hospodino-
vi, (31)a ak bude voľakto[462] chcieť[72] časť[955]
svojho desiatku[967] akokoľvek[952] vykúpiť,
pridá[6] k nemu[52 968] pätinu. (32)A každý
desiatok[967] *z* hovädzieho dobytka *alebo*
z drobného dobytka, *zo* všetkého, čo bude
prechádzať pod palicou[969], desiate bude[6]
sväté[586] Hospodinovi; (33)nesmie[72] *sa*[20]
skúmať[423 970], či je dobré či zlé[953], a ne-
smie[72] *sa*[20 21] nahrádzať, a ak *sa*[21] predsa[952]
nahrádzať bude[20], potom[34] bude[6 118] ono aj
jeho náhrada bude[6] *čímsi* svätým[586], ne-
smie[72] byť vykúpené.

(34)Toto[178] *sú* rozkazy, ktoré Hospodin
rozkázal Mojžišovi pre deti[3] Isráéla na
vrchu Sínaj.

www.mosaik.sk

LEVITICUS

1 Pozri Gen. 3:9, pozn. 1308.
2 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
3 Pozn Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
4 Al. možno „podávať“, vl. „približovať“, „bližšie prinášať“ (al. „privádzať“), ďalej obdobne, tvar slovesa ako v Exod. 22:8, pozn. 741. Nasledovný výraz „obetný dar“ (hebr. „korbán“, porov. Marka 7:11) je odvodený od toho istého slovesa (vl. „*čosi* priblížené [al. „bližšie prinesené“, „privedené“], povedzme teda vari „prínos“).
5 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
6 Pozri Gen. 1:3 a ďalej, pozn. 305.
7 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273, hebr. „óláh“; LXX toto slovo prekladajú výrazom „holokautóma“, značiacim „čosi celkom spálené al. spaľované“, al. „holokausis“, „úplné spálenie al. spaľovanie“, podľa ktorého sa v slovenských prekladoch Písma pre tento pojem zaužívalo označenie „zápalná obeť“; obdobne je aj vo väčšine mne známych inojazyčných prekladov. Pokus o zdôvodnenie tohto označenia v Roháčkovom preklade kap. 6:9 vôbec nezodpovedá hebrejskému zneniu tohto miesta, keďže slová *„A… preto že horí“*, vložené prekladateľom zrejme taktiež podľa LXX, celkom skresľujú zmysel celej vety; hebrejský názov tohto druhu obete nijako nesúvisí s pojmom „pálenia“ alebo „horenia“.
8 Pozri Exod. 12:5, pozn. 371.
9 Pozri Gen. 6:19, pozn. 228.
10 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 220.
11 D. „na svoju (tj. „jeho sa týkajúcu“) blahovôľu“ v zmysle „na dosiahnutie blahovôle al. blahovoľného prijatia“ (v. 3), „dostane sa mu blahovôle“ (sloveso, od ktorého je výraz preložený „blahovôľa“ odvodený, al. možno naopak, v. 4). Ďalej obdobne.
12 Tu možno aj „podľa svojej dobrej vôle“, no lepší zmysel dáva znenie v texte (pozri v. 4).
13 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1029.
14 D. „sebe“, „pre seba“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
15 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
16 Al. „to bude blahovoľne prijaté na jeho prospech… za neho“, vyššie[11] [14] obdobne.
17 D. „syna hovädzieho dobytka“, kap. 4:3 a ďalej D. „býka, syna hovädzieho dobytka“.
18 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
19 Pozri Exod. 29:16, pozn. 1034.
20 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
21 D. „rozdelí[20] ju“, ďalej obdobne.
22 Pozri Exod. 29:17, pozn. 1035.
23 Pozri Exod. 39:37, pozn. 1249.
24 Al. „tukom“, no nie ako napr. v Gen. 4:4 a inde. Výraz tu použitý sa v SZ vyskytuje len trikrát (ešte vo v. 12 a v kap. 8:20) a to vždy v spojení so vzostupnou obeťou.
25 Al. „diely a hlavu a loj“, ďalej obdobne.
26 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
27 Tu aj „vnútro“, „vnútrajšok“.
28 Pozri Exod. 29:18, pozn. 1036.
29 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
30 Pozri Gen. 8:21, pozn. 275. V kap. 26:31 odvodený výraz.
31 Pozri Exod. 40:22, pozn. 1014 a 1015.
32 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
33 Pozri Gen. 8:20, pozn. 17, 31 a 272.
34 Pozri Gen. 4:8, pozn. 132.
35 D. „detí“ (al. „synov“), ďalej obdobne.
36 Al. „odštipne“, „odlomí“, „odtrhne“, no nesúvisí s „natrhne“ vo v. 17.
37 Pozri Exod. 30:3, pozn. 1073.
38 Al., podľa podaktorých, „obsahom“, tj. „nečistotou“, „odpadom“.
39 Pozri Gen. 1:9 a ďalej, pozn. 353.
40 Al. „mastnoty“, možno „mastného popola“, ďalej obdobne.
41 Vl. „roztrhne“, zmysel ako v texte vyplýva z nasledovného.
42 Sloveso ako v Gen. 1:4, pozn. 7.
43 D. „*voľaktorá* duša“, ďalej obdobne.
44 Tu som použil tento výraz na odlíšenie od výrazu „*obete* daru“[45], použitého tu v blízkej súvislosti; v kap. 3:1, 6 a 7:13nn. obdobne od slova „obeť“, v kap. 9:7 od „obetuj“.
45 Výrazom „*obeť* daru“ sa tu a na mnohých iných miestach prekladá hebr. „mincháh“, značiace asi pôvodne akýkoľvek „dar“ kohokoľvek komukoľvek (Gen. 32:13, 18 a inde), najmä ako prejav pocty al. oddanosti, aj „daň“, „dávku“, „poplatok“ vrchnosti (Sud. 3:15 a na iných miestach), potom akúkoľvek „obeť“ Bohu (Gen. 4:4n. a inde), no najčastejšie, ako tu a ďalej, značí nekrvavú obeť pokrmu rastlinného pôvodu.
46 Pozri Gen. 35:14, pozn. 945.
47 Pozri Exod. 30:1, pozn. 1072.
48 „Hrsťou… naberie“ je tvar slovesa odvodeného od slova „hrsť“ (Gen. 41:47).
49 D. „plnosť (al. „náplň“) svojej hrste“, ďalej obdobne.
50 Tj. „z jemnej múky obete“, ďalej obdobne.
51 Pozri Exod. 25:29, pozn. 876.
52 Vl. „na (al. „nad“) všetko kadidlo“, tj. „ku všetkému kadidlu“, „okrem (nie vo vylučovacom zmysle) všetkého kadidla“, „popri všetkom kadidle“, ďalej v takýchto spojeniach obdobne.
53 Al. „pripomienkovú“, „pamiatkovú“.
54 Al. „*obeť*“, al. jednoducho „jej pamiatku“, tj. časť obete, ktorá sa spaľovala na pripomínanie pred Hospodinom.
55 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
56 Al. „*bude patriť* Árónovi a jeho synom“, ďalej obdobne.
57 Pozri Exod. 26:33, pozn. 934.
58 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1017.
59 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1018.

www.mpsavik.eu

60 Dá sa sotva pochybovať o tom, že tento výraz tu značí viac ako „pomazanie“ a že je tu v takom zmysle zámerne použitý. Vlastný význam tohto slovesa je „zmiešať“, „premiešať“, v zápornom zmysle aj „zmiasť“, tj. „pomiešať piate cez deviate“ (Gen. 11:7, 9, pozn. 318). V Žalme 92:10, pozri tam pozn. 2141, ide nielen o „pomazanie“ na zasvätenie; lež o preniknutie celej bytosti životnou silou; preto sa tam hovorí o „čerstvom“ oleji.
61 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1019.
62 Tj. „pripravená al. pečená na plechu“, vo v. 7 obdobne, tam vari aj „panvicová“, „kotlíková“.
63 Al. „panve“, no nie ako v Exod. 24:6, pozn. 833, ani ako tamže v kap. 25:29, pozn. 878.
64 Al. „kotlíka“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 7:9.
65 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
66 Vl. „v oleji“, kap. 1:16 a ďalej obdobne. Porov. Jóš. 7:15, pozn. 277.
67 Vl. „priblížiš ju ku“[69].
68 Al. „kňazovi, i prinesie[20] sa“[21], kap. 1:5 a ďalej obdobne.
69 Sloveso ako v Exod. 21:6, pozn. 682, iné ako tu vyššie[4 67].
70 Sloveso ako v Exod. 29:27, pozn. 1050.
71 D. „každá“, „všetka“, ďalej obdobne.
72 Pozri Gen. 2:17, pozn. 74.
73 D. „*zo* začiatku“, zmysel ako v texte.
74 Pozri Gen. 13:1, pozn 368.
75 Pozri Num. 18:19, pozn. 717.
76 D. „z *obetí*[125] daru nesmieš odstraňovať“, pozri Exod. 12:15, pozn 164 a 388, tu zmysel ako v texte.
77 Pozri Exod. 23:16 a ďalej, pozn. 805; iný výraz ako tu vo v. 12[73].
78 Al. možno „vylúpané (al. „vymlátené“) zrná“, ďalej obdobne.
79 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
80 Al. „obetovanie pokojných *obetí*“ (okrem Am. 5:22 vždy v množnom čísle).
81 Al. „bokoch“, „bedrách“ (nie ako v Gen. 24:2, pozn. 601), „krížoch“, „ľadviech“.
82 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1030.
83 Al. „jahňa“, „barana“ (v. 7), „kozol“ (v. 12). Ďalej obdobne.
84 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1027.
85 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1040.
86 D. „chlieb“, pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
87 Pozri Exod. 12:17, pozn. 388.
88 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
89 Pozri Exod. 12:14 a ďalej, pozn. 1066.
90 „Hrešiť“ („chátá“) a „hriech“ („chattáth“, pozri Gen. 4:7, pozn. 140) tu aj inde značí vl. „míňanie sa cieľa“ (Sud. 20:16), odchyľovanie sa od toho, čo je správne, „vina“ al. „previnenie“ („ášam“) je vzhľadom k voľakomu, voči komu máme zodpovednosť, tu, pravdaže, voči Bohu.
91 Al. „z poblúdenia“, vl. „v poblúdení“, inak „neúmyselne“, „nevdojak“, „v (al. „z“) nepozornosti“, ďalej obdobne. Obdobný význam má aj príbuzné sloveso vo v. 13 („neúmyselne [atď.] hrešiť“).
92 Al. „ohľadne“, porov. Gen. 3:3, pozn. 91.
93 D. „od všetkých“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
94 Al. možno „poblúdením ohľadne ktoréhokoľvek zo zákazov (tj. „vecí zakázaných od“) Hospodina“ (v. 2), „a bude vykonávať jeden zo všetkých zákazov (v tom istom zmysle) Hospodina“ (v. 13, vv. 22 a 27 obdobne).
95 Pozri Gen. 20:9. pozn. 532.
96 Tj. „vykoná niektorú“, znenie v texte je vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine.
97 Tj. „previnením ako hociktorý iný človek“, „previnením *človeka z* ľudu“.
98 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
99 Al. „privedie“, no nie ako napr. tu vo v. 3; v kap. 7:29 „prináša“, no nesúvisí s „prínos“ nižšie. Ďalej obdobne.
100 D. „*na* tvár opony“, azda „postrieka tvár (tj. „povrch“, Gen. 1:2, pozn. 4) opony“.
101 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
102 Pozri Exod. 25:6, pozn. 858.
103 Pozri Exod. 30:1, pozn. 1071.
104 Pozri Exod. 25:6, pozn. 859.
105 Ako „pokrývajúci“ v kap. 3:3, 9 a 14, znenie v texte tu zvolené vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. Ten istý výraz je aj v kap. 9:19.
106 Značí „býka“ aj „kravu“.
107 Tu vl. „na *miesto* zvonku“[468].
108 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
109 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
110 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
111 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
112 Predložková väzba ako v Gen. 3:8, pozn. 102.
113 Pozri Exod. 12:6, pozn. 377.
114 Tj. „*uchyľujúcu sa* od ktoréhokoľvek“, ďalej obdobne. Porov. Gen. 16:2, pozn. 434.
115 Tj. „rozkazu“ al. „zákazu“.
116 D. „namočí kňaz svoj prst“, ako vo v. 6, tu je znenie v texte zvolené vzhľadom na nasledovnú odlišnú predložkovú väzbu. Ďalej obdobne.
117 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
118 Al. „robieva“, vl. „urobilo“, tj. „urobilo a ďalej robí“. Ďalej obdobne.
119 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
120 Al. „ktorým“, no nie ako vo vv. 14, 28, 35, kde je prostá vzťažná častica bez predložky. Ďalej obdobne.
121 Al. „sa mu stane známym“.
122 Al. „kozla“, ďalej obdobne, no znenie v texte je doslovným prekladom výrazu použitého v pôvodine, ako „srstnatý“ v Gen. 27:11, obdobne jeho ženská podoba vo v. 28 a ďalej. Nesúvisí s „kôz“ nižšie V inom význame je tento výraz použitý v kap. 17:7[539].
123 Tu a ďalej v zmysle „očistením od“ al. „zbavením“.
124 D. „jedna duša“.
125 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629; netýka sa v. 35.
126 Pozri Gen. 2:19 a ďalej, pozn. 78.
127 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
128 Al. „vinu“, pozri Gen. 4:16, pozn. 146, no nesúvisí s „previnením“ tu v kap. 4:3, pozn. 90. Ďalej obdobne.
129 Tj. „bude za ňu zodpovedný“; možno aj v zmysle „uvalí na seba trest za svoju neprávosť“, porov. Gen. 4:13, pozn. 148. Ďalej obdobne.

www.milosrdnik.eu

130 Al. „alebo voľakto, kto“ (al. „ktorý“).
131 Al. „bude siahať na“ (ďalej obdobne); to by značilo úmyselný, znenie v texte neúmyselný dotyk (pozri nižšie v tomto verši, no nie vždy sa tieto dva významy dajú rozlíšiť), al. „bude sa dotýkať“, čo by zahŕňalo obidva významy, no dávam prednosť zneniu v texte alebo tu vyššie, lebo v nich obidvoch sú slovesá spojené s predložkovými väzbami, ktoré svojím významom plne zodpovedajú predložkovej väzbe, aká je použitá v hebrejčine.
132 D. „čo *bude* pred ním[112] skryté al. utajené“, zmysel ako v texte (vo v. 4 „čo si v tej chvíli neuvedomí“, no nesúvisí s „uvedomí“ nižšie).
133 D. „človeka ohľadne každej jeho nečistoty“.
134 Pozri Gen. 5:32, pozn. 436.
135 Al. „voľakto nerozvážnou rečou“ (al. „táraním“), ďalej obdobne.
136 Vl. „na vykonanie“, „k vykonaniu“, tj. „že vykoná“. Ďalej obdobne; táže predložková väzba je na konci verša aj vo v. 5 so zmyslom ako v texte.
137 Pozri Gen. 2:9, pozn. 65.
138 Ako „sa *to* dozvie“ vo v. 3 a inde, tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
139 Vl. „dostatok“, „dostatočnosť“.
140 Pozri Gen. 22:7, pozn. 570.
141 Al. „potom *ako* svoju *obeť za*“, ďalej obdobne.
142 Al. „kňazovi a“.
143 Tj. „čiastočne odkrúti“ atď.[36]; tento zmysel tu vyplýva zo slov na konci verša.
144 Vl. „z *polohy* oproti“.
145 Vl. „zvyšujúce“ (al. „ponechané“), iný výraz ako v kap. 2:3 a ďalej[55].
146 Vl. „v krvi“, porov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Ďalej obdobne.
147 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; v kap. 19:15 odvodené sloveso.
148 Vl. „ak jeho ruka nebude môcť dospieť ku dvom… mláďatám“, sloveso ako „dostihol“ v Gen. 31:25 („nebude môcť stihnúť obstarať dve…“). Tvar tohože slovesa je aj v kap. 14:21 (tam D. „niet jeho ruky stačiacej“), 22. a 30nn., v inom zmysle i v kap. 26:5.
149 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
150 Pozri Num. 5:15.
151 Al. „zrady“, „zvrátenosti“, „nevery“, „vierolomnosti“, D. „sa… nepoctivosťou bude dopúšťať nepoctivosti“, atď. Kap. 6:1 a ďalej obdobne.
152 Tu v zmysle „takže vezme al. odníme *čosi* z al. od“, ďalej obdobne.
153 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
154 Vl. „hodnotenia“.
155 Pozri Exod. 30:13, pozn. 899.
156 D. „striebra“, „peňazí“, tj. „barana takejto ceny“.
157 Pozri Gen. 23:15, pozn 596.
158 Tj. „viacerých“, „najmenej dvoch“; al. „podľa tvojho odhadu šeklami striebra“.
159 Pozri Exod. 21:34, pozn. 727.
160 Al. „odhadu previnenia“.
161 Al. „ktorého sa neúmyselne (atď.[91]) dopustil“.
162 D. „*za* previnenie; previnením“.
163 Al. „susedovi“, „blížnemu“, no nie ako v Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 69, 668; súvisí s výrazom spravidla prekladaným „ľud“, teda vari „voľakomu zo svojho ľudu“; ďalej obdobne.
164 D. „v(o)“, potom vo v. 2 všade 5. (podľa staršieho poňatia 6.) pád miesto 2.; tá istá predložka ako „proti“ v kap. 6:2 vyššie, aj ako v kap. 5:15 a ďalej[155].
165 Tj. „veci zverenej na úschovu“, pozri Gen. 41:36, pozn. 1106, tu v takomto zmysle. V. 4 obdobne.
166 Značí „lúpenie“ aj „čosi ulúpené“[171].
167 Vl. „takže svojmu súkmeňovcovi zaprie uloženú vec alebo… lúpež“, opismi v texte sa v preklade uchováva zmysel predložkových väzieb v pôvodine. Ďalej obdobne.
168 Al. „utlačí“, „vydrie“, „využije“, „vykoristí“; ďalej obdobne.
169 Vl. „na lož“, „o lži“, vo v. 3 predložka ako nasledovné „o“, vo v. 5 iná, ale v tomto spojení v podstate rovnakého zmyslu.
170 D. „jednej“, kap. 4:2 a ďalej obdobne.
171 Al. „násilne odňaté“, „uchvátené“; „násilne odňal“, „uchvátil“. Pozri Gen. 21:25, pozn. 558. Ďalej obdobne.
172 D. „alebo zo (al. „od“, „ohľadne“) všetkého“, ďalej obdobne.
173 D. „v jeho hlave“ („hlavnej istine al. čiastke“, „kapitálu“).
174 D. „pätiny“, možno s ohľadom na to, že vyššie boli vymenované rozličné prípady previnení voči majetku súkmeňovca.
175 Predložka ako „za“ vyššie v tomto verši.
176 D. „vykonal na previnenie sa (al. „previniť sa“) v nej“. V. 3 obdobne.
177 Kapitola 6 začína v hebrejskom texte len tu.
178 Pozri Exod. 19:6, pozn. 637.
179 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
180 Nesúvisí s „oheň“ nižšie, no zato s „horieť“ na konci verša.
181 Al. „každú“.
182 Vl. „bude pálený“ (nesúvisí so „zapáli“ vo v. 12), tj. „udržiavaný“.
183 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
184 Pozri Exod. 16:21, pozn. 573.
185 Tj. „na oheň priloží“.
186 Pozri Gen. 4:4, pozn. 135.
187 Al. „bude ustavične horieť“.
188 Pozri Exod. 27:20, pozn. 1065.
189 D. „k tvári oltára“, ďalej obdobne.
190 Pozri Exod. 27:9, pozn. 944.
191 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
192 Al. možno „pokoleniach ohľadne“.
193 V stavovom zmysle; inak „každý, kto o… bude posvätený“, ďalej obdobne.
194 Tvar trpného rodu („v deň, keď bude pomazaný“).
195 Tj. „s olejom“, iné sloveso ako v kap. 2:4[59 60].
196 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
197 Tj. „ktorý má byť po ňom pomazaný namiesto neho“; al. možno „bude ju miesto neho obetovať pomazaný kňaz“.

www.biblia.sk

198 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
199 Al. „za hriech obetoval“, ďalej obdobne.
200 Al. možno „od hriechu ňou očistí“ (al. „očistil“), sloveso ako v Exod. 29:36, pozn. 1057. Ďalej obdobne.
201 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
202 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
203 Výraz značí „hrnčiarsku hlinu“ a nesúvisí s výrazom v Gen. 2:7, pozn. 57, ani s žiadnym z výrazov v tamtej poznámke uvedených.
204 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
205 Vl. „vyleštená“.
206 Al. možno „bude vyčistená, to jest vymytá“.
207 D. „ako“, ako vyššie.
208 D. „predkladať vzostupnú *obeť* muža“ (al. „človeka“).
209 Al. „predložil“, ďalej obdobne.
210 Značí aj „spustošená“, teda vari „ochudobnená“, „chudá“, „nemastná“.
211 D. „muž ako jeho brat“, porov. Gen. 26:31, pozn. 689.
212 Al. „za *obeť* chvály“ (al. „velebenia“), „na vďaku“ (al. „chválu“, „velebenie“), „ako prejav vďaky“ atď. Ďalej obdobne.
213 Vl. „s ďakovnou obeťou svojich“, ďalej obdobne.
214 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049.
215 Tu v zmysle „prinesenia“, „predloženia“, no iný tvar ako „predloženia“ vo v. 16.
216 Al. „prisľúbená obeť“, ako „sľub“ v Gen. 28:20, tu v takomto zmysle.
217 Vl. „dobrovoľnosť“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
218 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
219 D. „(z)jedením“, tvar trpného rodu („tým, že bude [z]jedené“).
220 Al. „jesť bude, nebude blahovoľne prijatá; tomu, *kto ju* predloží, sa nebude“ (D. „ten, *kto* ju predloží – nebude sa mu“).
221 Al. „ohavnosťou“, „ošklivosťou“, no nie ako vo v. 21.
222 Tj. „z obete“, al. „z neho“, tj. „z mäsa al. ostaveného“.
223 Al. „znečistenie“, kap. 5:3 a ďalej obdobne.
224 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
225 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.
226 Tu aj „účel“, „potrebu“, inak pozri Gen. 33:14, pozn. 894; Exod. 12:16, pozn. 667. Ďalej obdobne.
227 D. „jedením“, tu oproti v. 18 tvar činného rodu.
228 Vl. „*patriacu* vtáctvu *ani* dobytku“, porov. Gen. 17:12, pozn. 448.
229 Al. „s hruďou“, ale iná predložka ako vyššie.
230 Pozri Exod. 29:24, pozn. 1046.
231 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1041.
232 D. „ten predkladajúci krv… a tuk zo synov Áróna“, ďalej obdobne.
233 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
234 Tj. „*patrí k* pomazaniu… a *k* pomazaniu“.
235 Tj. „Hospodin“, al. v zmysle „boli privedení“.
236 Pozri Exod. 29:4, pozn. 741.
237 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1042.
238 Pozri Exod. 25:6, pozn. 858.
239 Pozri Exod. 29:3, pozn. 1020.
240 Tvar slovesa ako v Exod. 32:1, pozn. 1116.
241 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.
242 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
243 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024, tu (nie vo v. 13) v preklade s inou predponou ako tam s ohľadom na odlišnú nasledovnú predložkovú väzbu.
244 Pozri Exod. 28:4, pozn. 962.
245 Pozri Exod. 28:8, pozn. 967.
246 Pozri Exod. 29:5, pozn. 1022.
247 Tj. „šerpou“, al. „odial ho ním“, tj. „ornátom“.
248 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001 a 1002.
249 Pozri Exod. 26:9, pozn. 906.
250 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
251 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
252 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
253 Pozri Exod. 30:18, pozn. 1108.
254 Pozri Exod. 28:40, pozn. 1011.
255 Pozri Exod. 29:8, pozn. 1025.
256 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
257 Tu predložková väzba odlišná, v zmysle prekladu. Netýka sa miest bez tohto označenia.
258 Pozri Exod. 29:36n., pozn. 1058.
259 Pozri Exod. 29:20, pozn. 1039.
260 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1044.
261 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059; značí aj zvieracie „tlapy“ (kap. 11:27 a ďalej).
262 D. „ich“, tj. „tie veci“. Kap. 3:16 a ďalej obdobne.
263 Vl. „z vchodu… vychádzať“.
264 Pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.
265 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
266 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
267 Pozri Gen. 45:19, pozn. 1240 (tamojšia poznámka o LXX sa tohto miesta netýka).
268 Al. „uskutočnil… všetky slová“, v. 5 a ďalej obdobne. Pozri Exod. 5:13 a ďalej, pozn. 179.
269 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
270 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
271 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.
272 D. „teľa, syna hovädzieho dobytka“.
273 Pozri Exod. 12:5, pozn. 372.
274 Pozri Gen. 20:14 a ďalej, pozn. 559.
275 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558; tu v kap. 10:3 odvodené sloveso (Exod. 14:4, pozn. 460).
276 Vl. „vykonaj“, „uskutočni“, tj. „obetovanie“, kap. 6:22 a ďalej obdobne. To isté sloveso je použité v kap. 5:10, kde sa tiež dá čítať „to druhé bude obetovať *ako* vzostupnú *obeť*“, a ďalej v takýchto spojeniach obdobne. Pozri Exod. 29:38, pozn. 1055.
277 Tu v zmysle „na prospech svoj“, ako napr. v Exod. 8:28; ďalej obdobne.
278 Tu aj „za neho“, ďalej obdobne.
279 Vl. „dali (al. „umožnili“) nájsť“, tj. „dali k ruke al. žeby bola naporúdzi“, tvar slovesa ako v kap. 12:8[811].
280 Al. „*rozdelenú* na jej diely“, predložková väzba ako v kap. 1:6.
281 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
282 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
283 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
284 Al. „nádobu na oheň“ (Exod. 27:3, pozn. 894).
285 Pozri Exod. 30:1, pozn. 1071 a 1072.

www.tiosmik.eu

286 Pozri Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1053.
287 Al. možno „zakázal“ („rozkázal ne*robiť*“, porov. Gen. 3:11, pozn. 104).
288 Al. „približujúcimi“, „skrze približujúcich“.
289 Tu aj „v blízkych“ atď.[288]
290 Al. „mám“, „musím“.
291 Tj. „žeby sa ku Mne približovali ako ku Svätému“, al. „ako Svätý sa prejavovať“, „byť za Svätého uznávaný“, pozri Ezek. 20:20 a ďalej, pozn. 911.
292 Al. „pomlčal“, „zamĺkol“, „zanemel“.
293 Tu v takomto zmysle.
294 Vl. „uvoľňovať“, pozri Exod. 32:25, pozn. 1144, tu zmysel ako v texte; tiež „obnažovať“, tj. oholením.
295 Oboje na znak smútku; slová „nebudete nechávať rozstrapatené“ („al-tifráú“) a „nesmiete roztrhnúť“ („ló-tifrómú“) znejú v hebrejčine podobne; obdobne aj v kap. 13:45 a 21:10, kde, pravda, sú iné tvary tých istých slovies.
296 D. „a zlostí sa“, sloveso ako „sa… nazlostil“ v Gen. 40:2, tu neurčitý osobný podmet[20].
297 D. „ktorým spálil“, „ktoré zapálil“, možno v zosilňujúcom zmysle („úplne al. vonkoncom al. na prach spálil“).
298 Al., podľa podaktorých, „a*ni* ovocného vína“.
299 Tj. „aby ste boli schopní triezvou mysľou rozlišovať“, v. 11 a ďalej obdobne.
300 Al. „obyčajným“, „nesvätým“.
301 Tj. „ostávali nažive“, tu v takomto zmysle.
302 Al., možno, „s nekvasenými *chlebmi*“.
303 D. „hľadaním hľadať“, „dopytovaním sa dopytovať *na*“ (kap. 10:16, pozri Deut. 4:29, pozn. 261), „jedením“ (v. 18), „rozštiepením“ (kap. 11:3, 7, 26).
304 D. „ku tvári“, lebo vnútro svätyne sťaby ukázalo vchodiacemu svoju tvár.
305 D. „*veci* ako tieto“.
306 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915; vo v. 20 to isté úslovie.
307 Vl. „rozdeľujúce kopyto“ al. „rozdelené *na* kopyte“; „rozštiepujúce kopytá“ al. „rozštiepené *na* kopytách“. Ďalej obdobne.
308 Výraz preložený „kopyto“ súvisí s predošlým „rozdelené“, tu teda vari „rozdelenosť“, tj. „čosi rozdelené“, takže pôvodne azda značil „rozdelené kopyto“ párnokopytníkov, ale sa používa napr. aj o „kopytách“ koní (Is. 5:28 a inde).
309 D. „vyzdvihujúce (al. „nahor vynášajúce“) vývratok“, ďalej obdobne.
310 Al. „rozdeleného nemá“, no iná väzba ako vo vv. 3 a 5n. Pozri Gen. 33:9 a ďalej, pozn. 1174. Ďalej obdobne.
311 Hebr. „šáfán“, cicavec o čosi väčší ako králik a výzorom aj spôsobom života králikovi al. zajacovi podobný, ale patriaci medzi kopytníky; v sústave živočíchov ho zaraďujú do príbuzenstva nosorožca al. hrocha. Žije v skalistých oblastiach Sýrie a okolitých území.
312 Iné sloveso ako ve vv. 3–6[309], možno v zdôrazňujúcom zmysle „vôbec al. nijako neprežúva“.
313 Pozri Gen. 1:10, pozn. 14.
314 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
315 Al. „hemženia“, ďalej obdobne, pozri Gen. 1:20.
316 Pozri Gen. 1:20, pozn. 29 a 30.
317 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053 (tu čosi iný príbuzný a súznačný výraz), „sa… štítiť“ tamže kap. 7:26.
318 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31; ten istý výraz je tu vo vv. 20n.
319 Al. „supa“, hebr. „nešer“. O mnohých názvoch živočíchov, ktoré nasledujú, platí v podstate to, čo je uvedené v pozn. 979 k Exod. 28:17 o názvoch tam vymenovaných drahokamov. Je možné, že niektoré názvy označujú živočíchy dnes už vyhynuté.
320 Al. „riečneho orla“, hebr. „peres“, názov súvisí so slovesom vo vv. 3nn.[307]; možno označuje dotyčného dravého vtáka ako na kusy trhajúceho („rozdeľujúceho“) svoju korisť.
321 Hebr. „ozniijjáh“, možno „kaňu“.
322 Hebr. „dááh“, možno „luniaka“.
323 Hebr. „ajjáh“, podľa iných „a krahulca“ (al. iného dravého vtáka).
324 Hebr. „órév“, ako v Gen. 8:7.
325 D. „dcéru pštrosa“.
326 Hebr. „tachmás“, nesúvisí s predošlým „pštrosicu“ („bath-hajjaannáh“); podľa iných ide o akýsi druh veľkej sovy.
327 Hebr. „šáchaf“, podľa iných „kukučku“ al. „jastraba“, no nesúvisí s nasledovným **???????**
328 hebr. „néc“ (možno „sokola“).
329 Pozri Gen. 1:12, pozn. 21.
330 Hebr. „kós“, podľa iných „pelikána“.
331 Hebr. „šálach“, podľa iných „potápku“.
332 Hebr. „janšúf“, podľa podaktorých „volavku“, „ušatú sovu“, „výra“.
333 Al. možno „ibisa“, no iný výraz (hebr. „tinšemeth“) ako „ibisa“ vyššie; podľa podaktorých ide o akýsi druh sovy. Ten istý výraz označuje aj istý druh plaza, podľa väčšiny vykladačov „chameleóna“ (v. 30).
334 Hebr. „kááth“, podľa iných „pelikána“ al. „volavku“.
335 Hebr. „ráchám“, výraz takmer totožný s názvom, akým sa označuje „egyptský sup“ v arabčine.
336 Hebr. „chasídáh“, tu je znenie v texte pravdepodobne spoľahlivé.
337 Hebr. „anáfáh“, podľa väčšiny vykladačov význam ako v texte.
338 Hebr. „dúchífath“, aj tu sa väčšina vykladačov zhoduje v chápaní ako v texte.
339 Tu (nie vo v. 27) v zmysle „lezúce“, aj s väčším počtom nôh; v takomto zmysle sa možno dá chápať aj obdobné úslovie vo v. 23. Porov. v. 42.
340 Al. „ale“, ako vo v. 4 a ďalej.
341 Ako „holene“ v Exod. 12:9 a ďalej.
342 Al. „nimi“.
343 Rozličné druhy kobyliek (v. 22) a jašteríc (v. 30), ktoré sa dnes sotva dajú spoľahlivo stotožniť s druhmi v dnešnej dobe známymi.
344 Týmto názvom sú označené „kobylky“ v Exod. 10:4 a ďalej.
345 Tj. „sa znečistíte, ak im nebudete vyhýbať“.
346 Tj. „kto, uvidiac ležať na zemi, vezme do ruky“. Porov. Gen. 27:3, pozn. 692.

www.biblia.sk

347 D. „z ich zdochliny“, chápem v hromadnom zmysle („jednu z ich zdochlín“, tj. „zdochlinu voľaktorého z týchto tvorov“).
348 D. „znečistí sa *až* do večera“, zmysel ako v texte („znečistí sa a bude až do večera považovaný za nečistého“). Slovenské sloveso „ostane“ tu možno chápať v oboch jeho významoch („stane sa“ aj „zostane“). Ďalej obdobne.
349 D. „zvieratstva, ktoré ono“.
350 Al. „hemživým“, „hemžiacim sa“, ako vo v. 10 a ďalej, tu v zmysle ako v texte. Ďalej obdobne.
351 D. „lezúcim“, no iný tvar ako vyššie. Ďalej obdobne.
352 D. „pri (al „v“) ich uhynutí“; pozri Exod. 3:12, pozn. 108. Ďalej obdobne.
353 Al. „zo všetkého náčinia“ (al. „riadu“), „všetkého náradia“, potom jednotné číslo načim chápať v hromadnom zmysle. V. 34 obdobne.
354 D. „v stred“, ďalej obdobne.
355 Pozri Exod. 23:24, pozn. 819.
356 Al. „zváľať“, ďalej obdobne.
357 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
358 Ako v Gen. 1:10.
359 D. „*ale* zavadivšie“ (al. „zavadivší“[360]). Ďalej obdobne.
360 Al. „kto zavadí… bude nečistý“.
361 D. „uhynie z“.
362 D. „dobytka, ktorý“.
363 Al. „za pokrm“.
364 Tu aj „kto odnesie“[293].
365 D. „*až* po každého množiaceho nohy“, zmysel ako v texte.
366 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[317] al. možno naopak.
367 D. „svoje duše“; netýka sa v. 24.
368 Tu a ďalej v takomto zmysle.
369 Tu aj „všelijakým“, „všemožným“, „kadejakým“, ďalej obdobne.
370 Al. „nesmiete nimi sami seba“, ako vo v. 24, no nie ako tu vyššie[367]. V. 44 obdobne.
371 Vl. „znečistení“, opis v texte sa pokúša vyjadriť zmysel tu použitého tvaru trpného rodu, (azda „uvedení do postavenia nečistých“).
372 Tu v zmysle „nesmiete sami sebe svoje duše“.
373 Pozri Gen. 1:21, 24, pozn. 33.
374 Al. „vyviedol“, ďalej obdobne.
375 Pozri Exod. 23:1, pozn. 781.
376 D. „zákon zvieratstva“, ďalej obdobne.
377 Al. „o“, no nie ako vyššie[376].
378 D. „jedeným“.
379 Vl. „semä“, D. „vysemeňovať sa“, ako v Gen. 1:11; žena, ktorá donosí plod, je tu sťaby prirovnaná k rastline prinášajúcej úrodu.
380 Vl. „zahnania“, „vyhostenia“, súvisí s „bežencom“ v Gen. 4:14, pozri tam aj v. 16, pozn. 154. Tvar ktorý je tu použitý, sa vzťahuje predovšetkým na mesačný krvotok žien a vyjadruje teda (pozri nižšie kap. 15:19nn.) pojem „nečistoty“, „poškvrnenosti“, pre ktorú bola žena v dňoch menštruácie sťaby „vyhostená“ al. „zahnaná“.
381 Výraz, ktorý sa používa predovšetkým o mesačnom krvácaní žien.
382 Pozri Gen. 4:10n., pozn. 141; tu vari vzhľadom na dlhodobé trvanie výtoku.
383 Značí aj „menštruáciu“; v kap. 13:7 a ďalej je zmysel ako v texte tam.
384 Výraz príbuzný predošlému „očistiek“; značí aj „čistotu“, „jasnosť“, „skvelosť“, tu teda vari v zmysle „do dosiahnutia plnej čistoty“ („skvenia sa čistotou“). Ďalej obdobne.
385 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
386 Al. „*ako* za svojho odlúčenia“, porov. Gen. 12:14, pozn. 365.
387 Al. „pre krv očistiek bude[6] sedieť“, tj. „ostávať doma“.
388 D. „syna jeho roka“.
389 Al. „kňazovi; (7)a to sa predloží[20]… a urobí *sa*“[20].
390 Vl. „prameňa“, „studne“, porov. Marka 5:29. Ďalej obdobne.
391 Al. „vyvýšenina“, „opuch“, „hrča“.
392 Al. „chrasta“, „vred“, no nie ako vo v. 18.
393 Al. „pľuzgier“, „podliatina“.
394 Ako „ranami“ v Gen. 12:17, súvisí so slovesom (tam „ráňal“) tu v kap. 5:2 a ďalej[131], teda vl. „dotyk“, „zásah“, tiež „pohroma“; tu a ďalej v tomto oddiele je hádam najvhodnejší preklad ako v texte. Výraz sa používa aj bez výslovného označenia v zmysle „malomocenstva“ (v. 22), a slovom „malomocenstvo“ sa označujú aj iné podobné choroby, aj poškodenia (pliesňou, hnilobou atď.) rozličných predmetov (tkanín, výrobkov z kože, stien domov a pod., vv. 47–59), vzhľadom pripomínajúce toto ochorenie. V. 30 sa zdá naznačovať, že „malomocenstvo“ tu značí jednoducho „znečisťujúcu nákazu“.
395 D. „a výzor tej nákazy *je* hlbší“, ďalej obdobne.
396 Tj. „toho človeka“, al. „ju“, tj. „nákazu“ (v hebrejčine mužského rodu). Ďalej obdobne, aj vo v. 36 (aj „prašivina“ je mužského rodu v hebrejčine).
397 Pozri Exod. 22:9, pozn. 746.
398 Tj. „toho, kto tú nákazu má“ (vv. 4, 13, 17, 31, v. 33 obdobne), „na ktorej tá nákaza je“ (v. 12), „to („toho“), na čom tá nákaza je“ (v. 50, 55).
399 D. „zastala“, tj. „nepokročila“, pozri Gen. 45:1, 9, pozn. 1218. Ďalej obdobne.
400 Tu vl. „miesto vyrážky“, zmysel ako v texte, rovnaký ako vo v. 2. Ďalej obdobne.
401 D. „rozšírením sa“.
402 Al. „rozšíruje a bola ukázaná… kňaz pozrel“. V. 13 obdobne.
403 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
404 D. „a ona“, ďalej obdobne.
405 Tj. „bujnenie“, „rozmáhanie sa“ (nie ako vo v. 12), no súvisí s nasledovným „živého“.
406 D. „bujnením“ atď.[407]
407 Al. „rozmáha sa“, „prepuká“, ako v Exod. 9:9. Ďalej obdobne.
408 D. „na všetok dohľad (al. „pohľad“) očí kňaza“.
409 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.

www.miloslavik.eu

410 Vl. „alebo“, zmysel najskôr ako v texte.
411 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
412 Al. „zápal“, ďalej obdobne.
413 Al. „na svojom“, pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
414 Vl. „zatvrdlina“.
415 Al. „a bujnenie tej popáleniny sa stane bielou svetlou škvrnou – červenkastou alebo bielou“.
416 Al. „potom ju pozrie“[6], ďalej obdobne.
417 D. „navrelina popáleniny“, ďalej obdobne.
418 Výraz značí „bradu“ ako časť obličaja aj „vlasy na brade“ al. „fúzy“.
419 Pozri Gen. 41:3, 6n., pozn. 1076.; Exod. 16:14, pozn. 563.
420 Al. „svrab“, ďalej obdobne.
421 Al. „ostrihá“, ďalej obdobne.
422 Vl. „očistení“[383], tu zmysel ako v texte.
423 Al. „dbať na (al. „všímať si“) žltý vlas“, tj. „či tam žltý vlas je či ho niet“. Ďalej obdobne[970].
424 Vl. „slabnúce“, sloveso ako „zoslabla“ vo v. 6 a ďalej.
425 Al. „vyrážka“, no nie ako vo v. 2 a ďalej[392].
426 Tj. na temene, vzadu na hlave; ten istý výraz ako „lysina“ vo vv. 42n. je vo v. 55 so zmyslom ako v texte tam.
427 Al. „uhlov“, „kútov“, ďalej obdobne.
428 „Holý nad čelom“ je v hebrejčine jedno slovo, nesúvisiace ani s „oplešivie“ ani s „lysý“ vo v. 40 a vyjadrujúce pojem „výšky“ („vysoké čelo“). To isté platí o výraze „holina nad čelom“ vo v. 42; tenže výraz je vo v. 55 so zmyslom ako v texte tam.
429 D. „ako výzor malomocenstva“.
430 D. „vyhlási nečistým za“.
431 D. „jeho rúcha budú“, ďalej obdobne, v stavovom zmysle, ktorý v doslovnom preklade nepreniká dosť jasne.
432 Iný výraz ako vo v. 29[418], majúci užší význam, ako v texte (súvisí s výrazom značiacim „peru“, pozri Gen. 11:1 a ďalej, pozn. 328), podľa niektorých však značí aj „bradu“ v podobnom zmysle ako tamten.
433 D. „na fúze sa“.
434 Vl. „osamote“, pozri Gen. 2:18 a ďalej, pozn. 560, kde príbuzný výraz.
435 Okrem Hóš. 2:5 a 9 vždy v množnom čísle.
436 Vl. „ohľadne“, „čo sa týka“ (vv. 48, 51), „ohľadne všetkého“ (v. 51).
437 Al. „*na* čo sa koža spracúva“.
438 Vl. „trýznivé“, „pálčivé“, „bodavé“, „dráždivé“.
439 Tu v zmysle „čo patrí medzi vlnu“ (ľan), tj. „medzi veci al. výrobky z vlny“ (ľanu).
440 Zosilnený tvar trpného rodu („po tom čo bola vypratá al. riadne opratá“).
441 Al. „kňaz tú nákazu po vypraní“.
442 Pozri Exod. 10:5, pozn. 320.
443 Vl. „predieravenie“, zmysel ako v texte; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
444 Tj. „na jej obdratom alebo ošúchanom mieste al. časti“; podľa iných „na jej rube alebo na jej líci“.
445 D. „z nich“.
446 Tj. „vám bude zákonom“, v zmysle „týmto sa budete (tj. „máte al. musíte“) riadiť“.
447 Vl. „malomocného“, ale na rozdiel od v. 3 a kap. 13:44n. tvar trpného rodu, ktorého význam sa usilujem vyjadriť opisom v texte.
448 Vl. „od (tj. sťaby „odišla od“, al. možno „ohľadne“, porov. Gen. 3:3, pozn. 91) malomocného“.
449 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243, tu značí najskôr „vrabce“ alebo iný druh malých vtáčikov.
450 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849 a 850.
451 Pozri Exod. 12:22, pozn. 408.
452 Tj. „zahluší a dá al. vloží do“.
453 Tj. „tečúcou“, „pramenistou“, nie z cisterny.
454 Pozri Gen. 3:23, pozn. 118 a 120.
455 D. „na tvár poľa“.
456 Al. „ochlpenie“, po celom tele, zmysel ako vo v. 9.
457 Al. „bývať“.
458 D. „klenby svojich očí“.
459 D. „dcéru jej roka“.
460 Pozri Gen. 21:27nn., pozn. 561; od predošlého „barance“ sa tento výraz líši iba príponou značiacou ženský rod.
461 Dvanástina hína (Exod. 29:40, pozn. 1061).
462 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
463 Al. „*obeť za* previnenie *je* ako *obeť za* hriech, ona *je*“.
464 Takto doslovne; spravidla sa chápe v zmysle „na svoju ľavú dlaň“, inak azda „na dlaň iného kňaza“.
465 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
466 Al. „Vidí (al. „ukazuje“) sa, že mám[314] v dome nákazu“.
467 Pozri Gen. 24:31, pozn. 623.
468 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
469 Podaktorí prekladajú „a musí (tj. „kňaz“) dať dom zdnu dookola oškrabať“.
470 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
471 Tvar trpného rodu („potom čo bol dom omietnutý“).
472 Pozri Exod. 25:5, pozn. 855.
473 D. „a ten spiaci v tom dome“, „a ten jediaci v tom dome“.
474 D. „kňaz bude vstúpením vstupovať a“.
475 Tj. „kňaz“, pozri vv. 6n.
476 Tvar slovesa, od ktorého je odvodené slovo prekladané „zákon“.
477 D. „v deň (tj. „vo *veci* dňa“) (ne)čistého“.
478 D. „Muž – muž“, tj. „muž ako muž“, „ten či onen muž“.
479 Tu a ďalej v tomto oddiele ide o hnisavý al. hlienovitý výtok pri kvapavke mužov; vo vv. 16nn. v zmysle tam uvedenom v texte.
480 D. „bude tečúci“, ďalej obdobne, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[479] odvodený, al. možno naopak.
481 Tu a v kap. 6:10 a ďalej ako zjemňujúci výraz pre „prirodzenie“.
482 Al. „mäsa, *bude* on *pre* svoj výtok“.
483 Al. „jeho“.
484 Al. „sedadlo vo vozidle“.
485 Al. „sedlo, na ktorom… bude jazdiť“.
486 Al. „a každý predmet… bude opláknutý“.
487 Al. možno „môcť byť očistený“.

www.mlosavik.eu

488 Súvisí s „ležať“ vo v. 18 a ďalej; pozri Exod. 16:13n., pozn. 562.
489 Väzba ako v Gen. 34:2, pozn. 900; ohľadne v. 34 tu pozri Gen. 26:10; 35:22; 34:7.
490 Al. možno „a či *sa* to[32] *týka* ležiska alebo predmetu“.
491 Al. „pri svojom zavadení“.
492 Al., podľa iných, „a ak voľačo[32] *bude* na ležisku alebo na predmete… zavadením o to“[32].
493 Al. „snád“, „azda“, „dokonca“, D. „ležaním“.
494 Tu v takomto zmysle („poškvrna al. znečistenie jej odlúčenia“). Nesúvisí, pravdaže, s „nečistý“ nižšie, ani s „poškvrnou“ v kap. 7:18.
495 D. „v nie čase“.
496 Množné číslo.
497 2. pád.
498 3. pád, al. možno „pre ňu“, v príčinnom zmysle.
499 Al. „podľa znečistenia“ (al. „nečistoty“).
500 V zmysle „zasvätenia Bohu“, al. „robiť zdržanlivými“, „budete v oddelení al. zdržanlivosti udržiavať“, pozri Exod. 29:6, pozn. 1023; Num. 6:2nn., pozn. 246, 247.
501 Al. „pre (al. „skrze“) svoju nečistotu“, ďalej obdobne.
502 Tu od dotyčného výrazu[381] odvodené prídavné meno.
503 D. „tečúcom“.
504 Tu vo všeobecnom zmysle.
505 Pozri Exod. 25:17, pozn. 869.
506 Al. „naproti zľutovnici“.
507 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
508 D. „v tomto“ al. „týmto“, tj. „spôsobom“, al. „s týmto“, ako „s“ nižšie[66].
509 Sloveso, od ktorého je odvodený výraz preložený „turban“ tu a inde. V SZ sa vyskytuje iba tu a v čosi odlišnom význame u Is. 22:18.
510 Tj. „býk“, al. „ktorá“, tj. „obeť“.
511 Tu v zmysle „v jeho záujme“, „za neho“, v. 15 obdobne.
512 Al. „zmiznutia“, podľa iných „na úplné zmiznutie“, tj. „jeden kozol bude lósom určený za obeť Hospodinovi a jeden za kozla, ktorý má odísť al. zmiznúť“ (al. „jeden na úplné zmiznutie“), pozri nižšie vv. 10 a 21n. a Deut. 32:36, pozn. 1193; 1 Sam. 9:7, pozn. 386; 20:19 („Ezel“); Prísl. 20:14 („odíduc“); Jer. 2:36 („odchádzaš“). Predložková väzba je na oboch miestach tá istá v zmysle, nazdám sa, ako je uvedené. Podaktorí považujú slovo značiace „kozla odchodu“ al. „úplné zmiznutie“ (hebr. „azázél“) za meno akéhosi v pustine sídliaceho zlého ducha v protiklade k Hospodinovi a prekladajú podľa toho vo v. 8 „jeden lós pre Hospodina a jeden lós pre Azázéla“ a ve vv. 10 a 26 „k Azázélovi“ al. „pre Azázéla“.
513 Al. „zadosť, na jeho vypustenie“.
514 Pozri Exod. 9:8, pozn. 276; iný výraz ako „hrsť“ v kap. 2:2 tu[48 49].
515 D. „drobného“, ako v Exod. 16:14, pozn. 563, tj. „nadrobno al. na prach rozdrveného“.
516 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4, tu hádam v zmysle „na prednú (východnú) stranu“.
517 Tu D. „na *miesto* zdnu“[468], obdobne ako „von“ v kap. 4:12 a ďalej[107].
518 Iná predložková väzba ako nižšie[117].
519 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
520 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
521 Al. „naporúdzi súceho“, vl. „včasného“.
522 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
523 Al. „To sa vám stane trvalým ustanovením“.
524 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
525 Pozri Gen. 15:13 a ďalej, pozn. 427.
526 Pozri Exod. 12:19, pozn. 404.
527 Jednotné číslo.
528 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
529 Sloveso ako v Gen. 20:1, pozn. 495 a 521.
530 Pozri Exod. 16:23, pozn. 575; v kap. 23:15 a 25:8 zmysel ako tam v texte.
531 Pozri Exod. 31:15, pozn. 1114.
532 Pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.
533 D. „ktorého bude pomazávať a ktorého ruku bude plniť“, porov. kap. 1:6 a ďalej[20].
534 Al. „sa bude pripisovať“ (al. „účtovať“), tj. „na ťarchu“; v kap. 7:18 ten istý výraz v zmysle „v prospech“. Pozri aj Gen. 15:6, pozn. 419.
535 Pozri Exod. 31:14, pozn. 1113.
536 Tj. „zvieratá, ktoré boli na obetovanie súce“.
537 Al. „obetujú“, ako nižšie v tomto verši, no tu je zmysel ako v texte.
538 Tj. „v poli“ alebo hocikde mimo stanu stretávania, pozri vv. 8n.
539 Tak niektoré okolité národy nazývali démonov, ktorým prinášali obete (1 Kor. 10:20), lebo si ich predstavovali ako akési chlpaté postavy podobajúce sa napoly ľuďom a napoly zvieratám; pozri Is. 13:21; 34:14. Táto skutočnosť možno viedla ku spojeniu al. stotožneniu predstavy takej bytosti s „kozlom odchodu“[512]; porovnaj s tým aj v „kresťanských“ krajinách ešte doteraz rozšírenú ľudovú predstavu „čerta“.
540 D. „oni smilnia“, pozri Exod. 34:15n., pozn. 1192. Ďalej obdobne.
541 Al. „ktorý“.
542 Al. „namierovať“, „obracať“, „upierať“.
543 Pozri Gen. 9:4n., pozn. 283.
544 Tj. „tým, že jej vyliatie al. preliatie znamená obetovanie života“; al. možno „zadosť za dušu“, ale je tu iná predložková väzba ako v spojení „za vaše duše“ vyššie.
545 Pozri Gen. 25:28; 27:3, pozn. 662.
546 Ako „živočícha“ v Gen. 9:5, tu v zmysle ako v texte.
547 Pozri Gen. 8:20, pozn. 31, 272.
548 Al. „ako“.
549 D. „v jeho žití“, tj. „podstatou jeho žitia“.
550 Al. „činov“, „skutkov“, „činností“, znením v texte sa usilujem v preklade uchovať príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine.
551 Pozri Gen. 5:22, pozn. 177.
552 Pozri Exod. 16:4, pozn. 554.
553 Al. „ktorými“ („v moci ktorých“).
554 D. „mäsu (iný výraz ako nižšie – ten istý výraz je vo vv. 12n. preložený „blízka príbuzná“, obdobne

www.biblickyslovnik.eu

v kap. 20:19 a ďalej) svojho mäsa“. Vo v. 17 odvodený výraz preložený „blízke príbuzenstvo“.

555 D. „narodenej“, v platnosti podstatného mena; al. „príbuzenstva“, pozri Gen. 24:4, pozn. 603. Nesúvisí s „príbuznému“ vo v. 6.

556 D. „ulice“.

557 Tj. „narodenej v dome alebo narodenej vonku“, „splodenej manželsky alebo splodenej nemanželsky“.

558 Al. „necudnosť“, „podlosť“, „ohavnosť“.

559 Vl. „na súperenie“ (al. „nepriateľstvo“), zmysel ako v texte; tiež „na sužovanie al. tieseň al. zármutok“.

560 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.

561 D. „a nesmieš dať svoje“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

562 D. „k semeni“ (al. „na semä“), no výraz preložený „priľahnutie“ značí aj „vypustenie al. vyliatie“ (semena, podobne ako príbuzný výraz „výlev“[488]), al. priamo „súlož“, takže možno prekladať aj „nesmieš dať žene… svoje vypustenie semena“ (potom vl. „ohľadne semena“), porovnaj obdobnú väzbu podobného zmyslu v kap. 15:18 (v. 20); al. „svoje vypustenie“ (semena) al. „svoju súlož“, ten istý výraz ako „priľahnutie“ vo v. 20 (v. 23).

563 Al. „pri nej“, „v nej“, kap. 5:3 a ďalej obdobne, vo v. 23 tu dvakrát táže predložková väzba.

564 Al. „prenechať“, „dať napospas“, vl. „dať previesť“ v zmysle „dať al. nechať prejsť“, tj. „ohňom“.

565 Modla Ammónovcov, ktorej sa spaľovaním v ohni obetúvali malé deti.

566 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.

567 Pozri Gen. 26:10; 35:22, pozn. 900.

568 Al. „ako líha žena“, D. „ľahnúť ľahnutiami (al. „líhaniami“) ženy“, v zmysle buď ako v texte, pozri pozn. 900 k Gen. 34:2, alebo ako v tejto poznámke vyššie, porov. Gen. 19:32nn., takže väzbu v doslovnom znení možno chápať v obojakom zmysle.

569 Pozri Gen. 43:35; 46:34, pozn. 1267.

570 Tvar slovesa v kap. 19:19 preloženého „pariť sa“, používaného o dobytku, iný výraz ako „priľahnutie“ tu vyššie a vo v. 20. Znenie v texte je v danej súvislosti primeraným, nazdám sa, použitím pôvodného významu tohto slovesa („ľahnúť“, „položiť sa“, súvisí čiastočne s iným slovesom príbuzného významu, vyskytujúcim sa napr. v Gen. 4:7; 29:2; 49:9, 14, pozn. 1329).

571 D. „jeho“ („zhanobenie al.sprznenie *od* neho“[665]).

572 Al. „neporiadok“, „zmätok“, „porušenie Božieho poriadku“.

573 D. „Všetkými týmito *vecmi*“, ako nižšie.

574 Al. možno „dať (al. „dávať“) znečisťovať“.

575 Vl. „boli“, v dejovom zmysle, no s trvalým účinkom, ako to vyjadruje znenie v texte.

576 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.

577 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.

578 Al. „A*le* vy“.

579 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.

580 Al. „pre vaše znečisťovanie“, v príčinnom zmysle.

581 Al. „vykonávali“, „budú vykonávať“.

582 Vl. „na nerobenie *ničoho*“, „proti robeniu (al „na zabránenie“) robenia *čohosi*“.

583 Al. „sa budete báť svojej matere“, ďalej obdobne.

584 Vl. „ničotám“, „ničotnostiam“, „márnostiam“.

585 Tj. „obete“, al. „ho“, tj. „ostaveného“.

586 Vl. „svätosť“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.

587 Vl. „nesmieš dohotovovať[520] ohľadne žatia“.

588 Nesúvisí ani so „zbierať“ nižšie a vo v. 9 ani s „paberky“ vo v. 9; sloveso tiež značí „prísne al. tvrdo zaobchodiť“, teda možno aj „plienit“, „pustošit“, „drancovať“, tj. „nešetrne do posledného zrnka hrozna dooberať“.

589 Al. „poodtŕhané“, „roztrúsené“, „rozsypané“, „roztratené“.

590 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.

591 Al. „luhať“, „podvádzať“, „zapierať“.

592 Al. možno „nesmiete proti sebe navzájom“, obdobne ako v Gen. 11:3, pozn. 332; 26: 31, pozn. 689.

593 Al. „klamu“, „podvodu“, nesúvisí s „oklamávať“ vyššie[591]. Vo v. 12 príbuzný výraz.

594 Vl. „podvodom“, „klamom“, al. „k podvodu“ (al. „klamu“).

595 Pozri Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 668.

596 Al. „mzda“, no nesúvisí s nasledovným „námezdného“.

597 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.

598 Pozri Exod. 23:18, pozn. 809.

599 D. „pred tvár slepého“, kap. 16:14 a ďalej obdobne.

600 Al. „bázeň“, sloveso ako vo v. 3[583], tu v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.

601 D. „povzniesť[281] tvár“.

602 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.

603 Vl. „ctiť (nie ako vo v. 3), (al. „ozdobovať“) tvár“, pozri Exod. 23:3, pozn. 789.

604 Vl. „veľkého“.

605 Al. „klebetník“, „roznášač urážok“ (al. „očierňovaní“).

606 Tj. „životu“.

607 Al. „dôrazne“, „úprimne“, al. „istotne“, „radšej“, D. „pokarhaním“ atď.[608]

608 Al. „napomenúť“, „svojmu blížnemu dohovoriť“, pozri Gen. 21:25, pozn. 557.

609 Al. „pokarhať a nebudeš na ňom znášať hriech“.

610 Vl. „nesmieš *na*… ľudu udržiavať“ (al. „chovať“), tj. „hnev al. nenávisť al. nevôľu“.

611 Al. „k svojmu… mať (al. „pociťovať“) lásku… sám k“. Ďalej obdobne.

612 Pozri Exod. 8:10 a ďalej, pozn. 242.

613 D. „tak ako sám ty“, tj. „ako čo sa týka teba“.

614 Vl. „svojho blížneho milovať tak ako sám seba“, opisy v texte a tu vyššie[611] uchovávajú v preklade zmysel predložkovej väzby, s ktorou sa v pôvodine spája sloveso „milovať“. Ďalej obdobne.

615 Výraz tu preložený „utkané zo zmesi rôznej priadze“ („šaatnéz“) sa považuje za cudzie (nie hebrejské) slovo a odvodzuje sa alebo z arabčiny a aramejčiny v zmysle ako v texte alebo z egyptského pomenovania istého druhu plátna, no pozri Deut. 22:11, kde je podané vysvetlenie jeho významu.

616 Vl. „vyjsť“, „vystúpiť“, smerom nahor.

617 Al. „určenou“, „zasnúbenou“, vl. „opustenou“ tj. „vydanou napospas al. do moci“.

www.biblioteka.sk

618 D. „vykúpením“, tvar trpného rodu („staním sa vykúpenou“).
619 Al. „prepustenie“, „prepustená“, výrazy vyskytujúce sa len tu.
620 Ako „priľahnutie“ v kap. 18:20[562].
621 Al. „trest“, no tento výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu, súvisí so slovesom v kap. 13:36 preloženým „pátrať“.
622 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
623 D. „stromovia potravy“ (al. „jedenia“), pozri Gen. 2:9, pozn. 63.
624 Tj. „budete toto stromovie považovať sťaby za „neobrezané“, tj. „nečisté“, a podľa toho s ním zaobchádzať“; „odstránenie“ nečistého ovocia sa tu prirovnáva k vykonaniu „obriezky“. Sloveso tu preložené „ako predkožku odstraňovať“ sa v SZ vyskytuje len tu a v inom zmysle u Hab. 2:16.
625 D. „neobrezanými“, tj. „stromami“; inak pozri Exod. 6:12, pozn. 202, tu, pravda, v inom zmysle ako tam.
626 Tj. „z neho jesť“, porov Gen. 2:9, pozn. 63.
627 Vl. „ovocie chválami“, zmysel ako v texte.
628 Al. „slávnosťou stane svätým Hospodinovi“.
629 Vl. „pridaní“, „prírastku“, pozri Gen. 30:24, pozn. 780.
630 Al. „úrody“ (Gen. 47:24), „výnosu“, „príjmu“.
631 Al. „jesť na pridanie jeho výťažku vám“, tj. „na obohatenie vás jeho výťažkom“.
632 Pozri Gen. 30:27; 44:5, 15, pozn. 783. Súvisí s výrazom značiacim „had“ v Gen. 3:1; porov. „Pythón“ v Skut. 16:16.
633 Súvisí s výrazom značiacim „oblak“, teda vari „hádaním z oblakov“.
634 Vl. „nesmiete veštiť a predpovedať“.
635 Al. „holiť“, vl. „nesmieš zaokrúhľovať“.
636 D. „zaokrúhľovať okraj[427] svojej hlavy“.
637 Pozri Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
638 D. „pre dušu“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
639 Vl. „písanie“, tiež „rytie“, „vyrývanie“.
640 Al. „vtláčaním“, možno „vpaľovaním“.
641 Al. „dopúšťajúc“ (al. „dovoľujúc jej“), úmyselne al. nedbanlivosťou, D. „nechávaním jej“ atď.
642 Al. „robiac ju (D. „robením jej“) neviestkou“ (al. „smilnicou“).
643 Slová „smilniť“ a „nehanebnosť“ znejú v hebrejčine podobne („zánáh“, „zimmáh“).
644 Al. „na duchov mŕtvych“, v kap. 20:27 zmysel ako v texte.
645 Pozri Exod. 2:15 a ďalej, pozn. 72.
646 Vl. „v miere, vo váhe“.
647 Al. „objemu“.
648 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
649 Tj. „nástroje al. zariadenia na váženie“, nie ako vo v. 35[646].
650 D. „kamene“.
651 Pozri Exod. 29:40, pozn. 1061.
652 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
653 Pozri Exod. 19:12, pozn. 639 a 696.
654 Al. „zasypať“, vl. „ukameňovať“; nesúvisí s nasledovným „kamením“, ale sa používa iba v tomto zmysle. Ďalej obdobne.
655 D. „kameňom“, v hromadnom zmysle.
656 Tj. „z akejkoľvek príčiny al. pohnútky“, al. možno „úmyselne“, D. „zakrytím“.
657 Al. „aby ho neusmrtili“, vl. „na neusmrtenie ho“.
658 Porov. slovenské „vložím sa do toho“.
659 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
660 D. „za ním smilniť“ (al. „na smilnenie“, „ohľadne smilnenia“), v. 6 obdobne.
661 Al. možno „dávať posvätiť“.
662 Al. „váš Posvätiteľ“, al. „ja, Hospodin, vás posvácujem“. Ďalej obdobne.
663 Tj. „vina za preliatie jeho krvi“; ďalej obdobne, porov. kap. 5:1 a ďalej[129].
664 Množné číslo tu, pravda, aj v zmysle „krv každého z nich“.
665 Al., povedzme, „*si* ju podložilo“, v zmysle činného náprotivku slovesa „podľahnúť“ (nesúvisí s „priľahnutie“[562]), použitého v preklade kap. 18:23 v svojom vlastnom trpnom význame; tu D. „zvieraťu priľahnúť (al. „podložiť *si*“) ju“, tj. „na priľahnutie al. podloženie *si* jej“. Takýto činný význam má napokon toto sloveso v hebrejčine aj v spomenutom oddiele kap. 18:23[571], kde som v preklade v záujme zrozumiteľnosti dal v preklade prednosť obvyklejšiemu trpnému zneniu, no tuto je činný zmysel väzby v hebrejčine vyjadrený natoľko jednoznačne, že záujem presnosti si vynútil použitie takéhoto v danej súvislosti nezvyčajného výrazu.
666 Nesúvisí s „nehanebnosť“ v kap. 18:17 a ďalej[558].
667 Tj. „kto tak urobí“.
668 Tu vo všeobecnom zmysle, netýka sa mesačného krvotoku.
669 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
670 Pozri Gen. 15:8; 22: 17, pozn. 416.
671 Pozri Exod. 3:8 a ďalej, pozn. 1152.
672 Al. „odlíšil od“, v. 25 obdobne.
673 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
674 D. „voči (ne)čistému“.
675 Al. vari „bude plaziť“ („čo uvidíte plaziť sa“).
676 Al. „boli pre mňa“ (kap. 20:26), „mŕtvym“ al. „pri mŕtvom“ (kap. 21:1, ďalej obdobne).
677 D. „pre svoje mäso“, ako „mäsu“[554].
678 Al. „pán“, „vládca“, pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
679 Al. „Nesmie sa znečistiť na svoje znesvätenie, *súc* hodnostárom medzi svojím ľudom“.
680 Al. „vystrihovať“, súvisí s nasledovným „lysinu“ (nie so „strihať“ nižšie), možno v zosilňujúcom zmysle („nijakým činom nesmú“, podobne aj na konci verša).
681 Al. „smilnicu“, „neviestku“, v texte doslovný preklad (slovesné príčastie).
682 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
683 Tj. „každý kňaz“.
684 Tu zmysel ako v texte.
685 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
686 Tj. „veľkňaz“.
687 D. „a jeho“.
688 D. „mŕtvej duši“.
689 Tj. „žiadnu z takýchto“.
690 Al. „alebo ploskonosý“.

www.miloslovnik.eu

691 D. „alebo vystretý“ (al. „pretiahnutý“, „predĺžený“), ďalej obdobne, výraz v tejto súvislosti nie celkom jasného významu.
692 Al. „vycivený“, „dengľavý“.
693 Al. „slzenie“, od zápalu, výraz neistého významu, podľa niektorých „karpavý“.
694 Iný výraz ako v kap. 13:30[420].
695 Iný výraz ako v kap. 13:39[425].
696 Al. „moje sväté *veci*“.
697 Tj. „kedy sa majú zdržať“.
698 Pozri Exod. 12:43, pozn. 427. Netýka sa vv. 6n. a 13.
699 Al. „kohokoľvek znečisteného“.
700 Tj. „ak by nezachovávali“.
701 Tj. „nariadenie“, al. možno „pokrm“.
702 Tj. „svätú vec“, „nič sväté“, ďalej obdobne.
703 Pozri Gen. 23:4, pozn. 588.
704 D. „kúpou“, al. „*za svoj* majetok“, súvisí s „kupovať“ nižšie; pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
705 Pozri Gen. 17:13, pozn. 451.
706 Pozri Gen. 17:27, pozn. 450.
707 Pozri Gen. 14:14, pozn. 403.
708 Al. jednoducho „*do*stane cudziarovi“[685].
709 Tj. „k peňažnej hodnote toho, čo zjedol, pridá pätinu tejto hodnoty“.
710 Tj. „s jej hodnotou v peniazoch“.
711 Al. „nahradí[256] tú svätú *vec*“.
712 Al. „*na* nich“, tj. „*na* deti Isráéla“; takémuto chápaniu tohto miesta dáva prednosť väčšina známych mi prekladov, no nazdám sa napriek tomu, že znenie podané v texte tu dáva lepšie k textovej súvislosti priliehajúci zmysel, podľa ktorého napokon toto miesto prekladajú aj LXX a Vulgata a ktorého sa pridŕžajú aj niekoľké iné preklady, medzi nimi aj preklad prof. Roháčka.
713 Al. „naložili“, tj. „dal niesť“; inak „kňazovi, (15)nech[34] neznesvácujú… Hospodinovi, (16)a *ne*uvalia“.
714 Al. „ako ktorýkoľvek“, ako nižšie.
715 Tvar slovesa preloženého v Exod. 8:22 „vyznačiť“, pozri tam pozn. 258; tu teda azda ide o splnenie sľubu vyhradením al. oddelením, vyčlenením obetného zvieraťa na tento účel.
716 Al. „doráňané“, „ochromené“.
717 Al. „vredmi“, no nie ako v kap. 13:18[412].
718 Al. možno „dobytča… nedorastené“ (al. „okýptené“), výraz nie celkom jasného významu.
719 Tj. „vyklieštené“, obdobný význam majú aj všetky predošlé slovesné príčastia v tomto verši.
720 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
721 Al. „porušenosť“, „zvrhlosť“, pozri Gen. 6:11n., pozn. 205, kde je príbuzný výraz.
722 Tj. „také obete“.
723 D. „v onen“.
724 Al. „svätosti, nech[34] som“ (al. „budem“).
725 Al. „ja *som*“.
726 Tu, pravda, v množnom čísle, zmysel ako v texte („obdobia al. dni určené na približovanie sa Bohu“).
727 Pozri Exod. 12:16, pozn. 392.
728 Pozri Exod. 12:6, pozn. 375.
729 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
730 Pozri Exod. 12:11, pozn. 380.
731 Vl. „službou“[833], pozri Exod. 1:14 a ďalej, pozn. 28.
732 Pozri Exod. 16:16, pozn. 567; iný výraz ako v Gen. 37:7, pozn. 971.
733 D. „od zajtrajška soboty“, ďalej obdobne; tu sa mieni sobota po Minutí.
734 Tj. „desatiny éfy“[149].
735 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
736 Pozri Exod. 24:10, pozn. 840.
737 Tj. „patriaceho al. prislúchajúceho vášmu Bohu“.
738 Al. možno „z prvotín“, ako vo v. 20.
739 V pôvodine množné číslo, tj. „ku každému z nich“, al. možno v zdôrazňujúcom zmysle.
740 Tj. o ktorých sa hovorilo vo v. 18.
741 Ako „vyhlasovať“ vo vv. 2 a 4, tu opis vzhľadom na to, že je tu sloveso bez predmetu.
742 Al. „budete mať[648] svätú schôdzu“.
743 Vl. „nesmieš dohotovovať[520] svojím žatím“ (al. „pri svojom žatí“), iná predložková väzba ako v kap. 19:9[587].
744 Pozri Exod. 6:7 a ďalej, pozn. 657.
745 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
746 Vl. „hluku“, „zvučania“, „pokriku“.
747 Al. „onen deň“.
748 Pozri Exod. 29:36, pozn. 1056, množné číslo tu vari aj v zosilňujúcom (závažnosť veci zdôrazňujúcom) zmysle.
749 Možno v zosilňujúcom zmysle („dokonale si odpočiniete“). Ďalej obdobne.
750 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895, tu zmysel ako v texte.
751 Výraz tu preložený „slávnostné zhromaždenie“ je v hebrejčine jedno slovo a nesúvisí ani so „slávnosť“ vo v. 34 ani so „zhromaždenie“[111], lež so slovesom preloženým v Gen. 16:2 a 20:18 „uzavrel“, ktoré má aj význam „zadržať“, „zastaviť“, „zabrániť“ (Num. 16:48, 50), takže výraz „slávnostné zhromaždenie“ tu vl. značí „zastavenie al. prerušenie al. zdržiavanie sa“ všetkej každodennej činnosti, no používa sa v zmysle ako v texte.
752 Ako „obeť“ napr. v kap. 3:1 a inde, tento výraz je tu použitý na odlíšenie od nasledovného „liatych *obetí*“ a značí akýkoľvek iný druh obete než „liatu *obeť*“; tu sa uvádza azda ako zhrnutie predošlého výčtu.
753 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.
754 Pozri Exod. 23:16, pozn. 801.
755 Pozri Exod. 12:14, pozn. 159 a 387.
756 Vl. „plody“, „ovocia“, tu najskôr v zmysle ako v texte („výnos al výsledky pestovania ozdobného stromovia“, tj. „načo sa ono pestuje al. vysadzuje“).
757 D. „stromovia ozdoby“.
758 Výraz je tu použitý najskôr vzhľadom na dlaňovitú al. vejárovitú podobu palmových listov.
759 Al. „topoľov“.
760 Pozri Gen. 26:19, pozn. 679.
761 Al. „a *na* sedem dní sa pred… Boha, budete môcť rozveselíť“. V. 42 obdobne.
762 Tj. „tento čas al. sviatok“ (kap. 23:41), „ustavičné svetlo“ (kap. 24:3).
763 Pozri Exod. 27:20, pozn. 951.
764 Pozri Exod. 25:6, pozn. 857.
765 Pozri Exod. 25:37, pozn. 893.

www.mibbarim.eu

766 Pozri Exod. 27:20, pozn. 952
767 Pozri Exod. 27:21, pozn. 955.
768 Pozri Exod. 31:8, pozn. 1107.
769 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
770 Vl. „upiecť (tj. „pečením spracovať") ju *na*", „dve desatiny *na*", porov. Gen. 2:7, pozn. 56, 57.
771 Tu v tom zmysle, že sa kadidlo pálilo namiesto chleba, sťaby zastupujúc ho.
772 D. „V deň soboty – v deň soboty".
773 Pozri Gen. 39:1, pozn. 1029.
774 Al. „Egypťana, doprostred detí", tj. „pomedzi deti".
775 Pozri Exod. 2:13; 21:22, pozn. 710.
776 Tj. „menu Hospodin", ďalej obdobne.
777 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
778 Pozri Gen. 40:3, pozn. 1054.
779 Al. „návodu", „usmernenia", vl. „do vysvetlenia (al. „objasnenia") im".
780 D. „nahádzaním".
781 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
782 D. „dušu človeka" (v. 17), „duš(o)u" (v. 18).
783 Al. „život(om)", „žitie", „žitím".
784 Vl. „chybu", ako v kap. 21:17 a ďalej.
785 Vl. „vytrúsené", „vydrobené", tj. „čo samo od seba vyrastie z vytrúsených al. vydrobených zŕn".
786 Tj. „vlaňajšej".
787 D. „svojho oddeleného" (al. „zasväteného")[250]. Ďalej obdobne.
788 Pozri Gen. 2:9, pozn. 63, tu odlišné slovesné tvary rovnakého významu.
789 Al. „hlučné", „hlučiace".
790 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
791 Vl. „spôsobovať rozľahnutie sa trúbenia" (D. „prejdenie [al. „rozídenie sa"] trúby"), al. „dávať rozľahnúť sa trúbeniu" (D. „prejsť [al. „rozísť sa"] trúbe"), ďalej obdobne. Porov. Exod. 36:6, pozn. 1231.
792 D. „trúbu hlaholu" (al. „hluku")[746].
793 Al. „päťdesiatich rokov".
794 Vl. „ozvenou sa šíriacim zvukom" (al. „trúbením"); výraz však značí aj „barana" a v prenesenom zmysle „baraní roh" (pozri Jós. 6:5, pozn. 209), takže tu podľa iných ide vl. o „trúbenie na baraní roh". Ďalej obdobne.
795 Tj. „toho roka", v tomto roku vyrastené obilie a v tomto roku neprerezané viniče (v. 11n.); „deviateho roka" (v. 22).
796 Tu množné číslo, možno v zmysle „samorastlé obilie na poli každého z vás", „vinič na vinici každého z vás" (v. 11); „úrody každého roka" (v. 15).
797 Tj. „nebudete zväzať do stodôl".
798 Tu ide najmä o predaj poľností.
799 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
800 D. „V počte", ďalej obdobne, porov Exod. 26:2, pozn. 899.
801 Väzba ako v Gen. 47:12, pozn. 1272; v kap. 27:8 a 18 s inou predložkou, ale v podstate toho istého zmyslu.
802 D. „muž svojho súkmeňovca".
803 D. „na", azda v zmysle „na celej rozlohe" al. „na pôde tej zeme".
804 Pozri Exod. 23:10, pozn. 801.
805 D. „rozkážem", tj. „rozkazom privolám".
806 Tj. „skoršej", „predošlej", ďalej obdobne.
807 Al. „s konečnou platnosťou", vl. „do zániku", tj. „vlastníckeho práva al. držby".
808 „Právo na vykúpenie" je v hebrejčine jedno slovo, trpné príčastie slovesa „vykúpi" vo v. 25 a ďalej, ktorého tvarom je aj „výkupca" tamže a ďalej („právo na to, aby bola vykúpená", povedzme „vykúpiteľnosť"). Tenže výraz je „vykúpenie" vo v. 26 a „výkupné" vo v. 51 a ďalej. Vo v. 32 v zmysle „právo ich domov na vykúpenie".
809 Tj. „jeho blízky príbuzný", majúci právo vykúpenia.
810 D. „vykúpi predané (vl. „predaj", tj. *„čo bolo na* predaj", obdobne ako vo v. 14) svojho brata", v. 28 obdobne.
811 Pozri Gen. 4:14 a ďalej, pozn. 151.
812 D. „zohnať podľa dostatočnosti (al. „dostatku") vykúpenia", v. 28 obdobne.
813 Vl. „roky predaja", potom v stavovom zmysle („predanosti", tj. „roky, v ktorých to bolo predané", tj. „v držbe kupivšieho"). Ďalej obdobne.
814 Tj. časť kúpnej ceny podľa počtu rokov zvyšujúcich do roku zvučania poľnice.
815 D. „vyjde"[836], ďalej obdobne.
816 D. „dom bývania".
817 Vl. „*v* meste (D. „mesta", obdobne aj. vo v. 33) múru" (al. „hradby", v. 29), al. „hradbu", „hradby"[26] (vv. 30n.).
818 Tj. „domu".
819 D. „*po* dni", zmysel ako v texte.
820 D. „*až* do vyplnenia mu dovŕšeného roka".
821 Al. „bude určený" (al. „ustanovený", „potvrdený")[954], tj. „za vlastníctvo", Ďalej obdobne.
822 Pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
823 Vl. „bude", tj. „každý taký dom", ďalej obdobne.
824 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
825 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
826 Al. „z".
827 Al. „predmestí", výraz je odvodený od slovesa značiaceho „vyháňať" a označuje teda oblasť v okolí miest určenú najmä na vyháňanie dobytka na pašu.
828 Al. „ochabne", „poklesne", vl. „zakolíše".
829 Sloveso a predložková väzba ako „chytil zaň" v Exod. 4:4, tu zmysel ako v texte.
830 Tj. pri vracaní vypožičaných potravín. Vo v. 37 príbuzný výraz v podstate toho istého významu.
831 Al. „naň ako na otroka uvaľovať", v. 46 obdobně.
832 Vl. „ho zotročovať (v. 46 obdobne) otroctvom" (al. „otrockou prácou"), tj. „tvrdo al. neľútostne zotročovať" (toto sa v. 46 netýka); opisom v texte sa usilujem v preklade uchovať zmysel predložkovej väzby v pôvodine.
833 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
834 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
835 Pozri Gen. 17:27, pozn. 462.
836 Pozri Exod. 21:2, pozn. 677.
837 Pozri Gen. 17:12, pozn. 450.
838 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42, tu aj „po ňom… šliapať" („ho… deptať"). V. 46 obdobne.

www.biblickyslovnik.sk

839 Al. „držbou“, ako vo v. 41 a inde. Ďalej obdobne.
840 Al. „zanechávať ich za dedičstvo svojim deťom“.
841 Al. „privlastnenie“, nesúvisí s predošlým slovesom[840].
842 Al. „majetku. Na nich smiete natrvalo“.
843 Tu bez predmetu, zmysel ako v texte, al. „dosiahať *úspech*“, „zmáhať sa *na čosi*“.
844 Vl. azda „výhonku“, „odnoži“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
845 Ako „sčítať“ vo v. 27.
846 Tvar trpného rodu („keď bol predaný al. sa predal“).
847 Tj. „cena, za ktorú sa predal“.
848 Tj. „sa zhodnotí al. zaráta“.
849 Tj. „doba jeho práce u neho sa mu zaráta ako doba práce námezdného“.
850 Tj. „vráti ako výkupné cenu, za ktorú sa dal kúpiť, po odrátaní čiastky zodpovedajúcej počtu rokov od svojho predaja a mzdy (podľa v. 50) za tamtie roky“.
851 D. „podľa úst“ (al. „ako ústa“), iná predložková väzba ako vo v. 51[801].
852 D. „v“, zmysel ako v texte.
853 Tj. „nesmieš to dopustiť“.
854 D. „týmito“, tj. „možnosťami al. spôsobmi“, al. „v týchto“, tj. „rokoch“.
855 Al. „ak sa… nebude vykupovať“.
856 Vl. „ničotné (al. „bezcenné“) *veci*“, zmysel ako v texte.
857 Al. „postaviť“[954].
858 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
859 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.
860 D. „kameň zobrazenia“ (al. „zobrazovania“).
861 D. „a budem dávať vaše“ (v. 4), „vám“ (v. 5).
862 Pozri Gen. 2:5, pozn. 55.
863 Vl. „rozšliapavanie“, „drvenie al. vydrobovanie šliapaním“, lebo obilie sa vtedy a tam mlátilo tak, že sa drvilo okovanými valcami založenými v smykoch ťahaných dobytkom, ktorý pritom po mlate rozložené obilie rozšliapaval a tak tiež vydroboval zrno. Pozri Deut. 25:4, pozn. 905.
864 Al. „plašiaceho“, „zastrašujúceho“, vl. „rozchvievajúceho“ (Exod. 19:16, pozn. 647).
865 Pozri Exod. 12:15, pozn. 389.
866 Al. „budete prenasledovať“ (al. „naháňať“), „obracať na útek“, ďalej obdobne.
867 Vl. „mečom“.
868 Al. „vás rozplodzovať“.
869 D. „zostarené staré“.
870 Pozri Exod. 14:19, pozn. 475.
871 D. „vynášať“.
872 Al. „duša vás nebude zavrhovať“, ďalej obdobne.
873 D. „od bytia im“ (v. 13), „na vaše porušovanie (al. „zrušenie“) mojej zmluvy“ (v. 15).
874 Ktoré nútili ujarmeného chodiť zhrbene, pozri koniec verša; výraz súvisí so slovesom v kap. 25:35[828], a vyjadruje teda pojem zníženia, zrazenia, stlačenia nadol, v doslovnom aj prenesenom zmysle.
875 Al. „žiadne“.
876 Al. „pohŕdaví“, „stavať sa zamietavo“ (al. „pohŕdavo“), vl. „zamietať“ (al. „pohŕdať“), opis v texte al. tuto vyššie v záujme uchovania nasledovnej predložkovej väzby v preklade.
877 Pozri Exod. 8:22, pozn. 260.
878 Al. „určovať“, „nakladať“, sloveso ako v Gen. 39:4, pozn. 1032 („nad vami ustanovovať“, tj. staby „vydávať vás do moci“ toho, čo je ďalej vymenované).
879 Al. „strach“, „nešťastie“, „skazu“.
880 Al. „závrat“.
881 Al. „zimnicu“.
882 D. „vyhášajúce“, „unúvajúce“, vzťahuje sa na vyššie vymenované pliagy.
883 Vl. „nivočí“, „hubí“, pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
884 Al. „vyčerpáva“ (nie ako vo v. 20[894]), „zoslabuje“, „umára“. Sloveso sa v SZ vyskytuje len tu, no pozri 1 Sam. 2:33, pozn. 176.
885 Al. „naprázdno“.
886 Al. „strávia“, vl. „zjedia“, tj. „úrodu z neho“. Ďalej obdobne.
887 Al. „po“.
888 D. „ma až po tieto *veci*“, zmysel ako v texte al. tu vyššie[887].
889 Al. „naprávaniu“, „nápravnej výchove“, ďalej obdobne.
890 Al. „na *základe* vašich hriechov“.
891 Al. „pýchu“, „nadutosť“.
892 Al. „moci“.
893 D. „vaše nebesá“.
894 Al. „do krajnosti vynaloží“, „ku koncu príde“, „u konca bude“. Pozri Gen. 47:15, pozn. 1275.
895 Al. „moc“, „sila“ (nie ako vo v. 19[892]), „schopnosť“, „zručnosť“. Pozri Gen. 31:6, pozn. 807.
896 Vl. „*v* odpore“, „*v* protivni“ (vo vv. 24, 27 a 40n. preklad ohľadne predložky s týmto výrazom spojenej zodpovedá pôvodine); znenie v texte zvolené vzhľadom na nasledovnú (v pôvodine predchádzajúcu) predložkovú väzbu.
897 Inak vari „ak budete so mnou zaobchádzať[902] *v* odpore“, ďalej obdobne.
898 D. „na vás sedem*krát* pridávať“, sloveso ako vo v. 18, no tu odlišná predložková väzba, porov. Gen. 4:2 a ďalej, pozn. 127.
899 Al. „rán“, ale v jednotnom čísle, potom teda v hromadnom zmysle („výprasku“). Výraz je odvodený od slovesa v kap. 24:17[781].
900 Iná predložková väzba ako vo v. 18 a ďalej[890].
901 Vl. „zmenšovať“, tj. „počtom“.
902 Vl. „pôjdem“, sloveso ako „chodiť“ vyššie, ktoré vl. značí aj „správať sa“, „konať“, „viesť svoj život“, napokon obdobne ako aj v slovenčine („zakročiť“, „zaobchodiť“ a pod.).
903 Al. „aj“, „tiež“.
904 Tj. „plnou al. vrchovatou mierou sa pomstiaci za porušenie zmluvy“.
905 Al. „budete sa uťahovať“ (al. „zhŕňať“).
906 Tj. „oporu al. podporu, akou je chlieb al. vôbec pokrm“, „chlieb al. pokrm udržiavajúci vás nažive“.
907 Tj. azda „po upečení a vybratí z pece“.

www.biblickapravda.sk

908 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
909 Tj. „odvažovať".
910 Vl. „v", iná predložka ako vo v. 18[887].
911 Al. „skrze toto" (al. „týmto"), obdobne ako vo v. 23 („ak sa ani týmto nenaučíte al. nedáte pohnúť k poslušnosti").
912 Al. „páľave", ako „zlosť" v Gen. 27:44.
913 Al. „rozvrácať", „nivočiť", sloveso ako „budem zničený" v Gen. 34:30.
914 Tj. miesta na vrchoch, kde sa obetovalo pohanským božstvám.
915 Špicaté koly používané v spojení s uctievaním slnka.
916 Ako v Gen. 15:11, o ľudských mŕtvolách sa tento výraz používa v hanlivom zmysle („mrciny").
917 Tu značí „trosky" al. „rozvaliny" modiel.
918 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1054.
919 Tj. „mať záľubu vo", pozri Exod. 30:38, pozn. 1101.
920 Sloveso ako „pustošiť" vyššie, tu zmysel ako v texte. Odvodený výraz je i vo v. 33.
921 Al. „bude uspokojovaná (al. „sa bude uspokojovať") *ohľadne*", sloveso ako v kap. 1:4 a ďalej[11]; na konci verša iný tvar toho istého slovesa so zmyslom ako v texte („preplácať", ako dlžobu, pozri v. 35). To isté sloveso je aj vo vv. 41 a 43 so zmyslom ako v texte tam[933].
922 Tvar trpného rodu („svojej spustošenosti").
923 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.
924 Al. „bojazlivosť", „zmäkčilosť", „slabosť".
925 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
926 D. „prchaním meča", zmysel ako v texte. Netýka sa v. 37.
927 Al. „čeliť", „odolať", D. „*do*stávať postavenia sa voči" atď., zmysel ako v texte.
928 Al. „ponevierať sa", „strácať sa", „hynúť", „miznúť".
929 Al. „rozplývať sa", „zanikať".
930 Al. „priznávať si", „uznávať".
931 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
932 Pozri Gen. 4:13, pozn. 148.
933 Tj. „za spravodlivý uznávať", al. „svoju neprávosť uznávať", al. „odčiňovať", v obdobnom zmysle ako „vyrovná" vo v. 34, tj. „budú sa z nej kajať".
934 D. „zmluvu Jákóba", tj. „*týkajúcu sa* Jákóba", ďalej obdobne.
935 V stavovom zmysle; nesúvisí s nasledovným „spustošení".
936 D. „od" („*stranou* al. *súc opustená* od").
937 Al. „súc ich zbavená".
938 D. „toto", zmysel ako v texte.
939 Pozri Gen. 4:8, pozn. 1039.
940 Al. „nimi nebudem pohŕdať", sloveso ako vo v. 43[876], no tu preklad doslovný.
941 Al. „na skoncovanie *s* nimi".
942 Al. „*vzhľadom* na nich", tj. „v ich záujme al. v ich prospech".
943 D. „zmluvu prvých" (al. „skorších"), zmysel ako v texte.
944 Al. „sľubom oddeliť" (al. „vyhradiť", „vyčleniť")[715], tu nielen obetné zviera, lež hocičo zo svojho majetku al. aj vlastnú osobu, napr. sľubom „názíra", pozri Num. 6.
945 Tj., ak by išlo o ich vykúpenie.
946 D. „syna", vo v. 5 a ďalej aj „dieťa(ťa)"[3].
947 D. „ona".
948 D. „zvrchu", zmysel ako v texte.
949 D. „v tiesni od" („líšiť sa svojimi možnosťami od", al. „ohľadne").
950 Al. „odhadne", ďalej obdobne, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz"[154].
951 Tu, oproti kap. 5:11 a ďalej, bez predložkovej väzby.
952 Al. „vôbec", D. „nahradením" (vv 10, 33), „vykúpením" (vv. 13, 19, 31).
953 D. „ohodnotí medzi dobrým a medzi zlým". Ďalej obdobne.
954 Pozri Gen. 6:18, pozn. 227.
955 D. „od", „z", tj. „*čosi* od al. z".
956 D. „semena" (al. „osiva"), tj. „podľa toho, čím je al. bolo osiate".
957 Asi 360 litrov.
958 Al. „semena (al. „osiva") *za* chómer".
959 Pozri Exod. 5:8, 11, pozn. 171.
960 Tento neľahko preložiteľný výraz (hebr. „chérem") označuje všetko (osobu či zviera či vec), čo je v akomkoľvek zmysle nenávratne odovzdané (zasvätené) Bohu (aj sám čin al. vyhlásenie, ktorým sa toto odovzdanie uskutočňuje), takže je to naďalej nedotknuteľné; pritom môže ísť o odovzdanie smrti zasvätenej osoby na usmrtenie (pozri Exod. 22:20, pozn. 767) alebo veci s čímsi zlým spojenej na zničenie (potom tento výraz možno chápať v zmysle „prekliatia", „zlorečenia") alebo o odovzdanie al. zasvätenie v osobitnom zmysle („prepadnutie") do Božieho vlastníctva, takže vlastnícke právo hocikoho iného neodvolateľne zaniká. Obdobný význam má aj príbuzné sloveso, prekladané v tomto oddiele „odovzdať", inde aj inak, pozri Num. 21:2, pozn. 786.
961 D. „pole jeho kúpy".
962 Tj. „peniaze v takej hodnote".
963 Al. „vykúpi", ale iný výraz ako nižšie al. napr. vo vv. 20n. Ďalej obdobne.
964 Pozri Gen. 7:22, pozn. 250.
965 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
966 Tu v tomto zúženom zmysle, pozri Exod. 22:20, pozn. 767.
967 Pozri Gen. 14:20, pozn. 735.
968 Tj. „k jeho hodnote".
969 Tj. „palicou pastiera", pri spočítovaní stáda.
970 Al. „rozmýšľať", „podrobne (al. „presne") rozlišovať", no iné sloveso ako v Gen. 1:4 a ďalej, pozn. 7.

www.mlosovak.eu

ŠTVRTÁ KNIHA MOJŽIŠOVA (NUMERI)

A Hospodin k Mojžišovi v pustine Sínaja, v stane stretávania[1], v prvý[2] *deň*
druhého mesiaca[22] v druhom roku po ich
vyjdení[3] zo zeme Egypta prehovoril výro-
kom: (2) Zistite[4] úhrn[5] celého zhromaždenia[6] detí[7] Isráéla podľa ich čeľadí[8 9], podľa
domov[9 10] ich otcov, v počte mien, všetkých
mužského pohlavia podľa ich hláv[9 11],
(3) od veku[12] dvadsať rokov a vyššie[13],
všetkých vychodiacich[14] *k* vojsku[15 16 63] v Is-
ráélovi; tých[17] podľa ich vojenských oddie-
lov[9 15] budete[18] podrobovať prehliadke[19], ty
a Árón. (4) A bude[18] u vás jeden muž za
každú[20] vetvu[21], muž, ktorý[17] *bude* hlavou
domu[22] svojho otca; (5) a toto[23] *sú* mená
mužov, ktorí pri vás budú stáť: za Reúvéna
Elícúr, syn Šedeúra; (6) za Šimeóna Šelú-
míél, syn Cúrišaddája; (7) za Júdu Nach-
šón, syn Ammínádáva; (8) za Jissáschára
Nethaneél, syn Cúára; (9) za Zevulúna
Elíáv, syn Chélóna; (10) za synov Jozefa,
za Efrajima Elíšámá, syn Ammíhúda; za
Menaššeha Gamlíél, syn Pedáhcúra;
(11) za Benjámína Avídán, syn Gideóního;
(12) za Dána Achíezer, syn Ammíšaddája;
(13) za Ášéra Pageíél, syn Ochrána; (14) za
Gáda Eljásáf, syn Deúéla; (15) za Naftálího
Achíra, syn Énána. (16) Toto[23] *sú* povolá-
vaní[24] zhromaždením[6 63], náčelníci[25] ve-
tiev[21] svojich otcov; oni *sú* hlavy tisícov Is-
ráéla. (17) I vzal Mojžiš a Árón týchto
mužov, ktorí boli označení menami,
(18) a v prvý[2] *deň* druhého mesiaca[22] zvo-
lali[26] celé zhromaždenie[6], i dali sa po[27] svo-
jich čeľadiach[8], podľa domov[9 10] svojich ot-
cov, v počte mien, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], podľa svojich hláv[9 11], zapísať do
rodových zoznamov[28]. (19) Podľa *toho,* čo
Hospodin rozkázal Mojžišovi, tak[29] ich
podrobili[30] prehliadke[19] v pustine Sínaja.

(20) I bolo[59] synov Reúvéna, provoro-
deného Isráéla, ich rodov[31] podľa ich če-
ľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich otcov, v počte
mien, podľa ich hláv[9 11], všetkých muž-
ského pohlavia od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14] *k* voj-
sku[15 16], (21) podrobených prehliadke[19] me-
dzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Reúvéna,
šesťaštyridsaťtisíc a päťsto.

(22) Ohľadne synov[32] Šimeóna, ich ro-
dov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, jeho podrobených prehliadke[19]
v počte mien, podľa ich hláv[9 11], všetkých
mužského pohlavia od veku[12] dvadsať ro-
kov a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14]
k vojsku[15 16], (23) podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Šimeóna:
deväťapäťdesiattisíc a tristo.

(24) Ohľadne synov[32] Gáda, ich rodov[31]
podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich ot-
cov, v počte mien, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14] *k* voj-
sku[15 16], (25) podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Gáda:
päťaštyridsaťtisíc a šesťsto a päťdesiat.

(26) Ohľadne synov[32] Júdu, ich rodov[31]
podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich ot-
cov, v počte mien, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14] *k* voj-
sku[15 16], (27) podrobených prehliadke[19] me-
dzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Júdu: štyria-
sedemdesiattisíc a šesťsto.

(28) Ohľadne synov[32] Jissáschára, ich
rodov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, v počte mien, od veku[12] dvadsať
rokov a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14]
k vojsku[15 16], (29) podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Jissá-
schára: štyriapäťdesiattisíc a štyristo.

(30) Ohľadne synov[32] Zevulúna, ich ro-
dov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, v počte mien, od veku[12] dvadsať
rokov a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14]
k vojsku[15 16], (31) podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Zevu-
lúna: sedemapäťdesiattisíc a štyristo.

(32) Ohľadne synov[32] Jozefa: ohľadne
synov[32] Efrajima, ich rodov[31] podľa ich če-
ľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich otcov, v počte
mien, od veku[12] dvadsať rokov a vyššie[13],
všetkých vychodiacich[14] *k* vojsku[15 16],
(33) podrobených prehliadke[19] medzi ni-
mi[68], *patriacich* k vetve[21] Efrajima: štyri-
dsaťtisíc a päťsto.

www.biblia.sk

(34)Ohľadne synov[32] Menašššéa, ich
rodov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, v počte mien, od veku[12] dvad-
sať rokov a vyššie[13], všetkých vychodia-
cich[14] *k* vojsku[15 16], (35)podrobených pre-
hliadke[19] medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21]
Menašššéa: dvaatridsaťtisíc a dvesto.
(36)Ohľadne synov[32] Benjámína, ich
rodov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, v počte mien, od veku[12] dvadsať
rokov a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14]
k vojsku[15 16], (37)podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Benjá-
mína: päťatridsaťtisíc a štyristo.
(38)Ohľadne synov[32] Dána, ich rodov[31]
podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich ot-
cov, v počte mien, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14] *k* voj-
sku[15 16], (39)podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Dána:
dvaašesťdesiattisíc a sedemsto.
(40)Ohľadne synov[32] Ášéra, ich rodov[31]
podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich ot-
cov, v počte mien, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], všetkých vychodiacich[14] *k* voj-
sku[15 16], (41)podrobených prehliadke[19]
medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21] Ášéra:
jedenaštyridsaťtisíc a päťsto.
(42)Ohľadne synov[32] Naftálího, ich ro-
dov[31] podľa ich čeľadí[8 9], podľa domov[9 10]
ich otcov, v počte mien, od veku[12] dvad-
sať rokov a vyššie[13], všetkých vychodia-
cich[14] *k* vojsku[15 16], (43)podrobených pre-
hliadke[19] medzi nimi[68], *patriacich* k vetve[21]
Naftálího: triapäťdesiat tisíc a štyristo.
(44)Toto[23] *sú* tí, *ktorí boli*[214] prehliadke
podrobení[19], ktorých prehliadke podro-
bil[19] Mojžiš a Áron a náčelníci[25] Isráéla; *to*
boli[59] dvanásti muži, každý[33] jednotlivec[34]
za dom svojich otcov, (45)a všetkých pre-
hliadke podrobených[19] *zo*[169] synov Isráéla
podľa domov[9 10] ich otcov, od veku[12] dvad-
sať rokov a vyššie[13], všetkých vychodia-
cich[14] *k* vojsku[15 16] v Isráélovi, (46)všetkých,
ktorí *boli*[214] podrobení prehliadke[19], teda[35]
bolo[59] šesťstotisíc a tritisíc a päťsto a päť-
desiat.
(47)A*le* Lévíovcom[36], *patriacim* k vetve[21]
svojich[37] otcov, nebolo určené podrobiť
sa[38] prehliadke[19] medzi nimi[39], (48)lebo[29]
Hospodin k Mojžišovi prehovoril výro-
kom: (49)Len[40] vetvu[21] Lévího nebudeš[41]
podrobovať prehliadke[19] a nie *že* budeš[41]
zisťovať[4] ich úhrn[5] medzi deťmi[7 39] Isráéla,
(50)lež[29] ty ustanov[19 42] Lévíovcov[36] nad
obydlím[43] svedectva a nad všetkými jeho
zariadeniami[44] a nad všetkým, čo k nemu
patrí; oni budú[18] obydlie[43] a všetky jeho
zariadenia[44] nosiť[45 46] a oni ho budú[18] ob-
sluhovať[47] a okolo obydlia sa ukladať[48 49],
(51)a keď sa obydlie[43] bude dávať na ces-
tu[50 51], budú[18] ho skladať[52] Lévíovci[36], a keď
sa obydlie[43] bude ukladať[48 51], budú[18] ho
vztyčovať[53] Lévíovci[36], a priblížívší sa[54 55]
neoprávnený[56] bude musieť[41] byť usmr-
tený. (52)A deti[7] Isráéla sa budú[18] ukla-
dať[48] každý[33] pri svojom húfe[57] a každý[33]
pri svojej zástave podľa svojich vojen-
ských oddielov[9 15], (53)a Lévíovci[36] sa
budú[18] ukladať[48] okolo obydlia[43] svedec-
tva, nech[29] nad zhromaždením[6 58] detí[7]
Isráéla nie je[59] rozhnevanie[60]; i budú[18] Lé-
víovci[36] dbať[61] *na* starostlivosť[62] *o* obyd-
lie[43 63] svedectva. (54)A deti[7] Isráéla spra-
vili podľa všetkého, čo Hospodin rozká-
zal Mojžišovi; tak spravili.

2 A Hospodin k Mojžišovi a k Áró-
novi prehovoril výrokom: (2)Deti[7]
Isráéla sa budú[18] ukladať[48] každý[33] pri
svojej zástave pod znameniami podľa
domov[9 10 64] svojich otcov; v odstupe[65]
dookola voči stanu stretávania[1] sa budú[18]
ukladať[48].
(3)K východu teda[35], ku vzchádzaniu[66]
sa ukladajúci[48 67]: zástava húfu[57] Júdu podľa
ich vojenských oddielov[9 15], a náčelník[25]
synov[22] Júdu Nachšón, syn Ammínádáva,
(4)a jeho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke
podrobených[19] medzi nimi[68], štyriase-
demdesiattisíc a šesťsto. (5)A pri ňom[69]
sa ukladajúci[48 67]: vetva[21] Jissáschára a ná-
čelník[25] synov[22] Jissáschára Nethaneél,
syn Cúara, (6)a jeho vojska[15 16], totiž[29] pre-
hliadke podrobených[19] v ňom[70], štyriapäť-
desiattisíc a štyristo; (7)vetva[21] Zevulúna
a náčelník[25] synov[22] Zevulúna Elíáv, syn
Chélóna, (8)a jeho vojska[15 16], totiž[29] pre-
hliadke podrobených[19] v ňom[70], sedem-
apäťdesiattisíc a štyristo. (9)Všetkých,
ktorí *boli*[214] prehliadke podrobení[19], *pat-
riacich* k húfu[57] Júdu: stotisíc a osemde-
siattisíc a šesťtisíc a štyristo podľa ich
vojenských oddielov[9 15]; budú[18] sa na cestu
dávať[50] najprv.

www.biblicalhub.com

(10)Zástava húfu[57] Reúvéna k juhu[71]
podľa ich vojenských oddielov[9 15], a náčel-
ník[25] synov[22] Reúvéna Elícúr, syn Šedeúra,
(11)a jeho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke
podrobených[19] v ňom[70], šesťaštyridsaťtisíc
a päťsto. (12)A pri ňom[69] sa ukladajúci[48 67]:
vetva[21] Šimeóna a náčelník[25] synov[22] Šime-
óna Šelúmíél, syn Cúrí-šaddája, (13)a jeho
vojska[15 16], totiž[29] prehliadke podrobe-
ných[19] medzi nimi[68], deväťapäťdesiattisíc
a tristo; (14)a vetva[21] Gáda a náčelník[25] sy-
nov[22] Gáda Eljásáf, syn Reúéla[72], (15)a je-
ho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke podrobe-
ných[19] medzi nimi[68], päťaštyridsaťtisíc
a šesťsto a päťdesiat. (16)Všetkých pre-
hliadke podrobených[19] *patriacich* k húfu[57]
Reúvéna: stotisíc a jedenapäťdesiattisíc
a štyristo a päťdesiat podľa ich vojen-
ských oddielov[9 15]; tí[29] sa budú[18] dávať na
cestu[50] druhí.

(17)Potom[29] sa bude[18] dávať na cestu[50]
stan stretávania[1], húf[57] Lévíovcov[36] vpro-
strednej húfov[57]; podľa *toho,* ako sa budú
ukladať[48], tak sa budú[18] dávať na cestu[50],
každý[33] na svojej strane[73], podľa svojich
zástav[9].

(18)Zástava húfu[57] Efrajima podľa ich
vojenských oddielov[9 15] k západu[74], a náčel-
ník[25] synov[22] Efrajima Elíšámá, syn
Ammíhúda, (19)a jeho vojska[15 16], totiž[29]
prehliadke podrobených[19] medzi nimi[68],
štyridsaťtisíc a päťsto. (20)A pri ňom[69]
vetva[21] Menašséa a náčelník[25] synov[22]
Menašséa Gamlíél, syn Pedáhcúra,
(21)a jeho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke
podrobených[19] medzi nimi[68], dvaatridsať-
tisíc a dvesto, (22)a vetva[21] Benjámína
a náčelník[25] synov[22] Benjámína Avídán,
syn Gideóního, (23)a jeho vojska[15 16], to-
tiž[29] prehliadke podrobených[19] medzi
nimi[68], päťatridsaťtisíc a tristo. (24)Všet-
kých, ktorí *boli*[214] prehliadke podrobení[19],
patriacich k húfu[57] Efrajima: stotisíc
a osemtisíc a sto podľa ich vojenských od-
dielov[9 15]; tí[29] sa budú[18] dávať na cestu[50]
tretí.

(25)Zástava húfu[57] Dána k severu podľa
ich vojenských oddielov[9 15] a náčelník[25] sy-
nov[22] Dána Achíezer, syn Ammíšaddája,
(26)a jeho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke
podrobených[19] medzi nimi[68], dvaašesťde-
siattisíc a sedemsto. (26)A pri ňom[69] sa
ukladajúci[48 67]: vetva[21] Ášéra a náčelník[25]
synov[22] Ášéra Pageíél, syn Ochrana,
(28)a jeho vojska[15 16], totiž[29] prehliadke
podrobených[19] medzi nimi[68], jedenaštyrid-
saťtisíc a päťsto, (29) a vetva[21] Naftálího
a náčelník[25] synov[22] Naftálího Achíra, syn
Énána, (30)a jeho vojska[15 16], totiž[29] pre-
hliadke podrobených[19] medzi nimi[68], tria-
päťdesiattisíc a štyristo. (31)Všetkých,
ktorí *boli*[214] prehliadke podrobení[19], *pat-
riacich* k húfu[57] Dána: stotisíc a sedema-
päťdesiattisíc a šesťsto; budú[18] sa dávať na
cestu[50] ako poslední z ich zástav[9 75].

(32)Toto[23] *sú* prehliadke podrobení[19]
z[169] detí[7] Isráéla podľa domov[9 10] ich otcov;
všetkých prehliadke podrobených[19] *z*[169]
húfov[57] podľa ich vojenských oddielov[15]:
šesťstotisíc a tritisíc a päťsto a päťdesiat.
(33)A*le* Lévíovcom[36] nebolo podľa *toho,*
čo Hospodin rozkázal Mojžišovi, určené
podrobiť sa[38] prehliadke[19] medzi deťmi[7 39]
Isráéla. (34)I spravili deti[7] Isráéla podľa
všetkého, čo Hospodin Mojžišovi rozká-
zal; tak sa ukladali[48 59] podľa svojich zá-
stav[9] a tak sa dávali[59] na cestu[50], každý[33]
podľa svojich čeľadí[8 9], po domoch[10 76] svo-
jich otcov.

3 A toto[23] *sú* rodokmene[31] Áróna a Moj-
žiša v deň hovorenia Hospodina
s Mojžišom na vrchu Sínaj (2)a toto[23] *sú*
mená synov Áróna: prvorodený Nádáv,
a Avíhú, Eleázár a Íthámár; (3)toto[23] *sú*
mená synov Áróna, pomazaných kňazov,
ktorých ruku naplnili[77] na kňazovanie.
(4)A*le* Nádáv a Avíhú pred tvárou Hos-
podina umreli pri svojom predkladaní[78]
nepatričného[56] ohňa pred tvár Hospo-
dina v pustine Sínaja, a ne*do*stalo sa[79] im
synov, kňazovali[59] teda[35] v prítomnosti[80]
Áróna, ich otca, Eleázár a Íthamár.

(5)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (6)Priveď bližšie[54] vetvu[21] Lévího
a postav ju pred tvár Áróna, kňaza,
nech[29] ho obsluhujú[59 47], (7)i budú[18 59]
dbať[61 81] *na* jeho nariadenia[62 81] a *na* starost-
livosť[62] celého zhromaždenia[6 82] pred sta-
nom[83] stretávania[1] o slúženie[84] službou[85]
pri obydlí[43 63] (8)a budú[18 59] mať na starosti[61]
všetky zariadenia[44 86] stanu stretávania[1]
a starostlivosť[62] detí[7 82] Isráéla o slúženie[84]
službou[85] *pri* obydlí[43 63]. (9)Lévíovcov teda[35]
musíš[41] dať Árónovi a jeho synom; oni *sú*

www.biblia.sk

mu daní – daní[87] zo strany[88] detí[7] Isráéla;
(10)a Áróna a jeho synov musíš[41] poveriť[19 42], nech[29] sa venujú[59 61] svojmu kňazskému úradu[89]; a priblíživí sa[54 55] neoprávnený[56] bude musieť[41] byť usmrtený.

(11)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom:
(12)A ja – hľa, som Lévíovcov[36] sprostred detí[7] Isráéla vzal miesto všetkého prvorodeného, prebárajúceho maternicu[90], z detí[7] Isráéla, i budú Lévíovci[36] *patriť* mne,
(13)lebo mne *patrí* všetko prvorodené. V deň môjho pobitia[91] všetkého prvorodeného v zemi Egypta som si posvätil všetko prvorodené v Isráélovi, od ľudí[92] po dobytok[93]; budú *patriť* mne, ja *som* Hospodin[94].

(14)A Hospodin k Mojžišovi v pustine Sínaja prehovoril výrokom:
(15)Podrob synov Lévího prehliadke[19] podľa domov[9 10] ich otcov, podľa ich čeľadí[8 9], všetkých mužského pohlavia od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13] – tých[95] musíš[41] podrobiť prehliadke[19].
(16)A Mojžiš ich na príkaz[96] Hospodina, podľa *toho,* čo mu bolo rozkázané, prehliadke podrobil[19].

(17)A toto[23] boli[59] synovia Lévího v svojich pomenovaniach[97]: Géršón a Keháth a Merárí.
(18)A toto[23] *sú* mená synov Géršóna podľa ich čeľadí[8 9]: Livní a Šimeí.
(19)A synovia Kehátha podľa svojich čeľadí[8 9]: Amrám a Jicchár, Chevrón a Uzzíél.
(20)A synovia Meráriho podľa svojich čeľadí[8 9]: Machlí a Múší. Toto[23] *sú* oni, čeľade[8] Lévího podľa domov[9 10] ich otcov.

(21)Géršónova *je*[98] čeľaď[8] Livního[99] a čeľaď[8] Šimeího[99]; toto[23] *sú* oni, čeľade[8] Géršunního[99 100].
(22)Prehliadke podrobených[19] medzi nimi[68] v počte všetkých mužského pohlavia, od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13], *bolo* sedemtisíc a päťsto.
(23)Čeľade Géršunního[99 100] sa ukladali[48] za obydlím[43] k západu[74]
(23)a náčelníkom[25] otcovského domu[101] Géršunního[32 99 100] *bol* Eljásáf, syn Láéla.
(25)A predmetom starostlivosti[62 102] synov Géršóna pri stane stretávania[1] *bolo* obydlie[43], totiž[29] stan, jeho kryt a záclona[103] vchodu[104] stanu stretávania[1],
(26)a závesy ohrady[105] a záclona[103] vchodu[104] ohrady[105], ktorá *bola* pri obydlí[43] a pri oltári dookola, aj s povrazmi k nemu[106], na všetku službu[85] v ňom[106].

(27)A Keháthova *je*[98] čeľaď[8] Amrámího[99 100] a čeľaď[8] Jicchárího[99 100] a čeľaď[8] Chevróního[99 100] a čeľaď[8] Uzzíelího[99 100]; toto[23] *sú* oni, čeľade[8] Keháthího[99 100],
(28)v počte všetkých mužského pohlavia, od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13] osemtisíc a šesťsto, majúcich na starosti[61] opateru[62] svätyne[107].
(29)Čeľade[8] synov Kehátha sa ukladali[48] po strane[108] obydlia[43] k juhu[71]
(30)a náčelníkom[25] otcovského domu[101] čeľadí[8 32] Keháthího[99 100] *bol* Elícáfán, syn Uzzíéla.
(31)A predmetom ich starostlivosti[62 102] *bola* skrinka[109] a stôl a svietnik[110] a oltáre, teda[29] zariadenia[44] svätyne[107], ktorými obsluhovali[47], a záclona[103 111] a všetka práca[85] okolo toho[17 106].
(32)A náčelníkom[25] náčelníkov[25] Lévího[99 100] *bol* Eleázár, syn Áróna, kňaza, dozorca[112] *nad* majúcimi[63] na starosti[61] opateru[62] svätyne[107].

(33)Meráriho *je*[98] čeľaď[8] Machlího[99] a čeľaď[8] Múšího[99]; toto[23] *sú* oni, čeľade[8] Meráriho[99 100],
(34)a prehliadke podrobených[19] medzi nimi[68] v počte všetkých mužského pohlavia od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13] šesťtisíc a dvesto,
(35)a náčelníkom[25] otcovského domu[101] čeľadí[8 32] Meráriho[99 100] *bol* Súríél, syn Avíchájíla; ukladali sa[48] po strane[108] obydlia[43] k severu.
(36)A predmetom poverenia[102 112] synov Meráriho opaterou[62] *boli* dosky obydlia[43] a zvlaky[113] k nemu[106] a stĺpy k nemu[106] a podstavce[114] k nemu[106] a všetka práca[85] okolo toho[17 106]
(37)a stĺpy ohrady[105] a ich podstavce[114] a kolíky k nim[106] a povrazy k nim[106].

(38)A pred obydlím[43 83] k východu, pred stanom[83] stretávania[1] ku vzchádzaniu[66] sa ukladajúci[48]: Mojžiš a Árón a jeho synovia, venujúci sa[61] opatere[62] svätyne[115] ohľadne starostlivosti[62] detí[7 82] Isráéla; a priblíživí sa[54 55] neoprávnený[56] mal[41] byť usmrtený.

(39)Všetkých prehliadke podrobených[19] Lévíovcov[36], ktorých na príkaz[96] Hospodina prehliadke podrobil[19] Mojžiš a Árón, podľa ich čeľadí[8 9], všetkých mužského pohlavia, od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13] *bolo* dvaadvadsaťtisíc.

(40)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Podrob prehliadke[19] všetko prvorodené mužského pohlavia, *patriace* k synom

www.biblicoslovenska

Isráéla, od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13], a zisť[4] počet ich mien; (41)i musíš[41]
vziať mne – ja *som* Hospodin[94] – Lévíovcov[36] miesto všetkého prvorodeného
medzi synmi Isráéla a dobytok[93] Lévíovcov[36] miesto všetkého prvorodeného me-
dzi dobytkom[93] detí[7] Isráéla. (42)A Mojžiš
podľa *toho,* čo mu Hospodin rozkázal,
všetko prvorodené medzi synmi Isráéla
prehliadke podrobil[19]; (43)i bolo[59] všet-
kého prvorodeného mužského pohlavia
v počte mien, od veku[12] *jedného* mesiaca
a vyššie[13], *patriacich* k podrobeným pre-
hliadke[19] medzi nimi[68], dvaadvadsaťtisíc,
tri a sedemdesiat a dvesto.

(44)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (45)Vezmi Lévíovcov[36] miesto
všetkého prvorodeného medzi deťmi[7]
Isráéla a dobytok[93] Lévíovcov[36] miesto ich
dobytka[93], i budú[18] Lévíovci[36] *patriť* mne
– ja *som* Hospodin[94]; (46)a sumy výkup-
ného[116] *za* tých tri a sedemdesiat a dvesto[63]
z prvorodenstva detí[7] Isráéla, o ktorých je
ho viac nad Lévíovcov[36 117], (47)tie[29] bu-
deš[18] vyberať po päť[118] šeklov[119] na hlavu[11];
budeš[18] ich vyberať podľa šekla[119 120] svä-
tyne[107]; šekel[119] *je* dvadsať gér. (48)A tie pe-
niaze[121] musíš[41] dať Árónovi a jeho synom,
sumy výkupného[116] *za* tých[63], o ktorých
je viac[117] medzi nimi. (49)Mojžiš teda[35]
peniaze[121] súm výkupného[116] od[88] tých,
o ktorých bolo viac nad[117] výkupených
Lévíovcami[36 63], vybral, (50)od[88] prvoro-
denstva detí[7] Isráéla vybral peniaze[121], pä-
ťašesťdesiat a tristo a tisíc podľa šekla[119 120]
svätyne[107], (51)a dal Mojžiš tie peniaze[121]
súm výkupného[116] Árónovi a jeho synom
na príkaz[96] Hospodina, podľa *toho,* čo
Hospodin Mojžišovi rozkázal.

4 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (2)Zisť[4] úhrn[5] synov Ke-
hátha sprostred synov Lévího podľa ich
čeľadí[8 9], podľa domov[9 10] ich otcov, (3)od
veku[12] tridsať rokov a vyššie[13] až po vek[12]
päťdesiat rokov, všetkých pristupujúcich
k povolaniu[15 16], k vykonávaniu zamestna-
nia[122] v stane stretávania[1].

(4)Toto[23] *bude* služba[85] synov Kehátha
v stane stretávania[1], nanajvýš svätá[123]:
(5)že[29] príde Árón a jeho synovia, keď sa
bude tábor[57] dávať na cestu[50 51], a snímu[18]
oponu *na* zastretie[63 124] a prikryjú[18] ňou
skrinku[109] svedectva (6)a dajú[18] na ňu po-
krovec *z* kože jazveca[125] a zvrchu prestrú[18]
rúcho celé *z* modrého purpuru[126] a vsu-
nú[18 127] tyče k nej[106] *patriace* (7)a na stôl
prítomnosti[128] budú[18] prestierať rúcho
z modrého purpuru[126] a dajú[18] naň pod-
nosy[129] a panvy[130] a čaše[131] a kanvice[132] *na*
liatu *obeť*[63 133]; bude[18] na ňom aj ustavičný
chlieb[134]. (8)A na to[135] budú[18] prestierať rú-
cho *z* červcového[136] šarlátu[126] a prikryjú[18]
ho krytom *z* kože jazveca[125] a vsunú[18 127]
tyče k nemu[106] *patriace.* (9)A vezmú[18] rú-
cho *z* modrého purpuru[126] a prikryjú[18]
svietnik[110] na svietenie[137] a lampy k nemu[106]
a štipce k nemu[106] a zhášadlá[138] k nemu[106]
a všetky nádoby[44] *na* olej[63] k nemu[106], kto-
rými pri ňom obsluhujú[47], (10)a dajú[18] ho
a všetky náčinia[44] k nemu[106] *patriace* do
obalu[139] *z* kože jazveca[125] a dajú[18] na nosi-
dlá. (11)A na oltár *zo* zlata budú[18] prestie-
rať rúcho *z* modrého purpuru[126] a pri-
kryjú[18] ho krytom *z* kože jazveca[125] a vsu-
nú[18 127] tyče k nemu[106] *patriace*, (12)a všetky
náčinia[44] *na* obsluhu[47 63], ktorými v svä-
tyni[107] obsluhujú[47], vezmú[18] a dajú[18] do rú-
cha *z* modrého purpuru[126] a prikryjú[18] ich
krytom *z* kože jazveca[125] a dajú[18] na nosi-
dlá. (13)A oltár zbavia[18] popola[140] a pre-
strú[18] naň rúcho *z* červeného purpuru[126]
(14)a dajú[18] naň všetky náčinia[44] k nemu[16],
ktorými pri ňom obsluhujú[47], nádoby na
oheň[138], vidlice a lopatky a rajnice, všetky
náčinia[44] *k* oltáru[106], a prestrú[18] naň pokro-
vec *z* kože jazveca[125] a vsunú[18 127] tyče
k nemu[106] *patriace*. (15)A keď dokončí[141]
Árón a jeho synovia prikrývanie svätyne[107]
a všetkých zariadení[44] svätyne[107], keď sa
bude tábor[57] dávať na cestu[50 51], potom
budú[18 142] prichádzať synovia Kehátha no-
siť[145 46], *ale* do toho, *čo je* sväté[143], nesmú[41]
zasahovať[144], inak[29] umrú[145]. Tieto *veci sú*
zo stanu[146] stretávania[1] predmetom nose-
nia[45 46 102 147] synov Kehátha.

(16)A predmetom dozoru[102 112] Eleázára,
syna Áróna, kňaza, *bude* olej na svieten-
ie[137 148] a kadivo[149] *z* vonných korenín[150]
a ustavičná *obeť* daru[134 151] a olej na poma-
závanie[148], dozoru[112] *nad* celým obydlím[43 63]
a *nad* všetkým[63], čo *je* v ňom, v svätyni[107]
a v jej zariadeniach[44].

(17)A Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi
prehovoril výrokom: (18)Nesmiete[41] nechať

www.biblickaspolocnost.sk

vyhubiť[152 342] kmeň[153] čeľadí[8] Keháthího[99 100]
sprostred Lévíovcov[36], (19)spravte im
teda[35] toto, nech[29] pri svojom približovaní
sa[154] k najsvätejšej svätyni[123 155] ostanú na-
žive[156] a neumrú: nech prichádzajú[18] Árón
a jeho synovia a zaradia[127] ich, muža *za*
mužom k jeho práci[85] a k jeho predmetu
nosenia[45 46 102 147], (20)nech[29] neprichádzajú
zahliadnuť[157] to[158], *čo je* sväté, a *ne*umrú.
(21)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (22)Zisť[4] úhrn[5] synov
Géršóna, aj ich, podľa domov[9 10] ich otcov,
podľa ich čeľadí[8 9], (23)od veku[12] tridsať
rokov a vyššie[13] po vek[12] päťdesiat rokov
ich budeš[18] podrobovať prehliadke[19], kaž-
dého, kto[214] pristupuje uskutočňovať[159]
povolanie[15 16], slúžiť[84] službou[85] pri stane
stretávania[1]. (24)A toto[23] *bude* služba[85] če-
ľadí[8] Géršunního[99 100] ohľadne predmetu
slúženia[84 102], totiž[29] ohľadne predmetu
nosenia[45 46 102 147]: (25)že[29] budú nosiť[45 46 59]
koberce obydlia[43], jeho kryt a kryt *z* jazve-
činy[160], ktorý *je* na ňom zvrchu, záclonu[103]
vchodu[104] stanu stretávania[1] (26)a závesy
ohrady[105] a záclonu[103] vchodu[104], brány
ohrady[105], ktorá *je* pri obydlí[43] a pri oltári
dookola, a povrazy k tomu[106 135] a všetky
náčinia[44] *na* prácu[63 85] okolo toho[106 135 161];
a všetkým, čo sa pri tom[135] má[41] vykonať,
tým[29] budú[18 59] slúžiť. (27)Všetka služba[85]
synov Géršunního[100] ohľadne všetkého,
čo majú nosiť[45 46 147], a ohľadne všetkého,
čím majú slúžiť[84 162], sa bude[18] diať[163] na
príkaz[96] Árón a jeho synov, a všetko, čo
majú nosiť[45 46 147 162], im[164] budete[18] zvero-
vať[19 42] do opatery[62]. (28)Toto[23] *je* služba[85]
synov Géršunního[100] pri stane stretáva-
nia[1] a ich povinnosti[62] *budú* pod správou[165]
Íthámára, syna Árón, kňaza.
(29)Synovia Mérárího – budeš[18] ich
podrobovať prehliadke[19] podľa ich čeľadí[8
9], podľa domov[9 10] ich otcov, (30)od veku[12]
tridsať rokov a vyššie[13] až po vek[12] päťde-
siat rokov ich budeš[18] podrobovať preh-
liadke[19], každého, kto[214] pristupuje k po-
volaniu[15 16] slúžiť[84] službou[85] pri stane stre-
távania[1]. (31)A toto *bude* povinnosťou[62]
ich nosenia[45 46] ohľadne všetkej ich slu-
žby[85 166] pri stane stretávania[1]: dosky obyd-
lia[43] a zvlaky[113] k nemu[106] a stĺpy k nemu[106]
a podstavce[114] k nemu[106] (32)a stĺpy
ohrady[105] dookola a ich podstavce[114] a ko-
líky k nim[106], so všetkými náčiniami[44 166]
k tomu[106 135] a so všetkou prácou[85 166] okolo
toho[106 135 161], a menami budete[18] vypočito-
vať[19] predmety[44], ktoré budú mať za po-
vinnosť[62] nosiť[45 46 167]. (33)Toto[23] *je* služba[85]
čeľadí[8] synov Mérárího, totiž všetka ich
služba[85 168] pri stane stretávania[1] pod správou[165] Íthámára, syna Árón, kňaza.
(34)A Mojžiš a Árón a náčelníci[25] zhro-
maždenia[6] podrobili prehliadke[19] synov
Keháthího[100] podľa ich čeľadí[8 9] a podľa
domov[9 10] ich otcov, (35)od veku[12] tridsať
rokov a vyššie[13] až po vek[12] päťdesiat ro-
kov, všetkých, ktorí[214] pristupovali k po-
volaniu[15 16], k službe[85] pri stane stretáva-
nia[1]; (36)i bolo[59] prehliadke podrobe-
ných[19] podľa ich čeľadí[8 9] dvetisíc sedem-
sto a päťdesiat. (37)Toto[23] *sú* prehliadke
podrobení[19] *z*[169] čeľadí[8] Keháthího[99 100],
každý, kto[214] slúžil[84] pri stane stretávania[1],
ktorých na príkaz[96] Hospodina skrze[165]
Mojžiša prehliadke podrobil[19] Mojžiš
a Árón
(38)A prehliadke podrobení[19] *zo*[169] sy-
nov Géršóna, podľa ich čeľadí[8 9] a podľa
domov[9 10] ich otcov, (39)od veku[12] tridsať
rokov a vyššie[13] až po vek[12] päťdesiat ro-
kov, každého, kto[214] pristupoval k povo-
laniu[15 16], k službe[85] pri stane stretávania[1]:
(40)bolo[59] teda[35] prehliadke podrobe-
ných[19] medzi nimi[68] podľa ich čeľadí[8 9],
podľa domov[9 10] ich otcov, dvetisíc a šesť-
sto a tridsať. (41)Toto[23] *sú* prehliadke
podrobení[19] *z*[169] čeľadí[8] synov Géršóna,
každý, *kto*[214] slúžil[84] pri stane stretáva-
nia[1], ktorých na príkaz[96] Hospodina preh-
liadke podrobil[19] Mojžiš a Árón.
(42)A prehliadke podrobení[19] *z*[169] če-
ľadí[8 9] synov Mérárího podľa ich čeľadí[8 9],
podľa domov[9 10] ich otcov, (43)od veku[12]
tridsať rokov a vyššie[13] až po vek[12] päťde-
siat rokov, každého, kto[214] pristupoval
k povolaniu[15 16], k službe[85] pri stane stre-
távania[1]: (44)bolo[59] teda[35] prehliadke
podrobených[19] medzi nimi[68] podľa ich
čeľadí[8 9] tritisíc a dvesto. (45)Toto[23] *sú*
prehliadke podrobení[19] *z*[169] čeľadí[8] synov
Merárího, ktorých na príkaz[96] Hospodina
skrze[165] Mojžiša prehliadke podrobil[19]
Mojžiš a Árón.
(46)Všetkých, ktorí *boli*[214] prehliadke
podrobení[19], ktorých prehliadke podro-

www.biblia.sk

bil[19] Mojžiš a Árón a náčelníci[25] Isráéla,
Lévíovcov[36 170] podľa ich čeľadí[8 9] a podľa
domov[9 10] ich otcov, (47)od veku[12] tridsať
rokov a vyššie[13] až po vek[12] päťdesiat rokov,
každého, kto[214] pristupoval k slúženiu[84]
službou[85] obsluhovania[84] a službou[85] nose-
nia[45 46] pri stane stretávania[1]; (48)bolo[59]
teda[35] prehliadke podrobených[19] medzi
nimi[68] osemtisíc a päťsto a osemdesiat;
(49)na príkaz[96] Hospodina ich skrze[165]
Mojžiša ustanovili[19 42], muž*a za* mužom
nad jeho službou[85] a nad predmetom jeho
nosenia[45 46 102 147]; *boli* teda[35] ustanovení[19 42]
ním[171], ako Hospodin Mojžišovi rozkázal.

5 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (2)Rozkáž deťom[7] Isráéla,
nech[29] z tábora[57] vypudzujú[172] každého ma-
lomocného a každého majúceho výtok[173]
a každého znečisteného pri mŕtvom[174],
(3)od mužského po ženské pohlavie *ich*
musíte[41] vypudiť[172], von[175] voči táboru[57 176]
ich musíte[41] vypudiť[172], nech[29] neznečis-
ťujú tábor[57] tých[177], vprostred ktorých ja
pobývam[178]. (4)A deti[7] Isráéla tak spravili,
áno[29], vypudili[172] ich von[175] voči táboru[57 176]
podľa *toho,* čo Hospodin k Mojžišovi pre-
hovoril – tak deti[7] Isráéla spravili.

(5)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (6)Prehovor k deťom[7] Isráéla:
Kedykoľvek muž alebo žena budú pá-
chať[250] *ktorýsi* zo všetkých hriechov ľudí[92]
tým, že sa dopustia[179] vyslovenej nepoc-
tivosti[180] proti Hospodinovi, takže[29] sa
oná duša previní[181], (7)vtedy[29] nech svoj
hriech, ktorý spáchali[250], vyznajú[18], a čím
sa *kto* previnil[181], *sa* vráti[18 182] vo vlastnej
hodnote[183] toho[17] a musí[41] *sa*[182] k tomu[17 184]
pridať pätina toho[17] a dá[18] *sa*[182] tomu, voči
ktorému sa previnili[181]. (8)A ak ten člo-
vek[185] nemá[186] príbuzného[187] na vrátenie
dlžoby[188] jemu, *pripadne* vrátená dlžoba[188]
Hospodinovi, kňazovi, okrem[285] barana
zadosťučinení[189 190], ktorým *sa* za neho
bude[18 182] robiť zadosť[191]. (9)Aj každá *obeť*
venovania[192], *patriaca* ku ktorejkoľvek zo
svätých *veci*[193] detí[7] Isráéla, ktoré predkla-
dajú[78] kňazovi, sa bude[18] *di*stávať[163] jemu,
(10)a čiekoľvek[194] sväté *veci* sa jemu budú[18]
*di*stávať[163]; čo mu kto[186] bude dávať, sa
bude[18] *di*stávať[163] jemu.

(11)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (12)Prehovor k deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: Kedykoľvek sa
žena ktoréhokoľvek muža[20 194] bude od-
vracať a dopustí sa vyslovenej nevery[180]
proti nemu, (13)takže[29] s ňou[195] *iný* muž
ľahne *s* výlev*om*[196] semena, a pred očami[197]
jej muža *to* bude skryté, pretože[29] sa ona
utají, že[29 198 199] bola[200] znečistená, a svedka
proti nej nebude a nebude pristihnutá,
(14)ale na neho príde[201] duch žiarlivosti,
takže[29] sa *na* svoju ženu, ktorá[202 203] bola[200]
znečistená, dá žiarliť, alebo na neho
príde[201] duch žiarlivosti, takže[29] sa dá
žiarliť *na* svoju ženu, ktorá[202 204] znečis-
tená nebola[200], (15)vtedy[29] ten muž svoju
ženu privedie[18] ku kňazovi a prinesie[18] jej
obetný dar[78] za ňu, desatinu éfy[205] hrubej
múky *z* jačmeňa; nesmie[41] na ňu naliať
oleja a nesmie[41] na ňu dať kadidla, lebo
ona *je obeťou* dar*u*[151] veľkej žiarlivosti[206],
dar*u*[151] pripomienky, pripomínajúcej ne-
právosť[207]. (16)A kňaz ju privedie[18] bliž-
šie[78] a postaví[18] ju pred tvár Hospodina;
(17)i vezme[18] kňaz svätú vodu v ná-
dobe[208 209] *z* hliny[210], a z prachu[211], ktorý je na
podlahe obydlia[43], kňaz bude brať[18] a dá[18]
do tej vody, (18)a tú ženu kňaz postaví[18]
pred tvár Hospodina a obnaží[18 212] hlavu
tej ženy, a *obeť* dar*u*[151] pripomienky (ona
je obeťou dar*u*[151] veľkej žiarlivosti[206]) dá[18]
na jej dlane[213]; a v ruke kňaza bude[18] voda
veľkej horkosti[206], ktorá[214] pôsobí prek-
liatie. (19)A kňaz ju zaprisahá[18] a po-
vie[18] k tej žene: Ak s tebou[195] neľahol *iný*
muž a ak si sa neodvrátila znečistením[215],
súc pod svojím mužom[216], buď bezpečná
pred touto vodou[197 217] veľkej horkosti[203],
ktorá[214] pôsobí prekliatie; (20)a*le* ak si sa
odvrátila, *súc* pod svojím mužom[216], a ak
si sa znečistila, lebo[29] si priľahnutie pri
tebe dovolil[218] muž okrem[219] tvojho muža,
– (21)vtedy[29] kňaz tú ženu zaprisahá[18] prí-
sahou kliatby[220], i povie[18] kňaz tej žene:
Nech ťa Hospodin robí[18] kliatbou[220 221 222]
a prísahou[223] vprostred tvojho ľudu, takže
ti Hospodin dá bedro[224] *v*padnuté a lono[225]
opuchnuté[226], (22)a nech táto voda,
ktorá[214] pôsobí prekliatie, vojde[18] v tvoje
útroby spraviť tvoje lono[225] opuchnutým
a tvoje bedro[224] *v*padnutým. A tá žena
povie[18]: Ámén, ámén[227]. (23)A kňaz tieto
kliatby[206 220] zapíše v knihu a zmyje[18 228]
do tej vody[229] veľkej horkosti[206] (24)a tou

www.biblicka.sk

vodou veľkej horkosti[206], ktorá[214] pôsobí
prekliatie, napojí[18] tú ženu, nech[29] tá
voda, ktorá[214] pôsobí prekliatie, v ňu na
veľkú horkosť[206] vojde. (25)A kňaz z ruky
tej ženy vezme[18] tú *obeť* dar*u*[151] veľkej žiar-
livosti[206] a poobracia[18 230] tú *obeť* dar*u*[151]
pred tvárou Hospodina a predloží[18 78] ju
na oltár, (26)a hrsťou kňaz z tej *obete*
dar*u*[151] naberie[18 231] jej pamätnú *časť*[232]; tú[29]
dá[18] na oltár zmenit'[233] na dym[234]. A potom
tú ženu napojí[18] tou vodou; (27)a keď
ju tou vodou napojí, stane sa[142 163], ak sa
znečistila a dopustila vyslovenej nevery[180]
proti svojmu mužovi, že v ňu tá voda,
ktorá[214] pôsobí prekliatie, vojde na veľkú
horkosť[206], takže[29] jej lono[225] opuchne a jej
bedro[224] vpadne a tá žena sa stane[163] kliat-
bou[221 222] vprostred svojho ľudu. (28)A ak
sa tá žena neznečistila a *je* ona čistá, po-
tom[29] bude bezpečná[217] a bude semenom
oplodňovaná[235].

(29)Toto[23] *je* zákon[236] *o* veľkej žiarli-
vosti[206], keď sa žena bude odvracať, *súc*
pod svojím mužom[216], a znečistí sa,
(30)alebo o mužovi[237], na ktorého[238] bude
prichádzať[201] duch žiarlivosti, takže[29] sa
dá *na* svoju ženu žiarliť; vtedy[29 239] tú ženu
postaví[18] pred tvár Hospodina, nech[29] pri
nej kňaz vykoná všetko podľa tohto zá-
kona[236 240]. (31)Potom[29] bude muž bez[217 241]
viny[207 241 242], ale oná žena svoju nepráv-
osť[207] ponesie[243].

6 A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (2)Prehovor k deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: Kedykoľvek sa
muž alebo žena bude chcieť[41] oddeliť[244]
sľúbením[245] sľubu zasvätenca[246] na zasvä-
tenie sa[247] Hospodinovi, (3)bude[18] sa zdr-
žiavať[247] vína[242] aj *všetkého* opojného[248];
nesmie[41] piť octu *z* vína *ani* octu *z ničoho*
opojného[248], *ani* nesmie[41] piť žiadnej[249]
šťavy *z* hrozna *ani* nesmie[41] jesť hrozna
čerstvého *ani* sušeného. (4)*Po* všetky dni
svojho zasvätenectva[247] nesmie[41] jesť z ni-
čoho[249], čo je pripravované[250] z viniča, od
jadier až po šupu. (5)*Po* všetky dni sľubu
jeho zasvätenectva[247] nesmie[41] cez jeho
hlavu prejsť britva; do vyplnenia dní,
ktoré zasvätcuje[247] Hospodinovi, bude[18]
svätá[251]; nechá rásť uvoľnenosť vlasov[252 253]
svojej hlavy. (6)Po všetky dni svojho za-
svätenectva[247] Hospodinovi nesmie[41] pri-
stúpiť k mŕtvej osobe[254], (7)k svojmu ot-
covi *ani* k svojej materi, k svojmu bratovi
ani k svojej sestre, nesmie[41] sa pri nich
znečistiť, keď budú mŕtvi[255], lebo na jeho
hlave *je* zasvätenectvo[247] jeho Boha. (8)*Po*
všetky dni svojho zasvätenectva[247] *bude* on
svätý Hospodinovi (9)a kedykoľvek pred
ním voľakto[256] v okamihu náhle[257] bude
umierať, takže[29] *sa* znečistí[258] hlava[182 259]
jeho zasvätenectva[247], vtedy[29] svoju hlavu
v deň svojho očistenia oholí[18 260], bude[18] ju
holiť[260] v siedmy deň (10)a v ôsmy deň ku
kňazovi ku vchodu[104] stanu stretávania[1]
musí[41] priniesť dve hrdličky alebo dve mlá-
ďatá[261] holubice (11)a kňaz spraví[18] jedno
obeťou za hriech[221 262] a jedno vzostupnou
obeťou[221 262 263] a urobí[18] za neho zadosť[191]
čo do[264 265] *toho,* čím pri tom mŕtvom[174]
zhrešil, a v onen deň jeho hlavu posvätí[18].
(12)A *on* dni svojho zasvätenectva[247] Hos-
podinovi zasvätí[18 247] a za[266] previnenie[181]
privedie[18] ročného[267] baranca[268], ale skor-
šie[269] dni budú musieť[41] *pre*padnúť, lebo
jeho zasvätenectvo[247] bolo znečistené.

(13)A toto[23] *je* zákon[236] zasvätenca[246]
v deň vyplnenia dní jeho zasvätenectva[247]:
bude[18] *sa*[270] privádzať[182] ku vchodu[104] stanu
stretávania[1] (14)a predloží[18 78] Hospodinovi
svoj obetný dar[78], jedného bezchybného[271]
ročného[267] baranca[268] na vzostupnú *obeť*[263]
a jednu bezchybnú[271] ročnú[272] ovečku[273] na
obeť za hriech a jedného bezchybného[271]
barana na pokojné hody[274] (15)a slame-
nicu[275] nekvasených *chlebov z* jemnej múky,
praclíkov[276] zarobených[277] olejom a nekva-
sených lievancov[278] pomazaných olejom
za[29] *obeť* dar*u*[151] k nim[106], a liate *obete*[133]
k nim[106]; (16)to[29] kňaz predloží[18 78] pred
tvár Hospodina a vykoná[18 262] jeho *obeť za*
hriech a jeho vzostupnú *obeť*[263] (17)a toho
barana bude[18] robiť[262] obeťou pokojných
hodov[274] Hospodinovi so slamenicou[275] ne-
kvasených *chlebov*; tiež[29] kňaz vykoná[18 262]
jeho *obeť* dar*u*[151] a jeho liatu *obeť*[133].
(18)A zasvätenec[246] *pri* vchode[104] stanu stre-
távania[1] oholí[18 260] hlavu svojho zasvätenec-
tva[247] a vlasy[252] hlavy svojho zasvätenec-
tva[247] vezme[18] a dá[18] na oheň, ktorý *bude* od
obeťou pokojných hodov[274]. (19)A kňaz
vezme varené plece[279] z barana a jeden ne-
kvasený praclík[276] zo slamenice[275] a jeden
nekvasený lievanec[278]; to[29] dá[18] na dlane[213]

www.biblia.sk

zasvätenca[246] po jeho oholení[260] si svojho
zasvätenectva[246 280]; (20)a kňaz to[135] poob-
racia[18 230] *za obeť* obracania[230] pred tvárou
Hospodina; to[17] *je* sväté[281] a *je to* pre
kňaza[282] popri hrudi[184] *obete* obracania[230]
a popri ramene[184 283] *obete* venovania[192].
A potom bude zasvätenec smieť[41] piť víno.
(21)Toto[23] *je* zákon[236] zasvätenca[246], ktorý
bude robiť sľub[284], jeho obetného daru[78]
Hospodinovi k jeho zasvätenectvu[247],
okrem toho[219 285], *na* čo bude stačiť[286] jeho
ruka podľa povahy[287] jeho sľubu; tak bude
robiť[18], ako sľuboval, podľa zákona[236 288]
svojho zasvätenectva[247].

(22)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (23)Prehovor k Árónovi
a k jeho synom výrokom: Takto budete[18]
žehnať deti[7] Isráéla, výrokom k nim:

(24)Nech ťa Hospodin žehná[18] a nech
ťa zachováva[18 61],
(25)nech na teba[289] Hospodin
svieti[18] svojou tvárou a nech je[18] ti
milostivý[290],
(26)nech k tebe Hospodin
povznáša[18 45 291] svoju tvár
a udeľuje[18 127] ti pokoj[292].

I uvedú[18 127] na deti[7] Isráéla moje meno
a ja ich budem žehnať.

7 A v deň Mojžišovho dokončenia[141]
vztyčovania[53] obydlia[43], keď[29] ho
pomazal a posvätil ho, aj všetky jeho
zariadenia[44], aj oltár a všetky náčinia[44]
k nemu[106], tiež[29] ich pomazal a posvätil
ich, sa stalo[163], (2)že[29] náčelníci[25] Isráéla
– oni *boli* hlavami domov[10] svojich otcov,
oni *boli* náčelníkmi[25] vetiev[21], ktorí[214] stáli
nad tými, *ktorí boli*[214] podrobení[293] preh-
liadke[19] – predložili[78] (3)a pred tvár Hos-
podina dopravili svoje obetné dary[78]: šesť
krytých vozov a dvanásť *kusov* hovädzieho
dobytka, voz za dvoch náčelníkov[25] a ho-
vädzie dobytča[294] jedného[22]; i priviezli ich
bližšie[78] ku priečeliu[295] stanu stretávania[1].
(4)A Hospodin k Mojžišovi prevravel
výrokom: (5)Vezmi *ich* od nich[88], nech[29]
budú na slúženie[84] službou[85] stanu stre-
távania[1], a daj ich Lévíovcom[36], každému[33]
podľa povahy[287] jeho služby[85]. (6)A Mojžiš
tie vozy a ten hovädzí dobytok vzal a dal
ich Lévíovcom[36]: (7)dva vozy a štyri *kusy*
hovädzieho dobytka dal synom Géršóna
podľa povahy[287] ich služby[85] (8)a štyri
vozy a osem *kusov* hovädzieho dobytka
dal synom Meráriho podľa povahy[287] ich
služby[85] pod správou[165] Íthámára, syna
Áróna, kňaza. (9)A synom Kehátha ne-
dal, lebo ich[296] *bola* služba[85] svätyne[107];
nosili[45 46] na pleciach[252 297].

(10)A náčelníci[25] popredkladali[78] *dary*
na odovzdanie[298] oltára v deň jeho poma-
zania[299], totiž[29] pred oltár[300] popredkla-
dali[78] náčelníci[25] *každý* svoj obetný dar[78].
(11)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Každý náčelník na svoj deň[301], *tak* budú
predkladať[78] *každý* svoj obetný dar[78].
(12)Ten, *ktorý*[214] svoj obetný dar[78] v prvý
deň predkladal[78], teda[35] bol Nachšón,
syn Ammínádáva, *patriaci* k vetve[21] Júdu,
(13)a jeho obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo*
striebra, jej váha tridsať a sto *šeklov*[119],
jedna rajnica *zo* striebra, sedemdesiat
šeklov[119] podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe
plné jemnej múky, zarobenej[277] ole-
jom, na *obeť* daru[151], (14)jedna panvica[213]
z desiatich *šeklov*[119] zlata, plná kadiva[149],
(15)jeden mladý býk[303], jeden baran,
jeden ročný[267] baranec[268] na vzostupnú
obeť[263], (16)jeden chlpáč[304] *z* kôz na *obeť*
za hriech, (17)a na obeť pokojných ho-
dov[274] dva *kusy* hovädzieho dobytka, päť
baranov, päť kozlov[305], päť ročných[306] ba-
rancov[268]; toto *bol* obetný dar[78] Nachšóna,
syna Ammínádáva.

(18)V druhý deň predložil[78] Nathaneél,
syn Cúara, náčelník[25] Jissáschára;
(19)predložil[78] svoj obetný dar[78]: jednu
misu[302] *zo* striebra, jej váha tridsať a sto
šeklov[119], jednu rajnicu *zo* striebra, sedem-
desiat šeklov[119] podľa šekla[119 120] svätyne[107],
obe plné jemnej múky, zarobenej[277] ole-
jom, na *obeť* daru[151], (20)jednu panvicu[213]
z desiatich *šeklov*[119] zlata, plnú kadiva[149],
(21)jedného mladého býka[303], jedného
barana, jedného ročného[267] baranca[268] na
vzostupnú *obeť*[263], (22)jedného chlpáča[304]
z kôz na *obeť za* hriech, (23)a na obeť
pokojných hodov[274] dva *kusy* hovädzieho
dobytka, päť baranov, päť kozlov[305], päť
ročných[306] barancov[268]; toto *bol* obetný
dar[78] Nathaneéla, syna Cúara.

(24)V tretí deň náčelník[25] synov[22]
Zevulúna Eliáv, syn Chélóna; (25)jeho
obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra, jej
váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna rajnica

www.biblia.sk

zo striebra, sedemdesiat šeklov[119] podľa
šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jemnej
múky, zarobenej[277] olejom, na *obeť* dar*u*[151],
(26)jedna panvica[213] *z* desiatich *šeklov*[119]
zlata, plná kadiva[149], (27)jeden mladý
býk[303], jeden baran, jeden ročný[267] bara-
nec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (28)jeden
chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech, (29)a na
obeť pokojných hodov[274] dva *kusy* hovä-
dzieho dobytka, päť baranov, päť koz-
lov[305], päť ročných[306] barancov[268]; toto *bol*
obetný dar[78] Elíáva, syna Chélóna.

(30)V štvrtý deň náčelník[25] synov[22]
Reúvéna Elícúr, syn Šedeúra; (31)jeho
obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra,
jej váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna raj-
nica *zo* striebra, sedemdesiat šeklov[119]
podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jem-
nej múky, zarobenej[277] olejom, na *obeť*
dar*u*[151], (32)jedna panvica[213] *z* desiatich
šeklov[119] zlata, plná kadiva[149], (33)jeden
mladý býk[303], jeden baran, jeden ročný[267]
baranec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (34)jeden
chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech, (35)a na
obeť pokojných hodov[274] dva *kusy* hovä-
dzieho dobytka, päť baranov, päť koz-
lov[305], päť ročných[306] barancov[268]; toto *bol*
obetný dar[78] Elícúra, syna Šedeúra.

(36)V piaty deň náčelník[24] synov[22] Šime-
óna Šelumíél, syn Cúríšaddája; (37)jeho
obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra, jej
váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna rajnica *zo*
striebra, sedemdesiat šeklov[119] podľa
šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jemnej mú-
ky, zarobenej[277] olejom, na *obeť* dar*u*[151],
(38)jedna panvica[213] *z* desiatich *šeklov*[119]
zlata, plná kadiva[149], (39)jeden mladý
býk[303], jeden baran, jeden ročný[267] bara-
nec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (40)jeden
chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech, (41)a na
obeť pokojných hodov[274] dva *kusy* hovä-
dzieho dobytka, päť baranov, päť koz-
lov[305], päť ročných[306] barancov[268]; toto *bol*
obetný dar[78] Šelumíéla, syna Cúríšaddája.

(42)V šiesty deň náčelník[25] synov[22] Gáda
Eljásáf, syn Deúéla; (43)jeho obetný dar[78]:
jedna misa[302] *zo* striebra, jej váha tridsať
a sto *šeklov*[119], jedna rajnica *zo* striebra,
sedemdesiat šeklov[119] podľa šekla[119 120]
svätyne[107], obe plné jemnej múky, zaro-
benej[277] olejom, na *obeť* dar*u*[151], (44)jedna
panvica[213] *z* desiatich *šeklov*[119] zlata, plná
kadiva[149], (45)jeden mladý býk[303], jeden
baran, jeden ročný[267] baranec[268] na vzos-
tupnú *obeť*[263], (46)jeden chlpáč[304] *z* kôz na
obeť za hriech, (47)a na obeť pokojných
hodov[274] dva *kusy* hovädzieho dobytka,
päť baranov, päť kozlov[305], päť ročných[306]
barancov[268]; toto *bol* obetný dar[78] Eljásáfa,
syna Deúéla.

(48)V siedmy deň náčelník[25] synov[22] Ef-
rájima Elíšámá, syn Ammíhúda; (49)jeho
obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra, jej
váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna rajnica *zo*
striebra, sedemdesiat šeklov[119] podľa
šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jemnej
múky, zarobenej[277] olejom, na *obeť* dar*u*[151],
(50)jedna panvica[213] *z* desiatich *šeklov*[119]
zlata, plná kadiva[149], (51)jeden mladý
býk[303], jeden baran, jeden ročný[267] bara-
nec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (52)jeden
chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech, (53)a na
obeť pokojných hodov[274] dva *kusy* hovä-
dzieho dobytka, päť baranov, päť koz-
lov[305], päť ročných[306] barancov[268]; toto *bol*
obetný dar[78] Elíšámu, syna Ammíhúda.

(54)V ôsmy deň náčelník[25] synov[22] Me-
naššéa Gamliél, syn Pedáhcúra; (55)jeho
obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra, jej
váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna rajnica *zo*
striebra, sedemdesiat šeklov[119] podľa
šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jemnej
múky, zarobenej[277] olejom, na *obeť* dar*u*[151],
(56)jedna panvica[213] *z* desiatich *šeklov*[119]
zlata, plná kadiva[149], (57)jeden mladý
býk[303], jeden baran, jeden ročný[267] bara-
nec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (58)jeden
chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech, (59)a na
obeť pokojných hodov[274] dva *kusy* hovä-
dzieho dobytka, päť baranov, päť koz-
lov[305], päť ročných[306] barancov[268]; toto *bol*
obetný dar[78] Gamliéla, syna Pedáhcúra.

(60)V deviaty deň náčelník[25] synov[22]
Benjámína Avídán, syn Gideóního; (61)je-
ho obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo* striebra,
jej váha tridsať a sto *šeklov*[119], jedna raj-
nica *zo* striebra, sedemdesiat šeklov[119]
podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe plné jem-
nej múky, zarobenej[277] olejom, na *obeť*
dar*u*[151], (62)jedna panvica[213] *z* desiatich
šeklov[119] zlata, plná kadiva[149], (63)jeden
mladý býk[303], jeden baran, jeden ročný[267]
baranec[268] na vzostupnú *obeť*[263], (64)je-
den chlpáč[304] *z* kôz na *obeť za* hriech,

www.biblia.sk

(65)a na obeť pokojných hodov[274] dva
kusy hovädzieho dobytka, päť baranov,
päť kozlov[305], päť ročných[306] barancov[268];
toto *bol* obetný dar[78] Avídána, syna Gide-
óního.
(66)V desiaty deň náčelník[25] synov[22]
Dána Achíezer, syn Ammíšaddája;
(67)jeho obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo*
striebra, jej váha tridsať a sto *šeklov*[119],
jedna rajnica *zo* striebra, sedemdesiat
šeklov[119] podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe
plné jemnej múky, zarobenej[277] olejom,
na *obeť* dar*u*[151], (68)jedna panvica[213] *z* de-
siatich *šeklov*[119] zlata, plná kadiva[149],
(69)jeden mladý býk[303], jeden baran, je-
den ročný[267] baranec[268] na vzostupnú
obeť[263], (70)jeden chlpáč[304] *z* kôz na *obeť*
za hriech, (71)a na obeť pokojných ho-
dov[274] dva *kusy* hovädzieho dobytka, päť
baranov, päť kozlov[305], päť ročných[306] ba-
rancov[268]; toto *bol* obetný dar[78] Achíezera,
syna Ammíšaddája.
(72)V jedenásty deň *bol* deň náčelníka[25]
synov[22] Ášéra Pageíéla, syna Ochrana;
(73)jeho obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo*
striebra, jej váha tridsať a sto *šeklov*[119],
jedna rajnica *zo* striebra, sedemdesiat
šeklov[119] podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe
plné jemnej múky, zarobenej[277] olejom,
na *obeť* dar*u*[151], (74)jedna panvica[213] *z* de-
siatich *šeklov*[119] zlata, plná kadiva[149],
(75)jeden mladý býk[303], jeden baran, je-
den ročný[267] baranec[268] na vzostupnú
obeť[263], (76)jeden chlpáč[304] *z* kôz na *obeť*
za hriech, (77)a na obeť pokojných ho-
dov[274] dva *kusy* hovädzieho dobytka, päť
baranov, päť kozlov[305], päť ročných[306] ba-
rancov[268]; toto *bol* obetný dar[78] Pageíéla,
syna Ochrana.
(78)V dvanásty deň *bol* deň náčelníka[25]
synov[22] Naftálího Áchíru, syna Énána;
(79)jeho obetný dar[78]: jedna misa[302] *zo*
striebra, jej váha tridsať a sto *šeklov*[119],
jedna rajnica *zo* striebra, sedemdesiat
šeklov[119] podľa šekla[119 120] svätyne[107], obe
plné jemnej múky, zarobenej[277] olejom,
na *obeť* dar*u*[151], (80)jedna panvica[213] *z* de-
siatich *šeklov*[119] zlata, plná kadiva[149],
(81)jeden mladý býk[303], jeden baran, je-
den ročný[267] baranec[268] na vzostupnú
obeť[263], (82)jeden chlpáč[304] *z* kôz na *obeť*
za hriech, (83)a na obeť pokojných ho-
dov[274] dva *kusy* hovädzieho dobytka, päť
baranov, päť kozlov[305], päť ročných[306] ba-
rancov[268]; toto *bol* obetný dar[78] Áchíru,
syna Énána.
(84)Toto[23] *boli dary na* odovzdanie[298] ol-
tára v deň jeho pomazania[299] od[88] náčelní-
kov[25] Isráéla: dvanásť mís[302] *zo* striebra,
dvanásť rajníc *zo* striebra, dvanásť pan-
víc[213] *zo* zlata; (85)jedna misa[302] *zo* striebra
tridsať a sto *šeklov*[119] a jedna rajnica *zo*
striebra sedemdesiat, všetkého striebra
nádob[208] dvetisíc a štyristo, podľa še-
kla[119 120] svätyne[107]; (86)dvanásť panvíc[213] *ze*
zlata, plných kadiva[149], panvica[213] po de-
sať[307] podľa šekla[119 120] svätyne[107]; všetkého
zlata panvíc dvadsať a sto. (87)Všetkého
hovädzieho dobytka na vzostupnú *obeť*[263]:
dvanásť býkov; dvanásť baranov, dvanásť
ročných[306] barancov[268] a *obeť* dar*u*[151]
k nim[106]; a dvanásť chlpáčov[304] *z* kôz na
obeť za hriech; (88)a všetkého hovädzieho
dobytka *na* obeť[63] pokojných hodov[274]:
dvadsať a štyri býky; šesťdesiat baranov,
šesťdesiat kozlov[305], šesťdesiat ročných[306]
barancov[268]. Toto *boli dary na* odovzda-
nie[298] oltára po jeho pomazaní[299].
(89)A kedykoľvek Mojžiš vošiel[308] do
stanu stretávania[1] hovoriť s ním, tu[29] po-
čúval[59] hlas hovoriaceho k nemu zo[309]
zľutovnice[310], ktorá *bola* na skrinke[109] sve-
dectva, spomedzi dvoch kerúbov; tak[29]
k nemu hovorieval[59].

8 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (2)Prehovor k Árónovi
a povedz k nemu: Pri tvojom zažíhaní[311]
lámp bude[18] tých sedem lámp svietiť ku
prednej strane[312] svietnika[110]. (3)A Árón
tak spravil: ku prednej strane[312] svietnika[10]
sa dal zažíhať[311] jeho lampy podľa *toho,* čo
Hospodin Mojžišovi rozkázal. (4)A vy-
pracovanie[313] svietnika[110] *bolo* toto: *bol*
tepanou[314] prácou, *až* po svoju päticu[315],
až po svoje kvety[252] *bol* on tepanou[314] prá-
cou podľa videnia[316], ktoré Hospodin dal
vidieť[317] Mojžišovi, tak svietnik[110] zhoto-
vili[250].
(5)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (6)Vezmi Lévíovcov[36] sprostred
detí[7] Isráéla a očisť ich; (7)a na ich očiste-
nie s nimi[318] budeš[18] robiť takto: nastriekaj
na nich vodu *na* očisťovanie[63], i prejdú[18]
po celom svojom mäse britvou[319] a operú[18]

www.mosaicpress.sk

svoje rúcha, nech[29] sa očistia. (8)A vezmú[18]
mladého býka[303] a k nemu[106] *obeť* daru[151],
jemnú múku zarobenú[277] olejom, a druhého mladého býka[303] budeš[18] brať na *obeť*
za hriech; (9)a musíš[41] Lévíovcov[36] priviesť bližšie[78] ku priečeliu[295] stanu stretávania[1] a zvolať[18 26] celé zhromaždenie[6]
detí[7] Isráéla; (10)Lévíovcov[36] teda[35] budeš[18]
privádzať bližšie[78] pre tvár Hospodina
a deti[7] Isráéla položia[18] na[320] Lévíovcov[36]
svoje ruky (11)a Árón Lévíovcov[36] poobracia[18 230] *za obeť* obracania[230] tvári Hospodina zo strany[88] detí[7] Isráéla, nech[29] budú[59]
na slúženie[84] službou[85] Hospodinovi[63].
(12)A Lévíovci[36] musia[41] položiť svoje ruky
na[320] hlavu tých býkov, i sprav jedného
obeťou za hriech[262] a jedného vzostupnou
obeťou[262 263] Hospodinovi na urobenie zadosť[191] za Lévíovcov[36]; (13)i musíš[41] Lévíovcov[36] postaviť pred tvár Áróna a pred
tvár jeho synov a poobracať[230] ich *za obeť*
obracania[230] Hospodinovi. (14)Tak[29] budeš[18] Lévíovcov[36] sprostred detí[7] Isráéla
vyčleňovať[321], i *do*stanú sa[163] Lévíovci[36]
mne. (15)A potom budú[18] Lévíovci[36] prichádzať obsluhovať[84] stan stretávania[1].
Tak[29] ich budeš[18] očisťovať a obracať[230] ich
za obeť obracania[230], (16)lebo oni *sú* mi
daní – daní[87] sprostred detí[7] Isráéla,
miesto prebárajúceho každú maternicu[90],
všetkého prvorodeného medzi deťmi[7]
Isráéla, som ich vzal sebe, (17)lebo všetko
prvorodené medzi deťmi[7] Isráéla *patrí*
mne, medzi ľuďmi[92] aj medzi dobytkom[93],
v deň môjho pobitia[91] všetkého prvorodeného v zemi Egypta som si ich posvätil,
(18)a miesto všetkého prvorodeného medzi deťmi[7] Isráéla som vzal Lévíovcov[36]
(19)a dal som Lévíovcov[36] *za* dar[322] Árónovi
a jeho synom sprostred detí[7] Isráéla na
slúženie[84] službou[85] detí[7] [82] Isráéla pri
stane stretávania[1] a na robenie zadosť[191]
za deti[7] Isráéla, nech[29] nebude medzi
deťmi[7] Isráéla pohromy[323] pre približovanie[324] sa detí[7] Isráéla k svätyni[107].
(20)I spravil Mojžiš a Árón a celé zhromaždenie[6] detí[7] Isráéla s Lévíovcami[36 318]
podľa všetkého, čo Hospodin Mojžišovi
ohľadne Lévíovcov[36] rozkázal; tak s nimi[318]
deti[7] Isráéla spravili; (21)a Lévíovci[36] sa
očistili[325] a oprali svoje rúcha a Árón ich
poobracal[230] *za obeť* obracania[230] tvári
Hospodina, a urobil za nich Árón zadosť[191] a očistil ich. (22)A potom sa Lévíovci[36] dali prichádzať k slúženiu[84] službou[85] pro stane stretávania[1] pred tvárou
Áróna a pred tvárou jeho synov podľa
toho, čo Hospodin Mojžišovi o Lévíovcoch[36] rozkázal; tak s nimi[318] spravili.

(23)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (24)Toto *je*, čo sa týka
Lévíovcov[36]: od veku[12] päť a dvadsať rokov
a vyššie[13] bude[18 326] prichádzať uskutočňovať[159] povolanie[15 16] v službe[85] stanu stretávania[1], (25)od veku[12] päťdesiat rokov
bude[18 326] od povolania[15 16] služby[85] odstupovať[327 328] a nebude[41 326] už slúžiť[84]; (26)bude
síce[35] smieť[41] prisluhovať[47] svojim bratom
pri stane stretávania[1] v zachovávaní[61] povinností[62], *ale* sám slúžiť[84 329] nebude[41].
Takto budeš[18] robiť s Lévíovcami[36 318] pri
ich povinnostiach[62 330].

9 A Hospodin v pustine Sínaja v druhom roku po ich vyjdení[3 426] zo zeme
Egypta, v prvom mesiaci, k Mojžišovi
prehovoril výrokom: (2)Nech[29] deti[7] Isráéla v pustine usporadujú[250] minutie[331]
v jeho určený čas[1 332]; (3)budete ho[18] usporadovať[250] v štrnásty deň v tomto mesiaci
medzi dvoma večermi[333] v jeho určený
čas[1 332]. Podľa všetkých jeho ustanovení[334]
a podľa všetkých jeho predpisov[335] ho budete[18] usporadovať[250]. (4)A Mojžiš ohľadne usporiadania[250] minutia[331] prehovoril
k deťom[7] Isráéla, (5)i usporiadali[250] minutie[331] v prvom *mesiaci* v prvý deň mesiaca[22]
v pustine Sínaja; podľa všetkého, čo Hospodin Mojžišovi rozkázal, tak deti[7] Isráéla spravili. (6)A*le* vyskytli sa[163] muži,
ktorí boli[59] pri mŕtvole[174] človeka znečistení, takže[29] minutie[331] v onen deň držať[250]
nemohli; i pristúpili[78] pred tvár Mojžiša
a pred tvár Áróna (7)a povedali k nemu
oní muži: My *sme* pri mŕtvole[174] človeka
znečistení; prečo máme[41] byť ukrátení[336],
žeby *sme* ne*mohli* predkladať[78] obetný dar[78]
Hospodina v jeho určený čas[1 332] vprostred
detí[7] Isráéla? (8)A Mojžiš k nim povedal:
Počkajte[337], než[29] budem počuť, čo vám[338]
Hospodin bude rozkazovať.

(9)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (10)Prehovor k deťom[7] Isráéla
výrokom: Kedykoľvek bude ktokoľvek[20]
u vás[339] alebo vo vašich pokoleniach[339] pri

www.biblia.sk

mŕtvom[174] znečistený alebo na ďalekej
ceste, bude[18] [59] tiež[35] držať[250] minutie[331]
Hospodina[340]; (11)budú[18] ho držať[250] v druhom mesiaci v štrnásty deň medzi dvoma
večermi[333], budú[18] ho jesť s nekvasenými
chlebmi[184] a horčinami. (12)Nesmú[41] z neho
nič zanechať do rána a kosti[252] v ňom nesmú[41] lámať; budú[18] ho usporadovať[250]
podľa všetkého ustanovenia[334] minutia[331].
(13)A*le* ten človek[185], ktorý *bude* čistý a ne-
*do*stane sa[163] na cestu a opomenie[341] držať[250]
minutie[341], vtedy[29] bude[18] oná duša vyťatá[342]
zo svojho ľudu[343], lebo nepredložil[78] obetný
dar[78] Hospodina v jeho určený čas[1 332]; ten
človek[185] ponesie[45] svoj hriech[344]. (14)A ke-
dykoľvek bude s vami pobývať[345] cudzi-
nec[346] a bude[59] držať[250] minutie[331] Hospo-
dina[340], bude[18] tak robiť podľa ustanove-
nia[334] minutia[331] a podľa jeho predpisu[337],
bude[18] pre vás jedno ustanovenie[334], aj pre
cudzinca[346] aj pre domáceho[347] zeme.

(15)A v deň vztýčenia[53] obydlia[43] pri-
kryl obydlie[43], totiž stan[348] svedectva,
oblak, a navečer bol nad obydlím[43 349] do
rána sťa*by* vzhľad ohňa. (16)Tak bolo
ustavične, prikrýval ho oblak a v noci
vzhľad ohňa, (17)a pri povele[96] pozdvih-
nutia[350] oblaku sponad stanu[349], vtedy[29]
sa potom deti[7] Isráéla dávali na cestu[50],
a na mieste[351], kde sa oblak usadzoval[352],
tam sa deti[7] Isráéla ukladali[48] – (18)na
povel[96] Hospodina sa deti[7] Isráéla dávali
na cestu[50] a na povel[96] Hospodina sa ukla-
dali[48]. Ukladali sa[48] *na*[353] všetky dni, čo nad
obydlím[43 349] zostával[352] oblak, (19)a pri
dlhšom zdržaní oblaku nad obydlím[43 349],
po veľa dní, vtedy[29] dbali[59 61] deti[7] Isráéla *na*
nariadenie[62] Hospodina a na cestu sa ne-
dávali[50], (20)a stávalo sa[354], že bol oblak
nad obydlím[43 349] *po* neveľa[355] dní – ukladali
sa[48] na povel[96] Hospodina a na cestu sa dá-
vali[50] na povel[96] Hospodina, (21)a stávalo
sa[354], že *tam* bol oblak od večera do rána,
a keď sa za rána oblak pozdvihol, dávali[142]
sa na cestu[50], alebo deň a noc, a keď sa
oblak pozdvihol, dávali[142] sa[356] na cestu[50],
(22)alebo dva dni alebo mesiac alebo celý
rok[357] – pri dlhšom zdržaní oblaku nad
obydlím[43 349], za zostávania[352] nad ním[349],
ostávali deti[7] Isráéla utáborené[353] a na
cestu sa nedávali[50], a dávali sa na cestu[50]
pri jeho pozdvihnutí. (23)Ukladali sa[48] na
povel[96] Hospodina a na cestu sa dávali[50]
na povel[96] Hospodina a dbali[59 61] *na* nariadenie[62] Hospodina na príkaz[96] Hospodina
skrze[165] Mojžiša.

10 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Zhotov[250] si dve
pozauny *zo* striebra; budeš[18] ich zhotovo-
vať[250] *ako* tepanú[314] prácu, i budú[18 59] ti na
povolávanie[358] zhromaždenia[6] a na vypra-
vovanie húfov[57] na cestu[359]. (3)A keď na
ne zatrúbia, zhromáždi[18 142] sa[360] k tebe ku
vchodu[104] stanu stretávania[1] celé zhro-
maždenie[6], (4)a keď budú trúbiť na jednu,
zhromaždia[18 142] sa[360] k tebe náčelníci[25],
hlavy tisícov Isráéla. (5)A keď budete trú-
biť *na* poplach[361], dajú[18 142] sa na cestu[50]
húfy[57], ktoré[214] sa ukladajú[48 362] k východu,
(6)a keď budete trúbiť *na* poplach[361] druhý
raz, dajú[18 142] sa na cestu[50] húfy[57], ktoré[214] sa
ukladajú[48 362] k juhu[71]; k ich nástupu na
cestu budú[18] *na* poplach[361] trúbiť. (7)A*j* pri
zvolávaní[26] zídenia[363] budú[18] trúbiť, *ale* nie
na poplach[361]. (8)A na tie pozauny budú[18]
trúbiť synovia Áróna, kňazi; tie[29] sa vám
stanú[18 163] trvalým ustanovením[221 334 364] po
vašich pokoleniach[365]; (9)a kedykoľvek vo
vašej zemi pôjdete do boja[366] na utláča-
teľa, ktorý[214] vás bude utláčať[367], vtedy[29]
budete[18] tými pozaunami robiť poplach[361],
i budete pripomínaní tvári[368] Hospodina,
vášho Boha, a budete pred svojimi ne-
priateľmi[197] zachraňovaní. (10)A v deň
vašej veselosti a o vašich sviatkoch[1 369]
a o začiatkoch[370] vašich mesiacov, vtedy[29]
budete[18] na tie pozauny trúbiť nad svojimi
vzostupnými *obeťmi*[263] a nad obeťmi svo-
jich pokojných hodov[274], i budú[59] vám na
pripomienku pred tvárou vášho Boha –
váš Boh *som* ja, Hospodin[371].

(11)A v druhom roku, v druhom me-
siaci, v dvadsiaty *deň* v mesiaci, sa stalo[163],
že sa oblak sponad obydlia[43] svedectva
pozdvihol (12)a deti[7] Isráéla sa podľa
svojich cestovných oddielov[9 359 372] dali na
cestu[50 373] z pustiny Sínaja, a oblak sa usa-
dil[352] v pustine Párán. (13)To[29] sa dali na
cestu[50 373] v prvý *raz*, na povel[96] Hospodina
skrze[165] Mojžiša.

(14)I dala sa ako prvá na cestu[50 373]
podľa ich vojenských oddielov[9 15] zástava
húfov[57] detí[7] Júdu a nad jej vojskom[15 16] *bol*
Nachšón, syn Ammínádáva, (15)a nad

www.biblia.sk

vojskom[15 16] vetvy[21] detí[7] Jissaschára *bol*
Nethaneél, syn Cúara, (16)a nad voj-
skom[15 16] vetvy[21] detí[7] Zevulúna *bol* Elíáv,
syn Chélóna. (17)A bolo zložené[52] obyd-
lie[43] a na cestu sa dali[50 373] synovia Géršóna
a synovia Meráriho, obydlie[43] nesúc[45 46].

(18)A na cestu sa dala[50 373] podľa ich vo-
jenských oddielov[9 15] zástava húfov[57] detí[7]
Reúvéna a nad jej vojskom[15 16] *bol* Elícúr
syn Šedeúra, (19)a nad vojskom[15 16] vetvy[21]
detí[7] Šimeóna *bol* Šelúmíél, syn Cúríšad-
dája, (20)a nad vojskom[15 16] vetvy[21] detí[7]
Gáda *bol* Eljásáf, syn Deúéla. (21)A na
cestu sa dali[50 373] Keháthím[100], nesúc[45 46]
svätyňu[115], a než prišli, bolo obydlie[43] vzty-
čené[53 374].

(22)A na cestu sa dala[50 373] podľa ich vo-
jenských oddielov[9 15] zástava húfov[57] detí[7]
Efrajima, a nad jej vojskom[15 16] *bol* Elísámá,
syn Ammíhúda, (23)a nad vojskom[15 16]
vetvy[21] detí[7] Menaššéa *bol* Gamliél, syn
Pedáhcúra, (24)a nad vojskom[15 16] vetvy[21]
detí[7] Benjámína *bol* Avídán, syn Gideó-
ního.

(25)A na cestu sa dala[50 373] podľa ich vo-
jenských oddielov[9 15] zástava húfov[57] detí[7]
Dána, zadný voj všetkých húfov[57 375], a nad
jej vojskom[15 16] *bol* Achíezer, syn Ammí-
šaddája, (26)a nad vojskom[15 16] vetvy[21]
detí[7] Ášéra *bol* Pageíél, syn Ochrana,
(27)a nad vojskom[15 16] vetvy[21] detí[7] Naf-
tálího *bol* Achíra, syn Énána. (28)Toto[22]
boli cestovné oddiely[359 372] detí[7] Isráéla
podľa ich vojenských oddielov[9 15]; tak[29] sa
dávali[59] na cestu[50 373].

(29)A Mojžiš povedal Chóvávovi, synovi
Reúéla, Midjániho[100], tesťa Mojžiša: My
sa dávame na cestu[50 373] k miestu[351], *o* kto-
rom[376] nám Hospodin povedal: chcem[41] *ho*
dať vám; poď s nami a spravíme ti dobre,
lebo Hospodin o Isráélovi prehovoril
dobré. (30)I povedal k nemu: Nepôjdem,
lež pôjdem do svojej zeme a do svojho prí-
buzenstva[377]. (31)A povedal: Vari[378] nás ne-
chceš[41] opustiť! Veď predsa poznáš[59] tábo-
riská[252] pre nás[379] v pustine a môžeš[41] nám
byť miesto očí[380], (32)a ak s nami pôjdeš
a nastane[163] oné dobré, ktorým Hospodin
s nami bude dobre nakladať[381], stane sa,
že[29] dobre spravíme[381 382] tebe[318 383].

(33)I vypravili sa[50] od vrchu Hospodina
cestou troch dní a pred ich tvárou sa ces-
tou troch dní poberala[50] skrinka[109] zmluvy
Hospodina vypátrať im odpočívadlo[384],
(34)a nad nimi vo dne pri ich nástupe
cesty[50 373] z tábora oblak Hospodina.
(35)A pri nástupe skrinky[109] na cestu[50 373]
sa dialo[59 163], že Mojžiš vravel[59]:

Povstaň, Hospodine, nech[29] sa
rozutekávajú[385] tvoji nepriatelia,
nech[29] nenávidiaci ťa prchajú pred
tvojou tvárou[197].

(36)A pri jej spočívaní[386] vravel:

Navráť sa, Hospodine, ku množstvám
tisícov Isráéla.

11 Ale ľud bol[387] ako oplakávači[388]; *to*
bolo v sluchu[389] Hospodina zlé,
a keď *to* Hospodin počul, vzbĺkol[142 390]
jeho hnev, takže[29] sa proti nim[391] rozho-
rel a na konci húfu sa dal zožierať[392] oheň
Hospodina. (2)A ľud sa rozkričal na Moj-
žiša a Mojžiš se dal modliť k Hospodi-
novi a oheň uhasol[393]. (3)A meno oného
miesta[351] nazval[394] Tavérá[395], lebo sa oheň
Hospodina proti nim[391] rozhorel.

(4)A zberba[396], ktorá *bola* vprostred[397]
neho[394], *tí* lačno[398] zadychtili a aj deti[7]
Isráéla sa opäť[399] rozplakali, i vraveli[59]:
Kto nás bude kŕmiť mäsom? (5)Pripo-
míname[59] si ryby[252], ktoré sme zadarmo
jedávali v Egypte, a uhorky a melóny
a pór a cibuľu a cesnak, (6)a teraz *je*
naša duša vysušená, ničoho[249] niet, iba
ak na tú mannu hľadíme[400]. (7)A manna
– ona *bola* ako semä koriandra a jej vý-
zor[401] ako výzor[401] bdélia[402]; (8)chodili[59],
ľud, semta, zbierali[59] a drvili[59] v mlynče-
koch alebo roztĺkali v mažiari[403] a varili
v hrnci[404] a spracúvali ju *na* posúchy, a jej
chuť bola[59] ako chuť pečiva[405] *z* oleja[406 407],
(9)a pri zostupe rosy na[57] tábor v noci
naň zostupovala manna.

(10)A Mojžiš počul ľud plačúci po svo-
jich čeľadiach[8 9], každého[33] pri vchode[104]
jeho stanu; a že veľmi vzbĺkol[390] hnev
Hospodina, bolo[142] v očiach Mojžiša zlé.
(11)Mojžiš teda[35] k Hospodinovi povedal:
Prečo robíš[59] svojmu nevoľníkovi zle
a prečo som v tvojich očiach nenašiel
priazeň[408], takže si nakládol[127] všetko
bremä[147 409] tohto ľudu na mňa? (12)Či
som ja otehotnel všetkým týmto ľudom?
Azda som ho splodil[410] ja, že si ku mne
vravel: zanes[45 46] ho na svojich prsiach[411],

www.prosebnik.eu

ako pestúň nosí dojča, na pôdu[412], ktorú
si prísahou sľúbil[413] jeho otcom? (13) Od-
kiaľ *sa* mi *dostane* mäsa, žeby som *ho*
dal[409] všetkému tomuto ľudu? Veď predo
mnou plačú[414] *s* výrokom: daj nám mäsa,
nech[29] jeme! (14) Nemôžem všetok tento
ľud niesť[45] ja samotný[415], lebo *je* mi príliš
ťažký[416]; (15) a ak mi[318] chceš[41] robiť[417]
takto, nože[378] ma radšej[418] zabi, ak som
v tvojich očiach našiel priazeň[408], nech[29]
nehľadím na svoje nešťastie[419]. (16) A Hos-
podin k Mojžišovi povedal: Zhromaždi[420]
mi sedemdesiat mužov zo starších Isráéla,
ktorých poznáš[59], že oni *sú* starší ľudu
a jeho predáci[421], a priveď[422] ich ku stanu
stretávania[1] a tam sa s tebou postavia[18];
(17) i chcem[41] zostúpiť a prehovoriť tam
s tebou a odňať z Ducha, ktorý *je* na tebe,
a položiť[127] na nich, nech[29] majú s tebou
účasť na nesení[45] bremena[147 423] ľudu,
takže[29] ho neponesieš ty samotný[415];
(18) a k ľudu musíš[41] povedať: Na zajtraj-
šok sa posväťte a budete jesť mäso, lebo
ste sa v sluch[389] Hospodina rozplakali
s výrokom: kto nás bude kŕmiť mäsom –
áno, dobre nám *bolo* v Egypte! Hospodin
vám teda[35] mäso dá a budete jesť; (19) nie
jeden den budete jesť ani dva dni ani päť
dní ani desať dní ani dvadsať dní, – (20) *až*
po celý mesiac[424], až bude[425] vychádzať
z vašich nozdier a stane sa[163] vám odpor-
nosťou[221], pretože ste pohrdli Hospo-
dinom, ktorý *je* vprostred[397] vás, a rozpla-
kali ste sa pred jeho tvárou *s* výrokom:
prečo toto, že sme vyšli[426] z Egypta?
(21) A Mojžiš povedal. Ľudu, vprostred[367]
ktorého ja *som*, *je* šesťstotisíc peších[427],
a ty si povedal: chcem[41] im dať mäsa,
nech[29] jedia[59] *po* celý mesiac[424]! (22) Či *sa*
im bude[182] môcť[41] nazahlúšať[428] drobného
dobytka a hovädzieho dobytka, nech[29] im
postačí[429]? Azda im *kto* bude môcť[41] zhr-
núť[420] všetky ryby mora, nech[29] im po-
stačí[429]? (23) A Hospodin k Mojžišovi po-
vedal: Či je ruka Hospodina krátka? Teraz
budeš vidieť, či sa pred tebou bude môcť[41]
uskutočniť[430] moje slovo a či nie.

(24) A Mojžiš vyšiel a prehovoril slová
Hospodina k ľudu a zhromaždil[420] sedem-
desiatich mužov zo starších ľudu a po-
stavil ich okolo stanu, (25) a Hospodin
v oblaku zostúpil a prehovoril k nemu,
a odňal z Ducha, ktorý *bol* na ňom, a dal
na sedemdesiatich mužov, tých star-
ších, a za spočinutia[386] Ducha na nich sa
stalo[163], že[29] sa dali prorokovať, *ale* ne-
pokračovali[431]. (26) A v tábore[57] zvýšili[432]
dvaja muži, meno jedného Eldád a meno
druhého Médád, a Duch na nich spo-
činul[386], a oni *boli* medzi zapísanými[433],
a*le* k stanu nevyšli, a dali sa prorokovať
v tábore[57]; (27) i pribehol mladík[434]
a podal správu[435] Mojžišovi, i povedal:
Eldád a Médád prorokujú v tábore[57].
(28) A Jóšua, pobočník[47] Mojžiša od svo-
jich mládeneckých *rokov*[436], odvetil a po-
vedal: Môj pane, Mojžišu, zadrž ich[437]!
(29) A Mojžiš mu povedal: Ty azda hor-
líš[438] pre mňa? A*ch*, kiež[439] by všetok ľud
Hospodina *boli* proroci, *tak*že by na nich
Hospodin dával svojho Ducha!

(30) A Mojžiš sa stiahol[420] do tábora,
on *aj* starší[67] Isráéla. (31) A z blízkosti[88]
Hospodina vyrazil[50] vietor a prihnal od
mora[74] prepelice[440]; tie[29] vrhol na tábor[57],
asi *na* cestu *jedného* dňa tak a asi *na* cestu
jedného dňa tak[441], okolím[442] tábora[57], a asi
na dva lakte[443] nad povrch[444] zeme.
(32) A ľud bol[59] hore[445] celý onen deň
a celú noc a celý deň zajtrajška a hroma-
dili[59 420] prepelice[252] – kto[214] nazbieral
málo[446], nahromadil[420] desať chómerov[447];
to[29] si rozložili široko-ďaleko[448] *v* okolí[442]
tábora[57]. (33) Mäso *bolo* ešte medzi ich
zubami, skôr ako mohlo[41] byť požuté[342],
keď[29] proti ľudu vzbĺkol[390] hnev Hospodina
a Hospodin udrel[91] medzi ľudom[449] roz-
siahlym[450] úderom[451]. (34) I nazval*i* meno
oného miesta[351] Kivróth-hattaavá[452], lebo
tam pochovali ľud, tých, *ktorí*[214] dychtili.
(35) Z Kivróth-hattaavy sa ľud dal na
cestu[50] do Chacéróth, i pobudli[453] v Cha-
céróth.

12 A Mirjám sa dala, aj Árón, hovo-
riť proti Mojžišovi pre[454] kúšsku[455]
ženu, ktorú bol pojal, lebo bol pojal kúš-
sku[455] ženu[456]; (2) i vraveli[59]: Či hovoril[59]
Hospodin práve len skrze Mojžiša[457]? Či
nehovoril[59] aj skrze nás[457]? To[29] Hospodin
počul; (3) a ten muž, Mojžiš, *bol* oveľa
tichší[458] od[459] všetkých ľudí na povrchu[444]
pôdy[412]. (4) A Hospodin k Mojžišovi
a k Árónovi a k Mirjám zrazu povedal:
Vyjdite vy traja ku stanu stretávania[1]; oni

UNITHOSPEDIA.SK

traja teda[35] vyšli (5)a Hospodin zostúpil
v stĺpe oblaku a zastal *pri* vchode[104] stanu;
i zavolal Áróna a Mirjám a oni[460] dvaja
vyšli, (6)a povedal: Nože[378] počujte moje
slová: Ak medzi vami je[461] prorok[462] Hos-
podina, dávam sa[461] mu spoznať vo videní,
hovorím[461] k nemu[457] v sne. (7)Nie tak môj
nevoľník Mojžiš, ktorý[463] *je* v celom mo-
jom dome hodný dôvery[464]; (8)k nemu[457]
hovorím[461] ústami k ústam a zreteľne[465]
a nie v hádankách[466], a podobu[467] Hospo-
dina smie[41] pozorovať. Prečo ste sa teda[35]
nezľakli proti môjmu nevoľníkovi, proti
Mojžišovi, hovoriť? (9)I vzbĺkol[390] proti
nim hnev Hospodina; i odišiel (10)a oblak
sa sponad stanu[349] vzdialil; a hľa, Mirjám
postihnutá malomocenstvom[468], ako sneh,
a Árón sa k Mirjám otočil[554], a hľa, postih-
nutá malomocenstvom[468]. (11)A Árón po-
vedal k Mojžišovi: Prosím[469], môj pane,
neráč na nás uvaľovať[378 470] hriech, kto-
rého sme sa bláznivo dopustili[471] a kto-
rým sme zhrešili! (12)Vari[378] *ona* nebude
ako mŕtve, keď pri jeho vychádzaní z ma-
ternice jeho matky je už[29] polovica jeho
mäsa skazená[392]! (13)A Mojžiš sa dal
k Hospodinovi kričať výrokom: Bože,
prosím[378], daj jej, prosím[378], uzdrave-
nie[472]! (14)A Hospodin k Mojžišovi po-
vedal: A *ak* by jej[473] otec napľul priamo[474]
v jej tvár, či by sa nemusela[41] *po* sedem
dní hanbiť[475]? Nech bude[18] *po* sedem dní
zavretá zvonku voči táboru[57 176] a potom
môže[41] byť prijatá[420]. (15)Bola teda[35] Mi-
rjám *na* sedem dní zavretá zvonku voči
táboru[57 176] a ľud sa nedal na cestu[50], kým
*ne*bola Mirjám prijatá[420]. (16)A potom sa
ľud z Chacéróth na cestu dal[50] a uložili sa[48]
v pustine Chárána.

13 A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (2)Vyšli si mužov,
nech[29] preskúmavajú zem Kenáan, ktorú
sa ja chystám dať[476] deťom[7] Isráéla; vysie-
lať budete[18] po jednom mužovi[477] na *každú*
vetvu[21] ich otcov; každý medzi nimi *nech*
bude náčelník[25]. (3)Mojžiš ich teda[35] z pus-
tiny Párán na príkaz[96] Hospodina vyslal;
oni všetci[478] – hlavy[479] detí[7] Isráéla *boli* oni.
(4)A toto[23] *sú* ich mená: za vetvu[21] Reú-
véna Šammúa, syn Zakkúra; (5)za vetvu[21]
Šimeóna Šáfát, syn Chórího; (6)za vetvu[21]
Júdu Kálév, syn Jefunnéa; (7)za vetvu[21]
Jissáschára Jigeál, syn Jozefa; (8)za
vetvu[21] Efrajima Hóšéa, syn Núna; (9)za
vetvu[21] Benjámína Paltí, syn Ráfúa; (10)za
vetvu[21] Zevulúna Gaddiél, syn Sódího;
(11)za vetvu[21] Jozefa, za vetvu[21] Menašša
Gaddí, syn Súsího; (12)za vetvu[21] Dána
Ammiél, syn Gemálího; (13)za vetvu[21]
Ášéra Sethúr, syn Mícháéla; (14)za vetvu[21]
Naftálího Nachbí, syn Vofsího; (15)za ve-
tvu[21] Gáda Geúél, syn Máchího. (16)Toto[23]
sú mená mužov, ktorých Mojžiš vyslal
preskúmať zem; a Hóšéovi, synovi Núna,
dal Mojžiš názov[480] Jóšua[481].

(17)Mojžiš ich teda[35] vyslal preskúmať
zem Kenáan, i povedal k nim: Vystúpte[482]
tadiaľto Negevom[483], a vystúpte[482] na vr-
chy[484] (18)a poprezerajte zem, aká[485] ona
je, aj ľud, ktorý[214] na nej býva, či on *je* silný
či chabý[486], či nepočetný[967] a či mnohý,
(19)a aká[485] *je* tá zem, v ktorej on býva, či
je ona dobrá a či zlá, a aké[485] mestá, v kto-
rých on býva, či v táboroch[57] a či v pevnos-
tiach[487], (20)a aká[485] tá zem, či *je* ona
tučná[488] a či chudá, či v nej jesto stromo-
vie[489] a či *ho* niet. A nech si dodáte[18] od-
vahy[490 491] a prineste[422 490] z ovocia tej zeme.
A tie dni *boli* dni prvotín[492] hrozien.

(21)I vystúpili[482] a preskúmali zem od
pustiny Cín po Rechóv, ku vstupu *do* Cha-
mátha; (22)vystúpili[482] teda[35] Negevom[483]
a prišli po Chevrón, a tam *boli* Achímán,
Šéšaj a Talmaj, splodenci[493] Anáka[494];
a Chevrón bol zbudovaný sedem rokov
pred Cóanom[495] *v* Egypte. (23)A prišli po
Nachaleškól[496] a odrezali[342] odtadiaľ leto-
rast[497] a jeden strapec hrozien, a dali sa
ho niesť[45 46] na nosidlách v dvoch, aj z gra-
nátových jabĺk a z fíg[498]; (24)onému mie-
stu[351] dali názov[480] Nachal-eškól, podľa
toho strapca, ktorý synovia Isráéla odta-
diaľ odrezali[342]. (25)A po uplynutí[499] šty-
ridsať dní sa od preskúmavania zeme
vrátili.

(26)I pobrali sa a prišli k Mojžišovi
a k Árónovi a k celému zhromaždeniu[6]
detí[7] Isráéla do pustiny Párán, ku Ká-
déšu, a priniesli stadiaľ[500] im a celému
zhromaždeniu[6] zvesť[501] a ukázali im ovo-
cie zeme. (27)A dali sa mu rozprávať[502]
a povedali: Prišli sme do zeme, kam si
nás vyslal, a ona veru preteká[503] mliekom
a medom, a toto *je* jej ovocie; (28)ibaže

www.mosaicka.sk

ľud v tej zemi bývajúci *je* silný[504] a mestá
opevnené[487], veľmi veľké, a uvideli sme
tam aj splodencov[493] Anáka[494]. (29)V zemi
juhu[483] býva Amálék a vo vrchoch[484] býva
Chittí a Jevúsí a Emórí[505] a pri mori a po-
zdĺž Jordána[506] býva Kenáaní[505]. (30)A Ká-
lév sa pred Mojžišom[507] dal umlčiavať ľud
výrokom: Smelo[508] vystúpme[18 482] a zmoc-
nime sa[18 509] jej, veď ju isto[508] budeme ve-
dieť[41] premôcť[510]! (31)A*le* tí muži, ktorí
boli vystúpili[482] s ním, vraveli[59]: Nebudeme
môcť[510] vystúpiť[482] proti tomu ľudu, lebo
on je od nás mocnejší. (32)A vynášali[59 511]
pred deťmi[7 507] Isráéla ohováranie tej
zeme, ktorú boli preskúmali, výrokom:
Tá zem, ktorou sme prešli na jej presku-
manie, to[17] *je* zem zožierajúca[392] svojich
obyvateľov, a všetok ľud, ktorý sme v jej
strede uvideli, *sú* muži vysokej postavy[512]
(33)a uvideli sme tam aj obrov, synov
Anáka[494] z obrov, a pripadali sme[59] si[513]
ako kobylky[514], a takí sme boli[59] v ich
očiach.

14 Tu[29] sa pozdvihlo[45] celé zhromaž-
denie[6], i *vy*dali svoj hlas, a ľud,
tí onú noc preplakali[515] (2)a všetky deti[7]
Isráéla sa dali na Mojžiša[58] a na Áróna[58]
hundrať a vravieť k nim, celé zhromaž-
denie: Kiež by sme boli pomreli v zemi
Egypta, alebo v tejto pustine kiež by sme
pomreli! (3)Áno[29], prečo[516] nás Hospodin
uvádza do tejto zeme na padnutie me-
čom? Naše ženy a naša drobotina – budú
sa stávať[163] korisťou[221]! Či nám ne*bude*
lepšie[517] vrátiť sa do Egypta? (4)A dali sa
vravieť k sebe navzájom[518]: Zvoľme[18 519] *si*
hlavu a do Egypta sa vráťme[18]!

(5)I padol Mojžiš a Árón pred tvárou
celého zídenia[363] zhromaždenia[6] detí[7] Isrá-
éla na svoje tváre; (6)a Jóšua, syn Núna,
a Kálév, syn Jefunnéa, z tých, *ktorí*[214] pre-
skúmavali zem, roztrhli svoje rúcha
(7)a k celému zhromaždeniu[6] detí[7] Isráéla
prevraveli výrokom: Tá zem, ktorou sme
prešli preskúmať ju, tá zem *je* veľmi,
veľmi dobrá; (8)ak bude Hospodin v nás
mať[59] potešenie[520], potom[29] nás do tejto
zeme uvedie a dá nám ju, zem, ktorá pre-
teká[503] mliekom a medom, (9)len[40] sa
proti Hospodinovi nesmiete[41] búriť, vy sa
predsa[35] ľudu tej zeme nemusíte[41] báť,
lebo oni *budú* naším pokrmom[521] – ich
ochrana[522] sa sponad nich odvrátila[523]
a s nami *je* Hospodin; nesmiete[41] sa ich
báť. (10)A*le* celé zhromaždenie[6], *tí* vra-
veli[59]: Zahádzať[524] ich kameňmi!

A v stane stretávania[1] sa všetkým de-
ťom[7 525] Isráéla ukázala sláva[526] Hospodina
(11)a Hospodin povedal k Mojžišovi:
Dokedy mnou bude tento ľud pohŕdať
a dokedy vo mne nebudú dôverovať[527] pri
všetkých znameniach, ktoré som vpro-
stred[397] neho vykonal? (12)Chcem[41] ho po-
biť[91] morom a vydediť ho[528] a národom[221]
väčším a mocnejším[529] od neho spraviť
teba. (13)A Mojžiš k Hospodinovi pove-
dal: A počuje *to* Egypt[530], lebo si tento ľud
svojou mocou vyviedol[482] z jeho stredu[397],
(14)i povedia *to* obyvateľom[252] tejto zeme;
tí počuli[531], že ty, Hospodine, *si* vprostred[397]
tohto ľudu, ktorému sa ty, Hospodine,
okom v oko ukazuješ[59], že[29] tvoj oblak
stojí nad nimi a ty v stĺpe oblaku chodíš
pred ich tvárou za dňa a v stĺpe ohňa
v noci, (15)a ak tento ľud usmrtíš ako jed-
ného muža, prevravia[142] národy, ktoré po-
čuli zvesť[532] *o* tebe[533], výrokom: (16)Zo
svojho nedostatku schopnosti uviesť
tento ľud do zeme, ktorú im prísahou sľú-
bil[413], preto[29] ich Hospodin[534] v pustine
pozahlúšal[428]. (17)Teraz teda[35] nech sa,
prosím[378], veľkou ukazuje[18 535] moc Pána
podľa *toho,* ako si prehovoril výrokom:
(18)Hospodin, zdĺhavý *k* hnev*u*[536] a oplý-
vajúci[537] láskavosťou[538], odpúšťajúci ne-
právosť[207] a prestúpenie[539], a*le* celkom[540]
bez trestu nenechávajúci[541], navštevu-
júci[19 542] neprávosť[207] otcov na deťoch[7] do
tretieho a štvrtého *pokolenia.* (19)Odpusti,
prosím[378], ohľadne neprávosti[207] tohto
ľudu podľa veľkosti svojej láskavosti[538]
a podľa *toho,* ako si voči tomuto ľudu
bol[59] znášanlivý[543] od Egypta až doposiaľ!
(20)A Hospodin povedal: Odpustil som
podľa tvojho slova; (21)a*le* napriek tomu,
ako že ja *som* živý a že slávou[526] Hospodina
bude napĺňaná celá zem, (22)pretože
všetci tí muži, ktorí[214] videli moju slávu[526]
a moje znamenia, ktoré som vykonal
v Egypte a v pustine, tí[29] sa ma takto[544] de-
saťkrát dali pokúšať[545] a neposlúchli na[546]
môj hlas, – (23)ak budú vidieť[547] tú zem,
ktorú som prísahou sľúbil[413] ich otcom,
a nebude ju vidieť nikto[249] pohrdnuvší

www.biblia.sk

mnou! (24)A*le* svojho nevoľníka Káléva,
keďže sa pri ňom[548] prejavil[163] iný[549]
duch[550], takže[29] ma dal plne nasledovať[551],
áno[29], chcem[41] ho uviesť do tej zeme,
takže ta vojde a jeho semä ju bude zaujímať za vlastníctvo[552]. – (25)Nože[29]: v do-
line[553] býva Amálékí a Kenaaní[505] – zajtra
sa otočte[554] a vykročte[50] si[555] pustinou, cestou *k* moru[63] Tŕstia[556]!
(26)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (27)Dokedy – s týmto zlým
zhromaždením[6] , ktoré na mňa[58] hundre? Počul som hundrania detí[7] Isráéla,
ktoré[557] na mňa[58] hundrú. (28)Povedz
k nim: *Ako že* ja *som* živý – vyhlásené[558]
Hospodinom – ak vám[318] nebudem robiť[547] tak, podľa *toho,* čo ste prehovorili
v môj sluch[389]! (29)Vaše mŕtvoly[559] budú
padať v tejto pustine, áno[29], všetci vaši
prehliadke podrobení[19], podľa všetkého
vášho počtu, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], čo ste na[58] mne vyhundrali[560]
– (30)ak vy budete[547] vstupovať do zeme,
o ktorej som zdvihnutím ruky sľúbil[561] vás
v nej usadiť[352], iba ak Kálév, syn Jefunnéa,
a Jóšua, syn Núna! (31)A vaša drobotina,
o ktorej[376] ste povedali: budú sa stávať[163]
korisťou[221], áno[29], budem ich uvádzať,
nech[29] spoznajú[562] tú zem, proti ktorej ste
sa vy postavili zamietavo[563], (32)a vaše
mŕtvoly[559] – vy – budú padať v tejto pustine, (33)a vaše deti[7] budú *po* štyridsať rokov v pustine pastiermi[564] a ponesú[45] vaše
smilstvá[565 566] do doplnenia[567] vašich mŕtvol[559] v pustine. (34)Podľa počtu dní, čo
ste preskúmavali zem, štyridsať dní, – deň
za rok, deň za rok ponesiete[45] svoje neprávosti[207 565], *po* štyridsať rokov, a spoznáte
moje nepriateľstvo[568]! (35)Ja, Hospodin,
som prehovoril – ak nebudem[547] robiť
toto tomuto zlému zhromaždeniu[6 318]
tých, *ktorí*[214] sa zhromaždili[360 569 570] proti
mne[58 571]! V tejto pustine musia[41] skončiť[567]
a v nej[572] pomrieť!
(36)A tí muži, ktorých Mojžiš vyslal
preskúmať zem, ktorí[29] sa vrátili a vynášaním[511] ohovárania o tej zemi[58] pohli
k hundraniu na neho[58] celé zhromaždenie[6], (37)áno[29], tí muži, ktorí vyniesli[511]
zlé ohováranie tej zeme, ranou[573 574] pred
tvárou Hospodina pomreli, (38)a*le* Jóšua,
syn Núna, a Kálév, syn Jefunnéa, z oných
mužov, ktorí[214] odišli preskúmať zem,
ostali naživе[156].
(39)A keď Mojžiš tieto slová prehovoril ku všetkým deťom[7] Isráéla, zarmútili
sa[142], ľud, veľmi; (40)i vstali za rána zavčasu a pokúsili sa vystúpiť[482 575] na
temeno[576] vrchu *s* výrokom: Hľa, my[577] – vystúpme[18 482] teda[35] k miestu[351], *o* ktorom[376]
Hospodin prehovoril, lebo sme zhrešili.
(41)A Mojžiš povedal: Prečo toto? Vy prestupujete[847] príkaz[96] Hospodina a to[17] sa
nemôže[41] podariť; (42)nech nevystupujete[18 482], lebo Hospodina niet vprostred[397]
vás, aby ste nemuseli[41 578] byť pred tvárou
vašich nepriateľov porazení. (43)Veď je
tam pred vašou tvárou Amálékí a Kenaaní[505], i padnete mečom, pretože ste sa
predsa *od*vrátili od nasledovania Hospodina[551] a Hospodin s vami nebude. (44)A*le*
sa opovážili na temeno[576] vrchu vystupovať[482], *ale* skrinka[109] zmluvy Hospodina
a Mojžiš sa z vnútra tábora[57] nevzdialili.
(45)I zostúpil Amálékí a Kenaaní[505], ktorý[214] býval na onom vrchu, a pobili[91] ich
a rozprášili[579] ich *až* po Chormu[580].

15 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor k deťom[7] Isráéla a povedz k nim: Keď budete
môcť[41] vstúpiť do zeme vašich sídlisk,
ktorú sa ja vám chystám dať[476], (3)a budete obetovať[262] ohňovú *obeť* Hospodinovi, *obeť* vzostupnú[263] alebo obeť na splnenie[581] sľubu alebo pri dobrovoľnej
obeti[582] alebo o vašich sviatkoch[1 369] na pripravenie[250] ľúbeznej[583] vône Hospodinovi,
z hovädzieho dobytka alebo z drobného
dobytka, (4)vtedy[29] ten, *kto*[214] bude Hospodnovi predkladať[78] svoj obetný dar[78],
predloží[18 78] *za obeť* dar*u*[151] desatinu[584] jemnej múky, zarobenej[277] štvrtinou hína[585]
oleja, (5)a vína na liatu *obeť*[133] musíš[41] pripraviť[250] štvrtinu hína[585], so vzostupnou
obeťou[184 263] alebo k *inej* obeti, k jednému
jahňaťu[268]; (6)alebo k baranovi musíš[41]
pripraviť[250] *za obeť* dar*u*[151] dve desatiny[584]
jemnej múky, zarobenej[277] olejom, tretinou hína[585], (7)a vína na liatu *obeť*[133] budeš[18] predkladať[78] tretinu hína[585], ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi. (8)A kedykoľvek
vzostupnou *obeťou*[263] alebo obeťou na splnenie[581] sľubu alebo *obeťou* pokojných hodov[274] Hospodinovi budeš robiť[262] mladého

www.biblicalhebrew.sk

býka[303], (9)vtedy[29] *sa* s mladým býkom[184 303]
predložia[18 78 182] *za obeť* daru[151] tri desatiny[584]
jemnej múky, zarobenej[277] olejom, pol
hína[583], (10)a vína na liatu *obeť*[133] budeš[18]
predkladať[78] pol hína[583], ohňovú *obeť*,
ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi. (11)Takto
sa bude[18 182] robiť s jedným hovädzím do-
bytčaťom[294 318] alebo s jedným baranom[318]
alebo s drobným dobytčaťom[318 586] z oviec[146]
alebo z kôz[146 587], (12)podľa počtu, ktorý
budete obetovať[262], tak budete[18] robiť
s *každým* jedným[318], podľa ich počtu.
(13)Každý domáci[347] bude[18] takto pripra-
vovať[250] tieto *veci* na predkladanie[78] ohňo-
vých *obetí*, ľúbeznej[583] vône Hospodinovi,
(14)a kedykoľvek s vami bude pobývať[345]
cudzinec[346], alebo kto bude vprostred
vás o vašich pokoleniach[365], a bude obe-
tovať[262] ohňovú *obeť*, ľúbeznú[583] vôňu
Hopodinovi – podľa toho, ako vy budete
robiť, tak bude[18] robiť. (15)*V* zídení[363] *bude*
jedno ustanovenie[334] pre vás aj pre cu-
dzinca[346], ktorý[214] bude *u vás* pobývať[345],
ustanovenie[334] trvalé[364] po vašich pokole-
niach[365]; ako vy, tak[588] bude cudzinec[346]
pred tvárou Hospodina, (16)jeden zá-
kon[236] a jedno právo[335] bude pre vás aj
pre cudzinca[346], ktorý[214] bude s vami
pobývať[345].

(17)A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (18)Prehovor k deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: Keď vstúpite[308]
do zeme, kam sa vás ja chystám uviesť[476],
(19)vtedy[29] sa pri vašom jedení chleba tej
zeme stane[18 163], *že* budete Hospodinovi
venovať[589] *obeť* venovania[192], (20)ako pr-
votinu[590] vašich dieží[591] budete[18] *za obeť*
venovania[192] venovať[589] praclík[276]; budete[18]
ho venovať[589] tak ako *obeť* venovania
z holohumnice; (21)*z* prvotiny[590] vašich
dieží[591] budete[18] Hospodinovi po vašich
pokoleniach[365] dávať *obeť* venovania[192].

(22)A kedykoľvek budete blúdiť[592]
a všetky tieto rozkazy[593], ktoré Hospodin
prehovoril k Mojžišovi, nebudete vyko-
návať, (23)všetko, čo[593] vám Hospodin
skrze[165] Mojžiša rozkázal odo dňa, kedy *to*
Hospodin rozkázal, aj naďalej po vašich
pokoleniach[365], (24)vtedy[29] sa stane[18 163],
ak *to* bude vykonané mimo dohľadu[594]
zhromaždenia[6] poblúdením[595], že[29] zao-
patria[250], celé zhromaždenie[6], jedného
mladého býka[303] na vzostupnú *obeť*[263 596]
na ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi a *obeť*
daru[151] k nemu[106] a liatu *obeť*[133] k nemu[106]
podľa predpisu[335], a jedného chlpáča[304]
z kôz na *obeť za* hriech[596], (25)a kňaz za
celé zhromaždenie[6] detí[7] Isráéla urobí[18]
zadosť[191], i bude im odpustené, lebo to[17]
bolo poblúdenie[595] a oni za svoje poblúde-
nie[595] priniesli svoj obetný dar[78], ohňovú
obeť Hospodinovi, totiž[29] *obeť za* hriech
pred tvár Hospodina. (26)Tak[29] bude ce-
lému zhromaždeniu detí[7] Isráéla odpus-
tené, aj cudzincovi[346], ktorý[214] bude pobý-
vať[345] vprostred vás, lebo všetkému ľudu
sa tak stalo poblúdením[595].

(27)A ak poblúdením[595] bude hrešiť
jednotlivá[597] duša, vtedy[29] za[598] hriech
predloží[78] ročnú[272] kozu (28)a kňaz za tú
dušu, ktorá[214] poblúdila[592], urobí[18] zadosť-
učinením[189 599] za ňu pred tvárou Hospo-
dina zadosť[192] v jej hriechu poblúdením[595],
i bude jej odpustené. (29)Domáci[347] me-
dzi deťmi[7] Isráéla aj ohľadne[600] cudzin-
ca[346], ktorý[214] bude pobývať[345] vprostred
vás, – ohľadne konajúceho v poblúdení[595]
pre vás bude[18] jeden zákon[236]. (30)A*le*
duša, ktorá bude konať so zdvihnutou ru-
kou[601], z domácich[252] aj z cudzincov[252], tá[17]
sa rúha[602] Hospodinovi, i bude[18] tá duša
sprostred[347] svoho ľudu vyťatá[342], (31)lebo
si znevážila slovo Hospodina a porušila
jeho rozkaz – istotne[603] bude musieť[41]
byť[610] vyťatá[342 604] oná duša, jej neprávosť[207]
bude na nej.

(32)A keď boli deti[7] Isráéla v pustine,
pristihli[142 605] muža zbierajúceho[606] drevá
v deň soboty[607]; (33)a tí, *ktorí*[214] ho pri
zbieraní[606 608] driev pristihli[605] , ho pri-
viedli bližšie[78] k Mojžišovi a k Árónovi
a k celému zhromaždeniu[6], (34)i ne-
chali[683] ho pod dozorom[609], lebo nebolo
objasnené, čo sa s ním[318] má[41] spraviť.
(35)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Ten muž bude istotne[603] musieť[41] byť [610]
usmrtený – zahádzať[524] ho kameňmi, celé
zhromaždenie[6], zvonku voči táboru[57 176].
(36)Vyviedli ho teda[35] von[175] voči tá-
boru[57 176] a zahádzali[524] ho kameňmi; tak[29]
ho usmrtili podľa *toho,* čo Hospodin roz-
kázal Mojžišovi.

(37)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril
výrokom: (38)Prehovor k deťom[7] Isráéla

www.biblia.sk

a povedz k nim, nech[29] si po svojich pokoleniach[365] urobia na cípy[611] svojich rúch
odznak[612]; za odznak[612] *na* cíp[63 611] *nech si*
totiž[29] dajú tkanicu *z* modrého purpuru[126];
(39) tá[29] vám bude[59] odznakom[221 612 613],
a keď ju budete vidieť, budete[142] si pripomínať všetky rozkazy Hospodina a budete
ich vykonávať a nebudete sa obzerať[614] za
svojimi srdcami a za svojimi očami[615],
za ktorými by ste chodili[59] smilniť[616];
(40) aby ste si pripomínali a vykonávali
všetky moje rozkazy a boli[59] svätí vášmu
Bohu – váš Boh *som* ja, Hospodin, ktorý
som vás vyviedol[426] zo zeme Egypta na to,
aby som sa vám Bohom[221 617] stal[163 618], ja,[619]
Hospodin, váš Boh.

16 A Kórach, syn Jicchara, syna Kehátha, syna Lévího, zobral aj
Dáthána a Avíráma, synov Elíáva, a Óna,
syna Peletha, synov Reúvéna, (2) i povstali pred tvárou[620] Mojžiša, aj muži zo
synov Isráéla, päťdesiat a dvesto, náčelníci[25] zhromaždenia[6], povolávaní[24] schôdzou[1 63], vychýrení muži[621], (3) a zišli sa[622]
proti Mojžišovi[58] a proti Árónovi[58] a povedali k nim: Máte dosť[623]! Veď celé zhromaždenie[6], oni všetci, *sú* svätí a Hospodin *je* vprostred nich, prečo sa teda[35] nad
zídenie[363] Hospodina vyvyšujete[45]? (4) To[29]
keď Mojžiš počul, padol[142] na svoju tvár;
(5) potom[29] ku Kórachovi a k celému jeho
zroteniu[6] prehovoril výrokom: Ráno –
potom[29] Hospodin bude dávať poznať[624]
toho, kto *je* jeho[22], a toho, *kto je*[214] svätý,
i privedie *ho* bližšie[78 625] k sebe, lebo[29]
k sebe bude bližšie privádzať[78 625] toho,
v kom bude nachádzať[626] záľubu[627].
(6) Spravte toto: vezmite si kadidelnice[628],
Kórach a celé jeho zrotenie[6], (7) a dajte
do nich oheň a nakladťe na ne kadiva[149],
pred tvárou Hospodina zajtra, i stane
sa[163], *že* muž, ktorého *si* Hospodin bude
obľubovať[626 627 629], on *je* ten, *kto*[214] *je* svätý.
Máte dosť[623], synovia Lévího! (8) A ku Kórachovi Mojžiš povedal: Počujte, prosím,
synovia Lévího: (9) Či *je* podľa vás[630] málo,
že vás Boh Isráéla odlíšil[631] od[632] zhromaždenia[6] Isráéla na privádzanie vás bližšie[78 625] k sebe, na slúženie[84] službou[85] *pri*
obydlí[43 63] Hospodina, na stánie pred tvárou zhromaždenia[6], na vykonávanie
úradu[47] pre nich[633]? (10) Aj teba priviedol
bližšie[78 625], aj všetkých tvojich bratov, synov Lévího, s tebou, a požadujete[59 634] aj
kňazský úrad[89]? (11) Takže ty a celé tvoje
zrotenie[6] *ste* tí, *kto*[214] sa zhromažďujú[635]
proti Hospodinovi[58 571], veď[29] Árón – čím *je*
on, že na neho[58] hundrete?
(12) A Mojžiš poslal *a dal* povolať
Dáthána a Avíráma[636], synov Elíáva, *ale tí*
povedali: Nebudeme sa zdvíhať! (13) Či *je*
málo, že si nás vyviedol[482] zo zeme pretekajúcej[503] mliekom a medom na usmrtenie nás v pustine, že sa dokonca[637] chceš[41]
aj hrať na pána nad nami? (14) Veru si nás
do zeme mliekom a medom pretekajúcej[503]
neuviedol, a*by si* nám dal[638] vlastníctvo[639]
polí[252] a viníc[252 640]! Či chceš[41] oči oných
mužov vypichať? Nebudeme sa zdvíhať!
(15) A Mojžiš sa veľmi rozhneval[390] a povedal k Hospodinovi: Kiež sa neobraciaš[18 554] k ich *obeti* daru[151]! Nezobral[641] som
od nich *ani* jedného osla a *ani* jednému
z nich som neublížil.
(16) A ku Kórachovi Mojžiš povedal:
Buďte zajtra, ty a celé tvoje zrotenie[6],
pred tvárou Hospodina, ty a oni aj Árón,
(17) a vezmite každý[33] svoju kadidelnicu[628]
a dajte na ne kadivo[149] a prineste ich bližšie[78] k tvári Hospodina, každý[33] svoju
kadidelnicu[628], päťdesiat a dvesto kadidelníc[628], aj ty a Árón, každý[33] svoju kadidelnicu[628]. (18) Vzali teda[35] každý[33] svoju
kadidelnicu[628] a dali na ne oheň a nakládli[127] na ne kadiva[149] a zastali *pri* vchode[104]
stanu stretávania[1], aj Mojžiš a Árón,
(19) a Kórach proti nim[58] ku vchodu[104]
stanu stretávania[1] zvolal[26] celé zhromaždenie[6].
A celému zhromaždeniu[6] sa ukázala
sláva[526] Hospodina (20) a Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi prehovoril výrokom:
Oddeľte[631 642] sa sprostred tohto zrotenia[6],
nech[29] *s* nimi za okamih skoncujem[643]!
(22) I padli na svoje tváre a povedali:
Bože, Bože duchov všetkého mäsa[22], keď
jeden muž hreší, budeš[142] sa hnevať[60]
na celé zhromaždenie? (23) A Hospodin
k Mojžišovi prehovoril výrokom: (24) Prehovorte ku zhromaždeniu[6] výrokom:
Zdvihnite sa[644] z okolia[645] blízkosti obydlia[43 646] Dáthána a Avíráma!
(25) A Mojžiš povstal a zašiel k Dáthánovi a Avírámovi a starší Isráéla zašli za

www.biblia.sk

ním; (26)a ku zhromaždeniu[6] prehovoril
výrokom: Nože[378] odstúpte[523] spred sta-
nov[647] týchto zlovoľných mužov a nech
nesiahate[18] na[648] nič[249], čo *je* ich[22], aby ste
nemuseli[41] byť zmetení so všetkými ich
hriechmi[649]! (27)Zdvihli sa[644] teda[35] spred
obydlia[647] Kóracha, Dáthána a Avíráma
zo všetkých strán[645] a Dáthán a Avírám
vyšli[426] postaviť[650] sa *pri* vchodo*ch*[104] svo-
jich stanov, aj ich ženy a ich synovia
a ich drobotina. (28)A Mojžiš povedal:
Týmto budete vedieť, že ma Hospodin
poslal uskutočniť[250] všetky tieto skutky[651],
že[652] *to je* nie z môjho srdca: (29)ak títo
budú mrieť spôsobom smrti[653] každého
človeka[654] a je[655] pre nich[656] určované[19] ur-
čenie[657] každého človeka[654], neposlal ma
Hospodin; (30)no[29] ak Hospodin bude
konať[658] čosi nezvyčajné[659], takže[29] pôda[412]
roztvorí svoje ústa a pohltí ich a všetko,
čo *je* ich[22], a *oni* živí zostúpia do šeóla[660],
vtedy[29] budete vedieť, že títo muži pohrdli
Hospodinom. (31)A ako on dokončil[141 661]
vyslovovanie všetkých týchto slov, stalo
sa[163], že[29] pôda[412], ktorá *bola* pod nimi,
sa rozpoltila (32)a zem otvorila svoje
ústa a pohltila ich aj ich domácnosti[662]
a všetkých ľudí[92], ktorí *boli* pri Kórachovi,
a všetko imanie[663], (33)i zostúpili oni aj
všetci, ktorí *boli* ich[22 664], živí do šeóla[660]
a prikryla ich[665] zem, i zmizli[666] sprostred
zídenia[363]. (34)A všetci Isráélovci[667], ktorí
boli okolo nich, pri ich kriku[668] prchli, lebo
vraveli: Aby nás nemohla[41] pohltiť zem!
(35)A*le* z blízkosti[88] Hospodina vyšiel[426]
oheň a strávil[392] tých päťdesiat a dvesto
mužov, predloživších[78] kadivo[149 669].

(36)[670]A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (37)Povedz k Eleázárovi, synovi Áróna, kňaza, nech[29] spomedzi požiaru[671] pozbiera[672] kadidelnice[628], a oheň ďaleko roztrús, lebo sú[59] posvätené – (38)kadidelnice[628] týchto, ktorí[214] zhrešili proti svojim dušiam, nech[29] ich spracujú *na* roztepané plechy, poťah na oltár, lebo ich prinášali[59] blízko[78] k tvári Hospodina, takže[29] sú[59] posvätené, i budú[18] deťom[7] Isráéla za znamenie. (39)Eleázár, kňaz, teda[35] vzal tie kadidelnice[628] *z* mosadze[673], ktoré tí spálení prinášali[59 78], a roztepali ich *na* poťah na oltár, (40)pripomienku deťom[7] Isráéla, aby sa nikto[185] neoprávnený[56], ktorý nie *je* zo semena Áróna, nepribližoval[78] vykiadzať kadivom[149] pred tvár Hospodina a nemusel[41] obísť[163 674] ako Kórach a ako jeho zrotenie[6] podľa *toho,* čo k nemu Hospodin prehovoril skrze[165] Mojžiša.

(41)A*le* na druhý deň[675] sa dali, celé zhromaždenie[6] detí[7] Isráéla, na Mojžiša[58] a na Áróna[58] hundrať výrokom: Vy *ste* tí, *ktorí*[214] usmrtili[676] ľud Hospodina! (42)A keď proti Mojžišovi[58] a proti Árónovi[58] bolo zhromaždenie[6] zvolané[26 308], stalo sa[163], že[29] sa otočili[554] ku stanu stretávania[1], a hľa, prikryl ho oblak a ukázala sa sláva[526] Hospodina, (43)a keď prišiel Mojžiš a Árón ku priečeliu[295] stanu stretávania[1], (44)prehovoril Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi výrokom: (45)Pozdvihnite sa sprostred tohto zhromaždenia[6], nech[29] *s* nimi za okamih skoncujem[643]! I padli na svoje tváre (46)a Mojžiš povedal k Árónovi: Vezmi kadidelnicu[628] a daj na ňu oheň z[309] oltára a nakladť[127] kadiva[149] a chvatom zanes ku zhromaždeniu[6] a urob za nich zadosť[191], lebo z prítomnosti tváre[677] Hospodina vyšlo[426] rozhnevanie[60] – začala pohroma[323]. (47)Árón teda[35] podľa *toho,* čo Mojžiš prehovoril, vzal a rozbehol sa doprostred zídenia[363], a hľa, medzi ľudom začala pohroma[323], i dal kadivo[149 678] a urobil za ľud zadosť[191]; (48)i zastal medzi mŕtvymi a medzi živými a pohrome[573 679] bolo zabránené. (49)A*le* mŕtvych pri tej pohrome[573 679 680] bolo štrnásťtisíc a sedemsto, okrem[285] tých, *ktorí*[214] zomreli pri veci Kóracha. (50)A keď sa Árón vrátil k Mojžišovi, ku vchodu[104] stanu stretávania[1], bolo[142] pohrome[573 679] zabránené.

17 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Prehovor k deťom[7] Isráéla a vezmi od[88] nich po palici[681] na *každý* dom[9] otca, od[88] všetkých ich náčelníkov[25] podľa domov[9 10] ich otcov, dvanásť palíc, meno každého[682] budeš[18] písať na jeho palicu, (3)a na palicu Lévího budeš[18] písať meno Áróna, lebo *bude* jedna palica na *každú* hlavu[9] domu otcov, (4)a ulož-íš[18 683] ich v stane stretávania[1] pred[300] svedectvom, kam prichádzam stretávať sa[1] s vami[684], (5)i stane sa, *že* muž, v ktorom nachodím[655] záľubu[627], – jeho palica bude pučať; tak[29] chcem[41] spred seba[647]

www.biblia.sk

umlčať[685] hundrania detí[7] Isráéla, ktoré[557]
na vás[58] hundrú.
(6)Mojžiš teda[35] k deťom[7] Isráéla prehovoril a všetci ich náčelníci[25] mu dali za
každého náčelníka[25] po jednej palici[686],
podľa domov[9 10] ich otcov, dvanásť palíc,
a vprostred ich palíc *bola* palica Áróna;
(7)a Mojžiš tie palice v stane svedectva
uložil[683] pred tvár Hospodina (8)a na
druhý deň[675], keď Mojžiš do stanu svedectva vstúpil, sa stalo[142 163 687], že[29] hľa, bola
vypučala palica Áróna za dom Lévího,
áno[29], vyhnala puky[252] a dala vykvitnúť
kvetu[688] a uzrieť dala mandliam. (9)A Mojžiš všetky tie palice z prítomnosti tváre[677]
Hospodina vyniesol ku všetkým deťom[7]
Isráéla, i uvideli a vzali každý[33] svoju palicu. (10)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Daj palicu Áróna zasa[500] pred[300] svedectvo do opatery[62] na znamenie pre synov spurnosti, nech[29] spredo mňa[647]
môže[41 689] ukončiť[643] ich hundrania, nech[29]
nemusia[41] pomrieť. (11)A Mojžiš spravil
podľa *toho,* čo mu Hospodin rozkázal,
tak spravil.
(12)A deti[7] Isráéla k Mojžišovi prevraveli výrokom: Hľa, hynieme[690], mizneme[666 690] my všetci[478]; mizneme[666 690];
(13)každý, kto sa vôbec priblíži[78 691] k obydliu[43] Hospodina, umiera – či je[59] vari
s nami načisto[692] koniec[567]?

18 A Hospodin povedal k Árónovi:
Ty a tvoji synovia a dom tvojho
otca ponesiete[45] pochybenie[207 243] *ohľadne*[693]
svätyne[115], a ty a s tebou tvoji synovia ponesiete[45] pochybenie[207 243] svojho kňazského úradu[89 694]; (2)a aj svojich bratov,
vetvu[21] Lévího, kmeň[153] tvojho otca, nechávaj približovať sa[78 695] s tebou, nech[29]
sú k tebe pripájaní[696] a obsluhujú[47] ťa,
keď[29] ty a s tebou tvoji synovia *budete* pri
priečelí[295] stanu svedectva, (3)i budú[18]
dbať[61] *na* tvoje nariadenia[62] a *na* starostlivosť[62] *o* celý stan[63], len[40] k svätým predmetom[208 697] a k oltáru sa nesmú[41] približovať[78], nech[29] nemusia[41] mrieť aj oni aj vy.
(4)Budú[18] teda[35] pripojení[696] k tebe a budú[18 59] dbať[61] *na* starostlivosť[62] *o* stan[63] stretávania[1] ohľadne všetkej služby[85] *pri* stane[63], a neoprávnený[58] sa k nim nesmie[41]
priblížiť[78]. (5)Budete[18 59] teda[35] dbať[61] *na*
starostlivosť[62] *o* svätyňu[63 107] a *na* starostlivosť[62] *o* oltár[63], nech[29] už nad deťmi[7 58]
Isráéla nie je[59] rozhnevanie[60]; (6)a ja, hľa,
som vašich bratov, Lévíovcov[36], vzal sprostred detí[7] Isráéla, vám *sú* daní darom pre
Hospodina na slúženie[84] službou[85] *pri*
stane[63] stretávania[1], (7)a ty a s tebou tvoji
synovia sa budete[18] venovať[61] svojmu
kňazskému úradu[89] pri všetkých záležitostiach[698] oltára a pri *tom, čo je* zdnu voči
opone[699]; tak[29] budete[18 59] slúžiť[84]. Váš
kňazský úrad[89] *vám* dávam *ako* službu[85]
daru[700], a neoprávnený[56], ktorý[214] sa priblíži[78], musí[41] byť usmrtený.
(8)A Hospodin k Árónovi prehovoril:
A ja, hľa, som tebe *od*dal starostlivosť[62]
o moje *obete*[63] venovania[192] pri všetkých
posvätených *veciach* detí[7] Isráéla; tebe
som ich dal *vzhľadom* na pomazanie, aj
tvojim synom, *za* trvalý vyhradený podiel[364 701]. (9)Toto bude pre teba[282] z nanajvýš svätého[123], od ohňa[702]: všetky ich
prínosy[78 703], ako[704] všetky ich *obete* daru[151]
a ako[704] všetky ich *obete za* hriech a ako[704]
všetky ich *obete za* previnenie[181], ktoré mi
budú opakovane prinášať[705], to[17] *bude* nanajvýš sväté[123] tebe aj tvojim synom[706].
(10)Ako nanajvýš sväté[123 707] to[17] budeš[18]
jesť, bude[18] to[17] jesť každý mužského pohlavia, bude[18] ti *to* sväté[697 706]. (11)A toto
bude pre teba[282]: *obeť*[252] venovania[192] ich darov aj všetky *obete* obracania[230] *od*[169] detí[7]
Isráéla; dal som ich tebe a s tebou tvojim
synom a tvojim dcéram *za* trvalý vyhradený podiel[364 701]; každý čistý v tvojom
dome to[17] smie[41] jesť. (12)Všetko najlepšie[708] *z* oleja[709] a všetko najlepšie[708] *z* muštu
a obilie *z* ich prvej úrody[710], ktoré budú dávať Hospodinovi – dal som ich tebe,
(13)prvotiny[492] všetkého, čo *bude* v ich
zemi, ktoré budú prinášať Hospodinovi,
to bude pre teba[282], každý čistý v tvojom
dome to[17] smie[41] jesť. (14)Všetko odovzdané[711] v Isráélovi bude pre teba[282],
(15)všetko prebárajúce maternicu[90], *patriace* ku všetkému mäsu, ktoré budú predkladať[78] Hospodinovi, z ľudí[92 146] aj z dobytka[93 146], bude pre teba[282], ale[40] prvorodené
ľudí[92] musíš[41] dať riadne[712] vykúpiť[713], aj prvorodené nečistého dobytka[93] musíš[41] dať
vykúpiť[713]. (16)A sumy výkupného *zaň*[63]:
od veku[12] *jedného* mesiaca budeš[18] dávať
vykupovať[713] podľa svojho hodnotenia[120 714]

www.nicsatan.sk

päť šeklami[119] striebra podľa šekla[119 120] svätyne[107], to[17] *je* dvadsať gér. (17)Ale[40] prvorodené hovädzieho dobytka alebo prvorodené oviec[252] alebo provorodené kôz[252] nebudeš[41] dávať vykupovať[713], tie[17] *sú* sväté; ich krv budeš[18] kropením nanášať na[715] oltár a ich tuk budeš[18] meniť na dym[234] *za* ohňovú *obeť* na ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi (18)a ich mäso bude pre teba[282], ako hruď obracania[230] a ako pravé rameno[716]. (19)Všetky *obete* venovania[192] *zo* svätých *vecí*, ktoré budú deti[7] Isráéla venovať[589] Hospodinovi, som dal tebe a s tebou tvojim synom a tvojim dcéram za trvalý vyhradený podiel[364 701], *je* to[17] trvalá zmluva[364] soli[717] pred tvárou Hospodina, tebe a s tebou tvojmu semenu.

(20)A Hospodin k Árónovi povedal: V ich zemi nebudeš mať dedičstvo[718] a nie *že* sa ti vprostred nich bude *do*stávať[163] podielu; tvojím podielom a tvojím dedičstvom[639] vprostred detí[7] Isráéla *budem* ja. (21)A synom Lévího, hľa, som za dedičstvo[639] dal všetky desiatky[252 719] za ich službu[85] , ktorou oni slúžia[84], službu[85] *pri* stane[63] stretávania[1]; (22)a deti[7] Isráéla sa naďalej nebudú smieť[41] približovať[78] ku stanu stretávania[1], aby tak na seba uvalili hriech[720] k smrti, (23)lež[29] poslúži[18 84] Lévíovec, on, službou[85] *pri* stane[63] stretávania[1], a ich[721] neprávosť[207 722] ponesú[18 45 243] oni[723] – trvalé ustanovenie[334 364] po vašich pokoleniach[365]; a nebudú vprostred detí[7] Isráéla dediť[718] dedičstvo[639 724], (24)lebo som Lévíovcom[36] za dedičstvo[639] dal desiatky[252 719] detí[7] Isráéla, ktoré *za obeť* venovania[192] venujú[589] Hospodinovi; preto som im povedal: nebudete vprostred detí[7] Isráéla dediť[718] dedičstvo[639 724].

(25)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (26)A k Lévíovcom[36] budeš[18] hovoriť a vravieť k nim: Kedykoľvek budete od[88] detí[7] Isráéla brať[725] desiatok, ktorý som vám od[88] nich za vaše dedičstvo[639] dal, vtedy[29] z neho budete[18] venovať[589] Hospodinovu *obeť* venovania[192], desiatok[719] z desiatku[719], (27)a vaša *obeť* venovania[192] sa vám započíta[726] ako obilie z holohumnice a ako plný výťažok[727] z lisu. (28)Tak aj vy budete[18] venovať[589] Hospodinovu *obeť* venovania[192] zo všetkých vašich desiatkov[719], ktoré budete brať[725] od[88] detí[7] Isráéla, totiž[29] budete[18] z toho[17] dávať Hospodinovu *obeť* venovania[192] Árónovi, kňazovi. (29)Zo všetkých vašich darov budete[18] každú Hospodinovu *obeť* venovania[192] z toho[17] vyberať[589 728], zo všetkého najlepšieho[708] *z* toho[17], – posvätený diel toho[17]. (30)I budeš[18] k nim vravieť: Keď z toho budete vyberať[589 728] najlepšie[708] *z* toho[17 729], započíta[726] sa to[35] Lévíovcom ako výnos[730] holohumnice a ako výnos[730] lisu. (31)A jesť to smiete[41] na ktoromkoľvek[249] mieste[351], vy aj vaše domácnosti[662], lebo to[17] vám *je* mzdou za vašu službu[85] *pri* stane[63] stretávania[1], (32)a neponesiete[45] za to[17] hriech[243], keď z toho[17] budete vyberať[589 728] najlepšie[708] *z* toho[17 729], a nebudete znesväcovať posvätených *vecí* detí[7] Isráéla a nebudete mrieť.

19 A Hospodin k Mojžišovi a k Árónovi prehovoril výrokom: (2)Toto *je* ustanovenie[334] zákona[236], ktoré Hospodin rozkázal výrokom: Prehovor k deťom[7] Isráéla, nech[29] k tebe privádzajú[422] ryšavú kravu, bezchybnú[271], na ktorej niet vady, na ktorú jarmo nebolo vyložené[482 731], (3)a musíte[41] ju dať Eleázárovi, kňazovi, nech[29] ju vyvedie[426] von[175] voči táboru[57 176] a pred jeho tvárou *sa* zahluší[18 182 428], (4)a Eleázár, kňaz, naberie[18] svojím prstom z jej krvi a sedemkrát z jej krvi nastrieka[18] naproti priečeliu[295] stanu stretávania[1]; (5)a tú kravu pred jeho očami spáli*a*[18 732], jej koža a jej mäso a jej krv s jej lajnami[184 252] *sa* bude[18 182] spaľovať[732], (6)a kňaz vezme[18] drevo cédra a yzop[733] a červcový[136] šarlát[126]; to[29] hodí[18] doprostred horenia[671] tej kravy[734]. (7)A kňaz operie[18] svoje rúcha a okúpe[18] svoje mäso vo vode[735] a potom bude smieť[41] vstúpiť do tábora[57], a*le až* do večera ostane kňaz nečistý[752], (8)a*j* ten, *kto*[214] ju spálil[736], musí[41] oprať svoje rúcha vo vode a okúpe[18] svoje mäso vo vode[735] a ostane *až* do večera nečistý[752]. (9)A popol[737] tej kravy voľakto[185] čistý zmetie[18 420 738] a uloží[18 683] zvonku voči táboru[57 176] na čistom mieste[351], i ostane[163] pre zhromaždenie[6] detí[7] Isráéla k uchovaniu[62] na vodu[739] *proti* poškvrneniu[63 740]; *je* to[17] *obeť za* hriech[741]. (10)A ten, *kto*[214] popol[737] tej kravy zmietol[736 738], operie[18] svoje rúcha a ostane *až* do večera nečistý[752]. To[29] sa stane[18 163] deťom[7] Isráéla a*j* cudzincovi[346],

www.mbs-tavik.sk

ktorý[214] bude pobývať[345] vprostred nich,
trvalým ustanovením[221 334 364].
(11)Ten, *kto*[214] medzi všetkými ľud-
skými bytosťami[742] siahne[743] na[648] mŕt-
veho, ten[29 744] ostane *na* sedem dní ne-
čistý[752]; (12)on si ňou[745] bude konať[18]
očisťovanie[325 746] v tretí deň a v siedmy
deň – bude čistý, *ale* ak sa neočistí[325 746]
v tretí deň a v siedmy deň, nebude čistý.
(13)Každý, kto siahne[736] na[648] mŕtveho zo
všetkých ľudských bytostí[146 742], ktorý mu-
sel[41] umrieť, a nebude sa očisťovať[325 746],
znečistí obydlie[43] Hospodina, i bude[18]
oná duša vyťatá[342] z Isráéla, lebo na neho
nebola kropením nanesená[715] voda *proti*
poškvrneniu[63 740] – je nečistý, ešte *je* jeho
nečistota[215] na ňom. (14)Takýto[23] *je* zá-
kon[236]: kedykoľvek človek v stane bude
mrieť, bude každý, kto[214] do toho stanu
vstúpi, a každý, kto v tom stane *bude, po*
sedem dní nečistý[752], (15)a každá otvo-
rená nádoba[208 209], na ktorej niet obvia-
zania tkanicou, ona sa stane[163] nečistou,
(16)a každý, kto na voľnom poli[747] bude
siahať na[648] prebodnutého mečom alebo
na[648] zomretého[748] alebo na[648] kosti[252] člo-
veka alebo na[648] hrob, bude nečistý[752] *po*
sedem dní; (17)vtedy[29] pre toho nečis-
tého vezmú[18] z prachu[211] *od* spálenia[671] tej
obete za hriech, a naň *sa* do nádoby[208 209]
dá[18 182] živá[749] voda (18)a voľakto[185] čistý
vezme[18] yzop[733], ten[29] v tej vode namočí[18]
a nastrieka[18] na ten stan a na všetky za-
riadenia[208] a na osoby[750], ktoré sa tam
vyskytnú[163], a na toho, ktorý[214] siahol
na[648] kosti[252] alebo na[648] prebodnutého
alebo na[648] zomretého[748] alebo na[648] hrob;
(19)ten čistý teda[35] na nečistého v tretí
deň a v siedmy deň nastrieka[18] a v siedmy
deň ho očistí[325 746], i operie[18] svoje rúcha
a okúpe[18] sa vo vode[735] a navečer sa stane
čistým. (20)A ten[185], kto sa znečisťuje
a nedáva sa očistiť[325 746], vtedy[29] tá duša
bude[18] sprostred zídenia[363] vyťatá[342], lebo
svätyňu[115] Hospodina znečistil, voda *proti*
poškvrneniu[63 740] na neho nebola kropení-
m nanesená[715], on *je* nečistý. (21)To[29]
sa vám stane[18 163] trvalým ustanove-
ním[221 334 364]. A *ten* nastriekavší tou vodou
proti poškvrneniu[63 740] musí[41] oprať svoje
rúcha, a ten, *kto*[214] na vodu[751] *proti* poškvr-
neniu[63 740] siahne[648], bude *až* do večera ne-
čistý[752], (22)a všetko, na čo nečistý bude
siahať[648], bude nečisté, a osoba[750], ktorá[214]
bude dotknutá[648], bude *až* do večera ne-
čistá[752].

20 A deti[7] Isráéla, celé zhromaž-
denie[6], prišli v prvom mesiaci
v pustinu Cín a ľud ostal v Kádéši; a tam
Mirjám umrela a tam bola pochovaná.
(2)A pre zhromaždenie[6] sa ne*do*stalo[163]
vody, i zbehli[622 753] sa na Mojžiša[58] a na
Áróna[58] (3)a s Mojžišom sa ľud dal vadiť,
i prevraveli výrokom: A*ch*, kiež by sme
boli[754] zhynuli pri zhynutí našich bratov
pred tvárou Hospodina! (4)A prečo ste zí-
denie[363] Hospodina zaviedli do tejto pus-
tiny, aby sme tam pomreli[755] my aj naše
zvieratstvo? (5)A prečo ste nás vytiahli[482]
z Egypta zaviesť nás k tomuto zlému
miestu[351] – nie miestu[351] sejby a figovní-
kov[252] a viniča a granátovníkov[252], a*ni* vody
na pitie niet! (6)I prišiel Mojžiš a Áron
od tváre zídenia[363] ku vchodu[104] stanu stre-
távania[1] a padli na svoje tváre, i ukázala
sa im sláva[526] Hospodina, (7)a Hospodin
k Mojžišovi prehovoril výrokom: (8)Vez-
mi palicu a zvolaj[26] zhromaždenie[6], ty
aj Áron, tvoj brat, a prehovorte pred
ich očami ku skalisku[756], nech[29] dá svoju
vodu, takže[29] im vodu zo skaliska[756] budeš
môcť[41] vyviesť[426] a napojiť zhromaždenie[6]
aj ich zvieratstvo. (9)Mojžiš teda[35] z prí-
tomnosti tváre[677] Hospodina podľa *toho,*
čo mu rozkázal, vzal palicu (10)a zvo-
lali[26], Mojžiš a Áron, zídenie[363] ku stene[757]
skaliska[756 758] a povedal im: Nože[378] po-
čujte, neposlušní[759]: Či vám z tohto ska-
liska[756] budeme môcť[41] vyviesť[426] vodu?
(11)A Mojžiš zdvihol svoju ruku a udrel[91]
v skalisko[756] svojou palicou, dvakrát, i vy-
šlo veľa vody, a napilo sa zhromaždenie[6]
aj ich zvieratstvo. (12)A*le* Hospodin
k Mojžišovi a k Árónovi povedal: Pretože
ste vo mňa neprejavili dôveru[527] posvätiť[760]
ma v očiach detí[7] Isráéla, preto nebudete
smieť[41] uviesť toto zídenie[363] do zeme,
ktorú som im dal. (13)Toto[761] *sú* vody roz-
vadenosti, ktorou[762] sa deti[7] Isráéla pova-
dili s Hospodinom, a*le* prejavil sa v nich[763]
ako Svätý[764].
(14)A Mojžiš z Kádéša vyslal poslov[765]
ku kráľovi Edóma: Takto povedal tvoj
brat Isráél: Ty poznáš všetky útrapy[252],

www.knihy-zadarmo.sk

ktoré nás postihli[605], (15)ako[29] naši otcovia zostúpili do Egypta, i bývali sme[59]
v Egypte *po* veľa dní, *ale* Egypťania ubližovali[59] nám aj našim otcom[766], (16)no[29]
keď sme kričali k Hospodinovi, vypočul[142]
náš hlas, i vyslal anjela[765] a z Egypta nás
vyviedol[426], a hľa, my *sme* v Kádéši, meste
na pokraji[767] tvojho územia[768] – (17)nech,
prosím[378], smieme[41] prejsť tvojou zemou!
Nebudeme prechádzať poľmi[252] a*ni* vinicami[252] a nebudeme piť vody *zo* studní,
pôjdeme cestou kráľa[769], nebudeme odbočovať[770] *na*pravo a*ni na*ľavo, dokiaľ tvojím
územím[768] budeme prechádzať. (18)A*le*
Edóm k nemu povedal: Nesmieš[41] mnou[771]
prechádzať, aby som ti nemusel[41] vytiahnuť[426] v ústrety s mečom[772]. (19)A deti[7]
Isráéla k nemu povedali: Budeme vystupovať[482] hradskou[773], a ak budeme piť z tvojej vody, ja a môj dobytok[774], potom[29] za
ňu budem platiť[775], iba – nič viac[776] – nech
svojimi nohami smiem[41] prejsť.(20)I povedal: Nesmieš[41] prejsť. A Edóm mu vytiahol[426] v ústrety s početným[777] ľudom[772] a so
silnou rukou[772]. (21)Tak[29] Edóm odmietol
nechať Isráéla[778] prejsť svojím územím[768]
a Isráél spred[647] neho odbočil[770].

(22)Dali sa teda[35] na cestu[50] z Kádéša
a prišli – deti[7] Isráéla, celé zhromaždenie[6], – *pod* vrch Hór; (23)a Hospodin pri
vrchu[779] Hór, na pomedzí[768] zeme Edóma,
k Mojžišovi a k Árónovi prevravel výrokom: (24)Árón musí[41] byť pripojený[420]
k svojmu ľudu[343], lebo nesmie[41] vstúpiť do
zeme, ktorú som dal deťom[7] Isráéla, za
to, že ste sa pri vodách[780] rozvadenosti[762]
stali neposlušnými[759 781] mojim ústam.
(25)Vezmi Áróna a Eleázára, jeho syna,
a vyveď[482] ich na vrch Hór (26)a Árónovi
stiahni jeho rúcha a obleč nimi Eleázára,
jeho syna, a Árón bude pripájaný[420]…,
lebo[29] tam umrie. (27)Mojžiš teda[35] spravil podľa *toho,* čo mu Hospodin rozkázal,
a vyviedol[482] ich pred očami celého zhromaždenia[6] na vrch Hór, (28)a Mojžiš
stiahol Árónovi jeho rúcha a obliekol
nimi Eleázára, jeho syna, a Árón tam
na temene[576] vrchu Hór umrel; a Mojžiš
a Eleázár z toho vrchu zostúpili (29)a videli[59], celé zhromaždenie[6], že Árón zosnul, i dali sa oplakávať Áróna, všetok
dom Isráéla, *na* tridsať dní.

21 A keď Kenaaní[505], kráľ Arada[782],
obývajúci Negev[483], počul, že cestou Athárím[783] prichádza Isráél, dal sa
proti Isráélovi bojovať[784] a zajal z neho
zajatcov[252]. (2)A Isráél sľúbil[245] Hospodinovi sľub, výrokom: Ak popravde[785]
chceš[41] tento ľud dať v moju ruku, vtedy[29]
budem ich mestá robiť odovzdanými[711 786].
(3)A Hospodin vypočul[787] hlas Isráéla
a Kenaaního[505] *vy*dal, i spravili ich a ich
mestá odovzdanými[711 786] a meno toho
miesta[351] nazvali Chormá[580].

(4)A od vrchu Hór sa na obídenie[788]
zeme Edóma vypravili[50] cestou *k* moru[63]
Tŕstia[556], a duša ľudu po ceste zmalomyseľnela[789], (5)i dal sa ľud hovoriť proti
Bohu a proti Mojžišovi: Prečo ste nás
z Egypta vytiahli[482] na smrť v pustine?
Veď niet chleba a niet vody, a v tom mizernom[790] chlebe sa našej duši zhnusilo.
(6)A Hospodin proti ľudu vypustil[172] hady,
pálčivce[791]; tie[29] ľud štípali[59], takže[29] veľa
ľudu z Isráéla pomrelo; (7)a ľud prišiel
k Mojžišovi, i povedali: Zhrešili sme, že
sme hovorili[59] proti Hospodinovi a proti
tebe; modli[792] sa k Hospodinovi, nech[29] tie
hady[252] od nás odníma. Mojžíš sa teda[35]
dal za ľud sa modliť[792] (8)a Hospodin
k Mojžišovi povedal: Zhotov[250] si pálčivca[791] a založ[127] ho na žrď[793], i stane sa[163],
že ktokoľvek[249] uštipnutý, ak ho uvidí,
ostane[142] nažive[156]. (9)Mojžiš teda[35] zhotovil[250] hada *z* mosadze[673] a založil[127] ho
na žrď[793]; a ak voľakoho[185] uštipol had a *on*
pohľadel na toho hada *z* mosadze[673], stalo
sa[163], že[29] ostal nažive[156].

(10)A deti[7] Isráéla sa dali na cestu[50]
a uložili sa[48] v Óvóth; (11)a z Óvóth sa dali
na cestu[50] a uložili sa[48] v Ijjé-Avárím[794]
v pustine, ktorá *je* smerom k Móávu[795 796 797]
od vzchádzania[66] slnka; (12)odtadiaľ sa
dali na cestu[50] a uložili sa[48] v doline[798]
Zereda; (13)odtadiaľ sa dali na cestu[50]
a uložili sa[48] z druhej strany[799] Arnóna,
ktorý *je* v pustine, ktorý[214] vychádza z územia[768] Emórího[505], lebo Arnón *je* pomedzie[768] Móáva[796], medzi Móávom[756] a medzi Emórím[505]. (14)Preto sa v knihe bojov[366] Hospodina vraví:

…Váhéva[800] v Súfe, a potôčiky[798]
Arnóna (15)a prúd[801] potokov[798 802],
ktorý sa skláňa[59 770] k sídlisku[803] Ára

www.mpbt.eu

a naráža[59] na pomedzie[768] Móáva[796].
(16)A odtadiaľ k Beéru[804]; to[17] *je* tá
studňa, *o* ktorej[376] Hospodin k Mojžišovi
povedal: Zhromažďi[420] ľud a dám im vodu.
(17)Vtedy Isráél spieval túto pieseň:
Vystúp[482], studňa, ozývajte sa jej[805],
(18)studňa – vykopali ju vodcovia[806],
vyhĺbili ju veľmoži[807] ľudu palicou
zákonodarcu[808 809], svojimi berlami[810].
A z pustiny do Mattany (19)a z Mattany
do Nachalíél*a* a z Nachalíéla *do* Bámóth
(20)a z Bámóth *do* prierv*y*[811], ktorá *je* na
poliach[252] Móáva[796]; *k* temenu[576] Pisgy; tá[29]
hľadí[59] nadol smerom k púšti[795 812].
(21)A Isráél vyslal poslov[765] k Síchónovi,
kráľovi Emórího[505], *s* výrokom: (22)Nech
smiem[41] prejsť tvojou zemou; nebudeme
odbočovať[770] do polí[252] a do viníc, nebu-
deme piť vody *zo* studní[252]; cestou kráľa[769]
pôjdeme, dokiaľ tvojím územím[768] bu-
deme prechádzať. (23)A*le* Síchón Isráéla
svojím územím[768] prejsť nenechal[778], lež[29]
zhromaždil[420] Síchón všetok svoj ľud a vy-
tiahol[426] v ústrety Isráélovi do pustiny,
i prišiel do Jáhaca a dal sa proti Isráélovi
bojovať[784], (24)no[29] Isráél ho porazil[91]
ostrím[813] meča a zmocnil sa[509] jeho zeme
od Arnóna po Jabbok, po synov Ammó-
na[797], lebo pomedzie[768] synov Ammóna
bolo pevné. (25)Isráél teda[35] zabral všetky
tieto mestá a vo všetkých mestách Emó-
rího[505] sa Isráél usídlil, v Chešbóne a vo
všetkých jeho osadách[814], (26)lebo Ches-
bón, to[17] *bolo* mesto Síchóna, kráľa Emó-
rího[505], a on bol bojoval[59 784] proti skor-
šiemu[269] kráľovi Móáva[796] a všetku zem *až*
po Arnón z jeho ruky vzal. (27)Preto
skladatelia prísloví[815] vravia:
Príďte *do* Chešbón*a*, nech je budované[18]
a upevňuje sa[18] mesto Síchóna,
(28)lebo z Chešbóna vyšiel oheň,
z hradiska[816] Síchóna plameň,
strávil[392] Ár Móáva[796], pánov[817] výšin
Arnóna.
(29)Beda ti, Móáv[796], si[59] zahubený[666 690],
ľud Kemóša[818]!
Jeho synov, utečencov[819], a jeho dcéry
*vy*dali[820] v zajatie kráľovi Emórího[505],
Síchónovi!
(30)I dali sme sa ich ostreľovať[821]
– zahubený je[666 690] Chešbón *až* po
Dívón –
a vyčíňať *až* po Nófach, ktorý *je*[822] *až*
po Médvu.
(31)Isráél sa teda[35] usídlil v zemi Emó-
rího[505] (32)a Mojžiš dal skrze poslov[823]
preslieďiť Jaezér, i dobyli jeho osady[814]
a vypudili[824] Emórího[505], ktorý tam *bol*.
(33)A otočili sa[554] a vystúpili[482] cestou
k Bášánu[63]; a Óg, kráľ Bášána, im vytia-
hol[426] v ústrety, on aj všetok jeho ľud,
k boju *do* Edreí. (34)A Hospodin k Moj-
žišovi povedal. Nemusíš[41] sa ho báť, lebo
som dal v tvoju ruku jeho aj všetok jeho
ľud aj jeho zem, i spravíš[18] mu[318] podľa
toho, čo si spravil Síchónovi, kráľovi[318]
Emórího[505], ktorý býval v Chešbóne.
(35)Jeho teda[35] aj jeho synov a všetok
jeho ľud pobili[91], takže[825] mu nezanechal*i*
prežívajúceho[826], a zmocnili sa[509] jeho
zeme.

22 A deti[7] Isráéla sa dali na cestu[50]
a uložili sa[48] na stepiach[827] Mó-
ávových[796 828] z druhej strany[799] voči Jor-
dánu[176] – *od* Jerícha[829].
(2)A všetko, čo Isráél spravil Emó-
rímu[318 505], sa dozvedel[830] Bálák, syn Cip-
póra; (3)a Móáv[796] dostal z[831] toho ľudu
veľký strach[832], lebo on *bol* mnohý
a Móáv[796] zo[831] synov Isráéla pocítil hrô-
zu[833]. (4)Móáv[796] teda[35] povedal ku starším
Midjána: Tá svorka[363] teraz bude spásať[834]
všetko *v* našom okolí[442] ako hovädzí doby-
tok[294] spása[834] zeleň poľa. A Bálák, syn
Cippóra, *bol* v onej dobe kráľom Mó-
áva[22 796]; (5)i vyslal poslov[765] k Bileámovi,
synovi Beóra, do Pethóra, ktorý *je* pri
rieke[835] *v* zemi[63] detí[7] jeho ľudu, povolať
ho[636] výrokom: Hľa, z Egypta vyšiel[426] ľud,
hľa, zahalil vzhľad[401] zeme, a on býva na-
proti mne. (6)Teraz teda[35] poď, prosím[378],
prekľaj mi tento ľud, lebo on je odo mňa
mocnejší[529]; možno sa mi bude dariť[836], *že*
naň budem môcť[41] udrieť a vyhnať ho zo
zeme, lebo viem[59]: koho žehnáš, *je* požeh-
naný, a koho preklínaš, bude prekliatym.
(7)Starší Móáva[796] a starší Midjána teda[35]
odišli, a veštebné[837] v ich ruke, a prišli
k Bileámovi a prehovorili k nemu slová
Báláka, (8)i povedal k nim: Prenocujte tu
a budem vám môcť[41] odovzdať[838] slovo
podľa *toho,* čo ku mne bude hovoriť Hos-
podin. Hodnostári[806] Móáva[796] teda[35] u Bi-
leáma ostali.

www.mos.sk/biblia.sk

(9)A k Bileámovi prišiel Boh a povedal:
Kto *sú* títo muži u teba? (10)A Bileám po-
vedal k Bohu: Odkázal mi[839] Bálák, syn
Cippóra, kráľ Móáva[796]: (11)Hľa, ľud, kto-
rý[214] vyšiel[426] z Egypta, i zahalil vzhľad[401]
zeme; teraz teda[35] poď, zloreč mu pre
mňa, možno budem môcť proti nemu bo-
jovať[784] a vyhnať ho. (12)A Boh k Bileámovi
povedal: Nesmieš[41] s nimi ísť, nesmieš[41]
ten ľud preklínať, lebo on *je* požehnaný.
(13)A keď Bileám za rána vstal, povedal[142]
k hodnostárom[806] Báláka: Choďte do vašej
zeme, lebo Hospodin odmietol povolit[840]
mi ísť s vami. (14)A hodnostári[806] Móáva[796]
vstali, a keď prišli k Bálákovi, povedali[142]:
Bileám odmietol s nami ísť.

(15)Bálák teda[35] ešte znova vyslal[431]
hodnostárov[806] viacerých a váženejších[845]
od týchto; (16)a keď prišli k Bileámovi,
povedali[142] mu: Takto povedal Bálák, syn
Cippóra: Neráč sa[841] dať odradiť[842] od
cesty[843] ku mne, (17)lebo ťa chcem[41] poctiť
veľkou[844] cťou[845] a spraviť všetko, čo ku
mne budeš vravieť, poď teda[35], prosím[378],
zloreč pre mňa tomuto ľudu! (18)A Bileám
odvetil a povedal k služobníkom Báláka:
Keby mi dával Bálák svoj dom plný[846]
striebra a zlata, nemohol by som prestú-
piť[847] príkaz[96] Hospodina, môjho Boha,
vykonaním malej alebo veľkej *veci*.
(19)No[29] teraz tu, prosím[378], aj vy tú*to* noc
ostaňte, než[29] budem vedieť, čo so mnou
Hospodin naďalej bude hovoriť[431].
(20)A *v* noc*i* Boh k Bileámovi prišiel a po-
vedal mu: Ak ťa tí muži prišli povolať[636],
vstaň, choď s nimi, a*le* len to slovo, ktoré
k tebe budem hovoriť, smieš[41] uskutoč-
niť[250 848]. (21)Keď teda Bileám za rána
vstal, osedlal[142] svoju oslicu a pobral sa
s hodnostármi[806] Móáva[796]; (22)a*le* že sa
on pobral, vzbĺkol[390] Boží hnev a v cestu
sa mu ako protivník[849] postavil Anjel[765]
Hospodina, keď[29] on išiel na svojej oslici
a s ním dvaja jeho sluhovia[434]. (23)A keď
oslica uvidela Anjela[765] Hospodina, posta-
vivšieho sa v cestu, a v jeho ruke vytasený
jeho meč, uhla[142 772] oslica z cesty a išla
v pole, a Bileám sa dal oslicu biť[91], aby
ňou pohol[772 850] na cestu. (24)A Anjel[765]
Hospodina zastal v úvoze *medzi* vini-
cami[63] – múrik odtiaľto a múrik odtiaľto –
(25)a keď oslica Anjela[765] Hospodina uvi-
dela, pritísla[142] sa ku stene a k tej stene
pritísla nohu Bileáma; i dal sa ju zasa
biť[91 431]. (26)A Anjel[765] Hospodina zasa
prešiel[431] a zastal na úzkom mieste, kde
nebolo cesty uhnúť[772] *na*pravo a*ni na*ľavo;
(27)a keď oslica Anjela[765] Hospodina uvi-
dela, ľahla[142 851] pod Bileámom; i vzbĺkol[390]
hnev Bileáma a dal sa ju biť[91] palicou.
(28)A Hospodin otvoril ústa oslice, i po-
vedala Bileámovi: Čo som ti vykonala[250],
že si ma zbil[91], teraz[852] tri razy[853 854]?
(29)A Bileám povedal oslici: Veď si so
mnou zahrávaš[855 856]! Keby tak bol v mojej
ruke meč, to[857] by som ťa hneď[858] zabil!
(30)A oslica k Bileámovi povedala: Či *som*
ja nie tvoja oslica, takže na mne jazdíš[855]
od *začiatku* tvojho bytia[859] po tento deň?
Či som kedy[860] bola zvyknutá[861] robiť ti
takto? I povedal: Nie.

(31)A Hospodin odkryl oči Bileáma,
takže[29] uvidel Anjela[765] Hospodina, posta-
vivšieho sa v cestu, a v jeho ruke vytasený
jeho meč, i schýlil hlavu[862] a sklonil sa na
svoj obličaj[863]; (32)a Anjel[765] Hospodina
k nemu povedal: Načo si svoju oslicu
zbil[91], teraz[852] tri razy[853 854]? Hľa, ja som
vyšiel ako protivník[849], lebo tá*to* cesta *je*
zvrátená[864], proti mne; (33)a tá oslica
ma uvidela a *vzhľadom* na moju prítom-
nosť[865 866] uhla[772], teraz[852] tri razy[853 854]; keby
nebola pred mojou tvárou[197] uhla[772], to[857]
by som bol hneď[858] zabil zasa ja teba[867] a ju
by som bol nechal nažive. (34)A Bileám
k Anjelovi[765] Hospodina povedal: Zhrešil
som, lebo som nevedel[59], že si sa mi ty
postavil v ústrety v cestu; teraz sa teda[35],
ak je *to* v tvojich očiach zlé, budem vra-
cať domov[868]. (35)A Anjel[765] Hospodina
k Bileámovi povedal: Choď s tými mužmi,
a*le* jedine to slovo, ktoré k tebe budem
hovoriť, smieš[41] prehovoriť. Bileám sa
teda[35] pobral s hodnostármi[806] Báláka.

(36)A keď Bálák počul, že prišiel Bile-
ám, vyšiel[142 426] mu v ústrety do mesta Mó-
áva[796], ktoré *je* na území[768] Arnóna, ktorý
je na okraji[767] územia[768]. (37)A Bálák
k Bileámovi povedal: Či som k tebe nalie-
havo[869] neposlal povolať ťa[636]? Prečo si sa
nepobral ku mne? Či ťa nemôžem po-
pravde poctiť[845]? (38)A Bileám k Bálákovi
povedal: Hľa, prišiel som k tebe – či teraz
budem vôbec[869] môcť čokoľvek prehovoriť?

www.biblia.sk

Musím[41] prehovoriť to slovo, ktoré Boh
bude vkladať[127] v moje ústa. (39)A Bileám
sa pobral s Bálákom a prišli *do* hradiska[816]
Chucóth; (40)a Bálák obetoval hovädzí
dobytok a drobný dobytok a naposielal
Bileámovi a hodnostárom[806].
(41)A za rána sa stalo[163], že[29] Bálák vzal
Bileáma a vyviedol[482] ho *na* výšiny[1090] Baa-
la[870], a odtadiaľ uvidel okraj[767] ľudu[871].

23 A Bileám povedal k Bálákovi:
Zbuduj mi tu sedem oltárov a pri-
hotov mi tu sedem býkov a sedem bara-
nov. (2)A Bálák spravil podľa *toho,* čo
Bileám prehovoril, i obetoval[872] Bálák
a Bileám na *každom* oltári býka a barana.
(3)A Bileám Bálákovi povedal: Postav sa
k svojej vzostupnej *obeti*[263], ja[29] odchá-
dzam – možno *tam* bude[873] Hospodin,
takže ma stretne[874], a čokoľvek[875] mi bude
ukazovať, to[29] ti oznámim[435]. A odišiel *na*
holý vŕšok (4)a Boh sa k Bileámovi dosta-
vil[873]; ten[29] k nemu povedal: Zriadil[876] som
sedem oltárov a na *každom* oltári som
obetoval[872] býka a barana. (5)A Hospodin
v ústa Bileáma vložil[127] slovo a povedal:
Vráť sa k Bálákovi a budeš[18] hovoriť takto.
(6)Vrátil sa teda k nemu, a hľa, pri svojej
vzostupnej *obeti*[263] stál[877] on a všetci hod-
nostári[806] Móáva[796]; (7)i ujal[878] sa svojej[879]
prípovede[815 880] a povedal:

Z Áráma[881] ma viedol Bálák, kráľ
Móáva[796], z vrchov východu:
Poď, prekľaj mi Jákóba, áno[29], poď,
uriekni[882] Isráéla!
(8)Čo môžem[41] zlorečiť? Boh
nezlorečí[59]!
A čo môžem[41] urieknuť[882]? Hospodin
neuriekol[882]!
(9)Veď ho vidím z temena[576] skál,
áno[29], pozorujem ho z vŕškov: Hľa, ľud –
pobýva[352] osamote[415] a medzi národy
sa neráta!
(10)Kto sčítal[883] prach[211] Jákóba *alebo*
štvrtinu počtu Isráéla?
Kiež moja duša bude[18] umierať smrťou
úprimných[884]
a kiež moja budúcnosť[885]bude[18] taká
ako jeho[886]!

(11)A Bálák k Bileámovi povedal: Čo
si mi vykonal[250]? Vzal som ťa na zlore-
čenie mojim nepriateľom, a hľa – žeh-
náš a[887] žehnáš! (12)I odvetil a pove-
dal: Či nemám[41] pri hovorení dbať[61] *na*
to, čo Hospodin vložil[127] v moje ústa?
(13)A Bálák mu povedal: Poď, prosím[378],
so mnou na iné[549] miesto[351], odkiaľ ho bu-
deš vidieť – jedine jeho okraj[767] budeš vi-
dieť a všetok ho[478] vidieť nebudeš, a zlorečí
mu pre mňa odtadiaľ. (14)Vzal ho teda[35]
na pole strážcov[888], na temeno[576] Pisgy,
a zbudoval sedem oltárov a na *každom*
oltári obetoval[872] býka a barana. (15)A *on*
k Bálákovi povedal: Postav sa sem k svo-
jej vzostupnej *obeti*[263] a ja sa poberám[873]
sem[889]. (16)A k Bileámovi sa dostavil[873]
Hospodin a vložil[127] slovo v jeho ústa a po-
vedal: Vráť sa k Bálákovi, nech[29] hovoríš
takto. (17)Vrátil sa teda[35] k nemu, a hľa,
stál pri svojej vzostupnej *obeti*[263 877] a s ním
hodnostári[806] Móáva[796]. A Bálák mu pove-
dal: Čo prehovoril Hospodin? (18)I ujal[878]
sa svojej[879] prípovede[815 880] a povedal:

Vstaň, Bálák, a čuj a obráť ku mne
uši[389], synu Cippóra!
(19)Boh *je* nie človek[185], a*by* luhal, a*ni*
syn človeka[890], a*by* sa kajal[891];
či on povedal a nebude konať,
prehovoril a nebude uskutočňovať[892]?
(20)Hľa, žehnanie som prevzal[893]; on[29]
požehnal, i nemôžem[41] *to* zvrátiť[894].
(21)Neuzrie *sa*[182] v Jákóbovi ohavnosť[895]
a neuvidí *sa*[182] v Isráélovi námaha[896],
je s ním Hospodin, jeho Boh, a v ňom
je jasavý pokrik[361 897] kráľa.
(22)Boh, vyvedší[426] z Egypta, *je* mu
sťa*by* rohmi[898 899] reéma[900].
(23)Lebo nie*t* hádania[901] proti Jákóbovi
ani veštby[837] proti Isráélovi;
za[902] času[903] sa bude o Jákóbovi
a o Isráélovi vravieť: Čo Boh
spôsobil!
(24)Hľa, povstávať bude ľud ako
levica[904] a pozdvíhať sa[45] ako lev;
nebude líhať, než bude môcť[41]
zhltnúť[392] korisť
a napiť sa krvi poprebodaných.

(25)A Bálák k Bileámovi povedal: Ani
mu nijako[905] nemusíš[41] zlorečiť ani ho ni-
jako[887] nemusíš[41] žehnať. (26)A Bileám
odvetil a povedal k Bálákovi: Či som
k tebe neprehovoril výrokom: čokoľvek[249]
prehovorí Hospodin, to[17] musím[41] konať?
(27)A Bálák k Bileámovi povedal: Poď,
prosím[378], chcem[41] ťa vziať na iné[549]

www.miloslavkatolicka

miesto[351], možno bude v Božích očiach
správne[884], a*by* si mu pre mňa zlorečil[59]
odtadiaľ. (28)Bálák teda[35] vzal Bileáma
na temeno[576] Peóra, ktorý[214] sa nakláňa
smerom k púšti[795 812]; (29)a Bileám k Bá-
lákovi povedal: Zbuduj mi tu sedem oltá-
rov a prihotov mi tu sedem býkov a sedem
baranov. (30)A Bálák spravil podľa *toho,*
čo Bileám prehovoril, a na *každom* oltári
obetoval[872] býka a barana.

24 A Bileám si uvedomil[830], že Hos-
podinovi bolo vhod[906] Isráéla
žehnať; neodišiel teda[35], ako pri predo-
šlých príležitostiach[907], vyhľadávať[874] zna-
menia na predpovede[901], lež[29] nastavil[908]
svoju tvár k pustine; (2)a keď Bileám po-
zdvihol[45] svoje oči, uvidel[142] Isráéla usadi-
všieho sa[178] podľa svojich kmeňov[153], i oci-
tol sa[163] na ňom[909] Boží Duch; (3)ujal[878] sa
teda[35] svojej[879] prípovede[815 880] a povedal:
Vyhlásené[558] Bileámom, synom Beóra,
áno[29], vyhlásené[558] mužom[910]
pootvoreného[911] oka,
(4)vyhlásené[558] počúvajúcim Božie
výroky, ktorý vníma vnemy[912]
Všemocného, padajúcim[913] a očí
odkrytých:
(5)Či[914] sú pekné tvoje stany, Jákób,
tvoje príbytky, Isráél!
(6)Rozložili sa[770 915] ako doliny[798], ako
zahrady pozdĺž rieky,
ako *stromy* aloé, *ktoré* vysadil
Hospodin, ako cedry pozdĺž vôd.
(7)Voda bude crkať[916] z jeho výhonkov[917]
a pri hojných vodách *bude* jeho semä,
a od Agaga bude vyšší jeho kráľ
a povznášať sa bude[45] jeho kráľovstvo.
(8)Boh, vyvedší[426] ho z Egypta, *je* mu
sťa*by* rohmi[898 899] reéma[900].
bude pohlcovať[392] národy, svojich
utláčateľov,
a drviť[918] ich kosti, ich[29] prerážať[928]
svojimi šípmi[919].
(9)Zohol sa[920], ľahol ako lev a ako
levica[904] – kto ho bude budiť[920]?
Žehnajúci[67] ťa – *každý nech bude*
požehnaný a preklínajúci[67] ťa –
každý prekliaty.
(10)I vzbĺkol[390] hnev Báláka na Bileáma,
takže[29] Bálák tlesol v svoje dlane[213] a pove-
dal k Bileámovi: Zavolal som ťa na zlore-
čenie mojim nepriateľom, a hľa – žehnáš
a[887] žehnáš, teraz[853] trikrát! (11)Teraz si
teda zmizni[921] na svoje miesto[351] – povedal
som: chcem[41] ťa veľmi[905] pocťiť[845], *ale* hľa,
Hospodin ťa pred tou cťou[197 845] zadržal[922].
(12)A Bileám k Bálákovi povedal: Či som
aj k tvojim poslom[765], ktorých si ku mne
vyslal, neprehovoril výrokom: (13)keby
mi dával Bálák svoj dom plný[846] striebra
a zlata, nemohol by som prestúpiť[847] prí-
kaz[96] Hospodina vykonaním dobrej alebo
zlej[923] *veci* zo svojho srdca – čo bude ho-
voriť Hospodin, to[17] musím[41] prehovo-
riť? (14)Teraz teda[35], hľa, *ja* odchádzam
k svojmu ľudu; poď, chcem[41] ti poradiť,
čo[924] tento ľud v posledku dní bude robiť
tvojmu ľudu.
(15)I ujal[878] sa svojej[879] prípovede[815 880]
a povedal:
Vyhlásené[558] Bileámom, synom Beóra,
áno[29], vyhlásené[558] mužom[910]
pootvoreného[911] oka,
(16)vyhlásené[558] počúvajúcim Božie
výroky
a vediacim vedenie[925] Najvyššieho[926],
vnímajúcim vnemy[912] Všemocného,
padajúcim[913] a očí odkrytých:
(17)Budem ho vidieť, no[29] nie teraz,
budem môcť[41] zbadať ho, no[29] nie
blízko;
z Jákóba vystúpi[927] hviezda a z Isráéla
povstane žezlo[153]
a spreráža[928] sluchy[929] Móáva[796]
a znivočí[930] všetkých synov[931] lomozu[932].
(18)A Edóm sa stane[163] vlastníctvom[552]
a vlastníctvom[552] sa stane[163] Séír –
jeho[933] nepriatelia,
no[29] Isráél bude prejavovať[250] moc[934].
(19)A z Jákóba *sa* bude[182] panovať[935],
a kto[214] nažive ostane[826] z mesta,
zahubí *sa*[182 936].
(20)A uvidel Amáléka, i ujal[878] sa svo-
jej[879] prípovede[815 880] a povedal:
Amálék *je* prvotina[590] národov,
a*le* jeho posledok – záhuba navždy!
(21)A uvidel Kéniho[505], i ujal[878] sa
svojej[879] prípovede[815 880] a povedal:
Pevný[937] *je* tvoj príbytok – len[29] založ[127]
svoje hniezdo[938] na skalisku[756]!
(22)Ibaže Kajin[939] bude prepadať[940]
skaze[941] –
dokedy[942], než ťa Aššúr[943] bude
odvádzať do zajatia?

www.biblia-zavet.sk

(23)A ujal[878] sa svojej[879] prípovede[815 880]
a povedal:
Beda! Kto bude žiť, keď to Boh
uskutoční[944]?
(24)A lode od pobrežia[945] Kittím[946] –
tie[29] pokoria[947] Aššúra[943] a pokoria[947]
Évera[948], *ale* aj to[17] – záhuba navždy!
(25)A Bileám vstal a odišiel a vrátil sa
k svojmu miestu[351], a aj Bálák odišiel svo-
jou cestou.

25 A Isráél sa usídlil v Šittím, a ľud
začal chodiť smilniť[616] k dcéram
Móáva[796], (2)i pozvali[636] ľud na obete ich
bohov a ľud sa dal jesť a ich bohom sa kla-
ňať[949], (3)i pripojil[950] sa Isráél k Baal-Pe-
órovi[951], takže[29] proti Isráélovi vzbĺkol[390]
hnev Hospodina (4)a Hospodin k Mojži-
šovi povedal: Vezmi všetky hlavy[952] ľudu
a poobiešaj ich pred Hospodinom[953] na-
proti slnku, nech[29] sa blk[954] hnevu Hospo-
dina od Isráéla môže[41] *od*vrátiť. (5)A Moj-
žiš povedal k sudcom Isráéla: Pozabíjajte
každý[33] svojich mužov, ktorí[214] sa pripo-
jili[950] k Baal-Peórovi[951].
(6)A hľa, prišiel muž zo synov Isráéla
a priviedol[54] k svojim bratom Midjánku
pred očami[955] Mojžiša a pred očami[955] ce-
lého zhromaždenia[6] detí[7] Isráéla, kým[29]
oni *pri* vchode[104] stanu stretávania[1] pla-
kali. (7)To[29] uvidel Pinchás, syn Eleazára,
syna Áróna, kňaza, i povstal sprostred
zhromaždenia[6] a vzal v svoju ruku kopiju
(8)a vstúpil za tým mužom z Isráéla do
šiatra a prebodol oboch, muža z Isráéla aj
tú ženu skrze jej brucho[956], i bola pohro-
ma[573 679] z detí[7 309] Isráéla sňatá[957]. (9)A*le*
mŕtvych pri tej pohrome[573 679 680] bolo[59] šty-
riadvadsaťtisíc.
(10)A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (11)Pinchás, syn Eleazára,
syna Áróna, kňaza, *od*vrátil moje popu-
denie z detí[7 309] Isráéla svojím horlením
mojou horlivosťou, takže[29] som v svojej
horlivosti s deťmi[7] Isráéla neskoncoval[643];
(12)preto povedz: Hľa, *ja* mu dávam svoju
zmluvu – pokoj! (13)Tá[29] sa stane[163] jemu
a jeho semenu po ňom zmluvou trvalého
kňazského úradu[364 694], pretože sa rozhor-
lil[438] pre svojho Boha a urobil zadosť[191]
za deti[7] Isráéla. (14)A meno toho muža
z Isráéla, toho zabitého[91], ktorý bol za-
bitý[91] s tou Midjánkou: Zimrí, syn Sálúa,
náčelník[25] domu otca *patriaceho* k Šime-
ónovcom, a meno tej ženy, tej zabitej[91],
tej Midjánky: Kozbí, dcéra Cúra; on *bol*
hlavou rodov domu otca v Midjáne.
(16)A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (17)Potláčať Midjáním[958]!
Áno[29], musíte[41] ich biť[91], (18)lebo oni sú
vám protivníkmi[959] svojimi klamstvami,
ktorými voči vám klamlivo konali[59]
ohľadne veci Peóra a ohľadne veci Kozbí,
dcéry náčelníka[25] Midjána, ich sestry, za-
bitej[91] v deň pohromy[573 679] ohľadne veci
Peóra.

26 A po tej pohrome[573 679] sa stalo,
že[29] Hospodin k Mojžišovi a k Ele-
ázárovi, synovi Áróna, kňaza, prehovoril
výrokom:(2)Zistite[4] úhrn[5] celého zhro-
maždenia[6] detí[7] Isráéla od veku[12] dvadsať
rokov a vyššie[13], podľa domov[9 10] ich otcov,
všetkých vychodiacich[14] *k* vojsku[15 16] v Isrá-
élovi. (3)Mojžiš a Eléázar, kňaz, ich
teda[35] na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jor-
dáne – Jeríchu – oslovili výrokom: (4)Od
veku[12] dvadsať rokov a vyššie[13]..., podľa
toho, čo rozkázal Hospodin Mojžišovi.
Deti[7] Isráéla, ktoré[214] vychádzali[426] zo
zeme Egypta, teda[35] *boli*:[960] (5)Reúvén, prvo-
rodený Isráéla; synovia Reúvéna: Cha-
nóch, čeľaď[8] Chanóchího[99 100]; Pallúova
je[98] čeľaď[8] Palluího[99 100]; (6)Checrónova
je[98] čeľaď[8] Checróního[99 100]; Karmího *je*[98]
čeľaď[8] Karmího[99]. (7)Toto[23] *sú* čeľade[8]
Reúvéního[99 100], a ich podrobených preh-
liadke[19] bolo[59] triaštyridsaťtisíc a sedem-
sto a tridsať. (8)A synovia Pallúa: Elíáv;
(9)a synovia Elíáva: Nemúél a Dáthán
a Avírám – on*i*, Dáthán a Avírám, povolá-
vaní[25] zhromaždením[6 63], ktorí na Mojžiša
a na Áróna zaútočili[961] v zrotení[6] Kóracha
pri ich útočení na Hospodina[961]; (10)a zem
otvorila svoje ústa a pohltila ich aj
Kóracha pri pomretí toho zrotenia[6], keď
oheň strávil[392 962] tých päťdesiat a dvesto
mužov, i stali sa[163] výstražným znamení-
m[221]. (11)No[29] synovia Kóracha nepo-
mreli.
(12)Synovia Šimeóna, podľa svojich
čeľadí[8 9]: Nemúélova *je*[98] čeľaď[8] Nemúélí-
ho[99 100], Jámínova *je*[98] čeľaď[8] Jámíního[99 100],
Jáchínova *je*[98] čeľaď[8] Jáchíního[99 100],
(13)Zerachova *je*[98] čeľaď[8] Zarchího[99 100],
Šáúlova *je*[98] čeľaď[8] Šáúlího[99 100]. (14)Toto[23]

www.kniznica.sk

sú čeľade[8] Šimeóního[99 100], dvaadvadsaťtisíc a dvesto.
(15) Synovia Gáda, podľa svojich čeľadí[8 9]: Cefónova *je*[98] čeľaď[8] Cefóního[99 100],
Chaggího *je*[98] čeľaď[8] Chaggího[99], Šúního *je*[98]
čeľaď[8] Šúního[99], (16) Ozního *je*[98] čeľaď[8] Ozního[99], Érího *je*[98] čeľaď[8] Érího[99], (17) Aródova *je*[98] čeľaď[8] Aródího[99 100], Areélova *je*[98]
čeľaď[8] Areélího[99 100]. (18) Toto[23] *sú* čeľade[8]
synov Gáda podľa ich podrobených prehliadke[9 19], štyridsaťtisíc a päťsto.
(19) Synovia Júdu: Ér a Ónán, a*le* Ér
a Ónán umreli v zemi Kenáan; (20) takže[29]
synovia Júdu podľa svojich čeľadí[8 9] boli[59]:
Šélova *je*[98] čeľaď[8] Šéláního[99 100], Perecova
je[98] čeľaď[8] Parcího[99 100], Zerachova *je*[98] čeľaď[8] Zarchího[99 100]. (21) A synovia Pereca
boli[59]: Checrónova *je*[98] čeľaď[8] Checróního[99 100], Chámúlova *je*[98] čeľaď[8] Chemúlího[99 100]. (22) Toto[23] *sú* čeľade[8] Júdu podľa
ich podrobených prehliadke[9 19], šesťasedemdesiattisíc a päťsto.
(23) Synovia Jissáschára podľa svojich
čeľadí[8 9]: Tólá – čeľaď[8] Tóláího[99 100], Puvváova *je*[98] čeľaď[8] Púního[99 100], (24) Jášúvova
je[98] čeľaď[8] Jášuvího[99 100], Šimrónova *je*[98] čeľaď[8] Šimróního[99 100]. (25) Toto[23] *sú* čeľade[8] Jissáschára podľa ich podrobených
prehliadke[9 19], štyriašesťdesiattisíc a štyristo.
(26) Synovia Zevulúna podľa svojich
čeľadí[8 9]: Seredova *je*[98] čeľaď[8] Sereddího[99 100],
Élónova *je*[98] čeľaď[8] Élóního[99 100], Jachleélova *je*[98] čeľaď[8] Jachleélího[99 100]. (27) Toto[23]
sú čeľade[8] Zevúlóního[99 100] podľa ich podrobených prehliadke[9 19], šesťdesiattisíc
a päťsto.
(28) Synovia Jozefa podľa svojich čeľadí[8 9]: Menaššé a Efrájim; (29) synovia
Menaššéa: Máchírova *je*[98] čeľaď[8] Máchíríího[99 100], a Máchír zplodil Gileáda a Gileádova *je*[98] čeľaď[8] Gileádího[99 100]. (30) Toto[23]
sú synovia Gileáda: Íezer – čeľaď[8] Íezríího[99 100]; a Chélekova *je*[98] čeľaď[8] Chelkíího[99 100], (31) a Asríél – čeľaď[8] Asríélího[99 100],
a Šechem – čeľaď[8] Šichmího[99 100], (32) a Šemídá – čeľaď[8] Šemídáího[99 100], a Chéfer –
čeľaď[8] Chefríího[99 100], (33) a Celofchád, syn
Chéfera; ne*do*stalo sa[163] mu synov[79], lež
iba dcéry, a meno dcér Celofcháda:
Machlá a Nóá a Choglá a Milká a Tircá.
(34) Toto[23] *sú* čeľade[8] Menaššéa a ich
podrobení prehliadke[19], dvaapäťdesiattisíc a sedemsto.
(35) Toto[23] *sú* synovia Efrájima podľa
svojich čeľadí[8 9]: Šútálachova *je*[98] čeľaď[8]
Šutalchího[99 100], a Becherova *je*[98] čeľaď[8]
Bachríího[99 100], a Tachanova *je*[98] čeľaď[8] Tachaníího[99 100]. (36) A toto[23] *sú* synovia Šutálacha: Éránova *je*[98] čeľaď[8] Éráníího[99 100].
(37) Toto[23] *sú* čeľade[8] synov Efrájima podľa
ich podrobených prehliadke[9 19], dvaatridsaťtisíc a päťsto; toto[23] *sú* synovia Jozefa
podľa svojich čeľadí[8 9].
(38) Synovia Benjámína podľa svojich
čeľadí[8 9]: Belova *je*[98] čeľaď[8] Baleího[99 100],
Ašbélova *je*[98] čeľaď[8] Ašbélího[99 100], Achírámova *je*[98] čeľaď[8] Achírámího[99 100], (39) Šefúfámova *je*[98] čeľaď[8] Šúfámího[99 100], Chúfámova *je*[98] čeľaď[8] Chúfámího[99 100]. (40) A synovia Belu boli[59]: Aríd a Naamán – čeľaď
Ardího[99 100], Naamánova *je*[98] čeľaď[8] Naamího[99 100]. (41) Toto[29] *sú* synovia Benjámína
podľa svojich čeľadí[8 9] a ich podrobení
prehliadke[19], päťaštyridsaťtisíc a šesťsto.
(42) Toto[29] *sú* synovia Dána podľa svojich čeľadí[8 9]: Šúchámova *je*[98] čeľaď[8] Šúchámího[99 100]. Toto[23] *sú* čeľade[8] Dána podľa ich
čeľadí[8 9]. (43) všetkých čeľadí[8] Šúchámího[99
100] podľa ich podrobených prehliadke[9 19],
štyriašesťdesiattisíc a štyristo.
(44) Synovia Ášéra podľa svojich čeľadí[8 9]: Jimnova *je*[98] čeľaď[8] Jimnu[99], Jišvího
je[98] čeľaď[8] Jišvího[99], Beríova *je*[98] čeľaď[8] Beríího[99 100]. (45) Ohľadne synov Beríu[31]: Chéverova *je*[98] čeľaď[8] Chevríího[99 100], Malkíélova
je[98] čeľaď[8] Malkíélího[99 100]; (46) a meno
dcéry Ášéra Sárach. (47) Toto[23] *sú* čeľade[8]
synov Ášéra podľa ich podrobených prehliadke[9 19], triapäťdesiattisíc a tristo.
(48) Synovia Naftálího podľa svojich
čeľadí[8 9]: Jachceélova *je*[98] čeľaď[8] Jachceélího[99 100], Gúnního *je*[98] čeľaď[8] Gúnního[99],
(49) Jécerova *je*[98] čeľaď[8] Jicríího[99 100], Šillémova *je*[98] čeľaď[8] Šillémího[99 100]. (50) Toto[23]
sú čeľade[8] Naftálího podľa ich čeľadí[8 9]
a ich podrobení prehliadke[19], päťaštyridsaťtisíc a štyristo.
(51) Toto[23] *sú* prehliadke podrobení[19]
zo[169] synov Isráéla, šesťstotisíc a tisíc[963]
a sedemsto a tridsať.
(52) A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (53) Týmto[964] bude[18] zem rozdeľovaná za[965] dedičstvo[639] podľa počtu

www.biblia.sk

mien[966], (54)početnému[967] budeš[18] rozmnožovať jeho dedičstvo[639 968] a nepočetnému[967] budeš[18] zmenšovať jeho dedičstvo[639 968], každému[33] bude[18] dávané jeho dedičstvo[639] podľa množstva[287] jeho podrobených prehliadke[19], (55)ale[40] deliť sa bude[18] zem lósom, dedičstva sa budú ujímať[718] podľa mien vetiev[21] svojich otcov, (56)na *základe* rozhodnutia[969] sa bude[18] deliť ich[970] dedičstvo[639] medzi početný[967] a nepočetný[967 971].

(57)A toto[23] *sú* prehliadke podrobení[19] Lévího podľa svojich čeľadí[8 9]: Géršónova *je*[98] čeľaď[8] Géršunního[99 100], Keháthova *je*[98] čeľaď[8] Keháthího[99 100], Meráriho *je*[98] čeľaď[8] Meráriho[99]. (58)A toto[23] *sú* čeľade[8] Lévího: čeľaď[8] Livního[99], čeľaď Chevróního[99 100], čeľaď[8] Machlího[99], čeľaď[8] Múšího[99], čeľaď[8] Korchího[99 100]. A Keháth zplodil Amráma, (59)a meno ženy Amráma Jócheved, dcéra Lévího, ktorú Léví splodil v Egypte; tá[29] Amrámovi porodila Áróna a Mojžiša a Mirjám, ich sestru. (60)A Árónovi sa narodil*i* Nádáv a Avíhú a Eleázár a Íthamár; (61)a Nádáv a Avíhú umreli pri svojom predkladaní[78] nepatričného[56] ohňa pred tvár Hospodina. (62)A ich podrobených prehliadke[19] bolo[59] triadvadsaťtisíc, všetkých mužského pohlavia od veku[12] *jedného* mesiaca a vyššie[13], lebo im nebolo určené podrobiť sa[38] prehliadke[19] medzi synmi[39] Isráéla, lebo im Hospodin medzi synmi[39] Isráéla nedal dedičstvo[639].

(63)Toto[23] *sú* prehliadke podrobení[19] Mojžišom[63] a Eleázárom, kňazom[63], ktorí prehliadke podrobili[19] synov Isráéla na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jordáne – Jerichu; (64)a medzi týmito nebolo[59] nikoho[185 972] z prehliadke podrobených[19] Mojžišom[63] a Árónom, kňazom[63], ktorí prehliadke podrobili[19] synov Isráéla v pustine Sínaja, (65)lebo o nich Hospodin povedal: Istotne[603] v pustine budú musieť[41] pomrieť! I neostal z nich nikto[185 972], iba ak Kálév, syn Jefunnéa, a Jóšua, syn Núna.

27 I priblížili sa[54] dcéry Celofcháda, syna Chéfera, syna Gileáda, syna Máchíra, syna Menaššéa, *patriaceho* k čeľadiam[8] Menaššéa, syna Jozefa (a toto[29] *sú* mená jeho dcér: Machlá a Nóá a Choglá a Milká a Tircá), (2)a zastali pred tvárou Mojžiša a pred tvárou Eleázára, kňaza, a pred tvárou náčelníkov[25] a celého zhromaždenia[6] *pri* vchode[104] stanu stretávania[1] *s* výrokom: (3)Náš otec umrel v pustine, no[29] on nebol[59] medzi zrotením[6 39] tých, *ktorí*[214] sa zrotili[360 569 570] proti Hospodinovi[58 571], v zrotení[6] Kóracha, lež[973] umrel v svojom hriechu[974], a synov sa mu ne*dostalo*[79] – (4)prečo má[41] byť meno nášho otca sprostred jeho čeľade[8] vylučované[336], pretože nemal[186] syna? Daj nám držbu vprostred bratov nášho otca! (5)Mojžiš teda[35] ich prípad[335 975] predložil[78] tvári Hospodina.

(6)A Hospodin k Mojžišovi prevravel výrokom: (7)Dcéry Celofcháda hovoria správne, pravdaže[785] im držbu dedičstva[639] vprostred bratov ich otca musíš[41] dať a dedičstvo[639] ich otca na ne previesť. (8)A k deťom[7] Isráéla budeš[18] hovoriť výrokom: Kedykoľvek bude mrieť muž a nebude mať[186] syna, vtedy[29] jeho dedičstvo[639] budete[18] prevádzať na jeho dcéru, (9)a ak nebude mať[186] dcéru, vtedy[29] jeho dedičstvo[639] budete[18] dávať jeho bratom, (10)a ak nebude mať[186] bratov, vtedy[29] jeho dedičstvo[639] budete[18] dávať bratom jeho otca, (11)a ak jeho otec nebude mať[186] bratov, vtedy[29] jeho dedičstvo[639] budete[18] dávať jeho telesne príbuznému[976], jemu najbližšiemu[977] z jeho čeľade[8], nech[29] ho za vlastníctvo zaujíma[552]. To[29] sa stane[18 163] deťom[7] Isráéla ustanovením[221 334] práva[335] podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi rozkázal.

(12)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Vystúp[482] na toto pohorie[484] Avárím, nech[29] vidíš zem, ktorú som dal deťom[7] Isráéla, (13)a keď ju uvidíš, budeš[142] musieť[41] aj ty byť pripojený[420] k svojmu ľudu[343] podľa *toho,* ako bol pripojený[420] Árón, tvoj brat, (14)podľa *toho,* ako ste v pustine Cína, pri rozvadenosti[762] zhromaždenia[6], ostali neposlušní[759 781] môjmu príkazu[96] posvätiť[760] ma ohľadne vody[978] v ich očiach. (Toto[23] *sú* vody rozvadenosti[762] – Kádéš v pustine Cína.) (15)A Mojžiš k Hospodinovi prehovoril výrokom: Kiež Hospodin, Boh duchov všetkého mäsa, nad zhromaždením[6] ráči[18 41] ustanoviť[19 42] muža, (17)ktorý bude pred ich tvárou vychádzať[426] a ktorý bude pred ich tvárou vstupovať[979], ktorý ich bude vyvádzať[426] a ktorý ich bude uvádzať[979], nech[29] nebude zhromaždenie[6]

www.mosaicbible.sk

Hospodina ako stádo[980] *tých*, ktorí nemajú[186] pastiera. (18)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Vezmi si Jóšuu, syna
Núna, muža, v ktorom *je* Duch, a polož
na[320] neho svoju ruku (19)a postav ho pred
tvár Eleázára, kňaza, a pred tvár celého
zhromaždenia[6] a pred ich očami ho roz-
kazom ustanov[981]; (20)a prenes[840] na neho
zo svojej cti[982], aby poslúchali, celé zhro-
maždenie[6] detí[7] Isráéla. (21)On[29] bude[18]
stávať pred tvárou Eleázára, kňaza; ten[29]
sa pre neho bude[18] dopytovať na súd[335 983]
Úrím[984] pred tvárou Hospodina; na jeho
príkaz[96] budú[18] vychádzať[426] a na jeho prí-
kaz[96] budú[18] vstupovať[979], on a s ním všetky
deti[7] Isráéla, totiž celé zhromaždenie[6].
(22)A Mojžiš spravil podľa *toho,* čo mu
Hospodin rozkázal; vzal teda[35] Jóšuu a po-
stavil ho pred tvár Eleázára, kňaza, a pred
tvár celého zhromaždenia[6] (23)a položil
na[320] neho svoju ruku a rozkazom ho usta-
novil[981] podľa *toho,* čo Hospodin skrze[165]
Mojžiša prehovoril.

28 A Hospodin k Mojžišovi preho-
voril výrokom: (2)Rozkáž deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: Moje obetné da-
ry[78], môj pokrm[521] k mojim ohňovým *obe-
tiam* mojej ľúbeznej[583] vône budete[18] dbať[61]
predkladať[78] mi v časy na to[17 106] určené[1 332].
(3)A povedz im: Toto *bude* ohňová *obeť*,
ktorú budete[18] predkladať[78]: jahňatá[268],
ročné[306], bezchybné[271], dve za deň, usta-
vičná vzostupná *obeť*[134 263], (4)jedno jah-
ňa[268] budeš[18] obetovať[262] za rána a druhé
jahňa[268] budeš[18] obetovať[262] medzi dvoma
večermi[333]; (5)a desatinu éfy[205] jemnej
múky na *obeť* dar*u*[151], zarobenej[277] olejom
z rozdrvenia[985], štvrtinou hína[585] – (6)usta-
vičnú vzostupnú *obeť*[134 263], zavedenú[250]
na[986] vrchu Sínaj na ľúbeznú[583] vôňu, oh-
ňovú *obeť* Hospodinovi, (7)a k nej[106] liatu
obeť[133], štvrtinu hína[585] na jedno jahňa[268],
v svätyni[107] nalej[987] liatu *obeť*[133] opojného
nápoja[248] Hospodinovi. (8)A druhé jah-
ňa[268] budeš[18] obetovať[262] medzi dvoma ve-
čermi[333], ako *obeť* dar*u*[151] rána a ako liatu
obeť[133] k nej[106] *ho* budeš[18] obetovať[262], oh-
ňovú *obeť*, ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi.
(9)A v deň soboty[607] dve jahňatá[268],
ročné[306], bezchybné[271], a dve desatiny[584]
jemnej múky, *obeť* dar*u*[151], zarobenú[277] ole-
jom, a liatu *obeť*[133] k nej[106] – (10)vzostupnú
obeť[263] soboty[607] v jej[988] sobotu[607], popri[184]
ustavičnej vzostupnej *obeti*[134 263] a liatej
obeti[133] k nej[106].
(11)A v začiatkoch vašich mesiacov bu-
dete[18] Hospodinovi *za* vzostupnú *obeť*[263]
predkladať[78] dva mladé býky[303] a jedného
barana, sedem ročných[306] jahniat[268], bez
chyby[271], (12)a tri desatiny[584] jemnej
múky, *obeť* dar*u*[151], zarobenú[277] olejom, na
jedného býka, a dve desatiny[584] jemnej
múky, *obeť* dar*u*[151], zarobenú[277] olejom, na
jedného barana, (13)a po desatine[584 989]
jemnej múky, *obeť* dar*u*[151], zarobenú[277]
olejom, na jedno jahňa[268] – vzostupná
obeť[263], ľúbezná[583] vôňa, ohňová *obeť* Hos-
podinovi. (14)A k nim[106] liate *obete*[133]: pol
hína[585] na býka a tretina hína[585] na barana
a štvrtina hína[585] na jahňa[268] – vína. Toto *je*
vzostupná *obeť*[263] mesiaca v jej[988] mesiaci
po mesiacoch roka. (15)A popri[184] ustavič-
nej vzostupnej *obeti*[134 263] sa bude[18] za
hriech[266] obetovať[262] jeden chlpáč[304] *z* kôz
a liata *obeť*[133] k nemu[106].
(16)A v prvom mesiaci, v štrnásty deň
mesiaca[22], *je* minutie[331] Hospodina[340],
(17)a v pätnásty deň tohto mesiaca[22] slá-
vnosť – *po* sedem dní sa budú[18] jesť nekva-
sené *chleby.* (18)V prvý deň *bude* svätá
schôdza[697 990], žiadne[249] zamestnanie[122]
prácou[85] nesmiete[41] vykonávať (19)Hospo-
dinovi *za* ohňovú *obeť*, vzostupnú *obeť*[263],
budete[18] predkladať[78] dva mladé býky[303]
a jedného barana, sedem ročných[306] jah-
niat[268] – budete[18] ich mať[79] bez chyby[271] –
(20)a k nim[106] *obeť* dar*u*[151], jemnú múku
zarobenú[277] olejom; budete[18] obetovať[262]
tri desatiny[584] na býka a dve desatiny[584] na
barana, (21)po desatine[584 989] budeš[18] obe-
tovať[262] na jedno jahňa[268] – na tých sedem
jahniat[268] – (22)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266] na urobenie zadosť[191] za vás.
(23)Toto[991] budete[18] obetovať[262] okrem[285]
vzostupnej *obete*[263], ktorá *je* ustavičnou
vzostupnou *obeťou*[134 221 263]; (24)ako toto[991]
budete[18] obetovať[262] denne[992] *po* sedem dní
pokrm[521] ohňovej *obete* ľúbeznej[583] vône
Hospodinovi; *to* sa bude[18] obetovať[262]
popri[184] ustavičnej vzostupnej *obeti*[134 263]
a liatej *obeti*[133] k nej[106]. (25)A v siedmy deň
budete[18] mať[79] svätú schôdzu[697 990], žia-
dne[249] zamestnanie[122] prácou[85] nesmiete[41]
vykonávať.

www.biblicka.sk

(26)A v deň vašich prvotín[492], pri vašom predkladaní[78] novej[993] *obete* daru[151]
Hospodinovi, vo vašich týždňoch[994], bu-
dete[18] mať[79] svätú schôdzu[697 990], žiadne[249]
zamestnanie[122] prácou[85] nesmiete[41] vyko-
návať, (27)a *za* vzostupnú *obeť*[263] na ľú-
beznú[583] vôňu Hospodinovi budete[18] pred-
kladať[78] dva mladé býky[303], jedného
barana, sedem ročných[306] jahniat[268], (28)a k
nim[106] *obeť* dar*u*[151], jemnú múku zaro-
benú[277] olejom, tri desatiny[584] na jedného
býka a dve desatiny[584] na jedného barana,
(29)po desatine[584 989] na jedno jahňa[268] –
na tých sedem jahniat[268] – (30)jedného
chlpáča[304] *z* kôz na urobenie zadosť[191] za
vás; (31)*to* budete[18] obetovať[262] okrem[285]
ustavičnej vzostupnej *obete*[134 263] a *obete*
dar*u*[151] k nej[106] – budete[18] ich mať[79] bez
chyby[271] – a liatych *obetí*[133] k nim[106].

29 A v siedmom mesiaci, v prvý *deň*
mesiaca[22], budete[18] mať[79] svätú
schôdzu[697 990], žiadne[249] zamestnanie[122]
prácou[85] nesmiete[41] vykonávať, budete[18]
mať[79] deň trúbenia[361], (2)a vzostupnou
obeťou[263] na ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi
budete[18] robiť[262] jedného mladého býka[303],
jedného barana, sedem ročných[306] ja-
hniat[268] – bez chyby[271] – (3)a k nim[106] *obeť*
dar*u*[151], jemnú múku zarobenú[277] olejom,
tri desatiny[584] na býka a dve desatiny[584] na
barana (4)a jednu desatinu[584] na jedno
jahňa[268] – na tých sedem jahniat[268] –
(5)a jedného chlpáča[304] *z* kôz za hriech[266],
na urobenie zadosť[191] za vás, (6)okrem[285]
mesačnej vzostupnej *obete*[263 995] a *obete*
daru[151] k nej[106] a ustavičnej vzostupnej
obete[134 263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatych
obetí[133] k nim[106] podľa predpisu[335], na ľú-
beznú[583] vôňu, ohňovú *obeť* Hospodi-
novi.

(7)A v desiaty *deň* tohto siedmeho me-
siaca[22] budete[18] mať[79] svätú schôdzu[697 990],
i budete[18] ponižovať[947] sami seba[996]; žia-
dne[249] zamestnanie[122] nesmiete[41] vykoná-
vať. (8)A budete[18] *za* vzostupnú *obeť*[263]
Hospodinovi, ľúbeznú[583] vôňu, predkla-
dať[78] jedného mladého býka[303], jedného
barana, sedem ročných[306] jahniat[268] – bu-
dete[18] ich mať[79] bez chyby[271] – (9)a k nim[106]
obeť dar*u*[151], jemnú múku zarobenú[584] ole-
jom, tri desatiny[584] na býka, dve desati-
ny[584] na jedného barana, (10)po desa-
tine[584 989] na jedno jahňa[268] – na tých sedem
jahniat[268] – (11)jedného chlpáča[304] *z* kôz
za hriech[266], na urobenie zadosť[191] za vás,
okrem[285] *obete za* hriech na zadosťučine-
nia[189 190] a ustavičnej vzostupnej *obete*[134 263]
a *obete* daru[151] k nej[106] a liatych *obetí*[133]
k tomu[997].

(12)A v pätnásty deň siedmeho mesiaca
budete[18] mať[79] svätú schôdzu[697 990], žia-
dne[249] zamestnanie[122] prácou[85] nesmiete[41]
vykonávať, i budete[18] *po* sedem dní sláviť
Hospodinovi[340] slávnosť[998] (13)a budete[18]
predkladať[78] vzostupnú *obeť*[263], ohňovú
obeť, ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi: tri-
násť mladých býkov[303], dva barany, štr-
násť ročných[306] jahniat[268] – budú[18] bez
chyby[271] – (14)a k nim[106] *obeť* dar*u*[151], jemnú
múku zarobenú[277] olejom, tri desatiny[584]
na jedného býka, – na trinásť býkov – dve
desatiny[584] na jedného barana – na tie dva
barany – (15)a po desatine[584 989] na jedno
jahňa[268] – na štrnásť jahniat[268] – (16)a jed-
ného chlpáča[304] *z* kôz za hriech[266], okrem[285]
ustavičnej vzostupnej *obete*[263] a *obete*
daru[151] k nej[106] a liatej *obete*[133] k nej[106].

(17)A v druhý deň dvanásť mladých
býkov[303], dva barany, štrnásť ročných[306]
jahniat[268], bez chyby[271], (18)a *obeť* dar*u*[151]
k nim[106] a liate *obete*[133] k nim[106], k býkom,
k baranom a k jahňatám[268] v ich počte
podľa predpisu[335], (19)a jedného chlpáča[304]
z kôz za hriech[266], okrem[285] ustavičnej
vzostupnej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106]
a liatej *obete*[133] k tomu[997].

(20)A v tretí deň jedenásť býkov, dva
barany, štrnásť ročných[306] jahniat[268],
bez chyby[271], (21)a *obeť* dar*u*[151] k nim[106]
a liate *obete*[133] k nim[106], k býkom, k bara-
nom a k jahňatám[268] v ich počte podľa
predpisu[335], (22)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostup-
nej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej
obete[133] k nej[106].

(23)A v štvrtý deň desať býkov, dva
barany, štrnásť ročných[306] jahniat[268], bez
chyby[271], (24)*obeť* dar*u*[151] k nim[106] a liate
obete[133] k nim[106], k býkom, k baranom
a k jahňatám[268] v ich počte podľa pred-
pisu[335], (25)a jedného chlpáča[304] *z* kôz za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostup-
nej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej
obete[133] k nej[106].

www.biblia.sk

(26)A v piaty deň deväť býkov, dva
barany, štrnásť ročných[306] jahniat[268],
bez chyby[271], (27)a *obeť* dar*u*[151] k nim[106]
a liate *obete*[133] k nim[106], k býkom, k baranom a k jahňatám[268] v ich počte podľa
predpisu[335], (28)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostupnej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej
obete[133] k nej[106].

(29)A v šiesty deň osem býkov, dva
barany, štrnásť ročných[306] jahniat[268],
bez chyby[271], (30)a *obeť* dar*u*[151] k nim[106]
a liate *obete*[133] k nim[106], k býkom, k baranom a k jahňatám[268] v ich počte podľa
predpisu[335], (31)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostupnej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej
obete[133] k nej[106].

(32)A v siedmy deň sedem býkov, dva
barany, štrnásť ročných[306] jahniat[268],
bez chyby[271], (33)a *obeť* dar*u*[151] k nim[106]
a liate *obete*[133] k nim[106], k býkom, k baranom a k jahňatám[268] v ich počte podľa
predpisu[335], (34)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostupnej *obete*[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej
obete[133] k nej[106].

(35)V ôsmy deň budete[18] mať[79] slávnostné zhromaždenie[999], žiadne[249] zamestnanie[122] prácou[85] nesmiete[41] vykonávať (36)a *za* vzostupnú *obeť*[263], ohňovú
obeť, ľúbeznú[583] vôňu Hospodinovi, budete[18] predkladať[78] jedného býka, jedného barana, sedem ročných[306] jahniat[268],
bez chyby[271], (37)*obeť* dar*u*[151] k nim[106]
a liate *obete*[133] k nim[106], k býkovi, k baranovi a k jahňatám[268] v ich počte podľa
predpisu[335], (38)a jedného chlpáča[304] za
hriech[266], okrem[285] ustavičnej vzostupnej
obete[263] a *obete* daru[151] k nej[106] a liatej *obete*[133]
k nej[106]. (39)Toto[991] budete[18] Hospodinovi
obetovať[262] o vašich sviatkoch[1369], okrem[285]
vašich sľubov a vašich dobrovoľných
obetí[582] vo vašich vzostupných *obetiach*[263]
a vo vašich *obetiach* dar*u*[151] a vo vašich liatych *obetiach*[133] a vo vašich *obetiach* pokojných hodov[274 1000].

(40)[1001]A Mojžiš k deťom[7] Isráéla prevravel podľa všetkého, čo Hospodin
Mojžišovi rozkázal.

30 A k hlavám vetiev[21] detí[7] Isráéla
Mojžiš prehovoril výrokom: Toto
je vec, ktorú rozkázal Hospodin: (2)Kedykoľvek muž bude sľubovať[245] Hospodinovi sľub alebo odprisahanie prísahou[1002]
uviazať záväzok na svoju[1002] dušu, nesmie[41] svoje slovo zľahčiť[1003], musí[41] urobiť
podľa všetkého, čo[214] vychádza z jeho úst.
(3)No[29] kedykoľvek sľub Hospodinovi
bude sľubovať[245] žena, takže[29] si uviaže
záväzok[1002] v dome svojho otca v svojej
mladosti[1004], (4)a jej otec počuje jej sľub
a jej záväzok, ktorý uviazala na svoju[1002]
dušu, a pomlčí k nej jej otec, vtedy[29]
všetky jej sľuby ostanú v platnosti[892]
a v platnosti ostane[892] každý záväzok,
ktorý uviazala na svoju[1002] dušu. (5)No[29]
ak jej jej otec v deň svojho počutia vysloví
nesúhlas[1005], nebude ostávať v platnosti[892]
žiadny[249] jej sľub a záväzok, ktorý[1006] na
svoju[1002] dušu uviazala, a Hospodin jej
bude ochotný[41] odpustiť, lebo jej otec jej
vyslovil nesúhlas[1005]. (6)A ak aj[1007] bude
patriť[163] mužovi a *bude mať* na sebe svoje
sľuby alebo nerozvážny výrok[1008] svojich[1009] pier, ktorý uviazala na svoju[1002]
dušu, (7)čo[29] jej muž počuje v deň svojho
počutia a pomlčí k nej, vtedy[29] ostanú jej
sľuby v platnosti[892] a v platnosti ostávať
budú[892] jej záväzky, ktoré uviazala na
svoju[1002] dušu. (8)No[29] ak jej jej muž v deň
svojho počutia bude vyslovovať nesúhlas[1005] a zruší jej sľub, ktorý *bude mať* na
sebe[1009], a nerozvážny výrok[1008] jej pier,
ktorý uviazala na svoju[1002] dušu, vtedy[29]
jej Hospodin[1010] bude ochotný[41] odpustiť.
(9)A*le* sľub vdovy a vyhnanej[1011], všetko,
čo na svoju dušu uviaže[1002], bude na nej
ostávať v platnosti[892], (10)no[29] ak *v* dome
svojho muža urobí sľub[284], (11)čo[29] počuje
jej muž a pomlčí k nej, nevysloví jej nesúhlas[1005], vtedy[29] všetky jej sľuby a každý jej
záväzok, ktorý uviazala na svoju[1002] dušu,
bude ostávať v platnosti[892]. (12)A ak to[135]
jej muž v deň svojho počutia výslovne[1012]
bude rušiť, nebude ostávať v platnosti[892]
žiadna[249] výpoveď[1013] jej pier, ako[704] jej
sľuby a ako[704] záväzok jej duše, jej muž
to[135] zrušil a Hospodin jej bude ochotný[41]
odpustiť. (13)Každý sľub a každú prísahu
zaväzujúcu[1014] na poníženie[947] duše – jej
muž to[135] môže[41] potvrdiť[892] a jej muž to[135]
môže[41] zrušiť. (14)No[29] ak k nej jej muž
bude stále[1012] mlčať odo dňa ku dňu,

www.biblia.sk

vtedy[29] všetky jej sľuby alebo všetky jej záväzky, ktoré *ona má* na sebe[1009], potvrdí[892];
potvrdí[892] ich tým, že[1015] k nej odo dňa
svojho počutia bude mlčať[59]. (15)*Ale* ak
ich po svojom počutí predsa[1012] bude ru-
šiť, vtedy[29] jej pochybenie[207] ponesie[45 243].
(16)Toto[23] *sú* ustanovenia[701], ktoré Hospo-
din rozkázal Mojžišovi: medzi mužom
a jeho ženou, medzi otcom a jeho dcérou,
v jej mladosti[1004] *v* dom*e* svojho otca.

31 A Hospodin k Mojžišovi prehovo-
ril výrokom: (2)Vykonaj nále-
žitú[1016] pomstu detí[7] Isráéla zo *stránky* Mi-
djáním[88 958 1017]; potom budeš musieť[41] byť
pripojený[420] k svojmu ľudu[343]. (3)A Mojžiš
k ľudu prehovoril výrokom: Vyzbrojte sa,
muži z vás, na vojenskú službu[15 16], nech[29]
tiahnu[1018] na Midján uskutočniť[840] proti
Midjánu pomstu Hospodina. (4)Po tisíc
na vetvu[21 1019], po všetkých vetvách[9 21] Isrá-
éla, musíte[41] vyslať na vojenskú službu[15 16].
(5)Boli teda[35] z tisícov Isráéla vyčle-
není[1020], tisíc na vetvu[21], dvanásťtisíc vy-
zbrojených *do* vojska[15 16], (6)a Mojžiš ich
vyslal, tisíc na vetvu[21], na vojenskú vý-
pravu[15 16], ich a Pinchása, syna Eleázára,
kňaza, na vojenskú výpravu[15 16], aj sväté
náčinia[44 697 1021] a[1022] pozauny *na* trúbe-
nie[63 361] v jeho ruke[1023]. (7)Vytiahli teda[35] do
poľa[15 1024] na Midján podľa *toho,* čo Hospo-
din Mojžišovi rozkázal, a pozabíjali všet-
kých mužského pohlavia (8)a pozabíjali
aj kráľov Midjána, popri[184] *iných* ich po-
prebodaných – Évího a Rekema a Cúra
a Chúra a Revu, piatich kráľov Midjána,
aj Bileáma, syna Beóra, mečom zabili,
(9)a synovia Isráéla pozajímali ženy Mid-
jána a ich drobotinu a ukoristili[1025] všetok
ich dobytok[93] a všetky ich stáda[774] a všetko
ich bohatstvo, (10)a všetky ich mestá
v ich sídliskách a všetky ich táboriská[1026]
vypálili ohňom. (11)A všetok lup a všetku
korisť v ľuďoch[92] a v dobytku[93 1000] vzali
(12)a dopravili k Mojžišovi a k Eleázá-
rovi, kňazovi, a ku zhromaždeniu[6] detí[7]
Isráéla – zajatectvo a korisť a lup, do tá-
bora[57] na stepi[827] Móáva[796 828], ktoré *sú* pri
Jordáne – Jeríchu.

(13)I vyšiel im Mojžiš a Eleázár,
kňaz, a všetci náčelníci[25] zhromaždenia
v ústrety von[175] voči táboru[57 176], (14)a Moj-
žiš sa na vrchných veliteľov[1027] brannej
moci[1028], vodcov[806] tisícov a vodcov[806] sto-
vák, ktorí[214] prichádzali z vojnovej vý-
pravy[15 16 1029], nazlostil, (15)i povedal k nim
Mojžiš: Či ste všetky ženské[1030] nechali
nažive? (16)Hľa – ony sa synom Isráéla,
skrze slovo Bileáma[924], stali[163] príči-
nou[221 1020] nevery proti Hospodinovi vo
veci Peóra, takže[29] v zhromaždenie[6] Hos-
podina dopadla[163 1031] pohroma[573 679]! (17)Te-
raz teda[35] pozabíjajte všetko mužského
pohlavia medzi drobotinou a zabite
každú ženu poznavšiu muža ľahnutím
s mužským pohlavím[63], (18)*ale* všetku
drobotinu medzi ženami, ktoré ľahnutie
s mužským pohlavím[63] nepoznali, si ne-
chajte nažive. (19)A vy sa *na* sedem dní
uložte[48] zvonku voči táboru[57 176], každý vo-
ľakoho[750] zabivší a každý siahnuvší na[648]
prebodnutého, musíte[41] sa v tretí deň
a v siedmy deň očisťovať[325], vy aj vaše za-
jatectvo. (20)A každé rúcho a každý pred-
met[208 209] *z* kože a každý výrobok *z* kozej
srsti[1032] a každú nádobu[208 209] *z* dreva si mu-
síte[41] očistiť[325].

(21)A Eleázár, kňaz, povedal k mužom
z vojska[15 16], ktorí[214] vstúpili do boja[366]:
Toto *je* ustanovenie[334] zákona[236], ktoré[1033]
Hospodin rozkázal Mojžišovi: (22)Ale[40]
zlato a striebro, mosadz[673], železo, cín
a olovo. (23)každú vec, ktorá môže[41]
prísť v oheň, musíte[41] pretiahnuť ohňom
a bude očistená, len[40] sa musí[41] očistiť vo-
dou *proti* poškvrneniu[63 740], a všetko, čo
v oheň prísť nemôže[41], musíte[41] pretiah-
nuť vodou. (24)A v siedmy deň musíte[41]
oprať svoje rúcha a budete čistí, a potom
budete smieť[41] vstúpiť do tábora.

(25)A Hospodin k Mojžišovi prevravel
výrokom: (26)Zisti[4] úhrn[5] koristi – zaja-
tectva v ľuďoch[92] aj v dobytku[93 1000], ty
a Eleázár, kňaz, a hlavy otcov[1034] zhro-
maždenia[6], (27)a korisť napoly rozde-
líš[18 1035] medzi podstúpivších boj[366 1036],
ktorí[214] vyšli[426] na vojenskú výpravu[15 16],
a medzi celé zhromaždenie[6], (28)a pre
Hospodina musíš[41] vybrať[589 728 1037] dávku
od[88] bojovníkov[1038], ktorí[214] vyšli[426] na vo-
jenskú výpravu[15 16], po jednom[1039] z päťsto,
z ľudí[92] a z hovädzieho dobytka a z oslov
a z drobného dobytka; (29)*to* budete brať
z ich poloviny a musíš[41] *to* dať Eleázárovi,
kňazovi, *za obeť* venovania[192] Hospodinovi,

www.biblia.sk

(30)a z poloviny detí[7] Isráéla budeš[18] brať
jedno vyňaté[1040] z päťdesiatich, z ľudí[92]
a z hovädzieho dobytka a z oslov a z drob-
ného dobytka a zo všetkého zvieratstva[93],
a dávať ich Lévíovcom[36], majúcim na sta-
rosti[61] opateru[62] obydlia[43] Hospodina.
(31)I spravil Mojžiš a Eleázár, kňaz,
podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi roz-
kázal. (32)A korisť, ostatok lupu[1041], ktorý
ľud vojska[15 16] ukoristil[1025], bola[59]: drob-
ného dobytka šesťstotisíc a sedemdesiat-
tisíc a päťtisíc, (33)a hovädzieho dobytka
dvaasedemdesiattisíc, (34)a oslov jedena-
šesťdesiattisíc, (35)a ľudských duší[252 742],
z žien, ktoré nepoznali ľahnutie *s* muž-
ským pohlavím[63], všetkých duší[252] dva-
atridsaťtisíc, (36)bola[59] teda[35] polovica,
podiel tých, *ktorí*[214] vyšli[426] na vojenskú
výpravu[15 16], z počtu drobného dobytka tri-
stotisíc a tridsaťtisíc a sedemtisíc a päť-
sto, (37)a dávka Hospodinovi z drobného
dobytka bola[59] šesťstopäťasedemdesiat;
(38)a hovädzieho dobytka šeťatridsaťti-
síc a dávka Hospodinovi *z* nich dvaase-
demdesiat, (39)a oslov tridsaťtisíc a päť-
sto a dávka Hospodinovi *z* nich jedena-
šesťdesiat, (40)a ľudských duší[252 742] šest-
násťtisíc a dávka Hospodinovi *z* nich
dvaatridsať duší. (41)A dávku dal Mojžiš
Eleázárovi, kňazovi, *za obeť* venovania[192]
Hospodinovi podľa *toho,* čo Hospodin
Mojžišovi rozkázal. (42)A z polovice
pre deti[7 63] Isráéla, ktorú Mojžiš oddelil[1035]
od mužov[1042], ktorí[214] vytiahli do poľa[15 1024],
– (43)polovica *pre* zhromaždenie[6 63] teda[35]
bola[59] z drobného dobytka tristotisíc
a tridsaťtisíc, sedemtisíc a päťsto,
(44)a hovädzieho dobytka šesťatridsaťti-
síc, (45)a oslov tridsaťtisíc a päťsto,
(46)a ľudských duší[252 742] šestnásťtisíc, –
(47)Mojžiš teda vzal z polovice *pre* deti[7 63]
Isráéla jedno vyňaté[1040] z päťdesiatich,
z ľudí[92] aj z dobytka[93], a dal ich Lévíov-
com[36], majúcim na starosti[61] opateru[62]
obydlia[43] Hospodina, podľa *toho,* čo Moj-
žišovi Hospodin rozkázal.

(48)A k Mojžíšovi sa priblížili[54] vrchní
velitelia[1027], nadriadení[1043] tisícom voj-
ska[15 16], vodcovia[806] tisícov a vodcovia[806]
stovák, (49)a povedali k Mojžišovi: Tvoji
nevoľníci zistili[4] úhrn[5] bojovníkov[1038],
ktorí *sú* pod našou správou[165], a nikto[33]
z nás nechýba[19 1044], (50)chceme[41] teda[35]
Hospodinovi predložiť[78] obetný dar[78] –
každý[33], čo dosiahol[605], predmety[208 252] *zo*
zlata: náramky[252 1045] a zápästné krúž-
ky[252 1046], prstene[252], náušnice[252] a náhrdel-
níky[252], na urobenie zadosť[191] za naše duše
pred tvárou Hospodina. (51)Mojžiš teda[35]
a Eleázár, kňaz, od[88] nich to zlato vzali,
samý[1047] umelecký predmet[208 252 1048],
(52)i bolo[59] všetkého zlata *obete* venova-
nia[192], ktoré[1049] venovali[589] Hospodinovi,
šestnásťtisíc sedemsto a päťdesiat šek-
lov[119], od vodcov[806] tisícov a od vodcov[806]
stovák. (53)(Muži vojska[15 16] ukoristili[1025]
každý[33] pre seba.) (54)A Mojžiš a Eleázár,
kňaz, to zlato od vodcov[806] tisícov a sto-
vák vzali a vniesli ho do stanu stretávania[1]
za pripomienku deťom[7] Isráéla pred tvá-
rou Hospodina.

32 A deťom[7] Reúvéna a deťom[7] Gáda
patril[59 79] mnohý dobytok[774], veľmi
početný[529]; i uvideli zem Jaezéra a zem
Gileáda, a[1050] hľa, ten kraj[351] – kraj[351] *pre* do-
bytok[63 774 1051]. (2)I prišli synovia Gáda a sy-
novia Reúvéna a prevraveli k Mojžišovi
a k Eleázárovi, kňazovi, a k náčelníkom[25]
zhromaždenia výrokom: (3)Atáróth a Dí-
vón a Jaezér a Nimrá a Chešbón a Eleálé
a Sevám a Névó, a Beón, (4)zem, ktorú
pobil[91] Hospodin pred tvárou zhromaždenia[6] Isráéla, to[17] *je* zem *pre* dobytok[63 774 1051],
a tvoji nevoľníci dobytok[774] majú[1052].
(5)A povedali: Ak sme v tvojich očiach
našli priazeň[408], nech je[18] táto zem daná
v držbu tvojim nevoľníkom, nemusíš[41]
nás viesť cez[1053] Jordán.

(6)A Mojžiš synom Gáda a synom
Reúvéna povedal: Či majú[41] vaši bratia
vstúpiť do boja[366], kým[29] vy budete sedieť
tu? (7)A prečo chcete[41] odradiť[1005] srdce
detí[7] Isráéla od prejdenia do zeme, ktorú
im dal Hospodin? (8)Tak spravili vaši
otcovia, keď som ich z Kádéš-barnéy
vyslal[308] poprezerať tú zem; (9)a vystú-
pili[482] po Nachal-eškól[496] a poprezerali
tú zem, a*le* odradili[1005] srdce detí[7] Isráéla,
aby ne*bolo* vstupu do zeme, ktorú im dal
Hospodin. (10)A v onen deň vzbĺkol[390]
hnev Hospodina, i odprisahal výrokom:
(11)Ak budú vidieť[547] tí muži, ktorí[214] vy-
stúpili[482] z Egypta, od veku[12] dvadsať rokov
a vyššie[13], tú pôdu[412], ktorú som prísahou

www.biblia.sk

sľúbil[413] Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi,
lebo ma nenasledovali[59] plne[551], (12)iba ak
Kálév, syn Jefunnéa, Kenizzí[1054], a Jóšua,
syn Núna, lebo *tí* Hospodina plne nasledovali[59 551]! (13)A že proti Isráélovi vzbĺkol[390]
hnev Hospodina, vodil[59 142] ich *po* štyridsať
rokov semta[1055] v pustine, do vymretia[1056]
celého pokolenia, ktoré[214] robilo to, *čo*
v očiach Hospodina *bolo* zlé. (14)Nuž[29]
hľa – povstali ste miesto vašich otcov, plemeno[1057] hriešnych ľudí[185], na blk[954] hnevu
Hospodina voči Isráélovi ešte prikladať!
(15)Veď ak sa budete *od*vracať od nasledovania[551] jeho, zanechá[142] ho ešte naďalej[431] v pustine, takže[29] všetkému tomuto
ľudu spôsobíte vyhubenie[1058]!

(16)I priblížili sa k nemu[154 1059] a povedali: Chceme[41] tu zbudovať ovčince[1060] pre
náš dobytok[774] a mestá pre našu drobotinu, (17)no[29] my *sami* chvátajúc pôjdeme
vyzbrojení pred tvárou detí[7] Isráéla, až
než ich dovedieme k ich miestu[351], kým
naša drobotina bude ostávať v opevnených mestách[1061], mimo tváre[1062] obyvateľov zeme. (18)Do našich domov sa nebudeme vracať, než si synovia Isráéla privlastnia[718] každý[33] svoje vlastníctvo[639 1063],
(19)lebo s nimi z druhej strany[799] voči
Jordánu[176] a ďalej vlastníctvo mať[718] nebudeme, ak nám pripadne[1064] naše vlastníctvo[639] z tejto strany[799] Jordána od vzchádzania[66].

(20)A Mojžiš k nim povedal: Ak chcete[41]
spraviť túto vec, ak pred tvárou Hospodina
pôjdete vyzbrojení do boja[366] (21)a každý
z vás[339] vyzbrojený pred tvárou Hospodina
prejde Jordán, než *on* svojich nepriateľov
od svojej tváre[197] vypudí[824], (22)a keď bude
zem pred tvárou Hospodina podmanená,
potom[142] sa budete vracať, vtedy[29] budete
pred Hospodinom[630] a pred Isráélom[630]
nevinní a táto zem sa vám pred tvárou
Hospodina *do*stane[163] v držbu. (23)No[29]
ak tak nebudete konať, hľa, zhrešili ste
proti Hospodinovi a uvedomte si svoj
hriech, že[1065] vás bude vedieť[41] nájsť[605].
(24)Zbudujte si mestá pre svoju drobotinu a salaše pre svoj drobný dobytok,
a to, *čo*[214] vyšlo[1066] z vašich úst, nech robíte[18].

(25)I prevraveli – synovia Gáda a synovia Reúvéna – k Mojžišovi výrokom: Tvoji
nevoľníci budú robiť podľa *toho,* čo môj
pán rozkazuje: (26)naša drobotina, naše
ženy, náš dobytok[774] a všetko naše zvieratstvo[93] budú v mestách Gileáda (27)a tvoji
nevoľníci, každý vyzbrojený *k* vojsku[15 16 63],
budú pred tvárou Hospodina prechádzať
do boja[366] podľa *toho,* ako môj pán hovorí.

(28)A Mojžiš o nich rozkázal Eleázárovi, kňazovi, a Jóšuovi, synovi Núna,
a hlavám otcov[1034] vetiev[21 22] detí[7] Isráéla,
(29)i povedal k nim Mojžiš: Ak synovia
Gáda a synovia Reúvéna budú prechádzať
Jordán s vami, každý vyzbrojený do boja[366]
pred tvárou Hospodina, a zem bude pred
vašou tvárou podmanená, vtedy[29] im budete[18] dávať v držbu zem Gileáda, (30)no[29]
ak s vami vyzbrojení prechádzať nebudú,
vtedy[29] nadobudnú[18] držbu[1067] vprostred
vás v zemi Kenáana. (31)A synovia Gáda
a synovia Reúvéna odvetili výrokom:
Ako Hospodin k tvojim nevoľníkom
prehovoril, tak budeme robiť – (32)my
budeme prechádzať vyzbrojení pred tvárou Hospodina *v* zem Kenáan a držba
nášho vlastníctva[639] z tejto strany[799] voči
Jordánu[176] *bude* naša[1068].

(33)Mojžiš im teda[35] – deťom[7] Gáda
a deťom[7] Reúvéna a polovici kmeňa[153]
Menašššéa, syna Jozefa, – dal kráľovstvo
Síchóna, kráľa Emórího[505], a kráľovstvo
Óga, kráľa Bášána, zem podľa jej miest[1069]
v jej hraniciach[768], mestá tej zeme dookola. (34)A synovia Gáda vybudovali
Dívón a Atáróth a Áróér (35)a Atróth-Šófán a Jaezér a Jagbehu (36)a Béth-Nimru a Béth-Hárán *ako* opevnené
mestá[1061], aj ovčince[1060]. (37)A synovia
Reúvéna vybudovali Chešbón a Eleálé
a Kir-játájim (38)a Névó a Baal-Meón,
ktorých mená boli zmenené[1070], a mená
miest[1069], ktoré vybudovali, nazvali *inými*
menami. (39)A synovia Máchíra, syna
Menašššéa, sa pobrali do Gileáda a dobyli
ho a vypudili[824] Emórího[505], ktorý v ňom
bol, (40)a Mojžiš dal Gileád Máchírovi,
synovi Menašššéa, i usídlil sa v ňom.
(41)A Jáír, syn Menašššéa, sa pobral a dobyl ich[1071] dediny[1072], i nazval ich Chavvóth-Jáír[1073]. (42)A Nóvach sa pobral a dobyl
Kenáth a jeho osady[814], i dal mu názov[480]
Nóvach podľa svojho mena[1074].

www.nos-tal.sk

33 Toto[23] *sú* cestovania[359] detí[7] Isráéla, ktoré[557 1075] po svojich oddieloch[1076] pod správou[165] Mojžiša a Áróna vyšli[426] zo zeme Egypta; (2)a Mojžiš ich východiská[1077] na príkaz[96] Hospodina zapísal[1078], a toto[23] *sú* ich cestovania[359] podľa ich východísk[1077]: (3)V prvom mesiaci teda[35], v pätnásty deň prvého mesiaca[22], sa dali na cestu[50] z Raemsésa, na druhý deň[675] *po* minutí[63 331], vyšli[426] deti[7] Isráéla so zdvihnutou rukou[601 1079] pred očami všetkých Egypťanov, (4)kým[29] Egypťania pochovávali, čo Hospodin medzi nimi pobil[91], všetko prvorodené; aj proti ich bohom vykonal Hospodin súd[1080]. (5)Deti[7] Isráéla sa teda[35] dali na cestu[50] z Raemsésa a uložili sa[48] v Sukkóth; (6)a ze Sukkóth sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Étháme, ktorý *je* na pokraji[767] pustiny; (7)a z Étháma sa dali na cestu[50] a obrátili sa späť[327] na Pí-hachíróth, ktoré *je* pri Baal-Cefóne[1081], a uložili sa[48] pred[495] Migdólom; (8)a od Pí-hachíróth se dali na cestu[50] a prešli stredom mora do pustiny a pustinou Étháma išli[59] cestou troch dní a uložili sa[48] v Máre; (9)a z Máry sa dali na cestu[50] a prišli do Élím; a v Élím *bolo* dvanásť prameňov vody a sedemdesiat paliem, i uložili sa[48] tam. (10)A z Élím sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] pri mori Tŕstia[556]; (11)a od mora Tŕstia[556] sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v pustine Sína; (12)a z pustiny Sína sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Dofke; (13)a z Dofky sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Álúši; (14)a z Álúša sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Refídím, a tam nebolo vody pre ľud na pitie. (15)A z Refídím sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v pustine Sínaja; (16)a z pustiny Sínaja sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Kivróth-hattaavá[451]; (17)a z Kivróth-hattaavá[451] sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Chacéróth; (18)a z Chacéróth sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Rithme; (19)a z Rithmy sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Rimmón-Páreci; (20)a z Rimmón-Páreca sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Livne; (21)a z Livny sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Risse; (22)a z Rissy sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Kehéláthá; (23)a z Kehéláthá sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] na vrchu Šáfer; (24)a z vrchu Šáfer sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Charáde; (25)a z Charády sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Makhélóth; (26)a z Makhélóth sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Táchathu; (27)a z Táchatha sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Tárachu; (28)a z Tárachu sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Mitke; (29)a z Mitky sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Chašmóne; (30)a z Chašmóny sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Móseróth; (31)a z Móseróth sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Bené-Jaakán; (32)a z Bené-Jaakán sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Chór-haggidgád; (33)a z Chór-haggidgád sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Jotbáthá; (34)a z Jotbáthá sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Avróne; (35)a z Avróny sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Ecjón-Gáveri; (36)a z Ecjón-Gávera sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v pustine Cína, to[17] *je* Kádéš; (37)a z Kádéša sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] pri vrchu[779] Hór na pokraji[767] zeme Edóma.

(38)A Árón, kňaz, na príkaz[96] Hospodina vystúpil[482] *na* vrch Hór a umrel tam, štyridsiateho roku po[3] vyjdení detí[7] Isráéla zo zeme Egypta, v piatom mesiaci, v prvý *deň* mesiaca[22]. (39)A Árón *bol* pri svojej smrti na vrchu Hór vo veku[1082] triadvadsať a sto rokov. (40)A pri príchode detí[7] Isráéla sa dal načúvať[1083] Kenaaní[505], kráľ Arada[782], ktorý[202] býval v zemi Kenáan na juhu[483].

(41)A od vrchu Hór sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Calmóne; (42)a z Calmóny sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Púnóne; (43)a z Púnóna sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Óvóth; (44)a z Óvóth sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Ijjé-Avárím[794] na pomedzí[768] Móáva[796 828]; (45)a z Ijjím[794 1084] sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Dívón-Gáde; (46)a z Dívón-Gáda sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] v Almón-Divláthájim[1085]; (47)a z Almón-Divláthájim[1085] sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] vo vrchoch Avárím[794 1084] pred[495] Névom[1086] (48)a z vrchov Avárím[794 1084] sa dali na cestu[50] a uložili sa[48] na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jordáne – Jeríchu, (49)a pri Jordáne sa uložili[48] od Béth-Hajšimóth po Ávél-Haššittím[1087] na stepiach[827] Móáva[796 828].

(50)A Hospodin na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jordáne – Jeríchu k Mojžišovi

prehovoril výrokom: (51)Prehovor k deťom[7] Isráéla a povedz k nim: Keď vy prejdete[1088] Jordán do zeme Kenáan,
(52)vtedy[29] všetkých obyvateľov zeme
pred svojou tvárou[197] vypudíte[18 824] a všetky
ich zobrazenia zničíte[18], aj všetky ich
zliate podobizne[1089] musíte[41] zničiť a všetky ich výšiny musíte[41] vyplieniť[1090],
(53)i zmocníte sa[18 509 1091] zeme a usídlite
sa[18] v nej, lebo vám som tú zem dal na jej
ujatie za vlastníctvo[509 1091], (54)ale lósom
si tú zem za dedičstvo rozdelíte[18 718 1092]
podľa svojich čeľadí[8 9]: početnému[967] budete[18] množiť jeho dedičstvo[639 968] a nepočetnému[967] budeš[18] zmenšovať jeho dedičstvo[639 968]. Kam *ko*mu lós bude vychádzať[426],
tam sa mu bude *do*stávať[163], dedičstva sa
budete[18] ujímať[718] podľa vetiev[21] vašich otcov. (55)No[29] ak obyvateľov zeme pred
svojou tvárou[197] nebudete vypudzovať[824],
potom[29] sa vám *to,* čo z nich budete ostavovať, stane[163] tŕňmi[221] vo vašich očiach
a ostňami[221] vo vašich bokoch, takže[29] sa
vás v zemi, v ktorej budete bývať, dajú
utláčať[367], (56)a stane sa[163], *že* podľa *toho,*
čo som zamýšľal[59] vykonať im, budem konať vám.

34 A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Rozkáž deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: Keď vy vstúpite[1088]
do zeme Kenáan, *bude* toto[23] zem, ktorá
vám bude *pri*padať v dedičstvo[639], zem Kenáan podľa jej hraníc[768], (3)i bude[59] váš[1093]
južný okraj[929 1094] od pustiny Cína pozdĺž[1095] Edóma, a vaše[1093] južné pomedzie[768 1094] bude[59] od okraja[767] mora Soli[1096]
na východ, (4)i bude sa vaše[1093] pomedzie[768] vinúť[1097] od juhu[483] ku[1098] vzostupu[1099]
Akrabbím[1100] a prejde k Cínu a jeho zakončenia[1101] budú[59] od juhu[483] ku[1098] Kádéš-barnéi, i vyjde *k* Chacar-Addáru a prejde
k Acmónu, (5)a od Acmóna sa pomedzie[768] bude vinúť[59 1097] k potoku[798] Egypta
a jeho zakončenia[1101] budú[59] pri mori[74 1102].

(6)A západné pomedzie[768 1094]: tým[29] sa
vám stane[163] veľké more[74] a pobrežie[768]; toto
vám bude západným pomedzím[768 1094].

(7)A toto vám bude severným pomedzím[768 1094]: od veľkého mora[74] si musíte[41]
vyznačiť[1103] vrch Hór; (8)od vrchu Hór
budete[18] vyznačovať[1103] ku vstupu *do* Chamátha a zakončenia[1101] pomedzia[768] budú[59]
pri Cedáde[1102] (9)a pomedzie[768] vyjde
k Zifrónu a jeho zakončenia[1101] budú[59] *pri*
Chacar-Énáne; toto vám bude severným
pomedzím[768 1094].

(10)A za pomedzie[768] k východu si budete[18] určovať[1104]: od Chacar-Énána k Šefámu (11)a od Šefáma pomedzie[768] zostúpi
k Rivle od východu k[1098] Ájínu, a keď pomedzie[768] zostúpi, narazí[142] na[1105] breh[1106]
mora Kinnereth[1107] k východu[1108], (12)i zostúpi pomedzie[768] k Jordánu a jeho zakončenia[1101] budú[59] *pri* mori Soli[1096]. Toto[23]
bude vaša[1093] zem podľa jej pomedzí[768] dookola.

(13)A Mojžiš deťom[7] Isráéla rozkázal
výrokom: Toto[23] *je* zem, ktorú si za dedičstvo budete[18] lósom rozdeľovať[718 1092], ktorú
Hospodin rozkázal dať deviatim vetvám[21]
a polovici vetvy[21], (14)lebo vetva[21] detí[7]
Reúvéniho[99 100] podľa domov[9 10] svojich
otcov a vetva[21] detí[7] Gádího[99 100] podľa domov[9 10] svojich otcov dostali, a polovica
vetvy[21] Menaššéa, *aj tí* dostali svoje dedičstvo[639], (15)dve vetvy[21] a polovica vetvy[21]
dostali svoje dedičstvo[639] z tejto strany[799]
voči Jordánu[176] – Jeríchu[829], od vzchádzania[66].

(16)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (17)Toto[23] *sú* mená mužov,
ktorí vám zem za dedičstvo budú[18] rozdeľovať[718 1092]: Eleázár, kňaz, a Jóšua, syn
Núna, (18)a po jednom náčelníkovi[25 1109]
budete[18] brať na rozdeľovanie dedičstva[718 1092] zeme z *každej* vetvy[21]; (19)a toto[23]
sú mená tých mužov: za vetvu[21] Júdu
Kálév, syn Jefunnéův; (20)a za vetvu[21]
detí[7] Šimeóna Samúél[1110], syn Ammíhúda;
(21)za vetvu[21] Benjámína Elídád, syn
Kislóna; (22)a za vetvu[21] detí[7] Dána náčelník[25] Bukkí, syn Joglího; (23)za deti[7]
Jozefa, za vetvu[21] detí[7] Menaššéa náčelník[25] Channiél, syn Éfóda, (24)a za vetvu[21]
detí[7] Efrajima Kemúél, syn Šiftána;
(25)a za vetvu[21] detí[7] Zevulúna náčelník[25]
Elícáfán, syn Parnacha; (26)a za vetvu[21]
detí[7] Jissáschára náčelník[25] Paltíél, syn
Azzána; (27)a za vetvu[21] detí[7] Ášéra náčelník[25] Achíhúd, syn Šelómího; (28)a za
vetvu[21] detí[7] Naftálího náčelník[25] Pedaheél,
syn Ammíhúda. (29)Toto[23] *sú tí*, ktorým
Hospodin rozkázal uviesť deti[7] Isráéla do dedičstva[718 1092] v zemi Kenáan.

www.biblia.sk

35 A Hospodin na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jordáne – Jeríchu –
k Mojžišovi prehovoril výrokom: (2)Rozkáž deťom[7] Isráéla, nech[29] z dedičstva[639]
svojej držby dajú mestá na bývanie Lévíovcom[36], *aj* obvody[252 1111] miest[22 1096] *v* ich
okoliach Lévíovcom[36] dáte[18], (3)i *do*stanú
sa[163] im mestá na bývanie a ich obvody[1111]
budú[59] pre ich dobytok[93 1112] a pre ich imanie[663 1112] a pre všetko ich zvieratstvo[1112 1113]. (4)A obvody[1111] miest[1069], ktoré
Lévíovcom[36] budete dávať, *budú* od múra[816]
mesta, totiž[29] navonok[1114], tisíc lakťov[443]
dookola; (5)a zvonku voči mestu[176] nameráte[18 1115] smerom[929] k východu dvetisíc lakťov[443 1116] a smerom[929] juhu[483] dvetisíc lakťov[443 1116] a smerom[929] západu[74] dvetisíc
lakťov[443 1116] a smerom[929] severu dvetisíc
lakťov[443 1116] a mesto vprostred; toto im
bude obvodmi[1111] miest[1069]. (6)A mestá,
ktoré Lévíovcom[36] budete dávať: šesť
miest[1096] útočišťa, ktoré budete[18] dávať na
uprchnutie tam toho, *kto*[214] *voľakoho* zabije[1117 1118], a k nim budete[18] dávať štyridsať
a dve mestá; (7)všetkých miest[1096], ktoré
Lévíovcom[36] budete dávať, *bude* štyridsať
a osem miest[1096], ony[1119] a ich obvody[1111].
(8)A mestá, ktoré budete dávať, *budú*
z držby detí[7] Isráéla; od[88] početného[967] budete[18] množiť[968] a od[88] nepočetného[967] budete[18] zmenšovať[968], každý[33 971] zo svojich
miest[1096] bude[18] dávať Lévíovcom[36] podľa
rozsahu[287] svojho dedičstva[639], ktoré za
dedičstvo bude dostávať[718].

(9)A Hospodin k Mojžišovi prehovoril výrokom: (10)Prehovor k deťom[7]
Isráéla a povedz k nim: (11)Keď vy prejdete[1088] Jordán do zeme Kenáan, vtedy[29]
si zvolíte[18] mestá – budú vám mestami
útočišťa, nech[29] ta uprchne, kto voľakoho[750] neúmyselne[595] udretím[91] zabije[1118 1120], (12)i budú[59] vám tie mestá za
útočište pred pomstiteľom[197 1121], nech[29]
ten, *kto*[214] zabil[1117 1118], nemusí[41] umrieť,
než bude stáť[1122] pred tvárou zhromaždenia[6] k súdu[335]. (13)A mestá, ktoré budete
dávať – šesť miest[1096] vám bude mestami
útočišťa; (14)tri *z* tých miest[1096] budete[18]
dávať z tejto strany[799] Jordána a tri *z* tých
miest[1096] budete[18] dávať v zemi Kenáan;
budú mestami útočišťa. (15)Týchto šesť
miest[1096] útočišťa bude pre deti[7] Isráéla
aj pre cudzinca[346] aj pre bývajúceho[1123]
vprostred vás na uprchnutie ta každému
voľakoho[750] neúmyselne[595] skolivšiemu[91].

(16)No[29] ak ho udrie[91] nástrojom[208 209]
zo železa, takže[29] umrie, *je* on vrah[1118 1124] –
vrah[1118 1124] musí[41] byť istotne[603 610] usmrtený;
(17)a ak ho udrie[91] ručným kameňom[1125],
čím môže[41] umrieť, a umrie, *je* on vrah[1118 1124]
– vrah[1118 1124] musí[41] byť istotne[603 610] usmrtený; (18)alebo ak ho udrie[91] ručným nástrojom[208 209] *z* dreva[1125], čím môže[41] umrieť,
a umrie, *je* on vrah[1118 1124] – vrah[1118 1124] musí[41]
byť istotne[603 610] usmrtený; (19)vraha[1118 1124]
musí[41] usmrtiť pomstiteľ[1121] krvi, on; musí[41]
ho usmrtiť pri svojom natrafení na
neho[1126]. (20)A ak *do* neho v nenávisti
bude strkať alebo na neho v úklade[1127] *čosi*
hodí, takže[29] umrie, (21)alebo ho v nepriateľstve svojou rukou udrie[91], takže[29]
umrie, musí[41] ten, *kto*[214] udrel[91], istotne[603 610]
byť usmrtený, on *je* vrah[1118 1124]; vraha[1118 1124]
musí[41] usmrtiť pomstiteľ[1121] krvi pri svojom natrafení na neho[1126].

(22)No[29] ak *do* neho strčí nevdojak[1128],
nie v nepriateľstve, alebo na neho nie
v úklade[1127] hodí akýkoľvek[249] predmet[208 209]
(23)alebo voľajakým[249] kameňom, ktorým
môže umrieť, ktorý[29] (nie že si *to* všimne[1129]) na neho bude zhadzovať, takže[29]
umrie, a*le* on mu ne*bol* nepriateľom a nechcel mu zle[1130], (24)vtedy[29] medzi tým,
kto[214] udrel[91], a medzi pomstiteľom[1121] krvi
rozsúdia[18], zhromaždenie[6], podľa týchto
predpisov[335] (25)a vyprostia[18], zhromaždenie[6], toho, *kto*[214] zabil[1118], z ruky pomstiteľa[1121] krvi a uvedú[18] ho, zhromaždenie[6],
späť[500] do mesta jeho útočišťa, kam uprchol, a bude[18] v ňom bývať[59] *až* do smrti
veľkňaza[1131], ktorého pomazal*i* svätým olejom[697]. (26)No[29] ak ten, *kto*[214] zabil[1118], územie[768] mesta svojho útočišťa, kam uprchol,
azda[1132] bude opúšťať[1133] (27)a pomstiteľ[1121]
krvi ho zvonku voči územiu[176 768] mesta
jeho útočišťa zastihne[605] a toho, *kto*[214] zabil[1118], pomstiteľ[1121] krvi zabije[1118], nebude
na ňom[1134] krvi[1135], (28)lebo mal[41] do smrti
veľkňaza[1131] sedieť v meste svojho útočišťa.
A po smrti veľkňaza[1131] sa ten, *kto*[214] zabil[1118],
bude smieť[41] vrátiť do zeme svojej držby.

(29)A tieto *veci* sa vám stanú[18 163] ustanovením[334] práva[335] po vašich pokoleniach[339]
vo všetkých vašich príbytkoch.

www.nrsbibleprojekt.cz

(30)Ktokoľvek[249] skolivší[91] voľakoho[750]
– ten, *kto*[214] zabil[1118], musí[41] podľa vý-
roku[1136] svedkov byť zabitý[1118], *a*le jeden
svedok nebude môcť[41] proti nikomu[750]
vypovedať[1137] na smrť[1138], (31)a nie *že*
smiete[41] prijať zadosťučinenie[1139] za ži-
tie[1140] vraha[1118 1124], ktorý *je* vinný smrťou,
lež[973] musí[41] istotne[603 610] byť usmrtený,
(32)a nie *že* smiete[41] prijať zadosťučine-
nie[39] za uprchnuvšieho do mesta svojho
útočišťa na návrat k bývaniu v zemi pred
smrťou[1141] kňaza. (33)Nesmiete[41] predsa[35]
znesväcovať zem, v ktorej vy *ste*, lebo krv
– ona zem znesvätuje, a zemi nemôže[41]
byť urobené zadosť[191] ohľadne krvi, ktorá
v nej bola preliata, iba ak krvou preliav-
šieho ju; (34)a nesmieš[41] znečisťovať
zem, v ktorej vy bývate, vprostred ktorej
ja pobývam[178], lebo ja, Hospodin, pobý-
vam[178 1142] vprostred detí[7] Isráéla.

36 I priblížili sa[57] hlavy otcov[1034] če-
ľade[8] detí[7] Gileáda, syna Máchíra,
syna Menašséa, z čeľade[8] detí[7] Jozefa,
a prehovorili pred tvárou Mojžiša a pred
tvárou náčelníkov[25], hláv otcov[1034] detí[7 22]
Isráéla; (2)i povedali: Môjmu pánovi roz-
kázal Hospodin dať zem deťom[7] Isráéla
v dedičstvo[639] lósom, a dedičstvo[639] Celof-
cháda, nášho brata, bolo môjmu pánovi
Hospodinom rozkázané dať jeho dcéram;
(3)a ak sa stanú[163] ženami[221] *každá* jed-
nému zo synov *iných* kmeňov[153] detí[7] Isrá-
éla, bude[142] ich dedičstvo[639] odňaté[336] od
dedičstva[639] našich otcov[1034] a pridané[1144]
k dedičstvu[639] vetvy[21] *tých*, ku ktorým sa
budú *do*stávať[163], bude teda[35] odňaté[336] od
lósu dedičstva[639] nášho; (4)a keď deťom[7]
Isráéla bude nastávať[163] zvučanie poľ-
nice[1143], vtedy[29] ich dedičstvo[639] ostane pri-
dané[1144] k dedičstvu[639 1145] vetvy[21] *tých*, ku
ktorým sa budú *do*stávať[163], a od dedič-
stva[639] vetvy[21] našich otcov bude ich dedič-
stvo[639] odňaté[336].

(5)A Mojžiš na príkaz[96] Hospodina
rozkázal deťom[7] Isráéla výrokom: Vetva[21]
synov Jozefa hovorí správne; (6)toto[23] *je*
vec[1146], ktorú Hospodin dcéram Celofcháda
rozkázal výrokom: Smú[41] sa stať[163] že-
nami[221] *každá* tomu, kto im bude vhod[1147],
len[40] sa musia[41] stať[163] ženami[221] *patriacim*
k čeľadi[8] vetvy[21] ich otcov, (7)nech[29] de-
dičstvo[639] detí[7 22] Isráéla neobchádza[788] od
vetvy[21] k vetve[21], lebo deti[7] Isráéla majú[41]
každý[33] lipnúť na[1148] dedičstve[639] vetvy[21]
svojich otcov, (8)a každá dcéra vlast-
niaca[552] dedičstvo[639] od vetiev[21] detí[7] Isráéla
nech sa stáva[18 163] ženou[221] jednému z čeľa-
de[8] vetvy[21] svojich otcov, aby synovia
Isráéla vlastnili[552] každý[33] dedičstvo[639] svo-
jich otcov[1034], (9)nech[29] dedičstvo[639] neob-
chádza[788] od vetvy[21] k inej[549] vetve[21], lež[973]
majú[41] vetvy[21] detí[7] Isráéla lipnúť každá[33 1149]
na[1148] svojom dedičstve[639].

(10)Podľa *toho,* čo Hospodin Mojžišovi
rozkázal, tak dcéry Celofcháda spravili,
(11)i stali sa[163] Machlá, Tircá a Choglá
a Nóá, dcéry Celofcháda, ženami[221] synov
svojich strýkov (12)z čeľade[8] detí[7] Menaš-
šéa, syna Jozefa, *im* sa stali[163] ženami[221]
a ich dedičstvo[639] ostalo[163] pri vetve[21] če-
ľade[8] ich otca.

(13)Toto[23] *sú* rozkazy a predpisy[335],
ktoré Hospodin rozkázal skrze[165] Mojžiša
na stepiach[827] Móáva[796 828] pri Jordáne –
Jeríchu.

www.ROSKA.sk

NUMERI

1 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953
2 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
3 Pozri Exod. 16:1, pozn. 549.
4 Pozri Exod. 30:12, pozn. 337.
5 Pozri Exod. 30:12, pozn. 1083.
6 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
7 Pozri Gen. 3: 16 a ďalej, pozn. 651.
8 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
9 Al. „ohľadne (al. „čo sa týka") ich čeľadí", „po ich čeľadiach", ďalej obdobne.
10 V hebrejčine jednotné číslo, azda v zmysle *„každého* podľa domu". Ďalej obdobne.
11 Pozri Exod. 16:16, pozn. 568.
12 Pozri Lev. 27:3, pozn. 946.
13 Pozri Lev. 27:7, pozn. 948.
14 Tj. „schopných vychodiť".
15 Al. „vojenskej službe", „vojnovému ťaženiu", ďalej obdobne, pozri Exod. 12:17, pozn. 207; 38:8, pozn. 1237. Ten istý výraz je „povolanie" v kap. 4:3 a ďalej, značiaci službu a činnosť Lévíovcov.
16 Tu, pravda, jednotné číslo.
17 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
18 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
19 Al. „prehliadať", „prezerať", pozri Exod. 30:12nn, pozn. 1084. Ďalej obdobne.
20 D. „u vás muž – muž za", pozri Lev. 15:2, pozn. 478. Ďalej obdobne.
21 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
22 3. pád, v kap. 2:3, D. „synom", kap. 1:1 a ďalej obdobne.
23 Pozri Exod. 19:6, pozn. 637.
24 Tj. tí, ktorí bývali spravidla zvolávaní na prejednávanie záležitostí zhromaždenia.
25 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
26 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.
27 Iná predložka ako „podľa" nižšie a vo v. 2n.[9]
28 Al. „i zaradili sa po… hláv do svojho rodu al. pôvodu", „ohlásili po… hláv svoj rod al. pôvod".
29 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
30 Al. „zoznamov (19)podľa… Mojžišovi; i podrobil*i* (al. „podrobil") ich".
31 Pozri Gen. 2:4, pozn. 52.
32 Al. „*Patriacich* k synom", ďalej obdobne.
33 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
34 D. „jeden", inak „muži, jeden muž".
35 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
36 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
37 Al. možno „Lévíovcom podľa vetvy[9] ich".
38 Al. jednoducho „Lévíovci… neboli podrobení" (al. „sa nepodrobili"), opisom v texte je azda presnejšie vyjadrený zmysel veľmi zriedkavo sa vyskytujúceho slovesného tvaru, ktorý je tu použitý. Kap. 2:33 a ďalej obdobne.
39 D. „vprostred nich", ďalej obdobne.
40 Al. „ale" (no nie ako vo v. 47), „lenže". Ďalej obdobne.
41 Pozri Gen. 2:17, pozn. 74.
42 Tu v tomto zmysle (Gen. 39:5, pozn. 1032; 41:34, pozn. 1101).
43 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
44 Pozri Exod. 25:9, pozn. 128.
45 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
46 Tu a ďalej v takomto al. obdobnom zmysle.
47 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
48 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
49 Tu v zmysle „na jeho opateru al. ochranu". Pozri v. 53.
50 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
51 D. „pri dávaní sa obydlia na cestu", „pri ukladaní sa obydlia", opisy v texte v záujme zreteľnosti. Ďalej obdobne.
52 Al. „znášať", „strhávať", smerom nadol, nesúvisí s „ukladať"[48]. Ďalej obdobne.
53 Al. „stavať".
54 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
55 Tu od tohto slovesa[54] odvodené prídavné meno.
56 Pozri Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1053, tu a ďalej v obdobnej súvislosti v zmysle „nie Lévíovec" („nepovolaný").
57 Pozri Gen. 32:2, 7, pozn 846.
58 Tj. „ohľadne zhromaždenia", tiež „pred zhromaždením", „na zhromaždenie", tj. „proti zhromaždeniu". Ďalej obdobne.
59 D. „nenastane"[163] (n. „na zhromaždenie… sa ne*do*stane"), v zmysle „natrvalo" („a nie je al. neostáva ďalej"). V. 20 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
60 Podstatné meno súvisiace so slovesom „sa… nazlostil" v Gen. 40:2; toto sloveso je aj v kap. 16:22.
61 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
62 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
63 Al. „držať (vl. „strážiť"[61]) stráž *nad* obydlím", v pôvodine väzba významom sa rovnajúca prostému 2. pádu („starostlivosť al. stráž *týkajúcu sa* obydlia"); pozri Žalm 16:3, pozn. 430. Ďalej obdobne, väzba niekedy vyjadrená zámennou príponou.
64 Tu možno aj „znameniami *patriacimi* k domom"[37].
65 Vl. „od naproti", znenie v texte azda podáva zmysel tejto príslovky v danej súvislosti.
66 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
67 Množné číslo.
68 D. „ich podrobených prehliadke".
69 Tj. „vojsku", al. „nej", tj. „zástave".
70 D. „jeho podrobených prehliadke".
71 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
72 Tj. „Deúéla", ako v kap. 1:14;. 7:42, 47; 10:20; na tomto mieste zrejme došlo k chybe odpisovača (litery D a R vyzerajú v hebrejskom písme navzájom veľmi podobne).
73 D. „ruke", porov. Gen. 34:21, pozn. 920.
74 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
75 Tu najskôr zmysel ako v texte, al. „poslední za ich (tj. „všetkých ostatných") zástavami".
76 Al. „každý… pri dome al. s domom".
77 Pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.
78 Pozri Lev. 1:2, pozn. 4.

www.nlosr.sk.eu

79 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
80 Al. „pred tvárou“, no iná predložková väzba ako vyššie.
81 Tieto dva výrazy sa v tomto oddiele vyskytujú obzvlášť často a to v mimoriadne širokej stupnici významov; preto je tu použitá obzvlášť značná rozmanitosť slovenských výrazov na ich preklad.
82 Tj. „starostlivosť, ktorú malo zhromaždenie vykonávať“. Ďalej obdobne.
83 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1027 a 1028.
84 Al. „pracovanie“, pozri Gen. 29:15, pozn. 743; ďalej obdobne.
85 Al. „prácou“, pozri Gen. 29:27, pozn. 743; Exod. 1:14, pozn. 28; Lev. 23:7, pozn. 731, tu vari v zmysle „vernú al. svedomitú službu“, „usilovnú prácu“. Ďalej obdobne.
86 Al. „opatrovať všetky zariadenia“.
87 Al. „splna (al. „bezvýhradne“, „istotne“) daní“.
88 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
89 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1026.
90 Pozri Exod. 13:2, pozn. 437.
91 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
92 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
93 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17, 38.
94 Al. možno „mne – mne, Hospodinovi“.
95 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
96 D. „ústa“, ďalej obdobne.
97 Pozri Gen. 25:13, pozn. 645.
98 Vl. „Géršónovi *patrí*“, ďalej obdobne.
99 Al. „livníjská“ (al. „livníovská“), ďalej obdobne.
100 Tj. „Géršónovcov“, vl. „Géršónovca“, porov. Gen. 10:16nn., pozn. 323. Ďalej obdobne; podobné mená, odvodené od mien miest al. krajov, niekedy v množnom čísle, (s koncovkou „-ím“,) označujú ich obyvateľov.
101 D. „domu otca“.
102 D. „(ich) starostlivosťou“[62] (vv. 25, 31), „poverením“[112] (v. 36), zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
103 Pozri Exod. 26:36, pozn. 935.
104 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
105 Pozri Exod. 27:9, pozn. 944.
106 Tj. „stanu“, ďalej obdobne; pozri Exod. 25:29; 27:19, pozn. 876
107 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
108 Pozri Exod. 40:22, pozn. 1015.
109 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
110 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
111 Tu značí „oponu“, pre ktorú sa inde používa iný výraz (Exod. 26:31 a ďalej).
112 Al. „poverenec“, vl. „*majúci* dozor al. poverenie“, tvar slovesa vo v. 10[19 42]. Ten istý výraz je vo v. 36 so zmyslom ako tam v texte.
113 Pozri Exod. 26:26, pozn. 922.
114 Pozri Exod. 26:19, pozn. 916.
115 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
116 D. „a výkupné“, množné číslo, opis v texte pre zreteľnosť. Ďalej obdobne.
117 D. „dvesto prevyšujúcich al. presahujúcich nad Lévíovcov z prvorodenstva synov Isráéla“. Ďalej obdobne.
118 D. „vyberať päť – päť“.
119 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
120 Pozri Exod. 30:13, pozn. 899.
121 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
122 Pozri Gen. 33:14, pozn. 894; Exod. 12:16, pozn. 667.
123 Pozri Exod. 26:33, pozn. 934.
124 Pozri Exod. 26:36, pozn. 935.
125 Pozri Exod. 25:5, pozn. 854.
126 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
127 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
128 Tj. „predkladných chlebov“, pozri Exod. 25:30, pozn. 883; 33:14, pozn. 1166.
129 Pozri Exod. 25:29, pozn. 877.
130 Pozri Exod. 25:29, pozn. 879.
131 Pozri Exod. 25:29, pozn. 881.
132 Pozri Exod. 25:29, pozn. 880.
133 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
134 Pozri Exod. 29:42, pozn. 1065.
135 Pozri Lev. 3:16 a ďalej, pozn. 263.
136 Pozri Exod. 25:4, pozn. 850.
137 Pozri Exod. 25:6, pozn. 857.
138 Pozri Exod. 25:38 (v. 9) a 27:3 (v. 14), pozn. 894.
139 Al. možno „púzdra“, vl. „krytu“, ako vo v. 8 a inde, no spôsob, akým je tu tento výraz použitý, naznačuje zmysel ako v texte alebo tu vyššie.
140 Pozri Lev. 1:16, pozn. 40, tu odvodené sloveso so zmyslom ako v texte.
141 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
142 Pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 436.
143 Al. „do svätyne“[107].
144 Al. „*ale* k tomu… nesmú dosahovať“, tj. „nesmú tak ďaleko zachádzať al. sa odvažovať“, sloveso ako v Lev. 5:2 a ďalej, pozn. 131, ale spojené s inou predložkou, ktorá mu dodáva významu ako v texte alebo tu vyššie.
145 Al. „nosiť, nech do toho… nezasahujú a *ne*umrú“, tj. „prídu len vtedy, keď bude všetko poprikrývané (pobalené), aby sa tak nestalo“.
146 D. „v stane“, porov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Ďalej obdobne.
147 Al. „bremenom“, „nákladom“, no súvisí so slovesom „nosiť“.
148 Pozri Exod. 25:6, pozn. 858.
149 Pozri Exod. 30:1, pozn. 1072.
150 Pozri Exod. 25:6, pozn. 859.
151 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
152 Tu v tomto zmysle.
153 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
154 Tvar slovesa ako v v Exod. 21:6, pozn. 682, iného ako napr. tu v kap. 1:51 a ďalej[54].
155 Al. „k nanajvýš svätému“, tj. „k *tomu, čo je* nanajvýš sväté“.
156 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
157 Vl. „uvidieť na okamih“, D. „uvidieť ako prehltnutie *sliny*“ (Jób 7:19).
158 Al., podľa podaktorých, „neprichádzajú dívať sa pri zabaľovaní (al. „za zabaľovania“, Gen. 12:17, pozn. 365, vl. „pri prehltávaní al. za prehltávania“) toho“.
159 Sloveso odvodené od nasledujúceho „povolanie“, ako „posluhovali“ v Exod. 38:8, pozn. 1237.

www.milosrdnik.eu

160 D. „jazveca“[125].
161 Al. „na ich prácu“.
162 Vl. „ohľadne každého (al. „všetkého“) predmetu ich nosenia a ohľadne každého (al. „všetkého“) (predmetu) ich slúženia“, ďalej obdobne.
163 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
164 D. „na nich“ („na ich bedrá al. zodpovednosť“).
165 Pozri Gen. 24:10, pozn. 606.
166 Tu možno aj „ku (al „pri“) všetkej ich službe“, „so všetkou ich službou“. Ďalej obdobne.
167 D. „predmety povinnosti ich nosenia“.
168 D. „ohľadne všetkej ich služby“, tu hádam zmysel ako v texte.
169 Pridané pre zreteľnosť.
170 4. pád, al. „s (tj. „medzi“) Lévíovcami“.
171 D. „jeho ustanovení“.
172 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
173 Pozri Lev. 15:2, pozn. 479 a 480.
174 Pozri Lev. 19:28, pozn. 638.
175 Pozri Lev. 4:12, pozn. 107.
176 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
177 D. „ich tábor“.
178 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
179 D. „ľudí dopustením al. na dopustenie sa“.
180 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
181 Pozri Lev. 4:2, pozn. 90; tu vprostred v. 7, „a jeho previnenie“, zmysel ako v texte.
182 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
183 Pozri Lev. 6:5, pozn. 173.
184 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
185 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
186 Pozri Gen. 33:9 a ďalej, pozn. 1174.
187 Al. „výkupcu“, ako v Lev. 25:25, pozri tam pozn. 809.
188 Ako „previnenie“[181], tu v takomto zmysle.
189 Pozri Exod. 29:36, pozn. 1056.
190 Pozri Lev. 23:27, pozn. 748.
191 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
192 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049.
193 D. „ku všetkým svätým *veciam*“.
194 D. „a muž – jeho“ (v. 10); „Muž – muž, kedykoľvek sa jeho žena“ (v. 11).
195 Väzba ako v Gen. 34:2, pozn. 900.
196 Pozri Lev. 15:16, pozn. 488.
197 Predložková väzba ako v Gen. 3:8, pozn. 102.
198 Al. „*ale*“.
199 D. „sa utají, že (al. „*ale*“) ona“.
200 Al. „je“, ďalej obdobne.
201 Vl. „cez neho prejde“.
202 D. „a ona“.
203 Tu aj „lebo ona“.
204 Tu aj „hoci ona“.
205 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
206 D. „daru žiarlivosti“ (v. 15 a ďalej); „voda horkosti“ (v. 18 a ďalej); al. vari „túto ťažkú kliatbu“ (v. 23).
207 Pozri Lev. 5:1, pozn. 128.
208 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
209 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
210 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203.
211 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57; v kap. 19:17 značí aj „popol“.
212 Pozri Lev 10:6, pozn. 294, tu v zmysle „odkryje“.
213 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059; 32:25, pozn. 869.
214 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
215 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223.
216 Tj. „pod mocou svojho muža“; inak „znečistením *s iným* miesto svojho muža“ (v. 19), „*k inému* miesto svojho muža“ (vv. 20, 29).
217 Vl. „slobodná (al. „oslobodená“) od (tj. „od účinku“) tejto vody“. Pozri Exod. 21:19, pozn. 666. Ďalej obdobne.
218 Pozri Lev. 18:20, pozn. 257, 561, 562, no tu iná predložková väzba ako tam; inak „lebo svoje vypustenie *semena* v teba (tj. „do teba“) dal“ (al. „vpravil“).
219 Vl. „zďaleka od“, pozri Gen. 41:44, pozn. 411 a 1121, tu ešte zdôraznené predponou „z-“ al. „od-“.
220 Al. „hrozby“.
221 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
222 D. „dáva za kliatbu“, tj. „robí prekliatou“.
223 Tj. „kliatbou ako dôsledkom prísahy“.
224 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601, tu obdobne o ženskom ústrojenstve („panvu“, „maternicu“).
225 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
226 D. „ľudu, daním Hospodina tvojho bedra vpadnutého a lona opuchnutého“.
227 Tj. „popravde“, „veru“, „tak nech sa stane“.
228 Vl. „zotrie“, pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
229 Tj. „opláchne tou vodou zápis v knihe, aby zapísane kliatby do nej sťaby prešli“.
230 Pozri Exod. 29:24, pozn. 1046.
231 Pozri Lev. 2:2, pozn. 48.
232 Pozri Lev. 2:2, pozn. 53 a 54.
233 Pozri Exod. 29:18, pozn. 1036.
234 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
235 Vl. „osievaná“ (al. „osemeňovaná“). Porov. Lev. 12:2, pozn. 379; tu je prirovnanie skôr k úrodu prinášajúcej pôde.
236 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
237 Pozri Lev. 11:46, pozn. 377.
238 Al. „keď na neho“.
239 Al. „žiarliť a“.
240 Al. „vykoná (al. „uskutoční“) celý tento zákon“.
241 Tu v takomto zmysle.
242 Vl. „od viny“[197] (kap. 5:31), „od vína“ (kap. 6:3).
243 Pozri Lev. 5:1, pozn. 129.
244 Pozri Lev. 27:2, pozn. 944.
245 Pozri Gen. 28:20, pozn. 733.
246 Hebr. „názír“, súvisí s nasledovným výrazom[247].
247 Al. „oddeleného na oddelenie sa“, no nie ako vyššie[244], pozri Lev. 21:12, pozn. 250; tu vari v zmysle „plného zasvätenia“. Sloveso, od ktorého sú tieto výrazy odvodené, je aj vo v. 3 a ďalej; príbuzný, no nie presne ten istý výraz je aj „zasvätenectvo“ vo vv. 4nn., značiaci „stav zasväteného“, povedzme „zasvätenosť“.
248 Pozri Lev. 10:9, pozn. 299.
249 D. „každej“, „všetkej“, ďalej obdobne.
250 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
251 Tj. „hlava“, al. „svätý“, tj. „zasvätenec“.

www.miloslavik.eu

252 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
253 Tj. „voľne rásť dlhé vlasy“, v texte doslovný preklad.
254 Pozri Lev. 21:11, pozn. 688.
255 D. „v (al. „pri“) ich smrti“, v stavovom zmysle („v ich mŕtvosti“).
256 D. „mŕtvy“, možno v zmysle „vôbec voľakto“ al. „azda voľakto“.
257 Tj. „vonkoncom náhle“, „neočakávane“.
258 Tj. „ak sa ho dotkne“.
259 Al. „takže znečistí (al. „*on* znečistí“) hlavu“.
260 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
261 Pozri Lev. 1:14, pozn. 35.
262 Pozri Lev. 5:10, pozn. 277.
263 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
264 Pozri Lev. 4:2, pozn. 92.
265 Pozri Lev. 4:26, pozn. 123
266 Pozri Lev. 4:3 a ďalej, pozn. 141.
267 Pozri Lev. 12:6, pozn. 388.
268 Pozri Lev. 3:7, pozn. 83.
269 Vl. „prvé“, ďalej obdobne.
270 Pozri Lev. 1:6, pozn. 21.
271 Pozri Exod. 12:5, pozn. 371.
272 Pozri Lev. 14:10, pozn. 459.
273 Pozri Lev. 14:10, pozn. 460.
274 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
275 Pozri Exod. 29:3, pozn. 1020.
276 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1017.
277 Pozri Lev. 2:4, pozn. 59 a 60.
278 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1019.
279 Ako „ramená“ v Gen. 49:24 a ďalej.
280 Tj. svojich vlasov, ktoré boli jeho zasvätenectva viditeľným znakom; ich oholením sťaby zo seba zholil svoje zasvätenectvo.
281 Vl. „svätosť“, „svätá vec“.
282 Pozri Lev. 2:3, pozn. 56.
283 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1041.
284 D. „ktorý bude sľubovať“.
285 Ako v Gen. 26:1, nie ako tu v kap. 5:20[219].
286 Pozri Lev. 14:22, pozn. 148.
287 Al. „rozsahu“, D. „úst“, tu a ďalej väzba rovnakého zmyslu ako v Gen. 47:12, pozn. 1272.
288 Al. „popri zákone“, ako vo v. 20[184]; potom v zmysle „popri tom al. okrem toho, čo mu zákon zasvätenectva prikazuje“.
289 Al. „k tebe“, ako vo v. 26.
290 Al. „priaznivý“, porov. Gen. 6:8, pozn. 200.
291 Al. „zanáša“, tj. „zameriava“, „obracia“.
292 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
293 Tj. „predstavenými podrobených“.
294 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
295 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1027.
296 D. „na nich“[164].
297 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
298 Al. „zasvätenie“, no nie ako v kap. 6[247] ani ako napr. v Exod. 29:22, pozn. 1042. Tu ide o slávnostné uvedenie oltára v činnosť al. jeho odovzdanie na používanie; výraz je odvodený od kmeňa značiaceho aj „výuku“, „výcvik“, tj. „prípravu“ na akúsi činnosť (pozri Prísl. 22:6, pozn. 972), takže sa tu možno dá myslieť aj na „vybavenie“, „vystrojenie“ oltára, na ktoré vlastne dary, o ktorých je tu reč, aj slúžili.
299 Tvar trpného rodu („v deň, kedy bol pomazaný“).
300 Pozri Exod. 7:9, pozn. 215.
301 D. „Jeden náčelník na deň, jeden náčelník na deň“.
302 Pozri Exod. 25:29, pozn. 877.
303 Pozri Lev. 1:5, pozn. 17.
304 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122.
305 Pozri Gen. 31:10, pozn. 810.
306 Pozri Exod. 12:5, pozn. 372.
307 D. „desať – desať panvica“.
308 D. „pri Mojžišovom vojdení“ (al. „vchádzaní“), „za Mojžišovho vojdenia“ (al. „vchádzania“), pozri Exod. 3:12, pozn. 108. Ďalej obdobne.
309 Al. „sponad“, pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
310 Pozri Exod. 25:17, pozn. 869.
311 Pozri Exod. 25:37, pozn. 893.
312 D. „prednej strane tváre“.
313 Pozri Exod. 28:8, pozn. 36.
314 Pozri Exod. 25:18, pozn. 870.
315 Pozri Exod. 25:31, pozn. 885.
316 Ako v kap. 12:7[465], nie ako vo v. 6 tam.
317 Vl. „podľa vzhľadu, ktorý Hospodin ukázal“, znenie v texte uchováva v preklade príbuznosť výrazov v pôvodine.
318 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
319 Vl. „nechajú po celom… prejsť britvu“.
320 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1029.
321 Pozri Lev. 20:24, pozn. 42.
322 D. „daných“, ako vo v. 16.
323 Pozri Exod. 30:12, pozn. 1085.
324 Vl. „skrze približovanie“, D. „v (al „pri“) približovaní“. Sloveso ako v Exod. 21:6, pozn. 682.
325 Sloveso ako v Exod. 29:36, pozn. 1057; pozri aj Lev. 8:15, pozn. 258.
326 Tj. „každý Lévíovec“, al. „(ne)bude *sa*“[182].
327 Pozri Gen. 8:3 a ďalej, pozn. 252.
328 Tj. sťaby „vracať sa“[327] do doby, keď týmto povinnostiam nepodliehal.
329 Al. „vlastnú službu vykonávať“, D. „službou slúžiť“ (al. „prácou[85] pracovať“), v danej súvislosti najskôr v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
330 Al. „ohľadne ich povinností“.
331 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
332 Tu v zmysle[16] ako v Gen. 1:14.
333 Pozri Exod. 12:6, pozn. 375.
334 Pozri Exod. 12:17, pozn. 388.
335 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
336 Pozri Exod. 21:10, pozn. 691.
337 Vl. „(po)stojte“, porov. Gen. 45:9, pozn. 1218.
338 Al. „o vás“, „ohľadne vás“, „čo sa vás týka“.
339 Pozri Gen. 17:10, 12, pozn. 448.
340 Pozri Exod. 12:11, pozn. 380.
341 Al. „zanedbá“, „upustí *od*“, pozri Exod. 14:12, pozn. 468.
342 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.

www.milos.sk

343 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
344 Pozri Lev. 5:1, pozn. 129.
345 Sloveso ako v Gen. 20:1, pozn. 495 a 521.
346 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
347 Pozri Exod. 12:19, pozn. 404.
348 D. „obydlie ohľadne stanu", zmysel najskôr ako v texte.
349 Pozri Exod. 40:35, pozn. 1254, v. 17 a ďalej obdobne.
350 Tj. „povele danom pozdvinutím oblaku ako znamením".
351 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
352 Pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
353 Al. „ostávali utáborení (al. „uložení" al. „táborili") *po*", v. 22 obdobne.
354 Al. „bývalo", no nie ako „bol" nižšie.
355 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930.
356 Al., podľa iných, „či sa oblak pozdvihol *vo* dne a či *v* noci, vtedy sa dávali".
357 Pozri Lev. 25:29, pozn. 819.
358 Výraz ako v Exod. 12:16, pozn. 392, tu značí činnosť zvolávajúceho.
359 Pozri Exod. 17:1, pozn. 584.
360 Pozri Exod. 25:22, pozn. 953.
361 Pozri Lev. 23:24, pozn. 746, tu možno aj „trasľavými tónmi"; vo v. 9 sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený.
362 Al. „táboria", „ležia".
363 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
364 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
365 Pozri Exod. 12:14 a ďalej, pozn. 1033.
366 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396.
367 Al. „trápiča… bude trápiť", „protivníka… bude sa vám protiviť", ďalej obdobne.
368 Al. „pred tvárou", ako napr. v kap. 6:20 a inde, no iná predložková väzba ako nižšie[197].
369 Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
370 D. „hlavách".
371 Pozri Exod. 6:7 a ďalej, pozn. 657.
372 Tu v takomto zmysle.
373 Al. „Israéla nastúpili cestu (al. „sa vypravili") na svoje cestovania", ďalej obdobne.
374 D. „než prišli, obydlie vztýčili", tj. „Geršónovci a Meráríovci".
375 Vl. „zhŕňajúca al. zakľúčujúca (tvar slovesa v Gen. 6:21, pozn. 230) *zložka* pre všetky húfy".
376 Pozri Exod. 33:1, pozn 1134.
377 Pozri Gen. 24:4, pozn. 603.
378 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
379 Vl. „naše táborenia" (al. „ukladanie sa")[48], zmysel ako v texte.
380 Vl. „za oči", „stať sa nám očami"[221].
381 „Bude dobre nakladať" a „dobre spravíme" sú preklady toho istého slovesa, v hebrejčine sa líšia iba predložkové väzby[383] a použité slovesné časy.
382 Al. „*že* dobre spravíme aj", „*že* tiež dobre spravíme".
383 Iná predložková väzba ako „s nami" vyššie, kde je význam ako v texte, oproti tejto väzbe, vyjadrený jednoznačne.
384 Al. „táborisko", no nie ako vo v. 31, pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
385 Pozri 2 Sam. 22:15, pozn. 866.
386 Tj. „ukladaní na odpočinok", pozri Gen. 8:4, pozn. 178. V kap. 11:25n. tvary toho istého slovesa, no bez tohto významového odtieňa.
387 Al. „sa stal *takým*".
388 Tj. „mŕtvych na pohreboch", „nariekači", „bedujúci", tiež „sťažovatelia", tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu a v Plači 3:29.
389 D. „v ušiach", ďalej obdobne, ohľadne kap. 23:18 pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
390 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
391 Al. „medzi nimi".
392 Al. „pohlcovať", „ničiť", „hubiť", ďalej obdobne.
393 Vl. „klesol", „ľahol".
394 Tj. „ľud(u)", vo v. 3 tiež „nazvali"[182].
395 Hebr. „Taveéráh", „požiar", odvodené od „rozhorel" nižšie a vo v. 1.
396 Hebr. „asafsuf", odvodené zdvojením (porov. slovenské „mišmaš") od slovesa[420] „ásať", „hromadiť", „dokopy zháňať al. spájať"; značí teda „čosi nahromadené al. zohnané", „odkiaľsi zohnanú zmes ľudí"; možno ide o „primiešaných", o ktorých je zmieka v Exod. 12:38, hoci tam je použitý iný výraz.
397 D. „vo vnútri", ďalej obdobne.
398 D. „dychtivosťou", pozri Gen. 3:6, pozn. 95, tu zmysel ako v texte.
399 D. „sa vrátili a".
400 D. „mannu naše pohľady" (vl. „oči").
401 Pozri Exod. 10:5, pozn. 320.
402 Pozri Gen. 2:12, pozn. 68.
403 Al. možno „tĺkom" (al. „palicou"), lebo tento výraz, súvisiaci s predošlým „roztĺkali" a vyskytujúci sa v SZ iba na tomto mieste, značí celé zariadenie na spomenutú činnosť slúžiace, tj. „mažiar" (nádobu) aj s „tĺkom" al. „palicou" al. podobnou súčasťou.
404 Al. „piekli v panve".
405 Al. „pochúťky", „lahôdky".
406 Al. „*s* olej*om*".
407 Predošlý výraz[405] značí aj „vlhkosť", „šťavu", „miazgu", a potom aj „životnú silu", „sviežosť" (Žalm 32:4), a preto podaktorí toto miesto prekladajú „čerstvého (lepšie vari „čerstvosti", „sviežosti") oleja".
408 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
409 D. „nenašiel priazeň – na nakladenie všetkého bremena" (v. 11), „mäsa na danie" (v. 13).
410 Al. „porodil".
411 Al. „v svojom lone" (al „náručí").
412 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
413 D. „si odprisahal", ďalej obdobne.
414 Al. „na mňa (al. „proti mne") plačú", tj. „s plačom kričia".
415 Pozri Gen. 2:18 a ďalej, pozn. 560; ohľadne kap. 23:9 pozri Lev. 13:46, pozn. 434.
416 Vl. „lebo je ťažší odo mňa", tj. „nad moju silu".
417 Al. „so mnou chceš nakladať".
418 D. „zabitím".

www.milosrdnik.eu

419 Al. „biedu“, „utrpenie“, vl. „zlé“, „zlo“.
420 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
421 Pozri Exod. 5:6, 10, pozn. 165.
422 Pozri Gen. 20:14, pozn. 559.
423 D. „nech s tebou nesú na (al. „v“) bremene“, opis v texte vyjadruje zmysel tejto predložkovej väzby.
424 D. „po mesiac dní“.
425 Al. „kým (al. „dokiaľ“) *ne*bude“.
426 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
427 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
428 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
429 D. „a nájde *sa*[182] im“, tj. „dosť“, zmysel ako v texte.
430 D. „či sa ti bude môcť prihodiť“ (al. „ťa… postretnúť“).
431 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
432 Pozri Exod. 10:5, pozn. 322.
433 Tj. v zozname tých, ktorí sa mali dostanoviť na vyššie spomenuté zídenie.
434 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
435 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
436 Al. „najlepších *rokov*“, „kvetu svojho života“, al. tiež „pobočník Mojžiša, *jeden* z jeho mládencov“ (al. „vyberaných“, „najlepších“, „výkvetu“).
437 Al. „zabráň im“, sloveso ako v Gen. 23:6, pozn. 592.
438 Al. „žiarliš“, „závidíš *im*“, sloveso ako v Gen. 30:1, pozn. 762.
439 D. „A kto chce[41] dať“, pozri Exod. 16:3, pozn. 550.
440 Vl. azda „a prehnal sa… *s* prepelicami“.
441 Tj. „na vzdialenosť jednodennej cesty na šírku aj na dĺžku“.
442 D. „okoliami“, tj. „všetkými smermi“, ďalej obdobne.
443 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
444 Pozri Gen 1:2, pozn. 4.
445 Vl. „povstal“, zmysel ako v texte.
446 Pozri Exod. 16:18, pozn. 570.
447 Pozri Lev. 27:16, pozn. 957.
448 D. „rozložením“.
449 Al. „medzi ľud“, „v ľud“, ako „proti ľudu“ vyššie.
450 Pozri Gen. 7:11, pozn. 239.
451 Pozri Lev. 26:21, pozn. 899.
452 Tj. „Hroby dychtivosti“ (al. „túžby“).
453 D. „boli“[59].
454 Pozri Gen. 21:11, pozn. 547.
455 Hebr. „Kušíth“, značí alebo „Kúšovkyňu“[456], tj. „ženu z rodu Kúša“ (Gen. 10:6), alebo „Kúšanku“[456], ženu pochádzajúcu z oblasti na juh od Egypta, obývanú ľuďmi tmavej pleti a označovanú taktiež menom Kúš, porov. Gen. 2:13.
456 Al. „lebo bol *za* ženu pojal Kúšovkyňu“ (al. „Kúšanku“).
457 Al. „v Mojžišovi“, „k Mojžišovi“; „v nás“, „k nám“. Ďalej obdobne.
458 Al. „pokornejší“, D. „veľmi tichý“ (al. „pokorný“), zmysel ako v texte alebo.
459 „ďaleko najtichší al. najpokornejší zo“. Ďalej obdobne.
460 Al. „zavolal: Árón a Mirjám! A oni“.
461 Al. „bude“, „budem sa dávať“ (v. 6), „budem hovoriť“ (vv. 6, 8).
462 D. „je (al. „bude“) váš prorok“, tj. „je (bude) voľajaký váš prorok“, „je (bude) voľakto z vás prorokom“.
463 D. „on“.
464 Al. „osvedčený“, „spoľahlivý“, „verný“.
465 Vl. „videním“, tj. „viditeľne“, nie ako vo v. 6, hoci je to takmer ten istý výraz.
466 Al. „záhadách“, „podobenstvách“, porov. Jána 16:29.
467 Al. „vzhľad“, „postavu“, nesúvisí s predošlým výrazom[466].
468 Pozri Lev. 14:2, pozn. 447.
469 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
470 Al. „nakladať“[127], pozri Lev. 5:1, pozn. 129.
471 Al. „ktorým sme sa bláznivo zachovali“, „sa ako blázni ukázali“.
472 Vl. „uzdrav ju, prosím“, opis v texte zachováva v preklade zmysel väzba s 3. pádom v pôvodine.
473 Privlastňovacie zámeno, ako nižšie.
474 D. „napľutím“.
475 Al. „by nebola *po* sedem dní zhanobená“ (al. „potupená“).
476 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
477 D. „jedného muža – jedného muža“.
478 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
479 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
480 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
481 Pozri Exod. 17:9, pozn. 593; Hóš. nadpis, pozn. 1.
482 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
483 Al. „južnou stranou“, ďalej obdobne, pozri Gen. 13:1, pozn. 359.
484 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
485 D. „čo“, „čím“.
486 Al. „nevládny“, „neschopný obrany“, „klesajúci“.
487 Al. „hradených (vl. „neprístupných“, „nedobytných“) *miestach*“, ďalej obdobne. Vo v. 28 tvar slovesa obdobného významu, od ktorého je tento výraz odvodený.
488 Tj. „úrodná“, porov. Gen. 45:18, pozn. 1239, no tam je použitý iný výraz.
489 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
490 Vl. „sily“.
491 Al. „ukážete (al. „dokážete“) svoju silu“ (al. „odvahu“), pozri Gen. 48:2, pozn. 1287.
492 Pozri Exod. 23:16 a ďalej, pozn. 805.
493 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782, tu, pravda, v inom zmysle ako tam.
494 Rod obrov, pozri v. 33 a Deut. 2:10.
495 Mesto v delte Nílu.
496 Tj. „Údolie (Gen. 26:17, pozn. 679) strapca *hrozna*“.
497 Súvisí s výrazom v Gen. 43:11, pozn. 1177.
498 Al. „z granátovníkov a z figovníkov“, tj. „poodrezovali letorasty“.
499 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
500 Vl. „späť“, pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
501 D. „slovo“, „reč“.
502 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.
503 Pozri Exod. 3:8 a ďalej, pozn. 1152.
504 Al. „mocný“, „dravý“, „divoký“.
505 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
506 Pozri Exod. 2:5, pozn. 53.

www.milosavlik.eu

507 D. „k Mojžišovi“, tj. možno „*obracajúc sa* k Mojžišovi“, v. 32 obdobne.
508 D. „vystúpením“, „premožením atď.“[510]
509 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
510 Al. „zmôžeme“, „na ňu stačíme“, to isté sloveso je vo v. 31.
511 Tj. „hovorili“, „vyslovovali“, no vlastný zmysel tu použitého slovesa podáva znenie v texte („vydávali [al. „vypúšťali“][426] *zo seba*“ [„chrlili“]).
512 Vl. „muži rozmeru“, tj. „veľkého“, ako „miera“ v Exod. 26:2, tu zmysel ako v texte.
513 D. „a boli sme v svojich očiach“, obdobne ako na konci verša.
514 Hebr. „chágáv“ (Lev. 11:22, pozn. 343).
515 D. „v (al. „cez“ [„skrze“]) onú noc plakali“[59], zmysel azda ako v texte.
516 Al. „Prečože“.
517 Al. „najlepšie“, D. „dobre“.
518 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
519 Al. „Ustanovme“, D. „dajme“.
520 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
521 D. „chlebom“, ďalej obdobne, pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
522 D. „tieň“, pozri Gen. 19:8, pozn. 492.
523 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1301, 1332.
524 Pozri Lev. 20:2, pozn. 654.
525 Al. možno „pred všetkými deťmi“.
526 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
527 Al. „verit“, ďalej obdobne.
528 Al. „vyhnať ho z (al. „zbaviť ho“) jeho vlastníctva“.
529 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
530 Al. „počujú *to* Egypťania“, lebo predošlé „počuje“ znie v pôvodine „počujú“, no pozri „jeho“ nižšie, a podstatné mená v jednotnom čísle, vyjadrujúce hromadné pojmy, sa v hebrejčine často spájajú so slovesami v množnom čísle.
531 Al. „počujú“.
532 Vl. „počutie“, tj. „čo počuť“.
533 D. „tvoje počutie“, zmysel ako v texte.
534 D. „Z Hospodinovho nedostatku… preto ich“.
535 Vl. „zveličuje“, zmysel ako v texte.
536 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182 a 1183.
537 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1184.
538 Pozri 2 Par. 6:42.
539 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
540 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1186.
541 Pozri Exod. 20:7, pozn. 666.
542 Tu v tomto zmysle, pozri Exod. 3:16, pozn. 117; 20:5, pozn. 662.
543 D. „niesol“, „znášal“, zmysel azda ako v texte, tiež „tomuto ľudu odpúšťal“, no nie ako „odpusti“ vyššie a obdobne vo v. 20.
544 Vl. „toto“, tj. „*ako* toto“, „ako práve teraz a predtým“.
545 Al. „skúšať“, „vystavili (al. „podrobili“) skúške“ (al. „pokúšaniu“), pozri Exod. 17:2, 7, pozn. 587.
546 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
547 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
548 Vl. „s ním“.
549 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
550 Al. „iné zmýšľanie“.
551 Al. „takže sa ma plne pridržal“, D. „bol[59] plne (vl. „naplnil“, tj. „svoje chodenie“) za mnou“. V. 43 a ďalej obdobne, porov. Gen 19:26.
552 Pozri Gen. 15:7, pozn. 416; v kap. 24:18 tu s týmto slovesom súvisiace podstatné meno; tam je zmysel „stane sa dobytým územím“, „upadne v porobu“.
553 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
554 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230; v kap. 16:15 v zmysle „obracať zreteľ“, „prihliadať“.
555 Hoci mnohé preklady toto slovko opomínajú alebo podávajú v znení čosi odlišného zmyslu (napr ako v Gen. 12:1, pozn. 348), považoval som za žiadúce ho tu v preklade doslovne zachovať, lebo jeho doslovný zmysel na tomto mieste, nazdávam sa, dodáva tomuto príkazu osobité zafarbenie („tak ste si želali[560] a národov v nížine bývajúcich sa bojíte, nože si teda choďte“).
556 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
557 Tu a ďalej aj „ktorými oni“.
558 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
559 Pozri Lev. 26:30, pozn. 916.
560 Tj. „k čomu ste ma svojím hundraním donútili“, inak „ktorí ste sa na mňa dali hundrať“, no pozri v. 25[555].
561 Pozri Exod. 6:8, pozn. 197.
562 Al. „všimnú si“, tj. „dbajú[59] o“. Netýka sa v. 34.
563 Pozri Lev. 26:15, pozn. 876.
564 Tj. „povedú život kočovných pastierov“, v protiklade k usadlému životu v zemi prísľubu, ktorý im bude na štyridsať rokov odopretý.
565 Tj. „trest al. pokutu za ne“.
566 Pozri Gen. 38:24, pozn. 1016.
567 Al. „dovršenia“, tj. „počtu“, tj. „než vy všetci do posledného v tejto pustine popadáte“, inak „do úplného zničenia al. zmiznutia“, tj. „zotlenia“. Pozri Lev. 26:20, pozn. 894, v. 35 obdobne. Sloveso, ktorého tvarom je tento výraz, je aj v kap. 17:13 so zmyslom ako v texte tam; tak aj v kap. 32:13[1056].
568 Vl. „odvrátenie“, „odcudzenie“, tj. „spoznáte, čo to je, keď sa ja od vás odvrátim al. vám odcudzím al. stanem sa vaším nepriateľom“.
569 Vl. „zhromaždených“[530], kap. 27:3 obdobne.
570 Al. „zroteniu… zrotili“, ako v kap. 27:3.
571 Tu jednoznačne v tomto zmysle.
572 D. „a tam“.
573 Pozri Exod. 9:14, pozn. 281.
574 Tu možno „porážkou“.
575 Al. „dali sa vystupovať“.
576 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
577 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
578 D. „a (tj. „a [al. „takže“] *niet toho, že*“) nebudete musieť“, zmysel ako v texte.
579 Vl. „zdrvili“, „potreli“.
580 Al. „do úplného zničenia“, súvisí s výrazom v Exod. 22:20, pozn. 767, pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
581 Pozri Lev. 22:21, pozn. 715.

www.mosnak.sk

582 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
583 Pozri Lev. 1:9, pozn. 30.
584 Pozri Lev. 23:13, pozn. 734.
585 Pozri Exod. 29:40, pozn. 1061.
586 Pozri Gen. 22:7, pozn. 570.
587 Tj. „s jahňaťom alebo s kozľaťom".
588 D. „ako", ako vyššie.
589 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1050.
590 D. „začiatok", ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
591 Iný výraz ako v Exod. 8:3 atd., slovo nejasného významu, podľa podaktorých „cesta" al. „drviny" („šrotu"), potom by mnoné číslo bolo treba chápať v zmysle „cesta al. drviny každého z vás".
592 Pozri Lev. 4:13, pozn. 91.
593 Al. „ktorýkoľvek *z* týchto rozkazov" (v. 22), „čokoľvek" (v. 23).
594 Tj. „bez vedomia", D. „z al. od (tj. „*stranou* od") očí"[197], porov. Lev. 4:13, pozn. 112.
595 Pozri Lev. 4:2, pozn. 91.
596 Al. „shromaždenie spraví jedného… vzostupnou *obeťou*"[262], na konci verša obdobne.
597 Al. možno „ktorási", „hociktorá", D. „jedna".
598 Pozri Lev. 4:3 a ďalej, pozn. 141.
599 Možno v zdôrazňujúcom zmysle („plne al. dokonale").
600 Al. „pre", ako nižšie.
601 D. „v (al. „pri") zdvihnutej ruke", tj. „vyzývavo", „svojvoľne", „vzdorne", „úmyselne", „vedome".
602 Al. „vysmieva".
603 D. „vyťatím" (v. 31), „smrťou" (v. 35 a ďalej).
604 Hebr. „hikkáréth tikkáréth".
605 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
606 Sloveso jako v Exod. 5:12, pozn. 169, tu v zmysle ako v texte.
607 Pozri Exod. 16:23, pozn. 575.
608 D. „ho drevá zbierajúceho".
609 Pozri Gen. 40:3, pozn. 1054.
610 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
611 Vl. „krídla", inak „okraje", ďalej obdobne.
612 Tj. „čosi význačné al. nápadné"; výraz súvisí s kmeňom značiacim „ligotať al. trblietať al. skvieť sa" (príbuzný výraz je „leskly štítok" v Exod. 28:36) a teda „byť nápadný", „upútavať pozornosť al. pohľad"; tiež „strapec" al. „fábor" al. „stužku" (značí aj „čosi ako kvet", teda vari „ružicu", „kokardu") na „cípe", al. „strapce" („francle"), al. jednoducho „ozdobný („nápadný", „pozornosť al. pohľad upútavajúci") lem" na „okraji" rúcha. Ďalej obdobne; jednotné číslo v texte v hromadnom zmysle.
613 Al., podľa LXX, „a na odznak (al. „strapec" atď.[612]) *nech* dajú al. pripevnia… (39)tú budete mať[79] pri odznaku" („strapci…").
614 Sloveso ako „preskúmajú" v kap. 13:2 a obdobne ďalej („vymýšľať si", „špekulovať").
615 Tj. „za myšlienkami vašich srdc a za tým, čo vábi vaše oči".
616 Pozri Exod. 34:15n., pozn. 1192; ten istý opis je použitý tu v kap. 25:1 v spojení s inou predložkovou väzbou.
617 Pozri Exod. 6:7.
618 Pozri Exod. 23:1, pozn. 781.
619 Pozri Lev. 22:33, pozn. 725
620 Pozri Gen. 6:11, pozn. 204.
621 Pozri Gen. 6:4, pozn. 194.
622 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.
623 Al. „priveľa", vl. „veľa", D. „Dosť (atď.) vám".
624 Tu aj „bude označovať".
625 N. „dá mu priblížiť sa", ďalej obdobne, v hebrejčine väzba so 4. pádom, ktorú znenie v texte v preklade uchováva.
626 Al. „nachádza" (v. 5), „obľubuje" (v. 7).
627 Pozri Gen. 6:2, pozn. 186, tu vo v. 5 v pôvodine predložková väzba, ktorú opis v texte prekladu uchováva; to isté sloveso je vo v. 7, no tam bez onej predložkovej väzby.
628 Pozri Lev. 10:1, pozn. 285.
629 Tj. „ukazovať, že si ho obľúbil al. obľubuje".
630 Vl. „od vás", porov. Gen. 3:3, pozn. 91, tu vari v zmysle „z vašej strany", tj. „z vášho hľadiska". Ďalej obdobne.
631 Sloveso ako v Gen. 1:4, pozn. 7.
632 Pozri Lev. 20:24, pozn. 672.
633 D. „ich vykonávanie úradu", zmysel ako v texte.
634 Al. „usilujete sa *o*".
635 Al. „sú zhromaždení".
636 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
637 D. „hraním sa na pána".
638 Al. „a *ne*dal nám".
639 Al. „dedičstvo", ďalej obdobne, pozri Exod. 15:17, pozn. 530, iný výraz ako v kap. 14:24[552].
640 Al. „dedičstvo (tj. „zdedenie") polí a viníc", al. v zmysle „dedičstvo spočívajúce v poliach a viniciach".
641 Pozri Gen. 27:3, pozn. 692.
642 Al. „odlúčte", „vzdiaľte".
643 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
644 Sloveso ako vo vv. 12 a 14, no tu tvar trpného rodu, v tejto súvislosti vari naznačujúci zmysel „dajte sa vyzdvihnúť al. vyviesť", „dajte si povedať a vyjdite". V. 27 obdobne.
645 Al. „zo všetkých strán", ako vo v. 27.
646 D. „z okolia *patriaceho* k obydliu", „zo všetkých strán u obydlia" (al. „pri obydlí").
647 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
648 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
649 Pozri Gen. 19:15, pozn. 503.
650 D. „postavujúc".
651 Al. „vykonať všetky tieto výkony", „učiniť všetky tieto činy".
652 Al. „lebo".
653 D. „podľa smrti", „ako smrťou".
654 Al. „všetkých ľudí al. všetkého ľudstva"[92].
655 Al. „bude"[629].
656 Al. „na nich"[58], „nad nimi".
657 Pozri kap. 3:36[112]; inak „o nich usudzované usúdením", tiež „budú navštevovaní navštívením", znenie v texte al. tu vyššie uchováva v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.

www.milosrdnik.eu

658 Pozri Exod. 34:10, pozn. 1188.
659 Výraz odvodený od predošlého slovesa[658], vyskytujúci sa len tu.
660 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
661 Pozri Gen. 24:30 a ďalej, pozn. 1043.
662 D. „domy“, tu zmysel najskôr ako v texte.
663 Pozri Gen. 12:5, pozn. 349 a 350.
664 Al. „*patrili* k nim“.
665 D. „nad nimi“ („zavrela sa nad nimi“).
666 Al. „stratili sa“, „zhynuli“, vl. „boli zahubení“, ďalej obdobne.
667 D. „všetok Isráél“.
668 D. „hlase“.
669 Al. „vykiadzanie“, pozri Exod. 30:8, pozn. 1079.
670 Tu v hebrejskom texte začína kap. 17.
671 Al. vari „spáleniska“, „žiaroviska“.
672 Vl. „vyzdvihne“[589].
673 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
674 Al. „pochodiť“ („aby sa s ním nemuselo stať“, al. „aby nemusel dopadnúť tak“).
675 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
676 Al. možno „usmrcujete“[59].
677 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
678 Tj. „do kadidelnice“, al. „*vy*dal zakadenie“[669].
679 Tu a ďalej v takomto zmysle; iný výraz ako vo vv. 46n.[323], ale príbuzný a v podstate rovnakého významu.
680 Al. „zomretých tou pohromou“.
681 D. „palicu – palicu“.
682 D. „muž – jeho meno“.
683 Sloveso ako „nechali“ v kap. 15:34; pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
684 Pozri Exod. 29:42n., pozn. 1067 a 1068.
685 Al. „potlačiť“, „zrazíť“, „zhodiť“, vl. „spôsobiť opadnutie“ (al. „pokles“, Gen. 8:1).
686 D. „dali za (al. „na“) náčelníka jednu palicu, za (al. „na“) náčelníka jednu palicu“.
687 Tj. „ukázalo sa“.
688 Ten istý výraz ako „lesklý štítok“ v Exod. 28:36 a ďalej[612].
689 Tj. „Árónova palica“, al. „spurnosti, i budeš spredo mňa môcť“.
690 Al. „zahynuli sme“, „zmizli sme“ („je po nás“, „sme hotoví“), ďalej obdobne.
691 D. „každý blížiaci sa, blížiaci sa“.
692 D. „hynutím“, „zahynutím“.
693 Tu tomto zmysle, tj. „zodpovednosť za znesvätenie“.
694 Obdobne ako vyššie[693], tj. „zodpovednosť za pochybenie v kňazskej službe a službe Lévíovcov“.
695 Al. „privádzaj bližšie“.
696 Al. „nech sa k tebe pripájajú“, ďalej obdobne, pozri Gen. 29:34, pozn. 759.
697 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
698 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
699 Pozri Exod. 26:33, pozn. 930 a 931.
700 Tj. „ako prednosť al. výsadu“ („čestnú službu“).
701 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
702 Tj. „uchované al. ušetrené pred ohňom“, al. „z ohňových *obetí*“; potom načim jednotné číslo chápať v hromadnom zmysle.
703 Pozri Lev. 2:1, pozn. 44.
704 Tj. „napríklad“, „totiž“, „to jest“, tá istá predložka ako „pre“ vyššie. Ďalej obdobne.
705 D. „budú vracať“, zmysel ako v texte („znova a znova nosiť“).
706 Al. „*bude ako* nanajvýš sväté pre teba a pre tvojich synov“[282].
707 D. „V nanajvýš svätom“, tj. „v hodnote al. povahe nanajvýš svätého“, „vo vedomí tejto hodnoty al. povahy“. Inak „na nanajvýš svätom *mieste*“, pozri Exod. 29:37.
708 D. „všetok tuk“ (al. „smotanu“), pozri Gen. 45:18, pozn. 1239.
709 Iný výraz ako „olej“ napr. v kap. 15:9 a na mnohých iných miestach. Značí vl. „čerstvo vylisovaný“ olej; súvisí aj s výrazom znamenajúcim „poludnie“ a v prenesenom zmysle „plné denné svetlo“ (príbuzný výraz je „svetlík“ v Gen. 6:16) a značí teda vari aj „jasný al. iskrivý“, tj. „čiry“ olej.
710 Pozri Lev. 2:12, pozn. 73.
711 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
712 Al. „pravdaže“, „samozrejme“, D. „vykúpením“.
713 D. „ľudí vykúpením budeš vykupovať“, tj. „musíš vykúpiť“, no zmysel je ako v texte, pozri Exod. 13:13, iba ak by sa „budeš vykupovať“ („musíš vykúpiť“) chápalo v zmysle „bude sa vykupovať“ („musí sa vykúpiť“). Ďalej obdobne.
714 Pozri Lev. 5:15, pozn. 154.
715 Pozri Exod. 29:16, pozn. 1034.
716 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1041.
717 Soľ bola symbolom nezrušiteľnosti zmluvy. Pozri Lev. 2:13, pozn. 75.
718 Al. „vlastníctvo“, „nebudeš dediť“ (al. „vlastniť“), sloveso ako v Exod. 23:30 a 32:13, pozn. 530.
719 Pozri Gen. 14:20, pozn. 735.
720 Vl. „aby niesli[45] hriech“, D. „na nesenie hriechu“, zmysel ako v texte.
721 Tj. „detí Isráéla“.
722 Al. „pochybenie“, ako vo v. 1.
723 Tj. „Lévíovci“.
724 Al. možno „detí Isráéla vôbec nič (al. „nijako“) dediť“ (al. „vlastniť).
725 Tu aj. „dostávať“.
726 Pozri Lev. 7:18, pozn. 534.
727 Pozri Exod. 22:29, pozn. 776.
728 Tu v danej súvislosti v takomto zmysle, al. „vyzdvihovať“, „vynášať“, v. 30 a ďalej obdobne.
729 D. „Pri vašom vyberaní jeho najlepšieho z neho“, v. 32 obdobne, opis v texte pre zreteľnosť.
730 Ako „úroda“ v Lev. 25:7 a ďalej.
731 N. „vyzdvihnuté“, D. „nevystúpilo“, hebr. „ló áláh aléhá ól“.
732 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
733 Pozri Exod. 12:22, pozn. 408.
734 Tj. „ohňa al. žiaru, v ktorom tá krava horí“, v texte doslovný preklad.

www.mlosenik.eu

735 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.
736 D. „*aj* ten spálivší ju“, ďalej obdobne.
737 Ako v Gen. 18:27, nie ako v Lev. 1:16.
738 Al. „zhrabe“, „zhrnie“, „zozbiera“, ďalej obdobne.
739 Tj. „na prípravu vody“.
740 Pozri Lev. 15:24, pozn. 380, tu tento výraz, pravdaže, značí poškvrnu akéhokoľvek druhu a odlúčenie ako jej dôsledok; D. „vodu poškvrnenia“ (al. „odlúčenia“), zmysel ako v texte („na poškvrnenie al. odlúčenie“, tj. „na odstránenie poškvrnenia a zrušenie al. odvolanie odlúčenia“).
741 Al. „*očistenie* (al. „*očisťovanie*“) *od* hriech*u*“.
742 Pozri Lev. 24:17, pozn. 782.
743 D. „Ten, kto siahne ohľadne (tj. „týka sa“) každej duše človeka“, ďalej obdobne.
744 Al. možno „Ak siahne kto… bytosťami na mŕtveho, potom“.
745 Tj. „tou vodou“.
746 Vl. „on sa ňou bude zbavovať hriechu“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
747 Pozri Lev. 14:7, pozn. 455.
748 Ako „mŕtveho“ napr. vo v. 13, tu a vo v. 18 na rozdiel od „prebodnutého“ vyššie.
749 Pozri Lev. 14:6, pozn. 453.
750 Pozri Lev. 22:6, pozn. 43.
751 Tu vari aj „do vody“.
752 Pozri Lev. 11:25, pozn. 348.
753 Tu aj „zrotili“, „zosypali“.
754 Al. „Kiež by sme boli tiež“.
755 D. „pustiny k smrti tam“.
756 Iný výraz ako „skala“ v Exod. 17:6 a 33: 21n.
757 D. „tvári“.
758 Al. jednoducho „ku skalisku“, no nie ako vo v. 8, pozri Lev. 6:14, pozn. 189.
759 Al. „spurní“, „škriepni“.
760 Pozri Lev. 10:3, pozn. 291.
761 D. „ony“.
762 Al. „Merívy, kde“, pozri Exod. 17:7, pozn. 592.
763 Al. „nimi“, tj. „vo vodách“, „vodami“, al. možno „medzi nimi“, tj. „deťmi Israéla“.
764 Vl. „bol posvätený“ (al. „posvätil sa“)[760], tu zmysel ako v texte.
765 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
766 Al. „zaobchodili zle s nami aj s našimi otcami“.
767 Vl. „konci“.
768 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
769 Tj. „hlavnou hradskou“.
770 Pozri Gen. 39:21, pozn. 1049.
771 Tj. „mojím územím“.
772 D. „v meči“, tj. „v moci al. sile al. účinnosti meča“, ďalej obdobne, porov. Exod. 3:19, pozn. 120.
773 Al. „jazdnou dráhou“, „navŕšenou (al. „nasypanou“) cestou“, iný výraz ako vo v. 17[769].
774 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
775 D. „dám jej kúpnu cenu“.
776 Al. „*to* nie je nič“, „*to* nestojí *za* reč“, D. „niet veci“ (al. „reči“), zmysel ako v texte al. tu vyššie.
777 Pozri Exod. 12:38, pozn. 421.
778 Vl. „dať Israélovi“, ďalej obdobne, znenie v texte uchováva v preklade väzbu so 4. pádom, aká je v pôvodine.
779 D. „vo vrchu“, tj. vari „v *blízkosti* vrchu“, al. „v pohorí“, pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
780 Al. „čo sa týka vôd“.
781 Tu odvodené sloveso.
782 Al. „kráľ Arad“.
783 Výraz nejasného významu, podľa podaktorých „cestou vyzvedačov“.
784 Al. „viesť vojnu“, ďalej obdobne.
785 Al. „vonkoncom“, „naskrze“, D. „daním“.
786 Tu od toho istého kmeňa[711] odvodené sloveso.
787 Pozri Gen. 30:6, pozn. 764.
788 Pozri Gen. 2:11, pozn. 67.
789 Al. „stratila trpezlivosť“.
790 Al. „nie súcom“, „bezcennom“, hebr. „kilókel“, výraz vyjadrujúci pohŕdanie, porov. napr. slovenské „halabala“ a pod.
791 Tj. „pôsobiace pálčivú bolesť svojím uštipnutím“, názov istého druhu jedovatých hadov touto vlastnosťou vyznačených; výraz súvisí so slovesom „spáliť“[732].
792 Al. „prihovor“ („al. prihováraj“), ďalej obdobne.
793 Ako „prápor“ v Exod.17:15, pozn. 603, vl. „čosi vyzdvihnuté“, „viditeľný znak“.
794 Tj. „kopy al. hromady priechodov“ (tj. asi „na priechodoch“).
795 Pozri Gen. 18:16, pozn. 477.
796 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519.
797 Tu v zmysle „územie Móávcov“, ďalej obdobne.
798 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
799 Al. „druhého brehu“, D. „od prechodu“, porov. Gen. 14:13, pozn. 399. Pokiaľ ide o postavenie vzhľadom k Jordánu, používa sa tento výraz o obidvoch jeho brehoch, podľa toho, na ktorú stranu Jordána sa hovoriaci v duchu stavia; v preklade potom spravidla značí „z tejto strany“ východný, „z druhej strany“ západný breh, no pozri kap. 22:1[829].
800 Al. „s Váhévom“.
801 Al. „tok“, „spád“.
802 Al. „a doliny: Arnón (15) a svah dolín“.
803 Vl. „bývaniu“.
804 Al. „k studni“.
805 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1137.
806 Pozri Gen. 21:22, pozn. 554.
807 Al. „kniežatá“, „šľachtici“.
808 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1334 a 1335.
809 Al. „podľa zákonodarcu“, „*zmocnení* zákonodarcom“.
810 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703, tu tento výraz značí „berlu“ ako odznak moci al. hodnosti, „žezlo“.
811 Al. „doliny“, no nie ako napr. vo v. 12[798]; značí úzku dolinu so strmými svahmi po stranách.
812 Al. „Ješímónu“.
813 Pozri Exod. 17:13, pozn. 585.
814 Al. „dcérskych (al. „závislých“) mestách“ (al. „mestečkách“), vl. „jeho dcérach“. Ďalej obdobne; pozri 2 Sam. 20:19, pozn. 383.

www.milosrdnik.eu

815 Al.[880] „podobenstiev“, no nie ako v kap. 12:8[466], „prípovedí“, „básníckych výrokov“, inak „tí, kto hovoria v prísloviach al. používajú príslovia“ atď., „básnici“.
816 Al. „mesta“, ale iný výraz ako vo v. 27; v kap. 35:4 príbuzný výraz, zmysel ako tam v texte.
817 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
818 Meno božstva uctievaného Móávcami a Ammónovcami.
819 Al. „uniknuvších“.
820 Al. „synov *vydali* za utečencov (tj. „spravili utečencami al. ubehlíkmi“) a jeho dcéry“.
821 Al. „hádzať *na* nich“ (tj. „kamene“ a i.).
822 Al. „vyčíňať do rozdúchania ohňa, ktorý *bol*“ (tj. „*sa rozšíril*“).
823 D. „Mojžiš poslal“ (al. „vyslal“).
824 Vl. „vydedili“, tj. „vyhnali z al. zbavili jeho dedičstva al. vlastníctva“.
825 Vl. „až“, tj. „natoľko al. tak ďaleko, že“.
826 Al. „*nikoho* uniknuvšieho“, no nie ako vo v. 29[819].
827 Al. „rovinách“, „pláňach“.
828 Al. „Móáva“[797].
829 Tj. „na brehu Jordána naproti Jeríchu“ (z hľadiska Jericha to bol „druhý al. náprotivný breh“). No dá sa čítať aj „z tejto strany voči Jordánu – Jeríchu“, ako v kap. 34:15.
830 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
831 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
832 Vl. „Móáv sa toho ľudu veľmi zľakol“, opisné znenie v texte zachováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
833 Pozri Exod. 1:12, pozn. 23.
834 Vl. „zlizovať“, „vylizovať“, nižšie obdobne.
835 Pozri Gen. 31:21, pozn. 817.
836 Vl. „možno budem môcť“, ako vo v. 11, nie ako tu nižšie[41].
837 Vl. „veštby“, ako v kap. 23:23, tu v zmysle ako v texte („odmena za veštby“, výraz je tu [nie v kap. 23:23] v množnom čísle).
838 Vl. „priniesť späť“[500].
839 D. „Poslal ku mne“, tj. „odkaz po týchto mužoch“.
840 Vl. „dať“, ďalej obdobne.
841 Vl. „Nemusíš[41] sa, prosím“[378].
842 Vl. „zdržať“.
843 D. „idenia“, „odchodu“.
844 D. „veľmi“.
845 Al. „osláviť veľkou slávou“; obdobný význam má príbuzný výraz vo v. 15.
846 Pozri Lev. 2:2, pozn. 49.
847 Al. „prejsť“, tj. „obísť“, „nedbať“, kap. 14:41 a ďalej obdobne.
848 Al. „len tú vec, o ktorej[376]…, smieš vykonať“.
849 Al. „sa ako protivník (hebr. „sátán“, no tu je zmysel ako v textu) voči nemu“.
850 D. „pohnúť (al. „na pohnutie“) ňou“.
851 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 1329.
852 D. „toto“.
853 Pozri Exod. 23:14, pozn. 804.
854 Pozri Gen. 29:34, pozn. 758.
855 Vl. „si si… zahrala“ (a pokračuješ v tom, v. 29), „si sa dal jazdiť“ (obdobne, v. 30).
856 Pozri Exod. 10:2, pozn. 317 a 318, tu tiež „si ku mne dovoľuješ“, „si robíš so mnou, čo chceš“, „správaš sa ku mne rozpustene“, čo do predložkovej väzby pozri Gen. 31:7 a 39:14, 17, pozn. 1045, kde sú, pravda, použité iné slovesá, ale v podobnej súvislosti a s podobným významom.
857 Al. „isto“.
858 Al. „na mieste“, D. „teraz“.
859 Pozri Gen. 48:15, pozn. 1297.
860 D. „zvykom“, „zvyklosťou“.
861 Al. „Či kedy bolo mojou obyčajou“.
862 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
863 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485, zmysel väzby ako tam.
864 Al. „nerozvážna“, „splašená“, vl. „strmá“, „zrázna“, tj. „ženúca do záhuby“.
865 Pozri Exod. 33:14, pozn. 1166.
866 Al. „pred mojou tvárou“, ako v Gen. 6:10, pozn. 203, ale iná predložková väzba ako nižšie[197].
867 Pozri v. 29.
868 D. „ku mne“, tj. „k sebe“; inak „pôjdem si[555] späť“.
869 D. „poslaním“ (v. 37), „mocou“, „mohúcnosťou“ (v. 38).
870 Týmto názvom, ktorý znamená „pán“ (Gen. 14:13, pozn. 400), označovali národy susediace s Isráélom rozličné božstvá, ktoré uctievali.
871 Tj. „tábora Isráélovcov“.
872 Vl. „vzniesol“, pozri Gen. 8:20, pozn. 273. Netýka sa kap. 22:40 tu.
873 Al. „možno sa bude dostavovať“, vl. „stretať“, sloveso ako „stretne“[874], zmysel najskôr ako v texte (v. 3); D. „Boh Bileáma stretol“, to isté sloveso, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine (v. 4, v. 16 obdobne). Vo v. 15 bez predmetu a bez predložky, zmysel ako v texte („poberám sa na stretnutie“).
874 D. „stretnúť ma“, „ku stretnutiu mňa“, ako „v ústrety“ napr. v kap. 22:36 a i. V kap. 24:1 obdobne so zmyslom ako v texte tam.
875 D. „vec (tj. „*nech to bude akákoľvek* vec“), čo“.
876 Pozri Exod. 27:21, pozn. 955.
877 Vl. „k svojej… sa (bol) postavil“, ďalej obdobne.
878 Al. „chopil“, pozri Gen. 27:2, pozn. 692.
879 Tj. „slova na vyslovenie svojej“.
880 Al. „vyniesol[45] (pozri Exod. 20:7, pozn. 664) svoju prípoveď“, výraz odvodený od slovesa (al. možno naopak), ktorého tvarom je dotyčný výraz[815].
881 Pozri Gen. 10:22, pozn. 326.
882 Al. „privolaj zlé *na*“, „zasyp (al. „zaval“) zlými slovami“, „očierni“. Ďalej obdobne.
883 Al. „sčíta“.
884 Al. „spravodlivých“, „riadnych“, „správnych“, vl. „priamych“, vo v. 27 sloveso obdobného zmyslu.
885 Al. „môj koniec“ (al. „posledok“), „čo bude potom“.
886 D. „bude ako on“. Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
887 D. „žehnaním“, vo v. 11 a v kap. 24:10 aj „hľa – dokonca“.

www.mlos.sk.eu

888 Al. „Cófím“.
889 Tj. „tamto“.
890 Pozri Gen. 2:20, pozn. 82.
891 Al. „sa dával potešovať“ (Gen. 37:35, pozn. 179).
892 Pozri Gen. 6:18; 23:17; 26:3, pozn. 227.
893 Al. „prijal“, tj. „žehnaním som bol poverený“, „žehnanie mi bolo uložené“.
894 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
895 Al. „pretvárka“, „neúprimnosť“, „modlárstvo“, „neprávosť“, no nie ako napr. v kap. 5:15[207].
896 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130; tu možno aj „útlak“, „krivda“, tj. „vynútená námaha al. lopota“.
897 Tu v takomto zmysle.
898 Výraz neistého významu, podľa iných „silou“ al. „hybkosťou“; potom by množné číslo bolo treba chápať v zosilňujúcom zmysle.
899 Al. „*Boh ich vyviedol z Egypta; má (vl. „*sú* [al. „*patria*“] mu“) rohy“ (atď.[898]).
900 Druh antilopy, podľa iných „byvola“, LXX „jednorožca“.
901 Tj. „predpovede podľa znamení“; výraz je v množ. čísle v kap. 24:1 so zmyslom ako tam („znamenia na predpovede“ je v hebr. jediné slovo). Pozri aj Lev. 19:26, pozn. 632.
902 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
903 Tj. „príde čas, keď“.
904 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
905 D. „zlorečením“ (v. 25), „cťou“ atď.[845] (kap. 24:11).
906 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
907 Vl. „krokoch“, D. „ako krok pri kroku“, zmysel ako v texte.
908 Al. „obrátil“, „uprel“, pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
909 Vl. „*do*stal sa (tj. „prišiel“) na neho“.
910 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
911 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 15.
912 Al. „vidí (ako „uzreli“ v Exod. 4:11) videnie“ (ako v Gen. 15:1, no nie ako tu v kap. 12:6 ani 8[465]).
913 Tj. azda „na tvár“, „klaňajúcim sa“.
914 D. „Čo“.
915 Tu trpný rod, zmysel ako v texte.
916 Al. „kvapkať“, „potečie“.
917 Tento výraz (hebr. „dolják“) chápe drvivá väčšina prekladateľov ako tvar množného al. dvojného čísla slova „delí“, ktoré sa v SZ vyskytuje ešte len u Is. 40:15; tam je v jednotnom čísle a nepochybne, pravdaže, znamená „vedro“ al. „okov“, takže toto miesto tu v prevažnej väčšine prekladov znie „voda potečie z jeho vedár“ (al. „okovov“). No podľa niekoľkých iných sa tento výraz dá považovať aj za skrátený tvar množného čísla „doljóthám“ príbuzného slova „dálíth“, značiaceho „výhonok“ al. „vetvu“ (Jer. 11:16; Ezek. 17:6n.; 19:11 a i.), a toto chápanie som, napriek tomu, že predpokladá použitie nepravidelného skráteného tvaru, v texte prekladu uprednostnil najmä preto, lebo dáva zmysel, nazdávam sa, oveľa lepšie priliehajúci k textovej súvislosti ako tuto vyššie spomenuté znenie. Napokon sa tuto použitý tvar dotyčného hebrejského výrazu nedá považovať za celkom pravidelný ani vtedy, ak sa chápe v zmysle „vedár“ al. „okovov“; lebo potom sa miesto „delí“ (Is. 40:15) predpokladá v jednotnom čísle odchylný tvar „dolí“, a aj tak je dotyčný výraz skráteným tvarom, použitým miesto pravidelného „doljáv“.
918 Al. „rozmieľať“, „roztierať“, tj. „potierať“.
919 Al. „*do* nich vnárať svoje šípy“.
920 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328 a 1331.
921 Al. „vypadni“, vl. „zutekaj“.
922 Tj. „nepustil ťa k nej“; porov. ohľadne predložkovej väzby, Gen. 16:2, pozn. 434, a 22:12, pozn. 274, kde sú, pravda, použité iné slovesá.
923 Pozri Gen. 2:9, pozn. 65.
924 Možno v zmysle „*čo do toho* al. *vzhľadom na to,* čo“. Pozri kap. 31:16; Zjav. 2:14.
925 Al. „vedomosť“, „poznajúceho poznanie“ (al. „znalosť“).
926 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
927 Al. „vykročí“, vl. „vyšliapne“, sloveso značí aj „rozšliapať“ (Is. 63:3), „šliapať v lise“ (Sud. 9:27; Mich. 6:15; Pl. 1:15).
928 Ako vo v. 8[919], tu aj „roztriešti“, „rozmece“.
929 Pozri Lev. 13:41, pozn. 427, takže možno aj „okraje (al. „kúty“, „končiny“) územia“, tj. „rozmece Móáva až do posledných končín jeho zeme“. Výraz sa používa aj na označenie svetových strán. Ďalej obdobne.
930 Hebr. „karkar“, tvar slovesa značiaceho „(pod)kopať“, tu zmysel ako v texte, zdvojenie azda v zosilňujúcom zmysle. V súbežnom oddiele Jer. 48:45 je miesto tohto výrazu „kodkód“, „temeno hlavy“, takže sa podaktorí nazdávajú, že tu ide o omyl odpisovača[72] a že teda toto miesto načim chápať v zmysle **???????**
931 „a temeno hlavy všetkých synov“.
932 Výraz nejasného významu, pozri Jer. 48:45, pozn. 1810.
933 Tj. „Isráéla“.
934 Al. „silu“, „statočnosť“, „víťazstvo“, „bude mocne (atď.) konať“.
935 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 838.
936 Al. „ostávajúci nažive sa zahubí mimo („*vonku* z“, „*stranou* od“) mesta“.
937 Pozri Gen. 49:24, pozn. 1364, tu „pevnosť“ al. „stálosť“ v platnosti prídavného mena.
938 Pozri Gen. 6:14, pozn. 214; hebr. „kén“, slovná hra s menom „Kéni“.
939 Tj. „Kéni“, meno kmeňa.
940 D. „*do*stávať sa[163] (ku)“.
941 Pozri Exod. 22:5n., pozn. 736.
942 Tj. „ako dlho ešte“.
943 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
944 D. „žiť pri jeho (tj. „tohoto“) uskutočnení *Bohom“.
945 D. „ruky“, porov. Exod. 2:5, pozn. 53.
946 Tj. „Cypru“.
947 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
948 Pozri Gen. 10:21 a 11:14nn.
949 Al. „pred ich bohmi sa skláňať“.
950 Al. „pripriahol“, „spriahol“, ďalej obdobne.
951 Tj. „Baalovi[870] *vrchu* Peóra“ (kap. 23:28).

www.miloslavikeda

952 Tj. „vodcov“, „náčelníkov“.
953 Al. „povešaj ich Hospodinovi“.
954 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
955 Porov. Gen. 6:11, pozn. 204.
956 Al. „lono“, „ohanbie“, vl. „do jej brucha“ atď.
957 Vl. „bolo pohrome … zabránené“, ako v kap. 16:48, 50, tu na preklad tohto slovesa zvolený iný výraz vzhľadom na predložkovú väzbu, s ktorou je tu spojené.
958 Al. „útočiť *na* (al. „napádať“) Midjáním“, „nepriateľsky zaobchodiť s Midjáním“, „byť protivníkmi Midjáním“. Pozri Gen. 10:14, pozn. 322.
959 Sloveso ako vyššie[958], ale s inou predložkou.
960 Al. „Mojžišovi a deťom Isráéla, ktoré vychádzali zo zeme Egypta“.
961 Pozri Exod. 2:13; 21:22, pozn. 710, al. „proti Mojžišovi[58] a proti Árónovi[58] sa dali brojiť“, ďalej obdobne.
962 D. „pri strávení ohňa“, zmysel ako v texte, opis pre zreteľnosť.
963 Tj. „šesťstojedentisíc“.
964 3. pád množného čísla.
965 Vl. „v“, tj. „do“.
966 Tj. „osôb“.
967 D. „mnohému“, „nemnohému“ („malému“, „nepatrnému“), no tieto dva výrazy sú nie navzájom príbuzné; kap. 13:18 a ďalej obdobne.
968 Tj. „dáš za dedičstvo viac“ („menej“). Kap. 35:8 obdobne.
969 Al. „výsledku“, „výroku“, D. „na ústach[96]“.
970 D. „jeho“, tj. „každého kmeňa[971]“.
971 Totiž „kmeň“; tj. „tak, že sa bude prizerať na početnosť každého kmeňa“.
972 Al. „nebolo *ani jedného* muža“, v. 65 obdobne.
973 Pozri Gen. 18:15, pozn. 488.
974 Al. „pre svoj hriech“.
975 Tj. „právnu vec al. záležitosť“.
976 D. „jeho mäsu“, pozri Lev. 18:6, pozn. 554.
977 D. „blízkemu“, zmysel ako v texte.
978 D. „vo vode“, tj. „vo veci vody“.
979 „Vychádzať a vstupovať“ je v hebrejčine úslovie vyjadrujúce pojem spôsobu života jednotlivca a celého jeho priebehu v každodenných podrobnostiach, najmä v jeho stykoch s druhými; obdobne „vyvádzať a uvádzať“ (tvary tých istých dvoch slovies) nižšie.
980 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
981 D. „mu rozkážeš“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
982 Al. „hodnosti“, „dôstojnosti“, „velebnosti“, „lesku“, „veličenstva“.
983 Tj. „úsudok“, „rozsudok“, „právny výrok al. rozhodnutie“.
984 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001.
985 Pozri Exod. 28:20, pozn. 951.
986 Al. možno „obetovanú[262] pri“, tj. „prvý raz“.
987 Ako „nalial“ v Gen. 35:14, pozri tam pozn. 942.
988 Tj. „v každú“, ďalej obdobne.
989 D. „a desatinu – desatinu“.
990 Pozri Exod. 12:16, pozn. 392.
991 D. „tieto“, tj. „obete“.
992 D. „ku dňu“, „za deň“, zmysel ako v texte.
993 Tj. „z novej úrody“.
994 Tj. „pri vašej slávnosti týždňov“ (Exod. 34:22, pozri Lev. 23:15n.).
995 D. „okrem vzostupnej *obete* mesiaca“.
996 Pozri Lev. 11:43 a ďalej, pozn. 367.
997 D. „a ich liatych *obetí*“, tj. „liatych *obetí* k nim“ („ku všetkým týmto obetiam“).
998 Pozri Exod. 12:14, pozn. 387.
999 Pozri Lev. 23:36, pozn. 751.
1000 Tj. „dobrovoľných *obetí spočívajúcich* vo vašich… hodov“ („okrem vzostupných obetí atď., ktoré budete prinášať ako splnenie svojich sľubov alebo ako dobrovoľné obete“). Kap. 31:11 a 25 obdobne („korisť […] *spočívajúcu* v ľuďoch a v dobytku“).
1001 Tu v hebrejskom texte začína kap. 30.
1002 Al. možno „slávnostnú prísahu“, „slávnostne zaviazať svoju“ (znenie v texte zachováva v preklade predložkovú väzbu pôvodiny). Ďalej obdobne.
1003 Tj. „nesplnením“, vl. „dať znesvätiť“, sloveso ako v Gen. 49:4, pozn. 1317.
1004 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
1005 Al. „zamietne“, „zakáže“, „zabráni“, „prekazí“, ďalej obdobne.
1006 D. „nebudú ostávať… všetky jej sľuby a záväzky, ktoré“.
1007 D. „patrením“.
1008 Al. „táraninu“, „trepnutie“.
1009 Al. „a *budú* na nej jej sľuby… výrok jej“, ďalej obdobne.
1010 Al. „nesúhlas, potom zruší… dušu, a Hospodin jej“.
1011 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
1012 D. „(z)rušením“ (vv. 12, 15), „mlčaním“ (v. 14).
1013 Al. „prejav“, vl. „vyjdenie“, tj. „čo vyšlo spomedzi“.
1014 D. „prísahu záväzku“.
1015 D. „ich, lebo“ (al. „pretože“).
1016 D. „Vypomsti“.
1017 V zmysle „zbaviť sa („preč od“) toho, žeby ste s Midjáním mali do činenia“.
1018 D. „sú“, „budú“, zmysel ako v texte („nech budú na to, aby tiahli“).
1019 D. „Tisíc na vetvu – tisíc na vetvu“.
1020 Al. „vydaní“, „dodaní“, „odovzdaní“, „vybraní“; tvar toho istého slovesa je vo v. 16 so zmyslom ako v texte („podnetom“, „dodaním *príčiny* al. *podnetu*“).
1021 Al. „náčinia svätyne“.
1022 Al. „totiž“.
1023 Al. „správe“[165].
1024 Tu od dotyčného výrazu[15] odvodené sloveso (nie ako vo v. 3[1018]).
1025 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927; nesúvisí s „korisť“ tu vo vv. 11n.
1026 Pozri Gen. 25:16, pozn. 647.
1027 Vl. „poverených“ (al. „ustanovených“[42]), tj. „dozorom a velením“. Ďalej obdobne.
1028 Al. „vojska“, no nie ako vo v. 6[15], lež ako „bohatstvo“ vo v. 9, tu v takomto zmysle.

www.milosrdnik.eu

1029 D. „z (vojenskej) výpravy *do* vojny“[366].
1030 Tj. „osoby ženského pohlavia“.
1031 Vl. „nastala“, „*do*stala sa“.
1032 Pozri Exod. 25:4, pozn. 852.
1033 Tj. „ustanovenie“, al. „ktorý“, tj. „zákon“.
1034 Tj. „rodov al. rodín“.
1035 D. „korisť rozpolíš“ (v. 27), „Mojžiš rozpolil“ (v. 42).
1036 Vl. „chopivších sa boja“, „ktorí viedli boj“.
1037 Tu možno čítať aj „a Hospodinovi musíš venovať“.
1038 D. „mužov boja“[366].
1039 D. „jednu dušu“.
1040 Vl. „uchopené“, „uchvátené“, tj. možno „lósom určené“, „vylosované“.
1041 Iný výraz ako „lup“ vo v. 11; ako „korisťou“ v kap. 14:3, 31.
1042 Tj. „od ich podielu“.
1043 D. „ktorí *boli* al. *patrili k*“.
1044 Tu v zmysle ako v texte („nie je postrádaný al. zistený ako chýbajúci“).
1045 Oproti nasledovnému[1046] na nosenie na hornej časti ramena.
1046 Ako „náramky“ v Gen. 24:22.
1047 D. „všetko“.
1048 D. „predmet práce“, tj. „umelecky vypracovaný“.
1049 Tj. „zlato“, al. „ktorú“, tj. „obeť“.
1050 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
1051 Tj. „vhodný pre chov dobytka“. Ďalej obdobne.
1052 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
1053 Vl. „nás nechávať (al. „nám dávať“) prekročiť“. Pozri Gen. 32:21, 23, pozn. 858.
1054 Tj. „potomok Kenaza“ (1 Par. 4:13); inak „syn Jefunnéa, Kenizzího“.
1055 Vl. „nechal (nesúvisí so „zanechá“ vo v. 15) ich… potulovať sa“ (al. „blúdiť“).
1056 Vl.[567] „vymiznutia“, „skončenia“, pozri aj Gen. 47:15, pozn. 1275.
1057 Al. „potomstvo“, „splodenstvo“, „dorast“, „prírastok“, vyskytuje sa v SZ len tu.
1058 Vl. „všetok tento ľud vyhubíte“ (al. „vykántrite“, Gen. 6:17, pozn. 205), opis v texte zachováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
1059 Al., podľa niektorých, „dali sa na neho naliehať“.
1060 Vl. „salaše (ako vo v. 24) drobného dobytka“.
1061 D. „mestách pevnosti“[487], ďalej obdobne.
1062 Vl. „*preč* od tváre“, „*ukrytá* pred tvárou“[197].
1063 D. „vracať po privlastnenie si synov Isráéla – muža jeho vlastníctva“, zmysel ako v texte, kde je opis pre zreteľnosť.
1064 D. „ak k nám príde“.
1065 Al. voľnejšie „a vedzte, že váš hriech“, v texte doslovný preklad.
1066 D. „a to vyšlé“.
1067 Pozri Gen. 34:10, pozn. 910.
1068 D. „s nami“.
1069 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
1070 D. „Baal-Meón, zmenené menom“, opis v texte pre zreteľnosť.
1071 Tj. „tamojších obyvateľov“.
1072 Al. „táboriská“, „stanové sídliská“, hebr. „chavvóth“, iný výraz ako vo v. 42[814].
1073 Tj. „dediny[1072] Jáira“.
1074 Vl. „Nóvach, svojím menom“ („nazval ho… svojím menom“).
1075 Tu aj „keď“.
1076 Pozri Exod. 12:17, pozn. 207.
1077 Tj. „miest(a), odkiaľ sa pri svojich cestovaniach dávali na cestu“.
1078 Al. „spísal“.
1079 Tu v zmysle Exod. 14:8, pozn. 464.
1080 Pozri Exod. 12:12, pozn. 383.
1081 Al. „naproti Baal-Cefónu“, D. „na tvári (al. „pred tvárou“) Baal-Cefóna“.
1082 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
1083 Väčšina mne známych prekladov podáva toto miesto v zmysle „o príchode… počul“, možno podľa kap. 21:1 alebo podľa LXX, tu v texte však je podaný doslovný preklad hebrejského znenia, iného ako v kap. 21:1; predložková väzba tu je taká istá ako v Gen. 21:12, pozn. 764, takže sa tomuto miestu dá rozumieť aj v zmysle „na príchod… poslúchol“, tj. „venoval správe o príchode Isráélovcov bedlivú pozornosť a podľa nej sa zariadil“ (totiž tak, ako to čítať v kap. 21:1).
1084 Tu skrátený názov („kopy al. hromady“, v. 45; „prechodov“, vv. 47n.).
1085 Al. „Almóna pri (vl. „k“, „do“) Divláthájim“, ďalej obdobne.
1086 Tj. „pred vrchom menom Névó“.
1087 Al. „pláň akácií“.
1088 Vl. „*budete* prešli“.
1089 D. „všetky ich podobizne zliatín“.
1090 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913 a 914.
1091 Ten istý tvar toho istého slovesa ako vo v. 52[824], tu v takomto zmysle, na konci verša iný tvar toho istého slovesa.
1092 Tu v takomto zmysle.
1093 D. „vám“[79].
1094 D. „okraj („pomedzie“) juhu“[483] (vv. 3n.), „pomedzí(m) západu“[74] (v. 6), „pomedzím severu“ (vv. 7, 9).
1095 D. „na rukách“, porov. Exod. 2:5, pozn. 53.
1096 Pozri Gen. 14:3, pozn. 393.
1097 Al. „zatáčať“, „zahýbať“.
1098 Al. „voči“, „*vzhľadom* na“, tj. možno „na juh (na východ) od“.
1099 Al. „svahu“, „vyvýšenine“.
1100 Tj. „šťúrov“.
1101 Al. „vyústenia“, „krajné (al. „medzné“) body“ (al. „výbežky“).
1102 Vl. „k moru“ („prebiehať až k moru“), ďalej obdobne.
1103 Al. „vytýčiť“, ďalej obdobne.
1104 Al. „vymeriavať“.
1105 Al. „otrie sa o“, tj. „dotkne sa“.
1106 Al. „stranu“, pozri Exod. 27:14, pozn. 947.
1107 Tj. „Gennésaretského jazera“.
1108 Tj. „na východný breh al. stranu“.
1109 D. „a jedného náčelníka – jedného náčelníka“.

www.miloslavik.eu

1110 Pozri 1 Sam. 1:20, pozn. 50.
1111 Pozri Lev. 25:34, pozn. 827.
1112 Všetky tri tieto výrazy značia v podstate to isté a sú tu použité najskôr v zosilňujúcom zmysle súhrnu všetkého ich imania, spočívajúceho predovšetkým v množstve stád.
1113 Al. „ich živobytie".
1114 D. „do ulice", zmysel ako v texte.
1115 Tj. najskôr od vonkajšieho okraja tisíclakťovej oblasti, vymeranej od mestského múra. Celkový rozsah „obvodov" čiže „predmestí" teda azda bol 3 000 lakťov v každom smere; 1 000 lakťov, vari pastvín, od mestského múra, a navyše ďalších 2 000 lakťov, vari polí a vinohradov.
1116 Pozri Exod. 26:2, pozn. 899.
1117 D. „tam zabivšieho".
1118 Sloveso ako „vraždiť" v v Exod. 20:13, no tu značí neúmyselné zabitie, pozri v. 11 a ďalej.
1119 D. „ich" (4. pád).
1120 D. „uprchne zabivší, udrevší dušu neúmyselne".
1121 Ako „výkupca" v Lev. 25:26, tj. blízky príbuzný zabitého, oprávnený vykonať pomstu na tom, kto ho zabil.
1122 D. „do jeho státia", „po jeho státie".
1123 Tu v zmysle „prechodne sa zdržiavajúceho".
1124 Tu v tomto zmysle.
1125 D. „kameňom ruky", tj. „kameňom, ktorý môže v ruke držať" V. 18 obdobne.
1126 Tj. „kedykoľvek na neho natrafí".
1127 Al. „v zlom úmysle".
1128 Al. „bez úmysla", vl. „v okamihu", tj. „neočakávane".
1129 D. „v (al. „pri") nevidení".
1130 D. „nesnažil (al. „neusiloval sa *o*", „nehľadal") jeho zlé".
1131 D. „veľkého kňaza".
1132 Al. „kedy", „vôbec", D. „opúšťaním" atď[1133].
1133 Pozri Gen. 9:10, pozn. 289; 44:4, pozn. 1201.
1134 D. „nebude mu".
1135 Al. „nebude mať *viny za preliatu* krv". Pozri Lev. 20:9, pozn. 662.
1136 D. „úst".
1137 Pozri Exod. 23:2, pozn. 785.
1138 Azda v zmysle „výpoveď jedného svedka nestačí na to, aby bol voľakto na smrť odsúdený".
1139 Pozri Exod. 21:30, pozn. 721.
1140 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
1141 D. „do smrti", „po smrť".
1142 Al. „lebo ja *som* Hospodin pobývajúci".
1143 Pozri Lev. 25:10, pozn. 793.
1144 Pozri Gen. 30:24, pozn. 780.
1145 Al., možno „bude[59] naďalej[431] pri dedičstve".
1146 Al. „reč", „slovo".
1147 D. „ženami dobrému v ich očiach".
1148 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
1149 „Vetva" je v hebrejčine mužského rodu.

www.milosrdnik.eu

PIATA KNIHA MOJŽIŠOVA (DEUTERONOMIUM)

Toto[1] *sú* slová, ktoré Mojžiš vyslovil[2]
ku všetkému Isráélovi na tejto strane[3]
Jordána v pustine, v stepi[4] proti Súfu, me-
dzi Páránom a medzi Tófelom a Lávánom
a Chacéróth a Dí-Záhávom. (2)Od Chó-
réva *je* cestou *k* pohoriu[5 6] Séír po Kádéš-
barnéu jedenásť dní.

(3)A v štyridsiatom roku, v jedenástom
mesiaci, v prvý[7] *deň* mesiaca[47], sa stalo[245],
že Mojžiš k deťom[8] Isráéla prehovoril
podľa všetkého, čo mu Hospodin pre[9]
nich rozkázal (4)po svojom porazení[10]
Síchóna, kráľa Emórího[11], ktorý býval
v Chešbóne, a Óga, kráľa Bášána, ktorý
býval v Aštaróth *a*[12] v Edreí, (5)na tejto
strane[3] Jordána v zemi Móáva[13] začal
Mojžiš objasňovať tento zákon[14] výrokom:
(6)Hospodin, náš Boh, k nám na Chóréve
prehovoril výrokom: Máte dosť[15] pobytu[16]
pri tomto vrchu; (7)otočte sa[17] a vykročte[18]
si[19] a vstúpte *v* pohorie[5] Emórího[11] a ku
všetkým jeho susedom[20] v stepi[4], v po-
horí[5] a v nížine[21] a v Negeve[22] a na pobreží
mora, *v* zem Kenáan a Levánón[23], *až* po
tú veľkú rieku, rieku Peráth[24]. (8)Pozri,
položil[25] som tú zem pred vašu tvár,
vstúpte a zmocnite sa[26] tej zeme, ktorú
Hospodin vašim otcom, Abráhámovi,
Isákovi a Jákóbovi, prísahou sľúbil[27] dať
im a ich semenu po nich. (9)A v onen čas
som k vám prevravel výrokom: Nebudem
vás môcť niesť[28] ja sám[29] – (10)Hospodin,
váš Boh, vás rozmnožil, takže[30], hľa vás,
ste dnes v množstve ako hviezdy nebies;
(11)nech Hospodin, Boh vašich otcov,
k vám, ako vy *ste,* pridáva[31 32] tisíckrát *viac*,
a žehná[31] vás podľa *toho,* čo k vám preho-
voril. (12)Ako mám[33] ja sám[29] niesť[28] vašu
ťarchu[34] a vaše bremä[35 36] a vašu zvadu?
(13)Dosaďte[37] si podľa svojich kmeňov[38]
mužov múdrych a rozumných[39] a uzná-
vaných[40], nech[30] ich môžem[33] ustanoviť[41]
za vaše hlavy. (14)Tu[30] ste mi odvetili
a povedali: To slovo, ktoré si vyslovil[2], *je*
dobré uskutočniť[42 43]. (15)Vzal som teda[44]
hlavy vašich kmeňov[38], mužov múdrych
a uznávaných[40], a určil[25] som ich *za* hlavy
nad vami, vodcov[45] tisícov a vodcov[45]
stovák a vodcov[45] päťdesiatich a vodcov[45]
desiatich a predákov[46] vašich kmeňov[38 47],
(16)a vašim sudcom som v onen čas roz-
kázal výrokom: Načúvať medzi vašimi
bratmi[48] – vtedy[30] budete môcť[33] medzi
mužom a medzi jeho bratom a medzi
cudzincom[49] *u* neho[50] súdiť *v* spravod-
livosti; (17)nesmiete[33] v súde[51] rozlišo-
vať[52] osobu[53], ako malého, tak[54] veľkého
musíte[33] vypočuť, nesmiete[33] mať strach[55]
z[56 57] človeka[58], lebo *je* to[59] Boží[60] súd[51];
a vec, ktorá vám[61] bude príliš obťažná[62 63],
budete[31] predkladať[64] mne a ja ju budem
vypočúvať. (18)A v onen čas som vám roz-
kázal všetky veci, ktoré máte[33] konať.

(19)I dali sme sa od Chóréva na cestu[18]
a prešli sme celú onú veľkú a hroznú[65]
pustinu, ktorú ste videli[131] cestou *k* po-
horiu[5 6] Emórího[11], podľa *toho,* čo nám
Hospodin, náš Boh, rozkázal, a prišli
sme *až* po Kádéš-barnéu. (20)Tu[30] som
k vám povedal: Prišli ste *až* po pohorie[5]
Emórího[11], ktoré nám Hospodin, náš
Boh, dal; (21)pozri, Hospodin, tvoj Boh,
položil[25] tú zem pred tvoju tvár – vystúp[66],
ujmi sa vlastníctva[26] podľa *toho,* čo k tebe
prehovoril Hospodin, Boh tvojich ot-
cov. Nesmieš[33] sa báť[65] ani sa strachovať.
(22)A vy všetci[67] ste sa ku mne priblí-
žili[146] a povedali ste: Mali by sme[33] pred
našou tvárou vyslať mužov, nech[30] nám
tú zem môžu[33] prepátrať[68] a priniesť nám
stadiaľ zvesť[69] o ceste, ktorou máme[33] vy-
stúpiť[66], a o mestách, do ktorých máme[33]
vojsť. (23)I bola[131] mi tá vec vhod[70]; vzal
som z vás teda[44] dvanástich mužov, jed-
ného muža za *každý* kmeň[38], (24)i otočili
sa[17] a vystúpili[66] do toho pohoria[5] a pri-
šli *až* po Nachal-eškól[71] a presliedili ju[72]
(25)a v svoju ruku vzali z ovocia tej zeme;
to[30] dopravili nadol k nám a priniesli nám
stadiaľ zvesť[69], i povedali: Tá zem, ktorú
nám Hospodin, náš Boh, dal, *je* dobrá.
(26)No[30] vy ste neboli[131] ochotní[73] vystu-
povať[66] a prejavili ste neposlušnosť[114] prí-
kazu[74] Hospodina, vášho Boha, (27)i dali

www.christ.sk

ste sa v svojich stanoch šomrať a vravieť:
V svojej nenávisti k nám[75] nás Hospodin[76]
vyviedol[77] zo zeme Egypta *vy*dať nás v ruku
Emórího[11], zničiť[78] nás. (28)Kam sa my
chystáme vystupovať[66 79]? Naši bratia
roztopili[80] naše srdcia výrokom: Uvideli
sme tam ľud väčší a vyšší od nás, mestá
veľké a opevnené[81] do nebies, a tiež synov
Anákím[82 83]. (29)Tu[30] som k vám povedal:
Nesmiete[33] sa desiť ani pred nimi[84 85] pociťovať bázeň[55 65]; (30)Hospodin, váš Boh,
ktorý[251] sa poberá pred vašou tvárou, on
bude za vás[86] bojovať[87] podľa všetkého,
čo s vami pred vašimi očami spravil
v Egypte (31)*aj* v pustine, kde si zistil[88],
ako ťa Hospodin, tvoj Boh, nosil[28 131], ako
človek[58] nosí[28] svojho syna, celou cestou,
ktorou ste sa poberali[131] *až* po svoj príchod
až po toto miesto[89]. (32)A*ni* v tejto veci
ste neboli dôveriví[90] v Hospodina, vášho
Boha[91], (33)ktorý[251] sa poberal cestou
pred vašou tvárou vyhľadať[92] vám miesto[89]
na vaše utáborenie sa[93], v ohni *v* noci *u*kazovať vám cestu, ktorou sa máte[33] poberať, a v oblaku za dňa. (34)A Hospodin
počul hlas vašich slov a nahneval sa[94]
a odprisahal výrokom: (35)Ak voľakto[58]
z týchto mužov[95], toto zlé pokolenie,
bude vidieť[96] túto dobrú zem, ktorú
som prísahou sľúbil[27] dať vašim otcom,
(36)s výnimkou Káléva, syna Jefunnéa,
on ju bude vidieť a jemu chcem[33] dať
zem, po ktorej šliapal[131], aj jeho deťom[8],
pretože plne nasledoval[131] Hospodina[97].
(37)Aj proti mne[98] sa Hospodin vašou
príčinou popudil *s* výrokom: *An*i ty ta
nebudeš smieť[33] vstúpiť. (38)Jóšua, syn
Núna, ktorý[251] stojí pred tvojou tvárou, on
ta bude smieť[33] vstúpiť, jeho posilni, lebo
on Isráéla má[33] podeliť dedičstvom[99 100 101].
(39)A vaša drobotina, *o* ktorej[102] ste povedali: bude korisťou[103], a vaše deti[8], ktoré
dnes nepoznajú[131] dobré a*ni* zlé[104], ony
ta budú vstupovať a im ju budem[72] dávať
a ony ju[72] budú zaujímať[26]. (40)No[30] vy
si[105] spravte otočku[17] a vykročte[18] do pustiny cestou *k* moru[6] Tŕstia[106]. (41)I odvetili ste a povedali ste ku mne: My sme
zhrešili voči Hospodinovi; musíme[33] vystúpiť[66] a dať sa bojovať[87] podľa všetkého,
čo nám Hospodin, náš Boh, rozkázal.
A opásali[107] ste každého[108] jeho[109] vojnovým náčiním[110 111] a na ľahkú váhu ste vzali
vystúpenie[66 112] na vrch; (42)a Hospodin
ku mne povedal: Povedz im: Nesmiete[33]
vystupovať[66] ani bojovať[87], lebo nie som[90]
vprostred[113] vás, nech[30] nemusíte[33] pred
tvárou vašich nepriateľov byť porazení.
(43)Prehovoril som teda[44] k vám, *ale* ste
neposlúchli, lež[30] ste sa vzopreli[114] príkazu[74] Hospodina a nadmuli[115] ste sa a na
vrch ste vystúpili[66], (44)no[30] vyšiel[77] vám
v ústrety Emóri[11], ktorý[251] býval na onom
vrchu, i dali sa vás prenasledovať, ako robievajú včely, a na Séíre vás rozprášili *až*
po Chormu[116]. (45)A vrátili ste sa a pred
tvárou Hospodina ste sa rozplakali, no[30]
Hospodin na[117] váš hlas nepočul a nie *že*
voči vám otvoril ucho[118]. (46)I ostali ste
veľa dní v Kádéši, toľko dní, koľko[119] ste
tam ostali.

2 I otočili[17] sme sa a cestou *k* moru[6] Tŕstia[106] sme vykročili[19] do pustiny podľa
toho, čo ku mne Hospodin prehovoril,
a *po* veľa dní sme obchádzali[120 131] pohorie[5]
Séír. (2)A Hospodin ku mne prevravel
výrokom: (3)Máte dosť[15] obchádzania[120]
tohto pohoria[5], spravte si[19] otočku[17] na
sever. (4)A ľudu rozkáž výrokom: Vy prechádzate pomedzím[121] vašich bratov, detí[8]
Ésáva, ktorí[251] bývajú v Séíre; tí[30] budú
pred vami[84 85] pociťovať bázeň[55 65], musíte[33]
sa teda[44] mať veľmi na pozore[122]; (5)nesmiete[33] sa s nimi[123] dávať do sporov[124],
lebo z ich zeme vám nebudem dávať ani
šľapaj chodidla[125] nohy, lebo som pohorie[5]
Séír dal *za* dedičstvo[126] Ésávovi. (6)Pokrm
od[127] nich budete[31] kupovať[128] za peniaze[129],
nech[30] môžete[33] jesť, a tiež vodu budete[31]
od[127] nich za peniaze[129] získavať[130], nech[30]
môžete[33] piť; (7)veď Hospodin, tvoj Boh,
ťa vo všetkej činnosti tvojich rúk požehnal, pozná[131] tvoje prechádzanie tejto veľkej pustiny – *po* týchto štyridsať rokov *bol*
Hospodin, tvoj Boh, s tebou, neutrpel si
nedostatku ničoho[132].

(8)I prešli sme od[127] našich bratov, detí[8]
Ésáva, ktorí[251] bývajú v Séíre, od cesty
stepou[4 6], od Élatha a od Ecjón-Gávera,
a otočili[17] sme sa a prešli sme cestou
pustiny Móáva[13]. (9)A Hospodin ku mne
povedal: Nesmieš[33] Móáva[13] napádať[133] ani
sa s nimi[123] dávať do sporov[124], *do* boj*a*[87],
lebo z jeho zeme ti nebudem dávať de-

www.biblia.sk

dičstvo[126], lebo Ár som dal *za* dedičstvo[126]
deťom[8] Lóta. (10) (Predtým[134] v nej[72] bývali
Emmím[83], ľud veľký a početný a vysoký,
ako Anákím[82 83]. (11) Oni tiež bývali po-
važovaní *za* Refáím[83 135], ako Anákím[82 83],
ale Móávci im dávali názov[136] Emmím[83].
(12) A v Séíre predtým[134] bývali Chórím[83],
ale synovia Ésáva ich pred svojou tvárou[84]
vypudili[137] a vyhubili[78] a usadili sa miesto
nich, ako spravil Isráél so zemou[138] svojho
dedičstva[126], ktorú im dal Hospodin.)
(13) Teraz vstaňte a prekročte si[19] potok[139]
Zered. Potok[139] Zered sme teda[44] prekro-
čili, (14) a dní, čo sme odišli z Kádéš-bar-
néy, než sme prekročili potok[139] Zered,
bolo tridsať a osem rokov, *až* po vymiz-
nutie[140] celého toho pokolenia bojovní-
kov[141] sprostred[142] tábora[143], podľa *toho,* čo
im Hospodin odprisahal; (15) a bola[131] aj
ruka Hospodina proti nim na ich vykyno-
žovanie[144] sprostred[142] tábora[143] *až* po ich
vymiznutie[140 145].

(16) A keď všetci tí bojovníci[141] spro-
stred[142] tábora[143] smrťou vymizli[140], stalo
sa[245], (17) že Hospodin ku mne prehovoril
výrokom: (18) Ty dnes budeš prechádzať
pomedzím[121] Móáva[13], Árom, (19) a budeš
sa blížiť[146] k[147] deťom[8] Ammóna; nesmieš[33]
ich napádať[133] ani sa s nimi[123] dávať do
sporov[124], lebo zo zeme detí[8] Ammóna ti
nebudem dávať dedičstvo[126], lebo som ju
za dedičstvo[126] dal deťom[8] Lóta. (20) (Ona
tiež bývala považovaná *za* zem Refáím[83 135];
predtým[124] v nej Refáím[83 135] bývali a Móávci
im dávali názov[136] Zamzummím[83], (21) ľud
veľký a početný a vysoký, ako Anákím[82 83],
a Hospodin ich pred ich tvárou[84] pohu-
bil[78] [i vypudili[137] ich a usadili sa miesto
nich], (22) ako spravil pre synov[86] Ésáva,
ktorí[251] bývajú v Séíre, keď pred ich tvá-
rou[84] pohubil[78] Chórího[11], takže[30] ich
vypudili[137] a bývajú[131] miesto nich *až* po
tento deň. (23) A Avvím[83], ktorí[251] bývajú
v dedinách[148] *až* po Gazzu – vyhubili[78] ich
Kaftórím[83], ktorí[251] vyšli[77] z Kaftóra, a usa-
dili sa miseto nich.) (24) Vstaňte, dajte
sa na cestu[18] a prekročte potok[139] Arnón!
Pozri, dal som v tvoju ruku Síchóna,
kráľa Chešbóna, Emórího[11], a jeho zem;
začni, ujmi sa vlastníctva[26] a stretni sa[124]
s ním[123] *v* boji[87]; (25) tohto dňa budem
začínať uvádzať[25] strach *z* teba a bázeň[65]
z teba na národnosti[149 150] pod všetkými ne-
besami[244], ktoré, keď budú počuť zvesť[151]
o tebe[6], upadnú[152] pred tvojou tvárou[84]
v trasenie[153] a zvíjanie[154].

(26) Vyslal som teda[44] z pustiny Kedé-
móth k Síchónovi, kráľovi Chešbóna,
poslov[155] *so* slovami pokoja, *s* výrokom:
(27) Nech smiem[33] prejsť tvojou zemou –
verejnou cestou, tak[156] pôjdem, nebudem
sa odvracať[157] *na*pravo *ani na*ľavo; (28) po-
krm mi budeš[33] predávať[128] za peniaze[129],
nech[30] sa najem, *aj* vodu mi budeš[33] dávať
za peniaze[129] nech[30] sa napijem, iba nech
smiem[33] svojimi nohami prejsť, (29) ako
mi spravili synovia Ésáva, ktorí[251] bývajú
v Séíre, a Móávci, ktorí[251] bývajú v Áre,
než budem môcť[33] prejsť Jordán do zeme,
ktorú nám dal Hospodin, náš Boh. (30) A*le*
Síchón, kráľ Chešbóna, nebol[131] ochotný[73]
nechať nás prejsť ním[158], lebo Hospodin,
tvoj Boh, zatvrdil[159] jeho ducha a spevnil[160]
jeho srdce, za účelom dania ho v tvoju
ruku, ako tohto dňa[161]. (31) A Hospodin
ku mne povedal: Pozri, začal som Sí-
chóna a jeho zem vystavovať[25 162] pred
tvoju tvár[163]; začni, ujímaj sa vlastníctva[26]
na zaujatie[26] jeho zeme. (32) I vytiahol[77]
nám Síchón v ústrety, on aj všetok jeho
ľud, k bitke[87] do Jáhaca, (33) a Hospodin,
náš Boh, ho vystavil[25 162] pred našu tvár[163],
i pobili[10] sme ho aj jeho synov a všetok
jeho ľud, (34) a v onen čas sme dobyli
všetky jeho mestá a všetky mestá sme
uviedli do odovzdania[164 165], mužstvo[166]
a ženy a drobotinu, nezanechali sme
prežívajúceho[167], (35) iba dobytok[168] sme
si za korisť vzali[169] a lup *z* miest[170], ktoré
sme dobyli. (36) Od Aróéra, ktorý *je* na
brehu[171] potoka[139] Arnón, a mesta, ktoré
je v doline[139], až po Gileád sa nevyskytlo[245]
hradisko[172] príliš nám neprístupné[63 173]; tie
všetky vystavil[25 162] Hospodin, náš Boh,
pred našu tvár[163] (37) Iba k zemi detí[8]
Ammóna si sa nepriblížil[146], *k* celému
okraju[174] potoka[139] Jabbók a*ni k* mestám
v pohorí[5 6] a *k* ničomu[175], čo Hospodin, náš
Boh, zakázal[176].

3 A otočili sme sa[17] a vystúpili sme[66]
cestou *k* Bášánu[6]; a Óg, kráľ Bášána,
nám vytiahol[77] v ústrety, on aj všetok jeho
ľud, k bitke[87] *v* Edreí. (2) A Hospodin ku
mne povedal: Nech sa ho nebojíš[31 65], lebo

www.biblia.sk

som jeho aj všetok jeho ľud a jeho zem
dal v tvoju ruku, a spravíš mu[138], ako si
spravil Síchónovi, kráľovi[138] Emórího[11],
ktorý býval v Chešbóne. (3)A Hospodin,
náš Boh, v našu ruku dal aj Óga, kráľa
Bášána, a všetok jeho ľud, i porazili[10] sme
ho, takže[177] *sa* mu nezanechalo[178] prežívajúceho[167]; (4)a v onen čas sme dobyli
všetky jeho mestá, nebolo hradiska[172],
ktoré by sme im neboli odňali[179], šesťdesiat miest[170], celú výmeru[180] Argóva,
kráľovstva Óga v Bášáne. (5)Všetky
tieto mestá *boli* opevnené[81] vysokými
múrmi[181] [182], vrátami[183] a závorami[182],
okrem[184] miest[170] vidieckych[185]; tých veľmi
veľa. (6)I uviedli sme ich do odovzdania[164] [165], ako sme spravili so Síchónom,
kráľom[138] Chešbóna, uvedením všetkých
miest[170] do odovzdania[164] [165], mužstva[166],
žien a drobotiny. (7)A všetok dobytok[168]
a lup *z* miest[170] sme si vzali za korisť[169].
(8)Vzali sme teda[44] v onen čas tú zem
z ruky dvoch kráľov Emórího[11], ktorí
boli[186] na tejto strane[3] Jordána, od potoka[139] Arnón po vrch Chermón (9)(Cídónčania dávajú Chermónu názov[136] Sirjón a Emórí[11] mu dávajú názov[136] Senír),
(10)všetky mestá náhornej plošiny[187]
a všetok Gileád a všetok Bášán *až* po
Salchu a Edreí, mestá kráľovstva Óga
v Bášáne. (11)Iba Óg, kráľ Bášána, totiž
zvýšil z ostatku Refáím[83] [135] – hľa, jeho pohovka[188], pohovka[188] *zo* železa, či ona nie
je v Rabbath-bené-Ammón[189]? Deväť lakťov[190] jej dĺžka a štyri lakte jej šírka, podľa
lakťa[190] [191] muža. (12)A tejto zeme sme sa
v onen čas zmocnili[26], od Aróéra, ktorý *je*
nad potokom[139] Arnón; a polovicu pohoria[5] Gileád a jeho miest[170] som dal Reúvénímu[192] a Gádímu[192] (13)a ostatok Gileáda
a všetok Bášán, kráľovstvo Óga, som dal
polovici kmeňa[38] Menašššéa. (Celá výmera[180] Argóva, totiž[193] celý onen Bášán,
sa nazýva zemou Refáím[83] [135]; (14)celú
výmeru[180] Argóva, *až* po pomedzie[121] Geššúrího[11] a Maacháthího[11], zabral Jáír, syn
Menašššéa, a nazval to[194] – Bášán – podľa
svojho mena Chavvóth-Jáír[195] [196], po tento
deň.) (15)A Gileád som dal Máchírovi;
(16)a Reúvénímu[192] a Gádímu[192] som dal
od Gileáda až po potok[139] Arnón, stred doliny[139] a *jej* okraj[121], až po Jabbók, potok[139],
pomedzie[121] detí[8] Ammóna, (17)a step[4]
a Jordán a *jeho* okraj[121] od Kinneretha[197] až
po more stepi[4], more Soli[198], pod svahmi[199]
Pisgy od vzchádzania[200].

(18)A v onen čas som vám rozkázal
výrokom: Hospodin, váš Boh, vám dal
túto zem zaujať[26] ju; vyzbrojení budete[31]
prechádzať pred tvárou vašich bratov,
synov Isráéla, všetci účastníci vojny[201].
(19)Iba vaše ženy a vaša drobotina a vaše
stáda[202] – viem[131], že máte[225] veľa stád, –
budú[31] ostávať vo vašich mestách, ktoré
som vám dal, (20)než Hospodin, váš
Boh, bude chcieť[33] dať kľud[203] vašim bratom ako vám, keď[30] sa aj oni zmocnia[26]
zeme, ktorú im Hospodin, váš Boh, dal
na druhej strane[3] Jordána; vtedy[30] sa vrátite[31], každý[108] k svojmu dedičstvu[126], ktoré
som vám dal. (21)A Jóšuovi som v onen
čas rozkázal výrokom: Tvoje oči, ony
videli[204] všetko, čo Hospodin, váš Boh,
vykonal týmto dvom kráľom[138]; tak bude
Hospodin konať všetkým kráľovstvám[138],
kam sa ty chystáš prejsť[79]. (22)Nesmiete[33]
sa ich báť[65], lebo Hospodin, váš Boh, on
bojuje[87] [204] za vás[86].

(23)A v onen čas som sa k Hospodinovi
obrátil s prosbou o milosť[205] výrokom:
(24)Pane, Hospodine, ty si svojmu nevoľníkovi začal ukazovať svoju veľkosť[206]
a svoju silnú ruku, lebo kto je Воном
v nebesiach *alebo* na zemi, ktorý by uskutočňoval skutky[608] ako tvoje[207] a mocné
činy ako tvoje[207]! (25)Nech, prosím[208],
smiem[31] [33] prejsť a nech smiem[31] [33] uvidieť tú dobrú zem, ktorá *je* na druhej
strane[3] Jordána, toto pôvabné[209] pohorie[5]
a Levánón[23]! (26)No[30] Hospodin sa vašou
príčinou na mňa rozhneval[210] a neobrátil
ku mne sluch[211]; i povedal Hospodin ku
mne: Máš dosť[15]; nech už viac[212] ku mne
v tejto veci nehovoríš[31]! (27)Vystúp[66] *na*
temeno[213] Pisgy a pozdvihni[28] svoje oči na
západ[214] a na sever a na juh[215] a na vzchádzanie[200] a pozri svojimi očami, lebo
tento Jordán nesmieš[33] prejsť. (28)A*le*
rozkáž Jóšuovi a posilni ho a povzbuď[160]
ho, lebo on bude prechádzať pred tvárou
tohto ľudu a on ich má[33] podeliť dedičstvom[99] [100] [101] zeme, ktorú budeš vidieť.
(29)I ostali sme v prierve[216] proti Béth-Peóru.

www.biblia.sk

4 A teraz, Isráél, obráť sluch k[211] ustanoveniam[217] a k právam[218], ktoré
vás ja vyučujem vykonávať, aby ste žili
a mohli[33] vstúpiť a zaujať[26] zem, ktorú
vám dal Hospodin, Boh vašich otcov.
(2)Nesmiete[33] k slovu, ktorým vám ja roz-
kazujem, pridávať a nesmiete[33] od neho
uberať[219] na zachovávanie[122] rozkazov
Hospodina, vášho Boha, ktoré vám roz-
kazujem ja. (3)Vaše oči, ony videli[204], čo
Hospodin spravil pri Baal-Peórovi[220], že
každého toho[58], ktorý za Baal-Peórom[220]
odišiel, – Hospodin, tvoj Boh, ho zahu-
bil[78] sprostred[142] teba, (4)a vy, ktorí[251]
lipnete na[221] Hospodinovi, svojom Bohu,
vy všetci[222] *ste* dnes živí. (5)Pozri, vyučo-
val[131] som vás ustanoveniam[217] a právam[218]
podľa *toho,* čo mi Hospodin, môj Boh,
rozkázal, konať tak vnútri zeme, kam sa
vy chystáte vstúpiť[79] zaujať[26] ju; (6)to[30] bu-
dete[31] zachovávať[122] a vykonávať, lebo to[194]
bude vaša múdrosť a vaša rozumnosť[223]
pred očami národností[149], ktoré, keď
budú počúvať všetky tieto ustanovenia[217],
povedia[152]: Tento veľký národ predsa len
je múdry a rozumný[223] ľud. (7)Áno, ktorý
je veľký národ, ktorý[224] by mal[225] bohov
sebe *takých* blízkych ako Hospodin, náš
Boh, pri každom našom volaní k nemu?
(8)A ktorý *je* veľký národ, ktorý[224] by
mal[225] *také* spravodlivé ustanovenia[217]
a práva[218] ako celý tento zákon[14], ktorý
ja dnes predkladám[25] pred vašu tvár?
(9)Len si daj *na* seba pozor[122 226], áno[30],
veľmi dávaj pozor[122] *na* svoju dušu, aby si
nezabúdal *na* veci, ktoré tvoje oči uvideli,
tie[30] aby *po* všetky dni tvojho života[227]
neodpadávali[157] od tvojho srdca, lež[30] ich
budeš[31] dávať na vedomie svojim deťom[8]
a deťom[8] svojich detí[8], (10)deň, keď si
stál[131] pred tvárou Hospodina, svojho
Boha, na Chóréve, keď bol Hospodin ku
mne povedal[228]: Zvolaj[229] mi ľud, nech[30]
im môžem[33] dať vypočuť svoje slová, žeby
sa učili, aj svoje deti[8] vyučovali, mať ma
v úcte[65] *po* všetky dni, čo oni *budú* živí na
zemi[230]. (11)I priblížili ste sa[64] a zastali
ste pod vrchom, a vrch horel ohňom *až*
po srdce nebies – tma, oblak a mrákava[231]
– (12)a sprostred[273] ohňa k vám prehovo-
ril Hospodin, zvuk[232] slov ste vy počuli,
a*le* podobu[233] ste nevideli, jedine zvuk[232].
(13)I oznámil[234] vám svoju zmluvu, ktorú
vám rozkázal vykonávať, tých desať slov,
a napísal ich na dve tabule *z* kameňov.
(14)A mne v onen čas Hospodin roz-
kázal vás vyučovať ustanoveniam[217] a prá-
vam[218], aby ste ich vykonávali[235] v zemi,
kam sa vy chystáte prejsť[79] zaujať[26] ju.
(15)Musíte[33] sa teda[44] ohľadne svojich
duší veľmi striezť[122], lebo ste v deň ho-
vorenia Hospodina k vám na Chóréve
vprostred ohňa neuvideli žiadnu[175] po-
dobu[233]; (16)aby ste sa nechceli[33] zvrh-
núť[236 423] a zhotoviť[42] si sochu[237] podoby[233]
akejkoľvek[175] postavy[238], tvárnosti muž-
skej alebo ženskej, (17)tvárnosti akého-
koľvek[175] zvieraťa[168], ktoré *je* na zemi, tvár-
nosti akéhokoľvek[175] okrídleného vtáka[239],
ktorý lieta po nebesiach, (18)tvárnosti
čohokoľvek[175] plaziaceho sa[240] po pôde[230],
tvárnosti akýchkoľvek[175] rýb[181], ktoré *sú*
vo vodách zospodu voči zemi; (19)a aby
si nepozdvihoval[28] svoje oči k nebesiam,
a keby si uvidel slnko, mesiac a hviezdy,
všetko osadenstvo[241] nebies, *aby* si sa *ne*-
dával[152] zviesť[242], žeby[30] si sa im dal kla-
ňať a slúžil[243] im, ktoré Hospodin, tvoj
Boh, pridelil všetkým národnostiam[149]
pod všetkými nebesami[244], (20)no[30] vás
Hospodin vzal a vyviedol[77] vás z taviacej
pece *zo* železa, aby ste sa mu stali[245 246] ľu-
dom[103] *vo* vlastníctve[6 247], ako tohto dňa[161].
(21)A Hospodin sa proti mne pre vaše
slová[248] popudil a odprisahal, že nesmiem
prejsť[235] Jordán a že nesmiem vstúpiť[246]
do tej dobrej zeme, ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[79] *za* vlastníctvo[247].
(22)Áno, ja sa chystám umrieť[79] v zemi
tejto, ja nebudem prechádzať[79] Jordán –
ten[30] budete prechádzať[79] vy a túto dobrú
zem budete zaujímať[26]. (23)Dávajte si *na*
seba pozor[122 226], aby ste nezabúdali *na*
zmluvu Hospodina, svojho Boha, ktorú
s vami uzavrel[249], a *ne*zhotovovali[42] si so-
chu[237] podoby[233] čohokoľvek[175], čo ti Hos-
podin, tvoj Boh, zakázal[176]. (24)Veď
Hospodin, tvoj Boh, on *je* stravujúci[250]
oheň, Boh žiarlivý.
(25)Kedykoľvek budeš plodiť deti[8]
a deti[8] detí[8] a dlho budete bývať v tej zemi
a budete sa zvrhať[236 423] a zhotovíte[42] so-
chu[237], podoby[233] čohokoľvek[175], takže[30] bu-
dete konať[42], čo *je*[251] v očiach Hospodina

www.unitas-realitka.sk

zlé, na dráždenie[252] ho, (26)beriem[131]
dnes za svedkov proti vám nebesá aj zem,
že istotne[253] budete musieť[33] byť rýchlo[254]
vyštvaní[255] z povrchu[256] zeme, kam sa
chystáte prejsť[79] Jordán zaujať[26] ju, nebu-
dete môcť[33] predĺžiť na nej *svoje* dni,
lebo[257] budete musieť[33] byť istotne[253] zni-
čení[78]. (27)A Hospodin vás rozptýli me-
dzi národnosti[149] a ohľadne[258] počtu vás
bude zvyšovať málo medzi národmi, kam
vás Hospodin bude zaháňať, (28)a dáte
sa tam slúžiť[243] bohom zhotoveným[42] ru-
kami človeka, drevu a kameňu, ktorí ne-
vidia a nepočujú a nejedia a nečuchajú.
(29)A stadiaľ budete túžiť *za* Hospodinom,
tvojím Bohom[259], i nájdeš[260] *ho*, ak ho bu-
deš vyhľadávať[261] celým svojím srdcom
a celou svojou dušou. (30)Keď ti bude
úzko[262] a keď ťa všetky tieto veci v po-
sledku dní postihnú[260], budeš sa vra-
cať[152 263] k Hospodinovi, svojmu Bohu,
a poslúchať na[117] jeho hlas, (31)lebo Hos-
podin, tvoj Boh, je Boh súcitný[264], nebude
sa ťa vzdávať[265] ani ti škodiť[236] ani zabúdať
na zmluvu *s* tvojimi otcami, ktorú im prí-
sahou potvrdil[27].

(32)Áno, len[208] sa[266] spýtaj na skor-
šie[267] dni, ktoré nastali[245] pred tebou[268], na
dobu odo dňa, keď Boh stvoril človeka na
zemi, a na *to,* či od konca nebies až po ko-
niec[269] nebies bola spravená[270] *taká* veľká
vec ako táto[207], alebo či sa počulo *o čomsi*
jej podobnom[102 271], (33)či *ktorý* lud po-
čul hlas Boha hovoriaceho[272] sprostred[273]
ohňa, ako si počul ty, a ostal naživе[274]!
(34)Alebo či sa *ktorí* bohovia pokúsili[275]
prísť vziať si národ sprostred[142] národa
skúškami a znameniami a zázrakmi
a bojom[87] a silnou rukou a vztiahnutým
ramenom a veľkými hroznými[65] činmi,
ako všetko, čo vám spravil Hospodin,
váš Boh, v Egypte pred tvojimi očami?
(35)Ty si bol uschopnený[276] vidieť, aby
si spoznal[246], že Hospodin – on *je* Boh,
okrem[277] neho iného[278] niet. (36)Z ne-
bies ti dal počuť svoj hlas na tvoje pona-
učenie[279] a na zemi ti ukázal svoj veľký
oheň a sprostred[273] toho ohňa si počul
jeho slová; (37)a pretože *si* zamiloval *rod*
tvojich otcov, našiel aj[44] záľubu v jeho
semeni[280] po ňom a vyviedol[77] ťa[281] v svo-
jej prítomnosti[282] svojou veľkou silou[283]
z Egypta (38)na vypudenie[137] národov od
teba väčších a mocnejších[284] pred tvojou
tvárou[84], na uvedenie teba, aby ti dal[246]
ich zem *za* dedičstvo[247], ako tohto dňa[161].
(39)Nech teda[44] dnes spoznávaš[31] a opäť
si berieš[31] k[285] srdcu[1077], že Hospodin – on
je Boh v nebesiach zvrchu a na zemi zo-
spodu a iného[278] niet, (40)a nech zacho-
vávaš[31 122] jeho ustanovenia[217] a jeho roz-
kazy, ktoré ti ja dnes rozkazujem, takže
bude[286] dobre tebe aj tvojim deťom[8] po
tebe, a aby si mohol[33] predĺžiť *svoje* dni na
pôde[230], ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh,
chystá dať[79], *po* všetky dni.

(41)Vtedy Mojžiš vyčlenil[287] tri mestá
na tejto strane[3] Jordána od vzchádzania[200]
slnka (42)na uprchnutie tam toho, kto
vol'akoho zabije[288 289], ktorý svojho blíž-
neho[290] zabije[289] nevdojak[291], ktorý[292]
k nemu od prvšia[293] nemal nenávisti,
nech[30] uprchne do jedného z týchto
miest[170] a ostane nažive[274]: (43)Becer
v pustine v zemi náhornej plošiny[187], *pa-
triaci* Reúvénímu[192], a Rámóth v Gileáde,
patriace Gádímu[192], a Gólán v Bášáne, *pa-
triace* Menaššímu[192].

(44)A toto[1] *je* zákon[14], ktorý Mojžiš
predložil[41] tvári detí[8] Isráéla, (45)toto[1]
sú svedectvá a ustanovenia[217] a práva[218],
o ktorých[102] Mojžiš k deťom[8] Isráéla pre-
hovoril[294], keď vyšli[77 228] z Egypta, (46)na
tejto strane[3] Jordána, v prierve[216] proti
Béth-Peóru, v zemi Síchóna, kráľa Emó-
rího[11], ktorý býval v Chešbóne, ktorého
porazil[10] Mojžiš a synovia Isráéla, keď
vyšli[77 228] z Egypta, (47)a zmocnili sa[26]
jeho zeme aj zeme Óga, kráľa Bášána,
dvoch kráľov Emórího[11], ktorí *boli* na
tejto strane[3] Jordána od vzchádzania[200]
slnka, (48)od Áróéra, ktorý *je* na brehu[171]
potoka[139] Arnón, až po pohorie[5] Sión,
to[194] *je* Chermón, (49)a celej stepi[4], tejto
strany[3 295] Jordána, od vzchádzania[200] až
po more[214] stepi[4 198] pod svahmi[199] Pisgy.

5 A Mojžiš zavolal na všetok Isráél[296]
a povedal k nim: Počuj, Isráél, usta-
novenia[217] a práva[218], *o* ktorých ja dnes
hovorím[294] vo vaše uši, nech[30] sa ich učíte
a dávate pozor[122] na vykonávanie ich.

(2)Hospodin, náš Boh, s nami na Chó-
réve uzavrel zmluvu[249]; (3)nie s našimi
otcami Hospodin túto zmluvu uzavrel[249],

www.insenpatrik.sk

lež[257] s nami – *to sme* my, títo tu, dnes žijúci. (4)Tvárou v tvár s vami Hospodin na
vrchu prehovoril sprostred[273] ohňa (5)(ja
som stál v onen čas medzi Hospodinom
a medzi vami oznamovať[234] vám slovo
Hospodina, lebo ste z[56] toho ohňa pocí-
tili bázeň[55 65] a na vrch ste nevystúpili[66]),
výrokom:
(6)Ja *som* Hospodin, tvoj Boh[297], ktorý
som ťa vyviedol[77] zo zeme Egypta, z domu
nevoľníkov; (7)nesmieš[33] mať[298] predo
mnou[266 299] ďalších[300] bohov.
(8)Nesmieš[33] si zhotoviť[42] sochu[237],
žiadne[175] zobrazenie[233] *toho,* čo *je* v nebe-
siach zvrchu a*ni* čo *je* na zemi zospodu
a*ni* čo *je* vo vodách zospodu voči zemi;
(9)nesmieš[33] sa im klaňať a nesmieš[33]
im slúžiť[243], lebo ja, Hospodin, tvoj Boh,
som[297] Boh žiarlivý, navštevujúci[301 302] ne-
právosť[303] otcov na deťoch[8], na treťom a na
štvrtom *pokolení* medzi nenávidiacimi[304]
ma (10)a preukazujúci[42] láskavosť[305] tisí-
com medzi milujúcimi[304] ma a medzi za-
chovávajúcimi[304] moje rozkazy.
(11)Meno Hospodina, svojho Boha,
nesmieš[33] vysloviť[28 306] pre daromnosť[307],
lebo Hospodin *toho,* kto jeho meno bude
vyslovovať[28 306] pre daromnosť[307], nebude
nechávať bez trestu[308].
(12)Dbaj[122] *na* deň soboty[309], svätiť ho
podľa *toho,* čo ti Hospodin, tvoj Boh,
rozkázal. (13)Šesť dní budeš[31] praco-
vať[310 311] a vykonávať všetko svoje zamest-
nanie[312], (14)a*le* siedmy deň *je* sobota[309]
Hospodinovi, tvojmu Bohu, žiadne[175]
zamestnanie[312] vykonávať nesmieš[33], ty
a*ni* tvoj syn a*ni* tvoja dcéra a*ni* tvoj ne-
voľník a*ni* tvoja služobná a*ni* tvoje hová-
dzie dobytča[313] a*ni* tvoj osol a*ni* žiadny[175]
tvoj dobytok[168] a*ni* cudzinec[49] *u* teba[50],
ktorý *je* v tvojich bránach[314], aby *si* tvoj
nevoľník a tvoja služobná odpočívali[203]
rovnako ako[271] ty; (15)i budeš[31] *si* spomí-
nať, že si bol[131] nevoľníkom v zemi Egypta
a Hospodin ťa stadiaľ silnou rukou
a vztiahnutým ramenom vyviedol[77]; preto
ti Hospodin, tvoj Boh, rozkázal dodržia-
vať[42] deň soboty[309].
(16)Váž[315] *si* svojho otca a svoju mať
podľa *toho,* čo ti Hospodin, tvoj Boh, roz-
kázal, aby sa mohli[33] predĺžiť tvoje dni
a aby ti bolo dobre na pôde[230], ktorú sa ti
Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79].
(17)Nesmieš[33] vraždiť.
(18)A nesmieš[33] cudzoložiť.
(19)A nesmieš[33] kradnúť.
(20)A nesmieš[33] proti svojmu blíž-
nemu[290] vypovedať[316] nepravdivým sve-
dectvom.
(21)A nesmieš[33] byť chtivý ženy svojho
blížneho[290] a nesmieš[33] byť chtivý domu
svojho blížneho[290], jeho poľa a*ni* jeho
nevoľníka a*ni* jeho služobnej, jeho hová-
dzieho dobytčaťa[313] a*ni* jeho osla a*ni* čoho-
koľvek[175], čo tvojmu blížnemu[290] *patrí.*
(22)Tieto slová vyslovil[2] Hospodin
k celému vášmu zídeniu[317] na tom vrchu
sprostred[273] ohňa, oblaku a mrákavy[231]
mocným[318] hlasom a *nič* nepridal, a napísal
ich na dve tabule *z* kameňov; tie[30] dal mne.
(23)A ako ste sprostred[273] tmy počuli ten
hlas, kým[30] ten vrch horel ohňom, stalo
sa, že[30] hlavy vašich vetiev[319] a vaši starší
sa priblížili[64] ku mne (24)a povedali: Hľa,
Hospodin, náš Boh, nám ukázal svoju
slávu[320] a svoju veľkosť[206] a počuli sme
sprostred[273] ohňa jeho hlas; tohto dňa
sme zakúsili[88], že Boh prehovoril s člo-
vekom a *on* ostal nažive[274]. (25)No[30] teraz[321]
– prečo máme[33] umrieť? Veď nás môže[33]
stráviť[250] tento veľký oheň; ak my budeme
ešte naďalej počúvať[212] hlas Hospodina,
nášho Boha, potom pomrieme. (26)Veď
kto *zo* všetkého mäsa, kto počuje hlas
živého Boha, hovoriaceho[272] sprostred[273]
ohňa, rovnako ako[271] my, predsa[30] ostane
nažive[274]? (27)Priblíž[64] sa ty a vypočuj
všetko, čo Hospodin, náš Boh, bude vra-
vieť, a všetko, čo Hospodin, náš Boh,
bude hovoriť k tebe, budeš ty hovoriť
k nám, i budeme počuť a vykonávať.
(28)A Hospodin pri vašom hovorení ku
mne počul hlas vašich slov, i povedal ku
mne Hospodin: Počul som hlas slov tohto
ľudu, ktoré k tebe vyslovili[2]; dobre pove-
dali[322] všetko, čo prehovorili. (29)Kiež[323]
sa im *do*stane[245] takého[324] ich srdca[325],
žeby ma *po* všetky dni mali v úcte[65 246]
a zachovávali[122 246] všetky moje rozkazy,
aby natrvalo[326] bolo dobre im aj ich de-
ťom[8]! (30)Choď, povedz k nim. Zájdite
si[19 105] späť[327] do svojich stanov; (31)a ty tu
stoj so mnou, nech[31] k tebe prehovorím
všetok rozkaz a ustanovenia[217] a práva[218],

www.biblia.sk/sk.eu

ktorým ich budeš vyučovať, nech[30] sa *ich*
v zemi, ktorú sa im ja chystám dať[79] na za-
ujatie[26] jej, dajú vykonávať. – (32) Musíte[33]
teda[44] dbať[122] o konanie podľa *toho,* čo
vám Hospodin, váš Boh, rozkázal, ne-
smiete[33] sa odvracať[127] *na*pravo a*ni na*-
ľavo. (33) Celou tou cestou, ktorú vám
Hospodin, váš Boh, prikázal, musíte[33]
ísť, aby ste žili a *bolo* vám dobre a *aby ste*
v zemi, ktorú budete zaujímať[26], mohli[33]
predĺžiť *svoje* dni.

6 A toto[1] *je* rozkaz, ustanovenia[217]
a práva[214], ktorým rozkázal Hospo-
din, váš Boh, vás vyučovať na vykonáva-
nie v zemi, kam sa vy chystáte prejsť[79] za-
ujať[26] ju: (2) aby si mal v úcte[65] Hospodina,
svojho Boha, na zachovávanie[122] všetkých
jeho ustanovení[328] a jeho rozkazov, ktoré
ti ja dnes rozkazujem, – ty a*j* tvoj syn a*j*
syn tvojho syna, *po* všetky dni tvojho ži-
vota[227], a aby sa tvoje dni mohli[33] predĺžiť.
(3) Budeš[31] teda[44] poslúchať, Isráél, a bu-
deš[31] dbať[122] o vykonávanie, žeby ti *bolo*
dobre a žeby ste sa veľmi rozmnožovali
podľa *toho,* čo k tebe prehovoril Hospo-
din, Boh tvojich otcov, *v* zem*i* pretekajú-
cej[329] mliekom a medom.

(4) Počuj, Isráél: Hospodin, náš Boh, *je*
Hospodin jeden; (5) i budeš[31] Hospodina,
svojho Boha, milovať celým svojím srd-
com a celou svojou dušou a celou svo-
jou silou[330] (6) a tieto slová, ktoré ti ja
dnes prikazujem, budú[31] na tvojom srdci
(7) a budeš[31] ich vštepovať svojim deťom[8]
a hovoriť o nich[331] pri svojom sedení v tvo-
jom dome a pri svojom chodení po ceste
a pri svojom líhaní aj pri svojom vstávaní,
(8) a budeš[31] ich uväzovať[332] za znamenie
na svoju ruku a budú[31] za čelenky medzi
tvojimi očami (9) a budeš[31] ich písať na
veraje svojho domu a na svoje brány[314].
(10) A *keď* sa stane[245], že ťa Hospodin, tvoj
Boh, bude uvádzať do zeme, ktorú tvojim
otcom, Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi,
prísahou sľúbil[27] dať tebe, mestá veľké
a pekné[209], ktoré si nezbudoval, (11) a do-
my plné všetkého dobrého, ktoré si ne-
naplnil, a vykresané cisterny, ktoré si
nevykresal, vinice a olivnice, ktoré si ne-
vysádzal, a naješ sa a nasýtiš sa, (12) daj
si *na* seba pozor[122 226], aby si nezabúdal *na*
Hospodina, ktorý ťa vyviedol[79] zo zeme
Egypta, z domu nevoľníkov. (13) Budeš[31]
Hospodina, svojho Boha, mať v úcte[65]
a jemu budeš[31] slúžiť[243] a v jeho mene
budeš[31] prisahať; (14) nesmiete[33] chodiť
za inými[300] bohmi z bohov národností[149],
ktoré *sú* okolo vás[333] (15) (lebo vprostred[113]
teba *je* Hospodin, tvoj Boh, Boh žiarlivý),
aby proti tebe nemusel[33] vzbĺknuť[334] hnev
Hospodina, tvojho Boha, takže[30] by ťa vy-
hubil[78] z povrchu tváre[256] pôdy[230].

(16) Nesmiete[33] Hospodina, svojho Bo-
ha, pokúšať[335], ako ste pokúšali[131 335] v Mas-
se[336]; (17) bedlivo[337] budete[31] zachovávať[122]
rozkazy Hospodina, svojho Boha, a jeho
svedectvá a jeho ustanovenia[217], ktoré ti
rozkázal, (18) a vykonáš[31], čo *je*[251] správ-
ne[338], a čo *je*[251] dobré v očiach Hospodina,
aby ti bolo dobre a *aby* si vstúpil a mohol[33]
zaujať[26] tú dobrú zem, ktorú Hospodin
prísahou sľúbil[27] tvoji otcom, (19) na vy-
tisnutie[339] tvojich nepriateľov od tvojej
tváre[84] podľa *toho,* čo Hospodin preho-
voril.

(20) Kedykoľvek sa ťa bude neskoršie[340]
tvoj syn spytovať výrokom: Čo *sú to za*
svedectvá a[341] ustanovenia[217] a predpisy[218],
ktoré vám Hospodin, náš Boh, rozkázal?
– (21) vtedy[30] svojmu synovi musíš[33] po-
vedať: Boli sme[131] nevoľníkmi faraónovi
v Egypte a Hospodin nás z Egypta sil-
nou rukou vyviedol[77], (22) a napôsobil[25]
Hospodin v Egypte znamení a veľkých
a ničivých[342] zázrakov[1016] proti faraónovi
a proti celému jeho domu, (23) no[30] nás
stadiaľ vyviedol[77], aby nás priviedol[343],
žeby nám dal[246] zem, ktorú prísahou sľú-
bil[27] našim otcom. (24) A Hospodin nám
rozkázal vykonávať všetky tieto ustano-
venia[217], mať v úcte[65] Hospodina, nášho
Boha, na dobré nám *po* všetky dni nášho
života, ako tohto dňa[161]. (25) A bude nám
spravodlivosťou, ak budeme dbať[122] o vy-
konávanie všetkého tohto rozkazu, pred
tvárou Hospodina, nášho Boha, podľa
toho, čo nám rozkázal.

7 Keď ťa Hospodin, tvoj Boh, bude uvá-
dzať do zeme, do ktorej sa ty chystáš
vstúpiť[79] zaujať[26] ju, a zmetie[344] ood tvojej
tváre početné národy – Chittího a Girgá-
šího a Emóriho a Kenáaniho a Perizzího
a Chivvího a Jevúsího[11], sedem národov
početnejších a mocnejších[284] od teba,

www.tlmoc-mamre.sk

(2)a vystaví[25 162] ich Hospodin pred tvoju
tvár[163], takže[30] ich budeš biť[10], budeš[31]
ich vonkoncom[345] uvádzať do odovzdania[164 165]; nesmieš[33] *vzhladom* na nich uza-
väť zmluvu[249] a nesmieš[33] im preukazo-
vať priazeň[346] (3)a nesmieš[33] sa s nimi[347]
zošvagrovať, svoju dcéru nesmieš[33] dávať
jeho synovi a jeho dcéru svojmu synovi
nesmieš brať, (4)lebo by tvojho syna
odvracal*i*[157 178] od nasledovania mňa[348],
takže[30] by sa dali slúžiť[243] iným[300] bohom
a vzbĺkol[334] by proti vám hnev Hospo-
dina, i vyhubil[78] by vás rýchlo[254]; (5)lež
im[138] budete[31] robiť takto: ich oltáre
budete[31] váľať[349], ich stĺpy[350] trieskať[351] a ich
ašéry[352] porážať a ich sochy[237] ohňom pá-
liť[353], (6)lebo ty *si* ľud svätý Hospodinovi,
tvojmu Bohu, v tebe Hospodin, tvoj Boh,
našiel záľubu[280], aby si sa mu stal[245 246] ľu-
dom[103] *ako* obzvláštny poklad[354] nad všetky
národnosti[149 355], ktoré *sú* na tvári pôdy[230].

(7)Nie z *príčiny* toho, žeby vás bolo zo
všetkých národností[149] najviac[356], po vás
Hospodin zatúžil[357] a vo vás našiel zá-
ľubu[280], veď *ste* vy zo všetkých národností[149]
najmenší[358], (8)lež[257] z lásky Hospodina
k vám a z *príčiny* svojho dodržania[122] prí-
sahy, ktorou odprisahal vašim otcom, vás
Hospodin silnou rukou vyviedol[77] a vykú-
pil ťa z domu nevoľníkov, z ruky faraóna,
kráľa Egypta. (9)Nech teda[44] vieš[31 359],
že Hospodin, tvoj Boh, on *je* Hospodin, tvoj Boh
verný, zachovávajúci[122] zmluvu a láska-
vosť[303] k milujúcim ho a zachovávajúcim[122]
jeho rozkazy do tisíc pokolení, (10)a od-
plácajúci[862] nenávidiacim ho, *každému* do
jeho tváre na jeho skazu; nebude odkla-
dať[360] nenávidiacemu ho, bude mu od-
plácať[862] do jeho tváre. (11)Budeš[31] teda[44]
zachovávať[122] rozkazy a ustanovenia[217]
a predpisy[214], ktoré ti ja dnes rozkazujem,
na vykonávanie ich.

(12)A za to, že tieto predpisy budete
poslúchať a budete ich zachovávať[122]
a vykonávať, sa stane[245], že[30] Hospodin,
tvoj Boh, ti zachová[122] zmluvu a láska-
vosť[303], ktorú prísahou sľúbil[27] tvojim ot-
com, (13)i bude ťa milovať[131] a požehná
ťa a rozmnoží ťa a požehná tvoj plod[361]
lona[362] a plod tvojej pôdy[230], tvoje obilie
aj tvoj mušt aj tvoj olej[363], vrh[364] tvojho
hovädzieho dobytka[365] a prírastky tvojho
drobného dobytka na pôde[230], ktorú tvo-
jim otcom prísahou sľúbil[27] dať tebe.
(14)Budeš požehnaný nad všetky národ-
nosti[149 355], nebude v tebe neplodného a*ni*
neplodnej, a*ni* medzi tvojím dobytkom[168],
(15)a Hospodin od teba odvráti[157] každú
nemoc a žiadnu[175] *zo* zlých chorôb Egypta,
ktoré poznáš[131], na teba nebude uvádzať[41],
lež[30] ich uvalí[25] na všetkých nenávidiacich
ťa. (16)I budeš pohlcovať[250] všetky národ-
nosti[149], ktoré sa ti Hospodin, tvoj Boh,
chystá *vy*dávať; tvoje oko sa nad nimi
nesmie[33] zmilúvať a nesmieš slúžiť[243] ich
bohom, lebo to[194] *by* ti *bolo* nástrahou[366].
(17)Ak *si* v svojom srdci budeš vravieť[367]:
tieto národy *sú* odo mňa početnejšie,
ako ich budem môcť vypudiť[137]? – (18)ne-
smieš[33] pred nimi[84 85] pociťovať bázeň[55 65],
dobre[368] *si* musíš[31] pamätať[369], čo spravil
Hospodin, tvoj Boh, faraónovi[138] a celému
Egyptu[138 370], (19)tie veľké skúšky, ktoré
videli[131] tvoje oči, a znamenia a zázraky, aj
silnú ruku a vztiahnuté rameno, ktorým ťa
Hospodin, tvoj Boh, vyviedol[77]. Tak bude
Hospodin, tvoj Boh, robiť všetkým národ-
nostiam[138 149], pred tvárou[84 85] ktorých si ty
plný bázne[371]. (20)Ba aj sršne[181] Hospodin,
tvoj Boh, proti nim[372] bude vypúšťať[373 374]
až po záhubu zvyšujúcich a pred tvojou
tvárou[84] sa skrývajúcich. (21)Nesmieš[33] sa
pred ich tvárou[84 85] desiť, lebo vprostred[113]
teba *je* Hospodin, tvoj Boh, Boн veľký
a hrozný[65], (22)A Hospodin, tvoj Boh,
tieto národy od tvojej tváre pozmetá[344] po
troške[375], nebudeš môcť *s* nimi rýchlo[254]
skoncovať[376], aby sa proti tebe nemnožilo
poľné živočíšstvo[377], (23)a*le* ich vystaví[25 162]
Hospodin, tvoj Boh, pred tvoju tvár[163]
a zmätie[144] ich veľkým zmätkom[144 378] *až*
po ich vyhubenie[78 379], (24)a ich kráľov
dá v tvoju ruku a ich meno budeš môcť[33]
spopod nebies zničiť, nikto[58] sa nebude
môcť[33] postaviť proti tvojej tvári, než
ich vyhubíš[78 235]. (25)Sochy[237] ich bohov
budete[31] páliť ohňom[353], nesmieš[33] byť
chtivý striebra a*ni* zlata na nich a vziať si
ho, aby si sa ním nedával zvádzať[380], lebo
to[194] *je* ošklivosťou[381] Hospodinovi, tvojmu
Bohu[6], (26)a ošklivosť[381] nesmieš[33] vnášať
do svojho domu, lebo[30] by si sa stal[245] odo-
vzdaným[164] rovnako ako[271] ono[382]; budeš[31]
sa ho[382] vonkoncom[383] štítiť a budeš[31] si

www.biblia.sk

ho[382] vonkoncom[383] oškliviť[384], lebo ono[382]
je odovzdané[164].

8 Budete[31] dbať[122] o vykonávanie všet-
kého rozkazu, ktorý ti ja dnes roz-
kazujem, aby ste žili a množili sa a vstu-
povali a zmocňovali sa[26] zeme, ktorú
Hospodin prísahou sľúbil[27] vašim otcom;
(2)i budeš[31] *si* pripomínať celú cestu, kto-
rou ťa Hospodin, tvoj Boh, previedol *za*
týchto štyridsať rokov v pustine za úče-
lom poníženia[385 386] ťa, na vyskúšanie[335] ťa,
na spoznanie *toho,* čo *je* v tvojom srdci,
či budeš zachovávať[122] jeho rozkazy či
nie. (3)Ponížil[385 386] ťa teda a nechal ťa hla-
dovať; potom[30] ti dal jesť mannu, ktorú
si nepoznal[131] a*ni*[387] nepoznali[131] tvoji ot-
covia, za účelom poučenia ťa[388], že nie
o[389] samotnom[29] chlebe bude[31] človek žiť,
lež[257] *že*[390] človek bude[31] žiť o[389] každej
výpovedi[391] úst Hospodina; (4)tvoja šata
z[392] teba neschátrala[393] a tvoja noha neo-
puchla *za* týchto štyridsať rokov. (5)Mal
by si[33] teda[44] svojím srdcom spoznať, že
ako človek[58] vychováva[394] svojho syna, *je*
Hospodin, tvoj Boh, vychovávateľom[394]
tvojím[395], (6)a zachovávať[122] rozkazy Hos-
podina, svojho Boha, o chodení jeho ces-
tami a o chovaní ho v úcte[65].

(7)Veď Hospodin, tvoj Boh, sa chystá
uviesť[79] ťa do dobrej zeme, zeme poto-
kov[139] vôd, prameňov a hlbokých vod-
stiev[396], vyvierajúcich[77] v údoliach[181 397],
v pohoriach[5 181], (8)zeme pšenice a jač-
meňa, viniča a figovníkov[181], granátovní-
kov[181 398], zeme olejných olív[181 399] a medu,
(9)zeme, v ktorej nebudeš jedávať chlieb
v skrovnosti[400] – nebudeš v nej mať nedo-
statku ničoho[175], zeme, ktorej kamene *sú*
železo, a z jej horstiev budeš dolovať[401]
meď[402]; (10)a keď budeš jesť a nasýtiš
sa, budeš[152] velebiť[403] Hospodina, svojho
Boha, za dobrú zem, ktorú ti dal. (11)Daj
si *na* seba pozor[122 226], aby si nezabúdal *na*
Hospodina, svojho Boha, v nezachová-
vaní[122] jeho rozkazov a jeho predpisov[218]
a jeho ustanovení[328], ktoré ti ja dnes roz-
kazujem, (12)aby, keď budeš jesť a nasýtiš
sa a pekné[209] domy budeš budovať a usíd-
liš sa (13)a tvoj hovädzí dobytok a tvoj
drobný dobytok sa bude množiť, a mno-
žiť sa ti bude striebro a zlato a množiť sa
ti bude všetko, čo budeš mať[225], (14)sa ne-
pozdvihlo[152] tvoje srdce, takže[30] by si za-
búdal *na* Hospodina, svojho Boha, ktorý[251]
ťa vyviedol[77] zo zeme Egypta, z domu
nevoľníkov, (15)ktorý[251] ťa previedol[404]
veľkou a hroznou[65] pustinou – hady[181]-pál-
čivce[181 405] a šťúry[181] a smädná zem, kde niet
vody, – ktorý[251] ti vyviedol[77] vodu zo skaly
z kremeňa, (16)ktorý[251] ti dáva[409] v pustine
jesť mannu, čo tvoji otcovia nepoznali,
za účelom poníženia[385 386] ťa, za účelom
vyskúšania[335] ťa, na urobenie ti dobre
v tvojej budúcnosti, (17)a vravel[367] by si
v svojom srdci: všetko toto bohatstvo[406]
mi zadovážila[42] moja schopnosť[283] a sila[407]
mojej ruky; (18)lež[30] *aby* si *si* pripomínal
Hospodina, svojho Boha, že[408] on *je* ten,
ktorý[251] ti dáva[409] schopnosť[283] zadovážiť[42]
si bohatstvo[406], za účelom uskutočnenia[410]
zmluvy, ktorú prísahou sľúbil[27] tvojim
otcom, ako tohto dňa[161]. (19)No[30] ak na-
priek tomu[411] *na* Hospodina, svojho Boha,
budeš zabúdať a pôjdeš za inými[300] bohmi
a budeš im slúžiť[243] a klaňať sa im, stane
sa, – dosvedčujem[131 412] dnes proti vám, –
že istotne[253] budete musieť[33] zahynúť[255],
(20)ako národy, ktoré sa Hospodin
chystá k zahynutiu doviesť[79 255] pred vašou
tvárou – tak budete musieť[33] zahynúť[255]
za to, že ste neposlúchali na[117] hlas Hos-
podina, vášho Boha.

9 Počuj, Isráél: ty sa dnes chystáš
prejsť[79] Jordán[79] pristúpiť[413] k ovlád-
nutiu[26 414] národov od teba väčších a moc-
nejších[284], miest[170] veľkých a opevnených[81]
do nebies, (2)ľudu veľkého a vysokého,
synov Anákím[82 83], ktorých ty poznáš[131 415],
veď si ty počul: kto sa bude môcť[33] postaviť
pred tvár synov Anáka[82]? (3)Nech teda[44]
dnes viš[31 131], že Hospodin, tvoj Boh,
on, ktorý[251] sa chystá prejsť[79] pred tvojou
tvárou, on, stravujúci[250] oheň, ich bude
hubiť[78] a on ich pred tvojou tvárou bude
pokorovať, i budeš ich môcť[33] rýchlo[254]
vypudiť[137] ich a k zahynutiu ich doviesť[255]
podľa *toho,* čo k tebe Hospodin prehovo-
ril. (4)Nech v svojom srdci, keď ich Hos-
podin, tvoj Boh, spred tvojej tváre[416] vy-
tisne[228 339], nevravíš[367] výrokom: Hospodin
ma priviedol zaujať[26] túto zem pre moju
spravodlivosť[417]! Veď[30] pre zlovoľnosť[417 418]
týchto národov sa Hospodin chystá ich
pred tvojou tvárou[84] vypudiť[79 137], (5)nie pre

www.mojabiblia.sk

svoju spravodlivosť[417] a pre úprimnosť[417 419]
svojho srdca ta pristupuješ[413] k zaujatiu[26]
ich zeme, lež[257] sa Hospodin, tvoj Boh,
pre zlovoľnosť[417 418] týchto národov chystá
ich pred tvojou tvárou[84] vypudiť[79 137], a za
účelom uskutočnenia[410] zmluvy, ktorú
Hospodin, tvoj Boh, prísahou potvrdil[27]
tvojim otcom, Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi. (6)Mal by si[33] teda[44] spoznať, že
nie pre tvoju spravodlivosť[417] sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] túto dobrú zem
zaujať[26] ju, lebo ty *si* ľud tvrdej šije.
(7)Pamätaj (nech nezabúdaš[31]) *na to*,
ako si Hospodina, svojho Boha, v pustine hneval[94 131], odo dňa, keď si vyšiel[77]
zo zeme Egypta, *až* po váš príchod *až*
po toto miesto[89] ste boli[131] spurní[114] voči
Hospodinovi[420]. (8)A*j* pri Chóréve ste
Hospodina rozhnevali[94] a Hospodin sa
proti vám[98] popudil na vyhubenie[78] vás;
(9)keď som vystúpil[66 228] na vrch prijať
tabule *z* kameňov, tabule zmluvy, ktorú
s vami Hospodin uzavrel[249], vtedy[30] som
na vrchu ostal *po* štyridsať dní a štyridsať nocí, chleba som nezajedol a vody
som nevypil. (10)A Hospodin mi dal
dve tabule *z* kameňov, popísané Božím
prstom, a na nich podľa všetkých slov[421],
ktoré s vami Hospodin na vrchu Sínaj
sprostred[273] ohňa v deň zídenia[317] prehovoril. (11)A po uplynutí[422] štyridsať dní
a štyridsať nocí sa stalo[245], *že* mi Hospodin
dal dve tabule *z* kameňov, tabule zmluvy,
(12)a Hospodin ku mne povedal: Vstaň,
zostúp rýchlo[254] z tohto vrchu, lebo
ľud, ktorý si vyviedol[77] z Egypta, sa zvrhol[236 423]. Rýchlo[254] sa odvrátili[157] od cesty,
ktorú som im prikázal, zhotovili[42] si zliatinu. (13)A Hospodin ku mne prevravel
výrokom: Vidím[88 131] tento ľud, že[424] hľa,
je to[194] ľud tvrdej šije; (14)ustúp[265 425] odo
mňa, nech[30] ich môžem[33] vyhubiť[78] a ich
meno vytrieť[426] spopod nebies, a teba
spraviť národom od neho[427] mocnejším[284]
a početnejším[103]. (15)Otočil som sa[17]
teda[44] a zostúpil som z vrchu, a vrch horel ohňom, a na oboch mojich rukách *boli*
dve tabule zmluvy, (16)a uvidel som, že[424]
hľa, ste zhrešili voči Hospodinovi, vášmu
Bohu: zhotovili[42] ste si teľa[428] – zliatinu;
rýchlo[254] ste sa odvrátili[157] od cesty, ktorú
vám Hospodin rozkázal. (17)A chytil som
za[429] tie dve tabule a mrštil som nimi z[392]
oboch svojich rúk a pred vašimi očami
som ich roztrieštil[350].
(18)A hodil som sa pred tvár Hospodina ako prvý *raz*, *na* štyridsať dní a štyridsať nocí, – chleba som nezajedol a vody
som nevypil, – za všetky vaše hriechy, ktorými ste zhrešili páchaním[42] toho, *čo je*
v očiach Hospodina zlé, na dráždenie[252]
ho, (19)lebo som mal[131] hrôzu[55 430] z[56] hnevu
a popudenia, ktorým sa Hospodin proti
vám[98] nahneval[94] na vyhubenie[78] vás. A*le*
Hospodin ku mne obrátil sluch[211] aj
v onom prípade[431]. (20)A*j* proti Árónovi[98]
sa Hospodin veľmi popudil na jeho zahubenie[78]; dal som sa teda[44] v onen čas modliť tiež za Áróna. (21)A vaše prehrešenie[432],
ktoré ste zhotovili[42], teľa[428], som vzal a spálil som ho ohňom[353] a roztĺkol som ho *na*
drvinu[433], *na*dobro, do rozmelenia[434], na
prach[435], a jeho prach[435 436] som hodil do potoka[139], ktorý[251] stekal z vrchu. (22)A*j*
v Tavére a v Masse a v Kivróth-hattaave ste
sa prejavili[245] takými, že ste Hospodina
hnevali[94 437]; (23)a pri Hospodinovom vyslaní vás z Kádéš-barnéy, výrokom: vystúpte[66] a zmocnite sa[26] zeme, ktorú som
vám dal, vtedy[30] ste sa vzopreli[114] príkazu[74]
Hospodina, vášho Boha, a nedôverovali
ste[438] mu a neposlúchli ste na[117] jeho hlas.
(24)Boli ste[131] spurní[114] voči Hospodinovi[420]
odo dňa môjho poznania vás.
(25)Hodil som sa teda[44] pred tvár Hospodina *na* tých štyridsať dní a tých štyridsať nocí, ako som so bol hodil *predtým*,
lebo Hospodin hovoril o vyhubení[78] vás,
(26)a dal som sa k Hospodinovi modliť
a povedal som: Pane, Hospodine, kiež
neničíš[31 236] svoj ľud a svoje vlastníctvo[247],
ktoré si svojou veľkosťou[206] vykúpil,
ktoré si silnou rukou vyviedol[77] z Egypta!
(27)Spomeň na svojich nevoľníkov, na
Abráháma, na Isáka a na Jákóba; kiež
sa neotáčaš[17 31] k zatvrdenosti[159] tohto
ľudu a k jeho zlovôli[439] a k jeho hriechu,
(28)aby nevraveli *v* zem*i*[440], skadiaľ si
nás vyviedol[77]: Zo svojho nedostatku
schopnosti uviesť ich do zeme, *o* ktorej[102]
k nim prehovoril, a zo svojej nenávisti
k nim ich Hospodin[441] vyviedol[77] usmrtiť
ich v pustine. (29)Veď[30] *sú* oni tvoj ľud
a tvoje vlastníctvo[247], ktoré si vyviedol[77]

www.mrbs.sk

svojou veľkou mocou a svojím vztiahnutým ramenom!

10 V onen čas ku mne Hospodin povedal: Vyteš si dve tabule *z* kameňov, ako tie prvé, a vystúp[66] ku mne na vrch
a zhotov[42] si skrinku[442] *z* dreva, (2) nech[30]
na tie tabule môžem[33] napísať tie slová,
ktoré boli[131] na tých prvých tabuliach, čo
si roztrieštil[350], nech[30] ich môžeš[33] vložiť[41]
v tú skrinku[442]. (3) Zhotovil[42] som teda[44]
skrinku[442] *z* driev akácií[443] a vytesal som
dve tabule *z* kameňov, ako tie prvé, a vystúpil[66] som na vrch, a tie dve tabule *boli*
v mojich rukách. (4) I napísal Hospodin
na tie tabule podľa prvého zápisu[444] tých
desať slov, ktoré k vám[445] na vrchu Sínaj
prehovoril sprostred[273] ohňa v deň zídenia[317], a dal ich Hospodin mne. (5) A otočil[17] som sa a zostúpil som z vrchu, a tie
tabule som vložil[41] v skrinku[442], ktorú som
zhotovil[42], a ostali[446] tam podľa *toho,* čo
mi Hospodin rozkázal. (6) (A deti[8] Isráéla
sa dali na cestu[18] z Beéróth-Bené-Jaakán
do Mósery; tam umrel Árón a tam bol pochovaný, a kňazovať sa miesto neho dal
Eleázár, jeho syn. (7) Stadiaľ sa dali na
cestu[18] do Gudgódy a z Gudgódy do Jotbáthá, zeme potokov[139] vôd.) (8) V onen
čas vyčlenil[287] Hospodin kmeň[38] Lévího
na nosenie[28] skrinky[442] zmluvy Hospodina, aby stáli[246] pred tvárou Hospodina
na jeho službu[447] a na žehnanie v jeho
mene *až* po tento deň. (9) Preto sa Lévímu
ne*do*stalo[245] podielu a*ni* dedičstva[247] s jeho
bratmi, jeho dedičstvom[247] *je* Hospodin,
on, podľa *toho,* čo k nemu Hospodin, tvoj
Boh, prehovoril.

(10) A ja som ostal stáť na vrchu ako
tých prvých štyridsať dní a štyridsať nocí
a Hospodin ku mne aj v onom prípade[431]
obrátil sluch[211], nemal[131] Hospodin vôľu[73]
vás zničiť[236]. (11) Hospodin teda[44] ku
mne povedal: Vstaň, pober sa k nástupu
cesty[448] pred tvárou ľudu, nech[30] môžu[33]
vstúpiť a zmocniť sa[26] zeme, ktorú som
ich otcom prísahou sľúbil[27] im dať.

(12) A teraz, Isráél, čo Hospodin, tvoj
Boh, od[449] teba žiada, iba ak mať Hospodina, svojho Boha, v úcte[65], chodiť po
všetkých jeho cestách, milovať ho a slúžiť[246] Hospodinovi, svojmu Bohu, celým
vojím srdcom a celou svojou dušou,
(13) zachovával[122] rozkazy Hospodina a jeho ustanovenia[328], ktoré ti ja dnes rozkazujem tebe na dobré? (14) Hľa, Hospodinovi, tvojmu Bohu, *patria* nebesá
a nebesá nebies, zem a všetko, čo *je* na
nej, (15) *no* jedine po tvojich otcoch Hospodin zatúžil[357] a miloval[246] ich a našiel
záľubu v ich semene[280] po nich, vo vás,
zo[450] všetkých národností[149], ako tohto
dňa[161]. (16) Obrežete[31] teda[44] predkožku
svojho srdca a svoju šiju už nesmiete[33] zatvrdzovať[159], (17) lebo Hospodin, váš Boh,
on *je* Boh bohov a Pán pánov, Boн veľký,
mohutný[451] a hrozný[65], ktorý nedáva prednosť *žiadnej* osobe[452] a neprijíma úplatok,
(18) uplatňujúci[42] právo[218 453] siroty a vdovy
a milujúci cudzinca[49], takže mu dáva[246]
chlieb a šatu; (19) cudzinca[49] teda[44] budete[31] milovať, lebo ste boli cudzincami[49]
v zemi Egypta. (20) Hospodina, svojho
Boha, budeš[31] mať v úcte[65], jemu budeš[31]
slúžiť[243] a na ňom budeš[31] lipnúť[221] a v jeho
mene budeš[31] prisahať; (21) on *je* tvoja
chvála[454] a on *je* tvoj Boh, ktorý pre teba
vykonal tieto veľké a hrozné[65] veci, ktoré
tvoje oči uvideli. (22) Tvoji otcovia zostúpili do Egypta v sedemdesiatich dušiach[455],
no[30] teraz ťa Hospodin ohľadne množstva
pripodobnil hviezdam[456] nebies.

11 Budeš[31] teda[44] Hospodina, svojho
Boha, milovať a budeš[31] zachovávať[122]
jeho nariadenia[457] a jeho ustanovenia[217] a jeho predpisy[218] a jeho rozkazy
po všetky svoje dni. (2) Veď[30] poznáte[131]
dnes – lebo ne*jde* o vaše deti[8], ktoré nepoznajú[131] a ktoré nezakúsili[88], – výchovu[394]
Hospodina, vášho Boha, jeho veľkosť[206],
jeho silnú ruku a jeho vztiahnuté rameno
(3) a jeho znamenia a jeho konania, ktoré
vykonal vprostred Egypta faraónovi, kráľovi Egypta, a celej jeho zemi, (4) a ktoré
vykonal vojenskej moci[406] Egypta, jeho
koňom a jeho vozom[458], na ktoré[459] v prúdoch vylial[460] vody mora Třstia[106] pri ich
honbe[461] za nimi, takže[30] Hospodin spôsobil ich skazu[462] *až* po tento deň, (5) a čo
vám vykonal v pustine po váš príchod na
toto miesto[89], (6) a čo vykonal Dáthánovi
a Avírámovi, synom Elíáva, syna Reúvéna, ako zem roztvorila svoje ústa a pohltila ich aj ich domácnosti[463] a ich stany
a všetko jestvujúce[464], čo k nim patrilo[465],

www.mojabiblia.sk

vprostred[113] všetkého Isráéla. (7)Veď *sú to*
vaše oči, ktoré[251] videli[466] všetky veľké ko-
nania Hospodina, ktoré vykonal; (8)bu-
dete[31] teda[44] zachovávať[122] všetok rozkaz,
ktorý vám ja dnes rozkazujem, aby ste na-
dobúdali silu a mohli[33] vstúpiť a zaujať[26]
zem, kam sa vy chystáte prejsť[79] zaujať[26]
ju, (9)a aby ste mohli[33] predĺžiť *svoje* dni
na pôde[230], ktorú Hospodin vašim otcom
prísahou sľúbil[27] dať vám a vášmu semenu,
zem pretekajúcu[329] mliekom a medom.

(10)Veď tá zem, kam ty sa chystáš vstú-
piť[79] zaujať[24] ju, nie *je* ako zem Egypta,
odkiaľ ste vyšli[77], ktorú si posieval svojím
semenom a zavlažoval[467] svojou nohou[468]
ako záhradu zelín[181], (11)lež[30] tá zem, kam
sa ty chystáš prejsť[79] zaujať[26] ju, *je* zem vr-
chov a dolín[397], vodou sa napája[469] dažďom
z nebies, (12)zem, *o* ktorú sa Hospodin,
tvoj Boh, stará[470], oči Hospodina, tvojho
Boha, *sú* ustavične na[471] nej[472], od začiatku
roka po posledok roka, (13)a ak budete
naozaj[473] obracať sluch k mojim rozka-
zom[474], ktoré vám ja dnes rozkazujem,
takže budete Hospodina, vášho Boha,
milovať[246] a slúžiť[243 246] mu celým svojím
srdcom a celou svojou dušou, stane sa[245],
(14)že[30] budem dávať dážď vašej zemi[6]
v jeho čas, raný[475] a*j* neskorý[476], takže[30]
budeš zvážať[477] svoje obilie, svoj mušt
a svoj olej[363], (15)a pre tvoj dobytok[168] bu-
dem dávať v tvojom poli trávu, i budeš sa
môcť[33] najesť a nasýtiť.

(16)Dajte si *na* seba pozor[122 226], aby sa
vaše srdce nedávalo mámiť, takže[30] by ste
sa odvracali[157] a slúžili[243] iným[300] bohom
a klaňali sa im, (17)i vzbĺkol[334] by proti
vám hnev Hospodina, takže[30] by uzavrel
nebesá a nebolo by dažďa a pôda[230] by ne-
dávala svojho výnosu, i museli by ste[33] rý-
chlo[254 478] vyhynúť[255] z povrchu[256] dobrej
zeme, ktorú sa vám Hospodin chystá
dať[79]. (18)Musíte[33] teda[44] tieto moje slová
položiť[41] na svoje srdce a uviazať[332] ich za
znamenie na svoju ruku, nech[30] budú za
čelenky medzi vašimi očami (19)a bu-
dete[31] im vyučovať svoje deti[8], takže
o nich[331] budete hovoriť[246] pri tvojom se-
dení v tvojom dome a pri tvojom chodení
po ceste a pri tvojom líhaní aj pri tvojom
vstávaní (20)a budeš[31] ich písať na veraje
svojho domu a na svoje brány[314], (21)aby
sa množili vaše dni a dni vašich detí[8] na
pôde[230], ktorú Hospodin vašim otcom prí-
sahou sľúbil[27] im dať na dni nebies[479] nad
zemou.

(22)Ak totiž budete bedlivo[337] zacho-
vávať[122] všetok tento rozkaz, ktorý vám
ja dnes rozkazujem vykonávať, – milo-
vať Hospodina, svojho Boha, chodiť po
všetkých jeho cestách a lipnúť[221] na ňom, –
(23)vtedy[30] Hospodin všetky tieto národy
spred vašej tváre[416] vypudí[137], takže národy
od vás väčšie a mocnejšie[284] budete môcť[33]
ovládnuť[26]. (24)Každé miesto[89], v ktoré
bude šliapať chodidlo[125] vašej nohy, sa
bude *do*stávať[245] vám, vaše územie[121] bude
od pustiny a Levánóna[23 480], od Rieky[481],
rieky Peráth[24], až po najzadnejšie[482 483]
more. (25)Nikto[58] sa nebude môcť[33] posta-
viť proti vašej tvári; na tvár celej zeme, po
ktorej budete šliapať, bude Hospodin,
váš Boh, uvádzať[25] strach *z* vás a bázeň[65]
z vás podľa *toho,* čo k vám prehovoril.
(26)Pozri, ja dnes pred vašu tvár kla-
diem[25] požehnanie a*j* zlorečenie; (27)po-
žehnanie, ak budete obracať sluch k roz-
kazom[474] Hospodina, svojho Boha, ktoré
vám ja dnes rozkazujem, (28)a zlorečenie,
ak nebudete k rozkazom Hospodina,
svojho Boha, obracať sluch[474], lež[30] sa od
cesty, ktorú vám ja dnes rozkazujem, bu-
dete odvracať[157] chodiť za inými[300] bohmi,
ktorých nepoznáte[131]

(29)A keď ťa Hospodin, tvoj Boh, bude
uvádzať do zeme, kam sa vy chystáte vstú-
piť[79] zaujať[26] ju, stane sa[31 245], že[30] na vrchu
Gerizzím budeš dávať požehnanie a na
vrchu Évál zlorečenie – (30)či ony nie *sú*
na druhej strane[3] Jordána cestou k zacho-
deniu[484] slnka v zemi Kenáaního[11], ktorý[251]
býva v stepi[4] naproti Gilgálu, vedľa stro-
mov[485] Móréa? (31)Áno, vy sa chystáte
prejsť[79] Jordán pristúpiť[413] k zaujatiu[26]
zeme, ktorú sa vám Hospodin, váš Boh,
chystá dať[79], i budete ju môcť[33] zaujať[26]
a usídliť sa v nej.

(32)Budete[31] teda[44] dbať[122] o vykonáva-
nie všetkých ustanovení[217] a predpisov[218],
ktoré ja dnes kladiem[25] pred vašu tvár.

12 Toto[1] *sú* ustanovenia[217] a pred-
pisy[218], o vykonávanie ktorých bu-
dete[31] dbať[122] v zemi, ktorú ti Hospodin,
Boh tvojich otcov, dá na zaujatie[26] jej *na*

www.mosaicprint.sk

všetky dni, čo na tej pôde[230] budete žiť.
(2)Vonkoncom[253] musíte[33] spustošiť[255] všetky miesta[89], kde národy, ktoré sa vy chystáte ovládnuť[26 79], obsluhovali[131 243] svojich bohov na vysokých vrchoch a na pahrbkoch a pod každým zeleným stromom;
(3)áno[30], musíte[33] pováľať[349] ich oltáre a potrieskať[351] ich stĺpy[350], a ich ašéry[352] ohňom popáliť[353] a sochy[237] ich bohov sporážať a vykynožiť[253] ich meno z oného miesta[89].

(4)Hospodinovi, svojmu Bohu, tak robiť nebudete[33], (5)lež[257] k miestu[89], ktoré Hospodin, váš Boh, zo všetkých vašich kmeňov[38] bude chcieť[33] vyvoliť[280] na vloženie[41] tam svojho mena, za svoje sídlo[486], sa pohrniete[31 261 487] a tam budeš[31] vstupovať[131],
(6)a tam budete[31] prinášať svoje vzostupné[488] a *iné* obete a svoje desiatky[489] a *obeť* venovania[490] vašej ruky a svoje spĺňania sľubov[491] a svoje dobrovoľné *obete*[492] a prvorodené *kusy* zo[493] svojho hovädzieho dobytka a svojho drobného dobytka.
(7)A tam budete[31] pred tvárou Hospodina, svojho Boha, jedávať a budete sa veseliť vo všetkom podnikaní[494 495] svojej ruky, ktorým[496] ťa Hospodin, tvoj Boh, požehnal, vy aj vaše domácnosti[463].
(8)Nebudete konať podľa všetkého, čo[497] my konáme tu dnes, každý[108] čokoľvek[175], čo *je*[251] v jeho očiach správne[338],
(9)lebo ste doteraz nedospeli[413] ku kľudu[498] a k dedičstvu[247], ktoré sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79];
(10)no[30] keď budete mať prejdený Jordán a bývať v zemi, ktorou sa vás Hospodin, váš Boh, chystá *ako* dedičstvom podeliť[79 100], a dá[499] vám kľud[203] od všetkých vašich nepriateľov zo všetkých strán[500], takže[30] budete bezpečne[501] bývať,
(11)vyskytne sa[152 245] miesto[89], v ktorom Hospodin, váš Boh, nájde záľubu[280], aby tam dal pobývať[246 502] svojmu menu; tam budete[31] prinášať všetko, čo vám ja rozkazujem, svoje vzostupné[488] a *iné* obete a svoje desiatky[489] a *obeť* venovania[490] vašej ruky a všetok výber[503] spĺňania svojich sľubov[491], ktoré budete Hospodinovi sľubovať.
(12)Budete sa teda[44] pred tvárou Hospodina, vášho Boha, veseliť vy aj vaši synovia a vaše dcéry aj vaši nevoľníci a vaše služobné aj Lévíovec[504], ktorý *bude* vo vašich bránach[314], lebo on nemá[505] podielu a*ni* dedičstva[247] s tebou.

(13)Daj si *na* seba pozor[122 226], aby si svoje vzostupné *obete*[488] nevznášal[506] na hociktorom[175] mieste[89], ktoré budeš vidieť,
(14)lež v mieste[89], ktoré Hospodin bude chcieť[33] vyvoliť[280] v jednom z tvojich kmeňov[38], tam budeš[31] vznášať[506] svoje vzostupné *obete*[488] a tam budeš[31] konať všetko, čo ti ja rozkazujem.
(15)Ale vo všetkých svojich bránach[314] budeš smieť[33] podľa všetkej žiadostivosti svojej duše zabíjať[507] a mäso jedávať podľa požehnania Hospodina, tvojho Boha, ktoré ti udelí[25]; bude ho smieť jesť nečistý aj čistý, ako gazelu *alebo* ako jeleňa[508],
(16)len krv jesť nesmiete[33], budete[31] ju vylievať na zem ako vodu.

(17)Nebudeš v svojich bránach[314] smieť[509] jedávať desiatok[489] *zo* svojho obilia a svojho muštu a svojho oleja[363] a*ni* prvorodené *kusy* svojho hovädzieho dobytka a svojho drobného dobytka a*ni* žiadne[175] prisľúbené obete[391], ktoré budeš sľubovať, a*ni* *obeť* venovania[490] tvojej ruky,
(18)lež to[510] budeš[31] jedávať pred tvárou Hospodina, svojho Boha, v mieste[89], v ktorom Hospodin, tvoj Boh, bude nachádzať záľubu[280], ty aj tvoj syn a tvoja dcéra aj tvoj nevoľník a tvoja služobná aj Lévíovec[504], ktorý *bude* v tvojich bránach[314], a budeš sa pred tvárou Hospodina, svojho Boha, vo všetkom podnikaní[494 495] tvojej ruky veseliť.
(19)Daj si *na* seba pozor[122 226], aby si Lévíovca[504] nikdy, pokiaľ budeš žiť na[511] svojej pôde, nezanedbával[512].

(20)Keď Hospodin, tvoj Boh, podľa *toho,* čo k tebe prehovoril, bude rozširovať tvoje územie[121], a budeš vravieť[367]: chcem[33] jesť mäso, lebo tvoja duša bude po jedení mäsa túžiť, budeš podľa všetkej túžby svojej duše smieť[33] mäso jesť.
(21)Ak bude miesto[89], ktoré Hospodin, tvoj Boh, bude chcieť[33] vyvoliť[280] na vloženie[41] tam svojho mena, od teba ďaleko, potom[30] budeš smieť[33] zabiť[507] zo svojho hovädzieho dobytka a*lebo* zo svojho drobného dobytka, ktorý ti Hospodin dá, podľa *toho,* čo som ti rozkázal, a najesť sa v svojich bránach[314] podľa všetkej túžby svojej duše,
(22)áno, ako sa jedáva gazela a jeleň[508], tak to[510] budeš jesť, nečistý a čistý to[510] budú smieť[33] jesť rovnako[513].
(23)Len buď pevný[514] ohľadne nejedenia[515]

www.biblia.sk

krvi, lebo krv, to[194] *je* žitie[516], a nesmieš[33]
s mäsom[517] jesť žitie[516] – (24)nesmieš[33] ju
jesť, na zem ju musíš[33] vyliať ako vodu;
(25)nesmieš[33] ju jesť, aby bolo dobre
tebe aj tvojim deťom[8] po tebe, keď bu-
deš konať čo[251] *je* v očiach Hospodina
správne[338]. (26)Len svoje posvätené[518]
veci, ktoré budeš mať[298], a svoje splnenia
sľubov[491] budeš musieť[33] pobrať[28 519] a prísť
k miestu[89], ktoré Hospodin bude chcieť[33]
vyvoliť[280], (27)a mäso a krv spravíš[31 520]
na oltári Hospodina, svojho Boha, svo-
jimi vzostupnými *obeťmi*[488], a krv tvojich
ostatných obetí sa bude[31] vylievať na oltár
Hospodina, tvojho Boha, no[30] mäso bu-
deš smieť[33] jesť. (28)Daj pozor[122], nech[30]
poslúchaš všetky tieto slová, ktoré ti ja
dnes rozkazujem, aby bolo natrvalo[326]
dobre tebe aj tvojim deťom[8], keď budeš
konať, čo[251] *je* v očiach Hospodina dobré
a správne[338].

(29)Keď Hospodin, tvoj Boh, pred tvo-
jou tvárou[84] bude vytínať[521] národy *tam*,
kam sa ty chystáš prísť[79] ovládnuť[26] ich,
a budeš ich môcť[33] ovládnuť a usídliš sa
v ich zemi, (30)daj si *na* seba pozor[122 226],
aby si podľa nich[522] po vyhubení[78] ich pred
tvojou tvárou[84] nepadal v nástrahu[366 523],
totiž[30] aby si sa nevypytoval[261 524] na ich
bohov *s* výrokom[525]: ako tieto národy
obsluhovali[243] svojich bohov, priam[30] tak
budem konať aj ja. (31)Tak nesmieš[33]
robiť Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo
oni svojim bohom robili[131] všetko, *čo je*
Hospodinovi ošklivosťou[361 526], čo on
nenávidí[131], veď aj svojich synov a svoje
dcéry svojim bohom ohňom spaľovali[353].
(32)[527]Každé slovo, ktoré ja vám dnes
prikazujem, budete[31] zachovávať[122] na vy-
konávanie, nesmiete[33] k nemu pridávať
ani od neho uberať[219].

13 Kedykoľvek vprostred[113] teba bude
povstávať prorok alebo komu sa
sníva[528] sen, a ohlási[25] ti[529] znamenie alebo
zázrak[1016], (2)a dostaví sa[530] to znamenie
alebo ten zázrak[1016], *o* ktorom[102] k tebe
prehovoril výrokom: poďme[31] za inými[300]
bohmi (ktorých nepoznáš[131]) a slúžme[31 243]
im, (3)nesmieš[33] k slovám oného proroka
alebo k snu oného, komu sa sníval[528],
obrátiť sluch[474], lebo vás Hospodin, váš
Boh, skúša na poznanie, či ste milov-
níkmi[531] Hospodina, vášho Boha, celým
svojím srdcom a celou svojou dušou.
(4)Pôjdete[31 532] za Hospodinom, svojím
Bohom, a jeho budete[31] mať v úcte[65] a jeho
rozkazy zachovávať[122] a na[117] jeho hlas
poslúchať a na ňom lipnúť[221], (5)a onen
prorok alebo onen, komu sa sníval[528] sen,
bude musieť[33] byť usmrtený, lebo hovo-
ril[131] *o* zvrate[102 157 533] proti Hospodinovi,
vášmu Bohu, – ktorý[251] vás vyviedol[77] zo
zeme Egypta, a ktorý[251] ťa vykúpil z domu
nevoľníkov, – na zvedenie[242] ťa z cesty,
po ktorej chodiť ti Hospodin, tvoj Boh,
rozkázal. Tak[30] sprostred[142] seba budeš[31]
plieniť[534] zlé.

(6)Kedykoľvek ťa bude tvoj brat, syn
tvojej matere, alebo tvoj syn alebo tvoja
dcéra alebo žena tvojej náruče[535] alebo
tvoj priateľ[536], ktorý *je* ako tvoja duša,
potajmo[949] nabádať[537] výrokom: poďme[31]
a obsluhujme[31 243] iných[300] bohov (ktorých
nepoznáš[131] ty *ani* tvoji otcovia) (7)z bo-
hov národností[149], ktoré *sú* okolo vás[333],
blízkych tebe alebo ďalekých od teba,
od konca zeme až po koniec[269] zeme,
(8)nesmieš[33] mu privoľovať[73] a nesmieš[33]
k nemu obracať sluch[474] a tvoje oko sa nad
ním nesmie[33] zmilúvať a nesmieš[33] ho[538]
šetriť ani kryť, (9)lež[257] ho bezpodmie-
nečne[539] musíš[33] zabiť; tvoja ruka bude[30]
proti nemu ako prvá[540] na jeho usmrtenie
a ruka všetkého ľudu ako nasledovná[483 540],
(10)a zasypeš[31 541] ho kameňmi, nech[30]
umrie, lebo sa usiloval[131] odviesť[242] ťa od[542]
Hospodina, tvojho Boha, ktorý[251] ťa vy-
viedol[77] zo zeme Egypta, z domu nevoľ-
níkov, (11)nech[30] počujú, všetok Isráél,
a boja sa[65] a nerobia naďalej[212] zlé veci ako
tieto[543] vprostred[113] teba.

(12)Kedykoľvek budeš počuť o[544] jed-
nom *z* tvojich miest[170], ktoré sa ti Hos-
podin, tvoj Boh, chystá dať[79] na bývanie
tam, výrok, (13)*že* sprostred[142] teba vyšli[77]
muži-ničomníci[545 676], ktorí[30] zviedli[242] obyvateľov svojho mesta výrokom: poďme[31] a obsluhujme[31 243] iných[300] bohov (ktorých nepoznáte[131]), (14)vtedy[30] budeš[31] pátrať[261 524 546] a vyšetrovať a riadne[547] sa vypytovať, a hľa, pravda, reč[548] sa potvrdila – táto ošklivosť[381] bola vykonaná vprostred teba! (15)Naskrze[549] musíš[33] obyvateľov oného mesta ostrím[550] meča pobiť[10] – do

www.mcs-praha.cz

odovzdania uveď[164 165] ho[551] aj všetko, čo
v ňom[551] *bude*, aj dobytok[168] *z* neho[551] –
ostrím[550] meča, (16)a všetok lup *z* neho[551]
musíš[33] zhromaždiť do stredu jeho[551]
priestranstva[552] a ohňom spáliť[353] mesto
a všetok lup *z* neho[551], cele, pre Hospodina,
tvojho Boha[553], i bude[31] trvalo[326] kopou sutín, nebude[33] sa už budovať. (17)A z odovzdaného[164] nesmie[33] nič[554] ulipnúť v[221] tvojej ruke, aby sa Hospodin *od*vracal od žiaru[555] svojho hnevu a preukázal[25] ti zľutovanie[556] a poľutoval ťa[1081] a rozmnožil ťa
podľa *toho,* čo prísahou sľúbil[27] tvojim
otcom, (18)keď budeš poslúchať na[117] hlas
Hospodina, svojho Boha, na zachovávanie[122] všetkých jeho rozkazov, ktoré ti ja
dnes rozkazujem, na vykonávanie toho,
čo je[251] v očiach Hospodina, tvojho Boha,
správne[338].

14 Vy *ste* deťmi[8] Hospodinovi, vášmu
Bohu; nesmiete[33] sa rezať[557] a nesmiete[33] robiť lysinu medzi svojimi očami[558] pre mŕtveho, (2)lebo ty si ľud svätý
Hospodinovi, svojmu Bohu, a v tebe našiel Hospodin záľubu[280], aby si sa mu
stal[245 246] ľudom[103] *ako* obzvláštny poklad[354]
nad všetky národnosti[149 355], ktoré *sú* na
tvári pôdy[230].

(3)Žiadnu[175] ošklivosť[381] nesmieš[33] jesť;
(4)toto *je* zvieratstvo[168], ktoré jesť smiete[33]:
hovädzí dobytok[313], dobytča[559] *z* oviec[560]
a dobytča[559] *z* kôz[560], (5)jeleň[508] a gazela
a jachmúr[561 562] a kozorožec a dišón[561]
a teó[561 563] a zemer[561 564] (6)a všetko zvieratstvo[168] majúce rozdelené kopyto[565 566], totiž[30] majúce kopytá[566] celkom[567] *na* dvoje
rozštiepené[565], prežúvajuce[568] medzi zvieratstvom[95 168] – smiete[33] ho jesť, (7)ale[569]
toto z prežúvajúcich[568] a z majúcich rozdelené rozštiepené kopytá[565 566] jesť nesmiete[33]: ťavu *ani* zajaca *ani* damana[570],
lebo ony prežúvajú[568], *ale* kopyto[566] rozdelené nemajú[565]; ony vám *budú* nečisté,
(8)*ani* ošípanú, lebo ona kopyto[566] rozdelené má[565], no[30] nie vyvracanie[571]; ona vám
bude nečistá. Z ich mäsa nesmiete[33] jesť
a na ich zdochlinu nesmiete[33] siahať[572].

(9)Toto smiete[33] jesť zo všetkého, čo *je*
vo vodách: všetko, čo má[225] plutvy[181] a šupiny[181], smiete[33] jesť, (10)no[30] čokoľvek[175],
čo plutvy[181] a šupiny[181] nemá[505], jesť nesmiete[33], to[194] vám *bude* nečisté.

(11)Všetku čistú vtač[573] smiete jesť,
(12)no[30] toto *je*, čo z nich jesť nesmiete[33]:
orol[574] a orlosup[575] a morský orol[576]
(13)a sokol[577], vôbec[28] dravé vtáctvo[578 579],
a luniak[580] podľa jeho druhu, (14)*ani* žiadneho[175] krkavca[581] podľa jeho druhu,
(15)*ani* pštrosicu[582] *ani* pštrosa[583] *ani*
čajku[584] *ani* jastraba[585] podľa jeho druhu[586]
(16)*ani* sovu[587] *ani* ibisa[588] *ani* vodnú
sliepku[589] (17)*ani* stepnú sliepku[590] *ani*
egyptského supa[591] *ani* kormorána[592];
(18)a bocian[593] a volavka[594] podle jej druhu
a dudok[595] a netopier. (19)Aj všetko hemživé[596] *tvorstvo*[597], lietajúce[598] – ono vám
bude nečisté, nesmú sa jesť; (20)všetko
letúnstvo[598] čisté jesť smiete[31].

(21)Nesmiete jesť žiadnu[175] zdochlinu;
môžeš[33] ju dať cudzincovi[49], ktorý *bude*
v tvojich bránach[314], nech[30] ju zje, alebo
ju cudzozemcovi[599] predať, veď *si* ty ľud
svätý Hospodinovi, svojmu Bohu. Kozľa
nesmieš[33] variť v mlieku jeho matere.

(22)Desiatok[489] budeš[31] poctivo odvádzať zo všetkej úrody svojej sejby[600], ktorá
rok *čo* rok vychádza z poľa, (23)a budeš[31]
jedávať pred tvárou Hospodina, svojho
Boha, v mieste[89], ktoré bude chcieť[33] vyvoliť[280], aby tam dal pobývať[246 502] svojmu
menu, desiatok[489] svojho obilia, svojho
muštu a svojho oleja[363] a prvorodených *kusov* svojho hovädzieho dobytka a svojho
drobného dobytka, aby si sa učil mať
Hospodina, svojho Boha, *po* všetky dni
v úcte[65]. (24)A ak bude cesta pre teba[601]
dlhá[602], takže to[510] nebudeš môcť dopraviť[603], lebo miesto[89], ktoré Hospodin, tvoj
Boh, bude chcieť[33] vyvoliť[280] na vloženie[41]
tam svojho mena, bude od teba[601] ďaleko
– ak ťa Hospodin, tvoj Boh, bude žehnať, (25)budeš to[44] môcť[33] premenit[25] na
peniaze[129] a peniaze[129] zaviazať[604] v svoju
ruku, a pôjdeš[31] k miestu[89], v ktorom
Hospodin, tvoj Boh, bude nachádzať záľubu[280], (26)a peniaze[129] budeš môcť[33] dať
za[605] čokoľvek[175], čoho tvoja duša bude
žiadostivá z[493] hovädzieho dobytka *alebo*
z[493] drobného dobytka *alebo* z[493] vína *alebo*
z[493] *čohokoľvek* opojného[606], čo si tvoja
duša bude želať, a budeš tam jesť pred
tvárou Hospodina, svojho Boha, a budeš
sa veseliť ty aj tvoj dom. (27)A Lévíovec[504],
ktorý *bude* v tvojich bránach[314], – nesmieš[33]

www.biblicka.sk

ho zanedbávať[512], lebo on nemá[505] podielu a*ni* dedičstva[247] s tebou.

(28)Po uplynutí[422] troch rokov budeš[31] všetok desiatok *zo* svojej úrody v onom roku vynášať[77] a ukladať[607] v svojich bránach[314]; (29)i príde Lé*ví*ovec[504], lebo on nemá[505] podielu a*ni* dedičstva[247] s tebou, a cudzinec[49] a sirota a vdova, ktorí *budú* v tvojich bránach[314], a najedia sa a nasýtia sa, aby ťa Hospodin, tvoj Boh, žehnal vo všetkej robote tvojej ruky, ktorú robíš[42 608].

15 Po uplynutí[422] siedmich rokov budeš[31] uskutočňovať [42] sprosťovanie[609]; (2)a toto bude spôsob[610] toho sprosťovania[609]: Každý veriteľ[611] *bude povinný* spustiť[609 612] svoju ruku, ktorou[613] svojmu blížnemu[290 614] požičal, nesmie[33] *na* svojho blížneho[290] a[615] *na* svojho brata naliehať[616], lebo vyhlásil*i* sprosťovanie[609] Hospodina[617]. (3)*Na* cudzozemca[599] naliehať[616] smieš[33], a*le* čo bude tvoje[618] u tvojho brata, musí[33] tvoja ruka nechať tak[612]. (4)Len aby v tebe[619] nebolo[620] nemajetného[621], veď ťa Hospodin v zemi, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247] na zaujatie[26], bude bohato[622] žehnať, (5)ak len budeš naozaj[473] poslúchať na[117] hlas Hospodina, svojho Boha, aby si dbal[122 246] o vykonávanie všetkého tohto rozkazu, ktorý ti ja dnes rozkazujem. (6)Áno, Hospodin, tvoj Boh, ťa požehná podľa *toho,* čo k tebe prehovoril, takže[30] budeš na záloh požičiavať mnohým[623] národom[624], no[30] ty na záloh vypožičiavať nebudeš, a budeš vládnuť nad mnohými[623] národmi, no[30] nad tebou vládnuť nebudú.

(7)Kedykoľvek v tebe[619] voľaktorý[625] *z* tvojich bratov vo voľaktorej[625] *z* brán[314 626] v tvojej zemi, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], bude nemajetný[621 627], nesmieš[31] pred svojím nemajetným[621] bratom spevniť[160 628] svoje srdce ani uzavrieť svoju ruku, (8)lež[257] mu svoju ruku musíš[33] štedro[629] otvoriť a ochotne[629] mu na záloh požičať[624] dosť[630] *na* jeho nedostatok[6], čoho sa mu nedostáva. (9)Daj si *na* seba pozor[122 226], aby pri tvojom srdci nebol ničomný nápad[610 631], myšlienka[367 525]: priblížil sa[146] siedmy rok, rok sprosťovania[609], a tvoje oko by sa zamračilo[632] na tvojho nemajetného[621] brata a nechcel[33] by si mu dať, i jal by sa proti tebe volať k Hospodinovi a na tebe by bol[131] hriech. (10)Ochotne[629] mu dáš[31] a pri tvojom dávaní mu nebude[31] tvoje srdce mrzuté[632], veď pre[633] túto vec ťa Hospodin bude žehnať vo všetkej tvojej robote[608] a vo všetkom podnikaní[494] tvojej ruky. (11)Nemajetní[181 621], pravda, sprostred[142] zeme nebudú mizнúť; preto ti ja rozkazujem výrokom: štedro[629] budeš[31] otvárať svoju ruku svojmu bratovi, chudobnému[634] *u* teba[50] a nemajetnému[621] *u* teba[50] v tvojej zemi.

(12)Kedykoľvek ti bude predávaný tvoj brat Hebrej[635], alebo Hebrejka[635], potom[30] ti odslúži[310] šesť rokov a v siedmom roku ho spopri[449] seba budeš[31] prepúšťať[373] slobodného; (13)a keď ho spopri[449] seba slobodného budeš prepúšťať[373], nebudeš[31] ho prepúšťať[373] naprázdno; (14)hojne[629] ho budeš[31] obdarúvať[636], zo svojho drobného dobytka a zo svojej holohumnice a zo svojho lisu mu budeš[31] dávať, čím ťa Hospodin, tvoj Boh, požehnal, (15)a budeš[31] pamätať, že si bol nevoľníkom v zemi Egypta a Hospodin, tvoj Boh, ťa vykúpil; preto ti ja dnes rozkazujem túto vec. (16)No[30] ak k tebe bude vravieť: nechcem[33] spopri[449] teba odchádzať[637], lebo ťa miluje[131], aj tvoj dom, lebo mu *je* dobre pri tebe, stane sa[245], (17)že[30] budeš smieť[33] vziať bodec a vraziť[25] *ho* jeho uchom a v dvere, i stane sa[245] ti *na*trvalo[326] nevoľníkom; a tak aj so svojou služobnou[138] budeš[31] robiť. (18)Pri tvojom prepúšťaní[373] ho spopri[449] teba *ako* slobodného sa ti *to* nebude musieť[33] vidieť[638] obťažné[62], veď ti za šesť rokov vyslúžil[310] dvojnásobok mzdy námezdného[639], a Hospodin, tvoj Boh, ťa požehná vo všetkom, čo budeš robiť.

(19)Každé prvorodené, ktoré sa bude rodiť medzi tvojím hovädzím dobytkom a medzi tvojím drobným dobytkom, samca, budeš[31] posväcovať Hospodinovi, svojmu Bohu; s prvorodeným svojho hovädzieho dobytčaťa[313] nesmieš[33] pracovať[310 311] a prvorodeného svojho drobného dobytka nesmieš[33] strihať; (20)budeš[31] ho jedávať rok po[540] roku pred tvárou Hospodina, svojho Boha, v mieste[89],

www.nrsa.sk

ktoré Hospodin bude chcieť[33] vyvoliť[280],
ty aj tvoj dom. (21)No[30] ak na ňom bude
vada, *ak bude* chromý alebo slepý, akákoľ-
vek[175] zlá vada, nesmieš[33] ho Hospodinovi,
svojmu Bohu, obetovať; (22)smieš[33] ho
jesť v svojich bránach[314], nečistý a čistý
rovnako[513], ako gazelu *alebo* ako jeleňa[508];
(23)len jeho krv jesť nesmieš[33], budeš[31] ju
vylievať na zem ako vodu.

16 *Treba* dbať[122] *na* mesiac Avív[640] na
usporiadanie[42] minutia[641] Hospo-
dina, tvojho Boha[617], lebo v mesiaci Avív[640]
ťa Hospodin, tvoj Boh, *v* noc*i* vyviedol[77]
z Egypta. (2)Nazabíjaš[31 507] teda[44] minu-
tie[641] Hospodina, tvojho Boha[617], drob-
ného dobytka a hovädzieho dobytka,
v mieste[89], ktoré Hospodin bude chcieť[33]
vyvoliť[280], aby tam dal pobývať[246 502] svojmu
menu; (3)nesmieš[33] k nemu[642] jesť kys-
nuté, *po* sedem dní k nemu[642] budeš[31] je-
dávať nekvasené *chleby,* chlieb tiesne[643]
(lebo si zo zeme Egypta vyšiel[77] v chvate),
aby si na deň svojho vyjdenia[77] zo zeme
Egypta pamätal *po* všetky dni svojho ži-
vota[227]. (4)V celom tvojom území[121] sa
u teba[304] *po* sedem dni nesmie[33] ukázať[644]
kvas[645] a z mäsa toho, čo[646] navečer v prvý
deň budeš zabíjať[507], nesmie[33] *nič* ostať
cez noc[647] do rána.

(5)Minutie[641] nebudeš smieť[509] zabíjať[507]
vo voľaktorej[625 648] *zo* svojich brán[314], ktoré
sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79],
(6)lež[257] v mieste[89 649], ktoré Hospodin,
tvoj Boh, bude chcieť[33] vyvoliť[280], aby tam
dal pobývať[246 502] svojmu menu, budeš[31]
minutie[641] zabíjať[507], navečer za[682] zacho-
denia slnka, v určený čas[650] tvojho vyjde-
nia[77] z Egypta. (7)A budeš[31] variť a jesť
v mieste[89], v ktorom Hospodin, tvoj Boh,
bude nachádzať záľubu[280], a za rána sa
môžeš[33] otočiť[17] a ísť k svojim stanom.
(8)Nekvasené *chleby* budeš[31] jesť *po* šesť
dní, a v siedmy deň *bude* slávnostné zhro-
maždenie[651] Hospodina, tvojho Boha[617];
nesmieš[31] vykonávať zamestnanie[312].

(9)Budeš[31] si rátať sedem týždňov:
od priloženia[652] kosáka v stojatom *obilí*
budeš[31] začínať rátať – sedem týždňov;
(10)potom[30] usporiadaš[31 42] Hospodinovi,
svojmu Bohu, slávnosť týždňov, plnú
mieru[653] dobrovoľnej *obete*[492], ktorú bu-
deš[31] dávať, podľa *toho,* čím ťa Hospodin,
tvoj Boh, bude žehnať, (11)a budeš sa pred
tvárou Hospodina, svojho Boha, veseliť,
ty aj tvoj syn a tvoja dcéra aj tvoj nevoľník
a tvoja služobná aj Lé*ví*ovec[504], ktorý *bude*
v tvojich bránach[314], aj cudzinec[49] a si-
rota a vdova, ktorí *budú* vprostred[113] teba,
v mieste[89], ktoré Hospodin, tvoj Boh,
bude chcieť[33] vyvoliť[280], aby tam dal po-
bývať[246 502] svojmu menu, (12)a budeš[31] si
spomínať, že si bol[131] nevoľníkom v zemi
Egypta, a budeš[31] zachovávať[122] a vyko-
náš[31] tieto ustanovenia[217].

(13)*Po* sedem dní si budeš[31] držať[40] slá-
vnosť búdok[654], keď zvezieš[228 477] zo svojej
holohumnice a zo svojho lisu, (14)a budeš
sa o svojej slávnosti veseliť, ty aj tvoj syn
a tvoja dcéra aj tvoj nevoľník a tvoja slu-
žobná aj Lé*ví*ovec[504] a cudzinec[49] a sirota
a vdova, ktorí *budú* v tvojich bránach[314].
(15)*Po* sedem dní budeš[31] Hospodinovi,
svojmu Bohu, sláviť v mieste[89], ktoré
Hospodin bude chcieť[33] vyvoliť[280], lebo ťa
Hospodin, tvoj Boh, bude žehnať vo vše-
tkej tvojej úrode a vo všetkej robote[608] tvo-
jich rúk, nech sa teda[44] veru rozveselíš[31 655]

(16)Trikrát v roku sa každý tvoj muž-
ský[656] bude[31] ukazovať tvári Hospodina,
tvojho Boha, v mieste[89], ktoré bude
chcieť[33] vyvoliť[280]: o slávnosti nekvasených
chlebov a o slávnosti týždňov a o slávnosti
búdok[654], a nesmieš[31] sa tvári Hospodina
ukázať naprázdno; (17)každý[108] podľa
toho, čo jeho ruka môže darovať[657], podľa
požehnania Hospodina, ktoré ti udelí[25].

(18)Vo všetkých svojich bránach[314],
ktoré sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá
dať[79], si budeš[31] zriaďovať[25] sudcov a úrad-
níkov[46], vo všetkých svojich kmeňoch[38],
nech[30] súdia ľud spravodlivým súdom[218].
Nesmieš[31] prevracať[658] právo[218], nesmieš[33]
rozlišovať[52] osobu[53], nesmieš[33] prijímať
úplatok, lebo úplatok oslepuje oči múd-
rych a prekrúca slová spravodlivých;
(20)*o* spravodlivosť, *o* spravodlivosť sa
budeš[31] usilovať[295 461], aby si žil a mohol[33]
sa zmocniť[26] zeme, ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[79].

(21)Nesmieš[33] si zasadiť ašéru[352], žia-
dny[175] strom vedľa oltára Hospodina,
svojho Boha, ktorý si budeš zriaďovať[42],
(22)a nie *že* si smieš[33] vztyčovať stĺp[350], čo
Hospodin, tvoj Boh, nenávidí.

www.biblia.sk

17 Nesmieš[33] Hospodinovi, svojmu
Bohu, obetovať hovädzie dobyt-
ča[313] *ani* kus drobného dobytka[559], na kto-
rom bude vada, akákoľvek[175] zlá vec, lebo
to[194] *je* Hospodinovi, tvojmu Bohu, ošklivosťou[381].
(2)Kedykoľvek sa vprostred[113] teba vo
voľaktorej[625] *z* tvojich brán[314], ktoré sa ti
Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], bude
nachádzať[260] muž (alebo žena), ktorý
bude robiť, čo *je*[251] v očiach Hospodina,
tvojho Boha, zlé, prestúpením[659] jeho
zmluvy, (3)i poberie sa a bude obsluhovať[243]
iných[300] bohov a klaňať sa im, a*j*
slnku alebo mesiacu alebo čomukoľvek[175]
z osadenstva[241 660] nebies, čo som zakázal[661], (4)čo[30] ti bude oznámené[234], takže[30]
počuješ, vtedy[30] budeš[31] dôkladne[547] pátrať[261 524 546], a hľa, pravda, reč[548] sa potvrdila – táto ošklivosť[381] bola vykonaná
v Isráélovi! (5)Musíš[33] teda[44] oného muža
alebo onú ženu, ktorí túto zlú vec vykonali, vyviesť[77] k svojim bránam[314], toho
muža alebo tú ženu, a zasypeš[31 541] ich kameňmi, nech[30] umrú. (6)Ten, *kto je* hoden
smrti[662], bude[31] usmrcovaný podľa[389] výpovedí[663] dvoch svedkov alebo troch svedkov, nesmie[33] byť usmrcovaný podľa[389]
výpovede[663] svedka jedného. (7)Ruka
svedkov bude[31] ako prvá[540] proti nemu na
jeho usmrtenie a ruka všetkého ľudu ako
nasledovná[483 540]. Tak[30] sprostred[142] seba
budeš[31] plieniť[534] zlé.
(8)Kedykoľvek ti[61] bude *voľajaká* záležitosť[664] príliš čudná[63 665], ohľadne právnej
veci[218] medzi krvou a krvou, medzi sporom a sporom *alebo* medzi ránou[666] a rá-
nou[666 667], záležitosti[664 668] rozporov v tvo-
jich bránach[314], vtedy[30] budeš musieť[33] vstať
a vystúpiš[31 66] k miestu[89], v ktorom Hospodin, tvoj Boh, bude nachádzať záľubu[280], (9)a prídeš[31] k lévíovským[504] kňa-
zom a k sudcovi, ktorý bude v oné dni,
a budeš[31] sa spytovať[261 524], i oznámia[234] ti
výrok[664] *o* tej právnej veci[218 669], (10)i za-
chováš[31] sa[42] podľa[389] výpovede[663] toho vý-
roku[664], ktorý ti budú oznamovať[234]
z oného miesta[89], ktoré Hospodin bude
chcieť[33] vyvoliť[280], a budeš[31] dbať[122] o konanie v súlade so všetkým[670], čím ťa budú
poúčať; (11)budeš[31] konať podľa[389] výpo-
vede[663] náuky[14 671], ktorou ťa budú poúčať,
a podľa[389] právneho rozhodnutia[218], ktoré
ti budú vravieť, nesmieš[33] sa od výroku[664],
ktorý ti budú oznamovať[234], odchýliť[157]
*v*pravo a*ni* *v*ľavo. (12)A ten[58], kto bude konať v svojvôli[672], nie s obrátením sluchu
ku[474] kňazovi, ktorý[251] tam bude stáť k služ-
be[447] Hospodinovi, tvojmu Bohu, alebo
k[474] sudcovi, potom[30] je onen človek[58] ho-
den smrti[662], i budeš[31] plieniť[534] zlé z Isráéla; (13)to[30] všetok ľud bude počuť, i bude
sa báť[65] a nebude už svojvoľne konať[115 673].
(14)Keď budeš môcť[33] prísť do zeme,
ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá
dať[79], a zmocniť sa[26] jej a usídliť sa v nej,
a budeš vravieť: chcem[33] nad sebou usta-
noviť[41] kráľa, ako všetky národy, ktoré
sú okolo mňa[333], (15)musíš[31], pravdaže[674],
nad sebou ustanoviť[41] kráľa[675], v ktorom
Hospodin, tvoj Boh, bude nachádzať
záľubu[280]; musíš[31] nad sebou ustanoviť[41]
kráľa[675] sprostred[142] svojich bratov, ne-
budeš smieť[509] nad seba postaviť[25] cu-
dzozemca[599 676], ktorý[677] ne*bude* tvoj brat.
(16)Len si nebude smieť[33] zaobstarávať
veľa koní[678], nech[30] nevedie ľud späť[679] do
Egypta[680] za účelom zaobstarávania mno-
hého koňstva[678 681], lebo vám Hospodin
povedal: Už sa naďalej nesmiete[33] vracať[212]
touto cestou do Egypta. (17)A nie *že* si
bude smieť[33] brať veľa žien[678], nech[30] sa
neodvracia[157] jeho srdce, a nie *že* si bude
smieť[33] zaopatrovať veľmi veľa striebra
a zlata[678]. (18)A za[682] jeho sedenia na
tróne jeho kraľovania sa stane[31 245], že si
na knihu[683] napíše odpis[684] tohto zákona[14]
od[685] kňazov a Levíovcov[504]; (19)ten[30]
bude[31 131] pri ňom a bude[31] v ňom *po* všetky
dni svojho života[227] čítavať[131], aby sa učil
mať Hospodina, svojho Boha, v úcte[65]
a zachovávať[122] všetky slová tohto zákona[14]
a týchto ustanovení[217] na ich vykonávanie,
(20)nech sa nepozdvihne[686] jeho srdce
nad[355] jeho bratov a nech sa neodchýli[157 686]
od rozkazu *v*pravo a*ni* *v*ľavo, aby za svojho
kraľovania mohol[33] predĺžiť *svoje* dni, on
aj jeho deti[8] vprostred[113] Isráéla.
18 Lévíovským[504] kňazom, nikomu
z kmeňa[38 687] Lévího, sa nebude
*do*stávať[245] podielu a*ni* dedičstva[247] s Isráélom; budú jedávať ohňové *obete* Hospodina a jeho dedičstvo[247], (2)no[30]
vprostred[113] jeho bratov sa mu dedičstva[247]

www.biblia.sk

*do*stávať[245] nebude – jeho dedičstvom[247] *je*
Hospodin, on, podľa *toho,* čo k nemu pre-
hovoril.
(3)A toto bude právom[218 688] kňazov
spopri[127] ľudu, spopri[127] obetujúcich obete,
či hovädzie dobytča[313], či kus drobného
dobytka[559]: kňazovi *sa* teda[44] dá[178] plece[689]
a čeľuste a slez[690]; (4)budeš[31] mu dávať
prvú úrodu[691] svojho obilia, svojho muštu
a svojho oleja[363] a prvú strižˇ[691] vlny svojho
drobného dobytka. (5)Veď v ňom našiel
Hospodin, tvoj Boh, záľubu[280] nad všetky
tvoje kmene[38 355 450], aby stál[246] k službe[447]
v mene Hospodina, on aj jeho synovia, *po*
všetky dni.
(6)A kedykoľvek bude prichádzať Lévi-
ovec[504] z voľaktorej[625] *z* tvojich brán[314] zo
všetkého Isráéla, kde on[692] pobýva[131 693 694],
a príde vo všetkej žiadostivosti svojej
duše k miestu[89], ktoré Hospodin bude
chcieť[33] vyvoliť[280], (7)potom[30] bude slú-
žiť[447] v mene Hospodina, svojho Boha,
ako všetci jeho bratia, Lévíovci[504], ktorí[251]
tam budú stáť pred tvárou Hospodina.
(8)Budú jedávať rovnaký podiel[695], okrem
toho, čo predá[696] po otcoch.
(9)Keď ty prídeš do zeme, ktorú sa
ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], ne-
smieš[33] sa učiť konať podľa ošklivostí[381]
oných národov. (10)Nesmie[33] sa v tebe
nájsť[260], kto by svojho syna *alebo* svoju
dcéru previedol[697] ohňom[698], veštec veš-
tieb[699], predpovedač[700] a*ni* hadač[701] a*ni*
bosorák (11)a*ni* zaklínač zaklínadlom
a*ni* kto by sa dopytoval[697] vyvolávača du-
chov[702] a*ni* jasnovidec a*ni* kto by svoju po-
zornosť obracal[261 487 697] k mŕtvym, (12)lebo
každý robiaci tieto *veci je* Hospodinovi[6]
ošklivosťou[381] a pre[633] tieto ošklivosti[381]
sa Hospodin, tvoj Boh, chystá pred tvo-
jou tvárou[84] ich[703] vypudiť[79 137]. (13)Budeš[31]
plne[704] pri Hospodinovi, svojom Bohu[705],
(14)kým[257 706] tieto národy, ktoré sa ty
chystáš ovládnuť[26 79], obracajú sluch k[211]
predpovedačom[700] a k veštcom, no[30] ty –
Hospodin, tvoj Boh, ti to nedovolil[707].
(15)Hospodin, tvoj Boh, chce[33] pre
teba[86] sprostred[142] teba, spomedzi tvojich
bratov, dať povstať prorokovi, podob-
nému mne[271]; k nemu budete[31] obracať
sluch[211] – (16)podľa všetkého, čo si od[449]
Hospodina, svojho Boha, na Chóréve
v deň zídenia[317] vyžiadal výrokom: Ne-
chcem[31] naďalej počúvať[212] hlas Hospo-
dina, môjho Boha, a nie *že* ešte chcem[31]
vidieť tento veľký oheň, nech[30] nemusím[33]
umrieť. (17)A Hospodin ku mne pove-
dal: Dobre povedali[322], čo prehovorili.
(18)Chcem[33] pre nich[86] sprostred[142] ich
bratov dať povstať prorokovi, podob-
nému[271] tebe, a dať v jeho ústa svoje slová,
i bude k nim hovoriť všetko, čo mu bu-
dem rozkazovať. (19)A stane sa[245], *že*
ten[58], kto nebude obracať sluch[211] k mojim
slovám, ktoré *on* v mojom mene bude ho-
voriť – budem *to* ja od[449] neho vyhľadá-
vať[261]. (20)Ale[569] prorok, ktorý sa bude
opovažovať[115] hovoriť v mojom mene
slovo, ktoré hovoriť som mu nerozkázal,
a*lebo* ktorý bude hovoriť v mene iných[300]
bohov – potom[30] bude onen prorok ho-
den smrti[662]. (21)No[30] ak v svojom srdci
budeš vravieť[367]: Ako budeme môcť[33] po-
znať slovo, ktoré neprehovoril Hospodin?
– (22)Keď bude prorok hovoriť v mene
Hospodina a to slovo sa nebude plniť[245 708]
ani sa dostavovať[530], *je* to[194] slovo, ktoré
neprehovoril Hospodin, ten prorok pre-
hovoril v svojvôli[672] – nemusíš[33] pred ním[84
85] mať strach[55].

19 Keď Hospodin, tvoj Boh, bude
vytínať[521] národy, ktorých zem sa
ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], a bu-
deš ich môcť[33] ovládnuť[26] ich a usídliť sa
v ich mestách a v ich domoch, (2)bude-
si musieť[33] vprostred svojej zeme, ktorú
sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] na
zaujatie[26] jej, vyčleniť[287] tri mestá, (3)zria-
diť[709] si cestu a rozdeliť územie[121] svojej
zeme, ktorú ti Hospodin, tvoj Boh, chce[33]
udeliť za dedičstvo[100], na troje. To[30] bude[131]
na uprchnutie tam každého, kto *voľakoho*
zabije[288 289].
(4)A toto[1] *je* vec[664] toho, *kto*[251] *voľakoho*
zabije[288 289], ktorý tam bude smieť[33] uprch-
núť, nech[30] ostane nažive[274]: Kto svojho
blížneho[290] udrie[10] nevdojak[291], lebo[30] on
k nemu od prvšia[293] nemal nenávisti,
(5)keď azda[30] so svojím blížnym[290] príde
v les rúbať drevá a jeho ruka sa zaženie
sekerou utnúť[521] drevo[710] a železo sa
uvoľní[344] z topora[711] a zasiahne[260] jeho blíž-
neho[290], ktorý[30] umrie, bude on smieť[33]
uprchnúť do voľaktorého[625] *z* týchto

www.biblia.sk

miest[170], nech[30] ostane nažive[274], (6)aby sa za tým, ktorý zabil[288 289], nehnal[461] pomstiteľ[712] krvi, lebo jeho srdce je horúce, a *ne*dostihol ho, lebo cesta je ďaleká[713], a *ne*ubil[10] mu žitie[516 714], hoci[30] voči nemu niet rozsudku[218] smrti, lebo on k nemu od prvšia[293] nemal nenávisti. (7)Preto ti ja prikazujem výrokom: musíš[33] si vyčleniť[287] tri mestá. (8)A keď Hospodin, tvoj Boh, bude rozširovať tvoje územie[121] podľa *toho,* čo prísahou sľúbil[27] tvojim otcom, a dá ti celú zem, *o* ktorej prehovoril, že ju dá[715] tvojim otcom, (9)ak budeš zachovávať[122] všetok tento jeho rozkaz, ktorý ti ja dnes rozkazujem, na jeho vykonávanie, – milovať Hospodina, svojho Boha, a chodiť *po* všetky dni po jeho cestách, – vtedy[30] si budeš môcť[33] pridať ešte tri mestá k týmto trom, (10)nech[30] vprostred[113] tvojej zeme, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247], nie je prelievaná nevinná krv, nech[30] *sa nedo*stane[245] krv[716 717] na teba.

(11)No[30] kedykoľvek bude kto[58] mať voči svojmu blížnemu[290] nenávisť a postriehne[718] *si* na neho a povstane proti nemu[719] a ubije[10] mu žitie[516 714], takže[30] umrie, a uprchne do voľaktorého[625] *z* týchto miest[170], (12)vtedy[30] starší jeho mesta pošlú[31] a dajú ho stadiaľ vziať[720] a *vy*dajú[31] ho v ruku pomstiteľa[712] krvi, nech[30] umrie; (13)tvoje oko sa nad ním nesmie[33] zmilúvať, lež[30] budeš[31] z Isráéla plieniť[534] nevinnú[721] krv a bude ti dobre.

(14)Nesmieš[33] posúvať medzu[121] svojho blížneho[290], ktorú vymedzili predkovia[267] v tvojom dedičstve[247], čo budeš dediť[100] v zemi, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] na zaujatie[26] jej.

(15)Proti nikomu[58] ohľadne akejkoľvek[175] neprávosti[303] a ohľadne akéhokoľvek[175] prehrešenia akýmkoľvek[175] hriechom, ktorým môže[33 722] hrešiť, nebude platné[723] jediné svedectvo[724]; podľa[389] výpovede[663] dvoch svedkov alebo podľa[389] výpovede[663] troch svedkov bude výrok[725] nadobúdať platnosť[723 726]. (16)Kedykoľvek proti voľakomu[58] bude povstávať skrivodlivý svedok[727] vypovedať[316] proti nemu *o* odpadnutí[102 157 533 728], (17)vtedy[30] zastanú[31] tí dvaja muži, ktorí majú[225] spor[729], pred tvárou Hospodina – pred tvárou kňazov a sudcov, ktorí v oných dňoch budú, (18)a sudcovia sa dajú[31] riadne[547] pátrať[261 524 546], a hľa, ten svedok *je* svedok lživý[730], vypovedal[316] lož proti svojmu bratovi, (19)i vykonáte[31] mu[138] podľa *toho,* čo si zaumienil vykonať svojmu bratovi[138]. Tak[30] sprostred[142] seba budeš[31] plieniť[534] zlé; (20)to[30] budú počuť ostatní[731] a budú sa báť[65] a nebudú už naďalej vprostred[113] teba konať[212] podľa tejto zlej veci[732]. (21)A tvoje oko sa nesmie[33] zmilúvať – žitie[516] za žitie[516], oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu.

20 Kedykoľvek budeš vychádzať[77] do boja[87] proti svojmu nepriateľovi a uvidíš kone[181] a vozy[181 458], ľud od teba početnejší, nesmieš[33] pred nimi[84 85] pociťovať bázeň[55 65], lebo *je* s tebou Hospodin, tvoj Boh, ktorý[251] ťa vyviedol[66] zo zeme Egypta. (2)A pri vašom nástupe[733] do boja[87] sa stane[31 245], že[30] pristúpi[734] kňaz a prehovorí k ľudu (3)a povie k nim: Počuj, Isráél, vy dnes nastupujete[733] do boja[87] proti svojim nepriateľom, nech vaše srdce nemalomyseľnie[31 735] a nech pred ich tvárou[84 85] nepociťujete[31] bázeň[55 65] a sa netrasiete[31] a nedesíte[31], (4)lebo ten, *ktorý*[251] s vami ide[736] za vás[86] bojovať[87] s vašimi nepriateľmi, zachrániť vás[737], *je* Hospodin, váš Boh. (5)A predáci[46] k ľudu prehovoria[31] výrokom: Kto *je* ten[58], ktorý zbudoval nový dom a nezasvätil ho? Nech ide[31] a vracia sa k svojmu domu, aby neumieral v boji[87], takže[30] by ho zasväcoval voľakto[58] iný[300]. (6)A kto *je* ten[58], ktorý vysadil vinicu a nezačal ju používať[738]? Nech ide[31] a vracia sa k svojmu domu, aby neumieral v boji[87], takže[30] by ju začínal používať[738] voľakto[58] iný[300]. (7)A kto *je* ten[58], ktorý *si* zasnúbil ženu a nepojal ju? Nech ide[31] a vracia sa k svojmu domu, aby neumieral v boji[87], takže[30] by ju pojímal voľakto[58] iný[300]. (8)A predáci[46] ďalej k ľudu prehovoria[212] a povedia: Kto *je* muž bojazlivý a malomyseľný[735] srdcom? Nech ide[31] a vracia sa k svojmu domu, nech[30] sa srdce jeho bratov neroztápa[80] ako srdce jeho. (9)A keď predáci[46] dokončia[739] hovorenie[740] k ľudu, stane sa[31 245], že[30] v čelo[741] ľudu postavia[742] veliteľov[45] vojenských oddielov[743].

(10)Kedykoľvek sa budeš blížiť[64] k mestu útočiť[87 747] naň, vtedy[30] voči nemu

www.prosbaumann.sk

urobíš[31] prevolanie[296 744] k mieru (11)a stane sa[245], ak ti bude odpovedať mierom
a otvorí ti, vtedy[30] sa stane[245], *že* všetok
ľud, ktorý[251] sa v ňom nájde, *tí* ti budú na
robotovanie[745] a budú ti slúžiť[635]. (12)No[30]
ak s tebou mier nebude chcieť[33] uzavrieť, lež[30] podnikne[42] s tebou boj[87], vtedy[30] proti
nemu budeš[31] začínať obliehanie[1023],
(13)a keď ho Hospodin, tvoj Boh, dá
v tvoju ruku, budeš[31 152] všetkých mužského pohlavia pobíjať[10] ostrím[550] meča,
(14)len ženy a drobotinu a dobytok[168]
a všetko, čo v meste bude, všetok lup
z neho, si budeš[31] brať za korisť[169] a budeš[31]
jesť lup *od* svojich nepriateľov, ktorý ti
Hospodin, tvoj Boh, dá. (15)Tak budeš[31]
robiť všetkým mestám od teba veľmi ďalekým[138], ktoré nie *sú* z miest[170] týchto národov; (16)len z miest[170] týchto národností[149], ktoré sa ti Hospodin, tvoj Boh,
chystá dať[79] *za* dedičstvo[247], nesmieš[33] nechať nažive nič[175] dýchajúce[746], (17)lež[257]
ich naskrze[674] budeš[31] uvádzať do odovzdania[164 165], Chittího a Emórího, Kenaaního a Perizzího, Chivvího a Jevúsího[11],
podľa *toho,* čo ti Hospodin, tvoj Boh, rozkázal, (18)aby vás neučili robiť podľa
všetkých ich ošklivostí[381], ktorých narobili svojim bohom[138], takže[30] by ste sa voči
Hospodinovi, svojmu Bohu, dali hrešiť.

(19)Kedykoľvek budeš v obliehaní proti
mestu[1023] *po* veľa dní pri útoku[87 747] naň na
jeho opanovanie[778 822], nemusíš[33] ničiť[236]
jeho stromovie[748] zasekávaním sekery
doň[749], lebo z neho môžeš[33] jesť, takže[30]
ho nemusíš[33] vytínať[521]; či *je* poľný strom[377]
človek, aby sa dostal[750] v obľahnutie[1026]
od[56] teba? (20)Len stromovie[748], *o* ktorom[102] budeš vedieť, že ono *je* nie stromovie[748] poskytujúce potravu[751], to[194] môžeš[33]
ničiť[236] a vytínať[521] a budovať obliehacie
zariadenie[1026] proti mestu, ktoré s tebou
vedie[42] vojnu[87], *až* po jeho padnutie[752].

21 Kedykoľvek sa na pôde[230], ktorú
sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá
dať[79] na zaujatie[26] jej, bude nachádzať
zabitý[753], padlý v poli, – nevie sa[131], kto
ho ubil[10], – (2)vtedy[30] vyjdú[31 77] tvoji starší
a tvoji sudcovia a zistia[31] vzdialenosť[754]
k mestám, ktoré *budú* okolo[333] toho zabitého[753]; (3)a stane sa[31], že[30] mesto k tomu
zabitému[753] najbližšie, totiž[30] starší toho
mesta, vezmú[31] jalovicu *z* hovädzieho
dobytka, s ktorou sa nepracovalo[131 310 311],
ktorá neťahala[131] v jarme, (4)a tú jalovicu starší oného mesta zavedú[31] nadol
do drsnej[755] doliny[139], v ktorej[756] sa nepracuje[310 311] a*ni* sa neseje, a tam, v doline[139],
zlomia[31] tej jalovici väz. (5)A pristúpia[31 734]
kňazi, synovia Lévího, lebo v nich našiel
Hospodin, tvoj Boh, záľubu[280], aby mu
slúžili[246 447] a aby v mene Hospodina žehnali[246], a každý rozpor[729] a každá škoda[666]
sa bude[31] prejednávať[757] podľa[389] ich výroku[663], (6)a všetci starší oného mesta,
najbližší k zabitému[753], budú[31] nad jalovicou, ktorej[251] bol v doline[139] zlomený väz,
umývať svoje ruky (7)a vypovedia[31 316 758]
a prevravia[31]: Naše ruky nepreliali túto
krv a naše oči nevideli[131]; (8)poskytni
zadosťučinenie[759], Hospodine, svojmu
ľudu, Isráélovi, ktorý si vykúpil, a kiež
nedopúšťaš[25 31] nevinnú[721] krv vprostred[142]
svojho ľudu, Isráéla! Tak[30] bude *vzhľadom* na nich tá krv prikrytá[760] (9)a ty budeš môcť[33] vyplieniť[534] sprostred[142] seba
nevinnú[721] krv, lebo budeš konať, čo *je*[251]
v očiach Hospodina správne[338].

(10)Kedykoľvek budeš vychádzať[77] do
boja[87] proti svojim nepriateľom a Hospodin, tvoj Boh, ho *vy*dá v tvoju ruku
a zajmeš *z* neho zajatcov[181], (11)a medzi
zajatectvom uvidíš ženu zjavom[761] krásnu
a zatúžiš po[357] nej a vezmeš si ju za ženu,
(12)vtedy[30] ju budeš môcť[33] uviesť doprostred svojho domu, nech[30] ostrihá[762]
svoju hlavu a upraví[42] svoje nechty
(13)a odloží[157] zo seba[392] šatu svojho zajatia[763] a posedí v tvojom dome a oplače
svojho otca a svoju mať *za* celý *mesiac[764]; potom k nej smieš[33] vojsť a stať sa
jej manželom[765] a *ona* sa ti stane[245 766] ženou[103], (14)no[30] ak v nej prestaneš[767] mať
potešenie[768], stane sa[245], že[30] ju podľa jej
želania[769] budeš smieť[33] prepustiť[373], a*le* nijako[770] ju nesmieš[33] za peniaze[129] predávať,
nesmieš[33] s ňou zaobchádzať násilne[771], za
to, že si ju ponížil[385].

(15)Kedykoľvek bude muž mať[297] dve
ženy, jednu milovanú a jednu odstrkovanú[772], a porodia mu synov, milovaná
aj odstrkovaná[772], a prvorodeného syna
bude mať[297] odstrkovaná[772], (16)vtedy[30] sa
v deň jeho podeľovania[100] svojich synov

www.nbs.sk

tým, čo bude mať[297], stane[31 245], *že* nebude
smieť[509] prvorodeným spraviť syna mi-
lovanej proti synovi[773] odstrkovanej[772],
(17)lež[257] *za* prvorodeného bude musieť[33]
uznať[52] syna odstrkovanej[772], takže mu
dá[246] dvojnásobný podiel[774] zo všetkého[493],
čo sa u neho[304] bude nachádzať, lebo on
je prvotina[775] jeho mužnosti[776], jemu *patrí*
právo[218] prvorodenstva.

(18)Kedykoľvek bude kto[58] mať[297] syna
vzdorovitého a spurného[114], *ktorý* ne-
bude poslušný na[117] hlas svojho otca a*ni*
na[117] hlas svojej matere, a hoci ho budú
napomínať[394 777], nebude[152] k nim obracať
sluch[211], (19)vtedy[30] ho jeho otec a jeho
mať schytia[31 778] a vyvedú[31 77] ho k starším
jeho mesta a ku bráne[779] jeho miesta[89]
(20)a povedia[31] k starším jeho mesta:
Tento náš syn *je* vzdorovitý a spurný[114],
nie je poslušný na[117] náš hlas, *je* zhýralec[780]
a pijan. (21)Všetci ľudia[58] jeho mesta ho
teda[44] zahádžu[781] kameňmi, nech[30] umrie.
Tak[30] sprostred[142] seba budeš plieniť[534]
zlé; to[30] všetok Isráél bude počuť a bude
sa báť[65].

(22)A kedykoľvek na voľakom[58] bude
hriech trestný smrťou[782] a *on* bude usmr-
tený a povesíš ho na drevo[783], (23)ne-
smie[33] jeho mŕtvola na dreve[783] ostať cez
noc[647], lež[257] ju v ten istý[784] deň bezpod-
mienečne[785] musíš[33] pochovať[31], lebo pove-
sený *je* zlorečením[786] *od* Boha, a nesmieš[33]
znečisťovať pôdu[230], ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247].

22 Nesmieš[33] vidieť zatúlané[787] hová-
dzie dobytča[313] svojho brata alebo
kus jeho drobného dobytka[559] a odtiah-
nuť sa od nich[788]; pravdaže[785] ich svojmu
bratovi musíš[33] priviesť späť[679], (2)a ak
ti tvoj brat ne*bude* blízko *alebo* ho nebu-
deš poznať[789], vtedy[30] ho musíš[33] zobrať[790]
doprostred svojho domu a ostane[31 245] pri
tebe do*vtedy, keď* ho tvoj brat bude vyhľa-
dávať[235 261]; potom[30] mu ho budeš môcť[33]
vrátiť. (3)Tak budeš[31] robiť aj[44] s jeho
oslom[138] a tak budeš[31] robiť s jeho šatou[138]
a tak budeš[31] robiť s akoukoľvek[175] strate-
nou *vecou*[138] tvojho brata, ktorá sa mu[791]
môže[33] stratiť a budeš ju nachádzať; ne-
smieš[509] vyhnúť[788]. (4)Nesmieš[33] vidieť
osla tvojho brata alebo jeho hovädzie
dobytča[313] spadnuté na ceste a odtiahnuť
sa[788] od nich; pravdaže[785] *ich* s ním budeš[31]
pozdvihovať.

(5)Na žene sa nesmie[33] vyskytnúť[245 792]
úbor[110 793 916] muža[794] a*ni* nesmie[33] muž[794]
obliecť šatu ženy, lebo všetci robiaci tieto
veci sú ošklivosťou[381] Hospodinovi, tvojmu
Bohu[6].

(6)Kedykoľvek sa tvojej tvári po ceste
na akomkoľvek[175] strome alebo na zemi
bude natruafať hniezdo vtáka[795], mláďatá
alebo vajcia, a mať sediaca[796] na mláďa-
tách alebo na vajciach, nebudeš[31] brať mať
s mláďatami[642]; (7)mať ihneď[785] musíš[33]
prepustiť[373] a mláďatá si vziať, aby ti bolo
dobre, nech[30] môžeš[33] predĺžiť *svoje* dni.

(8)Kedykoľvek budeš budovať nový
dom, potom[30] na svoju strechu zriadiš[31 42]
zábradlie, nech[30] na svoj dom neuvaľuješ[41]
krv[716 717], keby nebodaj z neho voľakto[797]
padal.

(9)Svoju vinicu nesmieš[33] osievať dvo-
jakým druhom, aby všetok úžitok[798], –
semä, ktoré budeš zasievať, aj úroda vi-
nice, – neprepadal[799]. (10)Nesmieš[33] orať
hovädzím dobytčaťom[313] aj oslom spolu.
(11)Nesmieš obliecť *nič* utkané zo zmesi
rozličnej priadze[800], vlny a ľanu spolu.

(12)Na štyri cípy[801] svojej prikrývky[802],
ktorou sa budeš prikrývať[803], si budeš[31]
zhotovovať[42] strapce[804].

(13)Kedykoľvek muž bude mať pojatú
ženu a vojde k nej a dá sa nenávidieť ju
(14)a zvaľovať[41] na ňu[805] veci, ktoré dá-
vajú podnet k rečiam[806], a vynášať[807] o nej
zlú povesť[808] a vravieť: Pojal som túto
ženu a priblížil som sa[64] k nej a nezis-
til[260] som pri nej známok panenstva[809],
– (15)vtedy[30] vezme otec tej dievčiny, aj
jej mať, a k starším mesta do brány[779 810]
vynesú[31 77] známky panenstva[809] dievčiny
(16)a otec dievčiny k starším povie: Dal
som svoju dcéru za ženu tomuto mužovi,
i dal sa nenávidieť ju, (17)a hľa, on dal[41]
podnety k rečiam[806] výrokom: pri tvojej
dcére som nezistil[260] známok panenstva[809]
– a toto[1] *sú* známky panenstva[809] mojej
dcéry. A rozostrú[31] tú plachtu[811] pred tvá-
rou starších mesta. (18)Starší oného
mesta teda[44] toho muža vezmú[31] a potres-
tajú[31 777] ho, (19)totiž[30] ho postihnú[31] po-
kutou sto *šeklov*[812] striebra, ktoré[30] dajú[31]
otcovi tej dievčiny, lebo o panne Isráéla

www.biblia-online.sk

vyniesol[807] zlú povesť[808]; a *ona* mu bude
ostávať[245] ženou[103], *po* všetky svoje dni
ju nebude smieť[509 813] odoslať[373]. (20)No[30]
ak tá reč[548] sa prejaví[245] pravdou, *že* sa
známky panenstva[809] pri dievčine nezis-
tili[260], (21)vtedy[30] tú dievčinu vyvedú[31 77]
ku vchodu[814] domu jej otca a ľudia[58] jej
mesta ju zasypú[31 541] kameňmi, nech[30] um-
rie, lebo smilnením *v* dome[815] svojho otca
spáchala[42] v Isráélovi bezbožnosť[816]. Tak[30]
sprostred[142] seba budeš plieniť[534] zlé.

(22)Kedykoľvek bude môcť[33] byť pri-
stihnutý[260] muž ľahnuvší s ženou, manžel-
kou[765] manžela[817], vtedy[30] umrú[31] oni obi-
dvaja, muž, ktorý[251] ľahol s tou ženou, *aj* tá
žena; tak z Isráéla budeš plieniť[534] zlé.

(23)Kedykoľvek bude dievčina, panna,
zasnúbená mužovi, a v meste ju nájde *iný*
muž a ľahne s ňou, (24)vtedy[30] ich oboch
musíte[33] vyviesť[77] ku bráne[779] oného mesta
a zasypať[541] ich kameňmi, nech[30] umrú,
dievčinu preto, že nekričala[131], *súc* v meste,
a muža preto, že ponížil[385 818] ženu svojho
blížneho[290]. Tak[30] sprostred[142] seba budeš
plieniť[534] zlé. (25)No[30] ak muž nachodí za-
snúbenú dievčinu v poli a spácha ten muž
na nej násilie[819] a ľahne s ňou, potom[30]
ten muž, ktorý s ňou ľahol, umrie sám[29]
(26)a dievčine nesmieš[33] spraviť ničič[132],
dievčina nemá[505] hriechu *k* smrti[6], lebo
ako keď voľakto[58] povstáva proti svojmu
blížnemu[290] a zavraždí mu žitie[516 714], tak*á*
je táto vec, (27)lebo ju muž našiel v poli,
zasnúbená dievčina kričala[131], *ale* ne-
mala[505 820] záchrancu[821].

(28)Kedykoľvek nachodí muž diev-
činu, pannu, ktorá nie je[131] zasnúbená,
a schytí[778] ju[822] a ľahne s ňou a budú pri-
stihnutí[260], (29)vtedy[30] ten muž, ktorý[251]
s ňou ľahol, dá[31] otcovi tej dievčiny päťde-
siat *šeklov*[812] striebra a bude mu za ženu[823],
za to, že ju ponížil[385 818], *po* všetky svoje
dni ju nebude smieť[509 813] odoslať[373].

(30)[824]Nikto[58] nesmie[33] pojať ženu
svojho otca, lebo[30] nesmie[33] odhrnúť cíp[801]
rúcha svojho otca.

23 V zídenie[317] Hospodina nesmie[33]
vstúpiť rozdrvením pomliaždeným[825]
ani majúci mužský úd odrezaný[521];
(2)v zídenie[317] Hospodina nesmie[33] vstúpiť
miešenec[826], ani jeho[304] desiate pokolenie
nesmie[33] v zídenie[317] Hospodina vstúpiť.
(3)V zídenie[317] Hospodina nesmie[33] vstú-
piť Ammóní[11] *ani* Móáví[11], ani ich[304] desiate
pokolenie nikdy[827] nesmie[33] v zídenie[317]
Hospodina vstúpiť (4)preto, že vás na
ceste neprivítali[828] s chlebom a s vodou[829],
keď ste vyšli[77 228] z Egypta, a že proti tebe
najali[830] Bileáma, syna Beóra z Pethóra
v Aram-naharajim[831] na zlorečenie tebe,
(5)*ale* Hospodinovi, tvojmu Bohu, sa
nezaľúbilo[73] obrátiť k Bileámovi sluch[211],
i zmenil Hospodin, tvoj Boh, zlorečenie
na požehnanie, lebo ťa Hospodin, tvoj
Boh, miloval[131]. (6)Pokiaľ budeš žiť[511],
nesmieš vyhľadávať[261] ich blaho[832] ani ich
dobré, nikdy[1207].

(7)Nesmieš[33] si oškliviť[384] Edómca,
lebo on *je* tvoj brat, nesmieš[33] si oškliviť[384]
Egypťana, lebo si bol[131] návštevníkom[49]
v jeho zemi. (8)Deti[8], ktoré sa im budú
rodiť, ich[304] tretie pokolenie bude smieť[33]
vstúpiť v zídenie[317] Hospodina.

(9)Kedykoľvek *s* vojskom[143 833] budeš
vychádzať[77] proti svojim[834] nepriateľom,
vtedy[30] sa musíš[33] chrániť[122] pred akou-
koľvek[175] zlou vecou[84]; (10)kedykoľvek.
medzi vami[835] bude voľakto[58], kto v dô-
sledku[836] príhody *v* noci nebude čistý,
vtedy[30] vyjde[31 77] von[837] voči táboru[143 838], do
stredu tábora[143] vstúpiť nebude smieť[33],
(11)a za obratu[17] *k* večeru sa stane[31 245], *že*
sa bude musieť[33] okúpať vo vode[839] a za[682]
zachodenia slnka bude smieť[33] do stredu
tábora[143] vstúpiť. (12)A budeš[31 131] mať[298]
miesto[174 840] zvonku voči táboru[143 838], a tam
budeš[31] vychádzať von[837 841], (13)a medzi
svojimi nástrojmi[842] budeš[31] mať[298] rýlik[843]
a keď vonku[837 841] sadneš[228 844], stane sa[31 245],
že[30] ním zakopeš[845] a zasa[846] prikryješ
svoj výkal. (14)Veď vprostred[113] tvojho tá-
bora[143] sa prechádza Hospodin, tvoj Boh,
na tvoje vyslobodenie a na vystavenie[25 162]
tvojich nepriateľov pred tvoju tvár[163], tvoj
tábor[143] teda[44] bude[31 131] svätý, nech[30] pri
tebe[847] nevidí nič nehanebné[848] a *neod*vráti
sa od sprevádzania ťa[849].

(15)Nevoľníka, ktorý sa spopri[449] svojho
pána bude uchyľovať[850] k tebe, nesmieš[33]
jeho pánovi vydať[1179]; (16)bude ostávať[31]
s tebou, vprostred[113] teba, v mieste[89], ktoré
si bude chcieť[33] zvoliť[280] vo voľaktorej[625]
z tvojich brán[314], kde mu to bude vyhovo-
vať[851]. Nesmieš[33] mu ubližovať.

www.biblia.sk

(17)Nesmie[33] sa vyskytnúť[245] chrámová
smilnica[852] z dcér Isráéla a nesmie[33] sa vy-
skytnúť[245] chrámový smilník[853] zo synov
Isráéla; (18)odmenu neviestky a*ni* plat[854]
psa[855], pri akomkoľvek[175] sľube, nesmieš[33]
vnášať *v* dom Hospodina, svojho Boha[856],
lebo toto obidvoje *je*[857] ošklivosťou[381] Hos-
podinovi, tvojmu Bohu[6].

(19)Svojmu bratovi nesmieš[33] ukladať[858]
úrok[859] – úrok[859] *z* peňazí[129], úrok[859] *z* pokr-
mu, úrok[859] *zo* žiadnej[175] veci, ktorú možno[33 178] úrokovať[860]; (20)cudzozemcovi[599]
úrok[859] ukladať[858] smieš[33], no[30] svojmu
bratovi nebudeš[31] úrok[859] ukladať[858], aby ťa
Hospodin, tvoj Boh, žehnal vo všetkom
podnikaní[494] tvojej ruky na zemi, kam sa
ty chystáš vstúpiť[79] zaujať[26] ju.

(21)Kedykoľvek Hospodinovi, svojmu
Bohu, budeš sľubovať[861] sľub, nesmieš[33]
meškať[360] splniť[862] ho, lebo Hospodin, tvoj
Boh, ho[863] zaiste[864] bude od[449] teba vyhľa-
dávať[261] a bude[865] na tebe hriech. (22)No[30]
ak chceš[33] prestať so sľubovaním[866], ne-
bude na tebe hriechu; (23)výpoveď[391] svo-
jich pier musíš[33] dodržať[122] a budeš[31] podľa
toho, čo si Hospodinovi, svojmu Bohu,
sľúbil, obetovať[520 867] dobrovoľnú *obeť*[868],
o ktorej[102] si svojimi ústami prehovoril.

(24)Kedykoľvek budeš vstupovať do vi-
nice svojho blížneho[290], vtedy[30] sa smieš[33]
podľa svojho želania[769] *do* svojej sýtosti
najesť hrozna, a*le* nesmieš[33] dať do svojej
nádoby[110 793]. (25)Kedykoľvek budeš vstu-
povať v stojaté *obilie* svojho blížneho[290],
vtedy[30] smieš[33] svojou rukou natrhať klas-
ov, a*le* kosákom nad stojatým *obilím*
svojho blížneho[290] nesmieš[33] mávať[869 870].

24 Kedykoľvek muž bude pojímať
ženu a stane sa jej manželom[765],
vtedy[30] sa stane[31 245 766]: ak bude prestávať
v jeho očiach nachádzať[767] priazeň[871],
lebo pri nej zistil[260] voľačo nehanebné[848],
a napíše jej listinu[683] rozluky, ktorú[30] dá
v jej ruku, a odošle[373] ju zo svojho domu
(2)a *ona* z jeho domu vyjde[77] a odíde a *do*-
stane sa[245] inému[300] mužovi (3)a ten nasle-
dovný[483] muž sa dá ju nenávidieť a napíše
jej listinu[683] rozluky, ktorú[30] dá v jej ruku,
a odošle[373] ju zo svojho domu, alebo keď
ten nasledovný[483] muž, ktorý si ju vzal za
ženu, umrie, (4)nebude ju jej prvý man-
žel[817], ktorý ju odoslal[373], smieť[509] opäť
pojať[872], aby mu bola[246] ženou, potom, čo
bola spravená znečistenou[873], lebo to[194] je
pred tvárou Hospodina ošklivosť[381] a ne-
smieš[33] zem, ktorú sa ti Hospodin, tvoj
Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247], zvádzať
na hrešenie.

(5)Kedykoľvek muž bude mať novo poja-
tú[874] ženu, nebude musieť[33] vychádzať[77]
vo vojenskej službe[875] a nesmie[33] *sa*[178] na
neho prichádzať[876] s žiadnou[175] záležitos-
ťou[664 877]; bude[31] voľný jeden rok pre svoj
dom, nech[30] rozveselí ženu[878], ktorú pojal.

(6)Nesmie[33] *sa*[178] brať v záloh žarnov[879]
a*ni* vrchný mlynský kameň[880], lebo *potom*
sa[881] v záloh berie žitie[516].

(7)Kedykoľvek bude môcť[33] byť dopad-
nutý[260] človek[58] kradnúci[882 883] voľakoho[884]
zo svojich bratov, z detí[8] Isráéla, ktorý[30]
s ním zaobchodí násilne[771] *alebo* ho predá,
vtedy[30] onen kradoš[885] umrie[31]; tak[30] spro-
stred[142] seba budeš plieniť[534] zlé.

(8)Dbaj[122] *na* seba ohľadne nákazy[886 887]
malomocenstva, *musíš* veľmi dbať[122 888]
o správanie[42] podľa všetkého, čím vás
budú poúčať lévíovskí[504] kňazi; budete[31]
dbať[122] o správanie[42] podľa *toho,* čo som
vám prikázal. (9)Pamätaj, čo Hospodin,
tvoj Boh, spravil Mirjámi na ceste, keď
ste vyšli[77 228] z Egypta.

(10)Kedykoľvek budeš svojmu blíž-
nemu[290 614] požičiavať pôžičku čohokoľ-
vek[554], nesmieš[33] vstupovať do jeho domu
na prevzatie[889] jeho zálohu. (11)Budeš[31]
stáť vonku[890 891] a ten[58], ktorému[614] ty budeš
požičiavať, bude vynášať záloh k tebe
von[837 891]; (12)a ak on *bude* človek[58] chu-
dobný[634], nesmieš[33] s jeho zálohom ľahnúť,
(13)bezpodmienečne[892] mu za[682] za-
chodenia slnka záloh musíš[33] vrátiť,
nech[30] v svojom plášti ľahne a požehná ťa;
to[30] ti bude pred tvárou Hospodina,
tvojho Boha, spravodlivosťou.

(14)Nesmieš[33] odierať[893] chudobného[634]
a nemajetného[621] námezdného[639] z tvo-
jich bratov alebo z cudzincov[49 181] *u* teba[50],
ktorí *budú* v tvojej zemi, v tvojich brá-
nach[314]; (15)jeho mzdu musíš[33] vyplatiť[25]
v jeho deň a nebude[894] nad ním zachádzať
slnko, lebo on *je* chudobný[634] a k tomu on
povznáša[28] svoju dušu[895], nech[30] proti tebe
nevolá k Hospodinovi; potom[30] by na tebe
bol hriech.

www.biblesearch.sk

(16) Otcovia nesmú[33] byť usmrcovaní
za deti[8] *ani* nesmú[33] byť usmrcované deti[8]
za otcov; budú[31] usmrcovaní každý[108] pre
hriech[417] svoj.
(17) Nesmieš[33] prevracať[658] právo[218] cu-
dzinca[49], siroty, *ani* nesmieš[33] do zálohu
vziať rúcho vdovy; (18) a budeš[31] *si* spomí-
nať, že si bol nevoľníkom v Egypte a sta-
dial ťa Hospodin, tvoj Boh, vykúpil; preto
ti ja prikazujem vykonávať túto vec.
(19) Kedykoľvek budeš na svojom poli
žať svoju žatvu a na poli zabudneš snop[896],
nesmieš[33] sa vracať vziať ho; bude sa *do*-
stávať[245] cudzincovi[49], sirote a vdove, aby
ťa Hospodin, tvoj Boh, žehnal vo všetkom
diele[608] tvojich rúk. (20) Kedykoľvek bu-
deš otĺkať svoju olivu[897], nesmieš za sebou
dooklepkávať[898]; bude sa *do*stávať[245] cu-
dzincovi[49], sirote a vdove. (21) Kedykoľvek
budeš oberať svoju vinicu, nesmieš za se-
bou paberkovať[899]; bude sa *do*stávať[245] cu-
dzincovi[49], sirote a vdove. (22) A budeš[31] *si*
spomínať, že si bol nevoľníkom v zemi
Egypta; preto ti ja prikazujem vykonávať
túto vec.

25 Kedykoľvek medzi mužmi bude
rozpor[729] a oni pristúpia[734] k súdu
a rozsúdia *ich* a za spravodlivého uznajú
spravodlivého a za zlovoľného uznajú
zlovoľného, (2) vtedy[30] sa stane[31]: ak *bude*
zlovoľný hoden[900] bitia[10], vtedy[30] ho sudca
dá[31] položiť[901] a biť[10] pred svojou tvárou
počtom *rán* úmerne[902] jeho zlovôli[6];
(3) smie[33] *sa*[178] udrieť[10] štyridsať *ráz*, ne-
smie[33] *sa*[178] pridať, aby, *keby sa* k jeho bi-
tiu[10] pridával výprask[903] väčší[602] nad tieto
rany, tým[30] nebol tvoj brat pred tvojimi
očami zľahčený[904].
(4) Nesmieš[33] založiť hovädziemu do-
bytčaťu[313] náhubok pri jeho mlatbe[905].
(5) Kedykoľvek budú bratia bývať spolu
a jeden z nich umrie a nebude mať[505] syna,
nesmie[33] sa žena zomretého *do*stať[245] cu-
dziemu[906] mužovi von[907]; má[33] za ňou prísť
jej švagor a vezme[31] si ju za ženu; tak[30]
jej má[33] splniť švagrovskú povinnosť[908]
(6) a stane sa[31 245], *že* prvorodený, ktorého
bude rodiť, bude povstávať[909] pre meno[910]
jeho zomretého brata, nech[30] jeho meno
nebude z Isráéla vytierané[426]. (7) No[30] ak
ten muž nebude naklonený[768] svoju švag-
rinú pojať, vtedy[30] jeho švagriná vystúpi[31 66]
do brány[779 810] k starším a povie[31]: Môj švagor odmieta[131 911] vzbudiť[909] svojmu bratovi meno v Isráélovi, nie je[131] ochotný[73] splniť mi švagrovskú povinnosť[908]. (8) Starší jeho mesta ho teda[44] povolajú[31 912] a prehovoria[31] k nemu, a ak sa postaví a povie: Nie som naklonený[131 768] pojať ju, (9) pristúpi[31 152 734] k nemu pred očami starších jeho švagriná a stiahne[31] z[392] jeho nohy jeho sandál a napľuje[31] v jeho tvár a ujme[31] sa slova[758] a povie: Takto sa robí mužovi, ktorý nechce[33] budovať dom svojho brata! (10) A jeho meno v Isráélovi bude nazvané Dom toho, *ktorému*[251] bol stiahnutý sandál.
(11) Kedykoľvek sa budú muži spolu navzájom[913] ruvať[914] a žena jedného sa priblíži[64] vyprostiť svojho muža z ruky bijúceho[10] ho a vystrie[915] svoju ruku a uchopí[819 916] ho v jeho studných miestach, (12) vtedy[30] jej ruku[917] utneš[31], tvoje oko sa nesmie[33] zmilúvať.
(13) Nesmieš[33] v svojom vrecúšku mať[298] dvojaké závažie[918], väčšie a menšie; (14) nesmieš[33] v svojom dome mať dvojakú éfu[918 919], väčšiu a menšiu. (15) Závažie[918 920] budeš[31] mať[298] riadne[921] a spravodlivé a éfu budeš[31] mať[298] riadnu[921] a spravodlivú, aby sa na pôde[230], ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], mohli[33] predĺžiť tvoje dni, (16) lebo každý robiaci tieto *veci*, každý dopúšťajúci sa[42] nepoctivosti[922], *je* ošklivosťou[381] Hospodinovi, tvojmu Bohu[6].
(17) *Treba* pamätať, čo ti vykonal Amálék na ceste, keď si vyšiel[77 228] z Egypta, (18) ako ťa na tvojej ceste stretol a pobil zadný voj medzi vami[835], všetkých oslabených za tebou, keď[30] ty *si bol* vyčerpaný[923] a ustatý; a *on* sa nebál[65] Boha. (19) Keď ti teda[44] Hospodin, tvoj Boh, dá[235] kľud[203] od všetkých tvojich nepriateľov zo všetkých strán[500] v zemi, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247] na zaujatie[26] jej, stane sa[31 245], *že* pamiatku Amáléka budeš musieť[33] vytrieť[426] spopod nebies; nesmieš[33] zabúdať.

26 A keď budeš môcť[33] prísť do
zeme, ktorú sa ti Hospodin, tvoj
Boh, chystá dať[79] *za* dedičstvo[247], a zaujať[26]
ju, a usídliš sa v nej, stane sa[31 245], (2) že[30]
budeš musieť[33] vzať z prvej úrody[691] všet-

www.tlosaj.sk

kého plodu pôdy[230], ktorý budeš dopravovať zo svojej zeme, ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[79], a vložiť[41] v kôš a pobrať sa k miestu[89], ktoré Hospodin, tvoj
Boh, bude chcieť[33] vyvoliť[280], aby tam dal pobývať[246 502] svojmu menu, (3)a prísť ku
kňazovi, ktorý v oných dňoch bude, a povedať k nemu: Vyznávam[131 234 924] dnes Hospodinovi, svojmu Bohu, že som prišiel do
zeme, ktorú dať nám Hospodin, náš Boh, prísahou sľúbil[27] našim otcom. (4)A kňaz
ten kôš vezme z tvojej ruky a uloží[607] ho pred oltár[925] Hospodina, tvojho Boha,
(5)i ujmeš sa[31] slova[758] a pred tvárou Hospodina, svojho Boha, budeš[31] vravieť: Môj otec *bol* hynúci[255 926] Arammí[11 927],
i zostúpil do Egypta a usadil sa tam ako cudzinec[693] s málo osobami[166 928] a stal
sa[245] tam veľkým, mocným[284] a početným národom. (6)No[30] Egypťania sa nám dali
ubližovať a utláčať[385] nás a uvaľovať[25] na nás ťažkú[929] nevoľnícku prácu[930], (7)i dali
sme sa kričať k Hospodinovi, Bohu našich otcov, a Hospodin počul[931] náš hlas
a uvidel[932] našu biedu[643] a našu námahu[933] a náš útisk[934] (8)a vyviedol[77] nás Hospodin z Egypta silnou rukou a vztiahnutým
ramenom a veľkou hrôzou a znameniami a zázrakmi (9)a priviedol nás k tomuto
miestu[89] a dal nám túto zem, zem pretekajúcu[329] mliekom a medom. (10)A teraz,
hľa som priniesol prvú úrodu[691] plodu pôdy[230], ktorú si mi, Hospodine, dal.
A uložíš[31 607] to[194] pred tvár Hospodina, svojho Boha, a pred tvárou Hospodina,
svojho Boha, sa pokloníš[31] (11)a budeš sa veseliť vo všetkom dobrom[417], čo Hospodin, tvoj Boh, dal tebe aj tvojmu domu,
ty aj Lé*ví*ovec[504] a cudzinec[49], ktorý *bude* vprostred[113] teba.

(12)Kedykoľvek v treťom roku, roku desiatku[489], budeš môcť[33] dokončiť[739] odvádzanie[935] všetkého desiatku[489] svojej úrody, ktorý[30] budeš dávať Lé*ví*ovcovi[504],
cudzincovi[49], sirote a vdove, nech[30] sa v tvojich bránach[314] najedia a nasýtia,
(13)vtedy pred tvárou Hospodina, svojho Boha, budeš vravieť[31]: Vypratal[534 936] som,
čo *je*[251] posvätené, zo svojho domu a dal som aj Lé*ví*ovcovi[504], cudzincovi[49], sirote
a vdove podľa všetkého tvojho rozkazu, ako si mi rozkázal, z tvojich rozkazov
som *žiadny* neprestúpil[659] a nezabudol. (14)Nezajedol som z toho[194] v svojom
zármutku a *nič* z toho[194] som nevypratal[534 936] ako nečisté[937], nedal som z toho[194]
pre mŕtveho[86 938], poslúchol som na[117] hlas Hospodina, svojho Boha, spravil
som podľa všetkého, čo si mi rozkázal. (15)Pohľaď nadol zo sídla svojej svätosti,
z nebies, a požehnaj svoj ľud, Isráéla, a pôdu[230], ktorú si nám dal podľa *toho,*
čo si prísahou sľúbil[27] našim otcom, zem pretekajúcu[329] mliekom a medom.

(16)Tohto dňa ti Hospodin, tvoj Boh, rozkazuje vykonávať tieto ustanovenia[217] a predpisy[218], budeš[31] teda[44] dbať[122]
celým svojím srdcom a celou svojou dušou, a*by* si ich vykonával[131 939] (17)Dnes si
Hospodina pohol k výroku[940], že ti bude[246] Bohom[103] a že máš[33] chodiť[246] po jeho cestách a zachovávať[122] jeho ustanovenia[217]
a jeho rozkazy a jeho predpisy[218] a poslúchať na[117] jeho hlas; (18)a Hospodin dnes
teba pohol k výroku[940], že mu budeš[246] ľudom *ako* obzvláštny poklad[354], podľa *toho,*
ako k tebe prehovoril, a že budeš zachovávať[122 246] všetky jeho rozkazy, (19)aby ťa
tak[44] spravil[246] vyvýšeným[941] nado všetky národy, ktoré vytvoril[42], na chválu[454] a na
vychýrenosť[808] a na ozdobu[942], a aby si bol[235] ľudom svätým Hospodinovi, svojmu
Bohu, podľa *toho,* ako prehovoril.

27 I prikázal ľudu Mojžiš a starší[668] Isráéla výrokom: Zachovávaj[122]
všetky rozkazy, ktoré ja vám dnes rozkazujem; (2)a v deň, keď budete môcť[32] prejsť Jordán do zeme, ktorú sa ti Hospodin,
tvoj Boh, chystá dať[79], sa stane[31 245], že[30] si budeš stavať[410 943] veľké kamene a vakovať
ich vakovkou[944] (3)a písať na ne všetky slová tohto zákona[14], keď prejdeš[228], aby si
vstupoval do zeme, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh, chystá dať[79], zeme pretekajúcej[329]
mliekom a medom, podľa *toho,* čo Hospodin, Boh tvojich otcov, k tebe prehovoril.
(4)A keď prejdete[228] Jordán, stane sa[31 245], *že* budete stavať[410 943] tieto kamene, *o* ktorých[102] vám ja dnes prikazujem, na vrchu
Éval, a budeš ich vakovať vakovkou[944],
(5)a zbuduješ tam Hospodinovi, svojmu Bohu, oltár, oltár *z* kameňov; nesmieš[33]
nad ním mávať[869] železom[870], (6)oltár Hospodinovi, svojmu Bohu, budeš[31]

www.prosebnik.sk

budovať *z* neporušených[921] kameňov a na
ňom Hospodinovi, svojmu Bohu, vznášať[506] vzostupné *obete*[488] (7)a obetovať
obete pokojných hodov[945], ktorých[30] tam
zaješ, a budeš sa veseliť pred tvárou Hospodina, svojho Boha, (8)a na tie kamene
budeš[31] písať všetky slová tohto zákona[14]
– dôkladne[547] vyrývaj[946]!

(9)I prehovoril Mojžiš a lévíovskí[504]
kňazi ku všetkému Isráélovi výrokom:
Mlč a počuj, Isráél! Tohto dňa si bol spravený[270] ľudom[102] *patriacim* Hospodnovi,
tvojmu Bohu; (10)budeš[31] teda[44] poslúchať na[117] hlas Hospodina, svojho Boha,
a vykonávať[131] jeho rozkazy a jeho ustanovenia[217], ktoré ti ja dnes rozkazujem.

(11)A v onen deň rozkázal Mojžiš
ľudu výrokom: (12)Títo budú[31] na žehnanie ľudu stáť na vrchu Gerizzím, keď
prejdete[228] Jordán: Šimeón a Lévi a Júdá
a Jissaschár a Jozef a Benjámín; (13)a títo
budú[31] na zlorečenie stáť na vrchu Évál:
Reúvén, Gád a Áššér a Zevulún, Gád
a Naftálí. (14) Lévíovci[504] sa ujmú[31] slova[758]
a povedia[31] ku všetkým mužom Isráéla vysokým[947] hlasom:

(15)*Nech je* prekliaty človek[58], ktorý
bude zhotovovať[42] a potajmo[948] postaví[41]
sochu[237] a*lebo* zliatinu, ošklivosť[381] Hospodinovi[6], dielo rúk remeselníka[949]! A odvetia[31], všetok ľud, a povedia[31]: Ámén[950]!

(16)*Nech je* prekliaty zľahčujúci[904]
svojho otca *alebo* svoju mať! A všetok ľud
povie[31]: Ámén[950]!

(17)*Nech je* prekliaty posúvajúci medzu[121] svojho blížneho[290]! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(18)*Nech je* prekliaty mýliaci slepého
na ceste! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(19)*Nech je* prekliaty prevracajúci[658]
právo[218] cudzinca[49], siroty a vdovy! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(20)*Nech je* prekliaty ľahnuvší s ženou
svojho otca, lebo odhrnul cíp[801] *rúcha* svojho otca! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(21)*Nech je* prekliaty ľahnuvší s akýmkoľvek[175] dobytkom[168]! A všetok ľud povie[31]:
Ámén[950]!

(22)*Nech je* prekliaty ľahnuvší so svojou sestrou, dcérou svojho otca *alebo* dcérou svojej matere! A všetok ľud povie[31]:
Ámén[950]!

(23)*Nech je* prekliaty ľahnuvší so svojou testinou! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(24)*Nech je* prekliaty bijúci[10 951] svojho
blížneho[290] potajmo[949]! A všetok ľud povie[31]: Ámén[950]!

(25)*Nech je* prekliaty berúci úplatok na
ubitie[10 951] žitia[516 714], nevinnej krvi! A všetok ľud povie[31]: Ámén!

(26)*Nech je* prekliaty, kto nebude dodržiavať[410] všetky slová tohto zákona[14]
na vykonávanie ich! A všetok ľud povie[31]:
Ámén[950]!

28 A ak budeš naozaj[473] poslúchať
na[117] hlas Hospodina, svojho Boha, takže budeš dbať[122 246] o vykonávanie
všetkých jeho rozkazov, ktoré ti ja dnes
rozkazujem, stane sa[245], že[30] ťa Hospodin,
tvoj Boh, spraví vyvýšeným[941] nad všetky
národy zeme (2)a prídu na teba všetky
tieto požehnania a dostihnú ťa, ak budeš
na[117] hlas Hospodina, svojho Boha, poslúchať.

(3)Požehnaný *budeš* ty v meste
a požehnaný *budeš* ty v poli.
(4)Požehnaný *bude* tvoj plod[361] lona[362]
a plod tvojej pôdy[230] a plod tvojho
dobytka[168],
vrh[364] tvojho hovädzieho dobytka[365]
a prírastky tvojho drobného dobytka.
(5)Požehnaný *bude* tvoj kôš a tvoja
dieža.
(6)Požehnaný *budeš* ty pri svojom
vstupovaní
a požehnaný *budeš* ty pri svojom
vychádzaní[952].

(7)Tvojich nepriateľov, povstávajúcich
proti tebe, bude Hospodin klásť[25] porazených pred tvoju tvár[953], jednou cestou
budú voči tebe vychádzať[77] a siedmimi
cestami budú pred tvojou tvárou prchať.
(8)Hospodin k tebe[954] bude prikazovať[955]
požehnanie v tvojich sýpkach a vo všetkom podnikaní[494] tvojej ruky a požehná
ťa v zemi, ktorú sa ti Hospodin, tvoj Boh,
chystá dať[79]. (9)Hospodin si ťa chce[33] ustanoviť[410 956] za ľud svätý, podľa toho, čo ti
prísahou sľúbil[27], ak budeš zachovávať[122]
rozkazy Hospodina, svojho Boha, a chodiť po jeho cestách, (10)takže[30] všetky
národnosti[149] zeme zistia[932], že nad tebou
je[131] vzývané[957] meno[958 959] Hospodina,
i budú[131] pred tebou[84 85] pociťovať bázeň[55 65].

www.mos-bet.sk

(11)A Hospodin ti dá blahobytne[960] oplývať[961] tvojím plodom[361] lona[362] a plodom
tvojho dobytka[168] a plodom tvojej pôdy[230]
na pôde[230], ktorú Hospodin tvojim otcom
prísahou sľúbil[27] dať tebe. (12)Hospodin
ti bude otvárať svoju blahodarnú[962] po-
kladnicu[963], nebesá, na dávanie dažďa tvo-
jej zemi a na žehnanie všetkého diela[608]
tvojej ruky, takže[30] budeš[131] požičiavať[964]
mnohým[623] národom, no[30] ty vypožičia-
vať[964] nebudeš. (13)A Hospodin ťa spraví
hlavou[103] a nie zadkom[103 941 965] a budeš sa
*do*stávať[245] len nahor[966] a nebudeš sa *do*-
stávať[245] naspod, ak budeš obracať sluch
k rozkazom[474] Hospodina, svojho Boha,
ktoré ti ja dnes rozkazujem, na zachová-
vanie[122] a na vykonávanie, (14)a nebudeš
sa odvracať[157] od žiadneho[175] *zo* slov, ktoré
vám ja dnes rozkazujem, *na*pravo a*ni na*-
ľavo, na chodenie za inými[300] bohmi, na
slúženie[243] im.

(15)No[30] ak nebudeš poslúchať na[117] hlas
Hospodina, svojho Boha, na zachovávanie[122] a na vykonávanie všetkých jeho roz-
kazov a jeho ustanovení[217], ktoré ti ja dnes
rozkazujem, stane sa[245], že[30] na teba prídu
všetky tieto zlorečenia a dostihnú ťa:

(16)Prekliaty *budeš* ty v meste
a prekliaty *budeš* ty v poli.
(17)Prekliaty *bude* tvoj kôš a tvoja dieža.
(18)Prekliaty *bude* tvoj plod[361] lona[362]
a plod tvojej pôdy[230] a plod tvojho
dobytka[168],
vrh[364] tvojho hovädzieho dobytka[365]
a prírastky tvojho drobného dobytka.
(19)Prekliaty *budeš* ty pri svojom
vstupovaní
a prekliaty *budeš* ty pri svojom
vychádzaní[952].

(20)Hospodin proti tebe bude vypúšťať[373 374] kliatbu[967], zmätok[144 378] a tupenie
vo všetkom podnikaní[494] tvojej ruky,
ktoré budeš vykonávať, *až* do tvojho zni-
čenia[78 379] a do tvojho rýchleho[254] zahynu-
tia[255] následkom[56] zloby tvojich skutkov,
lebo[968] si ma opustil. (21)Hospodin bude
pôsobiť, že na tebe uviazne[221 969] mor, než
ťa celkom zapudí[235 376] z povrchu[256] pôdy[230],
kam sa ty chystáš vstúpiť[79] zaujať[26] ju.
(22)Hospodin ťa bude biť[10] suchoti-
nami[970] a horúčkou[971] a rozpálením[972] a ro-
zohnením[972] a mečom[973] a sneťou[974] a hr-
dzou[974 975], i budú ťa prenasledovať[131] *až* do
tvojho zahynutia[255]. (23)A tvoje nebesá[976],
ktoré *sú* nad tvojou hlavou, sa stanú[245]
mosadzou[977] a zem, ktorá *je* pod tebou,
železom; (24)*za* dážď tvojej zeme bude
Hospodin dávať prach[978] a zeminu[979 980],
z nebies na teba zostupujúcu *až* do tvojho
zničenia[78 379]. (25)Hospodin ťa bude
klásť[25] porazeného pred tvár[953] tvojich
nepriateľov; jednou cestou voči nemu
budeš vychádzať[77] a siedmimi cestami bu-
deš pred jeho tvárou prchať, a staneš sa[245]
semta preháňaným[981] po všetkých kráľov-
stvách[982 983] zeme; (26)a tvoje mŕtvoly sa
stanú[181 245] pokrmom[103] všetkému vtáctvu[984]
nebies a zveratstvu[168] zeme a nebude
plašiaceho[985]. (27)Hospodin ťa bude biť[10]
vredovitosťou[986] Egypta a hrčami[987] a svra-
bom[988] a chrastami, ktoré[181] si nebudeš
môcť vyhojiť. (28)Hospodin ťa bude biť[10]
šialenstvom a slepotou a pomätenosťou[989]
srdca[990] (29)a staneš sa[245] v poludnie tápa-
júcim ako tápe slepec v temnote a svoje
cesty nebudeš privádzať ku zdaru a *na*
všetky dni sa staneš[245] len odieraným[893]
a olupovaným[991] a nebude záchrancu[821].
(30)Budeš si zasnubovať ženu a bude ju
prziť[992] iný[300] muž; budeš budovať dom
a nebudeš v ňom bývať; budeš vysádzať
vinicu a nebudeš začínať ju používať[738].
(31)Tvoje hovädzie dobytča[313] *bude* pred
tvojimi očami zmárnené[993] a nebudeš
z neho jesť; tvoj osol *bude* spred tvojej
tváre[416] ulúpený[991] a nebude ti vracaný; tvoj
drobný dobytok, *ovce, budú vy*dané tvojim
nepriateľom, a*le* nebudeš mať[505 820] zá-
chrancu[821]. (32)Tvoji synovia *budú vy*daní,
a*j* tvoje dcéry, inému[300] ľudu pred zrakom
tvojich očí, *po* celý deň po nich prahnú-
cich[994], *ale* tvoja ruka nebude pri sile[995].
(33)Plod tvojej pôdy[230] a všetku tvoju lo-
potu[996] bude pohlcovať[250] ľud, ktorý nepo-
znáš[131], takže[30] budeš[131] *po* všetky svoje dni
len odieraný[893] a gniavený[997]. (34)I sta-
neš sa[245] šialeným z videnia[998] svojich
očí; ktoré budeš vidieť; (35)Hospodin ťa
bude biť[10] zlou vredovitosťou[986] na kole-
nách a na stehnách[999], ktorú si nebudeš
môcť vyhojiť, od chodidla[125] tvojej nohy
až po tvoje temeno. (36)Hospodin bude
odvádzať teba aj tvojho kráľa, ktorého
budeš mať nad sebou postaveného[943 1000],

www.biblosaint.sk

medzi národ, ktorý nepoznáš[131] ty *ani*
tvoji otcovia, a budeš[131] tam obsluhovať[243] iných[300] bohov, drevo a kameň.
(37)I budeš[131] medzi všetkými národmi,
kam ťa Hospodin bude zaháňať, na zdesenie[1001] a za príslovie a na posmech[1002],
(38)Budeš na pole vynášať[77] veľa osiva,
no[30] zvážať[477] málo, lebo to[194 1003] budú
ožierať kobylky[181]; (39)vinice budeš vysádzať a obrábať[310 311], no[30] piť vína ani oberať
nebudeš, lebo to[194 1003] budú pohlcovať[250]
červy[181]; (40)olivy[1004] budeš mať[298] v celom
svojom území[121], no[30] olejom[1005] sa natierať
nebudeš, lebo tvoje olivy[1006] budú opadávať[344 1007]; (41)synov a dcéry budeš plodiť,
no[30] nebudú ti patriť[298 1008], lebo pôjdu v zajatie. (42)Všetkého tvojho stromovia[748]
a plodu tvojej pôdy[230] sa bude zmocňovať[26 1009] hmyz[1010 1011]. (43)Cudzinec[49], ktorý
bude vprostred[113] teba, bude nad teba vystupovať[66] vyššie a vyššie[1012], no[30] ty budeš
zostupovať[1013] nižšie a nižšie[1014]; (44)on ti
bude požičiavať[964] a nebudeš ty jemu požičiavať[964]; on sa bude stávať[245] hlavou[103]
a ty sa budeš stávať[245] zadkom[103 965].

(45)I prídu na teba všetky tieto zlorečenia a budú ťa prenasledovať a stíhať ťa
až do tvojho zničenia[78 379], lebo si neposlúchol na[117] hlas Hospodina, svojho Boha,
ohľadne zachovávania[122] jeho rozkazov
a jeho ustanovení[328], ako ti rozkázal,
(46)a ony sa pri tebe stanú[245] trvalým znamením[103] a[1015] predmetom údivu[103 326 1016].
(47)Za to, že si Hospodina, svojho Bohu,
neobsluhoval[131 243] v radosti[1017] a v pohode[1018] srdca z hojnosti všetkého, (48)budeš potom[44] obsluhovať[310] svojich nepriateľov, ktorých Hospodin, tvoj Boh, proti
tebe bude vypúšťať[373 374], v hlade a v smäde
a v nahote a v nedostatku všetkého; a na
tvoju šiju *sa* položí[25 178] jarmo *zo* železa, *až*
do zničenia[78] teba. (49)Hospodin na teba
bude privádzať[28] národ z ďaleka, od konca
zeme, ako by prilietal orol[574], ktorého jazyk nebudeš rozumieť[1019], (50)národ divej[1020] tváre, ktorý nebude šetriť[28 1021] tvár
starca *ani* nebude milostivý[346] mladíkovi[1022] (51)a bude pohlcovať[131 250] plod
tvojho dobytka[168] a plod tvojej pôdy[230] *až*
do tvojho zničenia[78 379], ktorý ti nebude
ponechávať obilia, muštu *ani* oleja[363],
vrhu[364] tvojho hovädzieho dobytka[365] *ani*
prírastkov tvojho drobného dobytka, než
ťa vyhubí[235 255]; (52)a bude ti pôsobiť tieseň[1023] vo všetkých tvojich bránach *až* do
pádu[1013 1024] tvojich vysokých[1025] a opevnených[81] múrov[182], na ktoré si sa v celej svojej zemi spoliehal, áno[30], bude ti pôsobiť
tieseň[1023] v celej tvojej zemi, ktorú ti dal
Hospodin, tvoj Boh. (53)Budeš aj jesť
svoj plod[361] lona[362], mäso svojich synov
a svojich dcér, čo ti Hospodin, tvoj Boh,
dal, v obľahnutí[1026] a v zovretí[1027], ktorým ti
tvoj nepriateľ bude pôsobiť úzkosť[1028].
(54)Muž zmäkčilý[1029] a veľmi rozmaznaný[1030] medzi vami[835] – jeho oko sa na
jeho brata a na ženu jeho náruče[535] a na
ostatok jeho detí, ktoré *si* bude ponechávať[1031], bude mračiť[632], (55)aby nemusel
voľaktorému[625] z nich dať[1032] z mäsa svojich
detí[8], ktoré bude jesť, pretože mu v obľahnutí[1026] a v zovretí[1027], ktorým ti tvoj nepriateľ vo všetkých tvojich bránach[314] bude
pôsobiť úzkosť[1028], nič[175] nezvýšilo[1033].
(56)Zmäkčilá[1029] a rozmaznaná[1030] medzi
vami[835], ktorá sa pre rozmaznanosť[1030]
a pre zmäkčilosť[1029 1034] nepokúsi postaviť
chodidlo[125] svojej nohy na zem – jej oko sa
bude mračiť[632] na muža jej náruče[535] a na
jej syna a na jej dcéru (57)a na jej lôžko[1035],
ktoré[251] bude vychádzať[77] spomedzi jej
nôh[1036], a na jej deti[8], ktoré bude rodiť,
lebo ich v nedostatku všetkého v obľahnutí[1026] a v zovretí[1027], ktorým ti tvoj nepriateľ vo všetkých tvojich bránach[314] bude
pôsobiť úzkosť[1028], bude potajmo[949] jesť.
(58)Ak nebudeš dbať[122] o vykonávanie
všetkých slov tohto zákona[14], napísaných
v tejto knihe, aby si mal v úcte[65 246] toto
slávne[1037] a hrozné[65] meno Hospodina,
svojho Boha, (59)potom[30] Hospodin bude
zasadzovať úžasné rany[903] tebe a rany[903]
tvojmu semenu[1038], rany[903] veľké a stále[1039]
a nemoce zlé a stále[1039], (60)aj všetky choroby Egypta, z[56] ktorých máš hrôzu[55 131 430],
na teba späť privedie[679], nech[30] na tebe
uviaznu[221 969], (61)aj všelijakú[175] nemoc
a všelijakú[175] ranu[903], *o* ktorej[102] nie *je* napísané v knihe tohto zákona[14], – Hospodin
ich bude na teba vyvádzať[66 1040] *až* do
tvojho zničenia[78 379], (62)takže[30] zvýšite
v malom počte osôb[166 928], miesto *toho,* že
ste boli[131] *čo* do množstva ako hviezdy nebies, lebo si neposlúchol na[117] hlas

www.biblia.sk

Hospodina, vášho Boha. (63)A stane
sa[245]: ako sa Hospodin nad vami radoval[131]
z pôsobenia[1041] vám dobrého a z rozmno-
žovania[1041] vás, tak sa bude Hospodin nad
vami radovať z hubenia[250 1041] vás a z ničenia[78 1041] vás, i budete strhnutí z povrchu[256]
pôdy[230], kam sa chystáš vstúpiť[79] zaujať[26]
ju, (64)a Hospodin ťa rozptýli medzi všetky národnosti od konca zeme až po koniec zeme[269] a tam budeš obsluhovať[131 243]
iných[300] bohov, ktorých nepoznáš[131] ty a*ni*
tvoji otcovia, drevo a kameň; (65)a medzi
onými národmi nebudeš nachádzať kľudu
a nie *že* sa chodidlu[125] tvojej nohy bude *do*
stávať[245] odpočívadla[1042], lež[30] ti tam
Hospodin dá srdce rozochvené[1043] a hasnutie[1044] očí a zomdlievanie[1045] duše.
(66)I stane sa[245] tvoj život[227] pred tebou
visiacim[1046] a budeš sa ľakať *v* noc*i* aj za
dňa a nebudeš v svoj život[227] veriť. (67)Za
rána budeš vravieť: kiež by bol[323] večer,
a za večera budeš vravieť: kiež by bolo[323]
ráno, pre ľakanie[1034] svojho srdca, ktorým
sa budeš ľakať, a pre videnie[998 1034] svojich
očí, ktoré budeš vidieť. (68)A Hospodin
ťa zavedie späť[679] *do* Egypt*a* na lodiach
cestou, *o* ktorej[102] som ti povedal: už ju
viac nebudeš vidieť[212]; a tam sa budete
svojim nepriateľom predávať za nevoľníkov a za slúžky, a kupujúceho nebude. –

29 Toto[1] *sú* slová zmluvy, ktorú Hospodin Mojžišovi rozkázal uzavrieť[249] s deťmi[8] Isráéla v zemi Móáva[13],
okrem[277] zmluvy, ktorú s nimi uzavrel[249]
na Chóréve.

(2)[1047]A Mojžiš zavolal na[296] všetok Isráél
a povedal k nim: Vy ste uvideli všetko,
čo Hospodin pred vašimi očami v zemi
Egypta spravil faraónovi[138] a všetkým jeho
služobníkom[138] a všetkej jeho zemi[138],
(3)veľké skúšky, ktoré tvoje oči uvideli,
oné znamenia a veľké zázraky, (4)a*le až*
po tento deň vám Hospodin nedal srdce
na poznanie a oči na videnie a uši na počutie. (5)I vodil som vás *po* štyridsať
rokov pustinou; vaše šaty z[392] vás neschátrali[393] a nie *že* schátral[393] tvoj sandál
z[392] tvojej nohy, (6)chleba ste nezajedli
a nie *že* ste sa napili vína a*lebo čohokoľvek* opojného[606], aby ste vedeli, že ja som
Hospodin, váš Boh[297]. (7)A prišli ste k tomuto miestu[89] a vyšiel[77] nám v ústrety do
boja[87] Síchón, kráľ Chešbóna, a Óg, kráľ
Bášána, a porazili[10] jsme ich (8)a vzali
sme ich zem a dali sme ju za dedičstvo[247]
Reúvénímu[192] a Gádímu[192] a polovici kmeňa[38] Menaššího[192]. (9)Budete[31] teda[44] zachovávať[122] všetky slová tejto zmluvy a vykonávať ich, aby ste nadobúdali prospech
vo všetko*m*[1048], čo budete konať.

(10)Vy dnes stojíte, vy všetci[67], pred
tvárou Hospodina, svojho Boha, – vaše
hlavy, vaše kmene[38], vaši starší, vaši predáci[46], všetci muži Isráéla, (11)vaša drobotina, vaše ženy a cudzinec[49] *u* teba[50],
ktorý *je* vnútri tvojho tábora[143], od štiepajúceho tvoje drevá po načierajúceho tvoju
vodu, (12)na tvoje prejdenie[1049] v zmluvu
Hospodina, tvojho Boha, a v jeho prísahu[1050], ktorú Hospodin, tvoj Boh, s tebou dnes uzatvára[249] (13)za účelom ustanovenia[410 943 1000] si ťa dnes za ľud, i bude ti
on Bohom[103] podľa *toho,* čo prehovoril
k tebe, a podľa *toho,* čo prísahou sľúbil[27]
tvojim otcom, Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi. (14)No[30] nie s vami, *so* samotnými[29] vami, ja uzatváram[249] túto zmluvu
a túto prísahu[1050], (15)lež[257] s *tým,* ktorý je
tu s nami, stojac dnes pred tvárou Hospodina, nášho Boha, aj[1051] s *tým,* ktorého
tu dnes s nami niet. (16)Veď vy viete[131],
ako sme bývali v zemi Egypta a ako sme
prešli stredom[1052] národov, kde ste prešli,
(17)a uvideli ste ich ohavnosti[1053], ich zahnojenosti[1054], drevo a kameň, striebro
a zlato, ktoré u nich *je*, – (18)aby medzi
vami nebolo muža alebo ženy alebo čeľade[1055] alebo kmeňa[38], ktorého srdce by sa
dnes otáčalo[17] od blízkosti[449] Hospodina,
nášho Boha, na odídenie obsluhovať[243]
bohov oných národov, aby medzi vami
nebolo koreňa plodiaceho žlč[1056] a palinu[1057], (19)takže[30] by sa stalo[245], *žeby voľakto* pri svojom počutí slov tejto prísahy[1050] sa dal aj žehnať[1058] si výrokom[367]:
povodí sa mi dobre[832], *aj* keď[257] budem
chodiť v zaťatosti svojho srdca, – chcejúc
tak zmiesť[1059 1060] zavlažené[1061] so smädným[1062]; (20)Hospodin nebude ochotný[73]
mu odpustiť, lež[257] bude vtedy[1063] proti
onému človekovi[58] dýmiť hnev Hospodina
a jeho žiarlivosť a spočinie[796] na ňom
všetka kliatba[1050 1064], zapísaná v tejto
knihe, a Hospodin jeho meno vytrie[426]

www.biblia.sk

spopod nebies (21)a podľa všetkých prísah[1050] zmluvy, zapísanej v tejto knihe zákona[14], ho Hospodin na nešťastie[1065] odlúči[287] od[1066] všetkých kmeňov[38] Isráéla.
(22)I povie neskoršie[483] pokolenie, vaši potomci[1067], ktorí budú povstávať z *tých* po vás, a cudzozemec[599], ktorý bude prichádzať z ďalekej zeme, keď[30] uvidia rany[903] onej zeme a jej neduhy, ktoré na ňu Hospodin uvalil[1068], (23)jej pôdu[1069] – samú[1070] siru a soľ, spálenisko[1071], nebude osievaná a nebude vynášať[1072] a nebude na nej vzchádzať žiadna[175] bylina[1073], ako podvrátenie Sodomy a Gomorrhy, Admy a Cevójim, ktoré Hospodin v svojom hneve a v svojom popudení podvrátil[1074] –
(24)tu[30] všetky národy povedia: Prečo Hospodin takto spravil tejto zemi[138]? Čo *značí* toto veľké vzbĺknutie[334] jeho hnevu?
(25)I povedia: Pretože opustili zmluvu Hospodina, Boha svojich otcov, ktorú s nimi uzavrel[249], keď ich vyviedol[77 228] zo zeme Egypta, (26)a odišli a dali sa obsluhovať[243] iných[300] bohov a klaňať sa im, bohov, ktorých nepoznali[131], ktorých[30] im nepridelil, (27)i vzbĺkol[334] proti onej zemi hnev Hospodina, takže na ňu uviedol[246] všetko zlorečenie, zapísané v tejto knihe,
(28)i odorval ich Hospodin v hneve a v popudení a vo veľkom rozhorčení[94] z povrchu[256] ich pôdy[230] a vyhodil ich do inej[300] zeme, ako tohto dňa[161]. (29)Skryté *veci patria* Hospodinovi, nášmu Bohu, no[42] zjavené[1075] navždy[827] *patria* nám a našim deťom[8] na vykonávanie všetkých slov tohto zákona[14].

30 No[30] stane sa[245], keď na teba budú prichádzať všetky tieto veci[1076], požehnanie a zlorečenie, ktoré som predložil[25] tvojej tvári, a medzi všetkými národmi, kam ťa Hospodin, tvoj Boh, zaženie[242], si *ich* opäť budeš privádzať na[285] myseľ[1077]
(2)a budeš sa vracať k Hospodinovi, svojmu Bohu, a poslúchať na[117] jeho hlas podľa všetkého, čo ti ja dnes rozkazujem, ty aj tvoje deti[8], celým tvojím srdcom a celou tvojou dušou, (3)že[30] Hospodin, tvoj Boh, *od*vráti[679 1078] tvoje zajatie[1079 1080] a poľutuje ťa[1081] a zasa[846] ťa zhromaždí zo všetkých národností[149], kam ťa Hospodin, tvoj Boh, rozptýlil. (4)Bárs budú tvoji zahnaní[181 242] na konci nebies, bude ťa Hospodin, tvoj Boh, vedieť[33] zhromaždiť stadiaľ, a stadiaľ ťa vziať
(5)a bude ťa Hospodin, tvoj Boh, uvádzať do zeme, ktorej sa tvoji otcovia zmocnili[26], i budeš sa jej môcť[33] zmocniť[26] a spraví ti dobre a rozmnoží ťa *viac* od tvojich otcov; (6)a Hospodin, tvoj Boh, obreže tvoje srdce a srdce tvojho semena, takže *budeš* Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou milovať[246], v záujme[1082] tvojho života[227] . (7)A všetky tieto kliatby[1050 1064] Hospodin, tvoj Boh, uvedie[25] na tvojich nepriateľov a na tvojich nenávistníkov, ktorí ťa prenasledovali[131], (8)a ty budeš zasa[846] poslúchať na[117] hlas Hospodina a vykonávať všetky jeho rozkazy, ktoré ti ja dnes rozkazujem. (9)A Hospodin, tvoj Boh, ti dá vo všetkom diele[608] tvojej ruky blahobytne[960] oplývať[961] tvojím plodom[361] lona[362] a plodom tvojho dobytka[168] a plodom tvojej pôdy[230], lebo sa Hospodin bude vracať k radosti nad tebou na dobré, ako sa radoval[131] nad tvojimi otcami,
(10)keď[1083] budeš na[117] hlas Hospodina, svojho Boha, poslúchať na zachovávanie[122] jeho rozkazov a jeho ustanovení[328], zapísaných v tejto knihe zákona[14], keď[1083] sa celým svojím srdcom a celou svojou dušou k Hospodinovi, svojmu Bohu, budeš vracať. (11)Veď tento rozkaz, ktorý ti ja dnes prikazujem, – on nie *je* pre teba[61] príliš čudný[63 665], a*ni* on nie *je* ďaleko;
(12)on nie *je* v nebesiach, aby *sa muselo* vravieť: kto nám môže[33] vystúpiť[66] do nebies a priniesť[1084] nám ho a povedať nám[1085] ho, nech[30] ho môžeme[33] vykonávať? – (13)a nie *že* on *je* z druhej strany[1086] pri mori, aby *sa muselo* vravieť: kto nám môže[33] prejsť ku druhej strane[1086] mora a priniesť[1084] nám ho a povedať nám[1085] ho, nech[30] ho môžeme[33] vykonávať? (14)lež[257] *je* ti to slovo veľmi blízko, v tvojich ústach a v tvojom srdci, na jeho vykonávanie.

(15)Pozri, dnes som predložil[25] tvojej tvári život[227] a dobré aj smrť a zlé, (16)keď ti dnes rozkazujem milovať Hospodina, svojho Boha, a chodiť po jeho cestách a zachovávať[122] jeho rozkazy a jeho ustanovenia[217] a jeho predpisy[218], nech[30] žiješ[131] a rozmnožíš sa a Hospodin, tvoj Boh, ťa požehná v zemi, kam sa ty chystáš vstúpiť[77] zaujať[26] ju. (17)No[30] ak sa tvoje srdce

www.rebbeinu.sk

bude otáčať[17], takže[30] nebudeš poslúchať
a budeš sa dávať zviesť[242] a dáš sa klaňaťsa
iným[300] bohom a slúžiť[243] im, (18)oznamujem[131 234] vám dnes, že istotne[253] budete
musieť[33] zahynúť[255], nebudete môcť[33] predĺžiť *svoje* dni na pôde[230], kam vstúpiť sa
ty chystáš prejsť[79] Jordán na zaujatie[26]
jej. (19)Za svedkov proti vám som dnes
povolal nebesá aj zem; predložil[25] som
tvojej tvári život[227] aj smrť, požehnanie
aj zlorečenie, nech[30] sa môžeš[33] rozhodnúť pre[280] život[227], aby si žil, ty aj tvoje
semä, (20)v milovaní Hospodina, svojho
Boha, v poslúchaní na[117] jeho hlas a v lipnutí na[221] ňom, lebo to[194] *je* tvoj život[227]
a dĺžka tvojich dní k bývaniu na pôde[230],
ktorú Hospodin prísahou sľúbil[27] tvojim
otcom, Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi,
dať im.

31 Mojžiš sa teda[44] pobral a vyslovil
tieto slová[2] ku všetkému Isráélovi; (2)i povedal k nim: Ja *som* dnes vo
veku[1087] sto a dvadsať rokov, nemôžem už
vychádzať a*ni* vstupovať[952], a Hospodin
ku mne povedal: Nesmieš[33] prejsť tento
Jordán! – (3)Hospodin, tvoj Boh, on
kráča[1088] pred tvojou tvárou, on spred tvojej tváre[84] bude vedieť[33] vyhubiť tieto národy, i budeš ich môcť[33] ovládnuť[26]; Jóšua,
on kráča[1088] pred tvojou tvárou podľa t*oho,*
čo Hospodin prehovoril. (4)A Hospodin
s nimi[138] spraví podľa *toho,* čo spravil so
Síchónom[138] a s Ógom[138], kráľmi[138] Emórího[11], a s ich zemou[138], ktorých vyhubil[78],
(5)takže[30] ich Hospodin vystaví[25 162] pred
vašu tvár[163], i spravíte[31] s nimi[138] podľa
všetkého rozkazu, ako som vám rozkázal.
(6)Buďte silní a buďte odvážni[1089], nech
sa nebojíte[31 65] a nech sa nedesíte pred ich
tvárou[84], lebo Hospodin, tvoj Boh, on,
ktorý[251] ide s tebou, *od* teba nebude ustupovať[1090] ani ťa opúšťať.

(7)A Mojžiš povolal[912] Jóšuu a povedal
k nemu pred očami všetkého Isráéla: Buď
silný a buď odvážny[1089], lebo ty tento ľud
budeš uvádzať do zeme, ktorú Hospodin
ich otcom prísahou sľúbil[27] dať im, a ty ich
ňou[1091] ako dedičstvom máš[33] podeliť[99 100 101].
(8)Hospodin, on, ktorý[251] ide pred tvojou
tvárou, on bude s tebou, nebude *od* teba
ustupovať[1090] ani ťa opúšťať, nech sa nebojíš[31 65] a nech sa nestrachuješ.

(9)A Mojžiš tento zákon[14] zapísal
a dal ho kňazom, synom Lévího, ktorí[251]
nosili[28] skrinku[442] zmluvy Hospodina,
a všetkým starším Isráéla, (10)a rozkázal
im Mojžiš výrokom: Po uplynutí[422] sedem
rokov v určený čas[650] roku sprosťovania[609],
o slávnosti búdok[654], (11)keď príde všetok
Isráél[228] ukázať sa pred tvár Hospodina,
tvojho Boha, v mieste[89], ktoré *on* bude
chcieť[33] vyvoliť[280], budeš[31] tento zákon[14]
pred všetkým Isráélom predčítovať v ich
uši. (12)Zvolaj[229] ľud, mužov aj ženy aj
drobotinu aj cudzincov[49] *u* teba[50], ktorí
budú[181] v tvojich bránach[314], aby počúvali
a aby sa učili a mali v úcte[65] Hospodina,
vášho Boha, a dbali[122] o vykonávanie
všetkých slov tohto zákona[14]; (13)aj ich
deti[8], ktoré *ho* nepoznajú[131], budú[31] počuť
a učiť sa mať v úcte[65] Hospodina, vášho
Boha, *po* všetky dni, čo budete žiť na
pôde[230], kam sa vy chystáte prejsť[79] Jordán
zaujať[26] ju.

(14)A Hospodin k Mojžišovi povedal:
Hľa, tvoje dni sa priblížili[64] k smrti; zavolaj
Jóšuu a postavte sa pri stane stretávania[650],
nech[30] mu môžem[33] dať svoje rozkazy[1092].
Pobral sa teda[44] Mojžiš, a*j* Jóšua, a pri
stane stretávania[650] sa postavili (15)a pri
stane sa ukázal Hospodin v stĺpe oblaku,
a ten oblakový stĺp zastal nad vchodom[814]
stanu (16)A Hospodin k Mojžišovi povedal: Hľa ťa – už ľahneš[1093] so svojimi otcami, a tento ľud povstane a *od*íde[1094] smilniť za bohmi cudzozemcov[181 599] zeme, kam
sa on medzi[113] nich[181 1095] chystá vstúpiť[79],
a opustí ma a poruší moju zmluvu, ktorú
som s ním uzavrel[249]. (17)A v onen deň
proti nemu vzbĺkne[334] môj hnev, takže[30]
ich budem musieť[33] opustiť a skryť pred
nimi[84] svoju tvár, i dospeje[245] k pohlteniu[250] a postihnú[260] ho mnohé nešťastia[1065]
a úzkosti[1096]; a v onen deň *si* povie[367]: Či
nie preto ma postihli[260] tieto nešťastia[1065],
že niet môjho Boha v mojom strede[113]?
(18)No[30] ja budem v onen deň mať svoju
tvár naskrze[1097] skrytú pre všetky zlá, ktorých napáchal[42], lebo sa otočil[17] k iným[300]
bohom. (19)No[30] teraz si napíšte túto pieseň a nauč jej deti[8] Isráéla, vlož[41] ju v ich
ústa, aby mi táto pieseň bola proti deťom[8]
Isráéla svedkom[103], (20)lebo ho budem
uvádzať na pôdu[230], ktorú som prísahou

www.biblia.sk

sľúbil[27] jeho otcom, pretekajúcu[329] mliekom a medom, takže[30] sa naje a nasýti
a stučnie a otočí[17] sa k iným[300] bohom
a dajú sa im slúžiť[243] a mnou pohrdnú
a moju zmluvu poruší. (21)No[30] keď ho
budú postihovať[260] mnohé nešťastia[1065]
a úzkosti[1096], stane sa[245], že[30] táto pieseň
ako svedok vypovie[316] do jeho tváre[1098], –
lebo nebude miznúť z pamäti a[1099] z úst
jeho semena, – že poznám[131] jeho zmýšľanie[1100], ktoré on utvára[42 1101] dnes, skôr ako
ho budem uvádzať do zeme, ktorú som
prísahou sľúbil[27]. (22)Mojžiš teda[44] túto
pieseň v onen deň napísal a dal sa jej deti[8]
Isráéla učiť. (23)A Jóšuovi, synovi Núna,
rozkázal[1102] výrokom: Buď silný a buď odvážny[1089], lebo ty budeš deti[8] Isráéla uvádzať do zeme, ktorú som im prísahou
sľúbil[27], a ja budem s tebou.

(24)A ako Mojžiš dokončil[228 739] písanie slov tohto zákona[14] na knihu[683]
až do ich dohotovenia[1103], stalo sa[245],
(25)že[30] Mojžiš Lévíovcom[504], nosiacim[28]
skrinku[442] zmluvy Hospodina, rozkázal
výrokom: (26)Vezmi túto knihu zákona[14]
a položte[31] ju zo strany skrinky[442] zmluvy
Hospodina, vášho Boha, i bude tam za
svedka proti tebe, (27)lebo ja poznám[131]
tvoju spurnosť[114] a tvoju tvrdú šiju – hľa,
za môjho zotrvávania s vami *nažive* dnes
ste boli spurní voči Hospodinovi[420], a čím
viac po mojej smrti! (28)Zvolajte[229] ku
mne všetkých starších vašich kmeňov[38]
a svojich predákov[46], nech[30] môžem[33] vysloviť tieto slová[2] v ich uši a za svedkov
proti nim povolať nebesá aj zem, (29)lebo
viem[131], že po mojej smrti budete naskrze[1097] skazene konať[1104] a odvracať sa[157]
od cesty, ktorú som vám rozkázal, takže[30]
vás v posledku dní stretne zlé, lebo budete robiť, *čo* v očiach Hospodina zlé *je*,
na dráždenie[252] dielom[608] vašich rúk.

(30)A Mojžiš v uši celého zídenia[317]
Isráéla vyslovil všetky slová[2] tejto piesne
až do ich dokončenia[1103]:

32 Nastavte ucho[118], nebesá,
a prehovorím,
nech[30] počúvaš, zem, výroky mojich úst,
(2)moja náuka bude kropiť ako dážď,
moja reč[1105] bude kvapkať[1106] ako rosa,
ako mrholenia[1107] na mladý porast[1108]
a ako príšky[1109] na bylinstvo[748 1073].
(3)Áno, budem prevolávať meno
Hospodina,
priznajte[37] veľkosť[206 1110] nášmu Bohu!
(4)Skala! Dokonalé *je* jeho pôsobenie,
lebo všetky jeho cesty *sú* právom[218 1111],
Boh vernosti[1112], *v* ktorom[30] niet
krivdy[922],
spravodlivý a úprimný[338] *je* on.
(5)Zachovala sa k nemu[1113] zvrhlo[236 423] –
nie jeho deti[8], *lež* ich škvrna[1114],
pokolenie prevrátené[1115] a pokrivené[1116]!
(6)Či chcete[33] Hospodinovi odplácať
takto, ľud bezbožný[816] a nemúdry?
Či on nie *je* tvoj Otec, kúpivší[1117] ťa, on,
utvorivší[42] ťa, ktorý[30] ťa upevnil?
(7)Pripomeň *si* dávne dni[1118], uváž roky
pokolení[181] a pokolení[181],
spýtaj sa svojho otca, ten[30] ti môže[33]
oznámiť[234], a svojich starších, tí[30] ti
môžu[33] povedať!
(8)Pri svojom podeľovaní národov
dedičstvom[99 100 101],
pri svojom rozmiestňovaní[1119] detí[8]
Ádáma
vytýčoval[1120] Najvyšší[1121 1122] pomedzia[121]
národností[149] podľa počtu detí[8]
Isráéla,
(9)lebo podielom Hospodina *je* jeho
ľud,
Jákób *je* údel[1123] jeho dedičstva[247].
(10)Nachádzal[260] ho v zemi pustiny,
áno[30], v prázdnote[1124] zavýjania
púšte[1125],
obchádzal[1126] ho, všímal si ho, choval[1127]
ho ako zornicu svojho oka,
(11)ako orol[574] vzrušuje svoje
hniezdo[1128],
poletuje[1129] nad svojimi orlíčatmi[1130],
rozpína[1131] svoje krídla, berie ho[1132],
nosí ho[1132] na svojej peruti,
(12)vodil ho Hospodin samotný[1133]
a nebolo s ním boha cudziny[1134].
(13)Vozil[1135] ho po výšinách zeme, a*by*
sa najedol plodín[1136] poľa,
a dojčil[131] ho medom zo skaliska[1137]
a olejom z kremeňa skaly,
(14)smotanou[1138] hovädzieho dobytka
a mliekom[1138] drobného dobytka
s tukom jahniat[1139] a baranov
z[1140] Bášána a kozlov[1141],
s najlepším druhom[1142] pšenice, a pil si
krv hrozna, víno.

www.mos-media.sk

(15)No[30] Ješurún[1143] stučnel a dal sa
vyhadzovať[1144] –
stučnel si, stĺstol si, pokryl si sa
mastnotou
– a zamietol +Boha, ktorý ho
utvoril[41 1145],
a znevážil skalu[1146] svojej záchrany;
(16)k žiarlivosti ho doháňali
cudziarmi[906 1147],
dráždili[252] ho ošklivosťami[381],
(17)obetovali démonom[1148], nie +Bohu,
bohom – nepoznali ich, novým, prišli
nedávno[1149];
vaši otcovia sa ich nedesili.
(18)Skala ťa splodila[1150], zabúdaš,
a nevšímaš[131] si Boha porodivšieho[1151] ťa.
(19)To[30] Hospodin uvidel a zavrhol,
pre dráždenie[252 836] jeho synmi[6] a jeho
dcérami[6], (20)i povedal.
Budem pred nimi[84] skrývať svoju tvár,
budem vidieť, aký[1152] *bude* ich posledok,
veď oni *sú* pokolenie veľkej
zvrátenosti[1153],
deti[8], v ktorých niet spoľahlivosti[1154].
(21)Oni ma dohnali k žiarlivosti nie-
bohom,
vydráždili[260] ma svojimi ničotnosťami[1155],
ja ich teda[44] budem k žiarlivosti
doháňať nieľudom,
dráždiť[260] ich bláznovským[816] národom,
(22)lebo v mojom hneve oheň vzplanul
a bude horieť *až* do najhlbšieho šeóla[1156]
a pohltí zem aj jej výnos
a podpáli[1157] základy vrchov.
(23)Budem na nich hromadiť[790]
nešťastia[1065],
vystrieľané[739 1158] mať svoje šípy do
nich[1159],
(24)vysátych hladom a zožieraných
horúčkou[1160]
a jedovatou[1161] nákazou[1162],
a budem proti nim[372 1159] vypúšťať[373 374]
zub zveri[168] s jedom[1163] plúživcov[1164]
prachu[435 1165].
(25)Na ulici[1166 1167] bude sirobu
pôsobiť[1168] meč
a v izbách[1167] hrôza, aj šuhajovi aj
panne, dojčaťu so sivovlasým[1169].
(26)Povedal by som: musím[33] ich
zmiesť[1170],
odstrániť[1171] ich pamiatku spomedzi
ľudí[58],
(27)keby som sa neobával[55]
dráždenia[252 1172] *od* nepriateľa,
aby *to* ich trápiči[1173] nechápali mylne[1174],
aby nevraveli:
Vyvýšila sa naša ruka a nie Hospodin
toto všetko spôsobil.
(28)Veď oni *sú* národ, ktorému niet
rady[1175], a niet v nich rozumnosti[1176].
(29)Kiežby zmúdreli! Pochopili[1048 1177]
by toto,
uvažovali by o svojom posledku:
(30)Ako by mohol[33] jeden hnať[461] tisíc
a dvaja na útek obrátiť desaťtisíc,
ak nie *preto*, že ich[1178] Skala ich predala
a Hospodin ich vydal napospas[1179]?
(31)Veď ich[1178] skala nie *je* ako naša
Skala, sami[30] naši nepriatelia *budú*
rozhodcami[1180]!
(32)Veď ich viničˇ *je* z viniča Sodomy
a z nív Gomorrhy, ich hrozná *sú*
hrozná žlči[1056],
majú[298] jedovaté[1161] strapce,
(33)ich víno *je* jed[1163] drakov[1181]
a skazonosný[1182] jed[1056] vreteníc[1183].
(34)Či to[194] nie *je* u mňa uložené[1184],
zapečatené medzi mojimi zásobami[1185]?
(35)Mne *patrí* pomsta a odplata
v čas, *keď* sa ich noha[1186] bude šmýkať[1187],
lebo deň ich skazy[1188] *je* blízky,
a *čo je* pre nich[86] pripravené[1189],
prichváta;
(36)áno, Hospodin bude vymáhať
právo svojmu ľudu[1190]
a zľutúvať[1191] sanad svojimi
nevoľníkmi, keď bude vidieť, že
sila[1192] vymizla[1193]
a *je* koniec[1194] zadržaného[1195] aj
prepusteného[1196 1197].
(37)I povie: Kde *sú* ich bohovia, skala
– na ňu sa spoliehali[131 1198],
(38)*z* obetí ktorých tuk jedávali,
z tekutých[1199] *obetí* ktorých víno pájali?
Nech vstávajú[31] a pomáhajú[31] vám,
nech je[31] *to* nad vami ochranou[1200]!
(39)Pozrite teraz, že ja – ja *som* ON[1201],
a so mnou[1202] niet Boha, ja usmrcujem
a oživím[1203], zraním[1204] a ja
uzdravujem, a niet schopného
vyprostiť[1205] z mojej ruky.
(40)Áno, povznášam[28] svoju ruku
k nebesiam a poviem: Ja *som*
život[1206] navždy![1207]

www.mlosanik.eu

(41)Ak naostrím svoj blyskotavý meč[1208]
a moja ruka bude zasahovať v súde[1209],
budem svojim protivníkom[1173]
splácať[679 1210] pomstou a svojim
nenávistníkom odplácať;
(42)svoje šípy budem opájať krvou[1211],
kým[30] môj meč bude žrať[250] mäso,
krvou[1211] zabitých[753] a zajatcov,
hlavou[1211] vládcov[1212] nepriateľa.
(43)Rozveseľte[1213] národy, jeho ľud[1214],
lebo bude pomstiť[499] krv svojich
nevoľníkov
a pomstou splácať[499 679] svojim[1215]
protivníkom[1173],
a zadosťučinením obdarí[759] svoju
pôdu[230], svoj ľud.
(44)I prišiel Mojžiš a vyslovil všetky
slová[2] tejto piesne v uši ľudu, on a Hóšéa[1216], syn Núna; (45)a keď Mojžiš vyslovovanie všetkých týchto slov[2] ku všetkému
Isráélovi dokončil[739], (46)povedal[152] k nim:
Priložte[41] svoje srdce ku všetkým tým*to*
slovám, ktoré ja dnes proti vám[1217] dosvedčujem[412], ktoré budete[31] rozkazovať svojim
deťom[8], aby dbali[122 246] o vykonávanie všetkých slov tohto zákona[14]. (47)Veď to[194]
pre[1218] vás nie *je* ničotné[1219] slovo[548 1220], lež[257]
je to[194] váš život[227], a týmto slovom[548] budete
môcť[33] predĺžiť *svoje* dni na pôde[230], kam sa
vy chystáte prejsť[79] Jordán zaujať[26] ju.
(48)A priam v tento deň[407] k Mojžišovi
prehovoril Hospodin výrokom: (49)Vystúp[66] na toto pohorie[5] Avárím, *na* vrch
Névó, ktorý *je* v zemi Móáva[13], ktorý *je*
naproti[1221] Jeríchu, a pozri zem Kenáana,
ktorú sa ja chystám dať[79] v držbu deťom[8]
Isráéla, (50)a umri na vrchu, kam sa ty
chystáš vystúpiť[66 79], i budeš musieť[33] byť
pripojený[790] k svojmu ľudu[1222], ako umrel
Árón, tvoj brat, na vrchu Hór, a bol
k svojmu ľudu[1222] pripojený[790], (51)pretože
ste sa vprostred detí[8] Isráéla proti mne
dopustili nedôvery pri vodách rozvadenosti[1223] *v* Kádéš*i*[6] *v* pustine[6] Cín, pretože
ste ma vprostred detí[8] Isráéla neposvätili[1224]. (52)Áno, budeš tú zem spred *seba*
vidieť, no[30] nesmieš[33] ta vstúpiť, do zeme,
ktorú sa ja chystám deťom[8] Isráéla dať[79].

33 A toto *je* požehnanie, ktorým
Mojžiš, Boží muž, požehnal deti[8]
Isráéla pred svojou smrťou; (2)povedal
teda[44]:
Hospodin prišiel zo Sínaja
a vzišiel[200 1225] im zo Séíra,
zaskvel sa z vrchu Párán a dostavil
sa[1226] spomedzi svätých desaťtisícov;
od jeho pravice – oheň vyhlášky[1227] pre
nich[86 1228].
(3)Veru miluje zástupy ľudu[1229]! Všetci
jeho svätí *sú* v tvojej ruke
a oni sa primkli k tvojim nohám;
smie[33] *sa*[178] brať[28] z tvojich slov[1230].
(4)Mojžiš nám prikázal zákon[14],
dedičstvo[1231] zídenia[317] Jákóba,
(5)a stal sa[245] v Ješurúnovi[1143] kráľom
pri zhromažďovaní[790] hláv ľudu
spolu *s* kmeňmi[38] Isráéla.
(6)Reúvén nech žije[31] a neumiera[31]
a jeho ľudí[166] nech bude[31] neveľa[1232]!
(7)A toto pre Júdu[86 1233]; povedal teda[44]:
Počuj, Hospodine, hlas Júdu, a *kiež* ho
privedieš[31] k jeho ľudu,
za ktorý[86 1234] svojimi rukami zápasí[131];
kiež budeš[31] pomocou od jeho
trápičov[1173].
(8)A o Lévím[86 1233] povedal:
Tvoje Tummím[1235] a tvoje Úrím[1236] *patrí*
mužovi, tvojmu zbožnému[305],
ktorého si vyskúšal[335] v Masse[336], mal si
s ním zvadu pri vodách Merívy[1237],
(9)ktorý[251] vravel o svojom otcovi,
a*j* o svojej materi: Nevidel[131] som ho,
a *k* svojim bratom neprihliadal[50 131 1174]
a svojich synov nepoznal[131],
lebo zachovávali[122 1238] tvoju reč[1105]
a všímali si[1127 1238] tvoju zmluvu.
(10)Budú Jákóbovi vštepovať[1239] tvoje
predpisy[218] a Isráélovi tvoj zákon[14],
budú *na*proti tvojej nozdre klásť
kadivo[1240]
a na tvoj oltár cele spaľovanú obeť[1241].
(11)Žehnaj, Hospodine, jeho silu[283],
a *kiež* blahovoľne prijímaš[31]
pôsobenie[1242] jeho rúk!
Poprerážaj[1204] bedrá[1243] povstalcov *proti*
nemu[1244]
a jeho nenávistníkov, nech
nepovstávajú!
(12)O Benjámínovi[86 1233] povedal:
Milovaný Hospodina – v bezpečnosti[501]
bude pred ním sídliť[502];
nad ním bude *po* celý deň rozostierať
svoje krídla[1245]
a usídli sa[502] medzi jeho plecami[1246].

www.mrbs-bible.sk

(13)A o Jozefovi[86 1233] povedal:
Nech je požehnaná *od* Hospodina
jeho zem, vzácnosťou[1211 1247]
nebies, rosou[1211], a hlbinou[1211 1248]
rozkladajúcou sa[796] dolu,
(14)a vzácnosťou[1211 1247] úrod slnka[1249]
a vzácnosťou[1211 1247] výhonkov[181]
mesiacov[1250],
(15)výkvetom[1211 1251] prastarých vrchov
a vzácnosťou[1211 1247] večných vŕškov[326],
(16)a vzácnosťou[1211 1247] zeme a jej
náplne, a blahovôľou[1211 1252]
obývajúceho[502] ker[1253];
tieto veci nech pripadajú[31] hlave
Jozefa a temenu[1254] zasväteného[1255]
spomedzi[1256] svojich bratov.
(17)Prvorodený jeho hovädzieho
dobytka
– *to je* nádhera[1257] jemu *patriaca*[1258],
jeho rohy – rohy reéma[1259];
nimi bude klať národnosti[149], všetky[1260],
do posledných končín zeme.
A to[194] *sú* desaťtisíce Efrájima a to[194] *sú*
tisíce Menašššéa.
(18)A o Zevulúnovi[86 1233] povedal:
Vesel sa, Zevulún, v svojom
vychádzaní[77],
a ty, Jissaschár, v svojich stanoch!
(19)Budú volať národnosti[149 1261] na
vrchy[5], tam budú obetovať obete
spravodlivosti[1262],
lebo budú sať nadbytok morí a skryté
veci[1263], zahrabané[1264] v piesku.
(20)A o Gádovi[86 1233] povedal:
Nech je velebený[403] ten, ktorý
rozširuje[1265] Gáda!
Usídlil[1266] sa[502] ako levica[1267]
a rozorval[1266] rameno, ba aj temeno
hlavy,
(21)a vyhliadol[1266 1268] si popredné
miesto[1269], lebo tam *je* uchovávaný
podiel[1270] zákonodarcu[1271 1272];
ten[30] sa dostavil[1226] s hlavami ľudu,
vykonal spravodlivosť Hospodina
a jeho práva[218] s Isráélom.
(22)A o Dánovi[86 1233] povedal:
Dán, mláďa[1273] leva, bude vyskakovať
z Bášána.
(23)A o Naftálím[86 1233] povedal:
Naftálí, nasýtený blahovôľou[1252] a plný
požehnania Hospodina,
zmocni sa[26] západu[214] a juhu[1274]
(24)A o Ášérovi[86 1233] povedal:
Nech je Ášér požehnaný nad[1275]
synov[1276],
nech je[31] obľúbencom[1277] svojich bratov
a *nech* namáča[1278] svoju nohu v oleji;
(25)tvoje závory[1279] – železo
a mosadz[977],
a tvoj odpočinok[1280] ako tvoje dni.
(26)Niet *nikoho* ako Boн Ješurúna[1143 1281],
jazdiaci *na* nebesiach pri pomáhaní[1282]
tebe[50] a v svojej vznešenosti[1283] *na*
oblakoch[1284].
(27)Boh pradávna *je* príbytkom,
a zospodu ramená večnosti[326], on[30]
vyženie[1266 1285] nepriateľa pred tvojou
tvárou[84] a povie[1266]: Vyhub[78]!
(28)I nastahuje sa[502 1286] Isráél
bezpečne[501],
o samote[1133] prameň Jákóba, do zeme[1287]
obilia a muštu,
a aj jeho nebesá[976] budú vykvapkávať[1288]
rosu[1289].
(29)Blažený si[1290], Isráél! Kto *je*
podobný tebe[271],
ľud zachránený[737] Hospodinom,
štítom pomoci tebe[50], ktorý *je* aj[44]
mečom tvojej vznešenosti[1283]?
I budú sa ti tvoji nepriatelia zaliečať[1291]
a ty budeš šliapať po ich výšinách[1292].

34 A Mojžiš zo stepí[4] Móáva[13] vystúpil[66] na vrch Névó, *na* temeno[213]
Pisgy, ktorá *je* naproti[1221] Jeríchu, a Hospodin mu ukázal všetku zem, Gileád *až* po Dán[1293] (2)i všetok Naftálí[1293] a zem Efrájima a Menašššéa a všetku zem Júdu *až* po najzadnejšie[482 483] more (3)a Negev[21] a oblasť[1294] roviny[397] Jerícha, mesta paliem, *až* po Cóar. (4)A Hospodin k nemu povedal: Túto zem, ktorú som prísahou sľúbil[27] Abráhámovi, Isákovi a Jákóbovi výrokom: chcem[33] ju dať tvojmu semenu – dal som ti ju tvojimi očami uvidieť, no[30] prejsť ta nesmieš[33]. (5)A Mojžiš, nevoľník Hospodina, tam, v zemi Móáva[13], na príkaz[74 1295] Hospodina umrel, (6)a pochoval ho v prierve[216] proti Béth-Peóru, a*le* nikto[58] po tento deň jeho hrob nepozná[131].

(7)A Mojžiš *bol* pri svojej smrti vo veku[1087] sto a dvadsať rokov; jeho oko nevyhaslo a nie *že* pošla[1296] jeho životná sila[1297]. (8)A deti[8] Isráéla sa *na* tridsať dní dali Mojžiša v stepiach[4] Móáva[13]

www.miloslavbible.eu

oplakávať; potom[30] sa dni smútočného
plaču[1298] *pre* Mojžiša[6] dovŕšili[140].
(9)A Jóšua, syn Núna, bol naplnený
duchom múdrosti, lebo naň Mojžiš po-
ložil[1299] svoje ruky, a deti[8] Isráéla k nemu
obrátili sluch[474] a dali sa konať podľa *toho,*
čo Hospodin Mojžišovi rozkázal.
(10)No[30] nepovstal už v Iráélovi prorok
ako Mojžiš, ktorého by bol Hospodin po-
znal[131] tvárou v tvár (11)ohľadne všetkých
znamení a zázrakov, ktoré ho Hospodin
poslal vykonať v zemi Egypta na faraó-
novi a na všetkých jeho služobníkoch
a na všetkej jeho zemi, (12)a ohľadne
všetkej sily[1300] ruky a ohľadne všetkej veľ-
kej hrôzy, ktorú Mojžiš pred očami všet-
kého Isráéla uskutočnil[42].

www.milos-pavlik.eu

DEUTERONOMIUM

1 Pozri Exod. 19:6, pozn. 637.
2 Al. „reči, ktoré… prehovoril“ (ako vo v. 3 a ďalej), ďalej obdobne.
3 Pozri Num. 21:13, pozn. 799, tu odlišná predložková väzba, D. „na prechode.
4 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
5 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
6 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
7 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
8 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
9 Al. „*vzhľadom* na“.
10 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 122.
11 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
12 Pozri Jóš. 12:4.
13 Pozri Num. 22:1, pozn. 796 a 828.
14 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
15 Pozri Num. 16:3, pozn. 623.
16 Vl. „bývania“, „sedenia“.
17 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230; vo v. 40 opis tohto slovesa vzhľadom na spojenie so zvratným zámenom „si“[105], tak aj v kap. 2:3, no tam má toto zámeno význam ako tu[19]. Ďalej zmysel ako v texte.
18 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
19 Pozri Gen. 12:1, pozn. 348.
20 Pozri Exod. 12:4, pozn. 863, tu aj v zmysle „na všetky jeho susedné (tj. „s ním susediace“) *miesta*“.
21 Hebr. „Šefeláh“, pruh úrodnej nížiny v západnej Palestine.
22 Pozri Num. 13:17, pozn. 483.
23 Tj. „Libanón“.
24 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.
25 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
26 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
27 Pozri Num. 11:12, pozn. 413.
28 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
29 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
30 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
31 Pozri Gen. 1:26 a ďalej, pozn. 305.
32 Pozri Gen. 30:24, pozn. 780.
33 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
34 Al. „bremä“, no iný výraz ako nižšie[35], vyskytujúci sa iba tu a u Is. 1:14.
35 Pozri Num. 4:19, pozn. 147.
36 Tj. vari „farchu vás samých aj toho, čo máte niesť vy“.
37 Vl. „dajte“, no nie ako vo v. 8[25], pozri Gen. 47:15n., pozn. 333.
38 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
39 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099.
40 Vl. „známych“, tj. „majúcich dobrú povesť a preto vážených“.
41 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
42 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
43 Al. „Tá vec je dobrá, ktorú si sa rozhodol vykonať“.
44 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
45 Pozri Gen. 12:15; 21:22, pozn. 554.
46 Pozri Exod. 5:6, pozn. 165.
47 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
48 Tj. azda „pri sporoch medzi vašimi bratmi vždy starostlivo a podrobne vypočuť obidve strany“.
49 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
50 Pozri Exod. 20:10, pozn. 507.
51 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
52 Pozri Gen. 31:32, pozn. 832, tu v zmysle ako v texte („dbať al. obzerať sa na“). Ďalej obdobne.
53 Vl. „tvár“, ďalej obdobne.
54 D. „ako“, ako vyššie.
55 Pozri Num. 22:3, pozn. 832; obdobná väzba s iným slovesom[65] je použitá tu vo v. 29 a ďalej; ďalšie sloveso[430] je použité v obdobnej väzbe v kap. 9:19 a 28:60.
56 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
57 Al. „pred[84] osobou“[53].
58 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
59 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
60 Vl. „Bohu *patriaci* al. *prislúchajúci*“.
61 Pozri Num. 16:9, pozn. 630.
62 Vl. „tvrdá“ (Gen. 49:7, pozn. 1326), ďalej obdobne.
63 Al. „ktorá bude od vás obťažnejšia“, tj. „nad vaše schopnosti“. Ďalej obdobne.
64 Pozri Lev. 1:2, pozn. 4.
65 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
66 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
67 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
68 Sloveso ako „(vy)kopal(i)“ v Gen. 21:30; 26:18n., pozri Exod. 7:24, pozn. 232.
69 Pozri Num. 13:26, pozn. 500 a 501.
70 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
71 Pozri Num. 13:23, pozn. 496.
72 Tj. „zem“, ďalej obdobne.
73 Al. „vám sa znechcelo“.
74 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
75 Tj. najskôr „pre svoju nenávisť k nám“, „pretože nás nenávidel“.
76 D. „V Hospodinovom nenávidení nás nás“.
77 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
78 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
79 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
80 Tj. „malomyseľnými spravili“, tvar slovesa ako v Exod. 16:21. Ďalej obdobne.
81 Pozri Num. 13:28, pozn. 487, tu sloveso, od ktorého je tamten výraz odvodený.
82 Pozri Num. 13:22, pozn. 494.
83 Pozri Gen. 10:14, pozn. 322.
84 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
85 Tu aj jednoducho „z nich“, ďalej obdobne.
86 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
87 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
88 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
89 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.

www.milosavlik.eu

90 D. „vás nebolo dôverivých“ (al. „veriacich“), ďalej obdobne.
91 Al. „ste neboli pevní (al. „stáli“)[90] v Hospodinovi, vašom Bohu“.
92 Tvar slovesa ako „preskúmajú“ v Num. 13:2 a ďalej.
93 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
94 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.
95 Vl. „medzi týmito mužmi“, porov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Ďalej obdobne.
96 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
97 Pozri Num. 14:24, pozn. 551.
98 Al. „na mňa“.
99 Pozri Num. 18:20, pozn. 718, tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
100 Al. „uviesť do vlastníctva“, ďalej obdobne.
101 Znenie v texte uchováva v preklade väzbu so 4. pádom, aká je v pôvodine.
102 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
103 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
104 Pozri Gen. 2:9, pozn. 65.
105 Pozri Num. 14:25, pozn. 555.
106 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
107 Sloveso jako v Exod. 29:8, pozn. 1024.
108 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
109 Al. možno „ste sa každý svojím“.
110 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
111 D. „náčiním jeho („svojho“[109]) bojovania“[87].
112 Al. „opovážili ste sa (no nie ako v Num. 14:44) vystupovať“.
113 D. „vnútri“.
114 Al. „prejavili neposlušnosť“, ako vo v. 26, no nesúvisí s predošlým „neposlúchli“. Tvary toho istého slovesa sú v v kap. 9:7 a 24 a ďalej.
115 Pozri Exod. 18:11, pozn. 614.
116 Pozri Num. 14:45, pozn. 579 a 580.
117 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
118 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
119 D. „v Kádéši podľa dní, ktoré“, zmysel ako v texte („veď viete, koľko“).
120 Pozri Gen. 2:11, pozn. 67.
121 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599; v kap. 32:8 čosi odlišný príbuzný a súznačný výraz.
122 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
123 Vl. „proti nim“, ďalej obdobne.
124 Al. „potýčok“, „zrážok“, „šarvátok“, „vyvolávať spory“ atď. To isté sloveso je vo v. 24 so zmyslom ako v texte tam.
125 Pozri Gen. 8:9, pozn. 1059.
126 Pozri Num. 24:18, pozn. 552.
127 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
128 Pozri Gen. 42:3 a ďalej, pozn. 1274.
129 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
130 Al. „si zadovažovať“, „kupovať“, no nie ako vyššie[128].
131 Vl. „spoznal“, tj. „spoznal a teda pozná“, kap. 1:19 a ďalej obdobne.
132 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
133 Pozri Num. 25:17, pozn. 958.
134 D. „pred tvárou“, porov. Gen. 13:10, pozn. 376.
135 Al. „obrov“, ďalej obdobne.
136 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
137 Pozri Num. 21:32, pozn. 824; tu a vo vv. 21n. iný tvar tohto slovesa ako tam, spravidla čosi odlišného významu[26], no na týchto miestach má zmysel ako v texte.
138 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
139 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
140 Pozri Num. 14:35, pozn. 567.
141 Pozri Num. 31:28, pozn. 1038.
142 D. „znútra“.
143 Pozri Gen. 32:2, 7, pozn. 846.
144 Tvar (hebr. „hummám“[145]) slovesa ako v Exod. 14:24, pozn. 482, tiež „rozháňanie“, „rozprašovanie“, no tu zmysel ako v texte. Tvar príbuzného slovesa v podstate toho istého významu je v kap. 7:23 so zmyslom ako v texte tam; nasledovné „zmätkom“ je odvodený výraz.
145 Hebr. „tummám“[144].
146 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
147 Vl. „naproti“.
148 Pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
149 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
150 D. „na tvár národností“, ďalej obdobne.
151 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740.
152 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
153 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.
154 Al. „a budú naplnené úzkosťou“ (al. „strachom“), pozri Gen. 8:10, pozn. 262, a porov. Exod. 15:14, pozn. 523.
155 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
156 D. „zemou – cestou, cestou“.
157 Pozri Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
158 Tj. „jeho zemou“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
159 Pozri Exod. 7:3, pozn. 210; v kap. 9:27 odvodené podstatné meno, vyskytujúce sa len tam.
160 Al. „posmelil“, „podoprel“, ďalej obdobne.
161 Tj. „ako sa tohto dňa veci majú“.
162 Azda v zmysle „za cieľ útoku“.
163 Al. „*vy*dávať tvojej tvári“, tj. „tebe“, ďalej obdobne.
164 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
165 Tu od tohto výrazu odvodené sloveso („spravili odovzdanými“). Pozri Num. 21:3, pozn. 786.
166 D. „mužov“, al. vôbec „osoby“, iný výraz ako v Gen. 2:23 a ďalej, pozri Gen. 34:30, pozn. 929. Ďalej obdobne.
167 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
168 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17, 38.
169 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
170 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
171 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
172 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
173 D. „vysoké“ (al. „vysoko“), tj. „nedosiahnuteľné“.
174 D. „ruke“, porov. Exod. 2:5, pozn. 53. Ďalej obdobne.
175 D. „všetkému“, ďalej obdobne.
176 Vl. „rozkázal“, zmysel ako v texte.
177 Pozri Num. 21:35, pozn. 825.
178 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

www.milosrdenstvo.sk

179 D. „by sme neboli od nich vzali“.
180 Vl. „pruh“, „pás“, tj. „zeme“.
181 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
182 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
183 Dvojné číslo, tu značiace dvojkrídlové vráta.
184 D. „stranou od“, zmysel ako v texte.
185 D. „miest vidiečanov“[181].
186 Tj. „králi“, al. „ktorá *je*“, tj. „zem“.
187 Al. „mestá roviny“, no iný výraz ako v kap. 34:3[397].
188 Tu možno vl. „podstavec pohovky“ (al. „ležadla“), podľa niektorých „rakva“ al. „máry“.
189 Al. „v Rabbe detí Ammóna“.
190 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
191 Pozri Exod. 26:2, pozn. 899.
192 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
193 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
194 D. „ich“, tj. „tieto kraje al. časti zeme“; ďalej obdobne, podľa gramatického rodu a čísla podstatného mena, ktorého sa na tom či onom mieste toto zámeno týka.
195 Pozri Num. 32:41, pozn. 1073.
196 Al. „podľa niektorých, „nazval to podľa svojho mena Bášán-Chavvóth-Jáír“.
197 Pozri Num. 34:11, pozn. 1107.
198 Pozri Gen. 14:3, pozn. 393.
199 Pozri Num. 21:15, pozn. 801 a 802.
200 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
201 D. „synovia vojenskej moci“ (Exod. 14:4, pozn. 459).
202 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
203 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
204 Vl. „ony *sú tie*, ktoré videli, D. „tie vidúce“, ďalej obdobne.
205 Al. „priazeň“, „dal som sa doprosovať sa u Hospodina milosti“ (al. „priazne“), opis v texte uchováva v preklade cieľový zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
206 Al. „moc“, „silu“.
207 D. „uskutočňoval ako tvoje skutky“ (al. „podľa tvojich skutkov“), ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
208 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
209 Ako „dobrú“ vyššie, ďalej obdobne.
210 Tvar slovesa „prejsť“ vo v. 25, tu zmysel ako v texte („dal priechod svojmu hnevu“).
211 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
212 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
213 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
214 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
215 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
216 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
217 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
218 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
219 Pozri Exod. 21:10, pozn. 691.
220 Pozri Num. 25:3, pozn. 951.
221 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
222 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
223 Al. „chápavoť“, „bystrosť“, na konci verša tvar slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený („rozumejúci“, „chápajúci“).
224 Al. možno „ktorý národ *je taký* veľký, že“.
225 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
226 Pozri Exod. 34:12, pozn. 1190.
227 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
228 D. „pri Hospodinovom výroku ku mne“, v obdobnom zmysle ako v Exod. 3:12, pozn. 108. Obdobne aj ďalej; v kap. 31:24 predložková väzba ako v Gen. 12:14, pozn. 365.
229 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.
230 Pozri Gen. 2:7, pozn. 39.
231 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
232 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
233 Pozri Exod. 20:4, pozn. 660; Num. 12:8, pozn. 467.
234 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
235 D. „na vaše vykonávanie ich“, ďalej obdobne.
236 Pozri Gen. 6:12, 17, pozn. 205 a 207.
237 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
238 Al. „figúry“, „sochy“, no nie ako vyššie[237].
239 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
240 Pozri Gen. 1:24, pozn. 33.
241 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.
242 Al. „dohnať“, „primať“; netýka sa kap. 24:4, kde ide o opis slovesného tvaru slovesa „hrešiť“ s významom ako tam v texte („pôsobiť hrešenie“). Značí aj „zahnať“, al. „zaviesť“, „zapudiť“, ako v kap. 30:1 a ďalej; tvar toho istého slovesa je aj v kap. 22:1, pozn. 787.
243 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
244 Tj. „pod celým nebom“, v texte doslovný preklad.
245 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
246 D. „na stanie sa (al. „bytie“) mu“, ďalej obdobne.
247 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
248 Al. „vašou príčinou“, množné číslo („príčinou každého z vás“).
249 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
250 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
251 D. „konať to (člen)“, kap. 1:30 a ďalej obdobne.
252 Al. „vyzývanie ho“, tj. „k hnevu al. žiarlivosti“, „hnevanie“, „zlostenie“, „rozhorčovanie“, „budenie jeho nevôle“, ďalej obdobne.
253 D. „vyštvaním“ atď.[255]; na konci verša tu „zničením“[78].
254 Pozri Exod. 32:8, pozn. 1128.
255 Vl. „vyhubení“, „vyhynúť“, ako „zhubený“ v Exod. 10:7. Ďalej obdobne.
256 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
257 Al. „lež“ (Gen. 19:2, pozn. 488), ďalej obdobne; tá istá spojka je aj v kap. 29:19 so zmyslom ako tam v texte.
258 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
259 Al. „budete vyhľadávať Hospodina, tvojho Boha“, no nesúvisí s „vyhľadávať“ nižšie[261]. Pozri Exod. 2:15, pozn. 72.
260 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
261 Al. „sa *za* ním zháňať“, sloveso ako v Lev. 10:16, pozn. 304. Ďalej obdobne.
262 D. „v tiesni (al. „úzkosti“) tebe“, tj. „tvojej“[47], tu zmysel ako v texte.
263 Al. „veci postihnú, v posledku dní sa budeš vracať“.

www.mlosnik.eu

264 Al. „milosrdný“, „sústrastný“, výraz, ktorý sa používa len o Bohu. Pozri Exod. 34:6, pozn. 1177.
265 Al. „opúšťať ťa“, „prenechávať ťa sebe samému“, „nechávať ťa tak“, vl. „nechávať ťa padnúť“ (al. „klesnúť“). Ďalej obdobne.
266 Al. „Veď sa predsa“.
267 D. „prvé“, ďalej obdobne.
268 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
269 Tj. „od jedného konca po druhý“.
270 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
271 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
272 Al. „Boha, hovoriaci“.
273 Tu doslovne, nie ako vo v. 34[142].
274 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
275 Pozri Exod. 20:3, pozn. 391, al. „či sa *ktorý* boh pokúsil“; podaktorí, okrem iných aj LXX a Vulgata, tu podávajú znenie „či sa Boh pokúsil“, no nazdám sa, že správne je znenie v texte al. tu vyššie. Myslím totiž, že o Všemohúcom sa nedá dosť dobre povedať, že sa o čosi „pokúsil“, a dokonca že sa „pokúsil prísť“!
276 Pozri Exod. 25:40, pozn. 896.
277 Pozri Num. 5:8 a ďalej, pozn. 219 a 285.
278 Vl. „už“, „viac“, „naďalej“, zmysel ako v texte.
279 Al. „napomenutie“, „cvičenie“, „nápravnú výchovu“.
280 Pozri Num. 16:5, pozn. 627, tá istá predložková väzba je aj v kap. 30:19 so zmyslom ako v texte tam; bez tejto predložkovej väzby v kap. 12:5 a ďalej.
281 Al. „otcov a našiel záľubu… po ňom, vyviedol aj teba“.
282 Pozri Exod. 33:14n., pozn. 1166; tu aj „v svojej osobe“ al. „v zjavení svojej bytosti“.
283 Pozri Lev. 26:20, pozn. 895.
284 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
285 D. „a vraciaš[679] k svojmu“, zmysel ako v texte; kap. 30:1 obdobne.
286 Al. „aby bolo“, no nie ako „aby“ nižšie.
287 Sloveso ako v Gen. 1:4, pozn. 7.
288 Pozri Num. 35:6, pozn. 1117.
289 Pozri Num. 35:6, pozn. 1118.
290 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668.
291 D. „v nedostatku vedenia“ (al. „vedomia“).
292 D. „a on“, netýka sa slova „ktorý“ vyššie.
293 D. „od včerajška“, porov. Exod. 4:10, pozn. 140.
294 Al. „ktoré Mojžiš… vyslovil“ (al. „predniesol“), ďalej obdobne.
295 Tu väzba bez predložky.
296 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
297 Pozri Exod. 20:2, pozn. 657.
298 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
299 Pozri Exod. 20:3, pozn. 658.
300 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
301 Pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
302 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.
303 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
304 Pozri Gen. 17:10, pozn. 448.
305 Pozri 2 Par. 6:42; v kap. 33:8 tu odvodené prídavné meno.
306 Pozri Exod. 20:7, pozn. 664.
307 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.
308 Pozri Exod. 20:7, pozn. 666.
309 Pozri Exod. 16:25, pozn. 575.
310 Pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743.
311 Tu zmysel ako v texte.
312 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
313 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
314 Tj. „v tvojich mestách“, „vnútri tvojich miest“; takisto ide v kap. 6:9 a ďalej najskôr o „brány miest“.
315 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
316 Pozri Exod. 23:2, pozn. 785.
317 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376; v kap. 33:4 čosi odlišný v podstate súznačný výraz.
318 Pozri Exod. 14:31, pozn. 490.
319 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
320 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
321 Al. „No hoci je tak“.
322 Vl. „dobre spravili“, v hebrejčine jediné slovo.
323 D. „Kto dá, že“[30], zmysel ako v texte. Porov. Exod. 16:3, pozn. 550; ďalej obdobne.
324 D. „tohto“.
325 Al. možno „Kiež sa im toto ich srdce stane *takým*“ al., podľa podaktorých, „Kiež im toto ich srdce *o*stane“.
326 Pozri Gen. 9:16, pozn. 293, tu a na podaktorých iných miestach ďalej s predložkou v zmysle ako v texte.
327 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
328 Pozri Exod. 12:14, pozn. 388.
329 Pozri Exod. 3:8, pozn. 1152.
330 Al. „mocou“, „hojnosťou“, výraz, ktorý sa v platnosti podstatného mena vyskytuje iba tu a v 2 Kráľ 23:25; inak sa často používa ako príslovka „veľmi“, napr. tu vo v. 3 a na veľmi mnohých iných miestach.
331 D. „v nich“, porov. Luk. 2:49; 1 Tim. 4:15; možno aj „nimi“.
332 Sloveso ako „späté“ v Gen. 44:30, pozri tam pozn. 1213.
333 Vl. „vašimi okoliami“, pozri Num. 11:31, pozn. 442, ďalej obdobne.
334 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 29:24 odvodené podstatné meno.
335 Pozri Num. 14:22, pozn. 545.
336 Pozri Exod. 17:7, pozn. 591.
337 D. „zachovávaním“ (atď.[122], pozri Num. 37, pozn. 81).
338 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
339 Sloveso jako „strkať“ v Num. 35:20, tu v zmysle ako v texte („vystrčenie“, „vyrazenie“, „vytlačenie“). Ďalej obdobne.
340 Al. „nabudúce“, ako „zajtra“ napr. v Exod. 8:29, zmysel ako v texte alebo tu vyššie.
341 Al. možno „Čo *značia* tie svedectvá a tie“.
342 Vl. „zlých“.
343 Al. „uviedol“, nesúvisí s predošlým „vyviedol“.
344 Sloveso ako „zobuj“ v Exod. 3:5.
345 D. „uvedením do odovzdania“.
346 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.
347 Vl. „medzi nich“.
348 D. „od za (tj. „od *chodenia* za“) mnou“, pozri Num. 14:43, pozn. 551.
349 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357.

www.milosrdnik.eu

350 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.
351 Pozri Exod. 23:24, pozn. 819.
352 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191
353 Pozri Exod. 12:10 a ďalej, pozn. 1032.
354 Pozri Exod. 19:5, pozn. 633.
355 Pozri Exod. 19:5, pozn. 634.
356 D. „*z príčiny* vašej mnohosti zo všetkých národností".
357 Pozri Gen. 34:8, pozn. 906.
358 Pozri Num. 13:18, pozn. 967.
359 Al. „Vieš teda".
360 Pozri Gen. 34:19, pozn. 635 a 916.
361 D. „požehná plod tvojho". Kap. 28:4 a ďalej obdobne.
362 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
363 Pozri Num. 18:12, pozn. 709.
364 Al. „potomstvo" (Exod. 13:12), výraz značí aj „maternicu (v prenesenom zmysle „samicu") dobytka", no používa sa len v zmysle ako tu.
365 Vl. „tvojich záprahov", tu zmysel ako v texte.
366 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
367 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
368 D. „pamätaním", „pripomínaním".
369 Al. „živo *si* musíš pripomínať".
370 Al. „všetkým Egypťanom".
371 Vl. „bojazlivý", „ustrašený".
372 Al. „medzi nich".
373 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
374 Tu v zmysle „prudko vyrážať al. vyháňať", „vystreľovať", „chrlit".
375 Pozri Exod. 23:30, pozn. 825.
376 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
377 Pozri Gen. 2:5, pozn. 55.
378 Tiež „smrteľným strachom", „nepokojom", „rozvratom", kap. 28:20 obdobne.
379 Tvar trpného rodu („kým nebudú vyhubení"). Ďalej obdobne.
380 Al. „navnaďovať", „aby si sa doň nezaplietal" (al. „neupadal ním [al. „doň *ako*"] v nástrahu"), súvisí s výrazom vo v. 16[366].
381 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
382 Tj. „striebro" al. „zlato", ďalej obdobne.
383 D. „štítením sa"; „oškliveniím si[384] al. ošklivosťou"[381].
384 Sloveso súvisiace s predošlým výrazom[381].
385 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
386 Tu v zmysle nápravnej výchovy, pozri v. 5[394].
387 Al. možno „ktorú", „čo".
388 Vl.[234] „oznámenia ti", „dania ti na vedomosť".
389 Vl. „na", tj. „na *základe*".
390 Al. možno „žiť, že".
391 Pozri Num. 30:12, pozn. 1013.
392 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
393 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475; predložková väzba tu azda naznačuje zmysel „schátraním neodpadla".
394 Al. „ukázňuje", „napráva", „napomína", „cvičí", „poúča" (no nie ako vo v. 3[388]), ďalej obdobne. V kap. 11:2 odvodené podstatné meno.
395 Vl. „syna, vychováva Hospodin (ešte presnejšie „*je* Hospodin… vychovávajúci")… teba", iný tvar tohto slovesa ako vyššie, opis v texte je pokusom o vyjadrenie rozdielu významových odtieňov týchto slovesných tvarov (vyššie použitý tvar značí, čo je u ľudí zvyčajné, druhý potom konkrétny charakter Božej výchovy).
396 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5, tu zmysel ako v texte.
397 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
398 Al. „granátových jabĺk".
399 D. „olivy oleja"[1005].
400 Al. „chudobe".
401 Vl. „vytesávať", „vykresávať" (kap. 6:11).
402 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
403 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
404 Nesúvisí s „vyviedol" nižšie a vo v. 14.
405 Pozri Num. 21:6, pozn. 791.
406 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459; 18:21, pozn. 626.
407 Vl. azda „kostnatosť", súvisí s „kosť" v Gen. 2:23 a inde, tu v kap. 32:48, pozri Exod. 24:10, pozn. 840.
408 Al. „lebo".
409 D. „ten dávajúci ti".
410 Pozri Gen. 6:18, pozn. 227.
411 N. „predsa", D. „ak zabudnutím".
412 Tu a v kap. 32:46 aj „slávnostne al. dôrazne vyhlasujem", pozri Gen. 43:3; Exod. 19:21, pozn. 654.
413 Vl. „vstúpiť", tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
414 Tu možno aj „vypudeniu"[137], no to by sa týkalo len „národov" a „ľudu" vo v. 2, nie „miest" tu nižšie.
415 Al. „*o* ktorých ty vieš"[102].
416 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
417 Pozri Num. 27:2, pozn. 974.
418 Al. „hriešnosť", „skazenosť", „bezbožnosť", „zlobu".
419 Al. „správnosť" atď[338].
420 Vl. „s Hospodinom" („priečili ste sa al. ste spurne zaobchodili s Hospodinom").
421 Al. „ako všetky slová", tj. „zápis zhodujúci sa so všetkými slovami".
422 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
423 Pozri Exod. 32:7, pozn. 1127.
424 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
425 Toto znenie (v zmysle „ruky preč") je tu zvolené vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
426 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
427 Tj. „od tohto národa".
428 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.
429 Tj. „zovrel som pevne v rukách" tabule, ktoré mu predtým voľne spočívali na dlaniach (v. 15). Znenie v texte (ako v Gen. 39:12) podržiava v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
430 Al. „strach", „bázeň", sloveso vyskytujúce sa okrem tohto miesta a kap. 28:60 len ešte u Jóba 3:25 a 9:28 a v Žalme 119:39.
431 D. „kroku".
432 D. „váš hriech", tu v zmysle „prejav hriechu", „dielo, ktorým ste zhrešili".
433 Vl. „rozdrvenie", zmysel azda ako v texte.
434 Pozri Exod. 32:20, pozn. 1140.
435 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
436 Tu aj „popol".
437 D. „ste sa prejavili hnevajúcimi Hospodina".

www.nlosk.sk

438 Pozri Num. 14:11, pozn. 527.
439 Pozri vv. 4n.[418], tu príbuzný výraz v podstate toho istého významu.
440 Al. „*obyvatelia* zeme“. Pozri Num. 14:13, pozn. 530.
441 D. „Z Hospodinovho nedostatku… nenávisti k nim ich“.
442 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
443 Pozri Exod. 25:5, pozn. 856.
444 Pozri Exod. 32:16, pozn. 1135.
445 D. „napísal (možno aj v zmysle „napísalo *sa*“) na… k vám Hospodin“.
446 Al. „sú“, D. „boli“ al. „*do*stali sa“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
447 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
448 Pozri Gen. 13:3, pozn. 359.
449 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
450 Al. „vo vás, *viac* od“, ďalej obdobne.
451 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
452 Pozri Lev. 19:15, pozn. 601.
453 Al. „vykonávajúci *spravodlivý* súd“.
454 Al. „sláva“, „chýr“, „predmet chvály“, ďalej obdobne.
455 Tj. „v *počte* 70 duší“.
456 Vl. „určil (al. „ustanovil“[41]) za“ (al. „*takým* ako“).
457 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
458 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377; Exod. 14:7, pozn. 462.
459 Al. „proti ktorým“, D. „na ktorých tvár“, „proti tvári ktorých“, porov. Lev. 6:14, pozn. 189; tam, pravda, iná predložka.
460 Al. „nechal prúdiť“.
461 Pozri Gen. 35:5, pozn. 819; v kap. 16:20 tu väzba s prostým 4. pádom (vl. „spravodlivosť, spravodlivosť [tj. „dokonalú spravodlivosť“] budeš naháňať“), zmysel ako v texte tam. Porov. 2 Tim. 2:22. Obdobná väzba je aj v kap. 32:30; tam, pravda, v doslovnom zmysle, ako „prenasledoval“ v Gen. 14:14 a inde.
462 Vl. „Hospodin ich zhubil“ (al. „zničil“)[255], opis v texte je pokusom o zdôraznenie trvalého účinku, ktorý vyjadruje slovesný tvar v hebrejčine.
463 Pozri Num. 16:32, pozn. 662.
464 Pozri Gen. 7:4, pozn. 237, tu značí všetky domáce zvieratá.
465 Al. „čo ich nasledovalo“, pozri Exod. 11:8, pozn. 360.
466 Al. „uvideli“, D. „oči uvidevšie“ (al. „vidiace“).
467 Vl. „napájal“.
468 Lebo v Egypte zavlažovali pôdu kanálmi napájanými vodou čerpanou z Nílu sústavou čerpadiel uvádzaných do činnosti otáčaním šliapacích kolies, poháňaných nohami ľudí.
469 D. „vodu pije“ (tvar slovesa ako vo v. 10[467]), v texte opis vzhľadom na väzbu s nasledovným 6. (podľa staršieho poňatia 7., v hebrejčine predchádzajúcim 3.) pádom.
470 Al. „zaujíma“, „ktorej sa… venuje“.
471 Al. „Boh, ustavične stará… Boha, *sú*“.
472 Vl. „v nej“, tj. „na ňu al. do nej upreté“.
473 Pozri Exod. 15:26, pozn. 546.
474 Pozri Gen. 23:16 a ďalej, pozn. 775.
475 Tj. „jesenný“, dostavujúci sa v Palestíne od konca októbra do začiatku decembra.
476 Tj. „jarný“, v marci a v apríli, podporujúci dozrievanie plodín.
477 Pozri Exod. 23:10, pozn. 801.
478 Tu vl. „rýchlosťou“, „náhlivosťou“, „chvatom“.
479 D. „dať ako dni nebies“, tj. „na tak dlho, kým budú nebesá trvať“.
480 Al. možno, podľa podaktorých, „až *po* Levánón“, no nie ako „až po“ nižšie.
481 D. „od tej rieky“, pozri Gen. 31:21, pozn. 817. Ďalej obdobne.
482 Pozri Exod. 23:31, pozn. 826.
483 D. „potomné“, „posledné“.
484 Vl. „od zachodenia“, porov. Gen. 11:2, pozn. 330.
485 Pozri Gen. 12:6, pozn. 354, tu množné číslo. Iný výraz ako „strom“ tu v kap. 12:2 a inde.
486 Hebr. „šechen“, výraz vyskytujúci sa len tu, odvodený od slovesa v Exod. 25:8, pozn. 863. Podľa iných ide o tvar „šechón“ tohto slovesa s významom „na jeho (tj. „svojho mena“) sídlenie n. pobývanie“.
487 Tu v tomto zmysle („budete chodiť často al. v hojnom počte al. dychtivo“), al. „budete upierať svoju pozornosť al. zreteľ“, „budete sa obracať“ (tj. „s otázkami“ atď.), „po mieste… budete pátrať al. sa dopytovať al. zháňať“.
488 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
489 Pozri Gen. 14:20 a ďalej, pozn. 735.
490 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049, jednotné číslo tu v hromadnom zmysle, al. možno jednoducho „a venovanie“, tj. „čokoľvek vaša ruka bude venovať“.
491 Pozri Lev. 7:16, pozn. 216.
492 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
493 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
494 Vl. „priloženi“ (al. „vystreti“, Gen. 3:22, pozn. 118), tj. „k čomu ste priložili al. vystreli ruku“.
495 Tu aj „zo všetkého podnikania“, porov. kap. 9:4[417].
496 Al. „pretože“.
497 Al. „ako“.
498 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
499 Tj. „Hospodin“, al v zmysle kap. 3:3[178].
500 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
501 Pozri Gen. 34:25, pozn. 923; v kap 33:12 s predložkou v zmysle jako v texte tam.
502 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
503 Pozri Gen. 23:6, pozn. 590.
504 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
505 Pozri Gen. 33:9, pozn.1174.
506 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
507 Pozri Lev. 17:5, pozn. 537.
508 Al. „antilopu“, voľajaký iný druh ako „gazelu“ vyššie.
509 Vl. „môcť“, ďalej obdobne; netýka sa miest bez tohto označenia.
510 D. „ho“, tj. „toto všetko“.
511 D. „Lévíovca *po* všetky svoje dni na“, v texte opis v záujme zreteľnosti. Ďalej obdobne.
512 Al. „neopúšťal“ (Gen. 2:24; 28:15).
513 Vl. „spolu“ (Gen. 22:6; Exod. 19:8).
514 Vl. „silný“.

www.mlbsbook.eu

515 Al. „pevne (al. „dôsledne“, „zásadne“) trvaj na nejedení“, „pevne (atď.) si zaumieň nejesť“.
516 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
517 Tu oproti Gen. 9:4 predložková väzba doslovne ako v texte.
518 Vl. „sväté“.
519 Tj. „so sebou na cestu“, „naložiť“.
520 Pozri Lev. 5:10; 9:7, pozn. 277.
521 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
522 D. „po nich“, „za nimi“, tj. „napodobňujúc al. nasledujúch ich“.
523 Tu odvodené sloveso.
524 Tu v takomto zmysle, porov. v. 5[487].
525 Al. možno skôr „myšlienkou“, „pomyslením“, „nápadom“[367].
526 D. „robili všetku oškivosť Hospodina“, porov. Exod. 8:26, pozn. 267.
527 Tu v hebrejskom texte začína kapitola 13.
528 D. „alebo snívajúci“, ďalej obdobne.
529 Vl. „k tebe“, ako vo v. 2.
530 D. „príde“, ďalej obdobne.
531 D. „milujúcimi“, tj. „či milujete“.
532 Al. „Budete chodiť“.
533 Tu odvodené podstatné meno, majúce tu všeobecný význam „odvrátenia“, „zmeny zmýšľania“ v zmysle udanom nasledovnou predložkovou väzbou.
534 Pozri Exod. 22:5n., pozn. 736.
535 Ako „záhrenie“ v Exod. 4:6nn.
536 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69.
537 Al. „lákať“, „vábiť“, „zvádzať“, no nie ako vo v. 5.
538 D. „nad ním“, ako vyššie („držať nad ním ochrannú ruku“, porov. Exod. 33:22, pozn. 1250, kde je, pravda, použité iné sloveso).
539 D. „zabitím“, pozri aj Exod. 21:12, pozn. 696.
540 D. „v al. na („v *úlohe* al. *platnosti*“, „na *mieste*“) prvej“ („nasledovnej“). Ďalej obdobne.
541 Al. „ukameňuješ“ (Exod. 8:22; 17:4), no nesúvisí s „kameňmi“ nižšie; iný výraz ako v kap. 21:21[781].
542 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
543 D. „a nepridávajú k robeniu ako tieto zlé veci“, inak „a nekonajú (al. „sa nesprávajú“) naďalej podľa týchto zlých vecí“ (al. „slov“).
544 Pozri Gen. 19:33, pozn. 515.
545 Al. „zlosynovia“, „darebáci“, „škodcovia“, D. „muži, synovia ničomnosti“ atď. Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 854.
546 Al. „budeš *vec* prepátravať“, ďalej obdobne.
547 Ako „*na*dobro“ v kap. 9:21.
548 Al. „vec“, ako obdobne inde často.
549 D. „pobitím“[10].
550 Pozri Exod. 17:13, pozn. 585.
551 Tj. „mesto“, ďalej obdobne, pozri Is. 3:26, pozn. 277.
552 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
553 Al. „pred Hospodinom, tvojím Bohom“.
554 Pozri Gen. 22:12, pozn. 573.
555 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
556 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
557 Al. „tetovať“, no nie ako v Lev. 19:28, pozn. 640.
558 Pozri Lev. 21:5, pozn. 426, tu azda v zmysle „vyháľať miesto, kde sa spájajú obe obočia“.
559 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570.
560 Pozri Lev. 3:7, 12, pozn. 83.
561 Rozličné druhy antilôp.
562 Al., podľa podaktorých, „daniel“.
563 Al., podľa podaktorých, „byvol“.
564 Al., podľa podaktorých, „kamzík“.
565 Pozri Lev. 11:3, pozn. 307.
566 Pozri Lev. 11:3, pozn. 308.
567 Pozri Lev. 11:3, pozn. 303.
568 Pozri Lev. 11:3, pozn. 309.
569 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
570 Pozri Lev. 11:5, pozn. 311.
571 Vl. „vývratok“, pozri Lev. 11:7, pozn. 312, znenie v texte upravené vzhľadom na to, že tu je oproti tamtomu miestu vynechané sloveso.
572 Pozri Lev. 5:3, pozn. 131.
573 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
574 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
575 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320.
576 Pozri Lev. 11:13, pozn. 321.
577 Pozri Lev. 11:14, pozn. 322, tu je písané „rááh“, pozri Num. 2:14, pozn. 72.
578 Pozri Lev. 11:14, pozn. 323.
579 Tu 4. pád.
580 Al. možno iný dravý vták, hebr. „dájjáh“.
581 Pozri Lev. 11:15, pozn. 324.
582 Pozri Lev. 11:15, pozn. 325.
583 Pozri Lev. 11:15, pozn. 326.
584 Pozri Lev. 11:15, pozn. 327.
585 Pozri Lev. 11:15, pozn. 328.
586 Pozri Gen. 1:12, pozn. 21.
587 Pozri Lev. 11:17, pozn. 330.
588 Pozri Lev. 11:17, pozn. 332.
589 Pozri Lev. 11:18, pozn. 333.
590 Pozri Lev. 11:18, pozn. 334.
591 Pozri Lev. 11:18, pozn. 335, tu oproti tamtomu miestu čosi odchylný tvar „ráchámáh“, pravdaže toho istého významu.
592 Pozri Lev. 11:17, pozn. 331.
593 Pozri Lev. 11:19, pozn. 336.
594 Pozri Lev. 11:19, pozn. 337.
595 Pozri Lev. 11:19, pozn. 338.
596 Al. „lezúce“.
597 Pozri Lev. 11:10, pozn. 315.
598 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31.
599 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
600 Väzba ako v Gen. 28:22, pozn. 734 a 735.
601 Vl. „od teba“ („z tvojej strany“, „z tvojho hľadiska“), ako nižšie v tomto verši, kde sa dá chápať aj doslovne ako v texte tam.
602 Vl. „mnohá“, ďalej obdobne.
603 Vl. „odniesť“[28].
604 Tj. „do uzlíka a vziať“.
605 Al. „vynaložiť (al. „upotrebiť“, „premeniť“, ako vo v. 25) na“.
606 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.

www.mlbcmik.eu

607 Pozri Num. 17:4, pozn. 683.
608 Al. „vo všetkom konaní…, ktoré konáš“, „vo všetkom skutku…, ktorý uskutočňuješ“, „vo všetkej činnosti…, ktorú činíš“.
609 Tj. „dlžôb“, al. „upúšťanie“, „uvoľňovanie“, vl. „spúšťanie“, „sťahovanie“ smerom nadol, „zvesovanie“, pozri v. 2[612].
610 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179; ve v. 9 ten istý výraz so zmyslom ako tam, porov. Gen. 20:11, pozn. 533.
611 D. „pán (Gen. 14:13, pozn. 400) pôžičky“.
612 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[609] odvodený; al. „zvesiť“, „nechať klesnúť“, tj. „vztýčenú“, azda výhražne al. ako prejav smelosti al. sebavedomia (Exod. 14:8, pozn. 464) al. pýchy, spupnosti (Num. 15:30, pozn. 601), „uvoľniť“, tj. „zovretú“, ktorou sťaby drží dlžníka v svojej moci. To isté sloveso je vo v. 3 so zmyslom ako tam („položiť“, „odložiť“), porov. Exod. 23:11, kde je tiež použité („uľavovať“).
613 Al. „*ohľadne toho,* čo“.
614 D. „proti svojmu blížnemu“, azda v tom zmysle, že pôžičkou na vysoký úrok sa veriteľovi dostáva možnosti dlžníka všelijako využívať na jeho škodu a tým proti nemu zaujímať nepriateľský postoj.
615 Al. „*alebo*“, al. možno „to jest“.
616 Al. „nesmie svojho… donucovať“ (al. „poháňať“), tj. „zaplatiť dlžobu“; odvodený výraz je v Exod. 3:7 a ďalej, pozn. 103. Ďalej obdobne.
617 Pozri Exod. 12:11, pozn. 380.
618 D. „tebe“, tj. „čo ti bude patriť“[298], al. „čo budeš mať“.
619 Tj. „medzi vami“, ak oslovenie platí Isráélovi ako národu; al., ak ide o jednotlivca (netýka sa v. 7), „u teba“, tj. „v okruhu toho, čo je tvoje a čo ti podlieha“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
620 Al. „Len keď u teba nebude“.
621 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
622 D. „žehnaním“.
623 Tj. „veľkému počtu“, al. „početným“, „veľkým“, ďalej obdobne.
624 Vl. „záloh brať *od* mnohých národov“, iné sloveso ako „požičať“ vo v. 2. Ďalej obdobne.
625 D. „jeden“, ďalej obdobne.
626 Tu v zmysle „vo voľaktorom z miest“[170].
627 D. „Kedykoľvek… z jedného z tvojich bratov… bude nemajetný“.
628 Tu v zmysle „zatvrdiť“.
629 D. „otvorením“ (vv. 8, 11), „požičaním na záloh“ (v. 8), „daním“ (v. 10), „obdarovaním“ atď.[636] (v. 14).
630 Pozri Lev. 5:7, pozn. 139; nesúvisí s „nedostatok“ a „sa… nedostáva“ nižšie.
631 D. „nápad ničomnosti“[545].
632 Vl. „stalo sa zlým“, tj. „dal by si sa zle pozerať“, v. 10 a ďalej obdobne, pozri Gen. 40:7, pozn. 1057.
633 V príčinnom zmysle.
634 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
635 Pozri Gen. 14:13, pozn. 399.
636 Vl. „obkladať (al. „ovesovať“) náhrdelníkom“, tu zmysel ako v texte.
637 Pozri Exod. 21:2, pozn. 677.
638 D. „slobodného nebude v tvých očiach“.
639 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.
640 Pozri Exod. 13:4, pozn. 438.
641 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
642 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
643 Pozri Gen. 29:32, pozn. 427 a 756.
644 Vl. „území u teba… nesmie byť videný“ (al. „zbadaný“).
645 Pozri Exod. 12:15, pozn. 390.
646 D. „z toho mäsa, ktoré“, zmysel ako v texte („z mäsa tých zvierat, ktoré“).
647 Pozri Exod. 23:18, pozn. 809.
648 Tu v zmysle „hociktorej“.
649 Vl. „do miesta“, „na miesto“ („lež *pôjdeš* al. *ho dopravíš* na miesto… *a tam* budeš zabíjať“).
650 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
651 Pozri Lev. 23:36, pozn. 751.
652 D. „začatia“, tvar slovesa ako „začneš“ nižšie.
653 Al. „dostatok“, výraz vyskytujúci sa len tu.
654 Pozri Lev. 23:34, pozn. 750.
655 Al. „poveselíš“, D. „staneš veselým“.
656 Pozri Exod. 23:17, pozn. 807.
657 D. „podľa daru svojej ruky“, zmysel ako v texte.
658 Pozri Exod. 23:2, pozn. 786.
659 Vl. „prejdením“, tj. „nevšímavo“, „obídením“, „nedbaním“, ďalej obdobne.
660 Al. „všetkému (al. „celému“) osadenstvu“.
661 Pozri Lev. 10:1, pozn. 287.
662 Pozri Gen. 20:3, pozn. 523.
663 D. „úst“.
664 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
665 Pozri Gen.18:14, pozn. 91 a 476.
666 Al. „úderom“, al. možno „úrazom“, „nehodou“, „ublížením“, porov. Lev. 13:2, pozn. 394.
667 Tj. „právnej veci, v ktorej by išlo o preliatie krvi, o spor medzi dvoma stranami alebo o ublíženie na tele“.
668 Množné číslo.
669 Al. „výrok súdu“.
670 Vl. „podľa všetkého“, no iná predložka ako vo v. 6 a ďalej[389].
671 Súvisí s „poúčať“ nižšie a vo v. 10.
672 Al. „pýche“, „drzosti“, „nehanebnosti“, „spupnosti“, súvisí so slovesom vo v. 13 a ďalej[115].
673 Al. „nech všetok ľud počuje a bojí sa a nekoná už“.
674 D. „ustanovením“ (kap. 17:15), „uvedením do odovzdania“ (kap. 20:17).
675 Al. „kráľom *toho*“, ďalej obdobne.
676 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
677 Al. „takže on“.
678 Vl. „množiť (al. „rozmnožovať“) kone“, opis v texte pre zreteľnosť, ďalej obdobne.
679 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
680 Lebo kone sa dovážali z Egypta.
681 D. „koňa“[181].
682 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
683 Tj. „na list písacieho materiálu, ktorý sa potom zvinie do zvitku“ (= „knihy“). Ďalej obdobne.

www.milosrdnik.eu

684 Vl. „zdvojenie“, „druhopis“, „opakovanie“, nesúvisí s predošlým „napíše“.
685 Vl. „z prítomnosti[416] tváre“.
686 D. „na nepozdvihnutie“, „na neodchýlenie“, iná väzba ako „na ich vykonávanie“ vo v. 19.
687 D. „celému kmeňu“.
688 Tu v zmysle „podielom, ktorý im právom prislúcha“.
689 Pozri Num. 6:19, pozn. 279.
690 Štvrtý oddiel žalúdka prežúvavcov.
691 Pozri Lev. 2:12, pozn. 73.
692 Al. možno „ktorý tam“.
693 Sloveso ako v Gen. 20:1, pozn. 495 a 521.
694 Al. „sa ako cudzinec usadil“.
695 D. „jedávať podiel ako podiel“.
696 Tj. azda „čo týmto predajom získa“.
697 D. „nájsť prevádzajúci svojho… dcéru“, ďalej obdobne.
698 Pozri Lev. 18:21, pozn. 564 a 565.
699 Pozri Num. 23:23, pozn. 837.
700 Pozri Lev. 19:26, pozn. 633.
701 Pozri Lev. 19:26, pozn. 632.
702 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.
703 Tj. „tamtie národy“, pozri vv. 9 a 14.
704 Vl. „dokonalý“.
705 Al. „s Hospodinom, svojím Bohom“.
706 Tu najskôr v tomto zmysle.
707 D. „ti tak nedal“, tj. „robiť al. konať“.
708 Al. „tá vec sa nebude diať“.
709 Al. „upraviť“, „pripraviť“, „spevniť“.
710 Al. „zotnúť (al. „vytnúť“) strom“.
711 D. „dreva“, ako vyššie.
712 Pozri Num. 35:12, pozn. 1121.
713 Vl. „veľká“, „mnohá“.
714 Al. „neubil ho *ohľadne* (al. *„čo sa týka“*) žitia“, ďalej obdobne.
715 D. „ktorú prehovoril dať“.
716 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
717 Pozri Lev. 20:11, pozn. 663.
718 Iný výraz ako v Exod. 21:13, pozn. 698.
719 Vl. „na neho“, no iná predložka ako „na“ vyššie.
720 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
721 Tj. „bez viny preliatu“.
722 Al. „ktorým sa dá“[176].
723 Pozri Gen. 6:18; 23:17; 26:3, pozn. 227; Num. 30:4, pozn. 892.
724 Al. „neobstojí jediný svedok“, v zmysle ako v texte; v takomto zmysle prekladajú toto miesto LXX aj Vulgata, ostatné mne známe preklady dávajú prednosť zneniu „nepovstane al. nesmie povstať jediný svedok“, ktoré, pravdaže, načim chápať v podstate v tom istom zmysle, pozri kap. 17:6; Num. 35:30, pozn. 1138. Na konci verša obdobne.
725 Tj. „výrok sudcu“.
726 Tj. „bude možné vyniesť právoplatný výrok“; inak „na *základe* výpovede… bude vec potvrdzovaná“.
727 Pozri Exod. 23:1, pozn. 782.
728 Tj. „od Boha“, tu v takomto zmysle, al. všeobecne „uchýlení al. odvrátení sa“ od Božej cesty v zmysle akejkoľvek neprávosti.
729 Ako „zvada“ v Gen. 13:7 a inde.
730 Pozri Exod. 20:16, pozn. 797.
731 Vl. „zvyšujúci“.
732 Al. „konať takúto (D. „ako túto“) zlú vec“.
733 Vl. „približovaní“[146], zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
734 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682, iné sloveso ako vyššie[733].
735 Vl. „nemäkne“ (v. 3), „mäkký“ (v. 8).
736 D. „ten s vami idúci“.
737 Al. „vyslobodiť vás“, „pomôcť vám“, ďalej obdobne.
738 Vl. „nezaobišiel s ňou ako s obyčajnou al. všednou“, tj. „nie zasvätenou“, „neodsvätil ju“, ďalej obdobne, porov. Lev. 19:25.
739 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
740 D. „A za[682] dokončenia hovorenia predákov“, ako v kap. 4:10 a ďalej[228], tu len iná predložka obdobného významu.
741 D. „hlavu“.
742 Vl. „určia“, „ustanovia“, „pridelia“, „poveria“ (Gen. 39:4; 40:4, pozn. 1032; 41:34, pozn. 1101).
743 Pozri Exod. 6:26, pozn. 207.
744 Tu opis na presnejšie vyjadrenie významového odtieňa dotyčnej predložkovej väzby na tomto mieste.
745 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
746 Vl. „žiadny[175] dych“, pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
747 Pozri Jóš. 10:34, pozn. 415.
748 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
749 Vl. „narážaním sekery naň“.
750 Vl. „prišiel“, D. „na prídenie“.
751 Pozri Lev. 19:23, pozn. 623.
752 Vl. „zostup“, „klesnutie“, tiež „vzdanie al. pokorenie sa“ („než sa vzdá al. pokorí“).
753 Vl. „prebodnutý“ (Num. 19:16), tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
754 Vl. „zmerajú“, „odmerajú“.
755 Al. „tvrdej“, vl. „pevnej“, „trvácnej“ (al. „trvalej“), „odolnej“, tj. „ktorá sa nedá obrábať“.
756 Al. „nadol k trvalo tečúcemu (vl. „trvalému“[755]) potoku, u ktorého“.
757 D. „diať“[245], zmysel ako v texte („pri každom rozpore ať. sa bude diať al. konať“).
758 Tj. „podajú al. urobia svoju (svedeckú) výpoveď“, al. tiež „ujmú sa slova“.
759 D. „urob zadosť“, pozri Exod. 29:33, pozn. 1052, tu v texte opis vzhľadom na väzbu tohto slovesa s 3. pádom. Ďalej obdobne, v kap. 32:43 iný opis vzhľadom na väzbu so 4. pádom na tamtom mieste.
760 Pozri 1 Sam. 3:14, pozn. 208.
761 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
762 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
763 Al. „zajatectva“, tj. „svoju zajateckú šatu“.
764 Pozri Num. 11:20, pozn. 424.
765 Sloveso jako v Gen. 20:3, pozn. 525; nasledovná poznámka[103] sa tohto miesta netýka.
766 Nie ako „stať sa“ vyššie; ďalej obdobne.
767 D. „nebudeš“[131], zmysel ako v texte, ďalej obdobne.

www.mlocavik.eu

768 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917; v kap. 25:7 odlišná predložková väzba so zmyslom ako v texte tam („ochotný“, nie ako nižšie v tamtom verši[73], „mať chuť“).
769 D. „jej duše“, ďalej obdobne.
770 D. „predajom“.
771 Al. „zaobchádzať ako s otrokyňou“, ďalej obdobne.
772 Pozri Gen. 29:31, pozn. 754.
773 D. „proti tvári syna“, porov. Gen. 6:11, pozn. 204; 29:26, pozn. 752; tu iná predložková väzba, ešte výraznejšie vyjadrujúca zmysel naznačený poznámkami tu citovanými.
774 Vl. „podiel (D. „ústa“, tj. „čo napĺňa ústa“, porov. Gen. 47:12, pozn. 1272) dvoch“.
775 Pozri Gen. 49:3, pozn. 1310.
776 Pozri Gen. 49:3, pozn. 1311.
777 Al. „karhať“, „trestať“, ďalej obdobne.
778 Vl. „vtedy zaň[429]… chytia“ (ako v kap. 9:17). Tvar tohože slovesa je v kap. 20:19.
779 Al. „do brány“, pozri Gen. 19:1, pozn. 484.
780 Al. „márnotratník“.
781 Pozri Lev. 20:2 a ďalej, pozn. 654.
782 D. „hriech rozsudku[218] smrti“, zmysel ako v texte.
783 Al. „na strom(e)“.
784 D. „v onen“.
785 D. „pochovaním“ (kap. 21:23), „privedením späť“[679] (kap. 22:1), „pozdvihnutím“ (v. 4), „prepustením“ (v. 7).
786 Tu najskôr v zmysle „predmetem zlorečenia“, „čímsi zlorečeným“.
787 Al. „zahnané“.
788 Al. „vyhnúť (al. „uhnúť“) im“, „nechať ich tak“, „nedbať ich“, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu pôvodiny; tiež „skryť sa pred nimi“[84]. Vo v. 3 to isté sloveso bez predložkovej väzby a bez predmetu.
789 Al. „vedieť“, tj. „komu zatúlané patrí“.
790 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
791 D. „od neho“.
792 Al. „Na žene nesmie byť“, „na ženu sa nesmie *dostať*“, no nie ako v Lev. 19:19, pozn. 616.
793 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
794 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
795 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
796 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 1329.
797 D. „keby ten, *ktorý* z neho padá“ (al. „spadne“).
798 D. „aby plnosť“.
799 D. „nebol posvácovaný“, tj. „nepripadal ako pokuta svätyni“.
800 Pozri Lev. 19:19, pozn. 615.
801 Pozri Num. 15:38, pozn. 611.
802 Al. možno „plášťa“, no súvisí s nasledovným „prikrývať“, ktoré teda možno **???????**
803 Značí aj „odievať“, ako v 1 Par. 21:16, pozn. 721.
804 Iný výraz ako v Num. 15:38n., pozn. 612, vyskytujúci se len tu a v 1 Kráľ. 7:17, pozn. 427.
805 Vl. „klásť jej“ (3. pád), tj. „za vinu“.
806 Vl. „činy (al. „skutky“, „podnety“) reči“, zmysel ako v texte. V. 17 obdobne.
807 Pozri Num. 13:32, pozn. 511, tu aj v zmysle „roznášať“, „rozširovať“.
808 Vl. „meno“, pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
809 D. „pri nej panenstiev“, no tento výraz má tu a obdobne ďalej v celom tomto oddiele význam ako v texte.
810 Tu miesto predložky cieľová prípona.
811 Inde (napr. tu vo v. 5) sa spravidla prekladá „šata“, na tomto mieste zmysel ako v texte („posteľné prestieradlo od svadobnej noci“).
812 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
813 Tu aj doslovne („môcť“).
814 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
815 Pozri Gen. 45:16, pozn. 1236.
816 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905; v kap. 32:6 a ďalej prídavné meno, od ktorého je tento výraz odvodený.
817 Pozri Gen. 14:13; 20:3, pozn. 400.
818 Pozri Gen. 34:2, pozn. 901.
819 Al. „použije… proti nej silu“, tj. „znásilní ju“, nie ako vo v. 24[818], opis v texte al. tu vyššie uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Pozri Exod. 9:2, pozn. 269.
820 Al. „nebolo pre ňu“, ďalej obdobne.
821 Al. „vysloboditeľa“, „pomocníka“.
822 Tu bez predložky.
823 Al. „bude mu ženou“[103].
824 Tu začína v hebrejskom texte kapitola 23.
825 Tj. takto vykliešťený.
826 Tj. potomok Isráélovca zo spojenia s ženou, z iného národa; al., podľa iných, „ľavoboček“, „nemanželské dieťa“. Výraz sa v SZ vyskytuje len ešte u Zech. 9:6.
827 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
828 Vl. „neprišli“, „vám… nevyšli v ústrety“ (al. „naproti“).
829 D. „v chlebe a vo vode“, tj. vari sťaby „chlebom a vodou (tj. „priateľským al. láskavým al. pohostinným zmýšľaním al. postojom takto vyjadreným“) vyznačení al. vystrojení al. odetí“, al. možno jednoducho „vás… nepočastovali chlebom a vodou“. Pozri aj Jóš. 7:15, pozn. 277.
830 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
831 Pozri Gen. 24:10, pozn. 607.
832 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
833 Al. „*vo* vojsku“, vl. „*ako* vojsko“.
834 Al. „Kedykoľvek vojsko bude vychádzať proti tvojim“.
835 D. „v tebe“, „medzi tebou“.
836 D. „kto od“, ďalej obdobne.
837 Pozri Lev. 4:12, pozn. 107.
838 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
839 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.
840 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920, tu v zmysle „postranné miesto“, „kam sa chodí ,na stranu‘“.
841 Tu bez predložky, zmysel ako v texte.
842 Vl. „okrem svojich (tj. „ostatných“) nástrojov“[642], tiež „okrem svojich zbraní“[642].
843 Tj. „poľnú lopatku“, pozri Exod. 27:19, pozn. 950, tu v takomto zmysle.
844 Al. „pri tvojom sadaní vonku“, tj. „kedykoľvek sa tak stane“.
845 Vl. „vykopeš“, tj. „jamku“.

www.milosrdnik.eu

846 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
847 Al. „medzi vami“[835].
848 D. „neuvidí nehanebnosť (vl. „nahotu“) *žiadnej* veci“. Ďalej obdobne.
849 D. „od *kráčania* za tebou“, predložková väzba ako v Gen. 19:26.
850 Pozri Gen. 32:30, pozn. 878.
851 D. „v jemu dobrom (al. „výhodnom“, „vyhovujúcom“) *mieste*“.
852 Pozri Gen. 38:21, pozn. 1013.
853 D. „svätý“[852], mužská obdoba „chrámovej smilnice“.
854 Vl. „cenu“.
855 Tj. „chrámového smilníka“[853].
856 Odmeny chrámových smilníc a smilníkov totiž pripadali chrámom Aštóreth.
857 D. „lebo obidve oné *veci sú*“.
858 Al. „Od svojho brata nesmieš požadovať“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine. Ďalej obdobne.
859 Al. „úžeru“, ako v Exod. 22:25.
860 Al. podľa podaktorých „na úrok (al. „úžeru“) požičiavať“, „z ktorej možno úrok (al. „úžeru“) platiť“.
861 Pozri Gen. 28:20, pozn. 733.
862 Sloveso ako v Gen. 15:16, pozn. 431.
863 Tj. „sľub“ v zmysle „splnenie sľubu“, „to, čo si sľúbil“.
864 D. „vyhľadávaním“[261].
865 Tj. „ak ho včas nesplníš“.
866 Vl. „upustiť od (Exod. 23:5, pozn. 468, no tam iná predložková väzba, al. „zanechať“) sľubovania“.
867 Al. „čo si sľúbil, obetovať Hospodinovi, svojmu Bohu“.
868 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
869 Pozri Exod. 29:24, pozn. 1046.
870 Al. „kosákom sa na stojaté *obilie*… nesmieš zaháňať“. Ďalej obdobne.
871 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
872 D. „nebude sa jej… môcť vrátiť[327] k pojatiu jej“, ďalej obdobne.
873 Al. jednoducho „bola znečistená“, ohľadne opisu v texte pozri Num. 1:47, pozn. 38.
874 D. „bude mať pojatú novú“, tj. „bude novomanželom“.
875 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
876 Vl. „prechádzať“, „*nič* presúvať al. prenášať“, tj. „*nič* mu ukladať“.
877 Al. „v (al. „ohľadne“) žiadnej záležitosti“.
878 Al. „poteší (al. „naradostí“) ženu“, „potešenie (al. „radosť“) spraví žene“, al. možno „sa poveselí s ženou“.
879 Tu v zmysle „spodný (pevný) kameň ručného mlynčeka, na ktorom sa otáčal.
880 vl. „jazdec“ al. „voz“[458].
881 D. „lebo on“, tj. „kto tak robí“.
882 Al. „unášajúci“.
883 Al. „bude kto pristihnutý, že kradne“ (al. „unáša“).
884 Pozri Lev. 2:1, pozn. 43.
885 Al. „únosca“.
886 Pozri Lev. 13:2, pozn. 394.
887 Pozri Num. 27:14, pozn. 978.
888 Vl. „malomocenstva na veľké (D. „veľmi“) dbanie“.
889 Al. „odovzdanie“, sloveso súvisiace s nasledovným „zálohu“.
890 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
891 Tu aj doslovne.
892 D. „vrátením“.
893 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
894 Tj. „skôr ako zájde“.
895 Tj. „na to on dychtivo čaká“.
896 Pozri Lev. 23:11, pozn. 732.
897 Tj. „striasať jej plody.
898 Tj. „sklepkávať zvyšujúce olivy“.
899 Pozri Lev. 19:10, pozn. 588; nesúvisí ani s „oberať“ tu vyššie.
900 D. „synom“ (porov. slovenské „synom smrti“).
901 Al. „povaliť“, „položí“, „povalí“.
902 Vl. „dosť“, „dostatočne“, D. „podľa dostatočnosti“, zmysel ako v texte.
903 Odvodené od slovesa vyššie[10] (možno „zbitie“, „bitka“, no iný tvar ako predošlé „bitie“). Pozri Lev. 26:21, pozn. 899.
904 Al. „ponížený“, „uvedený v pohŕdanie“, ďalej obdobne.
905 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863; tu tvar slovesa, od ktorého je tamten výraz odvodený.
906 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
907 Tj. „z rodiny“, D. „na ulicu“, „do ulice“.
908 Al. „za ženu, to jest, švagrovsky ju má pojať“, ďalej obdobne.
909 Pozri Gen. 38:8, pozn. 1001.
910 Al. „za meno“, v záujmovom zmysle, al. „na meno“, tj. „na mieste mena“.
911 Al. „sa zdráha“.
912 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
913 D. „spolu muž a jeho brať“.
914 Pozri Exod. 2:13, pozn. 710.
915 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
916 Tu (bez predložky) v takomto zmysle.
917 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059; netýka sa v. 11.
918 D. „mať kameň a kameň“ (v. 13, ďalej obdobne), „kameň“ (v. 15).
919 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
920 Tu možno v hromadnom zmysle.
921 Al. „úplné“, „dokonalé“, „neporušené“, ďalej obdobne.
922 Al. „krivdy“ (Lev. 19:15), „zločinu“.
923 Pozri Gen. 25:29n., pozn. 666.
924 Al. „vyhlasujem“.
925 Pozri Lev. 16:14, pozn. 599.
926 Tu aj „blúdiaci“.
927 Pozri Gen. 25:20, pozn. 649.
928 D. „v osobách (al. „mužstve“) mála“, tj. „v malom počte osôb“. Pozri Gen. 32:10, pozn. 852.
929 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
930 Pozri Exod. 1:14, pozn. 28.
931 Al. „a keď sme sa dali kričať… otcov, počul Hospodin“.

www.mlodytik.eu

932 Al. „pohľadel *na*“.
933 Pozri Num. 23:21, pozn. 896.
934 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
935 D. „desiatkovanie“, tj. „odvádzanie desiatku“, pozri Gen. 28:22, pozn. 735 a možno aj 734.
936 Tu v tomto zmysle („vyniesol“, „odniesol“), ďalej obdobne.
937 D. „v nečistom“, tj. „stave“, porov. kap. 13:9[540]; tiež „ako nečistý“ v obdobnom zmysle.
938 Tj. azda „na kar“.
939 Al. „teda dbať o ich vykonávanie celým… dušou“ (tj. „žeby si ich vykonával celým… dušou“).
940 Al. „k vyhláseniu“ (al. „prísľubu“), al. „si Hospodina zvolil“ (tak LXX). V. 18 obdobne.
941 Pozri Gen. 17:6, pozn. 445.
942 Al. „nádheru“, „skvelosť“, „slávu“, no nie ako napr. v kap. 5:24[320].
943 Al. „vztýčovať“, „vyzdvihovať“, ďalej obdobne.
944 Al. „ovápňovať ich vápnom“, „bieliť ich belobou“.
945 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
946 Sloveso značí aj „vysvetľovať“, „robiť jasným al. zreteľným“, ako „objasňovať“ v kap. 1:5, takže sa tu dá tiež čítať „urob *ich* celkom zreteľnými“. V takomto zmysle prekladajú toto miesto aj LXX.
947 Al. „silným“ („zvýšeným“, porov. Gen. 39:15, 18).
948 Al. „v tajnom (al. „skrytom“) *mieste*“, „v úkryte“.
949 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970, tu v tomto širšom zmysle.
950 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
951 Al. možno „ubíjajúci“ (al. „ubivší“, „skolivší“). Vo v. 25 obdobný tvar tohože slovesa jednoznačne v takomto zmysle.
952 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
953 Al. „bude robiť Hospodin porazenými[941]… tvárou“, v. 25 obdobne.
954 D. „s tebou“ („aby bolo s tebou al. pri tebe“).
955 Tj. „rozkazom prideľovať“.
956 Tu aj „vyzdvihnúť“, „vyvýšiť“.
957 Al. „menované“, no nesúvisí s nasledovným „meno“.
958 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175, no tu je „meno“ bez predložky.
959 Mnohé preklady dávajú prednosť zneniu „že si nazývaný menom“, azda podľa LXX, ktorých preklad sa dá chápať v takom zmysle, no zmysel hebrejského znenia tohto miesta je jednoznačne ten, ktorý je podaný v texte. Tak prekladá aj Vulgata.
960 D. „*čo* do blahobytu“ (al. „dobrého“).
961 Al. „mať nadbytok“; potom by, pravda, v preklade všade nasledoval prostý 2. pád, no znenie v texte zodpovedá predložke, s ktorou sa nasledovné „plod“ v zvyšnej časti vety všade spája v pôvodine.
962 Al. „osožnú“, „štedrú“, vl. „dobrú“.
963 Al. „zásobáreň“, „skladište“.
964 Iné sloveso ako v kap. 15:6[324], aj ako vo v. 2 tamže a ďalej, to isté ako v Exod. 22:25.
965 Al. „chvostom“, „kýpťom“, tj. „zberbou“, „čvargou“, „spodinou“.
966 D. „do vzostupu“.
967 Súvisí s „prekliaty“ vo v. 19 a vyššie v tomto oddiele.
968 Al. „ktorými“, „že totiž“.
969 Pozri aj Gen. 19:19, pozn. 507.
970 Pozri Lev. 26:16, pozn. 880.
971 Pozri Lev. 26:16, pozn. 881.
972 Tj. „rozpaľujúcou („rozohňujúcou“) horúčkou“; oba tieto výrazy, iné ako vyššie[971] a vyskytujúce sa len tu, značia azda akési ochorenia sprevádzané vysokými horúčkami, ktoré sa dnes sotva dajú spoľahlivo bližšie určiť.
973 Al., podľa iného čítania, „suchom“, „horúčavou“ (Gen. 31:40); tak podľa Vulgaty.
974 Tj. „na obilí“.
975 Al. „žĺtnutím“, „padlím“.
976 Tj. „nebesá nad tebou“, ďalej obdobne.
977 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
978 Jemný, ľahký, do všetkého prenikajúci prášok, iný výraz ako **???????**
979 Ťažký a hustý „prach“ (Gen. 2:7, pozn. 57).
980 Al. „dážď… bude robiť Hospodin prachom a zeminou“[941].
981 D. „*do*staneš sa v preháňanie semta“.
982 Al. „všetkými kráľovstvami“, tj. „že ťa všetky kráľovstvá budú semta preháňať“.
983 Al. „budeš[131] na zdesenie (al. „chvenie“) všetkým kráľovstvám“, al., podľa podaktorých, „staneš sa predmetom zlého zaobchodenia al. *do*staneš sa v zlé zaobchodenie všetkým kráľovstvám“.
984 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.
985 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864, tu v zmysle „kto by vtáctvo a zvieratstvo zaplašil“.
986 Pozri Exod. 9:9nn, pozn. 278; Lev 13:18nn., pozn 412.
987 Al. možno „hemoroidmi“; podľa čítaného textu výslovne takto, ako v 1 Sam. 6:11, pozn. 316.
988 Pozri Lev. 21:20, pozn. 694.
989 Al. „chorobnou ustrašenosťou“.
990 Al. „mysle“.
991 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.
992 Pozri Gen. 34:2, pozn. 900, no tu bez predložky. Tak podľa čítaného textu; písaný text tu má obdobný tvar iného v podstate súznačného slovesa, považovaného za uhladenejšie al. jemnejšie.
993 Sloveso ako napr. v 1 Sam. 25:11, pozn. 915.
994 D. „ľudu, tvoje oči vidiac (al. „hľadiac“) a *po* celý… prahnúc“.
995 Al. „moci“, al. „nebude v moci tvojej ruky“, ako v Gen. 31:29, no tu nie je vyjadrený podmet („vyslobodiť ich al. pomôcť im“).
996 Tj. „výsledok tvojej lopoty“.
997 Al. „deptaný“, „potieraný“, „drvený“.
998 Tj. „pohľadu“, „podívania“, pozri Num. 12:8, pozn. 465.
999 Al., podľa iných, „holeniach“, „lýtkach“.
1000 Tu v zmysle „povýšeného“, „vyvýšeného“, ďalej obdobne.
1001 Al. „úžas“.
1002 Al. „staneš sa medzi… *predmetom* zdesenia (al. „úžasu“) a príslovia a posmechu“.

www.milosavlevic.eu

1003 Tj. „čo pole a vinica vydá“.
1004 Tu v zmysle „stromy“.
1005 Nie ako v kap. 7:13 a ďalej[363].
1006 Tu v zmysle „plody“.
1007 Al. „olivy[1004] budú zhadzovať“.
1008 Al. „ostávať“.
1009 Zosilnený tvar tohto slovesa so zmyslom „ničiť“, „hubiť“, „pohlcovať“.
1010 Hebr. „celácal“, zvukomalebný výraz, naznačujúci cvrčivý zvuk, aký vydáva tento druh hmyzu, možno teda „cikáda“ alebo „svrček“, alebo voľajaký druh kobylky al. saranče.
1011 Al. možno „všetko tvoje stromovie a plod… bude padať za obeť (al. „sa bude dávať napospas“) hmyzu“, no znenie v texte al. tu vyššie[1009] zodpovedá činnému zmyslu tejto väzby, aký má v pôvodine.
1012 D. „hore – hore“, vl. „zvrchu – zvrchu“.
1013 Al. „klesať“, tvar toho istého slovesa je vo v. 52.
1014 D. „naspod – naspod“, vl. „odspodu – odspodu“.
1015 Al. „stanú znamením a trvalým“.
1016 Vl. „zázrakom“, ako napr. v kap. 6:22, no tu je zmysel ako v texte.
1017 Al. „veselí“, súvisí so slovesom „veseliť sa“ napr. v kap. 12:7 a inde.
1018 Al. „dobrobyte“[960].
1019 Vl. „počuť“ (Gen. 11:7, pozn. 341).
1020 Pozri Gen. 49:7, pozn. 1314; Num. 13:28, pozn. 504.
1021 Pozri Gen. 4:13, pozn. 148, tu v zmysle ako v texte („mať ohľad *na*“).
1022 Pozri Gen. 21:12, pozn. 469.
1023 Al. „bude na teba doliehať“ (al. „dorážať“, „dotierať“), „obliehať (al. „obkľučovať“, „tiesniť“) ťa“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine. Obdobne aj nižšie[1028]. V kap. 20:12 príbuzné sloveso, vl. „vtedy ho budeš obliehať“; ohľadne tam použitej opisnej predložkovej väzby pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 460. Obdobne v. 19 tamže, no tam iná predložka obdobného významu, pozti Sud. 1:1, pozn. 9.
1024 Al. „zrútenia“, „zosutia“.
1025 Tu možno aj „vypínajúcich sa“ („pyšne“, „hrdo“).
1026 Hebr. „mácór“, súvisí so slovesom vo v. 52[1023]. V kap. 20:20 zmysel ako v texte.
1027 Al. „úzkosti“, hebr. „mácók“, súvisí s nasledovným slovesom[1028].
1028 Al. „ktorým ťa… bude zvierať“, sloveso obdobného významu ako vyššie[1023].
1029 Al. „chúlostivý“, ďalej obdobne, vo v. 56 odvodené podstatné meno.
1030 Al. „spanštený“, ďalej obdobne, vo v. 54 aj „zženštilý“, vo v. 56 odvodené podstatné meno.
1031 Súvisí s „ostatok“ vyššie.
1032 D. „od dania jednému z nich“, porov. Gen. 16:2, pozn. 434.
1033 Vl. „pretože *sa*[178] mu v… nič nezanechalo“ (nie ako vo v. 54[1031]).
1034 Vl. „z rozmaznanosti a zo zmäkčilosti“, ďalej obdobne.
1035 Tj. „koláč“, „placentu“.
1036 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1333.
1037 Vl. „vážené“ (Gen. 34:19, pozn. 918), „ctené“, súvisí so „sláva“[320].
1038 D. „Hospodin bude úžasnými robiť (tvar slovesa v Gen. 18:14, pozn. 476) rany tvoje a rany tvojho semena“, zmysel ako v texte.
1039 Tj. „s trvalým účinkom“, tvar slovesa ako v Gen. 42:20, pozn. 1148, takže možno aj „skutočné“, „ozajstné“, tj. „citeľné“.
1040 Porov. Exod. 8:5n., pozn. 15.
1041 Al. „pri pôsobení“, „ohľadne pôsobenia“, ďalej obdobne.
1042 Pozri Gen. 8:9, pozn. 261.
1043 Al. „ustrašené“, „bojazlivé“, súvisí so slovesom v kap. 2:25[153].
1044 Pozri kap. 7:22[376] a Lev. 26:16, pozn. 883, tu odvodený výraz, okrem tohto miesta ešte len u Is. 10:22.
1045 Al. „chátranie“, „chradnutie“, „ochabovanie“.
1046 Al. možno „sa vznášajúcim“, D. „ti spredu visiacim“, tj. „bude stáby pred tvojimi očami odvievaný“, „miznúť“. Zmysel je vari „budeš v neprestajnom strachu o svoj život“, „budeš stále myslieť na to, že tvoj život visí na vlásku“.
1047 Kapitola 29 začína v hebrejskom texte len tu.
1048 Al. „aby ste rozumne robili (al. „vedeli rozumne robiť“) všetko“.
1049 Al. „vojdenie“, no pozri Gen. 15:10, 17, 18, pozn. 433.
1050 Pozri Gen. 24:41, pozn. 626.
1051 Tj. „*nielen* s *tým,* ktorý… Boha, *lež* aj“.
1052 D. „vnútrom“.
1053 Súvisí so slovesom „sa… štítiť“ v kap. 7:26.
1054 Al. „ohyzdy“, „odpornosti“, pohŕdavý výraz odporu k modlám národov.
1055 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
1056 Al. „jed“, podľa podaktorých meno akejsi dnes sotva určiteľnej jedovatej al. horkej rastliny. Ďalej obdobne.
1057 Vl. „pučiaceho (Num. 17:5 a ďalej) žlčou a palinou“.
1058 Al. „bláhať“, „pochvaľovať“.
1059 Vl. „za účelom zmetenia“.
1060 Sloveso ako v Gen. 18:23, pozn. 502, tu v zmysle „spolu zahrnúť“, ako „prikladať“ v Num. 32:14 (po slovensky by sme asi povedali „vopchať do jedného vreca“).
1061 Al. „zavlaženého“, „napité(ho)“.
1062 Zmysel asi obdobný ako v Gen 18:23, tu vyjadrený obrazne. Porov. aj kap. 32:36[1197].
1063 Tj. „ak sa nájde voľakto takto zmýšľajúci“.
1064 Tu v tomto zmysle, ako v Num. 5:21, pozn. 220; ten istý výraz je aj v Lev. 5:1 („zakliatia“).
1065 Vl. „na zlé“, ďalej obdobne.
1066 Al. „vylúči zo“.
1067 Vl. „synovia“ al. „deti“[8], no textovej súvislosti lepšie pristane preklad ako v texte.
1068 Vl. „ktorými ju Hospodin spravil chorou“, no predložková väzba ako v texte.
1069 Ako „zem“ vo v. 22 a inde.

www.nosnik.eu

1070 D. „všetku jej zem“.
1071 Pozri Num. 16:37, pozn. 671.
1072 Pozri Gen. 3:18, pozn. 114.
1073 Al. „tráva“, „osenie“, ďalej obdobne.
1074 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510; „podvrátenie“ vyššie je odvodený výraz.
1075 Vl. „odkryté“ (nesúvisí s predošlým „skryté“), „odhalené“.
1076 Al. „keď sa na tebe budú uskutočňovať všetky tieto slová“.
1077 Al. „brať k[285] srdcu“.
1078 Tu možno aj „ukončí“, tj. „vráti ti slobodu“.
1079 Al. „späť privedie (al. „opäť oslobodí“) tvoje zajatectvo“.
1080 Al. vari „utrpenie“, „ťažkú skúšku“, „ukázňovanie“, pozri Jóba 42:10, pozn. 1894.
1081 Al. „prejaví ti (al. „preukáže ti“, „pocíti *voči* tebe“) súcit“ (al. „milosrdenstvo“, „zľutovanie“, „zľutuje sa *nad* tebou“). Kap. 13:17 obdobne.
1082 Al. „za účelom“, tj. „ušetrenia“.
1083 Al. „lebo“, ako vo v. 9.
1084 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
1085 D. „dať (al. „umožniť“) nám počuť“.
1086 Pozri Num. 21:13, pozn. 799, tu na začiatku verša oproti kap. 1:1 a ďalej[3] tá istá predložková väzba ako v citovanom mieste, nižšie potom predložková väzba iná ako na oboch týchto miestach.
1087 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
1088 Vl. „on prechádza“, tu v zmysle ako v texte (možno „ide celou cestou“).
1089 Al. „pevní“, „statoční“, ďalej obdobne.
1090 Al. „upúšťať“, ako v Exod. 4:26, no nesúvisí s „opúšťať“ nižšie.
1091 Tj. „zemou“.
1092 D. „mu môžem rozkázať“.
1093 Pozri Gen. 49:29, pozn. 1373.
1094 Pozri Exod. 34:15, pozn. 1192.
1095 Al. „bohmi cudziny, zeme, kam sa on v jej (tj. „cudziny“) stred“.
1096 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
1097 D. „skrytím“ (v. 18), „skazením“ (v. 29).
1098 Pozri Gen. 6:11, pozn. 204; 29:26, pozn. 752.
1099 D. „nebude zabudnutá“.
1100 Pozri Gen. 8:21, pozn. 278.
1101 Al. „pripravuje“, al. možno „zmýšľanie *a* čo robí“.
1102 Tj. „Hospodin“.
1103 Pozri Num. 14:33, pozn. 567.
1104 Al. „smrti *sa* naskrze budete kaziť“[236].
1105 Pozri Žalm 119:11, pozn. 2457.
1106 Pozri Num. 24:7, pozn. 916.
1107 Al. „popŕchania“, „prehánky“.
1108 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
1109 Al. „lejak“, potom množné číslo v zosilňujúcom zmysle („príval“).
1110 Tj. „vzdajte česť“.
1111 Tj. „sú podľa práva al. spravodlivosti“.
1112 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599.
1113 Al. „Zaobišla s ním“.
1114 Al. „chyba“ (Lev. 21:17), „kaz“, tu v morálnom zmysle.
1115 Al. „pokrútené“, výraz sa však používa len v morálnom zmysle, ako nasledovné **???????**
1116 „Ľstivé“, „prefíkané“, „podvodné“.
1117 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
1118 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293, tu v zmysle ako v texte.
1119 Pozri Gen. 30:40, pozn. 310, tu zmysel ako v texte.
1120 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942.
1121 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
1122 D. „Pri Najvyššieho podeľovaní národov…, pri jeho… vytýčoval“.
1123 Al. „odmeraný (al. „vymeraný“) podiel“, vl. „povraz“, aký sa používal na vymeriavanie pozemkov, tu v prenesenom zmysle ako v texte.
1124 Pozri Gen. 1:2, pozn. 2.
1125 Pozri Num. 23:28, pozn. 812.
1126 Al. „obkľučoval“, „obklopoval“, „obiehal“, v zmysle starostlivej pozornosti.
1127 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185.
1128 Tj. mláďatá v ňom, prinášajúc im potravu.
1129 Pozri Gen. 1:2, pozn. 6.
1130 Pozri Gen. 15:9, pozn. 420.
1131 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253.
1132 Tj. „hniezdo“[1128].
1133 Pozri Num. 23:9, pozn. 415.
1134 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
1135 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118.
1136 Al. „výťažkov“, „výnosov“.
1137 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
1138 Pozri Gen. 18:8, pozn. 470.
1139 Vl. „vypasených jahniat“, tj. pasených na výdatnej paši, pozri 1 Sam. 15:9.
1140 D. „synov“.
1141 Pozri Gen. 31:10, pozn. 810.
1142 D. „s tukom (ako vyššie, pozri Gen. 45:18, pozn. 1239) obličiek“, zmysel ako v texte.
1143 Symbolické meno Isráéla, odvodené od výrazu v kap. 6:18 a ďalej[338].
1144 Tj. „kopytami“, „kopať“, „vzpierať sa“.
1145 D. „+Boha, utvorivšieho ho“.
1146 Al. „pohrdol skalou“.
1147 Tu v zmysle „cudzími bohmi“.
1148 Al. „zloduchom“, „príšerám“, výraz vyskytujú ci sa len tu a v Žalme 106:37.
1149 Al. „z blízka“, tj. „zo susedstva“.
1150 Al. „porodila“, no nie ako nižšie[1151].
1151 Toto sloveso v tvare, v akom je tu použité, značí vl. „zvíjať sa v pôrodných bolestiach“. Pozri Žalm 90:2; Prísl. 8:24.
1152 D. „čo“.
1153 Al. „chytráctva“, „prešibanosti“, „mazanosti všetkými masťami“, „lišiactva“, D. „pokolenie zvráteností“ atď., znenie v texte vyjadruje zosilňujúci zmysel množného čísla tohto výrazu, ktorý sa okrem tohto miesta vyskytuje už len, a to často, v knihe Prísloví.
1154 Al. „vernosti“, výraz príbuzný onému vo v. 4[1112] a v podstate rovnakého významu.
1155 Tj. „modlami“.

www.milosrdenstvo.sk

1156 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
1157 Al. „zožeravie“.
1158 Tj. „všetky do posledného spotrebované“, „vyčerpané“.
1159 Al. „proti nim“, „na nich“, no nie ako vo v. 23 vyššie.
1160 Al. „horúčosťou“, „páľavou“, „plameňom“, tu podľa súvislosti zmysel najskôr ako v texte.
1161 Al. „horkou“, nesúvisí s „jedom“[1163]; ďalej obdobne.
1162 Al. „morom“.
1163 Ako „popudenia“ v kap. 9:19 a inde, tu zmysel ako v texte; porov slovenské „jed“.
1164 Vl. „plúžiacich sa (al. „lezúcich“) *tvorov*“.
1165 Tj. „v prachu sa plúžiacich“.
1166 Al. „zvonku“[838], no tu, vzhľadom na nasledovné „v izbách“, skôr v doslovnom zmysle ako v texte.
1167 D. „z (al. „od“[258]) ulice“ („izieb“).
1168 Vl. „o deti pripravovať“ (Gen. 42:36; Lev. 26:22), no tu , vzhľadom na nasledovné, skôr v širšom zmysle ako v texte („pôsobiť osamelosť al. opustenosť al. stratu blízkych“).
1169 D. „mužom (al. „človekom“[58]) šedín“[181].
1170 Vl. „odfúknuť“.
1171 Pozri Exod. 12:15, pozn. 164 a 389.
1172 Tu možno aj „potupy“, „pohany“, „výsmechu“.
1173 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
1174 Tvar slovesa ako v Gen. 42:7, pozn. 1140, pozri aj Exod. 2:22, pozn. 84, tu zmysel ako v texte. V inom zmysle v kap. 33:9.
1175 D. „národ stratený *pre* rady“.
1176 Al. „chápavosti“ (Exod. 36:1), „pochopenia“, „dôvtipu“.
1177 Tu v tomto zmysle; nesúvisí s „rozumnosti“[1176].
1178 Tj. „Isráélovcov“ (v. 30), „nepriateľov“ (v. 31).
1179 Vl. „zatvoril“ (Lev. 13:4 a ďalej), tj. „do ich ruky al. moci“. Kap. 23:15 obdobne.
1180 Pozri Exod. 21:22, pozn. 716, tj. azda „spoznajú to a budú nútení to uznať“.
1181 Pozri Exod. 7:9, pozn. 216.
1182 Vl. „krutý“, „nemilosrdný“.
1183 Al. „kobier“.
1184 Al. „uschované“.
1185 Al. „v mojich zásobárniach“[963], pozri Jer. 50:25, pozn. 1900.
1186 Al. „odplata – ich noha sa v *svoj* čas“.
1187 Al. „tackať“, „kolísať“.
1188 Al. „náhlej pohromy“, „nešťastia“.
1189 Vl. „*veci* pre nich pripravené“, no nasledujúce sloveso je v jednotnom čísle.
1190 Al. „bude súdiť svoj ľud“, no tu zmysel ako v texte. Pozri Gen. 30:6, pozn. 763.
1191 Pozri Num. 23:19, pozn. 891, tu zmysel ako v texte; tvar slovesa ako „sa dal pohnúť k ľútosti“ v Exod. 32:14.
1192 Al. „opora“, „stálosť“, D. „ruka“.
1193 Al. „ruka je vysilená“, vl. „vyčerpaná“.
1194 Vl. „prestanie“.
1195 Al. „zatvoreného“, tj. „uvázneného“ al. „podržiavaného v otroctve“.
1196 Al. „oslobodeného“, tvar slovesa ako „opustil“ v kap. 28:2 a ďalej, tu zmysel ako v texte, iné sloveso ako „prepustiť“[373].
1197 Zdá sa, že tu, obdobne ako napr. v Gen. 2:9 a ďalej, pozn. 65 (porov. aj tu kap. 29:19[1062]), ide o príslovečné úslovie, značiace jednoducho „koniec všetkých al. všetkého“.
1198 Al. „v ňu dôverovali“, „v nej hľadali ochranu“.
1199 Tj. „liatych“, no iný výraz ako v Gen. 35:14, pozn. 943, a inde.
1200 Al. „úkrytom“, „útočišťom“.
1201 Al. „Ten Istý“, „sám v Sebe jestvujúci“. Tento výraz sa vlastne stáva Božím menom.
1202 Tj. „vedľa mňa“, „okrem mňa“.
1203 Al. „udržím nažive“.
1204 Al. „zlámem“, „potrieskam“, pozri Num. 24:8, 17, pozn. 928. Ďalej obdobne.
1205 Al. „vyňať“, „vyrvať“, D. „niet vyprosťujúceho“ atď.
1206 Al. „živý“, „ja žijem“.
1207 Al. „*Ako že* ja žijem navždy“ (Gen. 3:22, pozn. 119, kap. 23:6 tu obdobne).
1208 D. „blyskotanie svojho meča“.
1209 Al. „siahať k (al. „zasahovať do“) súdu“, „chápať sa súdu“, znenia v texte al. tu vyššie uchovávajú v preklade predložkovú väzbu pôvodiny.
1210 Nesúvisí s „odplácať“ na konci verša.
1211 D. „z (al. „od“) krvi“, ďalej obdobne.
1212 Vl. „slobodníkov“, „slobodných mužov“, „nie nevoľníkov“; v podstate ako v texte prekladajú LXX, no je to výraz neistého významu, podaktorí chápu v zmysle „vlasatou hlavou“ (porov. Num. 6:5, kde „uvoľnenosť“ je jednotné číslo toho istého výrazu) a iní ešte inak (Vulgata napr. „obnaženou [v tomto zmysle „uvoľnenou“] hlavou nepriateľov“, ďalší „od začiatku [„hlavy“] oslobodenia *od* nepriateľa“ atď.).
1213 Vl. „rozjasajte“, tj. „k jasavému al. radostnému spevu pohnite“, podľa podaktorých „radostne al. jasavo chváľte al. oslavujte“.
1214 Al. „Jasajte al. zajasajte, národy, jeho (tj. „vy, ktorí ste jeho“) ľud“, podľa niektorých „*s* jeho ľudom“ al. „*v ústrety* jeho ľudu“, no hebrejský text je tu bez predložky.
1215 Al. „jeho“, tj. „ľudu“.
1216 Pozri Num. 13:8, 16.
1217 Tu aj „medzi vami“.
1218 Vl. „ohľadne“, „čo sa týka“[258].
1219 Al. „márne“, „zbytočné“, vl. „prázdne“.
1220 Al. „veď ono slovo pre vás nie *je* ničotné“.
1221 Pozri Num. 33:7, pozn. 1081.
1222 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
1223 Pozri Num. 20:13, pozn. 762.
1224 Pozri Lev. 10:3, pozn. 292.
1225 Pozri Gen. 32:31, pozn. 879.
1226 Al. „prišiel“, tiež „vzišiel“, no nie ako „prišiel“ ani ako „vzišiel“ vyššie. Ďalej obdobne.
1227 Al. „zákona“, no iný výraz ako v kap. 1:5 a ďalej[14]; pozri Est. 1:8, pozn. 37.
1228 Ako „im“ vyššie.

www.mlosavik.sk

1229 „Zástupy ľudu“ je preklad množného čísla slova prekladaného „ľud“, inde spravidla „národnosti“[149], no tu je zmysel skôr ako v texte[1222].
1230 Al. možno „bude *ich* povznášať (al. „povznáša[499] *ich*“) tvojimi slovami“[1211].
1231 Pozri Exod. 6:8, pozn. 198.
1232 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930, no podaktorí chápu v zmysle „veľký počet“.
1233 Al. „o Júdovi“, ďalej obdobne.
1234 D. „zaň“.
1235 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1002.
1236 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001.
1237 Pozri Exod. 17:7, pozn. 592.
1238 Tj. potomci Lévího, s ktorými je tu ich praotec stotožnený. Pozri Exod. 32:26 nn.
1239 Al. možno „vysvetľovať“, vl. „Jákóba učiť al. vyučovať“, znenie v texte a tu vyššie zachováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine. Iné sloveso ako v kap. 6:7.
1240 Pozri Exod. 25:6 a ďalej, pozn. 1072, tu čosi odlišný tvar toho istého výrazu, vyskytujúci sa len na tomto mieste.
1241 D. „celosť“, „celok“, zmysel ako v texte.
1242 Al. „kiež sa ti ľúbi *v* pôsobení“.
1243 Pozri Gen. 37:34, pozn. 993.
1244 Pozri Exod. 15:7, pozn. 507.
1245 „Rozostierať svoje krídla“ je v hebrejčine jedno slovo, sloveso vyskytujúce sa len tu.
1246 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
1247 Al. „drahocennosťou“, tj. „vzácnym al. drahocenným darom“.
1248 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
1249 Tj. „úrod, ktoré sú výsledkom pôsobenia slnka“.
1250 Tj. „toho, čo sa v jednotlivých mesiacoch urodí“.
1251 D. „hlavou“, tj. „najlepšími vecmi“.
1252 Pozri Lev. 1:3, pozn. 11.
1253 Pozri Exod. 3:2, pozn. 89.
1254 Al. „prídu na hlavu… a na temeno“.
1255 Pozri Gen. 49:26, pozn. 1370.
1256 Pozri Gen. 49:26, pozn. 1371.
1257 Al. „ozdoba“, „sláva“, „lesk“, „velebnosť“.
1258 Tj. „jeho nádhera je ako prvorodený jeho hovädzieho dobytka“, obraz moci, sily, statočnosti; al. možno „nádherou *je* mu prvorodený jeho hovädzieho dobytka“.
1259 Pozri Num. 23:22, pozn. 900.
1260 D. „(po)spolu“, tj. „všetky odrazu“.
1261 Al. možno „zástupy ľudu“[1229].
1262 Tj. „spravodlivé al. riadne al. správne obete“.
1263 Al. „poklady“, v texte doslovný preklad.
1264 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.
1265 D. „velebený rozširujúci“, tj. „územie“.
1266 Al. „usídli“, ďalej obdobne.
1267 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
1268 Pozri Gen. 22:8, pozn. 571.
1269 D. „si začiatok“, porov. Lev. 2:12, pozn. 73.
1270 Pozri Gen. 33:19, pozn. 897.
1271 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1335.
1272 Tj. hrob Mojžiša, lebo ten bol pochovaný na území Gáda (kap. 34:6).
1273 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1327.
1274 Iný výraz ako v kap. 3:27[215] aj ako v Gen. 12:9, pozn. 359.
1275 D. „od“, „zo“ (*„viac* od“, *„najviac* zo“).
1276 Al. „požehnaný synmi“ (al. „deťmi“)[1211].
1277 Al. „obľúbený *u* al. *od*“.
1278 Vl. „a namáčajúcim“.
1279 Tj. „závory tvojich brán“, výraz vyskytujúci sa len tu, podľa podaktorých „tvoja obuv“.
1280 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa len tu, podľa iných „tvoja sila al. tvoj dobrobyt al. tvoja staroba“.
1281 Al. „*tvoj* *Вон, Ješurún“.
1282 Al. možno „na pomoc“.
1283 Al. „velebe“, „veličenstve“.
1284 Iný výraz ako napr. v kap. 1:33 a inde, podľa podaktorých „*na* oblohe“, no výraz je v množnom čísle.
1285 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
1286 Toto znenie je tu zvolené vzhľadom na cieľovú povahu nasledujúcej predložkovej väzby[1287].
1287 Al. „I usídli sa Isráél bezpečne, *o* samote, oko Jákóba *upreté* do zeme“ (al „na zem“).
1288 Ako „kropiť“ v kap. 32:2.
1289 Al. možno „kropiť rosou“.
1290 D. „Tvoja blaženosť“ (al. „šťastie“).
1291 Vl. „pretvarovať“, „predstierať poslušnosť“.
1292 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
1293 Tj. „zem Dána“, ďalej obdobne. Tu aj mesto toho istého mena.
1294 Pozri Gen. 13:10, pozn. 374.
1295 Al. „podľa výroku“ (nie ako napr. vo v. 4 a inde, al. „výpovede“).
1296 Vl. „prchla“.
1297 Al. „jeho sviežosť“.
1298 D. „dni plaču smútku“.
1299 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1029.
1300 D. „všetkej silnej“, zmysel ako v texte.

www.miloslavik.eu

JÓŠUA

A po smrti Mojžiša, nevoľníka Hospodina, sa stalo[323], že[1] Hospodin k Jóšuovi, synovi Núna, pobočníkovi Mojžiša, prevravel výrokom: (2)Mojžiš, môj nevoľník, je mŕtvy; a teraz vstaň, prejdi tento Jordán, ty aj všetok tento ľud, do zeme.ktorú sa ja im, deťom[2] Isráéla, chystám dať[3]. (3)Každé miesto[4], v ktoré bude šliapať chodidlo[5] vašej nohy, – dal som ho vám, podľa *toho,* ako som prehovoril k Mojžišovi, (4)od pustiny a tohto Levánóna[6] až po tú veľkú rieku, rieku Peráth[7], všetka zem Chittím[8] až po to veľké more[9] od zachodenia slnka bude vaším územím[10]. (5)Nikto[11] sa, *po* všetky dni tvojho života[12], nebude môcť[13] postaviť tvojej tvári[14]; ako som bol[65] s Mojžišom, budem s tebou, nebudem sa ťa vzdávať[15] *ani* ťa opúšťať. (6)Buď silný a buď odvážny[16], lebo ty tento ľud máš[13] podeliť dedičstvom[17 18] zeme, ktorú som ich otcom prísahou sľúbil[19] dať im. (7)Len buď silný a maj veľkú odvahu[20] dbať[21] o správanie[22] podľa všetkého zákona[23], ktorý ti Mojžiš, môj nevoľník, rozkázal; nesmieš[13] sa od neho odchýliť[24] *v*pravo *ani v*ľavo, aby si nadobúdal prospech[25] všade[26], kde budeš chodiť[27]; (8)kniha tohto zákona[23] sa nesmie[13] vzdialiť od tvojich úst, lež[1] o nej[28] budeš[29] rozjímať[30] dňom a*j* nocou, aby si mohol[13] dbať[21] o správanie[22] podľa všetkého toho, *čo je*[76] v nej napísané, lebo vtedy budeš môcť[13] doviesť svoju cestu ku zdaru a vtedy budeš nadobúdať prospech[25]. (9)Či som ti nerozkázal: buď silný a buď odvážny[16]? Nech sa nedesíš[29] a nestrachuješ[29], lebo všade[26], kde budeš chodiť[27], s tebou *bude* Hospodin, tvoj Boh.

(10)A Jóšua rozkázal predákom[31] ľudu výrokom: (11)Prejdite stredom[32] tábora[33] a ľudu rozkážte výrokom: Pripravte si stravu, lebo ešte tri dni a[34] budete prechádzať tento Jordán pristúpiť[35] k zaujatiu[36] zeme, ktorú sa vám Hospodin, váš Boh, na jej zaujatie[36] chystá dať[3]. (12)A k Reúvénímu[37] a ku Gádímu[37] a k polovici kmeňa[38] Menašššéa prevravel Jóšua výrokom: (13)*Treba* pamätať *na* to, čo[39] vám Mojžiš, nevoľník Hospodina, rozkázal výrokom: Hospodin, váš Boh, sa chystá dať[3] vám kľud[40], áno[1], dal vám túto zem; (14)vaše ženy, vaša drobotina a vaše stáda[41] budú[29] ostávať v zemi, ktorú vám dal Mojžiš na tejto strane[42] Jordána, a vy zošikovaní[43] budete[29] prechádzať pred tvárou svojich bratov, všetci zdatní hrdinovia[44 45 46], a budete[29] im pomáhať, (15)než bude Hospodin chcieť[13] dať vašim bratom kľud[40] ako vám, takže[1] aj oni zaujmú[36] zem, ktorú sa im Hospodin, váš Boh, chystá dať[3]; vtedy[1] sa budete môcť[13] vrátiť k zemi svojho vlastníctva[47] a zaujať[36] ju, ktorú vám Mojžiš, nevoľník Hospodina, dal na tejto strane[42] Jordána, od vzchádzania slnka.

(16)I odpovedali Jóšuovi výrokom: Všetko, čo si nám rozkázal, budeme konať, a všade[26], kam nás budeš posielať, pôjdeme; (17)ako sme *vo* všetko*m*[48] poslúchali[65] na[49] Mojžiša, tak budeme poslúchať na[49] teba, len nech bude[29] Hospodin, tvoj Boh, s tebou, ako bol[65] s Mojžišom. (18)Každý, kto[50] sa bude vzpierať[51] tvojim ústam[52] a nebude poslúchať tvoje slová ohľadne všetkého, čo budeš rozkazovať, bude musieť[13] byť usmrtený, len buď silný a buď odvážny[16].

2 A Jóšua, syn Núna, zo Šittím tajne[53] vyslal dvoch mužov *ako* vyzvedačov[54] *s* výrokom: Poberte sa, popozerajte zem a Jeríchó. Pobrali sa teda[55] a prišli *v* dom ženy, neviestky[54], ktorej[56] meno *bolo* Ráchav, a ubytovali sa[57] tam. (2)A kráľovi Jerícha bola podaná správa[58] výrokom: Hľa, prišli sem tej*to* noci muži zo synov Isráéla, prepátrať[59] zem. (3)I poslal kráľ Jerícha k Ráchávi odkaz[60]: Vyveď[61] tých mužov, tých, *čo*[76] k tebe prišli, ktorí prišli do tvojho domu, lebo prišli prepátrať[59] všetku zem. (4)A tá žena bola tú dvojicu mužov vzala a ukryla ju, i povedala: Áno, tí[62] muži ku mne prišli, *ale* som nevedela[65], odkiaľ oni *sú*, (5)a keď sa mala brána zatvárať[63], za tmy, vyšli[61 64] tí

www.biblia.sk

muži; neviem[65], kam tí muži odišli. Žeňte sa chytro[66] za nimi[67], nech[68] ich môžete[13] dostihnúť. (6)A*le* ona ich bola vyviedla[69] na strechu a zahrabala[70] ich medzi ľanové stonky[71], ktoré mala[72] na streche urovnané[73]; (7)a tí muži sa za nimi hnali[65 67] cestou *k* Jordánu[74], ku brodom[75], a potom, ako vyšli[61] tí, *ktorí*[76] sa za nimi hnali[67], zavreli bránu.

(8)A skôr ako oni líhali, tu[1] k nim ona vystúpila[69] na strechu (9)a povedala k tým mužom: Viem[65], že Hospodin dal tú*to* zem vám a že na nás padol des *z* vás a že všetci obyvatelia tej*to* zeme z vás[77] zmalomyseľneli[78], (10)lebo sme počuli, ako Hospodin pri vašom vychádzaní[61] z Egypta pred vašou tvárou[79] vysušil[80] vody mora Tŕstia[81], a čo ste spravili dvom kráľom[82] Emórího[83], ktorí *boli* na druhej strane[42] Jordána, Síchónovi[82] a Ógovi[82], ktorých ste uviedli do odovzdania[84 85], (11)to[1] keď sme počuli, roztopilo sa[64 86] naše srdce a vašou príčinou[77] v nikom[11 87] neostal[88] duch[89], lebo Hospodin, váš Boh, on *je* Bohom v nebesiach zvrchu aj na zemi zospodu. (12)Teraz mi teda[55], prosím[90], pri Hospodinovi odprisahajte, – lebo som voči vám[91] uskutočnila[22] milosrdenstvo[92], – že[1] aj vy budete uskutočňovať[22] milosrdenstvo[92] voči domu[91] môjho otca a chcete[13] mi dať spoľahlivé znamenie[93], (13)že[1] budete nechávať nažive môjho otca a moju mať a mojich bratov a moje sestry a všetko, čo im *patrí*, a chrániť[94] naše žitia[95] pred smrťou[79 96]. (14)A tí muži jej povedali: Naše žitie[93] miesto vás k smrti, ak nebudeme oznamovať[97] túto našu vec, a keď nám Hospodin dá tú*to* zem[98], stane sa[323], že[1] voči tebe[91] uskutočníme[22] milosrdenstvo[92] a vernosť[99]. (15)I spustila ich po povraze cez okno, lebo jej dom *bol* v stene múru[100 101] a v múre[100] ona bývala; (16)a povedala im: Choďte do vrchov[102], aby na vás nemohli[13] natrafiť prenasledovatelia[67 103], a ta sa *na* tri dni môžete[13] uchýliť[104] *až* do návratu prenasledovateľov[67 103], a potom môžete[13] ísť svojou cestou. (17)a tí muži k nej povedali: My *budeme* nevinní ohľadne[105 106] tejto tvojej prísahy, ktorou si nám dala odprisahať, – (18)hľa, *keď* my budeme vstupovať v tú*to* zem, musíš[13] uviazať v okno, ktorým si nás spustila, túto šnúrku *z* šarlátových nití[107 108] a zhromaždiť[109] svojho otca a svoju mať a svojich bratov a všetok dom tvojho otca k sebe do domu; (19)a stane sa[323], *že* každý, kto bude vychádzať[61] z dverí[248] tvojho domu na ulicu[110] – jeho krv[111] na jeho hlavu a my *budeme* nevinní[106], a*le* každý, kto bude s tebou v dome, – jeho krv[111] na našu hlavu, ak bude na ňom[112] ruka. (20)A*le* ak túto našu vec budeš prezrádzať[97], vtedy[1] budeme[65] ohľadne[105] tejto tvojej prísahy, ktorou si nám dala odprisahať, nevinní[106]. (21)I povedala: Podľa vašich slov, tak to[113] *bude*. A prepustila[114] ich, i odišli; a uviazala šarlátovú šnúrku[108] v okno.

(22)A *oni* odišli a vstúpili do vrchov[102] a ostali tam *po* tri dni, než sa prenasledovatelia[67 103] vrátili; a prenasledovatelia[67 103] po celej ceste hľadali[65 115] a nenašli. (23)a tí dvaja muži sa vrátili, totiž[1] zostúpili z vrchov[102] a prešli[116] a prišli k Jóšuovi, synovi Núna, a vyrozprávali[117] mu všetky *veci*, ktoré[76] sa im prihodili[118]; (24)a povedali k Jóšuovi: Veruže dal Hospodin všetku tú zem v našu ruku, lebo[1] všetci obyvatelia tej zeme z nás[77] zmalomyseľneli[78].

3 A Jóšua za rána zavčasu vstal, i dali sa na cestu[119] zo Šittím a prišli *až* po Jordán, on a všetky deti[2] Isráéla, a skôr ako prechádzali uložili sa[120] tam. (2)A po uplynutí[121] troch dní sa stalo[323], že[1] sudcovia prešli stredom[32] tábora[33] (3)a rozkázali ľudu výrokom: Ako uvidíte skrinku[122 123] zmluvy Hospodina, svojho Boha, a lévíovských[124] kňazov, nesúcich[125] ju, vtedy[1] sa vy budete[29 126] dávať na cestu[119] a pôjdete[29] za nimi; (4)len[127] nech bude[29] medzi vami a medzi ňou[128] vzdialenosť asi[129] dvetisíc lakťov[130] ohľadne[277] miery, nech sa k nej[128] nepribližujete[29 131], aby ste spoznávali cestu, ktorou máte[13] ísť, lebo ste tou cestou doposiaľ[132] neprešli. (5)A Jóšua k ľudu povedal: Posväťte sa, lebo zajtra bude Hospodin vprostred[32] vás konať čudné[133] *veci*[134]. (6)A ku kňazom Jóšua prevravel výrokom: Uchopte[125] skrinku[122] zmluvy a prejdite pred tvárou ľudu. Uchopili[125] teda[55] skrinku[122] zmluvy a pred tvárou ľudu vykročili.

(7)A Hospodin povedal k Jóšuovi: Tohto dňa chcem[13] začať vyvyšovať[135] ťa

www.mosaicpublishing.com

v očiach všetkého Isráéla, aby vedeli, že
ako som bol[65] s Mojžišom, budem s te-
bou; (8)a ty kňazom, nesúcim[125] skrinku[122]
zmluvy, musíš[13] rozkázať výrokom: Ako
prídete[123] po okraj[136] vôd Jordána, musíte[13]
v Jordáne zastať.

(9)A Jóšua povedal k deťom[2] Isráéla:
Pristúpte[137] sem a počujte slová Hospo-
dina, svojho Boha. (10)A Jóšua pove-
dal: Týmto budete môcť[13] spoznať, že
vprostred[32] vás *je* živý Boh, ktorý[1] bude
vedieť[13] pred vašou tvárou[79] naskrze[138] vy-
pudiť[139] Kenáaního a Chittího a Chivvího
a Perizzího a Girgášího a Emórího a Jevú-
sího[83]. (11)Hľa, skrinka[122] zmluvy Pána
všetkej zeme pred vašou tvárou prechá-
dza Jordánom[140]; (12)a teraz si vezmite
dvanástich mužov z kmeňov[38] Isráéla, po
jednom mužovi[141] na kmeň[38], (13)a za[142]
spočinutia[40] chodidiel[5] nôh kňazov, nesú-
cich[125] skrinku[122] Hospodina, Pána všetkej
zeme, vo vodách Jordána sa stane[323], *že*
vody Jordána, vody, ktoré[76] zvrchu ste-
kajú, budú rozťaté[143] a zastavia sa – jeden
mandeľ!

(14)A pri nástupe cesty[119] ľudu od ich sta-
nov ku prechádzaniu Jordána sa stalo[323],
že[1] kňazi niesli[125] skrinku[122] zmluvy pred
tvárou ľudu; (15)a ako nesúci[125] skrinku[122]
prišli[123] *až* po Jordán a nohy kňazov, ne-
súcich[125] skrinku[122], sa zmočili v okraji[136]
vôd (a Jordán býva[65] *po* všetky dni žatvy
plný, nad všetky svoje brehy), (16)tu[1] sa
vody zastavili, tie, *ktoré*[76] stekajú zvrchu,
sa pozdvihli[144] – jeden mandeľ! – veľmi
ďaleko od Ádáma, mesta, ktoré je stra-
nou od[145] Carthána, a tie, *ktoré*[76] stekajú
k moru stepi[146], moru Soli[147], vymizli[148],
boli odrezané[143 149], a ľud, *tí* prešli na-
proti Jeríchu, a kňazi, nesúci[125] skrinku[122]
zmluvy Hospodina, stáli pevne[150] na su-
chu vprostred Jordána, kým[1] prechádzali,
všetok Isráél, po suchu, než dovŕšili[151],
všetok národ, prechod Jordána.

4 A ako dovŕšili[151], všetok národ, pre-
chod Jordána, stalo sa[323], že[1] Hospo-
din k Jóšuovi prevravel výrokom: (2)Vez-
mite si z ľudu dvanástich mužov, po
jednom mužovi[141] z kmeňa[38], (3)a roz-
kážte im výrokom: Vyneste[125] si odtiaľto,
sprostred Jordána, zo stanovišťa nôh
kňazov *v* pevnom postavení[150], dvanásť ka-
meňov a prepravte ich so sebou a uložte[40]
ich v nocľažisku, v ktorom budete noco-
vať tej*to* noci. (4)A Jóšua zavolal na tých
dvanástich mužov[152], ktorých určil[153] zo sy-
nov Isráéla, po jednom mužovi[141] z kme-
ňa[38], (5)a povedal im Jóšua: Prejdite ku
skrinke[122 154] Hospodina, svojho Boha, do-
prostred Jordána a každý[155] si vyzdvihnite
na svoje plece jeden kameň, podľa počtu
kmeňov[38] detí[2] Isráéla, (6)aby toto bolo
znamením vprostred[32] vás, keď sa v bu-
dúcnosti[156] vaše deti[2] budú pýtať výrokom:
čím vám *sú* tieto kamene? – (7)vtedy[1] im
budete môcť[13] povedať, že voody Jordána
boli rozťaté[143] pred skrinkou[79 122 157] zmluvy
Hospodina pri jej prechode Jordánom[140],
rozťaté[143] boli vody Jordána, a tieto ka-
mene *sú* na pripomínanie deťom[2] Isráéla
navždy[158]. (8)A synovia Isráéla spravili
podľa *toho,* čo Jóšua rozkázal, a vyniesli[125]
sprostred Jordána dvanásť kameňov
podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril k Jó-
šuovi, podľa počtu kmeňov[38] detí[2] Isráéla,
a prepravili ich so sebou do nocľažiska
a uložili[40] ich tam.

(9)A dvanásť kameňov postavil[159] Jóšua
vprostred Jordána, kde bolo stanovište[160]
nôh kňazov, nesúcich[125] skrinku[122] zmluvy,
a sú tam po tento deň; (10)a kňazi, ne-
súci[125] skrinku[122], stáli vprostred Jordána
až do naplnenia[151] každého slova, ktoré
Hospodin rozkázal Jóšuovi vysloviť
k ľudu podľa všetkého, čo Jóšuovi roz-
kázal Mojžiš. A ľud náhlivo[161] prešiel;
(11)a ako ľud dovŕšil[151] svoj prechod, stalo
sa[323], že[1] pre tvárou ľudu prešla skrinka[122]
Hospodina a kňazi.

(12)Prešli aj[55] synovia Reúvéna a syno-
via Gáda a polovica kmeňa[38] Menašššéa,
zošikovaní[43] pred tvárou detí[2] Isráéla
podľa *toho,* čo k nim prehovoril Mojžiš.
(13)Asi[129] štyridsaťtisíc vyzbrojených *do*
vojenskej služby[162] prešlo pred tvárou
Hospodina do boja[163] do stepí[146] Jerícha.

(14)V onen deň vyvýšil[135] Hospodin
Jóšuu v očiach všetkého Isráéla, i vzali ho
v úctu[164], ako boli vzali v úctu[164 165] Mojžiša,
na všetky dni jeho[166] života[12].

(15)A Hospodin k Jóšuovi prehovoril
výrokom: (16)Rozkáž kňazom, nesúcim[125]
skrinku[122] svedectva, nech[1] vystúpia[69]
z Jordána. (17)A Jóšua kňazom rozkázal

www.kos-ta.sk

výrokom: Vystúpte[69] z Jordána. (18)A keď kňazi, nesúci[125] skrinku[122] zmluvy Hospodina, sprostred Jordána vystúpili[69 98], stalo sa[323] (chodidlá[5] nôh kňazov sa odlepili[167] na sucho[168]), že[1] sa vody Jordána vrátili k svojmu miestu[4] a tiekli[65] ako predtým[132] cez všetky svoje brehy.

(19)Ľud teda[55], *tí* vystúpili[69] z Jordána v desiaty *deň* prvého mesiaca[608]; a uložili sa[169] v Gilgále na okraji[136] Jerícha, od vzchádzania[170]. (20)A Jóšua v Gilgále postavil[159] týchto dvanásť kameňov, ktoré vzali z Jordána, (21)a prevravel k deťom[2] Isráéla výrokom: Keď sa vaše deti[2] v budúcnosti[156] budú svojich otcov pýtať výrokom: čo tieto kamene? – (22)vtedy[1] svoje deti[2] budete upovedomovať výrokom: Isráél prešiel tento Jordán po súši[171], (23)lebo[172] Hospodin, váš Boh, vysušil[80] vody Jordána pred vašou tvárou[79], než ste prešli, ako spravil Hospodin, váš Boh, s morom[82] Tŕstia[81], ktoré pred našou tvárou[79] vysušil[80] *až* do nášho prejdenia, (24)aby znali všetky národnosti[173 174] zeme ruku Hospodina, že ona *je* silná, aby pojali Hospodina, vášho Boha, *na* všetky dni v úctu[164].

5 A ako počuli všetci kráľovia Emórího[83], ktorí *boli* na druhej strane[42] Jordána na západ[175], a všetci kráľovia[174] Kenáaního, ktorí *boli* pri mori[175], že Hospodin pred tvárou[79] detí[2] Isráéla vysušil[80] vody Jordána *až* do ich prejdenia, stalo sa[323], že sa ich srdce roztopilo[86] a príčinou detí[2] Isráéla[77] v nich už nebolo[65 87] ducha[89].

(2)V onen čas povedal Hospodin Jóšuovi: Zhotov[22] si kamenné nože[176] a zasa[177] obrež synov Isráéla, druhý *raz.* (3)Jóšua si teda[55] kamenné nože[176] zhotovil[22] a obrezal synov Isráéla na vŕšku Aralóth[178]. (4)A toto[179] *je* príčina[180], prečo Jóšua obrezával[65]: všetok ľud, ten, *ktorý*[76] vyšiel[61 183] z Egypta, mužskí[181], všetci bojovníci[182], pomreli v pustine na ceste, keď z Egypta vyšli[61 98]; (5)všetok ľud, tí, *ktorí*[76] vyšli[61 183] z Egypta, boli, pravdaže, obrezaní, *ale* všetok ľud, tí, *ktorí*[76] sa narodili[183] v pustine na ceste, keď z Egypta vyšli[61 98], – *tých* neobrezávali[65]. (6)Áno, štyridsať rokov prechodili deti[2] Isráéla pustinou, *až* do vymiznutia[148] všetkého národa bojovníkov[182], tých, *ktorí*[76] vyšli[61 183] z Egypta, ktorí neposlúchli na[184] hlas Hospodina, ktorým Hospodin odprisahal neukázať im zem, ktorú ich otcom prísahou slúbil[19] dať nám, zem pretekajúcu[185] mliekom a medom; (7)a ich synov, tých, *ktorí*[76] povstali[183] miesto nich, tých[113] Jóšua obrezal, lebo boli neobrezaní[186], lebo ich na ceste neobrez*á*vali. (8)A ako skončili[151], všetok národ, s obrezávaním[187], stalo sa, že[1] *až* do svojho vyhojenia ostali na svojom[188] v tábore[33]. (9)A Hospodin k Jóšuovi povedal: Dnes som z vás[189] odvalil hanbu Egypta. Nazvali teda[55] meno oného miesta[4] Gilgál[190] – *až* po tento deň.

(10)A deti[2] Isráéla sa v Gilgále uložili[169], i usporiadali[22] minutie[191], v štrnásty deň mesiaca[608] navečer v stepiach[146] Jerícha, (11)a na druhý deň[192] *po* minutí[74 191] jedli[65] z úrody tej zeme, nekvasené *chleby* a pražené[193], priam v tento deň[194]. (12)A na druhý deň[192], pri ich jedení[195] z úrod tej zeme, prestala[196] manna, takže[1] deti[2] Isráéla už manny nemali[65 197], lež[1] v onom roku jedli[65] z úrod zeme Kenáan.

(13)A pri pobyte Jóšuu pri[198] Jeríchu sa stalo[323], že[1] povzniesol[125] svoje oči a pohľadel, a[199] hľa, naproti nemu stojaci muž a v jeho ruke jeho vytasený meč; a Jóšua k nemu prikročil a povedal mu: Či *si* ty pri nás či pri našich protivníkoch[200 201]? (14)I povedal: Nie, lež[68] ja *som* Veliteľ[202] vojska[162] Hospodina; teraz som prišiel. A Jóšua padol na svoju tvár k zemi a poklonil sa a povedal mu: Čo chce môj pán prehovoriť[3] k svojmu nevoľníkovi? (15)A Veliteľ[202] vojska[162] Hospodina k Jóšuovi povedal: Zobuj svoj sandál zo svojej nohy[189], lebo miesto[4], na ktorom ty stojíš – ono *je* sväté. A Jóšua tak spravil.

6 A Jeríchó pred tvárou[79 203] synov Isráéla zatváralo[204] a *bolo* zatvárané[205], nebolo vychádzajúceho[61] a nebolo vstupujúceho[206]. (2)A Hospodin k Jóšuovi povedal: Pozri, *vy*dal som Jeríchó a jeho kráľa, zdatných hrdinov[44 45], v tvoju ruku; (3)i obídete[29] mesto, všetci bojovníci[182], pochodom okolo[207] mesta, jedenkrát; tak budete[29] robiť *po* šesť dní, (4)a siedmi kňazi ponesú[29 125] pred skrinkou[122 154] sedem trúb[208], *rohov* baranov[209]. A v siedmy deň budete[29] mesto obchádzať sedem-

www.mosfrankin.sk

krát a kňazi budú na tie trúby[208] trúbiť[210],
(5)a pri predĺženom trúbení[211] na roh ba-
rana[209], pri vašom počutí hlasu trúby[208],
sa stane[29 323], *že* všetok ľud, *tí* budú pokri-
kovať veľkým pokrikom[212] a múr[100] mesta
sa zrúti[213] a ľud, *tí* vystúpia[69], každý[155] pred
seba[214].

(6)A Jóšua, syn Núna, zavolal na[152] kňa-
zov a povedal k nim: Uchopte[125] skrinku[122]
zmluvy a siedmi kňazi ponesú[29 125] pred
skrinkou[122 154] Hospodina sedem trúb[208],
rohov baranov[209]. (7)A k ľudu povedal:
Nastúpte[215] a obíďte mesto, a vyzbrojení
budú[29 107 216] pochodovať[215] pred skrin-
kou[122 154] Hospodina.

(8)A ako Jóšua k ľudu prehovoril[123],
stalo sa[323], že[1 217] siedmi kňazi, nesúci[125]
pred tvárou Hospodina sedem trúb[208], *ro-
hov* baranov[209], nastúpili[215] a dali sa trú-
biť[210] na tie trúby[208], a za nimi išla skrin-
ka[122] zmluvy Hospodina, (9)a pred tvárou
kňazov, trúbiacich[210] *na* trúby[208], išli vy-
zbrojení[107 216], a za skrinkou[122] za stáleho
trúbenia[210 218] na trúby[208] išiel zadný voj[219].

(10)A ľudu Jóšua rozkázal výrokom:
Nesmiete[13] pokrikovať[212] a nie *že* sa
smiete[13] ozývať svojím hlasom[220] a nie *že*
smie[13] vyjsť slovo z vašich úst *až* do dňa,
keď vám poviem[221]: pokrikujte[212]; vtedy[1]
budete[29] pokrikovať[212]. (11)Dal teda[55]
skrinke[122] Hospodina obísť mesto poho-
dom okolo[207], jedenkrát; nato[1] vstúpili *do*
tábor*a*[33] a v tábore[33] prenocovali.

(12)A za rána Jóšua zavčasu vstal
a kňazi uchopili[125] skrinku[122] Hospodina,
(13)a siedmi kňazi, nesúci[125] pred skrin-
kou[122] Hospodina sedem trúb[208], *rohov*
baranov[209], išli za stáleho trúbenia[210 218]
na trúby[208], a pred ich tvárou išli vyzbro-
jení[107 216], a za skrinkou[122] Hospodina išiel
za stáleho trúbenia[210 218] na trúby[208] zadný
voj[219]; (14)i obišli v druhý deň jedenkrát
mesto a vrátili sa *do* tábor*a*[33]. Tak robili[65]
po šesť dní.

(15)A v siedmy deň sa stalo[323], že[1] za-
včasu vstali, pri vzchádzaní svitania[222],
a podľa toho istého[223] pokynu[224 225] obišli
mesto sedemkrát – len v tento deň obišli
mesto sedemkrát; (16)a siedmy raz sa
stalo[323] (kňazi sa dali trúbiť[210] na trúby[208]),
že[1] Jóšua k ľudu povedal: Pokrikujte[212],
lebo Hospodin vám to*to* mesto *vy*dal,
(17)a stane sa[29 323] to*to* mesto odovzda-
ným[84] Hospodinovi, ono aj všetko, čo *je*
v ňom, len Ráchav, neviestka, ostane[29] na-
žive[226], ona a všetci, ktorí *sú* s ňou v dome,
lebo prichýlila[104] poslov[227], ktorých sme
vyslali. (18)No[1] vy *sa* len chráňte[21] pred
tým[79], *čo bude*[76] odovzdané[84], aby *sa*
ne*stalo*, žeby ste do odovzdania uvá-
dzali[84 85], *ale* z toho, *čo bude*[76] odovzdané[84],
vzali a *tak* tábor[33] Isráéla odovzdaným[84]
spravili[228] a do nešťastia ho uvrhli[229].
(19)A všetko striebro a zlato a náčinia[230]
z mosadze[231] a železa, ono *bude* sväté[232]
Hospodinovi, musí[13] prísť *do* pokladnice[233] Hospodina. (20)Ľud sa teda[55] dal
pokrikovať[212], kým[1] trúbili[65 210] na trúby[208];
a ako ľud počul hlas trúby[208 234] a keď sa
ľud dal veľkým pokrikom pokrikovať[212],
zrútil sa[64 213] múr[100] a ľud vystúpil[69] do
mesta, každý[155] pred seba[214], i dobyli mesto
(21)a všetko, čo v meste *bolo*, uviedli do
odovzdania[84 85] ostrím[235] meča, od muža
až po ženu, od mladíka až po starca a po
hovädzie dobytča[236] a drobné dobytča[237]
a osla. (22)A tým dvom mužom, ktorí[76]
presliedili[238] zem, Jóšua povedal: Vstúpte
do domu tej ženy, neviestky[54], a vyveďte[61]
odtadiaľ tú ženu a všetkých, ktorí k nej
patria, podľa *toho,* čo ste jej prísahou sľú-
bili[19]. (23)Tí mladíci, vyzvedači, teda[55] pri-
šli a vyviedli[61] Ráchav a jej otca a jej mať
a jej bratov a všetkých, ktorí k nej *patrili*,
vyviedli[61] všetkých jej príbuzných[239 240]
a nechali[40] ich zvonku[241] voči táboru[33 242]
Isráéla. (24)A mesto spálili ohňom[243],
aj všetko, čo v ňom *bolo*, len striebro
a zlato a náčinia[230] *z* mosadze[231] a železa
dali *do* pokladnice[233] domu Hospodina,
(25)a Ráchav, neviestku, a dom jej otca
a všetkých, ktorí k nej *patrili*, nechal
Jóšua nažive, a ostala[244] vprostred Isráéla
až po tento deň, lebo prichýlila[104] vyzve-
dačov, ktorých Jóšua vyslal presliedi[238]
Jeríchó.

(26)A v onen čas odprisahal Jóšua vý-
rokom: *Nech je* pred tvárou Hospodina
prekliaty muž, ktorý bude stavať[159] a bu-
dovať toto mesto, Jeríchó! Za[245] svojho
prvorodeného ho bude zakladať[246] a za[245]
svojho *naj*mladšieho[247] bude osádzať jeho
vráta[248]! (27)A s Jóšuom bol[65] Hospodin
a zvesť[249] *o* ňom[299] sa *do*stala[323] v celú zem.

www.biblia.sk

7 *Ale* deti[2] Isráéla sa pri tom, *čo bolo*[76] odovzdané[84], dopustili vyslovenej nepoctivosti[250], lebo[1] Áchán, syn Karmího, syna Zavdího, syna Zeracha, *patriaci* k vetve[251] Júdu, z toho, *čo bolo*[76] odovzdané[84], vzal, takže[1] proti deťom[2] Isráéla vzbĺkol[252] hnev Hospodina. (2)A Jóšua z Jerícha vyslal mužov *do* Aje, ktorá *bola* pri Béth-Ávene, na východ[253] voči Béth-Élu, a prevravel k nim výrokom: Vystúpte[69] a preslieďte[238] zem. Tí muži teda[55] vystúpili a presliedili[238] Aj, (3)a keď sa k Jóšuovi vrátili, povedali[64] k nemu: Nech nevystupuje[29 69] všetok ľud; nech vystupujú[29 69] asi[129] dvetisíc mužov alebo asi[129] tritisíc mužov, tí Aj budú môcť[13] porazit'[254], nemusíš[13] tam hnať[255] všetok ľud, lebo *tam*tých[113] *je* málo. (4)Vystúpili[69] ta teda[55], z ľudu asi[129] tritisíc mužov, ktorí[1] pred tvárou mužov Aje prchli, (5)a muži Aje z nich pobili[254] asi[129] tridsať a šesť mužov a od brány[256] ich prenasledovali[65] *až* po Ševárím a na zostupe[257] ich bili[65 254]. A srdce ľudu sa roztopilo[86] a stalo sa[323] sťa*by* vodou[258].

(6)A Jóšua roztrhol svoje šatstvo a padol pred skrinkou[122 154] Hospodina na svoju tvár k zemi, *až* do večera, on a starší[259] Isráéla, a dali sa vyhadzovať[69] prach[260] na svoje hlavy, (7)a Jóšua povedal: Beda, Pane, Hospodine, prečo si vlastne[261] tento ľud previedol cez[262] Jordán *vy*dať nás v ruku Emórího[83], vyhubit'[263] nás? Že[1] sme sa neuspokojili[264], *aby sme* ostali[244] na druhej strane[42] Jordána! (8)Ach[265], Pane, čo mám povedať[3] potom, čo Isráél k tvári svojich nepriateľov obrátil šiju? (9)To[1] bude počuť Kenáaní[83] a všetci obyvatelia zeme a postavia sa dookola proti nám a vytnú[143] naše meno zo zeme – a čo chceš[13] spraviť pre svoje veľké meno[266]?

(10)A Hospodin k Jóšuovi povedal: Vstaň si – načo toto, *že* ty padáš na svoju tvár? (11)Isráél zhrešil, a dokonca prestúpili[267] moju zmluvu, ktorú som im rozkázal, a dokonca vzali z toho, *čo je*[76] odovzdané[84], to[1] dokonca ukradli, to[1] dokonca zatajili, to[1] dokonca uložili[228] medzi svoje veci[230]! (12)Synovia Isráéla teda[55] nebudú môcť obstáť[88] pred tvárou svojich nepriateľov, budú k tvári svojich nepriateľov otáčať[268] šiju, lebo sa stali[323] *čímsi* odovzdaným[84 269]; nebudem naďalej[270 271] s vami, ak nechcete[13] vykántriť[272] to, *čo je*[76] odovzdané[84], sprostred[32] seba. (13)Vstaň, posväť ľud, a povedz: Posväťte sa na zajtra, lebo Hospodin, Boh Isráéla, povedal takto: Vprostred[32] teba, Isráél, *je čosi* odovzdané[84], nebudeš môcť obstáť[88] pred tvárou svojich nepriateľov *až* do vášho odpratania[24] toho, *čo je*[76] odovzdané[84], sprostred[32] vás. (14)Za rána teda budete privádzaní bližšie[273 274] po svojich kmeňoch[38] a stane sa[29 323], *že* kmeň[38], ktorý Hospodin bude zachytávať[275], bude[29] pristupovať[273] po čeľadiach[239], a čeľaď[239], ktorú Hospodin bude zachytávať[275], bude[29] pristupovať[273] po domoch, a dom, ktorý Hospodin bude zachytávať[275], bude[29] pristupovať[273] po mužoch[276]; (15)a stane sa[29 323], *že* ten, *kto bude*[76] zachytený[275] s tým[277], *čo je*[76] odovzdané[84], bude musieť[13] byť spálený ohňom[243], on aj všetci, ktorí k nemu *patria*[278], lebo prestúpil[267] zmluvu Hospodina, áno[1], že spáchal[22] v Isráélovi bezbožnosť[279].

(16)Jóšua teda[55] za rána zavčasu vstal a dal Isráélovi pristupovať[273] po jeho kmeňoch[38] a zachytený[275] bol kmeň[38] Júdu; (17)dal teda[55] pristupovať[273] čeľadiam[239 107] Júdu a zachytil[275 280] čeľaď[239] Zarchího[37]; dal teda[55] pristupovať[273] čeľadi[239] Zarchího[37] po mužoch[276] a zachytený[275] bol Zavdí; (18)dal teda[55] pristupovať[273] jeho domu po mužoch[276] a zachytený[275] bol Áchán, syn Karmího, syna Zavdího, syna Zeracha, *patriaci* k vetve[251] Júdu. (19)A Jóšua k Áchánovi povedal: Nože[90], môj synu, zlož[228] poctu[281] Hospodinovi, Bohu Isráéla, a urob[282] mu vyznanie, a oznám[97] mi, prosím[90], čo si vykonal, nech *to* predo mnou[79] netajíš[13]. (20)A Áchán Jóšuovi odvetil a povedal: Ja som vpravde voči Hospodinovi, Bohu Isráéla, zhrešil a urobil som tak a tak[283]: (21)keď[1] som medzi lupom uvidel jeden pekný plášť[284] *zo* Šineára a dvesto šeklov[285] striebra a jednu tyč[286] *zo* zlata, jej váha *bola* päťdesiat šeklov[285], vtedy[1] sa mi toho[113] zachcelo a vzal som to[113], a hľa, je to zahrabané[70 287] v zemi vprostred môjho stanu, a striebro pod ním[288]. (22)Jóšua teda[55] vyslal poslov[227], tí[1] dobehli do stanu, a hľa, *bol* zahrabaný[70 288] v zemi a striebro pod ním[288]; (23)vzali to[113] teda sprostred stanu a pri-

www.biblia.sk

niesli to[113] k Jóšuovi a ku všetkým deťom[2]
Isráéla a vyložili[289] to[113] pred tvár Hospo-
dina. (23)A Jóšua, a s ním všetok Isráél,
vzal Áchána, syna Zeracha, a to striebro
a ten plášť[284] a tú tyč[286] *zo* zlata a jeho sy-
nov a jeho dcéry a jeho hovädzí dobytok
a jeho osly[107] a jeho drobný dobytok a jeho
stan a všetko, čo mu *patrilo*, a vyviedli[69]
ich dolinou[290] Áchór[229 291] (25)a Jóšua po-
vedal: *Pre*čo si nás uvrhol do nešťas-
tia[229]?[292] V tento deň ťa do nešťastia bude
uvrhovať[229 293] Hospodin! A zahádzali[294]
ho, všetok Isráél, kamením[295] a spálili
ho ohňom[243] a zasypali[296] ho kameňmi
(26)a navŕšili[159] na neho veľkú hromadu
kameňov, *až* po tento deň, a Hospodin sa
*od*vrátil od žiaru[297] svojho hnevu. Preto
nazval*i* meno oného miesta[4] Dolina[290]
Áchór[229 291], *až* po tento deň.

8 A Hospodin k Jóšuovi povedal:
Nech sa nebojíš[29 164] a nie *že* sa bu-
deš[29] strachovať; vezmi so sebou všetok
bojovný ľud[298] a vstaň, vystúp[69] *k* Aji; po-
zri, *vy*dal som kráľa Aje a jeho ľud a jeho
mesto a jeho zem v tvoju ruku, (2)i spra-
víš Aji[82] a jej kráľovi[82] ako si spravil Jerí-
chu[82] a jeho kráľovi[82], len lup *z* nej[299] a jej
dobytok[300] si budete[29] brať za korisť[301].
Polož[228] si k mestu zálohu spoza neho.
(3)Jóšua teda[55] vstal, aj všetok bojovný
ľud[298], vystúpiť[69] *k* Aji; a Jóšua vybral[302]
tridsaťtisíc mužov, zdatných hrdinov[44 45],
ktorých[1] *v* noc*i* vyslal (4)a rozkázal im vý-
rokom: Pozrite, vy *budete* v zálohe[303] pri
meste odzadu *k* mestu[74]; nech sa od mesta
veľmi nevzďaľujete[29], lež[1] budete[29 304] vy
všetci[305] pripravení[153]. (5)A ja a všetok
ľud, ktorý *je* so mnou, – budeme sa pri-
bližovať[273] k mestu, a keď nám budú vy-
chádzať[61] v ústrety ako v prvý *raz*[345], stane
sa[323], *že* pred ich tvárou budeme prchať[65],
(6)i pôjdu[65] von[61] za nami, *až* než ich od
mesta oddialime[221], lebo budú vravieť:
prchajú pred našou tvárou, ako v prvý
raz[345], – i budeme pred ich tvárou prchať[65],
(7)a vy budete[29] povstávať zo zálohy
a zmocníte sa[29 36 306] mesta, a Hospodin,
váš Boh, ho *vy*dá vo vašu ruku. (8)A ako
mesto opanujete[123 307], stane sa[29 323], *že*
mesto budete ohňom podpaľovať; bu-
dete[29] konať podľa slova Hospodina. Po-
zrite, rozkázal som vám. (9)Jóšua ich
teda[55] vyslal, i odišli k miestu, kde mali čí-
hať[308], a ostali medzi Béth-Élom a medzi
Ajou, od západu[175] voči Aji; a Jóšua v onú
noc prenocoval vprostred ľudu.

(10)A za rána Jóšua zavčasu vstal
a podrobil ľud prehliadke[309], a vystú-
pil[69], on aj starší[259] Isráéla, pred tvárou
ľudu *k* Aji, (11)a všetok bojovný ľud[298],
ktorý *bol* s ním, *tí* vystúpili[69] a priblížili
sa[310] a prišli pred mesto, i uložili sa[169] od
severu voči Aji[242]; a medzi nimi a medzi
Ajou *bola* prierva[311]; (12)a vzali[312] asi[129] päť-
tisíc mužov a položili[228 312] ich *za* zálohu
medzi Béth-Él a medzi Aj od západu[175]
voči mestu[242]. (13)Tak[1] rozostavili[228] ľud:
všetok tábor[33], ktorý *bol* od severu voči
mestu[242], aj jeho zálohu[313] od západu[175]
voči mestu[242]; a Jóšua v onú noc odišiel
v stred doliny[290].

(14)To[1] ako uvidel[123] kráľ Aje, stalo sa[323],
že[1] sa muži mesta poponáhľali a zavčasu
vstali a vytiahli v ústrety Isráélovi do
boja[163], on a všetok jeho ľud na určené
miesto[314] pred step[146 154 315], a*le* on neve-
del[65], že má[72] odzadu *k* mestu[74] zálohu[316].
(15)A Jóšua a všetok Isráél sa pred ich
tvárou nechali poraziť[317] a dali sa prchať
cestou *k* pustine[74], (16)a všetok ľud, ktorý
bol v meste, *tí* boli zvolaní hnať sa za
nimi[67], i rozohnali sa za Jóšuom[67] a ne-
chali sa odlákať[167] od mesta, (17)a v Aji
a v Béth-Éli nezvýšil nikto[11], kto by ne-
bol vytiahol[61 318] za Isráélom, lež[1] mesto
otvorené opustili a za Isráélom sa rozo-
hnali[67]. (18)A Hospodin k Jóšuovi po-
vedal: Rozpriahni sa[319] oštepom, ktorý
je v tvojej ruke, k Aji, lebo ju chcem[13]
*vy*dať v tvoju ruku. Jóšua sa teda[55] oště-
pom, ktorý *bol* v jeho ruke, rozpriahol[319]
k mestu (19)a záloha v chvate povstala
zo svojho miesta[4], i rozbehli sa, ako
vztiahol[319] svoju ruku[123], a vnikli *v* mesto
a dobyli ho a náhlivo[161] mesto ohňom
podpálili. (20)A muži mesta sa otočili[268]
za seba a pohľadeli, a[199] hľa, k nebesiam
stúpal[65] dym *z* mesta, i nebolo[65] v nich
síl[320] uprchnúť tam či[1]tam; a ľud prchajúci
v pustinu sa obrátil na prenasledovate-
ľov[67 103 107]. (21)A keď Jóšua a všetok Isráél
uvideli, že záloha mesto dobyla a že dym
z mesta stúpa[65], vrátili sa[64] a dali sa mužov
mesta biť[254], (22)a tamtí[321] im[322] z mesta

www.prosveta.sk

vyšli[61] v ústrety, i ocitli sa[322] [323] vprostred
Isráéla[324], títo odiaľto a títo odtiaľto[325],
a bili[65] [254] ich[322], až než im nezvýšilo[326]
prežívajúceho[327] *ani* uniknuvšieho[328].
(23)A kráľa Aje chytili[307] živého a pri-
viedli[273] ho k Jóšuovi.

(24)A ako Isráél dokončil[123] [329] zabí-
janie všetkých obyvateľov Aje v poli,
v pustine, do ktorej ich zahnali[330], a oni
všetci[305] popadali ostrím[235] meča, *až* do
ich vymiznutia[148], stalo sa[323], že[1] sa všetok
Isráél vrátil *do* Aje a vybili[254] ju ostrím[235]
meča, (25)a všetkých padlých v onen deň,
od muža po ženu, bolo[65] dvanásťtisíc,
všetkých ľudí[11] *v* Aji[74]; (26)a Jóšua svoju
ruku, ktorou sa rozpriahol[319] oštepom,
nestiahol späť[331], než všetkých obyvateľov
Aje uviedl*i* v odovzdanie[84] [85]. (27)Len do-
bytok[300] a lup *z* oného mesta si vzal Isráél
za korisť[301] podľa slova Hospodina, ktoré
prikázal Jóšuovi. (28)A Jóšua Aj spálil[243]
a spravil[228] ju hŕbou sutín, trvalou[332], *až*
po tento deň. (29)A kráľa Aje *až* do času
večera povesil*i*[312] na strom[333] a za[142] zacho-
denia slnka Jóšua rozkázal, nech[1] jeho
mŕtvolu zo stromu[333] snímu, i hodili ju
ku vchodu[334] brány mesta a navŕšili[159] na
ňu veľkú hromadu kameňov, *až* po tento
deň.

(30)Vtedy Jóšua na vrchu Évál bu-
doval Hospodinovi, Bohu Isráéla, oltár
(31)podľa *toho,* čo rozkázal Mojžiš, ne-
voľník Hospodina, deťom[2] Isráéla, ako
bolo napísané v knihe zákona[23] Mojžiša,
oltár *z* neporušených[335] kameňov, nad
ktorým nezamávali[336] železom[337], a dali
sa na ňom vznášať[338] vzostupné obete[339]
Hospodinovi a obetovať *obete* pokojných
hodov[340]. (32)A na tie kamene tam napí-
sal*i*[312] odpis[341] zákona[23] Mojžiša, ktorý na-
písal pred tvárou detí[2] Isráéla. (33)A vše-
tok Isráél a jeho starší[239] a predáci[31] a jeho
sudcovia stáli odtiaľto a odtiaľto[325] voči
skrinke[122] [242] a pred lévíovskými[124] kňazmi,
skrinku[122] zmluvy Hospodina nosiacimi[125],
ako cudzinec[342] tak[343] domáci[344], polovica
ich naproti vrchu Gerizzím a polovica
ich naproti vrchu Évál, podľa *toho,* ako
rozkázal Mojžiš, nevoľník Hospodina,
žehnať ľud Isráéla najprv[345]. (34)A po-
tom poprečitoval všetky slová zákona[23]
Mojžiša, požehnanie aj zlorečenie, podľa
všetkého v knihe zákona[23] napísaného;
(35)nebolo[65] slova zo všetkého, čo Mojžiš
rozkázal, ktoré by Jóšua pred všetkým zí-
denim[346] Isráéla, aj ženami a drobotinou,
aj cudzincami[342], ktorí[76] vprostred[32] nich
chodili[107], nebol prečítal.

9 To[1] ako počuli všetci králi[123], ktorí
boli na tejto strane[42] Jordána, vo vr-
choch[102] aj v nížine[347] a na celom pobreží
veľkého mora[9] naproti Lévánónu[6], Chittí
a Emórí a Kenáaní a Perizzí a Chivví a Je-
vúsí[83], stalo sa[323], (2)že[1] sa spolu *v* jednej
mysli[348] zhromaždili bojovať[163] s Jóšuom
a s Isráélom.

(3)A čo Jóšua spravil Jeríchu[82] a Aji[82],
počuli obyvatelia Giveóna, (4)a tí[113] sa
zasa[349] zachovali[22] ľstivo[350]; pobrali sa to-
tiž[55] a pripravili sa sťaby na cestu[351] a vzali
na svoje osly opotrebované vrecia[352] a me-
chy *na* víno[74], opotrebované a potrhané
a pozaväzované, (5)a na svoje nohy opot-
rebované a zaplátané sandále a na seba
opotrebované šatstvo, a všetok chlieb
ich stravy[353] bol vyschnutý[65] [805], pomr-
vený[65] [354]. (6)A *pri*šli k Jóšuovi do tábora[33]
v Gilgále[74] a povedali k nemu a k mužom[107]
Isráéla: Prišli sme z ďalekej zeme; teraz
teda[55] *vzhľadom* na nás uzavrite[355] zmluvu.
(7)A muži[107] Isráéla k tým*to* Chivvím[8]
povedali: Ty možno bývaš vprostred[32]
mňa[356], ako by som teda[55] mohol[13] [356] *vzhľa-*
dom na teba uzavrieť[355] zmluvu? (8)I po-
vedali k Jóšuovi: My *sme* tvoji nevoľníci.
A Jóšua k nim povedal: Kto *ste* vy a odkiaľ
prichádzate? (9)I povedali k nemu: Tvoji
nevoľníci prišli z veľmi ďalekej zeme pre
meno[266] [357] Hospodina, tvojho Boha, lebo
sme počuli zvesť[249] *o* ňom[74] a *o* všetko*m*[358],
čo spravil v Egypte, (10)a *o* všetko*m*[358],
čo spravil dvom kráľom[82] Emórího[83],
ktorí *boli* na druhej strane[42] Jordána,
Síchónovi, kráľovi[82] Chešbóna, a Ógovi,
kráľovi[82] Bášána, ktorý *bol* v Aštároth.
(11)Naši starší a všetci obyvatelia našej
zeme k nám teda[55] prevraveli výrokom:
Vezmite v svoje ruky stravu na cestu
a choďte im v ústrety a povedzte k nim:
My *sme* vaši nevoľníci; teraz teda[55] *vzhľa-*
dom na nás uzavrite[355] zmluvu. (12)Toto
je náš chlieb; horúci sme si ho vzali za
zásobu potravy[351] zo svojich domov v deň
nášho vyjdenia[61] na odchod k vám, a te-

www.biblia-online.net

raz, hľa, je vyschnutý[65 80] a pomrvený[65 354];
(13)a tieto mechy *na* víno[74], ktoré sme
naplnili, *boli* nové, a hľa, sú potrhané[359],
a toto naše šatstvo a sandále sa veľmi
dlhou[360] cestou[361] opotrebovali. (14)I vzali
tí muži z ich stravy, *ale* sa nespýtali úst
Hospodina; (15)A Jóšua s nimi ujed-
nal[22] pokoj a uzavrel[355] *vzhľadom* na nich
zmluvu o ponechaní ich nažive, ktorú[1]
im náčelníci[362] zhromaždenia[363] prísahou
potvrdili[19].

(16)A po uplynutí[121] troch dní po*tom,*
čo *vzhľadom* na nich uzavreli[355] zmluvu,
sa stalo[323], že[1] počuli, že oni k nim *majú*
blízko[364] a *že* oni bývajú vprostred[32] nich.

(17)A synovia Isráéla sa dali na cestu[119]
a v tretí deň prišli k ich mestám; a ich
mestá *boli*: Giveón a Kefírá a Beéróth
a Kirjath-jeárím; (18)a synovia Isráéla ich
nevybili[254], pretože im náčelníci[362] zhro-
maždenia[363] odprisahali pri Hospodinovi,
Bohu Isráéla; a všetko zhromaždenie[363]
sa na náčelníkov[362 365] dalo hundrať.
(19)A všetci náčelníci[362] ku všetkému
zhromaždeniu[363] povedali: My sme im od-
prisahali pri Hospodinovi, Bohu Isráéla,
a teraz na nich nesmieme[366] siahnuť[367].
(20)Toto im[82] musíme[13] spraviť, totiž[1] ne-
chať ich nažive, nech[1] na nás nebude[368]
rozhnevanie[369] pre prísahu, ktorou sme
im odprisahali. (21)Náčelníci[362] k nim
teda[55] povedali: Musia[13] ostať nažive[226];
i stali sa[323] všetkému zhromaždeniu[363] štie-
pačmi driev[370] a načieračmi vody[370] podľa
toho, čo k nim[371] náčelníci[362] prehovorili.

(22)A Jóšua ich povolal[372] a prehovoril
k nim výrokom: Prečo ste nás preľstili[350]
výrokom: my *sme* z veľmi ďaleka[364] od vás,
hoci[1] vy bývate vprostred[32] nás? (23)Teraz
teda[55] *ste* vy prekliati a nemôže[13] prestať
byť nevoľníkom *nikto* z vás[373] a *budete* štie-
pačmi driev[370] a načieračmi vody[370] pre
dom môjho Boha. (24)I odvetili Jóšuovi
a povedali: *Preto*že tvojim nevoľníkom
bolo s istotou[374] oznámené[97], že Hospodin,
tvoj Boh, rozkázal Mojžišovi, svojmu ne-
voľníkovi, dať vám všetku tú*to* zem a pred
vašou tvárou[79] všetkých obyvateľov tej
zeme vykántriť[272], takže[1] sme z vás[77] poci-
tili veľkú[375] bázeň[164 376] o svoje žitia[95] a vy-
konali sme túto vec. (25)Teraz teda[55], hľa,
my – *sme* v tvojej ruke, sprav nám[82], čo *je*
v tvojich očiach dobré a čo správne[377] spra-
viť. (26)Tak im[82] teda[55] spravil, totiž[1] vy-
prostil ich z ruky synov Isráéla, takže[1] ich
nepozabíjali, (27)a v onen deň ich Jóšua
ustanovil[378] štiepačmi driev[370] a načieračmi
vody[370] pre zhromaždenie[266 363] a pre oltár[266]
Hospodina *až* po tento deň na miesto[4],
ktoré *on* bude chcieť[13] vyvoliť[302].

10 A ako Adóní-cedek, kráľ Jerúsa-
léma[379], počul[123], že Jóšua dobyl
Aj a uviedol ju do odovzdania[84 85] (ako
spravil Jeríchu[82] a jeho kráľovi[82], tak spra-
vil Aji[82] a jej kráľovi[82]), a že obyvatelia
Giveóna s Isráélom uzavreli mier[380] a sú[65]
vprostred[32] neho, stalo sa[323], (2)že[1] sa
veľmi zľakli[164 381], *preto*že Giveón *bol* veľké
mesto, ako jedno z miest[382] kráľovských[383],
a že on bol väčší od Aje a všetci jeho muži
boli hrdinovia[44]. (3)Adóní-cedek, kráľ
Jerúsaléma, teda[55] poslal k Chóhamovi,
kráľovi Chevróna, a k Pireámovi, kráľovi
Jarmútha, a k Jáfiovi, kráľovi Láchíše,
a k Devírovi, kráľovi Eglónu, odkaz[384]:
(4)Vystúpte[69] ku mne a pomôžte mi,
nech[1] môžeme[13] vybiť[254] Giveón, lebo s Jó-
šuou a so synmi Isráéla uzavrel mier[380].
(5)Zhromaždili se[109] teda[55] a vystúpili[69]
piati králi Emórího[83] – kráľ Jerúsaléma
a kráľ Chevróna a kráľ Jarmútha a kráľ
Láchíše a kráľ Eglóna, oni aj všetky
ich vojská[33], a položili sa[169] pred Giveó-
nom[385] a započali proti nemu vojnu[163 386].
(6)A muži Giveóna poslali k Jóšuovi do
tábora[33] do Gilgála odkaz[384]: Kiež neoďa-
huješ[15 29 387] svoju ruku od svojich nevoľ-
níkov – vystúp[69] chytro[66] k nám a prines
nám záchranu[388] a pomôž nám, lebo sa na
nás zhrnuli všetci králi Emórího[83], obýva-
júci pohorie[102].

(7)Jóšua teda[55] vystúpil[69] z Gilgála, on
a s ním všetok bojovný ľud[298], áno[1], všetci
zdatní hrdinovia[44 45], (8)a Hospodin k Jó-
šuovi povedal: Nech pred nimi[79 389] nepo-
ciťuješ[29] bázeň[164 376], lebo som ich *vy*dal
v tvoju ruku, nikto[11] sa nebude môcť[13] po-
staviť proti tvojej tvári. (9)A Jóšua na
nich prišiel náhle, *po* celú noc vystupo-
val[65 69] z Gilgála; (10)a Hospodin ich pred
tvárou Isráéla zmiatol[390], takže[1] ich pri
Giveóne porazili[254 312] veľkou porážkou[254 407]
a prenasledovali[65 312] ich cestou vzostupu
k Béth-chórónu[74] a bili[65 254] ich *až* po Azéku

www.biblia.sk

a po Makkédu. (11)A pri ich prchaní pred
tvárou[79] Isráéla – oni *boli* na zostupe *od*
Béth-chóróna – sa stalo[323], že[1] na nich
Hospodin z nebies hádzal[65] veľké kamene
až po Azéku, takže[1] mreli[65]; viacerí *boli tí,*
ktorí pomreli kameňmi toho krupobi-
tia[391], od *tých*, ktorých synovia Isráéla po-
zabíjali mečom.

(12)Vtedy Jóšua v deň vystavenia[378 392]
Emórího[83] Hospodinom[74] pred tvár[393] sy-
nov Isráéla k Hospodinovi prehovoril
a pred očami Isráéla povedal:

Slnko, zastav sa pri Giveóne,
a mesiac v doline[290] Ajjálón!

(13)I zastavilo sa slnko a mesiac ostal
stáť[398], kým národ pomstou stíhal svo-
jich nepriateľov[394]. (Či to[113] nie *je* napí-
sané na knihe[395] Jášára[396]?) A slnko sa
zastavilo vprostred[397] nebies a prestalo
chvátať[398] k zachodeniu, asi[129] *na* celý[399]
deň. (14)A nenastal[323] deň ako tento[400],
pred ním[401] a*ni* po ňom, ohľadne vypo-
čutia[184] hlasu človeka[11] Hospodinom[74],
lebo Hospodin bojoval[163] za Isráéla[266].
(15)A Jóšua sa vrátil, a s ním všetok
Isráél, do tábora[33], do Gilgála.

(16)A tí[402] piati králi prchli a uchýlili
sa[104] v jaskyňu v Makkéde; (17)to[1] bolo
Jóšuovi oznámené[97] výrokom: Boli do-
padnutí[403] tí piati králi, uchýlivší sa[104]
v jaskyňu v Makkéde. (18)A Jóšua pove-
dal: Privaľte[404] k ústiu[405] tej jaskyne veľké
kamene a poverte[406] mužov strážiť[21] ju,
(19)a vy nech nestojíte[29], žeňte sa za svo-
jimi nepriateľmi[67], nech[1] môžete[13] pobiť ich
zadný voj, nech ich nenechávate[29 378] vstu-
povať do ich miest[382], lebo ich Hospodin,
váš Boh, *vy*dal vo vašu ruku. (20)A ako
Jóšua a synovia Isráéla dokončili[123 329] ich
pobíjanie[254] veľmi veľkou porážkou[254 407]
až do ich vymiznutia[148], stalo sa[323], že
z nich prežili[408] prežívajúci[327]; tí[1] vstúpili
do opevnených miest[382 409]. (21)A všetok
ľud sa v pokoji vrátil do tábora[33] k Jóšuovi
do Makkédy; pranikto[11 410] voči deťom[2]
Isráéla nenaostril svoj jazyk[411].

(22)A Jóšua povedal: Otvorte ústie[405]
jaskyne a vyveďte[61] tých[402] piatich kráľov
z jaskyne ku mne. (23)I spravili tak a vy-
viedli[61] tých[402] piatich kráľov z jaskyne
k nemu, kráľa Jerúsaléma a kráľa Chev-
róna a kráľa Jarmútha a kráľa Láchíše
a kráľa Eglóna; (24)a ako týchto kráľov
k Jóšuovi vyviedli[61 123], stalo sa, že[1] Jóšua
zavolal na[152] všetkých mužov Isráéla a po-
vedal k dôstojníkom[412] bojovníkov[182],
ktorí[76 413] chodili s ním: Pristúpte[273] a po-
ložte[228] svoje nohy na krky[414] týchto krá-
ľov. Pristúpili[273] teda[55] a položili[228] na ich
krky[414] svoje nohy, (25)a Jóšua k nim po-
vedal: Nech sa nebojíte[29 164] a nestrachu-
jete[29], buďte silní a buďte odvážni[16], lebo
takto bude Hospodin robiť všetkým vašim
nepriateľom[82], s ktorými vy bojujete[163].
(26)A potom ich Jóšua pobil[254], áno[1],
usmrtil ich, i povesili[312] ich na päť stro-
mov[333] a na stromoch[333] ostali[323] povesení
až do večera, (27)a k času zachodenia
slnka sa stalo[323], *že* Jóšua rozkázal, nech[1]
ich zo stromov[189 333] snímu, i nahádzali ich
do tej jaskyne, kde sa boli uchýlili[104], a na
ústie[405] tej jaskyne nakládli[228] veľkých ka-
meňov, *až* po sám tento deň[194].

(28)A v onen deň dobyl Jóšua Makkédu
a vybil[254] ju ostrím[235] meča, aj jej kráľa,
a uviedol ich, totiž[1] všetky duše, ktoré
v nej *boli*, do odovzdania[84 85], neponechal
prežívajúceho[327], a kráľovi[82] Makkédy spra-
vil, ako spravil kráľovi[82] Jericha. (29)A od
Makkédy prešiel Jóšua a s ním všetok
Isráél k Livne a dal sa bojovať[163] s Livnou,
(30)a Hospodin aj ju *vy*dal v ruku Isráéla,
aj jej kráľa, i vybil[254] ju ostrím[235] meča, aj
všetky duše, ktoré v nej *boli*, neponechal
v nej prežívajúceho[327], a jej kráľovi[82] spra-
vil, ako spravil kráľovi[82] Jericha. (31)A od
Livny prešiel Jóšua a s ním všetok Isráél
k Láchíši a položil sa[169] pred ňou a dal sa
proti nej bojovať[163], (32)a Hospodin *vy*dal
Láchíš v ruku Isráéla, takže[1] ju v druhý deň
dobyl a vybil[254] ju ostrím[235] meča, podľa
všetkého, čo spravil Livne[82]. (33)Vtedy
na pomoc Láchíši vystúpil[69] Chórám, kráľ
Gezera, a*le* Jóšua ho porazil[254], aj všetok
jeho ľud, až potiaľ, že mu neponechal
prežívajúceho[327]. (34)A od Láchíše pre-
šiel Jóšua a s ním všetok Isráél k Eglónu
a položili sa[169] pred ním a zaútočili[163]
naň[415], (35)a v onen deň ho dobyli a vy-
bili[254] ho ostrím[235] meča, a všetky duše,
ktoré v ňom *boli*, v onen deň uviedli[312] do
odovzdania[84 85], podľa všetkého, čo spra-
vili[312] Láchíši. (36)A od Eglóna vystúpil[69]
Jóšua a s ním všetok Isráél k Chevrónu

www.biblia.sk

a zaútočili[163] naň[415] (37)a dobyli ho a vy-
bili[254] ho ostrím[235] meča, aj jeho kráľa
a všetky jeho[416] mestá[417], a všetky duše,
ktoré v ňom *boli*, neponechali[312] prežívajúceho[327], podľa všetkého, čo spravi*li*[312] Eglónu, a uviedli[312] ho do odovzdania[84 85], aj všetky duše, ktoré v ňom *boli*.
(38)A Jóšua a s ním všetok Isráél sa vrátil
k Deviru a zaútočil[163] naň[415] (39)a dobyl
ho aj s jeho kráľom a so všetkými jeho[416]
mestami[417], ktoré vybili[254] ostrím[235] meča,
a všetky duše, ktoré v ňom *boli*, uviedli[312]
do odovzdania[84 85], neponechali[312] prežívajúceho[327], ako spravili[312] Chevrónu[82], tak
spravili[312] Deviru[82] a jeho kráľovi[82], a ako
spravili[312] Livne[82] a jej kráľovi[82].

(40)Tak Jóšua vybil[254] všetku zem, po-
horie[102] aj Negev[418] a nížinu[347] a svahy[419]
aj so všetkými ich kráľmi, neponechal
prežívajúceho[327], lež[1] do odovzdania[84 85]
uviedol všetko dýchajúce[420] podľa *toho,* čo
rozkázal Hospodin, Boh Isráéla. (47)Jó-
šua ich teda[55] pobil[254] od Kádéš-barnéy
až po Gazzu a všetku zem Góšen[421] až po
Giveón, (42)a všetkých týchto kráľov a ich
zem Jóšua podmanil[422] *na* jeden raz[423],
lebo za Isráéla[266] bojoval[163] Hospodin,
Boh Isráéla.

(43)A Jóšua sa vrátil, a s ním všetok
Isráél, do tábora[33], do Gilgála.

11 To[1] ako počul Jávín, kráľ[123] Chácóra,
stalo sa[323], že[1] poslal k Jóvávovi,
kráľovi Mádóna, a ku kráľovi Šimróna
a ku kráľovi Achšáfa (2)a ku kráľom, ktorí
boli od severu v pohorí[102] a v stepi[146] *na*
juh[424] *od* Kineróth[425] a v nížine[347] a v pa-
horkatinách Dóra od západu[175], (3)*ku* Ke-
náan*ímu*[83] od vzchádzania[170] a od západu[175]
a *k* Emór*ímu* a Chitt*ímu* a Perizz*ímu* a Je-
vús*ímu*[83] v pohorí[102] a Chivv*ímu*[83] pod
Chermónom v zemi Micpy[426], (4)a oni vy-
tiahli[69] a s nimi všetky ich vojská[33], veľa
ľudu, v množstve ako piesok, ktorý *je* na
brehu[427] mora, aj koní[107] a vozov[107 428] veľmi
veľa, (5)a keď sa všetci títo kráľovia zhro-
maždili, prišli[64] a spolu sa položili[169] bojo-
vať[163] s Isráélom k vodám Méróma.

(6)A Hospodin k Jóšuovi povedal: Nech
pred nimi[79 389] nepociťuješ[29] bázeň[164 376],
lebo ja sa chystám zajtra ich všetkých[305]
položiť[3 378] zabitých[429] pred tvár Isráéla[430];
ich kone budeš môcť[13] ochromiť a ich
vozy[431] popáliť ohňom[243]. (7)Jóšua teda[55]
a s ním všetok bojovný ľud[298] na nich
k vodám Méróma náhle prišiel a vpadol
medzi nich. (8)A Hospodin ich *vy*dal
v ruku Isráéla, takže[1] ich pobili[254] a pre-
nasledovali[65] ich *až* po veľký Cídón a po
Misrefóth-majím a po údolie[432] Micpeh
od vzchádzania[170], a pobili[254] ich až po-
tiaľ, že im neponechal*i* prežívajúceho[327].
(9)A Jóšua spravil podľa *toho,* čo mu
Hospodin rozkázal: ochromil ich kone
a ohňom popálil[243] ich vozy[431].

(10)A Jóšua sa v onen čas vrátil a dobyl
Chácór a jeho kráľa skolil[254] mečom, lebo
Chácór, to[113] *bola* predtým[433] hlava všetkých
týchto kráľovstiev; (11)a všetky duše,
ktoré v ňom *boli*, pobili[254] ostrím[235] meča
v odovzdaní[84], nebol ostavený nikto[434] dý-
chajúci[420]; a Chácór spáli*li*[312] ohňom[243].
(12)A všetky mestá týchto kráľov a všet-
kých ich kráľov Jóšua podmanil[422] a vybil[254]
ich ostrím[235] meča a uviedol ich do odo-
vzdania[84 85] podľa *toho,* čo rozkázal Moj-
žiš, nevoľník Hospodina. (13)Len žiadne
z miest[382], stojacich[434] na svojich návr-
šiach[435], Isráél nespálil[243], s výnimkou Chá-
córa, len ten[436] Jóšua spálil[243]. (14)A vše-
tok lup *z* týchto miest[382] a dobytok[300] si sy-
novia Isráéla vzali za korisť[301], len vše-
tkých ľudí pobili[254] ostrím[235] meča, než ich
vykántrili[272 437], neponechali nikoho[434] dý-
chajúceho[420]; (15)podľa *toho,* čo Hospodin
rozkázal Mojžišovi, svojmu nevoľníkovi,
tak rozkázal Mojžiš Jóšuovi a tak Jóšua
spravil; nevypustil[24 438] nič[439 440] zo všetké
-ho, čo Hospodin Mojžišovi rozkázal.

(16)Jóšua teda[55] zabral všetku túto
zem, pohorie[102] aj všetok Negev[418] a všetku
zem Góšen[421] a nížinu[347] a step[146], áno[1],
vrchy[102] Isráéla aj jeho nížinu[347 441], (17)od
vrchu Chálák[442], ktorý[76] prevyšuje[443] Séír,
až po Baal-Gád v údolí[432] Levánóna[6] pod
vrchom[444] Chermón, a všetkých ich kráľov
podmanil[422] a porazil[254] ich a usmrtil ich.
(18)*Po* veľa dní Jóšua so všetkými týmito
kráľmi podnikal[22 65] vojnu[163]; (19)nevy-
skytlo sa[323] mesto, ktoré by sa bolo k sy-
nom Isráéla zachovalo pokojne[380 445], iba
ak Chivvi[83] obývajúci Giveón – všetko
zabrali[446] bojom[163], (20)lebo *to* sa stalo[323]
od[447] Hospodina, zosilniť[448] ich srdce na
vojnové stretnutie[449] s Isráélom za účelom

www.biblia.sk

uvedenia ich do odovzdania[84 85], nie aby sa im *do*stalo[323] zmilovania, lež[68] za účelom vykántrenia[272] ich podľa *toho,* čo Hospodin rozkázal Mojžišovi.

(21)A Jóšua v onen čas prišel a povytínal[143] Anákím[8 450] z pohoria[102], z Chermóna, z Devira, z Anáva a zo všetkých vrchov[102] Júdu a zo všetkých vrchov[102] Isráéla; s ich mestami ich Jóšua uviedol do odovzdania[84 85]. (22)*Nikto z* Anákím[8 450] v zemi detí Isráéla nebol ostavený; len v Gazze, v Gathu a v Ašdóde zvýšili. (23)Tak[1] Jóšua zabral všetku zem podľa všetkého, čo Hospodin prehovoril k Mojžišovi, a dal ju Jóšua *za* dedičstvo[451] Isráélovi podľa ich rozdelení na ich kmene[38]. A zem nadobudla pokoj[452] od vojny[163 453].

12 A toto[179] *boli* králi zeme, ktorých synovia Isráéla pobili[254] a ktorých zem zaujali[36] na druhej strane[42] Jordána, od vzchádzania slnka, od potoka[454] Arnón po vrch[444] Chermón a všetku step[146] od vzchádzania[170]: (2)Síchón, kráľ Emórího[83], ktorý[76] býval v Chešbóne *a* vládol[455] od Aróéra, ktorý *je* na brehu[427] potoka[454] Arnón a stredu údolia[454] a polovice Gileáda až po Jabbók, potok[454], pomedzie[10] detí[2] Ammóna, (3)a step[146] po more Kineróth[425] od vzchádzania[170] a po more stepi[146], more Soli[147], od vzchádzania[170], cestou *k* Béth-Ješimóth[74], a od juhu[456] pod svahmi[419] Pisgy. (4)A územie[10] Óga, kráľa Bášána, z ostatku Refáím[8 457], ktorý[76] býval v Ašteróth a v Edreí (5)a vládol[455] v pohorí[102] Chermón a v Salche a vo všetkom Bášáne po pomedzie[10] Geššúrího[83] a Maachathího[83] a polovicu Gileáda, územia[10] Síchna, kráľa Chešbóna. (6)Mojžiš, nevoľník Hospodina, a synovia Isráéla ich pobili[254] a Mojžiš, nevoľník Hospodina, ju[458] dal *za* dedičstvo[47] Reúvénímu[37] a Gádímu[37] a polovici kmeňa[38] Menašššéa.

(7)A toto[179] *boli* králi zeme, ktorých pobil[254] Jóšua a synovia Isráéla na tejto strane[42] Jordána na západ[175], od Baal-Gáda v údolí[432] Levánóna[6] až po vrch Chálák[448], ktorý[76] sa vypína k[449] Séíru, ktorý[1 458] dal Jóšua *za* dedičstvo[47] kmeňom[38] Isráéla podľa ich rozdelení, (8)v pohorí[102] *aj* v nížine[347 441] a v stepi[146] a na svahoch[419] a v pustine a v Negeve[418]: Chittí, Emórí a Kenáaní, Perizzí, Chivví a Jevúsí[83].

(9)Kráľ Jerícha – jeden, kráľ Aje, ktorá *bola* zo strany Béth-Éla – jeden; (10)kráľ Jerúsaléma – jeden; kráľ Chevróna – jeden; (11)kráľ Jarmútha – jeden; kráľ Láchíše – jeden; (12)kráľ Eglóna – jeden; kráľ Gezera – jeden; (13)kráľ Devira – jeden; kráľ Gedera – jeden; (14)kráľ Chormy – jeden; kráľ Aráda – jeden; (15)kráľ Livny – jeden; kráľ Adulláma – jeden; (16)kráľ Makkédy – jeden; kráľ Béth-Éla – jeden; (17)kráľ Tappúacha – jeden; kráľ Chéfera – jeden; (18)kráľ Aféka – jeden; kráľ Laššáróna – jeden; (19)kráľ Mádóna – jeden; kráľ Chácóra – jeden; (20)kráľ Šimrónmeróna – jeden; kráľ Achšáfa – jeden; (21)kráľ Taanácha – jeden; kráľ Megidda – jeden; (22)kráľ Kedeše – jeden; kráľ Jokneáma na Karmeli – jeden; (23)kráľ Dóra na pahorkatine Dóra – jeden; král Gójíma[459] v Gilgále – jeden; král Tirce – jeden. Všetkých kráľov tridsať a jeden.

13 A Jóšua ostarel, pokročil vekom[460], a Hospodin k nemu povedal: Ty si ostarel, pokročil si vekom[460], a na zaujatie[36] zvyšuje[65] veľmi veľa[461] zeme. (2)Toto[182] *je* zem, ktorá[76] zvyšuje: všetky okresy Pelištím[8] a všetok Geššúrí[81 462] (3)od Šíchóra[463], ktorý *tečie* pred Egyptom[464], až po pomedzie[10] Ekróna na sever, *ktorý* sa počíta ku Kenáanímu[83]; piatich pohlavárov[462 465] Pelištím[8]: Gazzáthí, Ašdódí, Eškelóní, Gittí a Ekróní[83 462], a Avvím[8], (4)od juhu[456] všetka zem Kenáaního[83] a Meárá, ktorá *patrí* Cídóním[8], až k Aféku, po pomedzie[10] Emórího[83]; (5)a zem Givlího[83] a všetok Levánón[6] od vzchádzania slnka, od Baal-Gáda pod vrchom[444] Chermón po vstup *do* Chamátha; (6)všetci obyvatelia[462] pohoria[102] od Levánóna[6] po Misrefóth-majim, všetci Cídóním[8 462]; ja ich pred tvárou[78] synov Isráéla budem vypudzovať[139], len ju[458] deťom[2] Isráéla za dedičstvo[451] rozlosuj[466] podľa *toho,* čo som ti rozkázal. (7)Teraz teda[55] zem za dedičstvo[451] rozdeľ deviatim kmeňom[38] a polovici kmeňa[38] Menašššéa; (8)s ním[467] dostali Reúvéní[37] a Gádí[37] svoje dedičstvo[451], ktoré im dal Mojžiš na druhej strane[42] Jordána od vzchádzania[170] podľa *toho,* ako im *ich* Mojžiš, nevoľník Hospodina, dal, (9)od Aróéra, ktorý *je* na brehu[427] potoka[454] Arnón, a mesta, ktoré

www.biblia.sk

je v strede údolia[454], a celú náhornú plošinu[468] Medeby po Dívón (10)a všetky
mestá Síchóna, kráľa Emórího[83], ktorý kraľoval[65] v Chešbóne *až* po pomedzie[10]
detí[2] Ammóna, (11)a Gileád a územie[10] Geššúrího[83] a Maachathího[81] a celé po-
horie[102] Chermón a celý Bášán *až* po Sal-
chu, (12)celé kráľovstvo Óga v Bášáne,
ktorý kraľoval[65] v Ašteróth a v Edreí; on
zvýšil z ostatku Refáím[8 457]; a Mojžiš ich
pobil[254] a vypudil[139] ich. (13)A*le* synovia
Isráéla nevypudili[139] Geššúrího[83] a Ma-
achathího[83], takže[1] Geššúr a Maachath
zostal[244] vprostred[32] Isráéla *až* po tento
deň. (14)Len kmeňu[38] Lévího nedal dedič-
stvo[451]; ich dedičstvom[451] *sú* ohnivé *obete*
Hospodina, Boha Isráéla, podľa *toho,* čo
k nemu prehovoril[280].

(15)Vetve[251] detí[2] Reúvéna, ich čeľa-
diam[239 469], teda[55] Mojžiš dal (16)a *do*stalo
sa[323] im územia[10] od Aróéra, ktorý *je* na
brehu[427] potoka[454] Arnón, a mesta, ktoré *je*
v strede údolia[454], a celej náhornej plo-
šiny[468] pri Medebe, (17)Chešbóna a všet-
kých jeho miest[382 423], ktoré *sú* na náhor-
nej plošine[468] Dívóna, a výšin Baala[470]
a Béth-Baal-meóna (18)a Jáhace a Kedé-
móth a Méfáatha (19)a Kirjáthaim
a Sibmy a Cereth-šachara na vrchu ní-
žiny[290] (20)a Béth-Peóra a svahov[419] Pisgy
a BéthJešimóth (21)a všetkých miest[382]
náhornej plošiny[468] a celého kráľovstva
Síchóna, kráľa Emórího[83], ktorý kraľoval[65]
v Chešbóne, ktorého Mojžiš porazil[254],
jeho a náčelníkov[362] Midjána, Evího a Re-
kema a Cúra a Chúra a Revu, Síchónových
vladárov[471], obyvateľov zeme. (22)A Bile-
áma, syna Beóra, veštca, zabili synovia
Isráéla mečom medzi svojimi poprebo-
nými[472]. (23)A pomedzím[10] detí[2] Reúvéna
sa stal[323] Jordán a *jeho* pomedzie[10 473]. Toto
je dedičstvo[451] detí[2] Reúvéna po ich čeľa-
diach[239], mestá a ich[474] dediny[475].

(24)A vetve[251] Gáda, deťom[2] Gáda, ich čeľa-
diam[239 469], Mojžiš dal (25)a *do*stalo sa[323]
im územia[10] Jaezéra a všetkých miest[382]
Gileáda a polovice zeme detí[2] Ammóna po
Aróér, ktorý *je* pred Rabbou[464], (26)a od
Chešbóna po Rámath-Micpeh a Betóním
a od Machanájim[33] po pomedzie[10] Lide-
vira[476], (27)a v nížine[290] Béth-háráma
a Béth-Nimry a Sukkóth a Cáfóna, ostatku
kráľovstva Síchóna, kráľa Chešbóna, Jor-
dána a *jeho* pomedzia[10 473] po okraj[136] mora
Kinnereth[425], druhej strany[42 477] Jordána
od vzchádzania[170]. (28)Toto *je* dedičstvo[451]
detí[2] Gáda po ich čeľadiach[239], mestá
a ich[474] dediny[475].

(29)A polovici kmeňa[38] Menaššéa Moj-
žiš dal a *do*stalo sa[323] polovici vetvy[251] detí[2]
Menaššéa, ich čeľadiam[239 469], (30)čo[1] sa
stalo[323] ich územím[10]: od Machanájim[33] ce-
lého Bášána, celého kráľovstva Óga, kráľa
Bášána, a všetkých dedín[478] Jáira, ktoré *sú*
v Bášáne, šesťdesiat miest[382]. (31)A polo-
vica Gileáda a Aštároth a Edreí, miest[382]
kráľovstva Óga v Bášáne, *pripadla* deťom[2]
Máchíra, syna Menaššéa, polovici detí[2]
Máchíra po ich čeľadiach[239 469].

(32)Toto *je*[479], čo ako dedičstvo rozde-
lil[17] Mojžiš na stepiach[146] Móáva[480] z dru-
hej strany[481] voči Jordánu[242] *od* Jericha[482],
od vzchádzania[170]. (33)A*le* kmeňu[38] Lé-
vího Mojžiš dedičstvo[451] nedal; ich dedič-
stvom[451] *je* Hospodin, Boh Isráéla, podľa
toho, čo k nim prehovoril.

14 A toto *je*[479], čo deti[2] Isráéla dostali
za dedičstvo[483] v zemi Kenáana,
čím ich ako dedičstvom podelil[17 18] Eleá-
zár, kňaz, a Jóšua, syn Núna, a hlavy ot-
cov[484] vetiev[251] deti[2] Isráéla (2)lósom ich
dedičstva[451] podľa *toho,* čo rozkázal Hos-
podin skrze[485] Mojžiša ohľadne deviatich
vetiev[251] a pol vetvy[251], (3)lebo dedičstvo[451]
dvoch vetiev[251] a pol vetvy[253] ustanovil[378]
Mojžiš z druhej strany[481] voči Jordánu[242]
a Lévíovcom[124] dedičstvo[451] vprostred[32]
nich nedal, (4)lebo detí[2] Jozefa boli[65]
dve vetvy[251], Menaššé a Efrájim, a Lévíov-
com[124] podielu v zemi nedali, iba ak mesta
na bývanie a ich obvody[486] pre ich stáda[41]
a pre ich majetok[487]; podľa *toho,* čo Hos-
podin rozkázal Mojžišovi, tak synovia
Isráéla spravili a rozdelili zem.

(6)A k Jóšuovi v Gilgále pristúpili[137]
synovia Júdu a Kálév, syn Jefunnéa,
Kenizzí[488], k nemu povedal: Ty poznáš[65]
slovo, ktoré[489] v Kádéš-barnéi prehovoril
Hospodin k Mojžišovi, Božiemu mužovi,
týkajúce sa[490] mňa a týkajúce sa[490] teba.
(7)Keď ma Mojžiš, nevoľník Hospodina,
z Kádéš-barnéy vyslal[98] preslieďiť zem, *bol*
som ja vo veku[491] štyridsať rokov; i prinie-
sol som mu stadiaľ[492] zvest[493] podľa *toho,*

www.biblia.sk

ako mi *bolo* u[494] srdca[495]; (8)a*le* moji bratia, ktorí vystúpili[69] so mnou, spôsobili roztopenie[496] srdca ľudu, kým[1] som ja plne nasledoval[65] Hospodina, svojho Boha[497].
(9)A v onen deň Mojžiš odprisahal výrokom: Ak nebude[498] zem, v ktorú šliapla tvoja noha, natrvalo[158] dedičstvom[451] tebe a tvojim deťom[2], lebo si plne nasledoval[65] Hospodina, môjho Boha[497]! (10)A teraz, hľa, ma Hospodin zachoval nažive podľa *toho,* čo prehovoril, *po* týchto štyridsať a päť rokov, ktoré Isráél prechodil pustinou, od doby, *keď* Hospodin prehovoril toto slovo k Mojžišovi, a ja teraz, hľa, vo veku[491] päťaosemdesiat rokov doposiaľ *som* dnes silný ako v deň, *keď* ma Mojžiš vyslal; aká *bola* moja sila[499] vtedy, taká[500] *je* moja sila[499] teraz do boja[163] aj na vychádzanie[61] a na vstupovanie[501]. (12)Teraz mi teda[55] daj toto pohorie[102], *o* ktorom[358] v onen deň prehovoril Hospodin, lebo ty si v onen deň počul, že *sú* tam Anákím[8 450] a mestá veľké a opevnené[502]; azda *bude* Hospodin so mnou, takže[1] ich budem môcť[33] vypudiť[139] podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril. (13)A Jóšua ho požehnal a dal Kálévovi, synovi Jefunnéa, za dedičstvo[451] Chevrón. (14)Preto po tento deň patrí[65 197] Chevrón ako dedičstvo[451] Kálévovi, synovi Jefunnéa, Kenizzímu[488], keďže plne nasledoval[65] Hospodina, Boha Isráéla[497].
(15)A meno Chevróna *bolo* predtým[433] Kirjath-Arba, to[113 503] *byl* človek veľký medzi Anákím[8 450]. A zem nadobudla pokoj[452] od vojny[163 453].

15 A vetve[253] Júdu po ich čeľadiach[239] padol[323] lós k pomedziu[10] Edóma, pustina Cín k Negevu[418] na najzadnejšom[504] juhu[456] (2)a južné pomedzie[10 505] mali[197] od okraja[136] more Soli[147], od výbežku[286] obráteného[268] na juh[424], (3)a vyšlo[61] k *smeru* od juhu[424] ku[506] vzestupu[507] Akrabbím[508] a prešlo k Cínu a vystúpilo[69] od juhu[424] ku[506] Kádéš-barnéi a prešlo *k* Checrónu a vystúpilo[69] k Addáru a zahlo[509] ku Karkái (4)a prešlo k Acmónu a vyšlo[61] *k* potoku[454] Egypta a zakončenia[510] pomedzia[10] boli[65] pri mori[9 511]. Toto vám bude južným pomedzím[10 505]. – (5)A pomedzie[10] na východ: more Soli[146] po koniec[512] Jordána. – A pomedzie[10] ku[506] smeru[513] na sever: od výbežku[286] mora, od konca[512] Jordána, (6)potom[1] vystúpilo[69] pomedzie[10] *k* Béth-chogle a prešlo od severu k Béth-Aráve; a pomedzie[10] vystúpilo[69] *ku* kameňu Bóhana, syna Reúvéna, (7)a od doliny[290] Áchór[291] pomedzie[10] vystúpilo[69] k Deviru, a stáčalo sa[268] na sever ku Gilgálu, ktorý *je* naproti vzostupu[507] Adummím, ktorý *je* od juhu[424] voči potoku[242 454], a pomedzie[10] prešlo k vodám Én-šemeša a jeho najzadnejšie miesta[510] boli[65] pri Én-rógéli[511]; (8)a pomedzie[10] vystúpilo[69] priervou[311] syna Hinnóma k južnej strane[514] Jevúsího[83 515], to[113] *je* Jerúsalém, a pomedzie[10] vystúpilo[67] k temenu[516] vrchu[517], ktorý *je* pred priervou[313] Hinnóma[472] na západ[175], na konci doliny[290] Refáím[8 457] na sever; (9)potom[1] sa pomedzie[10] pretiahlo z temena[516] toho vrchu[517] ku žriedlu vôd Neftóachu a vyšlo[61] k mestám Efróna a pretiahlo sa pomedzie[10] k Baale, to[113] *je* Kirjath-jeárím, (10)a od Baaly pomedzie[10] zahlo[509] na západ[175], k pohoriu[102] Séír, a prešlo na severnú stranu[514] Har-jeárím[515 518], to[113] *je* Chesalón, a zišlo *k* Béth-šemešu a prešlo *k* Timne; (11)potom[1] pomedzie[10] vyšlo[61] na severnú stranu[514] Ekróna[519], i pretiahlo sa pomedzie[10] k Šikkerónu a prešlo *na* vrch Baalá a vyšlo[61] *k* Jachneelu; a zakončenia[510] pomedzia[10] boli pri mori[9 511]. – (12)A západné[175] pomedzie[10 505]: veľké more[9] a *jeho* pomedzie[10 473]. To *bolo* pomedzie[10] detí[2] Júdu vôkol po ich čeľadiach[239].

(13)A Kálévovi, synovi Jefunnéa, dali[312] na príkaz[52] Hospodina Jóšuovi podiel vprostred detí[2] Júdu: Kirjath-Arba, *mesto* otca[503] Anáka[450], to[113] *je* Chevrón, (14)a Kálév odtadiaľ vypudil[139] troch synov Anáka[450], Šéšaja a Achímána a Talmaja, splodencov Anáka[450]. (15)A odtadiaľ vystúpil[69] k obyvateľom[520] Devira (a meno Devira *bolo* predtým[433] Kirjath-séfer), (16)a Kálév povedal: Kto bude vedieť[33] poraziť[254] Kirjath-séfer a dobyje ho, veru[1] mu dám Achsu, svoju dcéru, za ženu. (17)I dobyl ho Othníél, syn Kenaza, brata Káléva, a dal mu Achsu, svoju dcéru, za ženu. (18)A pri jej príchode[521] sa stalo[323], že[1] ho pohla[522] žiadať od[447] jej otca pole; potom[1] zosadla[523] z osla[189] a Kálév jej povedal: Čo s tebou[80 524]? (19)I povedala: Daj mi požehnanie; keď si mi dal zem

www.biblia.sk

sucha[424], a*j* zdroje vôd mi daj[525]. Dal jej teda[55] zdroje vrchné a zdroje dolné.

(20)Toto *je* dedičstvo[451] vetvy[251] detí[2] Júdu po ich čeľadiach[239]. (21)Mestá na okraji[504] vetvy[251 462 526] detí[2] Júdu pri pomedzí[10 511] Edóma na juh[424] teda[55] boli: Kabcéel a Éder a Jágúr (22)a Kíná a Dimóná a Ádeádá (23)a Kedeš a Chácór a Jithná, (24)Zíf a Telem a Beálóth a (25)Chácór-chadattáh[527] a Keríjjóth-Checrón, to[113] *je* Chácór; (26)Amám a Šemá a Móládá a Chacar-gaddá (27)a Chešmón a Béth-Pelet (28)a Chacar-Šúál a Beér-ševa a Bizzióthjá, (29)Baalá a Ijjím a Ácem (30)a Eltólad a Kesíl a Chormá (31)a Ciklag a Madmanná a Sansanná (32)a Leváóth a Šilchím a Ajin a Rimmón; všetkých miest[382] dvadsať a deväť, a ich dediny[475]. – (33)V nížine[347]: Eštáól a Cáreá a Ašná (34)a Zánóach a Én-ganním, Tappúach a Énám (35)Jarmúth a Adullám, Sóchó a Azéká (36)a Šaarajim a Adíthajim a Gedéra a Gedéróthajim; štrnásť miest[382] a ich dediny[475]. (37)Cenán a Chadášá a Migdal-Gád (38)a Dileán a Micpeh a Joktheél, (39)Láchíš a Bockath a Eglón (40)a Kabbón a Lachmás[528] a Kithlíš (41)a Gedéróth, Béth-Dágón a Naamá a Makkédá, šestnásť miest[382] a ich dediny[475]. (42)Livná a Ether a Ášán (43)a Jiftách a Ašná a Necív (44)a Keílá a Achzív a Máréšá; deväť miest[382] a ich dediny[475]. (45)Ekrón a jeho osady[529] a jeho dediny[475]; (46)od Ekróna a na západ[175] všetko, čo *bolo* na strane[530] Ašdóda a jeho dedín[475]; (47)Ašdód, jeho osady[529] a jeho dediny[475], Gazzá, jej osady[529] a její dediny[475], *až* po potok[454] Egypta a veľké more[9] a *jeho* pomedzie[10 473]. – (48)A v pohorí[102]: Šámír a Jattír a Sóchó (49)a Danná a Kirjath-sanná, to[113] *je* Devir, (50)a Anáv a Eštemóth a Aním (51)a Góšen a Hólón a Giló, jedenásť miest[382] a ich dediny[475]; (52)Aráv a Dúmá a Ešeán (53)a Jánúm a Béth-Tappúach a Aféká (54)a Chumtá a Kirjath-Arba, to[114] *je* Chevrón, a Cíór, deväť miest[382] a ich dediny[475]; (55)Máón, Karmel a Zíf a Jútá (56)a Jizreel a Jokdeam a Zánóach, (57)Kajin, Giveá a Timná, desať miest[382] a ich dediny[475]; (58)Chalchúl, Béth-Cúr a Gedór (59)a Maaráth a Béth-anóth a Eltekón, šesť miest[382] a ich dediny[475]; (60)Kirjath-Baal, to[113] *je* Kirjath-jeárím, a Rabbá, dve mestá a ich dediny[475]. – (61)V pustine: Béth-Arává, Middín a Sekáká (62)a Nibšán a Ír-Hammelach[531] a Én-gedí, šesť miest[382] a ich dediny[475].

(63)A*le* Jevúsího[83], obyvateľov Jerúsaléma, – synovia Júdu ich nedokázali vypudiť[139], takže[1 532] Jevúsí s deťmi[2] Júdu v Jerúsaléme ostal[244] *až* po tento deň.

16 A deťom[2] Jozefa vyšiel[61] lós od Jordána – Jerícha – k vodám Jerícha od vzchádzania[170], pustina stúpajúca[69] od Jerícha do pohoria[102] Béth-Éla; (2)a vyšlo[61 533] od Béth-Éla k Lúzu a prešlo k pomedziu[10] Arkího[83] *k* Atáróth (3)a zišlo na západ[175] k pomedziu[10] Jaflétího[83] *až* po pomedzie[10] dolného Béth-chóróna a po Gázer a jeho zakončenia[510] boli[65] pri mori[9 511]. (4)Deti[2] Jozefa, Efrájim a Menaššé, teda[55] dostali dedičstvo[483].

(5)A územie[10] detí[2] Efrájima bolo[65] podľa ich čeľadí[239 469]; a pomedzím[10] ich dedičstva[451] od vzchádzania[170] bolo[65] Atáróth-Addár po vrchný Béth-chórón, (6)a pomedzie[10] vyšlo[61] na západ[175] *k* Michmethath*u* od severu; potom[1] pomedzie[10] zahlo[509] ku vzchádzaniu[170] *pri* Taanath-Šiló a prešlo podľa neho ku vzchádzaniu[170] *na* Jánóchu, (7)a od Jánóchy zišlo *k* Atáróth a Naaráth*u* a narazilo na[534] Jeríchó a vyšlo[61] *k* Jordán*u*. (8)Od Tappúachu viedlo[535] pomedzie[10] na západ[175] *k* potok*u*[454] Káná a jeho zakončenia[510] boli[65] pri mori[9 511]. To *bolo* dedičstvo[451] detí[2] Efrájima po ich čeľadiach[239], (9)okrem[1] miest[382] oblastí vyčlenených[536] pre deti[2 266] Efrájima vprostred dedičstva[451] detí[2] Menaššéa, všetkých tých miest[382] a ich dedín[475]. (10)A*le* nevypudili[139] Kenáaního[83], ktorý[76] býval v Gázeri, takže[1 532] Kenáaní[83] vprostred[32] Efrájima ostal[244] *až* po tento deň a stal sa[323] robotujúcim[537] nevoľníkom[269].

17 Lósu sa *do*stalo[323] a*j* vetve[251] Menaššéa (lebo on bol prvorodený Jozefa), pre Máchíra, prvorodeného Menaššéa, otca[266] Gileáda: keďže on sa prejavil[323] bojovníkom[182], preto[1] sa mu *do*stalo[323] Gileáda a Bášána. (2)*Do*stalo sa[323] a*j* na ostatné deti[2] Menaššéa po ich čeľadiach[239]: na deti[2] Avíezera a na deti[2] Chéleka a na deti[2] Asríéla a na deti[2] Šechema a na deti[2] Chéfera a na deti[2] Šemídáa; toto[179] *sú* deti[2]

www.biblia.sk

Menašša, syna Jozefa, mužského pohlavia po svojich čeľadiach[239].

(3)A Celofchádovi, synovi[538] Chéfera, syna Gileáda, syna Máchíra, syna Menašša, jemu sa ne*do*stalo[323] synov, lež iba dcér, a toto[179] *boli* mená jeho dcér: Machlá a Nóá, Choglá, Milká a Tircá. (4)Tie[1] predstúpili[273] pred tvár Eleázára, kňaza, a pred tvár Jóšuu, syna Núna, a pred tvár náčelníkov[362] *s* výrokom: Hospodin Mojžišovi rozkázal dať nám dedičstvo[451] vprostred našich bratov. Na príkaz[52] Hospodina im teda[55] dali[312] dedičstvo[451] vprostred bratov ich otcov. (5)A Menaššéovi *pri*padlo desať podielov[539 540], okrem[541] zeme Gileáda a Bášána, ktoré *sú* z druhej strany[481] voči Jordánu[242], (6)lebo dcéry Menašša za dedičstvo dostali[483] dedičstvo[451] vprostred jeho synov a ostatným deťom[2] Menašša sa *do*stalo[323] zeme Gileáda.

(7)A územie[10] Menašša bolo[65] od Ášéra *k* Michmethath*u*, ktorý *je* pred Šechemom[464], a pomedzie[10] viedlo[65 535] napravo k obyvateľom Én-Tappúachu; (8)zeme Tappúachu sa *do*stalo[323] Menaššéovi, *ale* Tappúachu na pomedzí[10] Menašša deťom[2] Efrájima. (9)A pomedzie[10] zišlo *k* potoku[454] Káná, na juh[424] voči potoku[454]. Tieto[542] mestá vprostred miest[382] Menašša *patrili* Efrájimovi. A územie[10] Menašša *bolo* od severu voči potoku[454] a jeho zakončenia[510] boli[65] pri mori[9 511]; (10)na juh[424] *patrilo*[543] Efrájimovi a na sever Menaššéovi a jeho pomedzím[10] bolo[65] more, a od severu hraničili[544] s[534] Ášérom a od vzchádzania[171] s[534] Jissaschárom. (11)A v Jissaschárovi[462 545] a v Ášérovi[462 545] sa Menaššéovi *do*stalo[323] Béth-Šeána a jeho osád[529] a Jivleáma a jeho osád[529] a*j* s obyvateľmi Dóra a jeho osád[529] a obyvateľmi Én-Dóra a jeho osád[529] a obyvateľmi Taanáchu a jeho osád[529] a obyvateľmi Megidda a jeho osád[529], tri okruhy[546]. (12)A*le* synovia Menašša nedokázali tieto mestá[547] zbaviť dedičstva[139], takže[1 532] Kenaaní[83] nadobudol smelosť[264 548] v tejto zemi ostať[244]. (13)Stávalo sa[65 323] síce[55], kedykoľvek sa synovia Isráéla vzmohli[549], že[1] Kenáaního primali[378] k robote[550], a*le* nijako[137 551] ho nevypudili[139 552].

(14)A synovia Jozefa s Jóšuom prehovorili výrokom:Prečo si mi dal *za* dedičstvo[451] jeden lós a jeden podiel[539], keď[1] já *som* početný ľud, nakoľko ma Hospodin doposiaľ požehnal? (15)A Jóšua k nim povedal: Ak ty *si* početný ľud, vystúp[69] si k lesu a tam, v zemi Perizzího[83] a Refáím[8 457], si vyrúb[553], ak ti pohorie[102] Efrájima je[65] tesné[398 554]. (16)A synovia Jozefa povedali: To*to* pohorie[102] nám nevyhovuje[555], a medzi všetkými Kenáaními[83], ktorí[76] bývajú v zemi nížiny[290], *sú* železné vozy[107 428 556 557], u *tých,* ktorí *sú* v Béth-Šeáne a jeho osadách[529] aj u *tých,* ktorí *sú* v nížine[290] Jizreela. (17)A Jóšua k domu Jozefa, Efrájimovi aj Menaššéovi, prevravel výrokom: Ty *si* početný ľud a máš[72] veľkú silu[499]; nebude[29] ti patriť[65 197] jeden lós, (18)lež[68] ti bude[29] patriť[197] pohorie[102]; ak to[113] *bude* les, potom[1] ho vyrúbeš – aj jeho krajné medze[510] ti budú[29] patriť[65 197], lebo Kenáaního[81] budeš môcť[13] vypudiť[139], hoci má[72] železné vozy[107 428 556], hoci je on silný.

18 A všetko zhromaždenie[363] detí[2] Isráéla sa zišlo[558] *v* Šíle a umiestnili[559] tam stan stretávania[560]; a zem bola pred ich tvárou podmanená, (2)no[1] medzi deťmi[2] Isráéla ostalo sedem kmeňov[38], ktorých dedičstvo[451] *ešte* nepridelili. (3)A Jóšua k deťom[2] Isráéla povedal: Dokedy vy *budete* váhaví[561] pristúpiť[35] k zaujatiu[36] zeme, ktorú vám dal Hospodin, Boh vašich otcov? (4)Ustanovte[562] si za *každý* kmeň[38] troch mužov, nech[1] ich môžem[13] vyslať, nech[1] vstávajú a prechádzajú zemou a opisujú ju podľa rozsahu[563] ich dedičstva[96 459] a prichádzajú ku mne (5)a rozdelia ju na sedem dielov; Júdá bude[29] ostávať[564] na svojom území[10] od juhu[424], a dom Jozefa, *tí* budú[29] ostávať[564] na svojom území[10] od severu, (6)a vy zem budete[29] opisovať,[565] sedem dielov; to[1] budete[29] prinášať ku mne sem, nech[1] vám vrhnem lós pred tvárou Hospodina, nášho Boha, (7)lebo Lévíovci[124] vprostred[32] vás podielu nemajú[566], lebo jeho[567] dedičstvom[451] *je* kňazský úrad[568] Hospodina, a Gád a Reúvén a polovica kmeňa[38] Menašša dostali svoje dedičstvo[454] z druhej strany[481] voči Jordánu[242] od vzchádzania[170], ktoré im dal Mojžiš, nevoľník Hospodina.

(8)Tí muži teda[55] vstali a odišli; a Jóšua tým, *ktorí*[76] odišli opisovať zem, rozkázal

WWW.BIBLEPRAVDA.COM

výrokom: Choďte a prejdite zemou a opíšte ju a vráťte sa ku mne, nech[1] vám tu môžem[13] hodiť lós, pred tvárou Hospodina
v Šíle. (9)Ti muži teda[55] odišli a prešli po
tej zemi a rozpísali ju podľa miest[382] na
sedem dielov na knihu[395]; tú[1] priniesli
k Jóšuovi do tábora[33] *v* Šíle (10)a Jóšua im
v Šíle pred tvárou Hospodina hodil lós
a tam Jóšua zem rozdelil deťom[2] Isráéla
podľa ich oddielov[569].

(11)Vzišiel teda[55] los detí[2] vetvy[251]
Benjámína po ich čeľadiach[239] a územie[10]
ich lósu vyšlo[61] medzi deti[2] Júdu a mezi
deti[2] Josefa. (12)A pomedzie[10] ku[506] strane[513]
na sever mali[197] od Jordána, i vystúpilo[69]
pomedzie[10] k severnej strane[514] Jerícha[515]
a pohorím[102] vystúpilo[69] na západ[175] a jeho
zakončenia[510] boli[65] pri pustine[511] Béth-
-Ávena; (13)a odtadiaľ prešlo pomedzie[10]
k Lúzu, na južnú[424] stranu[514] Lúza[519], to[113]
je Béth-Él, a pomedzie[10] zišlo *k* Ataróth-
-Addár pri vrchu, ktorý *je* od juhu[424] voči
dolnému Béth-chórónu[242]. – (14)A pomedzie[10] sa pretiahlo a zahlo[509] ku[506] smeru[513]
západnému[570] na juh[424] od vrchu, ktorý *je*
pred Béth-chórónom[472] na juh[424], a jeho
zakončenia[510] *boli* pri Kirjath-Baali, to[113]
je Kirjath-jeárím, mesto detí[2] Júdu; toto
je strana[513] západu[175]. – (15)A južná[424]
strana[513 519]: od okraja[136] Kirjath-jeárím,
a pomedzie[10] vyšlo[61] na západ[175], vyšlo[61]
teda[55] ku žriedlu vôd Neftóachu, (16)a zišlo pomedzie[10] k okraju[136] vrchu, ktorý
je pred priervou[311 464] syna Hinnóma,
ktorá *je* v doline[290] Refáím[8 457] na sever,
a zišlo priervou[311] Hinnóma ku strane[514]
Jevúsího[83] na juh[424] a zišlo *k* Én-rógél*u*
(17)a pretiahlo sa severne[571] a vyšlo[61]
k Én-šemeš*u*; potom[1] vyšlo[61] ku Gelílóth,
ktoré *sú* naproti vzostupu[507] Adummím,
a zišlo *ke* kameňu Bóhana, syna Reúvéna,
(18)a prešlo k náprotivnej strane[514 572]
stepi[146] na sever a zišlo ku stepi[146].
(19)A pomedzie[10] prešlo k strane[514] Béth-
chogly na sever a zakončenia[510] pomedzia[10] boli[65] pri severnom výbežku[286 511 519]
mora Soli[147]. pri južnom[424] konci[511 513 519]
Jordána; toto *je* južné[424] pomedzie[10 570]. –
(20)A ku[506] smeru[513] na východ ho[573] obmedzuje Jordán. Toto *je* dedičstvo[451] detí[2]
Benjámína podľa jeho pomedzí[10] vôkol po
ich čeľadiach[239].

(21)A vetve[251] detí[2] Benjámína po ich
čeľadiach[242] patrili[65 197] mestá: Jerichó
a Béth-choglá a Emek-Kecíc (22)a Béth-
-Arává a Cemárajim a Béth-Él (23)a Avvím
a Párá a Ofrá (24)a Kefar-haammónaj[574]
a Ofní a Gáva, dvanásť miest[382] a ich dediny[475]; (25)Giveón a Rámá a Beéróth
(26)a Micpeh a Kefírá a Mócá (27)a Rekem a Jirpeel a Tharealá (28)a Célá, Elef
a Jevúsí[83 575], to[113] *je* Jerúsalém, Giveath,
Kirjath, štrnásť miest[382] a ich dediny[475].
Toto *je* dedičstvo[451] detí[2] Benjámína po ich
čeľadiach[239].

19 A druhý lós vyšiel[61] Šimeónovi,
vetve[251] detí[2] Šimeóna po ich čeľadiach[242], a ich dedičstvo[451] bolo[65] vprostred
dedičstva[451] detí[2] Júdu. (2)Patrila[65 197] im
teda[55] v ich dedičstve[451] Beér-ševa a Ševa
a Móládá (3)a Chacar-Šúál a Bálá a Ácem
(4)a Eltólad a Bethúl a Chormá (5)a Ciklag
a Béth-markavóth a Chacar-súsá (6)a Béth-
-levaóth a Šárúchen, trinásť miest[382] a ich
dediny[475]; (7)Ajin, Rimmón a Ether
a Ášán, štyri mestá a ich dediny[475]; (8)a všetky dediny[475], ktoré *sú* okolo týchto
miest[382 576], *až* po Baalath-beér, to[113] *je*
Rámá juhu[424 577]. Toto *je* dedičstvo[451] vetvy[251]
detí[2] Šimeóna po ich čeľadiach[239]; (9)dedičstvo[451] detí[2] Šimeóna *bolo* z podielu[539]
detí[2] Júdu, lebo podiel[539] detí[2] Júdu bol[65]
pre nich príliš rozsiahly[578 579], takže[1] deti[2]
Šimeóna dostali dedičstvo[451] vprostred
ich dedičstva[451].

(10)A tretí lós vzišiel deťom[2] Zevúluna
po ich čeľadiach[239], a pomedzie[10] ich dedičstva[451] bolo[65] *až* po Saríd; (11)i vystúpilo[69] ich pomedzie[10] ku[506] *smeru* na západ[175] a *k* Maréale a dosiahlo na[534] Dabbášeth a dosiahlo[534] k[580] potoku[454], ktorý *je*
pred Jokneámem[464]. (12)A od Sarída sa
obrátilo spät[581] na východ, ku vzchádzaniu slnka, k pomedziu[10] Kislóth-Távóra,
a vyšlo[61] k Dávrathu a vystúpilo[69] *k* Jáfii,
(13)a odtadiaľ prešlo na východ, ku
vzchádzaniu[170], ku Gáth-Chéferu, k Éth-
-kácínu, a vyšlo[61] *k* Rimmón*u*, tiahnucemu
sa *k* Néi[582], (14)a pomedzie[10] ho obišlo[509]
severne[571] *k* Channáthónu a jeho zakončenia[510] boli[65] *pri* prierve[311] Jiftách-éla.
(15)… a Kattath a Nahalál a Šimrón
a Jidealá a Béth-láchem, dvanásť miest[382]
a ich dediny[475]. (16)Toto *je* dedičstvo[451]

www.mosaicbible.sk

detí[2] Zevúluna po ich čeľadiach[239], tieto
mestá a ich dediny[475].
(17)Jissáschárovi vyšiel[61] štvrtý lós, deťom[2] Jissáschara po ich čeľadiach[239],
(18)a ich územie[10] bolo[65] k Jizreelu, totiž[1]
Kesullóth a Šúném (19)a Chafárajim
a Šíón a Anácharáth (20)a Rábbíth a Kišjón a Ávec (21)a Remeth a Én-ganním
a Én-chaddá a Béth-paccéc. (22)A pomedzie[10] dosiahlo na[534] Távór a Šachacímu
a Béth-šemeš; a zakončenia[510] pomedzia[10]
boli[65] *pri* Jordáne, šestnásť miest[382] a ich
dediny[475]. (23)Toto *je* dedičstvo[451] vetvy[251]
detí[2] Jissáschára po ich čeľadiach[239],
mestá a ich dediny[475].
(24)A piaty lós vyšiel[61] vetve[251] detí[2]
Ášéra po ich čeľadiach[239], (25)a ich územím[10] bolo[65] Chelkath a Chalí a Beten
a Achšáf (26)a Allammelech a Ameád
a Mišeál, a dosiahlo na[534] Karmel k západu[175] a na[534] Šíchór-livnáth[463] (27)a obrátilo sa späť[581] ku vzchádzaniu slnka
k Béth-Dágónu a dosiahlo na[534] Zevúlun[462]
a na[534] priervu[311] Jiftách-él na sever, *k* Béth-emeku a Neiélu a vyšlo[61] ku Kávúlu vľavo
(28)a *k* Evrónu a Rechóvu a Chammónu
a Káne *až* po rozsiahly[578] Cídón; (29)a pomedzie[10] sa obrátilo späť[588] *k* Ráme *až* po
opevnené mesto[415] Cór[583]; potom[1] sa pomedzie[10] obrátilo späť[581] *k* Chóse a jeho
zakončenia[510] boli[65] pri mori[511] pri pruhu
zeme[584] k Achzívu. (30)… a Ummá a Afék
a Rechóv, dvadsať a dve mestá a ich dediny[475]. (31)Toto *je* dedičstvo[451] vetvy[251]
detí[2] Ášéra po ich čeľadiach[239], tieto mestá
a ich dediny[475].
(32)A deťom[2] Naftálího vyšiel[61] šiesty
lós, deťom[2] Naftálího po ich čeľadiach[239],
(33)a ich pomedzie[10] bolo[65] od Chelefa, od
stromu[585 586] v Caananním a Adamí-nekeva
a Javneéla po Lakkúm a jeho zakončenia[510]
boli[65] *pri* Jordáne; (34)a pomedzie[10] sa obrátilo späť[581] na západ[175], *k* Aznóth-Távóru,
a odtadiaľ vyšlo[61] k Chukkóku a dosiahlo
na[534] Zevúlun[462] k juhu[424] a na[534] Ášér[462]
k západu[175] a na[534] Júdu *pri* Jordáne[587]
ku vzchádzaniu slnka. (35)A opevnené
mestá[409]: Ciddím, Cér a Chammath, Rakkath a Kinnereth (36)a Adámá a Rámá
a Chácór (37)a Kedeš a Edreí a Én-Chácór
(38)a Jireón a Migdal-él, Chorém a Béth-anáth a Béth-šemeš, devätnásť miest[382]
a ich dediny[475]. (39)Toto *je* dedičstvo[451]
vetvy[251] detí[2] Naftálího po ich čeľadiach[239],
mestá a ich dediny[475].
(40)Vetve[251] detí[2] Dána po ich čeľadiach[239] vyšiel[61] siedmy lós (41)a územie[10]
ich dedičstva[451] bolo[65] Coreá a Eštáól a Ír-šemeš (42)a Šaalabbín a Ajjálón a Jithlá
(43)a Éljón a Timnáthá a Ekrón (44)a Eltekéh a Gibbethón a Baaláth (45)a Jehúd
a Bené-berak a Gath-Rimmón (46)a Mé-jarkón a Rakkón s pomedzím[10] naproti
Jáfó[588]. (47)Potom[1] [589] sa územie[10] detí[2]
Dána nad to rozšírilo[590], lebo[1] synovia
Dána vystúpili[69] a dali sa bojovať[163] s Lešemom, i dobyli ho a vybili[254] ho ostrím[238]
meče a zmocnili sa[36] ho a usídlili sa v ňom
a dali Lešemu názov[591] Dán podľa mena
Dána, ich otca. (48)Toto *je* dedičstvo[451]
vetvy[251] detí[2] Dána po ich čeľadiach[239],
tieto mestá a ich dediny[475].
(49)Tak[1] rozdieľanie dedičstva[483] zeme
dokončili[329] podľa jeho pomedzí[10]; a synovia Isráéla dali v svojom strede dedičstvo[451]
Jóšuovi, synovi Núna – (50)na príkaz[52]
Hospodina mu dali mesto, ktoré *si* vyžiadal, Timnath-serach v pohorí[102] Efrájima.
I vybudoval ho a usídlil sa v ňom.
(51)Toto[179] *sú* dedičstvá[451], ktoré za dedičstvá lósom pridelil[17] Eleázár, kňaz,
a Jóšua, syn Núna, a hlavy otcov[484] vetvám[251 592] detí[2] Isráéla v Šíle pred tvárou
Hospodina *pri* vchod*e*[334] stanu stretávania[560]. I skončili[329] s delením zeme[593].

20 A Hospodin k Jóšuovi prehovoril
výrokom: (2)Prehovor k deťom[2]
Isráéla výrokom: Ustanovte[378] si mestá
útočišťa, ako[594] som k vám prehovoril
skrze[485] Mojžiša, (3)na uprchnutie tam
toho, kto voľakoho[595] neúmyselne[596], nevdojak[597], udretím[254] zabije[598 599 600], i stanú
sa[29 323] vám útočišťom[269] pred pomstiteľom[79 601] krvi. (4)I uprchne[29] k jednému
z týchto miest[382] a zastane[29] *pri* vchod*e*[334]
do brány toho mesta a prednesie v uši starších oného mesta svoju vec[180], i prijmú[29 109]
ho do mesta k sebe a dajú[29] mu miesto[4],
nech[1] u nich ostane[244]. (5)A ak sa pomstiteľ[601] krvi za ním poženie[67 602], potom[1]
toho, *ktorý*[76] zabil[598 599], v jeho ruku nebudú[29] vydávať[603], lebo svojho blížneho[604]
udrel[254] nevdojak[597] a nemal on k nemu
od prvšia[605] nenávisti. (6)I ostane[29 244]

www.mobilnaBIBLIA.sk

v onom meste *až* do svojho postavenia sa
pred tvár zhromaždenia[363] k súdu[224], do
smrti veľkého kňaza, ktorý bude v oných
dňoch; vtedy sa ten, *ktorý*[76] zabil[598 599],
bude môcť[13] vrátiť a príde[29] do svojho
mesta a do svojho domu, do mesta, ska-
diaľ uprchol.

(7)Posvätili teda[55] Kedeš v Gálíle v po-
horí[102] Naftálího a Šechem v pohorí[102]
Efrájima a Kirjath-Arbu, to[113] *je* Chevrón,
v pohorí[102] Júdu, (8)a z druhej strany[481]
voči Jordánu[242] – Jeríchu – od vzchádza-
nia[170] ustanovili[378] Becer v pustine z ve-
tvy[251 462] Reúvéna, a Rámóth v Gileáde z ve-
tvy[251 462] Gáda a Gólán v Bášáne z vetvy[251 462]
Menaššéa. (9)Toto[179] boli[65] mestá urče-
né[606] pre všetkých synov[266] Isráéla aj pre
cudzincov[266 342], ktorí[76] budú[107] pobývať[607]
vprostred nich, na uprchnutie tam kaž-
dého, kto voľakoho[595] neúmyselne[596] sko-
lí[254 598], nech[1] nemrie rukou pomstiteľa[601]
krvi do svojho postavenia sa pred tvár
zhromaždenia[363].

21 A hlavy otcov[484] Lévíovcov[124] pri-
stúpili[137] k Eleázárovi, kňazovi,
a k Jóšuovi, synovi Núna, a k hlavám
otcov[484] vetiev[251] detí[2 608] Isráéla (2)a pre-
hovorili k nim v Šíle v zemi Kenáana vý-
rokom: Hospodin skrze[485] Mojžiša rozká-
zal dať nám mestá na bývanie a ich
obvody[486] pre náš dobytok[300]. (3)Synovia
Isráéla teda[55] Lévíovcom[124] zo svojho de-
dičstva[451] na príkaz[52] Hospodina dali tieto
mestá a ich obvody[486]:

(4)Vyšiel[61] teda[55] lós čeľadiam[249] Ke-
háthího[37] a deťom[2] Áróna, kňaza, z Lévío-
vcov[124], sa *do*stalo[323] z dedičstva[451]
z vetvy[251 462] Júdu a z vetvy[251 462] Šimeóního[37]
a vetvy[251 462] Benjámína lósom trinástich
miest[382], (5)a deťom[2] Kehátha, ktoré[76]
ostávali, lósom z čeľadí[239 462] vetvy[251] Efrá-
jima a z vetvy[251 462] Dána a z polovice
vetvy[251 462] Menaššéa desiatich miest[382],
(6)a deťom[2] Géršóna lósom z čeľadí[239 462]
vetvy[251] Jissá-schára a z vetvy[251 462] Ášéra
a z vetvy[251 462] Naftálího a z polovice
vetvy[251 462] Menaššéa v Bášáne trinástich
miest[382]; (7)deťom[2] Meráriho po ich čeľa-
diach[239] z vetvy[251 462] Reúvéna a z vetvy[251 462]
Gáda a z vetvy[251 462] Zevúluna dvanástich
miest[382]. (8)Tieto mestá teda[55] a ich ob-
vody[486] synovia Isráéla Lévíovcom[124] dali
lósom podľa *toho,* čo rozkázal Hospodin
skrze[485] Mojžiša.

(9)I dali z vetvy[251 462] detí[2] Júdu a z ve-
tvy[251 462] detí[2] Šimeóna tieto mestá, ktoré
vypočítali menami[107], (10)a *do*stalo sa[323]
ich deťom[2] Áróna od čeľadí[239] Keháthího[37],
od detí[2] Lévího, lebo im patril[197] prvý lós;
(11)i dali im Kirjath-Arbu, *mesto* otca[503]
Anáka[450], to[113] *je* Chevrón, v pohorí[102] Júdu,
a jeho obvody[486] okolo neho[576], (12)a*le*
polia[107] toho mesta a jeho dediny[475] dali
Kálévovi, synovi Jefunnéa, v jeho držbu.
(13)Dali teda[55] synom Áróna, kňaza,
Chevrón, mesto útočišťa toho, *kto*[76] by
voľakoho zabil[598 599], a jeho obvody[486],
a Livnu a jej obvody[486], (14)a Jattír a jeho
obvody[486], a Eštemóu a jej obvody[486],
(15)a Chólón a jeho obvody[486], a Devir
a jeho obvody[486], (16)a Ajin a jeho ob-
vody[486], a Juttu a jej obvody[486], Béth-šemeš
a jeho obvody[486], deväť miest[382] z týchto
dvoch kmeňov[38 462]. (17)A z vetvy[251 462]
Benjámína Giveón a jeho obvody[486], Gevu
a jej obvody[486], (18)Anáthóth a jeho ob-
vody[486], a Almón a jeho obvody[486], štyri
mestá. (19)Všetky mestá synov Áróna,
kňazov: trinásť miest[382] a ich obvody[486].

(20)A ohľadne čeľadí[239] detí[2] Kehátha,
Lévíovcov[124], ktorí[76] ostávali z detí[2] Ke-
hátha, tým[1] sa *do*stalo miest[382] ich lósu
z vetvy[251 462] Efrájima; (21)dali im teda[55]
mesto útočišťa toho, *kto*[76] by *voľakoho*
zabil[598 599], Šechem v pohorí[102] Efrájima,
a Gezer a jeho obvody[486], (22)a Kivcajim
a jeho obvody[486], a Béth-chórón a jeho
obvody[486], štyri mestá. (23)A z vetvy[251 462]
Dána Elteké a jeho obvody[486], Gibbethón
a jeho obvody[486], (24)Ajjálón a jeho ob-
vody[486], Gath-Rimmón a jeho obvody[486],
štyri mestá. (25)A z polovice vetvy[251 462]
Menaššéa Taenach a jeho obvody[486]
a Gath-Rimmón a jeho obvody[486], dve
mestá. (26)Všetkých miest[382] desať a ich
obvody[486], pre čeľade[242 266] detí[2] Kehátha,
ktoré[76] ostávali.

(27)A deťom[2] Géršóna z čeľadí[242] Lévío-
vcov[124]: z polovice vetvy[251 462] Menaššéa
mesto útočišťa toho, *kto*[76] by *voľakoho* za-
bil[598 599], Gólán v Bášáne a jeho obvody[486],
a Beešteru a jej obvody[486], dve mestá;
(28)a z vetvy[251 462] Jissaschára Kišjón a je-
ho obvody[486] a Davrath a jeho obvody[486],

www.mosesnet.sk

(29)Jarmúth a jeho obvody[486], Én-ganním
a jeho obvody[486], štyri mestá; (30)a z ve-
tvy[251 462] Ášéra Mišeal a jeho obvody[486],
Avaddón a jeho obvody[486], (31)Chelkáth
a jeho obvody[486], a Rechóv a jeho ob-
vody[486], štyri mestá. (32)A z vetvy[251 462]
Naftálího mesto útočišťa toho, *kto*[76] by *vo-
ľakoho* zabil[598 599], Kedeš v Gálíle a jeho ob-
vody[486], a Chammóth-Dór a jeho obvody[486],
a Kartán a jeho obvody[486], tri mestá.
(33)Všetky mestá Géršunního[37] po ich če-
ľadiach[239]: trinásť miest[382] a ich obvody[486].

(34)A čeľadiam[239] detí[2] Meráriho, Lévío-
vcom[124], ktorí[76] ostávali, od[447] vetvy[251]
Zevúluna Jokneám a jeho obvody[486],
a Kartu a jej obvody[486], (35)Dimnu a jej
obvody[486], Nahalál a jeho obvody[486],
štyri mestá. [(36)A z vetvy[251 462] Reúvéna
Becer a jeho obvody[486], a Jácu a jej ob-
vody[486], (37)Kedemóth a jeho obvody[486],
a Méfaath a jeho obvody[486], štyri mestá.][609].
(38)A z vetvy[251 462] Gáda mesto útočišťa
toho, *kto*[76] by *voľakoho* zabil[598 599], Rámóth
v Gileáde a jeho obvody[486], a Machanajim
a jeho obvody[486], (39)a Chešbón a jeho
obvody[486], Jaezér a jeho obvody[486]; všetky
mestá štyri. (40)Všetky mestá pre deti[2 266]
Meráriho po ich čeľadiach[239], ktoré[76] ostá-
vali z čeľadí[239] Lévíovcov[124], to[1] bol ich lós:
dvanásť miest[382].

(41)Všetky mestá Lévíovcov[124] vpro-
stred držby detí[2] Isráéla: štyriaosemdesiat
miest[382] a ich obvody[486]. (42)Tieto mestá
boli, mesto *ako* mesto, s[1] ich obvodmi[486]
okolo nich[576]; tak *bolo* so všetkými týmito
mestami[80].

(43)Dal teda[55] Hospodin Isráélovi vše-
tku zem, ktorú prísahou sľúbil[19] dať ich
otcom, i zaujali[36] ju a usídlili sa v nej
(44)a Hospodin pre nich[266] zaistil kľud[40]
zo všetkých strán[610] podľa všetkého, čo
ich otcom prísahou sľúbil[19], takže[1] sa
nikto[11] zo všetkých ich nepriateľov nemo-
hol[13] postaviť proti ich tvári; všetkých ich
nepriateľov *vy*dal Hospodin v ich ruku.
(45)Nepadlo[611] nič[439] zo všetkých dobrých
vecí, *o* ktorých[358 612] Hospodin k deťom[2]
Isráéla prehovoril; všetko sa uskutoč-
nilo[613].

22 Vtedy Jóšua povolával[372] Reú-
véního[37] a Gádího[37] a polovicu
vetvy[251] Menašššéa (2)a povedal k nim:
Vy ste zachovali[21] všetko, čo vám rozká-
zal Mojžiš, nevoľník Hospodina, *aj* na[184]
hlas môj ste poslúchli ohľadne všetkého,
čo som vám rozkázal. (3)*Po* tieto mnohé
dni *až* po tento deň ste svojich bratov
neopustili a zachovávali ste[21] nariade-
nia[614] rozkazu[615] Hospodina, vášho Boha.
(4)A teraz dal Hospodin, váš Boh, vašim
bratom kľud[40] podľa *toho,* čo k nim pre-
hovoril; teraz sa teda[55] otočte[268] a choďte
si[616] do svojich stanov do zeme svojej
držby, ktorú vám dal Mojžiš, nevoľník
Hospodina, na druhej strane[42] Jordána.
(5)Len veľmi dbajte[21] o vykonávanie roz-
kazu a zákona[23], ktorý vám Mojžiš, ne-
voľník Hospodina, rozkázal, o milovanie
Hospodina, vášho Boha, a o chodenie
po všetkých jeho cestách a o zachováva-
nie[21] jeho rozkazov a o lipnutie na[617] ňom
a o službu[618] jemu celým svojím srdcom
a celou svojou dušou. (6)A Jóšua ich po-
žehnal a prepustil[114] ich, i odišli do svo-
jich stanov.

(7)A polovicu kmeňa[38] Menašššéa ob-
dari[619] Mojžiš v Bášáne a Jóšua jeho po-
lovicu obdaril[619] na tejto strane[42] Jordána
k západu[175], a keď ich Jóšua tiež pre-
pustil[114] do ich stanov, požehnal *aj* ich
(8)a prevravel k nim výrokom: Vráťte
sa do svojich stanov s mnohými bohat-
stvami[277] a s veľmi početnými stádami[41 277],
so striebrom[277] a so zlatom[277] a s mosa-
dzou[231 277] a s železom[277] a so šatstvom[277]
vo veľkom[375] množstve[620]; rozdeľte *sa o* lup
od vašich nepriateľov so svojimi bratmi.
(9)A deti[2] Reúvena a deti[2] Gáda a polo-
vica kmeňa[38] Menašššéa sa obrátili späť[581]
a pobrali sa z blízkosti[447] detí[2] Isráéla,
z Šíla, ktoré *je* v zemi Kenáana, na od-
chod do zeme Gileáda, do zeme svojej
držby, v ktorej držbu nadobudli[621] podľa
príkazu[52] Hospodina skrze[485] Mojžiša.

(10)A keď prišli do končín[622] Jordána,
ktoré *sú* v zemi Kenáana, zbudovali[64] tam
synovia Reúvena a synovia Gáda a polovica
kmeňa[38] Menašššéa pred Jordánom oltár,
nápadne[623] veľký oltár; (11)a deti[2] Isráéla
počuli výrok: Hľa, synovia Reúvena a sy-
novia Gáda a polovica kmeňa[38] Menašššéa
zbudovali naproti zemi Kenáana v konči-
nách[622 624] Jordána oltár naproti deťom[2 625]
Isráéla (12)To[1] keď deti[2] Isráéla počuli,

www.biblia.sk

zišlo sa[64 558] všetko zhromaždenie[363] synov
Isráéla *do* Šíla vystúpiť[69] vojenskou výpra-
vou[626] proti[627] nim.
(13)Vyslali teda[55] synovia Isráéla k sy-
nom Reúvena a k synom Gáda a k po-
lovici kmeňa[38] Menaššéa do zeme Gile-
áda Pinchása, syna Eleázára, kňaza,
(14)a s ním desať náčelníkov[362], po jed-
nom náčelníkovi[362 628] na *každý* dom otca,
zo všetkých vetiev[251 629] Isráélových, z kto-
rých[630] každý[155] *bol* pre tisíce[266] Isráéla hla-
vou domu ich otcov[484]. (15)I prišli k sy-
nom Reúvena a k synom Gáda a k polovici
kmeňa[38] Menaššéa do zeme Gileáda a pre-
hovorili s nimi výrokom: (16)Takto pove-
dalo všetko zhromaždenie[363] Hospodina:
Čo *je* toto *za*[631] vierolomnosť, ktorej ste sa
vierolomne dopustili[250] proti Bohu Isráéla
dnešným[632] *od*vrátením od nasledovania
Hospodina[633] v svojom zbudovaní[195] si
oltára, svojím dnešným[632] vzbúrením[634]
proti Hospodinovi? (17)Či *je* nám nepráv-
osť[635] Peóra[636] málo, od ktorej sme sa po
tento deň neočistili, hoci[1 637] v zhromaž-
dení[363] Hospodina nastala[323] pohroma[638],
(18)že[1] sa vy dnes musíte[13] *od*vracať od
nasledovania Hospodina[633]? A*le* ak sa vy
dnes budete proti Hospodinovi búriť,
stane sa[64 323], *že* sa zajtra bude hnevať[639 640]
na celé zhromaždenie[363] Isráéla. (19)A vô-
bec[641] – ak *je* zem vašej držby nečistá,
prejdite si[616] do zeme držby Hospodina,
kde pobýva[65 559] obydlie[642] Hospodina,
a nadobudnite držbu[621] vprostred nás; a*le*
proti Hospodinovi nech sa sa nebúrite[29]
a nie *že* budete[29] zamietať[643] nás v svo-
jom zbudovaní[195] si oltára okrem[644] oltára
Hospodina, nášho Boha. (20)Či sa Áchán,
syn Zeracha, vierolomne nedopustil vie-
rolomnosti[250] pri odovzdanom[84], takže[1]
prišlo[323] rozhnevanie[369] na celé zhromaž-
denie[363] Isráéla a nielen on sám zahynul[645]
v svojej neprávosti[198 635]?
(21)A synovia Reúvena a synovia Gáda
a polovica kmeňa[38] Menaššéa odvetili
a oslovili hlavy tisícov Isráéla: (22)Boh
bohov, Hospodin, Boh bohov, Hospodin,
ten[113] vie, a Isráél, ten[113] bude vedieť: ak vo
vzbúrení a ak vo vierolomnosti[250] proti
Hospodinovi, – nech nás nezachraňuje-
ší[29] tohto dňa! – (23)*sme sa dali* budo-
vať si oltár na *od*vrátenie od nasledova-
nia Hospodina[633] a ak na vznášanie[338] na
ňom vzestupnej *obete*[339] a *obete* daru[646]
a ak na vykonávanie[647] na ňom obetí po-
kojných hodov[340] – Hospodin, on nech
vyvodzuje[29] dôsledky[648], (24)lež[1] ak sme
toto nespravili z obavy[649] z *jednej* veci,
s myšlienkou[650], *že* neskoršie[651] budú vaše
deti[2] k našim deťom[2] vravieť výrokom:
Čo vás do Hospodina, Boha[652] Isráéla?
(25)Veď[1] Hospodin medzi nás a medzi
vás, deti[2] Reúvéna a deti[2] Gáda, položil[378]
hranicu[10], Jordán! Nemáte[566] podielu
v Hospodinovi! A vaše deti[2] spôsobia,
že naše deti[2] prestanú mať Hospodina
v úcte[164]. (26)Povedali sme teda[55]: Nože[90]
si dávajme[29] prácu so zbudovaním oltá-
ra, nie na vzostupnú[339] ani na *inú* obeť,
(27)lež[68] *bude* on svedkom medzi nami
a medzi vami a medzi našimi pokoleniami
po nás o vernej službe[618 653] Hospodinovi[74]
pred jeho tvárou našimi vzostupnými[339]
a *inými* našimi obeťmi a našimi pokojnými
hodmi[340], nech[1] vaše deti[2] neskoršie[651] ne-
vravia našim deťom[2]: Nemáte[566] podielu
v Hospodinovi! (28)Povedali sme teda[55]:
A ak *to* budú vravieť k nám a*lebo* k našim
pokoleniam neskoršie[651], stane sa[323], že[1]
povieme: Pozrite vypodobnenie[654] oltára
Hospodina, ktoré zriadili[22] naši otcovia,
nie na vzostupnú[339] ani na *inú* obeť, lež[68]
je ono svedkom medzi nami a medzi
vami. (29)Ďaleko nám od toho – búriť
sa proti Hospodinovi a *od*vracať sa dnes
od nasledovania Hospodina[633], budovať
oltár na vzostupnú *obeť*[339], na *obeť* dar*u*[646]
a na *inú* obeť okrem oltára Hospodina,
ktorý *je* pred jeho obydlím[154 642]!
(30)A keď počul Pinchás, kňaz, a náčel-
níci[362] zhromaždenia[363] a hlavy tisícov
Isráéla, ktorí *boli* s ním, slová, ktoré vy-
slovili synovia Reúvena a synovia Gáda
a synovia Menaššéa, bolo[64 65] im *to* vhod[655]
(31)a Pinchás, syn Eleázára, kňaza, k sy-
nom Reúvena a k synom Gáda a k synom
Menaššéa povedal: Dnes sme spoznali,
že vprostred nás *je* Hospodin, lebo ste sa
tejto vierolomnosti proti Hospodinovi
vierolomne nedopustili[250]; vyprostili ste
teda[656] deti[2] Isráéla z ruky Hospodina.
(32)I vrátil sa Pinchás, syn Eleázára,
kňaza, a náčelníci[362] z blízkosti[447] synov
Reúvéna a z blízkosti[447] synov Gáda, zo

www.nasastarozakon.sk

zeme Gileáda, do zeme Kenáana k de-
ťom[2] Isráéla a priniesli stadiaľ[492] zvesť[493],
(33)a tá zvesť[493] bola[65] deťom[2] Isráéla
vhod[655], i dali sa deti[2] Isráéla velebiť[657]
Boha a nehovorili[65] o vystúpení[69] vojen-
skou výpravou[626] na spustošenie[658] zeme,
v ktorej deti[2] Reúvena a deti[2] Gáda bývali.
(34)A synovia Reúvena a synovia Gáda
o tom oltári vyhlásili: Že on *je* medzi
nami svedkom, že Hospodin *je* Boh.

23 A o veľa dní potom, čo Hospo-
din Isráélovi zaistil kľud[40] od
všetkých ich nepriateľov zo všetkých
strán[610], keď[1] Jóšua bol ostarel, pokročil
vekom[460], sa stalo[323], (2)že[1] Jóšua povo-
lal[372] všetok Isráél, jeho starších a jeho
hlavy a jeho sudcov a jeho predákov[31],
a povedal k nim: Ja som ostarel, pokročil
som vekom[460], (3)a vy ste uvideli všetko,
čo Hospodin, váš Boh, vykonal všetkým
týmto národom[82] pred vašou tvárou[79], že
Hospodin, váš Boh, bojuje[163 659] za vás[266]
on. (4)Pozrite, rozlosoval[466] som vám
tie národy[462], ktoré[76] zvyšujú, za dedič-
stvo[451] vašim kmeňom[38], od Jordána so
všetkými[660] národmi[462], ktoré som povy-
tínal[143], až *po* veľké more[9] od zachádza-
nia slnka. (5)A Hospodin, váš Boh, on
ich pred vašou tvárou[79] bude vytískať[661]
a z prítomnosti vašej tváre[662] ich vypudí[139],
i budete môcť[13] zaujať[36] zem podľa *toho,*
čo k vám Hospodin, váš Boh, prehovo-
ril. (6)No[1] musíte[13] sa veľmi pevne držať
zachovávania[21] a vykonávania všetkého
toho*, čo je*[76] zapísané v knihe zákona[23]
Mojžiša, aby ne*došlo k* uchýleniu[24] od
toho[113] *v*pravo a*lebo v*ľavo, (7)aby ne*došlo
ku* vmiešaniu sa medzi tieto národy[663],
tieto, ktoré[76] zvyšujú s vami; a nie *že* sa
smiete[13] zmieňovať o mene[664] ich bohov ani
ním zaprísahavať ani slúžiť[618] ani sa klaňať
im, (8)lež[68] budete[29] lipnúť na[617] Hospodi-
novi, svojom Bohu, ako ste konali[65] *až* po
tento deň. (9)Veď[1] Hospodin pred vašou
tvárou[79] vypudil[139] veľké a mocné[665] ná-
rody, a vy – *až* po tento deň sa nikto[11] ne-
postavil proti vašej tvári; (10)jeden muž
z vás ženie[330] tisíc, lebo Hospodin, váš
Boh, bojuje[163 659] za vás[266] on podľa *toho,*
čo k vám prehovoril. (11)Veľmi sa teda[55]
chráňte[21] v záujme svojich duší[266] – milo-
vať[666] Hospodina, svojho Boha! (12)Áno,
ak sa akokoľvek[653] budete obracať späť[581]
a lipnúť na[617] pozostatku týchto národov,
týchto, ktoré[76] zvyšujú s vami, a budete
sa s nimi[667] zošvagrovať[65] a vmiešavať sa[65]
medzi ne a ony medzi vás[663], (13)nech
istotne[653] viete[29], že Hospodin, váš Boh,
nebude tieto národy naďalej[270] pred vašou
tvárou[79] vypudzovať[139], lež[1] sa vám stanú[323]
pascou[269] a nástrahou[269 668] a metlou[269 669]
na vašich bokoch a ostňami[269] vo vašich
očiach, *až* do vášho vyhynutia[263] z povr-
chu[670] tejto dobrej pôdy[671], ktorú vám dal
Hospodin, váš Boh.

(14)A hľa, ja sa dnes chystám odísť[3] ces-
tou všetkej zeme; i viete[65] v celom svojom
srdci a v celej svojej duši, že nesklamalo[611]
jediné slovo zo všetkých dobrých slov,
ktoré[612 672] o vás Hospodin, váš Boh, pre-
hovoril, všetky sa vám uskutočnili[613], ne-
sklamalo[611] jediné slovo[612 672]; (15)a ako sa
na vás uskutečnilo[613] každé dobré slovo,
ktoré[612 672] Hospodin, váš Boh, k vám pre-
hovoril, tak na vás Hospodin bude priví-
dzať[673] všemožnú[434] zlú vec[674] *až* do svojho
vykántrenia[272] vás z povrchu[670] tejto dob-
rej pôdy[671], ktorú vám Hospodin, váš Boh,
dal, (16)pre vaše prestúpenie[195 267] zmluvy
Hospodina, vášho Boha, ktorú vám roz-
kázal, keď[1] budete odchádzať a slúžiť[618]
iným[675] bohom a klaňať sa im, takže[1] proti
vám vzbĺkne[252] hnev Hospodina, i budete
musieť[13] rýchlo[676] vyhynúť[263] z povrchu[670]
dobrej pôdy[671], ktorú vám dal.

24 A Jóšua zhromaždil[109] všetky
kmene[38] Isráéla do Šechema a po-
volal[372] starších Isráéla a jeho sudcov
a jeho predákov[31]; i postavili sa pred Bo-
žiu tvár (2)a Jóšua ku všetkému ľudu po-
vedal: Takto povedal Hospodin, Boh Isrá-
éla: Vaši otcovia odvždy[677] bývali[65] na
druhej strane[42] Rieky[678], Terach, otec Ab-
ráháma a otec Náchóra, a slúžili[618] iným[675]
bohom; (3)no[1] vzal som vášho otca Abrá-
háma z druhej strany[490] Rieky[678] a previe-
dol som ho celou zemou Kenáana a roz-
množil som jeho semä a dal som mu Isáka
(4)a Isákovi som dal Jákóba a Ésáva,
a Ésávovi sem dal pohorie[102] Séír, aby ho
zaujal[36 679], a Jákób a jeho deti[2] zostúpili
do Egypt*a*. (5)A poslal som Mojžiša
a Áróna a zraňoval[65 680] som Egypt podľa
toho, čo som vprostred[32] neho spravil[681],

www.biblia.sk

a potom som vás vyviedol[61], (6)áno[1], vyviedol[61] som vašich otcov z Egypta, i prišli
ste k moru a za vašimi otcami sa *k* moru
Tŕstia[81] s vozmi[107 277 428] a s rajtármi[277 682 683]
prihnali[67] Egypťania; (7)i dali sa kričať
k Hospodinovi a *on* medzi vás a medzi
Egypťanov vložil[228] temnotu a uviedol na
nich more a zaplavil[684] ich, a vaše oči uvi-
deli, čo som proti Egypťanom[685] spravil.
A ostali ste *na* veľa dní v pustine (8)a uvie-
dol som vás do zeme Emórího[83], ktorý[76]
býval na druhej strane[42] Jordána; tí[1] sa
s vami dali bojovať[163], a*le vy*dal som ich vo
vašu ruku, takže[1] ste sa ich zeme zmoc-
nili[36], i vykántril[272] som ich pred vašou
tvárou[79]. (9)Potom[1] povstal Bálák, syn
Cippóra, král Móáva[480], a dal sa proti Isrá-
élovi bojovať[163], a poslal a povolal[372] Bile-
áma, syna Beóra, na zlorečenie vám,
(10)no[1] ja som nebol ochotný[686] Bileá-
movi načúvať[687], lež[1] bol donútený vás
žehnať[688], takže[1] som vás z jeho ruky vy-
prostil. (11)I prešli ste Jordán a prišli ste
k Jeríchu a vládcovia[689] Jerícha sa proti
vám dali bojovať[163], Emórí a Perizzí a Ke-
náaní a Chittí a Girgáší, Chivví a Jevúsí[83],
a*le* som ich *vy*dal vo vašu ruku; (12)aj
sršne[107] som pred vašou tvárou poslal,
které[1] ich spred vašej tváre[79] vyhnali[690], –
dvoch kráľov Emórího[83], nie tvojím me-
čom ani tvojím lukom, (13)a dal som vám
zem, v ktorej si sa nenalopotil, a mestá,
ktoré ste nezbudovali, a usídlili ste sa
v nich, jete *z* viníc a *z* olivníc[691], ktoré ste
nevysádzali. (14)Teraz teda[55] majte Hos-
podina v úcte[164] a slúžte[618] mu v úprim-
nosti[692] a v pravde[99] a odvrhnite[24] bohov,
ktorým vaši otcovia slúžili[65 618] na druhej
strane[42] Rieky[678] a v Egypte, a slúžte[618]
Hospodinovi. (15)No[1] ak je[65] vám slúžiť[618]
Hospodinovi nevhod[693], zvoľte[302] si dnes,
komu budete slúžiť[618], či bohom, ktorým
slúžili[65 618] vaši otcovia, keď[694] *boli* na dru-
hej strane[42] Rieky[678], a či bohom Emó-
rího[83], v ktorého zemi vy bývate; no[1] ja
a môj dom budeme slúžiť[618] Hospodi-
novi.

(16)A ľud odvetil a povedal: Ďaleko
nám od opustenia Hospodina, slúžiť[626]
iným[675] bohom, (17)veď Hospodin, on
nás a našich otcov vyviedol[69 659] zo zeme
Egypta, z domu nevoľníkov, a on[695] pred
našimi očami vykonal tieto veľké zna-
menia a zachoval[21] nás po celej ceste, po
ktorej sme kráčali[65], a medzi všetkými
národnosťami[173], ktorých stredom sme
prešli! (18)A Hospodin všetky tie ná-
rodnosti[173] zpred našej tváre[79] vyhnal[690],
aj Emórího[83], obývajúceho tú zem; aj
my[696] budeme slúžiť[618] Hospodinovi, lebo
naším Bohom je on!

(19)A Jóšua k ľudu povedal: Nebudete
môcť slúžiť[618] Hospodinovi, lebo on *je*
Boh svätý, on *je* Boн žiarlivý, nebude
znášať[125 697] vaše prečiny[698] a vaše hriechy;
(20)ak Hospodina budete opúšťať a slú-
žiť[618] bohom cudzím[699 700], potom[1] sa *on*
obráti späť[581 701] a spraví vám zle a skon-
cuje *s* vami[702] potom, čo vám robil[65] dobre.
(21)A ľud k Jóšuovi povedal: Nie, lež[68] bu-
deme slúžiť[618] Hospodinovi. (22)A Jóšua
povedal k ľudu: Vy *ste sami* proti sebe
svedkami, že ste si zvolili[302] Hospodina,
slúžiť[618] jemu. I povedali: *Sme* svedkami.
(23)Teraz teda[55] odvrhnite[24] cudzích[700]
bohov[699], ktorí *sú* vprostred[32] vás, a na-
kloňte[703] svoje srdce k Hospodinovi, Bohu
Isráéla. (24)A ľud k Jóšuovi povedal:
Budeme slúžiť[618] Hospodinovi, nášmu
Bohu, a poslúchať na[184] jeho hlas.

(25)V onen den teda[55] Jóšua v Šecheme
vzhľadom na ľud uzavrel[355] zmluvu, ktorú[1]
im uložil[228] *za* ustanovení[704] a predpis[224]
(26)a tieto slová Jóšua zapísal v knihu
Božieho zákona[23]; a vzal veľký kameň,
ktorý[1] tam postavil[159] pod strom[705], ktorý
bol pri svätyni[706] Hospodina; (27)a ku
všetkému ľudu Jóšua povedal: Hľa,
tento kameň bude[29] medzi nami svedky-
ňou[269 707], lebo on počul všetky výpovede[708]
Hospodina, ktoré s nami prehovoril;
stane sa[29 323] teda[55] svedkyňou[269 707] proti
vám, aby ste sa proti vášmu Bohu[709] ne-
dopúšťali zapierania[710]. (28)A Jóšua ľud pre-
pustil[114], každého[155] k jeho dedičstvu[451].

(29)A po týchto veciach sa stalo[323],
že[1] Jóšua, syn Núna, nevoľník Hospodi-
na, umrel ve veku[491] sto a desať rokov;
(30)a pochovali ho na území[10] jeho dedič-
stva[451] v Timnath-serachu, ktorý *je* v po-
horí[102] Efrájima, od severu voči vrchu[242]
Gaaš.

(31)A Isráél slúžil[65 618] Hospodinovi *po*
všetky dni Jóšuu a *po* všetky dni starších,

www.mlcs.sk

ktorí predĺžili *svoje* dni po Jóšuovi a ktorí poznali[65] všetky skutky Hospodina, ktoré pre Isráéla[82 269] uskutočnil[711].

(32)A kosti Jozefa, ktoré synovia Isráéla vyniesli[69] z Egypta, pochovali v Šecheme, na podiele poľa, ktoré Jákób kúpil od[447] synov Chamóra, otca Šechema, za sto kesít[712]; toho[1] sa *do*stalo[323] deťom[2] Jozefa za dedičstvo[451].

(33)A umrel Eleázár, syn Áróna, a pochovali ho na vŕšku Pinchása, jeho syna, ktorý mu dal*i* v pohorí[102] Efrájima.

www.milos-pavlik.eu

JÓŠUA

1 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
2 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
3 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
4 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
5 Pozri Gen. 8:9, pozn. 1059
6 Pozri Deut. 3:25, pozn. 23.
7 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.
8 Pozri Gen. 11:13n., pozn. 322.
9 Tj. „Stredozemné", ďalej obdobne.
10 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599; v kap. 18:20 a 19:49 ako v Deut. 32:8, pozn. 121.
11 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
12 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
13 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
14 Al. „pred tvoju tvár", pozri Gen. 6:11, pozn. 203 a porov. aj pozn. 204.
15 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.
16 Pozri Deut. 31:7, pozn. 1089
17 Pozri Num. 33:54, pozn. 1092.
18 Pozri Deut. 1:38, pozn. 100 a 101.
19 Pozri Num. 11:12, pozn. 413.
20 Vl. „buď silný a veľmi odvážny" (al. „veľmi silný a odvážny"), v texte je použitý opis s ohľadom na nasledovnú väzbu s neurčitkom slovesa „dbať"[21].
21 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
22 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
23 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
24 Pozri Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
25 Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048, tu v zmysle „rozumne konal al. sa správal", v. 8 obdobne.
26 D. „vo všetkom" (vv. 7, 9), „do všetkého" (v. 16).
27 Al. „vo všetkom, čím budeš prechádzať", al. možno „*za* čím budeš chodiť" („čo budeš sledovať", „o čo ti pôjde").
28 Pozri Deut. 6:7, pozn. 331.
29 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
30 Al. „hovoriť" (v samovrave, možno „mrmľať"), al. „v nej… čítať" (nahlas); tieto významy naznačuje predošlá zmienka o „ústach".
31 Pozri Exod. 5:6, pozn. 165.
32 D. „vnútrom", ďalej obdobne.
33 Pozri Gen. 32:2, 7, pozn 846.
34 Pozri Gen. 40:13, pozn. 1060.
35 Pozri Deut. 9:1, pozn. 413.
36 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
37 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
38 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
39 Vl. „slovo, ktoré", „vec, ktorú".
40 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
41 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
42 Pozri Deut. 1:1, pozn. 3.
43 Pozri Exod. 13:18, pozn. 450.
44 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
45 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626, tu najmä v zmysle „udatní", „chrabrí", „bojovní", ďalej obdobne.
46 Al. možno „bratov, všetkých zdatných hrdinov".
47 Pozri Num. 14:24, pozn. 552.
48 D. „podľa všetkého, čo (al. „*v* čom", „ako") sme".
49 Pozri Gen. 23:16 a ďalej, pozn. 775.
50 D. „Každý muž (al. „človek"), ktorý".
51 Pozri Deut. 1:26, 43, pozn. 114.
52 Pozri Num. 3:16, pozn. 96; nesúvisí s „rozkazovať" nižšie, obdobne aj ďalej.
53 Vl. „mlčanlivo", zmysel ako v texte („nikomu o tom nič nepovedal").
54 Al. jednoducho „dvoch vyzvedačov", „dom („akejsi al. jednej", porov. Exod. 2:19, pozn. 78) neviestky", porov. Gen. 13:8, pozn. 372; 39:1, pozn. 1029. Ďalej obdobne.
55 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
56 D. „a jej", ďalej obdobne.
57 Al. „odpočinuli", „uložili sa", vl. „ľahli".
58 D. „bolo povedané".
59 Pozri Deut. 1:22, pozn. 68.
60 Vl. „výrok", ako vo vv. 1n. a inde.
61 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
62 Al. „povedala tak*to*: Tí".
63 D. „a brána bola[65] na zavretie".
64 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
65 Vl. „nezvedela som", tj. „nezvedela a teda nevedela a neviem", kap. 1:5 a ďalej obdobne.
66 Pozri Exod. 32:8, pozn. 1128.
67 Pozri Gen. 35:5, pozn. 819.
68 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
69 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
70 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.
71 D. „ľany dreva" (tj. „stonky", ktorá je byline ľanu tým, čím je stromu drevnatý kmeň).
72 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
73 Sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
74 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
75 Pozri Gen. 32:22, pozn. 865, tu čosi odlišný tvar, majúci však rovnaký význam.
76 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
77 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
78 Al. „rozochveli sa od strachu", vl. „rozplynuli sa" (Exod. 15:15).
79 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
80 Pozri Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
81 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
82 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
83 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
84 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
85 Pozri Deut. 2:34, pozn. 165.
86 Pozri Deut. 1:28, pozn. 80, iné sloveso ako tu vo v. 9[78].
87 Al. „počuli, roztopilo sa vašou príčinou naše srdce a v nikom", ďalej obdobne.
88 Vl. „nepovstal", „nevyvstal", sloveso ako „vstaň" v kap. 1:2 a inde, tu v zmysle ako v texte („neobstál", „neudržal sa", porov. Gen. 6:18 a ďalej, pozn. 227, kde je použité to isté sloveso).

www.mlosanik.eu

89 Al. „odvaha“, ďalej obdobne, aj iný zmysel. Pozri Gen. 6:17, pozn. 226.
90 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
91 Pozri Gen. 19:19 a ďalej, pozn. 531; 21:23 a ďalej, pozn. 556.
92 Pozri 2 Par. 6:42.
93 D. „znamenie spoľahlivosti“[99].
94 Pozri Gen. 32:30, pozn. 878.
95 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
96 Vl. „vyprosťovať (al. „vyslobodzovať“)… zo smrti“.
97 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
98 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
99 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
100 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
101 Al. „v múre (Num. 35:4) hradby“, tj. „v hradobnom („mestskom“) múre“.
102 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
103 Tvar toho istého[67] slovesa.
104 Vl. „skryť“, no nie ako vo v. 4 ani ako vo v. 6[70]. Ďalej obdobne.
105 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
106 Al. „slobodní od“ (Gen. 24:41), ďalej obdobne.
107 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
108 D. „šnúrku nite šarlátu“, v. 21 obdobne.
109 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
110 Al. „von“, pozri Gen. 9:22, pozn. 301; Deut. 32:25, pozn. 1166.
111 Pozri Lev. 20:11, pozn. 663.
112 Tj. „naň položená“.
113 D. „ono“, ďalej obdobne, podľa gramatického rodu a čísla podstatných mien, ktorých sa na tom či onom mieste toto zámeno týka.
114 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
115 Pozri Deut. 4:29, pozn. 259.
116 Tj. „Jordán“, možno „prebrodili sa“[75], nesúvisí s nasledovným „prišli“.
117 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.
118 Al „ich stretli“, vl. „ich našli“ (pozri Gen. 4:14, pozn. 151).
119 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
120 Ako „prenocujte“ v Gen. 19:2 a obdobne ďalej, tu zmysel ako v texte, pozri nižšie.
121 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
122 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
123 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
124 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
125 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
126 Al. „ju, budete sa aj vy“.
127 Al. „ale“.
128 Tj. „skrinkou“, ďalej obdobne.
129 D. „ako“.
130 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
131 Pozri Lev. 1:2, pozn. 4.
132 Pozri Exod. 4:10, pozn. 140, tu v kap. 3:4 vl. „od včerajška-predvčerajška“, v kap. 4:18 „ako včera-predvčerom“, zmysel ako v texte.
133 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.
134 Al. „čudá“, „divy“, „zázraky“, „vprostred vás čudne (al. „zázračne“) pôsobiť“.
135 Al. „zveľaďovať“, vl. „zveličovať“, tj. „robiť veľkým“; ďalej obdobne.
136 Pozri Exod. 13:20, pozn. 454.
137 Sloveso ako v Exod. 21:6, pozn. 682
138 D. „vypudením“[139].
139 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
140 Al. „v Jordán“, v kap. 4:7 „pri jej prechode v Jordán“.
141 D. „jedného muža – jedného muža“.
142 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
143 Pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 1107.
144 Al.[88] „vyvstali“, „sa vztýčili“.
145 D. „zo strany“, zmysel azda ako v texte.
146 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
147 Pozri Gen. 14:3, pozn. 393.
148 Pozri Num. 14:35, pozn. 567.
149 Tj. „odtiekli“, takže ostalo bezvodné miesto.
150 D. „v upevnení“, v kap. 4:3 v zmysle „z miesta, kde nohy kňazov pevne stáli“.
151 Pozri Num. 14:33, pozn. 567.
152 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
153 Al. „pripravil“, „ustanovil“, „dosadil“, vl. „upevnil“[150], ďalej obdobne.
154 Al. „pred skrinku“, pozri Lev. 16:14, pozn. 599. Ďalej obdobne.
155 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
156 Pozri Exod. 13:14, pozn. 444.
157 D. „pred tvárou skrinky“, iná predložka ako vo v. 5[154].
158 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
159 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
160 D. „Jordána, miesto (predložka) stanovišťa“.
161 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
162 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
163 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
164 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
165 Al. „ako mali[65] v úcte“.
166 Tj. „Jóšuu“, al.[165] „*po* všetky dni jeho“, tj. „Mojžiša“.
167 Vl. „odtrhli“, ďalej obdobne.
168 Tj. „odlepili sa od dna rieky a postavili sa na suchý breh“.
169 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
170 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
171 Ako v Gen. 1:9, pozri tu v. 23 a kap. 2:10[80]. Nesúvisí so „sucho“ vo v. 18 a v kap. 3:17.
172 Al. „keď“.
173 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
174 D. „za účelom poznania všetkých národností“ (kap. 4:24), „za[142] počutia všetkých kráľov… a všetkých kráľov“ (kap. 5:1), znenia v texte sú v záujme zreteľnosti. Účelová väzba na konci kap. 4:24 je preložená doslovne.
175 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
176 D. „nože skál“, podaktorí prekladajú „ostré nože“.
177 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
178 Tj. „predkožiek“.
179 Pozri Exod. 19:6, pozn. 637.
180 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
181 Pozri Exod. 23:17, pozn. 807.
182 Pozri Num. 31:28, pozn. 1038.

www.milosc.sk.eu

183 D. „tí vyjdení“, „tí narodení“, v. 4 a ďalej obdobne.
184 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
185 Pozri Exod. 3:8, pozn. 1152.
186 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
187 Tvar trpného rodu („prestali byť obrezávaní“, „boli všetci obrezaní“).
188 Pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
189 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
190 Tj. „odvalenie“.
191 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
192 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
193 Tj. „klasy“, pozri Lev. 2:14.
194 Pozri Exod. 24:10, pozn. 840.
195 Pozri Num. 27:2, pozn. 974.
196 Pozri Gen. 2:3, pozn. 49.
197 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
198 Tá istá predložka ako vyššie, v tejto súvislosti vl. „v“, tu azda „*v okolí* al. *blízkosti*“. Netýka sa predložky „pri“ na konci verša[201].
199 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
200 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
201 Al. „Či ty *patríš* k nám či k našim protivníkom“.
202 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
203 Al. „Jeríchó príčinou“[77].
204 Tj. „svoje brány“.
205 Al. „zavreté“, „pozatvárané“, tj. „zo všetkých strán al. dôkladne“.
206 Porov. Num. 27:17, pozn. 979, no tu najskôr v doslovnom zmysle („nikto z mesta nevychádzal ani doň nevstupoval“).
207 Al. „obídením“, no nie ako vyššie.
208 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646, iný výraz ako „rohu“ tu vo v. 5.
209 Pozri Lev. 25:10, pozn. 794.
210 Nesúvisí s predošlým „trúby“; toto sloveso („táka“) vl. značí „bić“, „tĺcť“, najmä „zatĺkať“, „vbíjať“, pozri Gen. 31:25, pozn. 820, a jeho použitie v zmysle ako tu je založené na predstave, že prudké zadutie do trúby je sťaby úderom, podobne ako v Exod. 10:19 silný vietor „vrazil“ (al. možno „vbil“, to isté sloveso) kobylky do mora.
211 Pozri Exod. 19:13, pozn. 642; nesúvisí s „trúbiť“ vo v. 4.
212 Al. „jasať veľkým jasotom“, „lomoziť veľkým lomozom“, „víťazne (al. „jasavo“) pokrikovať (al. „volať“, „hlaholiť“) veľkým víťazným (al. „jasavým“) pokrikom“ (al. „volaním“, „hlaholom“), ďalej obdobne, pozri Num. 23:21, pozn. 361 a 897.
213 Al. „zosype“, D. „padne k svojmu spodku“, zmysel ako v texte al. tu vyššie. Ďalej obdobne.
214 Tj. „vystúpi na zrútený múr, každý tam, kde bude stáť“.
215 Sloveso ako „prejdete“ napr. v kap. 1:14; nesúvisí s „obíďte“ v tomto verši a obdobne vo vv. 3n. a ďalej.
216 D. „*kto je* vyzbrojený (al. „*každý* vyzbrojený“), bude“, ďalej obdobne.
217 Al. „A stalo sa podľa výroku Jóšuu k ľudu, takže“.
218 D. „chodením (al. „idením“) a trúbením“, porov. Gen. 8:3, pozn. 251.
219 Pozri Num. 10:25, pozn. 375.
220 D. „dávať počuť svoj hlas“.
221 D. „do dňa môjho výroku k vám“, dále obdobně.
222 Pozri Gen. 19:15 a ďalej, pozn. 867.
223 D. „podľa tohto“.
224 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
225 Tu aj „spôsobu“.
226 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
227 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
228 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
229 Al. „zarmútili ho“, pozri Gen. 34:30.
230 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
231 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
232 D. „svätosťou“, ďalej obdobne.
233 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
234 D. „a za[142] počutia hlasu trúby ľudom“.
235 Pozri Exod. 17:13, pozn. 585.
236 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
237 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570.
238 Ako „vyzvedači“ vo v. 23 a obdobne v kap. 2:1, tvar slovesa, ktoré je aj vo v. 25.
239 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
240 Tu v zmysle ako v texte.
241 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930.
242 Pozri Exod. 29:14, pozn. 931.
243 Pozri Exod. 12:10 a ďalej, pozn. 1032.
244 Al. „usídlila sa“, ďalej obdobne.
245 Tj. „za cenu“, totiž „života“, ako „za“ napr. v Gen. 37:28.
246 Tj. „klásť jeho základy“.
247 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513
248 Al. „dvere“, tj. „krídla vrát al. dverí brán“; dvojné číslo, tak aj v kap. 2:19, pozri Deut. 3:5, pozn. 183.
249 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740, tu a v kap. 9:9 čosi odlišný príbuzný výraz.
250 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
251 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
252 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
253 Pozri Gen. 2:8, pozn. 330.
254 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
255 Vl. „unúvať“, „obťažovať“.
256 D. „pred bránou“[154], tj. azda „pred bránou ich napadli a odtadiaľ“.
257 Al. „svahu“; no nie ako v kap. 10:40 a ďalej[419]. Niektorí chápu ako vlastné meno: „v al. na Mórade“.
258 Al. jednoducho „a stalo sa vodou“[269].
259 Množné číslo.
260 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
261 Al. „vôbec“, D. „prevedením“[262].
262 Pozri Num. 32:5, pozn. 1053.
263 Pozri Deut. 4:26, pozn. 255.
264 Al. „nerozhodli“, „sme nepristali“ pozri Exod. 2:21.
265 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
266 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
267 Vl. „prekročili“, tiež „prešli“, tj. „pomimo“, v zmysle „nevšímavo“, „ľahostajne“, pozri Num. 22:18, pozn. 847. Ďalej obdobne.
268 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.

www.biblickydik.eu

269 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
270 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
271 Tu D. „nebudem pridávať k bytiu al. pobytu“.
272 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
273 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
274 Tvar trpného rodu[273] je na tomto mieste.
275 Tj. „lósom“, „na ktorý bude nechávať padnúť lós“, sloveso ako „dobyli“ v kap. 6:20. Ďalej obdobne.
276 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
277 D. „v tom“, tj. „vo veci toho“, „v súvislosti s tým“, al. „v držaní toho“. Kap. 3:4 a ďalej obdobne.
278 Al. „aj všetko, čo mu *patrí*“.
279 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905.
280 Pozri Deut. 12:10, pozn. 499.
281 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
282 Vl. „daj“, ďalej obdobne.
283 D. „ako toto a ako toto“.
284 Al. „slávnostný (al. „obradný“, „prepychový“) háv al. rúcho“.
285 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
286 Al. „prút“, „klin“, vl. „jazyk“, ďalej obdobne.
287 D. „a hľa ich (tj. „tie veci“), zahrabané“. Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.
288 Tj. „plášťom“, ďalej obdobne.
289 Al. „vysypali“, „vystavili“.
290 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
291 Tj. „nešťastia“, „zármutku“[229].
292 Al. „Ako si… nešťastia!“
293 Al. „Nech ťa v tento deň… uvrhuje“.
294 Pozri Lev. 20:2, pozn. 654.
295 Pozri Lev. 20:2, pozn. 655.
296 Pozri Deut. 13:10, pozn. 541.
297 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
298 D. „všetok ľud boja“[163].
299 D. „jej lup“, obdobne ako nižšie. Kap. 6:27 a ďalej obdobne.
300 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17, 38.
301 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
302 Pozri Gen. 6:2, pozn. 186.
303 Vl. „*budete* číhajúcimi“, súvisí so „zálohu“ vo v. 2.
304 Al. „nevzďaľujete, nech budete“ (al. „ste“).
305 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
306 Pozri Num. 33:53, pozn. 1091.
307 Pozri Deut. 20:19, pozn. 778.
308 Vl. „k zálohe“, iný výraz ako vo v. 2, hoci príbuzný, tu so zmyslom ako v texte.
309 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
310 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682, iné sloveso ako tu v kap. 7:14 a ďalej[273], pozri pozn. 741 k Exod. 22:8.
311 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
312 Al. „vzal“, tj. „Jóšua“, ďalej obdobne.
313 Tu iný výraz ako vo vv. 2, 7 a 12, značiaci vl. „pätu“, s vedľajším významom „úkladu“, „ľsti“, porov. Gen. 25:26; 27:36, pozn. 660, tu v zmysle „vojnovej ľsti“.
314 Al. „na určený čas“.
315 Al. možno „naproti stepi“.
316 Al. „že *je* na neho odzadu *k* mestu *nastrojená* záloha“, „že sa odzadu *k* mestu na neho číha“.
317 Sloveso ako „ráňal“ v Gen. 12:17, tvar trpného rodu tu v zmysle ako v texte („robili sa porazenými“).
318 D. „žeby neboli vytiahli“.
319 Ako „vztiahni“ v Exod. 7:19 a obdobne tu vo v. 19 a inde, znenie v texte tu vo v. 18 uchováva v preklade význam predložkovej väzby, ktorá tam a vo v. 26 (nie vo v. 19) v pôvodine nasleduje, zodpovedajúcej 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu v slovenčine. Ďalej obdobne.
320 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1192, množné číslo tu azda v zosilňujúcom zmysle, al. „nebolo sily v nikom z nich“.
321 D. „títo“, tj. „záloha“.
322 Tj. „mužom („muži“, „mužov“) z Aje“.
323 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
324 D. „Isráélovi“.
325 Tj. „útočili na nich z oboch strán, spredu aj zozadu“. V. 33 obdobne.
326 D. „im nezanechali“ (al. „neponechali“).
327 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
328 Pozri Num. 21:29, pozn. 819.
329 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
330 Pozri Deut. 32:30, pozn. 461.
331 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
332 Pozri Gen. 9:16, pozn. 293.
333 Al. „drevo“, ďalej obdobne.
334 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
335 Pozri Deut. 27:6, pozn. 921.
336 Pozri Exod. 29:24, pozn. 1046.
337 Pozri Deut. 27:5, pozn. 870.
338 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
339 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
340 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
341 Pozri Deut. 17:18, pozn. 684.
342 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
343 D. „ako“, ako vyššie.
344 Pozri Exod. 12:19, pozn. 404.
345 Al. „na začiatku“, inak „ako prv (al. „na začiatku“) rozkázal… Isráéla“. Ten istý výraz je vo vv. 5n. so zmyslom ako tam v texte.
346 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
347 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
348 Vl. „jednými ústami“.
349 Al. „naopak“, v protiklade k tomu, čo sa povedalo v predošlom odstavci.
350 D. „ľsťou“, „v lesti“, pozri Exod. 21:14, pozn. 700. Vo v. 22 odvodené sloveso.
351 Al., podľa iných, „spravili sa sťaby poslami“ (al. „vyslancami“), „zásobili sa potravou“.
352 Pozri Gen. 42:25, pozn. 1156.
353 Tj. „na cestu“, pozri v. 11.
354 D. „stal sa omrvinkami“, al., podľa iných, „škvrnami“ (príbuzný výraz je v Gen. 30:32), tj. „bol splesnivený“.
355 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
356 Tj. „Isráéla“, ďalej obdobne.
357 Tu aj „ohľadne mena“, „o meno“, „*vzhľadom* na meno“, al. jednoducho „k menu“.
358 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.

www.milosnik.eu

359 Vl. „potrhali sa“.
360 Vl. „mnohou“, „rozsiahlou“.
361 D. „od veľkého[375] množstva (al. „rozsiahlosti“) cesty“.
362 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
363 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
364 D. „k nim *sú* blízki“ (v. 16), „*sme* veľmi ďaleki“ (al. „vzdialení“, v. 22).
365 Pozri Num. 14:2, pozn. 58.
366 Pozri Deut. 12:17, pozn. 509.
367 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
368 Pozri Num. 1:53, pozn. 59.
369 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
370 Vl. „štiepajúcimi drevá“, „načierajúcimi vodu“ (Deut. 29:11), ďalej obdobne.
371 Al. „o nich“.
372 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
373 D. „nemôže vymiznúť (vl. „byť vyťatý“[143], tu v takomto zmysle) spomedzi vás nevoľník“.
374 D. „bolo oznámením“.
375 D. „veľmi“.
376 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55.
377 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
378 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
379 Hebr. „Jerúšalaim“ („bude sa vyučovať dvojakému pokoju“, al. vari „sídlo pokoja“).
380 „Uzavreli mier“ je v hebrejčine jedno slovo, ktoré nesúvisí s „ujednal“[22] ani s „uzavrel“[355] v kap. 9:15, no zato s „pokoj“ tamže.
381 Tj. „Adóní-cedek a všetok jeho ľud al. jeho služobníci“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
382 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
383 Vl. „miest kráľovstva“, tj. „ako mesto, ktoré je sídlom kráľa“.
384 Vl. „výrok“.
385 Al. „proti Giveónu“, predložka ako nižšie.
386 Al. „dali sa proti nemu bojovať“.
387 Pozri Deut. 9:14, pozn. 425, tu v zmysle ako v texte.
388 Al. „vyslobodenie“, vl. „zachráň (al. „vyslobod“) nás“, opis v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
389 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
390 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482; Deut. 2:15, pozn. 144.
391 Ako v Exod. 9:17 a ďalej, tu najskôr v prenesenom zmysle na živé a výstižné vylíčenie toho, ako boli utekajúci zasypávaní kameňmi z nebies. Napokon sa slovo „krupobitie“ často podobne používa aj v slovenčine.
392 Pozri Deut. 2:31, pozn. 162.
393 Pozri Deut. 2:31, pozn. 163.
394 D. „než sa národ pomstil *na* svojich nepriateľoch“, v hebrejčine väzba bez predložky, ktorú opis v texte v preklade uchováva.
395 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
396 Tj. „Úprimného“[377], al. možno[107] „úprimných“.
397 Al. „v polovici“.
398 D. „nechvátalo“[65], no slovesný tvar naznačuje skôr zmysel ako v texte. Začiatok v. 13 obdobne (D. „stál“[65]).
399 Vl. „dokonalý“, tj. „dokonaný“, „ukončený“.
400 D. „nebolo[65] ako tento deň“.
401 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
402 Vl. „títo“, ďalej obdobne.
403 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
404 Súvisí s „hromadu“ v kap. 7:26 a 8:29; pozri aj kap. 5:9[190].
405 D. „k ústam“, ďalej obdobne.
406 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032.
407 Pozri Deut. 25:3, pozn. 903.
408 Al. „unikli“, sloveso súvisiace s nasledovným výrazom[327] a vyskytujúce sa len tu.
409 D. „do miest pevnosti“[107], pozri Num. 13:19, pozn. 487. Ďalej obdobne.
410 D. „ohľadne muža“ (al. „človeka“), azda v zmysle „nikto, kto bol človekom“.
411 V obdobnom zmysle ako v Exod. 11:7, pozn. 358.
412 Al. „náčelníkom“, no nie ako napr. v kap. 9:15[362], „velitеľom“, no nie ako napr. v kap. 5:14[202].
413 Tj. „dôstojníci“.
414 Tu v zmysle „šije“, no výraz značí aj prednú stranu krku (Gen. 27:16), na rozdiel od „šije“ napr. tu v kap. 7:8.
415 Vl. „dal(i) sa proti nemu bojovať“, ako vo v. 31, no sloveso sa tu pojí s inou predložkou a preto je tu na jeho preklad použité iné slovenské sloveso. Obdobne Deut. 20:10, 19, pozn. 747.
416 Tj. „Eglóna“ (v. 37), „Devíra“ (v. 39).
417 Tj. možno „dcérske mestá“, ďalej obdobne, pozri Num. 21:25, pozn. 814, kde je, pravda, použitý iný výraz ako tu.
418 Pozri Num. 13:17, pozn. 483.
419 Pozri Num. 21:15, pozn. 801 a 802.
420 Vl. „každý dych“, pozri Gen. 2:7, pozn. 58, tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
421 Nie, pravdaže, „Góšen“ v Egypte (Gen. 45:10 a ďalej).
422 Ako „dobyl“ napr. vo v. 39 a inde.
423 Vl. „krok“, zmysel ako v texte.
424 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
425 Pozri Num. 34:11, pozn. 1107.
426 Pozri Gen. 31:49, pozn. 838.
427 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328; netýka sa slova „brehy“ v kap. 3:15 a 4:18, tam preloženého doslovne.
428 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377; Exod. 14:7, pozn. 462.
429 Vl. „prebodnutých“.
430 Pozri Deut. 28:7, pozn. 953.
431 Tu oproti v. 4[428] výraz ako v Gen. 41:43, pozn. 1111, značiaci tu, pravda, taktiež „vojnové vozy“.
432 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
433 Pozri Deut. 2:10, pozn. 134.
434 D. „každý“ (v. 11), „všetky mestá, stojace“ (v. 13), ďalej obdobne.
435 Ten istý výraz ako „hromada sutín“ v kap. 8:28; tu značí umelo navŕšené násypy, na ktorých sa sídliská zakladali.
436 D. „Chácóra osamote (Gen. 2:18, pozn. 560), *ktorý*“, tu zmysel ako v texte.
437 D. „*až* do ich (al. „svojho“) vykántrenia ich“, ďalej obdobne.

www.nailosbanik.eu

438 Tu v tomto zmysle („nezanedbal“, „nevylúčil“, „neodstránil“, tj. „nenechal nevykonané“).
439 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
440 Al. „nezanedbal[438] *ani* slova“.
441 Tu ako všeobecné meno („vrchy aj doliny Isráéla“).
442 Al. „od hladkého (tj. „lysého“, Gen. 27:11, pozn. 697) vrchu“.
443 Al. „týči sa (al. „vypína sa“, „čnie“) nad“; v kap. 12:7 čosi odlišná väzba v zmysle prekladu v texte.
444 Al. možno „pohorím“, ďalej obdobne.
445 Tu je použitý iný opis toho istého slovesa vzhľadom na odlišnú predložkovú väzbu, s ktorou sa tu toto sloveso pojí.
446 Al. možno „všetkých *si* podrobili al. do moci dostali“.
447 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
448 Pozri Exod. 4:21, pozn. 150.
449 D. „na stretnutie vojny“[163].
450 Pozri Num. 13:22, pozn. 494.
451 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
452 Al. „odpočinula“, no nie ako v Gen. 2:2, pozn. 49, „nadobudla kľud“, „ukľudnila sa“, „spočinula“, no nie ako v Gen. 8:4, pozn. 178, „oddýchla“, no nie ako v Exod. 23:12, pozn. 803. Nesúvisí ani s „pokoj“ v Gen. 29:6, pozn. 738 a inde.
453 Al. možno „od vojen“ (al. „bojov“[107]), porov. Exod. 1:10, pozn. 277.
454 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
455 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
456 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
457 Pozri Deut. 2:11, pozn. 135.
458 Tj. „ich zem“.
459 Pozri Gen. 14:1, pozn. 388.
460 Pozri Gen. 18:11, pozn. 473.
461 Vl. „veľké[375] rozmnoženie“, zmysel ako v texte.
462 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293.
463 Takto sa nazývala rieka Níl (Is. 23:3; Jer. 2:18); tá sa podľa podaktorých mieni aj tu (potom by išlo o najvýchodnejšie rameno tejto rieky), podľa iných ide na tomto mieste o riečku na území kmeňa Ášéra, ktorá sa spomína v kap. 19:26.
464 D. „na tvári (al. „pred tvárou“) Egypta“ (Gen. 1:2; 11:28, pozn. 4), ďalej obdobne, tu zmysel ako v texte („východne od Egypta“).
465 Výraz, ktorý sa používa iba o náčelníkoch piatich miest Pelištím.
466 Vl. „nechaj *pri*padnúť“, tj. „lósom“ („nechaj *o* ňu padnúť *lós*“).
467 Tj. „s jeho druhou polovicou“.
468 Pozri Deut. 3:10, pozn. 187.
469 Al. „po ich čeľadiach“.
470 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
471 Vl. „dosadených“, tj. „poverencov“, vládcov jemu podriadených.
472 D. „k svojim poprebodaným“, tj. „ku všetkým, ktorých poprebodali, pridali ešte aj jeho“.
473 Tj. „okraje jeho brehov“, ďalej obdobne.
474 Tj. „miest[382]“, „v ich okolí“.
475 Pozr Gen. 25:16, pozn. 646.
476 Tj. „Ló-devára“, pozri 2 Sam. 9:4; 17:27.
477 Pozri Deut. 4:49, pozn. 295.
478 Pozri Num. 32:41, pozn. 1072.
479 D. „Tieto (tj. „časti územia“) *sú*“.
480 Pozri Num. 22:1, pozn. 796 a 828.
481 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
482 Pozri Num. 22:1, pozn. 829.
483 Pozri Num 18:20, pozn. 718.
484 Pozri Num 31:26 a ďalej, pozn. 1034.
485 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
486 Pozri Lev. 25:34, pozn. 827.
487 Pozri Gen. 34:23, pozn. 921.
488 Pozri Num. 32:12, pozn. 1054.
489 Al. „poznáš vec (al. „vieš *o* veci“), *o* ktorej“.
490 Pozri Gen. 21:11, pozn. 547.
491 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
492 Pozri Num. 13:26, pozn. 500.
493 Pozri Num. 13:26, pozn. 501.
494 Vl. „ako *bolo* u môjho“.
495 Al. „ako *bola* pri mojom srdci“ (al. „s [tj. „v súlade s“] mojím srdcom“, „podľa môjho srdca“).
496 Sloveso príbuzné onému v Deut. 1:28, pozn. 80, a v podstate toho istého zmyslu.
497 Pozri Num. 14:24, pozn. 551.
498 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
499 Pozri Lev. 26:20, pozn. 895; nesúvisí so „silný“ vyššie.
500 D. „aká“, ako vyššie.
501 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
502 Pozri Num. 13:28, pozn. 487.
503 Tj. „Arba“, po ktorom bolo mesto pomenované („Kirjath-Arba“ značí „mesto Arbu“, takže v kap. 15:13 sa dá čítať „mesto Arbu, otca“).
504 D. „od konca“, ako ve v. 2[136], zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
505 D. „pomedzie juhu“[424], ďalej obdobne.
506 Pozri Num. 34:4, pozn. 1098.
507 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
508 Pozri Num. 34:4, pozn. 1100.
509 Pozri Num. 34:4, pozn. 1097.
510 Pozri Num. 34:4, pozn. 1101.
511 Pozri Num. 34:5, pozn. 1102.
512 Tj. „ústie“, ďalej obdobne; „more“ na konci verša je, pravdaže, „more Soli“[147].
513 Pozri Num. 35:5, pozn. 929.
514 Pozri Exod. 27:14, pozn. 947.
515 Vl. „k strane Jevúsího od juhu“[424], zmysel ako v texte; ďalej obdobne.
516 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
517 Al. možno „hrebeňu pohoria“[102], ďalej obdobne.
518 Al. „vrchu (al. „pohoria“) Jeárím“.
519 Vl. „k strane Ekróna na sever“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
520 Al. „na obyvateľov“, „proti obyvateľom“. Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
521 Al. „vojdení“, „vstupe“, tj. „do Othníélovho domu“.
522 Al. „primala“, „ponúkla“, „naviedla“, „popohnala“, „nahovorila“, sloveso ako v Deut. 13:7, pozn. 537.
523 Vl. „skĺzla“, „zošmykla sa“.

www.biblosonline.eu

524 Najskôr v zmysle „čo pre teba[266] *mám spraviť*“, „čo ti *mám dať*“, „čo si želáš“.
525 Al. „*kiež* mi dáš“.
526 D. „od konca voči vetve“ (al. „*vzhľadom* na vetvu“)[242].
527 Al. „Nový Chácór“.
528 Al. možno „Lachmám“.
529 Pozri Num. 21:25, pozn. 814.
530 D. „ruke“, porov. Gen. 34:21, pozn. 920.
531 Tj. „mesto soli“, pri Mŕtvom mori.
532 Al. „lež“.
533 Totiž „pomedzie“.
534 Al. „zavadilo o“, sloveso ako „natrafili na“ v Gen. 32:1. Kap. 17:10 a ďalej obdobne.
535 Al. „pokračovalo“, vl. „išlo“.
536 Al. možno „vyhradených“, vl. „miest, vyčlenení“ (2. pád množného čísla), výraz tu preložený „vyčlenenia“ so zmyslom ako v texte je odvodený od slovesa v Gen. 1:4, pozn. 7 (porov. Deut. 4:41, pozn. 287) a vyskytuje sa len tu.
537 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1345.
538 Al. „A ohľadne Celofcháda, syna“.
539 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123.
540 D. „I padlo desať povrazov Menaššéa“, zmysel ako v texte.
541 Pozri Deut. 3:5, pozn. 184.
542 Azda v zmysle „tamojšie“, tj. „mesta v tejto doline al. pozdĺž tohto potoka“.
543 Tj. „územie na juh od potoka“.
544 Tj. „synovia Menaššéa“.
545 Al. „medzi Jissáschárom“, „medzi Ášérom“.
546 Al. „hornaté oblasti“, „výšiny“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa len tu.
547 Tj. „ich obyvateľov“.
548 Al., podľa podaktorých, „docielil *to, že mohol*“; vl. „uvolil sa“, „Kenáanímu sa zaľúbilo“ („uráčil sa“), ako by synom Menaššéa preukazoval milosť, že ostane. Sloveso[264] značí tiež „začať“ a v takom zmysle ho tu prekladajú LXX aj Vulgata („začal [tj. „opäť nerušene al. pokojne al. smelo“] bývať v [podľa Vulgaty dokonca „v svojej“] zemi“).
549 Vl. „nadobudli silu“ (al. „moc“), „zosilneli“.
550 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
551 Al. „vôbec“.
552 Al. „celkom ho nepotlačili“ (al. „sa ho nezbavili“).
553 Al. možno „si môžeš[13] vyrúbať“.
554 Tu má dotyčné sloveso[398] takýto zmysel.
555 Al. „nestačí“, vl. „nenašlo[403] sa nám“, tj. „nebolo zistené al. neukázalo sa vyhovujúcim al. postačujúcim“. Pozri Num. 11:22, pozn. 429.
556 D. „vozy železa“, tj. „železom okované“.
557 Al. možno „a s každým Kenáaním… *je* (tj. „každý Kenáaní… má“) železný voz“.
558 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.
559 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
560 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
561 Pozri Prísl. 18:9, pozn. 836.
562 Pozri Deut. 1:13, pozn. 37.
563 Pozri Num. 6:21, pozn. 287.
564 D. „stáť“, ďalej obdobne.
565 Al. možno „rozpisovať *na*“.
566 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
567 Tj. „Lévího“, al. „kmeňa Lévího“.
568 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1026.
569 Ako „rozdelení“ v kap. 11:23; predložková väzba tu odlišná, ale v danej súvislosti rovnakého zmyslu.
570 D. „smeru západu“[175], ďalej obdobne.
571 D. „od severu“ al. „na sever“, ďalej obdobne.
572 D. „strane náprotivku“.
573 Tj. „územie al. dedičstvo kmeňa Benjámína“.
574 Tj. „Dedina Ammónovcov“.
575 Tu v zmysle „mesto Jevúsího“.
576 Pozri Deut. 6:14, pozn. 333.
577 Al. možno „výšina juhu“ (al. „Negevu“).
578 Vl. „hojný“, „početný“, „mnohý“.
579 Pozri Deut. 1:17, pozn. 63.
580 Tu iná predložka.
581 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
582 Al., podľa podaktorých, „hraničiacemu *s* Néou“ al. „vyznačenému *ako patriacemu k* Néi“. Iní chápu dotyčné slovesné príčastie ako vlastné meno, takže čítajú „*k* Rimmónu, Methóáru, Néi“.
583 Tj. „Týr“.
584 D. „pri (al. „od“) povrazu“[539], tu zmysel ako v texte.
585 Pozri Gen. 12:6, pozn. 354.
586 Podaktorí tento výraz tu chápu ako vlastné meno, potom teda „od Élóna“.
587 Slová „na Júdu“ vyššie sa nijako nemôžu týkať územia Júdovho kmeňa, lebo to bolo od územia Naftálího veľmi vzdialené, ležiac zo všetkých najjužnejšie, kým Naftálího podiel bol na krajnom severe zeme a medzi oboma ležali územia niekoľkých iných kmeňov. Možno sa mieni voľajaké mesto alebo iné miesto takého mena; podaktorí sa nazdávajú, že hebreský text je tu porušený a malo by sa podľa LXX čítať „a na Jordán“.
588 Tj. „Joppe“.
589 Tj. „neskoršie“, pozri Sud. 18:1.
590 D. „vyšlo od nich“, v zmysle „ďalej ako ony“, tj. „tieto mestá“.
591 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
592 Al. „rozdelil … otcov vetiev“[608].
593 Al. „prestali deliť zem“, väzba ako v Exod. 34:33, pozn. 1206.
594 Al. „*o* ktorých“[358].
595 Pozri Lev. 2:1, pozn. 43.
596 Pozri Lev. 4:2, pozn. 91.
597 Pozri Deut. 4:42, pozn. 291.
598 Pozri Num. 35:6, pozn. 1117.
599 Pozri Num. 35:6, pozn. 1118.
600 Pozri Num. 35:11, pozn. 1120.
601 Pozri Num. 35:12, pozn. 1121.
602 Pozri Gen. 35:5, pozn. 938.
603 Pozri Deut. 32:30, pozn. 1179.
604 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668.
605 Pozri Exod. 4:10, pozn. 140.
606 Vl. „určenia“, výraz súvisiaci s oným v kap. 8:14[314], a vyskytujúci sa len tu.

www.thoosovik.eu

607 Tvar slovesa ako v Gen. 20:1, pozn. 495 a 521.
608 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
609 Niekoľko rukopisov aj masóretský text vynecháva vv. 36n., no LXX aj iné preklady ich podľa ostatných rukopisov uvádzajú; bez nich by výpočet miest (pozri vv. 40n.) nebol úplný.
610 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
611 Al. „nezlyhalo“, „nesklamalo“, „nestalo sa, že by sa nesplnilo“. V texte je doslovný preklad. („ne*pre*padlo“, „ne*od*padlo“).
612 Al. „Nesklamalo *ani* slovo zo všetkých dobrých slov, ktoré“, ďalej obdobne.
613 Al. „nastalo“, vl. „prišlo“ („*ku* všetkému došlo“). Ďalej obdobne.
614 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
615 Al. možno „zachovali ste zachovanie rozkazu“, tj. „starostlivo al. svedomite al. splna ste zachovali rozkaz“.
616 Pozri Gen. 12:1, pozn. 348.
617 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
618 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
619 D. „polovici… dal“, tj. „podiel al. dedičstvo“. Ďalej obdobne.
620 Vl. „rozmnožení“.
621 Pozri Gen. 34:10, pozn. 910.
622 Ako „okresy“ v kap. 13:2.
623 Vl. „vzhľadom“ (Gen. 2:9 a ďalej).
624 Vl. „do končín“, ako ve v. 10, tj. azda „*príduc* do končín“; al. „postavili… do končín“, porov. aj kap. 15:4 a ďalej[511].
625 Vl. „na stranu[481] detí“, predložková väzba ako vyššie[624], no v tomto spojení výraz inde preložený „strana“ (vl. „prechod“[481]) nadobúda povahu predložky s významom ako v texte, podobne Exod. 28:26, tu azda v nepriateľskom zmysle, alebo aj „na odlúčenie („odcudzenie“) od“, a vyjadruje vari dojem, aký v mysliach ostatných Isráélovcov zbudovanie oného oltára vyvolalo.
626 Pozri Num. 31:6, pozn. 15.
627 Iná predložka ako vyššie[625], pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 58.
628 D. „jedného náčelníka – jedného náčelníka“.
629 Vl. „ohľadne všetkých vetiev“, „*patriacich* ku všetkým vetvám“, predložka ako „na“ vyššie.
630 D. „a oni“.
631 Al. „Čo *znamená* táto“.
632 D. „dnes“.
633 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
634 Al. „na svoje dnešné vzbúrenie“.
635 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
636 Tj. „v súvislosti s Peórom“, pozri Num. 25:3, pozn. 951.
637 Al. „keď“.
638 Pozri Exod. 30:12, pozn. 1085.
639 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.
640 Tj. „Hospodin“, al. neosobne, v zmysle asi ako v kap. 9:20[369].
641 Al. „pravdaže“, „zaiste“.
642 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
643 Al. možno „opúšťať“, „odpadať“, „odstupovať *od*“, sloveso ako „sa… búriť“ vyššie, tu je na preklad zvolený iný výraz vzhľadom na odlišnú predložkovú väzbu, spravidla prekladanú prostým 4. pádom.
644 Pozri Num. 5:20, pozn. 219.
645 D. „a on, muž jeden, nezahynul“, zmysel ako v texte.
646 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
647 Pozri Lev. 6:22, pozn. 276.
648 Pozri Gen. 43:9, pozn. 1175.
649 Al. „starosti“.
650 Pozri Deut. 12:30, pozn. 525.
651 Pozri Deut. 6:20, pozn. 340.
652 D. „čo vám a Hospodinovi, Bohu“, zmysel ako v texte.
653 D. „o slúžení službou“ (v. 27), „obrátením späť“, „vrátením“ (kap. 23:12), „vedením“ (v. 13).
654 Al. „podobu“, „znázornenie“, „model“.
655 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
656 Al. „tým“, „takže ste vyprostili“, vl. „vtedy“, „tu“.
657 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
658 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205, 207.
659 Pozri Deut. 3:22, pozn. 204.
660 D. „a všetky“.
661 Pozri Deut. 6:19, pozn. 339.
662 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
663 Al. „styku s týmito národmi“, vl. „vojdeniu (al. „vstupu“) medzi tieto národy“, zmysel ako v texte al. tu vyššie, ďalej obdobne.
664 Vl. „v mene“, „menom“ (azda „oháňať sa menom“, „honosiť sa [tj. „chlúbne al. obdivne al. honosivo sa zmieňovať“] menom al. v mene“, porov. Žalm 20:7). S touto predložkovou väzbou sa pojí aj nasledovné „zaprísahavať“, preto je nižšie vložené „*ním*“ (inak „*v ňom*“, „*pri ňom*“).
665 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
666 Vl. „ohľadne (al. „v záujme“, ako vyššie) milovania“, al. „*vzhľadom* na milovanie“, tj. „aby ste milovali“.
667 Pozri Deut. 7:3, pozn. 347.
668 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
669 Al. „bičom“.
670 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
671 Pozri Gen. 2:7, pozn. 39.
672 Al. „každá dobrá vec, *o* ktorej“, vyššie a v. 15 obdobne.
673 Al. „uskutočňovať“[613].
674 Al. „pôsobiť, aby prichádzalo všemožné zlé slovo“.
675 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
676 Vl. „chvatom“ (Num. 16:46).
677 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193.
678 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
679 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
680 Pozri Exod. 8:2, pozn. 235.
681 Asi v obdobnom zmysle ako Deut. 1:46, pozn. 119.
682 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
683 Tu v zmysle „v moci al. sile vozov a rajtárov“, „vybavení vozmi a rajtármi“.
684 Vl. „pokryl“, „prikryl“, „zahalil“.

www.biblickyslovnik.eu

685 Al. „medzi Egypťanmi“, „v Egypte“.
686 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
687 Al. „Bileáma poslúchnuť“.
688 Al. „lež vás hojne (al. „bohato“, „výslovne“, „predsa“ [tj. „napriek tomu“, „proti svojmu úmyslu“], D. „požehnaním“) požehnal“.
689 Al. „občania“, „obyvatelia“, vl. „páni“ (Gen. 14:13, pozn. 400).
690 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
691 D. „jete (tj. „pokrm vám poskytujú“, azda „objedáte al. vyjedáte“) vinice a olivnice“, porov. Gen. 2:9; 3:6, pozn. 63.
692 Vl. „dokonalosti“, „celosti“, „úplnosti“, pozri Exod. 12:5, pozn. 371.
693 D. „No ak je slúžiť… zlé vo vašich očiach“.
694 Al. „ktorí“.
695 D. „a ktorý“.
696 Al. „áno, my“, „pravdaže my“, „my teda“ (al. „zasa“).
697 Tu aj „odpúšťať“.
698 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
699 Pozri Gen. 35:2, pozn. 934.
700 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
701 Al. možno „sa *on od*vráti“.
702 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
703 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610; tu aj „vzopnite“, „vztiahnite“, tvar slovesa ako „vztiahni“ v Exod. 7:19 a obdobne tu v kap. 8:19 a inde.
704 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
705 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354.
706 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
707 Pozri Gen. 31:52, pozn. 843 (aj „kameň“ je v hebrejčine ženského rodu).
708 Pozri Žalm 119:11.
709 Al. „ohľadne vášho Boha“, pozri Lev. 6:2n., pozn. 164.
710 Tj. „aby ste nezapierali vášho Boha“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu vyššie[709].
711 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
712 Pozri Gen. 33:19, pozn. 898.˝

www.milos-palik.eu

SUDCOVIA[1]

A po smrti Jóšuu sa stalo[176], že[2] sa synovia Isráéla na Hospodina s otázkou obrátili[3] výrokom: Kto medzi nami[4] má[5] ako prvý[6] vystúpiť[7] na Kenáaního[8 9] bojovať[10] proti nemu? (2)A Hospodin povedal: Vystupovať[7] bude[11] Júdá; hľa, *vy*dal som tú zem v jeho ruku. (3)A Júdá povedal Šimeónovi, svojmu bratovi: Vystúp[7] so mnou v môj lós, nech[2] bojujeme[10] proti Kenáanímu[8], a pôjdem aj ja s tebou v tvoj lós. Šimeón s ním teda[12] išiel[21] (4)a Júdá vystúpil[7] a Hospodin *vy*dal Kenáaního a Perizzího[8] v ich ruku, takže[2] ich v Bezeku pobili[13], desaťtisíc mužov. (5)A v Bezeku natrafili *na*[14] Adóní-Bezeka[15] a dali sa[16] proti nemu bojovať[10] a Kenáaního a Perizzího[8] porazili[13]; (6)a Adóní-Bezek[15] prchol, *ale* sa rozohnali za ním[17] a chytili[18] ho a osekali palce jeho rúk a jeho nôh. (7)A Adóní-Bezek[15] povedal: Sedemdesiati králi s osekanými palcami[19] svojich rúk a svojich nôh bývali[21 176] paberkujúci[20] pod mojím stolom; ako som konal[21], tak mi Boh odplatil. I priviedli ho *do* Jerúsaléma a tam umrel.

(8)Lebo[2] synovia Júdu sa proti Jerúsalému boli dali bojovať[10] a dobyli ho[48] a vybili[13] ho[48] ostrím[22] meča a vydali[23] mesto v oheň[24]; (9)a potom synovia Júdu zostúpili bojovať[10] proti Kenáanímu[8] obývajúcemu pohorie[25] a Negev[26] a nížinu[27]. (10) A keď Júdá *vy*šiel na Kenáaního[8 9], ktorý[123] býval v Chevróne (a meno Chevróna *bolo* predtým[28] Kirjath-Arba[29]), pobili[13 30] Šéšaja a Achímána a Talmája. (11)A odtadiaľ odišiel k obyvateľom[9] Devira, a meno Devira *bolo* predtým[28] Kirjath-séfer.

(12)A Kálév povedal: Kto bude vedieť[5] poraziť[13] Kirjath-séfer a dobyje ho[48], veru[2] mu dám Achsu, svoju dcéru, za ženu. (13)I dobyl ho Othniél, syn Kenaza, brata Káléva, mladšieho[31] od neho, a dal mu Achsu, svoju dcéru, za ženu. (14)A pri jej príchode[32] sa stalo[176], že[2] ho pohla[33] žiadať[34] od jej otca pole[35]; potom[2] zosadla[36] z osla[37] a Kálév jej povedal: Čo s tebou[38 39]? (15)I povedala mu: Daj[40] mi požehnanie; keď si mi dal zem sucha[41], *aby* si mi dal[42] aj zdroje vôd. Dal jej teda[12] zdroje vrchné a zdroje dolné.

(16)A synovia Kéniho[8 43], švagra[44] Mojžiša, vystúpili[7] so synmi Júdu od mesta paliem[45] *v* pustinu Júdu, ktorá *je* na juhu[41] Aráda[46], i išlo *sa*[47] a usídlili sa s ľudom.

(17)A Júdá odišiel so Šimeónom, svojím bratom, a pobili[13] Kenáaního[8] obývajúceho Cefath a ten[48] spravili odovzdaným[49 50], a meno toho mesta nazvali Chormá[51]. (18)A Júdá dobyl Gazzu a jej územie[52] a Aškelón a jeho[48] územie[52] a Ekrón a jeho[48] územie[52]. (19)A s Júdom bol[21] Hospodin, takže[2] sa zmocnil[53] pohoria[25], ale[54 55] obyvateľov doliny[56] ne*vedel* vypudiť[57], lebo mali[58] železné vozy[59 60 61].

(20)A Chevrón dali Kálévovi podľa *toho,* čo prehovoril Mojžiš, i vypudil[57] odtadiaľ troch synov Anáka[62].

(21)A*le* synovia Benjámína nevypudili[57] Jevúsího[8], obývajúceho Jerúsalém, takže[2] Jevúsí[8] v Jerúsaléme s deťmi[63] Benjámína *až* po tento deň ostal[64].

(22)A dom Jozefa, aj oni vystúpili[7] – *k* Béth-Élu, a Hospodin *bol* s nimi; (23)i vykonali, dom Jozefa, v[65] Béth-Éli prieskum[66]; a meno toho mesta *bolo* predtým[28] Lúz. (24)A strážcovia[67] uvideli muža z mesta vychádzajúceho[68] a povedali mu: Nože[69] nám ukáž vchod[70] *do* mesta a uskutočníme[71] voči tebe[72] milosrdenstvo[73]. (25)Ukázal im teda[12] vchod[70] *do* mesta, i vybili[13] mesto ostrím[22] meča, a*le* toho muža a všetku jeho čeľaď[74] prepustili[23]; (26)a ten muž odišiel *v* zem Chittím[75] a zbudoval mesto a jeho meno nazval Lúz; to[48] *je* jeho meno *až* po tento deň.

(27)A Menaššé nezbavil dedičstva[57] Béth-šeán a jeho osady[76 77] a Taanách a jeho osady[76 77] a obyvateľov Dóra a jeho osád[76] a obyvateľov Jivleáma a jeho osád[76] a obyvateľov Megidda a jeho osád[76], takže[2 78] Kenáaní[8] nadobudol smelosť[79] v tejto zemi ostať[64]. (28)Stalo sa[176] síce[12], kedykoľvek sa Isráél vzmohol[80], že[2] Kená-

www.biblia.sk

aního[8] podriadil[81 82] robote[83], a*le* nijako[84 85] ho nevypudil[57 86].

(29)A*ni* Efrájim nevypudil[57] Kenáaního[8], ktorý[123] býval v Gezeri, takže[2] Kenáaní[8] v Gezeri vprostred[87] neho ostal[64].

(30)Zevúlún nevypudil[57] obyvateľov Kitróna a*ni* obyvateľov Nahalóla, takže[2] Kenáaní[8] vprostred[87] neho ostal[64] a *do*stali sa[176] k robote[83].

(31)Ášér nezbavil dedičstva[57] obyvateľov Akka a*ni* obyvateľov Cídóna a*ni* Achláv a*ni* Achzív a*ni* Chelbu a*ni* Afík a*ni* Rechóv[77], (32)takže[2] Ášérí[88] ostal[64] vprostred[87] Kenáaního[8], lebo ho nevypudil[57].

(33)Naftálí nevypudil[57] obyvateľov Béth-šemeša a*ni* obyvateľov Béth-anátha, takže[2] ostal[64] vprostred[87] Kenáaního[8], obyvateľov zeme, a*le* obyvatelia Béth-šemeša a Béth-anátha im boli[21] na robotu[83].

(34)A Emórí[8], *tí* vytlačili[89] deti[63] Dána do hôr[25], takže[54] im nedal*i* zostupovať k doline[56] (35)a Emórí[8] nadobudol smelosť[79] ostať[64] v pohorí[25] Cheres, v Ajjálóne a v Šaalvím. A*le* moc nadobudla[90] ruka domu Jozefa, takže[2] sa *do*stali[176] k robote[83]. (36)A územie[52] Emórího[8] *bolo* od vzostupu[91] Akrabbím[92], od Sely a vyššie[93].

2 A od Gilgála k Bóchím vystúpil Anjel[94] Hospodina a povedal: Povediem vás nahor[95] z Egypta… áno[2], uviedol som vás do zeme, ktorú som prísahou sľúbil[96] vašim otcom, a povedal som: Nebudem nikdy[97] rušiť svoju zmluvu s vami, (2)no[2] vy nesmiete[5] uzatvárať[98] zmluvu *vzhľadom* na obyvateľov[38 99] tejto zeme – ich oltáre máte[5] pováľať[100], a*le* ste neposlúchli na[101] môj hlas. Čo[102] ste toto vykonali? (3)Tiež som teda[12] povedal: Nebudem ich pred vašou tvárou[103] vyháňať[104]; i *do*stanú sa[176] vám v boky[105] a ich bohovia sa vám stanú[176] nástrahou[106 107]. (4)A za[108] hovorenia Anjela[94] Hospodina týmito slovami[109] ku všetkým deťom[63] Isráéla sa stalo[176], že[2] ľud pozdvihol[110] svoj hlas a rozplakali sa, (5)i nazvali meno toho miesta[111] Bóchím[112] a obetovali tam Hospodinovi.

(6)A Jóšua lid prepustil[23] a deti[63] Isráéla odišli, každý[113] k svojmu dedičstvu[114] zaujať[53] zem. (7)A slúžili[21 115], ľud, Hospodinovi *po* všetky dni Jóšua a *po* všetky dni starších, ktorí predĺžili *svoje* dni po Jóšuovi, ktorí uvideli všetky veľké skutky[59] Hospodina, ktoré pre Isráéla[116] uskutočnil[117]. (8)A Jóšua, syn Núna, nevoľník Hospodina, umrel ve veku[118] sto a desať rokov (9)a pochovali ho na území[52] jeho dedičstva[114] v Timnath-Cherese[119] v pohorí[25] Efrájima od severu voči vrchu Gaaš[120]. (10)A tiež všetko ono pokolenie bolo pripojené[121] k svojim otcom a povstalo po nich pokolenie iné[122], ktoré nepoznalo[21] Hospodina ani skutky, ktoré[59] pre Isráéla[116] uskutočnil[117].

(11)A deti[63] Isráéla sa dali konať, čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé, i dali sa slúžiť[115] Baalím[124] (12)a Hospodina, Boha svojich otcov, ktorý[123] ich vyviedol[68] zo zeme Egypta, opustili a odišli za bohmi inými[122], z bohov národností[125], ktoré *boli* okolo[126] nich, a dali sa klaňať sa im a Hospodina dráždiť[127] – (13)áno[2], opustili Hospodina a dali sa slúžiť[115] Baalovi[124] a Aštároth[124].

(14)I vzbĺkol[128] proti Isráélovi hnev Hospodina, takže[2] sa dal *vy*dávať ich v ruku olupovačov[129], ktorí[2] ich olupovali[21 129], a vydávať ich napospas ruke[237] ich nepriateľov z okolia[130], takže[2] už nedokázali pred tvárou svojich nepriateľov *ob*stáť[131]. (15)Všade[132], kam vychádzali[21 68], *bola* ruka Hospodina proti nim na zlé podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril, a podľa *toho,* ako sa im Hospodin zaprisahal, takže[2] im nastávalo[21 176] veľmi úzko. (16)Vtedy[2] Hospodin vzbudzoval[21 133] sudcov[1], ktorí[2] ich z ruky ich olupovačov[129] vyslobodzovali[21 134], (17)a*le* ani k svojim sudcom[1] sluch neobracali[21 135], lež[54] chodili[21] smilniť[136] za inými[122] bohmi a klaňali sa[21] im, chytro[137] sa odvrátili[138] z cesty, ktorou ich otcovia chodili[21] – poslúchať rozkazy Hospodina; nekonali[21] tak. (18)A keď im Hospodin sudcov[1] vzbudzoval[21 133], vtedy[2] bol[21] Hospodin s tým sudcom[1] a *po* všetky dni toho sudcu[1] ich vyslobodzoval[21 134] z ruky ich nepriateľov, lebo Hospodin mal ľútosť[139] nad ich stonaním[140] z príčiny[141] ich tiesniteľov[89] a ich utláčateľov; (19)no[2] keď sudca[1] umrel[142], stávalo sa[21 176], *že sa* zasa[143] nad svojich otcov[140 144] skazili[145] chodením za inými[122] bohmi, slúžením[115 146] im a klaňaním sa[146] im. Nezanechali[147] *nič* zo svojich skutkov a zo svojho zatvrdnutého[148] spôsobu života[149], (20)takže[2] proti

www.prosofia.sk

Isráélovi vzbĺkol[128] hnev Hospodina; i povedal: Pretože *oni,* tento národ, prestúpili[150] moju zmluvu, ktorú som rozkázal ich otcom, a neposlúchli môjho hlasu, (21) nebudem ani ja pred ich tvárou[103] naďalej[151] vypudzovať[57] nikoho[152] z národov, ktoré ostavil[153] Jóšua, keď[2] umrel, (22) za účelom skúšania nimi Isráéla, či oni budú pri chodení[154] mezi nimi dbať[67] *o* cestu Hospodina[155] podľa *toho,* ako dbali[21 67] ich otcovia, či nie. (23) Hospodin teda[12] tieto národy ponechal[156] bez rýchleho vypudenia[57] ich[157] a ne*vy*dal ich v ruku Jóšuu.

3 A toto[158] *sú* národy, ktoré Hospodin ponechal[156] na skúšanie nimi Isráéla, všetkých, ktorí žiadne[159 160] boje[10] *v* Kenáane[161] nespoznali (2) (len za tým účelom, aby *ich* pokolenia detí[63] Isráélových spoznali[162], na ich poučenie *o* vojne[10 163 164], najmä[165] pretože[166] to[48 167] predtým[28] nespoznali): (3) piatich pohlavárov[168] Pelištím[75] a všetok Kenáaní a Cídóní a Chivví[8] obývajúci pohorie[25] Levánón[169], od vrchu Baal-Chermón *až* po vstup *do* Chamátha[161]. (4) Tí[2] boli na skúšanie nimi Isráéla, na dozvedenie sa[170], či budú poslúchať rozkazy Hospodina, ktoré ich otcom rozkázal skrze[171] Mojžiša.

(5) A deti[63] Isráéla bývali[21] vprostred[87] Kenáaního, Chittího a Emórího a Perizzího a Chivvího a Jevúsího[8] (6) a brali[21] si ich dcéry za ženy a svoje dcéry dávali[21] ich synom a slúžili[21 115] ich bohom; (7) robili[21] teda[12] deti[63] Isráéla, čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé, i zabudli *na* Hospodina, svojho Boha, a dali sa slúžiť[115] Baalím[124] a Ašéróth[172], (8) takže[2] proti Isráélovi vzbĺkol[127] hnev Hospodina, i vydal ich napospas ruke[237] Kúšana Rišeáthajim, kráľa Aram-naharajim[173], a deti[63] Isráéla obsluhovali[21 174] Kúšana Rišeáthajim *po* osem rokov. (9) I dali sa deti[63] Isráéla kričať[175] k Hospodinovi a Hospodin deťom[63] Isráéla vzbudil[133] vysloboditeľa[134], ktorý[2] ich vyslobodil[134], Othníéla, syna Kenaza, brata Káléva, mladšieho[31] od neho; (10) i ocitol sa[176] na ňom[177] Duch Hospodina, takže[2] sa dal Isráéla obhajovať[1 178], i vytiahol[68] do boja[10] a Hospodin *vy*dal Kúšana Rišeáthajim, kráľa Arama[173], v jeho ruku, takže[2] jeho ruka nad Kúšanom Rišeáthajim prevládla[179]. (11) A zem nadobudla *na* štyridsať rokov pokoj[180]; potom[2] Othníél, syn Kenaza, umrel.

(12) A deti[63] Isráéla sa dali ďalej robiť[151], čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé, a Hospodin proti Isráélovi posilnil[181] Eglóna, kráľa Móáva[182], pretože robili[21], čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé. (13) Ten[2] k sebe zhromaždil[121] synov Ammóna a Amáléka, i *pri*tiahol a Isráéla porazil[13]; a zmocnili sa[53] mesta paliem[45]; (14) a deti[63] Isráéla obsluhovali[21 174] Eglóna, kráľa Móáva[182], *po* osemnásť rokov.

(15) I dali sa deti[63] Isráéla kričať[175] k Hospodinovi a Hospodin im vzbudil[133] vysloboditeľa[134], Éhúda, syna Géru, syna Jemíního[183], muža nepoužívajúceho svoju pravú ruku[184]. I poslali synovia Isráéla Eglónovi, kráľovi Móáva[182], skrze neho[171] dar[185]; (16) a Éhúd si zhotovil[71 186] meč, ktorý mal[187] dvoje ostrie[22], jeho dĺžka laket[188], a pripásal[189] *si* ho odspodu voči svojmu šatstvu[120 190] na svoje pravé stehno[191]. (17) I podal[192] Eglónovi, kráľovi Móáva[182], ten dar[183]; a Eglón *bol* muž veľmi tlstý. (18) A ako dokončil[193] podávanie[192] daru[185], stalo sa[176], že[2] odprevadil[23 194] ľud, ktorý ten dar[185] priniesol[110], (19) a on sa od sôch[195 196], ktoré *boli* pri Gilgále, vrátil a povedal: Mám[58] pre teba[197] tajné slovo[198], ó[123] kráľu. I povedal: Pst! A všetci, ktorí[123] pred ním stáli, spred neho[199] vyšli[68] (20) a Éhúd k nemu vstúpil; a on sedel v chladnej vrchnej izbe, ktorú mal[58] sám pro seba[200]. A Éhúd povedal: Mám[58] pre teba[197] Božiu reč[198]. I povstal zo[37] sedadla[201] (21) a Éhúd vystrel[202] svoju ľavú ruku a vzal meč zo[37] svojho pravého stehna[191] a vrazil ho v jeho brucho, (22) takže[2] za čepeľou[203] vošla aj rukoväť a tuk sa okolo čepele[203 204] uzavrel, lebo meč z jeho brucha nevytiahol, a vyšla[68 205] rozkrokom[206 207].

(23) A Éhúd vyšiel[68] stĺpovou sieňou[206 208] a dvere[209] vrchnej izby za sebou[204] zavrel a zatarasil[210].

(24) A keď on vyšiel[68], prišli[30] jeho nevoľníci a uvideli, že[211] hľa, dvere[209] vrchnej izby zatarasené[210]; i povedali[212] *si*: On isto[213] v chladnej komnate[214] prikrýva svoje nohy[215]. (25) Čakali[21 216] teda[12] *až* do rozpačitosti[217], a hľa, on neotváral[218] dvere[209]; vzali teda[12] kľúč[219] a otvorili, a hľa, ich pán ležiaci mŕtvy na zemi[220].

www.biblicalhebrew.sk

(26)A Éhúd za[221] ich váhania[222] unikol;
a minúc sochy[195 196 223], unikol do Seíry.
(27)A keď prišiel[142], stalo sa[176], že[2] v po-
horí[25] Efrájima zatrúbil[224 225] na trúbe[226]
a synovia Isráéla s ním z pohoria[25] zostú-
pili, a on pred ich tvárou; (28)a povedal
k nim: Žeňte sa[17 227] za mnou, lebo Hospo-
din vašich nepriateľov, Móáva[228], *vy*dal vo
vašu ruku. Zostúpili teda[12] za ním a obsa-
dili[229] brody[230] Jordána naproti Móávu[182 231]
a nedali nikomu[152] prejsť. (29)A v onen
čas Móáva[228] pobili[13], asi[232] desaťtisíc mu-
žov, všetkých svalnatých[233] a všetkých
zdatných mužov[234], a nikto[152] neunikol.
(30)I bol Móáv[228] v onen deň pod rukou
Isráéla pokorený a zem nadobudla *na*
osemdesiat rokov pokoj[180].

(31)A po ňom[235] sa vyskytol[176] Šamgar,
syn Anátha, ktorý[2] pobil[13] Pelištím[75], šesť-
sto mužov, bodcom *na* hovädzí doby-
tok[161 236], a aj on Isráéla vyslobodil[134].

4 A deti[63] Isráéla sa dali ďalej robiť[151],
čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé,
a keď Éhúd umrel, (2)vydal[30] ich Hos-
podin napospas ruke[237] Jávína, kráľa Ke-
náana, ktorý kraľoval[21] v Chácóri, a veli-
teľom[238] jeho vojska[239] *bol* Síserá, ktorý[240]
býval v Charóšeth-Gójím[241]. (3)I dali sa
deti[63] Isráéla kričať[242] k Hospodinovi, lebo
on mal[58] deväťsto železných vozov[59 60 61];
a on *po* dvadsať rokov deti[63] Isráéla ná-
silím tiesnil[21 89]. (4)A v onej dobe súdila[1]
Isráéla Devórá, žena-prorokyňa[243], žena
Lappídótha[244], ona; (5)a ona sedávala
pod palmou Devóry medzi Rámou a me-
dzi Béth-Élom v pohorí[25] Efrájima a syno-
via Isráéla k nej vystupovali[7 21] na súd[245].
(6)Tá[2] poslala a povolala[246] Báráka, syna
Avínóama z Kedeš-Naftálí, a povedala
k nemu: Či nerozkázal Hospodin, Boh
Isráéla: Choď a vytiahni[247 248] na vrch Tá-
vór a vezmi so sebou desaťtisíc mužov
zo synov Naftálího a zo synov Zevulúna?
(7)I chcem[5] k tebe pritiahnuť[245] k po-
toku[249] Kíšón Síseru, veliteľa[238] vojska[239]
Jávína, a jeho vozy[59 60] a jeho dav[250], a *vy*dať
ho v tvoju ruku. (8)A Bárák k nej povedal:
Ak pôjdeš so mnou, vtedy[2] *vy*jdem[251], a ak
nepôjdeš so mnou, nepôjdem. (9)I pove-
dala: Pravdaže[252] s tebou pôjdem, lenže
na ceste, ktorou sa chystáš ísť[253], nebude
pre teba[254] slávy[255], lebo Hospodin bude
Síseru vydávať napospas ruke[237] ženy.
A Devórá vstala a odišla s Bárákom do
Kedeša.

(10)A Bárák do Kedeša zvolal[175] Zevu-
lúna a Naftálího, i vystúpilo[7] v pätách za
ním[256] desaťtisíc mužov; aj Devórá s ním
vystúpila[7]. (11)(A Chever, Kéní[8 43], sa od-
lúčil[257] od Kajina[258], od detí[63] Chóváva,
švagra[44] Mojžiša, a rozložil svoje stany[59]
až po strom[259] v Caanním, ktorý *je* pri
Kedeši.) (12)A Síserovi oznámili[260], že
Bárák, syn Avínóama, vystúpil[7] *na* vrch
Távór; (13)Síserá teda[12] zvolal[175] všetky
svoje vozy[59 60], deväťsto železných vo-
zov[59 60 61], a všetok ľud, ktorý *bol* s ním,
z Charóšeth-Gójím[241] k potoku[249] Kíšón.

(14)A Devórá povedala k Bárákovi:
Vstaň, lebo toto[158] *je* deň, keď Hospodin
*vy*dá Síseru v tvoju ruku! Či nevyšiel[68]
Hospodin pred tvojou tvárou? A Bárák
z vrchu Távór zostúpil a desaťtisíc mužov
za ním; (15)a Hospodin Síseru a všetky
jeho vozy[59 60] a všetko jeho vojsko[261] pred
tvárou Báráka rozprášil[262] ostrím[22] meča;
a Síserá zostúpil z vozidla[37 263] a dal sa
prchať pešo[264]. (16)A Bárák sa rozohnal[17]
za vozmi[59 60] a za vojskom[261] *až* po Charó-
šeth-Gójím[241] a všetko vojsko[261] Síseru pa-
dlo ostrím[22] meča, nezvýšil ani[265] jeden.
(17)A Síserá pešo[264] prchol ku stanu Jáél,
ženy Chevera, Kéního[8 43], lebo medzi Jávín-
om, kráľom Chácóra, a medzi domom
Chevera, Kéního[8 43], *bol* mier. (18)A Jáél
vyšla[68] Síserovi v ústrety a povedala
k nemu: Odbočte[138 266], môj pane, odbočte[138 266]
ku mne, nech sa nebojíš[11 267]. Odbočil[137 266]
teda[12] k nej do stanu a prikryla ho hu-
ňou[268]; (19)a povedal k nej: Napoj ma,
prosím[69], trochou[269] vody[270], lebo som
smädný[271]. Otvorila teda[12] mech mlieka
a napojila ho a prikryla ho; (20)i povedal
k nej: Stoj *pri* vchode[272] stanu, a ak vo-
ľakto[152] bude prichádzať a spýta sa ťa a po-
vie: či je tu voľakto[152]? nech sa stane[11 176],
že[2] povieš: nie je. (21)A Jáél, žena Che-
vera, vzala stanový kolík[273 274] a svojou ru-
kou uchopila[275] kladivo a v tichosti[276]
k nemu pristúpila a vbila[277] kolík[273] v jeho
sluchy, takže[2] prenikol[278] v zem; a on bol
tvrdo zaspal, lebo[2] bol vysilený, i umrel.
(22)A hľa – Bárák Síseru prenasledujúci;
i vyšla[68] mu Jáél v ústrety a povedala mu:

www.biblesbanned.com

Poď, lebo[2] ti chcem[5] ukázať muža, ktorého
ty hľadáš. Vstúpil teda[12] k nej, a hľa, Síserá
ležiaci mŕtvy[220] a v jeho sluchách kolík[273].
(23)Tak[2] Boh v onen deň Jávína, kráľa
Kenáana, pred tvárou synov Isráéla poko-
ril (24)a ruka synov Isráéla na Jávína,
kráľa Kenáana, stále tvrdšie doliehala[21 279],
než Jávína, kráľa Kenáana, zničili[280].

5 A v onen deň sa dala Devórá aj Bárák,
syn Avínóama, do spevu slovami[281]:
(2)Za[282 283] oslobodenie osloboditeľmi[161 284]
v Isráélovi,
za[282 283] dobrovoľné oddanie sa[304] ľudu
chváľte Hospodina!
(3)Čujte[285], králi, nastavte sluch[286],
kniežatá, ja budem Hospodinovi,
ja budem spievať, budem hrať[287]
Hospodinovi, Bohu Isráéla!
(4)Hospodine, pri tvojom
vychádzaní[69] zo Séíra[288],
pri tvojom vykračovaní[289] z územia[290 291]
Edómasa zem roztriasla, aj nebesá
vykropili, aj mraky vykropili vodu,
(5)vrchy sa rozplynuli[292] pred
tvárou[103 141 293] Hospodina;
aj tento Sínaj, pred tvárou[103 141 293]
Hospodina, Boha Isráéla.
(6)V dňoch Šamgara, syna Anátha,
v dňoch Jáél spustli[294] hradské[295 296],
a kto chodievali[297] vyšliapanými
cestami[298], museli[5] chodiť pešinami
krivolakými;
(7)vodcovstvo[299], *tí* zanikli[294]
v Isráélovi, zanikli[294] dovtedy, než
som povstala – Devórá, než som
povstala, mať v Isráélovi.
(8)Vyvolili[300] *si* nových bohov – vtedy
bol boj[10] *v* bránach[161];
ak bolo[301] vidieť štít *alebo* oštep medzi
štyridsaťtisícimi v Isráélovi!
(9)Moje srdce[302] zákonodarcom[303]
Isráéla, ktorí[123] sa dobrovoľne
oddali[304] v ľude!
Chváľte Hospodina!
(10)Jazdci *na* bielych[305] osliciach[161],
sediaci na kobercoch[190 306], aj[307]
chodiaci na ceste, uvažujte[308]
(11)o[309] hlase[310 311] rozdeľujúcich *korisť*[312]
medzi napájacími žľabmi;
tam budú rozhlasovať[313 314] spravodlivé
činy[315] Hospodina, spravodlivé
činy[315] jeho vedenia[299] v Isráélovi.
Vtedy ľud Hospodina zostúpil
k bránam.
(12)Precitni, precitni, Devórá,
precitni, precitni, prehovor piesňou,
vstaň, Bárák, a zajmi svoje zajatectvo,
synu Ávínóama!
(13)Potom zostúp, prežívajúci[59]
z vznešených[316 317] *z* ľudu;
Hospodine,
zostúp ku mne medzi hrdinov[318 319 320]
(14)z Efrájima; ich kmeňové sídlo[321] *je*
v Amálékovi[322].
Za tebou Benjámín medzi tvojím
ľudom[323];
z Máchíra zostúpili zákonodarcovia[303]
a zo Zevulúna chápajúci sa[247 324]
palice[325 326] pisára[327]
(15)a vodcovia[238] v Jissaschárovi *boli*
s Devórou; ako[2] Jissaschár,
tak Bárák bol v dolinu[56] vyslaný[23]
pešo[256 264 293].
Veľké *boli* medzi struhami[328] Reúvéna
uznášania[329] srdca;
(16)prečo sedíš[271] medzi dvoma
ohradami[330], načúvať zvukom
píšťal[331] *pri* stádach[161]?
Veľké *boli* pri struhách[328] Reúvéna
skúmania[332] srdca[333].
(17)Gileád sa usadil[334] na druhej
strane[335] Jordána, a Dán – prečo má[5]
pobývať[336] *na* lodiach?
Ášér ostal pri pobreží morí a prebýva[334]
na jeho[337] zálivoch[338].
(18)Zevulún – ľud, *ktorý* svoje žitie[339]
vydal napospas smrti, aj Naftálí na
vyvýšeninách poľa.
(19)Prišli králi, dali sa bojovať[10]; vtedy
sa dali bojovať[10] králi Kenáanav
Taanáchu, pri vodách Megidda; zisk
peňazí[340] nenadobudli[341].
(20)Z nebies sa dali bojovať[10] hviezdy,
zo svojich[342] dráh[904] sa dali bojovať[10]
so Síserom;
(21)strhol ich potok[249] Kíšón, potok[249]
bitiek[343], potok[249] Kíšón – môžeš[5]
šliapať, moja duša, silou[344]!
(22)Vtedy zadupali[345] kopytá[346] koní[59]
uháňaním[347 348], uháňaním[347] jeho
bohatierov[349].
(23)Prekľajte Méróz, povedal anjel[94]
Hospodina, naskrze[350] prekľajte
jeho obyvateľov,

www.mos-bam.eu

lebo neprišli na pomoc Hospodinovi[161],
na pomoc Hospodinovi[161]
v hrdinoch[318 320 351]!
(24)Nad ženy[139 144] žehnaná nech je[11 352]
Jáél, žena Chevera, Kéního[8 43],
nech je[11] žehnaná nad ženy[139 144 352]
v stane!
(25)Vyžiadal vodu[270], dala mlieko,
v čaši vznešených podala[192] kyslé
mlieko[353];
(26)svoju ruku vystiera[202] za
kolíkom[273] a svoju pravicu za
mlatom[345] robotníkov[354],
a udrie[345] Síseru – roztrieštila jeho
hlavu, áno[2], rozštiepila[355], áno[2],
prerazila jeho sluchy.
(27)Medzi jej nohy sa zložil[356], padol,
ľahol[357], medzi jej nohy sa zložil[356],
padol[357]; tam, kde[358] sa bol zložil[356], tam
ostal ležať[359] premožený[360].
(28)Oknom nadol pozerá[271 361]
a beduje[271 362] mať Síseru,
mrežovinou[363]:
Prečo sa jeho voz[60] zdržiava[271] so
svojím príchodom[364], prečo
sa oneskoruje[271] chod[365] jeho
vozidiel[263]?
(29)Múdre z[366] jej dám[367] budú
odpovedať a ona si bude
opakovať[368], čo jej bude povedané[369]:
(30)Či nezhľadávajú[14] a *n*erozdeľujú
lup? Ženu[370], dve ženy[370] na hlavu
muža[371], lup dvojakého[372] farebného
rúcha Síserovi,
lup dvojakého[372] farebného rúcha
pestrého vytkávania,
farebné rúcho dvojakého[372] pestrého
vytkávánia na šijách[373 374] lupu[375].
(31)Tak nech hynú[11] všetci tvoji
nepriatelia, Hospodine, a milujúci
ho – ako vychádzanie[68] slnka v jeho
moci[376]!

A zem nadobudla *na* štyridsať rokov pokoj[180].

6 A deti[63] Isráéla sa dali robiť, čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé, i *vy*dal ich Hospodin *na* sedem rokov v ruku Midjána. (2)A ruka Midjána nad Isráélom zosilnela[179 377]; z príčiny[103 141 293] Midjána si synovia Isráéla zriadili[71] úkryty[378], ktoré *boli* vo vrchoch, a jaskyne a pevnôstky[379]; (3)a ak Isráél zasial, stávalo sa[21 176], že[2] vystúpil[7] Midján a Amálék a synovia východu, áno[2], vystúpili[7] proti nemu (4)a položili sa[380] proti nim a zničili[145] výnos zeme *až* po tvoj vstup *do* Gazzy a neponechávali *nič na* živobytie[381], *ani* drobné dobytča[382] *ani* hovädzie dobytča[383] *ani* osla. (5)Oni totiž vystupovali[7], *aj* ich stáda[384], a prichádzali so svojimi stanmi[385], v množstve toľko ako kobyliek[59], veru[2] im *ani* ich ťavám nebolo počtu; i prichádzali v zem ničiť[145] ju, (6)takže[2] bol Isráél od[141] Midjána veľmi oslabený[386]; i dali sa deti[63] Isráéla kričať[175] k Hospodinovi.

(7)A keď sa deti[63] Isráéla príčinou[387] Midjána dali k Hospodinovi kričať[175], stalo sa[176], (8)že[2] Hospodin k deťom[63] Isráéla poslal proroka[243]; ten[2] im povedal: Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla: Ja som vás pozdvihol z Egypta a vyviedol[68] som vás z domu nevoľníkov (9)a vyprostil som vás z ruky Egypťanov a z ruky všetkých vašich tiesniteľov[89] a pred vašou tvárou[103] som ich vyhnal[104] a ich zem som dal vám (10)a povedal som vám: Ja *som* Hospodin, váš Boh[388], nesmiete[5] sa báť[267] bohov Emórího[8], v ktorého[389] zemi vy bývate. A*le* neposlúchli ste na[101] môj hlas.

(11)I prišiel Anjel[94] Hospodina a usadol pod stromom[390], ktorý *bol* v Ofre, ktorý *patril* Jóášovi, Aví-Ezrímu[391]; a Gideón, jeho syn, vytĺkal[392] pšenicu v lise[393] na zabezpečenie[394] *jej* pred tvárou[103] Midjána. (12)A Anjel[93] Hospodina sa mu ukázal a povedal k nemu: Hospodin s tebou, zdatný[234] hrdina[318]! (13)A Gideón k nemu povedal: Ach[395], môj Pane, a*k* je Hospodin s nami, prečo nás teda[12] toto všetko postihlo[14]? A kde *sú* všetky jeho divy, *o* ktorých[163] nám vyprávali[21] naši otcovia výrokom: či nás Hospodin nevyviedol[7] z Egypta? No[2] teraz nás Hospodin zavrhol a *vy*dal nás v dlaň[396] Midjána. (14)A Hospodin sa k nemu otočil[397] a povedal: Choď v tejto svojej sile[398] a vysloboď[134] Isráéla z dlane[396] Midjána. Či som ťa neposlal? (15)I povedal k nemu: Ach[395], Pane, čím mám[5] Isráéla vyslobodiť[134]? Hľa, môj tisíc[399] *je* v Menašséovi najslabší[386] a ja najmladší[400] v dome svojho otca. (16)A Hospodin k nemu povedal: Veď budem s tebou, takže[2] Midjána budeš môcť[5] poraziť[13] ako jedného muža.

www.mlosanovia.sk

(17)I povedal k nemu: Ak som našiel,
prosím[69], v tvojich očiach priazeň[401], kiež[2]
mi dáš[71] znamenie, že hovoriaci so mnou
si ty; (18)*kiež* sa, prosím[69], odtiaľto nev-
zďaluješ *až* do môjho príchodu k tebe,
než[2] budem môcť[5] vyniesť[68] a pred tvoju
tvár položiť[402] svoj dar[185]. A povedal: Ja
ostávam[403] *až* do tvojho návratu. (19)A Gi-
deón vošiel a spracoval[71] kozľa, a *na* ne-
kvasené *chleby* éfu[404] hrubej múky a vlo-
žil[81] mäso v kôš a polievku vlial[82] v hrniec;
to[2] k nemu vyniesol[68] pod strom[390 405] a po-
dal[406]. (20)A Anjel[94] Hospodina k nemu
povedal: Vezmi mäso a nekvasené *chleby*
a polož[402] na toto skalisko[407] a polievku
vylej. I spravil tak (21)a Anjel[93] Hospodina
vytrčil[202] koniec palice[408] a siahol na[409]
mäso a na[409] nekvasené *chleby*, a zo skaly[410]
vyšiel[7] oheň, ktorý[2] mäso a nekvasené
chleby strávil[411]; a Anjel[94] Hospodina od
jeho očí zmizol[412].

(22)A Gideón spoznal[413], že to[48] *bol*
Anjel[94] Hospodina; povedal teda[12] Gideón:
Beda, Pane, Hospodine, lebo, pretože
som uvidel Anjela[94] Hospodina tvárou
v tvár[414]... (23)A Hospodin mu povedal:
Pokoj tebe, nech sa nebojíš[11 267], nebu-
deš musieť[5] mrieť. (24)Gideón tam teda[12]
zbudoval Hospodinovi oltár a dal mu ná-
zov[415] Hospodin pokoja[416]; ten[48] *je* ešte *až*
po tento deň v Ofre Aví-Ezrího[391].

(25)A v onú noc sa stalo[176], že[2] mu
Hospodin povedal: Vezmi býka *z* hovä-
dzieho dobytka[383 417], ktorý *patrí* tvojmu
otcovi, totiž[2] toho druhého býka, sedem-
ročného[418], a strhni[419] oltár Baala[124], ktorý
patrí tvojmu otcovi, a ašéru[420], ktorá *je*
pred ním, musíš[5] vyťať[280], (26)a na te-
mene[421] tejto skaly[422] zbuduješ[11] Hospodi-
novi, svojmu Bohu, oltár podľa poriad-
ku[423], a vezmi toho druhého býka, kto-
rého[2] vznesieš[424] *ako* vzostupnú *obeť*[425] na
drevách ašéry[420], ktorú budeš vytínať[280].
(27)Gideón teda[12] zo svojich nevoľníkov
vzal desiatich mužov a spravil *tak,* ako
k nemu Hospodin prehovoril, a*le* pretože
sa domu svojho otca a mužov toho mesta
bál[21 267] spraviť[426] *tak* vo dne, stalo sa[176], že[2]
tak spravil *v* noci.

(28)A muži mesta za rána zavčasu
vstali, a hľa, oltár Baala[124] bol zváľaný[427]
a ašéra[420], ktorá *bola* pred ním, bola vy-
ťatá[280] a ten druhý býk bol vznesený[424 428]
na zbudovanom oltári. (29)Vraveli teda[12]
jeden k druhému[429]: Kto vykonal túto
vec? I dali sa pátrať[430] a hľadať a[431] pove-
dali: Túto vec vykonal Gideón, syn Jóáša.
(30)A k Jóášovi muži mesta povedali:
Vyveď[68] svojho syna, lebo[2] musí[5] umrieť,
veď zváľal[427] oltár Baala[124] a tiež[432] vyťal[279]
ašéru[420], ktorá *bola* pred ním. (31)A Jóáš
všetkým mužom, ktorí sa proti nemu po-
stavili, povedal: Či vy chcete[5] viesť spor[433]
za Baala[124]? Chcete[5] ho vari[434] zachraňo-
vať[134 435]? Kto bude chcieť[5] za neho viesť
spor[433], mal by[5] ešte za rána[436] umrieť. Ak
on *je* boh, nech za seba spor vedie[11 433],
lebo jeho oltár zváľal[427]. (32)A v onen deň
mu dal*i* názov[415] Jerubbaal[437], *s* výrokom:
Nech proti nemu vedie[11] spor[433] Baal[124],
lebo jeho oltár zváľal[427].

(33)I zhromaždili sa[121], všetok Midián
a Amálék a synovia východu spolu, a pre-
šli[438] a položili sa[380] v rovine[56] Jizreel.
(34)A Gideóna na seba vzal[439] Duch
Hospodina, i zatrúbil[224] na trúbe[226] a Aví-
-Ezer[440] bol zvolaný[175] za ním[441], (35)a vy-
slal[442] poslov[94] v celého Menašššéa, i bol
aj on zvolaný[175] za ním[441], a vyslal[442] po-
slov[94] v Ášéra a v Zevulúna a v Naftálího,
i vystúpili[7] mu v ústrety.

(36)A Gideón povedal k Bohu: Ak si
ochotný vyslobodiť[134 443] Isráéla mojou ru-
kou podľa *toho,* ako si prehovoril, (37)hľa,
ja na holohumnicu pokladám[444] rúno vlny;
ak bude rosa na samotnom[200] rúne a na
všetkej zemi sucho, vtedy[2] budem vedieť,
že mojou rukou Isráéla chceš[5] vyslobodiť[134]
podľa *toho,* ako si prehovoril. (38)I stalo
sa[176] tak, takže[2] keď na druhý deň[445] zavčasu
vstal, vyžmýkal[30] rúno a vytlačil[446] z rúna
rosu, plnú čašu[447] vody. (39)A Gideón po-
vedal k Bohu: Nech proti mne neblčí[11 128]
tvoj hnev, že prehovorím, len ten*to* raz[448];
iba ten*to* raz[448], prosím[69], na rúne budem
konať skúšku[449]: nech sa, prosím[70], *do*-
stáva[11 176] sucho na rúno samotné[200] a na
všetku zemi nech sa *do*stáva[11 176] rosa.
(40)A Hospodin tak v onej noci spravil,
takže[2] sa na rúno samotné[200] *do*stalo[176] su-
cho a na všetku zem sa *do*stala[176] rosa.

7 A Jerubbaal, to[48] *bol* Gideón, zavčasu
vstal, aj všetok ľud, ktorý *bol* s ním,
a položili sa[380] pri prameni Charód; a tá-

www.biblia.sk

bor[261] Midjána im bol[76] od severu, od výšiny[450] Móré v rovine[56]. (2)A Hospodin ku Gideónovi povedal: Ľud, ktorý *je* s tebou, *je* príliš početný, žeby som *vy*dal[451] Midjána v ich ruku, aby sa Isráél proti mne[452] nevystatoval[453] výrokom: pomohla mi[133 435] moja ruka. (3)Nože[69] teda[12] urob v uši ľudu vyhlásenie[449] výrokom: Kto *je* bojazlivý[267 454] a ustráchaný[455], nech sa vracia[11 456] a z vrchu Gileád ustupuje[11 457]! A vrátilo sa[456] z ľudu dvadsaťadvetisíc mužov, a desať tisícov, *tí* zvýšili. (4)A Hospodin ku Gideónovi povedal: Ešte *je* ľud početný; zaveď ich nadol[458] k vode, nech[2] ti ich tam môžem[5] prečistiť[459]; a stane sa[11], *že o* kom[163] k tebe budem vravieť: tento pôjde[11] s tebou, ten[48] s tebou pôjde[11], a každý, *o* kom[163] k tebe budem vravieť: tento pri tebe nepôjde[11], ten[48] nepôjde[11]. (5)Zaviedol[442] teda[12] ľud nadol[458] k vode a Hospodin ku Gideónovi povedal: Každý, kto bude z vody[460] svojím jazykom uchlipkávať, ako uchlipkáva pes, budeš[11] ho stavať[444] osobitne[200], aj každého, kto sa na pitie bude zohýňať[356] na svoje kolená. (6)I vyšiel[176] počet tých, *kto*[123] uchlipkávali, so svojou rukou[461] k svojim ústam, tristo mužov, a všetok zostatok ľudu, *tí* sa na pitie vody pozohýňali[356] na svoje kolená. (7)A Hospodin ku Gideónovi povedal: Tými tristo mužmi, ktorí[123] uchlipkávali, vás chcem[5] vyslobodiť[134] a Midjána v tvoju ruku *vy*dať; a všetok[462] ľud nech ide[11], každý[113] k svojmu miestu[111]. (8)Ľud teda[12] vzal v svoju ruku stravu[463 464] a svoje trúby[226]; i prepustil[23 442] všetkých[461] mužov Isráéla, každého[113] k jeho stanom, a na tých tristo mužoch pevne zotrval[465]. A tábor[261] Midjána mu bol[21] zdola v rovine[56].

(9)A v onú noc sa stalo[176], že[2] k nemu Hospodin povedal: Vstaň, zostúp proti táboru[261], lebo som ho *vy*dal v tvoju ruku; (10)a ak sa ty bojíš[267] zostúpiť, zostúp ty a Purá, tvoj sluha[466], k táboru[261], (11)a počuj, čo budú hovoriť, a potom tvoje ruky budú silnieť, takže[2] budeš môcť[5] zostúpiť proti táboru[261]. Zostúpil teda[12] on a Purá, jeho sluha[466], k okraju[467] ozbrojencov[468], ktorí *boli* v tábore[261 469]; (12)a Midján a Amálék a všetci synovia východu *boli* v rovine[56] položení[220 470] v množstve ako kobylky[59] a ich ťavám nebolo počtu – v množstve ako piesok, ktorý *je* na brehu[471] mora. (13)A keď Gideón prišiel, hľa[30], muž vyprávajúci svojmu druhovi[472] sen; i povedal: Hľa, prisnil sa mi[473] sen, a[211] hľa, peceň chleba *z* jačmeňa valiaci sa[474] proti táboru[261] Midjána, ktorý[2] prišiel *až* po stan[475] a povalil[13] ho, takže[2] padol, i prevrhol[474] ho nahor[476] a stan[475] ostal ležať[220]. (14)A jeho druh odvetil a povedal: Toto nie je nič iba ak meč Gideóna, syna Jóáša, muža Isráéla; Boh *vy*dal Midjána a všetok tábor[261] v jeho ruku.

(15)A ako Gideón počul[477] vyprávanie toho sna a jeho výklad[478], stalo sa[176], že[2] sa poklonil a vrátil sa do tábora[261] Isráéla a povedal: Vstaňte, lebo Hospodin *vy*dal tábor[261] Midjána v našu ruku. (16)I rozdelil tých tristo mužov *na* tri skupiny[479] a v ruku ich všetkých[480] dal trúby[226] a prázdne krčahy a vprostred tých krčahov fakle (17)a povedal k nim: Odo mňa budete[11] *od*pozorúvať[413] a tak budete[11] konať; a hľa, keď ja vstúpim na okraj[467] tábora[261], stane sa[11 30 176], *že* budete konať tak, ako budem konať *ja*, (18)a keď na trúbe[226] budem trúbiť[224] ja a všetci, ktorí *sú* so mnou, budete[11 30] na trúbach[226] trúbiť[224] aj vy vôkol[126], všetok tábor[261], a budete[11] vravieť: Hospodinovi[116] a Gideónovi[116]!

(19)Keď teda[12] vstúpil Gideón a sto mužov, ktorí *boli* s ním, na okraj[467] tábora[261], *na* začiatku[478] prostrednej[481] hliadky, len *čo* práve[482] postavili[133] strážcov[67], dali sa[30] trúbiť[224] na trúbach[226] za[2] rozbíjania krčahov, ktoré *boli* v ich ruke. (20)Dali sa teda[12] na trúbach[226] trúbiť[224] tie tri skupiny[479], i roztrieštili[478] krčahy a ľavou rukou pevne uchopili fakle[464] a pravou rukou trúby[226] na trúbenie[224] a dali sa volať: Meč Hospodinovi[116] a Gideónovi[116]! (21)I zastali, každý[113] na svojom[483] vôkol voči táboru[261], a všetok tábor[261] sa dal do behu, i rozkričali sa[739] a rozpŕchli sa. (22)A *tých* tristo, *tí* trúbili[21 224] *na* trúbach[255], a Hospodin obrátil[81] meč jedného proti druhému[429], a *to* v celom tábore[261], a tábor[260] sa rozpŕchol *až* po Béth-Šittá k Cerére, po pomedzie[471 484] Ávél-Mechóly pred Tabbathom. (23)I boli zvolaní[242] muži[59] Isráéla z Naftálího a z Ášéra a zo všetkého Menašséa; tí[2] sa rozohnali za Midjánom[17]. (24)A Gideón v celé

www.mosty.sk

pohorie[25] Efrájima rozoslal poslov[94] *s* odkazom[281]: Zostupujte v ústrety Midjánovi a obsaďte[229] im vody *až* po Béth-Báru a[485] Jordán. (25)A chytili[229] dvoch veliteľov[238] Midjána, Óréva a Zeéva, a zabili Óréva na skále Óréva a Zeéva zabili v lise[486] Zeéva, a hnali sa[21] po Midjánovi; a hlavu Óréva a Zeéva priniesli ku Gideónovi na druhú stranu[487] voči[488] Jordánu.

8 A muži[59] Efrájima k nemu povedali: Čo[102] si nám vykonal túto vec, nepovolať[246] nás, keď si sa pobral bojovať[10] proti Midjánovi? A tuho[489] sa s ním povadili[432]. (2)I povedal k nim: Čo som ja teraz vykonal v porovnaní s vami[490]? Či *sú* nie paberky[491] Efrájima lepšie od oberačky Aví-Ezera[440]? (3)Vo vašu ruku dal Boh veliteľov[238] Midjána, Óréva a Zeéva, a čo som dokázal vykonať ja v porovnaní s vami[490]? Vtedy ich duch[492], keď on vyslovil toto slovo[142], od neho[37 493] upustil[494].

(4)A Gideón prišiel k Jordánu; prejdúc[438], on i tých tristo mužov, ktorí *boli* s ním, vyčerpaní[495], *ale* hotoví prenasledovať[442], (5)vtedy[2] povedal mužom Sukkóth: Dajte, prosím[69], bochníkov[496] chleba ľudu, ktorý *je* v pätách za mnou[256], lebo oni *sú* vyčerpaní[495] a ja sa ženiem za Zevachom a Calmunnom[17], kráľmi Midjána[182]. (6)A predstavení[238] Sukkóth povedali: Či *je* dlaň[396] Zevacha a Calmunnu teraz v tvojej ruke, že tvojmu vojsku[239] máme[5] dávať chlieb? (7)A Gideón povedal: Preto, keď Hospodin dá Zevacha a Calmunnu[142] v moju ruku, vtedy[2] budem roztierať[497] vaše mäso s tŕním púšte a s bodľačou[498]. (8)A odtadiaľ vystúpil[7] *k* Penú-Élu[499] a prehovoril k nim[500] rovnako[501], a muži Penú-Éla[499] mu odvetili *tak,* ako odvetili muži Sukkóth. (9)Prevravel teda[12] aj k mužom Penú-Éla[499] výrokom: Pri svojom návrate v pokoji budem váľať[427] túto vežu.

(10)A Zevach a Calmunná *boli* v Karkóri, aj ich tábor[261] s nimi, asi[232] pätnásťtisíc, všetci tí, *ktorí*[123] ostávali zo všetkého tábora[261] synov východu, a tých, *ktorí*[123] padli, *bolo* stoadvadsaťtisíc mužov tasivších meč. (11)A Gideón vystúpil[7] cestou tých, *ktorí*[123] pobývali[334] v stanoch, od východu voči Nóvachu a Jogbehe[120], a napadol[13] tábor[261], keď[2] bol[21] tábor[261] bez obáv[502]. (12)A Zevach a Calmunná sa dali prchať, i rozohnal sa za nimi[17] a oboch kráľov Midjána[182] chytil[229], Zevacha *aj* Calmunnu, a všetok tábor[261] vydesil[503].

(13)A keď sa Gideón, syn Jóáša, z boja[10] vrátil od vzostupu[91] *z* Cheresa[723], (14)chytil[30 229] mladíka[466] z mužov Sukkóth a povypytoval sa ho; ten[2] mu napísal *mená* predstavených[238] Sukkóth a tamojších[504] starších, sedemdesiatich a siedmich mužov, (15)a keď k mužom Sukkóth prišiel, povedal[30]: Hľa, Zevach a Calmunná, ktorými ste ma zesmiešnili[505] výrokom: či *je* dlaň[396] Zevacha a Calmunnu teraz v tvojej ruke, že tvojim mužom, ktorí *sú*[123] vysilení, máme[5] dávať chlieb? (16)Vzal teda[12] starších mesta a tŕnie púšte a bodľač[498] a tým[48 506] mužov Sukkóth poučil[507]; (17)a vežu Penú-Éla[499] zváľal[427] a mužov toho mesta pozabíjal.

(18)A k Zevachovi a k Calmunnovi povedal: A čo[508] tí muži, ktorých ste pozabíjali na Távóri? I povedali: Priam ako ty[509], priam takí[509 510] *boli* oni, všetci[511] ako výzor[512] synov kráľa. (19)A povedal: To[48] *boli* moji bratia, synovia mojej matere; *ako že* Hospodin *je* živý, keby ste ich boli nechali nažive, nezabil by som vás. (20)A povedal Jetherovi, svojmu prvorodenému: Vstaň, zabi ich. A*le* mladík[466] nevytasil svoj meč, lebo sa bál[21 267], lebo on ešte *bol* mladík[466]. (21)Povedal teda[12] Zevach a Calmunná: Vstaň ty a vrhni sa[513] na nás, lebo sila[514] muža *je* ako on[515]. Gideón teda[12] vstal a Zevacha a Calmunnu zabil a pobral mesiačiky[516], ktoré *boli* na šijách[373] ich tiav.

(22)A muži[60] Isráéla ku Gideónovi povedali: Panuj[517] nad nami, aj ty aj tvoj syn aj syn tvojho syna, lebo si nás vyslobodil[134] z ruky Midjána. (23)A Gideón k nim povedal: Ja nad vami panovať[517] nebudem a*ni* nad vami nebude panovať[517] môj syn – panovať[517] nad vami bude Hospodin. (24)A Gideón k nim povedal: Chcem[5] *si* dovoliť od vás vyžiadať[518] toto[2 519]: každý[113] mi dajte krúžok[520] *zo* svojho lupu (lebo mali[58 521] krúžky[520] *zo* zlata, lebo oni *boli* Jišmáélím[75 522]). (25)I povedali: Radi[518] budeme dávať. A prestreli šatu a nahádzali ta po krúžku[520 523] zo svojho lupu; (26)a váha tých krúžkov[520] *zo* zlata, ktoré *si* vyžiadal, bola[21] tisíc a sedemsto *šeklov*[524]

www.biblia.sk

zlata, okrem mesiačikov[516] a náušníc[525]
a rúch *z* červeného purpuru, ktoré *boli* na
kráľoch Midjána[180] a okrem retiazok, ktoré
boli na šijách[373] ich tiav. (27)A Gideón to[48]
spracoval[71] na ornát a uložil[443] ho v svo-
jom meste, v Ofre, a tam sa za ním všetok
Isráél dal chodiť smilniť[136]; to[2] sa stalo[176]
Gideónovi a[526] jeho domu nástrahou[106 107].

(28)Tak[2] bol Midján pred tvárou sy-
nov Isráéla pokorený, takže[2] naďalej[151]
nepozdvihli[109] svoju hlavu; a zem nado-
budla v dňoch Gideóna *na* štyridsať rokov
pokoj[180].

(29)A Jerubbaal, syn Jóáša, odišiel
a usídlil sa v svojom dome; (30)i *do-*
stalo sa[176] Gideónovi sedemdesiatich sy-
nov, pochádzajúcich[527] *z* jeho bedra[191],
lebo mal[21 528] mnoho žien. (31)A jeho
súložnica, ktorá *bola* v Šecheme, aj ona
mu porodila syna, i určil[81] jeho meno:
Avímelech. (32)A Gideón, syn Jóáša, um-
rel v pekných šedinách[59] a bol pochovaný
v hrobe svojho otca v Ofre Aví-Ezrího[391].

(33)A ako Gideón umrel, stalo sa[176],
že[2] deti[63] Isráéla zasa[143] zašli smilniť[136]
za Baalím[124] a za boha si určili[81] Baala[124]-
Beríth[529], (34)a nepripomenuli *si* deti[63]
Isráéla Hospodina, svojho Boha, ktorý[123]
ich vyprostil z ruky všetkých ich nepria-
teľov zo všetkých strán[530], (35)a neprej-
avili[71] súcit[73] s domom Jerubbaala-Gideóna
podľa všetkého dobrého, čo s Isráélom
spravil.

9 A Avímelech, syn Jerubbaala, odišiel
do Šechema k bratom svojej ma-
tere a prehovoril k nim a ku všetkej čeľa-
di[74] domu otca svojej matere výrokom:
(2)Prehovorte, prosím[69], v uši všetkých
občanov[531] Šechema: Čo *je* pre vás[116] lepšie:
panovanie[517] sedemdesiatich mužov nad
vami, všetkých synov Jerubbaala, či pano-
vanie[517] jedného muža nad vami? A mali
byste[5] pamätať, že ja *som* vaša kosť a vaše
mäso. (3)Bratia jeho matere teda[12] o ňom
prehovorili v uši všetkých občanov[531] Še-
chema všetky tieto slová a ich srdce sa na-
klonilo[532] za Avímelechom, lebo povedali:
On *je* náš brat. (4)I dali mu sedemdesiat
šeklov[524] striebra z domu Baala[124]-Beríth[529],
za ktoré[240] Avímelech najal mužov ľah-
komyseľných[533] a smelých[534], ktorí išli[21]
za ním. (5)I prišiel *v* dom svojho otca do
Ofry a pozabíjal svojich bratov, synov
Jerubbaala, sedemdesiatich mužov, na
jednom kameni[535]; no[2] ostal Jóthám, naj-
mladší[31] syn Jerubbaala, lebo sa skryl[536].

(6)A zhromaždili[121] sa všetci občania[531]
Šechema a všetok dom Milló[537] a pobrali
sa a Avímelecha uviedli v kraľovanie[538],
za kráľa, pri strome[259] Muccáv[539], ktorý *je*
v Šecheme. (7)To[2] oznámili[260] Jóthámovi,
i odišiel a zastal na temene[420] vrchu Geri-
zzím a pozdvihol[110] svoj hlas a dal sa vo-
lať, i povedal im: Obráťte sluch ku[135] mne,
občania[531] Šechema, a kiež Boh obráti[11]
sluch k[135] vám. (8)Kedysi[252] sa stromy
pobrali pomazať nad sebou kráľa; i po-
vedali olive: Kraľuj nad nami. (9)A oliva
im povedala: Či sa vzdám svojej tučnosti,
ktorú vo mne Boh *aj* ľudia[152] žehnajú[540],
a odídem sa natriasať[541] nad stromami?
(10)Stromy teda[12] povedali figovníku:
Poď ty, kraľuj nad nami. (11)A figovník
im povedal: Či sa vzdám svojej sladkosti
a svojho dobrého ovocia[542] a odídem sa
natriasať[541] nad stromami? (12)Stromy
teda[12] povedali viniču[680]: Poď ty, kraľuj
nad nami. (13)A vinič[680] im povedal: Či
sa vzdám svojho muštu, rozveseľujúceho
Boha aj ľudí[152], a odídem sa natriasať[541]
nad stromami? (14)Všetky stromy teda[12]
povedali k tŕnistému kru: Poď ty, kraľuj
nad nami (15)A tŕnistý ker k stromom
povedal: Ak vy ma v pravde[543] hodláte
pomazať[253] za kráľa nad vami, príďte,
uchýľte sa[544] v moju tôňu; no[2] ak nie,
nech vychádza[11 68] z tŕnistého kra oheň
a zožiera[11 411] cédre Levánóna[169]. (16)Teraz
teda[12]: ak ste sa v pravde[543] a v poctivosti[545]
zachovali[71], keď[2] ste v kraľovanie uviedli[538]
Avímelecha, a ak ste uskutočnili[71] dobré
pri Jerubbaalovi a pri jeho dome[546] a ak ste
spravili podľa zásluhy[547] jeho rúk jemu,
(17)ktorý – môj otec – sa za vás dal bojo-
vať[10] a svoje žitie[339] spred *seba* odhodil[548]
a vyprostil vás z ruky Midjána, (18)kým[2]
vy ste dnes povstali proti domu môjho
otca a pozabíjali ste jeho synov, sedem-
desiatich mužov, na jednom kameni[534],
a v kraľovanie ste uviedli[538] Avímelecha,
syna jeho služobnej, nad občanmi[531]
Šechema, lebo on *je* váš brat, – (19)ak ste
sa teda[12] v pravde[543] a v poctivosti[545] tohto
dňa zachovali[71] pri Jerubbaalovi a pri

www.mosaicka.sk

jeho dome[546], veseľte sa v Avímelechovi a nech sa aj on veselí[11] vo vás; (20)no[2] ak nie, nech vychádza[11 68] z Avímelecha oheň a zožiera[11 411] občanov[531] Šechema aj dom Milló[537], a nech vychádza[11 69] oheň z občanov[531] Šechema a z domu Milló[537] a zožiera[11 411] Avímelecha. (21)A Jóthám pred tvárou[103] Avímelecha, svojho brata, uprchol a utiekol a pobral sa do Beéry a ostal[64] tam.

(22)A Avímelech nad Isráélom vládol[21 549] *po* tri roky (23)a Boh poslal medzi Avímelecha a medzi občanov[531] Šechema zlého ducha, takže[2] sa občania[531] Šechema proti Avímelechovi dopustili nevernosti[550], (24)aby násilie[551] *spáchané na* sedemdesiatich synoch[161] Jerubbaala prišlo[552], a ich krv[553] aby vložil[81 552], na Avímelecha, ich brata, ktorý ich pozabíjal, a na občanov[531] Šechema, ktorí na pozabíjanie jeho bratov posilnili jeho ruky. (25)I nakládli[81] mu občania[531] Šechema na temenách[421] vrchov zálohy a dali sa olupovať[554] všetkých, kto popri nich cestou prechádzali. To[2] bolo oznámené[260] Avímelechovi.

(26)I prišiel Gaal, syn Eveda[555], a jeho bratia, i prešli do Šechema a občania[531] Šechema v neho zložili dôveru[556]. (27)I vyšli[68] *do* poľa a dali sa oberať svoje vinice a šliapať[557] a usporiadali[71] slávnosť[558]; a vstúpili *v* dom svojich bohov a dali sa jesť a piť a zlorečiť Avímelechovi. (28)A Gaal, syn Eveda[555], povedal: Kto *je* Avímelech a kto Šechem[559], žeby sme mu[560] mali[5] slúžiť[174]? Či nie *je* synom Jerubbaala a Zevúl jeho správcom[561]? Slúžte[174] mužom Chamóra[562], otca Šechema[559 562] – *áno*[2], prečo by sme mu[560] my[563] mali[5] slúžiť[174]? (29)A kiež by bol tento ľud v mojej ruke[564], vtedy[2] by som Avímelecha mohol[5] odstrániť[138]. A povedal[565] Avímelechovi: Rozmnož svoje vojsko[239] a vytiahni[68]!

(30)A *o* slovách[163] Gaala počul Zevúl, predstavený[238] mesta, i vzbĺkol[128] jeho hnev, (31)takže[2] ľstivo[566] vyslal k Avímelechovi poslov[94] *s* odkazom[281]: Hľa, do Šechema prichádzajú[567] Gaal, syn Eveda[555], a jeho bratia a hľa, štvú[568] mesto proti tebe. (32)Teraz teda[12] *v* noci vstaň, ty aj ľud, ktorý *je* s tebou, a striehni[569] v poli, (33)a za rána, za vzchádzania slnka, sa stane[11 176], *že* budeš môcť[5] zavčasu vstať a vyrojiť sa[570] na mesto, a hľa, keď on a ľud, ktorý *je* s ním, bude na teba vychádzať[69], spraví[30] mu[38] podľa *toho,* čo tvoja ruka bude dosahovať[14]. (34)Avímelech teda[12] *v* noci vstal, aj všetok ľud, ktorý *bol* pri ňom, a položili sa proti Šechemu v zálohe[569], štyri skupiny[479]. (35)A Gaal, syn Eveda[555], vyšiel[68] a zastal *pri* vchode[272] *do* brány mesta; a Avímelech a ľud, ktorý *bol* s ním, povstal zo zálohy, (36)a Gaal ten ľud uvidel a povedal k Zevúlovi: Hľa, z temien[421] vrchov zostupuje *akýsi* ľud. A Zevúl k nemu povedal: Vidíš tieň vrchov ako ľudí[152]. (37)A Gaal ešte ďalej prehovoril[151] a povedal: Hľa, zostupujú, ľud, z blízkosti[571] vyvýšeniny[572] zeme a jedna skupina[479] prichádza[21] od cesty *ku* stromu[161 259] Meónením[573]. (38)A Zevúl k nemu povedal: Kdeže *je* tvoja reč, keď[574] si vravel: kto *je* Avímelech, žeby sme mu mali[5] slúžiť[174]? Či toto nie *je* ten ľud, ktorým si pohrdol? Nože[69] vytiahni[68] a bojuj[10] proti nemu! (39)A Gaal pred tvárou občanov[531] Šechema vytiahol[68] a dal sa proti Aví-melechovi bojovať[10]; (40)a Avímelech sa dal prenasledovať ho, takže[2] pred jeho tvárou[103] prchol, a *až* ku vchodu[272] *do* brány padli mnohí zabití[575]. (41)A Aví-melech ostal v Arúme a Zevúl Gaala a jeho bratov zahnal[103], takže v Šechemu neostali[576].

(42)A na druhý deň[445] sa stalo[176], že[2] ľud vytiahol[68] do poľa; to[2] bylo oznámené[260] Avímelechovi (43)a Avímelech priviedol[577] ľud a rozdelil ich *na* tri skupiny[479] a v poli položil zálohy; a keď uvidel, že[211] hľa, ľud z mesta vychádza[68], povstal[30] proti nim a napadol[13] ich; (44)a Avímelech a skupiny[479], ktoré *boli* pri ňom, sa vyrojili[570] a zastavili sa *pri* vchode[272] *do* brány mesta, a dve skupiny[479] sa rozbehli[570] proti všetkým[578], ktorí *boli* v poli, a pobili[13] ich. (45)A Avímelech *po* celý onen deň bojoval[10 21] proti mestu a mesto dobyl a pozabíjal ľud, ktorý *bol* v ňom, a mesto poválal a posial ho soľou.

(46)To[2] keď počuli všetci obyvatelia[531] veže[579] Šechema, vošli[30] do krytu[580] BOHA Beríth[528]; (47)a Avímelechovi bolo oznámené[260], že sa všetci obyvatelia[531] veže[579] Šechema zhromaždili. (48)Avímelech teda[12] vystúpil[7] *na* vrch Calmón, on aj vše-

www.mosthaiv.sk

tok ľud, ktorý *bol* s ním, a Avímelech vzal
v svoju ruku sekeru[581] a naodtínal[280] čečiny
zo stromov; to[2] nakládol[81] na svoje plece
a k ľudu, ktorý *bol* pri ňom, povedal: Čo vi-
díte[271], *že* robím[271], poponáhľajte sa, urobte
priam *tak* ako ja[509]. (49) Naodtínali[280]
teda[12], aj všetok ľud, každý[113] svojej čečiny
a odišli za Avímelechom a nakládli[81]
na kryt[580] a zapálili kryt[580] nad nimi[582]
ohňom, takže[2] pomreli aj všetci ľudia[152]
z veže[579] Šechema, muži[59] *aj* ženy[59].

(50) A Avímelech sa pobral k Tévéci
a položil sa[380] proti Tévéci a dobyl ju.
(51) A vprostred mesta bola[21] pevná[583]
veža[579 584] a tam uprchli všetci muži a ženy
a všetci občania[531] mesta a zavreli za se-
bou[204] a vystúpili[7] na strechu veže[579].
(52) A Avímelech prišiel *až* k veži[579] a dal
sa proti nej bojovať[10]; i priblížil sa[406] *až* ku
vchodu[272] *do* veže[579] podpáliť ju ohňom[585];
(53) a jedna žena na hlavu Avímelecha
zhodila vrchný žarnov[586] a rozrazila
jeho lebku. (54) I zavolal náhlivo na
mladíka[466 587] nosiaceho[110] jeho zbroj[588]
a povedal mu: Vytas svoj meč a usmrť
ma, aby o mne nevraveli: zabila ho žena.
Jeho mladík[466] ho teda[12] prebodol, takže[2]
umrel. (55) A keď muži[59] Isráéla zistili[413],
že Avímelech umrel, odišli[30] každý[113]
k svojmu miestu[111]. (56) Tak[2] Boh vrá-
til zlé, ktoré Avímelech[589] spáchal[71] voči
svojmu otcovi pozabíjaním svojich se-
demdesiatich bratov, (57) a všetko zlé
mužov Šechema vrátil na ich hlavu,
i ocitlo sa[176] na nich[177] zlorečenie Jóthama,
syna Jerubbaala.

10 A po Avímelechovi povstal na vy-
slobodenie[134] Isráéla Tólá, syn
Púu, syna Dódu, muž Jissaschára; ten[2]
býval v Šámíre v pohorí[25] Efrájima (2) a súdil[1 21]
Isráéla *po* dvadsať a tri roky. A keď
umrel, bol[30] pochovaný v Šámíre.

(3) A po ňom povstal Jáír, Gileádí[88];
ten[2] Isráéla súdil[1 21] *po* dvadsať a dva
roky (4) a *do*stalo sa[176] mu tridsiatich sy-
nov, jazdiacich na tridsiatich somároch,
a mali[58] tridsať miest[590]; tým[2] *až* po tento
deň dávajú názov[415] Chavvóth-Jáír[591],
ktoré *sú* v zemi Gileáda. (5) A keď Jáír
umrel, bol[30] pochovaný v Kámóne.

(6) A deti[63] Isráéla sa dali ďalej robiť[151],
čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé; áno[2],
dali sa slúžiť[114] Baalím[124] a Aštáróth[124] a bo-
hom Aráma[182 592] a bohom Cídóna[182] a bo-
hom Móáva[182] a bohom detí[63] Ammóna
a bohom Pelištím[75] a opustili Hospodina
a prestali mu slúžiť[115 593], (7) takže[2] proti
Isráélovi vzbĺkol[128] hnev Hospodina, i vy-
dal ich napospas ruke Pelištím[75] a ruke[236]
synov Ammóna. (8) Tí[2] sa v onom roku
dali deti[63] Isráéla drviť[594] a gniaviť[595 596]
na osemnásť rokov, všetky deti[63] Isráéla,
ktoré *boli* na druhej strane[335] Jordána,
v zemi Emórího[8], ktorý *bol* v Gileáde.
(9) A synovia Ammónovi sa dali pre-
kračovať[597] Jordán na bojovanie[10] proti
Júdovi a proti Benjámínovi a proti domu
Efrájima, takže[2] Isráélovi nastala veľká[598]
úzkosť[599].

(10) I dali sa deti[63] Isráéla k Hospodinovi
kričať[175] výrokom: Zhrešili sme voči tebe,
áno[2], že sme svojho Boha opustili a dali
sa slúžiť[115] Baalím[124]. (11) A Hospodin k de-
ťom[63] Isráéla povedal: Či nie od Egypťa-
nov[600] a od Emórího[8], od synov Ammóna
a od Pelištím[75] – (12) aj Cídóním[8] a Amálék
a Máón vás stiesnili[89], a keď jste sa dali ku
mne kričať[242], vyslobodil[134] som[30] vás z ich
ruky, (13) *ale* vy ste opustili mňa a dali ste
sa slúžiť[115] iným[122] bohom. Preto vás ďalej
vyslobodzovať[134 151] nebudem; (14) choďte
a kričte[175] k bohom, v ktorých ste našli
záľubu[601], oni nech vám v dobe vašej
úzkosti[602] poskytujú[11] vyslobodenie[134 599].
(15) A deti[63] Isráéla k Hospodinovi pove-
dali: Zhrešili sme; ty s nami nalož[71] podľa
všetkého, čo[123 603] *bude* dobré v tvojich
očiach, len nás, prosíme[69], tohto dňa vy-
prosti. (16) A odstránili[138] zprostred[87] seba
cudzích[604] bohov[605] a dali sa slúžiť[115] Hos-
podinovi, i stala sa jeho duša netrpezli-
vou[606] pre[282] tvŕdzu[607] Isráéla.

(17) A synovia Ammóna boli zvolaní[242]
a položili sa[380] v Gileáde; aj synovia
Isráéla sa zhromaždili[121] a položili sa[380]
v Micpe. (18) A ľud, vodcovia[238] Gileáda,
povedali jeden k druhému[428]: Kto *bude*
tým mužom, ktorý bude začínať bojovať[10]
proti synom Ammóna, bude všetkým oby-
vateľom Gileáda hlavou[107].

11 A zdatný[234] hrdina[318] bol[21] Jiftách,
Gileádí[88], a on *bol* synom ženy-ne-
vieskty[242]; a splodil Jiftácha Gileád. (2) A*j*
žena Gileáda mu porodila synov, a keď

www.mosaicpress.sk

synovia tej ženy vyrástli, vyhnali[30 104] Jiftácha a povedali mu: Nesmieš[5] mať dedičstvo[608] v dome nášho otca, pretože ty *si* synom inej[122] ženy. (3)Jiftách teda[12] od tváre[103] svojich bratov ušiel a usídlil sa v zemi Tóv; a zišli sa k Jiftáchovi ľahkomyseľní[533] muži a dali sa s ním podnikať výpravy[609].

(4)A po čase[610] sa stalo[176], že[2] sa synovia Ammóna dali s Isráélom bojovať[10]; (5)a ako sa synovia Ammóna s Isráélom dali bojovať[10], stalo sa[176], že[2] starší Gileáda odišli priviesť[577] Jiftácha zo zeme Tóv (6)a povedali Jiftáchovi: Poď a staneš sa[176] nám[611] vojvodcom[107 612], keď[2] budeme bojovať[10] proti synom Ammóna. (7)A Jiftách starším Gileáda povedal: Či ste ma vy neznenávideli, takže[2] ste ma vyhnali[104] z domu môjho otca? Prečo ste teda[12] ku mne prišli teraz, keď vám *je* úzko? (8)A starší Gileáda k Jiftáchovi povedali: Obrátili sme sa teraz na teba[613] preto, a*by* si išiel s námi a bojoval[10] proti synom Ammóna a stal sa[176] nám hlavou[107] – všetkým obyvateľom Gileáda. (9)A Jiftách k starším Gileáda povedal: Ak ma vy chcete priviesť[253] späť[614] na bojovanie[10] proti synom Ammóna a Hospodin ich vystaví[615] pred moju tvár[616], budem vám ja hlavou[107]? (10)A starší Gileáda k Jiftáchovi povedali: Hospodin nech bude[11] svedkom[617] medzi nami, ak nebudeme konať tak, podľa tvojho slova. (11)Jiftách sa teda[12] so staršími Gileáda pobral a ľud ho nad sebou ustanovil[81] hlavou[107] a vojvodcom[107 612]; a Jiftách vyslovil všetky tieto slová pred tvárou Hospodina v Micpe.

(12)A Jiftách vyslal ku kráľovi detí[63] Ammóna poslov[94] *s* odkazom[281]: Čo je medzi nami[618], že si ku mne prišiel bojovať[10] v moju zem? (13)A kráľ detí[63] Ammóna k poslom[94] Jiftácha povedal: *Pretože* Isráél, keď on vystúpil[7 142] z Egypta, zabral moju zem od Arnóna až po Jabbok a po Jordán; teraz ich[619] teda[12] v pokoji vráť. (14)A Jiftách ku kráľovi detí[63] Ammóna ešte znova[151 620] vyslal poslov[94] (15)a povedal mu: Takto povedal Jiftách: Isráél nezabral zem Móáva[182] a*ni* zem detí[63] Ammóna, (16)lež[54] keď oni vystúpili[7 142] z Egypta a Isráél *pre*šiel pustinou *až* po more Tŕstia[621] a prišiel do Kádéša, (17)vtedy[2] Isráél vyslal poslov[94] ku kráľovi Edóma[182] *s* odkazom[281]: Nech, prosím[69], smiem[5] prejsť tvojou zemou. *Ale* kráľ Edóma[182] *ho* ne*vy*počul; a poslal aj ku kráľovi Móáva[182], ktorý[2] nesúhlasil[21 622]. Isráél teda[12] ostal v Kádéši; (18)potom[2] *pre*šiel pustinou a zem Edóma[182] a zem Móáva[182] obišiel a k zemi Móáva[182] prišiel od vzchádzania slnka a položili sa[380] na druhej strane[335] Arnóna a v územie[52] Móáva[182] nevstúpili, lebo Arnón *je* pomedzím[52] Móáva[182]. (19)A Isráél vyslal poslov[94] k Síchónovi, kráľovi Emórího[8], kráľovi Chešbóna, a povedal mu: Nech, prosím[69], smieme[5] prejsť tvojou zemou *až* k môjmu miestu[111]. (20)No[2] Síchón sa neodvážil nechať Isráéla[623] prejsť svojím územím[52], lež[2] zhromaždil[121] Síchón všetok svoj ľud a položili sa[380] v Jáhaci a dali sa s Isráélem bojovať[10]; (21)a Hospodin, Boh Isráéla, *vy*dal Síchóna a všetok jeho ľud v ruku Isráéla, takže[2] ich pobili[13]; a Isráél zaujal[53] všetku zem Emórího[8] a v onej zemi sa usídlil, (22)áno[2], zaujali[53] všetko územie[52] Emórího[8], od Arnóna až po Jabbók a od pustiny až po Jordán. (23)Nože teda[624]: Hospodin, Boh Isráéla, vypudil[57] Emórího[8] pred tvárou[103] svojho ľudu, a ty ho[625] chceš[5] zaujať[53]? (24)Či nevlastníš[53] to, čo ti za vlastníctvo dal[57 626] Kemóš, tvoj boh? Tak[2] vlastníme[53] všetko, čo pred našou tvárou[103] vyvlastnil[57 626] Hospodin, náš Boh. (25)A teraz: či *si* ty azda lepší[627] od Báláka, syna Cippóra, kráľa Móáva[182]? Či sa kedy[627] s Isráélom dal priečiť[433]? Dal sa vari kedy[627 628] proti nim bojovať[10]? (26)V *čas* bývania Isráéla v Chešbóne a v jeho osadách[76] a v Aróéri a v jeho osadách[76] a vo všetkých mestách, ktoré *sú* na brehoch[629] Arnóna, tristo rokov, – prečo ste *ich* teda[12] nedobyli späť v tej dobe? (27)Ja som teda[12] voči tebe nezhrešil, lež[2] ty so mnou zaobchádzaš[71] zle bojovaním[10] proti mne. Nech Hospodin, Sudca[1], rozsudzuje[1 11] dnes medzi synmi Isráéla a medzi synmi Ammóna.

(28)A*le* kráľ detí[63] Ammóna neobrátil sluch k[135] slovám Jiftácha, ktoré mu odkázal[630]. (29)I ocitol sa[176] na Jiftáchovi[177] Duch Hospodina; a prešiel Gileád a Menaššéa[322] a prešiel Micpu Gileáda a od Micpy Gileáda prešiel *na* synov[631] Ammóna.

www.mobilnaBIBLIA.sk

(30)A Jiftách sľúbil[632] Hospodinovi
sľub; i povedal: Ak naozaj[627] budeš *vy*
dávať synov Ammóna v moju ruku, (31)po
tom[2] sa stane[176], *že čokoľvek*[123] vychádza
júce[68], čo mi z dverí[209] môjho domu bude
vychádzať[68] v ústrety pri mojom návrate
v pokoji od synov Ammóna, toho[2] sa *do*
stane[176] Hospodinovi a vznesiem[424] to[48]
ako vzostupnú *obeť*[425].

(32)A Jiftách prešiel k synom Ammóna
bojovať[10] proti nim a Hospodin ich *vy*
dal v jeho ruku, (33)takže[2] ich pobil[13]
od Aróéra až po tvoj vstup *do* Minníth,
dvadsať miest[590], až po Ávél-Kerámím,
veľmi veľkým pobitím[13 633]; i boli synovia
Ammóna od[141] synov Isráéla pokorení.

(34)A keď Jiftách prišiel do Micpy
k svojmu domu, hľa[30], v ústrety mu za zvu
kov tamburíny a v tanečnom sprievode[634]
vychádzala[68] jeho dcéra; a ona *bola* len je
diná, okrem[140 626] nej nemal[635] syna alebo
dcéry. (35)A ako ju uvidel[477], stalo sa[176],
že[2] roztrhol svoje rúcha a povedal: Beda,
moja dcéra, hlboko[628] si ma zrazila[636],
práve[2] ty si sa *do*stala[176] medzi uvrhujúcich
ma do nešťastia[637]! A ja som k Hospodinovi
otvoril svoje ústa a nemôžem obrátiť[455 638]!
(36)I povedala k nemu: Môj otče, otvo
ril si svoje ústa k Hospodinovi – sprav
mi[38] podľa *toho,* čo z tvojich úst vyšlo[69],
potom čo[639] ti Hospodin umožnil[71 640]
pomstu[641] nad tvojimi nepriateľmi[140 308],
nad synmi[140 308] Ammóna. (37)A pove
dala k svojmu otcovi: Kiež sa mi môže[5 11]
spraviť táto vec: upusti[494] odo mňa[642] *na*
dva mesiace, i budem chodiť a zostupo
vať[643] po vrchoch[644] a plakať nad svojím
panenstvom, ja a moje družky. (38)I po
vedal: Choď. A odoslal ju *na* dva mesiace
a odišla ona aj jej družky a na vrchoch *si*
poplakala nad svojím panenstvom; (39)a
po uplynutí[645] dvoch mesiacov sa stalo, že[2]
sa vrátila[455] k svojmu otcovi, i vykonal pri
nej[38] svoj sľub, ktorý sľúbil[632]. A ona ne
spoznala[646] muža; a v Isráélovi sa stalo[176]
zvyklosťou[647], (40)*že* od roka k roku[648]
chodievali[649] dcéry Isráéla vyprávať[313] *si*[650]
o dcére Jiftácha, Gileádího[88], *po* štyri dni
v roku.

12 A boli zvolaní[242] muži[59] Efrájima,
i prešli do Cáfóna a povedali Jiftá
chovi: Prečo si prešiel bojovať[10] proti sy
nom Ammóna a nás si nepovolal[246] ísť
s tebou? Budeme tvoj dom nad tebou spa
ľovať ohňom[585]. (2)A Jiftách k nim pove
dal: Ocitol som sa v zápase[651] – ja aj môj
ľud, so synmi[652] Ammóna, – veľkom[598 653],
a s krikom som vás volal[654], *ale* nevyslobo
dili[134] ste ma z ich ruky. (3)A keď som zis
til[413], že nie si ochotný pomôcť[134 443], polo
žil som[30 81] svoje žitie[339] v svoju dlaň[396 548]
a prešiel som k synom[9] Ammóna, a Hos
podin ich *vy*dal v moju ruku. Prečo ste
teda[12] tohto dňa ku mne vystúpili[7] bojo
vať[10] proti mne? (4)A Jiftách zhromaždil
všetkých mužov Gileáda a napadol[10 654]
Efrájima; a muži Gileáda Efrájima po
bili[13], lebo boli povedali[655]: Vy, Gileád, *ste*
ubehlíci *z* Efrájima vprostred Efrájima,
vprostred Menaššéa. (5)A Gileád obsa
dil[229] brody[230] Jordána naproti Efrájimo
vi[231 322]; a keď ubehlíci *z* Efrájima vraveli:
Nech smiem[5] prejsť, a muži Gileáda mu
povedali: Či *si* ty Efráthí[655], a povedal: Nie,
stávalo sa[21 176], (6)že[2] mu povedali: Nože[69]
povedz: Šibbóleth[656]; a ak povedal: Sibbó
leth[657], lebo[2] nevedel[799] vyslovovať[658] správ
ne[659], chopili sa[18 30] ho a pri brodoch[230]
Jordána ho zahlušili[660]. A v onej dobe
z Efrájima padlo štyridsaťadvetisíc[661].

(7)A Jiftách súdil[1 21] Isráéla *po* šesť ro
kov; a keď Jiftách, Gileádí[88], umrel, bol[30] po
chovaný v *ktoromsi z* miest[590 662] Gileáda.

(8)A po ňom sa dal Isráéla súdiť[1] Ivcán
z Béth-láchema, (9)ktorému[240] sa *do*stalo[176]
tridsiatich synov, a odoslal[23] von[663 664] tri
dsať dcér a svojim synom priviedol tri
dsať dcér odinakiaľ[665]. A súdil[1 21] Isráéla *po*
sedem rokov, (10)a keď Ivcán umrel, bol[30]
pochovaný v Béth-lácheme.

(11)A po ňom sa dal Isráéla súdiť[1]
Élón, Zevúlóní[88], a súdil[1 21] Isráéla *po* de
sať rokov; (12)a keď Élón, Zevúlóní[88],
umrel, bol[30] pochovaný v Ajjálóne v zemi
Zevúluna.

(13)A po ňom sa dal Isráéla súdiť[1] Av
dón, syn Hilléla, Pireáthóní[88], (14)kto
rému[240] sa *do*stalo[176] štyridsiatich synov
a tridsiatich vnukov[666], jazdiacich na se
demdesiatich somároch; a súdil[1 21] Isráéla
po sedem rokov. (15)A keď Avdón, syn
Hilléla, Pireáthóní[88], umrel, bol[30] poho
vaný v Pireáthóne v zemi Efrájima, v po
horí[25] Amálékího[8].

WWW.MOSTDOKRIZA

13 A deti[63] Isráéla sa dali ďalej robiť[151], čo *bolo*[123] v očiach Hospodina zlé, a Hospodin ich *na* štyridsať rokov *vy*dal v ruku Pelištím[75].

(2)I vyskytol sa[176] jeden muž z Corey, z čeľade[74] Dániho[88], a jeho meno Mánóach[667]; a jeho žena *bola* neplodná a nerodila[21]. (3)No[2] tej žene sa ukázal Anjel[94] Hospodina a povedal k nej: Nože[69] hľa, ty *si* neplodná a nerodíš[21], a*le* otehotnieš a porodíš syna; (4)no[2] teraz, prosím[69], daj na seba pozor[67], nech[2] nepiješ vína a*ni nič* opojné[668] a neješ nič[159] nečisté, (5)lebo hľa, ty – dochádza k tomu, že otehotnieš[253 669] a že porodíš[253] syna, na ktorého[240] hlavu nebude smieť[5] vystúpiť[7] britva[670], lebo ten chlapec[466] bude od lona[368] zasvätencom[671] Bohu, a on bude začínať Isráéla z ruky Pelištím[75] vyslobodzovať[134].

(6)A žena prišla a prevravela k svojmu mužovi výrokom: Prišiel ku mne Boží muž, ktorého výzor *bol* ako výzor Božieho Anjela[94], veľmi hrozný[267], a*le* nespýtala som sa ho, odkiaľ on *je*, a*ni* mi neoznámil[260] svoje meno; (7)a povedal mi: Hľa, ty – dochádza k tomu, že otehotnieš[253 669] a že porodíš[253] syna, a teraz nech nepiješ[11] vína a*ni nič* opojné[668] a neješ[11] žiadnu[159] nečistotu[672], lebo ten chlapec[466] bude od lona[368] *až* po deň svojej smrti zasvätencom[671] Bohu.

(8)Mánóach sa teda[12] dal úpieť[673] k Hospodinovi; i povedal: Ach[395], Pane, ten Boží muž, ktorého si poslal, – nech k nám, prosím[69], ešte smie[5] prísť a poučiť[674] nás, čo máme[5] robiť s chlapcom[38 466], ktorý[123] sa narodí. (9)A Boh vypočul[101] hlas Mánóacha, takže[2] Boží anjel[94] ešte k žene prišiel, keď[2] ona sedela v poli a Mánóacha, jej muža, pri nej nebolo. (10)A žena sa náhlivo[675] rozbehla a dala vedieť[260] svojmu mužovi; i povedala k nemu: Hľa, ukázal sa mi ten muž, ktorý v *ktorýsi* deň ku mne prišiel.

(11)A Mánóach vstal a pobral sa za svojou ženou a prišiel k tomu mužovi a povedal mu: Či *si* ty ten muž, ktorý si prehovoril k tej*to* žene? I povedal: Ja. (12)A Mánóach povedal: *Vtedy,* keď[676] sa má[5] uskutočniť[677] tvoje slovo[678], čo bude povinnosťou[245] *ohľadne* toho chlapca[466] a činnosťou[117] *okolo* neho[679]? (13)A anjel[94] Hospodina k Mánóachovi povedal: Pred všetkým[103], čo som povedal k žene, nech sa chráni[11 67]: (14)z ničoho[159], čo pochádza[527] z vínnej révy[680], nech neje[11] a nech nepije[11] víno a *nič* opojné[668] a neje[11] žiadnu[159] nečistotu[672]; nech zachováva[11 67] všetko, čo jsem jej rozkázal.

(15)A Mánóach k anjelovi[94] Hospodina povedal: Nech ťa, prosím[69], smieme[5] pozdržať a pred tvoju tvár pripraviť[71 681] kozľa. (16)A Anjel[94] Hospodina k Mánóachovi povedal: Bárs by si ma zdržiaval, nebudem z tvojho pokrmu[682 683] jesť, no[2] ak chceš[5] pripraviť[71] vzostupnú *obeť*[425], môžeš[5] ju Hospodinovi vzniesť[424]. Mánóach totiž nevedel[271], že *je* to[48] Anjel[94] Hospodina. (17)A Mánóach k Anjelovi[94] Hospodina povedal: Aké[684] *je* tvoje meno? Lebo keď sa tvoje slovo má[5] uskutočniť[677], uctíme[30 540 685] ťa[686]. (18)A Anjel[94] Hospodina mu povedal: Prečo toto, *že* sa[687] pýtaš na moje meno, ktoré[240] *je* nepochopiteľné[688]? (19)A Mánóach prinieso[577] to kozľa a *obeť* dar*u*[185] a vzniesol[424] na skale Hospodinovi; ten[2] *svojím* pôsobením[71] konal div[688], kým[2] sa Mánóach a jeho žena dívali, (20)lebo[2] pri vystupovaní[7] plameňa z oltára[38 689] k nebesám sa stalo[176], že[2] Anjel[94] Hospodina v plameni oltára[689] vystúpil[7]. To[2] keď Mánóach a jeho žena videli, padli[30] na svoje tváre k zemi. (21)A Anjel[94] Hospodina sa už naďalej Mánóachovi a*ni* jeho žene neukázal[151]. Vtedy Mánóach spoznal, že to[48] *bol* Anjel[94] Hospodina, (22)i povedal Mánóach k svojej žene: Istotne[690] budeme musieť[5] umrieť, lebo sme uvideli Boha[691]. (23)A*le* jeho žena mu povedala: Keby bol Hospodin pojal záľubu v usmrtení[692] nás, nebol by vzal z našej ruky vzostupnú *obeť*[425] a*ni obeť* dar*u*[185] a nie *že*by nám bol ukázal všetky tieto *veci* a nie *že*by nám práve teraz[693] čosi také[694] ohlásil[695].

(24)A žena porodila syna a nazvala jeho meno Šimšón; a chlapec[466] vyrástol a Hospodin ho požehnal. (25)A v tábore[261] Dána[696] medzi Coreou a medzi Eštáólom ho začal pobádať[697] Duch Hospodina.

14 A Šimšón zostúpil do Timny a v Timne uvidel ženu z dcér Pelištím[75], (2)a vystúpil[7] a podal svojmu otcovi a svojej materi správu[260]; i povedal:

www.biblicalarchaeology.eu

Uvidel som v Timne ženu z dcér Pelištím[75]; teraz mi ju teda[12] vezmite za ženu.
(3)I povedal mu jeho otec a jeho mať: Či
nieto medzi dcérami tvojich bratov a vo
všetkom mojom ľude ženy, že ty ideš po-
jať ženu z Pelištím[75], neobrezaných[698]?
A Šimšón svojmu otcovi a svojej materi
povedal: Tú[48] mi vezmi, lebo ona je[271 699]
v mojich očiach správna[700]. (4)No[2] jeho
otec a jeho mať nevedeli[21], že to[48] *je* od
Hospodina, že on[701] hľadá príležitosť
ohľadne[309] Pelištím[75]; a v onen čas Peliš-
tím[75] nad Isráélom panovali[517].
(5)Zostúpil teda[12] Šimšón a jeho otec
a jeho mať a prišli *až* po vinice Timny;
a hľa, v ústrety mu zareval hrivnatec[702]
z levov. (6)I prišiel[703] na neho Duch
Hospodina, takže[2] ho roztrhal sťaby roztr-
haním kozľaťa a nič[704] *ne*bolo v jeho ruke.
A svojmu otcovi a*ni* svojej materi neozná-
mil[260], čo spravil. (7)A zostúpil a prehovo-
ril s tou ženou[38], ktorá[2] bola[271 699] v očiach
Šimšóna správna[700]; (8)a keď sa po istom
čase[610] vracal[21] pojať ju, odbočil[30 138] pozrieť
mršinu[705] toho leva, a hľa, v tele leva roj[706]
včiel a med, (9)i vybral[707] ho do svojich
dlaní[396] a išiel[21] a pri chôdzi jedol[708]. A keď
*pri*šiel k svojmu otcovi a k svojej materi,
dal[30] im a zajedli, a*le* neoznámil[260] im, že
ten med vybral[707] z tela toho leva.
(10)A jeho otec zostúpil k tej žene
a Šimšón tam usporiadal[71] hostinu[709], lebo
tak robievali ženísi[710]. (11)A ako ho uvi-
deli[477], stalo sa[176], že[2] priviedli[577] tridsiatich
spoločníkov[711], a*by* pobudli[176] s ním;
(12)a Šimšón im povedal: Nože[69] vám
chcem[5] dať hádať hádanku; ak mi ju
správne[712] *za* sedem dní hostiny[709] vylo-
žíte[260], keď[2] uhádnete[14 713], vtedy[2] vám dám
tridsať košieľ[714] a tridsať rúch na striedanie[715], (13)no[2] ak mi ju nebudete môcť vy-
ložiť[260], vtedy[2] dáte vy mne tridsať košieľ[714]
a tridsať rúch na striedanie[715]. Povedali
mu teda[12]: Daj hádať svoju hádanku, nech[2]
ju počujeme. (14)I povedal im:

Z jedáka[716] vyšlo[68] jedlo a zo silného
vyšlo[68] sladké.

I nedokázali *po* tri dni tú hádanku
vyložiť[260] (15)a v štvrtý[717] deň sa stalo[176],
že[2] žene Šimšóna povedali: Nahovor[718]
svojho muža, nech[2] pre nás[116] tú hádanku
vykladá[260], aby sme teba aj dom tvojho
otca nemuseli[5] spáliť ohňom[585]; či ste nás
pozvali[246] na ožobračenie[53 719] nás? Či nie?
(16)A*le* žena Šimšóna sa pred ním[720] *už*
bola rozplakala a povedala: Len ma nená-
vidíš[21 721] a nemiluješ[21] ma; synom môjho
ľudu si dal hádať hádanku a mne si ju
nevyložil[260]. I povedal jej: Hľa, nevylo-
žil[260] som svojmu otcovi a*ni* svojej materi,
a mám[5] vyložiť[260] tebe? (17)A*le* preplakala
pred ním[720] tých sedem dní, čo mali[21 528]
hostinu[709], a v siedmy deň sa stalo[176], že[2]
jej vyložil[260], lebo ho donútila[21 722]; i vy-
ložila[260] hádanku synom svojho ľudu.
(18)A v siedmy deň, skôr ako slnko[723]
zachádzalo, mu muži mesta povedali: Čo
sladšie od medu? A čo silnejšie od leva?

I povedal k nim:

Keby ste neboli orali[21] mojou
jalovicou, neboli by ste uhádli[14 713]
moju hádanku.

(19)A prišiel[703] na neho Duch Hospo-
dina; i zostúpil *v* Aškelón[724] a pobil[13]
z nich tridsiatich mužov a vzal *z* nich
zvlečené veci a tie rúcha na striedanie[715]
dal vyloživším[260] tú hádanku. A vzbĺkol[128]
jeho hnev; i vystúpil[7] *v* dom svojho otca.
(20)A žena Šimšóna sa *do*stala[176] za jeho
spoločníka[711], ktorý mu *bol* priateľom[472].

15 A po istom čase[610], v dňoch žatvy
pšenice, sa stalo[176], že[2] Šimšón
svoju ženu prišiel s kozľaťom[725] navští-
viť[726]; a povedal[212] *si*: Musím[5] vojsť k svojej
žene do izby. A*le* jej otec mu nedal vojsť;
(2)i povedal jej otec: Povedal[212] som *si*
veru[727], že si ju isto[727] znenávidel[721], takže[2]
som ju dal tvojmu spoločníkovi[711]. Či nie
je jej mladšia[31] sestra peknejšia[728] od nej?
Nože[69] – nech sa za teba *do*stáva[11 176] miesto
nej. (3)A Šimšón im[729] povedal: Ten*to*raz
som[21] bez viny[730] ohľadne[309] Pelištím[75], ak
s nimi ja budem nakladať[71] zle. (4)A Šim-
šón sa pobral a pochytal[229] tristo líšok[731],
a vzal fakle a obrátil[732] chvost k chvostu
a vložil[81] *po* jednej fakli medzi dva
chvosty, (5)a podpálil[733] na fakliach oheň
a vypustil[23] *ich* v stojaté *obilie*[734] Pelištím[75]
a popálil[733] od stohov[59] až po stojaté *obilie*
a po sady[59] olív[59 735]. (6)A Pelištím[75] pove-
dali: Kto toto vykonal? I povedali: Šim-
šón, zať Timního[88], lebo vzal jeho ženu
a dal ju jeho společníkovi[711]. A Pelištím[75]
vystúpili[7] a spálili ju aj jej otca ohňom[585].

www.biblia.sk

(7)A Šimšón im[729] povedal: Ak chcete[5] konať takto[501], vtedy len čo sa na vás vypomstím, potom chcem[5] prestať. (8)I pobil[13] ich, stehno[736] na bedro[191 737], veľkým pobitím[13]; a zostúpil a usídlil sa v rozsadline skaliska[407] Étám.

(9)A Pelištím[75] vystúpili[7] a položili sa[380] v Júdovi[322] a roztiahli sa do Lechí. (10)A muži[59] Júdu povedali: Prečo ste proti nám vystúpili[7]? I povedali: Vystúpili[7] sme sputnať Šimšóna a naložiť[71] s ním[38] podľa *toho,* ako naložil[71] on s nami[38]. (11) Zostúpili teda[12], tritisíc mužov z Júdu, do rozsadliny skaliska[407] Étám a povedali Šimšónovi: Či nevieš[21], že Pelištím[75] nad nami panujú[517]? Čo[102] si nám teda[12] toto vykonal? I povedal im: Podľa *toho,* čo vykonali mne[38], tak som vykonal im[38]. (12)A povedali mu: Zostúpili sme sputnať ťa, *vy*dať ťa v ruku Pelištím[75]. A Šimšón im povedal: Odprisahajte mi, že sa na mňa nebudete vrhať[513] vy. (13)Prevraveli teda[12] k nemu výrokom: Nie, lež[54] ťa chceme[5] iba[738] sputnať a *vy*dáme ťa v ich ruku, a*le* nijako[738] ťa nechceme[5] usmrtiť. Sputnali ho teda[12] dvoma novými povrazmi a vyviedli[68] ho od skaliska[407]; (14)on prišiel *až* k Lechí a Pelištím[75] sa mu v ústrety dali pokrikovať[739], i prišiel[703] na neho Duch Hospodina a povrazy, ktoré *boli* na jeho ramenách, sa stali sťa*by* ľanovými vláknami[740], ktoré zhoreli[732] v ohni, takže[2] jeho putá splynuli[741] z jeho rúk[37]. (15)A našiel[14] čeľusť[742] osla, čerstvú[743], i vystrel[202] svoju ruku a vzal ju a pobil[13] ňou tisíc mužov. (16)A Šimšón povedal:

Čeľusťou[742] osla hromadu[744], dve hromady[744],
čeľusťou[742] osla som pobil[13] tisíc mužov.

(17)A ako skončil[193 477] hovorenie, stalo sa[176], že[2] čeľusť[742] zo svojej ruky zahodil; a dal[442] tomu miestu[111] názov[415] Rámath-Lechí[745].

(18)A vysmädol veľmi a dal sa volať k Hospodinovi, i povedal: Ty si dal rukou[746] svojho nevoľníka toto veľké vyslobodenie[134 747]; mám[5] azda[12] teraz umrieť smädom a padnúť v ruku[748] neobrezaných[698]? (19)A Boh rozčesol prehĺbeninu[749], ktorá *je* v Lechí, a vyšli[68] z nej vody; i napil sa a jeho duch[750] sa vrátil[455], takže[2] ožil. Preto nazval[442] meno toho[48] Én-hakkóré[751]; ten[752] *je* v Lechí *až* po tento deň.

(20)I súdil[1 21] Isráéla v dňoch Pelištím[75] *po* dvadsať rokov.

16 A Šimšón odišiel do Gazzy a uvidel tam ženu-neviestku[242], i vošiel k nej. (2)Výrok ku Gazzáthím[88 753]: Prišiel sem Šimšón! Rozostavili sa teda[12] vôkol[754] a striehli[21 569] na neho v bráne mesta *po* celú noc; a *po* celú noc sa správali[21] ticho *s* výrokom[212]: *Až* do svetla rána, potom[2] ho budeme môcť[5] zabiť. (3)A Šimšón poležal *až* do polnoci a v polnoc vstal a schytil[18 755] dvere[56 209] brány mesta a obe veraje a vytrhol[756] ich so závorou; to[2] naložil[81] na svoje plecia a vyniesol[7] to[48] na temä[421] vrchu, ktorý *je* pred Chevrónom[757].

(4)Potom sa stalo[176], že[2] sa dal milovať ženu v údolí[249] Sórék, a jej meno Delílá. (5)I vystúpili[7] k nej pohlavári[168] Pelištím[75] a povedali k nej: Nahovor[717] ho a zisti[411], čím[758] *je* jeho sila[398] veľká a čím[759] by sme na neho stačili[760], takže[2] by sme ho mohli[5] sputnať na jeho skrotenie[761]; a my – každý[113] ti dá tisíc a sto *šeklov*[524] striebra. (6)Delílá teda[12] k Šimšónovi povedala: Prezraď[260] mi, prosím[69], čím[758] *je* tvoja sila[398] veľká a čím[759] by si mohol[5] byť sputnaný na svoje skrotenie[761]. (7)A Šimšón k nej povedal: Ak by ma sputnávali siedmimi žilami[762], čerstvými[763], ktoré ešte neboli vysušené[764], vtedy[2] by som zoslabol[765] a bol[21] ako každý iný[766] človek[767]. (8)Pohlavári[168] Pelištím[75] jej teda[12] vyniesli[7] sedem žíl[762], čerstvých[765], ktoré ešte neboli vysušené[764], i sputnala ho nimi; (9)a v izbe jej sedela záloha[768], i povedala k nemu: Pelištím[75] na teba, Šimšón! A roztrhol tie žily[762], ako sa trhá vlákno kúdele pri svojom zavoňaní ohňa, a jeho sila[398] nebola spoznaná.

(10)A Delílá k Šimšónovi povedala: Hľa, urobil si *si* zo[769] mňa blázna a prehovoril si ku mne lož[770]; prezraď[260] mi, prosím[69], teraz, čím[759] by si mohol[5] byť sputnaný. (11)I povedal k nej: Ak by ma pevne[771] sputnávali novými povrazmi, ktorými nebola vykonaná práca[772], vtedy[2] by som zoslabol[765] a bol[21] ako každý iný[766] človek[767]. (12)Delílá teda[12] vzala nové povrazy a sputnala ho nimi a povedala k nemu: Pelištím[75] na teba, Šimšón! (A v izbe

www.mosaicpress.sk

sedela záloha.) I roztrhol ich zo svojich ramien[37] ako nite[59].

(13)A Delílá k Šimšónovi povedala: Až doposiaľ si *si* zo[769] mňa robil[271] blázna a hovoril si[271] ku mne lži; prezraď[260] mi, čím[759] by si mohol[5] byť sputnaný. I povedal k nej: Ak budeš votkávať[773] sedem kučier[774] mojej hlavy v osnovu[775]. (14)Prirazila[277 776] *ich* teda[12] žrďou[273 777] a povedala: Pelištím[75] na teba, Šimšón! I precitol zo svojho spánku a vytrhol[756] tkáčsku žrď[273 777 778] aj osnovu. (15)A povedala k nemu: Ako môžeš[5] vravieť: milujem ťa, a tvoje srdce nie je so mnou? Teraz si *si* už[779] trikrát zo[769] mňa narobil blázna a neprezradil[260] si mi, čím[758] *je* tvoja sila[398] veľká. (16)A keď na neho *po* všetky[780] dni svojimi rečmi dotierala[21 722] a trápila[21] ho, stalo sa[176], že[2] sa jeho duša stala na smrť netrpezlivou[606], takže[2] jej celé svoje srdce vyjavil[260]; i povedal jej: Na moju hlavu nevystúpila[7] britva[670], lebo ja *som* od lona[370] svojej matere Božím zasvätencom[671]; ak by som bol oholený[781], vtedy[2] by odo mňa moja sila[398] odstúpila[138], takže[2] by som zoslabol[765] a bol[21] ako každý[782] človek[783]. (18)I spoznala[413] Delílá, že jej vyjavil[260] celé svoje srdce; poslala teda[12] a pohlavárov[168] Pelištím[75] povolala[246] výrokom: Ten*t*oraz vystúpte[7], lebo mi vyjavil[260] celé svoje srdce. Pohlavári[168] Pelištím[75] k nej teda[12] vystúpili[7] a vyniesli[7] v svojej ruke peniaze[340]. (19)I uspala ho na svojich kolenách a povolala muža[784] a dala oholiť[781 785] sedem kučier[774] jeho hlavy; tak[2] na jeho skrotenie[761] spôsobila znesvätenie[786 787] a jeho sila[398] od neho[571] odstúpila[138]. (20)I povedala: Pelištím[75] na tebe, Šimšón! Precitol teda[12] zo svojho spánku a povedal[212] *si*: Budem môcť[5] vyjsť[69] ako v predošlých prípadoch[788] a vytriasť sa[789]; *ale* on nevedel[21], že Hospodin od neho[571] odstúpil[138]. (21)A Pelištím[75] sa ho chopili[18] a vypichali jeho oči a zaviedli ho nadol do Gazzy a sputnali ho mosadznými okovami[790]; a stal sa[176] mletiarom v dome väzňov. (22)No[2] vlas jeho hlavy začal rásť, ako bol oholený[781].

(23)A pohlavári[168] Pelištím[75] sa zhromaždili[121] na obetovanie veľkej obete Dágónovi, ich bohu, a na veselicu; i povedali: Náš boh *vy*dal v našu ruku Šimšóna, nášho nepriateľa. (24)A ľud, *tí* ho uvideli a chválili svojho boha, *tak*že vraveli[21]: Náš boh *vy*dal v našu ruku nášho nepriateľa a pustošiteľa[791] našej zeme.a *toho,* ktorý rozmnožil našich zabitých[575]. (25)A keď sa ich srdce potešilo[792], stalo sa[176], že[2] povedali: Povolajte[246] Šimšóna, nech[2] nám tancuje[793]! Povolali teda[12] Šimšóna z domu väzňov, i dal sa pred ich tvárou žartovať[794]; a postavili ho medzi dva stĺpy[795]. (26)A Šimšón povedal k chlapcovi[466], ktorý[123] ho držal za[796] ruku: Nechaj[797] ma, nech[2 798] nahmatám tie dva stĺpy[795], na ktorých je dom založený[799], nech[2] sa môžem[5] o ne oprieť[800]. (27)A dom bol[21] plný mužov a žien, aj všetci pohlavári[168] Pelištím[75] ta *prišli*, a na streche *bolo* asi[231] tritisíc mužov a žien, ktorí[123] sa dívali na taniec[793] Šimšóna. (28)A Šimšón sa dal k Hospodinovi volať výrokom: Pane, Hospodine, pripomeň *si* ma, prosím[69], a posilni[181] ma, prosím[69], len tentoraz, ó[123] Bože, nech[2] sa na[309] Pelištím[75] jednou pomstou môžem[5] vypomstiť za[309] obe svoje oči! (29)I objal[801] Šimšón tie dva prostredné stĺpy[795 802], na ktorých bol dom založený[799] (a naľahol na ne[803]), jeden svojou pravicou a jeden svojou ľavicou; (30)a Šimšón povedal: Nech mrie[11] moje žitie[339 804] s Pelištím[75]! I vypäl sa[532 805] mocne[806] a dom padol na pohlavárov[168] a na všetok ľud, ktorý v ňom *bol*, takže[2] mŕtvych, ktorých usmrtil pri svojej smrti, bolo viac od *tých,* ktorých usmrtil v svojom živote[807]. (31)A zostúpili jeho bratia a všetok dom jeho otca a vyzdvihli[127] ho a vyniesli[7] a pochovali ho medzi Coreou a medzi Eštáólom v hrobe Mánóacha, jeho otca. A on súdil[1 21] Isráéla *po* dvadsať rokov.

17 I vyskytol sa[176] v pohorí[25] Efrájima muž, ktorého[240] meno *bolo* Míchájhú; (2)ten[2] svojej materi povedal: Tisíc a sto *šeklov*[524] striebra, čo ti bolo odobraté[808], a ty si zakliala[809] a povedala si *to* aj v moje uši – hľa, to striebro *je* u mňa, vzal som ho ja. A jeho mať povedala: *Nech je* požehnaný môj syn od Hospodina. (3)I vrátil tých tisíc a sto *šeklov*[524] striebra svojej materi a jeho mať povedala: To striebro som plne[810] posvätila Hospodinovi zo svojej ruky pre svojho syna[116] na zhotovenie[71] sochy[195] a zliatiny, a teraz ti ho chcem[5] vrátiť. (4)Vrátil teda[12]

www.prosveta.sk

to striebro svojej materi a jeho mať vzala dvesto *šeklov*[524] striebra a dala ho zlatníkovi; ten[2] ho spracoval[71] *na* sochu[195] a zlatinu. To[2] sa *do*stalo[176] v dom Míchájhúa. (5)A ten muž, Míchá[811], mal[58] dom bohov, i zhotovil[71] ornát a domácich bôžikov[812], i naplnil ruku[813] jedného zo svojich synov, takže[2] sa mu stal[176] kňazom[107].

(6)V oných dňoch[59] nebolo v Isráélovi kráľa; každý[113] robil, čo *bolo*[123] v jeho očiach správne[814].

(7)I vyskytol sa[176] mladík[466] z Béth-lechema Júdu, z čeľade[74] Júdu, a on *bol* Lévíovec a on pobýval[21 336] tam. (8)A ten muž z toho mesta, z Béth-lechema Júdu, odišiel pobývať[336], kde[815] by *čo* mohol[5] nájsť; a pri konaní svojej cesty prišiel *v* pohorí[25] Efrájima *až* k domu Míchu (9)a Míchá mu povedal: Odkiaľ prichádzaš? I povedal k nemu: Ja *som* Lévíovec z Béth-lechema Júdu a idem ja pobývať[336], kde[815] *čo* budem môcť[5] nájsť. (10)A Míchá mu povedal: Ostaň[64] pri mne a staň sa[176] mi otcom[107] a kňazom[107] a ja ti budem dávať desať *šeklov*[524] striebra za rok[648] a vybavenie rúchami[816] a tvoju obživu. A Lévíovec *vo*šiel (11)a privolil Lévíovec ostať[64] s tým mužom; i stal sa[176] mu ten mladík[466] sťa*by* jedným z jeho synov; (12)a Míchá naplnil ruku[813] toho Lévíovca, i stal sa[176] mu ten mladík kňazom[107] a bol[21] v dome Míchu. (13)A Míchá povedal: Teraz viem[21], že mi Hospodin bude robiť dobre, lebo sa mi kňazom[107] stal[176] Lévíovec.

18 V oných dňoch[59] nebolo v Isráélovi kráľa; a v oných dňoch[59] si kmeň[817] Dáního[87] hľadal dedičstvo[114] na bývanie, lebo mu *až* po onen deň vprostred kmeňov[817] Isráéla *nič* za[818] dedičstvo[114] ne*pri*padlo. (2)I vyslali synovia Dána zo svojej čeľade[74] piatich mužov zo svojho kruhu[819], mužov zdatných[234 820], z Corey a z Eštáóla, presliedi ť[821] zem a vyšetriť[822] ju; i povedali k nim: Choďte, vyšetrite[822] zem. Prišli teda[12] *v* pohorí[25] Efrájima *až* k domu Míchu a prenocovali tam; (3)keď oni *boli* pri dome Míchu, rozpoznali[30] oni hlas toho mladíka[466], toho Lévíovca, i odbočili[138 266] tam a povedali mu: Kto ťa sem priviedol a čo ty tuto[815] robíš a čo tu máš[58]? (4)I povedal k nim: Tak[501] a tak[501] mi[38] spravil Míchá a najal[823] ma, i stal som sa[176] mu kňazom[107]. (5)A povedali mu: Obráť sa, prosím[69], na Boha s otázkou[3 824], nech[2] vieme, či naša cesta, na ktorej ideme, bude úspešná. (6)A kňaz k nim povedal: Choďte s pokojom, vaša cesta, ktorou pôjdete, *je* pred Hospodinom.

(7)A tí piati muži odišli a prišli do Lájíša a uvideli ľud bývajúci vprostred nej v bezpečí[502 825], podľa spôsobu[245] Cidóním[75], majúci pokoj[180] a bezpečne sa cítiaci[502 826], a v zemi nebolo nijako[827] škodiacich[828], *ani* vlastniaceho[53] úradnú moc[829]; a oni *boli* vzdialení od Cídóním[75] a nič[827] nemali[635] s ľuďmi[767]. (8)I prišli k svojim bratom *do* Corey a Eštáólu a ich bratia im povedali: Čo vy? (9)I povedali: Hore sa[830], nech[2] proti nim môžeme[5] vystúpiť[7], lebo sme uvideli zem, že[211] hľa, *je* veľmi dobrá, a vy *ste* nečinní[831]; nech neleníte[11] odísť pristúpiť[832] k zaujatiu[53] zeme (10)(ako vstúpite[477], budete prichádzať k ľudu bezpečne sa cítiacemu[502 826] a zemi rozsiahlej *na* obe strany[833]); veď ju Boh dal v našu ruku, miesto[111], kde nieto nedostatku ničoho, čo[834] v zemi *je.*

(11)Vypravili sa[756] teda[12] odtadiaľ z čeľade[74] Dáního[88], z Corey a z Eštáóla, šesťsto mužov opásaných[189] vojnovým náčiním[588 835], (12)i vystúpili[7] a položili sa[380] v Kirjath-jeárím v Júdovi[322]; preto tomuto miestu[111] *až* po tento deň dávajú[21] názov[415] Machaného-Dán[696] – hľa, za Kirjath-jeárím. (13)A odtadiaľ prešli *v* pohorie[25] Efrájima a prišli *až* k domu Míchu; (14)a tí piati muži, tí, *ktorí*[123] boli odišli presliedi ť[821] zem, Lájíš, sa ujali slova a povedali k svojim bratom: Či viete[21], že v týchto domoch[836] je ornát a domáci bôžikovia[812] a socha[195] a zlatina? Teraz teda[12] vedzte, čo máte[5] robiť. (15)Odbočili[138 266] teda[12] ta a vošli do domu toho mladíka[466], Lévíovca domu[837] Míchu, a položili mu otázku[838], ako sa mu vodí[839]; (16)a *pri* vchode[272] *do* brány[161] stálo šesťsto mužov, opásaných[189] svojím vojnovým náčiním[588 835], zo synov Dána. (17)A tí piati muži, ktorí boli odišli presliedi ť[821] zem, vystúpili[7], vošli tam, vzali sochu[195] a ornát a domácich bôžikov[812] a zlatinu, kým[2] kňaz zastal *pri* vchode[272] *do* brány[161], aj tých šesťsto mužov, ktorí *boli*[123] opásaní[59 189] vojnovým náčiním[588 835];

www.mybestpaper.sk

(18)tamtí[840] teda[12] vošli *v* dom Míchu
a vzali sochu[195] a ornát a domácich bôžikov[812] a zliatinu; a kňaz k nim povedal:
Čo vy robíte? (19)A povedali mu: Mlč,
polož[81] svoju ruku na svoje ústa a poď
s nami, a*by* si sa stal[176 552] otcom[107] a kňazom[107] nám; či *je* ti lepšie byť[841] kňazom
domu jedného muža či aby si bol[841] kňazom kmeňu[817] a čeľadi[74] v Isráélovi? (20)A
srdce kňaza sa potešilo[792 842], i vzal ornát
a domácich bôžikov[812] a sochu[195] a vošiel
v stred[87] tohto ľudu. (21)I otočili sa[397]
a odišli, a dopredu[843] pustili[81 844] drobotinu a dobytok[384] a to, *čo bolo*[123] cenné[845].
(22)Keď oni *boli* od domu Míchu vzdialení, boli[30] zvolaní[175] muži, kterí *boli*
v domoch, čo *boli* pri dome Míchu, a dohonili[846] synov Dána; (23)a dali sa na[587]
synov Dána volať; tí[2] obrátili[847] svoju tvár
a povedali k Míchovi: Čo *je* ti, že si sa
zhromaždil[175 848]? (24)I povedal: Vzali ste
mojich bohov, ktorých som *si* zaopatril[71],
aj kňaza, a odišli ste, a čo ešte mám[58]? Čo
teda[12] toto, *že* vravíte: čo *je* ti? (25)A synovia Dána k nemu povedali: Nech nás
nenútiš[11] počúvať[849] tvoj hlas, aby sa na
vás nemuseli[5] vrhnúť[513] muži rozhorčenej duše[850], takže[2] by si sa zbavil[121] žitia[339]
svojho aj žitia[339 851] svojho domu.

(26)A synovia Dána odišli svojou cestou a Míchá zistil[413], že oni *sú* od neho silnejší, i otočil sa[397] a vrátil sa[455] do svojho
domu. (27)A oni odniesli[577], čo *si* Míchá
zaopatril[71], aj s kňazom[852], ktorého mal[21 528],
a prišli k Lájíši, k ľudu majúcemu pokoj[180]
a bezpečne sa cítiacemu[502 826], a pobili[13] ich
ostrím[22] meča a mesto spálili ohňom[585];
(28)a nebolo vyprosťujúceho, lebo ono
bolo vzdialené od Cídóna a oni ničˇ[827] nemali[635] s ľuďmi[767]; a ono *bolo* v doline[56],
ktorá *je* pri Béth-rechóve. I vybudovali to
mesto a usídlili sa v ňom (29)a meno toho
mesta nazvali Dán, menom ich otca, ktorý
sa narodil Isráélovi, *ale* sprvoti, pravda,
bolo meno toho mesta Lájíš. (30)A synovia Dána si postavili[853] tú sochu[195] a Jehónáthán, syn Géršóma, syna Mojžiša[854], on
a jeho synovia boli[21] kmeňu Dána kňazmi
až po deň opustenia[855] zeme, (31)a sochu[195] Míchu, ktorú *si* zaopatril[71], pri sebe[116]
mali umiestenú[81 21] *po* všetky dni pobytu
Božieho domu v Šíle.

19 A v oných dňoch, keď[2] v Isráélovi
nebolo kráľa, sa stalo[176], že[2] sa vyskytol[176] muž-Lévíovec[242], pobývajúci[336] na
zadnej strane[856] pohoria[25] Efrájima; ten[2]
si vzal ženu-súložnicu[242] z Béth-lechema
Júdu. (2)A jeho súložnica sa proti nemu
dopustila smilstva[550] a odišla z jeho blízkosti[34] do domu svojho otca do Béth-lechema Júdu a pobudla[176] tam *rad* dní,[857]
štyri mesiace. (3)A jej muž vstal a išiel za
ňou prehovoriť k jej srdcu a priviesť ju
späť[615]; a s ním jeho sluha[466] a dvojica[858]
oslov; a uviedla ho *v* dom svojho otca,
a keď ho otec tej dievčiny uvidel, zaradoval sa[30] pri stretnutí s ním[859]. (4)A jeho
tesť, otec tej dievčiny, ho zdržal[465], takže[2]
u neho ostal tri dni, i jedli[21] a pili[21] a prenocovali tam. (5)A v štvrtý deň sa stalo[176],
keď[2] za rána zavčasu vstali, že[2] sa zdvihol[860] na odchod; a otec tej dievčiny
k svojmu zaťovi povedal: Posilni svoje
srdce kúštikom[861] chleba[682] a potom pôjdete. (6)Usadli teda[12] oni obaja spolu
a najedli a napili sa; a otec tej dievčiny
k tomu mužovi povedal: Privoľ, prosím[69],
a prenocuj, nech[2] sa teší[792 842] tvoje srdce;
(7)a keď sa ten muž zdvihol[860] na odchod,
dal sa[30] jeho tesť na neho naliehať, takže[2]
tam zasa[143] prenocoval. (8)A za rána
v piaty deň zavčasu vstal na odchod, a*le*
otec tej dievčiny povedal: Posilni, prosím[69], svoje srdce. Predleli[222] teda[12] *až* do
naklonenia[532 805] dňa a jedli[21] oni obaja,
(9)a keď sa ten muž zdvihol[860] na odchod, on aj jeho súložnica, povedal[30] mu
jeho tesť, otec tej dievčiny: Nože[69], hľa,
deň sa nachýlil[494 862] k večeru[863], prenocujte, prosím[69] – hľa, líhanie[380] dňa, prenocuj tu, nech[2] sa teší[792 842] tvoje srdce,
a zajtra sa zavčasu dáte na svoju cestu
a odídeš k svojmu stanu. (10)A*le* ten muž
nebol[21] ochotný[622] prenocovať, lež[2] sa
zdvihol[860] a odišiel; i prišiel až pred Jevús, to[48] *je* Jerúsalém, a s ním dvojica[858]
osedlaných oslov, aj jeho súložnica
s ním. (11)Keď oni *boli* pri Jevúsi, a deň
sa hlboko[864] zniesol, povedal[30] jeho
sluha[466] k svojmu pánovi: Poď, prosím[69],
môžeme[5] odbočiť[138 266] do tohto mesta Jevúsího[8] a prenocovať v ňom. (12)A jeho
pán k nemu povedal: Nebudeme odbočovať[138 266] do mesta cudzozemcov[604], ktorí[59]

www.biblia.sk

nie *sú* z detí[63] Isráéla, lež[2] prejdeme *až* do Givey. (13)A povedal svojmu sluhovi[466]: Poď, nech[2] sa dostávame v blízkosť jedného[865] *z* miest[111], kde[2] prenocujeme, v Givei alebo v Ráme. (14)Prešli teda[12] a pobrali sa a nedaleko Givey, ktorá *patrí* Benjámínovi, im zašlo slnko; (15)odbočili[138 266] teda[12] tam, aby vošli[552] prenocovať v Giveu. A keď vošiel, usadol[30] na priestranstvo[866] mesta, no[2] nebolo nikoho[152] ochotného prijať[121 443] ich do domu prenocovať; (16)*ale* hľa, od svojej práce z poľa prišiel za večera akýsi[152] starec, muž z pohoria[25] Efrájima, ktorý bol v Givei cudzincom[867], kým[2] ľudia[152] toho miesta[111] *boli* deti[63] Jemíního[183]; (17)a pozdvihol[110] svoje oči a uvidel na priestranstve[866] mesta muža-pocestného[242], i povedal ten muž, starec[242]: Kam ideš a odkiaľ prichádzaš? (18)A povedal k nemu: My z Béth-lechema Júdu prechádzame *až* k zadnej strane[856] pohoria[25] Efrájima; ja *som* odtadiaľ a odišiel som *až* do Béth-lechema Júdu, a ja mám do činenia[868] s domom Hospodina[869], *ale* nieto nikoho[151] ochotného prijať[121 443] ma do domu, (19)a jesto aj slama aj krmivo pre naše osly a aj chlieb a víno jesto pre mňa a pre tvoju služobnú aj pre mladíka[466], ktorý *je* s tvojimi nevoľníkmi, nieto nedostatku ničoho[834]. (20)A ten muž, ten starec[242], povedal: Pokoj tebe; len *nechaj* všetko, čoho je ti treba[870], na mne, len nech nebudeš[11] chcieť[5] prenocovať na priestranstve[866]. (21)A uviedol ich do svojho domu a namiešal *krmiva* jeho oslom, i umyli svoje nohy a najedli a napili sa.

(22)Keď oni potešovali[792 842] svoje srdce, hľa[30], dom obklopili muži toho mesta, muži-ničomníci[871], búšili na dvere a dali sa vravieť k tomu mužovi, majiteľovi[242 531] toho domu, tomu starcovi, výrokom: Vyveď toho muža, ktorý prišiel do tvojho domu, nech[2] ho môžeme[5] spoznať[872]! (23)A majitel[242 531] domu k nim vyšiel a povedal k nim: Nie, moji bratia, nech predsa[69] nepáchate[11] zlé; keďže[639] tento muž vstúpil do môjho domu, nech nekonáte[11] túto bezbožnosť[873]. (24)Hľa, moja dcéra, panna, a jeho súložnica – nože[69] ich môžem[5] vyviesť[68], ponížte[761 874] ich a spravte im[39], čo *bude*[123] dobré vo vašich očiach, *ale* tomuto mužovi nesmiete[5] robiť nič[827] *z* tejto bezbožnosti[873]. (25)No[2] tí muži neboli[21] ochotni[622] mu načúvať; a ten muž svoju súložnicu schytil[755] a vyviedol[68] k nim *na* ulicu[875], i spoznávali[21 872] ju a násilia sa na nej dopúšťali[21 550 876] *po* celú noc *až* do rána a prepustili[23] ju za vzchádzania úsvitu. (26)A za nastávania rána tá žena prišla a *pri* vchode[272] *do* domu, kde *bol* jej pán, ostala ležať[877] *až* do rozodnenia[878]. A jej pán za rána vstal a otvoril dvere[209] domu a vyšiel[68] k odchodu svojou cestou, a hľa, tá žena, jeho súložnica, ležiaca *pri* vchode[220 272] *do* domu, a jej ruky na prahu. (28)A povedal k nej: Vstaň, nech[2] ideme. A*le* nebolo odpovedajúceho. Vzal ju teda[12] na osla a vstal ten muž a odišiel k svojmu miestu[111].

(29)A keď prišiel do svojho domu, vzal[30] nôž a schytil[755] svoju súložnicu a rozdelil ju podľa jej kostí[879] na dvanásť dielov[880] a rozoslal[23] ju do všetkých území[52] Isráéla; (30)i dialo sa[21 176] *tak, že* každý, kto[123] *to* videl, nato[2] povedal: *Nič* ako toto sa neudialo[176] a nie *že* sa uvidelo za *dobu* odo dňa vystúpenia[7] detí[63] Isráéla zo zeme Egypta *až* po tento deň; porozmýšľajte[81] si o tom[48 881], poraďte sa a prehovorte!

20 A vyšli[68] všetci synovia Isráéla a zhromaždenie[706] sa zišlo[882] ako jeden muž, v *rozsahu* od Dána[322] až po Beér-ševu, aj zem Gileáda, k Hospodinovi do Micpy; (2)a dostavili sa stĺpy[883] všetkého ľudu, všetky kmene[817] Isráéla, v zídení[884] Božieho ľudu, štyristotisíc mužov, peších[885], tasiacich meč; (3)a synovia Benjámína počuli, že synovia Isráéla vystúpili[7] do Micpy. A synovia Isráéla povedali: Hovorte – ako sa udialo[176] toto zlé? (4)A ten Lévíovec[242], muž tej ženy, tej zavraždenej, odvetil a povedal: Prišiel som ja aj moja súložnica prenocovať do Givey, ktorá *patrí* Benjámínovi, (5)a občania[531] Givey proti mne povstali a *v* noc*i* sa proti mne postavili okolo domu[886]; mňa zamýšľali[21] zabiť a mojej súložnice sa naponižovali[761 874], až umrela. (6)Schytil[18 755] som teda[12] svoju súložnicu a rozrezal[880] som ju a rozoslal[23] som ju v každý kraj[887] dedičstva[114] Isráéla, lebo v Isráélovi spáchali[71] nehanebnosť[888] a bezbožnosť[873]. (7)Hľa,

www.mibbesoft.sk

vy všetci[480], synovia Isráéla – dajte[40] si[889] tu slovo a radu.

(8)A všetok ľud povstal ako jeden muž *s* výrokom: Nepôjdeme nikto[152] k svojmu stanu a nebudeme sa nikto[152] vzďaľovať[138] k svojmu domu! (9)A teraz: toto *je* vec, ktorú musíme[5] vykonať Givei[38]: podľa lósu[890] proti nej! (10)A vezmeme desať mužov na sto, po všetkých kmeňoch[817] Isráéla, a sto na tisíc a tisíc na desaťtisíc, na obstaranie[577] stravy ľudu, aby pri svojom príchode naložili[71 552] s *mestom* Geva[38 891] Benjámína podľa všetkej bezbožnosti[873], ktorú v Isráélovi spáchali[71]. (11)A zhromaždili[121] sa, všetci muži Isráéla, k mestu, združení ako jeden muž.

(12)A kmene[817] Isráéla vyslali do všetkých čeľadí[892] Benjámína mužov *s* odkazom[281]: Čo[102] toto zlé, ktoré sa medzi vámi udialo[176]? (13)Teraz teda[12] *vy*dajte tých mužov-ničomníkov[871], ktorí *sú* v Givei, nech[2] ich môžeme[5] usmrtiť a zlé z Isráéla vyplieniť[733]. A*le* Benjámín, *tí* neboli[21] ochotni[622] na[101] hlas svojich bratov, synov Isráéla, poslúchnuť, (14)lež[2] sa synovia Benjámína z miest[590] zhromaždili[121] do Givey vytiahnuť[68] do boja[10] so synmi Isráéla; (15)i boli v onen deň synovia Benjámína z miest[590] podrobení prehliadke[893], dvadsaťašesťtisíc mužov tasiacich meč, okrem obyvateľov Givey – *aj tí* boli podrobení prehliadke[893]: sedemsto vyberaných[300 894] mužov – (16)zo všetkého tohto ľudu *bolo* sedemsto vyberaných[300 894] mužov, nepoužívajúcich svoju pravú ruku[182], každý z nich[895] schopný z praku strieľať[896] kameňom k vlasu a nemíňal sa. (17)Aj muži Isráéla okrem Benjámína boli podrobení prehliadke[893]: štyristotisíc mužov tasiacich meč, každý z nich[895] bojovník[897].

(18)I povstali a vystúpili[7] *do* Béth-Éla a obrátili sa s otázkou na Boha[3 824]; i povedali synovia Isráéla: Kto medzi nami[4] má[5] ako prvý[6] vystúpiť[7] do boja[10] so synmi Benjámína? A Hospodin povedal[890]: Júdá ako prvý[6]. (19)Synovia Isráéla teda[12] za rána vstali a položili sa[380] pred Giveou; (20)i vytiahli[68] muži Isráéla do boja[10] s Benjámínom a zoradili *sa*[898] muži Isráéla *na* boj[10] ku Givei[9]; (21)no[2] synovia Benjámína z Givey vytiahli[68] a v onen deň z Isráéla[899] k zemi porúbali[145] dvadvadsaťtisíc mužov. (22)No[2] ľud – muži Isráéla – si dodal odvahy[900], i zoradili *sa*[898] opäť[151] *na* boj[10] na mieste[111], kde *sa* boli zoradili[898] v prvý deň, (23)no[2] synovia Isráéla vystúpili[7] a *až* do večera pred tvárou Hospodina plakali[21] a na Hospodina[824] sa s otázkou obracali[3 21] výrokom: Či sa mám[5] opäť priblížiť[151 406] k boju[10] so synmi Benjámína, môjho brata? A Hospodin povedal: Vystúpte[7] proti nemu[9].

(24)A v druhý deň sa synovia Isráéla priblížili[192] k synom Benjámína[9] (25)a Benjámín im v ten druhý deň z Givey vytiahol[68] v ústrety, i porúbali[145] zo synov[899] Isráéla k zemi ešte osemnásťtisíc mužov; títo všetci *boli muži* tasiaci meč. (26)I vystúpili[7] všetci synovia Isráéla a všetok ľud a prišli do Béth-Éla a rozplakali sa a ostali tam pred tvárou Hospodina a v onen deň sa *až* do večera postili[21] a vznášali[21 424] pred tvár Hospodina vzostupné *obete*[425] a *obete* pokojných hodov[901]; (27)a obrátili sa synovia Isráéla s otázkou[3] na Hospodina[824] – lebo[2] v oných dňoch tam *bola* skrinka[902] Božej zmluvy (28)a stával pred ňou[903] Pínchás, syn Eleázára, syna Áróna, – výrokom: Či mám[5] ešte opäť vytiahnuť[69 151] do boja[10] so synmi Benjámína, môjho brata, či mám[5] prestať? A Hospodin povedal: Vystúpte[7], lebo ho zajtra chcem[5] *vy*dať v tvoju ruku.

(29)A Isráél položil[81] ku Givei[9] vôkol zálohy (30)a v tretí deň vystúpili[7] synovia Isráéla proti synom Benjámína[9] a zoradili *sa*[898] proti Givei[9] ako v predošlých prípadoch[788] (31)a synovia Benjámína vytiahli[68] v ústrety ľudu, boli odlákaní od mesta a začali dobíjať[13] smrteľne ranených[575] z ľudu, ako v predošlých prípadoch[788], na hradských[904], *z* ktorých jedna stúpa[7] *k* Béth-Él*u* a jedna poľom ku Givei, asi[232] tridsiatich mužov z Isráéla[899]; (32)synovia Benjámína *si* totiž[12] povedali[212]: Oni *sú* pred našou tvárou porazení ako ponajprv. (Lebo[2] synovia Isráéla *si* povedali[212]: Prchajme[11], nech[2] ich[59] môžeme[5] odlákať od mesta na hradské[904].) (33)A všetci muži Isráéla povstali zo svojho miesta[111] a zoradili *sa*[898] v Baal-Támári, než[2] záloha Isráéla zo svojho miesta[111], z pláne[905] *pri* Geva[891 906], urobila výpad, (34)a spredu

www.mrcos-preklady.sk

voči Givei prišlo desaťtisíc vybera-
ných[300 894] mužov ze všetkého Isráéla.
I zostril sa[907] boj[10], *ale* oni[908] nevedeli[21],
že na nich dolieha[409 909] pohroma[910].
(35)A Hospodin Benjámína pred tvárou
Isráéla porazil a synovia Isráéla v ten deň
z Benjámína[899] porúbali[145] dvadsaťapäťtisíc a sto mužov; títo všetci *boli muži* ta-
siaci meč. (36)A synovia Benjámína zis-
tili[413], že sú[21] porazení; a synovia Isráéla
Benjámínovi uvoľnili[911] miesto[111], lebo
sa spoľahli[502] na zálohu, ktorú ku Givei[9]
položili[81], (37)a záloha prichvátala a vy-
rojila sa[570] proti Givei[9], i pritiahla[247 248]
záloha a vybila[13] mesto ostrím[22] meča.
(38)A muži Isráéla mali[21 59 528] so zálohou
dohodu[912]. Vytvor veľký[913] oblak[914] dymu
(aby *mu* dali vystupovať[7 841]) z mesta!
(39)A muži Isráéla sa v boji[10] obrátili[59]
a Benjámín začal dobíjať[13] smrteľne rane-
ných[575] z mužov[59] Isráéla[899], asi[232] tridsa-
tich mužov, lebo *si* povedali[212]: Isto[213] *je*
on[915] pred našou tvárou úplne[916] porazený
ako *v* prvý boj[10]. (40)Tu[2] začal z mesta vy-
stupovať[7] oblak[914], stĺp dymu, a Benjámín
sa otočil[397] za seba a hľa, celé mesto vystu-
povalo[21] k nebesám! (41)A muži Isráéla
sa obrátili[59] a muži Benjámína boli zde-
sení[59 917], lebo zistili[411], že na nich[59] do-
ľahla[409 909] pohroma[910], (42)i otočili sa[397]
pred tvárou mužov[59] Isráéla na cestu
do pustiny, *ale* bitka[10] ich[59] dohnala[21 846]
a tí[918] z miest[590] ich[59] ničili[145] vprostred
nich[59]. (43)Obkľúčili Benjámína, prena-
sledovali[21] ho, drvili[21 919] ho *v* táborisku[920]
až naproti Givei od vzchádzania slnka.
(44)I padlo z Benjámína osemnásťtisíc mužov; áno[2], všetci títo *boli* zdatní[234]
muži. (45)A otočili sa[397 921] a dali sa na
útek do pustiny ku skalisku[407] Rimmón,
a po hradských[904] ich[59] napaberkovali[922]
päťtisíc mužov a hnali sa v pätách[846] za
nimi[59] *až* po Gideóm a dvetisíc mužov
z nich[59] pobili[13], (46)takže[2] všetkých
v onen deň padlých z Benjámína bolo
dvadsaťapäťtisíc mužov tasiacich meč;
áno[2], všetci títo *boli* zdatní[234] muži.
(47)Otočili se[397 921] teda[12] a utiekli do
pustiny ku skalisku[407] Rimmón, šesťsto
mužov, a na skalisku[407] Rimmón ostali
po štyri mesiace. (48)A muži[59] Isráéla sa
vrátili k synom Benjámína[923] a ostrím[22]
meča ich z miest[590] nedotknutých[924] po-
bili[13] *až* po dobytok[925], *až* po všetko, čo[123]
sa naskytlo[14 926]; tiež vydali[23] všetky mestá,
ktoré[123] sa naskytli[14 926], v oheň[24].

21 A muži Isráéla v Micpe boli od-
prisahali[59] výrokom: Nikto[152]
z nás nebude dávať svoju dcéru za ženu
Benjámínovi[927]. (2)I prišiel ľud do Béth-
Éla, i sedeli[21] tam pred Božou tvárou *až*
do večera. A pozdvihli[110] svoj hlas a roz-
plakali sa usedavým[928] plačom (3)a dali
sa vravieť: Prečo, Hospodine, Bože
Isráéla, sa v Isráélovi stalo[176] toto, že
dnes z Isráéla[899] jeden kmeň[817] chýba[552]?
(4)A na druhý deň[445] sa stalo[176], že[2] ľud
zavčasu vstal a zbudovali tam oltár a dali
sa vznášať[424] vzostupné *obete*[425] a *obete*
pokojných hodov[901]; (5)a synovia Isráéla
povedali. Kto *je ten*, ktorý zo všetkých
kmeňov[817] Isráéla nevystúpil[7] v zídenie[884]
k Hospodinovi (lebo o *tom,* ktorý by ne-
vystúpil[7] k Hospodinovi do Micpy, bola
vykonaná[176] slávnostná[928] prísaha výro-
kom: Istotne[690] bude musieť[5] byť usmr-
tený)? (6)I rozľútostili sa[139] synovia Is-
ráéla voči Benjámínovi, svojmu bratovi,
a povedali: Dnes bol vylomený[929] z Isráéla
jeden kmeň[817]; (7)čo budeme robiť o ženy
pre nich[116], pre tých pozostávajúcich[116]?
Veď[2] sme my pri Hospodinovi odprisa-
hali nedávať im z našich dcér za ženy!
(8)Povedali teda[12]: Ktorý[930] *je* z kmeňov[817]
Isráéla, čo nevystúpil[7] k Hospodinovi do
Micpy? A hľa, do tábora[261], do zídenia[884],
neprišiel nikto[152] z Jávéš-Gileáda, (9)lebo
ľud bol podrobený prehliadke[893], a hľa,
nikoho[152] z obyvateľov Jávéš-Gileáda tam
nebolo. (10)Zhromaždenie[706] tam teda[12]
vyslalo dvanásťtisíc zdatných mužov[234 820],
i rozkázali im výrokom: Choďte a ostrím[22]
meča pobite[13] obyvateľov Jávéš-Gileáda,
aj ženy a drobotinu; (11)a toto *je* vec,
ktorú budete[11] konať: odevzdanými[49] bu-
dete[11] robiť[50] všetkých mužského pohlavia
a každú ženu spoznavšiu ľahnutie *s* mu-
žským pohlavím. (12)I našli[14] medzi oby-
vateľmi Jávéš-Gileáda štyristo dievčin,
panien, ktoré nespoznali muža ľahnutím
s mužským pohlavím, a uviedli ich do
tábora[261] *v* Šíle, ktoré *je* v zemi Kenáana.
(13)A poslali, celé zhromaždenie[706], od-
kaz[931] k synom Benjámína, ktorí *boli* na

www.biblia.sk

skalisku[407] Rimmón, a vyhlásilo im mier,
(14)a Benjámín sa v onej dobe vrátil,
i dali im ženy, ktoré zachovali nažive
z obyvateľov Jávéš-Gileáda; a*le* nespravili
im tak dosť[932].
(15)A ľud sa rozľútostil[139] o Benjámína,
že Hospodin spravil medzi kmeňmi[817]
Isráéla trhlinu[933]; (16)a starší zhromaž-
denia[706] povedali: Čo budeme robiť o ženy
pro tých pozostávajúcich[116], keď ženy
z Benjámína sú[21] vyhubené[59 934]? (17)A po-
vedali: Dedičstvo[935] *pre* ušetrené[161 936]
z Benjámína[316]! Nech[2] nie je vyhládzaný[937]
kmeň[817] z Isráéla! (18)No[2] my im nemô-
žeme dávať ženy z našich dcér, lebo sy-
novia Isráéla odprisahali výrokom: *Nech*
je prekliaty dávajúci ženu Benjámínovi[927]!
(19)No[2] povedali: Hľa, od roka k roku[648]
býva slávnosť Hospodina v Šíle, ktoré *je*
od severu voči Béth-Élu, od vzchádza-
nia slnka voči hradskej[904] ktorá[123] stúpa[7]
od Béth-Éla k Šechemu a od juhu[41] voči
Levóne; (20)i prikázali synom Benjámína
výrokom: Choďte a postriehnite[569] *si* vo vi-
niciach (21)a pozrite, a hľa, keď budú vy-
chádzať[68] dcéry Šíla tancovať v tanečnom
sprievode[634], tu[2] vyjdite[68] z viníc a chyťte
si z dcér Šíla každý[113] svoju ženu a odíďte
v zem Benjámína. (22)A keď budú ich
otcovia alebo ich bratia k nám[938] prichá-
dzať sťažovať *si*[433], stane sa[176], že[2] k nim
povieme: Dožičte nám ich[939], lebo sme
nie *pre* každého[112] opatrili[577] jeho ženu
v boji[10]; veď nie vy ste im ich dali, *takže*
by ste teraz[693] boli vinovatí. (23)A synovia
Benjámína tak spravili a uniesli[110] podľa
svojho počtu ženy z tých, *ktoré*[123] tanco-
vali, ktoré uchvátili, a odišli a vrátili sa
k svojmu dedičstvu[114] a vybudovali mestá
a usídlili sa v nich. (24)A synovia Isráéla
sa odtadiaľ v onen čas rozišli každý[113]
k svojmu kmeňu[817] a k svojej čeľadi[74],
áno[2], vyšli[68] odtadiaľ každý[113] k svojmu
dedičstvu[114]. – (25)V oných dňoch nebolo
v Isráélovi kráľa; každý[113] robil, čo *bolo*[123]
v jeho očiach správne[814].

www.milos-marko.sk

SUDCOVIA

1 Tu a obdobne ďalej v tejto knihe aj „vodcovia“, „správcovia“, „obrancovia“, obdobne aj sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, v kap. 3:10 a ďalej.
2 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
3 Vl. „sa Hospodina spýtali“, opis v texte uchováva v preklade význam predložkovej väzby v pôvodine, porov. napr. Gen. 37:10, pozn. 975. Tu sa táto predložková väzba dá prekladať, ako LXX, aj „skrze Hospodina“; potom v zmysle „domáhali sa toho, žeby sa im skrze Hospodina dostalo pokynu“.
4 Vl. „nám“, tj. „*patriaci k* nám“, porov. Gen. 17:10, pozn. 448; tiež azda „pre nás“, „za nás“, porov. Gen. 31:43, pozn. 835.
5 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
6 D. „na začiatku“.
7 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
8 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
9 Al. „ku (al. „proti“) Kenáanímu“, no nie ako „proti“ nižšie a vo v. 3 ani ako napr. v Deut. 20:3. Ďalej obdobne, pozri Jóš. 15:15, pozn. 520.
10 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
11 Pozri Gen. 1:26 a ďalej, pozn. 305.
12 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
13 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
14 Pozri Gen. 4:15, pozn. 151.
15 Al. „pána Bezeka“, tj. „panujúceho v Bezeku“; ďalej obdobne.
16 Al. „v Bezeku dopadli Adóní-Bezeka; dali sa totiž“.
17 Pozri Gen. 35:5, pozn. 819.
18 Sloveso ako v Exod. 4:4, pozn. 131; Num. 31:30, pozn. 1040.
19 D. „králi osekaní *na* palcoch“.
20 Vl. „zbierajúci“ (Exod. 16:21 a i.), tj. „odpadky jedál“; príbuzný výraz je „paberky“ v Lev. 19:9; 23:22.
21 D. „vykonal“, „dal sa konať“, tj. „dal sa konať a ďalej konal“. V. 3 a ďalej obdobne.
22 D. „ústami“.
23 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
24 Tu zmysel ako v texte, al. „odstránili (sťaby „poslali preč“) ohňom“ (al. „v ohni“).
25 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
26 Pozri Num. 13:17, pozn. 483.
27 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
28 Pozri Deut. 2:10, pozn. 134.
29 Pozri Jóš. 14:15, pozn. 503.
30 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
31 Pozri Gen. 9:24, pozn. 304.
32 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 521.
33 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 522.
34 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
35 Tu oproti Jóš. 15:18 vl. „to pole“, tj. azda „pole vopred vyhliadnuté“, al. „to územie“ (Gen. 14:7, pozn. 395).
36 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 523.
37 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
38 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
39 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 524.
40 Tu oproti Jóš. 15:19 výraz ako v Gen. 29:21; 30:1, pozn. 333. Ďalej obdobne.
41 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
42 Pozri Jóš. 15:19, pozn. 525.
43 Pozri Gen. 15:19; Num. 24:21.
44 Ako „tesťa“ v Exod. 3:1 a ďalej, no porov. kap. 4:11 tu s Num. 10:29. Výraz všeobecne značí príbuzného zo strany manželky.
45 Pozri Deut. 34:3.
46 Al. „v Negeve Arádu“, tj. „v tej časti Negeva[26], ktorá patrí k Arádu“.
47 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
48 Vl. „ho“, D. „ju“, lebo ide o „Cefath“, meno mesta, ktoré je, ako všetky mená miest, v hebrejčine ženského rodu. Kap. 1:8 a ďalej obdobne.
49 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
50 Pozri Num. 21:2, pozn. 786.
51 Pozri Num. 14:45, pozn. 580.
52 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
53 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
54 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
55 Al. vari „*ale* zmocnil sa *len* pohoria, lebo“.
56 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
57 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
58 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
59 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
60 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377; Exod. 14:7, pozn. 462.
61 Pozri Jóš. 17:16, pozn. 556.
62 Pozri Num. 13:22, pozn. 494.
63 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
64 Pozri Jóš. 6:25, pozn. 244.
65 Al. azda „u“ (al. „pri“, „v *okolí*“), al. „ohľadne“ („vo *veci* al. *záležitosti*“).
66 Vl. „i preskúmali … Béth-Él“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
67 Tvar slovesa v Gen. 17:9, pozn. 447.
68 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
69 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
70 Al. „vstup“, tu v zmysle „miesto na vniknutie“.
71 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
72 Pozri Gen. 19:19 a ďalej, pozn. 531; 21:23 a ďalej, pozn. 556.
73 Pozri 2 Par. 6:42.
74 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
75 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
76 Pozri Num. 21:25, pozn. 814.
77 Pozri Jóš. 17:12, pozn. 547.
78 Al. „lež“.
79 Pozri Jóš. 17:12, pozn. 264 a 548.
80 Pozri Jóš. 17:13, pozn. 549.
81 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
82 Al. „podrobil“, no nesúvisí s nasledovným „robote“.
83 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
84 D. „vypudením“.

www.milos.sk/biblia.eu

85 Al. „vôbec“.
86 Pozri Jós. 17:13, pozn. 552.
87 D. „vnútri“, ďalej obdobne.
88 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
89 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
90 Al. „dôležitosť (al. „vážnosť“, „závažnosť“) nadobudla“, „mocne zasiahla“, vl. „oťažela“.
91 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
92 Pozri Num. 34:4, pozn. 1100.
93 D. „zvrchu“, ako napr. v Gen. 22:9 a inde.
94 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
95 Týmito slovami sa cituje Boží prísľub v Exod. 3:17 (vtedy, pravdaže, už splnený), preto je tu v hebrejskom texte tvar zodpovedajúci slovenskému budúcemu času v nedokonavom vide a teda tak preložený, hoci všetky iné mne známe preklady sem, možno podľa LXX a Vulgaty, kladú čas minulý („vyviedol som[7] vás“).
96 Pozri Num. 11:12, pozn. 413.
97 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
98 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
99 Al. „s obyvateľmi“, no nie ako „s vami“ vo v. 1.
100 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357; Deut. 12:3, pozn. 349.
101 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
102 Al. možno „*Prečo*“.
103 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
104 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
105 Možno v obdobnom zmysle ako v Num. 33:55; LXX prekladajú „stanú sa vám tiesňami“, Vulgata „aby ste mali nepriateľov“; autori oboch týchto prekladov zrejme namiesto „ciddím“ („boky“) čítali „cárím“ („utiskovatelia“, „nepriatelia“, ako napr. Num. 10:9), porov. Num. 2:14, pozn. 72.
106 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
107 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
108 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
109 Vl. „za vyslovovania… týchto slov“.
110 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
111 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
112 Tj. „plačúci“ (množné číslo).
113 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
114 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
115 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
116 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
117 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
118 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
119 Tj. „Timnath-serachu“, Jós. 24:30.
120 Pozri Exod. 29:14, pozn. 931.
121 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
122 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
123 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
124 Mená „Baal“ (pozri Num. 22:41, pozn. 870) a „Aštóreth“ (pozri Gen. 38:21, pozn. 1013), v množnom čísle („Baalím a Aštároth“), sú súhrnným označením božstiev obyvateľov Kenáana, ktoré si predstavovali v mužskej („Baalím“) a ženskej („Aštároth“) podobe.
125 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
126 Pozri Deut. 6:14, pozn. 333.
127 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.
128 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
129 Al. „plieniteľov“, „pustošiteľov“, obdobne blízko príbuzné, no nie celkom to isté sloveso vo v. 14 nižšie.
130 Pozri Num. 16:24, 27, pozn. 645.
131 Al. „pred tvár… sa postaviť“.
132 D. „vo všetkom“, ďalej obdobne.
133 Vl. „dával povstať“, „postavoval“, „pozdvihoval“, ďalej obdobne.
134 Al. „zachraňovali“, ďalej obdobne.
135 Pozri Gen. 23:16 a ďalej, pozn. 775.
136 Pozri Exod. 34:15n., pozn. 1192.
137 Pozri Exod. 32:8, pozn. 1128.
138 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
139 Pozri Gen. 6:6 („bolo Hospodinovi ľúto“); Exod. 13:17 („neľutoval“).
140 D. „z (al. „od“) ich stonania“, ďalej obdobne.
141 D. „z (al. „od“) tváre“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
142 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
143 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
144 Tu, pravdaže, v porovnávacom zmysle, ako napr. „od neho“ v kap. 1:13.
145 Pozri Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
146 Al. „slúžiť“, „na slúženie“, tj. „chodením…, aby slúžili“, nižšie obdobne.
147 D. „nenechali padnúť“, tj. „neodhodili“.
148 Vl. „tvrdého“, „nepoddajného“.
149 D. „svojej tvrdej (tj., podľa podaktorých, „tvrdo [ich predchodcami] ušliapanej“) cesty“.
150 Pozri Jós. 7:11, pozn. 267.
151 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
152 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
153 Vl. „opustil“, tu zmysel ako v texte.
154 Al. „ohľadne chodenia“, „*vzhľadom* na chodenie“.
155 LXX a iné staré preklady a podle nich aj takmer všetky novšie preklady uvádzajú toto miesto v znení „budú dbať *o* cestu Hospodina na chodenie po nej“, lebo LXX a iní namiesto „bám“ („v nich“, tj. „*vprostred* nich“, „medzi nimi“) čítali podľa podaktorých rukopisov „báh“ („v nej“, „na nej“, „po nej“). „Bám“ v masóretskom texte však dáva dobrý zmysel, nadväzujúc na „skúšania nimi“ (taktiež „bám“) vyššie, takže nevidím príčinu toto znenie opravovať a prekladám ako v texte. Podaktorí chápu toto „bám“ v zmysle „v príkazoch“, tj. „podľa príkazov“, no o tých v predošlých veršoch nieto zmienky.
156 Tj. „ponechal v kľude“, pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
157 D. „bez vypudenia ich rýchlo“[137].
158 D. „tieto“, ďalej obdobne.
159 D. „všetky“, ďalej obdobne.
160 Tu hádam možno chápať aj doslovne („vedeli iba o niektorých“).
161 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
162 D. „len za účelom spoznania pokolení detí Isráéla“, zmysel ako v texte, kde opis je v záujme zrozumiteľnosti.
163 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
164 Tj. „aby boli poučení, čo je to vojna“.

www.milosavk.eu

165 Ako „len“ vyššie.
166 Al. „aspoň *tých,* ktorí“.
167 D. „ich“, tj. „tieto veci“, vo všeobecnom zmysle, nie vari výslovne „vojny“ al. „boje“, lebo „vojna“ („boj“) je v hebrejčine ženského rodu, kým zámenná prípona, v texte preložená „to“, ktorej doslovný preklad znie „ich“, je rodu mužského. Niekedy sa, pravda, takáto mužská zámenná prípona vzťahuje aj na podstatné mená ženského rodu.
168 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 465.
169 Pozri Deut. 3:25, pozn. 23.
170 Al. „spoznanie“[162], tu je azda vhodnejší výraz v texte.
171 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
172 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191; tu je tento výraz použitý v obdobnom zmysle ako „Aštáróth“ v kap. 2:13[124].
173 Pozri Gen. 24:10, pozn. 607.
174 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
175 Al. „bedovať“; tvar toho istého slovesa je aj v kap. 4:10 a ďalej so zmyslom ako tam v texte („zvolaný“ u Jóš. 8:16).
176 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
177 Pozri Num. 24:2, pozn. 909.
178 „Súdiť“ v zmysle „dopomáhať mu k právu“.
179 Vl. „nadobudla (al. „prejavila“) silu“ (al. „moc“), tj. „zvíťazila“.
180 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
181 Al. „spravil nad Isráéla silnejším“.
182 Pozri Num. 22:1, pozn. 828, obdobne aj o iných zemiach al. národoch a kmeňoch.
183 Tj. „Benjamínovca“.
184 D. „viazaného *na* svojej pravej ruke“, tj. „ľaváka“.
185 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
186 Tu aj „pripravil“.
187 D. „meč, a jemu“.
188 Iný výraz ako v Gen. 6:15 a ďalej, pozn. 217, vyskytujúci sa len tu a značiaci vl. „palicu“. Podľa väčšiny vykladačov ide o tzv. „malý (tj. „zmenšený o dĺžku prstov“) laket“; podľa LXX „piaď“.
189 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024; Lev. 8:7, 13, pozn. 243.
190 Ako „úbor“ v Lev. 6:10, množné číslo.
191 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601.
192 Pozri Lev. 1:2, pozn. 4.
193 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
194 Tu v tomto zmysle, pozri Gen 18:16.
195 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
196 Al. možno „kamenných lomov“; podaktorí chápu ako vlastné meno („Pesillím“) miesta.
197 D. „k tebe“, „na teba“.
198 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
199 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
200 Ako „osamote“ v Gen. 2:18, pozn. 560.
201 Značí i „trón“ (Deut. 17:18 a inde).
202 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
203 Vl. „plameňom“, ďalej obdobne, porov. Gen. 3:24, pozn. 122, kde však je iný výraz.
204 Al. „za čepeľou“, obdobne ako vo v. 23 (nie ako „za čepeľou“ vo v. 22 vyššie) a ako „za ním zavrel“ v Gen. 7:16. Ďalej obdobne.
205 Tj. „čepeľ“, no pozri nižšie[206].
206 Tento výraz sa vyskytuje len tu a jeho význam je nejasný, takže ho vykladači chápu rozlične; podle podaktorých „a vyšiel výkal“, iní sloveso[205] (tvar mužského rodu, lebo to je rod slova „čepeľ“ v hebrejčine) vzťahujú na Éhúda a prekladajú „a vyšiel na plochú strechu“, alebo, považujúc dotyčný výraz za vlastné meno akéhosi miesta, „vyšiel do Paršdeóna“.
207 Vl. „do rozkroku“[206], ďalej obdobne.
208 Aj toto je výraz nejasného významu, vyskytujúci sa len tu; podľa iných „schodišťom“ al. „vikierom“.
209 Množné (v kap. 11:31 dvojné) číslo poukazuje na obidve krídla dverí.
210 Tj. „zavrel na závoru“, ďalej obdobne.
211 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
212 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
213 Vl. „len“ („asi nebude inak“).
214 Al. „izbe“ (Deut. 32:25), nie ako tu vo v. 20 a ďalej.
215 Zjemňujúci výraz pro vykonávanie telesnej potreby.
216 Vl. „čakali úzkostlivo, pozri Gen. 8:10, pozn. 262, ktorej posledná veta sa však tohto miesta netýka.
217 Tj. „až si nevedeli rady“, al. „do sklamania“, tj. v svojom očakávaní, vl. „do zahanbenia“.
218 D. „nebolo ho otvárajúceho“.
219 Tj. „kľúč na odstrčenie závory“.
220 D. „pán padnutý k zemi, mŕtvy“, ďalej obdobne.
221 Vl. „*až* do“, tj. „do konca“.
222 Al. „predlievania“ (Exod. 12:39). Ďalej obdobne.
223 D. „a on minul sochy a“.
224 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
225 Al. možno „zatrúbil*i*“, tj. „zatrúbilo *sa*“[47].
226 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
227 Al. možno „prenasledujte“, tj. „nepriateľov“.
228 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519.
229 Ako „dobyli“ napr. v kap. 1:8.
230 Pozri Jóš. 2:7, pozn. 75.
231 Al. „odňali Móávovi[228] brody Jordána“. Ďalej obdobne.
232 D. „ako“.
233 D. „tučných“, vari v zmysle „vyberaných“, „výkvet“, porov. Num. 18:12, pozn. 708.
234 Pozri Jóš. 1:14, pozn. 45.
235 Tj. „po Éhúdovi“.
236 Tj. „na poháňanie hovädzieho dobytka“.
237 D. „predal ich Hospodin v ruku“, zmysel ako v texte. Kap. 2:14 a ďalej obdobne; netýka sa kap. 5:18.
238 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
239 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
240 D. „a on“, ďalej obdobne.
241 Pozri Gen. 14:1, pozn. 388.
242 Sloveso toho istého významu aj podobného znenia („caak“) ako v kap. 3:9 a ďalej[175] („zaak“).
243 Al. jednoducho „Devórá, prorokyňa“, pozri Jóš. 2:1, pozn. 54. Ďalej obdobne.
244 Al., podľa podaktorých, „žena fakieľ“ (al. „plameňov“), tj. „svetlo šíriaca“, „plamenná“.
245 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
246 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
247 Ako „vytiahli“ v Gen. 37:28.

www.milosrdnyotec.sk

248 Tu v podmetnom zmysle.
249 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
250 Al. „množstvo“, „spústu“ (Gen. 17:4), tj. „ľudu“.
251 Al. „so mnou, *vyj*dem tiež“.
252 D. „Idením“.
253 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
254 D. „nebude tvojej“.
255 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.
256 Al. „v jeho sprievode“, D. „v (al. „pri“) jeho nohách“, porov. Exod. 11:8, pozn. 360.
257 Pozri Gen. 10:5, pozn. 310.
258 Pozri Num. 24:22, pozn. 939.
259 Pozri Gen. 12:6, pozn. 354.
260 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
261 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
262 Al. „zmiatol“, pozri Deut. 2:15, pozn. 144.
263 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; Exod. 15:4.
264 D. „svojimi nohami“, „na svojich nohách“.
265 D. „*až* po“.
266 Al. „uchýľ sa“, ďalej obdobne.
267 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
268 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
269 D. „málom“.
270 Al. vôbec „nápoja“, porov. Gen. 31:54, pozn. 844.
271 Vl. „som vysmädol“, ďalej obdobne.
272 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
273 Pozri Exod. 27:19, pozn. 950.
274 D. „kolík stanu“.
275 Vl. „v svoju ruku vložila“[81].
276 Al. „tajnosti“.
277 Pozri Gen. 31:25, pozn. 820.
278 Vl. „vkĺzol“[36].
279 D. „chodením chodila[21] a bola[21] tvrdá“, porov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jóš. 6:9, 13, pozn. 218.
280 Pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 1107.
281 Ako „výrokom“ napr. v kap. 1:1 a inde.
282 D. „v“, ďalej obdobne, pozri Num. 27:2, pozn. 974.
283 Tu v spojení s „chváľte“ na konci verša.
284 Pozri Exod. 32:25, pozn. 1144; Lev 10:6, pozn. 294, tu v zmysle ako v texte; tiež „vedenie vodcami“.
285 Al. „Načúvajte“.
286 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
287 Vl. „spievať, budem spievať s doprovodom strunového nástroja“.
288 Porov. Deut. 33:2.
289 Pozri Gen. 49:22, pozn. 1350.
290 Vl. „poľa“[35].
291 Al. „prechádzaní (al. „kráčaní“) územím“.
292 Al. „roztiekli“, al. „rozhojdali“, „rozchveli“, „roztriasli“, no nie ako vo v. 4.
293 Možno chápať v zmysle ktorejkoľvek z obidvoch tu citovaných[103 141] poznámok.
294 Vl. „ustali“, „skončili“ (Exod. 9:33n., pozn. 307), tj. „ustala al. skončila všetka premávka al. pohyb na nich“, ako to hádam vyjadruje čosi voľnejší preklad (al. „stíchli“) v texte, „odpočinuli“ (Jób 14:6, pozn. 134). V. 7 obdobne.
295 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
296 Tu možno aj „karavany“ (Gen. 37:25).
297 Al. „chceli chodiť“, D. „a chodiaci“.
298 Al. „chodievali[297] hradskými“, no nie ako vyššie[295].
299 Al. „vedenie“, ako vo v. 11, výraz nejasného významu. Vo v. 7 sa pojí so slovesom v množnom čísle, takže azda vyjadruje hromadný pojem, ako v texte (v zmysle „zbor vodcov“); podľa iných „dedinský ľud“ („vymizol“, lebo sa presťahoval do miest); potom vo v. 11 vari v zmysle „spravodlivé činy *voči* dedinskému ľudu“.
300 Pozri Gen. 6:2, pozn. 186.
301 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
302 Tj. „patrí“ al. „sa nesie k“.
303 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1335; vo v. 9 (nie vo v. 14) iný tvar toho istého slovesa s obdobným významom.
304 Al. „dobrovoľnými sa stali“ (al. „urobili“, „prejavili“). V. 2 obdobne.
305 Al., podľa podaktorých, „sivočervených“.
306 Tu azda v zmysle ako v texte („prestieraných na jazdné zvieratá ako sedlá“).
307 Al. „v ľude – chváľte Hospodina! – (10)jazdiacim…, sediacim na kobercoch! Vy“.
308 Al. „zhovárajte sa“, „spievajte“.
309 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
310 Al. „z *príčiny* (al. „*ďaleko* od“) hlasu“.
311 Al. „zhovárajte sa (al. „spievajte“) *hlasnejšie* od hlasu“.
312 Al., podľa iných, „strelcov z luku“.
313 Al. „vyprávať“ s chválou, „velebiť“, „oslavovať“, „ospevovať“.
314 Al. „nech rozhlasujú“ atď.[313]
315 D. „spravodlivosti“, množné číslo vari aj v zmysle „dokonalú spravodlivosť“.
316 D. „*patriaci k* vznešeným“, pozri Num. 2:3, pozn. 22, ďalej obdobne.
317 Al. „zostúp, prežívajúci, k vznešeným“.
318 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
319 Al. „medzi hrdinami“.
320 Al. možno „vznešených[317]; ľud Hospodina, zostúp ku mne medzi hrdinov“ (al. „hrdinami“, „v hrdinoch“, tj. „v *povahe* al. *úlohe* hrdinov“, „ako hrdinovia“). Ďalej obdobne.
321 D. „koreň“, zmysel najskôr ako v texte, pozri kap. 12:15.
322 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293.
323 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
324 Množné číslo.
325 Ako „železo“ v Gen. 49:10.
326 Vl. „za palicu“ (Exod. 4:4, pozn. 131, kde, pravda, iné sloveso), „narábajúci s (al. vládnucí“) palicou“.
327 Al. „učenca“, „pismára“, „kancelára“, tiež „veliteľa“, „vládcu“.
328 Tj. „zavodňovacích kanáloch“; podľa podaktorých „v oddeleniach“, tj. „čeľadiach“, „rodinách“, al. „medzi oddeleniami“ atď., lebo výraz súvisí so slovesom „deliť“, „rozdeľovať“ (Gen. 10:25, pozn. 327). Možno tieto zavodňovacie struhy slúžili na rozdelenie územia na časti patriace jednotlivým čeľadiam.

www.nlos.sk

329 Al. „úvahy“, „predstavy“, „plány“. Súvisí s výrazom vo vv. 9, 14[303].
330 Pozri Gen. 49:14, pozn. 1342.
331 D. „piskotom“ znenie v texte hádam vyjadruje zmysel množného čísla tohto výrazu.
332 Al. „porady“, „dopyty“, súvisí so slovesom „pátrať“ v Deut. 13:14, pozn. 546.
333 V činnom zmysle (tj. „srdce skúmalo“, nie „bolo skúmané“).
334 Pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
335 Pozri Deut. 1:1, pozn. 3.
336 Pozri Gen. 12:10, pozn. 495 a 521; tu a obdobne v kap. 19:1 jednoducho „bývať“.
337 Tj. „pobrežia“.
338 Vl. „zárezoch“, „trhlinách“, „prielomoch“, zmysel ako v texte („na rozorvanom al. členitom pobreží“).
339 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
340 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
341 Al. „nedostali“, vl. „nevzali (*si*)“.
342 Al. vari „sa dali (tj. „začalo sa“) bojovať – hviezdy zo svojich“.
343 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa len tu; podľa podaktorých „potok chrabrých“, „potok stretávaní“, „starobylý potok“, aj.; niektorí chápu ako iné meno potoka Kíšón („potok Kadúmmím“).
344 Tj. „silno“; al. „pošliapavať… silu“, tj. „silákov“.
345 Vl. „udreli“, ako vo v. 26, „zabúšili“. „Mlať“ vo v. 26 (nie ako „kladivo“ v kap. 4:21) je výraz od tohto slovesa odvodený.
346 Vl. „päty“ (Gen. 3:15 a inde).
347 Al. „tryskom“, v pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle, al. v zmysle „každého z nich“.
348 D. „od uháňania“, netýka sa slova „uháňaním“ zdola.
349 Al. „statočných“, „silných“, „mohutných“.
350 D. „prekliatim“.
351 Tu možno aj doslovne („Hospodinovi, *ktorý bol* v hrdinoch“, tj. „v nich al. skrze nich bojoval“).
352 Tj. „nech je najpožehnanejšia z žien“.
353 Al. „podala smotanu“ (Gen. 18:8, pozn. 470).
354 Vl. „namáhajúcich sa“, „ťažko pracujúcich“.
355 Pozri Num. 24:8, 17, pozn. 928; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1204.
356 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328.
357 Al. „medzi jej nohami bol sklonený[271], padnutý[271], ležal“[271], ďalej obdobne.
358 D. „na *mieste*, kde“.
359 D. „padol“, ako vyššie, tu v zmysle ako v texte.
360 Al. „naskrze zničený“, „odbavený“, „odbytý“.
361 Sloveso ako v Gen. 26:8, no tu oproti onému miestu tvar trpného rodu, značiaci tiež „nahýňa al. nakláňa sa“, ako „hľadí“ v Num. 21:20 a obdobne v kap. 23:28 a i. tamže.
362 Vl. „kričí“, „volá“, „jačí“.
363 Al. „zamrežovaným oknom“, „vetracím otvorom“.
364 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1115.
365 D. „oneskorujú kroky“.
366 D. „Múdrosti“, zmysel ako v texte.
367 Pozri Gen. 17:15, pozn. 456, tu, pravda, množné číslo.
368 D. „vracať“.
369 D. „jej (tj. „k nej prevravené“) reči“.
370 D. „maternicu“ (Gen. 49:25), ďalej obdobne, tu zmysel ako v texte.
371 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
372 Tj. azda „na obidvoch stranách pestro vytkávaného al. vyšívaného“, ďalej obdobne.
373 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 414.
374 Al. „na krky“ (al. „šije“), tj. možno ozdoby na krky ukoristeného dobytka, vedeného k obeti, al. zajatcov vedených v triumfálnom sprievode, al. ozdoby na šijách ukoristených tiav (kap. 8:21).
375 Al., podľa niektorých, „na krky (al. „šije“) plieniteľov“[59]; podľa znenia v texte azda „rúcha (al. možno „ozdoby“), *ktoré boli* na šijách zajatcov“, al. v zmysle predošlej poznámky[374].
376 Porov. sloveso v Gen. 7:18, pozn. 244.
377 Tu v zmysle zosilnenia al. utuženia útlaku.
378 Al. „útulky“, „útočištia“, „skrýše“, „priehlbne“, „prielomy“ (vo vrchoch), výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
379 Al. „neprístupné miesta“.
380 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
381 Al. „*nič* živé“.
382 Pozri Gen. 22:7, pozn. 570.
383 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
384 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
385 D. „aj ich stany“.
386 Al. „zubožený“, „ochudobnený“, tvar slovesa súvisiaceho s prídavným menom (vl. „slabý“, „úbohý“, zmysel ako v texte) vo v. 15, pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
387 Tu doslovne, nie ako vo v. 2[141].
388 Pozri Exod. 6:7 a ďalej, pozn. 657.
389 D. „ktorých“, no týká sa „Emórího“ (v hromadnom zmysle), nie vari „bohov“.
390 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354.
391 Al. „otcovi Ezrího“, ďalej obdobne.
392 Al. „mlátil“, no nie vtedy a tam obvyklým spôsobom, pozri Lev. 26:5, pozn. 863, akým by to v „lise“[393] asi nebolo bývalo možné, lež ručne, takže je tu použité sloveso ako v Deut. 24:20, pozn. 897.
393 Tj. v priehlbni vytesanej v skale, v ktorej sa šliapalo hrozno.
394 Al. „odstránenie“, „odnesenie“, „ukrytie“, pozri Exod. 9:20, pozn. 294.
395 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
396 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
397 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
398 Pozri Lev. 26:20, pozn. 895.
399 Tj. „moja čeľaď“.
400 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
401 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
402 Al. „nechať (Num. 17:4, pozn. 687) pred tvojou tvárou“; to isté sloveso je vo v. 20, kde však je výraznejšie vyjadrený smerový al. cieľový zmysel.
403 Al. „sedím“.
404 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
405 Vl. „na *miesto* (al. „k *miestu*“) pod stromom“.

www.biblicalpublishing.eu

406 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682, iné sloveso ako v kap. 5:25[192], pozri pozn. 741 k Exod. 22:8.
407 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
408 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703; Num. 21:18, pozn. 810.
409 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
410 Ako v Exod. 17:6 a 33:21n., oproti v. 20[407].
411 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
412 Vl. „odišiel".
413 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
414 Al. možno „Hospodine, pretože som predsa (al. „áno, pretože som")… v tvár!"
415 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
416 Hebr. „Jhvh-šalóm", pozri predslov.
417 Tu vari v tomto hromadnom zmysle.
418 D. „siedmich rokov".
419 Ako „zrážaš" v Exod. 15:7.
420 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.
421 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
422 Iný výraz ako vo vv. 20[407] a 21[410], podľa iných „pevnosti" al. „opevneného miesta", no nie ako vo v. 2[379]; LXX chápu ako vlastné meno miesta („Máóz").
423 Ako „zoradenie" v Exod. 39:37, pozn. 1249, príbuzný výraz je v Lev. 24:6 („rady"). Tu je význam tohto slova nejasný a vykladá sa rozlične („s narovnaním al. usporiadaním *derva*", tj. k obetiam, „s usporiadaním al. riadnym zostavením *kameňov*", „podľa poriadku al. predpisu" Mojžiša atď.).
424 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
425 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
426 D. „od spravenia", „pred spravením"[103], tj. „z obavy pred následkami tohto činu".
427 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357.
428 Al. možno „vznášaný"[271], lebo asi ešte horel al. azda dohával.
429 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
430 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
431 Al. možno „A keď *to* vypátrali a vyhľadali"[30].
432 D. „veď", ako vyššie.
433 Al. „vadiť sa" (Gen. 26:20nn.; 31:36), ďalej obdobne.
434 D. „Ak ho budete".
435 Tu možno aj „podporovať", „podpierať", al. „mu pomáhať", ako v kap. 7:2, no tam sa sloveso spája s 3. pádom („záchranu mi zabezpečila"), kým tu s 4. pádom.
436 D. „nech než *je* ráno", al. „do rána", tj. „zajtrajšieho".
437 Tj. „nech Baal vedie spor" al. „s Baalom sa povedie spor".
438 Tj. Jordán.
439 D. „Gideónom sa odiaľ", „*v* Gideóna sa obliekol" (Gen. 38:19), tj. „do Gideóna vstúpil al. Gideóna naplnil".
440 Tj. „dom Aví-Ezrího"[391].
441 Tj. „aby ho nasledoval", pozri Num. 14:24, pozn. 551.
442 Tj. „Gideón", al. „vyslali", ďalej obdobne.
443 Pozri Gen. 20:7, pozn. 530.
444 Pozri Gen. 30:38, pozn. 799; v kap. 7:5 ako tamtiež kap. 33:15; 43:9.
445 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
446 Al. „vstal a vyžmýkal rúno, vytlačil".
447 D. „plnosť čaše".
448 D. „krok".
449 D. „skúšať", sloveso je bez predmetu, preto v texte opis. Kap. 7:3 obdobne (D. „vyhlás").
450 Al. „*smerom* k výšine".
451 D. „početný (al. „početnejší") od môjho *vy*dania".
452 Al. „nado mnou", „nado mňa".
453 Al. „sám seba neoslavoval".
454 Prídavné meno odvodené od dotyčného[267] slovesa.
455 Al. „vyľakaný", „trasúci sa".
456 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
457 Al. možno „zoskakuje", „schádza", „zahýba", „obracia sa", „zavčasu odchádza", sloveso neistého významu, vyskytujúce sa v SZ len tu.
458 Al. „daj im zostúpiť", ďalej obdobne.
459 Vl. „pretaviť", „podrobiť skúške tavením", ako drahé kovy, tu v prenesenom zmysle.
460 Predložková väzba tu azda (oproti „pitie vody" bez predložky vo v. 6) naznačuje zmysel „čosi al. trochu vody" („z množstva vody, ktoré si mohli podať rukou k ústam", pozri v. 6).
461 D. „v (al. „pri") svojej ruke", tj. „pri priložení al. priblížení al. za priloženia al. priblíženia svojej ruky".
462 Tj. „ostatný(ch) al. zvyšný(ch)".
463 Pozri Jóš. 9:5, pozn. 353.
464 D. „I vzali stravu – ľud – v svoju ruku".
465 Pozri Exod. 9:2, pozn. 269; to isté sloveso s tou istou predložkovou väzbou je aj vo v. 20 (D. „za fakle", netýka sa nasledujúceho slova „trúby"). Obdobne aj v kap. 19:4 so zmyslom ako tam v texte.
466 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
467 D. „koncu", ďalej obdobne.
468 D. „pätiek", pozri Exod. 13:18, pozn. 450.
469 Tj. „na okraj tábora, kde boli postavené stráže".
470 Tu azda toto sloveso vyjadruje zmysel „tam, kam napadali al. sa zosypali" (tj. „útokom").
471 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
472 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69.
473 D. „vysnil som".
474 Al. „hrnúci sa", vl. „sem-ta sa prevracajúci al. zmietajúci", sloveso ako v Gen. 3:24, pozn. 123. To isté sloveso v inom tvare je použité na konci verša v zmysle ako tam v texte, pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
475 Tj. azda „môj (hovoriaceho) stan", al. „stany" v hromadnom zmysle.
476 D. „ku *smeru* zvrchu", v zmysle „spodkom nahor" („hore nohami", „naruby").
477 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
478 Vl. „rozlomenie", tj. „rozluštenie" (porov. pôvodný význam tohto slovenského výrazu [„rozlúsknutie"]), tvar slovesa, ktoré je aj vo v. 20.
479 Al. „oddiely", no nesúvisí s „rozdelil" vyššie; D. „hlavy", ďalej obdobne; výraz značí aj „začiatok" (v. 19).
480 D. „ich celku", ďalej obdobne, pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
481 Tj. „druhej nočnej" al. „polnočnej"; rozoznávali sa tri hliadky: „prvá" (Plač 2:19), „druhá al. polnočná" tu a „posledná al. ranná" (Exod. 14:24).
482 D. „postavením".

www.miloslavik.eu

483 Pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
484 Al. „svah“, inak vari „breh *Jordána u*“.
485 Al. „totiž“, ak, podľa podaktorých, slovo „vody“ vyššie značí „vody Jordána“.
486 Nie ako v kap. 6:11[393]; tu ide vl. o spodnú nádrž lisu, do ktorej šťava vytlačená z hrozna stekala, no výraz sa používa aj na označenie celého lisu (Deut. 15:14 a inde).
487 Vl. „z druhej strany“ (Num. 21:13, pozn. 799), tu zmysel ako v texte.
488 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
489 D. „v sile“, „silou“, „mocou“, ako „násilím“ v kap. 4:3.
490 D. „vykonal ako vy“.
491 Súvisí s „paberkovať“ v Lev. 19:10, pozn. 588.
492 Al. „hnev“, „neľúbosť“.
493 Tu v zmysle „od *útoku* na neho al. proti nemu“.
494 Pozri Deut. 9:14, pozn. 263 a 425, tu v zmysle ako v Exod. 4:26.
495 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
496 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043, iný výraz ako „peceň“ v kap. 7:13.
497 Tj. sťaby mláťacím smykom, „mlátením rozdrvovať“ v zmysle Lev. 26:5, pozn. 863.
498 Nie ako „bodľač“ v Gen. 3:18, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 16. Podľa mnohých značí „mláťacie smyky“[497]; potom by, pravda, predložkovú väzbu tu použitú bolo načim chápať v zmysle nástroja.
499 Pozri Gen. 32:31, pozn. 877.
500 Tj. „tamojším obyvateľom“, ďalej obdobne; meno miesta často značí zároveň aj jeho obyvateľov.
501 D. „ako toto“.
502 Pozri Gen. 34:25, pozn. 923 („nič zlé netušiaci“). V kap. 20:36 sloveso v zmysle ako tam v texte.
503 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
504 D. „jej“[48], tj. „mesta Sukkóth“.
505 Al. „potupili“, „zhanobili“, sloveso ako „vydal napospas“ v kap. 5:18.
506 Tu D. „nimi“, tj. „týmito vecmi“.
507 Al. „a s tým… oboznámil“.
508 Vl. „Kde“, tj. „kde *sú*“, no k tomuto základnému významu tejto opytovacej častice sa nijako nehodí odpoveď na ňu v ďalšom texte; preto ju väčšina prekladateľov tejto odpovede prispôsobuje a podáva v znení „aký“, tj. „akí *boli*“; lenže taký zmysel táto častica nikde inde nemá. No používa sa ona aj všeobecne na zosilnenie al. zdôraznenie akejkoľvek otázky a pod. so stratou pôvodného významu „kde?“ (porov. slovenské „kdeže!“ v zmysle „vôbec nie!“), napr. Gen. 27:33 „kto to teda“, v. 37 „čože teda“, kap. 43:11 „ak *je* teda tak“, Exod. 33:16 „podľa čohože“; súdim teda, že tu sa dá chápať v zmysle všeobecnej otázky, ako sa to pokúšam vyjadriť prekladom v texte („čože?“, „akože?“, „čo s tými…?“, „povedzte mi voľačo o…“), v ktorej, pravda, môže byť vyššie spomenutý zúžený zmysel („akíže *boli*?“) zahrnutý a spytovaní ju tak vari aj pochopili. LXX prekladajú „kde“, aj v gréčtine, pravda, sa táto častica dá chápať vo všeobecnejšom zmysle („akože?“).
509 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
510 D. „ako“, ako vyššie[509].
511 D. „jeden“, tj. „jednotne“, „spolu“, „*ako* jeden *muž*“, „jeden *ako druhý*“.
512 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
513 Pozri Exod. 5:3, pozn. 161.
514 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138.
515 D. „lebo ako muž *je* jeho sila“.
516 Ozdoby v podobe polmesiačikov, ktoré sa na krky tiav vešali; tu možno ako trofej víťaza.
517 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
518 Vl. „žiadosťou (al. „vyžiadaním“) *si* od vás chcem vyžiadať“ (v. 24), „dávaním“ (v. 25).
519 Al. „ Chcem *si* od vás vyžiadať žiadosť (tj. „predmet žiadosti al. vyžiadania“), totiž“.
520 Tj. vari „prsteň“ al. „náušnicu“ al. „nosný krúžok“ (Gen. 24:22, pozn. 617), ďalej obdobne.
521 Tj. „Midjánci“.
522 Tento výraz tu (pozri Gen. 37:25, 27n., 36) všeobecne značí kočovné kmene (beduínov, nomádov), ktorých príslušníci nosievali také ozdoby.
523 Vl. „nahádzali ta každý[113] (tj. „každý ta hodil“) krúžok“.
524 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
525 D. „kvapiek“, podľa podoby náušníc.
526 Al. možno „totiž“, takže by „Gideónovi“ vyššie neznačilo Gideóna osobne (porov. vv. 32 a 35), lež jeho dom a jeho potomstvo.
527 Pozri Gen. 46:26, pozn. 1256.
528 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
529 Tj. „Baala („pána“[531]) zmluvy“.
530 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
531 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
532 Pozri Exod. 23:2, pozn. 786.
533 Al. „ničomných“, al. vari „chudobných“, vl. „prázdnych“, hebr. „rékím“, porov. „raka“ u Mat. 5:22, ktoré s týmto slovom súvisí. Ďalej obdobne.
534 Al. „spupných“, „bujných“, „svojvoľných“, „opovážlivých“, „ku všetkému ochotných“, pozri Gen. 49:4, pozn. 1315.
535 Al. možno „na jednej skale“ (al. „skalnej ploche“).
536 Pozri Gen. 31:27 („utajil“); Jóš. 2:16, pozn. 104.
537 Al. „bašty“.
538 Al. „spravili kráľom“, v hebrejčine jediné slovo, tvar slovesa „kraľovať“.
539 Vl. „postaveného“ (Gen. 35:14, pozn. 942), tj. „zasadeného“, al. možno „pamätného“, majúceho povahu pomníka, ako „pamätný stĺp“ Jákóba, označený príbuzným výrazom. Pozri aj Jóš. 24:26. Výraz sa tu dá chápať ako vlastné meno.
540 Al. „ktorou skrze mňa chvália (al. „ctia“) Boha aj ľudí“.
541 Al. „vznášať“, „klátiť“, „kolísať“, „hojdať“, „mykať“.
542 Pozri Deut. 32:13, pozn. 1136, tu jednotné číslo, možno v hromadnom zmysle.
543 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
544 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
545 Al. „úprimnosti“, vl. „dokonalosti“.

www.miloslovnik.eu

546 Al. „ak ste dobre zaobchodili s Jerubbaalom a s jeho domom“, v. 19 obdobne.
547 Vl. „činnosti, akej prislúcha odplata (al. „odmena“), al. tiež „odplaty“, „odmeny“, potom v zmysle „odplaty patriacej jeho rukám“.
548 Tj. „vydal do nebezpečenstva“; ten istý význam má aj podobné úslovie v kap. 12:3.
549 Sloveso súvisiace s „veliteľ“[238] v tvare vyskytujúcom sa v tomto význame len tu a v podobnom vari v 1 Par. 20:3, pozri tam pozn. 689; no podľa podaktorých ide o iné sloveso, ktorého odlišný tvar je použitý v Num. 16:13 („sa… hrať na pána“).
550 Pozri Exod. 21:8, pozn. 688; al. „sa Avímelechovi spreneverili“ atď., opis v texte umožňuje v preklade zachovať predložkovú väzbu, s akou sa toto sloveso v pôvodine spája. Kap. 19:2 (D. „smilnila“, „dala sa smilniť“) a 25[876] obdobne.
551 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
552 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246
553 Pozri Lev. 20:11, pozn. 663.
554 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171, iné sloveso ako tu v kap. 2:14[129].
555 Al. „nevoľníka“.
556 Al. „na neho spoľahli“, iné sloveso ako ve v. 15[544], súvisiace s výrazom v kap. 8:11[502].
557 Tj. „šliapaním tlačiť al. lisovať hrozno“.
558 Tj. „oberačku“, pozri Lev. 19:24, pozn. 627.
559 Tu značí „mesto Šechem a jeho obyvateľov“ v hromadnom zmysle.
560 Tj. „Avímelechovi“.
561 Al. „dozorcom“, „poverencom“, pozri Gen. 41:34, pozn. 1102.
562 Pozri Gen. 33:19 a ďalej; nasledovné „Šechema“ tu možno značí aj syna Chamóra tam spomenutého.
563 Tj. „Šechem“[559], nadväzuje na slová „a kto Šechem“ vyššie.
564 D. „A kto dá tento ľud v moju ruku“, pozri Exod. 16:3, pozn. 550.
565 Al. „povedal o“.
566 D. „lesťou“, „v lesti“, no výraz je neistého významu a vyskytuje sa v SZ len tu.
567 Al. možno „prišli“, D. „*sú* prichádzajúci“ (al. „prišlí“). V. 33 obdobne.
568 Al. „popudzujú“, vl. „tiesnia“, „tlačia“ („vyvíjajú nátlak *na*“), „búria“, „poburujú“, podľa iných „znepriateľujú“ al. „uzatvárajú“, „opevňujú“.
569 Al. „polož zálohu“, ďalej obdobne. Pozri Deut. 19:11, pozn. 718.
570 Al. „vyraziť“, vl. „roztiahnuť (al. „rozprestrieť“, „rozšíriť“) sa“, tj. „podniknúť útok na širokom fronte al. obchvatom“. Ďalej obdobne.
571 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
572 Al. možno „stredu“, D. „pupka“.
573 Al. „Veštcov“.
574 D. „Kdeže *sú* tvoje ústa, ktorými“.
575 Pozri Deut. 21:1nn., pozn. 753; tiež „smrteľne ranení“ (Gen. 34:27).
576 Al. „takže sa… *už* neusídlili“, D. „zahnal od ostávania (al. „bývania“) v Šecheme“.
577 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
578 Al. „sa vrhli na všetkých“.
579 Tu azda „pevnosti“, „bašty“, iný výraz ako vo v. 6[537], hoci vo vv. 46nn. a 49 sa možno mieni to isté miesto.
580 Al. „pivnice“, „jamy“, „pevnosti“, no nie ako vyššie[579], slovo neistého významu, vyskytujúce sa v SZ len v tomto oddiele a v 1 Sam. 13:6, pozn. 522.
581 D. „sekery“, možno v zmysle „veľkú sekeru“.
582 Tj. „nad zhromaždenými v ňom“.
583 Al. „silná“.
584 D. „veža pevnosti“ (al. „sily“).
585 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
586 D. „kotúč-jazdca“, pozri Deut. 24:6, pozn. 879 a 880.
587 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
588 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
589 D. „vrátil zlé Avímelecha, ktoré“.
590 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
591 Pozri Num. 32:41, pozn. 1073.
592 Pozri Gen 10:22, pozn. 326.
593 Vl. „neslúžili[21] mu“, opis v texte lepšie vyjadruje zmysel tu použitého slovesného tvaru.
594 Pozri Exod. 15:6, pozn. 505, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tam a tu.
595 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.
596 Hebr. „vajjireacú vajrócecú“.
597 Al. „prekročili“, no zmysel je skôr ako v texte.
598 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
599 D. „Izráélovi sa veľmi zúžilo“ („stiesnilo“), v texte opis v záujme zreteľnosti. Vo v. 14 obdobný opis uchovávajúci v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine (vl. „nech vás vyslobodzujú“).
600 Al. „z Egypta“.
601 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
602 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
603 Al. „ty nám sprav, čokoľvek“.
604 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
605 Pozri Gen. 35:4, pozn. 934.
606 Pozri Num. 21:4, pozn. 789, tu v zmysle sťaby „nevydržala už zotrvávať v hneve“.
607 Pozri Num. 23:21, pozn. 896.
608 Pozri Num. 18:20, pozn. 718.
609 Vl. „s ním vychádzať“[68], úslovie, ktoré sa používa o podnikaní lúpeživých výprav al. nájazdov.
610 D. „od dní“, tj. „po akomsi počte dní“.
611 Al. „nech[2] sa nám staneš“.
612 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 412.
613 Al. „Vrátili sme sa[455] k tebe“.
614 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
615 Pozri Deut. 2:31, pozn. 162.
616 Pozri Deut. 2:31, pozn. 163.
617 D. „počujúcim“, zmysel ako v texte.
618 Al. „Čo máme spolu do činenia“, D. „Čo mne a tebe “, tu aj ďalej v tomto oddiele znamená „ja“ Izráéla a „ty“ Ammóna, al. naopak, podľa toho, kto hovorí, nie vari Jiftácha a kráľa synov Ammóna osobne.

www.mlocnik.eu

619 Tj. „tieto časti zeme“.
620 Tu D. „ešte pridal a“.
621 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
622 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
623 Tj. „nedôveroval Isráélovi“, no v pôvodine textu je väzba s 4. pádom, ktorej zmysel je podaný opisom v texte prekladu.
624 D. „A teraz“.
625 Tj. „ľud“, totiž „jeho územie“[322].
626 Tu v tomto zmysle.
627 D. „ty dobrým dobrý“, „priečením sa“[433], „bojovaním“ (v. 25), „*vy*daním“ (v. 30), „zrazením“[636] (v. 35).
628 D. „Ak sa bojovaním dal“, zmysel ako v texte.
629 D. „rukách“, porov. Exod. 2:5, pozn. 53.
630 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
631 Tj. „proti synom“.
632 Pozri Gen. 28:20, pozn. 733.
633 Al. „takže ich porazil… veľmi veľkou porážkou“.
634 D. „pri (al. „v“) tamburínach (Exod. 15:20, pozn. 538) a v tancoch“ (al. „tanečných sprievodoch“), množné číslo v zosilňujúcom zmysle. Kap. 21:21 obdobne.
635 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
636 Al. „ponížila“, „pokorila“, „zarmútila“, tvar slovesa v kap. 5:27[356].
637 Pozri Jóš. 6:18, pozn. 229.
638 Pozri Gen. 30:31, pozn. 787.
639 Tu azda v zmysle „keďže“, „len keď“. Ďalej obdobne.
640 Al. „čo Hospodin za (al. „pre“) teba vykonal“.
641 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („úplnú al. dokonalú pomstu“).
642 Tu v zmysle „ponechaj ma osamote“.
643 Tj. vari „budem sem-ta chodiť al. potulovať sa al. obchádzať[279]“ (tak Vulgata).
644 Al. možno „a vystupovať na vrchy“, lebo podľa podaktorých má sloveso značiace zvyčajne „zostupovať“ tu výnimočne význam „vystupovať nahor“.
645 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
646 Pozri Gen. 4:1, pozn. 124.
647 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
648 D. „od dní ku dňom“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
649 Tu azda v zmysle „vychádzavali“, „schádzavali sa“.
650 Al. „vzdávať (al. „spievať“) chválu“, potom by nasledovná predložková väzba značila 3. pád.
651 Al. „sporu“, „potýčke“, „zvade“, ďalej obdobne.
652 D. „a synovia“.
653 D. „Stal som sa mužom zápasu[651] – … – veľmi“ (tj. „veľkého“), zmysel ako v texte.
654 D. „kričal[175] som *na* vás“, v pôvodine väzba zodpovedajúca slovenskému prostému 4. pádu, ktorú opis v texte v preklade uchováva. Obdobná väzba je vo v. 4, kde vzhľadom na ňu je zvolený v texte podaný preklad slovesa, ktoré sa tam s ňou spája[10].
655 Tj. „Efrájimovci“ (v. 4), „Efrájimovec“ (v. 5).
656 Tj. „prúd“, „príval“ (Žalm 69:2; Is. 27:12) al. tiež „klas“ (Gen. 41:5nn.).
657 Tak sa toto slovo vyslovovalo v efrájimskom nárečí.
658 Al. „nesústreďoval sa (podľa podaktorých rukopisov „nedával pozor“, tvar slovesa „bín“ [„jávín“, ako napr. Is. 28:9, pozn. 1417] miesto slovesa „kún“ [„jáchín“[799], pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 511]) na vyslovovanie“.
659 D. „tak“, zmysel ako v texte.
660 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
661 Z hebrejského znenia nie je jednoznačne zrejmé, či ide o číslo 2 040 a či 42 000; LXX a Vulgata prekladajú v poslednejšom zmysle.
662 D. „v mestách“, zmysel azda ako v texte.
663 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
664 Tu v zmysle „povydával z domu“.
665 Al. „zvonku“, pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
666 D. „synov synov“.
667 Ako „odpočívadlo“ v Gen. 8:9, pozn. 261.
668 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
669 Tu D. „hľa, ty *si* tehotná“, zmysel ako v texte.
670 Al. možno „nebudú… nožnice“, iný výraz ako v Num. 6:5.
671 Pozri Num. 6:2, pozn. 246.
672 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223.
673 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
674 Pozri Gen. 46:28, pozn. 1258.
675 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
676 D. „Teraz“, zmysel ako v texte. Netýka sa v. 17, kde je preklad doslovný.
677 D. „prísť“.
678 D. „tvoje slová“, no mnohé rukopisy majú jednotné číslo ako v texte podľa tvaru predošlého slovesa. Inak vari „sa má uskutočniť, *čo* tvoje slová *znamenajú*“.
679 Al. „jeho *sa týkajúcou*“, tj. „čím sa máme ohľadne toho chlapca správať a čo robiť“.
680 D. „z révy (ako „vinič[u]“ v kap. 9:12n.) vína“.
681 Tu možno aj „predložiť“ („urobiť, *aby bolo* pred tvojou tvárou“).
682 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
683 Pozri Exod. 12:43, pozn. 427.
684 D. „Kto“, tj. „kto *si a aké*“.
685 Tu v tomto zmysle („pozveme a pohostíme“).
686 Al. možno „Veď nech ťa uctíme, *keď* sa tvoje slovo má uskutočniť“.
687 Pozri Gen. 32:29, pozn. 876.
688 Al. „úžasné“, „divuplné“, pozri Is. 9:6; súvisí so slovesom v Gen. 18:14, pozn. 476, ktorého tvar je aj tu vo v. 19. Výraz sa vyskytuje len tu a v Žalme 139:6, pozn. 2634.
689 Tj. „(zo) skaly“, ktorá Mánóachovi slúžila za oltár.
690 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
691 Al. možno „*jedného z* bohov“, al. jednoducho „boha“, pozri napr. „boha“ v 1 Sam 5:7.
692 Al. „zatúžil (al. „si zaželal“) usmrtiť“.
693 Tj. azda „práve keď by nás bol chcel usmrtiť“; D. „za *tohto* času“, „ako *v tento* čas“, tak aj v kap. 21:22.
694 D. „nám ako toto“.
695 D. „dal počuť“.
696 Al. „v Machaném-Dán“ (kap. 18:12).
697 Al. „znepokojovať“ (Gen. 41:8, pozn. 1078), „podúrať“, „nabádať“, „popoháňať“, „postrkovať“, „ním počal

www.miosmik.eu

hýbať“ (al. „sácať“), „*na* neho narážať“ (al. „mocne pôsobiť“), sloveso naznačuje silné hnutie mysle.

698 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.

699 Tu hádam v zmysle „prejavila al. ukázala sa“.

700 Pozri Num. 23:27, pozn. 884.

701 Tj. „Šimšón“.

702 Výraz značí mladého levieho samca.

703 Vl. „prešiel“, „preskočil“.

704 D. „čokoľvek“.

705 Vl. „pád“, tj. „čo padlo“.

706 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.

707 Al. „vyškrabal“, vl. „zmocnil sa“ (Gen. 1:26, 28, pozn. 42). Ďalej obdobne.

708 D. „a išiel idením (al. „chôdzou“) a jedením“[279].

709 Vl. „pijatiku“, ďalej obdobne.

710 Al. „mladíci“ (nie ako napr v kap. 8:14[466]), „mládenci“ (Deut. 32:25).

711 Al. „priateľov“, „družbov“, „svadobčanov“.

712 D. „vyložením“.

713 Nesúvisí s „hádať“ a „hádanku“ vyššie.

714 Výraz značí jemné plátenné časti odevu.

715 Pozri Gen. 45:22, pozn. 1245; al. „sviatočných rúch“.

716 Tu skôr „žrúta“, no potom by sa žiadalo ďalej položiť „žrádlo“, tu nevhodné.

717 Tu som sa v súhlase s nemnohými výnimočne pridržal znenia podľa LXX a niektorých iných starých prekladov, lepšie zapadajúce do textovej súvislosti ako znenie „siedmy“ masóretského textu, uprednostňované prevažnou väčšinou známych mi novších prekladov.

718 Vl. „preľsti“, „zlákaj“, „navnaď“, pozri Exod. 22:16, pozn. 761.

719 Pozri Deut. 28:42, pozn. 1009.

720 Pozri Num. 11:13, pozn. 414.

721 Pozri Gen. 29:31, pozn. 754.

722 Vl. „stiesnila“, „do úzkych priviedla“, „zovrela“, pozri Deut. 28:53, 55, 57, pozn. 1028. Kap. 16:16 obdobne.

723 Vl. „páliace“, „bodavé“; tým istým výrazom (hebr. „cheres“) sú označené „chrasty“ v Deut. 28:27, tu zmysel ako v texte; obdobne podľa niektorých aj v kap. 8:13 („od vzchádzania slnka“, tj. azda „od východu“).

724 Tj. „medzi jeho obyvateľov“[500]; preto „z nich“ nižšie.

725 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277, tu v zmysle „prinášajúc jej kozľa do daru“.

726 D. „navštívil“, ako v Exod. 20:5, pozn. 117, nie, pravdaže, podľa tamojšej pozn. 662.

727 D. „výrokom“ (al. „pomyslením“); „znenávidením“.

728 Al. „lepšia“.

729 Al. „o nich“.

730 D. „oslobodený“ (Gen. 24:8).

731 Al. možno „šakalov“.

732 Sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230.

733 Pozri Exod. 22:5n., pozn. 736.

734 Tu (nie nižšie) množné číslo, značiace najskôr obilie na jednotlivých poliach.

735 Al. „po vinice *a* olivy“.

736 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1041.

737 Tj. „rozdrvením nohy až po bedro“, pravdepodobne úslovie vyjadrujúce veľkosť al. drvivosť pobitia al. porážky.

738 D. „sputnaním“; „usmrtením“.

739 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212; v kap. 7:21 v zmysle „na poplach“.

740 D. „ako ľanmi“, zmysel ako v texte.

741 Sloveso ako „roztápalo sa“ v Exod. 16:21, tu v zmysle ako v texte („stiekli“, tj. „smerom nadoľ“) vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.

742 Hebr. „lechí“, ako vo vv. 9 a 14 a ďalej.

743 Tj. „ešte nespráchnivenú“.

744 Slovná hra založená na tom, že slová „osoľ“ a „hromada (Exod. 8:14) znejú v hebrejčine rovnako („chamór“).

745 Tj. „výšina al. vŕštek čeľuste“.

746 Al. „v ruku“.

747 Tu iný tvar, značiaci aj „víťazstvo“. Pozri 1 Sam. 11:9, pozn. 473.

748 Al. možno „smädom *alebo* padnúť rukou“[746].

749 Vl. „mažiar“, podľa tvaru prehlbeniny.

750 Pozri Jóš. 2:11, pozn. 89, tu aj „sviežosť“, „životná sila“.

751 Tj. „prameň volajúceho“.

752 D. „ktorý“.

753 Tj. „Obyvateľom Gazzy bolo povedané“.

754 Al. „dali sa chodiť… sem-ta“ (al. „obchádzať“, tj. „hliadkovať“).

755 Vl. „chytil za“, pozri Deut. 21:19 pozn. 778, sloveso ako „uchvát“ v Exod. 4:4. Predložka je aj u „obe veraje“ nižšie. Ďalej obdobne, v kap. 19:25 a 29 sloveso ako „chytil“ v Exod. 4:4.

756 Sloveso ako v Gen 11:2, pozn. 329.

757 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 464.

758 Tj. „prečo“, „čím je to“.

759 Tu v zmysle „čím to dosiahnuť“, vo vv. 6 a 10 možno aj v zmysle „akými putami“.

760 Vl. „mohli“; al. možno „sa na neho mohli dostať“, predložková väzba sa dá chápať aj ako 3. pád („[sa] mu mohli [dostať] na kožu“).

761 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427; Deut 8:3, pozn. 385.

762 Al. „povrazmi“ (nie ako vo v. 11 a v kap. 15:13n.), „šľachami“, „húžvami“, „viničovými úponkami“ (al. „prútmi“), ďalej obdobne, výraz v tejto súvislosti neistého významu, značiaci vl. „čosi ostávajúce al. prebytočné al. previsnuté“.

763 Nie ako v kap. 15:15[743], lež ako v Gen. 30:37, tj. „zelenými“ (ak by výraz „žily“ značil „prúty“ a pod.), „vlhkými“, „šťavnatými“, „surovými“. Ďalej obdobne.

764 Tvar slovesa ako v Gen. 8:13, pozn. 268.

765 Vl. „ochorel“ (Gen. 48:1).

766 D. „ako jeden“, zmysel ako v texte, al. **???????**

767 „ako jeden *z* ľudí“ (Gen. 1:26, pozn. 40), tj. „iných“, „obyčajných“, pozri Žalm 73:5; Jer. 32:20. Obdobne tu v kap. 18:7.

768 Al. „a mala[58] zálohu sediacu v izbe“.

769 Pozri Gen. 31:7, pozn. 1045.

770 D. „lži“, množné číslo ako vo v. 13, tu v zosilňujúcom zmysle („mrzkú al. nehanebnú lož“), al. „lživé veci“.

www.biblia.sk

771 D. „sputnávaním“.
772 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
773 Souvisí s Exod. 28:32; 35:35, pozn. 1006.
774 Al. „pletencov“, „vrkočov“.
775 D. „zotkávať… s osnovou“.
776 Al. „pribila“, „zasekla“, tj. „upevnila“.
777 Tu značí tento výraz „latu“, „tyč“, aká sa v najstarších dobách používala miesto tkáčskeho člnka.
778 D. „vytrhol žrď krosien“, al., podľa iných „tkaniva“, výraz, ktorý sa v SZ vyskytuje len tu a u Jóba 7:6, kde značí „člnok“, teda vari „žrď-člnok“[777].
779 D. „Toto si *si*“.
780 Al. „celé“.
781 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
782 Tu doslovne, nie ako vo vv. 7 a 11[766].
783 Al. „ako všetci ľudia“ (Gen. 1:26, pozn. 40).
784 D. „toho (tj. „vopred zjednaného“) muža“.
785 D. „oholila“, „ustrihla“, zmysel ako v texte.
786 Vl. „znesvätila“, v texte obdobný opis ako v Gen. 49:4, pozn. 1317, kde je použitý iný tvar toho istého slovesa; tu v zmysle „zrušenie zasvätenectva“.
787 Takmer všetky známe mi preklady podávajú toto miesto v (formálne, pravdaže, vonkoncom správnom) znení „a začala ho týrať“[761] (al. „ponižovať“, „pokorovať“, „donucovať“, „premáhať“, „krotiť“, podľa LXX „a on začal byť stýraný“ [atď.]); no nazdávam sa, že rovnako správne znenie, ktoré podávam v texte, hoci jemu podobného v niktorom zo známych mi prekladov nenachádzam, neporovnateľne lepšie zodpovedá textovej súvislosti ako znenia uvedené tu vyššie.
788 Pozri Num. 24:1, pozn. 907.
789 Al. „striasť zo seba“, tj. možno „putá“, ktoré sa v rozospatosti nazdával mať na sebe, al. ktorými ho možno Delílá v spánku poviazala; al. jednoducho „vymaniť al. vyprostiť sa“.
790 D. „dvoma mosadzami“ (Gen. 4:22, pozn. 161), zmysel ako v texte (porov. slovenské „železá“).
791 Al. „ničiteľa“, „hubiteľa“, nie ako v kap. 2:14[129].
792 D. „*bolo* dobré“, tj. „dobre sa cítilo“.
793 Al. „hrá“, „predvádza žart“ (al. „zábavu“), ďalej obdobne.
794 Al. „vystrájať“ (Exod. 32:6, pozn. 1126), sloveso príbuzné predošlému[793].
795 Súvisí s „postavili“ vo v. 25.
796 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso ako „chytil“ tamže.
797 Pozri Num. 17:4, pozn. 683.
798 Al. možno „zaveď ma, kde“.
799 Al. „na ktorých dom spočíva“, pozri Exod. 15:17, pozn. 535. To isté sloveso je v kap. 12:6 so zmyslom ako tam v texte[658].
800 Pozri Gen. 18:4, pozn. 466.
801 Vl. „ovinul“, tj. „ramenami“.
802 D. „stĺpy stredu“.
803 Al. „oprel sa o ne“, no nie ako vo v. 26[800], „vzoprel sa proti nim“, sloveso a predložková väzba ako v Exod. 29:10, pozn. 1029.
804 Al. jednoducho „nech mriem“.
805 Al. „pretiahol sa“.
806 D. „silou“[398], tj. „celou silou“.
807 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
808 Al. možno „odcudzené“, „ukradnuté“.
809 Al. „prekliala“, tj. „zlodeja“.
810 D. „posvätením“.
811 Hebr. „Mícháh“, skrátený tvar mena Míchájhú“ („kto *je* ako Jáh“, Exod. 15:2, pozn. 496).
812 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815.
813 Obdobne ako v Exod. 28:41, pozn. 1012.
814 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
815 D. „v čom“ (kap. 17:9n.), „v tomto“ (kap. 18:3), ďalej obdobne.
816 Al. „súpravu (súvisí so slovesom v Exod. 27:21, pozn. 955) rúch“.
817 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
818 Pozri Deut. 13:9, pozn. 540.
819 Vl. „zo svojich koncov“, tj. „najzadnejších al. krajných medzí“, tu v zmysle „z toho, čo je medzi krajnými medzami obsiahnuté al. zahrnuté“.
820 Tu D. „mužov-synov (v kap. 21:10 „mužov zo synov“) zdatnosti“.
821 Pozri Jóš. 6:22 a ďalej, pozn. 238.
822 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
823 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
824 Na týchto miestach majú LXX inú predložkovú väzbu ako v kap. 1:1, ktorá sa dá chápať aj v tom zmysle ako tam, ale tiež v zmysle textu prekladu.
825 Tu podstatné meno tohto zmyslu s predložkou.
826 Tu slovesné príčastie tohto zmyslu.
827 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
828 Al. „obťažujúcich“, „hanobiacich“.
829 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu, takže je hebrejské znenie tohto miesta nejasné; podľa podaktorých, opierajúcich sa o LXX a príbuzný výraz v arabčine, „ľud bývajúci… cítiaci (a v zemi… škodiacich), vlastniaci bohatstvo“.
830 D. „Vstaň“, „vstávaj“, zmysel ako v texte, no podaktoré rukopisy majú znenie „vstaňte“ al. „vstávajte“.
831 Al. „váhaví“, „pomalí“, „mlčíte“.
832 Pozri Deut. 9:1, pozn. 413.
833 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
834 D. „každej veci, ktorá“, ďalej obdobne.
835 D. „náčiním vojny“[10].
836 Pozri v. 22.
837 Al. „Lévíovca, *to jest* domu“.
838 Vl. „spýtali sa ho“, v pôvodine väzba s 3. pádom, ktorú opis v texte v preklade uchováva.
839 D. „o pokoji“, pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
840 D. „títo“, tj. „tamtí piati muži“.
841 Pozri Deut. 4:14, pozn. 235 (tu D. „či *je* lepšie tvoje bytie“, nižšie obdobne).
842 Tu oproti kap. 16:25 slovesný tvar.
843 D. „pred svoju („ich“) tvár
844 Tu v tomto zmysle („umiestili“, „postavili“).
845 Vl. „ťažké“ („váž[e]né“), možno aj doslovne („batožinu“).
846 Pozri Gen. 31:23, pozn. 507.
847 Sloveso ako v Num. 34:4, pozn. 1097.

www.nlosr.sk.eu

848 Vl. „že si bol zvolaný“, ako vo v. 22, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
849 D. „u nás nedávaš počuť“.
850 Vl. „rozhorčení (D. „horkí“, porov. Gen. 49:23, pozn. 1362) *v* duši“.
851 Tj. sťaby „sám sebe zobral (tj. „odňal“) žitie svoje aj žitie“.
852 D. „aj kňaza“.
853 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
854 Tak podľa mnohých rukopisov; masóretský text má znenie „syn Menašša“, podľa ktorého toto miesto preložili aj LXX (nie Vulgata), no vo väčšine hebrejských Biblií je litera „n“ v mene „Menaššé“ (ktorou jedine sa toto meno v hebrejskom znení, ak nie sú vyznačené samohlásky, od mena Mojžiša líši) vysunutá nad úroveň riadku, takže je oprávnená domnienka, že tam bola dodatočne vložená, aby meno Mojžiša nebolo uvádzané do spojenia s modlárskym kňazovaním Jehónáthána, ktorý je touto zmenou označený ako syn bezbožného kráľa Menašša (2 Král. 21; 2 Par. 33, tj. ako osoba toho istého charakteru). To potvrdzujú aj niektoré staré pramene, okrem iných aj Jeronym, pôvodca Vulgaty.
855 Al. vari „osirotenia“, vl. „obnaženia“, tj. „odvedenia ľudu do zajatia“.
856 Pozri Exod. 26:22, pozn. 917.
857 Al. možno „tam rok *a*“.
858 Al. „pár“, vl. „záprah“.
859 D. „jeho stretnutí“.
860 Al. „vstal“, ako vo v. 3, no nie ako „vstali“ vo v. 5 vyššie.
861 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
862 Tu vl. „ochabol“, „poklesol“.
863 Al. „zotmeniu“, vl. „k zániku“, tj. „nastaniu večera“.
864 D. „veľmi“.
865 D. „sa približujeme[192] v jedno“.
866 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
867 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
868 D. „ja chodím“.
869 Tj. „som Lévíovec“.
870 Vl. „všetok tvoj nedostatok“, ako vo v. 19, tu zmysel ako v texte.
871 Pozri Deut. 13:13, pozn. 545.
872 Pozri Gen. 4:1; 19:5, pozn. 124.
873 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905.
874 Pozri Gen. 34:2, pozn. 901.
875 Al. „von“, pozri Deut. 32:25, pozn. 1166.
876 Al. „znásilňovali ju“, „zneužívali ju“, sloveso ako Num. 22:29, pozn. 856.
877 D. „padla“, tj. „padla a ležala“.
878 D. „svetla“.
879 Tj. azda „zhybov“.
880 Pozri Exod. 29:17, pozn. 1035.
881 Vl. „zamerajte (al. „uprite“) si na to *srdce* al. *myšlienky* al. *pozornosť*“, inak vari „posvieťte si na to“.
882 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.
883 Vl. „rohy“, v zmysle „rohy al. nárožia budovy“, tj. „vedúce osobnosti“, „hlavy“, pozri 1 Sam. 14:38; Is. 28:16.
884 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
885 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
886 Al. „obklopili dom“, ako v kap. 19:22, tu opis vzhľadom na predošlú predložkovú väzbu.
887 D. „pole“.
888 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.
889 Možno v zmysle „si navzájom“.
890 Tj. „podľa Božieho výroku lósom“. Pozri v. 18.
891 To isté čo „Giveá“ vo v. 9 a inde; tu sa v preklade chápe ako nesklonné meno stredného rodu.
892 D. „kmeňov“, ako vyššie, zmysel jako v texte; LXX má znenie „v celom kmeni“.
893 Pozri Num. 1:3, pozn. 19, tu azda skôr „podrobili sa al. dali sa podrobiť prehliadke“.
894 Tu v zmysle „vynikajúcich“, „neobyčajne statočných“.
895 D. „každý tento“.
896 D. „tento z praku strieľajúci“.
897 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
898 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
899 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
900 Pozri Num. 13:20, pozn. 491.
901 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
902 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
903 Pozri Lev. 6:14, pozn. 189.
904 Pozri Num. 20:19, pozn. 773; nie ako v kap. 5:6[295]. V kap. 5:20 zmysel ako v texte.
905 Al. „rúbaniska“, „lúky“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa len tu; podľa podaktorých „jaskyne“, podľa LXX a Vulgaty „od západu“.
906 Tu vari ide o iné miesto ako Giveá.
907 Al. „stal sa tuhým“ (al. „ľútym“, „zúrivým“), vl. „oťažel“.
908 Tj. „synovia Benjámína“.
909 Sloveso preložené „ráňal“ v Gen. 12:17, porov. Lev. 13:2, pozn. 394, týkajúcu sa podstatného mena od tohto slovesa odvodeného (nie ako „pohroma“ tu[910]).
910 Pozri Num. 11:15, pozn. 419.
911 Al. „ponechali“, vl. „dali“.
912 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953, tu v zmysle ako v texte.
913 D. „Rozmnož“, „zväčši“.
914 Al. „znamenie“, „návesť“.
915 Tj. „Isráél“.
916 D. „porazením“, tvar trpného rodu.
917 Pozri Exod. 15:15, pozn. 524.
918 D. „a ktorí“, tj. „ktorí prišli“.
919 Sloveso jako v kap. 9:27[557], tu zmysel ako v texte.
920 Pozri Num. 10:33, pozn. 384.
921 Tj. „ktorí ostali nažive“.
922 Pozri Lev. 19:10, pozn. 588.
923 Tj. „na ostatok územia Benjámínovho kmeňa“.
924 Al. „neporušených“, tj. vari „z miest do tej doby neobliehaných“ („vojnou nedotknutých“), al. možno „z miest celých“ v zmysle „so všetkým, čo v nich bolo“; D. „miest nedotknutosti“, atď., výraz súvisiaci s „bezchybný“ v Lev. 1:3, pozn. 8, a inde a vyskytujúci sa v SZ ešte v Žalme 38:3 a 7 a u Is. 1:6, kde značí „zdravé“, tj. „neporušené“, „nezranené“, „chorobou nedotknuté“

www.milosenaliekeu

miesta na tele. Niektoré rukopisy majú znenie „z miest ľudí“ (Deut. 2:34, pozn. 166, tj. „obývaných“, al. možno „od ľudí z miest“).

925 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17, 38.

926 Tj. „na čo prišli“, nižšie obdobne, tu v takomto zmysle.

927 Tj. „nikomu z Benjámínovho kmeňa“, al. možno „do Benjámína“, tj. „do kmeňa Benjámína“. V. 18 obdobne.

928 Al. „horkým“, D. „veľkým“ (v. 2), „veľká“ (v. 5).

929 Al. „odtrhnutý“, „odrezaný“.

930 D. „Kto jeden“ (tj. „voľaktorý“).

931 D. „poslali… a prehovorili“.

932 Pozri Num. 11:22, pozn. 429, tu D. „nenašli im tak“.

933 Pozri Gen. 38:29, pozn. 1024.

934 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

935 Pozri Num. 24:18, pozn. 552.

936 Pozri Exod. 10:5, pozn. 321, tj. „*pre* to, čo bolo ušetrené“.

937 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.

938 Al. „na nás“.

939 Pozri Gen. 33:5, pozn. 884.

www.milos-pavlik.eu

RÚTH

A v dňoch sudcovania sudcov[1] sa stalo[8], že[2] v zemi nastal[8] hlad; i odišiel muž
z Béth-lechema Júdu[3] pobývať[4] v končinách[5] Móáva[3], on a jeho žena a dvaja jeho
synovia; (2)a meno toho muže *bolo* Elímelech a meno jeho ženy Noomí a meno
dvoch jeho synov Machlón a Kiljón, Efráthím[6] z Béth-lechema Júdu. Prišli
teda[7] *v* končiny[5] Móáva[3] a ostali[8] tam.

(3)A Elímelech, muž Noomí, umrel,
takže[2] zvýšila ona a dvaja jej synovia; (4)tí[2]
si priviedli[9] ženy, Móávčanky, meno jed-
nej Orpá a meno druhej Rúth, a bývali[13]
tam asi[10] *po* desať rokov. (5)A aj oni obaja
umreli, a zvýšila tá žena po svojich dvoch
zrodencoch[11] a po svojom mužovi[12].

(6)A povstala a vracala sa[13] z končín[5]
Móáva[3], ona aj dve jej nevesty, lebo v kon-
činách[5] Móáva[3] počula, že sa Hospodin
postaral *o*[14] svoj ľud, aby im dal[15 16] chleb.
(7)Vyšla[17] teda[7] z miesta[18], kam sa *do*stala[8],
a s ňou dve jej nevesty, a poberali sa[13] ces-
tou k návratu do zeme Júdu[3]. (8)A Noomí
dvom svojim nevestám povedala: Choďte,
vráťte sa každá[19] k domu svojej matere,
nech Hospodin pri vás[20] uskutočňuje[21 22]
láskavosť[23], akú ste uskutočnili[21] pri zo-
metých[20] a pri mne[20 24]; (9)nech vám
Hospodin dáva[22], žeby[2] ste našli[25] každá[19]
uspokojenie[26] v dome svojho muža. A vy-
bozkala ich, i pozdvihli svoj hlas a roz-
plakali sa (10)a povedali jej: Chceme[27]
sa predsa s tebou vracať k tvojmu ľudu.
(11)A Noomí povedala: Vráťte sa, moje
dcéry, prečo by ste išli so mnou? Či mám[28]
ešte v svojich útrobách synov, ktorí[2] by sa
vám stali[8] mužmi[29]? (12)Vráťte sa, moje
dcéry, choďte, veď som pristará, žeby som
sa *do*stala[8 30] za muža; keby som povedala:
je pre mňa[31] nádej, *že* sa hoci tejto noci za
muža *do*stanem[8] a dokonca synov poro-
dím – (13)či by ste preto čakali, než budú
veľkí? či by ste sa preto uzatvárali, takže
by ste sa ne*do*stali[8 30] za muža? Nie, moje
dcéry; veď mi *je* horko, väčšmi od vás[32],
lebo proti mne vyšla[17 33] ruka Hospodina.
(14)I pozdvihli svoj hlas a rozplakali sa
opäť[34]; a Orpá svoju svokru pobozkala[35],
kým[2] Rúth na nej ulipla[36].

(15)Tá[2] povedala: Hľa, tvoja švagriná sa
vrátila k svojmu ľudu a k svojim bohom
– vráť sa za svojou švagrinou! (16)A Rúth
povedala: Nech na mňa nenaliehaš[37]
ohľadne opustenia teba, ohľadne *od*vrá-
tenia sa[38] od nasledovania teba[39], lebo
kam[40] pôjdeš, pôjdem, a kde[41] budeš no-
covať, nocovať budem; tvoj ľud *je* môj ľud
a tvoj Boh *je* môj Boh. (17)Kde[41] budeš
umierať, umierať budem a tam chcem[27]
byť pochovaná; takto nech mi Hospodin
robí[22] a takto nech pridáva[22 42], že *len*[43]
smrť môže[27] spôsobiť odlúčenie[44] medzi
mnou a medzi tebou. (18)Keď teda[7] zis-
tila[45], že sa ona prejavuje *ako* pevne roz-
hodnutá ísť[46] s ňou, prestala[47] ju preho-
varať[48]. (19)Išli[13] teda[7] ony dve, *až* po svoj
vstup *do* Béth-lechem*a*; a za[49] ich vstupu
do Béth-lechem*a* sa stalo[8], že[2] nad nimi
celé mesto upadlo do vzrušenia, takže[2]
vraveli[13 50]: Či toto[51] *je* Noomí? (20)I vra-
vela[13] k nim[50]: Nech mi nedávate[22] názov[52]
Noomí[53]; dajte mi názov[52] Márá[54], lebo
mi Všemocný[55] spôsobil veľkú[56] horkosť.
(21)Ja som odišla plná a Hospodin ma
späť priviedol[57] s prázdnom[58]; prečo mi
máte[27] dávať názov[52] Noomí? Veď sa Hos-
podin vyslovil[59] proti mne, áno[2], Všemoc-
ný[55] na mňa dopustil utrpenie[60].

(22)Tak[2] sa vrátila Noomí a s ňou Rúth,
Móávčanka, jej nevesta, ktorá sa *od*vrátila
od končín[5] Móáva[4]; a ony prišli *do* Béth-
-lechem*a* na začiatku žatvy jačmeňa.

2 A Noomí mala[28] príbuzného[61], *kto-
rého* mal[28] jej muž, muža mocného[62]
bohatstvom[63], z čeľade[64] Elímelecha, kto-
rého[65] meno *bolo* Bóaz. (2)A Rúth, Móáv-
čanka, k Noomí povedala: Nech, pro-
sím[66], smiem[27] ísť *na* pole a paberkovať[67]
medzi klasmi za *tým*, v ktorého očiach
budem nachádzať priazeň[68]. I povedala
jej: Choď, moja dcéra. (3)Pobrala sa teda[7]
a prišla a dala sa paberkovať[67] v poli za
žencami; a naskytlo sa, čo sa jej malo na-
skytnúť[69]: diel poľa *patriaceho* Bóazovi,

www.biblia.sk

který *bol* z čeľade[64] Elímelecha. (4)A hľa,
Bóaz prišiel z Béth-lechema a povedal
žencom: Hospodin s vami! I povedali mu:
Nech ťa Hospodin žehná[22]! (5)A Bóaz
svojmu sluhovi[70], který *bol*[71] postavený
nad žencami, povedal: Komu *patrí* táto
mladica[78]? (6)A ten sluha[70], který *bol*[71]
postavený nad žencami, odvetil a pove-
dal: To[72] *je* mladica[78], Móávčanka, ktorá
sa vrátila s Noomí z končín[5] Móáva[3],
(7)a povedala: Nech, prosím[66], smiem[27]
paberkovať[67], žeby[2] som nazbierala[73] me-
dzi snopmi[74] za žencami; a prišla a zotr-
vává[75] od času rána až do tejto chvíle; jej
prestávky doma *bolo* málo.

(8)A Bóaz povedal k Rúth: Či si nepo-
čula[76], moja dcéra? Nech nechodíš[22] pa-
berkovať[67] na iné[77] pole ani nemusíš[27] od-
tiaľto prechádzať, lež[2] sa môžeš[27] takto
držať[36] pri mojich dievčencoch[78], (9)tvoje
oči na pole, ktoré žnú, nech[2] ideš[13] za
nimi; či som mladíkom[70] nezakázal, žeby
sa ťa nedotýkali[79]? A ak vysmädneš, záj-
deš[47] k nádobám a napiješ sa z *toho,* čo
mladíci[70] budú načierať. (10)I padla na
svoju tvár a poklonila sa k zemi a pove-
dala k nemu: Prečo som našla v tvojich
očiach priazeň[68], že mi venuješ pozor-
nosť[15 80 81], hoci[2] *som* ja cudzozemka[82]?
(11)A Bóaz odvetil a povedal jej: Bolo mi
podrobne[83] oznámené[84] všetko, čo si spra-
vila so svojou svokrou po smrti tvojho
muža, a *že* si opustila svojho otca a svoju
mať a zem svojho narodenia[85] a pobrala si
sa k ľudu, ktorý si predtým[86] nepoznala[13].
(12)Kiež Hospodin ráči[22 27] odplatiť tvoj
skutok a kiež je[22] neukrátená[87] tvoja od-
mena od Hospodina, Boha[88] Isráéla, pod
ktorého krídla si sa prišla utiecť[89]. (13)I po-
vedala: Kiež nachádzam[22] v tvojich očiach
priazeň[68], môj pane, *pretože* si ma pote-
šil[90] a *pretože* si prehovoril k srdcu svojej
slúžky, hoci[2] ja *ani* jednou[91] z tvojich slú-
žok nemôžem[27] byť. (14)A v čas jedla jej
Bóaz povedal: Pristúp[92] sem, nech[2] zaješ
z chleba a omočíš svoj kúštik[93] v octe[94].
Usadla teda[7] po boku žencov, i podal[95] jej
pražené zrnie, a najedla a nasýtila sa
a ostalo jej[96]. (15)A povstala paberkovať[67];
a Bóaz svojim sluhom[70] rozkázal výro-
kom: Nech paberkuje[22 67] aj medzi snopmi[74],
a nesmiete[27] ju obťažovať[97]; (16)a ešte[98] jej
aj zo zväzkov[99] musíte[27] vyťahovať a upúš-
ťať[100], nech[2] *si* napaberkuje[67], a nesmiete[27]
sa na ňu osopovať[101].

(17)I paberkovala[13 67] na tom poli *až* do
večera; a povytĺkala[102], čo napaberko-
vala[67], a bola[13] *toho* asi[10] éfa[103] jačmeňa;
(18)to[2] pozberala[9], a keď prišla *do* mesta,
uvidela[47] jej svokra, čo napaberkovala[67],
i vyňala a dala jej, čo nechala po svojom
nasýtení[104]. (19)A jej svokra k nej pove-
dala: Kde si dnes paberkovala[13 67] a kam si
zašla pracovať[105]? Nech je[22] požehnaný
všimnuvší si ťa[80 81]. Oznámila[84] teda[7] svo-
jej svokre, u koho pracovala[13], i povedala:
Meno muža, u ktorého som dnes prac-
ovala[13], *je* Bóaz. (20)A Noomí povedala
svojej neveste: *Nech je* on požehnaný Hos-
podinom, ktorý sa nevzdal[100] svojho súc-
itu[23] s živými aj s mŕtvymi! A Noomí jej
povedala: Ten muž *je* nám blízky, on *je*
z našich výkupcov[106]. (21)A Rúth, Móáv-
čanka, povedala: Veď ku mne aj povedal:
Mala by si[27] sa pridržiavať[36] pri mladých
ľuďoch[70 107], ktorých[108] mám[28], než *oni* do-
končia[109] všetku žatvu *toho,* čo mám[28].
(22)A Noomí k Rúth, svojej neveste, po-
vedala: Dobre, moja dcéra, že budeš[110] vy-
chádzať[17 111] s jeho dievčencami[78], nech[2] na
inom[77] poli na teba nedotierajú[37]. (23)Zo-
trvala[36] teda[7] medzi dievčencami[78] Bóaza
paberkovať[67] *až* do dokončenia[109] žatvy
jačmeňa a žatvy pšenice. A ostávala[13 112] so
svojou svokrou.

3 A Noomí, jej svokra, jej povedala:
Moja dcéra, či by som ti nemala[27]
pohľadať miesto odpočinku[113], aby ti bolo
dobre? (2)Nože teda[114]: či nie *je* Bóaz,
s ktorého dievčencami[78] si bola, náš príbuzný[61]? Hľa, on sa chystá tejto noci na ho-
lohumnici previevať[115] jačmeň[116]; (3)umy-
ješ[22 117] a pomažeš[22 118] sa teda[7] a vezmeš[9 22]
na seba svoje šatstvo a zostúpiš[22] *na* holo-
humnicu. Nech tomu mužovi *až* do jeho
dokončenia[109] jedenia a pitia nedávaš[22]
o sebe vedieť; (4)a keď ľahne[119], bude[22] sa
diať[8], že[2] zistíš[120] miesto[18], kde bude ležať,
a vstúpiš a odkryješ jeho nohy[121] a ľahneš,
a on ti bude musieť[27] oznámiť[84], čo máš[27]
robiť. (5)I povedala k nej: Všetko, čo vra-
víš, budem robiť.

(6)Zostúpila teda[7] *na* holohumnicu
a urobila podľa všetkého, čo jej jej svokra

www.biblia.sk

prikázala; (7)a keď sa Bóaz najedol a napil a jeho srdce sa potešilo[122], vstúpil[47]
ľahnúť na okraji[123] hromady[124]. I vstúpila
v tichosti[125] a odkryla jeho nohy[121] a ľahla.
(8)A vprostred noci sa stalo[8], že[2] sa ten
muž zľakol[126] a zavrtel[127] sa, a hľa, v jeho
nohách[121] leží žena; (9)i povedal: Kto *si*
ty? A povedala: Ja *som* Rúth, tvoja služobná; kiež teda[7] rozprestrieš[22] [128] nad
svojou služobnou svoje krídlo, lebo *si* ty
výkupca[106]. (10)I povedal: Ty *nech si* požehnaná Hospodinom, moja dcéra, ukázala si, *že* tvoja neskoršia[129] láskavosť[23] [130]
je lepšia od prvej[131], ne*chcejúc* odísť za mládencami, či chudobnými[132] a či bohatými.
(11)Nože teda[114], moja dcéra: nech sa nebojíš[22] [133]; všetko, čo si vravela, ti chcem[27]
spraviť, veď každá brána[134] môjho ľudu
vie[13], že ty *si* zdatná žena[135]. (12)A teraz:
aj keď ja *som*, zaiste, popravde výkupca[106],
no[2] je ešte[136] výkupca[106] bližší[137] odo mňa.
(13)Ostaň[138] tej*to* noci a za rána sa stane[8]:
ak ťa bude chcieť[27] vykúpiť[106], dobre,
môže[27] vykúpiť[106]; no[2] ak nebude nakloneným[139] ťa vykúpiť[106], vtedy[2] ťa chcem[27] vykúpiť[106] ja, *ako že je* Hospodin živý. Polež
až do rána.

(14)Poležala teda *až* do rána v jeho nohách[121]. Potom[2] povstala skôr ako mohol[27]
jeden druhého[140] rozoznať[81]; i povedal:
Nech nie je známe, že *na* holohumnicu
prišla žena. (15)Povedal tiež[7]: Podaj[141]
plášť, ktorý *je* na tebe, a pridrž[142] ho[143].
Pridržala[142] ho[143] teda[7], i nameral šesť *éf*[103]
ječmene; to[2] na ňu naložil[144] a vstúpil *do*
mesta. (16)A *ona* prišla k svojej svokre;
tá[2] povedala: Ako je s tebou[145], moja
dcéra? Oznámila[84] jej teda[7] všetko, čo pre
ňu[31] ten muž spravil, (17)a povedala: Dal
mi týchto šesť *éf*[103] jačmeňa, lebo povedal: Nech k svojej svokre neorichádzaš[22]
s prázdnom[58]. (18)I povedala: Poseď[146],
moja dcéra, než budeš vidieť, ako vec
bude *do*padať, lebo ten muž nebude mať
pokoja[147], iba ak dnes vec privedie ku
koncu[109].

4 A Bóaz vystúpil[148] *v* bránu a usadol
tam; a hľa, pomimo išiel ten výkupca[106], *o* ktorom[149] bol Bóaz prehovoril;
i povedal: Odboč[150], usadni tu, ty tam[151]!
Odbočil[150] teda[7] a usadol; (2)i priviedol[95] [152] desiatich mužov zo starších mesta
a povedal: Usadnite tu; i usadli. (3)A povedal tomu výkupcovi[106]: Noomí, ktorá[71]
sa vrátila z končín[5] Móáva[3], predáva[13] [153]
diel poľa, ktorý *patril* nášmu bratovi, Elímelechovi, (4)a ja som *si* povedal[154], že ťa
musím[27] upozorniť[155] výrokom: kúp *ho*,
pred tými, *ktorí*[71] *tu* sedia, totiž[2] pred staršími môjho ľudu. Ak chceš[27] vykúpiť[106],
vykúp[106], no[2] ak nechce[27] *nikto* vykúpiť[106],
oznám[84] mi, nech[2] viem, lebo nieto s výnimkou teba *nikoho* na vykúpenie[106], a po
tebe *som* ja. I povedal: Ja chcem[27] vykúpiť[106]. (5)A Bóaz povedal: V deň tvojej
kúpy toho poľa z ruky Noomí *ho* kúpiš[22] aj
od[156] Rúth, Móávčanky, ženy[157] toho, *ktorý*[71]
zomrel, vzbudiť[158] meno toho, *ktorý*[71]
zomrel, nad jeho dedičstvom[159]. (6)A ten
výkupca[106] povedal: Nemôžem si vykupovať[106], aby som nepoškodzoval[160] dedičstvo[159] svoje. Vykúp si ty to, čo ja mám
právo vykúpiť[106] [161], lebo ja vykupovať[106]
nemôžem.

(7)I *bývalo* predtým[162] v Isráélovi pri vykupovaní[106] [162] a pri vymeňovaní na potvrdenie[163] akejkoľvek[164] veci toto: jeden stiahol svoj sandál a dal *ho* druhému[140]; toto
bolo v Isráélovi osvedčením. (8)Ten výkupca[106] teda[7] Bóazovi povedal: Kúp si;
a stiahol svoj sandál. (9)A Bóaz starším
a všetkému ľudu povedal: Vy *ste* dnes
svedkami, že z ruky Noomí kupujem[13] [153]
všetko, čo *patrilo* Elímelechovi, a všetko,
čo *patrilo* Kiljónovi a Machlónovi; (10)a tiež
si za ženu kupujem[13] [153] Rúth, Móávčanku,
ženu Machlóna, vzbudiť[158] meno toho,
ktorý[71] zomrel, nad je ho dedičstvom[159],
nech[2] meno toho, *ktorý*[71] zomrel, nebude
odtínané[165] od jeho bratov[88] a od brány[134] [166]
jeho miesta[18] – vy *ste* dnes svedkami.
(11)A všetok ľud, ktorý *bol* v bráne, aj
starší, povedali: *Sme* svedkami; kiež Hospodin ženu, ktorá[71] vstupuje do tvojho
domu, robí[22] [167] *takou* ako Ráchél a ako
Léá, ktoré obidve vybudovali dom Isráéla;
a konaj v Efráthu[6] zdatne[135] [168] a nadobudni v Béth-lecheme chýr[169]; (12)a nech
je[22] tvoj dom ako dom Pereca, ktorého
Támár porodila Júdovi, ohľadne[170] semena, ktoré kiež ti Hospodin dáva[22]
z tejto mladice[78].

(13)Bóaz teda[7] Rúth pojal a stala sa[8] mu
ženou[29], i vošiel k nej a Hospodin jej dal

www.prosecanka.sk

otehotnenie a porodila syna. (14)A ženy
povedali k Noomí: *Nech je* velebený Hos-
podin, ktorý ti dnes[171] neodňal[172] výkup-
cu[106], a nech je[22] jeho meno oslavované[169]
v Isráélovi; (15)a nech sa ti stane[8 22] obno-
viteľom[29 173] žitia[174] a podporou[29 175] tvojich
šedín[176], lebo ho porodila tvoja nevesta,
ktorá ťa miluje[13], ona, ktorá je ti lepšia od
siedmich synov. (16)A Noomí to dieťa[11]
vzala a pojala[144] ho v svoju náruč[177] a stala
sa[8] mu pestúnkou[29]. (17)A susedy[178] mu
dali názov[52], meno, *s* výrokom: Noomí sa
narodil syn! A jeho meno nazvali Óvéd[179];
on *sa stal* otcom Jíšaja, otca Dávída.

(18)A toto[51] *sú* rodokmene[180] Pereca:
Perec splodil Checróna (19)a Checrón
splodil Ráma a Rám splodil Ammínádáva
(20)a Ammínádáv splodil Nachšóna
a Nachšón splodil Salmu[181] (21)a Salmón
splodil Bóaza a Bóaz splodil Óvéda
(22)a Óvéd splodil Jíšaja a Jíšaj splodil
Dávída.

www.milos-pavlik.sk

RÚTH

1 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1.
2 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
3 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293; ohľadne „Móáva“ pozri Num. 22:1, pozn. 828.
4 Pozri Gen. 12:10, pozn. 495 a 521.
5 D. „poliach“, ďalej obdobne.
6 Pozri Sud. 12:5, pozn. 655, tu značí obyvateľov al. rodákov z Béth-lechema, lebo toto mesto sa tiež nazývalo menom Efráth, ako tu v kap. 4:11 („úrodnosť“, pozri Gen. 35:19, pozn. 950, a porov. tam s kap. 41:52, pozn. 1131).
7 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
8 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
9 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
10 D. „ako“.
11 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782, tu je hádam vhodnejší tento doslovný preklad.
12 Vl. „od („bola zanechaná al. opustená od“) svojich dvoch zrodencov a od svojho muža“.
13 Vl. „vrátila sa“, tu v zmysle „nastúpila cestu späť a poberala sa“, v. 4 a ďalej obdobne.
14 Pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
15 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
16 Al. „takže (tj. „tým, že“) im dal“, potom D. „daním im“.
17 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
18 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
19 D. „žena“, porov. Gen. 9:5, pozn. 285.
20 Pozri Gen. 20:9, pozn. 531.
21 Pozri Gen. 1:7 a ďalej, pozn. 12.
22 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
23 Pozri 2 Par. 6:42.
24 Al. „Hospodin s vami zaobchádza *v* láskavosti, *v* akej ste zaobchádzali[13] so zomretými a so mnou“. Pozri Gen. 21:23, pozn. 556.
25 D. „a nájdite“.
26 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
27 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
28 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
29 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
30 D. „som staršia od *do*stania sa“ (al. „bytia“, v. 12), „na ne*do*stanie sa“ (al. „nebytie“, v. 13).
31 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
32 Al. „je mi pre vás (tj. „pretože so mnou trpíte“) veľmi horko“.
33 Al. „vytiahla“, tj. „do boja“.
34 D. „ešte“.
35 Tj. „rozlúčila sa s ňou“.
36 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
37 Sloveso ako v Exod. 5:3, pozn. 161, tu zmysel ako v texte[38]; kap. 2:22 obdobne.
38 Al. „ma nenútiš opustiť ťa, *od*vrátiť sa“.
39 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
40 D. „k čomu“, „do čoho“.
41 D. „v čom“.
42 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
43 Tj. „pridáva, ak čokoľvek iné ako“, predošlé slová majú význam slávnostného uistenia, porov. Gen. 14:23, pozn. 410.
44 D. „odlúčiť“, pozri Gen. 10:5, pozn. 310, v texte opis v záujme uchovania nasledovnej predložkovej väzby v preklade.
45 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
46 Vl. „*ako* pevná ohľadne idenia“.
47 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
48 D. „k nej hovoriť“, zmysel ako v texte.
49 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
50 Tj. „ženy v meste“, ďalej obdobne.
51 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
52 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
53 Tj. „môj pôvab al. ľúbeznosť“, porov. podobné meno v Gen. 4:22, pozn. 163.
54 Pozri Exod. 15:23, pozn. 541.
55 Pozri Gen. 17:1, pozn. 442.
56 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
57 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
58 D. „prázdno“, „naprázdno“.
59 Pozri Exod. 23:2, pozn. 785.
60 Al. „nešťastie“, „pohromu“, vôbec „zlé“, „mi urobil zle“ (al. „ublížil“, „uškodil“).
61 Al. „priateľa“, „známeho“; výraz značí aj „príbuzenstvo“, „priateľstvo“. Príbuzný výraz toho istého významu je v kap. 3:2.
62 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
63 Pozri Deut. 8:17n., pozn. 406.
64 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
65 D. „a jeho“, ďalej obdobne.
66 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
67 Pozri Sud. 1:7, pozn. 20.
68 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
69 D. „naskytol sa jej osud“ (al. „údel“, „náhoda“), opis v texte umožňuje v preklade uchovať vzájomnú príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine.
70 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
71 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
72 D. „Ona“, ďalej obdobne, podľa gramatického rodu podstatného mena, na ktoré sa toto zámeno vzťahuje.
73 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
74 Pozri Lev. 23:10n., pozn. 732.
75 D. „stojí“, zmysel ako v texte, porov. Gen. 45:9, pozn. 1218.
76 Tj. „Však si počula“.
77 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
78 Pozri Gen. 24:61, pozn. 469.
79 Pozri Gen. 3:11, pozn. 104.
80 Al. snad „ma poctievaš svojou pozornosťou“. V. 19 obdobne.
81 Pozri Deut. 33:9, pozn. 1174; v kap. 3:14 to isté sloveso v zmysle ako v texte tam al. tu vo v. 19.
82 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
83 D. „oznámením“.

www.milosrdnik.eu

84 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
85 Pozri Gen. 24:7, pozn. 603.
86 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
87 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
88 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
89 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
90 Pozri Gen. 5:29, pozn. 179.
91 Al. „ako jedna".
92 Sloveso ako v Exod. 21:6, pozn. 682.
93 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
94 Al. možno, podľa podaktorých, „v kyslastej omáčke", „v limonáde".
95 Tj. vari „Bóaz", al. „podali". Ďalej obdobne.
96 D. „a nechala" (al. „ostavila"), tj. „zvyšok".
97 Pozri Sud. 18:7, pozn. 828.
98 Al. „schválne", „dokonca", „naviac", D. „vyťahovaním".
99 Al. „snopov", no nie ako vyššie[74].
100 Al. „opúšťať", tj. „za sebou nechávať", „nechávať ležať". Ve v. 20 to isté sloveso so zmyslom ako tam v texte.
101 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
102 Pozri Sud. 6:11, pozn. 392.
103 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
104 D. „od svojej sýtosti", zmysel ako v texte.
105 D. „si pracovala"[13], opis v texte umožňuje v preklade uchovať smerový zmysel otázky, vyjadrený predošlou opytovacou časticou.
106 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809.
107 Tu azda v tomto zmysle[108].
108 Al. „pri dievčencoch, ktoré", ako vo vv. 22n.[78]; potom by tu išlo o nepravidelný tvar množného čísla tohto slova. V tom istom zmysle prekladajú na tomto mieste LXX.
109 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
110 Al. „*Bude* dobre, moja dcéra, ak budeš".
111 Tj. „na pole".
112 Pozri Jóš. 6:25, pozn. 244.
113 Ako „odpočívadlo" v Gen. 8:9, pozn. 261.
114 Pozri Sud. 11:23, pozn. 624.
115 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
116 D. „tejto noci previevať holohumnicu jačmeňa", tj. azda „previať všetok jačmeň na holohumnici".
117 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.
118 Ako „natierať" v Deut. 28:40.
119 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
120 Vl. „spoznáš", „dozvieš sa", zmysel ako v texte.
121 D. „od jeho nôh", tj. „miesto v nohách jeho ležiska", ďalej obdobne.
122 Pozri Sud. 16:25, pozn. 792.
123 D. „konci".
124 Tj. „vymláteného obilia".
125 Pozri Sud. 4:21, pozn. 276, tu čosi odlišný tvar rovnakého významu.
126 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
127 Al. „zohol", „naklonil", „obrátil", „pretiahol", sloveso ako v Sud. 16:29, pozn. 801; tu trpný rod; toto sloveso sa vyskytuje, takisto v trpnom rode, ešte len u Jóba 6:18.
128 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253.
129 D. „poslednejšia", „posledná".
130 Tu azda vl. „počestnosť", „správnosť", tj. „vôľa správne konať".
131 Al. „prejavila si svoju láskavosť na konci lepšie od prvšia".
132 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
133 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
134 Tj. „celé mesto", pozri Deut. 6:9, pozn. 314.
135 Al. „múdra (al. „výborná") žena", vl. „žena zdatnosti" atď., pozri Exod. 18:21, pozn. 626. Kap. 4:11 obdobne.
136 Vl. „aj", „tiež".
137 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809.
138 Vl. „Prenocuj", no nesúvisí s nasledujúcim „noci".
139 Pozri Deut. 25:7, pozn. 768.
140 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
141 Pozri Gen. 47:15, pozn. 333.
142 Sloveso ako v Exod. 4:4, pozn. 131; Num. 31:30, pozn. 1040.
143 Vl. „chyť zaň", ďalej obdobne, pozri Deut. 9:17, pozn. 429.
144 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
145 D. „Kto (tj. „aká", „v akom postavení") *si* ty".
146 Tj. „buď pokojná", „vyčkaj".
147 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
148 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
149 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
150 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
151 D. „akýsi nemenovaný", tj. „ten a ten".
152 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
153 „Predala" tu azda v zmysle „rozhodla sa predať", pozri vv. 5 a 9. „Kupujem" vo vv. 9n. obdobne.
154 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
155 D. „*že* musím odkryť (Deut. 29:29, pozn. 1075) tvoje ucho".
156 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
157 Al., podľa Vulgaty a niektorých iných starých prekladov, „z ruky Noomí kúpiš aj Rúth, Móávčanku, ženu", obdobne ako vo v. 10.
158 Pozri Gen. 38:8, pozn. 1001.
159 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
160 Pozri Gen. 6:13, pozn. 207.
161 Vl. „ty môj predmet vykúpenia", ten istý výraz ako „právo na vykúpenie" v Lev. 25:24, pozn. 808, ktorý je aj tu vo v. 7.
162 Pozri Deut. 2:10, pozn. 134.
163 Pozri Gen. 23:17, pozn. 227, tu zosilnený tvar („vyhlásenie platnosti").
164 D. „každej", „všetkej".
165 Pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 1107.
166 Jednotné číslo tu azda v hromadnom zmysle; potom teda „od brán", al. „vytínané… z brány al. z brán".
167 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.
168 Vl. „pôsob… zdatnosť al. *čo je* zdatné"[135].
169 D. „a nazvi… meno" (v. 11, pozri Gen. 6:4, pozn. 194), „nazývané", tj. „menované", „vyhlasované" (v. 14).
170 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.

www.milosbarnes.eu

171 Tj. vari „až podnes“, al. „dnes ukázal al. prejavil, že“.
172 Pozri Exod. 12:15, pozn. 164 a 389.
173 Vl. „(na)vracajúcim“[57].
174 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
175 Al. „obživou“.
176 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
177 Pozri Deut. 13:6, pozn. 535.
178 Pozri Exod. 3:22, pozn. 866.
179 Tj. „služobník“, v zmysle „ctiteľ“, tj. „Boží“, pozri Exod. 20:5, pozn. 661, al. „nevoľník“, „pracujúci“.
180 Pozri Gen. 2:4, pozn. 52, Exod. 19:6, pozn. 637.
181 Tj. „Salmóna“, ako vo v. 21.

www.milos-pavlik.eu

PRVÁ KNIHA SAMÚÉLOVA

I vyskytol sa[1] jeden muž z Rámáthajim-cófím, z pohoria[2] Efrájima, a jeho meno Elkáná, syn Jeróchám, syna Elíhúa, syna Tóchúa, syna Cúfa, Efráthí[3 4]; (2)ten[5] mal[6] dve ženy, meno jednej Channá a meno druhej Peninná, a Peninne se *do*stalo[1] dietok[7], no[5] Channá dietok[7] nemala[8]. (3)A onen muž od roka k roku[9] vystupoval[10 32] klaňať sa a obetovať Hospodinovi zástupov[11 12] v Šíle, a tam *boli* dvaja synovia Élího, Chofní a Pinchás, kňazi Hospodina[13]; (4)a *v* deň, keď[5] Elkáná obetoval, sa stávalo[1 32], že[5] dával[32] Peninne a všetkým jej synom a všetkým jej dcéram podiely[14], (5)a Channe dával jeden dvojnásobný podiel[14], lebo Channu miloval[32], *ale* Hospodin bol uzavrel jej maternicu (6)a jej sokyňa[15] ju tiež neprestajne[16] dráždila[17 32] s úmyslom rozčuľovať[18] ju, *pretože* Hospodin bol jej maternicu naskrze uzavrel. (7)A *keď* tak robieval[19] rok po roku[20], za každého[21] jej vystupovania[10] v dom Hospodina ju tak dráždievala[17], takže[5] plakávala[32] a nejedávala, (8)a Elkáná, jej muž, jej vravieval[32]: Channá, prečo plačeš a prečo neješ a prečo je rmútené[22] tvoje srdce? Či ti ja *som* nie lepší od desiatich synov?

(9)A Channá po pojedení v Šíle a po vypití povstala; (a Élí, kňaz, sedel na stolci[23] pri veraji chrámu Hospodina;) (10)a ona *bola za*hork*nutá v* duši[24], i dala sa modliť k Hospodinovi a usedavo[24] sa rozplakala (11)a sľúbila[25] sľub, takže[5] povedala: Hospodine zástupov[11 12], ak chceš[26] naozaj[24] pozrieť na strasť[27] svojej služobnej a pripomenúť *si* ma a nebudeš zabúdať svoju služobnú a chceš[26] dať svojej služobnej semä mužského pohlavia[28], vtedy[5] ho *na* všetky dni jeho života[29] chcem[26] dať Hospodinovi a na jeho hlavu nebude vystupovať[10] britva[30]. (12)A keď v svojom modlení pred tvárou Hospodina dlho zotrvávala[31 32], stalo sa[1], že[5] si Élí všímal[32 33] jej ústa, (13)a Channá – ona hovorila svojím srdcom, iba jej pery sa zachvievali, no[5] jej hlas nebolo počuť a Élí ju považoval[32 34] za opitú; (14)a povedal k nej Élí: *Až* dokedy sa budeš opíjať? Odvrhni[35] od seba[36] svoje víno[37]! (15)A Channá odvetila a povedala: Nie, môj pane, ja *som* žena duchom ťažko trpiaca[38] a vína a*ni ničoho* opojného[39] som nepila[32], lež[5] som svoju dušu vyliala pred tvár Hospodina. (16)Kiež svoju služobnú neprirovnávaš[42] k ničomnici[40 41], lebo som až doposiaľ hovorila[32] z mnohej svojej ustarostenosti a svojho žiaľu[16]. (17)A Élí odvetil a povedal: Choď v pokoji a kiež Boh Isráéla dáva[42], čo si *si* od neho[43] svojou žiadosťou[44] vyžadovala[32]. (18)I povedala. Kiež tvoja slúžka nachádza[42] v tvojich očiach priazeň[45]! A odišla tá žena svojou cestou a zajedla, a nemala[32 46] už svoju tvár[47].

(19)A za rána zavčasu vstali a pred tvárou Hospodina sa poklonili a vrátili sa a prišli do svojho domu do Rámy. A Elkáná spoznal Channu, svoju ženu, a Hospodin *si* ju pripomenul, (20)a pri skončení[48] dní[49], čo Channá otehotnela, sa stalo[1], že[5] porodila syna a jeho meno nazvala Samúél[50], lebo, *povedala,* som ho od Hospodina vyžiadala. (21)A ten muž, Elkáná, vystúpil[10], aj všetok jeho dom, obetovať Hospodinovi výročnú obeť[51] aj svoj sľub[52], (22)no[5] Channá nevystúpila[10], lež[53] povedala svojmu mužovi: Keď bude ten chlapec[54] môcť[26] byť odstavený; potom[5] ho chcem[26] uviesť, nech[5] sa ukáže pred tvárou tvári Hospodina a ostane tam navždy[55]. (23)A Elkáná, jej muž, jej povedal: Sprav, čo *bude*[56] dobré v tvojich očiach, ostaň, než ho odstavíš[57], kiež len Hospodin ráčí[26 42] potvrdiť[58] svoje slovo. Žena teda[59] ostala a dojčila[32] svojho syna, než ho odstavila[57], (24)a ako ho odstavila[60], vzala ho so sebou nahor[61] s tromi býkmi[62] a jednou éfou[63] hrubej múky a mechom vína a uviedla ho *v* dom Hospodina *v* Šíle; a ten chlapec[54] *bol ešte* chlapcom[54 64]. (25)A tie býky[65] zahlušili[66] a chlapca[54] uviedli k Élímu; (26)i povedala: Prosím[67], môj pane, *ako že je* živá tvoja duša, môj pane, ja *som* tá žena,

www.mibs-praha.eu

ktorá[56] sa postavila tu[68] pri tebe modliť sa
k Hospodinovi. (27)Za tohto chlapca[54] som
sa modlila[32] a Hospodin mi dal, čo som si
svojou žiadosťou od neho[43 44] vyžadovala[32];
(28)aj ja som ho teda[59] požičala Hospo-
dinovi[69] – *po* všetky dni, čo on bude *žiť,*
bude vypožičaný Hospodinom[69]. I poklo-
2 ni*li* sa tam Hospodinovi (**2**:1)a Chan-
ná sa dala modliť a povedala:
Moje srdce sa rozjasalo
v Hospodinovi,
môj roh[70] sa v Hospodinovi vyvýšil,
moje ústa sa rozšírili nad mojimi
nepriateľmi,
lebo som sa rozveselila v tvojom
vyslobodení[71].
(2)Nieto svätého ako Hospodin, lebo
nieto *nikoho* okrem teba, nieto skaly
ako náš Boh;
(3)nech nemnožíte[42] reč pyšnú,
pyšnú[72 73], *aby* z vašich úst
vychádzala[74] drzosť[75],
lebo Hospodin je Boh vedomostí[76]
a zlé skutky nie sú schvaľované[32 77 78].
(4)Luky[65] mocných[79] *sú* polámané
a potkýnajúci sa[80] sa opásali
životaschopnosťou[81],
(5)nasýtení sa dávajú[32] najímať[82] za
chlieb a hladní[83] vymizli[84];
aj neplodná porodila sedem a deťmi[85]
oplývajúca[86] ochabla[87].
(6)Hospodin usmrcuje *aj* oživuje,
zosiela[88] *v* šeól[89] *aj* povznáša,
(7)Hospodin ochudobňuje[90] aj
obohacuje, znižuje a tiež povyšuje,
(8)pozdvihuje núdzneho[91] z prachu[92]
a vyvyšuje nemajetného[93] z hnoja[94]
posadiť s veľmožmi[95], i obdarúva ich
vlastníctvom[96] trónu slávy[97],
lebo Hospodinovi *patria* stĺpy zeme
a na nich založil[98] svet.
(9)Bude strážiť[33] nohy svojich
zbožných[99], *ale* zlovoľní budú
umlčovaní[100] v tme,
lebo nie zručnosťou[101] sa vzmáha[102]
muž.
(10)Hospodin – jeho odporcovia[65 103] sa
budú desiť[104], v nebesiach na nich[65]
Hospodin bude hrmieť[18];
Hospodin bude súdiť končiny zeme;
i bude dávať silu svojmu kráľovi
a vyvyšovať roh[70] svojho pomazaného.

(11)A Elkáná odišiel do Rámy k svojmu
domu a ten chlapec[54] sa stal[1] obsluhujú-
cim[105] Hospodina v prítomnosti[106] Élího,
kňaza.
(12)A*le* synovia Élího *boli* ničomníci[107],
nepoznali[32] Hospodina. (13)I *bolo* obý-
čajou[108] kňazov voči ľudu, *že* keď ktokoľ-
vek[109] obetoval obeť, prišiel[110] za[111] varenia
mäsa sluha[54] kňaza a v jeho ruke *bola* vid-
lica *majúca* tri hroty, (14)ktorú[5] vrazil[112]
v misu[113] alebo v hrnec alebo v kotol alebo
v panvu[114]; všetko, čo vidlica vyťahovala[11],
bral kňaz pre seba. Tak robili v Šíle vše-
kému Isráélovi[115], *všetkým,* ktorí[56] ta pri-
chádzali. (15)Aj predtým *ako* na dym me-
nili[116] tuk – tu[5] prišiel sluha[54] kňaza a po-
vedal človekovi[117], ktorý[56] obetoval: Daj
mäsa na upečenie kňazovi, lebo od teba
nebude brať mäsa vareného, lež surové[118];
(16)a ak k nemu ten človek[117] povedal:
Veď[119] hneď[120] budú na dym meniť[116 121] tuk,
potom[5] si vezmi podľa *toho,* čo si tvoja
duša bude želať – vtedy[5] povedal: Nie,
lež[5] musíš[27] dať teraz, a ak nie, vezmem
násilím. (17)Hriech tých mladíkov[54] bol[32]
teda[59] v prítomnosti[106] Hospodina veľmi
veľký, lebo ľudia[117] dary[65 122 123] Hospodi-
novi[124] znevažovali[32].
(18)A Samúél v prítomnosti[106] Hos-
podina obsluhoval[105], chlapec[54] ovinutý
ornátom[125] *z* plátna; (19)a jeho mať mu
zhotovovala[126] malý pláštik, ktorý[5] mu
vynášala[10 32] od roka k roku[9] pri svojom
vystupovaní[10] so svojím mužom na obe-
tovanie výročnej obete[51]; (20)a Élí Elkánu
a jeho ženu žehnal a vravel: Kiež ti Hos-
podin ráči[26] prideliť[42 127] semä z tejto
ženy miesto vyžiadaného[128], ktorý bol
vyžiadaný[129] na Hospodinovi[130]. A odchá-
dzali k jeho[131] miestu[132]. (21)Kedykoľvek
Hospodin *na* Channu obrátil zreteľ[133],
vtedy[5] otehotnela, i porodila troch synov
a dve dcéry. A ten chlapec[54] Samúél vyrás-
tol pri Hospodinovi.
(22)A Élí veľmi ostarel a počul *o* všet-
ko*m*[134], čo všetkému Isráélovi[115] robili jeho
synovia, aj ako líhali s ženami, ktoré[56]
posluhovali[135] *pri* vchode[136] stanu stretáva-
nia[137], (23)a vravel[32] im: Prečo robíte veci
ako tieto[138], *o* ktorých[134] ja počúvam, *o* va-
šich zlých veciach[134], od všetkého ľudu[139],
o týchto veciach[134 140]? (24)Nie, moji

www.biblia.sk

synovia, lebo nie *je* dobrá povesť[141], ktorú
počúvam: zvodcovia[142] ľudu Hospodina![143]
(25)Ak bude hrešiť človek[117] voči člo-
vekovi[117], vtedy[5] *o* ňom[134] rozhodne[144 145] Boh,
no[5] ak bude človek[117] hrešiť voči Hospo-
dinovi, kto sa pre neho[417] bude robiť
rozhodcom[144 146]? No[5] neposlúchali hlasu
svojho otca; lebo sa Hospodin naklonil
k ich usmrteniu[147]. (26)A ten chlapec[54]
Samúél ďalej[148] rástol[32] a *bol* zadobre[149] aj
s Hospodinom a aj s ľuďmi[117 150].

(27)A k Élímu prišiel Boží muž a pove-
dal k nemu: Takto povedal Hospodin: Či
som sa zreteľne[151] zjavil[152] domu tvojho
otca za ich pobytu[153] v Egypte, pri dome[154]
faraóna, (28)áno[5], vyvoliť[155] si ho zo všet-
kých kmeňov[156] Isráéla za kňaza, na vy-
stupovanie[10] pred môj oltár, na vykiadza-
nie kadivom[157], na nosenie[158] ornátu pred
mojou tvárou? A dal som domu tvojho
otca všetky ohňové *obete* detí[85] Isráéla;
(29)prečo šliapete po mojich obetiach[65 123]
a po mojich daroch[65 122 123 159], ktoré som
v príbytku[160] rozkázal? A svojich synov *si*
vážiš[32 161] nado[162] mňa, na vaše tĺstnutie
z najlepšieho[163] zo všetkých darov[65 122 123]
Isráéla, to jest[164] môjho ľudu. (30)Takže
je Hospodinom, Bohom Isráéla, vyhlá-
sené[165]: Povedal som, pravda[166]: Tvoj dom
a dom tvojho otca bude navždy[55] chodiť[167]
pred mojou tvárou; no[5] teraz *je* Hospodi-
nom vyhlásené[165]: Ďaleko mi *od toho*, lež[53]
vážiacich[161] *si* ma *si* budem vážiť[161], *ale*
podceňujúci ma budú zľahčovaní. (31)Hľa,
prichádzajú dni, keď[5] budem odsekávať
rameno[168] tvoje a rameno[168] domu tvojho
otca, aby nebolo[169] v tvojom dome starca,
(32)a medzi všetkým, čo dobrého *sa*
bude[170] robiť[171] s Isráélom, budeš badať
protivníka[172] príbytku[160], a nikdy[173] nebude
starca v tvojom dome. (33)A muž, kto-
rého ti od[43] svojho oltára nebudem vytí-
nať[174], bude na vyhasenie[175] tvojich očí
a na vysilenie[176] tvojej duše, a všetok do-
rast[177] tvojho domu bude mrieť v mužnom
veku[178]; (34)a znamením ti *bude* toto, čo
bude prichádzať na tvojich dvoch synov,
na Chofního a Pinchása: oni obaja budú
v jeden deň mrieť. (35)A chcem[26] si vzbu-
diť[179] dôveryhodného[180] kňaza; *ten* bude
konať podľa *toho,* čo *je* v mojom srdci
a v mojej duši, i zbudujem mu trvalý[180]
dom, a bude[32] *po* všetky dni chodiť[167] pred
tvárou môjho pomazaného. (36)A stane
sa[1], *že* každý pozostalý v tvojom dome
bude prichádzať pokloniť sa mu za mincu
zo striebra a peceň[181] chleba a povie: Pri-
pusti ma, prosím[182], k jednej *z* kňazských
činností[183], aby som mohol[26] zajesť[184]
kúštik[185] chleba.

3 A ten chlapec[54] Samúél pred tvá-
rou Élího obsluhoval[105] Hospodina;
a slovo Hospodina bolo[32] v oných dňoch
vzácne, nebolo častého[186] videnia.
(2)I stalo sa[1] v onen čas[187], keď[5] Élí ležal
na svojom mieste[132] (a jeho oči sa stáva-
li[188] slábnucími[189], nebol schopný vidieť)
(3)a Božia lampa ešte nebola zahášaná[190]
a Samúél ležal v chráne Hospodina, kde
bola Božia skrinka[191], (4)že[5] Hospodin za-
volal na Samúéla[192]; ten[5] povedal: Hľa, ja[193].
(5)A zabehol k Élímu a povedal: Hľa, ja[193],
lebo si ma povolal[194]. I povedal: Nevolal
som, vráť sa, ľahni. Odišiel teda[59] a ľahol,
(6)no[5] Hospodin ešte znova zavolal[195]:
Samúél! A Samúél vstal a odišiel k Élímu
a povedal: Hľa, ja[193], lebo si ma povolal[194].
I povedal: Nevolal som, môj synu, vráť sa,
ľahni. (7)To[5] Samúél ešte nepoznal Hos-
podina a ešte mu slovo Hospodina nebolo
zjavované[152] (8)A Hospodin znova Samú-
éla zavolal[195], po tretí *raz*, i vstal a odišiel
k Élímu a povedal: Hľa, ja[193], lebo si ma
povolal[194]. Tu[5] Élí pochopil, že chlapca[54]
povolával[194] Hospodin; (9)povedal teda[59]
Élí Samúélovi: Choď, ľahni, a ak na teba[192]
bude volať, stane sa[1 42], že[5] budeš vravieť:
Hovor, Hospodine, lebo tvoj nevoľník po-
počúva. Samúél teda[59] odišiel a ľahol na svo-
jom mieste[132].

(10)A Hospodin prišiel a zastal a zavo-
lal ako v predošlých prípadoch[196]: Samúél,
Samúél! A Samúél povedal: Hovor, lebo
tvoj nevoľník počúva. (11)A Hospodin
k Samúélovi povedal: Hľa, ja sa chystám
vykonať[197] v Isráélovi vec, *o* ktorej[134] kto-
koľvek bude počúvať[198], budú znieť obe
jeho uši; (12)v onen deň budem usku-
točňovať[58] proti Élímu[199] všetko, čo som
prehovoril proti jeho domu[199], započatie
aj dokončenie[200]. (13)Áno[5], oznámil[201]
som mu, že ja sa chystám jeho dom na-
vždy[55] súdiť[197] za neprávosť[202], *o* ktorej[134]
vie[32], lebo[203] jeho synovia na seba pri-

www.biblesearch.cz

volávajú zlorečenie[204], a nespôsobil pri
nich zábranu[189 205]. (14)Takže som teda[59]
domu[206] Élího odprisahal: Ak sa bude[207]
neprávosť[202] domu Élího vôbec kedy[55]
považovať za prikrytú[208 209] obeťou *alebo*
darom[122]!
(15)A Samúél poležal *až* do rána; po-
tom[5] otvoril dvere[210] domu Hospodina.
A Samúél mal strach z oznámenia[201 211]
toho videnia[212] Élímu, (16)no[5] Élí Samúéla
zavolal a povedal: Samúél, môj synu!
I povedal: Hľa, ja[193]. (17)A povedal: Aké
to bolo[213] slovo, čo[214] k tebe prehovoril?
Nože[182], nesmieš[26] *to* predo mnou[215] tajiť –
takto nech ti Hospodin robí[42] a takto nech
pridáva[42 195], ak budeš[216] predo mnou[215] ta-
jiť čokoľvek[217] zo všetkých slov, ktoré[214]
k tebe prehovoril. (18)Samúél mu teda[59]
všetky tie slová oznámil[201] a *nič* pred ním[215]
nezatajil; i povedal: On *je* Hospodin; nech
robí[42], čo *bude*[56] dobré v jeho očiach.
(19)A Samúél vyrástol a Hospodin bol[32]
s ním a nedal niktorému z[218] jeho slov pad-
núť k zemi, (20)i spoznal všetok Isráél,
od Dána[856] až po Beér-ševu, že Samúél *je*
Hospodinom poverený[180] ako prorok[219].
(21)A Hospodin sa v Šíle ďalej ukazo-
val[195], lebo sa Hospodin v Šíle Samúélovi
zjavil[152] slovom Hospodina.

4 A Samúélovo slovo sa všetkému Isrá-
élovi uskutočnilo[1 220].
A všetok Isráél vytiahol[74] v ústrety
Pelištím[221] do boja[222], i položili sa[223] pred
Even-ezerom[224], a Pelištím[221] sa položili[223]
v Afeku; (2)a Pelištím[221] *sa* zoradili[225]
v ústrety Isráélovi, i rozprúdila sa bitka[222]
a Isráél bol pred tvárou Pelištím[221] po-
razený, i pobili[112] v bojovom šíku asi[226] štyri-
tisíc mužov. (3)A ľud prišiel do tábora[227]
a starší Isráéla povedali: Prečo nás dnes
Hospodin pred tvárou Pelištím[221] porazil?
Vezmime[42] k sebe z Šíla skrinku[191] zmluvy
Hospodina, áno[5], môže[26] prísť v náš
stred[228] a vyslobodiť[71] nás z dlane[229] na-
šich nepriateľov. (4)Ľud teda[59] poslal *do*
Šíla a skrinku[191] zmluvy Hospodina zástu-
pov[11 12], sídliaceho *medzi* kerúbmi[230], od-
tadiaľ vyzdvihli[158]; a so skrinkou[191] Božej
zmluvy tam *boli* dvaja synovia Élího,
Chofní a Pinchás.
(5)A za[111] príchodu skrinky[191] zmluvy
Hospodina do tábora[227] sa stalo[1], že[5] sa
všetok Isráél dal pokrikovať veľkým
pokrikom[231], až sa zem otriasala[32 232],
(6)a hlas toho pokriku[231] počuli Pelištím[221]
a povedali: Čo *je* toto *za*[213 233] hlas veľ-
kého pokriku[231] v tábore[227] Hebrejov[234 235]?
A keď sa dozvedeli, že do tábora[227] vošla
skrinka[191] zmluvy Hospodina, (7)zľakli
sa[110 236] Pelištím[221], lebo povedali: Do tá-
bora[227] prišiel Boh[237]! A povedali: Beda
nám, lebo predtým[238] sa *nič* ako toto
nestalo[1]! (8)Beda nám, kto nás bude
môcť[26] vyprostiť z ruky týchto veličen-
stvenných[239] bohov? Toto[240] *sú* oní boho-
via, ktorí[56] pobili[112 241] Egypťanov všetkým
pobitím[242] v pustine; (9)dodajte si od-
vahy[243], staňte sa[1 244] mužmi[245], Pelištím[221],
aby ste nemuseli[26] slúžiť[246] Hebrejom[234
235], ako *oni* slúžia[246] vám; nech sa teda[59]
stanete[1 42 244] mužmi[245] a dáte sa[42] bojo-
vať[222]. (10)Pelištím[221] sa teda[59] dali bojo-
vať[222] a Isráél bol porazený, takže[5] prchli
každý[247] k svojim stanom, a pobitie[242 248]
bolo[32] veľmi veľké, lebo[5] z Isráéla padlo
tritisíc peších[249], (11)a Božia skrinka[191]
bola vzatá a obaja synovia Élího boli
usmrtení, Chofní a Pinchás.
(12)A z bojového šíku *vy*behol muž
z Benjámína a došiel v onen deň *do* Šíla,
a jeho šatstvo[250] *bolo* roztrhnuté a na
jeho hlave hlina[251]; (13)i prišiel, a hľa, *na*
kraji[252] cesty na stolci[23] sedel Élí, dych-
tivo vyzerajúc[253], lebo jeho srdce *bolo*
plné úzkosti[254] o Božiu skrinku[191]. A keď
ten muž prišiel podať správu[201] v meste,
dalo sa[110] celé mesto bedovať[255]; (14)a Élí
hlas toho kriku počul a povedal: Čo *je*
toto *za*[213 233] hlas lomozu[256]? A ten muž
náhlivo[257] prišiel a podal Élímu správu[201];
(15)a Élí *bol* vo veku[258] deväťdesiat a osem
rokov a jeho oči boli zmeraveli[58 259], takže[5]
nebol[32] schopný vidieť. (16)A ten muž
k Élímu povedal: Ja *som* prišlý z bojového
šíku, lebo[5] som ja dnes z bojového šíku
prchol. I povedal: Ako dopadla vec[260], môj
synu? (17)A zvestovateľ odvetil a povedal:
Isráél pred tvárou Pelištím[221] prchol, lebo[5]
veru nastala[1] v ľude veľká porážka[248 261]
a usmrtení boli aj obaja tvoji synovia,
Chofní a Pinchás, a Božia skrinka[191] bola
vzatá. (18)A za[111] jeho pripomenutia Božej
skrinky[191] sa stalo, že[5] zo svojho stolca[23 262]
pri strane[252] brány spadol nazad a zlomil

www.biblia.sk

si[263] väz a umrel, lebo on *bol* muž starý
a ťažký; a on súdil[32 264] Isráéla *po* štyridsať
rokov.
(19)A jeho nevesta, žena Pinchása, *bola*
tehotná, *len* porodiť, a keď počula zvesť
o vzatí[270] Božej skrinky[191] a *že je* mŕtvy jej
svokor a jej muž, zohla sa[110 265] a porodila,
lebo na ňu prišli[266] jej bolesti; (20)a za[111]
času jej umierania, keď[5] tie, *ktoré*[56] stáli
pri nej, prehovorili: Nech sa nebojíš[42 236],
lebo si porodila syna, – tu[5] neodvetila a ne-
priložila[98] svoje srdce. (21)A tomu chlap-
covi[54] dala názov[267] Íchávód[268], *s* výrokom:
Sláva[97] z Isráéla odišla do vyhnanstva[269],
vzhľadom na vzatie[270] Božej skrinky[191] a na
jej svokra a jej muža. (22)Povedala teda[59]:
Sláva[97] z Isráéla odišla do vyhnanstva[269],
lebo Božia skrinka[191] bola vzatá.

5 A Pelištím[221] Božiu skrinku[191] vzali
a vniesli ju od Even-ezera[224] do Aš-
dóda; (2)áno[5], vzali Pelištím[221] Božiu
skrinku[191] a vniesli ju *v* dom Dágóna a po-
stavili ju vedľa Dágóna. (3)A keď Ašdó-
dím[271] na druhý deň[272] zavčasu vstali, le-
žal[110 273] Dágón svojou tvárou k zemi pred
skrinkou[191 274] Hospodina. Vzali teda[59]
Dágóna a dali ho späť[275] na jeho miesto[132];
(4)a keď za rána zavčasu vstali na druhý
deň[272], hľa[110], Dágón ležal[273] svojou tvárou
k zemi pred skrinkou[191 274] Hospodina
a Dágónova hlava a obe dlane[229] jeho rúk
odťaté[174] na prahu; zvýšil na ňom len ry-
bací driek[276]. (5)Preto *až* po tento deň
kňazi Dágóna – a nikto z tých[277], *ktorí*[56]
vstupujú *v* dom Dágóna – na prah Dágóna
v Aškdóde nešliapu.
(6)A proti Aškdódím[199 271] ťažko zasia-
hla[278] ruka Hospodina, i postihol ich ska-
zou[279] a ranil[112 242] ich hrčami[280], Aškdód
a všetko jeho územie[281 282]; (7)keď teda[59]
muži Aškdóda zistili[283], že *je* tak, pove-
dali[110]: Skrinka[191] Boha[237] Isráéla nesmie[26]
u nás ostávať, lebo jeho ruka tvrdo do-
lieha[32 284] na nás aj na Dágóna, nášho
boha. (8)Poslali teda[59] a zhromaždili[285]
k sebe všetkých pohlavárov[286] Pelištím[221]
a povedali: Čo *si* máme[26] počať[126] so skrin-
kou[115 191] Boha[237] Isráéla? I povedali: Skrin-
ka[191] Boha[237] Isráéla sa môže[26] preniesť[287]
do Gath*u*. Skrinku[191] Boha Isráéla teda[59]
preniesli[287], (9)no[5] potom, čo ju pre-
niesli[287], sa stalo[1], že[5] ruka Hospodina
bola[32 288] proti tomu mestu[289] – veľmi veľký
zmätok[290], i dal sa ľudí[117] mesta biť[112 242], od
malého *až* po veľkého, takže[5] sa im vyra-
zili[291] hrče[280]. (10)Odoslali[292] teda[59] Božiu
skrinku[191] *do* Ekróna, no[5] za[111] príchodu
Božej skrinky[191] *do* Ekróna sa stalo[1], že[5] sa
Ekróním[271] dali kričať[255] *s* výrokom: Pre-
niesli[287] ku mne[293] skrinku[191] Boha[237] Isráéla
na usmrtenie mňa[293] a môjho[293] ľudu!
(11)I poslali a zhromaždili[285] všetkých po-
hlavárov[286] Pelištím[221] a povedali: Pošlite
skrinku[191] Boha[237] Isráéla preč[292], nech[5]
ostáva[32] na svojom mieste[132] a neusmrcuje
mňa[293] a môj[293] ľud! Nastal[1] totiž v celom
tom meste strach[290] *zo* smrti[294], ruka
Hospodina tam veľmi ťažko zasiahla[278]
(12)a tí[117], ktorí nepomreli, boli ranení[112 242]
hrčami[280]. I vystupovalo[10 32] volanie mesta
o pomoc *k* nebesiam.

6 A skrinka[191] Hospodina pobudla[1] na
území[295] Pelištím[221] *po* sedem me-
siacov; (2)a Pelištím[221] povolali[194] kňazov
a veštcov *s* výrokom: Čo *si* máme[26] po-
čať[126] so skrinkou[115 191] Hospodina? Dajte
nám na vedomie[296], s čím[62] ju máme[26]
odoslať[292] k jej miestu[132]. (3)I povedali:
Ak odosielate[292] skrinku[191] Boha[237] Isráéla,
nech ju neodosielate[42 292] naprázdno, lež[53]
mu bezpodmienečne[297] musíte[26] poslať
späť[275] *obeť za* previnenie[298]; vtedy budete
môcť[26] byť vyhojení a stane sa vám zná-
mym, prečo sa jeho ruka od vás neodvra-
cia[35]. (4)A povedali: Čo *má byť obeťou za*
previnenie[298], ktorú mu máme[26] späť po-
slať[275]? I povedali: Počet[299] pohlavárov[286]
Pelištím[221]: päť hrčí[280] *zo* zlata a päť myší
zo zlata, lebo *prišla* jedna spúšť[261] na vás
všetkých[300] aj na vašich pohlavárov[286].
(5)Musíte[26] teda[59] zhotoviť[126] vypodob-
nenia svojich hrčí[280] a vypodobnenia
svojich myší, ktoré[56] ničia[301] zem; tak[5]
budete *vz*dávať česť[97 302] Bohu[237] Isráéla,
možno bude ochotný[26] nadľahčiť svoju
ruku sponad vás a sponad vašich bohov
a sponad vašej zeme. (6)Áno[5], prečo
máte[26] otupovať[303] svoje srdce, ako svoje
srdce otupili[303] Egypťania a faraón; či ich,
ako*náhle* sa s nimi vysporiadal[304], ihneď[5]
neprepustili[305], takže[5] odišli? (7)Teraz
teda[59] vezmite a pripravte[126] jeden nový
voz a dve dojčiace[306] kravy, na ktoré ne-
bolo vyložené[10] jarmo[307], a tie kravy do

www.biblia.sk

toho voza zapriahnite[308] a ich teľatá[85]
zažeňte späť[275] domov, aby neišli[309] za
nimi, (8) a vezmite skrinku[191] Hospodina
a dajte ju do toho voza, a veci[310] *zo* zlata,
ktoré mu späť pošlete[75] *ako obeť za* pre-
vinenie[298], musíte[26] vložiť[127] v schránku
po jej boku, a odoslať[292] ju, nech[5] od-
íde. (9) A budete[26] pozerať: ak bude vy-
stupovať[10] cestou *k* jeho pomedziu[124 281],
k Béth-šemeš*u*, spôsobil nám túto veľkú
pohromu[311] on; a ak nie, vtedy[5] spoznáme,
že na nás nesiahla[312] jeho ruka, stalo sa[1]
nám to[313] náhodou[314].

(10) Tí muži teda[59] tak spravili a vzali
dve dojčiace[306] kravy a zapriahli[308] ich
do voza a ich teľatá[85] zatvorili[315] doma,
(11) a do voza položili[127] skrinku[191] Hospo-
dina a schránku a myši *zo* zlata a vypodob-
nenia svojich hemoroidov[316]; (12) a kravy
sa cestou dali priamo na cestu *k* Béth-še-
meš*u*[124], odišli jednou hradskou[317] a idúc
bučali[318 319] a neuchýlili sa[35] *na*pravo a*ni*
*na*ľavo, a pohlavári[286] Pelištím[221] za nimi
išli *až* po pomedzie[281] Béth-šemeša.
(13) A *v* Béth-šemeš*i*[320] práve žali v níži-
ne[321] pšenicu[322], i pozdvihli[158] svoje oči
a uvideli skrinku[191], i zaradovali sa, že *ju*
uvideli[323]. (14) A voz došiel na pole Jóšuu,
Béth-šimšího[271], a tam zastal; a *bol* tam
veľký kameň, i rozštiepali drevá toho
voza a tie kravy vzniesli[324] *ako* vzostupnú
obeť[325] Hospodinovi. (15) A Lévíovci[326]
zosňali skrinku[191] Hospodina a schránku,
ktorá *bola* pri nej, v ktorej *boli* veci[310] *zo*
zlata; to[5] položili[127] na ten veľký kameň
a muži *z* Béth-šemeša v onen deň vzná-
šali[32 324] vzostupné *obete*[325] a obetovali *iné*
obete Hospodinovi. (16) To[5] piati pohla-
vári[286] Pelištím[221] uvideli, i vrátili sa v onen
deň *do* Ekrón*a*.

(17) A toto[240] *sú* hemoroidy[316] *zo* zlata,
ktoré Pelištím[221] Hospodinovi poslali
späť[275] *ako obeť za* previnenie[298]: za Ašdód
jeden, za Gazzu jeden, za Aškelón jeden,
za Gath jeden, za Ekrón jeden; (18) a myši
zo zlata, počet[299] všetkých miest[327] Peliš-
tím[221], za piatich pohlavárov[286], od opev-
nených miest[65 327 328] až po dedinské síd-
liská[65] vidiečanov[65] a po veľkú lúku, na
ktorú[329] uložili[330] skrinku[191] Hospodina;
tá[331] *je až* po tento deň na pozemku[332]
Jóšuu, Béth-šimšího[271].

(19) No[5] pobil[112 333] medzi ľuďmi[117] *z* Béth-
šemeša, lebo nazreli v skrinku[191] Hospo-
dina, áno[5], pobil[112 333] medzi ľudom sedem-
desiat ľudí[117], päťdesiat *na* tisíc[334] ľudí[117].
Ľud sa teda[59] zarmútil, lebo Hospodin na
ľud udrel[112] veľkým úderom[242 335]; (20) i po-
vedali muži *z* Béth-šemeša: Kto bude
môcť *ob*stáť pred tvárou Hospodina,
tohto svätého Boha? A ku komu *on* z na-
šej blízkosti[36] bude vystupovať[10]? (21) I po-
slali poslov[336] k obyvateľom Kirjath-jeárím
s odkazom[337]: Pelištím[221] vrátili skrinku[191]
Hospodina; zostúpte, vyneste[10] ju k sebe.

7 A muži *z* Kirjath-jeárím prišli a skrin-
ku[191] Hospodina vyniesli[10] a vniesli ju
do domu Avínádáva na pahorku[338] a na
opatrovanie[33] skrinky[191] Hospodina posvä-
tili Eleázára, jeho syna.

(2) I stalo sa, odo dňa usídlenia skrin-
ky[191] v Kirjath-jeárím, že[5] sa dni rozmno-
žili, áno[5], *pri*budlo[1] dvadsať rokov; vtedy[5]
sa všetok dom Isráéla roztesknil[339] za
Hospodinom. (3) A Samúél ku všetkému
domu Isráéla prevravel výrokom: Ak ste vy
ochotní celým svojím srdcom sa vrátiť[340]
k Hospodinovi, odstráňte[35] sprostred seba
cudzích[341] bohov[342] a Aštároth[343] a uprite[344]
svoje srdce na Hospodina a slúžte[345] jemu
samotnému[346], i bude vedieť[26] vyprostiť
vás z ruky Pelištím[221]. (4) I odstránili[35]
deti[85] Isráéla Baalím[343] a Aštároth[343] a dali
sa slúžiť[345] Hospodinovi samotnému[346].

(5) A Samúél povedal: Zhromaždite
všetok Isráél do Micpy a budem sa za vás
modliť k Hospodinovi. (6) Boli teda[59] zhro-
maždení do Micpy a dali sa vodu čerpať
a pred tvárou Hospodina vylievať a postiť
sa v onen deň a vravieť tam: Zhrešili sme
voči Hospodinovi. A Samúél sa dal deti[85]
Isráéla v Micpe súdiť[264]. (7) A Pelištím[221]
počuli, že sa deti[85] Isráéla zhromaždili
do Micpy, a pohlavári[286] Pelištím[221] proti
Isráélovi[199] vystúpili[10]; to[5] počuli synovia
Isráéla a dostali z[347] Pelištím[221] strach[211],
(8) i povedali synovia Isráéla k Samúélovi:
Nech sa od nás mlčaním neodvraciaš[42 348],
od volania[255] k Hospodinovi, nášmu
Bohu, nech[5] nás z ruky Pelištím[221] ráči[26]
vyslobodiť[71]. (9) A Samúél vzal jedno cica-
júce jahniatko[349] a vzniesol[324] ho celé *ako*
vzostupnú *obeť*[325] Hospodinovi, i dal sa
Samúél za Isráéla k Hospodinovi kričať[255]

www.biblia.sk

a Hospodin mu odvetil; (10)stalo sa[1] totiž[59], keď Samúél vznášal[324] vzostupnú
obeť[325], *že* sa priblížili[110 350] Pelištím[221] na
boj[222] proti Isráélovi; a v onen deň Hospodin na Pelištím[221] zahrmel[18] silným[351]
zvukom[352], takže[5] ich uviedol v zmätok[353] a boli pred tvárou Isráéla porazení
(11)a muži Isráéla vytiahli[74] od Micpy
a dali sa Pelištím[221] prenasledovať a biť[112]
ich až pod Béth-kár.

(12)A Samúél vzal jeden kameň, ktorý[5]
položil[127] medzi Micpu a medzi Šen[354],
a jeho meno nazval Even-ezer[224] a povedal: Až doposiaľ nám Hospodin pomáhal[32]. (13)Tak[5] boli Pelištím[221] pokorení
a už naďalej v územie[281] Isráéla neprichádzali[195], a ruka Hospodina bola[32] proti Pelištím[221] *po* všetky dni Samúéla, (14)a mestá, ktoré Pelištím[221] Isráélovi odňali[355],
boli Isráélovi navrátené od Ekróna až po
Gath a ich územie[281] Isráél z ruky Pelištím[221] vyprostil. A medzi Isráélom a medzi
Emórím[356] bol[32] mier.

(15)A Samúél súdil[32 264] Isráéla *po* všetky
dni svojho života[29] (16)a za každého[21] roku
po roku[20] chodil[32] a obchádzal[32] Béth-Él
a Gilgál a Micpu a na všetkých týchto
miestach[132] Isráéla súdil[32 264], (17)a jeho
návrat *býval*[357] do Rámy, lebo tam *bol* jeho
dom; a*j* tam súdil[32 264] Isráéla a zbudoval
Hospodinovi oltár.

8 A ako Samúél ostarel, stalo sa[1], že *za*
sudcov[264] Isráélovi ustanovil[127] svojich synov; (2)a meno jeho prvorodeného
syna bolo Jóél a meno druhého Avijjá,
sudcovia[264] v Beér-ševe. (3)A*le* jeho synovia nechodili[32] jeho cestami, lež[5] sa naklonili[358] za nespravodlivým ziskom a brali[32]
úplatky[65] a prevracali[32 358] právo[108]; (4)i zhromaždili sa všetci starší Isráéla a prišli
k Samúélovi do Rámy (5)a povedali
k nemu: Hľa, ty si ostarel a tvoji synovia
nechodia[32] tvojimi cestami; nože[359] nám
ustanov[127] kráľa na súdenie[264] nás, ako
všetkých národov. (6)No[5] táto reč, ako
povedali: daj nám kráľa na súdenie[264] nás,
bola[32] v očiach Samúéla nemilá[360], i dal sa
Samúél modliť k Hospodinovi.

(7)A Hospodin k Samúélovi povedal:
Poslúchni na[361] hlas ľudu ohľadne všetkého, čo k tebe povedali, lebo nie teba
zavrhli, lež[53] zavrhli mňa ohľadne kraľovania[362] nad nimi. (8)Podľa všetkých
svojich skutkov, ktoré uskutočnili[363] odo
dňa môjho vyvedenia[10] ich z Egypta až
po tento deň, takže[5] ma opustili a dali sa
slúžiť[345] iným[364] bohom, tak oni spravili
aj tebe[115]. (9)Teraz teda[59] poslúchni na[361]
ich hlas, ibaže proti nim budeš vážne[365]
vyslovovať vystríhanie[366] a oznamovať[201]
im obyčaj[108] kráľa, ktorý nad nimi bude
kraľovať.

(10)Samúél teda[59] všetky slová Hospodina prevravel k ľudu, *k* tým, *ktorí*[56] od
neho[139] žiadali kráľa, (11)i povedal: Toto[240]
bude obyčaj[108] kráľa, ktorý nad vami bude
kraľovať: vašich synov bude brať a stavať[127] si v svoje vozidlá a medzi svojich
rajtárov[367] *alebo* budú behať[368] pred jeho
vozidlami[369], (12)*alebo* na ustanovovanie[127] si *za* veliteľov[370] tisícov a veliteľov[370]
päťdesiatok, a na oranie jeho orby a na
žatie jeho žatvy, a na zhotovovanie[126] jeho
vojnového náčinia[310 371] a zariadenia[310] jeho
vozov[65 372], (13)a vaše dcéry bude brať za
voňavkárky a za kuchárky[413] a za pekárky,
(14)a najlepšie vaše polia a vaše vinice
a vaše olivnice bude brať a dávať svojim
nevoľníkom, (15)a desiatky z vášho semena a z vašich viníc bude brať[373] a dávať
svoji klieštencom a svojim nevoľníkom,
(16)a najlepších vašich nevoľníkov a vaše
slúžky a vašich mládencov a vaše osly
bude brať a používať[126] na svoje účely[374],
(17)a bude brať desiatky z vášho drobného dobytka[373] a vy mu budete nevoľníkmi[245]. (18)A v onen deň budete z príčiny[347] vášho kráľa, ktorého ste si zvolili[155],
bedovať[255], a*le* Hospodin vám v onen deň
nebude odpovedať.

(19)No[5] ľud, *tí* odmietli poslúchnuť
na[361] hlas Samúéla, áno[5], povedali: Nie,
lež bude[42] nad nami kráľ (20)a budeme[32 42]
aj my ako všetky národy a náš kráľ nás
bude[42] súdiť[264] a bude[42] pred našou tvárou
vychádzať[74] a vybojúvať[222] naše boje[222].
(21)A Samúél vypočul všetky tieto slová
ľudu a vyslovil ich v uši Hospodina,
(22)a Hospodin k Samúélovi povedal:
Poslúchni na[361] ich hlas a daj im kraľovať[375]
kráľa. A Samúél k mužom Isráéla povedal: Choďte každý[247] k svojmu mestu.

9 I vyskytol sa[1] muž z Benjámína,
a jeho meno Kíš, syn Avíéla, syna

www.biblickaknihovna.cz

Ceróra, syna Bechóratha, syna Afíacha, syna muža Jemíního[376], mocný[79] bohatstvom[377], (2)a *do*stalo sa[1] mu syna, a jeho meno Šáúl[378], mladého[379] a pekného[149], takže[5] nebolo muža zo synov Isráéla peknejšieho[149] od neho, od svojho pleca a nahor[380] vyššieho od všetkého ľudu.

(3)A Kíšovi, otcovi Šáúla, sa stratili[381] oslice; a Kíš k Šáúlovi, svojmu synovi, povedal: Nože[182] vezmi so sebou jedného zo sluhov[54] a vstaň, choď tie oslice hľadať. (4)Prešiel teda[59] pohorím[2] Efrájima a prešiel zemou Šalíšá, *ale ich* nenašli[382], a prešli zemou Šaalím a nebolo *ich*, a prešiel zemou Jemíního[376] a nenašli[382]. (5)Keď oni prišli v zem Cúf, povedal[110] Šáúl sluhovi[54], ktorý *bol* s ním: Poď a vracajme sa[42], aby môj otec neupúšťal od oslíc[383] a *ne*upadol v úzkosť o nás. (6)I povedal mu: Hľa, prosím[182], v tomto meste *je* Boží muž, a ten muž *je* predmetom úcty[384], všetko, co hovorí, istotne nastáva[385], poďme[42] teraz ta, možno nám bude môcť[26] oznámiť[201] našu cestu, na ktorej máme[26] ísť. (7)A Šáúl svojmu sluhovi[54] povedal: Hľa, poďme[42] teda[59], a*le* čo tomu mužovi máme[26] priniesť? Veď chlieb z našej batožiny[310] pošiel[386], takže[5] niet daru na prinesenie tomu Božiemu mužovi – čo máme pri sebe[387]? (8)A sluha opäť Šáúlovi odvetil[195] a povedal: Hľa, v mojej ruke sa našlo[382 388] štvrť šekla[389] striebra, to[5] Božiemu mužovi môžem[26] dať, nech[5] nám oznámi[201] našu cestu. (9)(Keď predtým[390] v Isráélovi voľakto[117] išiel dopytovať sa[391] Boha[392], vravieval takto[393]: Poďte, nech[5] ideme k vidiacemu; lebo dnešnému prorokovi[394] bol predtým[390] dávaný názov[267] vidiaci.) (10)A Šáúl k svojmu sluhovi[54] povedal: Dobrá *je* tvoja reč; poď, pôjdeme. A *vy*šli do mesta, kde bol Boží muž.

(11)Keď oni vystupovali[10] po svahu[395] *k* mestu[124], zastihli[110 382] oni dievčence[54] vychádzajúce[74] čerpať vodu, i povedali im: Či je tu[396] vidiaci? (12)I odvetili im a povedali: Je – hľa, pred tvojou tvárou; teraz sa poponáhľaj, lebo dnes prišiel k mestu, ľud má[6] totiž dnes na výšine obeť. (13)Za[111] vášho príchodu *do* mesta ho hneď[397] môžete[26] zastihnúť[382], skôr ako bude vystupovať[10] na výšinu jesť, lebo ľud *až* do jeho príchodu nebude jesť, lebo on bude žehnať obeť; potom budú pozvaní jesť. Teraz teda[59] vystúpte, lebo ho – priam[398] dnes – ho môžete[26] zastihnúť[382]. (14)Vystúpili[10] teda[59] *v* mesto; keď oni prichádzali v stred mesta, tu[5], hľa[110], v ústrety im vychádzal[74] Samúél vystúpiť[10] na výšinu. (15)A Hospodin bol jeden deň pred príchodom[369] Šáúla upozornil[399] Samúéla výrokom: (16)Zajtra okolo[400] *tejto* doby k tebe budem posielať muža zo zeme Benjámína, i musíš[26] ho pomazať za panovníka[401] nad mojím ľudom, Isráélom, nech[5] môj ľud vyslobodí[71] z ruky Pelištím[221], áno, pozrel som *na* svoj ľud, lebo ku mne došiel jeho krik. (17)Keď teda[59] Samúél Šáúla uvidel, oznámil[110 201] mu Hospodin: Hľa, muž, *o* ktorom[134] som k tebe povedal: Tento[402] bude[42] v mojom ľude udržiavať poriadok[403].

(18)A keď sa Šáúl vprostred brány priblížil[350] *k* Samúélovi, povedal[110]: Oznám[201] mi, prosím[182], kde tu[404] *je* dom vidiaceho. (19)A Samúél Šáúlovi odvetil a povedal: Vidiaci *som* ja; vystúp[10] pred mojou tvárou na výšinu a dnes so mnou zajedzte, a za rána ťa budem môcť[26] prepustiť[305] a oznámiť[201] ti všetko, čo *je* v tvojom srdci; (20)a ohľadne oslíc, ktoré[56] sa ti stratili[381] pred tromi dňami[405], nemusíš[26] k nim prikladať[127] svoje srdce, lebo sa našli[382]. No[5] na koho *sa upiera* všetka túžba Isráéla? Či nie na teba a na všetok dom[406] tvojho otca? (21)A Šáúl odvetil a povedal: Či *som* ja nie syn Jemíního[376], z najmenšieho[407] kmeňa[156] Isráéla? A moja čeľaď[408] *je* najnepatrnejšia[407 409] zo všetkých čeľadí[408] kmeňa[156] Benjámína – prečo si teda[59] ku mne vyslovil slovo ako toto[138 410]? (22)A Samúél vzal Šáúla a jeho sluhu[54] a uviedol ich do sály[411] a dal im miesto na čele[412] pozvaných, a tých[313] *bolo* asi[226] tridsať mužov. (23)A Samúél povedal kuchárovi[413]: *Po*daj ten podiel[14], ktorý dom ti dal, *o* ktorom[134] som k tebe povedal: odlož[127] ho pri sebe. (24)A keď kuchár[413] vyzdvihol rameno[414] a to, *čo bolo*[56] na ňom, a položil[127] pred tvár Šáúla, povedal[110]: Hľa, to, *čo bolo*[56] vyhradené[415], polož[127] pred svoju tvár a jedz, lebo *to bolo* na určený deň[416] pre teba[417] dané na uchovanie[33 418] *s* výrokom[419]: pozvem ľud. Šáúl teda[59] oného dňa so Samúélom zajedol.

www.mosaicka.sk

(25)A keď z tej výšiny zostúpili *v* mesto, prehovoril[110] so Šáúlom na streche;
(26)a precitli[420] zavčasu a za vzostupu
dňa sa stalo[1], že[5] Samúél na streche na
Šáúla[192] zavolal výrokom: Vstaň, nech[5] ťa
prepustím[305]. Šáúl teda[59] vstal a oni dvaja,
Samúél a on, vyšli[74] na ulicu[421]. (27)Keď
oni zostupovali na okraj[422] mesta, povedal[110] Samúél k Šáúlovi: Povedz sluhovi[54],
nech[5] postupuje[423] pred nami[369] (i postúpil[423]), a ty na chvíľku[424] postoj, nech[5] ti
môžem[26] dať vypočuť Božie slovo.

10 A Samúél vzal fľašu oleja, ktorý[5]
vylial na jeho hlavu, a pobozkal
ho a povedal: Či nie *preto*, že ťa Hospodin
pomazal za panovníka[401] nad svojím dedičstvom[425]? (2)Keď dnes z mojej blízkosti[43]
odídeš[426], vtedy[5] pri hrobe Ráchél na území[281] Benjámína v Celcachu budeš nachádzať[382] dvoch mužov; tí[5] k tebe povedia:
Oslice, ktoré si odišiel hľadať, sa našli[382],
a hľa, tvoj otec nechal starosti o oslice[427]
a je[32] úzkostlivý o vás, *s* výrokom: Čo *si*
mám[26] počať[126] *vzhľadom* na svojho syna?
(3)I budeš pokračovať odtadiaľ a ďalej
a prichádzať *až* po strom[428] Távór a tam ťa
budú nachádzať[382] traja muži vystupujúci[10]
k Bohu *do* Béth-Éla, jeden nesúci[158] tri
kozľatá, jeden nesúci[158] tri pecne[429] chleba
a jeden nesúci[158] mech vína; (4)i budú sa ťa
spytovať, či sa máš dobre[430], a dávať ti dva
chleby; tie[5] z ich ruky musíš[26] vziať. (5)Potom budeš prichádzať k Božej výšine, kde
sú posádky[431] Pelištím[221], a za[111] tvojho
príchodu tam*tade k* mestu sa bude diať[1],
že[5] budeš stretávať sprievod[432] prorokov,
zostupujúcich z výšiny, a pred ich tvárou
varyto[433] a tamburína[434] a šalmaj a lýra[435],
a oni budú prorokovať[436]. (6)I príde[437] na
teba Duch Hospodina, takže[5] sa dáš prorokovať[436] s nimi a budeš premeňovaný
na iného[364] človeka[117]; (7)a keď sa stane[1],
že sa ti budú prihadzovať[385] tieto znamenia, sprav[110] si, čo tvoja ruka bude nachádzať[382], lebo Boh *bude* s tebou. (8)A keď[438]
predo mnou[369] budeš zostupovať *do* Gilgála, budem[110], hľa, ja k tebe zostupovať
na vznášanie[324] vzostupných *obetí*[325] a na
obetovanie obetí pokojných hodov[439].
Budeš[26] čakať sedem dní *až* do môjho príchodu k tebe; vtedy[5] ti budem dávať na vedomie[296], čo máš[26] robiť.

(9)A ako on otočil[440] svoje plece[441]
na odchod z blízkosti[43] Samúéla, stalo
sa[1], že[5] mu Boh vymenil srdce *za* iné[364],
a v onen deň sa prihodili[385] všetky tieto
znamenia; (10)a keď prišli ta, k tomu
pahorku[442], hľa[110], sprievod[432] prorokov,
jemu v ústrety, i prišiel[437] na neho Boží
Duch, takže[5] sa vprostred nich dal prorokovať[436]. (11)A keď všetci od prvšia[238 443]
ho poznajúci uvideli, že[444] hľa, dal sa prorokovať[436] s prorokmi, stalo[110] sa[1], že[5] ľud
povedal, jeden k druhému[445]: Čo sa toto
stalo synovi[115] Kíša? Či aj Šáúl *je* medzi
prorokmi? (12)A ktosi[117] odtadiaľ odvetil
a povedal: A kto *je* ich otec? Preto sa stalo[1]
príslovím[243 446]: Či aj Šáúl *je* medzi prorokmi? (13)A keď skončil[200] s prorokovaním[362 436 447], prišiel[110] na výšinu (14)a strýko
Šáúla k nemu a k jeho sluhovi[54] povedal:
Kam ste odišli? I povedal: Hľadať oslice,
a keď sme zistili[283], že *ich* niet, prišli sme[110]
k Samúélovi. (15)A strýko Šáúla povedal:
Oznám[201] mi, prosím[182], čo vám Samúél
povedal. (16)A Šáúl povedal k svojmu
strýkovi: Pravdivo[448] nám oznámil[201], že
sa oslice našli. *Ale* vec[449] kráľovstva, čo
Samúél povedal, mu neoznámil[201].

(17)A Samúél zvolal[450] ľud k Hospodinovi *do* Micpy (18)a povedal k synom
Isráéla: Takto povedal Hospodin, Boh
Isráéla: Ja som Isráéla vyviedol[10] z Egypta
a vyprostil som vás z ruky Egypťanov
a z ruky všetkých kráľovstiev, ktoré[56]
vás utískali[451], (19)no[5] vy ste dnes zavrhli svojho Boha, toho, ktorý[452] vám
je Vysloboditeľom[71] zo všetkých vašich
strastí[453] a vašich tiesní[970], a povedali ste
mu: Ale[454] musíš[26] nad nami ustanoviť[127]
kráľa. Teraz sa teda[59] postavte pred tvár
Hospodina po vašich kmeňoch[156] a po
vašich tisícoch. (20)A keď Samúél bližšie priviedol[455] všetky kmene[156] Isráéla,
bol[110] zachytený[456] kmeň[156] Benjámína;
(21)a keď kmeň[156] Benjámína priviedol
bližšie[455] po jeho čeľadiach[408], bola[110] zachytená[456] čeľaď[408] Matrího a bol zachytený[456] Šáúl, syn Kíša. I dali sa ho hľadať,
ale nenašiel sa[382]; (22)ešte sa teda[59] na
Hospodina obrátili s otázkou[457], či *ten*
mož už prišiel sem, a Hospodin povedal: Hľa, on sa skryl[458] medzi batožinu[310].
(23)I pribehli a vzali ho odtadiaľ, a keď sa

www.biblia.sk

postavil vprostred ľudu, bol[110] od svojho pleca a nahor[380] vyšší od všetkého ľudu. (24)A Samúél ku všetkému ľudu povedal: Či vidíte[32], v kom našiel Hospodin záľubu[459], že vo všetkom ľude niet jemu podobného[460]? I zajasali[231], všetok ľud, i povedali: Nech žije[42] kráľ!

(25)I prehovoril Samúél k ľudu *o* práve[108 134 461] kraľovania; to[5] zapísal v knihu, ktorú[5] uložil[330] pred tvár Hospodina. Potom[5] Samúél všetok ľud prepustil[305], každého[247] k jeho domu, (26)a odišiel aj Šáúl k svojmu domu do Givey a s ním odišla skupina oddaných[81 462], na ktorých srdce siahol[312] Boh. (27)No[5] ničomníci[107] povedali: Čo? Tento nás má[26] vyslobodiť[71]? I znevážili *si* ho a nepriniesli mu daru[122], no[5] stal sa[1 244] sťa*by* hluchým.

11 I vystúpil[10] Nácháš, Ammóní[356], a položil sa[223] pred Jávéš-Gileádom, a všetci muži *z* Jávéša k Náchášovi povedali: Uzavri *vzhľadom* na nás zmluvu[463] a budeme ti slúžiť[246]. (2)A Nácháš, Ammóní[356], k nim povedal: Týmto *ju vzhľadom* na vás chcem[26] uzavrieť[463]: vypichnutím vám každému pravého oka, a to[313] uvediem[127] *ako* pohanu na všetok Isráél. (3)A starší Jávéša k nemu povedali: Povoľ[464] nám sedem dní, nech[5] môžeme[26] poslať poslov[336] do celého územia Isráéla[281], a ak nebude schopného[465] nás vyslobodiť[71 340], vtedy[5] k tebe vyjdeme[74]. (4)A poslovia[336] prišli do Givey Šáúla a vyslovili tie slová v uši ľudu, i pozdvihli[158], všetok ľud, svoj hlas a rozplakali sa. (5)A hľa, prišiel Šáúl za hovädzím dobytkom z poľa, i povedal Šáúl: Čo *je* ľudu, že plačú? I vyrozprávali[466] mu slová mužov *z* Jávéša (6)a na Šáúla pri jeho počutí týchto slov prišiel[437] Boží Duch, i vzbĺkol[467] veľmi jeho hnev, (7)a vzal dvojicu[468] hovädzieho dobytka a rozsekal ju a rozoslal[292] skrze tých poslov[336 469] v celé územie[281] Isráéla *s* odkazom[337]: Kto *z* nás nebude ochotný vytiahnuť[74 340] za Šáúlom a za Samúélom – takto sa bude nakladať[126] s jeho hovädzím dobytkom[115]. A na ľud padol strach[470] *z* Hospodina, i vytiahli[74] ako jeden muž. (8)A v Bezeku ich podrobil[19 471] prehliadke[472], i bolo[32 244] synov Isráéla tristotisíc a mužov[65] Júdu tridsaťtisíc.

(9)A poslom[336], tým, *ktorí*[56] prišli, povedali: Takto musíte[26] povedať mužom[65] Jávéš-Gileáda: Zajtra za horúčosti slnka sa vám bude *do*stávať[1] vyslobodenia[473]. A poslovia[336] prišli a mužom Jávéša podali správu[201], i zaradovali sa. (10)A muži Jávéša povedali: Zajtra k vám chceme[26] vyjsť[74] a môžete[26] s nami naložiť[126] podľa čohokoľvek[474], čo *bude*[56] vo vašich očiach dobré. (11)A na druhý deň[272] sa stalo[1], že[5] Šáúl rozostavil[127] ľud *na* tri skupiny[475] a prišli za rannej hliadky[476] v stred tábora[227] a *až* do horúčosti dňa Ammóna bili[32 112] a stalo sa[1], že[5] tí, *ktorí*[56] zvyšovali, sa rozutekali, takže[5] medzi nimi nezvýšili *ani* dvaja spolu.

(12)A ľud povedal k Samúélovi: Kto to povedal[477]: má[26] nad nami Šáúl kraľovať? *Vy*dajte tých ľudí[117], nech[5] ich môžeme[26] usmrtiť! (13)A*le* Šáúl povedal: V tento deň nesmie[26] nikto[117] byť usmrcovaný, lebo dnes Hospodin v Isráélovi spôsobil[126] vyslobodenie[473]. (14)A Samúél povedal k ľudu: Poďte, nech[5] ideme *do* Gilgál*a* a zriaďujeme tam nové[478] kráľovstvo[479]. (15)Všetok ľud teda[59] odišiel *do* Gilgál*a* a tam, pred tvárou Hospodina, uviedli Šáúla v kraľovanie[375], a obetovali tam pred tvárou Hospodina obete pokojných hodov[439]; i rozveselil se tam Šáúl a všetci muži Isráéla nesmierne.

12 A Samúél povedal ku všetkému Isráélovi: Hľa, poslúchol som na[361] váš hlas ohľadne všetkého, čo ste mi povedali, a v kraľovanie som vám uviedol[375] kráľa; (2)a teraz, hľa, kráľ pred vašou tvárou chodí[167] a ja som ostarel a ošedivel, a moji synovia, hľa, oni *sú* s vami; a ja som chodil[32 167] pred vašou tvárou od svojej mladosti[29] *až* po tento deň. (3)Hľa, ja[193] – vypovedajte[480] proti mne pred Hospodinom a pred jeho pomazaným: čie hovädzie dobytča[481] som vzal a čieho osla som vzal a koho som podviedol[482], koho som zgniavil[483] a z čej ruky som vzal podplatenie[484] a zakryl ním svoje oči, nech[5] vám môžem[26] vrátiť. (4)I povedali: Nepodviedol[482] si nás a nezgniavil[483] si nás a z ruky nikoho[117] si nevzal nič[485]. (5)A povedal k nim: Svedkom *je* tohto dňa proti vám Hospodin a svedkom *je* jeho pomazaný, že ste nič[485] nenašli[382] v mojej ruke. I povedali: *Je* svedkom.

www.christoseternal.com

(6)A Samúél k ľudu povedal: Hospodin, ktorý pripravil[126 486] Mojžiša a Áróna
a ktorý vašich otcov vyviedol[10] zo zeme
Egypta! (7)Teraz sa teda[59] postavte, nech[5]
sa pred tvárou Hospodina súdim *o* všetky
spravodlivé skutky[487] Hospodina, ktoré
vykonal pri vás a pri vašich otcoch,
(8)ako prišiel Jákób *do* Egypt*a* a vaši otcovia sa dali kričať[255] k Hospodinovi
a Hospodin poslal Mojžiša a Áróna, i vyviedli[74] vašich otcov z Egypta a usadili ich
na tomto mieste[132]. (9)No[5] keď *na* Hospodina, svojho Boha, zabudli, vydal[110] ich
napospas ruke[488] Síseru, veliteľa[370] vojska[11]
Chácóra, a ruke[488] Pelištím[221] a ruke[488]
kráľa Móáva[489]; tí[5] sa proti nim dali bojovať[222], (10)i dali sa kričať[255] k Hospodinovi
a vravieť: Zhrešili sme, lebo sme opustili
Hospodina a dali sme sa slúžiť[345] Baalím[343]
a Aštároth[343]; no[5] teraz nás vyprosti z ruky
našich nepriateľov a budeme slúžiť[345]
tebe. (11)A Hospodin poslal Jerubbaala
a Bedána[490] a Jiftácha a Samúéla a vyprostil vás z ruky vašich nepriateľov zo všetkých strán[491], i usadili ste sa bezpečne[492];
(12)no[5] keď ste uvideli, že na vás prišiel
Nácháš, kráľ detí[85] Ammóna, povedali
ste[110] mi: Nie, lež[53] nad nami bude[42] kraľovať kráľ, hoci[5] vaším kráľom *je* Hospodin.
(13)No[5] teraz, hľa, kráľ, ktorého ste *si* vyvolili[155], ktorého ste *si* vyžiadali, a hľa,
Hospodin nad vami kráľa ustanovil[493]!
(14)Keby ste *len* mali Hospodina v úcte[236 494]
a slúžili[345] mu a poslúchali na[361] jeho hlas
a nevzpierali sa[495] príkazom[496] Hospodina
a boli aj vy aj kráľ, ktorý nad vami kraľuje[32], nasledovníkmi Hospodina, vášho
Boha[497]! (15)No[5] ak na[361] hlas Hospodina
poslúchať nebudete a príkazom[496] Hospodina se vzopriete[495], vtedy[5] bude ruka
Hospodina proti vám, ako[5] proti vašim
otcom. (16)Ale teraz sa postavte a pozrite
túto veľkú vec, ktorú sa Hospodin pred
vašimi očami chystá vykonať[197]! (17)Či
dnes nie *je* žatva pšenice? Budem volať
k Hospodinovi, i bude dávať hromy[352]
a dážď; vedzte teda[59] a pozrite, že veľké[86]
je vaše zlo, ktoré ste v očiach Hospodina
spáchali[126] vyžadovaním si kráľa.

(18)I dal sa Samúél k Hospodinovi volať a Hospodin dal v onen deň hromy[352]
a dážď, takže[5] sa, všetok ľud, Hospodina
a Samúéla veľmi zľakli[236] (19)a povedali
k Samúélovi, všetok ľud: Modli sa za svojich nevoľníkov k Hospodinovi, svojmu
Bohu, nech[5] nemrieme[42], lebo sme ku
všetkým svojim hriechom pridali[195] zlo
vyžadovania si kráľa. (20)A Samúél
k ľudu povedal: Nech sa nebojíte[42 236]; vy
ste všetko toto zlo spáchali[126], ale[498] nech
sa neodvraciate[35 42] od nasledovania Hospodina[497], lež[5] musíte[26] celým svojím srdcom Hospodinovi slúžiť[345] (21)a nesmiete[26] sa odvracať[35], totiž[499] za ničotnosťami[65 500], ktoré nemôžu[26] osožiť *ani*
nemôžu[26] vyrvať[501], lebo *sú* to[313] ničotnosti[65 500]. (22)Veď Hospodin nechce[26] svoj
ľud zanechať[502], pre[503] svoje veľké meno,
lebo sa Hospodin rozhodol spraviť vás
ľudom[245] pre seba[417]. (23)Nuž a ja – ďaleko
mi od zhrešenia voči Hospodinovi, od[504]
prestania modliť sa za vás, a budem vás
poúčať o[505] dobrej a správnej[506] ceste.
(24)Len[498] majte Hospodina v úcte[236 494],
nech[5] mu vpravde[967] celým svojím srdcom
slúžite[345]; áno, pozrite, čo veľké s vami
spravil. (25)No[5] ak sa stále[507] budete správať zle, budete musieť[26] byť zmetení[508] aj
vy aj váš kráľ.

13 Šáúl *bol* pri začatí svojho kraľovania[509] vo veku[258] … rokov[510]; a keď
nad Isráélom kraľoval[32] dva roky[511], (2)vyvolil[110 155] si Šáúl z Isráéla tritisíc, i boli[32],
dvetisíc, so Šáúlom v Michmáši a na vrchu Béth-Él, a tisíc, *tí* boli[32] s Jónáthánom
v Givei Benjámína, a ostatok ľudu prepustil[305], každého[247] k jeho stanom. (3)A Jónáthán pobil[112 512] posádku[431] Pelištím[221],
ktorá *bola* v Geva[513]; *o* to*m*[5] Pelištím[221] počuli. A Šáúl v celej zemi dal trúbiť[514 515] na
trúbach[516] *s* výrokom: Nech Hebreji[234] počujú[42 517]! (4)A všetok Isráél, *tí* počuli výrok: Šáúl pobil[112 512] posádku[431] Pelištím[221],
takže[5] aj všetok Isráél upadol medzi[518]
Pelištím[221] v ošklivosť[519]. I boli zvolaní[450],
ľud, za Šáúlom *do* Gilgál*a* (5)a Pelištím[221]
sa zhromaždili[285] bojovať[222] s Isráélom,
tridsaťtisíc vozov[372] a šesťtisíc rajtárov[367]
a ľudu v množstve ako piesku, ktorý *je*
na brehu[520] mora; i vystúpili[10] a položili
sa[223] v Michmáši východne *od* Béth-Ávéna. (6)A keď zistili[283], muž*stvo* Isráéla, že
mu nastalo úzko, lebo ľud upadol v tieseň, poskrývali[110] sa[458], ľud, v jaskyniach

www.biblia.sk

a v rozsadlinách a medzi skaliskami[521]
a v krytoch[522] a v jámach[523] (7)a Hebreji[234 524] prešli Jordán *do* zeme Gáda
a Gileáda, a Šáúl, ten[313] *bol* ešte v Gilgále
a všetok ľud, *tí* sa ho dali s chvením[525] nasledovať[526].

(8)I vyčkal sedem dní do času určeného[416] podľa Samúéla[438], a*le* Samúél *do*
Gilgá*la* neprichádzal[32] a ľud sa z jeho
blízkosti[36] rozptyľoval[32]; a Šáúl povedal:
Priveďte[350] ku mne vzostupnú *obeť*[325] a *obeť*
pokojných hodov[436]! A vzniesol[324] vzostupnú *obeť*[325], (10)no[5] ako vznášanie[324]
vzostupnej *obete*[325] dokončil[200 441], stalo sa[1],
že[5] hľa, prišiel Samúél, i vyšiel mu Šáúl
v ústrety pozdraviť[527] ho. (11)A Samúél povedal: Čo si spravil? A Šáúl povedal: Keď
som uvidel, že ľud sa z mojej blízkosti[36]
rozptyľuje[32], a ty si neprichádzal[32] podľa
určených[416] dní a *pri* Michmáši sa zhromažďovali[285 528] Pelištím[221], (12)tu[5] som *si*
povedal[529]: teraz budú Pelištím[221] zostupovať ku mne *do* Gilgála a ja som sa pred
Hospodinom neprihovoril[530]; i vzchopil som sa a vzniesol[324] som vzostupnú
obeť[325]. (13)A Samúél k Šáúlovi povedal:
Zachoval si sa pochabo, nedodržal[33] si
rozkaz Hospodina, svojho Boha, ktorým
ti rozkázal; áno, teraz by bol Hospodin
tvoje kraľovanie nad Isráélom navždy[55]
upevnil[344], (14)no[5] takto[359] tvoje kraľovanie nebude môcť[26] *ob*stáť[58] – Hospodin si
pohľadal muža podľa svojho srdca, i prikázal[531] ho Hospodin za panovníka[401] nad
svojím ľudom, lebo si nedodržal[33], čo ti
Hospodin rozkázal.

(15)A Samúél vstal a vystúpil[10] z Gilgála
do Givey Benjámína, a Šáúl podrobil prehliadke[472] ľud, tých, *ktorí*[56] sa pri ňom pozhľadávali[382], asi[226] šesťsto mužov.

(16)A Šáúl a Jónáthán, jeho syn, a ľud,
ktorý[56] sa pri nich pozhľadával[382], ostávali
v Geva[513] Benjámína a Pelištím[221] sa položili[223] v Michmáši; (17)a z tábora[227] Pelištím[221] vyšla[74] tlupa hubiteľov[532], tri skupiny[475]: jedna skupina[475] zatáčala[440] k ceste
k Ofre[124] do zeme Šúal (18)a jedna skupina[475] zatáčala[440] cestou *k* Béth-chórónu[124]
a jedna skupina[475] zatáčala[440] cestou *k* územiu[281], ktoré[56] sa skláňalo[124] nad priervu[533]
Cevóím k pustine. (19)A v celej zemi
Isráéla sa nemohol[26] nájsť[382] kováč[534], lebo
Pelištím[221] povedali: Aby *si* Hebreji[234 235]
nemohli[26] narobiť mečov[65] alebo kopijí[65], (20)takže[5] zostupovali, všetok Isráél,
každý[247] na naostrenie svojej radlice
a svojho rýľa a svojej sekery a svojho kosáka, *k* Pelištím[221], (21)keď[5] na kosákoch
a na rýľoch a na trojzubci[535] a na sekerách
nastalo[1] otupenie[535] ostrí[536], a na opravu
bodca[537], (22)takže[5] sa v deň vojny[222] stávalo[1 32], že[5] sa v ruke všetkého ľudu, ktorý
bol so Šáúlom a s Jónáthánom, nenašiel[382]
meč *ani* kopija, *ale* sa našiel[382] u Šáula
a u Jónáthána, jeho syna. (23)A ku priesmyku *pri* Michmáši[124] vyšla[74] hliadka[538]
Pelištím[221].

14 A istého dňa sa stalo, že[5] Jónáthán, syn Šáúla, povedal k sluhovi[54], nosiacemu[158] jeho zbroj[310]: Poď,
nech[5] môžeme[26] prejsť ku hliadke[199 538] Pelištím[221], ktorá *je* z druhej strany[539] tamto.
No[5] svojmu otcovi nedal vedieť[201];
(2)a Šáúl ostával na okraji[422] Givey pod
granátovníkom, ktorý *bol* v Migróne, aj
ľud, ktorý *bol* s ním, asi[226] šesťsto mužov.
(3)(A ornát nosil[158 540] Achijjá, syn Achítúva, brata Íchávóda, syna Pinchása, syna
Élího, kňaza Hospodina v Šíle.) A ľud nevedel[32], že Jónáthán odišiel.

(4)A medzi priesmykmi, ktorými sa
Jónáthán usiloval[32] prejsť proti hliadke[538]
Pelištím[221], *bol* útes[354] skaliska[521] zo strany[539]
odtiaľto a útes[354] skaliska[521] zo strany[539]
odtiaľto, a meno jedného Bócec a meno
jedného Sené; (5)jeden útes[354] *ako* stĺp
od severu naproti Michmáši a jeden od
juhu[541] naproti Geva[513]. (6)Jehónáthán[542]
teda[59] povedal k sluhovi[54], nosiacemu[158]
jeho zbroj[310]: Poď, nech[5] môžeme[26] prejsť
ku hliadke[199 538] týchto neobrezancov[543],
azda bude Hospodin pôsobiť[126] pre nás[417],
veď pre Hospodina[417] niet prekážky k záchrane[71] početnými alebo nemnohými.
(7)A nosič[158] jeho zbroje[310] mu povedal:
Sprav, čokoľvek[474] *je* v tvojom srdci, vykroč[544] ty[545], hľa, ja *som* s tebou podľa
tvojho srdca[546]. (8)A Jehónáthán povedal: Hľa, my prechádzame k tým mužom,
nech[5] sa im môžeme[26] ukázať[152]; (9)ak
k nám budú vravieť takto: počkajte[547] *až*
do nášho dôjdenia[548] k vám, vtedy[5] zastaneme na svojom[549] a nebudeme k nim vystupovať[10]; (10)no[5] ak budú vravieť takto:

www.mosaicbibleproject.com

vystúpte[10] proti nám, vtedy[5] vystúpime[10],
lebo ich Hospodin *vy*dal v našu ruku
a toto nám *bude* znamením.
(11) Oni obaja sa teda[59] ukázali[152] hliad-
ke[538] Pelištím[221] a Pelištím[221] povedali: Hľa,
Hebreji[234 235] vychádzajú[74] z dier, kde sa
skryli[458]. (12) A muži *z* tej hliadky[538 550]
oslovili[551] Jónáthána a nosiča[158] jeho zbro-
je[310] a povedali: Vystúpte[10] k nám, nech[5]
vám čosi[449] môžeme[26] dať vedieť[201]! A Jóná-
thán k nosičovi[158] svojej zbroje[310] povedal:
Vystupuj[10] za mnou, lebo ich Hospodin
*vy*dal v ruku Isráéla. (13) A Jónáthán sa
vyšplhal[10] na svojich rukách a na svojich
nohách a nosič[158] jeho zbroje[310] za ním,
i padali[32] pred tvárou Jónáthána a nosič[158]
jeho zbroje[310] za ním usmrcoval, (14) tak-
že[5] prvý úder[242], ktorým udrel[112] Jónáthán
a nosič[158] jeho zbroje[310], robil[1 32 552] asi[226]
dvadsať mužov, asi[226] na pol brázdy na
jutre[468 553] poľa. (15) A v tábore nastalo[1]
zdesenie[525], v poli a medzi všetkým ľu-
dom, hliadka[538] a tlupa hubiteľov[532] – zde-
sili sa[525] aj oni, a zem sa zatriasla[554]; to[5] sa
stalo[1] na zdesenie[525] *od* Boha[124].
(16) A pozorovatelia[555] Šáúla[13] v Givei
Benjámína zistili[283], že[444] hľa, ten dav[256]
upadol v neporiadok[556] a pobieha sem-
ta[557]; (17) a Šáúl povedal ľudu, ktorý *bol*
s ním: Nože[182] vykonajte prehliadku[472]
a zistite[283], kto z našej blízkosti[43] odišiel.
Vykonali teda[59] prehliadku[472] a hľa, ne-
bolo Jónáthána a nosiča[158] jeho zbroje[310].
(18) A Šáúl povedal Achijjovi: Prines[350]
Božiu skrinku[191]; lebo Božia skrinka[191]
v onen deň bola, *kde* aj synovia Isráéla[558].
(19) A zakiaľ Šáúl hovoril[32] ku kňazovi,
stalo sa, že ryk[256], ktorý *bol* v tábore[227]
Pelištím[221], stále pokračoval[559] a mno-
žil sa; Šáúl teda[59] povedal ku kňazovi:
Stiahni[285 560] svoju ruku[561], (20) lebo bol
Šáúl a všetok ľud, ktorý *bol* s ním, odvo-
laný[255 562], i prišli k hotovej bitke[222 563], lebo[5]
hľa, bol meč jedného proti druhému[445],
zmätok[290] veľmi veľký. (21) A u Pelištím[221]
boli[564] ako predtým[238] istí Hebreji[234],
ktorí s nimi vystúpili[10] v tábor vôkol, a aj
oni – byť s Isráélom, ktorý *je* so Šáúlom
a Jónáthánom! (22) A keď všetci muži
Isráéla, ktorí[56] sa skryli[458] v pohorí[2]
Efrájima, počuli, že Pelištím[221] zutekali,
vyrazili[110] v boj[222] aj oni v pätách[565] za nimi.
(23) Tak[5] Hospodin v onen deň Isráéla vy-
slobodil[71] a boj[222] prešiel *k* Béth-Ávénu.
(24) A muži Isráéla boli v onen deň zom-
dlení[65] námahou[566], a Šáúl bol ľud prísa-
hou zaviazal[567] výrokom: *Nech je* prekliaty
ten[117], kto bude jesť pokrm[568], *až* do ve-
čera, než[5] sa na svojich nepriateľoch[362] vy-
pomstím; takže[5] ľud neokúsil pokrmu[568].
(25) A všetci *zo* zeme[569] vošli v les; a na po-
vrchu[570] pôdy[571] bol[32] med, (26) a keď ľud
do lesa vošiel, hľa[110], tok[572] medu! A*le* ne-
bolo dosiahajúceho svojou rukou k svo-
jim ústam, lebo sa ľud bál[236 494] tej prísahy.
(27) No[5] Jónáthán pri zaprisahavaní ľudu
Isráéla svojím otcom[124] nebol počul, i vytr-
čil[573] koniec palice, ktorá *bola* v jeho ruke,
a omočil ju v pláste medu a priložil svoju
ruku opäť[275] k svojim ústam, i rozjasnili
sa jeho oči. (28) A ktosi[117] z ľudu sa ujal
slova[551] a povedal: Tvoj otec slávnostne[574]
zaprisahal ľud výrokom: *Nech je* prekliaty
ten[117], kto bude dnes jesť pokrm[568]; a ľud je
vysilený[575]. (29) A Jónáthán povedal: Môj
otec uviedol zem[569] do ťažkosti[576]; pozrite,
prosím[182], že sa moje oči rozjasnili, keď
som okúsil trochu tohto medu! (30) Čím
viac, keby bol ľud dnes slobodne[577] zaje-
dol z lupu *od* svojich nepriateľov, ktorý
dosiahol[382]! Veď teraz nebolo[32] pobitie[242]
Pelištím[221] rozsiahle[86].[578] (31) A v ten deň
udierali[32 112] medzi Pelištím[221] od Mich-
máše k Ajjálónu; a ľud bol[32] veľmi vysi-
lený[575].
(32) I vrhol sa[579] ľud na lup a nabrali
drobného dobytka a hovädzieho dobytka
a teliat[580], ktorých[5] nazrážali[66] k zemi,
a ľud sa dal jesť s krvou[581], (33) i podali
Šáúlovi správu[201] výrokom: Hľa, ľud, *oni*
hrešia voči Hospodinovi jedením s kr-
vou[581]. I povedal: Spreneverili ste sa[582];
privaľte ku mne teraz[583] veľký kameň.
(34) A Šáúl povedal: Rozíďte sa medzi ľud
a povedzte im: Priveďte každý[247] svoje ho-
vädzie dobytča[481] a každý[247] svoje drobné
dobytča[584] bližšie[350] ku mne a tu[396] ich za-
hlušte[66] a zajedzte a nebudete[26] voči Hos-
podinovi hrešiť jedením s krvou[581 585].
Priviedli[350] teda[59], všetok ľud, každý[247]
svoje hovädzie dobytča[481] tej noci v svojej
ruke a pozahlúšali[66] tam.
(35) A Šáúl zbudoval Hospodinovi oltár;
ním začal budovať oltár*e* Hospodinovi.

www.mojebiblia.sk

(36)A Šáúl povedal: Zostupujme[42] *v* noc*i* za Pelištím[221] a koristime[42 586] medzi nimi *až* do svetla rána a neponechávajme[42] z nich[587] nikoho[117]. I povedali: Sprav, čokoľvek[474] *je*[588] dobré v tvojich očiach. A kňaz povedal: Približujme sa[455] sem k Bohu; (37)a Šáúl se na Boha obrátil s otázkou[457]: Či mám[26] zostúpiť za Pelištím[221]? Či ich chceš[26] *vy*dať v ruku Isráéla? No[5] neodvetil[19 589] mu v onen deň. (38)A Šáúl povedal: Pristúpte bližšie[350] sem, všetky stĺpy[590] ľudu, a zvedzte a zistite[283], v čom dnes nastal[1] tento hriech[591], (39)lebo, *ako že je* živý Hospodin, ktorý[56] vyslobodzuje[71] Isráéla, bárs by to[313] bolo pri Jónáthánovi, mojom synovi, že istotne[592] bude musieť[26] umrieť. A*le* zo všetkého ľudu nebolo odpovedajúceho mu; (40)povedal teda[59] ku všetkému Isráélovi: Vy budete[42] na jednej strane[539 593] a ja a Jónáthán, môj syn, budeme[42] na jednej strane[539 593]. A ľud k Šáúlovi povedal: Sprav, čo *bude*[56] dobré v tvojich očiach. (41)A Šáúl povedal k Hospodinovi, Bohu Isráéla: *Vy*daj[594] dokonalý[595] *výrok*[596]! I bol zachytený[456] Šáúl a Jónáthán a ľud vypadol[597]; (42)a Šáúl povedal: Vrhnite[598] medzi mnou a medzi Jónáthánom, mojím synom. A bol zachytený[456] Jónáthán.

(43)A Šáúl k Jónáthánovi povedal: Oznám[201] mi, čo si vykonal. A Jónáthán mu oznámil[201], i povedal: Iba[599] som okúsil trochu medu na konci palice, ktorá *je* v mojej ruke. Hľa, ja[193], musím[26] umrieť. (44)A Šáúl povedal: Takto nech Hospodin robí[42] a takto nech pridáva[42 195], že[216] istotne[592] umrieť musíš[26], Jónáthán! (45)A ľud k Šáúlovi povedal: Či má[26] umrieť Jónáthán, ktorý toto veľké vyslobodenie[71] v Isráélovi spôsobil[126]? Ďaleko *od toho*! *Ako že je* živý Hospodin – ak smie[26 207] *ktorý* z vlasov jeho hlavy padnúť na zem! Veď dnes zapôsobil[126] s Bohom[600]! Tak[5] ľud Jónáthána oslobodil[601], takže[5] neumrel. (46)A Šáúl upustil od[602] *pre*nasledovania[497] Pelištím[221] a Pelištím[221] odišli k svojmu miestu[132].

(47)Šáúl sa teda[59] ujal[456] kraľovania nad Isráélom a dal sa bojovať[222] vôkol proti všetkým jeho nepriateľom: proti Móávovi a proti synom Ammóna a proti Edómovi a proti kráľom Cóvy a proti Pelištím[221]; a všade[603], kam sa otáčal[440], trestal[604]. (48)A počínal[32] si[126] zdatne[605]; a pobil[112] Amáléka a vyprostil Isráéla z ruky jeho olupovačov[606].

(49)A synovia Šáúla boli[32]: Jónáthán a Jišví a Malkí-šúa, a meno jeho dvoch dcér: meno prvorodenej Mérav a meno mladšej[607] Míchal; (50)a meno ženy Šáúla Achínóam, dcera Achímáaca, a meno veliteľa[370] jeho vojska[11] Avínér[608], syn Néra, strýka Šáúla. (51)A Kíš, otec Šáúla, a Nér, otec Avnéra, *boli* synovia Avíéla.

(52)A *po* všetky dni Šáúla bola[32] ťaživa[609] vojna[222] proti Pelištím[221]; a keď Šáúl uvidel ktoréhokoľvek[474] statočného[79] muža a ktoréhokoľvek[474] zdatného[81] muža[610], pribral[110 285] ho k sebe.

15 A Samúél k Šáúlovi povedal: Mňa poslal Hospodin pomazať ťa za kráľa nad jeho ľudom, nad Isráélom; teraz teda[59] poslúchni hlas slov Hospodina: (2)Takto povedal Hospodin zástupov[11 12]: Uvážil[611] som, čo spravil Isráélovi[115] Amálék, čo mu položil[127] v cestu, keď on vystúpil[10 426] z Egypta. (3)Teraz choď a Amáléka pobi[112], a spravte[42] odovzdaným[612 613] všetko, čo má[6], a nesmieš[26] sa nad ním zľutovať, lež[5] musíš[26] usmrtiť od muža po ženu, od batoľaťa až po dojča, od hovädzieho dobytčaťa[481] až po drobné dobytča[584], od ťavy až po osla. (4)Šáúl teda[59] predvolal[614] ľud a v Teláím ich podrobil prehliadke[472], dvestotisíc peších[249] a desaťtisíc mužov Júdu.

(5)A Šáúl prišiel *až* k mestu Amáléka a dal sa zápasiť[615] v doline[616]; (6)a Šáúl povedal ku Kénímu[356 617]: Odíďte, odvráťte sa[35], zostúpte sprostred Amálékího[356], aby som ťa nemusel[26] zobrať[285] s ním, lebo ty si preukázal[126] súcit[618] so všetkými deťmi[85] Isráéla, keď ony vystúpili[10 426] z Egypta. Kéní[356 617] sa teda[59] sprostred Amáléka odvrátil[35] (7)a Šáúl Amáléka pobil[112] od Chavíly *po* tvoj vstup *do* Šúr*a*, ktorý *je* pred Egyptom[619], (8)a Agága, kráľa Amáléka, chytil[19 471 620] živého a všetok ľud ostrím[536] meča spravil[19 471] odovzdaným[612 613]; (9)a*le* zľutoval sa Šáúl a ľud nad Agágom a nad najlepším *z* drobného dobytka a hovädzieho dobytka a kŕmnymi dobytčatami[621] a nad jahňatami a nad všetkým, čo *bolo*[56]

www.biblesfactory.cz

dobré, a neboli[32] ochotní[622] spraviť ich
odovzdanými[612 613], *ale* všetok dobytok[623]
podradný[624] a zoslabený[625], ten[313] odovzdaným[612] spravili[613].
(10)A k Samúélovi sa *do*stalo[1] slovo
Hospodina výrokom: (11)Je[32] mi ľúto, že
som Šáúla uviedol v kraľovanie[375] za kráľa,
lebo sa od nasledovania mňa[497] *od*vrátil
a moje slová neuskutočnil[58]. A Samúél bol
zdrvený[626] a *po* celú noc kričal[32 255] k Hos´-
podinovi. (12)A keď Samúél zavčasu za
rána vyšiel v ústrety Šáúlovi, bola[110]
Samúélovi podaná správa[201] výrokom:
Šáúl prišiel do Karmela[627], a hľa, chystá sa
postaviť[197] si pomník[628], a obrátil sa a prešiel a zostúpil *do* Gilgál*a*. (13)I prišiel
Samúél k Šáúlovi a Šáúl mu povedal: Ty *si*
požehnaný Hospodinom; slovo Hospodina som uskutočnil[58]. (14)A Samúél mu
povedal: A čo tento hlas drobného dobytka v mojich ušiach a hlas hovädzieho
dobytka, ktorý ja počujem? (15)A Šáúl
povedal: Tie[313] priviedli od Amálékího[356],
lebo sa ľud zľutoval nad najlepším *z* drobného dobytka a hovädzieho dobytka za
účelom obetovania Hospodinovi, tvojmu
Bohu, a ostatok sme spravili odovzdaným[612 613]. (16)A Samúél k Šáúlovi povedal:
Pozhovej[464 629], nech[5] ti môžem[26] oznámiť[201], čo ku mne dnes *v* noc*i* prehovoril
Hospodin. I povedal mu: Hovor.
(17)A Samúél povedal: Či *si sa* ty, keď si
bol malý v svojich očiach, ne*stal* hlavou
kmeňov[156] Isráéla, keď ťa Hospodin pomazal za kráľa nad Isráélom? (18)A Hospodin ťa poslal na cestu[630] a povedal:
Choď a sprav odovzdanými[12 13] tých hriešnikov, Amáléka, a daj sa bojovať[222] proti
nemu *až* do spravenia im ich konca[200 631].
(19)Prečo si teda[59] na[361] hlas Hospodina
neposlúchol, lež[5] si sa vrhol[579] na lup,
takže[5] si spravil, čo *je*[56] v očiach Hospodina
zlé? (20)A Šáúl k Samúélovi povedal: Veď
som na[361] hlas Hospodina poslúchol a išiel
som[32] cestou, ktorou ma Hospodin poslal[630], a priviedol som Agága, kráľa Amáléka, a Amáléka som spravil odovzdaným[612 613], (21)*ale* ľud z lupu vzal drobný
dobytok a hovädzí dobytok, prvý[632] *z* odovzdaného[612], na obetovanie Hospodinovi,
tvojmu Bohu, v Gilgále. (22)A Samúél povedal:
Či má[6] Hospodin zaľúbenie vo[633]
vzostupných[325] a *iných* obetiach,
ako v[633] poslúchaní na[361] hlas
Hospodina?
Hľa, poslúchanie *je* lepšie od obete,
venovanie pozornosti od tuku
baranov!
(23)Veď spurnosť *je ako* hriech
veštenia a tvrdošijnosť[634] *ako*
modlárstvo a bôžikovia[635];
keďže si zavrhol slovo Hospodina,
preto[5] ťa zavrhol ohľadne
kraľovania[362 636].
(24)A Šáúl k Samúélovi povedal: Zhrešil som, lebo som prestúpil[637] príkaz[496]
Hospodina a tvoje slová, lebo som sa
bál[32 236] ľudu, takže[5] som poslúchol na[361]
ich hlas. (25)Teraz teda[59], prosím[182], odpu
-sti[158] môj hriech a vráť sa so mnou, nech[5]
sa Hospodinovi klaniam. (26)A Samúél
k Šáúlovi povedal: Nebudem sa s tebou
vracať, lebo si zavrhol slovo Hospodina
a Hospodin zavrhol teba, aby si viac nebol[362 638] kráľom nad Isráélom. (27)A keď
sa Samúél obrátil k odchodu, zachytil[110 639] cíp[640] jeho plášťa; ten[5] sa odtrhol
(28)a Samúél k nemu povedal: Dnes Hospodin od teba[36] odtrhol kraľovanie *nad*
Isráél*om*[124] a dal ho tvojmu blížnemu[641],
lepšiemu od teba, (29)veď predsa Nádej[642]
Isráéla nebude luhať ani ľutovať, lebo on
je nie človek, *žeby mal* ľutovať. (30)I povedal: Zhrešil som; teraz ma, prosím[182],
pocti[643] pred staršími môjho ľudu a pred
Isráélom a vráť sa so mnou, nech[5] sa
pokloním Hospodinovi, tvojmu Bohu.
(31)Samúél sa teda[5] vrátil za Šáúlom
a Šáúl sa Hospodinovi poklonil.
(32)A Samúél povedal: Priveďte[350] ku
mne Agága, kráľa Amáléka. A Agág
k nemu *pr*išiel veselo[644]; a povedal *si*[529]:
Isto horkosť smrti uhla[35]. (33)A Samúél
povedal: Ako pripravoval[32] tvoj meč ženy
o deti, tak bude nad ženy[645] bezdetnou
tvoja mať. A Samúél v Gilgále pred tvárou
Hospodina Agága rozsekal. (34)A Samúél
odišiel do Rámy a Šáúl vystúpil do svojho
domu *v* Givei Šáúla. (35)A Samúél už viac
Šáúla nevidel[195] *až* do dňa svojej smrti,
lebo sa Samúél nad Šáúlom rmútil[32];
a Hospodinovi bolo ľúto[32], že Šáúla v kraľovanie nad Isráélom uviedol[375].

www.biblia.sk

16 A Hospodin k Samúélovi povedal:
Dokedy sa ty budeš nad Šáúlom
rmútiť, že[5] som ho ja ohľadne kraľovania[362]
nad Isráélom zavrhol? Naplň svoj
roh olejom a choď, chcem[26] ťa poslať
k Jíšajovi, Béth-lechemímu[271], lebo som
si vyhliadol[646] kráľa medzi jeho synmi[647].
(2)A Samúél povedal: Ako mám[26] ísť?
Keď[5] *to* počuje Šáúl, potom[5] ma zabije.
I povedal Hospodin: Musíš[26] so sebou[648]
vziať jalovicu *z* hovädzieho dobytka a po-
vedať: Prišiel som obetovať Hospodinovi;
(3)a povoláš[42 194] k[649] obeti Jíšaja a ja ti
budem dávať na vedomie[296], čo máš[26] ro-
biť, a musíš[26] mi pomazať, koho ti budem
chcieť[26] povedať. (4)A Samúél spravil, čo
Hospodin prehovoril, a prišiel *do* Béth-
lechema; a starší mesta sa pri stretnutí
s ním zľakli[525] a povedali: *Je* tvoj príchod
pokoj*ný*? (5)I povedal: Pokoj*ný*[650], prišiel
som obetovať Hospodinovi; posväťte sa
a príďte k[649] obeti so mnou. A posvätil Jí-
šaja a jeho synov a povolal[194] ich na obeť.
(6)A pri ich príchode sa stalo[1], že[5] uvi-
del Elíáva a povedal *si*[529]: Isto[651] *je* pred
Hospodinom jeho pomazaný. (7)A*le*
Hospodin k Samúélovi povedal: Nech ne-
pozeráš[42] na jeho výzor a na výšku jeho
vzrastu (lebo som ho zavrhol), nie totiž
o to ide, ako človek hľadí, lebo človek
hľadí na výzor[652], no[5] Hospodin hľadí na
srdce[653]. (8)A Jíšaj zavolal na Avínádáva[192]
a dal mu prejsť pred tvárou Samúéla,
i povedal: *An*i v tomto nenašiel Hospodin
záľubu[459]. (9)A Jíšaj dal prejsť Šammovi,
i povedal: *An*i v tomto nenašiel Hospodin
záľubu[459]. (10)Tak[5] dal Jíšaj pred tvárou
Samúéla prejsť svojim siedmim synom
a Samúél k Jíšajovi povedal: V týchto
Hospodin záľubu nenašiel[459].
(11)A Samúél k Jíšajovi povedal: Či
sú tí mladíci[54] všetci[654]? I povedal: Ešte
zvyšuje[32] najmladší[607]; ten[5], hľa, *je* pastie-
rom pri drobnom dobytku[655]. A Samúél
k Jíšajovi povedal: Pošli a daj ho pri-
viesť[656 657], lebo do jeho príchodu sem ne-
môžeme[26] zasadnúť k stolu[658]. (12)Poslal
teda[59] a uviedol ho; a on *bol* červenolíci[659]
s krásnymi očami[660] a pekný[149] *na* pohľad;
a Hospodin povedal: Vstaň a pomaž ho,
lebo toto[240] *je* on. (13)I vzal Samúél roh
oleja a vprostred jeho bratov ho po-
mazal, a od oného dňa a naďalej[661] na
Dávida[662] blahodarne[663] pôsobil[32 664] Duch
Hospodina. A Samúél vstal a odišiel do
Rámy.
(14)A od Šáúla[36 262 665] sa Duch Hospo-
dina odvrátil[35] a dal sa ho znepokojo-
vať[666] mučivý[667] duch od Hospodina[139].
(15)A služobníci Šáúla k nemu povedali:
Hľa, prosím[182], znepokojuje[666] ťa mučivý[667]
duch *od* Boha, (16)nech, prosím[182], náš
pán ráči[27 42] povedať svojim nevoľníkom
pred svojou tvárou, nech[5] hľadajú nada-
ného[668] muža, hrajúceho na lýre[435], a ke-
dykoľvek sa na tebe ocitne[1 674] mučivý[667]
duch[426] *od* Boha, stane sa[1], že[5] svojou ru-
kou zahrá a bude[32] ti lepšie. (17)A Šáúl
k svojim služobníkom povedal: Nože[182] mi
muža dobre vediaceho hrať vyhliadnite[646]
a ku mne uveďte. (18)I odvetil jeden zo
sluhov[54] a povedal: Hľa, uvidel som syna
Jíšaja, Béth-lechemího[13 271], znalého hra-
nia a zdatného junáka[79 81] a bojovníka[669]
a rozumného[670] *v* reči a švárneho muža[671],
a *je* s ním Hospodin. (19)Šáúl teda[59] k Jí-
šajovi poslal poslov[336] a odkázal[672]: Pošli
ku mne Dávida, svojho syna, ktorý *je*
pri drobnom dobytku. (20)A Jíšaj vzal
osla, chlieb a mech vína a jedno kozľa;
to[5] skrze[673] Dávida, svojho syna, poslal
Šáúlovi. (21)A Dávid prišiel k Šáúlovi
a zastal pred jeho tvárou; ten[5] *si* ho veľmi
zamiloval, i stal sa[1] mu nosičom[158] zbroje[310]
(22)a k Jíšajovi Šáúl poslal odkaz[337]: Nech,
prosím[182], Dávid stojí[42] pred mojou tvárou,
lebo našiel[382] v mojich očiach priazeň[45].
(23)A kedykoľvek sa na Šáúlovi ocitol[1 674]
duch *od* Boha, stávalo[32] sa[1], že[5] Dávid vzal
lýru[435] a zahral svojou rukou a Šáúlovi sa
uľavilo a bolo[32] mu lepšie a mučivý[667] duch
sa od neho[36 262 665] odvracal[32 35].
17 A Pelištím[221] zhromaždili[285] svoje
vojská[227] na boj[222]; i zhromaždili[285]
sa *pri* Sóchu, ktoré *patrí* Júdovi[856], a po-
ložili sa[223] medzi Sóchom a medzi Azé-
kou v Efes-dammím. (2)A Šáúl a muži[65]
Isráéla sa zhromaždili[285] a položili sa[223]
v doline[321] Élá[675] a zoradili *sa*[225] v ústrety
Pelištím[221] na boj[222]; (3)a Pelištím[221] stáli
na vrchu odtiaľto a Isráél, *tí* stáli na vrchu
odtiaľto a medzi nimi *bola* prierva[533].
(4)I vyšiel[74] z tábora[227] Pelištím[221] po-
predný bojovník[676], jeho meno GolJáth

www.nos-nam.sk

z Gathu, jeho výška šesť lakťov[677] a piaď,
(5)a na jeho hlave prilba *z* mosadze[678];
a odiaty *bol* on pancierom *zo* šupín,
a váha toho panciera päťtisíc šeklov[389]
mosadze[678] (6)a na jeho nohách holene
z mosadze[678] a medzi jeho plecami oštep *z* mosadze[678] (7)a násada[679] jeho ko-
pije ako vratidlo tkáčov[680] a čepeľ[681] jeho
kopije – šesťsto šeklov[389] železa; a pred
jeho tvárou išiel nosič[158] štítu. (8)I zastal
a zavolal do[192] bojového šíku Isráéla a po-
vedal im: Prečo ste vychádzali[74] zoradiť
sa[225] *na* boj[222]? Či *som* ja nie Pelišti[356] a vy
nevoľníci Šáúla[13]? Vyberte si muža, nech[5]
ku mne zostupuje; (9)ak bude môcť so
mnou bojovať[222] a porazí[112] ma, vtedy[5] sa
vám staneme[1] nevoľníkmi[245], no[5] ak bu-
dem ja *pre*možiteľom jemu[682] a porazím[112]
ho, vtedy[5] sa stanete[1] nevoľníkmi[245] nám
a budete obsluhovať[246 683] nás. (10)I po-
vedal ten Pelišti[356]: Ja som tohto dňa bo-
jové šíky Isráéla potupil; dajte mi muža,
nech[5] spolu bojujeme[222]! (11)A keď tieto
slová toho Pelištího[356] počul Šáúl a všetok
Isráél, boli[110] zdrvení[104] a veľmi sa zľakli.

(12)A Dávid *bol* syn istého[684] Efrá-
thího[271 685] z Béth-lechema Júdu; a jeho
meno *bolo* Jíšaj a on mal[6] ôsmich synov
a v dňoch Šáúla vstupoval[32] medzi mu-
žov *ako* starší. (13)A traja najstarší[686] sy-
novia Jíšaja odišli, odišli za Šáúlom do
boja[222]; a mená[65] jeho troch synov, ktorí
odišli v boj[222]: Elíáv, prvorodený, a druhý
po ňom[687] Avínádáv a tretí Šammá;
(14)a Dávid, ten[313] *bol* najmladší[607], a traja
najstarší[686] odišli za Šáúlom. (15)A Dávid
spred Šáúla[36] odišiel a vrátil sa k paseniu
drobného dobytka svojho otca *do* Béth-
lechem*a*.

(16)A ten Pelišti[356] sa približoval[32 350] *za*
rozodnievania[688] *aj za* nastávania večera[689]
a postavoval[32] sa *po* štyridsať dní.

(17)A Jíšaj Dávidovi, svojmu synovi,
povedal: Nože[182] vezmi pre svojich bra-
tov[417] éfu[63] tohto praženého zrnia a týchto
desať chlebov a zabehni *v* tábor[227] k svo-
jim bratom, (18)a týchto desať rezňov
syra ponesieš[42] veliteľovi[370] tisíca a budeš
sa môcť[26] podívať[133] *na* svojich bratov, či sa
majú dobre[430], a *od* nich vziať doklad[690].

(19)A Šáúl a oni a všetci muži Isrá-éla
boli v doline[321] Élá[675], bojujúc[222] s Peliš-
tím[221]; (20)a Dávid za rána zavčasu vstal
a drobný dobytok nechal na starosti[691]
strážcovi[33] a zdvíhol sa[158] a odišiel podľa
toho, čo mu Jíšaj rozkázal, a prišiel k vo-
zovej hradbe[692], keď[5] vojenská sila[693], vy-
chádzajúca[74] do bojového šíku, sa dala po-
krikovať[231] k[649] bitke[222]. (21)I zoradil *sa*[225]
Isráél *aj* Pelištím[221], bojový šík v ústrety
bojovému šíku; (22)Dávid teda[59] nechal[694]
batožinu[310] zo seba[262] na starosti[691] ruke
strážcu[33] batožín[310] a rozbehol sa v bo-
jový šík a prišiel a položil svojim bratom
otázku[695], či sa majú dobre[430]. (23)A keď
on s nimi hovoril, hľa[110], vystupoval[10]
z bojových šíkov Pelištím[221] popredný
bojovník[676], jeho meno GolJáth, Pelišti[356],
z Gathu, a prehovoril podľa tamtých[684]
slov; to[5] Dávid počul. (24)A všetci muži
Isráéla, keď oni toho muža uvideli[426],
vtedy[5] pred jeho tvárou[215] prchali[32], lebo[5]
sa veľmi báli[32 236]. (25)A muž*stvo* Isráéla
vravelo[32]: Či ste uvideli tohto muža, ktorý[56]
vystupuje[10]? Veď vystupuje[10] na tupenie
Isráéla; a stane sa[1], *že* muž, ktorý ho bude
vedieť[26] porazit'[112], – kráľ ho chce[26] obohatiť
veľkým bohatstvom a dať mu svoju dcéru
a dom jeho otca spraviť v Isráélovi slobod-
ným[696]. (26)A Dávid k mužom, ktorí[56] pri
ňom stáli, prevravel výrokom: Čo sa bude
robiť mužovi[115], ktorý tohto Pelištího[356]
ho bude vedieť[26] porazit'[112] a potupu od
Isráéla[262] odvráti[35]? Veď kto *je* tento neob-
rezaný[543] Pelišti[356], že potupil bojové šíky
živého Boha? (27)A ľud k nemu podľa
tamtoho[684] slova prevravel výrokom: Tak
sa bude robiť mužovi[115], ktorý ho porazí[112].
(28)A pri jeho hovorení s tými mužmi na-
čúval[32] Elíáv, jeho najstarší[686] brat, i vzbĺ-
kol[467] proti Dávidovi hnev Elíáva, i pove-
dal: Načo toto, *že* si zostúpil? A na koho si
hodil[691] trochu oného drobného dobytka
v pustine? Poznám[32] ja tvoju spupnosť[697]
a zlo tvojho srdca, že si prišiel za účelom
pozerania *na* bitku[124 222]. (29)A Dávid po-
vedal: Čo som teraz vykonal? Či to[313] ne-
bolo slovo[698]? (30)I obrátil sa od[699] neho
naproti inému[364] a prehovoril podľa tohto
slova, a odvetili mu, ľud, slovom[700] podľa
slova predošlého[701].

(31)A slová, ktoré Dávid prehovo-
ril, bolo počuť, i boli oznámené[201] pred
tvárou Šáúla; ten[5] ho dal priviesť[656 657]

www.biblia.sk

(32)a Dávid k Šáúlovi povedal: Nech pre
neho[503 702] srdce človeka neklesá[703]; tvoj
nevoľník pôjde a bude s týmto Pelištím[356]
bojovať[222]. (33)A Šáúl k Dávidovi povedal:
Nebudeš môcť ísť na tohto Pelištího[199 221]
bojovať[222] s ním, veď *si* ty mladík[54] a on
je od svojej mladosti[29] bojovníkom[669].
(34)A Dávid k Šáúlovi povedal: Tvoj nevoľník je[32] svojmu otcovi pastierom pri
drobnom dobytku[655], a ak prišiel lev, a*lebo*
aj medveď, a uniesol[158] zo stáda dobytča[584],
(35)vyšiel[74 110] som za ním a skolil[112] som
ho a vyprostil som *ho* z jeho tlamy, a ak
sa postavil[58] proti mne, chytil[110] som ho
za[704] fúz a skolil[112] som ho a usmrtil som
ho. (36)Aj leva aj medveďa tvoj nevoľník
skolil[112], i stane sa[1] tento neobrezaný[543]
Peliští[356] sťa*by* jedným z nich, lebo potupil
bojové šíky živého Boha. (37)A Dávid
povedal: Hospodin, ktorý ma vyprostil
z tlapy[705] leva a z tlapy[705] medveďa, on
ma bude vedieť[26] vyprostiť z ruky tohto
Pelištího[356]. A Šáúl k Dávidovi povedal:
Choď a nech bude[42] Hospodin s tebou.
(38)A Šáúl odial Dávida svojím šatstvom[250] a na jeho hlavu dal prilbu *z* mosadze[678] a odial ho pancierom; (39)a Dávid
si zvrchu voči svojmu šatstvu[250 706] pripásal[125] svoj meč a pokúsil sa[707] vykročiť,
lebo *to* nebol vyskúšal[708]; a povedal Dávid
k Šáúlovi: Nebudem môcť v tomto[709] chodiť, lebo som *to* nevyskúšal[708]. I stiahol[35]
to[709] Dávid zo seba[262] (40)a vzal v svoju
ruku svoju palicu a vybral[155] si z potoka[616]
päť hladkých kameňov a vložil[127] ich vo
výstroj[310 710] pastierov, ktorý mal[6], totiž
v kapsu, a v svoju ruku svoj prak, a pristúpil bližšie[350] k Pelištímu[356].

(41)A Peliští[356] sa postupne priblížil[455 559 711] k Dávidovi a pred jeho tvárou
muž nesúci[158] štít; (42)a keď Peliští vzhliadol a uvidel Dávida, zneváži*l*[110] *si* ho, lebo
bol mladík[54], a *to* červenolíci a krásny[712]
výzorom. (43)I povedal Peliští[356] k Dávidovi: Či *som* ja pes, že ty na mňa[199] prichádzaš s palicami[62 716]? A dal sa Peliští[356]
Dávidovi zlorečiť skrze svojich bohov,
(44)a povedal Peliští[356] k Dávidovi: Poď
ku mne[713], nech[5] môžem[26] dať tvoje mäso
vtáctvu[714] nebies a zveri[715] poľa. (45)A Dávid k Pelištímu[356] povedal: Ty na mňa[199]
prichádzaš s mečom[62] a s kopijou[62] a s oštepom[62 716], no[5] ja na teba[199] prichádzam
s menom[62 716 717] Hospodina zástupov[11 12],
Boha bojových šíkov Isráéla, ktoré si potupil; (46)tohto dňa ťa Hospodin bude
vydávať[718] v moju ruku, i budem ťa môcť[26]
skoliť[112] a zosňať[35] z teba[262] tvoju hlavu
a dať tohto dňa vtáctvu[714] nebies a živočíšstvu zeme mŕtvoly[65] *z* tábora[227] Pelištím[221],
i zvedia, všetka zem, že Isráél má[9] Boha,
(47)a zvedia, všetko toto zídenie[719], že nie
mečom[62] a kopijou[62 716] Hospodin vyslobodzuje[71], lebo boj[222] *je* pre Hospodina[417],
i *vy*dá vás v našu ruku.

(48)A keď Peliští[356] povstal a *vy*šiel a priblížil sa[455] v ústrety Dávidovi, stalo sa[1],
že[5] sa Dávid náhlivo[257] rozbehol *v* bojový
šík v ústrety Pelištímu[356]; (49)i čiahol[573]
Dávid svojou rukou k *svojmu* výstroju[310 710]
a vzal odtadiaľ kameň; ten[5] vystrelil
z praku, takže[5] udrel[112] Peliští*ho*[356] na jeho
čelo, a kameň v jeho čelo vnikol, i padol
na svoju tvár k zemi. (50)Tak[5] sa Dávid
prakom[62] a kameňom[62 716] stal silnejším[720]
od Peliští*ho*[356], takže[5] Peliští*ho*[356] skolil[112]
a usmrtil, hoci[5] v ruke Dávida nebolo
meča. (51)A Dávid sa rozbehol a postavil
sa k Pelištímu[356] a vzal jeho meč a vytasil
ho z jeho pošvy a dorazil[721] ho a odťal[174]
ním jeho hlavu. A keď Pelištím[221] uvideli, že ich hrdina[79] *je* mŕtvy, dali[110] sa na
útek (52)a muži Isráéla povstali, a*j* Júdá,
a dali sa pokrikovať[231] a prenasledovať
Pelištím[221] *až* po tvoj vstup *v* priervu[533]
a po brány Ekróna; a smrteľne ranení[722]
z Pelištím[221] padali[32] po ceste *k* Šaarajim[124]
až po Gath a po Ekrón. (53)A synovia
Istáéla sa od zápalistej honby[723] za Pelištím vrátili a dali sa olupovať[724] ich tábory[227]. (54)A Dávid vzal hlavu Peliští*ho*[356]
a vniesol ju *do* Jerúsaléma a jeho zbroj[310]
zložil[127] v svojom stane.

(55)A ako Šáúl uvidel[441] Dávida vychádzajúceho[74] v ústrety Pelištímu[356], povedal
k Avnérovi, veliteľovi[370] vojska[11]: Čí syn *je*
tento mladík[54], Avnér? A Avnér povedal:
Ako že je živá tvoja duša, ó[56] kráľu, – ak
viem[32 207]! (56)A kráľ povedal: Spýtaj sa ty,
čí syn *je* tento šuhaj. (57)A za[111] návratu
Dávida od pobitia[112] Peliští*ho*[356], vtedy[5] ho
Avnér vzal a uviedol ho pred tvár Šáúla,
a hlava Peliští*ho*[356] *bola* v jeho ruke.
(58)A Šáúl k nemu povedal: Čí syn ty *si*,

www.biblicalhebrew.sk

ty chalan[54]? I povedal: Syn tvojho nevoľníka Jíšaja, Béth-lechemího[271].

18 A ako on ku kráľovi dohovoril[441 725], stalo sa[1], že[5] sa duša Jehónáthána spiala s dušou[726] Dávida, takže[5] *si* ho Jehónáthán zamiloval ako svoju dušu;
(2)a Šáúl ho v onen deň vzal a nedal mu vrátiť sa *v* dom jeho otca. (3)A Jehónáthán
a Dávid uzavrel*i* zmluvu[463], pretože[727] ho
on miloval[426] ako svoju dušu, (4)a Jehónáthán *si* zobliekol[875] plášť, ktorý *mal* na
sebe, a dal ho Dávidovi, a svoje šatstvo[250]
až po svoj meč a po svoj luk a po svoj
opasok[728]. (5)A Dávid sa dal vychádzať[74],
kamkoľvek[729] ho Šáúl posielal; počínal si
rozvážne[730 756] a Šáúl ho ustanovil[127] nad
bojovníkmi[669], a bol[32] vhod všetkému ľudu
a aj všetkým služobníkom[731] Šáúla.

(6)A pri ich príchode, pri návrate Dávida od pobitia[112] Pelištího[356], sa stalo[1], že[5]
zo všetkých miest[327] Isráéla v ústrety Šáúlovi, kráľovi, vychádzali[32 74] spievať ženy
a tanečné sprievody[732] za zvukov tamburíny[732], s veselosťou[62] a s trianglami[62 733],
(7)a tie ženy, ktoré[56] hrali[734], *si* odpovedali[32 735] a vraveli[32]:

Šáúl udrel[112 335] na svoje[736] tisíce,
no[5] Dávid na svoje[736] desaťtisíce.

(8)A Šáúl sa veľmi rozhneval[467], lebo
táto reč bola[32] zlá v jeho očiach, a povedal *si*[529]: Dávidovi dali desaťtisíce a mne
dali tisíce – teraz[5] mu ešte len kraľovanie! (9)A od oného dňa a naďalej Šáúl na
Dávida zazeral[32].

(10)A na druhý deň[272] sa stalo[1], že[5] na
Šáúla prišiel[437] mučivý[667] duch *od* Boha,
takže[5] sa vprostred domu dal vyčíňať[436];
a Dávid svojou rukou hral ako každodenne[737] a v ruke Šáúla *bola* kopija,
(11)i hodil Šáúl tou kopijou, lebo[5] *si* povedal[529]: Musím[26] *pre*biť[112] cez Dávida a*j*
cez stenu[738]. A*le* Dávid pred jeho tvárou[215]
dvakrát vyhol.

(12)A Šáúl pocítil z prítomnosti tváre[739]
Dávida bázeň[236 740], lebo Hospodin bol[1]
s ním a od Šáúla[43] sa odvrátil[35]; (13)preto[5]
ho Šáúl zo svojej blízkosti[43] odstránil[35]
a ustanovil[127] si ho veliteľom[370] tisíca,
takže[5] sa dal vychádzať[74] a vstupovať[741]
pred tvárou ľudu. (14)A Dávid sa na
všetkých svojich cestách prejavil[244] *ako*
rozvážne si počínajúci[756] a Hospodin *bol*
s ním; (15)a keď Šáúl zistil[283], že si on
veľmi rozvážne počína[756], dostal[110] z[742]
neho strach[743], (16)a*le* všetok Isráél a Júdá
Dávida miloval, keď on vychádzal[74] a vstupoval[741] pred ich tvárou.

(17)A Šáúl k Dávidovi povedal: Hľa,
moja staršia[686] dcéra Mérav; tú[313] ti chcem[26]
dať za ženu, len mi buď[244] zdatným[81] mužom[245 610] a bojuj boje[222] Hospodina. Lebo[5]
si Šáúl povedal[529]: Nech sa na neho ne*do*stáva[1 42] ruka moja, lež[5] nech sa na neho
*do*stáva[1 42] ruka Pelištím[221]. (18)A Dávid
k Šáúlovi povedal: Kto *som* ja a kým *je* môj
rod, čeľaď[408] môjho otca, v Isráélovi, že
mám[26] kráľovi byť zaťom? (19)A*le* v dobe,
keď sa Mérav, dcéra Šáúla, mala dať[744]
Dávidovi, sa stalo[1], že[5] ona bola daná za
ženu Adriélovi, Mechóláthímu[271].

(20)A*le* Míchal, dcéra Šáúla, *si* Dávida
zamilovala[32]; to[5] Šáúlovi oznámili[201],
i bola[32] tá vec[745] správna[746] v jeho očiach,
(21)i povedal *si*[529] Šáúl: Musím[26] mu ju
dať, nech[5] mu je nástrahou[245 747] a *nech* sa
na neho *do*stáva[1] ruka Pelištím[221]. A k Dávidovi Šáúl povedal: Teraz[583] sa so mnou[748]
druhý raz[749] budeš spriazňovať[750].

(22)A svojim služobníkom Šáúl rozkázal: K Dávidovi potajmo[751] prehovorte
výrokom: Hľa, kráľ má[32] v tebe zaľúbenie a všetci jeho služobníci ťa milujú[32],
teraz sa teda[59] s kráľom[748] spriazni[750].
(23)Nevoľníci kráľa teda[59] tieto slová vyslovili v uši Dávida a Dávid povedal: Či je
vo vašich očiach bezvýznamné[752] spriazniť sa[750] s kráľom[748]? A ja *som* človek[117] chudobný a bezvýznamný[752]. (24)A služobníci
Šáúla mu podali správu[201] výrokom: Dávid
sa vyslovil podľa týchto slov; (25)a Šáúl
povedal: Takto musíte[26] povedať Dávidovi:
Kráľ nemá[9] túžby po[633] vene[753], lež[53] po[633]
sto predkožkách Pelištím[221] na vypomstenie sa na nepriateľoch kráľa. Lebo[5] Šáúl
pojal zámer nechať Dávida padnúť rukou
Pelištím[221]. (26)Jeho služobníci teda[59]
oznámili[201] Dávidovi tieto jeho slová
a v očiach Dávida bola[32] tá vec správna[746]
– spriazniť sa[750] s kráľom[748]. A dni sa nenaplnili (27)a Dávid *už* povstal a odišiel,
on a*j* jeho muži, a pobil[112] z[587] Pelištím[221]
dvesto mužov, a Dávid priniesol ich
predkožky, i dodali ich kráľovi v plnom
počte[754] na spriaznenie sa[750] s kráľom[748];

www.mosaicpress.eu

Šáúl mu teda[59] Míchal, svoju dcéru, dal
za ženu. (28)I zistil[283] Šáúl a spoznal, že
s Dávidom *je* Hospodin, a Míchal, dcéra
Šáúla, ho milovala[32]; (29)Šáúl teda[59] poci-
ťoval[32] ešte väčšiu bázeň[195 236 740] z[742] Dávida
a stal sa[1] Šáúl Dávidovi *na* všetky dni ne-
priateľom. (30)A náčelníci[370] Pelištím[221]
sa dali podnikať výpravy[755] a za každého[21]
ich vyjdenia[755] sa stávalo[1 32], že si Dávid
počínal[32] rozvážnejšie[756] od všetkých ne-
voľníkov Šáúla a jeho meno sa stalo veľmi
vysoko ceneným.

19 A Šáúl prehovoril k Jónáthánovi,
svojmu synovi, a ku všetkým svo-
jim služobníkom o usmrtení Dávida. A*le*
Jehónáthán, syn Šáúla, mal[32] v Dávidovi
veľké[757] zaľúbenie; (2)podal teda[59] Jehó-
náthán Dávidovi správu[201] výrokom: Šáúl,
môj otec, sa usiluje o tvoje usmrtenie,
teraz sa teda[59], prosím[182], za rána maj na
pozore[33] a ostaň[758] v úkryte a schovaj sa[458],
(3)a ja chcem[26] vyjsť[74] a zastať po boku[759]
svojho otca v poli, kde *budeš* ty, a ja budem
o tebe[760] hovoriť k svojmu otcovi, a keď
uvidím, čo *bude*, podám[110] ti správu[201].
(4)A Jehónáthán k Šáúlovi, svojmu otcovi,
o Dávidovi[760] dobre prehovoril výrokom
k nemu: Nech kráľ nehreší[42] proti svojmu
nevoľníkovi, proti Dávidovi, pretože voči
tebe nezhrešil a pretože jeho činy[363] *sú*
pre teba[417] veľmi dobré; (5)áno[5], položil[127]
svoje žitie[761] v svoju dlaň[229 762] a porazil[112]
Pelištího[356], takže[5] Hospodin všetkému
Isráélovi spôsobil veľké vyslobodenie[473]
– uvidel si a zaradoval si sa, prečo teda[59]
chceš[26] usmrtením Dávida bez príčiny
hrešiť proti nevinnej krvi? (6)I poslúchol
Šáúl na[361] hlas Jehónáthána a odprisahal
Šáúl: *Ako že je* Hospodin živý – ak má[26 207]
byť usmrtený! (7)A Jehónáthán povo-
lal[194] Dávida, i oznámil[201] mu Jehónáthán
všetky tieto slová a uviedol Jehónáthán
Dávida k Šáúlovi, i bol[32] pred jeho tvárou
ako predtým[238].

(8)A opäť nastala[1 195] vojna[222] a Dávid vy-
tiahol[74] a dal sa proti Pelištím[221] bojovať[222]
a udrel[112] na nich veľkým úderom[242 335],
takže[5] sa pred jeho tvárou[215] dali na útek.
(9)A*le* na Šáúlovi sa ocitol[1 674] mučivý[667]
duch *od* Hospodina, a keď sedel v svo-
jom dome a v jeho ruke *bola* jeho kopija
a Dávid rukou hral, (10)pokúsil[110 763] sa
Šáúl kopijou *pre*biť[112] cez Dávida a*j* cez
stenu[738]; ten[5] pred tvárou[215] Šáúla ucúvol,
takže[5] kopiju *v*bil[112] v stenu, a Dávid pr-
chol a vyviazol v onú noc, (11)a*le* Šáúl do
domu Dávida poslal poslov[336] strážiť[33] ho
a za rána ho usmrtiť. A Dávidovi podala
správu[201] Míchal, jeho žena, výrokom:
Ak nie si hotový zachrániť[340 764] svoje ži-
tie[761] tej*to* noci, *budeš* ty zajtra usmrtený.
(12)Míchal teda[59] Dávida spustila oknom,
i odišiel a utiekol a vyviazol, (13)a Míchal
vzala domácu modlu[635], tú[5] položila[127] na
lôžko, v ktorého[844] miestach záhlavia[765]
položila[127] sieťku[766] *z* kozej srsti[767] a pri-
kryla rúchom, (14)a keď Šáúl poslov[336]
poslal Dávida priviesť[657], povedala[110]: On
chorie. (15)Šáúl teda[59] poslov[336] poslal
Dávida pozrieť[283 768], *s* výrokom: Vyneste[10]
ho na lôžku ku mne na jeho usmrtenie.
(16)A keď poslovia[336] prišli, hľa[110], na lôžku
domáca modla[635] a v miestach[765] jeho zá-
hlavia sieťka[766] *z* kozej srsti[767]. (17)Šáúl
teda[59] povedal k Míchal: Prečo si ma takto
ošudila a prepustila[305] môjho nepriateľa,
takže[5] vyviazol? A Míchal povedala k Šáú-
lovi: On ku mne povedal: Prepusti[305] ma,
prečo ťa mám[26] usmrtiť?

(18)A Dávid utiekol a vyviazol a pri-
šiel k Samúélovi do Rámy a oznámil[201]
mu všetko, čo mu[115] Šáúl vykonal, i od-
išiel on a Samúél a usídlili sa v Nájóth;
(19)to[5] bolo Šáúlovi oznámené výrokom:
Hľa, Dávid *je* v Nájóth v Ráme. (20)Šáúl
teda[59] poslal poslov[336] priviesť[657] Dávida;
a keď bolo[32] vidieť[129 769] spoločnosť poro-
kujúcich[436] prorokov a Samúéla stojaceho
ako dosadeného[686 770] nad nimi, ocitol[110]
sa[1] na Šáúlových posloch[336 674] Boží Duch,
takže[5] sa dali prorokovať[436] aj oni. (21)To[5]
oznámili[201] Šáúlovi, i poslal iných[364] po-
slov[336], a*le* aj oni sa dali prorokovať[436];
Šáúl teda[59] ešte poslal[195] poslov[336], tretích,
a aj oni se dali prorokovať[436]. (22)Odišiel
teda[59] do Rámy aj on; a keď prišiel k veľ-
kej cisterne[771], ktorá *je* v Séchú, spýtal[110]
sa: Kde *je* Samúél a Dávid? A povedal*i*
mu: Hľa, v Nájóth v Ráme. (23)I odi-
šiel ta, do Nájóth v Ráme, a ocitol se[1] na
ňom[674] – aj *na* ňom – Boží Duch, takže[5]
pri chôdzi stále[559 772] prorokoval[436], než
prišiel do Nájóth v Ráme; (24)potom[5] aj
on zobliekol[875] svoje rúcha a dal sa aj on

www.mosaicpress.sk

prorokovať[436] pred tvárou Samúéla a ležal[33 773] nahý *po* celý onen deň a *po* celú noc. Preto vravia: Či aj Šáúl *je* mezi prorokmi?

20 A Dávid z Nájóth v Ráme utiekol a prišiel a pred tvárou Jehónáthána povedal: Čo som spravil, čo *je* mojou neprávosťou[202] a čo *je* mojím hriechom pred tvárou tvojho otca, že sa usiluje *o* moje žitie[761]? (2)I povedal mu: Ďaleko *od toho*, nesmieš[26] umrieť; hľa. môj otec nerobí vec veľkú ani[774] vec malú, žeby[5] ma neupozorňoval[775]; prečo by teda[59] môj otec predo mnou[215] skrýval túto vec? Toho[404] niet. (3)A Dávid ešte odprisahal a povedal: Tvoj otec isto[776] vie[32], že som našiel v tvojich očiach priazeň[45], i povedal *si*[529]: Jehónáthán nech toto nevie[42], aby sa nermútil[777], lebo[5] veru, *ako že je* živý Hospodin a *že je* živá tvoja duša, že *je* len[226] krok medzi mnou a medzi smrťou.

(4)A Jehónáthán k Dávidovi povedal: Čo tvoja duša vraví[778], to[5] pre teba[417] chcem[26] spraviť. (5)A Dávid povedal k Jehónáthánovi: Hľa, zajtra *je* nov *mesiaca* a ja mám[26], pravdaže[776], s kráľom sadnúť jesť, a*le* ma *azda* budeš môcť[26] prepustiť[305], a*by* som sa v poli skrýval[26] *až* do tretieho večera. (6)Ak ma tvoj otec vôbec[776] bude postrádať[133], vtedy[5] môžeš[26] povedať: Dávid sa odo mňa naliehavo[776] vypýtal zabehnúť *v* Béth-lechem, svoje mesto, lebo tam má[6] celá jeho čeľaď[408] výročnú obeť[51]. (7)Ak bude hovoriť takto: Dobre, *vtedy* má[6] tvoj nevoľník pokoj; no[5] ak sa naopak[776] bude hnevať[467], vedz, že je[32] z jeho strany[43] s konečnou platnosťou rozhodnuté[200 779] *o* zlom. (8)*Azda* potom[5] uskutočníš[126] zmilovanie[618] nad svojím nevoľníkom, lebo si svojho nevoľníka uviedol v zmluvu[463] Hospodina so sebou; no[5] ak je pri mne neprávosť[202], usmrť ma ty, veď *až* k svojmu otcovi – načo toto, *že* by si ma uvádzal? (9)A Jehonáthán povedal: Ďaleko ti *od toho*; áno, ak isto[776] budem vedieť[207], že je zo strany[43] môjho otca s konečnou platnosťou rozhodnuté[200 779] *o* zlom, aby prišlo[184] na teba, a nebudem ti to[313] oznamovať[201 780]! (10)A Dávid povedal k Jehónáthánovi: Kto mi podá správu[201], ak ti azda tvoj otec bude odpovedať čím*si* tvrdým[781]? (11)A Jehónáthán povedal k Dávidovi: Poď, nech[5] môžeme[26] vyjsť *na* pole. Vyšli teda[59] oni obaja *na* pole.

(12)A Jehónáthán k Dávidovi povedal: Hospodine, Bože Isráéla, ak budem okolo[111 226 665] *tohto* času zajtra *alebo* pozajtre[782] mať istotu[783] *ohľadne* svojho otca, že[444] hľa, *je* dobre pre Dávida, a nebudem potom k tebe posielať, a*by* som ťa upozornil[775], (13)nech Hospodin takto robí[42] Jehónáthánovi a takto nech pridáva[42 195]; ak bude môj otec mať zlo za[784] dobré proti tebe[785], vtedy[5] ťa upozorním[775] a prepustím[305] ťa, nech[5] môžeš[26] v pokoji odísť, a Hospodin bude s tebou, ako bol[32] s mojím otcom. (14)A nie*len* ak ja ešte *budem* živý a nie*len* pri mne[786] nech uskutočňuješ[42 126] láskavosť[618] Hospodina, takže[5] nebudem musieť[26] mrieť, (15)lež[5] nech svoju láskavosť[618] nikdy[55] neodtínaš[42 174] od môjho domu[43], ani pri Hospodinovom vytínaní[174] nepriateľov Dávida, každého[247], z povrchu tváre[787] pôdy[251]. (16)I zjednal sa[788] Jehónáthán s domom Dávida: To[5] kiež Hospodin vyhľadá[42] z ruky nepriateľov Dávida. (17)A Jehónáthán Dávida v[727] svojej láske k nemu[789] ďalej zaprisahal[195], lebo ho miloval[32], ako miloval svoju dušu[790].

(18)A Jehónáthán mu povedal: Zajtra *je* nov *mesiaca* a budeš postrádaný[133], lebo tvoje sedadlo bude prázdne[133 791]; (19)musíš[26] teda[59] počkať tri dni[792], zostúpiť hlboko[793] a prísť k miestu, kde si sa skryl v deň činu[363 794], a ostať vedľa kameňa Ezel. (20)A ja k jeho strane budem vystreľovať tri šípy, ako vypúšťaním[305] si do terča, (21)a hľa, budem posielať sluhu[54]: choď, nájdi[382] šípy; ak budem sluhovi[54] vravieť zreteľne[795]: hľa, šípy *sú* od teba na tejto strane[796], vezmi ich, vtedy[5] príď, lebo máš[6] pokoj a niet ničoho[449], *ako že* Hospodin *je* živý. (22)No[5] ak šuhajovi budem vravieť takto: hľa, šípy máš[6] od seba až ďalej, odíď, lebo ťa Hospodin prepustil[305]. (23)A tá[797] vec, *o* ktorej[134] sme prehovorili, ja a ty, hľa, Hospodin *je* navždy[55] medzi mnou a medzi tebou.

(24)Dávid sa teda[59] v poli skryl; a nastal *nový* mesiac a kráľ k hodu[568 798] zasadol jesť, (25)i sadol kráľ na svoje sedadlo ako inokedy[196], na sedadlo *pri* stene[124], a Jehónáthán povstal[799] a po boku Šáúla sadol

www.biblickaknihovna.cz

Avnér a miesto[132] Dávida ostalo prázdne[133 791]. (26)A Šáúl v onen deň neprehovoril nič[485], lebo *si* povedal[529]: To[313] *bude dajaká* príhoda[314], takže on nie je čistý, isto nie *je* čistý. (27)No[5] keď sa v nasledovný deň[272] *po* nove[124] *mesiaca*, druhého *dňa*, stalo[1], že[5] miesto[132] Dávida ostalo prázdne[133 791], povedal[110] kráľ k Jehónáthánovi, svojmu synovi: Prečo syn Jíšaja ani včera ani dnes neprišiel k hodu[568 798]? (28)A Jehónáthán Šáúlovi odvetil: Dávid sa odo mňa[43] naliehavo[776] vypýtal do Béthlechema (29)a povedal: Prepusti[305] ma, prosím[182], lebo máme[6] v meste rodinnú obeť[800] a sám[313] môj brat ma povolal[531], takže teda[801], ak som našiel v tvojich očiach priazeň[45], nech sa, prosím[182], smiem[26] vzdialiť[802] a uvidieť svojich bratov. Preto k stolu kráľa neprišiel. (30)I vzbĺkol[467] hnev Šáúla proti Jehónáthánovi, i povedal mu: Synu zvrhlice[803] a buričky[804], či neviem[32], že sa ty na svoju hanbu a na hanbu nahoty[805] svojej matere tiahneš[155 806] k[807] synovi Jíšaja? (31)Preto nikdy[173], kým syn Jíšaja *je* živý na zemi[251], nebudeš môcť[26] obstáť[344] ty *ani* tvoje kraľovanie; teraz teda[59] pošli a priveď[657] ho ku mne, lebo on *je* synom smrti. (32)A Jehónáthán Šáúlovi, svojmu otcovi, odvetil a povedal k nemu: Prečo má[26] byť usmrtený? Čo spravil? (33)A Šáúl po ňom hodil kopijou na jeho skolenie[112], takže[5] Jehónáthán spoznal, že je to[313] zo strany jeho otca[43] s konečnou platnosťou rozhodnuté[200 779] – usmrtiť Dávida. (34)I povstal[808] Jehónáthán od stola[43] v blku[467] hnevu a v druhý deň novu *mesiaca* nezajedol chleba[568], lebo bol pre Dávida zarmútený[777], že ho jeho otec zhanobil[809].

(35)A za rána sa stalo, že[5] Jehónáthán podľa dohody[137] *s* Dávidom[124] vyšiel[74] *do* poľa a s ním mladý[607] sluha[54]; (36)a tomu sluhovi[54] povedal: Nože[182] bež, nachádzaj[382] šípy, ktoré ja budem vystreľovať. Sluha[54] sa rozbehol a on vystrelil šíp tak, aby ho preletel[810]; (37)a keď sluha[54] prišiel *až* po miesto[132] šípa, ktorý Jehónáthán vystrelil, zavolal[110] Jehónáthán za sluhom[54] a povedal: Či nie *je* šíp od teba až ďalej? (38)A Jehónáthán za sluhom[54] zavolal: Poponáhľaj sa, chvátaj, nesmieš[26] sa zastavovať. A sluha[54] Jehónáthána šípy zozbieral a prišiel k svojmu pánovi; (39)no[5] ten sluha[54] nič[485] nevedel[32], iba Jehónáthán a Dávid vedeli[32] *o* tej veci[134]. (40)Jehónáthán teda[59] dal svoje zbrane[310] sluhovi[54], ktorý mu *patril*, a povedal mu: Choď, zanes *v* mesto. (41)Sluha išiel a Dávid povstal zo strany[699] juhu[541] a padol na svoj obličaj[885] k zemi a trikrát sa poklonil, i pobozkali jeden druhého[445] a zaplakali jeden s[811] druhým[445], Dávid až nadmieru[812]. (42)A Jehónáthán Dávidovi povedal: Choď v pokoji; ako sme *si* my odprisahali, my obaja v mene Hospodina výrokom: Hospodin nech bude[42] navždy[55] medzi mnou a medzi tebou, medzi semenom mojím a medzi semenom tvojím.[813] I vstal[814] a odišiel, a Jehónáthán vstúpil *v* mesto.

21 A Dávid prišiel do Nóva k Achímelechovi, kňazovi, a Achímelech sa pri stretnutí Dávida zľakol[525] a povedal mu: Prečo *si* ty sám[346], ty a nikoho[117] nieto s tebou? (2)A Dávid Achímelechovi, kňazovi, povedal: Kráľ mi rozkázal *istú* vec a povedal ku mne: *O* tej veci, *v* ktorej ťa ja posielam a ktorú som ti rozkázal, nech sa nikto[117] nič[485] nedozvedá[42], a sluhov[54] som odkázal na to a to[815] miesto[132]. (3)Teraz teda[59], čo je pod tvojou rukou, daj v ruku moju, päť chlebov alebo čo *bude*[56] nájdené[382]. (4)A kňaz Dávidovi odvetil a povedal: Nieto pod mojou rukou[816] všedného[817] chleba, ibaže je chlieb svätý; len či sa sluhovia[54] zdržali[33] od žien! (5)A Dávid kňazovi odvetil a povedal mu: Keďže nám ženy boli neprístupné[65 818] ako včera, *tak* predvčerom[238], pri mojom vyjdení[74], ostali[1] teda[59] ústrojenstvá[310 819] sluhov[54] svätými[820]; toto[313] *je* síce[59] úloha[630] všedná[817], no[5] predsa zaiste[821] dnes *každý*[171] ostáva na *svojom* ústrojenstve[310 710 819] svätým[822]. (6)Kňaz mu teda[59] dal sväté[820 823], lebo tam nebolo chleba, iba ak chleby predkladné[65 824], odňaté[35] z prítomnosti tváre[739] Hospodina na položenie[127] chleba teplého[825] v deň jeho prinesenia[657]. (7)(A v onen deň tam *bol* muž zo služobníkov Šáúla, pozdržavší sa[403] pred tvárou Hospodina, a jeho meno Dóég, Edómí[356], predstavený pastierov, ktorí *patrili* Šáúlovi.) (8)A Dávid Achímelechovi povedal: A niet *toho, že*by tu pod tvojou rukou bola kopija

www.biblia-online.sk

alebo meč? Nevzal som totiž v svoju ruku
ani svoj meč a ani svoju zbroj[310], lebo vec
kráľa bola[32] naliehavá. (9)A kňaz povedal:
Meč Goljátha, Pelištího[356], ktorého si sko-
lil[112] v doline[321] Élá[675], hľa, ten[313] *je*, zaba-
lený v šatu, za ornátom; ak si ho chceš[26]
vziať, vezmi, lebo iného[364] okrem neho
tu[396] niet. A Dávid povedal: Niet jemu po-
dobného[460], daj mi ho. (10)A Dávid vstal
a utiekol oného dňa pred tvárou Šáúla[215]
a prišiel k Áchíšovi, kráľovi Gathu.

(11)A služobníci Áchíša k nemu pove-
dali: Či toto[240] nie *je* Dávid, kráľ zeme? Či
nie o tomto *si* v tanečných sprievodoch[732]
odpovedali[735] výrokom: Šáúl udrel[112 335]
na svoje[736] tisíce, no[5] Dávid na svoje[736]
desaťtisíce? (12)A Dávid tieto slová vlo-
žil[127] v svoje srdce a pocítil z[742] Áchíša,
kráľa Gathu, veľkú[757] bázeň[236 740], (13)i dal
sa v ich očiach predstierať porušenie
svojho rozumu[826] a robiť sa v ich ruke
pomäteným a čarbať po dveriach[210] brány
a spúšťať svoju slinu na svoju bradu[827].
(14)A Áchíš k svojim služobníkom pove-
dal: Hľa, vidíte človeka[117] správajúceho sa
ako šialenec; načo ste ho ku mne privá-
dzali? (15)*Som* ja potrebný šialených, že
ste tohto priviedli ukazovať svoje šialen-
stvo predo mnou? Či má[26] tento vstúpiť
do môjho domu?

22 A Dávid odtadiaľ odišiel a vyvia-
zol do jaskyne Adullám; to[5] keď
počuli jeho bratia a všetok dom jeho otca,
zostúpili[110] ta k nemu, (2)a zhromaždili
sa k nemu všetci ľudia[117 828] *v* zovretí[829]
a každý človek[117], ktorý mal[6] veriteľa[830]
a každý človek[117] *za*hork*nutý* v duši, i stal
sa[1] nad nimi vodcom[245 370] a boli[32] s ním,
asi[226] štyristo mužov. (3)A odtadiaľ Dávid
odišiel *do* Micpeh Móáva[831] a ku kráľovi
Móáva[831] povedal: Nech, prosím[182], smie[26]
môj otec a moja mať vyjsť[74] k vám[832], než
budem môcť[26] zvedieť, čo so mnou[115] Boh
bude chcieť[26] spraviť. (4)Zaviedol ich
teda[59] ku kráľovi[832 833] Móáva[831] a usídlili
sa pri ňom *na* všetky dni pobytu Dávida
v nedobytnom mieste[834].

(5)A Gád, prorok, k Dávidovi povedal:
Nesmieš[26] v nedobytnom mieste[834] ostá-
vať; odíď, nech[5] si[545] vstúpiš *v* zem Júdu.
Dávid teda[59] odišiel a vstúpil *v* les Cháreth.
(6)A Šáúl počul, že bol vypátraný[835] Dávid
a muži, ktorí *boli* s ním; a Šáúl sedel
v Givei pod tamariškou na výšine a v jeho
ruke *bola* jeho kopija a pred ním[836] stáli
všetci jeho služobníci, (7)a Šáúl svojim
služobníkom, ktorí[56] pred ním[836] stáli, po-
vedal: Nože[182] počujte, synovia Jemíního[376]:
vari[837] vám všetkým[300] bude syn Jíšaja dá-
vať polia a vinice? Bude vám všetkým[300]
dávať stať sa[838] veliteľmi[370] tisícov a veli-
teľmi[370] stovák? (8)Veď ste sa vy všetci[300]
spikli proti mne a niet ochotného upo-
zorniť[340] ma[399] na[839] spolčovanie sa[788 840]
môjho syna so synom Jíšaja, a nieto z vás
nikoho nado mnou trúchliaceho[841] a ochot-
ného upozorniť[340] ma[399], že môj syn proti
mne postavil[58 842] môjho služobníka za zá-
kerníka[843], ako v tento deň. (9)A Dóég,
Edómí[356], ktorý[844] bol postavený nad ne-
voľníkmi Šáúla, odvetil a povedal: Uvidel
som syna Jíšaja prichádzajúceho do Nóva
k Achímelechovi, synovi Achítúva; (10)ten
sa pre neho[417 845] s otázkou obrátil na Hos-
podina[457] a dal mu stravu a dal mu meč
Goljátha, Pelištího[356]. (11)A kráľ poslal
zavolať Achímelecha, syna Achítúva, kňa-
za, a všetok dom jeho otca a kňazov, ktorí
boli v Nóve; i prišli oni všetci[300] ku kráľovi.
(12)A kráľ povedal: Nože[182] počuj, synu
Achítúva. A Achímelech povedal: Hľa,
ja[193], môj pane. (13)A Šáúl povedal: Prečo
ste sa proti mne spikli, ty a syn Jíšaja,
takže[5] si mu dal chlieb a meč a obrátil si
sa[846] pre neho[417 845] s otázkou na Boha[457] na
povstanie proti mne[199] ako zákerník[843],
ako v tento deň? (14)A Achímelech krá-
ľovi odvetil a povedal: A kto *je* medzi tvo-
jimi služobníkmi ako Dávid, verný[180] a zať
kráľa, ktorý[5] má[32] prístup[35 847] k vypočutiu
u teba[848] a v tvojom dome *je* vážený[161]?
(15)Začal som sa pre neho[417 845] s otázkami
obracať na Boha[457] dnes? Ďaleko mi *od
toho*! Nech kráľ nič[449] nezvaľuje[42 127] na
svojho nevoľníka[849], na nikoho[849] z domu[850]
môjho otca, lebo tvoj nevoľník z tohto
všetkého[851] nevedel[32] nič[449] malé ani[852]
veľké. (16)A kráľ povedal: Istotne[592] mu-
síš[26] umrieť, Achímelech, ty *aj* všetok dom
tvojho otca. (17)A behúňom[368], ktorí[56]
pred ním[836] stáli, kráľ povedal: Obráťte sa
a usmrťte kňazov Hospodina, lebo aj ich
ruka *je* s Dávidom, a pretože vedeli[32], že
on uteká, a neupozornili ma[399]. A*le* slu-

www.biblotheca.sk

žobníci kráľa neboli[32] naklonení[622] vystrieť[573] svoju ruku, aby sa vrhli[184 853] na kňazov Hospodina; (18)kráľ teda[59] povedal Dóégovi: Obráť sa ty a vrhni sa[853] na kňazov. A Dóég, Edómí[356], on sa na kňazov vrhol[853] a usmrtil v onen deň osemdesiatich a piatich mužov nosiacich[158] ornát *z* plátna, (19)a Nóv, mesto kňazov, vybil[112] ostrím[536] meča od muža až po ženu, od batoľaťa až po dojča a po hovädzie dobytča[481] a osla a drobné dobytča[584] – ostrím[536] meča. (20)A*le* jeden syn Achímelecha, syna[13] Achítúva, vyviazol, ktorého[844] meno *bolo* Evjáthár, a utiekol za Dávidom; (21)a Evjáthár Dávidovi oznámil[201], že Šáúl pozabíjal kňazov Hospodina. (22)A Dávid Evjáthárovi povedal: Vedel[32] som v onen deň, keď tam Dóég, Edómí[356], *bol,* že isto[854] bude podávať Šáúlovi správu[201]; previnil som sa ja proti všetkým dušiam domu tvojho otca. (23)Ostaň so mnou, nech sa nebojíš[42 236]; áno, kdo sa bude usilovať *o* žitie[761] moje, bude sa usilovať *o* žitie[761] tvoje, ale ty pri mne *budeš* predmetom starostlivosti[855].

23 I podali Dávidovi správu[201] výrokom: Hľa, Pelištím[221] bojujú[222] proti Keíle, a oni lúpia[606] holohumnice. (2)Dávid sa teda[59] na Hospodina s otázkou obrátil[457] výrokom: Či mám[26] ísť, nech[5] pobijem[112] týchto Pelištím[221]? A Hospodin k Dávidovi povedal: Choď, nech[5] na Pelištím[221] udrieš[112 335], i budeš môcť[26] Keílu oslobodiť[71]. (3)A muži Dávida k nemu povedali: Hľa, my sa bojíme[236] tu v Júdovi[856], a čím skôr, ak pôjdeme *ku* Keíle proti[199] bojovým šíkom Pelištím[221]! (4)Dávid sa teda[59] ešte znova na Hospodina s otázkou obrátil[195 457] a Hospodin mu odvetil a povedal: Vstaň, zostúp *ku* Keíle, lebo ja sa chystám *vy*dať[197] Pelištím[221] v tvoju ruku. (5)Odišiel teda[59] Dávid a jeho muži *ku* Keíle a dal sa proti Pelištím[221] bojovať[222] a odohnal ich stáda[857] a udrel[112] na nich veľkým úderom[242 334], takže[5] Dávid obyvateľov Keíly oslobodil[71].

(6)A pri úteku[727] Evjáthára, syna Achímelecha, k Dávidovi *do* Keíly sa stalo[1], *že* sa nadol dostal v jeho ruke ornát. (7)A Šáúlovi bolo oznámené[201], že Dávid vstúpil *do* Keíly; a Šáúl povedal: Boh sa ho zriekol[858] pre moju ruku[859], lebo je[32] zavretý vstupom v mesto *s* dverami[210] a závorami[65]. (8)Šáúl teda[59] predvolal[614] všetok ľud do boja[222], na zostúpenie *ku* Keíle, na obliehanie proti Dávidovi[199] a proti jeho mužom[199]. (9)A Dávid sa dozvedel, že Šáúl proti nemu spriada[860] zlo; i povedal k Evjáthárovi, kňazovi: Prines[350] ornát! (10)A Dávid povedal: Hospodine, Bože Isráéla, tvoj nevoľník s istotou[861] počul, že Šáúl sa usiluje vstúpiť do Keíly na zničenie[301] mesta mojou príčinou. (11)Či ma občania[862] Keíly budú chcieť[26] vydať[718] v jeho ruku? Či bude Šáúl zostupovať, ako tvoj nevoľník počul? Hospodine, Bože Isráéla, podaj, prosím[182], správu[201] svojmu nevoľníkovi! A Hospodin povedal: Bude zostupovať. (12)A Dávid povedal: Či budú občania[862] Keíly chcieť[26] vydať[718] mňa a mojich mužov v ruku Šáúla? A Hospodin povedal: Budú chcieť[26] vydať[718].

(13)Dávid teda[59] povstal, a*j* jeho muži, asi[226] šesťsto mužov, a vyšli[74] z Keíly a dali se chodiť, kde[396] mohli[26] chodiť. A Šáúlovi bolo oznámené[201], že Dávid z Keíly vyviazol; i vzdal sa vyjdenia[755]. (14)A Dávid sa usídlil v pustine, v nedobytných miestach[834]; usídlil sa totiž[59] na vrchu v pustine Zíf a Šáúl ho po všetky dni hľadal[32], a*le* Boh ho ne*vy*dal v jeho ruku.

(15)A Dávid zistil[283], že Šáúl vyšiel[74] usilovať sa *o* jeho žitie[761]; i bol Dávid v pustine Zíf v lese. (16)A Jehónáthán, syn Šáúla, povstal a pobral sa do lesa k Dávidovi; a posilnil jeho ruku v Bohu (17)a povedal k nemu: Nech sa nebojíš[42 236], lebo ruka Šáúla, môjho otca, ťa nebude môcť[26] nájsť, a nad Isráélom budeš kraľovať ty, a ja ti budem druhým[245 863]; a to[864] vie aj Šáúl, môj otec. (18)I uzavreli oni obaja pred tvárou Hospodina zmluvu[463]; a Dávid v lese ostal a Jehónáthán odišiel k svojmu domu.

(19)A k Šáúlovi do Givey vystúpili[10] Zifím[271] *s* výrokom: Či sa Dávid neskrýva u nás v nedobytných miestach[834] v lese, na pahorku Chachílá, ktorý *je* od juhu[865] púšte[866]? (20)Teraz teda[59] zostúp, ó[56] kráľu, podľa všetkého tvojej duše želania zostúpiť, a na nás[417] *bude* vydať[718] ho v ruku kráľa. (21)A Šáúl povedal: Vy *ste* požehnaní Hospodinom, že ste sa nado mnou zľutovali; (22)choďte, prosím[182], ešte sa uistite[344] a vyzvedzte a vypozorujte[283] jeho

www.biblia-katolicka

miesto[132], kam sa *do*stala[1] jeho noha[867], kto
ho tam uvidel, lebo ku mne povedal*i*, že
on veľmi[868] chytráči[869]; (23) vypozorujte[283]
teda[59] a vyzvedzte všetky jeho skrýše, kde
sa skrýva, a vráťte sa naisto[870] ku mne,
i pôjdem s vami, a ak on je v zemi, stane
sa[1], že[5] ho medzi všetkými tisícmi Júdu
budem vedieť[26] vystopovať. (24) Povstali
teda[59] a pred Šáúlom[369] odišli do Zífa.
A Dávid a jeho muži *boli* v pustine Máón
v stepi[871] k juhu[865] púšte[866]; (25) jeho[5] sa
pobral Šáúl a jeho muži hľadať. To[5]ozná-
mili[201] Dávidovi, i zostúpil *na* skalisko[521]
a ostal v pustine Máón; to[5] keď počul
Šáúl, rozohnal[110] sa *v* pustinu Máón za
Dávidom[872], (26) i išiel[32] Šáúl a jeho muži
zo strany vrchu odtiaľto a Dávid a jeho
muži zo strany vrchu odtiaľto, a Dávid sa
dal úzkostlivo náhliť[873] pred tvárou[215]
Šáúla *uj*sť, kým[5] sa Šáúl a jeho muži
k Dávidovi a k jeho mužom obchvatom
blížili[874] polapiť[620] ich. (27) No[5] k Šáúlovi
prišiel posol[336] *s* výrokom: Poponáhľaj sa
a poď, lebo na zem zaútočili[875] Pelištím[221].
(28) Šáúl sa teda[59] od honby za Dávidom[872]
vrátil a odišiel v ústrety Pelištím[221]. Preto
onému miestu[132] dali názov[267] Sela-ham-
machlekóth[876]. (29) A Dávid odtadiaľ vy-
stúpil[10] a usídlil sa v nedobytných mie-
stach[834] v Én-gedí.

24 A ako sa Šáúl vrátil od *pre*nasle-
dovania[497] Pelištím[221], stalo sa[1],
že[5] mu podal*i* správu[201] výrokom: Hľa,
Dávid *je* v pustine Én-gedí. (2) Šáúl teda[59]
vzal tritisíc vyberaných[155 877] mužov zo
všetkého Isráéla a *vy*šiel hľadať Dávida
a jeho mužov na skálach[570 619 665] kozo-
rožcov. (3) I prišiel na ceste k salašom
drobného dobytka, kde[844] *bola* jaskyňa;
tam[5] Šáúl vstúpil prikryť svoje nohy[878],
a vnútri[879] tej jaskyne sedeli Dávid a jeho
muži. (4) A muži Dávida k nemu povedali:
Hľa, deň, *o* ktorom[134] ti Hospodin, tvoj
Boh, povedal: Hľa, ja sa chystám *vy*dať[197]
tvojho nepriateľa v tvoju ruku, nech[5] mu[115]
spravíš podľa *toho,* čo bude dobré v tvo-
jich očiach. A Dávid vstal a potajmo[751] od-
rezal[174] cíp[640] plášťa, ktorý *bol* na Šáúlovi,
(5) no[5] potom sa stalo[1], že[5] srdce Dávida
ho udrelo[112 880], pretože cíp[640] plášťa, ktorý
bol na Šáúlovi, odrezal[174]; (6) i povedal
k svojim mužom: Ďaleko mi, skrze Hos-
podina[881], žeby som svojmu pánovi[115], po-
mazanému[115] Hospodina, mal[26] spraviť[882]
túto vec, vystrieť[573] na neho svoju ruku;
áno, on *je* pomazaný Hospodina. (7) A tý-
mi*to* slovami Dávid svojich mužov zadr-
žal[883] a nedal im povstať proti[199] Šáúlovi.
A Šáúl povstal z jaskyne a *vy*šiel cestou,
(8) a potom z jaskyne povstal Dávid a za
Šáúlom zavolal výrokom: Môj pane,
ó[56] kráľu! A keď sa Šáúl obzrel za seba,
schýlil[110] Dávid hlavu[884], obličaj[885] k zemi,
a poklonil sa; (9) a Šáúlovi Dávid povedal:
Prečo počúvaš slová ľudí[886], výrok: hľa, Dá-
vid sa usiluje *o* tvoje zlé? (10) Hľa, tohto
dňa vidia[32] tvoje oči, že ťa Hospodin dnes
*vy*dal v moju ruku v jaskyni, a prehovorilo
sa[129] o zabití teba, no[5] zmiloval *som*[129] sa
nad tebou a povedal som: nebudem svoju
ruku vystierať[573] na svojho pána, lebo on
je pomazaný Hospodina. (11) A pozri,
môj otče, áno, pozri cíp[640] tvojho plášťa
v mojej ruke, lebo podľa môjho odreza-
nia[174] cípu[640] tvojho plášťa, a *že* som ťa ne-
zabil, vedz a pozri, že niet v mojej ruke
zla a*ni* prestúpenia[887] a nezhrešil som
voči tebe, no[5] ty strojíš úklady[888] môjmu
žitiu[761 889], aby si ho vzal[184]. (12) Hospodin
bude rozsudzovať medzi mnou a medzi
tebou a Hospodin ma na tebe[890] pomstí,
no[5] moja ruka proti tebe nebude, (13) ako
vraví príslovie[891] starých: zlovôľa vycha-
dza[74] od zlovoľného, no[5] moja ruka proti
tebe nebude. (14) Za kým vytiahol[74] kráľ
Isráéla? Za kým sa ty ženieš[872]? Za mŕt-
vym psom, za jednou blchou! (15) No[5]
zástancom[245 892] sa stane[1] Hospodin, ten[5]
rozsúdi medzi mnou a medzi tebou, i po-
zrie sa a povedie môj spor[893 894] a bude ma
vedieť[26] vysúdiť[890] z tvojej ruky!

(16) A ako Dávid dokončil[200 441] preho-
vor týmito slovami k Šáúlovi, stalo sa[1],
že[5] Šáúl povedal: Či *je* toto tvoj hlas, môj
synu, Dávid? A Šáúl pozdvihol[158] svoj hlas
a rozplakal sa (17) a povedal: Ty *si* spra-
vodlivejší odo mňa, lebo ty si mi preukä-
zal[895] dobré, kým[5] ja som ti preukázal[895]
zlé; (18) to[5] si ty dnes dal najavo[201], ako si
so mnou uskutočnil[126] dobré, ako si, keď
ma Hospodin vydal[718] v tvoju ruku, ma ne-
zabil[110]. (19) Veď[5] ak voľakto[117] zastihuje[382]
svojho nepriateľa, či[5] ho prepustí[305] po-
dobrotky[896]? I bude ti Hospodin dobrým

www.biblia.sk

odplácať za to, čo si dnes spravil mne[115].
(20)Nože teda[801], hľa, viem[32], že istotne[897]
budeš kraľovať a že v tvojej ruke[898] bude
kráľovstvo Isráéla upevnené[58]; (21)teraz
mi teda[59] pri Hospodinovi odprisahaj: ak
budeš[207] vytínať[174] moje semä po mne a ak
budeš[207] vyhládzať[899] moje meno z domu
môjho otca! (22)A Dávid Šáúlovi od-
prisahal a Šáúl odišiel do svojho domu
a Dávid a jeho muži vystúpili[10] na nedo-
bytné miesto[834].

25 A Samúél umrel, i zhromaždili
sa, všetok Isráél, a dali sa pre
neho[417] nariekať[900], a pochovali ho v jeho
dome v Ráme.

A Dávid povstal a zostúpil do pustiny
Párán. (2)A v Máóne *bol* muž, ktorého[844]
hospodárstvo[901] bolo na Karmeli[902], a ten
muž *bol* veľmi bohatý[351], lebo[5] mal[6] tri-
tisíc oviec[903] a tisíc kôz; a bol[32] na Karmeli
pri strihaní svojich oviec[903]. (3)A meno
toho muža *bolo* Návál a meno jeho ženy
Avígajil, a tá žena *bola* veľmi rozumná[904]
a krásna zjavom[905] a ten muž *bol* tvrdý[781]
a zlý *v* skutkoch[906]; a on *bol* Káliví[271 907].
(4)I počul Dávid v pustine, že Návál strihá
svoje ovce[903]; (5)vyslal teda[59] Dávid desia-
tich mladíkov[54] a tým mladíkom[54] Dávid
povedal: Vystúpte[10] na Karmel a vojdite
k Náválovi, i spýtajte sa[42] v mojom mene,
či sa má dobre[430], (6)a povedzte[42] takto:
K životu[908]! A*j* ty sa maj dobre, a*j* tvoj dom
nech sa má dobre, a*j* všetko, čo ti *patrí*,
nech sa má dobre[909]! (7)I počul som teraz,
že *sú* u teba[910] strihači; nože[801], pastieri,
ktorých máš[6], bývali[32] s nami, neuško-
dili[809] sme im a *po* všetky dni ich pobytu
na Karmeli im nič[485] nechýbalo[32 133 791 911];
(8)spýtaj sa svojich sluhov[54], oni ti podajú
správu[201]. Kiež teda[59] *títo* mladíci[54] nacha-
dzajú[42 382] v tvojich očiach priazeň[45], veď
sme prišli k dobrému dňu; daj, prosím[182],
čo tvoja ruka bude môcť[26] nájsť[382], svojim
nevoľníkom a svojmu synovi, Dávidovi.
(9)I prišli mladíci[54] Dávida a prehovorili
k Náválovi podľa všetkých týchto slov
a stíchli[912].

(10)A Návál služobníkom Dávida od-
vetil a povedal: Kto *je* Dávid a kto syn
Jíšaja? Dnes sa rozmnožili nevoľníci,
ktorí[56] sa odtrhujú[913] každý[247] od[347] svojho
pána! (11)Mám[26] teda[59] vziať svoj chlieb[568]
a svoju vodu[914] a svoju zakáľačku, čo som
nazakáľal[915] svojim strihačom, a dať ľu-
ďom[117], *o* ktorých neviem[32], odkiaľ oni
sú? (12)I obrátili sa mladíci[54] Dávida
svojou cestou a vrátili sa a prišli a po-
dali mu správu[201] podľa všetkých týchto
slov; (13)a Dávid povedal svojim mužom:
Pripášte[125] *si* každý[247] svoj meč! Pripásali[125]
si teda[59] každý[247] svoj meč, aj Dávid *si* svoj
meč pripásal[125], a vystúpili[10] za Dávidom,
asi[226] štyristo mužov, a dvesto, *tí* ostali pri
batožinách[310].

(14)A Avígajil, žene Návála, podal je-
den mladík[54] zo sluhov[54] správu[201] vý-
rokom: Hľa, Dávid poslal z pustiny poslov[336]
pozdraviť[527] nášho pána, a*le* oboril sa[579]
na nich; (15)a tí muži *boli* voči nám veľmi
dobrí a neuškodili[809] nám a *po* všetky dni,
čo sme sa pri našom pobyte v poli s nimi
stýkali[32], sme nič[485] nepostrádali[32 133 911],
(16)aj nocou aj dňom boli[32] múrom okolo
nás[916], *po* všetky dni nášho pobytu s nimi,
keď sme pásli drobný dobytok. (17)Teraz
teda[59] vedz a uváž[283], čo máš[26] robiť, lebo
na nášho pána a proti všetkému jeho
domu je s konečnou platnosťou zosno-
vané[200 779] nešťastie[453], no[5] on *je* ničom-
ník[107], nedá sa k nemu prehovoriť[917].

(18)A Avígajil náhlivo[257] vzala dvesto
chlebov a dva mechy vína a päť pripra-
vených[126] *kusov* drobného dobytka a päť
seí[918] praženého zrnia a sto hrúd hrozie-
nok a dvesto hrúd sušených fíg; to[5]
nakládla na osly (19)a svojim sluhom[54] po-
vedala: Postupujte[423] predo mnou[369]; hľa,
ja prichádzam za vami. A*le* svojmu mu-
žovi Náválovi nedala vedieť[201]. (20)A keď
ona jazdila na oslovi a zostupovala po
odľahlej strane[919] vrchu, stalo sa[1 110], že[5]
hľa, Dávid a jeho muži zostupovali jej
v ústrety, takže[5] ich stretla. (21)A Dávid
povedal: Iba na oklamanie[920] som stráž-
il[32 33] všetko, čo tomuto *človekovi* v pus-
tine *patrí*, takže[5] zo všetkého, čo mu *patrí*,
nič[485] nechýbalo[32 133 791 911]; áno[5], odplatil[275]
mi zlým miesto dobrým. (22)Takto nech
Boh robí[42] nepriateľom[115] Dávida a takto
nech pridáva[42 195], ak budem[216] nechávať
do svetla rána zo všetkého, čo mu *patrí*,
močiaceho na stenu[921]!

(23)A Avígajil Dávida uvidela a ná-
hlivo[257] zostúpila z osla[262] a padla pred

www.biblia.sk

obličajom[885] Dávida na svoju tvár a sklonila sa *na* zem, (24)áno[5], padla k jeho
nohám a povedala: Na mne – ja[922], môj
pane, – *nech bude* tá neprávosť[202], a nech,
prosím[182], smie[26] tvoja služobná prehovoriť v tvoje uši, a počuj slová svojej
služobnej. (25)Kiež, prosím[182], môj pán
neupína[42 127] svoje srdce k tomuto ničomnému človekovi[117 923 924], na Návála, lebo
ak*é je* jeho meno, taký *je*[925] on: jeho meno
je Návál[926] a bezbožnosť[927] *je* pri ňom, a ja,
tvoja služobná, som nevidela[32] mladíkov[54]
môjho pána, ktorých si vyslal; (26)teraz
teda[59], môj pane, *ako že je* živý Hospodin
a živá *je* tvoja duša, Hospodin, ktorý
ťa zarazil pred prídením[362] v krvi[928 929]
a pomožením[71 930] sebe svojou rukou[931],
nech budú[42] ako Návál tvoji nepriatelia,
usilujúci sa *o* zlé proti môjmu pánovi[199]!
(27)A teraz toto požehnanie, ktoré tvoja
slúžka priniesla môjmu pánovi, to[5] nech
sa dá[42] mladíkom[54], ktorí[56] chodia v sprievode[932] môjho pána. (28)Odpusti[158], prosím[182], prestúpenie[887] svojej služobnej,
lebo Hospodin istotne[933] môjmu pánovi
chce[26] zriadiť[126] trvalý[180] dom, lebo môj
pán bojuje[32 222] boje[222] Hospodina a za
všetky tvoje dni[934] sa pri tebe nenašlo[382]
zlo. (29)Povstal síce[59] človek prenasledovať ťa a usilovať sa *o* tvoje žitie[761], no[5]
duša môjho pána ostane[1] zaviazaná[935]
v zväzku[936] života[29] pri Hospodinovi, tvojom Bohu, no[5] dušu tvojich nepriateľov
bude vystreľovať[333 937] sprostred[938] puzdra[939] praku. (30)A keď Hospodin môjmu
pánovi[115] bude robiť podľa všetkého, čo
dobrého prehovoril o tebe[940], a prikáže[531]
ťa za panovníka[401] nad Isráélom, stane
sa[1], (31)že[5] ti nebude na potknutie sa[941]
a*ni* na urážku[942] srdca môjho pána toto:
a*ni* preliatie krvi bez príčiny a*ni* pomoženie[71] môjho pána *samému* sebe. A keď
Hospodin môjmu pánovi spraví dobre,
kiež[110] *si* pripomenieš[42] svoju služobnú.

(32)A Dávid Avígajil povedal: *Nech je* velebený[943] Hospodin, Boh Isráéla,
ktorý ťa tohto dňa poslal mne v ústrety,
(33)a *nech je* požehnané tvoje pochopenie[944] a *nech si* požehnaná ty, ktorá
si ma tohto dňa zadržala[315] od prídenia
v krvi[928 929] a pomoženia[71] sebe svojou
rukou[931]. (34)No[5] jednako, *ako že je* živý
Hospodin, Boh Isráéla, ktorý ma zarazil
pred ublížením[930] tebe, keby si mi nebola
náhlivo[257] prišla v ústrety, áno, ak by bol[207]
býval Náválovi do svetla rána ostavený
močiaci na stenu[921]! (35)A Dávid vzal
z jej ruky, čo mu priniesla, a jej povedal:
Vystúp[10] v pokoji k svojmu domu; pozri,
poslúchol som na[361] tvoj hlas a prijal[158]
som tvoju tvár.

(36)A Avígajil prišla k Náválovi, a hľa,
on mal[6] v svojom dome hostinu[945] ako
hostinu[945] kráľa, a srdce Návála pri nej[946]
bolo potešené[947] a on *bol* nadmieru opitý,
i neoznámila[201] mu *až* do svetla rána
nič[449] malé *ani* veľké; (37)a za rána, keď
víno[37] z Návála vyšlo[74 426], sa stalo[1], že[5] mu
jeho žena tieto veci oznámila[201], a jeho
srdce v jeho vnútri zmŕtvelo a on sa stal[1]
sťa*by* kameňom. (38)A asi[226] *o* desať dní
sa stalo[1], že[5] Hospodin Návála ranil[948],
takže[5] umrel.

(39)A keď Dávid počul, že Návál umrel,
povedal: *Nech je* velebený[943] Hospodin,
ktorý rozhodol spor[893 894] mojej potupy
zo strany[949] Návála a svojho nevoľníka
zastavil pred zlom[362 950 951] a zlo Návála
vrátil Hospodin na jeho hlavu. A Dávid
poslal a vyslovil sa o[62 952] Avígajil, vziať si
ju za ženu; (40)i prišli služobníci Dávida
k Avígajil na Karmel a prehovorili k nej
výrokom: Poslal nás k tebe Dávid, vziať si
ťa za ženu. (41)I vstala a poklonila sa, obličaj[885] k zemi, a povedala: Hľa, tvoja služobná *bude* za nevoľníčku[953], umývať nohy
služobníkov môjho pána. (42)A Avígajil
náhlivo[257] vstala a na oslovi odjachala
s piatimi svojimi dievkami[954], ktoré[56] chodili v jej sprievode[932], a pobrala sa za poslami[336] Dávida a stala sa[1] mu ženou[245].

(43) A Dávid pojal a*j* Achínóam, z Jizreéla, takže[5] sa mu obidve stali[1] ženami[245];
(44)a Šáúl bol dal Míchal, svoju dcéru, ženu Dávida, Paltímu, synovi Laíša z Gallím.

26 A k Šáúlovi do Givey prišli Zifím[271] *s* výrokom: Či sa Dávid neskrýva na pahrbku Chachílá na pokraji[619]
púšte[866]? (2)Šáúl teda[59] vstal a zostúpil do
pustiny Zíf, a s ním tritisíc mužov, vyberaných[155 877] Isráéla, hľadať Dávida v pustine Zíf. (3)I položil sa[223] Šáúl na pahrbku
Chachílá, ktorý *je* na pokraji[619] púšte[866], pri
ceste, a Dávid ostával v pustine a zistil[283],

www.mosaik.sk

že Šáúl prišiel do pustiny za ním. (4)Dávid teda[59] vyslal vyzvedačov a dozvedel sa,
že Šáúl naisto[870] prišiel; (5)i vstal Dávid
a prišiel na miesto[132], kde sa Šáúl položil[223],
a uvidel Dávid miesto[132], kde ľahol Šáúl
a Avnér, syn Néra, veliteľ[370] jeho vojska[11],
i ležal Šáúl vnútri vozovej hradby[692 955]
a ľud, *tí* spočívali[223] okolo neho[956].
(6)A Dávid sa ujal slova[551] a prevravel
k Achímelechovi, Chittímu[356], a k Avíšajovi, synovi Cerúje, bratovi Jóáva, výrokom: Kto so mnou chce[26] zostúpiť k Šáúlovi do tábora[227]? A Avíšaj povedal: Ja pri
tebe chcem[26] zostúpiť. (7)Prišiel teda[59]
Dávid a Avíšaj *v* noci k ľudu, a hľa, Šáúl
spiaci ležal vnútri vozovej hradby[692 955]
a v zemi *v* miestach jeho záhlavia[765] vtlačená jeho kopija, a okolo neho[956] ležali
Avnér a ľud. (8)A Avíšaj k Dávidovi povedal: Boh dnes vydal[718] tvojho nepriateľa
v tvoju ruku; teraz teda[59], prosím[182], nech
ho smiem[26] jedným razom[957] *pre*biť[112] kopijou až v zem; to[5] mu nebudem musieť[26]
opakovať. (9)A Dávid k Avíšajovi povedal: Nebudeš[42] ho hubiť[301], lebo kto vystrie[573] svoju ruku na Hospodinovho pomazaného a bude uznaný za nevinného[958]? (10)A Dávid povedal: *Ako že je*
živý Hospodin – iba ak ho Hospodin bude
chcieť[26] raniť[948] alebo príde jeho deň a umrie alebo zostúpi v bitku[222] a bude zmetený[508]; (11)ďaleko mi, skrze Hospodina[881],
od vystretia[573] mojej ruky na Hospodinovho
pomazaného! No[5] teraz, prosím[182], vezmi
tú kopiju, ktorá *je v* miestach jeho záhlavia[765], a ten krčah vody[959], a my[545] poďme[42].
(12)Dávid teda[59] vzal kopiju a krčah
vody[959] z miest záhlavia[765] Šáúla a oni[545]
odišli, a nebylo vidiaceho a nebolo zvedevšieho a nebolo precitnuvšieho, lebo oni
všetci[300] spali, lebo na nich padol tvrdý
spánok *od* Hospodina.
(13)A Dávid prešiel *na* druhú
stranu[539 960] a zastal na temene[961] vrchu z ďaleka; priestor[132] medzi nimi *bol* rozsiahly[86]. (14)A Dávid zavolal na[192] ľud a na[192]
Avnéra, syna Néra, výrokom: Či nebudeš
odpovedať, Avnér? A Avnér odvetil a povedal: Kto *si* ty, že si zavolal na[192] kráľa?
(15)A Dávid k Avnérovi povedal? Či *si* ty
nie muž? A kto *je* ti podobný[460] v Isráélovi?
A prečo si nedal pozor[33] na svojho pána,
kráľa, keď jeden *z* ľudu prišiel kráľa, tvojho
pána, zahubiť[301]? (16)Nie *je* dobrá táto vec,
ktorú si spravil! *Ako že je* živý Hospodin,
že ste synovia smrti, vy, ktorí ste nad svojím pánom, nad pomazaným Hospodina,
nebedlili[32 33]! Teraz teda[59] pozri, kde *je* kopija kráľa *aj* s krčahom vody[959], čo *bolo*
v jeho miestach záhlavia[765]!
(17)A Šáúl rozpoznal[858 962] hlas Dávida,
i povedal: Či *je* toto tvoj hlas, môj synu,
Dávid? A Dávid povedal: Môj hlas, môj
pane, kráľu. (18)A povedal: Prečo toto, že
sa môj pán naháňa za svojím nevoľníkom[872]? Áno, čo som spravil a čo *za* zlo *je*
v mojej ruke? (19)Teraz teda[59], prosím[182],
nech môj pán, kráľ, počuje[42] slová svojho
nevoľníka: Ak ťa proti mne podnietil
Hospodin, nech vonia[42] dar[122], no[5] ak synovia ľudí[886], *nech sú* oni prekliati pred
tvárou Hospodina, lebo ma dnes vyhnali[963]
zo začlenenia v dedičstvo[425] Hospodina,
výrokom[964]: choď, slúž[345] iným[364] bohom!
(20)No[5] jednako[801] nech moja krv nepadá[42]
k zemi mimo tváre[965] Hospodina; veď kráľ
Isráéla vytiahol[74] hľadať jednu blchu, ako
by prenasledoval jarabicu na vrchoch!
(21)A Šáúl povedal: Zhrešil som – vráť
sa, môj synu, Dávid, lebo ti už nebudem
ubližovať, za to, že sa moje žitie[761] tohto
dňa stalo[244] drahým v tvojich očiach.
Hľa, vykonal som pochabosť a poblúdil som preveľmi[966]. (22)A Dávid odvetil a povedal: Hľa, kopija kráľa; môže[26]
teda[59] prejsť jeden zo sluhov[54] a vziať ju;
(23)a Hospodin kiež každému[247] navracia[42] jeho spravodlivosť a jeho vernosť[967],
lebo ťa Hospodin dnes *vy*dal v *moju* ruku,
no[5] nezachcelo sa mi[622] vystrieť[573] svoju
ruku na Hospodinovho pomazaného.
(24)Hľa teda[59]: ako tohto dňa bolo[32] tvoje
žitie[761] závažné[351 968] v mojich očiach, tak
je[969] závažné[351 968] žitie[761] moje v očiach
Hospodina; on[5] ma vyprostí zo všetkej
tiesne[970]. (25)A Šáúl k Dávidovi povedal:
Ty *nech si* požehnaný, môj synu, Dávid;
budeš aj zdarne[971] pôsobiť[126] aj isto[971] *pre*máhať[972]. I odišiel Dávid svojou cestou
a Šáúl sa vrátil k svojmu miestu.

27 A Dávid *si* povedal[529] v svojom
srdci[973]: Teraz budem jedného dňa
musieť[26] byť zmetený[508] rukou Šáúla; nebude mi dobre, iba ak by[974] som čím skôr[971]

www.prekladbiblie.sk

mohol[26] vyviaznuť do zeme Pelištím[221],
takže Šáúl odo mně v beznádeji upustí[975],
hľadať ma ešte po celom území[281] Isráéla,
i budem môcť[26] vyviaznuť z jeho ruky.
(2)A Dávid vstal a prešiel on *aj* šesťsto
mužov, ktorí *boli* s ním, k Áchíšovi, synovi
Máócha, kráľovi Gathu, (3)a pri Áchíšovi
v Gathu sa Dávid usídlil, on *aj* jeho muži,
každý so svojím domom[976], Dávid a jeho
dve ženy, Achínóam jizreélská a Avígajil,
žena Návála, karmelská. (4)A Šáúlovi
bolo oznámené[201], že Dávid utiekol *do*
Gath*u*; už ho teda[59] nadľalej nehľadal[195].

(5)A Dávid povedal k Áchíšovi: Ak som,
prosím[182], našiel v tvojich očiach priazeň[45], nech mi dávajú[42] miesto[132], nech[5]
sa tam môžem[26] usídliť, vo voľaktorom[977]
z miest[327] *na* vidieku[124 295], lebo prečo má[26]
tvoj nevoľník bývať pri tebe v meste kráľovskom[978]? (6)Áchíš mu teda[59] v onen
deň dal Ciklag; preto *až* po tento deň
patrí[1 32] Ciklag kráľom Júdu. (7)A počet
dní, čo Dávid býval[32] v zemi Pelištím[221],
bol[32] rok[979] a štyri mesiace.

(8)A Dávid vystúpil[10], *aj* jeho muži,
a zaútočili[875] na[199] Geššúrího[356] a Gezrího[356]
a Amálékího[356], lebo oni obývali zem,
kde *boli* odvždy[980], tvoj vstup do Šúra *až*
po zem Egypta. (9)A Dávid vybíjal[32 112]
tú zem a nenechával nažive muža *ani*
ženu a bral[32] drobný dobytok a hovädzí
dobytok a osly a ťavy a rúcha a vracal[32]
sa a prichádzal[32] k Áchíšovi; (10)a keď
Áchíš povedal: Dnes ste nepodnikli[981] nájazd[875]? povedal[110] Dávid: Na juh[541] Júdu[856]
a na juh[541] Jerachmeélího[356 856] a na juh[541]
Kéního[354 617 856]. (11)A muža *ani* ženu nenechával Dávid nažive na privedenie *do*
Gath*u*, *s* výrokom[982]: Aby na nás nepodávali oznámenie[201] výrokom: tak Dávid
spravil. A taká *bola* jeho obyčaj[108] *po*
všetky dni, čo býval v zemi[295] Pelištím[221].
(12)A Áchíš v Dávida dôveroval[32] *s* výrokom[982]: Vonkoncom[983] sa uviedol v ošklivosť[519 984] v svojom ľude, v Isráélovi, i stane
sa[1] mi služobníkom[245] *na*vždy[985].

28 A v oných dňoch sa stalo[1], že[5] Pelištím[221] zhromaždili svoje vojská[227] na vojenskú výpravu[11], na bojovanie[222] proti Isráélovi; a Áchíš povedal
k Dávidovi: Musíš[26], pravdaže[776], vedieť,
že so mnou máš[26] vytiahnuť[74] vo vojsku[227 986], ty *aj* tvoji muži. (2)A Dávid
k Áchíšovi povedal: Ty *sa* teda máš[26] *do*zvedieť, čo tvoj nevoľník vie[26] spraviť.
A Áchíš povedal k Dávidovi: Teda chcem[26]
ťa *na* všetky dni ustanoviť[127] strážcom[33]
svojej hlavy[13].

(3)(A Samúél bol umrel a dali sa pre
neho[417] nariekať[900], všetok Isráél, a pochovali ho v Ráme, totiž[5] v jeho meste.
A vyvolávačov duchov[987] a jasnovidcov bol
Šáúl odstránil[35] zo zeme.) (4)Pelištím[221]
sa teda[59] zhromaždili a pritiahli a položili sa[223] v Šuméne; *aj* Šáúl zhromaždil všetok Isráél a položili sa[223] v Gilbói.
(5)A keď Šáúl uvidel tábor[227] Pelištím[221],
zľakol sa[110 236] a jeho srdce sa veľmi rozchvelo[525]; (6)i obrátil sa Šáúl s otázkou na
Hospodina[457], a*le* Hospodin mu neodpovedal[32] ani skrze sny ani skrze Úrím[988] ani
skrze prorokov. (7)Šáúl teda[59] povedal
svojim služobníkom: Pohľadajte mi ženu
ovládajúcu[862 989] duchov[65] mŕtvych[987 990],
nech[5] k nej môžem[26] zájsť, i budem vyzvedať[991] na nej. A jeho služobníci k nemu
povedali: Hľa, žena ovládajúca[862 989] duchov[65] mŕtvych[987 990] *je* v Éndóre.

(8)Šáúl sa teda[59] prestrojil a obliekol
iné[364] rúcha a odišiel on a s ním dvaja
jeho muži a *v* noc*i* prišli k tej žene; i povedal: Vešti[992] mi, prosím[182], skrze ducha
mŕtveho[987 993] a vyveď[10] mi, koho ti
chcem[26] povedať. (9)A tá žena k nemu
povedala: Hľa, ty viešˢ², čo spravil Šáúl,
že vyvolávačov duchov[987] a jasnovidcov
povytínal[174] zo zeme; prečo sa ty teda[59]
snažíš položiť pascu na moje žitie[761]
k môjmu usmrteniu? (10)Šáúl jej teda[59]
pri Hospodinovi odprisahal výrokom:
Ako že je živý Hospodin – ak ťa stretne[207]
trest[202 994] za túto vec! (11)Tá žena teda[59]
povedala: Koho ti mám[26] vyviesť[10]? I povedal: Vyveď[10] mi Samúéla.

(12)A keď tá žena Samúéla uvidela,
skríkla[110 255] silným[351] hlasom a prevravela
tá žena výrokom: Prečo si ma oklamal?
Veď[5] ty *si* Šáúl! (13)A kráľ jej povedal: Nech
sa nebojíš[42 236]; ale čo vidíš[32]? A tá žena
k Šáúlovi povedala: Vidím[32] *akéhosi* boha
vystupujúceho[10 995] zo zeme. (14)I povedal jej: Aký[996] *je* jeho výzor[905]? A povedala:
Vystupuje[10] starý muž, zahalený plášťom.
I spoznal Šáúl, že *je* to[313] Samúél, i schýlil

www.biblia.sk

hlavu[884], obličaj[885] k zemi, a poklonil sa.
(15)A Samúél k Šáúlovi povedal: Prečo si
ma vyrušil[997] vyvedením[10] mňa? A Šáúl po-
vedal: Je[32] mi veľmi úzko, lebo[5] proti mne
bojujú[222] Pelištím[221] a Boh sa odo mňa[36]
odvrátil[35] a neodpovedá[32] mi už ani skrze
prorokov[469] ani skrze sny; i zavolal som
ťa, aby si mi dal[184] na vedomie[296], čo mám[26]
robiť. (16)A Samúél povedal: A prečo sa
chceš[26] pýtať mňa, keď[5] sa Hospodin od
teba[36] odvrátil[35] a stal sa tvojím odporcom?
(17)Áno[5], Hospodin si spravil podľa *toho,*
čo prehovoril skrze mňa[469], áno[5], vytrhol
Hospodin kraľovanie z tvojej ruky a dal
ho tvojmu blížnemu[641], Dávidovi, (18)
keďže si neposlúchol na[361] hlas Hospodina
a neuplatnil[126] si žiar[998] jeho hnevu na[999]
Amálékovi; preto ti[115] tohto dňa Hospodin
spravil túto vec. (19)A Hospodin aj Isráéla
s tebou *vy*dá v ruku Pelištím[221] a zajtra *bu-*
deš ty *aj* tvoji synovia so mnou; aj tábor[227]
Isráéla bude Hospodin *vy*dávať v ruku
Pelištím[221]. (20)A Šáúl náhle[257] celou svo-
jou výškou[1000] padol k zemi, lebo[5] pocítil
veľkú[757] bázeň[236 740] zo slov Samúéla, ani
v ňom nebolo[32] sily[101], lebo *po* celý ten deň
a celú tú noc nebol zajedol chleba[568].

(21)A tá žena k Šáúlovi prišla a zba-
dala[283], že je veľmi otrasený[1001], i povedala
k nemu: Hľa, tvoja slúžka poslúchla na[361]
tvoj hlas, i položila[127] som svoje žitie[761]
v svoju dlaň[229 762] a poslúchla som tvoje
slová, ktoré si ku mne prehovoril. (22)Te-
raz teda[59], prosím[182], poslúchni aj ty na[361]
hlas svojej slúžky, nech[5] pred tvoju tvár
smiem[26] položiť[127] kúštik[185] chleba, i za-
jedz, nech[5] v tebe je sila[101], keď pôjdeš svo-
jou cestou. (23)No[5] odmietol a povedal:
Nebudem jesť; *ale* jeho služobníci a tiež
tá žena sa na neho dali naliehať[913 1002],
i poslúchol ich hlas a vstal zo zeme a usa-
dol na lôžku. (24)A tá žena mala[6] v dome
kŕmne teľa[1003]; náhlivo[257] ho teda[59] zabi-
la[1004] a vzala hrubú múku, tú[5] zamiesila
a napiekla nekvasených *chlebov* (25)a po-
dala[350] tvári Šáúla a tvári[1005] jeho služobní-
kov; i zajedli a vstali a v onú noc odišli.

29 A Pelištím[221] zhromaždili všetky
svoje vojská[227] k Aféku a Isráél, *tí*
táborili[223] pri prameni, ktorý *je* v Jizréeli.
(2)A pohlavári[286 1006] Pelištím[221] prechá-
dzali po stách a po tisícoch, *a*le Dávid
a jeho muži prechádzali ako[1007] posled-
ní[1008] s Áchíšom. (3)A velitelia[370] Pelištím[221]
povedali: Čo títo Hebreji[234 235]? A Áchíš
k veliteľom[370] Pelištím[221] povedal: Či toto[240]
nie *je* Dávid, služobník Šáúla, kráľa Is-
ráéla, ktorý pobudol[1] so mnou *po* tieto
dni[1009] alebo *po* tieto roky, a nie *že* som pri
ňom čokoľvek zistil[382] odo dňa jeho pre-
behnutia[1010] *až* po tento deň? (4)A*le* velite-
lia[370] Pelištím[221] sa na neho nazlostili, i po-
vedali mu velitelia[370] Pelištím[221]: Pošli
toho človeka[117] späť[275], nech[5] sa vracia na
svoje miesto[132], kde si ho poveril[1011], a ne-
zostupuje s nami v bitku[222], nech[5] sa nám
v bitke[222] nestáva[1] protivníkom[245], veď čím
sa tento môže[26] zavďačiť svojmu pánovi?
Či nie hlavami týchto[1012] mužov? (5)Či
toto[240] nie *je* Dávid, o ktorom *si* v tanečnýchsprievodoch[732] odpovedali[735] výro-
kom: Šáúl udrel[112 335] na svoje[736] tisíce, no[5]
Dávid na svoje[736] desaťtisíce?

(6)A Áchíš zavolal na[192] Dávida a pove-
dal k nemu: *Ako že je* živý Hospodin, *si*
ty správny[506] a tvoje vychádzanie a tvoje
vstupovanie[741] pri mne v tábore[227] *je* mi
vhod[731], lebo som odo dňa tvojho prí-
chodu ku mne *až* po tento deň pri tebe
nezistil[382] závady[1013], a*le* pohlavárom[286]
ty nie *si* vhod[731]. (7)Teraz sa teda[59] vráť
a v pokoji odíď, nech[5] v očiach pohlavá-
rov[286] Pelištím[221] nepôsobíš[126] ťažkostí[1013].
(8)A Dávid k Áchíšovi povedal: Ale čo som
spravil a čo si pri svojom nevoľníkovi zis-
til[382] odo dňa, keď so sa *do*stal pred tvoju
tvár, *až* po tento deň, že sa nesmiem[26]
zúčastniť boja[222 1014] proti nepriateľom
môjho pána, kráľa? (9)A Áchíš odvetil
a povedal k Dávidovi: Viem[32], veď ty *si* mi
vhod[731], ako Boží posol[336], ale velitelia[370]
Pelištím[221] povedali: Nesmie[26] s nami vy-
stúpiť[10] v bitku[222]. (10)Nože teda[801] za rána
zavčasu vstaň, *aj* služobníci tvojho pána,
ktorí prišli s tebou, a keď za rána zavčasu
vstanete a budete mať[6] svetlo, odíďte[110].
(11)Dávid teda[59] zavčasu vstal, on *aj* jeho
muži, k odchodu za rána, k návratu do
zeme Pelištím[221], a Pelištím[221] vystúpili[10]
k Jizreéli.

30 A za príchodu Dávida a jeho mu-
žov *do* Ciklá*gu* v tretí deň sa ukázalo[1 244], že[5] na Negev[541] a na Ciklag boli pod-
nikli nájazd[875] Amálékím[221], i spustošili[112]

www.biblickaprekladatelska.sk

Ciklag a vypálili ho ohňom[1015], (2)a ženy,
a kto v ňom *bol*, od malého po veľkého,
pozajímali; neusmrtili nikoho[117], *ale ich*
nahnali a odišli svojou cestou. (3)A keď
prišiel Dávid a jeho muži do mesta, hľa[110],
bolo vypálené ohňom[1015] a ich ženy a ich
synovia a ich dcéry boli pozajímané.
(4)I pozdvihol[158] Dávid a*j* ľud, ktorý *bol*
s ním, svoj hlas a plakali[32], až v nich
ku plaču nebolo sily[101]. (5)A*j* obe ženy Dá-
vida boli zajaté, Achínóam jizreélská
a*j* Avígajil, žena Návála, Karmelího[271].
(6)I nastalo Dávidovi veľmi úzko, lebo ho-
vorili, ľud, o kameňovaní ho, lebo duša
všetkého ľudu zahorkla, každého[247] pre
jeho syna a pre jeho dcéru. No[5] Dávid sa
posilnil[243] v Hospodinovi, svojom Bohu.

(7)A k Evjáthárovi, kňazovi, synovi
Achímelecha, Dávid povedal: Prines mi
sem[350], prosím[182], ornát. A Evjáthár prinie-
sol ornát bližšie[350] k Dávidovi (8)a Dávid
sa na Hospodina s otázkou obrátil[457] vý-
rokom: Mám[26] sa hnať za[872] touto ban-
dou[1016]? Či ju budem môcť[26] dostihnúť?
A povedal mu: Žeň sa[872], lebo istotne[1017]
budeš môcť[26] dostihnúť a istotne[1017] budeš
môcť[26] vyprostiť. (9)I pobral sa Dávid, on
a šesťsto mužov, ktorí *boli* s ním, a prišli
až po potok[616] Besór, kde[5] sa zastavili[1018]
tí, *ktorí*[56] zaostávali (10)a prenasledoval[32]
Dávid, on a štyristo mužov, a dvesto mu-
žov, ktorí boli[32] príliš unavení, aby mohli
prejsť potok[616 1019] Besór, *tí* sa zastavili[1018].

(11)A v poli zastihli[382] akéhosi Egyp-
ťana[1020] a priviedli[657] ho k Dávidovi; a dali
mu chlieb, i zajedol, a napojili ho vodou
(12)a dali mu kus hrudy sušených fíg
a dve hrudy hrozienok, i zajedol a jeho
duch[1021] sa k nemu vrátil, lebo *po* tri dni
a tri noci nebol zajedol chleba a*ni* sa ne-
napil vody. (13)A Dávid mu povedal:
Komu ty *patríš* a odkiaľ ty *si*? I povedal: Ja,
mladík[54]-Egypťan, *som* nevoľníkom jed-
nému Amálékímu[356 1020], a môj pán ma
opustil, lebo som pred tromi dňami ocho-
rel. (14)My sme podnikli nájazd[875] *na*
juh[541] Keréthího[356 856] a na Júdu[856] a na juh[541]
Káléva[856] a ohňom sme vypálili[1015] Ciklag.
(15)A Dávid k nemu povedal: Či ma môže-
š[26] nadol zaviesť k tejto bande[1016]? I po-
vedal: Odprisahaj mi pri Bohu: ak ma
chceš[26 207] usmrtiť a*lebo* ak ma chceš[26 207]
vydať[718] v ruku môjho pána, a k tejto ban-
de[1016] ťa môžem[26] nadol zaviesť. (16)I za-
viedol ho nadol, a hľa, *boli* rozsiati po po-
vrchu[570] všetkej zeme, jediac a pijúc a osla-
vujúc[1022] pri tom hojnom[351] lupe[62 665 727],
ktorý pobrali zo zeme Pelištím[221] a zo
zeme Júdu; (17)a Dávid ich bil[32 112] od
úsvitu *až* do večera na nasledovný deň[1023],
a nie *že* z nich kto[117] vyviazol, iba ak štyri-
sto mladíkov[54 1024], ktorí nasadli na ťavy
a prchli. (18)A Dávid oslobodil všetkých,
ktorých[1025] Amálék pobral, a*j* obe svoje
ženy Dávid oslobodil[1025], (19)a nie *že* im
kto chýbal[32], od malého *až* po veľkého a po
synov a po dcéry, a z lupu *až* po všetko, čo
im[1026] pobrali, to všetko Dávid navrátil.
(20)A Dávid prihnal[657] všetok drobný do-
bytok a hovädzí dobytok; keď sa pobe-
rali[32 1027] pred týmto[1012] dobytkom[369 857], vra-
veli[32 110]: Toto *je* lup Dávida.

(21)A Dávid prišiel k tým dvesto mu-
žom, ktorí boli[32] príliš unavení, aby mohli
ísť[1019] za Dávidom, takže[5] ich ostavili[1028] pri
potoku[616] Besór, i vyšli[74] v ústrety Dávidovi
a v ústrety ľudu, ktorý *bol* s ním; a Dávid
sa priblížil[350] k tomu ľudu[832] a spýtal sa, či
sa majú dobre[430]. (22)Tu[5] sa ujal slova[551]
každý muž zlý a ničomný[923] z mužov,
ktorí išli[32] s Dávidom; i povedali: Pretože
nešli[32] so mnou[1029], nedávajme[42] im z lupu,
ktorý sme získali späť, iba ak každý[247]
svoju ženu a svoje deti[85], tie[5] nech berú[42]
so sebou[1027] a nech idú[42]. (23)No[5] Dávid
povedal: Tak nesmiete[26] robiť, moji bra-
tia, s *tým,* čo nám dal Hospodin, ktorý[5]
nás ochránil[33] a *vy*dal bandu[1016], ktorá[56]
na nás prišla, v našu ruku; (24)ktože[1030]
vám bude ohľadne tejto veci načúvať?
Lež[1031] aký *bude* podiel toho, *kto*[56] zostúpil
v bitku[222], taký[1032] *bude* podiel toho, *kto*[56]
ostal pri batožinách[310]; budú[42] sa deliť spo-
ločne. (25)Tak[5] sa dialo[1 32] od oného dňa
a naďalej[380], i spravil[20 1033] to[313] Isráélovi
ustanovením[245 1034] a právom[108 245] *až* po
tento deň.

(26)A keď Dávid prišiel do Ciklagu,
rozoslal[110 292] z lupu starším Júdu a svojim
priateľom[641] *s* výrokom: Hľa, dar[1035] vám
z lupu nepriateľov Hospodina, (27)k *tým,*
ktorí *boli* v Béth-Éli, a k *tým,* ktorí v Rá-
móth *na* juhu[541], a k *tým,* ktorí v Jattire,
(28)a k *tým,* ktorí v Aróéri, a k *tým,*

www.biblia.sk

ktorí v Sifmóth, a k *tým,* ktorí v Eštemói,
(29)a k *tým,* ktorí v Rácháli, a k *tým,* ktorí
v mestách Jerachmeélího[356], a k *tým,* ktorí
v mestách Kéního[356 617], (30)a k *tým,* ktorí
v Chorme, a k *tým,* ktorí v Kór-[1036]ášáne,
a k *tým,* ktorí v Atháchu, (31)a k *tým,* ktorí
v Chevróne a na všetkých miestach[132], kde
Dávid chodieval[32], on a*j* jeho muži.

31 A Pelištím[221] bojovali[222] proti Isráé-
lovi a muži Isráéla pred tvárou[215]
Pelištím prchli a na vrchu Gilbóa padali[32]
smrteľne ranení[722]. (2)A Pelištím[221] doho-
nili[565] Šáúla a jeho synov, i skolili[112] Pe-
lištím Jehónáthána a Avínádáva a Malkí-
šuu, synov Šáúla, (3)a boj[222] proti Šáúlovi
sa zostril[1037] a dopadli[382] ho strelci, muži
s lukmi[62 65], i bol pred tými strelcami[215] na-
plnený veľkou[757] úzkosťou[1038]; (4)i povedal
Šáúl nosičovi[158] svojej zbroje[310]: Vytas svoj
meč a prebodni ma ním, aby nemohli[26]
prísť títo neobrezanci[543], a*by* ma prebodli
a dovolili si na mne hanobenie[304 1039]. No[5]
nosič[158] jeho zbroje[310] nebol[32] ochotný[622],
lebo sa veľmi bál[32 236]; Šáúl teda[59] vzal meč
a naľahol[1040] naň. (5)A keď nosič[158] jeho
zbroje[310] zistil[283], že Šáúl je[32] mŕtvy, naľa-
hol[110 1040] na meč aj on a umrel s ním.
(6)Tak[5] umrel Šáúl a traja jeho synovia
a nosič[158] jeho zbroje[310] aj všetci jeho muži
oného dňa spolu. (7)A keď zistili[283] muži
Isráéla, ktorí *boli* na tejto strane[1041] doliny[321]
a ktorí *boli* na tejto strane[1041] Jordána, že
muži Isráéla prchli a že Šáúl a jeho syno-
via sú[32] mŕtvi, opustili[110] mestá a prchli,
a prišli Pelištím[221] a usídlili sa v nich.

(8)A na druhý deň[272] sa stalo[1], že[5] Pe-
lištím prišli zobliekať[875] zabitých[722] a na-
šli[382] Šáúla a jeho troch synov padlých na
vrchu Gilbóa; (9)i odťali[174] jeho hlavu
a zobliekli[875] jeho zbroj[310]; to[5] odoslali[292]
v zem Pelištím dookola na upovedome-
nie[1042] domu ich modiel a ľudu. (10)A jeho
zbroj[310] uložili[127] *v* dom Aštároth[343] a jeho
telo pribili[1043] na múr[1044] Béth-šána.
(11)A keď o ňom počuli obyvatelia Jávéš-
Gileáda, čo Pelištím[221] so Šáúlom[115] spra-
vili, (12)vstali[110] všetci zdatní[81] muži[1045]
a išli[32] celú noc a vzali telo Šáúla a telá
jeho synov od múra[1044] Béth-šána a prišli
do Jávéše a spálili[1015] ich tam (13)a ich
kosti vzali a pochovali pod tamariškou
v Jávéši, a *na* sedem dní sa dali postiť sa.

www.milostiahk.sk

1. SAMÚÉLOVA

1 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
2 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
3 Pozri Sud. 12:7, pozn. 655.
4 Bol to, pravdaže, Lévíovec (1 Par. 6:33–38), ale Levíovci bývali považovaní za patriacich k tomu kmeňu, na ktorého území bývali. Pozri Sud. 17:7.
5 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
6 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
7 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
8 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
9 Pozri Sud. 11:40, pozn. 648
10 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368; v kap. 6:7 vl. „nevzišlo", „nevystúpilo", zmysel ako v texte.
11 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
12 Tu a ďalej ide o označenie Hospodina ako Pána všetkého, čo je v nebi aj na zemi. Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.
13 Vl. „Hospodinovi" (3. pád), ďalej obdobne, porov. Exod. 12:11, pozn. 380; Num. 2:3, pozn. 22.
14 Tj. z obetnej hostiny.
15 Pozri Lev. 18:18, pozn. 559, tu doslovne v zmysle ako v texte.
16 Al. „veľmi", „bolestne", D. „dráždením"[17], pozri Deut. 32:19, pozn. 252. Vo v. 16 ten istý výraz so zmyslom ako tam v texte.
17 Al. „popudzovala", „jedovala", pozri Deut. 4:25; 32:21, pozn. 252.
18 Al. „hnevať", „zlostiť", „srdiť", sloveso vl. značí „hrmieť" v zmysle „pôsobiť hrmenie", ako v kap. 2:10; 7:10, tu teda hádam „doháňať k výbuchom hnevu al. zúrivosti al. zlosti". Podaktorí chápu v zmysle „zastrašovať" („pôsobiť chvenie").
19 Tj. „Elkáná", al. „robievali", „robievalo sa", ďalej obdobne.
20 Pozri Lev. 25:53, pozn. 852; inak tu doslovne, nie ako vo v. 3[9].
21 Vl. „od (tj. „pri") príležitosti".
22 Al. „mrziace sa", „rozlaďované", porov. príbuzné prídavné meno v Gen. 40:7, pozn. 1057.
23 Pozri Sud. 3:21, pozn. 201.
24 Al. „veľmi", „horko" (nie ako „*za*hork*nutá*" vyššie), D. „plačom" (v. 10); „pozretím" (v. 11).
25 Pozri Gen. 28:20, pozn. 733.
26 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
27 Pozri Gen. 16:11 a ďalej, pozn. 427 a 756.
28 D. „semä z mužov", zmysel ako v texte.
29 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
30 Pozri Sud. 13:5, pozn. 670.
31 Vl. „svoje modlenie… predlžovala" (al. „rozmnožovala"), znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine; tu aj. **???????**
32 „predĺžila (al. „rozmnožila"), v zmysle „dlho sa modlila" („predĺžila n. dala sa predlžovať a zotrvávala v tom"), v. 3 a ďalej obdobne. **???????**
33 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
34 Pozri Gen. 15:6, pozn. 419, tu zmysel ako v texte.
35 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
36 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
37 Pozri Gen. 9:24, pozn. 303.
38 D. „duchom tvrdá", tj. „tvrdo postihnutá al. zasiahnutá", porov. Exod. 1:14, pozn. 24.
39 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
40 Vl. „dcére ničomnosti", porov. kap. 2:12[107].
41 Vl. „nekladieš (al. „nestaviaš", D. „nedávaš") pred tvár dcéry ničomnosti", zmysel ako v texte.
42 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
43 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382; tu v kap. 10:2 čosi odlišný súznačný výraz.
44 D. „dá tvoju žiadosť (tj. „predmet tvojej žiadosti"), ktorú si *si* od neho", zmysel ako v texte; v. 27 obdobne.
45 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
46 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370
47 Tj. „takú ako predtým", totiž „smutnú al. utrápenú" (ako by sme povedali „nebola to už ona", „bola sťaby vymenená").
48 Ako v Exod. 34:22, vl. „o obeh" (D. „obehy", tj. „obeh všetkých"), tj. „priebeh", „prebehnutie".
49 Al. možno „roka"[9 51].
50 Hebr. „Šemúél", tj. „vypočutý (v zmysle „vyžiadaný prosbou vypočutou") Boнoм. Porov. Gen. 16:11, pozn. 438.
51 D. „obeť dní".
52 Tj. „slúbenú obeť".
53 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
54 Pozri Gen. 18:7, 24:14, pozn. 469.
55 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
56 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
57 D. „ostaň *až* po svoje odstavenie ho", ďalej obdobne.
58 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
59 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
60 Tu je preklad doslovný.
61 Al. „vyviedla (al. „vyniesla")[10] ho so sebou".
62 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
63 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
64 Tj. „bol ešte malý", opakovanie výrazu možno v zosilňujúcom zmysle („malučké chlapča").
65 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
66 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
67 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
68 Vl. „v (al. „na") tomto", tj. „mieste".
69 Vl. „dala vyžiadať (tvar toho istého slovesa ako „vyžadovala" vo v. 27, ktoré značí aj „vypožičať" [Exod. 3:22; 22:14, pozn. 757]) Hospodinom" (al. „pre Hospodina"), zmysel ako v texte. Obdobne značí „vypožičaný Hospodinom" (al. „pre Hospodina", ako v kap. 2:20[130]) nižšie aj „vyžiadaný Hospodinom al. pre Hospodina".
70 Obraz sily, víťazoslavnej moci.
71 Al. „záchrane", „pomoci", ďalej obdobne.
72 Vl. „povýšenú" (nesúvisí s „vyvýšil" vo v. 1), „nadutú".

www.mieses.sk/eu

73 D. „nebudete množiť, nebudete hovoriť *rečou* pyšnou, pyšnou“[72].
74 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
75 Vl. „vychádzalo drzé“.
76 Al. „vševedúcnosti“.
77 Vl. „nie sú správne al. úprimné al. spravodlivé“, tj. „neprejavujú sa ako al. nie sú považované za také“.
78 Al., podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a Vulgaty, „a ním sú skutky skúmané“ (al. „zvažované“).
79 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
80 Al. „klesajúci“, „tackaví“, „vyčerpaní“.
81 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
82 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
83 Vl. „prázdni“.
84 Ako v Deut. 15:11, vl. „prestali“, tj. „hladovať“, takže už hladných nieto.
85 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
86 D. „mnohá“, ďalej obdobne.
87 Al. „zvädla“, „zomdlela“, „oslabla“, „osmutnela“.
88 Pozri Gen. 42:38, pozn. 985 a 1169.
89 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
90 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
91 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
92 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
93 Pozri Exod. 23:6, pozn. 796.
94 Al. „blata“.
95 Pozri Num. 21:18, pozn. 807.
96 Pozri Deut. 1:38, pozn. 100.
97 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
98 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
99 Pozri Deut. 33:8, pozn. 305.
100 Al. „ničení“, „hynúť“.
101 Pozri Lev. 26:20, pozn. 895.
102 Pozri Gen. 7:18, pozn. 244.
103 Al. „protivníci“, tvar slovesa v Sud. 6:31, pozn. 433, pozri aj Exod. 21:18, pozn. 701.
104 Al. „budú drvení“, „potláčaní“, „lámaní“ (súvisí s „polámané“ vo v. 4), „budú sa rútiť“.
105 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
106 D. „pri tvári“.
107 Pozri Deut. 13:13, pozn. 545.
108 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
109 D. „keď každý muž“.
110 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
111 Pozri Gen. 12:14, pozn. 365.
112 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
113 Pozri Exod. 31:9, pozn. 1108.
114 Pozri Num. 11:8, pozn. 404.
115 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
116 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
117 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
118 D. „živé“.
119 D. „menením v dym“[116].
120 Pozri Gen. 25:31, pozn. 667.
121 Al. „Nech predsa[119] najsamprv na dym menia“.
122 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133; Lev. 2:1, pozn. 45.
123 Jednotné číslo možno aj v zmysle „prinášanie darov“. V. 29 obdobne.
124 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
125 Vl. *„majúci na sebe* navinutý ornát“, pozri Exod. 29:9, pozn. 1024, nie ako v Lev. 8:7, pozn. 243. Ďalej obdobne.
126 Pozri Gen. 1:7 a ďalej, pozn. 12.
127 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
128 D. „žiadosti“.
129 D. „ktorého vyžiadal“ („vyžiadali“), porov. v. 32[171]. Ďalej obdobne.
130 Al.[69] „miesto vypožičaného (vl. „pôžičky“), ktorý bol vypožičaný (obdobne ako vyššie[129]) pre Hospodina“[69].
131 Tj. „Elkánovmu“.
132 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
133 Pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
134 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
135 Pozri Exod. 38:8, pozn. 1237.
136 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
137 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
138 D. „robíte ako tieto veci“, ďalej obdobne.
139 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
140 Al. „od všetkého tohto ľudu“.
141 Al. „zvesť“, „správa“.
142 Vl. „pôsobcovia prestupovania“ (Jóš. 7:11 a ďalej, pozn. 267).
143 Al. „ktorú počúvam, *že ju* ľud Hospodina rozširuje“ (D. „nechá prechádzať“, al. „obiehať“).
144 Sloveso ako v Gen. 48:11, pozn. 1292.
145 Al. „ho posúdi“, al. možno *„o* tom („*o* tej veci“) rozhodne“, „to posúdi al. rozsúdi“.
146 Al. „sudcom“.
147 Al. „lebo Hospodin pojal úmysel usmrtiť ich“, pozri Deut. 25:7, pozn. 768.
148 D. „Samúél chodil a“, porov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jóš. 6:9, 13, pozn. 218.
149 D. „*bol* dobrý“, ďalej obdobne.
150 Al. „*bol* v priazni aj u Hospodina a aj u ľudí“.
151 Al. „naozaj“, D. „zjavením sa“.
152 Pozri Deut. 29:29, pozn. 1075.
153 Pozri Gen. 4:8, pozn. 1039.
154 Tj. *„keď patrili* k domu“, pozri Gen. 17:10, pozn. 448.
155 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
156 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
157 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1077.
158 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
159 Al. možno „kopete („nohami“) do mojich obetí a do mojich darov, sloveso ako v Deut. 32:15, pozn. 1144, vyskytujúce sa len tam a tu.
160 Tj. „Božom“, ďalej obdobne.
161 Pozri Exod. 20:12, pozn. 460.
162 D. „odo“, tj. „*viac* odo“, „viac ako“.
163 Vl. „prvého“, D. „začiatku“, zmysel ako v texte.
164 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
165 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
166 D. „povedaním“, „výrokom“.
167 Pozri Gen. 5:22, pozn. 177, tu v zmysle „vykonávať úrad“.
168 Tj. „moc“, „silu“, „podporu“, porov. Deut. 33:27.
169 D. „od bytia“, zmysel ako v texte.

www.miloslovnik.eu

170 Al. „na *mieste* všetkého, čo dobrého by sa malo“.
171 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
172 Pozri Num. 10:9, pozn. 367; tiež „strasť“, „ťažkosť“, „útlak“.
173 D. „*po* všetky dni“, ako vo v. 35.
174 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
175 Pozri Lev. 26:16, pozn. 883.
176 Sloveso vyskytujúce sa len tu, no príbuzné slovesu v Lev. 26:16, pozn. 884, a v podstate rovnakého významu.
177 Al. „prírastok“, pozri Lev. 25:37, pozn. 830, tu v takomto zmysle.
178 D. „*ako* muži“, zmysel ako v texte.
179 Pozri Sud. 2:16, pozn. 133.
180 Al. „verného“, „spoľahlivého“, pozri Num. 12:7, pozn. 464; ten istý výraz je nižšie v tom istom verši so zmyslom ako tam v texte („stály“); tak aj v kap. 3:20 („potvrdený“). Ďalej obdobne.
181 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043.
182 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
183 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1026, tu množné číslo v zmysle ako v texte.
184 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
185 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
186 Al. „uverejneného“, tj. „všeobecne známeho“, vl. „rozšíreného“, trpný rod slovesa v Gen. 28:14, pozn. 728, vyskytujúci sa len tu a v 1 Par. 13:2, pozri tam pozn. 423.
187 Vl. „deň“, tj. „v jeden z oných dní“.
188 Vl. „začali“, tj. „stávať sa al. byť“.
189 Al. „hasnúcimi“, no nie ako v kap. 2:33[175], pozri Lev. 13:39, pozn. 424. Vo v. 13 to isté sloveso so zmyslom ako v texte tam[205].
190 Sloveso jako „vyhasnúť“ v Lev. 6:12, nie ako tu v kap. 2:33[175].
191 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
192 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
193 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
194 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
195 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
196 Pozri Num. 24:1, pozn. 907.
197 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
198 D. „každý počúvajúci ju“.
199 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
200 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
201 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
202 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
203 Al. „že“.
204 D. „sebe zlorečia“, zmysel ako v texte.
205 Al. „obmedzenie“, vl. „nezabránil im“ (al. „neobmedzil ich“), opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
206 Al. „o dome“, „ohľadne domu“.
207 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
208 Tvar slovesa ako v Exod. 29:33, pozn. 1052, preklad v texte tu (pozri Exod. 25:17, pozn. 869) je zvolený vzhľadom na to, že tu oproti napr. Exod. 30:15 a mnohým iným miestam je použitá väzba bez predložky, v ktorej je „neprávosť“ podmetom. Toto sloveso je tu, jedine na tomto mieste, v zvláštnom tvare, ktorého zmysel som sa pokúsil vyjadriť opisom v texte, no mnohí tento tvar chápu jednoducho ako tvar trpného rodu a teda toto miesto prekladajú v zmysle „ak bude neprávosť… prikrytá“ al. „ak bude *za* neprávosť… urobené zadosť“. Pozri aj Deut. 21:8, pozn. 759, kde je použitý tvar tomuto podobný (taktiež iba na tamtom mieste) so zmyslom ako v texte tam.
209 A teda „ak bude neprávosť… odpustená“.
210 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209; ohľadne kap. 23:7 pozri Deut. 3:5, pozn. 183.
211 Pozri Num. 22:3, pozn. 832.
212 Pozri Num. 12:6, nie ako tu vo v. 1.
213 D. „Čo *to bolo za*“, ďalej obdobne.
214 Al. „Aká („Čo *za*“)… vec, *o* ktorej“. Ďalej obdobne.
215 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
216 Pozri Rúth 1:17, pozn. 43.
217 D. „*ktorékoľvek* slovo“, „*ktorúkoľvek* vec“.
218 D. „nedal zo všetkých“, ďalej obdobne.
219 Al. „*je* poverený (al. „potvrdený“) ako prorok Hospodina“[13].
220 Tj. „nastalo“, al. „sa *do*stalo ku všetkému Isráélovi“.
221 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
222 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
223 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
224 Značí „kameň pomoci“, pozri kap. 7:12.
225 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
226 D. „ako“.
227 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
228 D. „v naše vnútro“, ďalej obdobne.
229 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
230 D. „obývajúceho kerúbov“, zmysel ako v texte, al. „sediaceho *na* kerúboch“.
231 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
232 Tvar (ako „upadlo do vzrušenia“ v Rúth 1:19) slovesa ako v Exod. 14:24, pozn. 482, tu v prenesenom zmysle ako v texte.
233 Al. „Čo *znamená* tento“.
234 Pozri Gen. 14:13, pozn. 399.
235 K tomuto a k ďalším podobným miestam pozri aj Gen. 39:14, pozn. 1044.
236 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
237 Pozri Sud. 13:22, pozn. 691, porov. v. 8; kap. 5:7 a ďalej obdobne („bohov“ al. „boha“, kap. 6:5 „bohom“ al. „bohu“).
238 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
239 Pozri Exod. 15:10, pozn. 514; ako „vznešených“ v Sud. 5:13.
240 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
241 Pozri Exod. 3:20, pozn. 122.
242 Al. „doráňali… všetkými ranami“. Ďalej obdobne, pozri Lev. 26:21, pozn. 899.
243 Pozri Num. 13:20, pozn. 491.
244 Al. možno „ostaňte“, al. „prejavte sa“, tj. „zachovajte sa tak“. Ďalej obdobne.

www.mlbs.sk

245 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
246 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
247 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
248 Tu aj „porážka“, no nesúvisí s predošlým „porazený“; vo v. 17 iný výraz, ktorý je od tohto odvodený.
249 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
250 Pozri Sud. 3:16, pozn. 190.
251 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
252 Al. „strane“, ako vo v. 18, pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
253 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839, tu zosilňujúci tvar, čo je vyjadrené vyššie pridaným „dychtivo“.
254 Pozri Sud. 7:3, pozn. 454.
255 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
256 Al. „Čo *znamená* tento hlas davu“ (al. „spústy“, Gen. 17:4n.). Kap. 14:16, 19 obdobne; výraz tu aj tam značí „lomoz“, „ryk“, aj „lomoziaci al. hluk robiaci dav“.
257 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
258 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
259 Vl. „zastali“, „ostali stáť“, tj. „prestali mu slúžiť“, tu zmysel ako v texte.
260 D. „Čo sa stalo[1] s vec*ou*“, „čím sa stala[1] vec“.
261 Al. „masakra“, „krvavý kúpeľ“. Ten istý výraz je aj v kap. 6:4 so zmyslom ako tam v texte.
262 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
263 D. „zlomil sa jeho“.
264 Pozri Sud., nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.
265 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328.
266 Vl. „sa na ňu obrátili“, zmysel ako v texte.
267 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
268 Tj. „niet slávy“, al., podľa iných, „kde *je* sláva“.
269 Pozri Sud. 18:30, pozn. 855, tu zmysel ako v texte.
270 Tvar trpného rodu („pretože bola vzatá“, v. 19 obdobne).
271 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
272 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
273 Pozri Sud. 3:25, pozn. 220.
274 Pozri Lev. 16:14, pozn. 599.
275 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
276 D. „len Dágón“; „dág“ značí v hebrejčine „rybu“ – Dágóna si totiž predstavovali a zobrazovali s hlavou a rukami ľudskými a driekom rybacím (porov. „morské panny“ z rozprávok).
277 D. „všetci tí“, ďalej obdobne.
278 Pozri Sud. 1:35, pozn. 90, tu zmysel ako v texte.
279 Vl. „dal sa ich pustošiť“ (Lev. 26:31n., al. „ničiť“, „hubiť“).
280 Pozri Deut. 28:27, pozn. 987.
281 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
282 D. „a jeho územia“, množné číslo hádam v zmysle ako v texte („celé jeho široké okolie“).
283 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
284 Pozri Gen. 49:7, pozn. 1326.
285 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
286 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 465.
287 Vl. „obrátiť“, ďalej obdobne.
288 Tj. „zaujala stanovisko“, „postavila sa“, „stala sa *takou, že bola*“.
289 Al. „prišla („*do*stala sa“) na to mesto“ (al. „do toho mesta“).
290 Al. „poplach“, pozri Deut. 7:23, pozn. 144 a 378.
291 Al. „takže im naskočili“ (al. „prepukli“).
292 Pozri Gen. 28:6, pozn. 120, oproti tamojšej pozn. 727 tu a obdobne vo v. 11 a v kap. 6:2n. a 8 a 11:7 azda v zmysle „náhlivo al. naliehavo odoslal(i)“. V kap. 30:26 hádam v zmysle „ako prejav obzvláštnej pocty al. pozornosti“, al. „na všetky strany“, v kap. 31:9 „ako znak slávneho víťazstva“, nasledovné „dookola“ najskôr značí „obišli s tým celú zem“.
293 Porov. Sud. 11:12nn., pozn. 618; tu sťaby hovorí mesto Ekrón.
294 Al. „smrteľný strach (al. „zdesenie“, „poplach“).
295 Pozri Gen. 14:7, pozn. 395.
296 Pozri Exod. 18:16, pozn. 619.
297 D. „poslaním späť“, „vrátením“.
298 Pozri Lev. 7:1, pozn. 90.
299 Tj. „podľa počtu“.
300 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
301 Pozri Gen. 6:13, pozn. 207.
302 Al. možno „dávať (tj. „priznávať“) slávu“.
303 Al. „ku vzdoru podnecovať“, vl. „zaťažovať“, ďalej obdobne, sloveso ako v Exod. 7:14 a ďalej, pozn. 219, tu v zosilňujúcom tvare so zmyslom ako v texte.
304 Pozri Exod. 10:2, pozn. 317 a 318.
305 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
306 Pozri Gen. 33:13, pozn. 889, tu, pravda, jednoznačne v zmysle ako v texte.
307 Pozri Num. 19:2, pozn. 731 (tu „ló áláh aléchem ól“, aj predošlé „dojčiace“ znie podobne [„álóth“]).
308 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1147.
309 D. „domov od“, porov. Num. 14:43, pozn. 551.
310 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
311 Pozri Exod. 10:10, pozn. 330.
312 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
313 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
314 Pozri Rúth 2:3, pozn. 69 (tu D. „od náhody“, ďalej obdobne).
315 Pozri Num. 11:28, pozn. 437.
316 Výraz odvodený od kmeňa v hebrejčine nepoužívaného, značiaceho „pálenie“, v sýrčine „ťažkosti pri stolici“, „zápchu“.
317 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
318 Vl. „revali“, sloveso vyskytujúce sa ešte len u Jóba 6:5.
319 D. „hradskou idením a bučaním“ (al. „revaním“), pozri kap. 2:26, pozn. 148.
320 Al. „A Béth-šemeš*ski*“, porov. Sud. 14:19, pozn. 724.
321 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
322 D. „*v* Béth-šemeši žali v nížine žatvu pšenice“, zmysel azda ako v texte.
323 D. „zaradovali sa *tomu* videniu“.
324 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
325 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
326 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
327 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
328 Pozri Num. 32:17, pozn. 1061.

www.milosrdnikovci.sk

329 Podľa LXX a 3 rukopisov „po veľký kameň, na ktorý“; podaktorí navrhujú čítanie „vidiečanov, a svedkom *je* veľký kameň, na ktorý“.
330 Pozri Num. 17:4, pozn. 683.
331 Tj. „lúka“[332].
332 Al.[329] „*ten* („kameň“) *je*… na poli“.
333 Tj. „Hospodin“, ako nižšie, al. „bolo pobitých“[129], ďalej obdobne.
334 Vari najprijateľnejšie riešenie ťažkosti vyplývajúcej z toho, že v masóretskom texte je za slovami „sedemdesiat ľudí“ jednoducho pripojené „päťdesiat tisíc ľudí“; LXX a Vulgata pridávajú spojku „a“ („a päťdesiat…“), takže podľa nich by pobitých bolo bývalo 50 070, lenže sa, pravdaže, nedá predpokladať, žeby Béth-šemeš bol mal toľkých obyvateľov. Znenie podané tu v texte značí, žeby tam bolo bývalo asi 1400 ľudí, z čoho by 70 pobitých bola jedna dvadsatina. No v 3 hebrejských rukopisoch slová „päťdesiat tisíc ľudí“ chýbajú.
335 Porov. Exod. 7:17; inak vari „Hospodin sa dal medzi ľudom udierať veľkým udieraním“. Ďalej obdobne.
336 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s predošlým „poslali“. Ďalej obdobne.
337 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
338 Al. „v Givei“.
339 Vl. „dal nariekať“.
340 Pozri Gen. 20:7, pozn. 530.
341 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
342 Pozri Gen. 35:2, pozn. 934.
343 Pozri Sud. 2:11, 13, pozn. 124.
344 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
345 Pozri Exod. 20:4, pozn. 661.
346 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
347 D. „z (al. „od“) tváre“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725. V kap. 25:10 tá istá väzba so zmyslom ako v texte tam.
348 D. „od nás neumĺkaš“, v texte opis vzhľadom na dotyčnú predošlú aj nasledovnú predložkovú väzbu.
349 D. „jahniatko mlieka“.
350 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
351 Vl. „veľkým“, ďalej obdobne.
352 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
353 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482; Deut. 2:15, pozn. 144.
354 Al. „skalu“, „útes“, vl. „zub“, podľa podoby skalného útvaru, pozri kap. 14:4n.
355 D. „od[139] Israéla vzali“.
356 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
357 Tj. „a vracal sa“.
358 Pozri Exod. 23:2, pozn. 786.
359 Vl. „teraz“.
360 Pozri Gen. 21:11, pozn. 548.
361 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
362 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91, tu aj v zmysle „zavrhli mňa, *takže ma vypudili* z al. *zapudili* od kraľovania“. Obdobne kap. 14:24, 15:23 a 26 a 16:1.
363 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
364 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
365 Al. „slávnostne“, D. „vystríhaním“[366].
366 Pozri Exod. 19:21, pozn. 654.
367 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
368 Tj. „budú behúňmi“, ktorí nielen behali pred kráľovým vozom, lež zastávali aj službu kráľovskej osobnej stráže aj katov.
369 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
370 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
371 Pozri Sud. 18:11, pozn. 835.
372 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377.
373 Tvar slovesa ako v Gen. 28:22, pozn. 735.
374 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
375 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
376 Pozri Sud. 3:15, pozn. 183.
377 Pozri Deut. 8:17n., pozn. 406.
378 Tj. „vyžiadaný al. vyprosený“.
379 Al. „mládenca“ (kap. 8:17; Deut. 32:25), no je to tvar slovesa ako v Deut. 12:5, pozn. 280, takže tu aj „vyberaného“, „hodného obľuby“, tj. „výborného“, „vynikajúceho“.
380 Pozri Sud. 1:36, pozn. 93.
381 Al. „zabehli“, „zatúlali“, „zblúdili“, ďalej obdobne, pozri Deut. 26:5, pozn. 926.
382 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
383 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468, tu v zmysle „neprestával o ne dbať al. mať starosť al. na ne myslieť“.
384 D. „*je* vážený“ (al. „ctený“), pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
385 D. „prichádzaním prichádza“, ďalej obdobne.
386 Vl. „vymizol“ (Deut. 32:36, pozn. 1193), „je spotrebovaný“.
387 D. „čo *je* pri nás“ (al. „s nami“).
388 Tj. „mám al. našiel som pri sebe“.
389 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
390 Pozri Deut. 2:10, pozn. 134.
391 Pozri Gen. 25:22, pozn. 284.
392 Pozri Gen. 25:22, pozn. 654.
393 D. „Predtým v Israélovi vravieval takto muž pri svojom idení… Boha“.
394 D. „prorokovi dnes“, tj. „komu sa dnes vraví prorok“.
395 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
396 D. „v tomto“, ďalej obdobne.
397 D. „tak“ („akonáhle prídete… tak“).
398 D. „ako“, zmysel ako v texte.
399 Pozri Rúth 4:4, pozn. 155.
400 Pozri Exod. 9:18, pozn. 287.
401 Al. „knieža“, „vládcu“.
402 Al. „som ti povedal; tento“.
403 Vl. „obmedzovať“, „uzatvárať“, sloveso ako v Gen. 16:2, pozn. 434; 20:18.
404 D. „toto“, ďalej obdobne.
405 D. „dnes (tj. „dnes sú tomu“) tri dni“.
406 Al. „komu *patrí* všetko žiadúcne (al. „túžby hodné“) *v* Isáélovi? Či nie tebe a všetkému domu“.
407 Vl. „malého“, tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
408 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
409 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
410 Al. „prehovoril podľa tohto slova“ (al. „tejto reči“).
411 Al. „siene“, „izby“.

www.nlosovak.eu

412 D. „v hlave“.
413 Pozri Gen. 37:36, pozn. 997, tu, pravda, jednotné číslo, v zmysle ako v texte. Ženská obdoba tohto výrazu je v kap. 8:13 (jedine na tamtom mieste).
414 Pozri Exod. 29:22, pozn. 1041.
415 Vl. „čo zvýšilo“, no tu je zmysel ako v texte, ako vidno z ďalšieho textu verša.
416 Al. „na stretnutie“, pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
417 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
418 Vl. „uchované“, opis v texte je v záujme zreteľnejšieho vyjadrenia zmyslu dotyčného slovesného tvaru v danej súvislosti.
419 Tj. „uchovávané od tej chvíle, keď som povedal“.
420 Al. „vstali“, no nie ako „vstaň“ a „vstal“ nižšie.
421 Pozri Sud. 19:25, pozn. 875.
422 D. „koniec“, ďalej obdobne.
423 Pozri Gen. 32:16, pozn. 858.
424 Pozri Gen. 25:31, pozn. 667.
425 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
426 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
427 D. „nechal veci (al. „záležitosti“) oslíc“, zmysel ako v texte.
428 Pozri Gen. 12:6, pozn. 354.
429 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043.
430 Pozri Gen. 43:27, pozn. 1192.
431 Al. možno „stĺpy“ (Gen. 19:26), postavené v zemi za výsostné znamenie (2 Sam. 8:6); tiež „dôstojníci“, „vojenskí hodnostári“, „predstavitelia vojenskej moci“ (1 Kráľ. 4:19; 2 Par. 8:16).
432 Vl. „určený (al. „vymeraný“; Deut. 32:9, pozn. 1123) rad“ (al. „spoločnosť“, „skupinu“).
433 Ako „mech“ (kožený) vo v. 3, tu značí strunový nástroj, zvaný tak preto, lebo za jeho ozvučnú dosku slúžila zvieracia koža al. blana.
434 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
435 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
436 Tj. „hovoriť a vôbec správať sa pod obzvláštnym priamym pôsobením Božieho Ducha“. V kap. 18:10 značí to isté sloveso obdobné Bohom dopustené pôsobenie ducha zlého (tiež „zúriť“); tam použitý slovesný tvar sa dá chápať aj v zmysle „ukazovať sa ako prorok“, „robiť sa prorokom“, „predstierať prorokovanie“.
437 Pozri Sud. 14:6, pozn. 703.
438 Tu sa dá možno chápať v zmysle „kedykoľvek“, pozri kap. 13:1[511] a 8nn.
439 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
440 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
441 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
442 Al. „ku Givei“, pozri v. 26 a Sud. 19:12nn.
443 Tu s predložkou ako v Exod. 4:10, pozn. 140.
444 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
445 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
446 Pozri Num. 21:27, pozn. 815.
447 Tu aj v zmysle „prestal al. upustil od prorokovania“.
448 D. „Oznámením“.
449 Al. možno „čo sa týkalo“, „o“; v kap. 14:12 v zmysle ako v texte tam, ohľadne kap. 20:21 a ďalej pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
450 Pozri Sud. 7:23 a ďalej, pozn. 242.
451 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
452 D. „Boha, ktorý on“.
453 Al. „nešťasť“, „pohrôm“, pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
454 Podľa LXX, Vulgaty, sýrskeho prekladu a 35 rukopisov „povedali ste: Nie, lež“[53].
455 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
456 Pozri Jóš. 7:14, pozn. 275.
457 Pozri Sud. 1:1, pozn. 3; 18:5, pozn. 824. V kap. 14:37 v LXX prostý 4. pád, v kap. 22:10, 13, 15; 23:2; 28:6; 30:7 predložka ako v Sud. 1:1.
458 Pozri Gen. 31:27 („utajil“); Jóš. 2:16, pozn. 104.
459 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
460 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
461 Al. možno „vyložil (al. „vysvetlil“) Samúél ľudu právo“.
462 Al. „poctivých“, „čestných“, D. „odišla zdatnosť“ (al. „sila“ atď.), tu v morálnom zmysle, výraz je tu použitý na označenie skupiny ľudí touto vlastnosťou vyznačených, obdobne ako v Exod. 14:4, pozn. 459.
463 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
464 Sloveso ako v Deut. 4:31, pozn. 265, tu v tomto zmysle. Ďalej obdobne.
465 Al. „ochotného“.
466 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.
467 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 20:34 odvodené podstatné meno.
468 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.
469 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
470 Ako „ľakanie“ v Deut. 28:67, pozri Gen. 31:42, pozn. 833.
471 Tu azda „Šáúl“.
472 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
473 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747, iný výraz ako v kap. 2:1[71], ale príbuzný.
474 D. „všetkého“, ďalej obdobne.
475 Pozri Sud. 7:16, pozn. 479.
476 D. „za hliadky rána“. Porov. Sud. 7:19, pozn. 481.
477 Vl. „Kto *je* ten, *ktorý*[56] povedal“.
478 Vl. „obnovujeme tam“, tu v zmysle „slávnostne zavedieme ako čosi nové“.
479 Ako „kraľovania“ v kap. 10:25.
480 Pozri Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 785.
481 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
482 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
483 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.
484 Pozri Exod. 21:30, pozn. 721, tu v tomto zmysle; nie ako „úplatky“ v kap. 8:3.
485 D. „čokoľvek“.
486 Al. „určil“, „ustanovil“, „použil“.
487 D. „spravodlivosti“.
488 Pozri Sud. 2:14 a ďalej, pozn. 237.
489 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:14, pozn. 182.
490 Tj. možno „Avdóna“ (Sud. 12:13), podľa LXX a sýrskeho prekladu „Báráka“.
491 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
492 Pozri Gen. 34:25, pozn. 923.

www.biblickyvykladeu

493 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
494 Pozri aj Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
495 Pozri Deut. 1:43, pozn. 114.
496 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
497 D. „za Hospodinom, vaším Bohom“, pozri Num. 14:24, 43, pozn. 551. Ďalej obdobne.
498 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
499 Al. „lebo“ ako na konci verša a potom v obdobnom zmysle ako tam („lebo *to by ste potom išli*...“).
500 Pozri Gen. 1:2, pozn. 2, tu zmysel ako v Deut. 32:21, pozn. 1155, no tam je použitý iný výraz.
501 Tj. možno „vyrvať al. vyslobodiť al. vyprostiť (vv. 10n.) koho z čoho“, no tiež „vyrvať al. odňať (Gen. 31:9) komu čo“; prekladatelia tu zväčša dávajú prednosť prvšiemu zmyslu, no nazdám sa, že sa sem skôr hodí zmysel poslednejší ako protiklad ku predošlému „osožiť“ („nič dať ani nič vziať“, „osožiť ani uškodiť“, nedá sa od nich nič očakávať ani sa ich nenačim báť).
502 Ako „nechal“ v kap. 10:2; al. „zamietnuť“ (Deut. 32:15), „zavrhnúť“ (Soud. 6:13).
503 V príčinnom zmysle, nie ako „pre“ na konci verša. Ďalej obdobne.
504 Al. „ohľadne“[362].
505 D. „v“ („vyučovať v tomto obore“).
506 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
507 D. „zlým správaním“.
508 Pozri Gen. 19:15, pozn. 502.
509 D. „pri svojom kraľovaní“, zmysel ako v texte („keď sa stal kráľom“).
510 Vykladači tu zväčša predpokladajú medzeru, ako je v texte vyznačené; inak text dáva zmysel „vo veku *jedného* roka“. V LXX celý tento verš chýba.
511 Al. možno „dvadsať rokov“; v hebrejskom písme sú litery B a K, ktoré sa používajú aj ako číslice 2 a 20, navzájom veľmi podobné. Porov. Num. 2:14, pozn. 72.
512 Al. „zvalil“, „zrúcal“, ak išlo o „stĺp“[431].
513 Pozri Sud. 20:10, pozn. 892, al. možno v. 33 tamže, pozn. 906; al. jednoducho „na výšine“, pozri tu kap. 10:5.
514 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
515 D. „zatrúbil“ al. „dal sa trúbiť“, zmysel ako v texte, porov. Gen. 14:10, pozn. 852.
516 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
517 LXX čítali „Otroci („avádím“ miesto „Ivrím“, pozri Num. 2:14, pozn. 72) odmietli“ (al. „zrušili“, „odopreli“, tj. azda „poslušnosť“, „vzopreli sa“)!
518 Al. možno „voči“, „oproti“.
519 Al. „nenávisť“, D. „Isráél... zosmradol“ (al. „bol zosmradený“, pozri Gen. 34:30, pozn. 928[984]).
520 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
521 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
522 Pozri Sud. 9:49, pozn. 580.
523 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
524 Súvisí s nasledovným „prešli“, takže LXX tu prekladajú „prešlí“ v zmysle „tí, ktorí sa rozhodli prejsť“, tj. „zutekať“.
525 Pozri Gen. 27:33, pozn. 711.
526 D. „ľud, *tí* sa rozchveli za ním“[497].
527 Vl. „požehnať“, tu azda zmysel ako v texte.
528 Al. „*boli* zhromaždení“.
529 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
530 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132, no tu proti tamtomu miestu väzba s 3. pádom (D. „tvári Hospodina nezalichotil“).
531 Tj. „určil“; ako „rozkázal“ nižšie, tak aj v kap. 25:30. V inom zmysle v kap. 20:29.
532 Al. možno „vyšlo hubiteľstvo“ výraz odvodený od slovesa v Gen. 6:13, pozn. 207.
533 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
534 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970, tu zmysel ako v texte.
535 Výrazy nejasného významu, vyskytujúce sa len tu.
536 D. „úst“, ďalej obdobne.
537 Tj. „bodca na poháňanie dobytka“.
538 Al. „posádka“, „predvoj“, ďalej obdobne, výraz príbuzný onému v kap. 10:5[431], no nie ten istý.
539 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
540 Tj. „veľkňazom bol“.
541 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
542 Značí „Hospodin *je* darca“, meno, ktorého je „Jónáthán“ skráteným tvarom.
543 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
544 Vl. „vzchop (al. „vzopni“, „vypni“) sa“ (Sud. 16:30, pozn. 532 a 805).
545 Pozri Gen. 12:1, pozn. 348.
546 Al. „ako tvoje srdce“.
547 Vl. „zastavte sa“, „postojte“.
548 Vl. „dočiahnutia“, „siahnutia“, „dotyku“.
549 Pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
550 Tu čosi iný tvar rovnakého významu.
551 Vl. „odvetili“, „ujali sa slova“ (v. 28, Sud. 18:14). Ďalej obdobne.
552 Tj. „bolo ním usmrtených“.
553 Tu značí rozlohu pôdy, aká sa dá jedným záprahom ťažného dobytka za deň zorať.
554 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.
555 Al. „vyzvedači“, „strážcovia“.
556 Pozri Jóš. 2:9, pozn. 78.
557 D. „odchádza a sem“, tj. „a prichádza a vracia sa“.
558 Podľa LXX „Prines efód („ornát“); lebo on v onen deň nosil efód pred synmi Isráéla“.
559 D. „i chodil chodením“, pozri Sud. 4:24, pozn. 279. Kap. 17:41 a ďalej obdobne.
560 Pozri Gen. 49:33, pozn. 1374.
561 Tj. „nechaj tak teraz“, „počkaj zatiaľ“.
562 Tu hádam v tomto zmysle („ich pozornosť bola upútaná a odvrátená tým, čo sa dialo v tábore Pelištím“).
563 D. „prišli *až* po bitku“, zmysel azda ako v texte („než ta prišli, pokročil zmätok v tábore natoľko, že prešiel až vo vzájomný boj al. zápas“).
564 Al. „Pelištím (3. pád) patrili“, tj. „ako nevoľníci“.
565 Pozri Gen. 31:23, pozn. 507.
566 Vl. „stiesnení“, „upadli v tieseň“ (kap. 13:6).
567 Sloveso ako v Sud. 17:2, pozn. 809; nesúvisí s „prekliaty“ nižšie ani s „prísahy“ vo v. 26 ani so „zaprisahavaní“ vo v. 27.
568 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.

www.nlosenik.eu

569 Tj. „všetok ľud zeme“, v. 29 obdobne, porov. Deut. 9:28, pozn. 440.
570 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
571 D. „poľa“.
572 Vl. „chod“.
573 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
574 D. „prísahou“, „zaprisahaním“.
575 Ako v Sud. 8:15.
576 Nesúvisí s „vysilenie“[176].
577 Al. „hojne“, „dobre“, D. „zajedením“.
578 Al. „Či by teraz… rozsiahle“ (al. „rozsiahlejšie“)?
579 Sloveso súvisí so „supy“ v Gen. 15:11, pozn. 423, teda vari „vrhol sa ako supy na korisť“; tak aj v kap. 15:19. To isté sloveso je v kap. 25:14 so zmyslom ako v texte tam.
580 D. „detí[85] hovädzieho dobytka“.
581 Pozri Lev. 19:26, pozn. 52.
582 Pozri Exod. 21:8, pozn. 687.
583 Vl. „dnes“.
584 Pozri Gen. 22:7, pozn. 570.
585 Tu je použitá iná predložka, no zmysel je ten istý.
586 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
587 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
588 Vl. „všetko, čo *je*“[56].
589 Tu, pravdaže, „Boh“.
590 Pozri Sud. 20:2, pozn. 883.
591 Tj. „hriech, ktorý je príčinou toho, že Hospodin neodpovedá“.
592 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
593 Tu iná predložka so zmyslom ako v texte.
594 Pozri Gen. 47:15, pozn. 333.
595 Al. „spoľahlivý“, „istý“, „pravdivý“.
596 Vl. „dokonalosť“ atď.[595]
597 Al. „unikol“, vl. „vyšiel“[74].
598 Vl. „Dajte (al. „nechajte“) padnúť“, tj. „žreb(u)“.
599 Al. „áno“, „naozaj“, D. „okúsením“.
600 Al. „pri Bohu“, tj. „na Božej strane“, „v Božom záujme“.
601 Vl. „vykúpil“.
602 D. „vystúpil[10] od“, tj. možno „nad“ („povzniesol sa nad“).
603 D. „vo všetkom“.
604 Al. „odsudzoval“, tiež „konal zlovoľne“, podľa iných „šíril hrôzu al. nepokoj“, podľa LXX „oslobodzoval“[71] (čítali „jóšía“ miesto „jarša“).
605 D. „vykonával (al. „pôsobil“, „uskutočňoval“) zdatnosť“[81], tiež „zriadil (al. „vytvoril“) vojenskú moc“[693].
606 Pozri Sud. 2:14, pozn. 129.
607 Pozri Gen. 9:24, pozn. 304; tu v kap. 20:35 aj doslovne.
608 Takto sa jeho meno píše len tu, inde všade „Avnér“, ako vo v. 51.
609 Al. „ťažká“, vl. „silná“.
610 D. „syna zdatnosti“[81], ďalej obdobne.
611 Pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
612 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
613 Pozri Num. 21:2, pozn. 786.
614 Tj. „povolal do zbrane“, „zmobilizoval“.
615 Podľa takmer všetkých známych mi prekladov, aj LXX a Vulgaty, „dal sa striehnuť“ al. „klásť zálohy“, lebo dotyčný výraz („járev“) sa v týchto prekladoch chápe ako tvar slovesa „árav“ takého významu, pozri napr. Sud. 9:32, pozn. 569, ale tvar nepravidelný, v akom sa toto sloveso nikde inde nevyskytuje. No ten istý tvar je v Gen. 31:36 („sa… povadil“), Exod. 17:2 a Num. 20:3 (obdobne) a Sud. 6:31n., pozn. 833, ako skrátený, ale inak pravidelný tvar slovesa „rív“ al. „rúv“, pozri aj Exod. 21:18, pozn. 701; preto ho, podobne ako niekoľkí iní, obdobne podľa textovej súvislosti prekladám aj tu. Zmysel je tu najskôr „stretávať sa v menších potýčkach al. šarvátkach s nepriateľom“.
616 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
617 Pozri Gen. 15:19; Num. 24:21.
618 Pozri 2 Par. 6:42.
619 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 464.
620 Pozri Deut. 20:19; 22: 28, pozn. 778, 822.
621 Al. „dobytčatami z druhého vrhu“.
622 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
623 Pozri Gen. 33:14, pozn. 894.
624 Al. „bezcenný“, vl. „opovrhnutiahodný“.
625 Vl. „roztápajúci (Exod. 16:21, al. „tratiaci“) sa“, „miznúci“.
626 Al. „hlboko zarmútený“ (al. „rozrušený“), D. „Samúélovi vzbĺklo“[467].
627 V Júdsku (Jóš. 15:55).
628 D. „ruku“.
629 Al. „počkaj“, „pozdrž *sa*“.
630 Tj. „dal ti úlohu“, „zveril ti poslanie“ (v. 18), „splnil som úlohu al. poslanie, čo mi Hospodin dal al. zveril“ (v. 20). Obdobne kap. 21:5, kde je tiež D. „cesta“, tj. k vykonaniu toho, čo sa vyššie spomína.
631 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
632 D. „začiatok“, porov. Lev. 2:12, pozn. 73.
633 Al. „túžbu (…) po“.
634 Al. „svojvôľa“.
635 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815.
636 Tu D. „ohľadne (al. „od“) kráľa“, tj. „aby si viac nebol kráľom“.
637 Pozri Jóš. 7:11, pozn. 267.
638 Tu D. „ohľadne (al. „od“) bytia“.
639 D. „chytil za“, pozri Sud. 19:25, pozn. 755.
640 Pozri Num. 15:38, pozn. 611.
641 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668.
642 Vl. „Spoľahlivosť“, podľa iných „Víťazstvo“, „Sila“, „Výbornosť“, tj. „Hospodin“.
643 Pozri Exod. 20:12, pozn. 460, tu v zmysle ako v texte („zaisti mi úctu al. vážnosť“).
644 D. „*v* pôvaboch“ (al. „príjemnostiach“), pozri Jóba 38:31, pozn. 1714; tu zmysel ako v texte („v dobrej nálade“).
645 Al. „zo žien“, tj. „medzi ženami“.
646 Pozri Gen. 22:8, pozn. 571.
647 Al. „z jeho synov“[587].
648 D. „v svojej ruke“.
649 D. „v“ al. „pri“, „na“ („*k účasti* pri al. na“). Netýka sa konca v. 5. Kap. 17:2 azda obdobne („pokrikom vyzývať *k účasti* v al. na“).

www.milosc.com.sk

650 Al. „*Značí* tvoj príchod pokoj? … Pokoj“.
651 Pozri Sud. 3:24, pozn. 213.
652 D. „k očiam“[653], pozri Exod. 10:5, pozn. 320.
653 Al. „ako človek vidí, lebo človek vidí podľa (al. „ohľadne“) výzoru[652], no Hospodin vidí podľa (al. „ohľadne“) srdca“.
654 Vl. „úplní“, tj. „v plnom počte“, D. „boli (tj. „ohľadne svojho počtu“) vyčerpaní“, tj. „či už nemáš viacerých“, pozri Num. 14:33, pozn. 567.
655 Al. „je rád (al. „ľubuje si“) medzi drobným dobytkom“, porov. Gen. 37:2, pozn. 962. Kap. 17:34 obdobne.
656 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522
657 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
658 D. „obklopiť“, tj. „stôl“.
659 Pozri Gen. 25:25, pozn. 658, no tu skôr zmysel ako v texte („zdravo červený“).
660 D. „s krásou očí“, al. možno „výzoru“[652].
661 Vl. „nahor“, tu zmysel ako v texte.
662 Meno značí „milovaný“.
663 Al. „úspešne“, „zdarne“.
664 Vl. „na Dávida prešiel“[437], tu zmysel ako v texte.
665 Pozri Sud. 5:5, pozn. 293.
666 Al. „desiť“, „strašiť“, ďalej obdobne.
667 Al. „neblahý“, „nemilý“, „obťažný“, „tráplivý“, „strastný“, vl. „zlý“, „duch utrpenia“ (al. „nešťastia“, „strasti“).
668 D. „znalého“, ako vo v. 18.
669 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
670 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099.
671 D. „muža zjavu“ (Gen. 29:17, pozn. 747).
672 D. „povedal“.
673 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
674 Pozri Num. 24:2, pozn. 909.
675 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354; meno doliny je to isté ako názov oného stromu.
676 D. „muž medzier“ (al. „medzipriestoru“), tj. „medzi obidvoma vojskami“.
677 Pozri Gen. 6:14, pozn. 217.
678 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
679 D. „drevo“.
680 Pozri Exod. 28:32, pozn. 1006.
681 Pozri Sud. 3:22, pozn. 203.
682 Al. „ak budem môcť[26] ja *čo* zmôcť voči nemu“ (Gen. 32:25), tu je hádam vhodnejšie väzbu pôvodiny s 3. pádom uchovať v preklade opisom.
683 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú väzbu so 4. pádom, oproti predošlému „nám“.
684 D. „tohto“, ďalej obdobne.
685 Pozri Rúth 1:2, pozn. 6.
686 D. „veľki“, ďalej obdobne.
687 D. „jeho druhý“.
688 Vl. „vstávania zavčasu“, tu zmysel ako v texte.
689 Pozri Sud. 19:9, pozn. 863.
690 Tj. o splnení úlohy; podľa iných „vyzdvihnúť (tj. „vyplatiť“) ich záloh“ (tj. „čo možno založili“).
691 Vl. „prenechal“, sloveso ako v kap. 10:2[427], opis v texte hádam vyjadruje zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine. V. 22 obdobne; vo v. 28 doslovný preklad vo významovom odtieni[694] vystihujúcom hádam nahnevaný tón otázky („komu si hodil na krk“).
692 Al. „ohrade“ (al. „opevneniu“), tj. tábora.
693 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
694 Tu nasledujúca predložková väzba[262] naznačuje zmysel „zhodil al. odhodil (dotyčné sloveso má aj takýto význam, ako „zavrhol“ v Sud. 6:13) a prenechal“.
695 Pozri Exod. 18:7, pozn. 609.
696 Tj. „oslobodeným od daní a dávok“.
697 Pozri Deut. 17:12, pozn. 672.
698 Al. „reč“, tj. alebo „*iba* prehovorenie“, al. „príkaz“, tj. „či som nekonal, ako sa mi prikázalo“; iní dávajú prednosť druhému významu výrazu, ktorý je v texte preložený „slovo“, totiž „vec“, „príčina“, a chápu v zmysle „či to nemalo príčinu“.
699 D. „od (al. „z“) *postavenia* vedľa“.
700 D. „a vrátili[275] mu… slovo“.
701 D. „prvého“, al. „podľa predošlého (al. „prvého“) spôsobu“.
702 Al. „pred ním“.
703 D. „nepadá“.
704 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso ako „chytil“ tamže.
705 Ako „z ruky“ nižšie.
706 Pozri Exod. 29:14, pozn. 931.
707 Sloveso jako „pristal“ napr. v Exod. 2:21, tu v zmysle ako v texte („bol by rád vykročil“); nasledovné „lebo“ možno naznačuje význam „márne sa pokúsil“.
708 Ako v Gen. 22:1, tu v zmysle „nebol zakúsil“, „nemal *s tým* skúsenosti“, a teda možno „nebol *tomu* privykol“, nižšie obdobne. Nesúvisí s „pokúsil sa“ vyššie.
709 D. „v týchto“, tj. „veciach“, na konci verša obdobne.
710 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1245.
711 Tu D. „*vy*šiel idúc (al. „dal sa chodiť chodiac“) a približujúc sa“.
712 D. „červenolíci s krásnym“.
713 Al. „na mňa“[199].
714 Pozri Gen. 8:20, pozn. 31 a 272.
715 Pozri Gen. 1:24, pozn. 17 a 38.
716 Tu v zmysle „*v mocí* al. *sile* meča… oštepu“ („mena“), „súc vyzbrojený mečom“ atď. V. 43 obdobne, na obidvoch označených miestach, a tak sa dá chápať aj väzba vo vv. 47 a 50.
717 Tu miesto obvyklejšieho „v mene“, vzhľadom na predošlý text.
718 Sloveso jako „uzavrel“ v kap. 1:5, tu zosilnený tvar s významom jako v texte (sťaby „uväzňovať“), vyskytujúci sa len v 1. a 2. knihe Samúélovej. V kap. 23:20 čosi iný tvar, v danej súvislosti rovnakého významu. Nie ako „*vy*dá“ vo v. 47 a inde.
719 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
720 Pozri Sud. 3:10, pozn. 179, no tu iná predložková väzba.
721 Al. „dobil“, zosilnený tvar slovesa „usmrtil“ vo v. 50.
722 Pozri Sud. 20:31, pozn. 575.
723 Pozri Gen. 31:36, pozn. 831.
724 Ako „olupovali“ v Sud. 2:14, pozn. 129.
725 Pozri Gen. 24:19, pozn. 614.
726 Pozri Gen. 44:30, pozn. 1213.

www.mlosnay.eu

727 Predložka[426] „pri“ al. „v“ tu v príčinnom zmysle, porov. Num. 27:3, pozn. 974. Ďalej obdobne; tak možno aj v kap. 23:6.
728 Tj. „opasok na nosenie meča“, výraz súvisí so „zástery“ v Gen. 3:7, porov. Exod. 29:9, pozn. 1024.
729 D. „vo všetkom, kam“ (al. „*k* čomu“).
730 Al. „vychádzať (potom vari v zmysle „konať svoje povinnosti“, „nastúpil svoju službu“, pozri aj v. 30[755]); vo všetkom, kam (al. „*k* čomu“) ho Šáúl posielal, si počínal rozvážne“.
731 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
732 Pozri Sud. 11:34; 21:21, pozn. 634.
733 Al. „za zvukov triangla“, „s trojstrunovými hudobnými nástrojmi“ (obdobne), podľa iných „s ušľachtilými spevmi“, podľa Prísl. 22:20.
734 Sloveso ako v Sud. 16:25, pozn. 793, tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
735 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1137.
736 Al. „porazil (al. „pobil“) svoje“, nižšie obdobne, pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
737 D. „ako deň na deň“.
738 Tj. „pribiť Dávida k stene“, ďalej obdobne.
739 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
740 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55.
741 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
742 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
743 Pozri Num. 22:3, pozn. 832.
744 D. „v dobe dávania Méravi, dcéry Šáúla“.
745 Al. „tá reč“, tj. „správa“.
746 Pozri Num. 23:27, pozn. 884.
747 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
748 Pozri Deut. 7:3, pozn. 347, tu vl. „vo mňa“, tj. „v moju rodinu al. v môj dom“, ďalej obdobne, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
749 Al. „dvoma“ (al. „medzi dvoma“, „v *jednej* (tj. „skrze *jednu*“) *z* dvoch“), tj. „ženami“.
750 Al. „sa… stávať zaťom“, ďalej obdobne, sloveso (súvisí so „zaťom“ vo v. 18) ako „zošvagrovať sa“ v Deut. 7:3.
751 Pozri Rúth 3:7. pozn. 125.
752 Al. „nepatrné“, sloveso ako „budú zľahčovaní“ v kap. 2:30. Na konci verša príčastie príbuzného v podstate súznačného slovesa, pozri Deut. 25:3, pozn. 904.
753 Pozri Exod. 22:17, pozn. 765.
754 Vl. „vyplnili ich kráľovi“, zmysel ako v texte.
755 Pozri Sud. 11:3, pozn. 609.
756 Al. „úspešnejšie“, v. 5 a ďalej obdobne. Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048.
757 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
758 Pozri Sud. 6:18, pozn. 403.
759 D. „k ruke“, porov. Gen. 34:21, pozn. 920.
760 D. „v tebe“, tj. „v tvojej veci“, „v tvoj prospech“, ďalej obdobne.
761 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
762 Pozri Sud. 12:3, pozn. 548.
763 Vl. „vynasnažil“, „pousiloval“, tu zmysel ako v texte.
764 Al. (vl.) „nechať vyviaznuť“, tvar slovesa preloženého „vyviazol“ ve v. 10 a ďalej.
765 Ako v Gen. 28:11; tu v kap. 26:12 (v SZ len tam) čosi odlišný súznačný výraz.
766 Na ochranu pred hmyzom.
767 Pozri Exod. 25:4, pozn. 852.
768 Al. „poslal, *chcejúc* Dávida vidieť“.
769 Vo všetkých známych mi prekladoch sa toto miesto podľa LXX a iných starých prekladov podáva v zmysle „keď uvideli“, tj. „poslovia“.
770 Tu v zmysle „predstaveného“, „povýšeného“.
771 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
772 Tu D. „chôdzou (al. „idením“) išiel a“.
773 D. „padol“, porov. kap. 3:5[271].
774 D. „alebo“.
775 Pozri Rúth 4:4, pozn. 155.
776 D. „vedením“ (vv. 3, 9, kap. 28:1), „sadnutím“ (v. 5), „postrádaním“[133], „vypýtaním sa“ (vv. 6, 28), „rozhnevaním“[467] (v. 7).
777 Pozri Gen. 45:5, pozn. 1223.
778 Tj. „si želá al. bude želať“ („aké želanie vysloví“).
779 Tu v tomto zmysle („je to hotová vec“).
780 Al. „*od toho,* lebo keby som isto vedel, že… na teba, či[5] by som ti to neoznamoval?“.
781 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
782 D. „tretieho *dňa*“.
783 Vl. „mať vyskúmané“ (al. „vyspytované“, „vypátrané“, Deut. 13:14, pozn. 546).
784 D. „ak bude môjmu otcovi“ (al. „pre môjho otca“).
785 Tj. „spáchať al. zla sa dopustiť“, al. „na teba“, tj. „uviesť al. uvaliť“.
786 Pozri Gen. 20:13, pozn. 531.
787 Pozri Gen. 4:13, pozn. 149.
788 Vl. „uzavrel“[463], tj. „zmluvu“, no toto slovo je tu vypustené.
789 D. „v svojom milovaní ho“, obdobne ako nižšie.
790 D. „miloval milovaním svojej duše“.
791 Tu v tomto zmysle („budeš na ňom chýbať“), al. „bude predmetom pozornosti“. Ďalej obdobne.
792 D. „strojnásobiť“ al. „rozdeliť na troje“ (Deut. 19:3), tj. „deň al. dobu čakania“, zmysel ako v texte.
793 D. „veľmi“; mnohí, možno podľa Vulgaty, chápu v zmysle „rýchlo“, „náhlivo“.
794 Tj. „dohovoru“, pozri kap. 19:1–3.
795 D. „vravením“, „výrokom“.
796 D. „od teba a tamto“, zmysel ako v texte.
797 Tj. „pokiaľ ide o tú“.
798 Mnohí podľa LXX prekladajú „k stolu“, ako vo v. 29.
799 Al. podľa LXX, „Jehónáthána predišiel“. Porov. v. 34.
800 D. „obeť čeľade“[408].
801 D. „a teraz“, ďalej obdobne.
802 Vl. „vyviaznuť“, ako v kap. 19:10 a ďalej, al. „vyšmyknúť sa“.
803 D. „zvrhlej“, tj. „ženy“.
804 D. „spurnosti“, „vzbúrenia“, výraz vyskytujúci sa len tu, zmysel azda ako v texte; podľa podaktorých starých prekladov „synu spurnej dievky“, LXX „zbehnutých dievok“, tj. „uprchnutých otrokýň“, vari v zmysle „jednej zo…“

www.mlosovik.eu

805 Tj. „prirodzenia“, „rodidiel“ („odkiaľ si vyšiel“).
806 Tu hádam v tomto zmysle, vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu[807].
807 Podľa podaktorých rukopisov „máš (al. „nachádzaš“) záľubu v“, podľa LXX „si spoločníkom“ (al. „účastníkom“, „spojencom“).
808 Podľa LXX „vyskočil“.
809 Pozri Sud. 18:7, pozn. 828.
810 D. „šíp spôsobením preletu (vl. „prechodu“) *cez* al. *pomimo* neho“.
811 Al. možno „nad“.
812 D. „až Dávid zveličil“, tj. „nadmieru sa rozplakal“.
813 Tu v hebrejskom texte začína kap. 21.
814 Tj. „Dávid“.
815 Pozri Rúth 4:1, pozn. 151.
816 D. „pod moju ruku“, tj. „nedostalo sa al. neprišlo pod…“, pozri Sud. 6:19, pozn. 405.
817 Pozri Lev. 10:10, pozn. 300.
818 Al. „odopreté“, vl. „uzavreté“[403].
819 Tj. „pohlavné ústrojenstvá“.
820 Vl. „svätosťou“, ďalej obdobne, pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213; netýka sa konca verša[822].
821 Al. „svätými, hoci toto *je* úloha všedná; čím (al. „tým“) skôr“.
822 Vl. „*každý* je… posvätený“ (al. „posväcovaný“), no tu je zmysel najskôr ako v texte.
823 Tj. „čo bolo sväté“, „svätú vec“.
824 Pozri Exod. 25:30, pozn. 883.
825 Al. „horúceho“, tj. „čerstvo upečeného“, D. „chleba tepla (al. „horúčosti“).
826 D. „porušil (vl. „zmenil“) v ich očiach svoj rozum“, zmysel ako v texte.
827 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418.
828 Ako „každý človek“ nižšie, tu preklad zvolený vzhľadom na množné číslo předošlého slovesného tvaru.
829 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1027.
830 Tj. „byl zadlžený“.
831 Pozri Sud. 3:12, pozn. 182.
832 D. „s vami“, „u vás“, tj. „vyjsť *a byť* s vami al. u vás“; v. 4 a ďalej obdobne.
833 Tu D. „s tvárou (al. „u tváre“) kráľa“.
834 Al. „neprístupnom mieste“, vl. „v pevnosti“, tj. „v jaskyni Adullám“. Ďalej obdobne, v kap. 23:14, 19, 29 čosi odlišný výraz v podstate rovnakého významu.
835 D. „vyzvedený“, tj. „že sa o ňom zvedelo“.
836 Al. „u neho“, „okolo neho“.
837 Al. „tiež“, „aj“, „dokonca“, „ozaj“.
838 Vl. „Bude vás všetkých ustanovovať“[127], v hebrejčině väzba s 3. pádom, ktorú znenie v texte umožňuje v preklade uchovať.
839 Al. „pri“ („keď sa tak robí“).
840 Tu v hanlivom zmysle („paktovanie“).
841 Vl. „cítiaceho sa bolestne dotknutým“, sloveso ako „chorie“ v kap. 19:14.
842 Al. „naviedol“, „nakriatol“, „podnietil“, „poštval“.
843 Al. „úklady spriadajúceho“, „striehnúceho v zálohe“ (Sud. 9:32, pozn. 569). Ďalej obdobne.
844 D. „a on“, kap. 19:13 a ďalej obdobne.
845 Al. „o ňom“, „o neho“.
846 D. „Jíšaja, tvojím daním (al. „v tvojom daní“) mu chleba a meča a obrátení(m) sa“.
847 Tj. „smúci sa uchýliť“.
848 Tj. „k tvojej audiencii“, al., podľa podaktorých, „do tvojej tajnej rady“.
849 Pozri Deut. 22:14, pozn. 805, no tu predložková väzba v zmysle ako v texte, al. tiež „proti svojmu nevoľníkovi“ („nevznáša proti… žiadneho obvinenia“). Ďalej obdobne.
850 D. „na všetok dom“.
851 D. „v[587] (al. možno „o“) tomto všetkom“.
852 D. „alebo“.
853 Pozri Exod. 5:3, pozn. 161.
854 D. „podaním správy“, „oznámením“.
855 Al. „opatery“, „stráženia“, vl. „starostlivosťou“, „opaterou“ (Num. 4:27, pozn. 62), „strážením“, tu zmysel ako v texte.
856 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293; v kap. 17:1 aj „k Júdovi“ v tomto zmysle.
857 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
858 Al. „zaobišiel s ním ako s cudzím“, pozri Deut. 33:9, pozn. 1174.
859 D. „v moju ruku“, tj. „v *prospech* mojej ruky“, „*a vydal ho* v moju ruku“. LXX miesto „nikkar“, „zriekol sa“ (atď.), čítali „máchar“, „predal“, a preložili teda „Boh ho predal (pozri Sud. 2:14 a ďalej, pozn. 237) do mojich rúk“.
860 Al. „kuje“.
861 D. „nevoľník počutím“.
862 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
863 Tj. „druhou najvyššou osobnosťou v zemi“, hneď po kráľovi, porov. Gen. 41:40, 43, pozn. 1119.
864 D. „tak“.
865 Vl. „sprava“, tj. „od pravej ruky, ak sa hľadí na východ“. Vo v. 24 iná predložka.
866 Pozri Num. 23:28, pozn. 812.
867 Tj. „kam vedie jeho stopa“.
868 D. „chytráčením“[869].
869 Al. „je ľstivý“ (al. „prefíkaný“, „[*všetkými* masťami[868]] mazaný“), „ľstivo (atď.) koná“ (al. „sa správa“).
870 Al. „s istotou“ vl. „k istote“, D. „na *to, aby sme boli* uistení“[344], kap. 26:4 obdobne.
871 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
872 Pozri Gen. 35:5, pozn. 819.
873 Al. „namáhať“; D. „sa stal úzkostlivo sa náhliacim“ (al. „namáhajúcim“); nesúvisí s „poponáhľaj sa“ vo v. 27.
874 Vl. „muži Dávida a jeho mužov obkľučovali“ (al. „obstupovali“), opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
875 Al. „podnikli nájazd“, ďalej obdobne, pozri Sud. 9:33, pozn. 570; v kap. 18:4 a ďalej zmysel ako v texte; porov. Hóš. 7:1, pozn. 294.
876 Tj. „skalisko únikov al. rozdelení“.
877 Pozri Sud. 20:15n., pozn. 895.
878 Pozri Sud. 3:24, pozn. 215.
879 Al. „v zadnej časti“, „v kútoch“, pozri Exod. 26:22, pozn. 917, tu taktiež dvojné číslo.

www.milosavlik.eu

880 Tj. „svedomie ho obvinilo"; podaktorí prekladajú „srdce mu zabúšilo", no v pôvodine je väzba s 4. pádom, ktorej lepšie zodpovedá znenie v texte.
881 D. „od (v zmysle „zo strany") Hospodina", tj. „kiež ma Hospodin od toho uchráni".
882 D. „Hospodina, ak budem robiť[207] svojmu… Hospodina".
883 Sloveso ako „roztrhal" v Sud. 14:6, ktoré je aj v Lev. 1:17, pozn. 41; tam je ďalej vyjadrený pojem obmedzenia al. zadržania v inej súvislosti („nebude… oddeľovať"). Podaktorí chápu toto sloveso tu v zmysle „dôkladne pokarhal".
884 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
885 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
886 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
887 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
888 Pozri Exod. 21:13, pozn. 698.
889 Predošlé sloveso[888] („cádah") je príbuzné slovesu „cúd", značiacemu „loviť" (Gen. 27:3; Lev. 17:13) a možno teda vyjadruje aj pojem „postriežky" v poľovníckom zmysle; podaktorí toto miesto aj prekladajú „naháňaš („ako lovnú zver") al. lovíš moju dušu".
890 Vl. „od teba"[362], tu možno v zmysle „vyslobodením od teba"; v. 15 obdobne („rozsúdením vyslobodiť").
891 Pozri Num. 23:27, pozn. 815.
892 Al. „obhajcom", „ochrancom", „vymáhateľom al. uplatňovateľom práva", výraz vyskytujúci sa ešte len v Žalme 68:5.
893 Pozri Deut. 19:17, pozn. 729.
894 D. „bude sa prieť („povedie spor", Sud. 6:31, pozn. 433) mojím sporom", možno v zosilňujúcom zmysle („verne al. spravodlivo povedie al. rozhodne"). Kap. 25:39 obdobne.
895 Ako „narobili" v Gen. 50:15, 17, „odplácať" v Deut. 32:6.
896 D. „na (al. „po") dobrej ceste", „dobrou cestou", zmysel ako v texte.
897 D. „kraľovaním".
898 Al. „tvojou rukou".
899 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
900 Pozri Gen. 23:2, pozn. 586.
901 Al. „podnik", „majetok", vl. „činnosť", ako napr. v Deut. 2:7, „robota"[363], tu zmysel ako v texte.
902 V Júdsku, pozri Jóš. 15:55.
903 Pozri Gen. 31:19; 38:12n., pozn. 129.
904 D. „dobrá rozumnosťou"[124], pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759.
905 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
906 Al. „spôsoboch".
907 Tj. „z rodu Káléva".
908 Tj. „Ži *dlho*".
909 D. „A*j* ty – pokoj, a*j* tvoj dom – pokoj, a*j* všetko, čo ti *patrí* – pokoj".
910 Predložková väzba ako v Gen. 17:10, pozn. 448, tu v zmysle ako v texte.
911 Al. „*o* nič nebolo treba mať (vo v. 15 „sme nemali", al. „nemuseli mať") starosť".
912 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
913 Sloveso ako v Gen. 38:29, pozn. 1024, v tvare, v ktorom sa v SZ vyskytuje len tu.
914 Pozri Sud. 4:19, pozn. 270.
915 Pozri Gen. 43:16, pozn. 1184.
916 Al. „pri nás", vl. „nad nami", al. možno „pred nami".
917 D. „syn ničomnosti od prehovorenia (možno „preč al. ďaleko od hovorenia", tj. „radšej nehovoriť") k nemu"; v podstate v zmysle prekladu v texte podávajú toto miesto LXX, inak sa dá chápať v zmysle „horší ničomník, než aby bolo možno al. radno k nemu prehovoriť".
918 Pozri Gen. 18:6, pozn. 468.
919 D. „v úkryte", tj. „súc zakrytá vrchom, takže ju z opačnej strany nebolo vidieť".
920 Pozri Lev. 6:5, pozn. 169; 19:12, pozn. 594, tu v trpnom zmysle („aby som bol oklamaný al. podvedený").
921 Tj. „kohokoľvek mužského pohlavia", ďalej obdobne.
922 Pozri Gen. 17:4, pozn. 443.
923 D. „mužovi ničomnosti", v kap. 30:22 „muž zlý a *muž* ničomnosti".
924 Tj. „nemyslí na al. nestará sa o tohto… človeka", „neznepokojuje sa týmto… človekom".
925 Al. možno „ako *znie* jeho meno, tak *sa správa* al. *prejavuje*".
926 Tj. „bezbožný" (Deut. 32:6, pozn. 816).
927 Hebr. „neváláh", viz Gen. 34:7, pozn. 905.
928 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
929 Tj. „s prelievaním al. v provinení za prelievanie krvi", porov. Lev. 20:9, pozn. 663.
930 Al. „zadržal (ako v Gen. 30:2, no nie ako tu vo v. 33[315]) od prídenia… a pomoženia". V. 34 obdobne.
931 Vl. „pomožením tvojej ruky tebe", tj. „od toho, aby ti tvoja ruka pomohla". V. 33 obdobne.
932 Pozri Sud. 4:10, pozn. 256.
933 D. „zriadením"[126].
934 D. „od (tj. možno „od *začiatku*", al. ohľadne[362]) tvojich dní"; netýka sa vv. 7 a 16.
935 Ako v Exod. 12:34.
936 Al. „uzlíku" (Gen. 42:35), „mešci"; výraz súvisí s predošlým slovesom[935] („zabalená v balíku"), možno v zosilňujúcom zmysle („pevne al. natrvalo zaviazaná al. zabalená").
937 Ako „vystrelil z praku" v kap. 17:49.
938 Vl. „vprostred", tj. sťaby „položenú vprostred".
939 Al. „jamky", „vačku", „prehĺbeniny", kam sa do praku vkladajú kamene al. čím sa strieľa, D. „dlane"[229], porov. Gen. 32:25, pozn. 869.
940 Al. „prehovoril *o* dobrom pre teba".
941 Al. „tackanie sa", „úraz", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa židovského podania „vzlykot".
942 Al. „výčitku". Pozri Žalm 119:165, pozn. 2523.
943 Pozri Gen. 9:26, pozn. 409.
944 Al. „obozretnosť", „dôvtip", ako „rozum" v kap. 21:14.
945 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
946 Al. „na nej", tj. „pri al. na hostine"; zväčša sa prekladá „v ňom", tj. „v Náválovi", no dotyčná predložka nemáva tento zmysel. Znenie podané tu v texte (tak

www.mlosovak.eu

aj LXX, „ep' auton", vzťahuje sa na „potos", „pijatika") s jej zvyčajným významom súhlasí.

947 Pozri Sud. 16:25, pozn. 792.

948 Pozri Exod. 8:2, pozn. 235.

949 D. „z ruky".

950 Vl. „zadržal od zla", no nie ako vo v. 26[930] ani ako vo v. 33[315].

951 Tj. „pred spáchaním zla".

952 Tu v tomto zmysle („*v záležitosti*", „ohľadne").

953 Výraz inde prekladaný „slúžka", tu napr. vo v. 27, pretože nesúvisí s „nevoľník", tu napr. vo v. 39, hoci vlastne je ženským náprotivkom tohto výrazu. Tu je preložený ako v texte vzhľadom na předošlé „služobná", s ktorým v hebrejčine takisto nesúvisí.

954 Pozri Gen. 24:61, pozn. 637.

955 D. „vo vozovej hradbe".

956 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.

957 D. „krokom".

958 Pozri Exod. 21:19, pozn. 666.

959 Al. „krčah *na* vodu", ďalej obdobne.

960 Tu bez predložky.

961 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.

962 Tu v zmysle ako „spoznal" v Gen. 42:7.

963 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.

964 Tj. „ako by povedali".

965 Vl. „mimo (al. „*ďaleko* od") *postavenia* pred tvárou".

966 Vl. „veľkým[757] rozmnožením", zmysel ako v texte.

967 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599; ohľadne kap. 12:24 pozri Gen. 24:27, pozn. 622.

968 Al. „dôležité", „hodnotné".

969 Al. „bude".

970 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.

971 D. „pôsobením", „*pre*máhaním"[972] (kap. 26:25), „by som vyviaznutím" (kap. 27:1).

972 Al. „víťaziť" (Gen. 30:8).

973 Pozri Gen. 8:21, pozn. 198 a 276.

974 Al. „niet pre mňa *nič* lepšie ako keby".

975 Vl. „prepadne zúfalstvu", v texte opis vzhľadom na väzbu tohto slovesa s predložkou.

976 Pozri Exod. 1:1, pozn. 2.

977 D. „v jednom".

978 D. „kráľovstva", „kraľovania".

979 D. „dni".

980 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193.

981 Al., podľa mnohých rukopisov a Pešity, „Kam" – podľa LXX a Vulgaty „Na koho" – „ste dnes podnikli".

982 Pozri Deut. 12:30, pozn. 525.

983 D. „Uvedením v ošklivosť"[519 984].

984 Tu iný tvar toho istého slovesa, taký ako v Gen. 34:30, pozn. 928, tu so zmyslom ako v texte.

985 D. „služobníkom veku" (al. „večnosti").

986 Al. „v tábor", tj. „do tábora".

987 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.

988 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001.

989 Tu ženská podoba tohto výrazu, vyskytujúca sa v tomto al. obdobnom význame okrem týchto dvoch miest ešte v 1 Kráľ. 17:17 a u Nach. 3:4.

990 Al. možno „prevádzateľku (al. „znalkyňu") vyvolávania duchov". Ďalej obdobne.

991 Pozri Deut. 12:30, pozn. 261 a 524.

992 Pozri Num. 23:23, pozn. 837, tu s tamtým výrazom súvisiace sloveso.

993 Al. možno „ako[1007] vyvolávač*ka* duchov".

994 K tomuto miestu pozri aj pozn. 148 tamže.

995 Vl. „vidím bohov vystupujúcich".

996 Pozri Deut. 32:20, pozn. 1152.

997 Sloveso ako v Exod. 15:14, pozn. 521.

998 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.

999 Al. „proti".

1000 D. „plnosťou svojho vzrastu".

1001 Pozri Exod. 15:15, pozn. 524.

1002 Tu iný tvar v takomto zmysle („ho pohli al. prinútili", znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine, možno sťaby „dali sa prerážať al. prerazili ním", tj. „jeho odporom al. odmietaním". Porov. aj Exod. 19:22, pozn. 656, kde je tá istá predložková väzba).

1003 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124, tu D. „teľa chlieva", tj. „v chlieve priviazané na kŕmenie".

1004 Sloveso často značiace aj „obetovať", napr. v Lev. 17:7 a inde, tu zmysel ako v texte.

1005 Al. „priniesla (al. „predložila") pred tvár… a pred tvár".

1006 Tu v zmysle „vojenské oddiely pohlavárov", porov. Gen. 14:10, pozn. 852.

1007 Pozri Deut. 13:9, pozn. 540.

1008 Pozri Deut. 13:9, pozn. 483.

1009 Al. „*po* tento rok".

1010 Vl. „*od*padnutia".

1011 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032.

1012 Vl. „oných", ďalej obdobne.

1013 Vl. „zla", vo v. 7 azda v zmysle „nepôsobíš zlým dojmom", „nevyvolávaš zlé myšlienky".

1014 D. „že nebudem vstupovať (al. „prichádzať") a bojovať".

1015 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.

1016 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.

1017 D. „dostihnutím"; „vyprostením".

1018 Nesúvisí so „zaostávali" na konci v. 9.

1019 D. „byli unavení (al. „unavenejší") od prejdenia potoka". Ďalej obdobne, porov. kap. 25:17[917].

1020 Pozri Exod. 2:19, pozn. 78.

1021 Pozri Sud. 15:19, pozn. 750.

1022 Pozri Exod. 5:1, pozn. 159; podľa podaktorých „tancujúc".

1023 Vl. „na zajtrajšok", tj. „do večera, ktorým začínal ďalší deň".

1024 Pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.

1025 Al. „získal (al. „dobyl") späť (al. „vyprostil") všetko, čo", ďalej obdobne.

1026 Al. „si".

1027 Vl. „keď viedli" (al. „hnali", „viezli" al. inak „dopravovali"), tj. vari ostatný späť získaný majetok a oslobodených zajatcov. To isté sloveso je vo v. 22 v zmysle ako tam v texte.

www.miloslavik.eu

1028 Tj. „nechali, aby ostali“, al. „ich usadili“, „určili im miesto“.
1029 Tak podľa masóretského textu; možno v zmysle ako v Sud. 11:12nn., pozn. 618, al. že hovorí každý jednotlivo sám za seba. No všetky známe mi preklady dávajú prednosť zneniu „s nami“ podľa podaktorých rukopisov, LXX, Vulgaty a Pešity.
1030 D. „a kto“.
1031 Vl. „Lebo“[53], no tu je zmysel skôr ako v texte.
1032 D. „Lež ako *bude*… v bitku, a (tj. „priam *tak*“) ako“.
1033 Tu azda „Dávid“.
1034 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
1035 Vl. „požehnanie“, ako v kap. 25:27.
1036 Podľa podaktorých vydaní „v Bór-“, porov. kap. 13:1[511].
1037 Pozri Sud. 20:34, pozn. 907.
1038 Pozri Gen. 8:10, pozn. 262; sloveso značí aj „zvíjať sa“, takže podaktorí toto miesto chápu v zmysle „bol od tých strelcov veľmi ťažko ranený“.
1039 Pozri aj Num. 22:29, pozn. 856.
1040 Vl. „padol“.
1041 Pozri Deut. 1:1, pozn. 3.
1042 Vl. „ohlásenie“, „rozhlásenie“, „zvestovanie“ („zvestovateľ“ v kap. 4:17), preklad v texte je zvolený vzhľadom na väzbu so 4. pádom v pôvodine, ktorej v slovenčine zodpovedá väzba podstatného mena slovesného s 2. pádom.
1043 Pozri Sud. 16:14, pozn. 776.
1044 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
1045 D. „muži zdatnosti“[81].

www.milos-pavlikeu

DRUHÁ KNIHA SAMÚÉLOVA

A po smrti Šáúla sa stalo[105], že[1] sa Dávid vrátil od pobitia[2] Amáléka, i ostal
Dávid dva dni v Ciklagu (2)a v tretí deň sa
stalo[105], že[1] hľa, prišiel muž z tábora[3] od
Šáúla[4], a jeho rúcha roztrhnuté a na jeho
hlave hlina[5]; a pri jeho príchode k Dávidovi sa stalo[105], že[1] padol k zemi a poklonil sa. (3)A Dávid mu povedal: Odkiaľ
prichádzaš? I povedal k nemu: Vyviazol
som z tábora[3] Isráéla. (4)A Dávid k nemu
povedal: Ako dopadla vec[6]? Oznám[7] mi,
prosím[8]. I povedal: Že ľud[9] z bitky[10] prchol a množstvo[11] z ľudu aj padlo, i pomreli, a aj Šáúl a Jehónáthán, jeho syn,
umreli. (5)A Dávid k tomu mladíkovi[12],
ktorý[448] mu podával správu[7], povedal: Ako
si zvedel, že umrel Šáúl a Jehónáthán,
jeho syn? (6)A ten mladík[12], ktorý[448] mu
podával správu[7], povedal: Náhodou[13] som
sa vyskytol[14] na vrchu Gilbóa, a hľa, Šáúl
opretý[15] o svoju kopiju a doháňali[16 31] ho
vozy[17 18] a jazdci[19] *na* koňoch[20 21]; (7)i obrátil[22] sa[23] za seba a uvidel ma a zavolal na[24]
mňa, i povedal som: Hľa, ja[25]. (8)A povedal mi: Kto *si* ty? I povedal som k nemu: Ja
som Amálékí[26]. (9)A povedal ku mne: Postav sa, prosím[8], nado[27] mňa a usmrť ma,
lebo ma zachvátila úzkosť[28], veď moje žitie[29] ešte *je* celé vo mne. (10)Postavil som
sa teda[30] nad[27] neho a usmrtil som ho, lebo
som vedel[31], že po svojom páde[32] žiť nebude, a vzal som korunu[33], ktorá *bola* na
jeho hlave, a náramok[34], ktorý *bol* na jeho
ramene, a priniesol som to[35] svojmu pánovi sem. (11)I schytil[36] Dávid svoje rúcha
a roztrhol ich; tak[1] aj všetci muži, ktorí
boli s ním, (12)i dali sa nariekať[37] a plakať a postili sa[31] *až* do večera nad Šáúlom
a nad Jehónáthánom, jeho synom, a nad
ľudom Hospodina a nad ľudom Isráéla,
lebo padli mečom.

(13)A Dávid k tomu mladíkovi[12], ktorý[448]
mu podával správu[7], povedal: Odkiaľ *si*
ty? I povedal: Ja *som* syn cudzinca[38 39],
Amálékího[26]. (14)A Dávid k nemu povedal: Ako *to, že* si sa nebál[31 40] vystrieť[41]
svoju ruku na zahubenie[42] Hospodinovho
pomazaného? (15)I povolal[43] Dávid jedného z mladíkov[12] a povedal: Pristúp[44]
a vrhni sa[45] na neho. I skolil[2] ho, takže[1]
umrel, (16)a Dávid k nemu povedal: Tvoja
krv[46] na tvoju hlavu, veď proti tebe tvoje
ústa vypovedali[31 47] výrokom: ja som usmrtil Hospodinovho pomazaného.

(17)A Dávid nad Šáúlom a nad Jehónáthánom žalostne zaspieval[48] tento žalospev (18)a nariadil[49] vyučovať deti[50]
Júdu Luku[51]; hľa, *je* napísaný[52] na knihe[53]
Jášára[54]:

(19)Krása[55], Isráélu, zabitá[56] na tvojich
výšinách; ako padli hrdinovia[57]!
(20)Nech nepodávate správu[7 58]
v Gathu, nech nerozhlasujete[58 59]
v uliciach Aškelóna,
aby sa neveselili dcéry Pelištím[60], aby
nejasali dcéry neobrezancov[61]!
(21)Vrchy v Gilbói, žiadna[62] rosa
ani dážď na vás, ani polia *obetí*
venovania[63 64],
lebo tam bol hanebne odhodený[65]
štít hrdinov[57], štít Šáúla – nebol
pomazaný[66] olejom!
(22)Od krvi zabitých[56], od tuku
hrdinov[57] luk Jehónáthána
neustúpil späť a meč Šáúla sa
nevracal naprázdno.
(23)Šáúl a Jehónáthán, milovaní
a príjemní[67] v svojom živote[68 69],
a neboli v svojej smrti odlúčení[70];
od orlov[71] boli[31] rýchlejší[72], od levov
boli[31] mohutnejší[73].
(24)Dcéry Isráéla, plačte pre Šáúla,
ktorý[448] vás s rozkošou[74] obliekal
šarlátom, ktorý[448] vynášal[75] na vaše
oblečenie ozdoby[18 76] *zo* zlata!
(25)Ako padli hrdinovia[57] vprostred
bitky[10], Jehónáthán na tvojich
výšinách zabitý[56]!
(26)Úzko mi *je* nad tebou, môj brat
Jehónáthán, bol[31] si mi veľmi milý[67],
tvoja láska ku mne[77] bola[31]
podivuhodnejšia[78] od lásky žien!
(27)Ako padli hrdinovia[57] a zničené[79]
sú vojnové náčinia[80 81]!

www.biblia-online.eu

2 A potom sa stalo[105], že[1] sa Dávid
s otázkou obrátil na Hospodina[82]
výrokom: Či mám[83] vystúpiť[75] v niektoré[84]
z miest[85] Júdu? A Hospodin k nemu po-
vedal: Vystúp[75]. I povedal: Kam mám[83] vy-
stúpiť[75]? I povedal: Do Chevróna. (2) Vy-
stúpil[75] tam teda[30] Dávid a aj dve jeho
ženy, Achínóam jizreélska a Avígajil,
žena Návála, Karmelího[86]. (3) A*j* svojich
mužov, ktorí *boli* s ním, Dávid vyviedol[75],
každého s jeho domom[87], i usídlili sa
v mestách Chevróna[88]. (4) A prišli muži
Júdu a pomazali tam Dávida za kráľa nad
domom Júdu.

A podali Dávidovi správu[7] výrokom:
Ktorí pochovali Šáúla, *boli* muži *z* Jávéš-
-Gileáda. (5) A Dávid poslal k mužom *v* Já-
véš-Gileáde poslov[89] a odkázal[49 90] k nim:
Buďte požehnaní Hospodinom vy, ktorí
ste vykonali tento skutok súcitu[91 92] so
svojím pánom a pochovali ste ho; (6) te-
raz teda[30] kiež s vami preukazuje[58 93] sú-
cit[91] a vernosť[94] Hospodin, a aj ja vám
chcem[83] oplatiť[93] toto dobré, že ste vyko-
nali túto vec. (7) No[1] teraz nech sa posil-
ňujú[58] vaše ruky a prejavte sa[95 105] ako
zdatní[96] muži[97]; a keďže *je* váš pán Šáúl
mŕtvy, pomazali ma tiež, dom Júdu, za
kráľa nad nimi.

(8) A Avnér, syn Néra, veliteľ[98] vojska[99],
ktoré *patrilo* Šáúlovi, vzal Íšbóšetha[100],
syna Šáúla, a previedol ho *do* Machanájim
(9) a uviedol ho v kraľovanie[101] Gileádu[419]
a Aššúrím[86 419] a Jizreélu[419] a nad Efrájimom
a nad Benjámínom a nad všetkým Isrá-
élom[102]. (10) Pri začatí svojho kraľovania[103]
nad Isráélom *bol* Íšbóšeth, syn Šáúla, vo
veku[104] štyridsať rokov a kraľoval[31] *po* dva
roky; za Dávidom sa dali[105] len *tí z* dom*u*
Júdu[106]. (11) A počet dní, čo bol[31] Dávid
kráľom v Chevróne nad domom Júdu,
bol[31] sedem rokov a šesť mesiacov.

(12) I vytiahol[107] Avnér, syn Néra, a slu-
žobníci Íšbóšetha, syna Šáúla, z Machaná-
jim do Giveóna; (13) a Jóáv, syn Cerúje,
a služobníci Dávida vytiahli[107] a stretli sa
spolu pri rybníku *v* Giveóne a posadili sa
títo pri rybníku odtiaľto a títo pri rybníku
odtiaľto.

(14) A Avnér povedal k Jóávovi: Nože[8]
nech mladíci[12] povstávajú[58] a pred našou
tvárou pohrávajú[108]. A Jóáv povedal: Nech
povstávajú[58]. (15) Povstali teda[30] a prešli
v počte dvanástich, *patriaci* k Benjámínovi
a k Íšbóšethovi, synovi Šáúla, a dvanásti
zo služebníkov Dávida (16) a chytili[36] je-
den druhého[109] za hlavu[110] a svojím me-
čom[111] v bok druhého[109], i padli spolu;
a tomu miestu[112] dal*i* názov[113] Chelkath-
-haccurím[114], ktoré *je* v Giveóne. (17) A boj[10]
sa stal[105] v onen deň nadmieru tuhým[115]
a Avnér a muži Isráéla boli pred tvárou
služobníkov Dávida porazení.

(18) A vyskytli sa[105] tam traja synovia
Cerúje, Jóáv a Avíšaj a Asáhél;
a Asáhél
bol na svojich nohách rýchly[72] ako jedna
z gaziel, ktoré *sú* v poli. (19) A Asáhél sa
rozohnal za Avnérom[116] a neuhol[117] od *pre*-
nasledovania Avnéra[118] zájsť napravo a*ni*
naľavo. (20) A Avnér sa obrátil[22 23] za seba
a povedal: Či *si* toto ty, Asáhél? I povedal:
Ja. (21) A Avnér mu povedal: Uhni[117] si
napravo alebo naľavo a chyť si jedného
z mladíkov[12] a vezmi si *z* neho zvlečené
veci[18]. A*le* Asáhél nebol[31] ochotný[119] odbo-
čiť[120] od *pre*nasledovania ho[118], (22) a Avnér
k Asáhélovi opäť povedal[121]: Odboč[120] si
od *pre*nasledovania ma[118], načo ťa mám[83]
zraziť[2] k zemi? A ako budem môcť[83] po-
zdvihnúť[122] svoju tvár k Jóávovi, tvojmu
bratovi? (23) No[1] odmietol odbočiť[120], i ra-
nil[2] ho Avnér zadným koncom kopije do
brucha, takže[1] kopija odzadu vyšla[107], i pa-
dol tam a na mieste[123] umrel; a stalo sa[105],
že každý, kto[448] prišiel na miesto[112], kde
Asáhél padol a umrel, tí[1] sa zastavovali[31].
(24) A za Avnérom sa rozohnali[116] Jóáv
a Avíšaj; a keď slnko zašlo, prišli[124] oni *až*
k výšine Ammá, ktorá *je* pred Giachom[125]
cestou *k* pustine[21] Giveóna.

(25) A synovia Benjámína sa za Avné-
rom[126] zhromaždili a zišli sa[105] v jeden
zväz[127] a zastali na jednej výšine. (26) A Av-
nér na Jóáva[24] zavolal a povedal: Či má[83]
meč do nekonečna zožierať[128]? Či nevieš[31],
že naposled nastane[105] horkosť? Dokedy
nebudeš ľudu nariaďovať[129] *od*vrátiť sa od
*pre*nasledovania ich bratov[118]? (27) A Jóáv
povedal: *Ako že je* Boh živý, že keby si ne-
bol prehovoril[130], veru by potom ľud bol
od rána[131] upustil od[132] *pre*nasledovania
navzájom[118 133]. (28) A Jóáv zatrúbil[134] na
trúbe[135] a všetok ľud sa zastavil a už sa za
Isráélom nehnali[116], a ďalej nebojovali[10 121].

www.biblia.sk

(29)A Avnér a jeho muži išli stepou[136]
po celú onú noc a prekročili Jordán a *pre-*
šli celý Bithrón a prišli *do* Machanájim.
(30)A Jóáv sa od *pre*nasledovania Avnéra[118]
*od*vrátil a zhromaždil všetok ľud, i chý-
bali[31 137] zo služobníkov Dávida devätnásti
muži a Asáhél. (31)A z Benjámína a zo
služobníkov Avnéra pobili[2] služobníci
Dávida tristo a šesťdesiatich mužov; *tí*
pomreli. (32)A Asáhéla zdvíhli[122 138] a po-
chovali ho v dome jeho otca, ktorý *bol*
v Béth-lecheme. A išli[31] *po* celú noc, Jóáv
a jeho muži, a svitlo im v Chevróne[139].

3 A vojna[10] medzi domom Šáúla a me-
dzi domom Dávida bola[31] zdĺhavá;
a Dávid sa stával stále[140] silnejším a dom
Šáúla, *tí* sa stávali stále[140] slabšími[141].

(2)A v Chevróne sa Dávidovi narodili sy-
novia; a jeho provorodeným[142] bol[31] Amnón
od Achínóam jizreélskej[143], (3)a jeho dru-
hý[144] Kileáv od Avígajil, ženy[143] Návála,
Karmelího[86], a tretí Avšálóm, syn Maachy,
dcery Talmaja, kráľa Gešúra, (4)a štvrtý
Adónijjá, syn Chaggíth, a piaty Šefatjá,
syn Avítál, (5)a šiesty Jithreám, od Egly,
ženy[143] Dávida. Títo se Dávidovi narodili
v Chevróne.

(6)A za trvania[145] vojny[10] medzi domom
Šáúla a medzi domom Dávida sa stalo[105],
že[1] si Avnér v dome Šáúla začal dodávať[146]
odvahy[147 148]. (7)A Šáúl mal[149] súložnicu,
ktorej[150] meno *bolo* Ricpá, dcéra Ajju,
a *Íšbóšeth* k Avnérovi povedal: Prečo si vo-
šiel k súložnici môjho otca? (8)A Avnér
sa pre slová Íšbóšetha veľmi rozhneval[151]
a povedal: Či *som* hlava psa, ja, ktorý dnes
vzhľadom na Júdu[152] preukazujem[93] súcit[91]
s domom Šáúla, tvojho otca, a voči jeho
bratom a voči jeho priateľom[18 153] a nevy-
dal[154] som ťa v ruku Dávida, že[1] na mne
dnes vyhľadávaš[137 155] neprávosť[156] tej že-
ny[157]? (9)Takto nech Boh Avnérovi robí[58]
a takto nech mu pridáva[58 121], že[158] podľa
toho, čo Boh odprisahal Dávidovi, tak
že[158] mu[159] budem chcieť[83] spraviť: (10)pre-
niesť kraľovanie od domu Šáúla a posta-
viť[160] nad Isráélom a nad Júdom od Dána[161]
po Beér-šávu trón Dávida! (11)I nemohol
už Avnérovi slovom odpovedať[162], lebo sa
ho bál[40 163].

(12)A Avnér k Dávidovi za[164] seba po-
slal poslov[89] *s* odkazom[90]: Komu *patrí*
zem? *S* odkazom[90]: Uzavri so mnou svoju
zmluvu[165], a hľa, moja ruka *bude* pri tebe
na obrátenie všetkého Isráéla k tebe.
(13)I povedal: Dobre, ja s tebou zmluvu
chcem[83] uzavrieť[165], len[106] jednu vec ja od
teba[166] žiadam výrokom: Nebudeš moju
tvár vidieť, iba ak *za* svojho privedenia
Míchal, dcéry Šáúla, pred moju tvár pri
tvojom príchode na uvidenie mojej tváre.
(14)A k Íšbóšethovi, synovi Šáúla, poslal
Dávid poslov[89] *s* odkazom[90]: *Vy*daj moju
ženu Míchal, ktorú som si zasnúbil za
sto predkožiek Pelištím[60]. (15)Íšbóšeth
teda[30] poslal a dal ju priviesť[167 168] z blíz-
kosti[4] muža, z blízkosti[4] Paltiéla[169], syna
Láíša; (16)a jej muž išiel[31] s ňou a pri
chôdzi za ňou plakal[170], *až* po Bachurím,
a Avnér k nemu povedal: Choď, vráť sa;
i vrátil sa.

(17)A nastal[105] rozhovor[171] Avnéra so
staršími Isráéla *s* výrokom: Aj predtým[172 173]
ste sa prejavili[95 105] *ako* želajúci si[174] Dávida
za kráľa nad vami; (18)to[1] teraz uskutoč-
nite[93 175], lebo Hospodin k Dávidovi pre-
vravel výrokom: Skrze[176] Dávida, môjho
nevoľníka, vyslobodiť[177] môj ľud, Isráéla,
z ruky Pelištím[60] a z ruky všetkých ich ne-
priateľov! (19)A Avnér prehovoril aj v uši
Benjámína a pobral sa Avnér prehovoriť
aj v uši Dávida v Chevróne *o* všetko*m*[178],
čo *bolo* vhod Isráélovi[179] a všetkému domu
Benjámína[179]. (20)Avnér teda[30] prišiel
k Dávidovi *do* Chevróna a s ním dvad-
siati muži; a Dávid Avnérovi a mužom
ktorí *boli* s ním, usporiadal[93] hostinu[180].
(21)A Avnér k Dávidovi povedal: Nech
smiem[58 83] vstať a ísť a zhromažďovať
k svojmu pánovi, kráľovi, všetok Isráél,
nech[1] s tebou môžu[83] uzavrieť zmluvu[165],
i budeš sa môcť[83] ujať kraľovania podľa
všetkého[181], čoho bude žiadostivá tvoja
duša. Dávid teda[30] Avnéra prepustil[182],
takže[1] odišiel v pokoji.

(22)A hľa, služobníci Dávida a Jóáv
prišiel z vojenskej výpravy[183] a priniesli so
sebou hojný lup; a Avnéra pri Dávidovi
v Chevróne nebolo, lebo ho prepustil[182],
takže[1] odišiel v pokoji. (23)Keď teda[30] pri-
šli, Jóáv a všetko vojsko[99], ktoré *bolo*
s ním, podali[124] Jóávovi správu[7] výrokom:
Avnér, syn Néra, prišiel ku kráľovi; ten[1]
ho prepustil[182], takže[1] odišiel v pokoji.

www.biblia.sk

(24)I prišiel Jóáv ku kráľovi a povedal: Čo
si spravil? Hľa, prišiel k tebe Avnér –
prečo toto, že si ho prepustil[182], takže[1] si
spokojne[184] odišiel? (25)Poznáš Avnéra,
syna Néra, že ťa prišiel ošialiť[185] a zvedieť
tvoje vychádzanie[107] a tvoje vstupovanie[186]
a zvedieť všetko, čo ty robíš. (26)A Jóáv
z blízkosti[4] Dávida vyšiel[107] a poslal za
Avnérom poslov[90], i priviedli ho od cis-
terny[187] Sírá späť[188]; to[1] Dávid nevedel[31].
(27)A keď sa Avnér vrátil *do* Chevróna,
vzal[124] ho Jóáv stranou[117] doprostred brány
prehovoriť s ním v kľude a tam ho ranil[2]
v brucho, takže[1] umrel – za krv Asáhéla,
jeho brata. (28)To[1] keď Dávid potom[189]
zvedel, povedal: Navždy[190] bez viny[191] *som*
ja aj moje kráľovstvo pred Hospodinom[4 192]
od krvi[46 193] Avnéra, syna Néra; (29)nech
padá[58 194] na hlavu Jóáva a na všetok dom[195]
jeho otca a nech z domu Jóáva nebude[58]
vytínaný[196 197] majúci výtok[198] *ani* postih-
nutý[199] malomocenstvom[200] *ani* uchopu-
júci[36] vreteno[201] a*ni* padnutý mečom a*ni*
majúci nedostatok chleba. (30)Tak[1] Jóáv
a Avíšaj, jeho brat, na[202] Avnérovi spá-
chali vraždu[203], pretože v Giveóne v bitke[10]
usmrtil ich brata Asáhéla.

(31)A Dávid k Jóávovi a ku všetkému
ľudu, ktorý *bol* s ním, povedal: Roztrhnite
svoje rúcha a opášte sa[204] vrecovinou[205 206]
a smúťte[37] pred Avnérom[207]. A kráľ Dávid
išiel za márami[208]; (32)a pochovali Avnéra
v Chevróne. A kráľ pri hrobe[209] Avnéra po-
zdvihol[122] svoj hlas a rozplakal sa, aj vše-
tok ľud sa rozplakal (33)a kráľ o Avné-
rovi[209] zaspieval žalospev[48] slovami[210]:

Či mal Avnér umrieť ako umiera
bezbožný[211 212]?
(34)Tvoje ruky neboli sputnané
a tvoje nohy neboli stisnuté[213]
mosadznými okovami[214];
padol si ako sa padá[212] pred tvárou
nespravodlivých ľudí[215].

A všetok ľud sa nad ním znova rozplakal[121]. (35)A keď všetok ľud prišiel pohnúť
Dávida jesť chlieb[216], ešte za dňa, odprisa-
hal Dávid výrokom: Takto nech mi Boh
robí[58] a takto nech pridáva[58 121], ak[158] pred
zajdením[217] slnka budem okúšať chleba
alebo vôbec[218] čohokoľvek. (36)To[1] si po-
všimli[219], všetok ľud, i bolo[31] im *to* vhod[179],
ako všetko, čo kráľ robil[31], *bolo* všetkému
ľudu vhod[179]. (37)A v onen deň spoznali,
všetok ľud, totiž[1] všetok Isráél, že usmrte-
nie Avnéra, syna Néra, nenastalo[105] od[220]
kráľa. (38)A kráľ k svojim služobníkom
povedal: Či neviete, že tohto dňa padol
v Isráélovi vojvodca[98 221] a veliká[n]? (39)A ja
som dnes slabý[222], hoci[1] pomazaný *za*
kráľa, a títo muži, synovia Cerúje, *sú* mi
príliš nepoddajní[115 223]; kiež Hospodin pô-
sobiacemu[93] zlo odpláca[58 224] podľa jeho
zla.

4 A keď syn Šáúla počul, že Avnér
v Chevróne umrel, ochabli[124 225] jeho
ruky a všetok Isráél, *tí* boli otrasení[226].
(2)A *pri* syn*ovi* Šáúla sa vyskytli[105] dvaja
muži, velitelia[98] vojenských oddielov[183],
meno jedného Baaná a meno druhého
Récháv, synovia Rimmóna, Beéróthího[86],
zo synov Benjámína, lebo aj Beéróth sa
počítalo k Benjámínovi, (3)a Beéróthím[86]
utiekli do Gittaím a sú[31] tam ako cudzinci[39]
až po tento deň.

(4)A Jehónáthán, syn Šáúla, mal[149]
syna, postihnutého[227] *na* nohách; bol[31] pri
dôjdení správy *o* Šáúlovi a Jehónáthánovi[21]
z Jizreéla vo veku[104] päť rokov a jeho pes-
túnka ho zobrala[122 228] a dala sa na útek,
a v jej chvate pri úteku sa stalo[105], že[1] spa-
dol a ochromel; a jeho meno *bolo* Mefí-
vóšeth[229].

(5)A synovia Rimmóna, Beéróthího[86],
Récháv a Baaná, sa pobrali a vošli za ho-
rúčosti dňa do domu Íšbóšetha, keď[1] on
ležal ležaním[230] *na* poludnie[21]; (6)a oni
vošli *až* doprostred domu, ako by prinášali[168] pšenicu[231], a ranili[2] ho do brucha
a Récháv a Baaná, jeho brat, vyviazli –
(7)áno[1], vošli *v* dom, keď[1] on ležal na svo-
jom lôžku[232] v svojej spálni[233], a ranili[2] ho
a usmrtili ho a odňali[120] jeho hlavu, a vzali
jeho hlavu a išli[31] *po* celú noc cestou *cez*
step[21 136] (8)a zaniesli hlavu Íšbóšetha
k Dávidovi *do* Chevróna a povedali ku
kráľovi: Hľa, hlava Íšbóšetha, syna Šáúla,
tvojho nepriateľa, ktorý sa usiloval[31]
o tvoje žitie[29], a Hospodin dal tohto dňa
môjmu pánovi, kráľovi, pomstu[234] na Šáú-
lovi[235] a na jeho semene[235].

(9)A Dávid Récháovovi a Baanovi, jeho
bratovi, synom Rimmóna, Beéróthího[86],
odvetil a povedal im: *Ako že je* živý
Hospodin, ktorý vykúpil moju dušu zo

www.mosaikpress.sk

všetkej tiesne[236]: (10)že keď ten, *kto*[448]
mi podával správu[7] výrokom: hľa, Šáúl
je[31] mŕtvy, bol v svojich očiach sťaby no-
siteľom dobrej zvesti[237], chopil[124 238] som
sa ho a zabil som ho v Ciklagu – to aby
som mu dal[239 240] posolné[237], (11)čím skôr,
keď zlovoľní muži zabili muža spravod-
livého v jeho dome na jeho ležadle[241]! Či
teda[30] teraz nemám[83] vyhľadať jeho krv
z vašej ruky a odpratať[242] vás zo zeme?
(12)Rozkázal teda[30] Dávid svojim slu-
hom[12], i zabili ich a osekali ich ruky a ich
nohy a povesili *ich* u rybníka v Chevróne;
a hlavu Íšbóšetha vzali a pochovali
v hrobe Avnéra v Chevróne.

5 A všetky kmene[243] Isráéla prišli k Dá-
vidovi do Chevróna; i prevraveli
výrokom: Hľa, my[244] – my *sme* tvoja kosť
a tvoje mäso; (2)aj predtým[172 173], za kra-
ľovania[245] Šáúla nad nami, si ty bol[31] vyvá-
dzajúcim[107] a uvádzajúcim[186] Isráéla a Hos-
podin ti povedal: Ty budeš[58] pásť môj ľud,
Isráéla; budeš[58] teda[30] ty panovníkom[246 247]
nad Isráélom. (3)A všetci starší Isráéla
prišli ku kráľovi do Chevróna a kráľ Dávid
vzhľadom na nich v Chevróne pred tvárou
Hospodina uzavrel zmluvu[165], i pomazali
Dávida za kráľa nad Isráélom.

(4)Dávid *bol* pri začatí svojho kraľovania[103] vo veku[104] tridsať rokov. Kraľoval[31]
štyridsať rokov; (5)v Chevróne kraľoval[31]
nad Júdom sedem rokov a šesť mesiacov
a v Jerúsaléme kraľoval[31] tridsať a tri roky
nad všetkým Isráélom a Júdom.

(6)I odišiel kráľ a jeho muži *do* Jerúsaléma na Jevúsího[26 248], obyvateľa tej
zeme, i prevraveli k Dávidovi výrokom:
Nebudeš môcť[83] sem vojsť, lež ťa slepí
a chromí odrazia[120 249] *s* výrokom: Dávid
sem nesmie[83 250] vojsť. (7)No[1] Dávid dobyl
pevnosť[251] Cijjón, to[35] *je* mesto Dávida;
(8)a v onen deň Dávid povedal: Ktokoľvek
chce pobiť[2 252] Jevúsího[26], musí[83] pri vod-
nej struhe[253] *aj* poraziť[254] *aj*[255] chromých
a slepých, nenávidiacich dušu[256] Dávida.
Preto vravia: Slepý a chromý nesmie[83]
vojsť do domu. (9)A Dávid sa v tej pev-
nosti[251] usídlil a dal jej názov[113] mesto
Dávida; to[1] sa Dávid dal vybudovávať, od
Milló[257] a dovnútra[258].

(10)A Dávid sa stával stále väčším[140 259]
a Hospodin, Boh zástupov[99 260], *bol* s ním.

(11)A Chíram, kráľ Córa[973], poslal
k Dávidovi poslov[89] a drevá cédrov a opra-
covávačov[261] dreva a opracovávačov[261] ka-
meňa múrov[18]; tí[1] zbudovali Dávidovi dom.
(12)A Dávid spoznal, že ho Hospodin
potvrdil[262] za kráľa nad Isráélom a že
jeho kráľovstvo povzniesol[122] v záujme[263]
svojho ľudu, Isráéla.

(13)A Dávid po svojom príchode
z Chevróna ešte napojímal súložníc a man-
želiek[264] z Jerúsaléma a ešte sa Dávidovi
narodili synovia a dcéry, (14)a toto[265] *sú*
mená narodených mu v Jerúsaléme:
Šammúa a Šóváv a Náthán a Šalamún[266]
(15)a Jivchár a Elíšúa a Nefeg a Jáfía
(16)a Elíšámá a Eládá a Elífelet.

(17)A Pelištím[60] počuli, že Dávida po-
mazali za kráľa nad Isráélom, i vystúpili[75]
Pelištím[60] Dávida hľadať; to[1] keď Dávid
počul, zostúpil[124] na nedobytné miesto[251];
(18)a Pelištím[60] pritiahli a rozložili[267] sa
v doline[268] Refáím. (19)A Dávid sa s otáz-
kou obrátil na Hospodina[82] výrokom: Či
mám[83] vystúpiť[75] na Pelištím[60 248]? Či ich
chceš[83] *vy*dať v moju ruku? A Hospodin
k Dávidovi povedal: Vystúp[75], lebo is-
totne[269] chcem[83] Pelištím[60] v tvoju ruku
*vy*dať. (20)Dávid teda[30] pritiahol do Baal-
perácím a tam ich Dávid pobil[2] a povedal:
Hospodin pred mojou tvárou pretrhol
mojich nepriateľov[270] ako pretrhnutím[270]
vôd. Preto meno oného miesta nazval
Baal[19 271]-perácím[272]. (21)A zanechali[273] tam
svoje modly a Dávid a jeho muži ich od-
niesli[122].

(22)A Pelištím[60] ešte znova vystúpili[75 121]
a v doline[268] Refáím sa rozložili[267] (23)a Dá-
vid sa s otázkou obrátil na Hospodina[82];
ten[1] povedal: Nesmieš[83] vystupovať[75]; obíď
poza nich, nech[1] *k* nim prídeš zo *strany*
oproti balzámovníkom[274]; (24)a pri tvo-
jom počutí zvuku[275] kráčania v koru-
nách[276] balzámovníkov[274] sa bude[58] diať[105],
že vtedy budeš rýchlo konať[277], lebo vtedy
bude Hospodin pred tvojou tvárou vy-
chádzať[107] udrieť[2] na tábor[3] Pelištím[60].
(25)A Dávid tak spravil, podľa *toho,* čo
mu Hospodin rozkázal, a pobil[2] Pelištím[60]
od Geva[278] *až* po tvoj vstup *do* Gezera.

6 A Dávid ešte zhromaždil[279] všetkých
vyberaných[280] v Isráélovi, tridsaťtisíc, (2)a povstal a odišiel Dávid a všetok

www.biblicalhebrew.sk

ľud, ktorý *bol* s ním, smerom *na*[281] Baalé
Júdu vyzdvihnúť[75] odtadiaľ Božiu skrin-
ku[282], ktorá je[31] nazvaná menom – menom
Hospodina zástupov[99 260], sídliaceho na
nej *medzi* kerúbmi[283]. (3)I naložili[284] Božiu
skrinku[282] do nového voza a odviezli[122] ju
z domu Avínádáva, ktorý *bol* na výšine,
a Uzzá a Achjó, synovia Avínádáva, viedli
ten nový voz (4)(ktorým[1] ju z domu Avís-
nádáva, ktorý *bol* na výšine, odviezli[122]),
s Božou skrinkou[282], a Achjó išiel pred
skrinkou[207 282] (5)a Dávid a všetok dom Isrá-
éla pred tvárou Hospodina hrali[108] na vše-
možných[823] nástrojoch z dreva[285] cypru-
sov[286], totiž na lýrach[287] a na varytách[288]
a na tamburínach[289] a na hrkálkach a na
činelách.

(6)A keď prišli *až* po holohumnicu Ná-
chóna, čiahol[41 124] Uzzá na Božiu skrinku[282]
a zachytil ju[238], lebo hovädziemu dobyt-
ku[290] povolili[291]; (7)i vzbĺkol[151] proti Uz-
zovi hnev Hospodina a Boh ho za to po-
chybenie[292] skolil[2], takže[1] tam pri Božej
skrinke[282] umrel; (8)a*j* Dávid sa rozhne-
val[151], keď Hospodin pri Uzzovi spôsobil[293]
trhlinu[270], a onému miestu[112] *sa až* po tento
deň dáva[31 294 295] názov[113] Perec-Uzzá[296].
(9)A v onen deň sa Dávid Hospodina zľa-
kol[40] a povedal: Ako má[83] skrinka[282] Hospo-
dina vojsť ku mne? (10)Znechcelo sa[119]
teda[30] Dávidovi odsťahovať[120] skrinku[282]
Hospodina k sebe do Dávidovho mesta,
i uložil ju Dávid stranou[117] *v* dom Óvéd-Edó-
ma, Gittího[86 297], (11)a skrinka[282] Hospo-
dina ostala *v* dome Óvéd-Edóma, Gittí-
ho[86 297], *po*[283] tri mesiace a Hospodin Óvéd-
-Edóma a všetok jeho dom požehnal.

(12)A kráľovi Dávidovi bola podaná
správa[7] výrokom: Hospodin príčinou[263]
Božej skrinky[282] požehnal dom Óvéd-
Edóma a všetko, čo mu *patrí*. I pobral sa
Dávid a s radosťou[298 299] Božiu skrinku[282]
vyniesol[75] z domu Óvéd-Edóma *v* mesto
Dávida. (13)A keď nosiči[122] skrinky[282]
Hospodina pokročili šiestimi krokmi,
stalo sa[105], že[1] obetoval[295] hovädzie dobyt-
ča[300] a vykŕmený kus dobytka. (14)A Dávid
celou silou pred tvárou Hospodina tanco-
val[301]; a *bol* Dávid ovinutý ornátom[302]
z plátna. (15)I vynášali[75], Dávid a všetok
dom Isráéla, skrinku[282] Hospodina s jaso-
tom[299 303] a za zvuku[275 299] trúby[135].

(16)A keď skrinka[282] Hospodina vchá-
dzala *v* mesto Dávída, stalo sa[105 124], že[1] Mí-
chal, dcéra Šáúla, pozrela nadol[304] oknom
a uvidela kráľa Dávida vrtko sa pred tvá-
rou Hospodina pohybujúceho[305] a tancu-
júceho[301], i pohrdla ním[306] v svojom srdci.

(17)I vniesli skrinku[282] Hospodina
a postavili[307] ju na jej miesto[112] v stred
stanu, ktorý pre ňu[371] Dávid rozložil[117 308],
a Dávid pred tvárou Hospodina vzná-
šal[31 309] *obete* vzostupné[310] a pokojných ho-
dov[311]. (18)A keď Dávid skončil[312] so vzná-
šaním[309 313 314] *obetí* vzostupných[310] a po-
kojných hodov[311], požehnal[124] ľud v mene
Hospodina zástupov[99 260] (19)a všetkému
ľudu, všetkému množstvu[315] Isráéla, to-
tiž[455] od muža až po ženu, každému[316] pri-
delil jeden posúch[317] chleba a jeden pekný
kus[318] a jeden hroznový koláč. A všetok
ľud odišiel, každý[316] k svojmu domu.

(20)A keď sa Dávid vrátil požehnať svoj
dom, vyšla[107 124] Dávidovi v ústrety Míchal,
dcéra Šáúla, a povedala: Ako[319] sa dnes
oslávil[320 321] kráľ Isráéla, keď sa dnes odha-
lil očiam služobných svojich nevoľníkov,
ako sa nehanebne odhaľuje jeden[322] *z* ľah-
komyseľných[323]! (21)A Dávid k Míchal po-
vedal: Pred tvárou Hospodina, ktorý nad
tvojho otca[324] a nad všetok jeho dom[324]
našiel záľubu[325] vo mne, prikázať[326] ma
za panovníka[247] nad svojím ľudom, nad
Isráélom, – áno[1], pred tvárou Hospodina
som sa dal hrať[108 327 328]; (22)a ak budem
ešte nad toto[324] zľahčený[72 329] a stanem sa[105]
nízkym v svojich očiach, budem[124] u tých
služobných, ktoré si spomenula[330], u nich
budem oslávený[320 321]. (23)A Míchal, dcére
Šáúla, *až* po deň jej smrti sa jej ne*do*-
stalo[105 331] plodu[332].

7 A keď sa kráľ usídlil v svojom dome
a Hospodin mu zo všetkých strán[333]
dal kľud[334] od jeho nepriateľov, stalo sa[105],
(2)že[1] kráľ povedal k Náthánovi, pro-
rokovi: Nože[8] pozri: ja bývam v dome *z* cé-
drov a Božia skrinka[282] býva vprostred ko-
bercov[18]. (3)A Náthán ku kráľovi povedal:
Čokoľvek[252] *je* v tvojom srdci, choď, sprav,
lebo Hospodin *je* s tebou.

(4)A v onej noci se stalo[105], že[1] sa
k prorokovi Náthánovi *do*stalo[105] slovo
Hospodina výrokom: (5)Choď a povedz
k môjmu nevoľníkovi, k Dávidovi: Takto

www.mosaicbible.sk

povedal Hospodin: Či mi ty chceš[83] budovať dom na moje bývanie? (6)Veď som za
dobu odo dňa môjho vyvedenia[75] detí[50]
Isráéla z Egypta až po tento deň v dome ne-
býval[31], lež[1] som bol[31] pútnikom[335] v stane
ako[1] v obydlí[336 337]; (7)či som kdekoľvek[338],
kde[339] som medzi všetkými deťmi[50] Isráéla
chodieval[31], jeden *z* kmeňov[243] Isráéla, kto-
rému som rozkázal pásť môj ľud, Isráéla,
vôbec kedy[340] oslovil výrokom: prečo ste
mi nezbudovali dom *z* cédrov? (8)No[1] te-
raz musíš[83] môjmu nevoľníkovi, Dávidovi,
takto povedať: Takto povedal Hospodin
zástupov[99 260]: Ja som ťa vzal od ovčinca[341],
od nasledovania drobného dobytka[118],
aby si sa stal[105 342] panovníkom[247] nad mo-
jím ľudom, nad Isráélom, (9)a bol[31] som
s tebou všade[338], kam si išiel[31], a všetkých
tvojich nepriateľov som pred tvojou tvá-
rou[343] povytínal[196], a urobím[351] ti veľké
meno, ako meno velikánov, ktorí *sú*
na zemi. (10)A svojmu ľudu, Isráélovi,
chcem[83] ustanoviť[344] miesto[112] a zasadiť[345]
ho, takže[1] sa usadí[346 351] na svojom[123] a ne-
bude už znepokojovaný[347] a nebudú ho
nespravodliví[348] naďalej utláčať[121 349] ako
prv (11)a za *dobu* odo dňa, keď som nad
svojím ľudom, Isráélom, prikázal[326] sud-
cov[350]; a tebe som dal[351] kľud[334] od všetkých
tvojich nepriateľov. A tebe Hospodin
oznamuje[7 31], že dom bude zriaďovať[93]
Hospodin tebe. (12)Keď budú tvoje dni
plné a budeš musieť[83] ľahnúť so svojimi
otcami, vtedy[1] chcem[83] po tebe vzbudiť[352]
tvoje semä, ktoré bude vychádzať[107] z tvo-
jich útrob, a upevniť[262] jeho kraľovanie;
(13)on bude môjmu menu budovať dom,
i chcem[83] trón jeho kraľovania navždy[190]
pevným spraviť[262]. (14)Ja mu budem ot-
com[246] a on mi bude synom[246], ktorého pri
jeho páchaní neprávosti[353 354] síce[1] budem
trestať[355] palicou[243] ľudí[356] a ranami[357] detí[50]
človeka, (15)*ale* moja láskavosť[91] sa od
neho nebude odvracať[120], ako som *ju* od-
vrátil[120] od Šáúla[4], ktorého som z prítom-
nosti tvojej tváre[358] odstránil[120], (16)a tvoj
dom a tvoje kraľovanie bude spravené
navždy[190] stálym[359] pred tvojou tvárou; na-
vždy[190] bude pevný[262] tvoj trón. (17)Podľa
všetkých týchto slov a podľa všetkého
tohto videnia[360], tak prehovoril Náthán
k Dávidovi.

(18)A kráľ Dávid vstúpil a usadol[361] pred
tvárou Hospodina a povedal: Kto *som* ja,
Pane, Hospodine, a čím[362] *je* môj dom, že
si ma priviedol až sem? (19)A toto ešte je[31]
malé v tvojich očiach, Pane, Hospodine,
takže[1] si prehovoril aj ohľadne domu
svojho nevoľníka *vzhľadom* na ďalekú bu-
dúcnosť[363] – *je* vari[1] toto spôsob[364] človeka,
Pane, Hospodine? (20)Čo teda[30] má[83]
Dávid ešte naďalej k tebe hovoriť[121]? Veď[1]
ty, Pane, Hospodine, svojho nevoľníka
poznáš[31]! (21)V dôsledku[263] svojho slova
a podľa svojho srdca si spravil všetku túto
veľkosť[365], aby si upovedomil[342] svojho ne-
voľníka; (22)preto si[31] veľký[366], Hospodine,
Bože, a podľa všetkého, čo[367] sme svojimi
ušami počuli, niet tebe podobného[368]
a niet Boha okrem teba. (23)A kto *je* ako
tvoj ľud, ako Isráél, jediný národ na zemi,
ktorý si Boh *prišiel* vykúpiť a založiť[344] si[369]
chýr[370] a vykonať pre nich[371 372] veci veľké[365]
a hrozné[40], pre tvoju zem[371], *s* národmi
a ich bohmi[373], pred tvárou[343] tvojho ľudu,
ktorý si si vykúpil z Egypta? (24)Áno[1], ur-
čil[262] si si svoj ľud, Isráéla, sebe za ľud na-
vždy[190] a ty, Hospodine, si sa im stal[105]
Bohom[246]. (25)Nože teda[374], Hospodine,
Bože, navždy[190] potvrď[160] slovo, ktoré si
vyslovil o svojom nevoľníkovi a o jeho
dome, a sprav podľa toho, čo si vyslovil,
(26)a nech sa navždy[190] veľkým stáva[58 95 105]
tvoje meno, výrokom: Hospodin zástu-
pov[99 260] *je* Bohom nad Isráélom, a nech
dom tvojho nevoľníka Dávida bude[58]
upevnený[262] pred tvojou tvárou, (27)lebo
ty, Hospodine zástupov[99 260], Bože Isráéla,
si vyrozumel[375] svojho nevoľníka výro-
kom: Dom budem budovať tebe; preto
tvoj nevoľník nadobudol[376] svoj úmy-
sel[377] modliť sa k tebe touto modlitbou.
(28)Nože teda[374], Pane, Hospodine, ty *si*
ON[378], Boh, a tvoje slová sú pravda[94], a vy-
slovil si k svojmu nevoľníkovi túto dob-
rotu[365]; (29)teraz sa teda[30] uvoľ[379] a požeh-
naj dom svojho nevoľníka, aby bol[342] na-
vždy[380] pred tvojou tvárou, lebo ty, Pane,
Hospodine, si prehovoril, kiež teda[30]
bude[58 381] dom tvojho nevoľníka navždy[380]
požehnaný tvojím požehnaním[382].

8 A potom sa stalo[105], že[1] Dávid pobil[2]
Pelištím[60] a pokoril ich, i vzal Dá-
vid z ruky Pelištím[60] vládu nad hlavným

www.biblia.sk

mestom[383]; (2)a pobil[2] Móáva[384] a odmeral ich[385] povrazom, *dajúc* ich položiť na zem, i odmeral dva povrazy[386] na usmrtenie a celý povraz[386 387] na ponechanie nažive. A Móáv*ci* sa Dávidovi stal*i*[105] nevoľníkmi, prinášajúcimi[122 246] dary[18 388].

(3)A Dávid porazil Hadad-ezera, syna Rechóva, kráľa Cóvy, pri jeho výprave[389] na opätovné získanie[188 390] svojej moci[391] pri rieke[392]; (4)a Dávid od neho[393] zajal[394] tisíc a sedemsto rajtárov[395] a dvadsaťtisíc mužov peších[396], a Dávid ochromil všetky poťahy[397], a*le* sto poťahov[397] od neho[393] ostavil.

(5)A keď na pomoc Hadad-ezerovi, kráľovi Cóvy, prišiel Arám[398] Damasku[399], pobil[2 124] Dávid z Aráma[384 398 400] dvadsaťadvetisíc mužov; (6)a Dávid v Aráme[384 398] Damasku[399] umiestnil[344] posádky[401] a Arám*ci*[398] sa Dávidovi stal*i*[105] nevoľníkmi, prinášajúcimi[122 246] dary[18 388]; a Hospodin Dávida ochraňoval[31 177] všade[338], kam chodil[31]. (7)A Dávid pobral štíty *zo* zlata, ktoré boli[31] na služobníkoch Hadad-ezera, a dopravil ich *do* Jerúsaléma; (8)a z Betachu a z Béróthaje, miest[85] Hadad-ezera, vzal kráľ Dávid veľké[402] množstvo[11] mosadze[403].

(9)A keď Tói, kráľ Chamátha, počul, že Dávid pobil[2] všetku vojenskú moc[404] Hadad-ezera, (10)poslal[124] Tói ku kráľovi Dávidovi Jórama, svojho syna, položiť mu otázku[405], či sa má dobre[406], a pozdraviť[407] ho, za *to,* že sa dal bojovať[10] proti Hadad-ezerovi a porazil[2] ho, lebo Hadad-ezer s Tóím stále viedol[31] vojnu[408]; a v jeho[409] ruku sa *do*stali[105] náčinia[80] *zo* striebra a náčinia[80] *zo* zlata a náčinia[80] *z* mosadze[403]; (11)aj to[35] kráľ Dávid posvätil Hospodinovi so striebrom a zlatom, ktoré posvätil od všetkých národov, ktoré podmanil: (12)od Aráma[398 410] a od Móáva a od detí[50] Ammóna a od Pelištím[60] a od Amáléka a z lupu *od* Hadad-ezera, syna Rechóva, kráľa Cóvy.

(13)A Dávid *si* urobil chýr[370] pri svojom návrate od pobitia[2] Aráma[384 398 410] v prierve[411] soli – osemnásťtisíc. (14)A v Edóme umiestnil[344] posádky[401], v celom Edóme posádky[401] umiestnil[344], a všetci Edóm*ci* se Dávidovi stal*i*[105] nevoľníkmi, a Hospodin Dávida ochraňoval[31 177] všade[338], kam chodil[31].

(15)Dávid se teda[30] ujal kraľovania nad všetkým Isráélom, i stal sa[105] Dávid vykonávateľom súdu[412] a spravodlivosti pre všetok svoj ľud[371]. (16)A nad vojskom[99] *bol* Jóáv, syn Cerúje, a zapisovateľom[413] Jehóšáfát, syn Achílúda, (17)a kňazmi Cádók, syn Achítúva, a Achímelech, syn Evjáthára, a kancelárom[414] Serájá (18)a *nad* Keréthím*i*[26] a Peléthím*i*[26 415] *bol* Benájáhú[416], syn Jehójádu, a synovia Dávida sa stali[105] ministrami[417].

9 A Dávid povedal: Či vari ešte *voľakto* je, kto pozostáva[31] domu Šáúla, nech[1] pri ňom môžem[83] uskutočniť[93] milosrdenstvo[91 418] pre[263] Jehónáthána? (2)I *patril* domu Šáúla služobník, ktorého[150] meno *bolo* Cívá, i povolali[43] ho k Dávidovi; a kráľ k nemu povedal: Či *si* ty Cívá? I povedal: Tvoj nevoľník. (3)A kráľ povedal: Či už niet nikoho[356] *patriaceho* domu Šáúla, a*by* som pri ňom mohol[83] uskutočniť[93] Božie milosrdenstvo[91 418]? A Cívá ku kráľovi povedal: Ešte *je* syn Jehónáthána[419], postihnutý[227] *na* nohách. (4)A kráľ mu povedal: Kde *je* on? A Cívá ku kráľovi povedal: Hľa, on *je v* dome Máchíra, syna Ammíéla, v Ló-dévári.

(5)Kráľ Dávid teda[30] poslal a dal ho z domu Máchíra, syna Ammíéla, z Ló-dévára priviesť[167 168] (6)a Mefívóšeth, syn Jehónáthána, syna Šáúla, vstúpil k Dávidovi a padol na svoju tvár a poklonil sa mu; a Dávid povedal: Mefívóšeth! I povedal: Hľa, tvoj nevoľník. (7)A Dávid mu povedal: Nech sa nebojíš[40 58], lebo pri tebe vpravde[420] chcem[58] uskutočniť[93] milosrdenstvo[91 418] pre[263] Jehónáthána, tvojho otca, a vrátiť ti všetky poľnosti[421] Šáúla, tvojho otca, a ty budeš ustavične jedávať chlieb[216] pri mojom stole. (8)I poklonil sa a povedal: Čím je tvoj nevoľník, že si sa obrátil[22] k mŕtvemu psovi[422], takému ako ja[368]?

(9)I zavolal kráľ na[24] Cívu, sluhu[12] Šáúla, a povedal k nemu: Všetko, čo patrilo[331] Šáúlovi a všetkému jeho domu, som dal synovi tvojho pána; (10)budeš[58] mu teda[30] obrábať[423] pôdu[5], ty a tvoj dom a tvoji nevoľníci, a budeš[58] zvážať[424], nech[1] syn tvojho pána má[331] chlieb[216] a môže[83] ho jedávať, a*le* Mefívóšeth, syn tvojho pána, bude ustavične jedávať chlieb[216] pri mojom stole. A Cívá mal[149] pätnástich synov

www.biblickaknihovna.sk

a dvadsiatich nevoľníkov; (11)i povedal
Cívá ku kráľovi: Podľa všetkého, čo môj
pán, kráľ, svojmu nevoľníkovi rozká-
zal, tak bude tvoj nevoľník robiť, hoci[1]
Mefívóšeth by *aj* pri mojom stole mo-
hol[83] jedávať[425] ako jeden zo synov kráľa.
(12)A Mefívóšeth mal[149] malého syna,
ktorého[150] meno *bolo* Míchá; a všetci
obývajúci dom Cívu *boli* Mefívóšethovi
nevoľníkmi, (13)a Mefívóšeth býval v Je-
rúsaléme, lebo on ustavične jedával pri
stole kráľa; a on *bol na* obe svoje nohy
chromý.

10 A potom sa stalo[105], že[1] umrel kráľ
detí[50] Ammóna a miesto neho
sa ujal kraľovania Chánún, jeho syn.
(2)A Dávid *si* povedal[426]: Mal by som[83]
prejaviť[93] súcit[91] s Chánúnom, synom
Nácháša, ako prejavil[93] jeho otec súcit[91]
so mnou[418]. Odkázal[427] teda Dávid k jeho
úteche[428] *vzhľadom* na jeho otca skrze[176]
svojich služobníkov, no[1] keď služob-
níci Dávida prišli *v* zem detí[50] Ammóna,
(3)povedali[124] hodnostári[98] detí[50] Ammóna
k Chánúnovi, svojmu pánovi: Či *je* Dávid
v tvojich očiach ctiteľom[321] tvojho otca,
že ti poslal tešiteľov[428]? Či k tebe Dávid
svojich služobníkov neposlal s cieľom[263]
vyšetriť[429] mesto a na jeho presliedenie[430]
a na jeho podvrátenie[431]? (4)Chánún
teda[30] služobníkov Dávida vzal a oholil[432]
polovicu brady[433] *každého z* nich a v polo-
vici poodstrihoval[196] ich rúcha[434] *až* po ich
zadky a prepustil[182] ich. (5)To[1] oznámili[7]
Dávidovi, i poslal im v ústrety, lebo tí
muži boli veľmi zhanobení[435], i odkázal[436]
kráľ: Ostaňte v Jeríchu, kým vaše brady[433]
budú zarastať, potom[1] sa vrátite[58].

(6)A synovia Ammóna zistili[437], že
u Dávida[438] upadli v ošklivosť[439]; poslali
teda[30] synovia Ammóna a najali Arámа[398]
Béth-Rechóva a Aráma[398] Cóvy, dvadsaťtisíc
peších[396], a kráľa Maachy, tisíc mužov,
a Íš-tóva, dvanásťtisíc mužov. (7)To[1] keď
Dávid počul, poslal[124] Jóáva a všetko voj-
sko[99] hrdinov[57]; (8)a synovia Ammóna vy-
tiahli[107] a zoradili *sa*[440] *na* boj[10] *pri* vchode[441]
do brány, a Arám[398] Cóvy a Rechóva a Íš-tóv
a Maachá *boli* osamote[442] v poli. (9)A keď
Jóáv zistil[437], že sa bojová čiara[443] k nemu
*do*stala spredu[444] *aj* zozadu, vybral[124] [445]
zo všetkých vyberaných[280] v Isráélovi,
ktorých[1] zoradil[440] v ústrety Arámovi[398],
(10)a ostatok ľudu dal pod velenie[446]
Avíšaja, svojho brata, a zoradil[440] v ústrety
synom Ammóna (11)a povedal: Ak bude
Arám[398] silnejší odo mňa, vtedy[1] mi bu-
deš[58] pomocou[177] [246], a ak budú synovia
Ammóna silnejší od teba, vtedy[1] pôjdem
pomôcť[177] tebe. (12)Buď silný a dodajme[58]
si odvahy[147] [447] na prospech nášho ľudu a na
prospech miest[85] nášho Boha, a Hospodin
nech robí[58], čo *bude*[448] dobré v jeho
očiach. (13)I prikročil[44] Jóáv a ľud, ktorý
bol s ním, k boju[10] proti Arámovi[398]; ten[1]
pred jeho tvárou[343] prchol, (14)a keď uvi-
deli synovia Ammóna, že prchol Arám[398],
prchli[124] pred tvárou[343] Avíšaja a vošli
v mesto, a Jóáv sa od synov[449] Ammóna
*od*vrátil a vošiel *v* Jerúsalém. (15)A keď
Arám[398] zistil[437], že je[31] pred tvárou Isráéla
porazený, zhromaždili[124] [279] sa spolu
(16)a Hadar-ezer poslal a dal vyviesť[107] [167]
Aráma[398], ktorý *bol* z druhej strany[450]
Rieky[451], i prišli *v* Chélám a pred ich tvá-
rou Šóvach, veliteľ[98] vojska[99] Hadar-ezera.
(17)To[1] keď bolo oznámené[7] Dávidovi,
zhromaždil[124] [279] všetok Isráél a prešiel
Jordán a prišiel do Chéláma, a Arám[398], *tí*
sa v ústrety Dávidovi zoradili[440] a dali sa
s ním bojovať[10], (18)a Arám[398] pred tvá-
rou[343] Isráéla prchol a Dávid z Aráma[384] [398]
pozabíjal sedemsto jazdcov na vozoch[397]
a štyridsaťtisíc rajtárov[395], a Šóvacha, ve-
liteľa[98] vojska[99], skolil[2], takže[1] tam umrel.
(19)A keď všetci králi, služobníci Hadar-
ezera, zistili[437], že sú[31] pred tvárou Isráéla
porazení, uzavreli[124] s Isráélom mier[452]
a dali sa im slúžiť[453], a Arám[398], *tí* sa báli[31] [40]
synom Ammóna ešte pomáhať[177].

11 A pri návrate roka[454] od času[455]
vyjdenia[107] poslov[89] [456] [457] sa stalo[105],
že[1] Dávid poslal Jóáva a s ním všetkých
svojich služobníkov a všetok Isráél, a*by*
pohubili[42] synov Ammóna a začali proti
Rabbe[458] obliehanie[459], a*le* Dávid ostá-
val v Jerúsaléme. (2)A za času večera sa
stalo[105], že Dávid vstal zo svojho lôžka[460]
a prešiel sa po streche domu kráľa, a z tej
strechy[460] uvidel kúpajúcu[461] sa ženu
a tá žena *bola* výzorom veľmi pekná[462].
(3)I poslal Dávid a dal sa na tú ženu
dopýtať[167] [463]; i povedali: Či toto[265] *je* nie
Bath-ševa, dcéra Elíáma, žena Úrijju,

www.biblia.sk

Chittího[26]? (4)A Dávid poslal poslov a dal
ju priviesť[167 168], i vošla k nemu a ľahol
s ňou; a ona sa bola očistila[464] od svojej
nečistoty[465]. A vrátila sa do svojho domu;
(5)a otehotnela tá žena, i poslala a dala
Dávidovi podať[167] správu[7] a povedať[167]: Ja
som tehotná.

(6)A Dávid odkázal[427] Jóávovi: Pošli
Úrijju, Chittího[26], ku mne. Jóáv teda[30]
Úrijju, Chittího[26], k Dávídovi poslal
(7)a Úrijjá k Dávidovi prišiel a Dávid
sa spýtal, či sa má dobre[406] Jóáv a či sa
má dobre[406] ľud a či dobre pokračuje[406]
vojna[10]; (8)a povedal Dávid Úrijjovi: Zo-
stúp k svojmu domu a umy[461] svoje nohy.
I vyšiel[107] Úrijjá z domu kráľa a za ním vy-
šiel[107 466] dar[467] kráľa. (9)A*le* Úrijjá ľahol *pri*
vchode[441] domu kráľa so všetkými nevoľ-
níkmi svojho pána a do svojho domu ne-
zostúpil; (10)to[1] Dávidovi oznámili výro-
kom: Úrijjá nezostúpil do svojho domu.
A Dávid k Úrijjovi povedal: Či si ty nepri-
šiel z cesty? Prečo si nezostúpil do svojho
domu? (11)A Úrijjá povedal k Dávidovi:
Skrinka[282] a Júdá a Isráél ostávajú v bú-
dach[468] a môj pán Jóáv a služobníci môjho
pána táboria[469] na tvári poľa, a ja pôjdem
do svojho domu jesť a piť a líhať so svo-
jou ženou? *Pri* tvojom živote a živote
tvojej duše – ak budem robiť[470] túto vec!
(12)A Dávid k Úrijjovi povedal: Ostaň
tu[471] aj dnes a zajtra ťa chcem[83] prepus-
tiť[182]. Úrijjá teda[30] v onen deň a na druhý
deň[472] v Jerúsaléme ostal (13)a Dávid ho
pozval[43], a*by* pred jeho tvárou zajedol a vy-
pil, i opojil ho, a*le* navečer vyšiel[107] ľahnúť
na svoje lôžko s nevoľníkmi svojho pána
a do svojho domu nezostúpil.

(14)A za rána sa stalo[105], že[1] Dávid na-
písal Jóávovi list, ktorý[1] poslal skrze[176]
Úrijju; (15)a v tom liste napísal výrok:
Uveďte Úrijju tvárou v tvár[473] najprud-
šieho boja[10] a spoza neho ustúpte[58] späť[474],
nech[1] bude skolený[2] a umrie. (16)A keď
Jóáv pri meste vykonal prieskum[475 476 477],
stalo sa[105], že[1] dal Úrijju na miesto[112], kde
vedel[31], že tam *budú* zdatní[478] muži[479];
(17)a muži mesta vytiahli[107] a dali sa
s Jóávom bojovať[10], i padol *nejeden* z ľudu,
zo služobníkov Dávida, a umrel aj Úrijjá,
Chittí[26]. (18)A Jóáv poslal a dal Dávidovi
oznámiť[7 167] všetko týkajúce sa[480] bitky[10]
(19)a poslovi[89] rozkázal výrokom: Ako
skončíš[312 481] reč ku kráľovi *o* všetkom[178], čo
sa týka[480] bitky[10], (20)vtedy[1] sa stane[105], ak
bude kypieť[482] popudenie kráľa, takže[1] ti
povie: Prečo ste sa na bojovanie[10] priblí-
žili[44] k mestu? Či ste nevedeli[31], že budú
z múra[460 483] strieľať[484]? (21)Kto skolil[2]
Avímelecha, syna Jerubbešetha[485]? Či na
neho žena z múra[460 483] nehodila vrchný
žarnov[486], takže[1] umrel, v Tévéci? Načo
ste sa k múru[483] priblížili[44]? – že[1] budeš
musieť[83] povedať: Umrel aj tvoj nevoľník
Úrijjá, Chittí[26].

(22)Posol[89] sa teda[30] pobral a prišiel
a oznámil[7] Dávidovi všetko, *s* čím ho Jóáv
poslal; (23)povedal teda[30] posol[89] k Dá-
vidovi: Pretože tí muži nad nami prevlá-
dli[73], keď proti nám[248] vytiahli[107] *do* poľa,
tu[1] sme sa na nich *do*stali[105] *až* po vchod[441]
do brány, (24)i dali sa z múra[460 483] na tvo-
jich nevoľníkov[248] strieľať[484] strelci[484],
takže[1] *podaktorí* z nevoľníkov kráľa um-
reli, a umrel aj tvoj nevoľník Úrijjá,
Chittí[26]. (25)A kráľ k tomu poslovi[89] pove-
dal: Takto musíš[83] povedať k Jóávovi:
Nech nie je[58] s touto vecou zle v tvojich
očiach, veď meč zožiera[128] ako tohto tak
aj[487] tohto; vystupňuj[488] svoj boj[10] proti
tomu mestu[248] a zrúcaj[489] ho – tak[1] ho po-
vzbuď[488]. (26)A žena Úrijju počula, že
Úrijjá, jej muž, umrel, i dala sa nad svo-
jím manželom[19] nariekať; (27)a keď smú-
tok prešiel, poslal[124] Dávid a pribral[279] ju
do svojho domu a stala sa[105] mu ženou[246]
a porodila mu syna. A*le* tá vec, ktorú Dávid
vykonal, bola[31] v očiach Hospodina zlá.

12 I poslal Hospodin k Dávidovi Ná-
thána; ten[1] k nemu prišiel a po-
vedal mu: V jednom meste boli[31] dvaja
muži, jeden bohatý a jeden chudobný;
(2)bohatému sa *do*stalo[105 331] veľmi mno-
hého drobného dobytka a hovädzieho
dobytka, (3)a chudobný nemal[490] nič[218],
iba ak jednu malú ovečku, ktorú kúpil;
a živil[31] ju, i vyrástla pri ňom a pri jeho
deťoch[50] spolu, žrala z jeho skyvy[491] a pila
z jeho čaše a líhala v jeho náruči[492] a stala
sa[105] mu sťa*by* dcérou. (4)A k tomu bo-
hatému mužovi prišla návšteva[493], i bolo
mu ľúto[494] vziať zo svojho drobného do-
bytka a zo svojho hovädzieho dobytka
na pripravenie[93] pre pocestného[371] toho,

www.biblia.sk

ktorý[448] *k* nemu prišiel; vzal teda[30] ovečku
toho chudobného muža a pre muža[371]
toho, *ktorý*[448] *k* nemu prišiel, ju pripravil.
(5)Veľmi teda[30] vzbĺkol[151] proti tomu mu-
žovi hnev Dávida, i povedal k Náthánovi:
Ako že je živý Hospodin, že ten muž, ktorý
toto vykonal, *je* hoden[495] smrti, (6)a tú
ovečku musí[83] štvornásobne nahradiť[224]
za to, že vykonal túto vec a že sa nezľu-
toval[494]!
(7)A Náthán k Dávidovi povedal: Ten
muž *si* ty! Takto povedal Hospodin, Boh
Isráéla: Ja som ťa pomazal za kráľa nad
Isráélom a ja som ťa vyprostil z ruky Šáúla
(8)a dal som ti dom tvojho pána a ženy
tvojho pána v tvoju náruč[492] a dal som ti
dom Isráéla a Júdu, a ak by *to bolo* málo,
vtedy[1] by som ti mohol[58] pridať[496] *veci* ako
tieto[35] a ako tieto[35 497]. (9)Prečo si *si* zneváž-
il slovo Hospodina na vykonanie toho,
čo je v jeho očiach zlé? Úrijju, Chittího[26],
si skolil[2] mečom – áno[1], jeho ženu si si
vzal za ženu a jeho si zabil mečom synov
Ammóna! (10)Teraz sa teda[30] meč nikdy[190]
nebude odvracať[120] od tvojho domu, za to,
že si *si* ma znevážil a vzal si ženu Úrijju,
Chittího[26], na to, aby sa stala[105 342] ženou[246]
tebe. (11)Takto povedal Hospodin: Hľa,
ja[25], chystám sa proti tebe vzbudiť[352 498] ne-
šťastie[499] z tvojho domu – áno[1], tvoje ženy
budem pred tvojimi očami brať a dávať
tvojmu blížnemu[500], nech[1] s tvojimi že-
nami líha pred očami tohto slnka; (12)ak
si *to* ty vykonal v skryte, potom[1] ja túto
vec budem konať tvárou v tvár všetkému
Isráélovi a tvárou v tvár slnku[501].
(13)A Dávid povedal k Náthánovi:
Zhrešil som voči Hospodinovi. A Náthán
k Dávidovi povedal: Hospodin, pravda,
tvoj hriech preniesol, nebudeš musieť[83]
umrieť, (14)len, pretože si touto vecou
zaiste[502] nepriateľov Hospodina podnietil
rúhať sa[503], priam ten syn, ten, *ktorý*[448] sa
ti narodil[504], istotne[505] bude musieť[83] um-
rieť.
(15)I odišiel Náthán do svojho domu
a Hospodin ranil[506] dieťa[332], ktoré žena
Úrijju porodila Dávidovi, takže[1] ťažko
ochorelo. (16)Dávid sa teda[30] pre toho
chlapca[12] dal vyhľadávať Boha a dal sa
Dávid prísne[502] postiť, i vošiel a prenoco-
val *tak,* že[1] ľahol na zem, (17)a postavili
sa nad[27] ním starší jeho domu pozdvihnúť
ho zo zeme, a*le* nechcel[31], a nie *že* s nimi
požil chleba[216]. (18)A v siedmy deň sa
stalo[105], že[1] dieťa[332] umrelo, a*le* nevoľníci
Dávida sa báli[31 40] oznámiť[7] mu, že dieťa[332]
umrelo, lebo *si* povedali[426]: Hľa, ak sme
k nemu prehovorili za života[507] dieťaťa[332],
nenačúval[31 124] na[508] náš hlas; ako mu teda[30]
máme[83] povedať: dieťa[332] umrelo? Potom[1]
vykoná[509] *voľačo* zlé. (19)No[1] Dávid spo-
zoroval[437], že *si* jeho nevoľníci šepkajú,
i vyrozumel Dávid, že dieťa[332] umrelo; po-
vedal teda[30] Dávid k svojim nevoľníkom:
Či umrelo dieťa[332]? I povedali: Umrelo.
(20)Dávid teda[30] povstal zo zeme a umyl[461]
sa a pomazal[510] sa a vymenil svoje šatstvo
a vstúpil *v* dom Hospodina a poklonil
sa, a vstúpil do svojho domu a požiadal,
a*by* mu predložili[344] chlieb[216], a zajedol.
(21)A jeho nevoľníci k nemu povedali: Čo
znamená táto vec, ktorú si spravil? Pre[263]
živé dieťa[332] si sa postil[31] a plakal[31] si, no[1]
ako*náhle* dieťa[332] umrelo, vstal si a zajedol
si chleba[216]. (22)I povedal: Kým dieťa[332]
bolo živé, postil[31] som sa a plakal[31] som,
lebo som *si* povedal[426]: Kto vie[31]? Bude mi
Hospodin milostivý a ostane dieťa[332] na-
žive[511]? (23)No[1] teraz umrelo – načo toto?
Budem sa ja postiť[498]? Či ho môžem ešte
priviesť späť[188]? Ja idem k nemu, a*le* ono
sa ku mne nebude vracať.
(24)A Dávid potešil[428] Bath-ševu, svoju
ženu, a vošiel k nej a ľahol s ňou, a poro-
dila syna a jeho meno nazval Šalamún[266];
a Hospodin ho miloval[31] (25)a odkázal[427]
skrze[176] Náthána, proroka, a*by* nazval
jeho meno Jedídjá[512], pre[263] Hospodina.
(26)A Jóáv bojoval[10 31] proti Rabbe
detí[50] Ammóna a dobyl kráľovské mesto[513]
(27)a k Dávidovi poslal Jóáv poslov[89]
a odkázal[436]: Bojoval[10 31] som proti Rabbe;
tiež som dobyl mesto vôd[514], teraz teda[30]
zober[279] ostatok ľudu a polož sa[469] proti
mestu a doby ho, nie aby som ho dobyl
ja, a*by* nad ním bolo vymenované[515] moje
meno. (29)Dávid teda[30] zobral[279] všetok
ľud a *pri*tiahol k Rabbe a dal sa proti
nej bojovať[10] a dobyl ju, (30)a vzal ko-
runu[516] ich kráľa[517] z jeho hlavy[460], ktorej[150]
váha[518] *bola* kikkár[519] zlata, s drahými ka-
meňmi[18 520], i *do*stala sa[105] na hlavu Dávida;
a vyniesol[107] lup *z* mesta, veľké[402] množ-

www.prekladbible.sk

stvo[11]. (31)A ľud, ktorý v ňom *bol,* vyviedol[107] a určil[344] k pílam[18] a k bránam[521] *zo* železa a k sekerám *zo* železa a previedol ich k tehelniam[18 522]; a tak robil všetkým mestám[159] detí[50] Ammóna. I vrátil sa Dávid a všetok ľud *do* Jerúsaléma.

13 A potom sa stalo[105], že[1], keďže Avšálóm, syn Dávída, mal[149] krásnu sestru, ktorej[150] meno *bolo* Támár, zamiloval[124] *si* ju Amnón, syn Dávida, (2)a príčinou[263] Támáre, jeho sestry, bolo[31] Amnónovi *až* do ochorenia úzko, lebo ona *bola* panna a Amnón si bol[31] vedomý, že je[523] neľahko[78] čokoľvek jej[159] spraviť. (3)A Amnón mal[149] priateľa[500], ktorého[150] meno *bolo* Jónádáv, syn Šimeu, brata Dávida; a Jónádáv *bol* veľmi dôvtipný[524] človek[356], (4)i povedal mu: Prečo *si* ty, synu kráľa, ráno za ránom[525] taký ubitý[141 526]? Či mi nechceš[83] povedať? A Amnón mu povedal: Ja milujem Támár, sestru Avšálóma, môjho brata. (5)A Jónádáv mu povedal: Ľahni na svoje lôžko a sprav sa chorým, a keď ťa tvoj otec príde pozrieť, povedz[124] k nemu: Nech, prosím[8], smie[58 83] prísť Támár, moja sestra, a podať mi pokrm[216]; nech[1] to jedlo[527] pripraví[93] pred mojimi očami, aby som videl, a budem jesť z jej ruky. (6)Amnón teda[30] ľahol a spravil sa chorým, a keď ho kráľ prišiel pozrieť, povedal[124] Amnón ku kráľovi: Nech, prosím[8], smie[58 83] prísť Támár, moja sestra, a ušúľať pred mojimi očami dva šúľance[528], ktoré[1] budem požívať z jej ruky.

(7)I poslal Dávid domov k Támári odkaz[90]: Choď, prosím[8], *v* dom Amnóna, svojho brata, a priprav[93] mu jedlo[527]. (8)Támár teda[30] išla *v* dom Amnóna, svojho brata, a on ležal; i vzala cesto, to[1] zamiesila a pred jeho očami ušúľala a upiekla šúľance[528], (9)a vzala panvu[529], ktorú[1] vyprázdnila[530] pred jeho tvár, *a*le Amnón odmietol jesť a povedal: Vyveďte[107] z mojej prítomnosti[449] všetkých ľudí[356]! A keď všetkých ľudí[356] z jeho prítomnosti[449] vyviedli[107], (10)povedal Amnón k Támári: Prines to jedlo[527] *do* spálne[233], nech[1] *ho* môžem[83] požiť z tvojej ruky. A Támár tie šúľance[528], ktoré pripravila[93], vzala a zaniesla Amnónovi, svojmu bratovi, *do* spálne[233]; (11)a keď mu *ich* prisunula[44] na jedenie, chytil[124] ju[36] a povedal jej: Poď, ľahni so mnou, moja sestra! (12)I povedala mu: Nie, môj brat, nech ma neponižuješ[58 349 531], lebo tak sa nemá[83] robiť[532] v Isráélovi, nech nerobíš[58] túto bezbožnosť[533]; (13)a ja – kam budem môcť[83] zaháňať[534] svoju hanbu? A ty budeš ako jeden *z* bezbožníkov[211] v Isráélovi. Teraz teda[30] prehovor ku kráľovi, veď ma tebe[535] nebude odpierať[536]. (14)*Ale* nebol ochotný[119] poslúchnuť na[508] jej hlas, a bol od nej silnejší, takže[1] ju znásilnil[531] a zneužil ju[537].

(15)Potom[1] ju Amnón znenávidel veľmi veľkou nenávisťou, takže nenávisť, ktorou ju nenávidel[31], *bola* väčšia od lásky, ktorou ju miloval[31], i povedal jej: Vstaň, odíď! (16)I povedala mu: Niet príčiny tohto príkoria[499], poslať ma prečť[182], väčšieho od tamtoho[538], ktoré si pri mne spáchal[93]. *Ale* nebol ochotný[119] jej načúvať, (17)lež[1] zavolal svojho sluhu[12], svojho pobočníka[539], a povedal: Nože[8] vystrčte[41] túto von[540] z mojej prítomnosti[449] a zataras[541] za ňou dvere. (18)I *mala* na sebe spodnú šatu[542] s dlhými rukávmi[543], lebo tak[544] *si* dcéry kráľa, panny, obliekali plášte; keď ju teda[30] jeho pobočník[539] vyviedol[107] von[540] a dvere za ňou zatarasil[541], (19)naniesla[124] si[168] Támár na svoju hlavu popol a roztrhla spodnú šatu[542] s dlhými rukávmi[543], ktorú *mala* na sebe, a svoju ruku položila na svoju hlavu, i išla[31] a pri chôdzi bedovala[140 545 546].

(20)A Avšálóm, jej brat, k nej povedal: Či *pobud*ol s tebou Amnón, tvoj brat? Nože teda[374], moja sestra, utíš sa[547], on *je* tvoj brat, nech k tejto veci neprikladáš[58 344] svoje srdce. I usídlila sa Támár ako[1] opustená[548] *v* dom*e* Avšálóma, svojho brata. (21)A keď *o* všetkých týchto veciach[178] počul kráľ Dávid, veľmi[124] sa rozhneval[151]; (22)a Avšálóm s Amnónom neprehovoril od zlého až po dobré[549], lebo Avšálóm Amnóna znenávidel, pretože Támár, jeho sestru, ponížil[531].

(23)A o celé dva roky[550] sa stalo[105], že[1] u Avšálóma[551] v Baal-Chácóri, ktorý *je* pri Efrájimovi[161], boli[31] strihači, a Avšálóm pozval[43] všetkých synov kráľa; (24)*aj* ku kráľovi Avšálóm prišiel a povedal: Hľa, prosím[8], u tvojho nevoľníka *sú* strihači, nech, prosím[8], ide[58] kráľ a jeho služobníci

www.mos-media.sk

s tvojím nevoľníkom. (25)A kráľ k Avšálómovi povedal: Nie, môj synu, nepôjdeme predsa[8] my všetci[102], nech[1] pre[552] teba nepripadneme na ťarchu[553]. I dal sa na neho naliehať[554], no[1] nebol naklonený[119] ísť, a*le* požehnal ho. (26)A Avšálóm povedal: A*k* nie, nech s nami, prosím[8], ide[58] Amnón. A kráľ mu povedal: Načo má[83] ísť s tebou? (27)A*le* keď sa Avšálóm dal na neho naliehať[554], poslal[124] Amnóna a všetkých synov kráľa s ním[555].

(28)A Avšálóm svojim sluhom[12] rozkázal výrokom: Nože[8] pozrite. ako*náhle bude* srdce Amnóna rozjarené[556] vínom a budem k vám vravieť: skoľte[2] Amnóna, vtedy[1] ho usmrťte[58]; nech sa nebojíte[40 58], či nie *je tak*[557], že som vám rozkázal ja? Buďte silní a prejavte sa[95 105] ako zdatní[96] muži[97]. (29)Spravili teda[30] sluhovia[12] Avšálóma Amnónovi[159] podľa *toho,* čo Avšálóm rozkázal, a všetci synovia kráľa vstali a nasadli každý[316] na svoju mulicu a prchli, (30)a keď oni *boli* na ceste, stalo sa[105 124], že[1] k Dávidovi došla správa *s* výrokom: Avšálóm pobil[2] všetkých synov kráľa a nie *že* z nich jeden pozostáva[31]. (31)A kráľ vstal a roztrhol svoje rúcha a ľahol na zem, a všetci jeho služobníci stáli, ich rúcha roztrhnuté. (32)Tu[1] sa ujal slova[558] Jónádáv, syn Šimeu, brata Dávida, a povedal: Nech môj pán nevraví[58 426]: usmrtili všetkých mladíkov[12], synov kráľa, lebo umrel len[442] Amnón, lebo *to* bolo[31] uložené[344] na príkaz[559] Avšálóma odo dňa jeho poníženia[531] Támáre, jeho sestry. (33)Teraz teda[30] nech môj pán, kráľ, neprikladá[58 344] k svojmu srdcu *tú* reč, výrok: pomreli všetci synovia kráľa, lež umrel len[442] Amnón. (34)A Avšálóm utiekol. A mladík[12], pozorovateľ[560], pozdvihol[122] svoje oči a uvidel, že[561] hľa, z cesty za ním od strany vrchu ide veľa ľudu; (35)a Jónádáv povedal ku kráľovi: Hľa, prichádzajú synovia kráľa; ako tvoj nevoľník prehovoril, tak sa stalo[105]. (36)A ako skončil[312 481] s hovorením, stalo sa[105], že[1] hľa, prišli synovia kráľa, i pozdvihli[122] svoj hlas a rozplakali sa, a aj kráľ a všetci jeho služobníci sa rozplakali veľmi veľkým plačom.

(37)A Avšálóm utiekol a odišiel k Talmajovi, synovi Ammíhúda, kráľovi Gešúra, a *Dávid* sa *po* všetky dni rmútil[31] nad svojím synom. (38)A Avšálóm utiekol a odišiel *do* Gešúra a *pobud*ol tam tri roky; (39)a Dávid, kráľ, sa roztúžil[312 562] k Avšálómovi vyjsť[563], lebo nadobudol útechu[428 564] ohľadne Amnóna, že umrel.

14 A Jóáv, syn Cerúje, spoznal, že srdce kráľa *túži* po Avšálómovi; (2)poslal teda Jóáv *do* Tekóy a dal odtadiaľ priviesť[167 168] dôvtipnú[524] ženu a povedal k nej: Nech, prosím[8], predstierať[498] smútok, i obleč *si,* prosím[8], smútočné rúcha[565], a nebudeš[58] sa natierať[510] olejom, lež sa spravíš[58 105] sťa*by* ženou už veľa dní sa rmútiacou nad mŕtvym; (3)a vstúpiš[58] ku kráľovi a budeš[58] k nemu hovoriť podľa týchto slov. A Jóáv tie slová vložil[344] v jej ústa.

(4)Tá tekójska žena teda[30] ku kráľovi povedala, – keď bola padla na svoj obličaj[566] k zemi a poklonila sa, – povedala teda[30]: Pomôž[177], ó[448] kráľu! (5)A kráľ jej povedal: Čo s tebou[159 567]? I povedala: Naozaj *som* ja vdova[38], lebo môj muž umrel, (6)a tvoja slúžka mala[149] dvoch synov, a oni obaja sa v poli dali ruvať[568] a nebolo, kto by ich navzájom odtrhol[569], takže[1] jeden jedného skolil[2] a usmrtil ho. (7)A hľa, celá čeľaď[570] povstala proti tvojej slúžke a povedali: *Vy*daj skolivšieho[2] svojho brata, nech[1] ho môžeme[83] usmrtiť za žitie[29] jeho brata, ktorého zabil, takže[1] zahubíme[571] aj dediča[572]; a uhasia môj žeravý uhlík, ktorý zvýšil, aby nedošlo k uchovaniu[344 573] mena a*ni* zvyšku môjmu mužovi na povrchu[574] pôdy[5]. (8)A kráľ k tej žene povedal: Choď k svojmu domu a ja o tebe budem dávať príkaz[575]. (9)A tá tekójska žena povedala ku kráľovi: Na mne, môj pane, ó[448] kráľu, *nech je* tá neprávosť[156], a na dome môjho otca, a kráľ a jeho trón *nech je* bez viny. (10)A kráľ povedal: Toho, *kto*[448] k[576] tebe prehovorí, privedieš[58 577] ku mne a už naďalej do teba nebude zapáraťˈ[121 254 578]. (11)I povedala: Kiež *si*, prosím[8], kráľ pripomína[58] Hospodina, tvojho Boha, nech pomstiteľ[579] krvi nemnoží[580] pôsobenie skazy[42], a*by* nemohli[83] zahubiť[571] môjho syna! A povedal: *Ako že je* živý Hospodin – ak bude[470] padať *ktorý* z vlasov[18] tvojho syna na zem! (12)A tá žena povedala: Nech, prosím[8], smie[58 83] tvoja

www.biblia.sk

slúžka prehovoriť slovo k môjmu pánovi,
kráľovi. A povedal: Hovor. (13)A tá žena
povedala: Načo teda[30] čosi také[581] za-
mýšľaš[31] proti Božiemu ľudu[582]? Áno[1], kráľ
toto slovo vyslovuje ako previnilý, lebo
kráľ nechce dovoliť návrat[188 583] svojho za-
hnaného[584]. (14)Veď istotne[505] musíme[83]
umrieť, áno[1], ako voda, ktorá *je*[448] rozli-
ata na zem, ktorá nemôže[83] byť zozbie-
raná[279], no[1] Boh neodníma[122] dušu, lež[1 585]
má[31] na mysli myšlienky[586], že zahnaný[584]
nemá byť[587] zaháňaný[584] od neho. (15)A že
som teraz prišla prehovoriť ku kráľovi,
svojmu pánovi, toto slovo – veď mi ľud
nahnal strach[40 588], i povedala *si*[426] tvoja
slúžka: nože[8], musím[83] ku kráľovi prehovoriť, možno kráľ bude chcieť[83] uskutočniť[93] slovo svojej služobnej, (16)keď kráľ bude chcieť[83] vypočuť na vyprostenie svojej služobnej z dlane[589] človeka[356] *chcejúceho* vyštvať[571 590] mňa a môjho syna spolu z Božieho dedičstva[591]. (17)Tvoja slúžka *si* teda[30] povedala[426]: nože[8] mi bude slovo môjho pána, kráľa, na upokojenie[592], lebo ako Boží anjel[89], taký *je* môj pán, kráľ, ohľadne vypočutia dobrého a zlého[549], a kiež je[58] Hospodin, tvoj Boh, s tebou!

(18)A kráľ odvetil a povedal k tej žene: Nože[8], nech predo mnou[343] netajíš[58] vec, *na* ktorú[178] sa ja teba chcem spýtať[498]. A tá žena povedala: Nech, prosím[8] môj pán, kráľ, hovorí[58]. (19)A kráľ povedal: Však *je* s tebou v tomto všetkom ruka Jóáva? A tá žena odvetila a povedala: *Ako že je* živá tvoja duša, môj pane, ó[448] kráľu, – ak je[470] uhnutie doprava *alebo* uhnutie doľava od čohokoľvek[218], čo prehovoril môj pán, kráľ. Áno, tvoj nevoľník Jóáv, on mi rozkázal a on všetky tieto slová vložil[344] v ústa tvojej slúžky; (20)túto vec spravil tvoj nevoľník Jóáv za účelom zmeny[593] stavu[574 594] veci, a môj pán *je* múdry podľa múdrosti[595] Božieho anjela[89], takže[1] vie[342] všetko, čo *je* v zemi.

(21)A kráľ povedal k Jóávovi: Nože[8] hľa, spravil som[596] túto vec; choď teda[30], priveď toho chalana[12] Avšálóma späť[188]. (22)A Jóáv padol na svoju tvár k zemi a poklonil sa a dal sa velebiť[597] kráľa, i povedal Jóáv: Dnes tvoj nevoľník spoznal, že som našiel priazeň[598] v tvojich očiach, môj pane, ó[448] kráľu, lebo môj pán uskutočnil[93] slovo svojho nevoľníka. (23)A Jóáv vstal a odišiel do Gešúra a priviedol Avšálóma *v* Jerúsalém; (24)a kráľ povedal: Nech sa obracia[58] do svojho domu, nech[1] nevidí[58] moju tvár. Avšálóm sa teda[30] obrátil do svojho domu a nie *že* tvár kráľa uvidel.

(25)A vo všetkom Isráélovi sa nevyskytol[105] *taký* krásny muž ako Avšálóm, na veľkú[402] chválu; od chodidla[589] jeho nohy až po jeho temeno hlavy pri ňom nebolo chyby; (26)a pri jeho strihaní[432] jeho hlavy, – to[1] bývalo[31] od konca roka k roku[599], že *ju* strihal[432], lebo pre[552] neho bola[31] ťažká, takže[1] ju strihal[31 432], – vtedy[1] navážil dvesto šeklov[600] vlasu svojej hlavy, podľa váhy[601] kráľa. (27)A Avšálómovi sa narodili traja synovia a jedna dcéra, ktorej[150] meno *bolo* Támár; to[35] bola žena výzorom krásna.

(28)I býval[31] Avšálóm v Jerúsalémě celé dva roky[550] a nie *že* tvár kráľa uvidel; (29)Avšálóm teda[30] odkázal[427] Jóávovi, aby ho poslal[342] ku kráľovi, *ale* nebol ochotný[119] k nemu prísť; a odkázal[427] ešte druhý *raz*, *ale* nebol ochotný[119] prísť. (30)Povedal teda[30] k svojim nevoľníkom: Pozrite, pozemok[602] Jóáva *je* k mojej strane[603 604], a on tam má[149] jačmeň; choďte a zapáľte ho ohňom. Nevoľníci Avšálóma teda[30] ten pozemok[602] zapálili ohňom (31)a Jóáv vstal a odišiel k Avšálómovi do domu a povedal k nemu: Načo tvoji nevoľníci ohňom zapálili pozemok[602], ktorý *patrí* mne? (32)A Avšálóm k Jóávovi povedal: Hľa, poslal som k tebe odkaz[90]: Príď sem, nech[1] ťa môžem[83] poslať ku kráľovi s odkazom[90]: Načo som prišiel z Gešúra? Dobre mi *bolo*, kým *som bol* tam, no[1] teraz chcem[83] vidieť tvár kráľa, a ak je pri mne neprávosť[156], nech[1] ma usmrtí. (33)I prišiel Jóáv ku kráľovi a podal mu správu[7]; ten[1] privolal[24] Avšálóma, i prišiel ku kráľovi a poklonil sa mu na svoju tvár k zemi, pred tvárou kráľa, a kráľ Avšálóma pobozkal.

15 A potom[189] sa stalo[105], že[1] si Avšálóm zadovážil[93] voz[605] a kone a pred jeho tvárou behali päťdesiati muži. (2)A Avšálóm zavčasu vstával[31] a postavoval sa[31] po strane[603] cesty *k* bráne[21], a stávalo sa[31 105], že[1] každý človek[356], ktorý mal[331] spor[606] na predloženie[607] kráľovi na súd, –

Avšálóm na neho[24] zavolal a povedal:
Z ktorého[608] mesta *si* ty? I povedal: Tvoj
nevoľník *je* z jedného[609] *z* kmeňov[243] Isráéla. (3)A Avšálóm k nemu povedal: Pozri,
tvoje záležitosti[610] *sú* dobré a poctivé[611], a*le*
nemáš[490], kto by ťa z blízkosti[166] kráľa vy-
počul[569]. (4)A Avšálóm povedal: Kiež by
som bol ustanovený[344 612] sudcom v zemi,
a*by* predo mňa prichádzal každý človek[356],
ktorý by mal[331] spor[606] a*lebo* súd, a dopo-
mohol by som mu k spravodlivosti[613]!
(5)A pri pristúpení[614] voľakoho[356] pokloniť sa mu sa stávalo[31 105], že[1] vystrel[41] svoju
ruku a chopil sa ho a pobozkal ho, (6)a ta-
kýmto spôsobom[615] zaobchodil[31 93] Avšá-
lóm so všetkým Isráélom[159], ktorí*koľvek*
prichádzali na súd pred[607] kráľa; tak[1] kra-
dol[31] Avšálóm srdce mužov Isráéla.

(7)A po uplynutí[616] štyridsiatich[617] ro-
kov sa stalo[105], že[1] Avšálóm k Dávidovi po-
vedal: Nech, prosím[8], smiem[83] ísť a spl-
niť[224] v Chevróne sľub, ktorý som sľúbil[618]
Hospodinovi, (8)lebo tvoj nevoľník za
môjho bývania v Gešúre, v Aráme[398], sľú-
bil[618] sľub výrokom: Ak ma Hospodin vô-
bec kedy bude privádzať späť[188 619] *v* Jerú-
salém, potom[1] budem Hospodinovi slú-
žiť[453 620 621]. (9)A kráľ mu povedal: Choď
v pokoji. Vstal teda[30] a odišiel do Chevróna
(10)a do všetkých kmeňov[243] Isráéla ro-
zoslal Avšálóm tajných poslov[622] výro-
kom: Ako budete počuť hlas[481] trúby[135],
vtedy[1] musíte[83] povedať: V Chevróne sa
dal kraľovať Avšálóm. (11)A s Avšálómom
z Jerúsaléma odišli muži, dvesto, *ktorí*
boli zavolaní a odišli podľa svojej úprim-
nosti[623] a nevedeli[31] vôbec nič[624]. (12)A Av-
šálóm predvolal[625] Achítófela, Gilóního[86],
radcu Dávida, z jeho mesta, z Gilóa, pri
svojom obetovaní obetí; a sprisahanie zo-
silnelo[626] a ľudu s Avšálómom stále prib-
údalo[140 627].

(13)A k Dávidovi prišiel spravodajca[628]
s výrokom: Srdce mužov Isráéla sa dalo[105]
za Avšálómom. (14)A Dávid všetkým
svojim služobníkom, ktorí s ním *boli*
v Jerúsaléme, povedal: Vstaňte a ute-
kajme[58], lebo pred tvárou[343] Avšálóma
nebudeme mať[331] úniku[629]; poponáhľajte
sa na odchod, nie aby sa mohol[83] popo-
náhľať a dostihol nás a zvalil[584 630] na nás
nešťastie[499] a vybil[2] mesto ostrím[631] meča.
(15)A služobníci kráľa ku kráľovi pove-
dali: Akokoľvek[632] *si* môj pán, kráľ, bude
želať[445 633] – hľa, tvoji nevoľníci! (16)Kráľ
teda[30] vyšiel[107] a v pätách za ním[634] všetok
jeho dom; a desať žien, súložníc, kráľ
zanechal[273] na starostlivosť[475] *o* dom[21].
(17)A keď vyšiel[107] kráľ a v pätách za ním[634]
všetok ľud, zastavili sa pri *akomsi* vzdia-
lenom dome[635] (18)a všetci jeho služob-
níci prechádzali po jeho boku[603], *aj* všetci
Keréthí*ovia*[26] a všetci Peléthí*ovia*[26 415]
a všetci Gittím[60 297], šesťsto mužov, ktorí
pätách za ním[634] prišli z Gathu, prechá-
dzali pred tvárou kráľa.

(19)A k Ittajovi, Gittímu[86 297], kráľ pove-
dal: Načo ideš so mnou aj ty? Vráť sa
a ostaň pri kráľovi, veď *si* ty cudzoze-
mec[636] a dokonca vysťahovalec[637] voči
svojmu miestu[112 638]. (20)Včera – tvoj prí-
chod, a dnes ťa mám[83] nútiť ponevierať
sa[639] s nami, chodiť, keď[1] ja chodím, kam-
koľvek[640] ja chodím? Vráť sa a zaveď so se-
bou späť[188] svojich bratov *v* láskavosti[91]
a vernosti[94 641]! (21)A Ittaj kráľa oslovil[642]
a povedal: *Ako že je* živý Hospodin a živý
je môj pán, kráľ, isteže na mieste[112], kde
bude môj pán, kráľ, či k smrti, či k ži-
votu[68], áno, tam bude tvoj nevoľník.
(22)Dávid teda[30] k Ittajovi povedal: Poď
a prejdi. I prešiel Ittaj, Gittí[86 297], a všetci
jeho muži a všetka drobotina, ktorá *bola*
s ním.

(23)A všetka zem, *tí* silným hlasom
plakali, a všetok ľud, *tí* prechádzali, a kráľ
prešiel cez potok[643] Kidrón[644] a pred jeho
tvárou prechádzali, všetok ľud, cestou
v pustinu[21]. (24)A hľa, aj Cádók a s ním
všetci Lévíovci[645], nesúci[122] skrinku[282] Božej
zmluvy, i postavili[530] Božiu skrinku[282]
a Evjáthár *až* do skončenia[646] prechádza-
nia všetkého ľudu z mesta bol hore[647].

(25)A kráľ povedal Cádókovi: Zanes
Božiu skrinku[282] späť[188] *v* mesto; ak budem
nachádzať priazeň[598] v očiach Hospodina,
potom[1] ma privedie späť[188] a ukáže mi ju
aj svoj[648] príbytok[341], no[1] ak bude vravieť
takto: nemám[31] v tebe potešenia[649], hľa,
ja[25], nech mi[159] robí[58] podľa *toho,* čo *je*
dobré v jeho očiach. (27)I povedal kráľ
k Cádókovi, kňazovi: Či ty rozumieš[437 650]?
Vráť sa v pokoji *v* mesto, a Achímaac,
tvoj syn, a Jehónáthán, syn Evjáthára,

www.biblestudy.sk

vaši dvaja synovia, s vami; (28)pozrite,
ja sa *až* do dôjdenia slova od vás[4] na po-
danie mi správy[7] budem zdržiavať[651] pri
brodoch[652] pustiny. (29)Zaniesol teda[30]
Cádók a Evjáthár Božiu skrinku[282] späť[188]
do Jerúsaléma a ostali tam.
(30)A Dávid vystupoval[75] po vzostupu[653]
Olív[654], vystupoval[75] a plakal a mal[149] hlavu
zakrytú a išiel on bosý; a všetok ľud, ktorý
bol s ním, – zakryli každý[316] svoju hlavu
a vystupovali[31 75] *s* plačom *pri* vystupo-
vaní[75].
(31)I vyrozumeli[7] Dávida výrokom.
Achítófel *je* medzi sprisahancami s Avšá-
lómom. A Dávid povedal. Obráť, prosím[8],
Hospodine, radu Achítófela v pochabosť.
(32)A keď Dávid došiel *až* po temeno[276],
kde sa poklonil Bohu, stalo sa[105 124], že[1] hľa,
v ústrety jemu Chúšaj, Arkí[86], jeho tu-
nika[542] roztrhnutá a na jeho hlave hlina[5];
(33)a Dávid mu povedal: Ak prejdeš so
mnou, potom[1] sa pre[552] mňa staneš[105] bre-
menom[246 553 655], (34)no[1] ak sa chceš[83] vrátiť
v mesto a povedať Avšálómovi: ja budem
tvojím nevoľníkom, ó[448] kráľu, ja, nevoľ-
ník tvojho otca odvždy[656], a teraz *budem aj*
ja tvojím nevoľníkom, vtedy[1] pre mňa[371]
budeš môcť[83] prekaziť radu Achítófela.
(35)A či tam s tebou ne*budú* Cádók
a Evjáthár, kňazi? Stane[58 105] sa teda[30], že
každé slovo, ktoré[657] budeš počuť z domu
kráľa, budeš oznamovať Cádókovi a Evjá-
thárovi, kňazom; (36)hľa, *sú* tam s nimi
dvaja ich synovia, Achímaac Cádókov[419]
a Jehónáthán Evjáthárov[419], skrze nich[176]
mi budete odkazovať[58 427] každé slovo,
ktoré[657] budete počuť. (36)Chúšaj teda[30],
priateľ[500] Dávida, vstúpil *v* mesto; *aj*
Avšálóm vstúpil *v* Jerúsalém.

16 A keď Dávid prešiel kúštik za te-
meno[276 658], hľa[124], v ústrety jemu
Cívá, sluha[12] Mefívóšetha, a dvojica[659] osed-
laných oslov a na nich dvesto chlebov
a sto hrúd hrozienok a sto *kusov* letného
ovocia[660] a mech vína; (2)a kráľ k Cívovi
povedal: Čo chceš s týmito *vecmi*[661]? A Cívá
povedal: Osly *sú* pre dom kráľa[371] na jazdu
a chlieb a letné ovocie[660] na jedenie mla-
díkom[12 21] a víno na pitie vysileným[18 21]
v pustine. (3)A kráľ povedal: Kde *je* syn
tvojho pána? A Cívá povedal ku kráľovi:
Hľa, ostáva v Jerúsaléme, lebo povedal:
Dnes mi budú, dom Isráéla, vracať kraľo-
vanie môjho otca. (4)A kráľ Cívovi pove-
dal: Hľa, všetko, čo *patrilo* Mefívóšethovi,
patrí tebe. A Cívá povedal: Klaniam sa[31],
kiež nachádzam[58] v tvojich očiach priaze-
ň[598], môj pane, ó[448] kráľu.
(5)A keď kráľ Dávid prišiel *až* po Ba-
chúrím, hľa[124], vychádzal[107] odtadiaľ muž
z čeľade[570] domu Šáúla, ktorého[150] meno
bolo Šimeí, syn Géru, vychádzal[107] a zlo-
rečil *pri* vychádzaní[107] (6)a dal sa Dávida
a všetkých služobníkov kráľa Dávida a vše-
tok ľud a všetkých hrdinov[57] jemu sprava
a jemu zľava zasypávať[662] kameňmi;
(7)a pri svojom zlorečení hovoril Šimeí
takto: Zmizni[663], zmizni[663], mužu krvi[193 664]
a ničomný človeče[665], (8)Hospodin na
teba vrátil všetku krv[46 193 664] domu Šáúla,
miesto ktorého si sa dal kraľovať, a dal
Hospodin kraľovanie v ruku Avšálóma,
tvojho syna, a hľa, ty[25] – *si* v svojom ne-
šťastí[499], lebo *si* ty muž krvi[193 664].
(9)A Avíšaj, syn Cerúje, ku kráľovi pove-
dal: Načo má[83] tento mŕtvy pes môjmu
pánovi, kráľovi, zlorečiť? Nech, prosím[8],
smiem[83] prejsť a zosňať[120] jeho hlavu.
(10)A kráľ povedal: Čo mám s vami do či-
nenia[666], synovia Cerúje? Veď nech zlo-
rečí[58], áno[1], lebo mu Hospodin povedal:
zlorečDávidovi, a kto bude vravieť: prečo
si tak spravil? (11)I povedal Dávid k Avíš-
ajovi a ku všetkým svojim služobníkom:
Hľa, môj syn, ktorý vyšiel[107] z mojich
útrob, sa usiluje *o* moje žitie[29], čím skôr
teda[30] teraz syn Jemíního[667]! Nechajte
ho[668], nech zlorečí[58], keď mu Hospodin
povedal. (12)Možno Hospodin bude hľa-
dieť v moju biedu[669 670] a vráti mi Hospodin
dobré namiesto jeho zlorečenia tohto
dňa. (13)A Dávid odišiel cestou, *aj* jeho
muži, a Šimeí išiel zároveň s ním po
úbočí vrchu a stále[140 671] zlorečil a hádzal[662]
po ňom[672] kameňmi a prášil[31] prachom[673].
(14)I došiel kráľ a všetok ľud, ktorý *bol*
s ním, vyčerpaní[674], a oddýchol *si*[675] tam.
(15)A Avšálóm a všetok ľud mužov[18]
Isráéla vstúpili *v* Jerúsalém a Achítófel
s ním; (16)a ako prišiel Chúšaj, Arkí[86],
priateľ[500] Dávida, k Avšálómovi, stalo sa[105],
že[1] Chúšaj k Avšálómovi povedal: Nech
žije[58] kráľ, nech žije[58] kráľ! (17)A Avšálóm
povedal k Chúšajovi: Toto *je* tvoj súcit[91 676]

www.biblia.sk

s tvojím priateľom[500]? Prečo si so svojím
priateľom[500] neodišiel? (18)A Chúšaj k Av-
šálómovi povedal: Nie, lež[677] koho vyvo-
lil[445] Hospodin a tento ľud a všetci muži[18]
Isráéla, pri tom[35] budem a s ním chcem[83]
ostať; (19)a *po*druhé, komu mám[83] ja slú-
žiť[453]? Či nie pred tvárou jeho syna? Ako
som slúžil[31 453] pred tvárou tvojho otca, tak
budem pred tvárou tvojou.

(20)A Avšálóm povedal k Achítófe-
lovi: Dajte[678] si radu[679], čo máme[83] robiť.
(21)A Achítófel povedal k Avšálómovi:
Vojdi k súložniciam svojho otca, ktoré
ponechal[668] na starostlivosť[475] *o* dom,
nech[1] všetok Isráél počuje, že si pred svo-
jím otcom[680] upadol v ošklivosť[439], i zo-
silnejú ruky všetkých, ktorí *sú* s tebou.
(22)Roztiahli[267 681] teda[30] Avšálómovi na
streche stan a Avšálóm pred očami vše-
tkého Isráéla vošiel k súložniciam svojho
otca. (23)A rada Achítófela, ktorou
v oných dňoch radil, – ako by sa pýtali[682]
na Božie slovo, tak*ou bola* každá rada
Achítófela aj Dávídovi aj Avšálómovi.

17 A Achítófel povedal k Avšálómovi:
Nech, prosím[8], smiem[83] vybrať[445]
dvanásťtisíc mužov, nech[1] môžeme[83] vstať
a vyraziť tej*to* noci za Dávidom[116], (2)tak-
že[1] na neho budem môcť[83] prísť, kým[1] on
je unavený a ochabnutý *na* ruky[683], a vyde-
siť[684] ho, i prchne všetok ľud, ktorý *je*
s ním, a budem môcť[83] skolit[2] kráľa samot-
ného[442] (3)a všetok ľud priviesť späť[188]
k tebe; muž, ktorého ty hľadáš, *je* ako ná-
vrat všetkých – všetok ľud bude na po-
riadku[685]. (4)A toto slovo sa v očiach
Avšálóma a v očiach všetkých starších
Isráéla zvidelo správne[756]; (5)*ale* Avšálóm
povedal: Nože[8] povolaj[43] aj Chúšaja, Arkí-
ho[86], nech[1] počujeme, čo svojimi ústami[686]
aj on... (6)Chúšaj teda[30] prišiel k Avšálóm-
ovi a Avšálóm k nemu prevravel výro-
kom: Podľa tohto slova *sa* vyslovil Achí-
tófel – či máme[83] jeho slovo uskutočniť[93]?
Ak nie je *tak*, vyslov *sa* ty.

(7)A Chúšaj k Avšálómovi povedal:
Rada, ktorou poradil Achítófel v tomto
prípade[687], *je* nie dobrá. (8)A Chúšaj pove-
dal: Ty poznáš[31] svojho otca a jeho mužov,
že oni *sú* hrdinovia[57], a *sú* oni *za*hork*nutí*
v duši[21] ako medvedica o mláďatá pripra-
vená v poli, a tvoj otec *je* bojovník[688] a ne-
bude s ľudom nocovať; (9)hľa, teraz *je*
skrytý v jednej *zo* strží alebo na jednom
z iných miest[112], a ako*náhle* medzi nimi[689]
na začiatku *kto* padne[481], stane sa[105], že[1]
o tom voľajaký poslucháč počuje a povie:
medzi ľudom, ktorý *ide* za Avšálómom,
nastala[105] porážka[690], (10)a aj ten[35], ktorý
je zdatný[96] muž[97], ktorého srdce *je* ako
srdce leva, sa bude naskrze[691] roztápať[692],
lebo všetok Isráél vie, že tvoj otec *je* hr-
dina[57] a *tí,* ktorí *sú* s ním, *sú* zdatní[96]
muži[97]. (11)Preto radím[31]: Nech sa pred
teba splna[691] zhromažďuje[58 279] všetok
Isráél od Dána[161] až po Beér-ševu, ohľadne
množstva ako piesok, ktorý *je* pri mori,
a ty sám aby si išiel[693] v seč[694], (12)i prí-
deme na neho na voľaktorom mieste[112 695],
kde bude dopadnutý[376], a my – na neho,
ako padá rosa na pôdu[5], takže[1] z neho[400 438]
a zo všetkých mužov[400], ktorí *sú* s ním,
nebude pozostávať ani jeden. (13)A ak sa
bude zhromažďovať[279 696] do mesta, vtedy[1]
dajú všetkým Isráélom k onému mestu
nanosiť[122] povrazov a strhneme ho[696] *až* do
rieky[643], až sa tam nenájde ani kamienok.

(14)I povedal Avšálóm a všetci muži
Isráéla: Rada Chúšaja, Arkího[86], *je* lepšia
od rady Achítófela. Hospodin totiž[30] roz-
kázal prekaziť tú dobrú radu Achítófela
za cieľom[263 697] Hospodinovho uvedenia
nešťastia[499] na Avšálóma.

(15)A Chúšaj povedal k Cádókovi a k Ev-
játhárovi, kňazom: Takto[581] a takto[581] po-
radil Achítófel Avšálómovi a starším Isráéla
a takto[581] a takto[581] som poradil ja; (16)teraz
teda[30] náhlivo pošlite a dajte Dávidovi po-
dať správu[7 167] výrokom: Túto noc by si ne-
mal[83] prečkávať[698] v stepiach[136 699] pustiny,
lež[1] naopak čím rýchlejšie[691] prejsť[700]; aby
kráľovi a všetkému ľudu nenastávalo roz-
drvenie[701]. (17)A Jehónáthán a Achímaac
stáli pri Én-rógeli, a istá slúžka *pri*šla
a podala im správu[7] a oni odchádzali, a*by*
podali správu[7] kráľovi Dávidovi, lebo sa
nemohli[702] ukázať vstúpením do mesta.
(18)No[1] uvidel ich *akýsi* mladík[12] a podal
správu[7] Avšálómovi, a*le* oni obaja náh-
livo odišli a vstúpili do domu *jedného*
muža v Bachúrím, ktorý[150] mal[149] na
dvore studňu, i zostúpili ta (19)a jeho[703]
žena vzala a na ústie[631] studne prestrela
plachtu[704] a na ňu rozsypala krúpy, a nie

www.biblia-online.sk

že sa voľačo[705] zvedelo. (20)A k tej žene do
domu prišli služobníci Avšálóma a pove-
dali: Kde *sú* Achímaac a Jehónáthán? A tá
žena im povedala: Prešli potôčik[706] vody.
Dali sa teda[30] hľadať a nenašli, i vrátili sa
do Jerúsaléma.
(21)A po ich odchode sa stalo, že[1] z tej
studne vystúpili[75] a odišli a podali kráľovi
Dávidovi správu[7], i povedali k Dávidovi:
Vstaňte a náhlivo prejdite vody, lebo takto
poradil Achítófel proti vám. (22)Vstal
teda[30] Dávid a všetok ľud, ktorý *bol* s ním,
a *až* do svetla rána prechádzali Jordán, až
nechýbal *ani* jeden, ktorý by bol Jordán
neprešiel.
(23)A keď Achítófel zistil[437], že jeho
rada nebola uskutočnená[93], osedlal[124] osla
a vstal a pobral sa do svojho domu, do
svojho mesta, a spravil opatrenie[326] pre
svoj dom a zaškrtil sa, i umrel a bol po-
chovaný v hrobe svojho otca.
(24)A Dávid prišiel do Machanájim
a Avšálóm prešiel Jordán, on a s ním
všetci muži Isráéla. (25)A Avšálóm nad
vojskom[99] miesto Jóáva ustanovil[344] Amásu;
a Amásá *bol* syn muža, ktorého[150] meno
bolo Jithrá, Isráélca[707], ktorý vošiel k Aví-
gajil, dcére Náchása, sestre Cerúje, ma-
tere Jóáva. (26)I položil sa[469] Isráél a Avšá-
lóm *v* zemi Gileád.
(27)A ako Dávid prišiel[481] do Machanáj-
im, stalo sa, že[1] Šóví, syn Náchása z Rab-
by detí[50] Ammóna, a Máchír, syn Ammiéla
z Ló-devára, a Barzillaj, Gileádí[86], z Rógelím,
(28)priniesli[44 708] lôžka[18] a misy[709]
a hrnčiarske nádoby[18 80 710 711] a pšenicu
a jačmeň a hrubú múku a pražené zrnie
a bôby[18] a šošovicu a *iné* pražené potra-
viny[712] (29)a med a smotanu[713] a drobný
dobytok a kravské syry[714] Dávidovi a ľudu,
ktorý *bol* s ním, lebo *si* povedali[426]: Ľud *je*
v pustine hladný a vyčerpaný[674] a smädný.

18 A Dávid ľud, ktorý *bol* s ním, po-
drobil prehliadke[715] a ustanovil[344]
nad nimi veliteľov[98] tisícov a veliteľov[98]
stovák (2)a odovzdal[182 716] ľud *z* tretiny pod
velenie[446] Jóáva a *z* tretiny pod velenie[446]
Avíšaja, syna Cerúje, a *z* tretiny pod vele-
nie[446] Ittaja, Gittího[86 297]; a k ľudu kráľ po-
vedal: Pravdaže[717] s vami budem vyché-
dzať[107] aj ja. (3)No[1] ľud povedal: Nebudeš[58]
vychádzať[10], lebo ak vari[717] budeme prchať,
nebudú na nás dbať[718], a ak budú, polo-
vica *z* nás, mrieť, nebudú na nás dbať[718],
veď predsa[374] nám podobných *je* desaťtisíc[719],
takže[1] teraz *bude* lepšie, ak nám bu-
deš na pomoc z mesta. (4)A kráľ k nim
povedal: Budem robiť, čo bude dobré vo
vašich očiach. A postavil sa kráľ po
strane[603] brány a všetok ľud vychádzal[107]
po stovkách a po tisícoch. (5)A Jóávovi
a Avíšajovi a Ittajovi kráľ rozkázal výro-
kom: Jemne[720], kvôli mne[371], s tým chala-
nom[12], s Avšálómom[159]! To[1] pri rozkazovaní
kráľa všetkým veliteľom[98] o Avšálómovi
počuli, všetok ľud.
(6)I vytiahol[107] ľud *do* poľa v ústrety
Isráélovi a bitka[10] nastala[105] v lese Efrájima
(7)a ľud Isráéla, *tí* tam boli pred tvárou
služobníkov Dávida porazení, a poráž-
ka[690] tam v onen deň nastala[105] veľká,
dvadsaťtisíc, (8)a bitka[10] tam bola[31] roz-
šírená[721] po povrchu[574] celej zeme a les
pohltil[128] viac z ľudu[400] od *tých,* ktorých[722]
v onen deň pohltil[128] meč. (9)A Avšálóm
sa naskytol[13] tvári služobníkov Dávida;
Avšálom totiž[30] jazdil na mulici a mulica
prišla pod vetvovie[723] istého[448] veľkého
stromu[724] a za ten strom[724] sa zachytila[36]
jeho hlava, takže[1] uviazol[725] medzi nebe-
sami a medzi zemou, lebo mulica, ktorá
bola pod ním, zašla ďalej. (10)To[1] uvi-
del jeden muž a podal správu[7] Jóávovi,
i povedal: Hľa, uvidel som Avšálóma
visiaceho na strome[724]. (11)A Jóáv tomu
mužovi, ktorý[448] mu podal správu[7], po-
vedal: A hľa, uvidel si, a prečo si ho tam
nezrazil[2] k zemi? A na mne *by bolo* dať ti
desať *šeklov*[600] striebra a jeden opasok[726].
(12)A ten muž povedal k Jóávovi: Aj keby
som *si* ja tisíc *šeklov*[600] striebra poťažká-
val[727] na svojich dlaniach[589], nevystieral[41]
by som svoju ruku na syna kráľa, veď
v naše uši kráľ tebe a Avíšajovi a Ittajovi
rozkázal výrokom: Dávajte pozor[475], kto-
koľvek[728], na toho chalana[12], na Avšálóma!
(13)Navyše, keby som sa dopustil[93] zra-
dy[729] proti jeho žitiu[29], a žiadna[218] vec ne-
môže[83] byť pred kráľom[343] skrytá, vtedy[1]
by si sa ty[730] staval obďaleč[731]. (14)A Jóáv
povedal: Nebudem sa pred tvojou tvá-
rou tak*to* zdržiavať[732]. A vzal v svoju
dlaň[589] tri kopije[733] a vrazil ich cez srdce
Avšálóma, kým on ešte *bol* živý, v srdce

www.biblia.sk

stromu[724]. (15)A okolo sa postavili[734] desiati mladíci[12], nosiči[122] zbroje[80] Jóáva,
a ubili[2] a usmrtili Avšálóma. (16)A Jóáv
zatrúbil[134] na trúbe[135] a ľud sa od honby[116]
za Isráélom vrátil, lebo Jóáv ľud zadržal
späť[735]; (17)a Avšálóma vzali a hodili ho
v lese do istej[448] veľkej strže a navŕšili na
neho veľmi veľkú hromadu kameňov,
a všetok Isráél prchol, každý[316] k svojmu
stanu. (18)A Avšálóm si za svojho života[68]
vzal a vztýčil[736] pamätný stĺp, ktorý *je* v do-
line[268] kráľa, lebo *si* povedal[426]: Nemám[490]
syna na[263] uchovanie môjho mena v pa-
mäti[737]; dal teda[30] podľa svojho mena
názov[113] tomu pamätnému stĺpu, a *až* po
tento deň sa mu dáva[31 294 295] názov[113] po-
mník[738] Avšálóma.

(19)A Achímaac, syn Cádóka, povedal:
Nech, prosím[8], smiem[58 83] bežať a vyrozumieť[237] kráľa, že ho Hospodin vysúdil[739]
z ruky jeho nepriateľov. (20)A Jóáv mu
povedal: Ty v tento deň ne*budeš* nosi-
teľom[740] dobrej zvesti[237 741], lež[1] zvesť bu-
deš prinášať[237] v iný[538] deň, no[1] v tento
deň zvestovať[237] nebudeš[58], pretože syn
kráľa je[31] mŕtvy. (21)A Jóáv povedal Kúšímu[26 742]: Choď, oznám[7] kráľovi, čo si uvi-
del. A Kúší[26 742] sa Joávovi poklonil a *od*-
behol. (22)A*le* Achímaac, syn Cádóka,
ešte dodal[121] a povedal k Jóávovi: Nech[1] sa
deje[105] čo*koľvek*, nech, prosím[8], smiem[58 83]
aj ja bežať za Kúším[26 742]. A Jóáv povedal:
Načo toto? Ty pobežíš, môj synu, a ne-
máš[490] uspokojujúcej[743] dobrej zvesti[237 741]!
– (23)Nech[1] sa deje[105] čo*koľvek*, pobežím!
– A Jóáv mu povedal: Bež! A Achímaac
sa rozbehol cestou roviny[744] a Kúšího[26 742]
predišiel.

(24)A Dávid sedel medzi dvoma brá-
nami, a keď pozorovateľ[560] *vy*šiel na stre-
chu brány, na múr[483], a pozdvihol[122] svoje
oči, uvidel[124], že[561] hľa, *pri*bieha ktosi[356]
samotný[442]. (25)I zavolal pozorovateľ[560]
a podal kráľovi správu[7], a kráľ povedal: Ak
je samotný[442], *je* v jeho ústach zvesť[237 741].
A stále sa blížil[140 614 745]. (26)A pozorova-
teľ[560] uvidel ďaľšieho[538] *pri*biehajúceho
muža, i zavolal pozorovateľ[560] na vrát-
nika[24] a povedal: Hľa, *pri*bieha ktosi[356] sa-
motný[442]. A kráľ povedal: Aj toto[265] *je* zves-
tovateľ[237]. (27)A pozorovateľ[560] povedal:
Ja pozorujem[437], *že* beh toho prvého *je*
ako beh Achímaaca, syna Cádóka. A kráľ
povedal: Toto[265] *je* dobrý človek[356] a pri-
chádza oznámiť dobrú zvesť[237 741 746].

(28)A Achímaac zavolal a povedal
ku kráľovi: Pokoj! A poklonil sa kráľovi
svojím obličajom[566] k zemi a povedal:
Nech je velebený[597] Hospodin, ktorý vy-
dal[747] mužov, čo pozdvihli[122] svoju ruku
proti môjmu pánovi, kráľovi! (29)A kráľ
povedal: Vodí sa dobre[406] tomu chala-
novi[12], Avšálómovi? A Achímaac povedal:
Spozoroval[437] som veľký rozruch[748] pri po-
sielaní kráľovho nevoľníka Jóávom, áno[1],
tvojho nevoľníka, *ale* nedozvedel som
sa, *pre*čo[749]. (30)A kráľ povedal: Obráť
sa a postav sa tamto. I obrátil sa a ostal
stáť. (31)A hľa, prišiel Kúší[26 742]; a Kúší[26 742]
povedal: Nech môj pán, kráľ, prijíma[58]
dobrú zvesť[247], že ťa Hospodin dnes vy-
súdil[739] z ruky všetkých, ktorí[448] povstá-
vali proti tebe! (32)A kráľ ku Kúšímu[26 742]
povedal: Či sa vodí dobre[406] tomu chala-
novi[12], Avšálómovi? A Kúší[26 742] povedal:
Nech ako ten mladík[12] sú[58] nepriatelia
môjho pána, kráľa, a všetci, ktorí proti
tebe povstali na zlé! (33)[750]A kráľ bol
bolestne dotknutý[347], i vystúpil[75] na pod-
krovie brány a rozplakal sa a takto sa
pri svojej chôdzi dal hovoriť: Môj synu,
Avšálóm, môj synu, môj synu, Avšálóm!
Kiež by som bol umrel ja[612 751] miesto teba,
Avšálóm, môj synu, môj synu!

19 A Jóávovi bolo oznámené[7]: Hľa,
kráľ nad Avšálómom plače a rmúti
sa. (2)A vyslobodenie[752] sa v onen deň
všetkému ľudu stalo[105] smútkom[246], lebo
v onen deň ľud počul výrok: Kráľ sa nad
svojím synom trápi[31 753]. (3)A v onen deň
sa ľud na príchod *v* mesto odkradol, ako
sa odkráda ľud, tí, *ktorí sú*[448] zhanobení[435]
uprchnutím za bitky[10]. (4)A kráľ zahalil
svoju tvár a dal sa silným hlasom bedo-
vať[545]: Môj synu, Avšálóm, Avšálóm, môj
synu, môj synu! (5)A Jóáv vstúpil *v* dom
ku kráľovi a povedal: Zostudil si dnes
tváre všetkých svojich služobníkov,
ktorí[448] zachránili[754] žitie[29] tvoje a žitie[29]
tvojich synov a tvojich dcér a žitie[29] tvo-
jich žien a žitie[29] tvojich súložníc (6)milo-
vaním nenávidiacich ťa a nenávidením
milujúcich ťa, lebo si dnes dal najavo[7], že
pre teba[371] niet veliteľov[98] a*ni* služobní-

www.mobilnaBIBLIA.sk

kov[755]; áno, spoznal som dnes, že keby *bol*
dnes Avšálóm živý a my všetci[102] mŕtvi,
že*by to* potom bolo správne[756] v tvojich
očiach. (7)No[1] teraz vstaň, vyjdi[107] a pre-
hovor k srdcu svojich služobníkov, lebo ti
prisahám pri Hospodinovi: pokiaľ nie si
ochotný vyjsť[107 757] – ak bude[470] kto[356] s te-
bou prečkávať[698] tú*to* noc! A toto pre teba[371]
bude horšie od všetkého nešťastia[499],
ktoré na teba prišlo od tvojej mladosti[68] až
doteraz. (8)Kráľ teda[30] vstal a usadol
v bráne; to[1] bolo všetkému ľuduozná-
mené[7] výrokom: Hľa, kráľ sedí v bráne.
A všetok ľud prišiel pred tvár kráľa.

No[1] Isráél *sa* bol *roz*prchol, každý[316]
k svojim stanom, (9)a všetok ľud sa
vo všetkých kmeňoch[243] Isráéla hašteril,
i vraveli[758]: Kráľ nás vyprostil z dlane[589]
našich nepriateľov a on nás zachránil[754]
z dlane[589] Pelištím[60] a teraz zo zeme utie-
kol pred Avšálómom[449]; (10)a Avšálóm,
ktorého sme nad sebou pomazali, umrel
v boji[10]. Načo teda[30] teraz opomínate pri-
vedenie[759] kráľa späť[188]?

(11)A kráľ Dávid Cádókovi a Evjáthárovi,
kňazom, odkázal[427] výrokom: Prehovorte
k starším Júdu výrokom: Načo máte[83] byť
poslední pri privádzaní kráľa späť[188] do
jeho domu, keď ku kráľovi do jeho domu
došlo slovo všetkého Isráéla? (12)Vy
ste moji bratia, vy *ste* moja kosť a moje
mäso, načo teda[30] máte[83] byť poslední pri
privádzaní kráľa späť[188]? (13)A Amásovi
musíte[83] povedať: Či ty nie *si* moja kosť
a moje mäso? Takto nech mi Boh robí[58]
a takto nech pridáva[58 121], ak nebudeš *po*
všetky dni veliteľom[98] vojska[99] pred mojou
tvárou miesto Jóáva! (14)I naklonil[117 760]
srdce všetkých mužov Júdu ako jedného
muža, takže[1] kráľovi odkázali[427]: Vráť sa
ty *aj* všetci tvoji služobníci. (15)Kráľ sa
teda[30] vrátil a prišiel *až* po Jordán, a Júdá
na *vyj*denie kráľovi v ústrety prišiel do
Gilgála kráľa cez Jordán prepraviť[761].

(16)A Šimeí, syn Géru, syna Jemíního[667], ktorý *bol* z Bachúrím, náhlivo[762]
zostúpil pri mužoch Dávida v ústrety krá-
ľovi Dávidovi (17)a pri ňom tisíc mužov
z Benjámína a Cívá, sluha[12] domu Šáúla,
a s ním jeho pätnásti synovia a jeho
dvadsiati nevoľníci, i prekročili[763] Jordán
skôr ako kráľ[217]. (18)A keď preplávala pra-
mica[761 764] na prepravenie[761] domu kráľa
a na vykonanie toho, *čo bolo*[448] dobré
v jeho očiach, padol[124] Šimeí, syn Géru,
pred tvárou kráľa pri jeho prechode cez
Jordán (19)a povedal ku kráľovi: Kiež
mi môj pán nepočíta[58 765] neprávosť[156]
a nepripomína[58] *si*, čoho sa tvoj nevoľ-
ník zvrátene dopustil[354] v deň, keď môj
pán, kráľ, vyšiel[107] z Jerúsaléma, takže by
si to kráľ prikladal[344 766] k svojmu srdcu,
(20)lebo tvoj nevoľník vie[31], že som ja
zhrešil, takže[1], hľa, prišiel som ja dnes,
prvšie ako všetok dom Jozefa[767], zostúpiť
v ústrety svojmu pánovi, kráľovi. (21)Tu[1]
sa ujal slova[558] Avíšaj, syn Cerúje, a pove-
dal: Či nemá[83] byť Šimeí usmrtený za toto,
že pomazanému Hospodina zlorečil?
(22)A Dávid povedal: Čo mám s vami do
činenia[666], synovia Cerúje, že sa mi dnes
stávate[105] protivníkmi[18 246]? Má[83] dnes byť
kto v Isráélovi usmrtený? Veď či neviete[31],
že dnes *som* ja kráľom nad Isráélom?
(23)A k Šimeímu kráľ povedal: Nemáš[83]
umrieť. A kráľ mu odprisahal.

(24)A v ústrety kráľovi zostúpil Mefí-
vóšeth, syn Šáúla; ten[1] za *čas* od odchodu
kráľa po deň, keď v pokoji prišiel, neupra-
voval[31 93] svoje nohy a neupravoval[31 93] svoj
fúz[768] a nepral[31] svoje rúcha; (25)a keď pri-
šiel kráľovi v ústrety *do* Jerúsaléma, stalo
sa[105], že[1] mu kráľ povedal: Prečo si neodišiel
so mnou, Mefívóšeth? (26)I povedal: Môj
pane, ó kráľu, môj nevoľník ma oklamal;
tvoj nevoľník *si* totiž povedal[426]: musím[83]
si osedlať osla a nasadnúť naň a pobrať
sa s kráľom, lebo tvoj nevoľník *je* chromý,
(27)*ale* doniesol k môjmu pánovi, kráľovi,
ohovárania proti tvojmu nevoľníkovi[769],
no[1] môj pán, kráľ, *je* ako Boží anjel[89], nech
teda[30] spraví[58], čo *bude*[448] dobré v jeho
očiach. (28)Veď všetok dom môjho otca
nebol[31] pred mojím pánom, kráľom, iba
ak mužmi[770] smrti, no[1] uviedol[771] si svojho
nevoľníka medzi jedávajúcich *pri* tvojom
stole[21]; čo teda[30] mám[490] ešte *za* nárok[772],
áno[1], ku kráľovi ešte kričať[545]? (29)A kráľ
mu povedal: Načo ešte budeš hovoriť *o* svo-
jich veciach[178 773]? Povedal som: ty a Cívá *si*
máte[83] pole rozdeliť. (30)A Mefívóšeth
povedal ku kráľovi: Môže[83] *si* vziať hoci
všetko, teraz, keď[774] môj pán, kráľ, v po-
koji prišiel do svojho domu.

www.biblicalhebrew.sk

(31)A*j* Barzillaj, Gileádí[86], zostúpil
z Rógelím a prešiel s kráľom Jordán, aby
ho cez Jordán vyprevadil[182 342]. (32)A Bar-
zillaj *bol* veľmi starý, vo veku[104] osemde-
siat rokov, a on sa dal kráľa za jeho bý-
vania v Machanájim podporovať[775], lebo
on *bol* človek[356] veľmi bohatý[776]; (33)a kráľ
k Barzillajovi povedal: Poď so mnou ďa-
lej a budem ťa pri sebe v Jerúsaléme ži-
viť[775]. (34)A Barzillaj ku kráľovi povedal:
Koľké[777] *budú* dni rokov môjho života[68],
žeby som mal[83] vystupovať[75] s kráľom *do*
Jerúsaléma? (35)Ja *som* dnes vo veku[104]
osemdesiat rokov; azda viem rozozná-
vať[778] medzi dobrým a medzi zlým[549]?
Či môže[83] tvoj nevoľník vychutnávať,
čo bude jesť a čo bude piť? Či môžem[83]
ešte načúvať hlasu speváko v a speváčok?
Načo sa teda[30] ešte tvoj nevoľník má[83]
stávať[105] pre[552] môjho pána, kráľa, breme-
nom[246 553 655]? (36)Nakrátko[777] prechádza
tvoj nevoľník Jordán s kráľom; načo by
ma teda[30] kráľ mal odmeňovať[779] touto od-
menou[779]? (37)Nech sa, prosím[8], smie[58 83]
tvoj nevoľník vrátiť, nech[1] môžem[83] umrieť
pri hrobe svojho otca a svojej matere,
a hľa, nech ďalej s mojím pánom, kráľom,
ide[58] tvoj nevoľník Chimhám, i sprav
mu[159], čo *bude* dobré v tvojich očiach.
(38)A kráľ povedal: Nech ide[58] Chimhám
so mnou ďalej a ja mu[159] budem robiť, čo
bude[448] dobré v tvojich očiach, a všetko,
čo si budeš pri mne[780] želať[445 781], budem
robiť pre teba[371]. (39)A všetok ľud prešiel
Jordán; a keď prešiel kráľ, pobozkal[124]
kráľ Barzillaja a požehnal ho, i vrátil sa
k svojmu miestu[112]. (40)A kráľ prešiel do
Gilgála a s ním prešiel Chimhám; a *cez*
Jordán kráľa prepravil[761] všetok ľud Júdu
a tiež polovica ľudu Isráéla.

(41)A hľa, ku kráľovi prichádzali všetci
muži Isráéla a vraveli ku kráľovi: Prečo ťa
naši bratia, muži Júdu, ukradli a *cez* Jordán
prepravili[761] kráľa a jeho dom a všetkých
mužov Dávida s ním? (42)A všetci muži[18]
Júdu proti mužom[18 782] Isráéla odvetili:
Pretože kráľ *je* mi[783] blízky, načo teda[30]
toto, *že* si sa pre túto vec rozhneval[151 783]?
Azda sme sa kedy[784] od[785] kráľa najedli? Či
nám priniesol[122] dar[786]? (43)A muži Isráéla
odvetili mužom[18] Júdu a povedali: *Patrí*
mi[783] na kráľovi desať podielov[391], takže aj
v Dávidovi *som* ja[783] nad teba[783 787]; prečo si
ma[783] teda[30] zľahčil[783]? A nestalo sa[105] mi[783]
privedenie môjho[783] kráľa späť[188] najsam-
prv mojou[783] vecou? A*le* reč mužov[18] Júdu
bola tvrdšia[115] od reči mužov[18] Isráéla.

20 A naskytol sa[13] tam ničomný
človek[665], a jeho meno Ševa, syn
Bichrího, muža Jemíního[667]; ten[1] zatrú-
bil[134] na trúbu[135] a povedal: Nemáme[490] po-
dielu v Dávidovi a ne*patrí* nám dedič-
stvo[591] v synovi Jíšaja; každý[316] k svojim
stanom, Isráél! (2)A všetko muž*stvo* Isrá-
éla od nasledovania Dávida[118] prešlo[75 788]
za Ševom, synom Bichrího, a*le* muži Júdu
od Jordána až po Jerúsalém ulipli na[789]
svojom kráľovi.

(3)A Dávid vošiel do svojho domu
v Jerúsaléme, i vzal kráľ tých desať žien,
súložníc, ktoré bol ponechal[334] na starost-
livosť[475] *o* dom[21], a dal ich *v* dom stráže-
nia[790] a živil[31 775] ich, a*le* nevchádzal[31] k nim,
takže[1] *až* po deň svojej smrti ostali[105] za-
vreté[791] *vo* vdovstve života[792].

(4)A k Amásovi kráľ povedal: Zvolaj[545]
mi *do* troch dní muž*stvo* Júdu a ty stoj
tu[793]. (5)Amásá teda[30] odišiel zvolať[545]
Júdu, a*le* sa oneskoril[794] nad určený
čas[787 795], ktorý mu určil[295 796]; (6)a Dávid
povedal k Avíšajovi: Teraz nám bude Ševa,
syn Bichrího, robiť horšie od Avšálóma;
ty vezmi nevoľníkov svojho pána a žeň sa
za ním[116], nie aby si našiel opevnené[797]
mestá a ušiel našim očiam[798]. (7)I vy-
tiahli[107] za ním muži Jóáva a Keréthí*ovia*[26]
a Peléthí*ovia*[26 415] a všetci hrdinovia[57]; vy-
tiahli[107] teda[30] z Jerúsaléma hnať sa za
Ševom, synom[116] Bichrího. (8)Keď oni *boli*
pri veľkom kameni, ktorý *je* v Giveóne,
prišiel[122] pred ich tvár Amásá. (A Jóáv –
jeho šata[799], oblečenie na ňom, *bolo* prepá-
sané[204] opaskom[726]; na jeho bedrách[800] *bol*
v svojej pošve upevnený meč; ten[1], keď on
vykročil[107], vypadol[124].) (9)A Jóáv Amásovi
povedal: Či sa máš dobre[406 801], ty môj brat?
A Jóáv pravou rukou uchopil[238] Amásu za
bradu[110 433] pobozkať ho; (10)no[1] Amásá si
nedal pozor[475] na meč, ktorý *bol* v ruke
Jóáva, i ranil[2] ho ním do brucha, takže[1]
jeho útroby vykydol na zem, a nezopako-
val mu *to*, i umrel, a keď sa Jóáv a Avíšaj,
jeho brat, rozohnali za Ševom, synom[116]
Bichrího, (11)zastal[124] nad ním ktosi[356]

www.mosaikpress.sk

z mladíkov[12] Jóáva a povedal: Kto má[31] potešenie[649] v Jóávovi a kto *je* za Dávida[371 802],
za Jóávom! (12)A Amásá sa vprostred
hradskej[803] váľal v krvi, a ten muž uvidel,
že sa všetok ľud zastavuje[31], i odtiahol ho
z hradskej[803] *na* pole, ako uvidel všetkých,
kto[448] k nemu prichádzali, že sa zastavovali[31]. (13)Ako bol z hradskej[803] odprataný,
prešli všetci muži za Jóávom k honbe za
Ševom, synom[116] Bichrího; (14)ten[1] prešiel
všetkými kmeňmi[161 243] Isráéla do Avéla
a Béth-Maachy a *ku* všetkým Berím[86]; tí[1] sa
zišli[804 805] a taktiež prišli za ním. (15)I prišli a začali proti nemu v Avéli Béth-Maachy obliehanie[459]; a navŕšili[806] voči mestu[248]
násyp, takže[1] stálo[31] proti valu[807], a všetok
ľud, ktorý *bol* s Jóávom, *tí* na zváľanie[808]
podkopávali[809] múr[483]. (16)I zavolala
z mesta *jedna* múdra žena: Počujte, počujte! Povedzte, prosím[8], k Jóávovi: Priblíž sa[614] až sem, nech[1] k tebe prehovorím.
(17)Priblížil sa[614] teda[30] k nej a tá žena povedala: Či *si* ty Jóáv? I povedal: Ja. A povedala mu: Počuj slová svojej služobnej.
I povedal: Ja počúvam. (18)A prevravela
výrokom: Predtým[810] často[811] hovorievali
výrokom: Nech sa len[811] dopytujú[58] v Avéli;
a tak skončili[812]. (19)Ja[783] *som z* pokojných
a verných Isráéla, ty sa usiluješ zahubiť[813]
mesto, a *to* mať[383] v Isráélovi. Načo sa usiluješ pohlcovať[701] dedičstvo[591] Hospodina?
(20)A Jóáv odvetil a povedal: Ďaleko, ďaleko *mi od toho* – ak chcem[83 470] pohlcovať[701]
alebo ak chcem[83 470] ničiť[42]! (21)Nie tak*á je*
vec, lež[677] muž z pohoria[814] Efrájima, jeho
meno Ševá, syn Bichrího, pozdvihol[122]
svoju ruku proti kráľovi, proti Dávidovi;
*vy*dajte jeho samotného[442] a budem môcť[83]
odtiahnuť od mesta[449]. A tá žena k Jóávovi
povedala: Hľa, jeho hlava *bude* k tebe hodená za múr[483]. (22)A tá žena v svojej
múdrosti prišla ku všetkému ľudu, i sťali[196]
hlavu Ševu, syna Bichrího; tú[1] hodili
k Jóávovi, i zatrúbil[134] na trúbe[135] a rozišli
sa od mesta[449], každý[316] k svojim stanom,
a Jóáv sa vrátil *v* Jerúsalém ku kráľovi.

(23)A všetkému vojsku[99] Isráéla velil[815]
Jóáv a nad Keréthí*ami*[26] a nad Peléthí*ami*[26 415] *bol* Benájá, syn Jehójadu, (24)a nad
robotou[816] Adórám, a zapisovateľom[413] *bol*
Jehóšáfát, syn Achílúda, (25)a kancelárom[414] Šejá[817] a kňazmi Cádók a Evjáthár,
(26)a aj Írá, Jáirí[26], sa stal[105] Dávidovi ministrom[417].

21 A v dňoch Dávida nastal[105] *na* tri
roky hlad, rok za rokom, i dal
sa Dávid vyhľadávať tvár Hospodina
a Hospodin povedal: Pre Šáúla a pre dom
krvi[193 664], pretože usmrtil Giveóním[60].
(2)Kráľ teda[30] Giveóním[60] povolal[43] a povedal k nim (a Giveóním[60], oni ne*boli*
z detí[50] Isráéla, lež z pozostatku Emórím[60], a synovia Isráéla im odprisahali,
a Šáúl sa v svojej horlivosti pre deti[50 371] Isráéla a Júdu usiloval[31] ich vybiť[2]), (3)Dávid teda[30] ku Giveoním[60] povedal: Čo pre
vás[371] mám[83] spraviť a čím mám[83] urobiť
zadosť[818]? Veď[1] dožičte požehnanie dedičstvu[591 819] Hospodina! (4)A Giveóním
mu povedali: Ohľadne Šáúla a ohľadne
jeho domu nám nejde[820] *o* striebro a zlato
a nejde[820] nám *o* nikoho[356] v Isráélovi na
usmrtenie. I povedal: Čo, vravíte vy, pre
vás[371] mám[83] spraviť? (5)I povedali ku
kráľovi: Muž, ktorý nás zhubil[821] a ktorý
si o nás uzmyslel, *že* budeme vykynožení[571], takže sa neudržíme[822] v žiadnom[823] území[824] Isráéla, – (6)malo by[83] sa
nám dať siedmich mužov z jeho synov,
nech[1] ich v Givei Šáúla, vyvolenca[445] Hospodina, môžeme[83] Hospodinovi obesiť.
A kráľ povedal: Ja chcem[83] dať. (7)A*le* kráľ
sa zľutoval[494] nad Mefívóšethom, synom
Jehónáthána, syna Šáúla, pre prísahu pri
Hospodinovi[21], ktorá *bola* medzi nimi,
medzi Dávidom a medzi Jehónáthánom,
synom Šáúla.

(8)Vzal teda kráľ dvoch synov Ricpy,
dcéry Ajju, ktorých porodila Šáúlovi,
Armóního a Mefívóšetha, a piatich synov *sestry* Míchal[825], dcéry Šáúla, ktorých
porodila Adriélovi, synovi Barzillaja,
Mechóláthího[86], (9)a dal ich v ruku Giveóním[60], i obesili ich na vrchu pred tvárou
Hospodina; tak[1] padli, oni siedmi spolu,
i boli usmrtení v dňoch žatvy, *v* prvých,
na začiatku žatvy jačmeňa.

(10)A Ricpá, dcéra Ajju, vzala vrecovinu a od začiatku žatvy ju mala rozostretú[31 117 308] na skale[826] až než sa na nich
začala vylievať[827] voda z nebies, a nedala
vtáctvu[828] nebies na nich spočinúť[334] vo
dne a*ni* zveri[829] poľa v noci. (11)I bolo
Dávidovi oznámené, čo Ricpá, dcéra Ajju,

www.biblia.sk

súložnica Šáúla, spravila, (12) a Dávid sa
pobral a vzal kosti Šáúla a kosti Jehóná-
thána, jeho syna, od občanov[19 166] Jávéš-
-Gileáda, ktorí je ukradli z priestran-
stva[830] Béth-šána, kde ich boli zavesili
Pelištím[60] v deň, keď Pelištím[60] Šáúla na
Gilbói skolili[2 831], (13) a vyzdvihol kosti
Šáúla a kosti Jehónáthána, jeho syna,
odtadiaľ. A zobrali[279] kosti tých obese-
ných (14) a pochovali kosti Šáúla a Jehó-
náthána, jeho syna, v zemi Benjámína
v Céle, v hrobe Kíša, jeho otca, a spravili
všetko, čo Dávid rozkázal. A potom sa
dal Boh zemi uprosiť[832].

(15) A Pelištím[60 833] ešte nastala[105] bitka[10]
s Isráélom, i zostúpil Dávid a pri ňom
jeho služobníci a dali sa s Pelištím[60] bojo-
vať[10]. A Dávid bol[31] vysilený (16) a Jišbí-
-benóv, ktorý *bol* zo splodencov[332 400]
Ráfu[834], – a váha jeho oštepu *bola* tristo
šeklov[600] váhy mosadze[403], a on bol[31] novo[835]
opásaný[204], – ten[1] sa dal vravieť o skolení[2
836] Dávida, (17) *ale* tomu[35] prišiel na pomoc
Avíšaj, syn Cerúje, a skolil[2] toho Pelištího[26]
a usmrtil ho. Vtedy mu muži Isráéla od-
prisahali výrokom: Nebudeš[83] už s nami
vychádzať[107] do boja[10], lebo[1] nesmieš[83] uha-
siť lampu Isráéla.

(18) A potom sa stalo[105], že[1] ešte na-
stala[105] bitka[10] s Pelištím[60] v Góve; vtedy
Sibbechaj, Chusáthí[86], skolil[2] Safa, ktorý
bol zo splodencov[332 400] Ráfu[834].

(19) A ešte nastala[105] v Góve bitka[10]
s Pelištím[60]; a Elchánán, syn Jaaré-Órgí-
ma, Béth-lachmí[86], skolil[2] Goljátha[837],
Gittího[86 297], ktorého[150] kopije násada[838]
bola ako vratidlo tkáčov[839].

(20) A ešte nastala[105] bitka[10] v Gathu,
kde[1] sa vyskytol[105] muž vysokej postavy[840],
ktorý mal prstov svojich rúk a prstov svo-
jich[841] nôh šesť a šesť, počtom[842] dvadsať
a štyri, a aj on bol splodený Ráfom[834 843],
(21) a keď Isráéla potupil, skolil[2 124] ho
Jehónáthán, syn Šimeu, brata Dávida.
(22) Títo štyria boli splodení Ráfom[834 843]
v Gathu a padli rukou Dávida a rukou
jeho služobníkov.

22 A Dávid *sa* v deň, *keď* ho Hospo-
din vyprostil z dlane[589] všetkých
jeho nepriateľov a z dlane[589] Šáúla, Hos-
podinovi vyslovil slovami tejto piesne,
(2) i povedal:
Hospodin *je* moje skalisko[844] a moja
pevnosť[251] a *je* mi záchrancom[754],
(3) Boh mojej skaly[845], na neho sa
budem spoliehať[846], môj štít a roh[847]
môjho vyslobodenia[177],
moja výšina[848] a moje útočište, môj
vysloboditeľ[177] –
vyslobodzuješ[177] ma od násilia[849].
(4) *Je* hoden velebenia – budem
Hospodina volať[850],
i budem vyslobodzovaný[177] od svojich
nepriateľov.
(5) Keď ma obomkli príboje[851] smrti,
potoky[643 852] ničomnosti[853 854] ma
desili[855],
(6) obopáli ma povrazy šeóla[856],
prepadli[857] ma nástrahy[858] smrti,
(7) volal[850] som Hospodina v svojej
tiesni[859], áno[1], volal[850] som na[24]
svojho Boha,
i počul zo svojho chrámu môj hlas
a môj v jeho uši krik o pomoc.
(8) I zakolísala sa a roztriasla sa zem,
základy nebies sa zachveli[347]
a zakolísali sa, lebo on sa rozhneval[151],
(9) jeho nozdrami vystúpil[75] dym
a z jeho úst stravoval[128] oheň, od
neho sa vznietili uhlíky,
(10) i nahol[117] nebesá a zostúpil, a pod
jeho nohami mračno[860],
(11) a nasadol na kerúba a rozletel sa
a ukázal sa na krídlach vetra,
(12) a *za* príbytky[468] zaviedol[771] tmu
vôkol seba, nahromadenie vôd,
mrákavy oblakov[861];
(13) od žiary[862] pred ním sa rozhoreli
ohnivé uhlíky[863].
(14) Hospodin zahrmel[864] z nebies,
áno[1], Najvyšší[865] *vy*dal svoj hlas,
(15) i vyslal šípy a rozptýlil ich[866],
blesky[18 867] a zmiatol[868] ich[866].
(16) A ukázali sa dná[869] mora, boli
odhaľované základy sveta[870]
pokarhaním[871] Hospodina,
od vanutia[872] dychu jeho nozdier.
(17) Čiaha[41] z výšky, berie ma, vyťahuje
ma z mnohých vôd,
(18) vyprosťuje ma od môjho silného
nepriateľa, od nenávidiacich ma,
lebo sa ukázali[95] odo mňa
silnejšími[873 874];

www.mos-davidi.eu

(19)prepadali[857] ma v deň mojej
pohromy[875], *ale* Hospodin sa mi stal
oporou.
(20)A vyviedol[107] ma na priestrannosť,
vytrhuje[876] ma, lebo vo mne našiel
potešenie[649],
(21)odmeňuje[779] ma Hospodin podľa
mojej spravodlivosti, odpláca[188] mi
podľa čistoty mojich rúk,
(22)lebo som zachoval[475] cesty
Hospodina a neodpadol som
zlovoľne od svojho Boha,
(23)lebo všetky jeho predpisy[412] *sú*
naproti[877] mne,
a*j* jeho ustanovenia[878] – od toho[35] sa
neodvraciam[120]
(24)a som voči nemu bezúhonný[879]
a chránim sám seba[475 880] pred svojou
neprávosťou[156 343]
(25)a Hospodin mi odpláca[188] podľa
mojej spravodlivosti, podľa mojej
čistoty naproti[877] jeho očiam.
(26)Pri láskavom[881] sa prejavuješ
láskavým[881 882],
pri statočnom[57], bezúhonnom[879], sa
prejavuješ bezúhonným[879 882],
(27)pri očisťujúcom sa[883] sa prejavuješ
čistým[882 883] a pri prevrátenom[884] sa
prejavuješ ľstivým[882 885]
(28)a pokorený[886] ľud vyslobodzuješ[177],
a*le* tvoje oko proti povýšeným,
ponižuješ *ich*.
(29)Veď ty *si* mojou lampou,
Hospodine, áno[1], Hospodin
prežaruje[862] moju tmu;
(30)áno, skrze teba môžem[83] preraziť
čatou[887 888],
skrze svojho Boha môžem[83] preskočiť
múr.
(31)Вон – dokonalá[879] *je* jeho cesta,
reč[889] Hospodina *je* osvedčená[890],
on *je* štítom pre všetkých na neho sa
spoliehajúcich[371 846].
(32)Veď kto *je* Воном okrem[891]
Hospodina a kto skalou okrem[891]
nášho Boha?
(33)Вон *je* moja istá[96] posila[892] a[893]
dáva bezúhonnému[879] jeho cestou
poskakovať[894],
(34)robiac[344] jeho[895] nohy *takými* ako
nohy jelenic[896], i postavuje ma na
moje výšiny,
(35)učiac moje ruky boju[10], takže[1]
luk *z* mosadze[403] napínajú[897] moje
ramená[898],
(36)a dal si mi štít svojho
vyslobodenia[177] a tvoja
blahosklonnosť[899] ma[696] množí.
(37)Uvoľňuješ miesto mojim
kročajam[900] podo mnou, takže[1] sa
moje členky nepodlomili[901].
(38)Prenasledujem svojich
nepriateľov a kynožím[571] ich
a nie *ža* sa *až* do dorazenia[821] ich
*od*vraciam[902],
(39)dorážam[821] ich a drvím[903] ich,
i nepovstávajú, lež[1] padajú pod moje
nohy.
(40)A obtáčaš ma zdatnosťou[96]
k boju[10], povstalcov *proti* mne[904]
zrážaš[905] popod mňa,
(41)a mojich nepriateľov si mi
obrátil[906] šijou[907], nenávidiacich ma,
a zhubil som ich;
(42)vyzerali, a*le* nebolo
vysloboditeľa[177], k Hospodinovi, a*le*
neodvetil im,
(43)i roztĺkal som[908] ich ako prach[673 909]
zeme,
ako blato[909] ulíc som ich rozmelňoval[910]
a rozdupával som ich.
(44)A vymaňuješ[754] ma z rozoprí[911]
môjho ľudu, uchovávaš[475] ma za
hlavu[912] národov,
bude mi slúžiť[453 913] ľud, ktorý
nepoznám[31 913];
(45)budú sa mi zaliečať[913 914] synovia
cudziny[636], pri počutí uchom mi
budú[913] poslušní,
(46)synovia cudziny[636] budú
vädnúť[913 915] a budú opásaní[204]
vychádzať[913 916] zo svojich hrádkov[917].
(47)Živý *je* Hospodin a *nech je*
velebená[597] moja skala,
a *nech je* vyvyšovaný Boh skaly[845]
môjho vyslobodenia[177],
(48)Вон, ktorý[448] za mňa[906] vykonáva
pomstu[234] a podrobuje mi[918]
národnosti[919]
(49)a vyvádza[107] ma s*pomedzi* mojich
nepriateľov.
Áno[1], vyvyšuješ ma s*pomedzi*
povstalcov *proti* mne[904], vyprosťuješ
ma od násilníka[920].

www.miloslavik.eu

(50) Preto ťa budem oslavovať[921],
Hospodine, medzi národmi,
a tvojmu menu pri hudbe spievať[922],
(51) *menu* pôsobiaceho veľké[923]
vyslobodzovanie[177 920] svojho kráľa
a preukazujúceho[93] láskavosť[91] svojmu
pomazanému, Dávidovi, a jeho
semenu navždy[190].

23 A toto[265] *sú* posledné slová Dávida:
Vyhlásené[924] Dávidom, synom Jíšaja,
áno[1], vyhlásené[924] mužom[925], ktorý[448]
bol vysoko vyzdvihnutý,
pomazaným Boha Jákoba a ľúbezným[67]
v hudbou sprevádzaných spevoch[922]
Isráéla:
(2) Mnou hovoril[31] Duch Hospodina
a na mojom jazyku *bolo* jeho slovo.
(3) Boh Isráéla mi povedal, skala
Isráéla prehovorila:
Vládnucí[926] nad[927] ľuďmi[928] *nech je*
spravodlivý, vládnuc[926] *v* úcte[40 929]
k Bohu[21],
(4) áno[1], ako svetlo rána, *keď* vzchádza
slnko, – ráno, nie mrákavy[930]!
Zo žiarenia[862], z dážďa *je* mladý
porast[931] zo zeme.
(5) Ale nie tak môj dom pred Bohom[932],
a predsa *vzhľadom* na mňa
ustanovil[344] trvalú zmluvu[933],
vybavenú[440] všetkým
a zachovávanú[475],
áno, všetku moju záchranu[177] a všetko
moje potešenie[934], ale nedáva *sa*[294] *jej*
rásť[935].
(6) No[1] ničomnosť[853 854 936] – oni[937]
všetci[102] *budú* zahodení[938] ako tŕne,
lebo *tie sa* neberú rukou,
(7) lež[1] kto[356] na ne chce[83] siahnuť[939],
musí[83] byť opatrený[940] železom
a násadou[838] kopije,
a na mieste sa na prach[941] spaľujú
ohňom[942].
(8) Toto[265] *sú* mená hrdinov[57], ktorí *patrili* k Dávidovi: Jóšév Bašševeth, Tachkemóní[86], hlava dôstojníkov[943] – on, Adínó, Ezní[86], proti osemsto, ktorých zabil[944] na jeden ráz[687].
(9) A po ňom Eleázár, syn Dódího, syna Achóchího, z[400] troch hrdinov[57] pri Dávidovi; pri ich posmechu[945] voči Pelištím[60], *keď* sa tam zhromaždili[279] na bitku[10] a muži Isráéla ustúpili[132 946], (10) povstal[124] on a porážal[2 31] dovtedy medzi Pelištím[60], až jeho ruka zomdlela a prilipla jeho ruka k meču[789 947], takže[1] Hospodin v onen deň spôsobil[93] veľké vyslobodenie[752] a ľud sa za ním vrátil len zobliekať[948].
(11) A po ňom Šammá, syn Agéa, Haráriho[86]; ten[1], keď sa Pelištím[60] zhromaždili[279] v čatu[829] a bol[31] tam kus[602] poľa, posiaty šošovicou[949], a ľud pred tvárou[343] Pelištím[60] prchol, (12) sa postavil[124] vprostred toho pozemku[602] a ubránil ho a pobil[2] Pelištím[60], takže[1] Hospodin spôsobil[93] veľké vyslobodenie[752].
(13) A traja z tých tridsiatich hláv zostúpili a prišli za žatvy k Dávidovi do jaskyne Adullám, keď[1] v doline[268] Refáím táborila[469] čata[829] Pelištím[60]; (14) a Dávid vtedy *bol* na nedobytnom mieste[251] a *v* Béthlecheme vtedy *bola* posádka[401] Pelištím[60]. (15) A Dávid sa roztúžil a povedal: Kto ma[950] chce[83] napojiť vodou zo studne[951] *v* Béth-lecheme, ktorá *je* v bráne? (16) A tí traja hrdinovia[57] spravili prielom[952] táborom[3] Pelištím[60] a vody zo studne[951] *v* Béthlecheme, ktorá *je* v bráne, načerpali a vyniesli[122] a dopravili k Dávidovi, *ale* ju nechcel[119] piť, lež[1] ju vylial[953] Hospodinovi (17) a povedal: Ďaleko mi, Hospodine, od toho, žeby som toto vykonal[954]! Krv mužov, ktorí[448] odišli za *cenu* svojich žití[29]! A nechcel[119] ju piť. Tieto *veci* vykonali tí traja hrdinovia[57].
(18) A Avíšaj, brat Jóáva, syna Cerúje, on *bol* hlavou istých[448] troch; a on mával svojou kopijou[955] nad tristo zabitými[56 944], a mal[149] chýr[370] medzi tými tromi. (19) Či nie *je tak,* že *bol* preslávený[321] nad tých troch[787] a stal sa im veliteľom[98 246]? A*le až* po *tam*tých[956] troch nedočiahol[957].
(20) A Benájáhú, syn Jehójadu, syna zdatného[478] muža[479], veľký[958] skutkami, z Kavceéla, on skolil[2] dvoch silných levov[959] Móáva[384]; a on zostúpil a vprostred istej[448] jamy[951] skolil[2] leva[960] v deň snehu. (21) A on skolil[2] akéhosi Egypťana[961], muža budiaceho údiv[962], a v ruke toho Egypťana *bola* kopija, i zostúpil k nemu s palicou[243 963] a vyrval[964] tú kopiju z ruky toho Egypťana a jeho kopijou ho zabil. (22) Tieto *veci* spravil Benájáhú, syn Jehójadu, a mal[149] chýr[370] medzi tromi hr-

www.miloslavkirchner.sk

dinami[57]; (23)nad tých tridsiatich[787 965] *bol*
preslávený[321], *ale* k *tam*tým[956] trom nedo-
čiahol[957]. A Dávid ho dosadil[344] do svojej
tajnej rady[966].

(24)Asáhél, brat Jóáva, z[400] tých tri-
dsiatich[965]; Elchánán, syn Dódu, *z* Béthlechem*a*;
(25)Šammá, Charódí[86]; Elíká, Charódí[86]; (26)Chelec, Paltí[86]; Írá, syn
Ikkéša, Tekói[86]; (27)Avíezer, Annethóthí[86]; Mevúnnaj, Chušáthí[86]; (28)Calmón,
Achóchí[86]; Maharaj, Netófathí[86]; (29)Chélev, syn Baanu, Netófathí[86]; Ittaj, syn
Rívaja, z Givey synov Benjámína; (30)Benájáhú Pireáthóní[86]; Chiddaj od potokov[643] Gaaše; (31)Aví-alvón, Arváthí[86];
Azmáveth, Barchumí[86]; (32)Eljachbá,
Šaalvóní[86]; synovia Jášéna; Jehónáthán;
(33)Šammá, Harári[86]; Achíám, syn Šárára,
Arárího[86]; (34)Elífelet, syn Achasbaja,
syna Maacháthího[86]; Elíám, syn Achítófela, Gilóního[86]; (35)Checraj, Karmelí[86];
Paaraj, Arbí[86]; (36)Jigeál, syn Náthána
z Cóvy; Bání, Gádí[86]; (37)Celek, Ammóní[26];
Nacharaj, Beéróthí[86], nosič[122] zbroje[80]
Jóáva, syna Cerúje; (38)Írá, Jithrí[86]; Gárév, Jithrí[86]; (39)Úrijjá, Chittí[26]. Všetkých
bolo tridsať a sedem.

24 A opäť vzbĺkol[121 151] proti Isráélovi
hnev Hospodina a došlo k podnieteniu[967] Dávida proti nim výrokom:
Choď, zrátaj[977] Isráéla a Júdu. (2)I povedal kráľ k Jóávovi, veliteľovi[98] vojenskej
moci[404], ktorý *bol* s ním: Nože[8] prejdi
všetkými kmeňmi[161 243] Isráéla, od Dána[161]
po Beér-ševu, a podrobte ľud prehliadke[715],
nech[1] môžem[83] zvedieť počet ľudu.
(3)A Jóáv ku kráľovi povedal: Nech[1] Hospodin, tvoj Boh, pridáva[121] k ľudu, akokoľvek *veľa* ich *je*[968], sto ráz[969], a oči môjho
pána, kráľa, nech *to* vidia, *ale* načo si môj
pán, kráľ, ľubuje[31 649] v tejto veci? (4)A*le*
slovo kráľa nadobudlo prevahu[970] proti
Jóávovi[248] a nad veliteľmi[98] vojenskej
moci[404]; Jóáv teda[30] a velitelia[98] vojenskej
moci[404] pred tvárou kráľa vyšli[107] podrobiť
ľud, Isráéla, prehliadke[715].

(5)Prešli teda[30] Jordán a utáborili sa[469]
v Aróéri *v*pravo[971] *od* mesta, ktoré *je*
vprostred doliny[643] Gáda a k Jaazeru
(6)a prišli do Gileáda a k zemi Tachtím-hodší, a prišli do Dán-jaana a okľukou
k Cídónu (7)a prišli *k* pevnosti[972] Cór[973]
a všetkým mestám Chivvího[26] a Kenáaního[26] a vyšli[107] k juhu[974] Júdu, Beér-šáve.
(8)I prešli celou zemou a po uplynutí[616]
deviatich mesiacov a dvadsiatich dní prišli *do* Jerúsaléma (9)a Jóáv *odov*zdal výsledok[975] prehliadky[976] ľudu kráľovi, i zistilo sa[105] *z* Isráéla osemstotisíc zdatných[478]
mužov[479] tasiacich meč a muž*stva* Júdu
päťstotisíc mužov.

(10)A*le* srdce Dávida ho potom, čo sčítali[977] ľud, udrelo[2 978] a Dávid povedal
k Hospodinovi: Zhrešil som veľmi *tým*, čo
som spravil; teraz teda[30], Hospodine, prenes, prosím[8], neprávosť[156] svojho nevoľníka, lebo som sa veľmi pochabo zachoval. (11)A keď Dávid za rána vstal, *do*stalo
sa[105 124] slovo Hospodina ku Gádovi, prorokovi, vidiacemu[979] Dávida, výrokom:
(12)Choď[980], nech[1] k Dávidovi môžeš[83]
prehovoriť: Takto povedal Hospodin: Tri
veci ja pred teba predkladám, vyvoľ[445] si
z nich jednu, tú[1] ti[159] chcem[83] vykonať.
(13)Gád teda[30] prišiel k Dávidovi a podal
mu správu[7] a povedal mu: Azda ti má[83]
prísť v tvoju zem sedem rokov hladu? A či
tri mesiace tvojho prchania pred tvárou
tvojich protivníkov[981], a*by* ťa oni prenasledovali? A či nastanie[105] troch dní moru
v tvojej zemi? Teraz uváž[982] a zisti[437], čo *za*
slovo mám[83] priniesť späť[188] poslavšiemu
ma. (14)A Dávid ku Gádovi povedal: *Je* mi
veľmi úzko; nech, prosím[8], upádame[58]
v ruku Hospodina, lebo jeho zľutovania[983]
sú mnohé, a*le* v ruku človeka nech neupádam[58].

(15)Hospodin teda[30] dopustil[906] v Isráélovi mor od rána až po dobu určenia[795],
takže[1] z ľudu od Dána[161] až po Beér-ševu pomrelo sedemdesiattisíc osôb[356].
(16)A anjel[89] vystrel[41] svoju ruku *na* Jerúsalém pohubiť[42] ho, *ale* Hospodin o tú
skazu[984] pocítil ľútosť, i povedal tomu anjelovi[89] ktorý[448] hubil[42] medzi ľudom:
Dosť[985], odtiahni[986] teraz svoju ruku! A anjel[89] Hospodina bol pri holohumnici
Araunu, Jevúsího[26]; (17)a Dávid povedal
k Hospodinovi, pri svojom zbadaní[437] anjela[89], ktorý[448] porážal[2] medzi ľudom, tu[1]
povedal: Hľa, zhrešil som ja a ja som sa
dopustil neprávosti[354], *ale* títo, to*to* stádo[987],
čo vykonali? Nech je[58], prosím[8], tvoja ruka
proti mne a proti domu môjho otca!

www.hosanna.sk

(18)A v onen deň prišiel k Dávidovi Gád
a povedal mu: Vystúp[75], postav[160] na holo-
humnici Araunu, Jevúsího[26], Hospodinovi
oltár. (19)Dávid teda[30] podľa slova Gáda,
podľa *toho,* čo rozkázal Hospodin, vy-
stúpil[75]; (20)a Arauná vyzrel[988] a uvidel
kráľa a jeho služobníkov prechádzajúcich
mimo neho, i vyšiel[107] Arauná a poklonil
sa kráľovi svojím obličajom[566] k zemi.
(21)A Arauná povedal: Prečo prišiel môj
pán, kráľ, k svojmu nevoľníkovi? A kráľ
povedal: Kúpiť od teba[4] tú*to* holohumnicu
na zbudovanie oltára Hospodinovi, nech[1]
sa môže[83] sňať tá*to* pohroma[989] z ľudu[460].
(22)A Arauná k Dávidovi povedal: Nech
môj pán, kráľ, berie[58] a vznáša[58 309], čo
bude[448] dobré v jeho očiach, pozri, hová-
dzí dobytok na vzostupnú *obeť*[310] a mlá-
tiace smyky[990] a postroje[80] hovädzieho do-
bytka ako drevá; (23)to všetko, ó kráľu,
Arauná kráľovi dáva[31]. A Arauná ku krá-
ľovi povedal: Kiež ťa Hospodin, tvoj Boh,
ráči[58 83] blahovoľne prijať[991]! (24)A kráľ
k Araunovi povedal: Nie, lež[677] *to* od
teba[166] riadne[992] za cenu chcem[83] kúpiť,
nebudem predsa[30] Hospodinovi, svojmu
Bohu, vznášať[309] vzostupné *obete*[310] nič
nestojace[993]. A Dávid tú holohumnicu
a ten hovädzí dobytok kúpil za päťdesiat
šeklov[600] striebra (25)a zbudoval tam
Dávid Hospodinovi oltár a dal sa vzná-
šať[309] *obete* vzostupné[310] a pokojných ho-
dov[311], a Hospodin sa dal zemi uprosiť[832]
a pohroma[989] bola z Isráéla[460] sňatá.

www.milos-pamka.cz

2. SAMÚÉLOVA

1 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
2 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
3 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
4 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
5 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
6 Pozri1 Sam. 4:16, pozn. 260.
7 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
8 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
9 Tj. „*Tak*, že ľud", al. možno „I povedal, že: Ľud".
10 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
11 Vl. „rozmnoženie", zmysel ako v texte.
12 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
13 D. „naskytnutím", tvar slovesa príbuzného nasledovnému[14] a majúceho v podstate tenže význam, no nie je to presne to isté sloveso. Tvar tohto slovesa je aj v kap. 18:9 a 20:1.
14 Al. „natrafil", „ocitol", „nahodil".
15 Tvar slovesa ako v Gen. 18:4, pozn. 466; koniec v. 9 a v 10[32] sa možno zdajú naznačovať, že sa tu týmto slovesom („šáan") mieni to isté, čo značí iné sloveso („nápal") v 1 Sam. 31:4, pozn. 1040, a podaktorí ho tak aj prekladajú, no sloveso „šáan", použité tu, pravda, taký význam inde nemáva (iba ak vo vzdialene ho čosi pripomínajúcom zmysle v Num. 21:15, kde „naráža" je to isté sloveso) a ani LXX („epestérikto") chápanie v tomto zmysle nepodporuje, no zato by sa tak možno dal chápať preklad Vulgaty („in-cumbebat").
16 Pozri 1 Sam. 31:2, pozn. 565.
17 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
18 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
19 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
20 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378, tu tento výraz značí jednoducho „kone", pojem „jazdcov" je tu vyjadrený inak („páni[19] [„majstri", „ovládači", „používatelia"] koní").
21 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
22 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
23 Tu značí „obzrel sa", tak aj v kap. 2:20.
24 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
25 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
26 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
27 Al. „pred".
28 Tak podľa Vulgaty a iných prekladov, no ide o výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, ktorého význam je nejasný, takže ho podaktorí prekladajú inak („kŕč", „závrat", „zmätenosť", LXX „tma hrôzy al. strachu").
29 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
30 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
31 Vl. „spoznal", „si uvedomil", „sa dozvedel" v takomto zmysle; znenie v texte značí „spoznal (atď.) a teda vedel". V. 6 a ďalej obdobne.
32 Al. možno „naľahnutí" (1 Sam. 31:4, pozn. 1040).
33 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
34 Pozri Num. 31:50, pozn. 1045.
35 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
36 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755.
37 Pozri Gen. 23:2, pozn. 586.
38 Pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.
39 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
40 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
41 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
42 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
43 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
44 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
45 Pozri Exod. 5:3, pozn. 161.
46 Pozri Lev. 20:9. pozn. 663.
47 Pozri Exod. 23:2, pozn. 785.
48 „Žalostne zaspieval" je v hebrejčine jedno slovo, tvar slovesa súvisiaceho s nasledovným „žalospev". To isté sloveso je „zaspieval žalospev" v kap. 3:33.
49 D. „povedal".
50 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
51 Tj. azda „*Piesni o* luku", možno vzhľadom na 1 Sam. 31:3 al. 20:20–22, 36–38; podľa iných „synov Júdu *streľbe z* al. *používaniu* luku".
52 Tj. azda „žalospev".
53 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
54 Pozri Jóš. 10:13, pozn. 396.
55 Vl. „okrasa", „ozdoba".
56 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
57 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
58 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
59 Pozri 1 Sam. 31:9, pozn. 1042.
60 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
61 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
62 D. „nie", tj. „nech nepríde al. nepadne".
63 Pozri Exod. 25:2 a ďalej, pozn. 1049.
64 Tj. polia, z úrody ktorých by sa takéto obete mohli prinášať.
65 Al. „bol poškvrnený" (al. „potupený", „zošklivený"), trpný rod slovesa v Lev. 26:11 a ďalej, pozn. 872, vyskytujúci sa v SZ len tu.
66 Al. „*ako by* nebol pomazaný", al. „niet pomazaného".
67 Pozri Gen. 4:22, pozn. 163, tu vo v. 23 a ďalej príbuzné prídavné meno, vo v. 26 tvar slovesa s týmto výrazom súvisiaceho.
68 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
69 Pozri Exod. 1:14, pozn. 26.
70 Pozri Gen. 10:5, pozn. 310.
71 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
72 Vl. „ľahší" („ľahkonohí"), „hybkejší", ďalej obdobne.
73 Pozri Gen. 7:18, pozn. 244.
74 Hebr. „éden", pozri Gen. 2:8, pozn. 61, ako všeobecné meno je vždy v množnom čísle.
75 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
76 Al. „šperky", iný výraz ako vo v. 19[54].
77 Al. „láska mi".
78 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.
79 Ako „zhubený" v Exod. 10:7.
80 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
81 Pozri Sud. 18:11, pozn. 835.

www.mitopravik.eu

82 Pozri Sud. 1:1, pozn. 3; 18:5, pozn. 824; v kap. 5:19, 23, v LXX predložková väzba ako v Sud. 1:1.
83 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
84 D. „jedno“, ďalej obdobne.
85 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
86 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
87 Pozri Exod. 1:1, pozn. 2.
88 Tj. „chevrónskeho okolia al. územia“.
89 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s predošlým „poslal“. Ďalej obdobne.
90 Ohľadne kap. 3:12 a ďalej pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
91 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
92 Vl. „tento súcit“[91], zmysel ako v texte.
93 Sloveso ako „vykonali“ vo v. 5, pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
94 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
95 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244; ohľadne kap. 22:18 pozri Žalm 18:17, pozn. 541.
96 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
97 Pozri 1 Sam. 14:52, pozn. 610.
98 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
99 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
100 Inak „Ešbaala“ (1 Par. 8:33).
101 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
102 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
103 Pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 509.
104 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
105 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
106 Al. „ale (Num. 1:49, pozn. 40) dom Júdu, *tí* sa dali za Dávidom“. Ďalej obdobne.
107 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
108 Pozri 1 Sam. 18:7, pozn. 734, tu (nie v kap. 6:5) zmysel ako v Sud. 16:25, pozn. 793.
109 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
110 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131.
111 Tj. „bodol (al. „svoj meč vrazil“) každý“.
112 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
113 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
114 Tj. „pozemok (Gen. 33:19, pozn. 897) ostrí“.
115 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
116 Pozri Gen. 35:5, pozn. 819.
117 Pozri Gen. 39:21, pozn. 1049; Num. 20:17, 21, pozn. 770.
118 Pozri Num. 14:24, 43, pozn. 551.
119 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
120 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
121 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
122 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
123 Pozri Exod. 16:29, pozn. 580, tu zmysel ako v texte; nesúvisí s „miesto“ nižšie.
124 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
125 Pozri Jóš 13:3, pozn. 464.
126 Tj. „na Avnérovu výzvu“.
127 Ako „zväzok“ v Exod. 12:22.
128 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
129 Vl. „vravieť“.
130 Pozri v. 14, al. možno v. 27[131].
131 Tj. „už od rána“, al., ak sa výrok týka v. 27, „len (al. „až“) od rána“.
132 Pozri 1 Sam. 14:46, pozn. 602.
133 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
134 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
135 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
136 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
137 Pozri Exod. 3:16, pozn. 117; 1 Sam. 20:18, pozn. 133.
138 Al. „odniesli“.
139 Tj. „za svitania dorazili do Chevróna“.
140 D. „Dávid chodil a *bol*“, ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 2:26, pozn. 148.
141 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
142 Vl. „ako jeho prvorodený“, „za jeho prvorodeného“. pozri Deut. 13:9, pozn. 540.
143 Vl. „skrze Achínóam jizreélsku“, väzba sa dá prekladať aj prostým 3. pádom („*patriaci* al. *narodivší sa* Achínóam jizreélskej“), ako „Dávidovi“ vyššie a vo v. 5, ktoré sa napokon dá přeložiť aj „boli Dávidom (al. „od Dávida“) splodení“. Ďalej obdobne.
144 Pozri 1 Sam. 17:13, pozn. 687; no tu vari skôr v zmysle „Dávidov druhý“.
145 D. „bytia“.
146 Al. „si Avnér… dodával“[31], vl. „že Avnér… Šáúla sa stal (al. „bol“[31]) dodávajúci(m) si“.
147 Pozri Num. 13:20, pozn. 491.
148 Al. „že sa Avnér pevne držal pri dome Šáúla“.
149 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
150 D. „a jej“, ďalej obdobne.
151 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
152 Al. „*som* ja hlava psa, ktorá *patrí* Júdovi (al. „k Júdovi“)? Dnes“.
153 Ako „priateľ“ v Gen. 26:26; pozri Sud. 14:11, pozn. 711.
154 Pozri Lev. 9:12, pozn. 279, tu zmysel ako v texte.
155 Al. „že mne dnes na vrub pripisuješ“, porov. Exod. 20:5, pozn. 662.
156 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
157 Al.[21] „neprávosť *s* tou ženou“ (al. „*týkajúcu sa* tej ženy“), v texte doslovný preklad.
158 Pozri Rúth 1:17, pozn. 42.
159 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
160 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943; al. tiež „zriadiť“, „upevniť“, pozri Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227. Ďalej obdobne.
161 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293.
162 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
163 D. „od *obáva*nia sa ho“.
164 Vl. „namiesto“.
165 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
166 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
167 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
168 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
169 Inak. „Paltího“ (1 Sam. 25:44).
170 Obdobne ako Sud. 14:9, pozn. 708.
171 Al. „porada“, „jednanie“, „dorozumenie“, vl. „slovo“, „reč“.
172 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
173 Tu D. „Aj včera aj *pred* tromi *dňami*“.
174 Pozri Exod. 2:15, pozn. 72.
175 Al. „teraz teda[30] konajte“.
176 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.

www.milosrdnik.eu

177 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
178 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
179 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
180 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
181 Vl. „vo všetkom“, zmysel najskôr ako v texte; mnohí, možno podľa LXX, prekladajú „nado všetkým“, ale slovo „kráľ“ a jeho odvodeniny nebývajú s predložkou tu použitou v takomto zmysle spojené.
182 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
183 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354, tu (nie v kap. 4:2 a ďalej) v takomto zmysle.
184 D. „a idením“, nesúvisí s „pokoji“ vo vv. 21nn.
185 Pozri Sud. 14:15, pozn. 717.
186 Pozri Num. 27:17, pozn. 979, tu výraz odvodený od tam použitého slovesa.
187 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
188 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
189 Vl. „od potom“, obdobne ako „na druhý deň“[472]. Ďalej obdobne.
190 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
191 Al. „slobodný“.
192 Predložková väzba tu v zmysle „oslobodený od Hospodinovho súdu“.
193 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
194 Tj. „krv“[46].
195 Al. „ako prudký vír sa znáša na hlavu… dom“, „divo víri (al. „sa zmieta“) na hlave Jóáva a na všetkom dome“, sloveso ako v Gen. 8:10, pozn. 262; 1 Sam. 31:3, pozn. 1038, Jer. 23:19, 30:23, pozn. 1221, tu v takomto al. podobnom zmysle, al. tiež „spočíva (al. „ostáva“, „zotrváva“) na hlave… dome“.
196 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
197 Tj. „odstraňovaný“, „nech nikdy nechýba“.
198 Pozri Lev. 15:2, pozn. 479 a 480.
199 Nie ako v kap. 4:4[227].
200 Pozri Lev. 14:2, pozn. 447.
201 Výraz vyskytujúci sa v SZ (okrem miest, kde značí „pruh zeme“, „kraj“) ešte len v Prísl. 31:19, kde má nepochybne takýto význam, takže „uchopujúci vreteno“ tu podľa toho značí „slabocha neschopného zaobchádzať so zbraňou a zaoberajúceho sa ženskou domácou prácou“, „pecúcha“. No zväčša toto miesto prekladajú podľa LXX v zmysle „opierajúci sa o palicu al. barlu“.
202 Al. „proti“.
203 Al. „Avnéra zabili“ (al. „zavraždili“), opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
204 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.
205 D. „vrecami“, „vrecovinami“.
206 Al. možno ešte doslovnejšie „majte opásané (tj. „okolo pasu uviazané“) vrecia“ (al. „vrecoviny“).
207 Pozri Lev. 16:14 a ďalej, pozn. 599.
208 Vl. „lôžkom“, ako v Gen. 48:2 a inde, tu v zmysle ako v texte.
209 Vl. „ku hrobu“, „na hrob“, možno v zmysle *„príduc* al. *cestou* ku hrobu al. na hrob“ (v. 32), „na Avnéra“ (v. 33).
210 D. „a povedal“.
211 Pozri Deut. 32:6, pozn. 816.
212 D. „ako smrť bezbožného“ (v. 33), „ako pád“ (v. 34).
213 Al. „zovreté“, vl. „priblížené“, tj. vari „k sebe navzájom“, tvar slovesa ako v kap. 1:15[44].
214 Pozri Sud. 16:21, pozn. 790.
215 D. „synov nespravodlivosti“ (al. „bezprávia“, „krivdy“).
216 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
217 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
218 D. „všetkého“, ďalej obdobne.
219 Sloveso ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
220 Tj. „z popudu“.
221 Tu v zmysle „významná osobnosť“ vôbec.
222 Ako „útle“ v Gen. 18:7; 33:13; tu v zmysle „ešte neupevnený v svojej vážnosti ako kráľ“.
223 Pozri 1 Sam. 30:10, pozn. 1019.
224 Vl. „vyrovnáva *účet*“, pozri Exod. 21:34, pozn. 727. Ďalej obdobne.
225 Pozri Sud. 8:3, pozn. 494, tu v zmysle ako v texte.
226 Al. „zmätení“, „upadli v bezradnosť al. rozpaky“, pozri Exod. 15:15, pozn. 521.
227 Al. „zasiahnutého“, vl. „udretého“[2], ďalej obdobne.
228 Pozri Gen. 27:3, pozn. 692.
229 Inak „Merív-baal“ (1 Par. 8:34).
230 V pôvodine 4. pád („*si* odspával *svoj* poľudňajší spánok“).
231 D. „ako přinášači pšenice“.
232 Nesúvisí s predošlým „ležal“.
233 Pozri Exod. 8:3, pozn. 236; v kap. 10:13 jednoducho len „do vnútornej izby“.
234 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („dokonalú pomstu“).
235 Pozri 1 Sam. 24:12, pozn. 890.
236 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
237 Pozri 1 Sam. 4:17; 31:9, pozn. 1042, tu v zmysle ako v texte; na konci verša odvodený výraz („odmenu od cesty“).
238 Pozri Sud. 16:3, pozn. 755.
239 D. „čo (vzťažné zámeno) na moje danie mu“, zmysel ako v texte, al. **???????**
240 „miesto žeby som mu dal“, potom D. „čo namiesto môjho dania (al. „za moje danie“) mu“.
241 Ako „ležaním“ vo v. 5; al. možno „pri jeho ležaní al. za jeho ležania“.
242 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.
243 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
244 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
245 D. „bytia králom“.
246 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
247 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
248 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
249 D. „lež *nastane* odrazenie teba slepými a chromými“.
250 Al. „vojsť, iba ak odstániš slepých a chromých (D. „iba ak *za* tvojho odstránenia [al. „*s* tvojím odstranením“] slepých a chromých“) – *s* výrokom (potom v zmysle „tým chceli povedať“, „*s* pomyslením“, pozri Deut. 12:30, pozn. 525): Dávid sem nebude môcť“. LXX prekladajú v zmysle ako v texte, Vulgata v zmysle znenia uvedeného tu vyššie.

www.biblickyvyklad.eu

251 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
252 D. „Každý bijúci“ (obdobne ako v Gen. 6:13, pozn. 225; 20:7, pozn. 530), zmysel azda ako v texte; ďalej obdobne.
253 Al. „vodnom žľabe“, „stoke“, výraz vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta ešte len v Žalme 42:7, pozri tam pozn. 1190, tu je jeho význam nejasný.
254 Toto sloveso vl. značí[255] „dotknúť sa“, „siahnuť“, pozri Lev. 5:2, pozn. 131 (tu v tomto spojení bez predložky), no tiež „dotknúť sa“ v nepriateľskom zmysle, teda „zasiahnuť“, „udrieť“, „poraziť“, jako „ráňal“ v Gen. 12:17 (tam zosilnený tvar), porov. Lev. 13:2, pozn. 394; podaktorí toto miesto prekladajú „nech do vodnej struhy zhodí“ (al. „zrazí“, „zostrčí“ [smerom nadol], „sotí“).
255 Al., podľa iných, „nech dočiahne al. dospeje (Num. 4:15, pozn. 144, v tomto spojení predložková väzba tu ako v Lev. 5:2, pozn. 131) k vodnej struhe a *porazí*“. Hebrejské znenie tohto miesta je nejasné a preklad preto neistý; v podstate v tom zmysle ako tu v texte ho preložili LXX.
256 Tak podľa písaného textu, LXX a Vulgaty; čítaný text, ktorého sa pridržajú všetky známe mi novšie preklady, podáva znenie „nenávidených dušou“.
257 Pozri Sud. 9:6, pozn. 537.
258 D. „do domu“, viz Gen. 6:14, pozn. 215.
259 Tu D. „išiel[31] (al. „chodil“[31]) idením (al. „chodením“) a veľkosťou“.
260 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
261 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970.
262 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
263 Al. „v príčine“, „príčinou“, ďalej obdobne.
264 Ako „ženy“ napr. v kap. 2:2 a inde, tu oproti předošlému „súložnice“.
265 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
266 Hebr. „Šelómóh“, tj. „pokojný“.
267 Al. „rozliezli“, tj. do šírky, vl. „rozhodili“, jako „rozsiati“ v 1 Sam. 30:16.
268 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
269 D. „*vy*daním“.
270 Al. „prelomil sa (al. „prerazil“) mojimi nepriateľmi“, kap. 6:8 obdobne[293], sloveso ako v Gen. 38:29, pozn. 1024, obdobne aj odvodené podstatné meno nižšie („prietržou“, „prielomom“, „prerazením“) aj na konci verša[272]; tak aj v kap. 6:8[296].
271 Tento výraz v zložených miestnych menách značí jednoducho „miesto“, možno na základe predstavy, že každé mesto atď. má svoje miestne božstvo (pozri Sud. 2:11, pozn. 124), ktorého meno al. bližšie označenie se potom prenieslo na dotyčné miesto ako jeho názov.
272 Tj. „miesto prietrží“ atď.[270], množné číslo možno v zosilňujúcom zmysle („veľkej al. zdrvujúcej prietrže“).
273 Vl. „opustili“, ďalej obdobne.
274 Al., podľa iných, „morušiam“, ďalej obdobne.
275 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
276 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
277 Al. „hýbať sebou“, „poháňať sa“.
278 Pozri Sud. 20:10, pozn. 891, al. možno 33, pozn. 906.
279 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
280 Pozri Sud. 20:15n., pozn. 894.
281 Pozri Gen. 2:8 a ďalej, pozn. 330.
282 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
283 Pozri 1 Sam 4:4, pozn. 230; v. 11 obdobne (D. „osídlila dom… *na*“).
284 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118, tu zmysel ako v texte.
285 D. „na všetkých drevách“.
286 Al., podľa iných, „jedlí“, „borievok“, „sosien“.
287 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
288 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
289 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
290 Tj. „do voza zapriahnutému“.
291 Al. „popustili“, tj. „opraty“, pozri Deut. 15:2, pozn. 609; al. „hovädzí dobytok, *tie* sa odtrhli“ (al. „uvoľnili“, „pošmykli“, „spôsobili uvoľnenie“ [al. „otrasenie“, tj. „skrinky“]).
292 Al. „omyl“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
293 D. „pretrhol“[270], možno v zosilňujúcom zmysle („spôsobil veľkú al. bolestnú“).
294 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
295 Al. „miestu *až*… dal“ (tj. „Dávid“, al. „dal*i*“), ďalej obdobne.
296 Tj. „trhlina al. prietrž al. prerazenie Uzzu“.
297 Tj. „pochádzajúceho z Gathu“.
298 Al. „veselosťou“.
299 D. „v (al. „za“) radosti“ (al. „veselosti“), ďalej obdobne.
300 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
301 Vl. „víril“, „zvŕtal sa“, v. 16 obdobne, tvary slovesa vyskytujúceho sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
302 Pozri 1 Sam. 2:18, pozn. 125.
303 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
304 Pozri Sud. 5:28, pozn. 361.
305 Al. „Dávida pred… poskakujúceho“.
306 Al. „znevážila *si* ho“, sloveso ako napr. v Gen. 25:34, tu odlišná predložková väzba.
307 Pozri Gen. 30:38, pozn. 799.
308 Al. „roztiahol“, tu v tomto zmysle (Gen. 12:8; 33:19; Exod. 33:7). Ďalej obdobne.
309 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
310 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
311 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
312 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
313 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
314 Pozri 1 Sam. 10:13, pozn. 447.
315 Al. „spúste“ (Gen. 17:4n.).
316 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
317 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1017.
318 Tj. najskôr azda „peknú („hojnú“, „bohatú“) porciu mäsa z obete pokojných hodov“; výraz (hebr. „ešpar“) tu preložený „pekný kus“ sa v SZ vyskytuje len tu a v súbežnom oddiele 1 Par. 16:3 a jeho význam je nejasný, no súvisí azda so slovesom „šáfar“ („byť krásny“, „páčiť sa“ [Žalm 16:6], príbuzný výraz je „krásne“ v Gen. 49:21); možno to bolo bežne používané označenie hojného podielu na obetnej hostine. V podstate v tu vyššie

www.mlosdpvk.eu

uvedenom zmysle prekladá Vulgata („assaturam bubulae carnis“, „nasycujúcu porciu hovädzieho mäsa“); preklad LXX („escharitén“) súvisí so slovom značiacim „ohnisko“, „kozub“, vari teda „čosi na ohni pečené“. Iní tento výraz chápu jednoducho v zmysle „miery“, „odmeranej dávky“ hocičoho, napr. aj „vína“ a i.

319 D. „Čo“.

320 Al. „bol oslávený“, „bol slávny“[31].

321 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.

322 D. „nevoľníkov ako odhaľovanie sa (al. „podľa odhalovania sa“) odhaľovaním sa (tvary trpného rodu v zvratnom zmysle) jedného“.

323 Pozri Sud. 9:4, pozn. 533.

324 D. „od (tj. „*väčšmi* od“) tvojho otca“, ďalej obdobne.

325 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.

326 Pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.

327 Tu aj „tancovať“ (nie ako vo vv. 14 a 16[301]), „jasať“, „veseliť sa“.

328 Al. „budem[31] (al. „dám sa“) hrať“.

329 Tu v zmysle „znevážený“, „potupený“, „zhanobený“. Pozri 1 Sam. 18:23, pozn. 752.

330 D. „povedala“.

331 Pozri Gen. 11:30 a ďalej, pozn. 370.

332 Pozri Gen. 11:30 a ďalej, pozn. 782.

333 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.

334 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.

335 Vl. „chodiacim“, „chodievajúcim“, tvar slovesa ako „chodieval“ vo v. 7, tu zmysel azda ako v texte.

336 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.

337 Tj. vari „a obydlím mi bol al. za obydlie som mal stan“.

338 D. „vo všetkom“.

339 Tu aj „kedykoľvek, keď“, tj.[338] „v každom mieste al. v každý čas, čo“.

340 D. „Israéla, slovom“ (al. „oslovením“).

341 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.

342 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.

343 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.

344 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.

345 Pozri Exod. 15:17, pozn. 529; nesúvisí s nasledovným „sa usadí“.

346 Pozri Exod. 24:16, pozn. 863.

347 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.

348 D. „synovia nespravedlivosti“ (al. „krivdy“, Žalm 37:1, pozn. 1037).

349 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.

350 Pozri Sud. nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.

351 Al. „tebe dám“ (al. „dávam“[31]), v. 9 a ďalej obdobne.

352 Pozri Sud., 2:16, pozn. 133.

353 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.

354 Al. „zvrátenom (al. „nesprávnom“) konaní“, tvar slovesa, od ktorého je odvodený výraz spravidla prekladaný „neprávosť“[156]. Ďalej obdobne.

355 Al. „karhať“, „ukázňovať“, pozri Gen. 21:25, pozn. 557.

356 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.

357 Ako v Gen. 12:17, vl. „dotykmi“[254].

358 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.

359 Pozri Deut. 28:59, pozn. 1039.

360 Al. „prorockého výroku“, pozri Is. 1:1, pozn. 2.

361 Al. „ostal“, „ostal sedieť“.

362 D. „kto“, ako vyššie, „kým“.

363 D. „na *to, čo je* od (al. „z“, „zo strany“ [al. „hľadiska“]) ďaleka“[189].

364 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669, tu azda v zmysle ako v texte.

365 Tj. „všetko to, čo je také veľké“, ďalej obdobne.

366 Al. možno v zmysle „tým si sa prejavil al. ukázal veľkým“[95].

367 Podľa podaktorých vydaní „medzi všetkými („bekol“ namiesto „kekol“, porov. 1 Sam. 30:30, pozn. 1036), *o* ktorých“. Tak aj LXX a Vulgata.

368 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.

369 Al. možno „mu“, tj. „ľudu“.

370 Vl. „meno“, porov. Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.

371 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.

372 Tak podľa 4 rukopisov a Vulgaty; podľa masóretského textu „pre vás“ (vl. „vám“), v LXX vynechané.

373 Tj. „vyhnaním národov a ich bohov“.

374 D. „A teraz“, ďalej obdobne.

375 Pozri Rúth 4:4, pozn. 155.

376 Vl. „našiel“, pozri Gen. 4:14, pozn. 151, ďalej obdobne.

377 Vl. „srdce“, inak „svoju smelosť“ (al. „odvahu“).

378 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.

379 Al. „teraz teda ráč“ (al. „nech sa ti zaľúbi“), no potom by mal nasledovať neurčitok; sloveso ako v Jóš. 17:12, pozn. 264, pozri tam aj pozn. 548; LXX a Vulgata aj tu, obdobne ako tam, prekladajú „začni“.

380 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.

381 Al. možno „prehovoril, nech bude“ (al. „*aby* bol“).

382 D. „od tvojho požehnania“, možno v zosilňujúcom zmysle („hojne al. bohato tebou al. od teba požehnaný“).

383 D. „uzdu matere“, tj. „materského mesta“, „metropole“, pozri kap. 20:19; Num. 21:25, pozn. 814. Tu sa dá chápať aj ako meno mesta (hebr. „Metheg-háammáh“).

384 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.

385 Tj. „zajatých Móávcov“.

386 Obdobne ako Deut. 32:9, pozn. 1123; porov. aj 1 Sam. 10:5, pozn. 432.

387 D. „plnosť povrazu“.

388 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133; Lev. 2:1, pozn. 45; 1 Sam. 2:17, pozn. 123.

389 D. „idení“, „chôdzi“.

390 Al. „pri svojej výprave na opätovné upevnenie“.

391 D. „ruky“, ďalej obdobne.

392 Pozri Gen. 31:21, pozn. 817.

393 Al. možno „z neho“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852; na konci verša možno aj „z toho“[35], tj. „množstva poťahov“.

394 Pozri Sud. 3:28, pozn. 229.

395 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.

396 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.

397 Al. „záprahov“, tj. „koní k vozom“, D. „vozy“[17 18], zmysel ako v texte al. tu vyššie; ďalej obdobne, v kap. 10:18 v smysle ako v texte tam.

www.miloslavik.eu

398 Tj. „Sýria“, ďalej obdobne, pozri Gen. 24:10, pozn. 607.
399 Tj. „Sýria damaská“, ďalej obdobne.
400 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
401 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
402 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
403 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
404 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
405 Pozri Exod. 18:7, pozn. 609.
406 Pozri Gen. 43:27, pozn. 1192.
407 Pozri 1 Sam. 13:10, pozn. 527.
408 D. „bol[31] mužom vojen Tóího“, tj. „s Tóím“[21].
409 Tj. „Jórama“.
410 Podľa podaktorých rukopisov a podľa LXX „Edóma“, porov. Num. 2:14, pozn. 72. Obdobne v kap. 19:18[764].
411 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
412 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
413 Al. „tajomníkom“, „kronikárom“.
414 Al. „pisárom“.
415 Výrazom „Keréthí (v písanom texte kap. 20:23 odchylne „Kerér“) a Peléthí“ sa tu a ďalej označujú príslušníci kráľovskej osobnej stráže. Boli to azda príslušníci dvoch z Kréty (inak „Kaftóra“, pozri Deut. 2:23, porov. Gen. 10:14) prisťahovaných kmeňov Pelištím.
416 Al. „Benájá“, ako v kap. 20:23.
417 Ako „kňazmi“ vo v. 17 a inde, tu v zmysle ako v texte, al. „kráľovskými radcami“, „členmi štátnej rady“. Kap. 20:26 obdobne.
418 Al. „môžem preukázať (al. „uskutočniť“) súcit s ním“, ďalej obdobne.
419 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
420 D. „uskutočnením“, „preukázaním“.
421 D. „všetko pole“.
422 Al. „obzrel[23] na mŕtveho psa“. Pozri Num. 16:15, pozn. 554.
423 Vl. „obsluhovať“, pozri. Gen. 2:5 a ďalej, pozn. 743.
424 Tj. „úrodu“, vl. „vnášať“, „přinášať“.
425 Podľa znenia v texte sa tieto slová týkajú stola Cívu; na tento zmysel sa zdá poukazovať predošlá zmienka o Cívových synoch a nevoľníkoch. No dá sa tiež čítať „robiť: *Ale* Mefívóšeth bude jedávať u môjho stola“, ako opakovanie predošlých slov kráľa. LXX čítali „robiť. A Mefívóšeth jedával pri stole Dávida“.
426 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
427 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
428 Pozri Gen. 5:29, pozn. 179.
429 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
430 Pozri Jóš. 6:22 a ďalej, pozn. 238.
431 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
432 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
433 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418.
434 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v 1 Par. 19:4, príbuzný výraz je v Lev. 6:10 preložený „úbor“, inde aj inak.
435 Pozri Num. 12:14, pozn. 475.
436 D. „povedal“.
437 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
438 D. „v Dávidovi“, možno aj v zmysle „v Dávidovom ľude“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852. Obdobne kap. 17:12, 13[696]
439 Pozri 1 Sam. 13:4, pozn. 518.
440 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955. To isté sloveso je tu v kap. 23:5 so zmyslom ako tam v texte.
441 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
442 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
443 D. „tvár bitky“ (al. „boja“).
444 D. „od tváre“.
445 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
446 D. „v ruku“.
447 Tvar toho istého slovesa ako predošlé „buď silný“.
448 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
449 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
450 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
451 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
452 Pozri Jóš. 10:1, pozn. 380.
453 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
454 Tj. „po roku“, „v nasledovný rok“.
455 Vl. „ohľadne času“, „*vzhľadom* na čas“; tá istá predložka je v kap. 6:19 v zmysle ako v texte tam, porov. Num. 18:9, pozn. 704.
456 Pozri kap. 10:2.
457 Tak podľa písaného textu masóretského znenia; podľa čítaného textu, podporovaného 25 rukopismi, „roka, za času vychádzania kráľov“; tak je aj v súbežnom mieste 1 Par. 20:1, pozri tam pozn. 679. Tohto čítania se pridržajú LXX aj Vulgata a drvivá väčšina ostatných prekladov, no napriek tomu som tu dal s nemnohými prednosť zneniu písaného textu, ktoré dáva dobrý zmysel, takže nevidím príčinu ho opravovať.
458 Al. „pred Rabbou“.
459 Al. „a obľahli Rabbu“, ďalej obdobne; opis v texte umožňuje v preklade uchovať význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
460 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
461 Pozri Exod. 2:5, pozn. 52.
462 Vl. „dobrá“.
463 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
464 Al. „očisťovala“, „dala (al. „dávala“) očistiť“, vl. „posvätila“ atď., pozri Lev. 11:44, pozn. 370; 20:7, pozn. 661, nesúvisí s nasledovným „nečistoty“.
465 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223.
466 Tj. „bol vynesený“.
467 Pozri Gen. 43:34, pozn. 1198.
468 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895; Lev. 23:34, pozn. 750.
469 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
470 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
471 D. „v tomto“.
472 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
473 D. „naproti tvári“.
474 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
475 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
476 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
477 Al. „prešetril (al. „vystriehol“, „vypozoroval“) mesto“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
478 Pozri Jóš. 1:14, pozn. 45.
479 Pozri 1 Sam. 31:12, pozn. 1045.

www.biblia.sk

480 D. „celú vec“ (al. „záležitosť“, „správu“, vl. „slovo“, „reč“), al. „všetky veci“ atď. Ďalej obdobne.
481 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
482 Vl. „vystupovať“, „vzchádzať“[75].
483 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
484 Tu, vzhľadom na nasledovné, aj „hádzať“, „vrhať“, tj. „kamene“ a pod., sloveso ako napr. „vrhol“ v Exod. 15:4, no nie ako „nehodila“ tu vo v. 21. V. 24 obdobne.
485 Tj. „Jerubbaala“ (Sud. 6:32, pozn. 437).
486 Pozri Sud. 9:53, pozn. 586.
487 D. „tohto a ako“.
488 Vl. „zosilni“, na konci verša tiež „podopri“, vl. „posilni“, tvary toho istého slovesa.
489 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419.
490 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
491 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
492 Ako „záhrenie“ v Exod. 4:6nn.
493 Vl. „chôdza“, výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len v 1 Sam. 14:26, pozn. 572. Tu zmysel ako v texte.
494 Vl. „zľutoval sa“ (v. 6; Exod. 2:6; 1 Sam. 15:3, 9), tiež „ušetril“, preklad v texte tu je zvolený vzhľadom na nasledovnú väzbu so slovesom v neurčitku.
495 D. „synom“.
496 Pozri Gen. 30:24, pozn. 780.
497 Tj. azda „takéto a ešte iné“.
498 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
499 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
500 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668; tu v kap. 15:37 a 16:16 čosi odlišný tvar v podstate rovnakého významu.
501 D. „pred všetkým Isráélom a pred slnkom“, no nie ako dvoje „pred“ vo v. 11.
502 D. „podnietením rúhať sa“[503] (v. 14), „pôstom“ (v. 16).
503 Sloveso tu preložené „podnietiť rúhať sa“ zvyčajne znamená „pohŕdať“ (Num. 14:11; Deut. 31:20); tu má význam ako v texte, podľa LXX „rozhnevať“, „popudiť k hnevu“.
504 Pozri Exod. 19:12, pozn. 696.
505 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
506 Pozri Exod. 8:2, pozn. 235.
507 D. „bytia živým“.
508 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
509 Al. možno „*si* urobí“.
510 Sloveso ako „natierať“ v Deut. 28:40.
511 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
512 Hebr. „Jedídjáh“, tj. „milovaný Jáha“ (Exod. 15:2, pozn. 496).
513 D. „mesto kraľovania“ (al. „kráľovstva“, „kráľovskej moci“), tj. „mesto kráľom ovládané“.
514 Tj. časť mesta, ktorá ležala pri rieke; Rabbá totiž ležala na oboch brehoch Jabbóka.
515 Al. „nazvané“, ako napr. vo v. 25, tu je vhodnejšie znenie ako v texte (al. „prevolané“, „vyhlásené“); nesúvisí s „meno“ nižšie.
516 Iný výraz ako v kap. 1:10[33], značiaci tiež „veniec“ a odvodený od slovesa vyjadrujúceho pojem „obopínania“, „obklopenia“, „obtáčania“, teda „veniec obopínajúci hlavu“.
517 Al., podľa podaktorých (aj LXX) „korunu Malkáma“, tj. božstva Ammónovcov tak nazývaného.
518 Tu najskôr v zmysle „cena“, „hodnota“.
519 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.
520 Vl. „a drahé kamene“, zmysel azda ako v texte.
521 Na kyprenie pôdy, inak „motykám“, „mlátiacim valcom“.
522 Al., podľa iných, „k formám na tehly“; obidvoje v podstate značí „k výrobe tehál“.
523 D. „a v očiach Amnóna bolo“[31].
524 Vl. „múdry“, ako napr. v Exod. 31:6; Deut. 1:13; tu v zmysle „chytrácky“, „prefíkaný“, „mazaný“, v kap. 14:2 obdobne.
525 D. „za rána-za rána“.
526 Tu aj „zničený“, „utrápený“, vl. „chudý“, „úbohý“, pozri Gen. 41:19, pozn. 1086.
527 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tomto oddiele; nesúvisí s „budem jesť“ nižšie.
528 Al. „uliať… dva lievance“, „upiecť (nie ako „upiekla“ vo v. 8)… dva pecníky“, ďalej obdobne. Aj tieto dva navzájom príbuzné výrazy sa v takomto význame v SZ vyskytujú len v tomto oddiele.
529 Al. „pekáč“, „misu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
530 Al. „vyklopila“, „vysypala“, tj. „ohľadne jej obsahu“, dotyčné sloveso („jácak“) v tomto tvare vl. značí „vyliať“, „naliať“ (Gen. 35:14, pozn. 945; Lev. 8:15 „vylial“, a j.) a tak sa aj na tomto mieste zväčša prekladá, no podľa textovej súvislosti súdim, že tu ho treba chápať ako v texte (tak preložili aj LXX, „katekenósen“), al. tu vyššie. Napokon sa toto sloveso v inom tvare významom veľmi blíži zmyslu tu vyššie uvedenému (pozri Jóš. 7:23, pozn. 289), takže aj preto sa dá na tento význam myslieť; podľa toho by hádam bolo vhodné prekladať „panvu a vyložila *ich*“, tj. „šúľance“. V tom istom tvare toto sloveso značí aj „postaviť“, „odstaviť“, „uložiť“ (tu kap. 15:24), takže potom obdobne „vzala misu, ktorú postavila“.
531 Pozri Gen. 34:2, pozn. 901.
532 Pozri Gen. 20:9, pozn. 532.
533 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905.
534 Pozri Exod. 14:21, pozn. 480.
535 Pozri Gen. 22:12, pozn. 574.
536 Pozri Gen. 22:12, pozn. 575.
537 Pozri Gen. 34:2, pozn. 900.
538 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
539 Pozri Exod. 24:13, pozn. 1007.
540 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
541 Pozri Sud. 3:23n., pozn. 210.
542 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
543 Pozri Gen. 37:3, pozn. 966.
544 Tj. vari „s takouto šatou pod nimi“.
545 Pozri Sud. 3:9; 4:10, pozn. 175.
546 Tu D. „išla idením a bedovaním“.
547 Pozri Exod. 14:14, pozn. 470, tu, pravda, nie „úžasom“.
548 Al. „osamelá“, možno v zmysle „zničená“, „zúfalá“, tvar slovesa „nepustne“ v Gen. 47:19, možno aj „vyhnaná“, „zahnaná“, „vyobcovaná“.

www.mlosovic.sk

549 Pozri Gen. 31:24, pozn. 65.
550 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1072.
551 Pozri 1 Sam. 25:7, pozn. 910.
552 Vl. „na“[553].
553 Pozri Sud. 1:35, pozn. 90, tu zmysel ako v texte („na[552] teba nevložíme príliš ťažké bremeno“). Ďalej obdobne, v kap. 15:33 iný výraz, no v tejto súvislosti obdobného zmyslu.
554 Pozri 1 Sam. 28:23, pozn. 1002.
555 Al. „poslal Amnóna s ním a so všetkými synmi kráľa“.
556 Pozri Sud. 16:25, pozn. 792.
557 Al. „či *to* ne*bude preto*“.
558 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
559 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
560 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
561 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
562 Al. „roztesknil“, vl. „začal byť stravovaný al. ničený al. hynúť“ (Gen. 41:30, pozn. 1093, LXX „zomdleľ“), tj. „túžbou“ al. „clivotou“; pozri Žalm 84:2, pozn. 2003; tiež „pevne sa rozhodol“ (1 Sam. 20:7, pozn. 779). Sloveso značí aj „prestať“ (Exod. 34:33, pozn. 177, a inde), takže **???????**
563 tiež, podľa Vulgaty, „prestal Avšálóma prenasledovať“, tj. „na Avšálóma vychádzať“ (Sud. 11:33, pozn. 609).
564 Pozri aj Gen. 24:67.
565 D. „rúcha smútku“.
566 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
567 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 524.
568 Pozri Exod. 2:13 a dále, pozn. 710.
569 D. „nebolo medzi nimi vytrhujúceho“ (al. „vyprosťujúceho“), ďalej obdobne, pozri Deut. 32:39, pozn. 1205.
570 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
571 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
572 Ako „dediacim“ v Gen. 15:3, pozri tam v. 4., pozn. 416.
573 Pozri Gen. 45:7, pozn. 1227.
574 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
575 D. „rozkazovať“, ako napr. v kap. 13:29 a inde.
576 Tu možno aj „o“.
577 D. „Ten prehovorivší k tebe, i privedieš ho“.
578 Tu v prenesenom zmysle vzhľadom na predošlé „prehovorí“ („ťa osočovať al. karhať al. ohovárať al. ti nadávať al. vytýkať“, tu predložková väzba ako v Lev. 5:2, pozn. 131, ktorú znenie v texte [al. možno „sa o teba obtierať“] v preklade uchováva).
579 Pozri Num. 35:12, pozn. 1121.
580 D. „od (tj. možno „na zabránenie“, al. „ohľadne“[313]) množenia pomstiteľa krvi“ (tj. „pomstiteľom krvi uskutočňovaného“).
581 Vl. „teda ako toto“.
582 Al. „teda takto zmýšľaš o Božom ľude“.
583 Vl. „previnilý pre nedostatok (al. „nebytie“) kráľovho dovolenia návratu“.
584 Pozri Deut. 30:4, pozn. 242.
585 Al. možno „zozbieraná, no nepozdvihuje Boh dušu? Lež“.
586 Tj. „jeho myšlienky sú také“, „on zmýšľa tak“.
587 Al. „vymyslel prostriedky (al. „plány“), ako by (tj. „ako uskutočniti al. dosiahnuť to, aby“) zahnaný nebol“.
588 Tu zosilnený tvar dotyčného slovesa so zmyslom ako v texte.
589 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
590 Tu v tomto zmysle, obdobne ako v Deut. 4:26, pozn. 255, kde, pravda, je použité iné sloveso podobného významu.
591 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
592 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
593 Vl. „obrátenia“, „otočenia“.
594 Al. „tvárnosti“, „ako sa vec javí“ (al. „vyzerá“), „ako sa veci majú“.
595 Al. „sťa*by* múdrosťou“.
596 Podľa mnohých rukopisov „spravil si“, tj. azda „podarilo sa ti to“.
597 Pozri Gen. 14:20, pozn. 409.
598 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
599 Pozri Sud. 11:40, pozn. 648.
600 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
601 D. „kameňa“.
602 Pozri Gen. 33:19, pozn. 897.
603 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
604 Tj. „vedľa môjho“.
605 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119.
606 Al. „právnu vec“ (al. „prípad“), pozri Sud. 12:2, pozn. 651, a príbuzné sloveso tamtiež kap. 6:31n., pozn. 433.
607 D. „prídenie ku“, ako v kap. 14:33. Tá istá predložka je „pred“ vo v. 6 (nie vo v. 4).
608 Ako „odkiaľ“ napr. v kap. 1:3.
609 Tu hádam v zmysle „z toho a toho“.
610 Pozri Exod. 18:16, pozn. 178.
611 Vl. „priame“, tj. „správne“, „preukazné“.
612 D. „Kto ma bude ustanovovať“, porov. napr. Exod. 16:3, pozn. 550. Ďalej obdobne.
613 Vl. „priznal by som mu spravodlivosť“, ako v Exod. 23:7, tu v zmysle ako v texte.
614 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
615 D. „a podľa tejto veci“.
616 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
617 Mnohí tu, možno podľa podaktorých vydaní LXX a sýrskych prekladov, navrhujú čítanie „štyroch“, no pozri 1 Sam. 20:6 a 28n. a porovnaj s tým ďalší text tohto a nasledovného verša tu; k tomu totiž, čo sa vypráva v tu vyššie citovanom oddiele, došlo, podľa obvyklého stanovenia času biblických dejov, práve štyridsať rokov pred udalosťami tu vylíčenými.
618 Pozri Gen. 28:20, pozn. 733.
619 Al. „Hospodin vpravde (al. „šťastlivo“) bude privádzať späť, D. „Ak bude vracať – vracať ma Hospodin“.
620 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
621 Pozri Sud. 5:5, pozn. 293.
622 Al. „poslov s osobitným úkolom“, vl. „vyzvedačov“.
623 Pozri Gen. 20:5n., pozn. 528.
624 D. „každú vec“. Porov. Gen. 19:8, pozn. 491.
625 Al. „poslal *po*“.
626 Vl. „sa stalo silným“ (al. „pevným“, „mohutným“).

www.milosrdnik.eu

627 D. „sprisahanie sa stalo silným[626] a ľud s Avšálómom chodiacim a mnohým (al. „početným“, „hojným“).
628 Al. „oznamovateľ“, vl. „oznamujúci“, „správu podávajúci“[7].
629 Pozri Gen. 32:8, pozn. 849; 45:7, pozn. 1228.
630 Tu iný tvar dotyčného slovesa[584] so zmyslom ako v texte („spôsobiť, aby sa prihnalo al. zosypalo“).
631 D. „ústami“, ďalej obdobne.
632 D. „Podľa všetkého, čo“ (al. „ako“).
633 Tu v tomto zmysle, al. „akokoľvek môj… bude (al. „chce“) rozhodovať“.
634 Pozri Sud. 4:10, pozn. 256.
635 D. „pri dome vzdialenosti“ (al. „diaľky“); podaktorí chápu ako vlastné meno miesta („v al. pri Béth-Mercháku“).
636 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
637 Al. „vyhnanec“, tvar toho istého slovesa ako v Sud. 18:30, pozn. 855.
638 Tj. „miestu, kde teraz bývaš“; podľa iných „a dokonca sa chystáš odsťahovať sa na svoje miesto“, tj. „odkiaľ si prišiel“. Podľa jedného rukopisu, LXX, Vulgaty a Pešity „vysťahovalec zo svojho miesta“ v tom istom zmysle.
639 Al. „mám robiť tulákom“ (al. „utečencom“), pozri Gen. 4:12, 14, pozn. 145.
640 D. „na ktoré*koľvek*“, tj. „miesto“.
641 Al. „zaveď späť svojich bratov – láskavosť a vernosť s tebou“; podľa LXX „zaveď so sebou… a Hospodin s tebou uskutoční láskavosť a vernosť“.
642 Pozri 1 Sam. 14:12, pozn. 551.
643 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
644 Al. „dolinou Kidróna“.
645 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
646 Pozri Gen. 47:15, pozn. 1275; Lev. 26:20, pozn. 894.
647 Vl. „vystúpil“[3175], tj. „vystúpil a ostal hore (totiž vari na brehu potoka al. okraji doliny) stáť“.
648 Al. „jej“, tj. „skrinky“ (v hebrejčine mužského rodu).
649 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
650 Al., podľa iných, „Či *si* ty vidiaci“ (1 Sam. 9:9).
651 Al. „predlievať“ (Exod. 12:39).
652 Tj. pri brodoch („beavróth“) v Jordáne neďaleko Jerícha; podľa čítaného textu („bear-bóth“), ktorého se pridržiavajú LXX, Vulgata a prevážna väčšina ostatných prekladov, „na stepiach“[136].
653 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
654 Tj. azda „vrchu Olív“; inak jednoducho „*pozdĺž* olív“.
655 Pozri Num. 4:15, pozn. 147.
656 Al. „oddávna“, D. „od času“.
657 Al. „každú vec, *o* ktorej“[178].
658 Vl. „od temena“.
659 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.
660 Al. možno „*košov* (al. „*vriec*“, „*balíkov*“, „*hrúd sušeného*“, „*koláčov z*“) letného ovocia“ (D. „leta“, obdobne aj vo v. 2).
661 D. „Čo tieto *veci* tebe“ (al. „pre teba“)?
662 Pozri Deut. 13:10, pozn. 541; to isté sloveso je vo v. 13.
663 D. „vyjdi“[107], zmysel ako v texte („vypadni“).
664 Množné číslo tu možno aj v zmysle „krv všetkých al. každého zo zabitých“.
665 Pozri 1 Sam. 25:25, pozn. 923.
666 D. „Čo mne a vám“, podobne ako v Sud. 11:12, pozn. 618; tu a obdobne ďalej ide, pravdaže, iba o toto úslovie.
667 Pozri Sud. 3:15, pozn. 183.
668 Pozri Exod. 32:10, pozn. 1130; to isté sloveso je vo v. 21, oproti inému slovesu v kap. 15:16[273].
669 Pozri Gen. 29:32, pozn. 756.
670 Podľa čítaného textu „v moje oko“, tj. „v moju tvár al. obličaj“.
671 Tu D. „vrchu chôdzou (al. „idením“) a“.
672 Ako „zároveň s ním“ vyššie.
673 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
674 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
675 Pozri Exod. 23:12, pozn. 803.
676 Al. možno „tvoje láskavé (al. „priaznivé“) zmýšľanie“.
677 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
678 Pozri Gen. 47:15n., pozn. 333.
679 Tj. azda „poraďte sa navzájom“.
680 D. „so svojím otcom“, tj. azda „u svojho otca“, no nie ako v kap. 10:6[438].
681 Sloveso ako „rozložil“ v Gen. 33:19; Exod. 33:7, tu odlišný tvar, v tejto súvislosti rovnakého významu.
682 Al., podľa čítaného textu, „ako by sa voľakto[356] pýtal“.
683 Al. „ovisnutých (pozri Num. 13:18, pozn. 485) rúk“.
684 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
685 Al. „nestenčený“, „neporušený“, „*v* pokoji“, pozri Gen. 29:6, pozn. 738; 33:18, pozn. 896.
686 Al. možno „čo *má* v svojich ústach“.
687 D. „kroku“, ďalej obdobne.
688 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
689 Al. „z nich“[400], tj. z 12 000 spomenutých vo v. 1.
690 Pozri 1 Sam. 4:17, pozn. 261.
691 D. „roztopením“[692] (v. 10), „zhromaždením“[279], tvar trpného rodu („zhromaždením sa“, v. 11), „prejdením“[700] (v. 16).
692 Pozri Deut. 20:8, pozn. 80.
693 D. „a tvoja tvár idúca“.
694 Al. „boj“, „bitku“, iný (aramejský) výraz ako v kap. 1:4 a ďalej[10].
695 D. „na jednom *z* miest“.
696 Tj. „Dávid(a)“[438].
697 Tu iná predložková väzba ako v kap. 10:3, výraznejšie cieľová.
698 Pozri Exod. 23:18, pozn. 809; nesúvisí s „noc“ vyššie. Ďalej obdobne.
699 Podľa mnohých rukopisov „pri brodoch“[652].
700 Al. možno „ísť al. tiahnuť ďalej“, ako v kap. 15:33, no pozri tu vv. 21n.
701 Vl. „aby nebol kráľ a všetok ľud rozdrvený“ (al. „potretý“, „drvivo porazený“, vl. „pohltený“, ako v kap. 20:19n.), v texte opis umožňujúci v preklade uchovať väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
702 Tj. „nemohli si dovoliť al. sa odvážiť“.

www.milosavlik.eu

703 Vl. „tá“ (člen), al. možno „istá“, ako vo v. 17.
704 Al. „prikrývku“, pozri Exod. 26:36n., pozn. 935, no nesúvisí s „prestrela“ tu vyššie.
705 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
706 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
707 Al. možno „Jišmáélího“, pozri 1 Par. 2:17; tak podľa podaktorých rukopisov LXX aj tu.
708 Toto slovo je v pôvodine až vo v. 29.
709 Al. „čaše“, „panvy“.
710 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
711 Vl. „nádoby hrnčiara“, D. „stvárňovateľa“, „formovateľa“, „modelovača“, tvar slovesa ako v Gen. 2:7, pozn. 57.
712 Ako „pražené zrnie“ („kalí“) vyššie, zmysel azda ako v texte; LXX toto slovo tu vynechávajú, Vulgata prekládá „frixum cicer“, „pražený cícer“.
713 Pozri Gen. 18:8, pozn. 470.
714 Tj. „syry z kravského mlieka“, vl. „syry hovädzieho dobytka“; výraz preložený „syry“ sa v SZ vyskytuje len tu a jeho význam je nejasný; LXX podávajú prepis „safóth“ hebrejského znenia „šáfóth“, Vulgata prekladá „pingues vitulos“, „tučné teľatá“.
715 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
716 Al. „zveril“, „podriadil“. Pozri Jóba 8:4; Žalm 81:12.
717 D. „vychádzaním“ (v. 2), „prchaním“ (v. 3).
718 Al. „nebude im na nás záležať“, D. „nebudú k nám prikladať (al. „na nás upierať“ [al. „zameriavať“] pozornosť“ [al. „myseľ“, vl. „srdce“]).
719 Podľa 2 rukopisov, LXX aj Vulgaty „veď ty *si* ako desaťtisíc *z* nás“; tomuto zneniu dáva prednosť prevažná väčšina známych mi prekladov, no nazdávam sa, že masóretské znenie, ktorého preklad podávam v texte, dáva dobrý zmysel, takže nevidím príčiny ho opravovať.
720 Vl. „podľa jemnosti“, „s jemnosťou“, pozri Gen. 33:14, pozn. 892.
721 Vl. „rozptýlená“ (Gen. 10:18).
722 Vl. „les rozmnožil pohlcovanie (D. „ohľadne pohlcovania“, „v pohlcovaní“), tj. azda „prejavil sa účinnejším al. mohutnejším ohľadne pohlcovania (atď.) medzi ľudom od *toho*, čo“.
723 Vl. „húšť“, „spleť“, „sietivo“, tj. „hustú spleť vetiev“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
724 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354.
725 Vl. „bol daný“ (al. „umiestený“).
726 Ako „zástery“ v Gen. 3:8; v kap. 20:8 ako v 1 Sam. 18:4, pozn. 728.
727 Vl. „vážil“, „odvažoval“, tu azda zmysel ako v texte.
728 Niekoľko rukopisov, LXX, Vulgata a Pešita majú znenie „Dávajte mi[371] pozor“.
729 Al. „lži“, „podvodu“, „klamu“.
730 Al., podľa čítaného textu, , „Nadto by som sa… proti svojmu žitiu, lebo žiadna… skrytá, a ty by si sa“.
731 Pozri Gen. 21:16, pozn. 551, D. „spredu“ (al. „odpredu“), tu v zmysle ako v texte („odstúpil by si odo mňa“, tj. „nechal by si ma tak“, „nezastal by si sa mňa“), al. „proti“, tj. „proti mne“.
732 Vl. „čakať“, ako v 1 Sam. 10:8, tu v zmysle ako v texte („márniť čas“).
733 Vl. „palice“[243] („ševátím“), tj. „násady al. rukoväte kopijí“, zmysel azda ako v texte; tak prekladá Vulgata („lanceas“), LXX „belé“, „šípy“, „hádzacie oštepy“. Podľa podaktorých „dýky“.
734 Pozri Gen. 37:7, pozn. 972.
735 Ako „zadržal“ („chásak“) v Gen. 20:6, pozri tiež 1 Sam. 25:39, pozn. 950; tu aj „šetril“; tak LXX („efeideto“) a podobne aj Vulgata („volens parcere“, „chcejúc šetriť“).
736 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942; to isté sloveso je „navŕšili“ ve v. 17.
737 Al. „na pripomínanie môjho mena“.
738 Al. „miesto“, „znamenie“, D. „ruka“.
739 Pozri 1 Sam. 24:15, pozn. 890.
740 D. „mužom“; al. „*by si* n*ebol* mužom“.
741 Ako „posolné“ v kap. 4:10, tu a ďalej zmysel ako v texte; vo v. 25 len „zvesť“, a tak aj vo v. 27, kde „dobrú“ je preklad prívlastkového prídavného mena v pôvodine., obdobne ako predošlé „dobrý“.
742 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
743 Vl. „nájdenej“, pozri Jóš. 17:16, pozn. 555.
744 Pozri Gen. 13:10, pozn. 374.
745 Tu D. „išiel chôdzou (al. „idením“) a *bol* blížiaci sa“.
746 D. „prichádza na dobrú zvesť al. k (tj. „na *oznámenie* al. k *oznámeniu*“) dobrej zvesti“.
747 Pozri 1 Sam. 17:46, pozn. 718.
748 Pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
749 Al. „čo *sa stalo*“.
750 Tu v hebrejskom texte začína kap. 19.
751 Tu D. „Kto dá moju smrť“.
752 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
753 Pozri Gen. 45:5, pozn. 1223.
754 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
755 Tj. „že oni ti nie sú ničím“.
756 Pozri Num. 23:27, pozn. 884.
757 Pozri Gen. 20:7, pozn. 530.
758 D. „hašteril výrokom“.
759 Al. „zanedbávate (al. „ste nečinní *vzhľadom* na“) privedenie“, „ste ľahostajní ku privedeniu“, vl. „mlčíte o privedení“.
760 Tu možno „Hospodin“.
761 Pozri Gen. 32:21, 23, pozn. 858; Num. 32:5, pozn. 1053. Tvar toho istého slovesa je „preplávala“ vo v. 18 a súvisí s ním aj nasledovné „pramica“ (vl. „prevoz“, jednotné číslo slova preloženého „brody“[652], vyskytujúce sa v SZ len tu so zmyslom ako v texte).
762 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
763 Sloveso ako v Sud. 14:6, pozn. 703; značí aj „mať šťastie al. úspech“, „zdariť sa“, takže tu aj „podarilo sa im prekročiť“.
764 Podľa LXX „A poslúžili službou“ (tvary slovesa „ávar“, „prejsť“, čítali ako „ávad“, „slúžiť“[410]).
765 Pozri Gen. 15:6, pozn. 419.
766 D. „z Jerúsaléma, kráľovým prikladaním al. („na kráľovo prikladanie“) toho“.
767 D. „prvý voči všetkému domu Jozefa“; prevažnou väčšinou sa prekladá „prvý zo všetkého domu Josefa“, no nazdávam sa, že zmysel výroku podáva opisné znenie

www.pilsbibliotek.eu

v texte, najmä vzhľadom na to, že hovoriaci bol z kmeňa Benjámína a nie Jozefa. Ten istý zmysel má český kralický preklad; LXX „prvý všetkého Isráéla a domu Jozefa".

768 Pozri Lev. 13:45, pozn. 432.

769 Al. „*ale* ohovoril tvojho nevoľníka pred mojím pánom, kráľom", opis v texte umožňuje v preklade zachovať význam predložkových väzieb, tu použitých v pôvodine.

770 Tj. „odsúdencami k".

771 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.

772 Vl. „spravodlivosť", ako napr. v Deut. 6:25, tu v zmysle ako v texte („spravodlivý nárok").

773 Al. „vyslovovať svoje slová", „vravieť svoje reči", možno v zosilňujúcom zmysle („zdlha a zoširoka hovoriť"); obdobne sa dá chápať aj znenie v texte („šíriť sa o svojich veciach").

774 D. „potom, čo".

775 Al. „živil", ako vo v. 33, v kap. 20:3 a v Gen. 45:11, pozri aj Rúth 4:15, pozn. 175.

776 D. „veľký".

777 D. „ako čo" (v. 34), „ako málo" (v. 36, tiež v zmysle „len na kúštik cesty").

778 Vl. „vedieť" („poznať rozdiel").

779 Pozri 1 Sam. 24:17, pozn. 895; „odmenou" na konci verša je príbuzný výraz (vyskytujúci sa v SZ len ešte u Is. 59:18 a Jer. 51: 56), možno v zosilňujúcom zmysle („tak bohato"). Ďalej obdobne.

780 Al. „na mne" (al.[781] „na mňa"); s touto predložkou sa nasledovné sloveso[781] spája len na tomto mieste.

781 Al. možno[780] v zmysle „akékoľvek želanie al. akúkoľvek žiadosť na mňa vložíš".

782 Vl. „na mužov", tj. „na ich slová".

783 Obdobne ako v Sud. 11:12nn., pozn. 618.

784 D. „(na)jedením (sa)".

785 Tj. „na útraty".

786 Vl. „prínos", tj. „čosi prinesené", tvar predošlého slovesa[122], možno v zosilňujúcom zmysle („vôbec kedy al. aký").

787 D. „od teba", tj. „viac", obdobne ako napr. na konci verša; podobne aj v kap. 20:5.

788 Tu v tomto zmysle, al možno „pozdvihlo sa" v zmysle vzbury.

789 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.

790 Pozri Exod. 12:6, pozn. 374.

791 Pozri 1 Sam. 25:29, pozn. 935, tu v takomto zmysle.

792 Hebr. „chajjúth", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; zmysel je azda „(vdovstve) na dobu trvania svojho života", al., podľa iných „(ako vdovy) žijúcich mužov"; LXX čítali „chajjóth", „žijúce", tj. „vdovy", podobne prekladá aj Vulgata, „žijúc vo vdovstve".

793 Al. „ty sa postav (al. „dostav") sem".

794 Pozri Gen. 24:56, pozn. 635.

795 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.

796 Sloveso ako v Exod. 21:8n., súvisí s predošlým výrazom[795].

797 Pozri Num. 13:28, pozn. 487.

798 Vl. azda „a vyprostí („vehiccíl") *sa z dohľadu* našich očí", no väzba je gramaticky nie celkom jasná; niektoré rabínske výklady sa opierajú o čítanie „a uzavrie sa („vehécar") nám", podaktoré rukopisy LXX majú znenie „a bude vyprostený (čítali „vehuccal") od nás", iné „a zatieni (podľa čítania „vehécal") naše oči".

799 Pozri Sud. 3:16, pozn. 190, tu jednotné číslo.

800 Al. „bokoch" (Exod. 28:42), tj. „v jeho pase", ako časti tela.

801 Tu D. „Či *je* pokoj".

802 Al. „kto *patrí* Dávidovi", iná predložka ako „za" nižšie.

803 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.

804 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.

805 Vulgata má znenie „a zišli sa všetci vyberaní"[280] („electi", podľa čítania „bachurím" miesto „Berím"). Podaktorí navrhujú čítanie „a všetci Bichrím (tj. „synovia Bichrího"), tí sa zišli".

806 Vl. „nasypali", no nesúvisí s „násyp" nižšie.

807 Iná předložka ako „proti" aj „voči" vyššie; tiež „vo vale", tj. „uprostred valu", „obohnané valom".

808 Al. „zrúcanie", vl. „spôsobenie pádu".

809 Al. „narúšali".

810 Pozri Jóš. 8:33, pozn. 345, tu zmysel ako v texte („za starých čias").

811 D. „hovorením"; „dopytovaním sa".

812 Tj. „tým bolo s konečnou platnosťou rozhodnuté".

813 Vl. „usmrtiť".

814 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.

815 D. „A ku všetkému vojsku (tj. „nad všetkým vojskom", ale iná predložka ako „nad" nižšie a v kap. 8:16) Isráéla *bol*", zmysel ako v texte.

816 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.

817 Podľa čítaného textu „Ševá", no nie ako „Ševa" vo v. 1 a ďalej v tejto kapitole.

818 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.

819 D. „požehnajte dedičstvo", zmysel ako v texte.

820 D. „nie je".

821 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1106.

822 D. „vykynožení od udržania sa".

823 D. „každom", „všetkom", kap. 6:5 a ďalej obdobne; tu aj „v celom", tj. „nikde v".

824 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.

825 Tj. „Méravi" (1 Sam. 18:16), tak podľa 2 rukopisov, Pešity a niektorých vydaní LXX.

826 D. „žatvy si ju rozostrela na skalu", no zmysel ako v texte.

827 D. „sa na nich vyliala", porov. Exod. 9:33, pozn. 310.

828 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.

829 Vl. „živočíšstvu"; v kap. 23:11, 13 zmysel ako v texte tam („oddiel vojska").

830 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.

831 D. „v den skolenia Pelištím[21] Šáula (4. pád) na Gilbói".

832 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.

833 3. pád.

834 Pozri Deut. 2:11, pozn. 135, tu jednotné číslo.

835 D. „novým", tj. „mečom".

836 Al. „myslieť[426] na skolenie".

837 Pozri 1 Par. 20:5.

838 D. „drevo", ďalej obdobne.

www.nilosbook.eu

839 Pozri Exod. 28:32, pozn. 1006.
840 D. „muž rozmeru“, zmysel ako v texte, podľa čítaného textu „muž sváru“ (al. „boja“).
841 D. „muž rozmeru, a prstov jeho rúk a prstov jeho“.
842 D. „od počtu“.
843 Al. „sa narodil(i) Ráfovi“.
844 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
845 Tj. „Boh, ktorý mi je skalou“, v. 47 obdobne.
846 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
847 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
848 Tj. „vyvýšenina, na ktorej sa možno útekom zachrániť“.
849 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206; 49:5, pozn. 1319.
850 Tu aj „dovolávať sa“, al. „vzývať“, v. 7 obdobne.
851 Vl. „búrlivé (al. „trieštiace sa“) vlny“.
852 Tu aj „prúdy“, „prívaly“.
853 Tj. „ničomných ľudí“, kap. 23:6 obdobne.
854 Tiež „skazy“, „zla“, kap. 23:6 obdobne, hebr. „belijjaal“; chápe sa aj ako meno zlého ducha – „Belijjaal“ („Beliar“, 2 Kor. 6:15). V kap. 23:6 je tento výraz sám o sebe, ako ešte len u Jóba 34:18 a Nach. 1:15.
855 Pozri 1 Sam. 16:14, pozn. 666.
856 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
857 Vl. „predhonili“, „dobehli“, „dopadli“, al. „predo mnou sa objavili“ (al. „vynorili“), v. 19 obdobne.
858 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
859 Vl. „v tiesni“ (D. „v úzkom“ [al. „tesnom“, „tiesnivom“], porov. slovenské „v úzkych“), mne“, tj. „mne al. pre mňa určenej“, „na mňa doliehajúcej“.
860 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
861 Pozri Deut. 33:26, pozn. 1284.
862 Al. „jasu“; vo v. 29 príbuzné sloveso.
863 D. „uhlíky ohňa“.
864 Pozri 1 Sam. 2:10, pozn. 18.
865 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
866 Tj. „nepriateľov“.
867 Jednotné číslo možno aj v zmysle „blýskanie“.
868 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482 a porov. Deut. 2:15, pozn. 144.
869 Vl. „riečiská“.
870 Al. „obývanej zeme“.
871 Al. „hrozbou“.
872 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
873 Pozri Deut. 31:6, pozn. 1089.
874 Al. „lebo nado[787] mňa zosilneli“ (al. „silou vynikli“).
875 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1088.
876 Ako „vytrhajú“ v Lev. 14:40, v zmysle záchrany len tu, v Žalmoch a v Prísloviach.
877 D. „napred“, „dopredu“, zmysel ako v texte („sú mi prítomné“). Ďalej obdobne.
878 Pozri Exod 12:14, pozn. 388.
879 Al. „dokonalý“, ďalej obdobne, porov. Exod. 12:5, pozn. 371. Na konci v. 26 odvodené sloveso, vyskytujúce sa v tomto tvare len tu a v Žalme 18:25.
880 Zvratný tvar tohto slovesa, vyskytujúci sa len tu, v Žalme 18:23 a u Mich. 6:16.
881 Pozri 2 Par. 6:41, nižšie odvodené sloveso, vyskytujúce sa v tomto tvare a zmysle len tu a v Žalme 18:25.
882 Al. „S láskavým zaobchádzaš láskavo“, ďalej obdobne.
883 Dva tvary slovesa súvisiaceho s „čistoty“ vo vv. 21 a 25, vyskytujúce sa len tu a v Žalme 18:26, rozkazovací spôsob u Is. 52:11, druhý z nich ešte u Dán. 12:10.
884 Pozri Deut. 32:5, pozn. 1115.
885 Sloveso súvisiace s prídavným menom v Deut. 32:5, pozn. 1116, vyskytujúce sa v SZ v tomto tvare len tu a v Žalme 18:26.
886 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
887 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
888 Al., podľa iných, „*pre*behnúť čatou“, „bežať *proti* čate“, „zaútočiť *na* (al. „*pre*behnúť“) čatu“.
889 Pozri Žalm 119:11, pozn. 2457.
890 Al. „vyskúšaná“, „overená“.
891 Pozri Num. 5:20, pozn. 219.
892 Pozri Sud. 6:26, pozn. 422, tu v tomto zmysle („ochrana al. opora“).
893 Al. „Boh, moja istá posila, on“[1].
894 Hebr. „jattér“, pozri Jóba 6:9, pozn. 290, tj. možno „radosťou“; podľa čítaného textu, ktorého sa pridržajú staré preklady a takmer všetky známe mi preklady novšie, „v dokonalosť uvoľňuje (tj. [vl.] „uvoľnením robí [LXX „exetinaxen“, „vyrazil“, „vybil“, tj. azda „prerazil al. prebil“, Vulgata „complanavit“, „urovnal“, tam asi prekladateľ čítal „játér“, tvar iného slovesa takého významu, pozri Prísl. 12:26, pozn. 633] dokonalou“) moju cestu“. No nevidím príčiny opravovať písaný text, ktorý dává dobrý zmysel, pozri prvú polovicu v. 31, a preto som mu dal prednosť. Podaktorí znenie tohto miesta považujú za porušené a navrhujú podľa Žalmu 18:32 a niekoľkých vydaní LXX čítať „robí dokonalou (vl. „dáva *ako* dokonalú“) moju cestu“.
895 Podľa čítaného textu a starých prekladov[894] „moje“.
896 D. „ako jelenice“, zmysel ako v texte. Pozri Žalm 18:33, pozn. 449.
897 Vl. „stláčajú“, smerom nadol, zmysel ako v texte.
898 Takže pri tom nebolo treba pomáhať si nohou.
899 Vl. „tvoje zníženie sa“, tj. „ku mne“; tiež „tvoja odpoveď“, tj. „tvoje vypočutie“.
900 D. „Rozširuješ (Deut. 33:20, pozn. 1265) moje kročaje“, zmysel ako v texte; porov. Gen. 26:22, no tam je, oproti tomuto miestu, väzba s 3. pádom.
901 Al. „nevyvrtli“, „nezatackali“, „nepošmykli“, „nepoklesli“.
902 Tj. „od prenasledovania ich“.
903 Pozri Num. 24:8, 17, pozn. 928; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1204.
904 Pozri Exod. 15:7, pozn. 507.
905 Pozri Sud. 11:33, pozn. 633, iné sloveso ako v Exod. 15:7.
906 D. „si mi dal“, ďalej obdobne.
907 Al. „dal si mi šiju mojich nepriateľov“, porov. Exod. 23:27, pozn. 823, a pozri aj Jóš. 10:24, pozn. 414.
908 Sloveso ako „roztĺcť“ v Exod. 30:36, no ďalej v prvej polovici verša doslovne, nie ako tam podľa pozn. 1100.
909 Tj. „na prach („*takže boli* ako prach“), ďalej obdobne.

www.milosc.sk

910 Tu sloveso ako v Exod. 30:36, pozn. 1100.
911 Ako „zvada" v Gen. 13:7, množné číslo.
912 Tj. „uchovávaš ma na to, aby si ma spravil hlavou".
913 Al. „slúžil (al. „slúži") mi"; ďalej obdobne.
914 Pozri Deut. 33:29, pozn. 1291, tu iný tvar rovnakého významu.
915 Al. „ochabovať", „slabnúť", pozri Exod. 18:18, pozn. 621.
916 D. „budú sa opasovať", zmysel ako v texte, tj. azda „vrecovinou" (kap. 3:31 a i.) na znak smútku; porov. aj Jána 21:18n. No v prevažnej väčšine známych mi prekladov sa tento výraz („vajjachgerú", tvar slovesa „chágar", „opásať [sa]") chápe rovnako ako „vajjachregú", ktoré je miesto neho na súbežnom mieste Žalmu 18:45 (pozri tam pozn. 594), možno na základe čudnej domnienky podaktorých, že „chágar" tu je akousi obmenou tam použitého slovesa „chárag", „triasť al. báť sa", utvorenou prešmyknutím spoluhlások, v ktorom vidia náznak vnútorného zmätku al. rozochvenia duší, a podáva sa spravidla v znení „budú s chvením (al. „trasením", „strachom") vychádzať"; toto sloveso („chárag") podle podaktorých značí aj „tackať sa", „vrávorať", a tak možno chápať preklad LXX „sfalúsi", hoci, pravda, toto grécke sloveso má dosť širokú stupnicu významov; tohto zmyslu sa pridržajú aj niektoré novšie preklady. No pozoruhodný je preklad „contrahentur" Vulgaty, značiaci „budú sťahovaní al. zvieraní al. tiesnení", tj. „úzkosťou"[917]; prekladateľ tu teda, zdá sa, pochopil sloveso „chágar" v prenesenom zmysle („sťahovaní úzkosťou ako tesno utiahnutým opaskom"), ktorý, povedal by som, veľmi dobre zapadá do textovej súvislosti. Nasledovná predložková väzba[917] by sa podľa toho v jej znení ako v texte dala chápať možno aj v zmysle „*počujúc* zo svojich hrádkov (obdobne ako vo v. 7) *poplašné správy*".
917 Al. „ohráď", „úkrytov", hebr. „misgeróth", množné číslo výrazu odvodeného od slovesa „ságar", „uzavrieť" (tu napr. v kap. 18:28[747]) a značiaceho teda „čosi uzavreté al. uzavierajúce", ktoré sa inde, na rozdiel od tohto a ešte dvoch miest (Žalm 18:45 a Mich. 7:17), používa v jednotnom aj množnom čísle na označenie rozličných súčastí zariadenia stanu stretávania aj Šalamúnovho chrámu (Exod. 25:25, pozn. 874; 1 Kráľ. 7:28nn., pozn. 440, a i.). Aj tu stojí za povšimnutie znenie Vulgaty „in angustiis suis" („v svojich úzkostiach", teda najskôr opäť[916] v prenesenom zmysle, dotyčný výraz v latinčine totiž značí aj „sútesky", „úžiny" v zmysle hmotnom), takže s prihliadnutím naň by znel preklad tohto miesta (podľa môjho súdu veľmi priliehavo, hoci iný doklad o takom zmysle dotyčného výrazu nenachodím a preto ho neuplatňujem v texte), „budú zvieraní al. tiesnení[916] svojimi úzkosťami" (D. „od [al. „zo"] svojich úzkostí"). Možno sa dá tento výraz tak chápať aj na ostatných dvoch spomenutých miestach, kde je súvislosť rovnaká al. veľmi podobná; LXX aj Vulgata ho, pravda, na každom z týchto troch miest podávajú inak.
918 D. „popod mňa skláňajúci" (al. „znižujúci", „nechávajúci zostúpiť").
919 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
920 D. „muža násilí"[849]; množné číslo v zosilňujúcom zmysle („krutého al. bezohľadného násilia") al. v zmysle „násilných činov"; obdobne vo v. 51 („slávneho al. veľkého vyslobodzovania", al. „mnohých vyslobodení").
921 Al. „vyznávať", „chváliť", „ti ďakovať".
922 Al. „pri speve hrať" (al. „húsť"), obdobne podstatné meno v kap. 23:1.
923 Vl. „zveličujúceho" („magdíl"), podľa čítaného textu „veže" („migdól").
924 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
925 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
926 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
927 Al. „medzi".
928 Pozri Gen. 1:27, pozn. 40.
929 Pozri Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
930 Al. „žiadne mrákavý", tj. „ráno bez mrákav".
931 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
932 Vl. „s Boňom", „u Boňa".
933 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
934 Pozri 1 Sam. 15:22, pozn. 633.
935 Al. „Nie *je* tak predsa môj… Boňom? Veď so mnou… potešenie; azda *sa jej* nedáva rásť?"
936 Tento výraz sa sám osebe vyskytuje okrem tohto miesta ešte len u Jóba 34:18 a Nach. 1:15.
937 Tj. zahrnutí vo význame predošlého výrazu[853].
938 Al. „zahnaní", súvisí s výrazmi v Gen. 4:14, pozn. 145, 16, pozn. 154.
939 Pozri Lev. 5:5, pozn. 137.
940 Al. „ozbrojený", „obrnený", vl. „naplnený".
941 D. „spálením".
942 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
943 Pozri Exod. 14:7, pozn. 463.
944 D. „proti (tj. „*ktorý bojoval* proti") osemsto zabitých"[56] (v. 8), al. „proti tristo zabitým" (v. 18).
945 Al. „vyzývaní", „tupení", tvar slovesa ako „potupil" v 1 Sam. 17:10.
946 Tu bez predložky.
947 Tu odlišná predložková väzba, výraznejšie smerového zmyslu.
948 Tj. „zabitých nepriateľov".
949 D. „plný šošovice".
950 Al. „Kiež ma voľakto"[612], no tu vyhovuje aj doslovné znenie.
951 Al. možno „cisterny"; tak[187] podle čítaného textu jednoznačne. Vo v. 20 v zmysle ako v texte tam.
952 Ako „rozpolti" v Exod. 14:16, „rozčesol" v Sud. 15:19.
953 Pozri Num. 28:7, pozn. 987.
954 D. „od môjho vykonania tohto".
955 Al. „dvíhal (D. „budil") svoju kopiju".
956 Tj. „tých prvých", v. 23 obdobne.
957 D. „neprišiel", tj. „nevyrovnal sa im".
958 Al. „bohatý", D. „hojný", „početný", „mnohý".
959 D. „levov sily", tj. „bojovníkov levej sily al. statočnosti".

www.biblickykvik.eu

960 Tu doslovne.
961 Pozri Exod. 2:19, pozn. 78.
962 Al. „nápadného“, „pôsobivého zovňajšku“, D. „muža výzoru“.
963 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
964 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.
965 Pozri v. 13.
966 Pozri 1 Sam. 22:14, pozn. 848.
967 D. „a podnietil“[294]. Pozri 1 Par. 21:1.
968 D. „ako oni a ako oni“, zmysel ako v texte.
969 D. „sto krokov“.
970 Vl. „sa stalo (al. „ukázalo“)[95] silným“.
971 Tj. možno „južne“, porov. 1 Sam. 23:19, pozn. 865.
972 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
973 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
974 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
975 D. „počet“, ako vo v. 2.
976 Al. „sčítania“, nesúvisí s predošlým výrazom[975].
977 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417; vo v. 1 ako v Gen. 13:16.
978 Pozri 1 Sam. 24:5, pozn. 880.
979 Iný výraz ako v 1 Sam. 9:9 a ďalej, odvodený od slovesa u Is. 1:1, pozn. 2.
980 Vl. „Íst“, zmysel ako v texte („von!“).
981 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
982 Vl. „zvedz“.
983 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
984 Pozri Exod. 10:10, pozn. 330.
985 Vl. „Veľa“.
986 Al. „spusti“, pozri Jóš. 10:6, pozn. 387.
987 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
988 Al. „pozrel nadol“ (Gen. 18:16).
989 Pozri Num. 16:48, pozn. 679; předošlé sloveso „sňať“ je to isté ako „bolo zabránené“ tam, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. V. 25 obdobne.
990 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.
991 Pozri Lev. 1:3, pozn. 11, tu s oným výrazom súvisiace sloveso.
992 D. „kúpením“.
993 D. „*obete* zadarmo“, tj. „zadarmo nadobudnuté“.

www.milos-pavlik.eu

PRVÁ KNIHA KRÁĽOV

A kráľ Dávid *bol* starý, pokročilého
veku[1], i dali sa ho prikrývať rúchami,
a*le* teplo mu nebolo; (2)jeho služobníci
mu teda[2] povedali: Nech môjmu pánovi,
kráľovi, hľadajú[3] dievčinu, pannu, nech[4]
sa postaví pred tvár kráľa a stáva sa[194] mu
ošetrovateľkou[5], i môže[6] líhať v tvojej
náruči[7], nech[4] bude môjmu pánovi, krá-
ľovi, teplo. (3)Dali sa teda[2] po všetkom
území[8] Isráéla krásnu dievčinu hľadať
a našli Avíšag, šúnémsku[9], a priviedli ju
kráľovi; (4)a tá dievčina *bola* nadmieru
krásna a stala sa[194] kráľovi ošetrovateľ-
kou[5] a dala sa ho obsluhovať[10], no[4] kráľ
ju nespoznával.

(5)A Adónijjá, syn Chaggíth, sa vyvyšo-
val[11] *s* výrokom: Kraľovať budem ja; i za-
dovážil[12] si voz a kone[13] a päťdesiatich
mužov pred jeho tvárou behajúcich
(6)a jeho otec ho po všetky jeho dni[14] ne-
rozmrzel[15] výrokom: prečo si sa zachoval[12]
takto[16]? A on *bol* aj[17] zjavom[18] veľmi pek-
ný[703], a porodila ho po Avšálómovi.
(7)I nastali[194] jeho rozhovory[19] s Jóávom,
synom Cerúje, a s Evjáthárom, kňazom;
tí[4] sa dali Adónijju podporovať[20], stojac
za ním[21], (8)a*le* Cádók, kňaz, a Benájáhú,
syn Jehójádu, a Náthán, prorok, a Šimeí[22]
a Réí a hrdinovia[23], ktorí *patrili* Dávidovi,
pri Adónijjáhúovi[24] neboli[28]. (9)A Adóni-
jjáhú pri kameni Zóheleth, ktorý *je* vedľa
Én-rógela, nazabíjal[25] drobného dobytka
a hovädzieho dobytka a vykŕmeného do-
bytka, a popozýval všetkých svojich bra-
tov, synov[26] kráľa, a všetkých mužov Jú-
du, služobníkov[27] kráľa, (10)ale Náthána,
proroka[26], a Benájáhúa[26] a hrdinov[23] [26]
a Šalamúna, svojho brata[26], nepozval.

(11)A Náthán k Bath-ševe, materi Šala-
múna, prevravel výrokom: Či si nepočula,
že Adónijjáhú, syn Chaggíth, kraľuje[28],
a náš pán, Dávid, *o tom* nevie[28]? (12)Teraz
teda[2] poď, nech ti, prosím[29], smiem[6]
dobre[30] poradiť, a zachráň[31] žitie[32] svoje
a žitie[32] svojho syna Šalamúna. (13)choď
a vstúp ku kráľovi Dávidovi a povieš[3]
k nemu: Či si ty, môj pane, neodprisahal
svojej služobnej výrokom: Áno, po mne
bude kraľovať Šalamún, tvoj syn, a on
bude sedieť na mojom tróne? Prečo teda[2]
kraľuje[28] Adónijjáhú? (14)Hľa, kým ty tam
ešte budeš s kráľom hovoriť, chcem[6] [33]
za tebou prísť ja a doplniť[34] tvoje slová.
(15)Bath-ševa teda[2] vstúpila ku kráľovi
do izby; a kráľ *bol* velmi starý, a Avíšag,
šúnémska[9], kráľa obsluhovala[10].

(16)A Bath-ševa schýlila hlavu[35] a po-
klonila sa kráľovi; a kráľ povedal: Čo s te-
bou[36] [37]? (17)I povedala mu: Môj pane, ty
si pri Hospodinovi, svojom Bohu, odpri-
sahal svojej služobnej: Áno, po mne bude
kraľovať Šalamún, tvoj syn, a on bude
sedieť na mojom tróne; (18)no[4] teraz,
hľa, kraľuje[28] Adónijjá, a pritom[38], môj
pane, ó[659] kráľu, *nič* nevieš[28]? (19)A na-
zabíjal[25] hovädzieho dobytka a vykŕmeného dobytka a drobného dobytka v hojnosti a popozýval všetkých synov[27] kráľa a Evjáthára, kňaza[27], a Jóáva, veliteľa[27] [39] vojska[40], a*le* Šalamúna, tvojho nevoľníka[27], nepozval. (20)A ty[41], môj pane, ó[659] kráľu, – oči všetkého Isráéla *sú* na tebe[42], aby si im oznámil[43] [44], kto bude na tróne môjho pána, kráľa, sedieť po ňom; (21)inak[4] sa stane[194], ako*náhle* môj pán, kráľ, ľahne[45] so svojimi otcami, že[4] sa staneme[194], ja a*j* môj syn Šalamún, *sťaby* previnilcami[46] [47].

(22)A hľa, kým ona ešte hovorila s krá-
ľom, prišiel[33] Náthán, prorok, (23)i podali
kráľovi správu[43] výrokom: Hľa, Náthán,
prorok; i vstúpil pred tvár kráľa a pokloniil sa kráľovi, *padnúc* na svoj obličaj[48] k zemi; (24)i povedal Náthán: Môj pane, ó[659] kráľu, ty si povedal: po mne bude kraľovať Adónijjáhú a on bude sedieť na mojom tróne? (25)Veď dnes zostúpil a nazabíjal[25] hovädzieho dobytka a vykŕmeného dobytka a drobného dobytka v hojnosti a popozýval všetkých synov[27] kráľa a veliteľov[27] [39] vojska[40] a Evjáthára, kňaza[27], a hľa, jedia a pijú pred jeho tvárou a vravia: Nech žije[3] kráľ Adónijjáhú! (26)A mňa[27], ktorý[49] *som* tvoj nevoľník, a Cádóka, kňaza[27], a Benájáhúa, syna

www.biblia.sk

Jehójádu[27], a Šalamúna, tvojho nevoľníka[27], nepozval. (27)Ak táto vec bola vykonaná[50] zo strany môjho pána, kráľa[51], potom[4] si svojich nevoľníkov[52] neupovedomil, kto bude sedieť na tróne môjho pána, kráľa, po ňom[53].

(28)A kráľ Dávid odvetil a povedal: Povolajte[54] mi Bath-ševu[55]. Vstúpila teda[2] pred tvár kráľa a pred tvárou kráľa zastala; (29)a kráľ odprisahal a povedal: *Ako že je* živý Hospodin, ktorý moju dušu vykúpil zo všetkej tiesne, (30)že podľa *toho,* ako som ti pri Hospodinovi, Bohu Isráéla, odprisahal výrokom, že po mne bude kraľovať Šalamún, tvoj syn, a na mojom tróne bude miesto mňa sedieť on, že tak chcem[6] spraviť tohto dňa. (31)A Bath-ševa schýlila hlavu[35] obličajom[48] *k* zem*i* a poklonila sa kráľovi a povedala: Nech môj pán, kráľ, žije[3] navždy[56]!

(32)A kráľ Dávid povedal: Povolajte[54] mi Cádóka, kňaza, a Náthána, proroka[55], a Benájáhúa, syna Jehójádu. I vstúpili pred tvár kráľa (33)a kráľ im povedal: Vezmite so sebou nevoľníkov svojho pána a usaďte Šalamúna, môjho syna, k jazde[57] na mulicu[58], ktorá *patrí* mne, a zaveďte ho nadol ku Gichónu (34)a tam ho pomaže[3] Cádók, kňaz, a Náthán, prorok, za kráľa nad Isráélom; a zatrúbte[59] na trúbe[60] a povedzte: Nech žije[3] kráľ Šalamún! (35)A vystúpte[61] za ním, i príde a usadne na môj trón a on bude miesto mňa kraľovať, lebo[4] jeho som prikázal[62], aby bol[44] panovníkom[63] nad Isráélom a nad Júdom. (36)A Benájáhú, syn Jehójadu, kráľovi odvetil a povedal: Amén[64], tak kiež vraví[3] Hospodin, Boh môjho pána, kráľa; (37)podľa *toho,* ako bol Hospodin s mojím pánom, kráľom, tak kiež bude[3] so Šalamúnom a kiež robí[3] jeho trón väčším od trónu môjho pána, kráľa Dávida!

(38)Zostúpil teda[2] Cádók, kňaz, a Náthán, prorok, a Benájáhú, syn Jehójádu, a Keréthí*ovia*[65] a Peléthí*ovia*[65 66] a usadili Šalamúna k jazde[57] na mulicu[58] kráľa Dávida a odprevadili[67] ho ku Gichónu (39)a Cádók, kňaz, vzal roh oleja zo stanu[68] a pomazal Šalamúna, a zatrúbili[59] na trúbe[60] a povedali, všetok ľud: Nech žije[3] kráľ Šalamún! (40)I vystúpili[61] za ním, všetok ľud, a ľud, *tí* pískali na píšťalách[69], i veselili sa veľkým veselím, až zem ich hlasmi pukala[28].

(41)To[4] počul Adónijjáhú a všetci pozvaní, ktorí *boli* s ním, keď[4] oni skončili[70] jedenie; a keď Jóáv počul zvuk[71] trúby[60], povedal[33]: Prečo *ten* halas[71] mesta[72], ktoré[659] lomozí? (42)A kým on ešte hovoril, hľa[33], prišiel Jónáthán, syn Evjáthára, kňaza, a Adónijjáhú povedal: Vojdi, lebo ty *si* zdatný[73] muž[74] a zvestuješ[75] dobrú *vec*[76]. (43)A Jónáthán odvetil a povedal Adónijjáhúovi: Isté *je, že*[77] náš pán, kráľ Dávid, v kraľovanie uviedol[78] Šalamúna (44)i poslal kráľ s ním Cádóka, kňaza, a Náthána, proroka, a Benájáhúa, syna Jehójádu, a Keréthí*ov*[65] a Peléthí*ov*[65 69] a usadili ho k jazde[57] na mulicu[58] kráľa (45)a pri Gichóne ho pomazal Cádók, kňaz, a Náthán, prorok, za kráľa. A odtadiaľ veseliac sa vystúpili[61] a mesto[72] sa dalo lomoziť; to[79] *je* ten halas[71], ktorý ste počuli. (46)A Šalamún aj usadol na kráľovský trón[80] (47)a aj služobníci kráľa prišli žehnať nášho pána, kráľa Dávida, výrokom: Kiež tvoj Boh robí[3] meno Šalamúna lepším od tvojho mena a kiež jeho trón robí[3] väčším od tvojho trónu! A kráľ sa na lôžku poklonil (48)a aj kráľ takto[16] povedal: *Nech je* velebený[81] Hospodin, Boh Isráéla, ktorý dnes dal sediaceho na mojom tróne, a moje oči *to* vidia!

(49)A všetci pozvaní, ktorí *boli* u Adónijjáhúa[82], sa zľakli[83] a povstávali a poodchodili každý[84] na svoju cestu; (50)a Adónijjáhú pocítil bázeň[85] pred tvárou[86] Šalamúna, i povstal a odišiel a chytil sa rohov[87] oltára. (51)I podali Šalamúnovi správu[43] výrokom: Hľa, Adónijjáhú sa bojí[28 88] kráľa Šalamúna, a hľa, drží[28] sa rohov[89] oltára *s* výrokom: Nech mi kráľ Šalamún najsamprv[90] prisahá[3]: ak chce[6 91] svojho nevoľníka mečom usmrtiť! (52)A kráľ Šalamún povedal: Ak sa bude prejavovať[92] ako poctivý[93] muž[94], nebude padať *nič* z jeho vlasu na zem, no[4] ak sa pri ňom bude nachádzať zlé, vtedy[4] umrie. (53)A kráľ Šalamún poslal a vzali ho nadol[121] od oltára[95], i prišiel a kráľovi Šalamúnovi sa poklonil; a Šalamún mu povedal: Choď k svojmu domu.

2 A dni Dávida sa priblížili[96] k smrti; i prikázal Šalamúnovi, svojmu sy-

www.biblia.sk

novi, výrokom: (2)Ja odchádzam cestou
všetkej zeme; budeš[3] teda[2] silný a prejavíš[3]
sa[92] ako muž (3)a zachováš[3] [97] nariadenia[98]
Hospodina, svojho Boha, – chodiť jeho
cestami, dbať[97] *na* jeho ustanovenia[99], jeho
rozkazy a jeho predpisy[100] a jeho svedec-
tvá, ako *je* napísané v zákone[101] Mojžiša,
aby si dosahoval prospech[102] *vo* všetko*m*, čo
budeš robiť, a kamkoľvek[103] sa budeš obra-
cať[104], (4)aby Hospodin mohol[6] potvrdiť[105]
svoje slovo, ktoré o mne vyslovil výrokom:
Ak budú tvoji synovia dbať[97] *o* svoju cestu
k chodeniu pred mojou tvárou vpravde[177],
celým svojím srdcom a celou svojou du-
šou, – výrokom: nebude ti[106] nikto[107] vy-
tínaný[108] [109] z trónu[95] Isráéla. (5)A ty tiež
viešˢ[28], čo mi vykonal Jóáv, syn Cerúje, čo
vykonal dvom veliteľom[39] vojska[41] Isráéla,
Avnérovi, synovi Néra, a Amásovi, synovi
Jethera, že[4] ich pozabíjal a v mier vpus-
til[110] [111] krv[112] [113] vojny[114] [115] a uviedol[116] krv[112] [113]
vojny[114] [115] na svoj opasok[117], ktorý *bol* na
jeho bedrách[118], a na svoju obuv[119], ktorá
bola na jeho nohách. (6)Musíš[6] sa teda[2] za-
chovať[3] [12] podľa svojej múdrosti, nech[4] ne-
nechávaš jeho šediny[120] zostúpiť[121] v šeól[122]
v pokoji. (7)No[4] budeš[3] preukazovať[12] lás-
kavosť[123] synom Barzillaja, Gileádího[124],
nech[4] budú medzi jedávajúcimi *pri* tvojom
stole[125], lebo tak sa priblížili[96] ku mne pri
mojom úteku pred tvárou[86] Avšálóma,
tvojho brata. (8)A hľa, *je* pri tebe Šimeí,
syn Géru, syna Jemíního[126], z Bachúrím,
ktorý[127] sa mi v deň môjho odchodu *do*
Machanájim ostrým[128] zlorečením dal
zlorečiť; potom[4] mi on *k* Jordánu prišiel
v ústrety, i odprisahal som mu pri Hos-
podinovi výrokom: ak ťa chcem[6] [91] mečom
usmrtiť! (9)No[4] teraz nech ho nenechávaš[3]
bez trestu[129], veď ty *si* múdry muž a budeš
vidieť[130], čo s ním[36] máš[6] spraviť, a*by* si jeho
šediny[120] *v* šeól[122] zoslal[121] v krvi.

(10)A Dávid ľahol so svojimi otcami
a bol pochovaný v meste Dávida[131].
(11)A dní, čo Dávid kraľoval[28] nad Isrá-
élom, *bolo* štyridsať rokov; sedem rokov
kraľoval[28] v Chevróne a tridsať a tri roky
kraľoval[28] v Jerúsaléme. (12)A na trón Dá-
vida, svojho otca, usadol Šalamún a jeho
kraľovanie bolo veľmi upevnené[132].

(13)A Adónijjáhú, syn Chaggíth, pri-
šiel k Bath-ševe, materi Šalamúna; tá[4] po-
vedala: Či *je* tvoj príchod pokoj*ný*? A po-
vedal: Pokoj*ný*[133]. (14)A povedal: Mám[134]
k tebe čo prehovoriť[135]. I povedala: Hovor.
(15)A povedal: Ty viešˢ[28], že kráľovstvo sa
*do*stalo[194] mne a na mňa ohľadne kraľo-
vania upreli[110], všetok Isráél, svoju tvár,
ale kráľovstvo sa obrátilo a *do*stalo[194] sa
môjmu bratovi, lebo sa mu *do*stalo[194] od
Hospodina; (16)no[4] ja sa teraz chystám
vyžiadať[136] *si* od teba[51] jednu vec[137], kiež
nezamietaš[3] [138] moju tvár. I povedala
k nemu: Hovor. (17)A povedal: Povedz,
prosím[29], Šalamúnovi, kráľovi, lebo tvoju
tvár nebude zamietať[138], nech[4] mi ráči[6] dať
Avíšag, šúnémsku[9], za ženu. (18)A Bath-
-ševa povedala: Dobre, ja za teba ku krá-
ľovi budem hovoriť.

(19)Bath-ševa teda[2] vstúpila ku krá-
ľovi Šalamúnovi prehovoriť s ním[36] za
Adónijjáhúa; a kráľ jej povstal v ústrety
a poklonil sa jej, i usadol na svoj trón
a dal pristaviť[110] trón pre mať[139] kráľa,
i usadla po jeho pravici a povedala: (20)Ja
sa chystám vyžiadať[136] *si* od teba[51] jednu
malú vec[137], kiež nezamietaš[3] [138] moju tvár.
A kráľ jej povedal: Žiadaj, moja mať, lebo
tvoju tvár nebudem zamietať[138]. (21)I po-
vedala: Nech sa dáva Avíšag, šúnémska[9],
za ženu Adónijjáhúovi, tvojmu bratovi.
(22)A kráľ Šalamún odvetil a povedal
svojej materi: A načo pre Adónijjáhúa[139]
žiadaš Avíšag, šúnémsku[9]? Aj kráľovstvo
pre neho[139] žiadaj, veď on *je* môj brat,
starší[140] odo mňa, aj pre neho[139] aj pre
Evjáthára, kňaza[139], aj pre Jóáva, syna[139]
Cerúje! (23)A kráľ Šalamún odprisahal
pri Hospodinovi výrokom: Takto nech
mi Boh robí[3] a takto nech pridáva[3] [141],
že[142] Adónijjáhú toto slovo vyslovil proti
svojej duši! (24)Teraz teda[2], *ako že je* živý
Hospodin, ktorý ma upevnil[132] a posadil
ma na trón Dávida, môjho otca, a ktorý
mi zriadil[12] dom podľa *toho,* ako preho-
voril, áno, dnes musí[6] byť Adónijjáhú
usmrtený. (25)To[4] vybavil kráľ Šalamún
skrze[143] Benájáhúa, syna Jehójádu; ten[4] se
na neho vrhol[144], takže[4] umrel.

(26)A Evjáthárovi, kňazovi, kráľ pove-
dal: Choď *do* Anáthóth[145] na svoje polia,
lebo ty *si* hoden[146] smrti, *ale* ťa nechcem[6]
v tento deň usmrtiť, lebo si pred tvárou
Dávida, môjho otca, nosil[11] skrinku[147]

www.biblia.sk

Pána[148], Hospodina, a že si sa natrápil všetkým, čím se natrápil[149] môj otec. (27)Tak[4] vyhnal[150] Šalamún Evjáthára z postavenia kňaza[151] Hospodinovi, na naplnenie slova Hospodina, ktoré vyslovil o dome Élího v Šíle.

(28)A tá zvesť[608] došla *až* k Jóávovi; Jóáv sa totiž bol naklonil[152] za Adónijjom, hoci[4] za Avšálómom sa nebol naklonil[152]. Prchol teda[2] Jóáv do stanu Hospodina a chytil sa rohov[87] oltára. (29)I bolo kráľovi Šalamúnovi oznámené[43], že Jóáv prchol do stanu Hospodina, a hľa, *je* vedľa oltára. Šalamún teda[2] poslal Benájáhúa, syna Jehójádu, výrokom: Choď, vrhni sa na neho[144]. (30)A Benájáhú vstúpil do stanu Hospodina a povedal k nemu: Takto povedal kráľ: Vyjdi[153]. I povedal: Nie, lež[154] chcem[6] umrieť tu. Benájáhú teda[2] odovzdal[155] slovo kráľovi výrokom: Tak prehovoril Jóáv a tak mi odvetil. (31)A kráľ mu povedal: Sprav podľa *toho,* ako prehovoril, a vrhni sa na neho[144] a pochovaj ho, nech[4] snímeš[156] zo mňa[95] a z domu[95] môjho otca nevinnú[157] krv[112 113 158], ktorú Jóáv prelial. (32)A Hospodin vráti jeho krv[158] na hlavu jeho, ktorý sa vrhol na dvoch mužov[144] spravodlivejších a lepších od neho a pozabíjal ich mečom, a nie *že* môj otec Dávid vedel[28], Avnéra, syna Néra, veliteľa[39] vojska[40] Isráéla, a Amásu, syna Jethera, veliteľa[39] vojska[40] Júdu, (33)a ich krv[112 113 158] sa navždy[56] vráti na hlavu Jóáva a na hlavu jeho semena, no[4] Dávidovi a jeho semenu a jeho domu a jeho trónu sa od Hospodina[159] navždy[160] bude *dos*távať[194] pokoja. (34)Benájáhú, syn Jehójádu, teda[2] vystúpil[61] a vrhol sa na neho[144] a usmrtil ho, a pochoval[161] ho v jeho dome v pustine; (35)a kráľ miesto neho nad vojskom[40] dosadil[116] Benájáhúa, syna Jehójádu, a Cádóka, kňaza, dosadil[116] kráľ miesto Evjáthára.

(36)A kráľ poslal a dal povolať[54 162] Šimeího a povedal mu: Zbuduj si v Jerúsaléme dom a usídli sa tam, a nesmieš[6] odtadiaľ nikam[163] vychádzať[153], (37)lebo[4] v deň tvojho vyjdenia[153], keď[14] budeš prekračovať potok[164] Kidrón, sa stane[194], – musíš[6] nepochybne[165] vedieť, – že istotne[166] budeš musieť[6] umrieť, tvoja krv[158] bude na tvojej hlave. (38)A Šimeí kráľovi povedal: To slovo *je* dobré; podľa *toho,* čo môj pán, kráľ, vyslovil, tak bude tvoj nevoľník konať. A Šimeí *po* veľa dní býval[28] v Jerúsaléme, (39)a*le* po uplynutí[167] troch rokov sa stalo[194], že[4] Šimeímu utiekli dvaja nevoľníci k Áchíšovi, synovi Maachu, kráľovi Gathu; to[4] Šimeímu oznámili[43] výrokom: Hľa, tvoji nevoľníci *sú* v Gathu. (40)A Šimeí vstal a osedlal svojho osla a pobral sa do Gathu k Áchíšovi hľadať svojich nevoľníkov, a pobral sa Šimeí a svojich nevoľníkov z Gathu priviedol. (41)A Šalamúnovi bolo oznámené[43], že sa Šimeí pobral z Jerúsaléma *do* Gath*u* a vrátil sa; (42)a kráľ poslal a dal Šimeího povolať[54 162] a povedal k nemu: Či som ťa nezaviazal prísahou pri Hospodinovi, keď[4] som proti tebe dôrazne vyhlásil[168] výrokom: v deň tvojho vyjdenia[153], keď[4] sa kamkoľvek[163] budeš poberať, musíš[6] nepochybne[165] vedieť, že istotne[166] budeš musieť[6] umrieť? (43)Prečo si teda[2] nedodržal[97] prísahu *pri* Hospodinovi[125] a rozkaz, ktorým som na teba vložil povinnosť[169]? (44)A kráľ k Šimeímu povedal: Ty vieš[28] o všetkom zlom[170], *o* ktorom[170] vie[28] tvoje srdce, ktoré si vykonal Dávidovi, môjmu otcovi, a*le* Hospodin všetko tvoje zlé vráti na tvoju hlavu, (45)no[4] kráľ Šalamún *bude* požehnaný a trón Dávida bude pred tvárou Hospodina navždy[160] upevnený[132]. (46)A kráľ rozkázal Benájáhúovi, synovi Jehójádu; ten vyšiel[153] a vrhol sa na neho[144], takže[4] umrel. I bolo kráľovstvo upevnené[132] v ruke Šalamúna.

3 A Šalamún sa spriaznil[171] s faraónom, kráľom Egypta, lebo[4] pojal dcéru faraóna a uviedol ju do mesta Dávida[131] *na dobu* do svojho dokončenia[71] budovania svojho domu a domu Hospodina a múru[172] Jerúsaléma vôkol. (2)Ibaže obetovali, ľud, na výšinách[1010], lebo *až* do oných dní nebol zbudovaný dom menu Hospodina; (3)no[4] Šalamún Hospodina miloval[28], takže chodil[44] v ustanoveniach[99] Dávida, svojho otca, ibaže on obetoval a na dym menil[173] na výšinách[1010].

(4)I odišiel kráľ do Giveóna obetovať tam, lebo to[79] *bola* veľká[174] výšina[1010]; na onom oltári vzniesol[175] Šalamún tisíc vzostupných *obetí*[176]. (5)V Giveóne sa Šalamúnovi v sne *za* noci ukázal Hospodin; a Boh

www.biblia.sk

povedal: Požiadaj – čo ti mám[6] dať?
(6)A Šalamún povedal: Ty si uskutočnil[12]
so svojím nevoľníkom Dávidom, mojím
otcom, veľkú láskavosť[123] podľa *toho,* ako
pred tvojou tvárou s tebou chodil[28]
v pravde[177] a v spravodlivosti a v úprim-
nosti[178] srdca, a zachoval[97] si mu túto veľkú
láskavosť[123], že[4] si mu dal syna sediaceho
na jeho tróne, ako tohto dňa. (7)A teraz
si, Hospodine, môj Bože, svojho nevoľ-
níka uviedol v kraľovanie[78] miesto Dáví-
da, môjho otca, a ja som mladý[179] chla-
pec[180], neviem vychádzať[153] *ani* vstupovať[181],
(8)a tvoj nevoľník *je* vprostred tvojho
ľudu, ktorý si vyvolil[182], ľudu mnohého,
ktorý z *príčiny* množstva nemôže[6] byť zrá-
taný[183] ani spísaný[184]. (9)Kiež teda[2] svojmu
nevoľníkovi ráčiš[3 6] dať pozorné[185] srdce na
súdenie tvojho ľudu, na rozlišovanie me-
dzi dobrým a medzi zlým – áno, kto bude
môcť súdiť tento tvoj početný[186] ľud?
(10)I bolo to slovo Pánovi[148 187] vhod[188],
že Šalamún požiadal o túto vec; (11)Boh
k nemu teda[2] povedal: Pretože si po-
žiadal o túto vec a nevyžiadal si si veľa
dní[189] a nevyžiadal si si bohatstvo a ne-
požiadal si *o* žitie[32] svojich nepriateľov,
lež[4] si si vyžiadal pochopenie[190] na na-
čúvanie *pri* súde, (12)hľa, spravil som[191]
podľa tvojho slova; hľa, dal som[191] ti
srdce múdre a rozumné[190 192], takže tebe
podobný[193] sa nevyskytol[194] pred tebou[195]
a nebude povstávať tebe podobný[193] po
tebe; (13)a tiež som ti dal[191], *o* čo si ne-
požiadal – aj bohatstvo aj slávu[196], takže
za všetky tvoje dni sa medzi kráľmi nevy-
skytne[194] nikto[107] podobný[193] tebe. (14)A ak
budeš chodiť mojimi cestami na zacho-
vávanie[97] mojich ustanovení[99] a mojich
rozkazov podľa *toho,* ako chodil[28] Dávid,
tvoj otec, budem aj[2] predlžovať tvoje dni.
(15)A Šalamún precitol, a hľa, sen. I pri-
šiel *v* Jerúsalém a zastal pred skrinkou
zmluvy Pána[148 187] a dal sa vznášať[175] vzos-
tupné *obete*[176] a konať[197] *obete* pokojných
hodov[198] a všetkým svojim služobníkom
usporiadal[12] hostinu[199].
(16)Vtedy ku kráľovi prišli dve ženy,
neviestky[200], a zastali pred jeho tvárou;
(17)a jedna tá žena povedala: Prosím[201],
môj pane, ja a táto žena bývame v jed-
nom dome, i porodila som v tom dome
pri nej (18)a v tretí deň po mojom pôro-
de[202] sa stalo[194], že[4] porodila aj táto
žena. A *boli sme* my spolu, okrem nás
dvoch v dome nebolo s nami v dome cu-
dzieho[203]. (19)A syn tejto ženy v noci um-
rel, pretože na neho *na*ľahla; (20)i vstala
vprostred noci a vzala môjho syna odo[204]
mňa, kým[4] tvoja služobná spala, a vložila
ho v svoju náruč[7], a svojho syna, mŕt-
veho, vložila v moju náruč[7]. (21)A keď
som za rána vstala svojho syna nadojčiť,
hľa[33] – mŕtvy, a*le* keď som sa na neho za
rána pozorne zahľadela[192], hľa[33], nebol[28] *to*
môj syn, ktorého som porodila. (22)A tá
druhá[205] žena povedala: Nie, lež[154] ten živý
je môj syn a ten mŕtvy tvoj syn. A*le* táto
vravela: Nie, lež[154] ten mŕtvy *je* tvoj syn
a ten živý môj syn. Tak[4] pred tvárou kráľa
hovorili[28] (23)a kráľ povedal: Táto vraví:
toto[206] *je* môj syn, ten živý, a tvoj syn *je*
ten mŕtvy; a táto vraví: nie, lež[154] tvoj syn
je ten mŕtvy a môj syn ten živý. (24)I po-
vedal kráľ: Podajte[207] mi meč. Priniesli
teda[2] meč pred tvár kráľa (25)a kráľ po-
vedal: Rozseknite to živé dieťa[208] na dvoje
a dajte jednej polovicu a jednej polovicu.
(26)Tu[4] ku kráľovi povedala tá žena, kto-
rej syn *bol* ten živý, lebo sa nad jej synom
vznietili jej vnútorné city[209], áno[4], pove-
dala: Prosím[201], môj pane, dajte to živé
dieťa[208] jej, nech[4] ho nijako[210] neusmrcu-
jete! A táto vravela: Nemá[6] patriť[194] *ani*
mne *ani* tebe, rozseknite. (27)I ujal sa
kráľ slova[211] a povedal: Dajte to živé dieťa[208]
onej *žene*[212] a nijako[210] ho nebudete[6] usmr-
covať – ona *je* jeho mať. (28)A všetok
Isráél počul o rozsudku[100 170], ktorým kráľ
rozsúdil, i pocítili pred tvárou[86] kráľa
bázeň[85], lebo zistili[213], že v jeho vnútri *je*
Božia múdrosť na vykonávanie súdu[100].

4 Stal sa[194] teda[2] Šalamún kráľom nad
všetkým Isráélom; (2)a toto[206] *boli*
hodnostári[39], ktorých mal[134]: kňazom[214]
bol Azarjáhú, syn Cádóka, (3)kancelár-
mi[215] Elíchóref a Achijjá, synovia Šíšu,
zapisovateľom[216] Jehóšáfát, syn Achílúda,
(4)a nad vojskom[40] Benájáhú, syn Jehó-
jádu, a kňazmi Cádók a Evjáthár (5)a nad
správcami[217] Azarjáhú, syn Náthána, a mi-
nistrom[218] Závúd, syn Náthána, priatel[219]
kráľa; (6)a nad domom[220] Achíšár a nad
robotou[221] Adónirám, syn Avdu.

www.tlosecanskyd

(7)A Šalamún mal[134] dvanástich správcov[217] nad všetkým Isráélom, ktorí[4] zásobovali[28 222] kráľa a jeho dom; mesiac v roku pripadalo[194] zásobovanie[222 223] na jedného[224]; (8)a toto[206] *boli* ich mená: Ben-Chúr[225], v pohorí[226] Efrájima; (9)Ben-Deker[225], v Mákaci a v Šaalvím a v Béth-šemeši a Élón-Béth-chánáne; (10)Ben-Chesed[225] v Arubbóth[227], tomu[79] *podliehalo*[228] Sóchó a všetka zem Chefer; (11)Ben-Avínádáv[225], *tomu* celá pahorkatina Dóra; tomu[79] sa *do*stala[194] za ženu Táfath, dcéra Šalamúna; (12)Baaná, syn Achilúda, *tomu* Taanách a Megiddó a všetok Béth-šeán, ktorý *je* smerom k Carthánu zdola voči Jizreelu, od Béth-šeána *až* po Avél-Mechólu, *až* po *oblasť* z druhej strany[229] voči Jokneámu; (13)Ben-Gever[225] v Rámóth-Gileáde, tomu[79] dediny Jáira, syna Menašššéa, ktoré *sú* v Gileáde; *podliehal* mu[228] pruh[230] Argóva, ktorý *je* v Bášáne, šesťdesiat veľkých miest[231] *s* múrmi[120 172] a závorami[120] *z* mosadze[232]; (14)Achínádáv, syn Iddu, v[233] Machanájim; (15)Achímaac v Naftálím[234] – aj on pojal za ženu dcéru Šalamúna, Basmath; (16)Baaná, syn Chúšaja, v Ašérovi[234] a v Álóth; (17)Jehóšáfát, syn Párúacha, v Jissáschárovi[234]; (18)Šimeí, syn Élu, v Benjámínovi[234]; (19)Gever, syn Urího, v zemi Gileád – zem[235] Síchóna, kráľa Emórího[65], a Óga, kráľa Bášána, a *bol* jeden správca[217 236], ktorý *bol* v tej zemi.

(20)A Júdu a Isráéla *bolo* veľa[237], ohľadne množstva ako piesku, ktorý *je* pri mori, i jedli a pili a veselili sa.

(21)[238]I vládol[239] Šalamún nad[240] všetkými kráľovstvami od Rieky[241] *po* zem Pelištím[242] a po pomedzie[8] Egypta; *po* všetky dni jeho života[243] prinášali[244] dary[120 245 246] a slúžili[247] Šalamúnovi. (22)A strava[248] Šalamúna na jeden deň bola[28]: tridsať kórov[249] jemnej múky a šesťdesiat kórov[249] hrubej múky, (23)desať kŕmených *kusov* hovädzieho dobytka a dvadsať *kusov* hovädzieho dobytka *z* paše a sto *kusov* drobného dobytka okrem jeleňov[120 250 251] a gaziel[120] a jachmúrov[120 252] a tučnej[253] hydiny[254]. (24)On totiž mal moc[255] na všetkej tejto strane[256 257] Rieky[241], od Tifsachu až po Gazzu, nad[240] všetkými kráľmi tejto strany[256 258] Rieky[241], a *do*stalo sa[194] mu pokoja zo všetkých strán[229], zovšadiaľ vôkol[259]. (25)A *po* všetky dni Šalamúna býval[28] Júdá a Isráél bezpečne, každý[84] pod svojím viničom a pod svojím figovníkom, od Dána[234] až po Beér-ševu. (26)A Šalamún mal[28 260] štyridsaťtisíc stajní[261] koní k svojim vozidlám[120 262] a dvanásťtisíc rajtárov[263]; (27)a tamtí[264] správcovia[217] zásobovali[28 222] kráľa Šalamúna a každého, kto[659] k stolu kráľa Šalamúna pristupoval[96], každý[84] *v* svojom mesiaci, nedopúšťali nedostatok ničoho[265], (28)a prinášali jačmeň a slamu koňom a bežcom[120 266] na miesto[267], kde boli[268], každý[84] podľa svojej povinnosti[100].

(29)A Boh dal Šalamúnovi veľmi veľa[269] múdrosti a chápavosti a obsiahlosť[270] rozumu[271] ako piesok, ktorý *je* na brehu[272] mora, (30)takže[4] múdrosť Šalamúna bola väčšia[273] od múdrosti všetkých synov východu a od všetkej múdrosti Egypta, (31)lebo bol[28] múdrejší od všetkých ľudí[274], od Éthána, Ezráchího[124], a Hémána a Kalkóla a Dardu, synov Máchóla, a jeho chýr[275] sa *do*stal[194] medzi všetky národy vôkol. (32)I prehovoril tritisíc prísloviami a jeho piesní bolo[28] päť a tisíc, (33)a hovoril[28] o stromoch, od cédra, ktorý *je* na Levánóne[276], až po yzop[277], ktorý vyrastá[278] na múre, a hovoril[28] o zveri[279] a o letúnstve[280] a o plazivom[281] *tvorstve*[280] a o rybách. (34)A zo všetkých národností[282] prichádzali[28] múdrosť Šalamúna počúvať, od všetkých kráľov[51] zeme, ktorí o jeho múdrosti[170] počuli.

5 A Chíram, kráľ Córa[283], k Šalamúnovi poslal svojich služobníkov, lebo počul, že ho pomazali za kráľa miesto jeho otca; Chíram totiž bol[28] vždy[284] Dávidovi priateľom[285]. (2)A Šalamún Chíramovi odkázal[286] výrokom: (3)Ty vieš[28] o Dávidovi, mojom otcovi[170], že nemohol menu Hospodina, svojho Boha, budovať dom z príčiny[287] bojovania[114 288], ktorým[289] ho obklopovali[28], než ich Hospodin položil[110] pod chodidlá[290] jeho nôh. (4)No[4] mne teraz Hospodin, môj Boh, dal zo všetkých strán[259] kľud[291], niet protivníka a niet zlej príhody[292], (5)takže[4], hľa, ja, – zamýšľam[293] menu Hospodina, svojho Boha, dom zbudovať podľa *toho,* ako Hospodin k Dávidovi, môjmu otcovi, prehovoril vý-

www.mbbibleprojects.com

rokom: Tvoj syn, ktorého miesto teba chcem[6] uviesť[116] na tvoj trón, on bude dom môjmu menu budovať. (6)Teraz teda[2]
rozkáž, nech[4] mi z Levánóna[276] vytínajú[108]
cédre, a moji nevoľníci budú s tvojimi
nevoľníkmi a mzdu tvojich nevoľníkov
ti budem dávať podľa všetkého, čo budeš
požadovať[294], lebo ty vieš[28], že medzi nami
niet nikoho[107] vediaceho vytínať[108] stromy
tak ako Cidóním[124].

(7)A ako počul Chírám[45] slová Šalamú-
na, stalo sa[194], že[4] sa veľmi zaradoval a po-
vedal: *Nech je* dnes velebený[81] Hospodin,
ktorý dal Dávidovi múdreho syna nad
týmto početným ľudom! (8)A Šalamúnovi
Chírám odkázal[286] výrokom: Počul som,
čo si mi odkázal[286]; ja chcem[6] uskutoč-
niť[12] všetko tvoje želanie[295] ohľadne stro-
mov[296] cédrov*ých* a ohľadne stromov[296]
cyprusov*ých*. (9)Moji nevoľníci *ich* budú
znášať[121] z Levánóna[276] k moru a ja ich bu-
dem *ako* plte[297] po mori dopravovať[110] *až*
na miesto[267], ktoré mi budeš chciet[6] odka-
zom určiť[298], a tam ich budem rozoberať
a ty *ich* budeš *od*nášať[11]; a ty budeš usku-
točňovať[12] moje želanie[295] ohľadne *do*dá-
vania stravy[248] môjmu domu[125]. (10)Chí-
rám sa teda[2] stal[194] Šalamúnovi *do*dáva-
teľom stromov[296] cédrov*ých* a stromov[296]
cyprusov*ých*, všetkého[299], čo si želal[300],
(11)a Šalamún dával[28] Chírámovi dvad-
saťtisíc kórov[249] pšenice, obživu pre jeho
dom[139], a dvadsať kórov[249] oleja *z* rozdrve-
nia[301]; toľko[302] dával[28] Šalamún Chírámovi
rok po[303] roku.

(12)A Hospodin dával[28] Šalamúnovi
múdrosť podľa *toho,* ako k nemu prehovo-
ril, a medzi Chírámom a medzi Šalamú-
nom bol[28] mier a oni dvaja uzavreli[304]
zmluvu. (13)A kráľ Šalamún zo všetkého
Isráéla odvádzal[28 305] robotníkov[306], i bolo[28]
robotníkov[306] tridsaťtisíc mužov (14)a do
Levánóna[276] ich posielal[28] desaťtisíc na me-
siac *po* smenách, mesiac boli v Levánóne[276]
a dva mesiace doma[307]; a nad robotou[221] *bol*
Adónírám. (15)A v pohorí[226] mal[28 260]
Šalamún sedemdesiattisíc nosičov[11], ná-
kladných[308], a osemdesiattisíc lámačov
kameňa[309], (16)okrem Šalamúnových[310]
vedúcich[39 251 311] správcov[217], ktorí *boli* nad
prácou[312], tritisíc a tristo tých, *ktorí*[659] mali
moc[255] nad[240] ľudom, *nad*[240] činnými[12 313]
v práci[312 314]. (17)A kráľ rozkázal, nech[4] na-
vylamujú veľkých kameňov, akostných[315]
kameňov, na založenie[316] domu, kameňov
s otesávaním[125]. (18)A Šalamúnovi budo-
vatelia a Chírámovi budovatelia a Giv-
lím[124 317] osekávali[28] a pripravovali[28 132]
drevá[296] a kamene na budovanie domu.

6 A o[303] osemdesiat rokov a štyristo ro-
kov po[318] vyjdení[153] detí[319] Isráéla zo
zeme Egypta, v štvrtom roku – v mesiaci
Ziv[320], to[79] *je* druhý mesiac, – po[318] začatí
kraľovania[321] Šalamúna nad Isráélom sa
stalo[194], že[4] sa dal[322] budovať dom Hospo-
dinovi.

(2)A dom, ktorý kráľ Šalamún Hospo-
dinovi zbudoval, – jeho dĺžka šesťdesiat
lakťov[323] a jeho šírka dvadsať a jeho výška
tridsať lakťov[323], (3)a predsieň v priečelí[324]
chrámu[325 326] domu – dvadsať lakťov[323] jej
dĺžka po[324] šírke domu, desať lakťov[323 327]
jej šírka v priečelí[324] domu. (4)A na dome
zriadil[12 322] okná *s* uzatvárateľnými[328] vý-
hľadmi[125 329] (5)a na stenu domu *pri*budo-
val[322] poschodia[120], vôkol stien domu, vô-
kol k chrámu[325 326] a k sieni slova[330] vôkol
zriadil[12 322] bočné miestnosti[331]: (6)spodné
poschodie, jeho šírka päť lakťov[323 327],
a prostredné, jeho šírka šesť lakťov[323 327],
a tretie, jeho šírka sedem lakťov[323 327], lebo
navonok[332] na dome vôkol urobil[116 322] ube-
rania hrúbky[333], aby ne*bolo* zasahovania
do stien[334] domu; (7)a pri svojom budo-
vaní[335] bol dom budovaný[28] *z* kameňov
upravených[122 336] *po* vylomení[337], takže[4]
v dome pri jeho budovaní[335] nebolo[28] počuť
kladivá a*ni* sekeru, žiadny[338] nástroj[339 340]
zo železa. (8)Vchod[341] *do* prostredných[342]
bočných miestností[120 125 331] *bol* na pravej
strane[343] domu, i vystupovali[61] na pro-
stredné *poschodie* a od prostredného do
tretích točitými schodišťami. (9)A keď
dom dobudoval[322] a dohotovil[70 322] ho, po-
kryl[33 322 344] dom doskami, ich[4] radmi[345], po-
užitím dreva cédrov[346], (10)a na celý dom
*pri*budoval poschodia[120], výška každého[347]
päť lakťov[323], ktoré[4] sa drevami[296] cédrov
držalo[28 334] domu.

(11)I *do*stalo sa[194] k Šalamúnovi slovo
Hospodina, výrok: (12)Tento dom, ktorý
ty buduješ, – ak budeš chodiť v mojich
ustanoveniach[99] a vykonávať moje pred-
pisy[100] a dbať[97] *na* všetky moje rozkazy

www.mosaicka.sk

na chodenie v nich, vtedy[4] pri tebe[348]
budem potvrdzovať[105] svoje slovo, ktoré
som vyslovil k Dávidovi, tvojmu otcovi,
(13)a budem sa chcieť[6] usadiť[349] vprostred
detí[319] Isráéla a nebudem svoj ľud, Isráéla,
opúšťať.

(14)Šalamún teda[2] dobudoval dom
a dohotovil[70] ho (15)tak[4], *že* dobudoval[350]
steny domu zvnútra[351] trámami[331 352] *z* cédrov, od dlážky domu po steny strechy[344]
zvnútra[351] *ich* vyložil[353] drevom, a dlážku
domu vyložil[353] trámami[331 352] *z* cyprusov.
(16)A dobudoval[350] dvadsať lakťov[323] najvnútornejších miest[354] domu trámami[331 352]
z cédrov, od dlážky po steny; to[4] mu[355]
zvnútra[351] vybudoval v sieň slova[330], v najsvätejšiu svätyňu[330]; (17)a dom, to[79] *jest*
chrám[325 326] vpredu[356], mal[28] rozmer[357] štyridsať lakťov[323 327]. (18)A na dome vnútri[358]
bolo cédrové drevo[359] *s* vyrezávaním[360] tekvíc[361] a rozvitých[362] kvetov[363]; všetko *bolo*
cédrové drevo[359], nebolo kameňa, *ktorý by*
sa dal vidieť. (19)A vprostred[364] domu
zvnútra[358 365] upravil[132] sieň slova[330] na uloženie[116] tam skrinky[147] zmluvy Hospodina;
(20)a sieň slova[330] vnútri[366]: dvadsať lakťov[323] dĺžka a dvadsať lakťov[323] šírka
a dvadsať lakťov[323] jej výška, a potiahol[353]
ju čistým[367] zlatom; a potiahol[353] oltár
z cédrového dreva[359]; (21)*aj* dom potiahol[353] Šalamún zvnútra[358 365] čistým[367] zlatom, a pred sieňou[368] slova[330] zriadil prehradenie[369] reťazmi *zo* zlata a potiahol[353]
ju zlatom, (22)a zlatom potiahol[353] celý
dom, do úplnosti[370] celého domu, *aj* celý
oltár, ktorý *bol* pri sieni slova[330], potiahol[353] zlatom.

(23)A do siene[371] slova[330] zhotovil[12]
dvoch kerúbov *z* driev[296] oleja[372], výška
každého[347] desať lakťov[323], (24)a jedného
krídla kerúba *bolo* päť lakťov[323] a druhého
krídla kerúba päť lakťov[323], desať lakťov[323]
od konca[373] jeho krídel až po koniec[373]
jeho krídel, (25)a desať lakťov[323 328] druhý
kerúb, obaja kerúbi mali[134] jednu mieru
a jeden tvar[374]: (26)výška jedného kerúba
bola desať lakťov[323 328] a tak *aj* druhého kerúba. (27)A tých kerúbov dal v stred vnútorného[375] domu[376], i rozpäli[377] krídla kerúbov, takže[4] krídlo jedného *do*siahlo na[378]
stenu a krídlo druhého kerúba *do*siahalo
na[378] druhú stenu a ich krídla *do*siahali
ku[378 379] stredu domu, krídlo ku[379] krídlu.
(28)A potiahol[353] tých kerúbov zlatom.

(29)A všetky steny domu dookola vyrezal[380] rytinami[381] rezieb[360] kerúbov a paliem a rozvitých[362] kvetov[363], zvnútra[358 365 382]
aj navonok[332], (30)a dlážku domu potiahol[353] zlatom, dovnútra[358] a navonok[332].
(31)A zhotovil[12] vchod[341] *do* siene[125] slova[330],
dvere[383] *z* driev[296] oleja[372], vrchný trám[384]
a veraje – päťuholník[385], (32)a obe krídla
dverí[386] *boli z* driev[296] oleja[372] a vyrezal[380]
na nich rezby[360] kerúbov a paliem a rozvitých[362] kvetov[363]; to[4] potiahol[353] zlatom
– to zlato naniesol[387] na kerúbov a palmy.
(33)Tak aj[2] ku vchodu[341] *do* chrámu[125 325 326]
zhotovil[12] veraje *z* driev[296] oleja[372], *do*
tvaru[51 388] štvoruholníka[385], (34)a dvojité[389]
krídla dverí[386] *z* driev[296] cyprusov, dva
okrúhle[390] čapy[331] – jedno krídlo dverí[386 391],
a dve okrúhle[390] ložiská[392] – druhé krídlo
dverí[386 393]; (35)a vyrezal[380] kerúbov a palmy
a rozvité[362] kvety[363]; to[4] potiahol[353] zlatom
vhodným[394] na to, *čo bolo*[695] vyryté[395].

(36)A zbudoval vnútornú[358] ohradu[396]
z troch vrstiev[397] kvádrov[120 398] a jednej
vrstvy[397] otesaných[108] *brván z* cédrov.

(37)I bol dom Hospodina založený[316]
v štvrtom roku, v MESIACI Ziv[320], (38)a v jedenástom roku, v MESIACI Búl[399], to[79] *je*
ôsmy mesiac, bol dom dohotovený[70]
podľa všetkých jeho *sa týkajúcich* pokynov[400] a podľa všetkého jeho *sa týkajúceho*
plánu[100]; budoval[28 322] ho teda[2] *po* sedem
rokov.

7 A svoj dom budoval[28] Šalamún *po*
trinásť rokov, než[4] ho dohotovil[70].
(2)Zbudoval teda[2] dom lesa Levánóna[276],
jeho dĺžka sto lakťov[323] a jeho šírka päťdesiat lakťov[323] a jeho výška tridsať lakťov[323],
na štyroch[401] radoch[397] stĺpov *z* cédrov, a na
tých stĺpoch *boli* otesané[108] *brvná z* cédrov; (3)to[4] pokryl[344] drevom cédra[359] zvrchu na bočných miestnostiach[331 402], ktoré
boli na tých stĺpoch – štyridsať a päť, pätnásť v rade[397]. (4)A výhľady[329] – tri rady[397],
svetelný otvor voči svetelnému otvoru[403],
trikrát. (5)A všetky vchody[341] a veraje *boli*
štvorcové[404], *aj* výhľady[120 329 405], totiž[4] *vzájomné* náprotivky[120] – svetelný otvor voči
svetelnému otvoru[403], trikrát.

(6)A zriadil[12] stĺpovú predsieň[406], jej
dĺžka päťdesiat lakťov[323] a jej šírka tridsať

www.biblia.sk

lakťov[323], a predsieň pred[324] nimi[407], a*j* stĺpy a schody[408] pred[324] nimi[407]. (7)A zriadil[12] trónnu predsieň[406], kde súdil, predsieň súdu[100]; tá[4] *bola* od dlážky po dlážku[409] pokrytá[344] drevom cédra[359].

(8)A jeho dom, kde mal[6] bývať, *na* inom[205] nádvorí[396 410], ku vnútrajšku predsiene[411], bol[28] vypracovaním[12] ako tento[412]; a*j* dom pre dcéru[139] faraóna, ktorú Šalamún pojal, upravil[12] ako túto predsieň.

(9)Toto všetko *bolo*[413] *z* akostných[315] kameňov *s* otesávaním[125] podľa rozmerov, pílených pílou, zdnu a*j* zvonku[414] a od základov po povaly[415] a zvonku[414] po veľkú ohradu[396]. (10)A založené[316] *bolo* akostnými[315] kameňmi, veľkými kameňmi, kameňmi desať lakťov[323] a kameňmi osem lakťov[323], (11)a zvrchu *boli* akostné[315] kamene *s* otesávaním[125] podľa rozmerov a drevo cédra[359]. (12)A veľká ohrada[396] vôkol *bola z* troch vrstiev[397] kvádrov[120 398] a jednej vrstvy[397] otesaných[108] *brván z* cédrov; *tak a*j ohľadne vnútornej[358] ohrady[396] domu Hospodina a ohľadne predsiene domu.

(13)A Šalamún poslal a dal z Córa[283] priviesť[162 207] Chíráma (14)(to[79] *bol* syn ženy, vdovy[200], z vetvy[416] Naftálího, a jeho otec *bol* Córí[124 283 417]), spracúvateľa[418] mosadze[232], ktorý[4] bol naplnený múdrosťou a chápavosťou a vedomosťou[419] na vykonávanie všetkého diela[312 420] v mosadzi[232]. Ten[4] prišiel ku kráľovi Šalamúnovi a dal sa vykonávať všetko svoje dielo[312]. (15)I utvoril[421] dva stĺpy *z* mosadze[232], výška jedného[422] stĺpa osemnásť lakťov[323] a druhý[422] stĺp mohol[6] obopnúť povrázok dvanásť lakťov[323], (16)a zhotovil[12] dve hlavice *z* tavenej[423] mosadze[232] na nasadenie[116] na vrcholy[424] tých stĺpov, výška jednej hlavice päť lakťov[323] a výška druhej hlavice päť lakťov[323]; (17)k tým hlaviciam, ktoré *boli* na vrcholoch[120 424] stĺpov, mriežky mriežkovej[425] práce[426], šnúrky[427] retiazkovej práce[426], sedem na jednu hlavicu a sedem na druhú hlavicu. (18)Zhotovil[12] teda[2] tie stĺpy a dvoma radmi[397] vôkol na jedno mriežkovanie[425] na pokrytie hlavíc, ktoré *boli* na vrcholoch[120 424], granátové jabĺčka[428]; tak spravil a*j*[2] s druhou hlavicou[36]. (19)A hlavice, ktoré *boli* na vrcholoch[120 424] stĺpov, *boli* ľaliovej práce[426] (v predsieni), štyri lakte[323]. (20)A hlavice na tých dvoch stĺpoch a*j* zvrchu, pri samej vypukline, ktorá *bola* za[229] mriežkovaním[425], – granátové jabĺčka, dvesto, radmi[397] vôkol, na druhej[422] hlavici. (21)A postavil[429] tie stĺpy k predsieni chrámu[325 326], a keď postavil[429] pravý stĺp, nazval[33] jeho meno Jáchín[430], a keď postavil[429] ľavý stĺp, nazval[33] jeho meno Bóaz[431]. (22)A na vrcholoch[120 424] stĺpov *bola* ľaliová práca[426]. Tak[4] bolo dielo[312] *na* stĺpoch[125] dokončené[370].

(23)A zhotovil liate[423] more[432], od jeho okraja[272] po jeho okraj[272] desať lakťov[323 327], kruhovité vôkol, a jeho výška päť lakťov[323 327], a vôkol ho mohla[6] obopnúť šnúra tridsať lakťov[323 327], (24)a odspodu voči jeho okraju[272] vôkol ho obklopovali tekvice[361 433], desať na lakeť[323], obtáčajúce more[432] vôkol; v dvoch radoch[397] *boli* tie tekvice[361], uliate[423] pri jeho uliatí[423]. (25)Stálo na dvanástich *kusoch* hovädzieho dobytka; tri boli čelom[434] k severu a tri boli čelom[434] k západu[435] a tri boli čelom[434] k juhu[436] a tri boli čelom[434] ku vzchádzaniu[437], a more[432] *bolo* na nich zvrchu a všetky ich zadky *smerovali* dovnútra[438]; (26)a jeho hrúbka – šírka ruky, a jeho okraj[272] podľa vypracovania[12] okraja[272] čaše, kvetu ľalie. Mohlo[6] podržať[563] dvetisíc bathov[439].

(27)A zhotovil desať stojanov *z* mosadze[232], dĺžka jedného stojana štyri lakte[323 327] a jeho šírka štyri lakte[323 327] a jeho výška tri lakte[323 327], (28)a toto *bolo* vypracovanie[12] tých stojanov: mali[134] zásteny[440], a tie zásteny[440] *boli* medzi lištami[441], (29)a na tých zástenách[440], ktoré *boli* medzi lištami[441], *boli* levy, hovädzí dobytok a kerúbi; tak a*j* na lištách[441] zvrchu, a odspodu voči levom a hovädziemu dobytku *boli* vence, tepaná[442] práca[12 443]. (30)A každý[444] stojan mal[134] štyri kolesá *z* mosadze[232] a nápravy *z* mosadze[232], a jeho štyri uhly[445] mali[134] ramená[446], odspodu voči umývadlu[447] *boli* tie ramená[446] pritavené[423]; z druhej strany[229] každého[84] *boli* vence. (31)A jeho otvor[448] vnútri[411] hlavice[449], totiž[4] zvrchu, *bol* na lakeť[323], i *bol* jej[450] otvor[448] kruhovitý, *s* vypracovaním[12] *za* podstavec[451], lakeť[323] a pol lakťa[323], a aj pri jej[450] otvore[448 452] *boli* rezby[360], no[4] ich okraje[440 453] *boli* štvorcové[404], nie kruhovité.

www.mosaicpress.sk

(32)A k *smeru* odspodu voči tým okrajom[440 453] *boli* tie štyri kolesá a osi[454] kolies *boli* v stojane; a výška jedného kolesa lakeť[323] a pol lakťa[323], (33)a vypracovanie[12] tých kolies *bolo* ako vypracovanie[12] kolies[120] vozidla[262] a ich osi[454] a ich bahry a ich špice a ich náboje, to všetko *bolo* uliate[423]. (34)A štyri ramená[446] na štyroch uhloch každého[444] stojana – *tie* ramená[446] *boli* zo stojana[455]. (35)A v[456] zvršku[424] stojana *bolo* pol lakťa[323] vyvýšeniny[457], kruhovitej vôkol, a na zvršku[424] stojana *boli* jeho držadlá[454], a zásteny[440] *boli* z neho[455]. (36)A na plochy[458] jeho bokov[454 459], totiž[4] na zásteny[440], vyryl[460] kerúbov a levy a palmy, podľa voľného miesta *na* každej[85 125], a vence vôkol. (37)Takto[461] zhotovil[12] tých desať stojanov; pri nich všetkých *bolo* jedno uliatie[423], jedna miera, jeden tvar[374].

(38)A zhotovil[12] desať umývadiel[447] *z* mosadze[232], každé[444] umývadlo[447] mohlo[6] podržať štyridsať bathov[439], každé[444] umývadlo[447] – štyri lakte[323 327], jedno umývadlo[447] na každý[444] stojan z tých desiatich stojanov[462], (39)a dal päť tých stojanov na stranu[446] domu sprava a päť tých stojanov na stranu[446] domu zľava, a more[432] dal od pravej strany[446] domu k východu, naproti juhu[436 463].

(40)I nazhotovoval[12] Chíróm[464] misiek[447 465] a lopatiek a rajníc; tak[4] Chírám dokončil[70] vykonávanie všetkej práce[312], ktorú vykonal pre kráľa Šalamúna[139] *na* dom*e* Hospodina: (41)dva stĺpy a dva kalichy hlavíc[466], ktoré *boli* na vrcholoch[120 424] tých stĺpov, a dvoje mriežkovanie[425] ku pokrytiu dvoch kalichov tých hlavíc[466], ktoré *boli* na vrcholoch[120 424] tých stĺpov, (42)a štyristo granátových jabĺčok na to dvoje mriežkovanie[425], na každé[444] mriežkovanie[425] dva rady[397] granátových jabĺčok ku pokrytiu dvoch kalichov tých hlavíc[466], ktoré *boli* na tých stĺpoch[467], (43)a desať stojanov a desať umývadiel[447] na tie stojany, (44)a jedno more[432] a dvanásť *kusov* hovädzieho dobytka pod tým morom[432], (45)a hrnce[468] a lopatky a rajnice. A všetky tieto predmety[339], ktoré Chírám zhotovil[12] pre kráľa Šalamúna[139] *k* dom*u* Hospodina, *boli z* leštenej mosadze[232]; (46)kráľ ich odlieval[423] v rovine[469] Jordána v hutnosti hliny[470 471] medzi Sukkóth a medzi Carthánom. (47)A Šalamún upustil od váženia všetkých týchto predmetov[339 472]; z *príčiny* veľmi veľkého[473] množstva nebola[28] váha mosadze[232] zistovaná[474].

(48)Tiež[4] zhotovil[12] Šalamún všetky predmety[339], ktoré *patrili do* dom*u* Hospodina: oltár *zo* zlata a stôl, na ktorom *boli* predkladné chleby[120 475], *zo* zlata, (49)a päť svietnikov[476] sprava[463] a päť zľava[463] pred sieň[368] slova[330], *z* čistého[367] zlata, s kvetmi[120] a lampami[477] a štipce *zo* zlata, (50)a misy a nožnice a panvy[478] a zhášadlá[479] *z* čistého[367] zlata, a pánty ku dverám[383] *do* vnútorného[358] domu, k najsvätejšej svätyni[330], a ku dverám[823] domu chrámu[325 326], *zo* zlata.

(51)Tak[4] bola dovŕšená[480] všetka práca[312], ktorú kráľ Šalamún vykonal *na* dom*e* Hospodina; a Šalamún vniesol *veci* posvätené Dávidom, jeho otcom[125]; striebro a zlato a náčinia[339] dal v pokladnice[481 482] domu Hospodina.

8 Vtedy Šalamún zvolal[483] starších Isráéla a všetky hlavy vetiev[416] a náčelníkov[484] otcov[485] detí[319] Isráéla[310] ku kráľovi Šalamúnovi *v* Jerúsalém na vynesenie[61] skrinky[147] zmluvy Hospodina z mesta Dávida[131]; to[79] *je* Cijjón[486]. (2)Všetci muži Isráéla sa teda[2] ku kráľovi Šalamúnovi zišli[483] v MESIACI Éthaním[487] pri slávnosti[488], to[79] *je* siedmy mesiac, (3)a prišli všetci starší Isráéla a kňazi skrinku[147] vyzdvihli[11] (4)a vyniesli[61] skrinku[147] Hospodina a stan stretávania[489]a všetky zariadenia[339] svätyne[490], ktoré v stane *boli*; áno[4], kňazi a Lévíovci[491] ich vyniesli[61]. (5)A kráľ Šalamún a s ním všetko zhromaždenie[492] Isráéla, *všetci,* ktorí[659] sa k nemu[493] zhromaždili[489] pred skrinkou[147 368], obetovali drobný dobytok a hovädzí dobytok, *kusy,* ktoré z *príčiny* množstva nemohli[6] byť spísané[184] ani zrátané[183]. (6)A kňazi vniesli skŕinku[147] zmluvy Hospodina na jej miesto[267] do siene slova[330] *v* dom*e*[125], do najsvätejšej svätyne[330] pod krídla kerúbov, (7)lebo kerúbi cez[494] miesto[267] skrinky[147] svoje krídla rozpínali[495], takže[4] kerúbi zvrchu zastierali skrinku[147 496] a tyče[496] k nej[497]. (8)A tyče boli[28] dlhé[498], takže[4] konce[424] tyčí boli[28] vidieť zo svätyne[490] pred[324] sieňou slova[330],

www.biblia-online.net

ale navonok[332] vidieť neboli; a tam sú[28] *až* po tento deň. (9)V skrinke nebolo *nič,* iba ak dve tabule *z* kameňov, ktoré tam uložil[291] Mojžiš na Chóréve, keď Hospodin s deťmi[319] Isráéla uzavrel[304] *zmluvu*, keď vyšli[153 499] zo zeme Egypta.

(10)A keď vyšli[153 499] kňazi zo svätyne[490], stalo sa[194], že[4] dom Hospodina naplnil oblak, (11)takže[4] kňazi z príčiny[287] toho oblaku nemohli stáť na obsluhu[10], lebo dom Hospodina naplnila sláva[196] Hospodina.

(12)Vtedy Šalamún povedal: Hospodin povedal, *že bude* pobývať[349 500] v mrákave[501]. (13)Vpravde[502] som ti zbudoval dom bydliska[503], základ[504 505] pre tvoje usídlenie sa[139] *do* vekov[506]. (14)A kráľ obrátil svoju tvár a požehnal všetko zídenie[507] Isráéla; a všetko zídenie[507] Isráéla stálo.

(15)A povedal: *Nech je* velebený[81] Hospodin, Boh Isráéla, ktorý svojimi ústami prehovoril s Dávidom, mojím otcom, a svojou rukou splnil *s* výrokom: (16)Od toho dňa, čo som svoj ľud, Isráéla, vyviedol[153] z Egypta, som nenašiel záľubu v *žiadnom* meste[508] zo všetkých vetiev[416] Isráéla na zbudovanie domu, aby tam bolo[44] moje meno, no[4] našiel som záľubu[508] v Dávidovi, aby bol[44] nad mojím ľudom, Isráélom. (17)I stalo sa[194] blízkym srdcu[509] Dávida, môjho otca, budovať dom menu Hospodina, Boha Isráéla, (18)no[4] Hospodin k Dávidovi, môjmu otcovi, povedal: Keďže sa stalo[194] blízkym tvojmu srdcu[509] budovať dom môjmu menu, zachoval si sa[12] dobre, že sa *to* stalo[194] blízkym tvojmu srdcu[509], (19)lenže ten dom nebudeš budovať ty, lež tvoj syn, ktorý[659] bude pochádzať[153] z tvojich bedier, on bude môjmu menu budovať dom. (20)A Hospodin potvrdil[105] svoje slovo, ktoré vyslovil, takže[4] som povstal[105] miesto Dávida, svojho otca, a usadol som na trón Isráéla podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril, a dom menu Hospodina, Boha Isráéla, som zbudoval (21)a určil[110] som tam miesto[267] pre skrinku[139 147], kde *je* zmluva Hospodina, ktorú uzavrel[304] s našimi otcami, keď ich vyviedol[153 499] zo zeme Egypta.

(22)I zastal Šalamún pred oltárom[368] Hospodina v prítomnosti všetkého zídenia[507 510] Isráéla a rozprestrel[495] svoje dlane[290] k nebesiam (23)a povedal: Hospodine, Bože Isráéla, niet v nebesiach zvrchu *ani* na zemi odspodu Boha podobného tebe[193], dbajúcemu[97] *na* zmluvu a láskavosť[123] voči svojim nevoľníkom, tým, *ktorí*[659] chodia pred tvojou tvárou celým svojím srdcom; (24)ktorý si svojmu nevoľníkovi Dávidovi, môjmu otcovi, dodržal[97], čo si k nemu prehovoril, áno[4], svojimi ústami si prehovoril a svojou rukou si splnil, ako tohto dňa. (25)Teraz teda[2], Hospodine, Bože Isráéla, dodrž[97] svojmu nevoľníkovi Dávidovi, môjmu otcovi, čo si k nemu prehovoril výrokom: Nebude ti[106] z prítomnosti mojej tváre[511] vytínaný[108 109] nikto[107] sediaci na tróne Isráéla, ak len budú tvoji synovia dbať[97] o svoju cestu na chodenie pred mojou tvárou, ako si *ty* pred mojou tvárou chodil[28]. (26)Teraz teda[2], Bože Isráéla, kiež sa, prosím[29], pravdivým ukazuje[512] tvoje slovo, ktoré si vyslovil k svojmu nevoľníkovi Dávidovi, môjmu otcovi. (27)No či vpravde bude Boh bývať na zemi? Hľa, nebesá *ani* nebesá nebies ťa nemôžu[6] obsiahnuť[222], čím menej tento dom, ktorý som zbudoval! (28)No[4] kiež sa obrátiš[3 104] k modlitbe svojho nevoľníka a k jeho úpeniu[513], Hospodine, môj Bože, aby si naklonil[44] sluch[514] k volaniu[515] a k modlitbe, ktorou sa tvoj nevoľník dnes modlí pred tvojou tvárou, (29)aby boli[44] tvoje oči otvorené k tomuto domu noc a*j* deň, k miestu[267], *o* ktorom[170] si povedal: Bude tam moje meno; aby si nakláňal[44] sluch[514] k modleniu, ktorým[516] sa tvoj nevoľník bude modlievať *smerom* k tomuto miestu[267 517], (30)a kiež nakláňaš[3] sluch[514] k úpeniu[513] svojho nevoľníka a svojho ľudu, Isráéla, ktorým sa *smerom* k tomuto miestu[267 517] budú modlievať, a ty kiež počuješ[3] na miesto[267] svojho bývania, na nebesá, a keď budeš počuť, kiež[33] odpustíš[3].

(31)Čím[518] kto[107] bude hrešiť voči svojmu blížnemu[219], takže[4] voči nemu vznesie[11] kliatbu[519] na jeho prekliatie[520], a tá kliatba[519] príde pred tvoj oltár[368] v tento dom, (32)to[4] kiež ty v nebesiach počuješ[3] a konáš[3 12] a svojich nevoľníkov rozsudzuješ[3] vyhlásením zlovoľného za zlovoľného[521] na uvalenie[116] jeho cesty[158 522] na jeho hlavu

a priznaním spravodlivosti spravodlivému[521], aby si mu dal[44] podľa jeho spravodlivosti.

(33)Pri porážke tvojho ľudu, Isráéla,
pred tvárou nepriateľa, keď voči tebe
budú hrešiť, a*k* sa budú k tebe vracať
a tvoje meno vyznávať[523] a modliť sa
a úpieť[513] k tebe v tomto dome, (34)kiež
potom[2] ty v nebesiach počuješ[3] a odpúšťaš[3] ohľadne hriechu svojho ľudu, Isráéla,
a privádzaš[3] ich späť[524] na pôdu[470], ktorú
si dal ich otcom.

(35)Pri uzavretí[335] nebies. takže[4] nebude dážďa, keď voči tebe budú hrešiť,
a*k* sa budú *smerom* k tomuto miestu[267 517]
modliť a tvoje meno vyznávať[523] a od
svojho hriechu sa *od*vracať, lebo si ich pokoroval[525], (36)kiež potom[2] ty *v* nebesiach
počuješ[3] a odpúšťaš[3] ohľadne hriechu
svojich nevoľníkov, totiž[4] svojho ľudu,
Isráéla, lebo si ich vyučoval dobrej ceste,
ktorou majú[6] chodiť, a kiež dávaš[3] dážď
na svoju zem, ktorú si za dedičstvo[526]
dal svojmu ľudu. (37)Kedykoľvek v zemi
bude hlad, kedykoľvek bude mor, kedykoľvek bude sneť[527], hrdza[527 528], kobylky[120],
saranče[120 529], kedykoľvek mu[530] bude
jeho[532] nepriateľ pôsobiť tieseň[531] v zemi
jeho[530] brán[532], akákoľvek[338] rana[533], akákoľvek[338] choroba – (38)akákoľvek[338] modlitba, akékoľvek[338] úpenie[513], ktoré sa bude
diať[194] skrze ktoréhokoľvek[338] človeka,
skrze všetok tvoj ľud, Isráéla, keď bude
každý[84] z nich[534] poznať ranu[533] svojho
srdca a bude rozprestierať[495] svoje dlane[290]
smerom k tomuto domu, (39)kiež potom[2]
ty *v* nebesiach, trvalom mieste[504 505] svojho
usídlenia, počuješ[3] a odpúšťaš[3] a konáš[3 12]
a dávaš[3] každému[84], kórého srdce poznáš
(ty predsa, ty samotný[535], poznáš[28] srdce
všetkých detí[319] človeka), podľa všetkých
jeho ciest[522], (40)aby ťa mali v úcte[88] *po*
všetky dni, čo oni *budú* živí na povrchu[467]
pôdy[470], ktorú si dal našim otcom.

(41)A aj ohľadne cudzozemca[536], ktorý
nie *je* z tvojho ľudu, Isráéla, ten[79], a*k* príde
zo vzdialenej zeme pre[537] tvoje meno
(42)(lebo budú počuť o tvojom veľkom
mene[170] a o tvojej silnej ruke[170] a *o* tvojom
ramene[170], ktoré *býva*[659] vztiahnuté), keď[4]
príde a bude[28] sa modliť *smerom* k tomuto
domu, (43)kiež ty *v* nebesiach, trvalom
mieste[504 505] svojho usídlenia, počuješ[3]
a konáš[3 12] podľa všetkého, o čo bude ten
cudzozemec[536] k tebe volať, aby všetky národnosti[282] zeme spoznávali tvoje meno,
aby ťa mali[44] v úcte[88] a aby vedeli[44], že nad
týmto domom, ktorý som zbudoval, sa
vzýva tvoje meno.

(44)Kedykoľvek bude tvoj ľud vychádzať[153] do boja[114] proti svojmu nepriateľovi cestou, ktorou ich budeš posielať,
a budú sa k Hospodinovi modliť smerom
k mestu, v ktorom si našiel záľubu[508],
a domu[538], ktorý som tvojmu menu zbudoval, (45)kiež potom[2] *v* nebesiach ich
modlitbu a ich úpenie[513] počuješ[3] a ich
právo[100] uplatníš[3 12].

(46)Kedykoľvek voči tebe budú hrešiť
(lebo niet človeka, ktorý by nehrešil),
a budeš sa proti nim[539] popúdzať a *vy*dávať ich tvári nepriateľa, takže[4], zajmúc
ich, ich odvedú do zajatia[540] do zeme
nepriateľa, vzdialenej alebo blízkej,
(47)a vezmú si *to* v zemi, kam boli do zajatia odvedení[540], opäť k[541] srdcu[542] a dajú
sa v zemi zajmúcich ich vracať sa a úpieť[513]
k tebe výrokom: Zhrešili sme a spáchali
sme neprávosť[543], zachovali sme sa zlovoľne, (48)a v zemi svojich nepriateľov,
ktorí ich zajali, sa k tebe vrátia celým svojím srdcom a celou svojou dušou a k tebe
sa dajú modliť sa smerom k zemi, ktorú
si dal ich otcom, a mestu, ktoré si vyvolil[182], a domu[538], ktorý som tvojmu menu
zbudoval, (49)kiež potom[2] *v* nebesiach,
trvalom mieste[504 505] svojho usídlenia,
ich modlitbu a ich úpenie[513] počúvaš[3]
a ich právo[100] uplatníš[3 12] (50)a odpúšťaš[3]
svojmu ľudu, *tým,* ktorí voči tebe zhrešili, áno[4], ohľadne všetkých ich prestúpení[544], ktorými sa proti tebe previnili[545],
a vystavuješ[3 116] ich zľutovaniam[546 547] pre
tvárou zajavších ich, nech[4] ich poľutujú[548] (51)(veď oni *sú* tvoj ľud a tvoje
dedičstvo[526], ktoré si vyviedol[153] z Egypta,
sprostred pece *zo* železa), (52)kým tvoje
oči budú[44] otvorené k úpeniu[513] tvojich nevoľníkov a k úpeniu[513] tvojho ľudu, Isráéla,
za naklonenia sluchu[514] k nim pri všetkom
ich volaní k tebe. (53)Veď ty si si ich za
dedičstvo[526] vyčlenil[549] zo[550] všetkých národností[282] zeme podľa *toho,* čo si prehovoril skrze[551] Mojžiša, svojho nevoľníka,

www.biblia.sk

keď si našich otcov vyviedol[153 499] z Egypta,
Pane, Hospodine!
(54)A ako Šalamún skončil[45 70] s modlením[36] sa k Hospodinovi všetkou touto
modlitbou, stalo sa[194], *že* spred[511] oltára
Hospodina vstal od kľačania[552] na svojich
kolenách s dlaňami rozprestretými[495 553]
k nebesiam (55)a zastal a silným hlasom
požehnal všetko zídenie[507] Isráéla výro-
kom: (56)*Nech je* velebený[81] Hospodin,
ktorý svojmu ľudu, Isráélovi, dal odpo-
činok[554] podľa všetkého, čo vyslovil; ne-
padlo *ani* jedno slovo zo všetkých jeho
dobrých slov[120], ktoré vyslovil skrze[551]
Mojžiša, svojho nevoľníka; (57)kiež
bude[3] Hospodin, náš Boh, s nami, ako
bol[28] s našimi otcami (kiež nás neopúšťa[3]
a nezamieta[3 555] nás), (58)na naklone-
nie[152] našich sŕdc k nemu, na chodenie
všetkými jeho cestami a na dbanie[97] *na*
jeho rozkazy a jeho ustanovenia[99] a jeho
predpisy[100], ktoré prikázal našim otcom,
(59)a kiež budú[3] tieto moje slová, kto-
rými som sa dal voči tvári Hospodina do-
prosovať priazne[513], dňom a*j* nocou blízke
Hospodinovi, nášmu Bohu, na uplatňova-
nie práva[100] jeho nevoľníka a práva[100] jeho
ľudu, Isráéla, *podľa* záležitosti[400] dňa v jej
deň, (60)za účelom spoznania všetkými
národnosťami[125 282] zeme, že Bohom *je*
Hospodin, on, niet iného[556]. (61)Nech
teda[2] bude[3 28] vaše srdce nerozdelené[557] pri
Hospodinovi, našom Bohu, na chodenie
v jeho ustanoveniach[99] a na dbanie[97] *na*
jeho rozkazy, ako tohto dňa.
(62)A kráľ a s ním všetok Isráél pred
tvárou Hospodina obetovali obete[120],
(63)a Šalamún obetoval obeť pokojných
hodov[198], ktorú obetoval Hospodinovi,
dvadsaťadvetisíc *kusov* hovädzieho do-
bytka a stoadvadsaťtisíc *kusov* drob-
ného dobytka; tak[4] zasvätili[558], kráľ
a všetky deti[319] Isráéla, dom Hospodina.
(64)V onen deň posvätil kráľ vnútro[559]
nádvoria[396 410], ktoré *bolo* pred domom[368]
Hospodina, lebo tam obetovali[197] vzos-
tupné *obete*[120 176 245] a *obete* dar*u*[560] a tuk[561 562]
obetí pokojných hodov[198], pretože ol-
tár z mosadze[232], ktorý *bol* pred tvárou
Hospodina, *bol* príliš malý, aby pojal[563]
tie vzostupné *obete*[120 176 245] a *obete* dar*u*[560]
a tuk[561 562] *obetí* pokojných hodov[198].
(65)A v onen čas usporiadal[12] Šalamún
slávnosť[488], a s ním všetok Isráél, veľké
zídenie[507], od *príchodu* ku vstupu *do* Cha-
máth*u* po potok[164] Egypta, pred tvárou
Hospodina, nášho Boha, sedem dní a se-
dem dní – štrnásť dní. (66)V ôsmy deň ľud
prepustil[322 564], i požehnali kráľa a odišli
k svojim stanom, veselí[565] a v dobrej ná-
lade[566] nad všetkým dobrým, čo spôsobil[12]
Hospodin Dávidovi, svojmu nevoľníkovi,
a Isráélovi, svojmu ľudu.

9 A ako Šalamún skončil[45 70] s budova-
ním domu Hospodina a domu kráľa
a všetkej Šalamúnovej túžby[567], ktorú
uskutočniť[12] si želal[28 568], stalo sa[194], (2)že[4]
sa Šalamúnovi druhý *raz* ukázal Hospo-
din, ako sa mu ukázal v Giveóne; (3)i po-
vedal k nemu Hospodin: Počul som tvoju
modlitbu a tvoju snažnú prosbu[513], kto-
rou si sa pred mojou tvárou doprosoval[28]
priazne[513]; posvätil som tento dom, ktorý
si zbudoval, vložením[110 569] ta svojho mena
navždy[160], i budú[28] tam *po* všetky dni moje
oči a*j* moje srdce. (4)A ty, ak budeš pred
mojou tvárou chodiť, ako chodil[28] Dávid,
tvoj otec, v poctivosti[570] srdca a v úprim-
nosti[178] ku konaniu podľa všetkého, čo som
rozkázal, budeš dbať[97] *na* moje ustanove-
nia[99] a moje predpisy[100], (5)vtedy[4] budem
navždy[56] utvrdzovať[105] trón tvojho kraľo-
vania nad Isráélom podľa *toho,* čo som
k Dávidovi, tvojmu otcovi[493], prehovoril
výrokom: Nebude ti[106] nikto[107] vytínaný[108 109]
z trónu[95] Isráéla; (6)ak sa jednako[571] bu-
dete *od*vracať, vy a*lebo* vaše deti[319], od na-
sledovania mňa[572], a nebudete dbať[97] *na*
moje rozkazy, ustanovenia[99], ktoré som
predložil[116] vašej tvári, lež[4] budete odchá-
dzať a slúžiť[573] iným[205] bohom a klaňať sa
im, (7)potom[4] budem Isráéla vytínať[108]
z povrchu[574] tváre pôdy[470], ktorú som im
dal, a dom, ktorý som posvätil svojmu
menu, budem zavrhovať[564 575] spred svojej
tváre[576] a Isráél bude[28] medzi všetkými ná-
rodnosťami[282] za príslovie a na posmech[577];
(8)a tento dom bude vrchol[578]: každý[579]
prechádzajúci pomimo neho sa bude hro-
zit[580] a bude syčať[581], i budú vravieť: Prečo
Hospodin takto[16] spravil tejto zemi[36] a to-
muto domu[36]? (9)A budú vravieť: Pretože
Hospodina, ktorý ich otcov vyviedol[153] zo
zeme Egypta, opustili a chytili sa iných[205]

www.mosaicbiblia.sk

bohov[89] a dali sa im klaňať a im slúžiť[573];
preto na nich Hospodin priviedol všetko
toto nešťastie[582].
(10)A po uplynutí[168] dvadsiatich rokov,
keď Šalamún zbudoval dva domy, dom
Hospodina a dom kráľa (11)(pričom[4]
Chírám, kráľ Córa[283], Šalamúna podpo-
roval[11 28 583] drevami[296] cédrov a drevami[296]
cyprusov a zlatom podľa všetkého jeho
želania[295]), sa stalo[194 584], *že* vtedy dával
kráľ Šalamún Chírámovi dvadsať miest[231]
v zemi Gálíl; (12)a keď Chírám vyšiel[153]
z Córa[283] pozrieť tie mestá, ktoré mu
Šalamún dal, neboli[33] v jeho očiach vyho-
vujúce[394], (13) i povedal: Čo *sú* toto[206] *za*
mestá, ktoré si mi dal, môj brat? Dáva[28]
sa[585] im teda[2] *až* po tento deň[586] názov[587]
zeme Kávúl[588]. (14)A Chírám poslal kráľovi
sto a dvadsať kikkárov[589] zlata.
(15)A toto[206] *je* správa[590] *o* robotní-
koch[120 306 591], ktorých kráľ Šalamún odvá-
dzal[28 305] budovať dom Hospodina a dom
jeho a Milló[592] a múr[172] Jerúsaléma a Chácór
a Megiddó a Gezer. (16)(Faraón, kráľ
Egypta, vystúpil[61] a Gezer dobyl a spálil ho
ohňom[593] a Kenaaního[65], obyvateľa mesta,
pozabíjal a dal ho[594] *do* vena svojej dcére,
žene Šalamúna.) (17)A Šalamún vybudoval
Gezer a dolný Béth-Chórón (18)a Baaláth
a Támár[595] v pustine v zemi (19)a všetky
mestá skladísk, ktoré Šalamún mal[260],
a mestá vozov[120 596] a mestá rajtárov[263]
a túžbu[267] Šalamúna – čo zatúžil[567] budo-
vať – v Jerúsaléme a v Levánóne[276] a vo
všetkej zemi jeho vlády[597]. (20)Všetok ľud,
ktorý[659] pozostával z Emórího, Chittího,
Perizzího, Chivvího a Jevúsího[65], týchto[79],
ktorí ne*boli* z detí[319] Isráéla, – (21)ich sy-
nov, ktorí po nich pozostávali v zemi, ktorých synovia Isráéla nedokázali spraviť odovzdanými[598 599], áno[4], týchto[79] Šalamún odvádzal[28 305] na robotu[221] nevoľníkov[120] *až* po tento deň. (22)No[4] zo synov Isráéla Šalamún *za* nevoľníkov[120] nedával[28], lež[154] oni *boli* bojovníkmi[600] a jeho služobníkmi a jeho veliteľmi[39] a jeho dôstojníkmi[601] a veliteľmi[39] jeho vozov[120 596] a jeho rajtárov[263]. (23)Toto[206] *boli* vedúci[39] správcov[217], ktorí *boli* nad prácou[312] pre Šalamúna[139], päťdesiat a päťsto tých, *ktorí*[659] mali moc[255] nad[240] ľudom, *nad*[240] činnými[12 313] v práci[312 314].

(24)Len *čo* dcéra faraóna vystúpila[61] z mesta Dávida[131] do svojho domu, ktorý jej zbudoval, vtedy vybudoval Milló[592].
(25)A Šalamún trikrát v roku vzná-
šal[28 175] vzostupné *obete*[176] a *obete* pokoj-
ných hodov[198] na oltári, ktorý Hospodinovi
zbudoval, a vykiadzal[28 602] pri tom[79 603],
ktorý *bol* pred tvárou Hospodina. Tak[4]
dohotovil[480] dom.
(26)A kráľ Šalamún zriadil[12] loďstvo
v Ecjón-Geveri, ktorý *je* pri Élóthu na
pobreží[272] mora Tŕstia[604] v zemi Edóma,
(27)a Chírám s loďstvom[605] poslal svojich
služobníkov, lodníkov[606] znalých mora,
so služobníkmi Šalamúna; (28)i prišli
do Ófíra[607] a vzali odtadiaľ zlato, štyristo
a dvadsať kikkárov[589], ktoré[4] priniesli ku
kráľovi Šalamúnovi.

10 A zvesť[608] *o* Šalamúnovi[125] *vzhľa-*
dom na meno Hospodina počula
kráľovná Ševy[607], i prišla vyskúšať ho há-
dankami[609]. (2)Prišla teda[2] *v* Jerúsalém
s veľmi slávnym[610] sprievodom[611 612], *s* ťa-
vami nesúcimi[11] vonné látky a veľmi veľa
zlata a drahé[315] kamene[120], a prišla k Šala-
múnovi a prehovorila k nemu o všet-
kom[170], čo bolo[28] blízko jej srdcu[509],
(3)a Šalamún jej všetky jej otázky[590 591] vy-
svetlil[43], neostalo[92 194] nič[265] pred kráľom[86]
skryté, čo *by* jej nebol vysvetlil[43].
(4)A keď kráľovná Ševy[607] spozorovala[213]
všetku múdrosť Šalamúna a dom, ktorý
zbudoval, (5)a pokrmy[120] jeho stola a sa-
danie jeho nevoľníkov a státie jeho obslu-
hovačov[613 614] a ich oblečenia a jeho čašní-
kov a jeho vzostup*né schodište*, kadiaľ vy-
stupoval[61] *k* dom*u*[615] Hospodina, neostalo[33
194] v nej už dychu (6)a povedala ku krá-
ľovi: Pravdivou sa ukázala[92 194] reč, ktorú
som v svojej zemi počula o tvojich veciach
a o tvojej múdrosti, (7)a neuverila som
tým slovám, až keď som prišla a moje oči
pozreli, a hľa, nebola mi oznámená[43] po-
lovica, prevýšil si múdrosťou a dobro-
tou[616] povesť[608 617], ktorú som počula.
(8)Blaho[373 618] tvojich mužov, blaho[373 618]
týchto tvojich služobníkov, ktorí[659] stá-
vajú ustavične pred tvojou tvárou,
ktorí[659] počúvajú tvoju múdrosť! (9)Nech
je[3] velebený[81] Hospodin, tvoj Boh, ktorý
v tebe našiel potešenie[619] uviesť[116] ťa na
trón Isráéla! Hospodin v svojom trvalom[56]

www.biblia.sk

milovaní[620] Isráéla, áno[4], ustanovil[110] ťa za
kráľa nad Isráélom na vykonávanie prá-
va[100] a spravodlivosti!
(10)A dala kráľovi sto a dvadsať kik-
károv[589] zlata a vonné látky, veľké množ-
stvo[269], a drahé[315] kamene[120]; toľká vonná
látka ako oná[621], ktorú kráľovná Ševy[607]
dala kráľovi Šalamúnovi, už[622] nedošla.
(11)(A aj loďstvo Chíráma, ktoré z Ófíra[607]
vozilo[11 28] zlato, dopravilo z Ófíra[607] veľké
množstvo[269] santalových driev[296] a drahé[315]
kamene[120]; (12)a kráľ použil[12] tie santalové
drevá[269] *na* zábradlia[623] k domu Hospodina
a k domu kráľa a *na* lýry[624] a varytá[625] spe-
vákom. *Až* po tento deň už[622] *nič ako* také
santalové drevá[296] nedošlo a neukázalo
sa.) (13)A kráľ Šalamún splnil[116] kráľov-
nej Ševy[607] všetko jej želanie[295], okrem[626]
toho, čo jej dal podľa štedrosti[627] kráľa
Šalamúna. I otočila sa[104] a pobrala sa
k svojej zemi, ona *aj* jej služobníci.
(14)A váha zlata, ktoré v jednom roku
Šalamúnovi dochádzalo[28], bola[28] šesťsto-
šesťdesiat a šesť kikkárov[589] zlata,
(15)okrem *príjmu* od cestujúcich[200 628]
a z obchodovania[647] kramárov a *od* všet-
kých kráľov západu[629] a vladárov[630] zeme.
(16)A kráľ Šalamún zhotovil[12] dvesto veľ-
kých štítov *z* kovaného zlata, na jeden
veľký štít vyzdvihol šesťsto *šeklov*[631] zlata,
(17)a tristo malých štítov *z* kovaného
zlata, na jeden malý štít vyzdvihol tri
miny[632] zlata, a dal ich kráľ *v* dom lesa
Levánóna[276]. (18)A kráľ zhotovil[12] veľký
trón *zo* slonoviny[633] a potiahol[353] ho čiste-
ným zlatom; (19)ten trón mal[134] šesť stup-
ňov, a vrchol[424] mal[134] ten trón odzadu za-
okrúhlený, a na mieste[267] sedenia opera-
dlá[627] odtiaľto a odtiaľto[634], a vedľa opera-
diel[627] stáli dva levy, (20)a na tých šiestich
stupňoch tam stáli, odtiaľto a odtiaľto[634],
levy, dvanásť; pre žiadne[139] *z*[338] kráľovstiev
nebolo *nič* také zhotovené[12]. (21)A všetky
nádoby[339] *na* pitie[125] *pre* kráľa Šalamúna[125]
boli zo zlata a všetky nádoby[339] domu lesa
Levánóna[276] *boli zo* zlata, čistého[367], strie-
bra[635] nebolo – nebolo[28] v dňoch Šalamúna
za voľačo[636] považované, (22)lebo kráľ
mal[134] na mori taršíšske loďstvo[637] s loď-
stvom Chírama – raz za tri roky taršíš-
ske loďstvo[637] prichádzalo, vezúc[11] zlato
a striebro, slonovinu[638], opice a pávy.
(23)I stal sa kráľ Šalamún ohľadne bo-
hatstva a ohľadne múdrosti väčším od
všetkých kráľov zeme (24)a všetky zeme[639]
vyhľadávali prítomnosť[640] Šalamúna na
počúvanie múdrosti, ktorú dal Boh v jeho
srdce, (25)a oni, každý[84], donášali svoj
dar[246], náčinia[339] *zo* striebra a náčinia[339] *zo*
zlata a plášte a zbroj a vonné látky, kone
a mulice, dávku[400] roka v roku. (26)A Ša-
lamún nazhromaždil[641] vozov[120 596] a rajtár-
ov[263], takže[4] mal[260] tisíc a štyristo vo-
zov[120 596] a dvanásťtisíc rajtárov[263] a umies-
til[291] ich v mestách vozov[120 596] a u kráľa
v Jerúsaléme. (27)A v Jerúsaléme kráľ na-
kládol[116] striebra ako kameňov a cédrov
nakládol[116] ako sykomôr[642], ktoré *sú* v hoj-
nosti v nížine[643]. (28)A vývoz[153 644] koní,
ktoré Šalamún mal[134], *bol* z Egypta,
a húf[645 646] obchodných zástupcov[647] kráľa,
tí za peniaze[648] priháňali[207] húf[645 649]
(29)a vozidlo[262] bolo[28] vyzdvihované a vy-
vážané[650] z Egypta za šesťsto *šeklov*[631]
striebra a kôň za päťdesiat a sto; a tak
svojimi prostriedkami[651] vyvážali[153] pre
všetkých kráľov[139] Chittím[242] a pre kráľov[139]
Aráma[652 653].

11 No[4] kráľ Šalamún *si* zamiloval
veľa žien-cudzozemiek[200 536], a *to*
s dcérou faraóna – Móávčaniek, Ammó-
novkýň, Edómčaniek, Cidónčaniek, Chit-
tíjok, (2)z národov, *o* ktorých[170] Hospo-
din k deťom[319] Isráéla povedal: Nesmiete[6]
vstupovať medzi nich a oni nesmú[6]
vstupovať medzi vás; isto by vaše srdce
nakláňali[152] za svojimi bohmi. Na tých[79]
Šalamún ulipol[654] láskou, takže[4] mal[260]
sedemsto žien-princezien[200 655] a tristo
súložníc, i naklonili[152] jeho ženy jeho
srdce, (4)áno[4], stalo sa[194] v dobe staroby
Šalamúna, *že* jeho ženy naklonili[152] jeho
srdce za inými[205] bohmi, takže[4] jeho srdce
prestalo byť[656] nerozdelené[557] pri Hos-
podinovi, jeho Bohu, ako srdce Dávida,
jeho otca, (5)i dal sa Šalamún chodiť za
Aštóreth[657], bohyňou Cidóním[124], a za
Milkómom, hnusobou[658] Ammóním[242],
(6)dal sa teda Šalamún robiť, čo *bolo*[659]
zlé v očiach Hospodina, a prestal Hos-
podina plne nasledovať[572 656] ako Dávid,
jeho otec. (7)Vtedy Šalamún zbudoval
výšinu[1010] Kemóšovi, hnusobe[658] Móáva,
na vrchu, ktorý *je* pred Jerúsalémom[660],

www.nbs-bibliaka.sk

a Mólechovi, hnusobe[658] detí[319] Ammóna,
(8)a tak spravil pre všetky svoje ženy,
cudzozemky[139 536] vykiadzajúce[602] a obetu-
júce svojim bohom.
(9)I popudil sa Hospodin proti Šala-
múnovi[539], že sa jeho srdce odklonilo[152]
z blízkosti[159] Hospodina, Boha Isráéla,
ktorý[659] sa mu dvakrát ukázal (10)a o tejto
veci mu rozkázal, že nemá[6] chodiť za
inými[205] bohmi, a*le* nedodržal[97], čo Hos-
podin rozkázal. (11)Hospodin teda[2] Šala-
múnovi povedal: Pretože sa toto pri tebe
vyskytlo[194], že si nedodržal[97] moju zmluvu
a moje ustanovenie[99], ktorým som na
teba vložil povinnosť[169], chcem[6] odtrh-
núť[661] zaiste[662] od teba[576] tvoje kraľovanie
a dať ho tvojmu služobníkovi; (12)ale
vzhľadom na Dávida, tvojho otca, to[79] ne-
budem robiť v tvojich dňoch. Budem ho
vytrhovať[661] z ruky tvojho syna; (13)ibaže
nebudem odtrhovať[661] celé tvoje kráľov-
stvo[687] – jeden kmeň[663] tvojmu synovi
chcem[6] dať vzhľadom na Dávida, tvojho
otca, a vzhľadom na Jerúsalém, ktorý
som vyvolil[182].
(14)A Hospodin Šalamúnovi zobudil[664]
protivníka, Hadada, Edómího[65]; ten[79] bol
zo semena kráľa v Edóme. (15)Stalo sa[194]
totiž[2] pri pobyte[665] Dávida v Edóme[666],
keď Jóáv, veliteľ[39] vojska[40], vystúpil[61 499]
pochovávať zabitých[667], že[4] všetkých muž-
ského pohlavia v Edóme pobil[322 668 669]
(16)(lebo tam Jóáv, a všetok Isráél,
ostal šesť mesiacov *až* do povytínania[108]
všetkých mužského pohlavia v Edóme),
(17)a*le*[670] Hadad utiekol, on a s ním po-
daktorí Edómijjím[242 671] zo služobníkov
jeho otca, aby prišli[44] *do* Egypt*a*; vtedy[4]
bol Hadad malý[179] chlapec[180]. (18)Povstali
teda[2] z Midjána a prišli *do* Párán*a* a vzali
podaktorých z Párána[671] so sebou a prišli
do Egypt*a* k faraónovi, kráľovi Egypta;
ten[4] mu dal dom a určil[672] pre neho[139]
stravu[248] a dal mu *poz*em*ok*. (19)A Hadad
našiel v očiach faraóna veľkú[473] priazeň[673],
takže[4] mu za ženu dal sestru svojej ženy,
sestru Tachpenés, kráľovnej[674], (20)a ses-
tra Tachpenés mu porodila Genuvatha,
jeho syna, a toho[79] Tachpenés vychovala
vnútri[559] domu faraóna, takže[4] sa Genu-
vath *do*stal[194] medzi[559] synov faraóna.
(21)A keď Hadad v Egypte počul, že Dávid
ľahol so svojimi otcami a že Jóáv, veliteľ[39]
vojska[40], *je* mŕtvy, povedal[33] Hadad k fa-
raónovi: Prepusti[564] ma, nech[4] môžem[6]
odísť do svojej zeme. (22)A faraón mu
povedal: Čohože *si* ty u mňa potrebný,
že[4], hľa, chceš[675] odísť do svojej zeme?
I povedal: Nie[676], lež[154] *aby* si ma, nech je
akokoľvek[677], ráčil[6] prepustiť[564].
(23)Ešte[4] mu Boh vzbudil[664] protiv-
níka, Rezóna, syna Eljáda, ktorý utiekol
z blízkosti[51] Hadad-ezera, kráľa Cóvy,
svojho pána, (24)a zhromaždil k sebe
mužov a stal sa[194], pri Dávidovom zabíjaní
ich, veliteľom[39] bandy záškodníkov[678],
i odišli *v* Damask a usídlili sa tam a ujali
sa v Damasku kraľovania. (25)A *na* všetky
dni Šalamúna sa stal[194] Isráélovi protivní-
kom, a*ko* pliaga[582 679], ktorou *bol* Hadad,
i zbridilo sa mu v Isráélovi a ujal sa kraľo-
vania nad Arámom[652 653].
(26)A proti kráľovi tiež pozdvihol ruku
Jároveám, syn Neváta, Efráthí[124] z Cerédy
(a meno jeho matere Cerúá, vdova[200]),
služobník Šalamúna; (27)a toto[206] *bola*
príčina, že ruku proti kráľovi pozdvihol:
Šalamún sa dal budovať Milló[592] a uzatvá-
rať medzeru[680] mesta Dávida[131 681], jeho
otca, (28)a ten muž, Jároveám, *bol*
zdatný[73] silák[23], a keď Šalamún toho mla-
díka[180] zbadal[213], ako on vykonával prácu[312],
poveril[33 682] ho *dozorom* pri všetkej ro-
bote[683] domu Jozefa. (29)A v onen čas sa
stalo[194], že[20] Jároveám vyšiel[153] z Jerú-
saléma, a cestou ho zastihol[684] Achijjá,
Šilóní[124], prorok, a ten sa bol priodial[685]
novým plášťom; a oni dvaja *boli* v poli
osamote[535]. (30)A Achijjá *sa* chytil za[686]
ten nový plášť, ktorý *bol* na ňom, a roztr-
hal[661] ho – dvanásť útržkov – (31)a pove-
dal Jároveámovi: Vezmi si desať útržkov,
lebo Hospodin, Boh Isráéla, povedal
takto: Hľa, chystám sa vytrhnúť[136 661] krá-
ľovstvo[687] z ruky Šalamúna a desať kme-
ňov[663] chcem[6] dať tebe (32)(a jeden
kmeň[663] bude ostávať[194] jemu vzhľadom na
môjho nevoľníka Dávida a vzhľadom na
Jerúsalém, mesto, v ktorom som našiel
záľubu[508], zo všetkých kmeňov Isráéla),
(33)pretože ma opustili a dali sa klaňať
Aštóreth[60], bohyni Cidóním[124], a Kemó-
šovi, bohu Móáva, a Milkómovi, bohu
detí[319] Ammóna, a prestali chodiť[656] mo-

www.mosestalmud.sk

jimi cestami na vykonávanie toho, *čo je*[659]
v mojich očiach správne[688], totiž[4] mojich
ustanovení[99] a mojich predpisov[100], ako
Dávid, jeho otec. (34)No[4] nebudem brať
všetko kraľovanie z jeho ruky, lebo ho *po*
všetky dni jeho života[243] chcem[6] ponechať[689] vládcom[484], vzhľadom na Dávida,
svojho nevoľníka, ktorého som vyvolil[182],
ktorý moje rozkazy a moje ustanovenia[99]
zachoval[97], (35)lež[4] chcem[6] vziať kráľovstvo z ruky jeho syna a dať ho – desať
kmeňov[663] – tebe, (36)a jeho synovi chcem[6] ponechať[689] jeden kmeň[663], aby ostávala[194] lampa[690] Dávidovi, môjmu nevoľníkovi, *po* všetky dni pred mojou tvárou
v Jerúsaléme, meste, ktoré som si vyvolil[182] na vloženie[110] tam svojho mena.
(37)A teba chcem[6] vziať, a*by* si kraľoval
podľa všetkého, čoho[691] bude žiadostivá
tvoja duša, a*by* si bol kráľom nad Isráélom;
(38)a ak budeš poslušný všetkého[692], čo ti
budem rozkazovať, a chodiť mojimi cestami a robiť, *čo je*[659] správne[688] v mojich
očiach, na zachovávanie[97] mojich ustanovení[99] a mojich rozkazov podľa *toho,* čo
konal[28] Dávid, môj nevoľník, stane sa[194],
že[20] ostanem[194] s tebou a zbudujem ti
stály[693] dom, ako som zbudoval Dávidovi,
a budem ti zverovať[716] Isráéla. (39)Vzhľadom na toto totiž[2] chcem[6] semä Dávida pokoriť[525], ale[694] nie *na* všetky dni.
(40)A Šalamún chcel[675] Jároveáma usmrtiť, a*le* Jároveám vstal a utiekol *do* Egypt*a*
k Šíšakovi, kráľovi Egypta, a *až* do smrti
Šalamúna v Egypte ostal[194].

(41)A ostatné veci[695] Šalamúna a všetko,
čo vykonal, a jeho múdrosť – či nie *sú*
ony *o*písané na knihe[696] vecí Šalamúna?
(42)A dní, čo Šalamún v Jerúsaléme kraľoval[28] nado všetkým Isráélom, *bolo* štyridsať rokov; (43)i ľahol Šalamún so svojimi
otcami a bol pochovaný v meste Dávida[131],
svojho otca. A kraľovania sa miesto neho
ujal Rechaveám, jeho syn.

12 A Rechaveám sa pobral *v* Šechem, lebo *v* Šechem prišiel všetok Isráél uviesť ho v kraľovanie[78]; (2)to[4]
ako počul[45] Jároveám, syn Neváta (lebo[4]
on ešte *bol* v Egypte, kam utiekol pred
tvárou[86] Šalamúna, kráľa, a v Egypte sa
Jároveám usídlil, (3)i poslali a dali ho
povolať[54 162]), stalo sa[194 584], že[4] prišiel Jároveám a všetko zídenie[507] Isráéla a prehovorili k Rechaveámovi výrokom: Tvoj otec
spravil naše jarmo tvrdým[697], no[4] ty teraz
uľav na tvrdej[698] službe[699] tvojmu otcovi[125]
a na našom ťažkom jarme[700], ktoré na nás
uvalil[116], a budeme ti slúžiť[247]. (5)I povedal
k nim: Choďte; ešte tri dni a vráťte sa ku
mne. I odišli – ľud.

(6)A kráľ Rechaveám sa dal radiť so
starcami, ktorí stávali pri tvári Šalamúna,
jeho otca, za jeho ostávania[194] *naživе*,
výrokom: Ako vy radíte[701] odpovedať[702]
tomuto ľudu? (7)I prehovorili k nemu
výrokom: Ak sa dnes budeš[6] tomuto ľudu
prejavovať[92] služobníkom a slúžiť[247] im
a odpovedať a hovoriť k nim vľúdnymi[703]
slovami, vtedy ti budú[28] služobníkmi
po všetky dni. (8)No[4] opustil radu starcov, ktorou mu poradili, a dal sa radiť
s mladíkmi[704], ktorí s ním vyrástli, ktorí
boli tými, *kto*[659] stáli pred jeho tvárou,
(9)a povedal k nim: Čo radíte[701] vy, nech[4]
môžeme[6] odpovedať[702] tomuto ľudu, *tým,*
ktorí ku mne prehovorili výrokom: uľav
na jarme[700], ktoré na nás uvalil[116] tvoj otec?
(10)A tí mladíci[704], ktorí s ním vyrástli,
k nemu prehovorili výrokom: Takto musíš[6] povedať ľudu, *tým,* ktorí k tebe prehovorili výrokom: tvoj otec sťažil naše
jarmo, no[4] ty nám[705] uľav, – takto k nim
musíš[6] hovoriť: Môj malík[706] zhrubne nad
bedrá[118 892] môjho otca, (11)takže teda[707]:
Môj otec na vás naložil ťažké jarmo a ja
na vaše jarmo budem pridávať[141]; môj
otec vás trestal[28 708] bičmi a ja vás budem
trestať[708] šťúrmi[709].

(12)Prišli teda[2], Jároveám a všetok ľud,
k Rechaveámovi v tretí deň podľa *toho,*
čo kráľ prehovoril výrokom: v tretí deň
sa ku mne vráťte, (13)a kráľ ľudu odvetil
tvrdo[698], lebo[4] opustil radu starcov, ktorou mu poradili, (14)a prehovoril k nim
podľa rady mladíkov[704] výrokom: Môj
otec sťažil vaše jarmo a ja na vaše jarmo
budem pridávať[141]; môj otec vás trestal[708]
bičmi a ja vás budem trestať[708] šťúrmi[709].
(15)Kráľ teda[2] nenaklonil sluch[514] k ľudu,
lebo zo strany[159] Hospodina nastal[194] obrat za účelom uskutočnenia[105] jeho slova,
ktoré Hospodin vyslovil skrze[551] Achijju, Šilóního[124], k Jároveámovi, synovi
Neváta.

www.mosaicbible.com

(16)Keď teda[2] všetok Isráél zistil[213], že
k nim kráľ nenaklonil sluch[514], odvetili[33 702]
– ľud – kráľovi výrokom:
Čo nám *je* podielom v Dávidovi? Ani
dedičstvo[526] v synovi Jíšaja!
K tvojim stanom, Isráél! Teraz *si*
hľaď svojho domu, Dávid!
I odišiel Isráél k svojim stanom, (17)*ale*
deti[319] Isráéla, tie, *ktoré*[659] bývali v mestách
Júdu, – naďalej[4] nad nimi ostal kráľom[710]
Rechaveám.
(18)I poslal kráľ Rechaveám Adóráma,
ktorý *bol* nad robotou[221], *ale* nahádzali[711]
naň, všetok Isráél, kamenia[712], takže[4] um-
rel, a kráľ Rechaveám sa pousiloval vystúpiť[61]
na vozidlo[262] *a* uprchnúť *v* Jerúsalém.
(19)A ostali – Isráél – vo vzbure[710] proti
domu[713] Dávida *až* po tento deň.
(20)A ako všetok Isráél počul[45], že sa
Jároveám vrátil, stalo sa[194], že[4] poslali
a dali ho zavolať[162] do zhromaždenia[492]
a uviedli ho v kraľovanie[78] nado všetkým
Isráélom; neostalo[194] nasledujúcich dom
Dávida[572] okrem samotného[535] kmeňa[663]
Júdu.
(21)A keď Rechaveám prišiel *v* Jerúsa-
lém, zvolal[33 483] všetok dom Júdu a kmeň[663]
Benjámína, stoaosemdesiattisíc vybera-
ných[714], súcich do vojny[114 715], na bojova-
nie[114] s domom Isráéla, navrátiť kráľovstvo
Rechaveámovi, synovi Šalamúna. (22)A*le*
k Šemaejovi, Božiemu mužovi, sa *do*-
stalo[194] Božie slovo výrokom: (23)Prevrav
k Rechaveámovi, synovi Šalamúna, krá-
ľovi Júdu, a ku všetkému domu Júdu
a Benjámína a ostatku ľudu výrokom:
(24)Takto povedal Hospodin: Nesmiete[6]
vystupovať[61] ani bojovať[114] so svojimi
bratmi, synmi Isráéla; vráťte sa každý[84]
k svojmu domu, lebo táto vec bola vyvo-
laná[716] z mojej strany[51]. I poslúchli slovo
Hospodina[692] a podľa slova Hospodina sa
obrátili[717] odísť.
(25)A Jároveám vybudoval Šechem
v pohorí[226] Efrájima a usídlil sa v ňom;
a vyšiel[153] odtadiaľ a vybudoval Penú-Éľ[718].
(26)A v svojom srdci *si* Jároveám po-
vedal[293]: Teraz sa kraľovanie bude vra-
cať domu Dávida; (27)ak bude tento
ľud vystupovať[61] na obetovanie[197] obetí
v dome Hospodina v Jerúsaléme, potom[4]
sa srdce tohto ľudu vráti k ich pánovi,
k Rechaveámovi, kráľovi Júdu, a zabijú
ma a k Rechaveámovi, kráľovi Júdu, sa
vrátia. (28)Kráľ sa teda[2] poradil a zhoto-
vil[12] dve teľatá[719] *zo* zlata a povedal k nim:
Máte dosť[720] vystupovania[61 721] *v* Jerúsalém;
hľa, tvoji bohovia, Isráél, ktorí ťa vy-
viedli[153] zo zeme Egypta! (29)A umies-
til[110] jedno v Béth-Éli a jedno dal v Dán[722];
(30)a táto vec nastala[194] na hriech, i dali
sa chodiť, ľud, pred jedno[368], *až* po Dán[722].
(31)A zriadil[12] dom výšin[1010] a zriadil[12]
kňazov zo všetkých tried[723] ľudu, ktorí
neboli[28] zo synov Lévího; (32)i uspori-
adal[12 724] Jároveám slávnosť, v ôsmom me-
siaci, v pätnásty deň mesiaca[310], ako slá-
vnosť v Júdovi[234], a dal sa vznášať[175] na ol-
tári – tak robil v Béth-Éli – na obetovanie
teľatám[719], ktoré zhotovil[12], a v Béth-Éli
postavil kňazov výšin[1010], ktoré zriadil[12].
(33)I dal sa vznášať[175] na oltári, ktorý zria-
dil[12] v Béth-Éli, v pätnásty deň, v ôsmom
mesiaci, ktorý zo svojho srdca vymyslel;
usporiadal[12] teda[2] deťom[319] Isráéla slá-
vnosť a na oltári sa dal vznášať[175], aby me-
nil[44] na dym[725 726].

13 A hľa, z Júdu[234] do Béth-Éla prišiel
so slovom[612 727] Hospodina Boží
muž, keď[4] Jároveám stál pred oltárom,
aby menil[44] na dym[725 726], (2)i zvolal slo-
vom[727] Hospodina proti oltáru a povedal:
Oltár, oltár, takto povedal Hospodin:
Hľa, domu Dávida sa narodí syn, jeho
meno Jošijjáhú; ten[4] na tebe bude zabí-
jať[728] kňazov výšin[1010], ktorí[659] na tebe me-
nili na dym[725 726], i budú na tebe spaľovať[593]
kosti ľudí[274]. (3)A v onen deň ohlásil[116]
znamenie výrokom: Toto *bude* znamenie,
že prehovoril Hospodin: Hľa, ten*to* oltár
sa roztrhne a popol[729], ktorý *je* na ňom, sa
rozsype. (4)A ako kráľ počul[45] slovo Bo-
žieho muža, ktorým zvolal proti oltáru
v Béth-Éli, stalo sa[194], že[4] Jároveám vy-
strel[730] spred oltára[576] svoju ruku *s* výro-
kom: Chyťte ho[686 731]! A ruka, ktorú proti
nemu vystrel[730], uschla[732], takže[4] ju nemo-
hol stiahnuť späť[524] k sebe; (5)a oltár sa
roztrhol a popol[729] sa z neho rozsypal –
ako[733] znamenie, ktoré Boží muž slovom
Hospodina ohlásil[116]; (6)a kráľ odvetil
a povedal k Božiemu mužovi: Prihovor
sa, prosím[29], *u* Hospodina, svojho Boha[734],
a modli sa za mňa, nech[4] sa moja ruka

www.biblia.sk

môže[6] stiahnuť späť[717] ku mne! Boží muž
sa teda[2] *u* Hospodina prihovoril[734] a ruka
kráľa sa k nemu stiahla späť[717] a bola[28] ako
prv[735]. (7)A kráľ prehovoril k Božiemu
mužovi: Vojdi so mnou do domu a posilni
sa, a chcem[6] ti dať darček. (8)A Boží muž
ku kráľovi povedal: Bárs by si mi dával
polovicu svojho domu, nebudem s tebou
vchádzať a nebudem jesť chlieb[248] a nebu-
dem piť vodu[736] v tomto mieste[267], (9)lebo
tak *sa* mi slovom[727] Hospodina rozká-
zalo[585] výrokom: Nesmieš[6] jesť chlieb[248]
a nesmieš[6] piť vodu[736] a nesmieš[6] sa vracať
cestou, ktorou si odišiel. (10)I odišiel
inou[205] cestou, takže[4] sa nevrátil cestou,
ktorou do Béth-Éla prišiel.

(11)A v Béth-Éli býval jeden starý pro-
rok, ktorého[127] syn prišiel a vyrozprá-
val[737] mu všetky skutky, ktoré Boží muž
uskutočnil[738] toho dňa v Béth-Éli, slová,
ktorá vyslovil ku kráľovi, – to[4] svojmu
otcovi vyrozprávali (12)a ich otec k nim
prehovoril: Ktorou[739] to[740] cestou odišiel?
Jeho synovia mu teda[2] ukázali cestu, kto-
rou odišiel Boží muž, čo prišiel z Júdu[234],
(13)i povedal k svojim synom: Osedlajte
mi osla. Osedlali mu teda[2] osla, i nasa-
dol naň (14)a odišiel za Božím mužom
a zastihol[684] ho sediaceho pod stromom[741]
a povedal k nemu: Či *si* ty Boží muž, ktorý
prišiel z Júdu[234]? I povedal: Ja. (15)A po-
vedal k nemu: Poď so mnou do domu a za-
jedz chleba[248]. (16)I povedal: Nemôžem
sa s tebou vracať a s tebou vchádzať
a nebudem jesť chlieb[248] a nebudem piť
vodu[736] s tebou[742] v tomto mieste[267], lebo
sa ku mne slovom[727] Hospodina prehovori-
l*o*[585]: Nesmieš[6] jesť chlieb[248] a nesmieš[6]
tam piť vodu[736] a nesmieš[6] sa vracať ces-
tou, ktorou si odišiel. (18)A povedal mu:
Aj ja *som* prorok, podobný tebe[193], a slo-
vom[727] Hospodina ku mne prehovoril an-
jel[743] výrokom: Vezmi ho so sebou späť[524],
nech[4] je chlieb[248] a pije vodu[736]. Zaluhal
mu. (19)Vrátil sa teda[2] s ním a zajedol
chleba[248] a vypil vody[736].

(20)A keď oni sedeli pri stole, stalo
sa[33 194], že[4] sa k tomu prorokovi, ktorý ho
vzal späť[524], *do*stalo[194] slovo Hospodina,
(21)i zavolal na Božieho muža[744], ktorý
prišiel z Júdu[234], výrokom: Takto povedal
Hospodin: Pretože si sa dopustil nepo-
slušnosti[745] úst[746] Hospodina a *za*nedbal[97]
si zákaz[747], čo ti Hospodin, tvoj Boh,
zakázal[747], (22)lež[4] si sa vrátil a zajedol
si chleba[248] a vypil si vody[736] v mieste[267],
o ktorom[170] k tebe prehovoril: Nesmieš[6]
jesť chlieb[248] a nesmieš[6] piť vodu[736], – ne-
bude tvoja mŕtvola smieť[6] prísť do hrobu
tvojich otcov.

(23)A po jeho zajedení chleba[248] a po
jeho napití sa stalo[194], že[4] mu osedlal
osla, – prorokovi, ktorého vzal späť[524], –
(24)a keď odišiel, zastihol[33 684] ho na ceste
lev a usmrtil ho. A jeho mŕtvola bola po-
hodená na ceste a vedľa nej stál osol;
aj lev stál vedľa tej mŕtvoly. (25)A hľa,
pomimo sa poberali ľudia[107] a videli[28] tú
mŕtvolu na ceste pohodenú a leva vedľa
tej mŕtvoly stojaceho, i prichádzali[28] a ho-
vorili[28] *o tom* v meste, v ktorom ten starý
prorok býval; (26)to[4] ten prorok, ktorý
ho *od*vrátil od jeho cesty, počul a povedal:
To[79] *bol* Boží muž, ktorý sa dopustil nepo-
slušnosti[745] úst[746] Hospodina a Hospodin
ho *vy*dal levovi; ten[4] ho zrazil[748] a usmrtil
ho podľa slova Hospodina, ktoré k nemu
vyslovil. (27)A k svojim synom prehovo-
ril výrokom: Osedlajte mi osla. I osedlali
(28)a odišiel a našiel mŕtvolu na ceste
pohodenú a osla a leva vedľa tej mŕtvoly
stojacich; lev tú mŕtvolu nezožral a nie *že*
osla zrazil[748]. (29)Prorok teda[2] mŕtvolu
Božieho muža zdvíhol[11] a vložil[291] ho na
osla a dal sa *s* ním na cestu[749] späť[524], i pri-
šiel ten starý prorok do mesta[750] smútiť[751]
a pochovať ho. (30)I uložil[291] jeho mŕtvolu
do svojho hrobu, i dali sa nad ním narie-
kať[751]: Ach, môj brat! (31)A potom, čo ho
pochoval[752], sa stalo[194], že k svojim synom
prevravel výrokom: Keď umriem[499], po-
tom[4] ma musíte[6] pochovať v hrobe, v kto-
rom bol pochovaný Boží muž, moje kosti
uložíte[3 291] vedľa jeho kostí, (32)lebo sa
isto[753] bude diať[194] vec, ktorú[754] slovom[727]
Hospodina vyhlásil[755] proti oltáru, ktorý
je v Béth-Éli, a proti všetkým domom vý-
šin[1010], ktoré *sú* v mestách Šómróna.

(33)Po tejto veci sa Jároveám ne*od*vrá-
til od svojej zlej cesty, lež[4] sa zasa[756] dal
zriaďovať[12] kňazov výšin[1010] zo všetkých
tried[723] ľudu; kto[659] si želal[28 568 757], toho[79]
ruku naplnil[758], i stal sa[194] kňazom vý-
šin[1010]. (34)A táto vec nastala[194] na hriech

www.biblia.sk

domu Jároveáma a na vyhubenie a na vyplienenie[759] z povrchu[574] tváre pôdy[470].

14 V onej dobe Avijjá, syn Jároveáma, ochorel (2)a Jároveám povedal svojej žene: Vstaň, prosím[29], a prestroj sa, nech[4] nepoznajú, že ty *si* žena Jároveáma, a zájdeš[3] *v* Šíló; hľa, tam *je* Achijjá, prorok – ten[79] o mne prehovoril ako *o* kráľ*ovi* nad týmto ľudom. (3)A vezmeš[3] v svoju ruku desať chlebov a koláče[760] a fľašu medu a vstúpiš[3] k nemu; on ti bude môcť[6] oznámiť[43], čo bude s chlapcom[36 180]. (4)A žena Jároveáma tak spravila, áno[4], vstala a odišla *v* Šíló a vstúpila *v* dom Achijju; a Achijjáhú[761] nebol[28] schopný vidieť, lebo jeho oči boli od jeho staroby[762] zmeraveli[105 763], (5)no[4] Hospodin k Achijjáhúovi povedal: Hľa, prichádza žena Jároveáma požadovať[764] z tvojej blízkosti[159] slovo o svojom synovi, lebo on *je* chorý; budeš[3] k nej hovoriť tak[461] a tak[461]. A za jej príchodu sa bude diať[194], že ona sa bude robiť inou[765].

(6)A za Achijjáhúovho počutia zvuku[71] jej nôh – vstupovala vchodom[341] – sa stalo[194], že[4] povedal: Vstúp, žena Jároveáma, – načo toto? Ty sa robíš inou[765] a ja *som* k tebe poslaný *s čímsi* tvrdým[698]. (7)Choď, povedz Jároveámovi: Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla: Pretože som ťa vyvýšil sprostred ľudu a dosadil[116] som ťa za panovníka[63] nad mojím ľudom, nad Isráélom, (8)a odtrhol[661] som kráľovstvo od domu Dávida a dal som ho tebe, no[4] neprejavil[92] si sa *takým* ako môj nevoľník Dávid, ktorý dbal[28 97] *na* moje rozkazy a ktorý celým svojím srdcom chodil[28] za mnou na vykonávanie len toho, *čo je* v mojich očiach správne[688], (9)lež[4] si v počínaní[12] bol[28] horší od všetkých, ktorí boli[28] pred tebou[195], lebo si odišiel a narobil si si iných[205] bohov a zliatín dráždiť[766] ma a mňa si hodil za svoj chrbát, (10)preto, hľa, ja, – chystám sa na dom Jároveáma priviesť[136] nešťastie[582], i budem Jároveámovi[106] vytínať[108] močiaceho na stenu[767], zadržaného[768] a*j* prepusteného[769 770] v Isráélovi, a vymetať[771] za domom Jároveáma[772] ako sa vymetá[585 771] hnoj *až* do jeho zmiznutia[370]; (11)toho, *kto*[659] Jároveámovi[106] umrie v meste, budú žrať psi, a toho, *kto*[659] umrie v poli, bude žrať vtáctvo[773] nebies, lebo Hospodin prehovoril. (12)Ty teda[2] vstaň, choď k svojmu domu; pri vstupe tvojich nôh do mesta, vtedy[4] dieťa[208] umrie (13)a dajú sa preň smútiť[751], všetok Isráél, a pochovajú ho, lebo tento samotný[535] bude Jároveámovi[106] prichádzať do hrobu, pretože sa pri ňom našlo voľačo dobré[774] voči Hospodinovi, Bohu Isráéla, v dome Jároveáma; (14)a Hospodin si nad Isráélom vzbudí[664] kráľa, ktorý v ten[775] deň – ba čože: teraz! – dom Jároveáma bude vytínať[108]. (15)A Hospodin Isráéla pobije[669], ako sa trstina vo vodách kláti[776], a odorve Isráéla z povrchu[574] tejto dobrej pôdy[470], ktorú dal ich otcom, a rozoženie ich na druhú stranu[229 777] voči Rieke[241], pretože narobili svojich ašér[778], dráždiac[766] Hospodina; (16)ten[4] *sa* Isráéla bude *vz*dávať pre hriechy Jároveáma, ktorými zhrešil a ktorými k hrešeniu zviedol Isráéla.

(17)A žena Jároveáma vstala a odišla a vstúpila do Tirce; keď ona vstúpila na prah domu, umrel[33] chlapec[180], (18)a pochovali ho a dali sa preň smútiť[751], všetok Isráél, podľa slova Hospodina, ktoré vyslovil skrze[551] svojho nevoľníka Achijjáhúa, proroka.

(19)A ostatné veci[695] Jároveáma, ako bojoval[28 114] a ako kraľoval[28], hľa, *sú opí*sané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Isráéla; (20)a dní, čo Jároveám kraľoval[28], *boli* dvadsať a dva roky. I ľahol so svojimi otcami a kraľovania sa miesto neho ujal Nádáv, jeho syn.

(21)A v Júdovi[234] kraľoval[28] Rechaveám, syn Šalamúna. Pri začatí svojho kraľovania[321] *bol* Rechaveám vo veku[780] štyridsať a jedného roka a sedemnásť rokov kraľoval[28] v Jerúsaléme, meste, ktoré Hospodin vyvolil[182] zo všetkých kmeňov[663] Isráéla na vloženie[110] tam svojho mena; a meno jeho matere Naamá, Ammónovkyňa. (22)A Júdá sa dal robiť, čo *bolo*[659] zlé v očiach Hospodina, a doháňali[28] ho k žiarlivosti svojimi hriechmi, ktorými hrešili[28], *viac* od všetkého, čo robili[28] ich otcovia, (23)lebo sa aj oni dali budovať si výšiny[1010] a stĺpy[781] a ašéry[778] – na každom vysokom pahorku a pod každým zeleným stromom. (24)A vyskytli sa[194] v zemi aj chrámoví smilníci[120 782]; *tí* si počínali[12 28] podľa všetkých ošklivostí[783] národov, ktoré Hos-

www.biblia.sk

podin pred tvárou[86] synov Isráéla vypudil[784].

(25)A v piatom roku kráľa Rechaveáma[310] sa stalo[194], *že* proti Jerúsalému vystúpil[61] Šíšak, kráľ Egypta, (26)a pobral poklady[481 482] domu Hospodina a poklady[481 482] domu kráľa, ba[4] pobral všetko – tiež[4] pobral všetky štíty[785] *zo* zlata, ktoré zhotovil[12] Šalamún. (27)I zhotovil[12] Rechaveám miesto nich štíty[785] *z* mosadze[232]; tie[4] zveril[682] ruke veliteľov[39] behúňov[786], ktorí[659] strážili[97] vchod[341] *do* dom*u* kráľa, (28)a za každého[787] vstupovania kráľa *v* dom Hospodina sa stávalo[28 194], že[4] ich behúni[786] nosili[11]; potom[4] ich vracali[28] do strážnice behúňov[786].

(29)A ostatné veci[695] Rechaveáma a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Júdu? (30)A medzi Rechaveámom a medzi Jároveámom bola[28] *po* všetky dni vojna[114]. (31)I ľahol Rechaveám so svojimi otcami a bol so svojimi otcami pochovaný v meste Dávida[131]; a meno jeho matere Naamá, Ammónovkyňa. A kraľovania sa miesto neho ujal Avijjám, jeho syn.

15 Avijjám sa teda[2] ujal kraľovania nad Júdom v osemnástom roku kráľa Jároveáma, syna[310] Neváta; (2)kraľoval[28] v Jerúsaléme tri roky a meno jeho matere Maachá, dcéra Avíšálóma. (3)I dal sa chodiť vo všetkých hriechoch svojho otca, ktoré napáchal[12] pred jeho tvárou[788], a jeho srdce nebolo[28] nerozdelené[557] pri Hospodinovi, jeho Bohu, ako srdce Dávida, jeho otca. (4)Jednako mu vzhľadom na Dávida, jeho otca, dal Hospodin v Jerúsaléme lampu vzbudením[664] jeho syna po ňom a udržaním[789] Jerúsaléma, (5)pretože Dávid robil[28], čo *bolo*[659] správne[688] v očiach Hospodina, a *po* všetky dni svojho života[243] sa neodvrátil[156] od žiadneho[338] jeho rozkazu, jedine vo veci Úrijju, Chittího[65]. (6)A medzi Rechaveámom a medzi Jároveámom bola[28] *po* všetky dni jeho života[243] vojna[114].

(7)A ostatné veci[695] Avijjáma a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Júdu? A medzi Avijjámom a medzi Jároveámom bola[28] vojna[114]. (8)I ľahol Avijjám so svojimi otcami a pochovali ho v meste Dávida[131]. A kraľovania sa miesto neho ujal Ásá, jeho syn.

(9)Ásá sa teda[2] ujal kraľovania nad Júdom v dvadsiatom roku Jároveáma, kráľa[310] Isráéla, (10)a kraľoval[28] v Jerúsaléme štyridsať rokov, a meno jeho matere[790] Maachá, dcéra Avíšálóma. (11)A Ásá sa dal robiť, čo *bolo*[659] správne[688] v očiach Hospodina, ako Dávid, jeho otec. (12)I odpratal[791] zo zeme chrámových smilníkov[782] a odstránil[156] všetky zahnojenosti[792], ktorých narobili jeho otcovia, (13)a aj Maachu, svoju mať[790], tú[4] odstránil[156] z *postavenia* kráľovnej-matere[674], pretože si k ašére[778] zriadila[12] obludnosť[793]; Ásá teda[2] jej obludnosť[793] vyťal[108] a pri potoku[164] Kidrón spálil[593]. (14)Výšiny[1010] síce[2] odstránené[156] neboli, ale srdce Ásu ostalo[194] *po* všetky dni nerozdelené[557] pri Hospodinovi; (15)a *v* dom Hospodina vniesol posvätené veci svojho otca a svoje posvätené veci, striebro a zlato a náčinia[339].

(16)A medzi Ásom a medzi Baešom, kráľom Isráéla, bola[28] *po* všetky ich dni vojna[114]; (17)a Baešá, kráľ Isráéla, vystúpil[61] proti Júdovi a vybudoval Rámu, aby nikomu nebolo umožnené vychádzať[153] a vstupovať[794] k Ásovi, kráľovi Júdu. (18)A Ásá vzal všetko striebro a zlato, *veci,* ktoré[659] pozostávali v pokladniciach[481 482] domu Hospodina, a poklady[481 482] domu kráľa a dal ich v ruku svojich služobníkov, i poslal ich kráľ Ásá k Ben-Hadadovi, synovi[795] Tavrimmóna, syna Chezjóna, kráľovi Aráma[652 653], bývajúcemu v Damasku, *s* odkazom[796]: (19)Medzi mnou a medzi tebou, medzi mojím otcom a medzi tvojím otcom, *je* zmluva; hľa, poslal som ti dar striebra a zlata, poď, zruš svoju zmluvu s Baešom, kráľom Isráéla, a*by* spredo mňa[576] musel[6] odtiahnuť[797]. (20)A Ben-Hadad[795] na kráľa Ásu[514] poslúchol a poslal proti mestám Isráéla veliteľov[39] vojenských síl[611], ktoré mal[134], a pobil[669] Ijjón a Dán[722] a všetok Kineróth se všetkou zemou[798] Naftálího. (21)*O* to*m*[4] ako počul Baešá[45], stalo sa, že od budovania Rámy upustil[799] a vrátil sa v Tircu. (22)A kráľ Ásá zvolal[800] všetkých v Júdovi[801] (nebolo oslobodeného[802]), a*by* poodnášali[11] kamene *z* Rámy a trámy[269] *z* nej, ktoré

www.biblia.sk

Baešá použil na budovanie[803], a kráľ Ásá
nimi vybudoval Gevu Benjámína a Micpu.
(23)A všetky ostatné veci[804] Ásu a všetko
jeho hrdinstvo[805] a všetko, čo vykonal,
a mestá, ktoré zbudoval, – či nie *sú* ony
*o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310]
Júdu? Ibaže v dobe svojej staroby ochorel
na svoje nohy. (24)I ľahol Ásá so svojimi
otcami a bol so svojimi otcami pochovaný
v meste Dávida[131], svojho otca. A kraľovania
sa miesto neho ujal Jehóšáfát, jeho syn.

(25)A nad Isráélom sa v druhom roku
Ásu, kráľa[310] Júdu, ujal kraľovania Nádáv,
syn Jároveáma, a kraľoval[28] nad Isráélom
dva roky. (26)A dal sa robiť, čo *bolo*[659]
zlé v očiach Hospodina, a chodiť cestou
svojho otca a v jeho hriechu, ktorým
k hrešeniu zviedol Isráéla. (27)I sprisahal
sa proti nemu Baešá, syn Achijju,
patriaci k domu Jissaschára, a skolil[669]
ho Baešá pri Gibbethóne, ktorý *patril*
Pelištím[242], keď Nádáv a všetok Isráél
boli pred Gibbethónom, obliehajúc ho[806];
(28)áno[4], usmrtil ho Baešá v treťom roku
Ásu, kráľa[310] Júdu, a miesto neho sa ujal
kraľovania; (29)a za začatia jeho kraľovania[321]
sa stalo[194], že[4] všetok dom Jároveáma
pobil[669], nezanechal Jároveámovi[106] nič[338]
dýchajúceho[807], až ho vyplienil[759] podľa
slova Hospodina, ktoré vyslovil skrze[551]
svojho nevoľníka Achijju, Šilóního[124],
(30)pre hriechy Jároveáma, ktorými zhrešil
a ktorými k hrešeniu zviedol Isráéla,
za jeho dráždenie[766], ktorým dráždil[766]
Hospodina, Boha Isráéla.

(31)A ostatné veci[695] Nádáva a všetko, čo
vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696]
letopisov[779] kráľov[310] Isráéla? (32)A medzi
Ásom a medzi Baešom, kráľom Isráéla,
bola[28] *po* všetky ich dni vojna[114].

(33)Baešá, syn Achijju, sa v treťom
roku Ásu, kráľa[310] Júdu, ujal kraľovania
nado všetkým Isráélom v Tirce *na* dvadsať
a štyri roky. (34)A dal sa robiť, čo *bolo*[659]
zlé v očiach Hospodina, a chodiť cestou
Jároveáma a v jeho hriechu, ktorým
k hrešeniu zviedol Isráéla.

16 A k Jéhúovi, synovi Chanáního,
sa *do*stalo[194] slovo Hospodina
proti[808] Baešovi výrokom: (2)Pretože som
ťa vyvýšil z prachu[809] a dosadil[116] som ťa za
panovníka[63] nad mojím ľudom, nad Isráélom, *ale* si sa dal chodiť cestou Jároveáma
a zvádzať môj ľud, Isráéla, k hrešeniu,
dráždiť[766] ma ich hriechmi, (3)hľa, ja, –
chystám sa vymieť[136 771] za Baešom a za
jeho domom[772] a chcem[6] *sa v*zdať tvojho
domu ako domu Jároveáma, syna Neváta;
(4)toho, *kto*[659] umrie Baešovi[106] v meste,
budú žrať psi, a toho, *kto*[659] mu[106] umrie
v poli, bude žrať vtáctvo[773] nebies.

(5)A ostatné veci[695] Baešu a všetko, čo
vykonal, a jeho hrdinstvo[805], – či nie *sú*
ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Isráéla? (6)I ľahol Baešá so svojimi
otcami a bol pochovaný v Tirce. A kraľovania sa miesto neho ujal Élá, jeho syn.
(7)Aj k Baešovi a k jeho domu sa teda[2],
skrze[551] Jéhúa, syna Chanáního, proroka,
*do*stalo[194] slovo Hospodina, totiž[4] o všetkom zle, ktoré v očiach Hospodina napáchal[12] na dráždenie[766] ho pôsobením[12]
svojich rúk, aby bol[44] ako dom Jároveáma
– vlastne[4] o tom, *za* čo ho pobil[669].

(8)Élá, syn Baešu, sa v roku dvadsať
a šiesť rokov Ásu, kráľa[310] Júdu, ujal kraľovania nad Isráélom v Tirce *na* dva roky.
(9)A sprisahal sa proti nemu jeho služobník Zimrí, veliteľ[39] polovice vozov[120 596],
keď on v Tirce pil, – *bol* opojený, – v dome
Arcu, ktorý *bol* nad domom[220] v Tirce;
(10)tu[4] Zimrí vstúpil a skolil[669] ho a usmrtil ho, v dvadsiatom a siedmom roku Ásu,
kráľa[310] Júdu, a ujal sa kraľovania miesto
neho. (11)a pri začatí jeho kraľovania[321],
ako usadol[45] na svoj trón, sa stalo[194], *že*
všetok dom Baešu pobil[669], nezanechal
mu[106] močiaceho na stenu[767], a*ni* jeho príbuzných[810] a*ni* jeho priateľov[219]. (12)Tak[4]
Zimrí vyplienil[759] všetok dom Baešu podľa
slova Hospodina, ktoré vyslovil k Baešovi
skrze[551] Jéhúa, proroka, (13)o všetkých
hriechoch Baešu a hriechoch Élu, ktorými zhrešili a ktorými k hrešeniu zviedli
Isráéla, dráždiť[766] Hospodina, Boha Isráéla, svojimi ničotnosťami[811].

(14)A ostatné veci[695] Élu a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696]
letopisov[779] kráľov[310] Isráéla?

(15)Zimrí sa v roku dvadsať a sedem
rokov Ásu, kráľa[310] Júdu, ujal kraľovania
v Tirce *na* sedem dní. Vtedy táborili[812]
– ľud – pred Gibbethónom, ktorý *patril*
Pelištím[242], (16)a ľud – tí táboriaci[812] – po-

www.biblia.sk

čul výrok: Zimrí sa sprisahal a dokonca
skolil[669] kráľa. V onen deň teda[2] v tábore[813]
uviedli – všetok Isráél – v kraľovanie[78]
nad Isráélom Omrího, veliteľa[39] vojska[40];
(17)a Omrí, a s ním všetok Isráél, odtia-
hol[797] od Gibbethóna, i začali obliehanie
proti Tirce[806]; (18)a ako Zimrí zistil[45 213],
že mesto je[28] dobyté, vstúpil do veže[814]
domu kráľa a ohňom zapálil[593] dom kráľa
nad sebou a umrel (19)za svoje hrie-
chy, ktorými zhrešil páchaním[12] toho, *čo*
bolo[659] v očiach Hospodina zlé, chode-
ním cestou Jároveáma, áno[4], v svojom
hriechu[620], ktorý páchal[12 28] na zvádzanie
Isráéla k hrešeniu.

(20)A ostatné veci[695] Zimrího a jeho
sprisahanie, ktorým sa sprisahal, – či nie
sú ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779]
kráľov[310] Isráéla?

(21)Vtedy sa ľud Isráéla delil napoly:
polovica ľudu sa dala[194] za Tivním, sy-
nom Ginátha, uviesť ho v kraľovanie[78],
a polovica za Omrím, (22)*ale* ľud, ktorý
nasledoval Omrího[815], premohol ľud[816],
ktorý nasledoval Tivního, syna[815] Ginátha.
A Tivní umrel a kraľovania sa ujal Omrí.

(23)Omrí sa kraľovania nad Isráélom
ujal v roku tridsať a jedného roka Ásu,
kráľa[310] Júdu, *na* dvanásť rokov; šesť
rokov kraľoval[28] v Tirce, (24)potom[4] od
Šemera[51] za dva kikkáry[589] striebra kú-
pil vrch Šómrón a opevnil[817] ten vrch
a meno mesta, ktoré zbudoval, nazval
Šómrón podľa mena Šemera, majiteľa[818]
toho vrchu. (25)A Omrí sa dal robiť, čo
bolo[659] zlé v očiach Hospodina, a počí-
nať si horšie od všetkých, ktorí *boli* pred
ním[195], (26)a dal sa chodiť všetkou cestou
Jároveáma, syna Nevátа, a v jeho hrie-
chu, ktorým k hrešeniu zviedol Isráéla na
dráždenie[766] Hospodina, Boha Isráéla, ich
ničotnosťami[811].

(27)A ostatné veci[695] Omrího, čo vyko-
nal, a hrdinstvo[805], ktoré prejavil[12], – či
nie *sú* ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779]
kráľov[310] Isráéla? (28)I ľahol Omrí so svo-
jimi otcami a bol pochovaný v Šómróne.
A kraľovania sa miesto neho ujal Acheáv,
jeho syn.

(29)Ujal sa teda[2] Acheáv, syn Omrího,
kraľovania nad Isráélom v roku tridsať
a osem rokov Ásu, kráľa[310] Júdu, a kraľo-
val[28] Acheáv, syn Omrího, nad Isráélom
v Šómróne dvadsať a dva roky, (30)a dal
sa Acheáv, syn Omrího, robiť, čo *bolo*[659]
zlé v očiach Hospodina, *viac* od všetkých,
ktorí *boli* pred ním[195], (31)ba[4] stalo sa[194], –
či sa *mu* málilo[28] chodiť[819] v hriechoch
Jároveáma, syna Nevátа? – že[4] *za* ženu
pojal Ízevel, dcéru Ethbaala, kráľa Cídó-
ním[124], a pobral sa a dal sa slúžiť[573] Baa-
lovi[820] a klaňať sa mu (32)a postavil[429]
Baalovi[820] oltár *v* dome Baala[820], ktorý zbu-
doval v Šómróne; (33)a zriadil[12] Acheáv
ašéru[778] – vôbec[4] spravil na dráždenie[766]
Hospodina, Boha Isráéla, viac[141] od vše-
tkých kráľov Isráéla, ktorí *boli* pred ním[195].

(34)V jeho dňoch Chíél, Béth-Élí[124],
zbudoval Jeríchó; založil ho[821] za[822] Avíráma,
svojho prvorodeného, a jeho vráta[823]
nasadil za[822] Segúva, svojho najmlad-
šieho[824], podľa slova Hospodina, ktoré
vyslovil skrze[551] Jóšuu, syna Núna.

17 A Élijjáhú, Tišbí[124], z osadníkov[825]
Gileáda, k Acheávovi povedal: *Ako*
že je živý Hospodin, Boh Isráéla, pred
ktorého tvárou stojím[28], – ak bude[91] *po*
tieto roky nastávať[194] rosa a*lebo* dážď, iba
ak podľa môjho slova[826]!

(2)I *do*stalo sa[194] k nemu slovo Hospo-
dina výrokom: (3)Choď odtiaľto a sprav
si otočku[827] k východu a skry sa pri po-
toku[164] Keríth, ktorý *je* pred Jordánom[660],
(4)i stane sa[194], *že* budeš piť z toho po-
toka[164], a živiť[222] ťa tam som rozkázal kr-
kavcom. (5)Odišiel teda[2] a spravil podľa
slova Hospodina, áno[4], odišiel a usídlil sa
pri potoku[164] Keríth, ktorý *je* pred Jordá-
nom[660], (6)a krkavce mu donášali chlieb
a mäso za rána a chlieb a mäso za večera,
a pil z potoka[164].

(7)A po uplynutí[168] *koľkosi* dní se stalo,
že potok[164] vyschol[732], lebo v zemi nebolo
príšky[828]; (8)a *do*stalo sa[194] k nemu slovo
Hospodina výrokom: (9)Vstaň, choď do
Carfátha, ktorý *patrí* k Cídónu, a usídli sa
tam; hľa, rozkázal som tam jednej vdove[200]
živiť[222] ťa. (10)Vstal teda[2] a pobral sa do
Carfátha a prišiel ku vchodu[341] *do* mesta,
a hľa, akási vdova[200] tam zbierala drevá[296];
i zavolal na ňu[744] a povedal: Prines[207] mi,
prosím[29], v nádobe[339 340] trochu vody, nech[4]
môžem[6] vypiť. (11)Odišla teda[2] priniesť[207],
i zavolal na ňu[744] a povedal: Prines[207] mi,

www.mosdom.sk

prosím[29], v svojej ruke kúštik[829] chleba.
(12)I povedala: *Ako že je* živý Hospodin,
tvoj Boh, – ak mám[91 830] *aký* pagáčik, iba
ak hrubej múky v súdku, čo sa vmestí
do[831] dlane[290], a trochu oleja v krčiažteku, a hľa, ja, – zbieram dve[832] drevá[296]
a chcem[6] vojsť a pripraviť[12] to[79] sebe
a svojmu synovi, i zjeme to[79] a umrieme.
(13)A Élijjá[833] k nej povedal: Nemusíš[6] sa
báť[88]; vojdi, sprav podľa svojho slova, len
z toho[834] najsamprv[835] urob malý posúch
mne, ten[4] mi vynesieš[153] a potom[835] môžeš[6]
urobiť sebe a svojmu synovi, (14)lebo
takto povedal Hospodin, Boh Isráéla:
Súdok hrubej múky nebude môcť[6] byť
spotrebovaný[836] a krčiažtek oleja nebude
môcť[6] byť vyprázdnený[837] *až* do dňa dania
prśky[828] Hospodinom na povrch pôdy[467 470].
(15)Odišla teda[2] a spravila podľa slova
Élijjáhúa, i jedla[28] ona a*j* on a*j* jej dom *po*
veľa dní; (16)súdok hrubej múky nebol
spotrebovaný[836] a krčiažtek oleja nebol
vyprázdnený[837] podľa slova Hospodina,
ktoré vyslovil skrze[551] Élijjáhúa.

(17)A po týchto veciach sa stalo[194], *že*
syn tej ženy, panej[838] toho domu, ochorel, a jeho choroba bola[28] veľmi ťaživa[839],
až v ňom neostávalo[28] dychu[840]. (18)I povedala k Élijjáhúovi: Čo mám s tebou do
činenia[841], Boží muž? Prišiel si ku mne
pripomenúť moju neprávosť[543] a usmrtiť
môjho syna? (19)A povedal: *Po*daj mi
svojho syna. A vzal ho z jej náruče[7] a vyniesol[61] ho do vrchnej izby, kde on býval,
a uložil ho na svoje lôžko (20)a dal sa volať
k Hospodinovi[744] a povedal: Hospodine,
môj Bože, či si aj na tú vdovu, u ktorej
ja ako hosť bývam, dopustil utrpenie[842],
usmrtiť jej syna? (21)I rozpäl sa trikrát
na dieťa[208] a dal sa k Hospodinovi[744] volať
a povedal: Hospodine, môj Bože, kiež,
prosím[29], chceš[3 6] navrátiť dušu tohto dieťaťa[208] na jeho vnútro[843]! (22)A Hospodin
vypočul[844] hlas Élijjáhúa a duša dieťaťa[208]
sa na jeho vnútro[843] vrátila, i ožilo;
(23)a Élijjáhú dieťa[208] vzal a zniesol[845] ho
z vrchnej izby domu a dal ho jeho materi
a povedal k nej: Pozri, tvoj syn *je* živý.
(24)A tá žena k Élijjáhúovi povedala:
Teraz som spoznala toto: že ty *si* Boží
muž a slovo Hospodina v tvojich ústach
je pravda[177 846].

18 A *o* veľa dní sa stalo[194], že[4] sa v tre-
ťom roku *do*stalo[194] k Élijjáhúovi
slovo Hospodina výrokom: Choď, ukáž sa
Acheávovi, lebo ja chcem[6] dať na povrch
pôdy[467 470] dážď. (2)Élijjáhú teda[2] odišiel
Acheávovi sa ukázať. A hlad v Šómróne
bol ťaživý[839] (3)a Acheáv zavolal na Óvad-
jáhúa[744], ktorý *bol* nad domom[220] (a Óvad-
jáhú mal[28] Hospodina vo veľkej[473] úcte[88]
(4)a pri Ízevelinom vytínaní[108] prorokov
Hospodina sa stalo[194], že[4] Óvadjáhú sto
prorokov vzal a ukryl ich *po* päťdesiat*ich*
mužoch v jaskyni a dal sa ich zásobovať[222]
pokrmom[248] a nápojom[736]), (5)a Acheáv
Óvadjáhúovi povedal: *Pre*jdi zemou ku
všetkým prameňom vôd a ku všetkým potokom[164], budeme azda môcť[6] nájsť trávu
a udržať kone[120] a mulice[120] nažive a nebudeme musieť[6] *nič* zo zvieratstva[279] vytínať[108]. (6)Rozdelili si teda[2] zem na prechádzanie ňou; Acheáv sa pobral jednou
cestou samotný[535] a Óvadjáhú sa pobral
jednou cestou samotný[535].

(7)A keď bol[28] Óvadjáhú na ceste,
hľa[33], Élijjáhú jemu v ústrety, i spoznal[765]
ho a padol na svoju tvár a povedal: Či *si*
toto[206] ty, môj pane, Élijjáhú? (8)I povedal mu: Ja; choď, povedz svojmu pánovi:
Hľa, Élijjáhú. (9)A povedal: Čím som
zhrešil, že ty svojho nevoľníka *vy*dávaš
v ruku Acheáva usmrtiť ma? (10)*Ako že je*
živý Hospodin, tvoj Boh, – ak je[91] národ
a*lebo* kráľovstvo, kam môj pán neposlal
hľadať ťa; a ak povedali: niet *ho*, dal[33]
tomu kráľovstvu a*lebo* tomu národu prisahať, že ťa nemohli[6] nájsť; (11)a ty teraz
vravíš: Choď, povedz svojmu pánovi: Hľa,
Élijjáhú! (12)A stane sa[194], *keď* ja z tvojej
blízkosti[51] budem odchádzať, že[4] teba
Duch Hospodina bude odnášať[11], nebudem vedieť kam; to[4] prídem oznámiť[43]
Acheávovi, i nebude ťa môcť[6] nájsť a bude
chcieť[6] ma zabiť, lebo tvoj nevoľník má[28]
od svojej mladosti[243] Hospodina v úcte[88] –
(13)či nebolo môjmu pánovi oznámené[43],
čo som spravil pri Ízevelinom zabíjaní
prorokov Hospodina, že[4] som sto mužov z prorokov Hospodina, päťdesiatich
a päťdesiatich mužov, ukryl v jaskyni
a zásoboval[222] ich pokrmom[248] a nápojom[736]? (14)A ty teraz vravíš: Choď, povedz svojmu pánovi: Hľa, Élijjáhú! Veď[20]

www.biblia.sk

ma bude chcieť[6] zabiť! (15)A Élijjáhú
povedal: *Ako že je* živý Hospodin zástup-
ov[847], pred ktorého tvárou stojím[28], že sa
mu dnes mám[6] ukázať. (16)Óvadjáhú sa
teda[2] pobral v ústrety Acheávovi a podal
mu správu[43], a Acheáv sa pobral v ústrety
Élijjáhúovi.
(17)A za Acheávovho uvidenia Élijjá-
húa sa stalo[194], že[4] k nemu Acheáv pove-
dal: Či *si* toto[206] ty, uvrhujúci Isráéla do
nešťastia[848]? (18)I povedal. Neuvrhol som
Isráéla do nešťastia[848], lež ty a dom tvojho
otca, vaším zanedbaním[849] rozkazov Hos-
podina, že[4] si sa dal chodiť za Baalím[850].
(19)Teraz teda[2] pošli, zhromaždi všetok
Isráél ku mne na vrch Karmel, *aj* prorok-
ov Baala[820], štyristo a päťdesiatich, *aj*
prorokov Ašéry[778 851], štyristo, jedávajú-
cich *pri* stole Ízevel. (20)Acheáv teda[2] po-
slal medzi všetky deti[319] Isráéla a zhro-
maždil prorokov na vrch Karmel.
(21)A Élijjáhú bližšie pristúpil[244] ku
všetkému ľudu a povedal: Dokedy mienite
krívať[136] na dve strany[852]? Ak *je* Bohom
Hospodin, choďte za ním, a ak *je* Baal[820],
choďte za ním. A ľud, *tí* mu nič[265] neodve-
tili (22)a Élijjáhú k ľudu povedal: Ja sa-
motný[535] pozostávam[28] *ako* prorok Hos-
podina[310] a proroci Baala[820] *sú* štyristo
a päťdesiati muži. (23)Nech nám teda[2]
chcú[3 6] dať dva býky, i môžu[6] si jedného
býka vybrať[182] a rozsekať ho a naklásť[110] ho
na drevá[296], *ale* oheň nech nekladú[3 110], a ja
jedného býka chcem[6] pripraviť[12 197] a dať
na drevá[296], a oheň klásť[110] nebudem;
(24)a dáte[3] sa volať v mene vašich bo-
hov[853] a ja budem volať v mene Hospodina,
a stane sa[194], *že* boh, ktorý bude odpove-
dať ohňom, – ten[79] *je* Bohom. A všetok ľud
odvetil a povedali: To slovo *je* dobré.
(25)A ku prorokom Baala[820] Élijjáhú
povedal: Vyberte[182] si a pripravte[12 197] jed-
ného býka najprv, lebo vy *ste* tí, *ktorí sú*
mnohí, a volajte v mene vašich bohov[853],
ale oheň nebudete[6] klásť. (26)Vzali teda[2]
a pripravili[12 197] býka, ktorého im dali,
a volali v mene Baala[820] od rána *až* do
poludnia[854], výrokom: Ó[659] Baal[820], od-
povedz nám! *Ale* nebolo hlasu a nebolo
odpovedajúceho; i dali sa poskakovať[855]
pred oltárom[856], ktorý zriadili[12], (27)a na
poludnie[854] sa stalo[194], že[4] sa Elijjáhú dal
uťahovať si z[857] z nich a vravieť: Volajte
silným hlasom, veď on *je* boh; ak má[134] čo
rozmýšľať[858], *alebo* ak mu *bolo treba* ísť na
stranu[859], *alebo* ak má[134] cestu, či možno
spí a bude precitať! (28)Volali[28] teda[2] sil-
ným hlasom a podľa svojej obyčaje[100] sa
rezali[28 860] nožmi a kopijami *až* do vylie-
vania krvi na seba. (29)A ako poludnie[854]
minulo[45], stalo sa[194], že[4] predstierali[28]
prorokovanie[861] *až* do vystupovania[61 175 862]
obete daru[560], a nebolo hlasu a nebolo od-
povedajúceho a nebolo odozvy.
(30)A Élijjáhú povedal ku všetkému
ľudu: Pristúpte bližšie[244] ku mne. I pri-
stúpili k nemu bližšie[244], všetok ľud.
A opravil[863] strhnutý[864] oltár Hospodina
(31)*tak,* že[4] vzal Élijjáhú dvanásť ka-
meňov, podľa počtu kmeňov[663] detí[319]
Jákóba, ku ktorému sa *do*stalo[194] slovo
Hospodina výrokom: Tvoje meno bude
Isráél, (32)a v mene Hospodina tými
kameňmi vybudoval[865] oltár; a vôkol
voči oltáru zriadil[12] priekopu v rozsahu
asi[866] dvoch seí[867] osiva[868] (33)a narovnal
drevá[296] a rozsekal a na drevá nakládol[110]
býka a povedal: Naplňte štyri vedrá vo-
dou a vylejte na vzostupnú *obeť*[176] a na
drevá[296]. (34)A povedal: Spravte *tak*
druhý raz; i spravili *tak* druhý raz. A po-
vedal: Spravte *tak* tretí raz; i spravili
tak tretí raz, (35)takže[4] okolo oltára
tiekla[28 869] voda, a aj priekopu vodou na-
plnili. (36)A pri vystupovaní[61 175 862] *obete*
daru[560] sa stalo[194], že[4] Élijjáhú, prorok,
pristúpil bližšie[244] a povedal: Hospodine,
Bože Abrahámа, Isáka a Isráéla, dnes má
vyjsť najavo[870], že v Isráélovi *si* Bohom
ty a tvojím nevoľníkom ja; že som
všetky tieto veci spravil na tvoje slová[871].
(37)Odpovedz mi, Hospodine, odpovedz
mi, nech[4] môžu[6] zvedieť, tento ľud, že
Bohom *si* ty, Hospodine, a ty *že* si sich
srdce obrátil naspäť. (38)I spadol oheň
Hospodina a strávil[872] vzostupnú *obeť*[176]
a drevá[296] a kamene a prach[809] a vylízal[873]
vodu, ktorá *bola* v priekope. (39)To[4] keď
uvidel všetok ľud, padli[33] na svoje tváre
a dali sa vravieť: Hospodin, Bohom *je* on,
Hospodin, Bohom *je* on.
(40)A Élijjáhú im povedal: Pochy-
tajte[686 874] prorokov Baala[820], nikto[107] z nich
nesmie[6] uniknúť. Pochytali[686 731] ich teda[2]

www.hosanna.sk

a Élijjáhú ich zaviedol nadol[845] k potoku[164]
Kíšón a tam ich pozahlúšal[875].
(41)A Acheávovi Élijjáhú povedal:
Vystúp[61], jedz a pi, lebo – zvuk[71] šumotu[876]
lejavca[828]! (42)I vystúpil[61] Acheáv jesť a piť
a Élijjáhú vystúpil[61] na temeno[424] Karmela
a schúlil sa k zemi a vsunul[110] svoju tvár
medzi svoje kolená (43)a k svojmu sluhovi[180] povedal: Nože[29] vystúp[61], zahľaď sa
smerom k moru[877]. I vystúpil[61] a zahľadel
sa a povedal: Niet vôbec ničoho[636]. I povedal: Vráť sa; sedem ráz, (44)a siedmy
raz sa stalo[194], že[4] povedal: Hľa, z mora
vystupuje[61] malý mrak, ako dlaň[290] muža.
I povedal: Vystúp[61], povedz k Acheávovi:
Zapriahni[878], zíď, nech[4] ťa lejavec[828] nezadržiava. (45)A medzitým[879] sa stalo[194],
že[4] sa nebesá zatemnili – mraky a vietor – a nastal[194] veľký lejak[828], a Acheáv
nasadol do voza a odišiel do Jizreéla.
(46)A k Élijjáhúovi sa *do*stala[194] ruka
Hospodina, i prepásal svoje bedrá[118] a *až*
po tvoj vstup do Jizreéla bežal[28] pred
Acheávom[195].

19 A všetko, čo Élijjáhú spravil,
a všetko, ako mečom pozabíjal prorokov, oznámil[43] Acheáv Ízevel;
(2)a Ízevel k Élijjáhúovi poslala posla[880]
s odkazom[796]: Takto nech mi robia[3] bohovia a takto nech pridávajú[3 141], že[142]
zajtra okolo[881] *tejto* doby chcem[6] naložiť[110] s tvojím žitím[32] *tak, že bude*[882] ako
žitie[32] ktoréhokoľvek[883] z nich. (3)To[4] keď
zistil[213 884], vstal[33] a *vzhľadom* na svoje žitie[32 885] sa pobral a prišiel *do* Beér-ševy,
ktorá *patrí* Júdovi, a nechal[291] tam svojho
sluhu[180], (4)a on sa pobral v pustinu cestou *jedného* dňa a prišiel a usadol pod
jednu kručinku[886] a pojal *pre* svoju dušu
želanie[887] umrieť, i povedal: Už[888] dosť[720],
Hospodine, vezmi moju dušu, lebo ja
nie *som* lepší od mojich otcov. (5)A ľahol a zaspal pod jednou kručinkou[886],
a hľa, tu na neho siahal[378] anjel[880] a povedal mu: Vstaň, zajedz! (6)I zahľadel sa,
a hľa, v miestach jeho záhlavia[889] posúch
od rozpálených kameňov[890] a krčah vody,
i zajedol a vypil a zasa[756] ľahol. (7)A anjel[880] Hospodina opäť prišiel[717], druhý
raz, a siahol na neho[378] a povedal: Vstaň,
zajedz, lebo cesta je pre teba príliš ďaleká[891 892]. (8)Vstal teda[2] a zajedol a vypil
a išiel[28] v sile toho jedla *po* štyridsať dní
a čtyridsať nocí *až* k Božiemu vrchu Chórév, i vstúpil tam do istej[659] jaskyne a prenocoval tam.
A hľa, slovo Hospodina k nemu, i povedal mu: Čo tu s tebou[36 37 893], Élijjáhú?
(10)A povedal: Veľmi[894] som sa rozhorlil[895] za Hospodina, Boha zástupov[847],
lebo synovia Isráéla opustili tvoju zmluvu,
postŕhali[864] tvoje oltáre a mečom pozabíjali tvojich prorokov a pozostávam[28] ja
samotný[535], a o moje žitie[32] sa usilujú[28]
vziať ho. (11)I povedal: Vyjdi[153] a zastaň na
vrchu pred tvárou Hospodina. A hľa, pomimo sa poberal Hospodin, a pred tvárou
Hospodina veľký a silný víchor, ruvúci[896]
vrchy a trieštiaci[748] skaliská[897]; ne*bol* Hospodin v tom víchre. A za tým víchrom
otras[898]; ne*bol* Hospodin v tom otrase[898].
(12)A za tým otrasom[898] oheň; ne*bol* Hospodin v tom ohni; a za tým ohňom hlas
jemného[899] šepotu[900]. (13)To[4] ako Élijjáhú
počul[45], stalo sa[194], že[4] zachuchlil[901] svoju
tvár v svoj plášť[902] a vyšiel[153] a zastal *pri*
vchod*e*[341] *do* jaskyne; a hľa, hlas k nemu,
i povedal: Čo tu s tebou[36 37 893], Élijjáhú?
(14)A povedal: Veľmi[894] som sa rozhorlil[895]
za Hospodina, Boha zástupov[847], lebo synovia Isráéla opustili tvoju zmluvu, postŕhali[864] tvoje oltáre a mečom pozabíjali
tvojich prorokov a pozostávam[28] ja samotný[535], a o moje žitie[32] sa usilujú[28] vziať
ho.(15)A Hospodin k nemu povedal:
Choď, vráť sa na svoju cestu do pustiny
Damasku, a keď vstúpiš, pomaž[33] Chazáéla
za kráľa nad Arámom[652 653], (16)a Jéhúa,
syna Nimšího, máš[6] pomazať za kráľa nad
Isráélom, a Elíšu, syna Šáfáta z Ávél-mechóly, máš[6] pomazať za proroka miesto
seba; (17)i stane sa[194], *že* toho, *kto*[659] vyviazne pred mečom[86] Chazáéla, bude
usmrcovať Jéhú, a toho, *kto*[659] vyviazne
pred mečom[86] Jéhúa, bude usmrcovať
Elíšá. (18)A v Isráélovi som ponechal sedemtisíc, všetky kolená, ktoré nepokľakli
pred Baalom[82], a všetky ústa, ktoré ho nepobozkali.
(19)Odišiel teda[2] odtadiaľ a zastihol[684]
Elíšu, syna Šáfáta, a on oral, dvanásť záprahov[903] pred jeho tvárou a pri dvanástom on; a keď Élijjáhú popri ňom prešiel,
hodil[33] na neho svoj plášť[902]; (20)i opus-

www.biblia-online.sk

til hovädzí dobytok a rozbehol sa za
Élijjáhúom a povedal: Nech, prosím[29],
smiem[6] pobozkať svojho otca a svoju
mať, a pôjdem za tebou. I povedal: Choď,
vráť sa, lebo čo som ti spravil[36]? (21)I vrá-
til sa spoza neho[572] a vzal *jeden* záprah[903]
hovädzieho dobytka a zabil[728] ich a na
postroji[339 340 904] toho hovädzieho dobytka
uvaril ich[905] mäso a dal ľudu, i zajedli;
a vstal a odišiel za Élijjáhúom a dal sa ho
obsluhovať[10].

20 A Ben-Hadad, kráľ Aráma[652 653],
zhromaždil všetku svoju voje-
nskú moc[611], a s ním tridsiati a dvaja králi,
a kone[120] a vozy[120 596], a vystúpil[61] a začal
pred Šómrónom[806 906] obliehanie a dal
sa proti nemu bojovať[114]; (2)a do mesta
poslal k Acheávovi, kráľovi Isráela, po-
slov[880] (3)a odkázal[907] mu: Takto povedal
Ben-Hadad: Tvoje striebro a tvoje zlato,
to[79] *patrí* mne, a tvoje ženy a tvoji syno-
via, najlepší[908] z nich[909], tí[79] *patria* mne.
(4)A kráľ Isráela odpovedal a odkázal[907]:
Podľa tvojho slova, môj pane, ó[659] kráľu, ti
patrím ja a všetko, čo *patrí* mne. (5)A po-
slovia[880] opäť prišli[717] a povedali: Takto od-
kázal[907] Ben-Hadad, výrokom: Poslal som,
pravda, k tebe odkaz[796]: svoje striebro
a svoje zlato a svoje ženy a svojich synov
musíš[6] dať mne, (6)ale tiež[910] k tebe zajtra
okolo[881] *tejto* doby chcem[6] poslať svojich
služobníkov, nech[4] prehľadajú[33] tvoj dom
a domy tvojich služobníkov, a stane sa[194],
že všetko žiadúce[911] tvojim očiam[125] budú
klásť v svoju ruku a poberú.

(7)Kráľ Isráela teda[2] povolal[54] všetkých
starších zeme a povedal: Nože[29] si všim-
nite[912] a pozrite, že tento sa usiluje *o*[913] zlé,
lebo ku mne poslal o moje ženy a o mo-
jich synov a o moje striebro a o moje zlato
a neodoprel som mu[914]. (8)I povedali
k nemu všetci starší a všetok ľud: Nemusíš[6]
poslúchať a nie *že* máš[6] privoľovať[1012].
(9)Povedal teda[2] poslom Ben-Hadada:
Povedzte môjmu pánovi, kráľovi: Všetko,
čo si svojmu nevoľníkovi prv[838] odkázal[286],
môžem[6] spraviť, *ale* túto vec spraviť nie
som schopný[915]. A poslovia[880] odišli a odo-
vzdali[155] slovo; (10)a Ben-Hadad k nemu
poslal odkaz Takto nech mi robia[3] bohov-
via a takto nech pridávajú[3 141], ak bude
prach[809] Šómróna stačiť hrstiam všetkého
ľudu[310], ktorý ma nasleduje[916]! (11)A kráľ
Isráela odvetil a povedal: Prehovorte:
Opasujúci sa[917] nech sa nevystatuje[3] ako
vyzliekajúci[918]. (12)A ako on počul[45] toto
slovo, keď[4] on v stanoch[919] pil, on *aj* tí
králi[920], sa stalo[194], že[4] svojim služobní-
kom povedal: Rozostavte[110 921]! I rozosta-
vili[110 921] proti mestu.

(13)A hľa, k Acheávovi, kráľovi Isráela,
sa priblížil[244] jeden prorok a povedal:
Takto povedal Hospodin: Či si uvidel
všetok tento veľký dav[876 922]? Hľa, ja, –
chystám sa *vy*dať[136] ich dnes v tvoju ruku,
nech[4] sa dozvedáš, že ja *som* Hospodin.
(14)A Acheáv povedal: Skrze koho? I pove-
dal: Skrze sluhov[180] prednostov[39] krajov[923].
A povedal: Kto má[6] začať[878 924] bitku[114]?
I povedal: Ty. (15)I podrobil[322 925] sluhov[180]
prednostov[39] krajov[923] prehliadke[926], a zis-
tili sa[194] dvestodvaatridsiati, a po nich
podrobil[322 925] prehliadke[926] všetok ľud,
všetkých synov Isráela – sedemtisíc.

(16)I vytiahli[153] na poludnie[854], a Ben-
-Hadad v stanoch[919] pil, – *bol* opojený,
– on *aj* tí králi[920], tridsiati a dvaja králi
pomáhajúci mu; (17)sluhovia[180] prednos-
tov[39] krajov[923] teda[2] vytiahli[153] najsamprv[835],
a Ben-Hadad poslal, i podali mu správu[43]
výrokom: Zo Šómróna vytiahli[153] muži.
(18)I povedal: Ak vytiahli[153] k mieru, po-
chytajte[686 731] ich živých, a ak vytiahli[153]
k boju[114], pochytajte[686 731] ich živých.
(19)Títo sluhovia[180] prednostov[39] kra-
jov[923] teda[2] vytiahli[153] z mesta, *aj* vojenská
moc[611], ktorá *bola* za nimi, (20)a skolili[669]
každý[84] svojho muža, takže[40] sa Aráma*ci*[653]
dali na útek a Isráél sa dal ich prenasle-
dovať; a na koni unikol Ben-Hadad, kráľ
Aráma[652 653], a rajtári[263]. (21)A vytiahol[153]
kráľ Isráela a pobil[669] kone a vozy[120 596]
a dal sa medzi Arámom[653] porážať[669] veľ-
kou porážkou[927].

(22)A ku kráľovi Isráela sa priblížil[244]
ten prorok a povedal mu: Choď, nado-
budni silu a považ[912] a pozri, čo máš[6]
robiť, lebo pri návrate roka[928] proti tebe
kráľ Aráma[652 653] bude vystupovať[61 136].
(23)A služobníci kráľa Aráma[652 653] k nemu
povedali: Ich bohovia *sú* bohovia vrchov,
preto sa stali[92] silnejšími[929] od nás; ale bo-
jujme[3 114] s nimi v rovine[930] – či nebudeme[92]
od nich silnejší[929]? (24)Sprav teda[2] túto

www.nbs.sk

vec: odstráň[156] kráľov, každého[84] z jeho miesta, a miesto nich dosaď[110] vladárov[630],
(25)a ty by si si mal[6] zohnať[931] vojenskú
moc[611] ako *bola* vojenská moc[611], ktorá[659]
padla z tvojej blízkosti[51], a koní[120] ako *jej*
koní[120] a vozov[120 596] ako *jej* vozov[120 596] a bu-
deme proti nim bojovať[114 874] v rovine[930] –
či nebudeme[92] od nich silnejší? Poslúchol
teda[2] ich hlasu a spravil tak.

(26)A pri návrate roka[928] sa stalo, že[4]
Ben-Hadad podrobil Aráma[653] prehliad-
ke[926] a vystúpil[61] do Aféka bojovať[114]
s Isráélom. (27)A*j* synom Isráéla bolo ur-
čené podrobiť sa[932] prehliadke[926] a bolo po-
starané o ich zásobovanie[222 933]; i pobrali
sa im v ústrety a utáborili sa[812] pred nimi[934]
ako dva kŕdliky kôz, kým[4] Arámc*i*[653] napĺ-
ňali[28] zem. (28)I priblížil sa[244] Boží muž
a povedal ku kráľovi Isráéla, áno,[4] pove-
dal: Takto povedal Hospodin: Pretože
Arámc*i*[653] povedali: Hospodin *je* boh vr-
chov a nie *je* on boh nížin[935], preto[4] všetok
tento veľký dav[876 922] *vy*dám v tvoju ruku,
nech[4] sa dozvedáte, že ja *som* Hospodin.
(29)I utáborili sa[812] *na* sedem dní jedni
naproti druhým[936] a v siedmy deň sa
stalo[194], že[4] nastala[96] bitka[114], a synovia
Isráéla Aráma[653] pobili[669], stotisíc peších[937]
v jeden deň, (30)a tí, *ktorí*[659] pozostávali,
prchli do Aféka, do mesta, kde[4] na dvad-
saťasedemtisíc mužov, ktorí[659] pozostá-
vali, padol múr[172]. A*j* Ben-Hadad prchol
a vstúpil do mesta, *z* izby v izbu[938].

(31)A jeho služobníci k nemu pove-
dali: Hľa, prosím[29], počuli sme, že králi
domu Isráéla, oni sú králi láskaví[939];
nech, prosím[29], smieme[3 6] vziať[110] na svoje
bedrá[118] vrecovinu[940] a na svoje hlavy pov-
razy a vyjsť[153] ku kráľovi Isráéla, možno
bude chcieť[6] nechať tvoju dušu nažive.
(32)Navinuli[917] teda[2] na svoje bedrá[118] vre-
covinu[940] a na svoje hlavy povrazy a vstú-
pili ku kráľovi Isráéla a povedali: Tvoj
nevoľník Ben-Hadad povedal: Kiež, pro-
sím[29], chceš[3 6] nechať moju dušu nažive!
I povedal: Či *je* on ešte živý? On *je* môj
brat! (33)To[4] *si* tí muži bystro všímali[941]
a náhlivo[942] sa toho[659] z neho chopili[943],
a povedali: Tvoj brat, Ben-Hadad... I po-
vedal: Vstúpte[944], priveďte[207] ho! A keď
Ben-Hadad k nemu vychádzal[153], dal[33] mu
vystúpiť[61] na vozidlo[262]; (34)a *on* k nemu
povedal: Mestá, ktoré môj otec tvojmu ot-
covi odňal[945], chcem[6] vrátiť, a v Damasku
si môžeš[6] vyhradiť[110 946] ulice, ako si vy-
hradil[110 946] môj otec v Šómróne. – A ja ťa
chcem[6] prepustiť[564] s tou*to* zmluvou[612 947].
I uzavrel *vzhľadom* na neho zmluvu[304]
a prepustil[564] ho.

(35)A jeden muž zo synov[948] prorokov
povedal slovom Hospodina k svojmu
blížnemu[219]: Udri[669 949] ma, prosím[29]. A ten
muž odoprel[950] udrieť[669 949] ho; (36)i pove-
dal mu: Pretože si neposlúchol na hlas[845]
Hospodina, hľa, ty, – keď budeš z mojej
blízkosti[51] odchádzať, skolí[33 669] ťa lev.
A keď od[204] neho odišiel, zastihol[33 684] ho
lev a skolil[669] ho. (37)Našiel teda[2] iného[205]
muža a povedal: Udri[669 949] ma, prosím[29].
A ten muž ho udrel[669 949] – úder[949] a sina-
vica[951]; (38)a ten prorok odišiel a postavil
sa do cesty kráľovi, a prestrojil sa s pás-
kou[612] na svojich očiach. (39)A keď sa
kráľ poberal pomimo, stalo sa[194], *že* on[33]
na kráľa[744] zakričal[952] a povedal: Tvoj ne-
voľník vyšiel[153] vprostred[953] bitky[114] a hľa,
ktosi[107] odbočil[156] a priviedol ku mne *aké-
hosi* muža a povedal: Stráž[97] tohto muža;
ak bude akokoľvek[954] postrádaný[955], po-
tom[4] sa tvoje žitie[32] *do*stane[194] *na* miesto
jeho žitia[32], alebo budeš musieť[6] navážiť
kikkár[589] striebra. (40)A keď tvoj nevoľ-
ník *bol* zamestnaný[12] tu a tam[956], stalo[194]
sa, *že* on[33] – nebolo ho. A kráľ Isráéla
k nemu povedal: Tak*ý je* tvoj rozsudok[100],
ty si rozhodol. (41)A on náhlivo[942] zo svo-
jich očí[95] sňal[136] pásku a kráľ Isráéla ho
spoznal[765], že on *je* z prorokov; (42)i po-
vedal k nemu: Takto povedal Hospodin:
Pretože si z ruky prepustil[564] muža mne
odovzdaného[598 957], preto[4] sa tvoje žitie[32]
*do*stane[194] *na* miesto jeho žitia[32] a tvoj ľud
na miesto jeho ľudu. (43)A kráľ Isráéla sa
pobral k svojmu domu, mrzutý[958] a na-
hnevaný[959], a prišiel do Šómróna.

21 A po týchto veciach sa stalo[194]:
Návóthovi, Jizreélímu[124], patrila[194]
vinica, ktorá *bola* v Jizreéli vedľa paláca[325]
Acheáva, kráľa Šómróna, (2)a Acheáv
k Návóthovi prehovoril výrokom: Daj mi
svoju vinicu, nech[4] mi bude za záhradu
zelín[120], lebo ona *je* blízko vedľa môjho
domu, a chcem[6] ti miesto nej dať vinicu
lepšiu od nej; ak ti *to bude* vhod[188], môžem[6]

www.biblia.sk

ti dať peniaze[960] *v* jej[961] cene[125]. (3)A Návóth
k Acheávovi povedal: Ďaleko mi, skrze[962]
Hospodina, od toho, žeby som ti dal dedičstvo[526 963]
svojich otcov. (4)A Acheáv
vstúpil do svojho domu, mrzutý[958] a na-
hnevaný[959] pre to slovo, ktoré k nemu
Návóth, Jizreélí[124], vyslovil, že[4] povedal:
nebudem ti dávať dedičstvo[526] svojich ot-
cov, a ľahol na svoje lôžko a nič[964] neza-
jedol. (5)A vstúpila k nemu Ízevel, jeho
žena, a prehovorila k nemu: Čo toto?
Tvoj duch *je* mrzutý[958] a ty nič[964] neješ.
(6)I prehovoril k nej: Lebo som hovoril
k Návóthovi, Jizreélímu[124], a vravel som
mu: Daj mi svoju vinicu, za peniaze[960],
alebo, ak si ty *budeš* želať[568 757], môžem[6] ti
dať vinicu miesto nej. A povedal mi: Ne-
budem ti dávať svoju vinicu. (7)A Ízevel,
jeho žena, k nemu povedala: Ty teraz vy-
konávaš kraľovanie nad Isráélom? Vstaň,
zajedz chleba[248] a nech sa tvoje srdce
teší[3 965]; vinicu Návótha, Jizreélího[124], ti
viem[6] dať ja. (8)A v mene Acheáva napí-
sala a jeho pečaťou zapečatila listy a po-
slala tie listy k starším a k urodzeným,
ktorí[659] bývali s Návóthom v jeho meste,
(9)a v tých listoch napísala výrok: Vy-
hláste pôst a Návótha posaďte v čelo[966]
ľudu, (10)a pred neho posaďte dvoch mu-
žov-ničomníkov[200 967], nech[4] ho usvedčujú
výrokom: Zlorečil si[28] Bohu a kráľovi[968];
i vyvedú[3 153] ho a ukameňujte ho, takže[4]
bude musieť[6] umrieť. (11)A muži mesta,
starší a urodzení, tí, ktorí v jeho meste
bývali, spravili podľa *toho,* čo im Ízevel
odkázala[286], podľa *toho,* čo *bolo* napísané
v listoch, ktoré k nim poslala: (12)vy-
hlásili pôst a Návótha posadili v čelo[966]
ľudu (13)a priviedli dvoch mužovničom-
níkov[200 967], tých[4] pred neho posadili, a tí
ničomní muži[969] sa dali Návótha pred
ľudom usvedčovať výrokom: Návóth zlo-
rečil Bohu a kráľovi[968]; a vyviedli[3 153] ho
von[970] voči mestu[411] a zasypali[971] kameňmi,
takže[4] umrel; (14)a Ízevel odkázali[286] vý-
rokom: Návóth *bol* ukameňovaný a um-
rel. (15)A ako Ízevel počula[45], že Návóth
bol ukameňovaný a umrel, stalo sa[194],
že[4] Ízevel povedala k Acheávovi: Vstaň,
zaujmi za vlastníctvo[972] vinicu Návótha,
Jizreélího[124], ktorú ti odmietol[950] dať za
peniaze[960], lebo Návóth nie je živý, lež[154]
umrel. (16)A ako Acheáv počul[45], že Ná-
vóth umrel, stalo sa[194], že[4] Acheáv vstal
zostúpiť do vinice Návótha, Jizreélího[124],
zaujať ju za vlastníctvo[972].

(17)A k Élijjáhúovi, Tišbímu[124] sa
*do*stalo[194] slovo Hospodina výrokom:
(18)Vstaň, zostúp v ústrety Acheávovi,
kráľovi Isráéla, ktorý *je* v Šómróne, hľa,
vo vinici Návótha, kam zostúpil zaujať ju
za vlastníctvo[972], (19)a prehovor k nemu
výrokom: Takto povedal Hospodin:
Však[973] si zavraždil a aj si zaujal vlast-
níctvo[972]? A prehovor k nemu výrokom:
Takto povedal Hospodin: Na mieste[267],
kde psi lízali[28] krv Návótha, budú psi lí-
zať krv tvoju – áno, tvoju[974]! (20)A Acheáv
k Élijjáhúovi povedal: Či si ma našiel,
môj nepriateľ? I povedal: Našiel, pre-
tože si sa predal robiť to, *čo je* v očiach
Hospodina zlé. (21)Hľa, ja, – chystám sa
priviesť[136] zlo[582] na teba, i budem vyme-
tať[771] za tebou[772] a vytínať[108] Acheávovi[106]
močiaceho na stenu[767] a zadržaného[768] *aj*
prepusteného[769 770] v Isráélovi (22)a *vz*dá-
vať *sa* tvojho domu ako domu Jároveáma,
syna Neváta, a ako domu Baešu, syna
Achijju, za dráždenie[766], ktorým si ma
dráždil[28 766], a Isráéla si zviedol k hreše-
niu. (23)A aj o Ízevel Hospodin preho-
voril výrokom: Ízevel budú vnútri[975] valu
Jizreéla žrať psi. (24)Toho, *kto*[659] um-
rie Acheávovi[106] v meste, budú žrať psi,
a toho, *kto*[659] mu[106] umrie v poli, bude žrať
vtáctvo[773] nebies. (25)(Veď sa nevyskytol[194]
nikto ako Acheáv, ktorý sa predal robiť to,
čo je[659] v očiach Hospodina zlé, ktorého
podnietila[976] Ízevel, jeho žena, (26)takže[4]
sa správal[28] veľmi odporne chodením za
zahnojenosťami[792] podľa všetkého, čo ro-
bili[28] Emóríovia[65], ktorých Hospodin pred
tvárou[86] synov Isráéla vypudil[784].)

(27)A ako Acheáv tieto slová po-
čul[45], stalo sa[194], že[4] roztrhol svoje rúcha
a vzal[110] na svoje mäso vrecovinu a dal sa
postiť sa a líhať na vrecovinu a chodiť ti-
cho. (28)A k Élijjáhúovi, Tišbímu[124] sa *do*-
stalo[194] slovo Hospodina výrokom: (29)Či
vidíš[28], že sa Acheáv pred mojou tvárou[511]
pokoril? Pretože sa pred mojou tvárou[86]
pokoril, nebudem uvádzať nešťastie[582]
v jeho dňoch; nešťastie[582] na jeho dom bu-
dem uvádzať v dňoch jeho syna.

www.biblickaskola.sk

22 A *po* tri roky zotrvávali[28] *tak, že*
medzi Arámom[653] a medzi Isráélom nebolo vojny[114]; (2)a v treťom roku sa
stalo[194], že[4] ku kráľovi Isráéla zostúpil Jehóšáfát, kráľ Júdu. (3)A kráľ Isráéla pove-
dal k svojim služobníkom: Či viete[28], že Rámóth-Gileád *patrí* nám? A my *sme* ne-
činní[977] ohľadne[978] jeho vzatia[979] z ruky kráľa Aráma[652 653]. (4)A k Jehóšáfátovi po-
vedal: Či pôjdeš so mnou do boja[114] *do* Rámóth-Gileáda? A Jehóšáfát ku kráľovi
Isráéla povedal: Taký *budem* ja, aký *si* ty[980], tak[981] môj ľud ako tvoj ľud, tak[981]
moje kone ako tvoje kone. (5)A Jehóšáfát ku kráľovi Isráéla povedal: Vyžiadaj[764] *si*,
prosím[29], najsamprv[90] slovo Hospodina. (6)A kráľ Isráéla zhromaždil prorokov,
asi[981] štyristo mužov, a povedal k nim: Či mám[6] ísť do boja[114] proti Rámóth-Gileádu?
Alebo mám[6] nechať[799 982] *tak*? I povedali: Vystúp a Pán *ich* bude *vy*dávať v ruku
kráľa. (7)A Jehóšáfát povedal: Či tu niet iného[983] proroka Hospodina[310], nech[4] sa
môžeme[6] dopýtať[764] skrze neho[51]? (8)A kráľ Isráéla k Jehóšáfátovi povedal: Ešte *je* je-
den muž na dopýtanie sa[764] Hospodina skrze neho[51], *a*le ja ho nenávidím[28], lebo
o mne neprorokuje dobré, lež zlé, Míchájhú, syn Jimlu. A Jehóšáfát povedal: Nech
kráľ tak nevraví[3].

(9)Kráľ Isráéla teda[2] zavolal na jed-
ného dvorana[744 984] a povedal: Poponáhľaj
sa – Míchájhúa, syna Jimlu! (10)A kráľ
Isráéla a Jehóšáfát, kráľ Júdu, sedeli
každý[84] na svojom tróne, oblečení *v* rú-
cha[985], na priestranstve[986] *pri* vchode[341] *do*
brány Šómróna, a pred ich tvárou pro-
rokovali[861] všetci proroci; (11)a Cidkijjá,
syn Kenaanu, si zhotovil[12] rohy *zo* železa
a povedal: Takto povedal Hospodin:
Týmito budeš Aráma[653] klať *až* do skon-
covania[836] *s* nimi. (12)A tak prorokovali[861]
všetci proroci, výrokom: Vystúp[61] *do*
Rámóth-Gileáda a maj úspech[987], lebo[4] *ich*
Hospodin *vy*dá v ruku kráľa.

(13)A ten posol[880], ktorý odišiel zavolať
Míchájhúa, k nemu prehovoril výrokom:
Hľa, prosím[29], slová prorokov: jednými
ústami dobré pre kráľa; nech bude[3], pro-
sím[29], tvoje slovo ako slovo jedného z nich,
takže[4] prehovoríš dobré. (14)A Míchájhú
povedal: *Ako že je* živý Hospodin, že čo
bude Hospodin ku mne vravieť, to[79] bu-
dem hovoriť. (15)I prišiel ku kráľovi a kráľ
k nemu povedal: Míchájhú, či máme[6] ísť
do Rámóth-Gileáda k boju[114] alebo máme[6]
nechať[799 982] *tak*? I povedal: Vystúp[61] a maj
úspech[987], lebo[4] *ich* Hospodin *vy*dá v ruku
kráľa. (16)A kráľ k nemu povedal: Ešte
koľko[988] ráz[989] ťa budem ja zaprisahávať[136],
žeby si ku mne nehovoril, iba ak pravdu[177]
v mene Hospodina? (17)I povedal: Uvidel
som všetok Isráél – *boli* rozptýlení na vr-
choch ako ovce[990], ktoré nemajú[830] pas-
tiera, a Hospodin povedal: Títo nemajú[134]
pánov, nech sa vracajú[3] v pokoji, každý[84]
k svojmu domu. (18)A kráľ Isráéla pove-
dal k Jehóšáfátovi: Či som k tebe nepove-
dal: nebude o mne prorokovať dobré, lež
zlé?

(19)I povedal: Počuj teda slovo Hos-
podina: Uvidel som Hospodina sediaceho
na svojom tróne a všetok zástup[847] nebies
stojací pred ním, sprava jemu *aj* zľava
jemu; (20)a Hospodin povedal: Kto bude
vedieť[6] zlákať[991] Acheáva, žeby[4] musel[6]
vystúpiť[61] a padnúť v Rámóth-Gileáde?
A keď prevravel tento takto a tento vravel
takto, (21)vyšiel[33 153] istý[659] duch a zastal
pred tvárou Hospodina a povedal: Ja ho
budem vedieť[6] zlákať[991]. A Hospodin
k nemu povedal: Čím? (22)I povedal:
Môžem[6] vyjsť[153] a stať sa duchom lži
v ústach všetkých jeho prorokov. A pove-
dal: Budeš *ho* vedieť[6] zlákať[991] a aj *pre*-
môcť[992]; vyjdi[153] a sprav tak. (23)Nože
teda[38], hľa, dal Hospodin v ústa všetkých
týchto prorokov ducha lži a Hospodin
o tebe prehovoril zlo. (24)Tu[4] sa priblí-
žil[244] Cidkijjá, syn Kenaanu, a udrel[669]
Míchájhúa na líce a povedal: Kadiaľ[739]
to[740] Duch Hospodina z mojej blízkosti[51]
prešiel hovoriť s tebou? (25)A Míchájhú
povedal: Hľa, ty budeš vidieť[136] v onen
deň, keď budeš vstupovať *z* izby v izbu[938],
chcejúc sa skryť. (26)A kráľ Isráéla pove-
dal: Vezmi Míchájhúa a zaveď ho späť[524]
k Ámónovi, veliteľovi[39] mesta, a k Jóášovi,
synovi kráľa, (27)a povedz: Takto pove-
dal kráľ: Vsaďte[110] tohto *v* dom väzby[993]
a *až* do môjho príchodu v pokoji mu dá-
vajte jesť chlieb tiesne[994] a vodu tiesne[994].
(28)A Míchájhú povedal: Ak sa budeš
akokoľvek[995] v pokoji vracať, neprehovo-

www.biblia.sk

ril skrze mňa Hospodin. A povedal: Načúvajte[996], zástupy ľudu[282], oni všetci[997]!

(29)I vystúpil[61] kráľ Isráéla a Jehóšáfát, kráľ Júdu, *k* Rámóth-Gileádu; (30)a kráľ Isráéla povedal k Jehóšáfátovi: *Chcem* sa prestrojiť a *tak* vstúpiť v bitku[114], *ale* ty *si* obleč svoje rúcha. Kráľ Isráéla sa teda[2] prestrojil a vstúpil v bitku[114], (31)a kráľ Aráma[652 653] veliteľom[39] vozov[120 596], ktorých mal[134] tridsiatich a dvoch, rozkázal výrokom: Nebudete[6] v boji[114] za cieľ mať malého *ani* veľkého, lež samotného[535] kráľa[998] Isráéla. (32)A ako velitelia[39] vozov[120 596] uvideli[45] Jehóšáfáta, stalo sa[194], že[4] *si* oni povedali[293]: To[79] *je* isto kráľ Isráéla; a odbočili[156] proti nemu do boja[114]. A Jehóšáfát skrikol[999]; (33)a ako velitelia[39] vozov[120 596] zistili[45 213], že to[79] nie *je* kráľ Isráéla, stalo sa[194], že[4] sa *od*vrátili od *pre*nasledovania ho[572].

(34)A ktosi[107] z luku naslepo[1000] vystrelil[1001] a zasiahol[669] kráľa Isráéla medzi špáry[1002] panciera[1003]; i povedal k svojmu vozatajovi: Obráť svoj smer[459] a vyvez[153] ma z vojska[813], lebo som[28] ranený[1004]. (35)A boj[114] sa v onen deň vzmohol[1005], takže[4] kráľ musel[28] vo vozidle[262] naproti Arámovi[653] stáť[1006], a za večera umrel, a krv zo zranenia[1007] natiekla do vnútra[7] voza[596]. (36)A za zachádzania slnka prešiel vojskom[813] pokrik[515], výrok: Každý[84] do svojho mesta a každý[84] do svojej zeme! (37)A keď kráľ umrel, bol[33] dopravený[1008] *do* Šómróna, a v Šómróne kráľa pochovali. (38)A keď sa pri rybníku v Šómróne dal*i* oplakovať voz[596], dal*i*[33] sa psi lízať krv (keď[4] sa kúpali[28 1009] neviestky), podľa slova Hospodina, ktoré vyslovil.

(39)A ostatné veci[695] Acheáva a všetko, čo vykonal, a dom *zo* slonoviny[633], ktorý zbudoval, a všetky mestá, ktoré zbudoval, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Isráéla? (40)I ľahol Acheáv so svojimi otcami a kraľovania sa miesto neho ujal Achazjáhú, jeho syn.

(41)A Jehóšáfát, syn Ásu, sa ujal kraľovania ned Júdom v štvrtom roku Acheáva, kráľa[310] Isráéla. (42)Pri začatí svojho kraľovania[321] *bol* Jehóšáfát vo veku[780] tridsať a päť rokov a dvadsať a päť rokov kraľoval[28] v Jerúsaléme, a meno jeho matere Azúvá, dcéra Šilchího. (43)A chodil[28] všetkou cestou Ásu, svojho otca, – neodvrátil sa[156] od nej – na vykonávanie toho, čo *bolo*[659] v očiach Hospodina správne[688]. (44)Ibaže výšiny[1010] ešte neboli odstránené[156]; ľud – *tí* na výšinách[1010] obetovali a vykiadzali[602]. (45)A s kráľom Isráéla uzavrel Jehóšáfát mier.

(46)A ostatné veci[695] Jehóšáfáta, jeho hrdinstvo[805], ktoré prejavil[12], a ako bojoval[28 114], – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[696] letopisov[779] kráľov[310] Júdu? (47)A ostatok chrámových smilníkov[120 782], ktorý zvýšil v dňoch Ásu, jeho otca, zo zeme vymietol[771]. (48)A v Edóme nebolo kráľa, kráľom *bol* správca[217]. (49)A Jehóšáfát zriadil[12] taršišske lode[637] na plavbu[1011] do Ófíra[607] po zlato, a*le sa* neodplávalo[585 1011], lebo lode v Ecjón-geveri stroskotali[748]. (50)Vtedy povedal k Jehóšáfátovi Achazjáhú, syn Acheáva: Nech s tvojimi služobníkmi plávajú[3 1011] na lodiach moji služobníci. A*le* Jehóšáfát nesúhlasil[28 1012]. (51)I ľahol Jehóšáfát so svojimi otcami a bol pochovaný so svojim otcami; a kraľovania sa miesto neho ujal Jehórám, jeho syn.

(52)Achazjáhú, syn Acheáva, sa ujal kraľovania nad Isráélom v Šómróne v sedemnástom roku Jehóšáfáta, kráľa[310] Júdu, a kraľoval[28] nad Isráélom dva roky; (53)a dal sa robiť, čo *bolo*[659] zlé v očiach Hospodina, a chodiť cestou svojho otca a cestou svojej matere a cestou Jároveáma, syna Neváta, ktorý zviedol Isráéla k hrešeniu, (54)a slúžiť[573] Baalovi[820] a klaňať sa mu a dráždiť[766] Hospodina, Boha Isráéla, podľa všetkého, čo robil[28] jeho otec.

www.biblicalhebrew.sk

1. KRÁĽOV

1 Pozri Gen. 18:11, pozn. 473.
2 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
3 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
4 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
5 Al. „komornou".
6 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
7 Pozri 2 Sam. 12:3, pozn. 492; v kap. 22:35 tiež „do výdute" (al. „priestoru"), „na dno".
8 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
9 Pozri Jóš. 19:18.
10 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
11 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
12 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
13 Pozri 2 Sam. 1:6, pozn. 20, no prevážna väčšina prekladov tu uprednostňuje znenie „jazdcov"; potom, pravda, načim predošlé „voz" chápať najskôr v hromadnom zmysle („vozy"; tak aj prekladajú LXX aj Vulgata).
14 Pozri 1 Sam. 25:28, pozn. 934.
15 Al. „nezarmútil", „nenahneval", „nepohoršil", „nepokazil mu radosť" (al. „náladu").
16 D. „ako tak", al. možno „podľa tohto", zmysel ako v texte.
17 Al. „A aj on (s poukazom na 2 Sam. 14:25) *bol*".
18 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
19 Pozri 2 Sam. 3:17, pozn. 171.
20 Al. „Adónijjovi pomáhať".
21 Al. „nasledujúc ho", D. „podporovať (al. „pomáhať") za Adónijjom".
22 Možno ten, ktorý sa spomína v kap. 4:18; nie, pravdaže, syn Géru (2 Sam. 16:5 a ďalej).
23 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
24 Al. „Adónijjovi", ako vo v. 5, ďalej obdobne.
25 Pozri Lev. 17:5, pozn. 537.
26 Tu 4. pád, nie ako napr v Gen. 31:54, pozn. 367.
27 Tu 3. pád ako v Gen. 31:54, pozn. 367.
28 Vl. „ujal sa kraľovania", „nezvedel", v. 8 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
29 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
30 D. „radou".
31 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
32 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
33 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
34 Al., podľa podaktorých, „potvrdiť".
35 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
36 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
37 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 524.
38 D. „a teraz", ako vyššie, tak aj v kap. 22:23. Tu je zmysel azda ako v texte; podľa 250 rukopisov a starých prekladov, aj LXX a Vulgaty, „a ty"; toto znenie uprednostňujú aj mnohé novšie preklady.
39 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
40 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
41 Podľa 120 rukopisov a mnohých rabínskych výkladov „a teraz".
42 Tj. „upreté na teba".
43 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
44 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
45 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
46 Tj. „budeme za takých považovaní a podľa toho sa s nami zaobíde".
47 Vl. „hriešnikmi", tu zmysel skôr ako v texte.
48 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
49 D. „ja".
50 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
51 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
52 Al., podľa čítaného textu, „svojho nevoľníka".
53 Al. „Či bola táto... kráľa, a svojich nevoľníkov si neupovedomil... po ňom?"
54 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
55 Lebo tá sa pri príchode proroka vzdialila, ako dobrý mrav kázal; podobne aj Náthán zatým (v. 32).
56 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
57 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118.
58 Tu výraz značiaci muličiu samicu a vyskytujúci sa v SZ len v tejto kapitole.
59 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
60 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
61 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
62 Pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.
63 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
64 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
65 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
66 Pozri 2 Sam 8:17, pozn. 415.
67 Vl. „uviedli", „zaviedli", no nie ako vo v. 33.
68 Pozri 2 Sam. 6:17.
69 Al. „hrali (potom vl. „flautovali") na flautách".
70 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
71 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
72 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
73 Pozri Jóš. 1:14, pozn. 45.
74 Pozri 2 Sam. 11:16, pozn. 479.
75 Pozri 1 Sam. 31:9, pozn. 1042.
76 Al. „a prinášaš dobrú správu" (al. „zvesť").
77 Vl. „Veru", „vpravde"; dá sa chápať ako pritakanie („áno", „veru tak") aj v zápornom zmysle („ba naopak").
78 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
79 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
80 D. „na trón kráľovstva" (al. „kraľovania", „kráľovskej moci" [al. „dôstojnosti"]).
81 Pozri Gen. 14:20, pozn. 409.
82 Pozri Gen. 17:10, pozn. 448.
83 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
84 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
85 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
86 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
87 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755.
88 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.

www.nibs.sk.eu

89 Pozri Sud. 16:3, pozn. 755.
90 Pozri Gen. 25:31, pozn. 667.
91 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
92 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
93 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
94 Pozri 1 Sam. 14:52, pozn. 610.
95 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
96 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741; v kap. 4:27 odvodené prídavné meno.
97 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
98 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
99 Pozri Exod 12:14, pozn. 388.
100 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
101 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
102 Pozri 1 Sam. 18:5 a ďalej, pozn. 756.
103 Vl. „*vo* všetko*m*, kam".
104 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
105 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
106 Tj. „nebude z tvojho potomstva". Ďalej obdobne.
107 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
108 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107; v kap. 6:36 tvar tohože slovesa.
109 Obdobne ako v 2 Sam. 3:29, pozn. 197.
110 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
111 Al. „vpravil", „vniesol", „vmiesil", „nechal vniknúť", tj. „v čas mieru prelial".
112 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
113 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
114 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
115 Tj. „krv ako vo vojne".
116 Vl. „dal", ďalej obdobne.
117 Pozri 2 Sam. 18:11, pozn. 726.
118 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
119 D. „na svoj sandál"[120], zmysel ako v texte.
120 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
121 Pozri Gen. 42:38, pozn. 1169; v kap. 5:9 v zmysle „znášať nadol", obdobne ako tu vo v. 9 a v kap. 1:53.
122 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
123 Pozri 2 Par. 6:42.
124 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
125 Pozri Num.1:53 a ďalej, pozn. 63.
126 Pozri Sud. 3:15, pozn. 183.
127 D. „a on", ďalej obdobne.
128 Al. „pichľavým", „urážlivým", „zraňujúcim".
129 Pozri Exod. 20:7, pozn. 666.
130 D. „vedieť", „poznať", tj. „môcť nájsť spôsob".
131 Pozri 2 Sam. 5:7, 9.
132 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
133 Pozri 1 Sam. 16:4n., pozn. 650.
134 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
135 D. „k tebe reč" (al. „slovo").
136 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
137 D. „žiadosť", tj. „predmet žiadosti".
138 Pozri Gen. 15:11, pozn. 424.
139 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
140 Pozri Gen. 10:21, pozn. 325.
141 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
142 Pozri Rúth 1:17, pozn. 43.
143 D. „A kráľ Šalamún poslal skrze ruku", pozri Exod. 4:13, pozn. 142.
144 Pozri Exod. 5:3, pozn. 161.
145 Pozri Jóš. 21:18.
146 D. „muž", „mužom".
147 Pozri Exod. 25:10, pozn. 868.
148 Pozri Gen. 15:2, pozn. 412.
149 Al. „nalopotil (al. „naplahočil") vo všetkom, v čom (al. „so všetkým, s čím") sa nalopotil" (al. „naplahočil").
150 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
151 D. „z (al. „od") bytia kňazom".
152 Pozri Gen. 39:21, pozn. 1049; Num. 20:17, 21, pozn. 770.
153 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
154 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
155 Pozri Num. 22:8, pozn. 838.
156 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
157 D. „bez príčiny (al. „zbytočne", „nadarmo", „nezaslúžene") *preliatu*".
158 Pozri Lev. 20:9, pozn. 663.
159 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
160 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
161 Al. možno „pochovali".
162 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
163 Vl. „sem a*ni* sem" (v. 36), „sem a*lebo* sem" (v. 42).
164 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
165 D. „vedením", tj. „vedomosťou".
166 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
167 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
168 Pozri Deut. 8:19, pozn. 412.
169 Al. „záväzok", vl. „som ti rozkázal", tu možno „prísne (al. „dôrazne") rozkázal", opis v texte umožňuje v preklade zachovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Ďalej obdobne.
170 Vl. „poznáš všetko zlé", ďalej obdobne.
171 Pozri 1 Sam. 18:21, pozn. 750, nasledovná predložka je tu preložená doslovne.
172 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
173 Tj. „obete", al. „kadivo", pozri Exod. 29:13; 30:7, pozn. 1031.
174 D. „tá veľká", možno v zmysle „najväčšia al. najvýznamnejšia".
175 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273; kap. 18:29 a 36 obdobne.
176 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
177 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
178 Al.[688] „správnosti", „priamosti", tu odvodené podstatné meno. V kap. 9:4 príbuzné podstatné meno toho istého zmyslu.
179 D. „malý", pozri Gen. 9:24 a ďalej, pozn. 304.
180 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
181 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
182 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
183 Ako v Gen. 13:16.
184 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417.
185 Al. „chápavé" (nesúvisí s „pochopenie" vo v. 11), vl. „čujúce" (al. „načúvajúce"), tj. „ochotné a schopné počuť al. načúvať". Porov. Deut. 1:16, pozn. 48; 2 Sam. 14:17.
186 Pozri Exod. 12:38, pozn. 421.

www.mlocatik.eu

187 Al., podľa mnohých rukopisov, „Hospodinovi“, obdobne podľa podaktorých vydaní vo v. 15.
188 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.
189 Tj. „dlhý život“.
190 Ako „rozlíšovanie“ vo v. 9; vo vv. 12 a 21 tvary toho istého slovesa.
191 Al. „spravím“, ďalej obdobne.
192 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099.
193 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
194 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
195 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
196 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
197 Pozri Lev. 5:10; 9:7, pozn. 276.
198 Pozri Lev. 3:1, pozn. 83.
199 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
200 Pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.
201 Pozri Gen. 43:20, pozn. 1187.
202 D. „ohľadne môjho pôrodu“, „*vzhľadom* na môj pôrod“.
203 Pozri Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1053, tu jednoducho v zmysle „takého, ktorý by nepatril k nám“.
204 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 699.
205 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
206 Pozri Exod. 19:6, pozn. 637.
207 Pozri Gen. 20:2 a dále, pozn. 559.
208 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782, ve vv. 26 a 27 iný tvar tu v podstate rovnakého zmyslu.
209 Pozri Gen. 43:30, pozn. 1181.
210 D. „usmrtením“.
211 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
212 D. „dieťa jej“, zmysel ako v texte.
213 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
214 Oproti „kňazmi“ vo v. 4 s členom („vrchným al. hlavným kňazom“).
215 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
216 Pozri 2 Sam. 8:16, pozn. 413.
217 Al. „dozorcami“, „zmocnencami“, ďalej obdobne.
218 Pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 417.
219 Pozri 2 Sam. 5:37, pozn. 500; všade ďalej tvar ako v Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.
220 Tj. „nad kráľovou domácnosťou“.
221 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
222 Pozri 2 Sam. 19:32n., pozn. 775; v kap. 8:27 zmysel ako v texte tam („postačiť ti“).
223 Tj. „starosť o zásobovanie“.
224 D. „*do*stávalo sa… na jedného“, „bolo (potom v zmysle „spočívalo“)… na jednom“.
225 Al. „syn Chúra“, ďalej obdobne.
226 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
227 Al. „stepiach“ (Num. 22:1, pozn. 827).
228 Al. „ten mal“[134], tj. „na starosti“.
229 Pozri Num. 21:13, pozn. 799; v kap. 7:20 predložka ako v 1 Sam. 14:40, pozn. 593.
230 Tj. „pruh zeme“, „kraj“, pozri Deut. 32:9, pozn. 1123.
231 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
232 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
233 Vl. „do“, „k“, možno v zmysle „bol určený al. menovaný al. poslaný do“.
234 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293.
235 Tj. azda „to bola zem“.
236 Al., podľa podaktorých, „a *on bol* jediným správcom“.
237 D. „Júdá a Isráél *byli* mnohí“ (al. „početní“, „hojní“).
238 Tu v hebrejskom texte začína kap. 5.
239 D. „bol[28] vládnucím“, pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.
240 Al. „medzi“.
241 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
242 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
243 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
244 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
245 Pozri 1 Sam. 2:17, 29, pozn. 123.
246 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.
247 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
248 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
249 Al. „chómerov“, pozri Lev. 27:16, pozn. 957.
250 Pozri Deut. 12:15, pozn. 508.
251 Vl. „obzvlášť (al. „stranou“) od jeleňov“, tj. „nehľadiac na al. nepočítajúc v to jelene“. Ďalej obdobne.
252 Pozri Deut. 14:5, pozn. 561 a 562.
253 Vl. „(vy)kŕmenej“, no nesúvisí s „kŕmených“ vyššie, možno „stučnenej“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu a v Prísl. 15:17.
254 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; v hebrejčine množné číslo. Možno „tučných husí“.
255 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42.
256 Pozri Deut. 1:1, pozn. 3.
257 Tu aj v zmysle „nad všetkou touto stranou“.
258 Pozri Deut. 4:49, pozn. 295.
259 Pozri Num. 16:24, pozn. 645.
260 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
261 Al. „miest (al. „stanovíšť“) v stajniach“, „žľabov“, „jasieľ“, hebr. „uróth“, výraz podľa podaktorých súvisiaci so slovesom „árah“, „otrhávať“, „zbierať al. oberať“ („ovocie, najmä hrozno“ [Žalm 80:12; Pies. 5:1], lebo kone v stajniach „oberajú“, tj. „berú si“ krmivo zo žľabov), podľa iných značiaci „záprah“; ďalší ho odvodzujú z príbuzných semitských jazykov v zmysle „plemenných samíc“; tak LXX („tokades“, vl. „rodičky“, výraz, ktorý sa používa aj o samiciach zvierat).
262 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; Exod. 15:4.
263 Pozri Gen. 50 9, pozn. 1378.
264 D. „*tí*to“.
265 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
266 Tak prekladám pre nedostatok vhodnejšieho výrazu hebr. „rechеš“, značiace isté dnes bližšie neznáme plemeno koní, aké na rychlú jazdu používali náhliví poslovia (Esth. 8:10, 14). Výraz „koňom“ vyššie („súsím“, obvyklý výraz pre „kone“), tu značí súkromné koně kráľa a možno aj kone jerúsalémskej vojenskej posádky.
267 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
268 Tj. „kam patrili“ (správcovia).
269 Vl. „veľké[473] rozmnoženie“.
270 Vl. „šírku“, „rozsiahlosť“.
271 Al. „nadania“, vl. „srdca“.

www.mailos.sk

272 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
273 Al. „rozsiahlejšia“ (nesúvisí s „obsiahlosť“[270]), vl. „početnejšia“, „hojnejšia“.
274 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
275 Pozri 2 Sam. 7:23, pozn. 370.
276 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23; ohľadne „domu lesa Levánóna“ (kap. 7:2 a ďalej) pozri Jer. 22:6, pozn. 1158.
277 Pozri Exod. 12:22, pozn. 408.
278 Vl. „vychádza“[153].
279 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
280 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31.
281 Pozri Gen. 1:24, pozn. 33.
282 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457; tu v kap. 22:28 „zástupy ľudu“ (Gen. 25:8, pozn. 644).
283 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
284 D. „*po* všetky dni“.
285 D. „milujúcim“.
286 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
287 Pozri Gen. 27:46, pozn. 723.
288 Al. „vedenia vojen“, al. možno jednoducho.
289 „bojov[114], ktorými“[120].
290 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
291 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
292 Al. „výskytu zla“.
293 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
294 D. „vravieť“.
295 Al. „túžbu“, „záľubu“.
296 Al. „driev“, tj. „kusov dreva“, ako vo v. 18 a ďalej. V kap. 15:22 v zmysle ako v texte tam.
297 Tj. „plte z nich zostavené“.
298 Vl. „mi budeš odkazovať“[286].
299 Al. „teda Šalamúnovi *do*dával[28]… všetko“, znenie v texte umožňuje v preklade zachovať rozdiel medzi tvarom tohto slovesa tu a vo v. 11.
300 D. „všetkého jeho želania“[295].
301 Pozri Exod. 28:20, pozn. 951.
302 D. „tak“.
303 Pozri Lev. 25:53, pozn. 852.
304 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
305 Vl. „vyvádzal“[61], zmysel ako v texte („konal odvody“, ako na vojenskú službu).
306 D. „robotu“[221], ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
307 D. „v svojom (vl. „v jeho“, tj. „každý v svojom“) dome“.
308 Tj. „určených nosiť náklady“, v pôvodine podstatné meno.
309 Tvar slovesa v Deut. 8:9, pozn. 401 (nie ako „navylamujú“ tu vo v. 17), tu zmysel ako v texte; podle podaktorých „drevorúbačov“.
310 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
311 Al. „okrem vedúcich Šalamúnových“.
312 Pozri Exod. 12:16 a ďalej, pozn. 667.
313 Činné príčastie dotyčného slovesa[12] v platnosti prídavného mena.
314 Al. „zamestnanými (al. „zamestnávajúcimi sa“) prácou“.
315 Vl. „cenných“, „drahých“, ako v kap. 10:2 a ďalej, 2 Sam. 12:30, tu v zmysle ako v texte („hodnotných“, „pevných“, „odolných“, tj. „výborne sa hodiacich na stavbu“).
316 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246.
317 Pozri Jóš. 13:5.
318 Pozri Exod. 16:1, pozn. 549.
319 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
320 Tj. „jasu“, asi koniec apríla a začiatok mája.
321 Pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 509.
322 Tj. „Šalamún“, inak azda „že sa dal/“, tj. „že sa začalo“. Ďalej obdobne.
323 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
324 D. „pred tvárou“, pozri Gen. 11:28 a ďalej, pozn. 4.
325 Al. „paláca“.
326 Tu v zmysle „svätyne“.
327 Pozri Exod. 26:2, pozn. 899.
328 Vl. „uzavretými“, „uzatvárajúcimi sa“, zmysel azda ako v texte.
329 Tj. „otvormi na vyzeranie al. možnosťami vyzerania al. pozerania nadol“, kap. 7:4 obdobne, vlastnému významu hebrejského znenia vari najbližší preklad tohto veľmi ťažko zrozumiteľného miesta; výraz tu preložený „výhľady“ („šekufím“) v zmysle vyššie uvedenom je tvar slovesa „šákať“, „vyzerať“, „pozerať nadol“ (Gen. 18:16; 19:28; 26:8; Exod. 14:24; 2 Sam. 24:20, pozn. 988), ktorého niektoré tvary tiež značia „skláňať al. nahýnať sa“ (Num. 23:28; Sud. 5:28, pozn. 361; 1 Sam. 13:18), takže podaktorí tento výraz chápu v zmysle „sklopných al. padacích al. spúšťacích uzatváracích trámov al. lát al. mreží“. Iní slová tu preložené „*s* uzatvárateľnými výhľadmi“ chápu ako slovesné príčastia v platnosti prídavných mien v postavení prívlastkov slova „okná“ a prekladajú „okná uzavreté, *ale* priehľadné“, „zamrežované *a* klenuté“ a pod.; tak aj preklad prof. Roháčka „obloky, vnútri široké, navonok úžené“, ktorému podobne prekladajú aj niektorí iní, no ktorý len vo veľmi vzdialenom prenesenom zmysle trocha pripomína vlastný význam hebrejského znenia; podobne preklady LXX („thyridas parakyptomenas kryptas“, „okná nakláňajúce sa [tj. azda „šikmé“], skryté“ [tj. azda „uzavreté“]) a Vulgaty („fenestras obliquas“ „šikmé okná“).
330 Al. „reči“, „hovorenia“, al. „k hovorni“, ďalej obdobne, tj. „k miestu, kde Boh hovoril“, hebr. „devír“, tak sa volala v Šalamúnovom chráme najsvätejšia svätyňa (v. 16; Exod. 26:33, pozn. 934; 2 Par. 5:7).
331 Pozri Exod. 30:4, pozn. 1074, tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
332 D. „do ulice“, tj. na časti domu pribudovanej zvonku. V kap. 8:8 ten istý tvar so zmyslom ako v texte tam; vo vv. 29n. tu príbuzný výraz v podstate rovnakého významu.
333 Al. „urobil stenčovania“, tj. „múrov“, takže múry boli smerom nahor v každom poschodí na každej strane o pol lakťa tenšie a miestnosti teda vždy o lakeť širšie a ich dlážky spočívali na stupňoch vytvorených postupným uberaním hrúbky múrov.
334 Al. „upevňovania (vl. „zachytávania“, tvar slovesa ako „uchvátť“ v Exod. 4:4) *ničoho* v stenách“. To isté sloveso je použité vo v. 10 v zmysle ako tam v texte.

www.milosrdnyotec.eu

335 Tvar trpného rodu („keď bol budovaný"); obdobný zmysel má v kap. 8:35 tvar trpného rodu iného slovesa (ako v Gen. 16:2, pozn. 434; 20:18 – „pri uzavretosti", ako „bolo zabránené" v Num. 16:48).
336 Pozri Deut. 27:6, pozn. 921[337].
337 Tj. z kameňov, ktorým sa dostalo konečnej úpravy hneď po vylomení z lomu, takže neboli už ďalej opracúvané (v tomto zmysle „porušované"[336]) na stavenisku.
338 D. „každý", „všetok", ďalej obdobne.
339 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
340 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
341 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
342 Podľa LXX „spodných".
343 Pozri Exod. 27:14, pozn. 947.
344 Al. „obložil", al. azda „zastrešil"; príbuzný výraz vo v. 15 sa v SZ vyskytuje len tu a spravidla sa prekladá „povala", no vzhľadom na nasledovné „zvnútra" je vari vhodnejší preklad ako v texte.
345 Al. „zostavami".
346 D. „radmi v cédroch", zmysel azda ako v texte, ďalej obdobne.
347 D. „jeho", zmysel ako v texte.
348 D. „s tebou".
349 Pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
350 Tu a vo v. 16 v zmysle „pokryl", „obložil" („dokončil ich budovanie").
351 D. „z domu", tu (nie nižšie v tomto verši a ďalej) vl. „zo *smeru* do domu", zmysel ako v texte.
352 Al. „brvnami", „forštami".
353 Al. „obložil", no nie ako vo v. 9[344]; ako „budeš… poťahovať" v Exod. 25:11 a obdobne ďalej.
354 Pozri 1 Sam. 24:3, pozn. 879, tu množné číslo.
355 Tj. „domu".
356 D. „pred tvárou", s inou predložkou ako vo v. 3[324].
357 D. „sa stal"[194], tj. „nadobudol taký rozmer".
358 Pozri Lev. 10:18, pozn. 304, tu zmysel ako v texte, ďalej obdobne podľa zmyslu rozličných tvarov tohto výrazu a výrazov od neho odvodených.
359 D. „céder", al. možno „cédrovie".
360 Al. „vyrývaním", „vydlabávaním". Ten istý výraz je v množnom čísle vo v. 29 a v kap. 7:31.
361 Slovo neistého významu, vyskytujúce sa v SZ len tu a v kap. 7:24, príbuzný výraz je v 2 Kráľ. 4:39.
362 Al. možno „rozvíjajúcich sa", D. „rozviti", „rozvíjaní", výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len v tomto oddiele. Podľa podaktorých „vencov".
363 Pozri Num. 17:8, pozn. 688.
364 Tj. „vnútri", no nesúvisí s nasledovným „zvnútra".
365 Tu vl. „zo *smeru* k tvári".
366 Vl. „vnútri[368] siene slova".
367 Vl. „zavretým", „zatváraným", tj. „starostlivo ukrývaným al. chráneným", pre svoju obzvlášť vysokú hodnotu al. cenu. Ďalej obdobne.
368 Pozri Lev. 16:14, pozn. 599.
369 D. „prehradil".
370 Pozri Num. 14:33, pozn. 567, tu v zmysle ako v texte („kým nebol zlatom potiahnutý celý dom v plnom rozsahu"). Kap. 7:22 a 14:10 obdobne.
371 Al. „v sieni", no skôr „v sieň" so zmyslom ako v texte.
372 Al. „*zo* stromov oleja", tj. „z olív", „z olivového dreva".
373 D. „koncov", množné číslo v zosilňujúcom zmysle („nejzadnejšieho al. krajného konca"). Ďalej obdobne.
374 Al. „podobu", „ráz", vl. „rez", „strih".
375 Súvisí s výrazom vo v. 18 a ďalej[358].
376 Tj. „najsvätejšej svätyne".
377 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253.
378 Pozri Lev. 5:3, pozn. 131.
379 Iná predložka ako „na" vyššie.
380 Sloveso, od ktorého je odvodený výraz vo v. 18 a tu nižšie[360].
381 Ako „vyrývaniami" v Exod. 28:11; nesúvisí s predošlým slovesom[380].
382 Tu čosi iný tvar ako vo v. 19, ale rovnakého významu.
383 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209.
384 Al., podľa podaktorých „prah"; podľa iných značí tento výraz akúsi staviteľskú ozdobu na dveriach. „Vrchný trám" (tj. „dverí"), ako v texte, bol vari trojúholníkovitý, takže spolu s verajami a prahom vytváral tvar päťuholníka[385].
385 Al., podľa iných, „pätinu (Gen. 47:24; Lev. 27:15 aj.) *steny*" („šírka dverí bola pätinou šírky celej steny"). Vo v. 33 obdobne „zo (potom by mala predošlá predložka[388] v podstate svoj vlastný význam – „šírka dverí bola sťaby vytvorená zo") štvrtiny *steny*".
386 D. „oboje dvere", tu a obdobne ďalej zmysel azda ako v texte.
387 Al. „navrstvil", al. tiež „rozkoval", „roztepal", tj. „v tenký plech, ktorý naniesol".
388 Tu sa azda, ak sa chápe nasledovný výraz[385] v zmysle ako v texte, dá táto zložená predložka chápať v takomto silno vyblednutom zmysle („veraje spolu s prahom a vrchným trámom, tu nie trojuholníkovitým, vytvárali tvar").
389 Vl. „dve", „dvoje", ako „obe" vo v. 32, no tu vari zmysel ako v texte („po dvoch častiach krídel"[391 393]), lebo z ďalšieho se zdá vyplývať, že každé krídlo dverí se skladalo z dvoch častí, z ktorých jedna bola otáčavá.
390 Al. „valcovité", „otáčavé", nižšie obdobne („v ktorých sa valcovité čapy mohli otáčať").
391 Tj. vari „otáčavá časť[389] krídla".
392 Al. „jamky", vl. „vyhĺbeniny", súvisí s výrazom vo vv. 18 a 29[360], značí aj „prak", ktorého podstatnou časťou bolo taktiež akési „ložisko", porov. 1 Sam. 25:29, kde, pravda, pre jeho časť tomuto významu zodpovedajúcu je navyše použitý iný výraz, pozri tam pozn. 939. Mnohí prekladatelia sa tu pridŕžajú znenia LXX a sýrskych prekladov, ktoré sem miesto tohto výrazu kladú slovo tu preložené „čapy" (Vulgata podáva voľnejší preklad tohto miesta v podstate v zmysle tu vyššie[389] uvedenom) ako vyššie[331], považujúc použitie tohto výrazu za chybu, no nazdám sa, že masóretský text, uvádzajúci ho, dáva dobrý zmysel[389 390 391 393] a preto som mu, s niekoľkými inými, dal prednosť.
393 Tj. vari „pevná časť[389] krídla".

www.mlosovic.eu

394 Tvar slovesa ako v Num. 23:27, pozn. 884, vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa iných „uhladeným“, „vyrovnaným“, „rozprestretým“. To isté sloveso je v kap. 9:12.
395 Iné sloveso ako vyššie[360] [380].
396 Pozri Exod. 27:9, pozn. 944; ohľadne voľby výrazu tu platí tá istá úvaha ako tam, lebo aj tu sa mieni najmä zbudovanie múru al. oplotenia.
397 Al. „radov“, ako v kap. 7:2, no nie ako tu vo v. 9[345], ďalej obdobne.
398 D. „otesávania“, ako v kap. 5:17; nesúvisí s „otesaných“[108] nižšie.
399 Asi koniec októbra a začiatok novembra.
400 Pozri Exod. 5:13 a ďalej, pozn. 179; tu tiež „vo všetkých svojich častiach“ (al. „zložkách“, „podrobnostiach“), „po všetkých svojich stránkach“. V kap. 10:25 v zmysle ako tam v texte.
401 Mnohí tu, podľa LXX, navrhujú čítať „na troch“, vzhľadom na číselný údaj na konci v. 3, ktorý vzťahujú na „stĺpy“.
402 Al., podľa iných, „krokvách“, „nosníkoch“.
403 Al. „okno voči oknu“, no nie ako „okná“ v kap. 6:4 a inde.
404 Pozri Exod. 27:1, pozn. 937.
405 Tu čosi iný tvar, no rovnakého zmyslu.
406 D. „predsieň stĺpov“ (v. 6), „ predsieň trónu“ (v. 7).
407 Tj. azda „stĺpmi“.
408 Al. „prah“, „ochrannú striešku“, výraz neistého významu.
409 Tj. „od jedného konca dlážky až po druhý“; podaktorí navrhujú miesto „po dlážku“ („ad hakkarká“) čítať podľa sýrskych prekladov „po trámy“ („ad hakkóróth“, Gen. 19:8), tj. „krov“; podobne Vulgata („ad summitatem“, „k vrcholu“).
410 Tu je vhodnejší tento preklad.
411 Predložková väzba ako v Exod. 26:33, pozn. 930 a 931, tu v zmysle ako v texte („zo sídla kráľa bol prístup dnu do trónnej predsiene zozadu, kadiaľ do nej vchádzal kráľ, kým tí, ktorí pred neho predstupovali k súdu, vchádzali priečelným vchodom“). Tá istá predložková väzba je vo v. 31 so zmyslom ako v texte tam; obdobne v kap. 21:13.
412 D. „bol ako vypracovanie toto“ (al. „tohto“).
413 D. „Všetky tieto *veci boli*“.
414 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
415 Al. „strechy“, „povalové (al. „strešné“) kryty“.
416 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
417 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
418 Al. „vyrezávača“ (Exod. 38:23, pozn. 970), „kováča“ (1 Sam. 13:19, pozn. 534), na oboch citovaných miestach príbuzný výraz v podstate rovnakého zmyslu.
419 Pozri Exod. 31:3, pozn. 1103; 36:1, pozn. 1222.
420 Pozri Exod. 36:1, pozn. 1223.
421 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1122; tu v tomto zmyslu; podaktorí navrhujú podľa LXX čítať „ulial“, „odlial“ („vajjiccóḳ“ miesto „vajjácar“).
422 Tu v zmysle „každého („každý“) z nich“, „jedného aj druhého“, „jeden aj druhý“. V. 20 obdobne.
423 D. „liatej“, ako vo vv. 23n; ďalej obdobne.
424 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
425 Al. „sieťky sieťkovej“, „pletivá pletenej“.
426 D. „mriežky[425] práce mriežkovaním“[425], „práce retiazkami“ (Exod. 28:14, v. 17), „práce ľalie“ , tj. „vypracované al. zhotovené v podobe ľalií“ (v. 19; v. 22 obdobne).
427 Pozri Deut. 22:12, pozn. 804, tu zmysel ako v texte, al. „vencovité ozdoby“.
428 Podľa 2 rukopisov „A zhotovil granátové jabĺčka“ a ku konci verša asi 50 rukopisov a sýrske preklady majú znenie „na vrcholoch stĺpov“; tohto znenia sa mnohé preklady pridržajú, no nevidím príčiny opravovať znenie masóretského textu.
429 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
430 Tj. „Bude upevňovať“[132].
431 Tj. „V ňom *je* sila“.
432 Tj. vodnú nádrž tak nazývanú.
433 Tj. okrasný pruh al. lem s ozdobami v podobě tekvíc.
434 Vl. „sa obracali“ (al. „otáčali“)[104].
435 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
436 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
437 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
438 Pozri Exod. 28:26, pozn. 996.
439 Al. „éf“, viz Exod. 16:36, pozn. 583.
440 Pozri Exod. 25:25, pozn. 874, tu v zmysle „bočných stien“ al. „panelov“.
441 Al. „latami“, „trámcami“, tj. „zarámované“, „v rohoch a zvrchu a zospodu nimi upevnené“.
442 Hebr. „mórád“, tvar slovesa „rádad“[387]. Iní tento výraz odvodzujú od slovesa „járad“, „zostupovať“, „znášať al. spúšťať se nadol“, a teda aj „visieť“, a prekladajú v zmysle **???????**
443 „v podobe (vl. „utváraní“, „spracovaní“, „úprave“) závesov“[120].
444 D. „jeden“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
445 Pozri Exod. 25:12, pozn. 868, tu zmysel ako v texte, al. možno skôr „kúty“ („uhly zvnútra“). Iný výraz ako vo v. 34.
446 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947, tu (nie vo v. 39) v zmysle „nosníky“, „podpery“.
447 Pozri Exod. 30:18, pozn. 1108.
448 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
449 Tu značí vrchnú plochu stojana, možno s ozdobnou obrubou.
450 Tj. vari „hlavice“, proti „jeho“, tj. „stojana“, vyššie, hoci aj „stojan“, rovnako ako „hlavica“, je v hebrejčine ženského rodu; ale takéto nedôslednosti sa vyskytujú častejšie.
451 Al. „základňu“, ako v Exod. 30:18, tu v zmysle „bol upravený tak, aby sa mohlo doň vložiť al. v ňom upevniť umývadlo“. Pozri v. 35.
452 Tj. azda v jeho okolí, zaujímajúcom pol lakťa navyše k lakťu otvoru.
453 Tu v tomto zmysle („rezby vypĺňali celú štvorcovú plochu až do jej okrajov v rohoch“). Tieto „okraje“ sú azda mienené aj vo v. 32.
454 Vl. „ruky“.
455 Obdobne ako v Exod. 25:18 a ďalej, pozn. 871.

www.biblicalstudies.sk

456 Al. „na“, no nie ako „na“ nižšie, ktoré má zreteľnejšie tento význam; tu je zmysel azda „vpracované v ploche zvrška“.
457 D. „výšky“, možno „nástavca“.
458 Al. „tablice“ (Exod. 27:8).
459 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
460 Sloveso ako v Exod. 28:11, 36.
461 D. „ako toto“, „podľa tohto“.
462 D. „k tým desiatim stojanom“, tj. „*patriaci* k tým…“[310]
463 Tj. „juhovýchodne“; „ľavá“ strana tu je strana severná a „pravá“ južná. Ďalej obdobne, porov. 1 Sam. 23:19, pozn. 865.
464 Tj. „Chírám“, ako vo v. 13 a ďalej; 43 rukopisov tu má znenie „síróth“, „hrnce“[468], a podobne podaktoré rukopisy LXX a Vulgaty.
465 Tu sa azda tento výraz dá chápať v takomto širšom zmysle; nie ako „misy“ vo v. 50.
466 Tj. „dve kalichovité hlavice“, ďalej obdobne.
467 D. „na povrchu (Gen. 1:2, pozn. 4) tých stĺpov“, ďalej obdobne.
468 Pozri Exod. 16:3; 27:3, pozn. 552.
469 Pozri Gen. 13:10, pozn. 374.
470 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
471 Tj. možno „vo formách al. kadluboch z hutnej hliny“; inak „na ílovitej pôde“.
472 D. „nechal[291] (tj. „nezvážené“) všetky tieto predmety“.
473 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
474 Al. „vyšetrovaná“ (Deut. 13:14).
475 Pozri Exod. 25:30, pozn. 883.
476 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
477 D. „a kvety a lampy“.
478 Pozri Exod. 25:29, pozn. 879.
479 Pozri Exod. 25:38, pozn. 894.
480 Pozri Gen. 15:16, pozn. 431, tu v kap. 9:25 zosilnený tvar („splna dohotovil“).
481 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
482 Al. „medzi poklady“, v kap. 14:26 zmysel ako v texte tam; tak aj „poklady“ v kap. 15:18.
483 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.
484 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
485 Pozri Num. 31:26, pozn. 1034.
486 Pozri 2 Sam. 5:7, 9.
487 Asi koniec septembra a začiatok októbra.
488 Pozri Lev. 23:34.
489 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
490 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
491 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
492 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
493 Vl. „pred neho“, no nie ako nižšie[368], tu predložková väzba ako v Num. 14:27, pozn. 58, no zmyslu ako väzby „k tebe“ s inou predložkou tamže v kap. 10:3n. Tá istá predložková väzba ako tu je aj v kap. 9:5 v obdobnom zmysle, al. „o Dávidovi, tvojom“.
494 Vl. „na“, al. možno „(po)nad“, no nie ako „na al. nad“ nižšie (v doslovnom znení[496]).
495 Pozri Exod. 25:20 a ďalej, pozn. 1253.
496 Pozri Exod. 25:20, pozn. 935.
497 Pozri Exod. 25:29, pozn. 876.
498 Al., podľa podaktorých, „A predĺžili (tj. „povytiahli“) tyče“.
499 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228; vo v. 10 možno chápať aj doslovne.
500 Al. „prehovoril *o* pobývaní“ (al. „usadení sa“).
501 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
502 D. „(Z)budovaním“.
503 Pozri Gen. 30:20, pozn. 778, tu výraz, od ktorého je tamto meno odvodené.
504 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531.
505 Al. „trvalé miesto“.
506 Al. „večnosť“.
507 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
508 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
509 Vl. „I ocitlo sa u srdca“ (al. „pri srdci“), ďalej obdobne.
510 Vl. „pred všetkým zídením“, no iná predložka ako vyššie[368].
511 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
512 Pozri Gen. 42:20, pozn. 1148.
513 Al. „snažnej prosbe“ vl. „úpeniu o milosť“ (al. „milosrdenstvo“, „zmilovanie“, „priazeň“, „láskavosť“). Vo vv. 33 a 47 tvar slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri Gen. 33:5, 11, pozn. 884, vl. „úpieť o milosť“ atď., podobne ako vo v. 59 a v kap. 9:3, kde je vhodnejší preklad ako v texte.
514 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
515 Al. „kriku“.
516 Al. „modlitbe, ktorou“, ako vo v. 28, no tu, nazdám sa, v zmysle stálej al. opakovanej činnosti.
517 Al. „modlievať na tomto mieste“, ďalej obdobne.
518 D. „Čo“.
519 Pozri Num. 5:21, pozn. 220.
520 Pozri 1 Sam. 14:24, pozn. 567.
521 Pozri Exod. 22:9; 23:7, pozn. 746.
522 Tj. „správania“, „konania“, „spôsobu“, ďalej obdobne.
523 Al. „chváliť“, „oslavovať“, „s chválou (al. „oslavovaním“) ospevovať“.
524 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
525 Tvar slovesa ako v Gen. 15:13, pozn. 427.
526 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
527 Pozri Deut. 28:22, pozn. 974.
528 Pozri Deut. 28:22, pozn. 975.
529 Vl. „zhubca“, možno akýsi druh kobyliek.
530 Tj. „tvojmu ľudu“, ďalej obdobne.
531 Pozri Deut. 28:52, pozn. 1023.
532 Pozri Deut. 12:12, pozn. 314.
533 Pozri Lev. 13:2, pozn. 394.
534 Vl. „keď budú každý“, netýka sa slovesa „bude rozprestierať“ nižšie.
535 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
536 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
537 V cieľovom zmysle.
538 D. „modliť cestou mesta… a domu“. Ďalej obdobne.
539 Pozri Deut. 1:37, pozn. 98.
540 Vl. „ich zajmú“, zmysel ako v texte, al. „takže zajímajúci ich ich zajmú“, ďalej obdobne.
541 Pozri Deut. 4:39, pozn. 285.

www.milosrdnik.eu

542 Pozri Deut. 30:1, pozn. 1077.
543 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 354.
544 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
545 Vl. „prestúpili“, sloveso, od ktorého je predošlý výraz[544] odvodený.
546 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
547 Al. možno „*vyd*ávaš ich v zľutovania“, „obdarúvaš ich zľutovaniami“.
548 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1081.
549 Sloveso ako v Gen. 1:4, pozn. 7.
550 Pozri Lev. 20:24, pozn. 672.
551 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
552 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328.
553 D. „a dlane rozprestreté“.
554 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
555 Al. „nezanecháva“, porov. 1 Sam. 17:20, pozn. 691, 22, pozn. 694.
556 D. „ešte“ („nie je *tak, žeby bol* ešte *iný*“).
557 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
558 Tj. „slávnostne uviedli do používania“, iné sloveso ako „posvätil“ vo v. 64.
559 Vl. „stred“, ďalej obdobne.
560 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
561 Pozri Gen. 4:4, pozn. 135.
562 D. „*bol* malý (al. „menší“) od pojatia (al. „pojímania“) tých… a tuku“.
563 Al. „podržal“ (kap. 7:26), „obsiahol“.
564 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
565 Al. „radostní“, „plní radosti“.
566 D. „šťastni (vl. „dobrí“, pozri Sud. 16:25, pozn. 792) srdcom“[125].
567 Al. „želania“, „záľuby“, súvisí so slovesom v Gen. 34:8, pozn. 914, ktoré je použité tu vo v. 19, no nie so slovesom „si želal“ tu vo v. 1 nižšie[568].
568 Pozri Deut. 25:7, pozn. 768.
569 Al. „na vloženie“ („posvätil… na vloženie“ al. „zbudoval na vloženie“ [potom nižšie „môjho mena“]), no zmysel je skôr ako v texte („posvätil… vložením“).
570 Pozri Gen. 20:5n., pozn. 528.
571 D. „*od*vracaním“.
572 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
573 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
574 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
575 Porov. Sud. 1:8, pozn. 23 a 24.
576 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
577 Pozri Deut. 28:37, pozn. 1002.
578 D. „bude (al. „bol“, „je“) vysoký“ (al. „najvyšší“, „eljón“); no potom budúci čas nedáva zmyslu a preklad časom minulým al. prítomným tu nie je oveľa lepší[579]. Znenie v texte (obdobné má aj preklad prof. Roháčka) dáva dobrý zmysel bez týchto ťažkostí; podobne chápe Vulgata („erit in exemplum“, „bude za [odstrašujúci] príklad“). Iní podľa istých starých prekladov navrhujú čítať „bude hromadou trosiek“ („ijjín“ miesto „eljón“).
579 Inak možno ešte najskôr „tento dom (býval vysoký al. slávny!) – každý“.
580 Pozri Lev. 26:32, pozn. 920.
581 Syčanie je v Oriente prejavom prekvapenia al. zdesenia al. aj škodoradosti.
582 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
583 Vl. „povznášal“, zosilnený tvar dotyčného slovesa so zmyslom ako v texte.
584 Slová „sa stalo“ sú tu v pôvodine na začiatku v. 10, obdobne v kap. 12 na začiatku v. 2.
585 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
586 Al. „Dal (tj. „Chírám“) im… deň *trvajúci*“.
587 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
588 Význam tohto mena je neistý a vykladá sa rozlične („suchá al. piesčitá“, „sťaby nič“, „v putách“ [tj. možno „obmedzená“], „zaväzujúca“, „v záloh daná“).
589 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.
590 Vl. „reč“, „slovo“, ďalej obdobne.
591 Al. „vec (al. „záležitosť“, „čo sa týka“) robotníkov“, ďalej obdobne.
592 Pozri Sud. 9:6, pozn. 537.
593 Pozri Exod. 26:14, pozn. 1032.
594 Tj. „mesto“.
595 Al., podľa čítaného textu, „Tadmór“, neskôr nazývané „Palmyra“.
596 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
597 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112.
598 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
599 Pozri Num. 21:3, pozn. 786.
600 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
601 Pozri Exod. 14:7, pozn. 463.
602 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031.
603 Tj. „oltári“.
604 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
605 Vl. „v (al. „na“) loďstve“, netýka sa predložky „so“ nižšie.
606 D. „mužov lodí“.
607 Územie v južnej (kap. 9:28) resp. juhozápadnej (kap. 10:1) Arábii.
608 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740; vo v. 7 a v kap. 2:28 príbuzný výraz, ako v 1 Sam. 4:19 a inde
609 Al. „v hádankách“, výraz ako v Sud. 14:12 a ďalej, tu v zmysle „ťažko riešiteľnými záhadami“, „otázkami, na ktoré je ťažko odpovedať“.
610 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1379.
611 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459, tu (nie v kap. 15:20 a ďalej) v takomto zmysle.
612 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
613 Pozri Exod. 24:13, pozn. 1007.
614 Slová „sadanie… obsluhovačov“ možno súhrnne vyjadrujú pojem celkového správania Šalamúnovho služobníctva.
615 Al. „vzostup*né obete*[120 176], ktoré vznášal[175] *v* dom*e*“. Tak aj LXX, Vulgata a iné staré preklady, aj mnohé z novších.
616 Al. „dobrobytom“, „*všetkým* dobrým“.
617 D. „pridal si[141] múdrosti a dobroty k povesti“.
618 Množné číslo možno aj v zmysle „blaho každého z nich“. Ďalej obdobne.
619 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.

www.mlos.sk.eu

620 Pozri Num. 27:3, pozn. 974, tu D. „V Hospodinovom trvalom milovaní“.
621 D. „kamene; ako oná vonná látka ohľadne množstva“.
622 Al. „ešte“.
623 Al. možno „podpery“, „piliere“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
624 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
625 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
626 Pozri Num. 6:21, pozn. 285.
627 D. „ruky“, ďalej obdobne.
628 Al. „obchádzajúcich“, tj. „obchodníkov“.
629 D. „večera“; možno ide o beduínske kmene sýrskej púšte; podľa iných značí tento výraz „zmes cudzích národov“, al., podľa 2 Par. 9:14 a Vulgaty, „Arábiu“.
630 Al. „miestodržiteľov“, ďalej obdobne.
631 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
632 Mina sa rovnala 50 šeklom.
633 D. „zubov“[120].
634 Tj. „z oboch strán“.
635 Tj. „strieborných nádob“.
636 Vl. „čokoľvek“, tj. „cenné al. hodnotné“. V kap. 18:43 v zmysle ako v texte tam.
637 D. „loďstvo Taršíša“, ďalej obdobne; menom „Taršíš“ byla označovaná akási veľmi vzdialená krajina, možno v miestach terajšieho Španielska, ktorá bývala cieľom námorných výprav týrskych obchodníkov (odtadiaľ boli dovážané aj drahokamy tým istým menom nazývané, pozri Exod. 28:20, pozn. 990); na tieto výpravy sa používali zvlášť veľké a na ďaleké cesty uspôsobené lode, takže názov „taršíšske lode al. loďstvo“ sa potom preniesol vo všeobecnom zmysle na všetky veľké lode určené na ďaleké cesty, nielen do Taršíša.
638 Tu čosi iný výraz ako vo v. 18, vyskytujúci sa len tu a v 2 Par. 9:21 a značiaci azda „zuby slonov“.
639 Tj. „obyvatelia všetkých zemí“.
640 D. „tvár“.
641 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
642 Druh figovníka s listami podobnými morušovým.
643 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
644 Al. možno „pôvod“, vl. „vychádzanie“, „východ“.
645 Ako „súhrn“ v Gen. 1:10, tu v zmysle ako v texte al. tuto nižšie[646 649].
646 Tu „spoločnosť“, „karavana“.
647 Pozri Gen. 23:16, pozn. 598, tu vari zmysel ako v texte; vo v. 15 je výraz od tohto odvodený.
648 Vl. „cenu“.
649 Tu „stádo“, tj. „koní“.
650 D. „vystupovalo[28 61] a vychádzalo“[28 153], zmysel ako v texte.
651 D. „svojou rukou“.
652 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
653 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
654 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
655 Al. „kňažien“, pozri Gen. 17:15, pozn. 456.
656 D. „nestalo sa“, zmysel azda ako v texte, al. jednoducho „nebolo“[28], ďalej obdobne.
657 Pozri Gen. 38:21, pozn. 1013.
658 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
659 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
660 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 464.
661 Al. „roztrhnúť“, sloveso ako vo v. 30, no k nasledovnej predložkovej väzbe[576] sa lepšie hodí znenie v texte. Ďalej obdobne.
662 D. „odtrhnutím“[661].
663 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
664 Pozri Sud. 2:16, pozn. 133.
665 Pozri Gen. 4:8, pozn. 1039.
666 Vl. „s Edómom“, tj. možno „medzi Edómijjím“. Netýka sa slov „v Edóme“ tu nižšie a vo vv. 14 a 16.
667 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
668 Tu možno „Jóáv“.
669 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 122.
670 Al. „zabitých, keď bol všetkých… (16)(lebo… v Edóme), (17)že“.
671 Pozri Exod. 2:19, pozn. 78.
672 D. „povedal“, tj. „prikázal“.
673 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
674 Vl. „veliteľky“, „panej“, názov, ktorým sa spravidla označovala kráľova mať (kap. 15:13), tu prenesený na kráľovu manželku.
675 Pozri Exod. 2:15, pozn. 72.
676 Tj. vari „o to nejde“.
677 D. „ma prepustením“.
678 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
679 Ak. „okrem pliagy“, „navyše ku pliage“.
680 Vl. „trhlinu“, pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
681 Tj. azda priervu medzi Cijjónom a Ófelom; tým bolo dokončené opevnenie Jerúsaléma.
682 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032; v kap. 14:27 iný tvar so zmyslom ako tam v texte.
683 Iný výraz ako v kap. 4:6 a inde[221], ale tu v podstate rovnakého zmyslu.
684 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
685 D. „a on priodevší (vl. „prikryvší“, „zastrevší“, sloveso ako „zastrela sa“ v Gen. 24:65) sa“.
686 Pozri Deut. 9:17, pozn. 429.
687 Ako „kraľovanie“ vo v. 11 a ďalej (nie v spojení „ujať sa kraľovania“); netýka sa miest bez tohto označenia.
688 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
689 Vl. „ustanoviť“, pozri Gen. 3:15, pozn. 106, tu zmysel ako v texte („ponechať ako ustanoveného“ – v. 34), „dať“, ako „dať“ vyššie, v obdobnom zmysle (v. 36).
690 D. „kmeň za účelom bytia lampy“.
691 Pozri 2 Sam. 3:21, pozn. 181, no tu LXX prekladajú „vo *veciach,* ktorých“.
692 D. „počuť (al. „počúvať“) všetko“.
693 Pozri Deut. 28:59, pozn. 1039.
694 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
695 D. „ostatok vecí“.
696 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
697 Tvar slovesa ako v Gen. 49:7, pozn. 1326.
698 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
699 Pozri Exod. 1:14, pozn. 28.
700 Al. „ohľadne tvrdej lopoty… ťažkého jarma“, tu možno aj v zmysle „uľav *nám* od…“, v. 9 obdob-

www.mlbeny.sk

ne a v podobnom zmysle aj v. 28[721]. Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.

701 Vl. „vy sa radíte“, tj. „akú radu mi môžete al. chcete dať ako výsledok vašej spoločnej porady“. V. 9 obdobne.

702 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700; netýka sa vv. 7 a 13.

703 Vl. „dobrými“, kap. 1:6 obdobne.

704 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170.

705 D. „z nás“[95], tj. „uľav nám sňatím časti jeho tarchy z nás“.

706 D. „malý“, tj. „prst“.

707 D. „a teraz“.

708 Pozri Deut. 21:18, pozn. 777.

709 Tj. „bičmi s ostňami“.

710 Vl. „ujal sa kraľovania“, zmysel ako v texte, v. 19 obdobne (vl. „A vzopreli sa [al. „odpadli“][713] – Isráél“).

711 Pozri Lev. 24:16, pozn. 654.

712 Pozri Lev. 20:2, pozn. 655.

713 Al. „v odpadnutí (tvar slovesa ako v kap. 8:50[545]), od (potom vl. „ohľadne“, „vo *veci*“) domu Dávida“.

714 Pozri Sud. 20:15n., pozn. 894.

715 D. „konajúcich (tj. „súcich konať“) vojnu“.

716 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.

717 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.

718 Pozri Gen. 32:31, pozn. 877.

719 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.

720 Pozri Num. 16:3, pozn 623.

721 D. „od vystupovania“[700].

722 Tj. „v mesto Dán“[234], ďalej obdobne.

723 D. „od koncov“, možno v zmysle „spodiny“, „zberby“, porov. Gen. 19:4, pozn. 490.

724 Tu možno aj „zaviedol“.

725 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.

726 Al. „vykiadzal“[602], ďalej obdobne.

727 Tu aj v zmysle „v moci slova“, tj. „vyzbrojený slovom“, al., pravda, aj „skrze slovo“ (potom v zmysle „nariadenie“). Vo v. 2 a ďalej jednoducho v zmysle ako v texte.

728 Pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1004.

729 Pozri Lev. 1:16, pozn. 40.

730 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.

731 Tu bez predložky.

732 Pozri Gen. 8:7, pozn. 269.

733 Al. „podľa“, potom ostatok verša v zmysle „podľa *toho,* ako Boží… ohlásil znamenie“.

734 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.

735 D. „na začiatku“.

736 Pozri Sud. 4:19, pozn. 270.

737 Mnohí podľa LXX, Vulgaty a iných starých prekladov, upravujúcich toto miesto azda podľa množného čísla zámennej prípony („svojmu“, vl. „ich“) a slovesa na konci verša, dávajú prednosť zneniu „ktorého synovia prišli a vyrozprávali“.

738 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.

739 D. „Kde“, „kadiaľ“.

740 Pozri 1 Sam. 9:18, pozn. 404.

741 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354.

742 Tu možno aj „u teba“, „pri tebe“.

743 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.

744 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.

745 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.

746 Pozri Num. 3:16, pozn. 96, nesúvisí so „zákaz“ a „zakázal“ vo v. 21 nižšie.

747 Vl. „rozkaz“, „rozkázal“, porov. Lev. 4:2n., pozn. 94.

748 Vl. „zdrvil“, „zlomil“, pozri Exod. 23:24, pozn. 819. Kap. 19:11 a 22:49 obdobne.

749 Al. „dopravil ho“, no tu skôr v zmysle ako v texte („dal sa ho dopravovať“).

750 Al. „prišiel do mesta toho starého proroka“.

751 Pozri Gen. 23:2, pozn. 586.

752 D. „po jeho pochovaní ho“.

753 D. „dianím sa“[194].

754 Al. „uskutočňovať[194] slovo, ktoré“.

755 Ako „zvolal“ vo v. 2.

756 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.

757 Tu odvodené prídavné meno (D. „želajúci si“, al. „túžiaci“, „chuť majúci“).

758 Pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.

759 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

760 Ako „omrvinkami“ v Jóš. 9:5, 12, pozn. 354; tu značí akýsi dnes bližšie neznámy druh pečiva. Výraz se okrem vyššie uvedených miest vyskytuje v SZ len tu.

761 Al. „Achijjá“, ako vyššie, ďalej obdobne.

762 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no súvisiaci s „šedinách“ v Gen. 15:15.

763 Pozri 1 Sam. 4:15, pozn. 259.

764 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.

765 Vl. „pretvarovať“, „tvárif cudzo“, ďalej obdobne, pozri Gen. 42:7, pozn. 1140. V kap. 18:7 a 20:41 sloveso ako „spoznal“ tamže.

766 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.

767 Pozri 1 Sam. 25:22, pozn. 921.

768 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1195.

769 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1196.

770 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1197.

771 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.

772 Tj. „po jeho odstránení“.

773 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.

774 D. „našla dobrá vec“.

775 D. „tento“.

776 Al. „sem-tam pohybuje“, porov. Gen. 4:12 a 14, kde „bežencom“ je tvar toho istého slovesa.

777 Tj. „do zeme ležiacej z druhej strany“.

778 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.

779 D. „knihe slov (al. „veci“) dní“.

780 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.

781 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.

782 Pozri Deut. 23:17, pozn. 853.

783 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.

784 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.

785 Pozri kap. 10:16n., tu je použitý výraz tam preložený „malé štíty“, no mienené sú azda všetky štíty, o ktorých sa v onom oddiele hovorí.

786 Pozri 1 Sam. 22:17, pozn. 368.

787 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.

788 Al. možno „pred ním“ v časovom zmysle[195].

789 Vl. „postavením“, v zmysle „ponechaním, aby ostal stáť“.

www.mlosenovik.eu

790 Tj. „starej matere“, ďalej obdobne, pozri v. 2.
791 Vl. „preniesol“, ako v 2 Sam. 3:10, tu zmysel ako v texte.
792 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1054.
793 Al. „hanebnosť“, „hroznú vec“, čosi vzbudzujúce neobyčajný odpor al. pohoršenie až hrôzu, o čom nič bližšie nie je známe; výraz sa v SZ vyskytuje len tu a v 2 Par. 15:16.
794 D. „aby nebolo umožnenia (vl. „dania“) vychádzajúceho a vstupujúceho“.
795 Al. „Ásá k synovi Hadada, syna“, ďalej obdobne.
796 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
797 Vl. „vystúpiť“[61], tu zmysel ako v texte.
798 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
799 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468.
800 Vl. „dal počuť“ (Deut. 4:36), tu zmysel ako v texte („zhromaždil“, „sústredil“).
801 D. „celého (al. „všetkého“) Júdu“.
802 D. „slobodného“ (Gen. 24:41), tj. „od povinnosti touto výzvou uloženej“.
803 D. „ktorými Baešá budoval“, no iná väzba ako „nimi“ nižšie.
804 D. „A ostatok všetkých vecí“.
805 Al. „sila“, „moc“, pozri Sud. 5:31, pozn. 376.
806 Al. „Israél obliehali Gibbethón“, pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 459 a 460. Ďalej obdobne.
807 Pozri Deut. 20:16, pozn. 746.
808 Al. „o“.
809 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
810 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809.
811 Pozri Deut. 32:21, pozn. 1155.
812 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
813 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
814 Al. „bašty“, najbezpečnejšej časti domu.
815 Pozri Num. 14:24, pozn. 551.
816 Pozri Sud. 3:10, pozn. 179, no tu iná predložková väzba, zodpovedajúca slovenskému prostému 4. pádu.
817 Vl. „vybudoval“, ako napr. v kap. 15:22 a inde, ako „zbudoval“ v tomto verši nižšie, na tomto mieste zmysel ako v texte. Napokon aj „vybudoval“ na miestach, kde je toto znenie použité, svojím významom zahŕňa aj pojem „opevnenia“.
818 Vl. „pána“.
819 Vl. „či sa stalo nepatrným (al. „bezvýznamným“, „bolo zľahčené“, porov. 1 Sam. 18:23, pozn. 752; 2 Sam. 6:22, pozn. 329) jeho chodenie“.
820 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
821 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246.
822 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 245.
823 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 248; dvojné číslo aj tu v kap. 7:50.
824 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
825 Pozri Gen. 23:4, pozn. 588; výraz súvisí s predošlým „Tišbí“.
826 Pozri Gen. 47:12, pozn. 1272, tu možno v zmysle „iba ak do tej miery, ktorú moje slovo oznámi“.
827 Pozri Deut. 1:40, pozn. 17.
828 Vl. „lejaka“, ako „dážde“ v Lev. 26: 4, no nie ako tu vo v. 1; ako „príval“ v Gen. 7:12.
829 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
830 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
831 D. „v súdku náplň“ (al. „plnosť“).
832 Asi v zmysle „trochu“, „čosi málo“, porov. slovenské „pár“.
833 Al. „Élijjáhú“, ako vo v. 1. Ďalej obdobne.
834 D. „len odtadiaľ“.
835 Al. „ako prvý“ (Deut. 13:9, pozn. 540), „ako nasledovné“ (tamže aj pozn. 483).
836 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
837 Vl. „mať nedostatok“, v. 16 obdobne.
838 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400; 1 Sam. 28:7, pozn. 989.
839 Pozri 1 Sam. 14:52, pozn. 609.
840 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
841 Pozri 2 Sam. 16:10, pozn. 666.
842 Pozri Rúth 1:21, pozn. 60.
843 Všetky známe mi preklady podávajú tieto dve miesta (vv. 21 a 22) v zmysle „do jeho vnútra“, alebo volnejšie „do neho“ (okrem LXX vo v. 22 „pros enkaton autú“, „k jeho vnútru“), v domnení, že predložka „al“ („na“) je tu omylom miesto správneho „él“ („do“), no pre túto mienku nenachádzam dokladu a preto sa pridržam znenia neopraveného, ktoré navyše, nazdám sa, dáva pozoruhodný zmysel. Tá istá predložka („al“) je totiž použitá vo v. 14 a v kap. 18:1 vo výrokoch o dáždi, ktorý príde na povrch pôdy, žiarom slnka zbavenej vlahy a teda všetkého života, a nový život jej prinesie; a k tomu sa zaiste dá prirovnať „duša“ znášajúca sa, ako dážď na vyprahnutú pôdu, späť „na vnútro“, ktorému ju smrť vzala, a tak ho zasa oživujúca, takže v tomto vzkriesení syna vdovy, pre jej „neprávosť“ (v. 18) jej odňatého, možno vidieť sťaby obraznú predzvesť Božího zmilovania, vracajúceho životodarný dážď na zem, ktorej bol pre jej – jej kráľa a jej obyvateľov – hriechy odopretý.
844 Pozri Gen. 30:6, pozn. 764.
845 Pozri Gen. 37:25, pozn. 985.
846 Al. „skutočnosť“, tj. „v tvojich ústach je vpravde al. skutočne slovo Hospodina“.
847 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
848 Pozri Jóš. 6:18, pozn. 229.
849 Pozri 2 Sam. 5:21, pozn. 273.
850 Pozri Sud. 2:11, pozn. 124.
851 Tu sa mieni bohyňa tohto mena.
852 Výraz nejasného významu; podľa iných „medzi dvoma rozdielnymi názormi“, al. „poskakovať na dvoch vetvách“.
853 Al. „vášho boha“.
854 V hebrejčine dvojné číslo.
855 Ako „krívať“ vo v. 21[852], „pokrivkávať“.
856 Al. „popri oltári“, „okolo (nie ako vo v. 35) oltára“.
857 Pozri Gen. 39:14, pozn. 1045.
858 Al. „sa zhováráť“.
859 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
860 Pozri Deut. 14:1, pozn. 557.
861 Pozri 1 Sam. 10:5; 18:10, pozn. 436.

www.biblia.sk.eu

862 Tj. „do doby vystupovania“ (v. 29), „v dobe vystupovania“ (v. 36).
863 Pozri Exod. 21:19, pozn. 706, tu zmysel ako v texte.
864 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419.
865 Vl. „tie kamene zbudoval (tj. „zostavil“) *v*“; tj. použil ich na opravu strhnutého oltára, na základe ktorého tak vlastne vznikol oltár nový; tento zmysel vyplýva z toho, že „oltár“ tu je bez člena.
866 D. „priekopu ako rozsah“ (vl. „dom“).
867 Pozri Gen. 18:6, pozn. 468.
868 Tj. zaujímajúcu plochu, ktorá by sa dala posiať uvedeným množstvom osiva.
869 Pozri Gen. 2:14, pozn. 71.
870 Vl. „byť poznané“ (al. „zvedené“).
871 Tak podľa písaného textu; podľa čítaného textu, ktorého sa väčšina prekladov, aj Vulgata, pridržiava, „na tvoje slovo“.
872 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
873 Pozri Num. 22:4, pozn. 834.
874 Tu s predložkovou väzbou zodpovedajúcou slovenskému prostému 4. pádu. Kap. 20:25 obdobne.
875 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
876 Pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
877 D. „cestou mora“.
878 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1259.
879 D. „dotiaľ a dotiaľ“.
880 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s predošlým „poslala“. Ďalej obdobne.
881 Pozri Exod. 9:18, pozn. 287.
882 Al. „spôsobiť, *že* tvoje žitie *bude*“, „spraviť tvoje žitie *takým*“.
883 D. „jedného“.
884 Mnohé rukopisy a podľa nich LXX, Pešita a Vulgata majú znenie „i zľakol sa („vajjirá“ miesto „vajjár“) a“; tohto znenia sa pridržajú aj podaktoré novšie preklady.
885 Al. „pre svoje žitie“[139], tj. „v záujme svojho žitia“.
886 Nízky ker, hojný v pustine južne od Júdu.
887 Al. „a dal sa… dušu požadovať“.
888 D. „Teraz“.
889 Ako v Gen. 28:17.
890 Tj. „na rozpálených kameňoch pečený“.
891 Vl. „mnohá“, zmysel ako v texte, al. „dlhá“.
892 D. „dlhšia[891] od teba“, tj. „dlhá al. ďaleká nad tvoje sily“. Porov. 1 Sam. 30:10, pozn. 1019. V kap. 12:10 obdobná väzba so zmyslom ako tam v texte.
893 Al. tiež „čo tu máš“[134] (Sud. 18:3).
894 D. „Horlením“.
895 Pozri Num. 25:13, pozn. 438.
896 Pozri Exod. 32:2, pozn. 1119.
897 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
898 Tj. „*zeme*trasenie“, inak „rachot“, „hrmot“, ďalej obdobne.
899 Al. „tichého“, „nežného“, pozri Gen. 41:3, 6n., pozn. 1076; Exod. 16:14, pozn. 563, tu v tomto prenesenom zmysle.
900 Al. „šelestu“, „šumu“ (Jób 4:16, pozn. 187; Žalm 107:29, pozn. 2364, výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto troch miestach).
901 Tvar slovesa ako „zabalený“ v 1 Sam. 21:9, vyskytujúceho sa v SZ ešte len u Is. 25:7.
902 Pozri Jóš. 7:21, pozn. 284, tu značí plášť, aký nosievali proroci.
903 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.
904 Tj. na ohni rozloženom použitím postroja, z najväčšej časti dreveného, za palivo.
905 V preklade je mienený 2. pád, kým zámenná prípona v pôvodine vyjadruje 3. al. 4. pád, no zmysel je jednako ako v texte prekladu.
906 Tu je uprednostnené toto znenie vzhľadom na predložku „proti“ nižšie, inú ako tá, ktorá je použitá tu.
907 Pozri 2 Sam. 2:5, pozn. 90.
908 Al. „najkrajší“, „najzdatnejší“.
909 D. „tí najlepší“[908].
910 Vl. „mne, (6)lež“, tj. „nielen to, lež aj“.
911 Súvisí so slovesom „byť chtivý“ v Exod. 20:17 a inde.
912 Al. možno „považte“, vl. „vedzte“, „poznajte“. Ďalej obdobne.
913 Al. „vyhľadáva“, tj. azda „zámienku pre“.
914 Vl. „nezadržal som pred ním“ (Gen. 30:2, pozn. 574).
915 Al. „nemôžem“, no nie ako vyššie[6].
916 Pozri Exod. 11:8, pozn. 360.
917 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024, tu v zmysle „ozbrojujúci sa“, „chystajúci sa do boja“.
918 Al. „odkladajúci“, tj. „zbroj“.
919 Vl. „búdach“, pozri Lev. 23:34, pozn. 750.
920 Pozri v. 1.
921 Tj. „obliehacie zariadenia al. stroje“.
922 Tu v zmysle „veľké množstvo vojska“.
923 Al. „žúp“, „správnych oblastí“.
924 Tu v tomto zmysle („zaútočiť“ a tak „zadržať“ [sťaby „sputnať“, Sud. 15:10] al. „zatvoriť“, „uvázniť“ [Gen. 42:16, pozn. 1147] protivníka).
925 Tu „Acheáv“.
926 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
927 Pozri 1 Sam. 4:10, pozn. 242.
928 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 454.
929 Pozri 1 Sam. 17:50, pozn. 720.
930 Pozri Deut. 3:10, pozn. 187.
931 Vl. „narátať“, tu zmysel ako v texte („zohnať čo do počtu takú“).
932 Pozri Num. 1:47, pozn. 38.
933 Tu zvláštny tvar dotyčného slovesa[222], v akom sa v SZ vyskytuje len tu a ktorého význam je vari vystihnutý opisom v texte.
934 Al. „naproti nim“, no nie ako „naproti“ vo v. 29.
935 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
936 D. „títo naproti týmto“.
937 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
938 Tj. „chodil z izby do izby“, hľadajúc úkryt; inak „v najvnútornejšieu izbu“.
939 D. „králi láskavosti“[123].
940 V pôvodine množné číslo, vl. „vrecia“.
941 Pozri Gen. 30:27, pozn. 783, tu zmysel ako v texte („považovali to za dobré znamenie“).

www.mrosa.sk.eu

942 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
943 Tj. „vzali ho za slovo"; inak „sa pokúsili uistiť sa, či *je to* od (al. „z") neho", tj. „či to tak naozaj myslí".
944 Tj. „k Ben-Hadadovi".
945 D. „od tvojho otca[51] vzal".
946 Al. „určiť", „zriadiť", ďalej obdobne.
947 Tj. „vo vzťahu touto zmluvou určenom".
948 Tj. „žiakov", „učeníkov".
949 Al. „Zbi", ďalej obdobne, na konci v. 37 neurčitok tohto slovesa („udretie").
950 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233.
951 Pozri Gen. 4:23, pozn. 169, tu neurčitok slovesa, od ktorého je tamten výraz odvodený („poranenie").
952 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242.
953 D. „vnútri", tj. azda „bol vnútri a vyšiel odtadiaľ".
954 D. „postrádaním".
955 Pozri 1 Sam. 20:18, pozn. 133.
956 D. „tu", ako vyššie.
957 D. „muža, môjho odovzdaného", al. „muža môjho odovzdania", tj. „ktorý mal byť spravený odovzdaným a teda patril mne".
958 Al. „pobúrený", „rozčúlený".
959 Pozri príbuzné sloveso v Gen. 40:6, pozn. 1056.
960 Pozri Gen. 17:13, pozn. 451.
961 D. „tejto".
962 D. „od", ako nižšie, no tu v príčinnom zmysle, obdobne ako v kap. 14:4[762].
963 D. „od môjho dania ti dedičstva".
964 D. „chleba"[248].
965 Pozri Sud. 16:25, pozn. 792.
966 D. „hlavu".
967 Pozri Deut. 13:13, pozn. 545.
968 D. „Velebil[81] si Boha a kráľa", ďalej obdobne; sloveso sa používa aj v zmysle ako v texte.
969 Pozri 1 Sam. 25:25, pozn. 923.
970 Pozri Lev. 4:12, pozn. 107.
971 Pozri Deut. 13:10, pozn. 541, tu je toto sloveso vo vv. 10 a 14n.
972 Pozri Gen. 15: 7, pozn. 416.
973 Vl. „Či", ako vo v. 20, no tu skôr v zmysle ako v texte.
974 D. „áno, ty", tj. „týka sa to teba".
975 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 807.
976 Pozri Deut. 13:6, pozn. 537.
977 Pozri Sud. 18:9, pozn. 831.
978 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
979 Al. „uhýbame (al. „stojíme stranou") od jeho vzatia" „cúvame pred jeho vzatím"[86].
980 D. „Taký ako ja, taký ako ty", pozri Exod. 15:11, pozn. 242, tu zmysel ako v texte.
981 D. „ako", ako vo v. 4 nižšie, ďalej obdobne.
982 Tu bez predložky.
983 D. „ešte", ako vo v. 8, al. možno „či tu už niet".
984 Al. „komorníka", vl. „klieštenca".
985 Tu v zmysle „kráľovské obradné rúcha".
986 D. „na holohumnici", tu v obdobnom zmysle ako iný výraz v Gen. 19:2, pozn. 489.
987 Pozri Gen. 39:2, pozn. 1030.
988 D. „Až ako čo".
989 D. „krokov".
990 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129; 30:36, pozn. 797.
991 Pozri Sud. 14:15, pozn. 717.
992 Pozri Gen. 32:28, pozn. 875.
993 Al. „obmedzenia", „zadržania", tj. „do väznice".
994 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
995 D. „vracaním", „návratom".
996 Tj. „nech načúvajú" (výraz preložený „všetci" má zámennú príponu 3. osoby, v preklade vyjadrenú zámenom „oni"), v texte doslovný preklad.
997 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
998 Al. „Nebudete bojovať s malým a*ni* s veľkým, lež so samotným kráľom", no zmysel, nazdám sa, vystihuje skôr opis v texte („útočiť *na* malého… lež *na* samotného kráľa").
999 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
1000 Al. „bez mierenia", D. „podľa svojej úprimnosti"[570], porov. 2 Sam. 15:11, pozn. 623 a 624.
1001 Vl. „napäl", preklad v texte zvolený vzhľadem na predošlé „z luku" (hebr. „lukom").
1002 Al. „štrbiny", vl. „spoje", tj. do jedného z miest spojenia kovových plátov al. šupín, z ktorých sa pancier skladal.
1003 D. „medzi špáry[1002] a medzi pancier", zmysel vari ako v texte.
1004 Vl. „postihnutý chorobou", nesúvisí so „zranenia" vo v. 35.
1005 Vl. „pozdvihol", „vystúpil"[61].
1006 D. „bol[28] vo vozidle… postavený", tiež „musel[28] byť udržiavaný postojačky".
1007 Pozri Deut. 28:59, pozn. 903.
1008 D. „prišiel".
1009 Al. „umývali".
1010 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
1011 Vl. „chodenie", „odchádzanie", ďalej obdobne.
1012 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.

www.miloslovik.eu

DRUHÁ KNIHA KRÁĽOV

A po smrti Acheáva sa Móáv vzoprel
proti Isráélovi[1]; (2)a Achazjá[2] v svojej
vrchnej izbe, ktorá *bola* v Šómróne, pre-
padol mrežou[3 4] a utrpel úraz[5], i poslal pos-
lov[6] a povedal k nim: Choďte, obráťte sa
s dopytom[7] na Baal-Zevúva, boha[8] Ekróna,
či budem z *následkov* tohto úrazu[5] môcť[9]
vyzdravieť[10]. (3)A k Élijjovi, Tišbímu[11] pre-
hovoril anjel[6] Hospodina: Vstaň, vystúp[12]
v ústrety poslom[6] kráľa Šómróna a preho-
vor k nim: Či z nedostatku, *že* v Isráélovi
nieto Boha, idete vy obrátiť sa s dopytom[7]
na Baal-Zevúva, boha[8] Ekróna? (4)A preto
povedal Hospodin takto: Lôžko, kam si
vystúpil[12], – nebudeš z neho zostupovať,
lebo[13] istotne[14] budeš musieť[9] umrieť[15].
A Élijjá odišiel.

(5)A keď sa poslovia[6] k nemu vrátili,
povedal[16] k nim: Čo toto, *že* ste sa vrá-
tili? (6)I povedali k nemu: Vystúpil[12] nám
v ústrety *akýsi* muž a povedal k nám:
Choďte, vráťte sa ku kráľovi, ktorý vás po-
slal, a prehovorte k nemu: Takto povedal
Hospodin: Či z nedostatku, *že* v Isráélovi
nieto Boha, ty posielaš obrátiť sa s dopy-
tom[7] na Baal-Zevúva, boha[8] Ekróna? Preto
lôžko, kam si vystúpil[12], – nebudeš z neho
zostupovať, lebo[13] istotne[14] budeš musieť[9]
umrieť[15]. (7)A prehovoril k nim: Aký[17] *bol*
ráz[18 19] muža, ktorý vám vystúpil[12] v ústrety
a vyslovil k vám tieto slová? (8)I povedali
k nemu: Muž odetý šatou zo[20] srsti a opá-
saný[21] na svojich bedrách[22], opaskom[21]
z kože. A povedal: To[23] *je* Élijjá, Tišbí[11].

(9)A poslal k nemu veliteľa[24] päťde-
siatich a jeho päťdesiatich; ten[25] k nemu
vystúpil[12] a hľa, sedel na temene[26] vrchu;
i prehovoril k nemu: Boží muž, kráľ pre-
hovoril: Zostúp! (10)A Élijjáhú odvetil[33]
a prehovoril k veliteľovi[24] päťdesiatich:
Ak teda[27] ja *som* Boží muž, nech z nebies
zostupuje[28] oheň[29] a zožiera[28 30] teba a*j*
tvojich päťdesiatich. A z nebies zostúpil
oheň a jeho a*j* jeho päťdesiatich zožral[30].

(11)Zasa k nemu teda[27 31] poslal veli-
teľa[24] päťdesiatich, ďalšieho[32], a jeho päť-
desiatich; ten[25] sa ujal slova[33] a prehovoril
k nemu: Boží muž, takto povedal kráľ:
Náhlivo[34] zostúp! (12)A Élijjá odvetil[33]
a prehovoril k nim: Ak ja *som* Boží muž,
nech z nebies zostupuje[28] oheň[29] a zo-
žiera[28 30] teba a*j* tvojich päťdesiatich.
A z nebies zostúpil oheň a jeho a*j* jeho
päťdesiatich zožral[30].

(13)Zasa k nemu teda[27 31] poslal veliteľa[24]
tretích päťdesiatich a jeho päťdesiatich;
a ten tretí veliteľ[24] päťdesiatich vystúpil[12]
a prišiel a pokľakol[35] pred Élijjáhúa na
svoje kolená a dal sa k nemu úpieť[36] a pre-
hovoril k nemu: Boží muž, kiež bude[28],
prosím[37], moje žitie[38] a žitie[38] týchto päťde-
siatich tvojich nevoľníkov drahé v tvojich
očiach! (14)Hľa, zostúpil oheň z nebies
a zožral[30] tých prvých dvoch veliteľov[24]
päťdesiatich a ich päťdesiatky, no[25] teraz
kiež bude[28] moje žitie[38] drahé v tvojich
očiach! (15)A k Elijjáhúovi prehovoril an-
jel[6] Hospodina: Zostúp s ním, nemusíš[9]
pred ním[39 40] pociťovať bázeň[41]. Vstal teda[27]
a zostúpil s ním ku kráľovi (16)a preho-
voril k nemu: Takto povedal Hospodin:
Pretože si poslal poslov[6] obrátiť sa s do-
pytom[7] na Baal-Zevúva, boha[8] Ekróna (či
z nedostatku, *že* v Isráélovi nieto Boha,
dopytovať sa[7] na jeho slovo?), preto lôžko,
kam si vystúpil[12], – nebudeš z neho zostu-
povať, lebo[13] istotne[14] budeš musieť[9] um-
rieť[15]. (17)A umrel podľa slova Hospodina,
a kraľovania sa miesto neho ujal Jehórám
(v druhom roku Jehóráma, kráľa[42] Júdu),
lebo on nemal[43] syna.

(18)A ostatné veci[44] Achazjáhúa, čo vy-
konal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45]
letopisov[46] kráľov[42] Isráéla?

2 A keď sa Hospodin chystal vzniesť[47 52]
Élijjáhúa vo víchrici v nebesá, stalo
sa[343], že[25] vyšiel[48] Élijjáhú a Elíšá z Gilgála
(2)a Élijjáhú k Elíšovi povedal: Ostaň,
prosím[37], tu, lebo Hospodin ma poslal
až do Béth-Éla. A Elíšá povedal: *Ako že je*
živý Hospodin a živá *je* tvoja duša, – ak
ťa chcem[9 49] opustiť! I zostúpili *v* Béth-Él
(3)a synovia[50] prorokov, ktorí *boli v* Béth-
-Éli, vyšli[48] k Elíšovi a povedali k nemu:

www.mosaiku.eu

Či viešˢ¹, že sa Hospodin chystá dnes tvojho pána vziaťˢ² sponad tvojej hlavy? I povedal: Viemˢ¹ aj ja, mlčteˢ³.

(4)A Élijjáhú mu povedal: Elíšá, ostaň, prosímˢ³⁷, tu, lebo Hospodin ma poslal *v* Jeríchó. I povedal: *Ako že je* živý Hospodin a živá *je* tvoja duša, – ak ťa chcemˢ⁹ ˢ⁴⁹ opustiť! I prišli *v* Jeríchó (5)a synoviaˢ⁵⁰ prorokov, ktorí *boli v* Jeríchu, sa priblížiliˢ⁵⁴ k Elíšovi a povedali k nemu: Či viešˢ¹, že sa Hospodin chystá dnes tvojho pána vziaťˢ² sponad tvojej hlavy? I povedal: Viemˢ¹ aj ja, mlčteˢ³.

(6)A Élijjáhú mu povedal: Ostaň, prosímˢ³⁷, tu, lebo Hospodin ma poslal k Jordánu. I povedal: *Ako že je* živý Hospodin a živá *je* tvoja duša, – ak ťa chcemˢ⁹ ˢ⁴⁹ opustiť! I odišli oni dvaja (7)a *pri*šli päťdesiati muži zo synovˢ⁵⁰ prorokov a zastali oproti[55], z ďaleka, a oni dvaja zastali pred Jordánom. (8)A Élijjáhú vzal svoj plášťˢ⁵⁶, tenˢ²⁵ zvinul a udrelˢ⁵⁷ vody, i rozdelili[58] sa sem a taˢ⁵⁹ a oni dvaja prešli po suchu.

(9)A ako oni prešliˢ⁶⁰, stalo saˢ³⁴³, žeˢ²⁵ Elijjáhú povedal k Elíšovi: Žiadaj, čo mámˢ⁹ pre tebaˢ⁶¹ spraviť skôr ako bude dochádzať k môjmu vzatiuˢ⁶² z tvojej blízkostiˢ⁶³. A Elíšá povedal: Nech sa tedaˢ²⁷, prosímˢ³⁷, na mňa smieˢ⁹ *do*staťˢ³⁴³ dvojitý podielˢ⁶⁴ na tvojom duchuˢ⁶⁵. (10)I povedal: Žiadosťou si spôsobil ťažkosťˢ⁶⁶; ak ma budeš vidieť zachvacovaného z tvojej prítomnostiˢ⁶⁷, máˢ⁹ sa ti tak staťˢ³⁴³, noˢ²⁵ ak *tak* nebude, nebude sa diaťˢ³⁴³. (11)I stalo saˢ³⁴³, – oni sa stále prechádzali soˢ⁶⁸ zhováraním sa, – žeˢ²⁵ hľa, ohnivý vozˢ⁶⁹ a ohnivé koneˢ⁷⁰, i spôsobili medzi nimi dvoma odlúčenieˢ⁷¹ a Élijjáhú vo víchrici vystúpilˢ¹² v nebesá. (12)Toˢ²⁵ Elíšá videl; a on hlasnoˢ⁷² volalˢ⁷³: Môj otče, môj otče! Vozyˢ⁶⁹ ˢ⁷⁴ Isráéla a jeho rajtáriˢ⁷⁵! A už ho neuvidel; i schytilˢ⁷⁶ svoje rúcha a roztrhol ich na dva útržky (13)a zdvihol plášťˢ⁵⁶ Élijjáhúa, ktorý od nehoˢ⁷⁷ spadol, a vrátil sa a zastal na brehuˢ⁷⁸ Jordána. (14)A vzal plášťˢ⁵⁶ Élijjáhúa, ktorý od nehoˢ⁷⁷ spadol, a udrelˢ⁵⁷ vody a povedal: Kde *je* Hospodin, Boh Élijjáhúa, – áno, on? A keď udrelˢ⁵⁷ vody, rozdeliliˢ⁵⁸ saˢ¹⁶ sem a taˢ⁵⁹ a Elíšá prešiel.

(15)A keď ho uvideli synoviaˢ⁵⁰ prorokov, ktorí *boli* v Jeríchu oprotiˢ⁵⁵ Jordánu, povedaliˢ¹⁶: Na Elíšovi spočinulˢ⁷⁹ duch Élijjáhúa. A prišli mu v ústrety a poklonili sa mu k zemi (16)a povedali k nemu: Hľa, prosímˢ³⁷, s tvojimi nevoľníkmi sú päťdesiati zdatní muži[80]; nech, prosímˢ³⁷, idúˢ²⁸ hľadať tvojho pána – možno ho, keď ho Duch Hospodina odniesolˢ⁸¹, hodilˢ¹⁶ ˢ⁸² na jeden *z* vrchovˢ⁸³ alebo v jednu z priervˢ⁸⁴. I povedal: Nemusíteˢ⁹ posielať. (17)A*le* naliehaliˢ⁵¹ na neho, *až* do rozpačitostiˢ⁸⁵, takžeˢ²⁵ povedal: Pošlite. Poslali tedaˢ²⁷ päťdesiatich mužov; tiˢ²⁵ hľadaliˢ⁵¹ *po* tri dni a nenašli, (18)a keď sa k nemu vrátili, kýmˢ²⁵ on ostával v Jeríchu, povedalˢ¹⁶ k nim: Či som k vám nepovedal, že nemáteˢ⁹ posieľať?

(19)A muži toho mesta k Elíšovi povedali: Hľa, prosímˢ³⁷, poloha toh*to* mesta *je* dobráˢ⁸⁶, ako môj pán vidí, a*le* voda *je* zlá a zem neplodnáˢ⁸⁷. (20)I povedal. Prineseˢ⁸⁸ mi novú misuˢ⁸⁹ a dajteˢ⁹⁰ ta soľ. Toˢ²³ k nemu prinieslіˢ⁸⁸, (21)i vyšielˢ⁴⁸ k východiskuˢ⁹¹ vody a hodil ta soľ a povedal: Takto povedal Hospodin: Dal som tejto vode uzdravenieˢ⁹², nebude už od nejˢ⁹³ nastávaťˢ³⁴³ smrť a*ni* neplodnosťˢ⁸⁷. (22)A voda jeˢ⁵¹ *až* po tento deň uzdravenáˢ⁹² podľa slova Elíšu, ktoré vyslovil.

(23)A vystúpilˢ¹² odtadiaľ *do* Béth-Éla; a keď on cestou vystupovalˢ¹², vyšliˢ¹⁶ ˢ⁴⁸ z mesta mladíˢ⁹⁴ chlapciˢ⁹⁵ a dali sa z nehoˢ⁹⁶ sa vysmievať a vravieť mu: vystúpˢ¹², plešivecˢ⁹⁷, vystúpˢ¹², plešivecˢ⁹⁷! (24)I obzrelˢ⁹⁸ sa za seba a uvidel ich a v mene Hospodina im zazlorečil; a z lesa vyšliˢ⁴⁸ dve medvedice a štyridsiatich a dvoch synkovˢ⁹⁹ z nich roztrhaliˢ¹⁰⁰. (25)A odišiel odtadiaľ na vrch Karmel a odtadiaľ sa vrátil *v* Šómrón.

3 A Jehórám, syn Acheáva, sa ujal kraľovania nad Isráélom v Šómróne v osemnástom roku Jehóšáfáta, kráľaˢ⁴² Júdu, a kraľovalˢ⁵¹ dvanásť rokov, (2)a dal sa robiť, čo *bolo*ˢ¹⁰¹ v očiach Hospodina zlé, ibaže nie *tak* ako jeho otec a ako jeho mať, leboˢ²⁵ odstránilˢ¹⁰² stĺpˢ¹⁰³ Baalaˢ¹⁰⁴, ktorý jeho otec zriadilˢ¹⁰⁵. (3)Ibaže na hriechoch Jároveáma, syna Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu, ulipolˢ¹⁰⁶, od tohoˢ²³ sa neodvrátilˢ¹⁰².

(4)A Méša, kráľ Móáva[107], bolˢ⁵¹ chovateľom oviec a odvádzalˢ⁵¹ ˢ¹⁰⁸ ˢ¹⁰⁹ kráľovi Isráéla stotisíc jahniat a stotisíc baranov

www.biblia-tanulmany.hu

a vlnu[110]; (5)no[25] za bezživotia[111] Acheáva sa stalo[343], že[25] sa kráľ Móáva[107] proti kráľovi Isráéla vzoprel[1]. (6)I vyšiel[48] v onen deň kráľ Jehórám zo Šómróna a podrobil všetok Isráél prehliadke[112].

(7)A pobral sa a odkázal[113] Jehóšáfátovi, kráľovi Júdu, výrokom: Kráľ Móáva[107] sa proti mne vzoprel[1]; či pôjdeš so mnou na Móáva[114] do bitky[115]? I povedal: Chcem[9] vystúpiť[12]; taký *budem* ja, aký si ty[116], tak[117] môj ľud ako tvoj ľud, tak[117] moje kone ako tvoje kone. (8)I povedal: Ktorou[118] to[119] cestou budeme vystupovať[12]? (8)A povedal: Cestou pustiny Edóma[107].

(9)Pobral sa teda[27] kráľ Isráéla a kráľ Júdu a kráľ Edóma[107] a ušli okľukou sedem dní; a vojsku[120] a zvieratstvu[121], ktoré ich nasledovalo[122], sa ne*dostá*valo[51 343] vody. (10)A kráľ Isráéla povedal: Beda, že Hospodin povolal[123] týchto troch kráľov *vy*dať ich v ruku Móáva! (11)A Jehóšáfát povedal: Či tu niet Hospodinovho[42] proroka, nech[25] sa skrze neho[67] môžeme[9] dopýtať[7] Hospodina? I odvetil jeden zo služobníkov kráľa Isráéla a povedal: *Je* tu Elíšá, syn Šáfáta, ktorý lieval[51] vodu na ruky Elijjáhúa. (12)A Jehóšáfát povedal: Pri ňom je slovo Hospodina. Kráľ Isráéla a Jehóšáfát a kráľ Edóma[107] k nemu teda[27] zostúpili (13)a Elíšá ku kráľovi Isráéla povedal: Čo mám s tebou do činenia[124]? Choď ku prorokom svojho otca a ku prorokom svojej matere! A kráľ Isráéla mu povedal: Nie[125], lebo Hospodin povolal[123] týchto troch kráľov *vy*dať ich v ruku Móáva. (14)A Elíšá povedal: *Ako že je* živý Hospodin zástupov[126], pred ktorého tvárou stojím[51], že keby som ja vysoko necenil[81 127] prítomnosť[128] Jehóšáfáta, kráľa Júdu, – ak by som na teba pozeral[49] a ak by som ťa videl[49]! (15)A teraz mi priveďte[88] voľakoho, kto vie hrať[129]. A za hrania toho hrajúceho sa stalo[343], že sa naň *do*stala[343] ruka Hospodina.

(16)A povedal: Takto povedal Hospodin: Spravte túto dolinu[130] jamami, jamami[131]! Lebo takto povedal Hospodin: Nebudete badať[132] vetra a nebudete badať[132] dážďa[133], a táto[134] dolina[130] sa bude plniť vodou, i budete piť vy *aj* vaše stáda[135] a vaše zvieratstvo[121], (18)veď toto *je* v očiach Hospodina maličkosťou[136], a*j* Móáva *vy*dá vo vašu ruku, (19)takže[25] budete môcť[9] vybiť[57] každé opevnené[137] mesto a každé vyberané[138 139] mesto[140] a poviaľ každý dobrý strom a zasypať[141] všetky žriedla vôd a znehodnotiť[142] každý dobrý pozemok[143] kameňmi. (20)A na ráno, za[144] vystupovania[12 145] *obete* daru[146], sa stalo[343], že[25] hľa, smerom od[147] Edóma prichádzali vody, a tými vodami sa naplnila zem.

(21)A keď všetci Móáv*ci* počuli, že králi vystúpili[12] bojovať[115] proti nim, boli[16] zvolaní[73] zo všetkých schopných opásať[148] *sa*[149] opaskom[150] a vyššie a zastali na pomedzí[151]; (22)a keď za rána zavčasu vstali, vzišlo[16] nad tými vodami slnko a Móáv*ci* oproti[55] uvideli vody červené ako krv (23)a povedali *si*[152]: Toto *je* krv, tí králi sú[51] isto[153] potrení, lebo[25] sa medzi sebou[154] pobili[57]; teraz teda[27] ku koristi, Móáv! (24)I vstúpili do tábora[120] Isráéla, a Isráél*ovci* povstali a dali sa Móáva biť[57]; tí[25] sa pred ich tvárou[39] dali na útek, a *oni* ta[155] vstúpili[156], áno[25], pobiť[57] Moáva. (25)I strhávali[157] mestá a na každý dobrý pozemok[143] hádzali, každý[158] svoj kameň, takže[25] ho zaplnili, a každé žriedlo vôd zasýpali[141] a každý dobrý strom váľali, až v Kír-charéšete zanechali *iba* jeho[155] kamene a prakovníci ho[155] obchádzali[51] a ostreľovali[51 57 159]. (26)A keď kráľ Móáva[107] zbadal[132], že bitka[115] je[51] pre neho príliš tuhá[160 161], vzal[16] so sebou sedemsto mužov tasiacich meč, *chcejúc* preraziť[100] ku kráľovi Edóma[107], *ale* nemohli; (27)i vzal svojho prvorodeného syna, ktorý mal[9] miesto neho kraľovať, a na múre[162] ho vzniesol[163] *za* vzostupnú *obeť*[164]. I nastalo[343] proti Isráélovi veľké rozhnevanie[165], takže nastúpili cestu[166] od neho[167] a vrátili sa do *svojej* zeme.

4 A na Elíšu[168] skríkla[73 169] jedna žena z žien synov[50] prorokov výrokom: Tvoj nevoľník, môj muž, umrel, a ty vieš[51], že tvoj nevoľník bol[51] ctiteľom[170] Hospodina; a veriteľ[171] si prišiel vziať mojich dvoch synkov[99] za nevoľníkov. (2)A Elíšá k nej povedal: Čo mám[9] pre teba[61] spraviť? Oznám[172] mi, čo máš[173] v dome. I povedala: Tvoja slúžka nemá[173] v dome nič[174], iba ak fľaštičku[175] oleja. (3)A povedal: Choď, vypožičaj[176] si zvonku[177] od všetkých svojich *spolu*obyvateľov[67 178] nádoby[179], prázdne

www.prosveta.sk

nádoby[179], nech ich nemáš[28] málo[180].
(4)A keď vojdeš, zavrieš[16 28] za sebou a za
svojimi synmi dvere a dáš sa[28] rozlievať po
všetkých týchto nádobách[179 181], a tú, *ktorá*
bude plná, budeš[28] odkladať[166]. (5)Odišla
teda[27] z jeho prítomnosti[167] a dvere za se-
bou a za svojimi synmi zavrela; oni k nej
prisúvali[54] a ona vylievala. (6)A ako boli
nádoby[179] plné[60], stalo sa[343], že[25] k svojmu
synovi povedala: Prisuň[54] ku mne ešte ná-
dobu[179 182]. I povedal: Nieto už nádoby[179 182].
A olej zastal. (7)Prišla teda[27] a podala
správu[172] Božiemu mužovi; ten[25] povedal:
Choď, predaj olej a vyrovnaj[183] svoj dlh,
a z ostatku[65] môžeš[9] so svojimi synmi žiť.

(8)A istého[101] dňa sa stalo[343], že[25 184]
Elíšá prešiel do Šúnéma, a tam *bola* bo-
hatá[185] žena, ktorá ho primala[76 186] jesť
chlieb[187], takže[25] sa za každého[188] jeho
prejdenia stávalo[51 343], *že* tam chlieb[187] jesť
odbočil[102]. (9)I povedala k svojmu mu-
žovi: Hľa, prosím[37], spoznala som, že on,
stále prechádzavajúci popri nás, *je* svätý
Boží muž; (10)spravme[28], prosím[37], malú
vrchnú izbu *na* múre[189 190] a postavme[28 90]
tam pre neho[61] lôžko a stôl a sedadlo[191]
a svietnik[192], nech[25] sa stáva[51 343], *že* pri svo-
jom príchode k nám bude môcť[9] odbočiť[12]
ta. (11)A istého[101] dňa sa stalo[343], že[25 184] ta
prišiel a odbočil[102] do vrchnej izby a ľahol
ta, (12)a povedal ku Géchazímu, svojmu
sluhovi[95]: Povolaj[123] túto Šúnemčanku.
Povolal[123] ju teda[27], i zastala pred jeho
tvárou (13)a povedal mu: Nože[37] k nej po-
vedz: Hľa, úzkostlivo sa o nás staráš[51 193]
so všetkou touto úzkostlivou starostli-
vosťou[194]; čo pre teba[61] spraviť? Či by sa
malo[195] za teba[61] prehovoriť ku kráľovi
alebo k veliteľovi[24] vojska[196]? I pove-
dala: Ja bývam[51] vprostred svojho ľudu.
(14)A povedal: Čo teda[27] pre ňu spraviť?
A Géchazí povedal: Veď nemá[173] syna, a jej
muž je[51] starý. (15)I povedal: Povolaj[123] ju.
Povolal[123] ju teda[27], i zastala vo vchode[197];
(16)a povedal: Na tento určený čas, podľa
doby života[198], budeš ty objímať syna.
I povedala: Nie, môj pane, Boží muž, ne-
musíš[9] vzbudzovať v svojej slúžke klamné
očakávanie[199].

(17)A*le* tá žena otehotnela a na tento
určený čas, podľa doby života[198], ako k nej
Elíšá prehovoril, porodila syna. (18)A keď
chlapček[200] vyrástol, stalo sa[16 343] istého[101]
dňa, že[25 184] vyšiel[48] k svojmu otcovi, k žen-
com; (19)a povedal k svojmu otcovi: Moja
hlava, moja hlava! I povedal k sluhovi[95]:
Odnes[81] ho k jeho materi. (20)Odniesol[81]
ho teda[27] a dopravil ho k jeho materi, i se-
del[51] *až* do poludnia na jej kolenách; po-
tom[25] umrel. (21)I vystúpila[12] a uložila ho
na lôžko Božieho muža; a zavrela za ním
a vyšla[48] (22)a zavolala na svojho muža[168]
a povedala: Pošli mi, prosím[37], jedného
zo sluhov[95] a jednu z oslíc, nech[25] môžem[9]
zabehnúť k Božiemu mužovi a vrátiť sa.
(23)I povedal: Prečo sa chystáš ísť[52] k nemu
dnes? Nie *je nový* mesiac ani sobota. A po-
vedala: V poriadku[201]. (24)I osedlala oslicu
a svojmu sluhovi[95] povedala: Poháňaj[202]
a poď, nemusíš[9] pre mňa[61] spomaľovať
v jazde, iba ak by som ti povedala. (25)Po-
brala sa teda[27] a prišla k Božiemu mužovi
na vrch Karmel, a ako ju Boží muž zobďa-
leč[55 203] uvidel[60], stalo sa[343], že[25] ku Géchazímu, svojmu sluhovi[95], povedal: Hľa, táto Šúnemčanka! (26)Nože[37] sa jej teraz rozbehni v ústrety a povedz jej: Či sa máš dobre[204]? Či sa má dobre tvoj muž[204]? Či sa má dobre dieťa[200 204]? I povedala: Dobre[201].
(27)A prišla k Božiemu mužovi; toho[25]
chytila za[76] jeho nohy a Géchazí sa priblí-
žil[54] odstrčiť[205] ju, *ale* Boží muž mu pove-
dal: Povoľ[206] jej, lebo jej duša v nej
zhorkla; to[25] Hospodin predo mnou[39] za-
kryl a neoznámil[172] mi. (28)A povedala: Či
som si od môjho pána[67] vyžiadala syna?
Či som nepovedala: nemusíš[9] ma má-
miť[207]? (29)I povedal Géchazímu: Opáš[208]
svoje bedrá[22] a v svoju ruku vezmi moju
palicu[209] a choď; ak voľakoho[210] budeš
stretávať[211], nebudeš[28] ho zdraviť[212], a ak
bude kto[210] zdraviť[212] teba, nebudeš[28] mu
odpovedať; a moju palicu[209] musíš[9] po-
ložiť[90] na tvár toho chlapca[95]. (30)A mať
toho chlapca[95] povedala: *Ako že je* živý
Hospodin a živá *je* tvoja duša – ak ťa ch-
cem[9 49] opustiť! I vstal a išiel za ňou;
(31)a Géchazí prešiel pred nimi[213] a na
tvár chlapca[95] položil[90] tú palicu[209]; a*le* ne-
bolo hlasu a nebolo odozvy. Vrátil sa mu
teda[27] v ústrety a podal mu správu[172] výro-
kom: Chlapec[95] sa nezobudil.

(32)A keď Elíšá vošiel do domu, hľa[16],
chlapec[95] *bol* mŕtvy, uložený na jeho lôžku;

www.biblia-text.sk

(33)vošiel teda[27] a zavrel za nimi dvoma
dvere a dal sa modliť sa k Hospodinovi;
(34)potom[25] vystúpil[12] a ľahol na dieťa[200]
a položil[90] svoje ústa na jeho ústa a svoje
oči na jeho oči a svoje dlane[214] na jeho
dlane[214] a bol[51] nad ním schúlený, až sa
mäso dieťaťa[200] zahrialo. (35)A zasa[31] sa
dal v dome chodiť, raz sem a raz ta[59], a vy-
stúpil[12] a schúlil sa nad ním; a chlapec[95] až
sedemkrát kýchol; potom[25] otvoril chla-
pec[95] svoje oči. (36)I zavolal na Géchazího[168] a povedal: Zavolaj na túto Šúnem-čanku[168]! Zavolal ju teda[27], i vošla k nemu, a povedal: Zdvihni[81] svojho syna. (37)I prišla a padla k jeho nohám a poklonila sa k zemi; a zdvihla[81] svojho syna a vyšla[48].

(38)A Elíšá sa vrátil do Gilgála; a v zemi
bol hlad. A keď synovia[50] prorokov sedeli
pred jeho tvárou, povedal[16] svojmu slu-
hovi[95]: Postav ten veľký kotol[215] a uvar pre
synov[50 61] prorokov pokrm[216]. A ktosi[217] vy-
šiel[48] do poľa zberať zeliny a našiel poľný
viničˇ[218 219] a nazberal z neho poľných tek-
víc[219 220], čo sa vmestilo do[221] jeho rúcha;
to[25], keď prišiel, nakrájal[16] do kotla[215] po-
krmu[216], aby[222] nevedeli[51]. (40)To[25] keď tým
mužom vyliali jesť, stalo sa[16 343] za jedenia
z[223] toho pokrmu[216], že[25] oni skríkli[73] a po-
vedali: V kotle[215] *je* smrť, Boží muž! A ne-
mohli jesť. (41)I povedal: Podajte[88] teda[27]
hrubú múku! Tú[25] nasypal[224] do kotla[215]
a povedal: Vylej ľudu, nech[25] môžu[9] jesť.
A v kotle[215] sa neprejavilo[225] nič[226] zlé.

(42)A prišiel ktosi[210] z Baal-šalíše a pri-
niesol Božiemu mužovi chlieb *z* prvo-
tín[227], dvadsať chlebov *z* jačmeňa, a nové
obilie[228], v svojom vaku[229]; a povedal: Daj
ľudu, nech[25] môžu[9] jesť. (43)A jeho po-
bočník[230] povedal: Čo? Toto mám[9] dať
pred tvár sto mužov? I povedal: Daj ľudu,
nech[25] môžu[9] jesť, lebo takto povedal
Hospodin: Jesť a ostaviť. (44)Dal *to* teda[27]
pred ich tvár, i zajedli a ostavili, podľa
slova Hospodina.

5 A Naamán, veliteľ[24] vojska[196] kráľa
Aráma[107 231], sa stal[343] pred tvárou svoj-
ho pána[320] mužom veľkým a *ako* osob-
nosť[128] vyvyšovaným[81 232], lebo skrze neho
dal Hospodin Arámovi[107 231] vyslobode-
nie[233]; a ten*to* muž (prejavil[225] sa *ako* zdatný
hrdina[234 235]) *bol* postihnutý malomocen-
stvom[236]. (2)A keď Arám*ci*[231], záškodnícke
bandy[237], podnikli výpravu[238], zajali[16] zo
zeme Isráéla mladú[239] dievčinu; tá[25] sa *do*-
stala[343] pred tvár[240] ženy Naamána. (3)Tá[25]
k svojej veliteľke povedala: Ó, kiež *by bol*
môj pán pred tvárou proroka, ktorý *je*
v Šómróne! Vtedy by ho mohol[9 224 241] vy-
prostiť z[242] jeho malomocenstva. (4)I vstú-
pil a podal svojmu pánovi[243 320] správu[172]
výrokom: Takto[244] a takto[244] prehovo-
rila dievčina, ktorá *je* zo zeme Isráéla.
(5)A kráľ Aráma[107 231] povedal: Pober sa;
príď, *ja* pre kráľa Isráéla chcem[9] poslať
list. I pobral sa a vzal v svoju ruku desať
kikkárov[245] striebra a šesťtisíc *šeklov*[246]
zlata a desať rúch na striedanie[247] (6)a pri-
niesol ku kráľovi Isráéla ten list *s* výro-
kom: Nože[25] teraz, za príchodu tohto listu
k tebe, hľa, posielam[51] k tebe Naamána,
svojho služobníka, a*by* si ho mohol[9] vy-
prostiť z[245] jeho malomocenstva. (7)A ako
kráľ Isráéla ten list prečítal[60], stalo sa[343],
že[25] roztrhol svoje rúcha a povedal: Či *som*
ja Boh, aby som usmrcoval[248] a aby som
oživoval[248], že mi tento odkazuje[113], aby
som kohosi[210] vyprosťoval[248] z[245] jeho ma-
lomocenstva? Nože[37] si len predsa všim-
nite[249] a pozrite, že on voči mne vyhľadáva
zámienku!

(8)A ako počul Elíšá, Boží muž, že kráľ
Isráéla roztrhol svoje rúcha, stalo sa[343],
že[25] kráľovi odkázal[113] výrokom: Načo si
roztrhol svoje rúcha? Nože[37] nech pri-
chádza[28 250] ku mne, nech[25] vie, že prorok
v Isráélovi je. (9)I prišiel Naamán so svo-
jimi koňmi[251] a so svojimi vozmi[69 74 251] a za-
stal *pri* vchode[197] domu Elíšu[42]; (10)a Elíšá
k nemu poslal posla[6] *s* výrokom: *Treba*
odísť, nech[25] sa môžeš[9] sedemkrát okú-
pať[252] v Jordáne, nech[25] sa ti tvoje mäso
navracia[253], a buď čistý!

(11)A Naamán sa nazlostil a odišiel,
a povedal: Hľa, povedal[152] som *si*: Zaiste
ku mne bude[254] vychádzať[48] a zastane a dá
sa vzývať meno[255] Hospodina, svojho Boha,
a svojou rukou nad tým miestom[256 257]
semta pohybovať[258] a *tak* toho, *ktorý je*[101]
malomocenstvom postihnutý[236], vypros-
tí[248]; (12)či nie *sú* Avána a Parpar, rieky
Damasku, lepšie od všetkých vôd Isráéla?
Či by som sa nemohol[9] okúpať[252] v nich
a očistiť sa? A otočil[98] sa a v popudení sa
dal odchádzať. (13)I priblížili sa[54] jeho

www.biblicanet.sk

nevoľníci a prehovorili k nemu a povedali: Môj otče, *keby* k tebe bol prorok prehovoril *o* veľkej veci[259], či *by* si ju nechcel[9] spraviť? A čím skôr, ak k tebe povedal: okúpaj sa[252] a buď čistý? (14)Zostúpil teda a ponoril sa sedemkrát v Jordán, podľa slova Božieho muža, i navrátilo sa[253] jeho mäso, ako mäso malého chlapca[95], a bol očistený.

(15)Vrátil sa teda[27] k Božiemu mužovi, on a všetok jeho sprievod[120], a prišiel a zastal pred jeho tvárou a povedal: Hľa, prosím[37], spoznal som, že v celej zemi niet Boha, iba ak v Isráélovi; a teraz vezmi, prosím[37], od svojho nevoľníka dar[260]. (16)I povedal: *Ako že je* živý Hospodin, pred ktorého tvárou stojím[51] – ak chcem[9 49] vziať! I dal sa naň naliehať o vzatie, a*le* odmietal[51]; (17)Naamán teda[27] povedal: A*k* nie, nech sa, prosím[37], smie[9 28] dať tvojmu nevoľníkovi náklad[261] pôdy[262] *na* dvojicu[189 263] mulíc, lebo tvoj nevoľník už nebude obetovať[264] vzostupnú[265] a*ni inú* obeť iným[32] bohom, lež Hospodinovi. (18)Kiež Hospodin tvojmu nevoľníkovi odpúšťa[28] ohľadne tejto veci: keď môj pán vstúpi[266] *v* dom Rimmóna[267] klaňať sa tam a on sa opiera o[268] moju ruku, tiež[25] sa *v* dome Rimmóna[267] skláňam; vo *veci* môjho skláňania sa *v* dome Rimmóna[267] – kiež Hospodin tvojmu nevoľníkovi v tejto veci odpúšťa[28]. (19)I povedal mu: Choď v pokoji.

A keď z jeho blízkosti[67] ušiel kus[269] cesty[270], (20)povedal[16 152] *si* Géchazí, sluha[95] Elíšu, Božieho muža: Hľa, môj pán Naamána, toho Arammího[271], ušetril[272], takže z jeho ruky nevzal[273], čo priniesol; *ako že je* živý Hospodin, veruže sa za ním rozbehnem, nech[25] voľačo od neho[67] môžem[9] vziať. (21)I vyrazil[274] Géchazí za Naamánom, a keď ho Naamán uvidel za ním bežiaceho, zoskočil[16 275] mu z vozidla[77 276] v ústrety a povedal: Či je všetko v poriadku[201]? (22)I povedal: Všetko v poriadku[201]; poslal ma môj pán *s* odkazom[277]: Hľa, priam[278] teraz ku mne prišli dvaja mladíci[95] z pohoria[279] Efrájima, zo synov[50] prorokov; daj im, prosím[37], kikkár[245] striebra a dve rúcha na striedanie[247]. (23)A Naamán povedal: Daj si povedať[280], vezmi dva kikkáre[245]. I dosiahol to na ňom nútením[281] a vopchal[282] dva kikkáre[245] striebra v dve vrecia[283], a*j* dve rúcha na striedanie[247], a dal dvom svojim sluhom[95], a*by to* pred jeho tvárou odniesli[81]. (24)A keď prišiel ku kopcu, vzal[16] *to* z ich ruky a uložil bezpečne[284] v dome, a tých mužov prepustil[285], i odišli (25)a on vstúpil a postavil sa k svojmu pánovi.

A Elíšá k nemu povedal: Odkiaľ, Géchazí? I povedal: Tvoj nevoľník neodišiel nikam[286]. (26)A povedal k nemu: Neodišlo[287] moje vedomie[288], keď sa zo svojho vozidla[77 276] ktosi[210 289] obrátil tebe v ústrety! Či *je* čas brať peniaze[290] a brať rúcha a olivnice a vinice a drobný dobytok a hovädzí dobytok a nevoľníkov a slúžky? (27)I bude malomocenstvo Naamána navždy[291] lipnúť na tebe a na tvojom semene. A vyšiel z prítomnosti[292] jeho tváre postihnutý malomocenstvom[236], ako sneh.

6 A synovia[50] prorokov povedali k Elíšovi: Hľa, prosím[37], miesto[256], kde my pred tvojou tvárou bývame, je pre nás príliš úzke[161 293]; (2)poďme[28], prosím[37], k Jordánu a odtadiaľ berme[28] každý[158] jednu kladu[294], nech[25] si tam môžeme[9] zriadiť[105] miesto[256] na bývanie tam. I povedal: Choďte. (3)A jeden povedal: Privoľ[280], prosím[37], a poď so svojimi nevoľníkmi. I povedal: Ja pôjdem. (4)*Vy*šiel teda[27] s nimi a prišli k Jordánu a dali sa sekať[295] drevá[296]; (5)a stalo sa[343], *keď* jeden zvaľoval kmeň[294], že[25] železo[297] padlo do vody. I skríkol[73] a povedal: Beda, môj pane, a ona *bola* vypožičaná[298 299]! (6)A Boží muž povedal: Kam padlo? Ukázal mu teda[27] to miesto[296], i odrezal drevo a hodil ta; tak[25] spôsobil vyplávanie železa[297]. (7)A povedal: Vyzdvihni si! I vystrel[300] svoju ruku a vzal ho.

(8)A kráľ Aráma[107 231] sa dal viesť vojnu[115 301] proti Isráélovi a obrátil sa o radu na svojich služobníkov[302] výrokom: Moje táborisko *bude* na tom a tom[303] mieste[256]. (9)A Boží muž odkázal[113] kráľovi Isráéla výrokom: Vystríhaj sa[304] pred prechádzaním[39 305] tohto miesta[256], lebo tam *sú* zostúpení Arámci[233]. (10)A kráľ Isráéla poslal na to miesto[256], *o* ktorom[259] mu Boží muž povedal a upozornil ho[306], a uchránil sa[304] tam[307] – nie[308] jeden ani dva *razy*. (11)A srdce kráľa Aráma[107 231] sa nad touto

www.mosaicbible.com

vecou znepokojilo[309], i zavolal na svojich
služobníkov[168] a povedal k nim: Či mi ne-
chcete[9] oznámiť[172], kto z našich[310] *je* za
kráľa[311] Isráéla? (12)A jeden z jeho služob-
níkov povedal: Nie[312], môj pane, ó[101] kráľu,
lež[13] Elíšá, prorok, ktorý *je* v Isráélovi,
oznamuje[172] kráľovi Isráéla slová, ktoré
vyslovuješ v svojej spálni[313]. (13)I povedal:
Choďte a zistite[132], kde on *je*, nech[25] môže-
me[9] poslať a zobrať ho. A bolo muozná-
mené[172] výrokom: Hľa, *je* v Dóháne.

(14)Poslal ta teda[27] kone a vozy[69 74]
a silný[314] oddiel vojska[315]; tí[25] *v* noci pri-
šli a zaviedli proti mestu obkľúčenie[316],
(15)a keď pobočník[230] Božieho muža za-
včasu precitol, aby vstal[248], a vyšiel[48], hľa[16],
mesto obstupoval oddiel vojska[315] a kone[74]
a vozy[69 74]. A jeho sluha[95] k nemu povedal:
Beda, môj pane, ako sa máme[9] zacho-
vať[105]? (16)I povedal: Nemusíš[9] sa báť[317],
lebo *tí,* ktorí *sú* s nami, *sú* početnejší od
tých, ktorí *sú* s nimi. (17)A Elíšá sa dal
modliť sa a povedal: Hospodine, otvor,
prosím[37], jeho oči, nech[25] vidí! A Hospodin
jeho oči otvoril a sluha[95] uvidel, že[318] hľa,
vrch plný koní a všade okolo[319] Elíšu oh-
nivé vozy[69 70 74].

(18)I zostúpili k nemu a Elíšá sa dal
modliť sa k Hospodinovi a povedal: Raň[57],
prosím[37], tento národ slepotou[320 321].
A podľa slova Elíšu ich slepotou[320 321] ra-
nil[57]; (19)a Elíšá k nim povedal: Toto nie
je tá cesta a nie *je* toto to mesto; poďte za
mnou, nech[25] vás môžem[9] zaviesť k mu-
žovi, ktorého hľadáte. A zaviedol ich do
Šómróna, (20)a ako oni *do* Šómróna
vošli[60], stalo sa[343], že[25] Elíšá povedal:
Hospodine, otvor oči týchto, nech[25] vidia!
A Hospodin ich oči otvoril, i uvideli, že[318]
hľa, *boli* vprostred Šómróna. (21)A kráľ
Isráéla za svojho uvidenia ich k Elíšovi
povedal: Či *ich* mám[9] pobiť[57], mám[9] *ich* po-
biť[57], môj otče? (22)I povedal: Nebudeš[28]
ich biť[57]; či by si ty bil[57] tých, ktorých si
zajal svojím mečom a svojím lukom?
Predlož[90] ich tvári pokrm[187] a nápoj[322],
nech[25] jedia a pijú a odchádzajú k svojmu
pánovi. (23)Usporiadal im teda[27] veľkú
hostinu[323], i zajedli a vypili; a prepustil[285]
ich, i odišli k svojmu pánovi; a viac už
záškodnícke bandy[237] Aráma[231] v zem
Isráéla nevošli[324].

(24)A potom sa stalo[343], že[25] Ben-Hadad,
kráľ Aráma[107 231], zhromaždil všetko svoje
vojsko[120] a vystúpil[12] a začal obliehanie
proti Šómrónu[316]; (25)i nastal[343] v Šóm-
róne veľký hlad, a hľa, ostávali pred ním
v obliehaní[316], až bola hlava[325] osla za
osemdesiat *šeklov*[246] striebra a štvrť káva[326]
trusu holubov za päť *šeklov*[246] striebra.
(26)A stalo sa[343], *že* kráľ Isráéla prechá-
dzal po múre[162] a skríkla[73] na neho[168 169]
akási žena výrokom: Pomôž[327], môj pane,
ó[101] kráľu! (27)I povedal: *Ak* ti nebude po-
máhať[327] Hospodin, odkiaľ ti mám[9]
pomoc zadovážiť[328]? Či z holohumnice alebo
z lisu? (28)A povedal jej kráľ: Čo s te-
bou[329 330]? I povedala: Táto žena ku mne
povedala: Daj svojho syna, nech[25] ho dnes
môžeme[9] zjesť, a môjho syna budeme jesť
zajtra. (29)Môjho syna sme teda[27] uvarili
a zjedli a v ďalší[32] deň som k nej povedala:
Daj svojho syna, nech[25] ho môžeme[9] zjesť;
a*le* ukryla svojho syna. (30)A za královho
počutia slov tej ženy sa stalo[343], že[25] roztr-
hol svoje rúcha; a keď on po múre[162] pre-
chádzal, uvidel[16] ľud, že[318] hľa, na jeho
mäse zvnútra[177] *bola* vrecovina. (31)A po-
vedal: Takto nech mi Boh robí[28] a takto
nech pridáva[28 324], ak bude hlava Elíšu,
syna Šáfáta, na ňom dnes *ostávať*!

(32)A Elíšá sedel v svojom dome
a s ním sedeli starší, keď[25] kohosi[210] po-
slal z prítomnosti svojej tváre[292]; skôr ako
k nemu posol[6] prichádzal, tu[25] on k star-
ším povedal: Či ste uvideli, že tento syn
vraha poslal odňať[102] moju hlavu? Pozrite:
za príchodu posla[6] zatvorte dvere, nech[25]
ho dvermi[331] môžete[9] vytísnuť[332]; či nie *je*
zvuk[333] nôh jeho pána za ním? (33)Kým
s nimi hovoril, tu[25] k nemu, hľa, zostupo-
val posol[6]. (A vravelo[51] *sa*[334 335]: Hľa, toto
nešťastie[336] *je* od Hospodina[67]; čo[337] ešte
mám[9] na Hospodina čakať?)

7 A Elíšá povedal: Počujte slovo Hos-
podina: Takto povedal Hospodin:
Zajtra okolo[338] *tejto* doby *bude* v bráne
Šómróna seá[339] jemnej múky za šekl[246]
a dve sey[339] jačmeňa za šekl[246]. (2)A dôs-
tojník[340], ktorý *patril* kráľovi, – na jeho
ruku sa spoliehal[268 341], – Božiemu mužovi
odvetil a povedal: Hľa, Hospodin zriaďu-
je[105] výpusty[342] v nebesiach, *no* či sa môže[9]
uskutočniť[343] toto slovo[344]? I povedal: Hľa

www.biblia.sk

ťa, svojimi očami *to* vidiac, predsa[25] z toho[93] nebudeš jesť.

(3)A *pri* vchode[197] *do* brány sa vyskytli[343] štyria muži postihnutí malomocenstvom[236]; tí[25] povedali, jeden k druhému[345]: Čo[337] my tu sedíme, než umrieme? (4)Ak *si* povieme[152]: vstúpme[28] *v* mesto, – veď[25] v meste *je* hlad, takže[25] tam umrieme, a ak budeme ostávať tu, tiež[25] umrieme. Nože teda[346] poďte, veď[25] môžeme[9] prebehnúť[347] do tábora[120] Aráma[231]; ak budú chcieť[9] ponechať nás nažive, budeme žiť, a ak budú chcieť[9] nás usmrtiť, a*j tak* umrieme. (5)I vstali v súmraku, aby vošli[248] do tábora[120] Aráma[231]; no[25] keď prišli po okraj[348] tábora[120] Aráma[231], hľa[16], nebolo tam nikoho[210]; (6)lebo[25] Pán dal táboru[120] Aráma[231] počuť zvuk[333] vozov[69 74] a zvuk[333] koní[74], zvuk[333] veľkej vojenskej moci[315], takže[25] si navzájom[349] povedali: Hľa, kráľ Isráéla na nás[350] najal kráľov Chittím[351] a kráľov Egypta, aby na nás[350] prišli[248]. (7)A v súmraku vstali a prchli a opustili svoje stany a svoje kone a svoje osly, tábor[120], ako on *bol*, a prchli pre svoje žitie[38]. (8)A títo malomocenstvom postihnutí[236] prišli po koniec[348] tábora[120] a vstúpili do jedného stanu, kde[25] zajedli a vypili, a vyniesli[81] odtadiaľ striebro a zlato a rúcha, a pobrali sa a ukryli[352] *to*, a vrátili sa a vstúpili do ďaľšieho[32] stanu a vyniesli[81] odtadiaľ a pobrali sa a ukryli[352] *to.* (9)A povedali, jeden k druhému[345]: My nekonáme[105] správne; tento deň, to[23] *je* deň dobrej zvesti[353] a my mlčíme[354]. A*k* počkáme *až* do svetla rána, stihne[16 211] nás *trest za* vinu[355], nože teda[346] poďte, nech[25] môžeme[9] vstúpiť a vyrozumieť[172 356] dom kráľa. (10)Prišli teda[27] a zavolali na vrátnika[168] mesta a podali si[357] správu[172] výrokom: Prišli sme do tábora[120] Aráma[231], a hľa, nebolo tam nikoho[210], a*ni* hlasu človeka, iba ak kone priviazané[74 358] a osly priviazané[74 358] a stany, ako ony *boli.* (11)I zavolal *druhých* vrátnikov; tí[25] vyrozumeli[172 356] dom kráľa vnútri[359] (12)a kráľ *v* noci vstal a povedal k svojim služobníkom: Nože[37], môžem[9] vám dať vedieť[172 360], čo nám Arámc*i*[231] vykonali: vedia[51], že my *sme* hladní, i vyšli[48] z tábora[120] skryť sa v poli *s* výrokom[361]: Keď budú vychádzať[48] z mesta, potom[25] budeme môcť[9] pochytať[362 363] ich živých a vstúpiť do mesta. (13)A jeden z jeho služobníkov odvetil a povedal: Môžu[9], teda[27], prosím[37], vziať päť z tých zvyšujúcich koní, ktoré v ňom[364] zvýšili, – hľa ich, *sú* ako všetok dav[365] Isráéla, *tí,* ktorí v ňom[364] zvýšili, hľa ich, *sú* ako všetok dav[365] Isráéla, *tí,* s ktorými je[51] koniec[366], – a môžeme[9] poslať a budeme vidieť. (14)Vzali teda[27] dva vozy[69] *s* koňmi[189] a kráľ *ich* poslal za vojskom[120] Aráma[231] *s* výrokom: Poberte sa a pozrite. (15)Poberali sa[51] teda[27] za nimi *až* po Jordán, a hľa, celá cesta *bola* plná rúch a náčiní[179], ktoré Arámc*i*[231] v svojej úzkostlivej náhlivosti[367] poodhadzovali. I vrátili sa poslovia[6] a podali kráľovi správu[172] (16)a ľud vyšiel[49], i vyplienili[368] tábor[120] Aráma[231], takže[25] bola[54] seá[339] jemnej múky za šekl[246] a dve sey[339] jačmeňa za šekl[246] podľa slova Hospodina. (17)A kráľ toho dôstojníka[340], na ktorého ruku sa spoliehal[268 341], ustanovil[369] nad bránou[370], a v bráne ho zašliapali, ľud, takže[25] umrel podľa *toho,* čo prehovoril Boží muž, čo prehovoril, keď k nemu kráľ zostúpil[266]. (18)A stalo sa[343], ako Boží muž ku kráľovi prehovoril výrokom: dve sey[339] jačmeňa za šekl[246] a seá[339] jemnej múky za šekl[246] bude zajtra okolo[338] *tejto* doby v bráne Šómróna; (19)a ten dôstojník[340] Božiemu mužovi odvetil a povedal: Hoci[25], hľa, Hospodin zriaďuje[105] výpusty[342] v nebesiach, či sa môže[9] stať[343] podľa tohto slova[344]? I povedal: Hľa, ty, svojimi očami *to* vidiac, predsa[25] z toho[93] nebudeš jesť. (20)A tak sa mu stalo[343], áno[25], v bráne ho zašliapali, ľud, takže[25] umrel.

8 A Elíšá k žene, ktorej syna oživil, prehovoril výrokom: Vstaň a odíď, ty a*j* tvoj dom, a pobývaj[371], kde[372] budeš môcť pobývať[371], lebo Hospodin privolal[123] hlad; ten[25] aj do zeme *na* sedem rokov príde. (2)Tá žena teda[27] vstala a spravila podľa slova Božieho muža, i odišla ona a*j* jej dom a dala sa pobývať[371] *na* sedem rokov v zemi Pelištím[351]. (3)A po uplynutí[373] siedmich rokov sa stalo[343], že[25] sa tá žena zo zeme Pelištím[351] vrátila a vyšla[48] volať[73] ku kráľovi o svoj dom a o svoje pole[374]. (4)A kráľ hovoril ku Géchazímu, sluhovi[95] Božieho muža, výrokom: Nože[37] mi rozprávaj *o* všetkých veľkých veciach[259],

www.biblia.sk

ktoré spravil Elíšá. (5)A keď on kráľovi
rozprával, ako oživil mŕtveho, stalo sa[343],
že hľa[16], tá žena, ktorej syna oživil, ku krá-
ľovi volala[73] za svoj dom a za svoje pole[374],
a Géchazí povedal: Môj pane, ó[101] kráľu,
toto[375] *je* tá žena a toto[375] *je* jej syn, kto-
rého Elíšá oživil. (6)A kráľ *si* na tej žene
vyžiadal, a*by* mu vyrozprávala, a určil[376]
jej kráľ jedného komorníka[377] *s* výrokom:
Zariaď navrátenie všetkého, čo jej *patrí*,
aj všetkých úrod[378] poľa[374] odo dňa jej
opustenia zeme *až* doteraz.

(7)A Elíšá prišiel *do* Damask*u*, a Ben-
-Hadad, kráľ Aráma[107 231], *bol* chorý; i bola
mu podaná správa[172] výrokom: Prišiel sem
Boží muž. (8)A kráľ povedal k Chazá-
hélovi[379]: Vezmi v svoju ruku dar[380] a choď
Božiemu mužovi v ústrety, a dopýtaj
sa[7] skrze neho[67] Hospodina výrokom: Či
sa z tejto choroby budem môcť[9] zotaviť[381]?
(9)Chazáél mu teda[27] *vy*šiel v ústrety a vzal
v svoju ruku dar[380], totiž[25] všelijaké[382] bo-
hatstvo[383] Damasku, náklad[261] štyridsia-
tich tiav, i prišiel a zastal pred jeho tvá-
rou a povedal: Poslal ma k tebe Ben-
Hadad, kráľ Aráma[107 231], s odkazom[277]: Či
sa z tejto choroby budem môcť[9] zotaviť[381]?
(10)A Elíšá k nemu povedal: Choď, po-
vedz: Vôbec[384] sa nebudeš môcť[9] zotaviť[381],
lebo[25 385] mi Hospodin ukázal, že istotne[14]
bude musieť[9] umrieť. (11)I znehybnil[386]
a uprel[90] svoju tvár[387], *až* do rozpači-
tosti[85 388]; potom[25] sa Boží muž rozplakal;
(12)a Chazáél povedal: Prečo môj pán
plače? I povedal. Lebo viem[51], čo zlého bu-
deš robiť deťom[389] Isráéla: ich pevnosti[390]
budeš vydávať[285] v oheň[391] a ich šuhajov
zabíjať mečom a ich batoľatá rozrážať[392]
a ich tehotné rozparovať[100]. (13)A Chazá-
hél povedal: Ale čím *je* tvoj nevoľník, ten
pes, že má[9] spraviť túto veľkú vec? A Elíšá
povedal: Hospodin mi ťa ukázal *ako* kráľa
nad Arámom[107 231]. (14)A pobral sa z blíz-
kosti Elíšu[67] a prišiel k svojmu pánovi;
ten[25] mu povedal: Čo ti povedal Elíšá?
I povedal: Povedal mi: Istotne[384] sa máš[9]
zotaviť[381]. (15)A na druhý deň[393] sa stalo[343],
že[25] vzal prikrývku[394], tú[25] namočil vo vode
a prestrel na jeho tvár. A umrel a kraľova-
nia sa miesto neho ujal Chazáhél.

(16)A v piatom roku Jehóráma, syna
Acheáva, kráľa[42] Isráéla (a kráľom Júdu *bol*
Jehóšáfát), sa kraľovania ujal Jehórám,
syn Jehóšáfáta, kráľa Júdu. (17)Pri začatí
svojho kraľovania[395] bol[51] vo veku[396] tridsia-
tich a dvoch rokov a osem rokov kraľoval[51]
v Jerúsaléme. (18)A dal sa chodiť cestou
kráľov Isráéla podľa *toho,* čo robili[51], dom
Acheáva, lebo sa mu za ženu *do*stalo[343]
dcéry Acheáva, i dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé
v očiach Hospodina, (19)*ale* Hospodin ne-
chcel[51 397] Júdu zahubiť[398], vzhľadom na Dá-
vida, podľa *toho,* že mu sľúbil[399] dať lampu,
a*j* jeho synom, *na* všetky dni.

(20)V jeho dňoch sa spopod ruky Júdu
vzoprel[1] Edóm, takže[25] v kraľovanie nad
sebou uviedli[400] kráľa; (21)a Jórám[401] pre-
šiel do Cáíra a s ním všetky vozy[69 74], a stalo
sa[343], *že* on *v* noci vstal a pobil[57] Edóma,
ktorý[101] sa k nemu vôkol priblížil[402], a*j* ve-
liteľov[24] vozov[69 74], a ľud sa rozpŕchol
k svojim stanom. (22)A*le* Edóm vo vzo-
pretí sa[1] spopod ruky Júdu ostal[403] *až* po
tento deň. Vtedy, v onej dobe, sa vzpie-
rala[1] Livná.

(23)A ostatné veci[44] Jóráma a všetko, čo
vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45]
letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (24)I ľahol
Jórám so svojimi otcami a bol so svojimi
otcami pochovaný v meste Dávida[404];
a kraľovania sa miesto neho ujal Achaz-
jáhú, jeho syn.

(25)Acházjáhú, syn Jehóráma, kráľa
Júdu, sa ujal kraľovania v roku dvanás-
tich rokov Jóráma, syna Acheáva, kráľa[42]
Isráéla. (26)Pri začatí svojho kraľova-
nia[395] *bol* Acházjáhú vo veku[396] dvadsia-
tich a dvoch rokov a jeden rok kraľo-
val[51] v Jerúsaléme, a meno jeho matere
Athaljáhú, dcéra[405] Omrího, kráľa Isráéla.
(27)A dal sa chodiť cestou domu Acheáva
a robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina,
ako dom Acheáva, lebo on *bol* zaťom
domu Acheáva. (28)A s Jórámom, sy-
nom Acheáva, sa pobral do vojny[115] s Cha-
záélom, kráľom Aráma[107 231], v Rámóth-
-Gileáde. A Arammím[231 351] Jóráma zasiahli[57]
(29)a kráľ Jórám sa vrátil dať sa v Jizreeli
vyhojiť z rán[406], ktorými ho Arammím[231 351]
zasiahli[57] v Ráme pri jeho bojovaní[115]
s Chazáélom, kráľom Aráma[107 231]. A Achaz-
jáhú, syn Jehóráma, kráľ Júdu, zostúpil
pozrieť Jóráma, syna Acheáva, v Jizreeli,
lebo on *bol* ochromený[5].

www.mosesfamily.sk

9 A Elíšá, prorok, povolal[123] jedného
zo synov[50] prorokov a povedal mu:
Opáš[208] svoje bedrá[22] a vezmi v svoju ruku
túto fľašu oleja a choď *v* Rámóth-Gileád,
(2)a keď ta prídeš, *vy*hliadni[16] tam Jéhúa,
syna Jehóšáfáta, syna Nimšího, i vojdi
a daj mu povstať sprostred jeho bratov
a uveď ho v najvnútornejšiu izbu[407],
(3)a vezmi fľašu oleja, tú[25] vylej na jeho
hlavu a povedz: Takto povedal Hospodin:
Pomazal som ťa za kráľa Isráélovi[408].
A otvor dvere, nech[25] prchneš, a nebudeš[28]
čakať. (4)Ten mladík[95], mladík[95]-pro-
rok[409], sa teda[27] pobral *v* Rámóth-Gileád
(5)a prišiel, kde[25], hľa, sedeli velitelia[24]
vojenskej moci[315]. A povedal: Mám[410]
k tebe slovo, ó[101] veliteľ[24]. A Jéhú povedal:
Ku komu z nás všetkých[411]? I povedal:
K tebe, ó[101] veliteľ[24]. (6)Vstal teda[27] a vo-
šiel do domu a vylial olej na jeho hlavu
a povedal mu: Takto povedal Hospodin,
Boh Isráéla: Pomazal som ťa za kráľa
ľudu[408] Hospodina, Isráélovi[408]; (7)i budeš
môcť[9] pobiť[57] dom Acheáva, svojho pána,
takže[25] budem môcť[9] pomstiť krv[412 413] svo-
jich nevoľníkov, prorokov, a krv[412 413]
všetkých nevoľníkov Hospodina z ruky
Ízevel, (8)i zahynie všetok dom Acheáva,
lebo budem vytínať[414] Acheávovi[415] močia-
ceho na stenu[416], zadržaného[417] aj prepus-
teného[418 419] v Isráélovi, (9)a robiť[376] dom
Acheáva *takým* ako dom Jároveáma, syna
Neváta, a ako dom Baešu, syna Achijju.
(10)A Ízevel budú na pozemku[143] Jizreéla
žrať psi a nebude pochovávajúceho.
A otvoril dvere a prchol.

(11)A Jéhú vyšiel[49] k služobníkom
svojho pána[320], i povedal*i* mu: Či *je* všetko
v poriadku[201]? Prečo k tebe prišiel tento
šialenec? A povedal k nim: Vy poznáte[51]
človeka[210] a jeho táranie[420]. (12)I pove-
dali: Výhovorka[421]! Len[37] nám daj vedieť[172]!
A povedal: Tak[244] a tak[244] – prevravel ku
mne výrokom: Takto povedal Hospodin:
Pomazal som ťa za kráľa Isráélovi[408].
(13)I vzali každý[158] náhlivo[422] svoje rú-
cho, to[25] položili pod neho na kameň[423]
schodov[424] a zatrúbili[425] na trúbe[426] a po-
vedali: Kraľovania sa ujal Jéhú! (14)Tak[25]
sa Jéhú, syn Jehóšáfáta, syna Nimšího,
sprisahal proti Jórámovi[114] (a Jórám sa
dal strážiť[427 428] Rámóth-Gileád pred tvá-
rou[39] Chazáéla, kráľa Aráma[107 231], (15)a*le*
vrátil sa kráľ Jehórám dať sa v Jizreéli vy-
hojiť z rán[406], ktorými ho Arammím[231 351]
pri jeho bojovaní[115] s Chazáélom, kráľom
Aráma[107 231], zasiahli[57]) a povedal Jéhú: Ak
je *to* vaše zmýšľanie[429], nech nikto nevy-
chádza[28 48] utiecť[430] z mesta, aby sa po-
bral[248] podať správu[172] v Jizreéli.

(16)A Jéhú nastúpil do voza a pobral
sa do Jizreéla, lebo tam Jórám ležal[51]
a Achazjá, kráľ Júdu, zostúpil Jóráma
pozrieť. (17)A na veži v Jizreéli stál po-
zorovateľ[431]; ten[25] uvidel húf[432] Jéhúa pri
jeho príchode a povedal: Ja vidím *akýsi*
húf[432]. A Jehórám povedal: Zožeň[88] a pošli
im v ústrety jazdca[433], nech[25] môže[9] pove-
dať: Či *je* všetko v poriadku[201]? (18)Pobral
sa mu teda[27] jazdec[433] *na* koni[189] v ústrety
a povedal: Takto povedal kráľ: Či *je* všetko
v poriadku[201]? A Jéhú povedal: Čo teba
do toho, či je všetko v poriadku[201 434]?
Obráť – za mňa[435]! A pozorovateľ[431] podal
správu[172] výrokom: Posol[6] došiel *až* k nim,
a*le* sa nevracia[51]. (19)Poslal[224 436] teda[27]
druhého jazdca[433] *na* koni[189]; ten[25] k nim
došiel a povedal: Takto povedal kráľ:
Všetko v poriadku[201]? A Jéhú povedal: Čo
teba do toho, či je všetko v poriadku[201 434]?
Obráť – za mňa[435]! (20)A pozorovateľ[431]
podal správu[172] výrokom: Došiel *až* k nim,
a*le* sa nevracia[51]; a*le* jazda *je* ako jazda
Jéhúa, syna Nimšího, lebo jazdí[202 437]
ako šialenec[438]. (21)A Jehórám povedal:
Zapriahni[439]! I zapriahlo[439] *sa*[334] *v* jeho
voz[69] a vyšiel[48] Jehórám, kráľ Isráéla,
a Achazjáhú, kráľ Júdu, každý[158] v svo-
jom voze[69], vyšli[48] teda[27] v ústrety Jéhúovi
a zastihli[211] ho na pozemku[143] Návótha,
Jizreélího[11]; (22)a za Jehórámovho uvi-
denia Jéhúa sa stalo[343], že[25] povedal: Či *je*
všetko v poriadku[201], Jéhú? I povedal: Čo
v poriadku[201], pokiaľ *trvajú* smilstvá Ízevel,
tvojej matere, a jej mnohé čarodejníctva?
(23)A Jehórám obrátil svoj smer[440] a dal sa
na útek a k Achazjáhúovi povedal: Zrada[441],
Achazjá! (24)A Jéhú naplnil svoju ruku
lukom[442] a zasiahol[57] Jehóráma medzi jeho
ramená (takže[25] šíp vyšiel[48] od jeho srdca,
i klesol[35] v svoj voz[69]), (25)a k Bidkarovi,
svojmu dôstojníkovi[340], povedal: Zdvih-
ni[81], hoď ho na kus[143] poľa Návótha, Jizre-
élího[11]; veď si spomeň, ja a ty, ako sme

www.biblia.sk

jazdili spolu[263] [443] za Acheávom, jeho otcom, keď na neho Hospodin vzniesol[81] toto bremä[261] [444]: (26)Ak som včera neuvidel[49] krv[412] Návótha a krv[412] [413] jeho synov! – vyhlásené[445] Hospodinom – áno[25], budem ti odplácať na tomto pozemku[143], – vyhlásené[445] Hospodinom. Teraz teda[27] zdvihni[81], hoď ho na ten pozemok[143] podľa slova Hospodina.

(27)To[25] keď uvidel Achazjá, kráľ Júdu, prchol[16] cestou záhradného domu[446] (a Jéhú vyrazil za ním[274] a povedal: Aj jeho, zrazte[57] ho do vozidla[276]!) vzostupom[447] [448] Gúr, ktorý *je* pri Jivleáme, a prchol *v* Megiddó a umrel tam. (28)A jeho služobníci ho odviezli do Jerúsaléma a pochovali ho v jeho hrobe s jeho otcami v meste Dávida[404]. (29)(A Achazjá sa bol ujal kraľovania v roku jedenástich rokov Jóráma[42], syna Acheáva.)

(30)A Jéhú prišiel do Jizreéla; to[25] keď počula Ízevel, vkládla[16] [90] svoje oči v čerň[449] [450] a upravila[451] svoju hlavu a vyzrela[452] oknom, (31)a keď Jéhú bránou vstúpil, povedala[16]: Či *je* všetko v poriadku[201], Zimrí, zabíjač svojho pána? (32)I uprel[90] svoju tvár k oknu a povedal: Kto *je* so mnou? Kto? A vyzreli[452] k nemu dvaja-traja komorníci[377], (33)i povedal: Zvrhnite ju! I zvrhli ju a z jej krvi strieklo na stenu a na kone; i pošliapal ju. (34)A vošiel a zajedol a vypil a povedal: Nože[37] sa postarajte[453] *o* túto prekliatu a pochovajte ju, lebo ona *bola* dcéra kráľa. (35)Pobrali sa teda[27] pochovať ju, a*le* z nej[454] nenašli iba ak lebku a nohy a dlane[214] rúk; (36)a vrátili sa a podali mu správu[172], i povedal: To[23] *je* slovo Hospodina, ktoré vyslovil skrze[455] svojho nevoľníka Élijjáhúa, Tišbího[11], výrokom: Ízevel budú na pozemku[143] Jizreéla žrať psi (37)a mŕtvola Ízevel sa stane[343] sťa*by* hnojom na povrchu[456] poľa na pozemku[143] Jizreéla, takže nebudú môcť[9] povedať: toto[375] *je* Ízevel.

10 A Acheáv mal[410] v Šómróne sedemdesiatich synov; a Jéhú napísal a *v* Šómrón rozoslal listy vodcom[24] Jizreéla a starším a opatrovníkom[457] Acheáva *s* výrokom: (2)A teraz, ako k vám tento list dôjde[60], – veď[25] u vás *sú* synovia vášho pána a *sú* u vás vozy[69] [74] a kone a opevnené[137] mesto a zbroj, – (3)potom[25] *si* budete vedieť[9] *vy*hliadnuť zo synov vášho pána najlepšieho a najsprávnejšieho[458], ktorého[25] dosadíte[90] na trón jeho otca, potom[25] sa dajte do boja[115] za dom vášho pána. (4)I zľakli sa[317] veľmi, veľmi, a povedali: Hľa, dvaja králi pred jeho tvárou ne*obs*táli, ako teda[27] budeme môcť[9] *ob*stáť my? (5)I poslal *ten,* ktorý *bol* nad domom[459], a *ten,* ktorý *bol* nad mestom, a opatrovníci[457] k Jéhúovi odkaz[277]: My *sme* tvoji nevoľníci a budeme robiť všetko, čo nám budeš vravieť, nebudeme nikoho[210] v kraľovanie uvádzať[400], urob, čo *bude*[101] dobré v tvojich očiach. (6)Napísal im teda[27] druhý list *s* výrokom: Ak *ste* vy za mňa[61] a *ste* vy ochotní poslúchnuť[460] môj hlas, vezmite zajtra okolo[338] *tejto* doby hlavy synov[461] vášho pána a príďte ku mne do Jizreéla. (A synovia Acheáva, sedemdesiatí muži, boli u velikánov[462] mesta, vychovavších ich.) (7)Ako k nim teda[27] ten list došiel[60], stalo sa[343], že[25] synov kráľa vzali a pozahlúšali[463], sedemdesiatich mužov, a ich hlavy nakládli[90] v noše a poslali k nemu do Jizreéla, (8)a prišiel posol[6] a podal mu správu výrokom[172]: Priniesli hlavy synov kráľa. I povedal: Nakladťe[90] ich, dve kopy, *až* do rána *pri* vchode[197] *do* brány. (9)A za rána sa stalo[343], že[25] vyšiel[48] a zastal a povedal ku všetkému ľudu: Vy *ste* spravodliví; hľa, ja som sa sprisahal proti svojmu pánovi a zabil som ho, a*le* kto pobil[57] všetkých týchto? (10)Vedzte teda, že nemôže[9] k zemi padnúť *nič* zo slova Hospodina, ktoré Hospodin vyslovil proti domu Acheáva; áno[25], Hospodin spravil, čo vyslovil skrze[455] svojho nevoľníka Élijjáhúa. (11)A Jéhú pobil[57] všetkých, ktorí[101] zvyšovali domu[42] Acheáva v Jizreéli, a všetkých jeho velikánov[462] a jeho známych a jeho kňazov, až mu[415] nezanechal prežívajúceho[464].

(12)A vstal a nastúpil *cestu*[465] a pobral sa *v* Šómrón; keď on *bol pri* dome zväzu[446] pastierov na ceste, (13)stretol[16] [211] Jéhú bratov Achazjáhúa, kráľa Júdu; a povedal: Kto *ste* vy? I povedali: My *sme* bratia Achazjáhúa a zostupujeme pozdraviť[466] synov kráľa a synov veliteľky[467]. (14)A povedal: Pochytajte[362] [363]

www.prosteslovo.sk

ich živých! Pochytali[362 363] ich teda[27] živých
a pozahlúšali[463] ich do cisterny[468] domu
zväzu[446], štyridsiatich a dvoch mužov, ni-
koho[210] z nich nezanechali.
(15)A odišiel odtadiaľ a stretol[211] Jehó-
nádáva, syna Récháva, *idúceho* mu v ústre-
ty, a pozdravil[212] ho a povedal k nemu: Či
je tvoje srdce úprimné[458], ako *je* moje
srdce pri tvojom srdci[469]? A Jehónádáv
povedal: Je. – A*k* je, *po*daj svoju ruku. –
*Po*dal teda[27] svoju ruku, i dal mu vystúpiť[12]
k sebe do vozidla[276] (16)a povedal: Poď so
mnou a nazri v moju horlivosť pre Hos-
podina[61]. I *od*viezli ho v jeho voze[69],
(17)a keď prišiel *do* Šómróna, pobil[57] všet-
kých, ktorí[101] zvyšovali Acheávovi[415] v Šóm-
róne, až ho[470] vykynožil[471], podľa slova
Hospodina, ktoré vyslovil k Élijjáhúovi.
(18)A Jéhú zhromaždil všetok ľud a po-
vedal k nim: Acheáv slúžil[51 472] Baalovi[104]
málo, Jéhú mu bude slúžiť[472] veľmi[473].
(19)Teraz teda[27] ku mne zavolajte všet-
kých prorokov Baala[104], všetkých jeho slu-
žobníkov a všetkých jeho kňazov, nech
nikto[210] nechýba[28 474], lebo mám[410] pre
Baala[61 104] veľkú obeť; ktokoľvek[475] bude
chýbať[474], nebude žiť. To[25] Jéhú spravil
s lesťou[476] za účelom vyhubenia služobní-
kov Baala[104]. (20)A Jéhú povedal: Zasväťte
pre Baala[61 104] slávnostné zídenie. To[25] vy-
hlásili (21)a Jéhú poslal vo všetok Isráél,
i prišli všetci služobníci Baala[104], takže[25]
nezvýšil nikto[210], kto by nebol prišiel,
i vošli *v* dom Baala[104] a dom Baala[104] sa na-
plnil od jedného konca k druhému[477].
(22)A povedal k *tomu,* ktorý *bol* nad šat-
ňou: Vynes[48] oblečenie pre všetkých slu-
žobníkov[61] Baala[104]; i vyniesol[48] pre nich[61]
oblečenie[478]. (23)I vošiel Jéhú a Jehó-
nádáv, syn Récháva, *v* dom Baala[104], a po-
vedal služobníkom Baala[104]: Prehľadajte
a *do*zrite, aby tu s vami nebolo *nikoho* zo
služobníkov Hospodina, lež samotní[479]
služobníci Baala[104]. (24)I vošli konať[264]
obete a vzostupné *obete*[164] a Jéhú si
zvonku[177] určil[90] osemdesiatich mužov
a povedal: Muž, ktorý bude môcť[9] vyviaz-
nuť, z mužov, ktorých sa ja chystám pri-
viesť[52] pred vaše ruky[480], – jeho žitie[38] za
jeho žitie[38 481]. (25)A ako on dokončil[60 482]
konanie[264] vzostupnej *obete*[164], stalo sa[343],
že[25] Jéhú povedal behúňom[483] a dôstojní-
kom[340]: Vstúpte, pobite[57] ich, nikto[210] ne-
smie[9] vyjsť[48]. Pobili[57] ich teda[27] ostrím[484]
meča a behúni[483] a dôstojníci[340] *ich* povy-
hadzovali, a odišli *až* do mesta[485] domu
Baala[104] (26)a vyniesli[48] stĺpy[103] domu
Baala[104] a spálili[486] ich (27)a stĺp[103] Baala[104]
zváľali[487] a dom Baala[104] zváľali[487] a určili[90]
ho za záchody[488] *až* podnes.
(28)Tak[25] Jéhú Baala[104] z Isráéla vyky-
nožil[471], (29)lenže hriechy Jároveáma,
syna Nevváta, ktorými zviedol Isráéla
k hrešeniu, – od nasledovania ich[489], te-
liat[490] *zo* zlata, ktoré *boli v* Béth-Éli a ktoré
boli v Dáne[491], sa Jéhú neodvrátil[102].
(30)A Hospodin k Jéhúovi povedal: Pre-
tože si dobre urobil[451] vykonaním toho, *čo
je*[101] v mojich očiach správne[458], – podľa
všetkého, čo *bolo* v mojom srdci, si zakro-
čil[105] voči domu[492] Acheáva, – budú tvoji[493]
synovia do štvrtého pokolenia[494] sedieť na
tróne Isráéla. (31)A*le* Jéhú nedbal[51 427]
o chodenie v zákone[495] Hospodina, Boha
Isráéla, celým svojím srdcom, neodvrá-
til[102] sa od hriechov[167] Jároveáma, ktorými
zviedol Isráéla k hrešeniu.
(32)V oných dňoch začal Hospodin
z Isráéla[454] odrezávať, lebo Chazáél sa dal
v celom území[151] Isráéla ich[496] porážať[57],
(33)od Jordána, od vzchádzania slnka,
celú zem Gileáda a Gádího[11] a Reúveního[11]
a Menaššího[11], od Aróéra, ktorý *je* pri po-
toku[130] Arnón, totiž[25] Gileád a Bášán.
(34)A ostatné veci[44] Jéhúa a všetko, čo
vykonal, a všetko jeho hrdinstvo[497], – či nie
sú ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] krá-
ľov[42] Isráéla? (35)I ľahol Jéhú so svojimi
otcami a pochovali ho v Šómróne. A kra-
ľovania sa miesto neho ujal Jehóácház,
jeho syn. (36)A dní, čo Jéhú nad Isráélom
v Šómróne kraľoval[51], *bolo* dvadsať a osem
rokov.

11 A Athaljá[498], mať Achazjáhúa, tá[25]
keď zistila[132], že jej syn umrel,
vstala[16] a všetko semä kráľovstva[499] zahu-
bila, (2)a*le* Jehóševa, dcéra kráľa Jóráma,
sestra Achazjáhúa, vzala Jóáša, syna
Achazju (totiž[25] ukradla ho sprostred sy-
nov kráľa, ktorí *boli*[101] určení na usmrte-
nie[500]), v spálňu[501], jeho a jeho dojku[502],
a pred tvárou[39] Athaljáhú ho ukryli,
takže[25] nebol usmrtený, (3)i ostal[343] s ňou,
v dome Hospodina[503] sa skrývajúc[504], *po*

www.rybarik.cz

šesť rokov, kým[25] nad zemou kraľovala
Athaljáhú.
(4)A v siedmom roku Jehójádá[503] po-
slal a dal privieseť[88 505] veliteľov[24] stovák
Kárí*ovcov*[11 42 506] a behúňov[42 483] a uviedol
ich k nemu *v* dom Hospodina a uzav-
rel *vzhľadom* na nich zmluvu[507] a dal im
v dome Hospodina odprisahať a ukázal
im syna kráľa (5)a rozkázal im výrokom:
Toto *je* vec, ktorú máte[9] spraviť: Tretina
z vás, nastupujúcich[508] *v* sobotu[189], bude[28]
držať[427] stráž[509] domu[510] kráľa (6)a tre-
tina *bude* v bráne Súr a tretina v bráne
za behúňmi[483], a budete[28] držať[427] stráž[509]
domu[510] k obrane[511] (7)a dva oddiely[512]
medzi vami[513], všetci odstupujúci[508] *v* so-
botu[189], budú[28] držať[427] stráž[509] domu[510]
Hospodina *vzhľadom* na kráľa. (8)A bu-
dete[28] pri kráľovi, obklopujúc *ho*[514] vôkol,
každý[158] so svojimi zbraňami[179] v svojej[515]
ruke, a kto[101] bude prichádzať[516] k *vašim*
radom[517], musí[9] byť usmrtený, i budete[28]
s kráľom pri jeho vychádzaní[48] a*j* pri jeho
vstupovaní[518].
(9)A velitelia[24] stovák spravili podľa
všetkého, čo Jehójádá, kňaz, rozkázal,
a vzali každý[158] svojich mužov, nastupu-
júcich[508] *v* sobotu[189] s odstupujúcimi[508]
v sobotu[189], tých[25] uviedli k Jehójádovi,
kňazovi, (10)a kňaz dal veliteľom[24] sto-
vák kopije a štíty, ktoré *patrili* kráľovi
Dávidovi, ktoré *boli* v dome Hospodina,
(11)a behúni[483] zastali, každý[158] so svojimi
zbraňami[179] v svojej[515] ruke, od pravej[519]
strany[520] domu po ľavú[519] stranu[520] domu,
k[521] oltáru a k[521] domu, pri kráľovi[514] vôkol.
(12)A vyviedol[48] syna kráľa a dal na neho
korunu[522] a *dal mu* svedectvo[523] a uviedli
ho v kraľovanie[400] a pomazali ho. A dali sa
tlieskať[57] *v* dlane[74 214] a vravieť: Nech žije[28]
kráľ!
(13)A keď Athaljá počula hlas[524] tých,
ktorí[101] pobiehali, – ľudu, – vstúpila[16] *v* dom
Hospodina (14)a pozrela, a[318] hľa, kráľ
stál podľa obyčaje[18] pred stĺpom[525], a pri
kráľovi velitelia[24] s pozaunami[515 526 527],
a všetok ľud zeme naradostený a trúbiaci
na pozaunách[526]; i roztrhla Athaljá svoje
rúcha a zvolala: Sprisahanie, sprisaha-
nie! (15)A Jehójádá, kňaz, rozkázal ve-
liteľom[24] stovák, povereným dozorom[370]
nad vojenskou mocou[189 315], a povedal
im: Vyveďte[48] ju smerom[528] z domu[529] od
vašich radov[528 530], a toho, *kto*[101] sa dá[465 516]
za ňou, usmrtiť mečom. Kňaz totiž bol
povedal: Nesmie[9] byť usmrtená v dome
Hospodina: (16)I položili[90] na ňu ruky[531]
a vošla[532] *na* cestu vchádzania koní *v* dom
kráľa a tam bola usmrtená.
(17)A Jehójádá uzavrel[233] medzi Hos-
podinom a medzi kráľom a medzi ľu-
dom zmluvu, že sa dokážu[225 533] ľudom
Hospodina[42 534], a medzi kráľom a medzi
ľudom; (18)a vstúpili, všetok ľud zeme,
v dom Baala[104] a zváľali[487] ho, jeho oltáre
a jeho zobrazenia *na*dobro roztrieštili
a Mattána, kňaza Baala[104], pred oltármi[535]
zabili. A kňaz ustanovil[90] nad domom[536]
Hospodina dozorcov[537] (19)a vzal veli-
teľov[24] stovák a Kárí*ovcov*[11 506 538] a behú-
ňov[483 538] a všetok ľud zeme a zaviedli
kráľa z domu Hospodina nadol a prišli
cestou brány behúňov[483] *v* dom kráľa,
i usadol na trón kráľov[539]. A všetok ľud
zeme sa radoval[51] a mesto malo[51] pokoj[540];
a Athaljáhú *pri* dom*e* kráľa mečom usmr-
tili. (21)[541]A Jehóáš[542] *bol* pri začatí svojho
kraľovania[395] vo veku[396] siedmich rokov.

12 Jehóáš sa ujal kraľovania v sied-
mom roku Jéhúa[42] a kraľoval[51]
v Jerúsaléme štyridsať rokov; a meno
jeho matere Civjá z Beér-ševy. (2)A Je-
hóáš robil[51], čo *bolo*[101] správne[458] v očiach
Hospodina, *po* všetky svoje dni, čo ho
poúčal[51] Jehójádá, kňaz. (3)Lenže výšiny[543]
neboli odstránené[102]; ľud – *tí* ešte na výši-
nách[543] obetovali a vykiadzali[544]. (4)A Je-
hóáš povedal ku kňazom: Všetky pe-
niaze[290] *zo* svätých[545] *vecí,* ktoré sú vnášané
v dom Hospodina, peniaze[290] prezera-
ných[74 546], každého[158] – peniaze[290] *za* oso-
by[189 547] – *v* jeho[548] hodnotení[549 550], všetky
peniaze[290], ktoré vniesť *v* dom Hospodina
bude vystupovať[12] na srdce kohokoľvek[210],
(5)si budú[28] brať kňazi, každý[158] od[67]
svojho známeho, a oni budú[28] opravo-
vať[551] trhliny[74 552] domu, kdekoľvek[553] sa
bude trhlina[552] nachádzať.
(6)A v roku dvadsiatich a troch rokov
kráľa Jehóáša[42] vyšlo najavo[225], *že* kňazi
trhliny[74 552] domu neopravovali[51 551]; (7)i po-
volal[123] kráľ Jehóáš Jehójádu, kňaza,
a kňazov a povedal k nim. Prečo neopra-
vujete[551] trhliny[74 552] domu? Teraz teda[27]

www.mosaicbible.sk

nebudete[28] peniaze[290] od[67] svojich známych brať, lež[13] ich budete[28] dávať na trhliny[74 552] domu. (8)I dali kňazi súhlas peniaze[290] od[67] ľudu nebrať, no[25] nie trhliny[74 552] domu opravovať[551], (9)Jehójádá, kňaz, teda[27] vzal jednu truhlicu[554] a v jej vrchnáku[555] vyvŕtal dieru a dal ju vedľa oltára, napravo pri príchode voľakoho[210 556] *v* dom Hospodina, a ta kňazi strážiaci[427] prah dávali[51] všetky peniaze[290], ktoré *boli*[101] vnášané *v* dom Hospodina, (10)a za ich zisťovania[132], že peňazí[290] *je* v truhlici[554] veľa, sa dialo[51 343], že[25] vystupoval[12 51] pisár[557] kráľa a veľkňaz[558 559] a dávali[51] do vriec[282 560] a rátali[51 561] peniaze[290], ktoré[101] sa v dome Hospodina nachádzali (11)a dávali[51] tie peniaze[290], ktoré *boli*[101] odvážené, na ruku vykonávajúcich činnosť[562], ktorí *boli*[101] poverení starostlivosťou *o*[369] dom Hospodina; tí[25] *ich* vydávali[48] obrábačom[563] dreva a budovateľom, ktorí[101] pracovali[105] na dome Hospodina, (12)a murárom a otesávačom[564] kameňa a na nákup driev a tesaných kameňov[565] na opravovanie[551] trhlín[74 552] domu Hospodina a na všetko, čo sa malo[9] vydávať[48] pre[566] dom Hospodina na jeho opravu[551]. (13)Ale za tie peniaze[290], ktoré *boli*[101 567] vnášané v dom Hospodina, sa *pre* dom Hospodina nezhotovovali[105] misy *zo* striebra, nožnice, rajnice, pozauny[526], žiadne[174] náčinie[179 182] *zo* zlata *ani* náčinie[179 182] *zo* striebra, (14)lež[13] *ich* dávali vykonávajúcim činnosť[562], a*by* za ne opravili[551] dom Hospodina. (15)A s mužmi, na ktorých ruku dávali peniaze[290] na dávanie vykonávajúcim činnosť[562], neúčtovali, lebo oni konali spoľahlivo[568]. (16)Peniaze[290] *za obete za* previnenie[189 569] a peniaze[290] *za obete za* hriech[189] neboli vnášané *v* dom Hospodina; patrili[43] kňazom.

(17)Vtedy vystúpil[12] Chazáél, kráľ Aráma[107 231], a dal sa bojovať[115] proti Gathu a dobyl ho, a uprel[90] Chazáél svoju tvár na vystúpenie[12] proti Jerúsalému; (18)a Jehóáš, kráľ Júdu, vzal všetky sväté[545] *veci*, ktoré posvätili Jehóšáfát a Jehórám a Achazjáhú, jeho otcovia, králi Júdu, a svoje[570] sväté[545] *veci* a všetko zlato, čo bolo[101] pozháňané[211 571] v pokladniciach[572 573] domu Hospodina a domu kráľa; to[25] poslal Chazáélovi, kráľovi Aráma[107 231], a *on* spred Jerúsaléma[167] odtiahol[574].

(19)A ostatné veci[44] Jóáša a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (20)A povstali jeho služobníci a zosnovali sprisahanie[575] a skolili[57] Jóáša v dome Milló[576], *kde sa* zostupuje *v* Sillu, (21)totiž[25] Józáchár, syn Šimeáth, a Jehózávád, syn Šóméra; skolili[57] ho, takže[25] umrel, a pochovali ho s jeho otcami v meste Dávida[404], a kraľovania sa miesto neho ujal Amacjá, jeho syn.

13 V roku dvadsiatich a troch rokov Jóáša, syna[42] Achazjáhúa, kráľa Júdu, sa kraľovania nad Isráélom v Šómróne ujal Jehóácház, syn Jéhúa, *na* sedemnásť rokov; (2)a dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina, a chodiť za hriechmi Jároveáma, syna Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu, od toho[23] sa neodvrátil[102]. (3)VzbĺKol[577] teda[27] proti Isráélovi hnev Hospodina, i *vy*dával[51] ich *po* všetky tie dni v ruku Chazáéla, kráľa Aráma[107 231], a v ruku Ben-Hadada, syna Chazáéla. (4)(A Jehóácház sa dal prihovárať sa *u* Hospodina[578] a Hospodin k nemu obrátil sluch[579], lebo uvidel útisk[580] Isráéla, lebo ich kráľ Aráma[107 231] utískal[51 580], (5)a dal Hospodin Isráélovi vysloboditeľa[581], takže[25] spopod ruky Aráma[231] vyšli[48] a deti[389] Isráéla sa dali bývať v svojich stanoch ako predtým[582]. (6)Ale sa neodvrátili[102] od hriechov Jároveáma, syna Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu, v tom[23] chodili[51], a v Šómróne aj ašéra[583 584] ostala stáť.) (7)Lebo nezanechal Jehóácházovi z ľudu[585], iba ak päťdesiatich rajtárov[75] a desať vozov[69] a desaťtisíc peších[586], lebo ich kráľ Aráma[107 231] pohubil a urobil[90] ich sťa*by* prachom[587] pri mlátení[588].

(8)A ostatné veci[44] Jehóacháza a všetko, čo vykonal, a jeho hrdinstvo[497], – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla? (9)I ľahol Jehóácház so svojimi otcami a pochovali ho v Šómróne, a kraľovania sa miesto neho ujal Jóáš, jeho syn.

(10)Jehóáš[589], syn Jehóacháza, sa ujal kraľovania nad Isráélom v Šómróne v roku tridsiatich a siedmich rokov Jóáša, kráľa[42] Júdu, *na* šestnásť rokov, (11)a dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina,

www.biblickaetika.sk

neodvrátil sa[102] od žiadneho *z*[174] hriechov Jároveáma, syna Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu, v tom[23] chodil[51].

(12)A ostatné veci[44] Jóáša a všetko, čo vykonal, a jeho hrdinstvo[497], ako bojoval[51 115] s Amacjom, kráľom Júdu, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla? (13)I ľahol Jóáš so svojimi otcami a na jeho trón usadol Jároveám; a Jóáš bol pochovaný v Šómróne s kráľmi Isráéla.

(14)A Elíšá ochorel svojou chorobou, v ktorej[590] mal[9] umrieť[591]; a Jóáš, kráľ Isráéla, k nemu zostúpil a rozplakal sa nad jeho tvárou a povedal: Môj otče, môj otče! Vozy[69 74] Isráéla a jeho rajtári[75]! (15)A Elíšá mu povedal: Prines[88] luk a šípy. Priniesol[88] k nemu teda[27] luk a šípy; (16)a povedal kráľovi Isráéla: Nasaď[592] na luk svoju ruku. Nasadil[592] teda[27] svoju ruku a Elíšá svoje ruky položil[90] na ruky kráľa (17)a povedal: Otvor okno k východu. Otvoril teda[27] a Elíšá povedal: Streľ. Strelil teda[27]; i povedal: Šíp Hospodinovho vyslobodenia[233], áno[25], šíp vyslobodenia[233] proti Arámovi[231], áno[25], budeš môcť[9] biť[57] Aráma[231] v Aféku *až* do skoncovania[482]. (18)A povedal: Vezmi šípy. Vzal teda[27]; a povedal kráľovi Isráéla: Udieraj[57] k zemi. I udrel[57] tri razy a zastal; (19)a Boží muž sa na neho nazlostil a povedal: Udrieť[57] päť alebo šesť ráz! Vtedy *by* si Aráma[231] pobil[57] *až* do skoncovania[482], no takto[346] budeš môcť[9] Aráma[231] pobiť[57] tri razy.

(20)A Elíšá umrel; a keď ho pochovali, vnikli[16] v zem *pri* príchode roka záškodnícke bandy[237] Móáva, (21)a *keď* sa tam[593] chystali kohosi[210] pochovať[52], stalo sa[16 343], že[25] hľa, uvideli záškodnícku bandu[237], i hodili toho muža v hrob Elíšu. A keď ten muž zapadol[594] a zavadil[595] o[596] kosti Elíšu, ožil[16] a vstal na svoje nohy.

(22)A Chazáél, kráľ Aráma[107 231], Isráéla *po* všetky dni Jehóácháza utískal[51 580], (23)no[25] Hospodin im preukázal priazeň[597] a zľutoval sa *nad* nimi a obrátil sa[98] k nim vzhľadom na svoju zmluvu s Abráhámom, Isákom a Jákóbom, a nechcel[51 397] ich zahubiť[398] a neodvrhol ich až doposiaľ spred svojej tváre[167].

(24)A keď Chazáél, kráľ Aráma[107 231], umrel, ujal sa[16] kraľovania miesto neho Ben-Hadad, jeho syn. (25)A Jehóáš, syn Jehóácháza, z ruky Ben-Hadada, syna Chazáéla, zasa[31] vzal mestá, ktoré vo vojne[115] vzal[224 598] z ruky Jehóácháza, jeho otca, a tri razy ho Jóáš pobil[57]; a mestá Isráéla získal späť[108].

14 V druhom roku Jóáša, syna[42] Jóácháza[599], kráľa Isráéla, sa ujal kraľovania Amacjáhú[599], syn Jóáša, kráľa Júdu. (2)Pri začatí svojho kraľovania[395] bol[51] vo veku[396] dvadsiatich a piatich rokov a kraľoval[51] v Jerúsaléme dvadsať a deväť rokov, a meno jeho matere Jehóaddán z Jerúsaléma. (3)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] správne[458] v očiach Hospodina, lenže nie ako Dávid, jeho otec; robil[51] podľa všetkého, čo robil[51] Jóáš, jeho otec. (4)Lenže výšiny[543] neboli odstránené[102]; ľud – *tí* ešte na výšinách[543] obetovali a vykiadzali[544]. (5)A ako sa kraľovanie v jeho ruke upevnilo[600], stalo sa[343], že[25] pobil[57] svojich služobníkov, ktorí[101] skolili[57] kráľa, jeho otca, (6)*ale* detí[389] tých, *ktorí*[101] *ho* skolili[57], neusmrtil, ako *je* napísané v knihe zákona[495] Mojžiša, čo Hospodin rozkázal výrokom[601]: Otcovia nesmú[9] byť usmrcovaní za deti[389] *ani* deti[389] nesmú[9] byť usmrcované za otcov, lež musí[9] byť každý[158] usmrcovaný pre svoj hriech[590]. (7)On v prierve[84] soli pobil[57] Edóma, desaťtisíc, a zmocnil sa[362 602] Sely a jej meno nazval Joktheél[603], *až* po tento deň.

(8)Vtedy poslal Amacjá k Jehóášovi, synovi Jehóácháza, syna Jéhúa, kráľovi Isráéla, poslov[6] *s* odkazom[277]: Poď, pozerajme[28] si vzájomne *v* tvár. (9)A Jehóáš, kráľ Isráéla, poslal Amacjáhúovi, kráľovi Júdu, odkaz[277]: Bodliak, ktorý *bol* na Levánóne[604], poslal cédru, ktorý *bol* na Levánóne[604], odkaz[277]: Daj svoju dcéru môjmu synovi za ženu. A pomimo išlo poľné zviera[219], ktoré *bolo* na Levánóne[604], a ten bodliak zašliaplo. (10)Pravdaže[605], pobil[57] si Edóma a tvoje srdce ťa povznieslo[81]; užívaj si svoju slávu[606] a seď v svojom dome, áno[25], načo by si sa mal[9] vydávať[607] v nešťastie[336 608] ai padnúť, ty a Júdá s tebou? (11)A*le* Amacjáhú neposlúchol a Jehóáš, kráľ Isráéla, vystúpil[12] a pozreli si vzájomne *v* tvár, on a Amacjáhú, kráľ Júdu, v Béth-šemeši, ktorá *patrí* Júdovi; (12)a Júdá bol pred tvárou

www.biblia.sk

Isráéla porazený, takže[25] prchli, každý[158]
k svojim stanom, (13)a Amacjáhúa, syna
Jehóáša, syna Achazjáhúa, sa Jehóáš,
kráľ Isráéla, v Béth-šemeši zmocnil[362 602]
a vstúpil *v* Jerúsalém a spravil prielom[609]
v múre[162 610] Jerúsaléma, pri bráne Efrá-
jima *až* po bránu Nárožia, štyristo lak-
ťov[611], (14)a pobral všetko zlato a všetko
striebro a všetky náčinia[179], ktoré[101] sa na-
šli v dome Hospodina a v pokladni-
ciach[572 573] domu kráľa, a rukojemníkov[612],
a vrátil sa do Šómróna.

(15)A ostatné veci[44] Jéhóáša, čo vyko-
nal, a jeho hrdinstvo[497] a ako bojoval[51 115]
s Amacjom, kráľom Júdu, – či nie *sú* ony
*o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42]
Isráéla? (16)I ľahol Jehóáš so svojimi ot-
cami a bol pochovaný v Šómróne s kráľmi
Isráéla; a kraľovania sa miesto neho ujal
Jároveám, jeho syn.

(17)A Amacjáhú, syn Jóáša, kráľ Júdu,
žil[51] po smrti Jehóáša, syna Jehóácháza,
kráľa Isráéla, pätnásť rokov. (18)A ostatné
veci[44] Amacjáhúa – či nie *sú* ony *o*písané
na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu?
(19)A v Jerúsaléme proti nemu zosnovali
sprisahanie[575], i prchol do Láchíše, a*le* po-
slali do Láchíše za ním a usmrtili ho tam.
(20)A vyzdvihli[81] ho na kone[613] a bol v Je-
rúsaléme pochovaný so svojimi otcami,
v meste Dávida[404]. (21)A vzali, všetok ľud
Júdu, Azarju, ktorý[614] *bol* vo veku[396] šest-
nástich rokov, a uviedli ho v kraľovanie[400]
miesto jeho otca Amacjáhúa. (22)On po
ľahnutí kráľa s jeho otcami vybudoval
Élath a navrátil ho Júdovi.

(23)V roku pätnástich rokov Amac-
jáhúa, syna[42] Jóáša, kráľa Júdu, sa kraľo-
vania v Šómróne ujal Jároveám, syn
Jóáša, kráľa Isráéla, *na* štyridsať a jeden
rok. (24)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé
v očiach Hospodina, neodvrátil sa[102] od
žiadneho *z*[174] hriechov Jároveáma, syna
Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hreše-
niu. (25)On obnovil[108] pomedzie[151 615]
Isráéla od[616] vstupu *v* Chamáth po more
stepi[617], podľa slova Hospodina, Boha
Isráéla, ktoré vyslovil skrze[455] svojho ne-
voľníka Jónu, syna Amittaja, ktorý *bol*
z Gath-Chefera. (26)Áno, Hospodin vi-
del[51] strasť[618] Isráéla, veľmi horkú, lebo[25]
bol koniec[619] zadržaného[417] a koniec[619] pre-
pusteného[418 419] a Isráél nemal[173] pomoc-
níka. (27)A Hospodin neprehovoril o vy-
hladení[620] mena[621] Isráéla spopod nebies,
i vyslobodil[581] ich skrze[455] Jároveáma, syna
Jóáša.

(28)A ostatné veci[44] Jároveáma a všet-
ko, čo vykonal, a jeho hrdinstvo[497], ako
bojoval[51 115] a ako späť získal[108] Damask
a Chamáth, *ktoré patrili* Júdovi v Isráé-
lovi[622] – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45]
letopisov[46] kráľov[42] Isráéla? (29)I ľahol
Jároveám so svojimi otcami, s kráľmi
Isráéla, a kraľovania sa miesto neho ujal
Zecharjá, jeho syn.

15 V roku dvadsiatich a siedmich ro-
kov Jároveáma, kráľa[42] Isráéla, sa
ujal kraľovania Azarjá, syn Amacju, kráľa
Júdu. (2)Pri začatí svojho kraľovania[395]
bol[51] vo veku[396] šestnástich rokov a v Jerú-
saléme kraľoval[51] päťdesiat a dva roky;
a meno jeho matere Jecholjáhú z Jerúsa-
léma. (3)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] správne[458]
v očiach Hospodina, podľa všetkého, čo
robil[51] Amacjá, jeho otec. (4)Lenže výši-
ny[543] neboli odstránené[102]; ľud – *tí* ešte
na výšinách[543] obetovali a vykiadzali[544].
(5)A Hospodin kráľa ranil[623], takže[25] bol[51]
až po deň svojej smrti postihnutý malo-
mocenstvom[236] a býval[51] v dome oddele-
nia[624]; a nad domom[459], súdiac ľud zeme,
bol Jóthám, syn kráľa.

(6)A ostatné veci[44] Azarjáhúa[625] a všet-
ko, čo vykonal – či nie *sú* ony *o*písané na
knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (7)I ľa-
hol Azarjá so svojimi otcami a pochovali
ho s jeho otcami v meste Dávida[404]; a kra-
ľovania sa miesto neho ujal Jóthám, jeho
syn.

(8)V roku tridsiatich a ôsmich rokov
Azarjáhúa, kráľa[42] Júdu, sa kraľovania nad
Isráélom v Šómróne ujal Zecharjáhú[626],
syn Jároveáma, *na* šesť mesiacov. (9)A dal
sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina,
podľa *toho,* čo robili[51] jeho otcovia, neod-
vrátil sa[102] od hriechov Jároveáma, syna
Neváta, ktorými zviedol Isráéla k hre-
šeniu. (10)A sprisahal sa proti nemu
Šallum, syn Jávéša, a skolil[57] ho pred ľu-
dom[627] a usmrtil ho a miesto neho sa ujal
kraľovania. (11)A ostatné veci[44] Zecharju,
hľa ich, *sú* *o*písané na knihe[45] letopi-
sov[46] kráľov[42] Isráéla. (12)To[23] *bolo* slovo

www.mbbs.sk

Hospodina, ktoré vyslovil k Jéhúovi výrokom: Na tróne Isráéla budú sedieť tvoji[493] synovia do štvrtého pokolenia[494]. A tak sa stalo[343].

(13)Šallúm[628], syn Jávéša, sa ujal kraľovania v roku tridsiatich a deviatich rokov Uzzijju[625], kráľa[42] Júdu, a kraľoval[51] v Šómróne celý MESIAC[629]; (14)a vystúpil[12] Menachém, syn Gádího[11 630] z Tircy, a prišiel *v* Šómrón a v Šómróne Šallúma, syna Jávéša, skolil[57] a usmrtil ho a miesto neho sa ujal kraľovania. (15)A ostatné veci[44] Šallúma a jeho sprisahanie, ktorým sa sprisahal[575] – hľa ich, *sú o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla.

(16)Vtedy Menachém vybil[57] Tifsach a všetkých, ktorí v ňom *boli*, a jeho územia[151] od Tircy, lebo *mu* neotvorili, – áno[25], vybil[57], všetky jeho tehotné porozparoval[100]. (17)Menachém, syn Gádího[11 630], sa ujal kraľovania nad Isráélom v roku tridsiatich a deviatich rokov Azarju, kráľa[42] Júdu, *na* desať rokov, v Šómróne. (18)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina, neodvrátil sa[102] od hriechov[167 631] Jároveáma, syna Nevináta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu, po všetky svoje dni. (19)Na zem[632 633] pritiahol Púl, kráľ Aššúra[107 634], a Menachém dal Púlovi tisíc kikkárov[245] striebra, aby jeho ruky boli[248] s ním na upevnenie[600] kraľovania v ruke jeho. (20)A to striebro sa dal Menachém vymáhať na Isráélovi, na všetkých mocných[234] bohatstvom[635], dať kráľovi Aššúra[107 634]: päťdesiat šeklov[246] striebra na jedného muža. A kráľ Aššúra[107 634] sa obrátil a neostal[636] tam, v zemi. (21)A ostatné veci[44] Menachéma a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla? (22)I ľahol Menachém so svojimi otcami a kraľovania sa miesto neho ujal Pekachjá, jeho syn.

(23)Pekachjá, syn Menachéma, sa ujal kraľovania nad Isráélom v Šómróne v roku päťdesiatich rokov Azarju, kráľa[42] Júdu, *na* dva roky. (24)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina, neodvrátil sa[102] od hriechov Jároveáma, syna Nevináta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu. (25)A sprisahal sa proti nemu Pekach, syn Remaljáhúa, jeho dôstojník[340], a v Šómróne, vo veži[637] domu kráľa, ho skolil[57] s Argóvom a s Arjéom, a *boli* pri ňom päťdesiati muži zo synov Gileádím[11]; i usmrtil ho a miesto neho sa ujal kraľovania. (26)A ostatné veci[44] Pekachju a všetko, čo vykonal, – hľa ich, *sú o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla.

(27)Pekach, syn Remaljáhúa, sa ujal kraľovania nad Isráélom v Šómróne v roku päťdesiatich a dvoch rokov Azarju, kráľa[42] Júdu, *na* dvadsať rokov. (28)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina, neodvrátil sa[102] od hriechov Jároveáma, syna Nevináta, ktorými zviedol Isráéla k hrešeniu. (29)V dňoch Pekacha, kráľa Isráéla, pritiahol Tiglath-Pileser, kráľ Aššúra[107 634], a zabral Ijjón – Ávél-Béth-Maachu a Jánóach a Kedeš a Chácór a Gileád a Galílu, všetku zem Naftálího, a odviedol[638] ich[639] do Aššúra[634]. (30)A proti Pekachovi, synovi Remaljáhúa, zosnoval Hóšéa, syn Élu, sprisahanie[575], i skolil[57] ho a usmrtil ho a miesto neho sa ujal kraľovania, v dvadsiatom roku Jóthама, syna[42] Uzzijju. (31)A ostatné veci[44] Pekacha a všetko, čo vykonal, – hľa ich, *sú o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Isráéla.

(32)V druhom roku Pekacha, syna[42] Remaljáhúa, kráľa Isráéla, sa ujal kraľovania Jóthám, syn Uzzijjáhúa[625], kráľa Júdu. (33)Pri začatí svojho kraľovania[395] bol[51] vo veku[396] dvadsiatich a piatich rokov a šestnásť rokov kraľoval[51] v Jerúsaléme, a meno jeho matere Jerúšá, dcéra Cádóka. (34)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] správne[458] v očiach Hospodina, podľa všetkého, čo robil[51] Uzzijjáhú, jeho otec. (35)Lenže výšiny[543] neboli odstránené[102]; ľud – *tí* ešte na výšinách[543] obetovali a vykiadzali[544]. On vybudoval vrchnú bránu domu Hospodina. (36)A ostatné veci[44] Jóthама a všetko, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (37)V oných dňoch začal Hospodin proti Júdovi posielať Recína, kráľa Aráma[107 231], a Pekacha, syna Remaljáhúa. (38)I ľahol Jóthám so svojimi otcami a bol so svojimi otcami pochovaný v meste Dávida[404]; a kraľovania sa miesto neho ujal Ácház, jeho syn.

16 Ácház, syn Jóthама, kráľa Júdu, sa ujal kraľovania v roku sedemnástich rokov Pekacha, syna[42] Remaljáhúa.

www.biblestudy.sk

(2)Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Ácház vo veku[396] dvadsiatich rokov a šest-
násť rokov kraľoval[51] v Jerúsaléme. A ne-
robil[51], čo *bolo*[101] správne[458] v očiach Hos-
podina, jeho Boha, ako Dávid, jeho otec,
(3)lež[25] sa dal chodiť cestou kráľov Isráéla
a dokonca svojho syna previedol ohňom[640]
podľa ošklivostí[641] národov, ktoré Hospo-
din pred tvárou[39] synov Isráéla vypudil[642],
(4)a obetoval[51] a vykiadzal[51 544] na výši-
nách[543] a na pahorkoch a pod každým ze-
leným stromom.

(5)Vtedy vystupoval[12] Recín, kráľ Arám-
a[107 231], a Pekach, syn Remaljáhúa, kráľ
Isráéla, *k* Jerúsalém*u* do vojny[115]; a začali
proti Ácházovi obliehanie[316], a*le* bojovať[115]
sa im nedarilo[643]. (6)V onej dobe Recín,
kráľ Arámа[107 231], pre Arám[61 107 231] späť zís-
kal[108] Éláth a Júdovcov z Élóth[644] vyhostil,
a *v* Éláth prišli Edómím[351 645] a *až* po tento
deň tam bývajú[51]. (7)A Ácház poslal po-
slov[6] k Tiglath-Pileserovi, kráľovi Aššú-
ra[107 634], *s* odkazom[277]: Ja *som* tvoj nevoľník
a tvoj syn; vystúp[12] a vyslobo*ď*[581] ma
z dlane[214] kráľa Arámа[107 231] a z dlane[214]
kráľa Isráéla, ktorí[101] povstali proti mne.
(8)A Ácház striebro a zlato, ktoré[101] sa po-
zháňalo[211 571] *v* dom*e* Hospodina, pobral
a poslal kráľovi Aššúra[107 634] *ako* úplatok;
(9)a kráľ Aššúra[107 634] k nemu naklonil
sluch[579], i vystúpil[12] kráľ Aššúra[107 634] proti
Damasku[114] a zmocnil sa[362 363] ho a odvie-
dol[638] ich[639] do Kíra a Recína usmrtil.

(10)A kráľ Ácház sa v ústrety Tiglath-
-Pileserovi, kráľovi Aššúra[107 634], pobral *do*
Damask*u*, a keď uvidel oltár, ktorý *bol*
v Damasku, poslal[16] kráľ Ácház k Úrijjovi,
kňazovi, popis[646] toho oltára a jeho zobra-
zenie[647] podľa všetkého jeho vypracova-
nia[105]; (11)a Úrijjá, kňaz, oltár zbudoval –
podľa všetkého, čo kráľ Ácház z Damasku
poslal, tak *ho* do príchodu kráľa Ácháza
z Damasku Úrijjá, kňaz, zhotovil[105].
(12)A keď kráľ z Damasku prišiel, uvidel[16]
kráľ ten oltár, i pristúpil[648] kráľ pred oltár
a dal sa na ňom vznášať[163] (13)a na dym
meniť[544] svoje vzostupné *obete*[164] a svoje
obete dar*u*[146] a vylievať svoje liate obete[649]
a kropiť krvou *obetí* pokojných hodov[650],
ktoré mal[410] – na tom oltári. (14)A oltár
z mosadze[651], ktorý *bol* pred tvárou Hos-
podina, ten[25] posunul[648 652] z blízkosti[67]
priečelia[653] domu, spomedzi toh*to* oltára
a[654] domu Hospodina, a dal ho na stranu[655]
toho oltára k severu, (15)a rozkázal kráľ
Ácház Úrijjovi, kňazovi, výrokom: Na
tom veľkom oltári meň na dym[544] raňajšiu
vzostupnú *obeť*[164 656] a večernú *obeť* dar*u*[146 656]
a vzostupnú *obeť*[164] kráľa a jeho *obeť*
dar*u*[146] a vzostupnú *obeť*[164] všetkého ľudu
zeme a ich *obeť* dar*u*[146] a ich liate obete[649]
a budeš[28] naň vykrápať všetku krv vzos-
tupných *obetí*[74 164] a všetku krv *ostatných*
obetí[74]. A ten oltár *z* mosadze[651] mi bude
na rozmyslenie[657]. (16)A Úrijjá, kňaz,
spravil podľa všetkého, čo kráľ Ácház roz-
kázal.

(17)A kráľ Ácház osekal zásteny[658] sto-
janov a zložil[102] z nich[77] a*j* umývadlá[74 659],
a more[660] zniesol[661] z hovädzieho dobytka[77]
z mosadze[651], ktorý *bol* pod ním, a dal ho
na dlažbu *z* kameňov, (18)a sobotňajšiu
krytú chodbu[662], ktorú v[663] dome zbudo-
vali, a vonkajší[664] vchod kráľa z príčiny[665]
kráľa[666] Aššúra[107 634] *na* dom*e* zmenil[667].
(19)A ostatné veci[44] Ácháza, čo vykonal,
– či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] leto-
pisov[46] kráľov[42] Júdu? (20)I ľahol Ácház
so svojimi otcami a bol so svojimi otcami
pochovaný v meste Dávida[404]; a kraľova-
nia sa miesto neho ujal Chizkijjáhú, jeho
syn.

17 V dvanástom roku Ácháza, kráľa[42]
Júdu, sa kraľovania nad Isráélom
v Šómróne ujal Hóšéa, syn Élu, *na* de-
väť rokov; (2)a dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé
v očiach Hospodina, lenže nie ako králi,
ktorí *boli* pred ním[213]. (3)Proti nemu vy-
stúpil[12] Šalmaneeser, kráľ Aššúra[107 634],
a Hóšéa sa mu stal[343] služobníkom a dal
sa mu odvádzať[668] dary[74 380]. (4)A*le* kráľ
Aššúra[107 634] zistil[211] pri Hóšéovi sprisaha-
nie, že poslal poslov[6] k Sóovi, kráľovi
Egypta, a nevyniesol[12] kráľovi Aššúra[107 634]
dar[380 669], ako rok po[670] roku; i polapil[417] ho
kráľ Aššúra[107 634] a uväznil[671] ho[672] *v* dom*e*
žalára. (5)A kráľ Aššúra[107 634] vystúpil[12]
proti celej zemi[673], *až k* Šómrón*u* vystú-
pil[12] a zotrval pred ním *po* tri roky v oblie-
haní[674]. (6)V deviatom roku Hóšéu[42] kráľ
Aššúra[107 634] Šómrón dobyl a Isráéla odvie-
dol[638] do Aššúra[634] a nechal ich usídliť sa
v Chalachu a v Chávóru *pri* rieke Gózán
a v mestách Mádaja[675].

www.mobilnibible.sk

(7)Tak[25] sa stalo[343], lebo deti[389] Isráéla
zhrešili voči Hospodinovi, svojmu Bohu,
ktorý[101] ich vyviedol[12] zo zeme Egypta,
spopod ruky faraóna, kráľa Egypta,
tým, že[25] v úctu pojali[317] iných[32] bohov
(8)a dali sa chodiť v ustanoveniach[676]
národov, ktoré Hospodin pred tvárou[39]
synov Isráéla vypudil[642], a kráľov Isráéla,
ktorých *oni* dosadili[105], (9)a tajne sa dali
deti[389] Isráéla proti Hospodinovi, svojmu
Bohu, páchať veci, ktoré ne*boli* správne,
a vo všetkých svojich mestách, od veže
strážcov[677] *až* po opevnené[137] mesto, si
budovať výšiny[543], (10)a na každom vysokom
pahorku a pod každým zeleným stromom
si navztyčovali[678] stĺpov[103] a ašér[583]
(11)a tam, na všetkých výšinách[543], sa dali
vykiadzať[544], ako národy, ktoré Hospodin
pred ich tvárou[39] odpratal[638], a robiť zlé
veci na dráždenie[679] Hospodina, (12)totiž[25]
slúžiť[472] zahnojenostiam[680], *o* čom[259]
im Hospodin povedal: Nesmiete[9] robiť
túto vec. (13)A Hospodin proti Isráélovi
a proti Júdovi skrze[455] všetkých prorokov,
všetkých vidiacich[681], dôrazne vyhlasoval[51]
výrokom: *Od*vráťte sa od svojich zlých
ciest a zachovávajte[427] moje rozkazy, moje
ustanovenia[676] podľa všetkého zákona[495],
ktorý som prikázal vašim otcom a ktorý
som vám odkazoval[51 113] skrze[455] svojich nevoľníkov
prorokov. (14)A*le* neposlúchli,
lež[25] zatvrdili[682] svoju šiju, podobne šiji[683]
ich otcov[684], ktorí v Hospodina, svojho
Boha, nedôverovali[51], (15)a zavrhli jeho
ustanovenia[676] a jeho zmluvu, ktorú
uzavrel[507] s ich otcami, a jeho svedectvá,
ktoré medzi nimi[685] dosvedčil[686], a odišli
za ničotnosťou[687] a dali sa ničotne si počínať,
a za národmi, ktoré *sú* okolo nich,
o ktorých[259] im Hospodin rozkázal, že nemajú
konať ako ony. (16)Opustili teda[27]
všetky rozkazy Hospodina, svojho Boha,
a zhotovili[105] si zliatinu, dve teľatá[490],
a zhotovili[105] ašéru[583 584] a dali sa klaňať
všetkému zástupu[126] nebies a slúžiť[472]
Baalovi[104], (17)a prevádzať svojich synov
a svoje dcéry ohňom[640] a veštiť[688] veštby[689]
a zaoberať sa hadačstvom[690], i predali sa
na konanie toho, *čo bolo*[101] zlé v očiach
Hospodina, na dráždenie[679] ho. (18)Hospodin
sa teda[27] na Isráéla veľmi rozhneval
a odstránil[102] ich spred svojej tváre[167];
nezvýšil *nik,* iba ak samotný[479] kmeň[691]
Júdu.

(19)A nie *že* Júdá zachoval[427] rozkazy
Hospodina, svojho Boha, lež[25] sa dali
chodiť v ustanoveniach[676] Isráéla, ktoré
zaviedli[105], (20)a Hospodin uvalil zavrhnutie
na[692] všetko semä Isráéla, i ponižoval[51 693]
ich a *vy*dával[51] ich v ruku olupovačov[694],
až ich od svojej tváre zapudil,
(21)lebo odtrhol[695] Isráéla od domu[167]
Dávida, i uviedli v kraľovanie[400] Jároveáma,
syna Nevváta, a Jároveám odpudil[696]
Isráéla od nasledovania Hospodina[489]
a zviedol ich k hrešeniu veľkým hriechom.
(22)A deti[389] Isráéla sa dali chodiť
vo všetkých hriechoch Jároveáma, ktorých
on napáchal[105], neodvrátili sa[102] od
toho[23], (23)až Hospodin Isráéla spred
svojej tváre[167] odstránil[102] podľa *toho,* čo
prehovoril skrze[455] všetkých svojich nevoľníkov
prorokov, a Isráél bol odprataný[638 697] z povrchu[698] svojej pôdy[262] do
Aššúra[634] *až* po tento deň. (24)A kráľ
Aššúra[107 634] priviedol z Bávela[107] a z Kúthy
a z Avvy a z Chamáthu a zo Sefarvajím
tých, ktorých[25] nechal usídliť sa v mestách
Šómróna miesto detí[389] Isráéla, i zaujali[699]
Šómrón a usídlili sa v jeho mestách.
(25)A na začiatku ich bývania tam vyšlo
najavo[225], *že* nemajú[51] Hospodina v úcte[317],
i pustil[283] Hospodin medzi nich levy; tie[25]
sa medzi nimi stali[343] zabíjačmi. (26)Prevraveli teda[27] ku kráľovi Aššúra[107 634] výrokom:
Národy, ktoré si odviedol[638] a nechal
usídliť sa v mestách Šómróna, nepoznajú[51] predpisov[18 74] Boha tej zeme, i pustil[283]
medzi nich levy, a hľa ich, usmrcujú
ich, keďže oni nie sú znalí predpisov[18 74]
Boha tej zeme. (27)A kráľ Aššúra[107 634] rozkázal
výrokom: Nechajte tam odísť jedného
z kňazov, ktorých ste odtadiaľ odviedli[638], nech[25] môžu[9] odísť a usídliť sa
tam, nech[25] ich vyučuje predpisom[18 74]
Boha tej zeme. (28)Prišiel teda[27] jeden
z rých kňazov, ktorých zo Šómróna odviedli[638], a usídlil sa v Béth-Éli a stal sa[343]
vyučujúcim ich, ako majú[9] mať Hospodina
v úcte[317], (29)no[25] stali sa[343 700], národ *za*
národ*om*, tvorcami[105] svojich[701] bohov;
tých[25] poukladali[79] v domoch[74 701] výšin[543],
ktoré Šómróním[11] zriadili[105], národ za národ*om* v svojich[701] mestách, kde oni bývali.

www.biblia.sk

(30)I zhotovili[105] ľudia[210] *z* Bávela[107] Sukkóth-benóth a ľudia[210] *z* Kúthu[702] zhotovili[105] Nérgála a ľudia[210] *z* Chamáthu zhotovili[105] Ašímu (31)a Avvím[351] zhotovili[105] Nivchaza a Tartáka a Sefarvajim[351] svoje deti[389] ohňom spaľovali[486] Adrammelechovi a Anammelechovi, bohom Sefarvajim[351].

(32)I stali sa[343 700] ctiteľmi[317] Hospodina, a*le* zriadili[105] si zo svojho kruhu[703] kňazov výšin[543]; tí[25] pre nich[61] v domoch[74 701] výšin[543] obetovali[105 264]. (33)Stali sa[343 700] ctiteľmi[317] Hospodina, a*le* ostali[700] služobníkmi[472] svojich bohov podľa spôsobu[18] národov, odkiaľ boli odvedení[638]; (34)*až* po tento deň oni konajú podľa skorších[704] spôsobov[18], nie sú ctiteľmi[317] Hospodina a nekonajú podľa svojich[705] ustanovení[676] a podľa svojich[705] predpisov[18] a podľa zákona[495] a podľa rozkazu, ktorý Hospodin prikázal deťom[389] Jákóba, ktorého meno určil[90]: Isráél, (35)a s nimi Hospodin uzavrel zmluvu[507] a rozkázal im výrokom: Nesmiete[9] mať v úcte[317] iných[32] bohov a nesmiete[9] sa im klaňať a nesmiete[9] im slúžiť[472] a nesmiete[9] im obetovať, (36)lež Hospodina, ktorý vás veľkou mocou a vztiahnutým ramenom vyviedol[12] zo zeme Egypta, jeho budete[28] mať v úcte[317] a jemu sa budete[28] klaňať a jemu budete[28] obetovať (37)a jeho ustanovenia[676] a jeho predpisy[18] a jeho zákon[472] a jeho rozkazy[74], ktoré vám napísal, budete zachovávať[427] na vykonávanie po všetky dni, a nesmiete[9] mať v úcte[317] iných[32] bohov. (38)A zmluvy, ktorú som s vami uzavrel, nesmiete[9] zabúdať, a nesmiete[9] mať v úcte[317] iných[32] bohov. (40)A*le* neposlúchli, lež oni konajú podľa svojho skoršieho[705] spôsobu[18], (41)takže[25] sa tieto národy stali[700] ctiteľmi[317] Hospodina, a*le* ostali[700] služobníkmi[472] svojich sôch[706], aj ich deti[389] a aj deti[389] ich detí[389]; podľa *toho,* ako konali[51] ich otcovia, konajú oni *až* po tento deň.

18 A v treťom roku Hóšéu, syna[42] Élu, kráľa Isráéla, sa stalo[343], *že* sa kraľovania ujal Chizkijjá[707], syn Ácháza, kráľa Júdu. (2)Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol* vo veku[396] dvadsiatich a piatich rokov a kraľoval[51] v Jerúsaléme dvadsať a deväť rokov, a meno jeho matere Aví, dcéra Zecharju. (3)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] správne[458] v očiach Hospodina, podľa všetkého, čo robil[51] Dávid, jeho otec. (4)On odstránil[102] výšiny[543] a roztrieštil stĺpy[103] a vyťal[414] ašéru[583 584] a roztĺkol hada *z* mosadze[651], ktorého zhotovil[105] Mojžiš, lebo mu deti[389] Isráéla *až* po oné dni boli[51] vykiadzačmi[544]; a dal mu názov[708] Nechuštán[709]. (5)Spoľahol sa na Hospodina, Boha Isráéla, a po ňom sa medzi všetkými kráľmi Júdu nevyskytol[343] jemu podobný[710], a*ni* ktorí boli[51] pred ním[213], (6)lebo ulipol na Hospodinovi[106], neodvrátil sa[102] od nasledovania ho[489] a dal sa zachovávať[427] rozkazy, ktoré Hospodin prikázal Mojžišovi. (7)A Hospodin bol[51] s ním; kamkoľvek[553] vychádzal[48], počínal si úspešne[711]. A vzbúril sa proti kráľovi Aššúra[107 634] a prestal mu slúžiť[712 713]. (8)On pobil[57] Pelištím[351] *až* po Gazzu a jej pomedzia[151], od veže strážcov[677] *až* po opevnené[137] mesto.

(9)A v štvrtom roku kráľa Chizkijjáhúa[42] sa stalo[343] (to[23] *bol* siedmy rok Hóšéu, kráľa[42] Isráéla), *že* Šalmaneeser, kráľ Aššúra[107 634], vystúpil[12] proti Šómrónu a začal proti nemu obliehanie[316] (10)a po uplynutí[373] troch rokov ho dobyl, v šiestom roku Chizkijju[42] (to[23] *bol* deviaty rok Hóšéu, kráľa[42] Isráéla) bol Šómrón dobytý (11)a kráľ Aššúra[107 634] odviedol[638] Isráéla do Aššúra[634] a usadil[79] ich v Chalachu a v Chávóru *pri* rieke Gózán a v mestách Mádaja[675], (12)pretože neposlúchli na[714] hlas Hospodina, svojho Boha, a prestúpili[715] jeho zmluvu, všetko, čo Mojžiš, nevoľník Hospodina, rozkázal; to[25] neposlúchli a nevykonali.

(13)A v štrnástom roku kráľa Chizkijjáhúa[42] vystúpil[12] Sanchérív, kráľ Aššúra[107 634], proti všetkým mestám Júdu, ktoré *boli*[101] opevnené[137], a zmocnil sa[362 363] ich, (14)a Chizkijjá, kráľ Júdu, odkázal[113] kráľovi Aššúra[107 634] do Láchíše výrokom: Zhrešil som, *od*vráť sa odo mňa[167]; čo na mňa chceš[9] uvaliť[376], ponesiem[81]. A kráľ Aššúra[107 634] na kráľa Júdu naložil[90 716] tristo kikkárov[245] striebra a tridsať kikkárov[245] zlata (15)a Chizkijjá dal všetko striebro, ktoré[101] sa pozháňalo[211 571] *v* dome Hospodina a v pokladniciach[572 573] domu kráľa; (16)v onej dobe rozsekal[717] Chizkijjá dvere[718] chrámu[719] Hospodina a veraje[720], ktoré Chizkijjá, kráľ Júdu, potiahol[721],

www.biblia.sk

a dal ich[722] kráľovi Aššúra[107 634]. (17)A kráľ
Aššúra[107 634] z Láchíše poslal ku kráľovi
Chizkijjáhúovi *k* Jerúsalému tartána[723]
a ravsárísa[377] a ravšákéa[724] so silným[314] od-
dielom[251] vojska[315]; i vystúpili[12] a pritiahli
k Jerúsalému, a keď vystúpili[12] a pritiahli,
zastali[16] pri struhe[725] vrchnej vodnej ná-
drže[726], ktorá *je* pri hradskej[727] *k* poľu[189]
valchára, (18)a zavolali na kráľa[168], i vy-
šiel[48] k nim Eljákím, syn Chilkijjáhúa,
ktorý *bol* nad domom[459], a Ševná, pisár[557],
a Jóách, syn Ásáfa, zapisovateľ[728].

(19)A rav-šáké[725] k nim povedal: Nože[37]
povedzte k Chizkijjáhúovi: Takto pove-
dal veľký kráľ, kráľ Aššúra[107 634]: Čo *je* toto
za spoliehanie, ktorým sa spoliehaš[51]?
(20)Povedal si – len slovo pier – *Je* rada a*j*
sila[497] k vojne[115]; nuž[346] na koho sa spolie-
haš[51], že si sa proti mne vzbúril? (21)Nuž[346]
hľa, spoľahol si si na oporu[729] tejto trstiny,
ktorá *je*[101] nalomená[730], na Egypt, ktorá,
ak sa kto[210] o ňu opiera[731], vojde[16] v jeho
dlaň[214] a prebodne ju – taký *je* faraón, kráľ
Egypta, voči všetkým, ktorí[101] sa naňho
spoliehajú. (22)A ak ku mne chcete[9] pove-
dať: spoliehame sa[51] na Hospodina, nášho
Boha, – či on nie *je ten,* ktorého výšiny[543]
a ktorého oltáre Chizkijjáhú odstránil[102]
a Júdovi a Jerúsalému povedal: klaňať
sa budete[28] v Jerúsaléme pred týmto ol-
tárom[732]? (23)Teraz sa teda[27], prosím[37],
s mojím pánom vsaď[733], i budem ti môcť[9]
dať dvetisíc koní, ak budeš schopný dať
si na ne jazdcov[734]! (24)Ako teda[27] chceš[9]
*od*vrátiť tvár jedného hodnostára[735] *z* naj-
menších služobníkov môjho pána, a*by* si
si spoľahol ohľadne vozov[69 74] a ohľadne
rajtárov[76] na Egypt? (25)Napokon[346] – či
som pomimo[736] Hospodina proti tomuto
miestu[256] vystúpil[12] zničiť[398] ho? Hospodin
ku mne povedal: Vystúp proti tejto zemi
a zničˇ[398] ju!

(26)I povedal k ravšákéovi[725] Eljákím,
syn Chilkijjáhúa, a Ševná a Jóách: Hovor,
prosím[37], k svojim nevoľníkom aramej-
sky[231], veď my rozumieme[737], nech[25] s nami
nehovoríš júdsky v uši ľudu, ktorý *je* na
múre[162]. (27)A rav-šáké[725] k nim povedal:
Či ma môj pán poslal týmto slovami ho-
voriť na tvojho pána a k tebe? Či nie na
tých ľudí[210] , ktorí[101] sedia na múre[162] jesť
svoje výkaly a piť svoj moč[738] s vami?

(28)A ako rav-šáké[725] stál, dal sa[16] sil-
ným hlasom volať, júdsky, i prehovoril
a povedal: Počujte slovo veľkého kráľa,
kráľa Aššúra[107 634]: (29)Takto povedal kráľ:
Nech vás Chizkijjáhú neklame[28], lebo ne-
bude schopný z jeho ruky vás vyprostiť,
(30)a nech vás Chizkijjáhú nemá[28] k spo-
liehaniu sa na Hospodina, výrokom:
Hospodin nás istotne[739] bude vedieť[9] vy-
prostiť a toto mesto nesmie[9] byť *vy*dané
v ruku kráľa Aššúra[107 634]; (31)nemali by
ste[9] obracať sluch k[579] Chizkijjáhúovi, lebo
takto povedal kráľ Aššúra[107 634]: Zaistite[105]
so mnou mier[740] a vyjdite[48] ku mne a *ob*-
jedajte každý[158] svoj vinič[741] a každý[158] svoj
figovník a pite každý[158] vodu zo svojej
cisterny[468] (32)*až* do môjho príchodu,
keď[25] vás budem brať do zeme ako zem
vaša, zeme obilia a muštu, zeme chleba
a viníc, zeme olejných olív[74 742] a medu;
žite teda a neumierajte, a*le* nesmiete[9] ob-
racať sluch k[579] Chizkijjáhúovi, keď[25] vás
zvádza[743] výrokom: Hospodin nás bude
vedieť[9] vyprostiť. (33)Či azda[739] vypros-
tili bohovia národov každý[158] svoju zem
z ruky kráľa Aššúra[107 634]? (34)Kde *sú* bo-
hovia Chamátha a Arpáda, kde bohovia
Sefarvajím, Hény a Ivvy? Vyprostili vari
z mojej ruky Šómrón? (35)Kto *sú* medzi
všetkými bohmi zemí takí, žeby[744] svoju
zem z mojej ruky vyprostili? Bude vari
môcť[9] Hospodin z mojej ruky vyprostiť
Jerúsalém? (36)No[25] ľud, *tí* zachovali mlčanie a neodvetili mu slovom[745], lebo kráľov rozkaz, to[23] *bol* výrok: Nesmiete[9] mu odpovedať.

(37)I vstúpil Eljákím, syn Chilkijju[746],
ktorý *bol* nad domom[459], a Ševná, pisár[557],
a Jóách, syn Ásáfa, zapisovateľ[729], k Chiz-
kijjáhúovi s roztrhnutými rúchami[747]
a oznámili[172] mu slová rav-šákéa[725].

19 To[25] ako kráľ Chizkijjáhú počul[60],
stalo sa[343], že[25] roztrhol svoje rú-
cha a odiel[748] sa vrecovinou a vstúpil *v* dom
Hospodina; (2)a poslal Eljákíma, ktorý
bol nad domom[459], a Ševnu, pisára[557],
a starších *z* kňazov, odiatych[748] vrecovi-
nou[739], k Isajovi[749], prorokovi, synovi Ámó-
ca, (3)a*by* k nemu povedali: Takto povedal
Chizkijjáhú: Tento deň *je* deň úzkosti[750]
a pokarhania[751] a pohany[752], lebo deti[389] do-
speli[753] *až* k otvoru[754], a*le* k pôrodu niet

www.mosotaikeda

sily. (4)Azda Hospodin, tvoj Boh, počúval
všetky slová rav-šákéa[725], ktorého poslal
kráľ Aššúra[107 634], jeho pán, tupiť živého
Boha, a vykoná trest za slová[755], ktoré
Hospodin, tvoj Boh, počul. Kiež teda[27]
vznesieš[28 81] modlitbu za zvyšok, ktorý[101] tu
ešte je[756].
(5)I prišli služobníci kráľa Chizkijjáhúa
k Isajovi (6)a Isajá im povedal: Takto
musíte[9] povedať k svojmu pánovi: Takto
povedal Hospodin: Nech nepociťuješ[28]
bázeň[41] z príčiny[665] slov, ktoré si počul,
ktorými sa mi sluhovia[95] kráľa Aššúra[107 634]
rúhali[51 757]. (7)Hľa, ja – chystám sa v neho
dať[52] hnutie mysle[758], lebo počuje zvesť[759]
a vráti sa do svojej zeme, a v jeho zemi
mu chcem[9] dať padnúť mečom.
(8)A rav-šáké[725] sa vrátil a zastihol [211]
kráľa Aššúra[107 634] bojujúceho[115] proti Livne;
bol totiž počul, že od Láchíše odtiahol[166].
(9)A počul výrok o Tirhákovi, kráľovi
Kúša[760]: Hľa, vytiahol[48] bojovať[115] s tebou.
A zasa[31] k Chizkijjáhúovi poslal poslov[6]
s odkazom[277]: (10)Takto k Chizkijjáhúovi,
kráľovi Júdu, budete[28] vravieť, výrokom:
Nech ťa tvoj Boh, v ktorého ty dôveruješ,
neklame[28] výrokom: Jerúsalém nesmie[9]
byť *vy*daný v ruku kráľa Aššúra[107 634]!
(11)Hľa, ty si počul, čo králi Aššúra[107 634]
vykonali všetkým zemiam[329], spravením
ich odovzdanými[761 762], a ty by si mal[9] byť
vyprostený? (12)Či bohovia národov,
ktoré moji otcovia vyhubili[398], ich vyprostili – Gózána a Chárána a Recefa a deti[389]
Edena, ktoré *boli* v Telassári? (13)Kde *je*
kráľ Chamátha a kráľ Arpáda a kráľ
mesta[42] Sefarvajím, Hény a Ivvy?
(14)I vzal Chizkijjáhú listy z ruky poslov[6] a prečítal ich a vystúpil[12] *v* dom Hospodina a rozprestrel to[23] Chizkijjáhú pred
tvár Hospodina; (15)a dal sa Chizkijjáhú
pred tvárou Hospodina modliť a povedal:
Hospodine, Bože Isráéla, sídliaci *medzi*
kerúbmi[763], ty *si* ON[764], Boh, ty samotný[479],
všetkých kráľovstiev[42] zeme; ty si zriadil[105]
nebesá *aj* zem. (16)Nachýľ[765], Hospodine,
svoje ucho a počuj, otvor, Hospodine,
svoje oči a pozri, áno[25], počuj slová
Sanchériva, čo poslal na tupenie živého
Boha. (17)Popravde, Hospodine, potreli
králi Aššúra[107 634] tie národy a ich zem
(18)a ich bohov dali v oheň, lebo oni ne-
boli bohovia, lež dielo rúk človeka, drevo
a kameň, takže[25] ich zničili. (19)Teraz nás
teda[27], Hospodine, náš Bože, vyslobod'[581],
prosím[37], z jeho ruky, nech[25] vedia všetky
kráľovstvá zeme, že ty, Hospodine, samotný[479] *si* Boh.
(20)A Isajá, syn Ámóca, Chizkijjáhúovi
odkázal[113] výrokom: Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla: Počul som, keď si
sa ku mne modlil[51] ohľadne Sanchériva,
kráľa Aššúra[107 634]; (21)toto *je* slovo, ktoré
Hospodin proti nemu vyslovil:
Pohŕda[51] tebou[766], vysmieva[51] sa ti
panenská[767] dcéra[768] Cijjóna,
hlavou za tebou potriasa[51] dcéra
Jerúsaléma.
(22)Koho si potupil a *komu* si sa dal
rúhať[758] a proti komu si povýšil hlas?
Áno[25], vysoko si povzniesol[81] svoje oči
proti[769] Svätému Isráéla!
(23)Skrze[455] svojich poslov[6] si potupil
Pána a povedal si:
V množstve[770] svojich vozov[69 74] ja
vystúpim[12 771] *do* výšky vrchov,
kútov[772] Levánóna[604],
a budem stínať[414] vysokosť jeho
cédrov, výbornosť[138 139] jeho cyprusov
a vstupovať *v* útulok[773] jeho okraja[348],
v les jeho sadu.
(24)Ja vykopem[771] a dám sa piť[771]
cudzie[774] vody a chodidlom[214] svojich
kročají budem vysušovať všetky
kanále[775] Egypta.
(25)Či si nepočul, *že* som to[23]
spôsobil[105] v ďalekej minulosti[776],
v *dobe* od dní pradávna že[25] som to[23]
zosnoval[777]?
Teraz som to[23] uskutočnil[778], i smel
si[9] vzniknúť[343 779] na vyvracanie[780]
opevnených[137] miest[781] *na* pusté
hromady;
(26)a ich obyvatelia, krátki *na*
rukách[74 189 782], sa zdesili[783] a boli
zmätení[85 784],
stali sa[343] poľným bylím[219 785], áno[25],
zeleňou mladého porastu[786],
trávou striech, a *to* snetivou pred
vzídením[213 787].
(27)No[25] poznám[51] tvoje sadanie
a tvoje vychádzanie[48] *aj* tvoje
vstupovanie[518],
aj tvoje zúrenie voči mne,

www.biblia-zdarma.sk

(28)pretože tvoje zúrenie voči mne
a tvoja spupnosť[788] vystúpila[12] v moje
uši;
i budem vkladať[90] v tvoje nozdry svoj
hák[789] a v tvoje pery svoju uzdu
a cestou, ktorou si prišiel, ťa povediem
späť[108].
(29)A tebe[790] *bude* znamením toto:
Jedenie toh*to* roku – samorastlé[791], a*j*
v druhom roku samo vzišlé[792],
no[25] v treťom roku sejte a žnite a vinice
vysadzujte a jedzte ich ovocie.
(30)A ušetrené[793] domu Júdu, jeho
zvyšok, opäť zapustí[324 794] koreň
nadol a vytvorí[105] ovocie nahor,
(31)lebo z Jerúsaléma bude
vychádzať[48] zvyšok, áno[25], z vrchu
Cijjón ušetrené[793].
Horlivosť Hospodina[795] bude môcť[9]
toto vykonať.
(32)Preto Hospodin takto povedal
o kráľovi Aššúra[107 634]:
Nebude môcť[9] vstúpiť do tohto mesta
ani tam vstreliť šíp ani mu nastaviť
štít ani proti nemu navŕšiť[796] násyp.
(33)Cestou, ktorou prichádzal, sa
bude[28] vracať a nebude môcť[9] do
tohto mesta vstúpiť, – vyhlásené[445]
Hospodinom –
(34)lebo[25] chcem[9] na toto mesto
prestrieť svoju ochranu[797] na jeho
vyslobodenie[581], vzhľadom na seba
a vzhľadom na Dávida, svojho
nevoľníka.
(35)A v onej noci sa stalo[343], že[25] vyšiel[48]
anjel[6] Hospodina a v tábore[120] Aššúra[634]
pobil[57] stoosemdesiatapäťtisíc; a keď za
rána zavčasu vstali, hľa[16], oni všetci[411] –
mŕtvoly[798]! Mŕtvi! (36)A Sanchérív, kráľ
Aššúra[107 634], nastúpil cestu[166] a pobral sa
a vrátil sa, i usídlil sa v Nínívé. (37)A keď
sa on klaňal *v* dom*e* Nisrócha, svojho
boha, stalo sa[16 343], že[25] ho Adrammelech
a Šareecer[799] skolili[57] mečom; a oni ušli
v zem Arárát. A kraľovania sa miesto neho
ujal Ésar-chaddón, jeho syn.

20 V oných dňoch Chizkijjáhú na
smrť ochorel; i prišiel k nemu
Isajá, syn Ámóca, prorok, a povedal k ne-
mu: Takto povedal Hospodin: Prikáž
o svojom dome, lebo ty umieraš a ne-
budeš žiť. (2)I obrátil svoju tvár k stene
a dal sa k Hospodinovi sa modliť výro-
kom: (3)Ach, Hospodine, pripomeň *si*,
prosím[37], že som pred tvojou tvárou cho-
dieval[51] v pravde[800] a s nerozdeleným[801]
srdcom a robil[51] som, čo *bolo*[101] dobré
v tvojich očiach. A rozplakal sa Chizkij-
jáhú veľkým plačom. (4)A Isajá nebol
vyšiel[48] do prostredného[802] mesta[803], keď[25]
sa k nemu *do*stalo[343] slovo Hospodina
výrokom: (5)Vráť sa, nech[25] môžeš[9] po-
vedať k Chizkijjáhúovi, panovníkovi[804]
môjho ľudu: Takto povedal Hospodin,
Boh Dávida, tvojho otca: Počul som tvoju
modlitbu, uvidel som tvoje slzy; hľa, ja,
– dávam ti uzdravenie[805], v tretí deň bu-
deš môcť[9] vystúpiť[12] *v* dom Hospodina;
(6)a k tvojim dňom chcem[9] pridať[324] pät-
násť rokov a vyprostiť ťa, a*j* toto mesto,
z dlane[214] kráľa Aššúra[107 634] a prestrieť nad
týmto mestom svoju ochranu[797], vzhľa-
dom na seba a vzhľadom na Dávida,
svojho nevoľníka. (7)A Isajá povedal:
Vezmite hrudu sušených fíg. I vzali a pri-
ložili[90] na vred[806], i zotavil sa[381].
(8)A Chizkijjáhú povedal k Isajovi: Čo
bude znamením, že mi Hospodin chce[9]
dať uzdravenie[805] a *že* v tretí deň vystú-
pim[12] *v* dom Hospodina? (9)A Isajá pove-
dal: Znamením z blízkosti[67] Hospodina,
že Hospodin chce[9] uskutočniť[105] slovo,
ktoré vyslovil[807], ti *bude* toto: či *chceš, nech*
tieň *o* desať stupňov pokročí, či sa má[9]
o desať stupňov vrátiť? (10)A Chizkijjáhú
povedal: Tieňu *by* sa stalo maličkosťou[136]
o desať stupňov sa pretiahnuť[765 808]; nie,
lež[13] sa má[9] tieň *o* desať stupňov pospiatky
vrátiť. (11)I dal sa Isajá, prorok, volať
k Hospodinovi[168] a on vrátil tieň po stup-
ňoch, *na* ktoré bol po schodoch[809] Acháza
zostúpil, *o* desať stupňov pospiatky.
(12)A v onej dobe poslal Beródach[810]
Baleádán, syn Baleádána, kráľ Bávela[107 699],
k Chizkijjáhúovi listy a dar[380]; bol to-
tiž počul, že Chizkijjáhú bol[51] chorý.
(13)A Chizkijjáhú ich[811] vypočul[812 813]
a ukázal im[811] všetok dom svojich von-
ných korenín[814], striebro a zlato a vonné
látky a cenný[937] olej a dom svojich zbrojí[179]
a všetko, čo sa našlo v jeho pokladni-
ciach[572 573], nevyskytlo sa[343] nič[226], čo *by*
im[811] Chizkijjáhú v svojom dome a vo všet-
kej svojej ríši[815] nebol ukázal. (14)Tu[25] ku

www.mlos.sk

kráľovi Chizkijjáhúovi prišiel Isajá, prorok, a povedal k nemu: Čo povedali títo
muži a odkiaľ k tebe prišli? A Chizkijjáhú
povedal: Prišli z ďalekej zeme, z Bávela[107].
(15)I povedal: Čo v tvojom dome uvideli? A Chizkijjáhú povedal: Uvideli
všetko, čo v mojom dome *je*, nevyskytlo
sa[343] v mojich pokladniciach[572 573] nič[226],
čo *by* som im nebol ukázal. (16)A Isajá
k Chizkijjáhúovi povedal: Počuj slovo
Hospodina: (17)Hľa, prichádzajú dni,
keď[25] všetko, čo *je* v tvojom dome a čo po
tento deň nahromadili tvoji otcovia, bude
*od*nesené do Bávela[107], pozostávať nebude
nič[226], povedal Hospodin; (18)a z tvojich
synov, ktorí budú z teba pochádzať[48], ktorých máš[9] splodiť, budú brať, i stanú sa[343]
v paláci[720] kráľa Bávela[107] komorníkmi[377].
(19)A Chizkijjáhú k Isajovi povedal:
Dobré *je* slovo Hospodina, ktoré si vyslovil. A povedal: Či nie, ak v mojich dňoch
bude trvať[343] pokoj a pravda[801]?

(20)A ostatné veci[44] Chizkijjáhúa
a všetko jeho hrdinstvo[497], a ako zriadil[105]
vodnú nádrž[727] a struhu[726] a zaviedol vodu
do mesta, – či nie *sú* ony *o*písané na
knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (21)I ľahol Chizkijjáhú so svojimi otcami a kraľovania sa miesto neho ujal Menaššé,
jeho syn.

21 Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Menaššé vo veku[396] dvanástich
rokov a kraľoval[51] v Jerúsaléme päťdesiat
a päť rokov, a meno jeho matere Chefcíbáh. (2)A dal sa robiť, čo *bolo*[101] zlé
v očiach Hospodina, podľa ošklivostí[641]
národov, ktoré Hospodin pred tvárou[39]
synov Isráéla vypudil[642], (3)a zasa[31] vybudoval výšiny[543], ktoré jeho otec Chizkijjáhú zničil, a nastaval[816] oltárov Baalovi[104]
a zriadil[105] ašéru[583 584] podľa *toho,* čo robil[51]
Acheáv, kráľ Isráéla, a dal sa klaňať všetkému zástupu[126] nebies a slúžiť[472] im,
(4)a oltáre zbudoval v dome Hospodina,
o ktorom[259] Hospodin povedal: V Jerúsaléme chcem[9] položiť[90] svoje meno.
(5)A v dvoch nádvoriach[817] domu Hospodina nabudoval oltárov všetkému zástupu[126] nebies (6)a svojho syna previedol
ohňom[640] a zaoberal sa[51] predpovedaním[818] a hadačstvom[690] a zadovažoval[51 105]
vyvolávačov[74] duchov[819] a jasnovidcov;
prekonával sa[51] v konaní[820] toho, *čo bolo*[101]
v očiach Hospodina zlé, na dráždenie[679]
ho. (7)A sochu[707] Ašéry[584], ktorú zhotovil[105], umiestnil[90] v dome, *o* ktorom[259] Hospodin k Dávidovi a k Šalamúnovi, jeho
synovi, povedal: V tomto dome a v Jerúsaléme, ktorý som zo všetkých kmeňov[691]
Isráéla vyvolil[138], chcem[9] navždy[291] položiť[90] svoje meno (8)a nebudem naďalej
dopúšťať[324] potulovanie sa[821] nohy Isráéla
z pôdy[262], ktorú som dal ich otcom, len ak
budú dbať[427] o konanie podľa všetkého,
čo som im rozkázal, a podľa zákona[495],
ktorý im rozkázal môj nevoľník Mojžiš.
(9)A*le* neposlúchli a Menaššé ich primal
blúdiť na konanie *viac* zla od národov,
ktoré Hospodin pred tvárou[39] synov Isráéla vypudil[642].

(10)A Hospodin sa skrze[455] svojich nevoľníkov, prorokov, dal hovoriť výrokom:
(11)Pretože sa Menaššé, kráľ Júdu, dal
robiť tieto ošklivosti[641], zlo *väčšie* od všetkého, čo robili Emóríovia[271], ktorí *boli*
pred ním[213], a aj Júdu svojimi zahnojenosťami[680] zviedol k hrešeniu, (12)preto
takto povedal Hospodin, Boh Isráéla:
Hľa, ja sa chystám na Jerúsalém priviesť[52]
nešťastie[336], *o* ktorom ktokoľvek[475] bude
počuť[822], budú znieť obe jeho uši;
(13)áno[25], natiahnem[766 809] na Jerúsalém
šnúru Šómróna a olovnicu domu[823] Acheáva a vytriem[824] Jerúsalém, ako *sa* vytiera[334 824] miska – vytrie *sa*[334 824] a preklopí
sa[334 825] dnom nahor[826]; (14)áno[25], chcem[9]
zamietnuť[827] zvyšok svojho dedičstva[828]
a *vy*dať ich v ruku ich nepriateľov, i *do*stanú sa[343] všetkým svojim nepriateľom za
korisť a na olupovanie, (15)pretože sa
dali robiť, čo *bolo*[101] zlé v mojich očiach,
a zotrvali[343] dráždiac[679 829] ma od dňa, keď
som ich otcov vyviedol[48] z Egypta, až po
tento deň.

(16)A Menaššé tiež prelial veľmi veľa
nevinnej[830] krvi, až *ňou* naplnil Jerúsalém
od jedného konca k druhému[477], okrem[831]
jeho hriechu, ktorým Júdu zviedol k hrešeniu, k robeniu toho, *čo bolo* v očiach
Hospodina zlé.

(17)A ostatné veci[44] Menaššéa a všetko,
čo vykonal, a jeho hriech, ktorým zhrešil,
– či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (18)I ľahol Menaššé

www.biblia.sk

so svojimi otcami a bol pochovaný v záhrade svojho domu, v záhrade Uzzu,
a kraľovania sa miesto neho ujal Ámón,
jeho syn.
(19)Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Ámón vo veku[396] dvadsiatich a dvoch rokov a dva roky kraľoval[51] v Jerúsaléme,
a meno jeho matere Mešullemeth, dcéra
Chárúca z Jotvy. (20)A dal sa robiť, čo
bolo[101] zlé v očiach Hospodina, podľa *toho,*
čo robil[51] Menaššé, jeho otec, (21)a chodiť všetkou cestou, ktorou chodil[51] jeho
otec, a slúžiť[472] zahnojenostiam[680], ktorým slúžil[51 472] jeho otec, a klaňať sa im,
(22)a opustil Hospodina, Boha svojich
otcov, a nechodil[51] cestou Hospodina.
(23)A služobníci Ámóna sa proti nemu
sprisahali a usmrtili kráľa v jeho dome.
(24)A ľud zeme pobil[57] všetkých, ktorí[101]
sa proti kráľovi Ámónovi sprisahali,
a v kraľovanie miesto neho uviedli[400], ľud
zeme, Jóšijjáhúa, jeho syna.
(25)A ostatné veci[44] Ámóna, čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na knihe[45]
letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (26)I pochovali
ho v jeho hrobe v záhrade Uzzu a kraľovania se miesto neho ujal Jóšijjáhú, jeho
syn.

22 Pri začatí svojho kraľovania[395]
bol Jóšijjáhú vo veku[396] ôsmich
rokov a tridsať a jeden rok kraľoval[51]
v Jerúsaléme, a meno jeho matere Jedídá,
dcéra Adáju z Bockathu. (2)A dal sa robiť,
čo *bolo*[101] správne[458] v očiach Hospodina,
a chodiť všetkou cestou Dávida, svojho
otca, a neodvrátil sa[102] *v*pravo a*ni v*ľavo.
(3)A v osemnástom roku kráľa Jóšijjáhúa[42] sa stalo[343], *že* kráľ poslal Šáfána, syna
Acaljáhúa, syna Mešullama, pisára[557],
v dom Hospodina *s* výrokom: (4)Vystúp[12]
k Chilkijjáhúovi, veľkňazovi[558], nech[25]
zhŕňa[832] peniaze[290], ktoré *boli*[101] vnesené
v dom Hospodina, ktoré od ľudu[67] zozbierali[833] strážcovia[427] prahu, (5)a dáva ich na
ruku vykonávajúcich činnosť[562], ktorí *sú*[101]
poverení starostlivosťou[369] vo *veci* domu[834]
Hospodina, nech[25] ich dajú vykonávajúcim činnosť[562], ktorá *je*[835] v dome Hospodina, na opravovanie[551] trhlín[74 552] domu,
(6)tesárom[563] a budovateľom a murárom
a na nákup driev a tesaných kameňov[565]
na opravovanie[551] domu. (7)A*le* peniaze[290],
ktoré *boli*[101] dávané na ich ruku, neboli
s nimi zúčtovávané, lebo oni konali spoľahlivo[568].
(8)A Chilkijjáhú, veľkňaz[558], povedal
k Šáfánovi, pisárovi[557]: Našiel som v dome
Hospodina knihu zákona[495]. A Chilkijjáhú
Šáfánovi dal tú knihu; ten[25] sa dal ju čítať.
(9)I vstúpil Šáfán, pisár[557], ku kráľovi
a odvetil[836] kráľovi slovom[837] a povedal:
Tvoji nevoľníci vysypali peniaze[290], ktoré[101]
sa našli v dome, a dali ich na ruku vykonávajúcich činnosť[562], ktorí *sú*[101] poverení
starostlivosťou *o*[369] dom Hospodina.
(10)A Šáfán, pisár[557], podal kráľovi
správu[172] výrokom: Chilkijjáhú, kňaz, mi
dal knihu. A Šáfán sa dal pred tvárou
kráľa ju čítať. (11)A za kráľovho počutia
slov tej knihy zákona[495] sa stalo[343], že[25]
roztrhol svoje rúcha; (12)a rozkázal kráľ
Chilkijjovi, kňazovi, a Achíkámovi, synovi Šáfána, a Achbórovi, synovi Mícháju,
a Šáfánovi, pisárovi[557], a Asájovi, služobníkovi krála, výrokom: (13)Choďte, dopýtajte sa[7] Hospodina[602], pre mňa a pre ľud,
áno[25], pre celého Júdu, na slová tejto
knihy, ktorá[101] sa našla, lebo veľké *je* popudenie Hospodina, ktoré je[51] zapálené
proti nám, pretože naši otcovia neposlúchli na[715 838] slová tejto knihy ohľadne
konania podľa všetkého, čo *je*[101] na nej[45]
napísané. (14)Odišiel teda[27] Chilkijjáhú,
kňaz, a Achíkám a Achbór a Šáfán a Asájá
k Chulde, prorokyni, žene Šalluma, syna
Tikvu, syna Charchása, opatrovníka[427]
rúch, ktorá[614] bývala v Jerúsaléme, v druhej štvrti[839], a prehovorili k nej.
(15)I povedala k nim: Takto povedal
Hospodin, Boh Isráéla: Povedzte mužovi,
ktorý vás ku mne poslal: (16)Takto povedal Hospodin: Hľa, ja, chystám sa do
tohto miesta[256] a na jeho obyvateľov privies ť[52] nešťastie[336], všetky slová tej knihy,
ktorú kráľ Júdu prečítal, (17)za to, že ma
opustili a dali sa vykiadzať[544] iným[32] bohom za účelom dráždenia[679] ma všetkými
výrobkami[840] svojich rúk, takže[25] je[51] zapálené moje popudenie proti tomuto
miestu[256] a nebude hasnúť. (18)A*le* ku kráľovi Júdu, ktorý[101] vás poslal dopýtať sa[7]
Hospodina[602], takto k nemu musíte[9] povedať: Takto povedal Hospodin, Boh
Isráéla: Slová, ktoré si počul – (19)pretože

www.biblia.sk

tvoje srdce *je* mäkké a pokoril si sa pred
tvárou[39] Hospodina pri svojom počutí
toho, čo som o tomto mieste[256] a o jeho
obyvateľoch[841] prehovoril, že sa stanú[248 343]
spúšťou[534 842] a zlorečením[534], a roztrhol si
svoje rúcha a pred mojou tvárou si sa roz-
plakal, áno[25], aj ja som počul – vyhlá-
sené[445] Hospodinom; (20) preto, hľa, ja,
chystám sa pripojiť[52 834] ťa k tvojim otcom,
takže[25] budeš v pokoji priložený[834 843]
k svojim hrobom a tvoje oči nebudú hľa-
dieť na všetko nešťastie[336], ktoré sa ja
chystám priviesť[52] na toto miesto[256]. I pri-
niesli odtadiaľ[844] slovo[845] kráľovi.

23 A kráľ poslal, i zhromaždili[833]
k nemu všetkých starších Júdu
a Jerúsaléma (2) a kráľ vystúpil[12] *v* dom
Hospodina a s ním všetci muži Júdu
a všetci obyvatelia Jerúsaléma a kňazi
a proroci a všetok ľud, totiž[846] od malého
až po veľkého, a dal sa[224 436] v ich uši čítať
všetky slová tej knihy zmluvy, ktorá *bola*[101]
nájdená v dome Hospodina. (3) A kráľ za-
stal pred stĺpom[525] a pred tvárou Hospo-
dina uzavrel zmluvu[507] o chodení za Hos-
podinom a o zachovávaní[427] jeho rozkazov
a jeho svedectiev a jeho ustanovení[676] ce-
lým srdcom a celou dušou, o dodržiava-
ní[847] slov tejto zmluvy, ktoré *boli*[101] na-
písané na tejto knihe[45]. A všetok ľud
*v*stúpil[848] v tú*to* zmluvu.

(4) A kráľ rozkázal Chilkijjáhúovi, veľ-
kňazovi[558], a kňazom druhého radu[839]
a strážcom[427] prahu vyniesť[48] z chrámu[720]
Hospodina všetky predmety[179], ktoré *boli*[101]
zhotovené[105] pre Baala[61 104] a pre Ašéru[61 821]
a pre všetok zástup[61 126] nebies, a zvonku
voči Jerúsalému[849] na nivách[850] Kidróna
ich spálil[486] a ich popol odniesol[81] *v* Béth-
-Él. (5) A zosadil[851] kňazíkov[852], ktorých
králi Júdu uviedli[376], a*by* vykiadzali[544] na
výšinách[543] v mestách Júdu a v okolí[853]
Jerúsaléma, a vykiadzačov[544] Baalovi[104]
a slnku a mesiacu a súhvezdiam[854] a všet-
kému zástupu[126] nebies; (6) a z domu
Hospodina vyniesol[48] Ašéru[584 821] zvonku
voči Jerúsalému[850] do doliny[130] Kidróna
a v doline[130] Kidróna ju spálil[486] a rozmel-
nil[855] na prach[587] a prach[587] *r*ozhádzal na
pohrebisko[856] detí[389] ľudu[857]. (7) A pová-
ľal[487] domy chrámových smilníkov[858],
ktoré *boli* v dome Hospodina, kde ženy
tkali[859] stany[860] Ašére[821], (8) a priviedol
všetkých kňazov z miest[782] Júdu a znečis-
til[861] výšiny[543], kde kňazi vykiadzali[51 544], od
Gevy po Beér-ševu, a pováľal[487] výšiny[543 862]
brán, ktoré *boli pri* vchode[197] *do* brány
Jehóšuu, predstaveného[24] mesta, ktoré
boli naľavo každému[158] v bránu mesta
vchádzajúcemu. (9) (Ale kňazi výšin[543] ne-
vystupovali[12] k oltáru Hospodina v Jerúsa-
léme, lež *iba* vprostred svojich bratov
jedli[51] nekvasené *chleby.*) (10) A znečistil[862]
Tófeth, ktoré *je* v prierve[84] synov[863] Hin-
nóma, znemožniť komukoľvek[158] preva-
dzať svojho syna *alebo* svoju dcéru ohňom
Mólechovi[640]; (11) a odpratal[852] kone, ktoré
králi Júdu pre slnko[61 864] umiestnili[376] pri
vstupe *do* domu Hospodina do siene[865 866]
Nethan-melecha, komorníka[377], ktorá
bola[867] v Parvárím[868], a vozidlá[276] slnka[865]
spálil ohňom[486]. (12) A oltáre, ktoré *boli*
na streche vrchnej izby Ácháza, ktoré
zriadili[105] králi Júdu, a oltáre, ktoré zria-
dil[105] Menaššé v dvoch nádvoriach[818] domu
Hospodina, kráľ pováľal[487], i poponáhľal
sa[869] odtadiaľ a *na*hádzal ich prach[587] do
potoka[130] Kidrón. (13) A znečistil[862] kráľ
výšiny[543], ktoré *boli* pred Jerúsalémom[870],
ktoré *boli* sprava voči vrchu skazenosti[871],
ktoré Šalamún, kráľ Isráéla, zbudoval
Aštóreth[872], hnusobe[873] Cídóním[11], a Kemó-
šovi, hnusobe[874] Móáva, a Milkómovi,
ošklivosti[641] detí[389] Ammóna, (14) a roz-
trieštil stĺpy[103] a povytínal[414] ašéry[583] a ich
miesta[256] naplnil kosťami ľudí[874].

(15) A aj oltár, ktorý *bol* v Béth-Éli,
výšinu[543], ktorú zriadil[105] Jároveám, syn
Neváta, ktorou zviedol Isráéla k hreše-
niu, aj onen oltár a tú výšinu[543 863] zvá-
ľal[487], i spálil[486] a na prach[587] rozmelnil[856]
tú výšinu[543 863], a ašéru[583 584] spálil[486 875].
(16) A keď sa Jóšijjáhú obzrel[98], uvidel[16]
hroby, ktoré tam *boli*, na tom vrchu, i po-
slal a dal priniesť[88 505] z tých hrobov kosti;
tie[25] na tom oltári spálil[486], takže[25] ho
znečistil[862] podľa slova Hospodina, ktoré
vyhlásil[876] Boží muž, keď vyhlásil[876] tieto
veci. (17) A povedal: Čo tento náhrobok,
ktorý ja vidím? A muži mesta k nemu po-
vedali: Hrob Božieho muža, ktorý prišiel
z Júdu a vyhlásil[876] tieto veci, ktoré si na
oltári[877] *v* Béth-Éli[878] spravil. (18) I pove-
dal: Dožičte mu spočin[79], nech nikto[210]

www.biblicalcentre.com

nehýbe[28] jeho kosťami. Jeho kosti teda[27]
ušetrili[879], s kosťami proroka, ktorý pri-
šiel zo Šomróna.
(19)A Jóšijjáhú odstránil[102] aj všetky
domy výšin[543], ktoré *boli* v mestách Šóm-
róna, ktoré králi Isráéla na dráždenie[679]
zriadili, a zaobišiel[105] s nimi[329] podľa všet-
kých skutkov[841], ktoré uskutočnil[105 880]
v Béth-Éli, (20)a všetkých kňazov výšin[543],
ktorí tam *boli*, na tých oltároch pozabí-
jal[881] a spálil[486] na nich kosti ľudí[875]. A vrá-
til sa *v* Jerúsalém.
(21)A všetkému ľudu kráľ rozkázal vý-
rokom: Usporiadajte[105] minutie Hospo-
dinovi[882], ako *je* napísané na tejto knihe[45]
zmluvy. (22)Nebolo totiž usporiadané[105]
takéto[883] minutie[882] od dní sudcov[884], ktorí
súdili[885] Isráéla, a*ni za* všetkých dní kráľov
Isráéla a kráľov Júdu, (23)jedine v osem-
nástom roku kráľa Jóšijjáhúa[42] bolo toto
minutie[883] v Jerúsaléme usporiadané[105].
(24)A aj vyvolávačov duchov[819] a jas-
novidcov a bôžikov[885] a zahnojenosti[680]
a všetky hnusoby[874], ktoré bolo[51] vidieť
v zemi Júdu a v Jerúsaléme, Jóšijjáhú
povymetal[886] za účelom dodržania[848] slov
zákona, ktoré *boli*[101] napísané na knihe[45],
ktorú Chilkijjáhú, kňaz, našiel v dome
Hospodina. (25)A pred ním[213] sa nevysky-
tol[343] jemu podobný[711] kráľ, ktorý by sa bol
vrátil k Hospodinovi celým svojím srd-
com a celou svojou dušou a celou svojou
silou[887] podľa všetkého zákona[495] Mojžiša,
a nepovstal jemu podobný[711] po ňom.
(26)Ale Hospodin sa ne*od*vrátil od blku[888]
svojho veľkého hnevu, ktorým jeho hnev
vzbĺkol[577] proti Júdovi za všetko dráždenie[679], ktorým ho dráždil[51 679] Menaššé,
(27)takže[25] Hospodin povedal: Aj Júdu
budem odstraňovať[102] z prítomnosti svo-
jej tváre[167] podľa *toho*, ako som odstránil[102]
Isráéla, a zavrhnem toto mesto, ktoré som
vyvolil[138], Jerúsalém, a dom, *o* ktorom[259]
som povedal: Tam bude moje meno.
(28)A ostatné veci[44] Jóšijjáhúa a všetko,
čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na
knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu?
(29)V jeho dňoch faraón Nechó, kráľ
Egypta, vystúpil[12] k rieke Peráth[889] proti
kráľovi Aššúra[107 634] a kráľ Jóšijjáhú mu
*vy*šiel v ústrety; a keď ho v Megiddu uvi-
del[60 224 890], usmrtil[224 890] ho. (30)A jeho
služobníci ho mŕtveho[891] z Megidda od-
viezli a dopravili ho *do* Jerúsaléma a po-
chovali ho v jeho hrobe; a ľud zeme vzal
Jehóácháza, syna Jóšijjáhúa, a pomazali
ho a uviedli ho v kraľovanie[400] miesto
jeho otca.
(31)Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Jehóacház vo veku[396] dvadsiatich a roch
rokov a kraľoval[51] v Jerúsaléme tri me-
siace; a meno jeho matere Chamútal,
dcéra Jeremju[892] z Livny. (32)A dal sa
robiť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina,
podľa všetkého, čo robili[51] jeho otcovia;
(33)a faraón Nechó ho v Rivle v zemi
Chamáth uväznil[671], aby nekraľoval[893],
a na zem uvalil[376] pokutu sto kikkárov[245]
striebra a kikkára[245] zlata; (34)a v kraľo-
vanie uviedol[400] faraón Nechó Eljákíma,
syna Jóšijjáhúa, miesto Jóšijjáhúa, jeho
otca, a jeho meno zmenil[667] *na* Jehójákím;
a Jehoácháza vzal a zaviedol *do* Egypta
a tam umrel. (35)A Jehójákím to striebro
a to zlato faraónovi dal, ale na *odov*zdanie
tých peňazí[290] na príkaz[894] faraóna podro-
bil zem hodnoteniu[895]; každého[158], ľud
zeme, podľa jeho ohodnotenia[896] zdanil[897]
striebrom a zlatom na *odov*zdanie faró-
novi Néchovi.
(36)Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Jehójákím vo veku[396] dvadsiatich a pia-
tich rokov a kraľoval[51] v Jerúsaléme jede-
násť rokov, a meno jeho matere Zevíddá,
dcéra Pedáju z Rúmy. (37)A dal sa robiť,
čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina, podľa
všetkého, čo robili[51] jeho otcovia.

24 V jeho dňoch vystúpil[12] Nevu-
chadneccar, kráľ Bávela[107], a Je-
hójákím sa mu *na* tri roky stal služobní-
kom; potom[25] sa zasa[31] proti nemu vzoprel[1]
(2)a Hospodin sa dal proti nemu posielať
záškodnícke bandy[237] Kasdím[351 898] a zá-
škodnícke bandy[237] Aráma[231] a záškod-
nícke bandy[237] Móáva a záškodnícke ban-
dy[237] synov Ammóna; áno[25], dal sa ich
proti Júdovi posielať na jeho hubenie
podľa slova Hospodina, ktoré vyslovil
skrze[455] svojich nevoľníkov, prorokov.
(3)Stalo sa[343] *tak* len na príkaz[895] Hospo-
dina proti Júdovi na jeho odstránenie[102]
spred jeho tváre[167] za hriech Menaššéa
podľa všetkého, čo napáchal[105], (4)ba aj
nevinnú[831] krv, ktorú prelial, takže[25]

www.mosaicbible.eu

nevinnou[831] krvou naplnil Jerúsalém – to[25]
nebol[51] Hospodin ochotný[397] odpustiť.
(5)A ostatné veci[44] Jehójákíma a všetko,
čo vykonal, – či nie *sú* ony *o*písané na
knihe[45] letopisov[46] kráľov[42] Júdu? (6)I ľa-
hol Jehójákím so svojimi otcami a kra-
ľovania sa miesto neho ujal Jehójáchín,
jeho syn. (7)A kráľ Egypta už naďalej zo
svojej zeme nevychádzal[48 324], lebo všetko,
čo kráľovi Egypta patrilo[43 51], od potoka[130]
Egypta *až* po rieku Peráth[890], zabral kráľ
Bávela[107].
(8) Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Jehójáchín vo veku[396] osemnástich rokov
a tri mesiace kraľoval[51] v Jerúsaléme,
a meno jeho matere Nechuštá, dcéra
Elnáthána z Jerúsaléma. (9)A dal sa ro-
biť, čo *bolo*[101] zlé v očiach Hospodina,
podľa všetkého, čo robil*i*[51] jeho otcovia.
(10)V onej dobe *k* Jerúsalému vystúpili[12]
služobníci Nevuchadneccara, kráľa Bá-
vela[107], a mesto sa dostalo[899] v obľahnu-
tie[900], (11)a keď proti mestu pritiahol
Nevuchadneccar, kráľ Bávela[107], kým[25]
jeho služobníci pred ním ostávali v oblie-
haní[316], (12)vyšiel[16 48] ku kráľovi Bávela[107]
Jehójáchín, kráľ Júdu, on a jeho mať
a jeho služobníci a jeho kniežatá[24] a jeho
komorníci[377], a kráľ Bávela[107] ho v ôsmom
roku svojho kraľovania[42] vzal (13)a vynie-
sol[48] odtadiaľ všetky poklady[573] domu Hos-
podina a poklady[573] domu kráľa, a rozse-
kal[718] všetky predmety[179] *zo* zlata, ktoré
pre chrám[720 901] Hospodina zhotovil[105] Ša-
lamún, kráľ Isráéla, podľa *toho,* čo
Hospodin prehovoril, (14)a odviedol[638]
všetok Jerúsalém, všetkých vyšších[24]
a všetkých mocných[234] bohatstvom[635], de-
saťtisíc odvedených[638], a všetkých kováč-
ov[563] a zámočníkov, nezvýšil *nikto* okrem
núdzneho[902] ľudu zeme. (15)A Jehójáchína
odviedol do Bávela[107], *aj* mať kráľa a ženy
kráľa a jeho komorníkov a šľachticov[903]
zeme zaviedol z Jerúsaléma *do* vyhnan-
stva[904] do Bávela[107]. Všetkých zdatných[905]
mužov[80] sedemtisíc a kováčov[563] a zámoč-
níkov tisíc; tí všetci *boli* siláci[234], schopní
vojenskej služby[906], a kráľ Bávela[107] ich do-
pravil *do* vyhnanstva[904] do Bávela[107].
(17)A kráľ Bávela[107] uviedol miesto neho[907]
v kraľovanie[400] Mattanju, jeho strýka,
a jeho meno zmenil[667] *na* Cidkijjáhú.

(18) Pri začatí svojho kraľovania[395] *bol*
Cidkijjáhú vo veku[396] dvadsiatich a jed-
ného roka; kraľoval[51] v Jerúsaléme jede-
násť rokov a meno jeho matere Chamútal,
dcéra Jeremju z Livny. (19)A robil[51], čo
bolo[101] zlé v očiach Hospodina, podľa
všetkého, čo robil[51] Jehójákím; (20)áno,
tak sa dialo[51] pre hnev Hospodina proti
Jerúsalému a proti Júdovi, až keď ich od-
vrhol spred svojej tváre[167].

25 A Cidkijjáhú sa proti kráľovi Bá-
vela[107] vzoprel[1] (**25**:1)a v deviatom
roku jeho kraľovania[42], v desiatom me-
siaci, v desiatom *dni* mesiaca[42] sa stalo[343],
že pritiahol Nevuchadneccar, kráľ Bá-
vela[107], on a všetka jeho vojenská moc[315],
proti Jerúsalému a utáboril sa[908] pred ním
a zbudoval vôkol proti nemu obliehací
val, (2)takže[25] mesto bolo[51 900] *až* do je-
denásteho roku kráľa Cidkijjáhúa[42] v ob-
ľahnutí[901]. (3)V deviaty *deň štvrtého*[909] me-
siaca[42], keď[25] sa v meste vzmohol[910] hlad
a ľudu zeme sa ne*dos*távalo[51 343] chleba,
(4)tu[25] bol do mesta spravený prielom[911]
a všetci bojovníci[912] *v* noci, *po* ceste brá-
nou medzi dvoma múrmi[162], ktorá *bola*
pri záhrade[913] kráľa (a vôkol pred mestom
boli Kasdím[351 899]) – tadiaľ[25] *sa* odišlo[334 914]
cestou *k* stepi[189 617]. (5)A*le* za kráľom vy-
razili[274] – vojenská moc[315] Kasdím[351 899] –
a v stepiach[617] Jerícha ho dostihli, a všetka
jeho vojenská moc[315], *tí* sa z jeho prítom-
nosti[167] rozutekali[915]; (6)a kráľa sa zmoc-
nili[362 602] a vyviedli[12] *ho* ku kráľovi Bávela[107]
do Rivly a vyslovili rozsudok[18], *čo* s ním;
(7)i pozahlúšali[463] synov Cidkijjáhúa pred
jeho očami a oči Cidkijjáhúa oslepil[224 916]
a sputnal[224 671 917] ho mosadznými okovmi[917]
a zaviedol[224 917] ho *v* Bável[107].
(8)A v piatom mesiaci, v siedmy *deň*
mesiaca[42] (to[23] *bol* rok deväťnástich rokov
Nevuchadneccara, kráľa[42] Bávela[107]), pri-
šiel *do* Jerúsaléma Nevúzaradán, veliteľ[918]
osobnej stráže[919], služobník kráľa[42] Bá-
vela[107], (9)a spálil[486] dom Hospodina a dom
kráľa a všetky domy v Jerúsaléme, *aj* vše-
tky domy velikánov[74 462] spálil ohňom[486];
(10)a všetka vojenská moc[315] Kasdím[351 899],
tí vôkol pováľali[487] múry[162] Jerúsaléma,
(11)a ostatok ľudu, tých, *ktorí*[101] v Jerú-
saléme zvyšovali, a prebehlíkov[347], ktorí
prebehli[347] ku kráľovi Bávela[107], a všetok

www.biblia.sk

ostatok davu[365] Nevúzaradán, veliteľ[918]
osobnej stráže[919], odviedol[638], (12)a*le*
z núdznych[902] zeme ponechal veliteľ[918]
osobnej stráže[919] za vinárov a za oráčov[920].
(13)A stĺpy *z* mosadze[651], ktoré *boli v* dome
Hospodina, a stojany a more[660] *z* mosa-
dze[651], ktoré *bolo* v dome Hospodina, Kas-
dím[351 899] roztrieštili a mosadz[651] z toho[921]
odniesli[81] do Bávela[107], (14)a pobrali
hrnce[922] a lopatky a nožnice a panvy[923]
a všetky náčinia[179] *z* mosadze[651], ktorými
slúžievali[230]; (15)a zhášadlá[924] a rajnice,
zo zlata, ktoré *boli zo* zlata, a *zo* striebra,
ktoré *boli zo* striebra[925], pobral veliteľ[918]
osobnej stráže[919]. (16)Dva stĺpy, jedno
more[660] a stojany, ktoré zhotovil Šalamún
pre dom[61 926] Hospodina, – nebolo[51] váhy
mosadze[42 651] všetkých týchto predme-
tov[179]; (17)výška jedného stĺpa osemnásť
lakťov[611] a na ňom hlavica *z* mosadze[651],
výška tej hlavice tri lakte a na tej hlavici
vôkol mriežkovanie[927] a granátové jabĺč-
ka, to všetko *z* mosadze[651], a také[928] mal[410]
na mriežkovaní[927] druhý stĺp.

(18)A veliteľ[919] osobnej stráže[919] vzal
Seráju, hlavného kňaza[929], a Cefanjáhúa,
kňaza druhého radu[839], a troch strážcov[427]
prahu (19)a z mesta vzal jedného komor-
níka[377], ktorý *bol* poverencom[930] nad bojov-
níkmi[913], a piatich mužov z *tých, ktorí* ví-
dali tvár kráľa, ktorí boli v meste nájdení,
a pisára[557] veliteľa[24 931] vojska[196], ktorý[101] do
zbrane povolával ľud zeme, a šesťdesiat
mužov z ľudu, ktorí[101] *boli* v meste nájdení,
(20)Nevúzaradán, veliteľ[918] osobnej strá-
že[919], ich teda[27] vzal a zaviedol ich pred
kráľa Bávela[107] do Rivly (21)a kráľ Bávela[107]
ich v Rivle v zemi Chamáth skolil[57] a usmr-
til ich. Tak[25] bol Júdá odvedený[638] z povr-
chu[698] svojej pôdy[262].

(22)A ľud, ktorý[101] v zemi Júdu zvyšo-
val, ktorý Nevúchadneccar, kráľ Bávela[107],
zanechal, – nad nimi potom[27] dozorom
poveril[370] Gedaljáhúa, syna Achíkáma,
syna Šáfána. (23)A všetci velitelia[24] vojen-
ských oddielov[315 932], oni a mužstvá[933], po-
čuli, že kráľ Bávela[107] dozorom poveril[370]
Gedaljáhúa, a prišli ku Gedaljáhúovi do
Micpy, totiž[25] Jišmáél, syn Nethanjáhúa,
a Jóchánán, syn Káréacha, a Serájá, syn
Tanchumetha, Netófáthího[11], a Jaazan-
jáhú, syn Maachathího[11], oni a ich muži,
(24)a Gedaljáhú odprisahal im a ich
mužom a povedal im: Nemusíte[9] pred
služobníkmi[39 40] Kasdím[351 899] pociťovať bá-
zeň[41]; usídlite sa v zemi a slúžte[713] kráľovi
Bávela[107] a bude vám dobre.

(25)A v siedmom mesiaci sa stalo[343], *že*
prišiel Jišmáél, syn Nethanjáhúa, syna
Elíšámu zo semena kráľovstva[499], a s ním
desiati muži, a skolili[57] Gedaljáhúa, tak-
že[25] umrel, a Júdovcov[934] a Kasdím[351 899],
ktorí s ním boli v Micpe; (26)a vstali, vše-
tok ľud, od malého *až* po veľkého, a*j* veli-
telia[24] vojenských oddielov[315], a vošli *do*
Egypta, lebo pociťovali bázeň[41] pred tvá-
rou[39 40] Kasdím[351 899].

(27)A v tridsiatom a siedmom roku vy-
hnanstva[42 904] Jehójáchína, kráľa Júdu,
v dvanástom mesiaci, v dvadsiatom a sied-
mom *dni* mesiaca[42], sa stalo[343], *že* Evíl-
-Meródach, kráľ Bávela[107], v roku začatia
svojho kraľovania[395] pozdvihol[81 935] hlavu
Jehójáchína, kráľa Júdu, z domu žalára
(28)a hovoril[51] s ním vľúdne[936] a postavil[376]
jeho sedadlo[191] vyššie ako sedadlá[191 937] krá-
ľov, ktorí *boli* s ním v Báveli[107], (29)a vy-
menil jeho žalárne rúcha[938], a *on* sa dal
ustavične, *po* všetky dni svojho života[939],
jedávať chlieb[187] pred jeho tvárou,
(30)a jeho strava, ustavičná strava, mu
bola dávaná z blízkosti[67] kráľa, prídel[940]
dňa v jeho deň, *po* všetky dni jeho
života[939].

www.krestanskabiblia.sk

2. KRÁĽOV

1 Pozri 1 Kráľ. 12:19, pozn. 713.
2 Al. „Achazjáhú“ (1 Kráľ. 22:40), ďalej obdobne.
3 Vl. „padol (al. „spadol“) cez (al. možno „o“) mrežu“, tu nie je celkom jasné, o akú „mrežu“ ide.
4 Ako „mriežky“ v 1 Kráľ. 7:17, pozn. 425, tu najskôr v zmysle „zamrežované okno“.
5 D. „ochorel“, „z tejto choroby“, zmysel ako v texte; kap. 8:29 obdobne.
6 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s predošlým „poslal“. Ďalej obdobne.
7 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
8 Pozri Sud. 1:1, pozn. 3, tu iné sloveso[7], ale tá istá predložková väzba v obdobnom zmysle. V LXX tu predložková väzba ako v Sud. 18:5 a ďalej, pozn. 824.
9 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
10 Vl. „(môcť o)žiť“ (al. „môcť ostať nažive“ [Gen. 42:2, pozn. 1138]).
11 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
12 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
13 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
14 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
15 Pozri Gen. 2:17 a ďalej, pozn. 93, tu, pravda, doslovne ako v texte.
16 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
17 D. „Čo“.
18 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
19 Tu v takomto al. podobnom zmysle („výzor“, „povaha“, „spôsob“).
20 D. „Muž, pán“ (Gen. 14:13, pozn. 400, tu teda „nositeľ“, „používateľ“), zmysel ako v texte.
21 Tvar slovesa ako „obtáčaš“ v 2 Sam. 22:40; „opaskom“ nižšie je odvodený výraz.
22 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
23 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
24 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
25 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
26 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
27 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
28 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
29 Slovná hra: „muž („íš“)… Zostúp!“ (v. 9); „zostupuje oheň“ („éš“).
30 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
31 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
32 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
33 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
34 D. „Náhlením“, „chvatom“.
35 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328; Sud. 7:5, pozn. 356.
36 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 513.
37 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
38 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
39 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
40 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
41 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
42 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
43 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
44 Pozri 1 Kráľ. 11:41, pozn. 695.
45 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
46 Pozri 1 Kráľ. 14:19, pozn. 779.
47 D. „A pri Hospodinovom vznášaní“ (tj. „úmysle al. zámere vzniesť“)[266].
48 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252; v kap. 10:25 aj „ujsť“, tj. „uniknúť“.
49 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
50 Pozri 1 Kráľ. 20:35, pozn. 948.
51 Vl. „zvedel si“, tj. „zvedel si a vieš“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
52 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
53 Pozri Sud. 18:9, pozn. 831.
54 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
55 Pozri Gen. 21:16, pozn. 551.
56 Pozri 1 Kráľ. 19:13, pozn. 902.
57 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 122.
58 Al. „rozdvojili“, vl. „rozpolili“.
59 D. „sem a sem“.
60 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
61 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
62 D. „skôr ako budem braný“. Zmysel azda ako v texte.
63 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
64 Vl. „podiel (D. „ústa“, porov. Gen. 47:12, pozn. 1272) dvoch“.
65 Pozri Exod. 12:43, pozn. 427.
66 Vl. „tvrdosť“, pozri 1 Kráľ. 12:4, pozn. 697; inak „žiadosti (potom v zmysle „predmetu al. splniteľnosti žiadosti“) si dodal obťažnosti“, tj. „spravil si svoju žiadosť ťažko splniteľnou“, „požiadal si o čosi ťažko splniteľné“.
67 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
68 D. „oni chodili chodením a“.
69 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
70 D. „voz ohňa a kone ohňa“. Ďalej obdobne.
71 Pozri Rúth 1:17, pozn. 44.
72 Al. „stále“, „opakovane“, „znova a znova“, pridané na vyjadrenie toho, že nasledovné sloveso[73] je v zosilnenom tvare, v akom sa v SZ vyskytuje len tu.
73 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242.
74 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
75 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
76 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755.
77 Al. „z neho“, ďalej obdobne, pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
78 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
79 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
80 D. „päťdesiati muži, synovia zdatnosti“ (Exod. 18:21, pozn. 626).
81 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
82 D. „pána, aby ho… odniesol, nebol hodil“, vyjadrenie obavy z čohosi, čo sa mohlo stať.
83 Al. možno „v jedno *z* pohorí“[279].
84 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
85 Pozri Sud. 3:25, pozn. 217, tu i v kap. 8:11 v zmysle „až mu to už bolo trápne“.

www.milosrdnik.eu

86 Al. „bývanie *v* tom*to* meste[189] *je* dobré“.
87 Al. „spôsobujúca neplodnosť“ (al. „potraty“), vo v. 21 v platnosti podstatného mena („spôsobovanie neplodnosti“ (al. „potratov“); tvar slovesa ako „potrativšej“ v Exod. 23:26, pozn. 821.
88 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
89 Al. „krčah“, al. vôbec „nádobu“.
90 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
91 Al. „vychádzaniu“, tj. „prameňu“, „žriedlu“, no výraz süvisí s predošlým „vyšieľ“.
92 Pozri Num. 12:13, pozn. 472.
93 D. „odtadiaľ“.
94 Pozri 1 Kráľ. 3:7, pozn. 179.
95 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
96 Pozri Gen. 39:14, pozn. 1045, tu, pravda, iné sloveso.
97 Pozri Lev. 13:40, pozn. 426.
98 Pozri Exod. 2:12; 7:23, pozn. 231.
99 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170.
100 Sloveso ako v 2 Sam. 23:16, pozn. 952, zosilnený tvar, ako „nakálal“ v Gen. 22:3, „rozštiepali“ v 1 Sam. 6:14. Tvar toho istého slovesa je v kap. 3:26, 8:12 a 15:16.
101 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
102 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
103 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.
104 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
105 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
106 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
107 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182; ohľadne „Bávela“ (kap. 17:24 a ďalej) pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
108 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
109 Tu v takomto zmysle („odovzdával al. splácal ako povinnú dávku“).
110 Al. možno „baranov, *ich* vlnu“, tj. „vlnu stotisíc jahniat a stotisíc baranov“.
111 D. „smrti“, tj. „keď bol mŕtvy“.
112 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
113 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
114 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
115 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
116 Pozri 1 Kráľ. 22:4, pozn. 980.
117 D. „ako“, ako nižšie, ďalej obdobne.
118 D. „Kde“, „kadiaľ“.
119 Pozri 1 Sam. 9:18, pozn. 404.
120 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
121 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
122 Pozri Exod. 11:8, pozn. 360.
123 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
124 Pozri 2 Sam. 16:10, pozn. 666.
125 Možno v obdobnom zmysle ako 1 Kráľ. 11:22, pozn. 676.
126 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
127 Tu v takomto zmysle („keby som ja nevynášal al. nepovznášal al. nevyvyšoval“, tj. v duchu).
128 Al. „osobu“, „osobnosť“, ako v kap. 5:1; D. „tvár“, ďalej obdobne.
129 D. „priveďte hrajúceho“, ako nižšie, tj. na hudobný nástroj.
130 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
131 Tj. „Zmeňte túto dolinu na (al. „narobte v tejto doline“) množstvo jám“.
132 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
133 Pozri 1 Kráľ. 17:7, pozn. 828.
134 Vl. „oná“, ďalej obdobne.
135 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
136 Pozri 1 Sam. 18:23, pozn. 752.
137 Pozri Num. 13:28, pozn. 487.
138 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
139 Tu v obdobnom zmysle ako Sud. 20:15n., pozn. 894.
140 Vl. „každú vyberanosť (al. „výbornosť“) mesta“.
141 Tvar slovesa ako v Gen. 26:15, pozn. 677.
142 Al. „skaziť“, „poškodiť“, tvar slovesa ako „trpiacich bolesť“ v Gen. 34:25.
143 Pozri Gen. 33:19, pozn. 897; v kap. 9:10 a 36n. príbuzný výraz, no nie ten istý; ako „podiel“ v Deut. 10:9 a inde.
144 Tj. „za doby“.
145 Pozri 1 Kráľ. 18:29, pozn. 175.
146 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
147 D. „hľa, od cesty“.
148 D. „opasujúcich“.
149 Pozri 1 Kráľ. 20:11, pozn. 917.
150 Pozri 2 Sam. 18.11, pozn. 726.
151 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
152 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
153 D. „potrením“.
154 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
155 D. „v ňu“, tj. „do nej“, vzťahuje se na predošlé „Móáva“, ktorému, keďže sa zároveň chápe v zmysle „móávskej zeme“[107], sa tu v tejto súvislosti prisudzuje ženský rod; obdobne vo v. 25 ohľadne „Kír-charéšeta“ (D. „jej“, „ju“), porov. Gen. 10:12, pozn. 320.
156 Tak podľa písaného textu; mnohí podľa LXX navrhujú čítať „a mocou al. prudko (LXX „eisporeuomenoi“, „vstupujúc“ – čítali „bó“, „vstupovaním“, miesto „báh“, „v ňu“) vstúpili“. Podľa čítaného textu, podporovaného asi 40 rukopismi, „a dali sa porážať“ (al. „biť“, „vajjakkú“, miesto „vajjábú“, porov. 1 Sam. 13:1, pozn. 511).
157 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419.
158 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
159 Tu azda v takomto zmysle, al. „*naň* útočili“.
160 Vl. „silná“.
161 Obdobne ako v 1 Kráľ. 19:7, pozn. 892.
162 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
163 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
164 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
165 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
166 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329; tvar toho istého slovesa je v kap. 4:4 so zmyslom ako v texte tam („vynímať“, „vyčleňovať“, „stavať stranou“).
167 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
168 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
169 Al. „k Elíšovi sa dala kričať“ (al. „volať“).
170 Vl. „bojacim sa“, „majúcim v úcte“[317].
171 Ako „úžerník“ v Exod. 22:25.
172 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.

www.miloslavik.eu

173 Pozri Gen. 33:9, a ďalej, pozn. 1174.
174 D. „všetko“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
175 Al. „nádobku“, výraz vyskytujúci sa len tu, no súvisiaci so slovesom „natierať“ (Deut. 28:40) al. „pomazať“ (Rúth 3:3, pozn. 118; 2 Sam. 12:20, pozn. 510) a značiaci teda podľa podaktorých „pomazanie“, „potrenie“, tj. „toľko, koľko stačí na jedno pomazanie“.
176 Pozri Exod. 22:14, pozn. 757.
177 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
178 Pozri Exod. 3:22, pozn. 863.
179 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
180 Vl. „nech nezmenšuješ ich počet“, „nerobíš ich málom“.
181 D. „na všetky tieto nádoby“, tj. „rozdelíš na…“, „naleješ do každej“. LXX a Vulgata prekládajú „nalej(eš) do všetkých týchto nádob“ (čítali „él“ miesto „al“, pozri 1 Kráľ. 17:21n., pozn. 843), a tohto znenia sa pridržiavajú všetky ostatné známe mi preklady, no nevidím príčiny opravovať masóretské znenie, lebo sa nazdávam, že je dobre možné ho chápať v zmysle ako v texte al. tuto vyššie.
182 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
183 Pozri Exod. 21:34, pozn. 727.
184 Al. „A nastal deň, keď“.
185 Al. „vážená“, ďalej obdobne. Pozri 2 Sam. 19:32, pozn. 776.
186 Tu v takomto zmysle („pridržala“, „prehovorila“ [vl. „premohla“, tj. „svojou naliehavou ponukou“], „zmocnila sa“).
187 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
188 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.
189 Pozri Num.1:53 a ďalej, pozn. 63.
190 Al. „malú murovanú vrchnú izbu“.
191 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201.
192 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884, tu, pravda, asi „stojan“ iba „pod jednu lampu“.
193 Vl. „chveješ (al. „strachuješ“) sa o nás“, pozri Gen. 42:28, pozn. 1162; Exod. 19:16, pozn. 647; tu zmysel ako v texte.
194 Vl. „so všetkým týmto strachom“ (al. „chvením“), pozri Gen. 27:33, pozn. 711; 1 Sam. 14:15, pozn. 525, tu zmysel ako v texte.
195 D. „Či je“ (al. „by bolo“).
196 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
197 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
198 Pozri Gen. 18:10, pozn. 472.
199 Al. „klamnú nádej“, vl. „svojej slúžke luhať“, „svoju slúžku klamať“, opis v texte hádam vystihuje zmysel predložkovej väzby v pôvodine.
200 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
201 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
202 Pozri 1 Sam. 30:20, pozn. 1027.
203 Tu azda najskôr v takomto zmysle.
204 Pozri Gen. 43:27, pozn. 1192.
205 Pozri Deut. 6:19, pozn. 339.
206 Pozri 1 Sam 11:3, pozn. 464.
207 Al. „klamať“, iné sloveso ako vo v. 16[199], vyskytujúce sa v SZ okrem tohto miesta ešte len v 2 Par. 29:11.
208 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.
209 Pozri Num. 21:18, pozn. 810.
210 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
211 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
212 Pozri 1 Sam. 13:10, pozn. 527.
213 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
214 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
215 Pozri Exod. 16:3; 27:3, pozn. 552.
216 Pozri Gen. 25:29, pozn. 664, tu možno „polievku“, ďalej obdobne; no předošlé sloveso „uvar“ je iné ako „navaril“ tam a nesúvisí s týmto výrazom.
217 D. „jeden“.
218 Tu značí popínavú rastlinu, podobnú viniču.
219 D. „vinič poľa“, ďalej obdobne.
220 Pozri 1 Kráľ. 6:18, pozn. 361.
221 Pozri 1 Kráľ. 17:12, pozn. 831.
222 Al. „kým“, „keď“.
223 Tj. azda „za ochutnávania“, porov. Sud. 7:5, pozn. 460.
224 Tj. „Elíšá“, inak možno „nasypali“, tj. „nasypalo *sa*“. Ďalej obdobne.
225 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
226 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
227 Pozri Exod. 23:16 a ďalej, pozn. 805.
228 Al. „totiž z nového obilia“ (Lev. 23:14).
229 Al. „kapse“, „batohu“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa len tu; LXX tieto slová vynechávajú, Vulgata prekladá v zmysle ako v texte. Podaktorí tento výraz chápu ako „obal“, „šupu“, takže potom prekladajú „a nové obilie v jeho obale“ (al. „šupe“), tj. „nevymlátené“.
230 Pozri Exod. 24:13, pozn. 1007.
231 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
232 Al. „vznešeným“, „vysoko váženým“.
233 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
234 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
235 Pozri Jóš. 1:14, pozn. 45.
236 Pozri Lev. 14:2, pozn. 447.
237 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
238 Pozri Sud. 11:3, pozn. 609.
239 Pozri 1 Kráľ. 3:7, pozn. 179.
240 Tj. „ako slúžka al. nevoľníčka“; netýka sa, pravdaže, vv. 1 a 3.
241 Tu „ten prorok“.
242 Al. „uzdraviť z“, „zachrániť (al. „oprostiť“) od“, no vl. „odňať od“, „vyňať z“, ďalej obdobne, pozri Gen. 30:23, pozn. 230.
243 Tj. „Naamán kráľovi“, al. „ktosi („vstúpili a podali“, „vstúpilo *sa* a podalo *sa*“) Naamánovi“.
244 D. „ako toto“, „podľa tohto“.
245 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.
246 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
247 Pozri Sud. 14:12n., pozn. 715.
248 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
249 Pozri 1 Kráľ. 20:7, pozn. 912.
250 Al. „Nuž, môže[9] prísť“.
251 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
252 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.

www.miloslavikeu

253 Tj. „obnovuje“, „opäť uzdravuje“.
254 D. „Vychádzaním bude (al. „má“, „mal by“) ku mne“.
255 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175.
256 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
257 Tj. „postihnutým“, „chorým“.
258 Pozri Exod. 29:26, pozn. 1046.
259 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
260 Al. možno „pozornosť“, „prejav vďaky“, D. „požehnanie“.
261 Pozri Num. 11:17, pozn. 147.
262 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
263 Pozri Sud. 19:10, pozn. 858.
264 Pozri Lev. 5:10; 9:7, pozn. 276.
265 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
266 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
267 Modla uctievaná v Sýrii.
268 Pozri Sud. 16:26, pozn. 800.
269 Pozri Gen. 35:16, pozn. 946.
270 Pozri Gen. 35:16, pozn. 947.
271 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
272 Pozri Gen. 22:16, pozn. 575.
273 D. „ušetril od vzatia z jeho ruky“.
274 Pozri Gen. 31:23, pozn. 819.
275 D. „spadol“, tu zmysel ako v texte.
276 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; Exod. 15:4.
277 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
278 D. „toto“.
279 Gen. 14:10, pozn. 398.
280 Vl. „Privoľ“, ako v kap. 6:3 a Exod. 2:21.
281 Pozri 1 Sam. 28:23, pozn. 1002; opis, ktorý je použitý tu, navyše odlišuje toto sloveso od „naliehať“ vo v. 16.
282 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1122.
283 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1123.
284 Al. „starostlivo“, „postaral sa“[453].
285 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
286 Pozri 1 Kráľ. 2:36, pozn. 163.
287 Tj. „neopustilo ma“, „vedel som to“; dá sa chápať aj ako otázka: „neodišlo?“, „neopustili ma zmysly?“, tj. „nebol som bez seba?“ (úžasom al. zdesením al. rozhorčením, porov. 1 Kráľ 10:5). Ako otázku pochopili toto miesto aj LXX, ale pridali „meta sú“, „s tebou“, čím tejto otázke dali zmysel „či som nebol v duchu pri tom?“ Podobne Vulgata: „nonne… in praesenti erat“, „či nebolo na mieste samom“. Tohto zmyslu, napriek tomu, že nemá v hebrejskom znení opory, sa pridržiavajú aj mnohé novšie preklady.
288 Al. „myslenie“, „zmysly“, vl. „srdce“; dá sa vari chápať i doslovne v zmysle „neišlo“, tj. „prestalo ísť al. biť“, „zastalo“, úžasom atď.[287]
289 Tu hádam v zmysle „veď vieš, kto“.
290 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
291 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
292 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
293 Al. „tesné“.
294 Al. „brvno“, „trám“, vo v. 5 v zmysle ako v texte tam („kmeň stromu“).
295 Sloveso ako „rozseknite“ v 1 Kráľ. 3:25.
296 Al. „zotínať stromy“.
297 Pozri Deut. 19:5.
298 Pozri 1 Sam. 1:28, pozn. 69.
299 Tj. „sekera“, al. „ono *bolo* vypožičané“, tj. „železo“, oboje je v hebrejčine mužského rodu.
300 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
301 D. „sa stal vedúcim vojnu“ (al. „bojujúcim“).
302 Vl. „dal sa radiť so svojimi služobníkmi“, opis v texte umožňuje uchovať v preklade význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
303 Pozri Rút 4:1, pozn. 151.
304 Pozri Exod. 34:12, pozn. 1190, tu len pokiaľ ide o trpný rod.
305 Al. „nevšímaním“, „zanedbaním pozornosti *ohľadne*“, porov. Jóš. 7:11, pozn. 267.
306 Pozri Exod. 18:20, pozn. 624.
307 Tj. azda „odtadiaľ“ al. „vtedy“.
308 Tj. „to sa nestalo“.
309 Al. „pobúrilo“, „rozčúlilo“.
310 D. „z *tých*, ktorí *patria* (k) nám“ („miššellánú“, skrátene za „méašer lánú“).
311 Vl. „(ku) kráľovi“ („*tiahne sa* ku kráľovi“, al. možno „*slúži* al. *donáša* kráľovi“).
312 Tj. „nik“, al. „nie *je tak*“, porov. 1 Kráľ. 11:22, pozn. 676.
313 Pozri Exod. 8:3, pozn. 236.
314 Vl. „ťažký“, ďalej obdobne.
315 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
316 Al. „a obkľúčili mesto“, ďalej obdobne, pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 458 a 459, no tu (nie vo vv. 24 a ďalej.) iné sloveso[514]; vo v. 25 vl. „obliehali ho“, v texte obdobný opis; kap. 6:25 a ďalej obdobne.
317 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
318 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
319 D. „a *v* okoliach“ (al. „okoliami“). Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
320 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („úplnou slepotou“); v kap. 5:1 v zmysle „vysokého al. vznešeného pána“, tam vo v. 4 a v kap. 9:11 obdobne.
321 Tu možno aj v zmysle „slepotou každého z nich“.
322 Pozri Sud. 4:19, pozn. 270.
323 Výraz vyskytujúci sa len tu a súvisiaci s „usporiadal“ vyššie.
324 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
325 D. „*až* po bytie hlavy“.
326 Dutá miera, šestina sey[339].
327 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
328 D. „mám pomáhať“, opis v texte vzhľadm na predošlé „odkiaľ“; inak vari „ako (al. „čím“) ti mám pomôcť“ (al. „pomáhať“).
329 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 588.
330 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 524.
331 Tj. „opretím sa o dvere“.
332 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
333 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
334 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
335 Mnohí tu navrhujú čítať „zostupoval kráľ („hammelech“ miesto „hammaleách“, „posol“, porov. 2 Sam. 11:1,

www.mailos.sk

pozn. 457) a povedal“, čo by sa síce zdalo vhodne zapadať do textovej súvislosti (pozri kap. 7:2, 17n.), no tu nie je nijako doložené.

336 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.

337 Tj. „prečo“, „načo“.

338 Pozri Exod. 9:18, pozn. 287.

339 Pozri Gen. 18:6, pozn. 468.

340 Pozri Exod. 14:7, pozn. 463.

341 Tu a vo v. 17 v tomto prenesenom zmysle.

342 Pozri Gen. 7:11, pozn. 240.

343 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.

344 Al. „stať táto vec“ (v. 2), „vec ako táto“ (potom D. „stať ako táto vec“, v. 19).

345 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.

346 D. „A teraz“, ďalej obdobne.

347 Pozri 1 Sam. 29:3, pozn. 1010.

348 D. „koniec“, ako vo v. 8, kde značí „okraj z druhej strany“ („prešli celým táborom“). Ďalej obdobne.

349 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.

350 Al. „proti nám“, ako často inde.

351 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.

352 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.

353 Pozri 2 Sam. 18:20, pozn. 741.

354 Pozri Sud. 18:9, pozn. 831.

355 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.

356 Obdobne ako v 1 Sam. 31:9, pozn. 1042.

357 Tj. „pre seba“[61], „v svojom záujme“, „na svoje uľahčenie“, lebo tým urobili zadosť svojej zodpovednosti a zbavili sa svojich obáv, pozri v. 9. Iní prekladajú „im“, slovo „vrátnika“ vyššie chápajúc v hromadnom zmysle „posádky brány“ alebo miesto neho podľa sýrskeho prekladu kladúc „vrátnikov“. Podobne LXX, ktorí miesto „na vrátnika“ („él-šóér“) čítali „do brány“ („él-šaar“); „im“ tu potom značí „tým, ktorí boli v bráne“.

358 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1147.

359 Pozri Lev. 10:18, pozn. 304.

360 Nesúvisí s „vedia“ nižšie.

361 Pozri Deut. 12:30, pozn. 525.

362 Pozri Deut. 9:17, pozn. 429.

363 Tu bez predložky.

364 Tj. „v meste“.

365 Pozri 1 Sam. 14:16, pozn. 256.

366 Pozri Num. 17:13, pozn. 567.

367 Pozri 1 Sam. 23:26, pozn. 873.

368 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.

369 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032.

370 Tj. „poveril dozorom nado všetkým ruchom, ktorý teraz v bráne nastal, zaistiť v ňom poriadok“. Kap. 11:15 obdobne.

371 Pozri Gen. 12:10, pozn. 495 a 521.

372 D. „v čom“.

373 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.

374 Al. možno „svoje polia“ (vv. 3, 5), „polí“ (v. 6)[74].

375 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.

376 Vl. „dal“, ďalej obdobne.

377 Al. „klieštenca“, hebr. „sárís“, ďalej obdobne; meno al. titul „rav-sárís“ v kap. 18:17 značí „hlavného komorníka al. klieštenca“.

378 D. „Navráť[108] všetko… aj všetky úrody“.

379 Al. „Chazáélovi“ (1 Kráľ. 19:15 a ďalej).

380 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.

381 Vl. „Či z tejto… môcť ožiť“, ďalej obdobne.

382 Vl. „všetko“, zmysel ako v texte.

383 Pozri Gen. 45:18, pozn. 1238.

384 D. „zotavením“[381], vo v. 10 obdobná väzba ako v Gen. 3:4, pozn. 75.

385 Tak podľa písaného textu; čítaný text, podporovaný 18 rukopismi, LXX, Vulgatou a inými starými prekladmi, má znenie „povedz mu: Istotne sa máš zotaviť. A*le*“, ktorého sa pridržiavajú temer všetky známe mi novšie preklady. Napriek tomu som, s Roháčkom v jeho slovenskom preklade a s Karafiátom v jeho revízii českého kralického textu, uprednostnil písaný text, lebo nemyslím, žeby Boží muž Elíšá, majúc oznámiť slovo Hospodina, bol odkazoval lož či nabádal ku lži. To sa, pravda, netýka Chazáéla (v. 14).

386 Vl. „zastavil“, „postavil“, porov. 1 Sam. 4:15, pozn. 259; 1 Kráľ. 14:4, pozn. 763, no na oboch týchto miestach je použité iné sloveso podobného významu.

387 Tj. „zatváril al. zahľadel sa stŕpnuto a uprene“.

388 Totiž Chazaélovej.

389 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.

390 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.

391 Pozri Sud. 1:8, pozn. 24.

392 Udretím o skalu al. o múr.

393 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.

394 Al. „sieť“, proti hmyzu, výraz vyskytujúci sa len tu.

395 Pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 509.

396 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.

397 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.

398 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.

399 D. „povedal“.

400 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.

401 Al. „Jehórám“, ako vo v. 16 a ďalej.

402 Vl. „ktorý ho obstúpil“ (al. „obkľúčil“), opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

403 D. „Edóm sa spopod… vzoprel“, ako nižšie a vo v. 20[1], tu zmysel ako v texte.

404 Pozri 2 Sam. 5:7, 9.

405 Tu. „vnučka“.

406 Pozri Deut. 28:59, pozn. 903.

407 Pozri 1 Kráľ. 20:30, pozn. 938, tu D. „*v* izbu v izbe“.

408 Al. možno „voči Isráélovi“, „pre Isráéla“, al. aj „nad Isráélom“, no iná predložka ako napr. v kap. 3:1 a inde, kde je zreteľnejšie vyjadrený tento význam. Ďalej obdobne.

409 Al. možno „mladík, sluha proroka“.

410 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.

411 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.

412 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.

413 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.

414 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.

415 Pozri 1 Kráľ. 2:4, pozn. 106.

416 Pozri 1 Sam. 25:22, pozn. 921.

417 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1195.

www.mibs.sk/biblia.eu

418 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1196.
419 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1197.
420 Pozri 1 Kráľ. 18:27, pozn. 858, tu v tomto pohrdlivom zmysle.
421 Vl. „lož“, „klam“, tu hádam zmysel ako v texte.
422 Pozri Gen. 24:18, pozn. 613.
423 D. „kosť“, jako „kostnatý“ v Gen. 49:14, tu azda v zmysle ako v texte („kameň“ ako materiál); inak vari, podľa podaktorých.
424 „na samé schody“, porov. obdobné použitie iného výrazu pre „kosť“ napr. v Exod. 24:10, pozn. 840.
425 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
426 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
427 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
428 D. „stal sa strážiacim“.
429 Al. „vôľa“, vl. „duša“.
430 D. „nech nevychádza ubehlík“ (al. „utekajúci“).
431 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
432 Al. „roj“, „zhluk“, vl. „množstvo“, „príval“, „záplavu“ („šifeá“); tiež „oblak prachu“, tak LXX („koniorton“).
433 Vl. „vozataja“, ako v 1 Kráľ. 22:34, tu v tom istom zmysle ako príbuzný výraz vo vv. 18n., ktorý je aj v Gen. 49:17, pozri tamtiež kap. 50:9, pozn. 1378.
434 D. „Čo tebe a pokoju“[124].
435 Tj. „obráť a daj sa za mnou“, 4. pád zámena v texte vyjadruje cieľový zmysel predložky, ktorá je použitá v pôvodine („k *jazde* za mnou“).
436 Tu najskôr „kráľ“, ďalej obdobne.
437 Tu v takomto zmysle, al. „ženie (sa)“; „jazda“ vyššie je odvodený výraz.
438 D. „jazdí v šialenstve“ (Deut. 28:28), tj. „šialene“, „bláznivo“, „zúrivo“.
439 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1259.
440 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
441 Al. „podvod“ (Gen. 27:35), „lesť“ (tamtiež kap. 34:13).
442 Tj. „celou svojou dlaňou pevne uchopil luk“.
443 Množné číslo „cemádím“ dotyčného výrazu; v tomto spojení („róchevím cemádím“) je jeho zmysel nejasný; možno sťaby „jazdili (nie ako vo v. 20[437]) spriahnutí“. LXX preložili „epibebékotes epi zeugé“, „nasadnúc na záprahy“, čo nie je oveľa zreteľnejšie.
444 Tu v zmysle „slávnostne vážny prorocký výrok“, spravidla oznamujúci Božie súdy.
445 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
446 D. „domu záhrady“, dá sa chápať aj ako vlastné meno („Béth-haggan“) miesta; kap. 10:12 a 14 obdobne („Béth-eked“, „Dom zväzu“) tak chápu LXX na všetkých týchto miestach.
447 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
448 Podľa LXX „Aj jeho! A zrazil ho na vzostupe“; Vulgata a sýrske preklady majú znenie „zrazte ho do vozidla! A zrazili ho na vzostupe“. K týmto odchýlkam prizerajú mnohé novšie preklady.
449 Tj. „nalíčila ich hrubou vrstvou al. naniesla na ne hrubú vrstvu černe“, možno čosi ironická nadsádzka; inak vari „pokládla svoje oči čerňou“.
450 Hebr. „púch“, očné líčidlo pripravované zo sirníka antimóna, ktoré sa možno dodnes v Oriente používa.
451 Pozri Deut. 5:28, pozn. 322, tu v zmysle ako v texte.
452 Pozri 2 Sam. 24:20, pozn. 988.
453 Pozri Gen. 50:24, pozn. 1393.
454 D. „na (al. „pri“, vl. „v“) nej“. Ďalej obdobne.
455 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
456 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
457 Al. „pestúňom“ (Num. 11:12), ďalej obdobne.
458 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
459 Pozri 1 Kráľ. 4:6, pozn. 220.
460 Pozri Gen. 20:7, pozn. 530.
461 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
462 D. „u veľkých“, tj. „významných osobností“. Ďalej obdobne.
463 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572; vo v. 14 v zmysle „pozahlúšali a nahádzali“.
464 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
465 Vl. „a vstúpil“[508]; kap. 11:15 obdobne.
466 D. „zostupujeme k pokoju“, pozri Gen. 37:5, pozn. 968.
467 Pozri 1 Kráľ. 15:13, pozn. 674.
468 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
469 Al. „s tvojím srdcom“.
470 Tj. „Acheáva“ (v jeho potomstve).
471 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
472 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
473 D. „rozmnožením“.
474 Pozri 1 Sam. 20:18, pozn. 133.
475 D. „každý, kto“, ďalej obdobne.
476 D. „v lesti“, tj. „použitím lesti“.
477 D. „naplnil ústa na ústa“ (al. „k ústam“), zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
478 Tu čosi iný výraz ako vyššie, ale príbuzný a v podstate rovnakého významu.
479 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
480 Al. „k vašim rukám“, vl. „na vaše ruky“.
481 Tak doslovne, zmysel je „žitie jedného miesto žitia druhého“, tj. „žitie toho, kto ho nechá vyviaznuť, za jeho žitie“, porov. 1 Kráľ. 20:39. Túto čosi kusú vetu si mnohí upravujú tak, že miesto „jimmálét“, „bude môcť vyviaznuť“, kladú „jemallét“, „bude nechávať vyviaznuť“, no toto znenie nie je nijako doložené. Napokon je nedostatok súvislej vetnej skladby príznačný pro odmerane úsečnú reč strohého vojenského veliteľa, akým Jéhú zrejme bol (porov. kap. 9:20), a jeho výstraha bola nepochybne všetkým podriadeným vonkoncom jasná; zároveň je tak doslovné znenie dokladom toho, ako je jeho reč v Písme verne podaná.
482 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
483 Pozri 1 Sam. 22:17, pozn. 368.
484 Pozri Gen. 34:26, pozn. 263.
485 Tj. možno „mestskej štvrte“, al., podľa iných, „hradu“, „pevnosti“.
486 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
487 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 356.
488 Al. „hnojiská“.
489 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
490 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.
491 Pozri 1 Kráľ. 12:29, pozn. 722.

www.biblickyslovnik.eu

492 Al. „si zaobišiel s domom“[329].
493 D. „budú ti“[415].
494 D. „synovia štvrtých“, zmysel ako v texte.
495 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
496 Tj. „Isráélovcov“.
497 Pozri 1 Kráľ. 15:23, pozn. 805.
498 Al. „Athaljáhú“ (kap. 8:26), ďalej obdobne.
499 Tu v zmysle „kráľovské“, „kráľovského rodu“. Kap. 25:25 obdobne, no tam je použitý iný výraz, príbuzný a v tejto súvialosti v podstate rovnakého významu.
500 D. „usmrcovaní“, zmysel ako v texte („ktorí mali byť usmrtení“).
501 Tu D. „v izbu lôžok“ (Gen. 47:31).
502 Pozri Gen. 24:59, pozn. 636.
503 Pozri 2 Par. 22:11.
504 Iné sloveso ako „ukryli“ vo v. 2.
505 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
506 Možno iné odchylné pomenovanie Kéréthíovcov (2 Sam. 8:18, pozn. 415).
507 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
508 Tj. „do („zo“) strážnej služby“, vl. „vstupujúcich“[465] (vv. 5, 9), „vychádzajúci(mi)“[48] (vv. 7, 9).
509 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
510 Al. možno „prísne strážiť dom“.
511 Hebr. „massach“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa iných „striedavo“ al. „v (plnej) zbroji“; LXX vynechávajú, vo Vulgate sa chápe ako vlastné meno, „domu Messa“.
512 D. „ruky“.
513 Al. „z vás“[454], no nie ako vo v. 5.
514 Al. „budete kráľa obklopovať“ (al. „obstupovať“), opis v texte umožňuje v preklade zachovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine, aj vo v. 11, kde je preklad doslovný.
515 D. „každý, a jeho zbrane v jeho“, ďalej obdobne.
516 D. „a ten prichádzajúci“ (al. „vstupujúci“), v. 15 obdobne, to isté sloveso.
517 Al., podľa podaktorých, „k radom (al. „do radov“) *stĺpov*“, tj. „do vonkajšieho priestoru“, pozri 1 Kráľ. 7:2n., pozn. 397 (potom vo v. 8 predošlé sloveso[516] v zmysle „koho budem dávať zaviesť“). Vo v. 15 by potom takisto bol zmysel[530] „k radom al. do radov“.
518 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
519 Pozri 1 Kráľ 7:39, pozn. 463.
520 Pozri Exod. 27:14, pozn. 947.
521 Tj. „*obrátení* al. *čelom* k“.
522 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
523 Tj. „knihu zákona“. Porov. Deut. 17:18.
524 Tu aj „zvuk“[333], tj. „šum“, „hrmot“, „lomoz“.
525 Pozri 1 Kráľ. 7:15nn.
526 Ako v Num. 10:2.
527 Al., podľa podaktorých, „velitelia a pozaunéri“ (tj. „trubači na pozaunách“).
528 D. „k *smeru*“.
529 Al. „zvnútra“[177].
530 Vl. „voči radom“, tj. „*vzhľadom* na rady“[850].
531 Mnohí tieto slová prekladajú „uvoľnili jej miesto“ („urobili al. zriadili jej *voľno na* obe strany“), no doslovné znenie, ktorého sa pridržajú aj LXX a Vulgata, dáva dobrý zmysel, takže nevidím príčiny chápať ho inak.
532 Tj. možno „zaviedli ju“[517].
533 Al. „ostanú“[343], D. „zmluvu ohľadne bytia“ (al. „stania sa“).
534 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
535 Pozri Lev. 16:14, pozn. 599.
536 Al. „postavil pred dom“.
537 Pozri Num. 3:32, pozn. 112; 2 Par. 23:18, pozn. 826.
538 4. pád („a *vzal Káríovcov* a behúňov“).
539 2. pád množného čísla.
540 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
541 Tu začína v hebrejskom texte kap. 12.
542 Al. „Jóáš“ (v. 2), ďalej obdobne.
543 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
544 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031.
545 Tj. „posviacaných“.
546 D. „prechádzajúceho“, tj. „hodnotením al. k hodnoteniu“[549].
547 Vl. „duše“, tj. „na ich vykúpenie“ (Lev. 27:2, pozn. 945).
548 Tj. „jeho sa týkajúcom“ („ako je hodnotený“).
549 Pozri Lev. 27:2nn., pozn. 154.
550 Možno aj v zmysle „*v* odhade al. hodnotení al. *podľa* odhadu al. hodnotenia ním“, tj. „kňazom“.
551 Vl. „posilňovať“, „upevňovať“, tj. „zariaďovať opravovanie“ atď. Na konci v. 12 podstatné meno, od ktorého je toto sloveso odvodené (vl. „sile“, „posile“ atď.). Ďalej obdobne.
552 Al. „schátralosti“, „poškodenia“, ďalej obdobne.
553 Vl. „vo všetkom (al. „podľa [al. „ohľadne“] všetkého“), kde“.
554 Pozri Gen. 50:26, pozn. 1395.
555 Vl. „dveriach“, zmysel ako v texte.
556 Tj. „napravo z hľadiska prichádzajúceho“.
557 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
558 D. „veľký kňaz“.
559 Al. „kráľa a veľkňaza“.
560 Al. „zaväzovali“ (Exod. 12:34).
561 Ako v Gen. 13:16.
562 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
563 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970.
564 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309.
565 Vl. „kameňov tesania“, tj. „tesaním *spracovaných*“.
566 Al. „vynakladať (D. „čo vychádzalo“[48]) na“ (iná predložka ako niekoľkoraké „na“ v tomto verši), zmysel hádam ako v texte al. tuto vyššie.
567 D. „z tých peňazí, ktoré *boli*“ (netýka sa slov „za ne“ vo v. 14), zmysel najskôr ako v texte, podľa podaktorých „zo striebra, ktoré *bolo*“, no to by sa nemohlo týkať náčinia „*zo* zlata“ ďalej spomínaného.
568 D. „v spoľahlivosti“. Pozri Exod. 17:12, pozn. 599.
569 Pozri Lev. 4:3, pozn. 90.
570 Tj. „ktoré on sám posvätil“.
571 Tu hádam v takomto zmysle, ďalej obdobne. Porov. kap. 19:4[757].
572 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
573 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.

www.mjosaj.sk.eu

574 Pozri 1 Kráľ. 15:19, pozn. 797.
575 D. „sprisahali sa sprisahaním“, ako v kap. 15:15; tu a obdobne ďalej možno „mrzko al. nehanebne sa sprisahali“.
576 Pozri Sud. 9:6, pozn. 537.
577 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
578 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
579 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
580 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
581 Pozri Deut. 22:27, pozn. 821; Sud. 3:9, pozn. 134.
582 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
583 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.
584 Al. možno „Ašéra“, pozri 1 Kráľ. 18:19, pozn. 851, tj. azda akési zobrazenie tejto bohyne; takisto všade ďalej sa tento výraz, kde je v jednotnom čísle, dá aj v takomto zmysle chápať.
585 Tj. „z vojska“.
586 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
587 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
588 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.
589 Al. „Jóáš“, ako vo v. 9, ďalej obdobne.
590 Pozri Num. 27:2, pozn. 974.
591 Al. možno „v ktorej umieral“.
592 Al. „polož(il)“, no nie ako „položil“[90] nižšie v tomto verši; toto sloveso sa v tvare, v akom je tu uvedené, zvyčajne (Gen. 41:43, pozn. 1118; Exod. 4:20, pozn. 149, a i.) používa vo význame „usadiť *kohosi* do voza al. na jazdné zviera k jazde“, takže tu vari je jeho prenesený zmysel „daj svoju ruku na luk k vystreleniu“, tj. „napni svojou rukou luk“.
593 D. „oni“, tj. „tamojší obyvatelia“.
594 D. „zašiel“, „odišiel“, zmysel ako v texte, alebo možno.
595 „Elíšu a odišlo *sa*. A keď ten muž zavadil“.
596 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
597 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.
598 Tu asi „Chazáél“.
599 Al. „Jehóácháza“ (kap. 10:35), „Amacjá“ (kap. 12:2); ďalej obdobne.
600 Pozri Jóš. 17:13, pozn. 549.
601 Pozri Deut. 24:16.
602 Tu predložková väzba zodpovedajúca slovenskému prostému 4. pádu. Ďalej obdobne, aj v iných spojeniach.
603 Tj. „podrobená (al., podľa iných, „sprostená“, tj. azda „opustená“) Воном“, al. „Вон zničí“.
604 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23.
605 D. „Pobitím“.
606 Al. „česť“, pozri 2 Sam. 6:20, pozn. 320.
607 Pozri Deut. 2:5, 9, pozn. 124.
608 Al. „zahrávať si s nešťastím“ („pichať do osieho hniezda“); znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
609 D. „prerazil“, pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270, v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu; al. možno **???????**
610 „prerazil múrom“.
611 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
612 D. „synov rukojemstiev“ (al. „záruk“).
613 Al. „odviezli ho na koňoch“.
614 D. „a on“, ďalej obdobne.
615 Al. „späť získal územie“.
616 Pozri 1 Kráľ. 8:65, pozn. 563.
617 Pozri Num. 22:1, pozn. 827; Jóš. 3:16, pozn. 146 a 147.
618 Pozri Gen. 16:11 a ďalej, pozn. 756.
619 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1194.
620 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
621 Tj. azda „prehovoril, že nevyhladí meno“.
622 Pozri 2 Sam. 8:6; zmysel tejto neľahko zrozumiteľnej predložkovej väzby je azda „Júdovi v dobe jednotného kráľovstva Isráéla“, tj. za Dávida a Šalamúna. Týchto miest sa neskoršie králi Aráma opäť zmocnili a Jároveám ich dobyl späť.
623 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254; aj tu zosilnený tvar, ako v Gen. 15:17.
624 Hebr. „chofšíth“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta ešte len v 2 Par. 26:21 a odvodený od slovesa „chófaš“ (Lev. 19:20, pozn. 619). Iní ho prekladajú „v dome choroby“ (tj. „oddelenia pre chorobu“) al. „v dome slobody“ (tj. „od vladárskych povinností“); LXX prepisujú hebrejské znenie („affúsóth“), Vulgata prekladá „in domo libera seorsum“, „v slobodnom dome obzvlášť“.
625 Al. „Azarju“ (kap. 14:21). Ďalej obdobne. Iné jeho meno („Uzzijjá“ al. „Uzzijjáhú“) sa uvádza vo v. 13 a ďalej.
626 Al. „Zecharjá“ (kap. 14:29). Ďalej obdobne.
627 Miesto „pred ľudom“ („kovál ám“) navrhujú podaktorí podľa istých rukopisov LXX čítať „u Jivleáma al. v Jivleáme“. Iné rukopisy LXX hebrejské znenie jednoducho prepisujú („keblaam“); Vulgata prekladá „palam“, „verejne“.
628 Al. „Šallum“ (v. 10), ďalej obdobne.
629 D. „v Šómróne MESIAC dní“.
630 Tu možno vlastné meno Menachémovho otca.
631 Tu možno v zmysle „od *trvania* na al. *ostávania* pri hriechoch“.
632 Al. „Proti zemi“.
633 Mnohí podľa LXX navrhujú čítať „k hrešeniu. (19)V jeho dňoch na zem“.
634 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
635 Pozri Deut. 8:17n., pozn. 406.
636 Pozri Gen. 45:1, 9, pozn. 1218.
637 Pozri 1 Kráľ. 16:18, pozn. 814.
638 Tj. „do zajatia“, sloveso ako v Sud. 18:30, pozn. 855, tu a ďalej v tvare najmä tohto zmyslu, no v kap. 17:11, 26 a 33 bez tohto významového odtieňa.
639 Tj. „obyvateľov týchto území“, ďalej obdobne. Porov. Deut. 34:1, pozn. 1293.
640 Pozri Lev. 18:21, pozn. 564 a 565.
641 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
642 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
643 Vl. „bojovať nemohli“ (al. „neboli schopní“).
644 Al. „Élathu“, ako vyššie a nižšie.
645 Tak podľa čítaného textu aj podľa LXX a Vulgaty; písaný text má znenie „Arómím“, ktoré podaktorí čítajú ako „Arammím“[231 351], no potom by išlo o nepravideľný,

www.milosavlj.eu

inde sa nevyskytujúci a nejasný tvar, ktorý, nazdám sa, sa oveľa jednoduchšie dá vysvetliť podľa čítaného textu, totiž mylnou zámenou litier, ako nap. v Num. 2:14, pozn. 72. Mnohí potom podľa toho navrhujú miesto „pre Arám“ vyššie čítať „pre Edóm“, no toto znenie nie je nijako doložené.

646 D. „podobu“ (Gen. 1:26, pozn. 41), zmysel azda ako v texte, al. „plán“.

647 Pozri Exod. 20:4, pozn. 660; Num. 12:8, pozn. 467; tu možno „model“.

648 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.

649 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.

650 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.

651 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.

652 Podľa zvyčajného významu slovesa vl. „prisunul“, no tu je zmysel skôr „odsunul“.

653 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1027.

654 D. „a spomedzi“.

655 Pozri Exod. 40:22, pozn. 1015.

656 D. „vzostupnú *obeť* rána“, „*obeť* dar*u* večera“.

657 Pozri Lev. 27:33, pozn. 970, tu azda v zmysle „ešte si rozmyslím, čo s ním“.

658 Pozri 1 Kráľ. 7:28n., pozn. 440, tj. „odsekal ich lišty“, (tamtiež pozn. 441).

659 Pozri Exod. 30:18, pozn. 1108; 1 Kráľ. 7:30, pozn. 447.

660 Pozri 1 Kráľ. 7:23, pozn. 432.

661 Pozri Gen. 42:38, pozn. 1169.

662 Al. možno „predsieň“, „halu“, D. „krytú chodbu (atď.) soboty“.

663 Al. „pri“.

664 Vl. „uličný“, pozri 1 Kráľ. 6:29, pozn. 332, no tu ako prídavné meno bez predložky so zmyslom ako v texte.

665 D. „tváre“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725.

666 Tj. azda „s ohľadom na kráľa“, al. „od tváre al. pred tvárou[39] kráľa“, tj. „z obavy pred kráľom“.

667 Vl. „obrátil“, ako napr. Sud. 18:23, pozn. 847; 1 Kráľ. 8:14, tu zmysel ako v texte.

668 Vl. „vracať“[108], tu v zmysle ako v texte („splácať“, ako povinnosť).

669 Al. možno „prestal kráľovi… vynášať dary“[74].

670 D. „v“.

671 Pozri Gen. 42:16, pozn. 1147.

672 Slová „a polapil ho“ a „a uväznil ho“ znejú v hebrejčine navzájom veľmi podobne („vajjaacréhú“, „vajjaasréhú“).

673 Tj. aj proti tomu územiu, ktoré Tiglath-Pileser (kap. 15:29) ešte ponechal.

674 Al. „začal proti nemu obliehanie *na* tri roky“[316].

675 Pozri Gen. 10:2, pozn. 309.

676 Pozri Exod 12:14, pozn. 388.

677 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185, tu tvar tohto slovesa.

678 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942.

679 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.

680 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1054.

681 Pozri 2 Sam. 24:11, pozn. 979.

682 Pozri Exod. 7:3, pozn. 210.

683 D. „ako šiju“, „podľa šije“.

684 Tj. „tak ako svoju šiju zatvrdili (al. „zatvrdzovali“) ich otcovia“.

685 Al. „proti nim“.

686 Al. „dôrazne vyhlásil“, ako vo v. 13; al. tiež „výstrahy, ktorými medzi nimi vystríhal“.

687 Pozri Deut. 32:21, pozn. 1155.

688 Pozri 1 Sam. 28:8, pozn. 992.

689 Pozri Num. 23:23, pozn. 837.

690 Pozri Lev. 19:26, pozn. 640.

691 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.

692 Al. „Hospodin zavrhol“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

693 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.

694 Pozri Sud. 2:14, pozn. 129.

695 Pozri 1 Kráľ. 11:11, pozn. 661.

696 Pozri Deut. 13:5, pozn. 242.

697 Tu obdobný tvar ako v Sud. 18:30, pozn. 855.

698 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.

699 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.

700 Al. možno „ostali“, ako vprostred vv. 33 a 41, al. „prejavili sa“[225]. Vo v. 32 a na začiatku vv. 33 a 41 v zmysle „stali sa navonok al. podľa mena“.

701 Tj. „každý národ tvorcom svojich vlastných“, ďalej obdobne.

702 Al. „Kúthy“ (v. 24).

703 Pozri Sud. 18:2, pozn. 819; al. „zo všetkých svojich tried“ (1 Kráľ. 12:31, pozn. 723).

704 Vl. „prvých“, ďalej obdobne.

705 Tj. vari „sebe uložených“.

706 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.

707 Al. „Chizkijjáhú“ (kap. 16:20), ďalej obdobne.

708 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.

709 Tj. „kus mosadze“, „čosi mosadzné“, možno aj sťaby slovná hra („had“ je po hebrejsky „nachaš“, „mosadz“ je „nechóšeth“).

710 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.

711 Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048.

712 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.

713 Vl. „dal sa mu neslúžiť“, zmysel ako v texte.

714 Pozri Gen. 30:6, pozn. 764.

715 Pozri Jóš. 7:11, pozn. 267.

716 Tj. „mu uložil povinnosť zaplatiť al. odovzdať“, znenie v texte zvolené na uchovanie predložkovej väzby, aká je v pôvodine, v preklade.

717 Al. „rozrezal“, „rozlámal“, „rozbil“, ako „osekal“ v kap. 16:17, tu toto sloveso mnohí prekladatelia chápu v zmysle „odrezal z nich zlato, ktorým boli potiahnuté“, no to je v rozpore so zámennou príponou „ich“[723] množného čísla u slovesa „dal“ nižšie; preto s niekoľkými inými prekladám ono sloveso („kácac“) ako v texte tu, v tom istom význame ako napr. v kap. 24:13 a v 2 Par. 28:24, kde je zmysel jasný; tak ho na tomto mieste prekladajú aj LXX („synekopsen“) a Vulgata („confregit“).

718 Množné číslo.

719 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.

720 Al. „stĺpy“, vl. azda „podpery“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

www.nilosom.eu

721 Ako v Exod. 25:11, porov. 1 Kráľ. 6:20nn., pozn. 353; tu podľa LXX „pozlatil“ („echrysósen“).
722 Tj. celé „dvere“ (al. „krídla dverí“) a „veraje“[720], ktoré pre ľahšiu prepravu „rozsekal“[718]; nielen vari ich zlatý povlak, o ktorom v texte niet zmienky.
723 Al. „maršála“, „najvyššieho veliteľa vojska“.
724 Al. „hlavného dôstojníka“, al., podľa iných, „hlavného (al. „najvyššieho“) čašníka“.
725 Al. „odtokovej priekope“.
726 Al. „vrchného rybníka“ (2 Sam. 2:13 a ďalej), kap. 20:20 obdobne, tu i tam zmysel ako v texte.
727 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
728 Pozri 2 Sam. 8:16, pozn. 413.
729 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703.
730 Al. „zmliaždenej“, tvar slovesa ako v Deut. 28:33, pozn. 997.
731 Pozri Sud. 16:29, pozn. 803.
732 Pozri Lev. 6:14, pozn. 189.
733 Vl. „dohovor“, „dohodni“, tu zmysel ako v texte.
734 Ako v Gen. 49:17, oproti v. 24[76].
735 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 630.
736 Al. „bez“, pozri Num. 5:20, pozn. 219, tu v zmysle „bez vôle al. nezávisle na vôli al. bez ohľadu na vôľu“. Pozri aj Is. 36:10, pozn. 1803.
737 Pozri Gen. 11:7, pozn. 341.
738 V pôvodine množné číslo, najskôr v zmysle „každý svoj moč“. Kap. 37:2 obdobne.
739 D. „vyprostením“.
740 D. „požehnanie“; tiež „dobrobyt“, „hojnosť“, porov. Gen. 33:11; 1 Sam. 25:27.
741 Pozri Sud. 9:12, pozn. 680.
742 D. „olív oleja“ (Num. 18:12, pozn. 709).
743 Al. „vás nabáda (al. „zavádza“) na scestie“, pozri Deut. 13:6, pozn. 537.
744 D. „zemí, ktorí by“.
745 Al. „nič“[226].
746 1. pád „Chilkijjá“; inak „Chilkijjáhúa“ (v. 18), ďalej obdobne.
747 D. „k Chizkijjáhúovi, roztrhnutí *na* rúchach“[189], porov. čosi odlišnú väzbu obdobného významu v Sud. 1:7, pozn. 19.
748 Vl. „pokryl“, „zastrel“ (Gen. 24:65). V. 2 obdobne.
749 1. pád „Isajá“, hebr. „Ješajáhú“ („vysloboď, Hospodine“, al. „Hospodin vyslobodzuje“).
750 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935, tu možno aj „pôrodných bolestí“, vzhľadom na nasledovné, pozri Jerem. 4:31, pozn. 396.
751 Al. „trestu“, „pokuty“, odvodené od slovesa vo v. 4[756].
752 Al. „rúhania“, nesúvisí so slovesom vo v. 6[758].
753 Vl. „došli“, „prišli“.
754 Tj. „k ústiu maternice“, inak „ku pretrhnutiu“ (al. „prielomu“).
755 Al. „trestom zakročí proti slovám“, pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355, v texte al. tu vyššie opis umožňujúci v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
756 D. „zvyšok, ktorý *je* nájdený“ (al. „pozháňaný“), zmysel ako v texte.
757 Pozri Num. 15:30, pozn. 602.
758 Vl. „dať ducha“, zmysel ako v texte.
759 Súvisí s predošlým „počuť“, možno v zosilňujúcom zmysle („poplašnú zvesť“).
760 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
761 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
762 Pozri Num. 21:3, pozn. 786.
763 Pozri 1 Sam. 4:4, pozn. 230.
764 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
765 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610.
766 Pozri 2 Sam. 6:16, pozn. 306.
767 Tj. „nepremožená“.
768 D. „panna (tj. azda „panenstvo“, sťaby zosobnené) dcéry“, al. možno „panna, *to jest* dcéra“.
769 Al. „hlas a vysoko povzniesol svoje oči? Proti“.
770 Tak podľa čítaného textu a u Is. 37:24; písaný text má znenie „jazdou“.
771 Al. „som vystúpil“, ďalej obdobne.
772 Pozri 1 Sam. 24:3, pozn. 879, tu množné číslo.
773 Al. „nocľažisko“, „ubytovňu“.
774 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
775 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
776 Pozri 2 Sam. 7:19, pozn. 363, tu v takomto zmysle.
777 Al. „pripravil“, „naplánoval“, pozri Gen. 2:7n., pozn. 56, tu v takomto zmysle.
778 Vl. „priviedol“, „uviedol“, tj. „v skutok“.
779 Al. „nastať“, tj. „byť určený al. postavený al. použitý“, „stať sa nástrojom“.
780 Al. „i mohlo dôjsť k vyvracaniu“.
781 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
782 Tj. „bezmocní“.
783 Al. „klesli na mysli“.
784 Tu aj „sklamaní“, „zahanbení“. Pozri Sud. 3:25, pozn. 217.
785 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
786 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
787 D. „a sneťou pred stojatým“, výraz značí spravidla „stojaté *obilie*“ (Exod. 22:6; Deut. 23:25; Sud. 15:5), tu azda zmysel ako v texte. Netýka sa v. 29.
788 Al. „namyslenosť“, „sebavedomie“, vl. „sebaistota“.
789 Al. „kruh do nosa“.
790 Tj. „Chizkijjáhúovi“.
791 Pozri Lev. 25:5, pozn. 785.
792 Iný výraz ako vyššie[791], ale v podstate rovnakého významu.
793 Pozri Exod. 10:5, pozn. 321.
794 Tu D. „zvyšok, pridá“.
795 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov „Hospodina zástupov“[126].
796 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 806.
797 Al. „toto mesto ochrániť“ (al. „prikryť“), význam slovesa zahŕňa oba tieto pojmy, ktoré opis v texte, zvolený na uchovanie predložkovej väzby pôvodiny (v kap. 20:6 čosi odlišnej) v preklade, zároveň vyjadruje. Predložka „na“ ďalej v tomto verši je iná.
798 Pozri Lev. 26:30, pozn. 916.
799 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov „Šareecer, jeho synovia“.

www.mailoo.sk.eu

800 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
801 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
802 Tj. „prostrednej časti al. štvrte".
803 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov „dvora".
804 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
805 Pozri Num. 12:13, pozn. 472.
806 Pozri Lev. 13:18nn., pozn. 412.
807 Al. „vykonať (al. „spraviť") vec, *o* ktorej prehovoril" (al. „ktorú prisľúbil"). Ohľadne ďalšieho textu tohto verša ako aj vv. 10n. pozri Is. 38:8.
808 Ako napr. „vztiahni" v Exod. 7:19 a obdobne inde.
809 Al. možno „slnečných hodinách", D. „na stupňoch", ako inde v tomto oddiele.
810 Al. „Meródach" (Is. 39:1); tak aj tu podľa mnohých rukopisov, LXX a sýrskeho prekladu.
811 Tj. „jeho poslov", ďalej obdobne.
812 Pozri Jerem. 35:18, pozn. 1515.
813 Podľa mnohých rukopisov, LXX, Vulgaty a sýrského prekladu „sa nad nimi (potom možno[811] aj „nad tými *vecmi*", tj. „nad listami a nad darom", toto by sa, pravda, netýkalo nasledovného „im") zaradoval" („vajjismach" miesto „vajjišma"); tak aj u Is. 39:2.
814 Ako v Gen. 37:25, tu v čosi inom tvare. Podľa iných „pokladov", „cenností".
815 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112, tu zmysel ako v texte („oblasti svojej vlády").
816 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
817 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
818 Pozri Lev. 19:26, pozn. 633.
819 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.
820 Vl. „množil konanie", znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
821 Al. „ponevieranie sa", „blúdenie" (nie ako vo v. 9), porov. Gen. 4:16, pozn. 154.
822 D. „ktoré každý počujúci ho".
823 Tj. „vymeriam mu trest ako Šómrónu a domu".
824 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199, tu v zmysle danom súvislosťou, hoci sa zároveň možno myslí aj na význam tohto slovesa na citovanom mieste.
825 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
826 D. „na jej tvár".
827 Pozri 1 Kráľ. 8:57, pozn. 555.
828 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
829 Vl. „ostali dráždiacimi".
830 Pozri 1 Kráľ. 2:31, pozn. 157.
831 Pozri Num. 6:21, pozn. 285.
832 Vl. „dopĺňa", tvar slovesa ako v Num. 14:33, pozn. 567, tu v zmysle „v plnom počte zbiera (nie ako nižšie[834]) al. zhromažďuje".
833 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
834 D. „v dome", zmysel azda ako v texte; podľa čítaného textu „*o* dom", ako vo v. 9 a kap. 12:11.
835 Tj. „ktorá sa má vykonať".
836 Tj. možno na otázku kráľa, prečo prichádza.
837 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
838 Tu iná predložka, majúca výraznejšie tento význam; ako „na" vyššie aj nižšie[45].
839 Vl. „v dvojke", tu azda v zmysle „druhoradej al. podradnej štvrte". V kap. 23:4 tento výraz („na druhom mieste", porov. Gen. 41:43, pozn. 1119; 1 Sam. 23:17, pozn. 863) značí „radových („obyčajných") kňazov" oproti „veľkňazovi".
840 Al. „dielami", „skutkami", „činmi", ďalej obdobne.
841 Al. „proti tomuto miestu a proti jeho obyvateľom".
842 Al. „hrôzou", „zdesením" („predmetom hrôzy al. „zdesenia").
843 A zároveň aj „vyprostený al. vyňatý"[242], tj. „uchránený" všetkého toho, čo bolo predošlými slovami ohlásené.
844 Vl. „späť", „vrátili"[108].
845 Tu aj „odpoveď"[838].
846 Vl. „ohľadne", tj. „čo sa týka", „to jest".
847 Pozri Gen. 6:18, pozn. 227.
848 Vl. „zastal", ako vyššie, „postavil sa", tu zmysel ako v texte.
849 Pozri Exod. 26:33, 35, pozn. 930 a 931.
850 Ako v Deut. 32:32, tu podľa podaktorých „na skládkach odpadu *u*".
851 Al. „zrušil", „odstránil", pozri Exod. 12:15, pozn. 389. Ďalej obdobne.
852 Hebr. „kemárím", hanlivý výraz pre modlárskych kňazov.
853 Vl. „okoliach", tj. „okolitých miestach".
854 Al. „znameniam zvieratníka", podľa iných „planétam", vyskytuje sa v SZ len tu.
855 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 910.
856 Al. „hrob", no potom najskôr v hromadnom zmysle („hroby").
857 Tj. „jednoduchého al. obyčajného ľudu".
858 Pozri Deut. 23:17, pozn. 853.
859 Sloveso ako v Sud. 16:13, pozn. 773.
860 D. „domy".
861 Tj. „spravil ich nespôsobilými na vykonávanie pohanských obradov".
862 Tu sa azda mienia voľajaké pri bránach umiestnené zariadenia na uctievanie pohanských bohov, možno podobné tým, ktoré boli na „výšinách", takže na ne bol názov „výšiny" prenesený. Obdobne vari aj vo v. 15 („všetky zariadenia výšiny").
863 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov „syna".
864 Tj. na jeho uctievanie ako božstva.
865 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
866 Al. „k sieni".
867 Al. možno „ktorý býval".
868 Meno akejsi prístavby na západnej strane chrámového nádvoria.
869 Vl. „odbehol", „rozbehol sa", hebr. „vajjárác", tvar slovesa „rúc", ktoré má jednoznačne tento význam, no mnohí ho tu považujú za tvar slovesa „rácac" (pozri napr. kap. 18:21[731]) a prekladajú „a rozdrvil al. roztrieštil", to sa však nehodí k nasledovnému „odtadiaľ" a preto podaktorí pridávajú „a odstránil". LXX preložili „katespasen", „stiahol", „strhol", „odlomil" al. aj „odstránil"; možno tu podľa ktorýchsi rabínských výkladov čítali sloveso „ráchak", „byť ďaleko", „vzďaľovať

www.mlosovaik.eu

sa“, ktorého isté tvary sa dajú takto chápať; podľa toho podávajú toto miesto aj podaktoré novšie preklady. No nepovažoval som za potrebné opravovať znenie pôvodného textu, dávajúceho dobrý zmysel, podľa ktorého podobne prekladajú aj niektorí iní, napr. česká Kralická Biblia („pospíšiv“) a Vulgata („cu-currit“).

870 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 464.

871 Al. „skazy“, „záhuby“, odvodené od slovesa v kap. 8:19[398].

872 Pozri Gen. 38:21, pozn. 1013.

873 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.

874 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.

875 Al. možno „i spálil tú výšinu, a na prach rozmelnil a spálil ašéru“.

876 Ako „zvolal“ v 1 Kráľ. 13:2.

877 Al. „proti oltáru“, „ohľadne oltára“.

878 Al. „vyhlásil proti oltáru[877] *v* Béth-*Éli* tieto veci, ktoré si“.

879 Vl. „nechali vyviaznuť“.

880 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.

881 Pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1004; 1 Kráľ. 13:2, pozn. 728.

882 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379 a 380.

883 D. „ako toto“.

884 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1.

885 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815.

886 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736; 1 Král. 14:10, pozn. 771.

887 Pozri Deut. 6:5, pozn. 330.

888 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.

889 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.

890 Tu azda „Nechó“.

891 Al. možno „umierajúceho“, pozri 1 Par. 35:24.

892 1. pád „Jeremjá“, hebr. „Jirmejáhú“ („Hospodin pozdvihuje“ al. „Hospodin je vyvýšený“).

893 D. „uväznil od kraľovania“, porov. 1 Sam. 8:7, pozn. 362; tak podľa čítaného textu, LXX aj Vulgaty. Podľa písaného textu „za kraľovania“, tj. „jeho kraľovania“, ale zámenná prípona „jeho“, bez ktorej táto predložková väzba nemá jasného smyslu, tu chýba.

894 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.

895 D. „ohodnotil (Lev. 27:8, pozn. 950) zem“, tu v zmysle „zaťaženia al. zdanenia“ (nie ako nižšie[898]) zeme; to je hádam akosi naznačené opisom v texte.

896 Pozri Lev. 5:15, pozn. 154, tu, pravda, je zmysel „podľa jeho sa týkajúceho ohodnotenia“.

897 Pozri Deut. 15:2, pozn. 616.

898 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.

899 Pozri Deut. 20:19, pozn. 750, tu sa týka len samotného slovesa, nie jeho tvaru.

900 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1026.

901 Vl. „v chrám“, tj. „do chrámu“, zmysel azda ako v texte, al. jednoducho „v chráme“.

902 D. „núdze“, tj. „bedače“, pozri Exod. 23:3, pozn. 788; Jer. 52:15, pozn. 2018.

903 Al. „vznešených“, „vl. „tučných“, podľa čítaného textu „vodcov“ (Exod. 15:15, pozn. 527).

904 Al. „odvedenia“[638], „zajatia“, v kap. 25:27 príbuzný výraz v podstate rovnakého zmyslu.

905 Al. možno „bohatých“[635].

906 D. „konajúci vojnu“[115].

907 Tj. „Jehójáchína“.

908 Pozri Gen. 26:17, pozn. 683.

909 Pozri Jerem. 39:2; 52:6.

910 Pozri Jóš. 17:13, pozn. 557.

911 Vl. „bolo mesto preborené“ (Gen. 7:11), al. „rozpoltené“ (Exod. 14:21).

912 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.

913 Al. „nad (al. „pred“) záhradou“, al. „ktorá *vedie* k záhrade“.

914 Al. „tadiaľ odišiel *kráľ*“.

915 Al. „boli rozohnaní“ (al. „rozprášení“ al. „rozptýlení“).

916 Tu vari „kráľ Bávela“.

917 Pozri Sud. 16:21, pozn. 790.

918 Hebr. „rav“, porov. kap. 18:17[377] a ďalej[725]; iný výraz ako v kap. 1:9 a ďalej[25].

919 Pozri Gen. 37:36, pozn. 997.

920 Al. „kopáčov“, podľa čítaného textu a Jerem. 52:16 „roľníkov“, „poľných robotníkov“.

921 D. „ich mosadz“.

922 Pozri Exod. 16:3; 27:3, pozn. 552.

923 Pozri Exod. 25:29, pozn. 879.

924 Pozri Exod. 25:38, pozn. 894.

925 Tj. azda „ktoré boli z čistého al. pravého zlata a striebra“.

926 Iná predložková väzba ako v kap. 24:13[902].

927 Pozri 1 Kráľ. 7:17n., pozn. 425.

928 Tj. „granátové jabĺčka“, D. „ako tieto“.

929 D. „kňaza-hlavu“.

930 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1102.

931 Al. „a hlavného pisára“.

932 Ktorí sa predtým rozutekali (vv. 4n.) a teraz, po odchode vojsk nepriateľa, sa vrátili.

933 D. „muži“, tu zmysel azda ako v texte („ich muži“, ako nižšie a vo v. 24).

934 Hebr. „Jehúdím“[11], tj. „obyvateľov Júdska“, „Židov“, pozri Gen. 29:35, pozn. 760.

935 Pozri Gen. 40:13, pozn. 1061.

936 Al. „pekne“, D. „dobré (al. „pekné“) *veci*“, kap. 20:13 obdobne (D. „dobrý“, tj. „vzácny“, „akostný“).

937 Vl. „zvrchu[77] *k* sedadlám“.

938 D. „rúcha jeho žalára“.

939 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.

940 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.

www.mlodnik.eu

PRVÁ KNIHA PARALIPOMENÓN[1]

Ádám, Šéth, Enóš, (2)Kénán, Mahalaleél, Járed, (3)Chanóch, Methúšelach, Lemech, (4)Nóach, Šém, Chám a Jáfeth.

(5)Synovia Jáfetha: Gómer a Mágóg a Mádaj a Jáván a Tuvál a Mešech a Tírás. – (6)A synovia Gómera: Aškenaz a Dífath[2 3] a Tógarmá. (7)A synovia Jávána: Elíšá a Taršíš, Kittím a Ródáním[3 4].

(8)Synovia Cháma: Kúš a Micrajim, Pút a Kenáan. – (9)A synovia Kúša: Sevá a Chavílá a Savtá a Raemá a Savtechá. A synovia Raemu: Ševá a Dedán. (10)A Kúš splodil Nimróda; on začal byť na zemi mocným[5]. (11)A Micrajim splodil Lúdím a Anámím a Lehávím a Naftuchím (12)a Pathrusím a Kasluchím, odkiaľ pošli[6] Pelištím, a Kaftórím[7]. – (13)A Kenáan splodil Cídóna, svojho prvorodeného, a Chétha (14)a Jevúsího a Emórího a Girgášího (15)a Chivvího a Arkího a Síního (15)a Arvádího a Cemárího a Chamáthího[8].

(17)Synovia Šéma: Élám a Aššúr a Arpachšád a Lúd a Arám[9] a Úc a Chúl a Gether a Mešech[10]. (18)A Arpachšád splodil Šálacha a Šálach splodil Évera, (19)a Éverovi sa narodilo dvoje synov: meno jedného Peleg[11], lebo v jeho dňoch bola rozdelená zem[12], a meno jeho brata Joktán. (20)A Joktán splodil Almódáda a Šálefa a Chacarmávetha a Járacha (21)a Hadórama a Úzála a Diklu (22)a Évála[13] a Avímaéla a Ševu (23)a Ófíra a Chavílu a Jóváva; všetci títo *sú* synovia Joktána.

(24)Šém, Arpachšád, Šálach, (25)Éver, Peleg, Reú, (26)Serúg, Náchór, Terach, (27)Abrám, to[14] *je* Abráhám.

(28)Synovia Abráháma: Isák a Jišmáél: (29)Toto[15] *sú* ich rodokmene[16]: prvorodený Jišmáéla Nevájóth a Kédár a Adbeél a Mivsám, (30)Mišmá a Dúmá, Massá, Chadad a Témá, (31)Jetúr, Náfíš a Kedmá; títo, to[14] *boli* synovia Jišmáéla.

(32)A synovia Ketúry, súložnice Abráháma: porodila Zimrána a Jokšána a Medána a Midjána a Jišbáka a Súacha. A synovia Jokšána: Ševá a Dedán. (33)A synovia Midjána: Éfá a Éfer a Chanóch a Avídá a Eldáá; všetci títo *boli* synovia Ketúry.

(34)A Abráhám splodil Isáka. Synovia Isáka: Ésáv a Isráél.

(35)Synovia Ésáva: Elífáz, Reúél a Jeúš a Jaelám a Kórach. – (36)Synovia Elífáza: Témán a Ómár, Cefí[17] a Gaetám, Kenaz a Timná a Amálék. (37)Synovia Reúéla: Nachath, Zerach, Šammá a Mizzá.

(38)A synovia Séíra: Lótán a Šóvál a Civeón a Aná a Díšón a Écer a Díšán. – (39)A synovia Lótána: Chórí[8] a Hómám[18]; a sestra Lótána *bola* Timná. – (40)Synovia Šóvála: Alján[19] a Mánachath a Évál[13], Šefí[20] a Ónám. – A synovia Civeóna: Ajjá a Aná. – (41)Synovia Anu: Díšón. – A synovia Díšóna: Chamrán[3 21] a Ešbán a Jithrán a Kerán. – (42)Synovia Écera: Bilhán a Zaaván, Jaakán[22]. – Synovia Díšóna: Úc a Arán.

(43)A toto[15] *sú* králi, ktorí v zemi Edóma[23] kraľovali pred kraľovaním[24] kráľa synom Isráéla: Bela, syn Beóra, a meno jeho mesta Dinhavá. (44)A Bela umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Jóváv, syn Zeracha z Bocry. (45)A Jóváv umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Chušám zo zeme Temáního[25]. (46)A Chušám umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Hadad, syn Bedada, ktorý[569] pobil[26] Midjána[23] na poli Móáva[23], a meno jeho mesta Avíth. (47)A Hadad umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Samlá z Masréky. (48)A Samlá umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Šáúl z Rechóvóth *u* rieky. (49)A Šáúl umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Baal-chanán, syn Achbóra. (50)A Baal-chanán, syn Achbóra, umrel a miesto neho sa ujal kraľovania Hadad[3 27], a meno jeho mesta Pái[28] a meno jeho ženy Mehétaveél, dcéra Matréda, dcéra[29] Mé-Záháva. (51)A Hadad umrel.

A šejkovia Edóma[23] boli[126]: šejk Timná, šejk Aljá[30], šejk Jethéth, (52)šejk Oholívámá, šejk Pínón, (53)šejk Kenaz, šejk

Témán, šejk Mivcár, (54)šejk Magdíél,
šejk Írám. Toto[15] *boli* šejkovia Edóma[23].

2 Toto[15] *boli* synovia Isráéla: Reúvén,
Šimeón, Léví a Júdá, Jissáschár
a Zevulún, (2)Dán, Jozef a Benjámín,
Naftálí, Gád a Ášér.

(3)Synovia Júdu: Ér a Ónán a Šélá,
traja narodení jemu z dcéry Šúu, Kenáančanky. A*le* Ér, prvorodený Júdu, bol[126]
v očiach Hospodina zlý, i usmrtil ho.
(4)A Támár, jeho nevesta, mu porodila
Pereca a Záracha. Všetci synovia Júdu
boli piati.

(5)Synovia Pereca: Checrón a Chámúl.
(6)A synovia Záracha: Zimrí[3 31] a Éthán
a Hémán a Kalkól a Dára; oni všetci[32]
piati. (7)A synovia Karmího: Áchár[33],
v nešťastie uvrhnuvší[34] Isráéla, ktorý sa
dopustil nepoctivosti[35] pri odovzdanej
veci[36]. (8)A synovia Éthána: Azarjá.

(9)A synovia Checróna, ktorí sa mu
narodili: Jerachmeél a Rám a Kelúváj[37].
(10)A Rám splodil Ammínádáva a Ammínádáv splodil Nachšóna, náčelníka[38]
detí[39] Júdu, (11)a Nachšón splodil Salmu
a Salmá splodil Bóaza (12)a Bóaz splodil
Óvéda a Óvéd splodil Jíšaja (13)a Jíšaj
splodil svojho prvorodeného Élíáva,
a Ammínádáva, druhého, a Šimeu, tretieho, (14)Nethaneéla, štvrtého, Raddaja,
piateho, (15)Ócáma, šiesteho, Dávída,
siedmeho; a ich sestry: Cerújá a Avígájil,
a synovia Cerúje: Avíšaj a Jóáv a Asáhél,
traja. (17)A Avígájil porodila Amásu
a otec Amásu *bol* Jether, Jišmáélí[25].

(18)A Kálév, syn Checróna, s Azúvou,
manželkou[40], splodil a*j*[41] Jeríóth[42 43];
a jej[44] synovia *boli* títo: Jéšer a Šóváv
a Ardón. (19)A keď Azúvá umrela, vzal[45]
si Kálév Efráth*u*; tá[46] mu porodila Chúra
(20)a Chúr splodil Úrího a Úrí splodil
Becaleéla. (21)A potom vošiel Checrón
k dcére Máchíra, otca Gileáda; a on ju
pojal, keď[46] on *bol* vo veku[47] šesťdesiatich
rokov; i porodila mu Segúva (22)a Segúv
splodil Jáíra, a jemu sa *do*stalo[698] dvadsiatich a troch miest[48] v zemi Gileád,
(23)a Gešúr[23] a Arám[9 23] zabral z ich
držby[49 50] Chavvóth-Jáír[51 52], Kenath a jeho
osady[53 54], šesťdesiat miest[48]. Tito všetci
boli synovia[55] Máchíra, otca Gileáda.
(24)A po smrti Checróna v Kálév-Efráthá,
tu[46 56] mu žena Checróna, Avijjá, ešte[46] porodila Ašchúra, otca Tekoy[57].

(25)A synovia Jerachmeéla, Checrónovho prvorodeného, boli[126]: prvorodený
Rám a Búná a Óren a Ócem, z Achíjje[58].
(26)A Jerachmeél mal[59 126] ďalšiu[60] ženu,
ktorej[61] meno *bolo* Atárá; ona *bola* materou Ónáma. (27)A synovia Ráma, Jerachmeélovho prvorodeného, boli[126]: Maac
a Jámín a Éker. (28)A synovia Ónáma
boli[126]: Šammaj a Jádá; a synovia Šammaja:
Nádáv a Avíšúr. (29)A meno ženy Avíšúra: Avíchájil, a porodila mu Achbána
a Mólída. (30)A synovia Nádáva: Seled
a Appájim. A Seled umrel bez synov[62];
(31)a synovia Appájima: Jíšeí; a synovia
Jíšeího: Šéšán; a deti[39 63] Šéšána: Achláj.
(32)A synovia Jádu, brata Šammaja: Jether a Jónáthán. A Jether umrel bez synov[62]; (33)a synovia Jónáthána: Peleth
a Zázá. Toto[15] boli synovia Jerachmeéla.
(34)A Šéšánovi sa ne*do*stalo[698] synov,
lež iba dcér; a Šéšán mal[64] nevoľníka,
Egypťana, ktorého[61] meno *bolo* Jarchá,
(35)a Šéšán dal svoju dcéru Jarchovi,
svojmu nevoľníkovi, za ženu, i porodila
mu Attaja, (36)a Attaj splodil Náthána
a Náthán splodil Záváda (37)a Závád
splodil Eflála a Eflál splodil Óvéda
(38)a Óvéd splodil Jéhúa a Jéhú splodil Azarju (39)a Azarjá splodil Cheleca
a Chelec splodil Eleásu (40)a Eleásá
splodil Sismája a Sismáj splodil Šallúma
(41)a Šallúm splodil Jekamju a Jekamjá
splodil Elíšámu.

(42)A synovia Káléva, brata Jerachmeéla: Méšá, jeho prvorodený (on *bol* otcom Zífa[57]), a synovia[65] Máréšu, otca
Chevróna. (43)A synovia Chevróna: Kórach a Tappuach a Rekem a Šemma;
(44)a Šemma splodil Rachama, otca
Jorkeáma. A Rekem splodil Šammaja
(45)a syn Šammaja: Máón; a Máón *bol*
otcom Béth-Cúra[57]. (46)A Éfán, súložnica
Káléva, porodila Chárána a Mócu a Gázéza; a Chárán splodil Gázéza. (47)A synovia Jehdája: Regem a Jóthám a Géšán
a Pelet a Éfá a Šáaf. (48)Kálévova súložnica Maachá: splodil[66] Ševera a Tirchánu;
(49)tiež[46] porodila[67] Šaafa, otca Madmanny[57], a Ševu, otca Machbény[57] a otca
Givey[57]. A dcéra Káléva: Achsá.

www.biblicalstudies.sk

(50)Toto[15] boli synovia Káléva, syna
Chúra[68], prvorodeného Efráthy: Šóvál[69],
otec Kirjath-jeárím[57], (51)Salmá, otec Béth-
-lechema[57], Cháréf, otec Béth-Gádéra[57].
(52)A Šóválovi, otcovi Kirjath-jeárím[57],
sa *do*stalo[698] synov: Háróeho, Chací-Ham-
menuchóth. (53)A čeľade[70] Kirjath-Jeá-
rím: Jithrí[25] a Púthí[25] a Šumá-thí[25] a Miš-
ráí[25]; z týchto pošli[6] Coreáthí[25] a Eštáulí[25].
(54)Synovia Salmu: Béth-lechem[57] a Neto-
fáthí[25], Aróth-Béth-Jóáv[57] a Chací-Hamme-
nachtí[25], Coreí[25]. (55)Čeľade[70] pisárov[71],
obyvateľov Jáebéca: Tireáthím[25], Šimeá-
thím[25], Súveáthím[25]. To[14] *boli* Kíním[25 72],
pochádzajúci[73] od Chammatha, otca domu
Recháva.

3 A toto[15] boli[126] synovia Dávída, ktorí sa
mu narodili v Chevróne: prvorodený
Amnón od Achínóam jizreélskej[74], druhý
Daníél[75] od Avígajil karmelskej[74], (2)tretie
miesto patrilo Avšálómovi, synovi[76] Maa-
chy, dcéry Talmaja, kráľa Gešúra, štvrtý
Adónijjá, syn Chaggíth, (3)piaty Šefatjá
od Avítál[74], šiesty Jithreám od Egly, jeho
ženy[74]. (4)Šesť sa mu *ich* narodilo v Chev-
róne, kde[61] kraľoval[126] sedem rokov a šesť
mesiacov; a tridsať a tri roky kraľoval[126]
v Jerúsaléme. (5)A v Jerúsaléme sa mu
narodili títo: Šimeá a Šóváv a Náthán a Ša-
lamún, štyria, od Bath-Šúy[77], dcéry Am-
míéla[74], (6)a Jivchár a Elíšámá a Elífelet
(7)a Nógah a Nefeg a Jáfía (8)a Elíšámá
a Eljádá a Elífelet, deviati. (9)Všetci *boli*
synovia Dávída, okrem *mich* synovia[78] sú-
ložníc; a Támár, ich sestra.

(10)A syn Šalamúna *bol* Rechaveám,
jeho syn Avijjám, jeho syn Ásá, jeho syn
Jehóšáfát, (11)jeho syn Jórám, jeho syn
Achazjáhú, jeho syn Jóáš, (12)jeho syn
Amacjáhú, jeho syn Azarjá, jeho syn
Jóthám, (13)jeho syn Ácház, jeho syn
Chizkijjáhú, jeho syn Menaššé, (14)jeho
syn Amón, jeho syn Jóšijjáhú.

(15)A synovia Jóšijjáhúa: prvorodený
Jóchánán, druhý Jehójákím, tretí Cid-
kijjáhú, štvrtý Šallúm. (16)A synovia
Jehójákíma: jeho syn Jechonjá[79], jeho syn
Cidkijjá. (17)A synovia Jechonju: Assir[80],
jeho syn Šealtíél (18)a Malkírám a Pedájá
a Šeneaccar a Jekamjá, Hóšámá a Nedavjá.
(19)A synovia Pedáju: Zerúbbável a Šimeí;
a syn*ovia*[68] Zerúbbávela: Mešullám a Cha-
nanjá, a Šelómíth, ich sestra, (20)a Cha-
šúvá a Óhel a Berechjá a Chasadjá, Júsav-
chesed, piati. (21)A syn*ovia*[68] Chananju:
Pelatjá a Isajá, synovia Refáju, synovia
Arnána, synovia Óvadju, synovia Še-
chanju. (22)A synovia Šechanju: Šemajá;
a synovia Šemaju: Chattúš a Jigeál a Barí-
ach a Nearjá a Šáfát, šiesti. (23)A syn*o-
via*[68] Nearju: Eljóénaj a Chizkijjá a Azrí-
kám, traja. (24)A synovia Eljóénaja:
Hódavjáhú a Pelájá a Eljášív a Akkúv
a Jóchánán a Delájá a Anání, siedmi.

4 Synovia Júdu: Perec, Checrón a Karmí
a Chúr a Šóvál; (2)a Reájá, syn Šó-
vála, splodil Jachatha a Jachath splodil
Achúmaja a Láchada. Toto[15] *boli* čeľade[70]
Coreáthího[25]. (3)A títo *z* Étámovho otca[81]:
Jizreél a Mišmá a Jidbáš, a meno ich ses-
try: Haclelpóní; (4)a Penúél, otec Gedóra,
a Ézer, otec Chúšu, to[15] *boli* synovia Chúra,
prvorodeného Efráthy *a* otca Béth-le-
chema[57]. (5)A Ašchúr, otec Tekoy[57], mal[59]
dve ženy, Cheleu a Naaru, (6)a Naará mu
porodila Achuzzáma a Chéfera a Tém-
ního a Achaštárího; toto[15] *boli* synovia Na-
ary. (7)A synovia Cheley: Cereth a Cóchar
a Ethnán. (8)A Kóc splodil Ánúva a Có-
vévu a čeľade[70] Achar-chéla, syna Háruma.
(9)A najváženejší[82] zo svojich bratov bol
Jaebéc[83]; a jeho mať jeho meno nazvala
Jaebéc[83] *s* výrokem: Lebo som porodila
v utrpení[84]. (10)A Jaebéc[83] sa dal k Bohu
Isráéla volať výrokom: Keby si ma hojne[85]
požehnal a rozšíril[86] moje územie[87], a *keby*
tvoja ruka bola so mnou a *keby si* zabrá-
nil[88] zlu[89 90], aby nebolo môjho utrpenia[84]!
A Boh spôsobil[91], čo žiadal.

(11)A Kelúv, brat Šúchu, splodil Mechí-
ra; on *bol* otcom Eštóna, (12)a Eštón
splodil Béth-ráfu[92] a Páseacha a Techinu,
otca mesta[57] Nácháša; toto[15] *boli* muži
z Rechy. – (13)A synovia Kenaza: Othniél
a Serájá; a synovia Othniéla: Chathath.
(14)A Meónóthaj splodil Ofru a Serájá
splodil Jóáva, otca prierv*y*[57 93] remeselní-
kov[94], lebo sa stali remeselníkmi[94]. –
(15)A synovia Káléva, syna Jefunnéa: Írú,
Élá a Náam; a synovia Élu: Úknáz. –
(16)A synovia Jehalleeéla: Zíf a Zífá,
Tíreá a Asareél. – (17)A synovia Ezru:
Jether a Mered a Éfer a Jálón; a otehot-
nela[95] s Mirjámom a s Šammajom a s Jiš-

www.biblia.sk

bachom, otcom[96] Eštemóy[57 97]. (18)A jeho
žena, Júdovkyňa[97 98] porodila Jereda, otca
Gedóra[57 97], a Chevera, otca Šóchó[57], a Je-
kúthíéla, otca Zánóacha[57]. A tamtí[99 100] *boli*
synovia Bithje, dcéry faraóna, ktorú
Mered pojal. – (19)A synovia ženy Hó-
dijju, sestry Nachama: otec Keíly[57], Gar-
mí[25], a Eštemóa, Maacháthí[25]. – (20)A sy-
novia Šímóna: Amnón a Rinná, Ben-
-Chánán a Tílón. – A synovia Jíšího:
Zóchéth a Ben-Zóchéth.

(21)Synovia Šélácha, syna Júdu: Ér,
otec Léchy[57], a Láeddá, otec Máréšu[57 101]
a čeľadí[70] domu spracúvania[102] jemnej ba-
vlny pri dome Ašbéu, (22)a Jókím a muži
z Kózevy a Jóáš a Sáráf, ktorí sa dali vlád-
nuť[103] Móávovi, a Jášuví-lechem. A tie*to*
veci *sú* starobylé. (23)Oni *boli* hrnčiarmi
a obyvateľmi Netáím a Gedéry; usídlili sa
tam pri kráľovi v jeho diele[104 105].

(24)Synovia Šimeóna: Nemúél a Jámín,
Járív, Zerach, Šáúl; jeho syn Šallúm, jeho
syn Mivsám, jeho syn Mišmá. (25)A sy-
novia Mišmu: jeho syn Chammúél, jeho
syn Zakkúr, jeho syn Šimeí. (27)A Šimeí
mal[64] šestnástich synov a šesť dcér; no
jeho bratia nemali[106] veľa detí[39] a nie *že*
sa ktorá z ich čeľadí[70] rozmnožila[107] na-
toľko ako synovia[108] Júdu. (28)A usídlili
sa v Beér-Ševe a Mólade a Chacar-Šúalu
(29)a v Bilhe a v Eceme a v Tólade[109]
(30)a v Bethúéli a v Chorme a v Cikláguu
(31)a v Béth-markávóth a v Chacar-súsím
a v Béth-bireí a v Šaarájim. Toto[15] *boli* ich
mestá *až* do kraľovania Dávída, (32)a ich
dediny[110] *boli* Étám a Ajin, Rimmón
a Tóchen a Ášán, päť miest[48]; (33)a všetky
ich dediny[110], ktoré *boli* okolo[111] týchto
miest[48], *až* po Baal. Toto[15] *boli* ich bydliská
a ich rodopisné zoznamy pre nich[112].

(34)A Mešóváv a Jamlech a Jóšá, syn
Amacju, (35)a Jóél a Jéhú, syn Jóšivju,
syna Seráju, syna Asíéla, (36)a Eljóénaj
a Jaakóvá a Ješóchájá a Ašájá a Adíél
a Jesímiél a Benájá (37)a Zízá, syn
Šifeího, syna Allóna, syna Jedáju, syna
Šimrího, syna Šemaeju, (38)títo, ktorí
boli[569] uvedení[73] menami, *boli* náčel-
níkmi[38] v svojich čeľadiach[70] a domy[113] ich
otcov sa ohľadne množstva rozmohli[114];
(39)i odišli ku vstupu *do* Gedóra, až k vý-
chodnej strane[115] prierv*y*[93], hľadať pašu pre
svoj drobný dobytok[112], (40)a našli pašu
tučnú[116] a dobrú a zem *na* obe strany[117]
rozsiahlu, pokoj majúcu[118] a kľudnú[119],
lebo tí, *ktorí*[569] tam predtým[24] bývali,
pochádzali od Cháma. (41)A títo, ktorí
boli[569] menami *vy*písaní, prišli v dňoch
Jechizkijjáhúa[120], kráľa Júdu, a vybili[26] ich
stany a príbytky, ktoré tam *boli* nájdené[121],
a spravili ich odovzdanými[122 123] *až* po
tento deň a usídlili sa miesto nich, lebo
tam pre ich drobný dobytok[112] *bola* paša.
(42)A z nich, zo synov Šimeóna, odišli,
päťsto mužov, na vrch Séír, a v ich čele[124]
Pelatjá a Nearjá a Refájá a Uzíél, synovia
Jišeího, (43)a pobili[26] zvyšok Amáléka[125],
ktorý[569] unikol, a bývajú[126] tam *až* po tento
deň.

5 A synovia Reúvéna, Isráélovho prvo-
rodeného (áno, on *bol* prvorodený,
a*le* pre jeho znesvätenie[127 128] postele jeho
otca bolo jeho prvorodenstvo dané sy-
nom Jozefa, syna Isráéla, takže[46] ne*patrí*
podľa prvorodenstva do rodopisného
zoznamu, (2)lebo medzi svojimi bratmi
a ako vodca[129] sa nad[130] neho vzmohol[131]
Júdá[132], a prvorodenstvo *pripadlo* Joze-
fovi), – (3)synovia Reúvéna, Isráélovho
prvorodeného: Chanóch a Pallú, Checrón
a Karmí. (4)Synovia Jóéla: jeho syn Šema-
eją, jeho syn Góg, jeho syn Šimeí, (5)jeho
syn Míchá, jeho syn Reájá, jeho syn Baal,
(6)jeho syn Beérá, ktorého odviedol[133] Til-
gath-Pilneeser[134], kráľ Aššúra[135 136]; on *bol*
náčelníkom[38] Reúvéního[25 125] (7)a jeho bra-
tia podľa svojich čeľadí[70 137] v rodopisnom
zozname podľa svojich[138] rodokmeňov[16 137]
boli: hlava Jeíél, a Zecharjá (8)a Bela, syn
Ázáza, syna Šámu, syna Jóéla; on[139] býval[126]
v Aróéri až po Nevó a Baal-meón, (9)a ku
vzchádzaniu[115] sa usídlil až ku vstupu *do*
pustiny k *smeru* od rieky Peráth[140], lebo
ich stáda[141] sa v zemi Gileád rozmnožili.
(10)A v dňoch Šáúla podnikli[142] vojnu[143]
s Hagariím[7]; tí[46] ich rukou padli, i usídlili
sa v ich stanoch po všetkom povrchu[144] vý-
chodnej strany[115] Gileáda[125].

(11)A naproti nim sa v zemi Bášán[126]
usídlili deti[39] Gáda *až* po Salchu; (12)hla-
vou *bol* Jóél a druhým[145] Šáfám, a Jaenaj
a Šáfát, v Bášáne. (13)A ich bratia podľa
domov[113 137] svojich otcov: Mícháél a Mešul-
lám a Šáva a Jóraj a Jaekkán a Zía a Éver,

www.mosaicka.sk

sedm. – (14)Toto[15] *boli* synovia Avíchajila,
syna Chúrího, syna Járóacha, syna
Gileáda, syna Míchaéla, syna Ješíšaja,
syna Jachdóa, syna Búza: (15)Achí, syn
Avdiéla, syna Gúlího, hlava domu ich
otcov; (16)tí[46] bývali v Gileáde, v Bášáne
a v jeho osadách[53] a vo všetkých obvo-
doch[146] Šaróna, *až* k ich okrajom[147].
(17)Oni všetci[32] sa dali rodopisne zazna-
čiť v dňoch Jóthám, kráľa Júdu, a v dňoch
Jároveáma, kráľa Isráéla.

(18)Synovia Reúvéna a Gádího[25] a po-
lovice kmeňa[148] Menašséa, zo zdatných[149]
mužov[150], nosiacich[151] štít a meč a napína-
júcich[152] luk a vycvičených[153] *vo* vojne[142 154],
boli štyridsaťaštyritisíc a sedemsto a šesť-
desiati vychádzajúci[155] *k* vojsku[154 156].
(19)I podnikli[142] vojnu[143] s Hagariím[7] a Je-
túrom a Náfíšom a Nódávom (20)a bolo
im proti nim pomožené, takže[46] Hagariím[7]
a všetci, kto *boli* s nimi, boli *vy*daní v ich
ruku, lebo sa v boji[143] dali volať[157] k Bohu,
i *dal* sa im uprosiť[158], lebo *sa* na neho spo-
ľahli. (21)I zajali ich stáda[141], päťdesiatti-
síc tiav a dvestoapäťdesiattisíc *kusov*
drobného dobytka a dvetisíc oslov a stoti-
síc duší ľudí[159]. (22)Mnohí totiž padli za-
bití[160], lebo tá vojna[143] *bola* od Boha; i bý-
vali[126] miesto nich *až* do odvedenia[161].

(23)A deti[39] polovice kmeňa[148] Menašséa
bývali v zemi Bášán *až* po Baal-Chermón
a Senír a vrch Chermón; tí[14] sa rozmno-
žili (24)a toto[15] *boli* hlavy domov[113] ich
otcov, totiž[46] Éfer a Jíšeí a Elíél a Azríél
a Jeremjá a Hódavjá a Jachdíél, zdatní[149]
hrdinovia[5 162], vychýrení muži[163], hlavy pre
domy[112 113] svojich otcov. (25)No[46] dopustili
sa proti Bohu svojich otcov nevernosti[35]
a odišli smilniť[164] za bohmi národností[165]
zeme, ktoré Boh pred ich tvárou[166] vykán-
tril[167], (26)i vzbudil[168] Boh Isráéla ducha
Púla, kráľa Aššúra[135 136], a ducha Tilgath-
Pilnesera, kráľa Aššúra[135 136], i odviedli[133]
ich, *totiž patriacich* k Reúvenímu[25] a ku
Gádímu[25] a k polovici kmeňa[148] Menašséa,
a dopravili[169] ich do Chalachu a Chávóru
a Háry a *k* rieke Gózán, *kde sú až* po tento
deň.

6 Synovia Lévího: Géršón, Keháth
a Merári.

(2)A synovia Kehátha: Amrám, Jicchár
a Chevrón a Uzzíél. (3)A deti[39] Amráma:
Árón a Mojžiš a Mirjám. A synovia Áróna:
Nádáv a Avíhú, Eleázár a Íthámár.
(4)A Eleázár splodil Pinchása a Pinchás
splodil Avíšúu (5)a Avíšúa splodil Buk-
kího a Bukkí splodil Uzzího (6)a Uzzí
splodil Zerachju a Zerachjá splodil
Merájótha (7)a Merájóth splodil Amarju
a Amarjá splodil Achítúva (8)a Achítúv
splodil Cádóka a Cádók splodil Achímáaca
(9)a Achímáac splodil Azarju a Azarjá
splodil Jóchánána (10)a Jóchánán splo-
dil Azarju, toho[170], ktorý kňazoval[126]
v dome, ktorý zbudoval Šalamún v Jerú-
saléme. (11)A Azarjá splodil Amarju
a Amarjá splodil Achítúva (12)a Achítúv
splodil Cádóka a Cádók splodil Šallúma
(13)a Šallúm splodil Chilkijju a Chilkijjá
splodil Azarju (14)a Azarjá splodil Seráju
a Serájá splodil Jehócádáka (15)a Jehó-
cádák odišiel pri Hospodinovom odve-
dení[133] Júdu a Jerúsaléma skrze[171] Nevu-
chadneccara.

(16)[172]Synovia Lévího: Géršóm[173], Keháth
a Merári. (17)A toto[15] *sú* mená synov
Géršóma: Livní a Šimeí. (18)A synovia
Kehátha: Amrám a Jicchár a Chevrón
a Uzzíél. (19)Synovia Meráriho: Machlí
a Múší. A toto[15] *sú* čeľade[70] Lévího podľa
ich otcov[137].

(20)Ohľadne Géršóma: jeho syn Livní,
jeho syn Jachath, jeho syn Zimmá,
(21)jeho syn Jóách, jeho syn Iddó, jeho
syn Zerach, jeho syn Jeathraj.

(22)Synovia Kehátha: jeho syn Ammí-
nádáv, jeho syn Kórach, jeho syn Assír,
(23)jeho syn Elkáná a jeho syn Evjásáf
a jeho syn Assír, (24)jeho syn Tachath,
jeho syn Úríél, jeho syn Uzzijjá a jeho
syn Šáúl. (25)A synovia Elkánu: Amásaj
a Achímóth. (26)Elkáná – synovia Elkánu:
jeho syn Cófaj a jeho syn Nachath,
(27)jeho syn Elíáv, jeho syn Jeróchám,
jeho syn Elkáná. (28)A synovia Samúéla:
prvorodený Vašní, a[174] Avijjá.

(29)Synovia Meráriho: Machlí, jeho
syn Livní, jeho syn Šimeí, jeho syn Uzzá,
(30)jeho syn Šimeá, jeho syn Chaggijjá,
jeho syn Asájá.

(31)A toto[15] *boli tí,* ktorých Dávid usta-
novil[175] nad vykonávaním[176 177 178] spevu
v dome Hospodina[153] od[179] spočinutia[180]
skrinky[181]; (32)ti[47] boli[126] obsluhujúcimi[182]

www.biblia.sk

spevom pred obydlím[24] [183] stanu stretávania[184] *až* po Šalamúnovo zbudovanie domu Hospodina v Jerúsaléme a stavali sa podľa svojho poriadku[185] k svojej službe[102]. (33)A toto[15] *boli* tí, *ktorí*[569] sa stavali, a ich synovia:

Zo synov Keháthího[25] Hémán, spevák, syn Jóéla, syna Samúéla, (34)syna Elkánu, syna Jerócháma, syna Elíéla, syna Tóacha[186], (35)syna Cúfa, syna Elkánu, syna Machatha, syna Amásája, (36)syna Elkánu, syna Jóéla, syna Azarju, syna Cefanju, (37)syna Tachatha, syna Assíra, syna Evjásáfa, syna Kóracha, (38)syna Jicchára, syna Kehátha, syna Lévího, syna Isráéla.

(39)A jeho brat Ásáf, ktorý[569] sa staval na jeho pravici, Ásáf, syn Berechjáhúa, syna Šimeu, (40)syna Mícháéla, syna Baaséju, syna Malkijju, (41)syna Ethního, syna Zeracha, syna Adáju, (42)syna Éthána, syna Zimmu, syna Šimeího, (43)syna Jachatha, syna Géršóma, syna Lévího.

(44)A synovia Merárího, ich bratia, na ľavici: Éthán, syn Kíšího, syna Avdího, syna Mallúcha, (45)syna Chašavju, syna Amacju, syna Chilkijju, (46)syna Amacju, syna Báního, syna Šámera, (47)syna Machlího, syna Múšího, syna Merárího, syna Lévího.

(48)A ich bratia, Lévíovci[187], *boli* určení[188] na všetku službu[102] *v* obydlí[154] [183] Božieho domu (49)a Árón a jeho synovia vykiadzali[189] [190] na oltári vzostupných *obetí*[191] [192] a na oltári *na* vykiadzanie[190] pri všetkej činnosti[104] *pre* najsvätejšiu svätyňu[154] [193] a na robenie zadosť[194] za Isráéla podľa všetkého, čo rozkázal Mojžiš, Boží nevoľník.

(50)A toto[15] *boli* synovia Áróna: jeho syn Eleázár, jeho syn Pinchás, jeho syn Avíšúa, (51)jeho syn Bukkí, jeho syn Uzzí, jeho syn Zerachjá, (52)jeho syn Merájóth, jeho syn Amarjá, jeho syn Achítúv, (53)jeho syn Cádók, jeho syn Achímaac.

(54)A toto[15] *boli* ich bydliská podľa ich sídiel[137] [195] na ich územiach[87] [192] [196]. Synom Áróna, čeľadi[70] Keháthího[25], lebo jim sa *do*stalo[698] toho lósu, (55)dali im teda[197] Chevrón v zemi Júdu a jeho obvody[146] okolo neho[111], (56)a*le* pole toho mesta a jeho dediny[110] dali Kálévovi, synovi Jefunnéa. (57)A synom Áróna dali mestá útočišťa: Chevrón a Livnu a jej obvody[146] a Jattir a Eštemou a jej obvody[146] (58)a Chílén a jeho obvody[146], Devír a jeho obvody[146] (59)a Ášám a jeho obvody[146] a Béth-šemeš a jeho obvody[146] (60)a z vetvy[198] [199] Benjámína Gevu a jej obvody[146] a Allemeth a jeho obvody[146] a Anáthóth a jeho obvody[146]; všetkých ich miest[48] *bolo* trinásť miest[48] v ich čeľadiach[70].

(61)A deťom[39] Kehátha, ostatným z tej čeľade[70] vetvy[198], *pripadlo* lósom desať miest[48] z polovičky vetvy[198] [199], polovice Menašséa. (62)A deťom[39] Géršóma podľa ich čeľadí[70] [136] z vetvy[198] [199] Jissáschára a z vetvy[198] [199] Ášéra a z vetvy[198] [199] Naftálího a z vetvy[198] [199] Menašséa v Bášáne trinásť miest[48]. (63)Deťom[39] Merárího podľa ich čeľadí[70] [136] z vetvy[198] [199] Reúvéna a z vetvy[198] [199] Gáda a z vetvy[198] [199] Zevulúna lósom dvanásť miest[48]. (64)Synovia Isráéla teda[197] dali Lévíovcom[187] tie mestá a ich obvody[146]; (65)a*j* z vetvy[198] [199] detí[39] Júdu a z vetvy[198] [199] detí[39] Šimeóna a z vetvy[198] [199] detí[39] Benjámína lósom pridelili[188] tieto mestá, ktoré vymenovali[200] menami.

(66)A *podaktorým* z čeľadí[70] detí[39] Kehátha sa tiež[46] *do*stalo[698] miest[48] ich územia[87] z vetvy[198] [199] Efrájima; (67)i dali jim mestá útočišťa: Šechem a jeho obvody[146] v pohorí[201] Efrájima a Gezer a jeho obvody[146] (68)a Jokmaam a jeho obvody[146] a Béth-Chórón a jeho obvody[146] (69)a Ajjálón a jeho obvody[146] a Gath-Rimmón a jeho obvody[146]; (70)a z polovičky vetvy[198] [199] Menašséa Anér a jeho obvody[146] a Bileám a jeho obvody[146], čeľadi[70] ostatných detí[39] Kehátha[154].

(71)A deťom[39] Géršóma z čeľade[70] [199] polovice vetvy[198] Menašséa Gólán v Bášáne a jeho obvody[146] a Aštároth a jeho obvody[146]; (72)a z vetvy[198] [199] Jissaschára Kedeš a jeho obvody[146] a Dovrath a jeho obvody[146] (73)a Rámóth a jeho obvody[146] a Áném a jeho obvody[146]; (74)a z vetvy[198] [199] Ášéra Mášál a jeho obvody[146] a Avdón a jeho obvody[146] (75)a Chúkók a jeho obvody[146] a Rechóv a jeho obvody[146]; (76)a z vetvy[198] [199] Naftálího Kedeš v Gálíle a jeho obvody[146] a Chamón a jeho obvody[146] a Kirjáthajim a jeho obvody[146].

www.biblicalpeak.sk

(77) Ostatným deťom[39] Meráriho: z vetvy[198 199] Zevulúna Rimmónó a jeho obvody[146]
a Távór a jeho obvody[146]; (78) a z druhej
strany[202] voči Jordánu[203], *od* Jericha[204],
k východnej strane[115] Jordána, z vetvy[198 199]
Reúvéna Becer v pustine a jeho obvody[146]
a Jáhac a jej obvody[146] (79) a Kedémóth
a jeho obvody[146] a Méfaath a jeho obvody[146]; (80) a z vetvy[198 199] Gáda Rámóth
v Gileáde a jeho obvody[146] a Machanajim
a jeho obvody[146] (81) a Chešbón a jeho obvody[146] a Jaazér a jeho obvody[146].

7 A ohľadne synov Jissáschára: Tólá
a Púá[205], Jášív[206] a Šimrón, štyria.
(2) A synovia Tólu: Uzzí a Refájá a Jeriél a Jachmaj a Jivsám a Samúél, hlavy
domov[113 125] svojich otcov. Tóloví[125] *boli*[207]
zdatní[149] hrdinovia[5] podľa svojich rodokmeňov[16 137]; ich počet v dňoch Dávida *bol*
dvadsaťadvatisíc a šesťsto. (3) A synovia
Uzzího: Jizrachjá; a synovia Jizrachju: Mícháél a Óvadjá a Jóél, Jiššijjá, piati; oni
všetci *boli* hlavami (4) a pri nich podľa
ich rodokmeňov[16 137], podľa domov[113 137] ich
otcov, *boli* čaty[208] vojska[156] *do* vojny[143 154],
tridsaťašesťtisíc, lebo mali veľa žien a synov[209]. (5) A ich bratia po všetkých čeľadiach[70 137] Jissáschára *boli* veľmi zdatní[149]
hrdinovia[5 210], osemdesiatasedemtisíc ich
rodopisného zoznamu, všetkých[125].

(6) Benjámín: Bela a Becher a Jedíaél,
traja. (7) A synovia Belu: Ecbón a Uzzí
a Uzzíél a Jerímóth a Írí, piati, hlavy domov[113] svojich otcov, veľmi zdatní[149] hrdinovia[5 210]; a ich rodopisný zoznam: dvadsaťadvatisíc a tridsať a štyria. (8) A synovia Bechera: Zemírá a Jóáš a Elíezer
a Eljóénaj a Omrí a Jerémóth a Avijjá
a Anáthóth a Álámeth; všetci títo *boli* synovia Bechera. (9) A ich rodopisný zoznam podľa ich rodokmeňov[16 136]: hlavy
domov[113] svojich otcov, zdatní[149] hrdinovia[5], dvadsaťtisíc a dvesto. (10) A synovia
Jedíaéla: Bilhán. A synovia Bilhána: Jeíš[211]
a Benjámín a Éhúd a Kenaaná a Zéthán
a Taršíš a Achíšáchar. (11) Títo všetci *boli*
synovia Jedíaéla, podľa hláv[137] otcov[212],
velmi zdatní[149] hrdinovia[5 210], sedemnásťtisíc a dvesto vychádzajúcich[155] *k* vojsku[154 156] do vojny[143]. (12) A Šuppim a Chuppim, synovia Íra. – A Chušim, synovia
Achéra.

(13) Synovia Naftálího: Jachacíél a Gúní
a Jécer a Šallúm, synovia Bilhy.

(14) Synovia Menaššéa: Asríél, ktorého
porodila jeho súložnica, Arámka[9]; porodila[213] Máchíra, otca Gileáda; (15) a Máchír
pojal ženu od Chuppím a od[214] Šuppím;
a meno jeho sestry: Maachá. A meno
druhého Celofchád; a Celofchádovi sa *dostali*[698] dcéry. (16) A Maachá, žena Máchíra,
porodila syna a nazvala jeho meno Pereš,
a meno jeho brata Šáreš; a jeho synovia
boli Úlám a Rákem. (17) A synovia Úláma:
Bedán. Toto[15] *boli* synovia Gileáda, syna
Máchíra, syna Menaššéa. (18) A jeho sestra Mólecheth porodila Íšhóda a Avíezera
a Machlu. (19) A synovia Šemídy boli:
Achján a Šechem a Likchí a Aníán.

(20) A synovia Efrájima: Šúthelach,
a jeho syn Bered a jeho syn Tachath a jeho
syn Eleádá a jeho syn Tachath (21) a jeho
syn Zavad a jeho syn Šúthelach, a Ezer
a Eleád. A pozabíjali ich muži *z* Gathu,
narodení v zemi, lebo zostúpili pobrať
ich stáda[141]; (22) a Efrájim, ich otec, sa *po*
veľa dní rmútil[126] a jeho bratia ho prišli
utešovať[215]. (23) A vošiel k svojej žene,
i otehotnela a porodila syna, i nazval jeho
meno Beriá, lebo sa *to* stalo[698] pri pohrome[89] v jeho dome. (24) A jeho dcéra
bola Šeerá; tá[46] zbudovala Béth-chórón
dolný a vrchný a Uzzen-šeeru. (25) A jeho
syn *bol* Refach a Rešef a jeho syn Telach
a jeho syn Tachan, (26) jeho syn Laedán,
jeho syn Ammíhúd, jeho syn Elíšámá,
(27) jeho syn Nón[216], jeho syn Jóšua.
(28) A ich držba a ich bydliská: Béth-Él
a jeho osady[53], a ku vzchádzaniu[115] Naarán
a k západu[217] Gezer a jeho osady[53] a Šechem a jeho osady[53] *až* po Gazzu a jej
osady[53], (29) a vedľa[218] detí Menaššéa Béth-šean a jeho osady[53] a Taenách a jeho
osady[53] a Megiddó a jeho osady[53] a Dór
a jeho osady[53]. V týchto bývali deti[39]
Jozefa, syna Isráéla.

(30) Synovia Ášéra: Jimná a Jišvá a Jišví
a Beriá; a Sérach, ich sestra. (31) A synovia Beríu: Chever a Malkíél; on *bol* otcem
Birzávitha. (32) A Chever splodil Jaflétha
a Šóméra a Chóthámá a Šúu, ich sestru.
(33) A synovia Jaflétha: Pásach a Bimhal
a Éšvath; toto[15] *boli* synovia Jaflétha.
(34) A synovia Šóméra: Achí a Rohgá,

www.biblia.sk

Jechubbá[219] a Arám. (35)A synovia Chelema, jeho brata: Cófach a Jimná a Šeleš
a Ámál. (36)Synovia Cófacha: Súach
a Charnefer a Šúál a Bérí a Jimrá,
(37)Becer a Hód a Šammá a Šilšá a Jithrán
a Beérá. (38)A synovia Jethera: Jefunné
a Pispá a Ará. (39)A synovia Ullu: Árach
a Channíél a Ricjá. (40)Títo všetci *boli* synovia Ášéra, hlavy domov[113] otcov, vybraní[220], veľmi zdatní[149] hrdinovia[5 210], hlavy náčelníkov[38]. A ich rodopisný zoznam ohľadne vojenskej služby[15], ohľadne vojny[143 221]: ich počet *bol* dvadsaťašesťtisíc mužov.

8 A Benjámín splodil Belu, svojho
prvorodeného, a Ašbéla, druhého,
a Achracha, tretieho, (2)Nóchu, štvrtého,
a Ráfu, piateho. (3)A Belovi sa *do*stali[698]
synovia: Adár a Gérá a Avíhúd (4)a Avíšúa
a Naamán a Achóach (5)a Gérá a Šefúfán a Chúrám. – (6)A toto[15] *boli* synovia
Achúda (títo, to[14] *boli* hlavy otcov[212] obyvateľov[125] Gevy, a odviedli[133] ich k Mánáchathu, (7)totiž[46] Naamán a Achijjách
a Gérá, ten[14] ich odviedol[133]): on[46] splodil
Uzzu a Achíchuda. (8)A Šacharajim, od[179]
jeho odpratania[222] ich, plodil[126] na území[223]
Móáva[135]; jeho ženy *boli* Chúším a*j* s Baarou[224], (9)a skrze Chódeš, svoju ženu[225],
splodil Jóváva a Civju a Méšu a Malkáma
(10)a Jeúca a Sachju a Mirmu. Toto[15] *boli*
jeho synovia, hlavy otcov[212]. (11)A skrze
Chúšímu[224] splodil Avítúva a Elpaala;
(12)a synovia Elpaala: Éver a Mišeám
a Šemer – ten[14] zbudoval Ónó a Lód[226]
a jej osady[53] – (13)a Beriu a Šemu. Tí[14] *boli*
hlavami otcov[211] obyvateľov[125] Ajjálóna;
oni zahnali na útek obyvateľov Gathu.
(14)A Achjó, Šášak a Jerémóth (15)a Zevadjá a Arád a Éder (16)a Mícháél a Jišpá
a Jóchá *boli* synovia Beriu, (17)a Zevadjá a Mešullám a Chizkí a Chéver
(18)a Jišmeraj a Jizlíá a Jóváv, synovia
Elpaala, (19)a Jákím a Zichrí a Zavdí
(20)a Elíénaj a Cilthaj a Elíél (21)a Adájá
a Berájá a Šimrath, synovia Šimeího,
(22)a Jišpán a Éver a Elíél (23)a Avdón
a Zichrí a Chánán (24)a Chananjá a Élám
a Anthóthijjá (25)a Jifdejá a Pení-Él[227], synovia Šákaka, (26)a Šimšeraj a Šecharjá
a Athaljá (27)a Jaarešjá a Élijjá a Zichrí,
synovia Jerócháma. (28)Títo *boli* hlavami otcov[212] podľa svojich rodokmeňov[16 136], hlavami; títo bývali v Jerúsaléme.
(29)A v Giveóne býval[126] otec Giveóna[57]
a meno jeho ženy Maachá (30)a jeho syn,
prvorodený, Avdón, a Cúr a Kíš a Baal
a Nádáv (31)a Gedór a Achjó a Zecher.
(32)A Miklóth splodil Šimeu; a tí[14] sa tiež
naproti svojim bratom usídlili so svojimi
bratmi v Jerúsaléme.

(33)A Nér splodil Kíša a Kíš splodil
Šáúla a Šáúl splodil Jehónáthána a Malkí-šúu a Avínádáva a Ešbaala[228]; (34)a syn
Jehónáthána *bol* Merív-baal[229] a Merívbaal splodil Míchu. (35)A synovia Míchu:
Píthón a Melech a Taeréa a Ácház;
(36)a Ácház splodil Jehóaddu a Jehóaddá
splodil Álemetha a Azmávetha a Zimrího
a Zimrí splodil Mócu (37)a Mócá splodil
Bineu; jeho syn *bol* Ráfá, jeho syn Eleásá,
jeho syn Ácél. (38)A Ácél mal[64] šiestich
synov a toto[15] *boli* ich mená: Azríkám,
Bóchrú a Jišmáél a Šearjá a Óvadjá
a Chánán; títo všetci *boli* synovia Ácéla.
(39)A synovia Ešeka, jeho brata: Úlám,
jeho prvorodený, Jeúš, druhý, a Elífelet,
tretí. (40)A synovia Úláma boli zdatní[149]
hrdinovia[5 162], napínajúci[152] luk a majúci
mnohých[209] synov a synov[209] synov, sto
a päťdesiatich. Títo všetci *boli* zo synov
Benjámína.

9 A všetok Isráél, *tí* sa dali rodopisne
zaznačiť, a hľa ich, *sú* zapísaní na
knihe[230] kráľov Isráéla. A Júdá, *tí* boli pre
svoju nevernosť[35 128] odvedení[133] do Bávela[231].

(2)A prvší obyvatelia, ktorí *boli* v svojej
držbe v mestách, *boli*: Isráél, kňazi, Lévíovci[187] a Nethíním[232]. (3)A v Jerúsaléme
bývali[126] zo synov Júdu a zo synov Benjámína a zo synov Efrájima a Menašššéa:
(4)Úthaj, syn Ammíhúda, syna Omrího,
syna Imrího, syna Báního, zo synov
Pereca, syna Júdu; (5)a zo[233] Šílóního[25 234]
Asájá, prvorodený, a jeho synovia, (6)a zo
synov Zeracha Jeúél; a ich bratia, šesťsto
a deväťdesiati.

(7)A zo synov Benjámína Sallú, syn
Mešulláma, syna Hódavju, syna Hassenuu, (8)a Jivnejá, syn Jerócháma, a Élá,
syn Uzzího, syna Michrího, a Mešullám,
syn Šefatju, syna Reúéla, syna Jivnijju,
(9)a ich bratia podľa ich rodokmeňov[16 137],

www.biblia.sk

deväťsto a päťdesiat a šiesti. Všetci títo
boli hlavy[162] otcov[212] podľa domov[113 137] svo-
jich otcov.
(10)A z kňazov: Jedaejá a Jehójárív
a Jáchín (11)a Azarjá, syn Chilkijju, syna
Mešulláma, syna Cádóka, syna Merájótha,
syna Achítúva, vedúci[129] Božieho domu[235],
(12)a Adájá, syn Jerócháma, syna Pašchúra,
syna Malkijju, a Masaj, syn Adiéla, syna
Jachzéru, syna Mešulláma, syna Mešillé-
mítha, syna Imméra, (13)a ich bratia,
hlavy pre domy[112 113 125] svojich otcov, tisíc
a sedemsto a šesťdesiati, zdatní[149] majstri[5 236]
činnosti[104] služby[102] *v* Božom dome[154].
(14)A z Lévíovcov[187] Šemájá, syn Chaš-
šúva, syna Azríkáma, syna Chašavju, zo
synov Meráriho, (15)a Bakbakkar, Che-
reš a Gálál a Mattanjá, syn Míchu, syna
Zichrího, syna Ásáfa, (16)a Óvadjá, syn
Šemáju, syna Gálála, syna Jedúthúna,
a Berechjá, syn Ásu, bývajúci v dedinách[110]
Netófáthího[25].
(17)A vrátnici: Šallúm a Akkúv a Tal-
món a Achímán a ich bratia; Šallúm *bol*
hlavou (18)a *až* dotiaľ[237] *boli*[238] v bráne
kráľa ku vzchádzaniu[115]. To[14] *boli* vrát-
nici podľa húfov[137 239 240] synov Lévího.
(19)A Šallúm, syn Kóréa, syna Evjásáfa,
syna Kóracha, a jeho bratia, *patriaci*
k domu jeho otcov, Korchím[25 241], *boli* nad
činnosťou[104 178] služby[102], strážcovia[242] pra-
hov stanu, ako[46] *boli* ich otcovia nad tábo-
rom[178 239] Hospodina strážcami[242] vstupu
(20)a nad nimi[178] bol predtým[24] Pinchás,
syn Eleázára, vedúceho[128 235], a Hospodin
bol s ním; (21)vrátnikom vchodu[243]
stanu[125] stretávania[184] *bol* Zecharjá, syn
Meselemju. (22)Oni všetci[32], vybraní[220]
za vrátnikov na prahoch, *boli* dvesto
a dvanásti; oni *boli* v svojich rodopisných
zoznamoch v svojich dedinách[110]; oni,
ktorých v ich záväzok[244] dosadil[245] Dávid
a Samúél, vidiaci[246]. (23)A oni a ich syno-
via *boli* nad bránami[178] domu Hospodina[125],
domu[125] stanu, ohľadne stráží[247 248].
(24)Vrátnici boli ku štyrom stranám[249],
ku vzchádzaniu[115], k západu[250], k severu
a k juhu[251], (25)a ich bratia v ich dedi-
nách[110] *mali vždy* za sedem dní z času na
čas prichádzať s týmito[252], (26)lebo tamtí[14]
štyria[253] *boli* skrze záväzok[244] majstra-
mi[5 236 254] vrátnikov; oni, Levíovci[187], tiež[46]
boli[126] nad sieňami[178 255] a nad pokladni-
cami[178 256 257] Božieho domu (27)a okolo[111]
Božieho domu stávali v noci[258], lebo na
nich *bola*[259] stráž[248]; oni tiež[197] boli nad kľú-
čom[260], a *to* ráno čo ráno[261]. (28)A *po-*
daktorí z nich *boli* nad náčiniami[178 262]
k službe[154 263], takže ich v počte[264] vnášali
a v počte[264] ich vynášali[155]; (29)a z nich *boli*
podaktorí ustanovení[265] nad náčiniami[178 262],
totiž[46] nad všetkými náčiniami[178 262] svä-
tyne[266], a*j* nad jemnou múkou a vínom
a olejom a kadidlom a vonnými látkami[178],
(30)a zo synov kňazov *podaktorí* miešali[267]
vonnú zmes[268] vonných látok[125]. (31)A Mat-
tithjá, z Levíovcov[187] (on *bol* prvorodený
Šallúma, Korchího[25 125 241]), *bol* skrze záva-
zok[244] nad prípravou[178 269] palaciniek[270].
(32)A *podaktorí* zo synov Keháthího[25],
z ich bratov, *boli* nad chlebom[178] *na* zora-
ďovanie[154 271], na ukladanie[272] sobotu *čo* so-
botu. (33)A toto[15] *boli* speváci, hlavy
otcov[212] Lévíovcov[125 187], v sieňach[255] uvoľ-
není[273], lebo dňom a*j* nocou *bolo* na nich[259]
byť v činnosti[104]. (34)Títo *boli* hlavami
otcov[212] Lévíovcov[125 187], hlavami podľa svo-
jich rodokmeňov[16 137]; títo bývali[126] v Jerú-
saléme.
(35)A v Giveóne bývali[126] otcovia Give-
óna[57]: Jeíél, a meno jeho ženy Maachá,
(36)a jeho synovia: prvorodený Avdón,
a Cúr a Kíš a Baal a Nér a Nádáv
(37)a Gedór a Achjó a Zecharjá a Miklóth;
(38)a Miklóth splodil Šimeáma[274]. A tí[14] sa
tiež naproti svojim bratom usídlili so svo-
jimi bratmi v Jerúsaléme. (39)A Nér splo-
dil Kíša a Kíš splodil Šáúla a Šáúl splodil
Jehónáthána a Malkí-šúu a Avínádáva
a Ešbaala. (40)A syn Jehónáthána *bol*
Merív-baal, a Merív-baal splodil Míchu;
(41)a synovia Míchu: Píthón a Melech
a Tachréa[275]. (42)A Ácház splodil Jaeru[276]
a Jaerá splodil Álemetha a Azmávetha
a Zimrího a Zimrí splodil Mócu
(43)a Mócá splodil Bineu; jeho syn *bol*
Ráfá, jeho syn Eleásá, jeho syn Ácél.
(44)A Ácél mal[64] šiestich synov a toto[15]
boli ich mená: Azríkám, Bóchrú a Jišmáél
a Šearjá a Óvadjá a Chánán; toto[15] *boli* sy-
novia Ácéla.

10 A keď sa Pelištím[7] dali bojovať[142]
proti Isráélovi, prchl*o*[45] muž*stvo*
Isráéla pred tvárou[166] Pelištím[7] a na vrchu

www.biblia.sk

Gilbóa padali[126] smrteľne ranení[160]. (2)A Pelištím[7] sa zavesili[277] na päty Šáúlovi a jeho synom[278] a skolili[26] Pelištím[7] Jónáthána a Avínádáva a Malkí-šúu, synov Šáúla, (3)a boj[143] proti Šáúlovi sa zostril[279] a dopadli[280] ho strelci s lukmi[192 281], i bol pred tými, *ktorí*[569] strieľali, naplnený úzkosťou[282]; (4)i povedal Šáúl k nosičovi[150] svojej zbroje[262]: Vytas svoj meč a prebodni ma ním, aby nemohli[283] prísť títo neobrezanci[284] a dovoliť si na mne hanobenie[285 286]. No[46] nosič[150] jeho zbroje[262] nebol[126] ochotný[287], lebo sa veľmi bál[126 288]; Šáúl teda[197] vzal meč a naľahol[289] naň. (5)A keď nosič[150] jeho zbroje[262] uvidel, že Šáúl je[126] mŕtvy, naľahol[45 289] na meč aj on a umrel. (6)Tak[46] umrel Šáúl a jeho traja synovia a všetok dom Isráéla; umreli spolu. (7)A keď uvideli všetci muži Isráéla, ktorí *boli* v doline[290], že prchli a že Šáúl a jeho synovia sú[126] mŕtvi, opustili[45] mestá a prchli, a prišli Pelištím[7] a usídlili sa v nich.

(8)A na druhý deň[291] sa stalo[698], že[46] Pelištím[7] prišli zobliekať zabitých[160] a našli Šáúla a jeho troch synov padlých na vrchu Gilbóa; (9)i zobliekli ho a odniesli[151] jeho hlavu a jeho zbroj[262]; to[46] odoslali[292] v zem Pelištím[7] vôkol na upovedomenie[293] svojich modiel a ľudu. (10)A jeho zbroj[262] uložili[294] *v* dom svojich bohov a jeho lebku pripevnili[295] *v* dome Dágona. (11)A keď *o* všetkom[296], čo Pelištím[7] so Šáúlom[297] spravili, počuli všetci *z* Jávéš-Gileáda, (12)vstali[45] všetci zdatní[149] muži[298] a odniesli[151] telo Šáúla a telá jeho synov a dopravili ich do Jávéše a ich kosti pochovali pod stromom[299] v Jávéši, a *po* sedem dní sa postili[126].

(13)Tak[46] Šáúl umrel pre svoju nevernosť[128], ktorej sa proti Hospodinovi neverne dopustil[35], ohľadne slova Hospodina, ktoré nezachoval[242], a tiež za obracanie sa s otázkou na vyvolávačku[300] duchov[301] na dopytovanie[302], (14)že[46] sa s dopytovaním[302] neobrátil na Hospodina[300]; preto[46] ho usmrtil a kraľovanie preniesol na Dávída, syna Jíšaja[303].

11 I zhromaždili sa, všetok Isráél, k Dávídovi do Chevróna s výrokom: Hľa, my *sme* tvoja kosť a tvoje mäso; (2)aj predtým[304 305], aj za kraľovania[306] Šáúla, si ty vyvádzal[155] a uvádzal[307] Isráéla a Hospodin, tvoj Boh, ti povedal: Ty budeš[308] pásť môj ľud, Isráéla, a ty budeš[308] panovníkom[129] nad mojím ľudom, Isráélom. (3)A všetci starší Isráéla prišli pred kráľa do Chevróna a kráľ *vzhľadom* na nich v Chevróne pred tvárou Hospodina uzavrel zmluvu[309], i pomazali Dávída za kráľa nad Isráélom podľa slova Hospodina skrze[171] Samúéla.

(4)I pobral sa Dávíd a všetok Isráél *do* Jerúsaléma, to[14] *je* Jevús, a tam *boli* Jevúsím[7], obyvatelia tej zeme. (5)A obyvatelia Jevúsa Dávídovi povedali: Nebudeš môcť[283] sem vojsť. A*le* Dávíd dobyl pevnosť[310] Cijjón, to[14] *je* mesto Dávída, (6)a Dávíd povedal: Ktokoľvek Jevúsího[8] ako prvý pobije[26 311], má[283] sa stať[698] hlavou[312] a veliteľom[312 313]. I vystúpil[314] ako prvý Jóáv, syn Cerúje, a stal sa[698] hlavou[312]. (7)A Dávíd sa usídlil v tej pevnosti[315]; preto jej dali názov[316] mesto Dávída. (8)I dal sa mesto zo všetkých strán[317] vybudúvať, od Milló[318] až po okolie, a zvyšok mesta obnovoval[319] Jóáv. (9)A Dávíd sa stával stále väčším[320] a Hospodin zástupov[321] *bol* s ním.

(10)A títo *boli* hlavami hrdinov[5], ktorí *patrili* k Dávídovi, ktorí[569] si pri ňom dodali odvahy[322 323] ohľadne[324] jeho kraľovania, so všetkým Isráélom, na uvedenie ho v kraľovanie[325] podľa slova Hospodina o Isráélovi. (11)Títo teda[197], *to je* vypočítanie[326] hrdinov[5], ktorí *patrili* k Dávídovi: Jášoveám[327], syn Chachmóního[25 328], hlava tridsiatich[329], on mával svojou kopijou[330] nad tristo zabitými[160 331] na jeden ráz[332]. (12)A po ňom Eleázár, syn Dódu[333], Achóchího, on, *jeden* z[334] troch hrdinov[5]; (13)on bol[126] pri Dávídovi v Pas-dammím, a tam sa Pelištím[7] zhromaždili[335] na bitku[142], kde[46] bol kus[336] poľa, posiaty jačmeňom[337], a keď ľud pred tvárou[166] Pelištím[7] prchol, (14)postavili sa[45 338] vprostred toho pozemku[336] a ubránili ho a pobili[26] Pelištím[7], takže[46] Hospodin spôsobil veľké vyslobodenie[339].

(15)A traja z tých tridsiatich hláv zostúpili k skale k Dávídovi do jaskyne Adullám, keď[46] v doline[288] Refáím táboril[340] oddiel[239] Pelištím[7]; (16)a Dávíd vtedy *bol* na nedobytnom mieste[314] a v Béth-lecheme vtedy

bola posádka[341] Pelištím[7]. (17)A Dávíd sa
roztúžil a povedal: Kdo ma[342] chce[283] na-
pojiť vodou z cisterny[343] *v* Béth-lecheme,
ktorá *je* v bráne? (18)A tí traja spravili
prielom[344] táborom[239] Pelištím[7] a vody
z cisterny[343] *v* Béth-lecheme, ktorá *je*
v bráne, načerpali a vyniesli[151] a dopravili
k Dávídovi, a*le* Dávíd ju nechcel[126 287] piť,
lež[46] ju vylial[345] Hospodinovi (19)a pove-
dal: Ďaleko mi, pre[346] môjho Boha, od
vykonania tohto! Mám[283] piť krv týchto
mužov, za *cenu* ich žití[347]? Veď ju za *cenu*
svojich žití[347] dopravili! A nechcel[126 287] ju
piť. Tieto *veci* vykonali tí traja hrdinovia[5].

(20)A Avíšaj, brat Jóáva, on *bol* hlavou
istých troch; a on mával svojou kopijou[330]
nad tristo zabitými[160 331] a mal[64] chýr[348] me-
dzi tými tromi. (21)Z tých troch bol pres-
lávený[349] medzi tými dvoma[350] a stal sa[698]
im veliteľom[312 313], a*le až* po tých[351] troch
nedočiahol[352].

(22)Benájá, syn Jehójádu, syna zdat-
ného[149] muža[298], veľký[353] skutkami, z Kav-
ceéla, on skolil[26] dvoch silných levov[354]
Móáva[136]; a on zostúpil a vprostred istej
jamy[343] skolil[26] leva[355] v den snehu. (23)A on
skolil[26] akéhosi Egypťana[356], muža vysokej
postavy[357 358], päť lakťov[359 360], a v ruke toho
Egypťana *bola* kopija ako vratidlo tkáčov[361],
i zostúpil k nemu s palicou[148 281] a vyrval[362]
tú kopiju z ruky toho Egypťana a jeho
kopijou ho zabil. (24)Tieto *veci* spravil
Benájáhú, syn Jehójádu, a mal[64] chýr[348]
mezi tromi hrdinami[5]; (25)nad tých tri-
dsiatich[130 363], hľa ho, *bol* on preslávený[349],
a*le* k oným[347] trom nedočiahol[352]. A Dávíd
ho pripojil[294] k svojej tajnej rade[364 365].

(26)A hrdinovia[5] vojenských síl[366 367]
boli: Asáhél, brat Jóáva; Elchánán, syn
Dódu, z Béth-lechema; (27)Šammá, Cha-
ródí[25]; Chelec, Palóní[25 368]; (28)Írá, syn
Ikkéša, Tekói[25]; Avíezer, Annethóthí[25];
(29)Sibbechaj, Chušáthí[25]; Ílaj, Achóchí[25];
(30)Maharaj, Netófathí[25]; Chélev, syn
Beanu, Netófathí[25]; (31)Íttaj, syn Rívaja,
z Givey synov Benjámína; Benájá, Pire-
áthóní[25]; (32)Chúraj[369] od potokov[370]
Gaaša; Avíél[371], Arváthí[25]; (33)Azmáveth,
Bacharúmí[25 372]; Eljachbá, Šaalvóní[25];
(34)synovia Hášéma, Gizóního[25], Jóná-
thán, syn Šágéa, Harárího[25]; (35)Achíám,
syn Šáchéra, Harárího[25 373]; Elífál, syn
Úra; (36)Chéfer, Mechéráthí[25]; Achijjá,
Pelóní[25]; (37)Checró[374], Karmelí[25]; Naaraj,
syn Ezbája; (38)Jóél, brat Náthána;
Mivchár, syn Chagrího; (39)Celek, Am-
móní[8]; Nachraj, Béróthí[25], nosič[151] zbroje[262]
Jóáva, syna Cerúje; (40)Írá, Jithrí[25];
Gárév, Jithrí[25]; (41)Úrijjjá, Chittí[8]; Závád,
syn Achlája; (42)Adíná, syn Šízu, Reú-
véního[25], hlava Reúvéního[25 125], a tridsiati
pri ňom; (43)Chánán, syn Maachu;
a Jóšáfát, Mithní[25]; (44)Uzzijjá, Aš-
teráthí[25]; Šámá a Jéiél, synovia Chóthá-
ma, Aróériho[25]; (45)Jedíaél, syn Šimrího,
a Jóchá, jeho brat, Tící[25]; (46)Elíél,
Machávím, a Jerívaj a Jóšavjá, synovia
Elnáama, a Jithmá, Móávec, (47)Elíél
a Óvéd a Jaasíél, Mecóvájá[375].

12 A toto[15] *boli* tí, *ktorí*[569] prišli do
Ciklágu k Dávídovi, ešte sa skrýva-
júcemu[376] pred tvárou[166] Šáúla, syna Kíša;
tí[14] *boli* medzi hrdinami[5] pomáhajúcimi[377]
v boji[143], (2)vystrojení[378] lukom, pravicou
vládnúci a ľavicou vládnúci kameňmi
a šípmi, lukom[379], z bratov Šáúla, z Ben-
jámína. (3)Hlavou *bol* Achíezer, a Jóáš,
synovia Šemáu, Giveáthího[25], a Jezíél
a Pelet, synovia Azmávetha, a Beráchá
a Jéhú, Anethóthí[25], (4)a Jišmajá, Give-
óní[25], hrdina[5] medzi tridsiatimi[377] a nad
tridsiatimi, a Jeremjá a Jachazíél a Jó-
chánán a Józávád, Gederáthí[25], (5)Elúzaj
a Jerímóth a Bealjá a Šemarjáhú a Šefat-
jáhú, Charúfí[25], (6)Elkáná a Jišijjá a Aza-
riél a Jóezer a Jášoveám, Korchím[25 241],
(7)a Joélá a Zevadjá, synovia Jeróchá-
ma z Gedóra.

(8)A z Gádího[25] sa k Dávídovi na ne-
dobytné miesto[315] do pustiny oddelili[380]
zdatní[149] hrdinovia[5], muži *pre* vojenskú
službu[154 156] do boja[143], majúci nahotove[381]
štít a oštep, a ich tvár – tvár leva, a ohľadne
rýchlosti[382] ako gazely na vrchoch:
(9)Ézer, hlava, Óvadjá, druhý, Elják, tretí, (10)Mišmenná, štvrtý, Jeremjá, piaty, (11)Attaj, šiesty, Elíél, siedmy, (12)Jóchánán, ôsmy, Elzávád, deviaty, (13)Jeremjáhú, desiaty, Machbannaj, jedenásty. (14)Títo *boli* zo synov Gáda, hlavy vojska[156], jeden *z* najmenší*ch* za[383] sto a *z* najväčší*ch*[384] za[383] tisíc[385]. (15)Toto[15] *boli* tí[14], ktorí prešli Jordán v prvom mesiaci, keď[46] *sa* on plnil cez všetky svoje

www.biblia.sk

brehy[386], a zahnali všetkých *z* doliny[290] na
útek, ku vzchádzaniu[115] a k západu[217].
(16)Aj zo synov Benjámína a Júdu prišli k Dávídovi až po nedobytné miesto[315],
(17)a Dávíd vyšiel[155] pred ich tvár a ujal sa
slova[387] a povedal im: Ak ste ku mne prišli s pokojom, pomôcť mi, bude moje[388]
srdce zajedno s vami; no[46] ak aby ste ma
zradili[389] mojim protivníkom[390], pri*čom*
nie*to* v mojich dlaniach[391] krivdy[392], kiež
Boh našich otcov pozerá[308] a tresce[308 393].
(18)A Amásaja, hlavu tridsiatich[329], na
seba vzal[394] Duch:

Tebe, Dávíd, a s tebou, synu Jíšaja,
pokoj, pokoj tebe a pokoj tvojim
pomocníkom,
lebo tebe pomôže[395] tvoj Boh!

Dávíd ich teda[197] prijal a zaradil[188] ich
mezi hlavy čiat[192 208]. (19)I z Menaššéa
k Dávídovi *od*padli pri jeho vstupe do
vojny[143] proti Šáúlovi s Pelištím[7], a*le* nepomohli im, lebo pohlavári[396] Pelištím[7]
Dávída po porade[397] prepustili[398] *s* výrokom: Za naše hlavy[399] bude chcieť[283] *od*padnúť k svojmu pánovi Šáúlovi. (20)Pri jeho
odchode do Ciklágu k nemu z Menaššéa
*od*padli Adnách a Józávád a Jedíaél
a Mícháél a Józávád a Elíhú a Cillethaj,
hlavy tisícov, ktoré *patrili k* Menaššéovi;
(21)a tí[14] sa dali pomáhať pri Dávídovi[400]
proti záškodnickej bande[208], lebo oni
všetci[32] *boli* zdatní[149] hrdinovia[5] a stali sa[698]
vo vojsku[156] veliteľmi[313]. (22)Lebo v *ten* čas
deň za dňom[401] k Dávídovi prichádzali
pomáhať mu, až do *vzniku* tábora veľkého
ako tábor Boží[402].
(23)A toto[15] *sú* počty tých, *ktorí boli*[569]
vyzbrojení[192] k vojsku[156] v oddieloch[403 404],
prišlých k Dávídovi do Chevróna preniesť
kraľovanie Šáúla na neho[303] podľa príkazu[405] Hospodina: (24)Synov Júdu, nosiacich[151] štít a oštep, šesťtisíc a osemsto
vyzbrojených *k* vojsku[154 156]; (25)zo synov
Šimeóna, zdatných[149] hrdinov[5] k vojsku[156],
sedemtisíc a sto; (26)zo synov Lévího štyritisíc a šesťsto; (27)a Jehójádá, vodca[129]
Árona[125 406], a s ním tritisíc a sedemsto,
(28)a Cádók, mladík[407], zdatný[149] hrdina[5],
a dom jeho otca, dvadsať a dve vodcovské
osobnosti[313]. (29)A zo synov Benjámína,
bratov Šáúla, tritisíc, *ale* doposiaľ, väčšina[408] ich, zachovávali[242] starostlivosť[248]
o[409] dom[154] Šáúla. (30)A zo synov Efrájima
dvadsaťtisíc a osemsto zdatných[149] hrdinov[5], vychýrených mužov[163], podľa domov[113 137] svojich otcov; (31)a z polovice
vetvy[198] Menaššéa osemnásťtisíc, ktorí
boli označení menami, aby prišli[389] uviesť
Dávída v kraľovanie[325]; (32)a z domu
Jissaschára uvedomelí[410] *v* úsudku[154 411]
ohľadne časov[412], aby vedeli[389], čo má[283]
Isráél robiť, – ich hláv dvesto, a všetci ich
bratia na ich príkaz[405]. (33)A zo Zevulúna
vychádzajúcich[155] *k* vojsku[154 156], zoraďujúcich[381] *sa*[413] *do* boja[143 154] so všetkým vojnovým náčiním[262 414], päťdesiattisíc, a *to*
na zaradenie *sa*[415] nie s dvojitým srdcom[416]; (34)a z Naftálího tisíc veliteľov[313]
a pri nich so štítom a kopijou[279] tridsaťasedemtisíc; (35)a z Dáního[25] zoraďujúcich[381] *sa*[413] *do* boja[143 154] dvadsaťaosemtisíc
a šesťsto; (36)a z Ášéra vychádzajúcich[155]
k vojsku[154 156] zoraďovať[381] *sa*[413] *do* boja[143 154],
štyridsaťtisíc. (37)A z druhej strany[202]
voči Jordánu[203], z Reúvéniho[25] a Gádího[25]
a polovice kmeňa[148] Menaššéa, so všetkým
vojenským náčiním[262 281 409] *do* boja[143], stoadvadsaťtisíc. (38)Títo všietci, bojovníci[417] zaraďujúci *sa*[410] *v* bojový šík[154], prišli
s nerozdeleným[418] srdcom[281] do Chevróna
uviesť Dávída v kraľovanie[325] nad všetkým
Isráélom; a aj všetok zvyšok Isráéla *bol*
ohľadne uvedenia Dávída v kraľovanie[325]
jedno srdce. (39)I pobudli tam s Dávídom
tri dni, jediac a pijúc, lebo pre nich[112]
ich bratia pripravili[269], (40)a aj blízki[419]
im, *až* po Jissaschára[199] a Zevulúna[199]
a Naftálího[199], im na osloch a na ťavách
a na muliciach a na hovädzom dobytku
v hojnosti privážali jedlo *z* hrubej múky,
hrudy sušených fíg a hrudy hrozienok
a víno a olej a hovädzí dobytok a drobný
dobytok, lebo v Isráélovi *bola* radosť.

13 A Dávíd sa poradil s veliteľmi[313] tisícov a stovák, to jest[420] *so* všetkými vodcami[129 421], (2)a všetkému zídeniu[422] Isráéla Dávíd povedal: Ak *to* podľa
vás *je* dobré a vyšlo[423] od Hospodina,
nášho Boha, mali by sme[283] poslať[424] k našim bratom, ktorí[569] zvyšujú vo všetkých
krajoch[425] Isráéla, a s nimi ku kňazom
a Lévíovcom[187] v mestách a ich obvodoch[146], že[46] sa majú[283] zhromaždiť k nám,
(3)a prenesme[303 308] skrinku[181] nášho Boha

www.mosaicka.sk

k nám; veď sme ju v dňoch Šáúla nevyhľadávali[126 426]. (4)A vyslovili sa[427], všetko zídenie[422], za urobenie tak, lebo tá vec bola[126] v očiach všetkého ľudu správna[428];
(5)i zvolal[429] Dávíd všetok Isráél, od Šíchóra[430] Egypta až po vstup *do* Chamáthu, dopraviť Božiu skrinku[181] z Kirjath-jeárím. (6)Vystúpil[314] teda[197] Dávíd a všetok Isráél do Baaly, do Kirjath-jeárím, ktoré *patrilo* Júdovi, vyzdvihnúť odtadiaľ skrinku[181] Boha, Hospodina, sídliaceho *medzi* kerúbmi[431], kde sa vzýva[126] Meno[432]. (7)I naložili[433] Božiu skrinku[181] z domu Avínádáva do nového voza, a tým vozom vládli[434] Uzzá a Achjó (8)a Dávíd a všetok Isráél pred Božou tvárou všetkou silou a s piesňami[281] hrali[435], totiž[46] na lýrach[436] a na varytách[437] a na tamburínach[438] a na cimbaloch a na pozaunách.

(9)A keď prišli *až* po holohumnicu Kídóna[439], vystrel[45 222] Uzzá svoju ruku zachytiť[440] skrinku[181 441], lebo hovädziemu dobytku[442] povolili[443]; (10)i vzbĺkol[444] proti Uzzovi hnev Hospodina, i skolil[26] ho za *to*, že svoju ruku na skrinku[181] vystrel[222], takže[46] tam pred Božou tvárou umrel;
(11)a *j* Dávíd sa rozhneval[444], keď Hospodin pri Uzzovi spôsobil[445] trhlinu[446], a onému miestu[447] *sa až* po tento deň dáva[126 448 449] názov[316] Perec-Uzzá[450]. (12)A v onen deň sa Dávíd Boha zľakol[288] *s* výrokom: Ako mám[283] Božiu skrinku[181] vniesť k sebe?
(13)Dávíd teda[197] skrinku[181] k sebe do mesta Dávída[451] neodsťahoval[452], lež[46] ju uložil stranou[453] do domu Óvéd-Edóma, Gittího[25 454], (14)a Božia skrinka[181] ostala s domom[455] Óvéd-Edóma, Gittího[25 454], *po*[456] tri mesiace a Hospodin požehnal dom Óvéd-Edóma, Gittího[25 454], a všetko, čo mal[64].

14 A Chíram, kráľ Córa[457], k Dávídovi poslal poslov[458] a drevá cédrov a obrábačov[94] stien[459] a obrábačov[94] driev na budovanie domu pre neho[112]. (2)A Dávíd spoznal, že ho Hospodin potvrdil[272] za kráľa nad Isráélom (lebo jeho kráľovstvo *bolo* do výšky povznesené[151]) v záujme[460] svojho[461] ľudu, Isráéla.

(3)A v Jerúsaléme Dávíd ešte napojímal žien a ešte naplodil synov a dcér;
(4)a toto[15] *sú* mená dietok[462], ktoré sa mu v Jerúsaléme *do*stali[698]: Šammúa a Šóváv, Náthán a Šalamún (5)a Jivchár a Elíšúa a Elífelet (6)a Nógach a Nefeg a Jáfía (7)a Elíšámá a Beeliádá a Elífelet.

(8)A Pelištím[7] počuli, že Dávíd bol pomazaný za kráľa nad všetkým Isráélom; i vystúpili[314] všetci Pelištím[7] Dávída hľadať; to[46] keď Dávíd počul, vyšiel[155] pred ich tvár. (9)a Pelištím[7] pritiahli a vpadli[463] v dolinu[290] Refáím. (10)A Dávíd sa s otázkou obrátil na Hospodina[300] výrokom: Či mám[283] vystúpiť[314] proti Pelištím[7]? A chceš[283] ich *vy*dať v moju ruku? A Hospodin mu povedal: Vystúp[314] a v tvoju ruku ich chcem[283] *vy*dať. (11)Vystúpili[314] teda[197] v Baal-perácím a tam ich Dávíd pobil[26]; i povedal Dávíd: Boh mojou rukou pretrhol mojich nepriateľov[464] ako pretrhnutím[464] vôd. Preto nazvali meno toho miesta[447] Baal-perácím[465]. (12)A zanechali[466] tam svojich bohov a Dávíd povedal, nech[46] sa spália ohňom[467].

(13)A Pelištím[7] ešte opäť[468] vpadli[463] v tú dolinu[290] (14)a Dávíd sa ešte s otázkou obrátil na Boha[300] a Boh mu povedal: Nesmieš[283] za nimi vystupovať[314]; obíď zpred nich[469], nech[46] k nim prídeš zo *strany* oproti balzámovníkom[470]; (15)a za tvojho počutia zvuku[471] kráčania v korunách[472] balzámovníkov[470] sa stane[308 698], *že* vtedy budeš vychádzať[155] v bitku[143], lebo bude Boh vychádzať[155] pred tvojou tvárou pobiť[26] tábor[239] Pelištím[7]. (16)A Dávíd spravil podľa *toho,* čo mu Boh rozkázal, a pobili[26] tábor[239] Pelištím[7] od Giveóna až po Gezer. (17)A chýr[344] Dávída sa rozišiel po všetkých zemiach[473] a strach *z* neho uviedol[188] Hospodin na všetky národy.

15 A zriadil[142] si v meste Dávída[451] domy a pripravil[272] miesto[447] pre Božiu skrinku[112 181] a rozložil[474] pre ňu[112] stan. (2)Vtedy Dávíd nariadil[427] nenosiť[151] Božiu skrinku[181], iba ak Lévíovci[187], lebo v nich našiel Hospodin záľubu[475] k noseniu[151] Božej skrinky[181] a k jeho obsluhe[182] navždy[476]. (3)I zvolal[429] Dávíd všetok Isráél k vyneseniu[314] skrinky[181] Hospodina na miesto[447], ktoré pre ňu[112] pripravil[272];
(4)a Dávíd zhromaždil[335] všetkých synov Áróna a Lévíovcov[187]: (5)zo[477] synov Kehátha Úriéla, veliteľa[313], a jeho bratov, sto a dvadsiatich; (6)zo[477] synov Merárího Asáju, veliteľa[313], a jeho bratov, sto

www.biblia.sk

a dvadsiatich; (7)zo[477] synov Géršóma
Jóéla, veliteľa[313], a jeho bratov, sto a tri-
dsiatich; (8)zo[477] synov Elícáfána Šemaju,
veliteľa[313], a jeho bratov, dvesto; (9)zo[477]
synov Chevróna Elíéla, veliteľa[313], a jeho
bratov, osemdesiatich; (10)zo[477] synov
Uzzíéla Ammínádáva, veliteľa[313], a jeho
bratov, sto a dvanástich. (11)A Dávíd
povolal Cádóka[478] a Evjáthára[478], kňazov,
a Lévíovcov[187 478], Úríéla[478], Asáju a Jóéla,
Šemaju a Elíéla a Ammínádáva (12)a po-
vedal im: Vy *ste* hlavy otcov[212] Lévíov-
cov[125 187]; posväťte sa vy aj vaši bratia,
nech[46] môžete[283] vynášať[314] skrinku[181] Hos-
podina, Boha Isráéla, do *toho,* čo som pre
ňu[112] pripravil[272]. (13)Veď pre*to, že* od *doby*
na začiatku *ste to* ne*robili* vy, spravil Hos-
podin, náš Boh, medzi nami trhlinu[479],
lebo sme ho nevyhľadávali[426] podľa pred-
pisu[185]. (14)Kňazi a Lévíovci[187] sa teda[197]
k vynášaniu[314] skrinky[181] Hospodina, Boha
Isráéla, posvätili.
(15)A synovia Lévíovcov[187] niesli[126]
Božiu skrinku[181] podľa *toho,* čo rozkázal
Mojžiš podľa slova Hospodina, na svojich
pleciach[480], s tyčami[281 481] na nich. (16)A Dá-
víd nariadil[427] veliteľom[313] Lévíovcov[187] po-
staviť svojich bratov, spevákov, s hudob-
nými nástrojmi[262 281 482], varytami[437] a lý-
rami[436] a cimbalmi, zvučiacimi[483] ku hlas-
nému povznášaniu[484] k radosti. (17)Lévíov-
ci[187] teda[197] ustanovili[485] Hémána, syna
Jóéla, a z jeho bratov Ásáfa, syna Be-
rechju, a zo synov Merárího, ich bratov,
Éthána, syna Kúšájáhúa, (18)a s nimi ich
bratov druhého radu[486], Zecharjáhúa,
Béna a Jaazíéla a Šemírámótha a Jechíéla
a Unního, Elíáva a Benájáhúa a Maase-
jáhúa a Mattithjáhúa a Elífeléhúa a Mik-
néjáhúa a Óvéd-Edóma a Jeíéla, vrátni-
kov; (19)a spevákov: Hémána, Ásáfa
a Éthána, s cimbalmi[281] *z* mosadze[487] na
vyludzovanie zvuku[488], (20)a Zecharju
a Azíéla a Šemírámótha a Jechíéla a Un-
ního a Elíáva a Maaséjáhúa a Benájáhúa
s varytami[281 437] na alámóth[489], (21)a Mat-
tathjáhúa a Elífeléhúa a Miknéjáhúa
a Óvéd-Edóma a Jeíéla a Azazjáhúa s lý-
rami[281 436] na šemíníth[490] na riadenie[491].
(22)A Kenanjáhúa, riaditeľa[313] Lévíovcov[187]
v prednese[492], výcviku[493] v prednese[492],
lebo on *bol* znalcom[494], (23)a Berachju
a Elkánu, vrátnikov pri skrinke[181].
(24)A Ševanjáhú a Jóšáfát a Nethaneél
a Amásaj a Zecharjáhú a Benájáhú a Elí-
ezer, kňazi, pred Božou skrinkou[24 181] trú-
bili[495] na pozaunách a Óvéd-Edóm
a Jechijjá *boli* pri skrinke[181] vrátnikmi.
(25)A Dávíd a starší Isráéla a velitelia[313]
tisícov boli[126] poberajúcimi sa s rados-
ťou[281] vyniesť[314] skrinku[181] zmluvy Hospo-
dina z domu Óvéd-Edóma; (26)a pri Bo-
žej pomoci Lévíovcom[187], nesúcim[151] skrin-
ku[181] zmluvy Hospodina, sa stalo[698], že[46]
obetovali[126] sedem býkov a sedem bara-
nov. (27)A Dávíd *bol* ustrojený v plášť
z jemnej bavlny, *aj* všetci Lévíovci[187],
ktorí[569] niesli[151] skrinku[181], a speváci a Ke-
nanjáhú, riaditeľ[313] prednesu[492] spevákov,
a na Dávídovi *bol* ornát *z* plátna. (28)I vy-
nášali[314], všetok Isráél, skrinku[181] zmluvy
Hospodina s jasotom[281 496] a za zvuku[281 472]
trúby[497] a s pozaunami[281] a s cimbalmi[281],
vyludzujúc zvuk[488] varytami[437] a lýrami[436].
(29)A keď skrinka[181] zmluvy Hospodina
došla *až* po mesto Dávída[451], stalo sa[45], *že*
Míchal, dcéra Šáúla, pozrela nadol[498] ok-
nom a uvidela kráľa Dávída poskakujú-
ceho[499] a veseliaceho sa[500], i pohrdla ním[501]
v svojom srdci.

16 A keď Božiu skrinku[181] vniesli
a postavili[338] ju vprostred stanu,
ktorý pre ňu[112] Dávíd rozložil[474], dali sa[45]
pred Božiu tvár predkladať[502] vzostupné
obete[191] a *obete* pokojných hodov[503];
(2)a keď Dávíd skončil s vznášaním[504 505]
vzostupných *obetí*[191] a *obetí* pokojných ho-
dov[503], požehnal[45] ľud v mene Hospodina
(3)a každému človeku[506] Isráéla, od muža
až po ženu, každému[507] pridelil peceň[508]
chleba a pekný kus[509] a hroznový koláč.
(4)A pred skrinku[24 181] Hospodina posta-
vil[188] z Lévíovcov[187] obsluhujúcich[182], a *to*
na pripomínanie[510] a na chválu[511] a na pri-
nášanie velebenia[512] Hospodinovi, Bohu[513]
Isráéla. (5)Ásáfa, hlavu, a druhého po
ňom[514] Zecharju, Jeíéla a Šemírámótha
a Jechíéla a Mattithju a Elíáva a Benájá-
húa a Óvéd-Edóma a Jeíéla s ná-
strojmi[262 281], *totiž* varytami[154 437] a lýrami[436],
a Ásáf vyludzoval zvuk[488] cimbalmi.
(6)A Benájáhú a Jachazíél, kňazi, *boli*
ustavične pred skrinkou[24 181] Božej zmluvy
s pozaunami[281].

www.prosamka.sk

(7) V onen deň, vtedy, Dávid prvý raz[515]
zaviedol[188] chválu[511] Hospodinovi skrze[171]
Ásáfa a jeho bratov:
(8) Prinášajte chválu Hospodinovi[511 513],
vzývajte jeho meno[432 516],
medzi národnosťami[165] dávajte na
vedomie[517] jeho skutky,
(9) spievajte mu, pri speve mu
hrajte[518], uvažujte[519] o[520] všetkých
jeho divoch[521].
(10) Honoste sa[512] jeho svätým
menom[522], nech sa raduje[308] srdce
hľadajúcich Hospodina.
(11) Vyhľadávajte[426] Hospodina a jeho
silu[523], hľadajte ustavične jeho tvár,
(12) majte v pamäti[524] jeho divy, ktoré
vykonal, jeho zázraky a rozsudky[185]
jeho úst,
(13) semä Isráéla, jeho nevoľníka,
synovia Jákóba, jeho vyvolenci[525]!
(14) On, Hospodin, *je* náš Boh, jeho
rozsudky[185] *sú* v celej zemi.
(15) Majte navždy[526] v pamäti[524] jeho
zmluvu – slovo, *ktoré* prikázal – do
tisíc pokolení,
(16) ktorú uzavrel[309] s Abráhámom,
a jeho prísahu Isákovi,
(17) áno[46], potvrdil[527] ju za
ustanovenie[528] Jákóbovi, za trvalú
zmluvu[529] Isráélovi
(18) výrokom: Tebe chcem[283] dať zem
Kenáan, údel[530] vášho dedičstva[531],
(19) keď ich bolo[532] mužov[533] neveľa[534],
len trocha[535], a cudzinci[536] v nej[537],
(20) a potulovali sa[126 538] od národa
k národu a od kráľovstva k inému[60]
ľudu.
(21) Nikomu[506] nedovolil[539] utískať[540]
ich a kráľov pre[541] nich karhal[126 393]:
(22) Nesmiete[283] siahať na[542] mojich
pomazaných ani zle robiť mojim
prorokom!
(23) Spievajte Hospodinovi, všetka
zem, zvestujte[293] odo dňa ke dňu
jeho vyslobodenie[543],
(24) rozhlasujte[544] medzi národmi
jeho slávu[545], medzi všetkými
národnosťami[165] jeho divy,
(25) lebo Hospodin *je* veľký a veľmi
velebený[512 546],
a on *je* hoden úcty[288 547] nado všetkých
bohov,
(26) lebo všetci bohovia národností[165]
sú ničoty[548], no[46] Hospodin zriadil[142]
nebesá.
(27) Pred jeho tvárou dôstojnosť[549]
a nádhera[550], na jeho stanovišti[447 551]
sila[523] a radosť[552].
(28) Priznávajte[553] Hospodinovi,
čeľade[70] národností[165],
priznávajte[553] Hospodinovi slávu[545]
a silu[523],
(29) priznávajte[553] Hospodinovi slávu[545]
jeho mena!
Prinášajte[151] *obeť darú*[554] a vstupujte
pred jeho tvár,
klaňajte sa Hospodinovi v svätej
nádhere[522 550]!
(30) Chvejte sa[555], všetka zem,
z prítomnosti jeho tváre[556 557]!
Ba aj svet musí[283] byť upevnený[272],
nesmie[283] sa kyvotať.
(31) Nech sa radujú[308] nebesa a nech
plesá[308] zem, a nech medzi
národmi vravia[308]: Hospodin sa ujal
kraľovania!
(32) Nech zuní[308 558] more a jeho náplň,
nechť jasá[306 559] pole a všetko, čo *je*
v ňom.
(33) Vtedy budú plesať[560] stromy lesa
z prítomnosti tváre[556 557] Hospodina,
lebo *on* príde súdiť zem.
(34) Chváľte Hospodina[125 511], lebo *je*
dobrý, lebo jeho láskavosť[561] *trvá*
navždy[526],
(35) a vravte: Vyslobuď[543] nás, Bože
nášho vyslobodenia[543],
a zhromaždi nás a vyprosti nás
spomedzi národov
chváliť tvoje sväté meno[125 511 522]
a honosiť sa v tvojom chválospeve[562].
(36) Hospodin, Boh Isráéla, *nech*
je velebený[563] od večnosti až po
večnosť!
A všetok ľud povedal: Amén[564]. A dali sa
prinášať velebenie[512] Hospodinovi[513].
(37) I ponechal[449 565] tam pred skrin-
kou[24 181] zmluvy Hospodina Ásáfovi a jeho
bratom ustavičnú obsluhu[182] pred skrin-
kou[24 181], podľa úlohy[566] dňa v jej deň;
(38) a Óvéd-Edóma a ich bratov, šesťde-
siatich a ôsmich, a Óvéd-Edóma, syna
Jedúthúna, a Hósu ako vrátnikov, (39) a Cá-
dóka, kňaza, a jeho bratov, kňazov, pred

www.milos-pavlik.eu

obydlím[24 183] Hospodina na výšine[567], ktorá
bola v Giveóne, (40)vznášať[504] vzostupné
obete[191] Hospodinovi na oltári vzostup-
ných *obetí*[191 192 568] ustavične, k ránu a k ve-
čeru, a *to* podľa všetkého, čo *je*[569] napísané
v zákone[570] Hospodina, ktorý prikázal pre
Isráéla[571], (41)a s nimi Hémána a Jedú-
thúna a zvyšok tých, *ktorí boli*[569] vybraní[220],
ktorí boli označení menami, na chválenie
Hospodina[125 511], že jeho láskavosť[561] *trvá*
navždy[526]; (42)a s nimi, *s* Hémánom a Je-
dúthúnom, pozauny a cimbaly pre vylu-
dzujúcich[112] zvuk[488], a Božie hudobné ná-
stroje[262 482], a synov Jedúthúna k bráne.
(43)A všetok ľud odišiel, každý[507] k svojmu
domu, a Dávíd sa obrátil svoj dom požeh-
nať.

17 A ako sa Dávíd usídlil v svojom
dome, stalo sa[698], že[46] Dávíd pove-
dal k Náthánovi, prorokovi: Hľa, ja bývam
v dome *z* cédrov a skrinka[181] zmluvy Hos-
podina pod kobercami. (2)A Náthán k Dá-
vídovi povedal: Čokoľvek[572] *je* v tvojom
srdci, choď, sprav, lebo Boh *je* s tebou.

(3)A v onej noci sa stalo[698], že[46] sa k Ná-
thánovi *do*stalo[698] slovo Hospodina výro-
kom: (4)Choď, nech[46] k Dávídovi, môjmu
nevoľníkovi, môžeš[283] povedať: Takto po-
vedal Hospodin: Nie ty mi budeš[308] buďo-
vať dom na bývanie; (5)veď som odo dňa,
keď som vyviedol[314] Isráéla z Egypta, *až* po
tento deň v dome nebývaľ[126], lež[46] som sa
*do*stával[126 698] od stanu k stanu[573]; a ohľadne
obydlia[183 574], (6)kdekoľvek[575] som puto-
val[126 538] medzi všetkým Isráélom, – či som
jedného *zo* sudcov[576] Isráéla, ktorým som
rozkázal pásť môj ľud, vôbec kedy[577] oslo-
vil výrokom: prečo ste mi nezbudovali
dom *z* cédrov? (7)No[46] teraz takto bu-
deš[308] vravieť môjmu nevoľníkovi, Dáví-
dovi: Takto povedal Hospodin zástu-
pov[321]: Ja som ťa vzal od ovčinca[578], od na-
sledovania drobného dobytka[579], aby si sa
stal[389 698] panovníkom[129] nad mojím ľu-
dom, Isráélom, (8)a bol[126] som s tebou,
kamkoľvek[575] si zašiel, a všetkých tvojich
nepriateľov som pred tvojou tvárou[166] po-
vytínal[580], a urobím[581] ti meno ako meno
velikánov, ktorí *sú* na zemi. (9)A svojmu
ľudu, Isráélovi, ustanovím[294 581] miesto[447]
a zasadím[581 582] ho, takže[46] sa usadí[581 583] na
svojom[584] a nebude už znepokojovaný[585]
a*ni* ho nespravodliví[586] nebudú naďalej
odierať[468 587] ako prv (10)a za *dobu* odo
dňa, keď som nad svojím ľudom, Isráélom,
prikázal[588] sudcov[576], a všetkých tvojich
nepriateľov pokorím[581]. A chcem[283] tiozná-
miť[589], že dom bude budovať Hospodin
tebe. (11)Keď sa naplnia tvoje dni na od-
chod k tvojim otcom[590], vtedy[46] sa bude
diať[698], že[46] budem chcieť[283] po tebe vzbu-
diť[591] tvoje semä, ktorým bude *jeden* z tvo-
jich synov, a upevniť[272] jeho kraľovanie.
(12)On mi bude budovať dom, i chcem[283]
jeho trón navždy[476] upevniť[272]. (13)ja mu
budem otcom[312] a on mi bude synom[312]
a nebudem od neho odvracať[452] svoju lás-
kavosť[561], ako som *ju* odvrátil[452] od *toho,*
ktorý bol[126] pred tebou[24], (14)i podržím[592]
ho navždy[476] v svojom dome a v svojom
kráľovstve a jeho trón bude navždy[476]
upevnený[272]. (15)Podľa všetkých týchto
slov a podľa všetkého tohto videnia[593], tak
prehovoril Náthán k Dávídovi.

(16)A kráľ Dávíd vstúpil a usadol[594]
pred tvárou Hospodina a povedal: Kto
som ja, Hospodine, Bože, a čím[595] *je* môj
dom, že si ma priviedol až sem? (17)A toto
je[126] malé v tvojich očiach, Bože, takže[46] si
prehovoril o dome svojho nevoľníka
vzhľadom na ďalekú budúcnosť[596] a vidíš[126]
ma podľa spôsobu[597 598] človeka vysoko
postaveného[599], Hospodine, Bože. (18)Čo
ti má[283] Dávíd ešte dodať[600] o poctení[545]
tvojho nevoľníka? Veď[46] ty svojho nevoľ-
níka poznáš[126]. (19)Hospodine, v záujme[460]
svojho nevoľníka a podľa svojho
srdca si spravil všetku túto veľkosť[601],
na upovedomenie *o* všetkých tých veľkých
veciach[296]. (20)Hospodine, medzi všet-
kými, *o* ktorých[294 602] sme počuli svojimi
ušami, niet tebe podobného[603] a niet Boha
okrem teba. (21)A kto *je* ako tvoj ľud,
Isráél, jediný národ na zemi, ktorý si Boh
*pri*šiel vykúpiť *za* ľud, založiť[294] si[604] meno
veľké a hrozné[288 605] vyhnaním[606] národov
pred tvárou[166] tvojho ľudu, ktorý si vykú-
pil z Egypta. (22)Áno[46], ustanovil[188] si
svoj ľud, Isráéla, sebe za ľud navždy[476]
a ty, Hospodine, si sa im stal[698] Bohom[312].
(23)Nože teda[607], Hospodine, nech sa na-
vždy[476] osvedčuje[308 608] slovo, ktoré si vy-
slovil o svojom nevoľníkovi a o jeho
dome, a sprav podľa *toho,* čo si vyslovil,

www.mos-tanu.sk

(24)a nech sa navždy[476] osvedčuje[308 608]
a veľkým stáva[308 609] tvoje meno výrokom:
Hospodin zástupov[321], Boh Isráéla, *je* Bo-
hom Isráélovi; a nech bude[308] dom Dávída,
tvojho nevoľníka, upevnený[272] pred tvo-
jou tvárou, (25)lebo ty, môj Bože, *si* vy-
rozumel[610] svojho nevolníka o budovaní
domu pre neho[112]; preto sa tvoj nevoľník
zmohol[280] modliť sa pred tvojou tvárou.
(26)Nože teda[607], Hospodine, ty *si* ON[611],
Boh, a vyslovil si o svojom nevoľníkovi
túto dobrotu[601]; (27)teraz si teda[197] ráčil[612]
požehnať dom svojho nevoľníka, aby
bol[389] navždy[526] pred tvojou tvárou, lebo
ty, Hospodine, si požehnal, i *bude* požeh-
naný navždy[526].

18 A potom sa stalo[698], že[46] Dávíd po-
bil[26] Pelištím[7] a pokoril ich, i vzal
Dávíd z ruky Pelištím[7] Gath a jeho osady[53];
(2)a pobil[26] Móáva[136], takže[46] sa Móáv*ci*
Dávídovi stali[698] nevoľníkmi, prinášajú-
cimi[151] dary[192 554 568 613].

(3)A Dávíd porazil[26] Hadar-ezera[614],
kráľa Cóvy, pri[615] Chámáthu, na jeho[616] ťa-
žení[617] na vyvýšenie[618] svojej moci[177] pri
rieke Peráth[140], (4)a Dávíd od neho[619] za-
jal[620] tisíc vozov[621] a sedemtisíc rajtárov[622]
a dvadsaťtisíc mužov peších[623], a Dávíd
ochromil všetky poťahy[624], a*le* sto poťa-
hov[624] od neho[619] ostavil.

(5)A keď na pomoc Hadar-ezerovi, krá-
ľovi Cóvy, prišiel Arám[9 136] Damesku[625 626],
pobil[26 45] Dávíd z Aráma[9 136 334] dvadsaťa-
dvatisíc mužov; (6)a Dávíd Arám[9 136]
Damesku[625] obsadil[627], a Arámci[9] sa Dáví-
dovi stal*i*[698] nevoľníkmi, prinášajúcimi[151]
dary[192 554 568 613]; a Hospodin bol[126] Dávídovi
ochrancom[543 628], kamkoľvek[575] zašiel.
(7)A Dávíd pobral štíty *zo* zlata, ktoré
boli na služobníkoch Hadar-ezera, a do-
pravil ich *do* Jerúsaléma. (8)A z Tivchathu
a z Kúnu, miest[48] Hadar-ezera, vzal kráľ
Dávíd veľmi veľa mosadze[487 629]; z nej[630]
Šalamún zhotovil[142] more[631] *z* mosadze[487]
a stĺpy a *iné* predmety[262] *z* mosadze[487].

(9)A když Tóú[632], kráľ Chamátha, po-
čul, že Dávíd pobil[26] všetku vojenskú
moc[366] Hadar-ezera, kráľa Cóvy, (10)po-
slal[45] ku kráľovi Dávídovi Jóráma, svojho
syna (položiť mu otázku[633], či sa má
dobre[634], a pozdraviť[635] ho, za *to,* že bojo-
val[126 143] proti Hadar-ezerovi a porazil[26] ho,
lebo Hadar-ezer s Tóúom stále viedol[126]
vojnu[636]) a všemožné[637] náčinia[262] *zo* zlata
a striebra a mosadze[487]; (11)aj to[14] kráľ
Dávíd posvätil Hospodinovi so striebrom
a zlatom, ktoré *pri*niesol[151] od všetkých ná-
rodov: od Edóma[638] a od Móáva a od detí[39]
Ammóna a od Pelištím[7] a od Amáléka.

(12)A Avíšaj, syn Cerúje, v prierve[93]
soli pobil[26] Edóma[136 638], osemnásťtisíc,
(13)a v Edóme umiestil[294 449] posádky[341]
a všetci Edóm*ci* sa Dávídovi stali[698] ne-
voľníkmi. A Hospodin Dávída ochraňo-
val[126 543], kamkoľvek[575] zašiel.

(14)Dávíd sa teda[197] ujal kraľovania nad
všetkým Isráélom, i stal sa[698] vykonáva-
teľom súdu[185] a spravodlivosti pre všetok
svoj ľud[112]. (15)A nad vojskom[156] *bol* Jóáv,
syn Cerúje, a zapisovateľom[639] Jehóšafát,
syn Achílúda, (16)a kňazmi Cádók, syn
Achítúva, a Achímelech, syn Evjáthára,
a kancelárom[640] Šavšá (17)a *nad* Keré-
thím*i*[8] a Peléthím*i*[8 641] *bol* Benájáhú, syn
Jehójádu, a synovia Dávída *boli* prví
k ruke kráľa.

19 A potom sa stalo[698], že[46] umrel
Nácháš, kráľ detí[39] Ammóna,
a miesto neho sa ujal kraľovania Chánún,
jeho syn. (2)A Dávíd *si* povedal[642]: Mal by
som[283] prejaviť[142] súcit[561] s Chánúnom, sy-
nom[643] Nácháša, lebo jeho otec prejavil[142]
súcit[561] so mnou[643]. Dávíd teda[197] poslal po-
slov[458] na jeho útechu[215] nad jeho otcom,
no[46] keď služobníci Dávída prišli do zeme
detí[39] Ammóna k Chánúnovi na jeho
útechu[215], (3)povedali[45] hodnostári[313] detí[39]
Ammóna Chánúnovi: Či *je* Dávíd v tvojich
očiach ctiteľom[349] tvojho otca, že ti poslal
tešiteľov[215]? Či jeho služobníci neprišli
k tebe vzhľadom[460] na vyšetrenie[644] a na
podvrátenie[645] a na presliedenie[646] zeme?
(4)Chánún teda[197] služobníkov Dávída
vzal a oholil[647] ich a v polovici poodstri-
hoval[580] ich rúcha[648] *až* po ich rozkroky
a prepustil[398] ich. (5)A išli a podali[649]
o tých mužoch správu[589] Dávídovi, i po-
slal im v ústrety, lebo tí muži boli veľmi
zhanobení[650], a odkázal[651] kráľ: Ostaňte
v Jeríchu, kým vaše brady[652] budú môcť[283]
zarásť; potom[46] sa vrátite[308].

(6)A synovia Ammóna zistili[653], že sa
u Dávída[654] zošklivili[655]; i poslal Chánún
a synovia Ammóna tisíc kikkárov[656]

www.biblia.sk

striebra na najatie si vozov[192 621] a rajtárov[622] od Aráma[9 136 657]-naharajim[658] a od
Aráma[9 136 657] Maachy a z Cóvy; (7)i najali
si dvaatridsaťtisíc vozov[620] a kráľa Maachy
a jeho ľud; tí[46] prišli a utáborili sa[340]
pred Médevou[24] a synovia Ammónovi sa
zhromaždili[335] zo svojich miest[48] a prišli k bitke[143]. (8)To[46] keď Dávíd počul,
poslal[45] Jóáva a všetko vojsko[156] hrdinov[5]; (9)a synovia Ammóna vytiahli[156]
a zoradili *sa*[659] *na* boj[143] *pri* vchode[243] *do*
mesta, a králi, ktorí prišli, *boli* osamote[660]
v poli. (10)A keď Jóáv zistil[653], že sa bojová čiara[661] k nemu *do*stala[698] predom[662]
aj zadom, vybral[45 663] zo všetkých vyberaných[664] v Isráélovi, ktorých[46] zoradil[659]
v ústrety Arámovi[9], (11)a ostatok ľudu
dal pod velenie[665] Avíšaja, svojho brata,
a zoradil[659] ich v ústrety synom Ammóna
(12)a povedal: Ak bude Arám[9] odo mňa
silnejší, vtedy[46] mi budeš[306] vyslobodením[312 666], a ak budú synovia Ammóna silnejší od teba, vtedy[46] budem pomáhať[543]
tebe. (13)Buď silný a dodajme[308] si odvahy[322 667] v prospech nášho ľudu a v prospech miest[48] nášho Boha, a Hospodin
nech robí[308], čo *bude*[569] dobré v jeho
očiach. (14)I prikročil[668] Jóáv a ľud, ktorý
bol s ním, voči tvári Aráma[9] k boju[143],
i prchli pred ich tvárou[166]; (15)a keď uvideli synovia Ammóna, že prchol Arám[9],
prchli[45] aj oni pred tvárou[166] Avíšaja, brata
Jóáva, a vošli do mesta, a Jóáv vošiel *do*
Jerúsaléma.

(16)A keď Arám*ci*[9] zistili[653], že sú[126] pred
tvárou Isráéla porazení, poslali[45] poslov[458]
a dali vyviesť[155 669] Aráma[9], ktorý *bol* z druhej strany[202] Rieky[670], a Šófacha[671], veliteľa[313] vojska[156] Hadar-ezera, pred ich tvárou. (17)To[46] bolo oznámené[589] Dávídovi;
ten[46] zhromaždil[335] všetok Isráél a prekročil Jordán a prišiel na nich[672] a utvoril
šík[659 673] proti nim[672]; áno[46], Dávíd v ústrety
Arámovi[9] utvoril bojový šík[659 674], i dali sa
s ním bojovať[143]; (18)a Arám[9] z prítomnosti tváre[556 557] Isráéla prchol a Dávíd
z Aráma[9 136] pozabíjal sedemtisíc jazdcov na vozoch[675] a štyridsaťtisíc mužov
peších[623], a Šófacha, veliteľa[313] vojska[156],
usmrtil. (19)A keď služobníci Hadar-ezera
zistili[653], že sú[126] pred tvárou Isráéla porazení, uzavreli[45] s Dávídom mier[676] a dali
sa mu slúžiť[102]; a Arámovi[9] sa znechcelo[285]
ešte pomáhať[543] synom Ammóna.

20 A za[677] času návratu roku[678], za[677]
času vychádzania[679] kráľov, sa
stalo[698], že[46] Jóáv *vy*viedol[434] mohutné vojsko[156 680] a spustošil[681] zem detí[39] Ammóna,
a pritiahol a obľahol Rabbu; a Dávíd
ostal v Jerúsaléme. A Jóáv Rabbu vybil[26]
a zrúcal[682] ju, (2)a Dávíd vzal korunu[683]
ich kráľa[684] z jeho hlavy[685] a zistil[280] *u* nej
váhu[686] kikkára[656] zlata a drahé kamene[192]
na nej; i *do*stala sa[698] na hlavu Dávída.
A vyniesol[155] lup *z* mesta, veľké[687] množstvo[688]; (3)a ľud, ktorý v ňom *bol*, vyviedol[155] a prikázal[689] k pílam[192] a k bránam[690]
zo železa; áno[46], k pílam[691 692]; a tak robil
Dávíd všetkým mestám[297] detí[39] Ammóna.
I vrátil sa Dávíd a všetok ľud *v* Jerúsalém.

(4)A potom sa stalo[698], že[46] povstala[693]
bitka[143] s Pelištím[7] v Gezeri; vtedy Sibbechaj, Chusáthí[25], skolil[26] Sippaja[694] zo
splodencov[462] Ráfu[695], i boli pokorení.

(5)A ešte *na*stala[698] bitka[143] s Pelištím[7]
a Elchánán, syn Jáira[696], skolil[26] Lachmího,
brata Goljátha, Gittího[25 454], ktorého[61] kopije násada[697] *bola* ako vratidlo tkáčov[361].

(6)A ešte *na*stala[698] bitka[143] v Gathu, kde
sa vyskytol[698] muž vysokej postavy[357 358],
a prstov *mal* šesť a šesť, dvadsať a štyri,
a aj on bol splodený Ráfom[695 699]; (7)a keď
Isráéla potupil, skolil[26 45] ho Jehónáthán,
syn Šimeu, brata Dávída. (8)Títo boli
splodení Ráfom[695 699] v Gathu a padli rukou Dávída a rukou jeho služobníkov.

21 A proti Isráélovi sa postavil Satan a podnietil Dávída na zrátanie[700] Isráéla, (2)takže[46] Dávíd k Jóávovi
a k predstaveným[313] ľudu povedal: Choďte,
zrátajte[700] od Beér-ševy *až* po Dána[199];
to[46] mi prineste, nech[46] môžem[283] zvedieť
ich počet. (3)A Jóáv povedal: Nech Hospodin k svojmu ľudu pridáva[308 468], koľkí[701]
oni *sú*, sto ráz[702], či nie *sú*, môj pane, ó[569]
kráľu, oni všetci[32] nevoľníkmi[312] môjmu
pánovi? Načo môj pán toto vyžaduje[703]?
Načo má[283] byť na previnenie Isráélovi?
(4)A*le* slovo kráľa nadobudlo nad Jóávom prevahu[704] a Jóáv vyšiel[155] a pochodil
po všetkom Isráélovi a prišiel *do* Jerúsaléma. (5)I *odov*zdal Jóáv výsledok[705] prehliadky[706] ľudu kráľovi, i bolo[126] všetkého

www.mosanaim.sk

Isráéla tisíc tisícov a stotisíc mužov tasiacich meč a Júdu štyristoasedemdesiattisíc mužov tasiacich meč. (6)A*le* Lévího a Benjámína vprostred nich prehliadke nepodrobil[707], lebo kráľovo slovo Jóáva odpudzovalo[126 708].

(7)A*j* v očiach Hospodina bolo[126] pre túto vec zle, i dal sa Isráéla biť[26]; (8)a Dávíd k Bohu povedal: Zhrešil som veľmi, že som spravil túto vec; teraz teda[197] prenes, prosím[709], neprávosť[710] svojho nevolníka, lebo som sa veľmi pochabo zachoval. (9)A Hospodin prehovoril ku Gádovi, vidiacemu[711] Dávída, výrokom: (10)Choď[712], nech[46] k Dávídovi môžeš[283] prehovoriť výrokom: Tri *veci* ja pred teba pre*do*stieram[474], vyvoľ[663] si z nich jednu, tú[46] tj[297] chcem[283] spraviť. (11)Gád teda[197] prišiel k Dávídovi a povedal mu: Takto povedal Hospodin: *Vy*ber si: (12)či tri roky hladu, a či *byť po* tri mesiace zmetaný[713] od[714] svojich protivníkov[390] a meč tvojich nepriateľov, aby *ťa* dostihoval[715], a či tri dni meča Hospodina, totiž[46] moru v zemi, a anjela[458] Hospodina hubiaceho[681] vo všetkom území[87] Isráéla? Teraz teda[197] zisti[653], čo *za* slovo mám[281] späť priniesť[716] poslavšiemu ma. (13)A Dávíd ku Gádovi povedal: *Je* mi veľmi úzko; nech, prosím[709], upadám[308] v ruku Hospodina, lebo jeho zľutovania[717] *sú* veľmi mnohé, *ale* v ruku človeka nech neupadám[308].

(14)Hospodin teda[197] dopustil[188] v Isráélovi mor, takže[46] z Isráéla padlo sedemdesiattisíc osôb[506]; (15)a Boh poslal anjela[458] do Jerúsaléma pohubiť[681] ho, a za toho hubenia[681] Hospodin pozrel a pocítil ľútosť nad tou skazou[89], i povedal tomu anjelovi[458], ktorý[569] hubil[681]: Dosť[718], odtiahni[719] teraz svoju ruku. A anjel[458] Hospodina stál pri holohumnici Ornána[720], Jevúsího[7].

(16)A Dávíd povzniesol[151] svoje oči a uvidel anjela[458] Hospodina stojaceho medzi zemou a medzi nebesami a jeho meč vytasený v jeho ruke, vztiahnutý[474] nad Jerúsalémom; a Dávíd a starší, odiati[721] vrecovinami, padli na svoje tváre. (17)A Dávíd povedal k Bohu: Či som ja nenariadil[427] zrátať[700] ľud? Áno[46], ja *som* ten[14], ktorý zhrešil a veľmi[722] zle sa zachoval, *ale* títo, to*to* stádo[723], čo vykonali? Hospodine, môj Bože, nech je[308], prosím[709], tvoja ruka proti mne a proti domu môjho otca, no[46] nie proti tvojmu ľudu na pohromu[724].

(18)A anjel[458] Hospodina nariadil[427] Gádovi povedať Dávídovi, že má[283] Dávíd vystúpiť[314] postaviť[725] oltár Hospodinovi na holohumnici Ornána, Jevúsího[7]. (19)I vystúpil[314] Dávíd na slovo Gáda, ktoré vyslovil v mene Hospodina.

(20)A Ornán sa obrátil[726] a uvidel anjela[458], a jeho štyria synovia sa s ním skrývali. A Ornán sa bol dal mlátiť pšenicu.

(21)A Dávíd prišiel *až* k Ornánovi, a keď Ornán pozrel a uvidel Dávída, vyšiel[45 155] od holohumnice a poklonil sa Dávídovi obličajom[727] k zemi. (22)A Dávíd k Ornánovi povedal: Daj mi miesto[444] *na* holohumnici[154], nech[46] na ňom[728] môžem[283] zbudovať oltár Hospodinovi; daj mi ho za plnú cenu[729], nech[46] sa môže[283] zosňať tá pohroma[724 730] z ľudu[684]. (23)A Ornán k Dávídovi povedal: Vezmi si, a nech môj pán, kráľ, ráči[283] spraviť, čo *bude*[569] dobré v jeho očiach; pozri, dávam[126] hovädzí dobytok na vzostupné *obete*[191] a mlátiace smyky[731] na drevá a pšenicu na *obeť* daru[554]; to všetko dávam[126]. (24)A kráľ Dávíd k Ornánovi povedal: Nie, lež[732] *to* chcem[283] riadne[733] za plnú cenu[729] kúpiť, lebo nebudem Hospodinovi nosiť[151], čo *patrí* tebe – ba[46 734], vznášať[504] vzostupnú *obeť*[191] nič nestojacu[735]! (25)A Dávíd dal Ornánovi za to miesto[447] šekly[736] zlata – váhu šesťsto; (26)a zbudoval tam Dávíd Hospodinovi oltár a dal sa vznášať[504] *obete* vzostupné[191] a pokojných hodov[503] a volať k Hospodinovi, i odpovedal mu ohňom z nebies na oltár vzostupnej *obete*[191]. (27)A Hospodin prehovoril k anjelovi[458], i dal svoj meč späť[716] do pošvy.

(28)V onen čas, keď Dávíd zistil[653 737], že mu Hospodin odpovedal na holohumnici Ornána, Jevúsího[7], dal sa potom[197] obetovať tam, (29)kým[46] obydlie[183] Hospodina, ktoré zriadil[142] Mojžiš v pustine, a oltár vzostupných *obetí*[191 192 568], *to bolo* v onen čas na výšine[567] v Giveóne, (30)a Dávíd nebol schopný[738] predeň[24] *pri*chádzať dopytovať sa[426] Boha[300 739], lebo mal[126] hrôzu[740] z[714] meča anjela[458] Hospodina.

www.biblia.sk

22 A Dávíd povedal: Toto[15] *je* on, dom
Hospodina, Boha, a toto[15] oltár
na vzestupné *obete*[191 192 568] pre Isráéla[112].
(2)I nariadil[427] Dávíd sústrediť cudzin-
cov[536], ktorí *boli* v zemi Isráéla, a ustano-
vil[175] otesávačov[741] na otesávanie[741] kamen-
ných kvádrov[742] na budovanie Božieho
domu; (3)a Dávíd pripravil[272] v hojnosti
železo na klince[743] na dvere[744] brán a na
svorky, a v hojnosti mosadz[487], *ktorej* ne-
bolo váhy, (4)a drevá cédrov bez[745] počtu,
lebo Cídóním[25] a Córím[25 457] drevá cédrov
v hojnosti Dávídovi privážali. (5)Dávíd
si totiž[197] povedal[642]: Šalamún, môj syn, *je*
mladý[407] a útly, a dom, *ktorý sa má* budovať
Hospodinovi, *treba* spraviť nanajvýš veľ-
kolepým[746] na vychýrenosť[348] a na slávu[747]
voči všetkým zemiam; nože[709] k nemu[748]
budem robiť prípravy[272]. David teda[197]
pred svojou smrťou[24] prípravy v hojnosti
urobil[272].
(6)A povolal Šalamúna, svojho syna[478],
a prikázal mu dom Hospodinovi, Bohu
Isráéla, budovať; (7)a Dávíd Šalamúnovi,
svojmu synovi, povedal: Ja[749] – stalo sa[698]
blízkym môjmu srdcu[750] budovať dom
menu Hospodina, môjho Boha, (8)a*le*
*do*stalo sa[698] ku mne slovo Hospodina vý-
rokom: Prelial si v hojnosti krv a podni-
kol[142] si veľké vojny[143] – nebudeš[283] môjmu
menu budovať dom, lebo si pred mojou
tvárou veľa krvi[751 752] vylial k zemi. (9)Hľa,
narodí sa ti syn; ten[14] bude mužom od-
počinku[753], i dám mu zo všetkých strán[754]
kľud[755] od všetkých jeho nepriateľov,
lebo jeho meno bude Šalamún, a pokoj[756]
a mier[757] chcem[283] v jeho dňoch uviesť[188] na
Isráéla. (10)On bude môjmu menu budo-
vať dom a on mi bude synom[312] a ja jemu
otcom[312], a navždy[476] upevním[272] trón jeho
kraľovania nad Isráélom. (11)Nuž[607], môj
synu, kiež je[308] Hospodin s tebou a kiež
nadobúdaš[308] prospech[758] a zbuduješ[308]
Hospodinovi, svojmu Bohu, dom podľa
toho, ako o tebe prehovoril; (12)kiež ti
len Hospodin dáva[308] rozumnosť[759] a súd-
nosť[411] a prikazuje[588] ťa nad Isráélom,
áno[46], na zachovávanie[242] zákona[570] Hos-
podina, tvojho Boha. (13)Vtedy budeš
nadobúdať prospech[758], ak budeš dbať[242]
o vykonávanie ustanovení[528] a predpi-
sov[185], ktoré Hospodin prikázal Mojžišovi
pre Isráéla[571]. Buď silný a odvážny[871],
nesmieš[283] sa báť[288] ani sa strachovať.
(14)A hľa, pre dom Hospodina som v svo-
jej strasti[760] pripravil[272] stotisíc kikkárov[656]
zlata a tisíc tisícov kikkárov[656] striebra,
a mosadzi[487] a železu niet váhy, lebo je[126]
v hojnosti, a*j* drevá a kamene som pripra-
vil[272], i môžeš[283] k nim pridávať[468]. (15)A *sú*
pri tebe v hojnosti vykonavatelia práce[104],
otesávači[741] a obrábači[94] kameňa a dreva,
a všetci *sú* zruční[761] vo všetkej práci[104].
(16)Zlatu a striebru a mosadzi[487] a železu
niet počtu – vstaň a konaj[141], a kiež je[308]
Hospodin s tebou.
(17)A Dávíd všetkým hodnostárom[313]
Isráéla rozkázal pomáhať Šalamúnovi,
jeho synovi: (18)Či s vami nie *je* Hos-
podin, váš Boh? Veď[46] vám dal zo všet-
kých strán[754] kľud[755], lebo *vy*dal obyva-
teľov zeme v moju ruku a zem je[126] pod-
manená pred tvárou Hospodina a pred
tvárou jeho ľudu. (19)Nuž[607] *vy*dajte[762]
svoje srdce a svoju dušu[763] k túžbe[426 764]
po Hospodinovi, vašom Bohu, a vstaňte
a budujte svätyňu[765] Hospodina, Boha,
na vnesenie skrinky[181] zmluvy Hospodina
a náčiní[262] Božej svätyne[266] do domu bu-
dovaného menu Hospodina.

23 A keď Dávíd ostarel a bol na-
sýtený[766] dňami, uviedol[45] Šala-
múna, svojho syna, v kraľovanie[325] nad
Isráélom.
(2)A zhromaždil[335] všetkých hodnos-
tárov[311] Isráéla, a*j* kňazov a Lévíovcov[187],
(3)a Lévíovci[187] boli sčítani[700] od veku[48]
tridsať rokov a vyššie, i bol ich počet po
ich hlavách[137 767], totiž[420] mužov[768], tridsa-
ťaosemtisíc; (4)z nich[769] dvadsaťaštyri-
tisíc na dozor[491] nad prácou[104] *na* dome
Hospodina[154] a šesťtisíc predákov[770] a sud-
cov (5)a štyritisíc vrátnikov a štyritisíc
prinášajúcich velebenie[512] Hospodinovi[513]
na nástrojoch[261], ktoré som[771] na velebe-
nie[512] zhotovil[142].
(6)A Dávíd ich rozdelil *na* oddiely[772]
podľa synov Lévího, totiž[420] Géršóna,
Kehátha a Merárího.
(7)Ohľadne Géršunního[25]: Laedán a Ši-
meí. (8)Synovia Laedána: hlava Jechíél,
a Zéthám a Jóél, traja. (9)Synovia Ši-
meího: Šelómóth[773] a Chaziél a Hárán,
traja; tí[769] *boli* hlavami otcov[212] Laedána[125].

www.biblickeknihy.sk

(10)Synovia Šimeího: Jachath, Zíná
a Jeúš a Beríá; toto[15] *boli* synovia Šimeího,
štyria; (11)a Jachath bol hlavou a Zízá[774]
druhý, a Jeúš a Berídá nemali veľa sy-
novov[775], takže[46] sa ako[42] dom otca stali[698]
jednou triedou[312 776].

(12)Synovia Kehátha: Amrám, Jic-
chár, Chevrón a Uzzíél, štyria. (13)Syno-
via Amráma: Árón a Mojžiš; *ale* Árón bol
oddelený[380] na svoje posvätenie[777] *za* na-
najvýš svatého[193 522 778], on a jeho synovia,
navždy[476], na vykiadzanie[189 190] pred tvárou
Hospodina, na jeho obsluhu[182] a na žeh-
nanie v jeho mene, navždy[476]. – (14)A Moj-
žiš, Boží muž, jeho synovia boli meno-
vaní podľa kmeňa[148] Lévího. (15)Synovia
Mojžiša: Géršóm a Elíezer. (16)Synovia
Géršóma: Ševúél, hlava. (17)A synovia
Elíezera boli[126]: Rechavjá, hlava, a ďaľ-
ších[60] synov sa Elíezerovi ne*do*stalo[698], *ale*
synovia Rechavju sa nanajvýš rozmnožili.
– (18)Synovia Jicchára: Šelómíth, hlava.
(19)Synovia Chevróna: Jerijjá, hlava,
Amarjá druhý, Jachazíél tretí a Jekameám
štvrtý. (20)Synovia Uzzíéla: Míchá,
hlava, a Jišijjá druhý.

(21)Synovia Meráriho: Machlí a Múší.
A synovia Machlího: Eleázár a Kíš.
(22)A Eleázár umrel a synovia sa mu ne-
*do*stali[698], iba ak dcéry, i pojali[151] ich syno-
via Kíša, ich bratia. (23)Synovia Múšího:
Machlí a Éder a Jerémóth, traja.

(24)Toto[15] *boli* synovia Lévího podľa do-
mov[113 137] svojich otcov, hlavy otcov[212],
ako[420] *boli* podrobení prehliadke[706], v po-
čte mien po ich hlavách[137 767], vykonávajúci
činnosť[104] ohľadne služby[102] *v* dome[154] Hos-
podina, od veku[47] dvadsiatich rokov a vyš-
šie, (25)lebo Dávíd povedal: Hospodin,
Boh Isráéla, dal svojmu ľudu kľud[755] a usa-
dil sa[779] navždy[476] v Jerúsaléme, (26)takže[46]
*an*i Lévíovci[187] nemusia[780] nosiť[151] obydlie[183]
*an*i žiadne[637] jeho náčinia[262] na službu[102]
jemu, – (27)totiž, podľa posledných slov
Dávída, oni, počet[781] synov Lévího od
veku[47] dvadsiatich rokov a nahor, –
(28)lebo ich postavenie *bolo* pri ruke sy-
nov Áróna na službu[102] *v* dome[154] Hos-
podina nad nádvoriami[178 782] a nad sie-
ňami[178 255] a nad čistotou[242 783] všetkého svä-
tého[154 522 784], a uskutočňovanie[269] služby[102]
v Božom dome[154]; (29)a ohľadne chleba
na zoraďovanie[154 271] a ohľadne jemnej
múky na *obeť* daru[554], *aj* na nekvasené lie-
vance[785] *aj* na *obeť na* plechu[786] *aj* na pre-
miešanú[787], a ohľadne všetkého *zisťovania*
obsahu[788] a rozmeru[358], (30)a stáť ráno čo
ráno[261] na chválu[511] a na prinášanie velebe-
nia[512] Hospodinovi[513], a taktiež navečer;
(31)a ohľadne všetkých vzostupných
obetí[191], vznášaných[504] Hospodinovi o so-
botách a o *nových* mesiacoch a o určených
sviatkoch[789 790], v počte podľa predpisu[185]
o nich, ustavične pred tvárou Hospodina,
(32)*aby* zachovávali[126 242] starostlivosť[248]
o stan[154] stretávania[789] a starostlivosť[248]
o svätyňu[266] a starostlivosť[248] *o* synov
Áróna, svojich bratov[154], pri službe[102]
v dome[154] Hospodina.

24 A ohľadne synov Áróna, ich od-
diely[773]. Synovia Áróna: Nádáv
a Avíhú, Eleázár a Íthámár; (2)*ale* Nádáv
a Avíhú pred tvárou svojho otca umreli
a synovia sa jim ne*do*stali[698], takže[46] kňa-
zovali[126] Eleázár a Íthámár. (3)I rozde-
lil ich Dávíd a Cádók zo synov Eleázára
a Achímelech zo synov Íthámára na ich
úrad[776] v ich službe[102]. (4)A*le* synovia
Eleázára boli ohľadne mužov[768]-hláv[791]
zistení[280] *ako* početnejší od synov Íthá-
mára; i rozdelili ich: *zo* synov[125] Eleá-
zára šestnásť hláv domov[113 125] otcov a *zo*
synov[125] Íthámára osem *z* domov[113 125] ich
otcov. (5)Rozdelili ich teda[197] lósmi, títo
s týmito, lebo predstavení[313] svätyne[266],
áno[46], Boží predstavení[313], boli[126] zo sy-
nov Eleázára a medzi synmi Íthámára;
(6)a Šemajá, syn Nethaneéla, pisár[71]
z Lévíovcov[187], ich spísal pred tvárou
kráľa a predstavených[313] a Cádóka, kňaza,
a Achímelecha, syna Evjáthára, a hláv
otcov[212] kňazov[125] a Lévíovcov[125 187]: jeden
dom otca *bol* vylosovaný[792] Eleázárovi
a taktiež vylosovaný[792 793] Íthámárovi.

(7)I vyšiel[155] první los Jehójárívovi,
druhý Jedajovi, (8)tretí Charimovi, štvrtý
Seórímovi, (9)piaty Malkijjovi, šiesty
Mijjáminovi, (10)siedmy Hakkócovi,
ôsmy Avijjovi, (11)deviaty Jéšúovi, de-
siaty Šechanjáhúovi, (12)jedenásty Elja-
šívovi, dvanásty Jákímovi, (13)trinásty
Chuppovi, štrnásty Ješeveávovi, (14)pät-
násty Bilgovi, šestnásty Immérovi, (15)se-
demnásty Chézírovi, osemnásty Happíc-

www.biblia.sk

cécovi, (16) devätnásty Pethachjovi, dvadsiaty Ezekiélovi[794] (17) jedenadvadsiaty Jáchínovi, dvaadvadsiaty Gámúlovi, (18) triadvadsiaty Delájáhúovi, štyriadvadsiaty Maazjáhúovi. (19) Toto[15] *boli* ich roztriedenia[776] na ich službu[102], na vchádzanie do domu Hospodina podľa ich predpisu[185] skrze[171] Áróna, ich otca, podľa *toho,* čo mu rozkázal Hospodin, Boh Isráéla.

(20) A ohľadne ostatných synov Lévího: ohľadne synov Amráma Šúváél, ohľadne synov Šúváéla Jechdejáhú. – (21) Ohľadne Rechavjáhúa: hlava synov Rechavjáhúa[125]: Jiššijjá. – (22) Ohľadne Jicchárího[25]: Šelómóth, ohľadne synov Šelómótha Jáchath. – (23) A synovia...[795]: Jerijjáhú, Amarjá druhý, Jachazíél tretí a Jekameám štvrtý. (24) Synovia Uzzíéla: Míchá; ohľadne synov Míchu: Šámír. (25) Brat Míchu *bol* Jiššijjá; ohľadne synov Jiššijju: Zecharjáhú. – (26) Synovia Meráriho: Machlí a Múší; synovia Jaazijjáhúa, jeho syna[796], (27) synovia Meráriho skrze Jaazijjáhúa, jeho syna: *aj* Šóhám[797] a Zakkúr a Ivrí. (28) Ohľadne Machlího: Eleázár, *ale* jemu sa ne*dos*talo[698] synov; (29) ohľadne Kíša: synovia Kíša: Jerachmeél. (30) A synovia Múšího: Machlí a Éder a Jerímóth. Toto[15] *boli* synovia Lévíovcov[187] podľa domov[113 137] svojich otcov, (31) a aj oni vrhali[126] lósy, rovnako ako ich bratia, synovia Áróna, pred tvárou Dávída, kráľa, a Cádóka a Achímelecha a hláv otcov[212] kňazoví[125] a Lévíovcov[125 187] – otcov[212], hlava rovnako ako jeho najmladší[798] brat.

25 I vyčlenil[380] na službu[102] Dávíd a predstavení[313] útvaru[156 799] *zo* synov Ásáfa a Hémána a Jedúthúna, ktorí[569] prorokovali[800] s lýrami[281 436], s varytami[281 437] a s cimbalmi[281 801]; a počet činných mužov[802] bol podľa ich služby[102]: (2) Ohľadne synov Ásáfa: Zakkúr a Jozef a Nethanjá a Ašareélá, synovia Ásáfa pod vedením[803] Ásáfa, ktorý[569] prorokoval[800] pod vedením[803] kráľa. (3) Ohľadne Jedúthúna: synovia Jedúthúna: Gedaljáhú a Cerí a Isajá, Chašavjáhú a Mattithjáhú *a Šimeí*[804], šiesti, pod vedením[803] svojho otca Jedúthúna, ktorý[569] prorokoval[800] s lýrou[281 436 801] na chválu[511] a prinášanie velebenia[512] Hospodinovi[513]. (4) Ohľadne Hémána: synovia Hémána: Bukkijjáhú, Mattanjáhú, Uzzíél, Ševúél a Jerímóth, Chananjá, Chanání, Elíáthá, Giddaltí a Rómamtí-ezer, Jošbekášá, Mallóthí, Hóthír, Machazíóth; (5) títo všetci *boli* synovia Hémána[125], kráľovho vidiaceho[711] v Božích veciach na vyvyšovanie moci[805]. A Boh dal Hémánovi štrnástich synov a tri dcéry. (6) Títo všetci *boli* pod vedením[803] svojho otca pri speve *v* dome[154] Hospodina s cimbalmi[281], varytami[437] a lýrami[436 801] na službu[102] *v* Božom dome[154]; Ásáf, Jedúthún a Hémán *boli* pod vedením[803] kráľa[806]. (7) A ich počet s ich bratmi, vyučenými spevu Hospodinu, všetkých, ktorí[569] sa vyznali[494], bol[126] dvestoosemdesiat a osem.

(8) I dali sa vrhať lósy; povinnosť[248] *bola* vždy tá istá, ako malého, tak[807] veľkého, znalca[494] s učiacim sa. (9) I vyšiel[155] prvý lós Ásáfovi – Jozefovi; druhý *bol* Gedaljáhú, on a jeho bratia a jeho synovia – dvanásti; (10) tretí Zakkúr, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (11) štvrtý Jicrímu[808], jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (12) piaty Nethanjáhú, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (13) šiesty Bukkijjáhú, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (14) siedmy Ješareélá, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (15) ôsmy Isájá, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (16) deviaty Mattanjáhú, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (17) desiaty Šimeí, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (18) jedenásty Azareél[809], jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (19) dvanásty Chašavjovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (20) trinásty Šúváélovi[810], jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (21) štrnásty Mattathjáhú, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (22) pätnásty Jeremóthovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (23) šestnásty Chahanjáhúovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (24) sedemnásty Jašbekášovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (25) osemnásty Chanánímu, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (26) devätnásty Mallóthímu, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (27) dvadsiaty Elijjáthovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (28) jedenadvadsiaty Hóthírovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (29) dvaadvadsiaty Giddaltímu, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti;

www.biblia.sk

(30)triadvadsiaty Machazióthovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti; (31)štyriadvadsiaty Rómamtí-ezerovi, jeho synovia a jeho bratia – dvanásti.

26 Ohľadne oddielov[772] vrátnikov: ohľadne Korchím[25 241] Mešelemjáhú, syn Korého zo synov Ásáfa. (2)A Mešelemjáhú mal[64] synov: Zecharjáhúa, prvorodeného, Jedíaéla druhého, Zevadjáhúa tretieho, Jethníéla štvrtého, (3)Éláma piateho, Jehóchánána šiesteho, Eljehóenaja siedmeho. – (4)A Óvéd-Edóm mal[64] synov: Šemaju prvorodeného, Jehózáváda druhého, Jóácha tretieho, a Sáchára štvrtého, a Nethaneéla piateho, (5)Ammíéla šiesteho, Jissáschára siedmeho, Peul-thaja ôsmeho, lebo ho Boh požehnal. (6)A Šemajovi, jeho synovi, sa narodilo synov, vládcov[811] domu[125] svojho otca, lebo oni *boli* zdatní[149] hrdinovia[5]. (7)Synovia Šemaju: Othní a Refáél a Óvéd, Elzávád; jeho bratia *boli* zdatní[149] muži[150], Elíhú a Semachjáhú. (8)Títo všetci *boli* zo synov Óvéd-Edóma; oni a ich synovia a ich bratia, každý[507] – zdatnosť[148] v sile k službe[102]; Óvéd-Edóm *ich* mal[64] šesťdesiatich a dvoch. – (9)A Mešelemjáhú mal[64] synov a bratov, zdatných[149] mužov[150], osemnástich. – (10)A Chósá, zo synov Meráriho, mal[64] synov: Šimrího, hlavu (ne*bol* síce prvorodený, a*le* jeho otec ho ustanovil[294] za hlavu), (11)Chilkijjáhúa druhého, Teváljáhúa tretieho, Zecharjáhúa štvrtého; všetci synovia a bratia Chósu[125]: trinásti. (12)*Z* týchto[125] *boli*[812] oddiely[772] vrátnikov; muži[768]-hlavy[791] mali[64] ohľadne obsluhy[182] v dome Hospodina povinnosti[248] rovnaké ako ich bratia.

(13)I dali sa vrhať lósy, ako malý, tak[807] veľký, podľa domov[113 137] svojich otcov, o každú[813] bránu; (14)a lós ku vzchádzaniu[115 814] padol Šelemjáhúovi a Zecharjáhú, jeho syn, rozumný radca[815], – vrhli mu lós a jeho lós vyšiel[155] k severu[814] (15)a Óvéd-Edómovi k juhu[251 814] a jeho synom dom zásob[335], (16)Šuppímovi a Chósovi k západu[217 814] s bránou Šallecheth na vzostupnej hradskej[816], strážna čata[817] naproti strážnej čate[817]; (17)ku vzchádzaniu[115] šiesti Lévíovci[187], k severu štyria na deň, k juhu[251] štyria na deň a k zásobám[335] dvaja *a* dvaja; (18)k Parbáru[818] k západu[217] štyria ku hradskej[816], dvaja k Parbáru[818]. (19)Toto[15] *boli* oddiely[772] vrátnikov *z* domu[125] Korchím[25 241] a *z* domu[125] Meráriho.

(20)A Lévíovci[187]: Achijjá *bol* nad pokladnicami[178 256 257] Božieho domu, totiž[46] ohľadne pokladníc[256 257] zasvätených *vecí*[819]. (21)Synovia Laedána, synovia Géršunního[25] *patriaci* k Laedánovi, hlavy otcov[212] *patriace* k Laedánovi, Géršunnímu[25]: Jechíélí, (22)synovia Jechíélího Zéthám a Jóél, jeho brat, *boli* nad pokladnicami[178 256 257] Božieho domu.

(23)Ohľadne Amrámího[25], ohľadne Jicchárího[25], ohľadne Chevróního[25], ohľadne Uzzíélího[25], (24)z tých[46] *bol* Ševuél, syn Géršóma, syna Mojžiša, prednostom[128] nad pokladnicami[178 256 257]. (25)A jeho bratia: Elíezerov[125] *bol* jeho syn Rechavjáhú a jeho syn Isájá a jeho syn Jórám a jeho syn Zichrí a jeho syn Šelómóth[773]. (26)On, Šelómóth, a jeho bratia *boli* nad všetkými pokladnicami[178 256 257] zasvätených *vecí*[819], ktoré zasvätil Dávíd, kráľ, a hlavy otcov[212], totiž[420] velitelia[312] tisícov a stovák, áno[46], hlavy vojska[156] (27)(z vojen[143] a z lupu *ich* zasvätili na údržbu[820] domu Hospodina), (28)a všetkého, čo[569] zasvätil Samúél, vidiaci[246], a Šáúl, syn Kíša, a Avnér, syn Néra, a Jóáv, syn Cerúje; všetko, čo sa zasvätilo[448], *bolo* pod správou[821] Šelómítha a jeho bratov. (29)Ohľadne Jicchárího[25]: Kenanjáhú a jeho synovia *boli* nad Isráélom[178] ohľadne vonkajšej činnosti[104] ako úradníci[770] a ako sudcovia. (30)Ohľadne Chevróního[25]: Chašavjáhú a jeho bratia, zdatní[149] muži[150], tisíc a sedemsto, *boli* nad správou[178 776] Isráéla z tejto strany[202] voči Jordánu[203] na západe[217 822] ohľadne všetkej činnosti[104] *pre* Hospodina[154] a ohľadne služby[102] kráľovi[154]. (31)Hlavou Chevrónímu[25] *bol* Jerijjá (Chevrónímu[25] podľa jeho rodov[16 137], podľa otcov[137 212]; v štyridsiatom roku kraľovania[125] Dávída boli vyhľadávaní[426] a bolo zistené[280], *že* v Jaezéri *v* Gileáde *sú* medzi nimi zdatní[149] hrdinovia[5]); (32)a jeho bratia, zdatní[149] muži[150], dvetisíc a sedemsto hláv otcov[212], a Dávíd, kráľ, ich poveril dozorom[823] nad Reúvénim[25] a Gádím[25] a polovicou kmeňa[148] Menašséa ohľadne všetkých záležitostí[566] Božích a záležitostí[566] kráľa.

NEPREDAJNÉ

27 A synovia Isráéla podľa ich počtu,
hlavy otcov[212] a velitelia[313] tisícov
a stovák, a ich predáci[770], ktorí[569] obsluho-
vali[182] kráľa ohľadne všetkých záležitostí[566]
oddielov[772], ktoré[569] nastupovali[824] a ktoré[569]
odstupovali[825] mesiac po[826] mesiaci na
každý mesiac roka: jeden oddiel[772] – dva-
dsaťaštyritisíc.
(2)Nad prvým oddielom[772] k prvému
mesiacu *bol* Jášoveám, syn Zavdíéla; a na
jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc. (3)*Bol*
zo synov Pereca, hlava všetkých velite-
ľov[125 313] vojsk[156] k prvému mesiacu.
(4)A nad oddielom[772] druhého mesiaca
bol Dódí, Achóchí[25], a jeho oddiel[772] –
v ňom[46] *bol* vodcom[129] Miklóth; a na jeho
oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(5)Tretí velitel'[313] vojska[156] k tretiemu me-
siacu *bol* Benájáhú, syn Jehójádu, mini-
stra[827]-hlavy; a na jeho oddiel[772] – dvadsať-
aštyritisíc. (6)On, Benájáhú, *bol* hrdinom[5]
medzi tridsiatimi a nad tridsať; a *v* jeho
oddiele[772] *bol* Ammízávád, jeho syn.
(7)Štvrtý k štvrtému mesiacu: Asáhél,
brat Jóáva, a po ňom Zevadjá, jeho syn;
a na jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(8)Piaty k piatemu mesiacu: velitel'[313]
Šamhúth-Jizrách, a na jeho oddiel[772] –
dvadsaťaštyritisíc.
(9)Šiesty k šiestemu mesiacu: Írá, syn
Ikkéša, Tekóí[25], a na jeho oddiel[772] – dvad-
saťaštyritisíc.
(10)Siedmy k siedmemu mesiacu: Che-
lec, Palóní[25 368], zo synov Efrájima, a na
jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(11)Ôsmy k ôsmemu mesiacu: Sibbe-
chaj, Chušáthí[25], *zo* Zarchího[25 125], a na
jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(12)Deviaty k deviatemu mesiacu: Aví-
ezer, Anettóthí[25], *z* Bénjemíního[25 125], a na
jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(13)Desiaty k desiatemu mesiacu:
Maharaj, Netófáthí[25], *zo* Zarchího[25 125],
a na jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(14)Jedenásty k jedenástemu mesiacu:
Benájá, Pireáthóní[25], *zo* synov[125] Efrájima,
a na jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(15)Dvanásty k dvanástemu mesiacu:
Cheldaj, Netófáthí[25], Othniélov[125], a na
jeho oddiel[772] – dvadsaťaštyritisíc.
(16)A nad kmeňmi[148] Isráéla *boli*:
Reúvénímu[25] *bol* vodcom[129] Elíezer, syn
Zichrího; Šimeónímu[25] Šefatjáhú, syn
Maachu; (17)Lévímu Chašavjá, syn Ke-
múéla; Árónovi Cádók; (18)Júdovi Elíhú
z bratov Dávída; Jissaschárovi Omrí, syn
Micháéla; (19)Zevulúnovi Jišmaejáhú,
syn Óvadjáhúa; Naftálímu Jerímóth, syn
Azríéla; (20)synom Efrájima Hóšéa, syn
Azazjáhúa; polovici kmeňa[148] Menaššéa
Jóél, syn Pedájáhúa; (21)polovici Menaš-
šéa v Gileáde[828] Jiddó, syn Zecharjáhúa;
Benjámínovi Jaasíél, syn Avnéra; (22)Dá-
novi Azareél, syn Jerócháma. Toto[15] *boli*
predstavení[313] kmeňov[148] Isráéla.
(23)A*le* Dávíd nezistil[829] ich počet, to-
tiž[420] od veku[47] dvadsiatich rokov a nadol,
lebo Hospodin sľúbil[427] rozmnožiť Isráéla
ako hviezdy nebies; (24)Jóáv síce[197], syn
Cerúje, začal zratúvať[700], a*le* nedokon-
čil[830], lebo[46] pre toto[128] *na*stalo[698] rozhne-
vanie[831] proti Isráélovi, a nevystúpil[314 832]
ten počet vo vypočítanie[326 833] udalostí[566]
dní[834] kráľa Dávída.
(25)A nad pokladnicami[178 256 257] kráľa
bol Azmáveth, syn Adíéla, a nad pokla-
dnicami[178 256 257 835] na vidieku[836], v mestách,
v dedinách a vo vežiach[837] Jehónáthán,
syn Uzzijjáhúa, (26)a nad vykonávajú-
cimi[178] prácu[104] v poli pri obrábaní[102]
pôdy[838] Ezrí, syn Kelúva, (27)a nad vini-
cami[178] Šimeí, Rámathí[25], a nad *tým*[178], čo
vo viniciach *bolo* pre skladištia[256 835] vína,
Zavdí, Šifmí[25]; (28)a nad olivami a syko-
morami[178 839], ktoré *sú* v nížine[840], Baal-
chanán, Gedérí[25], a nad skladišťami[256 835]
oleja Jóáš; (29)a nad hovädzím dobyt-
kom, tými, *ktorí*[569] pásli[178] v Šáróne[841]
Šitraj, Šáróní[25], a nad hovädzím dobyt-
kom[178] v dolinách[290] Šáfát, syn Adlája;
(30)a nad ťavami[178] Óvíl, Jišmáélí[8], a nad
oslicami[178] Jechdejáhú, Mérónóthí[25],
(31)a nad drobným dobytkom[178] Jázíz,
Hagrí[25]. Títo všetci *boli* správcami[313] ima-
nia[842], ktoré kráľ Dávíd mal[64].
(32)A radcom *bol* Jehónáthán, strýko
Dávída; to[14] *bol* muž majúci znalosti[494]
a zbehlý v písomnostiach[71 843]; a Jechíél,
syn Chachmóního, *bol* pri synoch kráľa.
(33)Radcom *bol* kráľovi a*j* Achítófel,
a Chúšaj, Arkí[25], *bol* priateľom[844] kráľa.
(34)A po Achítófélovi *bol* Jehójádá, syn
Benájáhúa; a Evjáthár; a velitel'om[313] voj-
ska[156] kráľa[125] *bol* Jóáv.

www.biblosepiskopia.sk

28 A Dávíd do Jerúsaléma zvolal[429]
všetkých hodnostárov[313] Isráéla,
predstavených[313] kmeňom[148 154] a predstave-
ných[313] oddielom[772], ktoré[569] obsluhovali[182]
kráľa, a veliteľov[313] tisícov a veliteľov[313]
stovák a správcov [311] všetkého imania[842]
a stád[141] kráľa[125] a jeho synov[125], s komor-
níkmi[845] a hrdinami[5], a to[415] všetkých
zdatných[149] hrdinov[5]. (2)A Dávíd, kráľ,
povstal na svoje nohy a povedal: Počujte
ma, moji bratia a môj ľud! Ja – blízko
môjmu srdcu[750] *bolo* budovať dom odpo-
činku[753] pre skrinku[112 181] zmluvy Hospo-
dina a za podnož nôh nášho Boha, i uro-
bil som na budovanie prípravy[272]; (3)*ale*
Boh mi povedal: Nebudeš[283] môjmu menu
budovať dom, lebo ty si viedol mnohé
vojny[636] a krv[751 752] si prelieval[126]. (4)Našiel
však[197] Hospodin, Boh Isráéla, z domu
môjho otca záľubu[475] vo mne, aby som sa
navždy[526] stal[389 698] kráľom[312] nad Isráélom,
lebo našiel ohľadne panovníka[129] záľubu[475]
v Júdovi a v dome Júdu, *v* dome môjho
otca, a medzi synmi môjho otca našiel
uspokojenie[846] vo mne na uvedenie v kra-
ľovanie[325] nad všetkým Isráélom; (5)a zo
všetkých mojich synov, lebo mi Hospodin
dal veľa synov, zasa[46] našiel záľubu[475] v Ša-
lamúnovi, mojom synovi, aby zasadol[389]
na trón kraľovania Hospodina nad Isráé-
lom (6)a povedal mi: Šalamún, tvoj syn,
on bude budovať môj dom a moje nádvo-
ria[782], lebo som si ho vyvolil[472] za syna a ja
sa mu chcem[281] stať[698] otcom[312]. (7)A jeho
kraľovanie navždy[476] upevním[272], ak bude
trvať[847] ohľadne vykonávania mojich roz-
kazov a mojich predpisov[185], ako tohto
dňa. (8)Teraz teda[197] v očiach všetkého
Isráéla, zídenia[422] Hospodina, a v ušiach
nášho Boha, zachovávajte[242] a vyhľadá-
vajte[426] všetky rozkazy Hospodina, vášho
Boha, aby ste tú dobrú zem vlastnili[848]
a za dedičstvo svojim deťom[39] po sebe
navždy[476] mohli[283] zanechať[849]. (9)A ty,
Šalamún, môj synu, poznaj Boha svojho
otca a slúž[102] mu nerozdeleným[418] srdcom
a ochotnou[850] dušou[763], lebo Hospodin
všetky srdcia skúma[426] a každej pred-
stave[851] myšlienok rozumie[494]. Ak ho bu-
deš vyhľadávať[426], bude sa ti dávať nájsť,
no[46] ak ho budeš opúšťať, môže[283] ťa na-
veky[852] odhodiť[853]. (10)Pozri teda[607], že
v tebe Hospodin našiel záľubu[475], aby si
dom, totiž[420] svätyňu[765], zbudoval[389]; buď
silný a konaj[142].

(11)A Dávíd Šalamúnovi, svojmu sy-
novi, dal plán[854 855] predsiene, aj[856] jeho[857]
budovy[858] a jeho[857] klenotnice a jeho[857]
vrchné izby a jeho[857] vnútorné[859] miest-
nosti[860] a dom zľutovnice[861], (12)áno[46],
plán[854 855] všetkého, čo pri ňom bolo skrze
Ducha, ohľadne nádvorí[782] domu Hospo-
dina a ohľadne všetkých sení[255] vôkol,
ohľadne pokladníc[256] Božieho domu
a ohľadne pokladníc[256] zasvätených *vecí*[819]
(13)a ohľadne oddielov[773] kňazov a Lé-
víovcov[187] a ohľadne všetkej činnosti[104]
služby[102] *v* dome Hospodina[154] a ohľadne
všetkých náčiní[262] *na* službu[102 154] *v* dome
Hospodina[154]: (14)ohľadne zlata podľa
váhy, totiž[420] zlata na všetky náčinia[262]
na tú či onú službu[102 154 862], ohľadne všet-
kých náčiní[261] *zo* striebra podľa váhy na
všetky náčinia[262] *na* tú či onú slu-
žbu[102 154 862], (15)a váhy svietnikov[125 863] *zo*
zlata a lámp *zo* zlata k nim[864] podľa váhy
toho či oného svietnika[862 863] a lámp
k nemu[864], a svietnikov[125 863] *zo* striebra
podľa váhy svietnika[125 863] a lámp k nemu[864],
podľa použitia[102] toho či oného svet-
nika[862 863], (16)a zlato – váhu na stoly *na*
zoraďovanie[154 271 865], na ten či onen stôl[862],
a striebro na stoly *zo* striebra, (17)a vid-
lice a rajnice a kanvice[866] *z* rýdzeho zlata
a na poháre *zo* zlata, podľa váhy na ten či
onen pohár[862], a na poháre *zo* striebra,
podľa váhy na ten či onen pohár[862],
(18)a na oltár na vykiadzanie[190] čistené
zlato podľa váhy; a na zobrazenie[856] vozi-
dla[867] kerúbov *zo* zlata, totiž[420] rozpínajú-
cich[868] *krídla* a zastierajúcich[869] skrinku[181]
zmluvy Hospodina. – (19)To všetko popi-
som z ruky Hospodina na mne[771] – pouče-
nie[870] *o* všetkej činnosti[104 154] *podľa* toh*to*
plánu[854 855].

(20)A Dávíd povedal Šalamúnovi,
svojmu synovi: Buď silný a buď odvážny[871]
a konaj[142]; nesmieš[281] sa báť[288] ani sa stra-
chovať, lebo *je* s tebou Hospodin, Boh, môj
Boh; nebude sa ťa vzdávať[872] ani ťa opúš-
ťať *až* do dokončenia[830] všetkej práce[104]
na službu[102 154] *v* dome[154] Hospodina.
(21)A hľa, oddiely[773] kňazov a Lévíovcov[187]
sú na všetku službu[102] *v* Božom dome[154]

www.biblia.sk

a s tebou pri všetkej činnosti[104] všetkých
dobrovoľných[125] so zručnosťou[281 761] na
všetku prácu[102]; a hodnostári[313] a ľud ku
každému tvojmu slovu[873].
29 A Dávid, kráľ, povedal všetkému
zídeniu[422]: Šalamún, môj syn,
jediný, v ktorom Boh našiel záľubu[475],
je mladý[407] a útly, a dielo[104] *je* veľké, lebo
nie pre človeka[112] *bude* ten*to* palác, lež[732]
pre Hospodina, Boha[112]. (2)I pripravil[272]
som podľa všetkej svojej schopnosti[874]
pre dom[112] môjho Boha zlato na *veci zo*
zlata a striebro na *veci zo* striebra a mo-
sadz[487] na *veci z* mosadze[487] a železo na
veci zo železa a drevá na *veci z* driev a ónyxové[875] kamene[876], totiž[46] sady[877], kamene
jagavé[878] a pestré[879] a všemožné[637] drahé[880]
kamene[192] a kamene mramorové v hoj-
nosti. (3)A ďalej[881] som v svojom zaľú-
bení[128 846] v dome môjho Boha (mám[106]
obzvláštny poklad[882] zlata a striebra) dal
na dom svojho Boha navyše, okrem[130]
všetkého, čo[569] som pre dom[112] svätyne[266]
pripravil[272], (4)tritisíc kikkárov[656] zlata,
zo zlata *z* Ófíra[883], a sedemtisíc kikká-
rov[656] čisteného striebra na potiahnutie
stien budov[858], (5)zlata[125] na *veci zo* zlata
a striebra[125] na *veci zo* striebra a na všetku
prácu[104] rukami[192] remeselníkov[94]. Kdo
ešte[197] sa dnes dobrovoľne uvoľuje[884] nap-
lniť svoju ruku pre Hospodina[112]?
(6)I uvolili sa dobrovoľne[884] predsta-
není[313] otcov[212] a predstavení[313] kmeňov[148]
Isráéla a velitelia[313] tisícov a stovák, a *zo*
správcov[125 313] majetku[104 885] kráľa, (7)a dali
na prácu[102] *na* Božom dome[154] päťtisíc kik-
károv[656] zlata a myriádu[886] adarkónov[887]
a desaťtisíc kikkárov[656] stríbra a myri-
ádu[886] a osemtisíc kikkárov[656] mosadze[487]
a stotisíc kikkárov[656] železa. (8)A čo[569] sa
u koho[888] našlo kameňov, dali do poklad-
nice[256 257] pod správu[821] Jechiéla, Géršuni-
ho[25]. (9)A ľud, *tí* sa zaradovali nad ich
dobrovoľným oddaním sa[884], že sa Hos-
podinovi dobrovoľne oddali[884] s nerozde-
leným[418] srdcom[281], a aj Dávid, kráľ, sa za-
radoval veľkou radosťou.
(10)A Dávid sa pred očami všetkého zí-
denia[422] dal velebiť[563] Hospodina; i povedal
Dávid: *Nech si* velebený[563] ty, Hospodine,
Bože Isráéla, nášho otca, od večnosti až
po večnosť! (11)Tebe, Hospodine, *patrí*
veľkosť a mohutnosť[889] a sláva[747] a víťaz-
stvo[890] a dôstojnosť[549], áno, všetko v nebe-
siach a na zemi; tebe, Hospodine, *patrí*
kraľovanie, áno[46], ktorý[569] sa dvíhaš[151] voči
všetkému ako hlava; (12)a spred[556] tvojej
tváre *pochádza* bohatstvo a česť[545] a ty nad
všetkým vládneš[811], a v tvojej ruke *je* moc
a mohutnosť[889] a v tvojej ruke *je* dodať
veľkosť[513] a udeliť silu[513] komukoľvek[572].
(13)Nože teda[607] my, náš Bože, tebe ďaku-
jeme[511] a menu tvojej slávy[747] velebenie[512]
prinášame[513]; (14)veď kto *som* ja a kto
je môj ľud, že smieme[283] podržiavať[376]
schopnosť[874] takto[891] sa dobrovoľne od-
dať[884]? Veď to všetko *je* od teba a z tvojej
ruky ti dáváme[126], (15)lebo my *sme* pred
tvojou tvárou cudzinci[534] a želiari[892] ako
všetci naši otcovia; naše dni na zemi *sú*
ako tieň a niet nádeje. (16)Hospodine,
náš Bože, všetka táto hojnosť[893], ktorú
sme ti pripravili[272] na budovanie domu
tvojmu svätému menu[522], tá[14] *je* z tvojej
ruky a to všetko *patrí* tebe. (17)A viem[126],
môj Bože, že ty skúške podrobuješ
srdce a obľubuješ[846] úprimnosť[894]; ja som
v úprimnosti[895] svojho srdca zo svojho
vlastného popudu toto všetko daroval[884]
a teraz s radosťou[281] vidím[126] tvoj ľud, *tých,*
kto sa tu nachádzajú, dobrovoľne sa ti od-
dávať[884]. (18)Hospodine, Bože Abrahámа,
Isáka a Isráéla, našich otcov, zachovaj[242]
toto navždy[526] ako predmet[851] myšlienok
srdca tvojho ľudu a usmerni[272] ich srdce
k tebe. (19)A Šalamúnovi, môjmu synovi,
daj srdce nerozdelené[418] na zachováva-
nie[242] tvojich rozkazov, tvojich svedectiev
a tvojich ustanovení[528], a na vykonávanie
toho všetkého a na zbudovanie paláca,
pre ktorý som urobil prípravy[272].
(20)A Dávid povedal všetkému zí-
deniu[422]: Nože[709] velebte[563] Hospodina, svojho
Boha. I dali sa, všetko zídenie[422], Hospo-
dinovi, Bohu ich otcov, prinášať velebe-
nie[513 563], a schýlili hlavy[896] a poklonili sa
Hospodinovi a kráľovi.
(21)A na druhý deň *po* tomto dni[154] sa
dali Hospodinovi obetovať obete a vzná-
šať[504] Hospodinovi vzostupné *obete*[191]:
tisíc býkov, tisíc baranov, tisíc jahniat a
liate *obete*[897] k nim[864], áno[46], obete
v hojnosti za všetok Isráél; (22)a v onen
deň sa pred tvárou Hospodina s veľkou

www.biblia.sk

radosťou[281] dali jesť a piť, a Šalamúnovi,
synovi Dávída, druhý *raz* odovzdali kra-
ľovanie[325] a pomazali *ho* Hospodinovi za
panovníka[129]; a ohľadne Cádóka, *toho* za
kňaza[898].
(23)I usadol Šalamún ako kráľ na trón
Hospodina miesto Dávída, svojho otca,
a nadobudol prospech[758] a preukazovali[126]
mu, všetok Isráél, poslušnosť, (24)a všetci
hodnostári[313] a mocní[5] a tiež všetci syno-
via kráľa Dávída sa podrobili Šalamúnovi,
kráľovi[899]. (25)A Hospodin Šalamúna
spravil nanajvýš veľkým pred očami vše-
tkého Isráéla a vložil[188] na neho dôstoj-
nosť[549] kráľovstva, akej sa ne*do*stalo[698] na
žiadneho[900] kráľa nad Isráélom pred
ním[24].

(26)Tak[46] kraľoval[126] Dávíd, syn Jíšaja,
nad všetkým Isráélom; (27)a dní, čo nad
Isráélom kraľoval[126], *bolo* štyridsať rokov;
sedem rokov kraľoval[126] v Chevróne a tri-
dsať a tri roky kraľoval[126] v Jerúsaléme
(28)a umrel v pekných šedinách[192], na-
sýtený[901] dňami, bohatstvom a slávou[545],
a kraľovania sa miesto neho ujal Šalamún,
jeho syn.
(29)A veci Dávída, kráľa, prvé a po-
sledné, hľa ich, *sú pri*písané k slovám[902]
Samúéla, vidiaceho[246], a k slovám[902] Ná-
thána, proroka, a k slovám[902] Gáda, vidia-
ceho[711], (30)so všetkým jeho kraľovaním
a jeho hrdinstvom[889] a *s* časmi, ktoré pre-
šli nad ním a nad Isráélom a nad všetkými
kráľovstvami zemí.

www.milos-pamk.sk

1. PARALIPOMENÓN

1 Hebr. „Divré hajjámím“, „slová al. veci dní“, tj. „letopisy al. kroniky“, porov. 1 Kráľ. 14:19 a ďalej, pozn. 779. Pre ľahšiu orientáciu čitateľov ponechávam v nadpise tejto a nasledovnej knihy názov „Paralipomenón“, zaužívaný v slovenských prekladoch, ktorý bol prevzatý z LXX cez Vulgatu (gr. „paraleipomenón“, „vynechaných al. pominutých al. bez povšimnutia ponechaných [tj. vo vyprávaní kníh Samúélových a Kráľov] *veci*“). V inojazyčných prekladoch sa spravidla používa označenie „kroník“.
2 Podľa asi 30 rukopisov, LXX a Vulgaty „Rífath“, ako v Gen. 10:3.
3 Porov. Num. 2:14, pozn. 72.
4 Podľa mnohých rukopisov a starých prekladov „Dódáním“, ako v Gen. 10:4.
5 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
6 Pozri Gen. 10:14, pozn. 321.
7 Pozri Gen. 10:14, pozn. 322.
8 Pozri Gen. 10:15, pozn. 323.
9 Pozri Gen. 10:22, pozn. 326.
10 Al. „Maš“ (Gen. 10:23); tak aj tu podľa 6 rukopisov a sýrskeho prekladu.
11 Pozri Gen. 10:25, pozn. 327.
12 Pozri Gen. 9:19, pozn. 299.
13 Al. „Óvála“, ako v Gen. 10:28; tak aj tu podľa 19 rukopisov a sýrskeho prekladu; tak podľa podaktorých rukopisov a sýrskeho prekladu aj vo v. 40.
14 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
15 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51.
16 Pozri Gen. 2:4, pozn. 52.
17 Al. „Cefó“ (Gen. 36:11), tak aj tu podľa asi 30 rukopisov, sýrskeho prekladu a podaktorých rukopisov LXX.
18 Al. „Hémám“ (Gen. 36:23).
19 Al. „Alván“ (Gen. 36:23), tak aj tu podľa mnohých rukopisov aj LXX (tí tu toto meno čítali „Alón“).
20 Al. „Šefó“ (Gen. 36:23), tak podľa mnohých rukopisov aj tu.
21 Al. „Chemdán“ (Gen. 36:26), tak podľa mnohých rukopisov aj tu.
22 Al. „Zaaván a Akán“ (Gen. 36:27); tak aj tu podľa 22 rukopisov a LXX.
23 Pozri Gen. 36:9, pozn. 958.
24 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
25 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
26 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
27 Al. „Hadar“ (Gen. 36:39), tak aj tu podľa mnohých rukopisov.
28 Al. „Páú“ (Gen. 36:39), tak podľa mnohých rukopisov a starých prekladov aj tu.
29 Pozri Gen. 36:39, pozn. 961.
30 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a Vulgaty „Alvá“ (Gen. 36:40).
31 Al. „Zavdí“ (Jóš. 7:1).
32 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
33 Al. „Áchán“ (Jóš. 7:1), tak podľa mnohých rukopisov aj tu. Znenie v texte pripodobňuje toto meno nasledovnému výrazu[34], ktorý je tvarom slovesa „áchár“, porov. Jóš. 7:24, 26, pozn. 291, čím vytvára akýsi druh slovnej hry.
34 Pozri Jóš. 6:18, pozn. 229.
35 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
36 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
37 Al. „Kálév“ (v. 18).
38 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
39 Pozri Gen. 3:16, pozn. 651.
40 Inde prekladané jednoducho „ženou“, tu pre zreteľnosť použitý výraz ako v texte; inak by bolo treba pridať „svojou“, čo v pôvodine chýba.
41 Al. „Checróna, splodil s Azúvou, manželkou, a *to*“.
42 Tj. dcéru.
43 LXX toto neľahko zrozumiteľné miesto podávajú v znení „pojal *za* ženu Gazúbu a Ierióth“, Vulgata „pojal manželku menom Azuba, z ktorej splodil Ierioth“, sýrsky preklad „splodil z Azúvy, svojej ženy, Jeríóth“.
44 Tj. „Azúvy“.
45 Pozri Gen. 16:5, pozn. 436.
46 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
47 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
48 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
49 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
50 Al. „moci“, tu azda možno túto predložkovú väzbu chápať v takomto zmysle.
51 Pozri Num. 32:41, pozn. 1073.
52 Al. „a zabral Gešúra a Aráma (potom aj „ich územia“) s Chavvóth-Jáir z ich držby“.
53 Pozri Num. 21:25, pozn. 814.
54 Al. „Chavvóth-Jáir s Kenathom a jeho osadami“.
55 Podľa LXX „miest; tie všetky *patrili* synom“.
56 Podľa LXX a Vulgaty „Checróna prišiel Kálév do Efráthy a“.
57 Tj. azda „obyvateľov Tekoy“, ďalej obdobne. Meno sa dá chápať aj ako názov čeľade.
58 Al. „Ócem, Achijjá“.
59 Pozri Gen. 13:5, pozn. 347.
60 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
61 D. „a jej“, ďalej obdobne.
62 D. „umrel – nie synovia“. Porov. 2 Sam. 23:4, pozn. 930.
63 Tu nie „synovia“, pozri v. 34; „Achláj“ teda bola dcéra.
64 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
65 Al. „prvorodený; on… Zífu a synov“.
66 Tj. „s ňou“; podľa mnohých rukopisov, rabínských výkladov a Vulgaty „porodila“ (preklad LXX tu aj vo v. 49[67] pripúšťa jeden aj druhý zmysel). Tohto znenia sa pridržiava väčšina novších prekladov.
67 Podaktorí podľa Vulgaty navrhujú čítať „splodil“.
68 Tj. „potomci Káléva skrze jeho syna Chúra“. Podaktorí navrhujú slovo „syna“ chápať v hromadnom zmysle („synstvo“, „potomstvo“) a prekladajú: „Káléva: Synovia Chúra“, obdobne ako v kap. 3:19, 21, 23; 7:35; tohto znenia sa mnohí pridržiavajú i s opretím o LXX a Vulgatu, kde je preklad v takom zmysle.

www.nlosr.sk

69 Al. „Káléva: Ben-Chúr, prvorodený Efráthy, Šóvál“.
70 Pozri Gen. 10:5, pozn. 312.
71 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
72 Al. „Kénim“, pozri Gen. 15:19; Num. 24:21.
73 D. „prichádzajúci“, „prišlí“.
74 Pozri 2 Sam. 3:2, pozn. 143.
75 Al. „Kileáv“, pozri 2 Sam. 3:3.
76 Al. „*bolo* pre Avšáloma, syna“, opisom v texte al. tu je hádam vyjadrený zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine, no 20 rukopisov a staré preklady majú znenie „tretí Avšálóm, syn“, jednoducho ako v 2 Sam. 3:3, podľa ktorého toto miesto podávajú všetky známe mi novšie preklady.
77 Al. „Bath-ševy“ (2 Sam. 11:3).
78 D. „okrem synov“, zmysel ako v texte.
79 Al. „Jehójáchín“ (2 Kráľ. 24:6).
80 Al., podľa podaktorých, „Jechonju, väzňa“, no v tomto tvare („Assir“) sa tento výraz vyskytuje len tu; „väzňa“ značí jeho veľmi podobný tvar u Is. 10:4; 42:7; 24:22, ale aj ten je použitý ako vlastné meno („Assír“, Exod. 6:24); iný veľmi podobný výraz („ásír“) značící „väzňa“ je v Gen. 39:22 (tam v množnom čísle) a na niekoľkých iných miestach.
81 LXX majú znenie „títo *boli* synovia Aitámovi“, Vulgata „táto *bola* čeľaď Etama“.
82 Pozri Gen. 34:19, pozn. 918.
83 Meno nejasného významu (podľa podaktorých „odmetenie bielosti“, „odmetenie bahna“, „lopata bahna“) vyskytujúce sa len v tomto oddiele a v kap. 2:55, kde je názvom miesta.
84 Hebr. „ócev“, výraz rovnakého významu ako oba jemu príbuzné výrazy v Gen. 3:16, pozn. 110; vo v. 10 tvar s týmto výrazom súvisiaceho slovesa. Meno „Jaebéc“[83] je možné od neho odvodiť jedine prešmyknutím spoluhlások (porov. 2 Sam. 22:46, pozn. 916), takže materin výrok sa možno dá chápať ako akýsi druh slovnej hry.
85 D. „požehnaním“.
86 Al. „zväčšil“, vl. „rozmnožil“.
87 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
88 Vl. „Ak… požehnáš a rozšíriš… ruka bude so mnou a zabrániš“, obdobne ako v slovenčine častý spôsob vyjadrenia uctivej prosby al. žiadosti („keby si bol taký láskavý…“), podľa ktorého sú tieto slová preložené v texte.
89 Pozri Exod. 10:10, pozn. 330.
90 D. „urobíl, *aby som bol vzdialený* (al. „*slobodný*“) od zla“ (al. „*bezpečný* pred zlom“[166]).
91 D. „priviedol“.
92 Al. možno „dom[57] Ráfu“.
93 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
94 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970.
95 Tj. „Bithjá“, pozri v. 18.
96 Tj. „porodila Mirjáma… otca“.
97 Možno chápať aj ako osobné vlastné mená; potom **???????**
98 „Jehúdíjá“.
99 D. „títo“.
100 Tj. menovaní vo v. 17.
101 Tu na rozdiel od „Márešu“ v kap. 2:42.
102 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
103 Pozri Is. 26:13, pozn. 1337.
104 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
105 Tj. „v práci pre neho“.
106 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
107 D. „a nie *že sa* všetky ich čeľade rozmnožili“, ďalej obdobne.
108 D. „rozmnožila *až* po synov Júdu.“
109 Al. „Eltólade“ (Jóš. 15:30).
110 Pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
111 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
112 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
113 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
114 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
115 D. „ku vzchádzaniu“, ako v kap. 5:9 a ďalej, pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
116 Pozri Num. 13:20, pozn. 488.
117 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
118 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
119 Al. „bezstarostnú“.
120 Al. „Chizkijjáhúa“ (2 Kráľ. 16:20).
121 Podľa čítaného textu „Meúním[25], ktorí tam *boli* zastihnutí“ (al. „zistení“[280]).
122 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
123 Pozri Num. 21:2, pozn. 786.
124 D. „hlave“.
125 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
126 Vl. „usídlili sa“, no zmysel je skôr ako v texte. Kap. 1:51 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
127 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.
128 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
129 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
130 D. „od“, „z“, ďalej obdobne.
131 Pozri Gen. 7:18, pozn. 244.
132 Al. „medzi svojimi bratmi sa vzmohol Júdá a za panovníka *určený bol* z neho“.
133 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
134 Al. „Tiglath-Pileser“ (2 Kráľ. 15:29).
135 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
136 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
137 Pozri Num. 1:2, pozn. 9.
138 Al. jednoducho „zozname svojich“[125].
139 Tj. „jeho rod al. čeľaď“. Porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
140 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.
141 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
142 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
143 Pozri Num. 21:1, pozn. 788.
144 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
145 Pozri 1 Sam. 23:17, pozn. 863.
146 Pozri Lev. 25:34, pozn. 827.
147 Pozri Num. 34:4n., pozn. 1101.
148 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
149 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
150 Pozri 1 Sam. 14:52, pozn. 610.
151 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
152 D. „šliapajúcich“, porov. 2 Sam. 22:35, pozn. 898, no sloveso použité tu je iné ako tam, pozn. 897.

www.mobilnik.eu

153 Vl. „vyučených“.
154 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
155 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
156 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
157 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
158 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
159 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
160 Pozri Deut. 21:1nn., pozn. 753; tiež „smrteľne ranení“ (Gen. 34:27).
161 Pozri 2 Kráľ. 24:16, pozn. 905.
162 D. „muži-hrdinovia zdatnosti“, porov. Gen. 13:8, pozn. 372. Ďalej obdobne.
163 D. „muži mien“, porov. Gen. 6:4, pozn. 194.
164 Pozri Exod. 34:16, pozn. 1192.
165 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
166 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
167 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
168 Vl. „vzrušil“ (Deut. 32:11), „rozjatril“, „popichol“, „popohnal“.
169 Al. možno „i odviedol… a dopravil“, tj. „Boh Isráéla“, pozri kap. 6:15.
170 D. „on“, tj. „on *bol ten*“.
171 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
172 V hebrejskom texte začína kap. 6 len tu.
173 Al. „Géršón“ (v. 1), ďalej obdobne.
174 Podľa podaktorých rukopisov LXX a sýrskeho prekladu „prvorodený Jóél a druhý“ („vehaššéni“ miesto „Vašní“). Porov. 1 Sam. 8:2.
175 Vl. „postavil“.
176 Al. „službou“, „vedením“.
177 D. „rukou“, ďalej obdobne.
178 Tj. „dal im na starosť vykonávanie al. dozor nad vykonávaním“. Ďalej obdobne.
179 Tj. „od doby al. chvíle“.
180 Pozri Gen. 8:9, pozn. 261, tu v takomto zmysle, pozri Žalm 116:7, pozn. 2428.
181 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
182 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
183 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
184 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
185 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
186 Al. „Tóchúa“ (1 Sam. 1:1).
187 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
188 Vl. „daní“, ďalej obdobne.
189 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
190 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1077.
191 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
192 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
193 Pozri Exod. 26:33, pozn. 934.
194 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
195 Pozri Gen. 25:16, pozn. 647.
196 Jednotné číslo možno aj v zmysle „na území každého z nich“. Ďalej obdobne.
197 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
198 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
199 Pozri Deut. 34:1n., pozn. 1293.
200 Vl. „nazvali“, tu zmysel ako v texte; nesúvisí s nasledovným „menami“.
201 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
202 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
203 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
204 Pozri Num. 22:1, pozn. 829.
205 Al. „Puvvá“ (Gen. 46:13).
206 Podľa čítaného textu „Jášúv“, inak „Jóv“ (Gen. 46:13).
207 Al. „K Tólovi *patrili*“.
208 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
209 D. „lebo rozmnožili ženy a synov“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
210 Tu D. „*boli* hrdinovia zdatnosti“, množné číslo v zosilňujúcom zmysle. No pozri kap. 11:26[367].
211 Podľa čítaného textu „Jéúš“.
212 Pozri Num. 32:28, pozn. 1034.
213 Mnohí sa nazdajú, že za slovami „ktorého porodila“ vyššie je medzera, takže meno matere Asriéla by bolo vynechané, a čítajú „ktorého porodila…; jeho súložnica, Arámka, porodila“.
214 D. „ženu *patriacu* k Chuppím a k Šuppím“, tj. „ich príbuznú“.
215 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179.
216 Al. „Nún“ (Exod. 33:11 a i.); v tvare ako v texte sa toto meno uvádza len tu.
217 Tu doslovne takto, nie ako v kap. 9:24[250].
218 Vl. „po stranách“[117].
219 Podľa čítaného textu „Rohgá a Chubbá“.
220 Pozri 2 Sam. 22:27, pozn. 883, tu iný tvar, zmysel ako v texte, al. možno „vycíbrení“, „zušľachtení“, v kap. 9:22 vari bez tohto významového odtieňa (jednoducho „vybraní na dotyčnú službu“), no pozri koniec tamtoho verša[244]. Tak aj v kap. 16:41.
221 D. „vo vojenskej službe, vo vojne“ („vo *veci* al. *záležitosti* vojenskej služby a vojny“). Inak, podľa iných, jednoducho „zoznam *bol* vo vojsku, vo vojne“.
222 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
223 Pozri Gen. 14:7, pozn. 395; porov Rúth 1:1, pozn. 4.
224 Mnohí, možno s opretím sa o znenie LXX a Vulgaty, prekladajú „Šacharajim plodil na území Móáva od svojho odoslania ich, Chušímy *aj* s Baarou, svojich žien“. No dal som s niekoľkými inými prednosť zmyslu, aký podávam v texte, najmä preto, lebo zámeno „ich“ sa oveľa prirodzenejšie dá vzťahovať na to, o čom sa hovorí vyššie, ako na to, čo nasleduje.
225 Vl. „a od (al. „z“) Chódeše, svojej ženy“, ďalej obdobne.
226 Tj. možno „Lyddu“ (Skut. 9:32).
227 Podľa čítaného textu „Penú-Él“. Porov. Gen. 32:30n., pozn. 877.
228 Pozri 2 Sam. 2:8, pozn. 100.
229 Pozri 2 Sam. 4:4, pozn. 227.
230 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
231 Pozri Gen. 10:10, pozn. 317.
232 Vl. „daní“, porov. Num. 3:9; týmto výrazom sú mienení nižší služobníci chrámu, pozri Ezru 8:20.
233 Tj. „zo synov al. z čeľade“.
234 Al. „Šeláního“ (Num. 26:20).
235 Tj. „veľkňaz“, ďalej obdobne.

www.milosrdnik.eu

236 Tu v tomto zmysle („odborníci“, „umelci“, „schopní“, „vyznajúci sa al. zbehlí v“).
237 Tj. azda „do odvedenia do zajatia“.
238 Al. „*bol*“.
239 Pozri Gen. 32:2, 7, pozn. 846.
240 Tu vari v zmysle „čeľadí“, „oddielov“, ktoré sa v službe striedali; tak Vulgata („observabant per vices suas“). Iní chápu v zmysle „vrátnici táborov al. pre tábory“, možno s opretím sa o preklad LXX („pylai [„brány“, čítali „haššáarím“ miesto „haššóarím“, „vrátnici“] tón parembolón“).
241 Pozri Exod. 6:24, pozn. 205.
242 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
243 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
244 Al. „vernosť (al. „dôveryhodnosť“, „spoľahlivosť“) vyžadujúci (al. „zodpovedný“) úrad“; tu (nie vo vv. 26 a 31) aj „pre ich vernosť“ (atď.)[128].
245 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246, tu zmysel ako v texte.
246 Ako v 1 Sam. 9:9 a ďalej.
247 Al. „podľa nariadení“. Ďalej obdobne.
248 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
249 D. „vetrom“.
250 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
251 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
252 Tj. „nastupovať službu spoločne s bývajúcimi v Jerúsaléme“.
253 Pozri v. 17.
254 Tu aj v zmysle „nadriadenými“, „predstavenými“.
255 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
256 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
257 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.
258 Vl. „prenocúvali“.
259 Tj. „bola ich úkolom al. povinnosťou“ („spočívala na nich ako povinnosť“). Ďalej obdobne.
260 Tj. „mali na starosti otváranie domu“.
261 D. „a v ráno-v ráno“.
262 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
263 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
264 Al. „podľa počtu“, tj. „spočítané“.
265 Tvar slovesa ako v kap. 21:1[700], tu zmysel ako v texte.
266 Pozri Exod. 26:33, pozn 933.
267 Pozri Exod. 30:33, pozn. 1093.
268 Pozri Exod. 30:25, pozn. 1092.
269 Pozri Deut. 15:10, pozn. 608.
270 Al. „vecí pečených na panve“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
271 D. „nad chlebom radu“, pozri Lev. 24:6. Ďalej obdobne.
272 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
273 Al. „oslobodení“, tj. od iných povinností.
274 Al. „Šimeu“ (kap. 8:32).
275 Al. „Taeréa“ (kap. 8:35).
276 Al. „Jehóaddu“ (kap. 8:36)[3].
277 Al. „prilepili“, vl. „ulipli“, pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
278 D. „ulipli[277] za Šáúlom a za jeho synmi“, opis v texte vyjadruje zmysel tejto predložkovej väzby.
279 Pozri Sud. 20:34, pozn. 907.
280 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
281 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
282 Pozri 1 Sam. 31:3, pozn. 1038.
283 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
284 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
285 Pozri Exod. 10:2, pozn. 317 a 318.
286 Pozri aj Num. 22:29, pozn. 856.
287 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
288 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
289 Vl. „padol“.
290 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
291 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
292 Pozri 1 Sam. 31:9, pozn. 292.
293 Pozri 1 Sam. 31:9, pozn. 1042.
294 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
295 Pozri Sud. 16:14, pozn. 776.
296 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
297 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
298 Pozri 1 Sam. 31:12, pozn. 1045.
299 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354.
300 Pozri Sud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 824; LXX vo v. 14 „a nevyhľadal Hospodina“, v kap. 21:30 obdobne, v kap. 14:10 predložka ako v Sud. 1:1.
301 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.
302 Pozri Lev. 10:16, pozn. 304.
303 Vl. „obrátil (nie ako vyššie a vo v. 13) k Dávídovi, synovi Jíšaja“. Ďalej obdobne.
304 Pozri Gen. 31:2, pozn. 806.
305 Pozri 2 Sam. 3:17, pozn. 173.
306 Pozri 2 Sam. 5:2, pozn. 245.
307 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
308 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
309 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
310 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
311 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 252, no tu je vzhľadom na nasledovné skôr takýto zmysel („každý al. ktorýkoľvek… pobivší“).
312 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
313 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
314 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
315 Pozri 1 Sam. 23:14, pozn. 834.
316 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
317 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
318 Pozri Sud. 9:6, pozn. 537.
319 Vl. „oživoval“.
320 Pozri 2 Sam. 5:10, pozn. 259.
321 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
322 Pozri Num. 13:20, pozn. 491.
323 Tu aj „prejavili pri ňom svoju silu“ (al. „odvahu“, „statočnosť“), „odvážne sa pri ňom postavili“, „pevne sa ho pridržali“. Porov. 2 Sam. 3:6, pozn. 148.
324 Vl. „v“, tj. „vo *veci*“.
325 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
326 Vl. „počet“, tu hádam zmysel ako v texte.
327 Al. „Jóšév“ (2 Sam. 23:8).
328 Al. „Tachkemóního“ (2 Sam. 23:8).
329 Podľa čítaného textu „dôstojníkov“ (2 Sam. 23:8, pozn. 943); tak aj v kap. 12:18.
330 Al. „pozdvihoval (D. „zobúdzal“) svoju kopiju“.

www.milosrdnik.eu

331 Al. „proti tristo zabitým“, pozri 2 Sam. 23:8, pozn. 944.
332 D. „krok“.
333 Al. „Dódího“ (2 Sam. 23:9).
334 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
335 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230; v kap. 26:15 a 17 výraz od neho odvodený.
336 Pozri Gen. 33:19, pozn. 897.
337 D. „plný jačmeňa“.
338 Pozri Gen. 30:38; 33:15, pozn. 799.
339 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
340 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
341 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
342 Pozri 2 Sam. 23:15, pozn. 950.
343 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
344 Pozri 2 Sam. 23:16, pozn. 952.
345 Pozri Num. 28:7, pozn. 987.
346 D. „od“, „z“ („z príčiny“, „zo strany“).
347 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
348 Vl. „meno“, porov. Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
349 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
350 Al. možno „proti tým“, v porovnávacom zmysle.
351 Pozri 2 Sam. 23:19, pozn. 956, v. 25 obdobne.
352 Pozri 2 Sam. 23:19, pozn. 957.
353 Pozri 2 Sam. 23:20, pozn. 958.
354 Pozri 2 Sam. 23:20, pozn. 959.
355 Pozri 2 Sam. 23:20, pozn. 960.
356 Pozri Exod. 2:19, pozn. 78.
357 D. „muža rozmeru“, zmysel ako v texte.
358 Iný výraz ako v 2 Sam. 21:20, pozn. 840, hoci príbuzný.
359 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
360 Pozri Exod. 26:2, pozn. 899.
361 Pozri Exod. 28:32, pozn. 1006.
362 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.
363 Pozri v. 15.
364 Pozri 1 Sam. 22:14, pozn. 848.
365 Al. možno „dosadil nad svojou tajnou radou“.
366 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
367 Al. „veľmi zdatní hrdinovia“[210].
368 Al. „Paltí“ (2 Sam. 23:26).
369 Al. „Chiddaj“ (2 Sam. 23:30)[3].
370 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
371 Al. „Aví-alvón“ (2 Sam. 23:31).
372 Al. „Barchumí“ (2 Sam. 23:31).
373 Al. „Šárára, Arárího“ (2 Sam. 23:33).
374 Al. „Checraj“ (2 Sam. 23:35).
375 Al. možno „Jaasíél, ktorý *bol*[568] z Cóvaje“. **???????**
376 Vl. „z(a)dŕžajúcemu“ (Deut. 32:36, pozn. 1195; Sud. 13:15n.), „uzavierajúcemu“ (Deut. 11:17), tu zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
377 Al. „z hrdinov pomáhajúcich“[334], ďalej obdobne.
378 Al. „vystrojujúci sa“, sloveso ako v Gen. 41:40, pozn. 1115.
379 Tj. „schopní používať pravicu aj ľavicu na hádzanie kameňmi a streľbu šípmi z luku“.
380 Sloveso ako v Gen. 1:3, pozn. 7.
381 Vl. „spravivší“ (Exod. 27:21, pozn. 955), tu teda azda v zmysle „udržiavajúci v náležitom poriadku“. To isté sloveso je použité vo v. 33 a ďalej v zmysle ako v texte tam.
382 Al. „hbitosti“, „behu“, vl. „chvate“, „náhleniu sa“.
383 Al. „*stačil* na“, tj. „bol schopný premôcť“.
384 D. „jeden malý za sto a veľký“.
385 Al., podľa podaktorých, „malý *velil* stu a veľký tisícu“, al. „*bol* nad stom… nad tisícom“.
386 Ako u Jóš. 3:15, pozri tam kap. 11:4, pozn. 427.
387 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
388 D. „bude mi“.
389 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
390 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
391 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
392 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
393 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
394 Pozri Sud. 6:34, pozn. 439.
395 Al. „pomohol“, „pomáha“[126].
396 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 465.
397 D. „v porade“, tj. „*v dôsledku* porady“, al. „poradou“, v obdobnom zmysle.
398 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
399 Tj. „za *cenu* našich hláv“, inak „*s nasaením* našich hláv“, tj. „*s nebezpečenstvom pre* naše hlavy“, al. „proti našim hlavám“.
400 Al. „s Dávídom“, tj. „na strane Dávída“, predložková väzba, s akou sa dotyčné sloveso v SZ pojí len tu.
401 D. „vo dni“.
402 Porov. Gen. 32:2.
403 Pozri Sud. 7:16, pozn. 479.
404 D. „počty oddielov tých, *ktorí boli* vyzbrojení k vojsku“, zmysel ako v texte, upravené v záujme zrozumiteľnosti.
405 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
406 Tj. „synov Áróna“[139].
407 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
408 Pozri 1 Sam. 2:33, pozn. 177, tu zmysel ako v texte.
409 Al. možno „ohľad *na*“.
410 Vl. „vediaci“, „znajúci“.
411 Vl. „porozumení“, „rozoznávaní“.
412 Tj. „schopní správne posúdiť súčasné pomery“.
413 Pozri Sud. 20:20, pozn. 898.
414 D. „náčiním vojny“[143] (v. 33), „náčiním vojska“[156] (v. 37).
415 Tj. do bojového šíku; nesúvisí so „zoraďujúcich *sa*“ vo v. 36 vyššie.
416 D. „zaradení pri ne*bytí* (al. „za ne*bytia*“) srdca a srdca“.
417 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
418 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
419 Tj. „blízko bývajúci“.
420 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
421 Al. „stovák, po všetkých vodcoch“[137], tj. „koľkí boli“.
422 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
423 Al. „bolo uverejnené“, pozri 1 Sam. 3:1, pozn. 186.
424 Al., podľa mnohých, „dobré a od…, mali by sme na všetky strany (al. „náhlivo“, D. „mali by sme rozšíriť“ [tj. „okruh, kam pošleme“], al. „vyraziť“) poslať“, al. možno „mali by sme rozoslať“, lebo dotyčný[423]

www.milosrdnik.eu

slovesný tvar („nifercáh“) sa dá chápať aj ako tvar činného rodu 1. osoby množného čísla. Napriek tomu sa nazdávam, že znenie, ktorému som v texte dal prednosť, oveľa lepšie zapadá do vetnej skladby; pridržiavajú sa ho aj LXX („euodóthé“, „šťastlivo vyšlo“) a Vulgata („egreditur“, „vychádza“).

425 Vl. „zemiach“, tu zmysel ako v texte.

426 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.

427 D. „povedali“, ďalej obdobne.

428 Pozri Num. 23:27, pozn. 884.

429 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.

430 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 463.

431 Pozri 1 Sam. 4:4, pozn. 230.

432 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175, no tu je „Meno“ bez predložky.

433 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118, tu zmysel ako v texte.

434 Al. „ten voz viedli“ (2 Sam. 6:3, al. „riadili“), tu je preklad zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu inú ako v uvedenom súbežnom mieste. To isté sloveso je v kap. 20:1 v zmysle ako v texte tam.

435 Pozri 1 Sam. 18:7, pozn. 734.

436 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.

437 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.

438 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.

439 Al. „Náchóna“ (2 Sam. 6:6).

440 Pozri Sud. 16:3, pozn. 755.

441 Tu s predložkou zodpovedajúcou slovenskému prostému 4. pádu.

442 Pozri 2 Sam. 6:6, pozn. 290.

443 Pozri 2 Sam. 6:6, pozn. 291.

444 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.

445 Pozri 2 Sam. 6:8, pozn. 293.

446 Pozri 2 Sam. 6:8, pozn. 270.

447 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.

448 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

449 Al. „miestu *až*… dal“ (tj. „Dávíd“, al. „dali“), ďalej obdobne.

450 Pozri 2 Sam. 6:8, pozn. 296.

451 Pozri kap. 11:5, 7.

452 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.

453 Pozri Gen. 39:21, pozn. 1049; Num. 20:17, 21, pozn. 770.

454 Pozri 2 Sam. 6:10, pozn. 297.

455 Al. „pri dome“, predložková väzba (proti 2 Sam. 6:11) naznačuje zmysel „s domácnosťou al. rodinou“.

456 Al. „usídlila sa s domom… *na*“.

457 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.

458 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s predošlým „poslal“.

459 Tj. azda „murárov“ al. „kamenárov“, v texte doslovný preklad.

460 Pozri 2 Sam. 5:12, pozn. 263.

461 Tj. „Hospodinovho“, al. „jeho“, tj. „Dávídovho“.

462 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.

463 Pozri 1 Sam. 23:27, pozn. 875.

464 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.

465 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 272.

466 Vl. „opustili“, ďalej obdobne.

467 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.

468 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127, tu D. „ešte pridali a“.

469 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.

470 Pozri 2 Sam 5:24, pozn. 274.

471 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.

472 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.

473 D. „vyšiel vo (al. „medzi“) všetky zeme“.

474 Pozri 2 Sam. 6:17, pozn. 308.

475 Pozri Num. 16:5, pozn. 627; Deut. 4:37, pozn. 280; tá istá predložková väzba je aj v kap. 28:6, no tam som ju vzhľadom na nasledovné „za syna“ nevedel bez skreslenia zmyslu v preklade uchovať.

476 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.

477 Vl.[420] „ohľadne“, „čo sa týka“.

478 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.

479 D. „vy, pretrhol[445] Hospodin… medzi nami“.

480 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.

481 Iný výraz ako v Exod. 25:13 a ďalej.

482 Vl. „s nástrojmi spevu“, tj. „na sprevádzanie spevu“.

483 Al., podľa všetkých známych mi prekladov, možno sa opierajúcich o znenia LXX a Vulgaty, majúce v podstate taký zmysel, „ustanoviť svojich bratov… *za* vyludzujúcich zvuk“[488]; napriek tomu sa nazdávam, že zmyslu hebrejského textu lepšie zodpovedá preklad, ktorý podávam v texte.

484 D. „povznášaniu (tj. „mysle“) hlasom al. zvukom“ (nesúvisí so „zvučiacimi“ vyššie).

485 Vl. „postavili“, sloveso ako vo v. 16.

486 Pozri 2 Kráľ. 23:4, pozn. 850, tu v obdobnom zmysle.

487 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.

488 Vl. „na zvučanie“, sloveso ako vo v. 16 (vl. „dávanie počuť“), ďalej obdobne.

489 Ako v nadpise Žalmu 46; výraz značí „mladé ženy“ a v tejto súvislosti „*hlasy* mladých žien“, tj. „vysoké tóny“, teda varytá na vysoké tóny naladené.

490 Ako v nadpise Žalmu 6; značí „ôsmu“ a teda vari „*o* oktávu *nižšiu*“, lýry na také tóny naladené.

491 Al. „vedenie“, tj. „spevu“ („nápevov“, „udávanie tónu“); v kap. 23:4 zmysel ako v texte tam.

492 Výraz značí vôbec[151] „nesenie“, „nosenie“ a tiež „bremeno“ al. „náklad“, pozri Num. 4:15, pozn. 147, a podaktorí ho teda chápu v zmysle „nesenia al. nosenia skrinky“. Pozri aj Ezek. 24:25, pozn. 1201.

493 Tvar slovesa ako v Lev. 26:18, 23, pozn. 889.

494 Al. „odborníkom“, „rozumel sa do veci“, súvisí s výrazom v kap. 12:32[411].

495 Súvisí s nasledovným „pozauny“ („pozaunovali“).

496 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.

497 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.

498 Pozri Sud. 5:28, pozn. 361.

499 Al. „tancujúceho“, iný výraz ako v 2 Sam. 6:14, 16, pozn. 301, aj ako vo v. 16 tam, pozn. 305.

500 Pozri Sud. 16:25, pozn. 793

501 Pozri 2 Sam. 6:16, pozn. 306.

502 Pozri Lev. 1:2, pozn. 5.

503 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.

504 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.

www.milosrdenstvo.eu

505 Vl. „ustal al. upustil od vznášania“, no zmysel ako v texte.
506 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
507 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
508 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043.
509 Pozri 2 Sam. 6:19, pozn. 318.
510 Tj. „pripomínanie velebením“, al., podľa podaktorých, „na vyvolávanie vône“.
511 Pozri Gen. 29:35; al. „ďakovanie“ (vv. 4, 7), „ďakujte Hospodinovi“ (v. 8). Ďalej obdobne.
512 Al.[513] „chválenia“, „chvály“, no nie ako vyššie[511], al. „oslavovania“, no nesúvisí so „slávu“ vo v. 24[545]; ďalej obdobne. Tvar toho istého slovesa je aj vo v. 10, pozri Žalm 34:2, pozn. 119; netýka sa v. 35.
513 Vl. „na velebenie Hospodina, Boha“, v texte opis umožňujúci uchovať v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine. Ďalej obdobne.
514 Pozri 1 Sam. 17:13, pozn. 687.
515 D. „v začiatku“ (vl. „hlave“), zmysel ako v texte.
516 Tu s predložkou ako v Gen. 4:26.
517 Pozri Exod. 18:16, pozn. 619.
518 Pozri Sud. 5:3, pozn. 287; Žalm 27:6, pozn. 814.
519 Pozri Sud. 5:10, pozn. 308.
520 Vl. „vo“ („v tomto obore“).
521 Al. „zaoberajte sa všetkými jeho divmi“.
522 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
523 Al. „moc“.
524 Al. „pamätajte (…) *na*“, v texte opis vzhľadom na to, že predmet je bez predložky.
525 Pozri 2 Sam. 21:6, pozn. 445.
526 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
527 Vl. „postavil“, ako napr. v kap. 15:16.
528 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
529 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
530 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123.
531 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
532 Pozri Gen. 34:25, pozn. 1039.
533 Pozri Deut. 2:34, pozn. 166.
534 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930.
535 D. „za málo“, porov. 2 Sam. 19:36, pozn. 777; tiež „za málo *považovaní*“.
536 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
537 Tj. „boli (tj. „vaši predkovia“) v nej cudzincami“, al. „boli v nej cudzinci“ (tj. „tí, ktorých potomkov teraz v svojej zemi ako cudzincov trpíte“).
538 Pozri Gen. 5:22, pozn. 177, tu v takomto zmysle („chodili sem-ta“), ďalej obdobne.
539 Pozri Exod. 32:10, pozn. 1130.
540 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
541 Al. „za“, v príčinnom zmysle.
542 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
543 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
544 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.
545 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
546 Al. možno „veľmi hoden velebenia“, atď.[512]
547 Al. „ctený“, „obávaný“.
548 Iný výraz ako v Deut. 32:21, pozn. 1155; al. „modly“, no nie ako tu v kap. 10:9.
549 Pozri Num. 27:20, pozn. 988; súvisí s výrazom vo v. 4 a ďalej[511].
550 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
551 Tu v zmysle „obydlia“, „príbytku“.
552 Iný výraz ako napr. v kap. 12:40, vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Nech. 8:10.
553 Vl. „dávajte al. vzdávajte“, sloveso ako v Gen. 11:3; 47:15n., pozn. 333, no textová súvislosť vyžaduje preklad ako v texte, al. „prisudzujte“.
554 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
555 Vl. „Buďte úzkostliví“, pozri Sud. 3:25, pozn. 216.
556 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
557 Tu (vo v. 33 možno) v príčinnom zmysle; tak aj v kap. 19:18.
558 Sloveso ako v 1 Sam. 1:6 a ďalej, pozn. 18, tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
559 Sloveso ako v 1 Sam. 2:1 („sa rozjasalo“), nie ako tu v kap. 15:28[496].
560 Al. „radostne spievať“, „vydávať jasavý pokrik“. Nie ako „plesá“ vo v. 31.
561 Pozri 2 Par. 6:42.
562 Al. „velebení“, odvodené od slovesa „velebiť“[512].
563 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409; nie ako tu vo vv. 4 a ďalej[512].
564 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
565 Pozri 2 Sam. 5:21, pozn. 273.
566 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.
567 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
568 Pozri 1 Sam. 2:17, pozn. 123.
569 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
570 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
571 Al. možno „o Israélovi“, obdobne ako v 2 Sam. 14:8, al. „na Israéla“ („vložil na Israéla ako povinnosť“).
572 D. „Všetko, čo“, ďalej obdobne.
573 Tj. „od jedného rozloženia stanu k druhému“.
574 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
575 D. „vo všetkom, kde“, ďalej obdobne.
576 Pozri Sud., nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.
577 D. „ľud, slovom“ (al. „oslovením“).
578 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.
579 Pozri Num. 14:24, 43, pozn. 551.
580 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
581 Al. „urobil som“, ďalej obdobne.
582 Pozri Exod. 15:17, pozn. 529; nesúvisí s nasledovným „sa usadí“.
583 Pozri Exod. 24:16, pozn. 863.
584 Pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
585 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.
586 Pozri 2 Sam. 7:10, pozn. 348.
587 Al. „ochudobňovať“, „zbedačovať“, „vyčerpávať“, sloveso ako v Gen. 18:12, pozn. 475.
588 Pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.
589 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
590 D. „s tvojimi otcami“ („odchod, *aby si bol* so svojimi otcami“).
591 Pozri Sud. 2:16, pozn. 133.
592 Vl. „postavím“ („ponechám stáť“).
593 Pozri 2 Sam. 7:17, pozn. 360.

www.milosrdavik.eu

594 Pozri 2 Sam. 7:18, pozn. 361.
595 Pozri 2 Sam. 7:18, pozn. 362.
596 Pozri 2 Sam. 7:19, pozn. 363.
597 Pozri 2 Sam. 7:19, pozn. 364.
598 Tu čosi iný tvar, ktorý sa dá chápať aj ako tvar slovesa „vidieť“, teda „podľa videnia“ (tak LXX); zmysel je, pravda, rovnaký („vidíš ma tak, ako by si videl“).
599 D. „človeka vzostupu“.
600 Al. „pridať“[468], tu v zmysle „naviac povedať“.
601 Pozri 2 Sam. 7:21, 28, pozn. 365.
602 Podľa mnohých rukopisov, LXX a sýrského prekladu „podľa všetkého, čo“. Pozri 2 Sam. 7:22, pozn. 367.
603 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
604 Tu vl. „ti“, „tebe“, proti 2 Sam. 7:23, pozn. 369.
605 D. „meno veľkostí[601], a *to* hrozných“.
606 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
607 D. „A teraz“, ďalej obdobne.
608 Vl. „pravdivým (al. „spoľahlivým“) ukazuje“ (al. „prejavuje“).
609 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
610 Pozri Rúth 4:4, pozn. 155.
611 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
612 Porov. 2 Sam. 7:29, pozn. 379; LXX aj tu prekladajú „začni“, Vulgata „začal si“.
613 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.
614 Al. „Hadad-ezera“[3] (2 Sam. 8:3).
615 Vl. „do“, „k“, tj. možno „na ceste do“.
616 Al. možno „svojom“.
617 D. „idení“, „chôdzi“.
618 Al. „upevnenie“, „zdôraznenie“, pozri Gen. 35:14, pozn. 949.
619 Pozri 2 Sam. 8:4, pozn. 393.
620 Pozri Sud. 3:28, pozn. 229.
621 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
622 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
623 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
624 Pozri 2 Sam. 8:4, pozn. 397.
625 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 399.
626 Tu a ďalej znie meno tohto mesta v hebrejčine „Darmesek“.
627 D. „Dávíd v Aráme… umiestil“[294], tj. „posádky“, ako vo v. 13 a v 2 Sam. 8:6, tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že predmet slovesa nie je uvedený.
628 Al. „Dávída ochraňoval“, ako ve v. 13 a v 2 Sam. 8:6, no tu sa sloveso pojí s 3. pádom, preto v texte opis.
629 D. „veľmi mnohú mosadz“.
630 V pôvodine predložková väzba zodpovedajúca slovenskému prostému 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu („ňou“).
631 Pozri 1 Kráľ. 7:3, pozn. 432.
632 Al. „Tóí“ (2 Sam. 8:9).
633 Pozri Exod. 18:7, pozn. 609.
634 Pozri Gen. 43:27, pozn. 1192.
635 Pozri 1 Sam. 13:10, pozn. 527.
636 Obdobne ako v 2 Sam. 8:10, pozn. 408.
637 D. „všetky“, ďalej obdobne.
638 Porov. 2 Sam. 8:12, 13, pozn. 410.
639 Pozri 2 Sam. 8:16, pozn. 413.
640 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
641 Pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 415.
642 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
643 Al. „prejaviť (al. „uskutočniť“) súcit pri Chánúnovi, synovi“, ďalej obdobne.
644 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
645 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
646 Pozri Jóš. 6:22 a ďalej, pozn. 238.
647 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
648 Pozri 2 Sam. 10:4, pozn. 434.
649 Tj. „ktosi“, „akísi ľudia“.
650 Pozri Num. 12:14, pozn. 475.
651 D. „povedal“, ďalej obdobne.
652 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418.
653 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
654 Tu doslovne takto, al. „s Dávídom“, iná predložka ako v 2 Sam.10:6, pozn. 438.
655 Sloveso ako v 1 Sam. 13:4, pozn. 518, no tu iný tvar ako tam a v 2 Sam. 10:6, pozn. 439, so zmyslom ako v texte („sami sa zošklivili“).
656 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.
657 Al. „z Aráma“, ak toto meno chápeme v zmysle „zeme Aráma“ („Sýrie“).
658 Pozri Gen. 24:10, pozn. 607.
659 Pozri 2 Sam. 10:8, pozn. 440.
660 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
661 D. „tvár bitky“ (al. „boja“).
662 D. „tvárou“.
663 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
664 Pozri Sud. 20:15n., pozn. 894.
665 D. „v ruku“.
666 Pozri 1 Sam. 11:9, pozn. 473.
667 Pozri 2 Sam. 10:12, pozn. 447.
668 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
669 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
670 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
671 Al. „Šóvacha“ (2 Sam. 10:16).
672 Pozri Sud. 1:3, pozn. 9.
673 Sloveso tu bez predmetu, preto v texte opis.
674 D. „zoradil bitku“[143], zmysel azda ako v texte.
675 Pozri 2 Sam. 10:18, pozn. 397.
676 Pozri Jóš. 10:1, pozn. 380.
677 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 455, tu vzhľadom na textovú súvislosť v takomto zmysle.
678 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 454.
679 Pozri Sud. 11:3, pozn. 609.
680 D. „moc (al. „silu“)[366] vojska“, tu zmysel ako v texte, al. „hlavný voj“.
681 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
682 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419.
683 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
684 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 517.
685 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
686 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
687 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
688 Vl. „rozmnoženie“, zmysel ako v texte.
689 Pozri Sud. 9:22, pozn. 549, kde je presne rovnaký tvar, tu vari v zmysle ako v texte[692].

www.milosrdnik.eu

690 Pozri 2 Sam. 12:31, pozn. 521.
691 Podľa 1 rukopisu „a k sekerám“, jako v 2 Sam. 12:31.
692 Mnohí, možno s opretím sa o znenie LXX a Vulgaty, toto miesto prekladajú „a rozrezal pílami“ atď., no dotyčné sloveso[688] sa v takomto zmysle nikde inde nevyskytuje, a keďže vyjadruje pojem „vládnutia“, „panovania“, nazdávam sa, že sa tu vari dá chápať v podobnom zmysle ako v citovanom mieste knihy Sudcov[689] („veliteľsky al. vládcovsky prikázal“, „vládcovskou al. kniežacou mocou primäl al. prinútil“). Tu použitý tvar sa v SZ vyskytuje ešte u Hós. 12:4, kde znamená „zápasil“, porov. Gen. 32:28, pozn. 872, 873 a 875. A keďže tento tvar („vajjásar“) sa len málo líši od „vajjásem“ v 2 Sam. 12:31, pozn. 344, navrhujú podaktorí čítať ho tu rovnako ako tam; také znenie je aj v 7 rukopisoch.
693 Vl. „postavila sa“, zmysel hádam ako v texte, al. „ešte trvala“ („ostala“).
694 Al. „Safa“ (2 Sam. 21:18).
695 Pozri 2 Sam. 21:18, pozn. 834.
696 Al. „Jaaréa“ (2 Sam. 21:19).
697 D. „drevo“.
698 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
699 Pozri 2 Sam. 21:20, pozn. 845.
700 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417, vo vv. 1 a 17 a v kap. 27:24 ako v Gen. 13:16. Pozri aj kap. 9:29[265].
701 D. „ako“.
702 D. „sto krokov“.
703 Al. „sa *o* toto usiluje“, vl. „toto hľadá“.
704 Pozri 2 Sam. 24:4, pozn. 970.
705 Pozri 2 Sam. 24:9, pozn. 975.
706 Pozri 2 Sam. 24:9, pozn. 976.
707 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
708 Tj. „bolo mu odpudzujúce al. odporné al. opovrhnutiahodné “, „ošklivilo sa mu“.
709 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
710 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
711 Pozri 2 Sam. 24:11, pozn. 979.
712 Tu proti 2 Sam. 24:12 doslovný preklad.
713 Pozri Gen. 19:15, pozn. 502.
714 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
715 D. „ako dostihujúci“, zmysel ako v texte.
716 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
717 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
718 Pozri 2 Sam. 24:16, pozn. 985.
719 Pozri 2 Sam. 24:16, pozn. 986.
720 Al. „Araunu“ (2 Sam. 24:16).
721 Vl. „zahalení“, „zastretí“, „pokrytí“. Porov. Deut. 22:12, pozn. 803.
722 D. „a zachovaním sa zle“.
723 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
724 Pozri Exod. 9:14, pozn. 281.
725 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
726 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.
727 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
728 Tj. „na tom mieste“; al. „na nej“, tj. „na holohumnici“. V hebrejčine sú oba výrazy mužského rodu.
729 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
730 Pozri 2 Sam. 24:21, pozn. 989.
731 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.
732 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
733 Pozri 2 Sam. 24:24, pozn. 992.
734 Tj. „ešteže čo“.
735 Pozri 2 Sam. 24:24, pozn. 993.
736 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
737 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
738 Al. možno „sa neodvážil“.
739 Pozri 2 Kráľ. 22:13, pozn. 602.
740 Vl. „bol zdesený“ (al. „vystrašený“), sloveso ako v 1 Sam. 16:14, pozn. 666, tu trpný rod; preklad v texte zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
741 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309.
742 Ako „kamene *s* otesávaním“ v 1 Kráľ. 5:17, no nesúvisí s predošlými výrazmi[741].
743 Al. „skoby“, „kovania“.
744 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209.
745 D. „na nebytie“, tj. „takže mu nebolo“.
746 D. „veľkým“, smysl jako v texte.
747 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.
748 Tj. „k domu“, al. možno „pre neho“, tj. „pre Šalamúna“.
749 Podľa čítaného textu, podporovaného 18 rukopismi, LXX a Vulgatou, „Šalamúnovi povedal: Môj synu, ja“.
750 Pozri 1 Kráľ. 8:17, pozn. 509.
751 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
752 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
753 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343.
754 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
755 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
756 Pozri 2 Sam. 5:14, pozn. 266.
757 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, no súvisí so slovesom u Jóš. 11:23, pozn. 452.
758 Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048.
759 Al. „chápavosť“, „obozretnosť“.
760 Pozri Gen. 16:11 a ďalej, pozn. 756.
761 Pozri 2 Sam. 13:3, pozn. 524, tu v zmysle ako v texte. V kap. 28:21 odvodené podstatné meno.
762 Al. „nastavte“, „uprite“, „zamerajte“, „usmernite“.
763 Al. „myseľ“.
764 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu; inak možno „zháňaniu sa“, „pátraniu“.
765 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
766 Pozri Gen. 35:29, pozn. 643.
767 Pozri Exod. 16:16, pozn. 568.
768 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
769 D. „týchto“, ďalej obdobne.
770 Pozri Exod. 5:6, pozn. 165.
771 Tj. „Dávíd“, ďalej obdobne.
772 Al. možno „triedy“, „zmeny“, no súvisí s predošlým „rozdelil“.
773 Podľa čítaného textu „Šelómíth“, ako vo v. 18 a v kap. 25:28. Týka sa len miest takto označených.
774 Al. „Zíná“ (v. 10).
775 D. „nerozmnožili synov“.
776 Pozri Num. 3:36, pozn. 112, tu zmysel ako v texte; v kap. 24:3 a 19 a 26:30 ako v texte tam.

www.nibopaik.eu

777 D. „na posvätenie ho“, tj. „aby ho posvätili“.
778 Al., podľa jiných, „na svoje posvätenie najsvätejšej svätyne“, tj. „aby on posvätil…“, pozri Deut. 4:14, pozn. 235.
779 Pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
780 D. „Lévíovcom niet“.
781 Tu možno aj „súčet“, tj. „súhrn“ („plný počet“).
782 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
783 Pozri Lev. 13:7, pozn. 383, tu v zmysle ako v texte („udržiavaním čistoty“).
784 Tj. „všetkých svätých vecí“.
785 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1019.
786 Pozri Lev. 2:5, pozn. 62 a 63.
787 Pozri Lev. 6:21, pozn. 195.
788 Pozri Lev. 19:35, pozn. 647.
789 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
790 Pozri Lev. 23:4, pozn. 726.
791 D. „hláv mužov“, tj. „mužských“, možno v zmysle „mužov schopných zastávať úlohu vodcov“. Podľa iných značí tento výraz „hlavy rodín“.
792 Al. „vytiahnutý“, vl. „uchopený“, zmysel ako v texte.
793 Vl. „a vylosovaný, vylosovaný“.
794 Hebr. „Jechezkél“ („bude posilovaný Bohom“).
795 Pozri kap. 23:19; meno „Chevrón“ je v niektorých rukopisoch hebrejských aj LXX.
796 Al. „Múší. Synovia Jaazijjáhúa: Benó“.
797 Al. „Jaazijjáhúa: Benó a Šóhám“.
798 D. „malý“.
799 Tj. „Lévíovcov ako jednotky vykonávajúcej službu Bohu“, pozri Exod. 38:8, pozn. 1237; Num. 4:3, pozn. 15.
800 Pozri 1 Sam. 10:5n., pozn. 436.
801 Al. „na lýrach, na varytách a na cimbaloch“, tj. „*pri hre* na…“ Ďalej obdobne.
802 D. „mužov činnosti“[104].
803 D. „na rukách“, al. „na ruky“.
804 Pozri v. 17.
805 D. „rohu“, pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
806 Al. „dome, pod vedením kráľa, Ásáfa, Jedúthúna a Hémána“.
807 D. „ako“, ako vyššie.
808 Al. „Cerímu“ (v. 3).
809 Al. „Uzzíél“ (v. 4).
810 Al. „Ševuélovi“ (v. 4).
811 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112, tu (nie ďalej) odvodený výraz, zmysel ako v texte, pozri Dán. 11:3, 5, pozn. 740, kde je zmysel čosi odlišný.
812 Tj. „z týchto sa skladali“, „týmito sa tvorili“.
813 D. „o bránu a“.
814 Pozri kap. 9:24.
815 D. „radca v rozumnosti“[759].
816 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
817 Pozri Gen. 40:3, pozn. 1054, tu v tomto zmysle; nie presne ako „stráž“ v kap. 9:23 a ďalej[248], ale je to príbuzný výraz.
818 Možno to isté čo „Parvárím“ v 2 Kráľ. 23:11, pozn. 869.
819 D. „pokladníc (al. „pokladov“) svätostí“, zmysel ako v texte.
820 Vl. „posilovanie“, zmysel ako v texte.
821 D. „na ruke“, ďalej obdobne.
822 Vl. „k západu“.
823 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032; 2 Kráľ. 11:15, pozn. 370.
824 Pozri 2 Kráľ. 11:5, pozn. 508.
825 Pozri 2 Kráľ. 11:7, pozn. 508.
826 D. „v“.
827 Pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 417.
828 Vl. „do Gileáda“.
829 Pozri Exod. 30:12, pozn. 336.
830 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
831 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
832 Tj. „nebol zaznačený“, v texte doslovný preklad.
833 Tu aj „vyprávanie“.
834 Al. „vypočítanie letopisov“, pozri 1 Kráľ. 14:19 a ďalej, pozn. 779; tu je vzhľadom na súvislosť vhodnejší doslovnejší preklad, ako ho podávam v texte.
835 Tu aj „skladišťami“, „zásobárňami“ al. „zásobami“, ako vo v. 27.
836 Vl. „v poli“, ako ve v. 26, tu v zmysle „mimo hlavného mesta“.
837 Al. „tvrdziach“, „hradoch“.
838 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
839 Pozri 1 Kráľ. 10:27, pozn. 642.
840 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
841 Úrodná prímorská oblasť v západnej Palestine medzi Césareou a Joppou.
842 Pozri Gen. 12:5, pozn. 349.
843 Al. „v písme“, „v písaní“, tu hádam v takomto zmysle („od pera“).
844 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 669.
845 Pozri 2 Kráľ. 8:6 a ďalej, pozn. 377.
846 Al. „záľubu“, „zaľúbenie“, pozri Deut. 33:24, pozn. 1279, no nie ako tu vyššie[475]. Kap. 29:17 obdobne.
847 Al. „ak bude pevný“, vl. „silný“; nesúvisí s predošlým[272].
848 Pozri Gen. 15:4, pozn. 416.
849 Pozri Deut. 1:38, pozn. 100, tu v zmysle ako v texte.
850 Al. „dobrovoľnou“, „ľubujúcou si *v tom*“.
851 Pozri Gen. 8:21, pozn. 278.
852 Pozri Gen. 49:26, pozn. 293.
853 Vl. „odhodiť s odporom“.
854 Pozri 2 Kráľ. 16:10, pozn. 647.
855 Tu. v tomto širšom zmysle, pozri v. 13 a ďalej.
856 Zmysel je azda „plán…, *kde boli zobrazené aj*“.
857 Tj. „chrámu“.
858 D. „domy“, ďalej obdobne.
859 Pozri 1 Kráľ. 6:27, pozn. 375.
860 Vl. „izby“, ako napr. v Deut. 32:25, no nie ako „izby“ tu vyššie.
861 Pozri Exod. 25:17, pozn. 869.
862 D. „náčinia služby a služby“, ďalej obdobne.
863 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
864 Pozri Exod. 25:29, pozn. 876.
865 Tj. „chlebov“.
866 Pozri Exod. 25:29, pozn. 880.
867 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; Exod. 15:4.
868 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253.
869 Pozri Exod. 25:20, pozn. 935.

www.milosrdnik.eu

870 Tvar slovesa súvisiaceho s „rozumnosť“[759] („umožnenie pochopenia al. porozumenia“).
871 Pozri Deut. 31:6, pozn. 1089.
872 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.
873 Tj. „hotoví ho uposlúchnuť al. uskutočniť“.
874 Al. „možnosti“, vl. „moci“, „sily“.
875 Pozri Gen. 2:12, pozn. 69.
876 Pozri Exod. 25:7, pozn. 861.
877 Pozri Exod. 28:17, pozn. 978.
878 Al., podľa iných, „ozdobné“ al. „karbunkulové“, hebr. „púch“, pozri 2 Kráľ. 9:30, pozn. 450; tu značí druh drahokamu al. polodrahokamu, ktorý sa dnes sotva dá spoľahlivo určiť.
879 Ako „pestrého vytkávania“ v Sud. 5:30, tu v prenesenom zmysle ako v texte.
880 Pozri 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
881 Vl. „ešte“.
882 Pozri Exod. 19:5, pozn. 633.
883 Pozri 1 Kráľ. 9:28, pozn. 607
884 Pozri Sud. 5:9, pozn. 304. Vo vv. 5n. preklad zvolený vzhľadem na to, že sloveso je vo v. 5 spojené s predmetom; podobne „daroval“ v kap. 29.
885 Al. „záležitosti“[192], tu v takomto zmysle, pozri Gen. 33:14, pozn. 894.
886 Tj. „desaťtisíc“, no iný výraz ako vprostred verša.
887 Perzská zlatá minca, inak „darkamón“, pozri Ezru 2:69, pozn. 83.
888 D. „u neho“, zmysel ako v texte.
889 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138; Sud. 5:31, pozn. 376.
890 Pozri 1 Sam. 15:29, pozn. 642.
891 D. „ako toto“.
892 Pozri Gen. 23:4, pozn. 588.
893 Al. „spústa“ (Gen. 17:5).
894 Al. „poctivosť“, „priamosť“, výraz odvodený od slovesa v kap. 13:4[423]; vyskytuje sa tu aj všade inde len v množnom čísle, možno v zosilňujúcom zmysle.
895 Výraz príbuzný predošlému[894] a v podstate rovnakého významu.
896 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
897 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
898 Al. možno „a *to* skrze Cádóka ako kňaza“, al. „Hospodinovi… a Cádókovi ako kňazovi“.
899 D. „dali ruku pod Šalamúna, kráľa“; porov. Gen. 24:2; 47:29.
900 D. „každého“.
901 Pozri Gen. 35:29, pozn. 643.
902 Vl. „na slová“, al. „so slovami“, porov. Lev. 2:2, pozn. 54; nie ako „so“ vo v. 30.

www.milos-pavlik.eu

DRUHÁ KNIHA PARALIPOMENÓN[1]

A Šalamún, syn Dávída, upevnil svoju
moc[2] nad svojím kráľovstvom a Hospodin, jeho Boh, *bol* s ním a spravil ho
nanajvýš veľkým.
(2)I prehovoril Šalamún ku všetkému
Isráélovi, k veliteľom[3] tisícov a stovák
a k sudcom a ku všetkým náčelníkom[4]
všetkého Isráéla[5], hlavám otcov[6], (3)a odi-
šli, Šalamún a s ním všetko zídenie[7], k vý-
šine[8], ktorá *bola* v Giveóne, lebo tam bol[93]
Boží stan stretávania[9], ktorý Mojžiš, Boží
nevoľník, zriadil[10] v pustine; (4)ale Božiu
skrinku[11] vyniesol[12] Dávíd z Kirjath-
jeárím, keď bol pre ňu[13] Dávíd vykonal[14]
prípravy[15 16], totiž rozložil[17] pre ňu[13] stan
v Jerúsaléme. (5)No[18] oltár *z* mosadze[19],
ktorý zhotovil[10] Becaleél, syn Úrího, syna
Chúra, *bol* tam, pred[20] obydlím[21] Hospo-
dina, a vyhľadal[22] ho[23] Šalamún a*j* zídenie[7]
(6)a vzniesol[24] tam Šalamún, na oltári
z mosadze[19] pred tvárou Hospodina, ktorý
bol pri stane stretávania[9], áno[18], vzniesol[24]
na ňom tisíc vzostupných *obetí*[25].
(7)V onej noci sa Šalamúnovi ukázal Boh a povedal mu: Požiadaj – čo ti mám[26] dať? (8)A Šalamún povedal Bohu: Ty si uskutočnil[10] s Dávídom, mojím otcom, veľkú láskavosť[327] a uviedol si ma miesto neho v kraľovanie[27]; (9)teraz sa, Hospodine, Bože, pravdivou ukazuje[28] tvoja reč s Dávídom, mojím otcom, lebo si ma ty uviedol v kraľovanie[27] nad ľudom mnohým ako prach[29] zeme. (10)Daj[30] mi teraz múdrosť a poznanie, nech[18] pred tvárou tohto ľudu viem[26] vychádzať[31] a vstupovať[32], lebo kto bude môcť[26] súdiť tento tvoj početný[81] ľud? (11)A Boh Šalamúnovi povedal: Pretože sa toto stalo[33] blízkym tvojmu srdcu[263] a nevyžiadal *si* si bohatstvo a*ni* poklady[34] a*ni* slávu[35] a*ni* žitie[36] nenávidiacich ťa, ba a*ni* veľa dní *si* si nevyžiadal, lež[18] si si vyžiadal múdrosť a poznanie, aby si mohol[26 37] súdiť môj ľud, nad ktorým som ťa uviedol v kraľovanie[27], (12)*bude* ti daná tá múdrosť a to poznanie, a chcem[26] ti dať a*j* bohatstvo a poklady[34], že sa tak*ých* ne*do*stalo[33] kráľom pred tebou[20] a nie *že* sa *komu* po tebe tak*ých* bude *do*stávať[33].
(13)I prišiel Šalamún od tej výšiny[8 38], ktorá *bola* v Giveóne, *v* Jerúsalém z blízkosti[39] stanu stretávania[9] a ujal sa kraľovania nad Isráélom.
(14)A Šalamún nazhromaždil[40] vozov[41 42] a rajtárov[43], takže[18] mal[44] tisíc a štyristo vozov[41 42] a dvanásťtisíc rajtárov[43] a umiestil[45] ich v mestách vozov[41 42] a pri kráľovi v Jerúsaléme. (15)A v Jerúsaléme kráľ nakládol[46] striebra a zlata ako kameňov a cédrov nakládol[46] ako sykomôr[47], ktoré *sú* v nížine[48], ohľadne množstva. (16)A vývoz[30 49] koní, ktoré Šalamún mal[50], *bol* z Egypta, a húf[51 52] obchodných zástupcov[53] kráľa, *tí* za peniaze[54] priháňali[55] húf[51 56] (17)a vyzdvihovali[93] a vyvážali[30 93] z Egypta vozidlo[57] za šesťsto *šeklov*[58] striebra a koňa za päťdesiat a sto; a tak svojimi prostriedkami[59] vyvážali[30] pre všetkých kráľov[13] Chittím[60] a pre kráľov[13] Aráma[61 62].

2 A Šalamún nariadil[63 64] budovať dom
menu Hospodina a dom pre svoje
kraľovanie[13]. (2)[65]I napočítal Šalamún
sedemdesiattisíc mužov, nákladných[66],
a osemdesiattisíc mužov lámajúcich
kameň[67] v pohorí[68] a tritisíc a šesťsto dozor-
cov[69] nad nimi.
(3)A Šalamún odkázal[70] Chúrámovi[71],
kráľovi Córa[72], výrokom: Podľa *toho,* čo si
spravil pri Dávídovi, mojom otcovi, keď[18]
si mu poslal cédre na budovanie domu
pre neho[13] na bývanie v ňom – (4)hľa, ja
sa chystám budovať[73] dom menu Hospo-
dina, môjho Boha, na zasvätenie jemu,
na vykiadzanie[74] pred jeho tvárou kadi-
vom[75] *z* vonných korenín[76] a *na* ustavičný
rad[77] a *na* vzostupné *obete*[25] na ráno a na
večer a o sobotách a o *nových* mesiacoch
a o sviatkoch[78] Hospodina, nášho Boha;
toto *je* navždy[79] na Isráélovi[80]. (5)A ten
dom, ktorý sa ja chystám budovať[74], *má*
byť veľkolepý[81], lebo náš Boh *je* väčší
od všetkých bohov; (6)áno[18], kto bude
môcť[26] podržať[82] schopnosť[83] budovať mu

www.mojabibliotika.eu

dom, keď ho nebesá a*ni* nebesá nebies nemôžu[26] obsiahnuť[84], a kto *som* ja, že mu mám[26] budovať dom, hoci aj len na menenie v dym[74 85] pred jeho tvárou? (7)Teraz mi teda[86] pošli muža zručného[87 88] na prácu v zlate a v striebre a v mosadzi[19] a v železe a v červenom purpure[89] a karmíne[89] a modrom purpure[89] a vediaceho vyrývať[90] rytiny[91] so zručnými[87 88], ktorí *sú* pri mne v Júdovi a v Jerúsaléme, ktorých pripravil[15] Dávíd, môj otec; (8)a pošli mi drevá cédrov, cyprusov a santalové z Levánóna[92], lebo ja viem[93], že tvoji nevoľníci vedia vytínať[94] drevá Levánóna[92]; a hľa, s tvojimi nevoľníkmi *budú* nevoľníci moji, (9)totiž[18] pripravovať[15] mi v hojnosti drevá, lebo ten dom, ktorý sa ja chystám budovať[73], *má byť* velkolepý[81] a podivuhodný[95]. (10)A hľa, drevorubačom[96] vytínajúcim[94] drevá, tvojim nevoľníkom, dám dvadsaťtisíc kórov[97] pšenice, drviny[98], a dvadsaťtisíc kórov[97] jačmeňa a dvadsaťtisíc bathov[99] vína a dvadsaťtisíc bathov[99] oleja.

(11)A Chúrám, kráľ Córa[73], *od*povedal prípisom[100], ktorý k Šalamúnovi poslal: Pretože Hospodin miluje svoj ľud[101], spravil[46] ťa nad nimi kráľom. (12)A Chúrám povedal: *Nech je* velebený[102] Hospodin, Boh Isráéla, ktorý zriadil[10] nebesá a*j* zem, že dal Dávídovi, kráľovi, múdreho syna, poznajúceho rozumnosť[103] a súdnosť[104 105], ktorý bude budovať dom Hospodinovi a dom pre svoje kraľovanie[13]. (13)Teraz ti teda[86] posielam[93] zručného[87 88] muža, poznajúceho súdnosť[104 105], totiž[106] Chúráma Ávího[107], (14)syna ženy z dcér Dána[108], a jeho otec *bol* Córí[73 109 110], vediaceho pracovať v zlate a vo striebre, v železe, v mosadzi[19], v kameňoch, v drevách, v červenom purpure[89], v modrom purpure[89] a v jemnej bavlne a v karmíne[89], a vyrývať[90] všemožné[111] rytiny[91] a vymýšľať[112] všemožné[111] dômyselné veci[113] so zručnými[87 88] tvojimi a zručnými[87 88] môjho pána Dávída, tvojho otca. (15)Teraz teda[86] nech tú pšenicu a jačmeň a olej a víno, ako môj pán povedal, svojim nevoľníkom ráči[26 114] poslať (16)a my budeme z Levánóna[92] vytínať[94] drevá podľa všetkej tvojej potreby a dovážať ti ich *ako* plte[115] po mori *do* Jáfó[116] a ty ich budeš môcť[26] vynášať[12] *v* Jerúsalém.

(17)A Šalamún sčítal všetkých cudzincov[110 117], ktorí *boli* v zemi Isráéla, po sčítaní, ktorým ich sčítal Dávíd, jeho otec, a zistilo sa[118] ich stoapäťdesiattisíc a tritisíc a šesťsto; (18)i ustanovil[119] z nich sedemdesiattisíc *za* nákladných[66] a osemtisíc mužov *za* lámajúcich kameň[67] v pohorí[68] a tritisíc a šesťsto *za* dozorcov[69] pridržajúcich ľud ku práci[120].

3 I začal Šalamún budovať dom Hospodina v Jerúsaléme na vrchu Mórijjáh[121], kde sa ukázal[122] Dávídovi, jeho otcovi, na mieste[123], ktoré Dávíd pripravil[15], na holohumnici Ornána[124], Jevúsího[375]; (2)a budovať začal v druhom mesiaci, v druhom *dni*, v štvrtom roku svojho kraľovania[5].

(3)A toto[125] *bolo* Šalamúnovo založenie[126] Božieho domu[5]: Dĺžka – lakte[127] v prvej[128] miere – šesťdesiat lakťov[127] a šírka dvadsať lakťov[127], (4)a predsieň, ktorá *bola svojou* dĺžkou v priečelí[129 130], po[129] šírke domu, dvadsať lakťov[127], a výška sto a dvadsať[131], a potiahol[132] ju zvnútra[133] rýdzim zlatom (5)a veľký dom[134] pokryl drevami cyprusov, ktoré[18] pokryl dobrým zlatom a vyviedol[12 135] na ňom palmy a retiazky (6)a dom na ozdobu obložil[132] drahými kameňmi[42]; a zlato *bolo* zlato *z* Parvajim[136]. (7)A zlatom pokryl dom, trámy, prahy a jeho steny a jeho dvere[137] a na stenách navyrýval[90] kerúbov.

(8)A zriadil[10] dom nejsvätejšej svätyne[138]; jeho dĺžka podľa[129] šírky domu *bola* dvadsať lakťov[127] a jeho šírka dvadsať lakťov[127] a pokryl ho dobrým zlatom, na šesťsto kikkárov[139]; (9)a váha klincov *bola* na päťdesiat šeklov[58] zlata. A*j* vrchné izby pokryl zlatom.

(10)A v dome nejsvätejšej svätyne[138] zhotovil[10] dvoch kerúbov, dielo sochárov[140], a potiahli[132] ich zlatom; (11)a krídla kerúbov, ich dĺžka *bola* dvadsať lakťov[127], jedno krídlo na päť lakťov[127] sa dotýkalo steny[5 141] domu, a druhé[142] krídlo, piatich lakťov[127], sa dotýkalo krídla[5 141] druhého[142] kerúba; (12)áno[18], krídlo jedného[143] kerúba, piatich lakťov[127], sa dotýkalo steny[5 141] domu a druhé[142] krídlo piatich lakťov[127] priliplo[144] ku krídlu druhého[142] kerúba. (13)Krídla týchto kerúbov – rozpínali[145] *ich na* dvadsať lakťov[127]; a oni stáli na svojich nohách so svojimi tvárami[146]

www.biblia.sk

k domu[147]. (14)A zhotovil[10] oponu *z* modrého purpuru[89] a *z* červeného purpuru[89]
a *z* karmínu[89] a *z* jemnej bavlny a vyviedol[12 135] na nej kerúbov.
(15)A pred[20] dom zhotovil[10] dva stĺpy,
dĺžky[148] tridsiatich a piatich[149] lakťov[127],
a hlavica[150], ktorá *bola* na vrchole[151] každého[152], *mala* päť lakťov[127], (16)a zhotovil[10]
retiazky, *ako* v sieni slova[153], ktoré[18] dal na
vrcholy[151] stĺpov, a zhotovil[10] sto granátových jabĺčok, ktoré[18] dal v tie retiazky.
(17)A tie stĺpy postavil[154] v priečelí[129]
chrámu[155], jeden sprava[156] a jeden zľava[156],
a nazval meno pravého[156] Jáchín[157] a meno
ľavého[156] Bóaz[158].

4 A zhotovil[10] oltár *z* mosadze[17], jeho
dĺžka *bola* dvadsať lakťov[127] a jeho
šírka dvadsať lakťov[127] a jeho výška desať
lakťov[127].
(2)A zhotovil[10] liate[159] more[160], od jeho
okraja[161] k jeho okraju[161] desať lakťov[127 162],
kruhovité vôkol, a jeho výška päť lakťov[127 162], a vôkol ho mohla[26] obopnúť šnúra
tridsiatich lakťov[127 162]; (3)a naspodu malo[50]
zobrazenie[163] koldokola[164] ho obklopujúcich kusov hovädzieho dobytka, desiatich
na laket'[127], obtáčajúcich more[160] vôkol;
v dvoch radoch[165] *boli,* ten hovädzí dobytok, uliate[159] pri jeho uliatí[159]. (4)Stálo na
dvanástich *kusoch* hovädzieho dobytka,
tri *boli* čelom[166] k severu a tri *boli* čelom[166]
k západu[167] a tri *boli* čelom[166] k juhu[168] a tri
boli čelom[166] ku vzchádzaniu[169], a more[160]
bolo na nich zvrchu a všetky ich zadky
smerovali dovnútra[170]; (5)a jeho hrúbka –
šírka ruky, a jeho okraj[161] podľa vypracovania[10] okraja[161] čaše, kvetu ľalie. Mohlo[26]
obsiahnuť a[171] podržať[172] tritisíc bathov[99].
(6)A zhotovil[10] desať umývadiel[173] *z* mosadze[19] a päť dal sprava[156] a päť zľava[156], na
umývanie v nich; oplachovali v nich, čo
sa malo spraviť vzostupnou *obeťou*[25 174],
a more[160] *bolo* na umývanie v ňom pre
kňazov[13 175].
(7)A zhotovil[10] desať svietnikov[176] *zo*
zlata podľa predpisu[177] *o* nich; tie[18] dal
v chrám[155], päť sprava[156] a päť zľava[156].
(8)A zhotovil[10] desať stolov; tie[18] dal
v chrám[158], päť sprava[156] a päť zľava[156],
a zhotovil[10] sto rajníc *zo* zlata.
(9)A zriadil[10] nádvorie[178] kňazov a veľké
preddvorie[179] a dvere[137] ku preddvoriu[179],
a potiahol[132] ich dvere[137] mosadzou[19].
(10)A more[160] dal od pravej strany[180]
k východu, naproti k juhu[168 181]. (11)I nazhotovoval[10] Chúrám hrncov[182] a lopatiek
a rajníc.
Tak[48] Chúrám dokončil[183] vykonávanie
všetkej práce[184], ktorú vykonal pre kráľa
Šalamúna[13] na Božom dome: (12)dva
stĺpy a dva kalichy hlavíc[185] na vrcholoch[42 151] tých stĺpov, a dvoje mriežkovanie[186] na pokrytie dvoch kalichov tých hlavíc[185], ktoré *boli* na vrcholoch[42 151] tých stĺpov, (13)a štyristo granátových jabĺčok
na to dvoje mriežkovanie[186], na každé[187]
mriežkovanie[186] dva rady[165] granátových
jabĺčok na pokrytie dvoch kalichov tých
hlavíc[185], ktoré *boli* na tých stĺpoch[188],
(14)a zhotovil[10] stojany a zhotovil[10] umývadlá[173] na tie stojany (15)a jedno more[160]
a dvanásť *kusov* hovädzieho dobytka pod
ním, (16)a hrncov[182] a lopatiek a vidlíc
a všetkých náčiní[189] k nim[190] nazhotovoval[10] Chúrám Ávíú[191] kráľovi Šalamúnovi
pre dom Hospodina[13] *z* leštenej mosadze[19]; (17)kráľ ich odlieval[159] v rovine[192]
Jordána v hutnosti[193] hliny[194 195] medzi
Sukkóth a medzi Carthánom. (18)A Šalamún všetkých týchto predmetov[189] nazhotovoval[10] vo veľkej[196] hojnosti; preto nebola váha mosadze[19] zisťovaná[197].
(19)Šalamún tiež[86] zhotovil[10] všetky
predmety[189], ktoré *patrili v* dom Hospodina: oltár *zo* zlata a stoly (a na nich *boli*
predkladné chleby[42 198]), (20)a svietniky[176]
a lampy k nim[190] na zapaľovanie ich podľa
predpisu[177] pred[20] sieňou slova[153], *z* čistého[199] zlata (21)a kvety[42] a lampy a štipce
zo zlata – to[200] *bolo* dokonalé zlato[201] –
(22)a nožnice a rajnice a panvy[202] a zhášadlá[203] *z* čistého[199] zlata, a vchod[204] *do*
domu, jeho vnútorné[205] dvere[140 206] k najsvätejšej svätyni[138] a dvere[207] domu chrámu[5 155 208], *zo* zlata.

5 Tak[18] bola dovŕšená[209] všetka práca[184],
ktorú Šalamún vykonal pre dom Hospodina[13], a Šalamún vniesol *veci* posvätené Dávídom, jeho otcom[210], a striebro
a zlato a náčinia[189] dal v pokladnice[211 212]
Božieho domu.
(2)Vtedy Šalamún zvolal[213] starších Isráéla a všetky hlavy vetiev[214], náčelníkov[4]
otcov[6] detí[215] Isráéla[5], do Jerúsaléma na

www.biblia-online.net

vynesenie[12] skrinky[11] zmluvy Hospodina
z mesta Dávída[216], to[200] *je* Cijjón. (3)Všetci
muži Isráéla sa teda[86] ku kráľovi zišli[23] pri
slávnosti[217], to[200] *je* mesiac siedmy, (4)a pri-
šli všetci starší Isráéla a Lévíovci[218]
skrinku[11] vyzdvihli[219] (5)a vyniesli[12] skrin-
ku[11] a stan stretávania[9] a všetky zariade-
nia[189] svätyne[220], ktoré v stane *boli,* áno[18],
kňazi a Lévíovci[218] ich vyniesli[12]. (6)A kráľ
Šalamún a všetko zhromaždenie[221] Isrá-
éla, *všetci,* ktorí[513] sa zhromaždili[222] k ne-
mu[223] pred skrinkou[11 20], obetovali drobný
dobytok a hovädzí dobytok, ktorý z *prí-*
činy množstva nemohol[26] byť spísaný[224]
ani zrátaný[225]. (7)A kňazi vniesli skrinku[11]
zmluvy Hospodina na jej miesto[123] do
siene slova[156] *v* dome[210], do najsvätejšej
svätyne[138] pod krídla kerúbov, (8)i rozpí-
nali[145 226] kerúbi krídla nad[227] miestom[123]
skrinky[11], takže[18] kerúbi zvrchu zastierali[93]
skrinku[11 228] a tyče[228] k nej[190]. (9)A tyče
boli[93] dlhé[229], takže[18] konce[151] tyčí boli vi-
dieť mimo skrinky[230] pred[129] sieňou
slova[156], a*le* navonok[231] vidieť neboli, a tam
sú[93] *až* po tento deň. (10)V skrinke[11] ne-
bolo *nič,* iba ak dve tabule, ktoré vložil[46]
Mojžiš na Chóréve, keď Hospodin
s deťmi[215] Isráéla uzavrel[232] *zmluvu*, keď vy-
šli[14 31] z Egypta.

(11)A keď vyšli[14 31 233] kňazi zo svätyne[220],
stalo sa[33] (lebo sa boli posvätili všetci prí-
tomní[234] kňazi, bez[235] ohľadu[236] na od-
diely[237]; (12)a Lévíovci[218], speváci, všetci[238]
spolu[239] *patriaci* k Ásáfovi, k Hémánovi,
k Jedúthúnovi a k ich synom a k ich bra-
tom, oblečení jemnou bavlnou, stáli
s cimbalmi[240] a s varytami[240 241] a s lýra-
mi[240 242] *od* vzchádzania[169] voči oltáru,
a s nimi na sto a dvadsiatich kňazov, trú-
biacich[243] na pozaunách), (13)áno[18], stalo
sa[33], – *keď boli* ako jeden, či[106] trubači[243]
a či[106] speváci, na vyludzovanie zvuku[244]
jedným hlasom, na velebenie[245] a na pri-
nášanie chvály[246] Hospodinovi[247], a za
hlasného zvučania[248] pozaunami a cim-
balmi a *mými* hudobnými nástrojmi[189 249]
a prinášaním velebenia[245] Hospodinovi[251],
že *je* dobrý, že jeho láskavosť[327] *trvá* na-
vždy[79], – že[18] sa dom naplnil oblakom,
dom Hospodina, (14)takže[18] kňazi ne-
mohli[93] stáť k obsluhe[250], lebo Boží dom
naplnila Hospodinova sláva[35].

6 Vtedy Šalamún povedal: Hospo-
din povedal, *že bude* pobývať[251 252]
v mračne[253]. (2)Ja som ti zbudoval dom
bydliska[254], základ[255 256] pre tvoje usídle-
nie[13] *do* vekov[257]. (3)A kráľ obrátil svoju
tvár a požehnal všetko zídenie[7] Isráéla;
a všetko zídenie[7] Isráéla stálo.

(4)A povedal: *Nech je* velebený[102]
Hospodin, Boh Isráéla, ktorý svojimi ústami
prehovoril s Dávídom, mojím otcom,
a svojou rukou splnil *s* výrokom: (5)Od
toho dňa, čo som svoj ľud vyviedol[31]
zo zeme Egypta, som nenašiel záľubu
v *žiadnom* meste[258] zo všetkých kmeňov[259]
Isráéla na zbudovanie domu, aby tam
bolo[260] moje meno, a nenašiel som záľubu
v nikom[258 261], aby bol[260] panovníkom[262]
nad mojím ľudom, Isráélom; (6)no[18]
našiel som záľubu v Jerúsaléme[258], aby
tam bolo[260] moje meno, a našiel som zá-
ľubu v Dávídovi[258], aby bol[263] nad mojím
ľudom, Isráélom.(7)I stalo sa[33] blízkym
srdcu[263] Dávída, môjho otca, budovať
dom menu Hospodina, Isráélovho Boha,
(8)no[18] Hospodin k Dávídovi, môjmu ot-
covi, povedal: Keďže sa stalo[33] blízkym
tvojmu srdcu[263] budovať dom môjmu
menu, zachoval si sa dobre, že sa *to*
stalo[33] blízkym tvojmu srdcu[263], (9)len*že*
ten dom nebudeš budovať ty, lež[264] tvoj
syn, ktorý[513] bude pochádzať[31] z tvojich
bedier, on bude môjmu menu budovať
dom. (10)A Hospodin potvrdil[265] svoje
slovo, ktoré vyslovil, takže[18] som povstal[268]
miesto Dávída, svojho otca, a usadol som
na trón Isráéla podľa *toho,* čo Hospodin
prehovoril, a dom menu Hospodina,
Isráélovho Boha, som zbudoval (11)a po-
ložil[119] som tam skrinku[11], kde *je* zmluva
Hospodina, ktorú uzavrel[232] s deťmi[215]
Isráéla.

(12)I zastal Šalamún pred oltárom[20]
Hospodina v prítomnosti všetkého zí-
denia[7 266] Isráéla a rozprestrel[145] svoje
dlane[267]; (13)Šalamún totiž bol zriadil[10]
plošinu[268] *z* mosadze[19] a umiestil[46] ju
vprostred preddvoria[179], jej dĺžka *bola*
päť lakťov[127] a jej šírka päť lakťov[127] a jej
výška tri lakte[127], i zastal na nej a pokľa-
kol v prítomnosti všetkého zídenia[7 266]
Isráéla na svoje kolená a rozprestrel[145]
svoje dlane[267] k nebesám (14)a povedal:

www.biblia-online.sk

Hospodine, Bože Isráéla, nieto v nebesách *ani* na zemi Boha podobného tebe[269], dodržiavajúcemu[236] zmluvu a láskavosť[327] voči tvojim nevoľníkom, ktorí[513] chodia pred tvojou tvárou celým svojím srdcom; (15) ktorý si svojmu nevoľníkovi Dávídovi, môjmu otcovi, dodržal[236], čo si k nemu prehovoril, áno[18], svojimi ústami si prehovoril a svojou rukou si splnil, ako tohto dňa. (16) Teraz teda[86], Hospodine, Bože Isráéla, dodrž[236] svojmu nevoľníkovi Dávídovi, môjmu otcovi, čo si k nemu prehovoril výrokom: Nebude ti[270] z prítomnosti mojej tváre[39] vytínaný[94 271] nikto[261] sediaci na tróne Isráéla, ak len budú tvoji synovia dodržiavať[236] svoju cestu na chodenie v mojom zákone[272], ako si *ty* pred mojou tvárou chodil. (17) Teraz teda[86], Hospodine, Bože Isráéla, nech sa pravdivým ukazuje[28] tvoje slovo, ktoré si vyslovil k svojmu nevoľníkovi, k Dávídovi. (18) No či vpravde bude Boh s človekom bývať na zemi? Hľa, nebesá a*ni* nebesá nebies ťa nemôžu[26] obsiahnuť[273], čím menej tento dom, ktorý som zbudoval! (19) No[18] kiež sa obrátiš[114 274] k modlitbe svojho nevoľníka a k jeho úpeniu[275], Hospodine, môj Bože, aby si naklonil[260] sluch[276] k volaniu[277] a k modlitbe, ktorou sa tvoj nevoľník modlí pred tvojou tvárou; (20) aby boli[260] tvoje oči otvorené k tomuto domu dňom a*j* nocou, k miestu[123], *o* ktorom[278] si prislúbil[63] položiť[119] tam svoje meno; aby si nakláňal[260] sluch[276] k modleniu, ktorým[279] sa tvoj nevoľník bude modlievať *smerom* k tomuto miestu[123 280], (21) a kiež nakláňaš[114] sluch[276] k úpeniu[275] svojho nevoľníka a svojho ľudu, Isráéla, ktorým sa *smerom* k tomuto miestu[123 280] budú modlievať, a ty kiež počúvaš[114] z miesta[123] svojho bývania, z nebies, a keď budeš počuť, kiež[281] odpúšťaš[93 114].

(22) Ak voľakto[261] bude hrešiť voči svojmu blížnemu[282], takže[18] proti nemu vznesie[219] kliatbu[283] na jeho prekliatie[284], a *tá* kliatba[283] príde pred tvoj oltár[20] v tento dom, (23) to[18] kiež ty z nebies počúvaš[114] a konáš[114] a svojich nevoľníkov rozsudzuješ[114] na odplatenie[285] zlovoľnému, na uvalenie[46] jeho cesty[286 287] na jeho hlavu, a priznaním spravodlivosti spravodlivému[288], aby si mu dal[260] podľa jeho spravodlivosti.

(24) A ak bude tvoj ľud, Isráél, pred tvárou nepriateľa porážaný, keď voči tebe budú hrešiť, a budú sa k tebe vracať a tvoje meno vyznávať[289] a modliť sa a úpieť[290] pred tvojou tvárou v tomto dome, kiež potom[86] ty z nebies počúvaš[114] a odpúšťaš[114] ohľadne hriechu svojho ľudu, Isráéla, a privádzaš[114] ich späť[285] na pôdu[194], ktorú si dal im a ich otcom.

(26) Pri uzavretí[291] nebies, takže[18] nebude dážďa, keď voči tebe budú hrešiť, a*k* sa budú modliť *smerom* k tomuto miestu[126 280] a vyznávať[289] tvoje meno, od svojho hriechu sa *od*vracať, lebo si ich pokoroval[292], (27) kiež potom[86] ty z nebies počúvaš[114] a odpúšťaš[114] ohľadne hriechu svojich nevoľníkov, totiž[18] svojho ľudu, Isráéla, lebo si ich vyučoval dobrej ceste, ktorou majú[26] chodiť, a kiež dávaš[114] dážď na svoju zem, ktorú si za dedičstvo[293] dal svojmu ľudu. (28) Kedykoľvek v zemi bude hlad, kedykoľvek bude mor, kedykoľvek bude sneť[294], hrdza[294 295], kobylky[42] a saranče[42 296], kedykoľvek mu[297] bude jeho[297] nepriateľ pôsobiť tieseň[298] v zemi jeho[297] brán[299], akákoľvek[111] rana[300] a akákoľvek[111] choroba, – (29) akákoľvek[111] modlitba, akékoľvek[111] úpenie[275], č*okoľvek* sa bude diať[33 301] skrze ktoréhokoľvek[111] človeka, skrze všetok tvoj ľud, Isráéla, keď bude každý[302] z nich[303] poznať svoju ranu[300] a svoju bolesť[304] a bude rozprestierať[145] svoje dlane[267] *smerom* k tomuto domu, (30) kiež potom[86] ty z nebies, trvalého miesta[255 256] svojho usídlenia, počúvaš[114] a odpúšťaš[114] a dávaš[114] každému[302], ktorého srdce poznáš (ty predsa, ty samotný[305], poznáš[93] srdce detí[215] človeka), podľa všetkých jeho ciest[287], (31) aby ťa mali v úcte[306] na chodenie tvojimi cestami *po* všetky dni, čo oni *budú* živí na povrchu[307] pôdy[194], ktorú si dal našim otcom.

(32) A aj ohľadne cudzozemca[308], ktorý nie *je* z tvojho ľudu, Isráéla, ten[200], a*k* príde zo vzdialenej zeme pre[309] tvoje veľké meno a tvoju silnú ruku a tvoje vztiahnuté rameno, keď[18] prídu a budú sa modliť *smerom* k tomuto domu, (33) kiež potom[86] ty z nebies, z trvalého miesta[255 256] svojho usídlenia, počúvaš[114] a konáš[114] podle všet-

www.biblia-online.sk

kého, *o* čo bude ten cudzozemec[308] k tebe
volať, aby všetky národnosti[310] zeme po-
znávali tvoje meno, a *to* aby ťa mali[260]
v úcte[306] ako tvoj ľud, Isráél, a aby vedeli[260],
že nad týmto domom, ktorý som zbudo-
val, je[93] vzývané tvoje meno.
(34)Kedykoľvek tvoj ľud bude vychá-
dzať[31] do boja[311] proti svojmu nepriateľovi
cestou, ktorou ich budeš posielať, a budú
sa k tebe modliť smerom k tomuto mes-
tu, v ktorom si našiel záľubu[258], a domu[312],
ktorý som tvojmu menu zbudoval,
(35)kiež potom[86] z nebies ich modlitbu
a ich úpenie[275] počúvaš[114] a ich právo[177]
uplatňuješ[10 114].
(36)Kedykoľvek voči tebe budú hrešiť
(lebo nieto človeka, ktorý by nehrešil),
a budeš sa proti nim[313] popúdzať a *vy*dávať
ich tvári nepriateľa, takže[18], zajmúc ich,
ich odvedú do zajatia[314] do zeme nepria-
teľa, vzdialenej alebo blízkej, (37)a vezmú
si *to* v zemi, kam boli do zajatia odve-
dení[314], opäť k[315] srdcu[316] a dajú sa v zemi
svojho zajatia vracať a úpieť[292] k tebe výro-
kom: Zhrešili sme, spáchali sme nepra-
vosť[317] a zachovali sme sa zlovoľne,
(38)a v zemi svojho zajatia, kam ich do
zajatia odviedli[314], sa k tebe vrátia celým
svojím srdcom a celou svojou dušou[318]
a k tebe sa dajú modliť smerom k zemi,
ktorú si dal ich otcom, a mestu, ktoré si
vyvolil[319], a domu[312], ktorý som tvojmu
menu zbudoval, (39)kiež potom[86] z ne-
bies, z trvalého miesta[255 256] svojho usídle-
nia, ich modlitbu a ich úpenie[275] počúvaš[114]
a ich právo[177] uplatníš[10 114] a odpúšťaš[114]
svojmu ľudu, *tým,* ktorí voči tebe zhrešili.
(40)Teraz, môj Bože, kiež sú, pro-
sím[320], tvoje oči otvorené a tvoje uši po-
zorné[321] k modlitbe *za* toto miesto[123 210 322].
(41)Teraz teda[86] povstaň, Hospodine,
Bože, k svojmu spočívaniu[323], ty *aj* skrinka[11]
tvojej sily; tvoji kňazi, Hospodine, Bože,
nech *si* obliekajú[114] vyslobodenie[324] a tvoji
zbožní[325] nech sa radujú[114] v dobrote[326];
(42)kiež, Hospodine, Bože, neodháňaš[285]
tvár svojho pomazaného; pamätaj *na*
láskavosti[327 328] voči svojmu nevoľníkovi
Dávídovi[329].

7 A za Šalamúnovho skončenia[183] s mod-
lením zostúpil z nebies oheň a pohl-
til[330] vzostupnú *obeť*[25] a *iné* obete a dom
naplnila sláva[35] Hospodina, (2)a pretože
dom Hospodina naplnila sláva[35] Hospo-
dina, nemohli[93] kňazi do domu vstúpiť;
(3)a všetky deti[215] Isráéla hľadeli na[331] zo-
stúpenie ohňa a slávy[35] Hospodina na dom,
i klesli[332], obličaje[333] k zemi, na dlažbu
a dali sa klaňať a prinášať chválu[246] Hos-
podinovi[247], že *je* dobrý, že jeho láska-
vosť[327] *trvá* navždy[79].
(4)A kráľ a všetok ľud pred tvárou
Hospodina obetovali obete[42], (5)i obeto-
val kráľ Šalamún obeť hovädzieho do-
bytka, dvadsaťadvetisíc *kusov*, a drobného
dobytka stoadvadsaťtisíc *kusov*; tak[18] za-
svätili[334], kráľ a všetok ľud, Boží dom.
(6)A kňazi stáli na svojich vykázaných
miestach[335], *aj* Lévíovci[218] s nástrojmi[189 240]
hudby[249] Hospodinovi[210], ktoré zhotovil[10]
Dávíd, kráľ, na prinášanie chvály[246] Hos-
podinovi[247], – že jeho láskavosť[327] *trvá* na-
vždy[79], – pri Dávídovom velebení[245]
nimi[336]; a naproti nim[337] trúbili[243] kňazi,
a všetok Isráél, *tí* stáli. (7)A Šalamún po-
svätil vnútro[338] nádvoria[178], ktoré *bolo* pred
domom[20] Hospodina, lebo tam obeto-
vali[174] vzostupné *obete*[25] a tuk[339] *obetí* po-
kojných hodov[340], pretože oltár *z* mosa-
dze[19], ktorý Šalamún zhotovil[10], nemo-
hol[93] pojať tie vzostupné *obete*[25 42 341] a *obete*
dar*u*[342] a tuk[339].
(8)A v onen čas usporiadal[10] Šalamún
na sedem dní slávnosť[217], a s ním všetok
Isráél, velmi veľké zídenie[7], od *príchodu*
ku vstupu *do* Chamátha po potok[343] Egyp-
ta, (9)a v ôsmy deň konali[93] slávnostné
zhromaždenie[344], totiž konali[93] zasväte-
nie[345] oltára *po* sedem dní a *po* sedem dní
slávnosť[217]. (10)A v dvadsiaty a tretí deň
siedmeho mesiaca[5] ľud prepustil[122 346 347]
k ich stanom; *boli* veselí[348] a v dobrej ná-
lade[349] nad dobrým, ktoré spôsobil[10] Hos-
podin Dávídovi a Šalamúnovi a Isráélovi,
svojmu ľudu.
(11)Tak[18] Šalamún dohotovil[183] dom
Hospodinův a dom kráľa; a všetko, čo[513]
vstúpilo na srdce Šalamúna ohľadne
vykonania v dome Hospodina a v jeho
dome, priviedol ku zdaru.
(12)A v noci sa Šalamúnovi ukázal
Hospodin a povedal mu: Počul som tvoju
modlitbu a vyvolil[319] som si toto miesto[123]
za dom obetí[42 341]. (13)Ak budem chcieť[26]

www.mosaicbible.sk

uzavrieť nebesá, a*by* nebolo dážďa, a*lebo* ak zavolať[350] na kobylky[42 351] na *ob*žratie[330] zeme, a*lebo* ak budem púšťať[346] medzi svoj ľud mor (14)a *oni* sa budú ponižovať, môj ľud, *oni,* nad ktorými je[93] vzývané moje meno, a budú sa modliť a hľadať moju tvár a *od*vracať sa od svojich zlých ciest, potom[18] ja z nebies budem počúvať a odpúšťať ohľadne ich hriechu a uzdravovať ich zem. (15)Teraz budú moje oči otvorené a moje uši pozorné[321] k modlitbe *za* toto miesto[123 210 322] (16)a teraz som vyvolil[319] a posvätil tento dom, aby tam navždy[352] bolo[260] moje meno; i budú tam *po* všetky dni moje oči a moje srdce. (17)A ty, ak budeš pred mojou tvárou chodiť, ako chodil Dávíd, tvoj otec, totiž[18] na konanie podľa všetkého, čo som rozkázal, budeš dodržiavať[236] moje ustanovenia[353] a moje predpisy[177], (18)potom[18] budem utvrdzovať[265] trón tvojho kraľovania podľa *toho,* ako som uzavrel[232] *zmluvu vzhľadom* na Dávída, tvojho otca[354], výrokom: Nebude ti[270] vytínaný[94 271] nikto[261] vládnuci[355] v Isráélovi[356]; (19)no[18] ak sa vy budete *od*vracať a opúšťať moje ustanovenia[357] a moje predpisy[179], ktoré som predložil[46] vašej tvári, a odchádzať a slúžiť[358] iným[142] bohom a klaňať sa im, (20)potom[18] ich[359] budem odorvávať z povrchu[360] pôdy[194], ktorú som im dal, a tento dom, ktorý som posvätil svojmu menu, odvrhovať spred[361] svojej tváre a *vy*dávať ho medzi všetky národnosti[310] za príslovie a na posmech[362], (21)áno[18], tento dom, ktorý je[93] vyvýšený[363], – ohľadne každého prechádzajúceho pomimo neho: bude sa hroziť[364] a vravieť: Čím *to, že* Hospodin takto[365] spravil tejto zemi a tomuto domu[354]? (22)A budú vravieť: Pretože Hospodina, Boha svojich otcov, ktorý ich vyviedol[31] zo zeme Egypta, opustili a chytili sa iných[142] bohov[366]; preto na nich Hospodin priviedol všetko toto nešťastie[367].

8 A po uplynutí[368] dvadsiatich rokov, keď Šalamún zbudoval dom Hospodina a dom kráľa, sa stalo[33], (2)že[18] mestá, ktoré dal Šalamúnovi Chúrám – Šalamún ich vybudoval a usídlil tam deti[215] Isráéla. (3)A Šalamún odišiel *k* Chamath-Cóve a prevládol nad ňou[369]; (4)a vybudoval Tadmór[370] v pustine a všetky mestá skladíšť, ktoré zbudoval v Chamáthu, (5)a vybudoval horný Béth-Chórón a dolný Béth-Chórón, mestá *s* opevnením[210 371], múrmi[372], vrátami[137] a závorami[42 210], (6)a Baaláth a všetky mestá skladíšť, ktoré Šalamún mal[44], a všetky mestá vozov[41 42] a mestá rajtárov[43] a všetku Šalamúnovu túžbu[373] – čo zatúžil[373] budovať – v Jerúsaléme a v Levánóne[92] a vo všetkej zemi jeho vlády[374]. (7)Všetok ľud, ktorý[513] pozostával s*pomedzi* Chittího a Emórího a Perizzího a Chivvího a Jevúsího[375], tých[200], ktorí neboli z Isráéla, (8)z ich synov, ktorí po nich pozostávali v zemi, *s* ktorými synovia Isráéla neskoncovali[376], áno[18], tých[200] Šalamún odvádzal[93 377] k robote[378], *až* po tento deň, (9)*ale* zo synov Isráéla Šalamún nikoho[379] za nevolníkov na svoju prácu[184 380] nedával[93], lež[264] oni *boli* bojovníkmi[381] a veliteľmi[3] jeho dôstojníkov[382] a veliteľmi[3] jeho vozov[41 42] a jeho rajtárov[43]. (10)A toto[383] boli vedúci[3] správcov[384], ktorých kráľ Šalamún mal[50], päťdesiat a dvesto tých, *ktorí*[513] mali moc[385] nad[356] ľudom.

(11)A dcéru faraóna vyviedol[12] Šalamún z mesta Dávída[216] do domu, ktorý jej zbudoval, lebo povedal: Moja žena[386] nebude[26] bývať v dome Dávída, kráľa Isráéla, lebo miesta[387], do ktorých vošla skrinka[11] Hospodina, *sú* sväté[388].

(12)Vtedy Šalamún vznášal[24] vzostupné *obete*[25] Hospodinovi na oltári Hospodina, ktorý zbudoval pred[20] predsieňou, (13)totiž[18] podľa[389] povinnosti[390] dňa v deň, vznášaním[24] podľa rozkazu Mojžiša, o sobotách, o *nových* mesiacoch a o sviatkoch[78] trikrát v roku, pri slávnosti nekvasených *chlebov*, pri slávnosti týždňov a pri slávnosti búdok[391]. (14)A pridelil[392] podľa predpisu[177] Dávída, svojho otca, oddiely[237] kňazov na ich službu a Lévíovcov[218] na ich vykázané miesta[335] k velebeniu[249] a k obsluhe[250] pred kňazmi[337] podľa povinnosti[390] dňa v jej deň, a vrátnikov v ich oddieloch[237] k jednotlivým bránam[393], lebo tak *znel* rozkaz Dávída, Božieho muža; (15)a neopúšťali[394 395] rozkaz kráľa ku kňazom o žiadnej[111] veci, a*ni* o pokladniciach[214 215]. (16)A všetko dielo[184] Šalamúna bolo pripravené[15] na deň založenia domu Hospodina, až do jeho dohotovenia[185]; dom Hospodina *bol* úplný[396].

www.biblia.sk

(17)Vtedy Šalamún odišiel k Ecjón-
-Geveru a do Élótha na pobreží[161] mora
v zemi Edóma; (18)a Chúrám mu skrze[336]
svojich služobníkov poslal lode a služob-
níkov znalých mora, i prišli so služob-
níkmi Šalamúna do Ófíra[397] a vzali odta-
diaľ štyristo a päťdesiat kikkárov[139] zlata,
ktoré[18] priniesli ku kráľovi Šalamúnovi.

9 A zvesť[398] *o* Šalamúnovi[213] počula krá-
ľovná Ševy[397], i prišla v Jerúsalém
vyskúšať Šalamúna hádankami[399], s veľmi
slávnym[400] sprievodom[240 401] a *s* ťavami ne-
súcimi[219] vonné látky a zlato v hojnosti
a drahé kamene[42]; a prišla k Šalamúnovi
a prehovorila s ním *o* všetkom[278], čo bolo[93]
blízko jej srdcu[263], (2)a Šalamún jej všetky
jej otázky[402] vysvetlil[403], neskrylo sa pred
Šalamúnom[404] nič[405], čo *by* jej nebol vy-
svetlil[403].

(3)A keď kráľovná Ševy[397] spozoro-
vala[406] múdrosť Šalamúna a dom, ktorý
zbudoval, (4)a pokrmy[42] jeho stola a sa-
danie jeho nevoľníkov a státie jeho obslu-
hovačov[407 408] a ich oblečenia a jeho čašní-
kov a ich oblečenia a jeho vrchnú chod-
bu[409], kadiaľ vystupoval[12] *k* domu Hospo-
dina, neostalo[33 281] v nej už dychu (5)a po-
vedala ku kráľovi: Pravdivá *bola* reč, ktorú
som v svojej zemi počula o tvojich veciach
a o tvojej múdrosti, (6)a neuverila som
ich slovám, až keď som prišla a moje oči
pohľadeli, a hľa, nebola mi oznámená[403]
polovica rozsahu[410] tvojej múdrosti, pre-
výšil si povesť[398 411], ktorú som počula.
(7)Blaho[328 412] tvojich mužov, áno[18], bla-
ho[328 412] týchto tvojich služobníkov, ktorí[513]
stávajú ustavične pred tvojou tvárou a po-
čúvajú tvoju múdrosť! (8)Nech je[114] vele-
bený[102] Hospodin, tvoj Boh, ktorý v tebe
našiel potešenie[413] na uvedenie[46] ťa na
jeho trón za kráľa pre Hospodina, tvojho
Boha[13]! Tvoj Boh v svojom milovaní[101 414]
Isráéla, na zaistenie mu trvalého[79] posta-
venia[392 415], áno[18], dal ťa za kráľa nad nimi
na vykonávanie práva[177] a spravodlivosti!

(9)A dala kráľovi sto a dvadsať kik-
károv[139] zlata a vonné látky vo veľkej[196]
hojnosti a drahé kamene[42], a nie *že kedy*
bola[93] vonná látka ako[416] oná, ktorú krá-
ľovná Ševy[397] dala kráľovi Šalamúnovi.
(10)(A aj služobníci Chúráma a služob-
níci Šalamúna, ktorí z Ófíra[397] dopravili
zlato, dopravili santalové drevá a drahé
kamene[42], (11)a kráľ použil[10] tie santalové
drevá *na* schodištia[417] k domu Hospodina
a k domu kráľa a *na* lýry[242] a varytá[241]
spevákom; a nie *že* boli[93] predtým[20] v zemi
Júdu také vidieť[418].) (12)A kráľ Šalamún
splnil[46] kráľovnej Ševy[395] všetko jej žela-
nie[419], *o* čo požiadala, okrem[420] *toho*[421], čo
kráľovi priniesla. I obrátila sa a pobrala
sa k svojej zemi, ona aj jej služobníci.

(13)A váha zlata, ktoré v jednom roku
Šalamúnovi dochádzalo[93], bola[93] šesť-
sto šesťdesiat a šesť kikkárov[139] zlata,
(14)okrem *príjmu* od tých, *ktorí*[513] cesto-
vali[110 422] a *toho, čo* prinášali obchodníci[423]
a *čo* Šalamúnovi všetci králi Arábie[424]
a vladári[425] zeme prinášali zlata a striebra.
(15)A kráľ Šalamún zhotovil[10] dvesto veľ-
kých štítov *z* kovaného zlata, na jeden
veľký štít vyzdvihol šesťsto *šeklov*[58] kova-
ného zlata, (16)a tristo malých štítov *z* ko-
vaného zlata, na jeden malý štít vyzdvihol
tristo *šeklov*[58] zlata, a dal ich kráľ *v* dom
lesa Levánóna[92]. (17)A kráľ zhotovil[10]
veľký trón *zo* slonoviny[426] a potiahol[132] ho
čisteným zlatom; (18)a ten trón mal[50] šesť
stupňov a zlatú podnož[427] (*boli* k trónu
pripevnené) a na mieste[123] sedenia opera-
dlá[428] odtiaľto a odtiaľto[429], a vedľa opera-
diel[428] stáli dva levy (19)a na tých šiestich
stupňoch tam stálo, odtiaľto a odtiaľto[427],
dvanásť levov; pre žiadne[13] *z*[111] kráľovstiev
nebolo také zhotovené[10]. (20)A všetky
nádoby[189] *na* pitie[210] *pre* kráľa Šalamúna[210]
boli zo zlata a všetky nádoby[189] domu
lesa Levánóna[92] *boli zo* zlata, čistého[199],
striebro nebolo[93] v dňoch Šalamúna za
voľačo[430] považované, (21)lebo lode kráľa
plávali[431] so služobníkmi Chúráma *do*
Taršíša[432] – raz za tri roky lode *z* Taršíša[432]
prichádzali, vezúc[219] zlato a striebro, slo-
novinu[433] a opice a pávy.

(22) I stal sa[33] kráľ Šalamún ohľadne
bohatstva a ohľadne múdrosti väčším od
všetkých kráľov zeme (23)a všetci králi
zeme vyhľadávali prítomnosť[434] Šalamúna
na počúvanie múdrosti, ktorú dal Boh
v jeho srdce, (24)a oni, každý[302], prná-
šali svoj dar[435], náčinia[189] *zo* striebra a ná-
činia[189] *zo* zlata a plášte a zbroj a vonné
látky, kone a mulice, dávku[388] roka
v roku.

www.mosty.sk

(25)A Šalamún mal[44] štyridsaťtisíc
stajní[436] koní a vozidiel[57] a dvanásťtisíc
rajtárov[43] a umiestil[45] ich v mestách vo-
zov[41 42] a u kráľa v Jerúsaléme. (26)I vlá-
dol[355] nad[356] všetkými kráľmi od Rieky[437]
až po zem Pelištím[60] a po pomedzie[438]
Egypta. (27)A v Jerúsaléme kráľ nakla-
dol[46] striebra ako kameňov a cédrov
nakládol[46] ako sykomôr[47], ktoré *sú* v hoj-
nosti v nížine[48]; (28)a kone Šalamúnovi
vyvážali[31] z Egypta a zo všetkých zemí.

(29)A zvyšujúce veci Šalamúna, prvé a*j*
posledné[439], či ony nie *sú pri*písané k slo-
vám[440] Náthána, proroka, a k proroctvu
Achijju, Šilóního[112 441], a vo videní[442] Id-
dóa, vidiaceho[443], o[444] Jároveámovi, synovi
Neváta?

(30)I kraľoval[93] Šalamún v Jerúsaléme
nad všetkým Isráélom štyridsať rokov
(31)a ľahol Šalamún so svojimi otcami
a byl pochovaný v meste Dávída[216], svojho
otca. A kraľovania sa miesto neho ujal
Rechaveám, jeho syn.

10 A Rechaveám sa pobral do Šeche-
ma, lebo *v* Šechem prišli, všetok
Isráél, uviesť ho v kraľovanie[27]; (2)to[18] ako
počul[445] Jároveám, syn Neváta (ktorý[446]
bol v Egypte, kam utiekol pred tvárou[404]
Šalamúna, kráľa), stalo sa[33], že[18] sa Járo-
veám z Egypta vrátil, (3)i poslali a dali ho
povolať[447 448]; a prišiel Jároveám a všetok
Isráél a prehovorili k Rechaveámovi výro-
kom: (4)Tvoj otec spravil naše jarmo tvr-
dým[449], no[18] teraz uľav na tvrdej[450] službe[451]
tvojmu otcovi[210] a na našom ťažkom
jarme[452], ktoré na nás uvalil[46], a budeme ti
slúžiť[453]. (5)I povedal k nim: Ešte tri dni
a vráťte sa ku mne. A ľud odišiel.

(6)A kráľ Rechaveám sa dal radiť so
starcami, ktorí stávali[93] pred tvárou
Šalamúna, jeho otca, za jeho ostávania[33]
*na*žive, výrokom: Ako vy radíte[454] odpo-
vedať[455] tomuto ľudu? (7)I prehovorili
k nemu výrokom: Ak sa chceš[26] voči to-
muto ľudu prejaviť[456] vľúdnym[457 458] a byť
u nich obľúbený[459] a hovoriť k nim vľúd-
nymi[457] slovami, potom[18] ti budú služob-
níkmi *po* všetky dni. (8)No[18] opustil radu
starcov, ktorou mu poradili, a dal sa radiť
s mladíkmi[460], ktorí s ním vyrástli, ktorí[513]
stáli pred jeho tvárou, (9)a povedal
k nim: Čo radíte[454] vy, a*ko* máme[26] odpo-
vedať[455] tomuto ľudu, *tým,* ktorí ku mne
prehovorili výrokom: uľav na jarme[452],
ktoré na nás uvalil[46] tvoj otec? (10)A tí
mladíci[460], ktorí s ním vyrástli, s ním pre-
hovorili výrokom: Takto budeš[114] vravieť
ľudu, *tým,* ktorí k tebe prehovorili vý-
rokom: tvoj otec sťažil naše jarmo, no[18] ty
nám[461] uľav, – takto k nim budeš[114] vra-
vieť: Môj malík[462] zhrubne nad bedrá[463 464]
môjho otca; (11)takže teda[465]: Môj otec na
vás naložil ťažké jarmo a ja na vaše jarmo
budem pridávať[466]; môj otec vás trestal[467]
bičmi a ja šťúrmi[468].

(12)Prišiel teda[86] Jároveám a všetok ľud
k Rechaveámovi v tretí deň podľa *toho,* čo
kráľ prehovoril výrokom: v tretí deň sa
ku mne vráťte, (13)a kráľ im odpovedal
tvrdo[450], lebo[18] opustil kráľ Rechaveám
radu starcov (14)a prehovoril k nim podľa
rady mladíkov[460] výrokom: Môj otec sťažil
vaše jarmo a ja naň budem pridávať[466],
môj otec vás trestal[467] bičmi a ja šťúrmi[468].
(15)Kráľ teda[86] nenaklonil sluch[276] k ľudu,
lebo zo strany[469] Hospodina nastal[33] obrat
za účelom Hospodinovho uskutočne-
nia[265] jeho slova, ktoré vyslovil skrze[336]
Achijju, Šilóního[112 441], k Jároveámovi, sy-
novi Neváta.

(16)Keď teda[86] zistili[406], všetok Isráél,
že ich[5] kráľ ne*vy*počul, odpovedali[281] –
ľud – kráľovi výrokom[470]:

Čo nám *je* podielom v Dávídovi? Ani
dedičstvo[293] v synovi Jíšaja!
Každý[302] k tvojim stanom, Isráél! Teraz
si hľaď svojho domu, Dávíd!

I odišiel všetok Isráél k svojim stanom,
(17)a*le* deti[215] Isráéla, ktoré[513] bývali v mes-
tách Júdu, – naďalej[18] nad nimi ostal krá-
ľom[471] Rechaveám.

(18)I poslal kráľ Rechaveám Adóráma,
ktorý *bol* nad robotou[378], *ale* synovia Isráéla
naň nahádzali[472] kamenia[473], takže[18] um-
rel, a kráľ Rechaveám sa pousiloval vystú-
piť[12] na vozidlo[57] *a* prchnúť *v* Jerúsalém.
(19)A ostali – Isráél – vo vzbure[471] proti
domu Dávída[474] *až* po tento deň.

11 A keď Rechaveám prišiel *v* Jerusa-
lém, zvolal[213 281] všetok dom Júdu
a Benjámína, stoaosemdesiattisíc vybera-
ných[475], súcich do vojny[311 476], na bojova-
nie[311] s Isráélom, na navrátenie kraľova-
nia Rechaveámovi. (2)A*le* k Šemaejovi,

www.biblestudy.sk

Božiemu mužovi, sa *do*stalo[33] Božie slovo výrokom: (3)Prevrav k Rechaveámovi, synovi Šalamúna, kráľovi Júdu, a ku všetkému Isráélovi v Júdovi a Benjámínovi výrokom: (4)Takto povedal Hospodin: Nesmiete[26] vystupovať[12] ani bojovať[311] so svojimi bratmi; vráťte sa každý[302] k svojmu domu, lebo táto vec bola vyvolaná[477] z mojej strany[478]. I poslúchli slová Hospodina a vrátili sa od ťaženia[479] proti Jároveámovi[480].

(5)A Rechaveám sa usídlil v Jerúsaléme a vybudoval v Júdovi opevnené mestá[481]; (6)vybudoval teda[86] Béth-lechem a Étam a Tekou (7)a Béth-cúr a Sóchó a Adullám (8)a Gath a Maréšu a Zíf (9)a Adórajim a Láchíš a Azéku (10)a Coreu a Ajjálón a Chevrón, ktoré *sú* v Júdovi a Benjámínovi, mestá *s* opevnenia*mi*[210 482], (11)i posilnil tie opevnenia[482] a umiestil[46] v nich predstavených[262] a zásobárne[211] potravy a oleja a vína (12)a v každom jednotlivom meste[393] štíty[483] a kopije a veľmi veľkou mierou[484] ich posilnil.

A ostal[33] mu Júdá a Benjámín, (13)a*le* postavili sa k nemu z celého svojho územia[438] kňazi a Lévíovci[218], ktorí *boli* vo všetkom Isráélovi, (14)lebo Lévíovci[218] opustili svoje obvody[485] a svoju držbu a odišli k Júdovi a k Jerúsalému, lebo ich odstrčil[486] Jároveám a jeho synovia od kňazovania Hospodinovi (15)a určil[392] si kňazov na výšiny[8] a pre chlpáčov[13 487] a pre teľatá[13 488], ktoré zhotovil[10]. (16)A za nimi zo všetkých kmeňov[259] Isráéla tí, ktorí *od*dávali[489] svoje srdcia na hľadanie Hospodina, Boha Isráéla, prišli *do* Jerúsaléma obetovať Hospodinovi, Bohu svojich otcov, (17)a posilnili kráľovstvo Júdu a utvrdili[490] Rechaveáma, syna Šalamúna, na tri roky, lebo sa na tri roky dali chodiť cestou Dávída a Šalamúna.

(18)A Rechaveám si *za* ženu vzal Machalath, dcéru Jerímótha, syna Dávída, *a* Avíchajil, dcéry[491] Elíáva, syna Jíšaja, (19)a porodila mu synov: Jeúša a Šemarju a Záhama. (20)A po nej pojal Maachu, dceru Avšálóma[492]; tá[18] mu porodila Avijju[493] a Attaja a Zízu a Šelómítha[494]. (21)A Maachu, dcéru Avšálóma, *si* Rechaveám zamiloval nad všetky svoje ženy a svoje súložnice[464]; pojal[219] totiž osemnásť žien a šesťdesiat súložníc a splodil dvadsiatich a ôsmich synov a šesťdesiat dcér; (22)a Avijju, syna Maachy, určil[392] Rechaveám za hlavu, za vodcu[262] medzi[356] jeho bratmi, totiž na uvedenie ho v kráľovanie[27]. (23)A konal[93] rozvážne[495] a rozoslal[496] *niektorých* zo svojich synov do všetkých zemí Júdu a Benjámína, do všetkých miest[497] *s* opevnenia*mi*[210 482], a dal im stravu v hojnosti. A vyžiadal *pre nich* spústu žien.

12 A ako Rechaveám upevnil[15 445] kráľovanie a ako nadobudol[445] moc, stalo sa[33], *že* opustil zákon[272] Hospodina, a všetok Isráél s ním; (2)a v piatom roku kráľa Rechaveáma[5] sa stalo[33], *že* proti Jerúsalému vystúpil[12] Šíšak, kráľ Egypta (lebo sa proti Hospodinovi dopustili nevernosti[498]), (3)s tisíc a dvesto vozmi[41 240] a s šesťdesiattisíc rajtármi[43 240], a ľudu, ktorý s ním prišiel z Egypta, nebolo počtu – Lúvím[60 499], Sukkijjím[60] a Kúším[60 500]. (4)I podobýjal mestá *s* opevnenia*mi*[13 482], ktoré *boli* v Júdovi, a pritiahol *až* k Jerúsalému.

(5)A k Rechaveámovi a hodnostárom[3] Júdu, ktorí sa pred tvárou[404] Šíšaka[501] zhromaždili[40] do Jerúsaléma, prišiel Šemaejá, prorok, a povedal im: Takto povedal Hospodin: Vy ste opustili mňa a tak som opustil ja vás v ruke[502] Šíšaka (6)I pokorili sa, hodnostári[3] Isráéla a kráľ, a povedali: Hospodin *je* spravodlivý. (7)A keď Hospodin videl[14], že sa pokorili, *do*stalo sa[33] k Šemaejovi slovo Hospodina výrokom: Pokorili sa – nebudem ich hubiť[503], lež[18] im chcem[26] dať sťa*by* trochu[504] úniku[5 505] a nebudem na Jerúsalém rukou Šíšaka vylievať svoje popudenie. (8)Ale budú mu nevoľníkmi[458], nech[18] *spo*znajú službu[451] mne[210] a službu[451] kráľovstvám[210] zemí.

(9)Vystúpil[12] teda[86] Šíšak, kráľ Egypta, proti Jerúsalému a pobral poklady[211 212] domu Hospodina a poklady[211 212] domu kráľa, pobral všetko – tiež[18] pobral štíty[506] *zo* zlata, ktoré zhotovil[10] Šalamún. (10)A kráľ Rechaveám miesto nich zhotovil[10] štíty[506] *z* mosadze[19]; tie[18] zveril[507] ruke veliteľov[3] behúňov[508], ktorí[513] strážili[236] vchod[204] *do* domu kráľa, (11)a za každého[509] vstupovania kráľa *do* domu Hospodina sa dialo[33 93],

www.prekladbiblie.sk

že prichádzali[93 510] behúni[508] a nosili[93 219] ich; potom[18] ich vracali[93] do strážnice behúňov[508]. (12)A v jeho pokorení[101] sa od neho hnev Hospodina *od*vrátil a ne*došlo* k vyhubeniu[503] celkom; a bolo[93] v Júdovi aj *čosi* dobrých vecí.

(13)I upevnil kráľ Rechaveám svoju moc[2] v Jerúsaléme[383] a ostal kráľom[471]; *bol* totiž Rechaveám pri započatí svojho kraľovania[511] vo veku[512] štyridsať a jedného roka a sedemnásť rokov kraľoval[93] v Jerúsaléme, meste, ktoré Hospodin zo všetkých kmeňov[259] Isráéla vyvolil[319] na vloženie[119] tam svojho mena; a meno jeho matere Naamá, Ammónovkyňa. (14)A robil[93], čo *bolo*[513] zlé, lebo svoje srdce neusmernil[15] na vyhľadávanie[22] Hospodina.

(15)A veci Rechaveáma, prvé a*j* posledné, či ony nie *sú vy*písané medzi slovami Šemaeju, proroka, a Iddóa, vidiaceho[443], podle rodopisného zoznamu? A *po* všetky dni *boli* vojny[311] Rechaveáma a Jároveáma. (16)I ľahol Rechaveám so svojimi otcami a bol pochovaný v meste Dávída[216]. A kraľovania sa miesto neho ujal Avijjá, jeho syn.

13 V osemnástom roku kráľa Jároveáma[5] sa teda[86] Avijjá ujal kraľovania nad Júdom; (2)kraľoval[93] v Jerúsaléme tri roky a meno jeho matere Míchájáhú[514], dcera Úríéla[515] z Givey. A mezi Avijjom a mezi Jároveámom bola[93] vojna[311]; (3)a Avijjá začal[516] boj[311] s vojenskou mocou[240 401] vojnových[311] hrdinov[517 518], štyristotisíc vyberaných[475] mužov, a Jároveám *sa* zoradil[519 520] *do* boja[311] s ním s osemstotisíc[240] vyberanými[475] mužmi, zdatnými hrdinami[517 521] (4)A Avijjá zastal zhora na vrchu Cemárajim, ktorý *je* v pohorí[68] Efrájima, a povedal: Počujte ma, Jároveám a všetok Isráél! (5)Či nemáte[522] vedieť, že Hospodin, Boh Isráéla, navždy[79] dal kraľovanie nad Isráélom Dávídovi, jemu a jeho synom, zmluvou soli[523]? (6)A*le* povstal Jároveám, syn Neváta, nevoľník Šalamúna, syna Dávída, a vzbúril sa proti svojmu pánovi, (7)a k nemu sa zhromaždili ľahkomyseľní[524] muži, ničomníci[525], a prevládli nad Rechaveámom, synom[526] Šalamúna, a Rechaveám bol[93] mladý[527] a mäkký[528] srdcom a nedokázal sa vzoprieť[2 529 530] ich tvári; (8)a vy teraz zamýšľate[65 531] sa vzoprieť[2 529] kráľovskej moci[532 533] Hospodina v ruke synov[534] Dávída, lebo[18] vás *je* početný dav[535] a *sú* s vami teľatá[488] *zo* zlata, ktoré vám Jároveám spravil bohmi[458 536]. (9)Či ste nezapudili[537] kňazov Hospodina, synov Áróna, a Lévíovcov[218], a *ne*narobili ste si kňazov ako národnosti[310] zemí? Každý, kto[513] prichádza naplniť svoju ruku[538] mladým býkom[539] a siedmimi baranmi, áno[18], stane sa[93] kňazom pre nebohov[13]! (10)A*le* my – naším Bohom *je* Hospodin a nie *že* sme ho opustili, a Hospodina obsluhujú[250] kňazi, synovia Áróna, a Lévíovci[218] v svojej činnosti[184], (11)a Hospodinovi v dym menia[540] vzostupné *obete*[25] za každého rána a za každého večera[541], a kadivo[75] *z* vonných korení[76]; a rad[77] chlebov[42] *je* na čistom stole, a svietnik[176] *zo* zlata a lampy k nemu[190 542] na zapaľovanie za každého večera[541], lebo my zachovávame[236] nariadenie[335] Hospodina, nášho Boha, a vy ste ho opustili. (12)A hľa, s nami v čele[151] *je* Boh a jeho kňazi a pozauny zvučné[543] na zvučanie[544] proti vám. Synovia Isráéla, nesmiete[26] bojovať[311] s Hospodinom, Bohom vašich otcov, lebo nebudete mať úspechu[545].

(13)A*le* Jároveám obrátil zálohu[546], aby pritiahla[260] spoza nich, i *do*stali sa[33] pred tvár Júdu a záloha spoza nich; (14)i obzreli sa[547], Júdá, a hľa, bitka[311] k nim predom[548] a*j* zadom; i dali sa volať[549] k Hospodinovi a kňazi trúbili[243] na pozaunách, (15)a dali sa pokrikovať[544], muž*stvo* Júdu, a pri pokrikovaní[544] muž*stva* Júdu sa stalo[33], že[18] Hospodin Jároveáma a všetok Isráél pred tvárou Avijju a Júdu porazil (16)a synovia Isráéla sa pred tvárou[402] Júdu dali na útek a Boh ich *vy*dal v ich ruku. (17)A Avijjá a jeho ľud sa medzi nimi dali ubíjať[550] rozsiahlym[551] ubíjaním[98], takže[18] z Isráéla padlo zabitých[552] päťstotisíc vyberaných[475] mužov.

(18)Tak[18] boli synovia Isráéla v onen čas pokorení a synovia Júdu nadobudli moc[490], lebo sa spoľahli[553] na Hospodina, Boha svojich otcov. (19)A Avijjá vyrazil[554] za Jároveámom a dobyl jeho[555] mestá Béth-Él a jeho osady[556] a Ješánu a jej osady[556] a Efrón a jeho osady[556], (20)a nie *že* Jároveám ešte v dňoch Avijju podr-

www.biblia.sk

žal[82 557] silu A Hospodin ho porazil, takže[18] umrel. (21)A Avijjá upevnil svoju moc[2] a vzal[219] si štrnásť žien a splodil dvadsiatich a dvoch synov a šestnásť dcér.

(22)A ostatné veci[558] Avijju a jeho cesty a jeho slová *sú za*písané vo výklade[559] proroka Iddóa.

14 I ľahol Avijjá so svojimi otcami a pochovali ho v meste Dávída[216] a kraľovania sa miesto neho ujal Ásá, jeho syn. V jeho dňoch nadobudla zem *na* desať rokov pokoj[560].

(2)[561]A Ásá sa dal robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina dobré a správne[562], (3)a odstránil[394] cudzie[308] oltáre[563] a výšiny[8] a potrieskal[564] stĺpy[565] a pozrážal ašéry[566] (4)a Júdovi nariadil[63] vyhľadávať[22] Hospodina, Boha ich otcov, a vykonávať zákon[272] a rozkazy[42]. (5)A výšiny[8] odstránil[394] zo všetkých miest[497] Júdu, i slnečné koly[567]; a kráľovstvo nadobudlo pred jeho tvárou pokoj[560]. (6)A vybudoval v Júdovi mestá *s* opevnením[213 482], lebo zem nadobudla pokoj[560] a v týchto rokoch proti nemu[568] nebolo vojny[311], lebo mu Hospodin dal kľud[45]; (7)i povedal Júdovi: Tieto mestá vybudujme[114] a obžeňme[114] múrmi[42 372], vežami, vrátami[207] a závorami; ešte máme zem pred svojou[569] tvárou, lebo sme sa dali vyhľadávať[22] Hospodina, nášho Boha, dali sme sa *ho* vyhľadávať[22], i dal nám zo všetkých strán[570] kľud[45]. Dali sa teda[86] budovať a nadobudli zdar.

(8)A Ásá mal[44 93] vojenskú moc[401], tristotisíc nosiacich[219] veľký štít a kopiju, z Júdu, a z Benjámína dvestoaosemdesiattisíc nosiacich[219] malý štít a napínajúcich[571] luk; títo všetci *boli* zdatní hrdinovia[517 521].

(9)I vytiahol[31] proti nim[480] Zerach, Kúší[375 500], s vojenskou mocou[240 401] tisíca tisícov, a tristo vozidiel[57], a pritiahol *až* k Maréši; (10)a Ásá vytiahol[31] pred jeho tvár a v prierve[572] Cefáthá pri Maréši *sa* zoradili[519 520] *do* boja[311]. (11)A Ásá sa dal volať k Hospodinovi, svojmu Bohu, a povedal: Hospodine, pri tebe niet ohľadne pomoci *rozdielu* medzi mnohým a nemajúcim[573] sily; pomôž nám, Hospodine, náš Bože, lebo sme sa na teba spoľahli[553] a v tvojom mene sme vytiahli[31] proti tomuto davu[535]. Hospodine, ty *si* náš Boh, proti tebe[568] *nič* nesmie[26] zmôcť[82 574] smrteľník[575]. (12)A Hospodin pred tvárou Ásu a pred tvárou Júdu Kúším[60 500] porazil, i dali sa Kúším[60 500] na útek (13)a Ásá a ľud, ktorý *bol* s ním, ich prenasledovali[93] až ku Geráru, a *spomedzi* Kúším[60 500] padali[93], takže im neostalo[33 576] živého[577], lebo boli pred tvárou Júdu a pred tvárou jeho vojska[578] rozdrvení[564]; tí[18] odniesli[219] veľmi hojný lup. (14)A vybili[550] všetky mestá *v* okolí[579] Gerára, lebo sa na nich *do*stal[33] strach *z* Hospodina, a vyplienili[580] všetky tie mestá, lebo v nich bola veľmi hojná korisť. (15)A vybili[550] aj stany dobytka[581] a zajali drobný dobytok v hojnosti a ťavy, a vrátili sa *v* Jerúsalém.

15 A Azarjáhú, syn Ódéda, – na neho sa *do*stal[33] Duch Hospodina, (2)i vyšiel[31] pred tvár Ásu a povedal mu: Počujte ma, Ása a všetok Júdá a Benjámín! Hospodin *bude* s vami, pokiaľ budete[14] s ním, a ak ho budete vyhľadávať[22], bude sa vám dávať nájsť, a*le* ak ho budete opúšťať, bude vás opúšťať. (3)Áno[18], mnoho dní bude Isráél musieť[582] *byť* bez[583] pravého Boha[584] a bez[583] vyučujúceho kňaza a bez[583] zákona[272], (4)a*le* ak sa, keď mu bude úzko[585], vráti k Hospodinovi, Bohu Isráéla, a dajú sa ho hľadať, dá[281 586] sa im nájsť. (5)A*le* v oných dobách nebude pokoja[587] vychádzajúcemu[31] a*ni* vstupujúcemu[32], lebo na všetkých obyvateľov zemí *príde* veľa zmätkov[588] (6)a národ bude narážať[589] na národ[590] a mesto na mesto[590], lebo ich Boh zmätie[591] všemožnou[111] tiesňou[592 593]. (7)No[18] vy buďte silní a nech vaše ruky neochabujú[114], lebo vaša činnosť[594] bude mať[595] odmenu[596]. (8)A ako Ása počul[445] tieto slová a proroctvo[597] Ódéda, proroka, vzmužil sa[2 529] a odpratal[598] hnusoby[599] z celej zeme Júdu a Benjámína a z miest[497], ktoré dobyl z pohoria[68] Efrájima, a obnovil[600] oltár Hospodina, ktorý *bol* pred[20] predsieňou Hospodina (9)a zhromaždil celého Júdu a Benjámína a tých, *ktorí*[513] s nimi prišli[601] z Efrájima a Menašššéa a zo Šimeóna, lebo k nemu v množstve od Isráéla *od*padli, pretože zistili[14 101 406], že Hospodin, jeho Boh, *je* s ním. (10)Zhromaždili sa teda[86] v Jerúsaléme v treťom mesiaci pätnásteho roka[5] kraľovania[5] Ásu (11)a v onen deň

www.mos-na-pieta.sk

Hospodinovi obetovali z lupu (prihnali
sedemsto *kusov* hovädzieho dobytka
a sedemtisíc *kusov* drobného dobytka)
(12)a vstúpili v zmlu-vu: celým srdcom
a celou dušou[318] vyhľadávať[22] Hospodina,
Boha svojich otcov, (13)a *že* každý, kto
by sa o Hospodina, Boha Isráéla, nezaují-
mal[21 602], má[26] byť usmrtený, nech pôjde[106]
o malého či o[603] veľkého, nech pôjde[106]
o muža či o[603] ženu; (14)i odprisahali
Hospodinovi silným hlasom a s jaso-
tom[240 544] a s pozaunami[240] a s trúbami[243 604]
(15)a nad tou prísahou sa, všetok Júdá,
radovali, lebo odprisahali celým svojím
srdcom a dali sa ho hľadať so všetkou
svojou ochotou[605], i dal sa im nájsť a dal
im Hospodin zo všetkých strán[570] kľud[45].
(16)A aj Maachu, mať[606] Ásu, kráľa, tú[200]
odstránil[394] z *postavenia* kráľovnej-ma-
tere[607], pretože si k ašére[566] zriadila[10]
obludnosť[608]; Ásá teda[86] jej obludnosť[608]
vyťal[94] a rozmelnil[609] a u potoka[343] Kidrón
spálil[610]. (17)Výšiny[8] síce[86] z Isráéla od-
stránené[394] neboli, ale srdce Ásu ostalo[33]
po všetky dni nerozdelené[396] pri Hospodi-
novi (18)a *v* Boží dom vniesol posvätené
veci svojho otca a svoje posvätené veci,
striebro a zlato a náčinia[189]. (19)A *až* po
tridsiaty a piaty rok kraľovania[5] Ásu ne-
nastala[33] vojna[311].

16 V tridsiatom a šiestom roku kra-
ľovania[5] Ásu vystúpil[12] proti Jú-
dovi Baešá, kráľ Isráéla, a vybudoval
Rámu, aby nebolo umožnenia[46] vychá-
dzať[30] a vstupovať[611] k Ásovi, kráľovi Júdu.
(2)A Ásá vyniesol[30] z pokladníc[211 212] domu
Hospodina a domu kráľa striebro a zlato
a poslal k Ben-Hadadovi[612], kráľovi Arám-
a[61 62], ktorý[513] býval v Damasku, *s* odka-
zom[613]: (3)Medzi mnou a medzi tebou
a medzi mojím otcom a medzi tvojím
otcom *je* zmluva; hľa, poslal som ti
striebro a zlato, poď, zruš svoju zmluvu
s Baešom, kráľom Isráéla, a*by* spredo
mňa[361] musel[26] odtiahnuť[614]. (4)A Ben-Ha-
dad[612] na kráľa Ásu[276] poslúchol a poslal na
mestá Isráéla[480] veliteľov[3] vojenských
sil[401], ktoré mal[50], a pobil[550] Ijjón a Dán[615]
a Avél-májim a všetky skladištia miest[497]
Naftálího. (5)*O* to*m*[18] ako počul Baešá[445],
stalo sa[33], že[18] od budovania Rámy upus-
til[616] a svoju činnosť[184] zastavil[617]. (6)A Ásá,
kráľ, priviedol[55] celého Júdu, i *od*niesli[219]
kamene *z* Rámy a trámy[618] *z* nej, ktoré
Baešá použil na budovanie[619], a vybudoval
nimi Gevu a Micpu.

(7)A v onej dobe prišiel k Ásovi, krá-
ľovi Júdu, Chanání, vidiaci[620], a povedal
k nemu: Pre tvoje spoľahnutie sa[553] na
kráľa Arám-a[61 62], že[18] si sa nespoľahol[553] na
Hospodina, svojho Boha, preto unikla
vojenská moc[401] kráľa Arám-a[61 62] z tvojej
ruky. (8)Či sa neprejavili[33 456] Kúším[60 500]
a Lúvím[60 499] vojenskou mocou[401 458] veľmi
veľkou[484] v množstve, vo vozoch[41 42] a v raj-
tároch[43]? *Ale* pre tvoje spoľahnutie sa[553] na
Hospodina ich *vy*dal v tvoju ruku. (9)Veď
Hospodin – jeho oči prebiehajú všetkou
zemou, aby ukázal[260] svoju moc[2] pri *tých*,
ktorých srdce *je* nerozdelene *upreté*[396 621]
k nemu[622]. *Vzhľadom* na toto si sa zacho-
val pochabo; preto odteraz proti tebe[568]
budú vojny[311]. (10)A Ásá sa na vidiaceho[620]
popudil[623] a dal ho *v* dom klady[624], lebo *bol*
vzhľadom na toto proti nemu[568] rozo-
zlený[625]. V onej dobe sa Ásá a*j niektorých*
z ľudu dal utláčať[626].

(11)A hľa, veci Ásu, prvé a*j* posledné,
hľa ich, *sú vy*písané na knihe[627] kráľov
Júdu[5] a Isráéla.

(12)A v tridsiatom a deviatom roku
svojho kraľovania[5] Ásá ochorel na svojich
nohách, až do vysokého stupňa jeho
choroby; *ale ani* v svojej chorobe nevyhľa-
dával[22 93] *pomoc* u Hospodina, lež[264] medzi
lekármi[628]. (13)A v štyridsiatom a prvom
roku svojho kraľovania[5] Ásá ľahol so
svojimi otcami, áno[18], umrel, (14)a po-
chovali ho na jeho pohrebisku[629], ktoré
si vyhĺbil v meste Dávída[216]; i uložili ho
na ležisko, *ktoré* posypali[630] vonnými ko-
reninami[76], a *to* rozmanitými[631], namie-
šanými[632] na vonnú zmes[633] odborne pri-
pravenú[634], a dali sa mu pálit[610] ohňom[635]

17 prenesmierne veľkým. (**17**:1)A kra-
ľovania sa miesto neho ujal Jehó-
šáfát, jeho syn.

Ten[18] upevnil svoju silu[2] proti Isráélovi
(2)a umiestil[46] vojenskú moc[401] vo všet-
kých opevnených[636] mestách Júdu, a po-
sádky[637] umiestil[46] v zemi Júdu a v mes-
tách Efrájima, ktoré dobyl Ásá, jeho otec.
(3)A s Jehóšáfátom bol[93] Hospodin, lebo
sa dal chodiť prvými[128] cestami Dávída,

www.biblia-online.sk

svojho otca, a netúžil[22 93 602] po Baalím[638],
(4)lež[264] túžil[22 93 602] po Bohu svojho otca
a chodil[93] v jeho rozkazoch a nie podľa
konania[639] Isráéla; (5)a Hospodin upev-
nil[15] kraľovanie v jeho ruke, a všetok Júdá,
tí dávali[93] Jehóšáfátovi dary[42 435 640], i *do*-
stalo[33] sa mu bohatstva a slávy[35] v hojnosti
(6)a jeho srdce sa na cestách Hospodina
vzmohlo[641], takže[18] ešte[642] z Júdu odstrá-
nil[394] výšiny[8] a ašéry[566].

(7)A v treťom roku svojho kraľovania[5]
poslal po svojich hodnostárov[3], po Ben-
-Chajila a po Óvadju a po Zecharju a po
Nethaneéla a po Mícháju, na vyučovanie
v mestách Júdu; (8)a s nimi *boli* Lévíovci[218]
Šemaejáhú a Nethanjáhú a Zevadjáhú
a Asahél a Šemirámóth a Jehónáthán
a Adónijjáhú a Tóvijjáhú a Tóv-Adónijjá,
Lévíovci[218], a s nimi Elíšámá a Jehórám,
kňazi; (9)dali sa teda[86] vyučovať v Júdovi,
a *bola* s nimi kniha zákona[272] Hospodina,
a dali sa obchádzať po všetkých mestách
Júdu a vyučovať medzi ľudom. (10)A na
všetky kráľovstvá zemí, ktoré *boli v* okolí[579]
Júdu, sa *do*stal[33] strach *z* Hospodina,
takže[18] s Jehóšáfátom neviedli[93] vojnu[311];
(11)a*j* z Pelištím[60] prinášali Jehóšáfátovi
dary[42 435 640] a striebro poplatku[643]. Aj Arabi
mu prihnali drobný dobytok, sedemtisíc
a sedemsto baranov a sedemtisíc a se-
demsto kozlov[644].

(12)I stal sa[33] Jehóšáfát postupne[645] na-
najvýš veľkým[646] a vybudoval v Júdovi
hrady a mestá skladíšť; (13)a v mestách
Júdu sa mu *do*stalo[33] hojného majet-
ku[184 647]; a v Jerúsaléme *boli* bojovníci[381],
zdatní hrdinovia[517 521], (14)a toto *bolo* ich
rozdelenie na oddiely[648] podľa domov[649]
ich otcov: *čo* do Júdu, velitelia[3] tisícov:
Adná, veliteľ[3], a s ním tristotisíc zdatných
hrdinov[517 521]; (15)a vedľa neho[650] Jehóchá-
nán, veliteľ[3], a s ním dvestoaosemdesiat-
tisíc; (16)a vedľa neho[650] Amasjá, syn
Zichrího, ktorý[513] sa dobrovoľne oddal[651]
Hospodinovi, a s ním dvestotisíc zdat-
ných hrdinov[517 521]; (17)a z Benjámína
zdatný hrdina[517 521] Eljádá a s ním dvestoti-
síc vystrojených[652] lukom a štítom[506],
(18)a vedľa neho[650] Jehózávád a s ním sto-
aosemdesiattisíc vyzbrojených *k* vojen-
skej službe[210 653]. (19)Toto[383] *boli* obsluho-
vači[407] kráľa, okrem[418] tých, ktorých kráľ
umiestil[46] v mestách *s* opevnením[210 654] vo
všetkom Júdovi.

18 Jehóšáfátovi sa teda[86] v hojnosti
*do*stalo[33] bohatstva a slávy[35]; a stal
sa príbuzným[655] Acheávovi; (2)a po uplyn-
utí[368] *koľkosi* rokov k Acheávovi zostúpil
do Šómróna a Acheáv pre neho[13] a pre
ľud[13], ktorý *bol* s ním, v hojnosti nazabí-
jal[656] drobného dobytka a hovädzieho do-
bytka a zviedol ho vystúpiť[12] do Rámóth-
-Gileáda. (3)Povedal teda[86] Acheáv, kráľ
Isráéla, k Jehóšáfátovi, kráľovi Júdu: Či
so mnou pôjdeš *v* Rámóth-Gileád? I pove-
dal mu: Taký *budem* ja, aký *si* ty[657], môj
ľud ako tvoj ľud, áno[18], s tebou v boji[311].
(4)A Jehóšáfát povedal ku kráľovi Isrá-
éla: Vyžiadaj[22] *si*, prosím[320], najsamprv[658]
slovo Hospodina. (5)A kráľ Isráéla zhro-
maždil prorokov, štyristo mužov, a pove-
dal k nim: Či máme[26] ísť k boju[311] do Rá-
móth-Gileáda? Alebo mám[26] nechať[616 659]
tak? I povedali: Vystúp[12] a Boh *ich vy*dá
v ruku kráľa. (6)A Jehóšáfát povedal: Či
tu niet iného[660] proroka Hospodina, nech[18]
sa môžeme[26] dopýtať[22] skrze neho[478]?
(7)A kráľ Isráéla k Jehóšáfátovi povedal:
Ešte *je* jeden muž na dopýtanie sa[21] Hos-
podina skrze neho[478], *ale* ja ho nenávi-
dím[93], lebo on o mne nikdy neprorokuje[661]
na dobré, lež *po* všetky dni na zlé; *je* to[200]
Míchajhú, syn Jimlu. A Jehóšáfát pove-
dal: Nech kráľ tak nehovorí[114].

(8)Kráľ Isráéla teda[86] zavolal na jed-
ného dvorana[662 663] a povedal: Poponáhľaj
sa – Míchajhúa, syna Jimlu! (9)A kráľ
Isráéla a Jehóšáfát, kráľ Júdu, sedeli
každý[302] na svojom tróne, oblečení *v* rú-
cha[664], áno[18], sedeli na priestranstve[665]
pri vchode[204] *do* brány Šómróna, a pred
ich tvárou prorokovali[666] všetci proroci;
(10)a Cidkijjáhú[667], syn Kenaanu, si zhoto-
vil[10] rohy *zo* železa a povedal: Takto pove-
dal Hospodin: Týmito budeš Aráma[62]
klať *až* do skoncovania[376] *s* nimi. (11)A tak
prorokovali[666] všetci proroci, výrokom:
Vystúp[12] *v* Rámóth-Gileád a maj úspech[545],
lebo[18] *ich* Hospodin *vy*dá v ruku kráľa.

(12)A ten posol[668], ktorý odišiel povo-
lať[447] Míchájhúa, k nemu prehovoril vý-
rokom: Hľa, slova prorokov: jednými ús-
tami dobré pre kráľa; nech teda[86] bude[114],
prosím[320], tvoje slovo ako jedno z nich,

www.biblicalstudies.sk

takže[18] prehovoríš dobré. (13)A Míchájhú
povedal: *Ako že je* živý Hospodin, že čo
bude môj Boh vravieť, to[200] budem hovo-
riť. (14)I prišiel ku kráľovi a kráľ k nemu
povedal: Míchájhú, či máme[26] ísť do
Rámóth-Gileáda k boju[311] alebo mám[26]
nechať[616 659] *tak*? I povedal: Vystúpte[12]
a majte úspech[545], lebo[18] musia[26] byť *vy-*
daní vo vašu ruku. (15)A kráľ k nemu
povedal: Ešte koľko[669] ráz[670] ťa budem ja
zaprisahávať[73], žeby si ku mne nehovo-
ril, iba ak pravdu v mene Hospodina?
(16)I povedal: Uvidel som všetok Isráél
– *boli* rozptýlení na vrchoch ako ovce[671],
ktoré nemajú[595] pastiera, a Hospodin po-
vedal: Títo nemajú[50] pánov, nech sa vra-
cajú[114] v pokoji, každý[302] k svojmu domu.
(17)A kráľ Isráéla povedal k Jehóšáfátovi:
Či som k tebe nepovedal: nebude o mne
prorokovať[666] dobré, lež na zlé?

(18)I povedal: Počujte teda slovo Hos-
podina: Uvidel som Hospodina sedia-
ceho na svojom tróne a všetok zástup[672]
nebies, *tí* stáli na jeho pravici a jeho ľa-
vici; (19)a Hospodin povedal: Kto bude
vedieť[26] zlákať[673] Acheáva, kráľa Isráéla,
žeby[18] musel[26] vystúpiť[12] a padnúť v Rá-
móth-Gileáde? I prevravel tento, vravel
takto, a tento vravel takto; (20)a vyšiel[31]
istý duch a zastal pred tvárou Hospodina
a povedal: Ja ho budem vedieť[26] zlákať[673].
A Hospodin k nemu povedal: Čím?
(21)I povedal: Môžem[26] vyjsť[31] a stať sa
duchom[458] lži v ústach všetkých jeho pro-
rokov. A povedal: Budeš *ho* vedieť[26] zlá-
kať[673] a aj premôcť[674]; vyjdi[31] a sprav tak.
(22)Nože teda[463], hľa, dal Hospodin
v ústa týchto prorokov ducha lži a Hos-
podin o tebe *pred*povedal nešťastie[365].
(23)Tu[18] sa priblížil[675] Cidkijjáhú, syn
Kenaanu, a udrel[550] Míchájhúa na líce
s výrokom: Ktorou[676] to[677] cestou Duch
Hospodina z mojej blízkosti[478] prešiel
hovoriť s tebou? (24)A Míchájhú pove-
dal: Hľa, ty budeš vidieť[73] v onen deň, keď
budeš vstupovať *z* izby v izbu[678], *chcejúc*
sa skryť. (25)A kráľ Isráéla povedal:
Vezmite Míchájhúa a zaveďte ho späť[285]
k Ámónovi, veliteľovi[3] mesta, a k Jóášovi,
synovi kráľa, (26)a musíte[26] povedať:
Takto povedal kráľ: Vsaďte[119] tohto *v* dom
väzby[679] a *až* do môjho návratu v pokoji
mu dávajte jesť chlieb tiesne[680] a vodu
tiesne[680]. (27)A Míchájhú povedal: Ak sa
budeš akokoľvek[681] v pokoji vracať, ne-
prehovoril skrze mňa Hospodin. A pove-
dal: Načúvajte[682], zástupy ľudu[310], oni
všetci[238]!

(28)I vystúpil[12] kráľ Isráéla a Jehóšáfát,
kráľ Júdu, do Rámóth-Gileáda; (29)a kráľ
Isráéla povedal k Jehóšáfátovi: *Chcem* sa
prestrojiť a *tak* vstúpiť v bitku[311], a*le* ty *si*
obleč svoje rúcha. Kráľ Isráéla sa teda[86]
prestrojil, i vstúpili v bitku[311]; (30)a kráľ
Aráma[6 162] veliteľom[3] vozov[41 42], ktoré mal[50],
rozkázal výrokom: Nebudete[26] v boji[311] za
cieľ mať malého a*ni* veľkého, lež samot-
ného[305] kráľa[683] Isráéla (31)A ako velitelia[3]
vozov[41 42] uvideli[445] Jehóšáfáta, stalo sa[33],
že[18] *si* oni povedali[684]: To[200] *je* kráľ Isráéla;
a obrátili sa[685] proti nemu k boju[311]. A Jehó-
šáfát skríkol[686]; i pomohol mu Hospo-
din, áno[18], Boh ich od neho odlákal[687];
(32)a ako velitelia[3] vozov[41 42] zistili[406 445],
že *to* kráľ Isráéla nebol[93], stalo sa[33], že[18] sa
od *pre*nasledovania ho[688] *od*vrátili.

(33)A ktosi[261] z luku naslepo[689] vystrelil[690]
a zasiahol[550] kráľa Isráéla medzi špáry[691]
panciera[692]; i povedal k vozatajovi: Obráť
svoj smer[693], nech[18] ma vyvezieš[31] z voj-
ska[578], lebo som[93] ranený[694]. (34)A boj[311]
sa v onen deň vzmohol[695] a kráľ Isráéla
ostal[33] – postavil *sa* – vo vozidle[57] naproti
Arámovi[62] *až* do večera a v čas zachádza-
nia slnka umrel.

19 A keď sa Jehóšáfát, kráľ Júdu,
v pokoji vrátil do svojho domu
v Jerúsaléme, (2)vyšiel[31 281] mu naproti[696]
Jéhú, syn Chanáního, vidiaci[443], a pove-
dal ku kráľovi Jehóšáfátovi: Či máš[26] mať
chuť[697] pomáhať zlovoľnému a[698] nenáви-
diacim Hospodina? A pre toto[101] *nastalo*
od tváre[39] Hospodina proti tebe rozhne-
vanie[699]; (3)ale našli sa pri tebe dobré
veci, lebo si zo zeme vymietol[700] ašéry[566]
a usmernil si[15] svoje srdce na vyhľadáva-
nie[22] Boha.

(4)A Jehóšáfát ostal v Jerúsaléme
a zasa[701] sa dal vychádzať[31] mezi ľud od
Beér-ševy po pohorie[68] Efrájima a viedol
ich späť[285] k Hospodinovi, Bohu ich otcov.
(5)A v zemi, vo všetkých opevnených[636]
mestách Júdu, v meste *za* mestom, dosa-
dil[392] sudcov (6)a k tým sudcom povedal:

www.hosanna.sk

Hľaďte, čo vy robíte, lebo nie pre človeka[13]
máte[26] súdiť, lež[264] pre Hospodina[13]; ten[18]
je vo veci súdu[177] s vami; (7) nože teda[463]
nech bude[114] nad vami strach *z* Hospodina,
buďte bedliví[239] a konajte, lebo pri Hos-
podinovi, vašom Bohu, niet krivdy[702] a*ni*
ohľadu *na* osobu[210 703] a*ni* prijímania úplat-
ku. – (8) A v Jerúsaléme Jehóšáfát tiež
dosadil[392] *niektorých* z Lévíovcov[218] a kňa-
zov a z hláv otcov[6] Isráéla[5] k súdu[177] Hos-
podina a pre spory[42]; tí[18] sa vrátili *v* Jerú-
salém, (9) i vložil na nich zodpovednosť[704]
výrokom: Tak budete[26] konať v úcte[306]
k Hospodinovi[210], vo vernosti[705] a s nero-
zdeleným[396] srdcom[240], (10) a ohľadne kaž-
dého sporu, ktorý pred vás bude prichá-
dzať s*pomedzi* vašich bratov, ktorí[513]
bývajú v svojich mestách, medzi krvou
a krvou, medzi zákonom[272] a príkazom,
ohľadne ustanovení[353] a ohľadne predpi-
sov[177], tu[18] ich musíte[26] upozorňovať[706],
nech[18] sa nepreviňujú[707] voči Hospodinovi
a *ne*nastáva[33 93] rozhnevanie[699] proti nim
a proti ich bratom; ak tak budete konať,
nebudete[281] sa previňovať[707]. (11) A hľa,
ohľadne všetkých vecí Hospodina *je* nad
vami Amarjáhú, hlavný kňaz[708], a ohľadne
všetkých vecí kráľa Zevadjáhú, syn Jiš-
máéla, vodca[262] domu[5] Júdu, a Lévíovci[218]
budú úradníkmi[709] pred vašou tvárou.
Buďte silní a konajte, a Hospodin bude
s tým, *čo je*[513] dobré[710].

20 A potom sa stalo[33], *že* proti Jehó-
šáfátovi do boja[311] pritiahli syno-
via Móáva a synovia Ammóna, – áno[18],
boli s nimi *niektorí* z Ammóním[60 711];
(2) i prišli a podali[712] Jehóšáfátovi správu[403]
výrokom: Pritiahol proti tebe početný
dav[535], z druhej strany[713] voči moru[714 715], od
Aráma[62 716], a hľa ich, *sú* v Chacecón-tá-
máre, to[200] *je* Éngedí. (3) A Jehóšáfát sa
zľakol[306] a uprel[46] svoju tvár na vyzera-
nie[21 602] po[717] Hospodinovi a vyhlásil na
všetkom Júdovi[718] pôst. (4) I zhromaždili
sa, Júdá, vyprosovať si[719] od Hospodina;
i zo všetkých miest[497] Júdu prišli Hospo-
dina hľadať; (5) a Jehóšáfát v zídení[7] Júdu
v Jerúsaléme v dome Hospodina pred[20]
novým nádvorím[178] zastal (6) a povedal:
Hospodine, Bože našich otcov, či ty nie *si*
Bohom v nebesiach? A ty vládneš[355] nad[356]
všetkými kráľovstvami národov a v tvojej
ruke *je* moc a mohutnosť[720] a nemožno[721]
sa proti tebe[568] postaviť. (7) Či nie ty, náš
Bože, si vypudil[722] obyvateľov tejto zeme
spred tváre[39] tvojho ľudu, Isráéla, a na-
vždy[79] ju dal semenu Abráháma, svojho
priateľa[723]? (8) A usídlili sa v nej a vybudo-
vali v nej svätyňu[724] tebe, tvojmu menu,
s výrokom: (9) Ak na nás bude prichádzať
nešťastie[367], meč, súd[725] *alebo* mor a*lebo*
hlad, kiež smieme[26] zastať pred týmto do-
mom[20], áno[18], pred tvojou tvárou, lebo
v tomto dome *je* tvoje meno, a zo[726] svojej
tiesne[592] volať[686] k tebe, a kiež počuješ
a pomáhaš[727]. (10) A teraz, hľa, synovia
Ammóna a Móáva a pohoria[68] Séír, proti
ktorým si Isráélovi pri ich príchode zo
zeme Egypta nedal vstupovať[728], takže[264]
spred nich[361] odbočili[394] a nevykántrili[729]
ich, (11) a hľa, oni na nás uvaľujú od-
platu[730] – prísť a vyháňať[731] nás z tvojho
vlastníctva[732], ktoré si vlastniť dal[733] nám!
(12) Náš Bože, či proti nim nebudeš vyná-
šať súd[734]? Veď v nás niet sily pred tvárou
tohto početného davu[535], a my nevieme,
čo máme[25] robiť; preto *sú* naše oči na tebe.
(13) A všetok Júdá, *tí* stáli pred tvárou
Hospodina, aj ich drobotina, ich ženy
a ich synovia.

(14) A Jachazíél, syn Zecharjáhúa,
syna Benáju, syna Jeíéla, syna Mattanju,
Lé*víovec* zo synov Ásáfa, – na neho sa
vprostred zídenia[7] *do*stal[33] Duch Hos-
podina, (15) i povedal: Načúvajte[735], všetok
Júdá a obyvatelia Jerúsaléma, *aj* ty, kráľ
Jehóšáfát! Takto o vás povedal Hospodin:
Vy sa nemusíte[26] báť[306] ani sa stracho-
vať pred tvárou[404 736] tohto početného
davu[535], lebo boj[311] nie *je* váš[5], lež[264] Boží[5].
(16) Zajtra proti nim zídete; hľa ich, budú
vystupovať[12] vzostupom[737] Cíc a budete
ich môcť[26] dopadnúť[118] na konci údolia[343],
okraja[738] pustiny Jerúél. (17) Nie *je* pre vás[13]
bojovať[311] v tejto *veci*; postavte sa, stojte
a pozrite záchranu[727] Hospodina pri vás,
Júdá a Jerúsalém! Nemusíte[26] sa báť[306] ani
sa strachovať; zajtra vyjdite pred ich tvár
a Hospodin *bude* s vami. (18) A Jehóšáfát
schýlil hlavu[739], obličaj[333] k zemi, a všetok
Júdá a*j* obyvatelia Jerúsaléma padli pred
tvárou Hospodina klaňať sa Hospodinovi
(19) a Lévíovci[218] zo synov Keháthím[109]
a zo synov Korchím[109] povstali prinášať

www.biblicalhub.com

Hospodinovi, Bohu Isráéla[247], velebenie[245] nanajvýš silným hlasom.

(20)A za rána zavčasu vstali a vytiahli k pustine Tekóy; a keď vytiahli[14], zastal Jehóšáfát a povedal: Počujte ma, Júdá a obyvatelia Jerúsaléma! Upevnite[740] sa v Hospodinovi, vašom Bohu[741], a budete upevnení[740]; upevnite[740] sa v jeho prorokoch[741] a budete mať úspech[545]. (21)A obrátil sa o radu na ľud[742] a určil[392] Hospodinovi spevákov a prinášajúcich velebenie[245] svätej nádhere[247 743 744], pri vychádzaní pred tvárou vyzbrojených[42], a vraviacich: Prinášajte chválu[246] Hospodinovi[247], lebo jeho láskavosť[327] *trvá* navždy[79]. (22)A v čase, *keď* prepukli v jasot[745] a chválospev[746], umiestil[46] Hospodin proti synom Ammóna, Móáva a pohoria[68] Séír, ktorí[513] prišli proti Júdovi, zálohy, takže[18] boli porazení; (23)a synovia Ammóna a Móáva sa postavili proti obyvateľom pohoria[68] Séír spraviť *ich* odovzdanými[747 748] a vykántriť[729] *ich*; a ako skoncovali[376 445] s obyvateľmi Séíra, dali sa pomáhať jeden proti druhému[749] k záhube[503].

(24)A Júdá prišiel na vyhliadku[750] k pustine; i rozhliadli sa[547] po tom dave[535], a hľa ich – mŕtvoly[751] popadané na zem, a nebolo uniknuvších[42 505]. (25)A prišiel Jehóšáfát a jeho ľud ukoristiť[580] lup *od* nich, i našli medzi nimi v hojnosti *aj* bohatstvo[752] pri mŕtvolách[751 753] a cenné[754] predmety[189]; toho[18] si nalúpili, až *to* nebolo[576] možné uniesť[643], a *na* tri dni sa stali[33] koristiacimi[580] lup, lebo on *bol* hojný. (26)A v štvrtý den sa zišli[213] do doliny[755] Beráchá[756], lebo tam sa dali velebiť[102] Hospodina; preto *až* podnes nazývajú[93] meno oného miesta[126] Dolina[755] Beráchá[756]. (27)I vrátili sa, všetci muži Júdu a Jerúsaléma a Jehóšáfát *bol* v ich čele[151] pri návrate do Jerúsaléma s radosťou[240], lebo ich Hospodin rozradostnil ohľadne[726 757] ich nepriateľov; (28)a *v* Jerúsaléme s varytami[240 241] a s lýrami[240 242] a s pozaunami[240] vstúpili do domu Hospodina. (29)A na všetky kráľovstvá zemí sa *dos*tal[33] strach *z* Boha pri ich počutí, že s nepriateľmi Isráéla bojoval[93 311] Hospodin, (30)a kraľovanie Jehóšáfáta bolo[93] pokojné[560 758], lebo[18] mu Boh dal zo všetkých strán[570] kľud[45].

(31)Jehóšáfát teda[86] kraľoval[93] nad Júdom; pri započatí svojho kraľovania[511] *bol* vo veku[512] tridsiatich a piatich rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] dvadsať a päť rokov, a meno jeho matere Azúvá, dcéra Šilchího. (32)A chodil[93] všetkou cestou svojho otca Ásu – a neodvrátil sa[394] od nej, – na vykonávanie toho, *čo bolo*[513] v očiach Hospodina správne[562]. (33)Iba výšiny[8] neboly odstránené[394], lebo[18] ľud, *tí* ešte svoje srdce neusmernili[15] k Bohu svojich otcov.

(34)A ostatné veci[558] Jehóšáfáta, prvé *aj* posledné, hľa ich, *sú zap*ísané medzi slovami Jéhúa, syna Chanáního, ktoré boli vynesené[12 759] na knihu[627] kráľov Isráéla.

(35)A potom sa Jehóšáfát, kráľ Júdu, spojil a Achazjom, kráľom Isráéla; ten[200] v *svojom* konaní páchal[93 760] zlé. (36)A spojil sa s ním na zriadenie[10] lodí na plavbu[431] *do* Taršíša[432]; i zriadili[10] lode v Ecjón-geveri. (37)No[18] proti Jehóšáfátovi prorokoval[93] Elíezer, syn Dódáváhúa z Maréše, výrokom: Pre tvoje spojenie[101] s Achazjáhúom rozrazí[761 762] Hospodin tvoje skutky[639]. A lode stroskotali[564], takže[18] nestihli[82] do Taršíša[432] plávať[431].

21 I ľahol Jehóšáfát so svojimi otcami a bol so svojimi otcami pochovaný v meste Dávída[216]; a kraľovania sa miesto neho ujal Jehórám, jeho syn; (2)ten[18] mal[50] bratov, synov Jehóšáfáta: Azarju a Jechíéla a Zecharjáhúa a Azarjáhúa a Mícháéla a Šefatjáhúa; títo všetci *boli* synovia Jehóšáfáta, kráľa Isráéla, (3)a ich otec im dal veľa darov v striebre a v zlate a v cennostiach s mestami *s* opevnenia*mi*[210 482] v Júdovi, a*le* kraľovanie[763] dal Jehórámovi, lebo on *bol* prvorodený; (4)a keď Jehórám povstal nad kráľovstvom[763] svojho otca a upevnil svoju moc[2], pozabíjal[281] mečom všetkých svojich bratov a tiež *niektorých* z hláv Isráéla.

(5)Jehórám *bol* pri započatí svojho kraľovania[511] vo veku[512] tridsiatich a dvoch rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme osem rokov (6)a dal sa chodiť cestou kráľov Isráéla podľa *toho,* čo robili, dom Acheáva, lebo sa mu dcéra Acheáva stala[33] ženou, i dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina zlé. (7)No[18] Hospodin nechcel[93 764] dom Dávída vyhubiť[503], vzhľadom na zmluvu, ktorú uzavrel[232] *vzhľadom* na Dávída[354],

www.biblia.sk

a podľa *toho,* že mu sľúbil[63] dať lampu, *aj* jeho synom, *na* všetky dni.

(8)V jeho dňoch sa spopod ruky Júdu vzoprel[474] Edóm a v kraľovanie nad sebou uviedli[27] kráľa; (9)i prešiel Jehórám so svojimi veliteľmi[3] a s ním všetky vozy[41], a stalo sa[33], *že* v noci vstal a pobil[550] Edóma, ktorý[513] sa k nemu vôkol priblížil[765], *aj* s veliteľmi[3 766] vozov[41 42]. (10)A*le* Edóm vo vzopretí sa[474] spopod ruky Júdu ostal[471] *až* po tento deň. Vtedy, v onen čas, sa spopod jeho ruky vzpierala[474] Livná, lebo opustil Hospodina, Boha svojich otcov.

(11)On na vrchoch Júdu zriadil[10] aj výšiny[8] a spôsobil smilnenie obyvateľov Jerúsaléma, a Júdu zviedol[767].

(12)I prišiel k nemu dopis[768] od Élijjáhúa, proroka, *s* výrokom: Takto povedal Hospodin, Boh Dávída, tvojho otca: Za *to,* že nechodíš[93] cestami Jehóšáfáta, svojho otca, a cestami Ásu, kráľa Júdu, (13)lež[18] chodíš[93] cestami kráľov Isráéla, a spôsobil si smilnenie Júdu a obyvateľov Jerúsaléma, ako pôsobil smilnenie dom[769] Acheáva, a tiež svojich bratov, dom svojho otca, lepších od teba, si pozabíjal, (14)hľa, Hospodin sa chystá veľkou ranou[770] zraňovať[73 771] v tvojom ľude a medzi tvojimi synmi a medzi tvojimi ženami a vo všetkom tvojom imaní[752], (15)a teba[772] veľmi zlou chorobou[773], ochorením tvojich útrob, až od tej chroby budú tvoje útroby deň čo deň[774] vychádzať[31].

(16)A Hospodin proti Jehórámovi vzbudil[775] ducha Pelištím[60] a Arabov, ktorí *boli* na strane[693] Kúším[60 500], (17)tí[18] vystúpili[12] proti Júdovi a rozvrátili ho[776] a zmocnili sa všetkého imania[752], ktoré *bolo*[513] nájdené v dome kráľa, a aj jeho synov a jeho žien[777], a nezvýšilo mu syna, iba ak Jehóácház[778], najmladší[779] *z* jeho synov. (18)A po tomto všetkom ho Hospodin ranil[771] chorobou v jeho útrobách, takže nebolo[576] vyhojenia, (19)a v ďaľších dňoch[774], totiž[18] za času uplynutia[780] dní[5], dvoch rokov, sa stalo, *že* vyšli[31] jeho útroby, takže[36] vo veľmi zlom utrpení[773 781] umrel; a neusporiadali[10] mu, jeho ľud, oheň[635], ako oheň[635] jeho otcom[210]. (20)Pri započatí svojho kraľovania[511] bol[93] vo veku[512] tridsiatich a dvoch rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme osem rokov a odišiel, a nie *že* kto po ňom túžil[754 782]; a pochovali ho v meste Dávída[216], *ale* nie v hroboch kráľov.

22 A obyvatelia Jerúsaléma uviedli miesto neho v kraľovanie[27] Achazjáhúa, jeho najmladšieho[779] syna, lebo všetkých starších[783] pozabíjala záškodnická banda[784], ktorá[513] prišla medzi Arabmi do tábora[578]; kraľovania sa teda[86] ujal Achazjáhú, syn Jehóráma, kráľa Júdu.

(2)Pri započatí svojho kraľovania[511] *bol* Achazjáhú vo veku[510] dvadsiatich a dvoch[785] rokov a jeden rok kraľoval[93] v Jerúsaléme, a meno jeho matere Athaljáhú, dcéra[786] Omrího. (3)Aj on sa dal chodiť cestami domu Acheáva, lebo jeho mať sa stala[33] jeho rádkyňou na zlovoľné konanie; (4)i dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina zlé, ako dom Acheáva, lebo oni sa mu po smrti jeho otca stali[33] radcami jemu na záhubu[503]. (5)Aj podľa[389] ich rady sa dal chodiť a išiel[93] s Jehórámom, synom Acheáva, kráľom Isráéla, do vojny[311] proti Chazáélovi, kráľovi Aráma[61 62], v Rámóth-Gileád. A Arammím[60 62] Jóráma zasiahli[550], (6)i vrátil sa v Jizreeli sa dať vyhojiť, totiž rany[98], ktorými ho zasiahli[550] v Ráme pri jeho bojovaní[311] s Chazáélom, kráľom Aráma[61 62], a Azarjáhú[777], syn Jehóráma, kráľ Júdu, zostúpil pozrieť Jehóráma, syna Acheáva, v Jizreeli, lebo on *bol* ochromený[787], (7)*ale* od Boha nastala[33] skaza Achazjáhúa jeho príchodom k Jórámovi; keď totiž[86] prišiel[14], vytiahol[31] s Jehórámom proti Jéhúovi[480], synovi Nimšího, ktorého Hospodin pomazal na vyťatie[94] domu Acheáva, (8)a za Jéhúovho vykonávania súdu[788] pri dome Acheáva sa stalo[33], že[18] zastihol[118] hodnostárov[3] Júdu a synov bratov Achazjáhúa, obsluhujúcich[254] Achazjáhúa, a pozabíjal ich, (9)a dal sa hľadať Achazjáhúa a dopadli[789] ho, keď[18] on sa ukrýval v Šómróne, a priviedli ho k Jéhúovi a usmrtili ho; a pochovali ho, lebo povedali: *Bol* to[200] syn Jehóšáfáta, ktorý celým svojím srdcom vyhľadával[22 93] Hospodina. A dom Achazjáhúa nemal[595], kto by podržal[82] schopnosť[83 790] ku kraľovaniu[763].

(10)A keď Athaljáhú, mať Achazjáhúa, zistila[406], že jej syn umrel, vstala[281] a všetko semä kráľovstva[791] domu Júdu[5] zahubila[792];

www.nos-tatum.sk

(11)a*le* Jehóšaveath[793], dcéra kráľa, vzala
Jóáša, syna Achazjáhúa (totiž[18] ukradla
ho sprostred synov kráľa, ktorí *boli*[513] určení na usmrtenie[794]), a dala jeho a jeho
dojku[795] do spálne[796]. Tak[18] ho Jehóšaveath,
dcéra kráľa Jehóráma, žena Jehójádu,
kňaza (lebo ona bola sestra Achazjáhúa),
ukryla pred tvárou[404] Athaljáhú, takže[18]
ho neusmrtila; (12)i ostal[33] s ňou, v Božom dome sa skrývajúc[797], *po* šesť rokov.
Nad zemou kraľovala[93] Athaljáhú.

23 A v siedmom roku sa Jehójádá
vzmužil[2] a uviedol[55] veliteľov[3]
stovák, totiž[106] Azarju, syna Jeróchama,
ako[106] a*j*[86] Jišmáéla, syna Jehóchánána,
ako[106] a*j*[86] Azarjáhúa, syna Óvéda, a Maaséjáhúa, syna Adájáhúa, a Elíšáfáta, syna
Zichrího, v zmluvu so sebou. (2)Tí[18] podnikli v Júdovi obchôdzku[798] a zo všetkých
miest[497] Júdu zhromaždili Lévíovcov[218]
a hlavy otcov[6] Isráéla[5]; tých[18] priviedli
do Jerúsaléma (3)a všetko zídenie[7] uzavrelo[232] v Božom dome zmluvu s kráľom.
A povedal[12 799] im: Hľa, kraľovať bude[26] syn
kráľa podľa *toho,* čo Hospodin prehovoril o synoch Dávída. (4)Toto *je* vec, ktorú
máte[26] spraviť: Tretina z vás, nastupujúcich[800] *v* sobotu[210], z[801] kňazov a z[801] Lévíovcov[218], *tí budú* vrátnikmi[458] *pri* prahoch[210],
(5)a tretina v dome kráľa a tretina v bráne
Základu, a všetok ľud v nádvoriach[180]
domu Hospodina. (6)A *v* dom Hospodina
sa[802] nesmie[26] vstupovať, iba ak kňazi
a obsluhujúci[250 803] z[801] Lévíovcov[218]; oni
vstupovať smú[26], lebo oni *sú* svätí, a*le*
všetok ľud, *tí* musia[26] dodržiavať[236] nariadenie[335] Hospodina. (7)A Lévíovci[218] kráľa
vôkol obklopia[114], každý[302] so svojimi
zbraňami[189] v svojej[804] ruke, a kto bude
prichádzať[805] do domu, musí[26] byť usmrtený, i budete[114] s kráľom pri jeho vstupovaní a*j* pri jeho vychádzaní[30 31].

(8)A Lévíovci[221] a všetok Júdá spravili
podľa všetkého, čo Jehójádá, kňaz, rozkázal, a vzali každý[302] svojich mužov,
nastupujúcich[800] *v* sobotu[210] s odstupujúcimi[800] *v* sobotu[213], lebo Jehójádá, kňaz,
oddiely[237 806] neuvoľnil[807], (9)a Jehójádá,
kňaz, dal veliteľom[3] stovák kopije a malé
štíty a *iné* štíty, ktoré *patrili* Dávídovi, kráľovi, ktoré *boli v* Božom dome, (10)a *rozo*stavil všetok ľud, a *to* každého[302] *so*
svojím oštepom[808] v svojej ruke, od pravej[156] strany[809] domu po ľavú[156] stranu[809]
domu, k[810] oltáru a k[810] domu, pri kráľovi
vôkol. (11)A vyviedli[31] syna kráľa a dali
na neho korunu[811] a *dali mu* svedectvo[812]
a uviedli ho v kraľovanie[26]. A pomazali
ho, Jehójádá a jeho synovia, a dali sa vravieť: Nech žije[114] kráľ!

(12)A keď Athaljáhú počula hlas[813] ľudu,
tých, *ktorí*[513] pobiehali, a tých, *ktorí*[513] velebili[245] kráľa, vstúpila[281] k ľudu *v* dom
Hospodina (13)a pohľadela, a[814] hľa, kráľ
stál pred svojím stĺpom[815] pri vstupe,
a pri kráľovi velitelia[3] s pozaunami[804 816 817],
a všetok ľud zeme naradostený a trúbiaci
na pozaunách[816], a speváci s hudobnými
nástrojmi[189 240 249] a učitelia velebenia[245];
i roztrhla Athaljáhú svoje rúcha a povedala: Sprisahanie, sprisahanie! (14)A Jehójádá, kňaz, vyviedol[30] veliteľov[3] stovák,
poverených dozorom[507] *nad* vojenskou
mocou[210 401], a povedal k nim: Vyveďte[31]
ju smerom[818] z domu[819] *od vašich* radov[820]
a ten, *kto*[513] sa dá[800 805] za ňou, musí[26] byť
usmrtený mečom. Kňaz totiž bol povedal:
Nesmiete[26] ju usmrtiť *v* dom*e* Hospodina.
(15)I položili[119] na ňu ruky[821] a vošla[822] ku
vchádzaniu *do* brány koní *v* dom kráľa
a tam ju usmrtili.

(16)A Jehójádá uzavrel[232] medzi sebou a medzi všetkým ľudom a medzi
kráľom zmluvu, že sa dokážu[456 823] ľudom Hospodina[5 458]; (17)a vstúpili, všetok ľud, *v* dom Baala[824] a zváľali[825] ho
a jeho oltáre a jeho zobrazenia potrieskali[564] a Mattána, kňaza Baala[824], pred
oltármi[20] zabili. (18)A Jehójádá zveril[119]
dozorcov[648 826] domu Hospodina v ruku
kňazov, Lévíovcov[218], ktorých Dávíd pridelil k domu[827] Hospodina vznášať[24] vzostupné *obete*[25] Hospodinovi, ako *je* napísané v zákone[272] Mojžiša, s radosťou[240]
a so spevom[240], podľa pokynov[828] Dávída,
(19)a k bránam domu Hospodina postavil vrátnikov, a*by* znečistený akoukoľvek[111]
vecou nevstupoval; (20)a vzal veliteľov[3]
stovák a vznešených a tých, *ktorí*[513] vládli[355] medzi ľudom[356], a všetok ľud zeme,
a zaviedol kráľa z domu Hospodina nadol, a vstúpili stredom vrchnej brány
v dom kráľa a posadili kráľa na trón kráľovstva[791]. (21)A zaradovali sa, všetok ľud

www.biblia.sk

zeme, a mesto malo[93] pokoj[560]; a Athaljáhú
mečom usmrtili.
24 Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Jóáš vo veku[512] siedmich
rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme štyridsať
rokov; a meno jeho matere Civjá z Beér-
-ševy; (2)a *po* všetky dni Jehójádu, kňaza,
robil[93] Jóáš, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina
správne[562]. (3)A Jehójádá pre neho vzal[219]
dve ženy, i naplodil synov a dcér.
(4)A potom sa stalo[33], *že* sa srdcu Jóáša
stalo[33] blízkym[263] obnoviť[600] dom Hospo-
dina; (5)i zhromaždil kňazov a Lévíov-
cov[218] a povedal im: Vyjdite[31] do miest[497]
Júdu a shromažďujte od všetkého Isráéla
peniaze[829] na opravovanie[830] domu vášho
Boha, za každého[831 832] roku po roku[833];
a vy sa s tou vecou[354] poponáhľajte. A*le* Lé-
víovci[218] sa nepoponáhľali; (6)kráľ teda[86]
povolal[447] Jehójádu, hlavu, a povedal mu:
Prečo si na Lévíovcov[218] nenaliehal[22 93]
o prinášanie zbierky[834] Mojžiša, nevoľ-
níka[835] Hospodina, a zídenia[7] Isráéla[5] pre
stan svedectva, z Júdu a z Jerúsaléma?
(7)Veď Athaljáhú, zlovoľnica, – jej syno-
via rozvrátili[776] Boží dom a aj všetky sväté
veci[836] domu Hospodina upravili[10] pre
Baalím[638 837].
(8)A kráľ nariadil[63], a*by* zhotovili[10]
jednu truhlicu[838] a dali ju v bránu domu
Hospodina von[839], (9)a *vy*dali v Júdovi
a v Jerúsaléme vyhlášku[840] o prinášaní
Hospodinovi zbierky[834] Mojžiša, Božieho
nevoľníka, uložené Isráélovi[841] v pustine.
(10)I zaradovali sa všetci hodnostári[3]
a všetok ľud a dali sa prinášať a hádzať do
truhlice[838] až do naplnenia[183]; (11)a v čas,
keď truhlicu[838] v ruke Lévíovcov[218] prinášali
k dozoru[648 826] kráľa, a za ich zisťovania[406],
že peňazí[829] *je* veľa, sa stávalo[33 93], že[18] pri-
chádzal[93] pisár[842] kráľa a poverenec[843 844]
hlavného kňaza[708] a vyprázdňovali truh-
licu[38] a *od*nášali[219] ju a dávali ju späť[285] na
jej miesto[123]. Tak robievali[93] čas od času[845]
a nazberali[40] peňazí[829] v hojnosti (12)a dá-
vali[93] ich, kráľ a Jehójádá, vykonávajúcim
činnosť[184] služby[451] *v* dome[210] Hospodina;
tí[18] sa dali najímať[846] kamenárov[67] a tesá-
rov[847] na obnovenie[600] domu Hospodina,
a tiež čosi[106] obrábačov[847] železa a mosa-
dze[19] na opravovanie[830] domu Hospodina.
(13)Pracovníci *na* diele[184 210] teda[86] praco-
vali[93] a uceľovanie[848] diela[5 184] sa ich rukou
darilo[93 849], i uviedli[392] Boží dom do nále-
žitého stavu[850] a spevnili[851] ho, (14)a ako
skončili[183 445], priniesli zvyšok peňazí[829]
pred tvár kráľa a Jehójádu; i použil[10 122 799]
ho *na* náčinia[189] pre dom Hospodina[13], náčinia[189] *na* obsluhu[210 230] a *na* vznášanie[24 210], totiž[18] panvy[202] a *iné* náčinia[189] *zo* zlata a *zo* striebra; a *po* všetky dni Jehójádu ustavične vznášali[24 846] v dome Hospodina vzostupné *obete*[25].
(15)A Jehójádá ostarel a bol nasýtený[852] dňami a umrel, *súc* pri svojej smrti vo veku[512] sto a tridsiatich rokov; (16)a pochovali ho v meste Dávída[216] s kráľmi, lebo vykonal dobré v Isráélovi a voči Bohu a jeho domu.
(17)A po smrti Jehójádu prišli hodnostári[3] Júdu a dali sa klaňať kráľovi; vtedy k nim kráľ naklonil sluch[276], (18)i opustili dom Hospodina, Boha svojich otcov, a dali sa slúžiť[358] ašéram[568] a modlám, takže[18] proti Júdovi a Jerúsalému pre toto ich previnenie[101 707] nastalo[33] rozhnevanie[699]; (19)i dal sa[122] medzi nich posielať prorokov na navrátenie ich k Hospodinovi, a*by* proti nim svedčili[93], a*le* neotvorili sluch[853].
(20)A Duch Hospodina na seba vzal[854] Zecharju, syna Jehójadu, kňaza; ten[18] zastal zvrchu voči ľudu a povedal im: Takto povedal Boh: Načo vy prestupujete[855] rozkazy Hospodina, takže[18] nemôžete[26] mať úspechu[544]? Keďže ste opustili Hospodina, opustil on[86] vás. (21)A*le* sprisahali sa proti nemu a na rozkaz kráľa ho v nádvorí[178] domu Hospodina zahádzali[472] kamením[473], (22)a Jóáš, kráľ, *si* nepripomenul láskavosť[327], ktorú pri ňom uskutočnil[10] Jehójádá, jeho otec, a zabil jeho syna. Ten[18] za svojho umierania povedal: Kiež Hospodin vidí[114] a vyhľadáva[22 114]!
(23)A pri skončení roka sa stalo, *že* proti nemu vystúpila[12] vojenská moc[401] Aráma[61 62], i pritiahli k Júdovi a Jerúsalému a všetkých predstavených[3] ľudu z ľudu vyhubili[503] a všetok lup *od* nich odoslali[856] kráľovi *do* Damesku[857]; (24)hoci vojenská moc[401] Aráma[61 62] pritiahla v nepatrnom počte[858] mužov, predsa[18] Hospodin v jej ruku *vy*dal vojenskú moc[401] o veľkom[196] množstve, lebo opustili Hospodina, Boha

www.biblickaknizna

svojich otcov; tak[18] pri Jóášovi vykonali súd[177] [859]. (25)A keď od neho odišli[14] (lebo ho opustili vo veľkých[551] utrpeniach), sprisahali sa proti nemu jeho služebníci za krv[860] [861] synov Jehójádu, kňaza, a zabili ho na jeho lôžku, takže[18] umrel; a pochovali ho v meste Dávída[216], a*le* ho nepochovali v hroboch kráľov. (26)A toto[383] *boli* sprisahanci proti nemu: Závád[862], syn Šimeáth, Ammónovkyne, a Jehózávád, syn Šimríth, Móávky. (27)A jeho synovia a rozsah[863] bremena[643] jemu uloženého[841] [864] a budovanie[865] Božieho domu, *tieto veci,* hľa ich, *sú pri*písané k výkladu[440] [559] knihy *o* kráľoch[210]. A kraľovania sa miesto neho ujal Amacjáhú, jeho syn.

25 Kraľovať započal[511] Amacjáhú vo veku[512] dvadsiatich a piatich rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme dvadsaťadeväť rokov; a meno jeho matere Jehóaddán z Jerúsaléma; (2)a dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina správne[562], ibaže nie nerozdeleným[396] srdcom. (3)A ako sa pri ňom upevnilo[866] [867] kraľovanie, stalo sa[33], že[18] pozabíjal svojich služobníkov, ktorí[513] skolili[550] kráľa, jeho otca, (4)a*le* ich deti[215] neusmrtil, lež[264] – ako *je* napísané v zákone[272], v knihe Mojžiša, čo Hospodin rozkázal výrokom[868]: Otcovia nesmú[26] byť usmrcovaní za deti[215] a deti[215] nesmú[26] byť usmrcované za otcov; lež[264] každý[302] bude[114] usmrtený pre svoj hriech[101].

(5)A Amacjáhú zhromaždil Júdu a roztriedil[392] [869] ich podľa domov[649] otcov, podľa veliteľov[3] tisícov a podľa veliteľov[3] stovák po všetkom Júdovi a Benjámínovi a podrobil ich prehliadke[870], totiž[106] od veku[512] dvadsiatich rokov a vyššie, a zistil[118] jich tristotisíc vyberaných[475], vychádzajúcich[31] *k* vojsku[210] [653], chápajúcich sa[871] kopije a veľkého štítu, (6)a z Isráéla za sto kikkárov[139] striebra najal[846] stotisíc zdatných hrdinov[517] [521]. (7)I prišiel k nemu Boží muž *s* výrokom: Ó[513] kráľu, nech s tebou nenastupuje[114] [800] [872] vojsko[653] Isráéla (veď Hospodin nie je s Isráélom), nikto[111] *zo* synov Efrájima, (8)lež nastúp[800] [872] ty[873]; konaj, buď silný do boja[311], Boh by mohol[26] spôsobiť[874] tvoje potknutie sa[875] pred tvárou nepriateľa, lebo v Bohu je sila na pomoc a*j* na spôsobenie potknutia sa[875]. (9)A Amacjáhú k Božiemu mužovi povedal: A čo spraviť o tých sto kikkárov[139], ktoré som tej čate[784] *z* Isráéla dal? A Boží muž povedal: Hospodin ti má[595] čo[106] dať, oveľa viac[876] od tohto. (10)Amacjáhú ich teda[86] oddelil, totiž[106] tú čatu[784], ktorá k nemu prišla z Efrájima, na odchod na ich miesto[123]; i vzbĺkol[877] veľmi ich hnev proti Júdovi, takže[18] sa v blku[877] hnevu na svoje miesto[123] vrátili.

(11)A Amacjáhú upevnil svoju moc[2] a *vy*viedol[878] svoj ľud, i pobral sa *do* priervy[571] Soli a pobil[550] synov Séíra, desaťtisíc, (12)a desaťtisíc živých synovia Júdu zajali a uviedli ich na vrchol[151] skaliska[879] a z vrchola[151] toho skaliska[879] ich pozhadzovali, takže[18] sa oni všetci[238] roztrieštili[880]. (13)A*le* príslušníci[881] tej čaty[784], ktorú Amacjáhú poslal späť[285], aby s ním nešli[882] do boja[311], tí[18] sa dali podnikať nájazdy[883] na mestá Júdu od Šómróna až po Béth-chórón a pobili[550] z nich[884] tritisíc a ukoristili[580] hojnú korisť.

(14)A po príchode Amacjáhúa od pobitia[550] Edómím[60] sa stalo[33], že[18] priniesol bohov synov Séíra a postavil ich za bohov sebe a dal sa klaňať sa pred nimi[20] a vykiadzať[74] im, (15)takže[18] proti Amacjáhúovi vzbĺkol[877] hnev Hospodina a poslal k nemu proroka; ten[18] k nemu povedal: Prečo si vyhľadal[22] bohov toho ľudu, ktorí svoj ľud nevyprostili z tvojej ruky? (16)A za jeho hovorenia k nemu sa stalo[33], že[18] mu povedal: Či sme ťa spravili[46] radcom[458] kráľovi? Prestaň[616] – pre seba[13], načo ťa majú[26] zbiť[549] [885]? Prorok teda[86] prestal[616] a povedal: Spoznal som, že sa Boh rozhodol[886] zahubiť[503] ťa, lebo si spravil toto, že[18] si nenačúval mojej rade.

(17)A Amacjáhú, kráľ Júdu, sa poradil a odkázal[70] Jóášovi, synovi Jehóácháza, syna Jéhúa, kráľovi Isráéla, výrokom: Poď, pozrime[114] si vzájomne *v* tvár. (18)A Jóáš, kráľ Isráéla, odkázal[70] Amacjáhúovi, kráľovi Júdu, výrokom: Bodliak, ktorý *bol* na Levánóne[92], odkázal[70] cédru, ktorý *bol* na Levánóne[92], výrokom: Daj svoju dcéru za ženu môjmu synovi. A pomimo išlo poľné zviera[887], ktoré *bolo* na Levánóne[92], a ten bodliak zašliaplo. (19)Povedal[684] *si* si: hľa, pobil[550] si Edóma, i povznieslo[219] ťa tvoje srdce oslavovať[888] samého seba; seď teraz[889] v svojom dome, načo by si sa

www.biblia.sk

mal[26] vydávať[890] v nešťastie[367 891], a*by* si padol ty a Júdá s tebou? (20)A*le* Amacjáhú neposlúchol, lebo to[200] *bolo* od Boha za účelom *vy*dania ich v ruku, pretože sa dali vyhľadávať[22] bohov Edóma; (21)a Jóáš, kráľ Isráéla, vystúpil[12] a pozreli si vzájomne *v* tvár, on a Amacjáhú, kráľ Júdu, v Béth-šemeši, ktorý *patrí* Júdovi. (22)A Júdá bol pred tvárou Isráéla porazený, takže[18] prchli, každý[302] k svojim stanom; (23)a Amacjáhúa, kráľa Júdu, syna Jóáša, syna Jehóácháza, sa Jóáš, kráľ Isráéla, v Béth-šemeši zmocnil[892 893] a priviedol ho *v* Jerúsalém a spravil prielom[894] v múre[372 895] Jerúsaléma, od brány Efrájima *až* po bránu Nárožia, štyristo lakťov[127]. (24)A všetko zlato a striebro, a*j* so všetkými náčiniami[189], ktoré sa našli v Božom dome u Óvéd-Edóma, a s pokladmi[212] domu kráľa a s rukojemníkmi[896] – *s* tým[18] sa vrátil *v* Šómrón.

(25)A Amacjáhú, syn Jóáša, kráľ Júdu, žil[93] po smrti Jóáša, syna Jehóácháza, kráľa Isráéla, pätnásť rokov. (26)A ostatné veci Amacjáhúa[558], prvé a*j* posledné, či nie *sú*, hľa ich, *vy*písané na knihe[627] kráľov Júdu a Isráéla? (27)A od *tej* doby, čo sa Amacjáhú odvrátil[394] od nasledovania[688] Hospodina, už[18] proti nemu v Jerúsaléme osnovali[93] sprisahanie[897]; i prchol do Láchíše, no[18] poslali do Láchíše za ním a usmrtili ho tam. (28)A vyzdvihli[219] ho na kone[898] a pochovali ho s jeho otcami v meste Dávída[216].

26 I vzali, všetok ľud Júdu, Uzzijjáhúa, ktorý[446] *bol* vo veku[512] šestnástich rokov, a uviedli ho v kraľovanie[26] miesto jeho otca Amacjáhúa. (2)On po ľahnutí kráľa s jeho otcami vybudoval Élóth[899] a navrátil ho Júdovi. (3)Pri započatí svojho kraľovania[511] *bol* Uzzijjáhú vo veku[512] šestnástich rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] päťdesiat a dva roky, a meno jeho matere Jecholjá[900] z Jerúsaléma. (4)A dal sa robiť, čo *bolo*[513] správne[562] v očiach Hospodina, podľa všetkého, čo robil[93] Amacjá, jeho otec, (5)a v dňoch Zecharjáhúa, ktorý[513] sa vyznal[901] v Božích videniach[902], sa *do*stal[33] k vyhľadávaniu[22] Boha, a v dňoch jeho vyhľadávania[22] Boha mu Hospodin dával[93] zdar. (6)I vytiahol[31] a dal sa bojovať[311] proti Pelištím[60] a prerazil[903] múr[372] Gatha a múr[372] Javné a múr[372] Ašdóda, a pri[904] Ašdóde, áno[18], medzi Pelištím[60], zbudoval mestá; (7)a Boh mu pomohol proti Pelištím[60] a proti Arabom, ktorí[513] bývali v Gúr-Baale, a Meúním[60]. (8)A Ammóním[60] sa dali dávať Uzzijjáhúovi dary[42 341 435] a jeho chýr[905] *sa ro*zišiel až ku vstupu *do* Egypta, lebo sa prejavil nanajvýš silným. (9)A v Jerúsaléme zbudoval Uzzijjáhú veže, pri bráne Nárožia a pri bráne Priervy[572] a pri Uhle[906], a upevnil[866] ich; (10)a*j* v pustine zbudoval veže a vydlabal veľa cisterien[907], lebo mal[44 93] veľa dobytka[581], a*j* v nížine[48] a*j* v náhornej plošine[908], oráčov a vinárov vo vrchoch a na viniciach[42 909], lebo bol[93] milovníkom pôdy[194 910]. (11)A Uzzijjáhú mal[44 93] boja[311] schopnú[911] vojenskú moc[401] vychádzajúcich[31] *k* vojsku[210 653] podľa čiat[784 912] v počte *podľa* ich prehliadky[648] skrze[336] Jeiéla, písára[842], a Maaséjáhúa, úradníka[709] k ruke Chananjáhúa, *jedného* z hodnostárov[3] kráľa. (12)Všetok počet hláv otcov[6] zdatných hrdinov[517 521] *bol* dvetisíc a šesťsto, (13)a k ich ruke vojenská moc[401], zástup[653] tristotisíc a sedemtisíc a päťsto, schopný boja[311 911] v zdatnej sile[521] na pomoc kráľovi proti nepriateľovi; (14)a Uzzijjáhú im, všetkému zástupu[653], pripravil[15] malé štíty a kopije a prilby a panciere a luky ako[106] aj[86] kamene *do* prakov. (15)A v Jerúsaléme zriadil[10] vojnové stroje[913], vynálezy[113] vynálezcu[112 914], aby boli[260] na vežiach a na nárožiach na strieľanie šípmi a veľkými kameňmi; a jeho chýr[905] sa rozšíril[915] až do ďaleka od*tadiaľ*, lebo si obdivuhodne počínal[93 95] na získavanie pomoci[916], až než zosilnel.

(16)A ako zosilnel[445], pozdvihlo sa[641 917] jeho srdce na skazu[503 918], takže[18] sa proti Hospodinovi, svojmu Bohu, dopustil nevernosti[498] a vstúpil do chrámu[155] Hospodina vykiadzať[74] na oltári kadiva[75]; (17)a za ním vstúpil Azarjáhú, kňaz, a s ním kňazi Hospodina[5], osmdesiati zdatní muži[919 920], (18)a zastali proti Uzzijjáhúovi, kráľovi, a povedali mu: N*epatrí* tebe, Uzzijjáhú, vykiadzať[74] Hospodinovi, lež[264] kňazom, synom Áróna, ktorí *sú*[513] posvätení vykiadzať[74]. Vyjdi[31] zo svätyne[724], lebo si sa dopustil nevernosti[498] a ne*bude* ti *to* od Hospodina,

www.mrtsa.sk

Boha, na česť[35]. (19)A Uzzijjáhú sa pohneval[921] – a v jeho ruke *bola* kadidelnica[922]
na vykiadzanie[74] – a v jeho pohnevaní
sa[921] s kňazmi vtom[36] pred tvárou kňazov
v dome Hospodina, spredu[361 923] voči oltáru kadiva[75], na jeho čele vzišlo malomocenstvo; (20)a Azarjáhú, hlavný kňaz[708],
sa na neho obzrel[547], *aj* všetci kňazi, a hľa,
on *bol* na svojom čele postihnutý malomocenstvom[924]; popohnali ho teda[86] odtadiaľ a on sám sa poponáhľal vyjsť[31], lebo
ho ranil[925] Hospodin. (21)A Uzzijjáhú,
kráľ, ostal[33] *až* po deň svojej smrti postihnutý malomocenstvom[924] a býval *v* dome
oddelenia[926], *súc* malomocenstvom postihnutý[924], lebo bol odrezaný[927] od domu
Hospodina; a nad domom kráľa, súdiac
ľud zeme, *bol* Jóthám, jeho syn.

(22)A ostatné veci[558] Uzzijjáhúa, prvé
aj posledné, *vy*písal Isajá, syn Ámóca,
prorok. (23)I ľahol Uzzijjáhú so svojimi
otcami a pochovali ho s jeho otcami na
poli pochovávania kráľov, lebo povedali:
On *bol* postihnutý malomocenstvom[924].
A kraľovania sa miesto neho ujal Jóthám,
jeho syn.

27 Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Jóthám vo veku[512] dvadsiatich
a piatich rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93]
šestnásť rokov, a meno jeho matere Jerúšá, dcéra Cádóka. (2)A dal sa robiť,
čo *bolo*[513] správne[562] v očiach Hospodina,
podľa všetkého, čo robil[93] Uzzijjáhú,
jeho otec, ibaže do chrámu[155] Hospodina
nevstúpil; no[18] ľud, *tí* sa ešte správali skazene[503 918]. (3)On vybudoval vrchnú bránu
domu Hospodina a vo veľkom[928] budoval[93]
v múre[372] Ófela[929] (4)a v pohorí[68] Júdu vybudoval mestá a v lesoch zbudoval hrady
a veže. (5)A on sa dal bojovať[311] s kráľom
detí[215] Ammóna a prevládol nad nimi[369]
a synovia Ammóna mu v onom roku dali
sto kikkárov[139] striebra a desaťtisíc kórov[97]
pšenice a jačmeňa desaťtisíc; toto mu synovia Ammónovi opäť dali[285] *aj* v roku
druhom a treťom. (6)I upevnil Jóthám
svoju moc[2], lebo upravil[15] svoje cesty pred
tvárou Hospodina, svojho Boha.

(7)A ostatné veci[558] Jóthóma a všetky
jeho vojny[311] a jeho cesty, hľa ich, *sú vy*písané na knihe[627] kráľov Isráéla a Júdu.
(8)Pri započatí svojho kraľovania[511] bol[93]
vo veku[512] dvadsiatich a piatich rokov
a v Jerúsaléme kraľoval[93] šestnásť rokov.
(9)I ľahol Jóthám so svojimi otcami a pochovali ho v meste Dávída[216], a kraľovania
sa miesto neho ujal Ácház, jeho syn.

28 Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Ácház vo veku[512] dvadsiatich
rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] šestnásť
rokov. A nerobil[93], čo *bolo*[513] správne[562]
v očiach Hospodina, ako Dávíd, jeho
otec, (2)lež[18] sa dal chodiť cestami kráľov
Isráéla a dokonca zhotovil[10] zliatiny Baalím[5 638]; (3)on aj[86] vykiadzal[74 93] v prierve[572]
syna Hinnóma a svoje deti[215] prevádzal[93]
ohňom[930] podľa ošklivostí[931] národov,
ktoré Hospodin pred tvárou[404] synov Isráéla vypudil[722], (4)a obetoval a vykiadzal[74 93]
na výšinách[8] a na pahorkoch a pod každým zeleným stromom. (5)I *vy*dal ho
Hospodin, jeho Boh, v ruku kráľa Arámu[61 62], takže[18] na neho udreli[550] a zajali od
neho[932] početné[933] zajatectvo; to[18] zaviedli
do Damesku[857]. A tiež bol *vy*daný v ruku
kráľa Isráéla; ten[18] na neho udrel[550] veľkým
úderom[98] (6)a zabil – Pekach, syn Remaljáhúa – v Júdovi stoadvadsaťtisíc v jednom dni (tí všetci *boli* zdatní muži[919 920])
pre ich opustenie[101] Hospodina, Boha ich
otcov; (7)a Zichrí, hrdina[517] *z* Efrájima,
zabil Maaséjáhúa, syna kráľa, a Azríkáma, vedúceho[262] domu[934], a Elkánu,
druhého po kráľovi[935]. (8)A synovia Isráéla *sprostred* svojich bratov zajali dvestotisíc žien, synov a dcér, a tiež od nich
ukoristili[580] hojný lup; i zaniesli ten lup
do Šómróna.

(9)A tam sa vyskytol[33] prorok Hospodina[5], jeho meno Ódéd; ten[18] vyšiel[31] pred
tvár vojska[653], ktoré[513] prichádzalo k Šómrónu, a povedal im: Hľa, pre popudenie[101]
Hospodina, Boha vašich otcov, proti
Júdovi ich *vy*dal[122] vo vašu ruku, i dali ste
sa medzi nimi zabíjať v zúrivosti[921], *ktorá*
dosiahla až k nebesám, (10)a teraz vy zamýšľate[684] podmaniť si deti[215] Júdu
a Jerúsaléma za nevoľníkov a za slúžky;
a vy sami[936] – či nie *sú* pri vás previnenia[707]
voči Hospodinovi, vášmu Bohu? (11)Teraz
ma teda[86] poslúchnite a zajatectvo, ktoré
ste *sprostred* svojich bratov zajali, pošlite
späť[285], lebo *je* proti vám žiar[937] hnevu
Hospodina. (12)I povstali podaktorí[261]

www.biblia.sk

z hláv detí[215] Efrájima, Azarjáhú, syn
Jehóchánána, Berechjáhú, syn Mešillé-
mótha, a Jechizkijjáhú, syn Šalluma,
a Amásá, syn Chadlája, proti tým, *ktorí*[513]
prichádzali z vojenskej výpravy[653] (13) a po-
vedali im: Nesmiete[26] privádzať zajatec-
tvo sem – ba, na naše previnenie[707] *proti*
Hospodinovi[210 938]! Vy zamýšľate[684] pridá-
vať[466] k našim hriechom a k našim previ-
neniam[707], hoci máme[50] vinu[707] veľkú[551]
a proti Isráélovi *je* žiar[937] hnevu Hospo-
dina. (14) Ozbrojenci[42] teda[86] zanechali[939]
zajatectvo a korisť pred tvárou veliteľov[3]
a všetkého zídenia[7] (15) a muži, ktorí boli
označení menami, vstali a chopili sa[366] za-
jatectva a všetkých z ich nahých[940] obliekli
z lupu, áno[18], obliekli ich a obuli ich a na-
kŕmili ich a napojili ich a namastili ich
a zaviedli[941] ich na osly, totiž[106] všetkých
oslabených[875], a dopravili ich *v* Jeríchó,
mesto paliem, blízko[942] ich bratov; a vrá-
tili sa *v* Šómrón.

(16) V onej dobe si kráľ Ácház poslal
o pomoc ku kráľom Aššúra[61 943], (17) lebo[18]
opäť[944] pritiahli Edómím[60] a udreli[550] na
Júdu a zajali zajatcov[42], (18) a Pelištím[60]
sa dali podnikať nájazdy[883] na mestá ní-
žiny[48] a juhu[169] Júdu[5] a dobyli Béth-šemeš
a Ajjálón a Gedéróth a Sóchó a jeho
osady[556] a Timnu a jej osady[556] a Gimzó
a jeho osady[556] a usídlili sa tam; (19) Hos-
podin totiž pokoril Júdu príčinou Ácházа,
kráľa Isráéla, lebo *on* v Júdovi spôsobil
bezuzdnosť[945] a vyslovenú nevernosť[498 946]
v Júdovi. (20) A Tilgath-Pilneser, kráľ
Aššúra[61 943], pritiahol proti nemu a spôso-
bil mu tieseň a nie *že* ho posilnil, (21) hoci
Ácház vyraboval[947] dom Hospodina a dom
kráľa a hodnostárov[3] a dal kráľovi Aššú-
ra[61 943], *ale* ne*bol* mu pomocou[458].

(22) A*le* v čas svojej tiesne[948] on, kráľ
Ácház, sa dal páchať ešte[18] viac[466] never-
nosti[498]; (23) áno[18], dal sa obetovať bohom
Damesku[857], ktorí[513] na neho udreli[550],
lebo[18] *si* povedal[683]: Pretože oni, bohovia
kráľov Aráma[61 62], im pomáhali, budem
obetovať im, nech[18] pomáhajú mne. A*le*
oni sa mu stali príčinou jeho pádu[875 949],
jemu *aj* všetkému Isráélovi. (24) A Ácház
zobral[40] náčinia[189] Božieho domu a roz-
sekal[950] náčinia[189] Božieho domu a zavrel
dvere[137] domu Hospodina a na všetkých
nárožiach[951] v Jerúsaléme si zriadil[10] oltáre
(25) a v každom jednotlivom meste[393] Júdu[5]
zriadil[10] výšiny[8] na vykiadzanie[74] iným[142]
bohom, takže[18] dráždil[93 623] Hospodina,
Boha svojich otcov. (26) A ostatné jeho
veci[558] a všetky jeho cesty, prvé *aj* po-
sledné, hľa ich, *sú vy*písané na knihe[627]
kráľov Júdu a Isráéla. (27) I ľahol Ácház
so svojimi otcami a pochovali ho v meste,
v Jerúsaléme, ale nevniesli ho do hrobov
kráľov Isráéla. A kraľovania sa miesto
neho ujal Jechizkijjáhú, jeho syn.

29 Jechizkijjáhú započal kraľovať[511]
vo veku[512] dvadsiatich a piatich
rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme dvadsať
a deväť rokov; a meno jeho matere Avijjá,
dcéra Zecharjáhúa. (2) A dal sa robiť, čo
bolo[513] správne[562] v očiach Hospodina,
podľa všetkého, čo robil[93] Dávíd, jeho
otec.

(3) On v prvom roku svojho kraľovania[5],
v prvom mesiaci, otvoril dvere[137]
domu Hospodina a opravil[830] ich (4) a uvie-
dol kňazov a Lévíovcov[218] a zhromaždil[40]
ich na priestranstve[952] *ku* vzchádzaniu[169]
(5) a povedal im: Počujte ma, vy[513] Lévío-
vci[218]! Teraz sa posväťte a posväťte dom
Hospodina, Boha vašich otcov, a vyneste[31]
zo svätyne[220] poškvrnu[953], (6) lebo naši ot-
covia sa dopustili nevernosti[498] a robili[93],
čo *bolo*[513] v očiach Hospodina, nášho
Boha, zlé, a opustili ho a obrátili svoju
tvár od obydlia[21] Hospodina a nastavili[46]
šiju; (7) tiež zavreli dvere[137] predsiene
a zahasili[954] lampy a prestali Bohu Isráéla
kadivom[75] vykiadzať[74] a vzostupné *obete*[25]
vznášať[24 955] na svätom *mieste*, (8) takže[18]
proti Júdovi a Jerúsalému nastalo[33]
rozhnevanie[699] Hospodina, i *vy*dal ich
k hrôze[956], k úžasu[957] a k syčaniu[958 959], ako
vy svojimi očami vidíte; (9) áno[18], hle, naši
otcovia padli mečom a naši synovia a naše
dcéry a naše ženy *sú* pre toto v zajatí.
(10) Nuž[465] *je* blízko môjmu srdcu[263] uzav-
rieť[232] *vzhľadom* na Hospodina, Boha[354]
Isráéla, zmluvu a *od*vrátiť od nás žiar[937]
jeho hnevu; (11) nesmiete[26] teraz, moji sy-
novia, byť neteční, veď vo vás Hospodin
našiel záľubu[258], aby ste stáli[260] pred jeho
tvárou na jeho obsluhu[250], áno[18], aby ste
mu boli[260] obsluhovačmi[407] a vykiadzajú-
cimi[74 960].

www.biblia.sk

(12)I povstali Lévíovci[218], Machath, syn
Amásaja, a Jóél, syn Azarjáhúa, zo synov
Keháthího[109]; a zo synov Merárího Kíš,
syn Avdího, a Azarjáhú, syn Jehalleéla,
a z Géršunního[109] Jóách, syn Zimmu,
a Éden, syn Jóácha, (13)a zo synov Elícá-
fána Šimrí a Jeíél, a zo synov Ásáfa
Zecharjáhú a Mattanjáhú, (14)a zo synov
Hémána Jehíél a Šimeí, a zo synov Jedú-
thúna Šemaejá a Uzzíél; (15)a zhromaž-
dili[40] svojich bratov a posvätili sa a podľa
rozkazu kráľa slovami[961] Hospodina prišli
očistiť dom Hospodina. (16)A kňazi vstú-
pili očisťovať do vnútra[205] domu Hospo-
dina a všetku nečistotu[962], ktorú v chrá-
me[155] Hospodina našli, vyniesli[31] na ná-
dvorie[180] domu Hospodina; prevzali ju[86]
Lévíovci[218] vyniesť[31] k potoku[343] Kidrón
von[231]. (17)Začali teda[86] posviacať v prvý[963]
den prvého mesiaca[5] a v ôsmy deň me-
siaca[5] vstúpili do predsiene Hospodina
a posviacali[93] dom Hospodina po osem
dní, a v šestnásty deň prvého mesiaca[5]
boli hotoví[93 183]; (18)i vstúpili dnu[205] k *Je*-
chizkijjáhúovi, kráľovi, a povedali: Oči-
stili sme všetok dom Hospodina *aj* oltár
vzostupných *obetí*[25 42 341] a všetky náčinia[189]
k nemu[190] a stôl radu[77] a všetky náčinia[189]
k nemu[190], (19)a všetky náčinia[189], ktoré
kráľ Ácház za svojho kraľovania v svojej
nevernosti[101 498] odhodil[486], sme pripravili[15]
a posvätili, a hľa ich, *sú* pred oltárom[20]
Hospodina.

(20)A Jechizkijjáhú, kráľ, zavčasu vstal
a zhromaždil[40] predstavených[3] mesta
a vystúpil[12] *v* dom Hospodina; (21)i pri-
viedli sedem býkov a sedem baranov a se-
dem jahniat[964] a sedem kozlov na *obeť za*
hriech za kráľovstvo a za svätyňu[724] a za
Júdu; tie[18] nariadil[64 122 965] synom Árónа,
kňazom, vzniesť[24] na oltári Hospodina.
(22)Pozahlúšali[966] teda[86] hovädzí dobytok
a kňazi prevzali a na oltár vykropili[967] krv,
a pozahlúšali [966] barany a krv vykropili[967]
na oltár, a pozahlúšali [966] jahňatá[964] a krv
vykropili[967] na oltár. (23)A pred tvár kráľa
bližšie priviedli[675] chlpáčov[968] *obete za*
hriech a zídenie[7] na ne položilo[969] svoje
ruky (24)a kňazi ich pozahlúšali[966] a ich
krv naniesli v obeť za hriech[970] na oltár na
urobenie zadosť[971] za všetok Isráél, lebo
kráľ povedal: Vzostupná *obeť*[25] a *obeť za*
hriech *bude* za všetok Isráél. (25)A *v* dome
Hospodina postavil Lévíovcov[218] s cim-
balmi[240], s varytami[240 241] a s lýrami[240 242]
podľa[389] rozkazu Dávída a Gáda, kráľovho
vidiaceho[443], a Náthána, proroka, lebo ten
rozkaz *bol* skrze[336] Hospodina, skrze[336]
jeho prorokov. (26)Lévíovci[218] teda[86] za-
stali s nástrojmi[189 240] Dávída a kňazi s po-
zaunami[240] (27)a *Je*chizkijjáhú nariadil[63]
vznášať[24] na oltári vzostupnú *obeť*[25],
a v čase, *keď* vzostupná *obeť*[25] začala, za-
čal spev Hospodina a pozauny, a *to* so
sprievodom[972] nástrojov[189] Dávída, kráľa
Isráéla. (28)A všetko zídenie[7], *tí* sa kla-
ňali *za* spev*u* spevákov[42], a pozauny zvu-
čali[243]; to všetko *až* do dokončenia[183] vzos-
tupnej *obete*[25]. (29)A ako vznášanie[24] do-
končili[183 445], zohli sa[332], kráľ a všetci,
ktorí[513] sa nachádzali s ním, a dali sa kla-
ňať. (30)I nariadil[63] kráľ Jechizkijjáhú
a hodnostári[3] Lévíovcom[218] prinášať Hos-
podinovi[247] velebenie[245] slovami Dávída
a Ásáfa, vidiaceho[443], i dali sa radostne[973]
velebiť[245] a schýlili hlavy[739] a dali sa kla-
ňať.

(31)A Jechizkijjáhú sa ujal slova[974]
a povedal: Teraz ste svoju ruku naplnili[538]
pre Hospodina[13]; pristúpte bližšie[675] a pri-
nášajte k domu Hospodina obete a prej-
avy vďaky[975]. A zídenie[7] sa dalo prinášať
obete a prejavy vďaky[975] a – každý srdcom
ochotný[976] – vzostupné *obete*[25]. (32)A po-
čet vzostupných *obetí*[25 42], ktoré priniesli
– zídenie[7] – bol: sedemdesiat *kusov*
hovädzieho dobytka, sto baranov, dvesto jah-
niat[964]; toto[125] všetko na vzostupné *obete*[25]
Hospodinovi. (33)A tých, *ktoré boli*[513] po-
svätené: šesťsto *kusov* hovädzieho do-
bytka a tritisíc *kusov* drobného dobytka.
(34)Lenže kňazov bolo[93] namále, takže[18]
neboli schopní všetky vzostupné *obete*[25]
posťahovať; *ale* ich bratia Lévíovci[218] sa im
stali posilou[977] *až* do dokončenia[183] práce[184]
a pokým sa kňazi posviacali, lebo Lévíovci[218] *boli* srdcom od kňazov odhodla-
nejší[562 978 979] posvätiť sa, (35)a tiež *boli*
vzostupné *obete*[25 42 341] v hojnosti, s tu-
kom[240 339] *obetí* pokojných hodov[340] a s lia-
tymi *obeťmi*[240 980] ku vzostupným *obe-*
tiam[25 42 341]. Tak[18] bola služba[451] *v* dome[210]
Hospodina usporiadaná[15] (36)a Jechizkij-
jáhú sa zaradoval, a*j* všetok ľud, nad

www.biblia.sk

Božím upretím zreteľa[15] k[981] ľudu, že sa tá
vec s urýchlením[982] uskutočnila[33].
30 A Jechizkijjáhú poslal ku všet-
kému Isráélovi a Júdovi a aj
k Efrájimovi a Menaššéovi napísal listy
o prídení k domu Hospodina v Jerúsa-
léme na usporiadanie[10] minutia[983] Hospo-
dinovi, Bohu[984] Isráéla. (2)A*le* kráľ sa roz-
hodol[886 985], a*j* jeho hodnostári[3] a všetko
zídenie[7] v Jerúsaléme, usporiadať[10] minu-
tie[984] v druhom mesiaci; (3)v onen čas ho
totiž usporiadať[10] nemohli, lebo sa nebolo
posvätilo nadostač kňazov a ľud sa nebol
zhromaždil[40] do Jerúsaléma, (4)takže[18] tá
vec bola[93] v očiach kráľa *aj* v očiach všet-
kého zídenia[7] správna[562], (5)dohodli[392]
teda[86] ujednanie[986] rozniesť po všetkom
Isráélovi od Beér-ševy až po Dán[987] pozva-
nie[988] prísť na usporiadanie[10] minutia[983]
Hospodinovi, Bohu[984] Isráéla, lebo *ho*
dávno[989] neusporiadali[10], ako *je* napísané.
(6)Odišli teda[86] behúni[508] s listami[240] od
ruky kráľa a jeho hodnostárov[3] po všet-
kom Isráélovi a Júdovi, áno[18], podľa roz-
kazu kráľa, *s* výrokom: Synovia Isráéla,
vráťte sa k Hospodinovi, Bohu Abrahá-
ma, Isáka a Isráéla, a *on* sa bude vracať k tým,
ktorí[513] unikli[42 505], ktorí[513] vám zvyšujú[42],
z dlane[270] kráľov Aššúra[61 943], (7)nech[18] ne-
budete ako vaši otcovia a ako vaši bratia,
ktorí sa proti Hospodinovi, Bohu svojich
otcov, dopustili nevernosti[498], takže[18] ich
*vy*dal na spustošenie[957], ako vy vidíte.
(8)Nuž[465], nesmiete[26] zatvrdzovať[449] svoju
šiju ako vaši otcovia; *po*dajte ruku Hospo-
dinovi a príďte k jeho svätyni[724], ktorú na-
vždy[79] posvätil, a slúžte[358] Hospodinovi,
svojmu Bohu, a *on* od vás bude *od*vracať
žiar[937] svojho hnevu, (9)lebo vaším ná-
vratom[101] k Hospodinovi vaši bratia a vaše
deti[215] dôjdu[106 990] súcitu[991] pred tvárou
zajavších ich, ako[106] aj[86] návratu do tejto
zeme, lebo Hospodin, váš Boh, *je* milos-
tivý a súcitný[992] a nebude od vás odklá-
ňať[394] tvár, ak sa budete k nemu vracať.

(10)I prechádzali[93] behúni[508] od mesta
k mestu zemou Efrájima a Menaššéa až
po Zevulúna; tam[18] sa na nich dívali[93 993]
uštipačne[994] a mali[93] v nich predmet vý-
smechu[994], (11)ale[995] podaktorí[261] z Ášéra
a Menaššéa a zo Zevulúna sa pokorili
a prišli do Jerúsaléma. (12)Aj v Júdovi
sa Božia ruka prejavila[456] daním jed-
ného srdca na vykonanie rozkazu kráľa
a hodnostárov[3] podľa[389] slova Hospodina,
(13)takže[18] sa *v* Jerúsalém na usporiada-
nie[10] slávnosti nekvasených *chlebov* v dru-
hom mesiaci zhromaždil[40] početný ľud,
zídenie[7] vo veľkej[196] hojnosti. (14)A po-
vstali a odstránili[394] oltáre, ktoré *boli*
v Jerúsaléme, *aj* všetky oltáre na vykia-
dzanie[74 996] odstránili[394] a vyhádzali ich
k potoku[343] Kidrón.

(15)A v štrnásty deň druhého mesiaca[5]
zahlušili[966] minutie[983] a kňazi a Lévíovci[218]
sa zahanbili a posvätili sa a dopravili
v dom Hospodina vzostupné *obete*[25]
(16)a zastali na svojom stanovišti podľa
svojho predpisu[177], podľa zákona[272] Moj-
žiša, Božieho muža, a kňazi kropili krvou
prevzatou[997] z ruky Lévíovcov[218]. (17)V zí-
dení[7] totiž *bolo* veľa *tých*, ktorí sa nepo-
svätili, a Lévíovci[218] *boli* nad zahlúša-
ním[966 998] minutí[983] pre všetkých[13], *ktorí* ne-
boli čistí, na ich posvätenie Hospodinovi,
(18)lebo množstvo[410] ľudu, mnohí z Efrá-
jima a Menaššéa a Jissáschára a Zevulúna
sa neočistili, takže zajedli minutie[983] nie
tak[999], ako *je* napísané. Ale Jechizkijjáhú
sa za nich dal modliť výrokom: Kiež dob-
rotivý Hospodin robí[114] zadosť[971] v pro-
spech (19)každého, *kto* svoje srdce usmer-
nil[15] na vyhľadávanie[22] Boha, Hospodina,
Boha svojich otcov, no[18] nie podľa svätého
očisťovania[744 1000]. (20)A Hospodin k Je-
chizkijjáhúovi naklonil sluch[279] a prepáčil
ľudu[1001].

(21)Synovia Isráéla, ktorí[513] sa pona-
chádzali v Jerúsaléme, teda[86] *po* sedem
dní s veľkou radosťou[240] konali[10 93] slávnosť
nekvasených *chlebov* a Lévíovci[218] a kňazi
deň po dni[1002] prinášali velebenie[245] Hos-
podinovi[247] hlasnými nástrojmi[192 1003] –
Hospodinovi[1004]. (22)A Jechizkijjáhú pre-
hovoril k srdcu všetkých Lévíovcov[218],
ktorí[513] si rozumne počínali[1005], *s* dobrou
rozumnosťou[103] voči Hospodinovi. A *po*
sedem dní jedli[93] sviatočné obete[42 78 1006],
obetujúc obete pokojných hodov[340] a pri-
nášajúc chválu[246 1007] Hospodinovi[247], Bohu
svojich otcov.

(23)A rozhodli sa[886 985], všetko zídenie[7],
sláviť[10] ďalších[142] sedem dní; dali sa teda[86]
sláviť[10] sedem dní *s* radosťou, (24)lebo

www.biblia.sk

*Je*chizkijjáhú, král Júdu, venoval[1008] zídeniu[7] tisíc býkov a sedemtisíc *kusov* drobného dobytka a hodnostári[3] venovali[1008] zídeniu[7] tisíc býkov a desaťtisíc *kusov* drobného dobytka; a kňazi sa v množstve posvätili. (25)I radovali[93] sa, všetko zídenie[7] Júdu a kňazi a Lévíovci[218] a všetko zídenie[7] tých, *ktorí*[513] prišli z Isráéla, a cudzinci[117], ktorí[513] prišli zo zeme Isráéla a ktorí[513] bývali v Júdovi. (26)Nastala[33] teda[86] v Jerúsaléme veľká radosť, lebo od dní Šalamúna, syna Dávída, kráľa Isráéla, ne*bolo* v Jerúsaléme *nič* takéto[1009]. (27)A kňazi a Lévíovci[218] povstali a požehnali ľud a ich hlas bol vypočutý[1010] a ich modlitba vstúpila k jeho svätému príbytku[744], k nebesám.

31 A ako toto všetko dokončili[183 445], vyšli[31], všetok Isráél, ktorí *boli*[513] ponachádzaní, do miest[497] Júdu a potrieskali[564] stĺpy[565] a pozrážali ašéry[566] a pováľali[825] výšiny[8] a oltáre zo všetkého Júdu a Benjámína a vo všetkom Efrájimovi a Menaššéovi *až* do skoncovania[183]; a všetci synovia Isráéla sa vrátili, každý[302] v svoju držbu, do svojich miest[497].

(2)A Jechizkijjáhú rozmiestil[392] oddiely[237] kňazov, a Lévíovcov[218] po ich oddieloch[237], každého[302] podľa príkazu[1011] jeho služby[451], kňazov[5] a Lévíovcov[5 221], na vzostupné *obete*[25] a na *obete* pokojných hodov[340], na obsluhu[250] a na chvály[246] a na velebenie[245] v bránach húfov[1012] Hospodina, (3)a podiel[1013] kráľa z jeho imania[752] na vzostupné *obete*[25]: na vzostupné *obete*[25] rána a večera a vzostupné *obete*[25] na soboty a na *nové* mesiace a na sviatky[78], ako *je* napísané v zákone[272] Hospodina, (4)a nariadil[63] ľudu, obyvateľom Jerúsaléma, *odov*zdávať podiel[1013] kňazov a Lévíovcov[218], aby sa mohli[26] držať pri zákone[272 366 1014] Hospodina; (5)a ako sa tá vec rozniesla[445 1015], naznášali deti[215] Isráéla množstvo prvotiny[1016 1017] obilia, muštu a oleja[1018] a medu a všetkej úrody poľa a v hojnosti dopravili desiatok toho všetkého. (6)A deti[215] Isráéla a Júdu, tí, *ktorí*[513] bývali v mestách Júdu, aj oni dopravili desiatok hovädzieho dobytka a drobného dobytka a desiatok svätých *vecí*, ktoré *boli*[513] posvätené Hospodinovi, ich Bohu, a nakládli[46] hromady *a* hromady. (7)Navršovať[1019] začali tie hromady v treťom mesiaci a dokončili[183] v mesiaci siedmom; (8)a keď Jechizkijjáhú a hodnostári[3] prišli a tie hromady uvideli, dali sa[281] žehnať Hospodina a ľud Isráéla. (9)A keď sa Jechizkijjáhú na kňazov a Levíovcov[218] obrátil s dopytom[22] o[1020] tie hromady, (10)povedal[281] k nemu Azarjáhú, hlavný kňaz[708] domu Cádóka[5], áno[18], povedal: Od započatia prinášania *obete* venovania[1021] *v* dom Hospodina *je čo* jesť a nasýtiť sa a*j* ostaviť, až do hojnosti, lebo Hospodin požehnal ľud, a čo *je*[512] ostavené, *je* táto spústa.

(11)Jechizkijjáhú teda[86] nariadil[64] pripraviť[15] v dome Hospodina komory[1022]; tie[18] pripravili[15] (12)a *obeť* venovania[1021] a desiatky[42] a posvätené *veci* spoľahlivo[1023] vniesli, a vedúcim[262] *bol* Konanjáhú, Lévíovec, a druhým Šimeí, jeho brat; (13)a poverenci[843] po boku[1024] Konanjáhúa a Šimeího, jeho brata, *boli* Jechíél a Azazjáhú a Nachath a Asáhél a Jerímóth a Józávád a Elíél a Jismachjáhú a Machath a Benájáhú, podľa[389] nariadenia[1025] Jechizkijjáhúa, kráľa, a Azarjáhúa, vedúceho[262] Božieho domu.

(14)A nad Božími dobrovoľnými *obeťmi*[998 1026] na *roz*dávanie Hospodinovej *obete* venovania[1021] a nanajvýš svätých[1027] *vecí bol* Kóré, syn Jimnu, Lévíovec, vrátnik ku vzchádzaniu[169 1028], (15)a k jeho ruke Éden a Minjámin a Jéšúa a Šimaejáhú, Amarjáhú a Šechanjáhú, v mestách kňazov na spoľahlivé[1023] *roz*dávanie svojim bratom v oddieloch[237], ako veľkému[1029], tak[1030] malému[1029], (16)okrem[420] tých, *ktorí boli*[513] ich rodopisne zaznačení, totiž[106] *osôb* mužského pohlavia od veku[512] troch rokov a nahor, každému, kto[513] vstupoval do domu Hospodina podľa povinnosti[390 1031] dňa v jej deň, podľa ich služby[451] v ich úkoloch[335 1032] po ich oddieloch[237] (17)(a*j* s kňazmi a Lévíovcami[218], *ktorí boli*[513] rodopisne zaznačení, podľa domov[649] ich otcov od veku[512] dvadsiatich rokov a nahor podľa[389] ich úkolov[335] v ich oddieloch[237]), (18)a tým, *ktorí boli*[513] rodopisne zaznačení medzi všetkou ich drobotinou, ich ženami a ich synmi a ich dcérami, všetkému zídeniu[7], lebo sa v svojej vernosti[705] posvätili *k* svätosti. (19)A pre synov

www.mosaicka.cz

Áróna, kňazov[13], *boli* na poliach obvodov[485 912] ich miest[497], v každom jednotlivom meste[393], muži, ktorí boli označení menami, na *do*dávanie podielov[1013] všetkým mužského pohlavia medzi kňazmi a všetkým tým, *ktorí boli*[513] rodopisne zaznačení medzi Lévíovcami[218].

(20)A podľa tohto robil[93] Jechizkijjáhú vo všetkom Júdovi, a robil[93] pred tvárou Hospodina, svojho Boha, čo *bolo*[513] dobré a správne[562] a pravdivé[1033]; (21)a vo všetkej svojej činnosti[639], ktorú započal, v službe[451] Božieho domu a v zákone[272] a v rozkaze zaujímať sa o[22 602] svojho Boha konal[93] celým svojím srdcom a dosiahol úspech[545].

32 Po týchto veciach a *tejto* vernosti[1033] pritiahol Sanchériv, kráľ Aššúra[61 943], a vstúpil v Júdu a utáboril sa pred opevnenými[636] mestami a zamýšľal[93 684] ich pre seba prielomom dobyť[776]. (2)A keď Jechizkijjáhú zistil[406], že pritiahol Sanchériv a jeho tvár *je* za boj[13 311 1034] proti Jerúsalému, (3)uradil sa[281] so svojimi hodnostármi[3] a hrdinami[517] pozasýpať[1035] vody prameňov, ktoré *sú* zvonku[839] voči mestu[714]; i pomohli mu (4)a zhromaždili sa, veľa ľudu, a pozasýpali[1035] všetky žriedla a potok[343], ktorý[513] prúdil stredom zeme, *s* výrokom: Prečo by mali[26] prísť králi Aššúra[61 943] a nachádzať veľa vôd? (5)A vzmužil sa[2 529] a vybudoval všetok poborený múr[370] – ten[18] vztýčil *až* k vežiam[1036] – a navonok[231] ďalší[142] múr[370], a opravil[830] Milló[1037] mesta Dávída[216] a v hojnosti nazhotovoval[10] oštepov[42 808] a malých štítov. (6)A nad ľudom ustanovil[46] veliteľov[3] *do* bojov[311] a zhromaždil ich k sebe na priestranstvo[952] *pri* bráne mesta a prehovoril k ich srdcu výrokom: (7)Buďte silní a buďte odvážni[490], nemusíte[26] sa báť[306] ani sa strachovať pred tvárou[404 736] kráľa Aššúra[61 943] a pred blízkosťou tváre[39] všetkého davu[535], ktorý *je* s ním, veď s nami je viac ako s ním[469] – (8)s ním *je* rameno *z* mäsa a s nami Hospodin, náš Boh, na pomoc nám a na vybojovanie[311] našich bojov[311]. I opreli sa, ľud, o[1038] slová Jechizkijjáhúa, kráľa Júdu.

(9)Po tomto poslal Sanchériv, kráľ Aššúra[61 943], k Jerúsalému svojich služobníkov (vtedy[18] on *bol* pred Láchíšou a všetok jeho dvor[1039] s ním) k Jechizkijjáhúovi, kráľovi Júdu, a ku všetkému Júdovi, ktorý *bol* v Jerúsaléme, *s* odkazom[613]: (10)Takto povedal Sanchériv, kráľ Aššúru[62 943]: Na čo sa spoliehate, a ostávate v obľahnutí[1040] v Jerúsaléme? (11)Či vás Jechizkijjáhú nezavádza na scestie[1041], *vy*dať vás smrti hladom a smädom, výrokom: Hospodin, náš Boh, nás bude môcť[26] vyprostiť z dlane[267] kráľa Aššúra[61 943]? (12)Či nie on, Jechizkijjáhú, odstránil[394] jeho výšiny[8] a jeho oltáre a Júdovi a Jerúsalému nariadil[63] výrokom: pred jedným oltárom[20] sa budete[114] klaňať a na ňom v dym meniť[75 85]? (13)Či neviete, čo som vykonal ja a moji otcovia všetkým národnostiam[310 354] zemí? Či vari[1042] boli bohovia národov zemí schopní vyprostiť ich zem z mojej ruky? (14)Kto *je* medzi bohmi všetkých týchto národov, ktoré moji otcovia spravili odovzdanými[747 748], taký, žeby[1043] bol schopný svoj ľud z mojej ruky vyprostiť, takže by váš Boh bol schopný z mojej ruky vyprostiť vás? (15)Nuž teda[465] nech vás *Je*chizkijjáhú neklame[114] a nezavádza vás takto[1009] na scestie[1041] a nemali[26] by ste mu dôverovať, lebo žiadny[111] +BOH žiadneho[111] národa a kráľovstva nebol schopný vyprostiť svoj ľud z mojej ruky a*ni* z ruky mojich otcov – a váš Boh tobôž nebude môcť[26] vyprostiť z mojej ruky vás!

(16)A jeho služobníci ďalej[944] hovorili[93] proti Hospodinovi, Bohu, a proti Jechizkijjáhúovi, jeho nevoľníkovi; (17)a*j* listy napísal na utŕhanie Hospodinovi, Bohu Isráéla, a k reči proti nemu, k výroku: Ako bohovia národov zemí, ktorí nevyprostili svoj ľud z mojej ruky, tak z mojej ruky nebude môcť[26] svôj ľud vyprostiť Boh Jechizkijjáhúa. (18)A dali sa volať silným hlasom po júdsky na ľud Jerúsaléma, ktorý *bol* na múre[372], na zastrašenie[306 1044] ich a na poľakanie[1045] ich, aby mohli[26] dobyť mesto; (19)a o Bohu Jerúsaléma hovorili[93] ako o bohoch národností[310] zeme, diele[639] rúk človeka. (20)A o toto sa Jechizkijjáhú, kráľ, a Isajá, syn Amóca, prorok, dali modliť a volať[686] k nebesám (21)a Hospodin poslal anjela[1046], ktorý[18] zahubil každého zdatného hrdinu[517 521] a vodcu[262] a veliteľa[3] v tábore[578] kráľa Aššúra[61 943]; ten[18] sa

www.biblia.sk

s hanbou[240] *v* tvári[210] vrátil do svojej zeme,
a keď vstúpil *v* dom svojho boha, mečom[281]
ho tam zrazili pochádzajúci[1047] z jeho
útrob. (22)Tak[18] Hospodin Jechizkijjáhúa a obyvateľov Jerúsaléma vyslobodil[727]
z ruky[1048] Sanchériva, kráľa Aššúra[61 943],
a z ruky[1048] všetkých[1049], a podporoval[93 941 1050] ich[1051] zo všetkých strán[570];
(23)a mnohí do Jerúsaléma prinášali
dary[42 341 435] Hospodinovi a cennosti Jechizkijjáhúovi, kráľovi Júdu, i bol potom[1052]
vyvýšený[219] pred očami všetkých národov.

(24)V oných dňoch Jechizkijjáhú až na
smrť ochorel; i dal sa modliť k Hospodinovi; ten[18] k nemu prehovoril a dal
mu znamenie; (25)a*le* Jechizkijjáhú neoplatil[285] dobrodenie[1053] jemu preukázané[1054], lebo sa jeho srdce pozdvihlo[641 917],
i nastalo[33] proti nemu a proti Júdovi
a Jerúsalému rozhnevanie[699], (26)no[18] keď
sa Jechizkijjáhú pre pozdvihnutie[101 641 917]
svojho srdca pokoril, on a*j* obyvatelia
Jerúsaléma, neprišlo na nich rozhnevanie[699] Hospodina v dňoch Jechizkijjáhúa.

(27)A Jechizkijjáhúovi sa *do*stalo[33]
veľmi hojného bohatstva a slávy[34] a zriadil[10] si pokladnice[211] na striebro a na zlato
a na drahé[1055] kamene[42] a na vonné látky
a na malé štíty a na všemožné[111] želané
predmety[189 1056] (28)a skladištia úrod obilia a muštu a oleja[1018] a stajne[436] pre všetky
druhy dobytka[1057 1058] a stáda do stajní[436 1059 1060]. (29)A zriadil[10] si mestá a bohatstvo[581] drobného dobytka a hovädzieho
dobytka v hojnosti, lebo mu Boh dal
veľmi veľké[551] imanie[752]. (30)A on, Jechizkijjáhú, upchal[1035] vrchný výtok[1061] vôd
Gíchóna a zaviedol ich priamo[1062] nadol
k západu[1063] voči mestu Dávída[218]. A vo
všetkej svojej činnosti[184] dosiahol Jechizkijjáhú úspech[545]. (31)No[18] jednako ho pri
vyslancoch[1064 1065] hodnostárov[3] Bávela[1066],
ktorí *boli*[513] poslaní k nemu vypýtať sa[22] *na*
znamenie, ktoré v zemi nastalo[33], Boh
opustil na vyskúšanie ho, na *vy*zvedenie
všetkého v jeho srdci.

(32)A ostatné veci[558] Jechizkijjáhúa
a jeho zbožné činy[327 328], hľa ich, *sú vy*písané vo videní Isaju, syna Ámóca, proroka, na knihe[627] kráľov Júdu a Isráéla.
(33)I ľahol Jechizkijjáhú so svojimi
otcami a pochovali ho na najvyššom[1067]
mieste hrobov[1068] detí[215] Júdu; a preukázali[10] mu, všetok Júdá, pri jeho smrti
česť[35]. A kraľovania sa miesto neho ujal
Menaššé, jeho syn.

33 Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Menaššé vo veku[512] dvanástich
rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] päťdesiat
a päť rokov, (2)a dal sa robiť, čo *bolo*[512]
v očiach Hospodina zlé, podľa ošklivostí[931]
národov, ktoré Hospodin pred tvárou[404]
synov Isráéla vypudil[722], (3)a zasa[701] vybudoval výšiny[8], ktoré Jechizkijjáhú, jeho
otec, zvážal[825], a nastaval[154] oltárov pre
Baalím[13 638] a nazriaďoval[10] ašér[566] a dal sa
klaňať všetkému zástupu[672] nebies a slúžiť[358] im, (4)a zbudoval oltáre v dome
Hospodina, *o* ktorom[278] Hospodin povedal: V Jerúsaléme bude navždy[79] moje
meno; (5)a v dvoch nádvoriach[178] domu
Hospodina nabudoval oltárov všetkému
zástupu[672] nebies. (6)A on v prierve[572]
syna Hinnóma svoje deti[215] prevádzal[93]
ohňom[930] a zaoberal sa predpovedaním[1069]
a veštením[1070] a čarovaním a zadovažoval[10 93] vyvolávačov[42] duchov[1071] a jasnovidcov[42]; množil[93] robenie toho, *čo bolo*[513]
v očiach Hospodina zlé, na dráždenie[623]
ho. (7)A sochu[1072], figúru[1073], ktorú zhotovil[10], umiestil[119] v Božom dome, *o* ktorom[278]
Boh k Dávídovi a k Šalamúnovi, jeho synovi, povedal: V tomto dome a v Jerúsaléme, ktorý som zo všetkých kmeňov[259]
Isráéla vyvolil[319], chcem[26] navždy[79 1074] položiť[119] svoje meno, (8)a nebudem naďalej
odťahovať[394 466] nohu Isráéla z povrchu[360]
pôdy[194], ktorú som určil[392] ich otcom, ak
len budú dbať[236] o vykonávanie všetkého,
čo som im rozkázal, – o všetok zákon[272]
a ustanovenia[353] a predpisy[177], – skrze[336]
Mojžiša. (9)*Ale* Menaššé Júdu a obyvateľov Jerúsaléma primal blúdiť na robenie
horšieho od národov, ktoré Hospodin
pred tvárou[404] synov Isráéla vypudil[722].

(10)A Hospodin k Menaššéovi a k jeho
ľudu hovoril[93], a*le* nevenovali[93] pozornosť[321]; (11)i priviedol na nich Hospodin
veliteľov[3] vojska[653], ktoré *patrilo* kráľovi
Aššúra[61 943]; tí[08] Menaššéa chytili[789] na
háky[1075] a sputnali[516] ho mosadznými okovami[1076] a zaviedli ho do Bávela[1066];
(12)a ako mu bola spôsobená tieseň[445],
dal sa obmäkčovať tvár Hospodina,

www.biblia.sk

svojho Boha[1077], a veľmi sa z *príčiny* prítomnosti tváre[39] Boha[1078] svojich otcov pokoril (13)a dal sa k nemu modliť, i dal sa mu uprosiť[1079] a *vy*počul jeho úpenie[275] a dal mu vrátiť sa[285] *v* Jerúsalém k jeho kraľovaniu. Tu[18] Menaššé spoznal, že Bohom je Hospodin.

(14)A potom vybudoval vonkajší[1080] múr[372] mesta[5] Dávída[216] od západu[1063] ku Gíchónu v údolí[343] až ku vstupu v bránu Rýb; ten[18] viedol[93] vôkol voči Ófelu[929] [1081] a spravil ho veľmi vysoký[641]; a vo všetkých opevnených[636] mestách Júdu dosadil[119] veliteľov[3] vojenskej moci[401], (15)a z domu Hospodina odstránil[394] bohov cudziny[308] a figúru[1073] a všetky oltáre, ktoré na vrchu domu Hospodina a v Jerúsaléme zbudoval; to[18] vyhádzal von[839] *z* mesta[5], (16)a oltár Hospodina opravil[15] a dal sa na ňom obetovať *obete* pokojných hodov[340] a prejavu vďaky[975] a Júdovi nariadil[63] slúžiť[358] Hospodinovi, Bohu Isráéla. (17)Ale ľud, *tí* ešte obetovali na výšinách[8], ibaže Hospodinovi, svojmu Bohu.

(18)A ostatné veci[558] Menaššéa a jeho modlitba k jeho Bohu a slová vidiacich[443] ktoré *boli*[513] vyslovované k nemu v mene Hospodina, Boha Isráéla, hľa ich so slovami[1082] *o* kráľoch[210] Isráéla, (19)a jeho modlitba a uprosenie[1079] [1083] ním a všetok jeho hriech a jeho nevernosť[498] a miesta[123], v ktorých pred svojím pokorením[20] [1083] vybudoval výšiny[8] a nastaval ašér[566] a sôch[1072], – hľa ich, *sú pri*písané k slovám[440] Chózája. (20)I ľahol Menaššé so svojimi otcami a pochovali ho *v* jeho dome; a kraľovania sa miesto neho ujal Ámón, jeho syn.

(21)Pri započatí svojho kraľovania[511] *bol* Ámón vo veku[512] dvadsiatich a dvoch rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] dva roky; (22)a dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina zlé, podľa *toho,* čo robil[93] Menaššé, jeho otec, áno[18], obetoval[93] Ámón všetkým sochám[1072], ktoré Menaššé, jeho otec, zhotovil[10], a slúžil[93 358] im, a*le* sa nepokoril z *príčiny* prítomnosti tváre[39] Hospodina[1078], podľa pokorenia sa[1083] Menaššéa, svojho otca, lež[264] Ámón, ten[200] previnenie[707] rozmnožil. (24)A jeho služobníci sa proti nemu sprisahali a v jeho dome ho usmrtili; (25)a ľud zeme, *tí* pobili[550] všetkých, ktorí[513] sa proti kráľovi Ámónovi sprisahali, a v kraľovanie miesto neho uviedli[27], ľud zeme, Jóšijjáhúa, jeho syna.

34 Pri započatí svojho kraľovania[511] *bol* Jóšijjáhú vo veku[512] ôsmich rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] tridsať a jeden rok; (2)a dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach Hospodina správne[562], a chodiť cestami Dávída, svojho otca, a neodchýlil sa[394] *v*pravo a*ni v*ľavo.

(3)A v ôsmich rokoch[1084] svojho kraľovania[5], kým[18] on ešte *bol* chlapec[527], začal túžiť[22 602] po Bohu Dávída, svojho otca, a v dvanástom roku začal očisťovať Júdu a Jerúsalém od výšin[8] a ašér[565] a sôch[1072] a zliatín; (4)i zváľali[825] pred jeho tvárou oltáre Baalím[638] a pozrážal slnečné koly[567], ktoré z nich[360] *trčali* nahor, a ašéry[566] a sochy[1072] a zliatiny potrieskal[1564] a rozmelnil[609] a rozprášil na povrch[307] hrobov tých, *ktorí*[513] im obetovali (5)a kosti kňazov spálil[610] na ich oltároch; tak[18] Júdu a Jerúsalém očistil. (6)A v mestách Menaššéa a Efrájima a Šimeóna až po Naftálího[987], v ich zrúcaninách vôkol (7)tiež[18] pováľal[825] oltáre a ašéry[566] a do rozmelnenia[609] poroztĺkal sochy[1072] a pozrážal všetky slnečné koly[567] vo všetkej zemi Isráéla a vrátil sa do Jerúsaléma.

(8)A v osemnástom roku svojho kraľovania[5] na očistenie zeme a domu poslal Šáfána, syna Acaljáhúa, a Maaséjáhúa, predstaveného[3] mesta, a Jóácha, syna Jóácháza, zapisovateľa[1085], opraviť[830] dom Hospodina, jeho Boha. (9)I prišli k Chilkijjáhúovi, veľkňazovi[1086], a dali peniaze[829], ktoré *boli*[513] vnesené *v* Boží dom, ktoré Lévíovci[218], strážcovia[236] prahu, zozbierali[40] z ruky Menaššéa a Efrájima a od všetkého zvyšku Isráéla a od všetkého Júdu a Benjámína a obyvateľov[1087] Jerúsaléma, (10)tie[18] dali na ruku vykonávajúcich[42] činnosť[184], ktorí *boli*[513] poverení starostlivosťou[507] vo *veci* domu[1088] Hospodina, a vykonávajúci[1089] činnosť[184] ich dali *tým,* ktorí v dome Hospodina pracovali[10] na vylepšovaní a na opravovaní[830] domu; (11)dali *ich* teda[86] tesárom[847] a budovateľom, na nákup tesaných kameňov[1090] a driev na svorky a na zastrešenie[1091] budôv[1092], ktoré králi Júdu skazili[503]. (12)A tí muži v tej činnosti[184] pracovali[10]

www.mosaikpublik.sk

spoľahlivo[1023]; a dozorom[69 1093] nad nimi
boli poverení[507] Jachath a Óvadjáhú, Lévío-
vci[218] zo synov Meráriho, a Zecharjá
a Mešullám zo synov Keháthím[109], a všetci
Lévíovci[218] vyznajúci sa[901 1094] v hudobných
nástrojoch[189 249]. (13)*Boli* a*j* nad náklad-
nými[66] a *boli* dozorcami[69] pri každom vy-
konávajúcom činnosť[186] v službe[451] akého-
koľvek druhu[1095]. A z Lévíovcov[218] *boli* pi-
sári[842], úradníci[709] a vrátnici. (14)A pri ich
vyberaní peňazí[829], ktoré *boli*[513] vnesené
v dom Hospodina, našiel Chilkijjáhú,
kňaz, knihu zákona[272] Hospodina skrze[336]
Mojžiša; (15)i ujal sa Chilkijjáhú slova[974]
a povedal k Šáfánovi, pisárovi[842]: Našiel
som v dome Hospodina knihu zákona[272].
A Chilkijjáhú tú knihu dal Šáfánovi
(16)a Šáfán tú knihu priniesol ku kráľovi
a zasa[944] kráľovi slovom odpovedal[455 1096]
výrokom: Všetko, čo bolo dané v ruku
tvojich nevoľníkov, oni robia, (17)i vysy-
pali peniaze[829], ktoré *boli*[513] ponachádzané
v dome Hospodina, a dali ich na ruku
tých, ktorí *boli*[513] poverení[507], a na ruku vy-
konávajúcich činnosť[184]. (18)A Šáfán, pi-
sár[842], podal kráľovi správu[403] výrokom:
Chilkijjáhú, kňaz, mi dal knihu. A Šáfán
sa v nej dal pred tvárou kráľa čítať;
(19)a za kráľovho počutia slov tej knihy
zákona[272] sa stalo[33], že[18] roztrhol svoje rú-
cha; (20)a rozkázal kráľ Chilkijjáhúovi
a Achíkámovi, synovi Šáfána, a Avdónovi,
synovi Míchu, a Šáfánovi, pisárovi[842],
a Asájovi, služobníkovi kráľa, výrokom:
(21)Choďte, dopýtajte sa[22] Hospodina,
pre mňa a pre tých, *ktorí*[513] zvyšujú[42] v Isrá-
élovi a v Júdovi, na slová knihy, ktorá sa
našla, lebo veľké *je* popudenie Hospodina,
ktoré sa na nás vyleje, pretože naši otco-
via nedodržali[236] slovo Hospodina na ko-
nanie podľa všetkého, čo *je*[513] napísané na
tejto knihe[627]. (22)Pobral sa teda[86] Chil-
kijjáhú a *tí,* ktorých kráľ *určil,* k Chulde,
prorokyni, žene Šalluma, syna Tokehatha,
syna Chasru, opatrovníka[236] rúch, ktorá[446]
bývala v Jerúsaléme, v druhej štvrti[1097],
a prehovorili k nej podľa toho[1009].

(23)A povedala im: Takto povedal Hos-
podin, Boh Isráéla: Povedzte mužovi,
ktorý vás ku mne poslal: (24)Takto pove-
dal Hospodin: Hľa, ja sa chystám na toto
miesto[123] a na jeho obyvateľov priviesť[73]
nešťastie[367], všetky kliatby[283], ktoré *sú*[513]
napísané na tej knihe[627], ktorú pred tvá-
rou kráľa Júdu čítali[93], (25)za to, že ma
opustili a dali sa vykiadzať[74] iným[142] bo-
hom za účelom dráždenia[623] ma všetkými
výrobkami[639] svojich rúk, takže[18] sa bude
na toto miesto[123] vylievať moje popudenie
a nebude hasnúť. (26)A*le* ku kráľovi Júdu,
ktorý[513] vás poslal obrátiť sa s dopytom[22]
na Hospodina[1098], takto k nemu poviete[114]:
Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla.
Slová, ktoré si počul, – (27)pretože tvoje
srdce *je* mäkké a z *príčiny* prítomnosti
Božej tváre[39 1078] si sa pokoril pri svojom
počutí mojich slov o tomto mieste[123]
a o jeho obyvateľoch[1099], áno[18], pokoril si
sa pred mojou tvárou a roztrhol si svoje
rúcha a pred mojou tvárou si sa rozpla-
kal, áno[18], aj ja som počul – vyhlásené[1100]
Hospodinom; (28)hľa, ja sa chystám pri-
pojiť[40 73] ťa k tvojim otcom, takže[18] budeš
v pokoji priložený[73 1101] k svojim hrobom
a tvoje oči nebudú hľadieť na všetko ne-
šťastie[367], ktoré sa ja chystám priviesť[73] na
toto miesto[123] a na jeho obyvateľov. I pri-
niesli odtadiaľ[1102] slovo[1103] kráľovi.

(29)A kráľ poslal a zhromaždil[40] vše-
tkých starších Júdu a Jerúsaléma (30)a vy-
stúpil[12] kráľ *v* dom Hospodina, a*j* všetci
muži Júdu a obyvatelia Jerúsaléma a kňazi
a Lévíovci[218] a všetok ľud, od veľkého až po
malého, a dal sa[122 965] v ich uši čítať všetky
slová tej knihy zmluvy, ktorá[513] sa našla
v dome Hospodina. (31)A kráľ zastal pred
stĺpom[815] a pred tvárou Hospodina uzav-
rel zmluvu[232] o chodení za Hospodinom
a o dodržiavaní[236] jeho rozkazov a jeho
svedectiev a jeho ustanovení[357] celým
srdcom a celou dušou, o vykonávaní slov
tej zmluvy, ktoré *boli*[513] napísané na tejto
knihe[627]. (32)Tým[18] všetkých, ktorí[513] sa
nachádzali v Jerúsaléme, a*j* Benjámína,
zaviazal[122 392 965] a obyvatelia Jerúsaléma
sa dali robiť podľa zmluvy Boha – Boha
svojich otcov; (33)a Jóšijjáhú zo všetkých
zemí, ktoré *patrili* deťom[215] Isráéla, od-
stránil[394] všetky ošklivosti[931] a všetkých,
ktorí[513] sa ponachádzali v Isráélovi, pri-
mal slúžiť[120 358] – slúžiť[358] Hospodinovi,
ich Bohu. *Za* všetky jeho dni sa od na-
sledovania Hospodina, Boha[688] svojich
otcov, neodvrátili[392].

www.biblia.sk

35 A v Jerúsaléme Jóšijjáhú usporiadal[10] minutie[983] Hospodinovi[984]; i zahlušili[966] minutie[983] v štrnásty deň prvého mesiaca[5]; (2)totiž[18] postavil kňazov k ich úkolom[335 1032] a povzbudil[1104] ich k službe[451] *v* dome[210] Hospodina (3)a Lévíovcom[218], ktorí[513] vyučovali[1105] vo všetkom Isráélovi, ktorí *boli*[513] svätí Hospodinovi, povedal: Dajte svätú skrinku[11 744] v dom, ktorý zbudoval Šalamún, syn Dávída, kráľ Isráéla; nie je vám bremenom[643] na pleciach[42 1106]. Teraz slúžte[358 451] Hospodinovi, svojmu Bohu, a jeho ľudu, Isráélovi, (4)a podľa domov[649] svojich otcov v svojich oddieloch[237] spravte prípravy[15 16 1107] podľa[389] písma[100 1108] Dávída, kráľa Isráéla, a podľa[389] dopisu[768] Šalamúna, jeho syna, (5)a postavte sa v svätyni[220] podľa oddelení[1109] domov[649] otcov za svojich bratov[13 1110], synov ľudu, a *to po* oddieloch[1111] domov otcov[1112] Lévíovcov[5 218], (6)a zahlúšte[966] minutie[983] a posväťte sa a spravte pre svojich bratov[13] prípravy[15 16] na urobenie podľa slova Hospodina skrze[336] Mojžiša. (7)A Jóšijjáhú venoval[1008] synom ľudu drobný dobytok, totiž[1030] jahňatá[964] a kozľatá[1113], to všetko na obete minutia[983 1114] pre každého prítomného[234], počtom tridsaťtisíc, a tritisíc *kusov* hovädzieho dobytka; toto[125] z imania[752] kráľa, (8)a jeho hodnostári[3] za dobrovoľnú *obeť*[1026] ľudu, kňazom a Lévíovcom[218] venovali[1008]: Chilkijjáhú a Zecharjáhú a Jechíél, vodcovia[262] Božieho domu, dali kňazom na obete minutí[984 1114] dvetisíc a šesťsto[1115], a tristo *kusov* hovädzieho dobytka; (9)a Konanjáhú a Šemaejáhú a Nethaneél, jeho bratia, a Chašavjáhú a Jeíél a Józávád, vedúci[3 1089] Lévíovcov[218], venovali[1008] Lévíovcom[218] na obete minutia[984 1114] päťtisíc[1115], a päťsto *kusov* hovädzieho dobytka.

(10)Tak[18] bola služba[451] pripravená[15] a kňazi zastali na svojom stanovišti a Lévíovci[218] podľa svojich oddielov[237] podľa rozkazu kráľa; (11)i zahlušili[966] minutie[983] a kňazi sa dali kropiť[1116] zo svojej ruky a Lévíovci[218] sťahovali[1117]; (12)a vzostupné *obete*[25 42] dali stranou[394] na *odov*zdanie ich oddeleniam[1109] podľa domov[649] otcov detí[5 215] ľudu, na predkladanie[1118] Hospodinovi, ako *je* napísané v knihe Mojžiša; a tak s hovädzím dobytkom[354]. (13)A dali sa minutie[983] piecť[1119] ohňom podľa predpisu[177] a *ostatné* posvätené *veci* variť v kotloch[1120] a v hrncoch a v misách a náhlivo nosiť všetkým deťom[215] ľudu. (14)A potom pripravili[15 1121] sebe a kňazom, lebo kňazi, synovia Áróna, *boli až* do noci pri vznášaní[24] vzostupných *obetí*[25 42 341] a tuku[339], takže[36] Lévíovci[221] pripravili[15 1121] sebe a kňazom, synom Áróna. (15)A speváci, synovia Ásáfa, *boli* na svojom stanovišti podľa rozkazu Dávída a Ásáfa a Hémána a Jedúthúna, kráľovho vidiaceho[443], a vrátnici pri každej bráne[391], nebolo im *treba* vzďaľovať[394] sa od[360] svojej služby[451], lebo im pripravili[15 1121] Lévíovci, ich bratia.

(16)A v onen deň bola pripravená[15] všetka služba[451] Hospodinovi[210] na usporiadanie[10] minutia[983] a vznášanie[24] vzostupných *obetí*[25 42 341] na oltári Hospodina podľa rozkazu kráľa Jóšijjáhúa , (17)i slávili[10 93] deti[218] Isráéla, ktoré *boli*[513] ponachádzané, v onen čas minutie[983] a slávnosť nekvasených *chlebov po* sedem dní; (18)a nie *že* bolo v Isráélovi usporiadané[10] minutie[983] tomuto podobné[1122] od dní Samúéla, proroka, ani *že* ktorý[111] *z* kráľov Isráélových usporiadal[10] minutie[984] ako to[1123], ktoré usporiadal[10] Jóšijjáhú a kňazi a Lévíovci[218] a všechen Júdá a Isráél, ktorý *bol*[513] ponachádzaný, a obyvatelia Jerúsaléma. (19)Toto minutie[983] bolo usporiadané[10] v osemnástom roku kraľovania Jóšijjáhúa[5].

(20)Po tomto všetkom, keď Jóšijjáhú opravil[15] dom, vystúpil[12] Nechó, kráľ Egypta, do boja[311] proti Karkemíši na Peráthu[1124] a Jóšijjáhú mu vytiahol[31] v ústrety. (21)I poslal[122 1125] k nemu poslov[1046] *s* odkazom[613]: Čo mám s tebou do činenia[1126], kráľu Júdu? Nie proti tebe, *nie* ty[1127] dnes, lež[264] proti domu[480], s ktorým vediem vojnu[311 1128], a Boh mi nariadil[63] konať rýchlo[1045 1129]; nechaj[616 1130] Boha, ktorý *je* so mnou, v svojom záujme[1131], nech[18] ťa nemusí[26] zahubiť[503]. (22)A*le* Jóšijjáhú od neho neobrátil svoju tvár, lež[264] sa prestrojil do boja[311] proti nemu a neobrátil sluch[276] k slovám Nechóa z úst Božích a pritiahol do boja[311] na rovinu[1132] Megiddó. (23)A strelci sa dali na kráľa Jóšijjáhúa strieľať a kráľ povedal svojim služobníkom: Preneste

www.mbosa.sk

ma, lebo som ťažko[1133] ranený[694]. (24)Jeho
služobníci ho teda[86] preniesli z vozidla[57]
a odviezli ho na druhom voze[41], ktorý
mal[50], a dopravili[1134] ho *do* Jerúsaléma,
i umrel a bol pochovaný v hroboch svo-
jich otcov; a všetok Júdá a Jerúsalém, *tí* sa
nad Jóšijjáhúom rmútili[1135]. (25)A Jeremjá
nad Jóšijjáhúom žalostne zaspieval[1136]
a všetci speváci a speváčky hovoria[93] svo-
jimi žalospevmi o Jóšijjáhúovi *až* po ten*to*
deň[1137]; i spravili[46] ich ustanovením[353 458]
uloženým Isráélovi[841], a hľa ich, *sú pri*pí-
sané k žalospevom[440].

(26)A ostatné veci[558] Jóšijjáhúa a jeho
zbožné činy[327 328], ako *je* napísané v zá-
kone[272] Hospodina, (27)áno[18], jeho veci,
prvé a*j* posledné, hľa ich, *sú vy*písané na
knihe[627] kráľov Isráéla a Júdu.

36 I vzali, ľud zeme, Jehóácháza,
syna Jóšijjáhúa, a uviedli ho
v kraľovanie[27] v Jerúsaléme miesto jeho
otca. (2)Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Jóácház[1138] vo veku[512] troch a dvadsia-
tich rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme tri
mesiace (3)a kráľ Egypta ho v Jerúsaléme
odstránil[394] a zem pokutoval[93] sto kik-
kármi[139] striebra a kikkárom[139] zlata,
(4)a v kraľovanie nad Júdom v Jerúsa-
léme uviedol[26] kráľ Egypta Eljákíma, jeho
brata, a jeho meno zmenil[1139] *na* Jehójá-
kím; a Jóácháza, jeho brata, Nechó vzal
a zaviedol ho do Egypta.

(5)Pri započatí svojho kraľovania[510] *bol*
Jehójákím vo veku[512] dvadsiatich a piatich
rokov a kraľoval[93] v Jerúsaléme jedenásť
rokov; a dal sa robiť, čo *bolo*[513] v očiach
Hospodina, jeho Boha, zlé. (6)Proti nemu
vystúpil[12] Nevúchadneccar, kráľ Bávela[1066],
a sputnal[516] ho mosadznými okovami[1076]
na zavedenie ho do Bávela[1066] (7)a *čosi*
z náčiní[189] domu Hospodina dopravil
Nevúchadneccar do Bávela[1066] a v Báveli[1066]
ich dal v svoj chrám[155].

(8)A ostatné veci[558] Jehójákíma a oškli-
vosti[931], ktoré napáchal[10], a čo *bolo*[513] pri
ňom zistené[118], hľa ich, *sú vy*písané na
knihe[627] kráľov Isráéla a Júdu. A kraľo-
vania sa miesto neho ujal Jehójáchín,
jeho syn.

(9)Pri započatí svojho kraľovania[511]
bol Jehójáchín vo veku[512] osemnástich[1140]
rokov a v Jerúsaléme kraľoval[93] tri me-
siace a desať dní; a dal sa robiť, čo *bolo*[513]
v očiach Hospodina zlé. (10)A pri návrate
roka[1141] poslal kráľ Nevúchadneccar a do-
pravil ho s drahocennými náčiniami[189 1056]
domu Hospodina do Bávela[1066] a v kraľo-
vanie nad Júdom v Jerúsaléme uviedol[27]
Cidkijjáhúa, jeho brata[1142].

(11)Pri započatí svojho kraľovania[511] *bol*
Cidkijjáhú vo veku[512] dvadsiatich a jed-
ného roka a v Jerúsaléme kraľoval[93] jede-
násť rokov; (12)a dal sa robiť, čo *bolo*[513]
v očiach Hospodina, jeho Boha, zlé, ne-
pokoril sa z príkazu[1011] Hospodina z *prí-
činy* prítomnosti tváre[39] proroka Jerem-
ju[1078], (13)a tiež sa proti kráľovi Nevúchad-
neccarovi, ktorý ho zaviazal prísahou pri
Hospodinovi, vzbúril a zatvrdil[449] svoju
šiju a spevnil[851] svoje srdce, aby sa nevrá-
til[1143] k Hospodinovi, Bohu Isráéla; (14)aj
všetci predstavení[3] kňazov a ľudu sa dali
stále viac dopúšťať[1144] vyslovenej never-
nosti[498] podľa všetkých ošklivostí[931] náro-
dov a znečistili dom Hospodina, ktorý
v Jerúsaléme posvätil[122]. (15)I odkazoval
im[70 93 1145] Hospodin, Boh ich otcov, skrze[336]
svojich poslov[1046], *za* vstávania zavčasu
a posielania, lebo sa zľutoval nad svojím
ľudom a nad svojím príbytkom, (16)no[18]
prejavili sa[456] proti Božím poslom[1046] *ako*
poškľabovači a znevažovači ich slov
a proti jeho prorokom *ako* posmievači[1146]
až do vzídenia popudenia Hospodina
proti jeho ľudu, až nebolo[576] vyhojenia.

(17)I vyviedol[12 122] proti nim kráľa Kas-
dím[60 1147], ktorý[18] v dome ich svätyne[724]
mečom pozabíjal ich šuhajov a nezľuto-
val sa nad šuhajom a*ni* pannou, starcom
a*ni* kmeťom[1148]; všetkých *vy*dal[122] v jeho
ruku, (18)a všetky náčinia[1892] Božieho
domu, veľké a*j* malé, a poklady[212] domu
Hospodina a poklady[212] kráľa a jeho hod-
nostárov[3], to všetko dopravil *v* Bável[1066].
(19)A Boží dom spálili[610] a zváľali[825] múr[372]
Jerúsaléma a všetky jeho paláce vypálili[610]
ohňom, a*j* všetky žiadúce predmety[189 1149],
na skazu[503]. (20)A čo ušlo[1150] pred me-
čom[404], odviedol[1151] do Bávela[1066] a boli[93]
jemu a jeho synom nevoľníkmi[458] *až* do za-
počatia kraľovania[509] kráľovstva Perzie[1152]
(21)na naplnenie slova Hospodina ústami
Jeremju, až keď zem užila[1153] svojich so-
bôt; *po* všetky dni svojho spustošenia[1154]

www.biblia.sk

odpočívala[93] [1155] do naplnenia sedemdesiatich rokov.

(22)A v prvom[963] roku Kóreša[5] [1156], kráľa Perzie[1152], na dokonanie[183] [1157] slova Hospodina ústami Jeremju, vzbudil[775] Hospodin ducha Kóreša, kráľa Perzie[1152], takže[18] vo všetkom svojom kráľovstve dal vyhlásiť[988] výrok[1158], a *to* aj písomne[1159]:

(23)Takto povedal Kóreš, kráľ Perzie[1152]: Hospodin, Boh nebies, mi dal všetky kráľovstvá zeme, a on na mňa vložil poverenie[1160] budovať mu dom v Jerúsaléme, ktorý *je* v Júdovi. Kto *je* zo všetkého jeho ľudu medzi vami, *nech bude* Hospodin, jeho Boh, s ním a nech vystupuje[12] [114].

www.milos-pavlik.sk

2. PARALIPOMENÓN

1 Pozri 1 Par., nadpis, pozn. 1.
2 Vl. „sa posilnil“ (al. „zmocnil“).
3 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
4 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
5 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
6 Pozri Num. 31:26, pozn. 1034.
7 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
8 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
9 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
10 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
11 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
12 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
13 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
14 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
15 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
16 Vl. „pripravil“, v texte opis vzhľadom na to, že sloveso nemá pri sebe predmet. Ďalej obdobne.
17 Pozri 2 Sam. 6:17, pozn. 308.
18 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
19 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
20 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
21 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
22 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
23 Tu možno v zmysle „o ten mu išlo“, „na tom mu záležalo“.
24 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
25 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
26 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
27 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
28 Pozri Gen. 42:20, pozn. 1148.
29 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
30 Al., podľa mnohých, aj LXX a Vulgaty, „kiež sa teraz… pravdivou ukáže… otcom; keď si ma… zeme, daj“.
31 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
32 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
33 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
34 Ako „bohatstvá“ u Jóš. 22:8.
35 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
36 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
37 Ak. „lebo (al. „pretože“) budeš“.
38 Vl. „ohľadne tej výšiny“, „voči tej výšine“, „*vzhľadom* na tú výšinu“, zmysel ako v texte.
39 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
40 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
41 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
42 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
43 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
44 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
45 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
46 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
47 Pozri 1 Kráľ. 10:27, pozn. 642.
48 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
49 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 644.
50 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
51 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 645.
52 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 646.
53 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 647.
54 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 648.
55 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
56 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 649.
57 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; Exod. 15:4.
58 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
59 D. „svojou rukou“.
60 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
61 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
62 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
63 D. „povedal“.
64 Al. „sa rozhodol“, „pojal úmysel“, ďalej obdobne[684].
65 V hebrejskom texte začína kap. 2 len tu.
66 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 308.
67 Pozri 1 Kráľ 5:15, pozn. 309.
68 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
69 Pozri 1 Par. 23:4, pozn. 491, tu príčastie tohto slovesa.
70 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
71 Al. „Chírámovi“ (2 Sam. 5:11), ďalej obdobne.
72 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
73 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
74 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1077.
75 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1072.
76 Pozri Exod. 25:6, pozn. 859.
77 Tj. „chlebov“, pozri 1 Par. 9:32, pozn. 271.
78 Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
79 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
80 Tj. „ako povinnosť al. záväzok“.
81 D. „veľký“, zmysel ako v texte, kap. 1:10 a ďalej obdobne.
82 Pozri 1 Par. 29:14, pozn. 376.
83 Pozri 1 Par. 29:2, pozn. 874.
84 Pozri 1 Kráľ. 8:27, pozn. 222.
85 Tu skôr v zmysle „spaľovanie obete“ (Exod. 29:14 a ďalej).
86 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
87 Pozri 1 Par. 22:15, pozn. 761.
88 Ako „múdreho“ vo v. 12.
89 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
90 Sloveso ako v Exod. 28:11, 36.
91 Ako „vyrývaniami“ v Exod. 28:11.
92 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23.
93 Vl. „zvedel som“, kap. 1:3 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
94 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
95 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.
96 D. „štiepajúcim“ (Jóš. 9:21, pozn. 370).
97 Pozri 1 Kráľ. 4:22, pozn. 249.
98 Al. „roztlčenej“, al. možno „vymlátenej“; vl. „tlčenia“, al. možno „drvenia“, tento výraz spravidla značí „bitie“, „výprask“, „ranu“ (Deut. 25:3; 28:59, pozn. 903), „úder“ (Num. 11:33, pozn. 451; 1 Sam. 14:14, pozn. 242), „porážku“ (Jóš. 10:10, pozn. 254) a pod., tu v takomto prenesenom zmysle; podľa iných „pšenice ako stravy“.

www.milosrdnik.eu

Ten istý výraz je v kap. 13:17 so zmyslom ako v texte tam. Obdobne na ďalších miestach.

99 Pozri 1 Kráľ. 7:26, pozn. 439.

100 Tj. „listom“, výraz však značí čokoľvek napísané, vari teda „písomne“.

101 D. „V Hospodinovom milovaní jeho ľudu“, porov. Num. 27:3, pozn. 974. Ďalej obdobne.

102 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.

103 Pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759.

104 Pozri 1 Par. 22:12, pozn. 411.

105 Tj. „majúceho skúsenosť čo do týchto vlastností al. zásad a vediaceho sa nimi v životnej praxi riadiť“. Ďalej obdobne.

106 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.

107 Al. „Chúráma môjho otca“.

108 V 1 Kráľ. 7:14 sa uvádza, že Chírámova mať pochádzala z vetvy Naftálího, tu z Dánovej; možno v dôsledku toho, že kmeň Naftálího patril k táboru Dána, pozri Num. 2:25–31.

109 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.

110 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.

111 D. „všetky“, ďalej obdobne.

112 Pozri Exod. 26:1, pozn. 898.

113 Pozri Exod. 31:4, pozn. 1105.

114 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.

115 Pozri 1 Kráľ. 5:9, pozn. 297, no tu iný výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.

116 Pozri Jóš. 19:46, pozn. 588.

117 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.

118 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.

119 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.

120 Pozri Exod. 1:13, pozn. 25 obdobný tvar toho istého slovesa je v kap. 34:33 so zmyslom ako v texte tam.

121 Pozri Gen. 22:2, pozn. 567.

122 Tj. „Hospodin“, al. „ktorý bol ukázaný“. Ďalej obdobne.

123 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.

124 Pozri 1 Par. 21:15, pozn. 720.

125 D. „tieto“, hoci nasledovné „založenie“ je v jednotnom čísle; týka sa najskôr nasledujúcich údajov rozmerov („týmito *rozmermi sa vyznačovalo*“). Ďalej obdobne.

126 Al. „zakladanie“, tvar trpného rodu („tak bol založený al. zakladaný“).

127 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.

128 Tj. „prvšej“, „skoršej“, ďalej obdobne.

129 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 324.

130 Vl. „*bola* v priečelí dĺžky“, tj. „*čo sa týkalo jej* dĺžky“ („jej dĺžka bola po celej šírke domu v priečelí“).

131 Podľa niektorých rukopisov LXX a iných starých prekladov „výška dvadsať lakťov“.

132 Pozri 1 Kráľ. 6:22, pozn. 353.

133 Pozri 1 Kráľ. 6:19, pozn. 365.

134 Tj. svätyňu.

135 Tj. „vyobrazil“, v texte doslovný preklad.

136 Akási zem bohatá zlatom, možno v Arábii; meno sa v SZ uvádza len tu.

137 Množné číslo („viaceré dvere“).

138 Pozri Exod. 26:33, pozn. 934.

139 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.

140 Al. možno „rezbárov“, hebr. „caacúím“, označenie akéhosi bližšie neznámeho spôsobu sochárskej al. rezbárskej práce, vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa LXX „prácou z driev“ (čítali „méécím“ miesto „caacúím“).

141 Pozri Lev. 5:3, pozn. 131, no tu iný tvar tohto slovesa a iná predložková väzba ako tam a ako v 1 Kráľ. 6:27, pozn. 378, ako vidno z textu.

142 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.

143 Podľa Vulgaty a sýrskeho prekladu „a krídlo druhého“[142] (čítali „háacher“ miesto „háechád“, porov. Num. 2:14, pozn. 72). Tohto znenia sa pridržajú aj mnohé novšie preklady.

144 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88, tu iná predložková väzba.

145 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253.

146 D. „a ich tváre“.

147 Al. „dovnútra“[839], tj. smerom von z najsvätejšej svätyne.

148 Podľa LXX „výšky“.

149 Podľa sýrskeho prekladu a niektorých rukopisov LXX „osemnástich“, ako v 1 Kráľ. 7:15.

150 Iný výraz ako v 1 Kráľ. 7:16 a ďalej, ale rovnakého významu; vyskytuje sa v SZ len tu.

151 D. „hlave“, ďalej obdobne, nesúvisí s „hlavica“ vyššie[150].

152 D. „na jeho hlave“, zmysel ako v texte.

153 Pozri 1 Kráľ. 6:5, pozn. 330.

154 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.

155 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.

156 Pozri 1 Kráľ. 7:49, pozn. 463.

157 Pozri 1 Kráľ. 7:21, pozn. 430.

158 Pozri 1 Kráľ. 7:21, pozn. 431.

159 Pozri 1 Kráľ. 7:23, pozn. 423.

160 Pozri 1 Kráľ. 7:23, pozn. 432.

161 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.

162 Pozri Exod. 26:2, pozn. 899.

163 Pozri 2 Kráľ. 16:10, pozn. 646.

164 D. „vôkol-vôkol“.

165 Pozri 1 Kráľ. 7:2, pozn. 397.

166 Pozri 1 Kráľ. 7:25, pozn. 434.

167 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.

168 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.

169 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.

170 Pozri Exod. 28:26, pozn. 996.

171 Vl. „Obsiahnuc (tvar slovesa ako „chytil“ v Exod. 4:4) mohlo“.

172 Pozri 1 Kráľ. 8:64, pozn. 563, iné sloveso ako „obsiahnuť“ tu vyššie.

173 Pozri Exod. 30:18, pozn. 1108.

174 D. „v nich dielo[639] vzostupnej *obete*“, zmysel ako v texte, pozri Lev. 5:10; 6:22, pozn. 277. Ďalej obdobne.

175 Tj. „aby sa v ňom (al. možno „vo vode z neho“) umývali al. možno kúpali kňazi“.

176 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.

177 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.

178 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.

www.milosavik.sk

179 Al. „veľkú ohradu“, ďalej obdobne; nesúvisí s „nádvorie“ vyššie[178].
180 Pozri 1 Kráľ. 7:39, pozn. 446.
181 Pozri 1 Kráľ. 7:39, pozn. 463.
182 Pozri Exod. 16:3; 27:3, pozn. 552.
183 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
184 Pozri Exod. 12:16 a ďalej, pozn. 667.
185 Pozri 1 Kráľ. 7:41, pozn. 466.
186 Pozri 1 Kráľ. 7:18, pozn. 425.
187 D. „jedno“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
188 Pozri 1 Kráľ. 7:42, pozn. 467.
189 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
190 Pozri Exod. 25:29, pozn. 876.
191 Al. „Chúrám jeho otca“ (al. „jeho otec“[107]).
192 Pozri Gen. 13:10, pozn. 374.
193 Tu čosi iný výraz ako v 1 Kráľ. 7:46, ale príbuzný; ako „hrúbka“ tu vo v. 5.
194 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
195 Pozri 1 Kráľ. 7:46, pozn. 471.
196 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
197 Pozri 1 Kráľ. 7:47, pozn. 474.
198 Pozri Exod. 25:30, pozn. 883.
199 Pozri 1 Kráľ. 6:20, pozn. 367.
200 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
201 D. „dokonalosti (množné číslo v zosilňujúcom zmysle) zlata“.
202 Pozri Exod. 25:29, pozn. 879.
203 Pozri Exod. 25:38, pozn. 894.
204 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
205 Pozri 1 Kráľ. 6:18, pozn. 358.
206 Tu možno množné číslo poukazuje aj na časti, z ktorých sa dvere (ich krídla) skladali. Porov. 1 Kráľ. 6:34, pozn. 388.
207 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 248.
208 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 326.
209 Pozri Gen. 15:16, pozn. 431.
210 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
211 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
212 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.
213 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.
214 Pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
215 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
216 Pozri 2 Sam. 5:7, 9.
217 Pozri Lev. 23:34.
218 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
219 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
220 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
221 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
222 Sloveso, od ktorého je odvodené „stretávanie“[9] aj „zhromaždenie“[221].
223 Pozri 1 Kráľ. 8:5, pozn. 493.
224 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417.
225 Ako v Gen. 13:16.
226 Tu oproti 1 Kráľ. 8:7, D. „stali sa[33] rozpínajúci(mi)“.
227 Tu oproti 1 Kráľ. 8:7 tá istá predložka ako nižšie (v doslovnom znení[228]).
228 Pozri Exod. 25:20, pozn. 935.
229 Pozri 1 Kráľ. 8:8, pozn. 498.
230 D. „od skrinky“, tj. „aj v istej vzdialenosti od nej“. 5 rukopisov a LXX majú znenie „zo svätyne“, ako v 1 Kráľ. 8:8.
231 D. „do ulice“.
232 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
233 Tu sa dá chápať aj doslovne[14].
234 Vl.[118] „nájdení“, „nachádzajúci sa“.
235 D. „nebolo“.
236 Vl. „dbania“, ďalej obdobne, pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
237 Pozri 1 Par. 23:6, pozn. 772.
238 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
239 D. „ako[106] ich celok“, „v svojom (al. „ohľadne svojho“) celku“.
240 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
241 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
242 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
243 Pozri 1 Par. 15:24, pozn. 495.
244 Pozri 1 Par. 15:19, pozn. 488.
245 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 512.
246 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511.
247 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 513.
248 D. „za zvyšovania hlasu“, zmysel ako v texte.
249 Pozri 1 Par. 15:16, pozn. 482.
250 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
251 Pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
252 Pozri 1 Kráľ. 8:12, pozn. 500.
253 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
254 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 503.
255 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531.
256 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 505.
257 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 506.
258 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
259 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
260 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
261 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
262 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
263 Pozri 1 Kráľ. 8:17, pozn. 509.
264 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
265 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
266 Pozri 1 Kráľ. 8:22, pozn. 510.
267 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
268 Al. „rečnište“, „tribúnu“, vl. „kaďu“, „kotol“[173], predmet tak nazývaný možno podľa svojej podoby.
269 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
270 Pozri 1 Kráľ. 2:4, pozn. 106.
271 Obdobne ako v 2 Sam. 3:29, pozn. 197.
272 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
273 Pozri 1 Kráľ. 8:27, pozn. 222.
274 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
275 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 513.
276 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
277 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 515.
278 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
279 Pozri 1 Kráľ. 8:29, pozn. 516.
280 Pozri 1 Kráľ. 8:29, pozn. 517.
281 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
282 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.

www.milosrdnik.eu

283 Pozri Num. 5:21, pozn. 220.
284 Pozri 1 Sam. 14:24, pozn. 567.
285 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406; ohľadne v. 42 pozri Gen. 15:11, pozn. 424.
286 Pozri Lev. 20:9. pozn. 663.
287 Pozri 1 Kráľ. 8:32, pozn. 522.
288 Pozri Exod. 23:7, pozn. 746.
289 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 523.
290 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 513.
291 Pozri 1 Kráľ. 8:35, pozn. 335.
292 Tvar slovesa ako v Gen. 15:13, pozn. 427.
293 Pozri Num. 18:20, pozn. 718.
294 Pozri Deut. 28:22, pozn. 973.
295 Pozri Deut. 28:22, pozn. 974.
296 Pozri 1 Kráľ. 8:37, pozn. 529.
297 Tj. „tvojmu ľudu", ďalej obdobne.
298 Pozri Deut. 28:52, pozn. 1023.
299 Pozri Deut. 5:14, pozn. 314.
300 Pozri Lev. 13:2, pozn. 394.
301 Al. „*čokoľvek* bude nastávať".
302 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
303 Pozri 1 Kráľ. 8:38, pozn. 534.
304 Pozri Exod. 3:7, pozn. 104.
305 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
306 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
307 Pozri Gen 1:2, pozn. 4.
308 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
309 Pozri 1 Kráľ. 8:41, pozn. 537.
310 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457; tu v kap. 18:27 „zástupy ľudu" (Gen. 25:8, pozn. 644).
311 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
312 Pozri 1 Kráľ. 8:44, pozn. 540.
313 Pozri Deut. 1:37, pozn. 98.
314 Pozri 1 Kráľ. 8:46, pozn. 540.
315 Pozri Deut. 4:39, pozn. 285.
316 Pozri Deut. 30:1, pozn. 1077.
317 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 354.
318 Pozri 1 Par. 22:19, pozn. 763.
319 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
320 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
321 Iný výraz ako v 1 Kráľ. 3:9, pozn. 185; v kap. 33:10 príbuzné sloveso.
322 Al. „*na* tomto mieste".
323 Pozri Num. 10:36, pozn. 386.
324 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
325 Al.[327] „svätí" (no nie ako napr. v Exod. 29:31 a inde, ani nesúvisí s týmto výrazom), „súcitní", „milosrdní", „láskaví".
326 Al. „v dobrom", tj. „v tom, čo je dobré".
327 Tento výraz znamená „dobrotu", „láskavosť", „súcit", „milosrdenstvo", ak je použitý o Bohu; ak sa týka človeka, značí aj „zbožnosť", „úctu".
328 Množné číslo v zosilňujúcom zmysle („veľkú láskavosť") al. možno v zmysle „prejavy láskavosti". Ďalej obdobne.
329 Al. „*patriace* tvojmu nevoľníkovi Dávídovi", tj. „Dávídove".
330 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
331 Al. „sa dívali pri".
332 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328.
333 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
334 Pozri 1 Kráľ. 8:63, pozn. 558.
335 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
336 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
337 Al. „pred nimi", ďalej obdobne.
338 Pozri 1 Kráľ. 8:64, pozn. 559.
339 Pozri Gen. 4:4, pozn. 135.
340 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
341 Pozri 1 Sam. 2:17, 29, pozn. 123.
342 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
343 Pozri Gen. 26:17, pozn. 684.
344 Pozri Lev. 23:36, pozn. 756, nesúvisí so „slávnosť"[217].
345 Podstatné meno odvodené od slovesa vo v. 5[334]. Pozri Num. 7:10, pozn. 298.
346 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
347 Tu „Šalamún".
348 Pozri 1 Kráľ. 8:66, pozn. 565.
349 Pozri 1 Kráľ. 8:66, pozn. 566.
350 Vl. „rozkkazovať", znenie v texte je zvolené vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
351 Hebr. „chágáv", pozri Lev. 11:22, pozn. 344; netýka sa kap. 6:28.
352 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
353 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
354 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
355 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
356 Al. „medzi (al. „nad") Isráélom", ďalej obdobne.
357 Pozri Exod. 12:14, pozn. 388.
358 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
359 Tj. „tých, ktorí tak budú robiť".
360 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
361 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
362 Pozri Deut. 28:37, pozn. 1002.
363 Al. „slávny", vl. „najvyšší", zmysel najskôr ako v texte, ten tu proti 1 Kráľ. 9:8 (pozri tam pozn. 578 a 579) vyhovuje, lebo je tu vzťažná častica, ktorá dodáva výroku takýto zmysel. Tamojšia poznámka o čítaní „ijjín" miesto „eljón" platí aj tu.
364 Pozri Lev. 26:32, pozn. 920.
365 D. „ako tak".
366 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755; táže väzba je aj v kap. 31:4 so zmyslom ako tam v texte.
367 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
368 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131; v kap. 18:2 D. „ku koncu".
369 Pozri 2 Sam. 24:4, pozn. 970.
370 Pozri 1 Kráľ. 9:18, pozn. 595.
371 Vl. „obliehacím valom", ako „obliehacie zariadenie" v Deut. 20:20, tu v zmysle ako v texte, porov. Num. 13:19, pozn. 487, kde je príbuzný výraz. Iný príbuzný výraz v podstate rovnakého významu je tu v kap. 11:10n. a ďalej[482].
372 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
373 Pozri 1 Kráľ. 9:1, 19, pozn. 567.

www.milosrdnik.eu

374 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112.
375 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
376 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1106.
377 Pozri 1 Kráľ. 5:13, pozn. 306.
378 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
379 D. „ktorého“, „ktorých“, tj. „koho*kolvek*“.
380 Pozri 1 Par. 4:23, pozn. 105.
381 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
382 Pozri Exod. 14:7, pozn. 463.
383 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51.
384 Pozri 1 Kráľ. 4:5, pozn. 217.
385 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42.
386 D. „Žena mi“.
387 D. „oné *miesta*“.
388 D. „svätosťou“ (al. „svätyňou“[220]).
389 D. „v“, tj. azda „v zmysle al. v rozsahu“. Netýka sa v. 14.
390 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.
391 Pozri Lev. 23:34, pozn. 750.
392 Vl. „postavil“, nesúvisí s „oddiely“[237] nižšie. Tvar toho istého slovesa je v kap. 9:8 a 11:14 a 22 a ďalej v zmysle ako v texte tam.
393 D. „k bráne a bráne“, ďalej obdobne.
394 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
395 Vl. „neodvracali sa“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že predmet slovesa je tu bez predložky.
396 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
397 Pozri 1 Kráľ. 9:28, pozn. 607; tu sa týka v. 18 resp. kap. 9:1 a ďalej.
398 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740, vo v. 6 príbuzný výraz ako v 1 Sam. 4:19 a inde.
399 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 609.
400 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1379.
401 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459, tu (ďalej nie) v takomto zmysle.
402 Vl. „reči“, „slová“, al. „veci“, „záležitosti“. Ďalej obdobne.
403 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
404 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
405 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
406 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
407 Pozri Exod. 24:13, pozn. 1007.
408 Pozri 1 Kráľ. 10:5, pozn. 614.
409 Al. „vrchné schodište al. izbu (ako napr. v kap. 3:9) al. sieň“ al. vôbec „miestnosť“, výraz („alijjáthó“) príbuzný onému v 1 Kráľ. 10:5 („óláthó“), no nie taký istý, takže tu neplatí tamojšia pozn. 615, iba ak by sa, čo mnohí navrhujú, považovalo použitie tohto výrazu tu za chybu a čítalo s LXX, Vulgatou a sýrskym prekladom aj tu „óláthó“ ako tam.
410 Al. „množstva“, „hojnosti“, pozri 1 Sam. 2:33, pozn. 177. Ďalej obdobne.
411 D. „pridal si (tu čosi iný ako v 1 Kráľ. 10:7, pozn. 617, ale v tejto súvislosti rovnakého významu tvar tohože slovesa ako tam) k povesti“ (al. „nad povesť“, iná predložka ako na uvedenom mieste).
412 Pozri 1 Kráľ. 10:7, pozn. 618.
413 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
414 Tu D. „V tvojho Boha milovaní“.
415 „Zaistenie… postavenia“ je v hebrejčine jedno slovo, tvar dotyčného slovesa[392].
416 D. „bolo ako vonná látka“.
417 Vl. „hradské“, pozri Num. 20:19, pozn. 773, tu hádam v zmysle ako v texte, al. možno „ochodze“, „pavlače“.
418 D. „boli… Júdu vidieť ako oné“, tj. „drevá“.
419 Pozri 1 Kráľ. 5:8, pozn. 295.
420 Pozri Num. 6:21, pozn. 285.
421 Tj. „okrem toho, čo jej dal odplatou za *to*“, „čím sa jej revanšoval za *to*“.
422 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 628.
423 Pozri Gen. 23:16, pozn. 598, iný výraz ako vyššie[422].
424 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 629.
425 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 630.
426 Pozri 1 Kráľ. 10:18, pozn. 633.
427 D. „podnož v zlate“, tj. azda „pozlátenú“, „zlatem obloženú al. potiahnutú al. pobitú“.
428 D. „ruky“, ďalej obdobne.
429 Tj. „s oboch strán“.
430 Pozri 1 Kráľ. 10:21, pozn. 636.
431 Pozri 1 Kráľ. 22:49, pozn. 1011.
432 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.
433 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 638.
434 D. „tvár“.
435 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.
436 Pozri 1 Kráľ. 4:26, pozn. 261; v LXX tu „théleiai“, „samice“, teda výraz v podstate rovnakého významu ako „tokades“ tam.
437 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
438 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
439 D. „A zvyšok vecí Šalamúna, prvých a*j* posledných“.
440 Pozri 1 Par. 29:29, pozn. 902; v tunajšej kap. 33:19 nasleduje vlastné meno, v SZ len tam sa vyskytujúce, tvar tohože slovesa ako tu nižšie[443]; podľa LXX „k slovám vidiacich“.
441 Pozri 1 Kráľ. 11:29 a ďalej.
442 Výraz súvisiaci s nasledovným „vidiaceho“[443] a vyskytujúci sa v SZ len tu.
443 Pozri 2 Sam. 24:11, pozn. 979.
444 Al. možno „proti“.
445 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
446 D. „a on“, ďalej obdobne.
447 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
448 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
449 Tvar slovesa ako v Gen. 49:7, pozn. 1326.
450 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
451 Pozri Exod. 1:14, pozn. 28.
452 Pozri 1 Kráľ. 12:4, pozn. 700.
453 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
454 Pozri 1 Kráľ. 12:6, pozn. 701.
455 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700; netýka sa v. 13.
456 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
457 Vl. „dobrým(i)“.
458 Pozri Gen. 2:24 a ďalej, pozn. 89.
459 Pozri Deut. 33:24, pozn. 1277.

www.milosrdnik.eu

460 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170.
461 Pozri 1 Kráľ. 12:10, pozn. 705.
462 Pozri 1 Kráľ. 12:10, pozn. 706.
463 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
464 D. „od bedier“, zmysel ako v texte.
465 D. „a teraz“, ďalej obdobne.
466 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
467 Pozri Deut. 21:18, pozn. 777.
468 Pozri 1 Kráľ. 12:11, pozn. 709.
469 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
470 D. „vrátili… kráľovi výrok“.
471 Pozri 1 Kráľ. 12:17, pozn. 710.
472 Pozri Lev. 24:16, pozn. 654.
473 Pozri Lev. 20:2, pozn. 655.
474 Pozri 1 Kráľ. 12:19, pozn. 713.
475 Pozri Sud. 20:15n., pozn. 894.
476 Pozri 1 Kráľ. 12:21, pozn. 715.
477 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
478 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
479 Vl. „idenia“, al. „odchodu“.
480 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
481 D. „mestá k obliehaciemu valu“[371], tj. „ku zriadeniu obliehacieho valu al. zariadenia“; zmysel je „mestá, proti ktorým sa muselo zriadiť obliehacie zariadenie, ak sa mali dobyť“. Inak možno „vybudoval mestá v Júdovi ako pevnosti“.
482 Al. „mestá pevností“, ďalej obdobne, porov. kap. 8:5[371] a 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
483 Tj. „veľké štíty“ (kap. 9:15).
484 D. „velmi na rozmnoženie“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
485 Pozri Lev. 25:34, pozn. 827.
486 Pozri 1 Par. 28:9, pozn. 853.
487 Pozri Lev. 17:7, pozn. 539.
488 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.
489 D. „tí *od*dávajúci“ (al. „*od*davší“).
490 Pozri Deut. 31:6, pozn. 1089., tu iný tvar tohože slovesa so zmyslom ako v texte. Obdobný tvar ako v tu citovanom mieste je v kap. 13:18 a ďalej; pozri aj kap. 13:7[526].
491 Tj. „a jeho ženy Avíchajil, dcéry“; podľa iných „*a* Avíchajil, dcéru“.
492 Al. „Avíšálóma“ (1 Kráľ. 14:31).
493 Al. „Avijjáma“ (1 Kráľ. 14:31).
494 Al. možno „Šelómíth“, ak to bola dcéra.
495 Sloveso ako „uvážˇ“ v Deut. 32:7.
496 Al. „rozptýlil“, „rozostavil“, pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
497 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
498 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
499 Tj. „Libyjci“.
500 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
501 Al. „z príčiny Šíšaka“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725. Ďalej obdobne.
502 Al. „som nechal ja vás *upadnúť* v ruku“.
503 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207; v kap. 20:23 a ďalej podstatné meno od tohto slovesa odvodené.
504 Al. „zakrátko“, „nakrátko“.
505 Al. „*možnosti* k úniku“ (al. „vyslobodeniu“, pozri Gen. 45:7, pozn. 1228), al., podľa iných „trochu uniknuvších“, pozri Gen. 32:8, pozn. 849.
506 Pozri 1 Kráľ. 14:26n., pozn. 785. V kap. 17:17 ide jednoznačne o „malé štíty“.
507 Pozri Gen. 39:4, pozn. 803.
508 Pozri 1 Sam. 22:17, pozn. 368.
509 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.
510 Al. „vstupovali“, ako vyššie, tj. „s ním“.
511 Pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 509.
512 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
513 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
514 Al. „Maachá“ (kap. 11:20).
515 Inak „Av(í)šáloma“ (kap. 11:20).
516 Pozri 1 Kráľ. 20:14, pozn. 924.
517 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
518 D. „hrdinov vojny“.
519 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
520 Tj. „zoradil svoje vojsko“.
521 Pozri Jóš. 1:14, pozn. 45.
522 D. „nie *je* vám“ (al. „pre vás“).
523 Pozri Num. 18:19, pozn. 717.
524 Pozri Sud. 9:4, pozn. 533.
525 Pozri Deut. 13:13, pozn. 545.
526 Al. ‚pousilovali (kap. 10:18, al. „upevnili“ (al. možno „zatvrdili“) sa (Rúth 1:18, pozn. 46) proti Rechaveámovi, synovi“. Pozri aj kap. 11:17[490], kde je iný tvar toho istého slovesa.
527 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
528 Al. „útly“ (1 Par. 22:5), pozri 2 Sam. 3:39, pozn. 222.
529 Al. „nedodal si odvahy (Num. 13:20, pozn. 491) voči“, v. 8 a ďalej obdobne.
530 Vl. „nevzoprel sa“, ako vo v. 8, tu zmysel skôr ako v texte.
531 Al. „myslíte, že môžete“ (al. „smiete“).
532 D. „tvári kráľovskej moci“.
533 Al. „kraľovaniu“, ako vo v. 5.
534 Tj. „zverenej synom“.
535 Al. „početná spústa“ (Gen. 17:4n:), porov. 1 Sam. 4:14 a ďalej, pozn. 256.
536 Al. „zhotovil za bohov“.
537 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
538 Pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.
539 Pozri Lev. 1:5, pozn. 17.
540 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
541 D. „za rána-za rána a za večera-za večera“, ďalej obdobne.
542 Tu možno v hromadnom zmysle („svietniky… a lampy k nim“, pozri kap. 4:20).
543 D. „pozauny zvuku“ (al. „zvučania“, no nie ako „zvučanie“ nižšie[544], hoci je to príbuzný výraz).
544 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
545 Pozri Gen. 39:2, pozn. 1030.
546 Pozri Jóš. 8:9, pozn. 308, tu zmysel ako v texte.
547 Pozri Exod. 2:12, pozn. 230.
548 D. „tvárou“.
549 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242.

www.biblia.sk

550 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
551 Vl. „mnohým“, „hojným“, „početným“, ďalej obdobne.
552 Pozri Sud. 9:40, pozn. 575.
553 Pozri Sud. 16:26, pozn. 800.
554 Pozri Gen. 31:23, pozn. 819.
555 D. „od neho“.
556 Pozri Num. 21:25, pozn. 814.
557 Tu možno aj v zmysle „znova nadobudol“.
558 Pozri 1 Kráľ. 11:41, pozn. 695.
559 Al. „záznamе“, „pojednaní“.
560 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
561 Kap. 14 začína v hebrejskom texte len tu.
562 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
563 D. „oltáre cudziny“, tj. „cudzích bohov“, porov. Gen. 35:2, pozn. 944. Ďalej obdobne.
564 Pozri Exod. 23:24, pozn. 819.
565 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.
566 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.
567 Pozri Lev. 26:30, pozn. 915.
568 D. „s ním“, zmysel ako v texte („nikto s ním neviedol vojnu“). V. 11 a ďalej obdobne.
569 D. „ešte nám *je* zem pred našou“.
570 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
571 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152.
572 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
573 D. „mnohým voči nebytiu“ (al. „ohľadne nebytia“), tj. „môžeš pomôcť mnohým rovnako ako nemajúcim“. Inak možno v zmysle „nie je ti *ťažké* pomôcť *v boji* medzi mnohými a nemajúcimi“.
574 Vl. „podržať *silu*“, al. možno „vedľa teba *sa* nesmie udržať“.
575 Pozri Gen. 4:26, pozn. 174.
576 D. „padali k nebytiu (ako vo v. 11[573]) im“. Ďalej obdobne.
577 Al. „takže pre nich nebolo záchrany života“, pozri Gen. 45:5.
578 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
579 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
580 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
581 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
582 Al. „má Isráél“[50], „*je* pre Isráéla“.
583 D. „za ne*bytia*“.
584 D. „Boha pravdy“.
585 Pozri Deut. 4:30, pozn. 262.
586 Al. možno „*ale* keby sa… vrátil… a dali sa…, dal by“.
587 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
588 Pozri Deut. 7:23, pozn. 144 a 378.
589 Al. „bude vrhaný“.
590 Al. „proti národu“ („mestu“), al. „bude drvený („drvené“) al. trieštený („trieštené“) národom“ („mestom“).
591 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482.
592 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
593 Valná väčšina známych mi prekladov podáva slovesné tvary vo vv. 4–5 v minulom alebo prítomnom čase, no pridržal som sa zmyslu, v akom ich chápu LXX a Vulgata (tá podáva aj v. 3 v budúcom čase, LXX tam nevkladajú sloveso), a to najmä preto, lebo toto proroctvo miestami veľmi pripomína niektoré výroky Pána Ježiša u Mat. 24.
594 Pozri Lev. 19:13, pozn. 596, tu zmysel ako v texte.
595 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
596 Vl. „mzdu“ (Gen. 30:18, pozn. 774).
597 Podľa Vulgaty, sýrskeho prekladu a podaktorých rukopisov LXX „proroctvo Azarju, syna“, pozri v. 1.
598 Pozri 1 Kráľ. 15:12, pozn. 791.
599 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
600 Pozri 1 Sam. 11:14, pozn. 478, tu a obdobne ďalej v zmysle „opravil“.
601 Pozri Gen. 12:10, pozn. 495 a 521.
602 Pozri 1 Par. 22:19, pozn. 764, tu tá istá predložková väzba, v tejto súvislosti azda skôr v takomto zmysle, al. „nestaral“, „kto by o… nedbal“. Obdobne kap. 17:3; 20:3; 31:21; 34:3.
603 D. „od malého („muža“) až po“.
604 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
605 Al. „dobrou vôľou“, „túžbou“.
606 Pozri 1 Kráľ. 15:10, pozn. 790.
607 Pozri 1 Kráľ. 15:13, pozn. 674.
608 Pozri 1 Kráľ. 15:13, pozn. 793.
609 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 910.
610 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
611 Pozri 1 Kráľ. 15:17, pozn. 794.
612 Pozri 1 Kráľ. 15:18, pozn. 795.
613 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
614 Pozri 1 Kráľ. 15:19, pozn. 797.
615 Pozri 1 Kráľ. 15:20, pozn. 722.
616 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468.
617 Pozri 2 Kráľ. 23:5, pozn. 852.
618 Pozri 1 Kráľ. 15:22, pozn. 269.
619 Pozri 1 Kráľ. 15:22, pozn. 803.
620 Ako v 1 Sam. 9:9 a ďalej.
621 D. „srdce *je* nerozdelené“, v texte opis (inak možno „*smeruje* al. *lipne*“) umožňujúci zreteľnejšie vyjadriť výrazne smerový al. cieľový zmysel nasledovnej predložkovej väzby.
622 Al. „na neho“.
623 Sloveso ako v Deut. 4:25, pozn. 252.
624 Tj. „do väzenia“.
625 D. „v nevôli“ (al. „zlosti“, „hnevu“).
626 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.
627 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
628 Al., podobne ako Vulgata (jeden z veľmi mála známych mi prekladov rozlišujúcich tieto dve predložkové väzby), „nevyhľadával Hospodina, lež *dôveroval* v lekárov“ (Vulg. „lež viac dôveroval v umenie lekárov“).
629 D. „medzi jeho hrobmi“, „v jeho hroboch“, zmysel azda ako v texte.
630 Vl. „naplnili“, „vyplnili“, pozri Exod. 28:17, pozn. 978.
631 D. „*rozličnými* druhmi“, výraz prevziaty z aramejčiny.
632 Pozri Exod. 30:33, pozn. 1093.
633 Pozri Exod. 30:25, pozn. 1092.
634 D. „zmes diela“[639], tu v zmysle „odbornej práce“, „umenia“.
635 Pozri Gen. 11:3, pozn. 334.
636 Pozri Deut. 1:28, pozn. 81.

www.miloslovik.eu

637 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
638 Pozri Sud. 2:11, pozn. 124.
639 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
640 Jednotné číslo možno aj v zmysle „poplatok“, „daň“.
641 Al. „vzrástlo“, ako „bol… vyšší“ v 1 Sam. 10:23, „získalo na výške al. veľkosti“ v kladnom zmysle. Iný tvar toho istého slovesa je v kap. 33:14 so zmyslom ako tam v texte.
642 Tj. „znova“, „naďalej“ („pokračoval v tom“), al. „nadto“, „dokonca“.
643 Pozri Num. 4:19, pozn. 147, tu v zmysle ako v texte („čo sa nosilo“, tj. „prinášalo“ [nie ako v texte tu vyššie], porov. „prínos“ [odlišný výraz] v Lev. 1:2, pozn. 5). Ten istý výraz je v kap. 20:25 (D. „na nebytie *u*nesenia“) a 35: 3 v zmysle ako v texte tam.
644 Pozri Gen. 30:35, pozn. 794.
645 D. „chodiacim a“, porov. Sud. 4:24, pozn. 279.
646 Vl. „vzrastajúcim“ (nie ako vo v. 6[641]).
647 Tu najskôr v takomto zmysle, porov. Gen. 33:14, pozn. 894.
648 Al. „ich poverenie“, pozri Num. 3:36, pozn. 112; podľa iných „ich počty“[42], ako výsledok ich prehliadky[870]; v kap. 23:18 zmysel ako v texte tam[826].
649 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
650 D. „na (al. „pri“) jeho ruke“.
651 Pozri Sud. 5:9, pozn. 304.
652 Pozri 1 Par. 12:2, pozn. 378.
653 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
654 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
655 Pozri 1 Sam. 18:21, pozn. 750, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú odlišnú predložkovú väzbu.
656 Pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1004.
657 Pozri 1 Kráľ. 22:4, pozn. 980.
658 Pozri Gen. 25:31, pozn. 667.
659 Pozri 1 Kráľ. 22:6, pozn. 982.
660 Pozri 1 Kráľ. 22:7, pozn. 983.
661 D. „niet ho o mne prorokujúceho“.
662 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
663 Pozri 1 Kráľ. 22:9, pozn. 984.
664 Pozri 1 Kráľ. 22:10, pozn. 985.
665 Pozri 1 Kráľ. 22:10, pozn. 986.
666 Pozri 1 Sam. 10:5; 18:10, pozn. 436.
667 Al. „Cidkijjá“ (1 Kráľ. 22:11).
668 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
669 Pozri 1 Kráľ. 22:16, pozn. 988.
670 Pozri 1 Kráľ. 22:16, pozn. 989.
671 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129; 30:36, pozn. 797.
672 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
673 Pozri Sud. 14:15, pozn. 717.
674 Pozri Gen. 32:28, pozn. 875.
675 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
676 D. „Kde“, „kadiaľ“.
677 Pozri 1 Sam. 9:18, pozn. 404.
678 Al. „v najvnútornejšiu izbu“.
679 Pozri 1 Kráľ. 22:27, pozn. 993.
680 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
681 Pozri 1 Kráľ. 22:28, pozn. 995.
682 Pozri 1 Kráľ. 22:28, pozn. 996.
683 Pozri 1 Kráľ. 22:31, pozn. 998.
684 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
685 Vl. „obkľúčili“, „obstúpili“, potom teda vari, vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, „postavili (al. „zhrnuli“) sa vôkol“. Pozri Jóba 16:13.
686 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
687 Al. „odviedol“, sloveso ako „zviedol“ vo v. 2, tu v takomto zmysle.
688 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
689 Pozri 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1000.
690 Pozri 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1001.
691 Pozri 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1002.
692 Pozri 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1003.
693 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
694 Pozri 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1004.
695 Pozri 1 Kráľ. 22:35, pozn. 1005.
696 D. „vyšiel do jeho tváre“; netýka sa kap. 18:34.
697 Al. „túžbu“, vl. „máš milovať“, v danej súvislosti zmysel ako v texte al. tu vyššie.
698 Al., podľa prevažnej väčšiny známych mi prekladov, „Či *si mal* pomáhať zlovoľnému a prejavovať lásku“ (vl. „milovať“, no nasleduje 3. pád).
699 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
700 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.
701 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
702 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
703 D. „tvár“.
704 Vl. „rozkázal im“, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
705 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599.
706 Pozri Exod. 18:20, pozn. 624.
707 Pozri Lev. 4:2, pozn. 90.
708 Pozri 2 Kráľ. 25:18, pozn. 930.
709 Pozri Exod. 5:6, pozn. 165.
710 Al. „s tým, *kto je* al. *bude* dobrý“.
711 Podľa podaktorých rukopisov LXX „Ammón a s nimi *ktorísi* z Meúním“, porov. 1 Par. 4:41, pozn. 121.
712 Pozri 1 Par. 19:5, pozn. 649.
713 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
714 Al. jednoducho „z druhej strany mora“[5].
715 Tj. Mŕtvemu moru.
716 Podľa 1 rukopisu „od Edóma“, porov. „pohoria Séír“ vo v. 10 a ďalej a kap. 3:12[143].
717 Al. „zháňanie sa (al. „pachtenie“) po“, al. možno „na túžobné vzhliadanie k“.
718 Tj. „na celom území Júdu“, al. možno v zmysle „vyhlásením vložil (ako povinnosť) na celého Júdu“ ako národ.
719 Vl. „hľadať“, ako nižšie, tu preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložku.
720 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138; Sud. 5:31, pozn. 376.
721 D. „niet“, zmysel ako v texte („niet *toho, kto by sa mohol*“).
722 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
723 Pozri 1 Kráľ. 5:1, pozn. 285.
724 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
725 Al. „trest“, výraz príbuzný onému v kap. 19:6[177], no nie ten istý.

www.milosrdnik.eu

726 Al. možno „z *príčiny*“.
727 Pozri Exod. 2:17, pozn. 76; 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
728 V zmysle Deut. 2:5, pozn. 124, kde, pravda, je iné sloveso.
729 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
730 Vl. „oni nám odplácajú“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
731 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
732 Pozri Num. 24:18, pozn. 552.
733 Pozri Sud. 11:24, pozn. 626.
734 Vl. „či ich nebudeš súdiť“, v texte opis umožňujúci v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
735 Al. „Dávajte pozor“.
736 Al. „ani mať strach z“[501].
737 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
738 D. „tváre“.
739 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
740 Al. „Posilnite“, „ustáľte“, „utvrďte“, ďalej obdobne.
741 Al. „Dôverujte v (al. „spoľahnite sa na“) Hospodina, vášho Boha“, ďalej obdobne, no je to tvar toho istého slovesa ako „budete upevnení“ v tom istom verši.
742 Pozri 2 Kráľ. 6:8, pozn. 302.
743 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
744 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
745 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 515, tu v takomto zmysle.
746 Pozri Deut. 26:19, pozn. 454; vl. „začali s jasotom a chválospevom“, no znenie v texte, nazdám sa, lepšie vystihuje zmysel tu použitej predložkovej väzby.
747 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
748 Pozri Num. 21:3, pozn. 786.
749 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
750 Pozri Is. 21:8, pozn. 1103.
751 Pozri Lev. 26:30, pozn. 916.
752 Pozri Gen. 12:5, pozn. 349.
753 D. „a mŕtvoly“; 7 rukopisov má znenie „a rúcha“ („begádím“ miesto „pegárím“, porov. kap. 3:12[143]); tak prekladá aj Vulgata („vestes“), LXX „skyla“, „koristi“.
754 Pozri Gen. 27:15, pozn. 700; tu v kap. 21:20 príbuzný výraz.
755 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
756 Tj.[102] „žehnanie“, „velebenie“.
757 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
758 Al. „kráľovstvo (nie ten istý výraz ako vo v. 29, no príbuzný) Jehóšáfáta malo pokoj“.
759 Pozri 1 Par. 27:24, pozn. 832.
760 Al. „týmto činom on spáchal“.
761 Pozri Gen. 38:29, pozn. 1024.
762 Al. „rozrazil“.
763 Ako „kráľovstvá“ v kap. 20:29.
764 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
765 Pozri 2 Kráľ. 8:21, pozn. 402.
766 Al. „a veliteľov“.
767 Pozri Deut. 13:13, pozn. 242.
768 Pozri kap. 2:11[100], tu príbuzný výraz v podstate rovnakého významu.
769 D. „podľa pôsobenia smilnenia domu“, zmysel ako v texte.
770 Pozri Exod. 9:14, pozn. 281.
771 Pozri Exod. 8:2, pozn. 235.
772 D. „a ty“, tj. „budeš postihnutý“.
773 Vl. „teba mnohými chorobami“, množné číslo v zosilňujúcom zmysle, al. možno „mnohými utrpeniami“. V. 19 obdobne.
774 D. „dni na dni“ (v. 15), „ku dňom od dní“ (v. 19).
775 Pozri 1 Par. 5:26, pozn. 168.
776 Vl. „ju“, tj. „jeho zem“; v tomto zmysle je tu „Júdá“ ženského rodu; inak „vtrhli *do* neho“ („*do* nej“)[880], znenie v texte je zvolené vzhľadom na to, že predmet slovesa v pôvodine je vyjadrený zámennou príponou bez predložky; podobne prekladá Vulgata („vastaverunt eam“, „spustošili ju“). Kap. 24:7 a ďalej obdobne; to isté sloveso je „prielomom dobyť“ v kap. 32:1.
777 Vl. „zajali všetko imanie… jeho ženy“, zmysel ako v texte.
778 Al. „Achazjáhú“ (kap. 22:1 a ďalej). pozri aj 2 Kráľ. 1:2, pozn. 2.
779 Vl. „najmenší“, D. „malý“, ďalej obdobne.
780 D. „času vyjdenia konca“.
781 D. „v zlých neduhoch“ (Deut. 29:22).
782 Al. „a nie *že* ho kto ľutoval“, D. „odišiel v ne-túžbe“.
783 D. „prvých“.
784 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
785 Tak podľa 1 rukopisu, 2 Kráľ. 8:26, sýrskeho prekladu a LXX (tam podle podaktorých rukopisov „dvadsiatich“); masóretský text a Vulgata tu majú porušené znenie „štyridsiatich a dvoch“, pozri kap. 21:5.
786 Pozri 2 Kráľ. 8:26, pozn. 405.
787 Pozri 1 Kráľ. 1:2, pozn. 5.
788 Vl. „preukazovania sa ako sudca“.
789 Pozri Sud. 3:28, pozn. 229.
790 D. „domu Achazjáhúa nebolo *nikoho* na podržanie schopnosti“.
791 Pozri 2 Kráľ. 11:1, pozn. 499.
792 Tak podľa mnohých rukopisov, starých prekladov a 2 Kráľ. 11:1; masóretský text tu má porušené znenie „prehovorila“ („vattdabbér“ miesto „vatteabbéd“[143]), ktoré nedává zmyslu.
793 Al. „Jehóševa“ (2 Kráľ. 11:2).
794 Pozri 2 Kráľ. 11:2, pozn. 500.
795 Pozri Gen. 24:59, pozn. 636.
796 Pozri 2 Kráľ. 11:2, pozn. 501.
797 Pozri 2 Kráľ. 11:3, pozn. 504.
798 Vl. „obišli Júdu“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu pôvodiny; al. možno „poprechodili Júdom vôkol“.
799 Tu „Jehójádá“.
800 Pozri 2 Kráľ. 11:5, pozn. 510.
801 Pozri 1 Par. 15:6, pozn. 477.
802 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
803 Tu v zmysle „majúci al. konajúci službu“.
804 Pozri 2 Kráľ. 11:8, pozn. 515.
805 Pozri 2 Kráľ. 11:8, 15, pozn. 516.
806 Tj. tie, ktoré si odslúžili svoju zmenu.
807 Pozri 1 Par. 9:33, pozn. 273.
808 Al. „strelou“, „vrhacou kopijou“.

www.biblia.sk

809 Pozri Exod. 27:14, pozn. 947.
810 Pozri 2 Kráľ. 11:11, pozn. 521.
811 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
812 Pozri 2 Kráľ. 11:12, pozn. 523.
813 Pozri 2 Kráľ. 11:13, pozn. 524.
814 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
815 Pozri 1 Kráľ. 7:15nn.
816 Ako v Num. 10:2.
817 Pozri 2 Kráľ. 11:14, pozn. 527.
818 Pozri 2 Kráľ. 11:15, pozn. 528.
819 Pozri 2 Kráľ. 11:15, pozn. 529.
820 Pozri 2 Kráľ. 11:15, pozn. 517.
821 Pozri 2 Kráľ. 11:16, pozn. 531; no tu LXX (nie Vulgata) dali prednosť prenesenému zmyslu a preložili „poskytli (vl. „dali") jej voľno".
822 Pozri 2 Kráľ. 11:16, pozn. 532.
823 Al. „že ostanú"[301], D. „zmluvu o bytí" (al. „staní sa").
824 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
825 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357.
826 Tu vl. „dozor" vôbec, ako v kap. 24:11, množné číslo potom v zmysle všetkých stránok al. zložiek tejto služby.
827 Al. možno „rozmiestil (al. „rozdelil", „roztriedil") nad domom".
828 D. „rúk".
829 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
830 Pozri 2 Kráľ. 12:5, pozn. 551.
831 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.
832 Tu možno v zmysle „podľa potreby".
833 Pozri Lev. 25:53, pozn. 852.
834 Al. „daru", „príspevku", „dane", „dávky".
835 Tj. „nariadeného Mojžišom, nevoľníkom", pozri Exod. 25:2nn.; 35:4nn.
836 D. „všetky svätosti".
837 Al. „spravili *vlastníctvom* Baalím"[5].
838 Pozri Gen. 50:26, pozn. 1395.
839 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
840 Al. „vyhlásenie", D. „hlas".
841 D. „nevoľníka, na Isráéla", zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
842 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
843 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1102.
844 Al. možno „a poverenca".
845 D. „podľa (al. „ohľadne") dňa v (al. „na") deň", zmysel ako v texte.
846 D. „sa stali najímajúcimi", vo v. 14 „boli[93] vznášajúci". Inak, ohľadne slovesa „najímať", pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
847 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970.
848 Vl. „hojenie", „zaceľovanie", „zajazvovanie", pozri Jer. 8:22, pozn. 676.
849 Vl. „vystupovalo"[12], „vzrastalo".
850 D. „postavili Boží dom podľa jeho miery" (Exod. 5:8, pozn. 170).
851 Pozri Deut. 3:28, pozn. 160.
852 Pozri Gen. 35:29, pozn. 643.
853 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
854 Pozri Sud. 6:34, pozn. 439.
855 Pozri Jóš. 23:16, pozn. 267.
856 Pozri 1 Sam. 31:9, pozn. 292.
857 Pozri 1 Par. 18:5, pozn. 626.
858 D. „v nepatrnosti", pozri Gen. 19:20, pozn. 508.
859 D. „súdy", množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
860 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
861 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
862 Inak „Józáchár" (2 Kráľ. 12:21).
863 Vl. „hojnosť", „množstvo".
864 Al. možno „prorockého výroku o ňom", pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
865 Vl. „založenie", „základ".
866 Pozri Jóš. 17:13, pozn. 549.
867 Al. možno „ako sa upevnilo jemu zverené"[841] (al. „na ňom *spočívajúce*").
868 Pozri Deut. 24:16.
869 Al. „zoskupil", „zorganizoval".
870 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
871 Sloveso ako „uchváť" v Exod. 4:4.
872 Tj. „do boja".
873 Tj. „tvoje vlastné vojsko", porov. Gen. 32:10, pozn. 852. Táto poznámka neplatí pre nižšie[874] podanú obmenu prekladu.
874 Al., podľa podaktorých, v podstate aj podľa LXX a Vulgaty, „no ak chceš ty nastúpiť, sprav *tak*... Boh spôsobí".
875 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80, tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
876 D. „dať rozmnoženie".
877 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138, na konci verša odvodené podstatné meno.
878 Pozri 1 Par. 20:1, pozn. 434.
879 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
880 Pozri 2 Sam. 23:16, pozn. 952.
881 D. „synovia".
882 D. „od idenia s ním".
883 Pozri 1 Sam. 23:27, pozn. 875.
884 Tj. „z ich obyvateľov".
885 Al. možno „skoliť", tj. „zabiť", ako napr vo v. 14 a inde často.
886 Vl. „uradil", „poradil", ako vo v. 17, ale tam trpný rod, tu činný, zmysel ako v texte.
887 D. „zviera poľa".
888 Pozri 2 Kráľ. 14:10, pozn. 606.
889 Al. možno „tvoje srdce; seď teraz užívať si svoju slávu".
890 Pozri Deut. 2:5, 9, pozn. 124.
891 Pozri 2 Kráľ. 14:10, pozn. 608.
892 Pozri Deut. 9:17, pozn. 429.
893 Pozri 2 Kráľ. 14:13, pozn. 602.
894 Pozri 2 Kráľ. 14:13, pozn. 609.
895 Pozri 2 Kráľ. 14:13, pozn. 610.
896 Pozri 2 Kráľ. 14:14, pozn. 610.
897 Pozri 2 Kráľ. 12:20, pozn. 575.
898 Pozri 2 Kráľ. 14:20, pozn. 613.
899 Al. „Élath", pozri 2 Kráľ. 14:22; 16:6, pozn. 644.
900 Al. „Jecholjáhú" (2 Kráľ. 15:2).
901 Pozri 1 Par. 15:22, pozn. 494.

www.milosrdnik.eu

902 Podľa mnohých hebrejských rukopisov, podaktorých rukopisov LXX a iných starých prekladov „v Božej bázni“ (al. „úcte“, „bejireath“ miesto „bireóth“); tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.
903 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
904 D. „v“, tj. možno „v okolí al. blízkosti“.
905 Pozri Gen. 5:32, pozn. 181.
906 Hebr. „Mikcóa“, meno dvoch miest pri múre Jerúsaléma, pozri Nech. 3:19n. a 24n.
907 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
908 Pozri Deut. 3:10, pozn. 187.
909 Al. „na úrodnej pôde“, al. „na Karmeli“.
910 Tj. „pôdohospodárstva“.
911 D. „konajúcu (tj. „schopnú konať“) boj“, ďalej obdobne.
912 V hebrejčine jednotné číslo, vari v zmysle *„každý* v *svojej* čate“. Kap. 31:19 obdobne.
913 Súvisí s oboma nasledovnými výrazmi[914] (teda „dômyselne zostrojené zariadenia“).
914 Al. „výmysly vymýšľajúceho“, nie v hanlivom zmysle.
915 D. „vyšiel“[31].
916 D. „na pomáhanie“, opis v texte vyjadruje zmysel trpného rodu tohto tvaru slovesa.
917 Tu v zmysle „spyšnelo“, „stalo sa opovážlivým“.
918 Tj. „na záhubu“ alebo aj „na skazené zmýšľanie a konanie“. Kap. 27:2 obdobne.
919 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
920 Pozri 1 Sam. 14:52, pozn. 610.
921 Pozri Gen. 40:6, pozn. 1056.
922 Iný výraz ako v Lev. 10:1, pozn. 285, a ďalej, odvodený od slovesa prekladaného „vykiadzať“[74] a vyskytujúci sa len tu a u Ezek. 8:11.
923 Al. „zvrchu“[360].
924 Pozri Lev. 14:2, pozn. 447.
925 Pozri 2 Kráľ. 15:5, pozn. 623.
926 Pozri 2 Kráľ. 15:5, pozn. 624; tu Vulgata „in domo separata“, „v oddelenom dome“.
927 Pozri 2 Kráľ. 6:4, pozn. 295, tu trpný rod so zmyslom ako v texte.
928 Ako „hojnosť“ v kap. 4:18.
929 Hrebeň vrchoviny pri Jerúsaléme, opevnený k obrane mesta.
930 Pozri Lev. 18:21, pozn. 564 a 565.
931 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
932 Pozri 2 Sam. 8:4, pozn. 393.
933 D. „veľké“.
934 Pozri 1 Kráľ. 4:6, pozn. 220.
935 Pozri 1 Sam. 17:13, pozn. 687.
936 D. „a len vy“, tj. „čo sa vás samých týka“ („pozrite sa len sami na seba!“).
937 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
938 D. „na previnenie *proti* Hospodinovi na nás“, tj. „aby ste ho na nás uvalili“.
939 Vl. „opustili“.
940 Tj. „nedostatočne odiatych“.
941 Al. možno „odprevadili“, „pomaly (al. „opatrne“, „pozorne“) zaviedli“.
942 Vl. „vedľa“.
943 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
944 Vl. „ešte“.
945 Al. „rozpustenosť“, vl. „Júdu uvoľnil“ (al. „zbavil ukáznenosti“), v texte opis vzhľadom na predošlú a nasledovnú predložkovú väzbu. Pozri Exod. 5:4, pozn. 162; 32:25, pozn. 1144.
946 Tu D. „a neverné dopúšťanie sa (al. „páchanie“) nevernosti“.
947 D. „rozdelil“, tj. „rozkúskoval“, „rozobral“ v zmysle „obral kus po kuse“.
948 D. „čas tiesne jemu“ (al. „sebe“).
949 Al. „zrútenia sa“, vl. „stali jeho spôsobením potknutia sa“, zmysel ako v texte.
950 Pozri 2 Kráľ. 18:16, pozn. 718.
951 Al. možno „vo všetkých kútoch“.
952 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
953 Tj. „všetko poškvrňujúce“, pozri Lev. 20:21, pozn. 668.
954 Pozri 1 Sam. 3:3, pozn. 190.
955 D. „a Bohu… nevykadili a vzostupných obetí nevzniesli“, zmysel ako v texte.
956 Al. „chveniu“, „otriasaniu sa“, „zľaknutiu“; podľa čítaného textu „preháňaniu sem-ta“, pozri Deut. 28:25, pozn. 981.
957 Pozri Deut. 28:37, pozn. 1001; tiež „ku spustošeniu“.
958 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581.
959 Tj. „spravil ich predmetom hrôzy a úžasu a syčania“.
960 Al. „meniacimi v dym“[540].
961 D. „vo veciach“.
962 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223; nesúvisí s „očisťovať“ vyššie ani s „očistiť“ vo v. 15.
963 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9; netýka sa „prvého“ nižšie.
964 Pozri Num. 15:5, pozn. 268.
965 Tu „kráľ“, ďalej obdobne.
966 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
967 Pozri Exod. 29:16, pozn. 1034; miesto predložky smerová prípona obdobného zmyslu.
968 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122.
969 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1029.
970 Pozri Lev. 6:26, pozn. 200, tu opis vzhľadom na smerovú príponu u slova „oltár“.
971 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
972 D. „na ruke“, zmysel vari ako v texte, al možno „pod vedením“.
973 D. „až k radosti“ („až *jedna* radosť“).
974 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
975 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.
976 Pozri Exod. 35:5, pozn. 1209.
977 D. „posilnili (al. „dali sa posilňovať“) ich“, opis v texte vari zreteľnejšie vyjadruje významový odtieň slovesa v danej súvislosti; al. možno „dali sa im pomáhať“.
978 Tu azda v takomto zmysle, vl. „priamší“, tj. „priamočarejší“, „výhradnejšie majúci len svoje posvätenie na zreteli a rozhodnejšie sa oň usilujúci, dávajúc mu prednosť pred hocičím iným“.
979 Vl. „*byli* odhodlanejší srdca“[210].
980 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.

www.milosovk.eu

981 Al. „venovaním pozornosti“.
982 D. „v náhlosti“, zmysel azda ako v texte.
983 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
984 Pozri Exod. 12:11, pozn. 380.
985 Trpný rod, ako v kap. 25:17.
986 D. „slovo“, „reč“.
987 Pozri Deut. 34:1, pozn. 1293.
988 D. „hlas“[1158].
989 D. „za veľa“, tj. „rokov“.
990 Tu sa vari dá týmto slovesom opisne vyjadriť zmysel inak v tejto súvislosti ťažko doslovne preložiteľnej tu použitej predložky.
991 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1190.
992 Pozri Deut. 4:31, pozn. 258.
993 Al. „hovorili o nich“.
994 Vl. „vysmievali sa im“, to je význam oboch týchto slovies, v texte opisy uchovávajúce v preklade predložkové väzby, aké sú v pôvodine.
995 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
996 Al., podľa iných, „všetky kadidelnice“.
997 Vložené pre zreteľnosť.
998 Pozri 1 Par. 6:31 a ďalej, pozn. 178.
999 D. „v nie“, inak ťažko doslovne preložiteľná predložková väzba.
1000 Pozri Lev. 13:7, pozn. 383.
1001 Vl. „uzdravil (al. „vyhojil“) ľud“, zmysel ako v texte („nedopustil chorobu ako trest“).
1002 D. „v (al. „na“) deň“.
1003 D. „nástrojmi sily“ , zmysel ako v texte, al. **???????**
1004 „Hospodinovi nástrojmi sily (tj. „na ospevovanie sily“) Hospodina“[5].
1005 Pozri 1 Sam. 18:5 a ďalej, pozn. 756.
1006 Tu v tomto prenesenom zmysle.
1007 Tu iný tvar, značiaci tiež „vyznávajúc sa“.
1008 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1050.
1009 D. „ako toto“.
1010 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
1011 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
1012 Pozri 1 Par. 9:18, pozn. 240.
1013 Tj. to, čo kráľ mal pravidelne obetovať (v. 3); čo mali kňazi a Lévíovci dostávať od ľudu (v. 4 a ďalej).
1014 Tj. „plne sa mu venovať“.
1015 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
1016 Pozri Lev. 2:12, pozn. 73.
1017 D. „rozmnožili deti Israéla prvotinu“.
1018 Pozri Num. 18:12, pozn. 709.
1019 Al. „tvoriť“, „kopiť“; tiež „zakladať“, no nesúvisí s „nakládli“ vo v. 6.
1020 Vl. „sa Jechizkijjáhú dal spytovať kňazov a Lévíovcov na“, opis v texte umožňuje v preklade zachovať obe predložkové väzby, ktoré sú v pôvodine.
1021 Pozri Exod. 25:2 a ďalej, pozn. 1049.
1022 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
1023 D. „vo vernosti“[705].
1024 Al. „pod rukou“, tj. „pod vedením“, D. „od ruky“.
1025 Pozri 2 Sam. 24:9, pozn. 976, tu v zmysle ako v texte.
1026 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
1027 Pozri Exod. 30:10, pozn. 934.
1028 Pozri 1 Par. 9:24.
1029 D. „veľký“, „malý“, tj. „nech išlo o veľkého či o malého“.
1030 D. „ako“, ako vyššie. V kap. 35:7 v zmysle ako v texte.
1031 Al. „potreby“, „prídelu“ (2 Kráľ. 25:30), „nároku“.
1032 Tu sa možno dá chápať aj v tom zmysle ako v kap. 7:6.
1033 Al. „spoľahlivé“, „verné“, vl. „pravdu“ atď. Ten istý výraz je v kap. 32:1
1034 Al. „*obrátená* k boju“, tj. „že chce bojovať“.
1035 Tvar slovesa ako v Gen. 26:15, pozn. 677.
1036 Tj. azda „natoľko, že na ňom mohol postaviť veže“. Mnohí tu podľa rabínskych výkladov čítajú „a vztýčil na ňom veže“; podobne prekladá Vulgata („a vybudoval veže zvrchu“).
1037 Pozri Sud. 9:6, pozn. 537.
1038 Pozri Sud. 16:29, pozn. 803.
1039 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112, tu zmysel ako v texte.
1040 Vl. „v obliehacom vale“[371], porov. 2 Sam. 20:15, pozn. 807, hoci tam je „val“ odlišný výraz.
1041 Pozri 2 Kráľ. 18:32, pozn. 744.
1042 D. „schopnosťou“, vl. „bytím schopní“.
1043 Pozri 2 Kráľ. 18:35, pozn. 745.
1044 Pozri 2 Sam. 14:15, pozn. 588.
1045 Al. „poplašenie“.
1046 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
1047 Pozri Gen. 46:26, pozn. 1256.
1048 Al. „zachránil (...) pred rukou“[404].
1049 Mnoho rukopisov má znenie „všetkých jeho nepriateľov“.
1050 Tu aj v tomto zmysle, ako „zaopatroval“ v Gen. 47:17, al. tiež „ochraňoval“.
1051 Mnohí tu podľa LXX („katepausen autús“) a Vulgaty („praestitit eis quietem“) čítajú „vajjánach láhem“ miesto „vajjenahalém“ a prekladajú „a dal im odpočinok“[45].
1052 Pozri 2 Sam. 3:28, pozn. 189.
1053 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547.
1054 D. „dobrodenie na ňom“ (al. „voči nemu“). Ďalej obdobne.
1055 Pozri 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
1056 Al. „žiadúce (al. „lákavé“, „príjemné“, „vytúžené“) predmety“, D. „predmety túžby“.
1057 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
1058 D. „pre všetok dobytok a dobytok“.
1059 Al. „chlievov“, čosi iný tvar ako vyššie, sle v podstate rovnakého významu.
1060 Podľa LXX a Vulgaty „a stajne (al. „chlievy“) pre stáda“; tohto znenia sa pridržajú aj podaktoré novšie preklady.
1061 Vl. „východ“, „výstup“[31].
1062 Vl. „napriamil ich“.
1063 Pozri 1 Par. 7:28, pozn. 217.
1064 Ako „tlmočník“ v Gen. 42:23; nesúvisí s „poslaní“ nižšie.
1065 Tj. „pri príležitosti ich príchodu“; al. „vo *veci* al. ohľadne vyslancov“. Pozri Is. 39: 1nn.

www.milosrdnik.eu

1066 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
1067 Tj. vari „najčestnejšom“.
1068 Al. „na vzostupe[737] *k* hrobom“[210].
1069 Pozri Lev. 19:26, pozn. 633.
1070 Pozri Lev. 19:26, pozn. 632.
1071 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.
1072 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
1073 Pozri Deut. 4:16, pozn. 238.
1074 Tu odchylný tvar rovnakého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1075 Hebr. „chóchím“, pozri Jób 41:2, pozn. 1829, a príbuzný výraz „chách“ v 2 Kráľ. 19:28, pozn. 788, ktorý je tam použitý v obraznom zmysle, podobne ako tento tu. Výraz značí aj „bodľač“, „tŕnisté krovie“ (je to množné číslo slova „chóach“, „bodliak“ v kap. 25:18) a preto podaktorí tu prekladajú „v tŕní“, iní myslia na putá opatrené ostňami al. hrotmi (napokon aj „hák“ v danom zmysle je „hrotitý“ [„bodec“]); tiež „húštie“ s predstavou „uviaznutia“, „stiesnenia“, „zovretia“, takže potom aj „skalné sútesky“ („rozsadliny“ v 1 Sam. 13:6, v tomto zmysle ho niektorí chápu doslovne a prekladajú „v rozsadlinách al. priehlbinách“) a tu potom v prenesenom zmysle „putá“ (LXX, „katelabon en desmois“, „chytili v putách“, Vulgata, „vinctum in catenis“, „poviazaného v reťaziach“).
1076 Pozri Sud. 16:21, pozn. 790.
1077 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
1078 Možno jednoducho v zmysle „pred Bohom“, no doslovný zmysel dotyčnej predložky tu má, nazdám sa, význam ako v texte. V. 23 a ďalej obdobne.
1079 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
1080 Pozri 2 Kráľ. 16:18, pozn. 664.
1081 Tj. „tou obohnal Ófel“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1082 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
1083 Tvary trpného rodu (vl. „dania sa uprosiť“; „než [vo v. 23 „ako“] bol pokorený“).
1084 Tj. „v ôsmom roku“ („keď už kraľoval osem rokov“).
1085 Pozri 2 Sam. 8:16, pozn. 413.
1086 Pozri 2 Král. 12:10, pozn. 558.
1087 Podľa čítaného textu „a vrátili sa *do*“.
1088 Pozri 2 Kráľ. 22:5, pozn. 835, no nie dodatok poznámky o znení čítaného textu.
1089 Množné číslo.
1090 Pozri 2 Kráľ. 12:12, pozn. 565.
1091 Vl. „pokrytie trámami“.
1092 D. „domov“.
1093 Tu neurčitý spôsob s významom podstatného mena slovesného.
1094 Al. „a všetci *títo* Lévíovci sa vyznali“.
1095 D. „v službe a službe“.
1096 Pozri 2 Kráľ 22:9, pozn. 837.
1097 Pozri 2 Kráľ 22:14, pozn. 840.
1098 Pozri 2 Kráľ. 1:2n., pozn. 8. V LXX tu prostý 4. pád.
1099 Pozri 2 Kráľ. 22:19, pozn. 842.
1100 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
1101 Pozri 2 Kráľ. 22:20, pozn. 844.
1102 Pozri 2 Kráľ. 22:20, pozn. 845.
1103 Pozri 2 Kráľ. 22:20, pozn. 846.
1104 Vl. „posilnil“.
1105 Al., podľa čítaného textu, „mali znalosti“[901].
1106 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
1107 Podľa čítaného textu „pripravte sa“.
1108 Tu v zmysle „listiny“, „zápisu“.
1109 Al. „príbuzenstiev“, „čeľadí“, výraz odvodený od slovesa v Gen. 10:25, pozn. 327, podobne ako iný v podstate rovnakého významu vo v. 12. Oba sa v SZ vyskytujú len tu.
1110 Al. „za oddelenia[13] domov otcov svojich bratov“[5].
1111 Výraz príbuzný onému vo v. 4 a inde[237] a tohože významu; vyskytuje sa v SZ len tu.
1112 D. „a oddiel domu otca“, tj. „vždy jeden oddiel domu jedného otca“.
1113 D. „deti[215] kôz“.
1114 D. „na minutia“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
1115 Tj. „kusov drobného dobytka“.
1116 Tj. „krví“.
1117 Tj. „kože“.
1118 Pozri Lev. 1:2, pozn. 5.
1119 Vl. „variť“, ako nižšie, v spojení s „ohňom“ nadobúda zmysel ako v texte.
1120 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.
1121 Tu netreba opis[16], lebo predmet je zo súvislosti zrejmý.
1122 Vl. „minutie podobné mu“.
1123 D. „a nie *že* všetci králi Isráéla usporiadali ako minutie“.
1124 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.
1125 Tu „Nechó“.
1126 Pozri 2 Sam. 16:10, pozn. 666.
1127 Tj. vari „nejde o teba“.
1128 D. „domu mojej vojny“.
1129 Tu v takomto zmysle; dotyčné sloveso má v tomto tvare aj taký význam.
1130 Pozri Exod. 14:12, pozn. 468.
1131 D. „sebe“, „pre seba“, zmysel ako v texte, opis pre zretelnosť.
1132 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
1133 D. „veľmi“.
1134 Tu, oproti 2 Kráľ. 23:30, vl. „odviedli“.
1135 Al. „prejavovali zármutok“.
1136 Pozri 2 Sam. 1:17, pozn. 48.
1137 Al. „svojimi žalospevmi nad Jóšijjáhúom *až* po tento deň hovoria“.
1138 Pozri 2 Kráľ. 14:1, pozn. 599.
1139 Pozri 2 Kráľ. 23:34, pozn. 667.
1140 Tak podľa 2 Kráľ. 24:8, sýrskeho prekladu a podaktorých rukopisov LXX; masóretský text má znenie „ôsmich“, ktoré je zrejme porušené, pozri 2 Kráľ. 24:15.
1141 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 455.
1142 Tj. „blízkeho príbuzného“, pozri 2 Kráľ. 24:17; 1 Par. 3:15.
1143 D. „srdce od návratu“, zmysel ako v texte.
1144 D. „ľudu rozmnožili dopúšťanie sa“.
1145 Tu odlišná predložková väzba (vl. „na nich“, „proti nim“).

www.mlos.sk.eu

1146 Pozri Gen. 27:12, pozn. 699.
1147 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
1148 Al. „vetchým“, „schátralým“.
1149 D. „predmety túžob“, pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911. Tu v kap. 32:27 a ďalej[1056] príbuzný výraz.
1150 D. „A zvyšok“, ako napr. v kap. 34:9, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
1151 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
1152 Al. „Peržanov“, hebr. „Páras“.
1153 Pozri Lev. 26:34, pozn. 921.
1154 Pozri Lev. 26:43, pozn. 922.
1155 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.
1156 Jeho meno je v dejinách známejšie v svojom pogréčtenom tvare „Kyros“ alebo v polatinčenom „Cyrus“.
1157 Tj. „na plné uskutočnenie“, „na naplnenie“, no nie ako vo v. 21.
1158 Pozri Exod. 36:6, pozn. 1231.
1159 D.[768] „prípisom“, „v prípise“.
1160 Al. „ma poveril“[507], opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

www.milos-pavlik.eu

EZRÁ

A v prvom[1] roku Kóreša[2 3], kráľa Perzie[4], na dokonanie[5 6] slova Hospodina z úst Jeremju, vzbudil[7] Hospodin ducha Kóreša, kráľa Perzie[4], takže[8] vo všetkom svojom kráľovstve dal vyhlásiť[9] výrok[10], a *to* aj písomne[11]: (2)Takto povedal Kóreš, kráľ Perzie[4]: Hospodin, Boh nebies, mi dal všetky kráľovstvá zeme, a on na mňa vložil poverenie[12] budovať mu dom v Jerúsaléme, ktorý *je* v Júdovi. (3)Kto *je* zo všetkého jeho ľudu medzi vami, nech bude[13] jeho Boh s ním a nech vystupuje[13 14] do Jerúsaléma, ktorý *je* v Júdovi, a buduje[13] dom Hospodina, Boha Isráéla, – on *je* Boh, – ktorý v Jerúsaléme *bol*[15 16]; (4)a každý, kto[315] zvyšuje na ktoromkoľvek mieste[17 18], kde on pobýva[19], nech ho ľudia[20] *v* jeho mieste[18 21] podporujú[13 22 23] striebrom a zlatom a imaním[24] *aj* dobytkom[25] s dobrovoľnou *obeťou*[26] Božiemu domu, ktorý *bude*[15 16] v Jerúsaléme.

(5)I povstali, hlavy otcov[27] Júdu[2] a Benjámína a kňazi a Lévíovci[28], totiž[29] každý, ktorého[30] ducha Boh vzbudil[7], vystúpiť[14] budovať Boží dom, ktorý *bol*[13] v Jerúsaléme; (6)a všetci vôkol nich posilnili[31] ich ruku predmetmi[32] *zo* striebra, zlatom, imaním[24] *aj* dobytkom[25] a cennosťami, naviac okrem všetkej dobrovoľnej obete[33]. (7)A kráľ Kóreš vyniesol[34] náčinia[32] domu Hospodina, ktoré vyniesol[34] Nevúchad-neccar z Jerúsaléma a ktoré[30] dal v dom svojich bohov, (8)a Kóreš, kráľ Perzie[4], ich vyniesol[34] skrze ruku Mithredátha, pokladníka, a vypočítal ich Šéšbac-carovi[35], náčelníkovi[36] Júdu[2]. (9)A toto[37] *boli* ich počty: tridsať podnosov[38] *zo* zlata, tisíc podnosov[38] *zo* striebra, deväť a dvadsať nožov, (10)tridsať pohárov *zo* zlata, štyristo a desať pohárov druhej triedy[39] *zo* striebra, tisíc iných[40] náčiní[32]. (11)Všetkých náčiní[32], v zlate a v striebre, *bolo* päťtisíc a štyristo; to všetko Šéšbac-car[35] vyniesol[34] pri výstupe[14 41] vyhnanectva[42 43] z Bávela[44] do Jerúsaléma.

2 A toto[37] *boli* synovia kraja[45 46], ktorí[315] vystupovali[14] zo zajatia vyhnanectva[42 43 47], ktorých Nevúchadneccar, kráľ Bávela[44], odviedol[48] do Bávela[44], ktorí[8] sa vrátili do Jerúsaléma a do Júdu, každý[49] do svojho mesta, (2)ktorí prišli so Zerubbávelom, Jéšúom, Nechemjom, Serájom, Reélájom, Mordechajom, Bilšánom, Mispárom, Bigvajom, Rechúmom, Baanom. Počet mužov ľudu Isráéla:

(3)Synov Pareóša dvetisícstosedemdesiat a dva; (4)synov Šefatju tristosedemdesiat a dva; (5)synov Áracha sedemstopäťasedemdesiat; (6)synov Pachath-Móáva, zo[50] synov Jéšúu, Jóáva, dvetisícosemsto a dvanásť; (7)synov Éláma dvetisícdvestopäťdesiat a štyri; (8)synov Zattúa deväťsto a štyridsať a päť; (9)synov Zakkája sedemsto a šesťdesiat; (10)synov Báního šesťstoštyridsať a dva; (11)synov Bévája šesťstodvadsať a tri; (12)synov Azgáda tisícdvestodvadsať a dva; (13)synov Adónikáma šesťstošesťdesiat a šesť; (14)synov Bigvája dvetisícpäťdesiat a šesť; (15)synov Ádína štyristopäťdesiat a štyri; (16)synov Átéra z[50] Jechizkijjáhúa[51] deväťdesiat a osem; (17)synov Bécája tristodvadsať a tri; (18)synov Jóru sto a dvanásť; (19)synov Chášuma dvestodvadsať a tri; (20)synov Gibbára deväťdesiat a päť; (21)synov Béth-láchema stodvadsať a tri; (22)mužov *z* Netófy päťdesiat a šesť; (23)mužov *z* Anáthóth stodvadsať a osem; (24)synov Azmávétha štyridsať a dva; (25)synov Kirjath-árím, Kefíry a Be-eróth sedemsto a štyridsať a tri; (26)synov Rámy a Gevy šesťstodvadsať a jeden; (27)mužov *z* Michmasa stodvadsať a dva; (28)mužov *z* Béth-Éla a Áje dvestodvadsať a tri; (29)synov Néva päťdesiat a dva; (30)synov Magbíša stopäťdesiat a šesť; (31)synov iného[40] Éláma[52] tisícdvestopäťdesiat a štyri; (32)synov Chárima tristo a dvadsať; (33)synov Lóda, Chádída a Óna sedemstodvadsať a päť; (34)synov Jerícha tristoštyridsať a päť; (35)synov Senáu[53] tritisíc a šesť sto a tridsať.

www.mocnapriatel.eu

(36)Kňazi: synov Jedaeju z[50] domu Jéšúu deväťstosedemdesiat a tri; (37)synov
Imméra tisícpäťdesiat a dva; (38)synov
Pašchúra tisícdvestoštyridsať a sedem;
(39)synov Chárima tisíc a sedemnásť.
(40)Lévíovci[28]: synov Jéšúu a Kadmíéla,
zo[50] synov Hódavju, sedemdesiat a štyri.
(41)Speváci: synov Ásáfa stodvadsať
a osem.
(42)Synovia vrátnikov: synov Átéra,
synov Šallúma, synov Talmóna, synov
Akkúva, synov Chatítu, synov Šóvája,
tých všetkých stotridsať a deväť.
(43)Nethíním[54]: synovia Cíchu, synovia
Chasúfu, synovia Tabbaótha, (44)synovia
Kérósa, synovia Síahu, synovia Pádóna,
(45)synovia Levánu, synovia Chagávu,
synovia Akkúva, (46)synovia Chágáva, synovia Šamlaja, synovia Chánána, (47)synovia Giddéla, synovia Gachara, synovia Reáju, (48)synovia Recína, synovia
Nekódu, synovia Gazzáma, (49)synovia
Uzzu, synovia Páséacha, synovia Bésaja,
(50)synovia Asnu, synovia Meúním[55 56],
synovia Nefísím[55 57], (51)synovia Bakbúka,
synovia Chakúfu, synovia Charchúra,
(52)synovia Baclútha, synovia Mechídu,
synovia Charšu, (53)synovia Barkósa,
synovia Síseru, synovia Támacha, (54)synovia Necíacha, synovia Chatífu.
(55)Synovia služobníkov Šalamúna:
synovia Sótaja, synovia Sóferetha, synovia Perúdu, (56)synovia Jaalu, synovia
Darkóna, synovia Giddéla, (57)synovia
Šefatju, synovia Chattíla, synovia Pókereth-Haccevájim, synovia Ámího.
(58)Všetkých Nethíním[54] a synov služobníkov Šalamúna *bolo* tristodeväťdesiat a dva.
(59)A toto[37] *boli* tí, *ktorí*[315] vystúpili[14]
z Tel-Melacha, Tel-Charše, Kerúv-Addána,
Imméra, ktorí[8] nemohli oznámiť[58 59]
domy[60] svojich otcov a svoj pôvod[61], či *sú*
oni z Isráéla: (60)synov Deláju, synov
Tóvijju, synov Nekódu šesťstopäťdesiat
a dva; (61)a zo synov kňazov: synovia
Chavajju, synovia Kóca, synovia Barzillaja, ktorý pojal ženu z dcér Barzillaja,
Gileádího[55], a bol nazvaný podľa ich
mena. (62)Títo sa dali hľadať svoj zápis[62],
chcejúc[63] sa ukázať ako rodopisne zaznačení, *ale* neboli nájdeni[64], i boli z kňazského úradu[65] ako nečistí vylúčeni[66]
(63)a tiršáthá[67] im povedal, aby, *až* než
bude stáť kňaz k[68] Úrím a k[68] Tummím[69],
z nanajvýš svätého[70] nejedli.
(64)Všetkého zídenia[71] úhrnom[72] *boli*
štyri myriády[73] dvetisíctristošesťdesiat
(65)okrem ich nevoľníkov a ich služobných; týchto *bolo* sedemtisíctristotridsať
a sedem, a mali[74] dvesto spevákov a speváčok. (66)Ich koní *bolo* sedemstotridsať
a šesť, ich mulíc dvestoštyridsať a päť,
(67)ich tiav štyristotridsať a päť, oslov
šesťtisícsedemsto a dvadsať.
(68)A *podaktorí* z hláv otcov[27] sa pri
svojom príchode k domu Hospodina v Jerúsaléme dobrovoľne oddali[75] Božiemu
domu na jeho znovuzriadenie[76] na jeho
mieste[77 78] (69)a podľa svojej možnosti[79]
dali do pokladnice[80] práce[81 82] šesť myriád[73] a tisíc darkamónov[83] zlata a päťtisíc
mín[84] striebra a sto tuník[85] *pre* kňazov[20].
(70)A kňazi a Lévíovci[28] a *podaktorí*
z ľudu a speváci a vrátnici a Nethíním[54] sa
usídlili v svojich mestách, a všetok Isráél
v svojich mestách.

3 A keď nastal[86] siedmy mesiac a deti[87]
Isráéla *boli* v mestách, zhromaždili sa[88 89] ako jeden muž do Jerúsaléma;
(2)a povstal Jéšúa, syn Jócádáka, a jeho
bratia, kňazi, a Zerubbável, syn Šealtíéla,
a jeho bratia a zbudovali oltár Boha Isráéla vznášať[90] na ňom vzostupné *obete*[91],
ako *je* napísané v zákone[92] Mojžiša, Božieho muža.
(3)Zriadili[93] teda[94] oltár na jeho základoch[77 78], hoci[95] v strachu[96] pred národnosťami[97 98] zemí, *ktorý* na nich *bol*, a dali sa
na ňom vznášať[90] vzostupné *obete*[91] Hospodinovi, vzostupné *obete*[91] rána[2] a večera[2]. (4)A dali sa konať[99] slávnosť búdok[100],
ako *je* napísané, a vzostupné *obete*[91] deň
čo deň[101] v počte podľa predpisu[102], úlohu[103]
dňa v jej deň. (5)A potom vzostupnú
obeť[91] ustavičnú a k *novým* mesiacom a ku
všetkým sviatkom[104] Hospodina, ktoré
boli[315] zasvätené, a od[50] každého dobrovoľne sa uvolivšieho[75 105 106] *na* dobrovolné
obete[26 172] Hospodinovi. (6)Vznášať[90] vzostupné *obete*[91] Hospodinovi začali od prvého[1] dňa siedmeho mesiaca[2], *ale* chrám[107]
Hospodina založený[108] nebol; (7)i dali peniaze[109] kamenárom[110] a tesárom[111] a pokrm

www.milostiplnaslova.sk

a nápoj a olej Cidóním[55] a Córím[55 112], aby dovážali[113] drevá cédrov z Levánóna[114] na mori *do* Jáfó[115] podľa povolenia[116] Kóreša, kráľa Perzie[4], im[117].

(8)A v druhom roku po[118] ich príchode k Božiemu domu[119] do Jerúsaléma, v druhom mesiaci započali, Zerubbável, syn Šealtíéla, a Jéšúa, syn Jócádáka, a ostatní ich bratia, kňazi a Lévíovci[28], a všetci[120], ktorí[315] prišli zo zajatia *v* Jerúsalém; i určili[121] Lévíovcov[28], od veku[122] dvadsiatich rokov a nahor, na dozor[123] nad prácou[81] *na* dome[21] Hospodina; (9)a*j* Jéšúa, jeho synovia a jeho bratia, Kadmíél a jeho synovia, synovia Júdu, zastal*i* ako jeden na dozor[123] nad vykonávaním práce[81] na Božom dome; *aj* synovia Chénádáda, ich synovia a ich bratia, Lévíovci[28].

(10)A keď budovatelia chrám[107] Hospodina založili[108], postavili[89] kňazov v obradnom oblečení[124] s pozaunami[125] a Lévíovcov[28], synov Ásáfa, s cimbalmi[125] na velebenie[126] Hospodina podľa pokynov[127] Dávída, kráľa Isráéla; (11)tí[8] sa dali ozývať[128] prinášaním velebenia[126] a chvály[129] Hospodinovi[130], že *je* dobrý, že jeho láskavosť[131] k Isráélovi *trvá* navždy[132]. A všetok ľud, *tí* sa dali pokrikovať veľkým pokrikom[133] v prinášaní velebenia[126] Hospodinovi[130] za založenie[108 134] domu Hospodina, (12)a*le* mnohí z kňazov a Lévíovcov[28] a hláv otcov[27], starci, ktorí vídali prvší[135] dom, pri jeho – tohto domu – zakladaní[108] pred ich očami[136] silným hlasom plakali, a mnohí *sa dali* pozdvihovať hlas v pokriku[133] radosti, (13)a ľud, *tí* neboli schopní rozoznať[137 138] hlas pokriku[133] radosti od[50] hlasu plaču ľudu, lebo ľud, *tí* pokrikovali veľkým pokrikom[133], takže[8] hlas bolo počuť až aj[29] z ďaleka.

4 A keď protivníci[139] Júdu a Benjámína počuli, že vyhnanci[42] budujú Hospodinovi, Bohu Isráéla, chrám[107], (2)pristúpili[89 140] k Zerubbávelovi a ku hlavám otcov[27] a povedali im: Chceme[63] budovať s vami, lebo sa zaujímame[141] o[142] vášho Boha ako vy a jemu my od dní Esar-haddóna, kráľa Aššúra[143 144], ktorý[315] nás sem vyviedol[14], obetujeme. (3)A Zerubbável a Jéšúa a ostatné hlavy[120] otcov[27] Isráéla[2] im povedali: Nemáte s námi do činenia[145] ohľadne budovania domu nášmu Bohu, lež[146] my sami[147] budeme Hospodinovi, Bohu Isráéla, budovať podľa *toho,* ako nám rozkázal kráľ Kóreš, kráľ Perzie[4]. (4)I stalo sa[148], *že* ľud zeme, *tí* pôsobili ochabovanie rúk ľudu Júdu a obťažovali[149] ich pri budovaní (5)a najímali[150] proti nim poradcov na marenie ich úmyslu, *po* všetky dni Kóreša, kráľa Perzie[4], až do kraľovania Dárjáveša[151], kráľa Perzie[4]. (6)[152]A za kraľovania Achašvéróša[153], na začiatku jeho kraľovania, napísali na obyvateľov Júdu a Jerúsaléma žalobu (7)a v dňoch Artachšastea[154] sa Bišlám, Mithredáth, Taveél a ostatní jeho spoločníci[120] písomne obrátili na Artachšastea, kráľa[155] Perzie[4]; a písmo[62] toho dopisu *bolo* písané aramejsky[156] a zostavený[157] *bol* aramejsky[156 158]; (8)[159]Rechúm, hlavný správca[160], a Šimšaj, pisár[161], spoločne napísali Artachšasteovi, kráľovi, dopis o Jerúsaléme, takto:

(9)Od Rechúma[162], hlavného správcu[160], a Šimšaja, pisára[161], a ostatných ich spoločníkov[120], Díňanov[163], Afarsethchanov[164 165], Tarpeľanov[163], Afarsanov[164 165 166], Arkevianov[167], Báveľanov[44], Šúšanchanov[168], Dehajanov[164 169], Élamianov[170] (10)a ostatných národností[97 120], ktoré veľký a vážený Osnappar previedol[48 171] a usadil v mestách[172] Šomróna a ostatku[120] tejto strany[173] Rieky[174], a tak ďalej[175] – (11)toto[37] *je* odpis listu, ktorý k Artachšasteovi, kráľovi, poslali: Tvoji nevoľníci, muži *na* tejto strane[173] Rieky[174], a tak ďalej[175]. (12)Nech[29] je[176] kráľovi oznámené, že Júdovci, ktorí z tvojej blízkosti[177] vystúpili[14] k nám, prišli do Jerúsaléma, budujú vzbúrenecké a zlé mesto a dokončujú múry a opravujú základy; (13)nuž[175], nech[29] je[176] kráľovi oznámené, že, ak toto mesto bude zbudované a múry dokončené, nebudú *odov*zdávať poplatky[172], dávky[172] a clá[172], takže[7] bude[178] nakoniec poškodzovať kráľov[179]. (14)Nuž[175], pretože solíme[180] soľou[181 182] paláca[183] a nepatrí sa nám vidieť obnažovanie[184] kráľa, preto sme poslali a podali kráľovi správu[58], (15)aby *sa* pátral*o* v knihe pamätihodností[185] tvojich otcov, takže[8] v tej knihe pamätihodností[185] budeš môcť[63] zistiť[186] a dozvedieť sa, že toto mesto *je* mesto vzbúrenecké a poškodzujúce kráľov a správne oblasti a že vpro-

www.biblia.sk

stred neho od dávnych dní[187] vyvolávali
povstanie; preto bolo toto mesto spusto-
šené. (16)My kráľovi dávame na vedomie,
že, ak toto mesto bude zbudované a múry
dokončené, nebudeš v dôsledku tohto
mať[188] na tejto strane[173] Rieky[174] podielu.
(17)Kráľ poslal k Rechúmovi, hlav-
nému správcovi[160], a Šimšajovi, pisárovi[161],
a ostatným ich spoločníkom[120], ktorí bý-
vali v Šomróne a *na* ostatku[120] tejto
strany[173] Rieky[174], odpoveď[189]: Pokoj, a tak
ďalej[175]. (18)List, ktorý ste k nám poslali,
bol predo mnou zreteľne prečítaný
(19)a *bol* odo mňa vydaný[190] príkaz[262], a*by*
sa dali pátrať, i zistili[186], že sa toto mesto
od dávnych dní[187] pozdvihovalo[22] proti
kráľom a vyvolávalo sa v ňom vzbúrenie
a povstanie. (20)Bývali nad Jerúsalémom
a*j* mocní králi, ktorí[8] panovali vo všet-
kom[191] *na* druhej strane[173] Rieky[174], a odvá-
dzali sa im poplatky[172], dávky[172] a clá[172].
(21)Vydajte[190] teda[175] príkaz[262] primať tých
mužov[192] prestať, nech[8] sa toto mesto ne-
buduje, *až* než bude vydaný[190] príkaz[262]
odo mňa. (22)A vystríhajte sa[193] pochybe-
nia pri konaní podľa tohto; načo by sa
mala strata[194] na škodu kráľov zväčšovať?
(23)(Vtedy, potom[195], čo *bol* odpis listu
Artachšastea, kráľa, prečítaný pred Re-
chúmom a Šimšajom, pisárom[161], a ich
spoločníkmi, sa v chvate pobrali do
Jerúsaléma k Júdovcom a silným rame-
nom[196] ich primali prestať.) (24)[197]V tej
dobe[198] práca *na* Božom dome, ktorý *bol*[15]
v Jerúsaléme, prestala a ostala preru-
šená[199] *až* do druhého roku kraľovania[2]
Dárjáveša, kráľa Perzie[4].

5 I dali sa prorokovať Haggaj, pro-
rok, a Zecharjá, syn Iddóa, proroci,
k Júdovcom, ktorí *boli* v Júdovi; k nim,
v mene Boha Israéla; (2)v tej dobe[198] po-
vstali Zerubbável, syn Šealtíéla, a Jéšúa,
syn Jócádáka, a začali Boží dom, ktorý
bol[15] v Jerúsaléme, budovať, a s nimi Boží
proroci, pomáhajúc im.
(3)V onen čas k nim prišiel Tattenaj,
miestodržiteľ *na* tejto strane[173] Rieky[174],
a Šethar-bóznaj a ich spoločníci a tak*to*
k nim hovorili: Kto vám vydal[190] príkaz[262]
budovať tento dom a dokončiť tento múr?
(4)Vtedy[200] im takto povedali: Aké[201] *sú*
mená tých[202] mužov[192], ktorí budujú túto
budovu? (5)A*le* na starších[203] Júdovcov
bolo[180] oko ich Boha, takže[8] ich neprimali
prestať, než *vy*šiel príkaz[262] Dárjáveša[2] [204],
a vtedy priniesli späť[205] list ohľadne
tohto.
(6)Odpis dopisu, ktorý poslal Tattenaj,
miestodržiteľ *na* tejto strane[173] Rieky[174],
a Šethar-bóznaj a jeho spoločníci, Afar-
sechania[206], ktorí *sú* na tejto strane[173]
Rieky[174], k Dárjávešovi, kráľovi (7)(poslali
k nemu správu[189] a v[207] nej bolo napísané
takto[208]): Dárjávešovi, kráľovi: Všetok
pokoj! (8)Nech[29] je[176] kráľovi oznámené,
že sme sa pobrali do Júdu, správnej ob-
lasti, k domu veľkého Boha, ktorý[209] sa
buduje valivými[210] kameňmi[172] a v steny sa
vkladá[190] drevo, a táto robota sa robí sta-
rostlivo[211] a darí sa v ich rukách. (9)Vtedy
sme sa ich[212] starších[203] takto[208] spýtali
– povedali sme im: Kto vám vydal[190] prí-
kaz[262] budovať tento dom a dokončiť
tento múr? (10)A tiež sme sa ich spýtali
na ich mená, na upovedomenie teba, aby
sme mohli[63] napísať mená[172] mužov[192],
ktorí *sú* na ich čele[213], (11)a takto[208] nám
slovom[189] odvetili[205], výrokom: My *sme*
tí[202] nevoľníci Boha nebies a zeme a budu-
jeme dom, ktorý bol zbudovaný zdávna,
týchto veľa rokov, a zbudoval a dokončil
ho veľký kráľ Israéla[2]. (12)No pretože[214]
naši otcovia vyvolali hnev Boha[2] nebies,
vydal ich v ruku Nevúchadneccara, kráľa
Bávela[44], Kasdejca[215], ten[8] tento dom vy-
vrátil a ľud odviedol[48] do Bávela[44]. (13)Ale
v prvom[1] roku Kóreša[2], kráľa Bávela[44], vy-
dal[190] Kóreš, kráľ, príkaz[262] tento Boží dom
budovať (14)a tiež náčinia Božieho domu
zo zlata a striebra, ktoré Nevúchadneccar
z chrámu[107], ktorý *bol*[15] v Jerúsaléme, od-
niesol a dopravil ich do chrámu[107], ktorý
je v Báveli[44], – Kóreš, kráľ, ich z chrámu[107],
ktorý *je* v Báveli[44], vyniesol a *boli* vydané
Šéšbaccarovi[35], *to je* jeho meno, ktorého
ustanovil[190] miestodržiteľom, (15)a pove-
dal mu: Vezmi[22] tieto náčinia, choď, zlož
ich v chráme[107], ktorý *bude*[15] v Jerúsaléme,
a Boží dom nech sa buduje[13] na svojom
mieste. (16)Vtedy tento Šéšbaccar prišiel,
zapustil základy Božieho domu, ktorý *je*[15]
v Jerúsaléme, a od tej doby[198] až doteraz sa
buduje, a*le* dohotovený[216] nie *je*. (17)Nuž
teda[175], ak *je to* kráľovi vhod[217], nech sa

www.kings-church.eu

pátra[13] v dome pokladov kráľa, ktorý *je*
v Báveli[44], či je *tak*, že od Kóreša, kráľa,
bol vydaný[190] príkaz[262] budovať tento Boží
dom v Jerúsaléme, a svoju vôľu o tomto
nech kráľ pošle[13] k nám.

6 V tej dobe[198] Dárjáveš, kráľ, vydal[190]
príkaz[262], i dali sa pátrať v dome
kníh, kde skladali poklady, v Báveli[44];
(2)a v Achmete[218], v paláci, ktorý *je*
v správnej oblasti Mádaja[219], sa našiel[186]
jeden zvitok, v[207] ktorom[209] *bol* tak*to* za-
písaný pamätný záznam[185]: (3)V prvom[1]
roku Kóreša[2], kráľa, vydal[190] Kóreš, kráľ,
príkaz[262] *o* Božom dome v Jerúsaléme:
Ten dom nech sa buduje[13] *na* mieste, kde
obetovali[220] obete, a jeho základy nech *čosi*
unesú[13], jeho výška šesťdesiat lakťov[221],
jeho šírka šesťdesiat lakťov[221], (4) tri vrstvy
valivých[210] kameňov[172] a vrstva nového
dreva, a náklad sa bude uhrádzať z domu
kráľa. (5)A tiež náčinia Božieho domu
zo zlata a striebra, ktoré Nevúchadnec-
car z chrámu[107], ktorý *bol*[15] v Jerúsaléme,
odniesol a dopravil do Bávela[44], nech
vracajú[13], a*by* mohli[63] *prísť* do chrámu[107],
ktorý bude[15] v Jerúsaléme, *každé* na svoje
miesto; tie[7] budeš[13 222] skladať v Božom
dome. (6)Nuž[175] nech Tattenaj, miesto-
držiteľ *na* druhej strane[173] Rieky[174], Šetar-
bóznaj a ich spoločníci, Afarsechania[206],
ktorí *sú* na druhej strane[173] Rieky[174], sú[13 180]
odtadiaľ vzdialení[223]. (7)Dajte pokoj práci
na tomto Božom dome; nech miestodržiteľ
Júdovcov ako[29] a*j*[94] starší[203 224] Júdovcov
tento Boží dom budujú[13] na jeho mieste;
(8)a odo mňa *bol* vydaný[190] príkaz[262] o *tom,*
čo máte[63] s týmito staršími[203] Júdovcov ro-
biť na budovanie tohto Božieho domu:
nech[8] bude[13] náklad týmto mužom[192] bez
prestania[225] poctivo[211] uhrádzaný z príj-
mov[226] kráľa, ktoré *sú* z poplatkov[172] *na*
druhej strane[173] Rieky[174], (9)a čo potre-
bujú, a*j* mladé býky[227] a barany a jahňatá
na vzostupné *obete*[91] Bohu nebies, pše-
nicu, soľ, víno a olej, podľa výroku kňa-
zov, ktorí *sú* v Jerúsaléme, aby[29] im bolo[176]
deň čo deň[101] bez pochybenia dodávané,
(10)aby tak[29] Bohu nebies trvalo pred-
kladali[228] ľúbezné vône a modlili sa[229] za
životy kráľa a jeho synov. (11)A *bol* odo
mňa vydaný[190] príkaz[262], že každý člo-
vek, ktorý by tento rozkaz[189] porušoval,
– musí[63] sa z jeho domu vytrhnúť kôl[230]
a naň sa, vyzdvihnutý, musí[63] naraziť[231],
a jeho dom bude[63] pre toto spravený
hnojiskom[232]; (12)a kiež Boh, ktorý tam
svojmu menu dal pobývať[233], ráči[13 63] zraziť
každého kráľa a*j* ľud, ktorý by svoju ruku
vystieral[234] na rušenie, na ničenie tohto
Božieho domu, ktorý *je*[15 16] v Jerúsaléme.
Ja, Dárjáveš, som vydal[190] príkaz[262]; nech
sa neodkladne[211] vykonáva[13].

(13)Vtedy sa Tattenaj, miestodržiteľ *na*
tejto strane[173] Rieky[174], Šetar-bóznaj a ich
spoločníci, v dôsledku *toho,* čo Dárjáveš,
kráľ, poslal, neodkladne[211] dali podľa toho
konať.

(14)A starší[203] Júdovcov budovali a do-
chádzali zdaru za[350] prorokovania[235] Hag-
gaja, proroka, a Zecharju, syna Iddóa,
i dobudovali a dokončili skrze príkaz[236 262]
Boha Isráéla a skrze príkaz[236 262] Kóreša
a Dárjáveša a Artachšastea, kráľa Perzie[4].
(15)A dohotovený[237] bol tento dom do tre-
tieho dňa MESIACA[2] Adár[238], ktorý bol[239] šies-
tego roka kraľovania[2] Dárjáveša, kráľa.

(16)A synovia Isráéla, kňazi a Lévíovci[28]
a ostatní vyhnanci[42 120] sa s radosťou[125] dali
konať zasvätenie[240] tohto Božieho domu
(17)a na zasvätenie[240] tohto Božieho
domu predložili[228] sto býkov, dvesto bara-
nov, štyristo jahniat a na *obeť za* hriech za
všetok Isráél dvanásť kozlov podľa počtu
kmeňov[241] Isráéla, (18)a postavili[242] na
službu[243] Bohu, ktorá *sa konala* v Jerúsa-
léme, kňazov v ich čeľadiach[244] a Lévíov-
cov[28] v ich oddieloch[245], podľa predpisu[62]
knihy Mojžiša.

(19)A vyhnanci[42] v štrnásty *deň* prvého
mesiaca[2] usporiadali[99] minutie[246]; (20) preto
sa kňazi a Lévíovci[28] ako jeden očistili,
oni všetci[247] *boli* čistí; a zahlušili[248] minu-
tie[246] pre všetkých vyhnancov[42 249] a pre
svojich bratov[249] kňazov a pre seba[249],
(21)i zajedli deti[87] Isráéla, tí, *ktorí*[315] sa
vrátili z vyhnanstva[42], a každý, kto[315] sa
oddelil[250] k nim od nečistoty[251] národov
zeme v túžbe[141 252] po Hospodinovi, Bohu
Isráéla, (22)a s radosťou[125] *po* sedem dní
konali[180] slávnosť nekvasených *chlebov*,
lebo ich rozradostnil Hospodin; on[8] ob-
rátil srdce kráľa Aššúra[143 144] k nim pre po-
silnenie ich rúk v práci[81] *na* dome[21] Boha
– Boha Isráéla.

www.biblia.sk

7 A po týchto veciach, za kraľovania
Artachšastea, kráľa Perzie[4], Ezrá,
syn Seráju, syna Azarju, syna Chilkijju,
(2)syna Šallúma, syna Cádóka, syna Achí-
túva, (3)syna Amarju, syna Azarju, syna
Merájótha, (4)syna Zerachju, syna Uz-
zího, syna Bukkího, (5)syna Avíšúu, syna
Pínchása, syna Eleázára, syna Áróna, hlav-
ného kňaza[253] – (6)onen Ezrá vystúpil[14]
z Bávela[44], a on *bol* pismár[161 254], zbehlý[255]
v zákone[92] Mojžiša, ktorý dal Hospodin,
Boh Isráéla. A kráľ mu dal, podľa ruky
Hospodina, jeho Boha, nad ním, všetko,
čo si želal[256] (7)(a v siedmom roku Ar-
tachšastea[2], kráľa, vystúpili[14] do Jerúsa-
léma *niektorí* z detí[87] Isráéla, *aj* z kňazov
a Lévíovcov[28] a spevákov a vrátnikov a Ne-
thíním[54]). (8)A v piatom mesiaci – to[257] *bol*
siedmy rok kráľa[2] – prišiel *do* Jerúsaléma,
(9)lebo v prvom[1] *dni* mesiaca[2] prvého,
to[257] *bol* začiatok[258] vystúpenia[14] z Bávela[44],
a v prvom[1] *dni* mesiaca[2] piateho prišiel do
Jerúsaléma podľa dobrej ruky jeho Boha
nad ním; (10)lebo Ezrá uprel[93] svoje srdce
na spytovanie[141] a na uskutočňovanie[99] zá-
kona[92] a na vyučovanie ustanoveniam[172 259]
a predpisom[102 172] v Isráélovi.

(11)A toto[37] *je* odpis listu, ktorý kráľ
Artachšaste dal Ezrovi, kňazovi, pismá-
rovi[160 254], pismárovi[160 254] *znalému* slov roz-
kazov Hospodina a jeho ustanovení[259]
ohľadne Isráéla: (12)[260]Artachšaste, kráľ
kráľov, Ezrovi, kňazovi, pismárovi[161 254]
znalému zákona[261] Boha nebies, dokona-
lému, a tak ďalej[174]. (13)Odo mňa *bol* vy-
daný[190] príkaz[262], že ktokoľvek z ľudu
Isráéla a jeho kňazov a Lévíovcov[28] v mo-
jom kráľovstve, dobrovoľne sa uvolivší[75 105]
ísť s tebou do Jerúsaléma, môže[63] ísť.
(14)Pretože *si* vysielaný spred[263] kráľa
a jeho siedmich radcov poobzerať sa[264] po
Júdovi a Jerúsaléme podľa[265] zákona[261]
tvojho Boha, ktorý *je* v tvojej ruke,
(15)a zaniesť striebro a zlato, ktoré kráľ
a jeho radcovia dobrovoľne dali[75 105] Bohu
Isráéla, ktorého obydlie[266] *je* v Jerúsaléme,
(16)a všetko striebro a zlato, ktoré budeš
môcť[63] ponachádzať vo všetkej správnej
oblasti Bávela[44], s dobrovoľným darom[267]
ľudu a kňazov dobrovoľne dávajúcich[75 105]
pre Boží dom[248], ktorý *je*[16] v Jerúsaléme,
(17)vzhľadom na toto neodkladne[211] za
tieto peniaze[109] budeš[13 63] nakupovať býky,
barany, jahňatá a *obete* darov[268] k nim[269]
a liate *obete*[270] k nim[269] a predkladať[228] ich
na oltári, ktorý *je v* Božom dome, ktorý *je*[16]
v Jerúsaléme. (18)A čokoľvek tebe a tvo-
jim bratom bude vhod[217] spraviť so zvyš-
kom striebra a zlata, smiete[63] spraviť
podľa vôle vášho Boha; (19)a náčinia,
ktoré ti *boli* odovzdané na službu[271] *v* dome
tvojho Boha, odveď[216 272] pred Boha Jerú-
saléma. (20)A ostatné príslušenstvo[120 273]
Božieho domu, ktoré poskytnúť[274] sa ti
bude ukazovať potreba[275], môžeš[63] posky-
tovať[274] z domu pokladov kráľa. (21)A odo
mňa – ja *som* Artachšaste, kráľ – sa vy-
dáva[190] príkaz[262] všetkým pokladníkom,
ktorí *sú* na druhej strane[173] Rieky[174], že
všetko, čo bude Ezrá, kňaz, pismár[161 254]
znalý zákona[261] Boha nebies, *po* vás poža-
dovať, sa musí[63] neodkladne[211] dať[276],
(22)*až* do sto kikkerov[277] striebra a do sto
kórov[278] pšenice a do sto bathov[279] vína
a do sto bathov[279] oleja a soli bez pred-
pisu[62 280]. (23)Všetko, čo *je* z príkazu[262]
Boha nebies, sa pre dom[249] Boha nebies
musí[63] starostlivo[281] vykonať, lebo načo *to,*
aby nastávalo[148] rozhnevanie[282] proti krá-
ľovstvu kráľa a jeho synom[283]? (24)A vám
sa dáva na vedomie, že všetci kňazi a Lé-
víovci[28], spievajúci, vrátnici, Nethínci[54]
a služobníci[271] tohto Božieho domu – niet
právomoci uvaľovať na nich poplatky[172],
dávky[172] a clá[172]. (25)A ty, Ezrá, podľa
múdrosti svojho Boha, ktorá *je* v tvojej
ruke, dosaď rozhodcov a sudcov, tí[284] aby
boli rozsudzovačmi pre všetok ľud[249],
ktorý *je* na druhej strane[173] Rieky[174], zo[50 285]
všetkých poznajúcich zákony[261] tvojho
Boha; a *toho,* ktorý nepozná, budete[63] vy-
učovať. (26)A ktokoľvek[17] nie *je za to,*
aby[29] bol vykonávateľom zákona[260] Bo-
žieho a zákona[260] kráľa – nech[29] na ňom[286]
bude[176] neodkladne[211] vykonaný súd, či na
smrť či na vypovedanie[287] či na zhabanie
majetku[226] či na uväznenie[288].

(27)*Nech je* velebený[289] Hospodin, Boh
našich otcov, ktorý dal *čosi* také[208] v srdce
kráľa na oslávenie[290] domu Hospodina,
ktorý *je* v Jerúsaléme, (28)a nado mnou
rozostrel[291] láskavosť[131] pred tvárou kráľa
a jeho radcov a pred všetkými mocnými[292]
hodnostármi[293] kráľa, takže[8] som si ja

www.biblia.sk

dodal odvahy[294], podľa ruky Hospodina,
môjho Boha, nado mnou, a zhromaždil
som z Isráéla hlavy na vystúpenie[14] so
mnou.

8 A toto[37] *boli* hlavy ich otcov[27] (a ich
rodopisný zoznam), tí, *ktorí*[315] vy-
stúpili[14] so mnou za kraľovania Artach-
šastea, kráľa, z Bávela[44]: (2)Zo synov
Pínchása Géršóm, zo synov Íthámára
Daníél, zo synov Dávída Chattúš, (3)zo
synov Šechanju, zo synov Pareóša Ze-
charjá a s ním tých, *ktorí boli*[315] rodopisne
zaznačení z[50] mužských[295] sto a päťdesiat;
(4)zo synov Pachath-Móáva Eljehóenaj,
syn Zerachju, a s ním dvesto mužských[295];
(5)zo synov Šechanju syn Jachazíéla
a s ním tristo mužských[295]; (6)a zo synov
Ádína Eved, syn Jónáthána, a s ním päť-
desiati mužskí[295]; (7)a zo synov Éláma
Ješaejá, syn Athalju, a s ním sedemde-
siati mužskí[295]; (8)a zo synov Šefatju
Zecharjá, syn Mícháéla, a s ním osemde-
siati mužskí[295]; (9)zo synov Jóáva Óvadjá,
syn Jechíéla, a s ním dvesto a osemnásti
mužskí[295]; (10)a zo synov Šelómítha syn
Jósifju a s ním sto a šesťdesiati mužskí[295]; (11)a zo synov Bévája Zecharjá,
syn Bévája, a s ním dvadsiati a ôsmi mužskí[295]; (12)a zo synov Azgáda Jóchánán,
syn Hakkátána, a s ním sto a desiati
mužskí[295]; (13)a zo synov Adóníkáma po-
slední, a toto[37] *sú* ich mená: Elífelet, Jeíél
a Šemaejá a s nimi šesťdesiati mužskí[295];
(14)a zo synov Bigvaja Úthaj a Zabbúd
a s nimi sedemdesiati mužskí[295].

(15)I zhromaždil som ich k rieke,
ktorá[315] vtiekala[180 296] do Ahávy, a utábo-
rili[297] sme sa tam *na* tri dni; a keď som sa
porozhliadal[298] v ľude a medzi kňazmi,
nezistil[89 299] som *nikoho* zo synov Lévího;
(16)poslal som teda[94] po Elíezera, po Še-
maeju a po Elnáthána a po Járíva a po
Elnáthána a po Náthána a po Zecharju
a po Mešulláma, hlavy, a po Jójáríva
a po Elnáthána, znalcov[298], (17)a vyslal
som ich s rozkazom[300] k Iddóovi, hlave[301]
v Kasifji, obci[18 302], a vložil[190] som v ich ústa
slová na vyslovenie[303] k Iddóovi *a* jeho
bratom, Nethíním[54] v Kasifji, obci[18 302],
aby nám poslali[113] obsluhovačov[304] pre
dom[249] nášho Boha. (18)A podľa dob-
rej Božej ruky nad nami nám priviedli
rozumného muža[305] zo synov Machlího,
syna Lévího, syna Isráéla, totiž[8] Šérévju
a jeho synov a jeho bratov, osemnás-
tich, (19)a Chašavju a s ním Isaju zo sy-
nov Meráriho, jeho bratov a ich synov,
dvadsiatich, (20)a z Nethíním[54], ktorých
určil[274] Dávíd a hodnostári[293] na službu[243]
Lévíovcom[21 26], dvesto a dvadsiatich Nethí-
ním[54]; tí všetci[247] boli označení menami.
(21)I vyhlásil som tam, pri rieke Ahává,
pôst, na sebaponižovanie[306] pred Božou
tvárou a na hľadanie správnej[307] cesty u[308]
neho pre nás[249] a pre našu drobotinu[249]
a pre všetko naše imanie[24], (22)lebo som
sa hanbil[180] požadovať od kráľa oddiel voj-
ska[309] a rajtárov[310] na pomoc nám od ne-
priateľov[172] na ceste, lebo sme ku kráľovi
prevraveli výrokom: Ruka nášho Boha
je na dobré nad všetkými hľadajúcimi
ho a jeho sila a jeho hnev proti všetkým
opúšťajúcim[311] ho. (23)Dali sme sa teda[94]
postiť a o toto u[308] Boha usilovať[312], i dal sa
nám uprosiť[313].

(24)I vyčlenil[250] som z vedúcich[293] kňa-
zov dvanástich, totiž[29] Šérévju, Chašavju
a desiatich z ich bratov, (25)a odvážil
som im striebro a zlato a náčinia[32], *obeť*
venovania[314] domu[21] Hospodina, ktorú[315]
venovali[316] kráľ a jeho radcovia a jeho
hodnostári[293] a všetok Isráél, tí, *ktorí boli*[315]
ponachádzaní. (26)Odvážil som teda[94] na
ich ruku[317] šesťsto a päťdesiat kikkárov[277]
striebra a sto kikkárov[277] náčiní[32] *zo* strie-
bra *a* sto kikkárov[277] zlata, (27)a dvadsať
pohárov *zo* zlata po tisíc adarkónov[318]
a dve nádoby[32] *z* ušľachtilej[319] leštenej mo-
sadze[320], cenné[321] ako zlato; (28)a povedal
som k nim: Vy *ste* svätí[322] Hospodinovi,
a*j* tie náčinia[32] *sú* sväté[322], a to striebro a to
zlato *je* dobrovoľná *obeť*[26] Hospodinovi,
Bohu vašich otcov. (29)Bdejte a strážte[323]
ich, než *ich* budete vážiť pred tvárou ved-
úcich[293] kňazov a Lévíovcov[26] a vedúcich[293]
otcov[27] Isráéla[2] v Jerúsaléme, *v* sieňach[324]
domu Hospodina. (30)Kňazi a Lévíovci[28]
teda[94] prevzali váhu striebra a zlata a ná-
činia[32] na dopravenie do Jerúsaléma, do
domu nášho Boha.

(31)A v dvanásty *deň* prvého mesiaca[2]
sme sa od rieky Ahává vydali na cestu[325]
do Jerúsaléma; a prejavila[326] sa nad nami
ruka nášho Boha, takže[8] nás ochránil[327]

WWW.BIBLICKADATABAZA.SK

pred dlaňou[94 328] nepriateľov[172] a striehnúcich[172] na ceste. (32)A keď sme prišli *do*
Jerúsaléma a ostali tam tri dni, (33)bolo[89]
v štvrtý deň striebro a zlato a náčinia[32]
v dome nášho Boha odvážené na ruku[317]
Meremótha, syna Úrijju, kňaza (a s ním
bol Eleázár, syn Pínchása, a s nimi Józávád, syn Jéšúu, a Nóadjá, syn Binnúja,
Lévíovci[28]), (34)podľa počtu[265] a podľa
váhy[265] všetkého[2], a všetka váha bola
v onen čas spísaná.

(35)Prišlí zo zajatia, vyhnanci[42], predložili[228] Bohu Isráéla vzostupné *obete*[91],
dvanásť býkov za všetok Isráél, deväťdesiat a šesť baranov, sedemdesiat a sedem jahiat[329], dvanásť kozlov *na obeť za*
hriech[21]; to všetko *ako* vzostupnú *obeť*[91]
Hospodinovi. (36)A výnosy[261] kráľa *odevz*dali vladárom kráľa a miestodržiteľom
na tejto strane[173] Rieky[174]; a dali sa podporovať[22] ľud a Boží dom.

9 A ako sa dokončili[5] tieto *veci*[330], pristúpili[140] ku mne predstavení[293] *s* výrokem: Ľud Isráéla a kňazi a Lévíovci[28] sa
neoddelili*i*[250] od národností[97] zemí, totiž[331]
ich ošklivostí[332], Kenaáního[2], Chittího,
Perizzího, Ammóního, Móávího[333], Egypťanov[172] a Emórího[333], (2)veď pojali[22] pre
seba[249] a pre svojich synov[249] *niektoré* z ich
dcér, takže[8] sa vmiesili[334], sväté semä[322],
v[335] národnosti[97] zemí; a ruka predstavených[293] a zmocnencov[336] sa v tejto nevernosti[337] prejavila[326] *ako* prvá. (3)A za
svojho počutia tejto reči som roztrhol
svoje rúcho a svoj plášť a dal som sa rvať
z vlasu svojej hlavy a svojej brady[338] a usadol[339] som zdrvený[340]. (4)A zhromaždili
sa[88] ku mne všetci chvejúci sa pri slove[341]
Boha Isráéla pre nevernosť[337] vyhnanectva[42 43], no[8] ja som zdrvený[340] sedel až do
večernej *obete* daru[268 342]; (5)a pri večernej
obeti daru[268 342] som zo svojho sebaponižovania[306] vstal, a majúc roztrhnuté svoje
rúcho a svoj plášť[343], som potom[94] pokľakol[344] na svoje kolená a rozprestrel[345] som
svoje dlane[328] k Hospodinovi, svojmu
Bohu (6)a povedal som: Môj Bože, hanbím sa[180] a je[180] mi trápno[346] pozdvihnúť[347]
k tebe svoju tvár, môj Bože, lebo naše neprávosti[348] sa rozmnožili do vysoka nad
hlavu a naše previnenia[349] vzrástli *až* do
nebies. (7)My *sme* od dní našich otcov
až po tento deň vo veľkom previnení[349]
a pre naše neprávosti[348 350] jsme boli my,
naši králi, naši kňazi, *vy*daní v ruku kráľov zemí mečom, zajatím, lúpežou[351 352],
a v stud tváre, ako tohto dňa. (8)A teraz
na[353] kratučký okamih nastalo[148] od[177] Hospodina, nášho Boha, zmilovanie, aby
nám ponechal zvyšok uniknuvších[172 354]
a aby nám dal kolík[355] v mieste[18] jeho svätosti, aby náš Boh osvietil naše oči a aby
nám dal trošku[356] obživenia[357] v našom nevoľníctve[243]; (9)áno, my *sme* nevoľníkmi,
ale náš Boh nás v našom nevoľníctve[243] neopustil, lež[8] nad nami rozostrel[291] láskavosť[131] pred tvárou kráľov Perzie[4], aby nám
dal[113] obživenie[357] na vystavanie[347] domu
nášho Boha a na nápravu[76] jeho zrúcanín
a aby nám dal[113] múr[358] v Júdovi a v Jerúsaléme. (10)No[8] teraz – čo máme[63] povedať,
náš Bože, keď sme opustili tvoje rozkazy,
(11)čo si rozkázal skrze[359] svojich nevoľníkov, prorokov, výrokom: Zem, ktorú
vy vstupujete zaujať[360], to[257] *je* zem poškvrny[361], pre poškvrnu[350 361] národností[97]
zemí, pre ich ošklivosti[332 350], ktorými ju
v svojej nečistote[251] naplnili od jedného
konca ku druhému[362], (12)a teda[175] nesmiete[63] svoje dcéry dávať ich synom
a pre svojich synov[249] nesmiete[63] brať[22]
ich dcéry, a nie *že* kedy[363] smiete[63] vyhľadávať[141] ich pokoj[364] a ich blahobyt[365], aby
ste boli silní a mohli[63] jedávať úžitok[366]
zeme a navždy[363] ho dať zdediť[360] svojim
deťom[87]. (13)A po všetkom tom, čo na
nás prišlo[367] pre naše zlé činy[350] a pre naše
veľké previnenie[349 350] (hoci si ty, náš Bože,
zľavil na menej od našich neprávostí[348 368]
a umožnil[274] si nám takýto[208] únik[369]),
(14)či sa máme[63] vracať k porušovaniu
tvojich rozkazov a k zošvagrovaniu s národnosťami[97 370] týchto ošklivostí[332 371]? Či
by si proti nám[372] nebol popudený *až* do
vyhubenia[5 373], takže[26] by nebolo[374] zvyšku
a*ni* úniku[369]? (15)Hospodine, Bože Isráéla, ty *si* spravodlivý, lebo sme zvýšili *ako*
uniknuvší[170 354], ako *je* tohto dňa; hľa, my
sme pred tvojou tvárou v svojom previnení[349], hoci pre toto nemožno pred tvojou tvárou *ob*stáť[375].

10 A za modlenia sa Ezru a za jeho
vyznávania s plačom a padaním[376]
pred[377] Božím domom sa k nemu z Isráéla

www.biblia.sk

zhromaždilo veľmi početné zídenie[71],
muži a ženy a dietky[378], lebo sa ľud veľkým
plačom[379] rozplakal. (2)A Šechanjá, syn
Jechíéla zo synov Éláma, sa ujal slova[380]
a povedal Ezrovi: My sme sa proti nášmu
Bohu dopustili nevernosti[337], že[8] sme
ubytovali[381] ženy-cudzozemky[382 383] z náro-
dností[97] zeme, *no aj* teraz je ohľadne
tohto pre Isráéla[249] nádej; (3)nuž teda[175]
uzavrime[13 384] *vzhľadom* na nášho Boha[385]
zmluvu: vyhostiť[386] všetky ženy a čo *je*[315]
z nich zrodené, podľa[265] rozhodnutia[387]
Pána a tých, *ktorí*[315] sa chvejú pri rozkaze[341]
nášho Boha, a nech sa koná[13] podľa[388] zá-
kona[92]. (4)Vstaň, lebo táto vec *je* na tebe,
a my *sme* s tebou; buď silný a konaj.
(5)Ezrá teda[94] vstal a zaviazal vedúcich[293]
kňazov a Lévíovcov[28] a všetok Isráél prí-
sahou konať podľa tohto slova; i odpri-
sahali (6)a Ezrá vstal spred[389] Božieho
domu a odišiel do izby[324] Jehóchánána,
syna Eljášíva; áno[8], odišiel tam, nezaje-
dol chleba a nevypil vody, lebo sa rmútil
nad nevernosťou[337] vyhnanectva[42 43].

(7)I dali v Júdovi a v Jerúsaléme vyhlá-
siť[9] ku všetkým vyhnancom[42]: zhromaždiť
sa *v* Jerúsalém, (8)a ktokoľvek[15] do troch
dní nebude prichádzať, podľa rozhod-
nutia[387] predstavených[293] a starších, bude
všetko jeho imanie[24] musieť[63] byť spra-
vené odovzdaným[390 391] a on bude musieť[63]
byť odlúčený[250] od zídenia[71] vyhnanec-
tva[42 43].

(9)Zhromaždili sa teda[94] *v* Jerúsalém do
troch dní všetci muži Júdu a Benjámína;
to[257] *bol* deviaty mesiac, v dvadsiatom *dni*
v mesiaci, a usadili sa, všetok ľud, na
priestranstve[392] *pri* Božom dome, trasúc
sa pre tú vec a od lejaka[393]. (10)A Ezrá,
kňaz, vstal a povedal k nim: Vy ste sa do-
pustili nevernosti[337], že[8] ste ubytovali[381]
ženy-cudzozemky[382 383], aby ste pridali[113 394]
ku previneniu[349] Isráéla; (11)teraz teda[94]
urobte[274] vyznanie Hospodinovi, Bohu
vašich otcov, a vykonajte jeho vôľu[395]
a odlúčte[250] sa od národností[97] zeme a od
žien-cudzozemiek[382 383]. (12)I odpovedali,
všetko zídenie[71], a povedali silným hla-
som: Tak, podľa tvojho slova, *je* na nás
spraviť; (13)ale ľudu *je* veľa, a *je* doba le-
jakov[393], takže[8] vonku[396] nemožno[397] stáť;
a to*to* pokračovanie[81] nie *je* na jeden deň
ani na dva, lebo sme si veľmi veľa dovo-
lili ohľadne prestúpenia[398 399] v tejto veci.
(14)Nech, prosím[400], za všetko zídenie[71]
stoja[13] naši predstavení[293] a všetci, ktorí
sú v našich mestách, kto[315] ubytoval[381]
ženy-cudzozemky[382 383], nech prichádza[11],
v stanovených lehotách, a s nimi starší[224]
každého[401] mesta a jeho sudcovia, *až* do
*od*vrátenia žiaru[402] hnevu nášho Boha
od nás, po dobu tejto veci[403]. (15)Proti
tomuto sa postavili len[404] Jónáthán, syn
Asáhéla, a Jachzejá, syn Tikvu, a Mešul-
lam a Šabbethaj, Lévíovec[28], sa dali pomá-
hať im.

(16)Vyhnanci[42] teda[94] tak spravili; i boli
vyčlenení[250] Ezrá, kňaz, a muži-hlavy[383]
otcov[27], podľa domov[405] svojich otcov,
a *to,* oni všetci[247], *svojimi* menami; a za-
sadli vyšetrovať[141] vec v prvý[1] deň desia-
teho mesiaca[2] (17)a so všetkými mužmi,
ktorí[315] ubytovali[382] ženy-cudzozemky[383
384], boli hotoví[5 180] do prvého[1] dňa mesiaca[2]
prvého. (18)A*j* zo synov kňazov boli zis-
tení[299] *takí,* že ubytovali[382] ženy-cudzo-
zemky[383 384]: zo synov Jéšúu, syna Jócá-
dáka, a jeho bratia Maaséjá a Elíezer
a Járív a Gedaljá. (19)Tí[8] dali svoju ruku
na vyhostenie[386] svojich žien a *ako* previ-
nilí[349] barana[406] *zo* stáda[407] za svoje previ-
nenie[349]. (20)A zo synov Imméra Chananjá
a Zevadjá, (21)a zo synov Chárima Maa-
séjá a Élijjá a Šemaejá a Jechíél a Uzijjá,
(22)zo synov Pašchúra Eljóénaj, Maaséjá,
Jišmáél, Nethaneél a Józávád. (23)A z Lé-
víovcov[28] Józávád a Šimeí a Kélájá (to[257]
bol Kelítá), Petachjá, Júdá a Elíezer.
(24)A zo spevákov Eljášív a z vrátnikov
Šallum a Telem a Úrí. (25)A z Isráéla, zo
synov Pareóša Ramjá a Jizzijjá a Malkij-
já a Mijjámin a Eleázár a Malkijjá
a Benájá, (26)a zo synov Éláma Mattanjá,
Zecharjá a Jechíél a Avdí a Jerémóth
a Élijjá, (27)a zo synov Zattúa Eljóénaj,
Eljášív, Mattanjá a Jerémóth a Závád
a Azízá, (28)a zo synov Bévája Jehó-
náthán, Cha-nanjá, Zabbaj, Athláj,
(29)a zo synov Báního Mešullam,
Mallúch a Adájá, Jášúv a Šeál, Jerémóth,
(30)a zo synov Pachath-Móáva Adná
a Kelál, Benájá, Maaséjá, Mattanjá,
Becaleél a Binnúj a Menaššé, (31)a syno-
via Chárima: Elíezer, Jiššijjá, Malkijjá,

www.biblepremier.com

Šemaejá, Šimeón, (32)Benjámín, Mallúch, Šemarjá, (33)zo synov Chášuma
Mattnaj, Mattattá, Závád, Elífelet, Jerémaj, Menaššé, Šimeí, (34)zo synov Báního Maadaj, Amram a Úél, (35)Benájá,
Bédjá, Kelúhí, (36)Vanjá, Merémóth, Eljášív, (37)Mattanjá, Mattnaj a Jaasaj
(38)a Bání a Binnúj, Šimeí (39)a Šelemjá
a Náthán a Adájá, (40)Machnadbaj,
Šášaj, Šáraj, (41)Azareél a Šelemjáhú,
Šemarjá, (42)Šallum, Amarjá, Jozef,
(43)zo synov Nevóa Jeíél, Mattithjá,
Závád, Zevíná, Jaddaj a Jóél, Benájá.
(44)Títo všetci pojali[22] ženy-cudzozemky[382 383], a z nich *niektorí* mali[188 408]
ženy aj[8 409] splodili[190 410] deti[87].

www.milos-pavlik.sk

EZRÁ

1 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9, obdobne v aramejskom texte kap. 5:13 a ďalej; v kap. 7:9 a 10:17 sa netýka „prvého“ nižšie.
2 Pozri Num. 2:4, pozn. 22.
3 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 1156.
4 Pozri 2 Par. 36:20, pozn. 1152.
5 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
6 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 1157.
7 Pozri 1 Par. 5:26, pozn. 168.
8 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
9 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 988.
10 Pozri Exod. 36:6, pozn. 1231.
11 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 1159.
12 Pozri 2 Par. 36:23, pozn. 1160.
13 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
14 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
15 Al. možno „*bude*“ al. „*má byť*“; v. 14 a ďalej obdobne.
16 Inak možno „Boh, ktorý *sídli* v Jerúsaléme“ (v. 3); „*obeťou* domu Boha, ktorý *sídli*“ (v. 4). Ďalej obdobne.
17 D. „každý (al. „všetok“, ďalej obdobne) zvyšujúci zo všetkých miest“.
18 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
19 Pozri Gen. 12:9, pozn. 495 a 521.
20 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
21 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
22 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139; obdobne v aramejčine kap. 4:19 a 5:15.
23 Pozri 1 Kráľ. 9:11, pozn. 583.
24 Pozri Gen. 12:5, pozn. 349.
25 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
26 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
27 Pozri Num. 31:26, pozn. 1034.
28 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206; obdobne aj v aramejčine kap. 6:16 a ďalej.
29 Pozri Num. 18:9, pozn. 704; v kap. 3:13 azda v zmysle „rozliehal sa až natoľko, že ho bolo počuť...“
30 D. „jeho“, zmysel ako v texte („každý *taký, že* jeho“). Ďalej obdobne.
31 D. „chytili za“, pozri Sud. 19:25, pozn. 755, tu zmysel ako v texte („vzali ich sťaby za ruku, aby ich viedli, [tj. „podopierali“], al. „aby tak prejavili svoju ochotu pomôcť im“).
32 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632; netýka sa kap. 5:14 a ďalšieho aramejského textu, kde je iný výraz.
33 D. „okrem všetkého dobrovoľného obetovania“, tvar slovesa súvisiaceho s výrazom vo v. 4[26]; zmysel azda ako v texte.
34 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
35 Aramejské meno Zerubbávela (1 Par. 3:19), ktorého hebrejské meno značí „zasiaty“, tj. „splodený“, al., podľa iných, „rozsiaty“, tj. „rozptýlený“, v Báveli[44].
36 Pozri Gen. 17:20, pozn. 460; 23:6, pozn. 589.
37 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
38 Al. možno „mís“, veľkých plytkých nádob, používaných na kropenie krvou alebo pri obetiach jemnej múky; pozri Num. 7:13; 1 Kráľ. 7:40. Výraz sa v SZ vyskytuje len tu.
39 D. „druhých“, zmysel ako v texte, porov. 2 Kráľ. 22:14, pozn. 840.
40 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
41 Tu aj „odchode“, „nástupe cesty“.
42 Pozri 2 Kráľ. 24:15, pozn. 905; výraz „vyhnanci“ v kap. 4:1 a obdobne ďalej je D. „deti[87] (al. „synovia“) vyhnanstva“.
43 Tj. „vyhnancov“[172], tu v takomto zmysle
44 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
45 Pozri 1 Kráľ. 20:17, pozn. 923.
46 Tu v zmysle „obyvatelia zeme Júdu“.
47 Al. „zajatí *vo* vyhnanstve“.
48 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638; obdobne v aramejčine kap. 4:10 a ďalej.
49 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
50 Pozri 1 Par. 15:6, pozn. 477.
51 Tj. „z rodiny Jechizkijjáhúa“.
52 Pozri v. 7.
53 Al. možno „Senáy“, ak ide o meno miesta.
54 Pozri 1 Par. 9:2, pozn. 232; obdobne v aramejčine kap. 7:24.
55 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100
56 Pozri 2 Par. 20:1, pozn. 711.
57 Tj. možno „potomkov Náfíša“ (1 Par. 1:31); podľa čítaného textu „Nefúsím“.
58 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103; obdobne aramejské sloveso v kap. 4:14.
59 Tu aj „preukázať“.
60 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
61 D. „svoje semä“.
62 Pozri 2 Par. 2:11, pozn. 100, tu v takomto zmysle; v kap. 4:7 zmysel ako v texte tam[158]; obdobne v aramejčine kap. 6:18 a ďalej.
63 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
64 Tj. „ako takí zisteni“.
65 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1026.
66 „Boli... ako nečistí vylúčeni“ je v hebrejčine jedno slovo, tvar slovesa inak spravidla prekladaného „vykúpiť“ napr. v Exod. 6:6 a inde, ktoré má v tomto tvare význam ako v texte tu.
67 Titul vládcu Jerúsaléma podriadeného perzskému kráľovi; tu ním bol možno Zerubbável.
68 Tj. „na zisťovanie Božej vôle al. vynášanie súdu al. rozhodovania podľa“.
69 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001 a 1002.
70 Pozri Exod. 30:10, pozn. 934.
71 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
72 D. „ako jedného“.
73 Pozri 1 Par. 29:7, pozn. 886.
74 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
75 Pozri Sud. 5:9, pozn. 304; obdobne v aramejčine kap. 7:13.
76 D. „postavenie“, tj. „vybudovanie“, preklad v texte bol zvolený v záujme zreteľnosti. Ďalej obdobne.

www.milos.sk/sk/eu

77 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531.
78 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 505.
79 Vl. „schopnosti“, „sily“.
80 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
81 Pozri Exod. 12:16 a ďalej, pozn. 667.
82 Tj. do zásoby peňazí na úhradu nákladov spojených s prácou na obnovení chrámu.
83 Perzská zlatá minca váhy 8,4 g.
84 Pozri 1 Kráľ. 10:17, pozn. 632.
85 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
86 Al. snad „priblížil sa“, vl. „dočiahol al. dospel“, tu v zmysle ako v texte, porov. 2 Sam. 5:8, pozn. 255, tu to isté sloveso bez predmetu a teda aj bez predložky.
87 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
88 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
89 Pozri Gen. 16:5, pozn. 436.
90 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
91 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7; obdobne aj v aramejčine kap. 6:9 a ďalej.
92 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
93 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535; tu súvisí so „základoch“ nižšie.
94 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
95 Al. „a to“.
96 Ako „des“ v Exod. 15:16.
97 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457; obdobne v aramejčine kap. 4:10.
98 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
99 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12, tu (nie ďalej) značí aj „obetovať“, tj. „vzostupné obete“ uvedené nižšie, pozri Lev. 9:7, pozn. 276.
100 Pozri Lev. 23:33, pozn. 750.
101 D. „deň v dni“, zmysel ako v texte.
102 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
103 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.
104 Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
105 Pozri 1 Par. 29:5, pozn. 884.
106 Tj. „bola daná príležitosť každému dobrovoľne sa uvolivšiemu“.
107 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325; obdobne v aramejčine kap. 5:14.
108 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246, nesúvisí so „základoch“ vo v. 3.
109 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451, obdobne v aramejčine kap. 7:17.
110 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309.
111 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970.
112 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
113 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
114 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23.
115 Pozri Jóš. 19:46, pozn. 588.
116 Al. „splnomocnenia“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
117 Al. „pre (vl. „na“) nich“, porov. 2 Par. 24:9, pozn. 841.
118 Pozri Exod. 16:1, pozn. 549.
119 Al. možno „*vzhľadom* na Boží dom“.
120 D „a zvyšok ich bratov, kňazov a Lévíovcov a všetkých“; ďalej obdobne, aj v aramejčine kap. 4:9 a ďalej.
121 Pozri 2 Par. 8:14, pozn. 392.
122 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
123 Pozri 1 Par. 23:4, pozn. 491.
124 D. „kňazov oblečených“, zosilnený tvar so zmyslom ako v texte („vyobliekaných“).
125 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
126 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 512.
127 D. „podľa rúk“.
128 Tj. „striedavo spievať“, pozri Exod. 32:18, pozn. 1137.
129 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511.
130 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 513.
131 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
132 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
133 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
134 Pozri 2 Par. 3:3, pozn. 126 (tu „za to, že bol založený“). Netýka sa v. 12.
135 Vl. „prvý“.
136 D. „v ich očiach“.
137 Sloveso ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
138 D. „neboli rozoznávajúci“.
139 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
140 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
141 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
142 Pozri 2 Par. 15:13, pozn. 602.
143 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
144 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
145 D. „Nie *je* vám a nám“, porov. 2 Sam. 16:10, pozn. 666; ďalej obdobne.
146 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
147 D. „spolu“, zmysel ako v texte („spolu, ale nie s vami“).
148 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
149 Al. „sužovali“, podľa čítaného textu „znepokojovali“, „rušili“, „plašili“, pozri 2 Par. 32:18, pozn. 1045.
150 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
151 Jeho meno je v dejinách známejšie v pogréčtenom tvare „Dareios“ alebo v polatinčenom „Darius“.
152 Vo vv. 6–23 prerušuje pisateľ svoje vyprávanie správou o podobných udalostiach, ku ktorým došlo oveľa neskoršie, v dobe kráľov, ktorí panovali až po Dárjávešovi; panovníci tohto mena boli, pravda, viacerí.
153 Perzskí panovníci známi v dejinách pod svojimi gréckymi menami „Xerxés“ a **???????**
154 „Artaxerxés“; aj toto meno mali viacerí perzskí králi.
155 D. „v dňoch Artachšastea Bišlám… spoločníci napísali Artachšasteovi, kráľovi“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
156 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
157 Al. „zložený“, vl. „vyložený“, „preložený“, tj. „jeho zmysel bol vyjadrený al. podaný“.
158 Tj. „list bol napísaný aramejským písmom a v aramejskom jazyku“.
159 Počínajúc týmto veršom až do kap. 6:18 je pôvodný text v aramejčine.
160 D. „pán (obdobne ako v Gen. 14:13 a ďalej, pozn. 400) rozkazu“ (al. „rozhodovania“), úradný titul perzského miestodržiteľa v Šómróne. Ďalej obdobne.

www.milosrdnik.eu

161 Obdobne (v hebrejčine kap. 7:6 a ďalej doslovne) ako v 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
162 Vl. „Vtedy Rechúm“ atď., tu azda v zmysle ako v texte.
163 Národy, ktorých príslušníci boli presťahovaní do šómrónskych miest po odvedení desiatich kmeňov Isráéla do zajatia (2 Kráľ. 17:24).
164 Meno akéhosi bližšie neznámeho národa.
165 Podľa podaktorých titul istých úradníkov.
166 Podľa podaktorých „Peržania“.
167 Ľudia z mesta Erech (Gen. 10:10), príp. **???????**
168 z mesta Šúšan v Perzii.
169 Podľa podaktorých „to jest“, „totiž“.
170 Pozri Gen. 10:22; 14:1, 9.
171 Tu v zmysle ako v texte (nie „do zajatia“).
172 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
173 Obdobne (kap. 8:36 doslovne) ako v Num. 21:13, pozn. 799.
174 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
175 D. „a teraz“, zmysel ako v texte; ďalej obdobne, aj v hebrejskom texte kap. 9:12, kde je, pravda, iný výraz.
176 Vl. „Aby bolo“, ďalej obdobne.
177 Predložka obdobného významu (v kap. 9:8 tá istá) ako v Gen. 8:8, pozn. 259.
178 Tj. „mesto“, al. možno jednoducho „to“ („čo sa stane“).
179 Al., podľa podaktorých, „bude al. budeš (potom vari v zmysle „bude sa“) poškodzovať príjem kráľov“.
180 Vl. „sme sa dali solit“[181] (a ďalej solíme); ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
181 Vl.[180] *„ako svoju* soľ jeme soľ“, „soľ, *ktorú* jeme, *je* soľ“.
182 Al., podľa podaktorých, „naša soľ *je* soľ“.
183 Tj. „kráľovského“; zmysel je „sme v službe kráľa a z toho žijeme“.
184 Tj. „okrádanie“, „ukracovanie“, al. „zneuctievanie“.
185 Al. „pamätných záznamov“, ako v kap. 6:2.
186 Vl. „nájsť“, ďalej obdobne.
187 D. „od dní veku“ (al. „večnosti“).
188 Obdobne (v kap. 10:44 doslovne, ibaže je tam zámeno spojené s inou predložkou [„z nich“]) ako v Gen. 33:9, pozn. 1174.
189 Al. „slovo“, tj. „vyjadrenie“, al. „rozkaz“. Ďalej obdobne.
190 Obdobné (v kap. 8:17 a 10:44 to isté) sloveso ako v Gen. 21:13, pozn. 384; tu a ďalej zmysel ako v texte.
191 Tj. „v celej oblasti“; tiež „nad všetkým“, no nie ako „nad“ vyššie.
192 Obdobný výraz ako v Exod. 10:11, pozn. 333.
193 Vl. „buďte opatrní“ (al. „pamätliví“).
194 Vl. „poranenie“, „ublíženie“.
195 D. „od“, tj. „od tej doby al. chvíle“.
196 D. „ramenom a silou“, pozri Dán. 3:4, pozn. 245.
197 Nadväzuje na v. 5 po prerušení vsuvkou.
198 D. „Vo vtedy“ (v. 24, kap. 5:2), „odvtedy“ (kap. 5:16), ďalej obdobne.
199 D. „bola[180] prestavšia“, tvar tohože slovesa ako „prestala“ vyššie, zmysel ako v texte.
200 Tak podľa niektorých rukopisov LXX; masóretský text tu má zrejme porušené znenie „vtedy sme“, ktoré nijako nezapadá do textovej súvislosti.
201 Al. „ktoré“, D. „kto“, ako vo v. 3.
202 D. „oné mená“, zmysel vari ako v texte. Ďalej obdobne.
203 D. „osivelých“, ďalej obdobne.
204 Al., podľa valnej väčšiny známych mi prekladov, „než vec prišla k Dárjávešovi, a“; no preložil som s nemnohými ako v texte, lebo slovo „taam“ („príkaz“[262]) nie je nikde inde (iba ak vzdialene u Dan 6:2, pozn. 136) použité v zmysle onému zneniu zodpovedajúcom, hoci tu tak prekladajú aj LXX a Vulgata.
205 Vl. „vrátili“, tu zmysel ako v texte; vo v. 11 vl. „slovo vrátili“, porov. obdobnú väzbu v 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
206 Inak „Afarsethchania“[164 165].
207 D. „vprostred“.
208 D. „ako toto“, „podľa tohto“.
209 D. „a on“, ďalej obdobne.
210 Tj. „veľkými, takže sa museli dopravovať valením“.
211 Al. „presne“, „dôkladne“, „horlivo“.
212 D. „týchto“.
213 D. „hlave“, ďalej obdobne.
214 Al. „potom (vl. „od *toho*“), čo“.
215 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
216 Obdobne ako v Gen. 15:16, pozn. 431.
217 D. „pred kráľom dobré“, ďalej obdobne.
218 Aram. „Achmethá“, inak „Ekbatana“, hlavné mesto Médie.
219 Pozri Gen. 10:2, pozn. 309.
220 Al., podľa podaktorých, *„ako* miesto, kde budú (al. „majú“) obetovať“.
221 Obdobne ako v Gen. 6:15, pozn. 217.
222 Tj. vari „tie sa budú“.
223 Doslovne v zmysle „ostanú vzdialeni“ al. „vzdialia sa“ (D. „stanú sa vzdialenými“, dá sa chápať v obojom tu vyššie uvedenom zmysle).
224 Množné číslo.
225 Al., podľa iných, „aby ne*bolo* prestania“, tj. „aby práca neprestávala“.
226 Vl. „pokladov“, „majetkov“.
227 D. „synov býkov“.
228 Obdobne ako Lev. 1:2, pozn. 5.
229 D. „Bohu nebies boli predkladajúcimi (al. „predkladačmi“) ľúbezných vôní a modliacimi sa“ (al. „modlitebníkmi“).
230 Al. „trám“, D. „drevo“ („kus dreva“).
231 Al. „pribiť“.
232 Al. „záchodom“.
233 Obdobne ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
234 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
235 Al. „podľa proroctva“.
236 D. „od (al. „z“, tj. „z *príčiny*“, ďalej obdobne) príkazu“.
237 Vl. „vyvedený“.
238 Február až marec.
239 D. „on“.
240 Pozri Num. 7:10, pozn. 298.
241 Obdobne ako v Gen. 49:16, pozn. 1372.
242 Obdobne ako v Deut. 27:2, pozn. 943.

www.miloslavbible.eu

243 Obdobne (v kap. 8:20 a ďalej doslovne) ako v Gen. 29:27, pozn. 743, no tu v aramejských oddieloch sa tým istým výrazom označuje aj „práca“ (v. 7; kap. 4:24) al. „robota“ (kap. 5:8) a to aj v spojeniach, v ktorých sa v hebrejčine v tomto zmysle spravidla používajú iné výrazy; obdobne je so slovesom, od ktorého je tento výraz odvodený, napr. „spraviť“ v kap. 7:18 (v hebrejčine spravidla len „slúžiť“ al. „otročiť“, „pracovať“, spravidla len v obmedzenom zmysle „práce v službe“).

244 Obdobne ako v 2 Par. 35:5, pozn. 1109.

245 Obdobne ako v 1 Par. 23:6, pozn. 772.

246 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.

247 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.

248 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.

249 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.

250 Sloveso ako v Gen. 1:3, pozn. 7.

251 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223.

252 Pozri 1 Par. 22:19, pozn. 764.

253 Pozri 2 Kráľ. 25:18, pozn. 930.

254 Pozri 1 Par. 27:32, pozn. 843, tu v takomto zmysle („znalec Písma“). Obdobne aj v aramejskom texte v. 12.

255 Al. „skúsený“, „znalý“, „vycvičený“.

256 Al. „vyžiadal“, D. „všetko jeho želanie“ (al. „žiadosť“, „splnil mu…“).

257 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.

258 Vl. „základ“; v zmysle „vtedy sa rozhodol vystúpiť“ al. „vtedy nastúpil cestu“.

259 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.

260 Odtiaľto až do v. 26 je pôvodný text opäť v aramejčine.

261 Ten istý výraz ako v Deut. 33:2, pozn. 1227.

262 Al. „výnos“, „uznesenie“, „rozhodnutie“, „povolenie“. Kap. 4:19 a ďalej obdobne.

263 Tj. „z prítomnosti al. blízkosti“, obdobná predložka ako v Gen. 13:9, pozn. 373.

264 Tj. „preskúmať pomery“ sloveso ako „pátrať“ v kap. 4:19, tu azda v takomto zmysle.

265 Vl. „*v*“, tj. „*v zmysle*“ (v. 14, kap. 10:4), „*v plnom* počte“, „*v plnej* váhe“ (kap. 8:34).

266 Pozri Exod. 25:9, pozn. 866; v aramejčine ten istý výraz.

267 D. „s dobrovoľným daním“ (al. „uvolením sa“[72 102], tj. „s výsledkom al. prejavom dobrovoľného…“).

268 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45, v aramejčine ten istý výraz.

269 Pozri Exod. 25:29, pozn. 876.

270 Obdobne ako v Gen. 35:14, pozn. 943.

271 Iný výraz ako v kap. 6:18[243], vyskytujúci sa v SZ len tu a značiaci „službu Bohu“ v zmysle „klaňania“, „uctievania“. Vo v. 24 tvar slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri Dán. 3:12, pozn. 259.

272 Tu iný tvar ako v kap. 5:16, vyjadrujúci podobný zmysel ako iný tvar obdobného slovesa v Exod. 21:34, 36, pozn. 727; Deut. 23:21, pozn. 862, tj. „odveď v úplnom poriadku a dokonale tak splň svoju povinnosť“.

273 Al. „potreby“[172], no nesúvisí s „potreba“ nižšie.

274 Al. „zaobstarať“, vl. „dať“, ďalej obdobne.

275 D. „dať[274] ti bude *pri*padať“, zmysel ako v texte.

276 Vl. „spraviť“, „vykonať“, tj. „splniť“, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovný text („poskytnúť“, no nie ako vo v. 20[274]).

277 Obdobne (v kap. 8:26 doslovne) ako v Exod. 25:39, pozn. 895.

278 Pozri 1 Kráľ. 4:22, pozn. 249.

279 Pozri 1 Kráľ. 7:26, pozn. 439.

280 Tj. „bez obmedzenia“.

281 Iný výraz ako v kap. 5:8 a ďalej[211], ale v podstate súznačný, vyskytujúci sa v SZ len tu.

282 Obdobne jako v Num. 1:53 a ďalej, pozn. 60.

283 Al. „aby bolo… nad kráľovstvom kráľa a jeho synmi“, pozri Num. 1:53, pozn. 59.

284 D. „ktorí“.

285 Al. „pre“.

286 D. „od neho“, tj. „pre neho“ v príčinnom zmysle; al. „ohľadne neho“, „čo sa jeho týka“, porov. Gen. 3:3; 18:14, pozn. 91.

287 D. „vykorenenie“.

288 Vl. „na putá“.

289 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.

290 Al. „okrášlenie“, „zvelebenie“ (nesúvisí s „velebený“[289] vyššie), sloveso ako v Exod. 8:9, pozn. 239; Sud. 7:2, pozn. 453, tu iný tvar so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.

291 Pozri 2 Sam. 16:22, pozn. 681; al. „ku mne naklonil“ (Gen. 24:14, pozn. 610). Ďalej obdobne.

292 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.

293 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.

294 Pozri Num. 13:20, pozn. 491.

295 Pozri Exod. 23:17, pozn. 807.

296 Vl. „vchádzala“, porov. Gen. 2:13, pozn. 67.

297 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.

298 Ako „uváž“ v Deut. 32:7; inak „podnikol prieskum“ (al. „prešetrenie“); vo v. 16 tvar toho istého slovesa, pozri 1 Par. 15:22 a ďalej, pozn. 494.

299 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.

300 Tak podľa čítaného textu[301]; písaný text má znenie „vyviedol (potom vari jednoducho v zmysle „vyslal“ [„dal vyjsť“, „spôsobil vyjdenie“]) som ich“.

301 D. „rozkázal som im po Iddóa, hlavu“.

302 Al. „dedine“, „osade“, tu v takomto zmysle, pozri Ám. 4:6, pozn. 169.

303 Tj. „uložil som im, čo majú povedať“.

304 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.

305 D. „muža rozumnosti“ (1 Par. 22:12, pozn. 759).

306 Pozri Gen. 16:9, pozn. 427, tu v takomto zmysle. V kap. 9:5 príbuzný výraz v podstate rovnakého významu.

307 Pozri Num. 23:10, pozn. 884; tu aj „priamej“.

308 D. „od“ („aby sa im od neho dostalo pokynu na nájdenie jej“). V. 23 obdobne.

309 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.

310 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.

311 Al. „na všetkých opúšťajúcich“, „nad všetkými opúšťajúcimi“, predložka ako „nad“ vyššie, no tu by predložka „nad“ v spojení so „silou“ nemala jednoznačného zmyslu.

www.mioseavlir.eu

312 Vl. „hľadať“, ako vo v. 21, tu bolo znenie v texte zvolené vzhľadom na dve predošlé predložkové väzby, ktoré umožňuje v preklade uchovať.
313 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
314 Pozri Exod. 25:2 a ďalej, pozn. 1049.
315 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
316 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1050.
317 Tj. „odvážil a zveril do ich správy al. starostlivosti a zodpovednosti“. Ďalej obdobne.
318 Pozri 1 Par. 29:7, pozn. 887.
319 Vl. „dobrej“.
320 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
321 Pozri Gen. 27:15, pozn. 700.
322 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
323 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
324 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
325 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
326 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
327 Pozri Gen. 32:30, pozn. 878.
328 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
329 Pozri Lev. 3:7, pozn. 83, tu v zmysle ako v texte; netýka sa kap. 6:9 a ďalšieho textu v aramejčine, kde je iný výraz.
330 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
331 Al. „ohľadne“, vl. „ako“, „podľa“.
332 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
333 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
334 Pozri 2 Kráľ. 18:23, pozn. 734, tu zmysel ako v texte.
335 Al. „medzi“.
336 Vl. „miestodržiteľov“, no nie ako v kap. 5:3 a ďalej. Tu značí vodcov júdskej obce.
337 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
338 Pozri Lev. 13:30, pozn. 418.
339 Al. „sedel“[180], no nie ako vo v. 4, kde je tento zmysel doslovne.
340 Al. „zdesený“, tvar toho istého slovesa ako v Lev. 26:32, pozn. 920.
341 Al. „úzkostliví ohľadne slova“, „znepokojení slovom“, pozri Sud. 7:3, pozn. 454; 1 Sam. 4:13, pozn. 254. Ďalej obdobne.
342 D. „daru večera“.
343 D. „v roztrhnutí svojho rúcha a svojho plášťa“, zmysel ako v texte.
344 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328; Sud. 7:5, pozn. 356.
345 Pozri Exod. 25:20 a ďalej, pozn. 1253; 1 Kráľ. 8:22, pozn. 495.
346 Sloveso ako „sa zahanbili“ v 2 Par. 30:15, iného kmeňa, ale v podstate rovnakého významu ako „hanbím sa“ tu vyššie a obdobne v kap. 8:22. Použitie oboch týchto slovies za sebou zdôrazňuje hĺbku pocitu, ktorý vyjadrujú, a zármutku s ním spojeného.
347 Vl. „vyvýšiť“, „vypäť dohora“, iný tvar tohto slovesa je vo v. 9 so zmyslom ako tam („vystavanie do výšky“, „vztýčenie“, „vzpriamenie“).
348 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
349 Pozri Lev. 4:2, pozn. 90.
350 Pozri Num. 27:3, pozn. 974, obdobne v aramejčine kap. 6:14 („skrze“).
351 Al. „plienením“, „drancovaním“.
352 Al. „zemí, pod meč (D. „v meč“, tj. „v zabíjanie mečom“), v zajatie, v lúpež“.
353 Vl. „ako“, „za“.
354 Pozri 2 Par. 20:24, pozn. 505.
355 Pozri Exod. 27:19, pozn. 950, teda možno „malé miestočko na bývanie“, al., ako u Is. 22:23, „kolík“ vbitý do steny na zavesenie čohosi, obraz bezpečnosti a istoty, na ktorú sa dá spoliehať.
356 D. „zmilovanie na ponechanie (vl. „spôsobenie, aby zvýšili“, „ponechanie zvyšku“) nám uniknuvších a na danie nám kolíka… svätosti, na osvietenie našich očí naším Bohom a na danie nám trošky“.
357 Al. „záchrany života“ (Gen. 45:5), v. 9 obdobne, tu možno aj (s predošlým „trošku“, nie teda vo v. 9) „aspoň akési živorenie“.
358 Ako „múrik“ v Num. 22:24, tu v zmysle „hradby“, no nie ako v Lev. 25:30, pozn. 817, a inde.
359 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
360 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416; vo v. 12 iný tvar, pozri Sud. 11:24, pozn. 626.
361 Pozri Lev. 20:21, pozn. 668.
362 Pozri 2 Kráľ. 10:21, pozn. 477.
363 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
364 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
365 Al. „prospech“, vl. „dobré“.
366 Pozri Gen. 45:18, pozn. 1239.
367 D. „všetkom na nás prišlom“.
368 Tj. „zľavil al. odčítal si nám časť dlžoby našej viny a tým si nám túto dlžobu znížil na menej od toho, koľko naše neprávosti v skutočnosti robia“. V texte preklad v podstate doslovný.
369 Al. „dal al. možno ponechal (no nie ako „ponechal“ vo v. 8) si nám takýchto uniknuvších“[172 354]. V. 14 obdobne.
370 Pozri Deut. 7:3, pozn. 347.
371 Tj. „týmito ošklivosťami sa vyznačujúcimi“.
372 Pozri Deut. 1:37, pozn. 98.
373 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
374 Vl. „vyhubenia na nebytie“.
375 D. „niet pred tvojou tvárou *ob*státia“.
376 D. „vyznávania, plačúc a vrhajúc (al. „vrhnúc“) sa“ (tj. „k zemi“).
377 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
378 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
379 D. „množením (al. „rozmnožením“) plaču“.
380 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
381 Al. „usadili“, ako napr. v Gen. 47:11, tj. „prijali do domov“.
382 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
383 Al. jednoducho „ubytovali cudzozemky“, pozri Jóš. 2:1, pozn. 54. V. 16 obdobne.
384 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
385 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
386 Vl. „vyviesť“[14], tu v zmysle ako v texte („odstrániť“, „vykázať“), ďalej obdobne.
387 Vl. „rady“.
388 Nie ako „podľa“[265] vyššie.

www.mlosemi.eu

389 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
390 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
391 Pozri Num. 21:2, pozn. 786.
392 Pozri Gen. 19:2, pozn. 491, tu v zmysle vyplývajúcom z nasledovného.
393 Pozri 1 Kráľ. 18:45, pozn. 828, vo v. 9 v pôvodine množné číslo ako vo v. 13, možno v zosilňujúcom zmysle („prudkého lejaka"), al. možno „príčinou *doby* lejakov".
394 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
395 Vl. „záľubu".
396 Pozri Gen. 9:22, pozn. 302.
397 Vl. „niet sily"[79], zmysel ako v texte.
398 Pozri 1 Kráľ. 12:19, pozn. 716.
399 Vl. „sme v tejto veci rozmnožili prestúpenie", znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
400 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
401 D. „starší mesta a".
402 Pozri Exod. 15:7, pozn. 506.
403 D. „*až* do (ako vyššie) tejto veci al. po túto vec", tj. „pokiaľ sa táto vec bude prejednávať", „až do jej skončenia". 2 rukopisy a staré preklady majú znenie „ohľadne tejto veci", „pre túto vec" (miesto predložky „ad" čítali „al"), ktorého sa pridržiava aj valná väčšina známych mi prekladov novších, no dal som, podobne ako prof. Roháček v svojom slovenskom preklade, prednosť masóretskému zneniu, ktoré dáva dobrý zmysel, takže nevidím nijakej príčiny ho opravovať.
404 Al., podľa podaktorých „Nad týmto (pozri 1 Par. 6:31 a ďalej, pozn. 242) boli postavení (al. „na tomto stáli", tj. „trvali") najmä".
405 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
406 Al. „*po*dali svoju… previnilí *na* barana", tj. „podaním ruky sľúbili vyhostiť svoje ženy a dať barana".
407 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
408 Al. „a z nich *niektorí* boli *takí, že mali*".
409 Možno v zmysle „nielen mali ženy, lež aj", al. „ženy, s ktorými al. z ktorých".
410 Vulgata a mnohí iní prekladajú „z nich boli ženy, ktoré[8] zrodili", hoci zámeno „z nich" aj slovesný tvar na konci verša (tu preložený „splodili") sú mužského rodu; LXX na tomto mieste vynechávajú druhé „ženy" a prekladajú „cudzozemky a splodili z nich".

www.milos-pavlik.sk

NECHEMJÁ[1]

Slová Nechemju, syna Chachalju.
I stalo sa[55] v mesiaci Kislév[2], dvadsiateho roka[3], keď[4] som ja bol v Šúšáne[5],
v hrad*e*[6], (2)že[4] prišiel Chanání, jeden
z mojich bratov, on a *istí* muži z Júdu;
i spýtal som sa ich na Júdovcov, uniknuvších[7] [8], ktorí zvýšili zo zajatia, a na
Jerúsalém, (3)a povedali mi: Tí zvyšujúci, ktorí zvýšili zo zajatia, *sú* tam,
v tej oblasti správy, vo veľkom súžení[9]
a v hanbe, a múr[10] Jerúsaléma *je* poborený[11] a jeho[12] brány sú[6] popálené ohňom.
(4)I stalo sa[55] za môjho počutia týchto
slov, *že* som usadol a rozplakal sa, i zarmútil som sa *na niekoľko* dní a dal som
sa postiť a modliť sa pred tvárou Boha nebies (5)a vravieť: Ach, Hospodine, Bože
nebies, ktorý[13] *si* Boh veľký a hrozný[14],
dodržiavajúci[15] zmluvu a láskavý[16] k milujúcim ho a k dodržiavajúcim[15] jeho rozkazy, (6)kiež je[17], prosím[18], tvoje ucho
pozorné a tvoje oči otvorené nakloniť
sluch[19] k modlitbe tvôjho nevolníka, ktorou sa ja dnes modlím pred tvojou tvárou
dňom a*j* nocou za deti[20] Isráéla, tvojich
nevoľníkov, a robím vyznanie za[21] hriechy detí[20] Isráéla, ktorými sme voči tebe
zhrešili – zhrešili sme, a*j* ja a dom môjho
otca, (7)veľmi[22] zvrátene sme sa voči tebe
zachovali a sme nedodržali[15] rozkazy
a ustanovenia[23] a predpisy[24], ktoré si prikázal Mojžišovi, svojmu nevoľníkovi.
(8)Buď, prosím, pamätlivý slova, ktoré si
Mojžišovi, svojmu nevoľníkovi, prikázal
výrokom: Vy sa budete dopúšťať nevernosti[25], ja vás budem rozptyľovať medzi
národnosti[26]; (9)a*k* sa budete vracať ku
mne a dodržiavať[15] moje rozkazy a vykonávať ich, aj keby boli vaši zahnaní[7] [27] na
konci nebies, budem ich odtadiaľ zhromažďovať a privádzať ich k miestu[28],
ktoré som vyvolil[29], aby som tam dal pobývať[30] [31] svojmu menu. (10)Veď[4] oni *sú*
tvoji nevoľníci a tvoj ľud, ktorý si vykúpil
svojou veľkou mocou a svojou silnou
rukou – (11)ach, Pane, kiež je[17], prosím[18],
tvoje ucho pozorné k modlitbe tvojho nevoľníka a k modlitbe tvojich nevoľníkov,
ktorí[13] túžia[32] mať tvoje meno[33] v úcte[14],
a dopraj dnes, prosím[18], zdar svojmu nevoľníkovi a daj mu dôjsť[34] súcitu[35] pred
tvárou tohto muža! Ja som totiž[36] bol[6]
čašníkom kráľa[37].

2 A v mesiaci Nísán[38] dvadsiateho roka
Artachšastea[37] [39], kráľa, sa stalo[55], *že*
pred jeho tvárou *bolo* víno, i pozdvihol
som[40] to víno a *po*dal kráľovi. A nebýval som[6] pred jeho tvárou zasmušilý[41];
(2)a kráľ mi povedal: Prečo je tvoja tvár
zasmušilá[41], hoci[4] ty nie si chorý? Toto nie
je *iné* ako trápenie[42] srdca. I zľakol som sa[14]
veľmi, preveľmi[43] (3)a povedal som kráľovi: Kiež kráľ žije[17] navždy[44]! Ako[45] by sa
moja tvár nezasmušovala[46], keď to mesto,
ktoré je pohrebiskom[47] mojich otcov, *je*
spustošené a jeho brány sú[6] pohltené[48]
ohňom? (4)A kráľ mi povedal: O čože ti
ide[49]? I pomodlil som sa k Bohu nebies
(5)a povedal som kráľovi: Ak *je to* kráľovi
vhod[50] a ak je tvoj nevoľník vhod[51] tvojej
tvári[52], aby si ma ráčil[54] vyslať do Júdu,
do mesta hrobov mojich otcov, nech[4] ho
môžem[54] vybudovať. (6)A kráľ mi povedal
(a vedľa neho sedela králica[53]): Dokedy
má[54] trvať[55] tvoja cesta a kedy sa chceš[54]
vrátiť? A tvári kráľa[52] bolo vhod[51], a*by* ma
vyslal, keď[4] som mu *u*dal istý čas; (7)a povedal som kráľovi: Ak *je to* kráľovi vhod[50],
mali by[54] mi dať listy k miestodržiteľom
na druhej strane[56] Rieky[57], aby ma nechávali prechádzať, až aby som mohol[54] vstúpiť do Júdu, (8)a list Ásáfovi, opatrovníkovi[15] lesa[58], ktorý *patrí* kráľovi, aby mi
dával drevá na zastrešenie[59] brán hradu,
ktorý *patrí* k domu[60], a na múry[10] mesta
a na dom, do ktorého by som mohol[54]
vojsť[61]. To[4] mi podľa dobrej ruky môjho
Boha nado mnou kráľ dal.

(9)Prišiel som teda[36] k miestodržiteľom *na* druhej strane[56] Rieky[57] a *odov*zdal
som im listy kráľa; a kráľ so mnou bol
poslal veliteľov[62] vojska[63] a rajtárov[64].
(10)To[4] keď počul Sanballat, Chóróní[65] [66],
a Tóvijjá, služobník Ammóního[67], bolo[6] [68]

www.mosaikpublikacie.sk

im veľmi[69] nepríjemné[46], že voľakto[70] prišiel sledovať[50 71] dobré detí[20 38] Isráéla.

(11)A keď som prišiel do Jerúsaléma
a *pobud*ol tam tri dni, (12)vstal som[68]
v noci, ja a so mnou *čosi* málo mužov, a nie
že som komu[70] oznámil[72], čo pre Jerúsa-
lém[73] spraviť môj Boh dal do môjho srdca,
a dobytčaťa[74] so mnou nebolo, iba *ak* do-
bytča[74], na ktorom som ja jazdil; (13)a vy-
šiel[75] som *v* noci bránou Priervy[76] a naproti
prameňu[77] Draka[78] a k bráne Hnoja a dal
som sa konať bedlivé pozorovanie[79] na
múroch[10 80] Jerúsaléma, ktoré *boli* pobo-
rené[11], a jeho brány boli pohltené[48] ohňom.
(14)A pokročil som ku bráne Prameňa
a k rybníku kráľa, kde[4] pre dobytča[73 74]
podo mnou nebolo miesta[28] na prejdenie[81];
(15)dal som sa teda[37] *v* noci vystupovať[79 82]
dolinou[83] a konať bedlivé pozorovanie[79] na
múre[10 80]; a obrátil som sa späť[84] a vstúpil
som bránou Priervy[76]; tak[4] som sa vrátil
(16)a zmocnenci[85] nevedeli[6], kam som od-
išiel a čo som ja robil, lebo[4] som Júdovcom,
a*ni* kňazom a*ni* urodzeným a*ni* zmocnen-
com[85] a*ni* ostatným, konajúcim[86] prácu[87],
doposiaľ nebol podal správu[72].

(17)A povedal som k nim: Vy vidíte
biedu[9], v ktorej my *sme*, že Jerúsalém *je*
spustošený a jeho brány sú[6] popálené
ohňom; poďte, nech[4] budujeme[17] múr[10]
Jerúsaléma, nech[4] už nie sme hanbou.
(18)A podal som im správu[72] *o* ruke môjho
Boha, aká dobrá ona *bola* nado mnou,
a tiež *o* slovách[88] kráľa, ktoré mi povedal;
i povedali: Vstávajme[17] a budujme[17]! A po-
silnili svoje ruky na dobré.

(19)To[4] keď počul Sanballat, Chóró-
ní[65 66], a Tóvijjá, služobník Ammóniho[67],
a Gešem, Arab, dali sa[68] nám vysmievať[89]
a pohŕdavo na nás pozerať[90] a vravieť: Čo
je toto *za* vec, ktorú vy robíte? Či sa chcete
búriť[91] proti kráľovi? (20)I odvetil som im
slovom[92] a povedal som im: Boh nebies,
on nám bude dopriavať zdaru a my, jeho
nevoľníci, budeme vstávať a dáme sa bu-
dovať, no[4] vy v Jerúsaléme nemáte[93] po-
dielu a*ni* oprávnenia[94] a*ni* pamiatky.

3 I povstal Eljášív, veľkňaz[95], a jeho
bratia, kňazi, a dali sa budovať
bránu Oviec[96 97]; oni ju posvätili a vsadili[98]
jej vráta[99], a posvätili ju až po vežu Meá,
posvätili ju po vežu Chananeéla.

(2)A vedľa neho[100] sa dali budovať muži
z Jerícha; a dal sa vedľa neho[100] budovať
Zakkúr, syn Imrího.

(3)A bránu Rýb sa dali budovať synovia
Senáu[101]; oni ju zastrešili[59] a vsadili[98] jej
vráta[99], jej zámky[102] a jej závory.

(4)A vedľa nich[100] sa dal opravovať[103]
Merémóth, syn Úrijju, syna Kóca[101], a dal
sa vedľa nich[100] opravovať[103] Mešullám,
syn Berachju, syna Mešézave-éla, a vedľa
nich[100] sa dal opravovať[103] Cádók, syn Ba-
anu. (5)A vedľa nich[100] sa dali opravovať[103]
Tekóím[65], a*le* ich vznešení nevpravili
svoju šiju v službu[104] svojmu Pánovi[105 106].

(6)A bránu Starú[107] sa dali opravovať[103]
Jójádá, syn Páséacha, a Mešullám, syn
Besódju; oni ju zastrešili[59] a vsadili[98] jej
vráta[99], jej zámky[102] a jej závory[14].

(7)A vedľa nich[100] sa dal opravovať[103]
Melatjá, Giveóní[65], a Jádón, Merónóthí[65],
muži *z* Giveóna a Micpy, to jest[108] sídla[109]
miestodržiteľa *na* tejto strane[56] Rieky[57];
(8) vedľa neho[100] sa dal opravovať[103] Uzzí-
él, syn Charchaju, *zo* zlatníkov, a vedľa
neho[100] sa dal opravovať[103] Chananjá, člen
cechu[110] voňavkárov[111], a *až* po Široký múr[10]
nechali Jerúsalém tak[112]. (9)Vedľa nich[100]
sa dal opravovať[103] Refájá, syn Chúra,
predstavený[62] polovice okrsku Jerúsaléma,
(10)a vedľa nich[100] sa dal opravovať[103]
Jedájá, syn Charúmafa, a *to* pred svojím
domom, a vedľa neho[100] sa dal opravo-
vať[103] Chattúš, syn Chašavneju. (11)Druhý
úsek sa dal opravovať[103] Malkijjá, syn
Chárima, a Chaššúv, syn Pachath-Móáva,
a*j* vežu Pecí. (12)A vedľa neho[100] sa dal
opravovať[103] Šallúm, syn Hallóchéša, pred-
stavený[62] polovice okrsku Jerúsaléma, on
a jeho dcéry.

(13)Bránu Priervy[76] sa dal opravovať[103]
Chánún a obyvatelia Zánóachu; oni ju vy-
budovali a vsadili[98] jej vráta[99], jej zámky[102]
a jej závory, a*j* tisíc lakťov[113] na múre[10] *až*
po bránu Hnoja.

(14)A bránu Hnoja sa dal opravovať[103]
Malkijjá, syn Récháva, predstavený[62]
okrsku Béth-hakkerema; on ju vybudo-
val a vsadil[98] jej vráta[99], jej zámky[102] a jej
závory.

(15)A bránu Prameňa sa dal opravovať[103]
Šallún, syn Kol-chózéa, predstavený[62]
okrsku Micpy; on ju vybudoval a pokryl[114]

www.biblia.sk

ju a vsadil[98] jej vráta[99], jej zámky[102] a jej závory, a zeď[10] rybníka Šelach[115] k záhrade kráľa až po schody, ktoré[13] zostupovali od mesta Dávída[116].

(16) Za ním sa dal opravovať[103] Nechemjá, syn Azbúka, predstavený[62] polovice okrsku Béth-súru, až naproti hrobom Dávída a po rybník, ktorý[13] *bol* zriadený[117], a po dom hrdinov[118].

(17) Za ním sa dali opravovať[103] Lévíovci[119], Rechúm, syn Báního, vedľa neho[100] sa dal opravovať[103] Chašavjá, predstavený[62] polovice okrsku Keíly, za svoj okrsok. (18) Za ním sa dali opravovať[103] ich bratia, Bavvaj, syn Chénádáda, predstavený[62] polovice okrsku Keíly, (19) a vedľa neho[100] sa dal Ézer, syn Jéšúu, predstavený[62] Micpy, opravovať[103] ďalší[120] úsek naproti[121] vzostupu *ku* zbrojnici[105] *na* Uhle[122]. (20) Za ním sa rozohnil[123] Bárúch, syn Zabbaja, – dal sa opravovať[103] ďalší[120] úsek od Uhla[122] *až* po vchod[124] *do* domu Eljášíva, veľkňaza[95]; (21) za ním sa dal Merémóth, syn Úrijju, syna Kóca[101], opravovať[103] ďalší[120] úsek od vchodu[124] *do* domu Eljášíva až po zakončenie[125] domu Eljášíva. (22) Za ním sa dali opravovať[103] kňazi, muži *z* roviny[126], (23) potom[127] sa dal opravovať[103] Benjámín a Chaššúv, pred svojím domom, potom[127] sa dal opravovať[103] Azarjá, syn Maaséju, syna Ananju, vedľa svojho domu. (24) Za ním sa dal Binnúj, syn Chénádáda, opravovať[103] ďalší[120] úsek od domu Azarju po Uhol[122], až po Nárožie; (25) naproti[121] Uhlu[122] a veži, ktorá[13] vyčnievala[128] z domu kráľa, vrchnej, ktorá *patrí* k nádvoriu[129] väznice, Pálál, syn Úzaja; za ním Pedájá, syn Pareóša. (26) (A na Ófeli[130], až naproti bráne Vôd a tej veži, ktorá[13] vyčnievala[128], ku vzchádzaniu[131] bývali[6 132] Nethíním[133].) (27) Za ním sa dali Tekóím[65] opravovať[103] ďalší[120] úsek od náprotivku[121] tej veľkej veže, ktorá[13] vyčnievala[128], až po múr[10] Ófela[131] (28) a zvrchu od brány[134] Koní sa dali opravovať[103] kňazi, každý[135] naproti svojmu domu[136]. (29) Potom[127] sa dal opravovať[103] Cádók, syn Imméra, pred svojím domom, a za ním sa dal opravovať[103] Šemaejá, syn Šechanju, strážca[15] brány Vzchádzania[131]. (30) Za ním sa dal Chananjá, syn Šelemju, a Chánún, šiesty syn Cáláfa, opravovať[103] ďalší[120] úsek; za ním sa dal opravovať[103] Mešullám, syn Berechju, pred svojím bytom[137]. (31) Za ním sa dal opravovať[103] Malkijjá, syn Córpího[102 138], *až* po dom Nethíním[132] a kramárov naproti bráne Prehliadky[139], až po Podkrovie[140] *na* Nároží. (32) A medzi Podkrovím[140] *na* Nároží a bránou Oviec[96 97] sa dali opravovať[103] zlatníci a kramári.

4 A ako Sanballat počul, že my budujeme múr[10], stalo sa[55], že[4] sa rozhneval[141] a preveľmi[43] sa popudil[142] a o Júdovcoch sa dal hovoriť výsmešne[89 143] (2) a vravieť pred tvárou svojich bratov a vojska[63] Šómróna, áno[4], dal sa vravieť: Čo tí úbohí[144] Júdovci robia? Či im *to* budú trpieť[112 145]? Či chcejú[54] obetovať? Či chcejú[54] byť za deň hotoví[146]? Či chcejú[54] oživovať kamene z hromád prachu[147], hoci[4] *sú* ony spálené[148]? (3) A vedľa neho *bol* Tóvijjá, Ammóni[67], a povedal: Nech oni čo*koľvek* budujú, ak bude vybiehať[62] líška[149], vtedy[4] ich múr[10] *z* kameňov bude môcť[54] preboriť[11]. – (4) Počuj, náš Bože, že sme sa stali[55] predmetom pohŕdania[150], a vráť ich hanobenie na ich hlavu a *vy*daj ich za korisť v zem zajatia, (5) a kiež nezakrývaš[17] ich neprávosť[151 152] a kiež ich hriech nie je[17] spred tvojej tváre[153] vytieraný[154], lebo sa dopustili popichovania[143 155] voči[136] tým, *ktorí*[13] budujú. (6) A*le* vytrvali sme v budovaní múru[10 156], takže[4] všetok múr[10] bol *až* do polovice[157] spojený[158] a srdce ľudu[37] ostalo[55] pri práci[117].

(7)[159] A ako počul Sanballat a Tóvijjá a Arabi a Ammóním[160] a Ašdódím[65], že sa zaceľovanie[161] múru[10 37] Jerúsaléma naďalej[156] darilo[6 162 163], že sa preborené[11] *miesta* začali uzatvárať[164], stalo sa[55], že[4] sa veľmi rozhnevali[141] (8) a oni všetci[165] sa spolu sprisahali[159], že pritiahnu[30] proti Jerúsalému bojovať[166] a spôsobiť[117] *v* tom[167] rozvrať[168]. (9) Dali sme sa teda[36] modliť k nášmu Bohu a z ich príčiny[169] dňom a*j* nocou proti nim stavať stráž[294]; (10) a Júdá povedal: Sila nákladných[170] klesla[171] a rumu[147] *je* veľa[44], a my nebudeme môcť na múre[10] budovať. (11) A naši protivníci[172] povedali: Nebudú vedieť a nebudú vidieť, až keď budeme prichádzať doprostred nich, i budeme ich môcť[54] pozabíjať a zastaviť[173] tú činnosť[87]. (12) A*le* ako prichádzali[6] Júdovci, ktorí[13] bývali vedľa nich, stávalo sa[6 55], že[4]

www.biblia.sk

nám *na* desať ráz vraveli[6]: Zo všetkých
miest[28], kam*koľvek* sa obraciate, – na nás[174]!
(13)Postavil som teda od najnižších *miest*
priestoru[28 37] zadnej strany[175] múru[10 37] na
nechránených[176] *miestach* ľud podľa ich čeľadí[177] s ich mečmi, ich kopijami a ich
lukmi; (14)a pohľadel som a vstal som
a povedal som k urodzeným a k zmocnencom[85] a k ostatnému[86] ľudu: Nech pred ich
tvárou[178 179] nepociťujete[17] bázeň[14 180]; pripomeňte *si* Pána veľkého a hrozného[14] a bojujte[166] za svojich bratov, svojich synov
a svoje dcéry, svoje ženy a svoje domy.

(15)A ako naši nepriatelia počuli, že
nám *to* bolo dané na vedomie, stalo sa[55],
že[4] Boh zmaril ich zámer[181], takže[4] sme
sa vrátili, my všetci[165], k múru[10], každý[135]
k svojej práci[87]; (16)a*le* od oného dňa
bolo[6] *tak*, *že* polovica mojich sluhov[182], *tí*
konali prácu[87], a polovica ich, *tí* sa chápali, áno[4], kopijí, štítov[183] a lukov a pancierov, a za všetkým domom Júdu *boli*
predstavení[62]. (17)Tí, *ktorí*[13] budovali na
múre[10] a nosiči[41] s bremenami[7 184], nakladajúci si, *každý* jednu svoju ruku používal[117]
v práci[87] a jedna držala oštep[185] (18)a tí,
ktorí[13] budovali, každý[135] svoj meč – *mali*
ich priviazané[186] – na svojich bedrách[187],
tak[4] budovali, a vedľa mňa trubač[188] na
trúbe[189]; (19)a povedal som k urodzeným a k zmocnencom[85] a k ostatnému[86]
ľudu: Dielo[87] *je* veľké[43] a rozsiahle[190] a my
sme na múre[10] roztrúsení[191], vzdialení od
seba navzájom[192]; (20)musíte[54] sa k nám
zhromaždiť na miesto[28], odkiaľ[193] budete
počuť zvuk[194] trúby[189], a náš Boh bude za
nás bojovať[166].

(21)My sme teda[36] pracovali[117] na tom
diele[87] a *z* nich polovica, *tí* držali[195] kopije
od vzídenia svitania *až* po vychádzanie[75]
hviezd. (22)Tiež som v onen čas ľudu povedal: Každý[135], *aj* jeho sluha[182], nech nocujú[17] vprostred Jerúsaléma, nech[4] nám
sú *v* noci strážou[294] a *vo* dne *na* prácu[87].
(23)A nebolo – ja *ani* moji bratia *ani* moji
sluhovia[182] *ani* muži *zo* stráže[294] , ktorí ma
nasledovali[196] – nebolo *medzi* nami zobliekajúcich svoje rúcha, každý[135] *mal* svoj
oštep[185] *aj pri* vode[197].

5 A nastal[55] veľký krik ľudu a ich žien
proti ich bratom, Júdovcom[198],
(2)a boli *takí*, ktorí vraveli: Naši synovia
a naše dcéry, my *sme* mnohí a musíme[54] *si*
zadovažovať[199] obilie, nech[4] môžeme[54] jesť
a žiť; (3)a boli *takí*, ktorí vraveli: My dávame v záloh svoje polia a svoje vinice
a svoje domy, nech[4] *si* za hladu[200 201] môžeme[54] zadovážiť[199] obilie. (4)A boli *takí*,
ktorí vraveli: Vypožičali sme[202] *si* peniaze[203] na poplatok kráľovi[105] *na* svoje
polia a svoje vinice; (5)a predsa[204] *je* naše
mäso ako mäso našich bratov, naše deti[20]
ako ich deti[20], a hľa, my za nevoľníkov
podrobujeme svojich synov a svoje dcéry,
a z našich dcér sú *niektoré* podrobené,
a nie je *to* v moci našej ruky, lebo[4] naše
polia a naše vinice *patria* iným[205].

(6)A ako som počul ich nárek[390] a tieto
slová, veľmi som sa rozhneval[141], (7)i pouvažovalo nado mnou[206] moje srdce[207] a dal
som sa vadiť s urodzenými a so zmocnencami[85 208] a povedal som im: Vy každý[135] na
svojom[209] bratovi[210] nemilosrdne[211] úžerničíte[212 213]. A usporiadal[214] som proti nim
veľké zídenie[215] (8)a povedal som im: My
sme podľa toho, na čo sme stačili[216], *vy*kúpili[217] našich bratov, Júdovcov, ktorí *boli*[13]
predaní národom; a teraz zasa chcete[54]
svojich bratov predávať[218] vy? Či[4] majú[54]
byť predávaní nám? I mlčali[6] a nenašli
slova (9)a povedal som: Tá vec, ktorú vy
robíte, nie *je* dobrá. Či nemáte[54] chodiť
v úcte[14] *k* nášmu Bohu[105], nech nie sme na
hanbu[219] *pred* národmi, našimi nepriateľmi[105]? (10)Áno[4], aj ja, moji bratia a moji
sluhovia[182], im[220] požičiavame peniaze[203]
a obilie – chcime[17 54] o*d*pustiť[112], prosím[18],
túto dlžobu[211 221], (11)vráťte im, prosím[18],
hneď dnes[222] ich polia, ich vinice, ich olivnice a ich domy a stotinu[223] peňazí[203]
a obilia, muštu a oleja[224], čo ste vy im[220]
požičiavali. (12)I povedali: Budeme vracať a nie *že* od nich budeme *čo* požadovať[49]; tak budeme konať, ako ty vravíš.
Zavolal som teda[36] kňazov a dal som im
odprisahať o konaní podľa tohto slova.
(13)Tiež som vytriasol svoj záhyb[225] a povedal som: Takto kiež Boh vytriasa[226] každého človeka[227], ktorý nebude dodržiavať[228]
toto slovo, z jeho domu a z jeho lopoty[229], áno[4], takto nech bude[17] vytrasený
a prázdny. A povedali, všetko zídenie[215]:
Ámén[230]! A dali sa chváliť[231] Hospodina
a ľud spravil podľa tohto slova.

www.mosaicbible.com

(14)Tiež som nejedol[6], ja a*ni* moji bratia, odo dňa, keď mi rozkázal*i* byť ich miestodržiteľom v zemi Júdu, od dvadsiateho roka až po tridsiaty a druhý rok Artachšastea[38], kráľa, dvanásť rokov, chleba miestodržiteľa, (15)kým[4] skorší[232] miestodržitelia, ktorí *boli* predo mnou[233], kládli[6] na ľud bremä[234] a robili[6] si nárok[235] na chlieb a víno[236] od nich, okrem peňazí[203] – štyridsať šeklov[237], aj ich sluhovia[182] nad ľudom svojvoľne panovali[6]; no[4] ja som z[238] úcty[14] *k* Bohu[105] tak nerobil[6], (16)lež[4] som sa tiež chopil[195] práce[87] *na* tomto múre[10 105], a nekúpili[217] sme pole. A*j* všetci moji sluhovia[182] sa tam na tú prácu[87] zhromažďovali. (17)A Júdovci a zmocnenci[85], sto a päťdesiati muži, a tí, *ktorí*[13] k nám prichádzali z národov, ktoré *boli* vôkol nás, *bývali* pri mojom stole; (18)a čo bolo[6] na jeden deň pripravované[117], *bolo* jedno hovädzie dobytča[239], šesť vybraných[240] oviec[96], a*j* vtáci[241] mi boli[6] pripravovaní[117], a *to vždy* za desať dní s všemožným[242] vínom[184] v hojnosti[43]; a pri tomto som nepožadoval[6 50 71] chleba miestodržiteľa, lebo na ľud ťažko doliehalo[6 234] nevolníctvo[104]. (19)Pripomeň *si* pre mňa[73], môj Bože, na dobré všetko, čo som spravil pre tento ľud.

6 A ako Sanballatovi a Tóvijjovi a Gešemovi, Arabovi, a ostatným našim nepriateľom[86] došlo v sluch[243], že som dobudoval múr[10] a neostal[244] v ňom prielom[245] (do onej doby som, pravda, v brány nevsadil[98] vráta[99 246]), stalo sa[55], (2)že[4] ku mne Sanballat a Gešem poslal*i* odkaz[247]. Poď, nech[4] sa spolu môžeme[54] zísť medzi dedinami[248] na rovine[249] Ónó. No[4] oni zamýšľali spraviť mi zle; (3)poslal som k nim teda[36] poslov[250] *s* odkazom[247]: Ja konám veľké dielo[87], takže[4] nemôžem zostupovať; načo by to dielo[87] malo[54] prestávať[251], zakiaľ[252] by som ho zanechával[253] a zostupoval k vám? (4)I odkázali[254] mi v tomto zmysle[255] štyrikrát a v tomto zmysle[255] som im odpovedal[6 256]; (5)a piaty raz ku mne Sanballat s týmto slovom[255] poslal svojho sluhu[182] a v jeho ruke otvorený list; (6)v ňom *bolo* napísané: Medzi národmi je[6] počuť a Gašmú[257] vraví, *že* zamýšľate, ty a Júdovci, sa vzbúriť; preto ty buduješ múr[10], a ty *že* sa im podľa týchto slov chceš stať[55 91] kráľom, (7)a tiež *že* si ustanovil[98] prorokov na hlásanie o tebe v Jerúsaléme výrokom: V Júdovi *je* kráľ! To[4] teraz podľa týchto slov bude dochádzať v sluch[243 258] kráľovi; nože teda[204] poď, nech[4] sa spolu môžeme[54] poradiť. (8)I odkázal som[254] mu výrokom: Nerobí sa[6 259] nič z takých vecí[260], ako ty vravíš, lež[261] ich zo svojho srdca vymýšľaš. (9)Lebo oni všetci[165] nás zastrašovali[14 262] výrokom: Ich ruky od tej práce[87] budú ochabovať[263], takže[4] nebude môcť[54] byť vykonaná. – Teraz teda[36] moje ruky posilni!

(10)A keď som ja vstúpil *v* dom Šemaeju, syna Deláju, syna Mehétaveéla, ktorý[264] bol zavretý[265], povedal[68]: Mali by sme[54] sa zísť do Božieho domu, doprostred chrámu[266], a dvere[99] chrámu[266] zatvoriť, lebo sa chystajú prísť[91] zabiť ťa, áno[4], chystajú sa prísť[91] zabiť ťa v noci. (11)I povedal som: Či má[54] muž podobný mne[267] utekať? A kto mne podobný[267] *je ten,* ktorý[268] smie[54] vstúpiť do chrámu[266] a ostať nažive[269]? Nebudem vstupovať. (12)I zbadal som[270], že[4] hľa, neposlal ho Boh, lež[261] to proroctvo[271] vyslovil proti mne, a najali[272] ho Tóvijjá a Sanballat; (13)preto on *bol* najatý[272], aby som sa bál[14], a mal som[54] spraviť tak a zhrešiť, a*by* im *to* bolo na zlú povesť[273 274], aby ma mohli[54] hanobiť. (14)Môj Bože, pamätaj na Tóvijju a na Sanballata podľa týchto ich činov[275], a*ko* aj na Nóadju, prorokyňu, a na ostatných prorokov[85], ktorí sa ma stále usilovali zastrašiť[14 262 276]!

(15)A v dvadsiaty a piaty *den* Élúla[37 277], za päťdesiat a dva dni, bol múr[10] dohotovený[278]; (16)to[4] ako všetci naši nepriatelia počuli, stalo sa[55], že[4] všetky národy, ktoré *boli* vôkol nás, sa vyľakali[14] a[279] veľmi poklesli[280] v svojich očiach, lebo[4] spoznali, že toto dielo[87] bolo vykonané zo strany[281] nášho Boha.

(17)V oných dňoch tiež urodzení Júdu posielali veľa dopisov[282] k Tóvijjovi a *tie,* ktoré *boli* Tóvijjove[37], dochádzali k nim. (18)Mnohí v Júdovi mu totiž *boli* účastníkmi[283] prísahy[284], lebo on *bol* zaťom Šechanjovi, synovi Áracha, a Jehóchanán, jeho syn, pojal dcéru Mešulláma, syna Berechju. (19)Tiež sa pred mojou tvárou stále usilovali hovoriť[276] *o* jeho dobrých

www.biblia.sk

stránkach[88] a moje slová mu donášať[276 285].
Tóvijjá posielal[6] listy na zastrašovanie[14 262] ma.
7 A ako bol múr[10] dobudovaný a vsadil[98] som vráta[99 246], stalo sa[55], že[4] boli
určení[286] vrátnici a speváci a Lévíovci[119],
(2)a nad Jerúsalémom som prikázal[287]
Chanáního, svojho brata, a Chananju,
predstaveného[62] paláca[266 288], lebo on *bol*
známy ako muž verný[289] a Boha mal[6]
v úcte[14] nad[290] mnohých; (3)a povedal som
im: Brány Jerúsaléma nech sa až do horú-
čosti slnka neotvárajú[17], a dokiaľ oni budú
stáť[291], nech vráta[99 246] zamkýnajú; *na* tom[4]
trvajte[292]; a postaviť stráže[293] *z* obyvateľov
Jerúsaléma, každého[135] na jeho strážnom
stanovišti[15 294], každého[135] naproti jeho
domu. (4)A mesto *bolo na* obe strany[295]
rozľahlé[190] a veľké a ľudu málo a domy ne-
boli budované; (5)a môj Boh dal do
môjho srdca, a*by* som zhromaždil uro-
dzených a zmocnencov[85] a ľud na rodo-
pisné zaznačenie, a našiel som knihu
rodopisného záznamu tých, *ktorí*[13] vystú-
pili[82] prv[296], a v nej som našiel napísané:
(6)Toto[297] *boli* synovia kraja[298 299], ktorí[13]
vystupovali[82] zo zajatia vyhnanectva[300
301 302], ktorých Nevúchadneccar, kráľ Bá-
vela[303], odviedol[304], ktorí[4] sa vrátili do
Jerúsaléma a do Júdu, každý[135] do svojho
mesta, (7)prišlí so Zerubbávelom, Jéšú-
om, Nechemjom, Azarjom, Raamjom,
Nachamáním, Mordechajom, Bilšánom,
Misperethom, Bigvajom, Nechúmom,
Baanom. Počet mužov ľudu Isráéla:
(8)Synov Pareóša dvetisícstosedemde-
siat a dva; (9)synov Šefatju tristosedem-
desiat a dva; (10)synov Áracha šesťsto-
päťdesiat a dva; (11)synov Pachath-Mó-
áva, zo[305] synov Jéšúu a Jóáva, dvetisíc
a osemstoosemnásť; (12)synov Éláma ti-
sícdvestopäťdesiat a štyri; (13)synov
Zattúa osemstoštyridsať a päť; (14)synov
Zakkája sedemsto a šesťdesiat; (15)synov
Binnúja šesťstoštyridsať a osem; (16)sy-
nov Bévája šesťstodvadsať a osem; (17)sy-
nov Azgáda dvetisíctristodvadsať a dva;
(18)synov Adóníkáma šesťstošesťdesiat
a sedem; (19)synov Bigvája dvetisícšesť-
desiat a sedem; (20)synov Ádína šesťsto-
päťdesiat a päť; (21)synov Átéra z[305]
Jechizkijjáhúa[306] deväťdesiat a osem;
(22)synov Chášuma tristodvadsať a osem;
(23)synov Bécája tristodvadsať a štyri;
(24)synov Chárífa sto a dvanásť; (25)sy-
nov Giveóna deväťdesiat a päť; (26)mu-
žov *z* Béth-lechema a Netófy stoosemde-
siat a osem; (27)mužov *z* Anáthóth stod-
vadsať a osem; (28)mužov *z* domu
Azmávétha štyridsať a dva; (29)mužov
z Kirjath-jeárím, Kefíry a Beéróth sedem-
sto a štyridsať a tri; (30)mužov *z* Rámy
a Gávy šesťstodvadsať a jeden; (31)mužov
z Michmasa sto a dvadsať a dva; (32)mu-
žov *z* Béth-Éla a Áje stodvadsať a tri;
(33)mužov *z* iného[205] Néva päťdesiat
a dva; (34)synov iného[205] Éláma[307] tisíc-
dvestopäťdesiat a štyri; (35)synov Chá-
rima tristo a dvadsať; (36)synov Jericha
tristoštyridsať a päť; (37)synov Lóda,
Chádída a Óna sedemsto a dvadsať a je-
den; (38)synov Senáu[308] tritisíc a deväťsto
a tridsať.
(39)Kňazi: synov Jedaeju z[305] domu
Jéšúu deväťstosedemdesiat a tri; (40)sy-
nov Imméra tisícpäťdesiat a dva; (41)sy-
nov Pašchúra tisícdvestoštyridsať a se-
dem; (42)synov Chárima tisíc a sedem-
násť.
(43)Lévíovci[119]: synov Jéšúu z[305] Kadmí-
éla[306], zo[305] synov Hódavju[37], sedemdesiat
a štyri.
(44)Speváci: synov Ásáfa stoštyridsať
a osem.
(45)Vrátnici: synov Šallúma, synov
Átéra, synov Talmóna, synov Akkúva, sy-
nov Chatítu, synov Šóvája, stotridsať
a osem.
(46)Nethíním[133]: synovia Cichu, syno-
via Chasufu, synovia Tabbáóth, (47)sy-
novia Kérósa, synovia Síu, synovia Pádó-
na, (48)synovia Levánu, synovia Chagávu,
synovia Salmája, (49)synovia Chánána,
synovia Giddéla, synovia Gáchara, (50)sy-
novia Reáju, synovia Recína, synovia
Nekódu, (51)synovia Gazzáma, synovia
Uzzu, synovia Páséacha, (52)synovia
Bésaja, synovia Meúním[65 309], synovia Ne-
fíšesím[65 310], (53)synovia Bakbúka, syno-
via Chakúfu, synovia Charchúra, (54)sy-
novia Baclítha, synovia Mechídu, synovia
Charšu, (55)synovia Barkósa, synovia
Síseru, synovia Támacha, (56)synovia
Necíacha, synovia Chatífu.

www.biblia.sk

(57)Synovia služobníkov Šalamúna:
synovia Sótaja, synovia Sóferetha, synovia Perídu[311], (58)synovia Jaelu, synovia
Darkóna, synovia Giddéla, (59)synovia
Šefatju, synovia Chattíla, synovia Pókereth-Haccevájim, synovia Ámeóna[312].

(60)Všetkých Nethíním[133] a synov služobníkov Šalamúna *bolo* tristodeväťdesiat a dva.

(61)A toto[297] *boli* tí, *ktorí*[13] vystúpili[82]
z Tel-Melacha, Tel-Charše, Kerúv-Addána,
Imméra, ktorí[4] nemohli oznámiť[313] [314]
domy[315] svojich otcov a svoj pôvod[316], či
sú oni z Isráéla: (62)synov Deláju, synov
Tóvijju, synov Nekódu šesťstoštyridsať
a dva; (63)a z kňazov: synovia Chavajju,
synovia Kóca[101], synovia Barzillaja, ktorý
pojal ženu z dcér Barzillaja, Gileádího[65],
a bol nazvaný podľa ich mena. (64)Títo
sa dali hľadať svoj zápis[317], chcejúc[54] sa
ukázať ako rodopisne zaznačení, a*le* nebol nájdený, i boli z kňazského úradu[318]
ako nečistí vylúčeni[319] (65)a tiršáthá[320]
im povedal, aby, *až* než *bude* stáť kňaz
k[321] Úrím a Tummím[322], z nanajvýš svätého[323] nejedli.

(66)Všetkého zídenia[215] úhrnom[324] *boli*
štyri myriády[325] dvetisíctristo a šesťdesiat (67)okrem ich nevoľníkov a ich služobných; týchto *bolo* sedemtisíctristotridsať a sedem, a mali[326] dvesto a štyridsať
a päť speváko v a speváčok. (68)Ich koní
bolo sedemstotridsať a šesť, ich mulíc
dvestoštyridsať a päť, (69)tiav štyristotridsať a päť, oslov šesťtisícsedemsto
a dvadsať.

(70)A hlavy otcov[327], *tí* z časti[328] na tú
prácu[87] dali; tiršáthá[320] dal do pokladnice[329] tisíc darkamónov[330] zlata, päťdesiat rajníc, tridsať a päťsto tuník[331] *pre*
kňazov[105] (71)a *niektorí* z hláv otcov[327] dali
do pokladnice[329] práce[89] [332] dve myriády[325]
darkamónov[330] zlata a dvetisíc a dvesto
mín[333] striebra; (72)a čo ostatní[334] *z* ľudu
dali, *boly* dve myriády[325] darkamónov[330]
zlata, dvetisíc mín[333] striebra a šesťdesiat
a sedem tuník[331] *pre* kňazov[105].

(73)I usídlili sa kňazi a Lévíovci[119]
a vrátnici a speváci a *niektorí* z ľudu
a Nethíním[133] a všetok Isráél v svojich
mestách; a keď nastal[335] siedmy mesiac,
boli[68] deti[20] Isráéla v svojich mestách.

8 I zhromaždili sa[336], všetok ľud, ako
jeden muž, na priestranstve[337], ktoré
je pred[233] bránou Vôd, a povedali Ezrovi,
pismárovi[338], o prinesenie knihy zákona[339]
Mojžiša, ktorý prikázal Hospodin Isráélovi. (2)Ezrá, kňaz, teda[37] zákon[339] priniesol pred tvár zídenia[215], aj mužov aj žien[340]
a každého vediaceho[341] počuť[342] [343], v prvý[344]
deň mesiaca[37] siedmeho, (3)a predčitoval[6] v ňom pred[233] priestranstvom[337], ktoré
je pred[233] bránou Vôd, od svitania[345] *až* do
poludnia, pred mužmi a ženami a tými,
ktorí[13] rozumeli[341], a uši všetkého ľudu –
ku knihe zákona[339]. (4)A Ezrá, pismár[338] –
stál[6] na lešení[346] *z* dreva, ktoré na ten
účel[347] zhotovili[117], a vedľa neho stál[6] Mattithjá a Šema a Anájá a Úrijjá a Chilkijjá
a Maaséjá na jeho pravici, a od jeho ľavice
Pedájá a Míšáél a Malkijjá a Chášum
a Chašbaddáná, Zecharjá, Mešullám.
(5)A Ezrá pred očami všetkého ľudu otvoril knihu, lebo bol[6] sponad všetkého ľudu,
a za otvárania jej[348] sa postavili, všetok
ľud. (6)A Ezrá sa dal velebiť[349] Hospodina, veľkého Boha, a všetok ľud, *tí* odpovedali[6]: Ámén, ámén[230]! s pozdvihovaním[184] svojich rúk; a schýlili hlavy[350] a dali
sa, obličaje[351] k zemi, klaňať Hospodinovi.
(7)A Jéšúa a Bání a Šérévjá, Jámín, Akkúv, Šabbethaj, Hódijjá, Maaséjá, Kelítá,
Azarjá, Józávád, Chánán, Pelájá, a Lévíovci[119] poúčali[341] [352] ľud o zákone[339], kým[4] ľud
bol na svojom stanovišti. (8)A predčitovali[6] v knihe, v Božom zákone[339], objasňovanom[353] na[4] dodanie[354] [355] pochopenia[356],
takže[4] sa v predčitovanom vyznali[341] [357].

(9)I povedal všetkému ľudu Nechemjá
– on *bol* tiršáthom[320] – a Ezrá, kňaz, pismár[338], a Lévíovci[119], ktorí[13] poúčali[341] [352]
ľud: Ten*to* deň, on *je* svätý[358] Hospodinovi,
vášmu Bohu; nemusíte[54] smútiť ani plakať
(lebo plakali, všetok ľud, za svojho počutia
slov zákona[339]). (10)I povedal*i* im: Choďte,
jedzte tučnosti[359] a pite sladkosti[359], a posielajte podiely[360] tomu[167], komu[108] nie je
pripravené[361]; áno[4], ten*to* deň *je* svätý[358]
nášmu Pánovi, i nemusíte[54] sa trápiť[362],
lebo radosť[363] *v* Hospodinovi[105], tá[168] *je*[364]
vašou pevnosťou[365]. (11)Tak[4] Levíovci[119]
prinášali útechu[366] všetkému ľudu, výrokom: Mlčte, lebo ten*to* deň *je* svätý[358],
i nemusíte[54] sa trápiť[362]. (12)Odišli teda[36],

www.Biblia-Online.info

všetok ľud, jesť a piť a odosielať[367] podiely[360] a pôsobiť[117] veľkú radosť[368], lebo boli upreli pozornosť[341] na slová[369], ktoré im boli dané na vedomie.

(13)A v druhý deň sa zhromaždili[336] hlavy otcov[327] všetkého ľudu[37], kňazi a Lévíovci[119] k Ezrovi, písmárovi[338], nadobudnúť rozumnosť[370] ohľadne slov[371] zákona[339]; (14)a našli v zákone[339] napísané, že Hospodin skrze[372] Mojžiša rozkázal, že deti[20] Isráéla o slávnosti v siedmom mesiaci majú[54] bývať v búdkach[373] (15)a že majú[54] zvestovať[374] a vo všetkých mestách a v Jerúsaléme rozhlásiť výrok[375]: Vyjdite[75] *do* vrchov[376] a nanoste lístia[377] olív[7] a lístia[377] stromovia[378] oleja[379] a lístia[377] mýrt[7] a lístia[377] paliem a lístia[377] husto olisteného stromovia[378] na zhotovenie[117] búdok[373] ako *je* napísané. (16)Vyšli[75] teda[36], ľud, a nanosili a nazhotovovali[117] si búdok[373], každý[135] na svojej streche a v ich nádvoriach[129 380] a v nádvoriach[129] Božieho domu a na priestranstve[337] *pri* bráne[105] Vôd a na priestranstve[337] *pri* bráne[105] Efrájima. (17)Nazhotovovali[117] teda[36], všetko zídenie[215] tých, *ktorí*[13] sa vrátili zo zajatia, búdok[373] a usídlili sa v búdkach[373], lebo od dní Jéšúu[381], syna Núna, *až* po onen deň tak deti[20] Isráéla nerobili[6]. I nastala[55] veľmi veľká radosť.

(18)A deň po dni[382] čítali[6] v knihe Božieho zákona[339], od prvého dňa po deň posledný, a konali[6] slávnosť *po* sedem dní; a v ôsmy deň *bolo* slávnostné zhromaždenie[383] podľa predpisu[24].

9 A v dvadsiaty a štvrtý deň tohto mesiaca[37] sa deti[20] Isráéla zhromaždili[336] s pôstom[184] a vo vrecovine[384] a *s* hlinou[385] na sebe[386] (2)a oddelili sa[387], semä Isráéla, od všetkých detí[20] cudziny[388]; i zastali a dali sa robiť vyznanie za[21] svoje hriechy a neprávosti[151] svojich otcov. (3)A povstali na svojom stanovišti a dali sa čítať v knihe zákona[339] Hospodina, svojho Boha, *po* štvrtinu dňa, a *po* štvrtinu vyznávali a klaňali sa Hospodinovi, svojmu Bohu; (4)a povstal Jéšúa a Bání, Kadmíél, Ševanjá, Bunní, Šerevjá, Bání, Kenání na výstupku[389] Lévíovcov[119] a dali sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, silným hlasom volať[390].

(5)A Lévíovci[119], Jéšúa a Kadmíél, Bání, Chašavnejá, Šerevjá, Hódijjá, Ševanjá, Petachjá povedali: Vstaňte, velebte[349] Hospodina, vášho Boha od večnosti po večnosť – áno[4], nech sa dajú[17] velebiť[349] meno tvojej slávy, ktoré[4] *je* vyvýšené nad všetko velebenie[349] a dobrorečenie[391]! (6)Ty *si* ON[392], Hospodine, ty samotný[393], ty si spravil nebesá, nebesá nebies a všetko ich osadenstvo[394], zem a všetko, čo *je* na nej, moria[395] a všetko, čo *je* v nich, a ty ich všetky[165] oživuješ[396], a osadenstvo[394 397] nebies, *tí* sa ti klaňajú. (7)Ty *si* ON[392], Hospodine, Bože, ktorý si našiel záľubu v Abrámovi[398] a vyviedol si[75] ho z Úra Kasdím[160 399] a určil si[354] jeho meno, Abráhám, (8)a zistil si[400] jeho srdce pred tvojou tvárou verným[401] na[4] uzavretie[402] zmluvy[403] s ním, dať zem Kenaaního, Chittího, Emórího a Perizzího a Jevúsího a Girgášího[67] – dať jeho semenu, a svoje slová si dodržal[228], lebo ty *si* spravodlivý. (9)A uvidel si biedu[404] našich otcov v Egypte a počul si ich volanie[390] pri mori Tŕstia[405] (10)a ukázal[214] si znamenia a zázraky na faraónovi a na všetkých jeho služobníkoch a na všetkom ľude jeho zeme, lebo si vedel[6], že sa proti nim správali spupne[406], a zriadil si[117] si chýr[407] ako tohto dňa. (11)A pred ich tvárou si rozpoltil more, takže[4] prešli stredom mora po suchu[408], a ich prenásledovateľov si hodil v hĺbky[409], tak ako kameň[267 410] v mohutné vody.

(12)A viedol si ich stĺpom oblaku za dňa a stĺpom ohňa *v* noci na osvetľovanie im cesty, ktorou mali[54] ísť; (13)a zostúpil si na vrch Sínaj a dal si sa hovoriť s nimi z nebies a dal si im správne[411] predpisy[24] a pravdivé zákony[289 339], dobré ustanovenia[23] a rozkazy, (14)a dal si im na vedomie svoju svätú sobotu[358 412], a rozkazy, ustanovenia[23] a zákon[339] si im prikázal skrze[372] Mojžiša, svojho nevoľníka, (15)a na ich hlad si im dal chlieb z nebies a na ich smäd si im vyviedol[75] vody zo skaliska[413] a nariadil[414] si im vstúpiť zaujať[415] zem, *o* ktorej[88] si zdvihol[40] svoju ruku[416], že im *ju* dáš[30].

(16)A*le* oni, áno[4], naši otcovia, sa zachovali spupne[406] a zatvrdili[417] svoju šiju a neobrátili sluch[19] k tvojim rozkazom, (17)i odopreli poslúchať a nepripomenuli *si* tvoje divy, ktoré si pri nich vykonal; áno[4], zatvrdili[417] svoju šiju a v svojej

Slovenský ekumenický preklad

spurnosti ustanovili[215] hlavu na návrat
do svojho nevoľníctva[104]. No[4] ty *si* +Boh
odpúšťaní[418], milostivý[419] a súcitný[420],
zdĺhavý[421] *k* hnev*u*[422] a oplývajúci[423] láska-
vosťou[424], i neopustil si ich; (18)ba, keď
si zhotovili[117] teľa[425] – zliatinu a povedali:
toto *sú* tvoji bohovia, ktorí ťa vyviedli[82 426]
z Egypta, takže[4] sa dopustili[117] veľkého
rúhania[427], (19)tu[4] si ich ty v svojom hoj-
nom súcite[35] nezanechal v pustine; stĺp
oblaku, ten sa zpred nich[428] neodvrátil[429]
vo dne na ich vedenie cestou, a ani stĺp
ohňa v noci na osvetľovanie im tej[4] cesty,
ktorou mali[54] ísť. (20)A dal si svojho
dobrého Ducha na dodávanie im rozum-
nosti[370] a svoju mannu si neodoprel ich
ústam[430], *aj* vodu si im dával na ich smäd.
(21)A *po* štyridsať rokov si ich v pustine
živil[6 431], neutrpeli nedostatku[432]; ich šaty
neschátrali[433] a ich nohy neopuchli.

(22)A *vy*dal si im kráľovstvá a ná-
rodnosti[26] a tie[167] si rozptýlil[434] po kú-
toch[7 435 436], i zmocnili sa[416] zeme Síchóna,
totiž[4] zeme kráľa Chešbóna, a zeme Óga,
kráľa Bášána; (23)a ich deti[20] si rozmno-
žil jako hviezdy nebies a uviedol si ich
do zeme, ktorú dať za vlastníctvo[437] si
sľúbil[414] ich otcom; (24)i vstúpili synovia
a zmocnili sa[415] zeme, i pokoril si pred
ich tvárou obyvateľov zeme, Kenaaního[67],
a *vy*dal si ich v ich ruku, *aj* ich kráľov[4]
a národnosti[26] zeme, na zaobchodenie[117]
s nimi[438] podľa ich ľubovôle[439]. (25)I do-
byli opevnené[440] mestá a tučnú[441] pôdu[385]
a zmocnili sa[415] domov plných všetkého
dobrého, vydlabaných cisterien, viníc
a olivníc a stromovia[378] poskytujúceho
potravu[442] v hojnosti, i najedli sa a nasý-
tili sa a stučneli a zbujneli[443] v tvojej veľ-
kej dobrote.

(26)A stali sa neposlušnými[444] a vzbú-
rili sa proti tebe a tvoj zákon[339] hodili za
svoj chrbát a dali sa zabíjať tvojich proro-
kov, ktorí proti nim[445] svedčili[6 446], aby ich
priviedli späť[30 447] k tebe, a dopúšťať sa[117]
veľkého rúhania[427], (27)i dal si sa *vy*dávať
ich v ruku ich protivníkov[172], ktorí[4] im pô-
sobili[6] tieseň[448 449]; a v dobe svojej tiesne[449]
k tebe kričali[450] a ty si z nebies počul
a podľa svojho veľkého súcitu[35] si im dá-
val vysloboditeľov[451], ktorí[4] ich z ruky ich
protivníkov[172] vyslobodzovali[451].

(28)No[4] ako sa im dostalo odpočin-
ku[452 453], vracali sa ku konaniu zlého pred
tvojou tvárou[454]; preto[4] si ich ponechával[6 112]
v ruke ich nepriateľov, takže[4] nad nimi pa-
novali[6 455]; potom[4] ťa zasa[456] volali[6 390] a ty si
z nebies počúval a podľa svojho hojného
súcitu[35] si ich veľa ráz[457] vyprosťoval
(29)a svedčil[6 446] si proti nim[445], aby si ich
priviedol späť[30 447] k tvojmu zákonu[339], no[4]
oni sa správali[6] spupne[406] a neposlúchali[6]
tvojich rozkazov[37], a majúc tvoje pred-
pisy[24 458], hrešili[6] proti nim[459], v ktorých[460]
človek, ak ich bude vykonávať, bude[68] žiť,
a nastavili[214] vzdorovité plece[461] a zatvr-
dili[417] svoju šiju a neposlúchali[6], (30)no[4]
zotrval si[462] pri nich *po* mnohé roky
a skrze[372] svojich prorokov si proti nim[445]
svojím Duchom svedčil[6 446]. A*le* nenastavili
sluch[463]; i *vy*dal si ich v ruku národností[26]
zemí; (31)a*le* v svojom hojnom súcite[35 201]
si im nespravil koniec a neopustil si ich,
lebo ty *si* milostivý[419] a súcitný[420] Boh.

(32)Nuž teda[204], náš Bože, ktorý[13] *si*
Boh veľký, mocný[118] a hrozný[14], zachová-
vajúci[15] zmluvu a láskavosť[424], kiež sa pred
tvojou tvárou nevidia[17] nepatrnými všetky
útrapy[7], ktoré nás postihli[400], totiž[108] na-
šich kráľov, aj[108] našich vodcov[62], ako[108]
aj[36] našich kňazov, ako[108] aj[36] našich pro-
rokov, ako[108] aj[36] našich otcov, ako[108] aj[36]
všetok tvoj ľud, od dní kráľov Aššúra[464 465]
až po tento deň. (33)Áno[4], ty *si* spravod-
livý ohľadne všetkého, čo[13] na nás prišlo,
lebo si preukázal[117] vernosť[289], kým[4] sme
my konali[6] zlovoľne (34)a nie *že* sami
naši králi, naši vodcovia[62], naši kňazi
a naši otcovia uskutočnili[117] tvoj zákon[339]
a nie *že* boli[6] pozorní na tvoje rozkazy
a ohľadne tvojich svedectiev, ktorými si
proti nim[446] svedčil[6 446] (35)a nie *že* oni
v svojom kráľovstve a v množstve tvojich
dobrých vecí[466], ktoré si im dal, a v rozľah-
lej[190] a tučnej[441] zemi, ktorú si predložil[215]
ich tvári, tebe slúžili[6] a nie *že* sa *od*vrá-
tili od svojich zlých skutkov[467]. (36)Hľa,
my *sme* dnes nevoľníkmi v zemi, ktorú
si dal našim otcom na jedenie jej ovocia
a jej úžitku[468], hľa, my *sme* nevoľníkmi na
nej, (37)ktorá[4] svoju úrodu rozmnožuje
kráľom, ktorých si pre naše hriechy[201]
postavil[214] nad nami, ktorí[4] vládnu[469] nad
našimi telami *aj* naším dobytkom[74] podľa

www.biblia.sk

svojej ľubovôle[439], takže[4] my *sme* vo veľkej tiesni. (38)[470]A pre toto všetko[201] my
uzatvárame[402] dohodu[471 472], ktorú[4] zapisujeme, a na tom, *čo je* spečatené, *sú*[473] naši
vodcovia[62], naši Lévíovci[119] a naši kňazi.

10 A na tých spečatených *zápisoch*
boli[473]: Nechemjá, tiršáthá[320], syn
Chachalju, a Cidkijjá. – (2)Serájá, Azarjá,
Jeremjá, (3)Pašchúr, Amarjá, Malkijjá,
(4)Chattúš, Ševanjá, Mallúch, (5)Chárim, Merémóth, Óvadjá, (6)Dániél, Ginnethón, Bárúch, (7)Mešullám, Avijjá,
Mijjámin, (8)Maazjá, Bileggaj, Šemaejá;
títo *boli* kňazi. – (9)A Lévíovci[119], totiž[4]
Jéšúa, syn Azarju, Binnúj, zo synov Chénádáda, Kadmíél (10)a ich bratia: Ševanjá, Hódijjá, Kelítá, Pelájá, Chánán,
(11)Míchá, Rechóv, Chašavjá, (12)Zakkúr, Šérévjá, Ševanjá, (13)Hódijjá, Bání,
Benínnú. – (14)Hlavy ľudu: Pareóš, Pachath-Móáv, Élám, Zattú, Bání, (15)Bunní, Azgád, Béváj, (16)Adónijjá, Bigvaj,
Ádín, (17)Átér, Chizkijjá, Azzúr, (18)Hódijjá, Chášum, Bécáj, (19)Chárif, Anáthóth, Névaj, (20)Magpíáš, Mešullám,
Chézír, (21)Mešézaveél, Cádók, Jaddúa,
(22)Pelatjá, Chánán, Anájá, (23)Hóšéa,
Chananjá, Cháššúv, (24)Hallócheš, Pilchá, Šóvék, (25)Rechúm, Chašavná, Maaséjá, (26)a Achijjá, Chánán, Ánán,
(27)Mallúch, Chárim, Baaná.

(28)A ostatní[334] *z* ľudu, kňazi, Lévíovci[119], vrátnici, speváci, Nethíním[133] a každý, kto[13] sa oddelil[387] od národností[26] zemí
k Božiemu zákonu[339], ich ženy, ich synovia a ich dcéry, každý uvedomelý[474],
majúci porozumenie[341], (29)sa držali
pri svojich bratoch, svojich vznešených,
a vstupovali v zakliatie[475] a v prísahu
o chodení v Božom zákone[339], ktorý bol
daný skrze[372] Mojžiša, Božieho nevoľníka,
a o zachovávaní[15] a o vykonávaní všetkých
rozkazov Hospodina, nášho Pána, a jeho
predpisov[24] a jeho ustanovení[23], (30)a že
svoje dcéry nebudeme dávať národnostiam[26] zeme ani ich dcéry brať pre našich
synov[73], (31)a národnosti[26] zeme, ktoré[13]
dovážajú tovary a všemožné[242] zrnie v deň
soboty[412] na predaj, – nebudeme od nich
brať v sobotu[412], v svätý deň[358]; a pri siedmom roku[476] budeme odpúšťať[477], áno[4],
dlžobu[211 478] *z* každej ruky.

(32)Tiež[4] sme na seba vzali[479] povinnosti[480] uložiť[214] si[481] tretinu šekla[237] v roku
na službu *v* Božom dome[105], (33)na chlieb
na zoraďovanie[105 482] a ustavičnú *obeť* daru[483]
a na ustavičnú vzostupnú *obeť*[484] sobôt[412],
nových mesiacov, na určené sviatky[485 486],
a na posvätené *veci* a na *obete za* hriechy
na urobenie zadosť[487] za Isráéla, a *na*
všetku činnosť[87] *v* Božom dome[105].
(34)A dali sme sa vrhať lósy o dodávanie
driev, kňazi, Lévíovci[119] a ľud, o dopravovanie *do* Božieho domu, podľa domov[488 489]
našich otcov, v stanovených lehotách rok
po roku[490], na zapaľovanie na oltári
Hospodina, nášho Boha, ako *je* napísané
v zákone[339], (35)a o dopravovanie prvotín[491] našej pôdy[385] a prvotín[491] všetkého
ovocia všetkého stromovia[378] rok po
roku[490] do domu Hospodina, (36)a prvorodené našich synov a nášho dobytka[74],
ako *je* napísané v zákone[339], a prvorodené
nášho hovädzieho dobytka a nášho drobného dobytka dopravovať do Božieho
domu kňazom, ktorí[13] v Božom dome obsluhujú[492]. (37)A prvú dávku[493] *z* našich
dieží[494] a naše *obete* venovania[495] a ovocie
všetkého stromovia[378], muštu a olej[224] budeme dopravovať kňazom do komôr[496]
Božieho domu a desiatky[7 497] *z* našej pôdy[385]
Lévíovcom[119], lebo[4] oni, Lévíovci[119], vyberajú desiatky[498] vo všetkých mestách našej
služby[104 499] (38)a pri vyberaní desiatkov[498]
Lévíovcami[119] bude pri Lévíovcoch[119] kňaz,
syn Áróna, a Lévíovci[119] budú[17] do Božieho
domu, do komôr[496] domu[37] pokladu[329 500 501],
vynášať[82 502] desiatky[7 497] *z* desátkov[7 497].
(39)Do tých*to* komôr[496] totiž majú[54] deti[20]
Isráéla a deti[20] Lévího dopravovať *obeť* venovania[495] obilia, muštu a oleja[224], lebo[4]
tam *sú* náčinia[503] svätyne[504] a kňazi, ktorí[13]
obsluhujú[492], a vrátnici a speváci; a nemáme[54] Boží dom opúšťať.

11 I usídlili sa predstavení[62] ľudu
v Jerúsaléme a ostatní[334] *z* ľudu sa
dali vrhať lósy o uvedenie jedného z desiatich na usídlenie sa v Jerúsaléme, svätom meste[358], a deviatich zvyšujúcich[505]
v *iných* mestách; (2)a dali sa žehnať, ľud,
všetkých mužov, ktorí[13] sa dobrovoľne
rozhodli[506] v Jerúsaléme sa usídliť.

(3)A toto[297] *boli* hlavy kraja[298], *tí,* ktorí
sa usídlili v Jerúsaléme (a v mestách Júdu

www.biblostatis.sk

sa usídlili, každý[135] v svojej držbe v svojich mestách, Isráél, kňazi a Lévíovci[119] a Nethíním[133] a synovia služobníkov Šalamúna, (4)a v Jerúsaléme sa usídlili *niektorí* z detí[20] Júdu a z detí[20] Benjámína).

Zo synov Júdu: Athájá, syn Uzzijju, syna Zecharju, syna Amarju, syna Šefatju, syna Mahalaleéla zo synov Pereca, (5)a Maaséjá, syn Bárúcha, syna Kolchózéa, syna Chazáju, syna Adáju, syna Jójáríva, syna Zecharju, syna Šilóního[507]. (6)Všetkých synov Pereca, ktorí[13] sa usídlili v Jerúsaléme, *bolo* štyristošesťdesiat a osem zdatných[508] mužov[509].

(7)A títo synovia Benjámína: Sallu, syn Mešulláma, syna Pedáju, syna Kóláju, syna Maaséju, syna Íthiéla, syna Isaju, (8)a po ňom Gabbaj, Sallaj, deväťstodvadsať a osem, (9)a Jóél, syn Zichrího, dozorca[510] nad nimi, a Júdá, syn Sennúu[511], druhý nad mestom[287].

(10)Z kňazov Jedaejá, syn Jójáríva, Jáchín, (11)Serájá, syn Chilkijju, syna Mešulláma, syna Cádóka, syna Merájótha, syna Achítúva, vedúceho[512 513] Božieho domu, (12)a ich bratia, vykonávajúci činnosť[87] v dome, osemstodvadsať a dva, a Adájá, syn Jerócháma, syna Pelalju, syna Amcího, syna Zecharju, syna Pašchúra, syna Malkijju, (13)a jeho bratia, hlavy otcov[327], dvestoštyridsať a dva, a Amasesaj, syn Azareéla, syna Achzaja, syna Mešillémótha, syna Imméra, (14)a ich bratia, zdatní[508] hrdinovia[118], stodvadsať a osem, a dozorca[510] nad nimi Zavdíél, syn Gedólíma[511 514].

(15)A z Lévíovcov[119] Šemaejá, syn Chaššúva, syna Azríkáma, syna Chašavju, syna Búnního, (16)a Šabbethaj a Józávád, nad vonkajšou činnosťou[87 472] Božieho domu[37], z hláv Lévíovcov[119]; (17)a Mattanjá, syn Míchu, syna Zavdího, syna Ásáfa, riadiaci[515] začínanie, *keď* prinášali[516] chválu[232] pri modlitbe, a Bakbukjá, druhý z jeho bratov, a Avdá, syn Šammúu, syna Gálála, syna Jedúthúna; (18)všetkých Lévíovcov[119] v svätom meste[368] *bolo* dvestoosemdesiat a štyri.

(19)A vrátnici: Akkúv, Talmón a ich bratia, strážcovia[15] v bránach, stosedemdesiat a dva.

(20)A vo všetkých mestách Júdu *bol* zvyšok Isráéla, kňazi, Lévíovci[119], každý[135] v svojom dedičstve[517]; (21)a Nethíním[133] bývali v Ófeli, a nad Nethíním[133] *boli* Cíchá a Gišpá. (22)A dozorcom[510] Lévíovcov[119] v Jerúsaléme *bol* Uzzí, syn Báního, syna Chašavju, syna Mattanju, syna Míchu. Zo synov Ásáfa *boli* pri[518] činnosti[87] Božieho domu speváci, (23)lebo o nich *bol* rozkaz kráľa, totiž[4] opatrenie[471] pre spevákov, prídel[519] dňa v jeho deň, (24)a Pethachjá, syn Mešézaveéla zo synov Zeracha, syna Júdu, *bol* k ruke kráľovi[105] ohľadne všetkých záležitostí[347] ľudu[37].

(25)A ohľadne dedín[129 520] v ich poliach, *niektorí* z detí[20] Júdu sa usídlili v Kirjath-Arbe a jej osadách[521] a v Dívóne a jeho osadách[521] a v Jekavceéli a jeho dedinách[129 520] (26)a v Jéšui a v Móláde a v Béth-pelete (27)a v Chacar-Šúali a v Beér-ševe a jej osadách[521] (28)a v Ciklágu a v Mechóne a v jej osadách[521] (29)a v Én-Rimmóne a v Corei a v Jarmúthu (30)Zánóachu, Adulláme a jeho dedinách[129 520], Láchíši a jej poliach, Azéke a jej osadách[521], a utáborili sa[522] od Beér-ševy *až* po prierv[76] Hinnóma. (31)A deti[20] Benjámína od Gevy *v* Michmáši a Ajji a Béth-Éli a jeho osadách[521], (32)Anáthóth, Nóve, Ananji, (33)Chácóri, Ráme, Gittájim, (34)Chádíde, Cevóím, Nevalláte, (35)Lóde a Ónó, prierve[76] remeselníkov[523]. (36)A z Lévíovcov[119] *boli* oddiely[524] Júdu, *patriace*[525] k Benjámínovi.

12 A toto[297] *boli* kňazi a Lévíovci[119], ktorí vystúpili[82] so Zerubbávelom, synom Šealtíéla, a Jéšúom: Serájá, Jeremjá, Ezrá, (2)Amarjá, Mallúch, Chattúš, (3)Šechanjá, Rechum, Merémóth, (4)Iddó, Ginnethój, Avijjá, (5)Mijjámín, Maadjá, Bilgá, (6)Šemaejá a Jójárív a Jedaejá, (7)Sallú, Ámók, Chilkijjá, Jedaejá. Toto[297] *boli* hlavy kňazov a ich bratia v dňoch Jéšúu.

(8)A Lévíovci[119]: Jéšúa, Binnúj, Kadmíél, Šerevjá, Mattanjá (nad chválospevmi[231 472], on a jeho bratia), (9)a Bakbukjá a Unní, ich bratia, *boli* pri nich[518] ako stráže[293 526].

(10)A Jéšúa splodil Jójákíma a Jójákím splodil Eljášíva a Eljášív splodil Jójádu (11)a Jójádá splodil Jónáthána a Jónáthán splodil Jaddúu.

(12)A v dňoch Jójákíma boli kňazi, hlavy otcov[327]: zo[305] Seráju[306] Merájá,

www.biblia.sk

z[305] Jeremju[306] Chananjá, (13)z[305] Ezru[306]
Mešullám, z[305] Amarju[306] Jehóchánán,
(14)z[305] Melúkího[306] Jónáthán, zo[305] Šechanju[306] Jozef, (15)z[305] Charima[306] Adná,
z[305] Merájótha[306] Chelkáj, (16)z[305] Iddóa[306]
Zecharjá, z[305] Ginnethóna[306] Mešullám,
(17)z[305] Avijju[306] Zichrí, z[305] Minjámína[306],
z[305] Móadju[306] Piltaj, (18)z[305] Bilgu[306] Šemmúa, zo[305] Šemaeju[306] Jehónáthán, (19)z[305]
Jójáríva[306] Mattenaj, z[305] Jedaeju[306] Uzzí,
(20)zo[305] Sallaja[306] Kallaj, z[305] Ámóka[306]
Éver, (21)z[305] Chilkijju[306] Chaššavjá, z[305] Jedaeju[306] Nethaneél.

(22)Lévíovci[119] *boli* zapísaní v dňoch
Eljášíva, Jójádu a Jóchánána[527] a Jaddúu,
hlavy otcov[327] a kňazi, do[528] kraľovania
Dárjáveša, Peržana. (23)Synovia Lévího,
hlavy otcov[327], *boli* zapísaní na knihu[529]
letopisov[530], až do dní Jóchánána[527], syna
Eljášíva. (24)A hlavy Lévíovcov[119], Chašavjá, Šerevjá a Jéšúa, syn Kadmíéla, a pri
nich[518] ich bratia na velebenie[531] a chválu[231]
podľa[532] rozkazu Dávída, Božieho muža,
smena[294 533] jedna rovnako ako druhá[534]:
(25)Mattanjá a Bakbukjá, Óvadjá. Mešullám, Talmón, Akkúv *boli* strážcovia[15],
vrátnici *na* stráži[294] pri zásobárňach[535]
u brán. (26)Títo *boli* v dňoch Jójákíma,
syna Jéšúu, syna Jócádáka, a v dňoch
Nechemju, miestodržiteľa, a Ezru, kňaza,
pismára[338].

(27)A pri zasvätení[536] múru[10] Jerúsaléma
vyhľadali Lévíovcov[119] zo všetkých miest[28],
priviesť ich do Jerúsaléma na usporiadanie[117] zasvätenia[536], s[4] radosťou a s prejavmi[184] vďaky[537] a so spevom[185], cimbalmi,
varytami[538] a lýrami[539], (28)I zhromaždili
sa[336] synovia spevákov, *aj* z roviny[126], okolia[540] Jerúsaléma, *aj* z dedín[129 520] Netófáthího[65] (29)a z Béth-Gilgála a z polí
Gevy a Azmávethu, lebo si speváci zbudovali dediny[129 520] *v* okolí[540] Jerúsaléma.
(30)A kňazi a Lévíovci[119] sa očistili a očistili ľud a brány a múr[10].

(31)I vyviedol som[82] predstavených[62]
Júdu nahor na múr[10] a postavil som dva
veľké ďakovné zbory[537] a sprievody: napravo nahor na múr[10] k bráne Hnoja
(32)a za nimi išiel Hóšavjá a polovica
predstavených[62] Júdu (33)a Azarjá a Ezrá
a Mešullám, (34)Júdá a Benjámín a Šemaejá a Jeremjá (35)a *niektorí* zo synov kňazov s pozaunami[184]: Zecharjá, syn Jónáthána, syna Šemaeju, syna Mattanju,
syna Mícháju, syna Zakkúra, syna Ásáfa,
(36)a jeho bratia Šemaejá a Azareél,
Milalaj, Gilalaj, Máaj, Nethaneél a Júdá,
Chanání, s hudobnými nástrojmi[184 503 541]
Dávída, Božieho muža, a pred ich tvárou
Ezrá, pismár[338]. (37)A pri bráne Prameňa
pred[518] seba vystúpili[82] na schody mesta
Dávída[116] vzostupom po múre[10] ponad
dom Dávída[542] až po bránu Vôd ku vzchádzaniu[132 543].

(38)A druhý ďakovný zbor[537], ten[13] sa
poberal opačným smerom[544], a za ním ja
a polovica ľudu, nahor na múr[10], nahor
pozdĺž veže Pecí až po Široký múr[10]
(39)a ponad bránu Efrájima[542] a k bráne
Starej[107] a k bráne Rýb a veži Chananeéla
a veži Meá až po bránu Oviec[96 97] a zastali
pri bráne väznice.

(40)A oba ďakovné zbory[537] zastali
v Božom dome, *aj* ja, a so mnou polovica zmocnencov[85], (41)a kňazi: Eljákím,
Maaséjá, Minjámín, Míchájá, Eljóénáj,
Zecharjá, Chananjá, s pozaunami[184],
(42)a Maaséjá a Šemaejá a Eleázár a Uzzí
a Jehóchánán a Malkijjá a Élám a Ázer;
a speváci sa dali hlasno spievať[374 545], a dozorcom[511 546] *bol* Jizrachjá. (43)A v onen
deň sa dali obetovať veľké obete a rozradovali sa, lebo ich Boh rozradoval veľkou
radosťou, a aj ženy a dietky[547] sa rozradovali, takže[4] radosť Jerúsaléma bolo[6] počuť
až z ďaleka.

(44)A v onej dobe boli niektorí[227] poverení dozorom[548] nad skladišťami[137] pokladov[37 329 500 501], *obetí*[37] venovania[495] a prvej
úrody[37 493] a desiatkov[37 497] na sústredenie
v nich, z[305 549] polí miest[550], podielov[551] pre
kňazov[73] a pre Lévíovcov[73 119] *podľa* zákona[339], lebo sa Júdá radoval[6] nad kňazmi
a nad Lévíovcami[119], ktorí[13] stáli[552].
(45)I dodržiavali[6 15] nariadenie[295] svojho
Boha, *aj* nariadenie[295] *o* očisťovaní, *aj* speváci a vrátnici, podľa rozkazu Dávída
a Šalamúna, jeho syna. (46)Lebo od
dávna, v dňoch Dávída a Ásáfa, *boli* riadiaci[515] spevákov a spevu dobrorečenia[391]
a prinášania chvály[231] Bohu[553], (47)a v dňoch
Zerubbávela a v dňoch Nechemju dávali,
všetok Isráél, podiely[551] *pre* spevákov
a vrátnikov[105], prídel[519] dňa v jeho deň,

www.biblia.sk

a posviacali pre Lévíovcov[73 119], a Lévíovci[119]
posviacali pre synov[73] Áróna.
13 V onen deň sa v uši ľudu čítalo[6]
v knihe Mojžiša a našlo sa v nej
napísané, že Ammóní[67] a Móáví[67] nikdy[554]
nesmie[54] vstúpiť v Božie zídenie[215],
(2)lebo neprivítali[555] deti[20] Isráéla s chlebom a s vodou[184 556] a najali[272] proti nemu[557]
Bileáma na zlorečenie jemu[557], *ale* náš
Boh zmenil zlorečenie na požehnanie.
(3)A ako počuli zákon[339 453], stalo sa[55], že[4]
všetko primiešané z Isráéla vylúčili[387].
(4)*Ale* ešte pred týmto[558] *sa* Eljášív,
kňaz, dosadený[214] ohľadne miestnosti[7 496 559] domu nášho Boha, *stal* blízkym[560]
Tóvijjovi (5)a zariadil[117] pre neho[73] veľkú
miestnosť[496], kam[264] predtým[233] zvyčajne
dávali[561] *obeť* daru[483], kadidlo[562], náčinia[503]
a desiatky[7 497] obilia, muštu a oleja[226], náležitosť[563] Lévíovcov[119], spevákov a vrátnikov, a *obeť* venovania[495] *pre* kňazov[105].
(6)No[4] pri tomto všetkom som v Jerusaléme nebol[6], lebo som sa v tridsiatom
a druhom roku Artachšastea[37], kráľa
Bávela[303], dostavil ku kráľovi, *ale* po uplynutí[564] *koľkosi* dní som sa od kráľa dovolil
(7)a keď som prišiel do Jerusaléma, nazrel som[68 341] v zlo[565], ktorého sa Eljášív
pre Tóvijju[73] dopustil[117] zriadením[117] mu
bytu[137] v nádvoriach[129 566] Božieho domu.
(8)To[4] pre mňa[73] bolo[6 567] veľmi zlé[47], i *vy*
hádzal som všetky náčinia[503] domu Tóvijju
z miestnosti[496] von[568] (9)a povedal som,
nech[4] tú miestnosť[496] očistia a dajú tam
späť[447] náčinia[503] Božieho domu, *obeť*
daru[483] a kadidlo[562].
(10)A zvedel som, že podiely[551] Lévíovcov[119] neboli[6] dávané, takže[4] sa rozutekali každý[135] na svoje pole, Lévíovci[119]
a speváci, vykonávajúci svoju činnosť[87];
(11)i dal som sa vadiť so zmocnencami[85 208] a povedal som: Prečo je[6] Boží
dom zanedbaný[112]? A zhromaždil som
ich[569] a uviedol[479] som ich na ich stanovište (12)a všetok Júdá, *tí* dopravili
desiatky[7 497] obilia a muštu a oleja[224] do
zásobární[329] (13)a nad zásobárňami[329]
som správcami zásob ustanovil Šelemju,
kňaza, a Cádóka, pismára[338], a Pedáju
z Lévíovcov[119], a k ich ruke Chánána,
syna Zakkúra, syna Mattanju, lebo *tí*
boli[6] považovaní *za* spoľahlivých[401]; a na
nich[570] *bolo* rozdeľovať svojim bratom.
(14)Pamätaj na mňa, môj Bože, ohľadne
tohto, a kiež nevytieraš[17 154] zbožných
činov[424], ktoré som vykonal ohľadne[458]
domu môjho Boha a ohľadne[458] starostlivosti[294 427] *oň*[105]!
(15)V oných dňoch som v Júdovi spozoroval[571] v sobotu[412] šliapajúcich[572] lisy[573]
a dovážajúcich snopy[574] a nakladajúcich
na osly, a tiež víno, hrozná a figy a všemožné[242] bremená[575], ktoré[4] dovážali
v Jerusalém v deň soboty[412], i dal som sa
vznášať odpor[446] ohľadne dňa[458 576] ich predávania potravín[7]. (16)Usídlili sa v ňom[577]
aj Córím[65 578], dovážajúci ryby[7] a všemožné[242] *veci na* predaj[579] a v sobotu[412]
deťom[20] Júdu a v Jerusaléme predávajúci.
(17)I dal som sa vadiť s urodzenými[208]
Júdu a povedal som im: Čo *je* toto *za* zlú
vec, ktorú vy robíte, že[4] znesväcujete[580]
deň soboty[412]? (18)Či tak nerobili[6] naši
otcovia, takže[4] na nich náš Boh priviedol
všetko toto nešťastie[9], *aj* na toto mesto?
A vy znesväcovaním[580] soboty[412] hnevu[581]
na Isráéla pridávate[582]!
(19)Ako teda[36] brány Jerusaléma pred[233]
sobotou[412] stemneli, stalo sa[55], že[4] som povedal, nech[4] zavrú vráta[99 246], a povedal
som, že ich nemajú[54] otvárať, až po sobote[412], a postavil som k bránam *niektorých* zo svojich sluhov[182]; nesmelo[55] v deň
soboty[414] vniknúť *žiadne* bremä[575]. (20)Kramári a predávači všemožných[242] *vecí na*
predaj[579] teda[36] prenocovali zvonku voči
Jerusalému[583], raz a dvakrát[584]; (21)i vyslovil som proti nim napomenutie[446] a povedal som k nim: Prečo vy nocujete pred
múrom[10]? Ak *to* budete robiť druhý raz,
budem na vás musieť[54] vystrieť[585] ruku.
Od oného času neprišli v sobotu[412].
(22)A Lévíovcom[119] som povedal, aby sa
stále očisťovali[561] a prichádzajúc strážili[15]
brány na svätenie dňa soboty[412]. Aj toto,
môj Bože, *si* pre mňa[73] pamätaj a zmiluj
sa nado mnou podľa hojnosti tvojej láskavosti[424]!
(23)V oných dňoch som tiež spozoroval[571] Júdovcov, *ktorí* ubytovali[586] ženy-
Ašdódčanky[587], Ammónovkyne, Móávky,
(24)a ich deti[20], polovicu hovoriacu
ašdódsky, a ich neznalosť[588] hovorenia
júdsky, lež[4] podľa jazyka toho či oného[589]

www.biblia.sk

ľudu; (25)i dal som sa s nimi vadiť a zlorečiť im a niektoré[227] z nich biť[590] a rvať[591]
a pri Bohu ich zaprisahávať: Ak budete[592]
dávať svoje dcéry ich synom a ak budete[592]
pro svojich synov[73] a pre seba[73] pojímať[40]
niektoré z ich dcér! (26)Či ohľadne týchto
vecí nezhrešil Šalamún, kráľ Isráéla?
Hoci[4] sa medzi mnohými národmi nevy-
skytol[55] kráľ podobný[267] jemu, ktorý bol
milovaný svojím Bohom, a Boh ho usta-
novil[214] kráľom nad všetkým Isráélom,
aj jeho zviedli ženy-cudzozemky[388 587]
hrešiť. (27)A či máme[54] poslúchať vás
ohľadne konania všetkého tohto veľ-
kého zla, ohľadne páchánia nevernosti[25]
proti nášmu Bohu ubytúvaním[586] žien-
cudzozemiek[388 587]? (28)A*j jeden* zo synov
Jójádu, syn Eljášíva, veľkňaza[97], *bol* zaťom
Sanballata, Chóróního[37 65 66]; i zahnal som
ho spred seba[428]. (29)Pamätaj na nich,
môj Bože, za poškvrnenia[319] kňazského
úradu[318] a zmluvy kňazského úradu[318]
a Lévíovcov[119]!

(30)I očistil som ich od všetkej cu-
dzoty[388] a určil[479] som povinnosti[293] kňa-
zov[37] a Lévíovcov[37 119], každého[135] v jeho
činnosti[89], (31)a*j* ohľadne dodávania
driev v stanovených lhůtách a ohľadne
prvotín[491]. Pamätaj na mňa, môj Bože, na
dobré!

www.milos-pavlik.eu

NECHEMJÁ

1 Hebr. „Nechemjáh“ („útecha [súvisí so slovesom v Gen. 5:29, pozn. 179] Jáha“, Exod. 15:2, pozn. 496).
2 November až december.
3 Tj. roka vlády perzského kráľa Artachšastea, známeho v dejinách pod latinským menom „Artaxerxés Longimanus“ („Dlhoruký“). Pozri kap. 2:1.
4 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
5 Zimné sídlo perzských kráľov.
6 Vl. „som sa *do*stal[55] v Šúšán, hrad“ („dostal sa a bol tam“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies).
7 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
8 Pozri 2 Par. 20:24, pozn. 505.
9 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
10 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
11 Tvar slovesa ako v Gen. 38:29, pozn. 1024.
12 Tj. „múru“, al. „Jerúsaléma“.
13 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
14 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583; 14, pozn. 600.
15 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
16 Pozri 2 Par. 6:41, pozn. 325.
17 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
18 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
19 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
20 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
21 Vl. „vyznávam“, v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. Ďalej obdobne.
22 D. „zvráteným konaním“ (al. „správaním sa“).
23 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
24 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
25 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
26 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
27 Pozri Deut. 30:4, pozn. 242.
28 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
29 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
30 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
31 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
32 Pozri 1 Kráľ. 13:33, pozn. 757.
33 Al. „ľubujú si (al. „potešenie majú“) v chovaní tvojho mena“.
34 Pozri 2 Par. 30:9, pozn. 990.
35 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
36 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
37 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
38 Neskorší názov mesiaca Ávív (Exod. 13:4, pozn. 438).
39 Pozri Ezr. 4:7, pozn. 154.
40 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
41 Pozri Gen. 40:7, pozn. 1057.
42 Súvisí s výrazom predošlým[41] aj s oným v kap. 1:3[9].
43 D. „rozmnožením“, ďalej obdobne.
44 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
45 Vl. „Prečo“, no tu hádam skôr zmysel ako v texte.
46 Al. „by moja tvár nebola zasmušilá“, no tu proti prídavnému menu vo vv. 2n. tvar príbuzného slovesa. Ďalej obdobne.
47 D. „miestom (vl. „domom“) hrobov“.
48 Pozri Num. 11:1, pozn 392.
49 Vl. „O čože ty sa usiluješ“ (al. „žiadaš“), pozri kap. 5:12; Ezr. 8:23, pozn. 312, tu je azda vhodnejší preklad ako v texte.
50 Obdobne ako v Ezr. 5:17, pozn. 217.
51 Tu proti predošlému výrazu[50] tvar príbuzného slovesa; tak aj vo v. 6.
52 Iná predložková väzba ako vyššie[50], doslovne preložená 3. pádom.
53 Tj. „manželka kráľa“, výraz nesúvisí s „kráľ“; v hebr. texte SZ ešte len v Žalme 45:9.
54 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
55 D. „byť“, ďalej obdobne, pozri Gen. 1:2, pozn. 1. V kap. 6:6 čosi iné súznačné sloveso.
56 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
57 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
58 Vl. „parku“, „sadu“ (Kaz. 2:5; Pies. 4:13), tu zmysel ako v texte.
59 Pozri 2 Par. 34:11, pozn. 1091.
60 Tj. azda „k Božiemu domu“, na jeho opevnenie.
61 Tj. „nasťahovať al. ubytovať sa“.
62 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
63 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
64 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
65 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
66 Podľa podaktorých „z Béth-chóróna“ (Jóš. 10:10 a ďalej), podľa iných „z Chórónajim“ v zemi Móáva (Is. 15:5).
67 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
68 Pozri Gen. 16:5, pozn. 436.
69 D. „veľkou nepríjemnosťou“[9].
70 D. „človek“, ďalej obdobne.
71 Tu s predmetom bez predložky („hľadať“, „vyhľadávať“); tak aj v kap. 5:18.
72 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
73 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
74 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
75 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
76 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
77 D. „a do tváre (al. „k tvári“) prameňa“.
78 Pozri Gen. 1:21, pozn. 32; Exod. 7:9, pozn. 216.
79 D. „stal som sa konajúcim bedlivé pozorovanie“[80], ďalej obdobne.
80 Vl. „bedlivo (al. „podrobne“, „dôkladne“) prezerať (al. „skúmať“) múry“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
81 Al. „na pokračovanie“, tj. „v ceste“, sloveso ako „pokročil“ vyššie.
82 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
83 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
84 Vl. „vrátil som sa“, ako nižšie v tomto verši; porov. Gen. 8:3, pozn. 252.
85 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 336.
86 D. „ostatku, konajúcemu“, ďalej obdobne.
87 Pozri Exod. 12:16 a ďalej, pozn. 667.

www.milosrdnik.eu

88 D. „oznámil som im ruku… a tiež slová“, pozri Exod. 33:1, pozn. 1134. Ďalej obdobne.
89 Pozri 2 Par. 30:10, pozn. 994, tu predložková väzba umožňujúca doslovný preklad.
90 Vl. „pohŕdať nami“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine.
91 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
92 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
93 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
94 Al. „práva“, „spravodlivého nároku“.
95 Pozri 2 Kráľ. 12:10, pozn. 558.
96 Pozri Gen. 31:19, pozn. 129.
97 Pozri Jána 5:2.
98 Vl. „postavili“, tj. „vstavali“; ďalej obdobne, v kap. 6:7 zmysel ako v texte tam.
99 Al. „dvere“; pozri Sud. 3:23, pozn. 209.
100 D. „na jeho ruke“, ďalej obdobne.
101 Al. „Hassenáu“ (v. 3), „Hakkóca“ (vv. 4, 21; kap. 7:63), „Haccórpího“ (v. 31).
102 Vl. „svorky“, „ložiská“, do ktorých sa zasúvali a v ktorých sa pohybovali závory; výraz sa v SZ vyskytuje len v tejto kapitole a v Pies. 5:5, pozri tam pozn. 150, príbuzný je výraz v Deut. 33:25, pozn. 1279.
103 Pozri 2 Kráľ. 12:5, pozn. 551.
104 Pozri Gen. 29:27, pozn. 743.
105 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
106 Al. „v prácu (tj. „do práce“) *pre* svojho Pána“.
107 Pozri Lev. 25:22, pozn. 806; tu podľa podaktorých „bránu Starého *múru*“ (al. „Starého *mesta*“).
108 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
109 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201, tu azda zmysel ako v texte.
110 D. „Chananjá, syn“.
111 Al. „miešačov masti“, pozri príbuzný a súznačný výraz v Exod. 30:25, pozn. 1093.
112 Vl. „múr Jerúsaléma opustili“, lebo tam možno nebolo opravy treba; podaktorí chápu tento výrok v tom zmysle, že dobyvatelia túto časť mesta al. múru zanechali („opustili“) neporušenú. No iní prekladajú „sa dali Jerúsalém opevňovať“ (al. „dlážditi“). To isté sloveso je použité v kap. 4:2 v zmysle ako v texte tam; obdobne aj ďalej.
113 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
114 Vl. „zastrešil“, no nie ako v kap. 2:8 a ďalej[59].
115 Pozri Jána 9:7 („Siloam“).
116 Pozri 2 Sam. 5:7, 9.
117 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
118 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
119 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
120 D. „druhý“, ako vo v. 11.
121 Pozri Gen. 21:16, pozn. 551.
122 Pozri 2 Par. 26:9, pozn. 906
123 Al. „vzbĺkol“[141], tu iný tvar toho istého slovesa a nejde o „vzbĺknutie“ hnevu, lež horlivosti al. nadšenia.
124 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
125 Al. „najzadnejšiu hranicu“ (al. „medzu“).
126 Tj. „jordánskej“, pozri Gen. 13:10, pozn. 374.
127 D. „za ním“, ako vo v. 22 a inde, tu v zmysle „za týmto“[167], tj. „za touto skupinou“.
128 Vl. „vychádzajúcej“[75].
129 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
130 Pozri 2 Par. 27:3, pozn. 929.
131 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
132 D. „boli[6] obývajúcimi“ (al. „obyvateľmi“).
133 Pozri 1 Par. 9:2, pozn. 232.
134 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629, tu v zmysle „od *postavenia* nad bránou“.
135 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
136 Vl. „k nápротivku svojho domu“, „pred svoj dom“, predložka má smerový zmysel, obdobne ako „pred Élijjáhúa“ v 2 Kráľ. 1:13; v kap. 4:5 v zmysle ako v texte tam.
137 Al. „svojou izbou“; obdobne aj v kap. 13:7; v kap. 12:44 tento výraz značí „komoru“ na uskladnenie zásob a pod., „skladište“. Iný výraz podobného zmyslu je v kap. 10:37 a ďalej[496].
138 Al., podľa Vulgaty („aurificis“) a mnohých iných, „zlatníka“, no potom by išlo o nepravidelný a len tu sa v SZ vyskytujúci tvar miesto pravidelného „córéf“ (napr. Sud. 17:4); podaktorí ho chápu v hromadnom zmysle „cech zlatníkov“, ktorého by potom tento Malkijjá bol býval členom[110], a toto poňatie podporuje 1 rukopis a sýrsky preklad, podľa ktorých podaktorí navrhujú čítať „córpím“, „zlatníkov“, ako vo vv. 8 a 32. No považujem za najjednoduchšie pridržať sa mienky tých, ktorí tento výraz považujú za vlastné meno; tak aj LXX („Sarfi“).
139 Al. „Nariadenia“, hebr. „Mifkád“, pozri 2 Sam. 24:9, pozn. 976; 2 Par. 31:13, pozn. 1025.
140 Ako „vrchnú izbu“ napr. v 2 Kráľ. 4:10, tu možno ide o meno veže s miestnosťou v podkroví.
141 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
142 Sloveso ako v Deut. 4:25, pozn. 252.
143 Tu opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, ktorá je na tomto mieste.
144 Al. „slabí“, „bezmocní“.
145 Tj. „povoľovať“.
146 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
147 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57, tu aj „rumu“, „trosiek“, ako vo v. 10 a ďalej.
148 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
149 Pozri Sud. 15:4, pozn. 731.
150 Vl. „stali *čímsi* pohŕdaným“.
151 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
152 Pozri Deut. 13:8, pozn. 538.
153 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
154 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
155 Pozri aj 1 Sam. 1:7, pozn. 17, tu v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
156 D. „budovali sme[6] (al. „dali sme sa budovať“) múr“, opis v texte azda vyjadruje zmysel gramatického tvaru slovesa, ktoré je tu použité, v danej súvislosti. Obdobný význam má „naďalej“ vo v. 7 („ostalo pri tom, že…“).
157 Tj. „do polovice svojej výšky“.
158 Tj. zamurovaním prielomov al. trhlín, sloveso ako v Gen. 44:30, pozn. 1213; tvar toho istého slovesa je aj „sa… sprisahali“ tu vo v. 8 a obdobne inde.

www.mlos.sk/eu

159 Kap. 4 začíná v hebrejskom texte len tu.
160 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
161 Pozri 2 Par. 24:13, pozn. 848.
162 Pozri 2 Par. 24:13, pozn. 849.
163 Al. „že zaceľovanie múru Jerúsaléma postúpilo“ (al. „pokročilo“).
164 Tvar slovesa ako v Gen. 26:15, pozn. 677.
165 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
166 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
167 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
168 Al. „zmätok“, „nepokoj“.
169 D. „z ich tváre“[238], ďalej obdobne.
170 Pozri 1 Kráľ 5:15, pozn. 308.
171 Al. „ochabla“, „zrútila sa“, „potkla sa“, „zatackala sa“.
172 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
173 Pozri 2 Kráľ. 23:5, pozn. 852.
174 Tj. „chystajú sa na nás al. proti nám“.
175 D. „priestoru odzadu“ (al. „zozadu“).
176 Vl. „holých“, „vyprahnutých“, tj. „slnku vystavených“, tu v prenesenom zmysle.
177 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
178 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
179 Pozri[169] Deut 1:29, pozn. 85.
180 Pozri Deut. 1:17, pozn. 55.
181 Vl. „radu“.
182 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
183 Malých štítov (1 Kráľ. 10:17).
184 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277; azda aj „spolunosiči bremien“, pozri Jóba 7:13, pozn. 371.
185 Pozri 2 Par. 23:10, pozn. 808.
186 Pozri Gen. 42:19, pozn. 1147.
187 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
188 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
189 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
190 Vl. „široké“.
191 Pozri Gen. 10:5, pozn. 310.
192 Pozri Gen. 26:30, pozn. 689.
193 Vl. „kam“, vzhľadom na predošlé „na miesto“.
194 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
195 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755.
196 Pozri Num. 14:24, pozn. 551.
197 Tj. „pri sebe aj pri umývaní“. Niektorí prekladajú „každý sa zobliekal *len pri* vode“, opierajúc sa možno o znenie Vulgaty („nudabatur tantum ad baptismum“, „obnažoval sa len na kúpanie“ [al. „namáčanie“]; azda podľa čítania „šillechó“, „odložil ho“, tj. „rúcho“, miesto „šilchó“, „svoj oštep“); LXX tieto slová vynechávajú. Iní považujú hebrejský text v tomto mieste za porušený a navrhujú miesto „hammájim“, „*pri* vode“, čítať „bímínó“, „na svojej pravici“.
198 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
199 Al.[235] „zháňať“, „obstarávať“, „kupovať“.
200 Tj. „v dobe hladu al. núdze al. nedostatku“.
201 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
202 Pozri Deut. 28:12, pozn. 964.
203 Pozri Gen. 17:13, pozn. 451.
204 D. „a teraz“, dalej obdobne.
205 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
206 Al. „poradilo sa o mne“.
207 Tj. „poradil som sa sám so sebou“, aramaizmus.
208 Al. „pokarhal som (al. „dal som sa karhať“) urodzených a zmocnencov“. Ďalej obdobne; netýka sa kap. 13:25, kde je iná predložka.
209 Al. „proti svojmu“.
210 Al. „na seba (al. „proti sebe“) navzájom“[192], no tu je azda na mieste doslovný preklad.
211 D. „úžerou“, „vymáhaním zálohov“[212]. Ten istý výraz je vo v. 10[221] a v kap. 10:31[478].
212 Al. „vymáhate zálohy“.
213 Al., podľa čítaného textu, „každý svojmu bratovi[220] požičiavate *na* úžeru“ (al. „*s* vymáhaním zálohov“).
214 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
215 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376; tu (nie ďalej) čosi odlišný výraz, ako v Deut. 33:4.
216 D. „podľa dostatočnosti (pozri Lev. 5:7, pozn. 139) v (al. „pri“) nás“.
217 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
218 Vl. „a dokonca chcete… predávať“, „a chcete… predávať priam“.
219 D. „Bohu od hanby“, zmysel ako v texte.
220 Pozri Deut. 15:2, pozn. 614.
221 Al. „zanechať (al. „opustiť“) túto úžeru“ (al. „toto vymáhanie zálohov“).
222 Al. „priam dnes“, D. „ako dnes“, „za dneška“.
223 D. „stú *časť*“, tj. „úrok al. prirážku“.
224 Pozri Num. 18:12, pozn. 709.
225 Tj. záhyb vrchnej šaty na prsiach, ktorý sa používal za vrecko.
226 Tu, oproti „vytriasol“ vyššie a „vytrasený“ nižšie, zosilnený tvar, obdobný ako „striasol“ v Exod. 14:27.
227 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
228 Pozri Gen. 6:18, pozn. 227.
229 Pozri Deut. 28:33, pozn. 996.
230 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
231 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511; v kap. 12:8 odvodený výraz, vyskytujúci sa v SZ len tam.
232 D. „prvi“.
233 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
234 Al. „ťarchu“, vl. „zaťažovali ľud“, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Vo v. 18 iný tvar toho istého slovesa, pozri 2 Sam. 13:25, pozn. 553.
235 Pozri Gen. 20:2, pozn. 559.
236 Al. možno „siahali po chlebe a víne“, „zaopatrovali (al. „zásobovali“) sa chlebom a vínom“.
237 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
238 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
239 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
240 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220.
241 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
242 D. „všetkým“, tj. „všetkého druhu“, ďalej obdobne.
243 D. „Sanballatom… bolo počuté“, ďalej obdobne.
244 Vl. „nebol ponechaný“ (al. „ostavený“).
245 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
246 Tu množné číslo, pravda, aj v zmysle „viaceré vráta“.
247 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.

www.milosrdnik.eu

248 Al. „v dedinách“, tj. „v niektorej z dedín“.
249 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
250 Pozri 2 Sam. 2:5, pozn. 89.
251 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.
252 D. „ako“.
253 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.
254 Pozri Num. 22:10, pozn. 839.
255 D. „podľa tohto slova“ (al. „spôsobu“).
256 D. „vracal“[92].
257 Al. „Gešem“ (kap. 2:19 a ďalej).
258 Al. „A teraz sa podľa týchto slov bude dostávať správy“ (al. „oznámenia“).
259 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
260 D. „Nerobí sa ako tieto veci“, ako „podľa týchto slov“ vo vv. 6n., tu v takomto zmysle.
261 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
262 Pozri 2 Sam. 14:15, pozn. 588.
263 Al. „budú na tú prácu príliš chabé“ (al. „slabé“); potom D. „budú chabé (al. „chabejšie“) od tej práce“ (tj. „než al. ako tá[290] práca“).
264 D. „a on“, ďalej obdobne.
265 Al. „zadržaný“, podľa podaktorých, „sa zavrel“; iné sloveso ako „zatvoriť“ nižšie.
266 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
267 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
268 Al. „*je taký*, že“.
269 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
270 Sloveso ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
271 Možno v zmysle „sťaby al. tak zvané proroctvo“; tak tento výraz tu chápe Vulgata („quasi vaticinans“, „sťaby veštiaci“).
272 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
273 Tj. „aby to mohli použiť za zámienku na šírenie zlej povesti“.
274 Vl. „meno“[407], tu v tomto zápornom zmysle.
275 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
276 D. „ktorí boli (vl. „sa stali“[6]) zastrašujúcimi ma“. Ďalej obdobne.
277 August až september.
278 Pozri Gen. 15:16, pozn. 431.
279 Al., podľa podaktorých, „počuli a všetkých… nás, uvideli, stalo sa, že“; lebo slovesný tvar tu preložený „sa vyľakali“ („vajjireú“) sa dá chápať jako tvar slovesa „jaar“, „báť sa“, aj „raa“, „vidieť“. Znenie, ktoré je tu podané v texte, zodpovedá prekladu LXX („efobé-thésan“) aj Vulgaty („ut timerent“).
280 Vl. „padli“.
281 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
282 D. „množili svoje dopisy, ktoré[13] odchádzali“.
283 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
284 Tj. „zaviazaní prísahou“.
285 Vl. „vynášať“[75].
286 Pozri Deut. 20:9, pozn. 742.
287 Tj. „rozkazom al. príkazom ustanovil najvyšším v Jerúsaléme“, porov. 1 Par 6:31 a ďalej, pozn. 178. Kap. 11:9 obdobne.
288 Al. možno „veliteľa hradu“ (al. „pevnosti“).
289 Al. „spoľahlivý“, vl. „mužvernosti“ (al. „spoľahlivosti“, „pravdy“). Ďalej obdobne.
290 D. „od“, tj. „*viac* od“, ďalej obdobne.
291 Tj. „strážcovia na stráži“.
292 Vl. „to držte“, sloveso („áchaz“) ako „uchvát“ v Exod. 4:4, ktoré tu prevažná väčšina autorov známych mi prekladov chápe v zmysle „upevniť“, v danej súvislosti teda „zatarasiť“ (Sud. 3:23, pozn. 210), a mnohí z nich sa pridržiavajú znenia LXX („sfénústhósan“, „nech sú [vráta] zaklíňované“, tj. „klínom upevňované“) alebo Vulgaty („oppilatae“, „zatarasené“). No dal som s nemnohými prednosť tomu zmyslu dotčeného slovesa, ktorý je bližší jeho obvyklému významu, a masóretskému zneniu; oboje dáva dobrý zmysel.
293 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668, tu zmysel ako v texte.
294 Ako „stráž“ v kap. 4:9 a ďalej, tu v zmysle ako v texte; iný výraz ako tu vyššie[293], hoci príbuzný. Ten istý výraz je v kap. 13:14, azda v zmysle ako v texte tam.
295 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
296 Pozri 1 Kráľ. 20:9, pozn. 838.
297 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
298 Pozri 1 Kráľ. 20:17, pozn. 923.
299 Pozri Ezr. 2:1, pozn. 46.
300 Pozri 2 Kráľ. 24:15, pozn. 905.
301 Pozri Ezr. 1:11, pozn. 43.
302 Pozri Ezr. 2:1, pozn. 47.
303 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
304 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
305 Pozri 1 Par. 15:5, pozn. 477.
306 Pozri Ezr. 2:16, pozn. 51, tu obdobne vo v. 43 a ďalej.
307 Pozri v. 12.
308 Pozri Ezr. 2:35, pozn. 53.
309 Pozri 2 Par. 20:1, pozn. 711.
310 Porov. Ezr. 2:50, pozn. 57, čítaný text tu má znenie „Nefúšesím“.
311 Al. „Perúdu“ (Ezr. 2:55).
312 Al. „Ámího“ (Ezr. 2:57).
313 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
314 Pozri Ezr. 2:59, pozn. 59.
315 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
316 Pozri Ezr. 2:59, pozn. 61.
317 Pozri 2 Par. 2:11, pozn. 100, tu zmysel ako v texte.
318 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1026.
319 Pozri Ezr. 2:62, pozn. 62; v kap. 13:29 odvodené podstatné meno.
320 Pozri Ezr. 2:63, pozn. 67.
321 Pozri Ezr. 2:63, pozn. 68.
322 Pozri Exod. 28:30, pozn. 1001 a 1002.
323 Pozri Exod. 30:10, pozn. 934.
324 Pozri Ezr. 2:64, pozn. 72.
325 Pozri 1 Par. 29:7, pozn. 886.
326 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
327 Pozri Num. 31:26, pozn. 1034.
328 D. „z (al. „od“) konca“, zmysel ako v texte.
329 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
330 Pozri Ezr. 2:69, pozn. 83.
331 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
332 Pozri Ezr. 2:69, pozn. 82.

www.milosrdenstvo.eu

333 Pozri 1 Kráľ. 10:17, pozn. 632.
334 D. „zvyšok“.
335 Pozri Ezr. 3:1, pozn. 86.
336 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
337 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
338 Pozri Ezr. 7:6, pozn. 254.
339 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
340 D. „od muža po ženu“.
341 Pozri 1 Par. 28:9, pozn. 494; iný tvar toho istého slovesa je v kap. 13:7.
342 Pozri Gen. 11:7, pozn. 341.
343 Tj. „schopného počuť a chápať al. rozumieť“.
344 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
345 D. „svetla“.
346 Vl. „veži“, tu zmysel ako v texte.
347 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
348 Tj. „knihy“, al. možno „za jeho (Ezrovho) otvárania *jej*“.
349 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
350 Pozri Gen. 24:26, pozn. 620.
351 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.
352 Tj. „viedli al. pomáhali k porozumeniu“. Ďalej obdobne.
353 Tj. „ktorý objasňovali“, tj. azda „prekladali“, totiž do aramejčiny, lebo hebrejčina, jazyk Božieho zákona, bola prestala byť živým jazykom a bola vytísnutá aramejčinou.
354 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
355 Al. „poskytnutie“, „udelenie“, možno „umožnenie“.
356 Pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759, tu zmysel ako v texte, hoci prevažná väčšina známych mi prekladov na tomto mieste uvádza znenie „podávajúc (al. „vykládajúc“, „udávajúc“) zmysel“; napriek tomu, že dotyčný výraz („sekel“) nikde inde význam tomu zodpovedajúci nemá a toto chápanie nepodporuje znenie ani LXX ani Vulgaty (oboje v zmysle „na pochopenie“, LXX „eis epistémén“, Vulgata „ad intelligendum“).
357 Tj. „poslucháči“; al. „predčitovanému porozumeli“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu, ktorá je v pôvodine; inak vari „pri predčitovaní porozumeli“.
358 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
359 Tj. „tučné jedlá“, „sladké nápoje“.
360 Pozri 1 Sam. 1:4, pozn. 14.
361 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
362 Pozri Gen. 45:5, pozn. 1223.
363 Pozri 1 Par. 16:27, pozn. 552.
364 Al. „trápiť, lež radosť… tá *nech bude*“.
365 Tu v zmysle „odolnosťou“, „silou“, „mocou“, no je to ten istý výraz ako v Sud. 6:26, pozn. 422, takže teda aj „útočišťom“.
366 Al. „ukľudnenie“, vl. „utišovali“, „ukľudňovali“, opis v texte vzhľadom na väzbu s 3. pádom, použitú v pôvodine.
367 Pozri 1 Sam. 5:10, pozn. 292, tu možno vzhľadom na túto slávnostnú príležitosť, al. na „veľkú radosť“, ďalej spomenutú, pôsobenú vari týmito „podielmi“.
368 Al. „oddávať sa veľkej radosti“, „zakúšať (al. „užívať“) veľkú radosť“.
369 Al. „porozumeli slovám“, obdobne ako vo v. 8[357], kde je iný tvar toho istého slovesa, v tejto súvilosti však nepríliš odlišného významu, a predložková väzba tá istá. Tu by sa možno dalo povedať aj „dali sa poučiť slovami“.
370 Pozri 1 Par. 28:19, pozn. 870.
371 Al. „uprieť pozornosť (nie ako vo v. 12[341], aj predložka iná ako tam) na slová“.
372 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
373 Pozri Lev. 23:33, pozn. 750.
374 D. „dať počuť“.
375 Pozri Exod. 36:6, pozn. 1231.
376 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
377 Pozri Gen. 8:11, pozn. 265.
378 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
379 Pozri 1 Kráľ. 6:23, pozn. 372; tu podľa podaktorých značí „divé olivy“.
380 Tu vari skôr „dvoroch“, ale je to ten istý výraz ako „nádvoriach“ nižšie.
381 Al. „Jóšuu“ (Exod. 17:8, pozn. 593).
382 D. „v dni“.
383 Pozri Lev. 23:36, pozn. 751.
384 Vl. „vo vrecovinách“.
385 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
386 D. „a hlina na nich“, tj. „s hlinou nasypanou na hlavách“.
387 Sloveso ako v Gen. 1:3, pozn. 7.
388 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
389 Al. „stupni“, „schodišti“, výraz značí čosi vyvýšené alebo vzostup umožňujúce.
390 Pozri Prísl. 21:13, pozn. 949.
391 Pozri Deut. 26:19, pozn. 454; 2 Par. 20:22, pozn. 746; nesúvisí s „velebenie“ tu vyššie[349], lež s iným slovesom[531].
392 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
393 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
394 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45; Num. 1:3, pozn. 15.
395 Tu aj „vodstvá“ vôbec, pozri Gen. 1:10, pozn. 14.
396 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1203.
397 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
398 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
399 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
400 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
401 Al. „spoľahlivým“, ako v kap. 7:2[289], no tu ide o slovesné príčastie, pozri 2 Par. 20:20, pozn. 740 a 741, kde je tvar toho istého slovesa.
402 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
403 Tj. „verným, takže si uznal za vhodné uzavrieť zmluvu“.
404 Pozri Gen. 16:11, pozn. 427 a 756.
405 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
406 Pozri Exod. 21:14, pozn. 614.
407 Pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
408 Pozri Exod. 14:22, pozn. 137.
409 Pozri Exod. 15:5, pozn. 503.
410 Pozri Exod. 15:5, pozn. 494.
411 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
412 Pozri Exod. 16:25, pozn. 575.

www.mlcsrayk.eu

413 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
414 D. „povedal“.
415 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
416 Tj. „si odprisahal“.
417 Tvar slovesa ako v Gen. 49:7, pozn. 1332.
418 Nie ako v Gen. 4:7 a ďalej[40]; tu iný výraz, vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta len v Žalme 130:4 a u Dán. 9:9. Množné číslo v zosilňujúcom zmysle al. možno vzhľadom na jednotlivé prípady.
419 Pozri Exod. 22:27, pozn. 125.
420 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1177.
421 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
422 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1183.
423 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1184.
424 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
425 Pozri Exod. 32:8, pozn. 1124.
426 Pozri Exod. 32:8, pozn. 1118.
427 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
428 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
429 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
430 D. „od ich úst“.
431 Pozri 2 Sam 19:33, pozn. 775.
432 Ako v Deut. 2:7.
433 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475.
434 Vl. „rozdelil“[436].
435 Al. „krajoch“[436].
436 Al. „národnosti, ktoré[4] si im pridelil po častiach“.
437 Pozri Sud. 11:24, pozn. 626.
438 Vl. „pri nich“, al. možno „proti nim“.
439 Pozri Exod. 28:38, pozn. 1009, tu zmysel ako v texte; tak aj vo v. 37.
440 Pozri Deut. 1:28, pozn. 81.
441 Pozri Num. 13:20, pozn. 488.
442 Pozri Lev. 19:23, pozn. 623.
443 Al. „oddali sa rozkošníctvu“.
444 Pozri Deut. 1:26; 9:24, pozn. 114.
445 Al. „medzi nimi“.
446 Pozri Exod. 19:21, pozn. 654.
447 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
448 Pozri Deut. 28:52, pozn. 1023.
449 Súvisí s „protivníkov“ vyššie[172].
450 Pozri Sud. 4:3, pozn. 242.
451 Pozri Sud. 2:16; 3:9, pozn. 134.
452 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
453 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
454 Pozri Gen. 6:11, pozn. 204.
455 Pozri Lev. 25:43, pozn. 838.
456 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
457 D. „si ich časy“ (al. „doby“), tj. *„po mnohé* časy al. doby“.
458 D. „a v tvojich predpisoch“[184], inak možno (a tak aj ďalej obdobne) „a čo sa týka („vo *veci*“) tvojich predpisov“.
459 LXX a Vulgata aj všetky známe mi novšie preklady opomíňajú slová „proti nim“ a prekladajú „a v tvojich predpisoch[458] (novšie preklady spravidla „a proti tvojim predpisom“) hrešili“; no nevidím príčiny opravovať masóretské znenie, ktoré, nazdám sa, sa bez ťažkostí dá chápať v zmysle, ktorý podávam v texte (porov. Rim. 2:27, koniec verša) al. v predošlej poznámke[458].
460 Pozri Lev. 18:5, pozn. 553.
461 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
462 Pozri Sud. 4:6n., pozn. 245 („ťahal si[6] *to*“).
463 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
464 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
465 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
466 D. „v tvojom hojnom dobrom“ (al. „dobre“).
467 Pozri 1 Sam. 25:3, pozn. 906.
468 D. „dobra“ (al. „dobrého“).
469 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
470 Tu začína v hebrejskom texte kap. 10.
471 Al. „uznesenie“, „opatrenie“.
472 Al. „my sa verne (al. „spoľahlivo“, „pravdivo“, „pevne“) zaväzujeme“.
473 Tj. azda „na to dali svoju pečať“, al. možno „nad *tým… sú*“, tj. „starostlivosťou o zachovávanie toho poverení“, porov. 1 Par 6:31 a ďalej, pozn. 178. Kap. 10:1; 11:16 a 12:8 obdobne.
474 Vl. „vediaci“, tu azda v takomto zmysle.
475 Tj. „v prísahu so zakliatim“, no nie ako „prísahu“ nižšie, pozri Gen. 24:41, pozn. 631.
476 D. „a so siedmym rokom“, tj. azda „s príchodom siedmeho roka“.
477 Ako „nechá… ležať“ v Exod. 23:11; v takmer všetkých známych mi novších prekladoch sa tu vidí poukaz na tamto miesto, no potom sú prekladatelia zväčša nútení vkladať slová, ktorých tu (oproti Exod. 23:10n.) v pôvodine (ani v LXX a Vulgate) nieto, totiž „polia“ al. „úrody“ a pod., podľa toho, aký výraz zvolia na preklad tohto slovesa. No nazdám sa s nemnohými, že tu súvislosť s Exod. 23:11 netreba predpokladať; skôr sa dá myslieť na príkaz v Deut. 15:1nn.
478 Al. „zanechávať… úžeru“, „vzdávať sa… pôžičky“, porov. Deut. 15:2, pozn. 612, kde je, pravda, použité iné sloveso obdobného významu.
479 D. „postavili“, ďalej obdobne.
480 Vl. „rozkazy“.
481 D. „na seba“, ako vyššie (vl. „na nás“), tj. „uložiť si za povinnosť platiť“.
482 Pozri 1 Par. 9:32, pozn. 271.
483 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
484 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
485 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
486 Pozri Lev. 23:4, pozn. 726.
487 Pozri Exod. 29:36, pozn. 1052.
488 Pozri Num. 1:2, pozn. 10.
489 Al., podľa podaktorých, aj LXX, „do domu“.
490 D. „v (al. „na“) rok“.
491 Pozri Exod. 23:16, pozn. 805.
492 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
493 Pozri Lev. 2:12, pozn. 73; Num. 15:20, pozn. 590.
494 Pozri Num. 15:20, pozn. 591.
495 Pozri Exod. 25:2 a ďalej, pozn. 1049.
496 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
497 Pozri Gen. 14:20, pozn. 735.
498 Pozri Gen. 28:22, pozn. 735, tu v zmysle ako v texte.

www.milosavk.eu

499 Možno v zmysle ako napr. v 1 Par. 24:3, al., podľa iných, „orby“ al. „práce“ vôbec.
500 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.
501 Tu možno aj „zásob“.
502 Al. možno „vznášať“ ako vzostupnú obeť (Gen. 8:20, pozn. 273).
503 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
504 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
505 D. „deviatich rúk“, zmysel ako v texte.
506 Pozri Sud. 5:9, pozn. 304.
507 Al. „*čeľade* Šilóního“, pozri 1 Par. 9:5, pozn. 234.
508 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
509 Pozri 1 Sam. 31:12, pozn. 1045.
510 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1102.
511 Al. „Hassennúu“ (v. 9), „Haggedólíma“ (v. 14).
512 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
513 Al. „vedúci“.
514 Al. možno „syn veľkých“.
515 D. „hlava“, ďalej obdobne.
516 Mnohí považujú „začínanie“ („hattechilláh“) tu za textovú chybu a navrhujú čítať „dobrorečenie“ al. „chválospev“[391] („hattehilláh“, litery H a Ch sú si v hebrejskom písme navzájom veľmi podobné) a prekladať „riadiaci dobrorečenie (tak LXX, „archégos tú ainú“, a podobne Vulgata, „princeps ad laudandum“) – prinášal“.
517 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
518 Vl. „naproti“, zmysel azda ako v texte, ďalej obdobne.
519 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.
520 Tu v tomto zmysle, pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
521 Pozri Num. 21:25, pozn. 814.
522 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
523 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970.
524 Pozri 1 Par. 23:6, pozn. 772.
525 Tj. azda „*pripojivšie sa*“.
526 Al. „podľa *svojich* povinností“.
527 Al. „Jónáthána“ (v. 11), ďalej obdobne.
528 Al. „za“.
529 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
530 Pozri 1 Kráľ. 14:19, pozn. 779.
531 Pozri 1 Par. 16:44, pozn. 512.
532 Pozri 2 Par. 8:13, pozn. 390.
533 Tu azda v takomto zmysle.
534 D. „smena rovnako ako smena“, al. možno „smena za smenou“.
535 Pozri 1 Par. 26:15, pozn. 335.
536 Pozri Num. 7:10, pozn. 298.
537 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212; vo vv. 31, 38 a 40 zmysel ako v texte tam.
538 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
539 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
540 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
541 Pozri 1 Par. 15:16, pozn. 482.
542 D. „nahor voči domu (al. „*vzhľadom* na dom“) Dávída“, ďalej obdobne.
543 Vl. „od vzchádzania“, porov. Gen. 2:8, pozn. 330.
544 D. „sa poberal naproti“, nie ako vo v. 22 a ďalej[518].
545 Vl. „sa dali vyludzovať zvuk“, pozri 1 Par. 15:19, pozn. 488.
546 Tu vari „dirigentom“.
547 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
548 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032.
549 Al. „podľa“, tj. „podľa výmery“.
550 Pozri Gen. 19:29, pozn. 511.
551 Pozri 2 Par. 31:3n., pozn. 1013.
552 Tj. „k službe“, porov. „státie“ v 1 Kráľ. 10:5.
553 Pozri 1 Par. 16:4, pozn. 513.
554 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
555 Pozri Deut. 23:4, pozn. 828.
556 Pozri Deut. 23:4, pozn. 829.
557 Tj. „Isráélovi“, porov. „vás“ (ako tu „deti Isráéla“) a „tebe“ v Deut. 23:4.
558 Vl. „A skôr[233] od tohto“.
559 Vl. „v miestnostiach“, tj. „vo *veci* („poverený správou“) miestností“. V podstate v tomto zmysle podáva toto miesto Vulgata aj väčšina novších prekladov; LXX a podaktorí z novších prekladateľov ho chápu v zmysle „ubytovaný v miestnostiach“; no vidí sa, že v. 5 potvrdzuje správnosť chápania v zmysle prekladu v texte.
560 Ako v Rúth 2:20, tu vari „spriazneným“ al. „zošvagreným“.
561 D. „predtým boli dávajúci“, zmysel azda ako v texte. Ďalej obdobne.
562 Pozri Exod. 30:34, pozn. 1072.
563 Al. „nárok“, vl. „rozkaz“, tj. „rozkazom stanovená náležitosť al. nárok“.
564 D. „na konci“, „ku koncu“.
565 Vl. „spoznal (al. „spozoroval“, „pochopil“) som (al. „všimol som si“) zlo“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine (ako v kap. 8:8[357], kde je iný tvar tohože slovesa; pozri aj Dán. 9:23, pozn. 30, kde je ten istý tvar tohto slovesa aj tá istá predložková väzba ako tu), a ktorá má na tomto mieste, nazdám sa, zmysel „pochopil som podstatu al. hĺbku významu zla“; možno „oboznámil som sa so zlom“, „nadobudol som známosť o zle“, no potom azda v zmysle „s plným dosahom al. o plnom dosahu zla“. Podobne prekladajú LXX, „synéka en té ponériá“, „nadobudol som plné pochopenie v tom zlu“ (tj. „vo veci toho zla“), zo známych mi prekladov jediný, ktorý na túto predložkovú väzbu tu prihliada.
566 Tu azda v zmysle „v oblasti al. okruhu“, „na území“.
567 Tj. „sa mi javilo al. som pociťoval ako“.
568 D. „*na* ulicu“, pozri Gen. 9:22, pozn. 301, tu bez predložky. Dá sa chápať aj doslovne.
569 Tj. „Lévíovcov a spevákov“.
570 Tj. „ich povinnosťou al. úlohou“.
571 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
572 Pozri Sud. 9:27, pozn. 557.
573 Pozri Sud. 6:11, pozn. 393.
574 Vl. „hromady“, ako v kap. 3:34, tu zmysel ako v texte, porov. Rúth 3:7, pozn. 124.
575 Pozri Num. 4:19, pozn. 147.
576 Al. „proti dňu“, tj. „proti tomu, že v taký deň predávali“.
577 Tj. „v Jerúsaléme“.

www.miloslavik.eu

578 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
579 Al. „všemožný tovar“, no iný výraz ako v kap. 10:31. Ďalej obdobne.
580 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.
581 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
582 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
583 Pozri Exod. 29:14, pozn. 930 a 931.
584 D. „krok a dva“, zmysel ako v texte.
585 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
586 Pozri Ezr. 10:2, pozn. 381.
587 Pozri Ezr. 10:2, pozn. 383.
588 Al. „neschopnosť“, „nevedenie“, D. „ich nebytie znajúcimi (atď.)“[270].
589 D. „jazyka ľudu a“.
590 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
591 Ako v Ezr. 9:3, teda vari „ťahať za (al. „trhať“) ich vlasy“, al. „sácať *nimi*“.
592 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.

www.milos-pavlik.eu

ESTÉR

A v dňoch Achašvéróša[1] (to[2] *bol* Achašvéróš, ktorý[80] kraľoval[3] od Indie[4] až po Kúš[5] – sedem a dvadsať a sto krajov[6]) sa stalo[94], (2)v oných dňoch, za sedenia kráľa Achašvéróša na tróne jeho kráľovstva[7], ktorý *bol* v Šúšáne[8], *v* hrade, (3)v treťom roku jeho kraľovania[9], *že* všetkým svojim hodnostárom[10] a svojim služobníkom usporiadal[11] hostinu[12]; pred jeho tvárou *bola* všetka moc[13] Perzie[14] a Mádaja[15], veľmoži a predstavení[10] krajov[6], (4)pri jeho ukazovaní bohatstva slávy[16] jeho kráľovstva a nádhery[17] skvelosti[18] jeho veľkosti[19], *po* mnohé dni, osemdesiat a sto dní.

(5)A keď sa tieto dni vyplnili[20], usporiadal[11] kráľ *na* sedem dní hostinu[12] všetkému ľudu, *ktorí* sa nachádzali v Šúšáne[8], *v* hrade, od veľkého až po malého, v nádvorí[21] záhrady paláca[22] kráľa. (6)Na valcovitých tyčiach *zo* striebra a stĺpoch *z* mramoru *bolo* šnúrkami *z* jemnej bavlny a červeného purpuru[23] pripevnené[24] plátno[25], karpas[26] a modrý purpur[23 27]; na dlažbe z porfýru[28] a mramoru a perlete[29] a sóchárethu[30] *boli* ležadlá[31] *zo* zlata a striebra, (7)a podávanie nápojov[32] – v nádobách[33] *zo* zlata, a nádoby[33] sa od nádob[33] líšili[34]; a kráľovského vína[35] *bolo* hojne, podľa štedrosti[36] kráľa. (8)A pitie *bolo* podľa pravidla[37], *že* nebolo nútiaceho, lebo tak kráľ naručil všetkým predstaveným[38 39] svojho domu, aby sa dialo[11 40] podľa želania[41] každého jednotlivca[42 43].

(9)Aj Vaští, kráľovná, usporiadala[11] hostinu[12] žien kráľovského domu[35], ktorý *patril* kráľovi Achašvéróšovi.

(10)V siedmy deň, ako sa srdce kráľa rozveselilo[44 45] vínom, nariadil[46] Mehúmánovi, Bizthovi, Charbónovi, Bigthovi a Abagthovi, Zétharovi a Karkasovi, siedmim komorníkom[47], ktorí[80] obsluhovali[48] osobu[49] kráľa Achašvéróša, (11)priviesť pred tvár kráľa Vaští, kráľovnú, v kráľovskej korune[22 35 50], ukázať jej krásu ľudu[51] a hodnostárom[10], lebo ona *bola* vzhľadom pekná[73]. (12)No[52] kráľovná Vaští odmietla prísť na slovo kráľa, ktoré *došlo* skrze[53] komorníkov[47], takže[52] sa kráľ veľmi nazlostil a vznietilo sa v ňom jeho popudenie.

(13)Kráľ teda[54] povedal múdrym, poznajúcim časy (lebo tak *bolo so* záležitosťami[55 56] kráľa – pred tvár všetkých poznajúcich zákon[37] a právo, (14)a najbližší mu *boli* Karšená, Šéthár, Admáthá, Tharšíš, Meres, Marsená, Memúchán, siedmi hodnostári[10] Persie[14] a Mádaja[15], vídajúci tvár kráľa, ktorí[80] sedávali *ako* prví v kráľovstve): (15)Čo podľa zákona[37] spraviť s kráľovnou[57] Vaští, pretože nevykonala príkaz[22 58] kráľa Achašvéróša skrze[53] komorníkov[47]? (16)A Memúchán pred tvárou kráľa a hodnostárov[10] povedal: Nie proti samotnému[59] kráľovi sa Vaští, kráľovná, dopustila bezprávia, lež[60] proti všetkým hodnostárom[10] a proti všetkému ľudu[51], ktorý *je*[61] ve všetkých krajoch[6] kráľa Achašvéróša, (17)lebo reč *o* kráľovnej[62 63] sa bude roznášať[64] ku všetkým ženám na zneváženie ich manželov[65] v ich očiach, keď[66] budú vravieť[20]: Kráľ Achašvéróš nariadil[46] priviesť Vaští, kráľovnú, pred svoju tvár, a neprišla; (18)to[52] v onen[67 68] deň budú dámy[69] Perzie[14] a Mádaja[15], ktoré[70] reč *o* kráľovnej[62 63] počujú, vravieť všetkým hodnostárom[10] kráľa, a *bude* dosť a dosť[71] pohŕdania a zlosti[72]. (19)Ak *je to* kráľovi vhod[73], nech od jeho tváre[74] vychádza[75 76] kráľovské slovo[35], a nech bude zapisované[76] medzi zákony[37] Perzie[14] a Mádaja[15] a nesmie[77] sa pomíňať[78], že Vaští nesmie[77] prichádzať pred tvár kráľa Achašvéróša, a jej kráľovskú hodnosť[79] nech kráľ ráči[76 77] dať jej družke, ktorá *bude*[80] od nej lepšia. (20)A keď sa výnos kráľa, ktorý *on* ráči[77] vydať[11], počuje vo všetkom jeho kráľovstve, akokoľvek ono *je* rozsiahle[81], budú[82] všetky ženy svojim manželom[65] preukazovať[11] česť[17], od veľkého až po malého.

(21)I zapáčilo sa[83] toto slovo kráľovi a hodnostárom[10] a kráľ spravil podľa slova Memúchána (22)a poslal do všetkých

www.biblia.sk

krajov[6] kráľa prípisy, do každého[84] kraja[6]
jeho písmom[85] a do každého[84] ľudu jeho
jazykom[85], aby každý muž bol[40] pánom[10 86]
v svojom dome a hovoril[86] jazykom[85]
svojho ľudu.

2 Po týchto veciach, ako sa popudenie
kráľa Achašvéróša utíšilo[45 87], pripo-
menul *si* Vaští a čo vykonala a ako bolo
proti nej rozhodnuté; (2)a sluhovia[88]
kráľa, obsluhujúci[48] ho, povedali: Mali
by[77] kráľovi vyhľadať dievčiny, panny,
vzhľadom pekné[73]; (3)nech teda[54] kráľ
vo všetkých krajoch[6] svojho kráľovstva
ráči[76 77] poveriť[89] poverencov[90], nech[52]
zhromažďujú všetky vzhľadom pekné[73]
dievčiny, panny, do Šúšána[8], *do* hrad*u*, do
domu žien, k ruke Hégaja, komorníka[47]
kráľa, strážcu[91] žien, a *na* danie im ich po-
trieb na pestovanie krásy[92], (4)a tá diev-
čina, ktorá sa kráľovi bude páčiť[83], nech
bude[76] kráľovnou[93] miesto Vaští. A tá vec
sa kráľovi zapáčila[83], i spravil tak.

(5)V Šúšáne[8], *v* hrad*e*, sa vyskytol[94]
muž, Júdovec[95], jeho meno Mordechaj,
syn Jáira, syna Šimeího, syna Kíša, muža
Jemíního[96], (6)ktorý bol odvedený[97] z Je-
rúsaléma s odvedenectvom[98 99], ktoré bolo
odvedené[97] s Jechonjom, kráľom Júdu,
ktorého odviedol[97] Nevúchadneccar, kráľ
Bávela[100]; (7)a on *bol* pestúnom Hadassy
– to[2] *bola* Estér, – dcéry svojho strýka,
lebo ona nemala[101] otca *ani* mať; a tá diev-
čina *bola* krásna zjavom[102] a pekná[73] vzhľa-
dom[103]; a Mordechaj si ju pri smrti[104] jej
otca a jej matere vzal za dcéru. (8)A keď
vošla v známosť[20 105] záležitosť[55] kráľa
a jeho vyhláška[37], stalo sa[94] pri zhromaž-
ďovaní[106] mnohých dievčin do Šúšána[8], *do*
hrad*u*, k ruke Hégaja, *že* bola do domu
kráľa, k ruke Hégaja, strážcu[91] žien, vzatá
aj Estér; (9)a tá dievčina sa mu zapáčila[83]
a nadobudla[107] pred jeho tvárou náklon-
nosť[108], i poponáhľal sa[109] dať jej jej po-
treby na pestovanie krásy[92] a jej zaopatre-
nia[110] a sedem dievok[111], ktoré *boli*[80] vy-
hliadnuté[112], aby *ich* jej dali[40] z domu
kráľa; a nasťahoval ju a jej dievky[111] na *naj*-
lepšie *miesto* domu žien. (10)Estér ne-
oznámila[113] *nič o* svojom ľude[114] *ani o* svo-
jom pôvode[114 115], lebo jej[39] Mordechaj pri-
kázal, aby neoznamovala[113]. (11)A Mor-
dechaj v každý deň po dni[116] chodil pred[117]
nádvorie[21] domu žien zvedieť, či sa má
Estér dobre[118] a čo sa s ňou[57] robí[11].

(12)A keď prišiel[20 119] rad *na* ktorúkoľ-
vek[120] dievčinu[62], aby vstúpila[40] ku kráľovi
Achašvéróšovi, po uplynutí[121] toho, čo sa
s ňou[122] dialo[123] podľa pravidla[38] žien, dva-
nástich mesiacov (lebo tak sa museli[77] vy-
plňať dni ich príprav[94 124], šesť mesiacov
olejom myrhy a šesť mesiacov vonnými
látkami a potrebami na pestovanie krásy[92]
žien, (13)a takto[125] dievčina vstúpila ku
kráľovi), bolo jej dané všetko, čo pove-
dala, aby *to* s ňou vošlo[40] z domu žien *až*
do domu kráľa. (14)Za večera ona vstú-
pila a za rána sa ona vrátila do druhého
domu žien k ruke Šaaš-gáza, komorníka[47]
kráľa, strážcu[91] súložníc. Ku kráľovi už
nevstupovala, iba ak v nej kráľ našiel po-
tešenie[126] a zavolal ju menom.

(15)A keď prišiel[20 119] rad *na* Estér,
dcéru[62] Avíchajila, – strýka Mordechaja,
ktorý si ju vzal za dcéru, – aby vstúpila[40]
ku kráľovi, nepožiadala[127] *o* nič[128], iba ak čo
vravel Hégaj, komorník[47] kráľa, strážca[91]
žien; a Estér nadobúdala[107 129] priazeň[130]
všetkých vidiacich ju. (16)A Estér bola
vzatá ku kráľovi Achašvéróšovi do jeho
kráľovského domu[36] v desiatom mesiaci,
to[2] *bol* mesiac Téveth[131], v siedmom roku
jeho kraľovania[7 9]; (17)a kráľ *si* zamiloval
Estér nado všetky ženy[132], áno[52], nadobu-
dla[107] pred jeho tvárou priazeň[130] a náklon-
nosť[108] nado všetky panny[132], i založil[133] na
jej hlavu kráľovskú korunu[22 35 50] a stala
sa kráľovnou[134] miesto Vaští. (18)A kráľ
usporiadal[11] všetkým svojim hodnostá-
rom[10] a svojim služobníkom veľkú hos-
tinu[12], hostinu[12] Estér, a poskytol[11] kraj-
om[6] úľavu[135] a *roz*dal dary[136] podľa štedrosti[37] kráľa.

(19)A pri druhom zhromažďovaní pa-
nien, tu[52] sedel Mordechaj v bráne kráľa;
(20)a Estér neoznamovala[113] *nič o* svojom
pôvode[114 115] *ani o* svojom ľude[114], podľa *toho,*
čo jej[39] Mordechaj prikázal, lebo[52] Estér
vykonávala príkazy[22 56 58] Mordechaja,
ako keď bola[129] v starostlivosti u neho.
(21)V oných dňoch, keď[52] Mordechaj se-
del v bráne kráľa, sa nazlostil*i* Bigthán
a Thereš, dvaja komorníci[47] kráľa zo stráž-
cov[91] prahu, a pojali úmysel[127 137] vystrieť[138]
ruku na kráľa Achašvéróša. (22)A tá vec

www.biblia.sk

sa stala známou Mordechajovi; ten[52] podal správu[113] Estéri, kráľovne, ktorá *to* v mene Mordechaja povedala kráľovi. (23)Tá vec teda[54] bola vyšetrená[127] a zistená[139], i boli oni obaja povesení na drevo; to[52] bolo pred tvárou kráľa zapísané v knihu letopisov[140].

3 Po týchto veciach vyznamenal[141] kráľ Achašvéróš Hámána, syna Hammedáthu, Agágího[142], a povýšil[107] ho a umiestil[133] jeho sedadlo[143] vyššie od[144 145] všetkých hodnostárov[10], ktorí pri ňom *boli*; (2)a všetci služobníci kráľa, ktorí *boli* v bráne kráľa, kľakali[146] a klaňali sa pred Hámánom[147], lebo tak o ňom kráľ rozkázal; a*le* Mordechaj nekľakal[146] a neklaňal sa. (3)A služobníci kráľa, ktorí *boli* v bráne kráľa, Mordechajovi vravievali[129]: Prečo ty prestupuješ[148] rozkaz kráľa? (4)A keď k nemu vraveli[20] deň po[84] dni a nie *že* k nim obrátil sluch[149], stalo sa[94], že[52] podali správu[113] Hámánovi, aby uvideli[40], či záležitosti[55] Mordechaja budú môcť[77] *ob*stáť, lebo im oznámil[113], že on *je* Júdovec. (5)A keď Hámán zbadal[150], že Mordechaj nekľaká[146] a sa *ne*klania pred ním[149], bol[82] Hámán naplnený popudením, (6)no[52] podceňoval[129 151] v svojich očiach vystretie[138] ruky na samotného[59] Mordechaja, lebo mu podali správu[113] *o* ľude[114] Mordechaja, i dal sa Hámán usilovať[127 137] o zničenie[152] všetkých Júdovcov, ktorí *boli* vo všetkom kráľovstve Achašvéróša, ľudu Mordechaja.

(7)V prvom mesiaci, to[2] *je* mesiac Nísán[153], v dvanástom roku kráľa Achašvéróša[9], sa pred tvárou Hámána dal*i* vrhať púr[23], to[2] *jest* lós, odo dňa ku dňu a od mesiaca k mesiacu dvanástemu, to[2] *je* mesiac Adár[170]. (8)A Hámán ku kráľovi Achašvéróšovi povedal: Akýsi[154] ľud roztrúsený a roztýlený[155], *tí* sú medzi národnosťami[156] vo všetkých krajoch[6] tvojho kráľovstva; tí[52] sa svojimi zákonmi[37] líšia[34] od každého ľudu a zákony[37] kráľa nevykonávajú[129], takže[52] pre kráľa[157] nie je žiadúce[158] ich ponechať[159 160]. (9)Ak *je to* kráľovi vhod[73], malo[77] by sa napísať[76] o vyhubení ich, i chcem[77] odvážiť na ruky vykonávajúcich správu[161] desaťtisíc kikkárov[162] striebra na vnesenie medzi poklady[163] kráľa. (10)A kráľ zo[144] svojej ruky stiahol[164] svoj prsteň a dal ho Hámánovi, synovi Hammedáthu, Agágího[142], protivníkovi[165] Júdovcov; (11)a kráľ Hámánovi povedal: To striebro *je* dané tebe, aj ten ľud na zaobchodenie[11] s ním[57 166], ako ti bude ľúbo[83 167].

(12)A v prvom mesiaci, v trinástom dni v ňom, boli zavolaní písári[168] kráľa a podľa všetkého, čo rozkázal Hámán, bolo napísané k vladárom kráľa a k miestodržiteľom, ktorí *boli* nad každým[84] krajom[6], a k predstaveným[10] každého[84] ľudu, *v* každý[84] kraj[6] jeho písmom[86] a *v* každý[84] ľud jeho jazykom[85], napísané v mene kráľa Achašvéróša a spečatené prsteňom kráľa, (13)a *to na* rozoslanie prípisov skrze[53] behúňov[169] do všetkých krajov[6] kráľa, o ničení[154], o zabíjaní a o hubení všetkých Júdovcov, od chlapca[88] až po starca, drobotiny a žien, v jeden deň, v trinásty dvanásteho mesiaca, to[2] *je* mesiac Adár[170], a o pobratí[171] lupu *od* nich. (14)Odpis[22] tohto písma, *ktoré* v každom jednotlivom kraji[6 116] *malo* byť spravené[172] zákonom[37], *bol* uvedený v známosť[173] všetkým národnostiam[156], aby boli[40] k onému[67] dňu hotoví. (15)Behúni[169] vyšli[75], popoháňaní slovom kráľa, a príkaz[37] bol *vy*daný[174] v Šúšáne[8], *v* hrade; a kráľ a Hámán usadli piť, a*le* mesto Šúšán[8] *bolo* zmätené[175].

4 A keď Mordechaj zvedel všetko, čo bolo spravené, roztrhol[82] Mordechaj svoje rúcha a vzal na seba[176] vrecovinu a popol a vyšiel[75] v stred mesta a dal sa nariekať[177] veľkým a horkým nárekom[177]; (2)a prišiel až pred[117] bránu kráľa, lebo do brány kráľa sa v oblečení *z* vrecoviny vstupovať nesmelo[178 179]. (3)A v každom jednotlivom kraji[6 116], *na* mieste[180], kam dospievalo[119] slovo kráľa a jeho príkaz[37], *nastával* Júdovcom veľký smútok a pôst a plač a bedovanie[181] a mnohí si podostreli[182] vrecovinu[183] a popol.

(4)A dievky[111] Estér a jej komorníci[47] prišli a podali jej správu[113], i bola kráľovná veľmi zarmútená[184] a poslala rúcha na oblečenie Mordechaja a na odloženie[164] vrecoviny z[144] neho, a*le* neprijal *ho*; (5)i povolala Estér Hathácha[185], *jedného* z komorníkov[47] kráľa, ktorého postavil[186] pred jej tvár[187], a vyslala ho s odkazom[188] za Mordechajom[189] zvedieť, čo toto *zna-*

www.mosaicpress.sk

mená a prečo toto *je.* (6)Hathách teda[54] vyšiel[75] k Mordechajovi na priestranstvo[190] mesta, ktoré *bolo* pred[117] bránou kráľa, (7)a Mordechaj mu podal správu[113] *o* všetkom[114], čo ho stretlo[191], a*j* presný údaj[22] *o* striebre[114], ktoré Hámán sľúbil[46] odvážiť k pokladom[163 189 192] kráľa za Júdovcov na vyhubenie ich, (8)a dal mu odpis[22] písma toho príkazu[37], ktorý bol *vy*daný[174] v Šúšáne[8], na ukázanie Estér a aby jej podal[40] správu[113] a uložil[40] jej[39] vstúpiť ku kráľovi úpieť[193] a prosiť[127] pred jeho tvárou[74 194] za[195] svoj ľud.

(9)Hathách teda[54] prišiel a oznámil[113] Estér slová Mordechaja (10)a Estér Hatháchovi povedala (a s odkazom[196] ho vyslala[188] k Mordechajovi): (11)Všetci služobníci kráľa, a*j* ľud krajov[6] kráľa, vedia, že každý, muž *alebo* žena, kto by vstupoval ku kráľovi do vnútorného[197] nádvoria[21] a[198] nie je volaný – *je pre* neho jeden zákon[37], totiž[199] usmrtenie, s výnimkou[200] *toho,* ku ktorému by kráľ chcel[77] vztiahnuť[22] žezlo[22] *zo* zlata; ten[52] bude žiť. No[52] ja som nebola zavolaná vstúpiť ku kráľovi už[201] tridsať dní. (12)I oznámili[113] slová Estér Mordechajovi (13)a Mordechaj k Estér späť poslal[202] odkaz[203]: Nesmieš[77] v svojej duši myslieť na ujdenie od všetkých Júdovcov[204] *v* dom kráľa, (14)lebo ak budeš v tejto dobe stále[205] mlčať, môže[77] sa dostaviť[206] Júdovcom uvoľnenie[207] a vyprostenie z iného[208] miesta[180] a ty a dom tvojho otca budete musieť[77] byť zahubení; a kto vie, či si *ne*prišla[119] ku kráľovstvu[7 136] priam pre tento čas[209]? (15)A Estér k Mordechajovi späť poslala[202] odkaz[203]: (16)Choď, sústreď všetkých Júdovcov, ktorí[80] sa nachádzajú v Šúšáne[8] a postite sa za mňa[189 210], takže[52] nebudete[77] jesť ani piť *po* tri dni, noc a deň; budem sa postiť aj ja a moje dievky[111] tak, a tak chcem[77] vstúpiť ku kráľovi, hoci to[211] nie *je* podľa zákona[37]; a ak zahyniem, zahyniem. (17)Mordechaj sa teda[54] pobral[212] a spravil[186 213] podľa všetkého, čo mu[39] Estér prikázala.

5 A v tretí den sa stalo[94], že[52] sa Estér kráľovsky[35 214] obliekla a zastala vo vnútornom[197] nádvorí[21] domu kráľa. A kráľ sedel na tróne svojho kráľovstva[7] v kráľovskom dome[35] naproti vchodu[215] *do* domu; (2)a za kráľovho uvidenia Estér, ktorá[80] stála v nádvorí[21], sa stalo[94], *že* nadobudla[109] v jeho očiach priazeň[130], i vztiahol[22] k Estér žezlo[22] *zo* zlata, ktoré *bolo* v jeho ruke, a Estér pristúpila[216] a siahla[119] na[217] vrchol[218] toho žezla[22]; (3)a kráľ jej povedal: Čo s tebou[122 219], Estér, kráľovná, a čo *je* tvojím želaním[22 220]? Musí[77] sa ti dať, áno[52], *až* do polovice kráľovstva[221]. (4)A Estér povedala: Ak *to je* kráľovi vhod[73], nech dnes ráči[76 77] prísť kráľ a Hámán na hostinu[12], ktorú som pre neho[157] uchystala[11]. (5)A kráľ povedal: Poponáhľajte sa – Hámána[222], na vykonanie slova Estér. Prišiel teda[54] kráľ a Hámán na hostinu[12], ktorú uchystala[11] Estér, (6)a pri pití[12 223] vína kráľ Estér povedal: Čo *je* tvojou žiadosťou? Áno[52 221], musí[77] sa ti dať; a čo *je* tvojím želaním[23 220]? *Až* do polovice kráľovstva, áno[52 221], musí[77] sa vykonať. (7)A Estér odvetila a povedala: Moja žiadosť a moje želanie[220]: (8)ak som našla priazeň[130] v očiach kráľa a ak *je* kráľovi vhod[73] splniť[172] moju žiadosť a uskutočniť[11] moje želanie[220], nech ráči[76 77] prísť kráľ a Hámán na hostinu[12], ktorú pre nich[157] chcem[77] uchystať[11], aj zajtra, potom[52] chcem[77] spraviť podľa slova kráľa.

(9)A Hámán vyšiel[75] v onen deň veselý a šťastný[224] *v* srdci, a*le* za Hámánovho uvidenia Mordechaja v bráne kráľa, že[52] pred ním[225] nevstal a nie *že* sa pohol[226] – tu[52] bol Hámán naplnený popudením proti Mordechajovi; (10)a*le* ovládol sa Hámán, a keď vstúpil do svojho domu, poslal[82] a povolal[227] svojich priateľov[228] a Zereš, svoju ženu, (11)a dal sa im Hámán vyprávať[229] *o* sláve[16 114] svojho bohatstva a množstve svojich detí[230] a *o* všetkom[114], čím ho kráľ vyznamenal[141] a ako ho povýšil[107] nad hodnostárov[10] a služobníkov kráľa. (12)I povedal Hámán: Ba ani nepovolala[227] Estér, kráľovná, na hostinu[12], ktorú uchystala[11], s kráľom *nikoho,* iba ak mňa, a aj na zajtra *som* k nej pozvaný[231] ja s kráľom. (13)A*le* toto všetko – nie je to[2] pre mňa[157] uspokojivé[158] po všetok čas, čo ja vidím Mordechaja, toho Júdovca, sediaceho v bráne kráľa. (14)I povedala mu Zereš, jeho žena, a všetci jeho priatelia[228]: Môžu[77] prichystať[11] drevo vysoké päťdesiat lakťov[232] a za rána povedz kráľovi, že[52]

www.mosaicbible.sk

naň majú[77] Mordechaja povesiť, a zajdi veselo s kráľom na hostinu[12]. A tá vec bola[129] tvári Hámána po chuti[224], i prichystal[11] drevo.

6 V onej noci spánok kráľa ubiehal[129], i nariadil[46] priniesť knihu pamätihodností[233], letopisov[140]; tie[52] boli pred tvárou kráľa predčitované, (2)a našlo sa napísané, že Mordechaj oznámil[113] o Bigthánovi a Therešovi, dvoch komorníkoch[47] kráľa, strážcoch[91] prahu, že pojali úmysel[127 137] vystrieť[138] ruku na kráľa Achašvéróša.

(3)A kráľ povedal: Aká[234] bola Mordechajovi za toto preukázaná[11] česť[17] a vyznamenanie[19]? A sluhovia[88] kráľa, obsluhující[48] ho, povedali. Nebolo s ním spravené nič[128]. (4)A kráľ povedal: Kto *je* v nádvorí[21]? A do nádvoria[21] domu kráľa, vonkajšieho[235], bol vstúpil Hámán povedať kráľovi o povesenie Mordechaja na drevo, ktoré pre neho[157] pripravil[236]. (5)A sluhovia[88] kráľa k nemu povedali: Hľa, v nádvorí[21] stojí Hámán. A kráľ povedal: Môže[77] vstúpiť. (6)A keď Hámán vstúpil, povedal[82] mu kráľ: Čo spraviť s mužom[57], v ktorého poctení[17] má[129] kráľ potešenie[237]? A Hámán *si* v svojom srdci povedal[238]: Komu by mal kráľ potešenie[237] preukázať[11] česť[17] viac ako mne[239]? (7)Povedal teda[54] Hámán ku kráľovi: Muž, v ktorého poctení[17] má[129] kráľ potešenie[237] – (8)mali by[77] dopraviť kráľovské oblečenie[35], ktorým *sa*[240] oblieka[129] kráľ, a koňa, na ktorom kráľ jazdí[129] a na ktorého hlavu sa dáva[129 241] kráľovská koruna[22 35 50], (9)a to oblečenie a toho koňa dať k ruke voľakoho[42] z hodnostárov[10] kráľa, veľmožov, a mali by[77] toho muža, v ktorého poctení[17] má[129] kráľ potešenie[234], obliecť a usadiť na toho koňa k jazde[242] na priestranstve[190] mesta[243] a volať[244] pred jeho tvárou: Takto[245] sa má[77] robiť mužovi[122], v ktorého poctení[17] má[129] kráľ potešenie[237]. (10)A kráľ povedal: Poponáhľaj sa, vezmi to oblečenie a toho koňa podľa *toho,* ako si prehovoril, a sprav tak Mordechajovi, Júdovcovi[122], ktorý[80] sedí v bráne kráľa; nič[128] zo všetkého, čo si prehovoril, nesmie[77] *od*padnúť. (11)Hámán teda[54] to oblečenie a toho koňa vzal a obliekol Mordechaja a usadil ho k jazde[242] na priestranstve[190] mesta[243] a dal sa pred jeho tvárou volať: Takto[245] sa má[77] robiť mužovi[122], v ktorého poctení[17] má[129] kráľ potešenie[237].

(12)A Mordechaj sa vrátil do brány kráľa a Hámán *od*kvapil do svojho domu, smutný a *s* hlavou zakrytou; (13)a Zereši, svojej žene, a všetkým svojim priateľom[228] Hámán vyrozprával[229] všetko, čo ho stretlo[191]; a jeho múdri[246] a Zereš, jeho žena, mu povedali: Ak Mordechaj, pred ktorého tvárou si začal padať, *je* zo semena Júdovcov, nemôžeš[77] zmôcť voči nemu *nič,* lež[60] pred jeho tvárou celkom[247] musíš[77] padnúť. (14)Ešte s ním oni hovorili, keď[52] došli[119 248] komorníci[47] kráľa a poponáhľali sa uviesť Hámána na hostinu[12], ktorú uchystala[11] Estér.

7 Prišiel teda[54] kráľ a Hámán piť s Estér, kráľovnou, (2)a kráľ aj v druhý deň pri pití[12 223] vína Estér povedal: Čo *je* tvojou žiadosťou, Estér, kráľovná? Áno[52 221], musí[77] sa ti dať; a čo *je* tvojím želaním[22 220]? *Až* do polovice kráľovstva, áno[52 221], musí[77] sa vykonať. (3)A Estér kráľovi odvetila a povedala: Ak som našla v očiach kráľa priazeň[130] a ak *je to* kráľovi vhoď[73], kiež sa mi smie[76 77] na moju žiadosť dať moje žitie[249] a na moje želanie[22 220] môj ľud, (4)lebo sme boli predaní, ja a*j* môj ľud, na zničenie[152], na zabíjanie a na záhubu; áno[52], keby sme boli bývali predaní za nevoľníkov a za slúžky, mlčala[129] by som, hoci by protivník[250] nebol schopný poskytnúť náhradu[158 251] za ujmu kráľa. (5)A kráľ Achašvéróš povedal, áno[52], povedal Estér, kráľovnej: Kto *je* on, ten[67] – a kde *je* on, ten[67], ktorého naplnilo[252] jeho srdce, aby takto spravil[40]? (6)A Estér povedala: Tým[42] protivníkom[251] a nepriateľom *je* tento zlý Hámán. A Hámán sa zhrozil[253] pred[225] prítomnosťou[74] kráľa a kráľovnej (7)a kráľ v svojom popudení vstal od pitia[12 223] vína *a išiel* do záhrady paláca[22]; a Hámán zastal prosiť[127] za[195] svoje žitie[249] u[254] Estér, kráľovnej, lebo zistil[150], že zo strany[255] kráľa je proti nemu[256] s konečnou platnosťou rozhodnuté[257] *o* zle. (8)A keď sa kráľ zo záhrady paláca[22] vrátil do domu pitia[12 223] vína, bol[82] Hámán padol na pohovku[31], na ktorej *bola* Estér; a kráľ povedal: Či dokonca aj[199] znásilnenie kráľovnej u mňa v dome? A keď to

www.biblia-online.sk

slovo vyšlo[75] z úst kráľa, zakryli[83] Hámána,
jeho tvár. (9)A Charbóná, jeden z komor-
níkov[47] kráľa, povedal pred tvárou kráľa:
Tiež, hľa, stojí v dome Hámána drevo,
päťdesiat lakťov[232] vysoké, ktoré Hámán
prichystal[11] pre Mordechaja[157], ktorý pre-
hovoril dobre pre kráľa[157]. A kráľ povedal:
Poveste ho naň. (10)I povesili Hámána na
to drevo, ktoré pripravil[236] pre Morde-
chaja[157], a popudenie kráľa sa utíšilo[87].

8 V onen deň dal kráľ Achašvéróš dom
Hámána, protivníka[165] Júdovcov, Es-
tér, kráľovnej, a Mordechaj vstúpil pred
tvár kráľa, lebo Estér oznámila[113], čím
on jej *je*; (2)a kráľ stiahol[164] svoj prsteň,
ktorý odobral[258] od Hámána, a dal ho
Mordechajovi, a Estér Mordechaja usta-
novila[133] nad domom Hámána.

(3)A Estér sa opäť[259] dala hovoriť pred
tvárou kráľa, i padla pred[117] jeho nohy
a rozplakala sa a dala sa k nemu úpieť[193]
o odstránenie[258] zla Hámána, Agágího[142],
a jeho zámeru[260], ktorý *si* zaumienil proti
Júdovcom. (4)A kráľ k Estér vztiahol[22]
žezlo[22] *zo* zlata a Estér vstala a zastala pred
tvárou kráľa (5)a povedala: Ak *to je* kráľovi
vhod[73] a ak som našla priazeň[130] pred jeho
tvárou a tá vec je pred jeho tvárou správna[261]
a som mu ja vhod[83], malo by sa[77] napí-
sať o zrušení[202] tých prípisov, zámeru[260]
Hámána, syna Hammedáthu, Agágího[142],
ktoré napísal o vyhubení Júdovcov, ktorí
sú vo všetkých krajoch[6] kráľa. (6)Veď ako
by som *to* mohla[77] zniesť[262], keby[52] som sa
mala[77] pozerať na nešťastie[263], ktoré by po-
stihovalo[139] môj ľud, áno[52], ako by som *to*
mohla[77] zniesť[262], keby[52] som sa mala[77] po-
zerať na zhubu[22] svojho príbuzenstva[115]?
(7)A kráľ Achašvéróš Estér, kráľovnej,
a Mordechajovi, Júdovcovi, povedal: Hľa,
dom Hámána som dal Estér a jeho pove-
sili na drevo, pretože svoju ruku vystrel[138]
proti Júdovcom, (8)a vy o Júdovcoch na-
píšte, ako uznáte za vhodné[264], v mene
kráľa a spečaťte prsteňom kráľa, lebo
písmo, ktoré *je* napísané v mene kráľa
a spečatené prsteňom kráľa, nemožno
zrušiť[204 265].

(9)I boli v onen čas, v treťom mesiaci,
to[2] *je* mesiac Síván[266], v tretí a dvadsiaty
deň v ňom, zavolaní pisári[170] kráľa a podľa
všetkého, čo rozkázal Mordechaj, bolo na-
písané k Júdovcom a k vladárom a k mies-
todržiteľom a k predstaveným[10] krajov[6],
ktoré *boli* od Indie[4] až po Kúš[5], siedmim
a dvadsiatim a sto krajom[6], *v* každý[84]
kraj[6] jeho písmom[85] a *v* každý[84] ľud jeho ja-
zykom[85], *aj* k Júdovcom ich písmom[85] a ich
jazykom[85], (10)áno[52], napísal[186 267] v mene
kráľa Achašvéróša a spečatil[186 267] prste-
ňom kráľa a prípisy rozoslal[186 267] skrze[53]
behúňov[169] na koňoch, jazdcov[268] *na* bež-
coch[56 62 269], panských[270], z[230] ušľachtilých
kobýl[271], (11)že kráľ Júdovcom, ktorí *sú*
v každom jednotlivom meste[116], povolil[172]
zhromaždiť sa[272] a postaviť sa na obranu
svojich žití[250 273] a ničiť[152], zabíjať a hubiť
všetku vojenskú moc[13] ľudu a kraja[6], tých,
ktorí[80] sa budú chystať napadnúť[274 275] ich,
drobotinu a ženy, a lup od nich pobrať[171],
(12)v jeden deň vo všetkých krajoch[6]
kráľa Achašvéróša, v trinásty deň me-
siaca dvanásteho[9], to[2] *je* mesiac Adár[172].
(13)Odpis[22] toho písma, *ktoré malo* byť
spravené[172] v každom jednotlivom kraji[6
116] zákonom[38], *bol* uvedený v známosť[173]
všetkým národnostiam[156], aby Júdovci
boli[40] k onému[67] dni hotoví pomstiť sa nad
svojimi nepriateľmi[276 277 278]. (14)Behúni[169],
jazdci[268] *na* bežcoch[56 62 269], panských[270],
vyšli[75], pobádaní[109] a popoháňaní slovom
kráľa, a príkaz[37] bol *vy*daný[174] v Šúšáne[8],
v hrade.

(15)A Mordechaj vyšiel[75] z blízkosti
tváre[74] kráľa v kráľovskom oblečení[35]
z modrého purpuru[23] a plátna[25], veľkej ko-
rune[279] *zo* zlata a plášti[280] z jemnej bavlny
a červeného purpuru[23]; a mesto Šúšán[8] sa
rozjasalo[281] a rozveselilo[282]; (16)Júdovcom
nastalo[94] svetlo[283] a veselosť a plesanie
a česť[17], (17)a v každom jednotlivom
kraji[6 116] a v každom jednotlivom meste[116],
na mieste[180], kam dospievalo[119] slovo kráľa
a jeho príkaz[37], *nastávala* Júdovcům vese-
losť a plesanie a hostina[12 284] a radostný[224]
deň. A mnohí z národností[156] zemí sa ro-
bili Júdovcami, lebo na nich padol strach
z Júdovcov.

9 A v dvanástom mesiaci, to[2] *je* mesiac
Adár[170], v trinásty deň v ňom, keď do-
spelo[119] slovo kráľa a jeho príkaz[37] k vyko-
naniu, v deň, keď nepriatelia Júdovcov boli
čakali na[285] panovanie[286] nad[287] nimi, a*le*
nastal obrat, taký[2], že panovali[286] Júdovci,

www.prekladanasv.sk

oni, nad[287] nenávidiacimi ich, (2)sa Júdovci v svojich mestách vo všetkých
krajoch[6] kráľa Achašvéróša zhromaždili[272] vystrieť[138] ruku proti usilujúcim[127 137]
sa *o* ublíženie[263] im, a nie *že* sa kto[42] proti ich tvári postavil[288], lebo na všetky národnosti[156] padol strach *z* nich (3)a všetci predstavení[10] krajov[6] a vladári a miestodržitelia a vykonavatelia činnosti[161], ktorá *bola* pre kráľa[157], Júdovcov podporovali[107], lebo na nich padol strach *z* Mordechaja, (4)lebo Mordechaj *bol* veľký v dome kráľa a zvesť *o* ňom[62] išla po všetkých krajoch[6], lebo ten muž, Mordechaj, sa stával stále[289] väčším[290]. (5)A Júdovci na všetkých svojich nepriateľov udreli[291] úderom[292] meča a zabíjaním a zhubou[22], a zakročili[11] proti nenávidiacim ich podľa svojej ľubovôle[293] (6)a v Šúšáne[8], *v* hrade, sa Júdovci dali zabíjať na[52] zahubenie päťsto ľudí[42], (7)*aj* Paršandathu a Dalfóna a Aspathu (8)a Póráthu a Adalju a Arídáthu (9)a Parmaštha a Arísaja a Arídaja a Vajzáthu, (10)desiatich synov Hámána, syna Hammedáthu, Agágího[142], protivníka[165] Júdovcov, pozabíjali, a*le* na korisť *od* nich svoju ruku nevystreli[138]. (11)V oný deň bol počet tých, *ktorí boli*[80] zabití v Šúšáne[8], *v* hrade, predložený[294] tvári kráľa (12)a kráľ povedal Estér, kráľovnej: V Šúšáne[8], *v* hrade, sa Júdovci dali zabíjať na[52] zahubenie päťsto ľudí[42], *aj* desiatich synov Hámána; čo spravili v ostatných krajoch[6 295] kráľa? A čo *je* tvojou žiadosťou? Áno[52 221], musí[77] sa ti dať; a čo *je* ešte tvojím želaním[22 220]? Áno[52 221], musí[77] sa vykonať. (13)A Estér povedala: Ak *to je* kráľovi vhod[73], malo by[77] sa Júdovcom, ktorí *sú* v Šúšáne[8], povoliť[172] aj zajtra robiť podľa príkazu[37] dneška, a desiati synovia Hámána by mali[77] byť-povesení na drevo. (14)A kráľ nariadil[46] tak spraviť[296] a v Šúšáne[8] bol *vy*daný[174] príkaz[37]; i povesili desiatich synov Hámána (15)a Júdovci, ktorí *boli* v Šúšáne[8], sa zhromaždili[272] aj v štrnásty deň mesiaca[9] Adár[170] a pozabíjali v Šúšáne[8] tristo ľudí[42], a*le* na korisť svoju ruku nevystreli[138]. (16)A*j* ostatní Júdovci[295], ktorí *boli* v krajoch[6] kráľa, sa zhromaždili[272], postaviť sa na obranu svojich[273] žití[249] a dosiahnuť kľud[297] od svojich nepriateľov a pozabíjať päťasedmdesiattisíc z nenávidiacich[298] ich (a*le* na korisť svoju ruku nevystreli[138]) (17)v trinásty deň mesiaca[9] Adár[170], a v štrnásty *deň* v ňom odpočinúť[297] a spraviť ho dňom hostiny[12 284] a veselosti. (18)A*le* Júdovci, ktorí *boli* v Šúšáne[8], sa zhromaždili[272] v trinásty *deň* v ňom a v štrnásty *deň* v ňom, a v pätnásty *deň* v ňom odpočinúť[297] a spraviť ho dňom hostiny[12 284] a veselosti. (19)Preto Júdovci, vidiečania, ktorí[80] bývajú vo vidieckych mestách, robia štrnásty deň mesiaca[9] Adár[170] *dňom* veselosti a hostiny[12 284] a dňom radostným[224] a *dňom* posielania podielov[110 299] jedného druhému[300].

(20)A Mordechaj tieto veci zapísal a rozoslal prípisy ku všetkým Júdovcom, ktorí *boli* vo všetkých krajoch[6] kráľa Achašvéróša, blízkym *aj* ďalekým, (21)uložiť[301] im[39] v každý rok po roku[116] vždy zachovávať[11 129] štrnásty deň mesiaca[9] Adár[170] a pätnásty deň v ňom (22)ako dni, v ktorých Júdovci dosiahli kľud[297] od svojich nepriateľov, a mesiac, keď im nastal obrat[302] od žiaľu k veselosti a od smútku k radostnému[224] dňu, spraviť ich dňami hostiny[12 284] a veselosti a posielania podielov[110 299] jedného druhému a darov nemajetným[303].

(23)A Júdovci prijali[304], čo započali konať a čo k nim Mordechaj napísal, (24)lebo Hámán, syn Hammedáthu, Agágího[142], protivník[165] všetkých Júdovcov, *si* proti Júdovcom zaumienil vyhubiť ich a dal sa vrhať púr[22], to[2] *jest* lós, o ich vykynoženie[305] a o ich vyhubenie, (25)a*le* keď to prišlo[20] pred tvár kráľa, nariadil[46] prípisom, *že* sa jeho zlý zámer[262], ktorý *si* proti Júdovcom zaumienil, má[77] vrátiť na jeho hlavu, a povesil jeho a jeho synov na drevo. (26)Preto týmto dňom dali názov Púrím[306], podľa mena púr[22]; preto, podľa všetkých slov oného[67] listu a čo o tomto zistili[150] a čo na nich prišlo[119], (27)Júdovci zaviedli[301 307] a prijali[306] pre[308] seba a pre[308] svoje semä a pre[308] všetkých, ktorí[80] sa k nim pripájajú[309 310], a*by* sa nepomíňalo[78] trvalé zachovávanie[11 311] týchto dvoch dní podľa zápisu *o* nich a podľa ich stanoveného času v každý rok za rokom[116], (28)a*by* tieto dni boli pripomínané a zachovávané[11] v každom pokolení za pokolením[116], *v* každej[84] čeľadi[312], každom[84]

www.biblia.sk

kraji[6] a každom[84] meste, a*by* sa tieto dni
Púrím nepomíňali[78] sprostred Júdovcov
a ich pripomienka[313] nemizla s*pomedzi*
ich semena.

(29)I napísala Estér, kráľovná, dcéra
Avíchajila, a Mordechaj, Júdovec, so všet-
kým dôrazom[314], na potvrdenie[301 307] tohto
druhého listu o Púrím (30)a rozoslal[186 213]
prípisy ku všetkým Júdovcom do sied-
mich a dvadsiatich a sto krajov[6] kráľov-
stva Achašvéróša, slová pokoja a verno-
sti[315] (31)o zavedení[301 307] týchto dní Púrím
v ich stanovené časy, podľa *toho,* čo im[39]
uložil[301 307] Mordechaj, Júdovec, a Estér,
kráľovná, a podľa *toho,* čo uložili[301 307] svo-
jim dušiam[36 316] a svojmu semenu[39], čo sa
týkalo[317] pôstu[318] a náreku[177 319]. (32)A prí-
kaz[22 58] Estér tieto záležitosti[55] Púrím po-
tvrdil[301 307]; to[52] bolo zapísané v knihu.

10 A kráľ Achašvéróš uvalil[133] na zem
a na ostrovy[320] mora robotu[321];
(2)a všetky činy[322] jeho mocnej pôsob-
nosti[314] a jeho hrdinstvo[323] a presný údaj[22]
o vyznamenaní[19 62] Mordechaja, ktorým
ho kráľ vyznamenal[141], či ony nie *sú vy-*
písané na knihe[324] letopisov[140] kráľov[9]
Mádaja[15] a Perzie[14]? (3)Áno, Mordechaj,
Júdovec, *bol* kráľovi Achašvéróšovi dru-
hým[325] a veľký u Júdovcov, áno[52], obľú-
bený u množstva svojich bratov, vyhľa-
dávajúc[326] dobré pre svoj ľud[157] a hovoriac
k pokoj*u* všetkému jeho semenu.

www.milos-pavlik.eu

ESTÉR

1 Pozri Ezr. 4:6, pozn. 153.
2 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
3 Vl. „Achašvéróš, ten kraľujúci“ (al. „kraľovavší“).
4 Hebr. „Hódú“, výraz sa v SZ vyskytuje len tu a v kap. 8:9.
5 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
6 Pozri 1 Kráľ. 20:17, pozn. 923.
7 Tu hádam skôr „kraľovania“ ako v kap. 2:16, no nie ako vo v. 3 tu (príbuzný výraz).
8 Pozri Nech 1:1, pozn. 5.
9 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
10 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554; tu vo v. 22[86] tvar príbuzného slovesa.
11 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
12 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
13 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
14 Pozri 2 Par. 36:20, pozn. 1152.
15 Pozri Gen. 10:2, pozn. 309.
16 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
17 Al. „cti“, no nie ako vyššie[16], „skvelosti“, no nie ako nižšie[18].
18 Pozri Exod. 28:2, pozn. 958.
19 Al. „veličenstva“, „majestátu“, v kap. 6:3 a 10:2 zmysel ako v texte tam.
20 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
21 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
22 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe.
23 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
24 Vl. „zachytené“, „pridržiavané“, tvar slovesa ako „uchvátť“ v Exod. 4:4.
25 Al. „jemné plátno“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 8:15.
26 Výraz nejasného významu; vyskytujúci sa v SZ len tu, ktorý jednoducho prepisujem; tak robia LXX aj Vulgata. Značí najskôr akýsi dnes bližšie neznámy druh jemnej tkaniny, možno bielej farby. Preklad „zelené *čalúny*“, ktorý podáva prof. Roháček a obdobne podaktorí iní, nie je nijako opodstatnený.
27 Tj. závesy al. záclony al. čalúny z týchto látok.
28 Hebr. „behat“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a značiaci možno akýsi druh mramoru; podľa LXX a Vulgaty „smaragdu“, možno to bol kameň zelenkastej farby.
29 Al. možno voľajakého perleť pripomínajúceho druhu mramoru, výraz (hebr. „dar“) taktiež sa v SZ vyskytujúci len tu.
30 Tiež len tu sa v SZ vyskytujúce meno akéhosi druhu dlažobného kameňa.
31 Al. „pohovky“, ako „lôžka“ v Gen. 47:31 a ďalej, tu v takomto zmysle.
32 Vl. „a napájanie“, ako napr. v Sud. 4:19 a inde.
33 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
34 Tj. „každá nádoba bola iná“; v kap. 3:8 zmysel ako v texte.
35 D. „vína kráľovstva“, ďalej obdobne.
36 Al. „bohatstva“ (al. „možnost“, „blahobytu“), D. „ruky“. **???????**
37 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1227.
38 Pozri 2 Kráľ. 25:8, pozn. 919.
39 D. „na všetkých predstavených“ („vložil to na nich ako povinnosť al. zodpovednosť“), ďalej obdobne. V kap. 9:20 tá istá predložková väzba v tom istom zmysle, v spojení s iným slovesom.
40 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
41 Pozri Exod. 28:38, pozn. 1009, tu zmysel ako v texte; al. „podľa ľubovôle“.
42 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
43 Vl. „želania muža a muža“, zmysel ako v texte.
44 Pozri Sud. 16:25, pozn. 792.
45 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
46 D. „povedal“.
47 Pozri 2 Kráľ. 8:6, pozn. 377.
48 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
49 D. „tvár“.
50 Príbuzný výraz je „hlavica“ v 1 Kráľ. 7:16–20. Porov. aj. Prísl. 14:18, pozn. 688 a 689.
51 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
52 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
53 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
54 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
55 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
56 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
57 Vl. „pri (al. „v“, tj. „vo *veci*“) kráľovnej“. Ďalej obdobne.
58 Vl. „výrok“, „reč“, „výpoveď“.
59 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
60 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
61 Al. možno „proti všetkým národnostiam[156], ktoré *sú*“.
62 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
63 Al. „lebo skutok (al. „správanie“) kráľovnej“; potom by nasledovné sloveso[64] malo zmysel „bude vychádzať najavo“. V. 18 obdobne.
64 Vl. „bude vychádzať“[75].
65 Pozri Gen. 20:3, pozn. 400.
66 Al.[104] „lebo“, „pretože“.
67 D. „tento“.
68 Tj. „keď sa toto bude vravieť“.
69 Pozri Gen. 17:15, pozn. 456.
70 Al. „keď“.
71 D. „a podľa dostatku“ (al. „dostatočnosti“), zmysel azda ako v texte.
72 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
73 D. „pred kráľom dobré“, v. 11 a ďalej obdobne.
74 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
75 Pozri Exod. 3:10, pozn. 252.
76 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
77 Pozri Gen. 2:17, pozn. 74.
78 Tj. „strácať platnosť“.
79 Ako „kráľovstva“ vo v. 2 a obdobne ďalej.
80 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
81 Vl. „mnohé“, „hojné“, ďalej obdobne.
82 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
83 Pozri Gen. 34:18, pozn. 915.

www.biblickyslovnik.eu

84 D. „do kraja („ľudu“) a“, ďalej obdobne.
85 Vl. „podľa (jeho) písma“ („jazyka“), tj. „podľa toho, aké bolo (jeho) písmo“ („jazyk“).
86 Vl. „panujúcim“, „vládnucím“; „hovoriacim“.
87 Ako „klesli“ v Gen. 8:1.
88 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
89 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1101.
90 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1102.
91 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
92 Vl. „ich natieraní“ (al. „obtieraní“, „masírovaní“), zmysel ako v texte.
93 Vl. „nech kraľuje“, zmysel ako v texte.
94 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
95 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
96 Pozri Sud. 3:15, pozn. 183.
97 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
98 Pozri 2 Kráľ. 24:15, pozn. 905; tu je preklad zvolený vzhľadom na predošlý príbuzný výraz[97].
99 Pozri Ezr. 1:11, pozn. 43.
100 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
101 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
102 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
103 Pozri Gen. 29:17, pozn. 748.
104 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
105 Vl. „bola počutá“.
106 Tvar trpného rodu („keď boli zhromažďované“, ďalej obdobne).
107 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
108 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
109 Pozri 2 Par. 35:21, pozn. 1129, tu možno čosi aj v zmysle „úzkostlivej starostlivosti“, pozri tamojšiu pozn. 1045. V kap. 8:14 tvar trpného rodu v zmysle ako v texte tam.
110 Pozri 2 Par. 31:3n., pozn. 1013, tu v zmysle ako v texte („všetko, čo jej patrilo“).
111 Pozri Gen. 24:61, pozn. 469.
112 Pozri Gen. 22:8, pozn. 571.
113 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
114 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
115 Al. „príbuzenstve“ (Gen. 24:4, pozn. 603; Num. 10:30, pozn. 377), „rodisku“, „narodení“ (Rúth 2:11, pozn. 85).
116 D. „v každý deň a deň“, ďalej obdobne.
117 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
118 Pozri Gen. 37:14, pozn. 978.
119 Pozri Ezr. 3:1, pozn. 86.
120 Al. „každú“, D. „dievčinu a“.
121 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
122 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
123 D. „od konca bytia s ňou“.
124 Al. „ošetrovaní“, „masáží“, tu čosi odlišný príbuzný výraz.
125 D. „v tomto“, pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
126 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
127 Pozri Exod. 10:11, pozn. 72.
128 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
129 D. „a… stala sa (tj. „stala sa a bola“) nadobúdajúcou“. Ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
130 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
131 December až január.
132 Vl. „od (tj. „*viac* od“) všetkých žien“, ďalej obdobne.
133 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
134 Vl. „dala sa kraľovať“, ďalej obdobne.
135 Tj. azda na daniach, odpustením trestov, vyhlásením dňa odpočinku a pod. Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa v kap. 9:16nn[297].
136 Pozri 2 Par. 24:6, pozn. 834.
137 Tu v takomto zmysle („dali sa hľadať vhodnú príležitosť al. vymýšľať spôsob, ako“, „usilovať sa“, „snažiť sa“, ďalej obdobne).
138 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
139 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
140 Pozri 1 Kráľ. 14:19, pozn. 779.
141 Al. „povýšil“, no nie ako nižšie[107], vl. „zveličil“.
142 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
143 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201.
144 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
145 Tu zmysel ako v texte („od ich výšky nahor“).
146 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328; Sud. 7:5, pozn. 356.
147 Al. „Hámánovi“, no to sa nehodí k slovesu „kľakali“. Ďalej obdobne.
148 Pozri Jóš. 7:11 a ďalej, pozn. 267.
149 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
150 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
151 Vl. „pohŕdal“, „mal za smiešne málo“ (al. „za čosi pod svoju dôstojnosť“).
152 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
153 Pozri Nech. 2:1, pozn. 38.
154 D. „jeden“.
155 Pozri Gen. 10:5, pozn. 310.
156 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
157 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
158 Al. „účelné“, „výhodné“, „vhodné“; v kap. 5:13 zmysel ako v texte tam.
159 Pozri Exod. 32:10, pozn. 1130.
160 Al. „nevykonávajú; to nie je pre… im trpieť“. Pozri 1 Par. 16:21, pozn. 539.
161 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
162 Pozri Exod. 25:39, pozn. 895.
163 Slovo prevzaté z perzštiny, okrem tohto miesta ešte v kap. 4:7 a u Ezek. 27:24.
164 Sloveso ako v Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
165 Ako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.
166 Al. možno „na zakročenie proti nemu“.
167 Tu D. „podľa dobrého v tvojich očiach“.
168 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
169 Pozri 1 Sam. 22:17, pozn. 368.
170 Pozri Ezr. 6:15, pozn. 238.
171 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
172 Vl. „dané“, ďalej obdobne.
173 Vl. „zjavený“, „vyjavený“, tj. „daný najavo“.
174 Tj. azda „uverejnený“.
175 Pozri Exod. 14:3, pozn. 457.
176 Vl. „obliekol“, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovné „popol“.
177 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175, na konci verša a v kap. 9:31 odvodené podstatné meno, pozri Prísl. 21:13, pozn. 949.

www.milosrdnik.eu

178 D. „brány v… vstupovať nebolo“, tj. „dovolené“.
179 Al. možno „hoci sa ku bráne kráľa v… vrecoviny nesmelo prichádzať“, no zmysel je skôr ako v texte.
180 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
181 Pozri Gen. 23:2; 50:10, pozn. 586, tu odvodené podstatné meno („žalospev“).
182 Tj. „prestreli na ľahnutie“.
183 Vl „mnohým bola podostretá vrecovina“, no zmysel je najskôr ako v texte.
184 Al. „zdrvená“, „zdesená“.
185 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
186 Tj. „kráľ“, al. „postavili“[241], ďalej obdobne.
187 Tj. „určil jej k službe“.
188 Vl. „prikázala ho“, porov. Gen. 50:16, pozn. 1386.
189 Vl. „k Mordechajovi“, no nie ako vo vv. 6 a 10; predložka tu použitá výraznejšie v tomto spojení vyjadruje účelový zmysel. Tá istá predložka je vo vv. 7[192] a 16[210].
190 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
191 Ako „stretne“ v Gen. 44:29; al. „vystúpilo proti nemu“ (Deut. 25:18).
192 Tu azda v obdobnom zmysle ako v Lev. 2:2, pozn. 52.
193 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 513.
194 Tj. „vyprosovať milosť al. milosrdenstvo priamo od neho“.
195 Al. „usilovať sa… o“, pozri Ezr. 8:23, pozn. 312.
196 Tj. azda „s týmito slovami“.
197 Pozri 1 Kráľ. 6:27, pozn. 375.
198 D. „ktorý“.
199 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
200 D. „jedine od“ (tj. „okrem“).
201 D. „toto“.
202 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
203 D. „Mordechaj povedal na vrátenie k Estér“, ďalej obdobne.
204 Al. „*na rozdiel* od všetkých Júdovcov“, „že ujdeš *ľahšie* ako všetci Júdovci“.
205 Al. „vonkoncom“, D. „mlčaním“.
206 Vl. „postaviť sa“, tj. „nastať“.
207 Vl. „voľné miesto“, tj. „na uniknutie“, ako „medzeru“ v Gen. 32:16.
208 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
209 D. „ku kráľovstvu pre čas ako tento“, zmysel azda ako v texte.
210 Tj. „pre mňa“, „na moju podporu“, ako vo v. 8[195].
211 D. „ku kráľovi, čo“.
212 Vl. „prešiel“, „obišiel“, tj. azda všetkých Júdovcov v meste, dať im príslušné pokyny.
213 Tu „Mordechaj“.
214 Tu v zmysle „hodnosťou al. dôstojnosťou kráľovnej“, tj. úborom, ktorý bol odznakom tejto hodnosti al. dôstojnosti.
215 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
216 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
217 Pozri. Lev. 5:2, pozn. 131.
218 D. „hlavu“.
219 Pozri Jóš. 15:18, pozn. 524.
220 Výraz odvodený od slovesa v kap. 2:15 a ďalej[127].
221 Al. „Až do polovice kráľovstva (tj. „môžeš žiadať“), a musí sa ti dať“. Ďalej obdobne.
222 Al. „Popožeňte Hámána“.
223 Tu zmysel ako v texte.
224 Al. „potešený“, vl. „dobrý“, porov. Sud. 16:25, pozn. 792; kap. 8:17 obdobne. Vo v. 14 odvodené sloveso, zmysel ako v texte tam.
225 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
226 Al. „zachvel“, úctivou bázňou.
227 Vl. „priviedol“, „uviedol“, „dal priviesť“ (al. „uviesť“), tu zmysel ako v texte („zariadil, aby prišli al. vošli“). V. 12 obdobne.
228 Vl. „milujúcich ho“.
229 Pozri Gen. 24:66, pozn. 417.
230 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
231 Vl. „zavolaný“, „povolaný“, no nie ako vyššie[227].
232 Pozri Gen. 6:15 a ďalej, pozn. 217.
233 Al. „pamiatok“ (Exod. 12:14), „pripomienok“ (Num. 16:40).
234 Vl. „čo“ („čo *za*“).
235 Pozri 2 Kráľ. 16:18, pozn. 664.
236 Pozri Exod. 15:17, pozn. 535.
237 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
238 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
239 D. „odo mňa“.
240 Al. možno „ktoré na seba“.
241 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
242 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118.
243 Tu možno aj „po *celej* šírke mesta“, tj. „celým mestom“.
244 Podľa LXX „nech oblečie toho… a usadí ho na… a dá sa volať“, porov. v. 11.
245 Pozri 1 Kráľ. 1:6, pozn. 16.
246 Tj. vari „múdri z jeho priateľov“.
247 Al. „hlboko“, „beznádejne“, „natrvalo“, „istotne“, D. „padnutím“.
248 Pozri aj 1 Sam. 14:9, pozn. 548.
249 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
250 Jako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.
251 Vl. „nahradiť“ (D. „nebol nahrádzajúci“), v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
252 Tj. azda „takou myšlienkou“, al. „odvahou“, a teda „povzbudilo“, „dohnalo“.
253 Pozri 1 Par. 21:30, pozn. 740.
254 Pozri Ezr. 8:23, pozn. 308.
255 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
256 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
257 Pozri 1 Sam. 20:7, pozn. 779.
258 Vl. „preniesol“, „premiestil“, ďalej obdobne.
259 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
260 Pozri Exod. 31:4, pozn. 1105, tu v zmysle „zlého zámeru al. výmyslu“, „úkladu“. Súvisí so slovesom „*si* zaumienil“, nasledujúcom vo v. 3 a v kap. 9:25.
261 Al. „vhodná“, „náležitá“, „ľúbi sa“.
262 Vl. „zmôcť“, porov. Gen. 32:25.
263 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
264 D. „podľa dobrého vo vašich očiach“.

www.mlosnaukeu

265 Vl. „nie je na zrušenie“.
266 Máj až jún.
267 Tu „Mordechaj“.
268 Ako v Gen. 49:17, pozri tam kap. 50:9, pozn. 1378.
269 Pozri 1 Kráľ. 4:28, pozn. 266.
270 Al. možno „vladárskych“, „kráľovských“.
271 Al., podľa iných, „z plemenných žrebcov“, „z mulíc“, „zo žrebčincov“, možno „vyberaných“, „najlepších“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste.
272 Tvar slovesa ako v Exod. 32:1, pozn. 1116.
273 D. „postaviť sa za[195] svoje žitia“.
274 Vl. „tiesniť“, „utláčať“, „obliehať“, ako napr. v Deut. 20:12, pozn. 1023.
275 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
276 Pozri Sud. 11:36, pozn. 140.
277 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
278 Al. „z *príčiny* svojich nepriateľov“, al. „*na oslobodenie* od svojich nepriateľov“.
279 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
280 Odznaku hodnosti al. pocty, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
281 Sloveso značí „prenikavo kričať“, tiež „erdžať“, „rehtať“ (Jer. 5:8), „výstražne (Is. 10:30, al. „víťazne“, Jer. 50:11) pokrikovať“ (al. „volať“); tu zmysel ako v texte.
282 Vl. „*bolo* veselé“.
283 Výraz príbuzný onému v Gen. 1:3 a inde, no nie ten istý, tu v prenesenom zmysle („pominula sa temnota zúfalstva a beznádeje“).
284 Tu aj „slávnosť“, „sviatok“, v. 17n. obdobne.
285 Al. „úfali sa v“.
286 Al. „svojvoľné panovanie“ (Nech. 5:15), „uchopenie moci“, ďalej obdobne.
287 Al. „medzi“, iná predložka ako u Nech. 5:15.
288 Al. „nie *že* kto… tvári *ob*stál“.
289 Pozri 1 Sam. 2:26, pozn. 148.
290 Al. „stále rástol“.
291 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
292 Pozri Lev. 26:21, pozn. 899.
293 Pozri Nech. 9:24, pozn. 439.
294 D. „deň počet… *v* hrade, prišiel“.
295 D. „v zvyšku krajov“, ďalej obdobne.
296 Tvar trpného rodu („byť spravené“).
297 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
298 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
299 Tu azda v obdobnom zmysle ako iný výraz v 2 Sam. 6:19, pozn. 318.
300 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
301 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
302 Vl. „keď sa im obrátilo“, zmysel ako v texte, al. možno „mesiac, ktorý sa im obrátil“.
303 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
304 Tj. „za obyčaj“.
305 Pozri Deut. 2:15, pozn. 144.
306 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
307 Zosilnený tvar („pevne al. natrvalo zaviedli“, pozri Rúth 4:7, pozn. 163, ďalej obdobne).
308 Vl. „na“[39].
309 Pozri Gen. 29:34, pozn. 759; Num. 18:2, 4, pozn. 696.
310 Al. „pripojili“, al. „chcejú pripojiť“.
311 D. „nepomíňalo bytie zachovávajúcimi“[129].
312 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
313 Pozri Exod. 3:15, pozn. 114.
314 Al. „právomocou“, „mocnou pôsobnosťou“, ako v kap. 10:2.
315 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
316 Tj. „sami sebe“.
317 D. „veci“, „slová“, „záležitosti“[55], zmysel azda ako v texte.
318 V hebrejčine množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
319 Pozri kap. 4:1n.
320 Pozri Gen. 10:5, pozn. 311.
321 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
322 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
323 Pozri 1 Kráľ. 15:23, pozn. 805.
324 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
325 Pozri 1 Sam. 23:17, pozn. 863.
326 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.

www.milosrdna.eu

JÓB[1]

V zemi Úc[2] sa vyskytol[3] muž, jeho meno
Jób; a onen muž *bol* bezúhonný[4]
a úprimný[5], a*j* majúci v úcte[6] Boha a*j* od-
vracajúci sa[7] od zla. (2)A narodili sa mu
siedmi synovia a tri dcéry (3)a jeho ma-
jetku[8] bolo[92] sedemtisíc *kusov* drobného
dobytka a tritisíc tiav a päťsto záprahov[9]
hovädzieho dobytka a päťsto oslíc a veľmi
početné nevoľníctvo, i bol[92] onen muž bo-
hatší[10] od všetkých synov východu.
(4)A jeho synovia chodievali[11 92] a *v* dome
každého[12] v jeho deň[13] usporiadúvali[14 92]
hostinu[15], a posielavali[92] a pozývali[92] svoje
tri sestry[16] jesť a piť s nimi; (5)a stávalo
sa[3 92], keď dni hostín[15 17] prebehli[18], že[24] Jób
posielaval[92] a posväcoval[92] ich a za rána
zavčasu vstával[92] a vznášal[19 92] vzostupné
obete[20] *podľa* počtu ich všetkých[21], lebo
si Jób vravieval[22 92]: Možno moji synovia
zhrešili a zlorečili[92] Bohu[23] v svojom srdci.
Takto robieval Jób po všetky dni.
(6)A nastal[3] deň, keď[24] Boží synovia
prišli postaviť sa pred Hospodina; a pri-
šiel medzi nich[25] aj Satan; (7)a Hospodin
k Satanovi povedal Odkiaľ prichádzaš?
A Satan Hospodinovi odvetil a povedal:
Od potulovania sa[26] po zemi a od prechá-
dzania po nej. (8)A Hospodin povedal
k Satanovi: Či si zameral[27] svoju pozor-
nosť[28] na môjho nevoľníka Jóba, že nieto
na zemi podobného jemu[29], muža bezú-
honného[4] a úprimného[5], a*j* majúceho
v úcte[6] Boha a*j* odvracajúceho sa[7] od zla?
(9)A Satan Hospodinovi odvetil a pove-
dal: Či bez príčiny má[92] Jób Boha v úcte[6]?
(10)Či si ty zo všetkých strán[30] nezriadil
plot[31] vôkol neho a vôkol jeho domu a vô-
kol všetkého, čo mu *patrí*? Požehnal si ro-
botu[32] jeho rúk a jeho majetok[8] sa po zemi
rozšíril[33], (11)avšak, prosím[34], vystri[35]
svoju ruku a siahni na[36] všetko, čo mu
patrí; ak ti nebude[37] pred tvojou tvárou[38]
zlorečiť[23]! (12)A Hospodin k Satanovi po-
vedal: Hľa, všetko, čo mu *patrí, je* v tvojej
ruke, len na neho nesmieš[39] svoju ruku
vystierať[35]. A Satan z blízkosti[40] tváre
Hospodina odišiel[41 42].
(13)A nastal[3] deň, keď[24] jedli a víno pili
jeho synovia a jeho dcéry v dome svojho
brata, prvorodeného, (14)a k Jóbovi pri-
šiel posol[43] a povedal: Hovädzí dobytok,
tie orali, a oslice sa im po stranách[44] pásli,
(15)i *v*padla Ševá[45 46] a pobrala ich, a slu-
hov[47] ostrím[48] meča pobili[49], i unikol som
len ja, ja samotný[50], aby som ti podal[51]
správu[52]. (16)Tento ešte hovoril, keď[24]
prišiel druhý[53] a povedal: Z nebies padol
Boží oheň a rozhorel sa medzi drobným
dobytkom a medzi sluhami[47] a pohltil[54]
ich, i unikol som len ja, ja samotný[50],
aby som ti podal[51] správu[52]. (17)Tento
ešte hovoril, keď[24] prišiel ďalší[53] a pove-
dal: Kasdím[55 56] utvorili[27] tri tlupy[57] a za-
útočili[58] na ťavy a pobrali ich, a sluhov[47]
ostrím[48] meča pobili[49], i unikol som len ja,
ja samotný[50], aby som ti podal[51] správu[52].
(18)Tento ešte hovoril, keď[24] prišiel
ďalší[53] a povedal: Keď jedli a víno pili
tvoji synovia a tvoje dcéry v dome svojho
brata, prvorodeného, (19)hľa[59], z dru-
hej strany[60] pustiny prišiel veľký víchor
a vrazil do[36 61] štyroch uhlov domu; ten[24]
padol na tých mladých[47], takže[24] umreli,
i unikol som len ja, ja samotný[50], aby som
ti podal[51] správu[52]. (20)A Jób vstal a roztr-
hol svoj plášť a ostrihal svoju hlavu a pa-
dol k zemi a poklonil sa (21)a povedal:
Nahý som vyšiel[42] z lona[62] svojej matere
a nahý sa ta budem vracať; Hospodin
dal a Hospodin vzal, nech bude meno
Hospodina velebené[63]. (22)Pri všetkom
tomto Jób nezhrešil a nie *že* Bohu pričí-
tal[64] *čo* nenáležité[65].

2 A nastal[3] deň, keď[24] Boží synovia pri-
šli postaviť sa pred Hospodina; a pri-
šiel medzi nich[25] aj Satan pred Hospodina
sa postaviť. (2)A Hospodin k Satanovi
povedal Odkiaľže prichádzaš? A Satan
Hospodinovi odvetil a povedal: Od po-
tulovania[26] sa po zemi a od prechádzania
po nej. (3)A Hospodin povedal k Sata-
novi: Či si zameral[27] svoju pozornosť[28] na
môjho nevoľníka Jóba, že nieto na zemi
podobného jemu[29], muža bezúhonného[4]

www.mosaik.eu

a úprimného[5], *aj* majúceho v úcte[6] Boha
aj odvracajúceho sa[7] od zla? A on sa ešte
drží[66] svojej bezúhonnosti[4], hoci[24] si ma
proti nemu podnietil potierať[67] ho bez
príčiny. (4)A Satan Hospodinovi odvetil
a povedal: Kožu za kožu, áno[24], všetko,
čo človekovi[68] *patrí*, bude dávať za svoje
žitie[69]; (5)no, prosím[34], vystri[35] svoju ruku
a siahni na[36] jeho kosť a na[36] jeho mäso,
ak ti nebude[37] do tvojej tváre[70] zlorečiť[23].
(6)A Hospodin k Satanovi povedal: Hľa,
je v tvojej ruke, ale[71] jeho žitie[69] uchráň[72].
(7)A Satan z prítomnosti[73] tváre Hospo-
dina odišiel[41 42] a Jóba ranil[49] zlou vredo-
vitosťou[74] od chodidla[75] jeho nohy *až* po
jeho temä, (8)takže[24] si vzal črepinu[76], aby
sa ňou škriabal[51], keď[24] on sedel vprostred
popela. (9)A jeho žena k nemu povedala:
Ty sa ešte držíš[66] svojej bezúhonnosti[4]?
Zlorečˇ[23] Bohu a umri! (10)A povedal
k nej: Hovoríš podľa hovorenia jednej
z bezbožných[77]. Vari máme[39] zo strany[73]
Boha prijímať, čo *je*[78] dobré, a nie *že* bu-
deme[39] prijímať, čo[78] *je* zlé? Pri všetkom
tomto Jób svojimi perami nezhrešil.

(11)A keď *o* všetkom tomto nešťastí[79 80],
ktoré na neho prišlo, počuli traja pria-
telia[81] Jóba, prišli[59], každý[12] zo svojho
miesta[82]: Elífáz, Témání[83], Bildad, Šúchí[83],
a Cófár, Naamáthí[83], keď[24] sa *spolu* doho-
vorili prísť prejaviť mu sústrasť[84] a tešiť[85]
ho. (12)A keď z ďaleka pozdvihli[86] svoje
oči, nespoznali[59 87] ho, i pozdvihli[86] svoj
hlas a rozplakali sa, a roztrhli každý[12]
svoj plášť a dali sa rozprašovať[88] na svoje
hlavy prach[89] k nebesám; (13)a usadli *na*
sedem dní a sedem nocí s ním na zem
a nebolo, kto by k nemu vyslovil[90] slovo,
lebo zistili[91], že trýzeň bola[92] veľmi veľká.

3 Potom otvoril Jób svoje ústa a dal sa
preklínať svoj[93] deň; (2)ujal sa teda[94]
Jób slova[95] a povedal:
(3)Nech hynie[96] deň, *čo* som sa v ňom
rodil, *aj* noc, *ktorá* povedala: Bol
počatý mužíček[97 98]!
(4)Nech sa onen deň stáva[3 96] tmou, nech
ho *Boh* zvrchu nevyhľadáva[96 99]
a svetlo[100] nech naň nežiari[96]!
(5)Nech ho späť požaduje[96 101] tma a tieň
smrti[102], nech na ňom pobýva[96 103]
čierňava, nech ho desia[96 104] chmúry[105]
dňa!
(6)Ona noc – nech ju berie[96] temno[543],
nech sa neraduje[96] medzi dňami[106]
roka, nechť nevchádza[96] v počet
MESIACOV!
(7)Hľa, kiež ona noc bola[96] neplodnou[107],
kiež v ňu nevchádzalo[96] plesanie!
(8)Nech ju zatracujú[108] preklínači[109]
dňa[110], hotoví zobudiť Draka[111]!
(9)Nech temnými ostávajú[96] hviezdy jej
súmraku, nech čaká[96 112] na svetlo
a nebude *ho*,
a nie *že* bude[112] hľadieť na očné viečka[113]
svitania[114 115],
(10)lebo mi nezavrel dvere[116] lona[62 117]
a pred mojimi očami[118] *ne*skryl
strasť[119 120]!
(11)Načo *to, že* som *hneď* z maternice
neumieral, *aby som* z lona[62] vyšiel[42]
a musel[39] skonať?
(12)Prečo ma privítali[121] kolená? A čo[122]
prsia, *tak*že by som mohol[39] sať?
(13)Áno, teraz by som ležal[91] a mal by
som kľud[123], to[124] by sa mi odpočívalo[125]
(14)s kráľmi a radcami zeme, ktorí[78] pre
seba[126] vybudovali zrúcaniny[127],
(15)alebo s knieżatami[128], *ktorí*
mávali[129 130] zlato, ktorí[78] naplnili svoje
domy[131] striebrom,
(16)alebo by som nebol – ako zahrabaný[132]
potrat[133], ako nemluvňatá; neuvideli
svetla.
(17)Tam zlovoľníci zanechali[134]
vyčíňanie[135], a sily zbavení[136 137] tam
odpočívajú[125],
(18)väzni sú spolu nerušení, nepočujú
hlasu pohoniča[138];
(19)malý *aj* veľký tam je[139], a nevoľník *je*
slobodný od svojho pána.
(20)Načo dáva[140] svetlo trpiacemu[141]
a deň[142] *za*hork*nut*ému *v* duši,
(21)tým, *ktorí*[78] túžia po smrti[143], a nieto
jej, hoci[24] ju hľadajú[144] *usilovnejšie* od
skrytých pokladov[145],
(22)ktorí[78] sa veselia *až* k jasotu – radujú
sa – keď nachádzajú hrob,
(23)mužovi[97], ktorého cesta sa skryla[146],
vôkol ktorého *Boh* zaviedol
obkľúčenie[31 147]?
(24)Veď miesto môjho pokrmu[148 149 150]
prichodí moje vzdychanie a ako vody
sa vylievajú moje výkriky[151],

www.biblia.sk

(25)lebo som sa strachoval[92] postrachu
a prepadol[152] ma, a prichodí mi, čoho
som sa hrozil[92 153];
(26)nebol som[92] bezstarostný a nie *že* som
mal[92] kľud[123] a nie *že* som odpočíval[92 125],
a prišla búrka[135].

4 A Elífáz, Témání[83], odvetil a pove-
dal:
(2)Či sa *kto* pokúsi *o* prehovorenie[154]
k tebe? Budeš namrzený[155], a*le* kto sa
bude môcť zdržať slov[156 157]?
(3)Hľa, poučil[158] si mnohých a zvesené[159]
ruky si posilňoval,
(4)tvoje slová[156] pozdvihovali[160]
potkýňajúceho sa[161] a klesajúce[162]
kolená si upevňoval[163];
(5)no teraz, keď dochodí na teba, tu[24]
zomdlievaš[155 164], zasiaha[61] *to* aj teba[165]
a si bezradný[166].
(6)Či nie *je* predmetom tvojej dôvery[167]
tvoja zbožnosť[168], tvojou nádejou, a*j*
bezúhonnosť[4] tvojich ciest?
(7)Spomeň, prosím[34]: kto, súc[139] nevinný,
zahynul? A kde boli pohubení[169]
úprimní[5]? (8)Podľa *toho,* čo som
zistil[91], strojcovia[170] mrzkosti[171]
a rozsievači strasti[119] ju žnú;
(9)hynú od *Božieho* vanutia[172], a*no,*
dochádzajú konca[173] od dychu[174] jeho
nozdry.
(10)Rev[151] leva, áno[24], hlas ryčiaceho[175] –
a*le*[176] zuby hrivnatcov[177] sa vylomia,
(11)lev[178] hynie od nedostatku koristi
a mláďatá[179] levice[180] sa rozpŕchavajú[181].
(12)A*le* ku mne sa prikrádalo slovo
a moje ucho z neho zachytávalošepot.
(13)V myšlienkach z videní[182] noci pri
padaní tvrdého spánku na ľudí[68]
(14)ma obišiel[183] strach a chvenie
a vystrašil množstvo mojich kostí
(15)a pred mojou tvárou prechodil[184]
duch[174 185] – vlas môjho mäsa sa ježil –
(16)stál, a*le* jeho výzor som
nerozoznával[187]; naproti mojim očiam
bola akási podoba[186]; počul som
šelest[187] a[188] hlas:
(17)Či je smrteľník[189] spravodlivejší od
Boha[190]? Alebo je muž[97] čistší od
svojho Tvorcu[14 190]?
(18)Hľa, v svojich služobníkov
nedôveruje[191] a svojim anjelom[43]
pričituje[192] chybu[193],
(19)čo potom obyvatelia[103] domov
z blata[194], ktorých základ *je* na prachu[89]!
Rozpúčajú[195] ich rýchlejšie ako moľu[196]!
(20)Od rána do večera sú potierani; nik
si nevšíma, keď[27 197 198], hynú navždy[199].
(21)Či ich výbornosť[200] nebude
odstránená[201 202] s nimi[203]? Umierajú,
no[24] nie v múdrosti.

5 Nože[34] zavolaj, či bude *niekto*
odpovedajúci ti; a ku komu zo
svätých sa budeš obracať[204]?
(2)Lebo nevoľa[205] zabíja blázna[206],
a sprostého[207] usmrcuje závisť[208].
(3)Ja som videl blázna[206] zakorenivšieho
sa, a*le* hneď[209] som jeho príbytok[210]
zatratil[108];
(4)jeho deti[179] boli ďaleko od bezpečia[211]
a v bráne boli nespravodlivo
odsudzované[195], a nebolo
vyprosťujúceho;
(5)ktorého žatvu[212] jedol hladný a aj[165]
spomedzi tŕňov ju vyberal, a ich
bohatstvo zhltla[213] skaza[214].
(6)Lebo nie z prachu[89] pochádza[215]
bieda[171] a nie z pôdy[216] vyrastá strasť[119],
(7)lež[217] človek sa k strasti[119] rodí, ako[24]
sa deti[179] plameňa[218] letom vznášajú.
(8)Ja však by som obracal zreteľ[99 219]
k Bohu a svoju vec by som
predkladal[27] Bohu[220],
(9)*ktorý* koná *veci* veľké, ktoré[24] nemožno
vyspytovať[221], podivuhodné[222], až *im*
nieto počtu,
(10)dáva dážď na tvár[223] zeme, áno[24],
*zo*siela vody na tvár[223] šírych polí[224],
(11)na posadzovanie[27] nízkych na
vyvýšeniny, nech[24] sa smútiaci[225]
pozdvihnú *k* blahu[211].
(12)Marí zámery[226] Ľstivých[227], takže[24] ich
ruky nemôžu[39] vykonať nič rozumné[228],
(13)lapá[229] chytrákov[230] v ich Ľsti[227],
takže[24] úmysel[231] úskočných[232] sa
prenáhľuje[233];
(14)za dňa narážajú *na*[234] tmu
a na poludnia tápu ako *v* noci.
(15)Tak[24] úbožiaka[235] zachraňuje[236] pred
mečom[118], pred ich ústami[118 237], áno[24],
pred rukou[118 238] silného,
(16)i *do*stáva sa[3] núdznemu[239] nádeje
a bezprávie[240] zatvára svoje ústa[237].
(17)Hľa, blaho[241] človeka[187], *keď* ho Boh
ukázňuje[242];

www.biblostavba.sk

nesmieš[39] teda[94] napomínanie[158]
Všemocného zavrhovať[243].
(18) Veď on pôsobí bolesť[244] *aj* obväzuje,
zraňuje[245], *ale* uzdravujú jeho ruky,
(19) v šiestich úzkostiach[246] ťa môže[39]
vyprostiť a nešťastie[79] na teba nebude
môcť[39] siahnuť[36] v siedmich,
(20) za hladu ťa môže[39] uchrániť od[247]
smrti a za vojny[248] od[247] moci[249] meča,
(21) pred bičom[250] jazyka budeš môcť[39]
byť ukrytý a nebudeš pociťovať
bázeň[6 251] pred pustošením[118 252 253], keď
bude prichádzať[254].
(22) Pustošeniu[252] a hladomoru sa budeš
smiať a nebudeš pociťovať bázeň[6 251]
pred živočíšstvom[118 253] zeme,
(23) lebo s kameňmi poľa[255] *bude* tvoja
zmluva a živočíšstvo poľa bude
uvedené v pokoj voči tebe.
(24) I budeš zakúšať[256], že tvoj stan *je*
v poriadku[257 258], a keď budeš svoj
príbytok[210] prezerať[259], nebudeš[59] *nič*
postrádať[260],
(25) a budeš zakúšať[256], že tvoje semä
bude početné a tvoji potomci[261] ako
býlie[262] zeme.
(26) V plnom počte svojich rokov[263]
budeš dospievať k[264] hrobu, ako
navŕšenie[265] stohu v jeho čas.
(27) Hľa, toto; vyšetrili[266] sme to[267], tak
to[267] *je*, počuj; to[24] ty vedz pre seba[126 268].

6 A Jób odvetil a povedal:
(2) Kiež by bola dôkladne[269]
zvažovaná moja bolesť[205 270] a *žeby*
zároveň[271] na váhy vyzdvihovali[86] moju
pohromu[272]!
(3) Lebo by teraz bola ťažšia od piesku
morí; preto boli moje slová
nerozvážne.
(4) Veď *sú* pri mne[273] šípy Všemocného,
ktorých popudenie[274] pije[275] môjho
ducha[174 276], *proti* mne sa zoraďujú[277]
Božie hrôzy.
(5) Či divý osol híka[278] nad mladým
porastom[279]? Alebo reve[280] hovädzie
dobytča[281] nad svojím krmom[282]?
(6) Či sa jedáva[92], *čo* od nedostatku soli *je*
bez chuti[65]? Alebo je chuť[283] vo
vajcovom bielku[284]?
(7) Moja duša odmieta[92] dotknúť sa –
tie[267] *veci*[285] *sú* ako hniloba[286] môjho
pokrmu[149]!
(8) Kiež[287] sa napĺňa[288] moja žiadosť, a*by*
Boh chcel[39] uskutočnil[64] moju nádej,
(9) a*by* sa *Bohu* ľúbilo[289] a chcel[39] ma
rozdrviť[195], zasiahnuť svojou rukou[290]
a odpraviť[291] ma!
(10) A ešte by bolo mojou útechou –
a poskočil[292] by som v bolesti, *od ktorej*
ma neušetruje[140 293] – že som nepoprel[294]
výrokov[295] Svätého.
(11) Čo *je* mojou silou[296], žeby som mal[39]
dúfať[297]? A aký[298] *bude* môj koniec[296], že
by som mal[39] predlžovať svoje žitie[69]?
(12) Či *je* mojou silou sila kameňov? Či *je*
moje mäso mosadz[299]? (13) Že či![300]
Nieto[301] vo mne pomoci a rozumnosť[228 302]
je[92] odo[303] mňa zapudená.
(14) Nešťastnému[304] láskavosť[305] od jeho
priateľa[82], inak[24] bude úctu[168]
k Všemocnému[306] opúšťať.
(15) Moji bratia sklamali[307], podobní
potoku[29 308], riečišťu potokov[308], *ktoré*
idú pomimo,
(16) ktoré *sú*[78] zamútené[225] od ľadu[309] –
sneh sa na nich stráca[310];
(17) časom sa zužujú[311] – zaniknú[312],
horúčosťou zmiznú zo svojho miesta[82].
(18) Karavany sa *na* svojej ceste
obracajú[313 314], vystupujú[315] do pustoty[316]
a hynú;
(19) karavany *z* Témy[317] vyzerajú[92],
výpravy[318] *z* Ševy[45] v ne dúfajú[92 319];
(20) sú[92] zmätení[320], lebo *sa*
spoliehalo[92 321 322], prišli až k nim
a hanbia sa[92].
(21) Áno, teraz ste sa tým[267 323] stali[3 324];
vidíte hrôzu a bojíte sa[6 325].
(22) Či *je tak,* že som povedal: dajte[326] mi?
A*lebo*: prineste pre mňa[327] dary[328] zo
svojho imania[329]?
(23) A*lebo*: zachráňte[330] ma z ruky
protivníka[331]? *Alebo*: musíte[39] ma
vykúpiť z ruky násilníkov[332]?
(24) Poučte[333] ma a ja budem mlčať, áno[24],
pomôžte mi porozumieť[334], *v* čom som
poblúdil[335].
(25) Aké[298] prenikavé[336] sú slová
úprimného[5]! A*le* čo môže[39] karhať[242 337]
vaše karhanie[242 337 338]?
(26) Či zamýšľate karhať[242 337] slová[156]? A*le*
výroky zúfalého *sú* do vetra[174]!
(27) Ba aj o sirotu by ste vrhali[339]
a o svojho priateľa[81] by ste sa jednali[340].

www.milosrdenstvo.eu

(28)Teraz teda[94] privoľte[289], obzrite sa[341]
na mňa, áno[24], či lužem[342] pred vašou
tvárou.
(29)Obráťte, prosím[34], nech nieto[96]
krivdy[240], áno[24], obráťte ešte, v tom je
moja[343] [344] spravodlivosť!
(30)Či je krivda[240] v mojom jazyku?
Alebo nevie[39] moje podnebie
rozoznávať[334] neblahé veci[272]?
7 Či nemá[129] smrteľník[189] na zemi
drinu[345]? A jeho dni *sú* ako dni
námezdného[346].
(2)Ako nevoľník dychtí[213] *po* tieni ako
námezdný[346] očakáva[319] svoj plat[347],
(3)tak som bol nadaný[348] vlastníctvom[349]
MESIACOV prázdnoty[350] a boli mi
pridelené[351] noci strasti[119].
(4)Ak ľahnem, potom[24] poviem: Kedy
budem môcť[39] vstať?
A večer sa preťahuje a prevaľovaniami[352]
som[92] nasycovaný *až* do úsvitu.
(5)Moje mäso sa odialo červami[137]
a kôrou[353] prachu[89], moja koža sa
zvraštila[354] a zhnisala[355],
(6)moje dni boli[92] rýchlejšie[356] od člnka[357]
a miznú[92] [173] za nedostatku nádeje.
(7)Spomeň si, že môj život[358] *je* vietor[174];
moje oko sa nebude vracať k videniu
dobrého;
(8)nebude ma pozorovať oko *teraz*[359] ma
vidiaceho; tvoje oči – na mňa,
a nebude ma.
(9)Oblak mizne[92] [173] a odchádza; tak
zostupujúci *do* šeóla[360] nebude môcť[39]
vychádzať[315],
(10)nebude sa už vracať do svojho domu
a nie *že* ho jeho miesto[82] ešte bude
môcť[39] spoznávať[87].
(11)Aj ja[361] – nebudem zadržiavať[362] svoje
ústa; budem hovoriť v tiesni[363] [364]
svojho ducha[174], budem *si* sťažovať
v horkosti[364] svojej duše.
(12)Či *som* ja more[365], alebo *som*
netvor[366], že si nado mnou[367]
ustanovil[27] stráž[368]?
(13)Keď *si* poviem[22]: Moja posteľ ma
bude potešovať[369],
moja pohovka moju starosť[370] spolu[371]
ponesie[86],
(14)potom[24] ma strašievaš[372] snami
a desievaš[104] ma vidinami[182] [373] [374],
(15)takže[24] moja duša uprednostňuje[375]
zahrdúsenie, smrť, pred mojimi
kosťami[118] [376].
(16)Som[92] znechutený[243], nebudem[377]
navždy[378] žiť, nechaj[134] [379] ma, veď moje
dni *sú* vánok[380].
(17)Čím je človek[189], že ho vyznamenávaš[381]
a že k nemu upieraš[382] svoju pozornosť[28]
(18)a každého rána[383] ho sleduješ[259] [384],
každého okamihu[383] ho podrobuješ
skúške?
(19)Prečo[385] odo mňa neodvraciaš zrak[386],
nepúšťaš[387] ma *aspoň* do môjho
prehltnutia[67] mojej sliny?
(20)Zhrešil som[388] – čo mám[39] pre teba[126]
spraviť[347] [389], Sliedič[390] [391] *za*
ľudstvom[306] [392]?
Načo si si ma položil[27] za predmet útoku,
takže[24] som sa stal[3] sám pre[393] seba
bremenom[323] [394]?
(21)A čo[122] neodpúšťaš[86] moje
prestúpenie[395] a *ne*prenášaš moju
neprávosť[396]?
Veď teraz budem musieť[39] ľahnúť do
prachu[89], i budeš ma hľadať[397] a nebude
ma.
8 A Bildad, Šúchí[83], odvetil a povedal:
(2)*Až* dokedy budeš táraťˈ[398] tieto
veci? Áno[24], výroky tvojich úst *sú*
silný[399] vietor[174] [400]!
(3)Či bude BOH prevracať[401] právo[402]?
Alebo bude Všemocný
prevracať[401]spravodlivosť?
(4)Ak tvoje deti[179] voči nemu zhrešili,
odovzdal[403] ich iba[94] [404] napospas[405] ich
prestúpeniu[395] [406]!
(5)Ak sa ty budeš túžobne obracať[397] [407]
k BOHU, áno[24], úpieť[408] k Všemocnému,
(6)ak ty *budeš* čistý a úprimný[5], áno,
potom[409] bude nad tebou bdieť a obnoví[410]
príbytok[210] tvojej spravodlivosti[411];
(7)bárs[24] tvoj začiatok sa prejavil[3]
nepatrným[412], bude tvoj posledok
veľmi vzrastať.
(8)Áno, spýtaj sa, prosím[34], na prvšie[413]
pokolenie a zameraj sa[414] na
skúsenosť[415] ich[416] otcov
(9)(veď my *sme od* včera*jška* a nevieme
nič, áno, naše dni *sú* tieňom na zemi),
(10)či ťa oni nebudú môcť[39] poučiť[333],
povedať ti a vyniesť[42] slová[156] zo svojho
srdca.

www.miloslavikeu

(11)Či šarina[417] vyháňa do výšky[418] bez
bahna[419]? Vzrastá tŕstie[420] v nedostatku
vody?
(12)Ono ešte v svojej zeleni[421], kým sa
netrhá[422], pred[59 423] všetkou trávou
usychá[424].
(13)Tak chodníčky[425] všetkých
zabúdajúcich Boha; *aj* nádej
neveriaceho[426] hynie,
(14)ktorého dôvery predmet[167] sa vytína,
a jeho útočište[427] – dom pavúka.
(15)Bude sa opierať o[428] svoj dom, no[24]
ten nebude stáť, bude sa ho držať[66],
no[24] *on* nebude trvať[429].
(16)Ono je[92] plné šťavy pred tvárou slnka
a jeho mládniky vychádzajú[137] nad jeho
záhradu[430],
(17)jeho korene sa prepletajú na
hromade *kameňov*[431], ložisko[432]
kameňov zrie[433 434 736];
(18)ak ho bude odtrhávať[67 140] od jeho
miesta[83], potom[24] bude *ono* o[435] ňom
zapierať[436]: Nevidelo[92] som ťa.
(19)Hľa, to[267] *je* radosť jeho cesty!
A z prachu[89] vyrastajú iní[137 437].
(20)Hľa, Boh nezavrhuje[243]
bezúhonného[4], *ale* neposilňuje[438] ruku
správajúcich sa zle[439],
(21)*až* než bude plniť tvoje ústa
smiechom a tvoje pery jasotom[440].
(22)Nenávidiaci ťa *si* budú obliekať
ostudu a stanu zlovoľníkov nebude.

9 A Jób odvetil a povedal:
(2)Vpravde viem[92], že *je* tak; áno[24],
ako[298 441] môže[39] smrteľník[189] byť
spravodlivý pred[442] Bohom[443]?
(3)Ak bude mať chuť[444] s[442] ním viesť
spor[445], nebude mu môcť[39]
zodpovedať[446] jedno z tisíca.
(4)*Je* múdry srdcom a mohutný[447] silou –
kto *sa* proti nemu[448] zatvrdil[449] a ostal
bez pohromy[410 450]? – **???????**
(5)ktorý[78] premiestuje, a nie *že* kto
vedel[92 451], vrchy, ktoré v svojom hneve
podvráti[452],
(6)ktorý[78] otriasa[453] zemou z jej[454]
miesta[82], takže[24] sa jej stĺpy kyvocú[455],
(7)ktorý[78] zakazuje[456] slnku[457], nech[24]
nevychádza, a hviezdy vôkol
zapečaťuje[458],
(8)nahýba[459] nebesá, on sám[50], a šliape
po výšinách[460] mora[461];
(9)Tvorca[14] Medveďa[462], Orióna
a Kuriatok[463] *aj* priestorov[464] juhu[465],
(10)*ktorý* koná *veci* veľké, až *ich* nemožno
vyspytovať[221], a podivuhodné[222], až *im*
nieto počtu.
(11)Hle, prechádza popri mne[466]
a nevidím, áno[24], ide pomimo[184], a*le*
ho[467] nepozorujem[334 468];
(12)hľa, uchvacuje – kto to[267] môže[39]
vziať späť[469], kto k nemu môže[39]
povedať: čo *to* robíš?
(13)*Boh* ne*od*vracia svoj hnev; pomocníci
Ráhava[470] sa pod ním krčia[92 471];
(14)čím menej mu môžem[39] odpovedať[446]
ja, vyberať[472] svoje slová proti nemu[473],
(15)ktorému, aj keby som bol v práve,
by som nemohol[39] odpovedať[446]; úpel[408]
by som *ako* k svojmu sudcovi.
(16)Aj keby som zavolal a odpovedal by
mi, neveril by som, že vpúšťa v sluch[474]
môj hlas,
(17)*on,* ktorý ma skrušuje[475] búrkou a bez
príčiny množí moje rany[476],
(18)nedáva mi znova nabrať[469] svoj dych[174],
lež[217] ma presycuje horkosťami[374].
(19)Ak *ide* o silu mohutného[447] – hľa, *on*,
a ak o právo[402], kto by ma mohol[39]
predvolať[477]?
(20)Ak by som bol v práve, obvinili[478] by
ma moje ústa; *hoci som* ja bezúhonný[4],
aj tak by ma robil prevráteným[479].
(21)Ja *som* bezúhonný[4]; nestarám sa[480]
o svoje žitie[69], pohŕdam[243] svojím
životom[358].
(22)*Je* to[267] jedno, preto som povedal: On
s bezúhonným[4] *aj so* zlovoľným
skoncúva[173].
(23)Ak náhlo usmrcuje bič[481], bude sa
skúške nevinných vysmievať[482];
(24)zem je[92] *vy*daná v ruku zlovoľného,
tváre jej sudcov zakrýva – ak nie *on*,
potom kto *je* to[267]?
(25)A moje dni boli[92] rýchlejšie[356] od
behúňa[483], utiekli – nezakúsili[484]
dobrého,
(26)prešli pomimo[184] s člnmi[485] *z* trstiny[486],
ako sa sup[487] vrhá[488] na potravu.
(27)Ak *je* môj výrok[489]: chcem[39] zabudnúť
svoju starosť[370], zanechať[490] svoju[491]
tvár a rozveseliť sa, (28)zhrozím sa[492]
všetkých svojich bolestí[493]; uvedomím
si, že ma neoslobodzuješ[494].

www.mlosbatked

(29) Ja platím[495] za vinného[478 496], načo
toto? Márne[380 497] sa lopotím.
(30) Aj keby som sa umyl vodou[498] *zo*
snehu a svoje dlane[499] očistil lúhom[500],
(31) vtedy by si ma noril v jamu[501], až by si
ma moje šatstvo zošklivilo[502 503].
(32) Lebo *on je* nie voľakto[68] podobný
mne[29], *že*by som mu mohol[39]
odpovedať[446], *a*by sme spolu mohli[39]
vojsť v súd[402],
(33) nieto medzi nami rozhodcu[242 504],
*že*by svoju ruku kládol[382] na nás oboch.
(34) Kiež odo mňa[505 506] odvracia[7 96] svoju
palicu[507 508], nech[24] ma jeho hrôza
nedesí[104],
(35) nech môžem[39] hovoriť a nebáť[6 509] sa
ho, lebo so mnou samým nie *je* tak[510].

10 Moja duša je[92] znechutená mojím
životom[358]; chcem[39] dať voľný
priebeh svojmu sťažovaniu si[370 490 511]
nad sebou, hovoriť v horkosti[364] svojej
duše.
(2) Vravím k *Bohu*: Kiež ma
neobviňuješ[96 478], upovedom ma, prečo
ma napádaš sporom[445 512]?
(3) Či je[92] ti dobre, že utláčaš[513], že
zavrhuješ[243] dielo[514] svojich dlaní[499]
a na zámery[137 515] zlovoľných si vylial
žiaru[516]?
(4) Či máš[129] oči mäsa? Alebo vidíš ako
videním smrteľníka[189]?
(5) Či *sú* tvoje dni ako dni smrteľníka[189]?
Alebo *sú* tvoje roky ako dni muža[97],
(6) že pátraš po mojej neprávosti[396]
a zháňaš sa[99] za mojím hriechom
(7) napriek svojej vedomosti[517], že nie
som vinný[478 496], a nieto schopného
vyprostiť[518] z tvojej ruky?
(8) Vypracovali ma a spolu zo všetkých
strán[519] ma utvorili[14] tvoje ruky –
a chceš[39] ma pohltiť[520]?
(9) Spomeň si, prosím[34], že si ma utvoril[14]
ako blato[194] a do prachu[89] ma budeš
uvádzať späť[469]!
(10) Či si ma nevlieval ako mlieko
a *ne*zrážal[521] ma ako tvaroh?
(11) Kožu a mäso si mi obliekal a kosťami
a šľachami si ma pretkával[522],
(12) spôsobil[14] si pri mne život[358]
a priazeň[305], tvoja starostlivosť[523]
uchránila[72] môjho ducha[174].
(13) A tieto *veci* si skryl[524] v svojom srdci;
viem[92], že toto *bolo* pri tebe[525].
(14) Ak som zhrešil, potom[24] si ma
spozoroval[73] a od mojej neprávosti[396 526]
si ma neoslobodzoval[494].
(15) Ak som sa previnil[478 496], beda mi;
a*k* som[92] spravodlivý, nemôžem[39] svoju
hlavu pozdvihnúť[86], *súc* nasýtený
hanbou a vidiac svoju biedu[527 528].
(16) Tej[24] pribúda[418 529] – naháňaš[530] ma
ako lev[175 531] a opätovne[532 533] sa pri mne
prejavuješ[534] podivuhodným[222 535],
(17) obnovuješ predo mnou[536] svojich
svedkov[537] a množíš svoju zlosť[205]
proti[473] mne; *sú* proti[473] mne vždy nové
oddiely[538], áno[24], vojsko[345].
(18) Načo si ma teda[94] vyviedol[42]
z maternice? Mohol[39] som skonať a nie
že by ma oko bolo videlo,
(19) bol by som ako by som nebol
vznikol[3]; od lona[62] by som bol býval
nesený k hrobu.
(20) Či nie *je* mojich dní málo? Mal by[32]
prestať[134 539], ustúpiť[382 540 541] odo mňa,
nech[24] sa môžem[39] trocha rozveseliť,
(21) skôr ako budem odchádzať
a nebudem sa môcť[39] vrátiť, do zeme
tmy a tieňa smrti[102],
(22) zeme ponurosti[542], podobnej
temnu[29 543] tieňa smrti[102]
a neporiadku[544], ktorá[24] žiari tak ako
temno[29 543].

11 A Cófar, Naamáthí[83], odvetil a po-
vedal:
(2) Či sa nemá[39] množstvo slov
zodpovedať[446]? Alebo že[94] je táraj[545]
v práve?
(3) Majú[39] tvoje lži[546] umlčať mužov[547]?
A keď sa posmievaš[482], nieto[59]
schopného *ťa* okríknuť[518 548],
(4) keď[24] vravíš: Moja náuka *je* čistá
a nepoškvrneným[549] som sa prejavil[550]
v tvojich očiach?
(5) Avšak kiež[287] *Boh* prehovorí a otvára
svoje pery proti tebe[473]
(6) a oznamuje[52] ti tajomstvá[1262] múdrosti,
lebo rozumnosť[228 302] má[129] *svoje*
rozmanitosti[551 552].
A vedz, že ti *Boh čosi* z tvojej
neprávosti[396 526] uvádza v zabudnutie.
(7) Či môžeš[39] *Boha* nájsť[553]
spytovaním[221 554]?

www.biblia.sk

Alebo môžeš[39] Všemocného *až* po
najzadnejšiu medzu[555] vystihnúť[553]?
(8)Výšky nebies – čo *si* môžeš[39] počať?
Je hlbšia[556 557] od šeóla[360] – čo môžeš[39]
spoznať?
(9)Jej[557] miera *je* dlhšia od zeme a širšia
od mora.
(10)Ak chce[39] pomimo prejsť[184] a uväzniť[558]
a zvolávať[559 560], kto ho potom[94] môže[39]
odohnať[469 561]?
(11)Veď on pozná[92] človeka[547]
márnosti[350 562] a vidí mrzkosť[171] a nie *že*
sa musí[39] prejaviť pozorným[334 563];
(12)*ale* dutohlavec[564] bude nadobúdať
rozum[565], až *keď* sa divý somár bude
rodiť *ako* človek.
(13)Ak ty pripravíš[566] svoje srdce
a rozprestrieš[567] k nemu svoje dlane[499]
(14)(ak *je* v tvojej ruke mrzkosť[171], vzdiaľ
ju, a nie *že* smieš[39] v svojich stanoch
ponechávať usadené[568] bezprávie[240]),
(15)áno, vtedy budeš smieť[39]
pozdvihnúť[86] svoju tvár bez[569]
poškvrny[570] a staneš sa[3] upevneným[571]
a nebudeš sa báť[6],
(16)lebo ty zabudneš *na* strasť[119], budeš
si *na* ňu spomínať ako *na* vody, *ktoré*
prešli,
(17)a *tvoj* vek bude vyvstávať[429] nad
poludnie[572 573]; a nech sa stmieva[96],
bude *to*[574] ako ráno.
(18)I nadobudneš dôveru[575], lebo bude
nádej, i porozhliadaš sa[144 576] a budeš
líhať v bezpečí[575 577]
(19)a roztiahneš sa[578] a nebude
naháňajúceho strach[579], a mnohí
vyhľadajú tvoju priazeň[580],
(20)kým[24] oči zlovoľných budú
vonkoncom zomdlievať[173 581] a možnosť
úniku[582] im[583] zanikne, i *bude* ich
nádejou vydýchnutie duše.

12 A Jób odvetil a povedal:
(2)Veru, že ľudia[584] *ste* vy[585],
a múdrosť bude musieť[39] vymrieť
s vami!
(3)Aj ja mám[139] srdce tak ako vy[29], nie
som menej[586] od vás[587]; a kto by
nevedel[588] *veci* podobné týmto[29]?
(4)Som *niekto, kto je pre* smiech[589]
svojim[590] priateľom[82], volá k *Bohu*,
ktorý[24] mu odpovedá; spravodlivý,
dokonalý *je pre* smiech[589];
(5)fakľa, pripravená[566] tým, ktorých noha
sa potáca[591], *je*, podľa myslenia
bezpečne sa cítiaceho[592],
na pohŕdanie[593].
(6)Stany ničiteľov[467 594] sa tešia kľudu,
a bezpečnosť[241 575 577] majú[129]
popudzovači[453 595] Boha, ktorým *Boh*
svojou rukou nadeľuje[596].
(7)Avšak spýtaj sa, prosím[34], zveri[597 598],
nech[24] ťa vyučuje, a letúnstva[599] nebies,
nech[24] ti podáva správu[52],
(8)alebo prehovor[600] k zemi[601], nech[24] ťa
vyučuje, nech[24] ti vyprávajú[737] ryby mora;
(9)kto v tomto všetkom[364 602] nespoznáva[92],
že toto spravila ruka Hospodina,
(10)v ktorého ruke[364] *je* duša všetkého
živého a duch[174] všetkého mäsa
človeka[68]?
(11)Či ucho nepodrobuje skúške slová[156],
a*ko* si podnebie ochutnáva pokrm?
(12)*Je* medzi kmeťmi[603] múdrosť?
Je pochopenie[604] *v* dĺžke dní[605 606]?[607]
(13)Múdrosť a*j* moc[608] *je* u neho, radu a*j*
pochopenie[605] má[129] on!
(14)Hľa, čo *on* váľa[609], nemôže[39 59] sa
budovať, ak nad[610] voľakým[68]
zatvára[558 609], nemôže[39 59] sa otvoriť,
(15)hľa, pôsobí zadržanie medzi
vodami[157 611], takže[25] sa vysušujú[424],
a keď ich vypúšťa[403], podvracajú[59 452]
zem.
(16)Sila a rozumnosť[228] *je* u neho, jeho[467]
je[612] zvedený a*j* zvodca[335 613],
(17)radcov odvádza bosých[614] a sudcov
robí bláznami[615],
(18)uvoľňuje[616] právomoc[158 617] kráľov a na
ich bedrá[618] uväzuje[619] povraz[620],
(19)kňazov[621] odvádza bosých[614]
a upevnených[622] zráža[623],
(20)osvedčeným[624] odníma[7] reč[625]
a starcov oberá *o* schopnosť
úsudku[283 626],
(21)na veľmožov[627] vylieva pohŕdanie
a popúšťa[628] opasok[629 630] bohatierov.
(22)Z tmy odhaľuje[631] hlbiny[632] a na
svetlo vyvádza[42] tieň smrti[102],
(23)národom dáva rozrastať sa a hubí
ich, dáva národom rozšírenie
a odpratúva[633] ich,
(24)odníma[7] rozum[28] hláv
národností[137 634 635] zeme a necháva ich
blúdiť[636] v pustote[316] bez cesty[637];

www.miloslavkv.eu

(25)tápu v tme a bez svetla[637], i necháva
ich blúdiť[636] ako opitého.

13 Hľa, *to* všetko uvidelo moje oko,
počulo moje ucho, a porozumel[334]
som tomu[267];
(2)ako*u je* vaša vedomosť[638], *takú* mám[92]
vedomosť[639] aj ja; ja nie *som* menej[586]
od vás[587],
(3)však ja budem hovoriť
k Všemocnému,
áno[24], mám túžbu[444] ohradiť sa[242 337 640]
proti[448 641] Bohu.
(4)Avšak vy *ste* zatierači[642] lži[643]; vy
všetci[21] *ste* ničotní lekári[644].
(5)Kiež[287] by ste vonkoncom[645] mlčali!
To[24] by vám bolo múdrosťou[323]!
(6)Nuž[34] počujte moju výčitku, áno[24],
sledujte pozorne žaloby[646] mojich pier.
(7)Či *sa* chcete[39] pre Boha[126 647] vyslovovať
krivdou[240] a pre neho[126 647] *sa* vyslovovať
klamom?
(8)i chcete[39] prijímať[86] jeho tvár[648]? Alebo
chcete[39] pre neho[126 647] viesť spor[445]?
(9)Či *bude* dobre, keď vás bude
preskúmavať[266]?
Alebo si chcete[39 649] z[650] neho robiť blázna,
ako by ste si robili[651] blázna zo[650]
smrteľníka[189]?
(10)Bude vás prísne[652] karhať[242], ak
budete potajomky prijímať[86]
osoby[648 653].
(11)Či vás jeho vznešenosť[86 654] nedesí[104]
a *ne*padá na vás strach *z* neho?
(12)Vaše pripomienky *sú* prípovede[655]
z popola, vaše hradby[656] *sa stanú*
hradbami[323 656 657] *z* blata;
(13)mlčte a nechajte ma[658] a budem
hovoriť ja, nech[24] cezo mňa bude
prechádzať[659] čokoľvek.
(14)Načo mám[39] nosiť[86] svoje mäso
v svojich zuboch[660]? Áno[24], kladiem[27]
svoje žitie[69] v svoju dlaň[499 661]!
(15)Ak ma chce[39] zabiť, nemôžem[39 662]
dúfať[297], ale svoje cesty budem voči
jeho tvári obhajovať[242 337 663].
(16)Aj to[267] mi *bude* na záchranu[35], lebo
bezbožný[426] neprichádza pred jeho
tvár.
(17)Pozorne[664] počúvajte moju reč[156]
a moje vyhlásenie[665] svojimi ušami!
(18)Hľa, prosím[34], prednesiem[277] právnu
vec[402]; viem[92], že ja som v práve.
(19)Kto *je* ten[267], *ktorý* chce[39] so[442] mnou
viesť spor[445]? Lebo potom[666] musím[39]
mlčať a skonať.
(20)Len dvoje kiež so mnou nerobíš[96];
vtedy sa pred tvojou tvárou[118] nebudem
skrývať:
(21)vzdiaľ svoju dlaň[499] odo[505 506] mňa
a tvoje hrôza nech ma nedesí[96 104];
(22)potom[24] zavolaj a ja budem
odpovedať, alebo nech hovorím[96]
a ozvi sa[469 667] mi.
(23)Koľko[385] mám[129] neprávostí[396]
a hriechov? Daj mi znať moje
prestúpenie[395] a môj hriech!
(24)Načo skrývaš svoju tvár a počítaš[668]
ma sebe za nepriateľa?
(25)Či chceš[39] zastrašovať odviaty[669] list
a prenasledovať suchú slamu[670],
(26)že proti mne vypisuješ[671] horkosti
a pričituješ mi[672] neprávosti[396] mojej
mladosti[358]
(27)a moje nohy vsadzuješ[27] v kladu
a všetky moje chodníčky[425]
sleduješ[72 673], pozdĺž chodidiel[674]
mojich nôh si ryješ[675] –
(28)a to[267 676] sa rozpadáva[677] ako zhnitá
vec[678], ako rúcho – *rozo*žrala ho moľa.

14 Človek, zrozenec ženy, *je*
ukrátený *o*[679] dni[606] a nasýtený
nepokojom[135 680];
(2)ako kvet vypučí[42] a odreže sa[681],
i utečie ako tieň a nebude ostávať
stáť[682].
(3)Ale aj na neho[683] máš otvorené[92]
svoje oči; a mňa privádzaš na súd[402]
s[442] tebou?
(4)Kto môže[39] z nečistých[137 684] vyviesť[64 685]
čistého[686]? *A*ni jeden[687]!
(5)Ak *sú* jeho dni[606] určené[688], počet jeho
mesiacov *je* u teba, ustanovil[14] si jeho
medze[689 690], ktoré[24] nemôže[39]
prekročiť,
(6)odvráť zrak[691] od[505] neho, nech[24] má
kľud[134], kým ako námezdný[346] môže[39]
užívať svoj deň[692]!
(7)Áno, strom má[693] nádej, ak je vyťatý[694],
že[25] *sa* ešte bude obnovovať[184 695] a jeho
výhonok nezaniká[134 696],
(8)bárs jeho koreň v zemi ostarieva
a jeho kýpeť v prachu[89] odumiera,
(9)pachom[374] vody vyháňa a vytvára[14]
prútie[697], *súc* podobný sadenici[29].

www.miloslavkelemen.sk

(10) A*le* človek[97] umiera a ostáva ležať[698],
ľudská bytosť[699] skonáva – a kde *je*?
(11) Vody zmiznú[700] v mori[701 702] a rieka
vysýcha[703] a je[92] suchá[424];
(12) tak[24] každý[12] ľahne a nevstáva; až do
zániku[704] nebies neprecitajú a nie *že* sú
budení zo svojho spánku.
(13) Kiež[287] by si ma chcel[39] ukryť[524]
v šeóle[360], schovať ma *až* do *od*vrátenia
tvojho hnevu, uložiť[382] mi lehotu[689 690]
a spomenúť si *na* mňa –
(14) (ak človek[97] umiera, či môže[39] *ožiť*?)
po všetky dni svojej služby[345] by som
čakal[297], *až* do príchodu mojej
výmeny[538]. **???????**
(15) Volal by si a ja by som ti odpovedal,
túžil by si za dielom[32] svojich rúk,
(16) kým teraz počítaš moje kroky –
nestriehneš[72 673] na môj hriech?
(17) Moje prestúpenie[395] *je* zapečatené[458]
v uzlíku a k[517] mojej neprávosti[396]
prišívaš[643 705];
(18) avšak vrch, rúcajúc sa[706], sa rozpadá[707]
a skala ustupuje[708] zo svojho miesta[82],
(19) kamene omelú[709] vody, prach[89] *zo*
zeme splachuješ jej[710] prívalom[711].
Tak[24] hubíš nádej smrteľníka[189];
(20) napádaš[712] ho donekonečna,
i odchádza, zohavuješ[713] jeho tvár
a posielaš ho preč[403].
(21) Ak sú jeho synovia ctení[714], nevie[59],
a ak sú znevažovaní, nevenuje[59] im
pozornosť[334 468],
(22) len jeho mäso pre neho[715] trpí[716]
a jeho duša sa pre neho[715] rmúti.

15 A Elífáz, Témání[83], odvetil a povedal:
(2) Či má[39] múdry odpovedať vedomosťou
ako vietor[174 717] a plniť svoje vnútro[62 718]
východným vetrom[719],
(3) viesť dôkazy[242 337] rečou, *ktorá* nie je
užitočná, a slovami[156], v ktorých nie*to*
prospechu?
(4) Ba, ty rušíš zbožnosť[168] a uberáš[720]
rozjímania[721] pred Božou tvárou,
(5) lebo tvoja neprávosť[396] zacvičuje[722]
tvoje ústa, a*by si* si vyvoľoval[472] jazyk
ľstivých[227].
(6) Obviňujú[478] ťa tvoje ústa a nie ja, áno[24],
vypovedajú[723] proti tebe tvoje pery.
(7) Či si sa rodil prvý *z* ľudí[392]? A*lebo* si bol
porodený[724] pred[423] pahorkami?
(8) Či si načúval v *Božej* tajnej rade[725]
a múdrosti si uberal[720] pre[726] seba?
(9) Čo si zvedel, že[24] by sme *to* nevedeli,
čo chápeš[334] a pri nás toho[267] nie*to*?
(10) Medzi nami *je* aj zošedivený
aj kmeť[603], silnejší[399] *v* dňoch[606 727] od
tvojho otca!
(11) Či *je* pre teba[728 729] málo Božia
útecha[241] a tichý[730] hovor s tebou?
(12) Čo[122] ťa strhuje[731] tvoje srdce a čo[122]
žmurkajú tvoje oči,
(13) že opäť[732] obraciaš[469] svoj hnev[733] a zo
svojich úst vynášaš[42] slová[156] proti[448]
Bohu?
(14) Čím *je* človek[189], žeby bol čistý, a žeby
zrodenec ženy bol spravodlivý?
(15) Hľa, v svätých nedôveruje[191]
a nie *že* sú nebesá v jeho očiach čisté,
(16) čo potom odpudivý[503] a zvrhlý
človek[68], pijúci nespravodlivosť[240] ako
vodu!
(17) Chcem[39] ti podať vysvetlenie[734],
načúvaj mi, a čo[735] som uzrel[434 736], to[24]
ti budem vyprávať[737],
(18) čo oznamujú[52] a nezatajili[294 738]
múdri, od ich otcov;
(19) im samotným[50] bola daná zem a nie
že v ich stred prešiel cudziar[739]:
(20) Zlovoľník, ten[267] sa *po* všetky svoje
dni trápi[724 740], a pre násilníka[126 332] je[92]
uložené[524 741] neveľa[742] rokov[743],
(21) v jeho ušiach *je* strašný zvuk[744 745],
v mieri *na* neho prichádza pustošiteľ[594];
(22) neverí *v* návrat z tmy[746]; áno[24], on *je*
vyhliadnutý[747] pre meč.
(23) Potuluje sa za chlebom – kde *je*?
Vie[92], že *je* mu po[748] ruke pripravený[566]
deň tmy[746].
(24) Desí[104] ho tieseň[363] a úzkosť,
napádajú[712] ho ako kráľ, hotový
na útok,
(25) lebo vztiahol[459 749] svoju ruku proti[448]
Bohu a zachoval sa spupne[750] proti[448]
Všemocnému;
(26) bežal vzdorne[751] proti[448] nemu
s hustým radom[752 753] puklíc[656] svojich
štítov[754 755];
(27) lebo[756] pokryl svoju tvár svojím
tukom a na slabinu[757] nabral[14] sadla.
(28) I obýva[103] vyvrátené[169] mestá, domy,
v ktorých nemali[39 758] bývať, ktoré sú[92]
určené *za* hromady[431 759];

www.milosaveikeu

(29)nebohatne a nie *že* bude jeho
imanie[760] trvať[429] a nie *že* sa ich[761] zisk[762]
na zemi rozširuje[459 763 764].
(30)Nemôže[39] ustúpiť[7 765] z tmy, jeho
mládnik vysušuje[424] plameň; no[24]
musí[39] ustúpiť[7 766] v dychu[174 767] jeho[768]
úst.
(31)Nech *nikto* nedôveruje v[191] zlo[350 562] –
bude oklamaný, lebo zlo[350 562] bude
jeho odplatou[769];
(32)nie v jeho deň[770] sa *to* bude plniť
a jeho palmová ratolesť[771] sa prestane
zelenať[772].
(33)Bude ako vinič zvrhávať[773] svoje
nezrelé hrozno a ako oliva zhadzovať
svoj kvet,
(34)lebo zhromaždenie[774]
neveriacich[137 426] *bude* bezvýsledné[107]
a stany úplatku[775] zožerie[54] oheň.
(35)Otehotnieť útlakom[119] a porodiť
mrzkosť[171]; a ich vnútro[62 718]
pripravuje[566] klam.

16 A Jób odvetil a povedal:
(2)Mnohých *rečí* ako tieto som sa
napočúval; vy všetci[21] *ste* úbohí
tešitelia[776 777]! (3)Či *bude* koniec rečiam
ako vietor[174 717]?
Alebo čo ťa pobáda[336 778], že odpovedáš?
(4)Aj ja by som mohol[39] hovoriť ako vy,
keby bola vaša duša *na* mieste duše
mojej;mohol by som[39] zo slov[156 779]
vytvoriť zostavu[780] proti vám
a potriasať nad vami svojou hlavou
(5)a mohol by som[39] vás svojimi ústami
posilňovať[163], a*by* uľavoval[362 781] pohyb[782]
mojich pier[783].
(6)Ak hovorím, nezmierňuje sa[362 781]
moja trýzeň; a*k* chcem[39] nechať[134] *tak,*
čo bude odo mňa odchádzať?
(7)Teraz ma len vyčerpal[140 155 784] –
spustošil si celú moju domácnosť[774 785]
(8)a mňa si sa zmocnil – *to* sa stalo
svedectvom[323 786]; povstáva proti mne
moje[787] utŕhanie[788] – vypovedá[723] mi
v[789] tvár[790].
(9)Jeho hnev *ma* rozorval, on[24] ma pojal
v nenávisť[791], škrípe[92] proti mne
svojimi zubami, *ako* môj protivník[331]
na mňa zaostruje svoje oči[792].
(10)Rozkríkli sa[793] na mňa svojimi
ústami, s hanobením[753] zbili[49] moje
líca, spolu sa proti mne zhlukli,
(11)Boh ma vydává napospas[794]
ničomníkovi, áno[24], mrštil mnou na
ruky zlovoľného.
(12)Keď som bol[92] kľudný[795], zdrvil[59] ma,
áno[24], uchvátil ma za[796] šiju a roztrieštil
ma a postavil[797] si ma za terč;
(13)vôkol sa proti mne stavajú[798] jeho
strelci[799], roztína moje obličky[800] a nie *že*
sa zľutováva[293], k zemi vylieva moju žlč,
(14)trhá[801] ma trhlinou[801] na trhlinu[801 802],
beží proti mne ako silák[803].
(15)Na svoju kožu som ušil[804] vrecovinu[805]
a v prach[89] som vstrčil svoj roh[806],
(16)moja tvár očervenela od plaču a na
mojich viečkach[113] *je* tieň smrti[102],
(17)napriek *tomu*[807], *že* v mojich
dlaniach[499] nie*to* násilia a moja
modlitba *je* čistá.
(18)Nemala by si[39], zem, prikrývať moju
krv[808], a nech sa ne*dos*táva[3 96] miesta[82]
môjmu kriku[809 810]!
(19)No aj teraz, hľa, *je* môj Svedok
v nebesiach, áno[24], na výsostiach *je*
môj Svedčiaci[811];
(20)moji priatelia[81] *sú* mojimi
posmievačmi – moje oko slzí[92 812]
k *Bohu*,
(21)a*by* človekovi[97] zaistilo[140 813] právo[242 504]
u[442] *Boha*, a*ko*[814] syn ľudí[392 815] svojmu
priateľovi[81 816 817].
(22)Veď neveľa rokov[742] musí[39 818] prísť[152],
než[24] budem odchádzať chodníčkom[425],
ktorým sa nebudem vracať.

17 Môj duch[174 819] *je* poškodený[820],
moje dni sú[92] zahasené, pre
mňa[126] *je* pohrebisko[821].
(2)Či pri mne nie *sú* posmievači[822],
takže[24] moje oko musí[39] trvalo
spočívať[823] na ich nepriateľskom[824]
správaní[825]?
(3)Zlož[27 826], prosím[34], zaruč sa *za* mňa
u seba – kto *je* ten[267], *ktorý* by chcel[39]
udrieť na moju ruku[827]?
(4)Áno, skryl[524] si ich srdcia pred[118]
rozumnosťou[828], preto ich nebudeš
povyšovať.
(5)Zrádza[52 323 829] *kto* za odmenu[830]
blížnych[81]? A*j* jeho detí[179] oči budú
vonkoncom zomdlievať[173 581]!
(6)I vystavil[140 831] ma na používanie za
príslovie[832] ľudu[833], takže[24] sa stávam
kýmsi, komu sa pľuje[834] v tvár,

www.nos-stavitel.cz

(7)*aj* moje oko od žiaľu[835] hasne a moje
údy *sú* všetky[21] ako tieň;
(8)úprimní[5] sa nad týmto budú hroziť[836]
a nevinný sa bude rozčuľovať[837] nad
bezbožným[426 838],
(9)*ale* spravodlivý sa bude držať[796 839]
svojej cesty a čistý *na* svojich
rukách[306 840] bude priberať[841] silu.
(10)Avšak, oni všetci[21 842 843], môžete[39] sa
vrátiť, áno[24], len[34] príďte, *aj tak* medzi
vami nebudem môcť[39] nájsť múdreho.
(11)Moje dni prešli, moje zámery sú[92]
roztrhané,dedičstvá[844] môjho srdca;
(12)noc vydávajú[27 845 846] za[847] deň, svetlo
za blízke od[848 849] tmy.
(13)Ak mám[39] očakávať[319] šeól[360] *za* svoj
dom, *že* prestriem svoje ležisko[850] v tme,
(14)*že* poviem[851] porušeniu[501 852]: ty *si* môj
otec, a červom: moja mať a moja sestra,
(15)kdeže *je* teda[94] moja nádej – áno[24],
moja nádej, kto ju môže[39] spozorovať?
(16)Bude zostupovať *k* bránam[853] šeóla[360],
než *nastane* spočinutie *všetkých* spolu
na prachu[89].

18 A Bildad, Šúchí[83], odvetil a pove-
dal:
(2)*Až* dokedy budete klásť[27] vnadidlo[854]
rečiam[156 855]? Mali by ste[39] mať rozum[334],
nech[24] potom môžeme[39] hovoriť[854].
(3)Prečo máme[39] byť považovaní[668] za
dobytok[597]? Znečistili sme sa[856] vo
vašich očiach?
(4)Sám seba[857] v svojom hneve[364]
rozorváva – či sa bude zem pre teba
vyľudňovať[858] a skala zo svojho
miesta[82] ustupovať[708]?
(5)Svetlo zlovoľných predsa musí[39]
hasnúť a nie *že* bude svietiť plameň[859]
jeho ohňa,
(6)svetlo v jeho stane sa zatmie a jeho
lampa nad ním bude hasnúť;
(7)kroky jeho sily[954] budú tiesnené[860]
a zvrhovať ho bude jeho rozhodnutie[861],
(8)lebo svojimi nohami bude
zaháňaný[403] v sieť a bude sa prechádzať
po mreži[862],
(9)za pätu ho bude chytať[796] pasca,
prevládať nad ním[66 863] bude skaza[214].
(10)V zemi *bude* skryté[132] jeho[864] osídlo[865]
a na pešine[897] jeho[864] nástraha,
(11)vôkol ho vydesia[104] postrachy
a zaplašia ho, v pätách za ním[866],
(12)hladná bude[867] jeho sila[868] a zhuba[869]
bude pripravená[566] po jeho boku[870],
(13)prvorodený smrti[871] bude zožierať[54]
kusy[853] jeho kože, zožierať[54] jeho
údy[853].
(14)Bude vytrhovaný zo svojho stanu,
svojho útočišťa[427 872] – to[24] ho bude
zavádzať[873] ku kráľovi postrachov;
(15)v jeho stane sa bude[322] pobývať[103] –
z *tých, kto* nie *sú*[874] jeho[467 875], na jeho
príbytok[210] sa bude sypať síra.
(16)Zospodu budú jeho korene
usýchať[424] a zvrchu sa bude zrezávať[681]
jeho prútie[697],
(17)jeho pamiatka vymizne zo zeme
a nie *že* bude mať[129] meno na tvári[223]
pastvísk[224 876].
(18)Budú ho odstrkovať[877] od[878] svetla do
tmy a zaháňať zo sveta,
(19)nebude mať[129] v svojom ľude
splodenstva[879] ani potomstva[879] a nie *že*
bude *kto* prežívajúci[880] v jeho
stanovištiach[881];
(20)nad jeho dňom[882] sa neskorší zhrozia,
ako predošlých zachvátil[796 839 883] des.
(21)Áno, toto[884] *sú* osudy[885] zlosyna a toto
je údel[886] *toho, kto* nepozná[92] Boha.

19 A Jób odvetil a povedal:
(2)*Až* dokedy budete moju dušu
trápiť a drviť[195] ma slovami[156]?
(3)Toto *je* desiaty raz[887], *čo* ma tupíte[548];
nehanbíte sa? Ubližujete[888] mi[889]!
(4)A bárs by som vpravde poblúdil[335],
ostáva[823] moje poblúdenie pri mne;
(5)ak sa chcete[39] proti mne
vyťahovať[381 890] a moju hanbu proti
mne dokazovať[242 337],
(6)vedzte teda[891], že ma zrazil[401 892] a svoju
sieť proti mne dookola položil[893] *Boh*.
(7)Hľa, kričím[894]: Násilie[895]! *ale*
nedostávam odpoveď; volám o pomoc,
ale nieto práva[402];
(8)zahatal[896] môj chodníček[425], takže[24]
nemôžem[39] prechádzať, a na moje
pešiny[897] uvádza[27] tmu,
(9)zobliekol zo[505] mňa moju česť[898]
a korunu[899] mojej hlavy odstránil[7],
(10)poráža[900] ma vôkol, takže[24] hyniem[901],
a ako strom vytrháva[902] moju nádej,
(11)i rozpaľuje[903] proti mne svoj hnev
a počíta[668] si ma medzi svojich
protivníkov[331 904],

www.miloslavklaus.sk

(12) spolu prichádzajú jeho čaty[905]
a zbudovali[906] proti mne svoju cestu
a položili sa[907] vôkol k môjmu stanu.
(13) Mojich bratov vzdialil z mojej
prítomnosti[908] a moji známi sa mi[909]
vonkoncom odcudzili[739 910],
(14) moji blízki[911] ostávajú[92] stranou[134 912]
a moji dôverne známi ma zabudli,
(15) návštevníci[913] môjho domu
a moje služobné ma považujú[668]
za cudzinca[914], v ich očiach som sa stal[3]
cudzozemcom[915];
(16) ak povolám[16] svojho nevoľníka,
neodpovedá[59], musím[39] k nemu úpieť[408].
(17) Mojej žene sa sprotivil[739 910] môj
dych[174] a moje úpenia[408 916] deťom[179]
mojej matere[917];
(18) aj malé deti[918] mnou pohŕdajú[92 243];
keď vstávam, hovoria[59 92] proti mne.
(19) Všetci moji dôverní priatelia[919] *si* ma
zošklivili[503] a tí, ktorých[920] som
miloval[92], sa obrátili proti mne.
(20) Moje kosti ulipli[137] na[921] mojej koži
a na[921] mojom mäse, i zachraňujem
sa[922] s kožou[753] svojich zubov.
(21) Preukážte mi priazeň[923], preukážte
mi priazeň[923] vy, moji priatelia[81], lebo
na mňa siahla[36 924] *Božia* ruka!
(22) Načo ma prenasledujete, tak ako[29]
Boh, a nemôžete[39] sa nasýtiť z môjho
mäsa?
(23) Kiež[287] sa teraz aj zapisujú moje
slová[156]! Kiež[287] sa aj zaistujú[925] v knihe,
(24) rydlom *zo* železa a olovom sa
navždy[606] vtesávajú[926] v skalu!
(25) A ja viem[92], že môj Výkupca[927] *je* živý;
on[25], Posledný[928], musí[39] povstať nad
prach[89 929];
(26) keď[24] po mojej koži bude zničené[351]
toto[930 931], potom[24], zbavený[569] svojho
mäsa, budem smieť[39] uzrieť[434 736] *Boha*,
(27) ktorého ja budem zrieť[434 736] pre
seba[124]; toho[24] uvidia moje oči, nie
cudziar[739 932] – moje obličky[800] v mojom
vnútri[933] hynú[92 173 934]!
(28) Veď by ste mali[39] povedať[22]: Čo[122]
sme[935] jeho[467] prenasledovateľmi[936]?
Lebo[24] koreň veci sa nájde vo mne[937 938]!
(29) Majte[939] o seba strach[940] z[941] meča,
lebo popudením, trestom za
neprávosť[241 396] , *je* meč[274],aby ste
vedeli, že *je* súd[942].

20 A Cófar, Naamáthí[83], odvetil a povedal:
(2) Moje myšlienky ma preto vedú
k odozve[469 667 943] a tou príčinou *je* pri
mne pobúrenie[944],
(3) *že* počujem napomínanie[158] *na* svoje
zahanbovanie[306], takže[24] ma duch[174]
mojím rozumom[334 374 945 946] vedie
k odpovedi[943].
(4) Či vieš[92] toto, *čo je* odjakživa[947],
od uvedenia[28] človeka na zem,
(5) že plesanie zlovoľných *je* krátke[948]
a radosť bezbožného[426] na okamih?
(6) Bárs by jeho vypínavosť vystupovala[315]
k nebesiam a jeho hlava dosahovala[36 949]
k oblakom[137],
(7) hynie navždy[950] ako jeho lajno; ktorí
ho videli, budú vravieť: kde *je*?
(8) Odlieta ako sen a nie *že* ho môžu[40]
nájsť; áno[24], je zaplašovaný ako
videnie[182] noci;
(9) oko ho vídalo[92], no[24] nie naďalej[951],
a nie *že* ho ešte jeho miesto[82] pozoruje.
(10) Jeho synovia musia[39] uspokojovať[952]
núdznych[239] a jeho[953] ruky musia[39]
navracať jeho bohatstvo[954];
(11) jeho kosti sú[92] plné jeho mladistvej
sviežosti[955], ktorá[24] s ním musí[39] ľahnúť
na prach[89].
(12) Bárs pôsobí zlo sladkosť v jeho
ústach – skrýva[294 738 956] ho pod svojím
jazykom,
(13) bdie[293] nad ním[957] a nie *že* ho
zanedbáva[958], lež[24] ho zadržuje
vprostred pod[25 959] svojím podnebím –
(14) zmení sa jeho pokrm[149] v jeho
vnútornostiach, v ňom[960] *sa stane*
žlčou[961] vreteníc[962].
(15) Prehltol imanie[760], *ale* ho bude
musieť[39] vyvrátiť, Boh ho z jeho
brucha[62] bude vyháňať[963].
(16) Bude sať jed[964] vreteníc[962], jazyk
okuliarnika[965] ho bude zabíjať;
(17) nebude hľadieť na struhy[966], rieky[967],
potoky[308] medu a smotany[968],
(18) súc nútený vracať[969] zisk, ktorý[24]
nebude smieť[39] prehltnúť; podľa
imania[760] *bude* jeho[970] náhrada[769] –
veru[25] sa nebude radovať[971],
(19) lebo skrušoval[92 972], opúšťal[92 958]
núdznych[239], násilne odnímal[92 973 974]
domy, ktoré[137] nebudoval[975].

www.krestanskyslovnik.eu

(20)Hoci nepoznal[92] v svojom vnútri[62 718]
kľudu[795 976], nebude môcť[39] zachrániť
nič zo svojich vytúžených *vecí*[137 977 978];
(21)nebolo schopného uniknúť[518] jeho
žravosti, preto jeho blahobyt[979]
nebude mať trvania.
(22)V plnosti jeho hojnosti[980] mu bude
úzko, bude ho ohrozovať[981] ruka
všetkých[982] trpiacich[137 141 983];
(23)na naplnenie jeho brucha[62 718] sa
bude diať[3], že v neho bude vpúšťať[140 403]
žiar[984] svojho hnevu a dažďiť na neho,
jemu za[985] pokrm[986 987] –
(24)pred[118] zbrojou *zo* železa[988] bude
utekať, bude ho prerážať luk
z mosadze[989].
(25)Vytiahne *sa*[322], takže[25] z chrbta vyjde[42],
áno[24], blyskotanie[990], z jeho žlče[961];
bude odchádzať – hrôza[241] na ňom[991].
(26)Pre jeho poklady[126 524 992] *je* ukrytá[132 993]
všetka tma[746], bude ho zožierať[54]
nerozdúchaný[994] oheň, spásať[995] bude
všetko prežívajúce[880] v jeho stane;
(27)nebesá budú odhaľovať jeho
neprávosť[396] a zem sa mu bude
vzpierať[996],
(28)miznúť[997] bude výnos jeho domu,
veci rozplývajúce sa[998] v deň jeho[768]
hnevu.
(29)Toto *je* človeka zlovoľného podiel od
Boha a vlastníctvo[999] od Boha mu
pririeknuté[1000].

21 A Jób odvetil a povedal:
(2)Počujte radšej[664] moju reč[156];
áno[24], toto nech bude[96] *za* vaše
útechy[1001].
(3)Zneste[86] ma, nech[24] môžem[39] ja
hovoriť, a potom, *čo* dohovorím, sa
môžete[39] posmievať[482].
(4)Či ja – *je* moje sťažovanie[370 511]
k človekovi? A keby – prečo by sa môj
duch[174] nemal[39] stať netrpezlivým[1002]?
(5)Otočte sa[1003] ku mne a zhrozte sa
a položte[27] ruku na ústa.
(6)Ak si len[94] spomeniem, tu[24]
zdúpniem[168] a moje mäso zachváti[796 839]
chvenie.
(7)Prečo zlovoľní žijú, starnú[708 1004],
ba vzmáhajú sa[750] zdatnosťou[760 1005],
(8)ich semä *je* zabezpečené[566] pred ich
tvárou, s nimi, áno[24], ich potomci[261]
pred ich očami,
(9)ich domy – pokoj, zbavené[569] strachu,
a nie *je* nad nimi *Božia* palica[507 508],
(10)jeho[1006] býk[281 1007] oplodní[1008] a nie *že*
premrháva[1009], jeho[1006] krava vrhá
a nezmetá,
(11)ako stádo[1010] vypúšťajú[403] svoje malé
deti[918] a ich splodenci[1011] poskakujú[1012],
(12)povstávajú[86 1013] pri tamburíne[1014]
a lýre[1015 1016] a veselia sa za zvuku[744]
flauty[1017],
(13)trávia[677 1018] svoje dni v blahobyte[979]
a *do* šeóla[360] klesajú v okamihu[1019].
(14)A Bohu vravia: Odstúp[7] od nás,
lebo[24] nemáme v obľube[444] znalosť
tvojich ciest;
(15)čím *je* Všemocný, že by sme mu
mali[39] slúžiť[1020], a čo *za* prospech
budeme mať, ak na neho budeme
naliehať[1021]?
(16)Hľa, nie *je* ich blahobyt[979] v ich
ruke[1022]? – Ďaleko je[92] odo mňa
myslenie[1023] zlovoľných!
(17)Ako často[385] lampa zlovoľných hasne
a prichádza na nich ich zhuba[869]?
Rozdáva[140 1024] v svojom hneve
prídely[865 1025]?
(18)Sú ako slama pred vetrom[174 423] a ako
plevy[137]; odmetie[1026] ich víchrica?
(19)Odkladá[524 993] *Boh* jeho mrzkosť[171 1027]
pre jeho deti[126 179 1028]? Nech
odpláca[96 410 1029] jemu, a*by* vedel,
(20)nech jeho oči vidia[96] jeho skazu
a nech pije[96] z popudenia Všemocného;
(21)veď aký[298] *bude* jeho záujem o[1030] jeho
dom po ňom, keď[24] bude počet jeho
mesiacov preťatý?
(22)Či *kto* môže[39] Bohu udieľať výuku[1031]
ohľadne vedomosti? On predsa[94] súdi
vyvýšených[1032]!
(23)Tento umiera v dokonalosti[1033] svojej
neporušenosti[1034 1035], všetok[21] pokojný
a kľudný[795],
(24)plné tuku sú[92] jeho vnútornosti[1036]
a dreň jeho kostí je svieža[1037],
(25)tento zasa[94] umiera s dušou
*za*hork*nut*ou[753] a nie *že* okusil[1038] z *čoho*
dobrého[1039];
(26)spolu budú ležať na prachu[89]
a príkrovom na nich[1040] budú červy[137].
(27)Hľa, spoznal som vaše myšlienky
a pletichy[1041] – chcete[39] na mne páchať
krivdu[773 1042],

www.milosrdnykod.sk

(28)lebo vravíte: kde *je* dom veľmoža[627 1043]
a kde stan obydlí[1044] zlovolných?
(29)Či ste sa nespýtali prechádzajúcich
cestou a ich doklady[1045] nerozpoznávate[87],
(30)že zlý je v deň zhuby[869] ušetrovaný[362],
v deň hnevu[241 1046] sú odvádzaní[1047]?
(31)Kto môže[39] do jeho tváre otvorene
prehovoriť[52] *o* jeho ceste[1048]? Kto mu
môže[39] odplatiť[410 450 1029], čo[24] on spravil?
(32)A*le* on bude nesený k hrobom a na
mohyle[1049] *sa* bude[322] bdieť[1050];
(33)hrudy údolia[308] mu zosladnú[1051] a za
ním potiahnu[1052] všetci ľudia – a*ni* pred
ním[423] *im* nebolo počtu.
(34)Ako ma teda[94] chcete[39] tešiť[776]
márnosťou[380], keď vo vašich
odpovediach[667 1053] je len[1054] klam[1055]?

22 A Elífáz, Témání[83], odvetil a povedal:
(2)Či môže[39] človek[97] byť na úžitok Boнu?
Lež[217] rozvážne si počínajúci[1056] je
na úžitok pre seba!
(3)Či *je* Všemocnému potešením[1030 1057],
ak si spravodlivý, alebo ziskom, ak
svoje cesty robíš bezúhonnými[4 1058]?
(4)Či z bázne[6] pred tebou[1059] ťa
ukázňuje[242], vchádza s tebou v súd[402]?
(5)Či nie *je* tvoje zlo hojné? Ba[24], nieto
konca tvojim neprávostiam[396]!
(6)Áno, svojho brata si bez príčiny
zaťažoval zálohmi[1060] a rúcha núdzne
odiatych[1061] si zobliekal[1062],
(7)vyčerpaného[1063] si vodou nenapájal
a chlieb si pred hladným[118] zadržiaval,
(8)a*le* človek[68] mocný[1064] – jemu *sa*
dostalo zeme, a vznešená[86 1065]
osobnosť[1066] v nej smela[39] bývať[1067];
(9)vdovy si preč posielal[403] *s* prázdno*m*
a opory[1068] sirôt smeli[39] byť
rozdrvované[195 1067].
(10)Preto *sú* okolo teba pasce a plaší[166] ťa
náhly strach,
(11)alebo tma – nevidíš – a prikrýva ťa
záplava[1720] vôd[1069].
(12)Či nie *je Boн* vo výške nebies? A viď
vrchol[1070] hviezd[1071], aké sú[92]
vyzdvihnuté[1072]!
(13)A*le* si povedal: Čo Boн vie[92 1073]! Či
môže[39] cez mračno[1074] súdiť?
(14)Mraky *sú* mu zastretím[1075], takže[25]
nemôže[40] vidieť, a prechádza sa
klenbou nebies.
(15)Či sa chceš[39] držať[72] dávneho
chodníčka[425 1076], ktorý vyšliapali
muži[547] mrzkosti[171],
(16)ktorí boli zozbieraní[1077], predčasne[1078],
ako rieka sa rozlieval[571 1079] ich základ,
(17)vraviaci Boнu: Odstúp[7] od nás, a čo
vraj pre nich[126] môže[39 1080] Všemocný
spraviť[347 389]?
(18)A on ich domy naplnil
blahobytom[979]. – A*le* ďaleko je[92] odo
mňa myslenie[1023] zlovoľných!
(19)Spravodliví sa budú[1081] dívať a budú
sa radovať, a nevinný sa im bude
vysmievať[482]:
(20)Či nebol zahubený[169] *proti* nám[1082]
povstávajúci[1083?1084] A*j* pozostatky[137] *po*
nich pohltil[54 1085] oheň.
(21)Nože[34] s ním[768] buď zadobre[1086]
a udržuj pokoj; tak[1087] *k* tebe bude
prichádzať dobré.
(22)Prijímaj, prosím[34], poučovanie[1088]
z jeho úst a ukladaj[27] jeho výroky
v svoje srdce;
(23)ak sa chceš[39] vrátiť k Všemocnému,
byť *opäť* vybudúvaný, musíš[39] od
svojich stanov vzdialiť bezprávie[240].
(24)Potom[24] *budeš* zlatú rudu pokladať
za[1089] prach a *zlato z* Ófíra[1090]
za[1091] kamenie[1092 1093] *z* potokov[308]
(25)a tvojou zlatou rudou bude[92]
Všemocný, a*j* striebrom žiariacim[1094]
tebe.
(26)Áno, vtedy budeš na Všemocnom
nachádzať svoju slasť[1095] a k *Boнu*
povznášať[86] svoju tvár,
(27)k nemu sa modliť[1096], i bude ťa počuť
a budeš mu plniť[410 450] svoje sľuby,
(28)a ak pojmeš[1097] *voľajakú* myšlienku[1098],
bude[59] sa uskutočňovať[429], a na tvoje
cesty zasvieti svetlo;
(29)ak povedú[1099] nadol, môžeš[39] *si*
povedať[22]:
Vztyk[1100]! – a *on*[768] skľúčene hľadiaceho[1101]
môže[39] vyslobodiť[236].
(30)Zachraňuje[922] *aj* nie nevinného; ten[24]
bude zachránený[922] čistotou[500] tvojich
dlaní[499].

23 A Jób odvetil a povedal:
(2)Ešte teraz[1102] *má* moje
sťažovanie si[370 511] *byť* vzpurnosťou[1103]?
Na mňa dopadajúca[864] ruka[768] je[92] ťažká
nad[1104] moje vzdychanie.

www.nosfam.cu

(3)Kiež[287] by som zvedel, a*ko* by som ho
mohol[39] nájsť! Chcel by som[39] prísť *až*
k jeho sídlu,
(4)predniesť[277] právnu vec[402] pred jeho
tvárou a naplniť svoje ústa
obhajobou[1105];
(5)chcel by som[39] poznať slová[156], *ktorými*
by mi odpovedal, a rozumieť[334 1106], čo
by mi vravel.
(6)Či by so[442] mnou viedol spor[445]
prevahou[1107] moci? Nie, lež on by
chcel[39] dať[27] na mňa[1108];
(7)to[1109] by sa s[442] ním úprimný[5] mohol[39]
dohadovať[242 337 663 1110],
i mohol[39] by som natrvalo uniknúť
od svojho sudcu.
(8)Hľa, idem *k* východu[1111] – niet ho; a*k*
naspäť[1111 1112], nepozorujem[334 468] ho[467],
(9)pri jeho pôsobení[14] *vľavo*[1111] ho[24]
nemôžem[39] uzrieť[434 736], *v*pravo[1111]
uhýba[1113], takže[24] *ho* nevidím;
(10)avšak pozná[92] moju cestu[1114]; podrobil
ma skúške – vychádzam[42 1115] ako zlato.
(11)Moja noha sa pridržala[796 1116] jeho
kročaje, hľadel som si[72 92] jeho cesty
a nie *že* som odbočoval[459 1117];
(12)rozkaz jeho pier – a neodstupoval
som, *bedlivejšie* od sebe určeného
pokrmu[690 1118] uchovávam[524] výroky
jeho úst.
(13)No[24] on *je* pri jednom[1119], i kto ho
môže[39] *od*vrátiť? Čo[24] si jeho duša
želá[92], to[24] robí,
(14)áno, napĺňa[410 1120], čo je pre mňa
určené[690 1117], a veľa takéhoto[1121] má na
mysli[525].
(15)Proto som od jeho tváre
otrasený[166 1122]; keď sa zamýšľam[334 563],
mám[59] z neho strach,
(16)áno[24], Boн moje srdce spravil
malomyseľným[1123], áno[24], Všemocný
mnou otriasol[166 1122],
(17)lebo nie z[941] tmy som[92] zničený[312], a*ni*
preto, že moju tvár[1124] pokrylo[1125]
temno[543].

24 Prečo, hoci pred Všemocným[118]
nie sú časy skryté[524], neuzreli[59 736],
kto ho poznajú[1126], jeho dni[1127]?
(2)Posúvajú[1128] medze[1129], stáda[137] si
lúpežne privlastňujú[1128 1130] a pasú[1128 1131],
(3)osla sirôt odháňajú[1128], hovädzie
dobytča[281] vdovy berú[1128] v záloh[1060],
(4)z cesty odstrkujú[459 1128] nemajetných[235],
tichí[1132] *v* zemi[306] sú nútení spolu sa
skrývať[1133] –
(5)hľa, *ako* divé osly v pustine
vychádzajú[42] po[1134] svojej práci[347],
pátrajúc[397] po potrave[1135]; pokrmom[149 1136]
pre deti[47 126] *je* mu[1137] step[1138];
(6)v poli žnú jeho[1139] krm[282 1140]
a paberkujú *na* vinici zlovoľného.
(7)Pre nedostatok[374] oblečenia nocujú
nahí[1061 1141], a v chlade nieto
prikrývky[1142],
(8)moknú od horskej plušte[1143] a pre
nedostatok[374] prístrešia objímajú skalu.
(9)Siroty od prs odtrhujú[1128 1130 1144] a na
chudobného[1132] uvaľujú[1145] záloh[1060];
(10)*tí* chodia nahí[1061 1141], bez oblečenia,
a hladní znášajú[86] snopy[137],
(11)medzi ich múrmi tlačia olej, šliapu
lisy a smädnú.
(12)Z mesta ľudí[547 1146 1147] stenajú a duša
smrteľne ranených[1148] kričí o pomoc;
to[24] *Boн* nepokladá[27] *za* nenáležité[65].
(13)Oni[1128] sú zo zrádzajúcich[977 1149]
svetlo[1150], nerozpoznávajú[87] jeho ciest
a neostávajú na jeho pešinách[897].
(14)K svitaniu[1151] povstáva vrah[1152] – bude
zabíjať úbohého[1132] a nemajetného[235],
a v noci je ako zlodej.
(15)A oko cudzoložníka bedlivo
vyčkáva[72] súmrak *s* myšlienkou[1098]:
Nemôže[39] ma spozorovať oko;
a *pri*kladá[27] *si* zastretie tváre[1153].
(16)V tme podkopáva[140 1154] domy[1155], za
dňa sa uzatvárajú[458 1128 1156 1157]; svetla
nepoznajú[1128 1158];
(17)áno, ráno *je* im rovnaké[1159] *ako*
hlboká temnota[102], lebo má[1137] znalosť[87]
postrachov hlbokej temnoty[102].
(18)On[1154] *bude* ľahký[1160] na hladine[223]
vody, zlorečiť sa bude ich dielu
pôdy[216 1161] v zemi; nebude sa otáčať[1003]
na cestu *k* viniciam[306].
(19)Sucho i horúčosť odpratujú[1130 1144]
snežné vody[1162], šeól[360] *tých,*
kto zhrešili;
(20)maternica *na* neho[1154] zabúda[1163], červ
si na ňom[1154] pochutnáva[92], nie je[1154] už
pripomínaný, a bezprávie[240] sa láme
ako strom;
(21)olupuje[995 1154] neplodnú[1164], *ktorá*
nerodí, a vdove nerobí[1154] dobre.

www.biblia.sk

(22) No[24] dlho svojou mocou
ponecháva[140 1054 1165] silných[1166];
povstáva[429 1154 1167], a nie *že kto* v *jeho*
život[358] veril[191 1168];
(23) dáva[140] mu[1154] *byť* v bezpečí[575], takže[24]
sa môže[39 1154] spoľahnúť[428 1169], a jeho[768]
oči *sú* na ich[1128] cestách[1170];
(24) sú trochu[1171] povyšovaní – a nieto ich,
áno[24], sú zrážaní[1172], zosychajú[1173] ako
všetci a ako vŕšky[1070] klasov sa
zrezávajú[681].
(25) Nuž[2] či nie *je tak*? Kto ma môže[39]
usvedčiť zo lži a moju reč[156] za nič[1174]
pokladať[27]?

25 A Bildad, Šúchí[83], odvetil a povedal:
(2) Pri ňom *je* vláda[1175] a des; *on* na svojich
výsostiach pôsobí[14] pokoj.
(3) Či možno spočítať jeho čaty[905 1176]?
A nad kým sa nepozdvíha[429] jeho
svetlo[1177]?
(4) Ako[298] teda[94] môže[39] smrteľník[189] byť
pred[442] Bohom spravodlivý? Áno[24],
ako[298] môže[40] zrodenec ženy byť čistý?
(5) Hľa, ani[1178] mesiac, ten[24] nedáva jasu[1179],
a hviezdy nie sú v jeho očiach čisté;
(6) čím menej smrteľník[189] – červ, áno[24],
syn človeka – hmyz[1180]?

26 A Jób odvetil a povedal:
(2) Ako[298] si pomohol
bezmocnému[1181], podoprel[236 1182] si
rameno bez[1174] sily!
(3) Ako[298] si poradil nemúdrosti[1183]
a rozumnosť[228 302] si v hojnosti uviedol
v známosť!
(4) Koho si vyrozumel[52 1184] *svojimi*
slovami[156] a čí závan[172] z teba vyšiel[42]?
(5) Tiene[1185] upadajú v strach[724], odspodu
vôd *aj* ich[1186] obyvatelia,
(6) šeól[360] *je* pred ním[768] nahý a priepasť[1187]
nemá[693] prikrývky[1142],
(7) rozpína[768] sever[1188] nad pustotou[316],
zavesuje zem nad ničím[1189],
(8) zaväzuje vody v svoje mraky a nie *že*
sa oblak pod nimi roztrhne[1190],
(9) uzatvára[796 1191] pohľad na trón[1192];
rozostrel nad ním svoj oblak,
(10) kruhom zaviedol medzu[689] okolo[1193]
vôd *až* po nejzadnejšiu hranicu[555]
svetla s tmou.
(11) Stĺpy nebies sa otriasajú[1194] a trpnu[1195]
pred jeho pokarhaním[118 1196 1197],
(12) svojou mocou búri[354 1198] more a svojou
obozretnosťou[604] rozdrvil[245 1199] Ráhava[470],
(13) jeho Duchom[174] *sa* nebesá *stali*[1199]
jasnosťou, jeho ruka prebodla[1199 1200]
prchajúceho hada[1201].
(14) Hľa, toto[884] *sú* okraje[1202] jeho ciest;
áno[24], aký[298 1203] šepot[187] slova o ňom[1204]
počujeme[1205]!
Ale kto sa môže[39] prejaviť
rozumejúcim[334 563] hrmeniu jeho
moci[608]?

27 A Jób sa ďalej ujal[86 951] svojej[1206]
prípovede[1207 1208] a povedal:
(2) *Ako že je* živý Boh, odstranivší[7] moje
právo[402], áno[24], Všemocný, *ktorý*
zarmútil[1209] moju dušu,
(3) že *po* všetko trvanie môjho dychu[172] vo
mne a *Božieho* ducha[174] v mojich
nozdrách –
(4) ak budú[37] moje pery vyslovovať
krivdu[240] a ak bude[37] môj jazyk vravieť
klam!
(5) Ďaleko mi, žeby[1210] som vás za
spravodlivých uznával; než budem
skonávať, nebudem od seba odkladať[7]
svoju bezúhonnosť[4];
(6) svojej spravodlivosti sa držím[66 92]
a nebudem sa jej vzdávať[387]; moje
srdce ma *v niktorý* z mojich dní
nebude haniť[1211],
(7) nech bude[96] môj nepriateľ *taký* ako
zlovoľník a môj[1082] odporca[996 1212]
ako zlosyn.
(8) Veď čo *je* nádejou bezbožného[426], ak *si*
bude[140] odtínať[291], keď bude *Boh*
vynímať[1213] jeho dušu?
(9) Bude Boh počuť jeho krik[894], keď na
neho bude prichádzať tieseň?
(10) Či bude na Všemocnom nachádzať
svoju slasť[1095] a v každý čas *Boha*
vzývať[1214]?
(11) Chcem[39] vás poučiť o Božej ruke[1204],
nezamlčať[294], čo *je*[1215] s Všemocným.
(12) Hľa, vy, vy všetci[21], máte[92]
skúsenosti[434 736 1216]; načo teda[94] takéto[735]
ničotnosti[137 373] bľabocete[1217]?
(13) Toto je podiel zlovoľného človeka
u Boha a vlastníctvo[999] násilníkov[332],
ktoré dostávajú od Všemocného:
(14) ak sa množia jeho deti[179], *potom* pre
meč[126 1218], a nie *že* sa jeho potomci[261]
môžu[39] nasýtiť chlebom;

www.miloslavik.eu

(15)jeho prežívajúci[880] sa budú pochovávať
za moru[1219] a nie *že* jeho vdovy budú
plakať.
(16)Bárs hromadil striebro ako prach[89]
a oblečenia chystal[566] ako blata[194],
(17)nech chystá[96 566], bude ho[94] obliekať
spravodlivý, a striebro bude nevinný
rozdeľovať.
(18)Zbudoval svoj dom ako moľa[1220], ako
robieva strážca[390] búdku[1221]; (19)líha,
súc bohatý, a nie *že* sa *čo* stráca[1222]; keď
otvorí svoje oči, niet[59] toho[267 1223 1224].
(20)Ako vody[1225] ho postihujú postrachy,
v noci ho odmetáva[1026] víchrica,
(21)odnáša[86] ho východný vietor[719],
takže[24] mizne[1226], áno[24], zhadzuje[1227] ho
z jeho miesta[82].
(22)Strieľa[768 1228] na neho a nie *že* sa
zľutúva[293]; pred jeho[768] rukou[118 1229]
náhlivo[1230] uteká;
(23)tlieska *sa*[322] nad ním svojimi
dlaňami[499] a zo svojho miesta[82] nad
ním *sa*syčí[322 1231].

28 Lebo striebro má[693] nálezisko[1232]
a zlato miesto[82], *kde* ryžujú;
(2)železo sa získava[1233] zo zeme[89 929]
a meď[299] vytavuje[140 1234 1235] *z* kameňa[1236],
(3)určuje[27 140 1234] koniec tme[1237] a do
všestrannej[1238] krajnosti[555] on[1234]
preskúmava[266] kamene[137] *z* temna[543]
a *z* hlbokej tmy[102];
(4)preráža[801] šachty[137 308 1239] *stranou* od[40]
obyvateľstva[1240]; tí, *ktorých* zabudla
noha[1241 1242], visia[92 1243], vznášajú[92 1244] sa,
stranou od[40] ľudí[137 189].
(5)Zem – z nej vychádza[42 92] chlieb, a*le* na
svojom spodku[1245] je[92] podvrátená[1246],
tak ako[29] ohňom;
(6)jej kamene *sú* miestom[82 1247] zafírov[137 1248],
sú na ňom[1249 1250] a*j* hrudy[1251] zlata[1252].
(7)*Je* pešina[897] – nepozná[92] jej sup[1253]
a nespozorovalo jej oko dravca[1254],
(8)nešliapli *na* ňu deti[179] pýchy[1255],
neprebehol po nej ryčiaci[175].
(9)*Človek* vystrel[35] svoju ruku na
kremeň[1256], od koreňa podryl[1246] vrchy,
(10)v skalách vyhĺbil[1190 1257] štôlne[1258]
a jeho oko vidí[92] všetky
drahocennosti[1259],
(11)rieky zadržal[1260] od presakovania[1261],
a čo je skryté[1262], vynáša[42] *na* svetlo...
(12)A*le* múdrosť? Odkiaľ sa môže[39]
získať[553 1263]? A kde *je* ono[735 1264]
miesto[82 1247] rozumnosti[334 945 946]?
(13)Smrteľník[189] nepozná[92] jej hodnotu[1265]
a nemôže[39] sa nájsť[553] v zemi živých;
(14)hlbina[1266] povie: Vo mne jej nie*to*;
a more povie: Nie je u mňa.
(15)Nemôže[39] sa za ňu[1267] dať čisté *zlato*
ani *ako* jej cenu[1268] odvážiť striebro;
(16)nemôže[39] byť vyvážená zlatom[1269]
z Ófíra[1090] a*ni* drahocenným[1259]
ónyxom[1270] a zafírom[1248],
(17)nemôže[39] sa jej vyrovnať[1265 1271] zlato
a*ni* sklo[1272], a nie *sú* náčinia[1273] *zo*
zlata[1274] náhradou[769] za ňu[306],
(18)nemusia[39] sa pripomínať korale[1275]
a krištáľ[1276 1277], áno[24], nadobudnutie[1278]
múdrosti *je cennejšie* od perál[1279 1280],
(19)nemôže[39] sa jej vyrovnať[1265 1271]
topas[1281] *z* Kúša[1282] a nemôže[39] byť
vyvážená rýdzim[686] zlatom[1269].
(20)Odkiaľ teda[94] múdrosť prichádza
a kde *je* ono[735 1264] miesto[82 1247]
rozumnosti[334 945 946]?
(21)Ona[24] je[92] utajená pred očami[118]
všetkého živého a skrytá pred
letúnstvom[118 599] nebies;
(22)priepasť[1187] a miesto mŕtvych[1219]
povedia: Počuli sme svojimi ušami
zvesť[1283] *o* nej.
(23)Jej cestu[1284] si všíma[334 1285] Boh a on
pozná[92] jej miesto[82 1247],
(24)veď on dohliada k okrajom[1202] zeme,
vidí pod všetkými[1286] nebesami,
(25)aby on vetru[174] dodal[14 51] váhy;
množstvo vôd určuje[1287] mierou[1288].
(26)Pri svojom stanovení[14] pravidiel[137 690]
dážďu a dráhy zábleskom[137] hromov[744] –
(27)vtedy ju videl[92] a vyrozprával[737] ju,
zaviedol[566] ju[1289] a aj ju preskúmal[266]
(28)a človekovi povedal: Hľa, úcta[6]
k Pánovi[306 1290], ona *je* múdrosťou,
a odstúpenie[7] od zla
rozumnosťou[334 945 946].

29 A Jób sa ďalej ujal[86 951] svojej[1206]
prípovede[1207 1208] a povedal:
(2)Kiež[287] *by som bol ako* za MESIACOV
minulosti[1111 1291], za dní, *keď* ma *Boh*
chránil[72],
(3)keď on svojou lampou svietil[1292] nad
mojou hlavou, pri jeho svetle som
chodil tmou,

www.mlos-ramed.sk

(4)ako som býval v dňoch svojej
jesene[1293],
za dôverného styku[725] s *Воном*[306] nad[1294]
mojím stanom,
(5)s Všemocným[753] ešte pri mne, vôkol[1295]
mňa moji chlapci[47],
(6)keď sa moje chodidlá kúpali[1292]
v smotane[968 1296] a skala pri mne
vylievala[1235] struhy[966] oleja.
(7)Kedykoľvek som vyšiel[42 1292] bránou
k mestu[1297], upravil[566] som svoje
sedadlo na priestranstve[1298];
(8)keď ma uvideli mladíci[47], ukryli[59] sa,
a kmeťovia[603] vstali a ostali stáť,
(9)predstavení[128] sa zdržali slov[156 157]
a položili[27] dlaň[499] na svoje ústa,
(10)hlas*y* vznešených[1299] utíchli[1300] a ich
jazyk prilipol[921] k ich podnebiu;
(11)áno, keď ucho počulo, nazývalo[59] ma
blaženým, a keď oko uvidelo,
svedčilo[59 1301] *o* mne[80 1302],
(12)lebo som zachraňoval[330]
chudobného[1132] volajúceho o pomoc
a osirelého, ktorý[24 1303] nemal[129]
pomáhajúceho,
(13)prichádzalo na mňa požehnanie
hynúceho a srdce vdovy som
rozveseľoval[1304];
(14)vzal som na seba[1305] spravodlivosť –
a *ona* na seba vzala[1305] mňa – svoje
právo[402] ako plášť a čelenku,
(15)očami slepému a nohami chromému
som sa stával[3 92] ja,
(16)otcom *som* ja *bol* nemajetným[235]
a spor[445], *ktorý* som nepoznal[92], som
vyšetroval[266]
(17)a chrup zlosyna som rozbíjal a lup[1306]
som vytrhoval[1307] spomedzi jeho zubov.
(18)A vravel[22] som *si*: Budem smieť[39]
skonávať pri svojom hniezde a ako
piesok množiť svoje dni,
(19)môj koreň sa bude otvárať[1308]
k vodám a mezi mojím prútím[697] bude
prenocovať[823] rosa,
(20)moja česť[898] *stane* pri mne svieža[1309]
a môj luk bude v mojej ruke
mládnuť[184 695].
(21)Načúvali mi a čakávali[297] – a mlčali –
na moju radu,
(22)po mojej reči sa neozývali druhý
raz[1310] a moje slovo[156] na nich
kvapkalo;
(23)áno[24], čakávali[297] na mňa ako *na*
dážď, rozovierali[793] svoje ústa *ako* na[1311]
neskorý dážď[1312].
(24)Smial som sa na nich, *keď* nemali
dôvery[1313], a nie *že* mohli[39] stlmiť[1314]
jas[1315] mojej tváre[1316].
(25)Vyvoľoval som[472] ich cestu[1317] a sadal
som *ako* hlava, áno[24], prebýval[103] som
ako kráľ medzi vojskom[605], ako *ten,*
kto potešuje[776] zarmútených.

30 A teraz sa nado mnou smejú[1318]
mladší[1319] vekom[1320] odo mňa,
ktorých otcov by som odmietol[243 1321]
postaviť[382] s psami *od* svojho drobného
dobytka!
(2)Aj sila ich rúk – načo mi *je*?
Zrelosť[263 1322] pri nich zhynula!
(3)Vysušení[107] nedostatkom
a hladomorom, oni[78], ohlodávajúci
vyprahnutú zem[1323], zdávna[1324]
pustota[1325] a spustošenosť,
(4)oni[78], trhajúci pri kroví slané býlie[1326],
a ich pokrmom[175] *je* koreň kručiniek[1327],
(5)sú vyháňaní zo stredu *ľudí* (kričia[1328]
o nich[1329] ako *o* zlodej*ovi*),
(6)aby sa zdržiavali[51 103] v hrôze
rozsadlín[308], *v* dierach zeme[89 929]
a priehlbinách[1330],
(7)ručia[278] medzi krovinami, schádzajú
sa pod tŕním[1331],
(8)synovia bezbožných[77 137], áno, synovia
bez mena[1332], boli vymrskaní zo zeme.
(9)A teraz som sa stal[3] ich popevkom[1333],
áno[24], *do*stal[3] som sa im do reči[156];
(10)zošklivili si[503] ma, vzdialili sa odo
mňa a pred mojou tvárou[118]
nezadržujú[92 362] slinu,
(11)lebo rozviazal[140 1334] môj
povraz[200 202 1335] a ponižuje[92 1336] ma,
i odhodili[403] pred mojou tvárou[118] uzdu.
(12)Napravo dorast – povstávajú,
odstrčili[403] moje nohy[1337] a vybudovali[906]
proti mne svoje zhubné hradské[425 1338];
(13)moju pešinu[897] zničili, k mojej
pohrome[272] prispievajú;
pomáhajúceho *nikto*[322] nemá[129].
(14)Vpadajú[152] ako široká prietrž[801 1339],
s pustošením[1325 1340] sa valia.
(15)Proti mne sa obrátili postrachy,
moju dôstojnosť[1341] ako by víchor[174]
prenasledoval, a moje šťastie[236] minulo
ako mrak,

www.nlosaj.sk

(16)a teraz sa moja duša za mňa[1342]
vylieva; zachvátili[796 839] ma
dni biedy[527].
(17)Noc odo mňa[908] odrýva[1343] moje kosti
a moji hlodači[1344] nelíhajú.
(18)Veľkosťou[1107] moci[768 1345] sa pretvára[1346]
moje oblečenie[1347]; obopína ma ako
krčný lem[1348] mojej tuniky[1349],
(19)vrhol[140] ma do blata[194], takže[24] sa
stávam čímsi ako prach[89] a popol[1350],
(20)volám k tebe o pomoc, *ale*
neodpovedáš mi, ak sa postavím,
upieraš[59] na mňa svoj zrak[334 563 1351],
(21)meníš sa na krutého voči mne,
potiera[791] ma sila[1352] tvojej ruky –
(22)dvíhaš[86] ma do víchra[174], nechávaš
ma ulietať[1353] a vystavuješ ma skaze[1354]
v hrmení[1355 1356];
(23)veď viem[92]: vraciaš ma *v* smrť
a v dom stretnutia[1357] všetkých živých[467].
(24)Ale nevystiera[35] *voľakto*[322] na
zrúcanine[1358] ruku[1359]? Alebo pri
zániku[593]voľakoho[1360] – *niet* preto
volania[1361] o pomoc?
(25)Či som neplakával pre *voľačí* ťažký[1362]
čas[126 1363]? Moja duša sa rmútievala
pre nemajetného[126 235],
(26)avšak keď som očakával[319] dobro,
prichádzalo[59] zlo, a keď som dúfal[297]
v svetlo, prichádzala[59] tma.
(27)Moje útroby vrú[92] a neutíchajú[92];
stretli[121] ma dni biedy[527],
(28)chodím zachmúrený[1364] bez svetla[1365]
slnka, v zídení[1366] povstávam a volám
o pomoc,
(29)bratom som sa stal[3] šakalom
a spoločníkom[81] dcéram pštrosa,
(30)moja koža zo mňa[505] sčernela[1367]
a moje kosti sú[92] rozpálené[137] od
horúčky[1368]
(31)a moja lýra[1015] je[92] pre smútok[126]
a moja flauta[1017] k hlasu plačúcich.

31 *Vzhľadom* na svoje oči som
uzavrel zmluvu[1369]; áno[24], čo[122]
budem svoj zrak upierať[334 563] na
pannu?
(2)Lebo[24] čo *by bolo* podielom *od Boha*
zvrchu a vlastníctvom[999]
od Všemocného z výsostí?
(3)Či pre zlosyna nie *je* zhuba[869]
a nešťastie[1370] pre páchateľov
mrzkosti[171]?
(4)Či on[768] nevidí moje cesty a *ne*počíta
všetky moje kroky?
(5)Ak som chodieval so zlom[350 562] a moja
noha chvátala[944] za klamom[1371],
(6)nech ma váží[96 140] na spravodlivých
váhach[1372], nech[24] *Boh* pozná moju
bezúhonnosť[4];
(7)ak moja kročaj odbočovala[1373] z cesty
a moje srdce odišlo za mojimi očami
a na mojich dlaniach[499] ulipla[921]
poškvrna,
(8)nech rozsievam[96] a iný[437] nech
jedáva[96], a moje odnože[261] nech sú[96]
vykoreňované.
(9)Ak moje srdce bolo spochabené[207 1374]
za ženou[1371] *alebo* som *si* postriehol[1375]
pri vchode[1376 1377] *do domu* svojho
blížneho[82],
(10)nech moja žena melie[96] inému[437 1378]
a iní[437] nech sa nad ňou
zohýnajú[96 162];
(11)veď to[267] *by bola* hanebnosť[1379], áno[24],
bola by to[267] neprávosť[396] *pre*[1380]
sudcov[306 1381 1382],
(12)áno, *bol by* to[267] oheň – zožieral[54] by
až do skazy[1187] a vo všetkom mojom
výnose[1383] by ničil korene[1384].
(13)Ak som pohŕdal[243 1318] právom[402]
svojho nevoľníka *alebo* svojej
služobnej v ich spore[445] so[442] mnou,
(14)čo potom[94] budem robiť, keď bude
Boh povstávať? Keď bude volať na
zodpovednosť[259], ako[298] sa budem
môcť[39] ozvať[469 667]?
(15)Či *ten, ktorý* v lone[62] spravil[1385] mňa,
nespravil jeho? Predsa[24] nás
v maternici utvoril[566] jeden!
(16)Ak som núdznych[239] zadržiaval od[1386]
potešenia *alebo* oči vdovy uvádzal
v zúfalstvo[1387],
(17)*alebo* som svoju skyvu[1388] jedol ja
samotný[50], takže[24] z nej nezajedol
osirelý
(18)(veď od mojej mladosti[358] vyrástol *pri*
mne ako *pri* otcovi; a ju[1389] som od
lona[62] svojej matere podporoval[1390]),
(19)ak som videl hynúceho od
nedostatku oblečenia, že[24]
nemajetný[235] nemal[693] prikrývky[1142],
(20)ak ma nežehnali jeho bedrá, že[24] sa
mohol[39] zohriať od vlny mojich
oviec[1391],

www.milosrdnikeu

(21)ak som sa zahnal[1392] svojou rukou na
sirotu, lebo[24] som v bráne videl svoju
podporu[1393],
(22)nech moje plece[1394] *od*padá[96] od
lopatky[1395] a moje rameno[1396] nech sa
*vy*lamuje[96] z kĺba!
(23)Veď zhuba[869] *od* Boha *je* pro mňa
desom a pred jeho vznešenosťou[86 118 654]
nič nemôžem[39] zmôcť.
(24)Ak som spravil[27] zlato predmetom
svojej dôvery[167 1397] a povedal som
zlatu[1269]: moje útočište[427],
(25)ak som sa radoval, že moje imanie[760]
bolo veľké[1107] a že *ho* moja ruka
silu[399 1398] nazháňala[553],
(26)ak som videl svetlo[1177], že žiari,
a mesiac nádherne[1259 1399] sa poberajúci,
(27)a moje srdce bolo v skrytosti[1400]
zvádzané[1374 1401], a*by* moja ruka
bozkávala moje ústa[1402]
(28)(aj to[267] *by bola* pred sudcu[1381]
patriaca[1382] neprávosť[396], lebo by som sa
bol dopustil zapretia voči Boha[1403]
hore[1404]),
(29)ak som sa radoval pri nešťastí[593]
nenávidiaceho ma a rozjasal sa[837 1405],
keď ho stihla[553] pohroma[79]
(30)(a nedal som svojmu podnebiu[1406]
hrešiť – žiadať s kliatbou[753 1407] *o* jeho
žitie[69]),
(31)ak nepovedali ľudia[547] môjho stanu:
Kto môže[39] ukázať[64] nenasýtivšieho sa
z jeho mäsa[1408]?
(32)(cudzinec[914] nenocoval na ulici – ku
hradskej[425 1409] som otváral svoje
dvere[1410])
(33) – ak som ako Ádám prikryl svoje
prestúpenia[395] zatajením[132] svojej
neprávosti[396] v svojom záhrení,
(34)lebo som sa strachoval početného
davu[1411] a desilo ma pohŕdanie
príbuzných[1412], takže[24] som mlčal,
nevychádzal[142] som *z* vchodu[1376];
(35)(kiež[287] *sa* mi prepožičiava[322]
sluch[1413, 1414] hľa, moja značka[1415]; kiež mi
odpovedá[96] Všemocný – nech[24] môj
odporca[1416] napíše spis[1417],
(36)ak ho nebudem[37] nosiť[86] na svojom
pleci[1395 1418]! Budem si ho ovíjať *ako*
čelenky[899 1419]!
(37)Budem mu môcť[39] oznámiť[52] počet
svojich krokov[1420],
tak ako[29] vznešený[1299 1421] sa *k* nemu
priblížiť[911])
(38)ak moja pôda[216] proti mne kričí[809 1422]
a spolu plačú jej brázdy,
(39)ak som jej bohatstva[1423] zajedol bez
peňazí[1424] *alebo* som k vydýchnutiu
priviedol dušu jej majiteľov[1425],
(40)nech miesto pšenice vychádza[42 96]
tŕnie a miesto jačmeňa páchnúca
burina!
Slová Jóba sú[92] dohovorené[1426].

32 A títo traja muži ustali[1427] od od-
povedania Jóbovi, lebo on *bol*
v svojich očiach spravodlivý.
(2)I vzbĺkol[903] hnev Elíhúa, syna Bara-
cheéla, Búzího[83 1428], z čeľade[1429] Ráma;
proti Jóbovi vzbĺkol[903] jeho hnev pre jeho
ospravedlňovanie svojej osoby[69] *viac* od
Boha, (3)a proti jeho trom priateľom[81]
vzbĺkol[903] jeho hnev, pretože nenašli od-
poveď, a*le* Jóba odsúdili[478]; (4)no[24] Elíhú
s rečmi[1204 1430] bol vyčkal Jóba, lebo oni *boli*
vekom[1320] starší od neho. (5)A keď Elíhú
zistil[91], že v ústach tých troch mužov nieto
odpovede, vzbĺkol[59 903] jeho hnev.
(6)Odvetil teda[94] Elíhú, syn Baracheéla,
Búzího[83], a povedal:
Ja *som* vekom[1320] mladý[1319] a vy *ste*
kmeťovia[603]; preto som sa utiahol[1431],
lebo[24] som z úctivého ostychu
upúšťal[6 92] od vyjavenia[734] svojej
vedomosti[1432 1433] vám.
(7)Bol som *si* povedal[22]: Nech hovorí[96]
vek[1320] a nech množstvo rokov
vyučuje[96] múdrosti[1434];
(8)veru však *je to* duch[174], on
v ľuďoch[137 189 1435], totiž[24] závan[172] *od*
Všemocného, *ktorý* im dáva
porozumenie[334].
(9)Nemusia[39] mnohoroční[1436] byť múdri
a*ni* starci mať porozumenie[334] *pre*
právo[402];
(10)preto som sa rozhodol povedať[1437]:
Načúvaj[1438] mne, budem vyjavovať[734]
svoju vedomosť[1433] – áno, ja.
(11)Hľa, počkal[1439] som na vaše slová,
nastavoval som sluch[474] *až* do vašich
úvah[604 1440], než ste vedeli[39]
vymyslieť[266 1441] slová[156],
(12)a upieral som na vás[1440]
pozornosť[334 563], a hľa, nebolo z vás
nikoho schopného Jóbovi *čo*

www.biblia.sk

dokázať[242 337 1442], vyvrátiť[1443 1444] jeho
výroky;
(13) nie aby ste vraveli: našli sme múdrosť
– premôcť[669] ho musí[39] Boh, nie človek[68]!
(14) On[24] nezostavoval[92 277 1445] reči[156] proti
mne[448], nebudem mu teda[94] vašimi
výrokmi odpovedať[667].
(15) Zhrozili sa[372 1446], už neodpovedali[92],
slová[156] sa od nich zatúlali[1447];
(16) počkám[1439] teda[94], keď nehovoria[92],
lež[217] zmĺkli[1448], neodpovedajú[92] už?
(17) Budem odpovedať – áno, ja – svojím
podielom, budem vyjavovať[734] svoju
vedomosť[1433] – áno, ja!
(18) Áno, som[92] naplnený slovami, duch[174]
v mojom vnútri[62] ma pudí[92 1449] –
(19) hľa, moje vnútro[62], sťa*by*[1450] víno,
neotvára sa, chystá sa prasknúť[1190 1451]
ako nové[1452] mechy.
(20) Musím[39] prehovoriť, nech[24] sa mi
môže[39] uľaviť, musím[39] otvoriť svoje
pery a odpovedať;
(21) nech, prosím[34], *ne*prijímam[86 96]
ničiu[69] tvár[648] a k človekovi sa
pochlebne nesprávam[1453];
(22) lebo neviem[92], *ako* by som
pochleboval; môj Tvorca[14] by ma
mohol[39] zakrátko[1454] *od*niesť[86].

33 Avšak počuj, Jób, prosím[34], moje
slová[156], áno[24] vpúšťaj v sluch[474]
všetky moje reči;
(2) hľa, prosím[34], otvoril som svoje ústa,
môj jazyk na mojom podnebí[1406]
prehovoril,
(3) *nech budú* moje výroky *z* úprimnosti[5]
môjho srdca a moje pery nech
vyberane[1455] vyslovia[96 398] poznanie.
(4) Utvoril[14] ma Boží Duch[174] a život mi
dáva[1456] závan[172] *od* Všemocného;
(5) ak môžeš, ozvi sa[667] mi, priprav
sa[1265 1271 1445] pred moju tvár[1457], postav
sa[1458].
(6) Hľa, ja *som* voči Bohu ako[1459] ty, aj ja
som[92] odštiknutý[1460] z blata[194],
(7) hľa, nemusí[39] ťa desiť[104] hrôza *zo* mňa
ani na teba ťažko doliehať[1461] tlak *odo*
mňa[1462].
(8) Ale povedal si v moje uši, áno[24], počul
som zvuk[744] tvojich slov[156]:
(9) Ja *som* čistý, bez prestúpenia[395], ja
som nevinný[1463] a nie *je* pri mne[1464]
neprávosť[396];
(10) hľa, *vy*nalieza[768] proti mne
nepriateľské zákroky[1465], lebo[24] ma
považuje[668 1466] za svojho[467] nepriateľa,
(11) moje nohy vsadzuje[27] v kladu a všetky
moje chodníčky[425] sleduje[72 673] –
(12) hľa, *v* tom*to* si nebol[92] v práve,
odpovedám ti, veď *Boh* je väčší[1107] od
smrteľníka[189].
(13) Prečo proti nemu[448] vedieš[92]
spor[445 1467]? Že[1468] nezodpovedá všetky
slová kohokoľvek[1360 ?1469]
(14) Boh predsa hovorí jedným *aj* dvoma
spôsobmi[1470]; nepozoruje *sa*[322] to[267 1471];
(15) v sne – videniu[182] noci pri padaní
tuhého spánku na ľudí[69], pri
driemotách na lôžku,
(16) vtedy odkrýva uši[1472] ľudí[69]
a v poučovanie[1473] ich vtláča svoju
pečať[1474],
(17) aby človek odvrhol[7 51] svoje
pôsobenie[32 1475], a pýchu[1100 1476] pred
mužom[97 118] zakrýva[1477],
(18) uchraňuje[362] jeho žitie[69] pred
skazou[118 501 852], a*no,* jeho život pred
pominutím[118 1478] oštepom[1479].
(19) Je tiež[94] na svojom lôžku
ukázňovaný[242] bolesťou a ustavičná *je*
zvada[445 1480] jeho kostí[1481],
(20) takže[24] jeho život mu odporným
robí chlieb[149] a jeho duša obľúbené
jedlo[1482].
(21) Jeho mäso sa tratí[173] pred
zrakom[118 1483], takže[24] jeho kosti
(nebolo ich vidieť) vyčnievajú[1484]
(22) a jeho žitie[69] sa blíži[911] ku skaze[501 852],
a*no,* jeho život k usmrcujúcim[1485].
(23) Ak je pri ňom[1486] posol[43],
prostredník[1487], jeden z tisíca, aby
človekovi oznámil[51 52] jeho
povinnosť[5 1488],
(24) potom[24] mu bude[140] milostivý[923]
a bude[140] vravieť: Vysloboď[1489] ho od
zostúpenia *do* jamy[501 1490], došiel[553 1491]
som výkupného[1492].
(25) A jeho mäso sa stane sviežejším[1493]
od *toho, aké bolo v* mladosti; bude sa
vracať ku dňom svojho junáctva[358 1494],
(26) bude sa modliť[1096] k *Bohu*, ktorý[24] mu
bude blahovoľne naklonený[692 1495]; on[24]
bude s jasotom[440 753] vidieť tvár toho[267],
ktorý[24] smrteľníkovi[189] odpovedá[469 1496]
svojou spravodlivosťou[1497].

www.mlosenik.eu

(27) Bude sa dívať na ľudí[68 1498] a povie:
Hrešil som[92] a správne[5] som
prevracal[92 1499], a*le* nedostalo sa mi
odplaty[1500] –
(28) vykúpil[768] moje[1501] žitie[69] od prejdenia
v jamu[501 1490], takže[25] sa môj[1501] život
smie[39] radovať v svetle[1502].
(29) Hľa, všetky tieto *veci* pôsobí Boh
s človekom[97] dvakrát-tri*krát*
(30) na *od*vrátenie jeho žitia[69] od
jamy[501 1490], na osvietenie[1503] svetlom
živých.
(31) Venuj pozornosť, Jób, načúvaj mi,
mlč a ja budem hovoriť;
(32) ak máš čo povedať[1504], ozvi sa[667] mi,
prehovor, lebo túžim[92 444] uznať ťa za
spravodlivého,
(33) ak nemáš[1504], ty mi načúvaj, mlč
a budem ťa zacvičovať[722] *v* múdrosti.

34 Ešte[24] sa ujal Elíhú slova[95] a povedal:
(2) Počujte, múdri, moje slová[156], áno[24],
venujte mi sluch[474], znalci[1505]!
(3) Ucho predsa podrobuje skúške
slová[156], ako[24] podnebie ochutnáva, *čo*
je na jedenie;
(4) chcime[39] si vyvoliť[472] právo[402], spoznať
medzi sebou, čo *je* dobré.
(5) Veď Jób povedal: Som[92 1506]
spravodlivý[1507], a*le* Boh moje právo[402]
odvrhol[7]!
(6) Mám[39] luhať proti svojmu právu[402], *súc*
bez prestúpenia[395] ťažko ranený na
mňa vystreleným[864] šípom?
(7) Kto *je* muž[97] ako[1508] Jób, pije
výsmech[1509] ako vodu[1510]
(8) a pohybuje sa[1511] v spoločnosti[1512]
s pôsobcami mrzkosti[171] a v chodení so
zlovoľnými?
(9) Veď povedal: Človek[97] nemá úžitku
v blahovoľnom prijatí[692 1495] u Boha[1513]!
(10) Preto mi, muži srdca[1514], načúvajte:
Ďaleko *je* Boh od zlovôle, áno[24],
Všemocnému od bezprávia[240],
(11) lež[217] človekovi odpláca[410 1029] jeho
pôsobenie[1515];
to[24 1516] dáva každému[12] nájsť podľa jeho
chodníčka[425 1515].
(12) Nijako zaiste Boh nebude konať
zlovoľne
a nie *že* bude Všemocný prevracať[401]
právo[402]!
(13) Kto na neho vložil zodpovednosť
za[259 1517] zem a kto založil[27] svet, jeho
celok[21]?
(14) Keby svoje srdce upieral[27 1518] na seba,
chcel[39] stiahnuť[1519] svojho ducha[174]
a svoj dych[172 1520] k sebe,
(15) muselo[40] by všetko mäso spolu
zahynúť a ľudstvo[392] k prachu[193] sa
vrátiť.
(16) Ak teda[94] *máš* rozum[334 945 946], počuj
toto, nastav sluch[474] zvuku[744] mojich
slov[156].
(17) Či vari môže[39] nenávidiaci[1521] právo[402]
udržovať poriadok[1522]?
Alebo chceš[39] Mocného[399 1523]
Spravodlivého obviňovať[478]?
(18) Či *možno* kráľovi povedať:
Ničomník[1524]? *Alebo* veľmožom[627]:
Zlovoľný?
(19) *A čože tomu,* ktorý neprijíma[86] tvár[648]
hodnostárov[128] a nedáva prednosť[87]
zámožnému voči tvári[648] núdzneho[239],
lebo oni všetci[21] *sú* dielom[32] jeho rúk?
(20) Okamih – *a* umierajú (ľud, *tí* a*j*
v polnoc bývajú vyburcovaní[1525])
a pomíňajú sa; tak[24] býva silný[1166]
odstráňovaný[7 1526], nie rukou[1527].
(21) Áno, jeho oči *sú* na cestách[1170]
človeka[69], on[24] vidí všetky jeho kroky;
(22) nieto tmy a nieto hlbokého tieňa[102]
na skrytie[1503] pôsobcov mrzkosti[171];
(23) nemusí[39] sa predsa na človeka[68]
ohľadne odchodu k Bohu na súd[402]
dlho[1528] obzerať[27 1529],
(24) mocných[399] drví – žiadne[1174]
spytovanie[221] – a iných[437] stavia miesto
nich.
(25) Preto[1530] rozpoznáva[87] ich činy; v noci
ich[94] podvráti[1246 1531], takže[24] sú deptaní[195];
(26) pobije[1532] ich ako zlovoľných[1533] na
stanovišti[82] divákov[1534],
(27) pretože sa odvrátili[7] od nasledovania
jeho[1535] a neuvážili[1536] žiadnu z jeho
ciest[1537],
(28) takže krik[894] núdzneho[239]
dohnali[51 1538] pred[1539] neho, a*by* počul
krik[894] chudobných[1132].
(29) No[24] ak on dáva kľud[123], kto[59] môže[39]
zlovoľne zasahovať[478 1540]?
A ak skrýva svoju tvár, kto[59] ho môže[39]
postrehnúť? To[24] ohľadne národov
i ohľadne človeka[1541] rovnako,

www.biblioteka.sk

(30)aby nekraľoval človek bezbožný[426 1542],
aby ne*bolo* osídel pre ľud[306 1542].
(31)Či totiž povedal[1543] k Bohu:
Znesiem[86], nebudem konať nesprávne,
(32)nad *to*[1544], *čo* môžem[39] uzrieť[434 736], ma
pouč[333] ty, ak som sa dopustil
neprávosti[396], nebudem pridávať[951]?
(33)Či má[39 140] odplácať[410] podľa teba[40 1545],
že si sa vyslovil zamietavo[243]?
Preto musíš[39] voliť[472] ty a nie ja; hovor
teda[94], čo vieš[92].
(34)Muži srdca[1514] mi budú prisviedčať[1546],
a*j* múdry muž[97] načúvajúci mi:
(35)Jób nehovorí s poznaním[753] a jeho
slova nie *sú* uvážlivé[1547].
(36)Môj otče[1548]! Nech bude[96] Jób
podrobovaný skúške *až* do
krajnosti[1549], pre svoje odpovede[667 1053]
podľa[1550] ľudí[68] neprávosti[396]!
(37)Veď k svojmu hriechu pridáva[951]
prestúpenie[395], medzi nami tlieska[1532]
a množí svoje výroky voči Bohu.

35 Ešte[24] sa ujal Elíhú slova[95] a povedal:
(2)Považuješ[92 668] toto za právo[402]?
Povedal si: Moja spravodlivosť je nad
Božiu[1551].
(3)Áno, pýtal si sa[1552], aký[298] budeš mať
úžitok: *O* čo *väčší* prospech budem
mať *ako* zo svojho hriechu?
(4)Ja budem slovami[156] odpovedať[667] tebe
a*j* tvojim priateľom[81] s tebou:
(5)Zahľaď sa *v* nebesá a viď a pozoruj
obláčiky[1553]: sú[92] vyššie od teba.
(6)Ak zhrešíš, čo môžeš[39] proti nemu
spôsobiť? A*k* sa rozmnožia tvoje
prestúpenia[395] – čo mu môžeš[39]
vykonať?
(7)Ak budeš[92] spravodlivý, čo mu môžeš[39]
dať alebo čo môže[39] dostať z tvojej
ruky?
(8)Tvoja zlovôľa *je* voči človekovi[68]
podobnému[1554] tebe[29] a tvoja
spravodlivosť voči synovi[1554] ľudí[392];
(9)pre množstvo[374] útlaku[241] kričia[809],
volajú o pomoc od násilia[1068 1555]
mnohých[1556 1557]
(10)a nie *že kto* povie: Kde *je Boh*, môj
Tvorca[14], dávajúci v noci spevy[1558],
(11)vyučujúci[722] nás, od zvierat[597 598] zeme
a od letúnstva[599] nebies múdrejšími[1559]
nás robiaci?
(12)Tam volajú[894], a*le* neodpovedá[768]
z príčiny[941] pýchy zlovoľných,
(13)Boh púhu[1560] ničotnosť[350 562]
nevypočúva a nevšíma[1561] *si* ju
Všemocný;
(14)aj keď vravíš, *že* ho nemôžeš[39]
postrehnúť, *je* rozhodnutie[1562] pred
jeho tvárou, musíš[39] teda[94] na neho
čakať[724 1563].
(15)Žeby[24], hoci jeho hnev
nezasiahol[259 1564], veľmi *ani* teraz
nedbal[480] o pýchu[1565]?[1566]
(16)Jób teda[94] nadarmo[380 497] roztvára
svoje ústa, v nedostatku poznania
hromadí[1567] slová[156].

36 A Elíhú sa dal pokračovať[951] a povedal:
(2)Počkaj na mňa trocha, nech[24] ti
môžem[39] ukázať[734], že ešte *je* čo
povedať[1568] pre[1569] *Boha*[126].
(3)Budem svoju vedomosť[1433] prinášať[87]
sťaby[1570] z ďaleka[1571] a svojmu
Pôvodcovi[347 389 1572] priznávať[64]
spravodlivosť.
(4)Nijako veru ne*budú* moje slová[156]
lžou; *je* s tebou dokonalý
v poznaní[241 1573].
(5)Hľa, Boh *je* mocný[399] a nie *že kým*
pohŕda[243 1321], mocný[399] silou rozumu[1514];
(6)neponecháva nažive zlovoľného, a*le*
chudobným[1132] priznáva[64] právo[402],
(7)od spravodlivého neodvracia[720] svoje
oči, lež[25] s kráľmi na trón, ta[24]
takých[1574] navždy[1549] posadzuje, takže[24]
sú vyvyšovaní,
(8)a ak sú, sputnaní okovami, zajatí
v povrazoch[865 1575] biedy[527],
(9)tu[24] im vyjavuje[52] ich konanie[347 1576]
a ich prestúpenia[395], že sa správali
spupne[750],
(10)a odkrýva ich ucho[1472] na
napomínanie[158] a vraví, že sa majú[39]
*od*vrátiť od mrzkosti[171].
(11)Ak načúvajú a poddávajú sa[1577], budú
svoje dni tráviť[1387 1578] v blahu[979] a svoje
roky v príjemnostiach,
(12)no[24] ak nenačúvajú, budú musieť[39]
oštepom[1479] pominúť a v nedostatku
poznania skonať,
(13)a bezbožní[426] srdcom[306] *si*
ukladajú[27 1579] hnev; nevolajú o pomoc,
keď ich zviaže[140],

www.biblia-mik.eu

(14)ich duša umiera v mladosti a ich
život medzi chrámovými smilníkmi[1580].
(15)Biedneho vytrhuje[768] v jeho biede[527]
a v súžení[1581] odkrýva jeho ucho[1472];
(16)práve tak by bol teba vyviedol[1582]
z pažeráka[1348] tiesne *do* šírky – na jej
pôde[1583] nie*to* úžiny[1636]; a pokladenie[1584]
tvojho[1585] stola – samá tučnosť[1586].
(17)No[24] si[92] naplnený sporom[1562]
zlovoľného[1587]; súd[1562] a rozsudok[402]
budú za sebou nasledovať[1588],
(18)áno, aby ťa popudenie[1589]
nezvádzalo[1582] v posmech
a rozsiahlosť[1107] výkupného[1492 1590] ťa
neodťahovala stranou[459 1591].
(19)Či bude[768] ceniť[277] tvoje bohatstvo?
Nie zlatú rudu[1592] ani všetky poklady[1593]
sily[1594 1595]!
(20)Nemal by si[39] dychtiť[213] *po* noci na[1596]
vytrhnutie[315] národností[1597] *z* ich
miesta[1598];
(21)maj sa na pozore[72], nesmieš[39] sa
otáčať[1003] k neprávosti[396], lebo na tej[735]
si našiel záľubu[472] *väčšiu* ako *na*
biede[527 1551 1599].
(22)Hľa, Boh svojou mocou koná
vznešene – kto *je* jemu podobným[29]
učiteľom?
(23)Kto na neho vložil zodpovednosť
za[259 1517 1600] jeho cestu a kto povie:
Dopustil si sa[347 389] bezprávia[240]?
(24)Pamätaj, že máš[39] vyvyšovať jeho
dielo[347 389], ktoré smrteľníci[189]
ospevujú[1601],
(25)všetci ľudia naň hľadia[92 736],
amrteľník[189] sa díva z ďaleka –
(26)hľa, Boh *je* veľký[1602] a nemôžeme[39]
poznať počet jeho rokov, ba[24],
žiadne[1174] spytovanie[195];
(27)keď sťahuje[720 1603] kvapky vody,
spôsobujú rozplývanie dážďa
v hmlu[1604] *z* neho[1605],
(28)ktorou[1606] obláčiky[1553] mrholia[1607],
pršia na mnoho ľudí.
(29)Čože *kto* môže[39] pochopiť[334]
rozprestretia[1608] oblakov[137], hrmenia
z jeho prístrešku[1221 1609]?
(30)Hľa, rozprestrel[567] vôkol seba[1610]
svoje svetlo a pokrýva[1611] základy[1612]
mora[1613],
(31)lebo nimi súdi národnosti[1597], dáva
v nadbytku[1567] pokrm.
(32)Na dlane[499] prikladá[1614] blesk[1615]
a vkladá naň rozkaz[1616] proti tomu,
koho má zasiahnuť[1617].
(33)Hlásenie o ňom podáva[52] rachot *od*
neho, ba aj dobytok[8],
o prichádzajúcom[1595].

37 Áno, pre toto sa moje srdce
chveje a zo svojho miesta[82]
vyskakuje[290];
(2)pozorne[664] poslúchajte na[1618]
dunenie[135 1619] jeho hlasu a mumlania,
vychádzajúceho[42] z jeho úst.
(3)Vysiela ho[1620] pod všetky[1286] nebesá,
svoje blýskanie[1615] k okrajom[1621] zeme,
(4)za ním[1622] reve[151 1623] hlas – *on* hriema
hlasom svojej dôstojnosti[1624]
a nezadržuje ich[1625], keď je počuť jeho
hlas.
(5)Boh svojím hlasom podivuhodne[222 1626]
hriema – robí veľké *veci*, ktoré[24]
nechápeme[1627];
(6)lebo snehu vraví: Buď *na* zemi;
a príval[1628] dážďa, áno[24], príval[1628]
dážďov – jeho sila[1629].
(7)V ruku každého človeka vtláča svoju
pečať[1474 1630], aby všetci smrteľníci[189]
poznali[51] jeho dielo[32],
(8)a živočíšstvo vchádza v dúpätá[137 1631]
a v svojich pelechoch ostávajú.
(9)Víchrica prichádza zo *svojej*
komory[464 1632] a od severných vetrov[1633]
chlad;
(10)od Božieho závanu[172] vzniká[64 1634]
ľad[1635] a šírka vôd sa zužuje[1636].
(11)Tiež zaťažuje[1637] mrak vlhkosťou,
rozháňa[1638] oblak svojím svetlom[1639]
(12)a on[1640] sa jeho riadením[241 1641]
koldokola obracia podľa ich[1640]
činnosti[347],čokoľvek[1642] bude
rozkazovať; nad tvárou[223] sveta, na
zem (13)mu[1640] dáva zasahovať[1516 1643], či
ako[1570] palica[481 507 508] (ak pre jeho
zem[126 1644]), či ako[1570] láskavosť[305 1645].
(14)Vpusť toto v sluch[474], Jób, zastav sa
a pozorne si všímaj[334 563] Božie
podivuhodné[222] *veci.*
(15)Či sa vyznáš v *Božom* uložení[27 1646]
o nich, kedy[24] dá zažiariť[516 1647] blesku[1615]
svojho oblaku?
(16)Či sa vyznáš ohľadne vznášaní
mraku[1648], podivuhodných činov[222]
dokonalého vedomosťami[1433], (17)ty,

www.mosaik.eu

ktorého[1649] rúcha *sú* teplé, keď sa zemi
dáva[1292] kľud[123] od južného vetra[1650]?
(18) Vedel by si[39], ako on[1651], dávať[1652]
rozpätie[1653] oblohe[1553], pevnej ako
uliate[571] zrkadlo[1483 1654]?
(19) Daj nám na vedomie, čo mu máme[39]
povedať! Pre tmu[941 1655] nevieme[39] *nič*
predniesť[277 1445]!
(20) Či sa mu má[39] ohlásiť[1656], že chcem[39]
hovoriť? Alebo voľakto[68] povedal, že
chce[39] byť rozdrvený[1657]?[1658]
(21) Nuž[409] ale[94] nemožno[1659] hľadieť *na*
oslnivé svetlo, ktoré[1660] *je* na oblohe[1553],
keď[24] prechádza vietor[174] a prečisťuje
ju[1661];
(22) zlatý svit[1662] preniká[152 1663] z temného
úkrytu[1664] – úctu vzbudzujúca[6]
velebnosť[1665] vôkol *Boha*[1666]!
(23) Všemocný! Nenájdeme ho; *je*
veľký[1602] *v* moci, a súd[402] a plnosť[1107]
spravodlivosti neohýba[1336 1667 1668].
(24) Preto nech ho smrteľníci[189] majú[96]
v úcte[6]; nehľadí[1669] *na* nikoho
múdreho[1670] srdcom[306].

38 A z víchrice odvetil Jóbovi Hospodin a povedal:
(2) Kto *je* tento, zatemňujúci myseľ[1023 1671]
slovami[156] bez poznania?
(3) Nuž[34] opáš ako muž[97] svoje bedrá,
i budem sa ťa opytovať, a dávaj mi na
vedomie.
(4) Kde si bol[92] pri mojom zakladaní
zeme? Podaj správu[52], ak si spoznal
rozum[334 945 946]!
(5) Kto určil[27] jej rozmery, ak vieš? Alebo
kto na ňu natiahol[459 749] šnúru[1672]?
(6) Na čom boli zapustené[1673] jej
podstavce[1674]? Alebo kto zasadil[1675] jej
nárožný kameň
(7) pri spoločnom plesaní[1304 1676] hviezd
rána, keď[24] všetci Boží synovia jasali[1328],
(8) a vrátami[1410] zahradil[31 147] more pri jeho
vytrysknutí[1677]? Vyšlo[42] z maternice,
(9) keď som určil[27 1292] oblak *za* jeho
oblečenie a mračno[1074] *za* jeho
plienku[1678],
(10) i *vylámal*[1679] som preň svou medzu[690]
a vsadil[27] závory[137] a vráta[1410]
(11) a povedal som: Až potiaľto budeš[39]
dosahovať[1680] a nepôjdeš[96] ďalej[951], to[24]
sa tu zavádza[382] proti vzdúvaniu[1624 1681]
tvojich vĺn[431 1682].
(12) Či si za[1683] svojich dní prikázal
ráno[1684]? Dal si úsvitu[114] na vedomie[1685]
jeho miesto[82] (13) na uchopenie
okrajov[1621 1686] zeme, *aby* z nej zlovoľní
mohli[39] byť strasení[1687]?
(14) Mení sa[1688] ako hlina[194] pečate[1689],
i zaujímajú[1690] svoje postavenie[1691],
sťaby[29] *jej* oblečenie
(15) a od zlovoľných sa odníma[1692] ich
svetlo[1693] a zdvíhnuté rameno[1694] sa
láme.
(16) Či si prišiel *až* po zdroje mora
a prešiel si sa tajomstvom[1695] hlbiny[1266]?
(17) Či ti boli odkryté brány smrti?
A videl si brány tieňa smrti[102]?
(18) Uprel si svoju pozornosť[334 563] na
všetku šírku[1696] zeme? Podaj správu[52],
ak si ju spoznal celú[21]!
(19) Kdeže *je* cesta *tam, kde* prebýva[103]
svetlo? A tma – kdeže *je* jej miesto[82],
(20) *tak*že by si ju mohol[39] zaviesť[1697] k jej
pomedziu[1129] a že by si rozoznával[334]
pešiny[897] *k* jej domu[306]?
(21) *To* vieš[92], veď vtedy[1698] si sa rodil,
a počet tvojich dní – mnoho!
(22) Či si prišiel k zásobárniam[1699 1700]
snehu a videl zásobárne[1699] ľadovca[1701],
(23) ktorý uchovávam[92 362] na dobu
tiesne[363], na deň seče[1702] a vojny[248]?
(24) Kdeže *je* cesta, *ktorou* sa rozdeľuje
svetlo, východný vietor sa
rozháňa[1638 1703] po zemi?
(25) Kto prerazil[1704] prietok[1705] záplave[1706]
a dráhu zábleskom[137] hromov[744],
(26) aby jej dal[31] dažďiť na zem
bez ľudí[68 137 419 1707], pustinu bez
človeka[419 1708],
(27) na nasýtenie pustoty[1325]
a spustošenosti a aby dal[31] vzrásť
výhonkom[137 1232 1709] mladého porastu[279]?
(28) Či má[693] dážď otca? Alebo kto plodí
kvapky[1710] rosy?
(29) Z čieho lona[62] vychádza ľad?
A inovať nebies – kto ju plodí?
(30) Voda sa tratí[1133] v podobu kameňa[1711]
a hladina[223] hlbiny[1266] sa sceľuje[1712].
(31) Či vieš[39] sputnať[1713] pôvaby[1714]
Kuriatok[463] alebo uvoľniť opasky
Orióna?
(32) Či vieš[39] vyvádzať[42] súhvezdia
Zvieratníka[1715], *každé* v jeho čas, a vodiť
Medveďa[462] s jeho deťmi[179 517 1716]?

www.mlosnik.eu

(33)Či poznáš[92] ustanovenia[1717] neba[1718]?
Alebo vieš[39] zaviesť[27] jeho správu[1719] na
zemi?
(34)Či môžeš[39] pozdvihnúť svoj hlas
k oblaku, a*by* ťa zaplavoval[1614] prúd[1720]
vôd?
(35)Či vieš[39] vypúšťať[403] blesky[990 1721],
takže[24] by išli a vraveli ti: Hľa, my[1722]!?
(36)Kto vkladá[382] múdrosť v tvary
oblakov[1723]? Alebo kto dáva
rozum[334 945 1724]do *ich* zoskupenia[1725]?
(37)Kto v múdrosti spočítava[737 1726]
obláčky[1553] a kto vylieva[727] krčahy[1728]
nebies
(38)v zlievanie[1729 1730] prachu[89]
v zliatinu[1731], takže[24] sa hrudy
zlepujú[921 1732]?
(39)Či budeš loviť korisť levovi[180] a spĺňať
túžbu[1733] hrivnatcov[177],
(40)keď sa krčia[471] v pelechoch, ostávajú
v skrýši[1221 1734] na postriežke[1631]?
(41)Kto havranovi pripravuje[595] jeho
úlovok[1735], keď jeho mláďatá[1011] volajú[1736]
k Bohu, blúdia pre nedostatok
potravy?

39 Či poznáš[92] čas rodenia
kozorožcov skalísk[137 1737]? Vieš[39]
vystriehnuť[72], kedy jelenice pracujú[1738]
k pôrodu?
(2)Vieš[39] spočítať[737 1726] MESIACE, *ktoré*
napĺňajú, a poznáš[92] čas ich rodenia?
(3)Zohýnajú sa[1739], vypudzujú[1740] svoje
mláďatá[1011], zbavujú sa[403] svojich
bolestí.
(4)Ich potomci[179] silnejú, rastú vo voľnej
prírode[1741], odchádzajú[215] a k nim sa
nevracajú.
(5)Kto vypustil[403] divého osla na
slobodu[1742] a kto uvoľnil putá onagry[1743],
(6)*za* domov[432] ktorej som určil[27] step[1138],
a*no,* slanú[1744] zem *za* jej obydlia[1044]?
(7)Smeje sa lomozu[1411] hradiska[1745],
nepočuje húkania[1746] pohoniča[138];
(8)jej pašou *je, čo je* vypátrané[1747] na
vrchoch[306], i zháňa sa[99] za všetkou
zeleňou.
(9)Či bude reém[1748] ochotný[1749] ti
slúžiť[1750]? Alebo bude prenocovať pri
tvojich jasliach?
(10)Či môžeš[39] reéma[1748] v brázde
uviazať[1713 1751] jeho[864] povrazom? Alebo
bude za tebou brániť nížiny[1752]?
(11)Či sa na neho môžeš[39] spoliehať[321],
pretože jeho sila *je* veľká[1107],
a prenechať[1753] mu svoju lopotu[514]?
(12)Či by si v neho mohol[39]
dôverovať[191 1754], že bude vedieť[39] tvoje
semä[1755] vrátiť[1756] a[1757] *na* tvoju
holohumnicu zviezť[1519]?
(13)Krídlo pštrosice[1758] sa veselo
natriasa[1759]; či *je to* peruť a perie
bocianice[1760]?
(14)Veď[217] svoje vajcia prenecháva[1753]
zemi a na prachu[89] necháva zahrievať
(15)a zabúda, že ho[1761] môže[39] noha
rozšliapnuť a*lebo* ho[1761] môže[39]
živočíšstvo poľa rozdupať.
(16)Tvrdo zaobchodí *so* svojimi
potomkami[179], ako[1570] *by* jej ne*patrili*, jej
lopota[514] *je* nadarmo – bez starosti[1762],
(17)lebo jej *Boh* dal zabudnúť múdrosť
a nedal jej podiel na rozume[334 945 1763].
(18)Keď[1764] sa vyháňa[1765] na výšinu[1766],
smeje sa koňovi *aj* jeho jazdcovi[1767].
(19)Či dávaš koňovi hrdinskú odvahu[608]?
Či jeho šiju[751] obliekaš vlajúcou
hrivou[1768]?
(20)Či mu dávaš vyskakovať[1769] ako
kobylka? Majestát jeho fŕkania – hrôza!
(21)Keď v doline[1752] pátrajú[144 576 1770],
raduje sa[59] v sile, vychádza[42] v ústrety
zbroji[988],
(22)smeje sa strachu a nie je[92]
vyľakaný[372 1771] a pred blízkosťou[118 1772]
meča sa neobracia[1773].
(23)Štrkoce na ňom[1774] tulec, čepeľ[1775]
kopije a oštepu[1776],
(24)s dupotom[753] a nepokojom[135] hlce[1777]
zem[1778] a nezastavuje sa[1313] ani na[1779]
zvuk[744] trúby[1780];
(25)pri každom[1781] zatrúbení[1782] vraví:
Haha![1783] a z ďaleka vetrí bitku[248],
hrmenie[1784] veliteľov[128] a pokrik[440 1785].
(26)Či podľa tvojho rozumu[334 374 945] lieta
jastrab[1786], rozpína[567] svoje krídla
k juhu[465]?
(27)Alebo sa na tvoj príkaz[1787] vznáša
sup[487], ba aj svoje hniezdo vysoko
stavia[1788]?
(28)Obýva[103] skalisko[1737], áno[24], na
útese[1789] skaliska[1737] a neprístupnom
mieste[1790] trávi svoje noci[1791];
(29)odtadiaľ sliedi[144 576] *po* potrave, jeho
oči hľadia do ďaleka od *neho*

www.mosaicbible.eu

(30)a jeho mláďatá[1792] sŕkajú[1793] krv,
a kde[1794] *sú* zabití[1795], tam *je* on[1796].

40 Ešte[24] Hospodin Jóbovi odvetil
a povedal:
(2)Či sa *má* karhajúci[1797] s[442] Všemocným
prieť[445]? Nech to[267] obžalobca[242] *Boha*
zodpovedá[96]!
(3)A Jób odvetil Hospodinovi a povedal:
(4)Hľa, som[92] nepatrný[356 1798 1799]; čím sa ti
mám[39] ozvať[469 667]? Položím[27] na svoje
ústa svoju ruku;
(5)jeden*krát* som prehovoril – už[24]
nebudem odpovedať; a*j* dva*krát*, a*le*
nebudem pridávať[951].
(6)A Hospodin Jóbovi z víchrice odvetil a povedal:
(7)Nuž[34] opáš ako muž[97] svoje bedrá,
i budem sa ťa opytovať, a dávaj mi na
vedomie.
(8)Či naozaj[1800] chceš[39] moje právo[402]
zrušiť, obviňovať[478] ma, aby si sa
mohol[39] robiť[1801] spravodlivým?
(9)No[24] či máš[129] rameno ako Boh?
A vieš[39] hlasom podobným jeho
hlasu[29 1802] hriemať?
(10)Nuž[34], ozdob sa dôstojnosťou[1624]
a vyvýšenosťou, a môžeš[39] na seba
vziať[1305] majestát a nádheru;
(11)vychrli[1638] výbuchy[1046] svojho hnevu
a pohľaď *na* každého
vysokomyseľného[1803] a poníž ho,
(12)pohľaď *na* každého
vysokomyseľného[1803], pokor ho
a pošliap zlovoľných na ich mieste[1598],
(13)zahrab[132] ich spolu v prach[89], v tom
zahrabaní[132 1804] zaviaž[1260 1805] ich tváre
(14)a budem ťa aj ja chváliť, že ti tvoja
pravica pomáha[236].
(15)Nuž[34], hľa, behémóth[1806], ktorého
som utvoril[14] ako teba[1807]; žerie trávu
ako hovädzí dobytok.
(16) Nuž[34], hľa, jeho sila *je* v jeho bokoch
a jeho mohutnosť[954] v svaloch[1808] jeho
brucha[62];
(17)ohýba svoj chvost, podobný cédru[29],
šľachy jeho stehien[1809] sa spletajú,
(18)jeho kosti – rúry *z* mosadze[299], jeho
údy[1810] ako sochory[137] *zo* železa.
(19)On *je* začiatkom Božích ciest; kto ho
chce upraviť[15 1451 1811 1812], nech
prikladá[96 1813] svoj meč![1814]
(20)Áno, vrchy mu prinášajú[86]
potravu[1815], a všetko živočíšstvo poľa –
tí sa tam hrajú[1816];
(21)líha pod lotosmi v úkryte[1075] trstiny[1817]
a bahna,
(22)lotosy ho zastierajú jeho[864] tieňom[1818],
obklopujú ho[798 1819] vrby[1820] potoka[308].
(23)Hľa, rieka dotiera[513 1821] – *on* sa
nenáhli úzkostlivo[1822]; nemá obáv[321],
bár by sa Jordán *až* k jeho tlame
valil[1677].
(24)Môže[39] ho *kto* pred jeho očami[1823]
chytať[1824], povrazom[1825] *mu* prevrtávať
nos?

41 Môžeš[39] livjáthána[111 1826] udicou[1827]
vytiahnuť[1052] a jeho jazyk
v slučku[865] vopchať?
(2)Či môžeš[39] v jeho nos vložiť[27]
trstinu[1828] a hákom[1829] prevŕtať jeho
čeľusť?
(3)Či bude množiť úpenia[1830] k tebe?
Alebo bude k tebe hovoriť nežnými
slovami?
(4)Či bude s tebou uzatvárať zmluvu[1369]?
Môžeš[39] *si* ho *na*trvalo[1831] vziať za
nevoľníka?
(5)Či *sa* s ním[753] môžeš[39] hrať[1816] ako
s vtáčikom[1832] *alebo* ho budeš môcť[39]
uviazať[1713] svojim dievčatám[1833]?
(6)Budú oňho spoločníci jednať[340]? Budú
ho rozdeľovať medzi kupcov[1834]?
(7)Či môžeš[39] jeho kožu zasypať[1835]
harpúnami alebo jeho hlavu
vidlicami[137 306] *na* ryby?
(8)Polož[27] naň svoju dlaň[499], spomeň *si*
zápas[248 1836] – nebudeš *ho* opakovať[951]!
(9)[1837]Hľa, očakávanie[1838] takého[1839] sa
ukáže klamným[1840]; veď sa už aj na
jeho uvidenie[1841] bude rúcať.
(10)Nie*to* smelého, že by ho chcel[39] budiť
– a kto *je* ten[267], *ktorý* by sa chcel[39]
stavať[1458] pred tvár[1457] moju?
(11)Kto sa mi vopred zavďačí[121 1842],
takže[24] by som mu mal[39] odplatiť[410 1029]?
Čo je pod všetkými[1286] nebesami, to[267]
patrí mne!
(12)Nebudem mlčať *o* jeho údoch[80 853] a*ni*
vo veci jeho mohutnosti[608]
a vhodnosti[1843] jeho zloženia[1265 1844].
(13)Kto odhalí[1845] výzor[1772] jeho
oblečenia[1846]? Kto môže[39] vstúpiť
v dvojicu[551 1847] jeho chrupu?

www.biblia.sk/bibliografia

(14) Kto otvorí dvere[116] jeho tváre?
Okolie[1295] jeho zubov – hrôza!
(15) Nádhera – rady[1848] štítov[754 1849], *všetko*
zovreté[558] pevnou[1850] pečaťou,
(16) priliehajú[1851] jeden na druhý[1852],
takže[24] medzi ne nevniká vzduch[174],
(17) lipnú na sebe[921 1732] navzájom[1853],
súvisia[1712] a nerozchádzajú[181] sa.
(18) Jeho kýchnutia vydávajú záblesky
svetla[1854] a jeho oči *sú* ako očné viečka[113]
úsvitu[114 115],
(19) z jeho tlamy sa hrnú[1855] fakle,
unikajú[922] iskry ohňa,
(20) z jeho chriap[1856] vychádza[42] dym ako
keď sa pod hrncom rozhorí[1857]
trstina[1828 1858].
(21) Jeho dych[1859] zapaľuje uhlíky a z jeho
tlamy vychádza[42] plameň.
(22) V jeho tyle[751] spočíva[823] sila a pred
jeho tvárou vyskakuje[1860] zdesenie[1861];
(23) laloky[1862] jeho mäsa na ňom
lipnú[921 1863], *všetko ako* pritavené[1730];
nemôžu[39] sa pohybovať,
(24) jeho srdce *je* uliate[1730], podobné
kameňu[29], áno[24], uliate[1730] ako spodný
žarnov[1864].
(25) Z jeho povstávania[118 1865] majú
rekovia[1866] strach[1867] a z rozrušenia[241]
mysle[1868] upadajú v zmätok[1869];
(26) Ak ho kto zasiahne[1870] mečom,
nemôže[39] uviaznuť[566 1871], *ani* kopija,
strela – a[1872] pancier![1873]- ???????
(27) Železo považuje[668] za slamu,
mosadz[299] za práchnivé drevo,
(28) syn luku[1874] ho nemôže[39] zahnať na
útek, kamene *z* praku sa mu zmenia
na plevy[137 670],
(29) ako steblá[137 670] sa *mu* zdajú[668]
kyjaky[137 1875], smeje sa svišťaniu oštepa[1776].
(30) Pod ním[1876] *sú* hroty črepín[76 1877], na
bahne rozvlačuje ryhy[137 1878],
(31) hĺb privádza do varu ako kotol[1879],
veľtok[702] robí[27] sťa*by* nádobou
na miešanie masti[1880];
(32) za sebou rozsvetluje pešinu[897 1881];
hlbina[1266] by sa mohla[39 322] považovať[668]
za šediny[137 1882].
(33) Na zemi[89 929] nieto porovnania[1883]
s ním[1884 1885], ktorý *bol*[78] utvorený[14]
na nebojazlivosť[1886];
(34) všetko vysoké prezerá, on *je* kráľom
nado všetkými deťmi[179] pýchy[1255].

42 A Jób Hospodinovi odvetil a povedal:
(2) Viem[92], že môžeš všetko a *nikto* ti
nemôže[39] v *nijakom* úmysle[1041 1887]
zabrániť[1888].
(3) Kto *je* tento, zastierajúci mysľ[1023 1671]
bez poznania?
Preto som sa vyslovoval[52] a nie *že* som
chápal[334 1889], *veci* pre mňa príliš
podivuhodné[222 1890], aké[25] nepoznám.
(4) Počuj, prosím[34], a ja budem hovoriť,
budem sa ťa opytovať a dávaj mi na
vedomie.
(5) Počúval som *o* tebe[80] počutím ucha,
no[24] teraz ťa vidí[92] moje oko;
(6) preto odvolávam[243] a na prachu[89]
a popole[1350] sa kajám[1891].
(7) A po Hospodinovom vyslovení týchto
slov k Jóbovi sa stalo[3], že[24] Hospodin povedal k Elífázovi, Témánímu[83]: Proti tebe
a proti tvojim dvom priateľom[81] vzbĺkol[903]
môj hnev, lebo ste o mne nehovorili, *čo je* odôvodnené[566], ako môj nevoľník Jób.
(8) Teraz si teda[94] vezmite sedem býkov a sedem baranov a choďte k môjmu
nevoľníkovi Jóbovi, nech[24] ich môže[40]
vzniesť[19] *ako* vzostupnú *obeť*[20] vo váš prospech[327]; i bude sa Jób, môj nevoľník, za
vás modliť, lebo len jeho tvár chcem[39] prijať[86], aby ne*bolo* zaobchodenie[14] s vami[1892]
podľa bezbožnosti[1893], lebo ste o mne nehovorili, *čo je* odôvodnené[566], ako môj
nevoľník Jób.
(9) Pobrali sa teda[94] Elífáz, Témání[83],
Bildad, Šúchí[83], a Cófár, Naamáthí[83],
a spravili podľa *toho,* čo k nim Hospodin
prehovoril, a Hospodin prijal[86] tvár Jóba.
(10) A Hospodin utrpenie[1894] Jóba pri
jeho modlení[364] v prospech[327] jeho priateľov[82] *od*vrátil a nahradil Hospodin všetko,
čo Jób mal[129], dvojnásobne[1895]. (11) A prišli
k nemu všetci jeho bratia a všetky jeho
sestry a všetci jeho známi *od* prvšia[1896]
a zajedli s ním chleba[149] v jeho dome
a prejavili mu účasť[84] a dali sa ho tešiť[85]
ohľadne všetkého nešťastia[79], ktoré na
neho Hospodin uviedol, a dali mu každý[12]
jednu kesítu[1897] a každý[12] jeden krúžok[1898]
zo zlata.
(12) A Hospodin požehnal Jóbov posledok nad jeho začiatok[1551], takže[24] sa mu
*do*stalo[3] štrnáťtisíc *kusov* drobného

www.mosaikeu

dobytka a šesťtisíc tiav a tisíc záprahov[9]
hovädzieho dobytka a tisíc oslíc; (13)a *do-*
stalo[3] sa mu siedmich synov a troch dcér,
(14)i nazval meno jednej Jemímá[1899]
a meno druhej Kecíá[1900] a meno tretej
Keren-happúch[1901]; (15)a v celej zemi sa
nenašli ženy *také* krásne ako dcéry Jóba.
I dal im ich otec dedičstvo[999] vprostred ich
bratov. (16)A po tomto Jób prežil sto a šty-
ridsať[1902] rokov a videl svoje deti[179] a deti[179]
svojich detí[179] – štyri pokolenia. (17)A Jób
umrel, *súc* starý a nasýtený[1903] dňami.

www.milos-pavlik.eu

JÓB

1 Hebr. „Ijjóv“, tj. „nenávidený“, „prenasledovaný“; „vystavený nepriateľstvu“, súvisí s výrazom prekladaným „nepriateľ“ („ójév“), napr. v Exod. 15:6 a inde.
2 Pozri Pl. 4:21 a porov. Gen. 10:23; 22:21; 36:28.
3 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
4 Pozri 2 Sam. 22:24, pozn. 879. Tu v kap. 2:3 a ďalej odvodené podstatné meno.
5 Pozri Num. 23:10, pozn. 884; tu v kap. 33:3 a ďalej odvodené podstatné meno.
6 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
7 Pozri Gen. 48:17; 49: 10, pozn. 1301.
8 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
9 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.
10 Pozri 2 Sam. 19:32, pozn. 776; 2 Kráľ. 4:8, pozn. 185.
11 Tj. vari „sa schádzavali“, inak pozri 1 Sam. 2:26, pozn. 148.
12 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
13 Tj. „jeho deň v týždni“.
14 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
15 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
16 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
17 V pôvodine jednotné číslo v zmysle „usporiadúvanie hostín“ v tom ktorom týždni.
18 D. „obišli“ (Jóš. 6:3, 14n.), tj. keď sa všetci v usporiadúvaní hostín v týždni vystriedali.
19 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
20 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
21 Pozri Gen. 11:6, pozn. 375.
22 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
23 Pozri 1 Kráľ. 21:10, pozn. 968; tu podľa podaktorých aj „zriekli sa Boha“, „rozišli al. rozlúčili sa s Bohom“; obdobne vo v. 11 a kap. 2:9.
24 Pozri Gen. 4:8, pozn. 132.
25 D. „v ich stred“.
26 Al. „sem-ta chodenia“ (Num. 11:8, al. „pobiehania“).
27 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
28 Al. „myseľ“, „vl. „srdce“.
29 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
30 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
31 Al. „ohradu“, D. „neoplotil“, „neohradil“, v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. Obdobne v kap. 3:23 a 38:8, kde je, pravda, použité iné sloveso[147].
32 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
33 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
34 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
35 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
36 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
37 Tj. „celkom isto bude“, porov. Gen. 14:23, pozn. 410. Ďalej obdobne.
38 Al. „na tvoju tvár“, „proti tvojej tvári“, možno protiklad k slovám „v svojom srdci“ vo v. 5.
39 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
40 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
41 Pozri Gen. 44:28, pozn. 1211.
42 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
43 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
44 D. „sa na ich rukách“, porov. Gen. 34:21, pozn. 920.
45 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607.
46 Tj. tlupa lupičov al. záškodníkov zo Ševy.
47 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
48 Pozri 2 Sam. 15:14, pozn. 631.
49 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
50 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
51 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
52 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
53 D. „tento“, ako vyššie.
54 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
55 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
56 Pozri Gen. 11:31, pozn. 345.
57 Pozri Sud. 7:16, pozn. 479.
58 Pozri 1 Sam. 23:27, pozn. 875.
59 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
60 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
61 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254, tu a v kap. 4:5, pravda, s predložkou, ako vidno.
62 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
63 Pozri Gen. 14:20, pozn. 409.
64 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
65 Al. „nevhodné“, „nesprávne“, vl. „nechutné“, „neslané-nemastné“; „bez chuti“, výraz sa v SZ vyskytuje len v prenesenom zmysle ešte v kap. 24:12 a u Jerem. 23:13, príbuzný výraz toho istého významu je tu v kap. 6:6.
66 Pozri Sud. 19:25, pozn. 755; tu aj „sa… drží pri“ (al. „vo“). Kap. 27:6 obdobne.
67 Tvar slovesa ako v 2 Sam. 17:16, pozn. 701.
68 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
69 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
70 Tu iná predložková väzba ako v kap. 1:11[38], majúca výraznejšie tento význam.
71 Pozri Num. 1:49, pozn. 40, nie ako „len“ tu v kap. 1:12.
72 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
73 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
74 Pozri Exod. 9:9nn, pozn. 278; Lev 13:18nn., pozn 412.
75 Pozri Gen. 8:9, pozn. 1059.
76 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203, tu zmysel ako v texte.
77 Pozri Deut. 32:6, pozn. 816.
78 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
79 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
80 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
81 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.
82 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
83 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
84 Vl. „sem-ta sa pohybovať“, pozri 1 Kráľ 14:15, pozn. 776, tu „potriasať *hlavou*“, „mávať al. živo sem-ta pohybovať *rukami*“ a tak prejavovať zármutok a teda účasť s postihnutým.
85 Pozri Gen. 5:29; 37:35, pozn. 179.
86 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.

www.mlosanik.eu

87 Sloveso ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
88 Nesúvisí s nasledovným „prach“.
89 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
90 D. „nebolo vyslovujúceho (al. „prehovárajúceho“) k nemu“.
91 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
92 Vl. „stala sa“ („stala sa a ostávala“, kap. 1:3 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies), al. „prejavila sa“[550].
93 Tj. „svojho narodenia“.
94 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
95 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
96 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
97 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
98 Tu v zmysle „dieťa mužského pohlavia“.
99 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
100 Al. „denný jas“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
101 Vl. „ho vykupuje“, tj. „uplatňuje naň nárok“, ako keby bol(a) výkupcom (Lev. 25:25, pozn. 809).
102 Al. „hlboká temnota“.
103 Sloveso ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
104 Pozri 1 Sam. 16:14n., pozn. 666.
105 Al. „zatemňovania“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
106 V niektorých rabínskych výkladoch sa tvar „jichad“ slovesa „chadah“, „radovať sa“, ktorý je tu použitý, odvodzuje od slovesa „jachad“, „zjednotiť sa (Gen. 49:6) al. pripojiť sa“; v tomto zmysle podávajú toto miesto niektoré preklady („nech sa nepripája ku dňom“, podobne aj preklad prof. Roháčka); tak aj LXX („mé eié [„nezjednocuje sa“] eis hémerás“) a podobne Vulgata („non computetur in diebus“, „nepočíta sa medzi dni“).
107 Vl. „tvrdou ako kameň“, „vysušenou“ (kap. 30:3), tu v zmysle ako v texte („aby v nej nebolo otehotnenia“).
108 Al. „preklínajú“, no nie ako „preklínať“ vo v. 1, a nesúvisí s „preklínači“ tu nižšie. Ďalej obdobne.
109 Tvar iného slovesa ako „preklínať“ (v. 1), tohože ako „prekliaty“ (Gen. 3:14 a i.).
110 Tj. takí, ktorí podľa v staroveku všeobecne rozšírenej povery vedeli kúzelnými prípoveďmi privodiť zatmenia slnka a mesiaca.
111 Hebr. „Livjáthán“, tu sa mieni súhvezdie Draka, ktoré si podľa vyššie[110] spomenutej povery predstavovali ako skutočného draka, schopného svojimi pohybmi zatemniť nebo. Inak pozri kap. 41:11[1826].
112 Tj. „súmrak“.
113 Al., podľa iných, „brvy“, ďalej obdobne.
114 Pozri Gen. 19:15 a ďalej, pozn. 867.
115 Obraz lúčov vychádzajúceho slnka.
116 Pozri Sud. 11:31, pozn. 209.
117 D. „lebo nezavrel dvere môjho (tj. „kde som bol“) lona“.
118 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
119 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130; Num. 23:21, pozn. 896.
120 Tj. „neušetril ma od nej“.
121 Pozri Deut. 23:4, pozn. 828.
122 Tj. „prečo“, no nie ako tu vyššie. Ďalej obdobne.
123 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452; v kap. 34:29 a 37:17 iný tvar, zmysel ako v texte tam.
124 Vl. „vtedy“, tj. „keby som bol hneď vtedy umrel“.
125 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
126 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
127 Al., podľa niektorých „hromady kameňov“ a v prenesenom zmysle „náhrobky“.
128 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
129 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
130 Al. možno „majúcimi“, tj. v svojich hrobkách[131].
131 Al. možno, podľa niektorých, „hrobky“, porov. Nech. 2:3, pozn. 47.
132 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937; v kap. 31:33 zmysel ako v texte tam.
133 Tj. „nebolo by ma na svete ako („v takom zmysle, ako niet“) zahrabaného potrateného novorodenca“.
134 Al. „vzdali sa“ (Sud. 9:9, 11, 13), ďalej obdobne.
135 Al. „zúrenie“, „nepokoj“, „rozruch“, v. 26 („búrlivý rozruch“) a ďalej obdobne.
136 Vl. „a vyčerpaní *ohľadne* sily“.
137 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
138 Pozri Exod. 3:7, pozn. 103.
139 D. „on“.
140 Tj. vari „Boh“, al. „sa dáva“[322], ďalej obdobne.
141 Pozri Sud. 5:26, pozn. 354, súvisí so „strasť“ tu vo v. 10[119].
142 Tj. azda „denné svetlo“, v protiklade k „noci“.
143 Al. „čakajúcim (2 Kráľ. 7:9, nie ako tu vo v. 9) na smrť“.
144 Pozri Exod. 7:24, pozn. 232.
145 „Skryté poklady“ je v pôvodine jedno slovo, množné číslo slova preloženého „poklad“ v Gen. 43:23.
146 Tj. „pred ním“, takže nevie, kadiaľ ďalej.
147 D. „ktorého *Вон* obkľúčil“, tj. nešťastím, utrpením atď. V kap. 38:8 zmysel ako tam v texte.
148 Vl. „pred[422] mojím pokrmom“, ďalej obdobne.
149 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
150 Tu v tomto zmysle, al. „ako (nie ako „ako“ nižšie) môj pokrm“, „na spôsob môjho pokrmu“, porov. 1 Sam. 1:16, pozn. 41; inak „pred mojím jedením“, ak sa dotyčná predložková väzba[148] chápe v obvyklom zmysle.
151 Výraz vl. značí „rev“ leva, ako v kap. 4:10, tu v zmysle prejavov bolesti al. utrpenia.
152 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1226, tu zmysel ako v texte.
153 Pozri Deut. 9:19, pozn. 430.
154 Al. „slovo“, no nie ako nižšie[156].
155 Al. „ustatý“, v stavovom zmysle, ďalej obdobne, pozri Gen. 19:11, pozn. 499.
156 Ako v 2 Sam. 23:2.
157 Vl. „zadržať (tj. „chytiť“) za slová“, obdobná predložková väzba ako v Exod. 4:4, pozn. 131 (tam, pravda, iné sloveso[796]), tu v zmysle „zadržať slová pri sebe“ („chytiť, aby mu neunikli“). Tá istá väzba je v kap. 12:15[611].
158 Pozri Deut. 8:5, pozn. 394, zmysel ako v texte. V kap. 5:17 a ďalej odvodené podstatné meno.
159 Pozri Num. 13:18, pozn. 486.
160 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
161 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80, iný tvar toho istého slovesa, tu v podstate toho istého zmyslu.

www.biblicalpublishing.eu

162 Al. „skrčené“, „skrivené“, „podlomené“, pozri Gen. 49:9, pozn. 1328. Ďalej obdobne.
163 Pozri Deut. 3:28, pozn. 160.
164 Tu možno aj „ťažko to nesieš“.
165 D. „*až* k tebe“, znenie v texte azda vystihuje zmysel tu použitej predložkovej väzby („dokonca aj teba“). Iná predložka podobného významu je obdobne použitá v kap. 5:5.
166 Al. „bez seba“, „zrútený“, al. „pobúrený“, pozri Exod. 15:15, pozn. 524; Sud. 20:41, pozn. 917. Tvary toho istého slovesa v kap. 21:6 a ďalej v zmysle ako v texte tam.
167 D. „nie *je* tvojou dôverou“. V kap. 8:14 a 31:24 príbuzný výraz rovnakého zmyslu.
168 Vl. „bázeň“, „úcta“[6], tj. „pred Bohom al. k Bohu“.
169 Vl. „vyplienení“, „spustošení“, ďalej obdobne.
170 Vl. „spracúvatelia“ (1 Kráľ. 7:14, pozn. 418) a teda „výrobcovia“, v prenesenom zmysle ako v texte. Sloveso („charaš“), ktorého tvarom je tento výraz, značí aj „orať“ (kap. 1:14) a preto sa tu väčšinou prekladá „oráči“, možno vplyvom obrazu z oblasti poľnohospodárstva na konci verša; tak LXX („arotrióntes“); no dal som s nemnohými prednosť zneniu ako v texte, ktoré, povedal by som, lepšie zapadá do súvislosti (orie sa pôda, nie obilie a pod.), tak aj Vulgata („operantur“).
171 Ako „modlárstvo“ v 1 Sam. 15:23, tu a ďalej v zmysle ako v texte.
172 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
173 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1093.
174 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; ten istý výraz je „duch“ (v. 15 a ďalej) a „vietor“ (kap. 6:26 a ďalej).
175 Básnický výraz pre „leva“.
176 Tj. azda „nech si lev akokoľvek reve, nakoniec predsa“.
177 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
178 Iný výraz ako „leva“ vo v. 10, vyskytujúci sa len ešte v Prísl. 30:30 a u Is. 30:6.
179 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
180 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
181 Sloveso ako v Gen. 10:5, pozn. 310.
182 Pozri 2 Sam. 7:17, pozn. 360; netýka sa miest bez tohto označenia.
183 Vl. „stretol“.
184 Al. „išiel pomimo“, ďalej obdobne.
185 Al. „po mojej tvári prechodil vietor“.
186 Pozri Exod. 20:4, pozn. 660; Num. 12:8, pozn. 467.
187 Pozri 1 Kráľ. 19:12, pozn. 900.
188 Al., podľa niektorých, „podoba; *bolo* ticho al. mlčanie, potom som počul“.
189 Pozri Gen. 4:26, pozn. 174.
190 Al., podľa podaktorých, aj LXX, „spravodlivý pred *Воном*“; na konci verša obdobne, no nie v LXX.
191 Al. „na svojich… sa nespolieha“, ďalej obdobne.
192 D. „v (al. „na“) svojich anjelov kladie“[27], zmysel ako v texte.
193 Al. „omyl“, „sprostosť“.
194 Pozri Exod. 1:14, pozn. 29.
195 Vl. „gniavia“, „drvia“, ďalej obdobne; v kap. 5:4 iný tvar v zmysle ako v texte (v bránach zasadávali súdy).
196 D. „ich pred moľou“[148].
197 Tu možno aj „bral (vl. „prikladal“) *k srdcu*“.
198 D. „za (vl. „od“, no tu v tomto zmysle) nedostatku všímajúceho si“.
199 Al. „do nekonečna“ (2 Sam. 2:26).
200 Pozri Gen. 49:3, pozn. 1312.
201 Vl. „vytrhnutá“, pozri Sud. 16:3, pozn. 756.
202 Al., podľa niektorých, „ich povraz (pozri Sud. 16:7, pozn. 762, tu by išlo o „povraz“ upevňujúci stan) nebude vytrhnutý“.
203 Vl. „v nich“.
204 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
205 Al. „namrzenosť“, „zlá nálada“, „zlosť“.
206 Al. „hlupáka“, „pojašeného“, tiež „bezbožného“, podobne ako iný výraz v kap. 9:10[77].
207 Al. „ľahkovážneho“, „prostomyseľného“; tvar slovesa v kap. 31:9. Ďalej obdobne.
208 Al. „žiarlivosť“, „zlosť“.
209 Vl. „náhlo“.
210 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519; 2 Sam. 15:25, pozn. 341.
211 Al. „záchrany“, „pomoci“, „blaha“, výraz podobného významu ako príbuzný výraz napr. v 1 Sam. 2:1, pozn. 71, a inde.
212 Al. možno „čo *bolo* jeho žatvou“.
213 Al. „vysrkla“, „všetko ich bohatstvo chňapla“. To isté sloveso je v kap. 7:2 a 36:20 v zmysle ako tam v texte.
214 Al. „slučka“, podľa podaktorých „lupič“, hebr. „cammím“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 18:9; tu Vulgata prekladá „bibent sitientes“, „vypijú smädní“ (podľa čítania „cemáím“, „smädní“, miesto „cammím“). Tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.
215 D. „vychádza“[42], ďalej obdobne; pozri Gen. 10:14, pozn. 321.
216 Pozri Gen. 1:15, pozn. 39.
217 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
218 Tj. „iskry“.
219 Pozri Deut. 18:11, pozn. 487.
220 Al. možno „kládol na Boha“, tj. „Bohu zveroval“.
221 D. „veľké, a nieto vyspytovania“ (Sud. 5:16, pozn. 332). Ďalej obdobne.
222 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.
223 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
224 D. „tvár ulíc“, tj. „vonkajších („mimo sídiel ľudí ležiacich“) miest al. priestorov“, porov. Gen. 9:22, pozn. 301. Kap. 18:16 obdobne.
225 Vl. „špinaví“, „začierneni“, „zašpinení“, tj. „odievajúci sa na znak smútku zašpineným šatstvom“. V kap. 6:16 zmysel ako tam v texte.
226 Pozri Exod. 31:4, pozn. 1105; Est. 8:3, pozn. 260.
227 Al. „chytrých“, „prefíkaných“, „prešibaných“, „prebitých“, vo v. 13 príbuzný výraz („chytrosti“ atď.).
228 D. „vykonať múdrosť“ (al. „rozumnosť“), ako v kap. 6:13.
229 Pozri Sud. 3:28, pozn. 229.
230 Pozri 2 Sam. 13:3, pozn. 524; nie ako „ľstivých“[227] vo v. 12.
231 Pozri Ezr. 10:8, pozn. 387.

www.milosdavk.eu

232 Al. „zvrhlých“, vl. „pokrútených“.
233 Tj. „vykonáva prekotne al. bezhlavo a tým stroskotáva“.
234 Sloveso ako „stretol“ napr. v Exod. 4:24, tu zosilnený tvar so zmyslom ako v texte, vyskytujúci sa v SZ len tu.
235 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796, tu skôr v zmysle ako v texte.
236 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
237 Tj. „aby ho nepohltili“, hovorca má tu aj vo v. 16 na mysli obraz leva, ktorý použil v kap. 4:10n.
238 Al. „vyslobodzuje… z ruky“.
239 Pozri Exod. 23: 3, pozn. 788.
240 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037; ohľadne kap. 34:10, 32 pozri Deut. 32:4, pozn. 922.
241 V pôvodine množné číslo v zosilňujícom zmysle („aké veľké blaho!“). Ďalej obdobne.
242 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
243 Al. „ohŕdať“, „s odporom zamietať“; ďalej obdobne, v kap. 7:16 a 42:6 bez predmetu so zmyslom ako v texte (nie ako „znechutená“ v kap. 10:1). Ďalej obdobne.
244 Pozri 2 Kráľ. 3:19, pozn. 142.
245 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1204.
246 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
247 Al. „oslobodiť (…) od“, vl. „vykúpiť (…) z(o)“.
248 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
249 D. „ruky“.
250 D. „za (tá istá predložka ako vo v. 20) biča“, tj. „za pôsobenia al. činnosti biča“.
251 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
252 Al. „násilím“, ďalej obdobne.
253 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
254 Al. možno „ak by prichádzalo“ (al. „malo prísť“).
255 Pozri 2 Kráľ. 3:19; Mat. 13:5.
256 Vl. „vedieť“, „poznávať“, tu vari v zmysle ako v texte.
257 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738; 2 Kráľ. 5:21, pozn. 201.
258 Al., podľa niektorých, „že tvojím stanom *je* pokoj“.
259 Tj. „podrobovať prehliadke“, pozri Num. 1:3, pozn. 19, ďalej obdobne.
260 Vl. „nebudeš sa *s ničím* míňať“ (Sud. 20:16, porov. Lev. 4:2, pozn. 90), tu zmysel ako v texte.
261 Vl. „odnože“, ako v kap. 31:8.
262 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
263 Al., podľa niektorých, „v plnej životnej sile“, výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len v kap. 30:2.
264 Vl. „prichádzať k“, „vchádzať do“, tu azda v zmysle ako v texte.
265 D. „vzostup“, tu v zmysle „vzrast do výšky“, tj. azda „ako keď sa posledný snop zrelého obilia vynesie na stoh a tým stoh staby dosiahne svoju plnú výšku“.
266 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
267 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
268 Al. možno „ty si uvedom“.
269 D. „(z)vážením“, „zvažovaním“.
270 Al. „zármutok“, „utrpenie“, „žiaľ“, tu v takomto zmysle.
271 D. „spolu“, tiež v zmysle „*celú* (tj. „pohromu“) odrazu“.
272 Al. tiež „túžbu“, tu teda „bolestnú túžbu“ al. možno „clivotu“. Vo v. 30 zmysel ako tam v texte.
273 Al. „u mňa“, „so mnou“, „v mojej blízkosti al. prítomnosti“, tj. „sú tu a mám s nimi do činenia“, „musím na ne myslieť“, „sú neodmysliteľnou skutočnosťou, ktorá ma nutne zamestnáva“, a v tomto zmysle *možno* „vo mne“, ako toto miesto podávajú takmer všetky známe mi preklady, aj LXX (tam, pravda, stojí „v mojom tele“, a možno podľa toho mnohí chápu v zmysle „*vázia* vo mne“, ktorý sa sotva dá odvodiť z hebrejského znenia) a Vulgata, tj. „v mojej mysli ako predmet mojich myšlienok a citov“, pozri kap. 10:13 a porov. napr. 1 Kráľ. 11:11, kde miesto „pri (tá istá predložka) tebe“ by sa dalo v čosi podobnom zmysle povedať aj „v tebe“. Inak pozri aj kap. 9:2[442] a tamtiež v. 14 a ďalej[473].
274 Tj. „popudenie, ktorého sú prejavom“. Kap. 19:29 obdobne.
275 Tj. „vysáva“, „vyčerpáva“.
276 V tomto zmysle prekladá Vulgata (LXX „pije moju krv“); mnohé iné preklady podávajú znenie „ktorých jed (pozri Deut. 32:24, pozn. 1163) môj duch pije“.
277 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955; ďalej zmysel ako v texte.
278 Sloveso značí zvuk, aký vydáva hladný osol.
279 Pozri Gen. 1:1, pozn. 16.
280 Pozri 1 Sam. 6:12, pozn. 318.
281 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
282 Vl. „zmesou krmiva“, vari v zmysle „dobre pripraveným („namiešaným“) krmom“.
283 Ako v Exod. 16:31; Num. 10:8; tu v zmyslu „príjemná chuť“. Nesúvisí s „bez chuti“ vyššie.
284 D. „slizu *okolo* vajcového žĺtka“.
285 Tj. „tieto utrpenia“.
286 Al. „skazenosť“, „odpornosť“, vl. „choroba“, „čosi chorobu vyvolávajúce“ (al. „odpor budiace“).
287 Vl. „Kto môže[39] dať, *že*“ (al. „*nech*“), ďalej obdobne.
288 D. „prichodí“, porov. 1 Sam. 9:6, pozn. 385.
289 Pozri 2 Kráľ. 6:3, pozn. 280.
290 Vl. „uvoľniť (al. „v činnosť uviesť“, vl. „nechať vyskočiť“, kap. 37:1) svoju ruku“.
291 Vl. „odrezať“, „odťať“, ďalej obdobne. V kap. 27:8 v zmysle „ak si bude neprávom privlastňovať“, tj. „nespravodlivý zisk“. Pozri Prísl. 1:19, pozn. 54.
292 Tj. „radosťou“, iné sloveso ako vo v. 9[290].
293 Al. „v bolesti“ (nie *že* sa zľutovával); ďalej obdobne, pozri 2 Sam. 12:4, 6, pozn. 494.
294 Tj. „nezriekol sa“, „vedome neprestúpil“. V kap. 27:11 zmysel ako tam v texte.
295 Al. „príkazov“, pozri Est. 1:15, pozn. 58. Netýka sa miest bez tohto označenia.
296 Al. „Čím (al. „aká“) *je* moja sila“, ďalej obdobne.
297 Vl. „čakať“, v kap. 13:15 v zmysle „nič iné“.
298 D. „čo“.
299 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
300 Zdôrazňuje možno rečnícku otázku vo v. 12.
301 „Či azda *nie je tak, že* nieto“.
302 Tu v zmysle „schopnosť si nejako poradiť al. čokoľvek spraviť“.

www.nitosa.sk

303 Nie v príčinnom zmysle; al. „zo“.
304 Al. „malomyseľnému“, „skľúčenému“.
305 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
306 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
307 Al. „zachovali sa neverne“ (al. „klamne“, „zradne“), „zradili“. Ďalej obdobne.
308 Pozri Gen. 26:19, pozn. 679; v kap. 28:4 a 30:6 zmysel ako tam v texte.
309 Tj. „topiaceho sa“.
310 D. „ukrýva“, tj. „napadajúc na ich hladinu, rozplýva sa v nich“.
311 Al., podľa iných, „zohrievajú“, „stávajú vyprahnutými“, sloveso, ktoré je v SZ len tu.
312 Al. „vyschnú“; v kap. 23:17 podľa podaktorých „zanemel som“, „som umlčaný“.
313 Pozri Rúth 3:8, pozn. 127.
314 Al., podľa väčšiny známych mi prekladov, „Chodníčky[425] (ten istý výraz ako „karavany“ tu vo v. 19) ich cesty zahýbajú al. zatáčajú“, no pridržal som sa znenia Vulgaty a niekoľkých z novších prekladov, lebo sa nazdám, že čo sa hovorí v tomto verši, sa oveľa lepšie hodí na „karavany“ ako na „chodníčky cesty“ vysychajúcich potokov.
315 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
316 Pozri Gen. 1:2, pozn. 2.
317 Kraj v severnej Arábii.
318 Iný názov pre „karavany“.
319 Al. „na ne túžobne čakajú“, nie ako „dúfať“ vo v. 11. Ďalej obdobne.
320 Pozri Sud. 3:25, pozn. 217.
321 Pozri Sud. 20:36, pozn. 911.
322 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
323 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
324 Al., podľa čítaného textu, ktorého sa väčšina známych mi prekladov pridržiava, „ste sa stali ničím“ (D. „nie“). No písaný text, povedal by som, dáva dobrý zmysel; pridržal sa ho aj prof. Roháček v svojom preklade.
325 V hebrejčine slovná hra: „vidíte („tireú“)… a bojíte sa“ („vattiráú“).
326 Pozri Gen. 47:15n., pozn. 333.
327 Vl. „v môj prospech“, obdobne ako v kap. 24:8 a ďalej.
328 Vl. „obdarujte ma“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu pri tomto slovese, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
329 Pozri Ezr. 2:69, pozn. 79.
330 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764; 2 Sam. 19:5, pozn. 754 („unikol“ tu v kap. 1:15nn.).
331 Ako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.
332 Al. „krutovládcov“, „ukrutníkov“.
333 Iné sloveso ako v kap. 4:3[158], tu v tvare, v ktorom má ten istý význam.
334 Pozri 1 Par. 28:9, pozn. 494; Nech. 8:7, pozn. 352. Iné tvary toho istého slovesa sú tu vo v. 30 a ďalej, zmysel ako na dotyčných miestach v texte.
335 Vl. „som bol zvedený“[613].
336 Pozri 1 Kráľ. 2:8, pozn. 128, tu v zmysle „účinné“, „zraňujúce, ale osožné“.
337 Tu aj „dokázať vaše dokazovanie“, „usvedčiť vaše usvedčovanie“, „obviniť vaše obviňovanie“. V. 26 a ďalej obdobne.
338 D. „karhať karhanie (atď.[337]) od vás“.
339 Pozri 1 Sam. 14:42, pozn. 598.
340 Tj. predávajúc ho za otroka, sloveso ako Deut. 2:6, pozn. 130. Kap. 41:6 obdobne.
341 Pozri Exod. 2:12, pozn. 230.
342 Al. „na mňa, a ak budem luhať, *bude to*“.
343 Tj. „ide o moju“.
344 Al., podľa niektorých, „obráťte, ešte je tu moja“.
345 Vl. „vojenskú službu“, pozri Num. 1:3, pozn. 15, no potom aj „službu“ vôbec, tu potom „tvrdú službu“, „nútenú prácu“, „otročinu“, „robotu“ v zmysle „ťažkej al. namáhavej práce“, ako to vyjadruje znenie v texte. Ďalej obdobne, v kap. 10:17 zmysel ako v texte tam.
346 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.
347 D. „prácu“, „dielo“, „pôsobenie“ (Deut. 32:4; 33:11), „skutok“ (2 Sam. 23:20), tvar slovesa „spraviť“ vo v. 20; tu v zmysle „odmeny al. mzdy za svoju prácu“ (atď.).
348 Al. „obdarený“, či možno skôr „postihnutý“.
349 Sloveso ako v Num. 18:20, pozn. 718, tu v tvare, vyskytujúcom sa v SZ len tu, zmysel ako v texte.
350 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665; tiež, podľa niektorých, „nešťastia“, „pohromy“.
351 D. „a pridelili mi“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
352 Al. „preťahovaniami“, ako vyššie.
353 Al. „povlakom“, „vrstvou“, podľa iných „hrúdkami“, „chumáčmi“[137].
354 Al. „zdrsnela“, al. možno „rozpukala“.
355 Vl. „tečie“[92].
356 Pozri 2 Sam. 1:23, pozn. 72, tu a v kap. 9:25 v zmysle „rýchlejšie ubehli“.
357 Pozri Sud. 16:14, pozn. 778.
358 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
359 Pridané pre zreteľnosť.
360 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
361 Tj. vari „to sa týka aj mňa a preto“.
362 Pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735.
363 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.
364 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
365 Ktorého vlny by mohli škodiť; porov. kap. 38:8–11.
366 Pozri Exod. 7:12, pozn. 216; nie ako „Drak“[111].
367 Al. „proti mne“.
368 Pozri Nech. 4:9, pozn. 294.
369 Pozri Gen. 5:29, pozn. 179.
370 Vl. „sťažnosť“, súvisí so „sťažovať“ vo v. 12, tu v zmysle „predmet sťažnosti“.
371 D. „lôžko v (al. „pri“) mojej starosti“ („bude mať účasť v mojej starosti“). Porov. Nech. 4:17, pozn. 184.
372 Súvisí s „hrôzu“ v kap. 6:21, nie ako „vystrašil“ v kap. 4:14.
373 Tu skôr v tomto zmysle.
374 D. „z (al. „od“) vidín“, ďalej obdobne.
375 Vl. „vyvoľuje“[472].
376 Tj. „pred ďalším životom v (možno „v tomto na kosť vychudnutom“) tele“.

www.mlosnak.eu

377 Al. možno „nechcem“[39], al. v zmysle „jednako al. aj tak nebudem“.
378 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
379 Pozri aj Exod. 14:12, pozn. 468.
380 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128; nie ako „dych“[174].
381 Pozri Est. 3:1, pozn. 141.
382 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
383 D. „po ránach“, „po okamihoch“.
384 Al. „si všímaš“, pozri aj Exod. 3:16, pozn. 117.
385 Al. „Dokedy“, nie ako v kap. 8:2, D. „ako čo“; tak aj v inom zmysle v kap. 13:23 a 21:17.
386 Pozri Gen. 4:4, pozn. 136, tu zmysel ako v texte.
387 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.
388 Podľa LXX „ak som zhrešil“, tak aj mnohé novšie preklady; no aj aj bez toho sa vari tieto slová dajú chápať v akosi podmienenom zmysle („povedzme, že som zhrešil“).
389 Ako „spôsobil“ v Num. 23:23 a inde; v kap. 36:3 príčastie toho istého slovesa.
390 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185.
391 Al. možno „Špehúň“; tento výraz (tvar dotyčného slovesa) je tu použitý s akýmsi vyčítavým al. možno dokonca urážlivým odtieňom al. podtónom, ako to preklad v texte al. tu vyššie azda do istej miery vyjadruje; tento výraz totiž značí aj „obliehajúci“ v nepriateľskom zmysle (Jer. 4:16, pozn. 352).
392 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
393 Pozri 2 Sam. 15:33, pozn. 552.
394 Pozri Num. 4:15, pozn. 147.
395 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
396 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
397 Al. „usilovne hľadať“, súvisí s „úsvit“[114] („hľadať už za úsvitu al. až do úsvitu“).
398 Ako „riekol“ v Gen. 21:7, tu (nie, pravda, v citovanom mieste, ani napr. v kap. 33:3) v zmysle ako v texte; to vari do istej miery naznačuje zvuková podoba tohto slovesa („malal“, porov. slovenské „bľabotať“).
399 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe a u Isaju.
400 Možno ako by sa dnes povedalo „silný tabak“, „priveľa si dovoľuješ“.
401 Vl. „ohýbať“, „prekrúcať“, ďalej obdobne.
402 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
403 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
404 Al. možno „jednoducho“, „skrátka“.
405 D. „v ruku“.
406 Al., možno, podľa iných, „vypustil (al. „prepustil“) ich len skrze (Exod. 9:35, pozn. 310) ich prestúpenie“, pozri Lev. 16:21.
407 Vl. „úsilovným hľadaním obracať“, tu proti kap. 7:21 opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
408 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 513.
409 Vl. „teraz“.
410 Al. „opäť zriadi“, pozri 1 Kráľ. 9:25, pozn. 480, tu takýto zmysel. Obdobný tvar tohože slovesa je v kap. 9:4 a ďalej[450], v zmysle ako v texte tam. Iný tvar v kap. 23:14[1120].
411 Tj. „patriaci tebe ako spravodlivému“.
412 Pozri Gen. 19:20, pozn. 508.
413 Vl. „prvé“.
414 Al. „upri svoju myseľ“[566], nie ako tu v kap. 1:8 a ďalej[27].
415 Vl. „spytovanie“[221], tu v zmysle „výsledok ich spytovania“, „k čomu dospeli“.
416 Tj. „prvšieho pokolenia“, zámeno množného čísla vzhľadom na hromadný zmysel slova „pokolenie“ v čísle jednotnom.
417 Pozri Exod. 2:3, pozn. 47.
418 Tj „vysoko vzrastá“, D. „vyvyšuje sa“ (Exod. 15:1).
419 D. „v nie-bahne“, ďalej obdobne, niekde bez predložky.
420 Pozri Gen. 41:2, pozn. 1075.
421 Al. „sviežosti“, „vzchádzaniu“.
422 Tj. „nezberá“; nie ako „bude odtrhávať“[67] vo v. 18.
423 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
424 Pozri Gen. 8:7, pozn. 269.
425 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
426 Al. „bezbožného“ (nie ako v kap. 2:10[77]), „pokrytca“. Ďalej obdobne.
427 Vl. „dôvera“, „predmet dôvery“, no nie ako vyššie[167].
428 Pozri Sud. 16:26, pozn. 800.
429 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
430 Tj. „nad al. cez jej plot“.
431 Pozri Gen. 31:46; tu (nie ďalej) aj „pri prameni“, „nad prameňom“, pozri Pies. 4:12.
432 D. „dom“, tj. „skalnatý podklad pôdy“. Ďalej obdobne.
433 Tj. „svojimi koreňmi do hĺbky pod vrstvu pôdy až k nemu preniká“.
434 Al. „pozoruje“, v kap. 15:17 aj „vlastným pozorovaním zistil“ (al. „skúsenosť nadobudol“).
435 Pozri Lev. 6:3, pozn. 164.
436 Pozri Lev. 6:3, pozn. 167.
437 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
438 Pozri Ezr. 1:6, pozn. 31.
439 Al. „pôsobiacich zlo“ (al. „zlé“).
440 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
441 Tu aj „či…?“.
442 D. „s“, možno „v porovnaní al. v spore (pozri vv. 3, 14 a ďalej[473]) s“.
443 Al. možno „u Boha“, tj. „v Jeho hodnotení“.
444 Pozri Deut. 25:7, pozn. 768.
445 Pozri Sud. 6:31, pozn. 433.
446 Tu možno (vo vv. 14n. jednoznačne) v zmysle „odporovať“; ďalej obdobne.
447 Pozri 2 Sam. 15:12, pozn. 626.
448 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
449 Vl. „kto proti nemu zatvrdil“, tj. „svoju šiju“, pozri Deut. 10:16, pozn. 159.
450 Pozri aj Gen. 15:16, pozn. 431, tu v zmysle ako v texte („celý“, „neporušený“).
451 D. „a nie *že* sa dozvedeli“, tj. „vopred“, úslovie, ktoré znamená „náhlo“, „neočakávane“, porov. Žalm 35:8, pozn. 988.
452 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
453 Sloveso ako v Exod. 15:14, pozn. 521.

www.biblickyslovnik.eu

454 Tj. „takže sa pohybuje zo svojho“.
455 Al. „kolíšu“, „zachvievajú“.
456 D. „vraviaci“, ďalej obdobne.
457 Pozri Sud. 14:18, pozn. 723.
458 Tj. „obmedzuje v ich obehu“; podľa iných sa tu vychádzanie hviezd prirovnáva k odosielaniu listov, ktoré sa zapečaťujú. V kap. 14:17 to isté sloveso, v kap. 24:16 iný tvar.
459 Pozri 2 Sam. 22:10, pozn. 117.
460 Ako v Num. 21:28, tu azda v zmysle „výšin oblakov“ (Is. 14:14)[461].
461 Tj. azda „mora oblakov“, porov. kap. 36:30; Nach. 1:3; Hab. 3:15. Prevažná väčšina známych mi prekladov podáva, možno podľa Vulgaty a v podstate aj LXX, tento verš v znení „rozťahuje (2 Sam. 6:17, pozn. 308) nebesá… po (vzdúvajúcich sa[460]) vlnách mora“; no pridržal som sa s nemnohými zmyslu, ktorý podávam v texte, podľa ktorého obidve časti verša, nazdám sa, oveľa prirodzenejšie spolu súvisia a vytvárajú obraz búrky.
462 Tj. súhvezdia Veľkého voza, podľa iných hviezdy Arktúr.
463 Tj. hviezdokopy Plejády, podľa iných hviezdy Sírius.
464 Pozri 1 Par. 28:11, pozn. 860, tu značí „hviezdne priestory“.
465 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
466 Al. možno „nado mnou“.
467 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
468 Al. „nerozoznávam“.
469 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
470 Tj. „zúriaceho netvora“, symbolické meno Egypta (Is. 30:7; 51:9), pôvodne vari meno akéhosi netvora zo starých bájí.
471 Al. „hrbia“.
472 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
473 D. „s[442] ním“, tj. „v spore s ním“. Ďalej obdobne.
474 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
475 Pozri Gen. 3:15, pozn. 107 aj 108.
476 Pozri Gen. 4:23, pozn. 168.
477 Totiž „na súdne prejednávanie sporu“, tj. „zariadiť al. umožniť mi ho“.
478 Al. „odsúdili“, vl. „zlovoľným spravili al. za zlovoľného vyhlásili“. Ďalej obdobne; iný tvar tohože slovesa je vo v. 29 a ďalej[496].
479 Nie ako v kap. 5:13[232].
480 Pozri Gen. 39:6, pozn. 1034.
481 Tj. „trest“, porov. kap. 37:13.
482 Ako v 2 Kráľ. 19:21; nie ako „smiať sa“ tu v kap. 5:22.
483 Pozri 1 Sam. 22:17, pozn. 368.
484 D. „neuvideli“.
485 Tj. „tak rýchlo ako člny“ (stačili sťaby ubiehať vedľa nich).
486 Ľahké a preto veľmi rýchle člny.
487 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320.
488 Al. „rúti“, „prudko znáša“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
489 Pozri Deut. 12:30, pozn. 525.
490 Pozri 2 Sam. 5:21, pozn. 273; v kap. 10:1 zmysel ako v texte tam („uvoľniť svoje sťažovanie si“).
491 Pozri 1 Sam. 1:18, pozn. 47.
492 Al. „zľaknem sa“, sloveso ako „sa strachoval“ v kap. 3:25.
493 Al. „žalostí“, „strastí“, „rán“.
494 V zmysle „neuznávaš za nevinného“, súvisí s „nevinný“ v kap. 4:7 a ďalej.
495 Tj. „som považovaný“.
496 Al. „zlovoľného“, vl. „som vinný al. zlovoľný“, no zmysel je skôr ako v texte.
497 Tu použité v platnosti príslovky.
498 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.
499 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
500 Al. „čistotou“ (2 Sam. 22:25), no nesúvisí s predošlým „očistil“.
501 Tj. „jamu plnú blata“, ďalej v zmysle ako v texte tam.
502 D. „moje plášte (Exod. 22:9 a inde) zošklivili“.
503 Pozri 1 Par. 21:6, pozn. 708.
504 Pozri aj Gen. 31:37, pozn. 557.
505 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
506 Tu azda skôr „sponad mňa“.
507 Ako „žezlo“ v Gen. 49:10.
508 Tu ako prostriedok trestu al. ukázňovania.
509 Tu v zmysle „nemať strach“.
510 D. „lebo nie tak ja so mnou“, zmysel azda ako v texte.
511 Tu v zmysle ako v texte, možno „náreku“, „bedovaniu“. Ďalej obdobne.
512 Tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že sloveso je bez predložkovej väzby.
513 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
514 Pozri Deut. 28:33, pozn. 996.
515 Pozri Nech. 4:15, pozn. 181.
516 Sloveso ako „žiari“ v kap. 3:4, tu v zmysle „lesk“, „uznanie“, „priazeň“, „slávu“.
517 Vl. „nad svoju vedomosť“, zmysel azda ako v texte; porov. aj Lev. 2:2, pozn. 52. Ďalej obdobne.
518 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1205. Ďalej obdobne, aj pri iných slovesách.
519 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
520 Pozri 2 Sam. 17:16; 20:19n., pozn. 701, tvar slovesa ako „prehltnutia“ v kap. 7:19.
521 Sloveso ako v Exod. 15:8, pozn. 510.
522 Al. „preplietal“, sloveso ako v kap. 1:10[31], tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
523 Pozri Num. 16:29, pozn. 657, tu zmysel ako v texte.
524 Al. „uložil“, „uchoval“, „uchránil“, ďalej obdobne.
525 Tj. „že si toto mal na mysli“. Kap. 23:14 obdobne.
526 Tu vl. „viny“, „previnenia“, no nesúvisí so „sa previnil“ vo v. 15.
527 Pozri Gen. 16:11, pozn. 756.
528 Podaktorí tu navrhujú čítať „a presiaknutý svojou biedou“ („urvéh“, „a presiaknutý“, miesto „ureéh“, „a vidiac“), v podstate v súhlase s Vulgatou, ktorá toto sloveso vynecháva, takže predošlé „nasýtený“ vzťahuje aj k nasledovnému „biedu“.
529 Tj. „jej hladina stúpa“.

www.milosrdnik.eu

530 Al. „štveš“, tj. „lovíš“, „podnikáš poľovačku *na*“.
531 Al. možno „ako leva“ (LXX „som honený ako lev“, Vulgata „honíš ma ako levicu“).
532 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
533 Tu v zmysle „opäť a opäť“, „stále“.
534 Al., podľa iných, v podstate aj podľa Vulgaty, „A *ak* by sa vyvyšovala (tj. „moja hlava“, Vulg. „A pre moju pýchu“), honil by si ma… opätovne by si sa… prejavoval“.
535 Tj. „vždy novými spôsobmi týrania ma“.
536 Možno chápať aj v zmysle „proti mne“.
537 Pozri kap. 16:8.
538 Vl. „proti mne zmeny“ (1 Kráľ. 5:14), kap. 14:14 obdobne („vystriedania“, „uvoľnenia zo služby“).
539 Ako napr. v Gen. 18:11 a inde.
540 Vl. „*stranou* položiť *palicu*“ (al. „*ruku*“, al. „uprieť *pohľad*“, „*sa* postaviť“).
541 Al., podľa čítaného textu, „Prestaň teda[94] a ustúp“.
542 Al. „temnoty“, iný výraz ako nižšie[543]; nesúvisí ani s „tmy“ vo v. 21.
543 Taktiež nesúvisí s „tmy“ vo v. 21 a v kap. 3:4n.
544 D. „a nie-radov“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
545 D. „človek[68] pier“, porov. 2 Kráľ. 18:20.
546 Al. „prázdne reči“, „táraniny“.
547 Pozri Deut. 2:34, pozn. 166.
548 Al. „zakríknuť“, „zahanbiť“, sloveso ako v Sud. 18:7, pozn. 828. Ďalej obdobne.
549 Vl. „čistým“, no nie ako „čistá“ vyššie.
550 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
551 Vl. „dvojnásobky“ al. možno „mnohonásobky“, tu možno[552] v zmysle ako v texte („mnohostrannosti“). V kap. 41:13 zmysel ako v texte tam[1847].
552 Al., podľa iných, „lebo (al. „že“) ona (al. „ony“, tj. „múdrosť“, al. „tajomstvá múdrosti“) *je* (al. „*sú*“) dvojnásobky (al. možno „mnohonásobky“) rozumnosti“[467], potom v zmysle „toho, čomu vravíme rozumnosť“, al. „toho, čo vieme al. si uvedomujeme“.
553 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
554 Al., podľa iných, „môžeš *Božie* hlbiny (al. „skryté veci“)[137] vystihnúť“.
555 Pozri Nech. 3:21, pozn. 125.
556 Tj. „leží hlbšie“.
557 Týka sa „medze“[555], v. 9 obdobne.
558 Ako „zatvoriť“ v Lev. 13:4 a ďalej.
559 Pozri Exod. 35:1, pozn. 1116.
560 Tj. „súd“.
561 Porov. Gen. 15:11, pozn. 424; al. tiež „kto to[267] potom môže zvrátiť“.
562 Tj. „prázdneho“, „ničotného“, al. „zločinného“, „pôvodcu zla“, ďalej obdobne.
563 Al. „musí (zvlášť) sústrediť svoju pozornosť“. Obdobné tvary v kap. 23:15 a ďalej.
564 D. „dutý (Exod. 27:8, pozn. 942) človek“[68].
565 Slovná hra: „navúv („dutý“) jillávév“ („bude nadobúdať rozum“).
566 Tvar slovesa ako v Exod. 15:17, pozn. 532.
567 Pozri Exod. 9:29, pozn. 1253.
568 Al. možno „v svoje stany usadzovať“ (al. „nechať usadzovať“)[103].
569 D. „od“ („očistenú al. oprostenú od“). Ďalej obdobne.
570 Al. „vady“ (Deut. 15:21; 2 Sam. 14:25 a i.).
571 D. „uliatym“, „zliatym“, ako z kovu (1 Kráľ. 7:23, pozn. 423). To isté sloveso v obdobnom tvare je v opačnom zmysle použité v kap. 22:16.
572 D. „od poludnia („bude jasnejší al. svetlejší od…“). Ďalej obdobne.
573 Pozri 1 Kráľ. 18:26, pozn. 854.
574 Al., podľa iných, „a stmievanie bude“.
575 Al. „bezpečie“, „bezstarostnosť“, pozri Gen. 34:25, pozn. 923, Sud. 8:11, pozn. 502.
576 Tj. „po svojom prípytku“, „prehľadáš ho“; al., podľa iných, „*aj keď* budeš sklamaný“ (al. „zahanbený“, ako „hanbia sa“ v kap. 6:20), tj. „vo voľajakej nádeji al. očakávaní“.
577 Pozri aj Sud. 18:7, pozn. 825. V kap. 12:6 tu (v SZ iba tam) príbuzné podstatné meno.
578 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1329.
579 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864.
580 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
581 Tj. „od márneho vyzerania pomoci al. záchrany“.
582 Al. „a *akékoľvek* útočište“.
583 D. „od nich“ („vzdiali sa od nich“).
584 Vl. „ľud“, zmysel ako v texte. Porov. v. 24[634].
585 Tj. „len vy“, „nieto ľudí okrem vás“, „ste jediní ľudia“ (tak Vulgata a niektoré rukopisy LXX), povedané, pravdaže, ironicky.
586 D. „padnutý“, zmysel azda ako v texte[587].
587 Al. možno „nie *som* od vás premožený“.
588 D. „a s kým (al. „pri kom“) nie sú“.
589 Al. „posmech“, „predmetom smiechu“ (al. „posmechu“).
590 D. „jeho“, preto bolo treba doplniť text prekladu vyššie.
591 D. „pripravená potácajúcim sa nohou“ (al. „*na* nohe“).
592 Nesúvisí s „bezpečia“ v kap. 5:4[211] ani s výrazom v kap. 11:18[575]; al. „bezstarostného“ (nie ako v kap. 3:26), „sebaistého“, pozri 2 Kráľ. 19:28, pozn. 789.
593 Tento verš sa oddávna považuje za veľmi ťažko zrozumiteľný a býva prekladaný rozlične („fakľou *na* pohŕdanie *je* podľa… cítiaceho *ten, kto* je pripravený pre tých… potácajú [tj. „poslúžiť al. pomôcť im“]; podaktorí chápu „lappíd“ [„fakľa“, porov. Sud. 4:4, pozn. 244] ako 3. pád slova „píd“ („nešťastie“, „zánik“) a prekladajú „nešťastiu (al. „zániku“, tj. „nešťastným“, „zániku blízkym“) *patrí* podľa… cítiaceho pohŕdanie, pripravené tým… potácajú“, „nešťastiu, pripravenému tým… potácajú, *patrí* podľa… cítiaceho pohŕdanie“, atď.
594 Al. „pustošiteľov“, „násilníkov“, „lupičov“, tvar slovesa ako v Sud. 5:27, pozn. 360.
595 Tu v takomto zmysle („vyvolávači hnevu“).
596 Vl. „prináša“; al., podľa iných, „*má ten,* ktorý v svojej ruke nosí *вона*“, v zmysle „ktorému je jeho ruka (tj. „moc“) bohom“. Porov. Hab. 1:11.
597 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
598 D. „zvierat“, ale sloveso nižšie je v tvare jednotného čísla, ako vo v. 8. Ďalej obdobne.

www.mojabiblia.eu

599 Pozri Gen. 1:21, pozn. 31.
600 Sloveso ako „si sťažovať“ v kap. 7:11, tu v zmysle ako v texte.
601 Al. „alebo krovia zeme“[467].
602 D. „v týchto všetkých“, tj. „veciach al. tvoroch“ a pod.
603 Výraz príbuzný onému v 2 Par. 36:17, pozn. 1148; je v SZ len v tejto knihe.
604 Ako „chápavosť“ v 1 Kráľ. 4:29.
605 Tj. „zaručuje dlhý život nadobudnutie pochopenia?“.
606 Tj. „dní života“ (Deut. 5:33; 1 Kráľ. 3:14). Ďalej obdobne.
607 Proti väčšine známých mi prekladov a v súhlase s nemnohými podávam to, čo sa v tomto verši hovorí, ako otázku, lebo sa nazdám, že v tomto poňatí tento verš oveľa lepšie zapadá do súvislosti s vv. 11 aj 13; potom totiž jednak vyjadruje to, že skúška (v. 11), ktorej ucho podrobilo počuté slová, uviedla v pochybnosť múdrosť hovoriacich, hoci to boli ľudia pokročilého veku, a na druhej strane, povedal by som, náležite osvetľuje v. 13, ktorý proti tejto pochybnej múdrosti vyhlasuje, kde jedine možno skutočnú múdrosť nájsť.
608 Pozri Sud. 5:31, pozn. 376.
609 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419.
610 Za väzenia sa totiž často používali podzemné priestory (jamy, cisterny a pod.). Inak možno túto predložku chápať aj ako vyjadrenie zvrchovanosti nad človekom.
611 Al. „vo vodách“, „ohľadne vôd“; opisom v texte je azda vyjadrený zmysel tejto predložkovej väzby v danej súvislosti; porov. Gen. 1:7 („zadržuje vody zvrchu, takže sa vody odspodu vysušujú“, v citovaném mieste je „medzi“, pravda, iná predložka a v inom zmysle ako tu).
612 Tj. „jeho zvrchovanosti podlieha“.
613 Al. „blúdiaci (Lev. 4:13, pozn. 91) aj v blud uvádzajúci“ („mýliaci“, Deut. 27:18, iný tvar aj tu v kap. 6:24); tieto dva výrazy sú tvary dvoch rôznych, ale blízko príbuzných a v podstate (aspoň tu v danej súvislosti) súznačných slovies.
614 Al. „vyzlečených“, tj. „olúpených“ al. „v zajatí“.
615 Al. „mätie“, „ohlupuje“.
616 Al. „rozväzuje“, vl. „otvára“.
617 Ako v kap. 5:17; tu v zmysle „uplatňovanie moci al. vlády“, hebr. „músar“, miesto čoho sa v rabínskych výkladoch uvádza čítanie „mósar“, „putá“[137]; tohto zmyslu sa pridržiavajú aj niektoré preklady.
618 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
619 Pozri Gen. 42:19, pozn. 1147; Nech. 4:18, pozn. 186.
620 Značí spravidla „opasok“, napr. 2 Kráľ. 1:8, no tu „povraz“ v zmysle „putá“.
621 Al. „ministrov“, al. vôbec „hodnostárov“, pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 417.
622 Pozri Gen. 49:24, pozn. 1364; Num. 24:21, pozn. 937, tu v zmysle „dlho na svojom mieste zotrvávajúcich“, „napevno al. natrvalo usadených“.
623 Sloveso ako „prekrúca“ v Exod. 23:8, tu v zmysle „privádza k pádu“.
624 Pozri Gen. 42:20, pozn. 1148, tu „hodnoverným“, „na ktorých radu sa dá spoľahnúť“.
625 Pozri Gen. 11:1, pozn. 328.
626 Al. možno „*o* jemnocit“.
627 Pozri Num. 21:18, pozn. 807.
628 Tj. „uvoľňuje“, no nie ako vo v. 18[616], al. možno „rozväzuje“.
629 Iný výraz ako vo v. 18[620].
630 Tj. „ochromuje silu“, „odníma schopnosť boja“.
631 Pozri Deut. 29:29, pozn. 1075, tu iný tvar, v danej súvislosti súznačný.
632 Tj. „hlboké („prirodzeným rozumom nedosažiteľné“) veci“.
633 Tj. „odvádza do zajatia al. vyhnanstva“, iné sloveso ako v 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
634 Al. „ľudu[584]“, ako spravidla prekladám jednotné číslo tohto výrazu, no tu považujem za vhodnejší preklad ako v texte.
635 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
636 Pozri Gen. 20:13, pozn. 534, iné sloveso ako tu vo v. 16[613].
637 D. „nie-cesty“, ďalej obdobne.
638 Al. „podľa (tj. „v rozsahu“) vašej vedomosti“.
639 D. „viem“, v texte opis; sloveso je bez predmetu. Netýka sa predošlého „vedomosť“.
640 Tj. „vzniesť svoje námietky“.
641 Al. „so svojimi námietkami sa obrátiť k“, „svoje právo predložiť“.
642 Al „premaľovávači“, „zakrývači vakovkou“, „zaliepači“.
643 Al., podľa niektorých, „prišívači al. priliepači lži“, tj. „chcete mi ‚prišiť‘ al. ‚prilepiť‘ lživé obvinenie“. Ďalej obdobne.
644 D. „lekári ničoty“ (al. „ničotnosti“).
645 D. „mlčaním“.
646 Al. „sťažnosti“, iný výraz ako v kap. 7:13[370]; ako „zvada“ v Gen. 13:7.
647 Tj. „zastávajúc al. obhajujúc Ho“.
648 Tu aj „osobu“, ako vo v. 10, tj. „stáť na Jeho strane“. V. 10 a ďalej obdobne.
649 Al. „preskúmavať, ak si chcete“.
650 Pozri Gen. 31:7, pozn. 1045.
651 D. „ako robením si“.
652 Al. „zaiste“, D. „karhaním“.
653 Tj. „správať sa al. konať stranícky al. zaujate“.
654 Al. „vyvýšenosť“, „velebnosť“, tvar dotyčného slovesa[86].
655 Al. „príslovia“.
656 Al. „výšiny“, „puklice“, tj. na štítoch, ďalej obdobne.
657 Al. „*prejavia sa*[550] ako hradby“.
658 D. „mlčte (al. „umĺknite“) odo mňa“.
659 Al. „na mňa bude prichádzať“, pozri Deut. 24:5, pozn. 876.
660 Ako šelma svoju korisť, porov. Jer. 38:2; tu možno v zmysle „zúrivo al. úporne hájiť“.
661 Pozri Sud. 12:3, pozn. 548.
662 Podľa čítaného textu a starých prekladov „budem v neho“; tohto znenia sa pridržiavajú aj niektoré novšie preklady, no dal som prednosť zneniu písaného textu, ktoré podľa môjho súdu oveľa lepšie zapadá do textovej súvislosti.

www.biblia.sk

663 Tu v tomto zmysle („ich správnosť dokazovať“).
664 D. „počúvaním“, „počutím“.
665 Al. „oznámenie“.
666 Tj. „ak sa taký nájde“.
667 Porov. 1 Sam. 17:30, pozn. 700, tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že „slovo“ tu chýba. Ďalej obdobne; v kap. 21:34 a 34:36 odvodené podstatné meno[1053].
668 Pozri Gen. 15:6, pozn. 419.
669 Pozri Žalm 1:4, pozn. 19, v kap. 32:13 zmysel ako tam v texte („odbyť“, „odbaviť“, „zahnať na ústup“, „donútiť, aby sa vzdal“, a teda „prekonať“, „poraziť“).
670 Ako v Exod. 5:12; tu aj „steblo“, „plevu“.
671 Tj. sťaby „vyhotovuješ písomný odsudzujúci rozsudok“.
672 Vl. „dáváš mi za vlastníctvo al. dedičstvo“ (Sud. 11:24, pozn. 626), tj. „ponechávaš mi ho, takže ho musím natrvalo niesť“.
673 Al. „špehuješ“, „*na* všetky… striehneš“, tu v obdobnom zmysle ako tvar iného slovesa v kap. 7:20[391]. Tak aj v kap. 14:16.
674 D. „koreňov“.
675 Sloveso ako v 1 Kráľ. 6:35, pozn. 395; tu je zmysel „vyrývaš hranicu vymedzujúcu okruh môjho pohybu“.
676 Tj. „odviaty list“ a „suchá slama“ z v. 25.
677 Al.[1018] „zodiera“, „schátralým stáva“, pozri Gen. 18:12, pozn. 475.
678 Al. „čosi stuchnuté“ (al. „spráchnivené“), podľa iných „požerok červov“.
679 D. „krátky *na*“, zmysel azda ako v texte.
680 Tu aj „chvením“, „klesaním na mysli“, „skľúčenosťou“.
681 Pozri Gen. 17:11, pozn. 449.
682 Tj. „nebude trvať“.
683 Al. „nad ním“, D. „na tohto“, „nad týmto“.
684 Al. „z nečistého“.
685 Al. „vyniesť“, „vybrať“, „vytvoriť“, „splodiť“, „vyvolať“.
686 Al. „čisté“; al. „rýdze(ho)“, ako v kap. 28:19.
687 Al. „jedného“ al. „jedno“.
688 Al. „rozhodnuté“ („je o nich rozhodnuté“, 1 Kráľ. 20:40).
689 Tj. „v čase“.
690 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
691 D. „pozeraj“, „pozri“, tu je preklad v texte zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
692 Al. „tešiť sa *zo* svojho dňa“.
693 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
694 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.
695 Tu iný tvar, vl. „meniť“, ako napr v Gen. 35:2, tu a ďalej zmysel ako v texte.
696 Tu nadobúda toto sloveso aj takýto význam.
697 Ako „žatva“ v Gen. 8:22, tu v zmysle ako v texte.
698 Pozri Exod. 17:13, pozn. 600 („je zrazený al. odbavený“).
699 „Človek“ ako v Gen. 2:15 a ďalej, tu na rozdiel od „človek“[97] vyššie.
700 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1193; 1 Sam. 9:7, pozn. 386.
701 D. „od mora“, tj. „súc od mora pohlcované“.
702 Al. podľa iných, „vody z jazera (al. „veľtoku“, Gen. 1:10, pozn. 14, no tu jednotné číslo; tak aj v kap. 41:31) zmiznú“, tj. „vyparia sa al. vyschnú“.
703 Pozri Gen. 8:13, pozn. 268.
704 Vl. „n*ebytia*“.
705 Tu v zmysle „pridávaš“, „ju zväčšuješ al. rozmnožuješ“.
706 Vl. „padajúc“, no nesúvisí s nasledovným slovesom[707].
707 Al. „rozdrobuje“, vl. „vädne“ (Žalm 37:2 a inde), pozri aj Exod. 18:18, pozn. 621.
708 Toto sloveso značí aj „starnúť“ (kap. 21:7), „starobou chátrať al. ochabovať“ (Žalm 6:7, pozn. 163), takže ho tu niektorí chápu v zmysle „zvetráva“ (a tak mizne al. sa stráca).
709 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 908.
710 Tj.[864] „na ňu („na zem“) dopadajúcim (lejakom) al. ju zachvacujúcou“ (záplavou al. povodňou); hoci v slovoslede pôvodiny nasleduje „prach zeme“ len za týmto slovom, nazdám sa, že sa dosť dobre nedá, ako robia takmer všetky známe mi preklady (Vulgata aj LXX uvádzajú tento výraz bez privlastňovacieho zámena, no LXX ho nahrádzajú slovom „vody“), vzťahovať na „vody“, ktoré sú v hebrejčine mužského rodu a vždy v množnom čísle, kým slovo tu preložené „príval“ má zámennú príponu ženského rodu a jednotného čísla, zodpovedajúcu rodu a číslu slova „zem“. Okrem toho sa tu uvedený tvar slovesa „splachovať“ drvivou väčšinou chápe ako tvar 3. osoby a vzťahuje na „príval“, hoci tento výraz je mužského rodu a spomenutý slovesný tvar je ako tvar 3. osoby rodu ženského, no je to aj tvar 2. osoby mužského rodu a ako taký dáva dobrý zmysel, ktorému som s nemnohými dal v texte prednosť.
711 V zmysle „lejaka“ al. „záplavy“, „povodne“. No tento výraz značí aj „samorastlé obilie“ (Lev. 25:5, pozn. 785; 2 Kráľ. 19:29, pozn. 792) a podaktorí teda chápu toto miesto v zmysle „splachuje(š) jej[710] samorastlé *obilie*“.
712 Al. „utláčaš“, tiež „premáhaš“, „ovládaš“, „podmaňuješ“. Kap. 15:24 obdobne.
713 Al. „znetvoruješ“, tj. chorobou al. smrťou, vl. „meníš“, pozri 1 Sam. 21:13, pozn. 826.
714 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460; 2 Sam. 6:22. pozn. 321, tu iný tvar rovnakého zmyslu.
715 Vl. „nad ním“.
716 Al. „cíti bolesť“.
717 D. „vedomosťou vetra“, tj. „ničotnou“, „prázdnou“, „márnou“. Ďalej obdobne.
718 Al. „brucho“ (Sud. 3:21n.). Ďalej obdobne.
719 Nesúvisí s „vietor“[174].
720 Pozri Exod. 21:9, pozn. 690, vo v. 4 aj „ochudobňuješ“, „obmedzuješ“, vo v. 8 v zmysle „uberal (al., podľa niektorých, „nasával“) si si odtadiaľ“.
721 2. pád jednotného čísla, al. „modlenia“.
722 Al. „zaúča“, „nabáda“, „vyvoláva návyk“. Ďalej obdobne.
723 Pozri Exod. 20:16, pozn. 785.
724 Pozri Deut. 32:18, pozn. 1151, tu čosi iný tvar rovnakého zmyslu. V kap. 26:5 zmysel ako v texte tam;

www.milosrdnik.eu

podobne aj v kap. 35:14[1563], kde je obdobný tvar ako v Deut. 32:18.

725 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1320.

726 Al. „múdrosť obmedzuješ (al. „strhuješ“) na“, tj. „vyhrádzaš pre“.

727 Al. „bohatší *na* dni“, tj. „starší“.

728 Pozri Gen. 3:3; 18:14, pozn. 91.

729 Al. „od teba“, tj. „z tvojho hľadiska“.

730 Pozri 2 Sam. 18:5, pozn. 720, tu v zmysle „ticho al. jemne al. nežne hovorený“.

731 Al. „unáša“, vl. „berie“.

732 Tj. možno „vždy znova“.

733 Pozri Sud. 8:3, pozn. 492.

734 Al. „ti ukázať“, „ťa poučiť“, no nie ako v kap. 4:3[158]. Ďalej obdobne.

735 D. „toto“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

736 Sloveso ako „nech… vyhliadaš“ v Exod. 18:21, „uzreli“ tamže 24:10.

737 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.

738 Tu v takomto zmysle, pozri Gen. 47:18; 1 Sam. 3:17n.

739 Pozri Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1053.

740 Vl. „zvíja v bolestiach“, tu opäť iný tvar tohože slovesa takéhoto významu.

741 Tj. „určené“, „jemu pririeknuté al. pridelené“.

742 D. „počet“, pozri Gen. 34:30, pozn. 930.

743 Al., podľa podaktorých, „a násilníkovi je počet *jeho* rokov skrytý“, tj. „utajený“; v podstate tento zmysel podáva Vulgata.

744 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.

745 D. „zvuk strachu“ (al. „postrachov“)[241].

746 Tj. „nešťastia“ (Is. 9:1), ďalej obdobne.

747 Al. „vyhradený“, vl. „vypátraný“, „vysliedený“.

748 D. „že v jeho“, zmysel ako v texte („v jeho priamej blízkosti“).

749 Pozri aj Jóš. 8:19, pozn. 319.

750 Pozri Gen. 7:18, pozn. 244, tu a v kap. 36:9 (okrem toho len ešte u Is. 42:13, pozn. 2029) zvratný tvar tohto slovesa so zmyslom ako v texte.

751 D. „krkom“[753], ďalej obdobne; tu v zmysle „s krkom vztýčeným“ (tak Vulgata), podľa LXX „drzosťou“, „spupnosťou“, „neviazanosťou“. Porov. Žalm 75:5, pozn. 1829.

752 D. „v hustote“.

753 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.

754 Ako „malé štíty“ v 1 Kráľ. 10:17, no tu sa zdá, že ide skôr o veľké štíty, kryjúce celú postavu[755]. V kap. 41:15 zmysel ako v texte tam[1849].

755 Na mysli je obraz šíku bojovníkov postupujúcich vpred v hustom rade vedľa seba a držiacich pred sebou svoje štíty, navzájom sa dotýkajúce a tvoriace akúsi ochrannú hradbu.

756 Ďalšie odôvodnenie toho, čo sa povedalo vo vv. 20–24.

757 Pozri Lev. 3:4, pozn. 81.

758 Tj. „nemal nikto“.

759 Tj. „určené na to, aby sa stali a ostali hromadami“, totiž „trosiek al. rumu“. Pozri napr. Deut. 13:16.

760 Pozri Deut. 8:17n., pozn. 406.

761 Tj. „zlovoľníkov“.

762 Al. „majetok“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

763 Al. „rozprestiera“, pozri 2 Kráľ. 20:10, pozn. 809.

764 Al. „k zemi skláňa“, ako napr. Sud. 19:8, pozn. 532, potom by tu išlo o prirovnanie k vetvám stromu, obťaženým bohatou úrodou ovocia.

765 Tu v zmysle „dostať sa von“.

766 Tu v zmysle „zaniknúť“, znenie v texte uchováva v preklade slovnú hru, vytvorenú použitím rozličných významových odtieňov tohože slovesa na oboch miestach[765].

767 Al. „dychom“, no tu je azda vhodnejší doslovný preklad („zaniknúť v prúde prudkého víchra al. možno žeravého dychu“).

768 Tj. „Božích“; porov. 2 Tes. 2:8. Ďalej obdobne.

769 Ako „náhrada“ v Lev. 27:10; tu v zmysle ako v texte; v kap. 20:18 v zmysle „čo on musí náhradou dať“, tj. „musí náhradou dať toľko, koľko má“; inak[970] „podľa hodnoty toho, čo nespravedlivo získal, bude náhrada za to“, tj. „čo získal, to v plnej hodnote musí nahradiť“.

770 Tj. „v deň jeho smrti“ („s odplatou sa nebude dovtedy čakať“).

771 Al. vôbec „ratolesť“, „vetva“.

772 Vl. „sa nezazelená“, no zmysel však skôr ako v texte.

773 Al. „násilne (kap. 21:27) striasať“.

774 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.

775 Tj. „úplatkárov“.

776 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179.

777 D. „tešitelia strasti“[119], tj. „prinášajúci strasť al. námahu“.

778 Tu iný tvar toho istého slovesa so zmyslom ako v texte („popichuje“, „provokuje“).

779 Vl. „slovami“, D. „v slovách“.

780 Sloveso ako v Gen. 14:3, pozn. 389; „pripojíš“ v Exod. 26:6, „spojil sa“ v 2 Par. 20:36, tu iný tvar so zmyslom ako v texte („zostaviť súvislú reč“).

781 Al. „zmierňoval“, tj. „bolesť al. utrpenie“, ďalej obdobne.

782 Al., podľa mnohých, „súcit“, vyjadrovaný ústami, ale nepociťovaný.

783 Mnohí chápu tento verš ako protiklad k tomu, čo je uvedené vo v. 4, a prekladajú v zmysle „*ale* chcel by som vás… posilňovať a pohyb mojich pier by uľavoval“.

784 Al. „do krajnosti unavil“.

785 Tj. „rodinu“, tu v tomto zmysle.

786 Vulgata odvodzuje „vattikmeténí“, „a mňa si uchvátil“ od novohebrejského „kemet“, „vráska“, a prekladá „moje vrásky svedčia“. Tak aj mnohé novšie preklady.

787 Tj. „mne sa týkajúce“.

788 Al. „lož“, „ohovárka“; podľa podaktorých, „moja chudosť“; sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, značí v istom tvare aj „vychudnúť“ (Žalm 109:24).

789 D. „vypovedá v moju“.

790 Al. „vypovedá proti mojej tvári“.

791 Al. „vystavil nepriateľstvu“, ďalej obdobne.

792 Tj. „ostro pozerá“.

www.miloslavikeda

793 D. „Rozovreli na mňa“, tj. „svoje ústa“, no nasledovná predložková vazba, tu preložená 6. pádom (podľa staršieho poňatia 7. pádom), si, nazdám sa, vynucuje preklad ako v texte, hoci mnohé rukopisy aj Vulgata a sýrsky preklad a zväčša aj známé mi novšie preklady predložku opomínajú a podávajú znenie jednoducho v zmysle tu vyššie uvedenom, ako v kap. 29:23, kde je prostý 4. pád.
794 Pozri Deut. 32:30, pozn. 1179.
795 Pozri 1 Par. 4:40, pozn. 119.
796 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, tu proti kap. 4:2 a ďalej[157] to isté sloveso; tak aj ďalej.
797 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
798 Pozri 2 Kráľ. 8:21, pozn. 402, no tu iná predložka ako tam.
799 Al. „vôkol na mňa mieria jeho strely“ (al. „šípy“).
800 Sídlo vnútorných citov.
801 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
802 D. „na tvár trhliny“.
803 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
804 Pozri Gen. 3:7, pozn. 98.
805 Tj. „šatu z vrecoviny“, akú smútiaci al. kajúci nosili na holej koži.
806 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
807 D. „nad *to*“, zmysel ako v texte.
808 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
809 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
810 Tj., kam by mohol nevypočutý zapadnúť.
811 Nesúvisí so „Svedok“ vyššie.
812 Vl. „kvapká“ (Žalm 19:28; Kaz. 10:18).
813 Tu azda „oko“.
814 Tak Vulgata.
815 Tu, pravda, aj „človeka“, no nie ako vyššie[97].
816 Al. „svojim priateľom“ (1 Sam. 30:26).
817 Mnohé rukopisy majú znenie „medzi synom človeka[815] a jeho priateľom“ (al. „priateľmi“), ktorému al. ktorého zmyslu dávajú podaktoré preklady prednosť.
818 Tu D. „roky počtu musia“.
819 V zmysle „duch života“, tj. „životná sila“.
820 Al. „porušený“, „rozvrátený“.
821 D. „hroby“.
822 Vl. „posmešky“, no je to básnický výraz pre „posmievačov“, hoci nesúvisí s „posmievačmi“ v kap. 16:20, lež je to tvar slovesa preloženého „robiť si blázna“ v kap. 13:9, teda tiež „podvodníci“, „šibali“, „huncúti“.
823 Vl. „musí prenocovať“, zmysel ako v texte; ďalej obdobne.
824 Al. „nenávistnom“, „neposlušnom“, „vzpurnom“, „vyzývavom“, „urážlivom“.
825 Al. možno „ich nepriateľstve“ atď.[824], tvar slovesa príbuzného onému v Gen. 49:23, pozn. 1362, a v podstate s ním súznačného.
826 Tj. „záruku za mňa“.
827 Tj. „zaručiť sa za mňa“ („podaním ruky“, „plesknutím rukou na ruku“).
828 Pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759.
829 Al. „udáva“, tj. „nepriateľom“ a pod.
830 Vl. „podiel“ (napr. Gen. 14:24; 1 Sam. 30:24), tj. na tom, čo nepriatelia na jeho blížnych jeho zradou získajú.
831 Pozri Gen. 30:38, pozn. 799.
832 Tj. „na posmešné reči“, inak pozri Num. 21:27, pozn. 815; Ezek. 12:23, pozn. 528.
833 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
834 D. „sa stávam vypľúvaním“, zmysel ako v texte.
835 Pozri 1 Sam. 1:16, pozn. 16.
836 Pozri Lev. 26:32, pozn. 920.
837 Al. možno „pohoršovať“, „bude pobúrený“.
838 Al. „proti bezbožnému“, tá istá predložka ako „nad“ vyššie.
839 Tu to isté sloveso, ale bez predložky.
840 Tj. „kto má čisté ruky“.
841 Pozri Gen. 30:24, pozn. 780.
842 Slovná hra („veullám“, „avšak“, „kullám“, „oni všetci“).
843 Ako v 1 Kráľ. 22:28, pozri tam pozn. 997, no tu sa zdá, že je skôr vhodné tento výraz chápať v zmysle „vy všetci“.
844 Al. „vlastníctva“, výraz súvisiaci so slovesom v Gen. 15:7, pozn. 416; vyskytuje sa v SZ len ešte u Is. 14:23 a Ob. 17, tu v zmysle „myšlienky, ktoré zamestnávali moje srdce“.
845 Tj. Jóbovi priatelia.
846 Al. „zamieňajú“.
847 Al. „chcejú meniť na“.
848 D. „od tváre“.
849 Al. „*za* bližšie od tváre“.
850 Ako „posteľ“ v Gen. 49:4, tu je preklad zvolený vzhľadom na predošlé „prestriem“, lebo v skutočnosti ide o čosi, čo sa „prestiera“ (rohož, prikrývku, časť odevu a pod.).
851 Vl. „zavolám“, „dám názov“ (Gen. 1:5, pozn. 8).
852 Al. „skaze“, tu v takomto zmysle; al. „hrobu“.
853 Vl. „závorám“, ako „tyče“ v 1 Kráľ. 8:7. V kap. 18:13 a ďalej zmysel ako v texte tam.
854 Al. „osídlo“, „lapaciu sieť“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; zmysel otázky je „kedy ho konečne položíte?“ Podaktorí prekladajú „robiť koniec“ v obdobnom zmysle.
855 Tu možno v obdobnom zmysle ako „tárať“ v kap. 8:2[398]; v opačnom zmysle („hovoriť rozumne al. ako treba“) sa možno dá chápať iné sloveso „hovoriť“ na konci verša; al. možno „hovoriť my“; tak LXX.
856 Al., podľa podaktorých, „stali sme sa hlúpymi“.
857 D. „Svoju dušu“.
858 Vl. „opúšťať“.
859 Al. „iskra“, aramejský výraz neistého významu, vyskytujúci sa v hebrejskom texte SZ len tu. Pozri Dán. 7:9, pozn. 478.
860 Tj. „budú sa stávať neistými“, v tme sa musí kráčať opatrne, nie rázne a zoširoka.
861 Vl. „rada“ („ako si chcel sám poradiť“).
862 Tj. mreži položenej na lapaciu jamu, ktorá sa prelomí pod zvieraťom na ňu vstúpivším.
863 Tu iná predložková väzba, tá istá a tohože zmyslu ako v Sud. 3:10, pozn. 179, kde však je iné, ale v podstate súznačné sloveso.

www.biblickaskola.eu

864 Tj. „jemu nastražená“, ďalej obdobne.
865 Vl. „povraz“, zmysel ako v texte („slučka“, „oko“).
866 Pozri Sud. 4:10, pozn. 256 (tu, pravdaže, nie „v jeho sprievode“).
867 Tj. „od hladu oslabne“.
868 Al., podľa iných, „hladným (tj. „dychtivým pohltiť ho“) jeho nešťastie“ (Gen. 35:18, pozn. 948).
869 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1188.
870 Pozri Exod. 30:4, pozn. 1074; al. „pri jeho ochromení“, pozri Žalm 35:15, pozn. 995.
871 Tj. „smrteľná choroba“, podľa iných „smrteľne chorý“, no potom by sa tento verš asi mal chápať v zmysle „budú zožierané[322]… kože, budú zožierané[322] jeho údy – *je* al. *bude* prvorodeným (al. „jeho údy – prvorodeného“) smrti“.
872 Al., podľa väčšiny iných známých mi prekladov, aj Vulgaty, „z jeho stanu bude vytrhnutý predmet jeho dôvery“ (LXX „uzdravenie“, „vyliečenie“).
873 Al. jednoducho v zmysle „a bude[322] ho zavádzať“.
874 D. „z n*ebytia*“[704], al., podľa podaktorých, „od n*ebytia*“, tj. „pretože nebude“ („stan bude obývaný *od cudzích*, pretože už nebude jeho“).
875 Tj. „jeho stan bude obývaný, ale jeho obyvatelia nebudú z jeho rodiny“.
876 Tu v zmysle „medzi ostatnými kočovníkmi (nomádmi, beduínmi) svojho kmeňa“.
877 Pozri Deut. 6:19, pozn. 339.
878 Al. „vyháňať (al. „vypudzovať“, „vytláčať“) zo“.
879 Pozri Gen. 21:23, pozn. 555.
880 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
881 Pozri Gen. 17:8, pozn. 446, tu značí prechodné sídla kočovníkov.
882 Tj. „dňom, keď ho toto všetko postihne“.
883 Al., podľa podaktorých, „sa západní zhrozia a východných (tj. „ľudí“) zachváti“.
884 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
885 Vl. „obydlia“[1044], tu v tomto prenesenom zmysle.
886 Vl. „miesto“[82].
887 D. „desať ráz“.
888 Al. „nadávate“.
889 Al. „zaobchádzate so mnou zle“, podľa iných „omračujete (al. „deptáte“) ma“.
890 Tu v takomto zmysle („vypínať“, „vystatovať“, „pýšiť“, „chvastať“, „vlastnú veľkosť al. múdrosť al. významnosť na odiv vystavovať“).
891 Al. možno „pochopte konečne“.
892 Al. „ohol“ v zmysle „zhrbeným spravil“, tiež „podvrátil“ („nohy mi podrazil“).
893 Al. „na mňa dookola hodil“ („takže ma ňou zo všetkých strán obalil“), al. „okolo mňa rozostrel“, sloveso ako v kap. 1:5[18].
894 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242; v kap. 27:9 a ďalej odvodené podstatné meno.
895 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
896 Vl. „zamuroval“.
897 Al. „vyšliapané cesty“ (Sud. 5:6, pozn. 298). Ďalej obdobne, v kap. 18:10, 28:7 a 41:32 čosi odlišný súznačný tvar.
898 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
899 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
900 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357.
901 Vl. „odchádzam“.
902 Sloveso ako v Gen 11:2, pozn. 329.
903 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
904 D. „za (al. „ako“) *jedného zo* svojich protivníkov“.
905 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1353 a 1354.
906 Vl. „nasypali“, tj. do výšky (tvar slovesa ako „sa vyvyšuješ“ v Exod. 9:17) ako násyp na usnadnenie útoku. Ďalej obdobne.
907 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
908 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
909 D. „odo mňa“, tiež v zmysle „čo sa mňa týka“[728].
910 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný[739] výraz; vo v. 17 v zmysle ako v texte tam.
911 Tj. azda „príbuzní“, pozri napr. Num. 27:11, pozn. 977.
912 Tu v takomto zmysle; al. „vymizli“ (Deut. 15:11).
913 Pozri Exod. 3:22, pozn. 127, tu mužský tvar dotyčného výrazu.
914 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
915 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
916 Al. „moje prosby“, výraz odvodený od dotyčného[408] slovesa.
917 D. „môjho lona“[62 117]. Niektorí chápu v zmysle „môjho tela“, pozri Žalm 132:11, pozn. 2583; Mich. 6:7, takže potom by išlo o vlastné Jóbovy deti, no pozri kap. 1:19.
918 Výraz tu preložený „malé deti“ sa v SZ vyskytuje len tu a v kap. 21:11.
919 D. „všetci muži[547] mojej tajnej rady“[725].
920 D. „a týchto“.
921 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88. V kap. 38:38 a 41:17 iný tvar, zmysel ako tam v texte[1732].
922 Sloveso ako „unikol som“ v kap. 1:15–19, tu a v kap. 41:19 (inde nie) zvratný tvar so zmyslom ako v texte.
923 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.
924 Pozri aj 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
925 Vl. „vrývajú“ (Ezek. 4:1), no ide o sloveso, ktorého tvarom je „zákonodarcu“ v Gen. 49:10, pozn. 1335, pozri aj Is. 10:1, pozn. 600, takže zmysel azda tu je „natrvalo upevňujú al. uchovávajú ako v istom zmysle záväzné a nemenné ustanovenie“.
926 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309.
927 Ako v Lev. 25:25, pozri tam v. 24, pozn. 808.
928 Pozri Is. 48:12.
929 Al. „na prachu“, tj. „na zemi“, ako v kap. 41:33; porov. kap. 28:2; 30:6.
930 Tj. „moje telo“.
931 Al. „keď *bude* po mojej koži, ktorá[735] bude zodratá“ (al. „zničená“).
932 Al., podľa iných, „zrieť *ako* mne *nakloneného* (al. „*blízkeho*“), nie *ako* cudziara“ (tj. azda „ľahostajného“, „cudzo al. dokonca nepriateľsky zmýšľajúceho“).
933 Pozri Deut. 13:6, pozn. 535, tu zmysel ako v texte.
934 Tj. „túžbou“.
935 Al. „Potom budete vravieť: Čo sme boli“.
936 Al. možno „Čo sme mu v pätách“, vl. „Čo ho prenasledujeme“, opis v texte al. tu vyššie (obdobne podľa

www.nlosr.sk/eu

vyššie a nižšie uvedených obmien prekladu) zachováva v preklade zmysel (vyjadrený 2. pádom zámena) predložkovej väzby, aká je v pôvodine.

937 Tj. „moja nevina vyjde jasne najavo“.

938 Asi 100 rukopisov má miesto „vo mne“ („bí“) znenie „v ňom“ („bó“, znaky pre zámenné prípony „-í“ a „-ó“ sú v hebrejskom písme navzájom veľmi podobné), a keďže slovesný tvar tu preložený „sa nájde“ je možné chápať aj v zmysle „našli al. nachádzali sme al. nachádzame“, podávajú mnohé staré preklady a podľa nich aj niektoré preklady novšie toto miesto v podstate v zmysle „našli sme (atď.) koreň veci v ňom“ (Vulgata „Prečo teda teraz vravíte: Prenasledujme ho a nájdime koreň veci [potom, pravda, v zmysle „príčinu všetkého zla“] proti nemu“).

939 Al. „Ak vravíte: Ako ho budeme al. máme prenasledovať? (hoci[24] sa koreň veci nájde vo mne) (29)majte“.

940 Pozri Num. 22:3, pozn. 832.

941 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.

942 Al. „právo“ (Est. 1:13), hebr. „dín“, pozri Gen. 30:6, pozn. 765, a 21, pozn. 779.

943 Al. možno „sa mi preto ozývajú“, no zmysel je, nazdám sa, skôr ako v texte. V. 3 obdobne.

944 Al. „naliehavé nutkanie“, vl. „chvat“ (Num. 32:17; Deut. 32:35), zmysel ako v texte al. tu vyššie. V kap. 31:5 sloveso, ktorého tvarom je tento výraz.

945 Tu odvodené podstatné meno. Pozri 1 Par. 12:32, pozn. 411.

946 Al. možno „mojím zdravým rozumom“. V kap. 28:12 a ďalej zmysel ako v texte tam.

947 D. „od veku“ (al. „večnosti“).

948 Pozri Deut. 32:17, pozn. 1149, tu zmysel ako v texte.

949 Tu iný tvar tohože slovesa s inou predložkou.

950 Vl. „natrvalo“.

951 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.

952 Al. „uzmierovať“, sloveso ako v Lev. 26:34, pozn. 921, tu iný tvar vyskytujúci sa v SZ len tu v zmysle „navracať núdznym, čím sa ich otec vydieraním al. útlakom ich obohatil“.

953 Tj. „jeho synov“.

954 Vl. „silu“ (kap. 18:7), „mohutnosť“ (kap. 40:16), tu zmysel ako v texte („bohatstvo nespravodlivo získané“), al. tiež „jeho násilie“, tj. „čo jeho násilie núdznym odňalo“. No výraz značí aj „zármutok“, „nešťastie“, „bolesť“, pozri Gen. 35:18, pozn. 948, takže Vulgata toto miesto podáva v znení „navracajú (v zmysle „napravujú al. vynahrádzajú“) jeho (tj. „ním spôsobenú“) bolesť“. Podobne LXX aj niektoré novšie preklady.

955 Vl. „jeho mladosti“[358], ako v kap. 33:25; Vulgata prekladá „nerestí jeho mladosti“, a podobné znenie majú aj niektoré novšie preklady.

956 Iný tvar toho istého slovesa, tu aj „uchováva“, aby si sladkú chuť čím dlhšie v ústach udržal.

957 Al. „dává naň pozor“, tj. „šetrne s ním zaobchádza“, znenie v texte al. tu vyššie uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

958 Al. „zanechá“, „opúšťa“.

959 Tu má vari táto zložená predložka takýto význam, vyjadrujúci, nazdám sa, úsilie (sťaby „stred záujmu“) čím plnšie vychutnať sladkosť.

960 Vl. „v jeho vnútri“ (Lev. 1:13, pozn. 27), no nesúvisí s „vnútornostiach“ vyššie.

961 Ako vo v. 25, al. „horkosti“, opak „sladkosti“ vo v. 12, príbuzný výraz je „žlč“ v kap. 6:13, tu vl. značí „jed“, porov. v. 16[964].

962 Pozri Deut. 32:33, pozn. 1183.

963 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.

964 Iný výraz ako vo v. 14[961], ale v podstate tohože dvojakého významu. Pozri Deut. 32:33, pozn. 1056; Žalm 69:21, pozn. 1694.

965 Al. „vretenice“, al. „kobry“ al. možno iného druhu hada, iný výraz ako vyššie[962], vyskytujúci sa v SZ len tu a u Is. 30:6 a 59:5.

966 Pozri Sud. 5:15, pozn. 328.

967 Al. možno „na prúdy riek“.

968 Pozri Gen. 18:8, pozn. 470.

969 D. „vracajúc“, zmysel ako v texte.

970 Al. „podľa hodnoty (tj. „nespravodlivo získaného majetku“) bude jej“[769].

971 Al., podľa iných, „prehltnúť; veru sa nebude radovať podľa imania svojej výmeny“, tj. „nebude mať radosť úmernú hodnote toho, čo výmenou získal“.

972 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.

973 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.

974 Al. „vylupoval“.

975 D. „dom a nebudoval ho“. Ďalej obdobne.

976 Tu sa mieni „vnútro“ al. „brucho“ ako sídlo žiadostivostí, chtivostí, túžob, takže zmysel je „bol nenásytný v svojich žiadostivostiach atď.“

977 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.

978 Al., podľa iných, „môcť uniknúť so svojimi vytúženými *vecami*“[753].

979 D. „jeho dobro“ (al. „dobré“), ďalej obdobne.

980 Al. „prebytku“, vl. „dostatku“.

981 Vl. „*na* neho prichádzať“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že sloveso má len zámennú príponu bez predložky.

982 D. „každá ruka“.

983 Tj. „tých, ktorým utrpenie spôsobil“; niektorí chápu v zmysle „biednikov“, tj. nie „úbožiakov“, lež „ničomníkov“, „zlosynov“. LXX miesto „ámél“ („trpiaci“) čítali „ámál“ („strasť“[119]) a preložili „príde na neho všetko nešťastie“ („pasa ananké“); podobne Vulgata („omnis dolor“, „všetka bolesť“), aj niektoré novšie preklady (potom slová „každá ruka“[982] treba chápať v zmysle „všetka moc al. sila al. ťarcha“).

984 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.

985 D. „na neho, za jeho“, zmysel ako v texte.

986 Al., podľa niektorých, „pri jeho pokrme“, tj. „jedení“.

987 Výraz tu preložený „pokrm“ je príbuzný slovu rovnako preloženému v kap. 3:24 a ďalej[149] a vyskytuje sa v SZ len tu a u Sof. 1:17, kde značí „mäso“, takže ho niektorí v tom istom zmysle chápu aj tu a prekladajú „dažďiť na neho, v jeho mäso“.

988 Tj. „ozbrojeným vojskom“, ďalej obdobne.

www.biblickyvyklad.eu

989 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
990 Pozri Deut. 33:41, pozn. 1208, tu v zmysle „blyskotavá čepeľ al. hrot šípa“.
991 Tj. „umierať pod ťarchou hrôzy“.
992 Tu azda v takomto zmysle („všetko starostlivo chránené al. uchovávané“).
993 Tu v zmysle „v skryte pripravená al. vyhradená“. Ďalej obdobne.
994 Tj. nie ľudskými rukami zapálený, lež Bohom zoslaný.
995 Al. „stravovať“, v texte doslovný preklad. V kap. 21:24 zmysel ako tam v texte („vysáva“, „vydiera“, „vykorisťuje“).
996 Al. „sa bude proti nemu stavať“.
997 Pozri 1 Sam. 4:21, pozn. 269, to isté sloveso ako „odhaľovať“ vo v. 27, tu zmysel ako v texte.
998 Al. „odplavované“.
999 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
1000 D. „vlastníctvo jeho (tj. „k nemu vysloveného“) výroku[295] od Boha“, zmysel ako v texte.
1001 Tj. „namiesto vašich útech“.
1002 Pozri Num. 21:4, pozn. 789.
1003 Sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230.
1004 Tu azda v zmysle „dožívajú sa vysokého veku“.
1005 Tu azda skôr v zmysle telesnej zdatnosti.
1006 Tj. „zlovoľného“.
1007 Tu vari v tomto užšom zmysle.
1008 Sloveso ako „prechádza“ napr v kap. 9:11 a obdobne inde, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu a v 1 Kráľ. 6:21, pozn. 369; tu zmysel ako v texte.
1009 Al. „vypúšťa naprázdno“, „márni“, tj. „semä“, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar slovesa v Lev. 26:11, pozn. 872, so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.
1010 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
1011 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
1012 Pozri 1 Par. 15:29, pozn. 499.
1013 Tj. vari „tancovať“, inak „pozdvihujú *hlas*“, tj. „ozývajú sa“.
1014 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
1015 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
1016 Al. „s tamburínou a lýrou“[753].
1017 Pozri Gen. 4:21, pozn. 159, len čo sa týka tohto výrazu.
1018 Tu vl. „spotrebúvajú“, takže zmysel tu je „využívajú čas svojho života do úplného vyčerpania“ („do roztrhania“, ako sa povie), a teda „splna vychutnávajú všetky jeho slasti“. Čítaný text tu má miesto „jeballú“, „spotrebúvajú“, znenie „jekallú“, „dokončujú“[173], porov. 1 Sam. 13:1, pozn. 511, a v podstate rovnaký zmysel má znenie LXX „synetelesan“. Vulgata prekladá „ducunt“, „vedú“.
1019 Tj. „majú ľahkú smrť“.
1020 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
1021 Pozri Rút 1:16, pozn. 37, tu v zmysle „naliehavo sa k Nemu modliť“.
1022 Tj. „moci“.
1023 Vl. „rada“ (Ezr. 10:3, pozn. 387). Ďalej obdobne.
1024 Vl. „rozdeľuje“, al. vari „odmeriava“, „vymeriava“, vzhľadom na nasledovné[1025].
1025 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123, tu v zmysle „každému jeho podiel na prejavu Jeho hnevu“; al. „osídla“[865]. No dotyčný výraz tiež značí „pôrodné bolesti“ (kap. 39:3), takže Vulgata prekladá „rozdeľuje bolesti“; podobne aj LXX a niektoré novšie preklady.
1026 Vl. „ukradne“, ďalej obdobne.
1027 Tj. „trest za ňu“.
1028 Pozri kap. 5:4; 20:10.
1029 Porov. obdobné použitie toho istého slovesa v Exod. 21:34, pozn. 727.
1030 Pozri 1 Sam. 15:22, pozn. 633, tu zmysel ako v texte.
1031 Vl. „Boha vyučovať“, no v pôvodine je väzba s 3. pádom, ktorú opis v texte umožňuje v preklade uchovať.
1032 Al. „vysokých“, „vznešených“, tj. najskôr „anjelov“.
1033 Al. „plnosti“, D. „kosti“, pozri Exod. 24:10, pozn. 840.
1034 Pozri Gen. 20:5n., pozn. 528.
1035 Al., podľa iných, „svojho zdravia“ (al. „telesnej sily“).
1036 Hebr. „atínáu“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; preklad v texte je podľa LXX („enkata“) a Vulgaty („viscera“), podľa iných „boky“, al. „pastviská“ (potom, pravda, „tuk“ v zmysle Gen. 45:18, pozn. 1239), al. „plné mlieka sú jeho nádoby“.
1037 Sloveso ako „napojím“ (Gen. 24:14), „zavlažovanie“ (tamže 2:10), tu iný, v SZ len tu sa vyskytujúci jeho tvar v prenesenom význame ako v texte.
1038 Vl. „zajedol“.
1039 Pozri Exod. 12:43, pozn. 427.
1040 Vl. „pokrývať ich“, v texte opis na uchovanie predložkovej väzby v preklade.
1041 Al. „úklady“.
1042 Vl. „násilie“, no tu zmysel skôr ako v texte.
1043 Tu vari v zmysle „krutovládcu“, „tyrana“.
1044 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
1045 Al. „príklady“, „dôkazy“, D. „znamenia“, ako napr. v Gen. 9:12 a na mnohých iných miestach; tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie značí alebo „ich (tj. „prechádzajúcich“) hodnoverné správy“ alebo „ich (tj. „na tých, o ktorých je reč vo v. 28, sa prejavujúce“) známky“.
1046 Ako „zúrivosť“ v Gen. 49:7; množné číslo aj v zmysle „výbuchov al. prívalov hnevu“.
1047 Tj. „do bezpečia“.
1048 Tu má dotyčné sloveso[52] tento zmysel, al. možno „do jeho tváre vyčítať jeho cestu“.
1049 Ako „stoh“ v kap. 5:26.
1050 Tj. „stavať stráž“; al., podľa iných, „na mohyle bude *on* bdieť“, tj. „ďalej žiť“ („mohyla bude naďalej pripomínať jeho meno“).
1051 Dnes by sa povedalo „zem mu bude ľahká“.
1052 Pozri Sud. 4:6, pozn. 247 a tu (nie čo do kap. 41:1) aj 248.
1053 Ako „návrat“ napr. v 1 Sam. 7:17.
1054 Vl. „zvyšuje“, „ostáva“.
1055 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
1056 Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048.
1057 Tu bez predložkovej väzby.
1058 Tu príbuzné sloveso („naprávaš“, „zdokonaľuješ“, pozri 2 Kráľ. 22:4, pozn. 833, tu v takomto zmysle).

www.milosrdnik.eu

1059 D. „bázne tvojej“, zmysel ako v texte.
1060 Al. „nútil dávať (al. „*od* svojho brata si bral“) zálohy“. Ďalej obdobne.
1061 D. „rúcha nahých“, zmysel ako v texte.
1062 Pozri Exod. 22:26; Deut. 24: 13.
1063 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
1064 Al. „násilnícky“, D. „muž ramena“.
1065 Trpné príčastie dotyčného slovesa.
1066 D. „vznešený tvárou“.
1067 Tj. „to si dopúšťal“, „nezakročil si proti tomu“.
1068 D. „ramená“, zmysel ako v texte.
1069 Al. „nevidíš, že ťa prikrýva záplava vôd?“
1070 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
1071 Tj. „najvyššiu hviezdu“.
1072 Al. „sú vysoko“, no neúvisí s predošlým „výške“.
1073 Al., podľa niektorých, „Čože sa Boh starie“ (Gen. 39:6, pozn. 1034).
1074 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672; nesúvisí s „mraky“ vo v. 14.
1075 Al. možno „závojom“, „obalom“, tiež „úkrytom“ (kap. 40:21; 1 Sam. 19:2 a inde).
1076 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
1077 Al. „vyrvaní“, „zachvátení“, znenie v texte v obdobnom zmysle ako u Mat. 13:30, 40; sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
1078 D. „a (al. „keď“) ne*bol* čas“, zmysel ako v texte.
1079 Al., podľa niektorých, „riekou bol zalievaný“ al. „rieka sa vylievala *na*“.
1080 Al. možno „od nás! Čo teda[94] s nimi (Exod. 2:4, pozn. 589) mal“.
1081 Tj. „kedykoľvek sa aj teraz komukoľvek z „mužov mrzkosti“ tak bude diať“.
1082 D. „náš“, porov. Exod 15:7, pozn. 507. Ďalej obdobne.
1083 Al. „náš nepriateľ“ (al. „protivník“), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no príbuzný slovu „povstalcov“ v Exod. 15:7.
1084 Mnohí navrhujú miesto tohto výrazu (hebr. „kímánú“) podľa LXX („hypostasis autón“), Vulgaty („erectio eorum“), a iných starých prekladov a rabínských výkladov čítať „jekúmám“, „ich imanie“, vl. „čo malo svoje bytie“ (Gen. 7:23, pozn. 238; Deut. 11:6, pozn. 464).
1085 Al. „pohltí“.
1086 Al. „udržuj s ním dobrý pomer“, „privykaj (Num. 22:30, pozn. 861) *byť* s ním“, al., podľa niektorých, „zmier (al. „oboznám“) sa s ním“; sloveso ako „byť na úžitok“ vo v. 2.
1087 D. „nimi“, tj. „správaním sa podľa týchto pokynov“.
1088 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
1089 D. „klásť[382] na“ („na úroveň“).
1090 Pozri 1 Kráľ. 9:28, pozn. 607.
1091 D. „medzi“ („klásť[382] medzi“).
1092 Vl. „skalu“, tu zmysel ako v texte.
1093 Slovná hra: „becer“, „zlatú rudu“, a „becúr“, „medzi kamenie“.
1094 D. „striebrom žiary“ (al. „lesku“[241]), tak v podstate LXX („zapáleným“, „ohnivým“); podľa iných „striebrom nahromadeným“ (D. „hromád“); tak Vulgata.
1095 Vl. „vo Všemocnom sa kochať“, znenie v texte lepšie zodpovedá predložkovej väzbe, aká je v pôvodine.
1096 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.
1097 Vl. „určíš“, „rozhodneš sa *pre*“, „uzmyslíš (al. „zaumienišˮ) *si*“.
1098 Pozri Deut. 12:30, pozn. 525.
1099 Tj. „cesty“.
1100 Vl. „Pozdvihnutie“, „povznesenie“ („hlavu hore!“).
1101 D. „skľúčeného očami“.
1102 D. „dnes“.
1103 Pozri Deut. 31:27, pozn. 114.
1104 Tj. „ťažšia ako“.
1105 Ako „výčitku“ v kap. 13:6, tu zmysel ako v texte (množné číslo – „dôvody“, „dôkazy“).
1106 Tu aj „všímať si“, „pozor dávať *na to*“.
1107 Vl. „hojnosťou“, „množstvom“, „rozsahom“, tu zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
1108 Tj. „dožičiť mi sluchu“, „dať mi možnosť predniesť svoju obhajobu a uvážiť ju“, preklad v texte, nazdám sa, tento význam stručne a jasne vyjadruje a je zároveň plne v súlade s hebrejským znením aj s predložkovou väzbou v ňom obsiahnutou.
1109 D. „tam“, zmysel ako v texte (tj. „vtedy“, „keby tak bolo“).
1110 Tu tvar trpného rodu so zmyslom ako v texte.
1111 Porov. 1 Kráľ. 7:49, pozn. 463.
1112 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1349; tu aj „*k* západu“ (Is. 9:12).
1113 Al. „pokrýva (al. „zahaľuje“) sa“ (Žalm 65:14); al., podľa niektorých, „juh (vl. „pravica“, „pravá strana“) *ho* pokrýva“ (al. „zahaľuje“).
1114 D. „cestu so mnou“ (al. „pri mne“, „vie, ako sa so mnou al. pri mne veci majú“).
1115 Tj. „zo skúšobného téglika“.
1116 Pozri kap. 2:3[66], záver poznámky; sloveso tu je, pravda, iné ako tam.
1117 Tu iný tvar toho istého slovesa so zmyslom ako v texte.
1118 Al. „od svojho ustanovenia“, tj. „od toho, čo som si sám predsavzal“. Vo v. 14 zmysel ako tam v texte (D. „moje ustanovenie“).
1119 Tj. „ostáva stále pri jednom zmýšľaní al. stanovisku“.
1120 Al. „k cieľu (al. „ku koncu“) privádza“.
1121 D. „mnohé *veci* ako oné“.
1122 Al. „znepokojený“, „zlomený“, „skleslý“, „zrútený“. V. 16 obdobne.
1123 Vl. „zmäkčil“, pozri Deut. 20:3, pozn. 735.
1124 D. „a od mojej tváre, *ktorú*“, zmysel vari ako v texte.
1125 „a *nie že* pred mojou tvárou[118] zakrylˮ[140], tj. azda „aby ma pred ním uchránilˮ.
1126 V podstate v tomto zmysle, ktorý podľa môjho súdu najlepšie vyhovuje textovej súvislosti, podáva toto miesto Vulgata a niekoľko málo zo známych mi novších prekladov; iní zväčša prekladajú „Prečo nie sú od Všemocného časy uchované a *tí, kto* ho poznajú, neuzreli“, alebo podobne v takomto zmysle.
1127 Tj. „dni Jeho súdu“.

www.biblickyslovnik.eu

1128 Tj. „zlovoľní“, alebo v neosobnom zmysle („posúvajú sa“, „sú posúvané“, ďalej [nie vo vv. 13, 16 a 23] obdobne).
1129 Pozri Deut. 32:8, pozn. 121; v kap. 38:20 ako v Gen. 47:21, pozn. 599.
1130 Vl. „stáda lúpia“, pozri Lev. 6:4, pozn. 171, tu je preklad zvolený v záujme zreteľnosti.
1131 Tj. „pre seba“.
1132 Pozri Num. 12:3, pozn. 458; podľa čítaného textu „utláčaní“, „sužovaní“, „trpiaci“, „chudobní“, pozri napr. Exod. 22:25, pozn. 772. Ten istý výraz ako v čítanom texte je tu vo v. 9 a ďalej.
1133 Pozri Gen. 31:27 („utajil“); Jóš. 2:16, pozn. 104.
1134 Vl. „v“, iná predložka ako „po“ nižšie.
1135 Al. „obžive“, ako „koristi“ v kap. 4:11.
1136 Tj. „zdrojom pokrmu“, „miestom, kde ho musí hľadať“.
1137 Tj. „každému z nich, kto má deti“ (v. 5), „každý z nich“ (vv. 7, 10, ďalej obdobne).
1138 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
1139 Tu sa, povedal by som, proti v. 5[1137], táto zámenná prípona týka „majiteľa poľa“, teda „cudzí krm“, možno „zlovoľného“ na konci verša.
1140 Podľa niektorých starých prekladov „žnú pole nie svoje“ (LXX „agron… úk autón onta etherisan“, Vulgata „agrum non suum demetunt“), lebo prekladatelia miesto „belíló“, „jeho krm“, čítali „belí ló“, „nie jemu (potom, pravda, v zmysle v. 5[1137]) *patriaci*“.
1141 D. „nahý“[1137].
1142 Pozri Deut 22:12, pozn. 802.
1143 Al. „nečasom“, „prívalom“, „lejakom“, D. „od ľušte (atď.) hôr“ (al. „vrchov“).
1144 Tu zmysel ako v texte.
1145 Al., podľa podaktorých, „a *čo je* na chudobnom (tj. „jeho odev“), berú v“.
1146 Tj. „ľudnatého“.
1147 Al., podľa iných, „Ľudia (podľa niektorých rukopisov a sýrskeho prekladu „umierajúci“; tak aj niektoré novšie preklady) z mesta“.
1148 Pozri Gen. 34:27; Deut. 21:1, pozn. 753.
1149 Al. možno „nenávidiacich“.
1150 Vl. „neverných voči (al. „búriacich sa proti“) svetlu“, znenie v texte zachováva v preklade väzbu s prostým 4. pádom, aká je v pôvodine.
1151 D. „svetlu“, tu azda zmysel ako v texte.
1152 Pozri Num. 35:31, pozn. 1124.
1153 Al. možno „skrýva tvár *v* závoj“ (al. „zastretie“).
1154 Tu „zlovoľný“, tak aj vo v. 18 a obdobne ďalej; al. „zlodej“ (v. 14).
1155 Tj. „prekopáva sa do domov“ (Mat. 24:43).
1156 Sloveso tu nadobúda zmysel „bezpečne („na závoru“) uzatvárajú“, „uzamkýnajú“.
1157 Vl. „si (al. „pre seba“) uzatvárajú“, tj. „svoje domy“, aby boli v bezpečí.
1158 Al. možno „nechcejú znať“„„neváži si“, „*o* svetlo nedbajú“[480], tu v takomto zmysle.
1159 Pozri Deut. 12:22, pozn. 513.
1160 Pozri 2 Sam. 2:23, pozn. 72, tu v zmysle „rýchlo unášaný“, ako plávajúci predmet.
1161 Al. „ich pozemok“ (Gen. 33:19, pozn. 897), ale nesúvisí s nasledovným „v zemi“.
1162 D. „vody snehu“.
1163 Tj. „upadá v úplné zabudnutie“.
1164 Tj. „ktorá nemá syna, ktorý by ju obránil“. Podľa iných „ubližuje (al. „robí zle“) neplodnej“, potom by vari bol zmysel ten, že to robí pre jej neplodnosť, ako by to bola jej vina.
1165 Totiž „nažive“, vl. „tiahne“, „preťahuje“ tj. „predlžuje“ (ich život na zemi); sloveso ako „vytiahli“ v Gen. 37:28, zmysel (proti kap. 21:33 predmetný) ako v texte.
1166 Pozri Sud. 5:22, pozn. 349.
1167 Tj. „po ťažkej chorobe“ a pod.
1168 Al., podľa iných, „Zachvacuje silný svojou mocou; povstáva, a*le nikto* nemôže byť istý *jeho* životom“; no nazdám sa, že textovej súvislosti lepšie zodpovedá znenie v texte.
1169 Tu bez predmetu a bez predložky.
1170 Tj. „upreté na ich cesty“, ďalej obdobne.
1171 Al. vari „nakrátko“.
1172 Al. „zdrvovaní“.
1173 Vl. „zvraštujú al. scvrkávajú sa“.
1174 D. „nie“; v kap. 34:24 tiež „bez“, ako v kap. 26:2.
1175 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112, tu tvar tohto slovesa.
1176 D. „Či je počet jeho čatám“, zmysel ako v texte.
1177 Tu značí „slnko“.
1178 D. „*až* po“, zmysel ako v texte.
1179 Al. „nesvieti“, „nežiari“, tj. „dosť pred Ním“; niektorí tento výraz chápu ako tvar slovesa značiaceho „bývať v stane“ (Gen. 13:12, pozn. 381); podľa toho by preklad tohto miesta znel „mesiac, tam *On* nebýva“ (al. „nemá svoj stan“).
1180 Vl. „červec“, pozri Exod. 25:4, pozn. 850, tu čosi iný tvar; nesúvisí s „červ“ vyššie.
1181 D. „nie-moci“.
1182 Al. „posilnil“.
1183 Al. azda „*tomu, ktorý je* bez[1174] múdrosti“.
1184 Tu aj „poučil“.
1185 Pozri Žalm 88:10, pozn. 2050.
1186 Tj. „vôd“.
1187 Pozri Žalm 88:11, pozn. 2051.
1188 Tj. „severnú oblohu“.
1189 Al. „na ničom“.
1190 Ako „rozpoltili sa“ v Exod. 14:21.
1191 Tu iný, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar dotyčného slovesa[796], bez predložky, so zmyslom ako v texte.
1192 D. „tvár (tj. „prednú stranu“) trónu“.
1193 D. „pred tvárou“, „mimo tváre“, tiež[223] „na hladine“, „nad hladinou“.
1194 Al. „kolíšu“, „kyvocú“.
1195 Al. „desia sa“, „žasnú“.
1196 Al. „hrozbou“.
1197 Al. „pre jeho pokarhanie“ (al. „hrozbu“)[374].
1198 Tu v takomto zmysle, al., podľa iných, „upokojuje“, „utišuje“.

www.milosrdnik.eu

1199 Al. „rozdrví“, ďalej obdobne.
1200 Podľa iných „utvorila“, „stvárnila“.
1201 Porov. kap. 3:8[111].
1202 Al. „obrysy“, vl. „konce“, ďalej obdobne.
1203 Tj. „aký slabý al. tichý“.
1204 D. „v ňom“ („v jeho *veci*“, tj. „čo sa Jeho týka“). Ďalej obdobne.
1205 Al. „je[92] počuť“.
1206 Pozri Num. 23:7, pozn. 879.
1207 Pozri Num. 21:27, pozn. 815.
1208 Pozri Num. 23:7, pozn. 880.
1209 Vl. „horkou spravil“, „horkosťou naplnil“.
1210 D. „ak by som“.
1211 Al. „mi… nebude vyčítať“. Porov. 2 Sam. 23:9, pozn. 945.
1212 Al. „protivník“, príbuzný výraz je v kap. 22:20[1083].
1213 Vl. „vyťahovať“.
1214 Al. „*Вона* sa dovolávať“.
1215 Al. „ako *je*“ („ako *sa veci majú*“).
1216 Tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že nie je uvedený predmet slovesa.
1217 Al. „tárate“, vl. „ničotne (al. „naprázdno“) hovoríte“; inak „načo teda sa takto vonkoncom (al. „stále“) ničotnými prejavujete“ (al. „si takto… ničotne počínate“).
1218 Tj. „aby boli mečom pobité“.
1219 Pozri Exod. 10:17, pozn. 342; Jer. 15:2; tj. „v hromadnom pohrebe bez obvyklých pohrebných obradov“. V kap. 28:22 zmysel ako tam v texte.
1220 Tj. azda „ako zámotok mole“; podľa sýrskeho prekladu „ako pavúk“, porov. kap. 8:14.
1221 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895, tu zmysel ako v texte, v kap. 38:40 ako v texte tam[1734].
1222 Tj. „z jeho majetku“; vl. „je odnímané“, „sa odníma“[1519], tu vari v zmysle „kradne al. lúpi sa“.
1223 Tj. „toho, čo pri líhaní ešte mal a o čo v noci prišiel“.
1224 Toto je, podľa môjho súdu, zo všetkých známych mi obmien prekladu tohto neľahko zrozumiteľného miesta preklad najjednoduchší a najzrozumiteľnejší, pretože najprirodzenejší ohľadne vzájomnej súvislosti zmyslu jednotlivých svojich zložiek. Vulgata slová tu preložené „a nie *že* sa čo stráca“ podáva v zmysle „a nič so sebou neberie“, kým sýrsky preklad a LXX majú znenie „a nebude pridávať“, tj. „nebude tak opäť robiť“[951], totiž „líhať *ako* bohatý“; podobne aj mnohé novšie preklady. Podaktorí chápu slovo „líha“ v zmysle „umiera“ a nasledovné slová ako „*ale* nie je pripojovaný“, ako napr. Gen. 25:8 (tu potom azda v zmysle „nie je pochovávaný so svojimi otcami“, porov. v. 15[1219]), a ďalej nasledujúce „otvorenie očí“ pripisujú voľakomu z okolia „bohatého“, prekvapenému azda jeho smrťou, že „ho niet“.
1225 Tj. „povodeň“.
1226 Vl. „odchádza“.
1227 Al. „zmetáva“, „odvieva“, no nesúvisí s „odmetáva“[1026].
1228 Vl. „hádže“.
1229 Tu možno aj „z jeho ruky“.
1230 Al. „usilovne“, D. „útekom“.
1231 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581.
1232 Pozri Num. 33:2, pozn. 1077; 2 Par. 32:30, pozn. 1061.
1233 Vl. „dostáva“, „berie“.
1234 Tu „človek“.
1235 Vl. „leje“, „vylieva“, „rozlieva“, ako v kap. 29:6.
1236 D. „a *v* meď taví kameň“.
1237 Tj. kahancami v baniach.
1238 Al. vari „úplnej“, „dokonalej“, vl. „všetkej“.
1239 Al. vari „razí štôlne“.
1240 Vl. „tých, *ktorí*[78] pobývajú“[137], pozri Gen. 12:10, pozn. 495 a 521; Sud. 5:17, pozn. 336, tu zmysel ako v texte.
1241 D. „kto *sú* zabudnutí nohou“, al. možno „zabudnutí, *stranou* od nohy“. Znenie v texte je v záujme zreteľnosti.
1242 Tj. „sú tam, kam noha nevkročí“.
1243 Al. „sú zavesení“, tj. na lanách pri spúšťaní do baní.
1244 Al. „hojdajú“, „kníšu“, „sem-tam pohybujú“.
1245 Vl. „pod sebou“.
1246 Al. „poprevracaná“, „podrytá“, „rozrytá“, tj. „dolovaním“, sloveso ako „obrátili sa“ (kap. 19:19), „zmení sa“ (kap. 20:14), tu v takomto zmysle. V. 9 obdobne.
1247 Al. možno „náleziskom“, no nie ako vo v. 1[1232].
1248 Pozri Exod. 28:18, pozn. 985.
1249 Tj. „na tom mieste al. nálezisku“.
1250 Vl. „*patrí* mu“, „*ono* má“[129].
1251 D. „prach“[89], množné číslo, vyskytuje sa v SZ len tu a v Prísl. 8:26; zmysel ako v texte.
1252 Al., podľa iných, „zlato v rude“.
1253 Pozri Gen. 15:11, pozn. 423.
1254 Tj. „dravého vtáka“, pozri Lev. 11:14, pozn. 324.
1255 Al. „spupnosti“, „svojvôle“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 41:34; „deti pýchy“ je básnické označenie veľkých šeliem.
1256 Tj. „najtvrdší kámen“ („ani ten mu neodolal“).
1257 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
1258 Iný výraz ako vo v. 4[1239]; podľa iných „kanále“, pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
1259 Al. „všetku nádheru“. Vo v. 16 a kap. 31:26 odvodené prídavné meno.
1260 Vl. „sputnal“, „upchal“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. Iný tvar toho istého slovesa je v kap. 40:13[1805].
1261 Tj. stenami štôlní; D. „od plaču“ (kvapky al. stružky presakujúcej vody sú prirovnané k slzám).
1262 D. „a skrytú vec“ (al. „tajomstvo“, kap. 11:6).
1263 Tu je preklad zvolený vzhľadom na predošlé „odkiaľ“.
1264 Al. možno „také“, tj. ako to, ktoré bolo spomenuté vo v. 6 („kde sa dá rozumnosť tak nájsť, ako sa na svojom nalezišti nájdu zafíry“).
1265 Pozri Lev. 5:15, pozn. 154, tu zmysel ako v texte, no aj „poriadok“, „usporiadanie“, „sústavu“, pozri Exod. 40:4, pozn. 1249, možno teda „súlad“, „ucelenosť“. Vo vv. 17 a 19 sloveso[277], od ktorého je tento výraz odvodený, v zmysle ako tam v texte; porov. aj kap. 33:5[1445] a 41:12[1844].

www.biblioteka.sk.eu

1266 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
1267 Vl. „miesto nej".
1268 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 648.
1269 Básnický výraz pre „zlato", iný výraz ako „zlato" vo v. 17 a inde.
1270 Pozri Gen. 2:12, pozn. 69.
1271 Al. možno *„proti* nej postaviť", porov. 1 Sam. 17:21, pozn. 225. Obdobne kap. 33:5[1445].
1272 Vtedy vzácne a preto vysoko cenené a drahé; podľa iných „krištáľ".
1273 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
1274 Iný výraz pre „zlato", no vyskytujúci sa častejšie ako onen vo v. 16[1269].
1275 Al., podľa iných, „perly", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Ezek. 27:16, odvodený od kmeňa značiaceho „výšku" a teda obsahujúci predstavu voľačoho vysoko ceneného al. nedosiahnuteľného.
1276 Iný výraz ako vo v. 17[1272], vyskytujúci sa v SZ len tu a značiaci aj „ľad", tu teda čosi ľadu podobné.
1277 Tj. „o koraloch a krištále nehovoriac".
1278 Vl. „ulovenie".
1279 Výraz neistého významu, podľa iných „korale" (nie ako vyššie[1275]) al. „rubíny".
1280 Al. možno „vylovenie múdrosti… od *vylovenia* perál" (al. „koralov").
1281 Pozri Exod. 28:17, pozn. 982.
1282 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
1283 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740.
1284 Al. „cesty k nej"[306].
1285 Al. „jej cestu[1284] prehliada" (al. „dôkladne pozná"), „v jej ceste[1284] sa vyzná". Nie ako „pozná" nižšie.
1286 Tj. „všetko al. všade pod".
1287 D. „vody odmeriava" (al. „odvažuje"), no nesúvisí ani s predošlým „váhy" ani s nasledovným „mierou".
1288 Al. „podľa miery".
1289 Al. „dosadil ju", tj. „zaistil jej pevné miesto al. postavenie".
1290 Podľa mnohých rukopisov „k Hospodinovi"[306].
1291 Ako „pradávna" v Deut. 33:27 a obdobne inde.
1292 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
1293 Tj. „keď moje šťastie dosiahlo vrchol", ako keď sa na jeseň zváža bohatá úroda.
1294 Tj. „ktorý bol nad"; al., podľa iných, „za *vlády* (al. „*bdenia*") tajnej *Božej* rady nad".
1295 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
1296 Tu čosi iný tvar rovnakého zmyslu.
1297 Iný výraz ako napr. v kap. 15:28 a inde, vyskytujúci sa v SZ len tu a v Prísl. 8:3; 9:3, 14; 11:11.
1298 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489; porov. Nech. 8:1.
1299 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
1300 Vl. „ukryli sa", ako vo v. 8, tu zmysel ako v texte.
1301 Pozri Exod. 19:21, pozn. 654.
1302 Tu v zmysle „dávalo ma za príklad".
1303 Al. snad „sirotu a *toho, ktorý*".
1304 Pozri Deut. 32:43, pozn. 1213; v kap. 38:7 iný tvar so zmyslom ako tam v texte.
1305 Pozri Sud. 6:34, pozn. 439.
1306 Al. „korisť", ako v kap. 4:11, tj. to, o čo nemajetných (v. 16) neprávom pripravil.
1307 Sloveso ako „zvrhovať" v kap. 18:7 a obdobne inde, tu v takomto zmysle.
1308 Tj. sťaby „otvárať ústa", aby čím viac vláhy mohol pojať.
1309 Vl. „nová".
1310 Al. „neopakovali".
1311 Tj. *„ako by čakali* na" (tá istá predložka ako „na" vyššie).
1312 Pozri Deut. 11:14, pozn. 476
1313 Tj., *„keď* boli skľúčení al. v úzkosti"; v kap. 39:24 zmysel ako v texte tam.
1314 Vl. „zhodiť", „znížiť", „spôsobiť pokles".
1315 Vl. „svetlo".
1316 Tj. „spôsobiť mi skľúčenosť al. beznádej".
1317 Tj. „pre nich" („radil som im al. pomáhal rozhodovať sa al. určoval som im, ako sa zachovať ohľadne rozličných životných otázok") al. „pre seba" („zdieľal som s nimi ich záujmy al. starosti" a pod.).
1318 Porov. kap. 29:24, tu, pravda, v zmysle „posmievajú"; predložka je iná ako tam.
1319 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
1320 D. „dňami", vl. „ohľadne dní". Ďalej obdobne, aj bez predložky.
1321 Možno „s odporom al. pohŕdaním odmietol", ďalej obdobne.
1322 Tu azda v zmysle „múdrosť al. rozvážnosť, aká by mala zrelosť vyznačovať", al. „schopnosť dospieť k tejto múdrosti al. nádej, že sa tak voľakedy stane".
1323 Ako „sucho" v kap. 24:19.
1324 Vl. „včera" (Gen. 19:34; 2 Kráľ. 9:26).
1325 Al. „spustlosť", vo v. 14 zmysel ako v texte tam.
1326 Mieni sa istá zelina, ktorej lístie, slanej chuti, zbierali a jedávali chudobní.
1327 Pozri 1 Kráľ. 19:4, pozn. 886.
1328 Pozri Sud. 7:21, pozn. 739; ohľadne kap. 38:7 pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
1329 Tj. „na poplach, keď sa vari odvážia prísť".
1330 Al. „skalných dutinách", porov. Gen. 32:25, pozn. 869, kde je príbuzný výraz.
1331 Al., podľa iných, „žihľavami"[137].
1332 Al. „bezmenných", tj. „bez cti", „nič neznamenajúcich".
1333 Vl. *„spevu pri* strunovom nástroji", pozri Žalm 77:6, pozn. 1857, tu zmysel ako v texte („predmetom [posmešného al. škodoradostného] popevku").
1334 Al. „uvoľnil", vl. „otvoril".
1335 Al., podľa iných, „moju tetivu".
1336 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
1337 Tj. „znemožnili mi pevné postavenie".
1338 D. „hradské svojej zhuby" (al. možno „zhubnej [al. „skazonosnej"] činnosti")[869].
1339 Tj. „vodná"; al. „ako širokým prielomom", tj. „hradieb".
1340 Vl. „pod pustošením", tj. „za pustošenia al. pri pustošení".
1341 Al. „ušľachtilosť", „česť", „hodnotu".

www.biblickyslovnik.eu

1342 Tj. „v prosbách al. modlitbách al. úpení za mňa“.
1343 Vl. „prebodáva“ (al. „prevŕtava“), no predošlá predložková väzba naznačuje zmysel „prebodáva a tým pôsobí, že odpadajú“, ktorý je v texte zvoleným prekladom dúfam dostatočne vyjadrený („ryje do nich a tým…“).
1344 Tj. „moje bolesti“, al., podľa podaktorých, „červy“.
1345 Podľa podaktorých „mocou bolesti“.
1346 Vl. „prestrojuje“ (1 Sam. 28:8).
1347 Tj. „musel som na seba vziať smútočný odev“.
1348 D. „ako ústa“; ďalej obdobne.
1349 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
1350 Pozri Gen. 18:27, pozn. 483; tu D. „sa prirovnávam sťa*by k* prachu a popolu“.
1351 Tj. mlčky, možno sťaby nerozhodne, porov. napr. Gen. 42:1, kde je, pravda, použité iné sloveso.
1352 Pozri Deut. 8:17, pozn. 407.
1353 Vl. „odjazdiť“, „voziš ma“, pozri Gen. 41:43, pozn. 1118.
1354 Vl. „rozplývaniu“, „rozpúšťaš ma“, nižšie[1356] obdobne.
1355 Al., podľa iných, „rozochvievaš (tj. „hrôzou“) ma hrmením“.
1356 Podľa čítaného textu „a skaze vystavuješ[1354] môj rozum“[228 302].
1357 Pozri Exod. 27:21, tu v zmysle ako v texte.
1358 Al. „hromade trosiek“, tj. možno „mohyle“ (nie ako v kap. 21:32[1049]); al., podľa iných, „pri zrúcaní“ (al. „zrútení“), tj. „nešťastí“, vlastnom al. kohosi možno blízkeho.
1359 Tj. „po pomoci“.
1360 D. „jeho“[322].
1361 Al., podľa iných, „Ale ne*pomôže* modlitba, *ak* vystiera[768] ruku, bárs pri nešťastí *od* neho[768] *bolo* volanie“.
1362 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
1363 D. „deň“.
1364 Al. „smutný“, vl. „stemnený“, „sčernetý“ (nie ako vo v. 30[1367]), podľa podaktorých „v smútku“, tj. „smútočne odiaty“.
1365 Al., podľa podaktorých, „sčernetý, nie svetlom“ (al. „žiarom“).
1366 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
1367 Tj. „moja koža sčernela a zo mňa sa odlupuje“, v texte preklad v podstate doslovný.
1368 Tj. „od horúčkovitého vzruchu“.
1369 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
1370 Al. „nehoda“, „nezdar“, „zlý osud“.
1371 Vl. „na klam“, cieľovému zmyslu dotyčnej predložky v tejto súvislosti hádam najlepšie zodpovedá preklad v texte; v. 9 obdobne. Nie ako „za“ vo v. 7.
1372 D. „váhach spravodlivosti“.
1373 Pozri Gen. 39:21, pozn. 1049.
1374 Al. „zaslepené“, „omámené“, nasledovnej predložkovej väzbe hádam najlepšie zodpovedá znenie v texte.
1375 Pozri Sud. 21:20, pozn. 569.
1376 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
1377 Vl. „na vchod“, predložka ako „za“ vyššie („striehol, upierajúc zrak na vchod a čakajúc, až blížny odíde, aby som potom mohol vojsť za jeho ženou“).
1378 Tieto slová mnohí chápu ako zjemňujúci výraz pre správanie ženy pri pohlavnom akte; podobne ich pochopili LXX („nech sa zapáči inému“) aj Vulgata („nech bude neviestkou iného“). Obdobne slová „sa nad ňou zohýnajú“ nižšie.
1379 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.
1380 Tj. „*patriaca pred*“.
1381 Vl. „rozhodcov“ (Exod. 21:22), obdobne prídavné meno vo v. 28[1382].
1382 Podľa asi 20 rukopisov D. „súdna“, „sudcovská“, ako vo v. 28, v rovnakom zmysle.
1383 Ako „úroda“ v Lev. 25:7 a ďalej.
1384 Vl. „vykoreňoval“, ako vo v. 8.
1385 D. „Či v lone spraviac“, opis v texte pre zretelnosť.
1386 Tj. „núdznym bránil v al. odpieral“, znenie v texte zachováva v preklade pádovú a predložkovú väzbu pôvodiny
1387 Al. „beznádej“, vl. „vyhášal“, pozri Lev. 26:16, pozn. 883, tu azda v zmysle ako v texte („privádzal ku koncu všetkej nádeje“ al. možno „k vyplakaniu“).
1388 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
1389 Tj. „vdovu“ (v. 6).
1390 Vl. „vodil“, zmysel vari ako v texte.
1391 Pozri Lev. 3:7, pozn. 83.
1392 Pozri Exod. 20:25, pozn. 1046.
1393 Vl. „pomoc“, tj. „voľakoho, s ktorého podporou al. pomocou som mohol rátať, keby došlo k súdu“.
1394 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
1395 Ako „pleci“ vo v. 36; podľa iných „moja lopatka *od*padá od pleca“.
1396 Iný tvar ako v Exod. 6:6 a inde, ale rovnakého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu a u Jer. 32:21.
1397 Al. možno „som zložil svoju dôveru *v* zlato“.
1398 Tu v platnosti podstatného mena v zmysle „veľké množstvo“.
1399 Tu v platnosti príslovky.
1400 Ako „zastretie“ v kap. 24:15.
1401 Al. „lákané“, „vábené“, tu v takomto zmysle.
1402 Tj. „prikladala sa k ústam na pobozkanie“, ako prejav modlárskej pocty slnku a mesiacu.
1403 Vl. „lebo by som bol zaprel Boha“, opis v texte zachováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1404 Vl. „zvrchu“, tu zmysel ako v texte.
1405 Al. „radostne sa vzrušil“, tu v takomto zmysle.
1406 Tj. „svojim ústam“, ďalej obdobne.
1407 Pozri Num. 5:21, pozn. 220.
1408 Tj. „z mäsa jeho dobytka“.
1409 Tj. „pre pocestných“.
1410 Pozri Jóš. 2:19, pozn. 248.
1411 Pozri 1 Sam. 14:14, pozn. 256.
1412 D. „čeľaď“ (al. „rodín“)[1429], tu v zmysle „mocných al. vplyvných rodín“.
1413 Vl. „kiež ma *voľakto* počuje“, opis v texte zachováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.

www.mlodosnik.eu

1414 Tj. „sluch *a povie*:"
1415 Tj. „znamenie ruky miesto podpisu", al. „podpis" („kiež ma *voľakto* počuje a potvrdí to svojou značkou").
1416 D. „muž môjho sporu"[445].
1417 Al. „listinu", „knihu", tj. „obžaloby". Nesúvisí s predošlým „napíše".
1418 Tj. „verejne", „na odiv".
1419 Tj. „ako čestnú ozdobu".
1420 Tj. „vydať počet zo svojho života".
1421 Tj. „smelo", „bez ostychu al. obavy".
1422 Tj. ako neprávom získaná.
1423 Pozri Gen. 4:12, pozn. 144.
1424 Pozri Gen. 17:13, pozn. 451.
1425 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
1426 Pozri Num. 14:33, pozn. 567, tu zmysel ako v texte.
1427 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.
1428 Pozri Gen. 22:21.
1429 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
1430 Tj. „so *svojimi* rečmi"[753], al. „pri *jeho* (tj. „*Jóbových*") rečiach".
1431 Al. možno „zaliezol", pozri Deut. 32:24, pozn. 1164, tj. „stranou", „schúlil al. skrčil sa".
1432 Vl. „som sa bál (tu skôr v zmysle „sa z úcty al. bázne ostýchal al. neodvažoval") vyjaviť svoju vedomosť", v texte opis umožňujúci v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1433 Al. „svojho vedenia" (al. „poznania", al. možno „mienky", „názoru", ďalej obdobne), výraz vyskytujúci sa v SZ len v týchto Elíhúových rečiach.
1434 Vl. „dáva na vedomie múdrosť".
1435 Preklad je zvolený vzhľadom na „im" nižšie.
1436 Pozri Gen. 25:23, pozn. 657.
1437 Al. „vravím", vl. „som povedal", tu sa vari dá tento slovesný tvar chápať v zmysle ako v texte.
1438 Týka sa Jóba; na ktorého sa hovorca opäť obracia vo v. 15 a ďalej.
1439 Nie ako „vyčkal" vo v. 4; pozri 2 Sam. 18:14, pozn. 732.
1440 Vl. „sluch po vaše úvahy", tj. „než k nim došlo"; vo v. 12 D. „po vás", tj. „*až* k vám al. na vás", možno v zmysle „prenikavo", „bedlivo".
1441 Al. „nájsť", „vypátrať", tj. „vhodné".
1442 Vl. „Jóba usvedčiť", preklad v texte je zvolený vzhľadom na väzbu s 3. pádom v pôvodine.
1443 Vl. „*nikoho* Jóbovi *čo* dokazujúceho" (al. „Jóba usvedčujúceho" [al. „vyvracajúceho"]).
1444 Vl. „odpovedať", tu azda zmysel ako v texte; preklad vyhovuje aj vazbe s prostým 4. pádom, aká je v pôvodine.
1445 Porov. aj 1 Sam. 17:21, pozn. 225; obdobne aj kap. 33:5 („zoradť *svoje sily*" [al. „*schopnosti*"], „zostav *svoje slová*" [al. „*reči*"]) a 37:19 tu.
1446 Al. „užasli", iný tvar dotyčného slovesa.
1447 Al. „odsťahovali" (Gen. 12:8), sloveso ako „premiesťuje" tu v kap. 9:5.
1448 Vl. „zastavili sa", „ostali stáť", tu azda zmysel ako v texte.
1449 Pozri Sud. 14:17, pozn. 722.
1450 Tj. „ako by v ňom bolo".
1451 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
1452 Tj. „novým vínom naplnené", porov. Mat. 9:17.
1453 Vl. „a človekovi nepochlebujem", v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1454 Al. „ľahko", D. „ako maličkosť".
1455 Al. „výstižne".
1456 Al. „pri živote ma udržuje".
1457 Al. možno „proti mojej tvári", obdobne ako v Gen. 6:11, pozn. 204.
1458 Al. azda „zaujmi postavenie"; ako „postaviť sa" v kap. 1:6; 2:1, tu a v kap. 41:10 v obdobnom zmysle ako „postavoval sa" v 1 Sam. 17:16.
1459 Pozri Exod. 16:21, pozn. 369, tu v zmysle ako v texte („v tomže postavení ako").
1460 Al., podľa iných, „ja – podľa tvojho výroku[1348] (pozri kap. 10:9) som aj ja Boнom odštiknutý".
1461 Vl. „ťa ťažiť", v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1462 Podľa LXX „moja ruka" (čítali „kappí", „moja dlaň", miesto „echpí", „môj tlak").
1463 Al. „čistý", no nie ako vyššie, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1464 Al. „a nemám"[129].
1465 Al. „Zámienky nepriateľstva", D. „proti mne nepriateľstvá" (Num. 14:34, pozn. 568), nesúvisí s „nepriateľa" nižšie.
1466 Al. možno „nachádza pri (potom vl. „na") mne nepriateľstvá[1465], áno[24], považuje ma".
1467 Al. „si na neho sťažuješ" (Sud. 21:22, pozn. 938).
1468 Al. „spor, že".
1469 Al. „spor? Veď on neodpovedá *ohľadne* všetkých svojich vecí" al. „spor? Že[1468] on… vecí?"
1470 Al. možno „raz *aj* dvakrát".
1471 Al. „hovorí prvý raz, a druhý raz *sa* to nepozoruje".
1472 Pozri Rút 4:4, pozn. 155.
1473 Al. „napomínanie".
1474 Tj. „a poučovanie ich potvrdzuje", vl. „zapečaťuje", v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1475 Tj. „zlé al. nekalé pôsobenie".
1476 Tu v tomto zmysle, al. „namyslenosť", „povýšenosť".
1477 Al. „zahaľuje", aby ho neoslňoval al. nevábil jej lesk.
1478 Tj. „aby nepominul".
1479 Pozri 2 Par. 23:10, pozn. 808.
1480 Hebr. „rív"; podľa čítaného textu „róv", čo značí aj „množstvo", a taký význam tomuto výrazu prikladajú LXX („pléthos") aj Vulgata („multitudo") a iné staré preklady a taktiež rabínske výklady, no dotyčný výraz sa dá chápať aj ako neurčitok slovesa „rív", „prieť al. vadiť sa", takže možno povedať, že čítaný text dáva v podstate rovnaký zmysel ako písaný, kým znenie „množstvo" sa podľa môjho súdu neveľmi dobre hodí do textovej súvislosti.
1481 Tj. bodavá bolesť v kostiach, budiaca pocit nepokoja al. zvady al. možno zápasu medzi nimi.

www.miloslavkelemen.sk

1482 Al. „lákavé (al. „žiadúcne“) jedlo“, D. „jedlo túžby“ (Gen. 3:6, pozn. 95).
1483 D. „videním“, „od (al. „z“) videnia“. V inom zmysle v kap. 38:17[1654].
1484 Vl. „sa obnažujú“, zmysel ako v texte.
1485 Porov. 1 Par. 21:12 a ďalej, pozn. 681, kde je obdobný tvar iného slovesa, ale v danej súvislosti v podobnom zmysle.
1486 Al. „nad ním“, „pre neho“.
1487 Ako „tlmočník“ v Gen. 42:23; podľa iných „orodovník“.
1488 Al. „náležitosť“, „jeho správnosť“ (al. „úprimnosť“) v zmysle „čo je pre neho správne konať“, „úprimnosť, aká sa má pri ňom prejaviť“.
1489 Sloveso nie celkom jasného významu, vyskytujúce sa v SZ len tu.
1490 Tu aj „hrobu“, ako vo v. 16 a inde.
1491 Al. „dosiahol“, „nadobudol“.
1492 Pozri Exod. 21:30, pozn. 721.
1493 Al. „vzkypí“, „začne oplývať“, tj. „zdravím al. svieżosťou“.
1494 Al. „mladíctva“, „mládenectva“, príbuzný výraz je „šuhaj“ v 1 Sam. 17:56; nesúvisí s „mladosti“ tu vyššie.
1495 Pozri Deut. 33:11; je to tvar toho istého slovesa ako v Lev. 1:4, pozri tam pozn. 11.
1496 Pozri Hab. 2:1, pozn. 107.
1497 Al. možno „jeho spravodlivosťou“, tj. „tým, že mu spravodlivosť daruje al. priznáva“.
1498 Podľa podaktorých „bude spievať (slovesný tvar „jášór“, „bude sa dívať“, považujú za tvar slovesa „šír“, „spievať“) pred ľuďmi“.
1499 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 354.
1500 Porov. Est. 7:4, pozn. 158 a 251, kde je to isté sloveso použité v zmysle do akejsi miery porovnateľnom. Iní ho tu chápu v zmysle obdobnom tomu, v akom sa toto sloveso uvádza tamže v kap. 3:8 a 5:13 a prekladajú „to mi neosožilo“ (al. „neprinieslo uspokojenie“). No nazdám sa, že textovej súvislosti oveľa lepšie zodpovedá znenie v texte; podobne prekladajú aj LXX a Vulgata.
1501 Podľa čítaného textu na oboch miestach „jeho“, no písaný text neporovnateľne lepšie vyhovuje textovej súvislosti.
1502 Al. „potešovať“ (al. „oblažovať svetlom“), vl. „hľadieť v svetlo“, no zmysel je ako v texte al. tu vyššie.
1503 Tvar trpného rodu („aby bol osvietený“, v. 30; „kde by sa mohli skryť“, kap. 34:22).
1504 D. „ak sú slová“[156] (v. 32), „ak niet“ (v. 33), zmysel ako v texte.
1505 Vl. „vediaci“, „vedomosti majúci“.
1506 Minulý čas azda v zmysle[550] „ukázalo sa, že som“, „prejavil som sa ako taký, ktorý je“.
1507 Al. „v práve“, ako napr. v kap. 9:15, no nesúvisí s „právo“ nižšie.
1508 Al. možno „Ktorý muž, ako“.
1509 Súvisí so „sa… vysmievať“ v kap. 9:23[482].
1510 Porov. kap. 15:16.
1511 Vl. „chodí“, no nie ako nižšie, „cestuje“, „putuje“, al. možno „potuluje sa“, sloveso, ktorého tvarom je „pocestného“ v 2 Sam. 12:4 a ktoré súvisí s „chodníčky“ tu v kap. 8:13 a ďalej[425].
1512 Al. „spoločenstve“, „združení“, „tlupe“.
1513 Al. „v priateľstve (al. „blaženom styku“, „bytí zadobre“) s Bohom“.
1514 Al. „rozumu“, ako napr. v kap. 36:5, „rozumní muži“.
1515 D. „Lež pôsobenie človeka mu odpláca“, „to podľa chodníčka každého mu dáva nájsť“.
1516 Tj. „dôsledky toho“. V kap. 37:13 zmysel ako v texte[1643].
1517 Al. „kto mu zveril“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Nesúvisí so „založil“ nižšie. Kap. 36:23 obdobne[1600].
1518 Tj. „keby myslel len“.
1519 Sloveso ako v Gen. 30:23, pozn. 230.
1520 Tj. to, čo od Neho pochádza a na zemi dáva život všetkému živému.
1521 Al. „Či môže hnev nenávidiaceho“.
1522 Vl. „viazať“, „zväzovať“, „uväzovať“, a teda „obmedzovať“, sloveso ako „obväzuje“ v kap. 5:18, tu azda zmysel ako v texte, podľa iných „či vari má, kto nenávidí právo, vládnuť“ al. „či môže… potláčať (al. „obmedzovať“) hnev“.
1523 Al. možno „nanajvýš“, „zvrchovane“.
1524 Pozri 2 Sam. 23:6, pozn. 936, tu zmysel ako v texte.
1525 Al. „otresení“, „zmätení“.
1526 D. „silného odstráňujú“, zmysel azda ako v texte.
1527 Tj. „ľudskou“.
1528 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1260.
1529 Al. „nemusí predsa… dlho dbať“ (al. „obracať zreteľ“).
1530 Tj. „vidno teda, že“; inak snad „pretože“.
1531 Tu v zmysle „poraziť“, „zničí“, „zahubí“.
1532 Sloveso ako „tlieska“ v kap. 27:23; tu vo v. 37 ako prejav posmechu.
1533 D. „miesto zlovoľných“, tj. „podľa toho, čo zlovoľným patrí“.
1534 Tj. „verejne“.
1535 Pozri Num. 14:24, 43, pozn. 551.
1536 Ako „uvažovali by“ v Deut. 32:29, tu vari v zmysle „nevzali si k srdcu“.
1537 D. „všetky jeho cesty“, zmysel ako v texte.
1538 Vl. „doviedli“, „priviedli“.
1539 Al. „uviedli (al. „uvalili“) na“.
1540 Tj. „rušiť al. rušivo zasahovať“, zmysel dotyčného slovesného tvaru[478] je tu skôr ako iného tvaru v kap. 9:29; 10:15[496] („zlovoľný byť“, „zlovoľne sa správať“).
1541 Tj. „jednotlivca“.
1542 D. „od kraľovania (tj. „na zabránenie kraľovania al. na ochranu pred kraľovaním“[118]) človeka bezbožného“, ďalej obdobne, porov. 1 Sam. 8:7, pozn. 362.
1543 Tj. „Jób“.
1544 Vl. „mimo *toho*“, tu vari skôr zmysel ako v texte.
1545 Tu v takomto zmysle („*riadiť sa tým, čo pochádza* z tvojej blízkosti“).
1546 Vl. „mi (tj. vari „podľa mňa“, „v súhlase so mnou“) budú vravieť“.
1547 Vl. „s uvážením“[753] [1536].

www.biblicalstudies.sk

1548 Hebr. „áví“; rabínske výklady odvodzujú tento výraz od slovesa „áváh“, „byť ochotný“, „mať chuť“, „želať si“, „chcieť“ (kap. 39:9[1749]) a chápu ho v zmysle „„moje želanie“, „moja túžba“; tohto zmyslu, doslovne alebo častejšie čosi voľnejšie („ach, kiež“, „ó, kiež“, porov. príbuzný výraz „ávój“ („ach“) v Prísl. 23:29), sa pridržiava väčšina známych mi novších prekladov. No dal som s Vulgatou („pater mi“) a nemnohými z novších prekladov prednosť v texte uvedenému zneniu, lebo po prvé nie je spomenutými rabínskymi výkladmi uvedený význam dotyčného výrazu nikde inde doložený a po druhé sa znenie podané v texte celkom dobre dá pochopiť ako vzrušené zvolanie citoslovnej povahy, podobne ako 2 Kráľ. 2:12 a 13:14. Znenie LXX „ú mén de alla“ („no ničmenej“, „no napriek tomu“), ktoré tiež niektoré novšie preklady uprednostňujú, malo asi za svoju predlohu akési iné dnes sťažka spoľahlivo zistiteľné čítanie.

1549 Vl. „donekonečna“, obdobne ako v kap. 14:20, tu a obdobne v kap. 36:7 azda zmysel ako v texte; tu podľa niektorých aj „do víťazstva“ (porov. 1 Sam. 15:29, pozn. 642).

1550 D. „v *spôsobe*“, „na *spôsob*“.

1551 D. „od Boha“, tu zmysel ako v texte („*vyššia* [al. „*dokonalejšia*“] od *spravodlivosti* Boha“); ďalej obdobne.

1552 Vl. „vravel si“, „hovoril si“, tu azda zmysel ako v texte.

1553 Výraz vl. značí vrstvy riedkeho vzduchu nad ťažkými mrakmi a tiež klenbu nebies, oblohu.

1554 Al. možno „zlovôľa sa týka človeka podobného“, ďalej obdobne.

1555 Porov. kap. 22:8[1064].

1556 Al. „veľkých“, „mocných“[1107].

1557 Al. „kričia, o pomoc od násilia volajú mnohí“.

1558 Vl. „spevy sprevádzané hudbou“ (2 Sam. 23:1, pozn. 922).

1559 Al. „vyučujúci nás zvieratami[374] zeme a letúnstvom[374] nebies, múdrymi“. Pozri kap. 12:7.

1560 D. „len“.

1561 Al. „a nie *že* Všemocný *na* ňu hľadí“ (al. „*k* nej prihliada“).

1562 Al. „rozsudok“, ako „sporom“ v Deut. 17:8; ďalej obdobne.

1563 Vl. „úzkostlivo čakať“, „v úzkostlivom očakávaní sem-ta prechádzať“.

1564 Pozri aj Exod. 20:5, pozn. 662.

1565 Al. „zlobu“, „mrzkosť“.

1566 Al. „*Ale* teraz, hoci hnev *proti* nemu nezasiahol, on (tj. „Jób“) nevie veľa o *svojej* pýche!“

1567 Al. „zveličuje“, „množí“, „rozhojňuje“. Tvar toho istého slovesa je v kap. 36:31.

1568 D. „ešte *sú* slová“[156].

1569 Tj. „v prospech“, „na obhájenie“.

1570 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.

1571 Al. „vynášať do ďaleka od*tiaľ*“.

1572 Al. „Zhotoviteľovi“, „Utvoriteľovi“.

1573 Al. „vedomosti“, no nie ako vo v. 3[1433]; pozri 1 Sam. 2:3, pozn. 76.

1574 D. „ich“, tj. „spravodlivých“.

1575 Al. možno „chytení v osídlach“.

1576 Al. „správavanie“, no nesúvisí so „sa správali“ nižšie.

1577 Al. „slúžia“[1750], ďalej obdobne.

1578 Tu v takomto zmysle („až do konca prežívať“).

1579 Al. „hromadia“, tj. „proti sebe Boží“; podľa iných „chovajú“, tj. „v sebe proti Bohu“.

1580 Pozri Deut. 23:17, pozn. 853.

1581 Al. „útlaku“, v hebrejčine slovná hra: „jechallac“, „vytrhuje“, „billachac“, „v súžení al. útlaku“.

1582 Pozri 2 Par. 18:31, pozn. 687.

1583 D. „pod ňou“, tj. „tam, kde sa ona rozkladá“.

1584 Al. možno „obloženie“, „nálož“, „náplň“, tj. „čo by sa na stôl kládlo“; podľa iných „odpočinok“, „kľud“, „pokoj“, takže potom.

1585 „odpočinok (atď.) *u* tvojho“.

1586 Vl. „naplnenie tučnosťou“. Pozri Žalm. 63:5, pozn. 1027.

1587 Tj. sťaby „súdnym sporom, ktorý si zlovoľný dovoľuje viesť proti Bohu, a zmýšľaním, ktoré ho k tomu vedie“; podľa iných „rozsudkom (al. „súdom“) zlovoľného“, tj. „ktorý zlovoľný zasluhuje al. ktorý zlovoľného stihne“.

1588 Vl. „budú do seba navzájom zasahovať“.

1589 Tj. „tvoje“.

1590 Tu v zmysle „tvojho utrpenia“.

1591 Tj. azda „neuvádzala v omyl“; inak „aby ťa popudenie (potom „Božie“) nemuselo strhnúť v ukázňovaní, takže by ťa *žiadna* rozsiahlosť výkupného (potom nie podľa predošlej poznámky[1590]) nemohla odtiahnuť“ (potom v zmysle „do bezpečia“, „vyprostiť“).

1592 Podľa iných „či *ťa* môže tvoje volanie o pomoc vyviesť z tiesne? Ani zlatá ruda“.

1593 Vl. „všetky vynaloženia síl“, tu v zmysle „všetky výsledky al. výťažky námahy“.

1594 Tu možno „zámožnosti“, „moci vyplývajúcej z bohatstva“.

1595 Verše 17–19 a 32n. sú veľmi ťažko zrozumiteľné a preklad ich preto neistý.

1596 Tj. „*určenej* na“.

1597 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.

1598 D. „*z toho, čo je* pod nimi“; ďalej obdobne. Porov. Exod. 16:29, pozn. 580.

1599 Al. „strádaní“, „utrpení“.

1600 Tu v zmysle „kto mu uložil“.

1601 Al., podľa niektorých, „prezerajú“; porov. kap. 33:27[1498].

1602 Al. „vznešený“, „velebný“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 37:23.

1603 Tj. „smerom nadol“, iný tvar dotyčného slovesa so zmyslom ako v texte, al., podľa iných, „zmenšuje“.

1604 Al. „paru“, ako „výpar“ v Gen. 2:6.

1605 Al., podľa iných, „preciedzajú sa *ako* dážď podľa *veľkosti* jeho oblaku“.

1606 Tj. „hmlou“, al.[1605] „ktorým“, tj. „dážďom“.

1607 Al. „daždia“, no nesúvisí s „dážďa“ vo v. 27.

1608 Súvisí so slovesom vo v. 30[567].

1609 Tu značí „búrkový mrak“.

www.mlos.sk/biblia

1610 Vl. „nad sebou“, no zmysel azda skôr ako v texte.
1611 Al., podľa niektorých, „halí sa *v*“.
1612 Tj. „hlbiny“, D. „korene“.
1613 Z v. 31 vidno, že sa aj tu, ako v kap. 9:8, mieni „more oblakov“[461].
1614 Vl. „pokrýva“, ako vo v. 30, tj. „ako kryt al. pokrývku prikladá“. Nesúvisí s „vkladá“ nižšie. Ohľadne zmyslu tu použitej predložkovej väzby porov. Deut. 13:8, pozn. 538. To isté sloveso je použité v kap. 38:34 v zmysle ako tam v texte.
1615 D. „svetlo“, tu a ďalej zmysel ako v texte.
1616 Tj. „rozkazuje mu“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodne.
1617 Vl. „proti predmetu útoku“, porov. príbuzný výraz obdobného významu v kap. 7:20; podľa iných „proti útočníkovi“ al. „ako tomu (potom vl. „v *úlohe* [al. „*postavení*“] toho“), ktorý s istotou zasiahne“.
1618 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
1619 Tu v takomto zmysle („hrmenie“, „rachot“).
1620 Vl. „riadi ho“, „razí mu cestu“.
1621 Vl. „krídlam“, „cípom“ (Num. 15:38, pozn. 611). Ďalej obdobne.
1622 Tj. „za blýskaním“.
1623 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[151] odvodený.
1624 Al. „nádhery“, „vznešenosti“, „velebnosti“, „slávy“.
1625 Tj. „blesky“.
1626 Tu použité v platnosti príslovky.
1627 Vl. „nevieme“, „nepoznáme“.
1628 Pozri Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 393.
1629 Al. „moc“, tu azda v zmysle „prejav jeho sily al. moci“.
1630 Tu v zmysle „pevne ju drží“, al., podľa iných, „ochromuje ju mrazom“.
1631 Ako „na postriežke“ v kap. 38:40, kde je preklad zvolený vzhľadom na tam použitú predložkovú väzbu.
1632 Tu v obraznom zmysle; podľa iných „z komory *juhu*“, obdobne ako v kap. 9:9[465].
1633 D. „od rozháňačov“ (al. „roztrusovačov“), zmysel azda ako v texte, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1634 Tu D. „*sa* dáva“.
1635 Al. „nastáva mráz“.
1636 Al. „stláča“, „stiesňuje“, vl. „*je* v zužovaní“ atď.; ako „úžiny“ v kap. 36:16.
1637 Al. „zráža“, „zvrhuje“, pri prietrži mračien.
1638 Al. „zaplašuje“, ako v kap. 18:11. V kap. 38:24[1703] v podmetnom zmysle.
1639 Al. „roztrusuje (al. „rozsypáva“, „rozsieva“) oblaky[137] svojho blýskania“[1615], tj. „búrkové mraky“.
1640 Tj. „oblak(u)“, nižšie vo v. 12 „oblakov“.
1641 Množné číslo možno aj v zmysle „jeho pokynmi al. povelmi“.
1642 D. „všetko, čo“.
1643 Al. „nachádzať *svoj cieľ*“, „dospievať *k svojmu určeniu*“.
1644 Tj. „ak to jeho zem zasluhuje“.
1645 Tj. „prejav laskavosti“.
1646 Tj. vari „úmysla“, „zámeru“.
1647 Obdobný tvar ako v kap. 10:3, tu, pravda, v doslovnom zmysle.
1648 Tj. „ako to, že sa pri váhe svojho obsahu tak vysoko vznáša“.
1649 D. „ktorý (al. „*ten,* čo“) tvoje“, zmysel ako v texte, al., podľa iných, „že (al. „ako *to, že*“, tj. „vyznáš sa v tom, že al. ako *to, že*“) tvoje“.
1650 Vl. „od juhu“, zmysel predložkovej väzby obdobný ako u Jóš. 11:23, pozn. 453, možno teda voľnejšie „keď je zem chránená pred južným vetrom“[118].
1651 D. „*s* ním“.
1652 Al. „Dával si s ním“.
1653 Al. „rozprestretie“, „rozloženie“, vl. „rozpínať“ atď., sloveso súvisiace s „klenba“ v Gen. 1:6, pozn. 10. V texte opis vzhľadom na nasledovnú väzbu s 3. pádom.
1654 Pozri Exod. 38:8, pozn. 1236, kde, pravda, je použitý iný (príbuzný) výraz.
1655 Tj. „nevedomosť“.
1656 Vl. „vyrozprávať“ (napr. Gen. 24:66, pozn. 417), tu zmysel ako v texte.
1657 Pozri 2 Sam. 17:16, pozn. 701.
1658 Al., podľa iných, „ak voľakto prevraví, musí byť rozdrvený!“
1659 D. „nemôžu“[39], tj. „ľudia“.
1660 D. „ono“.
1661 Tj. „oblohu“, „vyjasňuje ju“ rozháňaním al. odháňaním oblakov.
1662 D. „zlato“, tj. „slnečné svetlo“ („zlaté slnko“).
1663 Al. možno „prebleskuje“, „presvitá“, tu v takomto zmysle.
1664 Tj. „zpoza temných mrakov“; inak „od severu“, porov. Is. 14:13, no preklad v texte vyjadruje pôvodný význam tohto výrazu („cáfón“), ktorý sa síce spravidla používa v zmysle „severu“, no ktorý je odvodený od slovesa „cáfan“, „skrývať“, „ukrývať“, pozri kap. 10:13 a ďalej[524], a značí teda vl. „skryté (al. „temné“, porov. slovenské „polnoc“) miesto“ (al. „oblasť“). Hoci sa drvivá väčšina známych mi prekladov tu pridržiava zmyslu „od al. zo severu“, nazdám sa, že znenie, ktorému som s nemnohými dal v texte prednosť, oveľa lepšie zodpovedá textovej súvislosti (ako protiklad k v. 21). Niektorí chápu predošlé „zlato“ doslovne a podávajú toto miesto v zmysle „zo severu prichádza zlato“, niekedy s poukazom na to, že „sever“ bol vtedy považovaný za tajomnú zlatonosnú oblasť.
1665 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.
1666 Al. „pri *Вони*“, „pred *Воном*“.
1667 Tj. „neprekrúca“, porov. iné sloveso v Exod. 23:3 a ďalej, pozn. 786, v tejto súvislosti obdobného významu.
1668 Al., podľa iných, „*v* moci a súde a plnosti spravodlivosti; neponižuje“, tj. „nikoho“, al. „neubližuje“ („nikomu“).
1669 Tu v zmysle „nedbá“.
1670 D. „*na* všetkých múdrych“, tj. „premúdrelých“, „samých seba za múdrych považujúcich“ (tak Vulgata).
1671 Tu možno aj „úmysel“, „zámer“, tj. „môj“ (Hospodinov).

www.mlosovak.eu

1672 Na vymeranie.
1673 Hebr. „hatebbáú“, porov. Exod. 26:24, pozn. 921. Pozri aj Prísl. 8:25, pozn. 443.
1674 Pozri Exod. 26:19, pozn. 916.
1675 Pozri Gen. 31:51, pozn. 842.
1676 D. „pri plesaní spolu“.
1677 Al. „vyprýštení“, „vyvalení“, „prevalení“, „výpadu“ (Sud. 20:33).
1678 Al. možno „plienky“[137].
1679 Al. „*vy*tesal“, „*vy*sekal“.
1680 Vl. „prichádzať“, „dochádzať“.
1681 Al. „pýche“, „nadutosti“; podľa niektorých „nádhere“.
1682 Tu v takomto zmysle (hebr. „gal“, množné číslo „gallím“, „čosi, čo sa valí“, ako sa „valia“ kamene, porov. Jóš. 5:9, pozn. 190).
1683 D. „od“, tj. „od *začiatku*“.
1684 Tj. vari „aby nastalo“.
1685 Al. „Ukázal si úsvitu“.
1686 Pozri Sud. 16:3, pozn. 755.
1687 Al. „vytrasení“.
1688 Tj. „zem“.
1689 Tj., ako beztvará hlina dostáva vtlačením pečatidla pevný a určitý tvar, tak sa všetko na zemi pri brieždení vynára z tmy a prejavuje sa zreteľne v svojej skutočnej podobe.
1690 Tj. „veci na zemi“, al., podľa podaktorých, „zlovoľní“.
1691 Ako „postaviť sa“ v kap. 1:6 a 2:1; al. „vyvstávajú“, tj. „vystupujú zreteľne najavo“.
1692 Vl. „zadržuje“, ako v kap. 22:13.
1693 Lebo ich svetlom je tma (kap. 24:16n.).
1694 Porov. Num. 15:30, pozn. 601.
1695 Al. „najhlbším vnútrom“, inak „prešiel si sa pri spytovaní“.
1696 Vl. „pozornosť na šírky“, množné číslo azda v zmysle ako v texte.
1697 Pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
1698 Pozri v. 4.
1699 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
1700 Al. „vstúpil do zásobární“.
1701 Ako „krupobitie“ v Exod. 9:18nn.
1702 Pozri 2 Sam. 17:11, pozn. 694.
1703 Al. „rozptyľuje“, „rozširuje“.
1704 Vl. „rozdelil“, pozri Gen. 9:19, pozn. 299. Nie ako „rozdeľuje“ vo v. 24.
1705 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 726.
1706 Al. „prívalu“, „lejaku“, iný výraz ako v kap. 14:19[711], no odvodený od slovesa „splachuješ“ tamže.
1707 Al. možno „zem nikoho“.
1708 Al. „ľudoprázdnu“.
1709 Tu v takomto zmysle; porov. Num. 30:12, pozn. 1013.
1710 Al., podľa podaktorých, „nádrže“, „ohrádzky“, „záchytky“, „rybníky“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1711 D. „ako kameň“, tj. „mrznutím sa zhusťuje, tuhne ťaby v kameň, a tým ako tekutina mizne“.
1712 Sloveso ako „dobyli“ v Jóš. 6:20 a ďalej, zmysel ako v texte („prichytávajú sa“, tj. „navzájom“); zvratný tvar, v ktorom sa v SZ vyskytuje len tu a v kap. 41:17.
1713 Sloveso ako „uviazala“ v Gen. 38:28, obdobne aj tu v kap. 39:10 a 41:5; na tomto mieste azda zmysel ako v texte („zošnurovať“ al. možno „uzavrieť“, „uvážnić“, tj. „znemožniť al. obmedziť ich uplatnenie“).
1714 Al. možno „príjemnosti“, hebr. „maadanóth“, v podstate ten istý výraz ako „maadaním“, „lahôdky“, v Gen. 49:20, pozri príbuzný výraz v 2 Sam. 1:24, pozn. 74. No tohto zmyslu sa v podstate pridržiava len veľmi málo zo známych mi prekladov, ako napr. český kralický preklad („zavázati… rozkoše“); valná väčšina ostatných tento výraz považuje za tvar vzniknutý prešmyknutím spoluhlások (porov. 2 Sam. 22:46, pozn. 916) z predpokladaného, ale nikde nedoloženého výrazu „maanadóth“, ktorý odvodzujú od slovesa „ánad“, „ovíjať“ (kap. 31:36), a chápu toto miesto v zmysle „uviazať al. možno utiahnuť putá“; tak v podstate aj LXX („synékas… desmon“, „spojil al. možno utiahol si puto“). Ojedinelý je preklad Vulgaty „coniungere valebis micantes stellas Pleiadas“, „dokážeš spojiť kmitajúce (al. „mihotajúce“) sa hviezdy Plejady“; ktorého predloha sa sotva dá spoľahlivo zistiť.
1715 Al. možno „súhvezdia“ vôbec, hebr. „mazzóróth“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1716 Mienia sa, podľa niektorých, 3 hviezdy v „oji“ Voza, al. „chvoste“ Medveďa. Inak možno voľajaké menšie hviezdy v okolí Arktúra.
1717 Pozri Exod. 12:17, pozn. 388.
1718 D. „nebies“, no tu sa chápe ťaby v jednotnom čísle; preto je nižšie „jeho“.
1719 Al. „vládu“, „panovanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1720 Al. „príval“, „záplava“ (kap. 22:11), no nie ako vo v. 25[1706] ani ako v kap. 14:19[711].
1721 Tu v doslovnom zmysle.
1722 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
1723 Podľa rabínskych tradícií „v obličky“, ako v Žalme 51:6. Výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
1724 Tu azda „zmysel“, „význam“.
1725 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1726 Pozri aj Gen. 15:5, pozn. 417.
1727 Vl. „pokladá“, tj. „ležmo“, „prevracia“, takže z nich voda vytieka. Porov. Lev. 15:16n, pozn. 488.
1728 Al. „mechy“, ako napr. v 1 Sam. 1:24. Tu sa mienia „mraky“.
1729 Tu vari v cieľovom al. smerovom zmysle („do zlievania“, „na zlievanie“).
1730 Al. „stiekanie“, ale súvisí so „zliatinu“ nižšie[1731]. Tvar toho istého slovesa je v kap. 41:23n.
1731 Pozri 1 Kráľ. 7:37, pozn. 423.
1732 Al. „pevne držia pohromade“.
1733 Al. „dychtivosť“, „lačnosť“, „chuť“, tj. „na žranie“, vl. „život“, tu v zmysle „prejav života“, „životnú potrebu“.
1734 Al., podľa niektorých, „v húšti“.
1735 Pozri Gen. 27:3, pozn. 662.
1736 Ako „volajú o pomoc“ v kap. 35:9 a inde.
1737 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.

www.milos.sk

1738 D. „vystriehnuť pracovanie jeleníc".
1739 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1328; al. možno „zvíjajú („krivia", „hrbia") sa".
1740 Ako „roztína" v kap. 16:13, teda vl. vari „prerezávajú", „prelamujú", „pretrhávajú", „rozštepujú" al. skôr „nechávajú prerezať sa" atď.
1741 Al. „v šírom poli".
1742 D. „slobodného" (Exod. 21:5).
1743 Hebr. „áród", iný názov divého osla, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1744 Al. „neplodnú", „neúrodnú".
1745 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
1746 Ako „hrmenia" v kap. 36:29.
1747 Al. „vysliedené", „vyskúmané", odvodené od slovesa „preskúmavajú" v Num. 13:2 a obdobne ďalej.
1748 Pozri Num. 23:22, pozn. 900; tu, podľa niektorých, „nosorožec".
1749 Pozri Deut. 2:30, pozn. 73.
1750 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
1751 Tj. „zapriahnuť".
1752 Tj. „bránami kypriť pôdu v nížinách", inak pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
1753 Vl. „opustiť", ďalej obdobne; vo v. 14 tiež „opúšťa v" (al. „na", nie ako „na" nižšie).
1754 Nie ako „sa… spoliehať" vo v. 11[321].
1755 Tak podľa čítaného textu; písaný text má znenie „že sa tvoje semä bude môcť".
1756 Tj. v žatve.
1757 Podľa písaného textu[1755] by sa malo čítať „a že *on ho* bude vedieť".
1758 D. „výkrikov", „škrekov", básnické označenie kričiacej al. škrekotajúcej pštrosej samice.
1759 Sloveso ako „sa… radovať" v kap. 20:18.
1760 Al. „bociana", pozri Lev. 11:19, pozn. 337; no tento výraz zároveň značí „súcitná", „láskavá", „milosrdná", pozri 2 Par. 6:41, pozn. 325, takže tu možno čítať „či *je to* súcitná (atď., tj. „znesené vajcia a vyliahnuté mláďatá kryjúca a zahrievajúca") peruť a perie".
1761 Tj. „každé al. ktorékoľvek vajce".
1762 Vl. „strachu", tj. azda „nestarie (al. „nestrachuje") sa, že jej lopota je nadarmo".
1763 Al. „a nevybavil ju rozumom".
1764 Al. „Teraz".
1765 Vl. „pobodáva", „povzbudzuje", tj. „na vybehnutie".
1766 Al. „máva *krídlami* na výšine".
1767 Ako v Gen. 49:17, pozri tam kap. 50:9, pozn. 1378.
1768 Podľa iných „vysokosťou", „vznosným vzopätím", výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1769 Al. „cválať", „klusať".
1770 Tj. „preskúmavajú územie pred bitkou"; staré a valnou väčšinou aj známe mi novšie preklady bez ohľadu na skutočnosť, že je tu sloveso v množnom čísle, podávajú toto miesto v znení „V doline hrabe (al. „kope", tj. „netrpezlivo kopytami") a"; no nazdám sa, že hebrejské znenie, ktoré som s nemnohými uprednostnil, plne zodpovedá textovej súvislosti bez neodôvodneného nahrádzania množného čísla jednotným, alebo, ako v slovenskom preklade prof. Roháčka („*jeho nohy* hrabú"), dopĺňania textu slovami, akých v pôvodine niet.
1771 Al. „strachom (al. „ľakom") zmätený" (Jer. 17:18); nesúvisí so „strachu" vyššie.
1772 D. „tvárou", ďalej obdobne.
1773 Vl. „nevracia"; al. „od blízkosti meča sa ne*od*vracia".
1774 Al. možno „proti nemu".
1775 Pozri Sud. 3:22, pozn. 203.
1776 Ako v 1 Sam. 17:6, nie ako tu napr. v kap. 33:18[1479].
1777 Al. „prehltáva", vl. „srká" (Gen. 24:17, pozn. 612).
1778 Tj. „rúti sa kupredu" („hlce al. prehltáva kilometre").
1779 Vl. „a nedôveruje, ani v" („a nedá si povedať, ani na"), zmysel ako v texte.
1780 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
1781 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21, tu len iná predložka, zmysel v podstate ten istý.
1782 D. „každej trúbe"[1780].
1783 Tj. „rehce".
1784 Tj. „hriemavý hlas povelov".
1785 Tu „vojnový pokrik".
1786 Pozri Lev. 11:15, pozn. 329.
1787 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
1788 Vl. „dvíha", „vyzdvihuje".
1789 Pozri 1 Sam. 14:4n., pozn. 354.
1790 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
1791 Vl. „nocuje", sloveso ako napr. vo v. 9, opisom v texte sa usilujem vyjadriť zmysel zvláštneho zvratného tvaru tu použitého.
1792 Ako v Deut. 22:6, nie ako „mláďatá" inde v tejto knihe; výraz sa používa len o mláďatách vtákov.
1793 Nie ako vo v. 24[1777].
1794 D. „v čom".
1795 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
1796 Pozri Mat. 24:28.
1797 Al. „mravokárca", „kto rád napomína al. poúča".
1798 Al. „ľahký" v zmysle „bezcenný", „nanič", pozri „zľahčovaní" v 1 Sam. 2:30, „stratila… vážnosť" v Gen. 16:4; porov. aj Dán. 5:27, kde, pravda, je použitý iný výraz.
1799 Al. možno „prejavil som sa[550] nepatrným".
1800 Al. „dokonca".
1801 Al. „prejaviť", „ukázať", „dokázať", vl. „aby si mohol byť", no tu azda skôr v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
1802 D. „podobným jemu".
1803 Pozri príbuzné sloveso v kap. 8:11; 10:16[418].
1804 D. „v tom zahrabanom", zmysel vari ako v texte.
1805 Al., podľa niektorých, „tým zahrabaním zastri" (al. „zahaľ").
1806 Čo do hláskovej podoby ten istý výraz ako „zver", „dobytok"[599], no tu ide o prepis egyptského názvu istého veľkého zvieraťa z hrubou kožou, možno „hrocha", podľa niektorých „slona".
1807 D. „s tebou".
1808 Al. „šľachách", no nie ako vo v. 17.
1809 Výraz vyskytujúci sa v SZ v tomto význame len tu.
1810 Vl. „kosti", no nie ako vyššie.
1811 Vl. „chcejúci ho upraviť"[1451].

www.mosaikeu

1812 Tj. „na jedenie al na obetovanie“ (al. len „obetovať“, pozri Lev. 9:7, pozn. 277).
1813 Vl. „približuje“[1851], tu asi v zmysle „nech to len skúsi“.
1814 Podľa iných „*len* jeho Tvorca môže priložiť svoj meč“ al. „jeho Tvorca *mu* podal (al. „vedel podať“, Gen. 27:25) jeho meč“ (potom sa tento výraz chápe v zmysle „jeho zuby“). No dal som s nemnohými prednosť zneniu, ktoré podávam v texte, najmä preto, že dává dobrý zmysel bez dopĺňania textu slovami, akých v pôvodine niet.
1815 Vl. „výťažok“, „výnos“ („čo sa na vrchoch urodí“).
1816 Sloveso ako „smeje sa“ napr. v kap. 39:7, tu iný tvar so zmyslom ako v texte, pozri Sud. 16:25, 27, pozn. 793.
1817 Nie ako v kap. 9:26[486]; al. „šariny“, no nie ako v kap. 8:11[417].
1818 V pôvodine slovná hra: „ceelím“, „lotosy“, „cileló“, „jeho tieň“.
1819 Tu bez predložky, len so zámennou príponou.
1820 Al. „topole“.
1821 Al. „počína si dravo“ (al. „násilne“), keď vystúpi z brehov.
1822 Pozri 1 Sam. 23:26, pozn. 873.
1823 D. „v jeho očiach“, tj. „v jeho dohľade al. zornom poli“.
1824 Vl. „brať“, tu najskôr v zmysle „robiť prípravy na jeho chytenie“.
1825 Vl. „osídlom“, „pascou“, „nástrahou“ (Exod. 23:33, pozn. 831), tu v zmysle ako v texte („povrazom“ na ďalej uvedený účel uspôsobeným).
1826 Tu značí „krokodíla“.
1827 Al. „hákom“, no nie ako vo v. 2[1829].
1828 Tj. „povraz al. nosný kruh z trstiny“; výraz sa v tejto knihe vyskytuje ešte len vo v. 20 tejto kapitoly.
1829 Pozri 2 Par. 33:11, pozn. 1075.
1830 Iný výraz ako v 1 Kráľ. 8:28, pozn. 513, no príbuzný a v podstate rovnakého významu.
1831 Vl. „*do* veku“ (al. „večnosti“), pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
1832 Pozri Lev. 14:4, pozn. 449.
1833 Tj. „pre zábavu“.
1834 Hebr. „Kenaaním“[55]; výraz značí v užšom zmysle kenaanských kupcov, pozostávajúcich medzi Isráélovcami, a potom kupcov al. obchodníkov vôbec.
1835 Al. „posiať“, vl. „naplniť“.
1836 Tj. „len si vymysli al. vezmi do hlavy al. nech ti napadne zápasiť al. bojovať s ním“.
1837 Kapitola 41 začína v hebrejskom texte len tu.
1838 Al. „dúfanie“, „nádej“, no nie ako napr. v kap. 4:6 a i.
1839 D. „jeho“, tj. „toho, kto by sa na to (v. 8) odvážil“.
1840 Al. „lživým“.
1841 Tj. „následkom jeho uvidenia al. pohľadu (Gen. 29:17, pozn. 748) *na* neho“.
1842 Al. „si ma vopred nakloní“, tj. „mi vopred voľačo dá“.
1843 Al. „účelnosti“, podľa iných „úhľadnosti“, „pôvabu“; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1844 Al. „zostavy“, „skladby“, tj. „jeho tela“.
1845 Tj. azda „vylíči“, „opíše“, „v známosť uvedie“.
1846 Tu „panciera“.
1847 Tj. „medzi dva rady“.
1848 Vl. „žliabky“, „ryhy“, ako „riečišťu“ v kap. 6:15, „rúry“ v kap. 40:18.
1849 Tj. kostených štítkov, kryjúcich chrbát krokodíla.
1850 Vl. „tesnou“, tj. „tesne priliehajúcou“.
1851 Sloveso ako v Exod. 21:6, pozn. 682.
1852 Vl. „na jeden“.
1853 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
1854 Al. „vyžarujú svetlo“, sloveso ako „žiari“ v kap. 31:26, ten istý tvar ako tam, no tu je hádam vhodnejší preklad ako v texte.
1855 Vl. „idú“, al. „vychádzajú“, no nie ako vo v. 20 a inde[42].
1856 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1857 Vl. „rozdúcha“.
1858 D. „ako rozdúchaný hrniec a trstina“, zmysel azda ako v texte; podľa niektorých „ako rozdúchaný hrniec a(*lebo*) kotol“, potom v zmysle „ako keď sa rozhorí *oheň* pod hrncom a-(*lebo*) kotlom“.
1859 Ako „duša“ napr. v kap. 6:7; toto je v SZ jediné miesto, kde si tento výraz jednoznačne podržiava tento svoj základný pôvodný význam, porov. Exod. 23:12, pozn. 803; v prenesenom význame značí u Is. 3:20 „vôňu“, taktiež v SZ len tam, pozri tamojšiu pozn. 263.
1860 Al., podľa niektorých (aj Vulgaty, „praecedit“), „predchádza“; sloveso („dúc“) vyskytujúce sa v SZ len tu; LXX čítali „rúc“, „bežať“ (toto znenie je v 12 rukopisoch, porov. Num. 2:14, pozn. 72), a preložili teda „beží“ („trechei“).
1861 Al. „zúfalstvo“, „úzkosť“, aj tento výraz sa v SZ vyskytuje len tu; príbuzný výraz podobného významu je v Deut. 28:65, pozn. 1045.
1862 Al. možno „záhyby“, al. jednoducho „kusy“, previsnuté časti.
1863 Tu iná predložka („na“ vyššie), ktorá sa však môže vzťahovať aj na „pritavené“ nižšie, takže by potom toto sloveso tu bolo bez predložky, možno „lipnú“ al. „sú (sťaby) zlepené“ navzájom“.
1864 Pozri Deut. 24:6, pozn. 879.
1865 Al. „vyliezania nahor“, tj. „z vody“.
1866 Vl. „silní“, „mocní“.
1867 Pozri Num. 22:3, pozn. 832.
1868 Pozri Sud. 7:15, 20, pozn. 478; tiež „pre rany“[374].
1869 Al. „ohromenie“.
1870 D. „Dostihnuvší (Gen. 31:25) ho“.
1871 Tj. „meč v ňom“.
1872 Tj. „a treba vziať na seba“; al. možno „*ani*“, ak sa sa sloveso tu vyššie použité[566] chápe v zmysle „obstáť“, „odolať“.
1873 Výraz tu preložený „pancier“, hebr. „širjáh“, vyskytujúci sa v SZ len tu, sa chápe ako znamenajúci to isté, čo príbuzné „širjón“, „pancier“, v 1 Sam. 17:5 a na iných miestach; no niektorí sa nazdajú, že znamená zbraň podobného druhu ako zbrane predtým vymenované,

www.mlosovik.eu

a navrhujú tu čítať „strela a*ni* oštep“ (al. „šíp“, „hrot šípa“, „harpúna“ a pod.).

1874 Tj. „šíp“.

1875 Al. „palcáty“, „sekery“, „mlaty“.

1876 Tj. „naspodu jeho tela“.

1877 Tj. „šupín al. štítkov“.

1878 Al. „zárezy“, tj. „otisky svojho tela“, keď sa po bahne pohybuje; podľa iných „mláťací smyk“, porov. Lev. 26:5, pozn. 863, tj. odtlačky al. stopy sťaby mláťacieho smyku, keby sa ním po bahne pohybovalo. Inak možno „prelieza bahnom *ako* mláťací smyk“.

1879 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552; tj. „vodu v hĺbke ako v kotle“.

1880 Tj. „vodu v ňom múti“; porov. príbuzný výraz v Exod. 30: 25, pozn. 1093.

1881 Tj. „zanecháva svetlú stopu“.

1882 Al. možno, voľnejšie, „za bielovlasú“.

1883 Porov. príbuzné sloveso v kap. 30:19[1350].

1884 D. „jeho“.

1885 Al. možno tiež „nieto vlády (al. „panovania“, Dán. 11:4, pozn. 742; Zech. 9:10, pozn. 354) nad ním“[1884].

1886 D. „na *to, aby bol* bez bázne“ (Gen. 9:2).

1887 Tu, pravdaže, v celkom inom zmysle ako v kap. 21:27.

1888 Pozri Gen. 11:6, pozn. 339.

1889 Al. možno „sa vyslovoval *o tom,* čo som nechápal“ (al. „nerozumel“).

1890 Al. „*veci* podivuhodné nado mňa“[1551], tj. „nad moje chápanie“. Porov 1 Sam. 30:10, pozn. 1019.

1891 Vl. „ľutujem“, ako napr. v Exod. 13:17, no tu skôr v zmysle ako v texte.

1892 Pozri Gen. 40:14, pozn. 531.

1893 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905.

1894 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1080.

1895 D. „a pridal[951] Hospodin všetkého… na dvojnásobok“.

1896 Pozri Deut. 2:10, pozn. 134.

1897 Pozri Gen. 33:19, pozn. 898.

1898 Pozri Gen 24:22, pozn. 617, tu aj „prsteň“.

1899 Hebr. „Jemímáh“, tj. „denný jas“ al. „krásna ako deň“.

1900 Hebr. „Kecíáh“, tj. „kassia“ (Exod. 30:24).

1901 Vykladá sa spravidla ako „roh (al. „rožtek“, 1 Sam. 16:1, 13) líčidla“ (2 Kráľ. 9:30, pozn. 450), no rovnako dobre sa hádam toto meno dá chápať v zmysle „žiara (al. „lúč“, Hab. 3:4, pozn. 224, porov. Exod. 34:29n., pozn. 1202) drahokamu“ (1 Par. 29:2, pozn. 878).

1902 Al. možno „sa dožil sto a štyridsiatich“.

1903 Pozri Gen. 35:29, pozn. 643.

www.milos-pik.eu

ŽALMY[1]

PRVÁ KNIHA

ŽALM 1

(1)Blaho[2] muža, ktorý[3] nechodieva[27]
podľa zmýšľania[4 5] zlovoľných
a nestáva[6 27] na ceste hriešnikov
a nesedáva[27] v zasadaní[7] posmievačov,
(2)lež jeho potešenie[8] *je* v[9] zákone[10]
Hospodina, takže[11] dňom a*j* nocou
o jeho zákone[5 10] rozjíma[12]!
(3)Ten[11] bude[13] ako strom zasadený pri
potokoch[14] vôd, ktorý v svoj čas dáva
svoje ovocie, ktorého[15] lístie[16] nevädne,
a všetko, čo robí, sa darí[17].
(4)Nie tak zlovoľní, lež ako plevy, ktoré[18]
odvieva[19] vietor[525].
(5)Preto nemôžu[20] zlovoľní *ob*stáť[21]
na súde[22] *ani* hriešnici v zhromaždení[23]
spravodlivých, (6)lebo Hospodin
pozná cestu spravodlivých, a*le* cesta
zlovoľných zaniká[24].

ŽALM 2

(1)Načo sa národy[25] rozhrmeli[26 27]
a ľudské plemená[28] zmýšľajú[12 29]
ničotnosť[30]?
(2)Králi zeme sa postavujú a kniežatá sa
spolu uradili[31] proti Hospodinovi
a proti jeho pomazanému:
(3)Roztrhajme[32 33] ich putá[1615 2297]
a pozhadzujme[33] zo seba ich povrazy!
(4)Sídliaci[34] v nebesiach sa smeje[13], Pán
sa im vysmieva[13 35];
(5)vtedy[36] k nim bude hovoriť v svojom
hneve a v svojom popudení[37 38 39] ich
bude ľakať[40]:
(6)Veď[11] ja som dosadil[41] svojho kráľa[42]
nad Cijjónom, svojím svätým
vrchom[43].
(7)Budem vyprávať[44] o ustanovení[45]
Hospodina: Povedal ku mne[46]: Ty *si*
môj Syn, ja som ťa dnes splodil;
(8)vyžiadaj odo mňa a budem dávať
národy[25] *v* tvoje vlastníctvo[47], a *v* tvoju
držbu[48] posledné končiny zeme.
(9)Budeš[20] ich drviť palicou[49] *zo* železa,
ako nádobu[50 51] hrnčiara[52] ich roztĺkať.
(10)Nože[53] teda[54], králi, nadobudnite
rozum[55], dajte sa napraviť[56],
sudcovia[22 57 58] zeme;
(11)s bázňou[59 60] uctievajte[61] Hospodina
a s chvením[60 1289] jasajte,
(12)bozkávajte Syna[62], aby sa
nepopudzoval, takže[11] by ste museli[20]
cestou zhynúť, keby sa len[63] trocha
rozhorieval jeho hnev. Blaho[2 64]
všetkých na neho sa spoliehajúcich[65]!

ŽALM 3

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67] na jeho úteku pred
tvárou[68] Avšálóma, jeho syna.

(1)Hospodine, ako[69] sa množia moji
protivníci[70]! Mnohí proti mne
povstávajú;
(2)mnohí o mojej[71] duši vravia: Nieto pre
neho[72] v Bohu záchrany[73]! Seláh[74].
(3)A*le* ty, Hospodine, *si* štítom[75] vôkol
mňa, mojou slávou[76] a pozdvihujúcim
moju hlavu!
(4)Svojím hlasom volám k Hospodinovi,
i odpovedá mi zo svojho svätého
vrchu[43]. Seláh[74].
(5)Ja som ľahol a usnul; precitol som,
lebo ma Hospodin podpiera.
(6)Nebudem sa báť[13 59] desaťtisícov ľudu,
ktoré sa dookola proti mne položili[27 77 78].
(7)Povstaň, Hospodine, zachráň[73] ma,
môj Bože, veď si všetkých mojich
nepriateľov zbil[79] *na* líce[80], zuby
zlovoľných si povyrážal[81 82].
(8)Záchrana[73] *je* od Hospodina[67],
nad tvojím ľudom *je* tvoje požehnanie.
Seláh[74].

ŽALM 4

Riaditeľovi hudby[83]; pri strunových
nástrojoch.
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Keď budem volať[84] odpovedaj mi,
Bože mojej spravodlivosti!
V tiesni[85 86] si mi zaistil priestor[87]; buď mi
milostivý[88] a počuj moju modlitbu!

www.mlosavik.eu

(2)Synovia muža, dokedy[69 89] *bude* moja
česť[76] na hanbu[979 1011]? Milujete
ničotnosť[30], usilujete sa *o*[90] lož[91]
– seláh[74] –
(3)no[11] vedzte, že Hospodin zbožného[92]
vyznačil[93] pre seba[72]; Hospodin bude
počuť, keď k nemu budem volať[84].
(4)Zachvejte sa[94 95] a nehrešte, v svojich
srdciach premýšľajte[96] na svojich
ležiskách a umĺknite! Seláh[74].
(5)Obetujte obete spravodlivosti a so
svojou dôverou sa obráťte[97 98]
k Hospodinovi[99].
(6)Mnohí vravia: Kto nám môže[20] ukázať
voľačo dobré? – Povznes[100] nad nami
svetlo svojej tváre, Hospodine!
(7)Dal si v moje srdce radost *väčšiu*
od doby[101], *keď* sa ich[102] obilie a ich[102]
mušt rozmnožili!
(8)V pokoji budem zároveň[103] líhať *aj*
usínať, lebo ty, Hospodine, mi
o samote[104] dávaš v bezpečí[97 105] bývať.

ŽALM 5

Riaditeľovi hudby[83]; k flautám[106].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Vpúšťaj v uši[107] moje výroky[2457],
Hospodine, všímaj si[108] môj šepot[109],
(2)venuj pozornosť[110] hlasu môjho
volania o pomoc, môj kráľu a môj
Bože, lebo k tebe sa modlím.
(3)Hospodine, ráno budeš počuť[13] môj
hlas, ráno ti budem predkladať[13 111]
a dychtivo vyčkávať[13 112];
(4)veď ty nie *si* bohom záľuby[8]
v zlovôli[113 114], zlý *u* teba nebude
pobývať[13 115 116],
(5)naproti tvojim očiam nemôžu[20] *ob*stáť
vystatovační[117 118 119], všetkých pôsobcov
mrzkosti[120] nenávidíš[13],
(6)hubíš hovoriacich lož[91] – muža krvi[121 122]
a klamu[123] si Hospodin oškliví[124].
(7)No[11] ja v množstve[38] tvojej láskavosti[125]
smiem[20] vstúpiť *v* tvoj dom, v úcte[59]
k tebe sa klaňať *smerom* k tvojmu
svätému chrámu[43 126 127].
(8)Hospodine, veď[128] ma v svojej
spravodlivosti vzhľadom na mojich
nepriateľov[129],
urovnaj[130 131] moju cestu pred mojou
tvárou,
(9)veď v jeho[132] ústach nieto *ničoho*
spoľahlivého[133], ich vnútro *je* zhuba[2 134],
ich hrdlo otvorený hrob, svoj jazyk
uhládzajú.
(10)Nechaj ich pykať[135], Bože, nech
padajú[33] následkom[136] svojich
zámerov[137],
v množstve[38] ich prestúpení[138] ich
zapuď[139], lebo sa proti tebe dopustili
neposlušnosti[140]!
(11)A všetci na teba sa spoliehajúci[65 141]
sa budú radovať, navždy[142] budú
plesať, i budeš nad nimi prestierať
clonu[143]
a milujúci tvoje meno budú v tebe jasať,
(12)lebo ty, Hospodine, žehnáš[13]
spravodlivého, blahovôľou[144] ako
štítom[145] ho obkladáš[13 146].

ŽALM 6

Riaditeľovi hudby[83]; pri strunových
nástrojoch, na šemínith[147].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, kiež ma v svojom hneve
netresceš[33 148] a v svojom popudení ma
nekarháš[33 56 149];
(2)buď mi milostivý[88], Hospodine, lebo
ja *som* slabý[150], uzdrav ma, Hospodine,
lebo moje kosti sú[27] otrasené[151]
(3)*aj* moja duša je veľmi otrasená[151]; a ty,
Hospodine, *až* dokedy[152]? (4)Vráť sa,
Hospodine, vytrhni[153] moju dušu,
zachráň[73] ma vzhľadom na svoj
súcit[125 154],
(5)veď v smrti nieto pripomienky teba[155];
kto ti bude prinášať chválu[156] v šeóle[157]?
(6)Zomdlel som v svojom vzdychaní[38 158],
po celú[159] noc splavujem svoje lôžko[160],
máčam svoju pohovku svojimi
slzami[18],
(7)moje oko od žiaľu[136 161] schradlo[162],
ostarelo[163] medzi všetkými
utláčajúcimi[38] ma.
(8)Odstúpte[164] odo mňa, všetci
pôsobcovia mrzkosti[120], lebo Hospodin
počul[81] hlas môjho plaču,
(9)Hospodin počul[81] moje úpenie[165],
Hospodin prijíma moju modlitbu!
(10)Všetci moji nepriatelia sa musia[20]
zahanbiť[166] a byť veľmi otrasení[151],
*od*vrátiť sa[167], okamžite sa zahanbiť[166].

www.milos-pavlik.eu

ŽALM 7

Šiggajón[168] od Dávida[67], ktorý
zaspieval Hospodinovi pre slová[169]
Kúša, syna Jemíního[170].

(1) Hospodine, môj Bože, na teba sa
spolieham[27 65], vyslobo*ď*[73] ma od
všetkých prenasledujúcich[171] ma, áno[11],
vyprosti ma,
(2) aby moju dušu ako lev nerval[172],
strhnúc[173], a nebolo by vyprosťujúceho.
(3) Hospodine, môj Bože, ak som
vykonal toto, ak je v mojich dlaniach[174]
bezprávie[175],
(4) ak som zlým odmenil[176] žijúceho
v pokoji[177] *voči* mne – *b*a, vytrhoval[153]
som[178] *toho, ktorý* ma bez príčiny
utláčal[179] –
(5) nech moju dušu prenasleduje[33]
nepriateľ a dostihuje[33 180] a k zemi
zašľapuje[33] môj život a do prachu[181]
kladie[33 182] moju česť[76 183]! Seláh[74].
(6) Povstaň, Hospodine, v svojom hneve,
pozdvihni sa[100] proti zlosti[2 38 184]
utláčajúcich[185] ma a precitni ku mne;
prikázal si súd[22],
(7) i bude[20 186] ťa obstupovať
zhromaždenie[23] ľudských plemien[28]
a nad ním[187] sa vráť do výsosti.
(8) Hospodin bude súdiť[188] národnosti[189].
Zaisti mi právo[190], Hospodine,
podľa mojej spravodlivosti a podľa mojej
bezúhonnosti[191], *ktorá je* pri[192] mne;
(9) nech, prosím[193], musí[20 33] ustať[194] zloba
zlovoľných a kiež chceš[20 33 195] upevniť[133]
spravodlivého!
Áno[11], spravodlivý Boh skúške podrobuje
srdcia a*j* obličky[196 197].
(10) Môj štít[75] *je* na Bohu[198],
vyslobodzujúcom[73] úprimných[199]
srdcom[113].
(11) Boh *je* spravodlivý sudca[22 57 58], áno[11],
Boh, rozhorľujúci sa[2208] v každý[159] deň.
(12) Ak sa nechce[20 200] obrátiť[201], brúsi[202]
svoj meč, napäl[27 203] svoj luk
a pripravil[27 133] ho[204]
(13) a pripravil[27 133] si[205] nástroje[50] smrti,
svoje šípy robí horiacimi[206].
(14) Hľa, zvíja[200] sa[207] mrzkosťou[120], lebo[11]
otehotnel[27] strasťou[208 209] a rodí
podvod[210];
(15) vykopal jamu[211] a prehĺbil ju a padol
v priepasť[212], *ktorú* zriadil.
(16) Jeho[213] strasť[208 214] sa bude vracať
na jeho hlavu
a jeho násilníctvo[215] bude na jeho temeno
zostupovať.
(17) Budem chváliť[156 216] Hospodina podľa
jeho spravodlivosti a meno
Hospodina, Najvyššieho[533], pri hudbe
ospevovať[66 217 218].

ŽALM 8

Riaditeľovi hudby[83]; na gittíth[219].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1) Hospodine, náš Pane, aké[69]
vznešené[220] *je* tvoje meno vo všetkej[159]
zemi, pre ktorú príčinu[221] svoju
velebnosť[222] polož[223 224] nad nebesá[225]!
(2) Ústami[136] batoliat a dojčiat[226] si založil
moc[227] vzhľadom na utláčateľov[70]
tvojich[228], na umlčanie[229] nepriateľa[228]
a pomstivca[230].
(3) Keď[231] vidím tvoje nebesá, dielo[232]
tvojich prstov, mesiac a hviezdy, ktoré
si zasadil[133] –
(4) čím *je* smrteľník[233], že *si* ho
pripomínaš, áno[11], syn človeka, že si
ho všímaš[234]?
(5) Áno[11], dal si mu málo chýbať
do *rovnosti* Bohu[235 236] a ovenčil[146]
si ho slávou[76] a nádherou[237],
(6) dávaš mu vládnuť[238] nad dielami[232]
svojich rúk; všetko si položil[239]
pod jeho nohy,
(7) drobný dobytok a hovädzí dobytok[240],
to všetko[241 242], a tiež zvieratá[243] poľa,
(8) vtáctvo[244] nebies a ryby more, *všetko*[245]
prechádzajúce chodníkmi[246] morí.
(9) Hospodine, náš Pane, aké[69] vznešené[220]
je tvoje meno vo všetkej[159] zemi!

ŽALM 9

Riaditeľovi hudby[83]; na Múth-labbén[247].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1) Budem chváliť[156 216] Hospodina celým
svojím srdcom, chcem[20] vyrozprávať[44]
všetky tvoje divy[248],
(2) radovať sa a jasať v tebe, pri hudbe
ospevovať[66 217 218] tvoje meno, Najvyšší[533]!
(3) Moji nepriatelia sa pri svojom
obrate[38 201] späť[249] potkýnali[250]
a od tvojej prítomnosti[136 251 252 253] hynuli,

www.mlosmak.eu

(4)lebo *si sa pričinil o* moje právo[22]
a *o* moju súdnu vec[188] a na trón si
zasadol – spravodlivý sudca[22 57 58 254],
(5)vykričal[255] si národy[25], zahubil si
zlovoľného[256], ich meno si vyhladil[257]
navždy[142] a večne[258] .
(6)Nepriateľ, navždy[259] sú[27]
pustošenia[260] dovŕšené[261 262]! Áno[11],
vyvrátil si mestá, ich pamiatka
zahynula *s* nimi,
(7)*ale* Hospodin navždy[142] ostáva[263];
postavil[133] svoj trón na súd[22],
(8)i bude on v spravodlivosti
rozsudzovať[264] svet[265], ľudské
plemená[28] v priamosti[266] súdiť[188].
(9)A bude Hospodin záštitou[267]
utláčanému[268], áno[11], záštitou [267]
v dobách súženia,
(10)a znajúci tvoje meno budú v teba
dôverovať[97], lebo si neopustil
vyhľadávajúcich[269] teba, Hospodine!
(11)Pri hudbe spievajte[66 217] Hospodinovi,
obývajúcemu Cijjón, medzi
národnosťami[189 270] oznamujte[271] jeho
skutky[272],
(12)lebo vyhľadáva[269 273] krv[121 122], pamätá[13]
si ju[274], nezabudol krik[275]
sužovaných[276].
(13)Buď mi milostivý[88], Hospodine, viď
moje súženie[277] od nenávidiacich ma,
vyzdvihujúc[278] ma z brán smrti,
(14)aby som mohol[20] vyrozprávať[44]
všetku tvoju slávu[1 279 280], v bránach
dcéry Cijjóna jasať[281] v tvojom
vyslobodení[38 73].
(15)Národy[25] klesli v priepasť[212], *ktorú*
vytvorili[282], v sieti tej[283], *ktorú* utajili[284],
uviazla[285] ich noha.
(16)Hospodin vošiel sa známosť, vykonal
súd[22], zlovoľný[256] sa zaplietol[286]
v činnosť[287] svojich dlaní[174].
Higgájón[288], seláh[74].
(17)Zlovoľní sa musia[20] obrátiť do
šeóla[157], všetky národy[25] zabúdajúce
Boha,
(18)kým nemajetný[289] nemôže[20] naveky
byť zabúdaný, nádej tichých[276]
nemôže[20] na večnosť[258 290] zahynúť.
(19)Povstaň, Hospodine, nech
smrteľník[233] nenadobúda[33] moc[291], nech
budú[33] národy[25] súdené[58] pred tvojou
tvárou!
(20)Uvaľ[239], Hospodine, na nich hrôzu[59],
nech národy[25] vedia[33], že ony *sú*
smrteľník*mi*[233]! Seláh[74].

ŽALM 10

(1)Načo, Hospodine, stojíš v dialke,
skrývaš *sa* v dobách súženia?
(2)Zlovoľný[256] sužovaného[256 276 292]
v svojej pýche[249] ohnivo
prenasleduje[256 293]; mali by[20 294] byť
polapení v úkladoch[295] tých[252], *ktoré*[296]
vymysleli.
(3)Áno, zlovoľný sa vystatuje[13 118 119]
nad túžbou[297 298 299] svojej duše, žehná[13]
hrabivého[300], Hospodinom
pohŕda[13 301 302];
(4)zlovoľný za pozdvihnutia[303] svojho
obličaja[304 305 306] Nebude[307]
vyhľadávať[269 273]! Niet Boha – *to sú*
všetky jeho myšlienky[295].
(5)Jeho cesty sa každého času daria[308],
tvoje práva[22] *sú* pred ním[309] vysoko,
všetci jeho protivníci[310 311] – fúka[312]
na nich;
(6)v svojom srdci vraví[27 96]: Nemôžem[20]
sa vykývať[313] do pokolenia a pokolenia,
lebo *budem*[314] bez pohromy[315].
(7)Kliatia[316] sú[27] plné jeho ústa,
podvodov[123] a násilia[317], pod jeho
jazykom *je* strasť[208 213 214] a mrzkosť[122];
(8)sadá v zastrčených kútoch[318]
dvorcov[319],
v úkrytoch vraždí nevinného, jeho oči
sliedia[320] po nešťastnom[321],
(9)striehne[318] v úkryte ako lev v svojej
skrýši[322], striehne[318], aby uchvátil[323]
sužovaného[276 292]; uchvacuje
sužovaného[276 292] vtiahnutím[324] ho
v svoju[325] sieť,
(10)chúli[326] sa, krčí[327] sa, nech[11]
nešťastní[321] padnú[328] v jeho moc[329 330].
(11)V svojom srdci vraví[27 96]: Boh
zabudol, zakryl svoju tvár, nikdy[259]
nebude vidieť.
(12)Povstaň, Hospodine, Bože,
povznes[100] svoju ruku, nezabúdaj
sužovaných[276]!
(13)Prečo má[18 331] zlovoľný pohŕdať[27]
Bohom[301], vravieť[27 96]: Nebudeš
vyhľadávať[269 273]?
(14)Vidíš[27] predsa, ty pozoruješ
strasť[208 332] a žiaľ[161]; odplatiť[223 333] tvojou

www.mlosrdavik.eu

rukou[334], *to* nešťastný[321] ponecháva[335]
na tebe; osirotený – ty si[13 336]
pomocníkom.
(15)Zlom[82] rameno zlovoľného; a podlý[337]
– vyhľadávaš[269] a nenachádzaš jeho
zlovôľu?[338]
(16)Hospodin *je* vždy[142 339] a večne[258]
Kráľom, národy[25] sa z jeho zeme
vyhubia[81 340];
(17)počul si[81 341], Hospodine, túžbu[297]
tichých[276 292], ich srdce si
upevňoval[133 341 342], tvoje ucho
pozorne načúvalo[110 341 342],
(18)aby si rozsudzoval[264 323] sirotu
a utláčaného[268], a nie *že* ešte bude
smrteľník[233] zo zeme[343] stupňovať[344]
zastrašovanie[345].

ŽALM 11

Riaditeľovi hudby[83]; od Dávida[67].

(1)Spolieham sa[13 65] na Hospodina;
ako môžete[20] mojej duši vravieť:
Utečte[346 347] *na* váš vrch[348],
vtáčiky[18 349 350]?
(2)Áno, hľa, zlovoľní napínajú[203] luk,
založili[133] svoj šíp na tetivu strieľať
v temne[351 352] na úprimných[199] srdcom[113].
(3)Keď sa rútia[353] piliere, čo si počne
spravodlivý?
(4)Hospodin *je* v svojom svätom
chráme[43 126], Hospodin – jeho trón *je*
v nebesiach, jeho oči hľadia,
jeho očné viečka[354] podrobujú deti[355]
človeka[356] skúške.
(5)Hospodin skúške podrobuje
spravodlivého, *ale* zlovoľného
a milujúceho násilie[215] jeho duša
nenávidí;
(6)na zlovoľného bude daždiť pasce[357],
oheň a siru, a podielom[358] ich čaše
bude žeravý víchor[359 525],
(7)lebo Hospodin *je* spravodlivý, miluje
spravodlivosť[2], úprimný[199] bude
hľadieť *na* jeho tvár.

ŽALM 12

Riaditeľovi hudby[83]; na šemínith[147].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Pomôž[73], Hospodine, lebo zbožný[92]
vymizol[194 256] , áno, pominuli
saverní[360 361] s*pomedzi* detí[355] človeka[356]!
(2)Hovoria, každý[362] so svojím
blížnym[363], klzkou rečou[364 365]
márnosť[366 367], hovoria s dvojitým
srdcom[60 368];
(3)Hospodin bude vytínať[369 370] všetky
klzké pery[365], jazyk hovoriaci veľké
veci[371], (4)*tých,* ktorí vravia[13]:
Svojím jazykom sa vzmôžeme[81 372],
naše pery *sú* s nami, kto nám *je*
pánom?
(5)Pre[373] odieranie[374] sužovaných[276 292],
pre[373] stonanie nemajetných[289] chcem[20]
teraz povstať, vraví Hospodin, budem
uvádzať[239] v záchranu[73], túži *sa*[375]
po nej[312].
(6)Výroky[2457] Hospodina *sú* výroky[2457]
čisté, striebro pretavené[376] v tégli[377]
ohľadne zeme[378], sedemkrát
prečistené[379];
(7)ty, Hospodine, ich[380] budeš strážiť[381],
chrániť[382] ho[132 380 383] navždy[142]
pred týmto pokolením[68 384];
(8)zlovoľní sa vôkol prechádzajú[385]
za vyvyšovania nízkosti[386]
pri deťoch[355 387] človeka[356].

ŽALM 13

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, dokedy[388] ma budeš stále
zabúdať, dokedy[388] budeš predo
mnou[68] skrývať svoju tvár?
(2)Dokedy[388] budem chovať[239]
myšlienky[2 389] v svojej duši, denne
v svojom srdci zármutok[390]?
Dokedy[388] sa bude nepriateľ nado mnou
vyvyšovať?
(3)Pozri, odpovedz mi, Hospodine, môj
Bože, rozjasni[391] moje oči, aby som
neusínal smrťou,
(4)aby môj nepriateľ nevravel: *Pre*mohol
som ho, *aby* moji protivníci[70] *ne*jasali,
že sa vykyvujem[313]!
(5)A ja dôverujem[27 97] v tvoju láskavosť[125],
moje srdce bude jasať[13] v tvojom
vyslobodení[73],
budem spievať Hospodinovi, že na mne
prejavil dobrotu[176 392].

www.mlos-bajk.sk

ŽALM 14[393]

Riaditeľovi hudby[83], od Dávida[67].

(1)Blázon[394] vraví[96] v svojom srdci: Niet
Boha. Skazili[395] a odpornými spravili
svoje skutky[18 272]; niet konajúceho
dobré.
(2)Hospodin z nebies pozrel nadol
na deti[355] človeka[356], aby videl[323], či je
kto rozvážne si počínajúci[396],
vyhľadávajúci[269] Boha –
(3)všetko sa odvrátilo[164], jednotne[397] sa
zvrhli[398], niet konajúceho dobré, niet
ani jedného.
(4)Či sú[13] všetci pôsobcovia mrzkosti[120]
nevedomí, zožierajúc[399] môj ľud?
Jedávajú chlieb[400 401 402], Hospodina
nepozývajú[403].
(5)Tam[404] sa veľmi[405] zhrozia[406], lebo Boh
je v pokolení[407] spravodlivého[408].
(6)Môžete[20] mariť[166 409] úmysly[4 18]
sužovaného[276 292], predsa jeho
útočišťom[410] *je* Hospodin.
(7)Kiež príde[411] z Cijjóna vyslobodenie[73]
Isráéla! Pri Hospodinovom
*od*vracaní[412] zajatia[413] jeho ľudu bude
Jákób jasať, Isráél sa radovať.

ŽALM 15

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, kto smie[20] pobývať[115]
v tvojom stane, kto smie[20] bývať na
tvojom svätom vrchu[43]?
(2)Chodiaci bezúhonne[414] a pôsobiaci
spravodlivosť a svojím srdcom
hovoriaci pravdu[415];
(3)na svojom jazyku neroznáša[13]
klebiet[416], nerob[13] zle svojmu druhovi[363]
a na blízkeho[417] sebe[418] nevznáša[13 100]
potupy,
(4)v jeho očiach je opovrhnutiahodný[419]
v nepriazni[420], *ale* majúcich Hospodina
v úcte[59] *si* váži[421], *ak* odprisahá
na poškodenie[422], nemení[13 423 424],
(5)svojich peňazí[425] nedáva[13] na úrok[426]
a neprijíma[13] úplatku proti
nevinnému.
Tieto *veci* konajúci sa nikdy[142] nemôže[20]
vykývať[313].

ŽALM 16

Michtám[427] od Dávida[67].

(1)Ochraňuj[381] ma, Bože, lebo sa na teba
spolieham[13 65].
(2)Povedal som[27 428] Hospodinovi: Ty *si*
môj Pán, moje dobro, nieto nad teba!
(3)Ohľadne svatých, ktorí *sú* v zemi[429]: tí[11]
sú dôstojní[220 430] všetkého môjho
zaľúbenia[8 113] v[431] nich[432].
(4)Množia sa bolesti[433] tých[434], *kto* sa
poponáhľali[27] *za* iným[424 435 436];
nebudem vylievať[437] ich[438] liatych *obetí*[439]
od krvi[440] ani brať[100] ich[438] mien
na svoje pery.
(5)Mojím podielom[358] dedičstva[47 441]
a mojou časou[442] *je* Hospodin; ty
udržiavaš[443] môj lós[444].
(6)Povrazy[445] mi padli v príjemných
miestach[446]; ba, krásne dedičstvo[47]
na mňa pripadlo[447].
(7)Budem velebiť[13 448] Hospodina, ktorý
mi radí, ba aj *za* nocí ma poúčajú[56 149]
moje obličky[197].
(8)Hospodina si ustavične
predstavujem[449] naproti sebe; keď *je* mi
sprava, nevykyvujem[313] sa.
(9)Preto sa raduje[27] moje srdce a jasá
moja duša[76 450], ba aj moje mäso bude
v bezpečí[97 105] sídliť[451],
(10)veď nebudeš moju dušu
ponechávať[335] šeólu[157], nebudeš dávať
svojmu zbožnému[92] zakúsiť[452]
skazu[212 453].
(11)Dávaš mi spoznať chodník[246]
života[454], pri tvojej tvári[455] *je* hojnosť[456]
radosti[2], v tvojej pravici vždy *sú*
ľúbeznosti[446 457].

ŽALM 17

Modlitba Dávida[67].

(1)Hospodine, počuj spravodlivosť,
sleduj pozorne[110] moje volanie[458 866],
vpúšťaj v uši[107] moju modlitbu, nie
perami ľstivými[123],
(2)kiež z prítomnosti tvojej tváre[459]
vychádza[33 460] moje právo[22 461], tvoje oči
hľadia správne[266 462];
(3)skúške si podrobil moje srdce,
prezeral[234 463] si v noci, cíbril[376] si ma
a nie *že* si *čo* mohol[20] nájsť, moje
predsavzatie[464] nepre*d*chádza[465] moje
ústa;

www.miloslovy.cz

(4) ohľadne činov[466] človeka[356] som ja
skrze slovo[467] tvojich pier mal
v patrnosti[381 468] chodníky[246] násilníka.
(5) Udržiavaním[443] mojich kročají
v tvojich koľajách[469] sa nevykývali[81 313]
moje chodidlá[470].
(6) Ja ťa vzývam[13 403], lebo mi odpovedáš,
Bože, nachýľ[471] ku mne svoje ucho,
počuj moju reč[2457],
(7) prejav divuplne[93 472] svoje láskavosti[125],
záchranca[73] *tých, kto* sa na tvoju
pravicu spoliehajú[65 473], pred
odporcami[68 474 475 476],
(8) ochraňuj[381] ma ako zrenicu[477] oka,
kiež ma skrývaš[33] v tieni svojich krídel
(9) pred tvárou[68] zlovoľných, ktorí[478] ma
ničia[13 479], mojich nepriateľov –
zúrivo[480] proti mne zavádzajú[481]
obkľúčenie[482].
(10) Uzavreli sa *každý* v svoj[483] tuk[484], ústa
každého[483] hovoria[13] vo vyvyšovaní
seba[485].
(11) Naše kročaje[18 486] – teraz ma[487]
obstúpili, svoje oči usmerňujú[239]
na sklopenie[471 488] v zem[489];
(12) podoba každého[483] – ako lev, dychtí
po dravom uchvátení[172], áno[11], ako
hrivnatec[490], sadajúci v úkrytoch.
(13) Povstaň, Hospodine, vystúp proti[491]
jeho tvári, zraz[492] ho, daj svojím
mečom uniknúť mojej[493] duši pred
zlovoľným[67 494],
(14) svojou rukou pred ľuďmi[67 494 495],
Hospodine, pred ľuďmi[67 494 495]
zo sveta[496] –
ich diel[441] *je* v tom*to* živote[454], kde[11] ich
brucho[497] plníš svojím imaním[498];
synovia[355] sú sýti[499] a svoj prebytok
zanechávajú[500] svojim batoľatám.
(15) Ja budem v spravodlivosti pozerať
tvoju tvár; pri precitnutí sa budem
sýtiť tvojím zjavom[501].

ŽALM 18[502]

Riaditeľovi hudby[83]; od nevoľníka
Hospodina[67], od Dávida[67], ktorý *sa*
k Hospodinovi v deň, *keď* ho Hospodin
vyprostil z dlane[174] všetkých jeho
nepriateľov a z ruky Šáúla, vyslovil
slovami tejto piesne; i povedal:
(1) Vrelo ťa milujem[13 503 504], Hospodine,
moja sila!
(2) Hospodin *je* moje skalisko[505] a moja
pevnosť[506] a môj záchranca[493 507], môj
Boh – moja skala, na neho sa budem
spoliehať[65], môj štít[75] a roh[508] môjho
vyslobodenia[73], moja výšina[509].
(3) *Je* hoden velebenia[118] – budem
Hospodina volať[403 510], i budem
vyslobodzovaný[73] od svojich
nepriateľov.
(4) Obomkli ma povrazy[511] smrti
a potoky[512 513] ničomnosti[514 515]
madesili[516],
(5) obopäli ma povrazy[511] šeóla[157],
prepadli[517] ma nástrahy[518] smrti,
(6) volal[403 510] som Hospodina v svojej[67]
tiesni[38 85], áno[11], kričal som o pomoc
k svojmu Bohu;
počul zo svojho chrámu[126] môj hlas a môj
krik o pomoc pred jeho tvárou
vchádzal v jeho uši.
(7) I zakolísala a roztriasla sa zem,
základy vrchov sa chveli[519] a zakolísali
sa, lebo on sa rozhneval[520];
(8) jeho nozdrami vystúpil[521] dym
a z jeho úst stravoval[399] oheň, od neho
sa vznietili[522] uhlíky;
(9) i nahol[471] nebesá a zostúpil,
a pod jeho nohami mračno[523],
(10) a nasadol na kerúba a rozletel sa,
áno[11], vzniesol sa[524] na krídlach vetra[525],
(11) *za* svoj príbytok[526] zavádzal[239] tmu,
svoje zastretie[527], vôkol seba, temnotu
vôd, mrákavy oblakov[528];
(12) od žiary[529] pred ním prešli[465 530] jeho
mrákavy, ľadovec a ohnivé uhlíky[531]
(13) a Hospodin zahrmel[532] v nebesiach,
áno[11], Najvyšší[533] *vy*dával svoj hlas,
ľadovec a ohnivé uhlíky[531],
(14) i vyslal svoje šípy[534] a rozptýlil ich[535],
áno[11], mnoho bleskov a zmiatol[536] ich[535].
(15) A ukázali sa riečiská[537] vôd a boli
odhalené základy sveta[265] od tvojho
pokarhania[538], Hospodine, od
vanutia[539] dychu[525] tvojich nozdier.
(16) Čiaha[540] z výšky, berie ma, vyťahuje
ma z mnohých vôd,
(17) vyprosťuje ma od môjho silného
nepriateľa, od nenávidiacich ma, lebo
sa ukázali[541] odo mňa silnejšími[542 543];
(18) prepadali[517] ma v deň mojej
pohromy[544], a*le* Hospodin sa mi stal[1744]
oporou[206 545].

www.mlosnik.sk

(19)A vyviedol[460] ma na priestrannosť;
vytrhuje[153] ma, lebo vo mne našiel
potešenie[8],
(20)odmeňuje[176] ma Hospodin podľa
mojej spravodlivosti, odpláca[546] mi
podľa čistoty mojich rúk,
(21)lebo som dbal[13 381] *na* cesty
Hospodina a neodpadol som zlovoľne
od svojho Boha,
(22)lebo všetky jeho predpisy[22] *sú*
naproti[547] mne a jeho ustanovenia[548]
od seba neodstrkujem[164]
(23)a som pred ním[549] bezúhonný[414]
a chránim[13] sám seba[381 550] pred svojou
neprávosťou[68 551]
(24)a Hospodin mi odpláca[13 546] podľa
mojej spravodlivosti, podľa čistoty
mojich rúk naproti[547] jeho očiam.
(25)Pri láskavom[92] sa prejavuješ
láskavým[92 552 553], pri mužovi[554]
bezúhonnom[414] sa prejavuješ
bezúhonným[414 553 555],
(26)pri očisťujúcom sa[556] sa prejavuješ
čistým[553 556] a pri prevrátenom[557] sa
prejavuješ ľstivým[553 558]
(27)lebo ty pokorený[276 292] ľud
vyslobodzuješ[73], *ale* povýšené oči
ponižuješ.
(28)Veď ty rozsvecuješ moju lampu;
Hospodin, môj Boh, prežaruje[529] moju
tmu;
(29)áno, skrze teba môžem[20] preraziť
čatu[559 560] a skrze svojho Boha môžem[20]
preskočiť múr.
(30)Вон – dokonalá[414] *je* jeho cesta,
reč[2457] Hospodina *je* osvedčená[376],
on *je* štítom[75] pre všetkých, ktorí[943] sa
na neho spoliehajú[65 72].
(31)Veď kto *je Воном* okrem[561]
Hospodina a kto skalou, iba ak náš
Boh,
(32)ten*to* Вон, ktorý[943] ma opasuje
zdatnosťou[562], ktorý[11] robí[13 563] moju
cestu dokonalou[414],
(33)robiac[616] moje nohy *takými* ako *nohy*
jelenic[449 564]; i postavuje ma na moje
výšiny,
(34)vyučujúc moje ruky boju[565], takže[11]
luk *z* mosadze[566] napínajú[13 567] moje
ramená[568],
(35)a dal si mi štít[75] svojho
vyslobodenia[73] a tvoja pravica ma
podopierala[569], a tvoja dobrotivosť[570]
ma[571] rozmnožuje.
(36)Uvoľňuješ miesto[87] mojim
kročajám[572 573] podo mnou, takže[11] sa
moje členky nepodlomili[574].
(37)Prenasledujem svojich nepriateľov
a dostihujem ich a nie *že* sa *až*
do dorazenia[575] ich *od*vraciam[576],
(38)drvím[577] ich, takže[11] nemôžu povstať
– padajú pod moje nohy.
(39)A obtáčaš[13] ma zdatnosťou[562]
k boju[569], povstalcov *proti* mne[578]
zrážaš[492 579] podo mňa,
(40)a mojich nepriateľov si mi obrátil[223]
šijou[580], áno[11], nenávidiacich ma;
hubil[581] som ich;
(41)kričali o pomoc, *ale* nebolo
vysloboditeľa[73], na Hospodina, *ale*
neodvetil im,
(42)i roztĺkal som[582] ich ako prach[181 583]
na vetre[525 584], ako blato ulíc som ich
odpratával[585].
(43)Vymaňuješ[493] ma z rozoprí[586] ľudu,
uchovávaš[381] ma za hlavu[587] národov[25],
bude mi slúžiť[588 589] ľud, *ktorý*
nepoznám[13 589];
(44)pri počutí uchom mi budú
poslušní[589], synovia cudziny[590] sa mi
budú zaliečať[589 591],
(45)synovia cudziny[590] budú vädnúť[589 592]
a budú s chvením[593] vychádzať[589 594]
zo svojich hrádkov[595].
(46)Živý *je* Hospodin a *nech je*
velebená[448] moja skala, a *nech je*
vyvyšovaný Boh môjho vyslobodenia[73],
(47)Вон, ktorý[943] za mňa[72] vykonáva[23]
pomstu[2], on[11] mi podriaďuje[13 596]
národnosti[189],
(48)vymaňujúci[493] ma s*pomedzi* mojich
nepriateľov. Ba, vyvyšuješ ma
s*pomedzi* povstalcov *proti* mne[578],
vyprosťuješ ma od násilníka[597].
(49)Preto ťa budem oslavovať[598] medzi
národmi[25], Hospodine, a tvojmu menu
pri hudbe spievať[66 217],
(50)*menu* pôsobiaceho veľké[599]
vyslobodzovanie[2 73 600] svojho kráľa
a preukazujúceho[282] láskavosť[125]
svojmu pomazanému, Dávidovi,
a jeho semenu navždy[601].

www.mlosavka.sk

ŽALM 19

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Nebesá vyprávajú[44] Božiu slávu[76],
áno[11], obloha[602] hlása[271] činy[232] jeho rúk.
(2)Deň ako[603] deň[604] dáva prúdit'[605]
reči[2457] a noc ako[603] noc[604] poskytuje[606]
vedomost[607];
(3)niet reči[2457] a niet slov, ktorých
zvuk[608] by nebolo počuť[609],
(4)rozsah ich pôsobnosti[610] sa rozšíril[611]
po všetkej[159] zemi
a ich slová[612] po okruhu[613 614] sveta[265];
v nich[615] zriadil[307 616] stan slnku
(5)a ono vychádza[460] ako ženích zo svojej
komnaty[617], teší sa na beh dráhou[246]
ako borec[618].
(6)Jeho vychádzanie[619] *je* od okraja[613]
nebes a jeho obiehanie[620] k ich
okrajom[613] a pred jeho žiarom[68] nie je
nič skryté.
(7)Zákon[10] Hospodina *je* dokonalý[414],
občerstvuje[546 621] dušu, svedectvo
Hospodina je[27] spoľahlivé[360], múdrym
robí jednoduchého[622],
(8)nariadenia[623] Hospodina správne[199],
rozradostňujú srdce, rozkaz
Hospodina rýdzi[624], rozjasňuje[391] oči,
(9)úcta[59] *k* Hospodinovi[113] čistá, ostáva[625]
na večnosť[258 290], rozsudky[22] Hospodina
sú pravda[415], sú napospol[103]
spravodlivé,
(10)žiadúcnejšie od zlata, áno[11], od
mnohého jemného zlata[626], a sladšie
od medu, áno[11], tečúceho[627] *z* plástov.
(11)Aj tvoj nevoľník sa nimi dáva
poúčať[628]; v zachovávaní[381] ich *je* hojná
odmena.
(12)Poklesky[629] – kto si ich všíma[108 630]?
Od skrytých ma oslobod'[631];
(13)tiež svojho nevoľníka uchráň[632] pred
opovážlivými[68 633],
nech nado mnou nevládnu[33 238]; vtedy
budem nevinný[261 414] a budem
oslobodený[631] od mnohých
prestúpení[138].
(14)Kiež sú[32] reči[2457] mojich úst
a rozjímanie[288] môjho srdca
blahovoľne prijímané[634] pred tvojou
tvárou, Hospodine, moja skala a môj
vykupiteľ[635]!

ŽALM 20

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Kiež ti v deň úzkosti[636] odpovedá[33]
Hospodin, meno Boha Jákóba kiež ťa
vyzdvihuje[33 637],
(2)kiež ti zo svätyne[638] posiela[33 639] pomoc
a z Cijjóna kiež ťa podopiera[33 569];
(3)kiež je[33] pamätlivý všetkých tvojich
obetí darov[640] a kiež za tučnú uznáva[33 641]
tvoju *obeť* vzostupnú[642]! Seláh[74].
(4)Kiež ti dáva[33] podľa tvojho srdca
a kiež spĺňa[33] každý tvoj úmysel[4]!
(5)Budeme plesať v tvojom[643]
vyslobodení[38 73] a v mene nášho Boha
zástavy vztyčovať; kiež Hospodin
spĺňa[33] všetky tvoje želania[644]!
(6)Teraz viem[13], že Hospodin svojho
pomazaného vyslobodil[73 81 645];
odpovedá[13] mu zo svojich svätých
nebies[43] mocnými činmi[646] záchrany[647]
svojou pravicou.
(7)Títo na vozy a títo na kone, a*le* my
na meno Hospodina, nášho Boha,
poukazujeme[648];
(8)oni klesajú[649] a padajú, a*le* my
povstávame a spriama stojíme.
(9)Hospodine, daj vyslobodenie[73 650]!
Nech nám kráľ v deň nášho volania
odpovedá[33]!

ŽALM 21

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, v tvojej sile[38] sa kráľ
raduje, áno[11], ako[69] veľmi jasá v tvojom
vyslobodení[38 73]!
(2)Dal si mu túžbu[297] jeho srdca a nie *že*
si odoprel[651] žiadosť jeho pier. Seláh[74].
(3)Áno, predchádzaš ho[491 652]
požehnaniami[653] dobra, na jeho hlavu
vsadzuješ[239] korunu[654] *zo* zlata[626];
(4)požiadal od teba život[454] – dal si mu
dĺžku dní, *na*vždy[142 339] a trvalo[258].
(5)Veľká *je* jeho sláva[76] v tvojom
vyslobodení[38 73], vkladáš[449] na neho
velebnosť[222] a nádheru[237],
(6)áno, robíš[239] ho natrvalo[258 290]
požehnaním[2], potešuješ ho radosťou
pri svojej tvári[455],

www.nosaemu.eu

(7)lebo kráľ dôveruje[97] v Hospodina
a[655] láskavosťou[125] Najvyššieho[533] sa
nevykyvuje[313 656 657].
(8)Tvoja ruka dočiaha[658 659] na všetkých
tvojich nepriateľov, tvoja pravica vie[20]
dopadnúť[658] nenávidiacich ťa;
(9)v čas svojej prítomnosti[252] ich budeš
môcť[20] spraviť[239] sťa*by* ohnivou
pecou[660 661],
Hospodin ich v svojom hneve bude
pohlcovať[662] a oheň ich bude
zožierať[399],
(10)ich plod budeš môcť[20] vyhubiť
zo zeme, áno[11], ich semä s*pomedzi*
detí[355] človeka[356].
(11)lebo proti tebe zamerali[460 663] zlo,
vymysleli úklad[295]; nebudú stačiť[664],
(12)lebo ich budeš obracať[239]
chrbtom[665 666] a na ich[667] tvár mieriť[133 668]
svojimi tetivami.
(13)Buď vyvyšovaný, Hospodine, v svojej
sile[38]; budeme spievať, áno[11], pri hudbe
ospevovať[66 217 218] tvoju moc[646].

ŽALM 22

Riaditeľovi hudby[83]; na Ajjéleth-haššachar[247 669].
Spev s hudobným sprievodom[66] od Dávida[67].

(1)Môj Bože, môj Bože, načo si ma
opustil? Ďaleko od môjho
vyslobodenia[73] *sú* slová môjho kriku[670]!
(2)Môj Bože, volám za dňa
a neodpovedáš, a v noci, a niet pre
mňa[72] utíšenia[671];
(3)a ty *si* svatý, obývajúci chválospevy[1]
Isráéla,
(4)v teba dôverovali[13 97] naši otcovia,
dôverovali[13 97] a zachraňoval si[13 493] ich,
(5)keď k tebe kričali[13 672], vyviazli[423 673],
dôverovali[13 97] v teba a nesklamali sa[166].
(6)A*le* ja *som* červ[674] a nie muž[3], potupa[675]
človeka[356] a opovrhnutý ľudom;
(7)všetci vidiaci ma sa mi vysmievajú[35 676],
potrhávajú perami[18 677], potriasajú
hlavou[678]:
(8)Uval'[679] *to* na Hospodina! Nech ho
zachraňuje[33 493], nech ho vyprosťuje[33],
veď má[13] v ňom zaľúbenie[8]!
(9)Ty však si ma vyňal z lona[497], uviedol
ma v bezpečie[97 680] na prsiach mojej
matere,
(10)na teba som[13] uvrhnutý od maternice,
od lona[497] mojej matere *si* ty mojím
Bohom;
(11)kiež sa odo mňa nevzďaľuješ[33], veď *je*
úzkosť[636] blízka[417], lebo pomocníka
niet.
(12)Obklopili ma početné býky, silní[681 682]
z Bášána ma obkľúčili,
(13)rozovreli na mňa svoje ústa *ako* lev
dravo uchvacujúci[172] a revúci[670].
(14)Ako voda som[13] rozliaty a všetky
moje kosti sa rozostúpili[683], moje srdce
sa stalo[1744] sťa*by* voskom, rozplynulo
sa[684] vprostred mojich útrob,
(15)moja sila vyschla[685] ako črepina[686]
a môj jazyk *je* prilepený[687 688] *na* moje
podnebie[689]; áno[11], vsadzuješ ma
do prachu[181] smrti.
(16)Veď ma obklopili psi, vôkol mňa sa
položilo[690] zrotenie[691] páchateľov zla,
preklali[692] moje ruky a moje nohy.
(17)Mohol by som[20] sčítať všetky svoje
kosti; oni pozorujú, kochajú sa
pohľadom[693] na mňa,
(18)rozdeľujú si moje rúcha a o moje
oblečenie vrhajú lós.
(19)No ty, Hospodine, kiež nie si[33]
ďaleko, moja sila, poponáhľaj sa
na pomoc mne[694],
(20)vyprosť moju dušu od meča, moju
opustenú[695], z laby psa,
(21)vyslobod'[73] ma z tlamy leva, od rohov
rémím[696]! – Odvetil si[81] mi!
(22)Budem svojim bratom vyprávať[44]
o tvojom mene[697], vprostred zídenia[698]
ťa budem velebiť[118]:
(23)Ctitelia[699] Hospodina, velebte[118] ho,
všetko semä Jákóba, oslavujte[700] ho,
áno[11], majte pred ním[61 701] bázeň[702],
všetko semä Isráéla!
(24)Veď *on* neopovrhol a neštítil[27] sa
sužovania sužovaného[276 292] a neskryl
pred ním[68] svoju tvár, lež[11] pri jeho
kriku k nemu o pomoc *vy*počul.
(25)Môj chválospev[1 279] v početnom
zídení[698] *bude* od teba[703 704], pred
tvojimi ctiteľmi[699] budem plniť[177] svoje
sľuby;
(26)tichí[276 292] budú jesť a sýtiť sa,
vyhľadávajúci[269] Hospodina ho budú
velebiť[118 705], ich srdce bude do
večnosti[258 290] žiť.

www.milosrdnaslova.eu

(27) Rozpomínať sa a k Hospodinovi sa
obracať budú všetky končiny zeme
a všetky čeľade[706] národov[25] sa budú
klaňať tvojej tvári,
(28) lebo kraľovanie a vláda[238] medzi
národmi[25] *patrí* Hospodinovi.
(29) Jedávať[707] a klaňať sa budú[13] všetci
tuční[708] zeme,
pred tvojou tvárou sa budú zohýbať[649 709]
všetci zostupujúci *v* prach[113 181] a *ten, čo*
jeho duša neostala[81] naživе[710].
(30) Semä[711], *tí* mu budú slúžiť[588],
o Pánovi sa bude vyprávať[44] pokoleniu
(31) *tých, ktorí* budú prichádzať[712]; tí[11 713]
budú jeho spravodlivosť hlásať[271] ľudu,
ktorý sa má[20] narodiť, že *ju*
uskutočnil[282 714].

ŽALM 23

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1) Mojím pastierom *je* Hospodin,
netrpím nedostatkom;
(2) ukladá ma[715] na pastviskách *s* mladou
trávou[113 716], sprevádza[717] ma k vodám
odpočívania[2 718],
(3) osviežuje[719] moju dušu, vodí[128] ma
koľajami[469] spravodlivosti[720] vzhľadom
na svoje meno.
(4) Aj keby som mal[20] ísť priervou[721]
hlbokej temnoty[722], nebojím sa[59] zla,
lebo[723] *si* pri mne ty; tvoja palica[49]
a tvoja berla[724], tie[725] ma potešujú[726].
(5) Pred mojou tvárou upravuješ[111 727] stôl
naproti mojim protivníkom[70], moju
hlavu si natrel[641 728] olejom, moja čaša
– nadbytok[729]!
(6) Vpravde ma *po* všetky dni môjho
života[454] bude nasledovať[730] dobro
a láskavosť[125],
i budem sa smieť[20] na dĺžku dní[731] vrátiť[732]
v dom[733] Hospodina.

ŽALM 24

Od Dávida[67]; spev s hudobným
sprievodom[66]

(1) Zem a jej náplň, svet[265] a *tí, ktorí*
na ňom bývajú[734], *patrí* Hospodinovi,
(2) lebo on ju na moriach založil,
a na riekach ju pevne udržiava[133].
(3) Kto bude môcť[20] vystúpiť[521] na vrch
Hospodina a kto bude môcť[20] zastať[21]
na jeho svätom mieste[43 735]?
(4) Nevinný dlaňami[113 174] a rýdzi[623]
srdcom[113 736], kto svoju dušu
nepozdvihuje[100] k[737] márnosti[366 367]
a neprisahá klamne[123 738];
(5) bude *si* z blízkosti Hospodina[703]
*od*nášať[100] požehnanie, áno[11],
spravodlivosť od Boha jeho
vyslobodenia[66].
(6) Toto *je* pokolenie zháňajúcich sa[269 739]
po ňom, hľadajúcich[90] tvoju tvár –
Jákób[740]! Seláh[74].
(7) Pozdvihnite[100], brány, svoje hlavy[741],
áno[11], pozdvihnite[100] sa, večné[742]
vráta[743 744], nech[11] môže[20] vojsť Kráľ
slávy[76]!
(8) Kto *je* týmto Kráľom slávy[76]? –
Hospodin, rek, áno[11], hrdina[618]!
Hospodin, hrdina[618] boja[565]!
(9) Pozdvihnite[100], brány, svoje hlavy[705],
áno[11], pozdvihnite[100], večné vráta[743 744],
nech[11] môže[20] vojsť Kráľ slávy[76]!
(10) Kto *je* on, tento Kráľ slávy[76]? –
Hospodin zástupov[745 746], Kráľ slávy[69] *je*
on! Seláh[74].

ŽALM 25[747]

Od Dávida[67].

(1) (*Álef*) K tebe, Hospodine, povznášam[100]
svoju dušu.
(2) (*Béth*) Môj Bože, v teba dôverujem[13 97],
nech nie som[33] sklamávaný[166], nech
nado mnou[72] moji nepriatelia nejasajú[33]!
(3) (*Gímel*) Ani sa nikto[748] očakávajúci[749]
ťa nemôže[20] sklamať[166]; sklamať[166]
sa musia[20] tí, *ktorí*[943] sa bez príčiny
neverne správajú[750].
(4) (*Dáleth*) Daj mi, Hospodine, poznať
tvoje cesty, vyuč ma tvojim
chodníkom[246];
(5) (*Hé*) daj mi kráčať[203 751] podľa tvojej
pravdy[5 415] a vyučuj ma, lebo ty *si* Boh
môjho vyslobodenia[73] (*Váu*) a[752] teba
očakávám[749] *po* celý[159] deň.
(6) (*Zajin*) Spomeň, Hospodine, *na* svoje
zmilovania[753] a *na* svoje láskavosti[125],
lebo ony *sú* odvždy[754].
(7) (*Chéth*) *Na* hriechy mojej mladosti[454]
a*ni na* moje prestúpenia[138] kiež
nespomínaš[33], spomínaj na mňa podľa
svojej láskavosti[125] vzhľadom na svoju
dobrotu, Hospodine!

www.mlos-slavik.eu

(8) (*Téth*) Dobrý a priamy[199] *je* Hospodin;
preto hriešnikom ukazuje[755]
na cestu[756];
(9) (*Jód*) tichým[276 292] dáva kráčať[203 751]
podľa práva[5 22] a tichých[276 292] vyučuje
svojej ceste.
(10) (*Káf*) Všetky chodníky[246] Hospodina
sú láskavosťou[125] a vernosťou[415] *tým,*
ktorí si hľadia[382 757 758] jeho zmluvy
a jeho svedectiev.
(11) (*Lámed*) Vzhľadom na svoje meno,
Hospodine, kiež *aj* chceš[20 33 195] odpustiť
moju neprávosť[551], lebo[759] je veľká[760]!
(12) (*Mém*) Kto *je* taký[761] človek[762] –
ctiteľ[699] Hospodina? Jemu
*on*ukazuje[755] na cestu[756], *ktorú si* má[20]
vyvoliť[763 764],
(13) (*Nún*) jeho duša ostáva[765] v dobrom[766]
a jeho semä bude dediť[767] zem.
(14) (*Sámech*) Dôvernosť[768]
s Hospodinom[113 769] *je* pre jeho
ctiteľov[72 699], *aj* jeho zmluva na ich
oboznámenie[770].
(15) (*Ajin*) Moje oči – ustavične
k Hospodinovi! Veď on moje nohy
vyvádza[460] zo siete.
(16) (*Pé*) Otoč sa ku mne[771] a buď mi
milostivý[88], lebo ja *som* osamelý[695]
a usúžený[276 292].
(17) (*Cádé*) Rozhojnili[772] úzkosti[636] môjho
srdca – vyveď[460] ma z mojich útrap[773]!
(18) (*Réš*) Pozri moje súženie[277] a moju
strasť[208] a udeľ odpustenie ohľadne
všetkých mojich hriechov[774];
(19) pozri mojich nepriateľov, že sa
rozmnožili a krutou[775] nenávisťou[776]
ma nenávidia[13]!
(20) (*Šín*) Stráž[381] moju dušu a vyprosť
ma, nech nie som[31] sklamávaný[166], lebo
na teba sa spolieham[27 65]!
(21) (*Táu*) Bezúhonnosť[191] a úprimnosť[777]
nech ma zachovávajú[33 382], lebo teba
očakávam[749].
(22) Osloboď[778] Isráéla, Bože, zo všetkých
jeho úzkostí[636]!

ŽALM 26

Od Dávida[67].

(1) Posúď[190] ma, Hospodine, lebo[779] ja
chodím[27] v svojej bezúhonnosti[191]
a v Hospodina dôverujem[27 96];
nechcem[20] sa vykývať[313 574 780].
(2) Podrob ma skúške, Hospodine,
a preskúmaj[781] ma, prečisti[376] moje
obličky[197] a moje srdce;
(3) veď naproti[547] mojim očiam *je* tvoja
láskavosť[125] a chodievam podľa tvojej
pravdy[5 415].
(4) Nesedávam s ničotnými[782] ľuďmi[495 783]
a nechcem[20] s pokrytcami[784]
vstupovať[785],
(5) zídenie[698] páchateľov zla nenávidím[27]
a nechcem[20] so zlovoľnými sadať.
(6) Chcem[20] v nevinnosti[786] umyť svoje
dlane[174] a *k* tvojmu oltáru, Hospodine,
sa obrátiť[787]
(7) na zvestovanie[788] tvojho mena hlasom
ďakovania[789] a na vyrozprávanie[44]
všetkých tvojich divov[248].
(8) Milujem[13], Hospodine, sídlo[790] tvojho
domu a miesto[735] obydlia[791] tvojej
slávy[76]!
(9) Kiež moju dušu nezahŕňaš[33 792 793]
s hriešnikmi a môj život[454] s mužmi
krvi[121 794],
(10) v rukách ktorých *je* hanebnosť[795];
áno[11], ich[796] pravica je[27] plná úplatkov[18],
(11) no ja chcem[20] chodiť v svojej
bezúhonnosti[191] – osloboď[778] ma a buď
mi milostivý[88]!
(12) Moja noha zastala[27] na rovine[797];
v zídeniach[798] budem velebiť[448]
Hospodina.

ŽALM 27

Od Dávida[67].

(1) Hospodin *je* moje svetlo a moje
vyslobodenie[73] – pred kým[68 701] by som
mal[20] pociťovať bázeň[59 799]?
Hospodin *je* posila[800] môjho života[454] –
pred kým[68 701] by som mal[20] mať
hrôzu[406]?
(2) Pri priblížení sa[801] páchateľov zla
ku mne na zhltnutie[399] môjho mäsa,
voči mne[802] mojich protivníkov[70]
a mojich nepriateľov, oni sa potkli[250]
a padli.
(3) Bárs by sa proti mne kládol[803] tábor[804],
nebude sa moje srdce báť[59], bárs by
proti mne povstávala vojna[565], ja pri
tom[761] *budem* dôverčivý[97 805].
(4) Jedno *si* z blízkosti Hospodina[703]
vyprosujem[27], *o* to[725] sa budem
usilovať[90]:

www.biblia.sk

bývať *po* všetky dni svojho života[454]
v dome Hospodina na nazeranie
v[806] krásu[807] Hospodina a na
uvažovanie[808] v jeho chráme[126].
(5)Veď *on* ma v deň nešťastia[809] môže[20]
uchrániť[810] v svojom útulku[322], skryť
ma v skrýši[527 811] svojho stanu,
vyzdvihnúť ma na skalu,
(6)takže[11] potom bude moja hlava
vyzdvihovaná nad mojich nepriateľov
okolo mňa[812],
i budem v jeho stane obetovať obete
jasotu[813] a Hospodinovi spievať, áno[11],
spievať pri hudbe[66 217 814].
(7)Počuj, Hospodine! Volám svojím
hlasom, i buď mi milostivý[88]
a odpovedz mi!
(8)Tebe, moje srdce, povedal[307 815]:
Hľadajte moju tvár! Budem,
Hospodine, tvoju tvár hľadať;
(9)kiež predo mnou[68] svoju tvár
neskrývaš[33], kiež svojho nevoľníka
v hneve neodstrkuješ[33 471 816];
býval si[13] mojou pomocou[817], kiež ma
nezavrhuješ[33] a neopúšťaš[33] ma, Bože
môjho vyslobodenia[73]!
(10)Ak ma opustí[818] môj otec a moja mať,
potom[11 819] bude Hospodin ochotný[20]
ujať sa mňa[756 820].
(11)Uč ma, Hospodine, svojej ceste
a veď[128] ma chodníkmi[246] roviny[797]
vzhľadom na mojich nepriateľov[129];
(12)kiež ma ne*vy*dávaš[31] vôli[821 822] mojich
protivníkov[70], lebo proti mne
povstávajú[27] lživí svedkovia[823]
a soptiaci[312 824] násilím[215 825 826].
(13)Keby som nemal[27] istoty viery[827]
o nazeraní[828] v[806] dobrotu Hospodina
v zemi živých…!
(14)Čakaj[749] na Hospodina, buď silný
a kiež odvážnym robí[33 307 829 830] tvoje
srdce; áno[11], čakaj[749] na Hospodina!

ŽALM 28

Od Dávida[67].

(1)K tebe, Hospodine, volám, moja skala,
kiež sa odo mňa mlčky neodvraciaš[33],
aby som, ak by si predo mnou[68 831] mlčal,
sa nestal[423] porovnateľným so
zostupujúcimi[832] *v* jamu[211 833]!
(2)Počuj hlas mojich úpení[834] pri mojom
kriku o pomoc k tebe, pri mojom
pozdvihovaní mojich rúk k tvojej
svätej sieni slova[43 835];
(3)kiež ma neodťahuješ[33 324] so
zlovoľnými a s páchateľmi
neprávosti[551], hovoriacimi so svojimi
blížnymi[363] pokoj*ne*, kým[11] v ich srdci
je zlo.
(4)Daj im podľa ich činnosti[287] a podľa
zla ich skutkov[836], podľa diela[232] ich
rúk im daj, splať[546] im ich zásluhu[837];
(5)lebo nedbajú[108 838] na činy[466]
Hospodina a na dielo[232] jeho rúk; bude
ich búrať[839] a nebude ich budovať[840].
(6)*Nech je* velebený[448] Hospodin, lebo
počul hlas mojich úpení[834]!
(7)Hospodin *je* moja sila a môj štít[75],
v neho dôveruje[13 97] moje srdce
a dostáva[27] sa mi pomoci[841]; i bude sa
moje srdce veseliť a budem ho svojou
piesňou[842] chváliť[156 843].
(8)Hospodin *je* silou im[844] a on *je*
základom[800] vyslobodení[73] svojho
pomazaného.
(9)Vysloboď[73] svoj ľud a žehnaj svoje
dedičstvo[47] a pas ich a povznes[100] ich
navždy[601].

ŽALM 29

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Priznávajte[845], synovia mocných[846],
priznávajte[845] Hospodinovi slávu[76]
a silu,
(2)priznávajte[845] Hospodinovi slávu[76]
jeho mena, klaňajte sa Hospodinu
v svätej nádhere[43 237]!
(3)Hlas Hospodina *je* nad vodami,
Boh slávy[76] hrmí[532], Hospodin
nad mnohými vodami,
(4)hlas Hospodina v moci, hlas
Hospodina vo velebnosti[237],
(5)hlas Hospodina láme[82] cédre, áno[11],
Hospodin vie[20] lámať[82] cédre
Levánóna[847]
(6)a pôsobiť, že poskakujú[848 849] tak ako[850]
teľa[851], Levánón[847] a Sirjón[852], tak ako[850]
mláďa[355] rémím[696].
(7)Hlas Hospodina rozštepuje[853]
plamene ohňa,
(8)hlas Hospodina strachom napĺňa[848 854]
pustinu, strachom napĺňa[848 854]
Hospodin pustinu Kádéš.

www.hosanna.eu

(9)Hlas Hospodina pôsobí, že jelenice
rodia[854 855], a obnažuje[856] lesy. A v jeho
chráme[126]? On[857] všetok[242] vraví:
Sláva[76 858]!
(10)Hospodin trónil[27 859] za potopy[860]
a ako kráľ bude Hospodin tróniť[859]
navždy[142].
(11)Hospodin dáva[27] silu svojmu ľudu,
Hospodin svoj ľud žehná[27] pokojom[861].

ŽALM 30

Spev s hudobným sprievodom[66].
Pieseň *pri* zasvätení[113] domu;
od Dávida[67].

(1)Budem ťa vyvyšovať, Hospodine,
lebo si ma vytiahol a nerozradostnil
si nado mnou[72] mojich nepriateľov.
(2)Hospodine, môj Bože, k tebe som sa
dal kričať o pomoc a uzdravil si ma,
(3)Hospodine, vyzdvihol si moju dušu
zo šeóla[157], oživil[862] si ma s*pomedzi*
zostupujúcich[863] *v* jamu[211 833].
(4)Spievajte pri hudbe[66 217] Hospodinovi,
jeho zbožní[92], a vzdávajte chválu[156 864]
pri jeho svätej pripomienke[403 865],
(5)lebo v jeho hneve *je* okamih, v jeho
blahovôli[144] život[454]; navečer trvá[765]
plač, no k ránu plesanie[866].
(6)A ja som *si* v svojom ubezpečení[867]
povedal[96]: Nikdy[142] sa nemôžem[20]
vykývať[313]!
(7)Hospodine, v svojej blahovôli[144] si
môjmu vrchu[868] zaistil[869] moc[227];
skryl si svoju tvár – bol som[13]
otrasený[870].
(8)K tebe, Hospodine, som volal, áno[11],
k Pánovi[871] som úpel[872]:
(9)Aký[69] zisk v mojej krvi, v mojom
zostúpení do priepasti[212 452]?
Či ťa prach[181] bude chváliť[156 843], tvoju
vernosť[415] zvestovať[271]?
(10)Počuj, Hospodine, a buď mi
milostivý[88]! Hospodine, buď mi
pomocníkom!
(11)Môj nárek[873] si mi zmenil na tanečný
vír, moju vrecovinu si uvoľnil[874]
a opásal si ma radosťou,
(12)aby ti pri hudbe spievalo[66 217 875]
a neumĺkalo oslavovanie[76 858 876].
Hospodine, môj Bože, navždy[142] ťa
budem chváliť[156 843]!

ŽALM 31

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Na teba, Hospodine, sa spoliehám[13 65],
kiež nie som[33] nikdy[142] sklamávaný[166];
zachraňuj[493 507] ma v svojej
spravodlivosti[38],
(2)nakloň[471] svoje ucho ku mne, chvatom
ma vyprosti, buď mi skalou[206]
útočišťa[800], domom[206] hradieb[506 877]
na moje vyslobodenie[73],
(3)veď moje skalisko[508] a moja pevnosť[506]
si ty; kiež ma teda[54] vzhľadom na svoje
meno[878] vodíš[33 128] a riadiš[33 717] ma,
(4)vyvádzaš[33 461] ma z tej[283] siete, *ktorú* mi
zatajili[284], lebo ty *si* moje útočište[800],
(5)v tvoju ruku zverujem[234 879] svojho
ducha[525]. Oslobodil[778] si ma,
Hospodine, verný[361 622] Bože[880];
(6)nenávidím[27] ctiteľov[381 881] klamných
ničotností[882 883], áno[11, 884] ja sa so svojou
dôverou obraciam[97 98] k Hospodinovi[99];
(7)budem jasať a radovať sa v tvojej
láskavosti[38 125], že si uvidel moje
súženie[277], prejavil si starosť
o[885] úzkosti[636] mojej duše
(8)a nevydal[886] si ma v ruku nepriateľa;
moje nohy si postavil na priestrannosť.
(9)Buď mi milostivý[88], Hospodine, lebo
je mi úzko[887], žiaľom[161] schradlo[162] moje
oko, moja duša *aj* moje telo[497 888],
(10)ano, môj život[454] zaniká[575] v zármutku[38]
a moje roky vo vzdychaní[38 158],
mojou neprávosťou[551] poklesla[250] moja
sila a schradli[161] moje kosti;
(11)pre[373] všetkých svojich utláčateľov[889]
som sa stal[1744] náramnou[890] potupou[675]
a*j* svojim susedom[891]
a postrachom svojim známym; *tí, ktorí*
ma na ulici[892] vidia[893], utekajú predo
mnou[68].
(12)Zabudnutím som vymizol[894]
z mysle[895] ako mŕtvy, stal som sa[1744]
sťa*by* zničenou nádobou[50 51],
(13)lebo slýchavam šuškanie[896] mnohých
– strach zo všetkých strán[897] pri ich
dojednávaní sa[31] spolu proti mne;
zamýšľajú[27 464] *od*ňať moje žitie[822].
(14)No ja som svojou dôverou
spočinul[97 898] na tebe, Hospodine;
vravím[13]: Môj Boh *si* ty!

www.milosaprajeme.eu

(15) Moje časy *sú* v tvojej ruke; vyprosti
ma z ruky mojich nepriateľov a od
mojich prenasledovateľov,
(16) rozjasni[391] svoju tvár nad svojím
nevoľníkom, vysloboď[73] ma v svojej
láskavosti[38 125]!
(17) Hospodine, nech nie som[33]
sklamávaný[166], keď som *sa* ťa
dovolával[13]; zlovoľní sa musia[20]
sklamať[166], umĺknuť – do šeóla[157]!
(18) Onemieť musia[20 899] lživé pery[823],
ktoré[943] v pýche a pohŕdaní vyslovujú
drzosť[900] proti spravodlivému.
(19) Aká[69] veľká[760] *je* tvoja dobrota, ktorú
si zachoval[810] pre svojich ctiteľov[59 72 699],
uskutočnil voči spoliehajúcim sa[65]
na teba pred deťmi[355] ľudí[356]!
(20) Skrývaš ich v skrýši[527 811] svojej
prítomnosti[252] pred úkladmi[68 901]
človeka[762], uchraňuješ[810] ich v útulku[526]
pred zvadou[68] jazykov.
(21) *Nech je* velebený[448] Hospodin, lebo
voči mne zázračne prejavil[248 902] svoju
láskavosť[125] v opevnenom meste[903].
(22) A ja som v svojom rozochvení[904]
povedal: Som odrezaný[13] spred tvojich
očí; no predsa si počul hlas môjho
úpenia[834] pri mojom kriku o pomoc
k tebe.
(23) Milujte Hospodina, všetci jeho
zbožní[92]; Hospodin ochraňuje[382]
verných[361 622]
a vrchovato[905] spláca[177] prejavujúcemu[282]
pýchu.
(24) Buďte silní a kiež odvážnym
robí[33 307 839 840] vaše srdce, všetci, ktorí[943]
dúfate v[906] Hospodina!

ŽALM 32

Od Dávida[67]. Poučenie[907].

(1) Blaho[2] oprosteného[100] *od*[908]
prestúpenia[138], prikrytého *ohľadne*[909]
hriechu[910]!
(2) Blaho[2] človeka, *ak* mu Hospodin
nezaratúva[911] neprávosť[551] a *ak* v jeho
duchu[525] niet klamu[912]!
(3) Keď som mlčal[13], zodierali sa[13 913] moje
kosti *po* celý[159] deň v mojom kriku[38 670],
(4) lebo na mňa dňom a*j* nocou ťažko
doliehala[914] tvoja ruka, moja miazga sa
zmenila na vyprahnutosť[2 64 915] leta.
Seláh[74].
(5) Musel[20] som ti svoj hriech oznámiť[916]
a nie *že* som skryl svoju neprávosť[551];
povedal som *si*[96]: Chcem[20] svoje
prestúpenia na seba vyznať[156 917]
Hospodinovi. A ty si neprávosť[551]
môjho hriechu odpustil[100]. Seláh[74].
(6) Pre toto[918] nech sa k tebe každý
zbožný[92] modlí[33] v čas nájdenia[919]; ani
pri záplave[920] k nemu mnohé vody
nebudú môcť[20] dosiahnuť[921].
(7) Ty *si* mi skrýšou[527 811], ochraňuješ[382] ma
pred tiesňou[68 85 86], obklopuješ ma
plesaním[2] *nad* únikom[113 922]. Seláh[74].
(8) Chcem[20] ťa spraviť rozumným[55]
a vyučiť ťa ohľadne cesty[5], *ktorou* máš[20]
ísť, radiť ti, moje oko na teba.
(9) Nech nie ste[33] ako kôň, ako mulica,
bez[923] pochopenia[108]; *tie* načim[603] krotiť
uzdou a ohlávkou[924], jeho[132]
postrojom[925], ne*chcú* sa k tebe
priblížiť[801].
(10) Mnohé *sú* bolesti[926] zlovoľného[67], a*le*
tí, *ktorí*[943] dôverujú[97 824] v Hospodina –
obklopuje ich láskavosť[125].
(11) Radujte sa v Hospodinovi a jasajte,
spravodliví, a plesajte, všetci
úprimní[199] srdcom[113]!

ŽALM 33

(1) Plesajte, spravodliví, v Hospodinovi;
úprimným[199] prislúcha[927] chválospev[1 279].
(2) Vzdávajte Hospodinovi chválu[156]
s lýrou[60 928 929], na varyte[930]-desiatke[931]
mu pri speve hrajte[66 217 814],
(3) spievajte mu novú pieseň, ladne[932]
predneste hru[933] za radostného
hlaholu[813]!
(4) Veď slovo Hospodina *je* správne[199]
a všetky jeho diela[232] vo vernosti[934];
(5) miluje spravodlivosť a právo[22], zem
je[13] plná láskavosti[125] Hospodina.
(6) Slovom Hospodina boli zriadené[282]
nebesá a dychom[525] jeho úst všetko ich
osadenstvo[745 935];
(7) ako mandeľ[936] hromadí vody morí,
v zásobárne[937] ukladá[223] hlboké vody[938].
(8) Nech majú[33], všetka[159] zem,
pred Hospodinom[68 701] úctu[59 799], nech
pred ním[68 701] pociťujú[33] bázeň[702] všetci
obyvatelia sveta[265]!
(9) Veď on povedal a stalo sa[1744], on
rozkázal a postavilo sa;

www.milosrdnikovia.sk

(10) Hospodin trhá[939] rady[4 18] národov[25],
ruší úmysly[940] národností[189],
(11) zámer[4] Hospodina platí[941] navždy[142],
úmysly[940] jeho srdca do pokolenia
a pokolenia.
(12) Blaho[2] národa[25], ktorého Bohom *je*
Hospodin, ľudu, *ktorý* si vyvolil[765]
za vlastníctvo[47]!
(13) Hospodin pozerá[13] z nebies, vidí[13]
všetky deti[355] človeka[356],
(14) z miesta[942] svojho bývania sa díva[13]
na všetkých obyvateľov zeme,
(15) ten, *ktorý*[943] jednotne[397] stvárnil[944]
ich srdce, ktorý[943] dáva pozor[108 838]
na všetky ich činy[232].
(16) Niet kráľa zachráneného[73]
množstvom vojska[562 945] a nie *že* sa
hrdina[618] môže[20] vyprostiť množstvom
sily;
(17) kôň[256] *je* klamnou nádejou[946]
na víťazstvo[73 947] a nie *že* môže[20]
k vyviaznutiu pomôcť[673] veľkosťou[760]
svojej zdatnosti[562].
(18) Hľa, oko Hospodina na jeho
ctiteľov[699], k čakajúcim na[906] jeho
láskavosť[125]
(19) ohľadne vyprostenia ich duší zo
smrti[948] a ohľadne ich zachovania
naživе[710] za hladu.
(20) Naša duša čaká[949] na Hospodina,
on *je* naša pomoc a náš štít[75],
(21) áno, v ňom sa naše srdce smie[20]
radovať, lebo dôverujeme[13 97] v jeho
sväté meno[43].
(22) Kiež je[33] tvoja láskavosť[125],
Hospodine, nad nami podľa *toho,* ako
na teba čakáme[25 906]!

ŽALM 34[747 950]

Od Dávida[67], keď predstieral[84]
porušenie svojho rozumu[951]
pred tvárou Avímelecha[952]; ten[11]
ho vyhnal[953], takže[11] odišiel.

(1) (*Álef*) Chcem[20] v každej dobe velebiť[448]
Hospodina, *nech je* jeho chvála[1 279]
ustavične v mojich ústach.
(2) (*Béth*) V Hospodinovi[954] sa bude moja
duša honosiť[118 119 955]; tichí[276 292] budú
počuť a radovať sa.
(3) (*Gímel*) Priznávajte so mnou veľkosť
Hospodinovi[956], áno[11], spoločne
vyvyšujme[33] jeho meno!
(4) (*Dáleth*) Hospodina som vyhľadával[27 269],
i odpovedal[27] mi a zo všetkých mojich
obáv[957] ma vyprosťoval[27].
(5) (*Hé*) Pohľadeli k nemu a zažiarili[958 959]
a ich tváre sa nečervenali[960].
(6) (*Zajin*) Tento sužovaný[276 292] volal[27]
a Hospodin počul a vyslobodil[73] ho zo
všetkých jeho tiesní[85 86].
(7) (*Chéth*) Anjel[961] Hospodina sa vôkol
ukladá[803] k jeho ctiteľom[699] a vytrhuje[153]
ich.
(8) (*Téth*) Okúste[962] a viďte, že Hospodin
je dobrý; blaho[2] muža[554] na neho sa
spoliehajúceho[65]!
(9) (*Jód*) Majte Hospodina v úcte[59], jeho
svätí, lebo jeho ctitelia[699] nemajú[963]
nedostatku.
(10) (*Káf*) Hrivnatci[490] strádajú a hladujú,
a*le* vyhľadávajúci[269] Hospodina netrpia[27]
nedostatkom ničoho[748] dobrého.
(11) (*Lámed*) Poďte, deti[355], načúvajte mi,
chcem[20] vás vyučovať úcte[59]
k Hospodinovi[113]!
(12) (*Mém*) Kto *je* mužom zaľúbenia[8]
v živote[113 114 454], milujúcim dni[964]
na zakúšanie[452] blahobytu[965]?
(13) (*Nún*) Stráž[382] svoj jazyk pred zlom[68]
a svoje pery pred vyslovovaním[68] ľsti[123],
(14) (*Sámech*) odstúp[164] od zla a konaj
dobro, hľadaj pokoj a nasleduj[730] ho[966].
(15) (*Ajin*) Oči Hospodina na spravodlivých
a jeho uši na ich krik o pomoc,
(16) (*Pé*) tvár Hospodina proti konajúcim
zlo na vyťatie[369] ich pamiatky zo zeme.
(17) (*Cádé*) Volali[27 967] a Hospodin počul
a zo všetkých ich úzkostí[636] ich
vyprostil;
(18) (*Kóf*) Hospodin *je* blízky[417]
zlomeným[82] *v* srdci[113] a vyslobodzuje[73]
zdeptaných[968] *v* duchu[113 525]
(19) (*Réš*) Mnohé *sú* trampoty[315]
spravodlivého, a*le* Hospodin ho
zo všetkých vyprosťuje,
(20) (*Šín*) ochraňuje[381] všetky jeho
kosti[969], *ani* jedna z nich sa nezlomí[82].
(21) (*Táu*) Zlovoľného bude usmrcovať
zlo a nenávidiaci spravodlivého
ponesú vinu[970].
(22) Dušu svojich nevoľníkov Hospodin
oslobodzuje[778] a nikto[748] *z* tých, *ktorí*[943]
sa spoliehajú[65] na neho, vinu
neponesie[970].

www.miloslavbiblia.eu

ŽALM 35

Od Dávida[67].

(1)Pravoť sa[586 971], Hospodine,
s pravotiacimi sa[586 971] *so* mnou[972],
bojuj[565 971] s bojujúcimi[565 971] *so* mnou[972];
(2)uchop malý štít[973] a veľký štít[974]
a povstaň mi na pomoc[60 817 975],
(3)vytiahni[585 976] kopiju a postav
prekážku[977 978] mojim prenásledovateľom, povedz mojej duši: Tvojím
vyslobodením[73] *som* ja.
(4)Nech sú[33] sklamaní[166] a hanbia sa[33 979]
usilujúci *o*[90] moje žitie[822];
nech ustupujú[33] späť a v zmätok upadajú[33]
chystajúci[911 980] moje nešťastie[315],
(5)nech sú[33] ako plevy[18] pred
vetrom[525 584 981], ktoré[11] anjel[961]
Hospodina odmršťuje[982],
(6)nech sa ich cesta stáva[33 1744] tmou
a klzkosťou[2 983], keď[11] ich anjel[961]
Hospodina bude prenasledovať.
(7)Veď mi bez príčiny tajne položili
nástrahu[284], jamu[212] *na* svoju sieť[132 984];
bez príčiny sliedili[27] po mojej duši[985].
(8)Nech ho[132] stíha[33 986] zánik[987], a*ni* sa
nenazdá[27 132 988], a jeho[132] sieť, ktorú
tajne nastražil[132 284], nech ho[132] lapá[33 989]
– v zánik[987], nech doň padá[33 132]!
(9)A moja duša bude jasať v Hospodinovi,
tešiť sa v jeho vyslobodení[38 73];
(10)všetky moje kosti budú vravieť:
Hospodine, kto *je* podobný tebe[850],
vyprosťujúcemu sužovaného[276 292]
z *moci* silnejšieho od neho[101],
áno[11], sužovaného[276 292] a nemajetného[289]
z *moci* olupujúceho[990] ho?
(11)Povstávajú skrivodliví[215] svedkovia[991],
vypytujú sa[992] mňa *na to,* čo neviem[27],
(12)splácajú[177] mi zlom za dobro,
osirelosťou mojej duši;
(13)a ja – mojím odevom v ich chorobe
bola vrecovina, svoju dušu som
trápieval[27 993] pôstom a moja modlitba
sa vracala na moje záhrenie,
(14)ako priateľom[363], ako bratom *keby* mi
bol[132], som chodieval[27], ako smútiaci *po*
materi[113] som sa skláňal[27], začiernený[994].
(15)A*le* radujú[27] sa pri mojom
ochromení[38 995] a schádzajú sa[27 792],
proti mne sa schádzajú[27 792],
ohovárači[996], ktorých[11] nepoznám[13 997];
*u*trhajú[27] a neumĺkajú[13]
(16)ako neveriaci[975 998 999], vysmievajúci
sa[35 999 1000] *za* kus[113] chleba[1001], *so*
škrípením svojimi zubami proti mne.
(17)Pane, dokedy[69 1002] sa budeš dívať?
Priveď moju dušu späť[546] *sprostred* ich
ničivosti[2 64 987], moju opustenú[695]
spomedzi hrivnatcov[490]!
(18)Budem ťa chváliť[156 843] v početnom
zídení[698], medzi mohutným[1003] ľudom
ťa budem velebiť[118].
(19)Nech sa nado mnou[72] neradujú[33] moji
bezdôvodní nepriatelia[1004], okom
*ne*žmurkajú[31] bez príčiny ma
nenávidiaci,
(20)lebo nehovoria pokoj*ne*, lež[11] proti
pokľudným *v* zemi[113 429] vymýšľajú[911 980]
ľstivé veci[1005]
(21)a proti mne roztvárajú[1006] svoje ústa;
vravia[27]: Aha, aha, naše oko vidí[27]!
(22)Vidíš[27], Hospodine, kiež nemlčíš[33],
Pane, kiež sa odo mňa nevzďaľuješ[33]!
(23)Prebuď sa, áno[11], precitni pre moje
právo[22 72], môj Bože a Pane, pre moju
rozopru[586],
(24)súď[22 58] ma podľa svojej
spravodlivosti, Hospodine, môj Bože,
a nech sa nado mnou[72] neradujú[33],
(25)nech v svojom srdci nevravia[33 96]:
Aha, naše želanie[1007]! nech nevravia[33]:
Pohltili[662] sme ho!
(26)Nech sú[33] sklamávaní[166] a dovedna
v zmätok upadajú[33] radujúci sa
z môjho nešťastia[315],
tí, *ktorí*[943] sa vyťahujú[956 1008] nado mnou[1009],
nech *si* obliekajú[33] sklamanie[166 1010]
a hanbu[979 1011];
(27)nech plesajú[33] a radujú sa[33]
obľubujúci[8] moju spravodlivosť[113]; tí[11]
nech ustavične vravia[33]:
Nech je[33] veľký[956 1012] Hospodin, obľubujúci[8]
pokoj[113 1013] svojho nevoľníka.
(28)A môj jazyk bude vyjadrovať[12 1014]
tvoju spravodlivosť, *po* celý[159] deň tvoju
chválu[1 279].

ŽALM 36

Riaditeľovi hudby[83]. Od nevoľníka[67]
Hospodina, od Dávida[67].

(1)*Čo je* vyhlásené[1015] prestúpením[138 1016]
zlovoľného[67 1017], *je* vo vnútri môjho
srdca[1018]: pred[547] jeho očami niet
strachu *z* Boha.

www.nosatik.eu

(2) Áno, lichotí[27 1019 1020] mu v jeho oči
ohľadne zisťovania[658] jeho[1021]
neprávosti[551], vyvolávajúcej nenávisť[1022];
(3) slová jeho úst – mrzkosť[120] a lesť[123];
zanechal rozumné počínanie[55],
pôsobenie dobra,
(4) na svojom lôžku vymýšľa[944 960]
mrzkosť[120], postavuje sa na cestu
nedobrú, zlo nezavrhuje[420].
(5) Hospodine, tvoja láskavosť[125] *siaha*
v nebesá[1023], tvoja vernosť[934] *až* po
oblaky[528],
(6) tvoja spravodlivosť *je* ako Božie
vrchy[1024], tvoje súdy[22] – rozsiahla[760]
hlbina[1025], človeka *aj* zviera[243]
zachraňuješ[73], Hospodine;
(7) aká[69] vzácna[1026] *je* tvoja láskavosť[125],
Bože! *Áno,* deti[355] človeka[356] sa
utiekajú[65] v tieň tvojich krídel,
(8) nasycujú sa z tučnosti[1027] tvojho domu
a napájaš ich potokom[512] svojich slastí[1028],
(9) lebo pri tebe *je* žriedlo života[454],
v tvojom svetle vidíme[27] svetlo.
(10) Zotrvávaj[1029] *v* svojej láskavosti[125] voči
poznajúcim ťa a *v* svojej
spravodlivosti[1030] voči *tým, kto sú*
úprimní[199 1031] srdcom[113];
(11) nech ma nestretáva[33 986] noha
pýchy[1032] a ruka zlovoľných nech ma
nezapudzuje[33 1033].
(12) Tam padli[81] pôsobcovia mrzkosti[120];
boli[81] zrazení[982] a nebudú môcť[13]
povstať.

ŽALM 37[747 1034]

Od Dávida[67].

(1) (*Álef*) Nech sa nerozpaľuješ[33 520 1035]
proti páchateľom[38] zla,
nech nežiarliš[33] na dopúšťajúcich[38 1036]
sa[282] bezprávia[175 1037],
(2) veď sa chvatom budú ako tráva
kosiť[1038] a ako zeleň mladého porastu[716]
budú vädnúť.
(3) (*Béth*) Dôveruj[97] v Hospodina a konaj
dobro; obývaj[451] zem a pas sa
na vernosti[934 1039]
(4) a nachádzaj svoju slasť na[1040]
Hospodinovi, i bude ti dávať želania[644]
tvojho srdca;
(5) (*Gímel*) uval'[679] svoju cestu na
Hospodina a so svojou dôverou sa
obracaj[97 898] na neho[1041], a on bude konať
(6) a tvoju spravodlivosť vyjaví[1042]
ako svetlo, tvoje právo[22] ako
poludnie[1043].
(7) (*Dáleth*) Buď ticho voči Hospodinovi
a úzkostlivo[1044] na neho čakaj[854 1045],
nech sa nerozpaľuješ[33 520 1035] proti
úspešne konajúcemu[38] svoju cestu,
proti komukoľvek[38 762] strojacemu[282]
úklady[295];
(8) (*Hé*) upusť od hnevu a zanechaj[1046]
popudenie, nech sa nerozpaľuješ[33 520 1035]
len ku zlu,
(9) veď páchatelia zla sa budú vytínať[369],
ale očakávajúci[749] Hospodina, tí[725] budú
vlastniť[767] zem.
(10) (*Váu*) *Áno,* ešte málo a zlovoľného
nebude; áno[11], budeš upierať svoju
pozornosť[108 838] na jeho miesto[735]
a nebude ho,
(11) a zem budú vlastniť[767] tichí[276 292],
i budú nachádzať svoju slasť
na[1040] hojnosti pokoja[1013].
(12) (*Zajin*) Zlovoľný ukladá[464 1047]
o spravodlivého a škrípí proti nemu
svojimi zubami;
(13) Pán sa nad ním[67] smeje, lebo vidí[27],
že prichádza jeho deň.
(14) (*Chéth*) Zlovoľní vytasili[1048] meč
a napäli[203] luk na porážanie[1049]
sužovaného[276 292] a nemajetného[289],
na zabíjanie tých, ktorých cesta je
priama[1050];
(15) ich meče budú vnikať v ich srdce
a ich luky sa budú lámať[82].
(16) (*Téth*) Trocha *patriaca*
spravodlivému *je* lepšia od nadbytku[101]
mnohých zlovoľných,
(17) lebo ramená zlovoľných sa budú
lámať[82], *ale* spravodlivých Hospodin
podopiera.
(18) (*Jód*) Hospodin pozná dni
bezúhonných[413] a ich dedičstvo[47]
potrvá[1051 1744] navždy[142];
(19) nebudú sklamávaní[166] v zlý čas
a v dňoch hladu budú nasycovaní,
(20) (*Káf*) kým zlovoľní budú hynúť
a nepriatelia Hospodina *budú* ako
cennosť[1026 1052 1053] jahniat[1054]; zájdu[575]
v dyme[1055], zájdu[575]!
(21) (*Lámed*) Zlovoľný vypožičiava
a nespláca[177], *ale* spravodlivý sa
zmilúva[88] *a rozdáva,*

www.milosrdnylik.eu

(22)lebo ním[1056] požehnaní budú
vlastniť[767] zem, *ale* ním[1056] zlorečení sa
budú vytínať[369].
(23)(*Mém*) Od Hospodina *sú*
upevňované[133 1057] kroky[1058] muža[554],
ktorého[1059] cestu obľubuje[8 1060];
(24)ak padá, neostáva povalený[1061] ležať,
lebo Hospodin podopiera jeho ruku.
(25)(*Nún*) Býval som[13] mladý[1062] aj som
ostarel a nevidel som[13] spravodlivého
opusteného alebo jeho semä
vyžobrávajúce[90] chlieb;
(26)*po* celý[159] deň sa zmilúva[88]
a požičiava a jeho semä *je*
na požehnanie.
(27)(*Sámech*) Odstúp[164] od zla a konaj
dobro a ostaň[451 1063] navždy[142],
(28)lebo Hospodin miluje právo[22]
a neopúšťa svojich zbožných[92],
navždy[142] budú zachovaní[381], *ale* semä
zlovoľných sa bude vytínať[13 369];
(29)spravodliví budú vlastniť[767] zem
a naveky na nej sídliť[451].
(30)(*Pé*) Ústa spravodlivého
vyjadrujú[12 1014] múdrosť a jeho jazyk
vyslovuje právo[22],
(31)zákon[10] Hospodina *je* v jeho srdci,
z jeho kročají sa *niktorá* nešmýka[574].
(32)(*Cádé*) Zlovoľný striehne na
spravodlivého[1064] a usiluje sa *o*[90] jeho
usmrtenie;
(33)Hospodin ho neponecháva[1046] v jeho
ruke[1065] a nie *že* ho dopúšťa obviniť[1066],
keby bol súdený[22 84].
(34)(*Kóf*) Čakaj[749] na Hospodina a dbaj[381]
na jeho cestu a bude ťa môcť[20] vyvýšiť
na ujatie zeme za vlastníctvo[767]; na
vytínanie[369] zlovoľných budeš hľadieť.
(35)(*Réš*) Videl som[13] zlovoľného,
hrôzovládcu[1067], a rozrastajúceho[1068] sa
ako nepresadený[1069] zelený[1070] strom,
(36)*ale* pominul sa[1071] a hľa, nebolo ho;
a nahľadal som sa ho, *ale* nenašiel sa.
(37)(*Šín*) Všímaj si[381] bezúhonného[413 1072]
a pozoruj[1073] úprimného[199], lebo muž
pokoja[1013] má[1074] budúcnosť[1075],
(38)*ale* prestupujúci[138 1076] budú dovedna
zničení[1077], potomstvo[1075] zlovoľných
bude vyťaté[369].
(39)*Ale* záchrana[73 947] spravodlivých *je*
od Hospodina, ich útočišťa[800] v čas
úzkosti[636];
(40)áno[11], Hospodin im pomáha a dáva
im uniknúť[493] – dáva im uniknúť[493]
pred zlovoľnými[68], lebo sa na neho
spoliehajú[65].

ŽALM 38

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67], na pripomínanie[1078].

(1)Hospodine, kiež ma v svojom
rozhnevaní[1079] netresceš[33 148]
a v svojom popudení ma *ne*karháš[33 56 149],
(2)lebo vo mňa zišli[567 1080] tvoje
šípy a tvoja ruka sa na mňa
zniesla[567 1080 1081].
(3)Pre[1082] tvoje rozhorlenie[2208] niet
v mojom mäse zdravého miesta[1083],
pre[1082] môj hriech niet v mojich
kostiach[1084] pokoja[1013];
(4)áno, moje neprávosti[551] prerástli[1085]
moju hlavu, ako ťažké bremä[1086]
sú pre mňa[101] príliš ťažké[1087].
(5)Pre[1082] moju pochabosť páchnu[27],
hnisajú[27 1088] moje hrče[1089];
(6)som[13] zhrbený, krčím[13 327] sa náramne,
po celý[159] deň chodím začiernený[994],
(7)lebo moje slabiny[1090] sú[13] plné sneti[1091]
a v mojom mäse niet zdravého
miesta[1083],
(8)stuhol[1092] som a som[13] nadmieru
zdrvený[326 1093], revem[13 670]
pre stonanie[136 1094] svojho srdca.
(9)Pane, všetka moja túžba[297] *je*
pred tebou a nie je[13] ti[1095] skryté moje
vzdychanie[158],
(10)moje srdce zmätene búši[13 1096], moja
sila ma opustila, a svetlo mojich očí,
ani tých[725] so mnou niet[1097];
(11)moji milí[1098] a moji priatelia[363] sa
postavujú stranou od[1099] môjho
postihnutia[1100] a moji blízki sa
postavili z ďaleka,
(12)usilujúci sa *o*[90] moje žitie[822] kladú
nástrahy[1101] a vyhľadávajúci[269] moje
nešťastie[315] hovoria *o* pohrome[2 134 697]
a *po* celý[159] deň vymýšľajú[12] klam[123].
(13)A ja, ako hluchý, nepočujem, áno[11],
ako nemý neotvára svoje ústa,
(14)áno[11], som ako ktosi[762], kto nepočuje
a v ktorého[15] ústach niet výčitky,
(15)lebo na teba, Hospodine,
čakám[27 906 1102], ty budeš odpovedať,
Pane, môj Bože!

www.biblia.sk/mkeu

(16) Lebo som *si* povedal[96]: Aby sa nado
mnou[67] neradovali! Pri vykývaní[313]
mojej nohy sa proti mne[1009]
vyťahujú[13 956 1008],
(17) keďže ja som blízky[133 1103]
zrúteniu[995 1104] a moja bolesť[926] *je*
ustavične predo mnou.
(18) Avšak svoju neprávosť[551] vyznávam[271],
rmútim sa[1105] pre svoj hriech[136],
(19) a moji nepriatelia žijú, sú[27]
mocní[1003 1106], a bezdôvodne ma
nenávidiaci[1004] sa rozmnožili
(20) a zlom za dobro mi odplácajúci[177] mi
sú odporcami[1107] za moje
nasledovanie[730] dobra[966].
(21) Kiež ma neopúšťaš[33], Hospodine,
môj Bože, kiež sa odo mňa
nevzďaľuješ[33],
(22) ponáhľaj sa na pomoc mne, Pane,
moja záchrana[73 947]!

ŽALM 39

Riaditeľovi hudby[83], Jedúthúnovi[1108].
Od Dávida[67].

(1) Povedal som: Chcem[20] chrániť[381] svoje
cesty pred zhrešením[68] svojím jazykom,
svojim ústam chcem[20] ochranu
zaistiť[381 1109] náhubkom, pokým *je*
zlovoľný naproti mne.
(2) Onemel som[899] stíchnutím[671 1110],
odmlčal som sa ohľadne[1111 1112] dobrého,
ale moja trýzeň bola rozjatrená,
(3) moje srdce sa rozpálilo v mojom
vnútri, pri mojom premýšľaní[38 109] sa
vznecoval[522] oheň – prehovoril som
svojím jazykom:
(4) Daj mi na vedomie[1113], Hospodine,
môj koniec a výmeru mojich dní, aká[69]
ona *je,* nech viem[33], aký[69] *som* ja
pominuteľný.
(5) Hľa, moje dni si spravil[1114] piaďmi[1115]
a môj vek[496 1116] *je* pred tebou ako nič;
len púhy[1117] závan[882] *je* každý stojaci[1118]
človek. Seláh[74].
(6) Každý[362] chodí len ako tieň[975 1119], len
závanom[882] sa rozčuľujú[1120] – *každý*
hromadí[1121] a nevie[13], kto bude zberať[695].
(7) Nuž[53] teda[54] čo očakávam[27 749], Pane?
Moje dúfanie[1122], to[725] *je* v teba.
(8) Vyprosti ma zo všetkých mojich
prestúpení[138], kiež ma nerobíš[33 616]
predmetom potupy[675] blázna[394]!
(9) Onemel som[899], neotváram svoje ústa,
lebo si zapôsobil[282] ty;
(10) sním[154] zo mňa[1123] svoj zásah[1100], ja
som zničený[575] od dotierania[136 1124]
tvojej ruky.
(11) Ak voľakoho[762] pre neprávosť[551]
napomínaš[27 56] výčitkami,
rozrušuješ[423 1125] ako moľa, *čo je* mu
žiadúcne[1126]; len závan[882] *je* každý
človek. Seláh[74].
(12) Počuj moju modlitbu, Hospodine,
a vpusti v uši[106] môj krik o pomoc, kiež
nemlčíš[33] k mojim slzám[18],
lebo ja som u teba návštevníkom[1127]
a želiarom[1128] ako všetci moji otcovia;
(13) odvráť svoj zrak odo mňa, nech[11] sa
môžem[20] zotaviť, skôr ako sa budem
musieť[20] pobrať a nebude ma.

ŽALM 40

Riaditeľovi hudby[83]. Od Dávida[67],
spev s hudobným sprievodom[66].

(1) Trpezlivo[1129] som očakával[13 749]
Hospodina, i naklonil sa[471] ku mne
a *vy*počul môj krik o pomoc
(2) a vyviedol[521] ma z jamy[211] skazy[1130]
a z bahna kalu a postavil[1131] moje nohy
na skalisko[505], upevnil[133] moje kročaje
(3) a dal v moje ústa novú pieseň,
chválospev[1 279] nášmu Bohu. To[11] budú
mnohí vidieť, i budú sa báť[59]
a v Hospodina dôverovať[97].
(4) Blaho[2] muža[554], ktorý spravil[580]
Hospodina predmetom svojej dôvery[1132]
a neotáča[13] sa[771] k namysleným[1133]
a odpadnutým *ku* lži[91 113 1134]!
(5) Mnohé si ty, Hospodine, môj Bože,
uskutočnil[282 1135] svoje divy[248] a svoje
úmysly[940] voči nám, niet prirovnania[111]
k tebe;
chcel by som[20] *ich* rozhlásiť[261]
a vypovedať[1136] – sú[27] hojnejšie[1137]
nad spočítavanie[44 101 1138].
(6) Obete[256 1139] a*ni obete*[256] daru[640] si
neobľúbil[8], uši si mi vyhĺbil[1140 1141], *obete*
vzostupnej[256 642] a*ni za* hriech nie si[13]
žiadostivý[1142];
(7) tu som povedal: Hľa, prichádzam[13],
v zvitku knihy *je* o mne napísané;
(8) obľubujem[8 13] vykonávanie záľuby
tvojej vôle[1143], môj Bože, a tvoj zákon[10]
je vprostred mojich útrob.

www.biblia.sk

(9)Zvestoval som[13 1144] spravodlivosť
v početnom zídení[698]; hľa, nezovieral[1145]
som svoje pery, Hospodine, ty vieš[27],
(10)tvoju spravodlivosť som neukryl
vprostred svojho srdca, *o* tvojej
spoľahlivosti[934] a tvojej záchrane[73 697 947]
som vravel[27],
tvoju láskavosť[125] a tvoju vernosť[415] som
početnému zídeniu[698] nezatajil.
(11)Kiež mi[68] ty, Hospodine,
neodpieraš[33 1145] svoje zmilovania[753],
kiež ma tvoja láskavosť[125] a tvoja
vernosť[415] ustavične ochraňujú[33 382]!
(12)Veď sa na mňa[1146] vôkol nahrnuli[1147]
pohromy[315], až bez[923] počtu, dostihli
ma moje neprávosti[551], takže[11]
nemôžem[27] vidieť[1148],
sú[13] početnejšie[1003 1106 1149] od vlasov mojej
hlavy, a moja srdnatosť[895] ma opustila.
(13)Ráč[1150] ma, Hospodine, vyprostiť!
Hospodine, ponáhľaj sa na pomoc
mne[694]!
(14)Nech sú[33] dovedna sklamávaní[166]
a v zmätok upadajú[33] usilujúci *o*[90] moje
žitie[822], zmiesť[1151] ho;
nech ustupujú[33] späť a hanbia sa[33 979]
obľubujúci[8] moje nešťastie[315]!
(15)Nech za odplatu svojej hanebnosti[1152]
hrôzu pociťujú[1153] tí, *ktorí*[943] vravia
nado[67] mnou[1154]: Aha, aha!
(16)Nech sa v tebe tešia[33] a radujú[33] všetci
hľadajúci[90] teba, nech milujúci tvoju
záchranu[73 947] ustavične vravia[33]: Nech
je[33] veľký[956 1012] Hospodin!
(17)No[11] ja *som* usúžený[276 292] a úbohý[289 1155];
Pán na mňa myslí[911 980 1156]. Moja pomoc
a môj záchranca[449 507] *si* ty, môj Bože,
kiež nemeškáš[33 1157]!

ŽALM 41

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Blaho[2] rozumne zmýšľajúceho[55]
o núdznom[1158 1159]! V zlý deň mu
Hospodin bude môcť[20] dať
vyviaznuť[673],
(2)Hospodin ho bude ochraňovať[381]
a naživo ho zachovávať[710];
bude spravený[1160] blaženým v zemi[429]
a nebudeš ho *vy*dávať v svojvôľu[822 1161]
jeho nepriateľov.
(3)Na pohovke choroby[1162] ho bude
Hospodin podopierať, celé jeho lôžko
v jeho nemoci zobraciaš[1163].
(4)Ja som povedal: Hospodine, buď mi
milostivý[88], uzdrav moju dušu, lebo
som voči tebe zhrešil.
(5)Moji nepriatelia o mne hovoria zlé[1164]:
Kedy bude umierať a jeho meno
zanikať?
(6)A ak sa príde[307 1165] pozrieť, hovorí
*na*plano[366 367], jeho srdce si[1166]
zhromažďuje mrzkosť[120]; vychádza
von[893] – hovorí.
(7)Spolu si o mne[1009] šepkajú všetci
nenávidiaci ma; proti mne
chystajú[911 980] ublíženie[315 1167] mi:
(8)*Je* v neho vliate[1168] čosi[1169] zhubné[515],
a keď ľahne[1170], nebude viac[344] povstávať.
(9)Aj muž môjho pokoja[1013 1171], v ktorého
som dôveroval[27 97], jedávajúci môj
chlieb, vyvýšil[956 1172] proti mne pätu.
(10)No[11] ty, Hospodine, mi buď
milostivý[88] a daj mi povstať, nech[11] im
môžem[20] odplatiť[177].
(11)Týmto spoznám[81], že máš[27] vo mne
zaľúbenie[8], keď môj nepriateľ nado
mnou nebude výskať[813 1173];
(12)a ja – v mojej bezúhonnosti[38 191] ma
podopriež[443 1174] a chceš[20 195] ma navždy[142]
postaviť[1175] pred svoju tvár.

* * *

(13)*Nech je* velebený[448] Hospodin, Boh
Isráéla, odvždy[754] a navždy[399]!
Ámén[1176], áno[11], Ámén[1176]!

DRUHÁ KNIHA

ŽALM 42

Riaditeľovi hudby[83].
Poučenie[907] od synov[67] Kóracha.

(1)Ako jelenica, *ktorá* volá[1177] po
potôčikoch[537 1178] vôd, tak moja duša
volá[1177 1179] k tebe, Bože!
(2)Moja duša smädne po[1180] Bohu,
po[1180] Bohu živom: Kedy budem môcť[20]
prísť a ukázať sa *pred* Božiu tvár?
(3)Moje slzy sa mi stali[18 1744] chlebom[400]
za dňa a*j v* noc*i*, keď[1181] sa ku mne
vraví[1182] *po* celý[159] deň: Kde *je* tvoj Boh?
(4)Pripomínam *si* tieto *veci* – a nad sebou
svoju dušu vylievam –

www.mlosnaik.eu

že som putovával v zhluku[1183], poberával
sa *s* nimi *až* k Božiemu domu za
zvuku[608] plesania[866] a ďakovania[789] –
slávnostný[1184] dav[1185].
(5) Čo[1186] si skľúčená[1187], moja duša,
a znepokojuješ sa[1120] nado mnou?
Čakaj na[906 1102] Boha, lebo ešte ho budem
chváliť[156 843] *za* záchranu[2 73 600] *od* jeho
tváre!
(6) Môj Bože, moja duša je nado mnou
skľúčená[1187]; preto ťa spomínam zo
zeme Jordána a Chermónov[1188], z vrchu
nepatrnosti[1189].
(7) Hlbina[1025] volá k hlbine[1025] za hukotu[608]
tvojich prúdov[1190], všetky tvoje
príboje[1191] a tvoje prívaly[1192] prešli cezo
mňa.
(8) Hospodin za dňa uvádza[1193] svoju
láskavosť[125] a v noci *je* so mnou jeho
pieseň, modlitba k Bohu môjho
života[454].
(9) Vravím k Bohu, svojmu skalisku[505]:
Načo si ma zabudol? Načo mám[20]
pre útlak[1194] *od* nepriateľa chodiť
začiernený[994]?
(10) Drvením v mojich kostiach[1195] ma
tupia moji utláčatelia, keď[1181] ku mne
vravia[1182] *po* celý[159] deň: Kde *je* tvoj
Boh?
(11) Čo[1186] si skľúčená[1187] moja duša, a čo[1186]
sa znepokojuješ[1120] nado mnou? Čakaj
na[906 1102] Boha, lebo ešte ho budem
chváliť[156 843], záchranu[2 73 600] mojej tváre
a môjho Boha!

ŽALM 43

(1) Súď[22 58] ma[1196], Bože, a pravoť sa[586 971]
mojou pravotou[586]; kiež ma pred
národom[25] nie zbožným[68 92],
pred človekom[68 762] lstivým a krivdiacim[1197]
chceš[20 33 195] zachrániť[493 507]!
(2) Veď ty, Bože, *si* moja posila[800]; načo si
ma odhodil[1198]? Načo mám[20] pre útlak[1194]
od nepriateľa chodiť začiernený[994]?
(3) Pošli svoje svetlo a svoju pravdu[415],
ony nech ma vedú[33 821] a privádzajú[1199]
k tvojmu svätému vrchu[43] a k tvojim
obydliam[791],
(4) nech[11] môžem[20] prísť k Božiemu
oltáru, k Bohu môjho radostného[1200]
jasotu, i budem ťa chváliť[156 843]
s lýrou[60 928 929] Bože, môj Bože!
(5) Čo[1186] si skľúčená[1187] moja duša, a čo[1186]
sa znepokojuješ[1120] nado mnou?
Čakaj na[906 1102] Boha, lebo ešte ho budem
chváliť[156 843], záchranu[2 73 600] mojej tváre
a môjho Boha!

ŽALM 44

Riaditeľovi hudby[83]. Od synov[67]
Kóracha, poučenie[907].

(1) Bože, počúvali sme svojimi ušami,
naši otcovia nám vyprávali[44]
o skutkoch[697], *ktoré* si uskutečňoval[13]
v ich dňoch, v dňoch pradávna.
(2) Ty si svojou rukou vypudil[1201] národy[25]
a ich si zasadil; potieral[13] si ľudské
plemená[28] a vyháňal[13 1202] si ich[1203].
(3) Veď nie svojím mečom sa zmocnili[767]
zeme a nie ich rameno im
pomohlo[73 1204],
lež[1205] tvoja pravica, áno[11], tvoje rameno
a svetlo tvojej tváre, lebo si ich
blahovoľne prijal[1150].
(4) Ty *si* ON[1206], môj Kráľ, prikáž
vyslobodenie[2 73 600] Jákóba!
(5) V tebe môžeme[20] porážať[1207] svojich
protivníkov[70], v tvojom mene
rozdupávať povstalcov *proti* nám[578],
(6) lebo nie v svoj luk dôverujem[97] a nie
môj meč ma vyslobodzuje[73],
(7) lež[1205] nás *ty* vyslobodíš[73] od našich
protivníkov[70] a zostudíš[166]
nenávidiacich nás.
(8) V Bohu[954] sa honosíme[118 119 955] *po* celý[159]
deň, áno[11], tvoje meno budeme
navždy[142] chváliť[156 216]. Seláh[74].
(9) Avšak si odhodil[1198] a studom si
zahrnul[979 1208] nás a nevychádzaš[460]
s našimi vojskami[60 745],
(10) pred protivníkom[68 70] nás späť
obraciaš[546] nazad a nenávidiaci nás si[72]
drancujú[1209].
(11) *Vy*dal si nás ako drobný dobytok *na*
jedenie[113] a rozohnal si nás medzi
národy[25],
(12) predávaš svoj ľud takmer za nič[1210]
a nezískal si[1211] ich kúpnou cenou[1212],
(13) robíš[616] nás potupou[675] našim
susedom[891], výsmechom[35 675 1213]
a pohanou[675] nášmu okoliu[1214],
(14) robíš[616] nás príslovím[1215] medzi
národmi[25], vrtením[675] hlavou medzi
ľudskými plemenami[28];

www.mlosrdnik.eu

(15) *po* celý[159] deň *je* predo mnou moja
hanba[979 1011], takže[11] moju tvár prikryl
stud[166 1010]
(16) pre hlas[136] tupiaceho a rúhajúceho
sa[1216] a pre[1082] nepriateľa a pomstivca[230].
(17) Toto všetko nás postihlo[2292], *ale* sme
ťa nezabudli a proti tvojej zmluve sme
sa nedopustili vierolomnosti[1217],
(18) nie *že* naše srdce ustúpilo späť a naša
kročaj uhla[471] od tvojho chodníka[246],
(19) hoci si nás zdrvil[326 1218] v mieste[735]
šakalov[1219] a zriadil si nad nami[1220]
zastretie[1221] hlbokou temnotou[722].
(20) Keby sme boli zabudli *na* meno
svojho Boha a rozprestreli svoje
dlane[174] k BOHU cudziarskemu[1222 1223],
(21) či by to Boh nevedel[28] vypátrať[1224]?
Veď on pozná[13] tajomstvá[1225] srdca!
(22) Avšak pre teba sme *v* každý[159] deň
zabíjaní, sme považovaní za drobný
dobytok *na* zahlúšanie[113].
(23) Prebuď sa, načo spíš, Pane? Precitni,
kiež donekonečna neodhadzuješ[33 1198],
(24) načo skrývaš svoju tvár a zabúdaš
naše súženie[277] a náš útlak[1194]?
(25) Veď naša duša klesla do prachu[181],
naše telo[497] priliplo[687] k zemi.
(26) Povstaň *na* pomoc nám a oslobuď[778]
nás pre svoju láskavosť[125]!

ŽALM 45

RIADITEĽOVI HUDBY[83], NA ŠÓŠANNÍM[247 1226].
OD SYNOV[67] KÓRACHA, POUČENIE[907].
PIESEŇ ĽÚBOSTNÁ[1227].

(1) Moje srdce kypí[13 1228] dobrým slovom[1229],
ja budem prednášať[1230] svoje diela[232]
kráľovi[1231], môj jazyk – písadlo
zručného[1232] pisára[1233 1234].
(2) Si[13] krajší od[1235] synov ľudí[356], v tvoje
pery je[13] vyliata[1236] milosť[1237 1238]; preto[1239]
ťa Boh navždy[142] požehnal.
(3) Pripáš[1240] *si* na bedrá svoj meč,
hrdina[618], svoju velebnosť[222] a svoju
nádheru[237] –
(4) áno[11], svoju nádheru[237]! Maj zdar,
vyjazdi pre vec[1229] pravdy[415]
a dobrotivosti[570] spravodlivosti[1241]
a tvoja pravica ťa bude učiť hrozným[59]
veciam[1242].
(5) Tvoje šípy *sú* naostrené, národnosti[189 270]
budú pod teba padať, v srdci
nepriatelia[1243] kráľa.
(6) Tvoj trón, Bože[1244], *je* večnosť
a trvanie[258 1245], žezlom[49] tvojho
kraľovania[2731] *je* žezlo[49] úprimnosti[797],
(7) miluješ[13] spravodlivosť a nenávidíš[13]
zlovôľu, preto ťa pomazal Boh, tvoj
Boh, olejom veselia nad tvojich
spoločníkov[101 1246].
(8) Myrha a aloy, kasie[1247] *sú* všetky tvoje
rúcha, z palácov[126] *zo* slonoviny[1248] ťa
rozradostňuje hudba strún,
(9) medzi tvojimi vzácnosťami[1026 1052] *sú*
dcéry kráľov; po tvojej pravici stojí[13]
manželka[1249] v zlate[1250] *z* Ófíra[1251].
(10) Počuj, dcéra, a pozri[1252] a nakloň[471]
svoje ucho a zabudni svoj ľud a dom
svojho otca,
(11) a kráľ bude túžiť[297 1253] po tvojej kráse;
áno, on *je* tvoj pán, klaňaj sa teda[55]
jemu.
(12) A dcéra Córa[1254] s darom[60 640] – všetci
bohatí *z* ľudu sa budú usilovať o tvoju
priazeň[1255].
(13) Dcéra kráľa *je* všetka slávna[1256]
vo vnútri[1257 1258], jej oblečenie *je* z tkanív
zo zlata;
(14) bude vedená ku kráľovi vo výšivkách,
za ňou budú k tebe privádzané[1259]
panny, jej družky.
(15) Budú vedené s radosťou[60] a jasotom;
budú vstupovať v palác[126] kráľa.
(16) Miesto tvojich[1260] otcov budú tvoji[1260]
synovia; budeš[1260] ich môcť[20]
ustanoviť[239] za kniežatá[1261] vo všetkej[159]
zemi;
(17) tvoje[1260] meno budem pripomínať
v každom pokolení a pokolení; preto
ťa[1260] budú národnosti[189 270] chváliť[156 843]
navždy[142] a večne[258].

ŽALM 46

RIADITEĽOVI HUDBY[83].
OD SYNOV[67] KÓRACHA, NA ALÁMÓTH[1262].
PIESEŇ.

(1) Boh *je* nám útočišťom[1263] a silou,
pomocou v úzkostiach[636] vždy[1264]
dosiahnuteľnou[1265];
(2) preto sa nemusíme[20] báť[59], bárs by sa
zem premenila[84 424 1266] a vrchy skĺzli[84]
v srdce mora[2],
(3) nech jeho vody hučia[33 1120], penia[33 1267],
nech sa vrchy otriasajú[33] jeho
vzdúvaním. Seláh[74].

www.milosravie.eu

(4)Rieka! Jej ramená[14 1268] rozradostňujú
Božie mesto, sväté *miesto*[638] obydlí[791]
Najvyššieho[593];
(5)Boh *je* v jeho vnútri, nemôže[20 1269] sa
vykývať[313], Boh mu pomáha za
nastávania[771 1270] rána.
(6)Národy[25] sa búria[13 1120], kráľovstvá sa
kyvocú[13 313]; zasiahne[223] svojím
hlasom[1271] – zem sa rozplýva[1272].
(7)Hospodin zástupov[745 746] *je* s nami,
záštitou[267] *je* nám Boh Jákóba. Seláh[74].
(8)Poďte, pozrite pôsobenia Hospodina,
ktorý na zem uvádza[27 616] hrôzy[1273],
(9)zastavujúc[229] vojny[565] *až* po okraj[613]
zeme, láme[82] luk a rozsekáva kopiju,
vozy ohňom spaľuje[1274]:
(10)Prestaňte[1046] a poznajte, že *ja* som
Boh! Budem vyvyšovaný medzi
národmi[25], budem vyvyšovaný na
zemi[429].
(11)Hospodin zástupov[745 746] *je* s nami,
záštitou[267] *je* nám Boh Jákóba. Seláh[74].

ŽALM 47

Riaditeľovi hudby[83]. Od synov[67]
Kóracha,
spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Všetky národnosti[189 270], tlieskajte[1275]
v dlaň[174], výskajte[813 1173] Bohu hlasom
plesania[866],
(2)lebo Hospodin, Najvyšší[533], *je* hodný
úcty[59], veľký Kráľ nad všetkou[159]
zemou!
(3)Podriaďuje nám[596] národnosti[189], áno[11],
ľudské plemená[28] popod naše nohy,
(4)vyvoľuje[763] pre nás[72] naše dedičstvo[47],
pýchu[1276] Jákóba, ktorého miloval[27].
Seláh[74].
(5)Boh vystúpil[521 1277] za jasotu[813],
Hospodin za zvuku[608] trúby[256 1278];
(6)ospevujte pri hudbe[66 217 218] Boha,
ospevujte pri hudbe[66 217 218], spievajte
pri hudbe[66 217] nášmu Kráľovi, spievajte
pri hudbe[66 217],
(7)lebo Boh *je* Kráľ všetkej[159] zeme,
pri hudbe spievajte[66 217] pieseň[907 1279]!
(8)Boh sa ujal kraľovania nad národmi[27],
Boh usadol na svoj svätý trón[43];
(9)veľmoži[1280 1281] národností[189] sa
zhromaždili *ako* ľud Boha Abrahóma,
lebo štíty[75 1282] zeme *patria* Bohu; je[13]
veľmi povznesený[1283].

ŽALM 48

Pieseň, spev s hudobným sprievodom[66]
od synov[67] Kóracha.

(1)Hospodin *je* veľký a veľmi *je*
velebený[118] v meste nášho Boha,
na svojom svätom vrchu[43].
(2)Krásny vznosnosťou, rozkoš všetkej[159]
zeme, *je* vrch Cijjón *na* strane[1284]
severu, hradisko[1285] mohutného[760]
Kráľa.
(3)Boh *je* v jeho palácoch[1286], je[13] známy
ako záštita[267].
(4)Veď hľa, zišli sa po dohovore králi,
pritiahli spolu;
(5)tí[725] uvideli – tu sa zdesili[1287], boli
vyvedení z miery[1288], úprkom zmizli;
(6)zachvátilo ich tam chvenie[1289],
zvíjanie[1290] ako rodičku.
(7)Vetrom[525] *od* východu trieštiš[82]
taršíšske lode[1291].
(8)Podľa *toho,* ako sme počuli, tak sme
uvideli v meste Hospodina
zástupov[745 746], v meste nášho Boha;
Boh ho navždy[601] upevňuje[133]. Seláh[74].
(9)Myslíme[27], Bože, *na* tvoju láskavosť[125]
vo vnútri tvojho chrámu[126];
(10)ako tvoje meno, Bože, tak tvoja
chvála[1 279] *až* na okraje[613] zeme, tvoju
pravicu plní[13] spravodlivosť.
(11)Nech sa vrch Cijjón raduje[33], nech
jasajú[33] dcéry Júdu príčinou tvojich
súdov[22]!
(12)Obchádzajte Cijjón, áno[11], krúžte[690]
okolo neho, spočítajte[44] jeho veže,
(13)priložte[239] svoje srdce k jeho
predhradbiu[1292], prechádzajte[1293] jeho
palácmi[1286],
aby ste neskoršiemu pokoleniu mohli[20]
vyprávať[44],
(14)že tento Boh *je* naším Bohom
vždy[142 339] a večne[258]; on nás povedie
cez smrť.

ŽALM 49

Riaditeľovi hudby[83].
Od synov[67] Kóracha,
spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Počujte toto, všetky zástupy ľudu[189 270],
nastavte uši[107], všetci obyvatelia tohto
sveta[496],
(2)aj jednoduchí aj vznešení[1294], spolu
bohatý a*j* nemajetný[289].

www.biblia.sk/biblia.eu

(3) Moje ústa budú vyslovovať múdrosť[2]
a rozmýšľanie[1295] môjho srdca,
rozvážnosť[1296].
(4) Chcem[20] nakloniť[471] své ucho
k prípoviedke[1215], s lýrou[60 928 929] riešiť[1297]
svoju hádanku[1298].
(5) Načo sa mám[18] báť[59] v deň zla, *keď* ma
obklopuje neprávosť[551] mojich
úkladníkov[1299],
(6) ktorí[943] spočívajú svojou dôverou[97 898]
na svojej moci[562 1300] a vystatujú[118 119 955]
sa množstvom svojho bohatstva?[1301]
(7) Brat – nikto[762] *ho* nijako[1302] nemôže[20]
vykúpiť[778] *a*ni Bohu *za* neho dať[1303 1304]
zadosťučinenie[1305],
(8) lebo[11] výkupné[1306] ich žitia[822] je príliš
vysoké[1307] – nech[11] sa navždy[142] vzdá[33]
toho[1308],
(9) žeby[11] ešte donekonečna žil,
nezakúšal[452] skazu[212 453].
(10) Veď[11] vidí: umierajú múdri,
pochabý[1309] a hlupák[1310] hynú spolu
a svoje imanie[562 1300] zanechávajú[1046]
iným[435].
(11) Ich myšlienka[1311] *je:*[1312] ich domy –
navždy[142], ich obydlia[755] – do pokolenia
a pokolenia, svojimi menami určujú
názvy pre[1313] pozemky[1314].
(12) A*le* človek v cti[1026 1052] nepretrváva[765];
je[27] podobný[832 1315] sťa*by* zvieratám[243],
ktoré hynú.
(13) Toto *je* ich cesta: dôvera[1316] v seba[1317],
a ich nasledovníci[1318] si ľubujú[1150] v ich
výrokoch[1319]. Seláh[74].
(14) Ako drobný dobytok sa kladú[239]
do šeóla[157]; pasie[1320] ich smrť a k ránu
nad nimi budú vládnuť[1321] úprimní[199]
a ich tvárnosť[1322] *bude* na strávenie[1323]
šeólom[157] bez[1324] miesta pobytu[1325]
pre ňu[72 1326].
(15) Len Boh môže[20] moju dušu
oslobodiť[778] z ruky šeóla[157], keď ma
bude brať[1327 1328]. Seláh[74].
(16) Nemusíš[20] sa báť[59 1329], keď voľakto[762]
bohatne, keď sa množí sláva[76] jeho
domu,
(17) veď pri svojej smrti *si* nič z toho[1330]
nebude môcť[20] vziať, jeho sláva[76]
za ním nebude môcť[20] zostúpiť;
(18) hoci svoju dušu v svojom živote[454]
žehnal (áno, budú ťa chváliť[156 843],
ak sebe robíš dobre),
(19) musí[20] vstúpiť k pokoleniu svojich
otcov; nikdy[259] nebude môcť[20] uvidieť
svetlo.
(20) Človek v cti[1026 1052], a*k* nemá
porozumenie[108 630], je[27] podobný[832 1315]
sťa*by* zvieratám[243], *ktoré* hynú.

ŽALM 50

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Ásáfa[67].

(1) Boh, Boh-Hospodin, hovorí[27]
a volá[27 1331] zem od vzchádzania[1332] slnka
až po jeho zajdenie[1333]:
(2) z Cijjóna, dokonalosti[1334] krásy, sa
Boh zaskvel –
(3) náš Boh prichodí a nemlčí. Pred jeho
tvárou zožiera[399] oheň a vôkol neho[1214]
je[27] veľmi búrlivo;
(4) volá na nebesá odvrchu a na zem
o súdenie[251] svojho ľudu:
(5) Zhromaždite[792] mi mojich zbožných[92],
uzavrevších[1335] moju zmluvu
nad obeťou[256]!
(6) A nebesá hlásajú[271] jeho spravodlivosť,
áno,[1336] Boh – on sa chystá súdiť[20 1337 1338]!
Seláh[74].
(7) Počuj, môj ľud, a budem hovoriť,
Isráél, a budem proti tebe svedčiť[1339];
Boh, tvoj Boh, *som* ja.
(8) Nebudem ťa poháňať na
zodpovednosť[148 1340] za tvoje obete;
áno[11], tvoje vzostupné *obete*[642] *sú*
ustavične predo mnou;
(9) nemusím[20] brať býka z tvojho domu,
kozly[1341] z tvojich ohrád,
(10) veď všetko živočíšstvo lesa *patrí*
mne, zvieratá[243] na tisíc vrchoch[1342],
(11) poznám[27] všetku vtač[1343] vrchov, a čo
sa hemží na poli,[1344] *je* pri mne[1345].
(12) Keby som hladoval, nemusel[20] by
som ti vravieť, veď svet[265] a jeho náplň
patrí mne;
(13) či jedávam mäso býkov[682] a pijem krv
kozlov[1341]?
(14) Obetuj Bohu vďaku[789] a plň[177]
Najvyššiemu[533] svoje sľuby
(15) a volaj ma v deň úzkosti[636], budem ťa
môcť[20 195] vytrhnúť[153] a budeš ma
oslavovať[700].
(16) A*le* zlovoľnému Boh vraví[13]: Čo ťa do
vypočítavania[44 1346] mojich ustanovení[45],
že[11] moju zmluvu berieš[100] na svoje ústa?

www.mlosnak.eu

(17) Áno[11], ty nenávidíš[27] napomínanie[1347]
a moje slová hádžeš za seba,
(18) ak uvidíš zlodeja, tu[11] sa s ním
priatelíš[1150], a s cudzoložníkmi máš[1348]
účastenstvo[441],
(19) svoje ústa nechávaš[27] zabiehať[1202]
v zlo a tvoj jazyk spriada[1349] lesť[123],
(20) sadáš, hovoríš proti svojmu bratovi,
proti synovi svojej matere vynášaš[223]
urážky[18 1350].
(21) Tieto *veci* si robil[27], no[11] mlčal[27] som;
myslel si[27], *že* som vonkoncom[1351]
podobný tebe[850]; chcem[20] *ťa* usvedčiť[148]
a tvojim očiam *to* predložiť[111].
(22) Nuž[193] uvážte[108] toto, *vy* zabúdajúci
Boha, aby som nemusel[20] rvať[172],
a nebolo by vyprosťujúceho.
(23) *Kto* obetuje[1352] vďaku[789], oslavuje[700]
ma a urovnáva[27 616] *si* cestu, *i* budem[1353]
mu dávať nazerať v[806] Božiu
záchranu[73].

ŽALM 51

Riaditeľovi hudby[83]. Spev s hudobným sprievodom[66] od Dávida[67],
po príchode[1354] Náthána, proroka,
k nemu, pretože[1355] vošiel k Bath-Ševe.

(1) Buď mi milostivý[88], Bože, podľa svojej
láskavosti[125], podľa množstva svojich
zmilovaní[753] vytri[257] moje prestúpenia[138]!
(2) Dôkladne[1356] ma umy[1357] od mojej
neprávosti[551], áno[11], od môjho hriechu
ma očisti!
(3) Áno, ja uznávam[1358] svoje prestúpenia[138]
a môj hriech *je* ustavične predo mnou;
(4) tebe, tebe samému[1359] som zhrešil,
a čo *je*[943] v tvojich očiach zlé, som
vykonal, aby si sa mohol[20] prejaviť[541]
spravodlivým v svojom hovore,
čistým[1360] v svojom súdení[22 58 1361].
(5) Hľa, v neprávosti[551] som bol
porodený[854 1362] a v hriechu ma moja
mať počala[1363];
(6) hľa, obľubuješ[8] pravdu[415] v obličkách[1364],
kiež mi teda[54] v skryte chceš[20 33 195] dať
spoznať múdrosť!
(7) Kiež ma chceš[20 33 195] hriechu zbaviť[1365]
yzopom[1366], nech[11] som čistý, umyť[1357]
ma, nech[11] som belší od snehu!
(8) Kiež mi chceš[20 33 195] dať počuť veselie
a radosť, nech jasajú[31] kosti, *ktoré* si
zdrvil[326 1218]!
(9) Zakry svoju tvár pred mojím
hriechom[68] a vytri[257] všetky moje
neprávosti[551],
(10) stvor mi, Bože, čisté srdce
a v mojom vnútri obnov[1367]
pevného[133 1368] ducha[525],
(11) kiež ma nevyháňaš[33 1369] z prítomnosti
svojej tváre[459] a svojho svätého
Ducha[43 525] kiež odo mňa neberieš[33]!
(12) Kiež mi chceš[20 33 195] vrátiť veselie
z tvojej záchrany[73] a dobrovoľný[1281 1370]
duch[525] kiež ma podopiera[33 1371]!
(13) Budem odpadlíkov[138 1076] vyučovať
tvojim cestám a hriešnici sa budú
k tebe vracať[1372].
(14) Vyprosti ma z *viny* krvi[121], Bože, Bože
mojej záchrany[73 947]! Môj jazyk bude
plesajúc ospevovať[1373 1374] tvoju
spravodlivosť.
(15) Pane, kiež otváraš[33] moje pery, nech[11]
moje ústa hlásajú[271] tvoju chválu[1 279];
(16) veď neobľubuješ[8] obeť[256], bárs[11] by
som ju dával[1375]; *obeť* vzostupnú[641]
neprijímaš blahovoľne[1150].
(17) Božími obeťmi *je* zlomený[82] duch[525];
srdcom zlomeným[82] a zdrveným[326 1063],
Bože, neopovrhuješ.
(18) V svojej blahovôli[38 144] dobre
zaobchádzaj s Cijjónom[1376], kiež
buduješ[33] múry[1377] Jerúsaléma;
(19) vtedy budeš obľubovať[8] obete
spravodlivosti, *obeť* vzostupnú[641],
áno[11], celú[1378]; vtedy budú na tvojom
oltári vznášať[1379] býky.

ŽALM 52

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67],
po príchode[1354] Dóéga, Edómího[1380], keď[11]
podal správu[271] Šáúlovi a povedal mu:
Dávid vstúpil do domu Achímelecha.

(1) Čo sa vystatuješ[118 119 955] *tým, čo je* zlé,
ty[943] silák[618]? Božia láskavosť[125] *je*
po celý[159] deň.
(2) Zhubu[2 134] zamýšľa[911 980] tvoj jazyk ako
nabrúsená[202] britva, páchajúci[282]
klam[912 1381].
(3) Miluješ[13] *viac* zlo od dobra, lož[91]
od slova[101] spravodlivosti – seláh[74] –
(4) miluješ[13] všetky slová skazy[1382], ľstivý
jazyk[1383]!

www.biblesearch.eu

(5)Boh ťa tiež môže[20] navždy[259] poraziť[1384],
zobrať[1385] ťa a vyrvať ťa zo stanu
a vykoreniť ťa zo zeme živých. Seláh[74].
(6)To[11] budú vidieť spravodliví a budú sa
báť[59] a nad ním sa budú smiať:
(7)Hľa, muž[554], ktorý[1386] nerobil[616] svojím
útočišťom[800] Boha, lež[11] dôveroval[97]
v množstvo svojho bohatstva,
moc nadobúdal[291] svojou[213] zhubou[2 134 1387]!
(8)No[11] ja *som*[13] ako zelená[1070] oliva
v Božom dome, v Božiu láskavosť[125]
dôverujem[27 97] vždy[142 339] a trvalo[258],
(9)navždy[142] ťa budem chváliť[156 843], že si
tak spravil, a pred tvojimi zbožnými[92]
dúfať[749] *v* tvoje meno, lebo *je* dobré.

ŽALM 53[393]

Riaditeľovi hudby[83], na machalath[1388].
Poučenie[907] od Dávida[67].

(1)Blázon[394] vraví[96] v svojom srdci: Niet
Boha. Skazene si počínajú[395] a odporne
páchajú bezprávie[175], niet konajúceho
dobré.
(2)Boh z nebies pozrel nadol na deti[355]
človeka[356], aby videl[323], či je *kto*
rozvážne si počínajúci[396],
vyhľadávajúci[269] Boha –
(3)všetko[241 242] ucúvlo, jednotne[397] sa
zvrhli[398], niet konajúceho dobré, niet
ani jedného.
(4)Či sú[27] všetci pôsobcovia mrzkosti[120]
nevedomí, zožierajúc[399] môj ľud?
Jedávajú chlieb[400 401 402], Hospodina
nepozývajú[403].
(5)Tam[404] sa veľmi[405] zhrozili[372], *hoci*
hrôzy nebolo[13], lebo Boh rozmetal
kosti obliehajúceho[803] ťa; zostudil[166] si
ich, lebo ich Boh zavrhol[419 1389].
(6)Kiež príde[411] z Cijjóna vyslobodenie[73]
Isráéla! Pri Božom *od*vracaní[412]
zajatia[413] jeho ľudu bude Jákób jasať,
Isráél sa radovať.

ŽALM 54

Riaditeľovi hudby[83]; pri strunových
nástrojoch.
Poučenie[907] od Dávida[67] po príchode[1354]
Zífím[1390], keď[11] povedali Šáúlovi: Či sa
Dávid neskrýva u nás?

(1)Bože, vysloboď[73] ma v svojom mene[38],
a kiež mi svojou mocou[646] zaisťuješ[33]
právo[188]!
(2)Bože, počuj moju modlitbu a nastav
uši[107] *výrokom*[2457] mojich úst,
(3)lebo proti mne povstali cudziari[1222]
a násilníci[1067] sa usilujú *o*[90] moje žitie[822];
nepostavili[616] Boha pred seba[1391].
Seláh[74].
(4)Hľa, Boh *je* mi pomocníkom, Pán *je*
medzi podopierajúcimi moju dušu,
(5)zlo sa bude vracať[1392] mojim sliedičom[129],
v svojej vernosti[38 415] ich vyhub[581]!
(6)S ochotou[60 1393] ti budem obetovať,
chváliť[156 216] tvoje meno, Hospodine,
lebo *je* dobré[1394].
(7)Veď ma vyprostil zo všetkej úzkosti[636]
a moje oko pohľadelo na[1395] mojich
nepriateľov[1396].

ŽALM 55

Riaditeľovi hudby[83]; pri strunových
nástrojoch.
Poučenie[907] od Dávida[67].

(1)Vpusti v uši[107], Bože, moju modlitbu,
a kiež sa neskrývaš[33 784 1397] pred mojím
úpením[68 165];
(2)sleduj ma pozorne a odpovedz mi;
blúdim sem-ta[1398 1399] v svojej
ustarostenosti[1400] a hlasno stenám[1401]
(3)pre hlas[136] nepriateľa, pre[1082] útlak
od zlovoľného, lebo na mňa uvaľujú[1402]
nešťastie[120 1403] a v hneve ma napádajú[1404].
(4)Moje srdce sa v mojom vnútri
zvíja[854 1405] a padli na mňa hrôzy smrti;
(5)prichádza na mňa[1406] bázeň[59]
a chvenie[1289] a zaplavuje[1407] ma des[1408].
(6)I povedal[96] som: Kiež by som mal[411]
peruť[256] ako holubica! Mohol by som[20]
*od*letieť a odpočinúť[1409];
(7)hľa, mohol by som[20] byť vzdialený,
utiecť, zdržiaval by som sa[765] v pustine,
seláh[74],
(8)mohol by som[20] si urýchliť
uniknutie[922] pred ženúcim sa[1410]
víchrom[68 525], pred búrkou[68]!
(9)Pohliť[662] *ich*, Pane, rozdvoj ich jazyk,
lebo som v meste uvidel násilie[215]
a zvadu;
(10)za dňa a*j v* noci ho[1411] obchádzajú
po jeho múroch[1377] a vnútri neho *je*
mrzkosť[120 1403] a strasť[208 332 1412],
(11)vnútri neho *je* zhuba[2 134 1412] a z jeho
priestranstva[1413 1414] nemizne útlak[317]
a podvod[123].

www.milospavlik.sk

(12)Veď nie nepriateľ ma tupí, to[11] by som
vedel[20] zniesť[100],
nie nenávidiaci ma sa nado mnou[1009]
vyťahuje[956 1008], to[11] by som sa pred
ním[68] mohol[20] skryť,
(13)lež[11] ty, človek[233] mne rovný[1415], môj
príbuzný[1416] a môj známy,
(14)čo[1417] sme spolu zakúšali sladkú[1418]
dôvernosť[732], v Boží dom sme v dave[1419]
chodili.
(15)Spustošenie[2 64] na nich[1420]! Nech za
živa[1421] zostupujú *v* šeól[157],
lebo v ich stanovišti[1422], medzi nimi[1423],
sú zlé veci[1424]!
(16)Ja budem volať k Bohu a Hospodin
ma bude chcieť[20 195] vyslobodiť[73],
(17)večer *aj* ráno *aj na* poludnie[1043]
budem nariekať[1400 1425] a stenať[1120 1426],
i bude počuť môj hlas.
(18)V pokoji[1427] oslobodil[778] moje žitie[822]
zo seče[1428] *proti* mne[1429], hoci[1430] boli[13]
pri mne v množstve[1431].
(19)Boh bude počuť a bude im
odpovedať[1432] (on[11], trvajúci[34]
od pradávna, seláh[74]), *im,* pri ktorých
niet zmien a nemajú Boha v úcte[59].
(20)Vystrel[307 540 1433] svoju ruku proti
žijúcim *s* ním v pokoji[177 1434],
znesvätil[1435] svoju zmluvu;
(21)hladké sú[13] maslové reči jeho úst,
a*le* jeho srdce – seč[1428], jeho slová sú
mäkšie od oleja, a*le sú* to[725] tasené
meče.
(22)Uvrhni na Hospodina svoje bremä[1436]
a on ťa bude mať na starosti[1437], nikdy[142]
nebude dopúšťať[223] vykývanie[313]
spravodlivého[113].
(23)A ty, Bože, ich budeš zvŕhať
do jamy[1438] skazy[212 453];
muži krvi[121 122] a klamu[123] nebudú môcť[20]
dožiť polovice svojich dní[1439], no[11] ja
budem v teba dôverovať[97].

ŽALM 56

Riaditeľovi hudby[83]; na Jónath-élem-
-rechókím[247 1440].
Od Dávida[67], michtám[427],
keď sa ho v Gathu zmocnili
Pelištím[84 1390].

(1)Buď mi milostivý[88], Bože, lebo *po* mne
chniape[13 1441] smrteľník[233], sužuje[1194 1442]
ma, bojujúc[565 1443] *po* celý[159] deň;
(2)*po* celý[159] deň chniapu[27 1441] moji
nepriatelia[129], áno, mnohí voči mne
bojujú[565 1443] zvysoka[1444].
(3)*V* deň, *keď* sa[1445] musím[20 1446] báť[59],
mám ja dôveru[97 1447] k tebe;
(4)v Bohu budem velebiť[118] jeho slovo,
v Boha dôverujem[13 86], nebudem sa
báť[59], čo mi môže[20] vykonať mäso?
(5)*Po* celý[159] deň prekrúcajú moje
slová[1448], všetky ich úmysly[940] *sú* proti
mne k zlému;
(6)rotia sa, skrývajú sa[320], oni sledujú[381]
moje stopy[1449], ako by
vyčkávali[13 749 1450 1451] moje žitie[822].
(7)*Bude* pre nich[72] za neprávosť[551] únik[922]?
Zvrhni národnosti[189 270] v svojom
hneve, Bože!
(8)Ty máš[13] spočítané[44 1452] moje
vyhnanstvo[1453]; ukladaj[616] moje slzy[18]
v svoj mech[1454]. Či nie *sú* v tvojej
knihe[1455]?
(9)Vtedy sa moji nepriatelia budú
obracať[201] späť, v deň, *keď* budem volať;
toto viem[13], lebo[1456] Boh *je* za mňa[72 1457].
(10)V Bohu budem velebiť[118] slovo,
v Hospodinovi budem velebiť[118] slovo,
(11)v Boha dôverujem[13 86], nebudem sa
báť[59], čo mi môže[20] vykonať človek?
(12)Na mne *sú* tvoje sľuby[1458]; tebe, Bože,
sa chcem[20] odplatiť[177] vďakou[2 789],
(13)lebo si vyprostil moju dušu zo smrti
– či nie moje nohy od úrazu na chodenie
pred Božou tvárou v svetle života[454]?

ŽALM 57

Riaditeľovi hudby[83]. Al-taščéth[247 1459]
od Dávida[67],
michtám[427] pri jeho úteku pred
tvárou[68] Šáúla v jaskyni.

(1)Buď mi milostivý[88], Bože, buď mi
milostivý[88],
lebo v tebe sa moja duša skrýva[13 65 1460]
a v tieni tvojich krídel sa chcem[20]
skrývať[65 1460], než sa bude musieť[20]
zhuba[2 134] pominúť.
(2)Chcem[20] volať k Bohu, Najvyššiemu[533],
k Bohu, dokonávajúcemu[1461] za mňa;
(3)bude posielať z nebies
a vyslobodzovať[73] ma, potupí
chniapajúceho[1441] *po* mne. Seláh[74]. Boh
bude posielať svoju láskavosť[125] a svoju
vernosť[415].

www.mlodebatikovi.sk

(4)Moja duša *je* vprostred levov[1462],
musím[20] líhať *s* rozpálenými[1463], synmi
ľudí[356]; ich zuby – kopije a šípy, a ich
jazyk – ostrý meč.
(5)Buď vyvýšený nad nebesá, Bože, tvoja
sláva[76] nad všetku[159] zem!
(6)Mojim krokom nastrojili[133] sieť,
skľúčená[1464] je[13] moja duša[1465], pred
mojou tvárou vykopali jamu[1466] – padli
doprostred nej. Seláh[74].
(7)Moje srdce *je* upevnené[133], Bože, moje
srdce *je* upevnené[133], chcem[20] spievať,
áno[11], spievať pri hudbe[66 217 814];
(8)zobuď sa, moja sláva[183], zobuď sa,
varyto[930] a lýra[928], chcem[20] zobudiť
úsvit!
(9)Chcem[20] ťa chváliť[156 843] medzi
národnosťami[189 270], Pane, pri hudbe ti
spievať[66 217 814] medzi ľudskými
plemenami[28],
(10)veď *až* po nebesá veľká *je* tvoja
láskavosť[125] a *až* po oblaky[528] tvoja
vernosť[415].
(11)Buď vyvýšený nad nebesá, Bože,
tvoja sláva[76] nad všetku[159] zem!

ŽALM 58

Riaditeľovi hudby[83]. Al-taščéth[247 1459]
od Dávida[67], michtám[427].

(1)Či vpravde spravodlivosť mlčí[1467]?
Vyslovujete *ju*[1468]? Súdite[22 58]
v úprimnosti[266], synovia ľudí[356]?
(2)Ba, v srdci pôsobíte[1469] bezprávia[175 1037],
v zemi[429] odvažujete[1470] násilie[215]
svojich rúk.
(3)Zlovoľní sa od maternice
odcudzujú[1222 1471], od lona[497] blúdia,
hovoriac lož[91];
(4)majú[1074] jed[1472] na spôsob jedu[1472] hada;
tak ako[850] svoje ucho uzatvára[1473]
hluchá[1474] vretenica,
(5)ktorá nechce[20] počúvať na hlas
zariekavačov[1475], zaklínača
zaklínadlami, vycvičeného[1476].
(6)Bože, zdrv[839 1477] ich zuby v ich ústach,
vylám[1384 1477] chrup hrivnatcov[490],
Hospodine!
(7)*Hrdo* si vykračujú – nech sa
rozplývajú[33 684] tak ako[850] voda;
ak prikladá[132 203] svoje šípy, nech sa
sťaby[850] orezávajú[33 1478],
(8)tak ako[850] sa slimák pohybuje[1479]
s rozplývaním sa[684 1480], nech *ako*
potrat[1481] ženy nezbadajú[33] slnko!
(9)Skôr ako si vaše hrnce[1482] budú môcť[20]
všimnúť[108] tŕnie[1483], nech to[725 1484]
zmetá[33 307 1485], či[850] surové[1486], či[850]
zo žiaru[37 1487].
(10)Spravodlivý sa bude radovať, keď[1336]
zbadá pomstu, bude svoje kroky kúpať
v krvi zlovoľného[256].
(11)A človek bude vravieť: Áno, *je* ovocie
pre spravodlivého[72], áno, je Boh,
súdiaci[22 58] na zemi.

ŽALM 59

Riaditeľovi hudby[83]. Al-taščéth[247 1459]
od Dávida[60], michtám[427],
keď Šáúl poslal[84], aby strážili[381] dom
na jeho usmrtenie.

(1)Vyprosti ma, môj Bože, od mojich
nepriateľov, kiež ma chceš[20 33 195]
vyzdvihnúť[637] pred mojimi
odporcami[68 474],
(2)vyprosti ma od pôsobcov neprávosti[551]
a zachráň[73] ma pred mužmi[68] krvi[121 122],
(3)lebo hľa, striehnu[13 318] na moju dušu,
rotia sa proti mne silní; neodpadol[138 1076]
som a nie *že* som zhrešil, Hospodine!
(4)Bez *môjho* previnenia[551] bežia
a pripravujú sa[133 1488]; zobuď sa mne
v ústrety[1489] a pozri,
(5)áno[11], ty, Hospodine, Bože
zástupov[745 746], Bože Isráéla, precitni
na navštívenie[234 463 1490] všetkých
národov[25];
kiež nie si[33] milostivý[88] nikomu
z[748] neverných páchateľov[750]
mrzkosti[120 1491]! Seláh[74].
(6)Vracajú sa k večeru, zavýjajú[1120] ako
pes[256] a obchádzajú mesto;
(7)hľa, prskajú[605 1492] svojimi ústami, v ich
perách *sú* meče, lebo *vraj*: Kto počuje?
(8)No[11] ty, Hospodine, sa im budeš
smiať, vysmievať[35] sa budeš všetkým
národom[25].
(9)Jeho[132] sila? K tebe[1493] chcem[20] obracať
zreteľ[381], lebo Boh *je* mojou záštitou[267].
(10)Môj Boh, jeho láskavosť[125 1494], ma
bude predchádzať[13]; Boh mi bude
poskytovať pohľad[1495] na[1395] mojich
nepriateľov[129 1396].
(11)Kiež ich nezabíjaš[33], aby *oni*, môj ľud,
nezabúdali; svojou mocou[562] ich nechaj

www.miloslavbible.eu

potulovať sa[1496] a zvrhni ich, *ty* náš
štít[75], Pane!
(12) Hriechom ich úst *je* reč ich pier,
nech teda[54] sú[13 33] polapení[285] v svojej
pýche[38 1276]
a pre kliatie[136 316] a pre luhanie[136 591 1497],
ktoré vyslovujú[44].
(13) Skoncuj[1498] v popudení, skoncuj[1498],
nech[11] ich nebude,
nech[11] vedia, že nad Jákóbom[1499] vládne[238]
Boh do posledných končín zeme.
Seláh[74].
(14) A vracajú sa k večeru, zavýjajú[1120] ako
pes[256] a obchádzajú mesto;
(15) nech sa oni potulujú[33 1496] za
pokrmom; ak sa nebudú môcť[20]
nasýtiť, nech prenocujú[33] tak[54 1500].
(16) No[11] ja chcem[18] ospevovať tvoju silu
a k ránu s plesaním chváliť[1501] tvoju
láskavosť[125],
lebo si sa mi stal[1744] záštitou[267]
a útočišťom v deň mojej tiesne[85].
(17) Moja sila, tebe[1502] chcem[20] pri hudbe
spievať[66 217 814], lebo Boh *je* mojou
záštitou[267], Boh mojej[1503] láskavosti[125].

ŽALM 60

Riaditeľovi hudby[83]; na Šúšan
edúth[247 1504].
Michtám[427] od Dávida[67],
na vyučovanie, pri jeho potýkaní sa[1505]
s Aram-naharajim[1506] a s Arámom[1507] Cóvy,
keď[11] sa Jóáv vracal a v prierve[721] soli
pobil[79] Edóma, dvanásťtisíc.
(1) Bože, odhodil[1198] si nás, pretrhol[1508 1509]
si nás, popudil si sa; kiež nám
chceš[20 33 195] spôsobiť nápravu[719 1510]!
(2) Zatriasol si zemou[429], pretrhol[1508] si
ju; zhoj jej pukliny[82 1511], veď sa
kyvoce[13 313]!
(3) Ukázal si svojmu ľudu tvrdú[1512] *vec*,
napojil si nás vínom vrávorania.
(4) Svojim ctiteľom[699] si dal prápor[1513]
na vztyčovanie pre[1082] pravdu[1514 1515],
seláh[74].
(5) aby tvoji milovaní[1516] mohli[20] byť
vytrhnutí[153]. Pomôž[73] svojou pravicou
a odpovedz nám[1517]!
(6) Boh v svojej svätosti prehovoril:
Budem sa veseliť; budem rozdeľovať
Šechem a vymeriavať dolinu[1518]
Sukkóth[1519].
(7) Mne *patrí* Gileád a mne *patrí*
Menaššé[1499 1520], a Efrájim[1499 1520] *je*
posila[800] mojej hlavy, Júdá[1499 1520] môj
zákonodarca[1521],
(8) Móáv[1520 1522] nádoba[1482] *na* moje
umývanie[113], na Edóma[1499 1520] môžem[20]
hodiť svoj sandál; nado mnou,
Pelešeth[1523], výskaj[813 1173]!
(9) Kto mi môže[20] umožniť vstup[1524]
v opevnené mesto[903]? Kto ma dovedie[128]
až po Edóm[1499 1520]?
(10) Či si nás ty, Bože, neodhodil[1198 1525]
a nevychádzaš[460] s našimi
vojskami[60 745]?
(11) Poskytni[845] nám pomoc
z tiesne[85 86 1526], veď[11] snaha
o vyslobodenie[73 947 1527] človekom[113] *je*
*na*nič[366]!
(12) V Bohu[954] budeme môcť[20] zdatne[562] si
počínať[282 1528] a on bude rozšliapavať
našich protivníkov[70].

ŽALM 61

Riaditeľovi hudby[83];
pri strunovom nástroji, od Dávida[67].
(1) Počuj, Bože, môj krik[458 866], sleduj
pozorne[110] moju modlitbu!
(2) Volám k tebe od okraja[613] zeme
v mdlobe[1529] svojho srdca; kiež ma
chceš[20 33 195] *vy*viesť[128 1530] na skalu, *ktorá*
je vyššia odo mňa[1531]!
(3) Veď ty si mi býval[13 1532] útočišťom[1263],
silnou vežou[1533] pred tvárou[68]
nepriateľa!
(4) Chcem[20] *do* vekov[142 339 1534] pobývať[115]
v tvojom stane, skrývať sa[65]
v ochrane[527 811 1535] tvojich krídel, seláh[74],
(5) veď ty, Bože, načúvaš[13] mojim
sľubom, zaisťuješ[13 223] dedičstvo[1536]
ctiteľov[699] tvojho mena;
(6) Kiež chceš[20 33 195] pridať[1537] dní
ku dňom[1538] kráľa, jeho rokov sťaby[850]
pokolenie za pokolením,
(7) nech vždy[142 339] ostáva[33 34] pred Božou
tvárou; láskavosť[125] a vernosť[415] –
zariaď, nech ho ochraňujú[33 382]!
(8) Tak budem tvoje meno natrvalo[258 290]
pri hudbe ospevovať[66 217 218] pri svojom
plnení[177 1539] svojich sľubov deň *čo* deň.

www.mlos-pavlik.eu

ŽALM 62

Riaditeľovi hudby[83], podľa
Jedúthúna[1108].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Len[1540] voči Bohu[1541] *je* moja duša
mlčanlivá[671 1542]; od neho *je* moja
záchrana[73],
(2)len[1540] on *je* moja skala a moja
záchrana[73], moja záštita[267], nemôžem[20]
sa príliš[1543] vykývať[313].
(3)Dokedy[388] chcete[20] na človeka[762 1544]
dorážať? Chcete[20] vraždiť, vy všetci[241],
ako nahnutú[471] stenu[1545], múrik, ktorý[943]
sa rúca[982]?
(4)Áno[1540], z jeho[1546] výšky[1547] zhodiť[139] sa
radia[13], obľubujú[1150] lož[91]; svojimi
ústami žehnajú a v svojom vnútri
zlorečia. Seláh[74].
(5)Len[1540] k Bohu[1548] buď mlčanlivá[1549],
moja duša, lebo od neho *je* moja
nádej,
(6) len[1540] on *je* moja skala a moja
záchrana[73], moja záštita[267], nemôžem[20]
sa vykývať[313].
(7)Na Bohu *je*[1550] moja záchrana[73] a moja
česť[76]; skala mojej sily, moje útočište[1263]
je v Bohu.
(8)Dôverujte[97] v neho v každý čas, ľud*ia*,
vylievajte pred jeho tvárou svoje srdce!
Boh *je* nám útočišťom[1263]. Seláh[74].
(9)Len[1540] vánkom[882] *sú* jednoduchí,
klamom[91] *sú* vznešení[1294], na váhach *by*
oni podľa vzostupu *boli*[1551] napospol
z vánku[882 1552].
(10)Nesmiete[20] dôverovať[97] vo vydieranie[1553]
ani sa nerozumne spoliehať[1554]
na lúpež[990 1555];
ak vzrastá imanie[562 1300], nesmiete[20]
prikladať[239] srdce.
(11)Jedno Boh prehovoril, toto dvoje, *čo*
som počul, že moc *patrí* Bohu,
(12)a *že* tvoja[67], Pane, *je* láskavosť[125], lebo
ty každému[362] odplácaš[177] podľa jeho
diela[232].

ŽALM 63

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67]
za jeho pobytu[1556] v pustine Júdu.

(1)Bože, ty *si* môj Boh, teba hľadám[13 1557],
po[1180] tebe smädne[13] moja duša,
po[1180] tebe prahne[13] moje mäso v zemi
suchej a smädnej[1558], bez vody.
(2)Tak som ťa vyzeral[13] v svätyni[638], aby
som videl[323] tvoju moc a tvoju slávu[76];
(3)veď tvoja láskavosť[125] *je* lepšia
od života[454], moje pery ťa budú
vychvaľovať.
(4)Tak ťa chcem[20] za svojho života[454]
velebiť[448], v tvojom mene pozdvíhať[100]
svoje dlane[174];
(5)tak ako[850] tukom a dreňou[1027] sa sýti
moja duša a moje ústa mojimi
plesajúcimi perami velebia[118],
(6)ak ťa spomínam[27] na svojej posteli,
rozjímam[12] o tebe v *nočných*
bdeniach[381],
(7)veď si sa mi stal[1744] pomocou, i plesám
v tieni tvojich krídel.
(8)Moja duša sa ťahá[13 687 1559] za tebou,
tvoja pravica sa na mne[1560] drží[13 408],
(9)no[11] oni, *ktorí* k záhube[987] usilujú *o*[90]
moje žitie[822], musia[20] vojsť v spodné
miesta[1561] zeme;
(10)budú ho[132] vyháňať v moc[1562] meča,
budú podielom[358] líšok[1563].
(11)A kráľ sa bude radovať v Bohu,
honosiť[118 119 1564] sa bude každý, kto[943]
pri om prisahá,
lebo ústa hovoriace lož[823] budú
zapchávané.

ŽALM 64

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Počuj, Bože, môj hlas pri mojom
nárekuˡ[1400], kiež chceš[20 33 195] môj život[454]
ochrániť[382] pred postrachom[68]
nepriateľa!
(2)Kiež ma chceš[20 33 195] skryť pred tajnou
poradou[68 768] zlosynov, pred rotou
pôsobcov mrzkosti[120],
(3)ktorí svoj jazyk naostrili ako meč,
založili[203] svoj šíp[256] – trpké slovo[256] –
(4)na ostreľovanie bezúhonného[414]
v úkrytoch; ostreľujú ho znenazdajky
a neboja sa[59].
(5)Dodávajú si odvahy[1565] *v* zlej veci;
vyprávajú[44] o utajení[284] osídel[518];
vravia[13]: Kto k nim môže[20] *pre*zrieť[1566]?
(6)Vymýšľajú[1567] bezprávia[175 1037]:
Sme hotoví[13 261 1568], plán[1567 1569] *je*

www.mosaik.eu

vymyslený[1567 1570]; vnútro každého[362]
a srdce *je* hlboké[1571].
(7)No[11] bude[13] ich šípom[256] ostreľovať
Boh, znenazdajky sa prejavia[541] ich
zranenia[1572]
(8)a privedú ho[132] k pádu[250 1573]; ich[1574]
jazyk *bude* proti nim, a každý na nich
pozerajúci – budú potriasať *hlavou*[1575]
(9)a všetci ľudia[356] sa budú[13] báť[159] a budú[13]
oznamovať[271] Božie pôsobenie a o jeho
činoch[232 697] uvažovať[55].
(10)Spravedlivý sa bude v Hospodinovi[38]
radovať a na neho sa spoliehať[65]
a všetci úprimní[199] srdcom[113] sa budú
honosiť[118 119 1564].

ŽALM 65

Riaditeľovi hudby[83].
Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67]. Pieseň.

(1)Tebe utíšenie[671 1110], chválospev[1 279],
Bože, na Cijjóne, a tebe nech *je*[33]
plnený[177] sľub.
(2)*Ty*, počujúci modlitbu – každé telo[1576]
smie[20] *až* k tebe prichádzať.
(3)Veci neprávostí[551 1577] sa nado mňa[101]
vzmohli[1578 1579]; naše prestúpenia[138] – ty
ich prikrývaš[1305 1580].
(4)Blaho[2] *toho, koho* vyvoľuješ[763] a bližšie
privádzaš[801 1581]! Bude obývať[451] tvoje
nádvoria[319 1582],
budeme sa sýtiť dobrým tvojho domu,
svätosťou tvojho chrámu[126].
(5)Hroznými[59] *vecmi* nám
v spravodlivosti odpovedáš, Bože
našej záchrany[73]; *si* predmetom
dôvery[1132] všetkých končín[613] zeme
a mora diaľok[1583].
(6)*On,* upevnivší[133] svojou silou vrchy,
je opásaný mocou[646],
(7)utíšuje hukot[1130] morí, hukot[1130] ich
vlnobitia[1192], a*j* lomoz[1185] zástupov[67]
ľudu[189 270],
(8)takže[11] obyvatelia končín[613] majú
úctu[59] pred tvojimi znameniami[68];
východiskám[619] rána a*j* večera[1584] dávaš
plesať.
(9)Navštevuješ[13 234 463] zem, dávaš[13] jej
pretiekať[1585], hojne ju obohacuješ,
Boží potok[14] *je* plný vôd;
pripravuješ[133] ich obilie, keď ju tak
pripravuješ[133] –
(10)*len ďalej* zavlažuj[1586] jej brázdy,
urovnávaj[1586 1587] jej hrudy! –
lejakmi ju zmäkčuješ[1588], jej porast
žehnáš.
(11)Korunoval[146] si[13] rok svojej dobroty[1589]
a tvoje koľaje[469] oplývajú[1590]
tučnosťou[1027],
(12)oplývajú[1590] pastviská pustiny
a pahrbky sa opasujú[1240] jasotom,
(13)lúky[1054] sa obliekajú[13] stádami[18 1591]
a nížiny[1518] sa zahaľujú obilím[1592].
Výskajú[813 1173], áno, spievajú.

ŽALM 66

Riaditeľovi hudby[83]. Pieseň.
Spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Výskajte[813 1173] Bohu, všetka[159] zem,
(2)pri hudbe ospevujte[66 217 218] slávu[76] jeho
mena, *za* slávu[76 1593] pokladajte[616 1594]
jeho chválu[1 279]!
(3)Vravte Bohu: Akej[69] úcty *si* hoden[59]
svojimi činmi[232]! Pre veľkosť[38 760] tvojej
sily sa ti tvoji nepriatelia budú
zaliečať[589 591].
(4)Všetka[159] zem sa ti bude klaňať
a pri hudbe ti budú spievať[66 217],
pri hudbe budú ospevovať[66 217 218] tvoje
meno. Seláh[74].
(5)Poďte a pozrite pôsobenia Boha, úctu
budiaceho[59] svojím konaním[272] voči
deťom[355] človeka[356]!
(6)Premenil[1163] more na súš, riekou
prechádzali nohou[256], tu[1595] sme sa
v ňom[38] radovali;
(7)vždy[142 339] vládne[27 238] svojou mocou[646],
jeho oči pátrajú[320] medzi národmi[25],
vzbúrenci[1596] sa nemôžu[20] pozdvihnúť.
Seláh[74].
(8)Velebte[448], národnosti[189], nášho Boha,
a ozývajte sa[788] hlasom chvály[1 279] jeho,
(9)ktorý[943] uchováva[616 1597] našu dušu pri
živote[454] a neprivolil[81 223 1598]
na vykývanie[313] našej nohy!
(10)Áno, podrobil si nás skúške, Bože,
prečisťoval[27 376] si nás sťa*by*
prečisťovaním[376] striebra,
(11)zaviedol si nás v žalár[506 1599], vložil[616]
si ťažké bremä na naše bedrá,
(12)nechal si smrteľníka[233] jazdiť
po našej hlave, prišli sme v oheň a*j*
vo vody, a*le* vyviedol[460] si nás
k nadbytku[729].

www.miloslavbible.eu

(13)Chcem[20] vstúpiť *v* tvoj dom
s vzostupnými *obeťmi*[60 641], splniť[177] ti
svoje sľuby,
(14)ktoré otvorili[1600] moje pery, takže[11]
moje ústa v mojej tiesni[85] prehovorili;
(15)chcem[20] ti vznášať[1379] vzostupné
obete[641] tučných zvierat[1601] s vôňou[1602]
baranov, obetovať[1603] hovädzí dobytok
s kozlami[1341]. Seláh[74].
(16)Poďte, počujte, a budem vyprávať[44] –
všetci ctitelia[699] Boha – *o tom,* čo[697 1604]
Boh spravil mojej duši.
(17)K nemu som volal[13] svojimi ústami
a pod mojím jazykom *bolo*
velebenie[1605];
(18)keby som bol v svojom srdci
pozeral[27 1606] mrzkosť[120], nebol by Pán
počúval,
(19)avšak Boh predsa počul, započúval
sa[110 1607] v hlas mojej modlitby.
(20)*Nech je* velebený[448] Boh, ktorý
neodsunul[164 1608] moju modlitbu a*ni*
z mojej blízkosti[703] svoju láskavosť[125]!

ŽALM 67

Riaditeľovi hudby[83], pri strunových nástrojoch.
Spev s hudobným sprievodom[66]. Pieseň.

(1)Kiež je[33] nám Boh milostivý[88] a žehná[33]
nás, kiež pri nás rozjasňuje[33 391] svoju
tvár, seláh[74],
(2)na poznanie tvojej cesty na zemi[429],
tvojej záchrany[73] medzi všetkými
národmi[25]!
(3)Národnosti[189] ťa budú chváliť[156 843],
Bože, národnosti[189] ťa budú
chváliť[156 843], ony všetky[241],
(4)radovať sa a plesať budú ľudské
plemená[28], lebo budeš súdiť[22 58]
národnosti[189] *v* úprimnosti[797],
a ľudské plemená[28] na zemi[41] – budeš ich
riadiť[821]. Seláh[74].
(5)Národnosti[189] ťa budú chváliť[156 843],
Bože, národnosti[189] ťa budú
chváliť[156 843], ony všetky[241].
(6)Zem *vy*dá svoj výnos, Boh, náš Boh,
nás bude žehnať,
(7)Boh nás bude žehnať a všetky končiny
zeme ho budú mať v úcte[59].

ŽALM 68

Riaditeľovi hudby[83], od Dávida[67]. Spev s hudobným sprievodom[66]. Pieseň.

(1)Boh povstáva, jeho nepriatelia sa
rozutekávajú[535], áno[11],[1609] nenávidiaci
ho prchajú pred jeho tvárou[68].
(2)Kiež *ich* odvievaš[19 33] sťa*by*
odvievaním[19] dymu, ako rozplývanie[684]
vosku od[1082] ohňa!
Nech zlovoľní od Božej
prítomnosti[136 251 252 253] hynú[33]!
(3)*Ale* spravodliví sa budú radovať, jasať
pred Božou tvárou a v radosti[38] sa tešiť.
(4)Spievajte Bohu, pri hudbe
ospevujte[66 217 218] jeho meno,
nasýpajte[1610] *jemu,* jazdiacemu
stepmi[1611] ako Jáh[975 1612] – jeho meno[1613] –
a veseľte sa pred tvárou jeho,
(5)Otca sirôt a zástancu[1614] vdov, Boha
v jeho svätom sídle[43 790];
(6)Boh usadzuje osamotených do domu,
vyvádza[460] väzňov[1615] v blahobyt[2 64],
len vzbúrenci[1596] obývajú[13 451] vypráhnutú
zem.
(7)Bože, pri tvojom vychádzaní[460] pred
tvárou tvojho ľudu, pri tvojom
vykračovaní[1616] púšťou[1617] – seláh[74] –
(8)sa roztriasla zem, – áno, nebesá od
Božej prítomnosti[136 251 252 253]
vykropili[1590 1618] – onen[761] Sínaj,
od prítomnosti[136 251 252 253] Boha, Isráélovho
Boha.
(9)Prívalom[1619] štedrosti[2 1281 1370 1620] si
skrápal[1621 1622], Bože, svoje dedičstvo[47],
a*k* sa unavilo[81], ty si ho posilnil[81 133],
(10)tvoj húf[1623], *tí* sa v ňom usídlili; robil
si v svojej dobrote[38] prípravy[133 1624] pre
sužovaného[72 256 276 292], Bože!
(11)Pán vyslovuje[223] výrok[2457], nositeliek
dobrej zvesti[1144 1625] *je* početný zástup[745].
(12)Králi vojsk[745] utekajú, utekajú,
a pani[1626] domu rozdeľuje lup[1627].
(13)Či budete líhať medzi
ohradami[1628 1629]? Krídla holubice
pokryté striebrom, áno[11], jej perute
v žltkastom[1630] zlate![1631].
(14)Keď v nej[1632] Všemocný rozohnal
kráľov[84], bolo na Calmóne[1633]
snehobielo[1634].
(15)Boží vrch[348 1024 1635] *je*[1636] vrch[348]
Bášána[1637], vrch[348] mnohých
vrcholov[1638], vrch[348] Bášána[1637];

www.mibs-tatik.eu

(16)načo[1639] závidíte, vy vrchy mnohých
vrcholov[1638], vrchu[1640], *ktorý* si Boh
želá[13 1641] na svoje bývanie?
Áno, Hospodin *tam* bude navždy[259]
prebývať[451].
(17)Božích vozov[18 1642] *je* mnoho
myriád[1643 1644] mnohotisícnásobne[1645],
medzi nimi Pán – Sínaj v svatyni[638 1646].
(18)Vystúpil[521] si na výsosť, zajal si
zajatcov[18], prijal si dary
v človekovi[983 1647], ba aj vzbúrencov[1596]
ku prebývaniu[451] Jáha[1612], Boha[1648].
(19)*Nech je* velebený[448] Pán deň *čo* deň!
Za nás si nakladá[1649], Boh našej
záchrany[73]. Seláh[67].
(20)Boh *je* nám Bohom[1650]
mnohostrannej záchrany[2 67 73 1651]
a u Hospodina, Pána, *sú*[1652] východiská
zo[1653] smrti.
(21)Áno, Hospodin bude drviť[577] hlavu
svojich nepriateľov, vlasaté temä[1654]
chodiaceho si v svojich
previneniach[1655].
(22)Pán povedal: Chcem[20] späť priviesť[546]
z Bášána, späť priviesť[546] z hĺbok
mora,
(23)aby sa tvoja noha kúpala[1656] v krvi,
jazyk tvojich psov *aby* z nej
od nepriateľov *čosi mal.*
(24)Uvideli tvoje sprievody[1657], Bože,
sprievody[1657] môjho Boha, môjho
Kráľa, v svätyni[638 1658].
(25)napred išli[27 1659] speváci, potom
hudobníci[933] vprostred bubnujúcich
mladíc[1262 1660 1661]:
(26)V zídeniach[798] velebte[448] Boha, Pána,
vy zo žriedla Isráéla!
(27)Tam*to* Benjámín, najmladší[1662],
vládnucí[1321] im, vodcovia[1261] Júdu, ich
zbor[1663], vodcovia[1261] Zevulúna,
vodcovia[1261] Naftálího.
(28)Tvoj Boh ti zadovážil[1664 1665] silu;
posilni, Bože, to[478], *čo* si pre nás
spôsobil!
(29)Pre[136] tvoj chrám[126] nad Jerúsalémom
ti budú králi prinášať[1524] dary[18 1666].
(30)Okríkni[255] zviera[1623] *z* rákosia[1667],
zberbu[23] silných[681 682] medzi bujnými[1668]
z národností[189 270],
dávajúceho[132] sa rozšliapať za prúty[1669]
striebra; kiež rozptýli[33 307]
národnosti[189], *ktoré* obľubujú[8] seče[1426].
(31)Budú prichádzať veľmoži[1670]
z Egypta, Kúš[1671] bude svoje ruky
náhlivo vystierať[1672] k Bohu;
(32)kráľovstvá zeme, spievajte Bohu,
pri hudbe spievajte[66 217 814] Bohu,
seláh[74],
(33)jazdiacemu v nebesiach, nebesiach
pradávna – hľa, *vy*dáva svoj hlas, hlas
sily!
(34)Priznávajte[223] Bohu silu, nad
Isráélom jeho vznešenosť a jeho silu[1673]
v oblakoch[528],
(35)hoden *si* úcty[59], Bože, zo svojich[1674 1675]
svätýň[1676 1677]; Boh Isráéla, on dáva silu
a plnosť moci[2 1678] svojmu ľudu.
Nech je velebený[448] Boh!

ŽALM 69

Riaditeľovi hudby[83], na Šóšanním[247 1226].
Od Dávida[67].

(1)Vysloboď[73] ma, Bože, lebo vody
vstúpili *až* k duši,
(2)zapadol som v hlboký kal[1679] a nieto
miesta na postavenie sa[1680], prišiel som
v hlubokosť[2] vôd a zaplavil[1681] ma
prúd[1682];
(3)zomdlel som v svojom volaní[38], moje
hrdlo vyprahlo[1683], moje oči vyhasli[1684]
– čakám na[906] svojho Boha.
(4)Bez príčiny ma nenávidiaci *sú*
početnejší od vlasov mojej hlavy,
zmohutneli[1137] moji hubitelia[581], moji
bezdôvodní nepriatelia[1004]; čo som
neulúpil[990], mám[20] teda vracať.
(5)Bože, ty vieš[13] o mojej pochabosti
a moje previnenia[1655] nie sú[13] pred
tebou[68] skryté;
(6)kiež sa vo mne nemusia[20 33] sklamať[166]
očakávajúci[749] teba, Pane, Hospodine
zástupov[745 746],
kiež sa za mňa[1685] nemusia[18 31] hanbiť[979]
hľadajúci teba, Bože Isráéla!
(7)Veď pre teba znášam[13 100] potupu,
moju tvár prikryla hanba[979 1011];
(8)stal som sa[1744] odcudzeným[1222 1471]
voči
svojim bratom, áno[11], cudzozemcom[590]
voči synom svojej matere,
(9)lebo ma zožiera[399] horlivosť *pre* tvoj
dom[113] a tupenia tupiacich teba
napadali na mňa,
(10)a keď som v pôste *vy*plakal svoju
dušu[1686], stalo[423] sa[1744] mi *to* potupou[2 206],

www.milosrdnik.eu

(11)a keď som svojím oblečením[206]
spravil[223] vrecovinu, stal[423] som sa[1744] im
príslovím[206 1297].
(12)Bavia sa[1400 1425] o mne[1687] sediaci
v bráne a*j* strunové nástroje[1688] pijúcich
liehoviny[18 1689].
(13)No[11] ja – moja modlitba *je* k tebe,
Hospodine, *v* čas blahovôle[144], Bože,
v hojnosti[5 38] svojej láskavosti[125] mi
odpovedz vernosťou[415] *k* svojej[1690]
pomoci[72 113]!
(14)Vyprosti ma z bahna, nech[11]
nezapadávam,
nech som[33] vyprosťovaný *spomedzi*
nenávidiacich ma a z hlbokosti[2] vôd,
(15)nech ma prúd[1682] vôd nezaplavuje[33 1681],
nech[11] ma nepohlcuje[662] hĺbka,
nech[11] jama[1438] neuzatvára svoje ústie[1691]
nado mnou!
(16)Odpovedz mi, Hospodine, veď tvoja
láskavosť[125] *je* dobr*otivá*;
otoč sa ku mne[771] podľa množstva svojich
smilovaní[753]
(17)a kiež pred svojím nevoľníkom[68]
nezakrývaš[33] svoju tvár, lebo *je* mi
úzko[887]; ponáhľaj sa, odpovedz mi!
(18)Priblíž sa[801] k mojej duši, vykúp[635 1692]
ju, vzhľadom na mojich nepriateľov
ma osloboď[778];
(19)ty poznáš[27] moju potupu a*j* moje
sklamanie[166 1010] a moju hanbu[975 1011];
všetci moji protivníci[70] *sú* pred tebou.
(20)Potupa zlomila[82] moje srdce, takže[11]
si zúfam[13];
a čakal[27 749] som na prejav sústrasti[1575]
a nebolo *ho*, a*lebo* na tešiteľov[726],
a nenašiel som,
(21)lež[11] mi za pokrm[975 1665 1693] dali žlč[1694]
a pri mojom smäde ma napájali
octom.
(22)Nech sa ich stôl pred ich tvárou
stáva[33 1744] pascou[206], áno[11],
nástrahou[206 518] bezstarostným[177 1434 1695],
(23)nech sa ich oči zatemňujú[33], aby
nevideli[1696], a ich bedrami ustavične
kláť[574 1697],
(24)vylej na nich svoje rozhorlenie[2208]
a nech ich dostihuje žiar[37] tvojho
hnevu,
(25)nech sa ich osada[1698] stáva[33 1744]
spustnutou[1153], v ich stanoch nech
nieto[33] obyvateľa,
(26)lebo prenasledujú, koho ty si
udrel[658], a vyprávajú[44] o bolesti[926]
tvojich ranených[1699].
(27)Vykonaj[223] trest[165 1700] za ich vinu[165 1701],
nech[11] nevchádzajú v tvoju spravodlivosť,
(28)nech sú[31] vytieraní[257] z knihy
života[454 1702], nech[11] nie sú zapisovaní so
spravodlivými!
(29)No[11] ja *som* usúžený[276 292] a trpiaci;
tvoje vyslobodenie[73], Bože, ma môže[20]
vyzdvihnúť[637];
(30)chcem[20] Božie meno velebiť[1118]
piesňou a zvelebovať[956 1703] ho[1704]
ďakovaním[789];
(31)to[11] bude Hospodinovi milšie[1705]
od hovädzieho dobytčaťa[1706], býka
rohatého, kopytnatého[1707];
(32)tichí[276 292] *to* uvidia, budú sa radovať,
vyhledávajúci[269] Boha, a[1708] vaše srdce
bude ožívať[862].
(33)Ano, Hospodin obracia sluch
k nemajetným[289 1709] a neopovrhuje
svojimi väzňami[1615],
(34)nech ho velebia[33 118] nebesá a*j* zem,
moria a všetko hemžiace sa[1710] v nich,
(35)lebo Boh bude vyslobodzovať[13 73]
Cijjón a budovať[13] mestá Júdu, i budú
tam bývať a zmocňovať sa[767] toho[725]
(36)a semä jeho nevoľníkov to[725] bude
dediť[1711] a milujúci jeho meno v tom[725]
budú prebývať[451].

ŽALM 70

Riaditeľovi hudby[83], od Dávida[67]
na pripomínanie[1078].

(1)Ponáhľaj sa, Bože, na moje
vyprostenie, Hospodine, na pomoc
mne[694],
(2)nech sú[31] sklamávaní[166] a v zmätok
upadajú[33] usilujúci *o*[90] moje žitie[822],
nech ustupujú[33] späť a hanbia
sa[33] obľubujúci[8] moje nešťastie[315].
(3)Nech sa za odplatu svojej
hanebnosti[1712] musia[20 33] vracať tí,
ktorí[943] vravia: Aha! Aha!
(4)Nech sa v tebe tešia[33] a radujú[33] všetci
hľadajúci[90] teba
a nech milujúci tvoju záchranu[73 947]
ustavične vravia[33]: Nech je[33] Boh
veľký[956 1012]!
(5) No[11] ja *som* usúžený[276 292] a úbohý[289 1155];
Bože, ponáhľaj sa ku mne!

www.mlosnik.eu

Môj pomocník a môj záchranca[493 507] *si* ty,
Hospodine, kiež nemeškáš[33 1157]!

ŽALM 71

(1)Na teba, Hospodine, sa spolieham,
kiež sa nikdy[142] nemusím[20 33] sklamať[166]!
(2)Kiež ma v svojej spravodlivosti[38]
chceš[20 33] vyprostiť a dať mi uniknúť[493];
nakloň[471] ku mne svoje ucho
a vysloboď[73] ma!
(3)Buď mi skalou[206], príbytkom[790]
na vchádzanie ustavične;
prikázal si vyslobodiť[73] ma[1713], lebo ty *si*
moje skalisko[505] a moja pevnosť[506].
(4)Môj Bože, daj mi uniknúť[493] z ruky
zlovoľného, z dlane[174] zlosyna[175 1714]
a zúrivca[1715],
(5)veď ty *si* moja nádej, Pane, Hospodine,
predmet mojej dôvery[1132] od mojej
mladosti[454],
(6)o teba sa opieram[13 1716] od lona[497],
z útrob mojej matere si ma vyvádzal[1717]
ty; o tebe *je*[1718] ustavične môj
chválospev[1 279].
(7)Mnohým som sa stal[1744] sťa*by*
zázrakom[1719]; *ale* ty *si* moje silné
útočište[1024 1263],
(8)moje ústa sa plnia tvojou chválou[1 279],
po celý[159] den oslavovaním[1720] teba.
(9)Kiež ma nezahadzuješ[33] v dobe
staroby, kiež ma za zanikania[575] mojej
sily neopúšťaš[33],
(10)veď o mne hovoria[27] moji nepriatelia
a sliedači[381] *po* mojej duši sa spolu
radia
(11)výrokom: Boh ho opustil,
prenasledujte ho a chyťte ho, lebo niet
vyprosťujúceho.
(12)Bože, kiež nie si[33] ďaleko odo mňa,
môj Bože, ponáhľaj sa na pomoc
mne[694];
(13)kiež odporcovia mojej duše musia[30 33]
byť zostudení[166] a zaniknúť[575],
kiež sa usilujúci *o*[90] moje nešťastie[315]
musia[30 33] pokryť potupou a hanbou!
(14)No[11] ja chcem[20] ustavične čakať[1721]
a pridávať[1537] ku všetkej tvojej
chvále[1 279 1722],
(15)moje ústa budú vyprávať[44] *o* tvojej
spravodlivosti[697], *po* celý[159] deň
o tvojom vyslobodení[73 697 947], lebo
neviem[27] počet[2] *toho,*
(16)chcem[20] prichádzať s mocnými
činmi[60 646 1723] Pána, Hospodina,
pripomínať[1078] tvoju spravodlivosť,
len tvoju[1359].
(17)Bože, vyučoval si[13] ma od mojej
mladosti[454] a doposiaľ zvestujem[271]
tvoje divy[248];
(18)kiež ma teda[54], Bože, neopúšťaš[33]
ani *až* do staroby a ošedivenia,
dokiaľ budem môcť[20] zvestovať[271]
tvoje rameno[1724] *svojmu* pokoleniu,
každému prichádzajúcemu tvoje
mocné činy[646]
(19)a tvoju spravodlivosť, Bože,[1725] *až*
do výsosti. Ktorý si vykonal veľké *veci*,
Bože, kto *je* podobný tebe[850],
(20)ktorý si nám[1726] dal zakúsiť[452] mnohé
úzkosti[636] a nešťastia[315 1727]?
Kiež nás[1726] zasa[1728] chceš[20 33] oživiť[862]
a z hlbín[1025] zeme ma zasa[1728] vyviesť[521],
(21)kiež chceš[20 33] rozmnožiť moju
veľkosť a opätovne[1728 1729] ma potešiť[726]!
(22)Aj ja ťa chcem[20] chváliť[156 843]
s nástrojom[50 51], varytom[60 928 930], tvoju
vernosť[415],
môj Bože, tebe pri speve hrať[66 217 814]
na lýre[928 1730], Svatý Israéla!
(23)Moje pery budú plesať, keď ti budem
pri hudbe spievať[66 217 814], *aj* moja duša,
ktorú si oslobodil[778],
(24)aj môj jazyk bude *po* celý[159] deň
vyjadrovať[12 1014] tvoju spravodlivosť,
lebo sú zostudzovaní[166], lebo sú tupení
usilujúci *o*[90] moje nešťastie[315].

ŽALM 72

Šalamúnovi[1731].

(1)Bože, daj kráľovi svoje práva[22],
áno[11],synovi kráľa svoju spravodlivosť,
(2)nech tvoj ľud súdi[33 252]
v spravodlivosti, áno[11], tvojich
sužovaných[276 292] podľa práva[5 22],
(3)nech vrchy nesú[33 100] ľudu pokoj, *aj*
pahrbky, v spravodlivosti[1732];
(4)nech rozsudzuje[22 33 58]
sužovaných[276 292 1196] *z* ľudu
a vyslobodzuje[33 73] deti[355]
nemajetného[256 289] a vydierača[258 1553]
depce[33 968].
(5)Nech ťa majú[33] v úcte[59], za slnka
a pri mesiaci[1733], pokolenie *za*
pokoleni*ami*[113].

www.mlosanlatin.eu

(6)Nech zostupuje[33] ako dážď na pokos,
ako lejaky, sprcha *na* zem[113];
(7)nech v jeho dňoch pučí[33 1734]
spravodlivý a hojnosť pokoja, až kým
mesiaca ne*bude*,
(8)nech vládne[33 1321] od mora k moru
a od Rieky[1735] *až* po končiny zeme.
(9)Pred jeho tvárou sa musia[20]
zohýbať[33 661 709] obyvatelia stepí a jeho
nepriatelia musia[20] lízať prach[181],
(10)králi Taršíša[1291] a ostrovov[1736] musia[20]
odovzdávať[546] dar[18 640],
králi Ševy[1737] a Sevy[1738] musia[20]
prinášať[801 1581] daň
(11)a všetci králi sa mu musia[20] klaňať,
všetky národy[25] mu slúžiť[588].
(12)Lebo bude vyprosťovať[13]
nemajetného[289], volajúceho o pomoc,
a sužovaného[276 292], ktorý[11 1739]
nemá[963] pomocníka,
(13)bude sa zmilúvať[13] nad núdznym[1158]
a nemajetným[289] a žitia[822]
nemajetných[289] bude zachraňovať[13 73],
(14)bude ich žitia[822] vykupovať[13 635 1692]
z útlaku[317] a z násilníctva[215] a ich krv
bude[13] drahocenná[1307] v jeho očiach.
(15)A nech žije[33] a nech *sa* mu dáva[33 375]
zlato *z* Ševy[1737] a nech sa v jeho
prospech ustavične deje[33] modlitba,
po celý[159] deň nech ho žehnajú[33 1740].
(16)Nech je[33] v zemi[429] nadbytok obilia[1592],
nech sa na temenách[18 1741] vrchov
kláti[1742]
ako Levánón[847] jeho úroda; a nech
z mesta[1743] kvitnú[33] ako bylina zeme.
(17)Nech jeho meno navždy[142] trvá[33 1744],
pred slnkom[583 1733] nech sa jeho meno
rozplodzuje[33]
a nech sa v ňom všetky národy[25]
žehnajú[31], jeho nazývajú[33 1160]
blaženým.

* * *

(18)*Nech je* velebený[448] Hospodin, Boh,
Boh Isráéla, konajúci divy[248], on sám[1359],
(19)a *nech je* navždy[142] velebené[448] meno
jeho slávy[76 1745] a nech jeho sláva[76]
napĺňa[33] všetku[159] zem! Ámén[1176],
áno[11], Ámén[1176]!
Modlitby Dávida, syna Jíšaja,
sú[13] ukončené[1498].

TRETIA KNIHA

ŽALM 73

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Ásáfa[67].

(1)Áno, Boh *je* dobrý voči Isráélovi, voči
rýdzim[623] *v* srdci[113 736],
(2)*ale* ja by som bezmála[1746] bol býval
schopný svojimi nohami
uhnúť[471 1747 1748 1749],
ako nič[120 1750] by sa moje kročaje boli
pošmykli[1751],
(3)keď som sa rozhorlil[520] proti
vystatovačom[117 118 119]; videl som
blahobyt[1013] zlovoľných,
(4)lebo pri ich smrti niet útrap[1752 1753]
a ich telo *je*[1754] tučné[1755],
(5)v strastiach[18 208] smrteľníkov[18 233]
nemajú účasti[1756] a s ľuďmi[356] nebývajú
zasahovaní[921].
(6)Preto ich ako náhrdelník ovešiava[1757]
pýcha, násilníctvo[215] im je zahalením[1758]
ako šata[1759],
(7)z tuku vystupujú[13 460 1760] ich oči,
pretekajú[13 1085 1761] výmysly[1762 1763] srdca,
(8)vysmievajú sa a hovoria o zle[5],
o útlaku[697 1553]; hovoria zvysoka,
(9)svoje ústa kladú[13 239] v nebesá a ich
jazyk chodí po zemi.
(10)Preto sa sem[1764] obracia jeho[1765] ľud[1766]
a čerpá[1767] sa im hojnosť[1768] vody[1769 1770],
(11)a vravia: Ako sa Boh dozvie? A je pri
Najvyššom[533] vedomosť?
(12)Hľa, títo *sú* zlovoľní, a vždy[142 339] *súc*
kľudní, rozhojňujú[13] imanie[562 1300]!
(13)Veru som nadarmo[30] očisťoval[13 1360 1771]
svoje srdce, v nevinnosti[786] umýval[13]
svoje dlane[174];
(14)pritom[11] bývam postihovaný[921] *po* celý[159]
deň a za rán *sa* mi *dostáva* výčitok[1772].
(15)Keby som povedal: Tak ako *oni*[850]
budem vyhlasovať[44]! – hľa, zachoval by
som sa neverne[750] *proti* pokoleniu
tvojich detí[355].
(16)Keď[11] som sa usiloval[13 911 980 1773] toto
pochopiť[1774], *bola* to[725] v mojich očiach
lopota[208 332];
(17)*až* keď som mohol[20] vstúpiť do Božej
svätyne[2 1676 1677], mohol[20] som
porozumieť[108] ich posledkom[1075].
(18)Veru jim dávaš stáť[239 1775] na klzkých
miestach[1776], zrážaš[13] ich[1777] v trosky;

www.katolickybiblickydom.eu

(19)ako sa za okamih stanú[1744]
spúšťou[1273 1778], zmiznú, zaniknú[261 262]
od hrôz!
(20)Ako snom po precitnutí[136] budeš,
Pane, pri prebudení opovrhovať ich
obrazom[1119 1779]!
(21)Keď sa roztrpčovalo[1715 1780] moje srdce
a v mojich obličkách[449] pichalo[1781],
(22)tu[11] som ja *bol* hlupák[1310] a nie *že* som
čo vedel, bol[13] som pred tebou[1782] *ako*
dobytok[243 1783];
(23)no[11] ja *som* pri tebe[1782] ustavične,
uchopil si ma za[1784] pravú ruku,
(24)chceš[20] ma svojou radou[4 5] vodiť[821]
a potom ma v slávu[76] vziať[1785].
(25)Koho mám[1074] v nebesiach? A v zemi
si, *ak som* s tebou[1782],[1786] neľubujem[8 13].
(26)Zanikne[575] moje mäso[1787] *aj* moje
srdce – skalou môjho srdca a mojím
podielom[441] *je* navždy[142] Boh.
(27)Áno, hľa – vzdialení[1788] *od* teba[694]
musia[20] zahynúť, zahubíš[581] každého
smilnením od teba odchádzajúceho[1789],
(28)no[11] ja, dobrá *je* mi blízkosť[801 1790]
Boha; zložil[239] som svoju dôveru[1263 1791]
v Pána, Hospodina, aby som
vyrozprával[44 323] všetku tvoju
činnosť[256 1792].

ŽALM 74

Poučenie[907] od Ásáfa[67].

(1)Načo, Bože, do nekonečna[259]
odhadzuješ[27 1198 1793], tvoj hnev dymí
proti stádu[1591] tvojej pastvy[1794]?
(2)Spomni si *na* svoje zhromaždenie[23],
ktoré si *za* pradávna nadobudol[1795],
ktoré si vykúpil[635 1692], kmeň[49 1796 1797] tvojho
dedičstva[47], vrchu[1798] Cijjón,
na ktorom[1799] si sa usadil[451]!
(3)Povznes svoje kroky k trvalým
troskám[1800]! Všetko v svätyni[638] skazil
nepriateľ,
(4)vo vnútri tvojho zhromaždišťa[1801]
hulákajú[27 670] tvoji protivníci[310];
za znamenia umiestili[616] znamenia
svoje[1802];
(5)zdá[1803] sa, ako by *sa* sekerami
zasahovalo[375] do výšky[1804] v húšti
stromovia[1805],
(6)tak[11] teraz rezby toho[725 1806] pantokom
a kladivami napospol[1807] rozbíjajú;
(7)tvoju svätyňu[638] vydali[1202] v oheň[1808],
k zemi[1809] znesvätili[1435] obydlie[791] tvojho
mena.
(8)Povedali v svojom srdci:
Potláčajme[33 1810] ich napospol[1807];
spálili[1274] všetky Božie
zhromaždištia[1801] v zemi[429],
(9)svojich znamení[1802] nevidíme[13],
proroka už niet a niet s nami, *toho, kto*
by vedel[1811], dokedy[69 89].
(10)*Až* dokedy[152], Bože, bude protivník[70]
tupiť, nepriateľ stále[259] pohŕdať[301]
tvojím menom?
(11)Načo *od*vraciaš[546] svoju ruku, áno[11],
svoju pravicu? Z vnútra svojej hrude[1812]
skoncuj[1498]!
(12)No[11] Boh *je* od pradávna mojím
Kráľom, pôsobiacim vyslobodenie[73] vo
vnútri zeme[429],
(13)ty si svojou silou rozpoltil more,
rozdrvil[82] si hlavy netvorov[1813] na
vodách,
(14)ty si porozrážal[1814] hlavy livjáthána[1815],
dal si ho na jedenie ľudu – obyvateľom
stepí[1816];
(15)ty si preťal žriedlo[256] a potok[256 521], ty
si vysušil[685] trvalo tečúce[1817] rieky,
(16)tebe *patrí* deň a tebe taktiež noc, ty
si pripravil[133] zdroj svetla[1818], totiž[11 1819]
slnko,
(17)ty si vymedzil[1175] všetky oblasti zeme;
leto a zimu[1820], ty si ich utvoril[52 1821].
(18)Pripomeň si toto: nepriateľ tupí[13]
Hospodina a bláznivý[394] ľud, *tí* tvojím
menom pohŕdajú[13 301];
(19)kiež ne*vy*dávaš[33] žitie[822] svojej
hrdličky zveri[1623 1822], kiež *na* život
svojich sužovaných[276 292] nezabúdaš[33]
navždy[259]!
(20)Pozri[1823] na zmluvu, lebo temné
miesta[1824] zeme sú[13] plné príbytkov[1825]
násilia[215];
(21)nech sa utláčaný[268] nevracia[33]
zostudený[979], nech sužovaný[276 292]
a úbohý[289 1155] velebí[33 118] tvoje meno!
(22)Povstaň, Bože, pravoť sa[586 971] svojou
pravotou[586], spomni *na* svoje tupenia
od blázna[394] *po* celý[159] deň,
(23)kiež nezabúdaš[33] *na* hlas svojich
utláčajúcich[70 228]! Lomoz[1130] povstalcov
proti tebe[578] ustavične stúpa.[1826]

www.biblia.sk

ŽALM 75

Riaditeľovi hudby[83]. Al-taščhéth[247 1459], spev s hudobným sprievodom[66] od Ásáfa[67]. Pieseň.

(1) Ďakujeme[27 156] ti, Bože, ďakujeme[27 156],
a tvoje meno *je* blízke; vyprávajú[27]
o tvojich divoch[248 697].
(2) Keď budem dosahovať určenú dobu[1827],
budem ja v priamosti[266] súdiť[22 58].
(3) Rozplývajú sa[1272], zem *aj* všetci jej
obyvatelia? Ja[1828] som pevne postavil
jej stĺpy. Seláh[74].
(4) Vravím[27] vystatovačom[117 118 119]: Nech sa
nevystatujete[33 118 119]! A zlovoľným: Nech
nevyvyšujete[33] roh[508],
(5) nech svoj roh[508] do výsosti
nevyvyšujete[33], *ne*hovoríte[33] s drzým[900]
krkom[60 1829],
(6) lebo nie od vychádzania[619] *ani*
od západu[1830], a nie z pustiny[1831]
je povýšenie[1832],
(7) lež[1205] Boh *je* sudcom[22 57 58], tohto
ponižuje, tohto povyšuje.
(8) Lebo v ruke Hospodina *je* čaša a víno
sa pení[13 1267 1833]; *je* plná miešaného[1834],
i naleje[1562] z toho[761]; ba aj kvasnice *z* nej
budú musieť[20] všetci zlovoľní zeme
vysŕkať, vypiť.
(9) No[11] ja *to* budem navždy[142] zvestovať[271],
pri hudbe budem spievať[66 217] Bohu
Jákóba.
(10) A všetky rohy[508] zlovoľných chcem[20]
poodbíjať, no[11] vyvýšené musia[20] byť
rohy[508] spravodlivého[256].

ŽALM 76

Riaditeľovi hudby[83]; pri strunových nástrojoch, spev s hudobným sprievodom[66] od Ásáfa[67]. Pieseň.

(1) Boh *je* známy v Júdovi[1499 1835], jeho
meno *je* v Isráélovi[1499 1835] veľké,
(2) lebo[11] v Šaléme[1836] je[13] jeho stánok[322],
áno[11], jeho sídlo[790 1837] na Cijjóne.
(3) Tam zlámal[82] blesky[1838] luku[1839], štít[75]
a meč a vojnu[565]. Seláh[74].
(4) Ty *si* plný svetla[1840], skvelší[220]
od kopcov[1841] koristi.
(5) Olúpení[1842] sú[13] udatní[682] srdcom[113],
zosnuli svojím spánkom a nie *že*
ktorí[748] statoční muži[1843] našli svoje
ruky[1844].
(6) Od tvojho pokarhania[538], Bože Jákóba,
klesá[13] omráčený *aj* voz[1642 1845] *aj* kôň.
(7) Ty *si* obávaný[59], ty, a kto môže[20]
pred tvojou tvárou *ob*stáť, keď sa
rozhnevášˇ[1846]?
(8) Z nebies si ohlásil[81 1847] rozsudok[188],
zem sa zľakla[59 81] a stíchla[81 1848],
(9) keď Boh povstal[81 84] na súd[22],
na vyslobodenie[73] všetkých
tichých[276 292] zeme. Seláh[74].
(10) Zaiste ťa popudenie človeka musí[20]
chváliť[156 843], zvyšok prejavov
popudenia[1849] si môžeš[20] pripásať[1240 1850].
(11) Sľuby robte[1851] a spĺňajte[177]
Hospodinovi, svojmu Bohu;
všetci v jeho okolí[1214 1852] nech
prinášajú[33 1524] dary[18 1666] tomu, *ktorý*[943]
budí bázeň[59 1853].
(12) Stína ducha[525 1854] vznešených[1855],
je obávaný[59] od kráľov[67] zeme.

ŽALM 77

Riaditeľovi hudby[83], podľa Jedúthúna[1108]. Od Ásáfa[67], spev s hudobným sprievodom[66].

(1) Môj hlas *je* k Bohu, a budem kričať[967],
môj hlas *je* k Bohu, i bude ku mne
obracať ucho[107].
(2) V deň svojej úzkosti[636] vyhľadávam[27 269]
Pána, *v* noci je[27] vystretá[1562] moja ruka
a neochabuje[1092],
moja duša sa prieči[27] dať sa potešiť[726].
(3) Spomínam *na* Boha a stenám[1120 1426],
premýšľam[1400 1425] a môj duch[525]
zomdlieva[1529]. Seláh[74].
(4) Ty držíš[27 1784] viečka[1856] mojich očí,
som[27] znepokojený a nemôžem[20]
hovoriť;
(5) preberám[13] v mysli[911 980 1773] dni
od pradávna, roky vekov[142 339 1534],
(6) spomínam v noci *na* svoju *hru*
na strunový nástroj[1857], so svojím
srdcom sa zhováram[1399 1425] a môj
duch[525] híba[13 1567]:
(7) Či bude Pán do vekov[142 1534]
odhadzovať[1198] a nie *že* bude kedy[258]
naďalej prejavovať[1537] blahovôľu[1150]?
(8) Či navždy[259] vymizla[1858] jeho
láskavosť[125]? Stratil platnosť[194]
prísľub[2457] pre pokolenie[72]
a pokolenie?

www.mios-pan.eu

(9)Či Boh zabudol byť milostivý[88]? Alebo
v hneve[38] uzavrel svoje zmilovania[753]?
Seláh[74].
(10)I povedal som: To[725] *je* moje
zranenie[1859] – zmena pravice
Najvyššieho[533]?[1860]
(11)Pripomínam[1078 1861 1862] skutky[836]
Jáha[1612], spomínam *na* tvoju
divotvornosť[248 1863] od pradávna
(12)a rozjímam[12 13] o všetkom tvojom
pôsobení[5], áno[11], premýšľam[1400 1425]
o tvojich počínaniach[5 272].
(13)Bože, tvoja cesta *je* v svätosti[1864];
kto *je* Bohom, veľkým ako Boh?
(14)Ty *si* Boh, prejavujúci[282]
divotvornosť[248 1863]; dal si medzi
národnosťami[189 270] na vedomie[1113]
svoju silu,
(15)ramenom[1865] si vykúpil[635 1692] svoj ľud,
deti[355] Jákóba a Jozefa. Seláh[74].
(16)Uvideli ťa vody, Bože, uvideli ťa
vody, vírili[854 1405], áno, chveli sa[519]
hlbiny[1025],
(17)mrákavy chrlili[27] vody[1866], oblaky[528]
*vy*dali zvuk[608], áno, tvoje šípy[534] sa
rozleteli[1867],
(18)v smršti – zvuk[608] tvojho hrmenia[1868];
blesky ožiarili svet[265], zachvela sa[519]
a zakolísala zem.
(19)Tvoja cesta *bola* v mori, áno[11], tvoje
chodníky[1869] v mnohých vodách, a tvoje
šľapaje[1449] nebolo[13] znať[1870];
(20)ako stádo[1591] si viedol[27 128] svoj ľud
skrze[1871] Mojžiša a Áróna.

ŽALM 78

Poučenie[907] od Ásáfa[67].

(1)Vpusti, môj ľude, v sluch[107] moju
náuku[10 1872], nakloňte[471] svoje ucho
k *výroko*m[2457] mojich úst;
(2)chcem[20] svoje ústa otvoriť
prípoveďkou[256 1215], vyroniť[605] záhady[1298]
od pradávna,
(3)*o* ktorých[697] sme počúvali[13] a spoznali
sme ich, čo nám naši otcovia
vyrozprávali[44],
(4)nebudeme zatajovať[1873] pred ich
deťmi[68 355];
chceme[20] neskoršiemu pokoleniu
vyrozprávať[44 1874] chýr[1] Hospodina[1875]
a jeho mohutnosť a jeho divy[248], ktoré
vykonal.
(5)Áno[11], vyzdvihol[1131] v Jákóbovi[1835]
svedectvo,
áno[11], v Isráélovi[1835] ustanovil[616] zákon[10],
ktorý prikázal našim otcom, dávať
to[725 1876] na vedomie[1113] svojim deťom[355],
(6)aby *to* znali *v* neskoršom pokolení,
deti[355], *ktoré* sa budú rodiť, nech
povstávajú[33] a vyprávajú[33 44] deťom[355]
svojim,
(7)nech[11] svoju dôveru[1316] skladajú[616] v Boha
a nezabúdajú *na* Božie skutky[836];
nech[11] dodržiavajú[382] jeho rozkazy,
(8)nech[11] nie sú ako ich otcovia,
pokolenie vzpurné[1596] a neposlušné[140],
pokolenie, *ktoré* neusmernilo[133 1877] svoje
srdce a nie *že* sa jeho duch[525]
spoľahlivo[360 1878] pridržal Boha[1879].
(9)Synovia Efrájima, ozbrojení,
strieľajúci *z* luku, *sa* v deň seče[1428]
obrátili[1163],
(10)nezachovali[381] Božiu zmluvu
a priečili[27] sa chodiť v jeho zákone[5 10],
(11)zabudli *na* jeho počínania[272] a *na*
jeho divy[248], ktoré im ukázal.
(12)Pred ich otcami prejavil[282]
divotvornosť[248 1863] v zemi Egypta,
na poli Cóana[1880],
(13)rozpoltil more a dal im prejsť, a vody
postavil tak ako[850] mandeľ[936],
(14)a vodil[128] ich za dňa oblakom[1881]
a *v* každú[159] noc svetlom ohňa;
(15)v pustine poltil skaly a napájal[27] ako
hlbiny[1025], hojne,
(16)a zo skaliska[505] vyvádzal[27 460] prúdy[1882]
a ako rieka stiekať dával[27] vodám.
(17)No[11] ešte voči nemu naďalej
hrešili[27 1537] neposlušnosťou[140]
Najvyššiemu[533] v suchej *zemi*,
(18)áno[11], Boha v svojich srdciach
skúšali[27 781] požadovaním pokrmu pre
svoju chtivosť[72 822]
(19)a hovorili[27] proti Bohu; vraveli[13]: Či
bude Boh schopný[1883] pristrojiť[1884]
v pustine stôl?
(20)Hľa, skalu udrel[79] a *vy*tiekli vody
a potoky sa valili[1681 1885]; či aj chlieb
bude schopný[1883] dať?
Alebo bude môcť[20] mäso[1787] svojmu ľudu
pripraviť[133]?
(21)Preto sa, keď *to* počul, Hospodin
rozhneval[423 1886] a proti[1887] Jákóbovi sa
vzňal oheň,

www.mlos-bibly.sk

ba[11] veru, proti[1887] Isráélovi sa pozdvihol
hnev,
(22)lebo neverili[13] v Boha
a nedúfali[13 97 1888] v jeho záchranu[73].
(23)I rozkázal oblakom[528] zvrchu
a otvoril vráta[1889] nebies
(24)a dal sa na nich daždiť mannou[1890]
na jedenie, áno[11], dal im obilie nebies.
(25)Každý[362] mohol[20] jesť chlieb
mocných[682 1891], poslal im stravu
na nasýtenie[456],
(26)spôsobil zadutie[1892] východného
vetra[1893], svojou silou *pri*hnal[1894] vietor
južný[1895]
(27)a dal sa na nich daždiť mäsom[1778] ako
prachom[181], áno[11], vtáctvom[1343]
s krídlami[18 113] ako pieskom morí,
(28)to*mu*[11] dal napadať vo vnútro
jeho[1896] tábora[804], vôkol k jeho[1896]
obydliam[791],
(29)i najedli sa a veľmi sa nasýtili, lebo[11]
im priniesol ich túžbu[297 1897].
(30)Neodstúpili[1222 1471] od svojej
túžby[297 1897 1898], ich[1899] pokrm *bol* ešte
v ich ústach,
(31)keď[11] sa proti nim[1885] pozdvihol Boží
hnev, i dal sa zabíjať medzi ich
výkvetom[1900], zrážať[492] mládencov[1901]
Isráéla.
(32)Pri tomto všetkom ešte hrešili[13]
a neverili[13] v jeho divy[248],
(33)i dal sa ukončovať[1498] ich dni
v márnosti[882] a ich roky v nešťastí[1902];
(34)kedykoľvek ich zabíjal[13], tu[11] sa *po*
ňom zháňali[13 269 739] a zasa[1728] Boha
hľadali[13 1557]
(35)a spomínali[13], že Boh *je* ich skalou,
áno[11], Boh, Najvyšší[533], ich
vykupiteľom[635],
(36)*ale* podvádzali[13 1903] ho svojimi
ústami, áno[11], svojím jazykom mu
luhali[91 1904],
(37)lebo[11] ich srdce nebolo[27] pri ňom
upevnené[133] a neboli[27] verní[360 361] v jeho
zmluve,
(38)*ale* on *bol* súcitný[503], prikrýval[1305 1580]
neprávosť[551] a nehubil[395] a mnoho ráz
*od*vrátil svoj hnev[1905]
a nedával[1906] prepuknúť všetkému svojmu
popuďeniu[1907],
(39)áno[11], pamätal[13], že oni *sú* mäso,
dych[525], ktorý odchádza a nevracia sa.
(40)Ako často[1002] mu v pustine
prejavovali neposlušnosť[140 1908],
v púšti[1617] ho zarmucovali[1448 1909]!
(41)Áno[11], zasa a zasa[1728 1910] Boha
skúšali[13 781] a Isráélovho Svatého
urážali[13 1911];
(42)nespomenuli *na* jeho ruku, *na* deň,
keď ich oslobodil[778] od utláčateľa[70],
(43)keď v Egypt uviedol[616 1912] svoje
znamenia, áno[11], na pole[1912] Cóana[1880]
svoje zázraky,
(44)a obrátil[1163] v krv ich rieky[1913] a ich
toky[1882] – nemohli[20] piť –
(45)púšťal[1202] medzi nich[1912] strečky[1914],
ktoré[11] ich zožierali[13 399], a žaby[18], ktoré[11]
ich hubili;[13 395]
(46)a ich výnos *vy*dával ožieračovi[256 1915],
áno[11], ich lopotu kobylkám[18],
(47)krupobitím ničil ich viničí[256]
a inovaťou[1916] ich sykomory[1917],
(48)a ich zvieratstvo vydával[13] napospas[886]
krupobitiu a ich stáda[1918] bleskom[1838],
(49)púšťal[1202] na nich[1912] žiar[37] svojho
hnevu a rozhorčenie[184]
a rozhorlenie[2208] a úzkosť[636],
posolstvo[1919] zlých anjelov[961].
(50)Urovnával[1920] pešinu[1921] svojmu
hnevu, ich dušu neuchránil[632] pred
smrťou[68] a ich život vydal napospas[886]
moru.
(51)I pobil[79] v Egypte všetko prvorodené,
prvotinu[1922] mužnosti[2 64 1923] v stanoch
Cháma,
(52)ako drobný dobytok vypravil na
cestu[1892 1924] svoj ľud a ako stádo ich
poháňal[13 1894] v pustine
(53)a vodil[13 128] ich v bezpečí[97 680 1925],
takže[11] sa nestrachovali[13], a ich
nepriateľov zaplavilo[1407] more.
(54)I priviedol ich k svojmu svätému
územiu[43 1926], *k* tomuto vrchu, *ktorý*
nadobudla[1795] jeho pravica,
(55)a pred ich tvárou[68] vyhnal[953] národy[25]
a povrazom[511 1927] im dal *pri*padnúť
dedičstvo[47], a usadil[451] kmene[49 1796]
Isráéla v ich stanoch.
(56)No[11] skúšali[13 781] a vzpurne sa
správali[13 140] voči Bohu,
Najvyššiemu[533 1794 1928] a jeho svedectiev
si nevšímali[13 380]
(57)a odpadli a spreneverili sa[750] ako ich
otcovia, prevrátili sa ako klamný luk[1929]

www.nailosstavkeu

(58)a dráždili[13 1930] ho svojimi výšinami[1931]
a svojimi sochami[1932] ho doháňali[13]
k žiarlivosti.
(59)Keď *to* Boh počul, rozhneval sa[423 1886]
a proti Isráélovi sa postavil naskrze[1933]
zamietavo[420 1934]
(60)a zavrhol obydlie[791] v Šíle, stan, *kde*
mu dal*i* usadiť sa[451 1935] medzi ľuďmi[356],
(61)a v zajatie *vy*dal svoju silu a v ruku
protivníka[70] svoju ozdobu[1720],
(62)a svoj ľud vydal napospas[886] meču
a na svoje dedičstvo[47] sa rozhneval[1886],
(63)jeho mládencov[1901] strávil[398] oheň
a jeho panny neboli[13] vychvaľované[118 1936],
(64)jeho kňazi padli mečom a jeho
vdovy neplakali.
(65)Tu[11] Pán precitol ako spiaci, ako
hrdina[618] z vína[1937] si výskajúci,
(66)a *od*razil[79] svojich protivníkov[63] späť,
spôsobil[223] im trvalú[142 339] potupu,
(67)a postavil sa zamietavo proti stanu
Jozefa[420 1934] a nenašiel záľubu[1938]
v kmeni[49 1796] Efrájima,
(68)lež[11] vyvolil[763] kmeň[49 1796] Júdu, vrch
Cijjón, ktorý miluje[13],
(69)a tak ako[850] výsosti zbudoval svoju
svätyňu[1676], ako zem[1939] ju[1940] založil
navždy[142]
(70)a našiel záľubu[1938] v Dávidovi, svojom
nevoľníkovi, a vzal ho od ohrád
drobného dobytka,
(71)priviedol ho od nasledovania[1318]
brezivých[1941] k paseniu jeho ľudu
v Jákóbovi[1876] áno[11], v Isráélovi[1876], jeho
dedičstve[47].
(72)I pásol[27] ich podľa bezúhonnosti[191 1939]
svojho srdca, vodil[128] ich
v rozvážnosti[2 1296] svojich dlaní[174].

ŽALM 79

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Ásáfa[67].

(1)Bože, v tvoje dedičstvo[47] vnikli
národy[25], znečistili tvoj svätý
chrám[43 126], Jerúsalém obrátili[616]
v zrúcaniny,
(2)dali mŕtvoly[18] tvojich nevoľníkov
vtáctvu[1343] nebies miesto[136] pokrmu,
mäso tvojich zbožných[92] jeho[325 1942]
zveri[1623 1822] zeme;
(3)ich krv ako vodu rozliali vôkol[1214]
Jerúsaléma a nebolo pochovávajúceho.
(4)Stali sme sa[1744] potupou[675] svojim
susedom[891], výsmechom[35 675 1213]
a pohanou[675] svojmu okoliu[1214].
(5)Dokedy[87], Hospodine? Budeš sa
donekonečna popudzovať,
bude tvoja horlivosť tak ako[850] oheň
planúť[522]?
(6)Vylej svoje popudenie na národy[25],
ktoré ťa nepoznajú[13], a na kráľovstvá,
ktoré tvoje meno nevzývajú[13 1943],
(7)lebo Jákóba pohltil[307 398 1944 1945] a jeho
príbytok[256 1946] spustošili[1153];
(8)kiež nám nepripomínaš[33] neprávostí[551]
predkov[1947], kiež nám náhlivo v ústrety
vychádzajú[33 491 1948] tvoje zmilovania[753],
lebo sme veľmi zoslabli.
(9)Pomôž nám, Bože našej záchrany[73],
pre slávu[76 1949] svojho mena,
a vyprosti nás a daj prikrytie[1305 1580] na[1950]
naše hriechy, vzhľadom na svoje
meno!
(10)Načo majú[20] národy[25] vravieť: Kde *je*
ich Boh?
Kiež je[33] medzi národmi[25 1912] našim očiam
zrejmé[1951] vypomstenie krvi tvojich
nevoľníkov, ktorá *bola*[943] vyliata,
(11)kiež pred tvoju tvár prichádza[33]
stonanie väzňov[18 1615], podľa moci[1952]
svojho ramena ponechaj[1953] synov[1954]
smrti[1955]
(12)a našim susedom[891] sedemnásobne
do ich záhrenia vráť ich tupenie,
ktorým teba, Pane, potupili!
(13)A my, tvoj ľud a stádo[1591] tvojej
pastvy, ti budeme navždy[142] ďakovať[156],
do pokolenia a pokolenia vyprávať[44]
tvoju slávu[1 279 280].

ŽALM 80

Riaditeľovi hudby[83]; na Šóšanním
edúth[247 1956].
Od[1957] Ásáfa[67], spev s hudobným
sprievodom[66].

(1)Pastier Isráéla, nastav uši[107], *ty,* ako
stádo[1591] poháňajúci[1894] Jozefa,
zaujímajúci[1958] kerúbov[1959], zaskvej sa,
(2)pred tvárou Efrájima a Benjámína
a Menašššéa daj precitnúť svojmu
hrdinstvu[646] a príď na vyslobodenie[73]
nás[67 1960]!
(3)Bože, vráť nás a rozjasni[391] svoju tvár,
nech[11] môžeme[20] byť vyslobodení[73]!

www.miloslavbible.eu

(4)Hospodine, Bože zástupov[745 746],
až dokedy[152] budeš[27] dymiť[1961]
pri[1962] modlitbe svojho ľudu?
(5)Nakŕmil si ich chlebom sĺz[18] a slzami[18]
si ich napojil *podľa* miery[1963],
(6)robíš[616] nás svárom[1964] našim
susedom[891] a naši nepriatelia si
uťahujú[35 1965].
(7)Bože zástupov[745 746], vráť nás
a rozjasni[391] svoju tvár, nech[11]
môžeme[20] byť vyslobodení[73]!
(8)Vinič si z Egypta vyťahoval[1892],
vyháňal[953] si národy[25] a zasadil si ho
(9)upratal[771 1966] si pred ním[584], i zakorenil
sa hlboko[1967] a naplnil zem.
(10)Jeho tieňom boli pokryté vrchy,
a jeho letorasty – Božie[1968] cédre;
(11)vypúšťal[120] svoje výhonky *až* po more
a svoje šľahúne k Rieke[1735].
(12)Načo si preboril[1508] jeho múriky,
takže[11] ho ošklbávajú[13] všetci cestou
mimoidúci?
(13)Ohlodáva ho diviak z lesa a spása
ho, čo sa hemží na poli[1344]!
(14)Bože zástupov[745 746], vráť sa,
prosím[193]! Pohliadni z nebies a pozri,
a ujmi sa[234] tohto viniča,
(15)áno[11], sadenice[1969], ktorú[1970] zasadila
tvoja pravica, a na[1971] odnož,
ktorú[1972] si si vypestoval[829 1973]!
(16)*Je* ohňom popálená[1810], orezaná,
hynú od hrozby[538] tvojej tváre.
(17)Kiež je[33] tvoja ruka nad mužom
tvojej pravice, nad synom človeka,
ktorého si si vypestoval[829 1973],
(18)i nebudeme od teba odstupovať;
kiež nás chceš[20 33] oživiť[862], i budeme
vzývať tvoje meno[1943].
(19)Hospodine, Bože zástupov[745 746],
vráť nás, rozjasni[391] svoju tvár, nech[11]
môžeme[20] byť vyslobodení[73]!

ŽALM 81

Riaditeľovi hudby[83]; na gittíth[219].
Od Ásáfa[67].

(1)Plesajte Bohu, našej síle, výskajte[813 1173]
Bohu Jákóba,
(2)ujmite sa[100] spevu[66 1974] a spustite[223]
tamburínu[1975], ľúbeznú[446] lýru[928]
s varytom[930],
(3)zatrúbte[1976] v *nový* mesiac *na* trúbe[1278],
v splne ku dňu našej slávnosti,
(4)lebo to[725] *je* ustanovenie[45] pre Isráéla[72],
predpis[22] Jákóbovho[67] Boha;
(5)uložil[616] ho v Jozefovi[1835 1977]
za svedectvo pri svojom vyjdení
proti zemi[1978] Egypta.
Reč[364], *ktorú* som nespoznal, počujem:
(6)Oprostil som[164] jeho plece
od bremena, jeho dlane[174] mohli[20] zísť
z[1979] noše;
(7)v úzkosti[636] si volal[27] a vytrhoval[27 153]
som ťa, odpovedal som ti v skrýši[527]
hromu,
podroboval som ťa skúške pri vodách
rozvadenosti[1980]. Seláh[74].
(8)Počuj, môj ľud, a budem proti tebe
svedčiť[1339], Isráél, ak mi chceš[20 1981]
načúvať[1982].
(9)Nesmie[20] v tebe byť boh
cudziarsky[1222 1223] a bohu cudziny[590]
sa nesmieš[20] klaňať.
(10)Ja *som* Hospodin, tvoj Boh, ktorý[943]
som ťa vyviedol[521] zo zeme Egypta;
roztvor[1005] svoje ústa a budem ich
napĺňať.
(11)A*le* môj ľud neposlúchol môj hlas[67]
a Isráél nebol[13] voči mne povoľný[1983],
(12)i prepustil[1202] som ho v zaťatosti[38 1984]
ich srdca; chodili podľa svojich
zámerov[5 137].
(13)Kiež by mi môj ľud bol načúval[27 1982],
Isráél – *kiež* by boli chodili mojimi
cestami!
(14)Zakrátko by som ich nepriateľov
bol mohol[20] pokoriť a proti ich
protivníkom[70] svoju ruku obrátiť[546]!
(15)Nenávidiaci Hospodina by sa mu
zaliečali[591]; a ich čas by trval[1051 1744]
navždy[142]
(16)a kŕmil[27] by ho z najlepšej pšenice[1985],
áno[11], sýtil by som ťa medom zo skaly.

ŽALM 82

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Ásáfa[67].

(1)Boh zastal v Božom zhromaždení,
súdi[22 58] vprostred bohov[1423 1986]:
(2)*Až* dokedy[152] budete súdiť[22 58]
krivo[175 1987] a zlovoľným straniť[1988]?
Seláh[74].
(3)Zaisťujte právo[22 58] núdznemu[1158]
a sirote, za spravodlivého uznávajte
sužovaného[276 292] a chudobného,

www.thiosaint.eu

(4) zachraňujte[493] núdzneho[1158]
a úbohého[289 1155], z ruky zlovoľného
ho vyprosťujte!
(5) Neuvedomujú[27] si a nevšímajú[108] si,
chodia si v tme, všetky základy zeme
sa kyvocú[313].
(6) Ja som povedal: Vy *ste* bohovia[1986]
a synovia Najvyššieho[533], vy všetci[241],
(7) avšak ako ľudia[356] budete musieť[20]
umrieť, áno[11], ako jeden[1989] *z* vodcov[1261]
padnúť.
(8) Povstaň, Bože, súď[22 58] zem, veď ty
máš vlastníctvo[1711] vo všetkých
národoch[25 1990]!

ŽALM 83

Pieseň. Spev s hudobným sprievodom[66]
od Ásáfa[67].

(1) Bože, kiež nemáš[1074] kľud, kiež
nemlčíš[33] a nie si[33] nečinným[1848], Bože,
(2) veď hľa, tvoji nepriatelia lomozia[1120]
a nenávidiaci ťa pozdvihujú[13 100] hlavu,
(3) proti tvojmu ľudu ľstivo konajú tajnú
poradu[256 768 1991] a vymýšľajú plány proti
tvojim uchraňovaným[810].
(4) Vravia[27]: Poďte, nech[11] ich môžeme[20]
vyhubiť, aby neboli[1992] národom[25],
nech[11] sa meno Isráéla viac
nepripomína!
(5) Áno, uradili sa dovedna *v* srdci, proti
tebe uzatvárajú[1335] zmluvu,
(6) stany Edóma aIšmaélím[1390], Móáv
a Hagrím[1390],
(7) Geval a Ammón a Amálék, Pelešeth[1523]
s obyvateľmi Córa[1254],
(8) aj Aššúr[1993] sa s nimi spojil; stali sa[1744]
ramenom synom Lóta. Seláh[74].
(9) Sprav s nimi[1994] ako *s* Midjánom,
ako *so* Síserom, ako *s* Jávínom
pri potoku[512] Kíšón;
(10) *tí* boli zničení[1995] v Én-dóre, stali sa
hnojom pôde[1996].
(11) Nalož[239] *s* nimi, *s* ich veľmožmi[1280],
ako *s* Órévom a ako *so* Zeévom a ako
so Zevachom a ako *s* Calmunnom –
so všetkými ich vladármi[41 1997],
(12) ktorí vravia[13]: Zaberme[33 767] si Božie
príbytky[1825]!
(13) Môj Bože, nalož[239] *s* nimi ako *s* vírom
prachu[1998], ako *so* slamou[1999] pred
vetrom[525 584 981]!
(14) Ako oheň zapaľuje[522] les a ako
plameň zažíha[2000] vrchy,
(15) tak kiež ich prenasleduješ[33] svojou
búrkou a ľakáš[33 40 2001] ich svojou
víchricou,
(16) naplň ich tvár hanbou, nech[11] dbajú
o[90] tvoje meno, Hospodine,
(17) nech sú[33] zostudzovaní[166] a *na* veky
veku[2002] otriasaní[151], a nech sa
hanbia[33 979] a hynú[33]
(18) a nech vedia[33], že ty – tvoje meno *je*
Hospodin, ty samotný[1359] *si* Najvyšší[533]
nad všetkou[159] zemou.

ŽALM 84

Riaditeľovi hudby[83]; na gittíth[219].
Od synov[67] Kóracha, spev s hudobným
sprievodom[66].

(1) Aké[69] ľúbezné[1227] *sú* tvoje obydlia[791],
Hospodine zástupov[745 746]!
(2) Roztúžila sa, *ba* veru prahne[13 2003]
moja duša po nádvoriach[319 1582]
Hospodina,
moje srdce a*j* moje mäso s plesaním
volajú k živému Bohu.
(3) Aj vrabec[244 349] našiel domov[2004]
a lastovička[2005] má[1074] hniezdo, kam
ukladá[13 239] svoje mláďatá[2006] –
tvoje oltáre, Hospodine zástupov[745 746],
môj Kráľu a môj Bože!
(4) Blaho[2 64] obyvateľov tvojho domu!
Stále ťa môžu[20] velebiť[118]! Seláh[74].
(5) Blaho[2] človeka, ktorého[67 483] sila *je*
v tebe! V ich srdci *sú* hradské[2007];
(6) prechádzajúc údolím[1518] Báchá[2008],
robia[239] ho prameništom[2009], tiež ho
požehnaniami skrápa raný dážď.
(7) Idú od zdatnosti[562] k zdatnosti[562];
ukazuje sa[132] pred Bohom[2010] na Cijjóne.
(8) Hospodine, Bože zástupov[745 746], počuj
moju modlitbu, nastav sluch[107], Bože
Jákóba! Seláh[74].
(9) *Ó*, náš štít[75], pozri, Bože, a pohliadni
na tvár svojho pomazaného!
(10) Veď deň v tvojich nádvoriach[319 1582]
je lepší od tisíca[101];
vyvolil[763] som pobyt[2011] pri prahu v dome
svojho Boha nad bývanie[101 2012]
v stanoch zlovôle.
(11) Veď Hospodin, Boh, *je* slnkom
a štítom[75]; Hospodin dáva milosť[1237]
a slávu[76];

www.milosrdnik.eu

chodiacim v bezúhonnosti[414]
neodopiera[651] dobro.
(12) Hospodine zástupov[745 746]! Blaho[2]
človeka dôverujúceho[97] v teba!

ŽALM 85

Riaditeľovi hudby[83].
Od synov[67] Kóracha, spev s hudobným sprievodom[66].

(1) Blahovôľu si preukázal[1150], Hospodine,
svojej zemi, *od*vrátil si zajatie[413] Jákóba,
(2) odpustil[100] si neprávosť[551] svojho ľudu,
zakryl si všetok ich hriech, seláh[67],
(3) odňal[792] si všetko svoje rozhorčenie[184],
*od*vrátil si sa od žiaru[37] svojho hnevu.
(4) Vráť nás, Bože našho vyslobodenia[73],
a prestaň si všímať svoju ťažkosť[1161 2013]
s nami[2014]!
(5) Či sa chceš[20] navždy[142] proti nám
popudzovať, svoj hnev preťahovať[324]
do pokolenia a pokolenia?
(6) Či sa ty nechceš[20] vrátiť? Kiež nás
chceš[20 33] oživiť[862], nech[11] sa tvoj ľud
môže[20] v tebe radovať!
(7) Ukáž nám svoju láskavosť[125],
Hospodine, a kiež nám chceš[20 33]
udeliť[223] svoje vyslobodenie[73]!
(8) Chcem[20] počuť, čo bude Boh,
Hospodin, hovoriť,
lebo bude oznamovať[2015] pokoj pre svoj
ľud a pre svojich zbožných[92 2016], nech[11]
sa nevracajú k pochabosti[1316 2017].
(9) Áno, jeho vyslobodenie[73] *je* blízke[801 1790]
jeho ctiteľom[699], aby sa v našej zemi
usídlila[451] sláva[76 323];
(10) láskavosť[125] a vernosť[415] sa stretnú,
spravodlivosť a pokoj *sa* pobozkajú;
(11) vernosť[415] bude vyrastať zo zeme
a spravodlivosť sa podíva nadol[2018]
z nebies.
(12) Tiež bude Hospodin dávať dobro
a naša zem bude dávať svoj výnos;
(13) pred jeho tvárou sa bude
spravodlivosť poberať a jeho kroky
cestou robiť[616 2019].

ŽALM 86

Modlitba Dávida[67].

(1) Nakloň[471], Hospodine, svoje ucho,
lebo ja *som* usúžený[276 292] a úbohý[289 1155],
(2) ochraňuj[381] moju dušu, lebo ja *som*
zbožný[92],
vysloboď[73] ty, môj Bože, svojho
nevoľníka, ktorý[943] sa so svojou
dôverou obracia[97 98] k tebe[99],
(3) buď mi milostivý[88], Pane, lebo k tebe
volám *po* celý[159] deň,
(4) rozradostni dušu svojho nevoľníka,
lebo k tebe, Pane, svoju dušu
povznášam[100].
(5) Veď ty, Pane, *si* dobrý a odpúšťajúci
a oplývajúci[760] láskavosťou[125]
ku všetkým volajúcim ťa;
(6) vpusti v uši[107], Hospodine, moju
modlitbu a započúvaj sa[110 1607] v hlas
mojich úpení[834],
(7) volám ťa v deň svojej úzkosti[636], lebo
mi budeš odpovedať.
(8) Medzi bohmi niet tebe podobného[850],
Pane, a niet podobných tvojim
činom[232 850],
(9) všetky národy[25], ktoré si spravil, budú
prichádzať a klaňať sa tvojej tvári,
Pane, a slávu[76] vzdávať[700 2020] tvojmu
menu,
(10) lebo ty *si* veľký a konáš divy[248], ty,
Bože, ty samotný[1359].
(11) Uč ma, Hospodine, svojej ceste,
chcem[20] chodiť v tvojej pravde[415],
sústreď[2021] moje srdce na úctu[59]
k tvojmu menu[113],
(12) chcem[20] ťa chváliť[156 843], Pane, môj
Bože, celým svojím srdcom a navždy[142]
oslavovať[700] tvoje meno;
(13) veď veľká *je* tvoja láskavosť[125] nado
mnou[2022]; áno[11], vyprostil si moju dušu
z najspodnejšieho šeóla[157].
(14) Bože, povstali proti mne
opovážliví[633], a zberba[23] násilníkov[1067],
tí usilujú[13] *o*[90] moje žitie[822] a teba pred
seba nepostavili[616 1391],
(15) a ty, Pane, *si* Boh súcitný[503]
a milostivý[88 2023], zdĺhavý[2024] *k* hnevu[2025]
a oplývajúci[760] láskavosťou[125]
a vernosťou[415],
(16) otoč sa ku mne[771] a buď mi milostivý[88],
poskytni[223] svoju silu svojmu
nevoľníkovi a udeľ vyslobodenie[73 2020 2026]
synovi svojej služobnej,
(17) sprav pri mne znamenie na dobré,
nech[11] moji nenávistníci vidia
(a nech sú[33] zostudzovaní[166]),
že ty, Hospodine, si mi pomohol
a potešil[726] ma.

www.mosnarka.cu

ŽALM 87

Od synov[67] Kóracha, spev s hudobným sprievodom[66]. Pieseň.

(1)Svoje založenie[2027] na svätých vrchoch[43]
(2)Hospodin miluje brány[2028] Cijjóna
nad všetky obydlia[101 791] Jákóba.
(3)*O* preslávnych[2029] *veciach*[697] sa v tebe[5]
hovorí, Božie mesto! Seláh[74].
(4)Budem pripomínať Ráhav[2030]
a Bável[2031] ako[603] poznajúcich ma[2032];
hľa, Pelešeth[1523] a Cór[1254] s Kúšom[1671]:
tento sa tam narodil.
(5)A o Cijjóne sa bude vravieť: Ten[762]
a ten[762 2033] sa v ňom[2034] narodil, a on
ho[2034] bude upevňovať[133], Najvyšší[533].
(6)Hospodin bude pri zápise[2035]
národností[189] počítať[44]: Tento sa tam
narodil. Seláh[74].
(7)A speváci ako *aj* tanečníci[2036]: Všetky
moje zdroje *sú* v tebe!

ŽALM 88

Pieseň, spev s hudobným sprievodom[66] od synov[67] Kóracha.
Riaditeľovi hudby[83], na machalath[1388] leannóth[2037].
Poučenie[907] od Hémána, Ezráchího[67 2038]

(1)Hospodine, Bože môjho
vyslobodenia[73], *v* deň kričím[27 967], v noci
som pred tebou;
(2)kiež moja modlitba vstupuje[33] pred
tvoju tvár, nakloň[471] svoje ucho
k môjmu hlasnému volaniu[2039]!
(3)Veď moja duša je[27] presýtená[2040]
trampotami[315] a môj život[454] dospel[921]
k šeólu[157],
(4)som[27] zarátaný[911] medzi
zostupujúcich[2041] *v* jamu[212], stal som
sa[1744] sťa*by* mužom[554] bez[923] sily[2042],
(5)medzi mŕtvymi slobodný[2043], podobný
zabitým[850 1699], ležiacim *v* hrobe,
na ktorých viac nespomínaš[27], lebo[11] oni
sú[27] odlúčení[2044] od[2045] tvojej ruky.
(6)Položil[239] si ma v najspodnejšiu
jamu[212], v temné miesta[2046], v hĺbku[2],
(7)tvoje popudenie na mne ťažko
spočinulo; tak[11] všetky svoje príboje[1191]
utišuješ[27 2047 2048]. Seláh[74].
(8)Vzdialil si odo mňa mojich známych,
im si ma spravil[239] predmetom
ošklivosti[2 2049],
som zavretý[1145] a nemôžem[20] vychádzať[460].
(9)Moje oko schradlo od súženia[277], volal
som[27] ťa, Hospodine, po celý[159] deň,
k tebe som rozprestieral[13] svoje
dlane[174].
(10)Či chceš[20] prejavovať[282]
divotvornosť[248 1863] voči mŕtvym?
Alebo budú povstávať tiene[2050] a chváliť
ťa[156 843]? Seláh[74].
(11)Či sa *o* tvojej láskavosti[125 697] vyprava[44]
v hrobe, *o* tvojej vernosti[697 934] v mieste
skazy[2051]?
(12)Či bude v tme spoznávaná tvoja
divotvornosť[248 1863] a tvoja spravodlivosť
v zemi zabudnutia?
(13)A ja k tebe, Hospodine, volám[27]
o pomoc a za rána ti v ústrety
vychádza[491 1948] moja modlitba;
(14)načo, Hospodine, odhadzuješ[1198]
moju dušu, zakrývaš predo mnou[68]
svoju tvár?
(15)Ja *som* sužovaný[276 292] a od mladosti
umieram[2052], znášam[27 100] tvoje hrôzy,
som bezradný[2053];
(16)prešli cezo mňa prejavy tvojho[2054]
popudenia[37], tvoje prístrachy[2055] ma
dorazili[581],
(17)obklopujú[27] ma *po* celý[159] deň ako
vody, a dovedna proti mne zaviedli
obkľúčenie[482];
(18)vzdialil si odo mňa milujúceho *aj*
priateľa[363], moji známi – temnota[2046].

ŽALM 89

Poučenie[907] od Éthána, Ezráchího[67 2038].

(1)Vždy[142 339] chcem[20] ospevovať
láskavosť[2 125 2054] Hospodina,
od pokolenia do pokolenia svojimi
ústami na vedomie[1113] dávať tvoju
vernosť[934],
(2)lebo som povedal: Vždy[142 339] bude
láskavosť[125] ostávať vybudovaná[2056];
nebesá – v nich[2057] svoju vernosť[934]
pevnou uchovávaš[133 2056].
(3)Uzavrel[1335] som zmluvu *vzhľadom*
na svojho vyvolenca, odprisahal som
Dávidovi, svojmu nevoľníkovi:
(4)Navždy[601] chcem[20] upevniť[133] tvoje
semä a do pokolenia a pokolenia
zbudujem tvoj trón. Seláh[74].
(5)I budú nebesá chváliť[156 216] tvoju
divotvornosť[248 1863], Hospodine, aj tvoju
vernosť[934] v zídení[698] svätých,

www.miloslavik.eu

(6)lebo kto na oblohe[528 2058] sa môže[20]
rovnať[1884 2059] Hospodinovi,
pripodobňovať sa Hospodinovi medzi
synmi mocných[846]?
(7)Boh *je* veľmi[1543] obávaný[2060] v porade[768]
svätých a hoden úcty[59] nad[2061] všetko
svoje okolie[1214];
(8)Hospodine, Bože zástupov[745 746],
kto *je* ti podobný[850], *ó* silný[2062 2063],
Jáh[1612]! A tvoja vernosť[934] *je* všade
vôkol teba[2064].
(9)Ty vládneš[238] nad vzdúvaním sa[485]
mora, pri pozdvihovaní[100] jeho vĺn[1192]
ich ty upokojuješ;
(10)ty si ako zabitého[1699] zdeptal[968]
Ráhav[2030], ramenom svojej sily si
rozmetal svojich nepriateľov,
(11)tebe nebesá, tebe aj zem *patrí*, svet[265]
a jeho náplň – ty si ich založil,
(12)sever a*j* juh[2065], ty si ich stvoril, Távór
a*j* Chermón plesajú v tvojom mene,
(13)ty máš[1074] rameno mohutnej sily[2066],
mocná je[291] tvoja ruka, vyvýšená
je tvoja pravica,
(14)základom[942] tvojho trónu *je*
spravodlivosť a právo[22], láskavosť[125]
a vernosť[415] predchádzajú[1659] tvoju tvár.
(15)Blaho[2] ľudu, poznajúceho[2067] jasavý
pokrik[813]! *Tí* chodia, Hospodine,
v svetle tvojej tváre,
(16)v tvojom mene jasajú *po* celý[159] deň
a tvojou spravodlivosťou sú vyvyšovaní,
(17)lebo ty *si* slávou[1720] ich sily a v svojej
blahovôli[38 144] vyvyšuješ[2068] náš roh[508];
(18)áno, od Hospodina[67] *je* náš štít[75]
a od Isráélovho Svätého[67 2069] náš kráľ.
(19)Vtedy[2070] si vo videní prehovoril
k svojim zbožným[92 2071] a povedal si:
Vložil[449 2072] som pomoc na hrdinu[618],
povýšil som mládenca[1901] z ľudu,
(20)našiel som Dávida, svojho
nevoľníka, svojím svatým olejom[43]
som pomazal jeho,
(21)s ktorým moja ruka bude pevne
zopätá[133 2073], aj moje rameno ho bude
podporovať[829 1973];
(22)nepriateľ na neho nebude môcť[20]
nájsť lesť[2074] ani syn bezprávia[175 1037 2075]
ho sužovať[993],
(23)a jeho protivníkov[70] budem drviť
pred jeho tvárou[68] a nenávidiacich ho
budem porážať.
(24)I *bude* s ním moja vernosť[934] a moja
láskavosť[125] a v mojom mene bude
vyvyšovaný jeho roh[508]
(25)a jeho ruku budem klásť[616] na more
a jeho pravicu na rieky.
(26)On ma bude nazývať: Ty *si* môj Otec,
môj Boh a skala mojej záchrany[73],
(27)a ja zasa ho chcem[20] spraviť[2223]
prvorodeným, najvyšším z[603] kráľov
zeme;
(28)navždy[142] mu chcem[20] zachovať[381]
svoju láskavosť[125] a moja zmluva mu
bude verná[361 622],
(29)a natrvalo[258 706] chcem[20] dosadiť[16]
jeho semä a jeho trón ako dni nebies.
(30)Ak budú jeho synovia opúšťať môj
zákon[10] a nebudú chodiť podľa mojich
predpisov[5 22],
(31)ak budú znesväcovať[1435] moje
ustanovenia[548] a nebudú zachovávať[381]
moje rozkazy,
(32)potom[11] ich prestúpenie[138] budem
navštevovať[234 463 1490] palicou[49], áno[11], ich
neprávosť[551] ránami[1100],
(33)a*le* svoju láskavosť[125] nebudem z jeho
blízkosti[2076] odtrhovať[939] a nebudem sa
proti svojej vernosti[934] dopúšťať
zrady[1217].
(34)Nebudem znesväcovať[1435] svoju
zmluvu a nebudem meniť[2077]
výpoveď[619 2078] svojich pier;
(35)raz som pri svojej svätosti
odprisahal: Ak budem[2079] luhať[91 1904]
Dávidovi!
(36)Jeho semä potrvá[1051] navždy[142] a jeho
trón *bude* predo mnou ako slnko,
(37)ako mesiac bude trvalo[142 339]
upevňovaný[133], a svedok
na oblohe[528 2058] *je* verný[361 622]. Seláh[74].
(38)A*le* ty si odhodil[1198] a zavrhol[419 1389],
rozhneval si sa so svojím
pomazaným[1794 2080],
(39)pohrdol si zmluvou[2081] *so* svojím
nevoľníkom[113], k zemi[1809] si znesvätil[1435]
jeho korunu[2082],
(40)všetky jeho múry[2083] si preboril[1508],
jeho pevnosti[2084] si uviedol[616]
v zrútenie[2085];
(41)všetci mimoidúci cestou ho
odierajú[13 1209], stal sa[1744] potupou[675]
svojim susedom[891],

www.biblia-tanak.sk

(42)vyvýšil si pravicu jeho protivníkov[70],
rozradostnil si všetkých jeho
nepriateľov,
(43)ba aj spoľahlivosť[2086] jeho meča si
zvrátil a nedal si mu *ob*stáť[21] v boji[565].
(44)Spravil si koniec[229] ohľadne[1111 2087]
jeho lesku[2088], jeho trón si povalil[2089]
na zem,
(45)ukrátil[2090] si dni jeho mladistvej
sviežosti[454 2091], dal si na neho pokrývku
ostudy[166 1950 2092 2093]. Seláh[74].
(46)Dokedy[89], Hospodine? Donekonečna
sa budeš skrývať, bude tvoje
popudenie tak ako[850] oheň horieť?
(47)Spomeň: ja[802] – aké[69] *je* trvanie
života[496 1116 2094], na akú[69] ničotu si
stvoril všetky deti[355] človeka[356]!
(48)Ktorý[2095] človek[554] žije a nezakúša[452]
smrť, môže[20] svojej duši dať
vyviaznuť[673] z ruky šeóla[157]? Seláh[74].
(49)Kde *sú* tvoje skoršie[1947] láskavosti[125],
Pane, ktoré si v svojej vernosti[934]
odprisahal Dávidovi?
(50)Spomeň, Pane, *na* potupu svojich
nevoľníkov, *ktorú od* všetkých
početných národností[189] nosím[27 100]
v svojom záhrení,
(51)ktorou potupili tvoji nepriatelia,
Hospodine, ktorou potupili kroky[2096]
tvojho pomazaného!

* * *

(52)*Nech je* Hospodin navždy[142]
velebený[448]!
Ámén[1176], áno[11], Ámén[1176]!

ŠTVRTÁ KNIHA

ŽALM 90

Modlitba Mojžiša, Božieho muža[67].

(1)Pane, ty si nám po všetky pokolenia[2097]
býval[13] sídlom[790];
(2)skôr ako boli splodené[2098] vrchy
a porodil[2099] si zem a svet[265], áno[11],
od večnosti[142 2100] po večnosť[601]
si ty Boh.
(3)Vraciaš smrteľníka[233] *až* do
rozpadnutia[968 2101] a vravíš: Vracajte sa,
deti[355] ľudí[356]!
(4)Veď tisíc rokov *je* v tvojich očiach ako
deň včera*jška*, lebo sa pomíňa, a *ako*
hliadka[381] v noci,
(5)splachuješ[27 2102] ich, stávajú sa[1744]
spánkom[2103]; za rána – ako mizne[2104]
tráva:
(6)za rána kvitne a mizne[2104], k večeru
vädne[2105] a usychá[685].
(7)Veď zanikáme[27 575] tvojím hnevom, áno[11],
sme[27] otrasení[40] tvojím popudením,
(8)naše neprávosti[551] si postavil[239] pred
seba, naše zatajované[784 2106] k svetlu[1818]
svojej tváre;
(9)veď všetky naše dni zašli[771 2107] tvojím
rozhorčením[184], dokonali[1498] sme svoje
roky ako myšlienku[2108].
(10)Dní našich rokov – tých[2109] *je*
sedemdesiat rokov, ak v plnej
sile[646 2110], potom[54] osemdesiat rokov,
a ich pýcha[2111] – námaha[208] a bieda[120 1403];
lebo chvatom prebehne a *od*letíme.
(11)Kto pozná silu tvojho hnevu a podľa
úcty[59] *k* tebe[113] tvoje rozhorčenie[184]?
(12)Zratúvať[2112] naše dni, tak poúčaj[1113 2113],
nech[11] môžeme[20] prinášať[2114] múdre
srdce[2115 2116].
(13)Vráť sa, Hospodine – dokedy[152]? –
a zľutuj sa[2117] nad svojimi nevoľníkmi,
(14)nasycuj nás za rána svojou
láskavosťou[125], nech[11] po všetky svoje
dni môžeme[20] plesať a radovať sa;
(15)rozradostňuj nás podľa dní, *keď* si
nás ponižoval[27], rokov, *keď* sme
zakúšali[27 452] nešťastie[315],
(16)nech je[33] vidieť na tvojich
nevoľníkoch tvoje pôsobenie a nad ich
deťmi[355] tvoja nádhera[237],
(17)a nad nami nech je[27 33] vľúdnosť[807]
Pána, nášho Boha, a upevni[133]
pre nás[2118] dielo[232] našich rúk,
áno[11], dielo[232] našich rúk – upevni[133] ho!

ŽALM 91

(1)Bývajúci[34] v skrýši[527] Najvyššieho[533]
smie[20] predlievať[765] v tieni
Všemocného;
(2)vraví: V Hospodinovi *je* moje
útočište[1263] a moja pevnosť[506]; môj Boh
– dôverujem[97] v neho.
(3)Áno, on ťa môže[18] vyprostiť z pasce
vtáčnika, zo zhubného moru[2119],
(4)poskytnúť ti clonu[143 2120] svojou
peruťou, i môžeš[20] byť bezpečný[65]
pod jeho krídlami; jeho vernosť[415]
je štítom[145] a pancierom[2121].

www.miloslavik.sk

(5)Nemusíš[20] pociťovať bázeň[59] pred
nočným postrachom[68 701 2122], pred
šípom[256] lietajúcim[68 701] za dňa,
(6)pred morom[68 701], *ktorý pri*chádza
v temne[351 352], pred nákazou[68 701 2123],
ktorá ničí[479] *na* poludnie[1043].
(7)Tisíc bude padať po tvojom boku
a desaťtisíc po tvojej pravici; k tebe sa
to nebude môcť[20] priblížiť[2124],
(8)len sa budeš svojimi očami dívať,
nech[11] vidíš odplatu zlovoľných.
(9)Keďže – ty, Hospodine, *si* moje
útočište[1263]! – si Najvyššieho[533] spravil[616]
svojím sídlom[790],
(10)nesmie[20] sa ti prihodiť[2125] nešťastie[315]
a *nijaká* rana[1100] nesmie[20] prísť až[801 2126]
v tvoj stan.
(11)Áno, prideľuje[2127] ti svojich anjelov[961]
na opatrovanie[381] teba na všetkých
tvojich cestách;
(12)nosia[100] ťa na dlaniach[174], aby si svojou
nohou nemohol[20] naraziť na kameň,
(13)smieš[20] šliapať[751] na ryčiaceho[2128] a*j*
vretenicu, deptať[2129] hrivnatca[490] a*j*
netvora[1813].
(14)Keďže po mne zatúžil[2130], preto[11] ho
budem zachraňovať[493], vyzdvihovať[637]
ho, lebo pozná[13] moje meno;
(15)keď ma bude volať, budem[423] mu
odpovedať, v úzkosti[636] s ním budem
ja, budem ho vytrhovať[153], áno[11],
chcem[20] ho osláviť[700 2131].
(16)Chcem[20] ho nasýtiť dĺžkou dní[732 2132]
a dať mu nazerať v[806] moje
vyslobodenie[73].

ŽALM 92

Spev s hudobným sprievodom[66], pieseň na deň soboty[2133].

(1)Dobré *je* chválu prinášať[156]
Hospodinovi a pri hudbe spievať[66 217]
tvojmu menu[2134], Najvyšší[533],
(2)zvestovať[271] za rána tvoju láskavosť[125]
a za noci tvoju vernosť[934]
(3)pri desiatke[931] a pri varyte[930], pri
sprievode[288 2135] lýrou[928 929].
(4)Veď si ma rozradostnil, Hospodine,
svojím pôsobením, plesám nad[9]
dielami[38 232] tvojich rúk!
(5)Aké[69] veľké sú[27] tvoje diela[232],
Hospodine! Veľmi hlboké sú[25] tvoje
myšlienky[940]!
(6)Hlupák[1310 2136] nepozná a nerozumný[1309]
nechápe[108] toto:
(7)Keď zlovoľní pučia[84 1734] ako bylina, tu[11]
všetci pôsobcovia mrzkosti[120] kvitnúna
svoje[2137] zničenie[1077 2138] *na* veky veku[2002],
(8)no[11] ty, Hospodine, *si* navždy[142] vysoko!
(9)Veď hľa, tvoji nepriatelia, Hospodine,
veď hľa, tvoji nepriatelia musia[20]
zhynúť,
rozpŕchnuť sa[683] musia[20] všetci
pôsobcovia mrzkosti[120],
(10)no[11] môj roh[508] chceš[18] vyvýšiť ako
reémov[696 2139 2140], budem poliaty[2141]
čerstvým[1070] olejom
(11)a moje oko sa podíva na mojich
nepriateľov[129 1396 2142],
o páchateľoch zla povstávajúcich[5] proti
mne bude moje ucho počuť.
(12)Spravodlivý bude pučať[1734] ako palma,
vzrastať ako céder na Levánóne[847];
(13)zasadení v dome Hospodina budú
pučať[1734] v nádvoriach[319 1582] nášho Boha,
(14)budú rašiť[2143] ešte v šedinách[18], budú
statní[708] a svieži[1070 2144]
(15)na zvestovanie[271], že Hospodin *je*
spravodlivý[199 2145], moja skala, a niet
v ňom bezprávia[175].

ŽALM 93

(1)Hospodin sa ujal kraľovania, obliekol
si velebnosť[485 2146],
Hospodin *sa* obliekol, opásal sa silou; ba
aj svet[265] musí[20] byť upevnený[133 2147],
nesmie[20] sa kyvotať[313].
(2)Tvoj trón *je* upevnený[133] oddávna, ty *si*
od večnosti[142 2100].
(3)Rieky pozdvihli[100], Hospodine, rieky
pozdvihli[100] svoj hlas, rieky
pozdvihujú[100] svoje vlnobitie[2148];
(4)nad hlasy[101] mnohých vôd,
mohutných[220] príbojov[1191 2149] mora,
mohutnejší[220] *je* na výsosti Hospodin.
(5)Tvoje svedectvá sú[13] veľmi
spoľahlivé[360]; tvojmu domu prislúcha[13]
svätosť, Hospodine, na dĺžku dní[732].

ŽALM 94

(1)Bože pomsty[2 64], Hospodine, Bože
pomsty[2 64], zaskvej sa!
(2)Pozdvihni[100] sa, sudca[22 57 58] zeme, späť
uvaľ[546 2150] na vysokomyseľných[2151] *ich*
zásluhu[837]!

www.miloslavik.sk

(3)Dokedy[152] sa zlovoľní, Hospodine,
dokedy[152] sa zlovoľní budú veseliť,
(4)budú prskať[605 1492], hovoriť drzosti[18 900],
dohovárať[2152] sa všetci pôsobcovia
mrzkosti[120],[2153]
(5)Depcú[968] tvoj ľud, Hospodine, a tvoje
dedičstvo[47] ponižujú[993],
(6)vdovu a cudzinca[1127] zabíjajú a siroty
vraždia
(7)a vravia[13]: Jáh[1612] nevidí a Boh Jákóba
si nevšíma[108].
(8)Uvážte[108], hlupáci[1310] v ľude,
a pochabí[1309], kedy chcete[20]
nadobudnúť rozum[55]?
(9)Ten, *ktorý*[943] vsadil[2154] ucho – či
nepočuje? alebo *ten, ktorý* utvoril[944 2154]
oko, či nemôže[20] hľadieť?
(10)Či ten, *ktorý*[943] karhá[56] národy[25],
nevie[20] trestať[148], ten, *ktorý*[943] vyučuje
človeka poznaniu?
(11)Hospodin pozná myšlienky ľudí[356], že
ony *sú* vánkom[882].
(12)Blaho[2] človeka[554], ktorého
ukázňuješ[56 149], Jáh[1612], a *ktoré*ho
zo svojho zákona[10] vyučuješ
(13)na zaistenie mu kľudu[1848] od dní zla,
než sa bude zlovoľnému kopať jama[212].
(14)Veď Hospodin sa nechce[20] svojho
ľudu zriecť a nechce[20] opustiť svoje
dedičstvo[47],
(15)lež[1205] sa súd[22] musí[20] vrátiť
k spravodlivosti a za ním všetci
úprimní[199] srdcom[113].
(16)Kto sa chce[20 195] za mňa[72]
vysporiadať[21 2155] s páchateľmi zla, kto
mi chce[20 195] pomôcť[2156] s pôsobcami
mrzkosti[120]?
(17)Keby mi ne*bol býval* pomocou
Hospodin, len[63] málo *a* moja duša
by sa *bola* usídlila[451] *v* mlčaní;
(18)ak som *si* povedal[96]: moja noha
sa kyvoce[27 313], podopierala[569] ma,
Hospodine, tvoja láskavosť[125],
(19)pri množstve starostí[2157] v mojom
vnútri blažila tvoja útecha[2 64] moju dušu.
(20)Či je tvojím spojencom trón zhuby[2 134],
pretvárajúci[944] ubližovanie[208 332 2158]
na nariadenie[45 2159]?
(21)Dotierajú na dušu[2160] spravodlivého
a odsudzujú[1066 2161] nevinnú krv,
(22)no[11] mne je[27] Hospodin záštitou[206 267],
môj Boh skalou[206] môjho útočišťa[410],
(23)i bude na nich späť uvaľovať[546 2150] ich
mrzkosť[120] a v ich zlobe[38] ich bude
hubiť[581],
hubiť[581] ich bude Hospodin, náš Boh.

ŽALM 95

(1)Poďte, plesajme Hospodinovi,
výskajme[813 1173] skale nášho
vyslobodenia[73],
(2)predchádzajme[491 1948] jeho tvár
s ďakovaním[60 789], so spevmi[60 66 1974] mu
výskajme[33 813 1173]!
(3)Veď Hospodin *je* veľký Boh a veľký
Kráľ nad všetkými bohmi[2162],
(4)v ruke ktorého *sú* nevystihnuteľnosti[1224]
zeme, *aj* štíty[2163] vrchov *patria* jemu,
(5)ktorému *patrí* more, veď on ho
zriadil[282], i súš utvorili[944] jeho ruky.
(6)Prichádzajte, klaňajme sa
a zohýbajme sa[649 709], kľakajme pred
tvárou Hospodina, utvorivšieho[282]
nás!
(7)Veď on je náš Boh a my – ľud jeho
pastvy a stádo[1591] jeho ruky.
Ak budete dnes poslúchať na[2164]
jeho hlas,
(8)nesmiete[20] zatvrdzovať[1512 2165] svoje
srdce, ako *v* Meríve, ako *v* deň
pokušenia[2166] v pustine,
(9)keď ma vaši otcovia pokúšali[27 781],
skúške ma podrobovali[27], a predsa
vídali[27] moje pôsobenie!
(10)*Po* štyridsať rokov mi bolo odporno
s *tým* pokolením[60], i vravel som:
Oni *sú* ľud blúdiaci srdcom[113] a nie *že*
oni spoznali moje cesty,
(11)pre ktorú príčinu[221] som v svojom
hneve[38] odprisahal: Ak budú[2079] smieť[18]
vstúpiť do môjho odpočívania[718]!

ŽALM 96[2167]

(1)Spievajte Hospodinovi novú pieseň,
spievajte Hospodinovi, všetka[159] zem,
(2)spievajte Hospodinovi, velebte[448] jeho
meno, zvestujte[1144] zo dňa na deň jeho
vyslobodenie[73],
(3)rozhlasujte[44] medzi národmi[25] jeho
slávu[76], medzi všetkými národnosťami[189]
jeho divy[248],
(4)lebo Hospodin *je* veľký a veľmi
velebený[118 2168], a on *je* hoden úcty[59]
nad všetkých bohov,

www.milosrdnik.eu

(5)lebo všetci bohovia národností[189] *sú*
ničoty[2169], no[11] Hospodin zriadil[282]
nebesá.
(6)Pred jeho tvárou dôstojnosť[222]
a nádhera[237], v jeho svätyni[1676] sila
a skvelosť[1720].
(7)Priznávajte[2170] Hospodinovi, čeľade[706]
národností[189], priznávajte[2170]
Hospodinovi slávu[76] a silu,
(8)priznávajte[2170] Hospodinovi slávu[76]
jeho mena! Prinášajte[100] *obeť* daru[640]
a vstupujte do jeho nádvorí[319 1582],
(9)klaňajte sa Hospodinovi v svätej
nádhere[43 237]! Chvejte sa[854 1405], všetka[159]
zem, pred jeho tvárou[68]!
(10)Vravte medzi národmi[25]: Hospodin
sa ujal kraľovania! Ba aj svet[265] musí[20]
byť upevnený[133 2147],
nesmie[20] sa kyvotať[313]; bude[307]
v priamosti[266] súdiť[188] národnosti[189].
(11)Nech sa radujú[33] nebesá a nech jasá[31]
zem, nech zuní[33 532 2171] more a jeho
náplň,
(12)nech sa veselí[33] pole a všetko, čo *je*
v ňom. Vtedy budú plesať všetky
stromy lesa
(13)pred tvárou Hospodina, lebo *on*
príde – lebo *on* príde súdiť[22 58] zem.
Bude súdiť[22 58] svet[265] v spravodlivosti
a národnosti[189] v svojej vernosti[934].

ŽALM 97

(1)Hospodin sa ujal kraľovania, nech
jasá[33] zem, nech sa radujú[33] početné
ostrovy[1736]!
(2)Vôkol neho[1214] *je* oblak a mračno[523],
základom[942] jeho trónu *je* spravodlivosť
a právo[22],
(3)pred jeho tvárou ide oheň a stravuje[2172]
jeho protivníkov[70] vôkol.
(4)Jeho blesky osvetlujú[13] svet[265]; *to* keď
uvidela zem, vylakala[423] sa[854 1405].
(5)Vrchy sa od prítomnosti tváre[459]
Hospodina, od prítomnosti tváre[459] Pána
všetkej[159] zeme, rozplynuli[684] ako vosk;
(6)nebesá zvestujú[13 271] jeho
spravodlivosť a všetky národnosti[189]
uvideli jeho slávu[76].
(7)Nech sú[33] zostudzovaní[166] všetci
uctievajúci[61] sochy[18 1932], tí, *ktorí*[943] sa
vystatujú[118 119 955] ničotami[2169]!
Klaňajte sa jemu, všetci bohovia[2173]!
(8)Počul *to* Cijjón a zaradoval sa, a dcéry
Júdu zajasali vzhľadom na tvoje súdy[22],
Hospodine,
(9)lebo ty, Hospodine, *si* Najvyšší[533],
nad všetkou[159] zemou, veľmi si[13]
vyvýšený nad všetkými bohmi[2162].
(10)Milujúci Hospodina, nenáviďte zlo;
on zachováva[381] duše zbožných[92],
vyprosťuje ich z ruky zlovoľných;
(11)spravodlivému *je* zasiate[2174] svetlo
a *tým, kto sú* úprimní[199 2175] srdcom[113],
radosť.
(12)Radujte sa, spravodliví,
v Hospodinovi a vzdávajte chválu[156 864]
pri jeho svätej pripomienke[43 865]!

ŽALM 98

Spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Spievajte Hospodinovi novú pieseň,
lebo vykonal divy[248];
vyslobodenie mu vykonala[73 2176] jeho
pravica a rameno jeho svätosti[43 2177].
(2)Hospodin uviedol v známosť
svoje[209] vyslobodenie[73], očiam[2178]
národov[25] zjavil[2179] svoju
spravodlivosť,
(3)spomenul *na* svoju láskavosť[125] a *na*
svoju vernosť[934] voči domu Isráéla,
všetky končiny zeme uvideli
vyslobodenie[73] nášho Boha[209].
(4)Výskajte[813 1173] Hospodinovi, všetka[159]
zem, rozhlahoľte sa[2180] a plesajte a pri
hudbe spievajte[66 217],
(5)pri hudbe spievajte[66 217] Hospodinovi
s lýrou[60 928 929], s lýrou[60 928 929]
a zvukom[608] spevu[66 1974],
(6)s pozaunami[60 929 2181] a zvukom[608]
trúby[1278] výskajte[813 1173] pred tvárou
Kráľa, Hospodina!
(7)Nech zuní[33 532 2171] more a jeho náplň,
svet[265] a bývajúci[999] v ňom,
(8)rieky nech dlaňami[18 174] tlieskajú[33],
vrchy nech spolu plesajú[33]
(9)pred tvárou Hospodina, lebo *on*
príde[81] súdiť[22 58] zem;
bude svet[265] súdiť[22 58] v spravodlivosti
a národnosti[189] v priamosti[266].

ŽALM 99

(1)Hospodin sa ujal kraľovania, nech sa
národnosti[189] chvejú[33 519 2182]; zaujíma[1958]
kerúbov[1959], nech sa zem otriasa[33 2183].

www.miloslavikrd.sk

(2)Hospodin *je* veľký na Cijjóne
a vyvýšený *je* on nad všetkými
národnosťami[189];
(3)nech chvália[33 156 216] jeho meno veľké
a hodné úcty[59] – on *je* svätý[2184] –
(4)a moc Kráľa, *ktorý* miluje[13] právo[22].
Ty si upevnil[133] poctivosť[266 2185], ty
v Jákóbovi[1835] vykonávaš[27] právo[22]
a spravodlivosť.
(5)Vyvyšujte Hospodina, nášho Boha,
a klaňajte sa pri podnoži jeho nôh,
on *je* svätý.
(6)Mojžiš a Árón *sú* medzi jeho kňazmi
a Samúél medzi vzývajúcimi jeho
meno; volali k Hospodinovi a on im
odpovedal.
(7)Hovoril k nim v stĺpe oblaku;
zachovali[381] jeho svedectvá
a ustanovenie[45], *ktoré* im dal.
(8)Hospodine, náš Bože, ty si im
odpovedal[27], bol[27] si im Bohom
odpúšťajúcim[100] *aj* pomstiacim sa za
ich skutky[272].
(9)Vyvyšujte Hospodina, nášho Boha,
a klaňajte sa na jeho svätom vrchu[43],
lebo Hospodin, náš Boh, *je* svätý!

ŽALM 100

Spev s hudobným sprievodom[66],
na ďakovanie[789].

(1)Výskajte[813 1173] Hospodinovi, všetka[159]
zem,
(2)s radosťou[60] Hospodina uctievajte[61],
s plesaním[60] vchádzajte pred jeho tvár!
(3)Vedzte, že Hospodin, on *je* Boh,
spravil nás on, a nie[2186] my, svojím
ľudom a stádom[1591] svojej pastvy;
(4)vchádzajte s ďakovaním[60 789] *v* jeho
brány, s chválospevom[1279] *v* jeho
nádvoria[319 1582],
vzdávajte mu chválu[156], velebte[448] jeho
meno!
(5)Veď Hospodin *je* dobrý, navždy[142] *trvá*
jeho láskavosť[125] a *až* do pokolenia
a pokolenia jeho vernosť[934]!

ŽALM 101

Od Dávida[67], spev s hudobným
sprievodom[66].

(1)Chcem[20] ospevovať[218] láskavosť[125]
a právo[22], tebe, Hospodine,
chcem[20] pri hudbe spievať[66 217];
(2)na dokonalej[414] ceste si chcem[20]
rozumne počínať[55]; kedy ku mne
chceš[20] prichádzať?
Vnútri svojho domu chcem[20] chodiť
s bezúhonným[191] srdcom[60],
(3)nechcem[20] pred svoje oči stavať[239]
nič[2187] ničomné[515 2188];
dopúšťať sa[282] úchyliek[2189], *to* nenávidím[13],
nesmie[20] na mne ulipnúť[687],
(4)prevrátené[557] srdce odo mňa musí[20]
odstúpiť[164], zlého nechcem[20] poznať,
(5)potajmo[2190] ohovárajúci svojho
blížneho[363] – toho[725] umlčujem[581 2191],
povýšený očami[113] a nadutý[2192] srdcom[113] –
toho[725] neznášam[2193].
(6)Moje oči na verných[360 361] *v* zemi[113], aby
bývali[323] so mnou;
chodiaci dokonalou[414] cestou, ten[725] ma
bude obsluhovať[2194],
(7)dopúšťajúci sa[282] klamu[912] nesmie[20]
bývať vnútri môjho domu,
vyslovujúci lži nemôže[20] pred mojimi
očami obstáť[133].
(8)Za rán[2195] umlčujem[581 2191] všetkých
zlovoľných *v* zemi[113]
na vyťatie[369] všetkých pôsobcov
neprávosti[551] z mesta Hospodina.

ŽALM 102

Modlitba usúženého[67 276 292],
keď zomdieva[1529] a pred tvárou
Hospodina vylieva svoj žiaľ[1400].

(1)Hospodine, počuj moju modlitbu,
áno[11], kiež môj krik o pomoc vstupuje[33]
k tebe,
(2)kiež v deň mojej tiesne[85] predo
mnou[68] neskrývaš[33] svoju tvár,
nakloň[471] ku mne svoje ucho,
v deň, *keď* volám, mi náhlivo
odpovedz!
(3)Veď moje dni zanikajú[27 575] v dyme[1055]
a moje kosti tlejú[27 1683 2196] ako
spálenisko[2197],
(4)moje srdce je[27] porazené[79 2198] ako
bylina a zoschlo[685],
lebo[2199] som zabudnúc zanechal
jedenie[2200] svojho chleba[400],
(5)od hlasu môjho vzdychania[158]
prilipli[687] moje kosti[18] k môjmu mäsu.
(6)Stal som sa[1744] podobným stepnej
sliepke[2201] *v* pustine[113], sťa*by* sovou[2202]
v zrúcaninách[113 260],

www.nilosfam.eu

(7) bdiem[27] a som[27] ako osamelý
vrabec[244 349] na streche.
(8) *Po* celý[159] deň ma tupia[27] moji
nepriatelia, majúci ma za
blázna[118 2203 2204] prísahajú[27 2205] skrze
mňa,
(9) lebo jedávam[27] popol ako chlieb[400]
a svoj nápoj miešam[27 2206] v plači[2207]
(10) pre[1082] tvoje rozhorlenie[2208]
a rozhnevanie[1079], lebo si ma zdvihol[100]
a mrštil si mnou[2209].
(11) Moje dni *sú* ako preťahujúci sa[471 2210]
tieň a ja usychám[685] ako bylina,
(12) no[11] ty, Hospodine, ostávaš navždy[142],
a pripomienka teba[155] do pokolenia
a pokolenia;
(13) ty budeš povstávať, ľutovať[503 504]
Cijjón[2211], áno, *je* čas byť mu milostivý[88],
lebo určená doba[1801 1827] prišla,
(14) veď tvoji nevoľníci majú[27] v obľube[1150]
jeho kamene a sú priazniví[88] jeho
prachu[181 2212];
(15) i budú mať národy[25] v úcte[59] meno
Hospodina a všetci králi zeme tvoju
slávu[76].
(16) Áno,[2213] Hospodin zbuduje Cijjón,
ukáže sa v svojej sláve[76].
(17) Obzrie sa na modlitbu[771] nahého[256 2214]
a ich[2215] modlitbou neopovrhne;
(18) toto sa bude zapisovať pre ďalšie[435]
pokolenie[72], nech[11] ľud, *ktorý bude*
stvorený, velebí[118] Jáha[1612].
(19) Veď pozrel nadol z výsosti svojej
svätosti[43 2177], Hospodin pohľadel
z nebies na zem,
(20) aby počul[323] stonanie väzňa[256 1615], aby
uvoľnil[323 874 2216] synov[1954] smrti[1955]
(21) na rozhlasovanie[44] mena Hospodina
na Cijjóne a jeho chvály[1 279] v Jerúsaléme
(22) pri zhromaždení[2217] národností[189]
dovedna, aj kráľovstiev, na uctievanie[61]
Hospodina.
(23) Oslabil[307 993] na ceste moju silu[2218],
ukrátil[307 2090] moje dni.
(24) Vravím: Môj Bože, kiež ma
nechceš[20 33] vynímať[521 2219] v polovici
mojich dní! – Tvoje roky *sú* v pokolenia
za pokoleniami[113],
(25) dávno[2220] si založil zem a nebesá *sú*
dielo tvojich rúk;
(26) ony musia[20] zaniknúť, no[11] ty
ostávaš[27 2221],
áno[11], ony všetky[241] *veci* musia[20] ako rúcho
schátrať, ako odev ich budeš môcť[20]
zmeniť[2104 2222], i budú miznúť[2104],
(27) no[11] ty *si* ON[1206] a tvoje roky nebudú
končiť[261 262 2223],
(28) deti[355] tvojich nevoľníkov budú mať
sídlo[451 2224] a ich semä bude
upevňované[133] pred tvojou tvárou.

ŽALM 103

Od Dávida[67].

(1) Veleb[448], moja duša, Hospodina,
a všetky moje vnútornosti jeho sväté
meno[43],
(2) veleb[448], moja duša, Hospodina,
a nech nezabúdaš[31] *na* žiadne
z[1330] jeho dobrodení[837]!
(3) On[943 2225] odpúšťa všetky tvoje
neprávosti[551], on[943 2225] uzdravuje
všetky tvoje choroby,
(4) on[943 2225] vykupuje[635 1692] tvoj život[454]
z priepasti[212], on[943 2225] ťa ovenčuje[146]
láskavosťou[125] a hojným
zmilovaním[2226],
(5) on[943 2225] tvoju starobu[925 2227] sýti
dobrým, tvoja mladosť[454] sa obnovuje
ako orlia[2139 2228].
(6) Hospodin uplatňuje[282] spravodlivosť[2 64]
a právo[2 22 64] pre všetkých
vydieraných[72 1553],
(7) svoje cesty dával na vedomie[1113]
Mojžišovi, svoje skutky[272] deťom[355]
Isráéla;
(8) Hospodin *je* súcitný[503] a milostivý[2023],
zdĺhavý[2024] *k* hnevu[2025] a oplývajúci[760]
láskavosťou[125];
(9) nechce[20] sa donekonečna prieť[586 971]
ani *sa* navždy[142] horšiť[2229],
(10) nespravil nám[1994] podľa našich
hriechov a neuvalil na nás odplatu[176 2230]
podľa našich neprávostí[551],
(11) lež[1205] podľa výšky[2231] nebies nad
zemou sa vzmohla[1578] jeho láskavosť[125]
nad jeho ctiteľmi[699 2232],
(12) podľa vzdialenosti vzchádzania[1332]
od západu[1830] od nás vzdialil naše
prestúpenia[138];
(13) podľa zmilúvania[503 504] otca
nad svojimi deťmi[355] sa Hospodin
zmilúva[27 503 504] nad svojimi ctiteľmi[699].
(14) Veď on pozná[27] naše utvorenie[2233],
pamätajúc *si*, že my *sme* prach[181];

www.milosrdenstvo.sk

(15) smrteľník[233] – jeho dni *sú* ako tráva;
ako kvet poľa, tak kvitne –
(16) keď cez neho[2234] prejde vietor[525], už[11]
ho niet a nie *že* ho ešte jeho miesto[735]
uznáva[2235],
(17) *ale* láskavosť[125] Hospodina? Od[2236]
večnosti[142 2100] a po večnosť[601] nad jeho
ctiteľmi[699],
aj jeho spravodlivosť voči deťom[355] detí[355],
(18) zachovávajúcim[381] jeho zmluvu
a pamätlivým *na* jeho nariadenia[623]
vykonávať ich.
(19) Hospodin v nebesiach zriadil[133] svoj
trón a jeho kráľovská moc[2731]
vládne[27 238] nad všetkým;
(20) velebte[448] Hospodina, jeho anjeli[961],
mocní[618] silou, vykonávajúci jeho slovo
poslúchaním na[2164] hlas jeho slova,
(21) velebte[448] Hospodina, všetky jeho
zástupy[745], obsluhujúce[2194] ho,
vykonávajúce jeho záľubu[1143],
(22) velebte[448] Hospodina, všetky jeho
diela[232] vo všetkých miestach[735] jeho
vlády[2237],
veleb[448] Hospodina, moja duša!

ŽALM 104

(1) Veleb[448] Hospodina, moja duša!
Hospodine, môj Bože, si veľmi veľký,
obliekol si *si* velebnosť[222] a nádheru[237]!
(2) Zahaľuje sa svetlom ako plášťom,
rozostiera[471] nebesá ako koberec;
(3) on[943 2225] vo vodách zrubí svoje
prístrešia[2238], on[943 2225] ustanovuje[616]
mračná svojím vozidlom, on[943 2225] sa
poberá na krídlach vetra[525],
(4) robí svojich anjelov[961] duchmi[525 2239],
a svojich obsluhujúcich[2194] žeravým[2000]
ohňom[2240].
(5) Založil[2244] zem na jej základoch[942 2241],
nikdy[142 339] a večne[258] sa nemôže[20]
vykývať[313];
(6) pokryl si ju hlbinou[1025] ako oblečením,
nad vrchmi stáli vody,
(7) pred tvojím pokarhaním[68 538 2242]
prchali, pred zvukom[68 608 2242] tvojho
hrmenia sa pratali[904].
(8) Vrchy vystupovali[521], doliny[2243] klesali
na miesto[735] to[283], *ktoré* si im určil[2244];
(9) položil[616] si medzu[1926], *ktorú* nemôžu[20]
prekračovať, nemôžu[20] sa vrátiť pokryť
zem.
(10) On[943 2225] v údolia[512] vpúšťa[1202] žriedla;
tečú[2245] medzi vrchmi,
(11) napájajú všetko živočíšstvo poľa,
divé osly hasia[82] svoj smäd;
(12) nad nimi sídli[451] vtáctvo[1343] nebies,
spomedzi haluzí[2246] *vy*dávajú hlas.
(13) Vrchy napája zo svojich komôr[2238],
zem sa nasycuje z plodov tvojich
činov[232].
(14) Dáva vzrastať tráve pre dobytok[72 243]
a byline na službu[2247 2248] človekovi[113],
na vyvedenie[460] chleba zo zeme,
(15) a vína, *ktoré* rozradostňuje srdce
smrteľníka[233], aby robilo[323] tvár
lesknúcou sa nad olej[101 2249]; a chlieb
srdce smrteľníka[233] posilňuje[569].
(16) Nasycujú sa stromy Hospodina,
cédre Levánóna[847], ktoré zasadil,
(17) kde hniezdia vtáci[244]; bocian[2250] –
jeho[2251] domovom[2004] *sú* cyprusy.
(18) Vysoké vrchy kozorožcom,
skaliská[505] damanom[2252] *sú* útočišťom[410].
(19) Zriadil[282] mesiac na určovanie
období[2253], slnko pozná[27] svoje
zajdenie[1333],
(20) kladieš[239] tmu, nech[11] nastáva[1744] noc;
v nej sa hýbe[1710 2254] všetko živočíišstvo
lesa,
(21) hrivnatci[490] revú[670] po koristi, áno[11], po
*vy*hľadaní[2255] svojho pokrmu od Boha.
(22) Slnko vzchádza[1332 2256] – uťahujú sa
späť[792] a ukladajú sa[715] v svojich
pelechoch[790 1837 2257];
(23) človek vychádza k svojmu
pôsobeniu a k svojej práci[2247] *až*
do večera.
(24) Aké[69] mnohé sú[27] tvoje výkony[232],
Hospodine! Vykonal si ich všetky[241]
v múdrosti[38], zem je[27] plná tvojich
výdobytkov[2258]!
(25) Hľa[478], more veľké a šíre *na všetky*
strany[2259], tam *je* hýbajúceho sa[1710]
tvorstva[2260],
ktorému[11] niet počtu, živočíchov malých
s veľkými!
(26) Tam plávajú[2245] lode, livjáthán[2261],
ktorého[478] si utvoril[944] na šantenie[2262]
v ňom[2263];
(27) oni všetci[241] dúfajú v[2264] teba
o dávanie ich pokrmu v jeho čas.
(28) Dávaš im – zberajú, otváraš svoju
ruku – nasycujú sa dobrým,

www.nlosr.sk

(29) skrývaš svoju tvár – sú mätení[40 2265],
odnímeš[792] ich dych[525] – hynú[2052]
a vracajú sa do svojho[2266] prachu[181],
(30) vysielaš[1202] svoj dych[525] – sú tvorení
a obnovuješ povrch[2267 2268] pôdy[1996].
(31) Sláva[76] Hospodina potrvá[1744]
navždy[142], Hospodin sa bude radovať
v svojich dielach[38 232];
(32) on[943 2225] keď hľadí na zem, *ona* sa[423]
zachvieva[1289], ak siaha[921] na[2269] vrchy,
dymia[423].
(33) Chcem[20] Hospodinovi spievať,
pokým budem žiť[2270], svojmu Bohu
chcem[20] pri speve hrať[66 217 814], pokým
budem trvať[2270],
(34) kiež mu[2271] je[33] milé[2272] moje
rozjímanie[1400 2273]; ja sa budem
v Hospodinovi[38] radovať.
(35) Hriešnici musia[20] zo zeme
vymiznúť[261 262], a zlovoľní – kiež ich už
niet[32]!
Oslavuj[448], moja duša, Hospodina!
Chváľte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 105[2275]

(1) Prinášajte chválu[156] Hospodinovi,
vzývajte jeho meno[1943],
medzi národnosťami[189 270] dávajte na
vedomie[1113] jeho skutky[272],
(2) spievajte mu, pri speve mu
hrajte[66 217 814], uvažujte[1400 1425] o všetkých
jeho divoch[5 248 2276].
(3) Honoste sa[118 119 955] jeho svatým
menom[43 954], nech sa raduje[33] srdce
hľadajúcich Hospodina.
(4) Vyhľadávajte[269] Hospodina a jeho silu,
hľadajte ustavične jeho tvár,
(5) majte v pamäti[2277] jeho divy[248], ktoré
vykonal, jeho zázraky a rozsudky[22]
jeho úst,
(6) semä Abráhama, jeho nevoľníka,
synovia Jákóba, jeho vyvolenci[2278]!
(7) On, Hospodin, *je* náš Boh, jeho
rozsudky[22] *sú* v celej zemi.
(8) Majte navždy[142] v pamäti[2277] jeho
zmluvu – slovo, *ktoré* prikázal – do
tisíc pokolení,
(9) ktorú uzavrel[1335] s Abráhámom, a jeho
prísahu Isákovi,
(10) áno[11], potvrdil[2279] ju za ustanovenie[45]
Jákóbovi, za trvalú[142 339] zmluvu
Isráélovi
(11) výrokom: Tebe chcem[20] dať zem
Kenáan, údel[445] vášho dedičstva[47],
(12) keď vás bolo[1556] mužov[495] neveľa[2280],
len trocha[2281], a cudzinci[1127] v nej[2282],
(13) a potulovali sa[13 2283] od národa[25]
k národu[25] a od kráľovstva k inému[435]
ľudu.
(14) Nedovolil[2284] ľuďom[356] utískať[1553] ich
a kráľov pre[2285] nich karhal[27 148]:
(15) Nesmiete[20] siahať na[2269] mojich
pomazaných ani zle robiť mojim
prorokom!
(16) Tiež[11] povolal na zem[429 1009] hlad
a palicu[2286] chleba[400 2287] naskrze[2288]
polámal[82];
(17) poslal jedného[762] pred ich tvárou –
Jozef bol predaný za nevoľníka,
(18) jeho nohy[2289] strápili[993] putami[2290],
jeho duša[2291] sa dostala[2292] *v* železo
(19) *až* do doby, *keď* nastalo[2292 2293] jeho
slovo; reč[2457] Hospodina ho
osvedčila[376 2294].
(20) Kráľ poslal a dal ho uvoľniť[2295 2296],
vládca[238] národností[189],
a oslobodil[778] ho,
(21) spravil ho pánom svojho[72] domu
a vládcom[238] nad všetkým svojím
majetkom[2258],
(22) aby podľa svojej vôle[822]
sputnával[323 1615 2297] jeho kniežatá[1261 2298]
a starcov robil múdrymi.
(23) I prišiel *v* Egypt Isráél, áno[11], Jákób
sa dal pobývať[115] v zemi Cháma;
(24) i rozplodil[307 2299 2300] veľmi svoj ľud,
takže[11] sa rozhojnili[1137 2301] nad svojich
protivníkov[70 101];
(25) ich srdce obrátil[1163] k nenávideniu
jeho ľudu, ku ľstivému správaniu[2302]
proti jeho nevoľníkom.
(26) Poslal Mojžiša, svojho nevoľníka,
Áróna, v ktorom našiel záľubu[1938];
(27) postavili[616] proti nim[2303]
skutočnosti[1169] jeho znamení
a zázrakov v zemi Cháma.
(28) Poslal tmu a zatemnil a nestali sa
neposlušnými[140] jeho slov;
(29) obrátil[1163] ich vody v krv a usmrtil
ich ryby[18],
(30) ich zem sa zahemžila žabami
v izbách ich kráľov,
(31) povedal a prišli strečky[1914],
komáre[2304], v celé ich územie[1926].

www.nlosr.sk.eu

(32)Ich dážď[1619] spravil v ich zemi
krupobitím[1114], planúcim ohňom[2305 2306],
(33)a potĺkol[79] ich viničˇ[256] a ich figovník[256]
a polámal[82] stromovie[1805] ich územia[1926].
(34)Povedal a prišli kobylky[18]
a saranče[18 2307], ktorým[11] nebolo počtu,
(35)a požrali[399] všetko bylinstvo[1805] v ich
zemi a požrali[399] úrodu ich pôdy[1996];
(36)a pobil[79] všetko prvorodené v ich
zemi, prvotinu[1922] ich mužnosti[1923],
(37)a vyviedol[460] ich so striebrom[60]
a zlatom a v jeho kmeňoch[1796] nebolo
potkýnajúceho sa[250].
(38)Egypt sa pri ich vyjdení[38 460]
zaradoval, lebo na nich padol strach
z nich.
(39)Rozprestrel oblak ako prikrývku[2308]
a oheň na osvetľovanie noci;
(40)požiadal*i*, i prihnal prepelice[18] a sýtil
ich chlebom *z* nebies,
(41)otvoril skalu a *vy*tiekli vody,
rozprúdili[2245] sa po suchých *krajoch*[2 2309]
– rieka!
(42)Áno, spomenul *na* svoje sväté
slovo[43], Abráháma, svojho
nevoľníka[2310],
(43)a vyviedol[460] s veselím[60] svoj ľud,
s plesaním[60 866] svojich vyvolených[763],
(44)a dal im zeme národov[25], takže[11] sa
mohli[20] zmocniť[767] výnosu[208 332 2311]
národností[189]
(45)pre *tú* príčinu, *aby* zachovávali[381]
jeho ustanovenia[45] a dodržiavali[382] jeho
zákony[10]. Chváľte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 106

(1)Chváľte[118] Jáha[1612 2274]!
Prinášajte chválu[156] Hospodinovi, veď *je*
dobrý, veď jeho láskavosť[125] *je*
navždy[142]!
(2)Kto môže[18] vypovedať[2312] mocné činy[646]
Hospodina, rozhlásiť[788] všetku jeho
chválu[1 279]?
(3)Blaho[2 64] zachovávajúcich[381] právo[22],
vykonávajúceho v každej dobe
spravodlivosť!
(4)Spomeň *na* mňa, Hospodine,
v blahovôli[38 144] *k* svojmu[113] ľudu,
maj ma na mysli[234] pri svojom
vyslobodzovaní[73 2313],
(5)aby som mohol[20 323] nazerať v[806] dobro
tvojich vyvolených[763],
radovať sa radosťou tvojho národa[25 2314],
honosiť[118 119 1564] sa s tvojím
dedičstvom[47 2315]!
(6)Hrešili sme[27] so svojimi otcami[2316],
páchali sme[27] neprávosti[551 2317], konali
sme[27] zlovoľne;
(7)naši otcovia v Egypte neuvážili[55] tvoje
divy[248], nespomenuli *na* hojnosť
tvojich láskavostí[125]
a pred morom, pri mori Tŕstia[2318],
sa dopustili neposlušnosti[140].
(8)A*le* vyslobodil[73] ich vzhľadom na svoje
meno, na uvedenie svojej moci[646]
v známosť,
(9)a oboril sa na[255 2319] more Tŕstia[2318],
takže[11] vyschlo[915 2320], i dal im
*pre*chádzať hlbinami[1025] ako pustinou
(10)a vyslobodil[73] ich z ruky
nenávistníka a vykúpil[635 1692] ich
z ruky nepriateľa,
(11)a ich protivníkov[70] prikryli vody,
ani jeden z nich nebol ostavený.
(12)I nadobudli istotu viery[827 2321] v jeho
slová; dali sa spievať chválospev[1 279]
o ňom.
(13)Rýchlo[2322] zabudli *na* jeho činy[232],
nepočkali[949] na jeho radu[4],
(14)ležˇ[11] sa v pustine stali nezriadene[2323]
chtivými[297 1253] a dali sa v púšti[1617] Boha
skúšať[781];
(15)i dal im, čo žiadali[2324], a*le* vpustil[1202]
v ich dušu chudosť[2325].
(16)A v tábore[804] sa dali žiarliť
na Mojžiša, na Áróna, Hospodinovho
svätého;
(17)musela[20] sa zem otvoriť a pohltiť[662]
Dáthána a zavrieť sa[1407 2326]
nad zrotením[23] Avíráma.
(18)A*j* oheň plál[13 522] v ich zrotení[23 2327],
zlovoľných zasahoval[2000] plameň.
(19)Na Chóréve hotovili[282] teľa[851] a klaňali
sa[27] zliatine,
(20)áno[11], zamenili[424] svoju slávu[76] za
podobu[2328] hovädzieho dobytčaťa[1706],
žerúceho bylinu.
(21)Zabudli *na* Boha, svojho
vysloboditeľa[73], vykonavšieho v Egypte
veľké *veci*,
(22)divy[248] v zemi Cháma, *veci* budiace
úctu[59] na mori Tŕstia[2318],
(23)i pojal úmysel[96] zničiť[1077] ich, keby
nebol Mojžíš, jeho vyvolený[763],

www.mojeslovo.sk

zastal v prielome[1508] pred jeho tvárou
na *od*vrátenie jeho popudenia od
vykonania skazy[395 2329].
(24)A postavili sa zamietavo[420] proti
žiadúcej zemi[2330 2331], neuverili[827] jeho
slovu,
(25)lež[11] sa v svojich stanoch dali žehrať[2332],
neposlúchli na[2164] hlas Hospodina.
(26)I pozdvihol[100] o nich svoju ruku[2333],
o sklátení ich v pustine
(27)a o sklátení ich semena medzi
národy[25] a o rozohnaní ich po
zemiach[2334].
(28)A pripojili[2335] sa k Baal-Peórovi[2336]
a dali sa jesť obete mŕtvym[113 2337]
(29)a dráždiť[1930] ho svojimi skutkami[836],
takže[11] medzi nimi[2327] prepukla[1508]
pohroma[2338];
(30)tu[11] zastal Pinchás a zasiahol ako
sudca[2339 2340], i bolo tej pohrome[2338]
zabránené;
(31)to[11] mu bolo zarátané[911]
za spravodlivosť do pokolenia
a pokolenia, navždy[601].
(32)A*j* pri vodách Merívy vyvolali
hnev[1079 2341] a Mojžíšovi sa ich príčinou
viedlo[27] zle,
(33)lebo sa vzpurne zachovali[140] voči
jeho duchu[525 1928] takže[11] svojimi perami
nerozvážne prehovoril[2342].
(34)Národnosti[189] nevyhubili[1077], ako im
Hospodin povedal,
(35)lež[11] sa v[1395] národy[25] vmiesili[2343]
a naučili sa ich činom[232]
(36)a dali sa uctievať[61] ich modly; tie[11] sa
im stali[1744] nástrahou[206 518],
(37)takže[11] svojich synov a svoje dcéry
obetovali démonom[2344]
(38)a prelievali[13] nevinnú krv, krv
svojich synov a svojich dcér, ktoré
obetovali modlám Kenáana,
a krvou[121 122] bola znesvätená zem.
(39)Tak[11] sa znečistili svojimi činmi[232]
a smilstva sa dopustili[27] svojimi
skutkami[836].
(40)I vzbĺkol[520] hnev Hospodina proti
jeho ľudu a zošklivil si svoje
dedičstvo[47]
(41)a vydal ich v ruku národov[25], takže[11] sa
vlády nad nimi ujali[238] nenávidiaci ich
(42)a ich nepriatelia sa dali utláčať[1194 1442]
ich, i boli pokorení pod ich ruku.
(43)Veľa ráz ich vyprosťoval, a*le* oni sa
svojím zmýšľaním[4] vzpierali[140]
a v svojej neprávosti[38 551] sa zrúcali.
(44)No[11] hľadel[27] na[806] ich[67] tieseň[85] pri
svojom počutí ich kriku
(45)a pre nich[72 2345] spomínal[27] *na* svoju
zmluvu a zľutúval sa[27 2117] podľa
hojnosti svojej láskavosti[125 2346]
(46)a privádzal[27 223] ich
k zmilovaniam[753 2347] pred tvárou
všetkých zajavších ich.
(47)Vyslobod[73] nás, Hospodine, náš
Bože, a zhromaždi nás *spomedzi*
národov[25] na prinášanie chvály[156]
tvojmu svätému menu[43]
a na honosenie sa v tvojom
chválospeve[1 279]!

* * *

(48)*Nech je* velebený[448] Hospodin, Boh
Isráéla, od večnosti až po večnosť!
A všetok ľud nech povie[33]: Ámén[1176]!
Chváľte[118] Jáha[1612 2274]!

PIATA KNIHA

ŽALM 107

(1)Prinášajte chválu[156] Hospodinovi, lebo
je dobrý, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142]!
(2)*To* nech vravia[33] vykúpení[635 1692]
Hospodina, ktorých vykúpil[635 1692]
z ruky protivníka[70]
(3)a ktorých zhromaždil zo zemí,
od vzchádzania[1332] a od západu[1830],
od severu a od mora!
(4)Zblúdili v pustine, v púšti[1617] cesty[2348],
mesto[2349] *na* bývanie[7 113 2350] nenašli[2351],
(5)hladní aj smädní, ich duša v nich
zomdlievala[1529].
(6)No[11] keď v svojej[67] tiesni[38 85] kričali[27 967]
k Hospodinovi, vyprosťoval[423] ich z ich
útrap[773]
(7)a dával[27] im kráčať[203 751] priamou[199]
cestou na *dô*jdenie do mesta
na bývanie[7 113 2350].
(8)Nech Hospodinovi chvália[33 156 216 2352]
jeho láskavosť[125] a jeho divy[248]
deťom[355 2353] človeka[356],
(9)lebo uspokojil dychtivú dušu, a dušu
hladnú naplnil dobrom.

www.milos-kamil.sk

(10) Obyvatelia tmy, áno[11], hlbokej
temnoty[722], sputnaní[1615 2297] utrpením[277]
a železom[2354],
(11) lebo sa dopustili neposlušnosti[140]
Božích *výrokov*[2457] a uznesením[4]
Najvyššieho[533] pohrdli[301],
(12) i pokoril ich srdce strasťou[208 214] –
potkli sa[250] a nebolo pomáhajúceho.
(13) Dali sa teda[54] v svojej[67] tiesni[38 85]
volať[672] k Hospodinovi – vedel[20 2355] ich
vyslobodiť[73] z ich útrap[775],
(14) vyviesť[460] ich z tmy, áno[11], hlbokej
temnoty[722], a ich putá[1615 2297] postŕhať[32].
(15) Nech Hospodinovi chvália[33 156 216 2352]
jeho láskavosť[125] a jeho divy[248]
deťom[355 2353] človeka[356],
(16) lebo roztrieštil[82] dvere[999 2356]
z mosadze[566] a rozlámal závory
zo železa.
(17) Blázni cestou[136] svojho prestúpenia[138]
a svojimi neprávosťami[136 551] sami sebe
pôsobia súženie[993],
(18) ich duša si oškliví všetok pokrm
a dospievajú[13 921] *až* k bránam smrti.
(19) I volajú[13 672] v svojej[67] tiesni[38 85]
k Hospodinovi – vyslobodzuje[73] ich
z ich útrap[775],
(20) posiela svoje slovo a uzdravuje ich
a dáva vyviaznuť[673] z ich dier[2357].
(21) Nech Hospodinovi chvália[33 156 216 2352]
jeho láskavosť[125] a jeho divy[248]
deťom[355 2353] človeka[356],
(22) a nech obetujú[33] obete vďaky[789]
a s plesaním[60 866] vyprávajú[33 44] *o* jeho
činoch[232 697].
(23) Zostupujúci *na* more v lodiach,
vykonávajúci zamestnanie[2358]
na mnohých vodách,
(24) tí[725] vídajú[27] činy[232] Hospodina a jeho
divy[248] v hĺbke:
(25) keď[11] prehovorí, vzbudí[2359] tým[54]
búrlivý víchor[525 2360],
ktorý[11] jeho[2361] vlny[1192] ženie[13] do výšky;
(26) vystupujú[521] *k* nebesám, zostupujú
v hlbiny[1025], ich duša sa nebezpečím[315]
rozplýva[1272].
(27) Mocú sa a vrávorajú[1496] ako opitý
a všetka ich múdrosť sa rúca[2362].
(28) Kričia[27 967] teda[54] v svojej[67] tiesni[38 85]
k Hospodinovi, i vyvádza[460] ich z ich
útrap[775];
(29) mení búrku na[2363] šelest[2364] a ich[2365]
vlny[1192] tíchnu[27].
(30) I radujú sa[27], že sa *ony* upokojujú,
a *pri*vádza[27 128 307 2299] ich do prístavu ich
túžby[8 2366 2367].
(31) Nech Hospodinovi chvália[33 156 216 2352]
jeho láskavosť[125] a jeho divy[248]
deťom[355 2353] človeka[356],
(32) a nech ho vyvyšujú[33] v zídení[698] ľudu
a nech ho velebia[33 118] v zasadaní[7]
starcov!
(33) Obracia[616] rieky v pustinu a žriedla[619]
vôd v smädnú zem,
(34) úrodnú zem[2368] v zem slanú[2369],
pre zlobu[136] bývajúcich v nej;
(35) obracia[616] pustinu v jazero vôd
a zem sucha v žriedla[619] vôd
(36) a usídľuje[27] tam hladných, nech[11]
zakladajú[27 133] mesto *na* bývanie[7 113 2350]
(37) a osievajú[27] polia a osadzujú[27] vinice,
ktoré[11] nesú[27 100] ovocie[2370] *ako* výnos[113].
(38) A žehná[27] ich, takže[11] sa veľmi
rozmnožujú[27], a ich dobytka[243]
neumenšuje,
(39) hoci[11] ich ubúdalo[27] a bývali[27]
skľúčení[1187] od tlaku[2371] nešťastia[315]
a zármutku[2372].
(40) Na veľmožov[1280] vylieva pohŕdanie
a dáva[27] im blúdiť pustotou bez[2373]
cesty,
(41) no[11] nemajetného[289] zo súženia[277]
vyzdvihuje[27 637] a čeľade[706] robí[27 616] sťa*by*
stádom[1591 2374].
(42) To[11] keď budú vidieť úprimní[199], budú
sa radovať[423] sa a všetko bezprávie[175]
zavrie svoje ústa.
(43) Kto *je* múdry a všíma si[381] tieto *veci*?
Tí[11] svoju pozornosť upierajú[108 838] *na*
láskavosť[2 107 2054] Hospodina.

ŽALM 108[2375]

Pieseň, spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1) Moje srdce *je* upevnené[133], Bože,
chcem[20] spievať, áno[11], spievať pri
hudbe[66 217 814]; ba aj moja sláva[183],
(2) zobuď sa, varyto[930] a lýra[928], chcem[20]
zobudiť úsvit!
(3) Chcem[20] ťa chváliť[156 843] medzi
národnosťami[189 270], Pane, pri hudbe
ti spievať[66 217 814] medzi ľudskými
plemenami[28],

www.miloslavbartik.eu

(4)veď väčšia ako[101] *až* po nebesá *je* tvoja
láskavosť[125] a *až* po oblaky[528] tvoja
vernosť[415].
(5)Buď vyvýšený nad nebesá, Bože,
a tvoja sláva[76] nad všetku[159] zem!
(6)Aby tvoji milovaní[1516] mohli[20] byť
vytrhnutí[153], pomôž[73] svojou pravicou
a odpovedz nám[1517 2376].
(7)Boh v svojej svätosti prehovoril:
Budem sa veseliť; budem rozdeľovať
Šechem a vymeriavať dolinu[1518]
Sukkóth[1519].
(8)Mne *patrí* Gileád a mne *patrí*
Menaššé[1499 1520], a Efrájim[1499 1520]
je posila[800] mojej hlavy, Júdá[1499 1520]
môj zákonodarca[1521],
(9)Móáv[1520 1522] nádoba[1482] *na* moje
umývanie[113], na Edóma[1499 1520] môžem[20]
hodiť svoj sandál; nado mnou,
Pelešeth[1523], výskaj[813 1173]!
(10) Kto mi môže[20] umožniť vstup[1524]
v opevnené mesto[903]? Kto ma dovedie[128]
až po Edóm[1499 1520]?
(11)Či si nás, Bože, neodhodil[1198]?
A nevychádzaš[460], Bože, s našimi
vojskami[60 745]!
(12)Poskytni[845] nám pomoc
z tiesne[85 86 1526], veď[11] snaha
o vyslobodenie[73 947 1527] človekom[113]
*je na*nič[366]!
(13)V Bohu[954] budeme môcť[20] zdatne[562]
si počínať[251 1528] a on bude rozšliapavať
našich protivníkov[70].

ŽALM 109

Riaditeľovi hudby[83]; od Dávida[67].
Spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Bože mojej chvály[1 279], kiež nemlčíš[33],
(2)lebo sa ústa zlovoľného a ľstivé[1383] ústa
otvorili proti mne[1146], hovoria[13] so mnou
– lživý jazyk[823]! –
(3)a obklopili ma slová[2377] nenávisti;
a napadli ma[2378] bez príčiny!
(4)Za moju lásku mi sú odporcami[1107];
a ja – modlitbu!
(5)Áno[11], uvaľujú[27 616] na mňa[2379] zlo za
dobro a nenávisť za lásku.
(6)Ustanov[234 879] nad ním[132] zlovoľného
a nech po jeho pravici stojí[33]
odporca[1107],
(7)pri svojom súdení[22 58 2380] nech
vychádza[33 460] *ako* zlovoľný[2381], a*j* jeho
modlitba nech sa prejavuje[31 541] ako[2382]
hriech,
(8)jeho dni nech sú[33] nepočetné a jeho
poverenie[623] nech musí[20 33] *prev*ziať
iný[435],
(9)jeho deti[355] nech sú[33] sirotami a jeho
žena vdovou
(10)a nech sa jeho deti[355] neustále[2383]
potulujú[33 1496] a žobrú[27 33 2384] a nech sa
pachtia[27 33 269 2385] mimo[2386] svojich
zrúcanín[232].
(11)Veriteľ nech kladie[33] nástrahy[1101]
všetkému[2387], čo mu *patrí*, a jeho výnos
nech lúpia[33 2388] cudziari[1222];
(12)nech nemá[33 2389] trvalo
preukazujúceho[1029] láskavosť[125 1030]
a nech niet[33] *nikoho* milostivého[88] voči
jeho sirotám,
(13)jeho potomstvo[1075] nech je[33]
na vyťatie[369], ich meno nech sa
v ďalšom[435] pokolení vyhládza[33 257],
(14)nech sa neprávosť[551] jeho otcov
pripomína[33] Hospodinovi[2390] a hriech
jeho matere nech sa nevytiera[33 257],
(15)nech sú[33] ustavične pred
Hospodinom, a*by* ich pamiatku
vytínal[307 396] zo zeme,
(16)pretože *si* nespomenul preukázať[282]
láskavosť[125]
a na usmrtenie prenasledoval[27] človeka[762]
sužovaného[276 292] a úbohého[289 1155]
a sklesléhо srdcom[113]
(17)a zamiloval *si* zlorečenie, *nech* ho
teda[54] stihne[986], a neľuboval[8 27] *si*
v požehnaní, *nech* sa teda[54] od neho
vzdiali
(18)a *nech si* zlorečenie oblečie ako svoj
úbor, ono[11] *nech* vojde ako voda v jeho
vnútro a ako olej v jeho kosti,
(19)nech mu je[33] ako rúcho, *ktorým* sa
zahaľuje, a za opasok, *ktorým* sa
ustavične opasuje[1240].
(20)Toto *nech je* odmenou[466 2391] mojim
odporcom[1107] od Hospodina[703], a*j* tým,
ktorí[943] hovoria zlo proti mojej duši.
(21)A*le* ty, Hospodine, Pane, so mnou
nakladaj[282] vzhľadom na svoje meno,
lebo dobrá *je* tvoja láskavosť[125] – vyprosti
ma!
(22)Veď ja *som* usúžený[276 292]
a úbohý[289 1155] a moje srdce v mojom
vnútri je[27] zranené[1859],

www.mlosnaik.eu

(23)miznem[27] ako tieň, keď sa
preťahuje[471 2392], som[27] zmietaný[2393] ako
kobylka;
(24)moje kolená klesajú[27 250] od pôstu
a moje mäso vychudlo nedostatkom[2394]
oleja.
(25)A ja som sa im stal[1744] predmetom
potupy[675], *keď* ma vidia, potriasajú[423]
svojou hlavou[678].
(26)Pomôž mi, Hospodine, môj Bože,
vysloboď[73] ma podľa svojej
láskavosti[125],
(27)nech[11] vedia, že toto *je* tvoja ruka,
ty, Hospodine, si to[725] spravil;
(28)nech oni zlorečia[33], no[11] ty kiež
žehnáš[33]; povstali – nech[11] sú[27]
zostudení[166] a tvoj nevoľník nech
sa raduje[33].
(29)Nech *si* moji odporcovia[1107]
obliekajú[33] hanbu[979 1011], nech[11] sa ako
plášťom zahaľujú ostudou[166 1010]!
(30)Budem Hospodina veľmi svojimi
ústami chváliť[156 216] a vprostred
mnohých ho velebiť[118],
(31)lebo stojí po pravici nemajetného[289]
na vyslobodenie[73] od súdiacich[22 58] jeho
dušu.

ŽALM 110

Od Dávida[67]. Spev s hudobným sprievodom[66].

(1)Vyhlásené[1015] Hospodinom k môjmu
Pánovi: Seď po mojej pravici,
(2)než[2395] budem klásť[239] tvojich
nepriateľov *za* podnož[2396] tvojim
nohám.
Hospodin bude z Cijjóna vzťahovať[540]
berlu[2286] tvojej moci: Vládni[1321]
vprostred[2397] svojich nepriateľov!
(3)Tvoj ľud *bude* preochotný[2398] v deň
tvojej vojenskej sily[562 945];
v svätej nádhere[2 43 237 2399] máš[1074] rosu
z maternice rannej žiary[2400], svoju
mládež[2401].
(4)Hospodin odprisahal a nebude
ľutovať[2117]: Ty *si* navždy[142] kňazom
na spôsob Malkí-cedeka.
(5)Pán na tvojej pravici v deň svojho
hnevu rozdrví[577] kráľov,
(6)bude súdiť[188] medzi národmi[25],
naplní mŕtvolami, rozdrví[577] hlavu
nad rozsiahlou[760] zemou[1794].
(7)Bude piť z potoka[512] na ceste, preto
bude pozdvihovať hlavu.

ŽALM 111[747 2402]

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
(*Alef*) Chcem[20] chváliť Hospodina[156 216]
celým srdcom, (*Béth*) v dôvernej
porade[768] úprimných[199]
a v zhromaždení[23].
(2)(*Gímel*) Veľké *sú* tvoje činy[232],
Hospodine, (*Dáleth*) predmety[2403]
záujmu[269 2404] všetkých[67]
obľubujúcich[8 2405] ich!
(3)(*Hé*) Velebnosť[222] a nádhera[237] –
to je jeho pôsobenie, (*Váu*) a jeho
spravodlivosť potrvá[2406] na večnosť[258 290].
(4)(*Zajin*) Zriadil[282] pamiatku svojim
divom[248]; (*Chéth*) milostivý[2023]
a súcitný[503] *je* Hospodin;
(5)(*Téth*) dáva[27] pokrm[2407] svojim
ctiteľom[699], (*Jód*) je navždy[142]
pamätlivý svojej zmluvy.
(6)(*Káf*) Silu svojich činov[232] oznámil[271]
svojmu ľudu, (*Lámed*) dávajúc[2408] im
dedičstvo[47] národov[25];
(7)(*Mém*) činy[232] jeho rúk – vernosť[415]
a právo[22], (*Nún*) všetky jeho
nariadenia[623] *sú* spoľahlivé[360],
(8)(*Sámech*) podopreté na večnosť[258 290] –
navždy[142], (*Ajin*) zavedené[282] v pravde[415]
a priamosti[266].
(9)(*Pé*) Poslal svojmu ľudu oslobodenie[778],
(*Cádé*) navždy[142] prikázal svoju zmluvu,
(*Kóf*) sväté a úctu budiace[59] *je* jeho meno.
(10)(*Réš*) Začiatok múdrosti *je* úcta[59]
k Hospodinovi[98], (*Šín*) dobrá
rozumnosť[2409] všetkým riadiacim sa[282]
nimi[2410];
(*Táu*) jeho chvála[1 279] potrvá[2406] na
večnosť[258 290].

ŽALM 112[747 2402]

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
(*Alef*) Blaho[2] muža[3]-ctiteľa[699] Hospodina,
(*Béth*) *ktorý* si veľmi ľubuje[8 13] v jeho
rozkazoch!
(2)(*Gímel*) Jeho semä *bude* mocné[618]
v zemi Hospodina, (*Dáleth*) pokolenie
úprimných[199] bude požehnávané;
(3)(*Hé*) v jeho dome hojnosť[2411]
a bohatstvo (*Váu*) a jeho spravodlivosť
potrvá[2406] na večnosť[258 290].

www.milosavljevic.eu

(4) (*Zajin*) Úprimným[199] vzchádza[13 1332 2256]
v tme svetlo, (*Chéth*) *je*[132] milostivý[2023]
a súcitný[503] a spravodlivý.
(5) (*Téth*) Dobro[766] muža[3] preukazujúceho
priazeň[88] a požičiavajúceho;
(*Jód*) *ktorý* svoje záležitosti[1169] obstaráva
podľa práva[5 22]!
(6) (*Káf*) Lebo sa nikdy[142] nemôže[20]
vykývať[313]; (*Lámed*) spravodlivý je
na trvalú[142 339] pripomienku[2412].
(7) (*Mém*) Zo zlej zvesti nemá obavy[59 2413],
(*Nún*) jeho srdce *je* upevnené[133],
uistené v dôvere[97] v Hospodina[38];
(8) (*Sámech*) podopreté *je* jeho srdce,
nebude sa bať[59], (*Ajin*) ani ak bude
môcť[20] pohľadieť na svojich
protivníkov[70 1396 2414].
(9) (*Pé*) Rozsypáva[13], dáva[13]
nemajetným[289], (*Cádé*) jeho
spravodlivosť potrvá[2406] na
večnosť[258 290], (*Kóf*) jeho roh[508] bude
vyvyšovaný v sláve[76].
(10) (*Réš*) Zlovoľný *to* bude vidieť
a nazlostí sa[1930], (*Šín*) bude škrípať
svojimi zubmi a rozplynie sa[684],
(*Táu*) túžba[297 1897] zlovoľných musí[20] zájsť.

ŽALM 113

(1) Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Velebte[118], nevoľníci Hospodina, velebte[118]
meno Hospodina,
(2) nech je[33] meno Hospodina
oslavované[448] odteraz a navždy[601],
(3) od vzchádzania[1332] slnka *až* po jeho
zajdenie[1333] *nech je* meno Hospodina
velebené[118]!
(4) Hospodin je[27] vysoko nad všetkými
národmi[25], nad nebesami *je* jeho
sláva[76].
(5) Kto *je* ako Hospodin, náš Boh,
ktorý[943] *sa* vyvyšuje[2231] bývať[2415],
(6) ktorý[943] *sa* znižuje hľadieť[2416]
na nebesá a na zem,
(7) z prachu[181] pozdvihujúci[21]
núdzneho[1158]? Povznáša
nemajetného[289] z hnoja[2417]
(8) posadiť *ho* s veľmožmi[1280],
s veľmožmi[1280] svojho ľudu,
(9) usídľuje neplodnú *v* dome[113] *ako*
radostnú mať detí[355].
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 114

(1) Pri vychádzaní[460] Isráéla z Egypta,
domu Jákóba *spomedzi* ľudu
nezrozumiteľnej reči[2418],
(2) stal sa[1744] Júdá jeho svätyňou[206 638],
Isráél jeho panstvom[2237].
(3) *To* uvidelo more a prchlo, Jordán sa
obracal[1729] naspäť,
(4) vrchy poskočili ako barany, pahorky
ako mláďatá[355] drobného dobytka.
(5) Čo *je* ti[1994], more, že prcháš?
Ó[943] Jordán, *že* sa obraciaš[1729] naspäť?
(6) Ó[943] vrchy, *že* poskakujete ako
barany? Pahorky, ako mláďatá[355]
drobného dobytka?
(7) Zvíjaj sa[854 1405], zem, pred
prítomnosťou[68] tváre[459] Pána, pred
prítomnosťou[68] tváre[459] Jákóbovho
Boha,
(8) ktorý[943] premieňa[1163] skalu *na* jazero
vôd, kremeň na žriedlo vôd.

ŽALM 115

(1) Nie nám, Hospodine, nie nám, lež[1205]
svojmu menu daj slávu[76] za svoju
láskavosť[125], za svoju vernosť[415]!
(2) Načo majú[20] národy[25] vravieť: Kdeže[193]
je ich Boh?
(3) *Ale* náš Boh *je* v nebesiach, koná[13],
čokoľvek[2419] si obľúbil[8].
(4) Ich modly *sú* striebro a zlato, dielo[232]
rúk človeka,
(5) ústa majú[1074] a nehovoria, oči majú[1074]
a nevidia,
(6) uši majú[1074] a počujú nos majú[1074]
a nečuchajú,
(7) ich ruky – tie[11] nehmatajú, ich nohy –
tie[11] nechodia, neozývajú sa[12] svojím
hrdlom.
(8) Im podobní[850] budú ich zhotovitelia[282],
každý, kto v ne dôveruje[97].
(9) Isráél, dôveruj[97] v Hospodina! On *je*
ich pomocou a ich štítom[75]!
(10) Dom Áróna, dôverujte[97] v Hospodina!
On *je* ich pomocou a ich štítom[75]!
(11) Ctitelia[699] Hospodina, dôverujte[97]
v Hospodina! On *je* ich pomocou a ich
štítom[75]!
(12) Hospodin *na* nás spomenul, žehná –
žehná dom Isráéla, žehná dom Áróna,
(13) žehná ctiteľov[699] Hospodina, malých
s veľkými.

www.biblia-pamiatky.eu

(14)Hospodin k vám[1722] bude pridávať[1537],
k vám[1722] i k vašim deťom[355 1722],
(15)vy *ste* požehnaní Hospodina[67 2420],
zriadivšieho[282] nebesá *aj* zem.
(16)Nebesá *sú* nebesá Hospodina[67 2420]
a deťom[355] ľudí[356] dal zem.
(17)Nie mŕtvi velebia[118] Jáha[1612], ani kto
zo zostupujúcich[2421] *v* mlčanie[113],
(18)lež[11] my chceme[20] Jáha[1612] oslavovať[448],
odteraz a navždy[601]!
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 116

(1)Je[27] mi milé[2422], že[2423] Hospodin počuje
môj hlas, moje úpenia[834],
(2)lebo ku mne naklonil[471] svoje ucho,
i budem v svojich dňoch[2424] volať[2425].
(3)Obomkli ma povrazy[511] smrti
a dopadli[658] ma tiesne[2426] šeóla[157],
nachádzal som[27] úzkosť[636]
a zármutok[2372].
(4)I vzýval som meno[1943] Hospodina:
Ach, Hospodine, daj vyviaznuť[673]
mojej duši!
(5)Hospodin *je* milostivý[2023]
a spravodlivý, áno[11], náš Boh
sa zmilúva[503 504].
(6)Hospodin ochraňuje[381]
jednoduchých[622], ak zoslabnem,
bude mi pomáhať[73 425 2427].
(7)Vráť sa, moja duša, k svojmu
kľudu[2 2428], lebo Hospodin na tebe
prejavil dobrotu[176 392];
(8)veď si moju dušu vytrhol[153] zo smrti,
moje oči zo sĺz[16], moju nohu od úrazu.
(9)Budem sa pred tvárou Hospodina
prechádzať v zemiach života[454 2429].
(10)Verím[27], keď[2430] hovorím[2431]: Ja som[27]
veľmi strápený[993].
(11)Ja som v svojom rozochvení[904]
povedal: Každý človek luže.
(12)Ako[69 2432] mám[20] Hospodinovi
odplatiť[54] všetky jeho dobrodenia voči
mne?
(13)Chcem[20] povzniesť[100] čašu
vyslobodenia[2 73] a vzývať meno[1943]
Hospodina,
(14)svoje sľuby Hospodinovi budem
plniť[177] naproti[2433], áno[193], všetkému
jeho ľudu.
(15)V očiach Hospodina *je* smrť jeho
zbožných[92] drahocenná[1026].
(16)Ach, Hospodine, veď ja *som* tvoj
nevoľník, ja *som* tvoj nevoľník,
syn tvojej služobnej, na mojich
putách[1615 2297] si spôsobil
rozviazanie[874 2434],
(17)tebe budem obetovať obeť vďaky[789]
a meno Hospodina budem vzývať[1943],
(18)svoje sľuby Hospodinovi budem
plniť[177] naproti[2433], áno[193], všetkému
jeho ľudu
(19)v nádvoriach[319 1582] domu Hospodina,
v tvojom strede, Jerúsalém!
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 117

(1)Velebte[118] Hospodina, všetky národy[25],
vychvaľujte ho, všetky rody,
(2)lebo sa nad nami vzmohla[1578] jeho
láskavosť[125], a vernosť[415] Hospodina
trvá navždy[142].
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 118

(1)Prinášajte chválu[156] Hospodinovi, lebo
je dobrý, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142]!
(2)Nože[193] nech vraví[33] Isráél, že jeho
láskavosť[125] *trvá* navždy[142]!
(3)Nože[193] nech vraví[33] dom Áróna,
že jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142]!
(4) Nože[193] nech vravia[33] ctitelia[699]
Hospodina, že jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142]!
(5)Volal som[27] Jáha[1612] z tiesne[2426], Jáh[1612]
mi odvetil priestrannosťou[2435].
(6)Hospodin *je* pri mne, nemusím[20] sa
báť[59]; čo mi môže[20] spraviť človek?
(7)Hospodin *je* pri mne medzi mojimi
pomocníkmi a ja budem môcť[20]
pohľadieť na[1395] nenávidiacich ma[1396].
(8)Lepšie *je* spoliehať sa[65] na Hospodina
ako dôverovať[97 101] v človeka,
(9)lepšie *je* spoliehať sa[65] na Hospodina
ako dôverovať[97 101] vo veľmožov[1280].
(10)Všetky národy[25] ma obkľúčili –
v mene Hospodina som ich, pravdaže,
vedel[20 2436] skosiť[1478];
(11)obkľúčili ma, ba, obkľúčili ma –
v mene Hospodina som ich, pravdaže,
vedel[20 2436] skosiť[1478];
(12)obkľúčili ma ako včely, boli[2437]
zhasení ako oheň *v* tŕní – v mene

www.biblos-pravda.sk

Hospodina som ich, pravdaže,
vedel[20 2436] skosiť[1478].
(13) Tuho[2438] si ma strkal[13 982 2439], aby som
padol[323], *ale* Hospodin mi pomohol.
(14) Mojou silou a spevom[66 1974] *je*
Hospodin, i stal sa[1744] mi
záchranou[73 206].
(15) Hlas plesania[866] a záchrany[73 2440]
v stanoch spravodlivých: Pravica
Hospodina dokazuje[282] moc[562 2441],
(16) pravica Hospodina *je* vyvýšená,
pravica Hospodina dokazuje[282]
moc[562 2441]!
(17) Nemusím[20] umrieť, lež[1205] budem žiť
a rozhlasovať[44] diela[232] Hospodina;
(18) citeľne[2442] ma Jáh[1612] pokarhal[56], *ale*
smrti ma ne*vy*dal.
(19) Otvorte mi brány spravodlivosti,
chcem[20] v ne[2443] vstúpiť, chcem[20]
chváliť[156 216] Jáha[1612];
(20) toto[2444] *je* brána Hospodina[67],
vstupujú v ňu[2443] spravodliví.
(21) Ďakujem ti[156 843], že si mi odpovedal
a stal si sa[1744] mi vyslobodením[73 206].
(22) Kameň, *ktorý* budovatelia zavrhli[420],
sa stal[1744] hlavou[206] nárožia[2445];
(23) toto nastalo[1744] z blízkosti[703]
Hospodina; *je* to[725] divuplné[248] v našich
očiach.
(24) Toto[2444] *je* deň, *ktorý* spravil
Hospodin, jasajme[33] a radujme sa[33]
v ňom!
(25) Ach, Hospodine, pomôž[73],
prosím[193 2446]!
Ach, Hospodine, daj, prosím[193], zdar[17]!
(26) Kto[943] prichádza, *nech je* požehnaný
v mene Hospodina! Žehnáme vás
z domu Hospodina!
(27) Hospodin *je* Boh[2447] a dáva[27] nám
svetlo; *pri*pútajte[1615 2297] slavnost*nú obeť*
povrazmi[2448 2449] *až* k rohom oltára!
(28) Ty *si* môj Boh, i budem ťa
chváliť[156 843], môj Bože, budem ťa
vyvyšovať!
(29) Prinášajte chválu[156] Hospodinovi,
lebo *je* dobrý, lebo jeho láskavosť[125]
trvá navždy[142]!

ŽALM 119[747 2450]

(1) (*Álef*) Blaho[2 64] bezúhonných[414] *na ich*
ceste[113], ktorí[943] chodia podľa zákona[10]
Hospodina[5]!
(2) Blaho[2 64] dodržiavajúcich[382] jeho
svedectvá, *ktorí* ho celým srdcom
vyhľadávajú[269]!
(3) *Tí* tiež nepôsobia[27] bezprávie[175],
chodia[27] jeho cestami.
(4) Ty si rozkázal usilovne[1933]
zachovávať[381] tvoje nariadenia[623 2451];
(5) ó, kiež sa upevňujú[133] moje cesty
na zachovávanie[381] tvojich ustanovení[45]!
(6) Potom[2452] nebudem zostudzovaný[166]
v svojom *pri*hliadaní[38 2453] na všetky
tvoje rozkazy.
(7) Budem ťa chváliť[156 843] v úprimnosti[777]
srdca, keď[2454] sa naučím[84] právam[22]
tvojej spravodlivosti.
(8) Chcem[20] zachovávať[381] tvoje
ustanovenia[45], kiež ma splna[2455]
neopúšťaš[33]!
(9) (*Béth*) Čím môže[20] mladík[1062]
očistiť[1360 1771] svoj chodník[246]?
Opatrnosťou[381 2456] podľa tvojho slova.
(10) Celým svojím srdcom ťa
vyhľadávam[269], kiež ma nenechávaš[33]
poblúdiť od tvojich rozkazov!
(11) Tvoju reč[2457] mám uschovanú[13 810 2458]
v svojom srdci, aby som voči tebe
nehrešil.
(12) Ty *nech si* velebený[448 2459], Hospodine;
vyuč ma svojim ustanoveniam[45]!
(13) Svojimi perami rozhlásim[44 81 2460]
všetky úsudky[22] tvojich úst.
(14) V ceste[38] tvojich svedectiev sa teším[27]
ako nad akýmkoľvek[2419] bohatstvom[2411].
(15) Chcem[20] premýšľať[1400 1425] o tvojich
nariadeniach[5 623] a hľadieť *si* tvojich
chodníkov[246].
(16) V tvojich ustanoveniach[45] sa chcem[20]
kochať[2461], nechcem[20] zabúdať *na* tvoje
slovo.
(17) (*Gímel*) Prejav dobrotu[176 392] na
svojom nevoľníkovi; chcem[20] žiť, nech[11]
môžem[20] zachovávať[381] tvoje slovo.
(18) Odkry[2179] moje oči, nech[11] môžem[20]
zhliadať divy[248] z tvojho zákona[10].
(19) Ja *som* v zemi[429] cudzincom[1127], kiež
predo mnou[68] neskrývaš[33] svojich
rozkazov.
(20) Po všetok čas je[27] moja duša
skrušená túžbou po tvojich právach[22].
(21) Vykričal[255] si opovážlivých[633],
prekliatych, ktorí[943] poblúdili
od tvojich rozkazov;

www.milosavlikeu

(22) odvaľ[679] zo mňa[1123] potupu
a pohrdanie, veď dodržiavam[27 382] tvoje
svedectvá.
(23) Aj keď hodnostári[1261] zasadajú,
dohovárajú[27] sa proti mne, tvoj
nevoľník premýšľa[1400 1425] o tvojich
ustanoveniach[5 45].
(24) Áno, tvoje svedectvá *sú* mojou
rozkošou[2461], mojimi radcami[2462].
(25) (*Dáleth*) Moje duša lipne[13687] ku
prachu[181], oživ[862] ma podľa svojho
slova!
(26) Vyrozprával[44] som svoje cesty
a odvetil si mi; vyuč ma svojim
ustanoveniam[45]!
(27) Daj mi pochopiť[108 838] cestu tvojich
nariadení[623], i budem premýšľať[1400 1425]
o tvojich divoch[5 248].
(28) Moja duša slzí[13 2463] od zármutku[2464],
pozdvihni[21] ma podľa svojho slova!
(29) Odvrátť[164] odo mňa cestu lži a obdar
ma[88 2465] svojím zákonom[10].
(30) Vyvolil[763] som cestu vernosti[934], tvoje
predpisy[22] som *si* predstavil[449].
(32) Chcem[20] bežať cestou tvojich
rozkazov, lebo rozširuješ moje srdce.
(33) (*Hé*) Nauč ma, Hospodine, ceste
tvojich ustanovení[45], nech[11]
judodržiavam[382] až do konca.
(34) Sprav ma chápavým[108 838 2466], nech[11]
dodržiavam[382] tvoj zákon[10], nech[11] ho
zachovávam[381] celým srdcom.
(35) Daj mi kráčať[203 751] pešinou[1921] tvojich
rozkazov, lebo si v nej ľubujem[8 27].
(36) Nakloň[471] moje srdce k tvojim
svedectvám a nie k ziskuchtivosti.
(37) Odveď moje oči[2467] od hľadenia
na ničotnosť[366]; oživ[862] ma na tvojich
cestách[38].
(38) Potvrď[21] svojmu nevoľníkovi svoju
reč[2457], ktorá *je* na úctu[59 2468] *k* tebe.
(39) Odtiahni moju potupu[2467], ktorej sa
strachujem[27], veď tvoje práva[22] *sú* dobré.
(40) Hľa, túžim[27] po tvojich
nariadeniach[623]; oživ[862] ma v svojej
spravodlivosti[38].
(41) (*Váu*) A kiež ma dostihuje[33 2469] tvoja
láskavosť[125 2470], Hospodine, tvoje
vyslobodenie[73 947] podľa tvojej reči[2457],
(42) nech[11] môžem[20] slovom odpovedať
tupiacemu ma[2471], lebo v tvoje slovo
dôverujem[13 97].
(43) A kiež od mojich úst celkom[2455]
neodnímaš[33] slovo pravdy[415], lebo
čakám[13] na[906] tvoj úsudok[22].
(44) A budem ustavične zachovávať[381] tvoj
zákon[10], navždy[142] a večne[258],
(45) a prechádzať sa v širom priestore[2472],
lebo vyhľadávam[27 269] tvoje
nariadenia[623].
(46) A o tvojich svedectvách[5] budem
hovoriť pred kráľmi a nebudem sa
hanbiť[166]
(47) a budem sa kochať[2461] v tvojich
rozkazoch, ktoré milujem[27].
(48) I budem povznášať[100] svoje dlane[174]
k tvojim rozkazom, ktoré milujem[27],
a premýšľať[1400 1425] o tvojich
ustanoveniach[5 45].
(49) (*Zajin*) Spomeň *na* slovo k svojmu
nevoľníkovi, že si mi dal dúfať[906 2473].
(50) Toto *je* moja útecha[726 2474] v mojom
súžení[277], že ma tvoja reč[2454] oživila[862].
(51) Opovážliví[633] sa mi nadmieru[2455]
vysmiali; neodchýlil[471] som sa od
tvojho zákona[10].
(52) Spomenul som *na* tvoje práva[22] od
večnosti[142 2100], Hospodine, a potešil[726]
som sa.
(53) Zachvátil[1784] ma žiar hnevu[2475] pre
zlovoľných, opúšťajúcich[136] tvoj zákon[10].
(54) V dome mojich putovaní[1422 2476] sa mi
spevmi[66 1974] stali[1744] tvoje ustanovenia[45].
(55) V noci spomínavam[27] *na* tvoje meno,
Hospodine, a zachovávam[27 381] tvoj
zákon[10].
(56) Tohto sa mi *do*stalo[1744]: že
dodržiavam[27 382] tvoje nariadenia[623].
(57) (*Chéth*) Mojím podielom[358] *je*
Hospodin, sľúbil[2477] som[2478]
zachovávať[381] tvoje slová.
(58) Celým srdcom som sa usiloval[27]
o tvoju priazeň[1255], buď mi milostivý[88]
podľa svojho výroku[2457].
(59) Uvážil[911 1773] som svoje cesty
a obrátil[546] som svoje nohy k tvojim
svedectvám.
(60) Poponáhľal som sa a nezaváhal som
zachovávať[381] tvoje rozkazy.
(61) Oplietli ma povrazy[511 2479 2480]
zlovoľných; nezabudol som *na* tvoj
zákon[10].
(62) *O* polnoci vstávam prinášať chválu[156]
tebe za rozsudky[22] tvojej spravodlivosti.

www.biblosfaith.eu

(63) Ja *som* spoločníkom[1246] všetkým,
ktorí ťa majú v úcte[59],
a zachovávajúcim[381] tvoje nariadenia[623].
(64) Zem je[27] plná, Hospodine, tvojej
láskavosti[125]; vyuč ma svojim
ustanoveniam[45].
(65) (*Téth*) Dobre si naložil[282], Hospodine,
so svojím nevoľníkom podľa svojho
slova.
(66) Vyuč ma dobrej súdnosti[951] a poznaniu,
veď som uveril v tvoje rozkazy.
(67) Skôr ako som bol ponižovaný[993],
blúdil som ja, no[11] teraz
zachovávam[13 381] tvoju reč[2457].
(68) Ty *si* dobrý a dobre robíš; vyuč ma
svojim ustanoveniam[45].
(69) Opovážliví[633] na mňa nalepili[2481] lož;
ja celým srdcom chcem[20] dodržiavať[382]
tvoje nariadenia[623].
(70) Ich srdce je[27] stlstnuté[2482] ako tuk[484];
ja sa kochám[27 2461] tvojím zákonom[10].
(71) Dobre mi, že som bol ponížený[993],
aby som sa učil tvojim ustanoveniam[45].
(72) Zákon[10] tvojich úst *je* pre mňa[72] lepší
od tisícov zlata a striebra.
(73) (*Jód*) Spravili a upevnili[133] ma tvoje
ruky; sprav ma chápavým[108 838 2466],
nech[11] sa učím tvojim rozkazom.
(74) Budú ma pozorovať tvoji ctitelia[699]
a budú sa radovať, že čakám[27]
na[906] tvoje slovo.
(75) Viem[27], Hospodine, že tvoje
rozsudky[22] *sú* spravodlivé[2483], že[11] si ma
vo vernosti[934] ponížil[993].
(76) Nech je[33], prosím[193], tvoja láskavosť[125]
na moju útechu[726 2474] podľa tvojho
výroku[2457] k tvojmu nevoľníkovi.
(77) Kiež ma dostihujú[33 2469] tvoje
zmilovania[753], nech[11] žijem, lebo mojou
rozkošou[2461] *je* tvoj zákon[10].
(78) Nech sú[33] zostudzovaní[166]
opovážliví[633], lebo mi bezdôvodne[1004]
krivdia[27 2484], ja budem premýšľať[1400 1425]
o tvojich nariadeniach[5 623];
(79) nech sa ku mne obracajú[33 201] tvoji
ctitelia[699] a poznajúci tvoje svedectvá.
(80) Kiež je[33] moje srdce bezúhonné[414]
ohľadne tvojich ustanovení[5 45 2485], aby
som nebol zostudzovaný[166]!
(81) (*Káf*) Moja duša prahne[27 2003]
po tvojom vyslobodení[73 943], čakám[27]
na[906] tvoje slovo;
(82) moje oči prahnú[27 2003] po tvojej
reči[2457] *s* výrokom: Kedy ma chceš[20]
potešiť[726]?
(83) Hoci som sa stal[1744] sťa*by* mechom
v dyme[2486], nezabudol som *na* tvoje
ustanovenia[45].
(84) Koľké[1002] *budú* dni tvojho nevoľníka?
Kedy budeš konať súd[22] proti mojim
prenasledovateľom?
(85) Opovážliví[633] mi vykopali jamy[1466], čo
nie *je*[2487] podľa tvojho zákona[8].
(86) Všetky tvoje rozkazy *sú* pravda[934],
bezdôvodne ma prenasledujú[27 1004] –
pomôž mi!
(87) Bezmála[2281] by ma boli v zemi[429]
zahubili[575 2488], no[11] ja som neopustil
tvojich nariadení[623].
(88) Oživ[862] ma podľa svojej[2489]
láskavosti[125], i budem zachovávať[381]
svedectvo tvojich úst.
(89) (*Lámed*) Navždy[142], Hospodine,
tvoje slovo trvá[13 2490] v nebesiach[2491].
(90) Do pokolenia a pokolenia *trvá* tvoja
vernosť[934]; zem si pevne zriadil[133],
i stojí[27],
(91) stoja[27 2492] dnes podľa tvojich
úsudkov[22], lebo to všetko tebe slúži[2493].
(92) Keby tvoj zákon[10] ne*bol* mojou
rozkošou[2461], potom[404] by som
hynul[27 2494] v svojom súžení[38 277].
(93) Nikdy[142] nechcem[20] zabudnúť
na tvoje nariadenia[623], lebo nimi si
ma oživil[862].
(94) Ja *patrím* tebe, vysloboď[73] ma, lebo
tvoje nariadenia[623] vyhľadávam[27 269].
(95) Zlovoľní na mňa striehnu[27 749 1450]
na moju záhubu; chcem[20] si pozorne
všímať[108 838] tvoje svedectvá.
(96) Zistil[1073] som koniec všetkej
dokonalosti[67 2495 2496]; tvoj rozkaz[256] je
veľmi ďalekosiahly[2192 2497].
(97) (*Mém*) Ako[69] milujem[27] tvoj zákon[10]!
On *je* každého[159] dňa mojím
rozjímaním[2498].
(98) Múdrejším nad mojich nepriateľov[101]
ma robíš svojimi rozkazmi – áno,
to[725 2499] mi *patrí* navždy[142],
(99) nadobudol som rozvážnosť[55]
nad všetkých svojich učiteľov[101], lebo
tvoje svedectvá *sú* mi rozjímaním[2498],
(100) som všímavejší[108 838] nad starcov[101],
lebo dodržiavam[27 382] tvoje nariadenia[623].

www.biblia.sk

(101) Svoje nohy som zdržal[1145]
od každého zlého chodníka[246], aby
som zachovával[381] tvoje slovo.
(102) Od tvojich práv[22] som neodstúpil[164],
lebo ty si ma poučil.
(103) Aké[69] sladké sú tvoje výroky[18 2457]
môjmu podnebiu, nad med[101] mojim
ústam!
(104) Od tvojich nariadení[623] nadobúdam
všímavosť[108 838], preto nenávidím[27]
každý chodník[246] lži.
(105) (*Nún*) Tvoje slovo *je* lampou mojej
nohe a svetlom mojej pešine[1921].
(106) Odprisahal som, čo[11]
uskutočním[21 81], zachovávať[381] práva[22]
tvojej spravodlivosti.
(107) Som[27] preveľmi usúžený[993],
Hospodine, oživ[862] ma podľa svojho
slova!
(108) Blahovoľne prijmi[1150], prosím[193],
Hospodine, dobrovoľné *obete*[2500]
mojich úst!
(109) Moje žitie[822] *je* ustavične v mojej
dlani[174 2501], no[11] *na* tvoj zákon[10] som
nezabudol.
(110) Zlovoľní mi položili[223] pascu, no[11]
od tvojich nariadení[623] som nezblúdil.
(111) Navždy[142] som zdedil[1711] tvoje
svedectvá, áno, ony *sú* veselím môjho
srdca.
(112) Naklonil[471] som svoje srdce
k vykonávaniu tvojich ustanovení[45]
navždy[142], do konca.
(113) (*Sámech*) Pochybovačov[2502]
nenávidím[27], no[11] tvoj zákon[10]
milujem[27].
(114) Ty si mojou skrýšou[527 811] a mojím
štítom[75], čakám[27] na[906] tvoje slovo.
(115) Odstúpte[164] odo mňa, páchatelia
zla, ja[11] chcem[20] dodržiavať[382] rozkazy
svojho Boha!
(116) Podopri ma podľa svojho výroku[2457],
nech[11] žijem a nie som sklamávaný[166]
ohľadne[1111] svojej nádeje;
(117) posilni[533] ma, nech[11] nadobúdam
vyslobodenie[73], nech[11] sa môžem[20]
ustavične kochať hľadením[2503] v tvoje
ustanovenia[45].
(118) Zavrhuješ[27] všetkých poblúdivších[2504]
od tvojich ustanovení[45], áno, ich
podvodníctvo *je* márne[1004 2505].
(119) Trusky! Všetkých zlovoľných
v zemi[113] odpratúvaš[13 229]; preto
milujem[13] tvoje svedectvá.
(120) Moje maso sa desí[27] od strachu
z teba, áno[11], pociťujem[27] bázeň[59 799]
pred tvojimi súdmi[22 68 701].
(121) (*Ajin*) Uplatňoval[282] som[27] právo[22]
a spravodlivosť, kiež ma
neponechávaš[33 500] mojim utláčateľom[1553],
(122) zaruč sa[2343 2506] *za* svojho nevoľníka
na dobré, nech[11] ma opovážliví[633]
neutláčajú[1553].
(123) Moje oči prahnú[27 2003] po tvojom
vyslobodení[73] a po výroku[2457] tvojej
spravodlivosti.
(124) Nalož[282] so svojím nevoľníkom
podľa svojej láskavosti[125] a vyuč ma
svojim ustanoveniam[45].
(125) Ja *som* tvoj nevoľník, sprav ma
chápavým[108 838 2466], nech[11] môžem[20]
spoznať tvoje svedectvá.
(126) *Je* pre Hospodina[72] čas konať;
zrušili[939] tvoj zákon[10].
(127) Preto tvoje rozkazy milujem[27] nad
zlato[101], áno[11], nad jemné zlato[101 626],
(128) preto všetky[2507] nariadenia[623]
o všetkom mám[27] za[2508] správne[130 2509];
každý chodník[246] lži nenávidím[13].
(129) (*Pé*) Tvoje svedectvá *sú* divy[248 1863],
preto ich moja duša dodržiava[27 382].
(130) Výklad[743 2510] tvojich slov osvetľuje,
chápavými robiac[108 838 2466]
jednoduchých[622].
(131) Rozovrel[2511] som svoje ústa
a lapal[27 1441 2512] som, lebo som sa
rozdychtil za tvojimi rozkazmi.
(132) Otoč sa ku mne[771] a buď mi
milostivý[88] podľa práva[22] milujúcich
tvoje meno,
(133) upevňuj[133] moje kroky svojou
rečou[2457] a kiež žiadnu[1330] neprávosť[551]
nenechávaš[33] nado mnou panovať[2513],
(134) osloboď[778] ma od útlaku[1553] človeka,
i budem zachovávať[381] tvoje
nariadenia[623],
(135) rozjasni[391] svoju tvár na svojho
nevoľníka a vyuč ma svojim
ustanoveniam[45].
(136) Moje oči spúšťajú[27] potoky[14] vôd,
pretože nezachovávajú[27 381] tvoj zákon[10].
(137) (*Cádé*) Ty *si* spravodlivý,
Hospodine, a tvoje súdy[22] *sú* priame[199].

www.milosmaline.eu

(138) Prikázal si svoje svedectvá –
spravodlivosť a dokonalú[890]
vernosť[934 2514].
(139) Stravuje[13 581] ma moja horlivosť, že
moji protivníci[70] zabudli *na* tvoje
slová.
(140) Tvoja reč[2457] *je* dokonale[890]
osvedčená[376] a tvoj nevoľník ju miluje[27].
(141) Ja *som* nepatrný[1662] a opovrhnutý;
na tvoje nariadenia[623] som nezabudol.
(142) Tvoja spravodlivosť *je*
spravedlivosťou navždy[142] a tvoj
zákon[10] *je* pravda[415].
(143) Postihli[658] ma tieseň[85] a zovretie[2515];
mojou rozkošou[2461] *sú* tvoje rozkazy.
(144) Tvoje svedectvá *sú*
spravodlivosťou[2516] navždy[142]; sprav ma
chápavým[108 838 2466] a budem žiť.
(145) (*Kóf*) Volám[27] celým srdcom;
odpovedz mi, Hospodine, chcem[20]
dodržiavať[382] tvoje ustanovenia[45];
(146) volám[27] ťa, vysloboď[73] ma a budem
zachovávať[381] tvoje svedectvá.
(147) Na úsvite predstupujem[27 491 1948]
a volám[13] o pomoc; čakám[27] na[906] tvoje
slová[2517];
(148) moje oči predstihujú[491 1948] *nočné*
hliadky[381] na premýšľanie[1400 1425] o tvojej
reči[5 2457].
(149) Podľa svojej láskavosti[125] počuj môj
hlas, oživ[862] ma, Hospodine, podľa
svojho úsudku[22 2489].
(150) Priblížili[801] sa nasledovníci[966]
hanebnosti[795 2518]; vzdialili sa od tvojho
zákona[10].
(151) Ty *si* blízko[801], Hospodine, a všetky
tvoje rozkazy *sú* pravda[415].
(152) Dávno som z tvojich svedectiev
spoznal, že si ich založil navždy[142].
(153) (*Réš*) Pozri moje súženie[277]
a vytrhni[153] ma, lebo som *na* tvoj
zákon[10] nezabudol.
(154) Pravoť sa[586 971] mojou pravotou[586]
a vykúp[635 1692] ma, podľa svojho
výroku[2457 2519] ma oživ[862 2489].
(155) Od zlovoľných *je* záchrana[73] ďaleko,
lebo nevyhľadávajú[27 269] tvojich
ustanovení[45].
(156) Tvoje zmilovania[753], Hospodine, *sú*
mnohé; oživ[862] ma podľa svojich
úsudkov[22 2489].
(157) Moji prenasledovatelia[966] a moji
protivníci[70] *sú* mnohí; neodchýlil[471]
som sa od tvojich svedectiev.
(158) Uvidel som neverne sa
správajúcich[750] a pocítil som odpor,
lebo nezachovávajú[27 381] tvojej reči[2457].
(159) Pozri, že milujem[27] tvoje
nariadenia[623]; oživ[862] ma, Hospodine,
podľa svojej[2489] láskavosti[125].
(160) Súhrn[2520 2521] tvojho slova[256] *je*
pravda[415] a každý rozsudok[22] tvojej
spravodlivosti *platí* navždy[142].
(161) (*Šín*) Kniežatá[1261] ma bez príčiny
prenasledujú[27 966] a moje srdce sa
chveje[27 406] pred tvojimi slovami[68 2517 2522].
(162) Nad tvojou rečou[2457] sa teším[27] ako
nálezca hojného lupu.
(163) Nenávidím[27] a ošklivím[27] si lož, tvoj
zákon[10] milujem[27].
(164) Sedem*krát* za deň ťa velebím[27 118]
za rozsudky[22] tvojej spravodlivosti.
(165) Milujúci tvoj zákon majú[1074] hojný
pokoj a niet pre nich príčiny
k úrazu[2523].
(166) Čakám[27] na[2264] tvoje vyslobodenie[73],
Hospodine, a tvoje rozkazy
vykonávam[27].
(167) Moja duša zachováva[27 381] tvoje
svedectvá a veľmi ich milujem[27].
(168) Zachovávam[27 381] tvoje nariadenia[623]
a tvoje svedectvá, lebo všetky moje
cesty *sú* pred tebou.
(169) (*Táu*) Kiež sa môj krik[458 866] blíži[33 801]
k tvojej tvári, Hospodine, sprav ma
chápavým[108 838 2466] podľa svojho slova,
(170) kiež moje úpenie[165] prichádza[33] pred
tvoju tvár, vyprosti ma podľa svojho
výroku[2457]!
(171) Moje pery budú chrliť[605]
chválospev[1 279], lebo ma vyučuješ
svojim ustanoveniam[45],
(172) môj jazyk bude ospevovať[2524] tvoju
reč[2457], lebo všetky tvoje rozkazy *sú*
spravodlivé[2483].
(173) Kiež je[33] tvoja ruka na pomoc mne,
lebo som vyvolil[763] tvoje nariadenia[623].
(174) Túžim[27] po tvojom vyslobodení[73],
Hospodine, a tvoj zákon[10] *je* mojou
rozkošou[2461].
(175) Kiež chceš[20 33] oživiť[862] moju dušu,
nech[11] ťa velebí[118], a kiež mi pomáha[33]
tvoje právo[22]!

www.miloslavbible.eu

(176) Blúdim[27], hľadaj svojho nevoľníka
ako zatúlané dobytča[2525 2526 2527], lebo
som nezabudol *na* tvoje rozkazy.

ŽALM 120

Pieseň stupňov[2528].

(1) V svojej úzkosti[636] volávam[27]
k Hospodinovi a odpovedá[27] mi.
(2) Hospodine, vyprosti moju dušu od
lživých pier[823], od klamného jazyka[1929]!
(3) Čo ti má[20 307] dať a čo ti má[20 307]
pridať[1537], *ty* klamný jazyk[1929 2529]?
(4) Naostrené šípy siláka[618] s *žeravými*
uhlíkmi *z* kručiniek[2530].
(5) Beda mi, že ako cudzinec obývam[27 115]
Mešech[2531], zdržiavam[27 451] sa pri
stanoch[2532] Kédára[2533].
(6) Dlho[760] si pobudla[451] moja duša[2534] pri
nenávidiacom[2532 2535] pokoj;
(7) ja – pokoj, no[11] ak hovorím, oni –
do boja[565 2536].

ŽALM 121

Pieseň k stupňom[2528].

(1) Pozdvihujem[100] svoje oči k vrchom;
odkiaľ môže[20] prísť moja pomoc?
(2) Moja pomoc *je* z blízkosti[2076]
Hospodina, zriadivšieho[282] nebesá
a*j* zem.
(3) Nebude privoľovať[223 1598]
na vykývanie[313] tvojej nohy; tvoj
strážca[381] nespí;
(4) hľa, nespí a neusína[2537] strážca[381]
Isráéla.
(5) Tvojím strážcom[381] *je* Hospodin,
Hospodin, tvoj[325 2538] tieň pri tvojej
pravej ruke[2539];
(6) za dňa ťa nebude páliť[79 2540] slnko *ani*
v noci mesiac.
(7) Hospodin ťa bude strážiť[381] predo
všetkým zlom[68], bude strážiť[381] tvoju
dušu,
(8) Hospodin bude strážiť[381] tvoje
vychádzanie *aj* tvoje vstupovanie[2541],
odteraz a navždy[601].

ŽALM 122

Pieseň stupňov[2528] od Dávida[60].

(1) Zaradoval som sa, keď mi vraveli[2542 2543]:
Pôjdeme[33] *v* dom Hospodina.
(2) Naše nohy zastali[81 2544] v tvojich
bránach, Jerúsalém,
(3) Jerúsalém, ktorý *si*[943] vybudovaný,
ako mesto, ktoré *si* v sebe pospolu
v jedno[2545] pospájané,
(4) kam vystupujú[27 521] kmene[49 1796],
kmene[49 1796] Jáha[1612], svedectvo pre
Isráéla[72] na prinášanie chvály[156] menu
Hospodina.
(5) Lebo ta[2546] sú[13] posadené stolice
k súdu[22], stolice domu[67] Dávida.
(6) Vyprosujte pokoj Jerúsalému! Kiež sa
milujúci ťa tešia[33] kľudu!
(7) Kiež nastáva[33 1744] pokoj v tvojom
predhradbí[1292], kľud[867] v tvojich
palácoch[1286]!
(8) Kiež, prosím[193], vzhľadom na svojich
bratov a svojich blížnych[363] smiem[20 33]
prehovoriť: Pokoj[2547] v tebe!
(9) Vzhľadom na dom Hospodina, nášho
Boha, sa budem usilovať *o*[90] dobro
pre teba[72].

ŽALM 123

Pieseň stupňov[2528].

(1) Pozdvihol[100] som svoje oči k tebe,
ktorý[943] bývaš v nebesiach.
(2) Hľa, ako oči nevoľníkov k ruke ich
pánov, ako oči slúžky k ruke jej
veliteľky, tak naše oči k Hospodinovi,
až než nám bude milostivý[88].
(3) Buď nám milostivý[88], Hospodine, buď
nám milostivý[88], lebo sme[27] hojne[760]
nasýtení pohŕdaním,
(4) hojne[760] si naša duša na nasýtenie
užila výsmechu[35 1213] bezpečne sa
cítiacich[2548], pohŕdania[2549]
pyšných[67 2550].

ŽALM 124

Pieseň stupňov[2528] od Dávida[67].

(1) Keby ne*bolo* Hospodina, ktorý bol[27]
pri nás[72] – nuž[193], Isráél môže[20]
povedať –
(2) keby ne*bolo* Hospodina, ktorý bol[27]
pri nás[72] pri povstaní ľudí[356] proti nám,
(3) boli by nás vtedy živých pohltili[662], pri
vzbĺknutí[38 520] ich hnevu proti nám;
(4) vtedy by nás boli zaplavili[1681] vody,
príval[512 513] by bol cez nás prešiel,
(5) vtedy by bol prešiel cez naše duše –
vody, ktoré[943] sa vzdúvali[2551].
(6) *Nech je* velebený[448] Hospodin, ktorý
nás ne*vy*dal *za* korisť ich zubom!

www.milos-bartek.eu

(7)Naša duša ako vtáča[349] vyviazla[673]
z pasce vtáčnikov[286 2552]. Pasca sa
pretrhla[82] a my sme vyviazli[673].
(8)Naša pomoc *je* v mene Hospodina,
zriadivšieho[282] nebesá a*j* zem.

ŽALM 125

Pieseň stupňov[2528].

(1)Tí, *ktorí*[943] dôverujú[97] v Hospodina *sú*
ako vrch Cijjón, *ktorý* sa nekyvoce,
navždy[142] ostáva.
(2)Jerúsalém – vôkol neho[67] *sú* vrchy,
a vôkol svojho ľudu[67] *je* Hospodin,
odteraz a navždy[601],
(3)lebo žezlo[49] zlovôle nebude
spočívať[500 718 2428] na lóse spravodlivých,
aby spravodliví nevystierali[540] svoje
ruky po bezpráví[175].
(4)Rob dobre, Hospodine, dobrým
a úprimným[199] v svojich srdciach,
(5)a*le* odchýľujúci[471] sa svojimi
krivolakými *cestami* – Hospodin ich
bude nechávať ísť s pôsobcami
neprávosti[551]. Pokoj nad Jerúsalémom!

ŽALM 126

Pieseň stupňov[2528].

(1)Pri Hospodinovom *od*vracaní[2553]
zajatia[413] Cijjóna sme boli[27]
akosnívajúci[999];
(2)vtedy sa naše ústa plnili smiechom
a náš jazyk plesaním[866].
Vtedy medzi národmi[25] vraveli: Hospodin
sa ukázal veľkým[541 956 1008 2554] ohľadne
nakladania[282] s týmito.
(3)Veľkým sa ukázal[541 956 1008 2554] Hospodin
ohľadne nakladania[282] s nami; boli
sme[27] plní radosti[2555].
(4)*Od*vrátť[2553], Hospodine, naše zajatie[413],
ako potôčiky[537] na juhu[2556 2557]!
(5)Tí, *ktorí*[943] rozsievajú so slzami[18 60],
budú s plesaním[60 866] žať;
(6)*kto* chodí a[2558] chodí[375] s[11] plačom,
prinášajúc[100] rozsev[2559] semena,
zaiste[2560] bude[375] s plesaním[60 866]
prichádzať, prinášajúc[100] svoje snopy.

ŽALM 127

Pieseň stupňov[2528] od Šalamúna[67].

(1)Ak dom nebuduje Hospodin, márne
sa namáhajú[27 208 332 2561] na ňom
budujúci,
ak mesto nestráži[381] Hospodin, márne
bdie[27] strážca[381].
(2)Márno vám, časní *vo* vstávaní[113],
preťahujúci[1157] vysedávanie[113 2562],
jedávajúci chlieb[113] trápení[2563];
toľko[2564] dáva[307 2299] svojmu milovanému[1227]
aj pri spánku[2565].
(3)Hľa, deti[355] *sú* dedičstvo[47] *od*
Hospodina, plod lona[497] *je* mzda;
(4)ako šípy v ruke hrdinu[618], tak *sú* deti[355]
mladosti[454 2566];
(5)blaho[2] muža[554], ktorý nimi[136] naplnil
svoj tulec! Nebudú zostudzovaní[166],
keď budú hovoriť s nepriateľmi
v bráne.

ŽALM 128

Pieseň stupňov[2528].

(1)Blaho[2 64] každého[2567] ctiteľa[699]
Hospodina, ktorý[943] chodí jeho
cestami!
(2)Zaiste budeš jedávať[2568] výnos[2311]
svojich dlaní[174] – tvoje blaho[2]! Áno[11],
dobre ti!
(3)Tvoja žena ako plodný vinič vo
vnútri[2569] tvojho domu, tvoje deti[325] ako
sadenice olív vôkol tvojho stola[67].
(4)Hľa, tak zaiste bude požehnávaný
muž[554] majúci Hospodina v úcte[59]!
(5)Kiež ťa Hospodin žehná[33] z Cijjóna,
i nazeraj *po* všetky dni svojho života[454]
v[806] dobro Jerúsaléma
(6)a viď deti[355] svojich detí[67 355] a pokoj
nad Isráélom!

ŽALM 129

Pieseň stupňov[2528].

(1)Mnoho[760] sa ma od mojej mladosti[454]
nautískali – nuž[193], Isráél môže[20]
povedať –
(2)mnoho[760] sa ma od mojej mladosti[454]
nautískali, a predsa na mňa[72]
nestačili[2570].
(3)Na mojom chrbte orali[27] oráči,
dodávali[27] dĺžky svojim brázdam[2570];
(4)Hospodin *je* spravodlivý, preťal
povraz zlovoľných.
(5)Nech sú[33] zostudzovaní[166] a nech
ustupujú[33] späť všetci nenávidiaci
Cijjón,
(6)nech sú[31] ako tráva *na* strechách[113],
ktorá *je* suchá[685] skôr ako *sa* vytrhá[375],

www.miloslavikeu

(7)ktorou svoju dlaň[174] nenaplní žnec
a svoju náruč viazač
(8)a nie *že* povedia tí, *ktorí*[943] budú
prechádzať: Požehnanie Hospodina
na vás, žehnáme[27] vás v mene
Hospodina.

ŽALM 130

Pieseň stupňov[2528].

(1)Volám[27] ťa z hlbokosti[2], Hospodine;
(2)Pane, vypočuj[2571] môj hlas, kiež sú[33]
tvoje uši pozorné[2572] ku hlasu mojich
úpení[834]!
(3)Ak *si* budeš, Jáh[1612], Pane, všímať[381]
neprávosti[551], kto bude môcť[20] *ob*stáť?
(4)Avšak u teba *je* odpúšťanie[2573], aby si
bol predmetom úcty[59].
(5)Očakávam[27 749] Hospodina,
očakáva[27 749] moja duša, a čakám[27]
na[906] jeho slovo,
(6)moja duša na Pána, *viac* ako
strážcovia[101 381] na ráno, strážcovia[381]
na ráno!
(7)Upieraj svoje čakanie[906 2574], Isráél,
k Hospodinovi, lebo u Hospodina *je*
láskavosť[125] a hojné *je* u neho
vykúpenie[778]
(8)a on môže[20] Isráéla vykúpiť[778]
zo všetkých jeho neprávostí[551].

ŽALM 131

Pieseň stupňov[2528] od Dávida[67].

(1)Hospodine, moje srdce
nespyšnelo[2231 2575] a moje oči sa
nevyvýšili a nezašiel som vo *veci*
príliš veľké[1087] a*lebo* vo *veci* príliš
divuplné[248 1057] pre mňa[101].
(2)Či nie, *že* som svoju dušu
uchlácholil[449] a utíšil ako odstavené
dieťa[2576] pri jeho materi?[2577] Ako
odstavené dieťa[2576] *je* moja duša pri
mne.
(3)Upieraj svoje čakanie[906 2574], Isráél,
k Hospodinovi, odteraz a navždy[601]!

ŽALM 132

Pieseň stupňov[2528].

(1)Spomeň, Hospodine, pre Dávida[72]
na všetko jeho trápenie[993],
(2)ako odprisahal Hospodinovi, sľúbil
Mocnému[682] Jákóba:
(3)Ak budem[2079] vchádzať v stan svojej
domácnosti[2004], ak budem[2079]
vystupovať[521] na pohovku svojho
ležiska[2578],
(4)ak budem[2079] dávať spánok svojim
očiam, svojim očným viečkam[354]
zdriemnutie,
(5)než budem môcť[20] nájsť miesto[735]
Hospodinovi, obydlia[791] Mocnému[682]
Jákóba!
(6)Hľa, počuli sme *o* nej[697 2579] v Efráthá,
našli sme ju[2579] v poliach lesa[2580].
(7)Vstupujme[33] do jeho obydlí[791],
klaňajme[33] sa pri podnoži jeho nôh!
(8)Povstaň, Hospodine, na svoje
odpočívanie[718], ty *aj* skrinka tvojej
moci,
(9)nech *si* tvoji kňazi obliekajú[33]
spravodlivosť a tvoji zbožní[92] nech
plesajú[33];
(10)v záujme[2581] Dávida, svojho
nevoľníka, kiež neodstrkuješ[33 546 2582]
tvár svojho pomazaného!
(11)Hospodin Dávidovi odprisahal
pravdu[415], nebude od nej späť
ustupovať[249]:
Z plodu tvojho tela[497 2583] ti budem
dosadzovať[239] na[2584] trón;
(12)ak budú tvoji synovia zachovávať[381]
moju zmluvu a moje svedectvá,
ktorým[478] ich budem vyučovať,
budú ti aj tvoji synovia *na* veky veku[2002]
sedieť na[2584] tróne.
(13)Lebo Hospodin našiel záľubu[1938]
v Cijjóne, želal si ho za bydlisko[2350]
pre seba[72]:
(14)Tuto *bude* moje odpočívanie[718]
na veky veku[2002], tu budem bývať,
lebo som si ho želal;
(15)jeho stravu budem bohato[2585] žehnať,
jeho nemajetných[289] budem nasycovať
chlebom,
(16)jeho kňazov budem obliekať
v záchranu[647] a jeho zbožní[92] budú
radostne[2585] plesať.
(17)Tam chcem[20] Dávidovi dať vzrast
rohu[508], upravím[1884] lampu svojmu
pomazanému;
(18)jeho nepriateľov budem obliekať
v ostudu[166 1010] a nad ním[2586] sa bude
skvieť[2587] jeho koruna[2082].

www.milosrdnik.eu

ŽALM 133

Pieseň stupňov[2528] od Dávida[67].

(1)Hľa, aké[69] dobré a aké[69] milé[446] –
bývanie bratov, áno[2588], pospolu[2589]!
(2)Ako dobrý[2590] olej na hlave, stiekajúci
na bradu[2591], bradu[2591] Áróna, ktorá
splývala[2592] na otvor[1691 2593 2594] jeho
rúch[2595],
(3)ako rosa Chermóna, ktorá
zostupuje[2596] na vrchy Cijjóna,
lebo tam Hospodin prikázal požehnanie,
život[454] navždy[601].

ŽALM 134

Pieseň stupňov[2528].

(1)Nuž[2597], velebte[448] Hospodina, všetci
nevoľníci Hospodina, ktorí[943] stávate
po nociach v dome Hospodina,
(2)povzneste[100] *v* svätyni[638] svoje ruky
a velebte[448] Hospodina!
(3)Kiež ti z Cijjóna žehná[33] Hospodin,
zriadivší[282] nebesá *aj* zem!

ŽALM 135

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Velebte[118] meno Hospodina, velebte[118],
nevoľníci Hospodina,
(2)ktorí stávate v dome Hospodina,
v nádvoriach[319 1582] Božieho domu,
(3)velebte[118] Jáha[1612 2274], lebo Hospodin *je*
dobrý, pri hudbe spievajte[66 217] jeho
menu, lebo *je* ľúbe[446]!
(4)Lebo Jákób – Jáh[1612] v ňom našiel
záľubu[1938], Isráéla *má* za svoj
obzvláštny poklad[2598].
(5)Ja zaiste viem[27], že Hospodin *je* veľký,
áno[11], náš Pán nad všetkých bohov[101];
(6)všetko, čo obľubuje[8], Hospodin koná
v nebesiach *aj* na zemi, v moriach
a všetkých hlbinách[1025],
(7)pôsobí vystupovanie[521] výparov
od okraja[613] zeme, k dážďu robí[27]
blesky, zo svojich komôr[937] vyvádza[460]
vietor[525];
(8)ktorý pobil[79] prvorodených Egypta
od ľudí[356] po dobytok[243],
(9)poslal v tvoj stred, Egypt, znamenia
a zázraky[1719] proti faraónovi a proti
všetkým jeho služobníkom;
(10) ktorý pobil[79] mnohé národy[25]
a pozabíjal mocných[1003] kráľov,
(11)ako[603] Síchóna, kráľa Emórího[1380],
a ako[603] Óga, kráľa Bášána, a ako[603]
všetky kráľovstvá Kenáana,
(12)a ich zem dal *za* dedičstvo[47],
dedičstvo[47] Isráélovi, svojmu ľudu.
(13)Hospodine, tvoje meno *trvá*
navždy[142], Hospodine, pripomienka
teba[155] do pokolenia a pokolenia,
(14)áno, Hospodin bude vymáhať
právo[188] svojmu ľudu[2599] a zľutúvať
sa[726 2600] nad svojimi nevoľníkmi.
(15)Modly národov[25] *sú* striebro a zlato,
dielo[232] rúk človeka,
(16)ústa majú[1047] a nehovoria, oči majú[1047]
a nevidia,
(17)uši majú[1047] a nemôžu[20] uši nastaviť[107],
ba ani niet *toho, že*by bol dych[525] v ich
ústach.
(18) Im podobní[850] budú ich zhotovitelia[282],
každý, kto v nich dôveruje[97].
(19)Dom Isráéla, velebte[448] Hospodina!
Dom Áróna, velebte[448] Hospodina!
(20)Dom Lévího, velebte[448] Hospodina!
Ctitelia[699] Hospodina, velebte[448]
Hospodina!
(21)*Nech je* z Cijjóna velebený[448]
Hospodin, usadivší sa[451] *v* Jerúsaléme!
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 136

(1)Prinášajte chválu[156] Hospodinovi, lebo
je dobrý, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(2)prinášajte chválu[156] Bohu bohov, lebo
jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(3)prinášajte chválu[156] Pánovi pánov,
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(4)jemu, ktorý samotný[1359] koná[2601] veľké
divy[248], lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(5)v múdrosti[1296 2602] zriadivšiemu[282]
nebesá, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(6)rozprestrevšímu[2603] zem na moriach,
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(7)zriadivšiemu[282] veľké svetlá, lebo jeho
láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(8)slnko na vládnutie[2237] vo dne[2604], lebo
jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(9)mesiac a hviezdy na vládnutie[2237]
v noci[2604], lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],

www.biblia.sk

(10)pobivšiemu[79] Egypt v ich
prvorodených[2605], lebo jeho láskavosť[125]
trvá navždy[142],
(11)ktorý[11] vyviedol[460] Isráéla sprostred
nich, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(12)silnou rukou a vztiahnutým[471]
ramenom, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(13)rozseknuvšiemu[2606] more Tŕstia[2318] na
úseky[2607], lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(14)takže[11] previedol Isráéla jeho stredom,
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(15)a striasol[2393 2608] faraóna a jeho
vojenskú moc[562 945] v more Tŕstia[2318],
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142];
(16)povodivšiemu svoj ľud pustinou,
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(17)pobivšiemu[79] veľkých kráľov, lebo
jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(18)ktorý[11] pozabíjal vznešených[220]
kráľov, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(19)ako[603] Síchóna, kráľa Emóriho[1380],
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(20)a ako[603] Óga, kráľa Bášána, lebo jeho
láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(21)a dal ich zem za dedičstvo[47], lebo
jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142],
(22)dedičstvo[47] Isráélovi, svojmu
nevoľníkovi, lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142];
(23)ktorý na nás spomenul v našej
nízkosti[2609], lebo jeho láskavosť[125] *trvá*
navždy[142],
(24)a odtrhol nás od našich
protivníkov[70], lebo jeho láskavosť[125]
trvá navždy[142].
(25)Dáva pokrm[400] všetkému mäsu[2610],
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142];
(26)prinášajte chválu[156] Bohu nebies,
lebo jeho láskavosť[125] *trvá* navždy[142].

ŽALM 137

(1)Pri riekach Bávela[2031], tam sme sadali[27]
aj plakávali[27] pri svojom spomínaní
na Cijjón.
(2)Svoje lýry[928] sme vprostred neho[2611]
*roz*vešali na topole[999],
(3)lebo nás tam zajavší nás žiadavali
o slova piesne a naši trápiči[2612]
o radosť[2613]: Zaspievajte nám z piesne
Cijjóna!
(4)Ako by sme mohli[20] spievať pieseň
Hospodina na pôde[1996] cudziny[590]?
(5)Ak mám[20] *na* teba zabudnúť,
Jerúsalém, nech zabúda[33 2614] moja
pravica,
(6)nech moj jazyk lipne[33 687] k môjmu
podnebiu, ak nebudem *na* teba
spomínať, ak nebudem povznášať
Jerúsalém nad vrchol[2521] svojej
radosti!
(7)Pamätaj, Hospodine, ohľadne
synov[2615] Edóma *na* deň[2616] Jerúsaléma,
ako[943 2617] vraveli:
Odkrývajte[2618], odkrývajte[2618] aj sám[2619]
základ[256] v ňom[2620]!
(8)Dcéra Bávela[2031], ktorá *si*[943] zničeniu[479]
prepadnutá[2621], blaho[2] *toho,* kto ti bude
odplácať[177] tvoje konanie[176 837],
ktorým si konala[27 176] voči[2622] nám!
(9)Blaho[2] *toho,* kto bude tvoje batoľatá
uchopovať[1784] a o skalisko[505] rozrážať!

ŽALM 138

Od Dávida[67].

(1)Chcem[20] ťa chváliť[156 843] celým svojím
srdcom, pred bohmi[2623] pri hudbe
spievať[66 217],
(2)klaňať sa *smerom* ku tvojmu svätému
chrámu[43 126 127] a chváliť[156 216] tvoje meno
za tvoju láskavosť[125] a za tvoju
vernosť[415],
lebo si nad všetko zvelebil[956 1703] svoje
meno,[2624] svoju reč[2457].
(3)V deň, keď som volal[27], odpovedal[27 423]
si mi, povzbudzuješ[2625] ma, v mojej
duši *je* sila[2626].
(4)Všetci králi zeme ťa budú chváliť[156 216],
Hospodine, keď počujú výroky[2457]
tvojich úst,
(5)a budú spievať o cestách[5] Hospodina,
lebo veľká *je* sláva[76] Hospodina
(6)Lebo Hospodin *je* vyvýšený, a*le*
nízkeho[2609 2627] si všíma[1073]
a vysokomyseľnosť[303 2628] z diaľky
spoznáva.
(7)Ak chodím vprostred[2397] úzkosti[636],
oživuješ[862] ma,
vystieraš[540] svoju ruku proti hnevu
mojich nepriateľov a tvoja pravica ma
vyslobodzuje[73].

www.milos-tajik.eu

(8) Hospodin dokonáva[1461] miesto
mňa[2629]; tvoja, Hospodine, láskavosť[125]
trvá navždy[142], kiež sa nezriekaš[33 1046]
diel[232 2630] svojich rúk!

ŽALM 139

Riaditeľovi hudby[83], od Dávida[67].
Spev s hudobným sprievodom[66].

(1) Hospodine, prebádal[1224] si ma
a spoznal,
(2) ty poznáš[27] moje sadanie a moje
vstávanie, z ďaleka rozumieš[27 108 630]
môjmu mysleniu,
(3) preskúmal[2631] si môj chodník[246 2632]
a moje líhanie, máš[27] osvojené všetky
moje cesty[2633],
(4) kým niet na mojom jazyku slova[612],
hľa, Hospodine, celé ho[241] viež[27],
(5) vzadu a vpredu si ma obľahol
a položil[239] si na mňa svoju dlaň[174] –
(6) vedomosť pre mňa[101] príliš
nepochopiteľná[248 1087 1873 2634], vysoká[2635],
nestačím[2570] na ňu[72].
(7) Kam by som mohol[20] odísť pred
tvojím Duchom[68 525], áno[11], kam utiecť
pred tvojou tvárou[68]?
(8) Ak by som chcel[20] zliezť[2636] nebesá,
tam *si* ty; *ak* by som *si* chcel[20]
podostrieť[2637] šeól[157], hľa – ty[2638]!
(9) Mám[20] vziať[100] krídla úsvitu, usadiť
sa[451] na najzadnejšom konci[1075 2639]
mora[2640]?
(10) Aj tam by ma viedla[128] tvoja ruka,
áno[11], mohla[20] by ma uchopiť[1784] tvoja
pravica.
(11) Mám[20] teda[54] povedať: aspoň tma ma
môže[20] polapiť[2641], keď[11] *sa* nocou *stane*
svetlo vôkol mňa[2629 2642]?
(12) Pred tebou[68] ani tma nezatemňuje
a noc svieti ako deň, ako temnota,
tak[2643] svetlosť.
(13) Veď ty si stvoril[1795] moje obličky[197],
utkával[2644] si ma v lone[497] mojej matere.
(14) Chválim ťa[156 843], pretože som bol
úctyhodne[59 2645] divuplne utvorený[93 2646];
divuplné[248] *sú* tvoje diela[232], to[11] moja duša
dobre[1933] vie.
(15) Nie je[27] pred tebou[68] utajená kosť
moja[2647],
ktorý[2648] som bol v skrytosti[527 811]
zhotovený[282], upletený[2649] v spodných
miestach[1561] zeme[2650];
(16) tvoje oči videli[27] môj zárodok[2651]
a na tvoju knihu[2652] boli zapisované
ony všetky[241] –
dni, *ktoré* boli určené[944 2653], totiž[11] preň[72],
každý[2654 2655] z nich[2656].
(17) No[11] aké[69] sú[27] mi drahé[1307] tvoje
myslenia, Bože, aké[69] nezmerné[1137] sú[27]
ich súhrny[2521]!
(18) Mám[20] ich spočítať[44]? Sú hojnejšie
nad piesok[101]! Precitol som a *som* stále
pri tebe.
(19) Keby[2657] si, *Bože*, chcel[20 2658] zabíjať
zlovoľných[18]! Vy[11], muži krvi[121 122],
odo mňa odstúpte[164]!
(20) Kto*rí o* tebe hovoria
v zlomyseľnosti[295], pozdvihujú sa[100]
ku klamu[367], *sú* tvojimi odporcami[2659];
(21) či nemám[20] nenávidieť nenávidiacich
teba, Hospodine, a voči povstalcom[2660]
proti tebe[578] odpor pociťovať?
(22) Vrcholnou mierou[2661] nenávisti ich
nenávidím[27], sú[27] mi nepriateľmi[206].
(23) Prebádaj[1224] ma, Bože, a spoznaj
moje srdce, podrob ma skúške
a spoznaj moje starosti[2157]
(24) a pozri, či *je* vo mne cesta utrpenia[2662],
a veď[128] ma cestou večnosti[142 339]!

ŽALM 140

Riaditeľovi hudby[83], spev s hudobným
sprievodom[66] od Dávida[67].

(1) Vytrhni[153] ma, Hospodine, od zlých
ľudí[18], kiež ma zachovávaš[33 382] pred
mužmi[18 68] násilníctva[2 215 2663],
(2) ktorí *si* v srdci uzmysleli[911 980] zlé *veci*,
po celý[159] deň sa rotia *na* boj[256 565 2664 2665],
(3) naostrili svoj jazyk tak ako had[850],
pod ich perami *je* jed[1472] vretenice[2666].
Seláh[74].
(4) Ochraňuj[381] ma, Hospodine, pred
rukami[68] zlovoľných[16], kiež ma
zachovávaš[33 382] pred mužmi[18 68]
násilníctva[2 215 2663],
ktorí *si* uzmysleli[911 980] podvracať[982] moje
kroky,
(5) vysokomyseľní[2151] mi utajili[284] pascu
a povrazy,
po strane[2259 2667] dráhy[469 2668] prestreli sieť,
položili[239] mi nástrahy[518]. Seláh[74].
(6) Povedal som Hospodinovi: Ty *si* môj
Boh, vpusti v uši[107], Hospodine, hlas
mojich úpení[834].

www.miloslavik.eu

(7)Hospodine, Pane, *ty* sila môjho
vyslobodenia[73], kiež mojej hlave v deň
ozbrojeného stretnutia[2669] poskytneš[33]
clonu[143 2120],
(8)kiež nesplňaš[33 223], Hospodine, želania
zlovoľného[256], kiež nedopúšťaš[33 2670]
jeho zámer[2671]; vyvyšovali by sa.
Seláh[74].
(9)Hlava obkľučujúcich ma – nech ju[2672]
pokrýva[33 2673] utŕhanie[208 332 2674] *z* ich
pier,
(10)nech na nich sypú[33 1402 2675] žeravé
uhlíky, nech ich zhadzuje[33 307] v oheň,
v hlboké žumpy[2676], nech nepovstávajú.
(11)Ohovárač[2677] nemôže[20] v zemi[393]
obstáť[133]; muž zlého násilníctva[215] –
bude[307] ho[2678] štvať k pádu[2 2679].
(12)Viem[27], že Hospodin bude vybavovať[282]
súdnu vec[188] sužovaného[276 292], právo[22]
úbohého[289 1155];
(13)zaiste budú spravodliví prinášať
chválu[156] tvojmu menu, úprimní[199]
bývať pri tvojej tvári[455 2680].

ŽALM 141

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, volám[27] ťa, poponáhľaj sa
ku mne, vpusti v uši[107] môj hlas pri
mojom volaní k tebe,
(2)kiež moja modlitba pred tvojou
tvárou ostáva[33 133] *ako* kadivo[1602],
pozdvihovanie[100] mojich dlaní[174] *ako*
obeť dar*u*[640] večera.
(3)Postav[239], Hospodine, k mojim ústam
stráž[381 2681], bedli[382] pred[2682] dverami
mojich pier,
(4)kiež nenechávaš[33] moje srdce
prikloniť sa[471 2683] k ničomu[2187] zlému,
na uskutočňovanie skutkov[272 2684]
v zlovôli s mužmi pôsobiacimi
neprávosť[551], nech[11] sa nekŕmim ich
lahôdkami[2685].
(5)Nech ma spravedlivý zauškuje[33 2686], *to*
je láskavosť[125], nech ma tresce[33 148], *to je*
olej *na* hlavu[113 2687], moja hlava sa
nebude vzpierať, lebo *je* ešte aj[2688] moja
modlitba proti ich zlobám[2689].
(6)Keď ich sudcovia[22 57 58] budú[81] zvrhnutí
na úbočia[2259] skalísk[505], počujú[81 423]
moje *výroky*[2457],
pričom sa *ony* prejavia[81 541] ľúbymi[446 2690].
(7)Tak ako[850] *keď sa*[375] na zemi orie
a brázdi, sú[13] naše kosti rozmetané
k ústiu[1319] šeóla[157],
(8)avšak moje oči, Hospodine, Pane, *sú*
na tebe[2691], na teba sa spolieham[13 65],
kiež nevylievaš[33 2618 2692] moje žitie[822 2693],
(9)ochráň[381] ma pred polapením[68] do[2694]
pasce, *ktorú* na mňa nastražili[286 2695],
(10)nech zlovoľní dovedna padajú[33]
v svoje čerene, než ja budem môcť[20]
prejsť.

ŽALM 142

Poučenie[907] od Dávida[67] za jeho
pobytu[1556] v jaskyni. Modlitba.

(1)Svojím hlasom kričím[672]
k Hospodinovi, svojím hlasom
k Hospodinovi úpiem[872],
(2)pred jeho tvárou vylievam svoj
nárek[1400], svoju úzkosť[636] pred jeho
tvárou vyjavujem[271].
(3)Pri zomdlievaní[1529] môjho ducha vo mne
ty veru[54 2696] poznáš[27] moju pešinu[1921];
na chodníku[246], ktorým[478] sa poberám, mi
utajili[284] pascu.
(4)Hľaď *v*pravo a pozri, že[11] niet
znajúceho sa ku mne[2697], pre mňa[1111]
zaniklo útočište, niet zaujímajúceho
sa[269] o[2404] moju dušu.
(5)Dal som sa k tebe kričať[672],
Hospodine, vravieť: Ty *si* mojím
útočišťom, mojím podielom v zemi
živých.
(6)Upri pozornosť[110] na moje
horekovanie[866], lebo som veľmi
zoslabol,
vyprosti ma od mojich prenasledovateľov,
lebo sa ukázali[541] odo mňa
silnejšími[542 543],
(7)vyveď[460] moju dušu z väzenia[2698]
na chválu svojho mena[156 216];
spravodliví sa budú pri mne[2699] vôkol
postavovať[2700], lebo na mne
prejavuješ[2701] dobrotu[176 392].

ŽALM 143

Spev s hudobným sprievodom[66]
od Dávida[67].

(1)Hospodine, počuj moju modlitbu,
nastav uši[107] k mojim úpeniam[834],
v svojej vernosti[38 934] mi odpovedz,
v svojej spravodlivosti[38],

www.miloslavikaj.sk

(2)a kiež so svojím nevoľníkom
nevstupuješ[33] v súd[22], lebo pred tvojou
tvárou nikto[748] živý nie je spravodlivý.
(3)Veď moju dušu prenasleduje[27]
nepriateľ, k zemi depce[27 968] môj život,
usadzuje[27] ma v temné miesta[2046] ako
dávno mŕtvych[2702]
(4)a môj duch[525] vo mne zomdlieva[1529],
moje srdce v mojom vnútri[2703] trpne.
(5)Dal som sa pripomínať *si* dni od
pradávna, rozjímať[12] o všetkom tvojom
pôsobení[5], premýšľam[1400 1425] o diele[5 232]
tvojich rúk,
(6)ruky svoje som rozprestrel k tebe,
moja duša *je* voči tebe ako smädná[2704]
zem. Seláh[74].
(7)Náhlivo mi odpovedz, Hospodine,
môj duch[525] je zničený[575], kiež predo
mnou[68] neskrývaš[33] svoju tvár,
inak[11] sa stanem porovnateľným so
zostupujúcimi[832] *v* jamu[211 833];
(8)daj mi za rána počuť tvoju
láskavosť[125], lebo v teba dôverujem[13 97],
daj mi poznať cestu, ktorou[478] sa mám[20]
poberať, lebo k tebe povznášam[27 100]
svoju dušu.
(9)Vyprosti ma od mojich nepriateľov,
Hospodine, k tebe som *sa* prišiel
skryť[2705];
(10)vyuč ma vykonávaniu záľuby tvojej
vôle[1143], lebo ty *si* môj Boh.
Tvoj Duch *je* dobrý, kiež ma vedie[33 128] po
zemi[2706] roviny[797]
(11)vzhľadom na tvoje meno,
Hospodine; kiež ma chceš[20 33] oživiť[862],
kiež v svojej spravodlivosti[38] chceš[20 33]
moju dušu vyviesť[460] z úzkosti[636]
(12)a v svojej láskavosti[38 125] zhubiť[581]
mojich nepriateľov, a kiež zničíš[33]
všetkých protivníkov[70] mojej duše,
lebo ja *som* tvoj nevoľník.

ŽALM 144

Od Dávida[67].

(1)*Nech je* velebený[448] Hospodin, moja
skala, ktorý[943] vyučuje moje ruky
seči[1428], moje prsty boju[565],
(2)moja[325 2707] láskavosť[125] a moja
pevnosť[506], moja záštita[267] a môj
záchranca[493 507], pre mňa[72],
môj štít[75] a na neho sa spolieham[27 65],
ktorý[943] mi podmaňuje[2708] môj ľud.
(3)Hospodine, čím *je* človek, že[11] ho
berieš[27] na vedomie[2709], syn
smrteľníka[233], že[11] ho máš[27] na zreteli[911]?
(4)Človek je[27] podobný vánku[882], jeho dni
sú ako prechádzajúci tieň;
(5)Hospodine, nahni[471] svoje nebesá,
nech[11] môžeš[20] zostúpiť, siahni na[2269]
vrchy, nech[11] dymia,
(6)blýskaj blýskaním[2710], nech[11] ich[535]
môžeš[20] rozptýliť, vyšli svoje šípy,
nech[11] ich[535] môžeš[20] zmiasť[536],
(7)vystri[540] svoje ruky z výsosti, vyrvi ma
a vyprosti ma z veľkých vôd, z ruky
synov cudziny[590],
(8)ktorých ústa hovoria[27] márnosť[366 367]
a ktorých pravica *je* pravica lži.
(9)Bože, chcem[20] ti spievať novú pieseň,
na varyto[930]-desiatku[931] pri speve
hrať[66 217 814] tebe,
(10)ktorý[943] dávaš víťazstvo[73 947] kráľom,
ktorý[943] vyrvávaš Dávida, svojho
nevoľníka, pred mečom[68] zla;
(11)vyrvi ma a vyprosti ma z ruky synov
cudziny[590], ktorých ústa hovoria[27]
márnosť[366 367] a ktorých pravica *je*
pravica lži,
(12)aby naši synovia *boli* v svojej
mladosti[454] ako štepy k vzrastu
vypestované[2711],
naše dcéry ako nárožné stĺpy, vytesané[2712]
na spôsob[2328] chrámu[126 2713],
(13)naše zásobárne plné, poskytujúce[2670]
zásoby všetkého[2714] druhu[2715],
naše stáda[1591] tisícoraké, v desaťtisíce sa
množiace na našich širych poliach[2716],
(14)naše hovädzie dobytčatá[1416 2717]
obťažkané[2718]; bez[923] prielomu[1508 2719]
a bez[923] vychádzania[2720]
a bez[923] kriku[2721] na našich
priestranstvách[1413 1415].
(15)Blaho[2] ľudu, ktorému[1994] *je* takto[2722]!
Blaho[2] ľudu, ktorého Bohom *je*
Hospodin!

ŽALM 145[747 2723]

Chválospev[1 279] od Dávida[67].

(1)(*Álef*) Chcem[20] ťa vyvyšovať, môj Bože,
ó[943] Kráľu, a navždy[142] a večne[258]
oslavovať[448] tvoje meno,
(2)(*Béth*) po celý[159] deň ťa chcem[20]
oslavovať[448] a navždy[142] a večne[258] tvoje
meno velebiť[118]!

www.biblia.sk

(3) (*Gimel*) Hospodin *je* veľký a veľmi
hoden velebenia[118 2724] a niet
prebádania[1224 2725] jeho veľkosti[67 2726].
(4) (*Dáleth*) Pokolenie vychvaľuje
pokoleniu tvoje diela[232], a oznamujú[271]
tvoje mocné činy[646],
(5) (*Hé*) Chcem[20] v mysli preberať[1400 1425 2727]
nádheru[237] slávy[76] tvojej velebnosti[222]
a čo sa týka[1169 2728] tvojich divov[248],
(6) (*Váu*) a keď budú vravieť
o mohutnosti[697] tvojich úctu
vzbudzujúcich[59] *činov*, budem[423]
vyprávať[44] *o* tvojej veľkosti[2 697 2729].
(7) (*Zajin*) Budú chrliť[605] pripomínanie
hojnosti tvojej dobroty a s plesaním
ospevovať tvoju spravodlivosť[2727].
(8) (*Chéth*) Hospodin *je* milostivý[2023]
a súcitný[503], *zdĺhavý k* hnevu[2 64 101]
a veľký *v* láskavosti[101 125].
(9) (*Téth*) Hospodin *je* dobrý ku všetkým
a jeho zmilovania[753] *sú* nad všetky jeho
diela[232 2730].
(10) (*Jód*) Budú ťa, Hospodine,
chváliť[156 843] všetky tvoje diela[232] a tvoji
zbožní[92] ťa budú oslavovať[448],
(11) (*Káf*) budú vravieť *o* sláve[697] tvojho
kráľovstva[2731] a *o* tvojej mocnej
činnosti[646 697] budú hovoriť
(12) (*Lámed*) na uvádzanie jeho mocných
činov[646] v známosť deťom[355] človeka[356],
aj slávy[76] nádhery[237] jeho kráľovstva[2731].
(13) (*Mém*) Tvoje kráľovstvo[2731] *je*
kráľovstvo[2731] všetkých vekov a tvoja
vláda[2237] nad všetkými pokoleniami[2732];
(14) (*Sámech*) Hospodin poskytuje
podporu všetkým, ktorí[943] padajú,
a vzpriamenie[2733] všetkým, ktorí *sú*[943]
zohnutí[1464].
(15) (*Ajin*) Oči všetkých dúfajú v[2264] teba
a ty im dávaš pokrm v jeho čas,
(16) (*Pé*) otvárajúc svoju ruku
a blahovoľne[144 2734] poskytujúc
nasýtenie[2733] všetkému živému.
(17) (*Cádé*) Hospodin *je* spravodlivý
na všetkých svojich cestách a láskavý[92]
vo všetkých svojich činoch[232],
(18) (*Káf*) Hospodin *je* blízky[801] všetkým
volajúcim ho, všetkým, ktorí ho volajú
v pravde[415],
(19) (*Réš*) uskutočňuje[282] želanie[1143]
svojich ctiteľov[699] a ich krik o pomoc
počúva a pomáha[73] im.
(20) (*Šín*) Hospodin ochraňuje[381]
všetkých milujúcich ho a všetkých
zlovoľných bude ničiť[1077].
(21) (*Táu*) Moje ústa budú vyslovovať
chválu[1 279] Hospodina
a všetko mäso bude oslavovať[448] jeho
svaté meno[43] navždy[142] a večne[258].

ŽALM 146

(1) Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Veleb[118], moja duša, Hospodina!
(2) Za svojho života[454 2735] chcem[20]
Hospodina velebiť[118],
za svojho trvania[2735] svojmu Bohu pri
hudbe spievať[66 217].
(3) Nesmiete[20] dôverovať[97] vo
veľmožov[1280], v syna[256] ľudí[356], pri
ktorom niet pomoci[73 947];
(4) jeho duch[525] musí[20] vyjsť, *on*[2736] sa
musí[20] vrátiť k svojej[2737] pôde[1996].
V onen deň zaniknú jeho myšlienky[2738].
(5) Blaho[2] *toho*, kto na pomoc[60 817 975] sebe
má Jákóbovho Boha; jeho nádej *je*
na Hospodina, jeho Boha,
(6) zriadivšieho[282] nebesá a zem, more –
a všetko, čo *je* v nich, ktorý[943] navždy[142]
zachováva[381] vernosť[415],
(7) vymáhajúceho[282] právo[22]
vydieraným[1553], dávajúceho chlieb
hladným. Hospodin uvoľňuje[2296]
väzňov[1615],
(8) Hospodin vidiacimi robí[2739] slepých,
Hospodin vzpriamuje zohnutých[1464],
Hospodin miluje spravodlivých,
(9) Hospodin ochraňuje[381] cudzincov[1127],
podporuje sirotu a vdovu, a*le* cestu
zlovoľných ohýba[2484 2740].
(10) Hospodin bude navždy[142] kraľovať,
tvoj Boh, Cijjón, do pokolenia
a pokolenia.
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 147

(1) Velebte[118] Jáha[1612 2274],
lebo *je* dobré pri hudbe ospevovať[66 217 218]
nášho Boha, áno, ľúbe[446], patričný[927] *je*
chválospev[1 279].
(2) Hospodin buduje Jerúsalém,
zhromažďuje zahnaných[2741] Isráéla,
(3) *on*, ktorý[943] zlomeným[82] *v* srdci[101]
prináša uzdravenie a ich bolestiam[433]
obviazanie[2742],

www.biblia.sk

(4)stanoví[2112] počet hviezdam, všetkým
im[241] dáva označenie[2743] menami.
(5)Náš Pán *je* veľký a mohutný[760] silou[101],
o jeho múdrosti[72 1296 2602] niet
predstavy[2744];
(6)Hospodin podporuje tichých[276 292],
až k zemi ponižuje zlovoľných.
(7)Spievajte Hospodinovi ďakovnú
pieseň[789 2745], pri speve hrajte[66 217 814]
na lýre[928] nášmu Bohu,
(8)ktorý[943] pokrýva nebesá oblakmi,
ktorý[943] zemi pripravuje[133] dážď,
ktorý[943] dáva vzrast tráve *na*
vrchoch[2746],
(9)dáva dobytku[243] jeho krmivo[400],
mláďatám[355] krkavcov[18], ktoré volajú[2747].
(10)Nemá potešenia[8] v sile[646] koňa, nemá
záľuby[1150] v lýtkach[2748] muža;
(11)Hospodin blahovoľne prijíma[1150]
svojich ctiteľov[699], ktorí[943] dúfajú
v[906] jeho láskavosť[125].
(12)Vychvaľuj, Jerúsalém, Hospodina,
veleb[118] svojho Boha, Cijjón,
(13)lebo posilnil závory tvojich brán,
požehnal tvoje deti[355] v tvojom vnútri,
(14)*on,* ktorý[943] tvoje pomedzie[1926] robí[616]
pokojným[2749], sýti ťa najlepšou
pšenicou[1985],
(15)ktorý[943] vysiela[1202] *na* zem svoju
reč[2457], jeho slovo beží veľmi rýchlo[2750],
(16)ktorý[943] dává sneh ako vlnu, rozsýpa
inovať ako popol,
(17)hádže svojím ľadom ako
odrobinkami[2751], kto môže *ob*stáť pred
jeho mrazom[584]?
(18)Posiela své slovo a roztápa ich, dáva
viať[2752] svojmu vetru[525] – a prúdia[1882 2753]
vody.
(19)Oznamuje[271] svoje slovo[2754]
Jákóbovi[740], svoje ustanovenia[45] a svoje
práva[22] Isráélovi[740];
(20)tak nespravil žiadnemu[748]
národu[25 1994], takže[11 2755] práva[22] –
nepoznajú[27] ich.
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 148

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Velebte[118] Hospodina z nebies, velebte[118]
ho z výsostí,
(2)velebte[118] ho, všetci jeho anjeli[961],
velebte[118] ho, všetky jeho zástupy[745 2756],
(3)velebte[118] ho, slnko a mesiac, velebte[118]
ho, všetky svietiace hviezdy[2757],
(4)velebte[118] ho, nebesá nebies a vody,
ktoré *ste* sponad nebies[1123],
(5)velebte[118] meno Hospodina! Lebo on
rozkázal a boli stvorené
(6)a postavil ich na večnosť[258 290] –
navždy[142], *vy*dal ustanovenie[45], ktoré[11]
nebude[307 2758] prekračovať[2759].
(7)Velebte[118] Hospodina zo zeme, vodní
obri[1813 2760] a všetky hlbiny[1025],
(8)oheň a krupobitie, sneh a dym[2761],
búrlivý víchor[525 2757], vykonávajúci jeho
slovo,
(9)vrchy a všetky pahrbky, ovocné
stromovie[1805 2757] a všetky cédre,
(10)živočíšstvo a všetka zver[243],
plazivé[2762] *tvorstvo*[2260] a krídlaté
vtáctvo[244 2757].
(11)Králi zeme a všetky ľudské plemená[28],
kniežatá[1261] a všetci sudcovia[22 57 58] zeme,
(12)šuhaji a aj panny, starci
s mladíkmi[1062]
(13)nech velebia[33 118] meno Hospodina,
lebo jeho meno samotné[1359] je[27]
vznešené[2635],
jeho velebnosť *je* nad zemou a*j*
nebesami[2162],
(14)i vyvýšil roh[508] svojho[67] ľudu –
chválospev[1 279 2763] všetkých jeho
zbožných[67 92], detí[67 355] Isráéla, ľudu
jemu blízkeho[801 2757].
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 149

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Spievajte Hospodinovi novú pieseň,
chválospev[1 279] jemu v zídení[698] jeho
zbožných[92]!
(2)Nech sa raduje[33] Isráél v svojom
Tvorcovi[38 282], deti[355] Cijjóna nech
jasajú[33] v svojom Kráľovi[38],
(3)nech velebia[33 118] jeho meno
v tanečnom víre, nech mu pri speve
hrajú[33 66 217 814] na tamburíne[1975] a lýre[928],
(4)lebo Hospodin si ľubuje[1150] v svojom
ľude, tichých[276 292] zdobí[1720]
vyslobodením[73];
(5)nech sa zbožní[92] veselia[33] v sláve, nech
plesajú[33] na svojich lôžkach,
(6)v ich hrdle velebenia[1605] Boha a v ich
ruke dvojsečný meč[2764]

www.mnosteravi.eu

(7)na vykonanie pomsty na národoch[25],
trestov na ľudských plemenách[28],
(8)na sputnanie[1615 2297] ich kráľov
okovami[2765] a ich šľachticov[700 2766]
putami[2290] *zo* železa
(9)na vykonanie napísaného súdu[22]
na nich. On *je* nádherou[237] všetkých
svojich zbožných[67 92].
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

ŽALM 150

(1)Velebte[118] Jáha[1612 2274]!
Velebte[118] Boha v jeho svätyni[638], velebte[118]
ho v rozpätí[632 2767] jeho sily,
(2)velebte[118] ho v jeho mocných
činoch[38 646], velebte[118] ho podľa
plnosti[760] jeho veľkosti,
(3)velebte[118] ho s trúbením[60 929 1976 2768]
na trúbe[1278], velebte[118] ho s varytom[60 930]
a lýrou[928 929],
(4)velebte[118] ho s tamburínou[60]
a tanečným vírom[929], velebte[118] ho
s hudbou[60] strún a flautou[929 2769],
(5)velebte[118] ho so zvučiacimi
cimbalmi[60 929 2770], velebte[118] ho
s jasavými[2771] cimbalmi[60 929 2770]!
(6)Každý závan[539 2772] nech velebí[33 118]
Jáha[1612]!
Velebte[118] Jáha[1612 2274]!

www.milos-pavlik.eu

ŽALMY

1 Hebr. „tehillím“, tj. „chválospevy“, množné číslo výrazu u Nech. 12:46, pozn. 391. Slovenský výraz „žalmy“ je prepis gréckeho „psalmoi“, výrazu (jedn. číslo „psalmos“), ktorý je použitý v LXX, významom tu obdob- ného jako tu vyššie uvedený výraz hebrejský.
2 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
3 Al. „človeka, ktorý“, „toho, kto“, „každého[362] takého, že“; v Ž. 22:6 možno aj „červ, ba nikto“[762]. Ďalej obdobne.
4 Al. „rozhodnutia“, „rady“ (Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181), tu najskôr v zmysle ako v texte. Podľa iných „nevchádza v radu“.
5 Vl. „v zmýšľaní“, tj. „v oblasti vymedzenej ich myšlienkami“, „nenasleduje ich“. V. 2 obdobne, porov. Deut. 6:7, pozn. 331. Týka sa len miest takto označených.
6 Al. „nezastavuje sa“.
7 Al. „na sedadle“ (1 Sam. 20:18), tiež „v príbytku“ (Exod. 2:20). Ďalej obdobne.
8 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917, tu odvodené podst. meno, ďalej aj tvary tohto slovesa.
9 Pozri. 1 Sam. 15:22, pozn. 633.
10 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
11 Pozri Gen. 4:7, pozn. 132.
12 Pozri Jóš. 1:8, pozn. 30.
13 Vl. „stane sa“[1744], tj. „stane sa a bude“, v. 1 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
14 Pozri Sud. 5:15, pozn. 328, tu čosi iný tvar, zmysel ako v texte.
15 D. „a jeho“, ďalej obdobne.
16 Pozri Gen. 8:11, pozn. 265.
17 Al. „privádza k zdaru“ (2 Par. 7:11). Ďalej obdobne.
18 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
19 Al. „rozháňa“.
20 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
21 Sloveso ako v Gen. 6:18, pozn. 227.
22 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
23 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
24 Al. „mizne“, „vytráca sa“.
25 Hebr. „gójím“[189].
26 Al. „rozsoptili“, „rozzúrili“, „rozbúrili“, „hlučne (al. „s lomozom“) zišli“ (al. „zrotili“), sloveso vyskytujúce sa len tu a v aramejčine Dán. 6:6 a ďalej.
27 Al. „národy hrmia“ atď.[26] („rozhrmeli sa a hrmia“), ďalej obdobne, aj iné slovesá.
28 Hebr. „leummím“, pozri Gen. 25:23, pozn. 656.
29 Tu v tomto zmysle, al. „vravia“ (Jób 27:4), tj. azda „vyhlasujú“.
30 Vl. „ničotnú (al. „prázdnu“, „daromnú“) *vec*“. V Ž. 73:13 ako príslovka.
31 Al. „zišli na poradu“.
32 Al. „Postŕhajme“.
33 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
34 Al. „sediaci“, al. možno „tróniaci“, ďalej obdobne.
35 Ako v 2 Kráľ. 19:21; nie ako „sa smeje“ tu vyššie.
36 Al. „potom“.
37 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508; týka sa iba miest takto označených.
38 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
39 Al. možno „jeho (tj. „svojho hnevu“) žiarom“[37], porov. Jóba 20:23, pozn. 984, a inde.
40 Pozri 2 Par. 32:18, pozn. 1045; al. „znepokojovať“, „nimi bude otriasať“ (Jób 23:16, pozn. 166 a 1122).
41 Sloveso ako „nalial“ v Gen. 35:14, ktorého tvarom je nasledovné „liatu *obeť*“, pozn. 943, obdobne Exod. 30:9, pozn. 1062; tu v zmysle ako v texte (al. možno „polial“, tj. „olejom“, teda „pomazal“; tak aj mnohí prekladajú), obdobne ako tvary toho istého slovesa v Ž. 83:11[1997] a Prísl. 8:23, pozn. 438.
42 Podľa LXX a Vulgaty „No ja som bol od neho ustanovený kráľom“; tým sa tieto slová pripisujú tomu, ktorý sa podľa hebrejského textu ujíma slova vo v. 7.
43 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
44 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314; Gen. 15:5, pozn. 417.
45 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
46 Al. „ustanovení: Hospodin ku mne povedal“.
47 Pozri Num. 16:14, pozn. 639.
48 Al. „robiť[1114] národy tvojím vlastníctvom, a tvojou držbou“ (potom skôr „predmetom tvojej držby“).
49 Ako „žezlo“ v Gen. 49:10.
50 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
51 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
52 Vl. „stvárňujúceho“ (Gen. 2:7, pozn. 56); zmysel je tu „nádobu hrnčiarom z hliny zhotovenú“.
53 Vl. „Teraz“.
54 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
55 Pozri Gen. 3:6, pozn. 96; Jóba 34:27, pozn. 1536.
56 Pozri Lev. 26:23, pozn. 889; v Ž. 6:1 a ďalej iný tvar[149].
57 Pozri Sud., nadpis a ďalej, pozn. 1.
58 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[22] odvodený; ďalej obdobne.
59 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
60 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
61 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.
62 Tu je miesto obvyklého „bén“ použitý aramejský výraz „bar“; inak „Vyvoleného“ (Pís. 6:9), „Skvúceho“ (tamže v. 10, pozn. 193 na oboch miestach), „Nepoškvrneného“ (Jób 11:4, pozn. 549); LXX a Vulgata majú znenie „prijmite nápravnú výchovu“ podľa dnes sotva spoľahlivo zistiteľnej predlohy.
63 D. „ako“.
64 Množné číslo možno aj v zmysle „blaho každého z nich“; ďalej obdobne, v Ž. 32:4 aj „vyprahnutosť po všetkých stránkach“, „žiar (al. „horúčava“) každého dňa“ („letné horúčavy“).
65 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
66 Hebr. „Mizmór“, odvodené od slovesa preloženého „hrať“ v Sud. 5:3, pozn. 287; mnohé zo známych mi prekladov podávajú tento výraz v znení „žalm“,

www.milosrdnyotec.eu

no je to slovo iného kmeňa ako nadpis „Žalmy“[1]. Netýka sa nadpisov jednotlivých žalmov v tomto preklade.

67 Al. „Dávidov“, ďalej obdobne, pozri Num. 2:3, pozn. 22.

68 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.

69 D. „čo“, ďalej obdobne.

70 Ako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.

71 Al. „mnohí mojej“.

72 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.

73 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.

74 Toto slovo, vyskytujúce sa 71ráz v knihe Žalmov (3krát u proroka Habakkúka), značí najpravdepodobnejšie istý pokyn pre spevný prednes alebo hudobný sprievod dotyčnej piesne; možno „prestávku“ („pauzu“) alebo „medzihru“, alebo, podľa iných, „zosilnenie hlasitosti“.

75 Pozri Jóba 15:26, pon. 754.

76 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.

77 Al. „ľudí (Jób 12:2, pozn. 584), ktorí… mne položili“.

78 Al. „postavili“, „rozostavili“[239].

79 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.

80 Al. „čeľusť“ (Sud. 15:15, pozn. 742).

81 Al. možno „Bože, *takže* všetkých… zbiješ *na*… zlovoľných povyrážaš“. Ďalej obdobne.

82 Al. „roztrieštil“, „rozdrvil“, ďalej obdobne, v Ž. 104:11 zmysel ako tam v texte.

83 Tj. možno „dirigentovi“, hebr. „lamnaccéach“, výraz nie celkom jasného významu, no odvodený od „riadenie“ v 1 Par. 15:21, pozn. 491. Podľa iných „na hudobný prednes“ al. „na nacvičenie“.

84 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.

85 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.

86 Tu sa poznámka vyššie[85] týka len slov, ktoré sú v pozn. 859 k 2 Sam. 22:7 v zátvorkách.

87 Pozri Deut. 33:20, pozn. 1265.

88 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.

89 Tu D. „*až* do čoho“ (al. „po čo“).

90 Vl. „hľadáte“; ďalej obdobne.

91 Pozri Sud. 16:10, pozn. 770, tu a ďalej jednotné číslo.

92 Pozri 2 Par. 6:41, pozn. 325.

93 Pozri Exod. 8:22, pozn. 258.

94 Sloveso ako v Exod. 15:14, pozn. 521.

95 Podľa LXX „hnevajte sa“; tak sa cituje v Ef. 4:26.

96 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.

97 Pozri Sud. 20:36, pozn. 502; ohľadne v. 8 pozri Gen. 34:25, pozn. 923. V Ž. 112:7 trpné príčastie, vyskytujúce sa v SZ ešte len u Is. 26:3, ktorého zmysel som sa pokúsil vystihnúť opisom.

98 Tu opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, al. „a utečte sa“, ďalej obdobne.

99 Al. „na Hospodina“, no nie ako „na“ napr. tu vo v. 4. Ďalej obdobne.

100 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139. V Ž. 141:2 odvodené podstatné meno.

101 Tj. „väčšiu ako radosť v dobe“. Ďalej obdobne.

102 Tj. „iných ľudí vôbec“.

103 Vl. „spolu“.

104 Pozri Lev. 13:46, pozn. 434; tu aj „mi sám“ (al. „jediný“).

105 Pozri Deut. 33:12, pozn. 501.

106 Hebr. „hannechílóth“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

107 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.

108 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 494; Nech. 8:3, pozn. 341; ako „uváž“ v Deut. 32:7.

109 Al. „mumlanie“, v tichej modlitbe. V Ž. 39:3 zmysel ako tam v texte.

110 Al. „buď pozorný *ku*“, ďalej obdobne.

111 Tj.[1884] „modlitbu“. Ďalej obdobne.

112 Tj. „vypočutie“, pozri 1 Sam. 4:13, pozn. 253.

113 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.

114 Al. (presnejšie, ale asi menej zreteľne) „Bohom obľuby zlovôle“. Ďalej obdobne.

115 Pozri Gen. 19:9; 20:1, pozn. 495 a 521.

116 Al. možno „zlo ťa nebude obývať“, tj. „v tebe pobývať“[115].

117 Al. „spupní“, „namyslení“.

118 Sloveso ako v 1 Par. 16:4 a ďalej, pozn. 512.

119 Tu a obdobne ďalej v takomto zmysle; azda aj „chváliaci *sami seba*“, „blahoželajúci *si*“.

120 Ako „modlárstvo“ v 1 Sam. 15:23, tu a ďalej v zmysle ako v texte.

121 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.

122 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.

123 Al. „podvodu“, „lsti“ (Ž. 10:7; Gen. 27:35; 34:13); v Ž. 17:1 D. „perami klamu“ atď. Ďalej obdobne.

124 Pozri 1 Par. 21:6, pozn. 708.

125 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.

126 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.

127 Pozri 1 Kráľ. 8:29, pozn. 517, tu a v Ž. 138:2 proti tamtomu miestu skôr „do (tj. možno „*vstúpiac* do“) tvojho svätého chrámu“.

128 Sloveso ako „zaviedol“ v Gen. 24:27, „povedieš“ v Exod. 15:13.

129 Al., podľa iných, „úkladníkov“, „sliedičov“, „špehúňov“.

130 Vl. „napriam“, „priamou sprav“.

131 Al. „spravodlivosti, vzhľadom na mojich nepriateľov urovnaj“.

132 Tj. „kohokoľvek al. každého z nich“, ďalej obdobne.

133 Tvar slovesa ako v Exod. 15:17, pozn. 532.

134 Pozri Jóba 6:2, pozn. 272; tiež „žiadostivosť“, „chtivosť“.

135 Al. „Pričítaj im vinu“, sloveso ako v Lev. 4:2, pozn. 90, v tvare, v akom sa v SZ vyskytuje len tu, zmysel ako v texte al. tu vyššie.

136 D. „od“, „z(o)“, ďalej obdobne. V Ž. 79:2 zmysel ako v texte.

137 Al. „uznesení“, „úrad“, „rozhodnutí“, výraz príbuzný onému v Ž. 1:1[4] a v podstate toho istého zmyslu.

138 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.

139 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.

140 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.

141 Pozri aj Sud. 9:15, pozn. 544.

142 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.

www.milosrdnik.eu

143 Pozri Exod. 33:22, pozn. 935 a 1250; al. možno „budeš nad nimi clonou“.
144 Pozri Exod. 28:38, pozn. 1009.
145 Ako „veľké štíty“ v 1 Kráľ. 10:17.
146 Al. „obklopuješ“, „ovíjaš“, „obopínaš“, sloveso ako v 1 Sam. 23:26, pozn. 874, súvisiace s „korunu“ v 2 Sam. 12:30, pozn. 516, takže LXX a Vulgata prekladajú „korunoval si“ (tak je v Ž. 8:5, kde iný tvar, obdobne aj v Ž. 65:11[1589] a 103:4), čo sa podľa môjho súdu nevelmi dobre hodí ku „štítu“ vyššie.
147 Pozri 1 Par. 15:21, pozn. 490.
148 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
149 Pozri Deut. 8:5, pozn. 394.
150 Al. „zvädnutý“.
151 Pozri Exod. 15:15, pozn. 524.
152 Tu doslovne takto, nie ako v Ž. 4:2.
153 Pozri 2 Sam. 22:20, pozn. 876.
154 Al. „z príčiny (al. „za účelom“, potom vari „za účelom *prejavenia*“) svojho súcitu“.
155 Pozri Exod. 3:15, pozn. 114.
156 Al. „ti ďakovať“, pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511 a 513. Ďalej obdobne.
157 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
158 Al. „stonanie“, „nariekanie“.
159 Al. „v každú“, ďalej obdobne.
160 Vl. „spôsobujem plávanie svojho lôžka“.
161 Pozri 1 Sam. 1:16, pozn. 16.
162 Al. „schátralo“, „upadlo“ (v zmysle „úpadku“).
163 Pozri Jóba 21:7, pozn. 708.
164 Pozri Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
165 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 513.
166 Al. „nepriatelia musia byť zostudení“ (al. „sklamaní“, tj. „v svojom očakávaní“, al. „upadnúť do rozpakov“, Sud. 3:25, pozn. 217; 2 Kráľ. 2:17, pozn. 85). Ďalej obdobne.
167 V zmysle ako v 2 Kráľ. 18:14.
168 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu a v množnom čísle u Hab. 3:1; podľa podaktorých „žalospev“.
169 Al. „ohľadne slov“, al. „na slová“, potom v zmysle „odpovede na slová“, „po prehovorení slov“.
170 Pozri Sud. 3:15, pozn. 183.
171 Al. „zachráň ma pred všetkými prenasledujúcimi“[68].
172 Sloveso ako „rvať“ v Gen. 49:27, v Ž. 17:12 zmysel ako tam v texte.
173 Tj. „každý z nich“, ďalej obdobne; al. „nervali, *každý* strhnúc“.
174 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
175 Pozri Deut. 32:4, pozn. 922; v Ž. 37:1 a ďalej príbuzný, v podstate súznačný výraz[1037].
176 Pozri 1 Sam. 24:17, pozn. 895, sloveso, od ktorého je odvodený výraz v Ž. 28:4 a ďalej[837].
177 Sloveso ako v Gen. 15:16, pozn. 431; iný jeho tvar je v Ž. 22:25.
178 Al., podľa podaktorých, „mne a*lebo ak som* olupoval“ („trhal“, „otrhával“).
179 D. „vytrhoval som bez príčiny ma utláčajúceho“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
180 Al. „nech nepriateľ prenasleduje a dostihuje moju dušu“.
181 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
182 Vl. „usadzuje“, pozri Jóba 11:14, pozn. 568.
183 Tu aj „moju slávu“, tj. „najcennejšie, čo mám“, totiž „moju dušu“. Ďalej obdobne.
184 Pozri Jóba 21:30, pozn. 1046.
185 Al., podľa podaktorých, „pozdvihni sa v popudení proti utláčajúcim“[113].
186 Al. možno „keď prikážeš súd, bude“[423].
187 Al. „preň“, „*vzhľadom* naň“.
188 Iné sloveso ako nižšie[190]; ďalej v zmysle ako v texte; v Ž. 9:4 vl. „môj súd“.
189 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
190 Al. „Súď[58] ma“, tu a ďalej zmysel ako v texte.
191 Pozri Gen. 20:5n., pozn. 528.
192 Al. „na“.
193 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
194 Al. „vymiznúť“ (Ž. 12:1), v Ž. 77:8 zmysel ako v texte, nie ako „vymizla“ tamže[1858].
195 Al. „budeš ochotný“, ďalej obdobne.
196 Al. „spravodlivého, áno, *ty*, ktorý skúške podrobuješ... obličky, spravodlivý Bože!“
197 Pozri Jóba 16:13, pozn. 800.
198 Al. „pred Bohom“, tj. možno „štít nesie al. drží Boh“. Podľa LXX „u Boha“ al. „pri Bohu“; tomuto zneniu dáva prednosť väčšina známych mi novších prekladov.
199 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
200 Tj. „zlovoľný“.
201 Vl. „(na)vrátiť“, porov. Gen. 8:3, pozn. 252; Ž. 9:3 a ďalej obdobne.
202 Pozri Gen. 4:22, pozn. 160.
203 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152; sloveso sa používa aj o prikladaní šípov na tetivu.
204 Tu, podľa podaktorých, „namieril (al. „mieri“[13]) ním“.
205 Al. „na neho“, tj. „zlovoľného“.
206 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
207 Tj. „v pôrodných bolestiach“.
208 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130.
209 Ktorú pôsobil iným; ďalej obdobne.
210 Al. „lož“, „klam“, nie však ako v Ž. 5:6[91] ani ako „klam“ tamže, lež ako napr. „lži“ v 1 Kráľ. 22:22 a i.
211 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
212 Al. „dieru“, „jamu“ (Jób 9:31, pozn. 501), no nie ako tu vyššie[211].
213 Tj. „ním spôsobená“[209], ďalej obdobne.
214 Pozri Num. 23:21, pozn. 896.
215 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
216 Tu a ďalej je predmet proti Ž. 6:5 vyjadrený väzbou so 4. pádom.
217 Tu sloveso, na ktoré sa poukazuje v dotyčnej poznámke[66].
218 Preklad tu bol zvolený vzhľadom na väzbu so 4. pádom v pôvodine.
219 Znamená „hudobný nástroj z Gathu“ (1 Sam. 5:8 a i.).
220 Pozri Exod. 15:10, pozn. 514.

www.nalosmyslim.eu

221 Tj. „prečo“ vo vzťažnom zmysle, v pôvodine všeobecná vzťažná častica, tu azda v takomto zmysle[225]. Ďalej obdobne.
222 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.
223 D. „daj“, ďalej obdobne.
224 Tu vari aj „vyvýš“, „povznes“.
225 Tj. možno „buď nad nebesami vyvyšovaný al. velebený“ (azda „ešte viac al. plnšie“); niktorý zo známych mi prekladov nedbá na skutočnosť, že sloveso „daj“[223] je v rozkazovacom spôsobe, iba ak podaktorí v poznámkach k textu, no v texte samom tento tvar napospol, možno podľa starých prekladov, nahrádzajú minulým časom oznamovacieho spôsobu a prekladajú „ktorý[221] si svoju velebnosť položil“ atď. No hoci nesporne je postavenie rozkazovacieho spôsobu v textovej súvislosti tu vonkoncom neobvyklé a pôsobí ťažkosti, nedovolil som si na spomenutú skutočnosť neprihliadať a nahradiť dotyčný tvar iným, takže som preložil ako v texte, aj sa nazdám, že použitie rozkazovacieho spôsobu tu zdôrazňuje pisateľovo vnútorné nadšenie Božou veľkosťou a slávou a jeho vrelú túžbu, aby On bol vždy vrúcnejšie a plnšie vyvyšovaný a velebený.
226 Tj. „modlitbami slabých, nemohúcich“.
227 Al. „postavil pevnosť“ (al. „hrad“, „útočište“); ďalej obdobne, v Ž. 30:7 iné sloveso.
228 Tj. „tvojho ľudu“. „Nepriateľ“ nižšie je „vonkajší nepriateľ“, Exod. 15:9; 23:22 a i.
229 Al. „odstránenie“, „potlačenie“, tvar slovesa „prestal“[1409] („na dosiahnutie toho, aby prestal škodiť“). Ďalej obdobne.
230 D. „pomstiaceho samého seba“.
231 Al. „Kedykoľvek“.
232 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
233 Pozri Gen. 4:26, pozn. 174.
234 Al. „že sa *o* neho staríeš“ al. „ho máš na mysli“, pozri napr. Exod. 3:16, pozn. 117.
235 D. „chýbať od Boha“, zmysel ako v texte.
236 LXX pochopili tento výraz v zmysle „bohov“, tj. „anjelov“, a preložili „oproti anjelom si ho čosi málo zmenšil al. ponížil“; tak v Hebr. 2:6n. Podobne aj Vulgata.
237 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257; v Ž. 29:2 a 96:9 čosi odlišný súznačný výraz.
238 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
239 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
240 Pozri Deut. 7:13, pozn. 365.
241 Pozri Gen. 11:6, pozn. 375.
242 Tu D. „ich (v Ž. 53:3 „jeho“, tj. „všetkého“) celok“.
243 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
244 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
245 Pridané pre zreteľnosť.
246 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
247 Tj. „Smrť synovi“ (al. „syna“[60]); možno sa mieni nápev piesne vtedy známej pod týmto menom, podľa ktorého sa tento žalm mal spievať. Tak aj ďalej pri iných podobných názvoch v nadpisoch.
248 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476. V Ž. 77:11 a ďalej príbuzný výraz[1863].
249 Vl. „Pri obrate mojich nepriateľov späť *oni*“. Ďalej obdobne.
250 Pozri Jób 4:4, pozn. 161; tu (nie ďalej) obdobný tvar ako v 1 Sam. 2:4, pozn. 80.
251 Al. možno „pred tvojou tvárou“[68].
252 D. „tváre“.
253 Pozri Exod. 33:14, pozn. 1166.
254 D. „sudca spravodlivosti“.
255 Al. „okríkol“, „zakríkol“, ďalej obdobne, pozri Gen. 37:10, pozn. 975, tu bez predložky.
256 Jednotné číslo možno v hromadnom zmysle („zlovoľných“, „zlovoľníkov“); potom vyššie skôr „vyhubil“. Ďalej obdobne, niekde ide o hromadný zmysel jednoznačne.
257 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
258 Pozri Exod. 15:18, pozn. 536.
259 Ako „donekonečna“ v 2 Sam. 2:26.
260 Pozri Lev. 26:33, pozn. 920.
261 Pozri Num. 14:33, pozn. 567; v Ž. 19:13 a ďalej zmysel ako tam v texte.
262 Tj. „je s nimi navždy koniec“.
263 Al. „sedí“, „tróni“.
264 Al. „súdiť“[58], tu azda v takomto zmysle, no nie ako „súdiť“[188] tu nižšie, ktoré je to isté ako v Ž. 7:8.
265 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 870.
266 Pozri 1 Par. 29:17, pozn. 895.
267 Vl. „vyvýšeninou“, tu a ďalej v zmysle „útočišťom“ (nie ako v Ž. 14:6[410] a i.).
268 Al. „deptanému“, „gniavenému“, súvisí so slovesom v Ž. 10:10[326].
269 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
270 Tu možno aj „medzi zástupmi ľudu“, pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 644. Ďalej obdobne.
271 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
272 Al. „jeho správanie“ (al. „konanie“, „počínanie“). Ďalej obdobne.
273 Pozri Gen. 9:5, pozn. 284.
274 D. „ich“, lebo „krv“ je v množnom čísle. Podľa iných sa týka „sužovaných“[276].
275 Pozri Jóba 27:9, pozn. 894.
276 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772, tu skôr v zmysle ako v texte („utláčaných“, „týraných“, „trpiacich“). Podľa čítaného textu tu a obdobne ďalej „tichých“, „pokorných“, pozri Num. 12:3, pozn. 458; porov. Jóba 24:4, pozn. 1132, kde čítaný text je ako tu písaný a naopak; tak je aj v tomto Žalme vo v. 18.
277 Pozri Gen. 16:11, pozn. 756.
278 Al. „*ty*, vyzdvihujúci“ (al. „*ktorý* môžeš[20] vyzdvihnúť“).
279 Tu a ďalej, pravda, jednotné číslo.
280 Zmysel ako v texte („predmet chvály al. velebenia“).
281 Al. „slávu v bránach dcéry Cijjóna, jasať“.
282 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
283 D. „tejto“, možno v zmysle „priam tej“. Ďalej obdobne.
284 Tj. „tajne nastražili“ (Jób 18:10; 31:33, pozn. 132). Ďalej obdobne.

www.biblia.sk

285 Vl. „bola chytená“, ako „je dobyté“ v 1 Kráľ. 16:18.
286 Pozri Deut. 7:25, pozn. 380.
287 Vl. „dielo“ („výsledok činnosti“), no nie ako napr. v Ž. 8:3 a inde[232].
288 Vykladá sa ako „stíšenie“, „uvažovanie“, „rozjímanie“. Inak pozri Ž. 92:3[2135].
289 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
290 Tu a ďalej s predložkou v zmysle ako v texte.
291 Pozri Sud. 3:10, pozn. 179.
292 Tu ide len o písaný text; týka sa len miest takto označených.
293 Pozri Gen. 31:36, pozn. 831; al. „Pýchou zlovoľného sužovaný horí“ (tj. „utrpením“).
294 Tj. „zlovoľní“[296].
295 Pozri Jóba 21:27, pozn. 1041.
296 Al., podľa iných, „sú (tj. „sužovaní“) polapovaní v… *ktoré oni*“ (tj. „zlovoľní).
297 Pozri Gen. 3:6, pozn. 95.
298 Tj., v súvislosti ako v texte[299], „nad splnením (al. „pre“ [al. „za“] splnenie“, al. možno „velebí *Boha* [al. „*svojho boha*“] za splnenie“) svojej túžby“.
299 Al., podľa podaktorých, „velebí (pokrytecky) *Boha* pri žiadostivosti“, tj. „predstiera velebenie Boha, pričom je plný nezriadenej žiadostivosti“ (potom v takomto zmysle[298]).
300 Vl. „odrezávajúceho“ (al. „odtínajúceho“, Jób 6:9; 27:8, pozn. 291), tu v zmysle ako v texte („odrezávajúceho zo všetkého pre seba“).
301 Al. „Hospodinovi sa rúha“.
302 Al. „hrabivý zlorečí (1 Kráľ. 21:10, pozn. 968), rúha sa Hospodinovi“.
303 Pozri 2 Par. 32:26, pozn. 917.
304 Pozri Gen. 3:19 a ďalej, pozn. 485.
305 Al. „za pozdvíhania (al. „ohŕňania“) svojho nosa“.
306 Tj. „vraví“, „si myslí“.
307 Tj. „Boh“, al. „nebude *sa*“[375]. Ďalej obdobne.
308 Vl. „sú stále“ (al. „pevné“).
309 Vl. „spred neho“, tj. „zo stanoviska jeho dohľadu“.
310 Vl. „utláčajúci“, ako napr v Ž. 6:7, pozri Num. 10:9, pozn. 367.
311 Tu aj „všetky jeho ťažkosti“.
312 Výraz pohŕdania al. posmechu; v Ž. 12:5 tiež „soptí *sa* na neho“ (al. „po ňom“[132]), tj. „zlosťou al. nenávisťou“; pozri aj Ž. 27:12[824].
313 Al. „zakolísať“, „zapotácať“, „pohnúť“, tj. „stratiť svoju upevnenosť al. pevné postavenie“, ďalej obdobne.
314 Al. „pokolenia, ktoré *bude*“.
315 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
316 Pozri Num. 5:21, pozn. 220.
317 Al. „útlaku“.
318 Ako „v zálohe“ v Sud. 9:34, tu, pravda, množné číslo. Vo v. 9 sloveso ako tamže v. 32, pozn. 569.
319 Pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
320 Al. „skryte (al. „tajne“) hľadia“, sloveso ako u Jóba 10:13 a ďalej, pozn. 524.
321 Al. „úbohom“, výraz nejasného významu; podľa iných, „bezbrannom“, „bezmocnom“, vl. azda „bezbrannosti“, „bezmocnosti“. Ďalej obdobne.
322 Pozri Jóba 38:40, pozn. 1221, tu a ďalej čosi odlišný príbuzný a súznačný výraz.
323 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
324 Ako „vytiahli“ v Gen. 37:28.
325 Al. možno „jeho“, tj. „jemu al. pre neho nastraženú“. Ďalej obdobne.
326 Vl. „stláča“, tj. azda „aby sa zdal čo najmenším“.
327 Pozri Jóba 9:13, pozn. 471.
328 D. „padne“; možno v zmysle „ktokoľvek al. každý z nich“.
329 Al. „silu“, D. „jeho mocné“ (al. „silné“), tj. vari „pazúry“ al. „tlapy“.
330 Al. „jeho mocou“[329].
331 Al. „smie“.
332 Pozri Num. 23:21, pozn. 896.
333 Tj. „aby si odplatil“[323].
334 Podľa LXX a Vulgaty „aby si ich odovzdal do svojich rúk“, takže vlastne „svojimi rukami uchopil“ a teda „do svojich rúk dostal al. vzal“. Tohto zmyslu sa v podstate pridržajú aj niektoré novšie preklady.
335 Vl. „opúšťa“, ďalej obdobne.
336 Tj. „pokiaľ ide o osiroteného, ty si mu al. jeho“.
337 Al. „zlý“, no nesúvisí s predošlým „zlovoľného“.
338 Tj. azda „či je tak? Vôbec nie, lež ju celkom isto nájdeš“; znenie, ktoré podávam v texte, považujem za najjednoduchší a k hebrejskému textu bez úprav a doplňovaní nejužšie priliehajúci preklad tohto nie celkom jasného miesta, ktoré iní zväčša upravujú v zmysle „vyhľadávaj jeho zlovôľu, až kým ju nebudeš môcť nájsť“ a pod.
339 Tu bez predložky, pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
340 Tj. „budú vyhubené“ (nie vari „samy sa vyhubia“), znenie v texte je zvolené na jednoznačné vyjadrenie skutočnosti, že ide o dokonavé sloveso; inak vari „vyhynú“.
341 Al. možno „kiež počuješ“, ďalej obdobne.
342 Al. „upevňuješ“[13], ďalej obdobne.
343 Tj. „zo zeme pochádzajúci“[345].
344 Al. „pokračovať v“, D. „pridávať[1537] k“. Ďalej obdobne.
345 Al. „smrteľník stupňovať zastrašovanie (potom v zmysle „vyháňanie al. vypudzovanie zastrašovaním“) zo zeme“.
346 Al. možno „practe sa“, „zmiznite“, význam slovesa, ktoré je tu použité, zahŕňa pojem „vyhnanstva“, „vyhostenia“, porov. príbuzné sloveso v Lev. 12:2, pozn. 380.
347 Množné číslo tu možno značí, že je Dávid takto oslovovaný ako predstaviteľ húfu vyhostencov (1 Sam. 22:1n.), no čítaný text, ktorému dávajú prednosť LXX aj Vulgata a väčšina známych mi prekladov novších, má číslo jednotné („uteč“ atď.[346]), takže podľa neho treba následujúce „vtáčiky“ chápať doslovne v jednotnom čísle („vtáčik“).
348 Al. „*na* vaše vrchy“, „*do* vašich vrchov“, pozri Gen. 14:10, pozn. 398. Ďalej obdobne.
349 Pozri Lev. 14:4nn., pozn. 449.
350 LXX a Vulgata miesto „harchem“, „váš vrch“, „vaše

www.nilosyrik.eu

vrchy", čítali „har kemó", „vrch (al. „vrchy") ako" a preložili „na vrch (al. „vrchy") ako vrabec" (LXX „epi ta oré hós strúthion", Vulgata „in montem sicut passer"). Tomuto zmyslu dávajú prednosť aj mnohé novšie preklady, z ktorých podaktoré vkladajú spojku „ako", ale ponechávajú znenie „váš vrch" al. „vyše vrchy" vyššie.

351 Pozri Jóba 3:6 a ďalej, pozn. 543.

352 Tu aj „v úkryte al. skrýši".

353 Vl. „boria", „strhávajú".

354 Pozri Jóba 3:9, pozn. 113.

355 Pozri Gen. 3:16, pozn. 651.

356 Al. „ľudí", ďalej obdobne, pozri Gen. 1:26, pozn. 40.

357 Tu v obraznom zmysle („nešťastia, do ktorých bude voľačím sťaby návnadou vlákaný").

358 Pozri 2 Par. 31:3n., pozn. 1013.

359 D. „víchor žiaru" (al. „pálčivosti"[2]).

360 Pozri Gen. 42:20, pozn. 1148; Jóba 12:20, pozn. 624.

361 Al. „pravdiví", „opravdoví", ďalej obdobne.

362 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.

363 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.

364 Pozri Gen. 11:1, pozn. 328.

365 D. „perou klzkosti" (al. „hladkosti"[2]), tj. „úlisnou al. zvodnou rečou". Ďalej obdobne.

366 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.

367 Al. „klam", „zlobu", pozri Exod. 23:1, pozn. 780. Značí aj „modlu", „nepravého boha".

368 D. „v srdci a srdci", zmysel ako v texte.

369 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.

370 Al. „kiež Hospodin vytína".

371 D. „hovoriaci veľkosti", tj. „velikášstva".

372 Al.[1578] „dokážeme hrdinstvo", „prevládneme".

373 V príčinnom zmysle; D. „od", „z", ďalej obdobne.

374 Al. „drancovanie", „týranie", „násilie *páchané na*", pozri Jóba 5:21, pozn. 252.

375 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

376 Al. „vycíbrené", ako v Ž. 17:3, ďalej obdobne. Pozri Sud. 7:4, pozn. 459.

377 Al. „v taviacej peci", výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

378 Tj. azda „bez zemitých prímesí a ako také preukázané"; podľa iných „na zemi" al. „v tégli (al. „peci") zo zeme", tj. „z hliny".

379 Ako „čistené(ho)" v 1 Par. 28:18; 29:4. Pozri aj Is. 25:6, pozn.1302.

380 Pozri v. 5[276 289].

381 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447; v Ž. 63:6, 90:4 a 119:148 odvodený výraz.

382 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185.

383 Podľa podaktorých, aj LXX a Vulgaty, „nás".

384 Al. „chrániť ho od tohto pokolenia (tj. „odteraz") navždy".

385 Tj. možno „bezstarostne", „spokojne".

386 Tj. „vyvyšujúc[387] nízkosť" („mrzkosť", „ničomnosť").

387 Al. možno „od detí"[67], tj. „zo strany detí", „vyvolávaného al. zavádzaného deťmi".

388 Tu a ďalej vl. „až kam", zmysel ako v texte.

389 Podľa podaktorých „starosti".

390 Tj. azda „v noci čosi očakávať, čo sa vo dne nesplní, a preto zármutok zo sklamania".

391 Vl. „rozsvieť", ďalej obdobne.

392 Opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

393 Porov. Ž. 53.

394 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905; Deut. 32:6, pozn. 816.

395 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.

396 Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048.

397 Ako „spolu" v Ž. 2:2; tu a v Ž. 53:3 čosi odlišný súznačný výraz.

398 Vl. „skysli", ako mlieko.

399 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392, to isté sloveso ako „jedávajú" nižšie.

400 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844; v Ž. 147:9 zmysel ako tam v texte.

401 Znenie „ako by jedli chlieb", uvádzané, možno podľa LXX al. Vulgaty, prevažnou väčšinou známych mi prekladov, sa sotva dá odvodiť z hebrejského textu bez doplňania. Preklad, ktorý v zhode s nemnohými podávam v texte, dáva, nazdám sa, dobrý zmysel, vyjadrujúc ľahostajnosť „pôsobcov mrzkosti" k osudu „zožieraných"; porov. Gen. 37:25.

402 Možno v zmysle „usporiadúvajú hostiny", „hovia si na hostinách", pozri Gen. 43:25 a porov. v. 16 tamže, pozn. 1184; podobne tam aj kap. 18, vv. 5 a 7n.; 1 Sam. 28:22, 24.

403 Tj. „nedbajú naň"; dá sa, pravdaže, chápať aj v zmysle „nevzývajú", ako v Ž. 17:6 a inde, ktorý väčšina známych mi prekladov aj tu uprednostňuje, no nazdám sa, že znenie v texte sa lepšie hodí k pojmu „hostiny", zahrnutému vari v predošlom výraze[402].

404 Al. „Vtedy", „potom", tj. „raz". Ďalej obdobne podľa textovej súvislosti.

405 D. „hrôzou", „zdesením".

406 Al. „vyľakajú", „rozochvejú", ďalej obdobne.

407 Tu v zmysle „medzi ľudmi istého druhu al. voľačím vyznačenými".

408 „medzi spravodlivými ľudmi".

409 Tu aj v takomto zmysle („pôsobiť sklamanie al. hanbu z ich nesplnenia").

410 Al. „predmetom spoliehania" (al. „dôvery"), výraz odvodený od slovesa v Ž. 2:12 a ďalej[65].

411 D. „Kto môže[20] dať", ďalej obdobne.

412 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.

413 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1079 a 1080.

414 Pozri 2 Sam. 22:24, pozn. 879.

415 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.

416 Vl. „nechodí" (nie ako vo v. 2), „neobchádza", „nepobieha", no toto sloveso sa spravidla používa o „chodení" atď. za istým účelom, často nežiadúcim, napr. klebiet, ako tu a v 2 Sam. 19:28, vyzvedačstva v Gen. 42:9 a pod.

417 Pozri Jóba 19:14, pozn. 911; tu. možno „suseda". Ďalej v zmysle ako v texte.

418 Vl. „svojho".

419 Pozri 1 Sam. 15:9, pozn. 624.

420 Al. „zamietaný", sloveso ako „zavrhovať" u Jóba 5:17, pozn. 243. Ďalej obdobne.

www.miloslovik.eu

421 Pozri Exod. 20:12, pozn. 460.
422 Vl. „na spôsobenie zla“, tj. „sebe“.
423 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
424 Tj. „neodvoláva“; v Ž. 16:4 to isté sloveso, al. „zamenili (tj. „Hospodina“) *za* iného“.
425 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
426 Pozri Deut. 23:19, pozn. 859.
427 Výraz nejasného významu, podľa niektorých „báseň“ al. „zlatý klenot“.
428 Tak podľa starých prekladov; hebrejský text je tu zrejme porušený, lebo uvádza znenie „povedala si“, ktoré nedáva zmyslu, iba ak s doplnením „moja duša“, ako mnohí robia.
429 Tj. „v zemi prísľubu“; al. možno „na zemi“ („nie v nebesiach“). Ďalej obdobne.
430 Tj. „hodní“, znenie v texte významove lepšie zodpovedá výrazu v pôvodine[220] (tu v zmysle „vzácni“, „významní“, „vážení“), ale rovnako umožňuje, hoci je vari v takomto spojení menej obvyklé, v preklade vyjadriť skutočnosť, že dotyčný výraz je (v SZ len tu a u Jer. 25:34nn., pozri tam pozn. 911) v tzv. viazanom stave, ktorý v hebrejčine dodáva nasledujúcemu podstatnému menu postavenia všeobecne zodpovedajúceho 2. pádu, hoci sa to v preklade často musí vyjadriť inak[113].
431 Pozri 1 Sam. 15:22, pozn. 633.
432 Všetky známe mi iné preklady opomínajú viazaný stav[430] výrazu vyššie[220] a podávajú toto miesto spravidla v znení „vzácni; v nich je všetko moje zaľúbenie“.
433 Pozri Jóba 9:28, pozn. 493.
434 D. „ich“.
435 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
436 Tj. „bohom“.
437 Sloveso ako „nalial“ v Gen. 35:14.
438 Tj. „nepravých bohov“.
439 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
440 Tj. „od ich krvavých obetí“, „liatych obetí pri nich konaných“.
441 Vl. „údelu“ (nesúvisí s „podielom“ vyššie), ako napr. „podielu“ v Deut. 10:9, tu v zmysle „na mňa pripadajúcim podielom“. Ďalej obdobne.
442 D. „Podielom môjho dedičstva a mojej čaše“.
443 Al. „pevne držíš“, možno „zaisťuješ“, aby sa nestratil. Ďalej obdobne.
444 Tj. „lósom určený podiel“, pozri Num. 33:54.
445 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123.
446 Vl. „v príjemnostiach“ (Jób 36:11), tj. „šťastlivo“, „priaznivo“, v. 11[457] a ďalej obdobne.
447 Vl. „krásnym sa stalo (al. „ukázalo“) dedičstvo pre mňa“, opis v texte azda lepšie vystihuje zmysel tu použitej predložkovej väzby.
448 Pozri Gen. 9:26, pozn. 409.
449 Tj. „pred *seba* postavujem“ („ako svoju smernicu“); V Ž. 18:33 (tam vari vl. „stavajúc [al. možno „prirovnávajúc“] moje nohy k jeleniciam“) a ďalej zmysel ako v texte tam.
450 Tu v tomto zmysle; nie ako „dušu“ vo v. 10 a inde.
451 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
452 Pozri Deut. 11:2, pozn. 88.
453 Pozri Jób 17:14, pozn. 852.
454 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
455 Vl. „s tvojou tvárou“, tj. azda „radosťou spojenou s blízkosťou tvojej tváre“. Ďalej obdobne.
456 Al. „nasýtenie“, „sýtosť“.
457 Al. „milé (al. „príjemné“) *veci*“.
458 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 515.
459 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
460 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
461 Al. „môj (v zmysle „mňa sa týkajúci“[2365]) rozsudok al. súd“.
462 Tu sa dá chápať ako príslovka; al. „tvoje oči (al. možno „kiež tvoje oči“) pozorujú (al. „prezerajú“, „rozpoznávajú“) poctivosť“ (al. „správnosť“, „úprimnosť“).
463 Al. „vyšetroval“, „preskúmaval“, „navštevoval“, „zaujímal si sa“.
464 Al. „myslenie“, „úmysel“; v Ž. 31:13 a ďalej sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený.
465 Tj. „nepredstihuje“, „nepredbieha“; v Ž. 18:12 zmysel ako v texte tam[530].
466 Al. „pôsobení“, „skutkov“, „prác“, súvisí s „činnosť“ v Ž. 9:16[287].
467 Al. „podľa slova“.
468 Tj. „aby som sa ich vystríhal“.
469 Tj. „stopách kolies voza“, inak možno „šľapajami“; ďalej obdobne.
470 Vl. „kroky“, no nie ako „kročají“ vyššie; tu zmysel ako v texte.
471 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610.
472 Tu v tomto zmysle.
473 D. „záchranca na tvoju pravicu sa spoliehajúcich“, opis v texte pre zretelnosť.
474 Pozri Jóba 27:7, pozn. 1212.
475 Al. „láskavosti, vysloboditeľ… spoliehajú, od (al. „z“) *moci* odporcov“.
476 Al. možno „láskavosti, záchranca (al. „vysloboditeľ“) v tvoju pravicu sa pred odporcami utiekajúcich“.
477 D. „zrenicu, dcéru“.
478 D. „toto“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
479 Pozri Sud. 5:27, pozn. 360.
480 D. „v duši“, zmysel ako v texte.
481 Al. „mojimi smrteľnými nepriateľmi – zavádzajú proti mne“.
482 Pozri 2 Kráľ. 6:14, pozn. 316.
483 D. „jeho“, zmysel ako v texte.
484 D. „Zavreli… v svoj tuk“, tj. „tuk pokrývajúci vnútornosti“, Lev. 3:3, ako sa zatvárajú dvere, porov. napr. Jóba 3:10, takže teda „zavreli dvere tuku za svojimi vnútornými citmi“, „stali sa neciteľnými, nemilosrdnými“. Porov. Deut. 32:15; Jóba 15:27.
485 Al. „v nadutosti“ (al. „pýche“, „namyslenosti“). V Ž. 89:9 a 93:1 zmysel ako tam v texte.
486 Tj. „v našich kročajach“, „vystriehli naše kročaje a“.
487 Podľa čítaného textu „nás“.
488 Mnohí chápu v zmysle „na povalenie *mňa* al. *nás*“.
489 Tj. vari „aby sa nemuseli dívať na moje al. naše utrpenie a neboli pohnutí k súcitu“.

www.milosavlevik.eu

490 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
491 Pozri Deut. 23:4, pozn. 828, tu v nepriateľskom zmysle[517].
492 Pozri Sud. 11:35, pozn. 636.
493 Al. „zachráň (porov. 1 Sam. 19:11, pozn. 764, kde však je použité iné sloveso podobného významu[673]) svojím mečom moju“, Ž. 18:2 a ďalej obdobne.
494 Al. „daj mojej duši uniknúť pred zlovoľným – tvojím mečom“. V. 14 obdobne.
495 Pozri Deut. 2:34, pozn. 166.
496 Al. „z tohto veku“, „pozemských vecí“, ďalej obdobne.
497 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
498 Al. „pokladom“, „svojimi dobrými vecmi“[16], vl. „*čímsi* ukrývaným al. uchovávaným“[810].
499 Vl. „nasycovaní“, „presycovaní“; inak „majú hojne detí“, potom vl. „sú nasycovaní deťmi“, no záver verša je, zdá sa, v súlade skôr so znením uvedeným v texte.
500 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178, ďalej obdobne; porov. Num. 15:34, pozn. 683. Iný tvar tohto slovesa je v Ž. 125:3; v Ž 23:2[718] a 116:7[2428] sú výrazy od neho odvodené.
501 Pozri Exod. 20:4, pozn. 660; Num. 12:8, pozn. 467; nie ako „podoba“ tu vo v. 12.
502 Pozri 2 Sam. 22.
503 Pozri Deut. 4:31, pozn. 264.
504 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[503] odvodený; tu v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu, zmysel ako v texte; ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
505 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
506 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
507 Iný výraz ako v Ž. 17:7 a inde[73], odvodený od dotyčného slovesa[493].
508 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
509 Pozri 2 Sam. 22:3, pozn. 848; netýka sa miest bez tohto označenia.
510 Pozri 2 Sam. 22:4, pozn. 850.
511 Tj. „putá“.
512 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
513 Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 852.
514 Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 853.
515 Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 854.
516 Pozri 1 Sam 16:14, pozn. 666.
517 Pozri 2 Sam. 22:6, pozn. 857.
518 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
519 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.
520 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
521 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
522 Pozri Exod. 23:5, pozn. 736.
523 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
524 Al., podľa iných, „letom sa prihnal“, „prudko priletel“.
525 Ako v Ž. 1:4 a ďalej, ten istý výraz je „dych“ (tu vo v. 15 a ďalej, pozri Gen. 6:17, pozn. 226) a „duch“ al. „Duch“ (Ž. 31:5; 51:11 a i.).
526 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895; Lev. 23:34, pozn. 750.
527 Pozri Jóba 22:14, pozn. 1075.
528 Pozri Deut. 33:26, pozn. 1284; Jóba 36:28, pozn. 1553.
529 Pozri 2 Sam. 22:13, pozn. 862; sloveso je tu vo v. 28.
530 Tj. „pominuli“, „rozišli sa“.
531 Pozri 2 Sam. 22:13, pozn. 863.
532 Pozri 1 Sam. 1:6 a ďalej, pozn. 18.
533 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
534 Tj. „blesky“, porov. Ž. 76:3[1839].
535 Pozri 2 Sam. 22:15, pozn. 866.
536 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482 a porov. Deut. 2:15, pozn. 144.
537 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 869.
538 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 871.
539 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
540 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
541 Al. „prejavili“, toto sloveso je tu súčasťou prekladu slovesného tvaru, v pôvodine nasledovného, „ukázali (al. „stali“, „prejavili“) sa silnými“ (al. „silnejšími“), ktorého zmysel je v hebrejčine vyjadrený jediným slovom („amcú“[543]); v Ž. 51:4 a 142:6 obdobne, inde je v preklade Žalmov toto číslo poznámky odkazom na pozn. 244 v 1 Sam. 4:9 a ďalej.
542 Pozri Deut. 31:6, pozn. 1089.
543 Pozri 2 Sam. 22:18, pozn. 874.
544 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1088.
545 Netýka sa súbežného miesta v 2 Sam. 22:19.
546 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
547 Pozri 2 Sam. 22:23, pozn. 877.
548 Pozri Exod. 12:14, pozn. 388.
549 Vl. „s ním“, „pri ňom“, iná predložka ako v súbežnom mieste 2 Sam. 22:24, tá istá ako tu vo vv. 25n.
550 Pozri 2 Sam. 22:24, pozn. 880.
551 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
552 Pozri 2 Sam. 22:26, pozn. 881 (tu sa týka slovesa, ktoré sa tam spomína).
553 Pozri 2 Sam. 22:26, pozn. 882.
554 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
555 Pozri 2 Sam. 22:26, koniec verša, pozn. 879.
556 Pozri 2 Sam. 22:27, pozn. 883.
557 Pozri Deut. 32:5, pozn. 1115.
558 Pozri 2 Sam. 22:27, pozn. 885.
559 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
560 Pozri 2 Sam. 22:30, pozn. 888.
561 Pozri Num. 5:20, pozn. 219.
562 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
563 Pozri 2 Sam. 22:33, pozn. 894; netýka sa slova „robiac“ vo v. 33.
564 Pozri 2 Sam. 22:34, pozn. 896.
565 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
566 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
567 Pozri 2 Sam. 22:35, pozn. 897.
568 Pozri 2 Sam. 22:35, pozn. 898.
569 Al. „posilňovala“ (Gen. 18:5 a j.), ďalej obdobne.
570 Al. „miernosť“, „tichosť“, „jemnosť“.
571 Pozri Gen. 32:10, pozn. 852.
572 Pozri 2 Sam. 22:37, pozn. 900.
573 Iný výraz ako v Ž. 17:5, 11.
574 Pozri 2 Sam. 22:37, pozn. 901.

www.miloslovik.eu

575 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
576 Pozri 2 Sam. 22:37, pozn. 902.
577 Pozri Num. 24:8, 17, pozn. 928; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1204.
578 Pozri Exod. 15:7, pozn. 507.
579 iné sloveso ako v Exod. 15:7.
580 Pozri 2 Sam. 22:41, pozn. 907.
581 Pozri Jóba 23:17, pozn. 312, zmysel ako v texte tu; ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
582 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 908.
583 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 909.
584 Al. „pred vetrom", D. „na tvári (al. „pred tvárou") vetra". Ďalej obdobne.
585 Al. „vyhadzoval", „vylieval", „vykydával".
586 Ako „zvada" v Gen. 13:7, množné číslo. Ďalej obdobne, niekde číslo jednotné.
587 Pozri 2 Sam. 22:44, pozn. 912.
588 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
589 Pozri 2 Sam. 22:44, pozn. 913.
590 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
591 Pozri Deut. 33:29, pozn. 1291, tu iný tvar rovnakého významu.
592 Al. „ochabovať", „slábnuť", pozri Exod. 18:18, pozn. 621.
593 Al. „trasením", „bázňou".
594 D. „budú sa chvieť" atď.[593], zmysel ako v texte.
595 Pozri 2 Sam. 22:46, pozn. 916 (len poslednú vetu) a pozn. 917; preklad Vulgaty na tomto mieste znie „claudicaverunt a semitis suis", „krívali od (al. „zo") svojich chodníkov" (al. „ciest"), podobne LXX, „echólanan apo tón tribón autón", lebo miesto „mimmisgeróthéhem" čítali[2007] „mimmsillóthéhem".
596 Predložková väzba táže ako v 2 Sam. 22:48, pozn. 918, no tu je oproti onému miestu použité v dotyčnom význame sloveso „dávar", „hovoriť", „vyslovovať (sa)", v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu a v Ž. 47:3, použitie ktorého na týchto miestach sa azda dá pochopiť v zmysle „porúča al. slovom donucuje skloniť sa popod mňa".
597 D. „muža násilia"[215] (2 Sam. 22:49, pozn. 920, no tu je „násilie" v čísle jednotnom).
598 Pozri 2 Sam. 22:50, pozn. 921.
599 Pozri 2 Sam. 22:51, pozn. 923, okrem zmienky o čítanom texte.
600 Množné číslo tu aj v zmysle „mnohé vyslobodenia". Ďalej obdobne.
601 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
602 Pozri Gen. 1:6nn., pozn. 10.
603 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
604 Al. „deň (ku) dňu", ďalej obdobne.
605 Al. „prýštiť", „tryskať", „prekypovať", ďalej obdobne.
606 Pozri Jóba 32:6, 10, pozn. 734.
607 Al. „znalosť", „poznanie", al. možno „vyjavuje poučenie", tj. „skutočnosti slúžiace na nadobudnutie vedomosti" atď.
608 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
609 Mnohí chápu v zmysle „ich zvuk nebol počutý", tj. „nejde o prirodzeným sluchom vnímateľnú reč a slová". No záporná častica „beli", tu použitá, má v istom zmysle vzťažný význam opravňujúci k chápaniu, ktoré som spolu s inými, aj s LXX a Vulgatou, v texte uprednostnil. Súhlasí s ním aj v. 4; porov. tiež Rim. 1:19n.
610 D. „ich šnúra", tj. „na meranie", hebr. „kau", pozri napr. 1 Kráľ. 7:23, tu v zmysle ako v texte („vymeraná oblasť al. obor"). LXX tu čítali „kól", „zvuk", a tak aj preložili („fthongos"); toto znenie sa cituje v Rim. 10:18. Podobne Vulgata („sonus").
611 Vl. „vyšiel"[460].
612 Pozri Jóba 4:2, pozn. 157.
613 Vl. „okraji", ako vo v. 6, D. „konci". V Ž. 48:10 a 65:5 príbuzný súznačný výraz.
614 Tu v zmysle „oblasti vnútri okrajov", „okrajmi al. koncami uzavretej al. vymedzenej".
615 Pozri v. 1.
616 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
617 Al. „krytu", „prístrešku", výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len u Is. 4:5 a Jóéla 2:16.
618 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
619 Pozri Num. 33:2, pozn. 1077; 2 Par. 32:30, pozn. 1061, tu a ďalej zmysel ako v texte, v Ž. 75:6 značí svetovú stranu („východ").
620 Pozri 1 Sam. 1:20, pozn. 48, tu v zmysle ako v texte; nesúvisí s „beh" vo v. 5.
621 Al. „obnovuje", pozri Rúth 4:15, pozn. 173.
622 Al. „nevedomého", „neučeného", ďalej obdobne.
623 Výraz odvodený od slovesa v Ž. 8:4[234], tu a ďalej zmysel ako v texte. V Ž. 109:8 „úrad", „úkol", „dozor", pozri Num. 3:36, pozn. 112.
624 Pozri Jóba 11:4, pozn. 549; tiež „jasný", no nesúvisí s nasledovným „rozjasňuje".
625 Vl. „stojí".
626 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1274.
627 Al. „kvapkajúceho".
628 Al. „vystríhať", „je nimi poúčaný" (al. „vystríhaný").
629 Al. „pochybenia z nedopatrenia" (al. „prehliadnutia", „omylu").
630 Al. „kto ich rozpoznáva" (al. „pozoruje"), ďalej obdobne.
631 Pozri Jóba 9:28, pozn. 494.
632 Pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735.
633 Al. „pyšnými", „nadutými", „úmyselne (al. „svojvoľne") hrešiacimi". Ďalej obdobne.
634 Vl. „na blahovoľné prijatie", pozri Lev. 1:3, pozn. 11.
635 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809.
636 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
637 Tj. „na záchranu al. vyslobodenie", sloveso súvisiace so „záštitou" v Ž. 9:9[267]; porov. iný tvar toho istého slovesa u Jóba 5:11 („posadzovanie… na vyvýšeniny").
638 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
639 Vl. „kiež zo svätyne posiela tvoju".
640 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
641 Tj. „ako tučnú (tj. „hodnotnú") prijíma".
642 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
643 Možno chápať v zmysle „tebou spôsobenom" al. „vyslobodení teba".
644 Al. „žiadosti", „prosby".

www.mojabiblia.sk

645 Al. „vždy (al. „zakaždým“) vyslobodzuje“, ďalej obdobne.
646 Al. „hrdinskými činmi“, „hrdinstvami“, pozri Sud. 5:31, pozn. 376. Ďalej obdobne.
647 Pozri Jóba 5:4, 11, pozn. 211.
648 V zmysle „s chválou al. honosením sa“.
649 Pozri Jóba 4:4, pozn. 162.
650 Vl. „vyslobod“, v texte opis, lebo sloveso je tu bez predmetu.
651 Al. „zadržal“ (Gen. 30:2; Jób 20:13). Ďalej obdobne.
652 Al. „vychádzaš mu v ústrety“, tu v priaznivom zmysle, porov. aj Jóba 3:12, pozn. 121.
653 Al. „hojným požehnaním“[2].
654 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
655 Al. „takže“.
656 Al. „sa nemôže vykývať“.
657 Al. „lebo kráľ… a v láskavosť Najvyššieho – nevykyvuje sa“, „ak kráľ dôveruje v Hospodina, potom sa láskavosťou Najvyššieho nevykyvuje“.
658 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
659 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
660 D. „pecou ohňa“.
661 Tj. vl. „obsahom ohnivej pece“, „ohnivou pecou so všetkým, čo v nej horí“.
662 Tvar slovesa ako v 2 Sam. 17:16, pozn. 701.
663 Al. možno „napriahli“, „na teba zvrhli“ (al. „nahrnuli“).
664 Vl. „môcť“, tj. „vykonať ho“.
665 Vl. „plecami“[18], tu zmysel ako v texte (možno „lopatkami“[16]; porov. aj Gen. 48:22, pozn. 1306, a 1 Sam. 10:9, pozn. 441, kde je použitý ten istý výraz).
666 Vl. „robiť chrbtom“, tj. „aby si videl len ich chrbát a tak aby sa v tvojich očiach sťaby stali púhym chrbtom“.
667 Tj. azda tých, ktorí nebudú stačiť utiecť.
668 Nesúvisí so „zamerali“ vo v. 11.
669 Tj. „Jelenica úsvitu“.
670 Pozri Jóba 3:24, pozn. 151; vo v. 13 a ďalej odvodené sloveso.
671 Al. „ukľudnenia“, „upokojenia“.
672 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175; nesúvisí s „kriku“ vo v. 1.
673 Al. „unikli“ (Sud. 3:29; Jób 1:15–17), no nie ako v Ž. 17:13[493]. Ďalej obdobne.
674 Pozri Exod. 25:4, pozn. 850.
675 Tu vl. „predmet potupy“, ďalej obdobne.
676 Tu iný tvar v podstate toho istého významu.
677 Tj. „pošklabujú sa trhavými pohybmi pier“.
678 Prejav výsmechu a pohŕdania (Ž. 109:25; 2 Kráľ. 19:21; Jób 16:4).
679 Pozri Jóš. 10:18, pozn. 404.
680 Al. „naplnil ma dôverou“, „dal mi bezpečne spočívať“, tu tvar dotyčného slovesa[97] takéhoto zmyslu.
681 Pozri Sud. 5:22, pozn. 349.
682 Al. „staršie býky“, kým predošlé „býky“ značí mladšie kusy; tu, pravdaže, oboje v prenesenom zmysle. Ďalej obdobne v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
683 Sloveso ako v Gen. 10:5, pozn. 310.
684 Ako „roztápalo sa“ v Exod. 16:21.
685 Pozri Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
686 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203, tu zmysel ako v texte.
687 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
688 Tu len na tomto mieste sa v SZ vyskytujúci tvar dotyčného slovesa, zmysel ako v texte.
689 Iný výraz ako napr. u Jóba 6:30 a ďalej; podľa LXX a Vulgaty „hrdlo“, no je to dvojné číslo výrazu preloženého „koristi“ v Num. 31:11 a ďalej, v tejto súvislosti však nadobúdajúceho význam „čeľuste“ („to, čím šelma korisť uchvacuje“); tu zmysel ako v texte.
690 Pozri Jóš. 6:3, pozn. 207; Jób 19:6, pozn. 893.
691 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362; Num. 16:5, pozn. 6.
692 Vl. „vyhĺbili“, „preryli“, porov. Ž. 40:6, sloveso ako „vykopal“ v Ž. 7:15, hebr. „káráh“, tu v niektorých starších rukopisoch uvádzané v znení „káarú“ (3. os. mn. č. jeho odchylného tvaru „káar“). Ten istý zmysel má znenie LXX („oryxan“) a Vulgaty („foderunt“) a iných starých prekladov; no masóretský text podáva znenie „káari“ (porov. Jóba 19:28, pozn. 938; príponu „-ú“ vyjadruje tá istá spoluhláska ako „-ó“), „ako lev“ (ako Is. 38:13), ktoré v danej súvislosti nedáva jasného zmyslu. Podaktorí iní tento tvar odvodzujú od slovesa „kúr“, len tu sa v SZ vyskytujúceho a v podstate súznačného, v zmysle ako v texte.
693 D. „a hľadia“ (al. „dívajú sa“), no nasledovná predložková väzba dodáva tomuto slovesu význam ako v texte.
694 D. „moju“, ďalej obdobne.
695 Vl. „jedinú“ (Gen. 22:2), nesúvisí s „opustil“ vo v. 1, ďalej obdobne; tu (nie všade ďalej) sa dá chápať aj doslovne („jedinú“, tj. „nenahraditeľnú“).
696 Pozri Num. 23:22, pozn. 900, tu množné číslo.
697 Pozri Exod. 33:1, pozn 1134.
698 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
699 Vl. „Majúci v úcte“[59], odvodené prídavné meno, ďalej obdobne.
700 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
701 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
702 Pozri Num. 22:3, pozn. 832; tu skôr v takomto zmysle („posvätnú hrôzu“).
703 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
704 Tu v zmysle „bude výsledkom al. dôsledkom al. plodom toho, že som smel byť s tebou al. v tvojej blízkosti al. že si bol so mnou“.
705 Vl. „Hospodina budú velebiť vyhľadávajúci ho“, znenie v texte je hádam zreteľnejšie.
706 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
707 Al. možno „Najedia sa“, „zajedia“, „dajú sa jesť“, iný tvar ako „budú jesť“ vo v. 26.
708 Tj. „blahobytní“, „bohatí“, „mocní“. Ďalej obdobne.
709 Al. „skláňať“, no nesúvisí s „klaňať sa“ vyššie; tiež „kľakať“. Ďalej obdobne.
710 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
711 Tj. možno „ich“, al. vôbec „voľajaké neskoršie“, podľa LXX a Vulgaty „moje“.
712 Tj. „po nich“; táto poznámka neplatí, ak sa dá prednosť nižšie[713] uvedenej obmene.

www.milosrdnyotec.eu

713 Al., podľa iných, „slúžiť; bude (tj. „semä“) Pánovi pričitované za pokolenie; (31)budú prichádzať a“.
714 Al. možno „dokázal“, „preukázal“; inak „narodiť, lebo *on ho* vytvorí“.
715 Al. „dáva mi (pohodlne) spočinúť“, pozri Gen. 29:2; 49:14, pozn. 1329, tu iný (v Ž. 104:22 ten istý) tvar toho istého slovesa.
716 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
717 Pozri Exod. 15:13, pozn. 518.
718 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343; Num. 10:33, pozn. 384; al. „upokojenia“, 2 Sam. 14:17, pozn. 592).
719 Vl. „obnovuje“, „napráva“.
720 Al. „správnymi kołajami“.
721 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
722 Pozri Jób 3:5, pozn. 102.
723 Al. „keď“, „ak“.
724 Pozri Num. 21:18, pozn. 810.
725 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
726 Sloveso ako v Gen. 37:35, pozn. 179; týka sa len miest takto označených.
727 Tu „prestieraš“, „pristrojuješ“.
728 Tu v zmysle ako v texte („namastil“).
729 Al. „pretekanie“.
730 Al. „sprevádzať“, no nie ako vo v. 2.
731 Tj. „navždy“.
732 Al. „budem sa… vracať“.
733 Podľa LXX a Vulgaty „aby som… býval v dome“. V podstate v tomto zmysle podávajú toto miesto aj mnohé novšie preklady, aj preklad prof. Roháčka.
734 D. „a bývajúci na ňom“, opis v texte pre zreteľnosť.
735 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
736 Tj. „Kto je nevinných dlaní a rýdzeho srdca“, v texte doslovný preklad. Ďalej obdobne.
737 Al. „kto nebaží (al. „netúži“) po“.
738 D. „ku (al. „za účelom“) klamu“, tj. „aby tým vyslovil al. uskutočnil klam“ atď.[123]
739 Nesúvisí s „hľadajúcich“ nižšie.
740 Tj. „národ al. ľud Jákób“, ďalej obdobne; mnohí prekladajú „tvoju tvár, Jákób“; tj. „tvár Jákóba“, čo síce gramaticky pôvodine zodpovedá, no nie, povedal by som, podľa zmyslu. LXX a Vulgata tu uvádzajú znenie „tvár Boha Jákóba“ a podaktoré novšie preklady, možno podľa nich, tu dopĺňajú text slovom „Bože“ a prekladajú „tvoju tvár, *Bože* Jákóba“.
741 Tj. možno „vrchné zárubne“; iní chápu doslovne v básnickom zosobnení brán.
742 Al. „odveké“, „dávnoveké“.
743 Vl. „vchody“, pozri Gen. 6:16, pozn. 220, ďalej obdobne, tu v zmysle ako v texte.
744 D. „vchody veku“ (al. „večnosti“)[142 339].
745 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
746 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
747 Začiatočné písmena vv. 1–21 a druhej poloviny v. 5[752] tohto žalmu sú v pôvodine v poriadku hebrejskej abecedy, okrem v. 18, ktorý miesto písmena „kóf“ (v abecede po „cádé“), začína po ňom nasledujúcim „réš“, ktorým začína aj v. 19. Ďalej obdobne.
748 D. „každý“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
749 Pozri Jóba 6:19, pozn. 319.
750 Pozri Jóba 6:15, pozn. 307; tu a ďalej v Žalmoch spravidla v zmysle „voči Bohu“.
751 Vl. „šliapať“, ako napr. Deut. 11:24; Jóš. 1:3, tu iný tvar v zmysle ako v texte; dá sa povedať aj „veď ma“. Ďalej obdobne.
752 Táto spojka (=litera „váu“) v masóretskom texte chýba; abecedný sled je ňou doplnený podľa 4 rukopisov a starých prekladov.
753 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
754 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193.
755 Pozri Gen. 46:28, pozn. 1258; Exod. 15:25, pozn. 1219.
756 Al. „hriešnikov poúča (nie ako „vyučuje“ vo v. 9) o ceste“[5]. Ďalej obdobne.
757 Tu v tomto zmysle („dbajú“, „sú bedliví“), ďalej obdobne.
758 D. „vernosťou hľadiacim si“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
759 Al. „hoci“.
760 Vl. „hojná“, „početná“, „rozsiahla“, ďalej obdobne.
761 D. „tento“, ďalej obdobne.
762 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
763 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280; v Ž. 105:43 a 106:5, 23 odvodený výraz.
764 Al. možno „*ktorú mu* vyvoľuje“.
765 Vl. „nocuje“, ďalej obdobne.
766 Al. „v blahobyte“ (Jób 20:21, pozn. 979), ďalej obdobne; no nesúvisí s „blaho“ v Ž. 1:1 a ďalej.
767 Sloveso ako v Gen. 15:4, pozn. 416.
768 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1320; Jóba 29:4, pozn. 725.
769 Tu aj „tajomstvo Hospodina“.
770 Al. „upovedomenie“ („aby boli s ňou oboznámeni al. o nej upovedomení“).
771 Al. „Obzri sa na mňa“, ďalej obdobne, pozri Exod. 2:12; 7:23, pozn. 230.
772 Vl. „Rozšírili“[87], tj. azda „moji nepriatelia al. protivníci“, al. možno aj „rozšírili al. rozhojnili“, tj. „útrapy“ nižšie[773]. LXX a Vulgata a (možno podľa nich) všetky známe mi novšie preklady toto miesto podávajú v zmysle „rozhojnili al. rozšírili sa“, tj. „úzkosti“, hoci v hebrejčine dotyčné sloveso v tomto tvare má všade inde prechodný význam, ako som sa ho pokúsil vyjadriť v texte.
773 Ako „úzkosť“ (tu, pravda, množné číslo) u Jóba 15:24, nie ako tu vo v. 17[636].
774 Vl. „odpusť[100] všetky moje hriechy“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
775 Al. „násilnou“.
776 D. „nenávisťou krutosti“ (al. „násilnosti“)[215].
777 Pozri Jóba 33:3, pozn. 5.
778 Vl. „vykúp“, no tu skôr v prenesenom zmysle ako v texte. Ďalej obdobne, v Ž. 111:9 a 130:7 odvodené podstatné meno; pozri Exod. 8:23, pozn. 261.
779 Al. možno „že“.
780 Tj. „dať sa otriasť v svojej bezúhonnosti a dôvere“.
781 Pozri Exod. 15:25 a ďalej, pozn. 587. V Ž. 95:9 zmysel ako tam v texte.

www.biblickyslovnik.eu

782 Al. „prázdnymi“, „lživými“.
783 D. „ľuďmi márnosti“[367].
784 Vl. „skrývanými“, „skrývajúcimi sa“; tiež „záludnými“, „úskočnými“.
785 Tj. azda „do ich spoločnosti“, al. „schádzať sa“.
786 Pozri Gen. 20:5, pozn. 529.
787 Vl. „tvoj oltár… obíść“, tu zmysel ako v texte, to isté sloveso ako „sa obracia“ v 2 Sam. 14:24 a „obrátť“ v 2 Kráľ. 9:18; prostý 4. pád, ktorý je tu použitý, môže rovnako ako predložkové väzby v citovaných miestach vyjadrovať smer.
788 Pozri Nech. 8:15, pozn. 374.
789 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.
790 Pozri 1 Sam. 2:29, pozn. 160.
791 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
792 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
793 Al. „nezachvacuješ“, „neodnímaš“, „nezoberáš“ (1 Sam. 15:5, pozn. 285).
794 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
795 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.
796 Al. „hanebnosť a ktorých“.
797 V prenesenom zmysle („v úprimnosti al. poctivosti“, porov. Ž. 5:8), ďalej obdobne.
798 Iný výraz ako v Ž. 22:22[698], ale príbuzný a v podstate rovnakého významu. Vyskytuje sa v SZ len tu a v Ž. 68:26; aj tam v množnom čísle.
799 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55.
800 Pozri 2 Sam. 22:33, pozn. 892; v Ž. 28:8 a ďalej zmysel ako v texte tam.
801 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
802 Tj. „čo sa mňa týka“; tak sa možno dá chápať aj „ja“ v Ž. 89:47.
803 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
804 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
805 Al. „dôveryplný“, vl. „dôverujúci“; inak „ja v toto dôverujem“.
806 Al. „hľadenie na“, ďalej obdobne.
807 Al. „ľúbezność“, „pôvab“, „vľúdność“.
808 Al. „rozjímanie“, „spytovanie“, pozri Lev. 27:33, pozn. 970.
809 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
810 Pozri Ž. 17:14[498]; Jóba 10:13, pozn. 524.
811 Al. „utajiť ma v tajnosti“, ďalej obdobne.
812 Pozri Deut. 6:14, pozn. 333.
813 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212.
814 Al. tiež „Hospodinovi spievať a pri speve hrať“. Ďalej obdobne.
815 Toto je, nazdám sa, najjednoduchší a k hebrejskému textu najužšie priliehajúci zo všetkých známych mi prekladov tohto miesta, ktorý nachádzam jedine v Karafiátovej revízii českého kralického textu. Iní robia „moje srdce“ podmetom a „tebe“ vzťahujú k Hospodinovi („k tebe al. o tebe *hovoriac* al. pred tebou *si* moje srdce pripomínava[96] *tieto tvoje slová*“, „od teba[67] *je to, čo si* moje srdce pripomínava“[96], a pod.), nie bez vkladania dopĺňajúcich a vysvetľujúcich slov.
816 Pozri Jóba 24:4, pozn. 459.
817 Al. možno „mojím pomocníkom“, Ž. 35:2 obdobne[975].
818 Al. „Keby ma opustili“.
819 Al. „Lebo (al. „síce“) ma opustili… a*le*“.
820 Al. „ma prijať“, „*si* ma pribrať“.
821 Al. „ľubovôli“, „svojvôli“.
822 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
823 D. „svedkovia lži“ (al. „klamu“), ďalej obdobne, iný výraz ako v Ž. 4:2 a ďalej[91].
824 V preklade je mienené množné číslo („tí, ktorí soptia“), v pôvodine je číslo jednotné v hromadnpm zmysle; netýka sa predošlého „svedkovia“. Ďalej obdobne.
825 Tu aj „zlobou“, „zlosťou“, „nenávisťou“.
826 Al., podľa iných, „túžiaci (al. „dychtiaci“)[375] *po* násilí“.
827 Vl. „Keby som neveril“, obdobne ako v Ž. 106:24, no tu a v Ž. 106:12 je sloveso v spojení dodávajúcom mu významového odtieňa ako v texte.
828 Tu iné sloveso ako vo v. 4, no zmysel rovnaký.
829 Pozri Deut. 31:7, pozn. 1089.
830 Tu je toto sloveso v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu a v Ž. 31:24 a dodávajúcom mu zmyslu ako v texte; no niektorí prekladajú „nech si odvahy dodáva“.
831 Tj. „skrývajúc predo mnou svoje myšlienky al. svoje slová“, al. „odo mňa“, ako vyššie a v obdobnom zmysle ako tam.
832 Tj. „podobným tým, ktorí zostupujú“; ďalej obdobne.
833 Tu „hrob“.
834 Pozri Jóba 41:3, pozn. 1830.
835 Pozri 1 Kráľ. 6:5, pozn. 330.
836 Iný výraz ako v Ž. 9:11 a ďalej[272]. Pozri 1 Sam. 25:3, pozn. 906.
837 Tj. „čo zasluhujú al. si zaslúžili“. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
838 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu. V Ž. 32:9 a ďalej iné tvary toho istého slovesa.
839 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419, tu v zmysle „ničiť“, „vyvracať“, tj. „hubiť“.
840 Al. možno, podľa niektorých, „kiež ich búra a nebuduje ich“.
841 Al. jednoducho „pomáha[27] sa mi“.
842 D. „od (al. „zo“, tj. „pôsobením al. účinkom“) svojej piesne“.
843 Tu a ďalej je predmet proti Ž. 6:5 vyjadrený len zámennou príponou, nie väzbou s 3. pádom.
844 Tj. hádam „svojmu ľudu“, pozri v. 9; tak podľa LXX výslovne (čítali „leammó“, „svojmu ľudu“, miesto „lámó“, im).
845 Pozri Deut. 32:3, pozn. 37.
846 Al. „silných“ al. „вонов“, tj. „anjelov“, al. možno „vládcov“ pozemských.
847 Tj. „Libanóna“, ďalej obdobne.
848 Pozri 1 Par. 15:29, pozn. 499.
849 Tu (v SZ len tu) je toto sloveso v tvare dodávajúcom mu zmyslu ako v texte. Obdobne iné sloveso vo v. 8[854].
850 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
851 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.
852 Pozri Deut. 3:9.

www.milosrdnyotec.eu

853 Al. možno „triešti“, tj. „pôsobí sršanie“, sloveso ako v 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309, al. „vykresáva“, porov. Deut. 8:9, pozn. 401
854 Al. „rozochvieva“, „otriasa“.
855 Iný tvar toho istého slovesa so zmyslom ako v texte. Ďalej obdobne.
856 Tj. „lístia zbavuje“.
857 Tj. „chrám“.
858 Tj. vari „všetok vyzýva oslavovať“; ďalej v zmysle ako v texte.
859 Vl. „sedel“, ďalej obdobne.
860 Ako v Gen. 6:17nn.
861 Al. „v pokoji“.
862 Al. „nažive zachoval“[710], ďalej obdobne.
863 Podľa čítaného textu „zachoval si ma nažive pred zostúpením“[68].
864 Al. „vďaku“, „ďakujte“, bez predmetu.
865 Al. „chválu[864] jeho svätej pripomienke“, tj. „jeho svätému menu“, pozri Exod. 3:15, pozn. 114.
866 Vl. „krik“[458], značí „plesanie“ aj „nárek“ (nie ako tu vo v. 11[873]) a pod., ďalej obdobne podľa textovej súvislosti. Netýka sa príbuzného výrazu v Ž. 32:7 (v SZ len tam).
867 Al. „pokoji“, „istote“, podľa iných „blahobyte“, „šťastí“. Ďalej obdobne.
868 Al. „môjmu pohoriu“[348]. Ďalej obdobne.
869 Vl. „postavil“, porov. Ezr. 2:68; 9:9, pozn. 76
870 Al. „stal som sa[1744] bezradným“ (Jób 4:5, pozn. 166).
871 Podľa mnohých rukopisov „k Hospodinovi“; tomuto zneniu podaktoré preklady dávajú prednosť. Podľa LXX „k Bohu“.
872 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 513.
873 Pozri Gen. 23:2; 50:10, pozn. 586.
874 Vl. „otvoril“, ďalej obdobne.
875 Al. „ťa pri hudbe ospevovalo“[218].
876 Mnohí podľa LXX prekladajú „moja sláva“[183].
877 Množné číslo azda v takomto zmysle („hradeným al. opevneným domom“).
878 Al. „ty a vzhľadom… meno ma“.
879 Tu iný tvar takéhoto zmyslu, pozri 1 Kráľ. 14:27, pozn. 682.
880 D. „Božɛ vernosti“ (al. „pravdy“)[415].
881 Sloveso[381], ktorého tvarom je tento výraz, má takýto význam tu a u Jón. 2:8.
882 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128; Deut. 32:21, pozn. 1155.
883 D. „ničotnosti klamu“[367].
884 Mnohí tu podľa 1 rukopisu a starých prekladov navrhujú čítať „nenávidíš… ničotností, *ale*“ (al. „kým“).
885 Pozri Gen. 39:6, pozn. 1034.
886 Pozri Deut. 23:15, pozn. 1179.
887 Pozri Deut. 4:30, pozn. 262.
888 Tu v takomto zmysle, al. možno „vnútro“.
889 Al., podľa iných, „nad všetkých[101]…“, tj. „viac ako všetci moji utláčatelia“.
890 Vl. „veľkou“, ďalej obdobne, pozri Jóš 9:24, pozn. 375.
891 Vl. „*spolu*obyvateľom“, porov. Exod. 12:4, pozn. 863.
892 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301; tu sa dá chápať aj doslovne.
893 D. „vidiaci (al. „uvidevší“) ma na ulici“, opis v texte pre zreteľnosť.
894 D. „Som zabudnutý“[27], v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
895 D. „srdca“, ďalej obdobne.
896 Al. „ohováranie“.
897 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
898 Obdobne ako vo v. 6[98], no tu iná predložka.
899 Vl. „Zviazané (al. „sputnané“) musia byť“, Ž. 39:2 obdobne (tam v zmysle „bol som al. som [tj. „môj jazyk bol al. je“] zviazaný al. sputnaný“); iný tvar tohože slovesa je použitý v Gen. 37:7 o „zväzovaní“ snopov.
900 Pozri 1 Sam. 2:3, pozn. 75; v Ž. 75:5 v zmysle „drzo vztýčeným“, porov. Jóba 15:26, pozn. 751.
901 Al. „sprisahaniami“, „zroteniami“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
902 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[248] odvodený.
903 Pozri 2 Par. 11:5, pozn. 481, no tu väzba bez predložky. Ďalej obdobne.
904 Al. „ustrašenom chvate“, „unáhlenosti“, „pobúrení“. Ďalej obdobne.
905 D. „na prebytok“.
906 Al. „čakáte na“, no nie ako v Ž. 25:3 a ďalej[749], ani ako v Ž. 104:27 a ďalej[2264]. Pozri Jóba 13:15, pozn. 297.
907 Al. „náučná báseň“, hebr. „maskíl“.
908 Al. „sprosteného“, „zbaveného“, v texte je pre zreteľnosť zvolené sloveso s predložkovou väzbou, ako obdobne na konci verša. Nazdám sa, že sloveso tu na preklad použité svojím významom splna zodpovedá trpnému rodu slovesa v pôvodine v takejto súvislosti, kde prísne doslovný preklad („odneseného“, „zosňatého“, „odpusteného“) sa v slovenčine dá vztahovať jedine na „prestúpenie“, nie na toho, kto sa ho dopustil.
909 Al. možno „*na svojom*“, čosi obdobne ako napr. „ochorel na svojich nohách“ (2 Par. 16:12, kde, pravda, je v pôvodine iná väzba).
910 Obe trpné príčastia v tomto verši sú v hebrejčine vo viazanom stave[430] (možno by sa dalo povedať „odpustením zbaveného al. sprosteného prestúpenia, prikrytím zbaveného al. sprosteného hriechu“); zmysel toho som sa pokúsil znením, ktoré v texte podávam, vyjadriť aj v preklade.
911 Pozri Gen. 15:6, pozn. 419. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
912 Iný výraz ako v Ž. 5:6 a ďalej[459], ale príbuzný a v podstate rovnakého významu.
913 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475; Jóba 13:28, pozn. 677.
914 Pozri Sud. 1:35, pozn. 90; 1 Sam. 5:6, 11, pozn. 278.
915 Vl. „žiar“, „horúčava“, tu zmysel skôr ako v texte („následok žiaru“, „sucho“).
916 Nie ako v Ž. 9:11 a ďalej[271], lež ako napr. „daj… na vedomie“ u Jóba 37:19 a i. Nesúvisí s „vyznať“ nižšie[917].
917 Toto sloveso má aj takýto význam.
918 Tj. „pre túto príčinu“.
919 Tj. „v čas, kedy Ťa možno nájsť“.

www.mailosrdenstvo.eu

920 Pozri Jóba 38:25, pozn. 1706.
921 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254, ďalej obdobne; v Ž. 73:5 v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tam, zmysel ako tam v texte („postihovaní", tj. „nešťastím" a pod.).
922 Al. „záchranou"[493]. V Ž. 55:8 príbuzný v podstate súznačný výraz.
923 D. „niet", tj. „v al. pri nich". Ďalej obdobne, v Ž. 144:14 v zmysle „aby nebolo".
924 Al. „náhubkom".
925 Al., podľa iných, „ozdobou". Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
926 Pozri Exod. 3:7, pozn. 104.
927 Vl. „*je* vhodný" (al. „patričný", „náležitý").
928 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
929 Pozri 1 Par. 25:1, pozn. 801.
930 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
931 Tj. „desaťstrunnom".
932 Al. „umne", „zladene".
933 Tj. „na strunových nástrojoch", v Ž. 68:25 iný tvar v obdobnom zmysle.
934 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599; iný výraz ako v Ž. 25:10 a ďalej[415], ale príbuzný.
935 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.
936 Porov. Exod. 15:8.
937 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963; Jóba 38:22, pozn. 1699.
938 D. „hlbiny"[1025], tu množné číslo, zmysel ako v texte.
939 Tj. „marí", vl. „štiepa", „poltí", sloveso ako „rozpoltil" v Ž. 74:13; v Ž. 89:33 obdobne („odštepovať"). V Ž. 119:126 zmysel ako v texte tam.
940 Pozri Exod. 31:4, pozn. 1105.
941 Al. „trvá", „ostáva", vl. „stojí".
942 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531.
943 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
944 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56.
945 Pozri aj Exod. 14:17, pozn. 459.
946 Vl. „klamom", „lžou", ako „lži" v Ž. 27:12[823].
947 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
948 Tj. možno „z nebezpečenstva smrti"; inak „uchránení... pred smrťou".
949 Pozri 2 Kráľ. 7:9, Jóba 3:21, pozn. 143, nie ako tu vo v. 18[906] ani ako v Ž. 25:3[749].
950 Tu chýba písmeno „váu".
951 Pozri 1 Sam. 21:13, pozn. 826.
952 Možno to bol titul kráľov Pelištím[1390].
953 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
954 Al. „Hospodinom", ďalej obdobne.
955 Tu iná predložková väzba ako v Ž. 10:3; zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
956 Vl. „Zvelebujte (D. „veľkým robte") so mnou Hospodina", ďalej obdobne; v texte opis umožňujúci v preklade vyjadriť zmysel väzby s 3. pádom, aká je v pôvodine.
957 Vl. „toho, čo obavy pôsobí", „postrachov", „hrozieb".
958 Tj. „radosťou".
959 Al. možno „Kto k nemu pohľadeli, zažiarili"[423].
960 Al. „neprejavovali stud", tj. „zo sklamania", sloveso ako „hanbia sa" u Jóba 6:20, kde je súvislosť obdobná.
961 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
962 Al. „Poznajte", „všimnite (al. „uvedomte") si", pozri Prísl. 31:18, pozn. 1291.
963 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
964 Tj. „mnoho dní", „dlhý život".
965 Pozri Jóba 20:21, pozn. 979.
966 Toto sloveso značí aj „prenasledovať" (Gen. 14:14 a aj.), tu a obdobne ďalej aj „žeň sa za ním", v zmysle Gen. 31:23, pozn. 819, no tu bez predložky. Porov. 2 Tim. 2:22.
967 Pozri Sud. 4:3, pozn. 242.
968 Al. „potieraných", ďalej obdobne, pozri Jóba 4:19 a ďalej, pozn. 195.
969 Možno v prenesenom zmysle ako obraz životnej sily. Porov Jóba 7:15, pozn. 376.
970 Ako „sa previnia" v Lev. 4:13, pozn. 90, tu zmysel ako v texte („ponesú dôsledky svojej viny", „budú pykať"). V. 22 obdobne („nebude považovaný za vinného").
971 Slovesá, od ktorých sú dotyčné výrazy[586 565] odvodené.
972 D. „s mojimi odporcami", podstatné meno odvodené od dotyčného slovesa[586 971]; na konci verša obdobne, no tam je slovesné príčastie, nie podstatné meno.
973 Tu doslovne v tomto zmysle (1 Kráľ. 10:17), nie ako v Ž. 3:3 a ďalej[75], hoci je to, pravda, ten istý výraz.
974 Pozri 1 Kráľ. 10:16.
975 Al. „v *úlohe* (al. *„postavení"*) môjho pomocníka". Ďalej obdobne; v Ž. 39:6 aj doslovne („v tieni"), potom bez nasledovnej poznámky[1119].
976 Tu v takomto zmysle, ako „budem tasiť" v Exod. 15:9.
977 Vl. „uzavri" (ako v Ž. 17:10, al. „zataras"), tj. „cestu".
978 Al., podľa niektorých, „kopiju a oštep (al. „vojnovú sekeru") proti".
979 Pozri Ezr. 9:6, pozn. 346, kde „hanbím sa" vyššie je tvar toho istého slovesa ako „sklamať sa" tu[166]; pozri aj Num. 12:14, pozn. 475.
980 Tu v takomto zmysle („zamýšľajúci", „osnujúci", „kujúci", „spriadajúci").
981 Tu má „pred tvárou" inú predložku ako v Ž. 18:42[584], no zmysel je rovnaký.
982 Vl. „odráža", „odstrkuje", ďalej obdobne.
983 Možno by sa dalo povedať „nech je ich cesta *samá* tma a klzkosť". Ďalej obdobne.
984 Tj. „na ukrytie svojej siete"; inak možno „jamu, svoju sieť" (potom v prenesenom zmysle: „pascu", „slučku", „osidlo").
985 Pozri Deut. 1:22, pozn. 68; podľa LXX („óneidisan tén psychén mú") a Vulgaty („exprobraverunt animam meam") „potupili moju dušu" (čítali „chérfú", „potupili" miesto „chápfú", „sliedili" al. „[vy]kopali"); inak „jamu *na* svoju sieť bez príčiny vykopali mojej duši"; v podstate tomuto zmyslu dávajú všetky známe mi novšie preklady prednosť, no nazdám sa, že znenie, ktoré podávam v texte, lepšie zodpovedá v pôvodine vyznačeným prízvukom; možno aj „bez príčiny *ju* vykopali". Porov. Jóba 39:21, pozn. 1770.
986 Al. „stretáva", „*na* neho prichádza", ďalej obdobne.

www.miloslovik.eu

987 Pozri Jóba 30:14, pozn. 1325
988 D. „zánik – nebude vedieť“.
989 Pozri Sud. 3:28, pozn. 229.
990 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171, Sud. 9:25, pozn. 554; al. „odierajúceho“, „vykorisťujúceho“, „utláčajúceho“ (nie ako napr. v Ž. 6:7 a i.).
991 Pozri Exod. 23:1, pozn. 782.
992 Sloveso ako „požiadal“ v Ž. 21:4.
993 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
994 Al. „zašpinený“, pozri Jóba 5:12, pozn. 225.
995 Al.[1104] „zrúteni“, „pádu“.
996 Vl. „bitkári“[79], v prenesenom zmysle („zraňujúci al. bijúci jazykom“, „tupitelia“, „utŕhači“; nesúvisí s „*utŕhajú*“ nižšie).
997 Al. „a nie *že o tom* viem“.
998 Pozri Jóba 8:13, pozn. 426.
999 Množné číslo.
1000 Al. „medzi neveriacimi, vysmievajúcimi sa“.
1001 Al. „*za* pagáčik“ (1 Kráľ. 17:12).
1002 D. „ako čo“.
1003 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478; tiež „prepočetný“, „prehojný“, ďalej obdobne.
1004 D. „moji nepriatelia lži“, tj. „kto sú mi nepriateľmi pre lživú príčinu“. Ďalej obdobne.
1005 D. „vymýšľajú ľsti“[123].
1006 Vl. „rozširujú“[87], ďalej obdobne.
1007 D. „naša duša“, zmysel ako v texte („to sme si želali“).
1008 Al. „vystatujúci (al. „chvastajúci“) sa“, tu iný tvar dotyčného slovesa[956] majúci takýto zmysel.
1009 Al. „proti mne“, ďalej obdobne.
1010 Al. „zahanbenie“, „stud“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[166].
1011 Tu a v Ž. 4:2 a ďalej odvodené podstatné meno.
1012 Pozri 2 Sam. 7:22, pozn. 366, opäť iný tvar dotyčného slovesa[956]; tu azda skôr v zmysle „za veľkého uznávaný“.
1013 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
1014 Tu v tomto zmysle, pozri Jóba 27:4.
1015 Pozri Gen. 22:15, pozn. 580.
1016 „Prestúpenie“ je tu zosobnené.
1017 Al. „*Čo je* prestúpením vnuknuté zlovoľnému“.
1018 Tj. azda „musím na to stále mysliet“, al., podľa niektorých, „dobre tomu rozumiem“. Podaktorí si pochopenie zmyslu tohto miesta usnadňujú tým, že podľa starých prekladov navrhujú čítať „jeho srdca“.
1019 Sloveso ako „uhládzajú“ v Ž. 5:9.
1020 Tj.[1021] „prestúpenie“[1016].
1021 Al. „lichotí si v svoje oči zisťovaním svojej“; vtedy by predošlé poznámky[1016 1020] neplatili.
1022 D. „neprávosti k (tá istá predložka ako „ohľadne“ vyššie, al. možno „totiž“[603]) nenávisti“, tj. „nahováraním, že napriek zisťovaniu pri ňom takejto neprávosti sa nemusí báť následkov“. Toto miesto je neľahko zrozumiteľné, čo sa prejavuje rozmanitosťou chápania jeho významu v iných prekladoch, od vyratúvania ktorých upúšťam, no nazdám sa, že znenie, ktoré v texte al. tu vyššie podávam, čo najužšie prilieha k pôvodine bez akéhokoľvek dopĺňania a dobre zapadá do súvislosti.
1023 Pozri Gen. 11:4, pozn. 338.
1024 Al. „mohutné vrchy“, potom D. „vrchy mohutnosti“ (al. „sily“). Ďalej obdobne.
1025 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
1026 Pozri 1 Sam. 3:1; 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
1027 Nesúvisí s „tukom“ napr. v Ž. 63:5; značí najhodnotnejšiu zložku pokrmu. Ďalej obdobne, v Ž. 63:5 značí „kostnú dreň“, al. „jadro“, „dreň“ vôbec v uvedenom zmysle.
1028 Pozri Gen 2:8, pozn. 61.
1029 Al. „Pokračuj“, ďalej obdobne.
1030 Vl. „Preťahuj[324] svoju láskavosť… a svoju spravodlivosť“. Ďalej obdobne.
1031 D. „voči úprimným“, opis v texte pre zreteľnosť.
1032 Tj. „pyšného“.
1033 Sloveso ako v 2 Kráľ. 21:8, pozn. 822.
1034 Tu v abecede chýbajú písmená „ajin“ a „táu“; inak každým písmenom začína spravidla prvý z dvoch po sebe nasledujúcich veršov.
1035 Tu zvratný tvar dotyčného slovesa, vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta ešte len vo vv. 7n. a v Prísl. 24:19.
1036 Pozri Gen. 30:1, pozn. 762, predložka tá istá ako „proti“ vyššie.
1037 Tu čosi odlišný tvar rovnakého zmyslu.
1038 Pozri Gen. 17:11, pozn. 449; Jóba 14:2, pozn. 681.
1039 Tj. „Božej“ („nech je Božia vernosť tvojou pašou“, „užívaj al. teš sa Božej vernosti“), al. „pas al. živ sa *vo* vernosti“, tj. „verne“, „poctivo“. Podaktorí chápu „vernosť“ v zmysle príslovky a prekladajú „dôveryplne“, „bezpečne“ („zakúšajúc Božiu vernosť“).
1040 Pozri Jóba 22:26, pozn. 1095.
1041 Tu iná predložka ako v Ž. 31:6, tá istá ako „na“ tu vyššie (nie ako tam vo v. 1).
1042 D. „vyvedie“ (al. „vynesie“)[460], tj. „najavo“.
1043 Tj. „poľudňajší jas“, v hebrejčine množné číslo; ďalej obdobne.
1044 Al. „dychtivo“, „napäto“, „vzrušene“, „túžobne“.
1045 Tvar ako u Jóba 15:20, pozn. 740, tu zmysel ako v texte al. vyššie[1044]; porov. Gen. 8:10, pozn. 262, kde je v podobnom zmysle použitý iný tvar toho istého slovesa.
1046 Vl. „opusť“, (ďalej obdobne), no nesúvisí s „upusť“ vyššie.
1047 Tj. „strojí úklady“ (nie ako vo v. 7[295]), „kuje pikle“, tu v takomto zmysle.
1048 Vl. „otvorili“, zmysel ako v texte.
1049 Al. „zráženie“, „rúcanie“, vl. „pôsobenie pádu“.
1050 D. „na zabíjanie priamych (al. „úprimných“)[199] cesty“, zmysel ako v texte.
1051 Al. „bude ostávať“, ďalej obdobne.
1052 Tu odvodené podstatné meno; v Ž. 49:12 a ďalej zmysel ako tam v texte.
1053 Tj. „tuk“ (porov. Gen. 45:18, pozn. 1239), ktorý sa na oltári spaľuje.
1054 Pozri 2 Kráľ. 3:4; podľa iných „ako krása lúk“ (al. „luhov“, pozri Ž. 65:13), ktorá sa pomíňa; no zmienka

www.mlosovic.eu

o „dyme“ nižšie vari skôr nasvedčuje správnosti prekladu v texte.

1055 Podľa mnohých rukopisov a LXX „ako dym“ (čítali „keášán“, „ako dym“, miesto „beášán“, „v dyme“, porov. 1 Sam. 13:1, pozn. 511); tak aj v Ž. 102:4. Ostatne sa dá aj väzba v texte preložená „v dyme“ chápať v zmysle „ako dym“ („v *podobe* dymu“[975]).

1056 Tj. „*od* neho“, D. „jeho“, tj. „Boží“.

1057 Al. „riadené“, „spravované“.

1058 Výraz vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta ešte len v Prísl. 20:24 a u Dán. 11:43.

1059 D. „a jeho“.

1060 Al. možno „Ak *sú* od Hospodina riadené kroky muža, obľubuje[423] *on* jeho cestu“.

1061 Al. „porazený“, „zhodený“.

1062 Pozri Gen. 18:7 a ďalej, pozn. 469.

1063 Tj. „bývaj („a budeš smieť bývať“) v zemi“.

1064 Al. „vyzerá spravodlivého“, „sliedi (al. „pátra“) po spravodlivom“, pozri Jóba 15:22, pozn. 747 a porov. Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555, kde sú príbuzné výrazy.

1065 Al. „nepúšťa v jeho ruku“, tak aj podľa LXX, no s druhou časťou verša je v súlade skôr znenie v texte, ktorému zasa Vulgata dáva prednosť.

1066 Vl. „ho obviňuje“, pozri Jóba 9:20, pozn. 478.

1067 Pozri Jóba 6:23, pozn. 332.

1068 Al. „rozširujúceho“, „rozkladajúceho“, „rozťahujúceho“, ako strom, ktorý svojimi koreňmi do šírky na všetky strany prerastá pôdou al. rozkladá vetvy svojej košatej koruny.

1069 Al. „samorastlý“.

1070 Al. „svieži“, „bujný“, ďalej obdobne, v Ž. 92:10 zmysel ako tam v texte.

1071 Al. „*ale* prešlo *sa*“[375], tj. „pomimo“.

1072 Tu čosi iný tvar v podstate rovnakého významu, ako u Jóba 1:1 a ďalej, pozn. 4.

1073 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.

1074 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.

1075 Pozri Num. 23:10, pozn. 885; aj „potomstvo“ (v. 38 a ďalej), „čo ostane po ňom“.

1076 Al. „odpadlíci“, „vzpierajúci sa“, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[138] odvodený.

1077 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

1078 Sloveso ako „poukazujeme“[648]; pozri Lev. 2:2, pozn. 53 a 54, kde príbuzný výraz; podľa niektorých tento žalm spievali pri pálení „pamätnej časti“ obete na oltári, takže by potom išlo o „pálenie pamätnej časti obete“. Podľa iných „na vôňu *kadidla*“ (Is. 66:3).

1079 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.

1080 Tu iný tvar toho istého slovesa v zmysle ako v texte, al. „zleteli“, tiež „vnikli“, „vo mne tkvejú“, no sloveso značí pohyb smerom nadol, ako „klesajú“ u Jóba 21:13; to isté sloveso je na konci verša v zmysle ako v texte tam[1081].

1081 Al. možno „svoju ruku si na mňa spustil“.

1082 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.

1083 Pozri Sud. 20:48, pozn. 924.

1084 Al. možno „medzi mojimi kosťami“, porov. Jóba 33:19, pozn. 1481.

1085 Vl. „minuli“, „prešli pomimo“, rastúc dohora. Ž. 73:7 obdobne[1761].

1086 Pozri Num. 4:15, pozn. 147.

1087 D. „ťažšie odo mňa“, porov. 1 Sam. 30:10, pozn. 1019. Ďalej obdobne.

1088 Vl. „roztiekli sa“, sloveso ako v Lev. 26:39, pozn. 929, tu v takomto zmysle.

1089 Pozri Gen. 4:23, pozn. 169.

1090 Pozri Lev. 3:4, pozn. 81.

1091 Al. „pálčivosti“, „ohňa“.

1092 Pozri Gen. 45:26, pozn. 1250.

1093 Tu iný tvar, zmysel ako v texte, al. „ubitý“, „zdeptaný“.

1094 Al. „nepokoj“, „rozrušenie“, „žiaľ“.

1095 Vl. „pred tebou“[68], no nie ako „pred tebou“ vyššie.

1096 Vl. „sebou sem-tam šklbe“ (al. „trhá“, „sa zmieta“), sloveso ako v Gen. 34:10, pozn. 909, v zvláštnom zvukomalebnom („scharchar“) tvare, vyskytujúcom sa v SZ len tu.

1097 Tj. „oči“ („ani tie mi svojím svetlom nepomáhajú al. neprispievajú“).

1098 D. „milujúci ma“.

1099 Vl. „spred“.

1100 Pozri Deut. 17:8, pozn. 666.

1101 Sloveso ako v Ž. 9:16[286], tu iný tvar so zmyslom ako v texte.

1102 Tu iný tvar, pozri Jóba 32:11, pozn. 1439.

1103 Al. možno „náchylný“, vl. „pripravený“, „hotový“.

1104 Tu jednoznačne v takomto zmysle („pádu“).

1105 Al. „trápim sa“, „mám starosť“.

1106 Tu od dotyčného výrazu[1003] odvodené sloveso.

1107 Al. „*na* mňa nevražia“, „*proti* mne broja“; sloveso, od ktorého je odvodené slovo „Satan“.

1108 Pozri 1 Par. 9:16.

1109 Tj. „svoje ústa chcem chrániť“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.

1110 Tu v zmysle „umĺknutím“, „odmlčaním sa“, no nie ako „odmlčal som sa“ nižšie.

1111 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.

1112 Al., podľa podaktorých, „odmlčal som sa, súc *vzdialený* (al. „*daleký*“) od“.

1113 Pozri Exod. 18:16, pozn. 619.

1114 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.

1115 Al. „mojich dní si dal *na* piade“.

1116 Tu v zmysle „dĺžka môjho života“.

1117 Al. „samý“, D. „všetok“, zmysel ako v texte („všetko, čím je, je len“).

1118 Al. „postavený“, tj. „v život uvedený“, „jestvujúci“.

1119 Al. „vidina“, „tieňový obraz“, „prelud“.

1120 Al. „*pre* závan hrmocú“ (al. „lomozia“). Ďalej obdobne.

1121 Pozri Gen. 41:35, pozn. 1105.

1122 Pozri Jóba 41:9, pozn. 1838; nesúvisí s „očakávam“ vyššie[749].

www.milosrdnik.eu

1123 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
1124 Al. „útoku“, „dorážania“.
1125 Tj. „pôsobíš rozpad“, vl. „rozpúšťaš“ (Ž. 147:18), sloveso ako „máčam“ v Ž. 6:6, tu zmysel ako v texte.
1126 Al. „cenné“, „drahé“.
1127 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
1128 Pozri Gen. 23:4, pozn. 588.
1129 Al. „Dychtivo“, „usilovne“, D. „Očakávaním“.
1130 Pozri Jer. 25:31; 46:17, pozn. 1275; al. „hukotu“ (Ž. 65:7), „lomozu“ (Jer. 48:45, pozn. 1275). Ďalej obdobne.
1131 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.
1132 Pozri Jóba 8:14, pozn. 427; odvodené od slovesa „dôverovať“ tu vo v. 3 a inde[97].
1133 Al. „vzdorovitým“, „spupným“, tiež „hlučným“, „veľkohubým“.
1134 Al. jednoducho „odpadnutým lži“, tj. „lživým“.
1135 Al., podľa iných, „Mnohými si… spravil“, tj. „rozmnožil si“.
1136 Tj. „vyrozprávať“, vl. „vysloviť“.
1137 Pozri Exod. 1:7, pozn. 6.
1138 Tj. „príliš hojné než aby sa mohli dať spočítať“.
1139 Tu v zmysle „krvavej obete“ v protiklade k „obeti daru“.
1140 Ako „vykopal“ v Ž. 7:15.
1141 Podľa LXX „telo si si pre mňa (D. „si si mi“) zostrojil“; tak sa cituje v Hebr. 10:5.
1142 Al. „si neželáš“, vl. „nežiadaš“, tu zmysel skôr ako v texte al. tu vyššie.
1143 Vl. „tvojej blahovôle“[144], tu a obdobne ďalej v takomto zmysle („tvojho želania“).
1144 Pozri 1 Sam. 4:17; 31:9, pozn. 1042.
1145 Vl. „nezatváral“ (Num. 11:28, pozn. 437), tj. „ústa“; ohľadne v. 11 pozri Gen. 23:6, pozn. 592, ďalej v zmysle ako tam v texte.
1146 Al. „proti mne“.
1147 Vl. „Veď ma obomkli“ (Ž. 18:4), opis v texte umožňuje v preklade uchovať zmysel predložkovej väzby[1146], aká je v pôvodine.
1148 Al. „neprávosti, ktoré (al. „takže *ich*“) nemôžem prehliadnuť“, pre ich množstvo.
1149 Al. „ukázali sa[541] početnejšími“. Ďalej obdobne.
1150 Al. „Maj blahovôľu“[144], sloveso ako v Deut. 33:11, pozn. 1242, tu je azda na mieste preklad v takomto zmysle. Ďalej zmysel ako v texte al. podľa tu citovanej poznámky.
1151 Pozri Gen. 18:23, pozn. 502.
1152 Al. „nad svojou hanbou“.
1153 Pozri Lev. 26:32, pozn. 920; v Ž. 69:25 a 79:7 zmysel ako tam v texte.
1154 Al. jednoducho „vravia mi“.
1155 Tu skôr v takomto zmysle.
1156 Al. „o mňa sa stará“, „pre mňa chystá“ (al. „zamýšľa“, „vymýšľa“), tj. „pomoc“ a pod.
1157 Al. „neváhaš“, „neoneskoruješ sa“. Ďalej obdobne.
1158 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
1159 Al. „rozumne sa správajúceho k núdznemu“, „porozumenie majúceho pre núdzneho“.
1160 Al. „nazvaný“ (Gen. 30:13). Ďalej obdobne.
1161 Al. „chtivosť“, „zúrivosť“, „dravosť“.
1162 Pozri Jóba 6:7, pozn. 286.
1163 Tj. „prestelieš“; podľa iných „zmeníš“, tj. „uzdravíš ho“. Ďalej obdobne.
1164 Al. „mi želajú nešťastie“[315].
1165 Tu „voľakto (al. „ktokoľvek“) z nich“.
1166 Al. možno „mu“.
1167 Tu je preklad zvolený v záujme vystihnutia zmyslu väzby s 3. pádom, aká je v pôvodine; inak možno voľnejšie „proti mne vymýšľajú, ako mi ublížiť“.
1168 Al. „na neho naliate“.
1169 Pozri Exod. 5:13 a ďalej, pozn. 179.
1170 Al. „a keďže ľahol“.
1171 Tj. „muž, s ktorým som žil v pokoji“, v texte doslovný preklad, nie ako v Ž. 7:4[177].
1172 Vl. „zveličil“, tu zmysel ako v texte, porov. Ž. 35:26[1008].
1173 Tj. „víťazoslavne pokrikovať“, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[813] odvodený.
1174 Pozri Exod. 17:12, pozn. 598.
1175 Pozri Gen. 21:28n., pozn. 942; v Ž. 74:17 zmysel ako v texte, al. „ustanovil“, „zriadil“, „určil“.
1176 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
1177 Al. „narieka“, „lká“, „kričí“, „prahne“, „túži“, „smädne“, sloveso neistého významu, vyskytujúce sa v SZ len tu a u Jóéla 1:20. Jeho preklad som tu zvolil tak, aby bolo možné vyjadriť zmysel oboch predložiek, s ktorými sa tu pojí sloveso v pôvodine[1179].
1178 Tu v takomto zmysle, pozri Ž. 126:4; Jóéla 1:20.
1179 Al. „*ktorá* narieka (al. „lká“) o potôčiky vôd, tak… narieka“ (al. „lká“).
1180 Iná predložka ako vo v. 1.
1181 Al. možno „pretože“, „keďže“, „tým, že“.
1182 D. „za vravenia (al. „pri vravení“)[38] ku mne“. V. 10 obdobne.
1183 Vl. „tlačenici“.
1184 D. „slávnosť usporadujúci“, „sláviaci“, pozri Exod. 5:1; 12:14, pozn. 159.
1185 Pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
1186 Tj. „Prečo“.
1187 Vl. „sa skláňaš“, ďalej obdobne.
1188 Pozri Deut. 3:8n; množné číslo tu azda v zmysle „pohoria Chermón“.
1189 Al. „Miceár“, pozri Gen. 19:20, pozn. 508, no vrch tohto mena nie je známy.
1190 Al. „vodopádov“, „vírov“, „perejí“.
1191 Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 851.
1192 Vl. „hromady“, tu zmysel ako v texte („do výšky sa vzdúvajúce vlny“).
1193 Al. „dosadzuje“, „ustanovuje“, vl. „prikazuje“ . Ďalej obdobne.
1194 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
1195 Tj. „je mi sťaby drvením…, keď“.
1196 Al. „Zaisti mi právo“, ďalej obdobne.
1197 D. „človekom ľsti[123] a bezprávia“[175] [1037].
1198 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 853.
1199 Nesúvisí s „vedú“ vyššie.

www.mlos.sk/biblia

1200 D. „ k Bohu radosti môjho“.
1201 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
1202 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
1203 Tj. „ľudské plemená“, kým „ich“ vyššie značí „našich otcov“. V takomto zmysle podávajú záver tohto verša LXX aj Vulgata a niektoré zo známych mi novších prekladov, no ostatné, a tých je väčšina, ho chápu v zmysle „ich (tj. „našich otcov“) si rozprestrel al. rozšíril al. rozplodil“, al. „dal si im rozprestrieť (tj. „rozrásť“) sa“ atď., ako „stromu“, v prvej polovine verša „zasadenému“. Tím sa síce priznáva druhej polovine verše plná významová súbežnosť s prvou polovinou, no zato sa dotyčnému slovesu[1202] v tvare, aký je tu použitý, prikladá význam, nazdám sa; akosi príliš vzdialený tomu, v akom sa používa inde. Vyskytuje sa on, pravda, na niekoľkých miestach v zmysle „vyháňania“ vetiev al. koreňov stromov apod. (Ž. 80:11; Jer. 17:8; Ezek. 17:6n.), takže by sa vari ešte najskôr dalo povedať „a im si dával vypučať“; no nech je akokoľvek, považujem za najistejšie pridržať sa radšej základného a najobvyklejšieho významu dotyčného slovesného tvaru, ktorý aj tu dává dobrý zmysel, hoci za cenu narušenia dokonalej vzájomnej súbežnosti oboch častí verša, aká napokon ani inde nie vždy je.
1204 Tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom, aká je v pôvodine.
1205 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
1206 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
1207 Vl. „trkať“ (Deut. 33:17; 1 Kráľ. 22:11).
1208 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
1209 Pozri „olupovačov“ v Sud. 2:14, 16, tvar toho istého slovesa ako tu.
1210 D. „svoj ľud za nie-zisk“.
1211 Nesúvisí s „nie-zisk“ vyššie“[1210]; podľa iných „nevyšiel si vysoko s“.
1212 „neprihodil si na (tj. „nezvýšil al. nenadsadil si“) ich kúpnu cenu“.
1213 Pozri Jóba 34:7, pozn. 1509.
1214 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
1215 Pozri Num. 21:27, pozn. 815; tu a v Ž. 69:11 v hanlivom zmysle.
1216 Pozri Num. 15:30, pozn. 602.
1217 Pozri Lev. 19:11, pozn. 593.
1218 Opäť iný tvar, zmysel obdobný ako v Ž. 38:8[1093]. Tak aj v Ž. 51:8.
1219 Tj. „v pustine“.
1220 Al. „uviedol si na nás“.
1221 Vl. „zastrel si nás“, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Pozri Ž. 106:17[2326], kde je to isté sloveso v obdobnom zmysle.
1222 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
1223 Tu použité v platnosti prídavného mena; al. možno „bohu cudziarov“[18].
1224 Vl. „vyskúmať“, „prebádať“, ďalej obdobne; v Ž. 95:4 odvodený výraz vyskytujúci sa len tam, v zmysle „čo by bolo žiadúcne preskúmať al. prebádať“, „skryté hlbiny“ al. možno „tajomstvá“ (nesúvisí s „tajomstvá“ tu nižšie[1225]), podľa iných „základy“, tj. „najhlbšie časti al. miesta“.
1225 Pozri Jóba 11:6; 28:11, pozn. 1252.
1226 Tj. „Ľalie“.
1227 Vl. „lásky“[2] (al. „milovania“[2], „ľúbeznosť“). V Ž. 84:1 a ďalej zmysel ako tam v texte.
1228 Al. „vrie“.
1229 Al. „vecou“, „predmetom“, „záležitosťou“, ďalej obdobne.
1230 Vl. „vravieť“, „hovoriť“.
1231 Al. „o kráľovi“.
1232 Pozri Ezr. 7:6, pozn. 255.
1233 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
1234 Nesúvisí s „písadlo“ vyššie.
1235 Al. možno „najkrajší zo synov“.
1236 Al. „v tvojich perách je rozliata“.
1237 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
1238 Al., podľa iných, tu „pôvab“, „ľúbeznosť“.
1239 Tj. „preto al. takže je zrejmé, že“.
1240 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024; Lev. 8:7, 13, pozn. 243.
1241 Tj. „dobrotivosti *patriacej k* al. *ktorá je vlastnosťou* spravodlivosti“, „spravodlivosti, ktorá je dobrotivá“. Podľa iných jednoducho „dobrotivosti *a* spravodlivosti“.
1242 Al. „ti bude ukazovať (Gen. 46:28, pozn. 1258; Exod. 15:25; 35:34, pozn. 1219) hrozné *veci*“.
1243 Al. „ostré – národnosti… padať – v srdce (al. „v srdci“) nepriateľov“.
1244 Al., podľa niektorých, „Tvoj trón, *trón* Boží“.
1245 Tu je preklad zvolený na odlíšenie od predošlého „večnosť“ (ako „vždy“[142 339]). V Ž. 48:14 zmysel ako v texte tam.
1246 Ako „združení“ v Sud. 20:11.
1247 Tj. „presýtené vôňou myrhy, aloí a kasií“.
1248 Pozri 1 Kráľ. 10:18, pozn. 633.
1249 Pozri Nech. 2:6, pozn. 53.
1250 Pozri Jóba 28:16, pozn. 1269.
1251 Pozri 1 Kráľ. 9:28, pozn. 607.
1252 Al. „pozoruj“[1073].
1253 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[297] odvodený.
1254 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
1255 D. „budú hladiť tvoju tvár“, pozri Exod. 32:11, pozn. 1132, tu v zmysle ako v texte Ďalej obdobne.
1256 Pozri Sud. 18:21, pozn. 845, tu v takomto zmysle, al. možno „samá sláva“.
1257 Pozri Lev. 10:18, pozn. 305.
1258 Tj. „v komnatách kráľovského paláca“.
1259 Iné sloveso ako „vedená“ vyššie a obdobne vo v. 15.
1260 Všetky takto označené zámenné prípony vo v. 16n. ako aj slovesný tvar vo v. 16 sú gramaticky mužského rodu.
1261 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
1262 Pozri 1 Par. 15:20, pozn. 489.
1263 Ako „prístrešia“ u Jóba 24:8.
1264 Al. „istotne“, „ľahko“, D. „veľmi“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.

www.mlos.sk.eu

1265 Vl. „nachádzanou“, „ktorú možno nájsť“[658], inak možno „veľmi[1264] blízkou“.
1266 Al. možno „pohla“, „otriasla“ (nie ako vo v. 3), „zvrátila“, „poprevracala“.
1267 Al. „šumia“, ďalej obdobne.
1268 Al. „prúdy“, „toky“.
1269 Tj. „mesto“.
1270 Tu v takomto zmysle („za obratu *k* ránu“).
1271 Al. „*vydá* svoj hlas“, znenie v texte je vari na mieste vzhľadom na predložkovú väzbu použitú v pôvodine, významom často zodpovedajúcu slovenskému 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu.
1272 Al. „otriasa“, „zachvieva“, „upadá v neporiadok“, pozri 1 Sam. 14:16, pozn. 556
1273 Al. „úžasné veci“, pozri Deut. 28:37, pozn. 1001.
1274 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
1275 Vl. „udierajte“; v Ž. 81:3 zmysel ako tam v texte; nesúvisí s následovným „trúbu“.
1276 Al. „slávu“, pozri Lev. 26:19, pozn. 891, tu v zmysle „predmet honosenia sa“.
1277 Porov. Gen. 17:22, tu ide o Jeho vystúpenie po voľajakom zásahu pre Jeho ľud.
1278 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
1279 Tu v takomto zmysle; no mnohí tento výraz tu chápu ako príslovku („múdro“, „rozumne“, „chápavo“, „uvedomele“); tak aj LXX a Vulgata.
1280 Pozri Num. 21:18, pozn. 807.
1281 Al. „dobrovoľní (al. „ochotní“) *z*“, pozri Exod. 35:5, pozn. 1209.
1282 Tj. „všetka ochrana“.
1283 Al. „vyvýšený“, no nie ako „vyvyšovaný“ v Ž. 46:10, lež tvar slovesa ako „vystúpil“ tu vo v. 5[521].
1284 Pozri Exod. 26:22, pozn. 917.
1285 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
1286 Al. „hradoch“, „pevnostiach“; ďalej obdobne, nie ako „palácov“ v Ž. 45:8 a i.[126]
1287 Al. „užasli“.
1288 Pozri Jóba 4:5, pozn. 166.
1289 Súvisí so slovesom v Ž. 104:32, vyskytujúcim sa v SZ len tam, u Ezr. 10:9 a Dán. 10:11, pozn. 709; príbuzné a v podstate súznačné podstatné meno je v Ž. 55:5 (ako „chvenie“ v Exod. 15:15).
1290 Sloveso ako v Ž. 29:9[855]; Exod. 15:14, pozn. 525.
1291 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.
1292 Tj. „otvorenému priestranstvu pred hradbami“, Ž. 122:7 obdobne.
1293 Sloveso neistého významu, vyskytujúce sa v SZ len tu.
1294 Al. „významní“, D. „aj synovia človeka aj synovia muža“, zmysel ako v texte.
1295 Tj. vari „výsledok rozmýšľania“.
1296 Pozri Jóba 12:12, pozn. 604, tu v zmysle „životnej múdrosti získanej skúsenosťou“.
1297 Vl. „otvárať“.
1298 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 609.
1299 Al. „špehúňov“, „štivých prenasledovateľov“, porov. Jóš. 8:13, pozn. 313.
1300 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459; tiež. „imanie“, ako vo v. 10, pozri Deut. 8:17, pozn. 406, no nie ako „bohatstvo“ tu nižšie.
1301 Al. „moci? Tí sa… bohatstva.“
1302 D. „vykúpením“.
1303 D. „Bohu dať jeho“.
1304 Al., podľa niektorých, „*keď* mi neprávosť obklopuje moje päty? (6)Ktorí spočívajú svojou… bohatstva – (7)nemôžu sa nijako navzájom (potom D. „nemôže brat muža [porov. Gen. 26:31, pozn. 689] vykúpením) vykúpiť *a*ni Bohu dať svoje“.
1305 Pozri Exod. 21:30, pozn. 721; al. „výkupné“, pozri Jóba 33:24, pozn. 1492, no nie ako vo v. 8[1306].
1306 Pozri Exod. 21:30, pozn. 722; odvodené od slovesa „vykúpiť“ vo v. 7[778].
1307 Vl. „je drahé“ (1 Sam. 26:21; 1 Kráľ. 1:13), no potom v zmysle „vykúpenie… je drahé“; sloveso, od ktorého sú odvodené výrazy v Ž. 36:7[1026] a 37:19[1052]. Ďalej obdobne.
1308 Al. „nech navždy zanechá *myšlienky*“ (al. „*predstavy*“), „nech navždy prestane *s tým*“.
1309 Al. „blázon“, no nie ako v Ž. 14:1[394].
1310 Vl. „hovädo“, zmysel ako v texte.
1311 Al. „želanie“, vl. „vnútro“, tj. „myšlienka al. želanie v ich vnútri“.
1312 Mnohí tu podľa starých prekladov a rabínských výkladov navrhujú čítať „ich hrobom („kivrám“, al. hrobmi, „kevárím“) *sú*“, miesto „kirbám“, „ich vnútro *je*“.
1313 Vl. „na“, tj. „svojimi menami nazývajú“, opis v texte uchováva v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
1314 D. „pôdy“[1996], tj. „časti al. úseky pôdy“.
1315 Tu odlišná predložková väzba.
1316 Pozri Jóba 8:14; 31:24, pozn. 167; tu (nie, pravdaže, v Ž. 78:7) tiež „nerozum“, „bláznovstvo“, „pochabosť“, súvisí s výrazom vo v. 10[1309].
1317 „Táto ich cesta *je* ich[67] nerozum“ (al. „pochabosť“), potom teda vari v zmysle „nerozumná al. pochabá sebadôvera“.
1318 Vl. „*tí* za nimi“, pozri Num. 14:24 a ďalej, pozn. 551. Ďalej obdobne.
1319 Al. „príkazoch“, D. „ústach“, ďalej obdobne, aj v iných spojeniach a významoch.
1320 Al. „spása“, tj. „na nich sa pasie“, pozri Jóba 20:26; 24:21, pozn. 995.
1321 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42; al. „po nich budú šliapať“. Ďalej obdobne.
1322 Al. „krása“, „pôvab“.
1323 Pozri Jóba 21:13, pozn. 1018, no nie záver poznámky o číťanom texte.
1324 D. „od“, zmysel ako v texte.
1325 Vl. „bez bydliska“, pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 503.
1326 Al. „šeólom *ďaleko* od jej[67] bydliska“.
1327 Pozri Gen. 5:24.
1328 Al. „Ale moju dušu Boh chce oslobodiť z ruky šeóla, lebo ma chce vziať“.
1329 Tu azda „znepokojovať“.
1330 D. „*si* to všetko“, ďalej obdobne.

www.miloslavikeu

1331 Al. „zvoláva“, „povoláva“, „vyzýva“.
1332 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
1333 Vl. „vstup“, „vchod“, pozri Sud. 1:24n., pozn. 70, tu v zmysle ako v texte; príbuzný výraz je „zajdenie“ v Gen. 15:12, ako „zachodeniu“ v Deut. 11:30.
1334 Al. „vrchola“, „koruny“.
1335 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
1336 Al. „že“, „lebo“.
1337 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
1338 Al. „on *je* sudca“[57].
1339 Pozri Exod. 19:21, pozn. 654.
1340 Al. „ti robiť výčitky“, tu v takomto zmysle; pozri Gen 21:25, pozn. 557.
1341 Pozri Gen. 31:10, pozn. 810.
1342 D. „na horách tisíca“, zmysel ako v texte.
1343 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.
1344 D. „a hemženie poľa“.
1345 Tj. „kedykoľvek mne poruke“.
1346 Tu aj „odriekavania“.
1347 Pozri Jóba 5:17, pozn. 158.
1348 D. „*je* tvoje“.
1349 Vl. „splieta“; iný tvar tohto slovesa je v Ž. 106:28, pozri Num. 25:3, 5, pozn. 950.
1350 Al. „zasadzuješ rany“, „na syna… kydáš hanu“.
1351 D. „bytím“.
1352 D. „Obetujúci“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
1353 Al. „ma, a *kto si* urovnáva cestu, budem“.
1354 Vl. „pri príchode“, „za príchodu“, D. „v príchode“, tj. „v *dobe* príchodu“.
1355 Al. „potom, čo“, vl. „podľa *toho,* ako“ (al. „že“).
1356 Vl. „Rozmnožením“, „rozhojnením“, zmysel ako v texte.
1357 Vl. „vyper“, „oper“ (Lev. 13:6), ďalej obdobne.
1358 Al. „si uvedomujem“, vl. „viem“, „poznám“.
1359 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
1360 Pozri Jóba 15:14; 25:4; nesúvisí s „očisti“ tu vo v. 2; al. „spravodlivým“, no nie ako tu vyššie; možno „riadnym“, „nestranným“, „neobvinitelným“. Ž. 73:14 obdobne.
1361 Podľa LXX a Vulgaty „a zvíťazil (al. „vyhral“), keby si bol súdený“. Tak sa toto miesto cituje v Rim. 3:4.
1362 Opäť iný tvar toho istého slovesa ako v Ž. 29:9[855] so zmyslom ako v texte.
1363 Pozri Gen. 30:41, pozn. 801.
1364 Pozri Jóba 38:36, pozn. 1723, a porov. Ž. 7:9 a ďalej[197], kde, pravda, iný výraz.
1365 Pozri Num. 19:19, pozn. 746.
1366 Pozri Exod. 12:22, pozn. 408.
1367 Al. možno „zriaď nového“, porov. 1 Sam. 11:14, pozn. 478.
1368 Al. „spoľahlivého“, „ochotného“[1103].
1369 Vl. „nevyhadzuješ“, sloveso ako „hádžeš“ v Ž. 50:17, porov. Gen. 3:24, pozn. 121, kde je v tomže zmysle použité iné sloveso obdobného významu.
1370 Al. „ochotný“, tu v tomto zmysle; iný výraz ako vo v. 10[1368].
1371 Al. „a dobrovoľným duchom kiež ma podopieraš“.
1372 Al. „cestám, a*by* sa hriešnici k tebe vracali“.
1373 Al. „bude plesať“, ako v Ž. 35:27, tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu tohto slovesa so 4. pádom.
1374 Al. možno „záchrany, nech môj jazyk plesajúc ospevuje“.
1375 Al. možno „a ja by som ju chcel[20] dať“.
1376 Al. „poteš (al. „dobrým obdar“) Cijjón“.
1377 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
1378 Tj. „cele spaľovanú“, porov. Deut. 13:16; 1 Sam. 7:9.
1379 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
1380 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
1381 Al. „*ty* páchateľ klamu!“.
1382 Al. „priepasti“, vl. „pohlcovania“, výraz odvodený od slovesa v Ž. 21:9 a ďalej[662], vyskytujúci sa v SZ len tu a v čosi odlišnom zmysle u Jer. 51:44.
1383 D. „jazyk ľsti“[123], ďalej obdobne.
1384 Tvar slovesa ako v Lev. 11:35, pozn. 357.
1385 Sloveso značí vl. „zhrabať“, „zhrnúť“ (Prísl. 25:22; Is. 30:14), tu teda vari „zobrať so všetkým činom“; možno by sa dalo povedať „zbaliť“, keby to nebol výraz príliš hovorového rázu.
1386 D. „Hľa, ten muž“, zmysel ako v texte.
1387 Tj. azda „tým, čo mu bolo na zhubu“; al. „svojimi chtivosťami“.
1388 Výraz nejasného významu; podľa niektorých ide o názov akéhosi dnes neznámeho hudobného nástroja, podľa iných o označenie nápevu al. spôsobu prednesu („vážne“, „zádumčivo“).
1389 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[419].
1390 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322; 1 Sam. 23:19; 26:1, pozn. 271.
1391 Tj. „neobzerali sa na tvoju prítomnosť“, ďalej obdobne.
1392 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a LXX „bude (tj. „Pán“) vracať zlo“.
1393 Al. možno „s dobrovoľnosťou“ (azda by sa dalo povedať „s radosťou“).
1394 Al., podľa iných, „*si* dobrý“.
1395 Al. „medzi“.
1396 Tj. „na ich pokorenie“ (al. „porážku“, „odsúdenie“). Tak aj ďalej.
1397 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[784] odvodený.
1398 Pozri Gen. 27:40, pozn. 718.
1399 Al. „som nepokojný“ (al. „rozochvený“).
1400 Al. „premýšľaní“, „nárekuˮ, ďalej obdobne.
1401 Al. „nariekam“ (nesúvisí s výrazom vyššie[1400]), vl. „a robím krik“ (al. „lomozím“).
1402 Vl. „spúšťajú“.
1403 Tu a možno aj vo v. 10 v tomto zmysle (Prísl. 12:21; 22:8, pozn.331); al. možno „zvaľujú (tj. „zvádzajú“) mrzkosť“. Ďalej obdobne.
1404 Pozri Gen. 27:41, pozn. 720.
1405 Tj. „od strachu“, pozri Deut. 2:25, pozn. 154; ešte iný tvar slovesa[854] ako v Ž. 29:9[855].
1406 Al. „vstupuje do mňa“.
1407 Vl. „zahaľuje“, „pokrýva“, ďalej obdobne.
1408 Al. „mrazenie“, „triaška“.
1409 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.

www.nlosr.sk.eu

1410 Al. „prudkým“, „dravým“.
1411 Tj. „mesto“.
1412 Tj. azda „pôsobenie strasti“, „ubližovanie“, v. 11 obdobne, porov. Ž. 7:16 a 52:7[213].
1413 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
1414 Al. „námestia“, „trhoviska“.
1415 D. „človek podľa môjho hodnotenia“, pozri Lev. 5:15, pozn. 154, zmysel ako v texte.
1416 Pozri Gen. 36:15, pozn. 959, tu zmysel ako v texte, al. „(dôverný) priateľ“, pozri Prísl. 16:28.
1417 Toto v danom spojení nespisovne uplatnené zámeno tu hádam najlepšie vystihuje zmysel tu použitej hebrejskej vzťažnej častice „ašer“.
1418 D. „spolu osladzovali“, zmysel ako v texte.
1419 Al. „tlačenici“, no nie ako v Ž. 42:4[1183].
1420 Al., podľa čítaného textu a mnohých rukopisov a starých prekladov, „Nech na nich (pri)kvačí smrť“.
1421 D. „Nech živí“.
1422 Pozri Jóba 18:19, pozn. 881.
1423 D. „v ich vnútri“, tj. „strede“, ďalej obdobne.
1424 Al. „neresti“, D. „zla“.
1425 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1400] odvodený; inak „modliť sa“, „premýšľať“, „sťažovať *si*“ (Jób 7:11). Pozri aj Sud. 5:10, pozn. 308.
1426 Al. „hlasno volať“.
1427 Al. „V pokoj“.
1428 Pozri 2 Sam. 17:11, pozn. 694.
1429 Al., podľa iných, „od priblíženia sa (al. možno „uchránil pred priblížením sa“, tj. „od tých al. pred tými, ktorí by sa chceli priblížiť“) ku mne“.
1430 Al. „ma oslobodí… bárs by“.
1431 D. „v mnohých“[975], tj. „proti mne (vl. „*v porovnaní* so mnou“) v presile“.
1432 Podľa starých prekladov „bude ich pokorovať al. ponižovať“, lebo tieto preklady mali zrejme za svoju predlohu text, v ktorom na tomto mieste bolo toto sloveso použité v inom tvare, majúcom takýto význam, ako napr. v Ž. 35:13[993]. Toto znenie uprednostňujú takmer všetky známe mi novšie preklady, hoci v masóretskom texte tu použitý tvar má v tomto význame dotyčného slovesa jedine zmysel trpný („byť ponížený al. pokorený“, Ž. 119:67, 107; „pokoriť sa“, Exod. 10:3). Proto som sa s nemnohými pridržal iného významu tohto slovesa (Ž. 3:4; 4:1; 13; a j.), ktorý v tvare tu použitom rovnako dobre zapadá do textovej súvislosti.
1433 Tu „zlovoľný“.
1434 Tu odvodené prídavné meno.
1435 Tj. „zrušil“, sloveso ako v Gen. 49:4, pozn. 1317. Ďalej obdobne.
1436 Al. „svoj údel“ (al. „osud“), podľa niektorých slovesný tvar, „*čo* ti určil“ (al. „pridelil“)[845].
1437 Pozri 2 Sam. 19:32n., pozn. 775.
1438 Pozri Gen. 14:10, pozn. 397.
1439 D. „rozpoliť svoje dni“, zmysel ako v texte.
1440 Tj. „Holubica nemá (al. „mlčiaca“) *v* diaľavách“, al. „Holubica ďalekých terebintov“.
1441 Pozri Jóba 5:5, pozn. 213; v Ž. 119:131 v prenesenom zmysle ako v texte[2512].
1442 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1194] odvodený.
1443 Tu a obdobne ďalej vari v zmysle „brojac“, „vyvolávajúc nepriateľstvá al. spory al. rozbroje“.
1444 Tj. „povýšenecky“, al. „vo vysokom postavení“, al., podľa iných, „bojujú, Vysoký“ (tj. „Bože“)!
1445 Tj. „Kedykoľvek sa“.
1446 Tj. „mám prečo“.
1447 Al. „vzhliadam ja s dôverou“, opisy v texte al. tu vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
1448 Al. „poškodzujú moje záležitosti“ (al. „záujmy“).
1449 D. „päty“.
1450 Tj. „príležitost zahubiť“; inak. „striehli (al. „mali namierené“) *na*“.
1451 Al. „keď (al. „kým“) vyčkávajú“.
1452 Al. „zaznačené“.
1453 Pozri Gen. 4:16, pozn. 154.
1454 V pôvodine slovná hra: „nódí“, „moje vyhnanstvo“, „nóď“, „mech“.
1455 Al. „v tvojom zázname“ (al. „zozname“, „počte“).
1456 Al. „viem, že“.
1457 Al. „lebo (al. „že“) mám[1074] Boha“.
1458 Tj. „povinnosť al. záväzok splniť sľuby tebe dané“.
1459 Tj. „Nebudeš hubiť al. kaziť“[395].
1460 Tu vyžaduje textová súvislosť preklad v takomto zmysle.
1461 Tj. „dovršujúcemu“, „dohotovujúcemu“, „k *zdárnemu* koncu privádzajúcemu“.
1462 Výraz príbuzný onému v Gen. 49:9, pozn. 1330, vyskytuje sa v SZ len tu a u Nach. 2:13.
1463 Tj. „zúrivosťou al. hnevom“.
1464 Al. „pokorená“, „zdeptaná“, vl. „zohnutá“, „sklonená“, ďalej obdobne.
1465 Al. „pokoril*i* (al. „zrazil*i*“)[1464] moju dušu“.
1466 Tj. „jamu ako pascu na zver“; Ž. 119:85 obdobne. Výraz je v SZ ešte len u Jer. 18:22.
1467 Al. „je nemá“, D. „*je* mlčaním“ (al. „onemením“).
1468 Al. „Či vpravde mlčaním vyslovujete spravodlivosť?“
1469 Tu v zmysle „pripravujete“, „chystáte“, „zamýšľate“.
1470 Tj. „vážite“, na váhach.
1471 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[1222].
1472 Pozri Deut. 32:24, pozn. 1163.
1473 Zmysel je „správa sa, ako by nepočula“.
1474 „hluchou sa stavajúca“.
1475 Vl. „šepkajúcich“, „syčiacich“, tvar slovesa ako „šepkajú“ v Ž. 41:7.
1476 Al. „zručného“, „zbehlého“.
1477 Al. „vyraz“, rovnaký zmysel má aj iné sloveso nižšie[1384].
1478 Tj. „zbavujú hrotov“, sloveso ako v Gen. 17:10, pozn. 449, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu. To isté sloveso v inom ojedinelom tvare je v Ž. 118:10–12.
1479 Vl. „chodí“.
1480 Tj. „rozplývajúc al. rozpúšťajúc sa vylučovaným slizom“.
1481 Pozri Jóba 3:16, pozn. 133.
1482 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.
1483 Vl. „tŕnistého kra“, ako v Sud. 9:14; tj. „pocítiť žiar ohňa z neho, keď bude pod ním horieť“.

www.biblickyslovnik.eu

1484 Tj. „čo bude v hrncoch“.
1485 Al. „odfukuje“, „odnáša ako prudký víchor“.
1486 Vl. „živé“.
1487 Tj. „obvarené al. opečené“.
1488 Tj. „na boj al. zásah“.
1489 Al. „na moje volanie“.
1490 Pozri aj Exod. 20:5, pozn. 662.
1491 Al. „zakrývajúcich mrzkosť“, „pokrytcov“.
1492 Al. „slintajú“, „chrlia“ (al. „vyprskávajú“, „vyrážajú“), tj. „mrzkosť, zlo“. Ďalej obdobne.
1493 Podľa mnohých rukopisov a starých prekladov „Moja sila (ako vo v. 17, „uzzí“ miesto „uzzó“, pozri Jóba 19:28, pozn. 938), k tebe“. Tak aj niektoré novšie preklady.
1494 Al., podľa čítaného textu, „Boh mojej[1503] láskavosti“.
1495 Vl. „bude dávať pohľadieť“.
1496 Pozri Num. 32:13, pozn. 1055; vo v. 15 a ďalej iný tvar, zmysel ako v texte.
1497 Tu od dotyčného slovesa[591] odvodené podstatné meno. Pozri Jóba 16:8, pozn. 788.
1498 Pozri Gen. 2:2, pozn. 46.
1499 Al. „v Jákóbovi“, pozri Deut. 34:2, pozn. 1293. Ďalej obdobne.
1500 Podľa LXX, (15)„potulujú sa za pokrmom; ak sa nenasýtia, budú aj hundrať“ („gongysúsin“; miesto „vajjálínú“, „al. nech prenocujú“, čítali „vejjallínú“, „a dajú sa hundrať“, pozri Exod. 16:2). Tak aj Vulgata („murmurabunt“); tomuto zmyslu dávajú prednosť aj podaktoré novšie preklady.
1501 Vl. „k ránu plesať“, v texte opis, lebo nasleduje väzba s prostým 4. pádom.
1502 Al. možno „o tebe“.
1503 Tj. „mne preukazovanej“.
1504 Tj. „Ľalia *je* svedectvom“.
1505 Pozri Num. 26:9, pozn. 961.
1506 Pozri Gen. 24:10, pozn. 607.
1507 Pozri 2 Sam. 10:6, pozn. 398.
1508 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
1509 Tu aj „rozohnal“, pozri 2 Par. 11:23, pozn. 496, potom, pravdaže, v inom zmysle ako tam.
1510 Tu opis vzhľadom na väzbu dotyčného slovesného tvaru s 3. pádom; inak, podľa niektorých, „kiež sa (k) nám chceš vrátiť“.
1511 Al. „trhliny“, „rany“, „zlomeniny“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[82].
1512 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
1513 Pozri Num. 21:8n., pozn. 793; nasledovné „vztyčovanie“ je tvar slovesa od tohto výrazu odvodeného.
1514 Výraz, ktorý sa v tomto zmysle v SZ vyskytuje ešte len v Prísl. 22:21.
1515 značí, taktiež len tu, „luk“, takže potom „prápor na uprchnutie (tj. „k nemu“) pred lukom[68] (vl. „pred tvárou“ [tj. „prítomnosťou“, „blízkosťou“] luku“).
1516 Súvisí s výrazom v nadpise Ž. 45[1227]; porov. aj 2 Sam. 12:25, pozn. 512.
1517 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov, „mi“.
1518 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
1519 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895.
1520 Možno chápať aj ako označenie toho ktorého kmeňa al. národa.
1521 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1335.
1522 Pozri Num. 21:11, pozn. 797.
1523 Pozri Exod. 15:14, pozn. 522.
1524 Al. „príchod“, vl. „ma… uviesť“ (al. „priviesť“), v texte opis na odlíšenie od slovesa „dovedie“ nižšie. To isté sloveso je v Ž. 68:29 a 76:11 v zmysle ako tam v texte.
1525 Al. „Či nie ty, Bože, *ktorý* si nás odhodil“.
1526 Al. „od protivníka“[70].
1527 Vl. „veď vyslobodenie“ (al. „vyslobodzovanie“), tu azda vzhľadom na súvislosť zmysel ako v texte.
1528 Al. „môcť čosi mohutné (al. „významné“) vykonať“.
1529 Al. „chradnutí“, „prahnutí“, „potreni“. Ďalej obdobne.
1530 V obdobnom zmysle ako v Ž. 20:1 a ďalej[637], kde, pravda, je použité iné sloveso.
1531 Al. možno „pre mňa príliš vysoká“[1087].
1532 Al. „mi si“, al. možno „ty si sa mi ukázal“ (al. „prejavil“, „osvedčil“)[541].
1533 D. „vežou sily“.
1534 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 506.
1535 Al. „chrániť sa v skrýši“, tu v takomto zmysle.
1536 Pozri Num. 24:18, pozn. 552.
1537 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
1538 D.[1722] „na (al. „nad“) dni“.
1539 Al. „k svojmu plneniu“.
1540 Al. „Áno“, „zaiste“.
1541 Vl. „k Bohu“, „*vzhľadom* na Boha“.
1542 Al. „stíšená“, „upokojená“, tu v takomto zmysle (vl. „mlčaním“ atď.[983]).
1543 Vl. „mnoho“, „veľmi“.
1544 Tj. možno „na mňa“.
1545 Al., podľa iných, „ako nahnutá stena“, ďalej vo verši potom tiež 1. pád.
1546 Tj. „človeka“[1544].
1547 Pozri Lev. 13:2, pozn. 391, tu zmysel ako v texte.
1548 Al. jednoducho „Len Bohu“, iná predložka ako vo v. 1[1541], ale podobného významu.
1549 Al. „mlč“, „umĺkni“, sloveso ako „umĺknite“ v Ž. 4:4 a podobne ďalej, súvisí s výrazom vo v. 1[671].
1550 Tj. azda „je založená“, „spočíva“.
1551 Tj. „by… sa ukázalo, že sú“.
1552 Tj. sťaby „z vánku utvoreni“ al. „pochádzajúci“, „povahy vánku al. ničotnosti“, al. tiež „*ľahší* od vánku“.
1553 Pozri Lev. 6:2, 4; 19:13, pozn. 168.
1554 Vl. „ani si ničotne počínať“ (2 Kráľ. 17:15; Jób 27:12, pozn. 1217), tu zmysel ako v texte.
1555 Výraz od dotyčného slovesa[990] odvodený. Pozri Lev. 6:2, pozn. 166.
1556 Pozri Gen. 4:8, pozn. 1039.
1557 Pozri Jóba 7:21, pozn. 397.
1558 Al. „vyprahnutej“, no nesúvisí ani so „smädne“ ani s „prahne“ vyššie.

www.milosavk.eu

1559 Porov. Gen. 19:19, pozn. 507; tu je, vzhľadom na inú predložkovú väzbu v pôvodine použitú, v texte prekladu použité znenie tam uvedené ako voľnejší preklad len v poznámke, ktoré však tu zodpovedá spomenutej predložkovej väzbe doslovne.

1560 Al. „za mňa“, predložka ako v Exod. 4:4, pozn. 131, kde, pravda, iné sloveso.

1561 Pozri Exod. 19:17, pozn. 648, tu množné číslo.

1562 D. „vylievať (al. „vysypávať“) na ruky“, zmysel ako v texte, v Ž. 75:8 a ďalej ako v texte tam.

1563 Pozri Sud. 15:4, pozn. 731.

1564 Tu bez predložky, ktorá by udávala predmet honosenia sa.

1565 Vl. „Posilňujú (al. „utvrdzujú“, „zatvrdzujú“) sa“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na väzbu tohto slovesa s 3. pádom v pôvodine.

1566 Al. možno „Kto im môže prísť na kĺb“.

1567 Al. „navrhujú“, vl. „skúmajú“, tj. „rozličné možnosti, ako svoj zámer uskutočniť“. Nižšie a ďalej obdobne.

1568 Tu v zmysle. „ukončili sme skúmanie al. navrhovanie al. vymýšľanie“[1567].

1569 Al. „návrh“, „úmysel“, „skúmanie“ (vl. skôr „predmet skúmania“), výraz odvodený od dotyčného slovesa[1567], vyskytujúci sa v SZ len tu.

1570 Al. možno „hotoví, *je to* starostlivo (al. „dôkladne“) vymyslené“ (al. „premyslené“).

1571 Tj. „nepreniknuteľné“, „neprebádateľné“.

1572 Pozri Deut. 28:59, pozn. 903.

1573 Tu iný tvar tohto slovesa[250] so zmyslem ako v texte.

1574 Tj. „ich vlastný“.

1575 Tvar slovesa ako u Jóba 2:11, pozn. 84.

1576 Vl. „mäso“, tu je preklad zvolený v záujme zrozumiteľnosti.

1577 Tj. „čo súvisí s neprávosťami“, „prejavy neprávostí“.

1578 Pozri Gen. 7:19, pozn. 244.

1579 Al. „sa stali (al. „prejavili“[541]) pre mňa príliš silnými“[1087].

1580 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1305] odvodený. Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.

1581 Pozri aj Lev. 1:2, pozn. 5.

1582 Pozri aj Exod. 8:13, pozn. 247; 27:9, pozn. 944.

1583 Tj. „vzdialeného“.

1584 Tj. „východným aj západným krajinám“.

1585 Tj. „až do pretiekania ju zavlažuješ“.

1586 Čo do použitia rozkazovacieho spôsobu porov. Ž. 8:1[225]; nazdám sa, že tu je zmysel obdobný a že ho do akejsi miery objasňujú vložené slová „*len ďalej*“. Aj tu väčšina známych mi prekladov opomína skutočnosť, že tu ide o rozkazovací spôsob, no LXX a Vulgata na ňu prihliadajú; tak aj niekoľké nemnohé z novších prekladov.

1587 Vl. „stláčaj“[567], tj. azda „rozdrvuj“, podľa iných „splavuj“, „odplavuj“.

1588 Pozri Jóba 30:22, pozn. 1354.

1589 Tj. „dovŕšil si všetky požehnania roka“.

1590 Vl. „kvapkajú“ („kvapká z nich“).

1591 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.

1592 Iný výraz ako vo v. 9; ako „zrno“ v Gen. 41:35, 49.

1593 Tj. „*za* slávnu“.

1594 Al. „slávou („slávnou“) robte“.

1595 Vl. „tam“[404].

1596 Al. „vzdoroviti“ (Deut. 21:18; Nech. 9:29).

1597 Porov. obdobné použitie tohto slovesa[616] u Jóba 36:13. pozn. 1579.

1598 V preklade tu zvolenom sa uchováva zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.

1599 Tu v tomto zmysle, al. „lapaciu sieť“ (al. „slučku“, Ezek. 12:13).

1600 Tj. „ktorými boli otvorené“, porov. Sud. 11:35; al., podľa niektorých, „ktoré prevraveli“, tj. „otvorením vyslovili“.

1601 „Tučných zvierat“ je v hebrejčine jedno slovo, vyskytujúce sa v SZ len tu a u Is. 5:17.

1602 Ako „kadivo“ v Exod. 30:7n., porov. tam kap. 29:18, pozn. 1031. Ďalej obdobne.

1603 Pozri Lev. 9:7, pozn. 276.

1604 Al. „počujte, nech môžem (al. „lebo chcem“) vyrozprávať… čo“.

1605 Vl. „vyvyšovanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v Ž. 149:6.

1606 Tj. „priaznivo“, „so záľubou“.

1607 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.

1608 Tj. „neodmietol al. neodvrhol od seba“, „neodňal z mojej blízkosti“.

1609 Al. „Nech Boh povstáva, nech sa jeho nepriatelia rozutekávajú, nech“.

1610 Tj. „cestu“ na jazdu, porov. Jóba 19:12, pozn. 906.

1611 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.

1612 Pozri Exod. 15:2, pozn. 496.

1613 Al. „stepmi – v Jáhovi *je* jeho meno“, tj. „v tom, čím On je ako Jáh, spočíva význam Jeho mena“. No väčšina známych mi prekladov, možno podľa LXX a Vulgaty, dotyčnú predložku opomína a podáva toto miesto v znení „Jáh (al. „Hospodin“) *je* jeho meno“.

1614 Pozri 1 Sam. 24:15, pozn. 892.

1615 Al. „zajatcov“, vl. „sputnaných“; ďalej obdobne.

1616 Al. možno „pochode“, pozri Sud. 5:4, pozn. 289.

1617 Pozri Num. 23:28, pozn. 812.

1618 Ako v Sud. 5:4.

1619 Pozri Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 393.

1620 Tu od dotyčného výrazu[1281 1370] odvodené podstatné meno v zmysle ako v texte, al. „štedrým prívalom“, tj. „hojným dážďom al. lejakom“. Podľa podaktorých sa tu mieni „manna“ (Exod. 16:4).

1621 Nesúvisí s „vykropili“ vo v. 8, lež s výrazom v Ž. 19:10[627].

1622 Al. „skrápaš“.

1623 Al. „zástup“, „dav“, „vojsko“, pozri 2 Sam. 23:11, 13, pozn. 829; podľa niektorých „živé (odvodené od kmene značiaceho „žiť“, „život“) zhromaždenie“, „v jedno telo spojený ľud“; ktorí chápu „príval“[1619] ako „mannu“, rozumejú tímto výrazem tu „prepelice“ (Exod. 16:13; Num. 11:31). Ohľadne v. 30 pozri 2 Sam. 21:10, pozn. 829, jednotné číslo.

1624 Vl. „pripravoval si v svojej dobrote“, v texte opis, lebo predmet slovesa nie je uvedený.

www.nlosr.sk/ekeu

1625 Pozri aj 2 Sam. 4:10, pozn. 237; porov. Exod. 15:20; 1 Sam. 18:6.
1626 Tj. „gazdiná“, vl. „obyvateľka“, výraz súvisiaci s „príbytok“[1946] a vyskytujúci sa v SZ v tomto význame len tu. Inak „krásna“ (Jer. 6:2, v SZ len tam), potom teda „okrasa al. ozdoba domu“.
1627 Porov. Sud. 5:24, 30.
1628 Výraz príbuzný onému v Gen. 49:14, pozn. 1342, taktiež nejasného významu; vykladá sa obdobne.
1629 Porov. Sud. 5:16.
1630 Al. „zelenkastom“, „žltozelenkastom“.
1631 Možno sa dá chápať ako básnické líčenie bohatej vojnovej koristi, predstavovanej tým, kto sa vyhýbajú účasti v boji („to vás neláka?“). Podľa iných „Kým budete… ohradami, *budú tu* (tj. „iní si z boja donesú“) krídla…“ al. „Ak (al. „hoci“) budete… ohradami, *budete ako* krídla…“, „Či budete… ohradami *a pozorovať* krídla… zlate?“ („nečinne ležať a dívať sa na okolo poletujúce vtáctvo“; potom by tu išlo o básnické líčenie krásy jeho peria).
1632 Tj. možno „v zemi prísľubu“; význam tejto predložkovej väzby je tu nejasný.
1633 Pozri Sud. 9:48.
1634 Vl. možno (sloveso sa v SZ vyskytuje len tu, no je odvodené od slova značiaceho „sneh“) „snežilo“ al. „bolo zasnežené“, no zmysel je najskôr „belelo sa kosťmi pobitých“.
1635 Al. možno „hora bohov“.
1636 Al., podľa podaktorých, „*je ako*“.
1637 Tj. pohorie tvoriace severnú hranicu Bášána (Num. 21:33 a i.); ak sa mieni jednotlivý vrch, ide azda o najvyšší vrchol tohto pohoria, vrch Chermón (Deut. 3:8).
1638 Al. „hrb(oľ)atý“, „hrebeňovitý“, v. 16 obdobne, výraz vyskytujúci sa v SZ iba na týchto dvoch miestach. Nesúvisí s „vrch“[348].
1639 Al. možno „*Je* Božím (potom iba takto) vrchom vrch… Bášána? (17)Načo“.
1640 Vl. „načo striehnete (al. „úkosom pozeráte“) *na* vrch“.
1641 Al. „*po ktorom* Boh zatúžil“ (al. „túži“).
1642 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
1643 Pozri 1 Par. 29:7, pozn. 886.
1644 D. „*sú* myriády“ (dvojné číslo, teda vl. „dve myriády“, no zmysel je ako v texte, porov. Jóba 11:6, pozn. 551).
1645 D. „tisíce opakovaní“.
1646 Tj. možno „čím bol na Sínaji, tým je v svätyni“, al. „v svätosti“ potom v zmysle „v svätosti *ako na* Sínaji“.
1647 Al. „ako Človek“, al. „v ľuďoch“[356], tj. „medzi ľuďmi“ al. „z ľudí“, pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
1648 Tj. „aby On prebýval medzi nimi“; al. „*u* Jáha, Boha“, „*s* Jáhom, Bohom“, tj. „aby oni prebývali u Neho al. s Ním“.
1649 Tj. „na Seba naše ťažkosti al obtiaže“; al. „nám nakladá“, tj. „nadeľuje“, „bohato nás obdarúva“.
1650 Al. „Náš[67] Boh je Boh“.
1651 Al. „preukazovaní záchrany“ (al. „pomoci“), výraz odvodený od dotyčného slovesa[73] a vyskytujúci sa v SZ len tu.
1652 Al. „od Hospodina, Pána[67], *sú*“, „Hospodinovi, Pánovi, *patria*“, „Hospodin, Pán, má“[1074].
1653 Vl. „ohľadne“, „týkajúce sa“, tá istá predložka ako „u“ vyššie, zmysel ako v texte.
1654 D. „temä *s* vlasmi“[18 113].
1655 Pozri Lev. 4:3, pozn. 90.
1656 Tak podľa LXX („bafé“) a Vulgaty („intingatur“, oboje vl. „sa máčala“). Masóretský text má, asi následkom chyby opisovača, znenie „aby tvoja noha drvila“[577] („timchac“ miesto zrejme správneho „tirchac“, „kúpala sa“, srov. Ž. 58:10), ktoré nedáva zmyslu.
1657 Al. „pochody“, „výpravy“ (Jób 6:19, pozn. 318), „ťaženia“.
1658 V smerovom zmysle („do svätyne“), al. vari „*ktorý sídliš* v svätyni“. Ďalej obdobne.
1659 Vl. „predchádzali“[491 1948], tu v takomto zmysle.
1660 Pozri Gen. 24:43, pozn. 628.
1661 Al. „hudobníci, vprostred bubnujúce mladice“.
1662 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
1663 Al. „húf“, „zástup“, „spoločnosť“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1664 Pozri 1 Sam. 20:29, pozn. 531.
1665 Vl. „zadovážil tvoju“, ďalej obdobne.
1666 Výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len v Ž. 76:11 a u Is. 18:7.
1667 Tj. „Egypt“, porov. Jóba 9:13, pozn. 470, kde iný výraz obdobného zmyslu.
1668 D. „teľatami“[851], tj. „ako teľatá bujne poskakujúcimi“, porov. Ž. 29:6[849].
1669 Tj. „za každú cenu chtivého prútov“; podľa iných „podrobujúceho sa s prútmi“[60], „šliapajúceho po prútoch“.
1670 Vl. „tuční“, „tlstí“, tj. „blahobytní“, vyskytuje sa v SZ len tu; zmysel azda ako v texte.
1671 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
1672 Vl. „poženie“, „pôsobiť, aby bežali“, zmysel ako v texte.
1673 Al. „nad Isráélom *je* jeho vznešenosť a jeho sila *je*“.
1674 Tj. azda „ako k Tebe (al.[1675] „k Nemu“) môžeme vzhliadať z tvojich“.
1675 Al. „hoden *je* úcty Boh z tvojich“ (tj. „Isráélových“).
1676 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
1677 Množné číslo vari v zmysle rozličných častí al oddielov chrámu.
1678 Al. „a moc“ (al. „zmocnenie“), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1679 D. „v kal hĺbky“.
1680 Výraz len nepatrne sa líšiaci od „postavenie“ v 1 Par. 23:28, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1681 Al. „odplavil“, „so sebou strhol“, ďalej obdobne.
1682 Al. „zátopa“.
1683 Al. „sa zapálilo“, ďalej obdobne.
1684 Pozri Lev. 26:16, pozn. 883.
1685 Al. „pre mňa“, ako „vo mne“ vyššie; nie ako „pre teba“ vo v. 7.
1686 Al. „som plakal v pôste svojej duše“.

www.mlosavik.eu

1687 Al. „mnou“, vl. „vo mne („majú vo mne predmet svojej zábavy“, tj. „zábavného hovoru“); tu je dotyčné sloveso[1400] použité v takomto zmysle.
1688 Tj. „som aj predmetom posmešných popevkov pri hre na strunových nástrojoch“.
1689 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
1690 Al. „pravdivosťou svojej“.
1691 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
1692 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[635] odvodený; nie ako „osloboď“ nižšie[778].
1693 Al. „v môj pokrm“.
1694 Pozri Deut. 32:32n., pozn. 1056.
1695 Tj. „v pokoji al. bezpečí sa cítiacim“, tu v takomto zmysle.
1696 D. „zatemňujú od videnia“ (al. „pred videním“[68]), zmysel ako v texte.
1697 Al. „lomcuj“, „otriasaj“, iný tvar dotyčného slovesa[574] v takomto zmysle.
1698 Tj. azda „táborisko kočovníkov“.
1699 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753, tu zmysel ako v texte, ako „smrteľne ranených“ v Gen. 34:27. Ďalej obdobne.
1700 Porov. Gen. 4:13, pozn. 148.
1701 Al. „*Pri*daj vinu (al. „trest“) na (al. „nad“) ich vinu“ (al. „trest“)[1722].
1702 Al. „živých“.
1703 Tu proti Ž. 34:3 väzba so 4. pádom.
1704 Tj. „Boha“ al. „Božie meno“.
1705 Vl. „lepšie“
1706 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
1707 Tj. „s rozdeleným kopytom“, pozri Lev. 11:3, pozn. 308.
1708 Al. „radovať; *vy,* vyhľadávajúci Boha, a*j*“.
1709 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
1710 Pozri Gen. 1:21, pozn. 33.
1711 Pozri Num. 18:20, pozn. 718.
1712 Al. „nech sa na svoju hanbu“.
1713 Al. možno „spravil si opatrenie[1664] na moje vyslobodenie“.
1714 Al. „páchateľa (al. „dopúšťajúceho sa“) bezprávia“ (al. „zločinu“), tvar slovesa, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[175] a ktoré sa okrem tohto miesta v SZ vyskytuje len u Is. 26:10.
1715 Al. „násilníka“, vl. „ostrého“, „prudkého“, „zahorknutého“.
1716 Pozri Sud. 16:29, pozn. 803.
1717 Al., podľa iných, „od útrob… ma odrezával“.
1718 D. „v tebe“, tj. vari „v tebe *má svoj predmet*“.
1719 Pozri Deut. 13:1n.; 28:46, pozn. 1016.
1720 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942, tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
1721 Al. „dúfať“[906], tu, pravda, bez predmetu a bez predložky: Ďalej obdobne.
1722 Vl. „na (al. „nad“) všetku tvoju chválu“, pozri Lev. 2:2, pozn. 52, ďalej obdobne.
1723 Tj. „prinášať o nich zvesť“; al. „vstupovať (al. „vniknať“) v mocné činy“, tj. „zaoberať sa nimi v mysli a usilovať sa vniknúť v ich význam a pochopiť a oceniť ho“.
1724 Tj. „skutky, ktoré Tvoje rameno dokázalo“.
1725 Al. „Bože, *ktorá je*“, al. „činy. (19)A tvoja spravodlivosť, Bože, *je*“.
1726 Podľa čítaného textu a niektorých starých prekladov „mi“, nižšie vo verši obdobne („ma“).
1727 Al. „mnohé a zlé úzkosti“.
1728 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
1729 Tu je na opis tohto pojmu použité iné sloveso, ako „obklopuje“ v Ž. 49:5, „obrátil sa“ v 1 Sam. 17:30 (v Ž. 114:3, 5 v obdobnom zmysle ako tam).
1730 Al. „tebe s lýrou[60 929] pri hudbe spievať“.
1731 Al. „Od Šalamúna“[67], no tu je zmysel skôr ako v texte, al. „o Šalamúnovi“.
1732 Al. „pahrbky, spravodlivosťou“.
1733 D. „pri slnku a pred tvárou mesiaca“ („kým slnko a mesiac trvajú“). V. 17 obdobne.
1734 Al. „skvitá“, ďalej obdobne.
1735 Zmysel ako v Deut. 11:24, pozn. 481, no tu bez člena (nie „tej“, ako tam).
1736 Al. „stredomorského pobrežia“, al. vôbec „ďalekých zemí“. Ďalej obdobne.
1737 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607.
1738 Meno akéhosi bližšie neznámeho národa; porov. Gen. 10:7.
1739 Al. „sužovaného a *toho, ktorý*“.
1740 D. „ustavične modlí[375], *po* celý deň nech ho žehná“[375], opisy v texte pre zretelnosť“.
1741 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
1742 Al. možno „vlní“, sloveso ako „roztriasla sa“ v Ž. 18:7 a obdobne inde; podľa mnohých „šumí“, „šušťí“, no nazdám sa, že znenie v texte, al. možno znenie uvedené tu vyššie, najlepšie zodpovedá zmyslu slovesa použitého v pôvodine.
1743 Tj. „obyvatelia mesta“.
1744 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
1745 Tj. „jeho slávne meno“.
1746 D. „*sťaby* málo“ (al. „trochu“).
1747 Al. „klesnúť“, „potknúť sa“, „odchýliť sa“.
1748 D. „býval svojimi nohami uhýbajúci“[1747].
1749 Podľa čítaného textu a starých prekladov, „*ale* ja, bezmála by boli moje nohy uhli“[1747].
1750 Výraz[120] vl. značí „čosi nepravé“ (al. „lživé“, „predstierané“) a teda tiež „čosi, čoho v skutočnosti niet, čo nejestvuje“, takže potom „nič“, ako v texte, kde je zmysel „veľmi ľahko“, úslovie aj v slovenčine obvyklé.
1751 Vl. „sa rozliali“ (Ž. 22:14), zmysel ako v texte.
1752 Al. „ťažkosti“ výraz vyskytujúci sa iba tu a u Is. 58:6, pozn. 2446, tu sa teda možno dá v prenesenom zmysle chápať obdobne ako tam („uzlov“, „zadrhnutí“).
1753 Al. „niet útrap[1752], *ktoré by viedli* k ich smrti“.
1754 Al., podľa iného rozdelenia slov, „lebo nemajú[963] útrap[1752], ich telo *je* zdravé“[191] (tu vl. „bezchybné“) a.
1755 Ako „tlstý“ v Sud. 3:17; v Žalmoch iba tu.
1756 D. „smrteľníkov ich niet“.
1757 Pozri Deut. 15:14, pozn. 636, sloveso vyskytujúce sa v SZ iba na týchto dvoch miestach.
1758 Vl. „násilníctvo ich zahaľuje“, opis v texte vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom v pôvodine.

www.miloslovie.eu

1759 Al. možno „kroj“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a v Prísl. 7:10.
1760 Tj. „sa vyvaľují al. vypliešťajú“.
1761 Al. „prekypujú“.
1762 Al. „predstavy“, ako „zobrazenie“ v Lev. 26:1, pozn. 860; Num. 33:52, tu v prenesenom zmysle ako v texte al. tu vyššie.
1763 Al., podľa niektorých, „prekračujú túžby“, tj. „majú viac ako si možno želať“.
1764 Tj. „k nim“.
1765 Tak podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov; písaný text má znenie „Preto sem obracia svoj“[307].
1766 Tj. azda „Boží ľud“, al. „stúpenci kohokoľvek z nich“.
1767 Vl. „vytláča“ (Lev. 1:15), „vyžmýkava“ (Sud. 6:38).
1768 Al., podľa iných, „nasávajú (al. „nasŕkavajú“) sa hojnosti“. Porov. Ž. 75:8.
1769 D. „vytláčajú sa im vody *v* plnosti“[113].
1770 Tj. „prijímajú dychtivo ich zásady a splna sa nimi uspokojujú“.
1771 Al. „v čistote zachoval“.
1772 D. „za rán (tj. „za každého rána“) moje výčitky“.
1773 Tj. „usiloval uvažovaním al. premýšľaním“, iný tvar dotyčného slovesa[911] tu v takomto zmysle. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
1774 Vl. „poznať“, „zvedieť“.
1775 Vl. „ich postavuješ“ (al. „umiesťuješ“), no v pôvodine sa tu sloveso pojí s 3. pádom; preto v texte prekladu opis.
1776 Vl. „na klzkostiach“[365].
1777 Tj. „pôsobíš, že sa rozpadajú“.
1778 Tu v takomto zmysle; al. „predmetom hrôzy“ (al. „úžasu“, nesúvisí s „hrôz“ na konci verša).
1779 Tu azda v zmysle „predstavou ich“, „pomyšlením na nich“.
1780 Al. „rozpaľovalo“, „horklo“, „stávalo sa ostrým“ (al. „kyslým“), sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[1715].
1781 D. „a moje obličky boli prebodávané“ (al. „prevrtávané“), sloveso ako „naostrené“ v Ž. 45:5 a obdobne ďalej, tu v tvare takéhoto zmyslu („moje vnútro bolo [po]dráždené“), vyskytujúcom sa len tu.
1782 Vl. „u teba“, „pri tebe“, ako vo v. 23.
1783 Al. možno „prejavil (al. „ukázal“) som sa[541] pred tebou *sťaby* dobytkom“.
1784 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso to isté; v Ž. 77:4 a ďalej bez predložky.
1785 Al. „priviesť“, pozri Gen. 20:14, pozn. 559.
1786 Al., podľa iných, „na zemi si vedľa (tj. „okrem“) teba *v ničom*“.
1787 Iný výraz ako „mäso“ v Ž. 16:9 a ďalej; pozri Lev. 18:6, pozn. 554, kde je ten istý výraz použitý v inom zmysle.
1788 Al. „vzdalujúci sa“.
1789 D. „každého od teba smilniaceho“, zmysel ako v texte.
1790 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[801].
1791 Tu vzhľadom na sloveso, s ktorým sa tu tento výraz pojí, skôr v tomto zmysle.
1792 Al.[2358] „všetky tvoje skutky“ (al. „činy“, „diela“).
1793 Al. „Načo si, Bože, navždy odhodil“.
1794 Sloveso „odhadzuješ“ tu nemá predmet, ale je hádam zrejmé, že túto vetu načim chápať v zmysle „odhadzuješ stádo svojej pastvy, proti *ktorému* dými tvoj hnev“. Ž. 78:56 a ďalej obdobne.
1795 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
1796 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
1797 Al. „vykúpil *za* (al. „*ako*“) kmeň“, tj. „*aby bolo* kmeňom“.
1798 Al. možno „Spomni si – *je to* tvoje… vykúpil, kmeň… vrch“.
1799 D. „dedičstvo, *na* tento vrch Cijjón – na ňom“, zájmeno „tento“ tu zastupuje vzťažnú časticu.
1800 D. „k troskám nekonečna“[259] („nekonečna“ bez predložky).
1801 D. „stretávania“, tj. „*miesta* stretávania“, pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
1802 Tj. azda „miesto predmetov, ktoré v chráme boli znamením toho, že tam sídli Boh, umiestili akési znaky svojho víťazstva“. Porov. v. 9.
1803 Vl. „spoznáva“, tu azda zmysel ako v texte.
1804 Vl. „ako by *volakto* sekery do výšky vnášal“, tj. „vysoko dvíhal“.
1805 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
1806 Tj. „toho všetkého, o čom vyššie bola reč“; zámenná prípona, tu preložená slovkom „toho“, je ženského rodu a nehodí sa teda ani k „svätyni“ ani ku „shromaždišťu“ vyššie, lebo oba tieto výrazy sú v hebrejčine rodu mužského; no ženská zámenná prípona sa často používa vo významu neurčitého zájmena rodu stredného a tak ju vari je vhodné pochopiť aj tu v zmysle vyššie uvedenom.
1807 Tj. „všetci spolu“, al. „všetko spolu“, tj. „všetky rezby“. V. 8 obdobne.
1808 Pozri Sud. 1:8, pozn. 24.
1809 Tj. „*strhnutím* k zemi“, ďalej obdobne; tu aj „*až* k zemi“, tj. „až po jeho základy“.
1810 Al. „Drvme“, pozri Exod. 22:21, pozn. 106, tu iný tvar takéhoto zmyslu.
1811 D. „s nami vediaceho“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
1812 Ako „záhrenie“ v Ž. 35:13, tu v zmysle sídla citov a vnútorných hnutí. Pozri Deut. 13:6, pozn. 535; Jóba 19:27, pozn. 933.
1813 Pozri Exod. 7:12, pozn. 216; tu (ďalej nie vždy) obraz egyptských vojsk.
1814 Sloveso ako „prerazit“ v Ž. 18:29, no tu neplatí tamojšia poznámka[560].
1815 Pozri Jóba 41:1, pozn. 111 a 1826, tu rovnaký zmysel ako „netvorov“ vo v. 13[1813].
1816 Ako v Ž. 72:9, tu značí „stepnú zver“.
1817 Pozri Deut. 21:4, pozn. 755, 756.
1818 Pozri Gen. 1:16, pozn. 22.
1819 Al., podľa niektorých, „zdroje[18] svetla“ (tj. „mesiac a hviezdy“) a.

www.mlosavik.eu

1820 Pozri Gen. 8:22, pozn. 281.
1821 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[52] odvodený.
1822 Tu v tomto zmysle („dravej zveri“), pozri Gen. 37:20, 33.
1823 Al. „Prihliadni“ (al. „obráť zreteľ“).
1824 Al. „lebo skrýše“ (al. „zákutia“).
1825 Ako „pastviská“ v Ž. 65:12, tu a ďalej zmysel ako v texte.
1826 Al. „utláčajúcich, lomoz… tebe, *ktorý* ustavične stúpa!“
1827 Pozri Gen. 1:14, pozn. 25; tu vl. „uchopovať (al. „privádzať“)[1785] určenú dobu“.
1828 Al. „Nech sa rozplývajú (al. „bár by sa rozplývali“, „môžu sa rozplývať“)…, ja“.
1829 Al. možno „hrdlom“, tj. „drzou rečou“.
1830 Pozri 1 Par. 7:28, pozn. 217.
1831 Tj. „od al. z juhu“.
1832 Al. „ani z pustiny vrchov“, tj. „hornatej“; tohto znenia sa pridržajú LXX aj Vulgata a mnohé novšie preklady, no dal som s inými prednosť zneniu, ktoré uvádzam v texte, lebo lepšie zapadá v súvislosť s vv. 5 a 7.
1833 Tu, podľa niektorých, „sa červená“.
1834 Al. „koreneného“, tj. „vína“.
1835 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285.
1836 Pozri Gen. 14:18; skrátene za „Jerúsalém“.
1837 Tu a v Ž. 104:22 čosi odlišný príbuzný a súznačný výraz.
1838 Vl. „plamene“.
1839 Tj. „šípy“.
1840 Vl. „osvietený“, „ožiarený“, „rozjasnený“, zmysel ako v texte.
1841 Al. možno „slávny pre kopce“ (al. „kopcami“)[136].
1842 Al. „obraní“, „zoblečení“.
1843 D. „muži zdatnosti“[562], al. „muži vojska“.
1844 Tj. „nestačili al. nedokázali siahnuť po zbrani“, azda pre prudkosť neočakávaného útoku al. ohromením.
1845 Tj. vari „pohonič“, „kočiš“.
1846 D. „*ob*stáť od doby tvojho hnevu“ (al. možno „rozhnevania“).
1847 D. „dal počuť“.
1848 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452, tu v zmysle ako v texte („stíchla zastrašením al zľaknutím“). V Ž. 83:1 a ďalej zmysel ako v texte tam.
1849 D. „zvyšok popudení“, zmysel ako v texte.
1850 Tj. „ako meč na uskutočnenie svojich cieľov“.
1851 D. „Sľubujte“.
1852 D. „všetky jeho okolia“.
1853 Vl. „dary hrôze“, ako „hrôzy“ napr. v Deut. 34:12, tu zmysel ako v texte.
1854 Tu aj „sebavedomie“, „pýchu“, „spupnosť“.
1855 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
1856 Al., podľa iných, „obrvy“.
1857 Al. „svoj *spev pri* strunovom nástroji“.
1858 Pozri Gen. 47:15n., pozn. 1275.
1859 Vl. „prebodnutie“, Ž. 109:22 obdobne.
1860 Tak podľa LXX a Vulgaty a mnohých novších prekladov („žeby sa zmenila?“); iní chápu výraz tu preložený „zmena“ („šenóth“) ako množné číslo slova „šáná h“, „rok“, a prekladajú „roky pravice Najvyššieho“, možno v zmysle „sú to roky skúšok, ktoré nám pravica Najvyššieho ukladá“.
1861 Al. možno „Ohlasujem“, „oznamujem“.
1862 Podľa čítaného textu a starých prekladov „Spomínam (al. „pamätám“) *na*“.
1863 Al. „tvoj div“[256] (v. 11), „konajúci divy“[18] (v. 14), ďalej obdobne.
1864 Al. „v svätyni“[638].
1865 Tj. „prejavom svojej moci al. sily“.
1866 Vl. „boli zaplavené (al. „splavené“, „prúdom strhnuté“) vodami“, pozri Ž. 90:5[2102], sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach; trpný tvar, v ktorom je použité tu, azda vyjadruje predstavu krajného preplnenia mrakov kypiacimi v nich vodami.
1867 Vl. „rozišli“, „dali sa prechádzať sem-ta“.
1868 Al., podľa iných, „zvuk tvojho hrmenia ako kolesá“[256 975], tj. „ako rachot kolies vojnového voza“, al. „v koleso“[256], tj. „búrka zasiahla kolesá vozov faraonovho vojska“ (Exod. 15:25).
1869 Iný výraz ako v Ž. 8:8 a ďalej[246].
1870 Vl. „šľapaje neboli poznané“, zmysel ako v texte.
1871 Pozri Exod. 4:13, pozn. 142.
1872 Tu skôr v takomto zmysle.
1873 Al. „skrývať“; podľa LXX „nie je *to* skryté“, podľa Vulgaty „nie sú *tie veci* skryté“ (čítali „nikchád“ miesto „nekachéd“). Tak aj podaktoré novšie preklady.
1874 D. „deťmi, neskoršiemu pokoleniu rozprávajúc“.
1875 Vl. „vychýrené (al. „chvályhodné“, „chválospevy vzbuzujúce“) činy Hospodina“.
1876 Tu D. „ich“, tj. „tieto veci“.
1877 Al. „neupevnilo“, „neustálilo“.
1878 Al. „pevne“.
1879 Vl. „a jeho duch nebol[13] (al. „sa neprejavil[540] spoľahlivým *voči* (al. „verným“) Bohu“, v texte opis vzhľadom na väzbu so 4. pádom (v slovenčine mu tu zodpovedá 2. pád) v pôvodine.
1880 Pozri Num. 13:22, pozn. 495.
1881 Nie ako „oblakom“ vo v. 23 a inde[528].
1882 Pozri Exod. 15:8, pozn. 511.
1883 Vl. „môcť“, no nie ako „môcť“[20] vo v. 20 nižšie.
1884 Sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
1885 Al. „liali“, „pretiekali“.
1886 Pozri Deut. 3:26, pozn. 210, nesúvisí s „hnev“ nižšie.
1887 Al. „v“, ako napr. vo v. 5, vo v. 31 „medzi nimi“.
1888 Tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že predošlé „neverili“ nie je v pôvodine tomuto slovesu príbuzné.
1889 Pozri Deut. 3:5, pozn.183.
1890 Pozri Exod. 16:31, pozn. 565.
1891 Podľa LXX a Vulgaty „anjelov“.
1892 Sloveso ako v Gen. 11:2 a ďalej, pozn. 329, tu a ďalej iný tvar, zmysel ako v texte.
1893 Ako „východu“ v Ž. 48:7.
1894 Ako „pozháňal“ v Gen. 31:18. Ďalej obdobne.
1895 D. „*pri*hnal juh“ (Exod. 26:18, pozn. 915).
1896 Tj. „Israélovho“, „Israélovým“.

www.mlosovec.sk

1897 Al. „žiadostivosť“, tu v zmysle „predmet ich túžby al. žiadostivosti“.
1898 Tj. „neskončili ešte s jedením“.
1899 Al., podľa podaktorých „nasýtili. Hoci im… túžbu, neupustili od svojej žiadostivosti (potom tu nie v zmysle „predmetu žiadostivosti“). Ich“.
1900 Vl. „tučnosťami“, pozri Gen. 27:28, pozn. 708; Nech. 8:10, pozn. 359, tu v zmysle „tučnými“ (tj. „vynikajúcimi“, „znamenitými“, „kvitnúcimi“, totiž „mužmi“).
1901 Al. „vybraných“, „vyvolených“, ďalej obdobne.
1902 Pozri Lev. 26:16, pozn. 879.
1903 Tj. „usilovali sa podviesť“.
1904 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[91] odvodený.
1905 D. „a rozmnožoval[13] *od*vracanie svojho hnevu“.
1906 Al. „on *je*… prikrýva… nehubí… *od*vracia… a nedáva“. Ďalej obdobne.
1907 Vl. „nevzbudil[1906] všetko svoje popudenie“, zmysel ako v texte.
1908 Pozri Jóba 17:2, pozn. 824.
1909 Al. „roztrpčovali“, „dráždili“, tu v takomto zmysle.
1910 Tj. „opakovane“, tu slovesný tvar vyjadruje tento významový odtieň.
1911 Al. „trápili“, „popúdzali“, „rmútili“, no nie ako „zarmucovali“ vo v. 40[1909].
1912 Al. možno „proti Egyptu („poľu“)[1885] postavil“, „na Egypt („pole“) uvalil“. Obdobne vv. 45 (porov. v. 31[1885]) a 49, kde, pravda, je použité iné sloveso. Podobne aj v Ž. 79:10.
1913 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
1914 Pozri Exod. 8:21, pozn. 257.
1915 Tj. „ožierajúcemu hmyzu“, odvodené od slovesa „ožerú“ v Deut. 28:38.
1916 Al. „mrazom“, „zrnitým snehom“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1917 Pozri 1 Kráľ. 10:27, pozn. 642.
1918 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
1919 Tj. „odkaz“, al. tiež „skupinu poslov“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Kaz. 8:8.
1920 Al. „napriamoval“, „razil“, sloveso ako v Ž. 58:2[1470], tu v takomto zmysle.
1921 Pozri Jóba 18:10 a ďalej, pozn. 897; v Ž. 119:105 a 142:3 ako Jób 19:8 a ďalej.
1922 D. „začiatok“.
1923 Pozri Gen. 49:3, pozn. 1311.
1924 Al. „pohol k odchodu“ (Exod. 15:22, pozn. 419).
1925 Výraz, od ktorého je sloveso[97] odvodené, al. azda naopak, pozri Jóba 24:23, pozn. 575.
1926 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
1927 Tu „vymeriavacou šnúrou“[445].
1928 Pozri Deut. 9:7, pozn. 420.
1929 D. „luk klamu“[912], tj. „luk, ktorý nenesie šíp ta, kam strelec mieri“. Ďalej obdobne.
1930 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.
1931 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
1932 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
1933 D. „veľmi“.
1934 Vl. „Isráéla naskrze zamietol“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, použitú v pôvodine. Al. „Isráélom naskrze pohrdol“, ďalej obdobne.
1935 Pozri Num. 14:30, pozn. 352; Deut. 12:11 a ďalej, pozn. 502; Nech. 1:9, pozn. 31; podľa LXX („kateskénósen“) a Vulgaty („habitavit“) „*kde* sa usadil“ (čítali „šáchan“ miesto „šikkén“). Tomuto zneniu dáva väčšina známych mi prekladov prednosť; podaktorí chápu dotyčný slovesný tvar v zmysle „*ktorý si* spravil obydlím al. príbytkom“.
1936 Tj. v svadobných piesniach.
1937 Pozri Gen. 9:24, pozn. 303.
1938 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.
1939 Podľa mnohých rukopisov a starých prekladov „v zemi“, vo v. 72 „v bezúhonnosti“ („báárec“ miesto „keárec“, „bethóm“ miesto „káthóm“, porov. Ž. 37:20[1055]).
1940 Podľa Vulgaty „v zemi, ktorú“; možno podľa toho podávajú všetky známe mi novšie preklady znenie „ako zem, ktorú“. No v tomto ohľade som dal prednosť zneniu LXX „v zemi ju“, ktoré po úprave zmenou spomenutej[1939] predložkovej väzby, nazdám sa, presnejšie vystihuje zmysel masóretského textu v tomto bode.
1941 Pozri Gen. 33:13, pozn. 889.
1942 Tj. „mäsa“ („naň sa vrhajúcej al. ho rozdriapavajúcej“). Toto zámeno tu, vyjadrené v hebrejčine zámennou príponou, takmer všetky známe mi preklady opomínajú.
1943 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175.
1944 Tu azda „nepriateľ“, „protivník“.
1945 Podľa mnohých rukopisov a starých prekladov „pohltili“, porov. Jer. 10:25. Tomuto zneniu dáva prednosť aj väčšina známych mi novších prekladov.
1946 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519; 2 Sam. 15:25, pozn. 341.
1947 D. „prvých“; al., podľa niektorých, „nepripomínaš skorších (D. „prvých“) neprávostí“. Ďalej obdobne.
1948 Tu, pravdaže, nie v nepriateľskom zmysle.
1949 Pozri Gen. 12:17, pozn. 366.
1950 Vl. „a prikry“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu pôvodiny. Porov. Exod. 33:22, pozn. 1250, kde je v obdobnom zmysle použité iné sloveso.
1951 Vl. „známe“.
1952 Vl. „veľkosti“.
1953 Tj. „naživе“.
1954 Tj. „odsúdencov k“.
1955 Výraz vyskytujúci sa len tu a v Ž. 102:20.
1956 Tj. „Ľalie *sú* svedectvom“. Porov. Ž. 60, nadpis[1504].
1957 Al. „na Ľalie. Svedectvo od“.
1958 Tj. „ako miesto na sedenie“, al. vari „obývajúci“.
1959 Inak „sediaci *nad* (al. „*medzi*“) kerúbmi“ al. „*na* kerúboch“, preklad je zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s prostým 4. pádom. Ďalej obdobne.
1960 Al. „na pomoc nám“.
1961 Al. „haliť sa v dym“, tj. „skrývať sa“; al. „hnevať sa“ („bude dymiť tvoj hnev“).
1962 „proti“.

www.mlos.sk

1963 Tj. azda „vrchovatou mierou“, D. „tretinou“, bližšie neurčenej miery, al., podľa niektorých, „trojnásobne“.
1964 Tj. „predmetom sváru“.
1965 Al. „si robia posmech“, vl. „sa pre seba[72] vysmievajú“, znenie v texte v záujme zreteľnosti.
1966 Tj. „upravil miesto“, iný tvar dotyčného slovesa[771] s takýmto zmyslom.
1967 D. „zakorenil sa svojimi koreňmi“.
1968 Al. „mohutné“, „silné“, porov. Ž. 29:1[846].
1969 Nesúvisí so „zasadila“ nižšie; výraz nie celkom jasný; niektorí prekladajú
1970 „a ochraňuj, čo“.
1971 Tj. azda „a pohľaď (v. 14) na“.
1972 D. „na syna, *ktorého*“.
1973 Vl. „upevnil“, „podoprel“, ešte iný tvar dotyčného slovesa[829], pozri Deut. 2:30, pozn. 160.
1974 Tu a ďalej príbuzné výrazy obdobného významu.
1975 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
1976 Ako „tlieskajte“ v Ž. 47:1; nesúvisí s nasledovným „trúbe“.
1977 Tu je toto meno vo výnimočnom tvare „Jehóséf“.
1978 Al „v Jozefovi… pri jeho vyjdení na zem“ (Gen. 41:45, pozn. 1124).
1979 Vl. „prejsť (tj. „uvoľniť sa“) od“.
1980 Al. „Merívy“, pozri Exod. 17:7, pozn. 592.
1981 Al. „kiež mi chceš“ (al. „by si mi chcel“), no nie ako vo v. 13.
1982 Al. „mňa[67] poslúchnuť“, ďalej obdobne.
1983 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73.
1984 Al. „v zatvrdnutosť“.
1985 D. „z tuku[1053] pšenice“, ďalej obdobne.
1986 Pozri Exod. 21:6, pozn. 683.
1987 Tu je dotyčný výraz[175] použitý ako príslovka.
1988 D. „tvár (Jób 32:21, pozn. 648) zlovoľných prijímať“ (al. „povznášať“)[100].
1989 Tj. azda „ktokoľvek“, „ktorýkoľvek“.
1990 Al. možno „vlastnícke právo nad všetkými národmi“.
1991 Al. „(stivo spriadajú (al. „osnujú“) tajný úklad“[256].
1992 D. „vyhubiť od *bytia*“.
1993 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
1994 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
1995 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
1996 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
1997 Pozri Jóš. 13:21, pozn. 471.
1998 Vl. „*so* smršťou“ (Ž. 77:19), tu zmysel ako v texte („*s* prachom smršťou zvíreným“).
1999 Pozri Exod. 5:12, pozn. 176.
2000 Vl. „olizuje“, ďalej obdobne.
2001 Tu aj „zaplašuješ“, „zaháňaš“.
2002 Vl. „*do* večnosti[258] večnosti“[258], al. „až do večnosti“.
2003 Vl. „hynie“[575], tj. „túžbou“. Ďalej obdobne; týka sa len miest takto označených.
2004 Vl. „dom“, ďalej obdobne, porov. Num. 16:32, pozn. 662.
2005 Al., podľa iných, „hrdlička“ al. „kavka“.
2006 Pozri Jóba 39:30, pozn. 1792.
2007 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
2008 Tj. „balzámovníkov“, pozri 2 Sam. 5:23, pozn. 274; meno súvisí so slovesom „plakať“ („báchah“, porov. Sud. 2:5, pozn. 112), možno preto, že dotyčný strom vylučuje kvapky živice, podobné slzám. Preto sa tiež meno tohto údolia podáva v znení „údolie Plaču“; odtiaľ možno pochádza aj v bežnej slovenčine známy výraz „slzavé údolie“.
2009 Al. možno „pokladajú ho *za* prameniště“.
2010 Vl. „pred Boha“, D. „k Bohu“, táže predložka ako „k“ vyššie; podľa LXX a Vulgaty „Boh bohov sa ukazuje“ (spomenutú predložku [„el“] čítali ako „Él“, „Boh“).
2011 Tj. „ležanie“, „sedenie“ al. „státie“.
2012 Výraz v tomto zmysle prevzatý z aramejčiny a vyskytujúci sa v hebrejskom texte SZ len tu, v inom zmysle len u Ezek. 24:5.
2013 Al. „mrzutosť“, „nepríjemnosť“, „zanechaj svoje trápenie sa“.
2014 Valná väčšina známych mi prekladov podáva toto miesto v podstate v zmysle „upusť od svojho hnevu proti nám“ al. podobne (LXX a Vulgata „odvráť svoj hnev od nás“); no dal som spolu s nemnohými prednosť zneniu, ktoré podávam v texte al. v predošlej poznámke[2013], ktoré podľa môjho súdu najlepšie zodpovedá významu predložkovej väzby, aká je tu v pôvodine.
2015 Al. možno „prisľubovať“, ako „hovoriť“ vyššie.
2016 Vl. „voči (al. „k“) svojmu ľudu a voči (al. „k“) svojim zbožným“.
2017 Tu čosi odlišný príbuzný a súznačný výraz.
2018 Al., podľa niektorých, „sa skloní“.
2019 Tj. „meniť na (al. „pokladať [„uznávať“] za“) svoju cestu“, v zmysle „Ho nasledovať“; podľa iných, aj LXX a Vulgaty, „jeho (Vulg. „svoje“) kroky na cestu klásť“ (al. „stavať“).
2020 Opis vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom v pôvodine.
2021 Vl. „zjednoť“, „ujednoť“ tj. „usmerni na jeden cieľ“.
2022 Al. „ku mne“.
2023 Pozri Exod. 22:27, pozn. 125.; dotyčné sloveso[88] je taktiež odvodené.
2024 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
2025 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1183.
2026 Al. „pomôž“, no nie ako „pomohol“ vo v. 17.
2027 Vl. „svoj základ“, tj. „čo založil“.
2028 Al. „Jeho založenie *je* na svätých vrchoch. (2)Hospodin miluje brány“. V tomto zmysle podávajú toto miesto všetky známe mi iné preklady, okrem českého prekladu kralického; pre preklad, aký, v podstate v súhlase s kralickým, v texte uvádzam, som sa rozhodol s ohľadom na význam prízvučných (rozdeľovacích) znamienok, aké sú použité v pôvodine.
2029 Vl.[700] „oslavovaných“, „slávy (al. „cti“) hodných“.
2030 Pozri Jóba 9:13, pozn. 470.
2031 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
2032 Al. „Bável svojim známym“.
2033 Al. „Mnohý človek“[762].
2034 D. „v nej“; „ju“, tj. „(v) Cijjón(e)“, v hebrejčine ženského rodu.
2035 Al. „popise“.

www.miloslavbible.sk

2036 Al. „poskakujúci“, „krútiaci sa“, vl. „zvíjajúci sa“, porov. Ž. 55:4[854 1405], zmysel ako v texte; al., podľa iných, „pískači“ (1 Kráľ 1:40, pozn. 69).
2037 Tj. „k odpovedaniu“, totiž azda „pri striedavom speve“[2524].
2038 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
2039 Al. „môjmu kriku“ (Ž. 61:1), no nesúvisí s „kričím“ tu vo v. 1.
2040 Vl. „nasýtená“, tu vari skôr v zmysle ako v texte.
2041 Al. „zostúpivších“, D. „so zostupujúcimi“ (al. „zostúpivšími“) („hodený [al. „vstrčený“] do jedného vreca s nimi“).
2042 Výraz prevzatý z aramejčiny, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2043 Pozri Exod. 21:5, tak tento výraz prekladajú LXX aj Vulgata, tu azda v zmysle „oslobodený od al. sprostený všetkých pozemských strastí“; iní ho chápu v zmysle „opustený“, „zabudnutý“, „odložený“, alebo odvodzujú z arabčiny a prekladajú „povalený“, „natiahnutý (ako padlý)“, „odhodený“, alebo napokon s poukazom na Ezek. 27:20 („sedlová prikrývka“) prekladajú „medzi mŕtvymi *je* moje lôžko“.
2044 Pozri 2 Par. 26:21, pozn. 927.
2045 Al. možno „vyňatí z“.
2046 Ako v Ž. 74:20 a ďalej, no tamojšia poznámka[1824] sa tu a ďalej dotyčného výrazu netýka.
2047 Al. „dusíš“, al. vari „vyčerpávaš“, vl.[993] „potláčaš“, „krotíš“ (Sud. 16:5, pozn. 761). Valná väčšina známych mi prekladov podáva toto miesto v zmysle „spočinulo na mne a všetkými svojimi príbojmi si *ma* stýral al. utlačil al. zavalil“ a pod., LXX a Vulgata „všetky svoje príboje si *na mňa* uviedol“. No uprednostnil som s nemnohými zmysel, ktorý podávam v texte[2048], nielen plne zodpovedajúci zneniu pôvodiny bez vkladania slov, akých v nej niet, lež aj prorocky poukazujúci na zástupnosť utrpenia Pána Ježiša, ktorým boli uspokojené požiadavky Božej spravodlivosti a tak utíšený Boží hnev a odvrátený Jeho trest za naše hriechy.
2048 Al. „tvoje popudenie sa o mňa oprelo (vlastný zmysel tohto slovesa, pozri Exod. 29:10, pozn. 1029); tak[11] všetky svoje príboje vybíjaš“ (al. „zrážaš“).
2049 Pozri Gen. 46:34, pozn. 1267.
2050 Tj. „duchovia mŕtvych“.
2051 Al. „zániku“, „v priepasti“.
2052 Ako v Gen. 6:17; tu to isté sloveso v zmysle „som v nebezpečí života“. Ďalej v zmysle ako v texte tam.
2053 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
2054 D. „prešli cezo mňa tvoje“, zmysel ako v texte; množné číslo možno chápať aj v zosilňujúcom zmysle. Obdobne v Ž. 89:1 aj „prejavy láskavosti“; tak aj v Ž. 107:43.
2055 Ako „hrôzy“ u Jóba 6:4, no nie ako tu vo v. 15; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
2056 Vl. „bude láskavost budovaná“, „v nich upevňuješ“, zmysel ako v texte.
2057 Podľa podaktorých „podľa nich“, tj. „tak ako ich“.
2058 Tu jednotné číslo.
2059 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1265 a 1271.
2060 Vl. „strašlivý“.
2061 Al. „pre“.
2062 Výraz prevzatý z aramejčiny, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
2063 Al. možno „kto je taký silný ako ty“.
2064 D. „*je* tvojimi okoliami“[1214].
2065 D. „pravicu“, ako vo v. 13, porov. 1 Sam. 23:19, pozn. 865.
2066 D. „rameno s mohutnou silou“ (al. „hrdinstvom“)[646].
2067 D. „poznajúcich“, teda možno „ľudí, poznajúcich“, no zmysel je skôr ako v texte.
2068 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a starých prekladov „v tvojej blahovôli je vyvýšený“ (al. „vyvyšovaný“).
2069 Al. „áno, Hospodinovi *patrí* náš štít a Svätému Isráéla“.
2070 Pozri 1 Sam. 16:1; 2 Sam 7:4nn.
2071 Tj. „prorokom“; tak podľa masóretského textu a starých prekladov, no mnohé rukopisy majú znenie „k svojmu zbožnému“ (tj. azda „Samúélovi“ al. „Náthánovi“), ktorého sa pridržajú i mnohé novšie preklady; podľa niektorých „o svojom zbožnom“, totiž o Dávidovi, o ktorom je ďalej reč, predobraze „Jeho Zbožného“, tj. Pána Ježiša.
2072 Tj. „ako úkol al. povinnosť“.
2073 V stavovom zmysle; al. „pri ktorom moja… pevne zotrvávať“.
2074 Vl. „ho preľstiť“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu, aká je v pôvodine; sloveso ako „(pri)kvačí“ v Ž. 55:15[1420], čítaný text, tu predložka iná ako tam, ale v danej súvislosti obdobného zmyslu.
2075 Tj. „páchatel bezprávia“, „voľakto bezprávím vyznačený“.
2076 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
2077 Sloveso ako „predstieral porušenie“ v Ž. 34, nadpis[951].
2078 Pozri Num. 30:12, pozn. 1013.
2079 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
2080 Nie „na svojho pomazaného“ al. „proti svojmu pomazanému“, ako sa uvádza vo valnej väčšine známych mi prekladov, iba ak možno v zmysle „vošiel si v al. započal si hnevlivý spor al. zápas so svojím pomazaným“, v ktorom by sa dala k prekladu použiť aj predložka „proti“, porov Jóba 9:14, pozn. 473; no je to iná predložka ako „proti“ v Ž. 74:1[1794].
2081 Al. „zošklivil si si zmluvu“, sloveso vyskytujúce sa iba tu a v Pl. 2:7.
2082 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
2083 Ako „salaše“ v Num. 32:24, tu zmysel ako v texte. Príbuzné je „múriky“ (Ž. 80:12).
2084 Pozri Num 13:19, pozn. 487.
2085 Al. „spustošenie“, „zánik“.
2086 D. „skalu“, tj. azda „na čo sa spoliehal“, porov. napr. Ž. 18:2 a i. Niektorí chápu v zmysle „tvrdosť“, „pevnosť“, ako skaly. Preklad „ostrie“ al. „ostrosť“, ktorý uvádza väčšina známych mi prekladov, nie je

www.biblickyvyklad.eu

nijako odôvodnený, iba ak možno opäť v zmysle „čohosi, na čo sa spoliehal“. LXX a Vulgata prekladajú „pomoc“, možno tiež v podobnom zmysle.

2087 Al., podľa niektorých, „Odstránil si *ho* od“, tj. „donútil al. primal si *ho* upustiť od“.

2088 Al. „jasu“, „čistoty“.

2089 Sloveso vyskytujúce sa v SZ iba tu a u Ezek. 21:12.

2090 Vl. „uťal“, „zrezal“, „zožal“. V Ž. 102:23 (len tam) iný tvar rovnakého významu.

2091 Pozri Jóba 20:11, pozn. 955, bez dodatku o preklade Vulgaty.

2092 Tu vl. „pokryl (opäť iné sloveso) si ho ostudou“.

2093 Výraz odvodený od dotyčného[166] slovesa.

2094 Al. „čím je pozemský život“ (al. „dočasný svet“, „šťastie v živote“).

2095 D. „Kto“.

2096 Al. „šlapaje“, D. „päty“.

2097 D. „nám v pokolenie a pokolenie“, zmysel ako v texte.

2098 Pozri Deut. 32:18, pozn. 1150.

2099 Pozri Deut. 32:18, pozn. 1151, sloveso ako v Ž. 51:5[854 1362].

2100 Tu s inou predložkou, zmysel ako v texte.

2101 Vl. „rozdrvenia“, „rozmelenia“, výraz súvisiaci s dotyčným slovesom[968].

2102 Pozri Ž. 77:17[1866].

2103 Al. možno „snom“, tj. „ako spánok al. sen bez stopy zanikajú“.

2104 Al. „zaniká“ (nie ako vo v. 7); tiež „raší“, „pučí“.

2105 Al., podľa iných“, „je skosená“.

2106 Tj. „neprávosti“.

2107 Tu v takomto zmysle („obrátili sa ku koncu“).

2108 Al., podľa iných, „povzdych“.

2109 D. „v nich“, zmysel ako v texte.

2110 Tu taktiež množné číslo[2] v zmysle ako v texte.

2111 Al. „chvála“, „predmet honosenia sa“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, no súvisiaci s „Ráhav“[2030], takže vl. „správanie al. zmýšľanie zúriaceho netvora“, „velikášstvo“, „búrliváctvo“, „vystatovačnosť“.

2112 Ako v Gen. 13:16, nie ako v Ž. 32:2 a ďalej[911].

2113 Tu v takomto zmysle.

2114 Tj. azda v prenesenom zmysle ako obeť, porov. Lev. 4:4 a ďalej, pozn. 99. Inak podľa podaktorých „*si* prinášať“, tj. „nadobúdať“, „získavať“.

2115 D. „srdce múdrosti“.

2116 Al. „uvádzať (al. „vnášať“) *v* srdce múdrosť“ (al. „srdce *v* múdrosť“).

2117 Pozri Gen. 6:6 („bolo Hospodinovi ľúto“); Exod. 13:17 („neľutoval“).

2118 Al. možno „pri nás“, „u nás“; ako „nad nami“ vyššie.

2119 D. „z moru zhuby“[2 134].

2120 Tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu dotyčného slovesa[143] s 3. pádom.

2121 Al. „pavézou“ (iný výraz pre „veľký štít“ ako vyššie[145]) al. „baštou“ al. vôbec „ochranou“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

2122 D. „postrachom noci“.

2123 Pozri Deut. 32:24, pozn. 1162.

2124 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.

2125 Sloveso ako v Exod. 21:13, pozn. 699.

2126 Vl. „priblížiť sa“, preklad zvolený vzhľadom na následovnú predložkovú väzbu.

2127 Tj. „rozkazom prideľuje“, vl. „prikazuje“, pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.

2128 Pozri Jóba 4:10, pozn. 175.

2129 Ako „zašľapuje“ v Ž. 7:5; nesúvisí so „šliapať“ tu vyššie.

2130 Pozri Gen. 34:8, pozn. 906; Deut. 7:7, pozn. 357.

2131 Al. „vytrhovať a dodávať mu cti“.

2132 Tu azda skôr v zmysle „dlhým vekom“.

2133 Pozri Exod. 16:23, pozn. 575.

2134 Al. možno „o tvojom mene“.

2135 Tu podľa mnohých v takomto zmysle, al. „pri strunovej hudbe“.

2136 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.

2137 Al. „Bár zlovolní… bylina, nech všetci… kvitnú, *je to* na ich“.

2138 Tvar trpného rodu („aby boli zničení“).

2139 D. „ako reéma“, 4. pád, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

2140 Tu jednotné číslo.

2141 Pozri Exod. 29:2, pozn. 1018.

2142 Tu čosi odlišný tvar nikde inde sa v SZ nevyskytujúci; zmysel ten istý.

2143 Al. „vzrastať“, ako v Ž. 62:10, no nie ako tu vo v. 12. Podľa iných „ponesú plody“ (al. „ovocie“).

2144 Al. (ako stromy) „budú šťavnatí a zelení“.

2145 Toto je tu hádam najvhodnejší preklad; inak „správny“, „riadny“, „poctivý“.

2146 Al. „dôstojnosť“, „vznešenosť“, „majestát“.

2147 Al. „pevne stáť“.

2148 Al., podľa iných, „hučanie“, „dunenie“, „jačanie“.

2149 Al. možno „*nad* mohutné príboje“.

2150 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.

2151 Pozri Jóba 40:11, pozn. 1803.

2152 Al., podľa iných, „chvastať“, „vystatovať“.

2153 Al. „veseliť? (4)Prskajú, hovoria drzosti, dohovárajú… mrzkosti!“

2154 Vl. „Ten vsadivší“; „alebo utvorivší“.

2155 Vl. „postaviť *v boj*“ (al. „*zápas*“), nižšie v tomže verši potom.

2156 vl. „pri mne chcel stáť“, na oboch miestach je preklad zvolený vzhľadom na nasledovné predložkové väzby. Porov. Ž. 89:38[2080].

2157 Al. „pochybnosti“.

2158 Tu azda skôr v takomto zmysle („spôsobovanie strasti“).

2159 Tj. vari „prekrúcajúci pojem ubližovania tak, aby ho predstavil ako čosi nutné al. nariadené al. povinné“. Inak „vytvárajúci strasť podľa (neprávom vyhlasovaného al. vydávaného) nariadenia“ (al. „ustanovenia“).

2160 Al., podľa iných, „Rotia sa proti duši“.

2161 Vl. „obviňujú“, no nesúvisí s „nevinnú“ nižšie.

2162 Al. možno „nad všetkých bohov“, ďalej obdobne.

2163 Pozri Num. 23:22, pozn. 898.

www.filosofia.sk

2164 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
2165 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[1512]. Pozri Exod. 7:3, pozn. 210.
2166 Al. „Massy“, pozri Exod. 17:7, pozn. 591, 592.
2167 Pozri 1 Par. 16:23–33.
2168 Pozri 1 Par. 16:25, pozn. 546.
2169 Pozri 1 Par. 16:26, pozn. 548.
2170 Pozri 1 Par. 16:28, pozn. 553.
2171 Pozri 1 Par. 16:32, pozn. 558.
2172 Ako „zapaľuje“ u Jóba 41:21, sloveso, ktorého iným tvarom je „rozpálenými“ v Ž. 57:4[1463].
2173 Podľa LXX a Vulgaty „všetci jeho anjeli“, porov. Ž. 8:5[236]; Hebr. 1:6.
2174 Podľa LXX („aneteile“) a Vulgaty („orta est“) „vzišlo“ (čítali „zárah“ miesto „zárua“; tak aj jeden rukopis, sýrsky preklad a rabínske výklady). Zmyslu tohto znenia dávajú prednosť aj niektoré novšie preklady.
2175 D. „a úprimným“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
2176 Tj. „nástrojom Mu k tomu bola“; al. jednoducho „pomohla mu“.
2177 Tu azda vhodnejšie v tomto doslovnom zmysle. Ďalej obdobne.
2178 Al. „pred očami“.
2179 Al. „odhalil“, ako v Ž. 18:15. Ďalej obdobne.
2180 Vl. „prepuknite“.
2181 Ako v Num. 10:2 a ďalej.
2182 Tj. „strachom“ al., podľa niektorých, „hnevom“, LXX a Vulgata „nech sa hnevajú“.
2183 Al. „zmieta“, „pohybuje“, „sebou trhá“ (al. „lomcuje“), sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
2184 Al. „ono *je* sväté“; netýka sa v. 5.
2185 Tj. „zaviedol pevný a spravodlivý právny poriadok“.
2186 Podľa čítaného textu a mnohých rukopisov „spravil, a jemu *patríme*“.
2187 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
2188 Vl. „stavať vec ničomnosti“. Pozri Deut. 15:9, pozn. 631.
2189 Al. „prestupkov“, „odvracaní“, „odpadaní“, tj. „od Boha al. Božej cesty“.
2190 Pozri Deut. 13:6, pozn. 949.
2191 Tu som proti väčšine známych mi prekladov a v súhlase s nemnohými dal prednosť tomuto zneniu, ktoré sa pozdáva vzhľadom na textovú súvislosť a je zdôvodnené tým, že niektoré iné tvary tohto slovesa v takomto zmysle podaktorí chápu aj v citovanom[581] mieste u Jóba a tiež v Pl. 3:53. Keďže sa dotyčné sloveso opakuje v obdobnom zmysle zakrátko nato vo v. 8, nepovažoval som za nevhodné preložiť ho, opäť v súhlase s niekoľkými málo inými, rovnako aj tam, hoci tam nie je použité v súvislosti natoľko zodpovedajúcej zmyslu tohto znenia ako vo v. 5.
2192 Vl. „široký“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
2193 Vl. „nemôžem“, tj. „zniesť al. vystáť al. strpieť“.
2194 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
2195 Al. „Po ránach“, tj. „každého rána“.
2196 Al. „sú spaľované“, no neúvisí s nasledovným „spálenisko“.
2197 Pozri Lev. 6:9, pozn. 180, tu azda skôr v takomto zmysle.
2198 Al. „zasiahnuté“, „postihnuté“, ako bylina žiarom slnka.
2199 Tj. „vidieť to z toho, že“.
2200 D. „zabudol od jedenia“, zmysel ako v texte.
2201 Pozri Lev. 11:18, pozn. 335.
2202 Pozri Lev. 11:17, pozn. 331.
2203 Al. „zúriaci (al. „zlostiaci sa“, potom vl. „šialení“ [tj. „od zúrivosti al. zlosti“]) *na* mňa“, zvláštny tvar dotyčného slovesa[118] so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.
2204 Podľa LXX „chváliaci ma“, podľa Vulgaty „ktorí ma chválili“.
2205 Tu vari aj „kľajú“.
2206 Tj. „miešaním pripravujem“, porov. príbuzný výraz v Ž. 75:8[1834].
2207 Takmer všetky známe mi preklady tu uvádzajú, možno podľa LXX a Vulgaty, znenie „s plačom“; to sa, pravda, dá chápať v rovnakom zmysle[60], ale mnohí tu vidia význam „zmiešavam so slzami“ (tak podaktorí aj prekladajú). No nazdám sa, že znenie, ktoré v súhlase s nemnohými uvádzam v texte, oveľa lepšie zdpovedá zmyslu v pôvodine použitej predložkovej väzby aj dotyčného podstatného mena, ktoré jednoznačne znamená „plač“ a nie „slzy“, iba ak v prenesenom zmysle al. možno so zreteľom na jeho použitie u Jóba 28:11, pozn. 1261.
2208 Vl. „spenenie“, Ž. 38:3 a ďalej obdobne, odvodené od slovesa v Ž. 7:11.
2209 Al. „zahodil si ma“.
2210 Pozri 2 Kráľ. 20:10, pozn. 809.
2211 Vl. „zmilúvať sa *nad* Cijjónom“, ďalej obdobne; tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že predmet slovesa je bez predložky.
2212 Al. „a žičia jeho prachu“, „ľutujú jeho prach“, no nie ako vo v. 13[504].
2213 Al. „Keď“.
2214 Tj. „núdzne odiateho“ al. „o všetko obraného“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Jer. 17:6, pozn. 1015.
2215 Tj. „takých“[2214].
2216 Tj. „z pút“, „rozviazal ich putá“.
2217 Al. „zhromažďovaní“, tvar trpného rodu („keď budú zhromaždené al. zhromažďované“).
2218 Tak podľa čítaného textu, mnohých rukopisov, sýrskeho prekladu a rabínskych výkladov; písaný text má znenie „jeho (al. „svoju“) silu“, nedávajúce jasný zmysel; možno by sa dalo čítať „oslabila[993] *ma*… jeho sila“, ale zámeno „ma“ v texte chýba. LXX a Vulgata uvádzajú neveľmi jasné znenie „odpovedal (čítali vari „ánáh“, „odpovedal“, miesto „inináh“, „oslabil“ atď.[993]) mu (kto, komu?) na ceste jeho (al. „svojej“) sily“.
2219 Tu v zmysle „spomedzi živých“.
2220 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
2221 Vl. „stojíš“.
2222 Al. „vystriedať“, tu v takomto zmysle
2223 Ohľadne vv. 25–27 pozri Hebr. 1:10–12.
2224 D. „budú (tj. „budú *mať kde*“) sídliť“.
2225 Al. „Ktorý“, „ktorý“.

www.milosrdnyotec.eu

2226 D.[2] [64] „a zmilovaniami“[753].
2227 Tu je zmysel tohto slova nejasný, chápe sa rozlične: „tvoje telo“, „tvoje ústa“, „tvoje trvanie“, „tvoje žitie“, „tvoje údy“, podľa LXX a Vulgaty „tvoju túžbu“ (al. „žiadosť“).
2228 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320.
2229 Vl. „ani navždy podržiavať“ (al. „precho[vá]vať“), tj. „previnenia v pamäti al. na mysli“.
2230 Pozri 2 Par. 20:11, pozn. 730.
2231 Vl. „vyvýšenia“, „pozdvihnutia“, ďalej obdobne.
2232 Al. „prejavila jeho láskavosť svoju moc na jeho ctiteľoch“. Netýka sa miest bez tohto označenia.
2233 Al. „zloženie“, „zostavu“, súvisí so slovesom v Ž. 33:15[944]; tiež „povahu“, „podstatu“, ten istý výraz je v Gen. 6:5 a 8:21, pozn. 278.
2234 Tj. „smrteľníka“; al. „cezeň“ („cez kvet“).
2235 Pozri Deut. 21:17, pozn. 52.
2236 Al. „Hospodina, *tá je* od“.
2237 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112.
2238 Al. „svoje komory“ (al. „vrchné izby“, Sud. 3:23 a i.).
2239 Tj. „tak ich stvoril“.
2240 Al., podľa iných, „robí vetry svojimi poslami a žeravý oheň svojimi obsluhujúcimi“.
2241 Al. „pripravených miestach“, nesúvisí so „založil“ vyššie.
2242 Al. jednoducho[136] „tvojím pokarhaním“, „zvukom“ (D. „od tvojho…“ atď.).
2243 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
2244 Al. „pripravil“, vl. „založil“, ako vo vo. 5, tu azda skôr v takomto zmysle.
2245 D. „idú“, „poberajú sa“, „chodia“, ďalej obdobne.
2246 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
2247 Pozri Gen. 29:27, pozn. 743.
2248 Tu v zmysle „k potrebe al. úžitku“.
2249 Tj. „*viac* ako olej“; al. „od oleja“, al. možno „*viac* ako *od* oleja“.
2250 Pozri Lev. 11:19, pozn. 336.
2251 Al. „bocianica – jej“, „bocian“ je v hebrejčine ženského rodu. Porov. Jóba 39:13, pozn. 1760.
2252 Pozri Lev. 11:5, pozn. 311.
2253 D. „na určené obdobia“[1827], zmysel ako v texte. Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
2254 Tu v zmysle „dáva sa do pohybu“.
2255 Tu aj „vyžiadaní“.
2256 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1332] odvodený.
2257 Tu v takomto zmysle, pozri Jóba 37:8; 38:40.
2258 Pozri Gen. 34:23, pozn. 921, tu (nie ďalej) v zmysle „výsledkov tvojej tvorivej činnosti“.
2259 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
2260 Pozri Gen. 1:24, pozn. 31.
2261 Pozri Jóba 41:1, pozn. 1826, tu azda značí veľrybu al. iného veľkého morského cicavca.
2262 Al. „preháňanie sa“, al. možno „vystrájanie“, pozri Jóba 40:20, pozn. 1816, tu azda v takomto zmysle.
2263 Tj. „v mori“; al., podľa podaktorých, „na pohrávanie sa (al. „šantenie“, „vystrájanie“) s ním“.
2264 Al. „čakajú na“, ďalej obdobne, v Ž. 119:166 s inou predložkou.
2265 Al. „zastrašovaní“, „plašení“, „lámaní“, „klesajúci“, iný tvar toho istého slovesa[40].
2266 Al. „k svojmu“.
2267 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
2268 Tu aj „tvárnosť“, „výzor“.
2269 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
2270 D. „za svojho života“, „v svojom živote“[454], „za svojho trvania“, „v svojom trvaní“, zmysel ako v texte.
2271 Vl. „pre neho“, „pred ním“.
2272 Al. „príjemné“, „kiež sa mu ľúbi“.
2273 Al. možno „kiež je… rozjímanie o ňom“.
2274 Hebr. „Halelú Jáh“.
2275 Ohľadne vv. 1–15 pozri 1 Par. 16:8–22.
2276 Pozri 1 Par. 16:9, pozn. 521.
2277 Pozri 1 Par. 16:12, pozn. 524.
2278 Pozri 2 Sam. 21:6, pozn. 445.
2279 Pozri 1 Par. 16:17, pozn. 527.
2280 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930.
2281 Pozri 1 Par. 16:19, pozn. 535; v Ž. 119:87 zmysel ako tam v texte.
2282 Pozri 1 Par. 16:19, pozn. 537.
2283 Pozri 1 Par. 16:20, pozn. 538.
2284 Pozri Exod. 32:10, pozn. 1130.
2285 Pozri 1 Par. 16:21, pozn. 541.
2286 Tj.[2287] „oporu“, „podporu“, v Ž. 110:2 tiež „žezlo“, no nie ako v Ž. 45:6[49].
2287 Pozri Lev. 26:26, pozn. 906.
2288 D. „a všetku palicu chleba“[2287].
2289 Podľa čítaného textu „nohu“.
2290 Al. „okovy“, v hebrejčine jednotné číslo; výraz sa v SZ vyskytuje iba tu a v Ž. 149:8.
2291 Tj. „on“, porov. Lev. 2:1, pozn. 43.
2292 D. „prišla“, Ž. 44:17 (tam väzba s prostým 4. pádom) a ďalej obdobne.
2293 Tj. „splnilo al. uskutočnilo sa“.
2294 Tj. „vycíbreným al. prečisteným ukázala al. prejavila“[541].
2295 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
2296 Al. „rozviazať“, vl. „mu vyskočiť“, pozri Jóba 6:9, pozn. 290, tu v takomto zmysle. Ž. 146:7 obdobne.
2297 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[1615]. Príbuzný výraz je aj v Ž. 2:3 a ďalej.
2298 Tu azda v zmysle „ukladal jeho kniežatám povinnosti“, „zaväzoval ich ku plneniu svojej vôle“.
2299 Tu a ďalej len „Boh“.
2300 Pozri Gen. 1:22, pozn. 35, tu v zmysle „spôsobil rozplodenie“.
2301 Tu aj „stali silnejšími“ (al. „mocnejšími“). Pozri[1137] Gen 18:18, pozn. 478.
2302 Al. „k osnovaniu úkladov“ (Gen. 37:18).
2303 Al. „medzi nimi“.
2304 Pozri Exod. 8:16, pozn. 249.
2305 D. „ohňom plameňov“.
2306 Al. „*Za* ich dážď dal… krupobitie, planúci oheň“.
2307 Al. „cikády“, „svrčky“, al. iný druh rovnokrídleho žravého hmyzu.
2308 Pozri Exod. 26:36, pozn. 935.
2309 Množné číslo možno aj v zmysle „všetkými smermi“.

www.milosrdnik.eu

2310 Al. možno „svoju svätú vec (al. „záležitosť“, tj. „zmluvu“) s Abráhámom, svojím nevoľníkom“.
2311 Tu v zmysle „výsledku námahy al. lopoty“. Porov. obdobné použitie iných výrazov podobného zmyslu v Ž. 104:24[2258] a ďalej.
2312 Pozri Jóba 33:3, pozn. 398.
2313 Al., ako sa zväčša prekladá, „navštív ma svojím vyslobodením“.
2314 Tu je týmto názvom výnimočne označený Boží ľud, Isráél.
2315 Tj. „spolu s tvojím dedičstvom“, totiž „s ľudom Isráéla“.
2316 Tj. „rovnako ako naši otcovia“.
2317 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[551] odvodený. Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 354.
2318 Pozri Exod. 10:19, pozn. 344.
2319 Tu s predložkou ako v citovanom mieste[255]; porov. Mat. 8:26.
2320 Sloveso súvisiace s dotyčným výrazom[915], tu zmysel ako v texte.
2321 Tu aj „nadobudli dôveru“.
2322 D. „Poponáhľali sa“, zmysel ako v texte.
2323 D. „chtivosťou“, „žiadostivosťou“[297].
2324 D. „ich žiadosť“ (tj. „predmet ich žiadosti“); potom azda „splnil im ich žiadosť“.
2325 Al. „chradnutie“, „suchotiny“, podľa iných „závrat“.
2326 Al. vari „zaceliť sa“ al. „vytvoriť zastretie“[1221], preklad je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu; porov. Ž. 5:11[143], kde je, pravda, iné sloveso a v inom zmysle, a Deut. 13:8, pozn. 538, kde je zmysel obdobný ako tam, ale sloveso ako tu.
2327 Al. „proti ich zroteniu“, ďalej obdobne.
2328 Pozri Exod. 25:40, pozn. 864; v Ž. 144:12 tiež „*podľa* podoby“ (al. „vzoru“).
2329 D. „od kazenia“ (al. „hubenia“), zmysel ako v texte.
2330 Vl. „pohrdli žiadúcou zemou“, „zamietli žiadúcu zem“, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
2331 D. „zemi túžby“, pozri 2 Par. 32:27, pozn. 1056.
2332 Al. „hundrať“, sloveso vyskytujúce sa v SZ ešte iba v Deut. 1:27 a u Is. 29:24.
2333 Tj. „k prísahe“.
2334 Al. „medzi zeme“, táže predložka ako vyššie.
2335 Pozri Num. 23:3, pozn. 950.
2336 Pozri Num. 23:3, pozn. 951.
2337 Tj. „obetované mŕtvym“, totiž „neživým“, tj. „modlám“.
2338 Pozri Exod. 9:14, pozn. 281; Num. 16:48, pozn. 679.
2339 Sloveso ako v Gen. 48:11, pozn. 1292.
2340 Pozri 1 Sam. 2:25, pozn. 145, tu zmysel ako v texte.
2341 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1079] odvodený.
2342 Pozri Lev. 5:4, pozn. 135.
2343 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 334.
2344 Pozri Deut. 32:17, pozn. 1148.
2345 Al. „*vzhľadom* na nich“, „ohľadne ich“.
2346 Podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a sýrskeho prekladu „svojich láskavostí“.
2347 Tj. „dával im dôjsť zmilovaní“.
2348 Tj. „na pustej (al. možno „neschodnej“) ceste“.
2349 Podľa LXX a sýrskeho prekladu „v púšti, cestu *do* mesta“. Tomuto zneniu dávajú prednosť aj niektoré novšie preklady.
2350 Tu v takomto zmysle („obyvateľné“). Na ďalších miestach zmysel ako v texte tam.
2351 Al. „Blúdievali… nenachádzali“.
2352 Al. možno „ďakujú *za*“.
2353 Al. „na (al. „pri“) deťoch“ (al. „voči deťom“, tj. „vykonané al. uskutočnené na…“, atď.).
2354 Al. „väzni utrpenia a železa“.
2355 Al. „bol ochotný“[195].
2356 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209; al. možno „niekoľkoraké dvere“.
2357 Al. „jám“, tj. „väzení“, al., podľa iných, „hrobov“; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v Pl. 4:20, príbuzný výraz je v Ž. 7:15 a ďalej[212].
2358 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
2359 Vl. „postaví“.
2360 D. „víchor búrky“.
2361 Tj. azda „mora“.
2362 Al. „stráca“, vl. „pohlcuje“[662], zmysel ako v texte al. tu vyššie („je tam“).
2363 Al. „vymieňa búrku za“, vl. „určuje (al. „ustanovuje“)[21], *aby sa* búrka *zmenila* na“.
2364 Pozri 1 Kráľ. 19:12, pozn. 900.
2365 Tj. „námorníkov“ („ich ohrozujúce“, „im nebezpečné“, porov. Jóba 18:10, pozn. 864).
2366 Pozri 1 Kráľ. 5:8, pozn. 295.
2367 Tj. „ich vytúženého prístavu“.
2368 D. „zem úrody“.
2369 Pozri Jóba 36:6, pozn. 1744.
2370 Al. „úrodu“, ak sa týka aj „polí“.
2371 Al. „súženia“, „trýznenia“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Is. 53:8 a v inom zmysle v Prísl. 30:16.
2372 Ako v Gen. 42:38, tu a ďalej aj „utrpenia“, „strasti“, „súženia“.
2373 D. „nie“, tj. „*kde* niet“.
2374 Tj. „tak jeho rod rozmnožuje“.
2375 Pozri Ž. 57:7–11; 60:5–12.
2376 Tu proti Ž. 60:5 tlačené vydania hebrejského textu a známe mi preklady vo väčšom počte ako tam dávajú prednosť zneniu čítaného textu.
2377 Al. „slovami“.
2378 Vl. „dali sa *proti* mne (al. „*so* mnou“) bojovať“ (al. „viesť vojnu“), preklad je zvolený vzhľadom na to, že predmet je vyjadrený zámennou príponou bez predložky.
2379 Al. „stavajú proti mne“.
2380 Tvar trpného rodu („keď bude súdený“).
2381 Tj. „najavo ako vinník“.
2382 Al. možno „sa považuje za“.
2383 D. „potulovaním“[1496].
2384 Vl. „požadujú“, „prosia“, ako napr. „požiadal“ v Ž. 21:4, tu zmysel ako v texte.
2385 Al. „zháňajú“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že sloveso je tu bez predmetu. Podľa LXX

www.nlosr.sk/eu

(„ebléthétósan“) a Vulgaty („eiiciantur“) „nech sú vyhnaní“[953] (čítali „jegóršú“ miesto „vedoršú“).

2386 Vl. „od“ (tj. „*ďaleko* od“).

2387 Tj. „usiluje sa privlastniť si všetko“.

2388 Al. „plienia“, pozri Gen. 34:29, pozn. 927.

2389 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.

2390 Vl. „k (al. „voči“) Hospodinovi“, al. „pred Hospodinom“, no iná predložka ako „pred“ vo v. 15.

2391 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 19:13, pozn. 596.

2392 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.

2393 Al. „zaháňaný“, „plašený“, vl. „striasaný“ (al. „vytriasaný“, Sud. 16:20, pozn. 789; Jób 38:13, pozn. 1687). Nesúvisí s „potriasajú“ vo v. 25. Ďalej obdobne.

2394 Al. „bez“, D. „od“, zmysel ako v texte.

2395 Tj. „až do doby, keď“.

2396 Al. spraviť tvojich nepriateľov podnožou“.

2397 Vl. „vnútri“.

2398 D. „dobrovolnosťou“[2 1281 1370 1620], tu v zmysle ako v texte; al. „dobrovoľnými *obeťmi*“[2500].

2399 Al. „v svätých ozdobách“, „v ozdobách svätosti“.

2400 Al. „rannej sviežosti“.

2401 Al. „mladé mužstvo“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v inom zmysle u Kaz. 11:9n.

2402 Tu sú v abecednom slede začiatočné písmená polovíc alebo tretín jednotlivých veršov; tak je aj v nasledovnom Ž. 112.

2403 Al. „hodné“.

2404 Pozri 2 Par. 15:13, pozn. 602; al. „túžby“ (1 Par. 22:19, pozn. 764). Ďalej obdobne.

2405 Vl. „vyhľadávané (al. „spytované“) všetkými obľubujúcimi“.

2406 Vl. „bude stáť“.

2407 Vl. „korisť“, ako v Ž. 76:4 a inde, tu zmysel ako v texte.

2408 D. „pri dávaní“, al. možno „dávaním“, „daním“.

2409 Pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759.

2410 Tj. azda „múdrosťou a úctou k Hospodinovi“; al., podľa iných, „vykonávajúcim ich“, tj. „nariadenia“ vo v. 7.

2411 Ako „zisk“ vo výraze „nie-zisk“ v Ž. 44:12[1210].

2412 Al. „na pripomienku večnosti“, „ostáva v trvalej pamäti“.

2413 Vl. „nebojí sa“, ako vo v. 8, v texte opis vzhľadom na predošlú predložkovú väzbu.

2414 Tj. „nebude sa báť, ani ak bude mať k obavám dôvod; potom, pravdaže, tým menej“.

2415 Al. „sedieť“.

2416 Al. vari „vyvyšujúci *svoje* sídlo“ (al. „sedadlo“, „trón“, vl. azda „*miesto* na bývanie“ [al. „sedenie“]), (6)znižujúci *svoj* pohľad (vl. azda „*zrak* na videnie“ [al. „hľadenie“]).

2417 Al. „blata“, „smetiska“, „hnojiska“.

2418 Vl. „ľudu koktajúceho“ (al. „bľabotajúceho“, „hatlaninou hovoriaceho“).

2419 D. „všetko, čo“, ďalej obdobne.

2420 Al. „požehnaní Hospodinovi“ (al. „od Hospodina“), v. 16 obdobne (tam aj „*patriace* Hospodinovi“).

2421 D. „ani všetci zostupujúci“.

2422 Vl. „Milujem (al. „mám rád“) *to*“.

2423 Al. „keď“, podľa iných „Radujem sa, že“ (al. „keď“, „lebo“).

2424 Tj. „pokiaľ budem žiť“, „za svojho života“.

2425 Al. „nakláňa svoje ucho, keď v svojich dňoch volám“.

2426 Iný výraz ako v Ž. 18:6 a ďalej[85], ale príbuzný a v podstate súznačný; vyskytuje sa v SZ okrem tohto miesta len v Ž. 118:5 a v Pl. 1:3.

2427 Al. „zoslabol som a pomáhal mi“.

2428 Pozri Gen. 8:9, pozn. 261, tu zmysel ako v texte („úplnému kľudu“).

2429 Al. „živých“.

2430 Al. „aj keď“, „hoci“.

2431 Podľa LXX a Vulgaty „Uveril som, preto som prehovoril“; tak 2 Kor. 4:13.

2432 Tu aj „Čím“.

2433 Možno v zmysle „tvárou v tvár“.

2434 Al. „mojim putám si dal rozviazať (al. „uvoľniť“) sa“, vl. „moje putá si rozviazal“ (al. „uvoľnil“), v texte al. tu vyššie opis uchovávajúci v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.

2435 Tj. „vyvedením na priestrannosť“ (Ž. 18:19), protiklad „tiesne“.

2436 Al. „pravdaže (al. „isteže“) ich budem môcť“ (al. „môžem“); potom vo v. 12.

2437 „budú“.

2438 D. „strkaním“[2439].

2439 Al. „*do* mňa vrážal“, „*na* mňa dorážal“.

2440 Tu azda v zmysle „radosti zo záchrany“.

2441 Al. „pôsobí (al. „koná“) *v* moci“.

2442 D. „(po)karhaním“.

2443 Al. „nimi“, ďalej obdobne.

2444 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.

2445 Tj. „hlavným nárožným kameňom“.

2446 Zvolanie „pomôž, prosím“, hebr. „hóšíáh ná“, znelo v aramejčine (jazyku, ktorým hovorili Židia v dobe Pána Ježiša) „hóšaná“ a prepísané do gréčtiny Nového Zákona „hósanná“ (Mat. 21:9; Marek 11:9n.; Ján 12:13).

2447 Al. možno „silný“.

2448 Ako v Ž. 2:3 a ďalej, no tu podľa podaktorých „husto olistenými *letorastmi*“, lebo výraz tu použitý znie rovnako ako dotyčné prídavné meno v Lev. 23:40.

2449 Al., podľa niektorých, „sputnajte… povrazmi[2448] *a veďte*“.

2450 Tu začína v abecednom slede vždy 8 veršov týmže písmenom.

2451 Al. „si prikázal svoje nariadenia na usilovné dodržiavanie“.

2452 Vl. „Vtedy“.

2453 Al. „hľadení“.

2454 Tiež v zmysle „tým al. následkom toho, že“.

2455 D. „až veľmi“.

2456 Al. „Starostlivosťou“, tu sa hádam dá preložiť v takomto zmysle vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu a na nedostatok iného predmetu.

2457 Al. „výrok“, hebr. „imráh“ (Ž. 12:6 a ďalej), tento výraz, podobne ako príbuzné výrazy „ómer“ (Ž. 19:2n.

www.mlos.sk/biblia

a ďalej, v preklade Žalmov vyznačený „KAPITÁLKAMI“) a „émer“ (Ž. 5:1 a ďalej; vyznačený „*KAPITÁLKAMI V KURZÍVE*“), výraznejšie ako obvyklejšie „dávár“, nejčastejšie prekladané „slovo“, upútava myseľ na to, čo je prehovorením vyjadrené, a má teda niekedy význam „prísľubu“ („ómer“, Ž. 77:8), alebo „príkazu“ („imráh“, Ž. 147:15).

2458 Al. „uschovávam“.

2459 Al. „Ty *si* hoden velebenia“.

2460 Al. „som rozhlásil“.

2461 Al. „nachádzať svoju rozkoš“, ďalej obdobne (vo v. 70 vari „mám za svoju rozkoš tvoj zákon“), vo v. 24 a ďalej odvodené podstatné meno, vždy v množnom čísle.

2462 D. „muži mojej rady“[2].

2463 Vl. „kvapká“, „kropí“.

2464 Al. „starosti“, „trápenia“.

2465 Al. možno „pocti ma“, pozri Gen. 33:5, pozn. 884; Sud. 21:22, pozn. 939.

2466 Tu a ďalej je preklad zvolený vzhľadom na to, že sloveso je tu proti v. 27 bez predmetu, tj., nie je uvedený predmet chápania.

2467 Vl. „Daj mojim očiam pomimo prejsť“. V. 39 obdobne.

2468 Tj. „na vyvolanie al. vzbudenie úcty“; al. „ktorá *je* ohľadne (al. „sa týka“) úcty“.

2469 Al. „mi dochádza“, vl. „*ku* mne (al. „*na* mňa“) prichádza“, preklad v texte al. tu vyššie je zvolený vzhľadom na to, že v pôvodine je predmet vyjadrený zámennou príponou bez predložky. Ďalej obdobne.

2470 Podľa mnohých rukopisov a sýrskeho prekladu „ma dostihujú tvoje láskavosti“, množné číslo azda v zosilňujúcom zmysle, inak tiež „prejavy tvojej láskavosti“.

2471 Al. „nech *môžem* odpovedať slovom ma tupiacemu“, tj. „tomu, ktorý ma slovom tupí“.

2472 Al. „v priestrannosti“, no nie ako v Ž. 18:19 a ďalej, hoci je to príbuzný výraz.

2473 Al. „na ktoré si mi dal čakať“.

2474 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[726], iný ako v Ž. 94:19, ale príbuzný a v podstate súznačný.

2475 D. „žeravý víchor“, „samum“, tu v prenesenom zmysle ako v texte.

2476 Tj. „za môjho pútnickeho al. kočovníckeho života“.

2477 Vl. „povedal“, porov. „PRÍSĽUB“ v Ž. 77:8[2457], výraz odvodený od tohože slovesa.

2478 Väčšina známych mi prekladov, možno podľa LXX a Vulgaty, tu uvádza znenie „Mojím podielom, Hospodine, povedal som, *je*“; no s nemnohými som dal prednosť zneniu, ktoré podávam v texte a ktoré zodpovedá zmyslu rozdelovacích (prízvučných) znamienok v texte masóry, aspoň v niektorých jeho tlačených vydaniach. Porov. Ž. 16:5; 73:26.

2479 Tu azda skôr v zmysle „nástrahy“, „osídla“.

2480 Al., podľa iných, „obstúpili (al. „obrali“, „olúpili“, dotyčné sloveso, to isté ako „spriama stojíme“ v Ž. 20:8, má značne širokú stupnicu významov) ma tlupy“ (al. „svorky“, pozri 1 Sam. 10:5, 10, pozn. 432, tu potom v takomto zmysle).

2481 Pozri Jóba 13:4, pozn. 642, tu jednoznačne v zmysle tamojšej poznámky 643.

2482 Al. „vypasené“, vl. „stučnené“, no nesúvisí s nasledovným „tuk“; tu v prenesenom zmysle: „tupé“, „neciteľné“.

2483 D. „*sú* spravodlivosťou“.

2484 Al. „ubližujú“, „ma… utískajú“, ďalej obdobne, pozri Jóba 8:3, pozn. 401.

2485 Porov. Jóba 27:11, pozn. 1215.

2486 Nové kožené mechy sa na spevnenie vešali nad oheň; pri tom černeli a vraštili sa.

2487 Al. „ktorí (tj. „opovážliví“) nie *sú*“.

2488 Al. možno „vyhubili“, ak má žalmista na mysli svoju domácnosť atď.[571]

2489 Al. „daj mi žiť podľa tvojej“. Ďalej obdobne, vo v. 149 tiež „podľa tvojho práva“ a obdobne vo v. 156.

2490 Al. možno „platí“, vl. „stojí (nie ako vo vv. 90n.) al. je postavené“, tj. „je pevne a neodvolateľne v platnosť uvedené“.

2491 Al., podľa iných, „s nebesami“, „ako nebesá“.

2492 Tj. „všetko, o čom bola reč vyššie“.

2493 D. „to všetko *sú* tvoji služobníci“ (al. „nevoľníci“).

2494 Al. „by som musel[20] zahynúť“.

2495 Al. „všetkého zdokonaľovania“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.

2496 Al. možno „Zistil som, *že* všetka dokonalosť má[1074] koniec“.

2497 Tu v takomto zmysle („jeho platnosť al. dosah nemá konca“).

2498 Tj. „predmetom môjho rozjímania“, výraz vyskytujúci sa v SZ ešte iba vo v. 99 a u Jóba 15:4, pozn. 721, no príbuzný výraz je v Ž. 55:2 a ďalej[1400].

2499 Al., podľa prevažnej väčšiny známych mi prekladov, „ma robí (jednotné číslo) tvoje rozkazy, lebo ony“ (D. „on“, vl. „ona“, lebo „rozkaz“ je v hebrejčine ženského rodu); napriek tomu, že sa táto nezhoda v gramatickom čísle nepovažuje za príliš závažnú, dal som, v podstate v súhlase s LXX a Vulgatou a niekoľkými málo z novších známych mi prekladov, aj s českým kralickým, prednosť zneniu, ktoré podávam v texte a ktoré dáva dobrý zmysel bez tamtej nezhody (dotyčný slovesný tvar je taký istý ako tvar 2. osoby mužského rodu, a zámená ženského rodu sa často používajú miesto zámen rodu stredného, ktorý hebrejčina nemá).

2500 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.

2501 Pozri Sud. 12:3, pozn. 548; 1 Sam. 19:5, pozn. 762.

2502 Al. „Polovičatých“, „ľudí rozdelenej mysle“.

2503 Vl. „ustavične hľadieť“, porov. Ž. 22:17[693], tu iné sloveso obdobného významu, ale tá istá predložková väzba v obdobnom zmysle ako tam.

2504 Al. „Pohŕdaš všetkými poblúdivšími“.

2505 Al. „klamné“, tj. vari „bezvýsledné“, „sami sa v ňom klamú, lebo ním nedosahujú to, čo čakali“.

2506 Tu iný tvar dotyčného slovesa[2343] so zmyslom ako v texte; pozri Jóba 17:3.

www.miloslavik.eu

2507 Podľa LXX a Vulgaty „všetky tvoje“; tak aj niektoré novšie preklady.
2508 Al., podľa niektorých, „všetky moje (tj. potom „mne dané“[325]) nariadenia mám za celkom“.
2509 Tu iný tvar dotyčného slovesa[130] so zmyslom ako v texte.
2510 Tu v takomto zmysle („otvorenie“, „sprístupnenie“).
2511 Pozri Jóba 29:23, pozn. 793.
2512 Tj. „dychtivo prijímal hovorené slovo“.
2513 Pozri Est. 9:1, pozn. 287.
2514 Dá sa chápať aj ako príslovka: „spravodlivo a dokonale verne“.
2515 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1027.
2516 Al. „Spravodlivosť tvojich svedectiev *je* al. *trvá*“.
2517 Podľa čítaného textu „na tvoje slovo“. V. 161 obdobne.
2518 Al. „ženúci sa *za* hanebnosťou“.
2519 Al. možno „*vzhľadom* na svoj výrok“.
2520 Al. „Vrchol“, „začiatok“.
2521 D. „hlava“, ďalej obdobne.
2522 Al. „pre tvoje slová“[136].
2523 Al. „kameňa úrazu“, „prekážky“ (Lev. 19:14); pozri 1 Sam. 25:31, pozn. 942.
2524 Al. „odpovedať *na*“, pozri Exod. 32:18, pozn. 1137.
2525 Pozri Gen. 22:7, pozn. 570.
2526 Al. „blúdiacu (al. „hynúcu“) ovcu“.
2527 Takmer všectky známe mi preklady, možno podľa LXX a Vulgaty, uvádzajú znenie „Blúdim ako stratená (al. „zahynutá“) ovca[2527], hľadaj svojho nevoľníka“, no rozdeľovacie (prízvučné) znamienka v hebrejskom znení vyžadujú preklad v zmysle ako v texte, ktorý som v súhlase s nemnohými uprednostnil.
2528 Al. „vzostupov“, tj. „výstupov nahor“, ďalej obdobne, porov. Ž. 122:4[521]; 1 Kráľ. 12:27, pozn. 61.
2529 Al. „Čo ti (zámenná prípona mužského rodu) má (al. „môže“) dať a čo tebe (zámenná prípona ženského rodu) má (al. „môže“) pridať klamný jazyk“. V znení podanom v texte je rozdiel v gramatickom rode zámenných prípon bez významu, lebo „jazyk“ je v hebrejčine niekedy mužského a inokedy ženského rodu.
2530 Pozri 1 Kráľ. 19:4, pozn. 886; drevo tohto kra sa používa ako palivo, žeravé uhlie z neho podržiava žiar veľmi dlho.
2531 Pozri Gen. 10:2; Ezek. 27:13; národ, ktorý sídlil medzi Čiernym a Kaspickým morom, tu sa mieni toto územie[1522] v prenesenom zmysle ako vyjadrenie pocitu cudzoty a osamelosti v nepriateľskom prostredí; podobne aj „stany Kédára“ nižšie.
2532 Vl. „so (tj. azda „medzi“) stanmi“. Tá istá predložka je aj vo v. 6 v obdobnom zmysle.
2533 Pozri Gen. 25:13, kočujúci arabský kmeň.
2534 Al., podľa niektorých, „Dlho bolo mojej duši zdržiavať sa“. Porov. Ž 123:4[2549].
2535 Tj. azda „s al. medzi národom nenávidiacim“; podľa 8 rukopisov, LXX a sýrskeho prekladu „pri nenávidiacich“.
2536 Al. „oni *sú* za boj“.
2537 Al. „strážca nedrieme, (4)hľa, nedrieme a nespí“.
2538 Pozri Jóba 40:22, pozn. 864.
2539 D. „pri ruke tvojej pravice“.
2540 Al. „bodať“, „zasahovať“.
2541 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
2542 Al. „Zaradujem sa, keď mi budú vravieť“, „radujem[27] sa, keď mi vravia“.
2543 D. „pri vraviacich al. medzi vraviacimi[38] mi“.
2544 Al. „stávajú“ (tj. „často stoja“), D. „stali (al. „stanú“, „stávajú“) sa[1744] stojacimi“.
2545 Pozri Exod 28:7, pozn. 966.
2546 Al., podľa iných, „tam“ v stavovom zmysle („tam sú“ [al. „stoja“]).
2547 Al. „prehovoriť *o* pokoji“[697], al. „oznámiť[2015] (al. možno „zaželať“) pokoj“.
2548 Al. „sebaistých“, „bezstarostných“, „svojvoľných“, „spupných“.
2549 Vl. „hojne je naša duša nasýtená výsmechom… pohŕdaním“, opisom v texte je umožnené vyjadriť význam v pôvodine použitej častice majúcej tu zmysel zvratného zámena „si“, ktorú si tu máloktorý zo známych mi prekladpv všíma. Porov. obdobnú väzbu v Ž. 120:6[2534], kde tú istú časticu tiež väčšina známych mi prekladov opomína.
2550 Al., podľa čítaného textu, „pyšných *z* násilníkov“.
2551 Súvisí so slovesom „navaril“ v Gen. 25:29, výraz teda značí „vody búrlivo sa dmúce ako vo vare“, potom aj „dravé“, „všetko strhujúce“, v prenesenom zmysle „naduté“, totiž „pyšné“, „spupné“, pozri Exod. 18:11, pozn. 614; Deut. 1:43, pozn. 115, ako poukaz na charakter mocného nepriateľa, ktorého obrazom sú tieto búrlivé všetko zaplavujúce vody.
2552 Nesúvisí s „vtáča“ vyššie. Je to tvar dotyčného slovesa[286].
2553 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.
2554 Tu v takomto zmysle, porov. Dán. 8:4, 8, 11.
2555 Vl. „radostní“, ako v Ž. 113:9.
2556 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
2557 Tj. „ako robíš s potôčikmi vo vyprahnutej zemi, ktoré po dlhej dobe sucha opäť napĺňaš vodou“.
2558 D. „*kto* chodením“.
2559 Tj. „dávku semena na rozsev určenú“.
2560 D. „prichádzaním“.
2561 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[208 332] odvodený.
2562 Al. možno „odkladajúci ľahnutie“, „váhajúci (al. „otáľajúci“) s ľahnutím“.
2563 Pozri Gen. 3:16, pozn. 110.
2564 D. „tak“, tj. „toľko, čoho sa tamtí s námahou dopracúvajú, dáva On Svojmu milovanému.
2565 „aj vtedy, keď si on dožičí dostatok odpočinku spánkom“.
2566 Tj. „v mladosti splodené“.
2567 Tu doslovne, nie ako v Ž. 12:2 a ďalej[362].
2568 Al. „Ak jedávaš“ (al. „budeš jedávať“).
2569 Pozri 1 Sam. 24:3, pozn. 879, hebr. „bejarketé“, tvar podstatného mena „jarkáh“, značiaceho „zadnú stranu“ al. „najvnútornejšiu časť“ voľačoho. No LXX

www.biblickyvyklad.sk

tento výraz pochopili ako tvar príbuzného výrazu „járek“, značiaceho v takejto súvislosti „stranu“ al. „bok“ čohosi (Exod. 40:22, 24, pozn. 1015; 2 Kráľ. 16:14, pozn. 655) a preložili „po stranách“ („en tais klitesi“, vl. „na úbočiach“ [al. „svahoch“, „stráňach“]); podobne Vulgata („in lateribus“). Tomuto zmyslu dávajú prednosť aj mnohé novšie preklady.

2570 Vl. „predsa ma ne*pre*máhali“ (al. „nezmáhali“), preklad v texte (al. možno „voči mne *nič* nevedeli zmôcť“, „mi nestačili“), je zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine. Vo v. 3 obdobne; tam vl. „predlžovali svoje brázdy“, no v pôvodine sa sloveso spája s touže predložkou, vyjadrujúcou aj 3. pád. Aj ďalej obdobne.

2571 Pozri Gen. 30:6, pozn. 764.

2572 Pozri 2 Par. 6:40, pozn. 321.

2573 Pozri Nech. 9:17, pozn. 418.

2574 Vl. „Čakaj“, „dúfaj“, v texte opis uchovávajúci v preklade zmysel predložkovej väzby, inej ako vo v. 5[906], s ktorou sa tu spája tvar tohože slovesa ako tam. Tak aj v Ž. 131:3.

2575 Pozri 2 Par. 26:16, pozn. 917.

2576 Vl. „ako odstavenca“, ďalej obdobne.

2577 Al.[2079] „Ak nie *je tak, že* som… materi!“.

2578 Al. „svojej postele“, ako v Ž. 63:6; pozri Jóba 17:13, pozn. 850.

2579 Tj. „skrinke zmluvy“, ďalej obdobne.

2580 Hebr. „jáar“, porov. „Kirjath-jeárím“ (1 Sam. 6:21), tj. „mesto lesov“.

2581 Pozri 2 Sam. 5:12, pozn. 263.

2582 Pozri Gen. 15:11, pozn. 424.

2583 Porov. Jóba 19:17, pozn. 917.

2584 Al. „tela budem dosadzovať na tvoj“[67]. V. 12 obdobne.

2585 D. „žehnaním“ (v. 15); al. „zvučne“, D. „plesaním“ (v. 16).

2586 Al. „na ňom“.

2587 Al. „lesknúť“, tiež „kvitnúť“ (Ž. 90:6 a i.), no tu je zmysel skôr ako v texte al. tu vyššie; príbuzný výraz je „lesklý štítok“ v Exod. 28:36.

2588 Al. „priam“, tj. azda „priam to, že“.

2589 Al. „jednotne“, „*v* jednote“

2590 Tu aj „cenný“, „hodnotný“, aký sa používal na pomazávanie kňazov.

2591 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418, tu v zmysle „vlasy („fúzy“) na brade“.

2592 Tj. „brada“; podľa iných „splýval“, tj. „olej“, potom aj „stiekal“, ako vyššie.

2593 Pozri aj Exod. 28:32, pozn. 1004.

2594 Al., podľa iných, „na okraj“, pozri 2 Kráľ. 10:21, pozn. 477; Ezr. 9:11, pozn. 362.

2595 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu; príbuzný výraz je v 1 Sam. 4:12 a ďalej, pozn. 250.

2596 To isté sloveso ako „stiekajúci“ a „splývala“ vo v. 2.

2597 Inde sa spravidla prekladá „hľa“, tu zmysel ako v texte.

2598 Pozri Exod. 19:5, pozn. 633.

2599 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1190.

2600 Pozri Deut. 32:36, pozn. 1191.

2601 D. „jemu samotnému konajúcemu“, zmysel ako v texte.

2602 Tu v zmysle Božej stvoriteľskej múdrosti.

2603 Sloveso ako „rozdupával“ v 2 Sam. 22:43, „roztepali“ v Exod. 39:3, Num. 16:39. Príbuzný výraz je „klenba“ v Gen. 1:6, pozn. 10.

2604 Al. „nado dňom“ (v. 8), „nad nocou“ (v. 9).

2605 Al. „s ich prvorodenými“[60].

2606 Al. „rozdelivšiemu“, sloveso ako „rozseknite“ v 1 Kráľ. 3:25.

2607 Al. „diely“, „kusy“ (Gen. 15:17, výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto dvoch miestach); výraz súvisí s predošlým slovesom[2606], možno je tým naznačený zosilňujúci zmysel („rozseknuvšiemu mocne al. prudko al. naskrze“ a pod.).

2608 Ako v Exod. 14:27.

2609 Al. „ponížení“, vyskytuje sa v SZ len tu a u Kaz. 10:6, no súvisí s výrazom v Deut. 1:7, pozn. 21, a inde, odvodeným od slovesa „ponižuje“ v Ž. 75:7 a i.

2610 Tj. „všetkému živému“.

2611 Tj. „Bávela“.

2612 Slovo neistého významu, vyskytujúce sa len tu; podľa iných „posmievači“, „plienitelia“, „zúrivci“.

2613 Tu azda aj „veselie“, „zábavu“.

2614 Spravidla sa chápe v zmysle „nech zabúda svoju schopnosť al. zručnosť“, podľa niektorých „nech je al. sa stáva zábudlivou“, možno v zmysle „nech ochrnuje“ („prestáva [„zabúda“] konať svoju službu“). Podľa Vulgaty „nech je (vy)daná v zabudnutie“.

2615 Al. „voči (al. „proti“) synom“.

2616 Tj. „den dobytia“.

2617 Al. „že“, „ktorí“.

2618 Al. „Obnažujte“, tj. „strhávaním budôv a hradieb a odpratávaním trosiek“. V Ž. 141:8 zmysel ako v texte tam.

2619 Vl. „*až* po“, zmysel azda ako v texte.

2620 Tj. „v Jerúsaléme“.

2621 Vl. „ničená“, tj. „majúca byť (z)ničená“.

2622 Al. „odplácať vykonaním tebe *toho,* čo si vykonala“.

2623 Podľa LXX „pred anjelmi“, podobne Vulgata („pred očami anjelov“), porov. Ž. 8:5[236].

2624 Al. „lebo si nad všetok svoj chýr (pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194) zvelebil“.

2625 Al. „statočným (al. „odvážnym“) robíš“.

2626 Al. „ma silou v mojej duši“.

2627 Tu odvodené prídavné meno.

2628 Al. „povýšenosť“, no nesúvisí s „vyvýšený“ vyššie.

2629 Al. „v môj prospech“; v Ž. 139:11 zmysel ako tam v texte.

2630 Al. „kiež nenechávaš zomdlievať (al. „malátnieť“, „ochabovať“) diela“.

2631 Al. „prefúkal“, „previal“, „premeral“, „preosial“, za účelom preskúmania.

2632 Al., podľa niektorých, „moje putovanie“, pozri Jóba 34:8, pozn. 1511.

2633 Tj. „znalosť ich“, al. „si oboznámený so všetkými mojimi cestami“, no v pôvodine je väzba s prostým 4. pádom, ako v texte tu; možno by sa dalo povedať

www.milosrdnik.eu

„máš v malíčku všetky moje cesty“, keby toto úslovie nebolo nevhodné pre svoj príliš hovorový ráz.

2634 Pozri Sud. 13:18, pozn. 688; odvodené od dotyčného výrazu[248 1873].

2635 Al. „vznešená“, vl. „vyvýšená“, tvar slovesa, od ktorého je odvodený výraz, v Ž. 9:9 a ďalej preložený „záštita“[267].

2636 Tj. „vystúpiť[521] *na*“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s prostým 4. pádom, aká je v pôvodine. Sloveso sa v SZ vyskytuje len tu, jeho aramejská obdoba na niekoľkých miestach v knihe Dánijjéla.

2637 Tj. „svojím lôžkom spraviť“, pozri Est. 4:3, pozn. 182, no tu činný tvar ako v texte, nie podľa tamojšej pozn. 183

2638 Porov. Gen. 48:4, pozn. 1288, tu v zmysle „hľa, *tam si* ty“ („hľa ťa“, porov. „hľa ich“ v Gen. 40:6).

2639 Tu v takomto miestnom al. priestorovom zmysle.

2640 Al. „západu“, pozri Gen. 12:9, pozn. 357.

2641 Al. „objať“ (al. „pojať“, „zachvátiť“ a tak ukryť), pozri Gen. 3:15, pozn. 108, tu v takomto zmysle.

2642 Al., podľa iných, „polapiť; potom pre mňa *bude* noc svetlom“.

2643 D. „ako“, ako vyššie, zmysel ako v texte.

2644 Al., podľa iných, „zastierať“[143], tj. „ukrývať“, tu, pravdaže, bez predložky.

2645 D. „úctyhodnými“, tj. „spôsobmi al. cestami“, porov. 1 Par. 17:21, pozn. 605.

2646 Al. „divuplným spravený“, tu v takomto zmysle.

2647 Tj. možno „niktorá z mojich kostí“, no tu skôr „moja kostra“ v zmysle „podstaty“, „jadra al. povahy bytosti“, lebo v takomto a podobnom zmysle sa tento výraz často používa, pozri napr. Jóba 21:23, pozn. 1033; Gen. 7:13; 17:23, pozn. 242.

2648 Al. „lebo“, al. „Nebola… keď“.

2649 Al. „pestro utkaný (al. „vyšitý“, „vytkaný“, sloveso, ktorého tvarom je „vyšívača“ v Exod. 26:36 a ďalej, pozn. 936. Nesúvisí s „utkával“ tu vo v. 13[2644].

2650 Tento výraz je tu azda, podľa niektorých, použitý ako obraz hlbin materiných útrob, kde sa tento podivuhodný pochod odohrával; porov. Jóba 1:21, kde sú podobne tieto dva pojmy navzájom sťaby stotožnené. Podľa iných tu ide o poukaz na stvorenie prvého človeka.

2651 Vl. „klbko“, „chumáč“, „zámotok“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, súvisiaci so slovesom „svinul“ v 2 Kráľ. 2:8, taktiež len tam sa v SZ vyskytujúcim.

2652 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.

2653 Al. „rozvrhnuté“, „naplánované“, tu v takomto prenesenom zmysle.

2654 D. „jeden“, pozri Sud. 8:18, pozn. 511.

2655 Tak podľa čítaného textu, na ktorý však neprihliadajú staré preklady ani známe mi preklady novšie, s výnimkou Karafiátovej revízie českého kralického prekladu. Podľa písaného textu „určené, keď[11] *ešte* n*ebolo ani* jedného“. Tento verš je, pravda, veľmi ťažko zrozumiteľný a preklad preto neistý; niektorí chápu v zmysle „boli zapisované tieto všetky *veci*, *aj* dni, keď boli utváreny, keď[11] *ešte*“ atď.

2656 D.[1647] „medzi nimi“.

2657 Tj. „Kiežby“.

2658 D. „Ak budeš, Bože, chcieť“.

2659 Ako v 1 Sam. 28:16; tento aramejský výraz („ár“) sa v hebrejskom texte vyskytuje iba na týchto dvoch miestach (podľa niektorých ešte u Mích. 5:14, pozri tam pozn. 311); no množné číslo („árím“), ktoré je použité tu, sa dá chápať aj ako množné číslo slova „ír“, „mesto“, takže niektorí prekladajú „v márnosť zaniesli al. k márnosti zabrali tvoje mestá“. Podobne LXX a Vulgata.

2660 Iný, hoci príbuzný, výraz ako v Exod. 15:7, vyskytujúci sa v SZ len tu.

2661 Pozri Nech. 3:21, pozn. 125, tu v takomto zmysle.

2662 Pozri 1 Par. 4:9, pozn. 84, no výraz značí aj „modlu“ (Is. 48:5, množné číslo v Ž. 106:38; 135:15), takže tu možno myslieť aj na „cestu modlárstva“; porov. Ž. 16:4.

2663 Množné číslo tu azda v zmysle „prejavov násilníctva“, „násilných činov“.

2664 Tu najskôr v zmysle „na škriepky al. spory al. rozbroje“.

2665 Slovesný tvar tu preložený „sa rotia“ („jágúrú“) mnohí odvodzujú od slovesa „gáráh“, „vyvolávať“, „rozpútavať“, „roznecovať“ (pozri napr. Prísl. 15:18, odvodený výraz je v Ž. 39:10[1124]), a prekladajú „vyvolávajú (atď.) boj“[2664].

2666 Al. iného jedovatého živočícha, výraz sa v SZ vyskytuje len tu a jeho význam je neistý, podľa podaktorých značí akýsi druh jedovatého pavúka.

2667 Tu v zmysle „vedľa“ (D. „k ruke“).

2668 Tu v takomto zovšeobecnenom zmysle.

2669 Tj. „v deň bitky“, vl. „v deň zbroje“.

2670 Tj. „aby bol uskutočnený“. V Ž. 144:13 zmysel ako v texte tam.

2671 Al. „úklad“, „pletichu“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.

2672 Al. „ho“, ak sa slovom „hlava“ mieni „vodca (al. „náčelník“, „pohlavár“, no porov. v. 7). Tak podľa čítaného textu; písaný text má znenie „nech ich“, tj. azda „obkľučujúcich“.

2673 Tj. „nech sa na ňu[2672] vracia“.

2674 Al. „vyhrážanie“, tu v takomto zmysle.

2675 Tj. azda „nebesá“; tak podľa písaného textu; podľa čítaného textu „na nich sú sypané“ (al. „padajú“).

2676 V zmysle „vodné hlbočiny“, inak „v prúdy (al. „pereje“) vôd“, výraz nie celkom jasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

2677 D. „muž jazyka“.

2678 Al. „obstáť, muž násilia – nešťastie[315] ho bude“, no prízvučné (rozdeľovacie) znamienka v pôvodine vedú k chápaniu v zmysle, aký je podaný v texte tu.

2679 Al. „k náhlivému úteku“; inak „štvať ránami (al. „údermi“, „nárazmi“, výraz nie celkom jasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

2680 Tu možno aj „obývať tvoju prítomnosť“[252 253].

2681 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[381], vyskytujúci sa v SZ len tu.

2682 Al. možno „nad“.

www.biblia.sk

2683 Vl. „kiež nenakláňaš (al. „neprikláňaš“) moje srdce“, zmysel ako v texte.
2684 V zmysle „zlému uskutočňovaniu zlých skutkov“, pozri. 1 Sam 2:3; Deut. 22:14, 17, pozn. 806, kde „veci, ktoré dávajú podnet“ je ten istý výraz ako „skutkov“ tu.
2685 Al. „nehodujem pri (al. „nepriživujem sa na“) ich lahôdkach“. Porov. tú istú predložkovú väzbu s iným v podstate súznačným slovesom v Exod. 12:43nn., pozn. 427.
2686 Pozri Sud. 5:26, pozn. 345, tu vari v takomto zmysle.
2687 Al. „olej-hlava“, tj. „najlepší“, „najhodnotnejší“.
2688 Al. „stále ešte len“.
2689 Al. „modlitba *za nich* v ich nešťastiach“.
2690 Tu tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[446] odvodený.
2691 Vl. „na teba“, „k tebe“, tj. „upreté“.
2692 Al. možno „nenechávaš (al. „nedopúšťaš“) vyliať“, sloveso ako „vyprázdňovali“ v 2 Par. 24:11.
2693 Porov. aj Gen. 9:6, kde však „preliavší“ a „prelievaná“ sú tvary iného slovesa ako tu.
2694 D. „pred rukami“.
2695 „pred rukami *tých, kto* na mňa natražili pascu“.
2696 Al. možno „vyjavujem (3)pri… vo mne. A ty“.
2697 Pozri Gen. 42:7, pozn. 1140.
2698 Vl. „uzavretia“.
2699 A zároveň azda[38] „pre mňa“, „mojou príčinou“.
2700 Al. „vôkol zhromažďovať“ (al. „zhlukovať“), sloveso ako „obkľúčili“ v Ž. 22:12.
2701 Al. „keď na mne budeš prejavovať“.
2702 Pozri Deut. 32:7, pozn. 1118; nesúvisí s „pradávna“ tu vo v. 5.
2703 Vl. „strede“.
2704 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666, tu v takomto zmysle („prahnúca“, vl. „vyprahnutá“, no výraz je zároveň vyjadrením žalmistovej túžby po Bohu, takže táto väzba tu sa dá chápať aj v zmysle „moja duša *je* ako zem smädnúca al. prahnúca po tebe“).
2705 Vl. „som *sa* skryl“, v texte opis vzhľadom na predošlú predložkovú väzbu. No väčšina známych mi prekladov podľa LXX („pros se katefygon“) a Vulgaty („ad te confugi“; čítali „chásíthí“, „utiekol som sa“, al. „nasti“, „uprchol som“, miesto „kissithí“, „skryl som *sa*“) podáva toto miesto v znení „k tebe som sa utiekol“ (al. som „uprchol“).
2706 Al. „v zem“.
2707 Tj. azda „mne preukazovaná“.
2708 D. „zráža (al. „pokoruje“) popod mňa“.
2709 Vl. „ho poznáš“ (al. „*si* uvedomuješ“), tu zmysel ako v texte.
2710 Tj. azda „oslnivo“, „jasne“, „prudko“.
2711 Al. „*boli* ako štepy, *súc* v svojej mladosti k vzrastu (potom vari v zmysle „dospelosti“, „vyspelosti“) vychovaní“.
2712 Al., podľa iných, „pestro vyzdobené“, pozri Prísl. 7:16.
2713 Tj. „*na* spôsob[2328] stĺpov chrámu al. paláca“.
2714 D. „poskytujúce od druhu[2715] k“.
2715 Porov. 2 Par. 16:14, pozn. 631.
2716 Pozri Jóba 5:10, pozn. 224.
2717 V takomto zmysle sa tento výraz v SZ vyskytuje len tu a možno (nie jednoznačne) u Jer. 11:19, pozri tam pozn. 810.
2718 Tj. „teľné“ al. „tučné“, „vypasené“.
2719 Tj. „nepriateľského vpádu“.
2720 Vl. „*voľačoho* vychádzajúceho“, tj. vari „vojska vychádzajúceho do boja“ al. „výpadu na obliehajúceho nepriateľa“ al. „odvádzaných zajatcov“.
2721 Tj. „náreku“, „bedovania“, al., podľa niektorých, „vojnového pokriku“, výraz vyskytujúci sa okrem tohto miesta v SZ len ešte u Is. 24:11 a Jer. 14:2; 46:12.
2722 Al. možno „ktorý *sa* takto má“[1074].
2723 Tu v abecednom slede chýba písmeno „nún“, ktoré obvykle nasleduje po „mém“, takže v. 14 začína po ňom nasledujúcim písmenom „sámech“.
2724 Vl. „veľmi velebený“, zmysel ako v texte.
2725 Podstatné meno odvodené od dotyčného slovesa[1224].
2726 Tj. „jeho veľkosť nemožno prebádať“, v texte doslovný preklad.
2727 Al. „rozoberať“, opis vzhľadom na väzbu slovesa s prostým 4. pádom v pôvodine. V. 7 obdobne; tam tiež „plesať *nad* tvojou spravodlivosťou“.
2728 Tu sa vari dá zmysel dotyčného výrazu[1169] v danej súvislosti vyjadriť takýmto opisom.
2729 Čítaný text, podporovaný mnohými rukopismi a starými prekladmi, tu má číslo jednotné.
2730 Tj. „prevyšujú všetky jeho diela“; al. „nad všetkými jeho dielami“, tj. „nad všetkými svojimi dielami sa zmilúva“.
2731 Al. „kraľovania“, „kráľovskej moci“ (al. „dôstojnosti“). Ž. 45:6 a ďalej obdobne.
2732 D. „nad každým pokolením a pokolením“.
2733 Vl. „Hospodin podopiera (al. „podporuje“)… a vzpriamuje“, v texte opis vzhľadom na väzbu oboch slovies s 3. pádom. V. 16 obdobne.
2734 D. „blahovôľou“, „*v* blahovôli“.
2735 Tj. „kým budem žiť“, „kým budem trvať“.
2736 Tj. „syn ľudí“, pridané pre zreteľnosť.
2737 Tj. „z ktorej pochádza“.
2738 Al. „úmysly“, „zámery“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
2739 D. „Hospodin otvára“, tj. „ich oči“.
2740 Tj. „aby ich uviedol do skazy“, tu v takomto zmysle.
2741 Pozri Deut. 30:4, pozn. 242.
2742 Vl. „uzdravuje a… obväzuje“, v textu opis pre vazbu oboch slovies s 3. pádom.
2743 Tj. „názvy“, pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
2744 Al. „miery“, „odhadu“, „vyčíslenia“, vl. „počtu“, ako vo v. 4, al. tiež „vyjadrenia“, „vypovedenia“, „slov“, ako „vyprávanie“ v Sud. 7:15.
2745 Tu v takomto zmysle, al. „odpovedajte[2524] Hospodinovi ďakovaním“.
2746 Vl. „pôsobí, aby vrchy vyvolávali (al. „umožňovali“) vzrast trávy“.

www.biblicalstudies.eu

2747 Al., podľa niektorých, „*o* čo volajú“, tj. „čo si volaním vyžadujú“.
2748 Pozri Deut. 28:35, pozn. 999, tu ako obraz mužnej sily.
2749 D. „pokojom“.
2750 D. „až chvatom“.
2751 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
2752 Pozri Gen. 15:11, pozn. 424, sloveso, ktoré je v SZ iba na týchto dvoch miestach a u Is. 40:7.
2753 Al. „rinú sa“, „valia sa“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[1882].
2754 Podľa čítaného textu „svoje slová“.
2755 Tj. „takže *pokiaľ ide o*“.
2756 Znenie čítaného textu a starých prekladov, ktoré sa lepšie zhoduje s gramatickým tvarom (množ. čísla) predošlého „velebte ho“ ako „všetok jeho zástup“ podľa písaného textu.
2757 D. „všetky hviezdy svetla“ (v. 3), „víchor búrky“ (v. 8), „stromovie ovocia“ (v. 9), „vtáctvo krídel“[18] (v. 10), „ľudu jeho blízkosti“ (v. 14).
2758 Al. možno „ktoré *sa* nesmie“[20 375].
2759 Pozri Jóš. 23:16, pozn. 267.
2760 Tu v zmysle Gen. 1:21, pozn. 32.
2761 Al., podľa niektorých, „para“, „hmla“.
2762 Pozri Gen. 1:24, pozn. 33.
2763 Tu v zmysle „predmet chválospevu“.
2764 D. „meč ústo-úst“, porov napr. Gen. 34:26, pozn. 263.
2765 Iný výraz ako „putami“ nižšie[2290].
2766 Tvar dotyčného slovesa[700] („oslavovaných“, „ctených“, „vážených“).
2767 Tj. vari „rozsahu“, tu v takomto zmysle. Podľa iných „v priestore“ (al. „pevnosti“).
2768 Tu od dotyčného slovesa[1976] odvodený výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2769 Pozri Gen. 4:21, pozn. 159.
2770 D. „cimbalmi zvuku“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu; nižšie vo verši D. „cimbalmi jasotu“[813].
2771 Al. „hlučnými“, „hrmotajúcimi“, „hlaholiacimi“.
2772 Tj. „každý závan dychu“, „každé dýchnutie“.

www.milos-pavlik.eu

PRÍSLOVIA[1]

Príslovia[1] Šalamúna, syna Dávida,
kráľa Isráéla, (2) na poznanie
múdrosti a poúčania[2], na dodanie
pochopenia[3 4] výrokov súdnosti[5], (3) na
získanie[6] zbehlosti[2 7] *v* prezieravosti[8 9],
spravodlivosti a práve[10] a poctivosti[11 12],
(4) na *do*danie opatrnosti[13]
prostoduchým[14], vedomosti a rozvahy
mladíkovi[15]. (5) Ak bude múdry počuť,
bude[16] priberať[17] ponaučenie[18],
a rozumný[3 19] bude nadobúdať[20]
schopnosť múdreho vedenia života[21]
(6) na dodanie pochopenia[3 4]
príslovia[22] a záhadnej reči[22 23], slov
múdrych a ich hádaniek.
(7) Začiatok poznania *je* úcta[24] *k* Hospodinovi[9]; múdrosťou a poúčaním[2]
pohŕdajú[78] pochabí[25].
(8) Počuj, môj synu, poúčanie[2] svojho
otca, a nech nezanedbávaš[26 27] náuku[28]
svojej matere, (9) lebo to *bude*[29]
vencom priazne[30] tvojej hlave
a retiazkou[31] tvojmu krku[32].
(10) Môj synu, ak ťa budú zvádzať[33]
hriešnici, nech neprivoľuješ[26],
(11) ak budú vravieť: Poď s nami,
striehnime[26] na krv, bez obáv[34]
slieďme[26 35] za nevinným[36]; (12) ako
šeól[37] ich budeme môcť[38] pohltiť[39]
živých a celých[40], ako zostupujúcich
v ja-mu[41]; (13) budeme nachádzať
všelijaký[42] drahocenný[43] zisk[44], plniť
svoje domy lupom, (14) mal by si[38]
vrhnúť svoj lós medzi nás; my všetci[45]
budeme mať[46] jeden váčok – (15) môj
synu, nech nechodíš[26] cestou s nimi,
zadrž[47] svoju nohu pred ich
pešinou[48 49], (16) veď ich nohy bežia
k zlému, lebo[50] sa náhlia prelievať krv.
(17) Áno, v očiach každého
okrídlenca[51] je nadarmo[34] rozostretá
sieť; (18) a oní na svoju *vlastnú*[52] krv
striehnu[36], za svojimi *vlastnými*[52]
dušami sliedia[35]. (19) Také *sú*
chodníky[53] každého dychtiaceho po
nespravedlivom zisku[54]; *ten* uchvacuje[6]
dušu svojich majiteľov[55 56].
(20) Múdrosť[57] sa ozýva[58] na ulici[59], na
priestranstvách[60 61] *vy*dáva svoj hlas,
(21) volá v čele[62] lomoziacich[63 64], vraví
svoje reči vo vchodoch[65] brán v meste:
(22) *Až* dokedy[66], prostoduchí[14 67],
budete milovať prostoduchosť[14 67 68]
a posmievači si posmech[69]
neodpustia[70] a nerozumní[71] budú
nenávidieť poznanie?
(23) Mali by ste[38] sa obrátiť k môjmu
napomínaniu[72]; hľa, chcem[38] vám
naliať[73] svojho ducha[74 75] a svojimi
slovami[76] vás upovedomiť[77].
(24) Pretože som volala[78] a priečili[78] ste
sa, vzťahovala[78 79] som svoju ruku
a nebolo venujúceho pozornosť[80],
(25) lež[50] ste *na* žiadnu[42] moju radu
nedbali[81] a ste neprijali moje
napomínanie[72], (26) budem sa aj ja
smiať pri vašej pohrome[82], vysmievať
sa[83 84] pri príchode vášho postrachu[85],
(27) keď váš postrach[85] príde[86] ako
búrka[87 202] a ako víchrica sa bude
prihadzovať vaša pohroma[82], pri
príchode úzkosti[88] a súženia[89] na vás;
(28) vtedy ma budú volať, a*le* nebudem
odpovedať, budú ma usilovne hľadať[90],
a*le* nebudú ma môcť[38] nájsť, (29) za to,
že nenávideli[78] poznanie a nevyvolili[91]
si úctu[24] *k* Hospodinovi[9],
(30) neprivolili k mojej rade, opovrhli
všetkým mojím napomínaním[72 92].
(31) I budú jesť z ovocia svojej cesty
a zo svojich zámerov[93 94] sa budú
sýtiť[95], (32) lebo prostoduchých[14 67]
zabíja ich odvrátenie[96 97]
a nerozumných[71] hubí ich
bezstarostnosť[97 98], (33) a*le* mne
načúvajúci bude bezpečne[99] bývať[100]
a mať kľud od strachu *zo* zla[101].

2 Môj synu, ak budeš prijímať moje
výroky a u seba uschovávať[35 102] moje
rozkazy, (2) aby tvoje ucho pozorne
načúvalo[80 103] múdrosti, nakláňať[79]
svoje srdce k obozretnosti[104], (3) áno,
ak budeš privolávať[105] súdnosť[5],
k obozretnosti[104] svoj hlas

www.biblioteka.sk

pozdvihovať[106], (4) ak to[29 107] budeš
hľadať ako striebro a ako *po* skrytých
pokladoch[108] *po* tom[29 107] pátrať,
(5) vtedy budeš nadobúdať pochopenie[3]
úcty[24 109] *k* Hospodinovi[9] a dostihovať[110]
poznanie Boha. (6) Veď múdrosť dáva
Hospodin, poznanie a obozretnosť[104]
je z jeho úst; (7) on[50] úprimným[111]
uchováva[35 102] rozumnosť[112], *je* štítom[113]
pre chodiacich[114] *v* bezúhonnosti[115]
(8) opatrovaním[116 117] chodníkov[53]
práva[10]; on[50] stráži[118] cestu svojho
zbožného[119 120]. (9) Vtedy budeš
nadobúdať pochopenie[3] spravodlivosti
a práva[10] a poctivosti[11]; každej
koľaje[109 121] dobra.
(10) Keď v tvoje srdce bude vstupovať
múdrosť a poznanie sa bude stávať
ľúbym[122] tvojej duši, (11) bude nad
tebou bdieť[118] rozvaha, obozretnosť[104]
ťa bude opatrovať[116]
(12) na vyprosťovanie ťa od[123] cesty zla,
od[123] človeka[124] vyslovujúceho
zvrátenosti[125], (13) *od* tých, *ktorí*[126]
opúšťajú chodníky[53] úprimnosti[127 128] na
chodenie cestami tmy, (14) ktorí[126] sa
radujú sa pri páchaní[354] zla – *tí*
v zvrátenostiach[125] zla jasajú –
(15) ktorých chodníky[53] sú pokrútené[129],
takže[53] *sú* na všetkých svojich koľajách[121]
pokrivení[130]; (16) na vyprosťovanie
ťa od[123] nepatričnej[131] ženy,
od[123] udzinky[132 133], *ktorá* uhladzuje[78 134]
svoje reči[135], (17) *od* tej, *ktorá*[126] opúšťa
vodcu[136] svojej mladosti[137] a Božiu
zmluvu zabudla, (18) takže jej dom
klesá[78] k smrti a jej koľaje[121] k tieňom[138];
(19) ktoríkoľvek[42] *k* nej vchádzajú,
nevracajú sa a nedosahujú chodníky[53]
života[137]; (20) aby si mohol[38] chodiť
cestou dobrých a dbať[118] *na* chodníky[53]
spravodlivých, (21) lebo zem budú
obývať[100] úprimní[111], áno[50],
bezúhonní[40 139] v nej budú pozostávať
(22) a zlovoľní budú zo zeme
vytínaní[140] a neverných[141] z nej budú
vyrývať.

3 Môj synu, nech nezabúdaš[26] moju
náuku[28] a nech tvoje srdce
dodržiava[26 118] moje rozkazy, (2) lebo ti
budú pridávať[17] dĺžky dní a rokov
života[137], a*j* pokoja.
(3) Nech ťa neopúšťa[26] láskavosť[142]
a vernosť[143]; priviaž[144] ich k svojmu
krku[32 145], napíš ich na tabuľu[146] svojho
srdca; (4) tak[50] nachádzaj[147] priazeň[30]
a dobrú prezieravosť[8 148] v očiach Boha
a*j* ľudí[149].
(5) Celým svojím srdcom dôveruj[150]
Hospodinovi a nie *že* sa budeš[38]
opierať o[151] svoju súdnosť[5];
(6) spoznávaj[152] ho na všetkých svojich
cestách a on bude upravovať[153 154] tvoje
chodníky[53]. (7) Nech nie si[26] múdry[155]
v svojich očiach; maj Hospodina
v úcte[24] a odstúp[156] od zla, (8) bude *to*
zdravím[157] tvojmu pupku[158]
a zvlažením[159 160] tvojim kostiam.
(9) Cti[161] Hospodina zo svojho majetku[44]
a z prvotiny[162] všetkého svojho
výnosu[163] (10) a tvoje stodoly budú
naplňané hojnosťou a tvoje nádrže
pod lisy[164] budú pretekať[165] muštom.
(11) Nech, môj synu, nezavrhuješ[26 166]
poučanie[2] Hospodina a nie *že* budeš
pociťovať nevôľu[167] proti jeho
napomínaniu[72 168], (12) lebo koho
Hospodin miluje, *toho* napomína[169],
tak[52] ako otec syna, *ktorého* má rád[170 171].
(13) Blaho[57] človeka, *ktorý* našiel[110 172]
múdrosť, áno[50], človeka, *ktorý si*
odnáša[173] obozretnosť[104]! (14) Áno,
získanie jej *je* lepšie od získania
striebra a úžitok[163] *z* nej[174] od zlata[175],
(15) ona *je* drahocennejšia[45] od perál[176]
a nie *že* za ňu všetky veci, ktoré si
želáš[177], môžu[38] poskytnúť náhradu[178].
(16) V jej pravici *je* dĺžka dní[179], v jej
ľavici bohatstvo a sláva[180], (17) jej cesty
sú cesty ľúbeznosti[181] a všetky jej
pešiny[49] *sú* pokoj, (18) ona *je* stromom
života[137] pre pevne sa jej[182] držiacich,
a uchovávajúci[183 184] *si* ju – *taký je*
spravený[185] blaženým.
(19) Hospodin v múdrosti[186] založil zem,
v obozretnosti[104 186] upevnil[187] nebesá,
(20) podľa[188] jeho vedomosti sa
prevalili[189] hlbiny[190] a obláčky[191]
mrholia[192] rosou.
(21) Môj synu, nech neuhýbajú[26 130 193 194]
od tvojich očí, zachovávaj[116]
rozumnosť[112 195] a rozvahu (22) a budú
životom[137] tvojej duši a ozdobou[30]
tvojmu krku[32]. (23) Vtedy budeš

www.biblia.sk

v bezpečí[196] chodiť svojou cestou
a nebudeš svojou nohou[197] narážať;
(24)ak budeš líhať, nemusíš[38] sa
desiť[198], lež[50] keď ľahneš, bude[16] tvoj
spánok sladký[199], (25)nech
nepociťuješ[26] bázeň[24 200] pred náhlym
postrachom[48 85 201] *ani* pred
záhubou[48 202] zlovoľnými[9], keby
prichádzala. (26)Veď po tvojom
boku[203] je[204] Hospodin a chráni[118 204]
tvoju nohu pred polapením[48 205].
(27)Nech nezadržuješ[26 47] dobro*denie*
pred jeho vlastníkmi[48 55 206], ak je[86]
v moci tvojej ruky vykonať *ho*.
(28)Nech svojmu blížnemu[207] nevravíš[26]:
choď a vráť sa a zajtra chcem[38] dať,
keď[50] je *to* u teba.
(29)Nech proti svojmu blížnemu[207]
nestrojíš[26 208] zlo, keď[50] on u teba
v bezpečí[196 209] býva.
(30)Nech sa s človekom bez príčiny
nevadíš[26], ak ti nevykonal *nič* zlé.
(31)Na násilníka[210] nech nežiarliš[26 211]
a nech nenachádzaš[26] záľubu[212]
v ktorejkoľvek z jeho ciest[213], (32)lebo
pokrivený[130] *je* ošklivosťou[214]
Hospodinovi[9], kým[50] s úprimnými[111]
je jeho dôverný styk[215]. (33)V dome
zlovoľného *je* Hospodinovo prekliatie,
no[50] príbytok[216] spravodlivých žehná;
(34)ako sa on posmieva
posmievačom, tak[50] dáva[217] milosť[30]
sužovaným[218]. (35)Múdri budú
dediť[204 219] slávu[180], no[50] nerozumní[71]
si odnášajú[204 220] hanbu.

4 Počujte, deti[221], poučovanie[2] otca,
venujte pozornosť[80] na poznanie
súdnosti[5], (2)lebo vám *po*dávam[78]
dobré ponaučenie[18], nemali by ste[38]
opúšťať moju náuku[28]. (3)Veď keď som
býval[78] *ako* syn pri svojom otcovi,
útly[222] a jediný[223] pred tvárou svojej
matere, (4)vyučoval[16 78] ma a vravieval[78]
mi: Nech tvoje srdce uchováva[26 184]
moje slová, dbaj[118] *na* moje príkazy
a ži[224], (5)nadobudni[20] múdrosť,
nadobudni[20] súdnosť[5], nechť
nezabúdaš[26], neodchyľuj sa[79 225]
od výrokov mojich úst. (6)Ak ju
nebudeš opúšťať, bude[16] ťa ochraňovať[118];
miluj ju a bude ťa opatrovať[116].
(7)Múdrosť *je* prvá vec[226]; nadobudni[20]
múdrosť a za všetok svoj majetok[227]
nadobudni[20] súdnosť[5]; (8)vyvyšuj[228] ju,
i bude ťa vyzdvihovať, bude ťa ctiť[161],
keď ju budeš objímať, (9)chce[38] tvojej
hlave dať veniec priazne[30], obdarovať
ťa korunou[229] slávy[230].
(10)Počuj, môj synu, a prijímaj[6] moje
reči, a roky tvojho života[137] sa budú
množiť; (11)poučím ťa o ceste[231]
múdrosti, zavediem[232] ťa na koľaje[121 233]
úprimnosti[127 128]. (12)Pri tvojej chôdzi
nebude tvoj krok tiesnený[234], a ak
pobežíš, nebudeš sa potkýňať[235];
(13)pevne sa drž nápravnej
výchovy[2 182], nech sa jej nevzdávaš[26 236],
dbaj[116] *na* ňu, lebo ona *je* tvojím
životom[137].
(14)Nech nevstupuješ[26] v chodník[53]
zlovoľných a nech nevkračuješ[26]
v cestu[237] ničomníkov[238], (15)vyhýbaj[81]
jej, nech po nej neprechádzaš[26], zíď
z nej[239 240] a prejdi mimo[241], (16)lebo
nemôžu[38] spať, ak nepášu zlo, áno[50],
ich spánok je[78] ulúpený[242], ak *kohosi*
neprivádzajú k potknutiu sa[233 243 244];
(17)lebo jedávajú[78] jedlo[245 246] zlovôle
a pijú víno násilí[247 248]. (18)A*le*
chodník[53] spravodlivých *je* ako žiarivé
svetlo[249], ďalej a ďalej[250] svietiace, *až*
než deň splna nastane[251],
(19)cesta zlovoľných ako hlboká tma[252],
nevedia[78], o čo sa môžu[38] potknúť[235].
(20)Môj synu, venuj pozornosť[80] mojim
slovám, nakloň[79] svoje ucho k mojim
rečiam, (21)nech neuhýbajú[26 130 253]
od tvojich očí, uchovávaj[118] ich vprostred
svojho srdca, (22)lebo ony *sú* životom[137]
pre nachádzajúcich[110] ich,
a uzdravením[254] všetkému ich mäsu.
(23)Nad všetko[255], čo treba chrániť[256],
opatruj[116] svoje srdce, lebo z neho *sú*
zdroje[257] života[137].
(24)Odstráň[156] od seba neúprimnosť[258]
úst, a*j* prevrátenosť[259] pier od seba
vzdiaľ.
(25)Nech tvoje oči hľadia[26] rovno[260],
áno[50], tvoje očné viečka[261] nech
mieria[26 262] priamo pred teba.
(26)Zváž[263] šľapaj[121] svojej nohy a všetky
tvoje cesty nech sú[26] upevňované[187],
(27)nech sa neodchyľuješ[26 79] *na*pravo
a*ni na*ľavo, odvráť[158] svoju nohu od zla!

www.miloslavbible.eu

5 Môj synu, venuj pozornosť[80] mojej
múdrosti, nakloň[79] svoje ucho
k obozretnosti[104], (2)k zachovávaniu[118]
rozvahy a *a*by tvoje pery opatrovali[116]
poznanie. (3)Veď pery nepatričnej[131]
ženy[52], *to* vykvapkáva tekutý *med*[264],
a nad olej[255] *sú* hladké[134] jej ústa[265],
(4)*ale* jej posledok[266] *je* horký ako
palina, ostrý ako dvojsečný meč[267],
(5)jej[266] nohy zostupujú *v* smrť, jej[266]
kroky sa pridŕžajú[184 268] šeóla[37], (6)aby
si nemohol[38] uvážiť[263] chodník[53]
života[137]; nebudeš[204 269] vedieť, *že* jej[266]
koľaje[121] kolíšu[78].
(7)Nuž teda[270], deti[221], mi načúvajte a nie
že sa budete[26 271] odvracať[156] od výrokov
mojich úst: (8)Vzdiaľ[272] svoju cestu
od nej[239 273] a nie *že* sa budeš[26]
približovať[274] ku vchodu[65] jej domu,
(9)aby si nemusel[38] svoju dobrú
povesť[275] prenechať[106] iným[276] a svoje
roky krutému[22], (10)aby sa tvojou
silou nesýtili cudziari[131], áno[50],
výsledkami tvojej námahy[277] v dome
cudzozemca[22 132], (11)takže[50] by si
v svojom posledku bedákal[78 278] pri
zhube[186 279 280] svojho mäsa, áno[50],
svojho tela[281], (12)a vravel[78] by si: Ako
som nenávidel[78] poúčanie[2] a moje
srdce pohŕdalo[78] napomínaním[72]
(13)a nepočúval[78] som na[282] hlas
svojich učiteľov a k vyučujúcim ma
som nenakláňal[78 79] svoje ucho!
(14)Bezmála[283] by som sa bol
vprostred zídenia[284] a zhromaždenia[285]
*do*stal[693] vo všetko zlo.
(15)Pi vodu zo svojej cisterny[286]
a prúdy[287] sprostred svojej studne,
(16)nech sa tvoje žriedla
rozlievajú[26 1098] von[288], potoky[289] vôd
na priestranstvá[60 61]; (17)nech[290] sú[26]
tvoje[291], len tvoje[292], nech[50] nepatria[26 293]
cudziarom[131] s tebou; (18)nech je[26]
požehnaná tvoja studnica[294], i raduj sa
z ženy svojej mladosti, (19)milostnej
jelenice a pôvabnej kamzice[295]; jej
prsia nech ťa v každej dobe opájajú[26],
nech si[26] ustavične vzrušovaný jej
láskou[57]. (20)Áno[52], načo by si mal[38],
môj synu, byť vzrušovaný[296]
nepatričnou[131] a objímať ňadrá[297]
cudzinky[132 133]? (21)Veď cesty
každého[298] *sú* pred očami Hospodina
a on zvažuje[263 299] všetky jeho šľapaje[121].
(22)Zlovoľného budú zachvacovať[205]
jeho neprávosti[300], i musí[38] uviaznuť[184]
v povrazoch svojho hriechu; (23)on
musí[38] umrieť v nedostatku[186 301]
nápravnej výchovy[2], lebo[50] blúdi[296]
v množstve[186] svojej pochabosti[302].
6 Môj synu, ak si sa zaručil[303]
za svojho blížneho[114 207], udrel
svojou dlaňou[304 305] za cudziara[114 131],
(2)si zapletený[306 307] vo výrokoch[186]
svojich úst, si polapený[205 307] vo
výrokoch[186] svojich úst. (3)Nože sprav
toto, môj synu, a vyprosti sa, keď si sa
dostal[308] v dlaň[304] svojho blížneho[207]:
choď, pokor sa[309] a *na* svojho
blížneho[207] naliehaj[310]. (4)Nech svojim
očiam nedávaš[26] spánku a*ni* svojim
očným viečkam[261] zdriemnutia;
(5)vyprosti sa ako gazela z ruky,
ako vtáča[311] z ruky vtáčnika.
(6)Choď k mravcovi, leňoch, pozri jeho
cesty a zmúdrej, (7)ktorý nemá[312]
vodcu[313], dozorcu[118] a*ni* vládcu[314],
(8)v lete pripravuje[187] svoj pokrm[245],
o žatve zberá[78 315] svoju potravu. (9)*Až*
dokedy[66], leňoch, budeš ležať, kedy
chceš[38] vstať zo svojho spánku?
(10)Trocha pospania[57 316], trocha
podriemania[57 316], trocha založenia rúk
na ľahnutie, (11)i príde ako tulák[317]
tvoja bieda[318], áno[50], tvoj nedostatok[319]
ako ozbrojenec[320].
(12)Človek ničomný[321], muž hanebný[322]
chodí *s* neúprimnosťou úst, (13)žmurká
svojím okom, hrabe[323] svojou nohou,
ukazuje[324] svojimi prstami; (14)v jeho
srdci *sú* zvrátenosti[127], v každej dobe
strojí[208] zlo, rozsieva[325] sváry.
(15)Preto musí[38] náhle prísť jeho
pohroma[82], okamžite musí[38] byť
potretý[326] a nebude vyhojenia[254].
(16)Toto šestoro Hospodin nenávidí[78], *b*a
sedmoro – ošklivosti[214 327] jeho duši[9]:
(17)vysoké oči, lživý jazyk[328] a ruky
prelievajúce nevinnú krv, (18)srdce
kujúce[208] plány[329 330] mrzkosti[331], nohy
rýchlo bežiace[332] ku zlu[333], (19)lživého
svedka[328], *ktorý* vydychuje[334]
nepravdy[335], a rozsievajúceho[325] sváry
medzi bratmi.

www.miros-tavrikes

(20)Dodržiavaj[116], môj synu, príkazy
svojho otca a nech nezanedbávaš[26 27]
náuku[28] svojej matere, (21)ustavične si
ich priväzuj[144] na svoje srdce[336], naviň
ich na svoj krk[32]; (22)ona[337] ťa pri
tvojom prechádzaní bude vodiť[338], pri
tvojom líhaní nad tebou bdieť[118]; keď[50]
budeš precitať, bude ťa oslovovať[339 340].
(23)Veď príkaz *je* lampa a náuka[28]
svetlo, a napomínania[72] nápravnej
výchovy[2] *sú* cestou života[137] (24)na
uchránenie[118] ťa pred zlou ženou[48],
pred hladkosťou[134] jazyka
cudzinky[132 133]; (25)nech v svojom srdci
nie si[26] žiadostivý[70] jej krásy a *ona*
nech ťa nezaujíma[6 26] svojimi očnými
viečkami[261], (26)lebo pre ženu,
neviestku[341] – *až* do krajca chleba[342],
a žena muža[343] loví drahocennú[43] dušu.
(27)Či kto[124] môže[38] zhrnúť[344] oheň
v svoje záhrenie[297], a*by* sa nemohli[38]
spáliť[345] jeho rúcha? (28)Alebo môže[38]
kto[124] chodiť po žeravom uhlí[346], a*by* sa
nemohli[38] ožehnúť jeho nohy?
(29)Tak ten, *kto*[126] vchádza k žene
svojho blížneho[207]; nikto[42], kto[126] na ňu
siaha[347], nie je[204] nevinný[348].
(30)Neprejavujú pohŕdanie[349] voči
zlodejovi, ak kradne na nasýtenie[350]
svojej duše, lebo hladuje, (31)*ak* bude
dopadnutý[110], musí[38] nahradiť škodu[351]
sedemnásobne, dať všetok majetok[44]
svojho domu; (32)cudzoložiaci
s ženou *je* bez[352] rozumu[353]; on, *ktorý*
to[29] páše[354],[355] *je* zhubcom[356] svojej
duše, (33)nachádza[110] rany[357 358]
a hanbu a jeho potupa sa nevytiera[359],
(34)lebo žiarlivosť *je* zúrivosť muža[360],
ten[50] v deň pomsty nebude mať
ohľadu[361], (35)nebude sa dívať na
akékoľvek[42] výkupné[362 363] a nie *že* si
bude chcieť[38] dať povedať[364], akokoľvek
budeš stupňovať[365] ponuku[366].

7 Môj synu, dbaj[118] *na* moje reči a nech
u seba uschovávaš[26 35 102] moje
príkazy, (2)dbaj[118] *na* moje príkazy
a ži[224], a*j na* moju náuku[28], ako
o zrenice svojich očí, (3)priviaž[144] ich
na svoje prsty, napíš ich na tabuľu[146]
svojho srdca, (4)povedz múdrosti: Ty
si moja sestra; a súdnosti[5] môžeš[38] dať
názov[367] príbuzná[368], (5)na tvoju
ochranu[118] pred nepatričnou[131] ženou[48],
pred cudzinkou[48 132 133], *ktorá*
uhladzuje[78 134] svoje reči[135].
(6)Keď som v okne svojho domu svojou
mrežovinou[369] pozrel[370] nadol
(7)a díval[78] sa medzi prostoduchých[14],
všímal som si[3] medzi mládežou[221]
šuhaja[15], majúceho nedostatok[352]
rozumu[353]. (8)prechádzajúceho
ulicou[371] vedľa jej nárožia; i kráčal
cestou *k* jej domu[9] (9)v súmraku, za
večera dňa, uprostred[372] noci a hlbokej
tmy[252]. (10)A hľa, v ústrety jemu –
žena; šata[373] neviestky a schytralá[116 374]
srdcom[9]; (11)tá[29], hrmotná[64]
a neskrotná[375] – jej nohy sa
nezdržujú[100] v jej dome,
(12)hneď[376] na ulici, hneď[376] na prie-
stranstvách[60 61], a vedľa kadejakého[42]
nárožia striehne[36] – (13)sa ho[182] teda[377]
zmocnila a pobozkala ho; zatvárila sa
drzo[378] a povedala mu: (14)*Boli* na
mne[379] obete pokojných hodov[380]; dnes
som svoje sľuby splnila[351 381]. (15)Preto
som ti vyšla v ústrety, vyhľadávať[90]
tvoju tvár, a zastihla[110] som ťa.
(16)Pokryla som svoju pohovku
prikrývkami[382], pestrofarebnými,
jemným plátnom *z* Egypta, (17)svoje
ležisko som pokropila myrhou, aloou[57]
a škoricou – (18)poď, opájajme[26] sa
milovaním[57 248 383] *až* do rána, vzájomne
sa oblažujme[26] láskou[57 248]!
(19)Muža[384] totiž nieto doma[385], odišiel
na cestu do[386] diaľky, (20)vzal v svoju
ruku uzlík peňazí[387], domov[385] má[38]
prísť na deň splnu. (21)Stiahla[79] ho
záplavou[388] svojho prehovárania[18 389],
zvádzala[390] ho hladkosťou[134] svojich
pier; (22)išiel za ňou ihneď, ako
hovädzie dobytča[391] vstupuje na
porážku[392] a ako pochabý[25] *v* putá na
ponaučenie[2], (23)pokým jeho pečeň
*ne*roztínal šíp, ako sa vták[311] náhlieva[78]
k pasci, a nevedel[78] on, že *ide* o jeho
žitie[393].
(24)Nuž teda[270], deti[221], mi načúvajte
a venujte[271] pozornosť[80] výrokom
mojich úst: (25)nech sa tvoje srdce
neodvracia[26 239] na jej[266] cesty, nech sa
neponevieraš[26 394] po jej[266] pešinách[49],
(26)lebo *sú* mnohí smrteľne ranení[395],

www.biblia.sk

ktorých porazila[266], áno[50], prehojní[396] *sú*
od nej[266] zabití; (27)jej[266] dom – cesty
do šeóla[37], zostupujúce ku komorám[397]
smrti.

8 Či múdrosť nevolá? Áno[50],
obozretnosť[104] *vy*dáva svoj hlas.[398]
(2)Stojí[78 399] na temene[62 400] vyvýšenín,
na ceste, medzi pešinami[49 401],
(3)kričí[402] po strane[403] brán, pri
vstupe[404] *do* mesta[405], od prístupu *ku*
vchodom[9 65]: (4)Na vás, muži[406],
volám, a môj hlas *je* pre deti[221 407]
človeka[408 409]: (5)Pochopte[3] opatrnosť[13],
prostoduchí[14], áno[50], pochopte[3]
srdcom[410], nerozumní[71], (6)počujte,
lebo vyslovujem[204] významné *veci*[411],
a otvorenie mojich pier[412], *to je to*
pravé[11]. (7)Áno, moje ústa[265] vravia[204 413]
pravdu[143], lebo zlovôľa *je* mojim perám
ošklivosťou[214], (8)všetky výroky mojich
úst *sú*[204] v spravodlivosti, nieto[204]
medzi nimi *ničoho* zvrhlého[414] *ani*
pokrúteného[129], (9)ony všetky[45] *sú*[204]
zrozumiteľné[260] chápavému[3]
a správne[111 415] pre nachádzajúcich[110 416]
poznanie. (10)Prijmite[6] moje
poučovanie[2] a nie striebro, lebo[50]
poznanie *je* vyvolenia[91] hodné[417]
nad zlato[255 418];
(11)áno, múdrosť *je* lepšia od perál[176]
a nie *že* za ňu všetky veci, ktoré si
možno želať[177], môžu[38] poskytnúť
náhradu[178].
(12)Ja, múdrosť, obývam[78 100]
opatrnosť[13 419] a nachádzam[110] poznanie
múdrych rád[420]. (13)Úcta[24]
k Hospodinovi[9] *je* nenávidenie zla;
nenávidím[78] vysokomyseľnosť[421]
a povýšenosť[422] a cestu zla a ústa
zvrátenosti[125 423]; (14)mám[424] radu[425]
a rozumnosť[114], ja *som* súdnosť[5]
a mám[424] moc[426], (15)mnou králi
kraľujú a kniežatá zavádzajú[427]
spravodlivosť, (16)mnou páni[428]
panujú[429 430], *aj* veľmoži[431] a všetci
sudcovia[10 432] zeme. (17)Ja milujem
milujúcich mňa a vyhľadávajúci[90] ma
ma nachádzajú[110], (18)u mňa *je*
bohatstvo a sláva[180], trvalý[433] zisk[44]
a spravodlivosť; (19)moje ovocie je
lepšie od zlata a úžitok[163] *zo* mňa[174] *je*
vyvolenia[91] hodný[417] nad striebro[255 418].
(20)Chodníkom[53] spravodlivosti
vprostred pešín[49] súdu[10] sa poberám
(21)milujúcim ma za dedičstvo dať[219]
skutočnú hodnotu[434 435], i naplňam ich
pokladnice[436].
(22)Hospodin ma mal[20 78] *ako* začiatok[437]
svojej cesty, skôr od svojich pôsobení
oddávna, (23)som[307] dosadená[438] od
večnosti[439 440], od prvopočiatku[62], *skôr*
ako prapôvod[57 255] zeme; (24)bola som
porodená[441], keď nebolo[301] hlbín[190], keď
nebolo[301] žriediel oplývajúcich[442]
vodami, (25)skôr ako boli zapustené[443]
vrchy, pred pahorkami[444] som bola
porodená[441], (26)kým nebol utvoril[354]
zem a šíre polia[445] *aj* súhrn[62]
prachu[57 446 447] sveta[448].
(27)Pri jeho pripravovaní[187] nebies – tam
som bola ja, pri jeho zriaďovaní[427]
klenby nad tvárou[449] hlbiny[190],
(28)pri jeho upevňovaní[450] obláčkov[191]
zvrchu, pri mohutnom tryskaní[451]
prameňov hlbiny[190], (29)pri jeho
ukladaní[452] svojho[453] ustanovenia[454]
moru, a*by* vody neprestupovali[455] jeho
príkaz[456], pri jeho zriaďovaní[427]
základov zeme, (30)tu[50] som pri
ňom[457] bola dielovedúcim[458] a deň *čo*
deň som bola rozkošou[459], hrajúc[460]
po všetok čas pred jeho tvárou,
(31)hrajúc[460] v okruhu[448] jeho zeme,
a moja rozkoš[459] – s deťmi[221] ľudí[408].
(32)Nuž teda[270], deti[221], mi načúvajte;
áno[50] – blaho[57 461] dbajúcich[118] *o* moje
cesty! (33)Počujte poučovanie[2]
a zmúdrejte, a nie *že* ho budete
nevšímavo odbývať[81]; (34)blaho[57]
človeka načúvajúceho mi, aby deň *čo*
deň bdel[103 462] u mojich dverí[185 463], aby
strážil[103 118] veraje mojich vchodov[65]!
(35)Veď nachádzajúci[110 172] mňa
nachádza[110 172] život[137] a odnáša *si*[173]
blahovôľu[464] od Hospodina, (36)*ale*
míňajúci sa ma[465] ubližuje[466] svojej
duši; všetci nenávidiaci ma milujú[78]
smrť.

9 Múdrosť[57] zbudovala svoj[467] dom,
vytesala[468] svojich[467] sedem stĺpov,
(2)zakľala svoju[467] zakáľačku[392],
namiešala[469] svoje[467] víno, ba aj svoj[467]
stôl pristrojila[470]; (3)poslala svoje
dievky[471], volá – na vrcholoch

www.mlostiatka.sk

vyvýšenín mesta[405]: (4) Kto *je*
prostoduchý[14 67], nech odstupuje[26 156]
sem! Majúcemu nedostatok[352]
rozumu[353] povie[472]: (5) Poďte, jedzte
z môjho jedla[245 246 473] a pite z vína[473],
ktoré som namiešala[469], (6) opustite
hlúposť[14 57 67 69 474] a žite[224] a kráčajte
cestou súdnosti[5]!
(7) Karhajúci[475] posmievača hanbu a do-
vrávajúci[476] zlovoľnému úhonu[477]
svoju[478] si získava[6]. (8) Nech
nenapomínaš[26 476] posmievača, aby ťa
nemal v nenávisti, dovrav[476] múdremu
a bude ťa milovať; (9) *pri*daj múdremu,
nech[50] môže[38] ešte zmúdrieť,
upovedom spravodlivého, nech[50]
priberá[17] poučenie[18]. (10) Úcta[24]
k Hospodinovi[9] *je* začiatok[479] múdrosti
a súdnosť[5] *je* poznanie Najsvätejšieho[480],
(11) lebo mnou sa budú množiť[204] tvoje
dni a pribúdať[17] ti bude rokov života[137].
(12) Ak zmúdrieš, zmúdrieš sebe, a*k* sa
posmievaš[78], ponesieš[481] *to* ty sám[482].
(13) Nerozumnosť[71 421 483] *je* hrmotná[64]
žena, hlúpa[67], a nie *že* čo vie; (14) tá[50]
sedí[78] pri vchode[65] *do* svojho domu,
na sedadle[484] *na* vyvýšeninách mesta[405],
(15) privolávať[105] mimoidúcich cestou[9],
priamo sa poberajúcich[153 154] svojimi
chodníkmi[53]: (16) Kto *je*
prostoduchý[14 67], nech odstupuje[26 156]
sem! A majúcemu nedostatok[352]
rozumu[353] zasa[50 485] povie[472]:
(17) Ukradnuté vody sú sladké a chlieb
tajností[486] je chutný[122]. (18) A*le* nevie
sa[487], že *sú* tam tiene[138]; jej pozvaní *sú*
v hlbokostiach šeóla[37].

10 Príslovia[1] Šalamúna.
Múdry syn rozradostňuje otca,
a*le* syn nerozumný[71] *je* zármutkom[488]
svojej matere.
(2) Poklady[436 489] zlovôle[490] neosožia, a*le*
spravodlivosť vyprosťuje zo[491] smrti.
(3) Hospodin nedáva duši spravodlivého
hladovať, a*le* žiadostivosť[492] zlovoľných
zamieta[493].
(4) Nedbanlivou dlaňou[306 494] pracujúci
stráda[318], a*le* ruka usilovných[495]
obohacuje.
(5) Rozumný[8] syn v lete zberá[315], syn
zostudzujúci[496] o žatve vyspáva.
(6) Požehnanie hlave spravodlivého, a*le*
ústa zlovoľných prikrýva násilie[247 497].
(7) Pamiatka spravodlivého *je* na
požehnanie, a*le* meno zlovoľných
hnije[498].
(8) Múdry srdcom[9] prijíma rozkazy, no[50]
pochabý[25] perami[499] dospieva k pádu.
(9) Chodiaci v bezúhonnosti[115] chodí
bezpečne[99], a*le* prevracajúci[500] svoje
cesty sa musí[38] prejaviť[501].
(10) Žmurkajúci okom[502] pôsobí[106]
obtiaž[503], a pochabý[25] perami[499]
dospieva k pádu.
(11) Ústa spravodlivého – studnica[294]
života[137], a*le* ústa zlovoľného prikrýva
násilie[247 497 504].
(12) Nenávisť vzbudzuje sváry, a*le* láska
je príkrovom[505] nad všetkými
prestúpeniami[506].
(13) Na perách rozvážneho[3] sa nachádza
múdrosť, a*le* pre chrbát[114] majúceho
nedostatok[352] rozumu[353] *je* palica[507].
(14) Múdri uschovávajú[35 102] poznanie, a*le*
ústa pochabého[25] *sú* blízke[274] skaze[508].
(15) Majetok[46] bohatého *je* hradiskom[509]
jeho moci a skazou[508] núdznych[510] *je*
ich strádanie[318].
(16) Zárobok[511] spravodlivého *je*
k životu[137], a*le* príjem[163] zlovoľného
k hriechu.
(17) Putujúci[512] k životu[137] dbá[118 513]
na nápravnú výchovu[2], a*le* nevšímajúci
si[514] napomínanie[72] zvádza[515] ku
blúdeniu[394].
(18) Lživými perami[328] skrývajúci
nenávisť a vynášajúci[516] ohovárania[357 517]
– ten[29] *je* nerozumný[71].
(19) V množstve slov nebude chýbať
prestúpenie[506]; áno[50], zadržujúci[518]
svoje pery *je* rozumný[8 519].
(20) Jazyk spravodlivého – vybrané[91]
striebro, srdce zlovoľných *stojí*
za málo[283].
(21) Pery spravodlivého pasú mnohých,
a*le* pochabí[25] umierajú
v nedostatku[186 352 520] rozumu[353].
(22) Požehnanie Hospodina, to[29]
obohacuje a *on* s ním nepridáva[17]
utrpenie[277 521 522].
(23) Nerozumnému[71] *je* sťa*by* hrou[460 523]
páchanie[354] nehanebnosti[524], no[50]
mužovi obozretnému[104 328] múdrosť.

www.miloslavik.eu

(24)Postrach[421] zlovoľného, ten[29 525] ho
stretáva[526], a spravodlivým sa dostáva
ich túžby[527].[528]
(25)Ako keď prejde[529] víchrica, tak[50]
zlovoľného nebude, *ale* spravodlivý *je*
základom[530] *na*vždy[439 531 532].
(26)Ako ocet zubom a dym očiam, taký
je leňoch pre posielajúcich[114] ho.
(27)Úcta[24] *k* Hospodinovi[9] pridává[17] dní,
ale roky zlovoľných sa ukracujú.
(28)Dúfanie[533] spravodlivých *je* radost*né*,
ale nádej zlovoľných hynie[204].
(29)Cesta Hospodina *je* posilou[534]
bezúhonnosti[115 535], *ale* skazou[508]
páchateľom mrzkosti[331].
(30)Spravodlivý sa nikdy[536] nekyvoce[204 537],
ale zlovoľní nebudú obývať[100] zem[538].
(31)Ústa spravodlivého dávajú rašiť[539]
múdrosti, *ale* jazyk zvráteností[125 423]
sa bude vytínať[140].
(32)Pery spravodlivého poznajú, *čo je*
potešujúce[464], *ale* ústa zlovoľných
zvrátenosti[125].

11 Váhy[540] klamné[328 541] – ošklivosť[214]
Hospodinovi[9], no[50] závažie[542]
riadne[543] *je* mu ľúbosťou[464].
(2)Keď príde pýcha[544], príde[16] hanba, *ale*
múdrosť *je* s pokornými.
(3)Úprimných[111] vodí[204 338] ich
počestnosť[545], *ale* vierolomných[546]
zasa[50 485] zničí[547 548] ich
prevrátenosť[549 550].
(4)V deň hnevu[551] neosoží majetok[44], *ale*
spravodlivosť vyprosťuje zo[491] smrti.
(5)Spravodlivosť bezúhonného[40 139]
upravuje[153 154] jeho cestu, *ale* zlovoľný
padá svojou zlovôľou.
(6)Úprimných[111] vyprosťuje ich
spravodlivosť, *ale* zlovoľní sú
polapovaní[205] svojou
žiadostivosťou[492 550].
(7)Pri smrti[186] človeka zlovoľného hynie
nádej, *aj* dúfanie[533] mocných[552] zhynie.
(8)Spravodlivý býva vytrhovaný[78 553 554]
z tiesne[555] a miesto neho
vchádza[78 553 556] zlovoľný.
(9)Neveriaci[557] ústami kazí[356] svojho
blížneho[207], *ale* poznaním sú
spravodliví vytrhovaní[554].
(10)Mesto[405] jasá pri blahobyte[186 558]
spravodlivých a pri zhube[186]
zlovoľných *je* plesanie.
(11)Požehnaním úprimných[111] sa mesto[405]
povznáša, *ale* ústami zlovoľných sa
vyvracia[559].
(12)Majúci nedostatok[352] rozumu[353]
pohŕda svojím blížnym[207], *ale* muž
obozretný[57 104 328] mlčí.
(13)Ohovárač[560] *ob*chádzajúc
zverejňuje[561] tajnosti[215 357], *ale* muž
verný[562] duchom[9] vec prikrýva[563].
(14)V nedostatku[186 301] múdreho vedenia[21]
ľud *u*páda, *ale* v množstve radcov *je*
záchrana[564 565].
(15)Veľmi[566] zle *sa* musí[38 487] pochodiť, ak
sa ručí[78 303 487] cudziarovi[131],
ale nenávidiaci rukojemstvá[567]
je bezpečný[150 568].
(16)Žena pôvabná[30 328] *si* uchováva[184 569]
česť[180] a násilníci[570] *si* uchovávajú[184 569]
bohatstvo.
(17)Zbožný[119] muž obšťastňuje[571] svoju
dušu, *ale* krutý[22] týra[572] svoje telo[281].
(18)Zlovoľný pracuje *za*[354 573] zárobok[511]
klamný[328 574], *ale* rozsievajúci
spravodlivosť *za* mzdu pravdivú[143 328].
(19)Tak *je* spravodlivosť k životu[137], *ako*
ten, kto nasleduje[575 576] zlo, k svojej
smrti.
(20)Prevrátení[129] srdcom[9] *sú*
ošklivosťou[214] Hospodinovi[9], *ale*
bezúhonní[40 139] *ohľadne svojej* cesty *sú*
jeho ľúbosťou[464].
(21)Ruku na ruku[577] – zlý nebude
považovaný za nevinného[348], *ale* semä
spravodlivých vyviazne[578].
(22)Krúžok[579] *zo* zlata v rypáku ošípanej
je žena krásna, *ale* bez[580] schopnosti
úsudku[581].
(23)Túžbou[527] spravodlivých *je* len
dobro, nádejou zlovoľných hnev.
(24)Jestvuje rozsypávajúci a ešte viac
dostávajúci[17], *aj* zadržujúci[518] nad
primeranosť[255 582], len[583] k nedostatku.
(25)Duša štedrá[584] sa bude mať[204]
dobre[585], a zavlažujúci – aj on bude[204]
skrápaný.
(26)Zadržujúci[47] zrno – budú ho
preklínať[204], ľud[586], *ale* pre hlavu[114]
predávajúceho zbožie[587] *je* požehnanie.
(27)Usilovne hľadajúci[90] dobro sa usiluje
o[588] blahovôľu[464], *ale* zháňajúci[589] zlo –
ono ho stretáva[526].

www.milos.sk/eu

(28) Dôverujúci[150] v svoje bohatstvo bude
padať, *ale* spravodliví budú pučať ako
lístie.
(29) Týrajúci[572] svoj dom bude dediť[219]
vietor[74] a pochabý[25] *bude* nevoľníkom
múdremu srdcom[9].
(30) Ovocie spravodlivého *je* strom
života a múdry získava[6] duše.
(31) Hľa, na zemi dostáva odplatu[351 590]
spravodlivý, čím skôr zlovoľný
a hriešnik!

12 Milujúci poúčanie[2] miluje
poznanie, ale nenávidiaci
napomínanie[72] *je* hlupák[591 592].
(2) Dobr*otivý si* odnáša[173] blahovôľu[464]
od Hospodina, *ale* človeka[124]
úkladného[328 420] odsudzuje[593 594].
(3) Človek nenadobúda pevné
postavenie[187] zlovôľou, *ale* koreň
spravodlivých sa nemôže[38] vykývať[537].
(4) Zdatná žena[595] – koruna[229] svojho
manžela[55], *ale* zostudzujúca[496] – ako
hniloba[596] v jeho kostiach.
(5) Myšlienky[329 330] spravodlivých *sú podľa*
práva[10], vedenie[21] zlovoľnými[9] *je*[597]
podvodom[541].
(6) Slova zlovoľných – striehnutie[36]
na krv[9], *ale* ústa úprimných[111] ich[598]
vyprosťujú.
(7) Zlovoľných *len* povaliť[599] a nebude[204]
ich, *ale* dom spravodlivých stojí[204 600].
(8) Muž je ctený[601 602] podľa[603 604] svojej
rozumnosti[8 148], *ale* zvrhlý srdcom[9] *je*
v pohŕdaní.
(9) Lepšie *sa má* bezvýznamný[605]
a majúci[424] nevoľníka ako sám seba
oslavujúci[161 255 606] a majúci
nedostatok[352] chleba.
(10) Spravodlivý má na mysli[607] žitie[393]
svojho dobytčaťa[22 608], *ale* vnútorné
city[609] zlovoľného? *Je* krutý[22].
(11) Obrábajúci[610] svoju pôdu[611] sa
nasycuje chlebom, *ale* nasledujúci[576]
ľahkomyseľných[612 613] *je* bez[352] rozumu[353].
(12) Zlovoľný *si* túžobne želá[70 78] korisť[614]
zlých, ale koreň spravodlivých rodí[106].
(13) V priestupku[506] pier *je* zlá
nástraha[615 616], *ale* spravodlivý
vychádza z úzkosti[88].
(14) Ktokoľvek[124] sa môže[38] nasýtiť
dobrom z ovocia svojich úst[550]; áno[50],
človekovi sa vracia zásluha[617] jeho rúk[550].
(15) Cesta pochabého[25] *je* v jeho očiach
správna[111], *ale* múdry načúva rade.
(16) Pochabý[25] – jeho podráždenosť[618]
sa spoznáva v *ten istý* deň, *ale* bystrý[619]
vie[38] utajiť[563] hanbu.
(17) *Kto* vydychuje[334] pravdu[620],
prejavuje[621] spravodlivosť, *ale* lživý[58 328]
svedok podvod[541].
(18) Jestvuje naplano hovoriaci[22 622] ako
prebodávaním[57 421] mečom[9], *ale* jazyk
múdrych *je* liek[254].
(19) Pera pravdivá[143 328] potrvá[187]
do večnosti[623 624], *ale* jazyk lživý[328]
na okamih[625].
(20) V srdci strojcov[208] zla *je* podvod[541],
ale radcovia *k* pokoju[9] majú[424] radosť.
(21) Spravodlivému sa nebude
prihadzovať[626] žiadna[42] nehoda[331], *ale*
zlovoľní budú zlom[101] naplnení.
(22) Lživé pery[328] *sú* ošklivosťou[214]
Hospodinovi[9], *ale* uskutočňovatelia[354]
pravdy[622] *sú* mu ľúbosťou[464].
(23) Bystrý[619] človek utajuje[563] vedomosť,
ale srdce nerozumných[71] vykrikuje[627]
pochabosť[302].
(24) Ruka usilovných[495] bude vládnuť[314],
ale lenivosť[628] bude na robotu[629].
(25) Starosť[630] v srdci človeka[124] spôsobuje
skláňanie[631], *ale* dobré slovo
rozradostňuje.
(26) Spravodlivý svojho priateľa[632]
napráva[633], *ale* zlovoľných ich cesta
zavádza[97 634].
(27) Lenivý svoju divinu[635]
nenadháňa[204 636], *ale* drahocenným[43]
majetkom[44] človeka *je byť* usilovný[495].
(28) Na chodníku[53] spravodlivosti *je*
život[137] a cesta jej pešinou[9 49] nie *je*
k smrti.

13 Múdry syn – otcova nápravná
výchova[2 637], *ale* posmievač
nepočúval[78 638] pokarhanie[639].
(2) Ktokoľvek[124] môže[38] jesť dobro
z ovocia svojich úst[550], *ale* duša
vierolomných[546 640] násilie[247].
(3) Opatrujúci[116] svoje ústa ochraňuje[118]
svoju dušu; pretrhávajúci svoje pery[641]
– beda[508 642] mu!
(4) Roztúžená[643] *je*[204] a nič nemá[204 644] duša
leňocha[645], *ale* duša usilovných[495] sa
bude mať[204] dobre[585].

www.mlosanatikel.eu

(5) Spravodlivý nenávidí lživú reč[328], *ale* zlovoľný vzbudzuje hnus[646] a koná hanebne.
(6) Bezúhonného[647] *ohľadne jeho* cesty opatruje[116] spravodlivosť, *ale* zlovôľu[648] k pádu privádza[649] hriech.
(7) Jestvuje stavajúci sa bohatým, ktorý[50] nič[42] nemá[644]; *jestvuje* stavajúci sa strádajúcim[318], *ktorý má* veľa majetku[44].
(8) Vykúpením[362] žitia[393] človeka[124] *je* jeho bohatstvo, a chudobný[318] nepočuje pokarhanie[638 639*1].
(9) Svetlo spravodlivých veselo svieti[650], *ale* lampa zlovoľných hasne.
(10) Len pýchou[544] *sa* pôsobí[106 487 651] škriepka, *ale* pri dávajúcich si poradiť *je* múdrosť.
(11) Majetok[44] z nepoctivosti[652] sa bude zmenšovať[204], *ale* hromadiaci[653] rukou[654] sa bude množiť[204].
(12) Predĺžované očakávanie[533] pôsobí ochorenie srdca, *ale* splnená[526] túžba[527] *je* strom života[137].
(13) Pohŕdajúci slovom si ponesie[204] dôsledky[915], *ale* majúci príkaz v úcte[24], ten[29] bude dostávať[204] odplatu[351 590].
(14) Náuka[28] múdreho *je* studnica[294] života[137] na ujdenie[156] pred nástrahami[48 615] smrti.
(15) Dobrá prezieravosť[8 148] prináša[106] priazeň[30], *ale* cesta vierolomných[546] *je* tvrdá[655].
(16) Každý bystrý[619] koná s uvážením[656 657], *ale* nerozumný[71] rozširuje[658] pochabosť[25].
(17) Zlovoľný posol[659] *u*páda v zlo[101], *ale* vyslanec[1088] spoľahlivý[57 328 620 660] *je* liek[254].
(18) Strádanie[318] a hanba *pre* nedbajúceho *na*[81] poúčanie[2], *ale* všímajúci *si*[118] napomínanie[72] bude[204] vážený[161].
(19) Uskutočnená[661] túžba[527] je sladká[199] duši, *ale* odstúpiť[156] od zla *je* nerozumným[71] ošklivosťou[214].
(20) Chodiaci s múdrymi tiež[50] bude múdrieť[204], *ale* za priateľov majúci[207 662] nerozumných[71] musí[38] pochodiť zle[663].
(21) Hriešnikov prenasleduje[204] zlo[101], *ale* spravodlivých odmeňuje[204 351 590] dobro.
(22) Dobr*otiv*ý obdarúva dedičstvom[219] deti[221] detí[221], *ale* imanie[664] hriešnika sa uschováva[35 102] pre spravodlivých[114 357].
(23) Veľa pokrmu *dáva* novo obrobená pôda chudobných[318], *ale* niekto býva zmetený[665 666] pre bezprávie[667].
(24) Zadržujúci[518] svoj prút[507] nenávidí svojho syna, *ale* milujúci ho mu zavčasu udieľa[78 90] nápravnú výchovu[2 668].
(25) Spravodlivý jedáva do svojej sýtosti[669], *ale* brucho[670] zlovoľných má nedostatok[352 520].

14 Múdrosť každej ženy[671] buduje[78] jej dom, *ale* pochabosť[302] ho jej[672] rukami vyvracia[559].
(2) Chodiaci v svojej úprimnosti[127] má Hospodina v úcte[24], *ale* pokrivený[130] *na* svojich cestách ním pohŕda.
(3) V ústach pochabého[25] *je* metla pýchy, *ale* múdrych ich pery[550] ochraňujú[118].
(4) Bez[301] záprahov[673] *sú* jasle prázdne[674], *ale* v sile[186] hovädzieho dobytka[391] *je* veľa úrody[57 163].
(5) Svedok spoľahlivý[57 328 620 660] neklame[675], *ale* svedok lživý[328] vydychuje[334] nepravdy[335].
(6) Posmievač hľadá[78] múdrosť a nemá[644] *jej*, *ale* rozumnému[3] *je* poznanie ľahké[605].
(7) Odíď spred nerozumného[71 291 676], tam[50] nespoznáš pery poznania.
(8) Múdrosť bystrého[619] *je* všímať si[3] svoju cestu, *ale* pochabosť[302] nerozumných[71] – klam[541 677].
(9) Pochabý[25] sa posmieva *obeti za* previnenie[678], ktorá[50] medzi úprimnými[111] *je* ľúbosťou[464].
(10) Srdce pozná svoju horkosť[669] a nie *že* sa *kto* cudzí[131] môže[38] vmiesiť[303 679] v jeho radosť.
(11) Dom zlovoľných sa bude ničiť[680], *ale* stan úprimných[111] bude prekvitať.
(12) Jestvuje cesta pred tvárou človeka[124] správna[111 681], *ale* jej posledok – cesty smrti.
(13) Aj pri smiechu srdce bolieva[78] a posledok radosti *býva* zármutok[488].
(14) Odpadlík *v* srdci[9] býva nasýtený svojimi cestami[682], *ale* dobrý človek[124] *tým*[682], *čo je* nad ním[683].
(15) Prostoduchý[14] verí každému slovu, *ale* bystrý[619] prihliada[3] na svoje kročaje[357 684].

www.miloslavik.eu

(16) Múdry má bázeň[24] a odstupuje[156]
pred zlom[48], *ale* nerozumný[71] sa
zlostí[685] a dôveruje[150] *si*[686].
(17) Unáhlený[687] *v* hneve[9 57 248] sa
dopúšťa[354] pochabosti[302] a človek[124]
úkladný[328 420] je nenávidený.
(18) Prostoduchí[14] dedia[78 219] pochabosť[302],
ale bystrí[619] vedia[38] obsiahnuť[688]
poznanie[689].
(19) Zlí sa poklonia pred tvárou dobrých
a zlovoľní pred bránami
spravodlivých.
(20) Chudobný[318] je nenávidený aj od
svojho priateľa[207 291 690], *ale* milujúci
bohatého *sú* mnohí.
(21) Pohŕdajúci svojím blížnym[207] hreší,
ale milostivý[691] *k* sužovaným[9 218] –
ó,[52 692] jeho blaho[57]!
(22) Či strojcovia[208] zla neblúdia[394]? *Ale*
strojcovia[208] dobra, *tým* láskavosť[142]
a vernosť[143]!
(23) Každou námahou[277] vzniká[693] úžitok[694],
ale reč pier – len k nedostatku[319].
(24) Korunou[229] múdrych *je* ich
bohatstvo, pochabosť[302]
nerozumných[71] *je* pochabosťou[302].
(25) Svedok verný[143 328] vyprosťuje duše,
ale klam*ný*[541] vydychuje[334] nepravdy[335].
(26) V úcte[24] *k* Hospodinovi[9] *je* silná
dôvera[328 695 696]; tam[50] jeho deti[221] majú[46]
útočište[697].
(27) Úcta[24] *k* Hospodinovi[9] *je* studnica[294]
života[137] na ujdenie[156] pred
nástrahami[48 615] smrti.
(28) V množstve ľudu *je* ozdoba[698] kráľa,
ale úbytok[699] národa[586] – pád[508]
kniežaťa.
(29) Zdĺhavý[700] *k* hnevu[9 57 248 701] *má* veľkú[702]
obozretnosť[104], *ale* unáhlený[687]
v duchu[9 74] vyzdvihuje pochabosť[302].
(30) Srdce zdravé[254 328 703] – život každého
tela[704], *ale* závisť[705] – hniloba[596] kostí.
(31) Utláčajúci[706] núdzneho[510] tupí[78] jeho
Tvorcu[354], *ale* ctí[161] ho milostivý[691]
k nemajetnému[9 707].
(32) Zlovoľný je svojou zlobou
privádzaný k pádu, *ale* spravodlivý má
načo sa spoliehať[708 709] pri svojej
smrti[710].
(33) Múdrosť spočíva[711] v srdci majúceho
porozumenie[3] a vprostred
nerozumných[71] sa spoznáva[712].
(34) Spravodlivosť povznáša národ[713], *ale*
hriech *je* hanba ľudských plemien[586].
(35) Rozumnému[8] služobníkovi kráľova
blahovôľa[464], *ale* zostudzujúci[496] *je*
predmetom jeho rozhnevania[685].

15 Vľúdna[714] odpoveď *od*vracia
popudenie, ale slovo
urážlivé[277 328 715] vzbudzuje hnev.
(2) Jazyk múdrych pôsobí dobro
vedomosťou[716], *ale* ústa nerozumných[71]
chrlia[73 75] pochabosť[302].
(3) Na každom mieste[717] *sú* oči Hospo-
dina, pozorujúc[718] zlých *aj* dobrých.
(4) Miernosť[254 703 719] jazyka – strom
života[137], *ale* prevrátenosť[549] na ňom –
zdrvenosť[326] v duchu[74].
(5) Pochabý[25] opovrhuje nápravnou
výchovou[2 92] svojho otca, *ale* bystro[619]
koná[720] napomínania[72] si všímajúci[118].
(6) Dom spravodlivého, *tam je* veľa
pokladu[721], *ale* príjem[163] zlovoľného sa
rozpadá[572 722].
(7) Pery múdrych rozsievajú poznanie,
ale srdce nerozumných[71] nie tak.
(8) Obeť zlovoľných – ošklivosť[214]
Hospodinovi[9], *ale* modlitba
úprimných[111] *je* mu ľúbosťou[464].
(9) Ošklivosťou[214] Hospodinovi[9] *je* cesta
zlovoľného, *ale* nasledujúceho[576]
spravodlivosť miluje.
(10) Tvrdé[723] pokarhanie[2 668]
opúšťajúcemu chodník[53], a[724]
nenávidiaci napomínanie[72] musí[38]
umrieť.
(11) Pred Hospodinom[725] *je* šeól[37] *aj*
priepasť[726], čím skôr srdcia detí[221]
človeka[727]!
(12) Posmievač nemiluje dovrávajúceho[476]
mu; k múdrym nechodí.
(13) Radostné srdce vyjasňuje[728] tvár,
ale v bolesti[186 277 521] srdca *je* duch[74]
skrušený.
(14) Rozumné[3 19] srdce hľadá poznanie,
ale ústa nerozumných[71] sa pasú[729]
pochabosťou[302].
(15) Všetky dni sužovaného[218 730] *sú* zlé,
ale šťastný[731] srdcom[9] – ustavičná
hostina[732].
(16) Lepšie[733] málo v úcte[24]
k Hospodinovi[9] ako veľký[702]
poklad[255 436 489] a pri tom[29] nepokoj[734];
(17) lepšie[733] pohostenie *zo* zeleniny,

www.miloslavkiko.eu

kde *je* láska[735], než kŕmne hovädzie
dobytča[255 391 736] a pri tom[29] nenávisť.
(18) Muž popudlivý[328] roznecuje svár[22], *ale*
zdĺhavý[700] *k* hnevu[9 57 248 701] zvadu
utišuje[737].
(19) Cesta leňocha *je* ako pichľavé krovie,
ale chodník[53] úprimných[111] *je* nasypaný[738].
(20) Múdry syn rozradostňuje otca, ale
nerozumný[71] *je* človek pohŕdajúci
svojou materou.
(21) Majúcemu nedostatok[352] rozumu[353] *je*
pochabosť[302] radosťou, *ale* muž
obozretný[104 328] ide priamo[153 154 739].
(22) Ak niet[301] dôvernej porady[215], maria[740]
sa plány[329 330 741], to[50 742] sa pri množstve
radcov uskutočňuje[743 744].
(23) Človek[124] má[424] radosť z odpovede[745]
svojich úst; áno[50], slovo v pravý[746] čas
– aké[747] dobré!
(24) Chodník[53] životom[9 137] *je* rozumnému[8]
na vzostup za účelom ujdenia[156]
pred šeólom[37 48] zdola.
(25) Hospodin vyvracia dom
vysokomyseľných[748], *ale* pomedzie[749]
vdovy upevňuje[399 750]
(26) Ošklivosťou[214] Hospodinovi[9] *sú* plány[329]
zlého, *ale* čistých[751] – výroky ľúbezné[181 328].
(27) Dychtiaci po nespravodlivom zisku[54]
týra[572] svoj dom, *ale* nenávidiaci
úplatky[752] bude žiť.
(28) Srdce spravodlivého rozmýšľa[413],
čo[753] odpovedať, *ale* ústa zlovoľných
chrlia[73 75] zlé *veci*.
(29) Hospodin *je* ďaleko od zlovoľných,
ale modlitbu spravodlivých počuje.
(30) Žiara[754] očí rozradostňuje srdce,
dobrá zvesť[755] osviežuje[585] kosti[357].
(31) Ucho počúvajúce napomínanie[72]
pre život[9 137] ostáva[204 756] vprostred[757]
múdrych; (32) *na* nápravnú výchovu[2]
nedbajúci[81] necení svoju dušu, *ale*
napomínanie[72] počúvajúci nadobúda[20]
rozum[353].
(33) Úcta[24] *k* Hospodinovi[9] – výchova[2]
k múdrosti[9], a pred slávou[180 444] *je*[758]
pokora.

16 Človek má[424] *svoje* predstavy[759]
mysle[353], *ale* odpoveď jazyka *je*
od Hospodina.
(2) Všetky cesty voľakoho[124] *sú* v jeho
očiach čisté[760], *ale* duchov[74] skúške
podrobuje[761] Hospodin.
(3) Uvaľ[762] svoje činy[763] na Hospodina[764]
a tvoje plány[329 330] budú mať pevný
základ[187].
(4) Hospodin všetko spôsobil na svoj
účel, *ba* aj zlovoľného na deň zlý[328].
(5) Každý pyšný srdcom[9] *je* ošklivosťou[214]
Hospodinovi[9]; ruku na ruku[577] –
nebude považovaný za nevinného[348].
(6) Láskavosťou[142] a vernosťou[143] sa robí
zadosť[765] *za* neprávosť[300] a v úcte[24 186]
k Hospodinovi[9] *je* odstúpenie[156] od zla[766].
(7) *Ak sú* voľačie[124] cesty podľa
záľuby[188 464 767] Hospodina[768],
zmieruje[351 590 769] s ním aj jeho
nepriateľov.
(8) Lepšie[733] málo so spravodlivosťou[656]
ako veľa[255] príjmu[163] s bezprávím[667].
(9) Srdce človeka vymýšľa[330] svoju cestu,
ale jeho krok určuje[187] Hospodin.
(10) Na perách kráľa *nech je* veštba[770],
v súde[10] sa jeho ústa nesmú[38] dopustiť
nepoctivosti[771].
(11) Mincier[772] a váhy[540] *podľa* práva[9 10] *sú*
od Hospodina[291 773], všetky závažia[542 774]
vo vačku[9] *sú* jeho dielom[763].
(12) Páchanie[354] zlovôle *nech je*
ošklivosťou[214] kráľom[9], lebo trón[484] je
upevňovaný[187] spravodlivosťou;
(13) pery spravodlivé[328] *nech sú*
ľubosťou[464] kráľom[9], áno[50], nech
miluje[26 775] vyslovujúceho správne[111]
veci. (14) Kráľovo popudenie –
poslovia[659] smrti, *ale* múdry muž ho[776]
vie[38] utíšiť[765]; (15) v svetle kráľovej
tváre[777] *je* život[137] a jeho blahovôľa[464] *je*
ako oblak neskorého dážďa[778].
(16) *O* čo lepšie *je* nadobudnúť[20] múdrosť
ako zlato[175 255] a nadobudnutie[20]
súdnosti[5] vyvolenia[91] hodné[417 779]
nad striebro[175 255]!
(17) Dráha[780] úprimných[111] – odstúpenie[156]
od zla[766]; chrániaci[118] svoju dušu si
všíma[116] svoju cestu.
(18) Pred potretím[326 444 758] povýšenosť[422]
a pred zrútením[235 444 758 781]
pozdvihnutie[782] ducha[74].
(19) Lepšie[733] *je* so sužovanými[218] sa
duchom ponížiť ako rozdeľovať[255] lup
s vysokomyseľnými[748].
(20) Upierajúci pozornosť[8] na slovo[783]
nachádza šťastie[731], a dôverujúci[150]
v Hospodina – *ó*,[52 692] jeho blaho[57]!

www.biblia.sk/k-u

(21) Múdremu srdcom[9] *sa* dáva[487] názov[367]
rozvážneho[3] a sladkosť pier
umocňuje[17 784] ponaučovanie[18].
(22) Prezieravosť[8 148] – studnica[294] života[137]
svojim majiteľom[55], a*le* pochabým[25] *je*
nápravná výchova[2] pochabosťou[302].
(23) Srdce múdreho dodáva rozumnosti[8]
jeho ústam a na jeho perách
umocňuje[17 784] ponaučovanie[18].
(24) Výroky ľúbezné[181 328] – plást medu,
sladký duši a liek[254] kostiam.
(25) Jestvuje cesta, pred tvárou človeka[124]
priama[111], a*le* jej posledok – cesty
smrti.
(26) Duša lopotiaceho sa[785] pro neho[114] sa
lopotí[785], lebo na neho naliehajú[78 786]
jeho ústa.
(27) Ničomný človek[787] vykopáva[788] zlo
a na jeho perách *je* sťa*by* ožehujúci
oheň; (28) človek[124] zvrátený[125 328]
rozsieva[325] svár a našepkávač
rozlučuje[789] dôverne spriatelených[790],
(29) násilník[210] zvádza[33] svojho
blížneho[207] a vedie ho na cestu
nedobrú[791], (30) žmurká svojimi očami
pri vymýšľaní[330] zvrátenosti[125], zviera[502]
svoje pery, dovŕšujúc[792] zlo.
(31) Šediny[357] na ceste spravodlivosti sa
nachádzajúce – koruna[229] slávy[230].
(32) Zdĺhavý[700] *k* hnevu[9 57 248 701] *je* lepší
od hrdinu[793] a vládnucí[314] nad svojím
duchom[74] od dobyvateľa mesta.
(33) Lós sa vrhá v lono[297], a*le* všetko
rozhodnutie[10] *je* od Hospodina.

17 Suchý okruštek[794] a s ním[656]
pokľud[98] *je* lepší od domu plného
obetí[795] *so* zvadou[9].
(2) Nad zostudzujúcim[496] synom
vládnuť[314] a vprostred bratov
dedičstvo[796] zdieľať[797] bude rozumný[8]
nevoľník.
(3) Na striebro *je* téglik a na zlato pec,
a*le* srdcia skúša Hospodin.
(4) Páchateľ zla venuje pozornosť[80] pere
mrzkosti[331], luhár[798] nastavuje ucho[799]
jazyku zhuby[57 492 800].
(5) Vysmievajúci sa[83] chudobnému[318]
tupí[78] jeho Tvorcu[354]; radujúci sa
pri pohrome[82] nebude považovaný
za nevinného[348].
(6) Deti[221] deti[221] – koruna[229] starcov, a ich
otcovia – ozdoba[230] deti[221].
(7) Pre blázna[114 801] sa nehodí[802] pera
namyslená[328 803]; čím menej pre
veľmožov[114 431] pera lživá[328].
(8) Kameňom priazne[30 804] *je* dar[368]
v očiach vládnucích ním[57 805],
kamkoľvek[42] sa obracia[806], má
úspech[8 807].
(9) Prikrývajúci prestúpenie[506] sa usiluje
o[588] lásku[808], a*le* opakujúci *sa* o veci[231 809]
rozlučuje[789] dôverne spriatelených[790].
(10) Hlbšie[810] *ide* pokarhanie[639]
pri majúcom pochopenie[3] ako sto
rán[255 811] *pri* nerozumnom[9 71].
(11) Zlý sa usiluje len *o*[588] vzburu, a*le*
vysiela sa[325] proti nemu skazonosný[812]
posol[659].
(12) Stretnutie medvedice o mláďatá
pripravenej s voľakým[124 656] – *áno,* no[50]
nie nerozumného[71] v jeho pochabosti[302].
(13) Splácajúci zlom[101 813] za dobro –
nebude zlo[101] ustupovať od jeho domu.
(14) Začiatok sváru dáva preraziť
vodám[814], preto[50] pred
prepuknutím[444 815] zvady nechaj tak[816].
(15) Ospravedlňujúci zlovoľného
a za zlovoľného vyhlasujúci[817]
spravodlivého – oni obaja *sú*
ošklivosťou[214] Hospodinovi[9].
(16) Načo toto – peniaze[818] v ruke
nerozumného[71]? Na kúpenie[20]
múdrosti? Veď[50] *v ňom* niet rozumu[353]!
(17) Pravý[126] priateľ[207] miluje v každej
dobe a brat sa rodí pre *čas*[54]
úzkosti[88 819].
(18) Človek majúci nedostatok[352]
rozumu[353] udiera dlaňou[304 305], plne[820]
sa zaručuje[303] pred tvárou svojho
blížneho[207].
(19) Milujúci škriepku miluje
prestúpenie[506] a vyvyšujúci[821] svoj
vchod[65] hľadá potretie[326].
(20) Prevrátený[129] srdcom[9] nedostihuje[110]
šťastie[731], a svojím jazykom sa semta
obracajúci *u*páda v zlo[101].
(21) Splodivší nerozumného[71] – jemu *je*
na zármutok[488], a nie *že* sa raduje otec
blázna[801].
(22) Radostné srdce potešuje[728]
na uzdravenie, a*le* skrušený duch[74]
vysušuje kosti.
(23) Zlovoľný zo záhrenia[297] berie dar[366]
na ohýbanie[79 822] chodníkov[53] práva[10].

www.mosaiclibrary.eu

(24)Pred tvárou[823] majúceho pochopenie[3]
je múdrosť, *ale* oči nerozumného[71] –
na koniec zeme[824].
(25)Nerozumný[71] syn – mrzutosť[618]
svojmu otcovi a horkosť svojej
rodičke.
(26)Ani nie *je* dobré uložiť pokutu
spravodlivému, biť[811] veľmožov[431]
za slušnosť[582].
(27)Veľa[825] vediaci zadržuje[518] svoje reči,
a chladný[826] *je* duch[74] muža
obozretného[104 328].
(28)Aj pochabý[25], mlčiac, môže[38] byť
považovaný[330] *za* múdreho,
zapchávajúc svoje pery, za
rozvážneho[3].

18 Odpadlík[827] sa usiluje *o*[588] *svoje*
chúťky[357 527], proti všetkému
rozumnému[112] sa búri[815].
(2)Nerozumný[71] si neľubuje[177 828]
v obozretnosti[104], lež v prejavení svojej
mysle[353].
(3)Pri príchode zlovoľného prichádza aj
pohŕdanie a s hanbou[829] potupa.
(4)Slová úst niekoho[124] – hlboké vody,
zurčivý[73 75] potok[830], studnica[294]
múdrosti.
(5)Nie *je* dobré prijímať[481] osobu[831]
zlovoľného na ukrivdenie[79 822 832]
spravodlivému v súde[10].
(6)Pery nerozumného[71] sa pletú[833]
v zvadu a jeho ústa volajú
po zauchách; (7)ústa nerozumného[71]
sú mu pohromou[508] a jeho pery
nástrahou[615] jeho duši.
(8)Slová našepkávača *sú* sťa*by* maškrty[834];
áno[50], ony zostupujú *v* najhlbšie[835]
časti[397] vnútra[670].
(9)Aj váhavý[236 836] v svojej práci[837], to[29] *je*
brat pôsobcu[55 291] zhuby[356].
(10)Meno Hospodina *je* vežou silnou[328],
v ňu môže[38] spravodlivý *v*behnúť a byť
pozdvihnutý[838].
(11)Majetok[44] bohatého *je* hradiskom[509]
jeho sily a v jeho predstave[839] sa týči[838]
ako múr[840].
(12)Pred potretím[328 444] sa srdce človeka[124]
vyvyšuje[823], *ale* pred slávou[180 444] *je*[758]
pokora.
(13)Slovom odpovedajúci[841] skôr ako
počuje – to[29 107] *je* od neho[291]
pochabosť[302] a hanba[842].
(14)Duch[74] človeka[126] môže[38] pomôcť
vydržať jeho chorobu, *ale* kto môže[38]
zniesť[481] skrušeného ducha[74]?
(15)Srdce rozvážneho[3] nadobúda[20]
poznanie, áno[50], ucho múdrych sa
o poznanie usiluje[585].
(16)Dar[843] človeka mu robí priestor[844]
a *u*vádza[338] ho pred tvár mocných[845].
(17)Má pravdu[846] prvý v svojej
pravote[847 848]? Musí[38] prísť[849] jeho
blížny[207 850], nech[52] *sa* to[29 851] vyšetrí[487].
(18)Lós upokojuje[852] sváry a spôsobuje
odlúčenie[789] medzi mocnými[396 853].
(19)Brat zradený[506 854] – nad hradisko[509]
silné[255 328 855], a sváry *sú* ako závora
hradu[856].
(20)Brucho[670] každého[298] sa sýti[204]
z ovocia jeho[550] úst, *on* sa sýti[204]
úrodou[163] svojich pier; (21)smrť *aj*
život[137] *je* v moci[857] jazyka a milujúci ho
jedáva[204] jeho ovocie.
(22)*Kto* našiel[110 172] ženu, našiel[110 172]
šťastie[731] a odniesol[172] *si*[173] blahovôľu[464]
od Hospodina.
(23)Chudobný[318] vyslovuje úpenlivé
prosby[858], *ale* bohatý odpovedá
drsne[859].
(24)Niekto[124] *má* priateľov[207 860]
na vzájomné potieranie[861], *ale*
jestvuje milujúci oddaný[862]
nad brata[255].

19 Chudobný[318] chodiaci v svojej
bezúhonnosti[115] *je* lepší
od prevráteného[129] *na* svojich perách[9],
ktorý[863] *je* nerozumný[71].
(2)Ani bez poznania[667] *sa* duša ne*má*
dobre, a nohami ukvapený hreší.
(3)Cestu človeka podvracia[649] jeho
pochabosť[302 550], *ale* jeho srdce sa
hnevá[864] na Hospodina.
(4)Majetok[44] pridáva[17] veľa priateľov[207],
ale núdzny[510] je od svojho priateľa[207]
odlučovaný[789].
(5)Svedok lživý[57 328] nebude považovaný
za nevinného[348], a *kto* vydychuje[334]
nepravdy[335], nebude môcť[38]
vyviaznuť[578].
(6)Mnohí sa uchádzajú o priazeň[865]
veľmoža[431] a každý *chce byť* pravým[121]
priateľom[207] štedrému[866].
(7)Chudobného[318] nenávidia[78] všetci jeho
bratia[550]; čím skôr sa od neho vzďaľujú

www.milosravnost.eu

jeho priatelia[632]; nasleduje[578] *ich*
s prosbami[867] – nie*to*[868] ich.
(8) Milujúci svoju dušu nadobúda[20]
rozum[353], zachováva[118] obozretnosť[104]
na dostihnutie[110] šťastia[731].
(9) Svedok lživý[57 328] nebude považovaný
za nevinného[348], a *kto* vydychuje[334]
nepravdy[335], musí[38] zahynúť.
(10) Pre nerozumného[71 114] sa nehodí[802]
blahobyť[869], čím menej pre nevoľníka[114]
vládnuť[314] nad veliteľmi[428].
(11) Prezieravosť[8 148] človeka odďaľuje[700 870]
jeho hnev[871], a prejsť[455] mimo[872]
prestúpenia[506] – jeho česť[230].
(12) Kráľova nevôľa[864 873] – vrčanie[278] sťa*by*
hrivnatca[874], a*le* jeho blahovôľa[464] – ako
rosa na bylinstvo[875].
(13) Nerozumný[71] syn *je* strasťou[57 492 800]
svojmu otcovi, a sváry *s* ženou[9] –
trvalý[876] odkvap[877].
(14) Dom a majetok[44] – dedičstvo[796] otcov,
a*le* rozumná[8] žena *je* od Hospodina.
(15) Lenivosť pohružuje *v*[878] tvrdý spánok
a nedbanlivá duša hladuje[204].
(16) Zachovávajúci[118] príkaz[22] zachováva[118]
svoju dušu[879], a*le* ľahostajný *ohľadne*
svojich ciest[880] musí[38] umrieť[881].
(17) Milostivý[691] *k* núdznemu[9 510]
požičiava[882] Hospodinovi, i bude[594] mu
jeho zásluhu[617] odplácať[351 590].
(18) Naprávaj[475] svojho syna, lebo[883] je
nádej, a*le* nech sa tvoja duša
nepozdvíha[26 481] na jeho usmrtenie.
(19) Veľmi nazlostený[884] musí[38] niesť[481]
pokutu, lebo ak *ho* budeš vyprosťovať,
potom[50] budeš ešte pridávať[17].
(20) Počuj radu a príjmi nápravnú
výchovu[2], aby si v svojom posledku
mohol[38] zmúdrieť.
(21) V srdci človeka[124] *sú* mnohé
myšlienky[329 330], a*le* rada[885] Hospodina,
tá[29] sa uskutočňuje[204 743].
(22) Žiadúcnou vecou[527 886] *pri* človekovi[9]
je jeho láskavosť[142], a chudobný[318] *je*
lepší od luhára[887].
(23) Úcta[24] *k* Hospodinovi[9] *je* k životu[137],
takže[50] *sa* môže[384 487] spokojne[888]
prenocovať bez navštívenia[889 890]
nešťastím[101].
(24) Leňoch schovává[78] svoju ruku
v mise, ani k svojim ústam ju
nepodáva späť[813].
(25) Posmievača by si mal[38] biť[811], nech[50]
prostoduchý[14] nadobúda bystrosť[619 720],
a rozvážnemu[4] dovravíš[26 476], nech
venuje pozornosť[4 26] poznaniu.
(26) Trýzniteľ otca, *ktorý* zaháňa mať,
je syn zostudzujúcí[496] a hanebne
konajúci.
(27) Prestaň, môj synu, počúvať
nabádanie[2 891] na poblúdenie[296]
od výrokov poznania.
(28) Svedok ničomnosti[319] zosmiešňuje
právo[10] a ústa zlovoľných pohlcujú[39 892]
mrzkosť[331]; (29) pre posmievačov[114] sú
pripravené[307] súdy[10] a pre chrbát[114]
nerozumných[71] štulce.

20 Víno *je* posmievač, opojný[893]
nápoj je hrmotný[64] a nikto[42]
pri ňom[186] blúdiaci[296] nie *je* múdry.
(2) Hrôza *z* kráľa – vrčanie[278] sťa*by*
hrivnatca[874]; vyvolávajúci jeho zlosť[685]
hreší *na* svojej duši.
(3) Upustenie[852 894] od zvady je každému[298]
cťou[180], a*le* ktokoľvek[42] *je* pochabý[25],
prepuká[815 895].
(4) Leňoch na jeseň[896] neorie[204]; o žatve
bude žobrať[897], a*le ničoho* nebude.
(5) Zámer[885] v srdci niekoho[124] – hlboké
vody, a človek[124] obozretný[104 328] ho
čerpá.
(6) *Z* mnohých ľudí[149] každý[298] vyhlasuje
svoju láskavosť[142], a*le* kto môže[38] nájsť
voľakoho[124] vierohodného[57 328 620 660 898]?
(7) Spravodlivý chodieva v svojej
bezúhonnosti[115] – blaho[57] jeho detí[221]
po ňom!
(8) Kráľ, sediac na stolici[484] súdu[899],
prezerá[900] svojimi očami všetko zlé.
(9) Kto môže[38] povedať: očistil[760] som
svoje srdce, som[307] čistý[751] od svojho
hriechu?
(10) Rozdielne závažia[542] a rozdielne
éfy[901 902], oboje tie[29] *veci sú*
ošklivosťou[216] Hospodinovi[9].
(11) Už[903] podľa svojich spôsobov[188 904]
sa chlapec[15] dáva rozpoznať[132 905],
či čisté[760] a či úprimné[111] *bude* jeho
počínanie.
(12) Ucho počujúce a oko vidiace – oboje
utvoril[354] Hospodin.
(13) Nech nemiluješ[26] spánok, aby si
nemusel[38] schudobnieť[1261]; otvor[906]
svoje oči a nasýť sa chlebom[245].

www.biblia-online.eu

(14) Zlé[723], zlé[723], vraví kupujúci[20],
a odíduc svojou cestou[907], bude sa
potom vystatovať[601 908].
(15) Jestvuje zlato a veľa perál[176], *ale*
drahocenná[43] vec[909 910 911] *sú* pery
poznania[9].
(16) Vezmi jeho rúcho, lebo[912] sa zaručil[303]
za cudziara[131],
a pre cudzozemcov[132 133 913 914] ho zaťaž
zálohom[915].
(17) Niekomu[124] *je* sladký[199] chlieb
podvodu[916], ale potom sa jeho ústa
plnia pieskom.
(18) Plány[329 330] – *to*[107] sa musí[38] pripraviť[187]
radou; len[50] s múdrym vedením[21 656]
podnikaj[354] boj[917].
(19) Ohovárač[560], odhaľujúc[561]
tajnosti[215 357], *ob*chádza, i nesmieš[38] sa
k svojimi perami vábiacemu[33 918 919]
pridružovať[303 679].
(20) Zlorečiaci svojmu otcovi a svojej
materi – jeho lampa bude hasnúť
vprostred[372] tmy.
(21) Dedičstvo[796] na začiatku chvatne
získané[920], to[50] sa *v* jeho budúcnosti
nebude žehnať.
(22) Nech nevraví[26]: chcem[38]
odplatiť[351 590] zlo; čakaj na Hospodina,
on[50] ti bude pomáhať[564].
(23) Rozdielne závažia[542 902] *sú*
ošklivosťou[214] Hospodinovi[9] a váhy[540]
klamné[328 541] nie *sú* dobré.
(24) Kroky[921] muža[360] *sú* od Hospodina,
a*le* čože človek chápe[3] jeho cestu?
(25) Nástraha[615]: človek nerozvážne vraví:
Sväté![922] a po sľuboch[923] *bude*
rozmýšľať[924 925].
(26) Múdry kráľ prezerá[900] zlovoľných
a dáva po nich sem-ta jazdiť
kolesom[926 927].
(27) Duch[928] človeka je lampa Hospodina,
prepátravajúca všetky najhlbšie[835]
časti[397] vnútra[670].
(28) Láskavosť[142] a vernosť[143] opatrujú[116]
kráľa; on[50] má[78] svoj trón[484]
láskavosťou[142] podopretý[307 929].
(29) Slávou[230] šuhajov *je* ich sila,
a ozdoba[930] starcov – šediny[347].
(30) Očista[931] ohľadne zla[231 932] – sinavice[933]
po zranení[934], áno[50], údery[811 935], *až*
do najhlbších[835] *častí*[397] vnútra[670].

21 Srdce kráľa v ruke Hospodina –
potoky[289] vôd; k čomukoľvek[42],
v čom si ľubuje[177 828], ho[936] nakláňa[79].
(2) Ktorákoľvek[42] cesta niekoho[124] *je*
v jeho očiach správna[111], a*le* srdcia
skúške podrobuje[761] Hospodin.
(3) Uskutočňovanie[354 937] spravodlivosti
a práva[10] je Hospodinovi vyvolenia[91]
hodné[417] nad obeť[255].
(4) Povýšenosť očí, nadutosť[938] srdca,
vyčíňanie[939] zlovoľných *je* hriech.
(5) Myšlienky[329 330] usilovného[495] – len
na úžitok[694], *ale* každého unáhleného
len na škodu[319 940].
(6) Získávanie[941] pokladov[436 489] jazykom
lživým[328] *je* prchavý[942] dych[943]
hľadajúcich smrť.
(7) Zlovoľných odstraňuje[944] ich
násilie[550 945], lebo sa priečili[78]
uskutočňovať[354] právo[10 937].
(8) Cesta človeka[124] vinou obťaženého *je*
krivolaká, a*le* čistý[760] – jeho pôsobenie
je priame[111].
(9) Bývať v kúte *na* streche[9] *je* lepšie ako
žena[255] svárlivá[57 328] a spoločný dom.
(10) Duša zlovoľného je[78] žiadostivá zla,
blížny[207] v jeho očiach nenachádza
priazeň[691 946].
(11) Pokutovaním posmievača môže[38]
prostoduchý[14] zmúdrieť a venovaním
pozornosti[8] múdremu prijať[6 947]
poznanie.
(12) Spravodlivý[948] venuje pozornosť[8]
domu zlovoľného; uvrhuje[649]
zlovoľných v nešťastie[101].
(13) Zapchávajúci svoje ucho pred
krikom[48 949] núdzneho[510] – aj on bude
volať a nebude *sa*[487] odpovedať.
(14) Dar[843] v tajnosti[486] odvracia hnev
a úplatok[366] v záhrení[297] prudké[950]
popudenie.
(15) Uskutočňovať[354] právo[10 937] *je*
radosťou spravodlivému, a*le* skazou[508]
páchateľom mrzkosti[331].
(16) Človek poblúdivší[394] z cesty
prezieravosti[8] bude spočívať[711]
v zídení[284] tieňov[138].
(17) Milovník veselia *bude* bedárom[951],
milovník vína a mastí[357 952] nebude
bohatnúť.

www.biblosbible.sk

(18) Zlovoľný *bude* výkupným[362]
za spravodlivého, a miesto
úprimných[111] vierolomný[546].
(19) Bývanie v zemi pustiny *je* lepšie ako
žena[255] svárlivá[57 328] a mrzutá[328 618].
(20) V príbytku[216] múdreho *je* žiadúcny[70]
poklad[436 489] a olej, a*le* človek
nerozumný[71] to[29] pohlcuje[39 953].
(21) Nasledujúci[576] spravodlivosť
a láskavosť[142] nachádza život[137],
spravodlivosť a česť[180].
(22) Múdry zlieza mesto[954] silákov[793]
a strháva[955] pevnosť[956] jeho[957] dôvery[696].
(23) Strážiaci[118] svoje ústa a svoj jazyk
stráži[118] svoju dušu pred úzkosťami[48 88].
(24) Pyšný[958], nadutý, posmievač – meno
toho[29], *ktorý* koná[354] s pretekaním[551 656]
pýchy[544].
(25) Leňocha usmrcuje jeho
žiadostivosť[527 550], lebo jeho ruky sa
priečia[78] pracovať[354]; (26) *po* celý[959] deň
sa žiadostivo prejavuje[78 643] svojou
žiadostivosťou[527]; a*le* spravodlivý dáva
a neujíma[518 960].
(27) Obeť zlovoľného *je* ošklivosťou[214],
najmä ak ju prináša so zlým
úmyslom[524 656].
(28) Svedok-luhár[961] musí[38] zhynúť, a*le*
muž počúvajúci[962] smie[38] hovoriť
navždy[963].
(29) Človek[124] zlovoľný robí[78] drzou svoju
tvár[378 964], a*le* úprimný[111], ten[29]
upevňuje[187 965] svoje cesty[966].
(30) Niet múdrosti a niet obozretnosti[104]
a niet rady voči[967] Hospodinovi.
(31) Kôň je pripravovaný[22 187] na deň
boja[917], a*le* víťazstvo[564 968] *je*
Hospodinovo[291].

22 Meno[969] je hodné vyvolenia[91 417]
nad veľké[702] bohatstvo[255],
a priazeň[30] *je* lepšia od striebra a od
zlata.
(2) Bohatý a chudobný[318] sa stretávajú[78],
Tvorcom[354] ich oboch[45] *je* Hospodin.
(3) Keď bystrý[619] spozoruje[970] zlo[101],
skryje[16] sa, a*le* prostoduchí[14] idú[78] ďalej
a utrpia škodu.
(4) Odmena pokory, úcty[24] *k* Hospodi-
novi[9] – bohatstvo, sláva[180] a život[137].
(5) Na ceste prevráteného[129] – tŕnie,
pasce; strážiaci[118] svoju dušu je od nich
ďaleko.
(6) Poskytuj mladému[15] zacvičenie[971 972]
podľa povahy[973] jeho cesty, nech[50] sa
od toho[29 107 974] neodvracia[156], ani keď
bude ostarievať.
(7) Bohatý vládne[314] nad chudobnými[318]
a vypožičiavajúci *je* nevoľníkom
požičiavajúcemu[676].
(8) Rozsievajúci krivdu[975] bude žať
utrpenie[331] a palica[507] jeho zlosti[551 976]
musí[38] zmiznúť[279].
(9) *Kto má* dobr*otivé* oko[977], ten[29] bude
požehnávaný, lebo zo svojho chleba
dáva[78] núdznemu[512].
(10) Vyžeň[978] posmievača, nech[50] sa vytráca
svár a prestáva[852] škriepka[22 899] a hanba.
(11) Milujúci čistotu[751] srdca – *pre*
prívetivosť[30] jeho pier je kráľ jeho
priateľom[207].
(12) Oči Hospodina opatrujú[116] poznanie,
on[50] vyvracia[649] slová vierolomného[546].
(13) Leňoch povie[979]: Na ulici[59] *je* lev,
vprostred priestranstiev[60 61] by som
mohol[38] byť zabitý[980].
(14) Ústa nepatričných[131] *žien* – hlboké
priepadlisko[981]; padá tam prekliaty
Hospodinom[9 982].
(15) V srdci chlapca[15] *je* priviazaná[144]
pochabosť[302]; prút[507] nápravnej
výchovy[2] ju od neho vzďaľuje.
(16) Utláča[706] *kto* núdzneho[510]? Jemu na
prospech[983.984] Dáva *kto* bohatému?
Len na škodu[319 985].
(17) Nachýľ[79] svoje ucho a počuj slová
múdrych, a*by* si svoje srdce prikladal[986]
k mojej vedomosti, (18) lebo *je*[204] *to*
ľúbezné[987], ak ich uchovávaš[118 204]
v svojom vnútri[670], nech[50] sú spolu
upevňované[187] na tvojich perách[988];
(19) aby tvoja dôvera[696] bola[103]
v Hospodina, upovedomil som ťa
dnes, áno, teba[989]! (20) Či som ti
predtým[990] nenapísal ohľadne[231] rád[93]
a poznania[991], (21) aby som ti dal
spoznať[103] spoľahlivosť[992] výrokov
pravdy[143 993] na odpovedanie výrokmi[841]
pravdy[143 993 994] posielajúcim ťa?
(22) Nech núdzneho[510] neolupuješ[26 242],
*pre*tože on *je* núdzny[510], a nie *že* budeš[26]
sužovaného[218 730] v bráne deptať[995],
(23) lebo ich pravotou[847] sa bude
pravotiť[847 996] Hospodin a *tých, kto* ich
oberajú,[997] oberie *o* žitie[393].

www.miloslavik.eu

(24)Nech sa nepriatelíš[26 207 662]
s náchylným k[55] hnevu a nie *že* budeš[26]
s mužom popudlivým[57 328] chodiť[998],
(25)aby si si nezvykal *na* jeho
chodníky[53], takže[50] by si privodil[999]
nástrahu[615] svojej duši.
(26)Nech nie si[26] medzi udierajúcimi
dlaňou[304 305], medzi ručiacimi[303]
za pôžičky; (27)ak nemáš[312] *čím*
splatiť[351 590], načo má[38] *kto* brať tvoje
lôžko spopod teba?
(28)Nech neposúvaš[26] dávnu medzu[749 1000],
ktorú zriadili[354] tvoji otcovia.
(29)Zbadal si voľakoho[124] hybkého[1001]
v svojej práci[837]? Bude sa postavovať[399]
pred tvár kráľov, nebude sa
postavovať[399] pred tvár obyčajných
ľudí.

23 Keď sadáš k jedlu[245] s vládcom[314],
musíš[38] starostlivo[1002] uvážiť[3],
koho *máš* pred svojou tvárou;
(2)áno[52], budeš klásť[452] nôž na svoje
hrdlo, ak *si* ty príliš hltavý[1003], (3)nech
sa neoddávaš[26] túžbe[645] po jeho
lahôdkach[1004], lebo to[29] *je* klamný
pokrm[245 961].
(4)Nech sa nenamáhaš[26] o bohatstvo[1005];
upusti od[1006] svojej vynaliezavosti[5 1007].
(5)Či naň zaleteli tvoje oči[1008]? Už[50] ho
niet, veď si istotne[1009] vedelo[38] spraviť
krídla ako orol[1010 1011] a zaletieť
k nebesiam.
(6)Nech nejedávaš[26] jedlo[245 246]
závistlivého[1012] a nie *že* sa budeš[26]
oddávať túžbe[643] po jeho lahôdkach[1006],
(7)lebo tak ako[1013] v svojej mysli[393]
vypočítava[78 1014], taký on *je*; vraví ti: jedz
a pi, a*le* jeho srdce nie je s tebou.
(8)Svoj okruštek[794], *ktorý* si zjedol, –
budeš ho musieť[38] vydáviť, a zmaríš[356]
svoje ľúbe[987] slová.
(9)Nech nehovoríš[26] v uši nerozumného[71],
lebo pohŕda prezieravosťou[8 148] tvojich
slov[1015 1016].
(10)Nech neposúvaš[26] dávnu medzu[749 1000]
a nie *že* budeš[26] vstupovať v polia sirôt,
(11)lebo ich Výkupca[1017] *je* silný; on sa
bude pravotiť[847 996] ich pravotou[847]
s tebou.
(12)Privádzaj svoje srdce k nápravnej
výchove[2] a svoje ucho k výrokom
poznania.
(13)Nech pred chlapcom[15 48]
nezadržuješ[47] nápravnú výchovu[2];
neumiera, ak ho biješ[811] prútom[507].
(14)Keď ty ho prútom[507] biješ[811],
vyprosťuješ[16] jeho dušu zo šeóla[37].
(15)Môj synu, ak tvoje srdce zmúdrie,
bude sa moje srdce radovať, áno,
moje[1018], (16)a moje obličky[1019] sa budú
veseliť pri zhováraní sa[186] tvojich pier
v poctivosti[11].
(17)Nech tvoje srdce nehorlí[26 211] ohľadne
hriešnikov[231 1020], lež *po* celý[959] deň
ohľadne úcty[24 231 1021] *k* Hospodinovi[9].
(18)Veď vari jestvuje budúcnosť[1052]?
Potom[50 1022] sa tvoja nádej nebude
vytínať[140].
(19)Počuj ty, môj synu, a zmúdrej a daj
svojmu srdcu vykročiť cestou;
(20)nech nie si[26] medzi pijanmi vína,
k tomu medzi žrútmi[1023] mäsa,
(21)lebo pijan a zhýralec[1023] bude
chudobnieť[1261], a ospalosť oblieka
v handry.
(22)Načúvaj svojmu otcovi, ktorý[1024] ťa
splodil, a nech nepohŕdaš[26] svojou
materou, keď ostarie; (23)nadobudni[20]
pravdu[143] a nech ju nepredávaš[26],
múdrosť a skúsenosť[2 7] a súdnosť[5].
(24)Otec spravodlivého zaiste[1025] bude
jasať, splodivší múdreho tiež[50 1026] sa
z neho[186 231] radovať, (25)radovať sa
bude tvoj otec a*j* tvoja mať, áno[50], jasať
bude tvoja rodička.
(26)Daj mi, môj synu, svoje srdce a nech
tvoje oči obľubujú[26 170 1027] moje cesty;
(27)veď neviestka *je* hlboké
priepadlisko[981], a cudzinka[132 133] – tesná
cisterna[286]; (28)ona veru ako lúpežník
striehne[36] a pridáva[17] neverných[546]
medzi ľuďmi[149].
(29)Komu ach? Komu beda? Komu
sváry? Komu nárek[339 1028]? Komu
rany[357 934] bez príčiny? Komu zákal očí?
(30)Predlievajúcim[1029] pri víne,
prichádzajúcim okúsiť korenené víno.
(31)*Na* víno nech sa nedívaš[970], že sa
červenie, že *vy*dává v pohári[1030] svoju
iskru[1031], hladko[1032] sa zošmykáva[1033]!
(32)Nakoniec[1034] vie[38] uštknúť ako had,
áno[52], ako kobra[1035] štípnuť, (33)tvoje
oči budú vidieť nepatričné[131] *ženy*[1036],
tvoje srdce bude hovoriť zvrátenosti[125]

www.miloslavik.sk

(34)a staneš sa[693] sťa*by* ležiacim[1037]
v srdci mora, áno[50], sťa*by* ležiacim[1037]
na vrchole[62 400] stožiara. (35)Zbili[811] ma
– nepocítil som bolesti[1038]; stĺkli ma –
nezvedel som. Kedy sa budem
zobúdzať? Naďalej[17] to[29] budem ešte
hľadať.

24 Nech nežiarliš[26 213] na zlých
ľudí[124] a nie *že* sa budeš[26] oddávať
túžbe[643] byť s nimi, (2)lebo ich srdce
zamýšľa[413] násilie[945] a ich pery hovoria
o strasti[785 1039 1040].
(3)Múdrosťou je dom budovaný a obo-
zretnosťou[104] sa upevňuje[187 1041]
(4)a vedomosťou sú komory[397]
napĺňané všemožným[42] majetkom[44]
drahocenným[43] a rozkošným[987].
(5)Múdry muž[360] *je* silný[1042] a človek[124]
s poznaním[9] stupňuje[450] moc[1043];
(6)áno, svoju vojnu[917 1044] musíš[38]
viesť[354] s múdrym riadením[21 656]
a víťazstvo[564 968] *je* v množstve radcov.
(7)Nerozumnému[71] je múdrosť *príliš*
vysoká[57] – v bráne[1045] nevie[38] otvoriť
svoje ústa.
(8)Zamýšľajúci[330] robiť zlo – budú mu
dávať názov[367] odborníka[55]
na úklady[9 420].
(9)Zlý úmysel[524] pochabosti[302] *je* hriech
a posmievač *je* ľuďom[149] ošklivosťou[214].
(10)Prejavil si sa ochabnutým[235] v deň
úzkosti[88]? Tvoja sila[1045] *je* stenčená[1046].
(11)Vyprosťuj privádzaných[999] na smrť,
áno[50], vrávorajúcich[537] na zabitie. Či sa
chceš[38] zdržať[518 1047]?[1048] (12)Keď
budeš[1049] vravieť: hľa, toto sme
nevedeli[78] – či on, Skúmateľ[761] srdc, si
nevšíma[3]? *B*a on, pozorujúci[116 1050] tvoju
dušu, *to* vie a spláca[813] človekovi podľa
jeho počínania.
(13)Jedávaj, môj synu, med, lebo *je*
dobrý, áno[52], tekutý *med*[266], sladký na
tvojom podnebí; (14)tak spoznávaj
múdrosť pre svoju[1051] dušu[114]; ak ju
nájdeš, potom[50] jestvuje budúcnosť[1052],
a tvoja nádej sa nebude vytínať[140].
(15)Nech, zlovoľný, nestriehneš[26 36]
u príbytku[216] spravodlivého, nech
neničíš[26 547] jeho nocľažisko[1053],
(16)lebo spravodlivý, bár by
sedem*krát* padal, povstáva[16 78], *ale*
zlovoľní klesajú[235] v nešťastie[101].
(17)Nech sa neraduješ pri páde[186] svojho
nepriateľa a pri jeho potknutí sa[186 235]
nech tvoje srdce nejasá[26], (18)aby
Hospodin *to* nevidel a*ko* zlo
v svojich[1054] očiach, takže[50] by
od neho[239 1055] *od*vrátil svoj hnev.
(19)Nech sa nerozpaľuješ[26 1056] proti
páchateľom zla, nech nehorlíš[26 211]
proti zlovoľným, (20)lebo pre zlého[114]
niet[204 1057] budúcnosti[1052], lampa
zlovoľných hasne[204].
(21)Môj synu, maj v úcte[24] Hospodina
a kráľa, nech sa nezdružuješ[303 679]
s inak zmýšľajúcimi[1058], (22)lebo náhlo
bude povstávať ich pohroma[82] a kto
pozná[1059] pomstu[1060] tých[29]
dvoch[1061 1062 1063]?

(23)Aj tieto *veci sú* od múdrych[291]:
Rozlišovať[1064] osobu[1065] v súde[10] nie *je*
dobré.
(24)Vraviaci zlovoľnému: ty *si*
spravodlivý – národnosti[1066 1067] mu
budú zlorečiť, áno[50], ľudské plemená[586]
ho budú preklínať[982], (25)a*le*
dovrávajúcim[476 1068] bude blaho[122]
a bude na nich prichádzať požehnanie
dobra; (26)budú *sa*[1069] bozkávať pery
odpovedajúceho jednoznačnými[260 1070]
slovami[841].
(27)Postaraj sa *o*[187 1071] svoju prácu[837 1072]
vonku[59] a dohotov[1073] si ju na poli;
potom tiež[50] môžeš[38] vybudovať svoj
dom.
(28)Nech nie si[26] bez príčiny svedkom
proti svojmu blížnemu[207]; áno[52], či sa
dopustíš klamu[33 1074] svojimi perami?
(29)Nech nevravíš[26]: Ako sa
zachoval[354] ku mne, tak sa budem
zachovávať[354] k nemu, splácať[813]
každému[298] podľa jeho počínania.
(30)Prešiel som pozdĺž poľa leňocha[676]
a pozdĺž vinice majúceho
nedostatok[352] rozumu[353] (31)a hľa, to[29]
celé[47] prerástlo[1075] burinou[1076],
povrch[1065] toho[29] pokryli žihľavy a jeho
kamenný múrik[1077] bol strhnutý[559].
(32)A ja som pozrel, prikladal[986] som
svoje srdce, uvidel som, prijal som
poučenie[2]: (33)Trocha pospania[57 316],
trocha podriemania[57 316], trocha
založenia rúk na ľahnutie, (34)i príde

www.mosaikeu

potulujúc sa[1078] tvoja bieda[318], áno[50],
tvoj nedostatok[319] ako ozbrojenec[320].

25 Aj toto[1079] *sú* príslovia[1] Šalamúna,
ktoré poznášali muži Chizkijju,
kráľa Júdu:
(2) Sláva[180] Božia – skrývať vec; sláva[180]
kráľov – skúmať vec.
(3) Nebesá pre výšku a zem pre hlbokosť
a srdce kráľov nemožno preskúmať[1080].
(4) Odňať trosky od striebra a výsledkom
bude[1081] zlatníkovi skvost[909 910 911];
(5) odňať zlovoľného tvári kráľa a jeho
trón sa bude upevňovať
v spravodlivosti[186].
(6) Nech si pred tvárou kráľa
neosobuješ[26] česť[1082] a nie *že* sa budeš[26]
postavovať na miesto veľkých;
(7) lepšie predsa, *keď* ti povie: vystúp[1083]
sem, ako ťa ponížiť[255] pred tvárou
veľmoža[431], ktorého tvoje oči vidia[78].
(8) Nech sa unáhlene nepúšťaš[26 1083]
do pravoty[847], lebo[1084] – čo budeš robiť
pri jej ukončení, keď ťa tvoj blížny[207]
bude hanobiť[86]? (9) Svojou pravotou[847]
sa pravoť[847 996] so svojím blížnym[207]
a nie *že* budeš[26] odhaľovať[561]
tajnosti[215 357] iného[276], (10) aby ťa
počujúci netupil, takže[50] by sa tvoja
zlá povesť[517] ne*od*vracala.
(11) Jablká[1085] *zo* zlata s okrasami[656 839]
zo striebra – slovo vyslovené pri
vhodných[746] príležitostiach;
(12) krúžkom[579] *zo* zlata, *ba*
náhrdelníkom *zo* zlata[1086] *je* múdry
dovrávajúci[476] pozornému[1087] uchu;
(13) ako chlad snehu v deň žatvy je
dôveryhodný[562] posol[1088] pre
poslavších[114] ho, lebo[50] občerstvuje[813 1089]
dušu svojich pánov.
(14) Výpary a vietor[74], *ale* lejaka[1090] niet –
to je každý[298] vystatujúci sa[601 908]
darom[752] lživým[328].
(15) Zdĺhavosťou[700] *k* hnevu[9 701 1091] býva
nadriadený[313 1092] prehovorený[33]
a vľúdny[714] jazyk láme[326] kosti.
(16) Našiel si med? Jedz, než budeš mať
dosť[1093], aby si nebol presýtený, takže[50]
by si ho vydávil; (17) rob svoju nohu
vzácnou[43 1094], čo sa týka[1095 1096] domu[1097]
tvojho blížneho[207], aby nebol tebou
presýtený, takže[50] by ťa mohol[38]
znenávidieť.
(18) Kyjak[1098] a meč a naostrený šíp – *to je*
každý[298] vypovedajúci[1099] proti svojmu
blížnemu[207] lživým svedectvom[328];
(19) skazený[1100] zub, podlomená[1101]
noha – *to je* dôvera[696]
vo vierolomného[9 546] v deň úzkosti[88];
(20) vyzliekajúci[1102] rúcho v deň mrazu,
ocot na lúh – to[50] *je* spevák
s piesňami[656] na[1103] mrzuté[1104] srdce.
(21) Ak nenávidiaci ťa *je* hladný, nakrm
ho chlebom, a ak *je* smädný, napoj ho
vodou, (22) lebo ty budeš zhŕňať[344]
žeravé uhlie[346] na jeho hlavu
a Hospodin ti bude odplácať[351 590].
(23) Vietor[74] *od* severu rodí[441 1105]
lejak[1090 1106] a neblaho vyzerajúca[982 1107]
tvár[1108] jazyk *v* skryte[486 1109 1110].
(24) Bývať v kúte *na* streche[9] *je* lepšie ako
žena[255] svárlivá[57 328] a spoločný dom.
(25) Studená voda na vyčerpanú[1111] dušu –
to[50] *je* dobrá zvesť[755] zo zeme
vzdialenej[328]; (26) žriedlo zakalené[309 1112]
a studnica[294] skazená[356] – *to je*
spravodlivý kyvotajúci sa[537]
pred tvárou zlovoľného.
(27) Jesť med *v* množstvách[9 1113] nie *je*
dobré; a *je* slávou[180] skúmanie
vlastnej[1114] slávy[182]?[1115]
(28) Mesto preborené[165 1116], *kde* niet
múru[840] – *to je* každý[298], *pri* ktorom niet
zábrany ohľadne jeho ducha[74].

26 Ako sneh v lete a ako dážď
v žatve, tak sa pre
nerozumného[71 114] nehodí[802] česť[180].
(2) Ako vrabec[1117] pri potulovaní[1118 1119]
sem-ta, ako lastovička[1120] pri lietaní[1121],
tak bezdôvodná kliatba nedochodí[1121].
(3) Bič koňovi, uzda oslovi a palica[507]
chrbtu nerozumných[71]. (4) Nech
neodpovedáš[26] nerozumnému[71] podľa
jeho pochabosti[302], aby si mu nebol
podobný[178] aj ty; (5) odpovedaj
nerozumnému[71] podľa jeho
pochabosti[302], aby sa v svojich očiach
nestával[693 1122] múdrym. (6) Nohy
osekáva, násilie[247] pije posielajúci
odkazy[1123] skrze[1124 1125] nerozumného[71].
(7) Ochabnuté sú[307] stehná
chromého[1126], *aj* príslovie[1] v ústach
nerozumných[71]. (8) Ako zaviazanie
kameňa v púzdro praku[1127 1128], tak *robí*
*vz*dávajúci česť[180] nerozumnému[71].

www.miloslavbible.eu

(9) Tŕň sa dostáva[78 1083] v ruku opilca
a príslovie[1] v ústa nerozumných[71].
(10) Veľký[702] *je* Roditeľ[441 1105] všetkého,
ktorý[50] odmeňuje[1129] nerozumného[71]
a odmeňuje[1129] prestupujúcich[455 1130 1131].
(11) Ako sa pes vracia k svojmu
vývratku, opakuje *sa*[809] nerozumný[71]
v svojej pochabosti[302]. (12) Vidíš[78]
voľakoho[124] múdreho v svojich[1132]
očiach? Nádej *je skôr* o nerozumnom[71]
ako *o* ňom[255].
(13) Leňoch povie[979]: Na ceste *je* ryčiaci[1133],
medzi priestranstvami[60 61] *je* lev!
(14) Dvere sa obracajú na svojich
závesoch[357] a leňoch na svojom lôžku.
(15) Leňoch schováva[78] svoju ruku
v mise, nechce[307] sa mu[1134] podať ju
späť[813] k svojim ústam. (16) Leňoch *je*
v svojich očiach múdrejší od siedmich
dávajúcich rozumnú odpoveď[1135].
(17) Chytajúci psa za uši[1136] – *to je*
rozhorľujúci sa[685], idúc mimo,
nad zvadou nie jeho *sa týkajúcou*.
(18) Ako šialenec vystreľujúci ohnivé
strely, šípy a smrť, (19) taký *je* človek[124],
ktorý ošudí svojho blížneho[207] a povie:
Či ja nežartujem[460]?
(20) Pri nedostatku[699] driev hasne oheň,
a ak niet[301] našepkávača, utuchá svár.
(21) Uhlie *je* na rozžeravenie[346 1137]
a drevá na oheň, a človek[124] svárlivý[57 328]
na rozpútanie zvady. (22) Slová
našepkávača *sú* sťa*by* maškrty[834]; áno[50],
ony zostupujú *v* najhlbšie[835] *časti*[397]
vnútra[670].
(23) Striebro trosky, roztiahnuté[1138]
po hline[1139] – *to sú* vrelé[1140] pery a zlé
srdce. (24) Nenávistník sa svojim
perami pretvaruje[1064 1141] a vnútri seba
pripravuje[986] klam[541]; (25) hoci
príjemným robí[691 1142] svoj hlas, nech
v neho neveríš[26 562], lebo v jeho srdci *je*
sedmoro ošklivostí[214]. (26) Jeho
nenávisť sa utajuje[563] pretvárkou; jeho
zlo sa odhaľuje[204 561] v zídení[284].
(27) Kopajúci jamu[1143] padá[204] v ňu,
a zvaľujúci[762] kameň – na toho[29] sa *on*
vracia[204].
(28) Jazyk lživý[328] nenávidí svojich
poškodených[1144] a hladké[134] ústa
spôsobujú[354] rozvrat[1145].

27 Nech sa nevystatuješ[26 601 908] dňom
zajtrajším, lebo nevieš, čo
dnešok[1146] môže[38] priniesť[1147].
(2) Nech ťa chváli[26 601] iný[22 131 1148] a nie
tvoje ústa, cudzí[22 132 133] a nie tvoje pery.
(3) Ťarcha kameňa a váha piesku? *Ale*
ťažšia od tých[29] dvoch *je* nevôľa[618]
pochabého[25 1149]. (4) Zúrivosť
popudenia a príboj[1150] hnevu? *Ale* kto
môže[38] *ob*stáť pred tvárou
žiarlivosti[1151]?
(5) Karhanie[72] zjavné[1152] *je* lepšie od lásky
skrývanej[1153], (6) rany[934] *od* milujúceho
sú dôveryhodnejšie[562] od hojných[1154]
bozkov nenávidiaceho.
(7) Duša sýta pohrdlivo odmieta[1155] tekutý
med[264], *ale* duša hladná – všetko horké
je jej sladké.
(8) Ako vrabec[1117] uprchnuvší[1156] od svojho
hniezda, taký *je* človek[124] uprchnuvší[1156]
zo svojho miesta[717].
(9) Masť[1163] a kadivo[1157] rozradostňujú
srdce, *aj* sladkosť vlastného
priateľa[207], pre radu[682] *z* duše[1159].
(10) Nech neopúšťaš svojho priateľa[207] *ani*
priateľa[207] svojho otca, a nech v deň
svojej pohromy[82] nevstupuješ[26] *v* dom
svojho brata; blízky[274] sused[1160] *je* lepší
od vzdialeného brata.
(11) Buď múdry, môj synu, a rozradostni
moje srdce, nech[50] tupiacemu ma
môžem[38] slovom odpovedať[841].
(12) Bystrý[619] spozoruje[970] zlo[101] – skryje
sa; prostoduchí[14] idú[78] ďalej – utrpia
škodu.
(13) Vezmi jeho rúcho, lebo[912] sa
zaručil[303] *za* cudziara[131],
a pre cudzozemku[132 133 913 1161] ho zaťaž
zálohom[915].
(14) Silným hlasom včasne za rána
svojho blížneho[207] žehnajúci – *to* sa
mu bude počítať[330] *za* zlorečenie.
(15) Trvalý[876] odkvap[877] v deň dáždivého
počasia a žena svárlivá[57 328] sa sebe
rovnajú; (16) schovávajúci[35 102] ju
schováva[35 78 102] vietor[74] a jeho pravica
prezrádza[1162] masť[1163].
(17) Železo *sa* ostrí[487] železom, a jeden
ostrí tvár druhého[1164].
(18) Opatrovateľ[116] figovníka jedáva jeho
ovocie, a starajúci sa *o*[118] svojho pána
bude vážený[161].

www.nitosatanik.eu

(19)Ako voda[1165] tvár tvári, tak srdce
človeka človeku.
(20)Šeól[37] a priepasť[726 1166] sa nemôžu[38]
nasýtiť a nie *že* sa oči človeka nasýtiť
môžu[38].
(21)Na striebro *je* téglik a na zlato pec,
a človek[124 1167] – podľa povahy[973 1168]
svojej povesti[1169].
(22)Bár by si pochabého[25] v mažiari
vprostred krúp tĺkom rozmliažďoval,
nebude od neho[1170 1171] jeho pochabosť[302]
odstupovať[156].
(23)Dôkladne[1172] musíš[38] zisťovať[1173]
vzhľad[1065] svojho drobného dobytka,
prikladať[986] svoju mysel[353] k stádam,
(24)lebo bohatstvo[721 1174] nie *je*
navždy[536], a či *je* koruna[1175]
do pokolenia *za* pokolením? (25)Keď
sa odprace[487 1154] seno a ukáže sa mladý
porast[1176], pozvážajú[16 1177] sa byliny
z vrchov; (26)jahňatá[1178] ti *budú*
na oblečenie a kozly[1179] kúpnou cenou
za pole (27)a dostatok[1093] mlieka kôz
na stravu[1180] tvoju a na stravu[1180] tvojho
domu a na obživu[1181 1182] tvojich
dievok[471].

28 Zlovoľný – *takí* prchajú[78], hoci[50]
niet prenasledujúceho, a*le*
spravodliví *sú* ako hrivnatec[874], *ktorý* je
bezpečný[150 568 1183].
(2)Pri neporiadku[186 506] *v* zemi[9] *býva* veľa
vládcov[428 1184], a*le* skrze človeka
rozumného[3], uvedomelého sa
predlžuje[700 870 1185] stav, aký je[1186].
(3)Muž[360] chudobný[318] a utláčajúci[706]
núdznych[510] – lejak *všetko* odplavujúci,
takže[50] niet chleba.
(4)Opúšťajúci zákon[28] chvália[601]
zlovoľného, a*le* zákon[28] zachovávajúci[118]
sa pre nich[231] rozhorčujú.
(5)Zlí ľudia[124] nechápu[3] právo[10], a*le*
hľadajúci Hospodina chápu[3] všetko.
(6)Chudobný[318] chodiaci v svojej
bezúhonnosti[115] *je* lepší od
zahýbajúceho[500] *na* dve cesty[1202], a*j keď*
on *je* bohatý.
(7)Rozvážný[3] syn dodržuje[116] zákon[28], a*le*
za priateľov majúci[207 662] zhýralcov[1023]
hanobí svojho otca.
(8)Úrokom a úžerou svoj majetok[44]
rozmnožujúci ho hromadí pre
milostivého[114 691] *k* núdznym[510].
(9)Odvracajúci[156] svoje ucho od počutia
zákona[28] – aj jeho modlitba *je*
ošklivosťou[214].
(10)Zvádzajúci[296 1187] úprimných[111] na zlú
cestu, ten[29] bude padať[204] v svoju[1188]
jamu[1189], a*le* bezúhonní[40 139] budú
dediť[204 219] šťastie[731].
(11)Bohatý človek[124] *je* v svojich očiach
múdry, a*le* rozvážny[3] núdzny[510] ho
prehliada.
(12)Pri jasaní[186] spravodlivých *je* veľká[702]
sláva[230], a*le* pri povstávaní[186 1190]
zlovoľných sa *po* ľuďoch[149] musí[38]
pátrať[1191].
(13)Prikrývajúci svoje prestúpenia[506]
nebude mať[204] zdaru, a*le* vyznávajúci
a opúšťajúci *ich* nachádza[204]
zľutovanie[609 1192].
(14)Blaho[57] človeka ustavične sa
obávajúceho[198 1193]! A*le* zatvrdzujúci[1194]
svoje srdce *u*páda[204] v nešťastie[101].
(15)Revúci[278 1195] lev a dychtivý[1196]
medveď – *to je* zlovoľný vládca[314]
nad núdznym[510] ľudom;
(16)*ó* panovník[411] majúci nedostatok[352]
obozretnosti[57 104 248] a bohatý[702 1197]
vydieraním[57 248 706 1198], dni *si*
predlžuje[700 870] nenávidiaci
nespravodlivý zisk!
(17)Človek obťažený[706] krvou
voľakoho[1199 1200] prchá *až* po jamu[286];
nech ho[1201] nezadržujú[26 184].
(18)Chodiaci bezúhonne[42 139] je[204]
zachraňovaný[564], a*le* prevrátený[500]
na dve cesty[1202] raz[1203] *u*padá[204].
(19)Obrábajúci[610] svoju pôdu[611] sa
nasycuje chlebom, a*le* nasledujúci[576]
ľahkomyseľných[612 613] sa nasycuje
strádaním[318].
(20)Muž verný[57 328 620] *je* bohatý[702 1197]
požehnaniami, a*le* chvátajúci
zbohatnúť[1204] nie je[204] nevinný[348].
(21)Rozlišovať[1064] osobu[1065] nie *je* dobré;
áno[50], za kúštik[794] chleba sa muž[360]
dopúšťa prestúpenia[506 854 1205].
(22)Človek[124] závistlivý[1206] náhlivo usiluje
o majetok[44] a nevie, že *na* neho bude
prichádzať nedostatok[352 1207].
(23)Dovrávajúci[476] človekovi napokon
dosahuje[110 204] priazeň[30] *skôr* než
uhládzajúci[134 255] *svoj* jazyk.

www.biblia.sk

(24) Olupujúci[242] svojho otca a svoju mať
a vraviaci: nie je *to* prestúpenie[506], to[29]
je spoločník[1208] zhubcu[291 356 676 1209].
(25) Nadutý[938] *v* duši[9] roznecuje svár[22], *ale*
spoliehajúci sa[150 1210] na Hospodina sa
bude mať[204] dobre[585].
(26) Dôverujúci[150] v svoje srdce, ten[29] *je*
nerozumný[71], *ale* chodiaci v múdrosti,
ten[29] smie[38] vyviaznuť[578].
(27) Dávajúci chudobnému[318] – *tam* niet
nedostatku[319], *ale* zastierajúci svoje oči
je bohatý[702 1197] preklínaniami.
(28) Pri povstávaní[186 1190] zlovoľných sa
ľudia[149] skrývajú, *ale* pri ich záhube[186]
sa rozmnožujú spravodliví.
29 Človek[124] často napomínaný[1211],
zatvrdzujúci[1194] šiju, musí[38] byť náhle
potretý[326] a nebude vyhojenia[254].
(2) Za množenia[186] spravodlivých sa ľud
raduje, *ale* za vlády[186 314] zlovoľného ľud
vzdychá.
(3) Človek[124] milujúci múdrosť
rozradostňuje svojho otca, *ale*
vyhľadávajúci spoločnosť[207 662]
neviestok utráca[1212] majetok[44].
(4) Kráľ súdom[10] upevňuje[1213] zem, *ale*
berúci dary[1211 1214] ju búra[559].
(5) Muž[360] lichotiaci[134] svojmu blížnemu[207]
rozostiera[658] sieť jeho krokom.
(6) V priestupku[506] zlého človeka[124] *je*
nástraha[615], *ale* spravodlivý môže[38]
plesať a radovať sa.
(7) Spravodlivý si uvedomuje[1215]
právo[899 1216] núdznych[510], *ale* zlovoľný
nedbá[3] *o to* vedomie.
(8) Muži posmechu[69 1217] roznecujú[334 1218]
mesto[509], *ale* múdri *od*vracajú hnev.
(9) Keď sa mudrc[676] súdi[10 78 432] s
pochabým[25 676], nebude[16] kľudu, nech[50]
sa chveje[78 1219], nech[50] sa smeje[78].
(10) Muži krvi[1220 1221] nenávidia
bezúhonného[647], *ale* úprimní[111] sa
starajú *o*[588] jeho dušu.
(11) Nerozumný[71] dává najavo[1222] všetku
svoju nevôľu[74 1223], *ale* múdry, *držiac sa*
spiatky, ju utišuje[1224].
(12) *Ak* vládca[314] venuje pozornosť[80]
slovám lživým[328 357], *sú* všetci jeho
obsluhujúci[1225] zlovoľní.
(13) Chudobný[318] a utláčateľ[1226] sa
stretávajú[78]; oči ich dvoch osvecuje
Hospodin.
(14) Kráľ podľa pravdy[143 231] súdiaci[10 432]
núdznych[510 1227] – jeho trón bude
naveky upevnený[187].
(15) Prút[507] a napomínanie[72] dáva
múdrosť, *ale* chlapec[15] sebe
ponechaný[325] zostudzuje[496] svoju mať.
(16) Pri rozmnožovaní[186] zlovoľných sa
rozmnožujú prestúpenia[357 506 1228], *ale*
spravodliví budú hľadieť na[1229] ich pád.
(17) Naprávaj[475] svojho syna a bude ti
uľavovať[711 1230] a *do*dávať slasti[1231] tvojej
duši.
(18) Ak niet[301] videnia, stáva sa ľud
bezuzdným[81 1232], *ale* zachovávajúci[118]
zákon[28] – *ó*[52 692], jeho blaho[57]!
(19) Nevoľník nebýva naprávaný[475]
slovami, lebo rozumie[3], *ale* odpovede
niet.
(20) Zbadal si voľakoho[124] unáhleného
v svojich slovách? Nerozumný[71] má[424]
viac nádeje ako on[255 1233].
(21) Svojho nevoľníka od mladosti
rozmaznávajúci – on[50] *mu na*posledy
bude synom[1234].
(22) Muž hnevivý[328] roznecuje svár[22],
a náchylný k[56] popudeniu sa dopúšťa
mnohých prestúpení[506 854 1205].
(23) Človeka znižuje jeho pýcha[550], *ale*
nízky duchom[9 74] dosahuje[184 569] česť[180].
(24) Podieľajúci sa[797] so zlodejom
nenávidí svoju dušu; počuje
zakliatie[1235] a neoznamuje[621].
(25) Strach *pred* ľuďmi[9 727] kladie[106]
nástrahu[615], *ale* dôverujúci[150]
v Hospodina bude pozdvihovaný[838].
(26) Mnohí hľadajú tvár vládcu[314], *ale*
súd[10] *ohľadne* každého[298] *je* od
Hospodina.
(27) Ošklivosťou[214] spravodlivému[9] *je*
zlosyn[676], ošklivosťou[214] zlovoľnému[9]
úprimný[111] *ohľadne svojej* cesty.

30

Slova Ágúra, syna Jákeha,
bremä[1236 1237] vyhlásené[1238] týmto
mužom[360] k Ítíélovi, k Ítíélovi
a Uchálovi.
(2) Áno, ja *som* hlúpejší[591] od kohokoľvek[124]
a nemám[424] súdnosti[5] *iných* ľudí[149]
(3) a múdrosti som sa nenaučil a *nie že*
mám[1239] poznanie Najsvätejšieho[480].
(4) Kto vystúpil[1083] *v* nebesá a zostúpil?
Kto zhrnul[1177] vietor[74] v svoje päste[1240]?

www.miloslavbible.sk

Kto zaviazal vody v šatu? Kto vytýčil[743]
všetky okraje[699 1241] zeme? Aké[747] *je* jeho
meno a aké[747] *je* meno jeho syna, ak
vieš?
(5) Každý *Boží* výrok *je* osvedčený[1242];
on[1243] *je* štítom[113] pre spoliehajúcich
sa[114 708] na neho. (6) Nech nepridávaš[17 26]
k jeho slovám[1244], aby sa na teba
nemusel[38] oboriť[476 1245], lebo[50] by si sa
ukázal klamným[675 1246].
(7) Vyprosujem[78] *si* od teba dvoje, kiež *to*
predo mnou[48] nechceš[26 38] zadržať[47 1247]
skôr ako budem umierať: (8) vzdiaľ
odo mňa lož[1248] a slová nepravdy[335],
kiež mi nedávaš[26] strádania[318] a*ni*
bohatstva, dávaj mi ako zárobok si
odnášať[1249] pokrm[245] môjho podielu[454],
(9) aby som sa nepresycoval, takže[50] by
som *ťa* zapieral a vravel: kto *je*
Hospodin?, a aby som nemusel[34]
schudobnieť[1261], takže[50] by som sa dal
kradnúť a napádať[1250] meno svojho
Boha.
(10) Nech neohováraš[26] nevoľníka u jeho
pána, aby ti nezlorečil, a previnil by si
sa.
(11) *Je* pokolenie, *ktoré* zlorečí svojmu
otcovi a nežehná svoju mať;
(12) pokolenie čisté v svojich očiach, a*j*
keď od svojej špiny nie *je* umyté[1251];
(13) pokolenie – aké[747] povznesené
sú[307] jeho oči, a jeho očné viečka[261] sa
pozdvihujú[481]! – (14) pokolenie, jeho
zuby – meče, áno[50], jeho chrup – nože
na vyžieranie[1252] sužovaných[218 730]
zo zeme, áno[52], nemajetných[707]
sprostred ľudí[149].
(15) Pijavica má[424] dve dcéry: Daj[1253],
daj[1253]! Troje, ktoré[29] sa nemôžu[38]
nasýtiť, štvoro – nepovedia: dosť[44]:
(16) šeól[37] a zavretá maternica[1254], zem
sa vodou nenasýti a oheň
nepovie: dosť[44].
(17) Oko, *ktoré* sa posmieva otcovi
a pohŕda poslušnosťou matere – budú
ho vyklúvať krkavce *od* potoka[830] a žrať
ho budú mláďatá[221] supa[1010].
(18) Troje, ktoré[29] sú[78] pre mňa[255] príliš
čudné[1255], *b*a štvoro, nepoznám[78] ich:
(19) cestu orla[1010] po nebesiach, cestu
hada na skale, cestu lode v srdci mora
a cestu muža[360] pri mladici[1256]; (20) tak
cesta ženy cudzoložiacej[1257]: užije *si*[1258]
a utrie svoje ústa a povie: nespáchala
som neprávosti[300].
(21) Pod trojím sa zem chveje[78], *b*a
pod štvorým – *to* nemôže zniesť[481]:
(22) pod nevoľníkom, keď kraľuje,
a keď sa blázon[801] môže[38] nasýtiť
chlebom[245],
(23) pod neznesiteľnou[1259], keď sa
vydáva[1260], a keď slúžka majetku
zbavuje[1261] svoju veliteľku.
(24) Štvoro, ktoré[29] *sú* malé *na* zemi, a*le*
ony *sú* múdre, nadané múdrosťou:
(25) mravce, ľud nie silný, a*le*
pripravujú[187] v lete svoj pokrm[245],
(26) damany[1262], ľud nie mocný[396], a*le*
zakladajú[452] svoj dom v skalisku[1263];
(27) kobylky[357] nemajú[312] kráľa, a*le*
ony všetky[45] vychádzajú[516 1264]
po oddieloch[1265]; (28) jaštericu môžeš[34]
chytiť[1250] rukami, a*le* ona *je*
v palácoch[1266] kráľa.
(29) Traja, ktorí[29] krásne vykračujú[1267],
*b*a štyria krásne chodia[1267]: (30) lev[1268],
silák[793] medzi zverou[22 608], ktorý[50]
neustupuje späť[1269] pred tvárou[48]
nikoho[42], (31) na bokoch prepásaný[1270],
alebo kozol[1271], a kráľ, *keď* s ním *je*
zástava vojska[1272].
(32) Ak si sa pobláznil[801 1273]
vynášaním[481 1083] samého seba, a ak si[78]
pri zmysloch[1274], ruku na ústa!
(33) Lebo tlak *na* mlieko[9] dáva[1222]
maslo[1275] a tlak *na* nos vyvádza[1222] krv,
a nabádanie[1276] *k* hnevu[57] vyvoláva[1224]
zvadu.

31 Slová *pre* Lemúéla[9], kráľa, bremä[1236 1237], ktorým ho poúčala[80 477] jeho mať.

(2) Čo, môj synu[1277], čo, synu[1277] môjho
vnútra[672], áno[50], čo, synu[1277] mojich
sľubov? (3) Nech svoju zdatnosť[595]
ne*vy*dávaš[26] ženám a svoje cesty tomu,
čo kráľov ničí[1278]. (4) Nie pre kráľov[114],
Lemúél, nie pre kráľov[114] *je* pitie vína,
a*ni* pre kniežatá[114], alebo opojného[893]
nápoja,[1279] (5) aby nepil, takže[50] by
zabúdal, *čo je* ustanovené[427],
a prekrúcal[1058 1280] právo[899 1216] všetkých
ubiedených[1281]. (6) Dajte opojný[893]
nápoj hynúcemu a víno *za*hork*nut*ým

www.mosty.sk

v duši[9], (7) nech pije[26] a zabúda[26]
na svoje strádanie[318] a nie *že* si ešte
má[38] pripomínať svoju biedu[785 1039].
(8) Otváraj svoje ústa za nemého pre
právo[899 1216] všetkých miznúcich[1282],
(9) otváraj svoje ústa, súď[10]
spravodlivo a zaisťuj právo[899 1283]
sužovaného[218 730] a nemajetného[707].
(10)[1284] (*Álef*) Kto môže[38] nájsť zdatnú
ženu[575]? Áno[50], jej cena *je* ďaleko
nad perly[176 255]!
(11) (*Béth*) Srdce jej manžela[55] v ňu
dôveruje[78 150] a zárobku[1285] niet
nedostatku[352 520].
(12) (*Gímel*) Preukazuje[78] mu dobro a nie
zlo *po* všetky dni jeho života[137],
(13) (*Dáleth*) zháňa[78 589] vlnu a ľan
a pracuje[354] so záľubou[179 656 1286]
svojichdlaní[304].
(14) (*Hé*) Je[78] ako lode obchodníka[1287] –
priváža svoj pokrm[245] z diaľky
(15) (*Váu*) a vstáva ešte v noci a dáva
stravu[1288] svojmu domu a podiel[454]
svojim dievkam[471].
(16) (*Zajin*) Pomýšľa[78 1276] *na* pole
a získava[6 78] ho, z výťažku práce[1289]
svojich dlaní[304] vysadzuje[78] vinicu,
(17) (*Chéth*) opasuje[78 1290] svoje boky silou
a zmocňuje[450] svoje ramená.
(18) (*Téth*) Okúša[78 581 1291], že jej činnosť[1292]
je úspešná[731 1293]; jej lampa v noci
nehasne.
(19) (*Jód*) Svoje ruky vystiera[78 325] po[1294]
praslici a jej dlane[304] sa chápu[78 184]
vretena.
(20) (*Káf*) Roztvára[78 658] svoju dlaň[304]
sužovanému[220 730], áno[50], svoje ruky
podáva[78 325 1295] nemajetnému[707].
(21) (*Lámed*) Za snehu[1296] sa o svoj dom
nebojí[24], lebo všetok jej dom *si*
oblieka[78] šarlát[57 1182 1297 1298].
(22) (*Mém*) Robí[78] si koberce[382], jej
oblečenie – kment[1299] a červený
purpur[1297];
(23) (*Nún*) jej manžel[55] *je* známy
v bránach pri svojom zasadaní so
starcami zeme.
(24) (*Sámech*) Robí[78] a predáva[78] spodnú
bielizeň[1300], a*j* opasky[357 1301] *pre*dáva[78]
kupcovi[1302].
(25) (*Ajin*) Jej oblečenie – sila a nádhera[930],
i usmieva sa na budúci deň,
(26) (*Pé*) svoje ústa otvára[78] v múdrosti
a na jej jazyku *je* náuka[28] láskavosti[142];
(27) (*Cádé*) pozoruje[718] prevádzku[1303]
svojej domácnosti[1304] a nejedáva chlieb
lenivosti[1305].
(28) (*Kóf*) Povstávajú[78] jej synovia
a nazývajú[78] ju blaženou, jej manžel[55]
ju tiež[50] chváli[78 601]:
(29) (*Réš*) Mnohé *sú* dcéry, *ktoré* si
počínajú[78 354] zdatne[595 1306], a*le* ty si
vynikla[1307] nad ne všetky[45];
(30) (*Šín*) klam*ný*[574] *je* pôvab[30]
a márnosťou[943] *je* krása – žena majúca
Hospodina v úcte[24], tá[29] si zasluhuje
chválu[601 908 1308].
(31) (*Táu*) Dajte jej z ovocia jej rúk
a v bránach nech ju chvália[26 601] jej
činy[763]!

www.milosrdenstvo.eu

PRÍSLOVIA

1 Pozri Num. 21:27, pozn. 815.
2 Al. „napomínania“ (Žalm 50:17, pozn. 1347; Jób 5:17; 36:10, pozn. 158), „nápravnej výchovy“ (Deut. 11:2, pozn. 394).
3 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 494; Nech. 8:3, pozn. 341; ako „uváž“ v Deut. 32:7. Ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
4 Al. jednoducho „na pochopenie“. Netýka sa v. 4.
5 Pozri 1 Par. 12:32, pozn. 411; súvisí s predošlým slovesom[3].
6 Vl. „branie“, ďalej obdobne.
7 Al. „skúsenosti“, „cviku“, tu v takomto zmysle (ako výsledku „poučovania“ atď.[2]).
8 Pozri Gen. 3:6, pozn. 96; Jóba 34:27, pozn. 1536, ďalej iné tvary v zmysle ako v texte.
9 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
10 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; Žalm 1:5, pozn. 22.
11 Pozri 1 Par. 29:17, pozn. 894.
12 Al. možno „nadobudnutie („skúsenosťou“, „cvikom“) zmyslu (al. „citu“) *pre* rozumnosť… a poctivosť“ Porov. Hebr. 5:14.
13 Pozri Exod. 21:14, pozn. 700, tu a ďalej v takomto kladnom zmysle („ostražitosti“).
14 Pozri napr. Žalm 19:7, pozn. 622, v tejto knihe značí tento výraz osoby nemajúce dosť schopnosti rozumného úsudku a preto je ľahko ich preľstiť alebo podviesť (súvisí so „zvádzať“ vo v. 10 a ďalej[33]) a zaviesť na scestie.
15 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
16 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
17 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
18 Ako „náuka“ u Jóba 11:4; nesúvisí s „poučovania“ tu vo v 2[2].
19 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099, výraz je tvarom dotyčného slovesa[3].
20 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
21 Al. možno „nadobúdať životnú múdrosť“, al., podľa iných, „múdru radu“; ako „riadením“ u Jóba 37:12, pozn. 1641; tu a ďalej v zmysle ako v texte al. tu vyššie al. podobnom; výraz sa v SZ vyskytuje okrem vyššie citovaného miesta len v tejto knihe, aj tu všade v množnom čísle.
22 Jednotné číslo možno v hromadnom zmysle; ďalej obdobne, niekde ide o hromadný zmysel jednoznačne.
23 Al. „a podobenstva“, výraz sa okrem tohto miesta vyskytuje ešte len u Hab. 2:6.
24 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
25 Al. „tupci“, „blázni“, pozri Jóba 5:2n., pozn. 206; mysliaci si o sebe, že sú ktovieako múdri, ale múdrosti a opatrnosti[13] sa vysmievajúci. Ďalej obdobne.
26 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
27 Al. „nezavrhuješ“ (Žalm 78:60), „ne(za)nechávaš“ (1 Sam. 10:2).
28 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
29 D. „ony (tj. „tieto veci“) *budú*“; ďalej obdobne, pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
30 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200; tiež „pôvabu“, „ľúbeznosti“, pozri Žalm 45:2, pozn. 1238.
31 Ako v Sud. 8:26, tu v zmysle „ozdobnou reťazou“, „náhrdelníkom“, množné číslo, podobne ako v citovanom mieste; tu vari značí retiazku nekoľko ráz okolo krku ovinutú.
32 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe a vždy v množnom čísle; možno je to pomnožné podstatné meno, porov. slovenské hovorové al. nárečové „krky“.
33 Pozri Sud. 14:15; 16:5, pozn. 717. V kap. 25:15 zmysel ako tam v texte.
34 Al. „beztrestne“, ako „zadarmo“ v Gen. 29:15, pozri 2 Sam. 24:24, pozn. 993, tu azda v takomto zmysle. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
35 Pozri Žalm 10:8, pozn. 320.
36 Tj. „skryto striehnime (nie ako „striehnime“ vyššie a ďalej, sloveso ako v Sud. 9:32, pozn. 569, na ktoré v ďalšom texte odkazuje toto číslo poznámky) na nevinného“. Ďalej obdobne.
37 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
38 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
39 Tvar slovesa ako v 2 Sam. 17:16, pozn. 701.
40 Vl. „dokonalých“, tu v takomto zmysle („úplných“, „so všetkým činom“).
41 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
42 D. „všetok“, „každý“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
43 Pozri 1 Sam. 3:1; 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
44 Pozri Žalm 112:3, pozn. 2411; v kap. 30:15n. zmysel ako tam v texte.
45 Pozri Gen. 11:6, pozn. 375.
46 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
47 Pozri Žalm 21:2, pozn. 651.
48 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
49 Pozri Jóba 19:8 a ďalej, pozn. 897.
50 Pozri Gen. 4:7, pozn. 132.
51 D. „pána[55] krídla“[22]
52 Pridané v záujme zreteľnosti.
53 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
54 Vl. „každého nespravodlivo získávajúceho (D. „odtínajúceho *si* [Jób 27:8, pozn. 291] nespravodlivý zisk“ [Exod. 18:21]), ďalej obdobne, vzájomná príbuznosť výrazov azda naznačuje zosilnený zmysel („neprávom sa bezohľadne al. dravo obohacujúceho“).
55 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
56 Tj. „tých, ktorí ho neprávom nadobudli“.
57 V hebrejčine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („pravá al. najvyššia“, tj. tu „Božia“ múdrosť), v kap. 7:17 azda v zmysle „množstvom aloy“. Ďalej obdobne.
58 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 515; Žalm 119:169, pozn. 866, tu sloveso, od ktorého je onen výraz odvodený, v zmysle ako v texte, al. „kričí“, „volá“, nie ako „volá“ vo v. 21.

www.milosrdnikau

59 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
60 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
61 Pozri aj Žalm 55:11, pozn. 1414.
62 D. „hlave“, ďalej obdobne.
63 Al., podľa iných, „na nárožiach hlučných (al. „rušných“) ulíc“, „v najhlučnejších (al. „najrušnejších“) miestach“; podľa LXX „na vrcholoch al. cimburiach hradieb“ (čítali „chómóth“ miesto „hómijjóth“), podľa Vulgaty „na čele davov“, porov. 1 Sam. 4:14, pozn. 256, kde je príbuzný výraz.
64 Al. „búrlivých“, pozri Žalm 39:6 a ďalej, pozn. 1120; tu tvar tohto slovesa, vyskytujúceho sa aj v kap. 7:11 (tam aj „vášnivá“, „nepokojná“). Ďalej obdobne.
65 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
66 Pozri Žalm 6:3, pozn. 152.
67 Tu aj „hlúpi“, „hlúposť“.
68 Tu tento výraz označuje vlastnosť „prostoduchého“[67].
69 Výraz odvodený od predošlého „posmievači“, je v SZ ešte len v kap. 29:8 a u Is. 28:14.
70 Pozri Žalm 68:16, pozn. 1641, tu (nie ďalej) je hádam v danej súvislosti vhodný preklad, ako ho podávam v texte, inak „si vyžadujú“ (al. „túžobne želajú“)[78]. Ďalej obdobne.
71 Pozri Žalm 49:10, pozn. 1309.
72 Al. „dovrávanie“, „ukázňovanie“, „karhanie“, ako „výčitkami“ v Ž. 39:11, pravda, jednotné číslo; iný výraz ako tu vo v. 2[2].
73 Pozri Žalm 19:2, pozn. 605.
74 Pozri Žalm 34:18, pozn. 525.
75 Al. „pre vás[114] dať vytrysknúť (al. „prúdiť“, potom aj „k vám“) svojmu duchu“.
76 Al. možno „*o* svojich slovách“.
77 Tj. azda „svojimi slovami vás obdariť vedomosťou al. poznaním“, príp.[76] „vás obdariť poznaním mojich slov“.
78 Al. „dala sa volať“ („dala sa volať a pokračovala v tom“), al. „trvalo, opakovane volala“, „volávala“, v. 3 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
79 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610; sloveso ako „vztiahni“ v Exod. 7:19 a obdobne inde.
80 Pozri Žalm 5:2 a ďalej, pozn. 110.
81 Al. „každú moju radu nevšímavo prešli“ (al. „odbyli“). Ďalej obdobne.
82 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1188.
83 Ako v 2 Kráľ. 19:21; nie ako „sa… smiať“ tu vyššie.
84 Porov. Žalm 2:4.
85 Tj. „toho, čoho sa strachujete“, al. „strachu *na* vás“. Ďalej obdobne.
86 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
87 Al. „nepohoda“, „spúšť“.
88 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
89 Výraz vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta len u Is. 8:22 a 30:6.
90 Pozri Jóba 7:21, pozn. 397.
91 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
92 Pozri Žalm 10:3, pozn. 301; tiež „zavrhli všetko moje napomínanie“.
93 Pozri Žalm 5:10, pozn. 137.
94 Tu aj „následkom svojich zámerov“, pozri Žalm 5:10, pozn. 136; ďalej obdobne.
95 Tj. „dostane sa im hojnej odplaty“, „až už toho budú mať dosť“.
96 Tj. „od cesty Božej múdrosti“, „odpadlíctva“.
97 D. „odvrátení prostoduchých ich zabíja“, ďalej obdobne.
98 Pozri Žalm 30:6, pozn. 867, tu (nie v kap. 17:1) v zmysle ľahkomyseľného, klamného ubezpečenia.
99 Pozri Gen. 34:25, pozn. 923.
100 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
101 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
102 Tu v takomto zmysle, pozri Žalm 17:14, pozn. 498; Jóba 10:13, pozn. 524.
103 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
104 Pozri Jóba 12:12, pozn. 604, Žalm 49:3, pozn. 1296.
105 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
106 D. „dávať“, al. „*vy*dávať“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
107 Tu D. „ju“ v zmysle „ho“ (4. pád zámena „ono“; v hebrejčine niet stredného rodu), tj. „toto všetko“. Na konci verša a ďalej obdobne.
108 Pozri Jóba 3:21, pozn. 145.
109 Al. jednoducho „chápať úctu“, no zmysel je, povedal by som, skôr ako v texte. Porov. kap. 1:2[4]. V. 9 obdobne.
110 Vl. „nachádzať“, ďalej obdobne. Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
111 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
112 Pozri Jóba 5:12, pozn. 228; 6:13, pozn. 302.
113 Pozri Jóba 15:26, pozn. 754.
114 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
115 Pozri Gen. 20:5n., pozn. 528
116 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185.
117 Al. „na opatrovanie“, „za opatrovania“, „pri opatrovaní“.
118 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
119 Pozri 2 Par. 6:41, pozn. 325.
120 Podľa čítaného textu, LXX a sýrskeho prekladu, „svojich zbožných“.
121 Pozri Žalm 17:5 a ďalej, pozn. 469.
122 Pozri Žalm 141:6, pozn. 2690.
123 Al. „z“, tj. „z oblasti al. okruhu vplyvu“.
124 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
125 Pozri Deut. 32:20, pozn. 1153.
126 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
127 Pozri Jóba 33:3, pozn. 5.
128 Al. „priamosti“, tj. „priamej dráhy“. Ďalej obdobne.
129 Pozri Deut. 32:5, pozn. 1115; nesúvisí so „zvrátenosti“[125].
130 Pravdaže v morálnom zmysle; nesúvisí ani s „pokrútené“[129] ani so „zvrátenosti“[125]. Je to opak al. protiklad „priamosti“[128], „úprimnosti“[127].
131 Al. „neoprávnenej“, „nenáležitej“, pozri Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1053, tu v zmysle „nie tebe, lež inému patriacej“. Ďalej obdobne.
132 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84; Gen. 31:15, pozn. 453.

www.mlos.sk/eu

133 Tu a ďalej v obdobnom zmysle ako predošlý výraz[131].
134 Tj. „zaliečavosťou“, „lichotnosťou“, ďalej obdobne, v kap. 6:24 a 7:21 príbuzný výraz.
135 Tj. „hovorí líškavo a zvodne“.
136 Pozri Gen. 36:15, pozn. 959, tu zmysel ako v texte, al. „(dôverného) priateľa“, pozri kap. 16:28; Žalm 55:13, pozn. 1416.
137 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
138 Pozri Žalm 88:10, pozn. 2050.
139 Tu v takomto zmysle.
140 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.
141 Pozri Žalm 25:3, pozn. 750.
142 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
143 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
144 Al. „pripni“, „pevne pripoj“, sloveso ako v Gen. 44:30, pozn. 1213, predložková väzba, pravda, iná. Ďalej obdobne.
145 Al. možno „zaves ich na svoj krk“.
146 Ako v Exod. 24:12 a ďalej, tu, pravda, jednotné číslo.
147 Al. „nájdi“; inak možno, ako sa zväčša prekládá, „a nájdeš“ (al. „budeš nachádzať“), no v texte aj tu vyššie doslovný preklad.
148 Tu a ďalej podstatné meno odvodené od dotyčného slovesa[8].
149 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
150 Pozri Sud. 20:36, pozn. 911.
151 Pozri 2 Sam. 1:6, pozn. 15, tu iná predložka obdobného zmyslu.
152 Al. „uvedomuj si“, „všímaj si“, „rozpoznávaj“, „uznávaj“.
153 Tvar slovesa ako v Num. 23:27, pozn. 884.
154 Al. „napravovať“, „správnými robiť“, „urovnávať“, „narovnávať“, vl. „napriamovať“, pozri 2 Par. 32:30, pozn. 1062. V kap. 9:15 a ďalej zmysel ako tam v texte.
155 Al. „sa nestáváš múdrym“.
156 Pozri Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
157 Al. „uzdravením“.
158 Podľa LXX a sýrskeho prekladu „tvojmu mäsu“ (tj. „telu“, čítali „libsarechá“ miesto „lešorechá“); toto znenie uprednostňujú aj mnohé novšie preklady. Hebrejské znenie, ktorého preklad podávam v texte, má, pravdaže, v prenesenom zmysle taký istý význam.
159 Al. „osviežením“, „sviežosťou“, vl. „šťavou“, „vlahou“, ako „nápoj“ v Žalme 102:9.
160 Al. „bude sa *dostávať* zdravia… a zvlaženia“.
161 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
162 D. „zo začiatku“, zmysel ako v texte.
163 Al „úžitku“, ako vo v. 14; ďalej obdobne.
164 Al. „tvoje lisy“ (Deut. 15:14; Jób 24:11), no tu skôr zmysel ako v texte.
165 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728, tu v takomto zmysle. Ďalej obdobne.
166 Pozri Jóba 5:17, pozn. 243.
167 Al. „ošklivosť“.
168 Al. „a nie *že* sa ti smie hnusiť v (Num. 21:5) jeho ukázňovaní“, „ani byť unavený (al. „znechutený“, iné sloveso ako vyššie[166]) jeho napomínaním“.
169 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355; predošlý výraz[72] je odvodený od tohto slovesa.
170 Pozri Deut. 33:11, pozn. 1242
171 Tu azda je na mieste tento jednoduchý preklad.
172 Al. „nájde“, ďalej obdobne; tiež „nadobudol (al. „nadobudne“)“, no nie ako nižšie[173].
173 Tj. „nadobúda“, inak možno „vynaša“, tj. „prejavuje“, pozri Žalm 140:9; 144:13, pozn. 2670.
174 Al. „vlastnenie (al. „nadobudnutie“) jej“, v tejto súvislosti v podstate v rovnakom zmysle ako predošlé „získanie“. Kap. 8:19 obdobne.
175 Al. „od *úžitku zo* zlata“. Kap. 16:16 obdobne.
176 Pozri Jóba 28:18, pozn. 1279.
177 D. „všetky tvoje želania“, pozri 1 Kráľ. 5:10, pozn. 300. V kap. 8:11, D. „všetky želania“.
178 Pozri Est. 7:4, pozn. 251. Tu v kap. 26:4 zmysel ako v texte tam.
179 Pozri Žalm 91:16, pozn. 2132.
180 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
181 Pozri Žalm 27:4, pozn. 807.
182 D. „za ňu“, pozri Exod. 4:4, „pevne sa… držiacich“ je tvar toho istého slovesa ako „chytil“ tam, aj táže predložková väzba. Ďalej obdobne.
183 Množné číslo.
184 Pozri Žalm 16:5, pozn. 443; nesúvisí s „držiacich“ vyššie.
185 Pozri Žalm 41:2, pozn. 1160.
186 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
187 Tvar slovesa ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
188 D. „v“, ako vo v. 19[186]. Ďalej obdobne.
189 Al. „boli preborené“, ako v Gen. 7:11.
190 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
191 Pozri Jóba 36:28, pozn. 1553.
192 Pozri Jóba 36:28, pozn. 1607.
193 Al. „neodbočujú“, iný tvar dotyčného slovesa[130] s takýmto zmyslom.
194 Tj. „tieto skutočnosti“, al. možno „rozumnosť a rozvaha“, o ktorých je ďalej reč.
195 Tu aj „dobrú radu“.
196 Pozri Deut. 33:12, pozn. 501.
197 Al. „a tvoja noha nebude“.
198 Pozri Žalm 14:5, pozn. 406.
199 Sloveso, od ktorého je odvodené prídavné meno v kap. 20:17, al. možno naopak, kap. 13:19 obdobne; nesúvisí s „chutný“ v kap. 9:17[122].
200 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
201 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
202 Pozri Jóba 30:14, pozn. 1325.
203 Pozri Lev. 3:4, pozn. 81. V tomto zmysle prekladá toto miesto Vulgata („in latere tuo“) a nemnohé ze známych mi novších prekladov, no takmer všetky ostatné prekladajú „tvojou oporou“ al. „tvojou dôverou“, tj. „predmetom tvojej dôvery“, pozri Jóba 8:14, pozn. 167, no potom predložková väzba v pôvodine vyžaduje chápanie v zmysle „v *úlohe* al. *postavení* (predmetu) tvojej dôvery“ al. možno „na tvoju podporu al. k tvojej podpore“, porov. Žalm 35:2, pozn. 817 a 975. Znenie, ktoré podávam v texte, som uprednostnil preto, lebo

www.mosty.net

podľa môjho súdu dáva spomenutej predložkovej väzbe jednoduchší a prirodzenejší zmysel ako druhé uvedené znenie. LXX prekladajú v zmysle „na všetkých tvojich cestách“ („epi pasón hodón sú“, čítali „bekol mesillóthéchá“ miesto „bekisléchá“); aj tohto znenia sa podaktoré novšie preklady pridržiavajú.

204 Al. „bude“, ďalej obdobne.

205 Tvar slovesa ako u Jóš. 7:15, pozn. 275.

206 Tj. pred tými, ktorí ho potrebujú a ktorým ním poslúžiť je príkazom milosrdenstva a ktorí teda naň podľa Božích myšlienok majú právo.

207 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668.

208 Pozri Jóba 4:8, pozn. 170.

209 Tu v zmysle „bez obáv“, „bezstarostne“, pozri Sud. 18:7, pozn. 502.

210 D. „muža násilia“[247].

211 Pozri Gen. 30:1, pozn. 762.

212 Pozri Num. 16:5, pozn. 627.

213 D. „vo všetkých jeho cestách“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

214 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.

215 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1320; Jóba 29:4, pozn. 725.

216 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519; 2 Sam. 15:25, pozn. 341.

217 D. „ak sa posmieva on…, dáva zato“. Niektorí prekladajú v zmysle „zaiste sa on posmieva…, no dáva“.

218 Pozri Žalm 9:12, pozn. 276, aj pokiaľ ide o písaný a čítaný text.

219 Pozri Num. 18:20, pozn. 718.

220 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1048, tu v zmysle „odnášajú *si* ako sebe určený podiel“, obdobne ako kňazi svoj podiel z obete. Iné sloveso ako tu vo v. 13[173].

221 Pozri Gen. 3:16, pozn. 651.

222 Al. možno „keď som, syn svojho otca[293], býval útly“, no prízvučné znamienka v hebrejskom texte skôr svedčia pre chápanie v zmysle ako v texte.

223 Podľa LXX „milovaný“ (čítali azda „jádíd“ miesto „jáchíd“).

224 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.

225 Pozri aj Žalm 119:51, pozn. 471.

226 Al. „hlavná vec“, D. „začiatok“.

227 Pozri Gen. 34:23, pozn. 921; súvisí s „nadobudni“ vyššie a nižšie.

228 Sloveso ako u Jóba 19:12, pozn. 906, tu v zvláštnom tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu so zmyslom ako v texte.

229 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.

230 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.

231 D. „v ceste“, tj. „vo *veci* cesty“, ďalej obdobne.

232 Pozri Žalm 25:5, pozn. 751.

233 Al. „povediem ťa (al. „budem ťa vodiť“)[78] dráhami“.

234 Pozri Jóba 18:7, pozn. 860.

235 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80.

236 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.

237 Al. „nekráčaš cestou“.

238 Vl. „zlých“, no nesúvisí so „zlovoľných“ vyššie.

239 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.

240 Al. „odvráť sa od nej“, sloveso ako „sa… odvráti“ v Num. 5:12 a ďalej, hoci nasledovná predložková väzba sa zdá naznačovať zmysel skôr ako v texte, no pozri kap. 5:8[273]. To isté sloveso, ale s inou predložkovou väzbou, je v kap. 7:25.

241 Al. „choď ďalej“.

242 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.

243 Al. „k pádu“ (al. „zrúteniu“), pozri 2 Par. 25:8, pozn. 875.

244 Tak podľa čítaného textu, ktorý dáva lepší zmysel ako znenie „ak sa nerútia“ al. „ak neklesajú“ textu písaného.

245 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.

246 Výrazy tu preložené „jedávajú“ (ako „zožieraných“ v Deut. 32:24, „sa nekrmim“ v Žalme 141:4, pozn. 2685) a „jedlo“ sú navzájom príbuzné; túto skutočnosť som sa pokúsil znením v texte podaným uchovať v preklade. Ďalej obdobne.

247 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.

248 Množné číslo možno aj v zmysle „násilných činov“. Ďalej obdobne, aj v iných spojeniach.

249 D. „ako svetlo žiary“.

250 D. „chodiace a“, ďalej obdobne, porov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jóš. 6:9, 13, pozn. 218.

251 Vl. „den bude upevnený“ (al. „zriadený“), zmysel ako v texte („až do úplného rozodnenia al. do bieleho dňa“).

252 Pozri Exod. 10:22, pozn. 346.

253 Iný tvar dotyčného slovesa[130] ako v kap. 3:21[193], ale v podstate rovnakého zmyslu.

254 Al. možno „liekom“, ďalej obdobne, iný výraz ako v kap. 3:8[157], ale príbuzný.

255 D. „Od všetkého“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.

256 D. „nad všetok dozor“ (al. „stráž“), pozri napr. Gen. 40:3, pozn. 1054, a inde, tu zmysel ako v texte („predmet stráženia al. ochrany“).

257 Vl. „východiska“ (Žalm 68:20 a i.), tu zmysel ako v texte.

258 Al. „pretvárku“, „lživosť“.

259 Al. „pokrivenosť“, súvisí so slovesom v kap. 2:15 a ďalej[130].

260 Tj. „priamo pred seba“; v kap. 8:9 príbuzný výraz („zrejmé“, „očividné“, tam v zmysle ako v texte, inak pozri 2 Sam. 15:3, pozn. 611).

261 Pozri Jóba 3:9, pozn. 113.

262 Al. „sa usmerňujú“, tj. „zameriavajú pohľad“.

263 Pozri Žalm 58:2, pozn. 1470; al. „urovnaj“, pozri Žalm 78:50, pozn. 1920, ďalej obdobne.

264 Pozri Žalm 19:10, pozn. 627.

265 Pozri Jóba 31:30, pozn. 1406.

266 Tj. „posledok toho, čo sa jej týka“, totiž „podľahnutia jej zvodom“ obdobne vo vv. 5n. „nohy („kroky“, „dráhy“) tých, ktorí sú od nej zvedení“. Tak vari aj v kap. 7:25–27.

267 D. „ako meč úst“[183], tj. „s ústami“[183], porov. napr. Gen. 34:26, pozn. 263.

268 Tj. „ako cieľa svojej cesty“.

269 Al. „aby nemohla…, nebude“ (potom „jej“ nižšie treba chápať doslovne).

www.mlosenik.eu

270 D. „A teraz“.
271 Podľa LXX a Vulgaty „môj synu, mi načúvaj a nie *že* sa budeš“. Tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady. Kap. 7:24 obdobne.
272 Al. „Udržiavaj ďaleko“.
273 Tu v zmysle „z jej blízkosti“. Porov. kap. 4:15[240].
274 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
275 Pozri Num. 27:20, pozn. 982; tu azda v takomto zmysle, al. „životnú silu“.
276 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
277 D. „a tvojimi námahami“ (kap. 10:22[521]), zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
278 Al. „stonal“; v kap. 19:12 a 20:2 (len na týchto dvoch miestach) odvodený výraz. Tvar tohto slovesa je aj v kap. 28:15 v zmysle ako tam v texte[1195].
279 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
280 Tu aj „konci“ („keď to pôjde ku koncu s tvojím mäsom a tvojím telom“).
281 Pozri Lev. 18:6, pozn. 554, tu v zmysle neveľmi sa líšiacom od predošlého „mäsa“ („telesnej podstaty“).
282 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
283 D. „Ako málo“, zmysel ako v texte; tak aj v inom spojení v kap. 10:20.
284 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
285 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
286 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983.
287 Pozri Exod. 15:8, pozn. 511.
288 Pozri Gen. 15:5, pozn. 301.
289 Pozri Žalm 1:3, pozn. 14.
290 Al. „majú[38] sa tvoje… rozlievať… priestranstvá? (18)Nech“.
291 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
292 Vl. „*patriace* tebe samotnému“[482].
293 D. „nie sú“.
294 Ako „žriedlo“ v Žalme 36:9; 68:26, nie tu vo v. 16.
295 D. „jelenice lásky[57] a kamzice pôvabu“[30].
296 Tu možno aj „poblúdený“, „blúdiť“, ako vo v. 23 a ďalej, kde je v takomto zmysle použité to isté sloveso.
297 Ako „záhrenie“ v Exod. 4:6nn.
298 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
299 Tu jednoznačne v tomto zmysle.
300 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
301 Vl. „v nebytí“.
302 Vlastnosť „pochabých“ v kap. 1:7[25].
303 Vl. „dal záloh“, kap. 11:15 a ďalej obdobne.
304 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
305 Pozri Jóba 17:3, pozn. 827.
306 Pozri Deut. 7:25, pozn. 380
307 Vl. „zaplietol si sa“ („zaplietol a tak ostávaš“), ďalej obdobne.
308 Vl. „si prišiel“.
309 Vl. „šliapni sám na seba“ al. „daj na seba šliapať“.
310 Vl. „obor sa“, „dotieraj“, tj. „úpenlivými prosbami“.
311 Pozri Lev. 14:4nn., pozn. 449; nesúvisí s „vtáčnika“ nižšie (Žalm 124:7, pozn. 2552).
312 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
313 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 412.
314 Pozri Gen. 1:18, pozn. 112.
315 Sloveso ako „oberať“ v Deut. 28:39; vyskytuje sa v SZ ešte len tu v kap. 10:5.
316 Množné číslo azda v zmysle „ľúbeho al. sladkého spánku“. Tento zmysel som sa pokúsil vyjadriť predponou „po-“ („trochu si pospať“); obdobne „podriemania“ nižšie.
317 Al. „pobehaj“, vl. „chodiaci“, „obchádzajúci“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
318 Súvisí s „chudobný“ v kap. 13:8; 1 Sam. 18:23; 2 Sam. 12:1, „stavajúci sa strádajúcim“ v kap. 13:7, „strádanie“ tamže v. 18 a v kap. 10:15, „stráda“ v kap. 10:4; kap. 24:34 obdobne ako tu.
319 Al. „nevýhoda“, „strata“, ďalej obdobne.
320 D. „muž štítu“[113], tj. „so štítom“.
321 D. „ničomnosti“, pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 854.
322 D. „hanebnosti“, „mrzkosti“[331].
323 Al. „šúcha“, sloveso ako u Jóba 8:2, pozn. 391, takže tu je azda zmysel „hrabaním al. šúchaním nôh čosi naznačuje“, „významne hrabe al. šúcha nohou“.
324 Al. „dáva znamenie“, vl. „poučuje“, zmysel obdobný ako vyššie[323].
325 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120; týka sa len takto označených miest.
326 Al. „zlomený“, pozri napr. Žalm 60:2, pozn. 1511, tu sloveso, ktorého sa týka tamojšia pozn. 82; dotčené podstatné meno je tu v kap. 15:4. Ďalej obdobne.
327 Podľa čítaného textu „ošklivosť“.
328 D. „jazyk lži“, ďalej obdobne; prípadné ďalšie číslice pri takto označených výrazoch sa týkajú podstatných mien, miesto ktorých sú v preklade dotyčné mená prídavné.
329 Pozri Est. 8:3, pozn. 260; ďalej nie vždy v zápornom zmysle.
330 Výraz odvodený od slovesa v kap. 16:9 a ďalej, pozri Gen. 15:6, pozn. 419; Žalm 73:16, pozn. 1773; zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
331 Pozri Žalm 5:5 a ďalej, pozn. 120; ohľadne kap. 12:21 a 22:8 pozri Žalm 55:3, pozn. 1403.
332 D. „náhliace sa (tj. vari „ihneď ochotné“) bežať“.
333 Al. „za zlom“, tj. „na spáchanie zla“.
334 Al. možno „chrlí“, no nie ako v kap. 15:2 a ďalej[75]; pozri Žalm 10:5, pozn. 312.
335 Pozri Sud. 16:10, pozn. 770, iný výraz ako „lži“[328] tu vyššie vo v. 17.
336 Al. možno „maj ich ustavične priviazané na svojom srdci“.
337 Tj. „náuka tvojej matere“.
338 Sloveso ako „zaviedol“ v Gen. 24:27, „povedieš“ v Exod. 15:13.
339 Pozri Žalm 77:6, pozn. 1425.
340 Tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s prostým 4. pádom.
341 Pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.
342 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043, tu vari v takomto zmysle (tj. „pre neviestku môžeš prísť o všetko, aj o posledný krajec chleba“). LXX a Vulgata prekladajú „mzda neviestky je toľko ako (tak LXX, Vulg. „sotva“) jeden chlieb“; podobne aj niektoré novšie preklady.

www.miloslavikeu

343 Tj. „vydatá za iného muža“, „cudzoložnica“.
344 Pozri Žalm 52:5, pozn. 1385.
345 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
346 Ako „uhlíky“ v Žalme 18:8.
347 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
348 Al. „považovaný za nevinného“, „neostáva bez trestu“.
349 Vl. „Nepohŕdajú“, opis v texte vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine.
350 D. „naplnenie“.
351 Pozri Exod. 21:34, pozn. 727.
352 Vl. „majúci nedostatok“, prídavné meno odvodené od slovesa napr. v Deut. 2:7.
353 D. „srdca“, porov. Gen. 31:20, pozn. 816.
354 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
355 Al. „páše to ten[29], *ktorý*“.
356 Tvar slovesa ako v Gen. 6:17 a ďalej, pozn. 205.
357 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
358 Al. „výprask“, inak pozri Deut. 17:8, pozn. 666.
359 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
360 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
361 Pozri Jóba 16:13, pozn. 293.
362 Pozri Exod. 21:30, pozn. 722.
363 D. „nebude prijímať[481] tvár každého výkupného“, zmysel ako v texte.
364 Al. možno „a nie *že* bude spokojný“ (al. „bude chcieť privoliť“, pozri kap. 1:10 a ďalej).
365 Vl. „množiť“. Porov. Gen. 34:12, pozn. 911.
366 D. „dar“, „úplatok“, tu azda zmysel ako v texte.
367 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
368 Al. „a na súdnosť môžeš zavolať: Príbuzná!“
369 Pozri Sud. 5:28, pozn. 363.
370 Pozri Sud. 5:28, pozn. 361.
371 Iný výraz ako napr. vo v. 12 a inde; vyskytuje sa v SZ ešte len u Kaz. 12:4n. a v Pies. 3:2.
372 D. „v zrenici“, zmysel ako v texte, al. „v hĺbke“, no nesúvisí s „hlbokej“ nižšie.
373 Pozri Žalm 73:6, pozn. 1759.
374 Trpné príčastie dotyčného slovesa[116].
375 Pozri Žalm 66:7 a ďalej, pozn. 1596.
376 Al. „raz“, vl. „krok“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
377 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
378 D. „drzou spravila svoju tvár“; kap. 21:29 obdobne.
379 Tj. „spočívala na mne povinnosť obetovať“.
380 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
381 Pozri aj Žalm 22:25, pozn. 177.
382 Al. „vankúšmi“, „kobercami“, kap. 31:22 obdobne.
383 Al. „milostným láskaním“ (al. „maznaním“).
384 S členom („môjho muža“, „manžela“).
385 D. „v svojom dome“ (v. 19), „*v* svoj dom“ (v. 20).
386 Predložka ako v Gen. 2:8 a ďalej, pozn. 330.
387 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
388 Al. možno „presilou“, „prevahou“, vl. „množstvom“, „hojnosťou“.
389 Tu je tento výraz použitý v ironickom zmysle.
390 Pozri Deut. 13:13 a ďalej, pozn. 242.
391 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
392 Pozri Gen. 43:16, pozn. 1184, tu (nie v kap. 9:2) v takomto zmysle.
393 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
394 Al. „blúdiť“, no nie ako v kap. 5:23[296]. Ďalej obdobne.
395 Ako v Gen. 34:27; pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
396 Pozri Žalm 35:18, pozn. 1003.
397 Pozri 1 Par. 28:11, pozn. 860.
398 Al. „Či nie *je tak, že* múdrosť volá a obozretnosť… hlas?“
399 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942; tu a ďalej iné tvary, v kap. 15:25 obdobný tvar ako na citovanom mieste. Zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
400 Pozri aj Gen. 8:5, pozn. 255.
401 Al. „na križovatke (vl. „vnútri“, D. „*v* dome“ [Exod. 28:26, pozn. 996]) pešín“. Podľa LXX a Vulgaty „vprostred (čítali „betóch“ miesto „béth“) pešín“; tak aj niektoré novšie preklady.
402 Pozri kap. 1:20[58], tu v takomto zmysle.
403 D. „ruke“, porov. Gen. 34:21, pozn. 920.
404 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
405 Pozri Jóba 29:7, pozn. 1297.
406 Al. možno „ľudia“[124], iný výraz ako na konci verša[408].
407 Al. „k deťom“, predložka ako „na“ vyššie.
408 Al. „ľudí“[149], ďalej obdobne.
409 Ohľadne „mužov“[406] a „človeka“[408] pozri aj Žalm 49:2, pozn. 1294.
410 Al. „rozumom“, „srdce“ al. „rozum“.
411 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401, tu (nie ďalej) v tomto zmysle („vznešené *veci*“).
412 Tj. „to, čo z mojich pier zíde“.
413 Pozri Jóš. 1:8, pozn. 30.
414 Al. „úskočného“, pozri Jóba 5:13, pozn. 232, nesúvisí so „zvrátenosti“[125] ani s „pokrúteného“[129] nižšie.
415 Tu možno aj v podobnom zmysle ako „zrozumiteľné“[260] vyššie („priamočiare“, „jednoduché“).
416 Al. „pre *tých, ktorí* našli“.
417 Vl. „vyvolené“, „vybrané“, tu a obdobne vo v. 19 a ďalej je, nazdám sa, zmysel skôr ako v texte[418].
418 V podstate v tomto zmysle prekladá toto miesto Vulgata a niekoľko málo z novších známych mi prekladov, no väčšina ich, v podstate v súhlase s LXX, dáva prednosť zmyslu „poznanie *je* nad vybrané zlato“. Nazdám sa, že znenie, ktorého som sa pridržal v texte, lepšie zapadá do textovej súvislosti ako druhá vyššie uvedená obmena prekladu. V. 19 obdobne, no tam aj Vulgata prekladá „vybrané striebro“ a aj z novších prekladov je viac uprednostňujúcich toto znenie, ktoré je tam, pravda, vzhľadom na predošlé „lepšie“, skôr odôvodnené ako tu.
419 Toto je doslovný preklad a v tomto zmysle preložili toto miesto LXX aj Vulgata a neveľa z novších známych mi prekladov; väčšina ostatných nahrádza prostý 4. pád tu predložkovou väzbou a podáva znenie „bývam *s* opatrnosťou“.
420 Al. „premyslených (al. „dômyselných“) rozhodnutí“, množné číslo výrazu preloženého „rozvaha“ v kap. 1:4 a ďalej, takže možno aj „rozvahy“ v zosilnenom zmysle („múdrej rozvahy“). Ten istý výraz v množnom čísle

www.mlosnaskeu

je v kap. 12:2, 14:17 a 24:8 v zápornom zmysle; tak aj u Jóba 21:27, pozn. 1041, a v Žalme 10:4 a 37:7, pozn. 295.

421 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; tak aj iné výrazy na dotyčných miestach.

422 Pozri Jóba 37:4, pozn. 1624, tu v takomto zápornom zmysle.

423 Tj. „ústa plné zvráteností al. hovoriace zvrátenosti". Ďalej obdobne.

424 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.

425 Možno v zmysle „schopnosť radiť"; iný výraz ako vo v. 12[420].

426 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138.

427 Vl. „ustanovujú", pozri Gen. 49:10, pozn. 1335, tu a obdobne ďalej sloveso, ktorého tvarom je onen výraz.

428 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.

429 Pozri Est. 1:22, pozn. 10 a 86.

430 Al. „velitelia velia", „vládcovia vládnu".

431 Pozri Num. 21:18, pozn. 807.

432 Pozri Sud., nadpis a ďalej, pozn. 1; Žalm 2:10 a ďalej, pozn. 58.

433 Al. „nemenný", „hojný", „hodnotný", výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

434 Al. možno „dať bytnosť al. podstatu", D. „bytie", tj. „čo skutočne jestvuje".

435 Al. „chodím; (21)milujúcim ma je *čo* dať za dedičstvo".

436 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.

437 Al. „*na* začiatku".

438 Al. „zavedená", „ustanovená", sloveso ako „nalial" v Gen. 35:14, tu v zmysle ako v texte v tvare trpného rodu, vyskytujúcom sa v SZ len tu. Pozri Žalm 2:6, pozn. 41.

439 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193.

440 Pozri Žalm 90:2, pozn. 2100.

441 Pozri Žalm 29:9, pozn. 854; 51:5, pozn. 1362.

442 Vl. „zaťažených", „obťažkaných", tvar trpného rodu slovesa v kap. 3:9 a ďalej[161], tu v takomto zmysle.

443 Pozri Jóba 38:6, pozn. 1673.

444 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.

445 Pozri Jóba 5:10, pozn. 224.

446 Množné číslo v zmysle „čiastočiek prachu".

447 „prvopočiatok hrúd". Inak pozri Gen. 2:7, pozn. 57.

448 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 870.

449 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.

450 Pozri Deut. 2:30, pozn. 160.

451 Vl. „pri mohutnení", pozri Sud. 3:10, pozn. 179.

452 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.

453 Al. „jeho", tj. „mora" („mora sa týkajúceho").

454 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.

455 Pozri Jóš 7:11 a ďalej, pozn. 267.

456 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.

457 Al. „vedľa neho", „*po* jeho boku".

458 Podľa iných „odchovancom".

459 Pozri Žalm 119:24, pozn. 2461.

460 Sloveso ako v Sud. 16:25, pozn. 793, tu iný tvar so zmyslom ako v texte, pozri aj 1 Sam. 18:7, pozn. 734. Ďalej obdobne.

461 Pozri Žalm 2:12, pozn. 64.

462 Pozri Jóba 21:32, pozn. 1050, tu v zmysle „bedlivo al. dychtivo čakal".

463 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209.

464 Pozri Exod. 28:38, pozn. 1009.

465 Al. „hrešiaci *proti* mne", pozri Lev. 4:1, pozn. 90.

466 Vl. „páše násilie *na*". Pozri Jóba 15:33, pozn. 773; 21:27, pozn. 1042

467 Al. „zbudovala si", ďalej obdobne.

468 Pozri Deut. 8:9, pozn. 401.

469 Pozri Žalm 102:9, pozn. 2206.

470 Sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.

471 Pozri Gen. 24:61, pozn. 469.

472 D. „Majúci nedostatok rozumu – povie mu", v. 16 obdobne, zmysel ako v texte.

473 Pozri Exod. 12:43nn., pozn. 427.

474 V tomto zmysle prekladajú toto miesto LXX a Vulgata aj niektoré novšie preklady; podľa iných „nechajte tak (al. „prestaňte"), prostoduchí", al. „opustite prostoduchých" (al. „hlúpych").

475 Pozri Žalm 94:10, pozn. 56.

476 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355; toto sloveso je tu na začiatku v. 8 inak preložené ako nižšie v tomže verši a vo v. 7, lebo sa tam pojí so 4. pádom, proti 3. pádu na zvyšných dvoch spomenutých miestach.

477 Tj. alebo mravnú („poškvrnu", Jób 11:15, pozn. 570) al. telesnú (Lev. 24:19, pozn. 784).

478 Tj. „ktorej sa mu dostane", al. možno „jeho", tj. „od neho".

479 Iný výraz ako v kap. 1:7; podľa niektorých vl. „podstata".

480 D. „Svätých", tj. „Svätého"[57].

481 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.

482 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.

483 Vlastnosť „nerozumného"[71].

484 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201.

485 Al. možno „naopak", v protiklade k výzve vo vv. 5n.; nie „opäť". Ďalej obdobne.

486 Al. „tajných (al. „skrytých") miest", tj. „v skryte (al. „potajmo") jedený" (porov. „zakázané ovocie"), pozri napr. Deut. 13:6; 27:15, pozn. 949. Ďalej obdobne.

487 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

488 Pozri Žalm 119:28, pozn. 2464.

489 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.

490 Tj. „zlovoľne („nepoctivo") získané".

491 Vl. možno „od", tj. „z moci" al. „z nebezpečia".

492 Pozri Jóba 6:2, pozn. 272, tu zmysel ako v texte („zlú al. zvrátenú žiadostivosť").

493 Pozri Deut. 6:19, pozn. 339; 2 Kráľ. 4:27, pozn. 205.

494 D. „Dlaňou lenivosti".

495 Vl. „ostrých", tj. „horlivých v práci", tu a ďalej v takomto zmysle.

496 Pozri Žalm 44:7, pozn. 166.

497 Tj. azda „upcháva al. zatvára násilie, ktorého sa oni dopúšťajú". V podobnom zmysle podáva toto miesto Vulgata („ústa bezbožných prikrýva neprávosť") aj niektoré novšie preklady; LXX má znenie „ústa bezbožných prikrýva (al. možno „prikrývajú", pozri nižšie),

www.milosrdnik.eu

nepekný (al. „nevčasný“, „nevhodný“) nárek“, možno v zmysle „nenáležitý prejav nespokojnosti“. No dá sa chápať aj v zmysle „ústa zlovoľných prikrývajú (potom vari v zmysle „ospravedlňujú“ al. „zatajujú“[563]) násilie“, ktorému zasa niektoré iné novšie preklady dávajú prednosť.

498 Al. „trúchnivie“.

499 Tj. „táraj“, „tlčhuba“.

500 Vl. „skrivujúci“, „pokrúcajúci“, ďalej obdobne.

501 Al. „byť rozpoznaný“.

502 Tj. azda „úlisne sa tváriaci“. Ďalej v zmysle ako v texte tam.

503 Pozri Jóba 9:28, pozn. 493, tu azda v takomto zmysle („rozpaky“, „neistotu“, „nepríjemné pocity“).

504 Tu proti v. 6 znie preklad Vulgaty „ústa bezbožných prikrývajú neprávosť“ a LXX „ústa bezbožných prikrýva (tu jednoznačne) zhuba“.

505 D. „prikrýva“, pozri Exod. 33:22, pozn. 1250, kde je v obdobnej súvislosti použité iné sloveso podobného zmyslu.

506 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830; tu v kap. 28: 2 zmysel hádam ako tam v texte.

507 Ako „žezlo“ v Gen. 49:10.

508 Pozri Žalm 89:40, pozn. 2085.

509 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.

510 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.

511 Pozri Žalm 17:4, pozn. 466, tu v zmysle ako v texte („výsledok práce al. prác“).

512 Ako „karavany“ u Jóba 6:18n., porov. tam pozn. 314, no tu jednotné číslo. Podobne ako tam chápu mnohí aj tu tento výraz v zmysle „chodník“[53] a pod. (LXX „*o* spravodlivé cesty života dbá nápravná výchova“, Vulgata „cesta života dbajúcemu *na* nápravnú výchovu“, iné preklady „chodníkom života *ide* dbajúci *na* nápravnú výchovu“ a pod.), no s niekoľkými inými som uprednostnil znenie, ktoré podávám v texte, resp. v poznámke nižšie[513], a ktoré dáva dobrý zmysel bez dopĺňania slovami, akých v pôvodine niet.

513 Al. „K životu putuje dbajúci“.

514 Vl. „opúšťajúci“, no tu skôr zmysel ako v texte.

515 Tj. „iných svojím príkladom“.

516 Pozri Exod. 8:18, pozn. 252.

517 Pozri Gen. 37:2, pozn. 964.

518 Pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735; iné sloveso ako v kap. 1:15 a ďalej[47].

519 Al. možno „a rozumný zadržuje svoje pery“.

520 Tu neurčitok (ďalej iné tvary) slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[352] odvodený.

521 Tu aj v tomto zmysle. Pozri Gen 3:16, pozn. 110 (ako „trápení“ tam).

522 Al. možno „a nemusí *sa*[487] pridávať námahy“.

523 Al. „zábavou“, „žartom“.

524 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.

525 Al., čosi voľnejšie, ale azda výstižnejšie, „Čoho sa zlovoľný bojí, práve to“.

526 Al. „mu dochádza“ (al. „prichádza“), ďalej obdobne.

527 Pozri Gen. 3:6, pozn. 95.

528 D. „a túžbu spravodlivých dáva“[594].

529 Al. „sa preženie“, D. „Ako prejdenie“ (al. „prehnanie sa“).

530 Al. možno „*má* základ“.

531 Vl. „trvalý(m)“, „večný(m)“, D. „večnosti“.

532 Tu bez predložky, pozri Gen. 9:12, pozn. 293.

533 Pozri Jóba 41:9, pozn. 1838; nesúvisí s „nádej“ nižšie.

534 Pozri 2 Sam. 22:33, pozn. 892.

535 Podľa starých prekladov „bezúhonnému“[647]; tak aj niektoré novšie preklady.

536 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.

537 Pozri Žalm 10:6 a ďalej, pozn. 313.

538 Pozri Žalm 16:3, pozn. 429.

539 Pozri Žalm 92:14, pozn. 2143.

540 Pozri Lev. 19:36, pozn. 649.

541 Pozri Žalm 17:1, pozn. 123.

542 D. „kameň“.

543 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.

544 Pozri Deut. 17:12, pozn. 672.

545 Pozri Jóba 2:3, pozn. 4, iný (hoci príbuzný) výraz ako „bezúhonnosť“ tu v kap. 2:7 a ďalej[115].

546 Pozri Jóba 6:15, pozn. 307; Žalm 25:3, pozn. 750.

547 Pozri Sud. 5:27, pozn. 360.

548 Al., podľa čítaného textu, „ničí“ (tak sa, pravda, dá chápať aj tvar v písanom texte[78]), „bude ničiť“.

549 Al. „klamnosť“, „zrádnosť“, „neúprimnosť“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 15:4.

550 D. „Počestnost úprimných ich vodí, *ale* prevrácenosť vierolomných ich zasa zničí“ (v. 3), „spravodlivosť úprimných ich vyprosťuje, *ale* žiadostivosťou zlovoľných sú polapovaní“ (v. 6), opisy v texte pre zreteľnosť. Ďalej obdobne.

551 Vl. „pretekania“, „prekypovania“; tu v zmysle „výbuchu hnevu“, tj. „Božieho“, ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.

552 Vl. „síl“ (Jób 18:7, pozri aj Gen. 49:3, pozn. 1311), hebr. „óním“, výraz v tejto súvislosti nie celkom jasného významu. Mnohí ho odvozují od „áven“[331] a prekladajú „zlosynov“, „bezbožných“ (tak LXX „asebón“), „ničomných“ a pod. Vulgata prekladá „sollicitorum“ („nepokojných“ al. „znepokojujúcich“, „vzbúrených“).

553 Al. „bude vytrhnutý“, „vojde“.

554 Pozri 2 Sam. 22:20, pozn. 876.

555 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.

556 Tj. „do tiesne“.

557 Pozri Jóba 8:13, pozn. 426.

558 Pozri Jóba 20:21, pozn. 979.

559 Pozri napr. Sud. 6:25, pozn. 419.

560 Pozri Lev. 19:16, pozn. 605.

561 Sloveso ako „odhaľuje“ napr. v kap. 20:19, no tu proti tamtomu miestu zosilnený tvar, ktorého zmysel som sa pokúsil takto vyjadriť.

562 Pozri Gen. 42:20, pozn. 1148; Jóba 12:20, pozn. 624.

563 Al. „utajuje“, ako napr. v kap. 12:16, tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že toto sloveso nesúvisí s „tajnosti“ vyššie.

564 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.

565 Pozri 1 Sam. 11:9, pozn. 473.

www.mosaik.eu

566 D. „Zlom“.
567 Al. „záväzky“, vl. „zaručujúcich (al. „zaviazujúcich“) sa“, D. „udierajúcich“, tj. „dlaňou“[305], zmysel ako v texte al. tu vyššie.
568 Príčastie dotyčného slovesa[150], zmysel ako v texte; súvisí s „bezpečne“ v kap. 1:33 a ďalej[99] aj s „bezpečí“ v kap. 3:23 a ďalej[196]. Ďalej obdobne, aj pri iných slovesných tvaroch.
569 Tu aj „dosahuje“, ďalej obdobne.
570 Pozri Jóba 6:23, pozn. 332.
571 Pozri 1 Sam. 24:17, pozn. 895, tu zmysel ako v texte.
572 Al. „v nešťastie uvádza“, „zarmucuje“, ďalej obdobne.
573 Al. „zarába“ (potom ani druhé „*za*“ nižšie netreba), no nesúvisí so „zárobok“ nižšie.
574 Al. „lživý“.
575 Vl. „*ako* nasledujúci“, v texte opis v záujme zreteľnosti.
576 Pozri Žalm 34:14, pozn. 966.
577 Tj, ako by sa asi dnes povedalo, „ruku na to, že“. Iní chápu v zmysle „bár by pripojil ruku k ruke“ al. „bola ruka v ruke“, tj. „bár by vyhľadával pomoc iných“.
578 Pozri Žalm 22:5, pozn. 673.
579 Pozri Gen. 24:22, pozn. 617.
580 Vl. „odstupujúca[156] *od*“, tj. azda „vzdialená“, „ďaleká“.
581 Pozri Jóba 12:20, pozn. 626, tu možno aj „vkusu“, „schopnosti hodnotenia“.
582 Pozri Jóba 33:23, pozn. 1488. Ďalej obdobne.
583 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
584 D. „požehnania“, tj. „požehnanie prinášajúca“.
585 D. „bude tučnieť“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
586 Pozri Gen. 25:23, pozn. 656.
587 Pozri Gen. 41:56, pozn. 1135.
588 Al. „hľadá“, ale nesúvisí s „hľadajúci“ vyššie ani so „zháňajúci“ nižšie. Ďalej obdobne.
589 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
590 Pozri aj Žalm 31:23, pozn. 177.
591 Pozri Žalm 49:10, pozn. 1310.
592 Al. „Milujúci poznanie miluje poúčanie, a*le* hlupák napomínanie nenávidí“.
593 Pozri Jóba 9:20, pozn. 478.
594 Tj. „Hospodin“, al. možno „človek úkladný *sa* odsudzuje“[487]. Kap. 10:24[528] a ďalej obdobne.
595 Pozri Rúth 3:11, pozn. 135.
596 Al. „črvotoč“, pozri Jóba 13:28, pozn. 678; súvisí so slovesom tu v kap. 10:7[498].
597 Tu aj v zmysle „úskoky al. pletichy zlovoľných *sú*“.
598 Tj. tých, na ktorých sa striehne.
599 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
600 Al. „ostáva stáť“.
601 Sloveso ako v 1 Par. 16:4 a ďalej, pozn. 512.
602 Tu v zmysle „uznávaný“, „má dobrú povesť“.
603 Pozri Gen. 47:12, pozn. 1272.
604 Tu v tomto jednoduchom zmysle.
605 Pozri 1 Sam. 18:23, pozn. 752.
606 Al. „zveličujúci“, „vychvaľujúci“, „vystatovačný“, tu zvláštny zvratný tvar dotyčného slovesa[161], vyskytujúci sa v SZ len tu a u Nach. 3:15.
607 Al. „dbá (al. „stará sa“) *o*“, pozri Gen. 39:6, pozn. 1034.
608 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
609 Pozri Gen. 43:30, pozn. 1181 (tu, pravdaže, nie „zľutovanie“, iba ak, možno, v ironickom zmysle).
610 Pozri Gen. 2:5, pozn. 743.
611 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
612 Pozri Sud. 9:4, pozn. 533.
613 Tu aj „ženúcich sa *za* ničotnosťami“.
614 Vl. „sieť“, ako u Jóba 19:6, tu azda je zmysel ako v texte („čo sa do siete chytí“).
615 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
616 Mnohé zo známych mi prekladov chápu toto miesto v zmysle „nástraha *pre* zlého“, no radšej som sa s niekoľkými inými pridržal zmyslu, ktorý podávam v texte, lebo preklad v zmysle vyššie spomenutom predpokladá, že podstatné meno „nástraha“ (hebr. „mókéš“) je vo viazanom stave (pozri Žalm 16:2, pozn. 430), a hoci viazaný stav jednotného čísla spomenutého výrazu nie je nikde doložený, nazdám sa, že by sa jeho tvar, ako spravidla (nie, pravdaže, vždy) býva, líšil od tvaru absolútneho stavu, aký je tu. LXX miesto „mókéš“ čítali „nókaš“, „zaplieta sa“ (al. „v nástrahu upadá“, pozri tu kap. 6:2[306]) a preložili „do nástrah upadá hriešnik“ („empiptei eis pagidas hamartolos“), podobne čosi voľnejšie Vulgata („ruina proximat malo“, „zlému sa blíži skaza“). Zneniu podľa LXX dáva prednosť väčšina známych mi novších prekladov.
617 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547.
618 Al. „dopálenosť“, „mrzutosť“, „zlá nálada“, „nevôľa“, pozri Deut. 32:19, pozn. 252.
619 Pozri Jóba 5:12, pozn. 227, no tu v kladnom zmysle („rozumný“, „vediaci si rady v každom postavení“).
620 Al. „vernosť“, pozri Exod. 17:12, pozn. 599; výraz príbuzný onému v kap. 3:3[143], no nie ten istý.
621 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
622 Pozri Lev. 5:4, pozn. 135.
623 Pozri Exod. 15:18, pozn. 536.
624 Pozri Žalm 9:18, pozn. 290.
625 D. „než budem môcť mžiknúť“.
626 Sloveso ako v Exod. 21:13, pozn. 699.
627 Vl. „volá“, možno „vyvoláva“ (sloveso nejednoznačné, preto preklad ako v texte).
628 Al., podľa niektorých, „lenivá“, tj. „ruka“.
629 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
630 Pozri Jóš. 22:24, pozn. 649.
631 Al. „zhýbanie“, „ohýbanie“, tj. „pokorovanie“, D. „skláňa“ (ať.), opis v texte v záujme zreteľnosti.
632 Nie ako „blížny“[207], porov. napr. Žalm 35:14, pozn. 363, lež príbuzný výraz ako v Gen. 26:26; Sud. 14:11, pozn. 711 a j. **????????**
633 Al. „usmerňuje“, „na pravú cestu uvádza al. mu poukazuje“, hebr. „játér“, porov. poukaz na znenie Vulgaty v 2 Sam. 22:33, pozn. 894, tu zmysel ako v texte, al., kedže dotyčné sloveso značí aj „preskúmavať“, „pátrať“ (Num. 13:2 a ďalej), „svojho priateľa preskúmava“, tj. „starostlivo al. opatrne si vyberá“, al. „nech preskúmava“ v tomže zmysle (potom by sa vari

www.milosavlev.eu

„*ale*“ nižšie mohlo chápať v zmysle „lebo“ a ostatok verša čítať „cesta zlovoľných by ich (tj. potom „priateľov spravodlivého“ al. „spravodlivého a jeho priateľa“) zavádzala al. mohla zavádzať“[634]. Iní čítajú toto miesto v zmysle „je dokonalejší al. lepšie na tom ako jeho priateľ (potom chápu „priateľa“ ako „blížny“[207] s predložkou); a keďže slovo tu preložené „priateľ“ znie takmer rovnako ako výraz značiaci „pastvu“ (napr. Žalm 95:7), vidia tu niektorí zmysel „spravodlivý preskúmava al. starostlivo vyhľadáva svoju pastvu al. pastvinu“. Podľa LXX „spravodlivý, súc rozumný (al. „obozretný, je sám sebe priateľom“, podľa Vulgaty „kto pre priateľa nedbá *o* škodu (al. „stratu“), je spravodlivý“.

634 Al. „mätie“, „uvádza na scestie“, „necháva blúdiť“[394].

635 Pozri Gen. 25:28, pozn. 662.

636 Al. „svoj úlovok (Gen 27:3, pozn. 662, al. „svoju stravu (al. „potraviny“, Jóš. 9:5, pozn. 353; Nech. 13:15; Žalm 132:15) nepečie“, sloveso nie celkom jasného významu, vyskytujúce sa v SZ len tu.

637 Tj. „je výsledkom otcovej nápravnej výchovy al. dbá *na* otcovu nápravnú výchovu“.

638 Al. možno „nepočul“, tj. azda, že nebol za svojho detstva od otca karhaný, vyrástol bez otcovskej nápravnej výchovy. Vo v. 8 v zmysle „nikto mu nebude vyčítať al. ho upodozrievať, že nespravodlivo nadobudol imanie“.

639 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 871; nesúvisí so slovesom v kap. 9:7[475].

640 Tj. „bude „jesť“, totiž „zakúšať“.

641 Tj. „prudko al široko otvárajúci svoje ústa“, „nevediaci mlčať“.

642 Tu azda v danej súvislosti vhodný preklad.

643 Vl. „Roztúživšia sa“, ďalej zmysel ako tam v texte.

644 D. „a niet“, tj. „toho, po čem túži“. Ďalej obdobne.

645 D. „duša jeho, leňocha“.

646 Vl. azda „vyvoláva (al. „šíri“) zápach“, pozri Gen. 34:30, pozn. 928.

647 Pozri Jóba 1:1, pozn. 4.

648 Tj. „zlovoľných“, tak aj podľa 1 rukopisu a podľa LXX.

649 Pozri Jóba 12:19, pozn. 623.

650 D. „sa raduje“, zmysel ako v texte.

651 Podľa väčšiny známych mi prekladov „Pýchou sa pôsobí len“, lenže poloha spojovacej čiarky v hebrejskom texte vedie, nazdám sa, k chápaniu v zmysle ako v texte.

652 Tj. „nepoctivo získaný“, D. „z (al. „od“) ničotnosti“, vl. „vánku“ (al. „dychu“)[943], tu v takomto zmysle, al., podľa iných, „rýchlo (al. „ľahko“, „hravo“, „vánkom“, „*jedným* dychom“) *získaný*“.

653 Tj. „ten, kto hromadí“, nie „hromadiaci sa“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852.

654 D. „na ruku“, tj. azda „prácou“, al., podľa iných, „znenáhla“.

655 Vl. „stála“, „nehybná“, „nepoddajná“, tu azda v zmysle „neschodná“, „obťažná“.

656 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.

657 Vl. „vedomosťou“, „poznaním“, zmysel ako v texte, al. vari „podľa *svojej* vedomosti“.

658 Al. „rozprestiera“, „rozkladá“, tu (nie ďalej) aj „vykladá“ (ako na predaj), „vystavuje“.

659 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.

660 Tu čosi iný tvar, zmysel ako v texte.

661 Pozri Exod. 11:6, pozn. 357.

662 Sloveso od dotyčného výrazu[207] odvodené, ďalej obdobne; iný tvar je v kap. 22:24.

663 Sloveso „pochodiť zle“ znie v hebrejčine podobne ako „za priateľov majúci“ vyššie, takže v pôvodine tu vari je akási slovná hra.

664 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459; 18:21, pozn. 626.

665 Pozri Gen. 19:15, pozn. 502.

666 Al. „niečo býva zmetené“, D. „*ale* jestvuje (al. „býva“) zmetený“ (al. „zmetené“).

667 Al. „nepatričnosť“, „nenáležitosť“, D. „v nie-práve“ (atď.)[10 186]. Ďalej obdobne.

668 Tu aj „trest“.

669 D. „do sýtosti svojej duše“, ďalej obdobne, porov. Lev. 2:1, pozn. 43.

670 Pozri Jóba 15:2, pozn. 718.

671 D. „Múdrosti žien“, zmysel ako v texte („každá múdra žena“).

672 Al. možno „pochabá ho svojimi“.

673 Pozri Deut. 7:13, pozn. 365.

674 Vl. „čisté“.

675 Súvisí s „nepravdy“ tu nižšie a v kap. 6:19 a ďalej[335].

676 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372; tu v kap. 29:27 D. „muž bezprávia“ (al. „krivdy“, pozri Deut. 32:4, pozn. 922).

677 Tj. „vedie ich ku klamu“, totiž že sa sklamú, al., podľa niektorých, aby iných klamali.

678 Pozri Lev. 5:6 a ďalej, pozn. 90.

679 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 334.

680 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

681 Tj. „človekovi sa správnou zdajúca“.

682 D. „od (al. „zo“) svojich ciest“, ďalej obdobne.

683 Al., podľa iných, „v ňom“, „pri ňom“.

684 Al. „venuje pozornosť svojim kročajám“, „uvažuje o svojich kročajách“.

685 Pozri Deut. 3:26, pozn. 210; vo v. 35 a ďalej zmysel ako tam v texte.

686 Tj. „je ľahkomyseľný“.

687 D. „krátky“.

688 Vl. „obstupujú“, „obkľučujú“, zmysel ako v texte[689], pozri Žalm 142:7, pozn. 2700. S týmto slovesom súvisí slovo „koruna“ v Est. 1:11 a ďalej, pozn. 50, a možno preto tu mnohí nachádzajú zmysel

689 „sú korunovaní (al. „venčení“, tj. „ovíjaní“) poznaním“, hoci slovesný tvar tu použitý je tvar činného rodu a nikde inde nemá takýto trpný význam; možno ešte najskôr, ako podaktorí prekladajú, „korunujú (al. „venčia“) *sa* poznaním“.

690 Al. „je aj svojmu priateľovi predmetom nenávisti“.

691 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.

692 Tj. „*aké je*“.

693 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.

www.mlosrpavir.eu

694 Al. „prednosť“, „výhoda“, vyskytuje sa v SZ ešte len v kap. 21:5 a u Kaz. 3:19.
695 Tj. „vonkoncom bezpečná al. spoľahlivá dôvera“; niektorí chápu doslovné znenie „dôvera sily“ v zmysle „dôvera silného“.
696 Al. tu (nie všade ďalej) možno „predmet dôvery“, pozri Jóba 8:14, pozn. 167, výraz odvodený od slovesa „dôverovať“ v kap. 3:5 a ďalej[150]. Iný výraz ako „útočište“ nižšie.
697 Pozri Žalm 14:6, pozn. 410.
698 Pozri Žalm 29:2, pozn. 237.
699 Al. „vymiznutie“, pozri Deut. 32:36, pozn. 1193. Ďalej obdobne.
700 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
701 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1183.
702 Vl. „mnohú“, „hojnú“, ďalej obdobne.
703 Tu v zmysle „kľudné“, „prosté znepokojujúcich pocitov“. Kap. 15:4 obdobne[719].
704 D. „životy tiel“, vl. „mäs“.
705 Ako „žiarlivosť“ v kap. 6:34.
706 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
707 Pozri Exod. 23:6, pozn. 796.
708 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
709 Vl. „spravodlivý sa spolieha“, zmysel azda ako v texte.
710 Podľa LXX a sýrskeho prekladu „spravodlivý sa spolieha na svoju bezúhonnosť“[115] (čítali „bethummó“ miesto „bemóthó“). Tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.
711 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
712 Al. „vychádza najavo“.
713 Hebr. „gój“[1066].
714 Vl. „jemná“, „mäkká“, „mierna“, „nežná“, prídavné meno ako „útly“ v kap. 4:3.
715 Al. „dráždivé“, „zraňujúce“, „rozčuľujúce“, tu v takomto zmysle.
716 Al. „dobre (al. „správne“, „užitočne“) uplatňuje vedomosť“. Ďalej obdobne.
717 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
718 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
719 Al. „jemnosť“, „neha“, no nesúvisí s výrazom vo v. 1[714]; tu v zmysle „ukľudňujúca al. upokojujúca schopnosť al. moc“.
720 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[619] (al. možno naopak), pozri 1 Sam. 23:22, pozn. 869, tu, pravdaže, taktiež v kladnom zmysle, ako onen výraz[619] v kap. 12:16 a ďalej. Tiež „bystrým sa stáva“ al. „bystrosť nadobúda“ v tomže zmysle.
721 Al. „zásob“[357], výraz vyskytujúci sa v tejto knihe len ešte v kap. 27:24 a inde v SZ len u Is. 33:6, Jer. 20:5 a Ezek. 22:25.
722 Al. „rozkladá“, „je rozrušovaný (al. „postihovaný“) nešťastím“ (al. „pohromou“), trpné príčastie dotyčného slovesa[572] vyskytujúce sa len tu a v Žalme 39:2 („rozjatrená“). Niektorí ho tu chápu ako spodstatnené s významom „rozpad“, „rozrušenie“.
723 Al. „prísne“, „ťažké“, „citeľné“, D. „zlé“, ďalej obdobne, aj v inom zmysle.
724 Al. „Opúšťajúcemu chodník *je* pokarhanie zlé (potom skôr v zmysle „nemilé“, „nepríjemné“), *ale*“.
725 Tj. „pred očami Hospodina“, „Jemu viditeľný“.
726 Pozri Žalm 88:11, pozn. 2051.
727 Al. „ľudí“, ďalej obdobne, pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
728 Al. „rozveseľuje“, porov. Sud. 16:25, pozn. 792, vl. „zlepšuje“, „dobre pôsobí *na*“.
729 Tak podľa čítaného textu a starých prekladov; podľa písaného textu „tvár nerozumných sa pasie“.
730 Pozri Žalm 10:2, pozn. 292.
731 Vl. „dobrý“, ďalej obdobne. Porov v. 13[728].
732 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
733 Al. možno „Radšej“, ďalej obdobne.
734 Al. „rozháranosť“, pozri Deut. 7:23, pozn. 144 a 378.
735 D. „zeleniny a tam lásku“.
736 Vl. „než hovädzie dobytča *od* jasiel“.
737 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452; Jóba 34:29, pozn. 123.
738 Tj. „v dobrom stave“, pozri Žalm 68:4, pozn. 1610.
739 D. „napriamuje (al. „priamou udržuje“) chôdzu“.
740 Al. „rušia“, „kazia“.
741 D. „*je* marenie (atď.[740]) plánov“.
742 Zastupuje tu zámeno ženského rodu, vzhľadom na nasledovný slovesný tvar[744], no významom zodpovídajúce slovenskému zámenu rodu stredného[107], ako je podané v texte („to, čoho sa predošlé slová týkajú“, totiž „plány“, al. možno „dôverná porada“, potom by sa sem, pravda, lepšie hodilo znenie „tá“).
743 Sloveso ako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
744 Väčšina známych mi prekladov podáva, možno podľa Vulgaty (preklad LXX má odchylné znenie, významom odlišné od hebrejského textu) a v záujme zreteľnosti, toto miesto ve voľnejšom znení „*ale* pri množstve radcov sa uskutečňujú“, ktoré však nezodpovedá gramatickému tvaru slovesa tu v pôvodine použitého, lebo je to tvar jednotného čísla (3. osoby ženského rodu, no dá sa chápať aj ako tvar 2. osoby mužského rodu, takže v niekoľkých málo prekladoch nachádzam znenie „*ale* pri množstve radcov môžeš[38] *ob*stát“ [tj. „mať úspech v uskutočnení plánov“], ktoré sa taktiež pozdáva, dávajúc dobrý zmysel).
745 D. „v odpovedi“[186].
746 D. „svoj“, ďalej obdobne.
747 D. „čo“.
748 Pozri Jóba 40:11, pozn. 1803.
749 Pozri Gen. 23:17, pozn. 599.
750 Tj. „medzníky… vztyčuje al. pevne zasadzuje“.
751 Prídavné meno odvodené od slovesa v kap. 20:9, ako „očisti“ v Žalme 51:2.
752 Vl. „dary“, ako napr. v Exod. 28:38, tu skôr v zmysle ako v texte; iný výraz ako v kap. 6:35[366]. V kap. 25:14 čosi iný tvar rovnakého zmyslu.
753 Vl. „o *tom* (al. „ohľadne *toho*), *čo*“, porov. Num. 18:9, pozn. 704. Ďalej obdobne.
754 Al. „Jas“.
755 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740.
756 Vl. „nocuje“.
757 D. „vnútri“.
758 Tj. „slávu predchádza“, ďalej obdobne.

www.miloslavik.sk

759 Al. „návrhy“, „zámery“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
760 Prídavné meno odvodené od slovesa v kap. 20:9; pozri Žalm 51:4, pozn. 1360.
761 Al. „skúma“, ďalej obdobne.
762 Pozri Jóš. 10:18, pozn. 404.
763 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
764 Tj. „Zver svoje činy Hospodinovi“, v texte doslovný preklad.
765 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
766 Al. „ujdenie pred zlom“, porov kap. 13:14; 14:27.
767 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[464] odvodený, al. možno naopak. Pozri Lev. 1:4, pozn. 11.
768 Vl. azda „V. (al. „pri“) záľube[186] Hospodina *ohľadne* voľačích ciest“.
769 Al. „udobruje“, „v pokoj uvádza“, iný tvar dotyčného slovesa[351] v takomto zmysle. Pozri Jóš. 10:1, 4, pozn. 380.
770 Pozri Num. 23:23, pozn. 837 („výrok kráľa nech je sťaby veštbou“, tj. „ako by Boh jeho ústami hovoril“).
771 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151 (len čo sa týka slovesa, tu nie „vyslovenej“).
772 Tj. istý druh váh, podľa iných „rýchlováhy“ al. „jazýček váh“; výraz, od ktorého je odvodené sloveso v Žalme 58:2, pozn. 1470, a vyskytujúci sa v SZ len tu a u Is. 40:12. Ešte iní prekladajú jednoducho „váhy“ a nasledujúci výraz[540] „misky váh“, tu aj v kap. 11:1.
773 Al. „*patria* Hospodinovi“, no do textovej súvislosti sa vari lepšie hodí znenie v texte.
774 Tu, pravdaže, množné číslo („kamene“).
775 Tj. „každý z nich“, al. v zmysle „treba milovať“[487].
776 Tj. „popudenie“.
777 Tj. „v rozjasnenej tvári kráľa“.
778 Pozri Deut. 11:14, pozn. 476.
779 Tu proti kap. 8:10 a 19 je podľa slovosledu v pôvodine zmysel jednoznačne taký, ako je podaný v texte prekladu, a podľa neho prekladajú aj LXX a Vulgata.
780 Pozri Num. 20:19, pozn. 773; Sud. 5:20, pozn. 904, zmysel ako v texte.
781 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[235], vyskytujúci sa v SZ len tu.
782 Pozri 2 Par. 32:26, pozn. 917.
783 Pozri Nech. 8:13, pozn. 371, tu iná predložka ako tam aj ako v tamojšom v. 12, pozn. 369, no v tejto súvislosti obdobného významu.
784 Al. „stupňuje“, „zdôrazňuje“, „zvyšuje účinnosť“ (al. „presvedčivosť“), tu v takomto zmysle.
785 Pozri Sud. 5:26, pozn. 354, nižšie vo verši sloveso ako v Žalme 127:1, pozn. 2561.
786 Al. „dorážajú“, „tlačia“, „ho nabádajú“ (al. „popoháňajú“), znenie podané v texte al. tu vyššie uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
787 Pozri 1 Sam. 25:25, pozn. 923; 2 Sam. 23:6, pozn. 854.
788 Tj. sťaby „kopaním al. dolovaním vyhľadáva“.
789 Pozri Gen. 30:40, pozn. 310, tu zmysel ako v texte.
790 Al. „príbuzných“, pozri Žalm 55:13, pozn. 1416. Tu v pôvodine jednotné číslo, možno v hromadnom zmysle, zahrnujúc obe spriatelené strany, al. možno v zmysle „dôverné priateľstvo“.
791 Al. „vedie ho cestou nedobrou“.
792 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
793 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
794 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
795 Tj. „mäsa atď. z obetnej hostiny“.
796 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
797 Vl. „deliť“, tj. „delenia sa zúčastňovať“, no zmysel skôr ako v texte („mať podiel“). Kap. 29:24 obdobne.
798 D. „lož“, tu zmysel ako v texte.
799 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
800 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Žalm 5:9, pozn. 134.
801 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905; Deut. 32:6, pozn. 816.
802 Pozri Žalm 33:1, pozn. 927.
803 Vl. „nadbytku“, zmysel ako v texte, al. „vybraná („vo vysokom slohu“) reč.
804 Tj. „priazeň získavajúcim al. zaisťujúcim“, no povedal by som, že je tu na mysli aj ďalší význam dotyčného výrazu[30] („pôvabu“, „krásy“), takže možno „drahokamom priazne“.
805 Tj. azda „tých, ktorí ho môžu dať“; podľa iných „príjemcov“.
806 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
807 Dotyčné sloveso[8] máva aj takýto zmysel. Pozri Deut. 29:9, pozn. 1048; 1 Sam. 18:5 a ďalej, pozn. 756.
808 Al. „Usilujúci sa *o* lásku prikrýva prestúpenie“.
809 Tj. „vždy znova vec spomínajúci al. na vec poukazujúci“, sloveso ako „opakovať“ v 1 Sam. 26:8 a j. Kap. 26:11 v čosi inom zmysle, predložka tá istá. **???????**
810 Vl. „Nižšie“, zmysel ako v texte.
811 Tvar slovesa ako v Gen. 4:15, pozn. 152.
812 Ako „krutý“ v kap. 11:17; 12:10, tu zmysel ako v texte. Pozri Is. 13:9, pozn. 772.
813 D. „Vracajúci zlo“, pozri Gen. 14:16, pozn. 406; Deut. 32:41, pozn. 679; Žalm 28:4, pozn. 546. Ďalej obdobne.
814 Tj. „pretrhnutím hrádze“.
815 Al. „rozbúrením“, ďalej obdobne.
816 Al. „prestaň“, „ustaň“.
817 Pozri Exod. 22:9, pozn. 746.
818 Pozri 1 Kráľ. 10:28, pozn. 648.
819 Al., podľa iných, „brat sa ukáže (al. „vyjde najavo“) v úzkosti“, „a v úzkosti sa stane (al. „ukáže“, tj. „priateľ“) bratom“.
820 Al. možno „ľahkomyseľne“, D. „zárukou“, „zálohom“.
821 Tj. „vysoko umiesťujúci al. zakladajúci“. V kap. 18:12 zmysel ako tam v texte.
822 Pozri Exod. 23:6, pozn. 786.
823 Vl. „S tvárou“, „pri tvári“.
824 Tj. „pozerajú naprázdno“, „ponevierajú sa“.
825 D. „Vedomosť“, zmysel azda ako v texte.
826 Tj. „kľudný“ („chladnokrvný“), podľa čítaného textu „dôstojný“, „vznešený“[43].
827 Al., podľa iných, „Čudák“, vl. „odlučujúci sa“[789].
828 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[177] odvodený.
829 Tj. azda „s kýmsi, kto je hanbou vyznačený al. poznamenaný“.

www.milosrdenstvo.eu

830 Pozri Gen. 26:19, pozn. 679.
831 Pozri Deut. 1:17, pozn. 53.
832 Vl. „na ohýbanie (al. „prevracanie“, „naťahovanie“) *práva proti*“.
833 Vl. „vchádzajú“, „vstupujú“, tu zmysel ako v texte.
834 D. „*veci,* lačno (al. „dychtivo“) prehltávané“, zmysel ako v texte. Výraz sa v SZ vyskytuje len tu a v kap. 26:22.
835 Vl. „najvnútornejšie“, no nesúvisí s „vnútra“ nižšie[670].
836 Al. „nedbanlivý“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[236].
837 Pozri Exod. 20:9, pozn. 667.
838 Tj. „k záchrane“, pozri Žalm 9:9 a ďalej, pozn. 267, kde je výraz odvodený od tohto slovesa. Netýka sa v. 11, kde je zmysel ako v texte.
839 Pozri Žalm 73:7, pozn. 1762. V kap. 25:11 zmysel ako tam v texte.
840 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817; nesúvisí s „hradiskom“ tu vyššie.
841 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
842 Pozri Žalm 4:2 a ďalej, pozn. 1011.
843 Iný výraz ako v kap. 6:35 a ďalej[366], aj ako v kap. 15:27[752].
844 Pozri Deut. 33:20, pozn. 1265.
845 Vl. „veľkých“, iný výraz ako vo v. 18[396].
846 D. „*Je* spravodlivý“.
847 Pozri Žalm 18:43, pozn. 586.
848 Tj. „ktorý ju ako prvý sudcovi predložil“.
849 Podľa čítaného textu „Nech[50] príde“.
850 Tj. „druhá strana“.
851 Al „nech ho“.
852 Sloveso ako v Gen. 2:3, pozn. 49.
853 Vl. „odlučuje (al. „rozlučuje“) mocných“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
854 Al. „vierolomnosťou postihnutý“, tj. „s ktorým sa zradne al. vierolomne zaobchádzalo“, len tu sa v SZ vyskytujúci trpný tvar slovesa, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[506].
855 Al. „pevné“, tj. „je ťažšie uzmieriť ho ako dobyť silné al. pevné hradisko“.
856 Tj. „brány hradu al. pevnosti“, pozri 1 Kráľ. 16:18, pozn. 814, tu v takomto zmysle („také ťažké je ich zvládnutie“).
857 D. „v ruke“.
858 Ako „úpenia“ u Jóba 41:3, pozn. 1830.
859 Al. „tvrdo“, „kruto“, pozri Gen. 49:7, pozn. 1314; vl. „drsnými“ (atď.), tj. „slovami“.
860 D. „Muž priateľov“, zmysel ako v texte; podľa sýrskeho prekladu a niektorých rukopisov LXX „Jestvujú (čítali „jéš“ miesto „íš“) priatelia“; tak aj niektoré novšie preklady.
861 Al., podľa iných, „na potretie samého seba“, tvar slovesa ako „drviť“ v Žalme 2:9; podľa starých prekladov „na priateľstvo“ (al. „spoločenský styk“, miesto „lehitróéa“ čítali „lehitraóth“, tvar iného podobne znejúceho slovesa, odvodeného od „priateľov“ vyššie); aj tomuto zneniu dávajú niektoré novšie preklady prednosť.
862 Al. „vyznačený príchylnosťou“, výraz odvodený od slovesa v Gen. 2:24, pozn. 88.
863 D. „a on“.
864 Pozri Gen. 40:6, pozn. 1056; 2 Par. 26:19, pozn. 921.
865 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1152.
866 D. „mužovi daru“[843].
867 Vl. „slovami“, „výrokmi“, „rečmi“, zmysel ako v texte (hebr „amárím“, jednotné číslo „émer“, porov. Žalm 119:11, pozn. 2457).
868 Podľa čítaného textu „jemu“, potom, podľa niektorých, v zmysle „nasledujúci (tj. „kto nasleduje“) slová – *dostane sa* mu ich“.
869 Al. „rozkoš“, „pôžitky“.
870 Al. „odkladá“, vl. „predlžuje“, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[700] odvodený, al. možno naopak. Ďalej obdobne.
871 Tu v zmysle „prejav al. výbuch jeho hnevu“.
872 Al. „nad“ („povzniesť sa nad“).
873 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[864].
874 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
875 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
876 Vl. „ženúci“, „pudiaci“, „tlačiaci“, tj. „jedna kvapka stáby ženie (atď.) druhú“.
877 Tj. „zatekanie al. prekvapkávanie cez strechu“.
878 Al. „pôsobí, aby padol“, tj. „na človeka“.
879 Al. „Zachovávajúci (potom azda v zmysle „chcejúci zachovať“) svoju dušu zachováva príkaz“.
880 Vl. „pohŕdajúci svojimi cestami“, „podceňujúci svoje cesty“, no zmysel azda skôr ako v texte.
881 Tak podľa čítaného textu; písaný text, podporovaný Vulgatou a sýrskym prekladom, má znenie „musí byť usmrtený“.
882 Pozri Deut. 28:12, pozn. 964.
883 Al. „keď“, „ak“, „pokým“.
884 D. „Veľký (hebr. „gádól“, tak podľa čítaného textu; písaný text má na tomto mieste výraz „gerol“, ktorý sa nikde inde nevyskytuje a ktorého význam niektorí podľa arabčiny udávajú v zmysle „drsný“, „trpký“, „prudký“; no zdá sa, že ide o chybu opisovača, porov. Num. 2:14, pozn. 72) zlosťou“.
885 Tu možno aj „zámer“, „úmysel“, „rozhodnutie“, pozri Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181. Ďalej obdobne.
886 Pozri aj Gen. 49:26, pozn. 1368.
887 D. „muža nepravdy“[335], netýka sa miest bez tohto označenia.
888 D. „nasýtený“, zmysel azda ako v texte.
889 Pozri napr. Exod. 34:7, pozn. 662.
890 D. „nie súc navštevovaný“.
891 Niektorí chápu v zmysle „ak prestaneš („len skús prestať!“) počúvať napomínanie, *povedie to*“.
892 Tu v zmysle „horlivo páchajú“.
893 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
894 Podstatné meno od dotyčného slovesa[852] odvodené, nie ako v Exod. 16:23, pozn. 575.
895 Tj. „v zvadu“.
896 Tj. „pre jeseň“[682], tj. „lebo je jeseň“, podľa iných, „pre zimu“, tj. „chladno“.

www.biblia.sk/eu

897 Vl. „žiadať“, „prosiť“.
898 Tu v takomto zmysle („pravdivého“, tj. „vpravde takého“).
899 Pozri Žalm 9:4, pozn. 188; v kap. 22:10 a 29:7 zmysel ako tam v texte.
900 Tj. „preskúmava“, „triedi“, vl. „preosieva“ v takomto zmysle, sloveso ako „rozsievajú“ v kap. 15:7 a aj., podľa iných „rozháňa“, „odháňa“, „odvieva“.
901 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
902 D. „Kameň a kameň, éfá a éfá“, ďalej obdobne.
903 D. „Tiež“, „aj“, tu zmysel ako v texte.
904 Pozri 1 Sam. 25:3, pozn. 906; podľa niektorých „pri svojich hrách“.
905 Tvar (presne ten istý ako v Gen. 42:7, pozn. 1140, tu v zmysle ako v texte) slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[132] odvodený.
906 Al. možno „maj al. udržiavaj otvorené“ (Jób 14:3).
907 D. „odíduc si“ („po svojom“).
908 Pozri Žalm 10:3, pozn. 119.
909 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
910 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
911 Ako v kap. 25:4, kde azda tiež v tomto zmysle („čistý drahý kov“).
912 Tj. „Vezmi rúcho toho, ktorý“.
913 Pozri Jóba 6:22, pozn. 327.
914 Podľa čítaného textu „pre cudzozemku“.
915 Pozri Jóba 22:6, pozn. 1060; tu v kap. 13:13 zmysel ako tam v texte.
916 Al. „lži“, tj. „podvodne al. nepoctivo získaný“.
917 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
918 Al. „k jeho perami vábenému“ (al. „zvádzanému“).
919 Podľa Vulgaty „k roztvárajúcemu al. rozširujúcemu (sloveso „páthán“, „vábiť“, „zvádzať“, zamenil prekladateľ za „páthach“, „otvárať“, „roztvárať“) svoje pery“, tj. „tárajovi“, „klebetníkovi“. Toto znenie uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.
920 D. „urýchlené“, „unáhlené“, pozri Est. 8:14, pozn. 109, tu v zmysle „neprávom, tj. predčasne, získané“. Tak podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a starými prekladmi; znenie „zavrhované“, „pohŕdané“ písaného textu nedáva zmyslu.
921 Pozri Žalm 37:23, pozn. 1058.
922 Tj. „voľačo nerozvážne (Jób 6:3) za sväté, tj. posvätené, vyhlasuje“.
923 Tj. „potom, čo sľuby zložil“[925].
924 Al. „sa obzerať“, možno by sa dalo povedať „sa ošívať“, tj. „nebude ochotný sľuby splniť a bude hľadať spôsob, ako splneniu vyhnúť“.
925 Al., podľa iných, „človek prehltáva (Ob. 16) al. si privlastňuje sväté (tj. „voľačo posvätené“) a potom *bude* uvažovať *o* (al. „sa obzerať *po*“) sľuboch“, tj. „o (al. „po“) spôsobe, ako by to voľajakým sľubom odčinil“.
926 Vl. „obracia[813] na nich koleso“, zmysel ako v texte, al. možno „dává im odmenu (al. „odplatu“) kolesom“ v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
927 Al., podľa iných, „mlátiacim smykom“. Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.
928 Al. „duša“, pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
929 Pozri Žalm 18:35, pozn. 569.
930 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
931 Pozri Est. 2:3, pozn. 92, tu jednotné číslo, zmysel ako v texte („odrhnutie“, „zodretie“).
932 Al. „ošetrenie na zlom *človekovi*“.
933 Pozri Gen. 4:23, pozn. 169.
934 Pozri Gen. 4:23, pozn. 168.
935 Tu od dotyčného slovesa[811] odvodený výraz. Pozri Deut. 28:59, pozn. 903.
936 Tj. „kráľovo srdce“.
937 Tj. „Konanie *podľa*“, ďalej obdobne.
938 Vl. „šírka“, al. v zmysle „bezuzdnosť“, „názor, že si smie čokoľvek dovoliť“. Ďalej obdobne.
939 Ako „novo obrobená pôda“ v kap. 13:23, tu v takomto prenesenom zmysle; podľa niektorých „gazdovanie“. Podľa iných „lampa“, „pochodeň“.
940 Al. „len na zisk… na stratu“, „na nadbytok… na nedostatok“.
941 Al. „Nadobúdanie“, pozri Jóba 7:2, pozn. 347, tu v takomto zmysle.
942 Vl. „odvievaný“, „odviatý“.
943 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128.
944 Vl. „odvlieka“.
945 Pozri Jóba 5:21, pozn. 252; Žalm 12:5, pozn. 374.
946 Al. „milosť“, „zmilovanie“ tu zvláštny trpný tvar dotyčného slovesa[691], vyskytujúci sa v SZ len tu a u Is. 26:10.
947 Al., podľa iných, „a udieľaním poučenia múdremu *on* (tj. „múdry“) prijíma“.
948 Tj., podľa niektorých, „Boh“.
949 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175, tu odvodené podstatné meno, ako „rev“ v Gen. 18:20.
950 Vl. „silné“.
951 D. „mužom nedostatku“[319].
952 D. „oleja“, tu v zmysle „drahocenných vonných mastí“.
953 Tu v zmysle „utráca“, „prejedá“; porov. Luk. 15:20.
954 Tj. „vystupuje[1083] do mesta“.
955 Al. „zvrhuje“, „zráža“, „borí“.
956 D. „silu“.
957 Tj. „mesta“, pozri Is. 3:26, pozn. 277; tu, pravda, nejde výslovne o „Jerúsalém“.
958 Pozri Žalm 19:13, pozn. 633, výraz, od ktorého je odvodené slovo „pýcha“[544].
959 Al. „*v* každý“.
960 Sloveso ako „zľavil“ u Ezr. 9:13, tu v obdobnom zmysle („neobmedzuje svoje dávanie al. neuberá od svojho dávania“).
961 D. „Svedok neprávd“[335], v kap. 23:3 „chlieb neprávd“[3357]. **???????**
962 Tj. „hovoriaci, ako počuje al. sa dozvedá“.
963 Ako „do nekonečna“ v 2 Sam. 2:26.
964 Vzhľadom na druhú polovicu verša tu proti kap. 7:13 doslovný preklad.
965 Al. „pripravuje“, „upravuje“, „napráva“; hebr. „jákín“; tak podľa písaného textu, podporovaného sýrskym prekladom a Vulgatou, kým čítaný text a LXX

www.nipochvalk.eu

uvádzajú znenie[3] „chápe“, „všíma si“, „dbá *o*“ („hebr. „jávín“, porov. 1 Sam. 13:1, pozn. 511).

966 Tak písaný text, sýrsky preklad a LXX; podľa čítaného textu a Vulgaty „svoju cestu“.

967 Al. „naproti“ (Nech. 3:28, pozn. 139; 11:22, pozn. 518); predložka vyjadruje skôr porovnanie ako nepriateľský zmysel („proti“), ktorý sa napriek tomu, pravda, vzhľadom na súvislosť nedá celkom vylúčiť.

968 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.

969 Tj. „dobré meno“; tak aj staré preklady dopĺňajú. Porov. Gen. 5:32, pozn. 181.

970 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.

971 Pozri Num. 7:10, pozn. 298.

972 Vl. „Zacvičuj mladého“, v texte opis vzhľadom na väzbu s 3. pádom v pôvodine.

973 Pozri Num. 6:21, pozn. 287, tu predložková vazba iná ako tam aj ako v Gen. 47:12, pozn. 1272, ale v danej súvislosti v podstate rovnakého zmyslu.

974 Tj. „v čom bude zacvičený“, al. „od nej“, tj. „svojej cesty“.

975 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.

976 Tj. „v návale zlosti na úder pozdvihnutá“.

977 D. „Dobrý okom“[9], tj. „dobrý ohľadne oka“, „dobrotu prejavujúci svojím okom“.

978 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.

979 Al. možno „*si* povie“ (Gen. 20:11, pozn. 533). Ďalej obdobne.

980 Sloveso ako „vraždiť“ v Exod. 20:13 a i.

981 Vl. „lapacia („vlčia“) jama“.

982 Al. „predmet Hospodinovho rozhorlenia“ (al. „hnevu“), pozri Žalm 7:11, pozn. 2208; Num. 23:7n., pozn. 882. Ďalej obdobne.

983 Vl. „na rozmnoženie“.

984 Al. „núdzneho sebe na prospech?“

985 Al. možno „na úbytok“ (al. „zmenšenie“), v protiklade k predošlému „rozmnoženie“ Porov. kap. 21:5[940].

986 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.

987 Pozri 2 Sam. 1:23; 23:1, pozn. 67.

988 Al. možno „upevňované na tvoje pery“.

989 D. „ty“ („ty si ten, ktorého sa to týka“).

990 D. „predvčerom“, porov. Gen. 31:2, pozn. 806; podľa čítaného textu „tri*krát*“, al., podľa iných, „trojnásobné (tj. „vynikajúce“, „znamenité“) *veci*“.

991 Al. možno „s radami[656] a poučením“ (toto potom azda skôr v takomto zmysle).

992 Al. „pravdivosť“, „istotu“, aramejský výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.

993 Al. „pravdivosť výrokov vernosti“.

994 Al. „na prinášanie rečí pravdy späť“.

995 Pozri Žalm 72:4, pozn. 968.

996 Pozri Žalm 35:1, pozn. 971.

997 D. „a oberajúci ich“, v texte opis pre zreteľnosť.

998 Vl. „vchádzať“, zmysel azda ako v texte.

999 Pozri Gen. 20:2, pozn. 559.

1000 D. „medzu veku“[439], tu bez predložky.

1001 Pozri Ezr. 7:6, pozn. 255; Žalm 45:1, pozn. 1232.

1002 Al. „dôkladne“, D. „uvážením“.

1003 Al. „labužníkom“, vl. „venujúci sa[55] *svojej* duši“[9], tu v zmysle „svojej hltavosti“, (atď.).

1004 Pozri Gen. 27:4, pozn. 694.

1005 Vl. „zbohatnutie“, no tu, vzhľadom na nasledovné, zmysel ako v texte.

1006 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468.

1007 Tu v takomto zmysle („vynaliezavosti ohľadne zbohatnutia“).

1008 Al., podľa čítaného textu, „Či si naň dal zaletieť svojim očiam“.

1009 D. „spravením“.

1010 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.

1011 Al. „ako orlie“.

1012 Al. „lakomého“, D. „zlého okom“[9].

1013 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.

1014 Al. „odmeriava“.

1015 Pozri Jóba 4:2, pozn. 156.

1016 Tj. „prezieravosťou, ktorá sa v tvojich slovách javí“.

1017 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809.

1018 D. „aj ja“, porov. kap. 22:19[989].

1019 Pozri Jóba 16:13, pozn. 800.

1020 Tu v zmysle „proti hriešnikom“, al. „nežiarli na hriešníkov“.

1021 Tu v zmysle. „pre al. o úctu al. zachovávanie úcty“.

1022 Al. „Lebo keď bude koniec (al. „posledok“), potom“.

1023 Pozri Deut. 21:20, pozn. 780.

1024 D. „tento“.

1025 Al. „veľmi“, D. „jasotom“.

1026 V čítanom texte a starých prekladoch táto častica tu chýba.

1027 Podľa čítaného textu a starých prekladov „dbajú *o*“[116].

1028 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[339]. Pozri Žalm 55:2, pozn. 1400.

1029 Vl. „Oneskorujúcim sa“, tj. „dlho sa zdržujúcim“, pozri Gen. 32:4, pozn. 635.

1030 Hebr. „bekós“, tak čítaný text a staré preklady; písaný text má znenie „bekís“, „vo váčku“ ako v kap. 1:14; 16:11, nedávajúci tu zmyslu. Porov. Jóba 19:28, pozn. 938.

1031 D. „svoje oko“, tj. „vzhľad“, zmysel ako v texte („lesk“, „trblot“).

1032 Vl. „v priamosti“[11] („rovno“).

1033 Al. „skĺza“, vl. „schádza“, tj. „smerom nadol“, totiž „do hrdla“.

1034 D. „Svojím posledkom“, „jeho posledok“.

1035 Al. iný, dnes sotva bližšie určiteľný druh jedovatého hada. Výraz (hebr. „cifeóní“) sa v SZ okrem tohto miesta vyskytuje ešte len u Is. 11:8; 59:5 a Jer. 8:17.

1036 Al. „hľadieť *na* nepatričné *ženy*“, „pokukávať *po* nepatričných *ženách*“, al., podľa iných, „vidieť (al. „hľadieť *na*“) nenáležité (al. „nevhodné“) *veci*“.

1037 Al. „spiacim“.

1038 Vl. „neochorel (al. „nezoslabol“) som“, tu azda skôr zmysel ako v texte, porov. 1 Sam. 22:8, pozn. 841, kde je použité to isté sloveso.

www.biblia.sk

1039 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[785]; pozri Gen. 41:51, pozn. 1130.
1040 Tj. „iným spôsobovanej“, pozri Žalm 7:14, pozn. 209.
1041 Al. „pevným základem vybavuje“, „ako pevne založený prejavuje“.
1042 D. „v sile“, tj. „vyznačený (al. možno „so“[656]) silou“.
1043 Al. „silu“, ako v kap. 14:4, no nie ako tu vyššie[1042]. Ďalej obdobne.
1044 D. „áno, vojnu si“.
1045 Kde zasadávali súdy, porov. napr. Jóba 5:4, pozn. 195.
1046 Al. „obmedzená“, vl. „zúžená“, „stiesnená“, výraz príbuzný predošlému „úzkosti“.
1047 Tj. „nechať tak“, „nedbať o to“.
1048 Al. „zabitie, ak *ich* môžeš zadržať“ (tj. „zachrániť“).
1049 Al. „zdržať, (12)keď budeš“.
1050 Tu azda skôr čosi v zmysle ako u Jóba 7:20, pozn. 391, než „opatrovanie“.
1051 Al. „tak*á je,* vedz, múdrosť pre tvoju“, no prízvučné (rozdeľovacie) znamienka v hebrejskom texte skôr nasvedčujú zmyslu ako v texte.
1052 Al., podľa niektorých, „výsledok“, tak aj v kap. 23:18.
1053 Výraz (vyskytuje sa v SZ ešte u Is. 35:7; 65:10; Jer. 50:6) značiaci vl. „miesto na odpočinok (al. „ukladanie“) zvierat“; tu je výnimočne použitý o bydlisku človeka.
1054 Al. „nevidel, takže *by to bolo* zlo v jeho“.
1055 Tu aj „sponad neho“.
1056 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138; Žalm 37:1, pozn. 1035.
1057 Al. „lebo zlý nemá“[46].
1058 Al. „s chcejúcimi (al. „chystajúcimi“) zmenu“, tj. „prevrat“, teda „s buričmi“, „s povstalcami“.
1059 Al. „si uvedomuje“, al. možno „si vie predstaviť“, „môže predvídať“.
1060 Vl. „skazu“, „nešťastie“, „zánik“, hebr. „píd“, výraz vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta len u Jóba 30:24 a 31:29 a podľa niektorých aj v tamojšej kap. 12:5, pozri tam pozn. 593. Výraz, ktorý som tu k jeho prekladu v súhlase s prekladom prof. Roháčka zvolil, sa dá, nazdám sa, chápať ako vyjadrujúci významový odtieň jeho vyššie uvedeného zmyslu; tak ho zrejme pochopili LXX (tí uvádzajú jeho preklad v zmysle „pomsty“ v množnom čísle, „timórias“), i považujem ho za preklad tu veľmi vhodný najmä preto, že umožňuje bez poznámky atď. zreteľne vyjadriť podmetný zmysel nasledovného „tých dvoch“; inak, pravda,
1061 „skazu (atď.) *od* nich dvoch“, tj. „spôsobenú al. uvalenú tými dvoma“, porov. Žalm 7:16, pozn 213.
1062 Tj. „Hospodina a kráľa“, buričom al. povstalcom po potlačení ich pokusu o prevrat.
1063 Hebr. „šeného“; keďže toto slovo podobne znie ako „inak zmýšľajúci“ („šóním“) vyššie[1058], nazdajú sa niektorí, že tu došlo k omylu opisovača, a navrhujú čítať „skazu inak zmýšľajúcich“ (potom v predmetnom zmysle, ako predošlé „ich pohroma“, tj. skazu, ktorá ich postihne, keď ich pokus o prevrat bude potlačený).
1064 Pozri Deut. 1:17, pozn. 52.
1065 D. „tvár“.
1066 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
1067 Pozri Žalm 9:11, pozn. 270.
1068 Tu aj „usvedčujúcim“, „zlo odhaľujúcim“.
1069 D. „bude“[487].
1070 Tj. „nedvojzmyselnými“.
1071 Al. „Zariaď“, „zabezpeč“.
1072 Tu aj v zmysle „svoje záležitosti[357] al. úlohy“[357].
1073 Al. „daj do poriadku“, „usporiadaj“, „vybav“, no nesúvisí so slovesom vyššie[1071].
1074 Vl. „oklameš“, „podvedieš“, „omámiš“, „ošiališ“, tu v takomto zmysle; v texte opis vzhľadom na to, že predmet slovesa nie je uvedený.
1075 Vl. „vzišlo“, zmysel ako v texte.
1076 Meno akejsi teraz ťažko určiteľnej rastliny, rastúcej ako burina na rumoviskách alebo na poliach, možno voľajaký druh bodľače alebo tŕnistého krovia. V pôvodine množné číslo, značiace jednotlivé rastliny.
1077 D. „múrik z jeho kameňov“.
1078 Al. „chodiac“, „obchádzajúc“, porov. kap. 6:11[317].
1079 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
1080 D. „niet preskúmania“.
1081 D. „a vyjde“ (v. 4), „nevychádzaš“ (v. 8), zmysel ako v texte
1082 Pozri Lev. 19:15, pozn. 603, tu zvratný tvar dotyčného slovesa so zmyslom ako v texte, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1083 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
1084 Tj. „lebo inak“, D. „aby nie“, tj. „aby *sa nestalo, žeby si nevedel*“.
1085 Al. iný druh ovocia al. plodov, význam výrazu nie je celkom jasný.
1086 Pozri Jóba 28:19, pozn. 1269.
1087 Al. „otvorenému“, „prístupnému“, D. „počujúcemu“.
1088 Nesúvisí s „poslavších“ nižšie ani s „posol“ v kap. 13:17.
1089 Al. „obnovuje“, zmysel ako v texte. Pozri Rúth 4:15, pozn. 173.
1090 Pozri Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 393.
1091 „Hnev“ je tu v dvojnom čísle, tuto v podstate rovnakého zmyslu ako číslo jednotné.
1092 Tu, podľa niektorých, „sudca“.
1093 D. „Jedz svoj dostatok“ (al. „postačiteľnosť“), pozri Lev. 5:7, pozn. 139, tu zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
1094 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[43], tu v zmysle ako v texte[1097].
1095 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
1096 Al. možno „zo *stanoviska*“.
1097 Tj. „zachovávaj odstup od domu a navštevuj ho len zriedkavo“.
1098 Al. „Kladivo“, vl. „drvič“, „drvidlo“, tvar slovesa v kap. 5:16, „rozišli sa“ v 2 Sam. 20:22, „rozptýlil“ tamže 22:15, „roztrieštil“ u Jóba 16:12; pozri Jer. 23:29, pozn. 695.
1099 Pozri Exod. 20:16, pozn. 785.
1100 Al., podľa iných, „zlomený“, „vylomený“. Nesúvisí s „podlomená“ nižšie[1101].

www.biblia.sk.eu

1101 Pozri 2 Sam. 22:37, pozn. 901.
1102 Tj. „inému“.
1103 Al. možno „pre“, no je to táže predložka ako „na“ vyššie a možno v obdobnom zmysle („ako by lial ocot na lúh, tak „leje“ spevák piesne na mrzuté srdce“).
1104 Pozri Gen. 40:7, pozn. 1057.
1105 Tu a ďalej iný tvar dotyčného slovesa[441] so zmyslom ako v texte, pozri Žalm 90:2, pozn. 2099, tu tiež.
1106 „sa zvíja rodením lejaka“, pozri Is. 51:2, pozn. 768; al. možno tiež „rozkrúca (al. „rozviruje“, „roztancúva“, „vykrúca“, „vytancúva“, tj. „krútením al. vírením al. tancom [porov. Sud. 21:23; Žalm 87:7, pozn. 2036] prináša“) lejak“.
1107 Trpné príčastie dotyčného slovesa[982] so zmyslom ako v texte.
1108 Al. „tváre“.
1109 Tu v zmysle „tajné al. skryté al. poza chrbát rozširované klebety al. ohovárania“
1110 Možno chápať v zmysle. „neblaho vyzerajúca tvár vyvoláva všetečné domnienky a potom tajné ohovárania“; no dá sa aj čítať „jazyk *v* skryte neblaho vyzerajúcu tvár“ a potom rozumieť v zmysle „tajné ohovárania spôsobujú, keď sa o nich ohováraný dozvie, zármutok al. zlosť a teda smutnú al. zamračenú tvár“. Preklady LXX a Vulgaty vyjadrujú prvší zmysel.
1111 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
1112 Vl. „zašliapané“, tj. „zakalené bahnom zvíreným nohami“, tvar dotyčného slovesa[309] so zmyslom ako v texte.
1113 Vl. „rozmnoženiach“.
1114 D. „ich“, tj. azda „tých, ktorí ju chcú skúmať al. skúmajú“. Porov. kap. 27:9[1158].
1115 Druhá polovica tohto verša je značne ťažko zrozumiteľná a prekladá sa veľmi rôzne, o. i. aj preto, že výraz „kavód“, tu a často inde prekladaný „sláva“, a pod. a značiaci vl. „ťarchu“, „váhu“, sa dá chápať aj v zmysle „ťažkosti“, „namáhavosti“, „obťažnej al. namáhavej veci“. Znenie, ktoré uvádzam v texte, považujem za najjednoduchšie, k hebrejskému zneniu najužšie priliehajúce a aj súvislosti (významovej súbežnosti s prvou polovicou verša) najlepšie vyhovujúce. Mnohí považujú znenie tejto polovice verša za porušené a navrhujú rôzne úpravy, z ktorých sa ešte najskôr pozdáva návrh nahradiť výraz „kevódám“, „ich sláva“, tvarom „kevédím“ množného čísla, ktorý potom chápu v zmysle „obťažné veci“ a prekladajú „skúmanie obťažných vecí *je* obtiažou“ al. vari „slávou“. Preklad LXX znie „načim však ctiť slávne veci“ („timán de chré logús endoxús“) a preklad Vulgaty „tak bude, kto je skúmateľom veličenstva, utlačený (al. „zavalený“, „udusený slávou“ [„sic qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria“]).
1116 Tj. „s preborenými al. pretrhnutými hradbami“. Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
1117 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243; Lev. 14:4nn., pozn. 449.
1118 Al. „trepotaní“, „poletovaní“, no nesúvisí s „lietaní“ nižšie. Pozri Gen. 4:12, 14, pozn. 145; 16, pozn. 154, kde sú príbuzné výrazy.
1119 Al. „ohľadne (al. „čo sa týka“) potulovania“, ďalej obdobne.
1120 Pozri Žalm 84:3, pozn. 2005.
1121 Tj. „k svojmu cieľu al. určeniu“, „neuskutočňuje sa“.
1122 Al. „nezdal“, „neprejavoval“, ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 10:27, pozn. 244.
1123 D. „slová“.
1124 Pozri Exod. 10:35, pozn. 311.
1125 Al. snad „zverujúci záležitosti (Exod. 18:16, pozn. 179) v ruku“.
1126 D. „od chrómého“, tj. „patriace chrómému“, al. možno „od *toho* (tj. „preto“), že *voľakto je* chromý“, porov. Žalm 6:7, pozn. 136.
1127 Takže sa nedá z praku vystreliť.
1128 Al., podľa iných, „zahrnutie *drahého* kameňa[22] v hromadu štrku“.
1129 Vl. „najíma“ (Gen. 30:16, pozn. 774), „má za svojich námezdných“ (al. „robí svojimi námezdnými“), tu azda v zmysle ako v texte („mzdu dáva“, „mzdou vypláca“).
1130 Tu vari aj „mimoidúci“, ako v kap. 9:15 a i.
1131 Tento verš sa považuje za veľmi ťažko zrozumiteľný a obmeny prekladu sú toľké a také rozmanité, že mi tu neostáva iné ako upustiť od akéhokoľvek pokusu o ich výčet, pričom sa nazdávam, že znenie, ktoré som v zhode s nemnohými (v podstate aj s bežnou verziou českého prekladu kralického) ku prekladu zvolil, dáva veľmi dobrý zmysel, tvoriac pritom sťaby záver predošlej časti úseku podávajúceho rozmanité myšlienky o „nerozumných“.
1132 Tj. „jeho vlastných“.
1133 Pozri Jóba 4:10, pozn. 175.
1134 Pozri Exod. 7:18, pozn. 225.
1135 Vl. „odpovedajúcich rozumným úsudkom“[581 841].
1136 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso ako „chytil“ tam.
1137 Tj. „na prípravu žeravého uhlia“.
1138 Tj. ako povlak (glazúra).
1139 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203, tu v zmysle „po hlinenej nádobe al. črepu“.
1140 Vl. „žeravé“, „planúce“.
1141 Tvar trpného rodu, zmysel ako v texte.
1142 Zosilnený tvar dotyčného slovesa[691], vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel ako v texte.
1143 Pozri Žalm 7:15, pozn. 212.
1144 Pozri Žalm 9:9, pozn. 268, tu v zmysle „ty, ktorých poškodil al. ktorým ublížil“.
1145 Al. „pohoršenie“, vl. „náraz“, „úraz“.
1146 D. „deň“, tu zmysel ako v texte.
1147 Vl. „splodiť“, „porodiť“.
1148 Tu v takomto vyblednutom zmysle.
1149 Al. „mrzutosť (al. „trampota“) *s* pochabým“[9].
1150 Pozri Jóba 38:25, pozn. 1706.
1151 Al. „závisti“.
1152 Vl. „odhalené“[561], ďalej obdobne.
1153 Al. „utajovaná“, no iné sloveso ako v kap. 12:23 a ďalej[563].
1154 Vl. „nahromadených“.
1155 D. „rozšliapava“, „rozdupáva“, tu v prenesenom zmysle ako v texte.

www.biblosfrik.eu

1156 Al. „zahnaný“, tvar slovesa príbuzného onému v kap. 26:2[1118].
1157 Pozri Exod. 25:6 a ďalej, pozn. 1072.
1158 D. „jeho“, tj. „voľačieho“. Porov. kap. 25:27[1114].
1159 Tj. „priateľom poskytnutú“.
1160 Pozri Žalm 31:11, pozn. 891.
1161 Tu proti kap. 20:16[914] je toto znenie v písanom texte.
1162 Al. „*v* jeho pravici sa prezrádza“, D. „volá“, „vyhlasuje“, zmysel ako v texte („prezrádza ju [al. „sa“] vôňou, ktorú nemožno zatajiť, ako nemožno zadržať vietor“). Podľa iných „stretáva“, tj. azda „zachycuje“, „usiluje sa zadržať“, totiž „jej vôňu“.
1163 D. „olej“, mieni sa „vonná masť“, ktorá je v pravici votretá, al. ktorú by azda chcel v pravici skryť. Obdobne aj vo v. 9.
1164 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
1165 Tj. „vodná hladina ukazuje“.
1166 Tu čosi iný tvar rovnakého zmyslu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1167 Tj. „je rozpoznávaný, keď bol podrobený skúške“.
1168 Tu predložková väzba rovnaká ako v Gen. 47:12.
1169 Vl. „chvály“, tj. „dobrej povesti“, „chýru“. Výraz sa vyskytuje v SZ len tu.
1170 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
1171 Al. možno „z neho“[239].
1172 D. „Zisťovaním“[1173].
1173 Al. „sledovať“ vl. „spoznávať“, „prezvedať sa“.
1174 Tu aj „blahobyt“, „dobrý stav“, „zdravie“, „pohoda“.
1175 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023, tu v zmysle „úctyhodnosti“, „všeobecnej váženosti“.
1176 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
1177 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
1178 Tj. „ich vlna al. rúno“.
1179 Pozri Gen. 31:10, pozn. 810.
1180 Vl. „jedenie“, „jedlo“.
1181 Vl. „život“[137].
1182 Množné číslo[137] možno aj v zmysle „na obživu každej z nich“. Ďalej obdobne.
1183 Al. možno „spravodliví – *každý* je bezpečný ako hrivnatec“.
1184 Tj. „rýchlo sa striedajú“.
1185 Al. „dlho trvá“, „je trvalý“ (al. „trvanlivý“).
1186 D. „sa predlžuje[1185] tak“ („všetko natrvalo ostáva tak *ako je*“).
1187 Tu iný tvar takéhoto zmyslu; ako „mýliaci“ v Deut. 27:18.
1188 Tj. „sebe určenú“, al. „ktorú sám vykopal“.
1189 Al. „priepasť“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1190 Tj. „nadobúdaní vysokého postavenia al. moci“.
1191 Tj. „lebo sa skrývajú“.
1192 „Nachádza zľutovanie“ je tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[609] odvodený.
1193 Porov. Filip. 2:12.
1194 Pozri Exod. 7:3, pozn. 210.
1195 Al. „Vrčiaci“.
1196 Pozri Žalm 107:9; podľa iných „potulujúci sa“ al. „pribiehajúci“, tj. „útočiaci“, s odvodením od iného podobne znejúceho slovesa takéhoto zmyslu (Is. 33:4. pozn. 1679; Jóél 2:9, pozn. 122 ; Nach. 2:4, pozn. 112).
1197 Tj. „vyznačujúci sa mnohým al. hojným“. Ďalej obdobne.
1198 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[706] a vyskytujúci sa v SZ len tu a u Is. 33:15.
1199 D. „krvou duše“, porov. Lev. 21:11, pozn. 688.
1200 Tj. „vinou za preliatie krvi voľakoho“.
1201 D. „za neho“, predložková väzba ako v Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso je tu, pravda, iné[184].
1202 Tj. „obojaký“, tak aj vo v. 6. Porov. Jak. 1:8.
1203 D. „v jedno“, zmysel azda ako v texte, al., podľa iných, „na jednej *z nich*“.
1204 Nesúvisí s „bohatý“ vyššie[1197].
1205 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
1206 D. „Muž zlého oka“.
1207 Výraz odvodený od dotyčného mena prídavného[352], vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Jóba 30:3.
1208 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246.
1209 D. tiež „mužovi skazy“ (al. „zhuby“).
1210 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
1211 D. „Muž napomínaní“ (al. „výčitok“)[72], (v. 1), „muž darov“[1214] (v. 4).
1212 Vl. „hubí“, ako v kap. 1:32 a ďalej.
1213 Vl. „udržiava“ (1 Kráľ. 15:4, pozn. 789), „nechá stáť“ (Exod. 9:16, pozn. 285).
1214 Al. „dávky“, „poplatky“, al. možno najskôr „úplatky“; pozri Exod. 25:2 a ďalej, pozn. 1049, tu výnimočne v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
1215 Al. možno „uznáva“.
1216 Al. „spravodlivú vec“.
1217 Tj. „Posmievači“.
1218 Al. „rozdmýchavajú“, vl. „zavievajú“, tj. „zaplavujú svojím dychom posmechu a tým vyvolávajú vzruch al. nepokoj al. pozdvihnutie“
1219 Tj. „hnevom al. rozčúlením“.
1220 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
1221 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
1222 D. „vynáša“ (al. „vyvádza“)[516], tu zmysel ako v texte („vyjavuje“). Ďalej obdobne.
1223 Al. „zlosť“, podľa druhej časti verša[1224] tu ide o takýto zmysel; inak vari všeobecnejšie „všetky svoje city“[357].
1224 Ako „upokojuješ“ v Žalme 89:9.
1225 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
1226 D. „muž útlakov“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1227 Al. „zaisťujúci právo núdznym“.
1228 Al. (presnejšie, ale asi menej zreteľne) „sa rozmnožuje prestupovanie“.
1229 Pozri Žalm 27:4, pozn. 806.
1230 Al. „prinášať kľud“ (al. „pohodlie“, „odpočinok“).
1231 Ako „lahôdky“ v Gen. 49:20, tu zmysel ako v texte.
1232 Trpný tvar vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel ako v texte.
1233 Al. „O nerozumnom *je viac* nádeje ako *o* ňom“.
1234 Hebr. „mánón“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; niektorí ho v zmysle ako v texte

www.milosrdnyotec.eu

odvodzujú od slovesa „nún“, „pučať“ (al. „rozplodzovať sa“, Žalm 72:17), iní prekladajú „nevďačný“ al. „vzdorovitý“ (tak Vulgata) s odvodením od „mánan“, „nevďak“; podľa LXX „bude sa pre neho rmútiť“ (al. „bolesť pociťovať“).

1235 Porov. Lev. 5:1.

1236 Pozri Num. 11:17, pozn. 147.

1237 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444, tu v zmysle „prípovede múdrosti“.

1238 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.

1239 D. „poznám“, tj. azda „mám dokonalé“ (al. „plné“).

1240 Al. „hrste“ (Exod. 9:8, pozn. 276).

1241 Tu v tomto zmysle („kde prestáva al. končí“; ako „končín“ v Deut. 33:17 a j.). **???????**

1242 Al. „vyskúšaný“, „preskúšaný“, vl. „pretavený“, pozri Žalm 12:6 a ďalej, pozn. 379.

1243 Tj. „*Вон*“.

1244 Porov. Lev. 2:2, pozn. 52.

1245 Tu je preklad zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine, rovnakú ako v Gen. 37:10, pozn. 975, kde, pravda, je iné sloveso.

1246 Pozri Jóba 41:9, pozn. 1840.

1247 Pozri Gen. 22:12, pozn. 575.

1248 Pozri Exod. 20:7, pozn. 663.

1249 Sloveso ako „nerval“ v Žalme 7:2, „rvať“ v Gen. 49:27.

1250 Pozri Deut. 20:19, pozn. 778; Jóš. 8:8, pozn. 307, tu v zmysle „neúctu prejavovať“, „neúctivo sa dotýkať“. Vo v. 28 zmysel ako tam v texte.

1251 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.

1252 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392, tu v zmysle „vyhubenie požieraním“.

1253 Pozri Gen. 29:22, pozn. 333.

1254 D. „uzavretosť maternice“. Porov. Gen. 20:18.

1255 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.

1256 Pozri Gen. 24:43, pozn. 628.

1257 Al. jednoducho „cesta cudzoložnice“[343].

1258 Vl. „zaje“, „naje sa“, tu v prenesenom zmysle o pôžitku z cudzoložného skutku.

1259 Al. „protivnou“ D. „nenávidenou“ (al. „opomínanou“, Gen. 29:31, pozn. 754), tu v zmysle „nenávisti al. opomínania hodnou“.

1260 Pozri Gen. 20:3, pozn. 525.

1261 Pozri Gen. 15:4, pozn. 416; Deut. 2:12, pozn. 137. Kap. 20:13 a ďalej to isté sloveso v tvaroch trpného rodu.

1262 Pozri Lev. 11:5, pozn. 312.

1263 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.

1264 Al. snad „roj kobyliek nemá kráľa, *ale* on všetok vychádza“.

1265 D. „rozdelené“, „rozčlenené“, al. možno „zoradené“, „zošikované“.

1266 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.

1267 D. „krásnym (al. „dobrým“) robí krok“, „krásnou (al. „dobrou“) robí chôdzu“.

1268 Pozri Jóba 4:11, pozn. 178.

1269 Pozri Gen. 8:3, pozn. 252.

1270 Názov akéhosi neznámeho zvieraťa, podľa niektorých „vojenský al. bojový kôň“.

1271 Pozri Gen. 30:35, pozn. 794.

1272 Výraz nie celkom jasný; znenie, ktoré podávam v texte, je odvodené z arabčiny; podľa iných „kráľ, *keď* proti nemu (vl. „s ním“, tj. „bojovať“) *nikto* nepovstáva“.

1273 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[801], al. možno naopak.

1274 Al. „ak si si uzmyslel zlo“, pozri Žalm 31:13, pozn. 464. V kap. 31:16 zmysel ako v texte.

1275 Ako „smotanu“ v Gen. 18:8, pozn. 470.

1276 Al. „pudenie“, „nútenie“, al. možno „zavdávanie príčiny“ (al. „podnetu“); ako „tlak“ vyššie.

1277 Pozri Žalm 2:12, pozn. 62.

1278 Vl. „stiera“, sloveso ako „utrie“ v kap. 30:20; D. „svoje cesty stieraniu kráľov“, tj. „dať na seba pôsobiť vplyvom nehodným ich kráľovskej dôstojnosti a znižujúcim morálnu pôsobivosť ich osobností a vedúcim napokon k úpadku ich moci“.

1279 Podľa čítaného textu „kniežatá: Kde *je* opojný *nápoj?*“, tj. „pýtať sa po opojnom nápoji al. vyhľadávať ho“.

1280 Al. „porušoval“, „komolil“, vl. „menil“, iný tvar dotyčného slovesa[1058] s takýmto zmyslom.

1281 D. „všetkých detí[221] biedy“ (Gen. 29:32, pozn. 756).

1282 Al. „zanikajúcich“, tj. „hynúcich“, no nie ako „hynúcemu“ vo v. 6; D. „všetkých detí[221] miznutia“ (atď.); podľa iných „všetkých zanechaných al. opustených detí“, tj. „sirôt“.

1283 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[899] odvodený.

1284 Ohľadne tohto záverečného oddielu knihy Prísloví pozri pozn. 747 v nadpise Žalmu 25; tu je abecedný sled úplný, každý verš začína inou literou.

1285 Ako „lup“ v Num. 31:11 a i., tu zmysel ako v texte.

1286 Pozri 1 Kráľ. 5:8, pozn. 295; Žalm 1:2, pozn. 8.

1287 Pozri Gen. 23:16, pozn. 598.

1288 Pozri Jóba 24:5, pozn. 1135.

1289 D. „z ovocia“ (al. „plodov“).

1290 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.

1291 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[581] odvodený. Pozri Žalm 34:8, pozn. 962.

1292 Ako „získanie“ v kap. 3:14, tu v takomto zmysle („zisk z jej činnosti“).

1293 „zisk z jej činnosti *je* hodnotný“ (al. „bohatý“).

1294 Al. „prikladá ku“, „svojimi rukami siaha po“.

1295 Al. možno „svojimi rukami dáva“ (al. „udieľa“).

1296 Vl. „Pre sneh“[682].

1297 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.

1298 Podľa Vulgaty „dvojité“, tj. „rúcha“; tak aj niektoré novšie preklady.

1299 Pozri Gen. 41:42, pozn. 1116.

1300 Pozri Sud. 14:12, pozn. 714, tu jednotné číslo.

1301 Pozri 1 Sam. 18:4, pozn. 728.

1302 Pozri Jóba 41:6, pozn. 1834, tu jednotné číslo.

1303 Al. „ruch“, „beh“, vl. „chod“, „chodenie“, množné číslo, možno „pochôdzky“, „všetko, čo sa v domácnosti deje a robí“.

1304 Pozri Num. 16:32, pozn. 662.

www.milosrdnyotec.eu

1305 Al. „záhaľky“.
1306 Vl. „*v* zdatnosti“, „vykonávajú (al. „uskutočňujú“) zdatnosť“.
1307 Vl. „vystúpila“[1083].
1308 V tejto súvislosti hádam vhodný preklad tohto zvratného tvaru dotyčného slovesa[601].

www.milos-pavlik.eu

KAZATEĽ[1]

Slová zvolávateľa[1], syna Dávida, kráľa v Jerúsaléme:

(2)Márnosť[2] márností[2], povedal zvolávateľ[1], márnosť[2] márností[2], to všetko *je* márnosť[2].

(3)Čo *za* úžitok[3] *je* pre človeka[4] vo všetkej jeho lopote[5 6 99], ktorou sa pod slnkom lopotí[5]?

(4)Pokolenie odchádza a pokolenie prichádza, a zem navždy[7] trvá[8]; (5)a slnko vchádza[9] a slnko zachádza[9] a rúti sa[10] k svojmu miestu[11]; odtadiaľ[20] ono vzchádza[12]. (6)Vietor[13] ide k juhu[14] a obracia sa[15] k severu, stále[16] sa obracia[15] a k svojim obratom[15] sa vietor[13] vracia[9]. (7)Všetky toky[17] odchádzajú k moru, a*le* more – ono nie je plné[18]; ku ktorému miestu[11 19] toky[17] odchádzajú, odtadiaľ[20] sa ony vracajú odchádzať. (8)Všetky veci *sú* únavné, *to* nikto[21] nemôže vypovedať; oko sa nemôže[22] nasýtiť hľadením a ucho sa nemôže[22] naplniť počúvaním[23]. (9)Čo je[9 98], *je* to[24], čo bude, a čo je[9] urobené, *je* to[24], čo sa bude robiť, takže[25] pod slnkom nie je nič[26] nové. (10)Jesto vec, *o* ktorej *sa*[27] môže[22] povedať: pozri toto, to[24] *je* nové? Bolo[9 98] *to* už po veky, ktoré boli[9 98] od *dôb* pred nami[28]; (11)niet spomienky na *veci* skoršie[29] a ani na potomné, ktoré budú – nebude na ne spomienky u *tých,* ktorí budú napotom.

(12)Ja, zvolávateľ[1], som bol[9 98] v Jerúsaléme kráľom nad Isráélom (13)a priložil[30] som svoje srdce ku spytovaniu[31] a k pátraniu v múdrosti[6] ohľadne všetkého toho[24], čo je[9] uskutočnené[32] pod nebesami – biedna[33] hrdlačina[34], ktorú Boh dal deťom[35] človeka[36] na hrdlačenie sa[34 37] v nej[7]. (14)Pozoroval[9 38] som všetky skutky, ktoré sa pod slnkom uskutočňujú[9 32 39], a hľa – to všetko *je* márnosť[2] a naháňanie[40] vetra[13]; (15)skrivené sa nemôže stať rovným a nedostatok sa nemôže vyčíslit[41].

(16)Dal som sa ja so svojím srdcom hovoriť výrokom: Ja som sa, hľa, stal veľkým a pribral[42] som *si* múdrosti nad všetkých, čo *ich* bolo[9 98] nad Jerúsalémom predo mnou[28] a moje srdce dosiahlo[43] veľa múdrosti a poznania. (17)Priložil[30] som teda[44] svoje srdce k poznávaniu múdrosti a poznávaniu nezmyslu[45] a pojašenosti[45]; spoznal som, že aj toto, *aj* to[24] *je* naháňanie[40] vetra[13], (18)lebo v množstve múdrosti *je* množstvo trápenia[46] a priberajúci[42] poznania priberá[42] bolesti.

2 Ja som *si* povedal[47] v svojom srdci: Nuž[48], poď, chcem[22] ťa vyskúšať vo veselosti[6 49], nech[25] nazeráš v[50] blaho[51]! A hľa – aj to[24] *je* márnosť[2]! (2)Smiechu som povedal: *Si* pobláznený[52]! A veselosti[49]: Čo to[53 54] robíš? (3)Dal som sa v svojom srdci[6] pátrať ohľadne oblažovania svojho tela[55 56] pri víne[6], kým[25] by som svoje srdce spravoval[57] múdrosťou, a*j* ohľadne pridržania sa[58] pri pojašenosti[45 59], až kým by som videl, kde *je* to[53], *čo je* dobré pre deti[4 35] ľudí[36], čo majú[22] pod nebesami robiť *v* počte dní svojho života[60 61].

(4)Dal som sa podnikať veľké[62] diela[39]: zbudoval som si domy, vysadil som si vinice, (5)zriadil[32] som si záhrady a parky[63] a v nich som vysadil stromovie[64] všemožného[26] ovocia, (6)zriadil[32] som si nádrže[65] vôd na zavlažovanie[66] z nich lesa dávajúceho stromom vzrastať; (7)nakúpil[67] som nevoľníkov a slúžok a *do*stalo sa[98] mi deti[35] domu[68] aj stád[69 70] hovädzieho dobytka, a drobného dobytka sa mi *do*stalo[98] množstva[71] *väčšieho* od všetkých, ktorí predo mnou[28] boli[9 98] v Jerúsaléme. (8)Tiež som si nahromadil striebra a zlata a obzvláštny poklad[72] kráľov a správnych oblastí, vykonal som si spevákov a speváčky, áno[25], pôžitky[73] detí[35] ľudí[36], ženu[74], *b*a ženy[74]. (9)I stal som sa veľkým a ešte väčším[42], *väčším* od všetkých, čo *ich* predo mnou[28] bolo[9 98] v Jerúsaléme, ba aj moja múdrosť mi ostala[8], (10)a nič[26], čo *si* moje oči vyžiadali, som od nich neodňal, nezadržal[75] som svoje srdce pred žiadnou[26] radosťou[76], lebo sa moje srdce radovalo[9] zo všetkej mojej lopoty[5] a toto sa zo všetkej mojej lopoty[5] stalo mojím podielom. (11)A*le* keď som sa ja obzrel[77] na všetky

www.mbsdarmu.eu

svoje skutky, ktoré uskutočnili[32 39] moje
ruky, a na všetku svoju lopotu[5], ktorou
som sa pri *ich* uskutočňovaní[32] nalopo-
til[5], hľa[78] – to všetko *bola* márnosť[2] a
naháňanie[40] vetra[13], a nebolo pod slnkom
úžitku[3].
(12)I obzrel[77] som sa ja na pozorova-
nie[38] múdrosti a nezmyslu[45] a pojaše-
nosti[45] – lebo čo *spraví* človek, ktorý pri-
chádza po kráľovi? Čokoľvek už skôr ro-
bili[9]. – (13)A zistil[38] som ja, že múdrost
má[79] prednosť[3] pred pojašenosťou[45 76], ako
prednosť[3] svetla pred tmou[76]; (14)múdry
– v jeho hlave *sú* jeho oči, a*le* nerozumný[80]
chodí v tme. A spoznal som aj ja, že prí-
hoda[81] jedného postihuje ich všetkých[82],
(15)a ja som *si* povedal[47] v svojom srdci:
Ako príhoda[81] nerozumného[80], aj ja[83] –
môže[22] ma postihnúť, i načo som potom
ja nadmieru zmúdrel? A prehovoril[47] som
v svojom srdci, že aj toto *je* márnosť[2],
(16)lebo nikdy[7] niet[84] spomienky na múd-
reho, rovnako ako na nerozumného[80 85];
v priebehu[86] dní, ktoré[166] budú prichá-
dzať, sa *na* všetkých zabudne; a ako umie-
ra[84] múdry? Rovnako ako nerozumný[80 85].
(17)I znenávidel som život[60], lebo *sa* mi
biednym[33] *prejavil*[87] skutok, ktorý sa pod
slnkom uskutočňuje[10 32 39]; áno, to všetko *je*
márnosť[2] a naháňanie[40] vetra[13], (18)takže[25]
som ja znenávidel všetku svoju lopotu[5],
ktorou som sa ja pod slnkom lopotil[5 88],
ktorú budem zanechávať[89] človekovi,
ktorý bude po mne, (19)a kto vie, či bude
múdry alebo pojašený[90]? A*le* bude pano-
vať[91] nad všetkou mojou lopotou[5 92], kto-
rou som sa nalopotil[5] a ktorou som sa
stal[93] múdrym pod slnkom. Aj toto *je* már-
nosť[2].
(20)I obrátil som sa ja k vydaniu
svojho srdca napospas zúfalstvu nad
všetkou lopotou[5], ktorou som sa pod sln-
kom nalopotil[5]. (21)Veď jestvuje človek,
ktorého lopota[5] *sa deje* s múdrosťou[94]
a s vedomosťou[94] a so zručnosťou[94 95],
a človekovi, ktorý sa pri nej nenalopotil[5],
ju[92] musí[22] prenechať[30] *za* jeho podiel[96]. Aj
toto všetko je márnosť[2] a veľké[97] zlo.
(22)Áno, čoho sa človekovi *do*stáva[98]
vo všetkej jeho lopote[5 6 99] a v pach-
tení[6 40 99] jeho srdca, ktorým sa on pod
slnkom lopotí[5 88]? (23)Veď všetky jeho
dni pôsobia bolesť[100] a jeho hrdlačina[34]
nevôľu[46]; jeho srdce ani v noci nelíha. Aj
toto – *je* to[24] márnosť[2].
(24)Medzi ľuďmi[36 101] niet lepšieho *ako
to,* že *sa*[27] je a pije a svojej duši[102] dáva za-
kúšať[43] blaho[51] pri svojej lopote[5 99]. Aj toto
– ja som zistil[38], že *je* to[24] z Božej ruky;
(25)veď kto iný[103] môže[22] jesť a kto si uží-
vať[104] ako ja[76 105]? (26)Lebo *on* človekovi,
ktorý *je* dobrý v jeho očiach, dáva[9] múd-
rosť a poznanie a radosť, a hrešiacemu
dáva[9] hrdlačinu[34] na zbieranie[106] a na hro-
madenie, aby mohol[22] dávať[107] dobrému
pred Božou tvárou. Aj toto *je* márnosť[2]
a naháňanie[40] vetra[13].

3 Na všetko *je* stanovená doba a *je*
čas na každú záležitosť[108] pod nebe-
sami:
(2)čas na rodenie a čas na umieranie,
čas na vysadzovanie a čas na
vytrhávanie vysádzaného,
(3)čas na zabíjanie a čas na hojenie,
čas na búranie[109] a čas na budovanie,
(4)čas na plač a čas na smiech,
čas nárekuˡ[110] a čas poskakovania[111],
(5)čas na zahadzovanie kamenia a čas
na hromadenie kamenia,
čas na objímanie[112] a čas na
vzďaľovanie sa od objímania[112],
(6)čas na hľadanie a čas na
zmierovanie sa so stratou,
čas na zachovávanie[113] a čas na
zahadzovanie,
(7)čas na roztrhávanie a čas na
zošívanie[114],
čas na mlčanie a čas na hovorenie,
(8)čas na milovanie a čas na
nenávidenie,
čas na boj[115] a čas na pokoj.
(9)Čo *za* úžitok[3] *má* ten, *kto*[166] pracuje[32],
v tom, v čom[6 99] sa lopotí[5 88]? (10)Uvidel
som všetku hrdlačinu[34], ktorú Boh dal
deťom[35] človeka[36] na hrdlačenie[34 37] v nej[6].
(11)*On* všetko robí[9] primerane[116] v svoj čas,
aj večnosť[117] dal v ich srdce, ibaže[118] človek
nemôže[22] postihnúť[119 120] skutky, ktoré[69]
uskutočňuje[9 32 39] Boh, od začiatku[121] až
do konca[450]. (12)Spoznal som[9], že pre[122]
nich niet blaha[51], iba ak radovať sa a ro-
biť dobre v svojom živote[60 61], (13)hoci[25]
aj keď ktorýkoľvek[26] človek môže[22] jesť
a piť a zakúšať[43] blaho[51] pri všetkej svojej

www.mostkaiz.sk

lopote[5] [99], *je* to[24] Boží dar[123]. (14)Spoznal
som[9], že všetko, čo robí Boh, to[24] je[83] na-
vždy[7], nemožno[124] k tomu[125] pridať[42] a ne-
možno[124] od toho odňať; to[25] Boh robí[9],
aby mali úctu[126] pred blízkosťou jeho
tváre[76] [127]. (15)To[128], čo je[9], to[24] už *bolo*, a čo
sa má stať[98] [129], už je[9], a Boh vyhľadáva[84] [130],
čo minulo[131].

(16)A ešte som pod slnkom zistil[38]:
miesto[11] práva[132] – ta[133] zlovôľa, a miesto[11]
spravodlivosti – ta[133] zlovôľa. (17)Ja som
si v svojom srdci povedal[47]: Boh bude súdiť[134]
spravodlivého *aj* zlovoľného, lebo
tam *je* čas na každú záležitosť[108] a na
každý skutok[39] [135].

(18)Ja som *si* v svojom srdci povedal[47]:
Ohľadne povahy[136] detí[35] človeka[36] – *to je* na
ich vyskúšanie Bohom a aby zistili[38] [107], že
oni *sú ako* zver[137], oni *sami v* sebe. (19)Veď
osud[81] [138] detí[35] človeka[36] a osud[81] [138] zvere[137]
– áno[25], majú[139] jeden osud[81] [138] – ako smrť
tohto, tak smrť oného[140], a všetci majú[139]
jeden dych[13] a niet prednosti[141] človeka
pred zverou[76] [137], lebo to všetko *je* már-
nosť[2]; (20)to všetko odchádza na jedno
miesto[11], to všetko vzniklo[98] z prachu[142]
a to všetko sa k prachu[142] vracia[9]. (21)Kto
pozná ducha[13] detí[35] človeka[36]? Či sa on po-
zdvíha na vystúpenie[143] [144]? A duch[13] zve-
re[137], či on zostupuje[145] k spodku zeme[146]?
(22)I zistil[38] som, že niet lepšieho od *toho,*
žeby sa človek radoval v svojich skut-
koch[6] [39], lebo to[24] *je* jeho podiel; áno, kto
ho môže[22] priviesť nazrieť v[50] to[128], čo bude
po ňom?

4 A ja som sa vrátil a[147] uvidel som vše-
tok útlak[148] [149], ktorý sa pod slnkom
uskutočňuje[32]; a hľa, slzy[69] utláčaných,
ktorí[25] nemali[79] tešiteľa[150], a zo strany[151]
ich utláčateľov *bola* moc, a nemali[79] teši-
teľa[150]. (2)A ja som sa dal mŕtvych, ktorí
už umreli, vyhlasovať za šťastnejších[152]
od živých, ktorí ešte *sú* živí, (3)a za bla-
ženejšieho[51] od nich oboch *toho*, kto ešte
nevznikol[98], kto nezakúsil[43] skutky zla,
ktoré sa pod slnkom uskutočňujú[9] [32] [39] [69].
(4)A ja som uvidel všetku lopotu[5] a vše-
tok úspech[95] tých skutkov[39] [69], že *je* to[24]
súperenie[153] jedného voči druhému[154] [155]; aj
toto *je* márnosť[2] a naháňanie[40] vetra[13].

(5)Nerozumný[80] zakladá[112] svoje ruky
a stravuje[156] svoje mäso.

(6)Vyplnenie[157] dlane[158] pokľudom[159] *je*
lepšie od vyplnenia[157] oboch hrstí[160] lopo-
tou[5] a naháňaním[40] vetra[13].

(7)A ja som sa vrátil a[147] uvidel som
pod slnkom márnosť[2]: (8)Jestvuje, *kto*
je sám[161] a druhého niet, ani nemá[79] syna
a*ni* brata; a*le* niet konca všetkej jeho lo-
pote[5], ani sa jeho oči nemôžu[22] nasýtiť
bohatstvom: A pre koho[4] sa ja lopotím[5] [88]
a ochudobňujem svoju dušu[102] o dobro[162]?
Aj toto – *je* to[24] márnosť[2] a zlá hrdlačina[34].
(9)Blaženejší[51] od jedného *sú* dvaja, lebo
oni[163] majú[79] dobrú odmenu[164] za svoju lo-
potu[5]; (10)veď ak padajú[84], môže[22] jeden
svojho spoločníka[165] pozdvíhnuť, a*le* beda
*to*mu, ktorý *je*[166] sám[161], keď padá[84] a niet
druhého na pozdvíhnutie ho! (11)Tiež
je[9], ak líhajú dvaja, im potom[44] teplo, a*le*
ako môže[22] byť teplo jednému? (12)A ak
kto napáda[84] [167] jedného, môžu[22] sa dvaja
proti nemu[168] postaviť; a trojitý povrázok
sa chvatom nepretrháva.

(13)Biedny[169] a múdry mladík[170] *je* lepší
od starého a nerozumného[80] kráľa, ktorý
sa už[171] nevie dať poučiť[172], (14)lebo
z domu väzňov[173] vyšiel kraľovať, aj keď sa
v jeho kráľovstve narodil chudobný[174].
(15)Uvidel som všetkých živých, ktorí[166]
chodili pod slnkom, pri tom druhom
mladíkovi[170], ktorý mal[22] stáť miesto neho;
(16)nebolo konca všetkému ľudu, vše-
tkým, pred ktorých[28] [175] sa *do*stal[98]. Ale po-
tomní sa v ňom nebudú radovať[84] – zaiste
aj toto *je* márnosť[2] a naháňanie[40] vetra[13].

5 Stráž[113] svoje nohy, kedykoľvek ideš
do Božieho domu, a *buď* bližší[176] [177]
k počutiu ako *k* dávaniu[178] obeti nerozum-
nými[80]; lebo oni nevedia, že páchajú[32]
zlo[18] [179]; (2)[180]nech nedávaš[181] svojim ústam
unáhľovať sa a svojmu srdcu chvátať k vy-
nášaniu[182] slova pred Božou tvárou, lebo
Boh *je* v nebesiach a ty na zemi, preto
nech tvojich slov je[181] málo. (3)Lebo sen
prichádza[183] množstvom hrdlačiny[34] a ne-
rozumný[80] sa ozýva[184] množstvom slov.
(4)Kedykoľvek Bohu sľubuješ sľub, nech
nemeškáš[181] [185] splniť[186] ho, lebo v nerozum-
ných[80] niet záľuby[108]; čokoľvek sľubuješ,
splň[186]. (5)Lepšie *je*, keď nesľubuješ, ako
keď sľubuješ[178] a neplníš[186]; (6)nech ne-
*vy*dávaš[181] svoje ústa na zvádzanie tvojho
mäsa ku hrešeniu a nevravíš[181] pred tvárou

www.mosaicpress.sk

posla[187 188], že to[24] *bol* omyl[189]. Načo by sa mal[22] Boh hnevať[190] na tvoj hlas a skaziť[191] dielo[39] tvojich rúk? (7)Lebo s množstvom[94] snov *sú aj* márnosti[2] i mnoho[71] slov; no maj Boha v úcte[126].

(8)Ak v správnej oblasti vidíš útlak chudobného[174] a odpieranie[192] práva[132] a spravodlivosti, nech nad touto vecou[108] nie si[181] udivený, lebo z *výšky* nad vysokým[193] dáva pozor[113 194] vysoký[195 196], a vysokí[195] *sú* nad nimi. (9)A*le* zem[197], tá[24 198] *je* úžitkom[3 199] vo všetkom; *aj* kráľ je[9] obsluhovaný[200] poľom[201 202].

(10)Milujúci peniaze[203] sa nemôže[22] peňazmi[203] nasýtiť, ani kto má záľubu v[204] hojnosti[205 206], *jej* výnosom[207]. Aj toto *je* márnosť[2]. (11)Pri množení[6] imania[51 208] sa množia stravujúci[156] ho; čo *za* výhodu[95] teda[44] majú[139] jeho majitelia[209]? Iba ak svojimi očami sa dívať[210]. (12)Spánok pracujúceho[200 211 212] *je* sladký, či málo a či veľa jedáva, a*le* sýtosť[213] bohatého[146], tá[24] mu neponechá[18] kľudu[214] na spanie.

(13)Jestvuje bolestné[215] zlo, *ktoré* som zistil[38] pod slnkom: bohatstvo strážené[113] svojmu majiteľovi[148 209 216] na jeho nešťastie[217], (14)a*k* ono bohatstvo zanikne zlou nehodou[34] a ak zplodil syna, nebude[78] v jeho ruke pranič[218].

(15)Ako *kto* vyšiel[182] z vnútra[219] svojej matere, bude zasa odchádzať[147], nahý, ako prišiel, a za svoju lopotu[5] pranič[218] nebude môcť[22] vziať[220], čo by v svojej ruke mohol odniesť. (16)A aj[221] toto *je* bolestné[215] zlo: *po* každej stránke, ako prišiel, tak bude odchádzať, a čo bude mať[139] *za* úžitok[3], že sa lopotí[5] pre vietor[13]? (17)Tiež *po* všetky svoje dni jedáva v tme a zakúša veľa[71] mrzutosti[46 222] za[25 223] svojich nemocí[69 224] a zlosti[190 225].

(18)Hľa, čo som ja zistil[38] dobrého, čo *je* pekné: jesť a piť a zakúšať[43] blaho[51 208] pri všetkej svojej lopote[5 99], ktorou sa *kto* pod slnkom lopotí[5] v počte dní svojho života[60], ktoré mu Boh dal, lebo to[24] *je* jeho podiel, (19)aj každého človeka, ktorému Boh dal bohatstvo a poklady[226] a *ktoré*mu umožnil[91 227] užívať *si*[228] z toho[24] a prijímať[220] svoj podiel a radovať sa pri svojej lopote[6 99]; to[24] *je* Boží dar[123], (20)lebo nebude veľa[71] pamätať *na* dni svojho života[60], že Boh odpovedá radosťou[229] jeho srdca.

6 Jestvuje nešťastie[217], ktoré som zistil[38] pod slnkom, a ono *je* časté[97] pri[230] ľuďoch[36]: (2)Niekto[21], komu Boh dal bohatstvo a poklady[226] a česť[231], nemá nedostatku[18 232] o[162] nič[26] pre svoju dušu[102], *po* čom dychtivo túži, a Boh mu neumožňuje[91 227] užívať *si*[228] z toho[24], lež[233] *si* z toho[24] užíva[228] cudzozemec[234 235]. Toto – *je* to[24] márnosť[2] a zlá ťažkosť[224]. (3)Ak kto[21] môže[22] splodiť sto a žiť[98] veľa rokov a *je* veľký[97], aké sú[236] dni jeho rokov, a*le* jeho duša sa nesýti dobrom[208 237] ani sa mu ne*dos*tane[98] pohrebu, poviem: lepšie od neho *sa má* potrat[238], (4)lebo *ten* v márnosť[2] prichádza a v tmu odchádza a tmou sa pokrýva jeho meno, (5)ani neuvidí a nie *že* spozná slnko; tento má[139] pokľud[159] *skôr* ako onen[140 178]. (6)A bár sa mu *dos*talo[98] dvakrát tisíc rokov a dobra[208] by nezakúsil[143] – či neodchádza*jú* všetci k jednému miestu[11]?

(7)Všetka lopota[5] človeka *je* pre jeho ústa[4] a predsa sa jeho duša[239] neuspokojuje[240]; (8)áno, čo *za* výhodu[3 241] má[139] múdry pred nerozumným[76 80]? Čo má[139] sužovaný[242 243] vediaci chodiť pred živými[168]? (9)*Žeby sa*[27] videlo očami[244], *je* lepšie od blúdenia[245] mysle[246 247]; aj toto *je* márnosť[2] a naháňanie[40] vetra[13].

(10)To[128], čo je[10], bolo už svojím menom nazvané a je známe[10], čím *je* on, človek[248], a nemôže sa súdiť[249] s *tým,* kto *je* silnejší[167 250] od neho. (11)Keď jesto množstvo[71] vecí rozmnožujúcich márnosť[2], čo *za* úžitok[3 241] má[139] človek[251]? (12)Áno, kto vie, čo *je* pre človeka[4] dobré[252] v živote[60], *v* počte dní života[60] jeho márnosti[2], keď[25] ich tráví[32] ako tieň? Lebo kto môže[22] človekovi oznámiť[253], čo pod slnkom bude po ňom?

7 Meno[254] *je* lepšie od dobrého oleja[255] a deň smrti od dňa vlastného[256] narodenia, (2)chodiť do domu smútku *je* lepšie[257] od chodenia do domu hostiny[258], pretože[259] to[24] *je* koniec[450] každého človeka; to[25] si živý má[22] priložiť[30] k[260] srdcu[261]. (3)Zármutok[46] *je* lepší od smiechu, lebo pri zasmušilosti[6 262] tváre sa srdce má lepšie[263]. (4)Srdce múdrych *je* v dome smútku, a*le* srdce nerozumných[80] v dome veselosti[49]. (5)Lepšie *je*[257] počúvať pokarhanie[264] múdreho ako *žeby* voľakto[21]

www.biblia.sk

počúval spev nerozumných[80], (6)lebo
smiech nerozumného[80] *je* taký ako zvuk[265]
tŕnia pod kotlom[266 267]. A aj toto *je* márnosť[2].
(7)Vydieranie[268] zaiste môže[22] zmiasť[52]
múdreho a úplatok[123] kazí srdce. (8)Po-
sledok veci *je* lepší od jej počiatku, zho-
vievavý[269] duchom[13 244] *je* lepší od vypína-
vého[270] duchom[13 244]. (9)Nech v svojom
duchu[13] nie si[181] unáhlený prejavovať ne-
vôľu[46 222 271], lebo nevôľa[46] spočíva[214] v lone[272]
nerozumných[80].
(10)Nech nevravíš[181]: Čo sa stalo[98], že
skoršie[273] dni bývali[9] lepšie od týchto?
Lebo nie z múdrosti by si sa na toto vypy-
toval[9]. (11)Múdrosť *je* dobrá, rovnako ako
dedičstvo[85 274], a výhodná[3 241] pre vidiacich[4]
slnko, (12)lebo v tieni[275] múdrosti *je ako*
v tieni[275] peňazí[203], a*le* úžitok[3] poznania
je, že múdrosť oživuje[276] tých, ktorí ju
majú[277].
(13)Uvaž[38] Božie skutky[39 69]; áno, kto
môže narovnať, čo on skrivil? (14)V deň
blaha[51 208] ostávaj[98] v blahu[51] a v deň zlý
uvaž[38]: aj toto uskutočnil[9 32] Boh vedľa
oného[140 278] pre tú príčinu[136], aby sa člo-
vek nemohol[22] po sebe[279] praničoho[218]
dobrať[119].
(15)T*oto* všetko som zistil[38] v dňoch
svojej márnosti[2]: jestvuje spravodlivý hy-
núci v svojej spravodlivosti[6 280] a jestvuje
zlovoľný dlho žijúci[281] v svojej[280] zlovôli.
(16)Nech nie si[181] príliš[71 282] spravodlivý[283]
a nech sa nestaviaš[181] nadmieru múdrym;
načo máš[22] sám sebe pôsobiť skazu?
(17)Nech nekonáš[181] príliš[71 282] zlovoľne
a nech nie si[181] pojašený[90 283]; načo máš[22]
umierať, kým nebude tvoj[284] čas? (18)*Je*
dobré, keď sa držíš pri tomto[59 285], a*le* ani
od oného[140] nech neuvoľňuješ[181 214] svoju
ruku, lebo majúci Boha v úcte[126] uchá-
dza[182 286] všetkým týmto *veciam*[287].
(19)Múdrosť je múdremu silou väč-
šou[288] od desiatich mocipánov[91 289], ktorí
sú[9] v meste. (20)Veď na zemi niet spra-
vodlivého človeka, ktorý by vykonával
dobro a nehrešil. (21)Nech tiež svoje
srdce neprikladáš[30 181] ku všetkým slovám,
ktoré *sa* vyslovujú[27 290], aby si nepočul
svojho nevoľníka zlorečiaceho ti, (22)veď
tiež veľa ráz – tvoje srdce vie[9], že si aj ty
zlorečil[9] iným[291].
(23)Toto všetko som vyskúšal v múd-
rosti; povedal som *si*[47]: Chcem[22] zmúdrieť;
a*le* to[24] bolo odo mňa ďaleké[292]; (24)ďa-
leké *je* to[128], čo je[9], a hlboké, hluboké – kto
sa toho[23] môže[22] dobrať[119]? – (25)Obrátil
som sa ja a*j* moje srdce k poznávaniu
a k vypátravaniu a k hľadaniu múdrosti
a správneho úsudku[293] a k poznávaniu
zlovôle, pochabosti[294 295] a pojašenosti[45]
nezmyslu[45], (26)a našiel[119] som ja, *čo je*
horkejšie od smrti: ženu, ktorá *je ako*
tenatá[296] a jej srdce – siete, jej ruky –
putá; milý[51] Božej tvári od nej môže[22]
vyviaznuť, a*le* hriešnik ňou býva pola-
pený[297]. (27)Pozri, toto som objavil[119],
povedal zvolávateľ[1], jedno k druhému[298],
na nájdenie[119] záveru[293], (28)ktorý moja
duša[102] ešte hľadá[9], a*le* som nenašiel[119].
Muža[299], jedného medzi tisícom, som na-
šiel[119], a*le* ženu som medzi nimi[300] nena-
šiel[119]. (29)Len toto, pozri, som objavil[119]:
že Boh človeka utvoril[32] úprimného[301], a*le*
oni sa dali hľadať mnohé pletichy[302].

8 Kto *je* ako múdry a kto pozná vysvet-
lenie vecí[69]? Múdrosť človeka roz-
jasňuje[303] jeho tvár, takže[25] sa strohosť[304]
jeho tváre mení.
(2)Ja[305]: Zachovávaj[113] príkaz[306] kráľa,
áno[25], z príčiny[136] Božej[307] prísahy; (3)nech
sa neunáhľuješ[181], *aby* si od jeho tváre od-
chádzal; nech netrváš[181 308] na[309] ničom[310]
zlom, veď všetko, čo obľubuje[311], môže[22]
robiť, (4)pretože slovo kráľa *je* mocné[91 312],
a kto mu môže[22] povedať: čo[54] robíš?
(5)Zachovávajúci[113] rozkazy[69] nepo-
znáva[313] nič[310] zlé a srdce múdreho pozná
čas a spôsob[132 314], (6)lebo každá záleži-
tosť[108] má[79 315] čas a spôsob[132 314]. Ale na člo-
vekovi *je* ťažká[97 316] jeho bieda[217 317], (7)lebo
on nepozná[18] to[128], čo bude, veď kto mu
môže[22] oznámiť[253], ako bude?
(8)Niet človeka panujúceho[91] nad du-
chom[13] na zadržanie[318] ducha[13] a niet ma-
júceho moc[91 312] nad dňom smrti, a v tom
boji[115] niet prepustenia a zlovôľa ne-
môže[22] zachrániť[319] svojich prívržencov[209].
(9)Toto všetko som zistil[38] s[25] prikladaním[30] svojho srdca ku všetkým skutkom[69], ktoré sa pod slnkom uskutočňujú[9 32 39]. *Je* čas, keď človek nad človekom panuje[9 91] jemu na škodu[33], (10)a*le* pritom som vídal[9] zlovoľných pochovávaných, že za-

www.biblia.sk

chádzali[9 320], a *tí,* ktorí v meste správne konali[9 32], zo svätého miesta[11 321] odchádzali a v zabudnutie upádali. Aj toto *je* márnosť[2].

(11)Pretože niet *toho, žeby* bol rozsudok[322] *nad* zlým skutkom[39 244] uskutočňovaný[32] náhlivo, preto *je* srdce detí[35] človeka[36] v nich plne za uskutočňovanie[4 32] zla. (12)Hoci hriešnik uskutočňuje[32] zlo sto*krát* a dlho si žije[281], predsa ja tiež viem, že bude dobre majúcim Boha v úcte[126], ktorí majú úctu[126] pred blízkosťou jeho tváre[76 127], (13)a*le* zlovoľnému dobre nebude a nebude môcť[22] ako tieň predĺžiť svoje dni[323], lebo on pred blízkosťou Božej tváre[76 127] úcty nemá[18 126].

(14)Jestvuje márnosť[2], ktorá sa na zemi uskutočňuje[9 32], že jestvujú spravodliví, na ktorých dochádza[324] podľa skutkov[39 69] zlovoľných[325], a jestvujú zlovoľní, na ktorých dochádza[324] podľa skutkov[39 69] spravodlivých[325]; vravím[9], že aj toto *je* márnosť[2].

(15)I dal som sa ja vychvaľovať[152] veselosť[49], lebo človek nemá[79] pod slnkom blaha[51], iba ak jesť a piť a veseliť[49] sa, a to[24] mu ostáva[326] pri jeho lopote[6] *za* dní jeho života[60], ktoré mu Boh pod slnkom dal.

(16)Keď som svoje srdce priložil[30] k poznávaniu múdrosti a k pozorovaniu[38] zamestnania[34], ktoré sa na zemi vykonáva[9] (lebo ani vo dne a*ni* v noci on[327] svojimi očami nevidí[18 328] spánok), (17)tu[25] som zistil[38]: všetko *je* Boží skutok[39] a človek sa každého skutku, ktorý sa pod slnkom uskutočňuje[9 32 39], nemôže dobrať[119], lebo kým[329] sa človek lopotí[6] usilovaním[330], predsa[25] sa nevie[22] dobrať[119], a aj keby múdry hovoril o poznaní, dobrať sa[119] nemôže.

9 Áno, toto všetko som si priložil[30] k[260] srdcu[261], a *to* na vyskúmanie všetkého tohto, čím *sú* spravodliví a múdri a ich práce[200 211 331] v Božej ruke; ani lásky ani nenávisti človek nepozná[332], to všetko *je* pred nimi[28 333]. (2)Všetko *je* to isté[334] pre všetkých[4], jeden osud[81 138] pre spravodlivého[4] *aj* pre zlovoľného[5], pre dobrého[4] a pre čistého[4] i pre nečistého[4] a pre obetujúceho[4] *aj* pre toho[5], kto neobetuje[18]; ako dobrý, tak[335] hriešnik, ten, *ktorý*[166] prísahá, ako prísahy sa bojaci[126].

(3)Toto *je* zlé vo všetkom, čo sa pod slnkom uskutočňuje[9 32], že *je* pre všetkých[4] jeden osud[81 138], a tiež *je* srdce detí[35] človeka[36] plné zla a za ich života[60 61] *je* v ich srdci pochabosť[45 336]; a potom – k mŕtvym. (4)Ale *pre* koho*koľvek*, ktorý je pridružený[337] ku všetkým živým, jesto na čo sa spoliehať[338], lebo živý pes, ten[24] *sa má* lepšie od mŕtveho leva; (5)áno, živí vedia, že musia[22] umrieť, ale mŕtvi, oni nevedia[18] pranič[218] a nemajú[79] už odmeny[164], lebo ich pamiatka je[9] zabudnutá; (6)aj ich láska aj ich nenávisť aj ich žiarlivosť zhynula a navždy[7] už nemajú[79] podielu v ničom[26], čo sa pod slnkom uskutočňuje[9 32].

(7)Choď[339], jedz s radosťou[94] svoj chlieb[340] a pi so šťastným[51] srdcom[94] svoje víno, lebo Boh už tvoje skutky[39] blahovoľne prijal[341]; (8)tvoje rúcha nech sú[181] v každý čas biele a na tvojej hlave nech nie je[178] nedostatku oleja. (9)Užívaj[43] život[60] s ženou, ktorú miluješ[9], *po* všetky dni života[60] svojej márnosti[2], ktoré[342] ti pod slnkom dal[343], *po* všetky dni svojej márnosti[2], lebo to[24] *je* tvoj podiel v živote[60] a v tvojej lopote[5], ktorou sa ty pod slnkom lopotíš[5 88]. (10)Všetko, čo tvoja ruka na uskutočnenie[32] nachádza[119], uskutoční[32] podľa svojej sily[344], lebo v šeóle[345], kam ty budeš odchádzať, niet skutkov[39 69] a*ni* rozmýšľania[293] a*ni* vedomosti a*ni* múdrosti.

(11)Vrátil som sa a[147] zistil som[38] pod slnkom, že nie rýchlym[346] *patrí* beh a nie hrdinom[347] boj[115 348], ba ani múdrym chlieb[340], ba ani rozumným[349] bohatstvo, ba ani vedomosti majúcim[350] priazeň[351], lež[233] ich všetkých[82] postihuje čas a náhoda[352]. (12)Veď človek ani nepozná svoj čas, ako ryby, ktoré sa chytajú v zhubnú[33] sieť, a ako vtáci[353] chytaní v pascu – ako oni upádajú deti[35] človeka[36] v nástrahu[354] v nešťastný[33] čas, keď na nich nenadále *pri*padne.

(13)Zistil som[38] pod slnkom aj túto múdrosť, ktorá[355] *je* pre mňa[356] veľká: (14)Malé mesto a málo mužov v ňom, a pritiahol naň veľký kráľ a obstúpil ho a zbudoval proti nemu veľké obliehacie veže[296]; (15)i našiel[119] *sa*[27] v ňom biedny[169] múdry muž, ktorý[355] to mesto svojou múdrosťou zachránil[319], a*le* nikto[357] oného biedneho[169] muža nespomenul. (16)A ja

www.biblickaspolocnost.sk

som *si* povedal[47]: Múdrost *je* lepšia od sily[358], a*le* múdrosťou toho biedneho[169] *bolo* pohrdnuté a jeho slová – neboli ony poslúchnuté[18]. (17)Slová múdrych v pokľude[159] počúvané *sú* nad pokrik[178 359] vládnuceho[360] medzi[361] nerozumnými[80]; (18)múdrosť *je* lepšia od bojových nástrojov[362 363], a*le* jeden hriešnik môže[22] skaziť veľa dobrého[208].

10 Zápach[364] a kvasenie[365] masti[366] voňavkára[367] vyvolávajú mŕtve muchy[363], váženého[368] pre múdrosť a česť[231 369] *poškodzuje*[370 371] trocha hlúposti[45 372].

(2)Srdce múdreho *je* po jeho pravici[373], a*le* srdce nerozumného[80] po jeho ľavici; (3)a aj na ceste, kdekoľvek sa poberá pojašený[90], trpí[9] jeho rozum[374] nedostatkom[232], i vraví[9 375] každému[376], *že* on *je* pojašený[90].

(4)Ak sa duch[13] vládcu[360] pozdvíha proti tebe, nech nezanechávaš[181 214] svoje miesto[11], lebo kľudné správanie[377] môže[22] zmierniť[214] veľké hriechy[378].

(5)Jestvuje zlo, *ktoré* som pod slnkom zistil[38], ako nedopatrenie[189], ktoré pochádza[379] od[127] vrchnosti[91 289]: (6)pojašenosť[45 380] *sa* uvádza[9 27] vo veľké[97] výšky[381] a bohatí sedia v nízkosti. (7)Vídal[9] som služobníkov na koňoch a pánov[382] chodiacich ako služobníci po zemi.

(8)Kopajúci jamu v ňu môže[22] padnúť a prebárajúci[383] múr – môže[22] ho ustípnuť had; (9)vylamujúci kamene si bude nimi pôsobiť bolesť[384], kálajúci drevá je nimi ohrozovaný.

(10)Ak sa otupilo železo a človek[385] nenabrúsil ostrie[386], potom[25] musí[22] vynaložiť viac[387] síl[388]; a*le* výhodou[3] *ku* zdaru *je* múdrosť. (11)Ak had štípe bez zariekavania[284 389], potom[25] nemá[79] majster[209] toho jazyka[390] významu[3].

(12)Slova úst múdreho – ľúbeznosť[351 391], a*le* nerozumného[80] pohlcujú jeho pery[392]; (13)začiatok[393] slov jeho úst *je* pojašenosť[45] a posledok jeho reči[394] *je* nanič[33] nezmysel[45]. (14)A pojašený[90] množí slová; človek nepozná to[128], čo bude, – áno[25], kto mu môže[22] oznámiť[253], čo bude po ňom[395]? (15)Lopota[5] nerozumných[80] ho[396] unavuje, lebo[397] nevie[9 401], *ako vnísť* do mesta.

(16)Beda ti, zem, ak tvoj kráľ *je* mladík[170] a tvoji hodnostári[382] ráno hodujú[398]! (17)Tvoje blaho[148], zem, ak tvoj kráľ *je* syn šľachetných[399] a tvoji hodnostári[382] jedávajú v *patričný* čas na[259 400] posilnenie[358] a nie na[259 400] hýrenie! (18)Pri dvoch leňochoch[6 401] sa uvoľňuje trámovie a pri nedbanlivosti[6 402] rúk premoká dom.

(19)Hostiny[69 340] usporadúvajú[32] na obveselenie[403] a víno robí život[60] radostným, a*le* to všetko umožňujú[404] peniaze[203].

(20)Nech ani v svojom myslení[6] nezlorečíš[181] kráľovi, a nech v svojej spálni[405] nezlorečíš[181] bohatému, lebo by vták[406] nebies mohol[22] ten hlas doniesť, áno[25], okrídlenec[407] by mohol[22] oznámiť[253] vec.

11 Púšťaj[408] svoj chlieb po hladine[409] vôd, lebo za veľa[400] dní ho budeš môcť[22] nájsť. (2)Daj podiel siedmim a*lebo* aj ôsmim, lebo nevieš, čo zlého bude na zemi.

(3)Ak sa oblaky napĺňajú, budú *sa* na zem vyprázdňovať lejakom, a či strom padá na juhu[14] a či na severe, na mieste[11], kam strom padá, tam ostáva[98].

(4)Všímajúci si[113] vetra[13] nebude siať a hľadiaci na oblaky nebude žať; (5)ako ty nevieš[18], čo *je* cesta vetra[13], ako kosti[410] vo vnútri[219] tehotnej[411], tak nepoznáš skutkov[69] Boha, ktorý to všetko uskutočňuje[32 39]. (6)Za rána rozsievaj svoje semä a k večeru nech neuvoľňuješ[181 214] svoju ruku, lebo ty nevieš[18], kde sa čo[53] bude dariť, či toto alebo ono[53], alebo *bude* oboje rovnako[412] dobré.

(7)*Áno,* svetlo *je* príjemné[413] a očiam *je* milé[51] vidieť slnko, (8)ale bár by človek trval[98] *po* množstvo[71] rokov, radoval by sa v nich všetkých[82], a spomenul by *na* dni tmy, že ich bude množstvo[71] – všetko, čo príde[414], *je* márnosť[2].

(9)Raduj sa, junák, v svojej mladosti[415] a nech ťa v dňoch tvojho junáctva potešuje[181 263 416] tvoje srdce, a choď po cestách svojho srdca a podľa videní[344 417 418] svojich očí, a*le* vedz, že o všetky tieto *veci* ťa Boh bude privádzať na súd[132]. (10)Odním[419] teda[44] zo svojho srdca nevôľu[46] a zo svojho mäsa odstráň[420] zlo, lebo mladosť[415] a kvet života[421] *je* márnosť[2]. (**12**:1)A v dňoch svojho junáctva buď pamätlivý svojho Stvoriteľa[148], dokiaľ neprichádzajú dni biedy[262], než[25] nastanú[324] roky, *o* ktorých[422] budeš vravieť: nemám[79] v nich zá-

www.mlos-pavlik.sk

ľuby[108], (2)dokiaľ sa nezatmieva slnko
a svetlo mesiaca a hviezd, než[25] sa vrátia
oblaky po lejaku, (3)v deň, keď sa strážcovia[113] domu budú triasť a zdatní muži[388]
sa budú hrbiť[9] a tie, *ktoré*[166] melú[423], budú
zastavovať[9] prácu, lebo ich ubudne, a zatmievať sa budú[9] tie, *ktoré*[166] pozerajú[423]
okennými mrežami; (4)a dvere[424] na
ulicu[425] sa budú zatvárať, za stlmovania[426]
zvuku[265] mletia; a bude *sa*[27] vstávať na hlas
vtáka[353] a všetky dcéry spevu[427] budú klesať[428] – (5)majú[429] aj bázeň[126] z výšky[76 270 430], a na ceste postrachy, a mandľovník kvitne[431] a kobylka[432] je bremenom[433] a kapara[434] zlyháva[435], lebo človek
odchádza do svojho večného domova[436]
a ulicou[425] budú obchádzať[9] tí, *ktorí*[166]
budú smútiť[437]; – (6)dokiaľ sa neuvoľňuje[438] povraz *zo* striebra, než[25] sa bude
rozrážať misa *zo* zlata, než[25] sa bude trieštiť krčah nad prameňom, než[25] sa rozrazí
koleso k cisterne[439]. (7)Potom[25] sa bude
prach[142] vracať na zem podľa *toho,* ako bý-
val[9], a duch[13] sa bude vracať k Bohu, ktorý
ho dal.

(8)Márnosť[2] márností[2], povedal zvolá-
vateľ[1], to všetko *je* márnosť[2].

(9)A navyše, pretože zvolávateľ[1] bol[9 93]
múdry, vyučoval[9] ešte ľud poznaním
a uvažoval[9] a preskúmaval[9 440], upravoval[9 441] množstvo[71] prísloví[442]; (10)zvolávateľ[1] sa usiloval[9 330] o nájdenie slov ľúbych[443],
a *čo je* napísané, *je* správne[444], slová
pravdy[445].

(11)Slová múdrych *sú* ako poháňacie
bodce[446] a ako klince vbité *od* pôvodcov[209 447 448] zbierok[106 449] *ich*; boli dané od
jedného pastiera. (12)A navyše sa, môj
synu, daj nimi[369] poučiť[172]; niet konca vytvárania[32] množstva[71] kníh, a mnoho[71] študovania – únava tela[55].

(13)Počujme[181] záver[450] celej veci: Maj
v úcte[126] Boha a zachovávaj[113] jeho rozkazy,
lebo toto *je* celý človek[451]; (14)áno, každý
skutok[39] bude Boh privádzať na súd[132],
všetko skryté, či dobré a či zlé.

www.milos-lenik.eu

KAZATEĽ

1 Slovo takto preložené súvisí s výrazom prekladaným „zídenie“ (Exod. 12:6, pozn. 377) a dá sa chápať v zmysle „tvorca al. zakladateľ al. usporiadateľ al. zvolávateľ zídení“. Preto ho v texte prekladám „zvolávateľ“, ponechávajúc zaužívaný preklad „kazateľ“ len v nadpise pre ľahšiu orientáciu čitateľov.
2 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128.
3 Al. „zisk“, „prednosť“, „výhodu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe.
4 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
5 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130, nižšie sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri Žalm 127:1, pozn 2561. Ďalej obdobne.
6 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
7 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
8 Vl. „stojí“, ďalej obdobne.
9 D. „vzíde a… zájde“, tj. „vzíde a… zájde a ďalej opakovane a trvalo vzchádza a zachádza“; ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
10 Pozri Jóba 7:2, pozn. 213, tu zmysel ako v texte („dychtivo chváta“).
11 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
12 Iný tvar tohože slovesa ako vyššie[9], jednoznačne v zmysle ako v texte.
13 Pozri Žalm 34:18, pozn. 525.
14 Pozri Jóba 37:17, pozn. 1650.
15 Al. „krúži“, „obieha“, ďalej obdobne, pozri 2 Par. 18:31, pozn. 685, tu takýto zmysel.
16 Al. „koldokola“, D. „obracajúc sa“[15].
17 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
18 D. „niet ho plného“, ďalej obdobne.
19 D. „k miestu, kam“.
20 D. „tam“, zmysel ako v texte.
21 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
22 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74; netýka sa predošlého a ďalej nasledujúceho„nemôže“ (a obdobne) bez tejto poznámky, ktoré je doslovným prekladom slovesa tohto významu („nie je schopný“, ďalej obdobne).
23 D. „od (al. „z“) počúvania“; netýka sa predošlého „hľadením“, kde je iná predložka.
24 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
25 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
26 D. „všetko“, ďalej obdobne.
27 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
28 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
29 Vl. „prvé“.
30 Vl. „dal“, ďalej obdobne; tu a vo v. 17 možno aj „*od*dal“, potom by miesto väzby s predložkou „k(u)“ nasledoval v preklade prostý 3. pád.
31 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261; 12:30, pozn. 524.
32 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
33 Al. „nemilá“, „nepríjemná“, „trudná“, vl. „zlá“. Ďalej obdobne, niekde spodstatnené.
34 Al. „drina“, „ťažká práca“, al. vôbec „zamestnanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe, no súvisí so slovesom nižšie[37]. V kap. 5:14 vo vyblednutom zmysle ako v texte, al., podľa niektorých, „zlým hospodárením“ (al „spravovaním“).
35 Pozri Gen. 3:16, pozn. 651.
36 Al. „ľudí“, ďalej obdobne, pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
37 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427, tu v zmysle ako v texte.
38 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
39 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
40 Al. „pachtenie“, „zháňanie sa“, „usilovanie“ a pod., preklad v texte tu je zvolený vzhľadom na to, že toto sloveso nevyžaduje doplnenie predložkou, akej v pôvodine niet. Vo v. 17 a kap. 2:22 a 4:16 čosi iný príbuzný a súznačný výraz.
41 Al. „zrátať“ (Gen. 13:16).
42 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127; v kap. 2:9 zmysel ako tam v texte.
43 Pozri Deut. 11:2, pozn. 88.
44 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
45 Oba tieto výrazy, značiace aj „pochabosť“, „bláznovstvo“, „šialenstvo“, „hlúposť“ a pod., sa v SZ vyskytujú len v tejto knihe.
46 Pozri 1 Sam. 1:16, pozn. 16.
47 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533; obdobne aj iné sloveso v podstate rovnakého významu vo v. 15.
48 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
49 Al. „radosť“, ako vo v. 10 a ďalej, no tu je zmysel skôr ako v texte, podobne aj ďalej. Obdobne sloveso v kap. 8:15, ako „sa… radovalo“ tu vo v. 10.
50 Pozri Žalm 27:4, pozn. 806.
51 Al. „šťastie“, „pohodu“, „blahobyt“, vl. „dobro“, ďalej obdobne.
52 Pozri Jóba 12:17, pozn. 615.
53 D. „toto“.
54 Al. možno „Prečo toto“, ďalej obdobne.
55 Vl. „mäsa“.
56 Vl. „uľavovania (al. „povoľovania“, Nech. 9:30, pozn. 462, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie) svojmu telu“.
57 Al. „vodil“, „viedol“, ďalej obdobne, pozri Žalm 78:52, pozn. 1894.
58 Al. „Rozhodol som sa („pátraním al. premýšľaním som dospel k rozhodnutiu“) v svojom srdci oblažovať svoje telo[56]… i pridržať sa“.
59 Pozri Exod. 4:4, tu sloveso a predložková väzba ako „chytil zaň“ tam, tu zmysel ako v texte.
60 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
61 Množné číslo možno aj v zmysle „života každého z nich“.
62 Vl. „veľkými robiť (al. „zveličovať“, al. „veľkými som spravil“ [al. „zveličil“]) svoje“.
63 Pozri Nech 2:8, pozn. 58.
64 Pozri Gen. 1:12, pozn. 17.
65 Al. „rybníky“.
66 Vl. „napájanie“.
67 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.

www.milosrdnik.eu

68 Pozri Gen 15:3, pozn. 403.
69 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
70 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
71 Vl. „rozmnoženia“, ďalej obdobne.
72 Pozri Exod. 19:5, pozn. 633; 1 Par. 29:3, pozn. 882.
73 Pozri Prísl. 19:10, pozn. 871, tu množné číslo.
74 Výraz nejasného významu, vyskytující sa v SZ len tu a chápaný spravidla v zmysle ako v texte („harém“); podľa niektorých „hudobné nástroje“.
75 Pozri Žalm 21:2, pozn. 651.
76 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102, vo vv. 13 a 25 a kap. 6:8 v porovnávacom zmysle.
77 Pozri Exod. 2:12, pozn. 230.
78 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
79 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
80 Pozri Žalm 49:10, pozn. 1309.
81 Pozri Rúth 2:3, pozn. 69.
82 Pozri Gen. 11:6, pozn. 375.
83 Tj. azda „i ja *som na tom tak* al. *môžem čakať, že*“.
84 Al. „nebude“, ďalej obdobne.
85 D. „na múdreho s nerozumným“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne, porov. Žalm 73:5.
86 D. „v *tom*, čo *je* dĺžka“.
87 Al. možno „sa mi znepáčil“ (al. „znechutil“, „sprotivil“).
88 Tu vl. „bol robotníkom“ (al. „lopotiacim sa“), pozri Sud. 5:26, pozn. 354, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
89 Pozri Žalm 17:14, pozn. 500.
90 Prídavné meno súvisiace s „pojašenosť“[45] a obdobného zmyslu; ako „pochabo“ v 1 Sam. 13:13.
91 Pozri Est. 9:1, pozn. 286.
92 Tj. „nad výsledkami všetkej mojej lopoty“. Ďalej obdobne.
93 Al. možno „sa prejavil“ (1 Sam. 4:9, pozn. 244). Ďalej obdobne.
94 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
95 Al. „obratnosťou“, „umnosťou“, „úspechom“, ďalej obdobne, výraz vyskytujúci sa v SZ iba v tejto knihe.
96 Al. možno „nenalopotil, – musí mu prenechať podiel *z* nej“.
97 Vl. „mnohé“, „hojné“, ďalej obdobne.
98 Pozri Nech 6:6, pozn. 55, tak aj v kap. 11:3; ohľadne kap 1:9 pozri Gen. 1:2, pozn. 1, tam a obdobne ďalej vl. „čo sa stalo“ al. „čo nastalo“, tj. „stalo sa (al. „nastalo“) a je“.
99 Al. „za všetku svoju lopotu“, kap. 1:3 a ďalej obdobne.
100 Pozri 2 Kráľ. 3:19, pozn. 142.
101 Al. „Pri človekovi“, „pre človeka“, porov. kap. 7:2[259]; potom bez nasledovného „*sa*“[27].
102 Al. jednoducho „sebe“, pozri napr. Lev. 11:43, pozn. 367. Ďalej obdobne.
103 D. „vonku“ (pozri Lev. 4:12, pozn. 107; Deut. 23:12n., pozn. 841), zmysel ako v texte.
104 Al. „ľubovať“, „pochutnávať“, „kochať sa“.
105 Podľa mnohých rukopisov a LXX „kto môže… bez (D. „vonku[103] od“) neho“.
106 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
107 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
108 Pozri 1 Kráľ. 5:8, pozn. 295; 5:10, pozn. 300; Žalm 1:2, pozn. 8; tu, vo v. 17 a v kap. 5:8 a 8:6 v tomto vybledlnutom zmysle.
109 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
110 Pozri Gen. 23:2, pozn. 586.
111 Al. „tanca“.
112 Tvar slovesa preloženého „zakladá“ v kap. 4:5, kde je výrazom lenivej nečinnosti.
113 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447; v kap. 12:3 sa príčastím tohoto slovesa mienia „ruky“.
114 Pozri Gen. 3:7, pozn. 98.
115 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
116 Al. „dokonale“, vl. „pekne“; v kap. 5:17 zmysel ako v texte tam.
117 Al. „nekonečno“, podľa iných „svet“.
118 Vl. „okrem (D. „od“) toho, že“.
119 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
120 Al. „preniknúť“, „splna pochopiť (al. „odhaliť“) podstatu“ (al. „základ“).
121 Vl. „hlavy“, ďalej obdobne.
122 D. „v“, zmysel ako v texte.
123 Pozri Prísl. 25:14, pozn. 754.
124 D. „niet“.
125 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
126 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
127 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
128 D. „čo“, no nie ako nasledovné „čo“(ak nasleduje).
129 D. „čo *je* na nastanie“ (al. „bytie“).
130 Al. možno „požaduje“, tj. „robí človeka zodpovedným za“, porov. Gen. 9:5; 42:22, pozn. 284, kde je v takomto zmysle použité iné sloveso obdobného významu.
131 D. „vyhľadáva minulé“ (al. „zabudnuté“, vl. „zahnané“, „zatlačené“, tj. „do zabudnutia“), tvar slovesa ako v Žalme 34:14, pozn. 966, tu výnimočne použitého v takomto zmysle.
132 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; Žalm 1:5, pozn. 22.
133 Tj. „ta vnikla al. sa dostala“. Nie ako „tam“ vo v. 17.
134 Pozri Žalm 2:10 a ďalej, pozn. 58.
135 Tj. azda „aby na každý skutok došlo“.
136 Al. „spôsobu“, „údelu“, ako „na spôsob“ v Žalme 110:4. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
137 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
138 Tu v tomto zmysle, al. „údel“, no nie ako vo v. 18[136].
139 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
140 D. „tohto“, ako vyššie; ďalej obdobne.
141 Pozri Prísl. 14:23, pozn. 696.
142 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
143 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
144 Pozri aj Ezr. 7:9, pozn. 14.
145 Al. „zvere, *je* on ten zostupujúci“.
146 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
147 Al. „ja som zasa“, pozri Gen. 26:18, pozn. 680. V kap. 5:11 D. „bude sa vracať k odchodu“.

www.mioseik.eu

148 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle; v kap. 5:13 v zmysle „svojmu vznešenému al. urodzenému majiteľovi“, kap. 12:1 obdobne, porov. Prísl. 9:10, pozn. 480.
149 Množné číslo aj v zmysle „všetky prípady útlaku“. Ďalej obdobne.
150 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179.
151 D. „ruky“, srov. Gen. 34:21, pozn. 920.
152 Al. „nazývať šťastnejšími“, sloveso ako „vychvaľovať“ v Žalme 63:3 a i., tu zmysel ako v texte.
153 Al. „žiarlivosť“, „závisť“, pozri napr. Jób 5:2, pozn. 208, tj. azda, že súperenie atď. je alebo pohnútkou k úspechu al. jeho dôsledkom.
154 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
155 Al. „nad (al. „pred“) druhým“, „ohľadne druhého“, D. „od druhého“[76 al. 162].
156 Porov. Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
157 Pozri Lev. 2:2, pozn. 49.
158 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
159 Pozri Jóba 36:16, pozn. 1584 a 1585.
160 Pozri Exod. 9:8, pozn. 276.
161 D. „jeden“.
162 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
163 D. „dvaja, ktorí“.
164 Vl. „mzdu“ (Gen. 30:18, pozn. 774), ďalej obdobne.
165 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246.
166 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
167 Pozri Jóba 14:20, pozn. 712.
168 Pozri Jóba 10:17, pozn. 536.
169 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe; nesúvisí s „chudobný“ vo v. 14.
170 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170.
171 Al. „ešte“.
172 Pozri Žalm 19:11, pozn. 628.
173 Pozri Gen. 39:20 a ďalej, pozn. 1147.
174 Pozri Prísl. 13:8, pozn. 318.
175 Tu v zmysle „ktorým na čelo“.
176 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
177 Tu v zmysle „ochotnejší“, „pohotovejší“, „náchylnejší“.
178 D. „k počutiu od dávania“, preklad v texte je zvolený v záujme zrozumiteľnosti. Ďalej obdobne.
179 Tu D. „lebo niet ich vediacich o páchaní zla“.
180 Kapitola 5 začína v hebrejskom texte len tu.
181 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
182 Pozri Exod. 8:18, pozn. 252.
183 Tj. „je vyvolávaný al. spôsobovaný“.
184 D. „a hlas nerozumného“.
185 Pozri Gen. 34:19, pozn. 635 a 916.
186 Sloveso ako v Gen. 15:16, pozn. 431.
187 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
188 Pozri Mal. 2:7; podľa iných „anjela“ (Gen. 16:7).
189 Pozri Lev. 4:2, pozn. 91, tu aj „nedopatrenie“, „prehmat“.
190 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.
191 Tj. „načo by mal byť vyvolávaný Jeho hnev, takže by skazil“.
192 Al. „odnímanie“, „odstráňovanie“, pozri Lev. 6:4, pozn. 171, tu podstatné meno odvodené od tohto slovesa so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.
193 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
194 Tu podľa niektorých „striehne“.
195 Al. možno „*ešte* vyšší“.
196 Tak („vysoký“ a „vysoki“ jednoznačne ako v texte, nie podľa predošlej poznámky[195]) v podstate prekladajú LXX; podľa podaktorých iných „lebo pozor dáva (Vulgata „lebo iný je“) vyšší ako vysoký“ (potom vl. „ako nad [tj. azda „vyšší ako *čo je* nad“] vysokým“).
197 Tu v zmysle „pôda“.
198 Čítaný text a mnoho rukopisov tu má zámeno mužského rodu, ktoré by bolo, rovnako ako aj zámeno v písanom texte, v súlade so znením podľa nižšie nasledujúcej poznámky[202].
199 Al. „úžitok zeme *je*“.
200 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
201 Al., podľa niektorých, „závislý na poli“, takže aj „spravený poddaným poľu“.
202 Al., podľa iných, „vo všetkom *je* výhodou zeme (potom nie v zmysle poznámky[197]) to, *keď* kráľ je oddaný poľu“, porov. 2 Par. 26:10. Prízvučné znamienka v hebrejskom texte však nasvedčujú skôr zmyslu ako v texte al. v predošlej poznámke[201].
203 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
204 Al. „kto láskou lipne na“, ten istý tvar toho istého slovesa ako „milujúci“ vyššie, znenie v texte al. tu vyššie umožňuje v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
205 Al. „nadbytku“, vl. „spúste“ (Gen. 17:5, pozn. 444).
206 D. „nasýtiť, a kto má… hojnosti, nie“, zmysel ako v texte.
207 Pozri Prísl. 3:9, pozn. 163.
208 Tu a ďalej tvar ženského rodu, tu v zmysle ako v texte.
209 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
210 Al., podľa čítaného textu, „lba ak pohľad (al. „podívanie“) svojich očí“.
211 Pozri Deut. 5:13, pozn. 311.
212 Al. „robotníka“, no nie ako v kap. 2:18[88]; tu tvar dotyčného[200 211] slovesa.
213 Al. „hojnosť“ (Gen. 41:29nn.; Prísl. 3:10), al. možno „presýtenosť“.
214 Tvar slovesa ako v Gen. 8:4, pozn. 178.
215 Vl. „chorobné“, tu azda v zmysle „k chorobe al. onemocneniu vedúce“; súvisí s „nemoci“ vo v. 17[224], takže možno aj „nepríjemné“, „ťažkosti pôsobiace“.
216 Al. „svojím majiteľom“, „od svojho majiteľa“[146].
217 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
218 D. „čokoľvek“.
219 Pozri Jóba 15:2, pozn. 718.
220 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
221 Tu azda „priam“.
222 Sloveso ako v Deut. 4:25, pozn. 252, od ktorého je dotyčný výraz[46] odvodený, al. možno naopak.
223 Al., podľa iných, „v tme za[25] množstva mrzutosti (potom bez pozn.[222]) a“.
224 Al., podľa iných, „nepríjemnosti“, „ťažkostí“; tak jednoznačne v kap. 6:2.
225 Pozri aj Est. 1:18, pozn. 72.

www.milosrdnym.sk

226 Ako „bohatstvá“ u Jóš. 22:8.
227 Al. „*ktoré*ho zmocnil“, ďalej obdobne, iný tvar dotyčného slovesa[91] so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.
228 D. „jesť“, porov. Prísl. 30:20, pozn. 1258, tu v obdobnom zmysle podľa súvislosti.
229 Tj. „dáva al. poskytuje mu ju“.
230 Al. „na“.
231 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
232 Pozri Prísl. 6:32, pozn. 352.
233 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
234 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84; Gen. 31:15, pozn. 453.
235 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
236 Tj. „aké sú mnohé“[97].
237 D. „od dobra“ al. možno „z dobra“.
238 Pozri Jóba 3:16, pozn. 133.
239 Al., podľa iných, „jeho chuť“.
240 Vl. „nenapĺňa“.
241 Tu a ďalej tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[3] odvodený.
242 Pozri Žalm 9:12, pozn. 276.
243 Pozri Žalm 10:2, pozn. 292.
244 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
245 Vl. „chodenia“, azda „*ob*chádzania“.
246 Pozri Gen. 9:5, pozn. 283.
247 Al. možno „túžby“, porov. v. 7[239].
248 Al. „Ten, ktorý je, bol už… nazvaný a je známy, že on *je* človek“.
249 Pozri Gen. 30:6, pozn. 765.
250 Prídavné meno odvodené od dotyčného[167] slovesa, al. možno naopak, vyskytujúce sa v SZ iba tu.
251 Tu možno aj „čo pozostáva človekovi“.
252 Al. „čo má[139] človek dobrého“.
253 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
254 Tj. „dobrá povesť“, porov. Gen. 6:4, pozn. 194.
255 Tj. „cenná vonná masť“.
256 Pozri Prísl. 27:9, pozn. 1158.
257 Pozri Prísl. 15:16n., pozn. 733.
258 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
259 D. „v čom“, tj. „ohľadne („vo *veci*“) *toho,* že“. Ďalej obdobne.
260 Vl. „to má živý priložiť k svojmu“. Ďalej obdobne.
261 Al. snad „položiť na srdce“. Ďalej obdobne.
262 Pozri Gen. 40:7, pozn. 1057.
263 Al. „sa srdce zlepšuje“ (al. „polepšuje“, „potešuje“, Sud. 16:25, pozn. 792).
264 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 871.
265 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
266 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.
267 V hebrejčine zvukomalebná slovná hra: „sírím“ – tŕnie, „sír“ – kotol al. hrniec.
268 Ako „útlak“ v kap. 5:8, tu v zmysle „čo sa útlakom al. vydieraním získa“.
269 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
270 Ako „vysoký“ v kap. 5:8.
271 Al. „pociťovať nevôľu“, „podliehať nevôli“, „byť zachvacovaný nevôľou“.
272 Ako „záhrenie“ v Exod. 4:6nn.
273 D. „prvé“.
274 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
275 Tj. „pod ochranou“.
276 Al. „nažive udržuje“.
277 D. „svojich vlastníkov“ (al. „majiteľov“)[209].
278 Al. „rovnako ako (nie ako vo v. 11[85]) ono“.
279 Tj. azda „z toho, čo bude po ňom“.
280 Tu možno aj v zmysle „proti svojej spravodlivosti“, tj. „napriek tomu, že je spravodlivý“. Ďalej obdobne.
281 D. „predlžujúci“, tj. „svoje dni“, ďalej obdobne.
282 Tu je tento výraz[71] použitý ako príslovka.
283 Al. „sa nestávaš príliš spravodlivým“, ďalej obdobne.
284 D. „v ne-tvoj“, ďalej obdobne.
285 Tu proti kap. 2:4 sloveso ako „uchváť“ v Exod. 4:4, predložková väzba tá istá.
286 Pozri 2 Kráľ. 10:25, pozn. 48.
287 Vl. „uchádza im všetkým“[82], zmysel ako v texte („obidvom spomenutým krajnostiam a ich dôsledkom“).
288 Vl. „múdremu silnejšou“.
289 Výraz (podstatné al. spodstatnené prídavné meno) odvodený od dotyčného slovesa[91]; ako „vladárom“ v Gen. 42:6.
290 Tu neurčitý osobný podmet v množnom čísle („ľudia“).
291 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
292 Al. možno „*ale* ona (tj. „múdrosť“) bola… ďaleká“.
293 Al. „a výsledku myslenia“, „záveru“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
294 Pozri Žalm 49:13, pozn. 1316.
295 Al. „zlovôle pochabosti“ (tj. „že pochabosť je zlovoľná“), al. „k poznaniu, že zlovôľa *je* pochabosť“.
296 Ako „obliehacie veže“ v kap. 9:14; príbuzný výraz je „sieť“ (tamže v. 12, no nie „siete“ tu).
297 Tvar slovesa ako u Jóš. 7:15, pozn. 275.
298 D. „k jednému“.
299 Vl. „človeka“, tu v zmysle ako v texte.
300 D. „týmito“, tj. „ženami“.
301 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
302 Al. „výmysly“, „úskoky“.
303 Pozri Žalm 31:16, pozn. 391.
304 Al. „prísnosť“, „pýcha“, „hrubosť“, „drzosť“, vl. „sila“, tu v takomto zmysle.
305 Tj. „Ja vravím“, „podľa mojej mienky“.
306 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
307 Tj. „Bohu zloženej“.
308 Vl. „nestojíš“ („na svojom“).
309 Vl. „v“ („neostávaš v“).
310 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
311 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
312 Ďalší výraz od dotyčného slovesa[91] odvodený.
313 Tu najskôr v zmysle „nezakúša“.
314 Tu v takomto zmysle („správny al. vhodný al. oprávnený spôsob“).
315 Al. „pre (al. „na“) každú záležitosť jesto“.
316 Al. možno „ťažko spočíva“.
317 Vl. „bieda človeka *je* ťažká na ňom“.
318 Sloveso ako v Gen. 23:6, pozn. 592, tu v zmysle „zadržanie späť“.

www.milosdavkau

319 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
320 Ako „zašlo“ napr. v Gen. 28:11; al. „vchádzali“, tj. azda „do odpočinku“.
321 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
322 Ako „výnos“ v Est. 1:20, výraz prevziaty z perzštiny.
323 Al., podľa niektorých, „môcť predĺžiť svoje dni, *ktoré sú* ako tieň“, porov. Žalm 102:11; 109:23, pozn. 471 (iné sloveso ako tu).
324 Pozri Ezr. 3:1, pozn. 86; Est. 9:26, pozn. 119.
325 Tj. „ako by boli konali ako zlovoľní“ (nižšie „spravodliví“).
326 Vl. „nocuje“.
327 Tj. „človek“.
328 Al. možno „nezakúša“[43].
329 Al. možno „hoci“.
330 Al. „hľadaním“, ďalej obdobne.
331 Výraz odvodený od dotyčného[200 211] slovesa, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
332 D. „niet poznajúceho, človeka“.
333 Tu v zmysle „skryté v budúcnosti“.
334 D. „tak ako“, zmysel ako v texte.
335 D. „ako“, ako vyššie.
336 Ako „nezmyslu“ v kap. 1:17.
337 Hebr. „jechubbar“, tak podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a starými prekladmi; písaný text má znenie „jevuchar“, „vyvolený“, ktoré tu nedáva jasného zmyslu; ide pravdepodobne o chybu opisovača.
338 D. „je spoliehanie sa“ (2 Kráľ. 18:19), zmysel ako v texte. Výraz sa v SZ vyskytuje ešte len u Is. 36:4.
339 Al. možno „Poď“, ako v kap. 2:1.
340 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844; v kap. 10:19 zmysel ako tam v texte.
341 Pozri Lev. 1:4, pozn. 11.
342 Tj. „dni“, al. „ktorú“, tj. „ženu“.
343 Tj. „Boh“ (v. 7), al. možno v zmysle[27] „ktoré ti boli al. sú dané“[342].
344 D. „v svojej sile“, takže možno aj „svojou silou“, no zmysel je skôr ako v texte („v *rozsahu* al. *možnosti* svojej sily“). Kap. 11:9 podobne („v *oblasti* al. *okruhu*“, pozri Žalm 1:1, pozn. 5).
345 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
346 Pozri 2 Sam. 1:23, pozn. 72.
347 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
348 Tj. „víťazstvo v behu opreteky a v boji“.
349 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099.
350 D. „vediacim“, „znajúcim“.
351 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
352 Pozri 1 Kráľ. 5:4, pozn. 292.
353 Pozri Lev. 14:4nn., pozn. 449.
354 Pozri Deut. 7:25, pozn. 380.
355 D. „a on(a)“.
356 Tj. „v mojich očiach“, „ktorá sa mi javí“.
357 D. „človek“, zmysel ako v texte, srov. kap. 1:8[21].
358 Pozri 1 Kráľ. 15:23, pozn. 805; v kap. 10:17 zmysel ako tam v texte.
359 Pozri Prísl. 21:13, pozn. 949.
360 Pozri Gen. 1:18, pozn. 112.
361 Al. „nad“.
362 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
363 D. „nástroje bitky“ (al. „seče“), pozri 2 Sam. 17:11, pozn. 694 (kap. 9:18); „muchy smrti“, podľa iných „jedovaté“ („smrť prinášajúce“, kap. 10:1).
364 Pozri Prísl. 13:5, pozn. 646.
365 Pozri Žalm 19:2, pozn. 605, tu v zmysle ako v texte.
366 Pozri Prísl. 21:17, pozn. 952.
367 Pozri Exod. 30:25, pozn. 1093.
368 Pozri Prísl. 17:27, pozn. 826, čítaný text.
369 D. „od múdrosti a cti“, zmysel ako v texte[371], ďalej obdobne.
370 Tj. „na jeho vážnosti al. dobrej povesti“.
371 Al., podľa iných, „závažnejšia od múdrosti a cti *môže byť*“ (tj. „viac vplyvu mať“).
372 Ako „pojašenosť“ v kap. 1:17.
373 Tj. „na pravom („správnom“) mieste“.
374 D. „srdce“, porov. Gen. 31:20, pozn. 816.
375 Tj. „ukazuje“, „dává najavo“, totiž svojím správaním.
376 Al. „o každom“, potom by neplatila predošlá poznámka[375].
377 Al. „krotkosť“, pozri Prísl. 15:4, pozn. 719, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
378 Al. „spôsobiť opomenutie (tj. „prepáčenie“) veľkých hriechov“.
379 Pozri Gen. 46:26, pozn. 1256.
380 Tu príbuzný a súznačný, ale nie presne ten istý tvar, tu značí „pojašených“ v hromadnom zmysle.
381 Tj. „dostáva sa jej vysokých pôct“.
382 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
383 Pozri Gen. 38:29, pozn. 1024.
384 Pozri Gen. 45:5, pozn. 1223.
385 D. „on“.
386 D. „tvár“.
387 Sloveso ako v Gen. 7:18, pozn. 244.
388 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626; v kap. 12:3, D. „muži zdatnosti“, tj. obrazne „nohy“.
389 Pozri Žalm 58:5, pozn. 1475, tu výraz od tohto slovesa odvodený.
390 Tj. „zariekavadla“, takže „nemá zariekavač“.
391 Pozri Žalm 45:2, pozn. 1238.
392 D. „a pery nerozumného ho pohlcujú“.
393 Pozri Prísl. 9:10, pozn. 481.
394 D. „úst“, ako vyššie.
395 Tu vl. „z (al. „od“) po ňom“, tj. azda „čo po ňom nastane“. Porov. Exod. 9:6, pozn. 274.
396 Tj. azda „každého al. niektorého al. ktoréhokoľvek z nich“, obdobne na konci verša.
397 Al. možno „*toho,* ktorý“.
398 Al. možno „hýria“, no nesúvisí s „hýrenie“ vo v. 17; lež je to sloveso ako „jedávajú“ tamže, no tu je zmysel skôr ako v texte al. tu vyššie.
399 Vl. „urodzených“ (1 Kráľ. 21:8 a i.), no tu je zmysel skôr ako v texte.
400 Tu možno aj „v *snahe o*“; v kap. 11:1 „v *priebehu* mnohých“.
401 Tj. „lenivých rúk“; podľa iných „Pri dvojitej (tj. „veľkej“) lenivosti“.

www.miloslavikeu

402 Al. „váhavosti“, vl. „zníženosti“, tj. „zvesení“, „spustení“.
403 D. „smiech“, tu zmysel ako v texte.
404 D. „tým všetkým (al. možno „tomu všetkému“) odpovedajú“, zmysel ako v texte.
405 Pozri Exod. 8:3, pozn. 236.
406 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31.
407 Pozri Prísl. 1:17, pozn. 51.
408 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
409 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4, tu zmysel ako v texte.
410 Tj. azda „ako je to al. čo sa deje s kosťami“.
411 D. „plnej“, tu zmysel ako v texte.
412 D. „ako jeden“.
413 Ako „sladký“ v kap. 5:12.
414 Al. „prišlo“, al. „prichádza“[9].
415 Pozri Žalm 110:3, pozn. 2401.
416 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
417 Tu azda v zmysle „túžobných al. žiadostivých pohľadov“[418].
418 Podľa písaného textu množné, podľa textu čítaného, mnohých rukopisov a starých prekladov jednotné číslo.
419 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
420 Pozri Est. 8:3, pozn. 258; Žalm 119:39, pozn. 2467.
421 Al. „mužný vek“, vl. „úsvit“, výraz „šacharúth“ vyskytujúci sa v SZ len tu, ale príbuzný onému „šachar“ v Gen. 19:15 a ďalej, pozn. 867. Podľa iných „čierny vlas“, pozri Lev. 13:31, 37 a j., kde „čierny“ je hebr. „šechór“.
422 Pozri Exod. 32:13, pozn. 1134.
423 Tvary ženského rodu sú tu preto, lebo sa tu obrazne mienia „zuby“, v hebrejčine niekedy ženského rodu (mletie obilia bývalo prácou žien, pozri napr. Mat. 24:41), a „oči“, spravidla ženského rodu.
424 Pozri Sud. 3:23, pozn. 209.
425 Pozri Prísl. 7:8, pozn. 371.
426 Vl. „znižovania“, tj. „bude dochádzať k poruchám sluchu“.
427 Tj. možno „speváčky“, podľa iných „zvuky spevu“, „krásy al. príjemnosti spevu“, „ucho a hlas, ktoré mali predtým záľubu v speve a hudbe“.
428 Al. „krčiť sa“; význam tohto výroku nie je celkom jasný, možno „strácať na svojom význame al. hodnote al. priťažlivosti“.
429 Tj. „starí ľudia“.
430 Tj. „z každej nahor vedúcej al. stúpajúcej cesty“[76].
431 Pozri Pies. 6:11; 7:12, pozn. 202; kvety mandľovníka sú biele, obraz bielovlasých hláv starých ľudí. Preklad v texte je podľa textu čítaného, LXX, Vulgaty a iných starých prekladov; v písanom texte je znenie „mandľovníkom sa pohŕda“, nedávajúce, nazdám sa, v danej súvislosti jasného zmyslu, no niektorí prekladatelia ho aj tak uprednostňujú.
432 Pozri Num 14:33, pozn. 514.
433 D. „sa vlečie“, zmysel ako v texte, sloveso, ktorého tvarom je „nosenie“ v Gen. 49:15, tu zvratný tvar, v SZ len tu sa vyskytujúci.
434 Tak tento výraz (hebr. „avijjónnáh“) prekládá LXX i Vulgata; ide o kvetné púčiky kra zvaného kapara trnitá, ktoré sú, naložené do soli a octu, aj dnes známe ako chuťová prísada do niektorých jedál a ktoré sa za dávných dôb používali ako prostriedok na povzbudzovanie chuti do jedla a možno aj pohlavnej žiadostivosti. Uvedený výraz je odvodený od slovesa „ávah“, „byť ochotný al. naklonený“, „chcieť“, „mať chuť“ (pozri napr. Jóba 39:9, pozn. 1749; Prísl. 1:10, pozn. 35) a preto sa v niektorých prekladoch, napr. aj v preklade prof. Roháčka, chápe v zmysle „žiado(stivo)sť“ al. „dychtivosť“, „túžba“[435].
435 Tj. „nemá účinku“, hebr. „táfér“; no LXX toto sloveso preložili „diaskedasthé“, tj. „rozpadne (al. „skazí“, „rozruší“) sa“, „popraská“, a podobne aj Vulgata („dissipabitur“), takže pravdepodobne miesto „táfér“ mali v svojej predlohe trpný tvar „tufár“, majúci takýto zmysel. Potom by išlo o použitie predstavy prezretých plodov kapary, ktoré pri dotyku praskajú a rozpadajú sa, ako obrazu schátralosti staroby. Tohto znenia sa pridržujú preklady, v ktorých sa vyššie[434] uvedený výraz chápe v zmysle „žiado(stivo)sti“, takže podľa nich by toto miesto znamenalo, že v starobe človek stráca túžby a žiadostivosť mnohých vecí, ktorých býval dychtivý v mladšom veku. To napokon inými slovami vyjadruje aj znenie podané v texte.
436 D. „do domu svojej večnosti“.
437 Pozri Gen. 23:2, pozn. 586.
438 Al. „neodstráňuje“, vl. „nevzďaľuje“, hebr. „ló-jéráchék“; tak podľa písaného textu; čítaný text má podľa mnohých rukopisov a rabínských výkladov znenie „ló-jéráthék“ (litery „ch“ a „th“ sú si v hebrejskom písme navzájom veľmi podobné) „sa nezväzuje“, tj. možno, podľa niekterých, „bezmocným nerobí al. neochromuje al. nezoslabuje“. No známe mi preklady zväčša podávajú znenie „než sa pretrhne“, možno podľa Vulgaty („antequam rumpatur“), kde prekladateľ miesto vyššie uvedených hebr. výrazov možno čítal „ló-jinnathék“, „ne(pre)trhá(va) sa“, pozri tu kap. 4:12. LXX azda podľa tejže predlohy preložili voľnejšie „heós hotú mé anatrapé“, „dokiaľ sa nezničí“. Táto obmena prekladu by sa, povedal by som, zdala najlepšie zapadať do textovej súvislosti v tomto obraze smrti človeka, no nie je nijako odôvodnená znením dochovaného pôvodného textu. „Povraz *zo* striebra“ nižšie je hádam obrazom „miechy“, „misa *zo* zlata“ potom „mozgu“.
439 Pozri Gen. 37:20, pozn. 983; nie ako „jamu“ tu v kap. 10:8. Čo sa vyššie uvádza o „krčahu nad prameňom“ a „kolese k cisterne“, je obrazom zastavenia činnosti srdca a kolobehu krvi.
440 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
441 Al. „zostavoval“, sloveso ako „narovnať“ v kap. 7:13, tu v takomto zmysle.
442 Pozri Num. 21:27, pozn. 815.
443 Al. „príjemných“, D. „slov záľuby“ (al. „príjemnosti“)[108].
444 D. „správnosť“, pozri Jóba 33:23, pozn. 1488, tu v takomto zmysle.
445 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
446 Tj. na poháňanie hovädzieho dobytka. Porov. Skut. 26:14.

www.nilosofskaka

447 Al. možno „milovníkov“, „obľubovateľov“.
448 Al. „ako vbité klince *sú* pôvodcovia“[447].
449 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[106], vyskytujúci sa v SZ len tu.
450 Vl. „koniec“, ako v kap. 3:11 a ďalej, no nie ako tu vo v. 12 a inde.
451 Al. „toto *je* všetko *pre* človeka“, „toto *je vec* každého človeka“.

L

www.milos-pavlik.eu

PIESEŇ PIESNÍ[1]

Pieseň piesní, ktorá *je* od Šalamúna[2].
(2)Kiež ma bozkáva[3] bozkami[4]
svojich úst, lebo tvoje milovanie[5 6 7]
je lepšie od vína;
(3)tvoje masti[8] *sú* ľúbezné[9] pre *svoju*
vôňu[2], tvoje meno – masť[8], *ktorá* je
rozlievaná; preto ťa mladice[10] milujú[25].
(4)Tiahni ma, pobežíme za tebou! Kráľ
ma uvedie[11] do svojich izieb,
budeme jasať a v tebe sa radovať, tvoje
milovania[5 6 7] *viac* od vína vychvaľovať[12].
Právom[13] ťa milujú[25]!
(5)Ja *som* čierna, a*le* spanilá[14], dcéry
Jerúsaléma, ako stany Kédára[15], ako
stanové závesy[16] Šalamúna.
(6)Nech ma neprezeráte[3 17], že ja *som*
počierna[18], lebo ma poobkukovalo[19]
slnko.
Synovia mojej matere sa proti mne
rozohnili[20] – ustanovili[21] ma
ochrankyňou[22] viníc;
svoju vinicu, ktorú mám[23], som
neuchránila[22].
(7)Oznám[24] mi *ty*, ktorého moja duša
miluje[25], kde pasieš, kde ukladáš[26]
v poludnie[27],
lebo načo mám[28] byť ako zahaľujúca sa[29]
pri stádach tvojich druhov[30]?

• • • • •

(8)Ak nevieš *sama* od seba[2], najkrajšia
medzi ženami, vyjdi[31] si po stopách[32]
drobného dobytka
a pas svoje kozľatá pri obydliach[33]
pastierov.
(9)Prirovnávam[25] ťa, moja priateľka[34],
k svojej paripe medzi vozmi faraóna.
(10)Spanilé[14] sú[35] tvoje líca[36] medzi
retiazkami[37], tvoja šija[38]
s náhrdelníkmi[39 40];
(11)môžeme[28] ti zhotoviť[41] retiazky[37]
zo zlata s bodkami *zo* striebra.

• • • • •

(12)Pokým *je* kráľ v svojom kruhu[42],
*vy*dáva môj nard svoju vôňu.
(13)Môj milovaný[43] *je* mi váčkom myrhy,
ktorý spočíva[44] medzi mojimi
prsníkmi,
(14)môj milovaný[43] *je* mi strapcom
henny[45] vo viniciach Én-gedí.

• • • • •

(15)Hľa, ty *si* krásna, moja priateľka[34],
hľa, ty *si* krásna; tvoje oči – *oči*
holubíc[46]!

• • • • •

(16)Hľa, ty *si* krásny, môj milovaný[43], či
si milý[47]! Či sa zazelenala[25 48] naša
pohovka[49]!
(17)Trámy nášho domu – cédre, naše
obloženie stien – cyprusy.

2 Ja *som* jesienka[50] Šáróna[51], ľalia
dolín[52].

• • • • •

(2)Ako ľalia medzi tŕním, tak*á je* moja
priateľka[34] medzi dcérami.

• • • • •

(3)Ako jabloň medzi stromami lesa, taký
je môj milovaný[43] medzi synmi;
po jeho tieni som dychtivo zatúžila[53]
a *v ňom*[54] usadla[25]; áno, jeho ovocie *je*
sladké môjmu podnebiu.
(4)Uviedol ma do domu vína a jeho
zástavou nado mnou *je* láska;
(5)posilnite[55] ma hroznovými koláčmi,
vzpružte[56] ma jablkami,
lebo ja som ochorela[25] láskou.
(6)Jeho ľavica *je* pod mojou hlavou
a jeho pravica ma objíma.
(7)Zaprisahávam[25] vás, dcéry
Jerúsaléma, pri gazelách alebo pri
jeleniciach poľa:
Ak budete budiť a*lebo* ak budete
vyrušovať[57 58] *moju* lásku[59], až kým si
ona bude želať[60 61]!
(8)Hlas môjho milovaného[43]! Hľa, toto –
prichádza, skáče po vrchoch, hupká
po pahrbkoch!
(9)Môj milovaný[43] je podobný gazele
alebo mláďaťu[62] jeleňov;
hľa, toto – stojí za našou stenou, díva sa
skrze okná[63], vrhá pohľady[64] skrze
mriežky[63].
(10)Môj milovaný[43] sa ozval[65] a povedal
mi: Vstaň si, moje priateľka[34], moja
krásna, a vykroč si!

www.milos-pavlik.eu

(11) Veď hľa, zima pominula, lejak
prebehol a odišiel si,
(12) na zemi sa ukázali kvety, dostavil
sa[66] čas prerezávania[67] a v našej zemi
počuť hlas hrdličky.
(13) Figovník sa červenie[25] svojimi
ranými plodmi a viniče *v* kvete
*vy*dávajú[25] vôňu;
vstaň, vykroč[68], moja priateľka[34], moja
krásna, áno[69], vykroč si!
(14) Moja holubica v rozsadlinách
skaliska[70], v úkryte[71] skalnej strminy,
ukáž mi svoj výzor[72],
daj mi počuť svoj hlas, lebo tvoj hlas je[25]
sladký[73] a tvoj výzor[72] spanilý[14]!
(15) Pochytajte nám líšky[74], malé líšky[74],
poškodzujúce vinice, a naše vinice *sú*
v kvete!
(16) Môj milovaný[43] *patrí* mne a ja jemu,
ktorý[75] pasie medzi ľaliami,
(17) až než sa bude ochladzovať[76] deň
a prchnú tiene.
Obráť sa[77], vezmi na seba[78], môj
milovaný[43], podobnosť[79] gazele alebo
mláďaťu[62] jeleňov na rozoklaných[80]
vrchoch[81]!

3 Na svojom ležisku som po nociach[82]
hľadala[25] *toho,* ktorého moja duša
miluje[25],
hľadala[25] som ho a nenašla som ho.
(2) Nuž[83], musím[28] vstať a obchádzať
po meste, po uliciach[84] a po
priestranstvách[85 86] budem *toho,*
ktorého moja duša miluje[25], hľadať.
Hľadala[25] som ho a nenašla som ho.
(3) Našli[87] ma strážcovia[88], ktorí[75]
obchádzali po meste. Videli[25] ste *toho,*
ktorého moja duša miluje[25]?
(4) Sotvaže[89] som od nich zašla ďalej, už[90]
som našla *toho,* ktorého moja duša
miluje[25];
chopila som sa ho a nepúšťala[91] som ho,
až než som ho mohla[28] uviesť do domu
svojej matere, áno[69], do izby svojej
rodičky.
(5) Zaprisahávam[25] vás, dcéry
Jerúsaléma, pri gazelách alebo
pri jeleniciach poľa:
Ak budete budiť *alebo* ak budete
vyrušovať[57 58] *moju* lásku[59], až než si
ona bude želať[60 61]!

◆◆◆◆◆

(6) Kto *je* táto, vystupujúca[92] z pustiny
ako stĺpy dymu, okadená myrhou
a kadidlom[93 94],
okrem[95] všemožného[96] prášku
od kramára?
(7) Hle, jeho lôžko, ktoré *patrí*
Šalamúnovi! Vôkol neho šesťdesiat
hrdinov[97] z hrdinov[97] Isráéla,
(8) oni všetci[98] sa chápu[25] meča, skúsení[99]
v boji[94 100], každý[101] *má* pre postrach[4 102]
za nocí svoj meč na svojom bedre.
(9) Kráľ Šalamún si zhotovil[41] nosítka
z driev Levánóna[103],
(10) ich stĺpiky zhotovil[41] *zo* striebra, ich
operadlo *zo* zlata, ich sedadlo[104]
z červeného purpuru[105],
ich vnútro[106] vyložené láskou od dcér
Jerúsaléma.
(11) Vyjdite[31] a pozrite, dcéry Cijjóna,
na kráľa Šalamúna v korune[107], ktorou
na ňom[78] vykonala korunovanie[79 108]
jeho mať
v deň jeho zasnübenia, áno[69], v deň
radosti jeho srdca.

◆◆◆◆◆

4 Hľa, ty *si* krásna, moja priateľka[34],
hľa, ty *si* krásna; tvoje oči – *oči*
holubíc[46] spoza tvojho závoja[2],
tvoje vlasy *sú*[109] ako stádo kôz, ktoré sa
hrnú[25 110] z pohoria[111] Gileád,
(2) tvoje zuby ako stádo strihaných
oviec, ktoré vystupujú[25 92] z kúpeľa,
ktoré všetky[98] rodia po dvoje a niet
medzi nimi zmetajúcej[112],
(3) ako povrázok *zo* šarlátu[105] *sú* tvoje
pery, áno[69], tvoje hovoridlo[113 114] *je*
spanilé[14],
ako kus granátového jablka *sú* tvoje
spánky spoza tvojho závoja[2],
(4) tvoja šija[38] *je* ako veža Dávida,
zbudovaná na zbrane[115]; *je* na nej
zavesených tisíc malých štítov[116],
všetky štíty[117] hrdinov[97].
(5) Tvoje dva prsníky *sú* ako dve
mláďatá[62], dvojičky gazely[118], ktoré[75] sa
pasú medzi ľaliami
(6) až než sa bude ochladzovať[76] deň
a prchnú tiene. Chcem[28 77] si *zájsť*
k vrchu myrhy a k pahrbku
kadidla[93] –
(7) ty všetka[96] *si* krásna, moja priateľka[34],
a niet pri tebe chyby[119]!

www.biblos-bibliotheca.eu

(8)So mnou z Levánóna[103], mladucha[120],
so mnou z Levánóna[103] – môžeš[28] prísť,
budeš pozerať z temena[121] Amány[122],
z temena[121] Senír a, to *jest*[69] Chermóna[123],
od pelechov[124] levov, z vrchov
leopardov.
(9)Zmocnila si sa môjho srdca[125], moja
sestra, mladucha[120], zmocnila si sa
môjho srdca[125]
jediným zo svojich očí[126], jediným
článkom[127] zo svojho náhrdelníka[128]!
(10)Aké[129] nežné[130] je[25] tvoje milovanie[5 6 7],
moja sestra, mladucha[120], čím lepšie *je*
tvoje milovanie[5 6 7] od vína
a vôňa tvojich mastí[8] od všetkých
vonných látok!
(11)Tvoje pery vykvapkávajú tekutý
med[131], mladucha[120], pod tvojím
jazykom *je* med a mlieko a vôňa tvojho
šatstva *je* ako vôňa Levánóna[103].
(12)Ty *si*, mladucha[120], zatarasená[132]
záhrada, zatarasený[132] prameň[133],
zapečatené žriedlo;
(13)tvoje výhonky – park[134] granátových
jabĺk s vzácnym ovocím[135], hennami[45],
s nardmi,
(14)nardom a šafránom, vonnou
trstinou a škoricou so všetkými
stromami kadidlovými[136],
myrhou a aloou so všemožnými[96]
najlepšími vonnými látkami[137];
(15)žriedlo *v* záhrad*ách* – studňa vôd
živých[138] a rinúcich sa z Levánóna[103].

⋆⋆⋆⋆⋆

(16)Precitni, severák[139], a príď, južný
vietor[140], prevej[76 141] moju záhradu,
nech sa rinú[3] jej vonné látky,
nech môj milovaný[43] prichádza[3] do svojej
záhrady, nech[69] môže[28] jesť svoje
vzácne ovocie[135]!

⋆⋆⋆⋆⋆

5 Prišiel som do svojej záhrady, moja
sestra, mladucha[120], zbieram[25 142]
svoju myrhu so svojimi vonnými
látkami[109],
jem[25] svoj plást so svojím medom,
pijem[25] svoje víno so svojím mliekom.
Jedzte, priatelia[34], pite a hojne sa napite,
milovaní[43]!

⋆⋆⋆⋆⋆

(2)Ja spím, a*le* moje srdce bdie… Hlas
môjho milovaného[43], klepajúceho!
Otvor mi, moja sestra, moja priateľka[34],
moja holubica, moja bezúhonná[143],
lebo moja hlava je[25] posiata[144] rosou
a moje kadere kropajami noci!
(3) – Stiahla som svoju tuniku[145], akože
ju mám[28] obliekať? Umyla[146] som svoje
nohy, akože ich mám[28] špiniť?
(4)Môj milovaný[43] *pre*strčil[147] svoju ruku
otvorom[148] a moje vnútornosti sa nad
ním vzrušili[149];
(5)ja som vstala otvoriť svojmu
milovanému[43] a moje ruky kropili[25]
myrhou, áno[69], moje prsty tekutou
myrhou na objímky[150] závor.
(6)Ja som svojmu milovanému[43] otvorila,
a*le* môj milovaný[43] bol odbočil a išiel[26]
ďalej; pri jeho príhovore bola vyšla[31]
moja duša[151].
Hľadala[25] som ho a nenašla som ho,
volala[25] som ho a neodvetil mi.
(7)Našli[87] ma strážcovia[88], ktorí[75]
obchádzali po meste,
zbili[152] ma, poranili[153] ma, strhli[154] zo mňa[155]
môj plášť[156], strážcovia[88] hradieb[157]!
(8)Zaprisahávam[25] vás, dcéry
Jerúsaléma:
Ak budete môcť[28] nájsť môjho
milovaného[43], čo mu máte[28] oznámiť[24]?
Že ja *som* ochorená láskou!

⋆⋆⋆⋆⋆

(9)Čím *je* tvoj milovaný[43] nad[158] *iného*
milovaného[43], najkrajšia medzi
ženami?
Čím *je* tvoj milovaný[43] nad[158] *iného*
milovaného[8] , že nás tak
zaprisahávaš[25]?

⋆⋆⋆⋆⋆

(10)Môj milovaný[43] *je* biely[159] a červený[160],
význačný[161] nad[158] desaťtisíc;
(11)jeho hlava – zlato[162], zlato[163], jeho
kadere vlnité[164], čierne ako krkavec,
(12)jeho oči ako *oči* holubíc[46] pri
potôčikoch[165] vôd, umyté[146] mliekom[166],
sediace pri *ich*[167] plnosti[168],
(13)jeho líca[36] ako záhony vonných
rastlín[109 169], veže[170] korenistých bylín,
jeho pery – ľalie, kropiace tekutou
myrhou,
(14)jeho ruky – valce *zo* zlata,
posádzané[144 171] chryzolitmi[172],
jeho trup[173] – výtvor[174] *zo* slonoviny[175 176],
vykladaný[177] zafírmi[178],

www.miloslavkaku

(15)jeho nohy[179] – stĺpy *z* mramoru,
založené na päticiach[180] *zo* zlata[163],
jeho výzor[72] ako *výzor* Levánóna[103 181],
je vynikajúci[182] ako cédre;
(16)jeho ústa[183] – samá sladkosť[184], a on
všetok[98] – samá žiadúcnosť[184 185].
Toto[186] *je* môj milovaný[43], áno[69], toto[186]
je môj priateľ[34], dcéry Jerúsaléma!

• • • • •

6 Kam odišiel tvoj milovaný[43],
najkrajšia medzi ženami?
Kam sa tvoj milovaný[43] obrátil[187]?
I budeme ho hľadať s tebou.

• • • • •

(2)Môj milovaný[43] zostúpil do svojej
záhrady k záhonom vonných
rastlín[109 169], pásť v záhradách a trhať
ľalie.
(3)Ja *patrím* svojmu milovanému[43] a mne
môj milovaný[43], ktorý[75] pasie medzi
ľaliami.

• • • • •

(4)Ty *si* krásna, moja priateľka[34], ako
Tircá[188], spanilá[14] ako Jerúsalém,
pôsobiaca dojmom[189] ako zástupy
pod zástavami[161 190],
(5)odvráť svoje oči spredo mňa, lebo ony
ma vzrušujú[191].
Tvoje vlasy *sú*[109] ako stádo kôz, ktoré sa
hrnú[25 110] z Gileáda,
(6)tvoje zuby ako stádo oviec, ktoré
vystupujú[25 92] z kúpeľa,
ktoré všetky[98] rodia po dvoje a niet
medzi nimi zmetajúcej[112],
(7)ako kus granátového jablka *sú* tvoje
spánky spoza tvojho závoja[2].
(8)Šesťdesiat *je* ich – kráľovien,
a osemdesiat súložníc, a panien[10] bez[192]
počtu,
(9)ona *je* jediná – moja holubica, moja
bezúhonná[143],
ona *je* jediná svojej matere[2], ona *je* čistá[193]
svojej rodičky[2].
Uvideli ju dcéry a nazvali ju blaženou,
kráľovné a súložnice, a dali sa ju
velebiť[194]:
(10)Kto *je* táto, nadol pozerajúca[195] tak
ako[196] úsvit, krásna ako luna[197],
čistá[193 198] ako slnko[199],
pôsobiaca dojmom[189] ako zástupy
pod zástavami[161 190]?

• • • • •

(11)Zostúpila som do záhrady orechov
podívať sa na zeleň[200] doliny[201],
podívať sa, či pučí[25] vinič, rozvili sa[202]
granátové jablone;
(12)nezvedela som. Moja duša ma
upozornila[21 203]: Vozy[204] môjho
vznešeného[205] ľudu!
(13)[206]Vráť sa, vráť sa, Šúlammíth[207], vráť
sa, vráť sa, nech[69] na teba hľadíme[3]!
Čo chcete[28] na Šúlammíth[207] vidieť[208]? –
Čosi ako taniec dvoch táborov[209].[210]

• • • • •

7 Aké[129] sú krásne tvoje kroky
v sandáloch, dcéra vznešeného[205]!
Zaoblenia tvojich bedier *sú* podobné[196]
klenotom, dielu[211] rúk umelca,
(2)tvoj pupok – okrúhla čaša[212 213]; nech
nemá[3] nedostatku[214] miešaného vína;
(3)tvoje brucho[215] – hromada[216] pšenice,
vrúbená[217] ľaliami,
tvoje dva prsníky *sú* ako dve mláďatá[62],
dvojičky gazely[118],
(4)tvoja šija[38] ako veža *zo* slonoviny[175],
tvoje oči – rybníky[218] v Chešbóne[219] pred
bránou Bath-rabbím[220],
tvoj nos – výbežok[170] Levánóna[103],
hľadiaci[221] smerom[222] *k* Damasku[94],
(5)tvoja hlava na tebe *je* ako Karmel, a čo
z tvojej hlavy splýva[223], ako červený
purpur[105];
tými kučerami *je aj* kráľ *u*pútaný[224].
(6)Aká[129] si[25] krásna a aká[129] si[25] milá[47],
moja láska[225], v svojich[226] slastiach[227 228]!
(7)Táto tvoja postava je[25] podobná palme
a tvoje prsníky strapcom[229];
(8)povedal[230] som *si*: Chcem[28] vystúpiť[92]
na palmu, chytiť *sa* za[231] jej letorasty[232].
Nuž[83], nech mi teda[233] sú[3] tvoje prsníky
ako strapce viniča a vôňa tvojho nosa
ako *vôňa* jabĺk[234],
(9)a tvoje ústa[183] ako najlepšie[235] víno…

• • • • •

…ktoré[75] *pri*teká[236] hladko[237] môjmu
milovanému[42], vraviace perami
spiacich[238 239].
(10)Ja *patrím* svojmu milovanému[43]
a jeho túžba *je* po mne.
(11)Poď, môj milovaný[43], môžeme[28]
vyjsť[31] *do* poľa, nocujme[3] v dedinách,
(12)zavčasu sa poberajme[3] k viniciam,
dívajme[3] sa, či pučí[25] vinič, otvoril sa
kvet,

www.milostiahu.eu

rozvili sa[202] granátové jablone; tam ti
budem poskytovať[240] svoje milovanie[5 6 7].
(13) Bobule[241] *vy*dávajú[25] vôňu a nad našimi
vchodmi[242] všetky vzácne plody[243],
nové aj staré, môj milovaný[43], som pre
teba[244] uschovala[245].

8 Kiež by si bol ako môj[2] brat[246], *ktorý*
sal *pri* prsníkoch mojej matere!
Mohla[28] by som ťa zastihnúť[87] na ulici,
bozkávať ťa a ani *tak* by mnou
nepohŕdali;
(2) mohla[28] by som ťa odviesť, uviesť[247]
do domu svojej matere, *ktorá* ma
vychovávala[248],
dávala by som ti piť z vína *s* koren*ím*[94],
z muštu svojich granátových jabĺk.
(3) Jeho ľavica *by bola* pod mojou hlavou
a jeho pravica *by* ma objímala.
(4) Zaprisahávam[25] vás, dcéry
Jerúsaléma: Prečo[129] by ste mali[28] budiť
a prečo[129] vyrušovať[57 58] *moju* lásku[59], až
kým si *ona* bude želať[60 61]?

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

(5) Kto *je* táto, vystupujúca[92] z pustiny,
opierajúc sa o svojho milovaného[43]?

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

Zobudila som ťa pod jabloňou – ta
s tebou v bolestiach ľahla[249] tvoja mať,
ta v bolestiach ľahla[249], porodila ťa[250].
(6) Vtlač[21] ma ako pečať[251] na svoje srdce,
ako pečať[251] na svoje rameno, lebo
láska *je* silná ako smrť,
žiarlivosť je[25] tvrdá[252] ako šeól[253]; jej
plamene – plamene ohňa, ktorý *je*
plápol Jáha[254].
(7) Mnohé vody nemôžu lásku uhasiť
a nie *že* ju môžu rieky zaplaviť[255];
ak bude kto[256] za lásku dávať všetok
majetok[257] svojho domu, budú ním
len[258] pohŕdať.
(8) Máme[23] malú sestru, ktorá[66] nemá[259]
prsníkov;
čo máme[28] s našou sestrou[244 260] robiť
v deň, keď *sa*[261] o nej[262] bude
hovoriť?

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

(9) Ak ona *bude* hradbou[157], budeme
na nej môcť[28] zbudovať cimburie[263]
zo striebra,
a ak ona *bude* dverami, budeme na nej
musieť[28] zriadiť uzáver[264] pažením[265]
z cédrov[109].

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

(10) Ja *som* hradba[157] a moje prsníky ako
veže; tak[266] som sa prejavila[267] v jeho
očiach, ako taká, ktorá našla[268]
pokoj[269].
(11) Šalamún mal[25 270] v Baal-hámóne
vinicu, tú vinicu zveril[240] ochrancom[22];
každý[101] mal[28] za jej ovocie priniesť tisíc
peňazí[271].
(12) Moja vinica, ktorú mám[23], *je*
pred mojou tvárou; *maj* si ten tisíc,
Šalamún, a dvesto *nech* majú[23]
ochrancovia[22] jej ovocia!

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

(13) Ty, *ktorá*[75] bývaš v záhradách,
druhovia[30] venujú pozornosť[272] tvojmu
hlasu, ozývaj sa[273] mi!

⋄ ⋄ ⋄ ⋄ ⋄

(14) Prichvátaj, môj milovaný[43], a vezmi
na seba[78] podobnosť[79] gazele
alebo mláďaťu[62] jeleňov na vrchoch
vonných rastlín[109 169]!

www.milosrdavik.eu

PIESEŇ PIESNÍ

1 Odstavce navzájom oddeľované medzerami a radmi bodiek označujú, pokiaľ sa dá, striedanie hovoriacich.
2 Al. „Šalamúnova“, ďalej obdobne, pozri Num. 2:3, pozn. 22.
3 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
4 D. „od bozkov“, zmysel ako v texte. Ďalej obdobne.
5 Pozri Prísl. 7:18, pozn. 383; nesúvisí s „milujú“ vo v. 3.
6 V hebrejčine množné číslo v zosilňujícom zmysle.
7 Množné číslo aj v zmysle „prejavov milovania al. lásky“, „nežností“.
8 Pozri Prísl. 21:17, pozn 954.
9 D. „dobré“, ďalej obdobne.
10 Pozri Gen. 24:43, pozn. 628; v kap. 6:8 v protiklade k predošlému „súložníc“.
11 Al. „uviedol“, ďalej obdobne, tu azda vzhľadom na nasledovné je zmysel skôr ako v texte.
12 Vl. „pripomínať“, tu zmysel ako v texte, pozri Žalm 20:7, pozn. 648.
13 Pozri 1 Par. 29:17, pozn. 894; tu je tento výraz použitý ako príslovka v zmysle ako v texte, no podľa nektorých v zmysle „poctiví“, „úprimní“, „správni“.
14 Pozri Žalm 33:1; 147:1, pozn. 927, tu a ďalej zmysel ako v texte.
15 Pozri Žalm 120:5, pozn. 2533. Stany beduínov sa zhotovovali z látok utkaných zo zvieracej srsti, preto boli tmavej farby.
16 Al. „ako plachty“, ako „koberce“ v Exod. 26:1 a ďalej, tu v takomto zmysle.
17 Al. „nech *si pri* mne nevšímate“.
18 Al. „sčernetá“, „začiernená“, len tu sa vyskytujúci výraz („šecharchóreth“) odvodený od „šechóráh“, „čierna“ (v. 5).
19 Tj. „opálilo“, vl. „ma zbadalo“, ako „vídalo“ u Jóba 20:9, „spozorovalo“ tamže 28:7 (sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto troch miestach), tu v takomto zmysle (azda „posvietilo si na mňa“).
20 Tj. „hnevom“, porov. príbuzné sloveso v Gen. 4:5, pozn. 138.
21 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
22 Vl. „udržovateľkou“, D. „udržujúcou“, pozri Lev. 19:18, pozn. 610; Žalm 103:9, pozn. 2229, tu v takomto zmysle. Na konci verša a v kap. 8:11 obdobne.
23 Pozri Gen. 19:12 a ďalej, pozn. 500.
24 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
25 Vl. „zamilovala“ („zamilovala a naďalej miluje“, v. 3 a ďalej obdobne).
26 Tj. „svoje stádo“, inak pozri Žalm 23:2, pozn. 715.
27 Pozri Žalm 55:17, pozn. 1043.
28 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
29 Al. „zahalená“, tj. „neviestka“, porov. Gen. 38:5, kde je, pravda, použité iné sloveso obdobného významu; al. možno „smútiaca“. Podľa Vulgaty a sýrskeho prekladu „blúdiaca“, „potulujúca sa“, „obchádzajúca“; v tomto zmysle sa dá chápať aj preklad LXX a aj niektoré novšie preklady uprednostňujú toto znenie.
30 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246.
31 Pozri Exod. 8:18, pozn. 252.
32 Pozri Žalm 56:6, pozn. 1449.
33 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
34 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668; „priateľka“ tu a ďalej je ženský tvar tohto slova.
35 Al. „slušia“, sloveso ako „prislúcha“ v Žalme 93:5, tu v takomto zmysle.
36 Pozri Žalm 3:7, pozn. 80.
37 Al. „šnúrami perál“ (al. „koralov“), visiacimi po stranách obličaja z pokrývky hlavy. V. 11 obdobne.
38 Al. „tvoje hrdlo“, no nesúvisí s „náhrdelníkmi“ nižšie.
39 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
40 Al. doslovne „v náhrdelníkoch“, tj. „obkrútená nimi“; predložka ako „medzi“ vyššie.
41 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
42 Tj. „v svojej stolovej spoločnosti“, ako „dookola“ v 1 Kráľ. 6:29, „obklučujúcich“ v Žalme 140:9.
43 Súvisí s „milovanie“ vo v. 2[5].
44 Vl. „nocuje“.
45 Al. „cyprusu“, no nie ako vo v. 17, vonnej rastliny so strapcami kvetov, z ktorých sa vyrábala voňavka, z listov farbivo na nechty. Výraz sa v tomto zmysle v SZ vyskytuje ešte len v kap. 4:13.
46 D. „tvoje oči – holubice“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
47 Pozri 2 Sam. 1:23; 23:1, pozn. 67, nesúvisí s „milovaný“ tu vyššie. Sloveso, ktoré je tam vo v. 26, je tu v kap. 7:6.
48 Al. „je zelená“, porov. Žalm 37:35; 52:8, pozn. 1070.
49 Tj. azda „miesto na posedenie na trávniku“; hoci je tento výraz ten istý ako v Prísl. 7:16, nie je nijako nutné ho klásť v tú istú al. obdobnú súvislosť ako tam, aj keď tak mnohí robia. Výraz značí aj pohovku na stolovanie al. len na posedenie al. odpočinok (Am. 3:12; 6:4); iné jeho významy pozri napr. v Žalme 41:3 a Deut. 3:11, pozn. 188.
50 Al., podľa iných, „narcis“ al. „ľalia“, no nie ako „ľalia“ tu nižšie a vo v. 2.
51 Pozri 1 Par. 27:29, pozn. 841.
52 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
53 Sloveso ako v Prísl. 1:22, pozn. 70, tu zosilnený tvar, v SZ len tu sa vyskytujúci.
54 Predložka vyššie preložená „po“ má aj význam ako „v“ v tejto vložke pre zrozumiteľnosť pridanej.
55 Vl. „podoprite“, pozri Gen. 24:37, pozn. 715, tu zosilnený tvar v SZ len tu sa vyskytujúci so zmyslom ako v texte.
56 Vl. „pozdvihnite“, „vzpriamte“, zmysel ako v texte („postavte na nohy“).
57 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
58 Tu v zmysle „za žiadnu cenu nesmiete tak robiť“.
59 Tu v zmysle „môjho milovaného“, ďalej obdobne.
60 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917.
61 Tu bez predmetu a bez predložky.

www.nlosr.sk.eu

62 Výraz používaný osobitne pre mláďatá jeleňov, gaziel a pod.
63 D. „z okien“, „z mriežok“, zmysel ako v texte. Porov. kap. 5:4[148].
64 Al. „krátko a ostro pozerá“ („strieľa očami“).
65 Pozri 1 Sam. 14:12, pozn. 551.
66 Pozri Ezr. 3:1, pozn. 86; Est. 9:26, pozn. 119.
67 Tj. „viniča“, hebr. „zámír“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; v zmysle ako v texte ho uvádzajú LXX („tomés“) aj Vulgata („putationis“) a niektoré novšie preklady, no vzhľadom na to, že niektoré tvary a odvodeniny slovesa „zámar“, „prerezávať“ (Lev. 25:3n.), od ktorého je odvodený, majú odlišný zmysel, v akom sa veľmi často vyskytujú v knihe Žalmov, pozri Žalm 7:17 a ďalej, pozn. 66 a 217, podáva väčšina známych mi novších prekladov toto miesto v zmysle „čas spevu“; tak aj slovenský preklad prof. Roháčka.
68 Podľa čítaného textu „vstaň si“, ako vo v. 10.
69 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
70 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
71 Pozri Jóba 40:21, pozn. 1075.
72 Pozri Gen. 29:17, pozn. 748.
73 Pozri Prísl. 3:24 a ďalej, pozn. 199.
74 Pozri Sud. 15:4, pozn. 731.
75 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
76 D. „kým bude vanúť“, zmysel ako v texte, sloveso ako „vydychuje“ v Prísl. 6:19 a ďalej, pozn. 334, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu a v kap. 4:6.
77 Takmer všetky známe mi novšie preklady tu členia text v zmysle „ľaliami. (17)Až… tiene, obráť sa“, no dal som s nemnohými prednost členeniu, ktoré v texte podávam, lebo prízvučné znamienka v hebrejskom texte vedú k chápaniu v takomto zmysle. Tak aj v kap. 4:6.
78 Vl. „vezmi si“, zmysel azda ako v texte. Kap. 3:11 obdobne.
79 Tu oproti v. 9 opis umožňujúci v preklade uchovať predložkovú väzbu (vl. väzbu s 3. pádom[78]), aká je v pôvodine tu, no nie vo v. 9. Kap. 3:11 obdobne (tam D. „korunovala“[108]).
80 Al. „rozorvaných“.
81 D. „na vrchoch rozoklanosti“ (al. „rozorvanosti“), hebr. „báther“, výraz v tejto súvislosti nie celkom jasného významu; v Gen. 15:10 značí „polovicu“ na dvoje rozseknutého obetného zvieraťa a podobne u Jer. 34:18n., takže sa tu azda dá chápať v obdobnom zmysle, ako je v texte uvedené. LXX prekladajú „epi oré koilómatón“, „na vrchoch dutín“ (al. „priehlbín“), vo Vulgate sa tento výraz chápe ako vlastné meno pohoria, takže tam nie je preložený.
82 Azda sa tu množné číslo dá chápať v zosilňujúcom zmysle, takže potom „v temnej noci“.
83 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
84 Pozri Prísl. 7:8, pozn. 371.
85 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
86 Pozri aj Žalm 55:11, pozn. 1414.
87 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
88 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
89 D. „Za málo, čo“.
90 Ako „až kým“ v kap. 2:7 a ďalej, tu azda zmysel ako v texte.
91 Pozri Deut. 4:31, pozn. 265.
92 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
93 Pozri Exod. 30:1, pozn. 1072.
94 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
95 D. „od“, zmysel ako v texte.
96 D. „všetkého“, ďalej obdobne.
97 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
98 Pozri Gen. 11:6, pozn. 375.
99 Al. „vycvičení“, vl. „vyučení“.
100 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
101 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
102 Al. „z *príčiny* postrachu“.
103 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23.
104 Pozri Lev. 15:9, pozn. 484.
105 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
106 Vl. „stred“.
107 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
108 Pozri Žalm 8:5, pozn. 146.
109 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
110 Al. „sa valia“, „zbiehajú“.
111 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
112 V hebrejčine slovná hra: „šekullám“, „ktoré všetky“, „šakuláh“, „zmetajúcej“.
113 Básnický výraz pre „ústa“, vyskytujúci sa v SZ len tu.
114 Tak podľa čítaného textu; písaný text má množné číslo („hovoridlá“), ale nasledovné prídavné meno[14] je v jednotnom čísle.
115 Tj. „na uskladňovanie al. zavesovanie zbraní“, teda „ako zbrojnica“, no je to výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa iných „pre nával“, tj. „bojovníkov“, al. „s ochrannými múrikmi“, a i., podľa Vulgaty „s baštami al. hradbami“; LXX jednoducho prepisujú hebrejský výraz „talpijjóth“.
116 Ako v 1 Kráľ. 10:17.
117 Iný výraz ako vyššie[116], ako v 2 Sam. 8:7; 2 Kráľ. 11:10 a i. Podľa iných, aj podľa Vulgaty, „zbroj“, podľa LXX „šípy“, „strely“.
118 Tu a v kap. 7:3 je tvar ženského rodu, značiaci výslovne gazeliu samicu, kým „gazela al. gazely“ inde v tejto knihe (bez tohto označenia) sú tvary mužského rodu, značiace alebo samce alebo jednoducho „gazelu“ („gazely“) ako živočíšny druh.
119 Pozri Prísl. 9:7, pozn. 477.
120 Al. možno „snúbenica“, výraz, ktorý inde (Lev. 18:15; Rúth 1:6nn. a ďalej) značí „nevestu“, „manželku syna“; tu a ďalej v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
121 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
122 Meno Amánáh je totožné s výrazom u Nech. 9:38, pozn. 471, pozri tam aj pozn. 472; LXX prekladajú „z vrchu vernosti“.
123 Pozri Deut. 3:9.
124 Pozri Žalm 104:22, pozn. 1837 a 2257.
125 Sloveso ako „nadobúdať rozum“ u Jóba 11:12, tu iný tvar so zmyslom ako v texte, al. podľa iných „pripravila si ma o rozum“, al. „povzbudila si ma“, podľa Vulgaty „zranila si moje srdce“.

www.biblickyslovnik.eu

126 Tj. azda „pohľadov“.
127 Vl. „retiazkou“ ako v Prísl. 1:9, pozn. 31, no nie ako tu v kap.1:10[37]; proti Prísl. 1:9 je tu jednotné číslo, takže zmysel azda je ako v texte, al. možno „záhybom“ (tj. „retiazky niekoľko ráz okolo hrdla ovinutej“).
128 Iný výraz ako v kap. 1:10, proti tamtomu odvodený od slova[38] značiaceho „šiju“ al. „hrdlo“. Je tu v množnom čísle, možno v obdobnom zmysle ako v Prísl. 1:9, pozn. 31, inak vari „jedinou retiazkou zo svojich náhrdelníkov“. Niektorí, možno podľa LXX a Vulgaty, chápu toto místo v zmysle „jedinou retiazkou svojej šije al. hrdla“, množné číslo tohto výrazu, ktoré LXX uvádzajú a ktoré by sa potom azda dalo chápať obdobne ako iný výraz v Prísl 1:9, pozn. 32, nahrádza Vulgata, niektoré rukopisy LXX a iné staré preklady číslom jednotným.
129 D. „Čo“.
130 Al. možno „rozkošné“, vl. „krásne“.
131 Pozri Žalm 19:10, pozn. 627.
132 Pozri Sud. 3:23n., pozn. 210.
133 Pozri Jób 8:17, pozn. 431.
134 Pozri Nech 2:8, pozn. 58.
135 D. „ovocím vzácností“, vo v. 16 „ovocie svojich vzácností“, pozri Deut. 33:13nn., pozn. 1247.
136 D. „stromami kadidla“[93].
137 D. „všetkými hlavami vonných látok“.
138 Pozri Gen. 26:19, pozn. 681.
139 Vl. „sever“, obdobne ako nižšie[140].
140 Pozri Žalm 78:26, pozn. 1895.
141 Tu iný tvar, obdobný ako v Prísl. 6:19, pozn. 334, zmysel ako v texte.
142 Sloveso ako „ošklbávajú“ v Žalme 80:12, tu v zmysle ako v texte.
143 Pozri 2 Sam. 22:24, pozn. 879.
144 Vl. „naplnená“.
145 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965.
146 Pozri Exod. 2:5, pozn. 52.
147 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
148 Vl. „z otvoru“ („znútra ju bolo vidieť z otvora vyčnievajúcu“).
149 Pozri Prísl. 1:21, pozn. 64, tu zmysel ako v texte.
150 Al. „svorky“, v ktorých sa závora posúva, D. „dlane“, porov. Gen. 32:25, pozn. 869.
151 Tj. „bola som bez seba“.
152 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 122.
153 Sloveso ako v 1 Kráľ. 20:37, pozn. 949.
154 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139; 40:19, pozn. 1061.
155 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
156 Al., podľa iných „závoj“, výraz vyskytujúci sa v SZ ešte iba u Is. 3:23.
157 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
158 D. „od“ (tj. „*viac* od“), ďalej obdobne.
159 Vl. „svetlý“, „jasný“.
160 Pozri Gen. 25:30, pozn. 658, zmysel azda ako v 1 Sam. 16:12, pozn. 659.
161 Vl. „vyznačený“, tvar slovesa ako „zástavy vztyčovať“ (a tým dávať „znamenie“) v Žalme 20:5. Iný jeho tvar je v kap. 6:4, 10 so zmyslom ako tam v texte.
162 Pozri Jóba 28:16, pozn. 1269.
163 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1274.
164 Al., podľa iných, „splývavé“, „vlajúce“, hebr. „taltalím“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa len tu; podľa LXX „elatai“, „jedle“ al. „smrky“, podľa Vulgaty „elatae palmarum“, „výhonky al. mladé vetvy paliem“, možno mali prekladatelia na mysli prirovnanie k vetvám stromov vlajúcim vo vetre.
165 Pozri Žalm 42:1, pozn. 1178, al. „riečištiach“, tamže pozn. 537.
166 Al. „vykúpané v mlieku“, porov. Exod. 29:4, pozn. 1021.
167 Tj. „potôčikov“, „riečišť“.
168 Al. „naplnení“; v tomto zmysle prekladajú LXX a Vulgata, no v mnohých z novších prekladov sa výraz takto tu preložený chápe v zmysle „obruby“, „objímky“, „ložiska“, do ktorého sa čosi vsadzuje (ktoré sa čímsi „vypĺňa“), a toto miesto sa podáva v znení „ako *oči* holubíc pri… mliekom, vsadené (tj. „ako drahokamy“) v obrube“ (atď.).
169 Ako „vonné látky“ v kap. 4:16 (jednotné číslo) a v Exod. 25:6 a ďalej, tu je v tejto súvislosti tento preklad hádam vhodnejší (nie ako „vonné koreniny“ tam, pozn. 859).
170 Tj. „vysoko navŕšené (kopcovité) záhony“. V kap. 7:4 zmysel ako v texte tam.
171 Tu iný tvar tohože slovesa so zmyslom ako v texte, vyskytujúci sa v SZ len tu.
172 Pozri Exod. 28:20, pozn. 990.
173 Vl. „brucho“, ako „vnútornosti“ vo v. 4, jednotné číslo.
174 Al. „umelecké dielo“, podľa iných „doska“, „kotúč“, „stĺp“.
175 Pozri 1 Kráľ. 10:18, pozn. 633.
176 Al., podľa iných, „lesklá slonovina“, potom D. „lesk slonoviny“.
177 Vl. „pokrytý“, tvar slovesa ako „zastrela sa“ v Gen. 38:14, tu iný tvar so zmyslom ako v texte al. tu vyššie.
178 Pozri Exod. 28:18, pozn. 985.
179 Pozri Deut. 28:35, pozn. 999, tu azda v tomto zmysle.
180 Pozri Exod. 26:19, pozn. 916.
181 Al. možno „jeho výzor? *On je* ako Levánón“.
182 Vl. „vybraný“, „vyvolený“, pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
183 D. „podnebie“, ako v kap. 2:3, tu značí „jeho reč“, porov. kap. 4:11. Ďalej obdobne.
184 D. „ústa – sladkosti“, pozri Nech. 8:10, pozn. 359, tu ide o „sladkú al. ľúbeznú reč“, množné číslo v zosilňujúcom zmysle, čo opis v texte vari vhodne vyjadruje; na konci verša obdobne[185].
185 Pozri 2 Par. 36:19, pozn. 1149, tu v zmysle „on je hoden byť predmetom najvrúcnejších túžob“.
186 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
187 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
188 Pozri 1 Kráľ. 14:19 a ďalej; hebr. „Tircáh“, tj. „*ona* bude mať slasť al. si ľubovať“, pozri Deut. 33:11, pozn. 1242; Prísl. 3:12, pozn. 170.
189 Al. „pôsobiaca bázeň (al. „hrôzu“), tu v zmysle ako v texte, prídavné meno vyskytujúce sa v SZ len ešte tu vo v. 10 a u Hab. 1:7.

www.milos.sk.eu

190 Vl. „ako vystrojení zástavami“.
191 Al. možno „vyzývajú“, „dráždia“, pozri Prísl. 6:3, pozn. 310, tu v takomto zmysle.
192 D. „niet“.
193 Pozri Žalm 19:8, pozn. 624, tu aj „vybraná“, „vyvolená“, „vyčlenená“.
194 Sloveso ako v 1 Par. 16:4 a ďalej, pozn. 512.
195 Pozri Sud. 5:28, pozn. 361.
196 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
197 Tj. „mesiac“, básnický výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Is. 24:23; 30:26.
198 Tu aj „jasná“, „žiarivá“.
199 Pozri Jóba 30:28, pozn. 1365, „žiarom“ v Žalme 19:6; v zmysle ako v texte je to básnický výraz, vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Is. 24:23; 30:26.
200 Pozri Jóba 8:12, pozn. 421.
201 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
202 Vl. „rozkvitli“ al. „kvitnú“, tu je preklad zvolený s ohľadom na kap. 7:12, kde predchádza s týmto slovesom nesúvisiaci „kvet“ (osobitný výraz pre „kvet viniča“).
203 Vl. „zamerala“, „usmernila“, tj. „moju pozornosť“, porov. Jóba 1:8, pozn. 27, tu azda v takomto zmysle.
204 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119; iný výraz ako v kap. 1:9, ale príbuzný.
205 Al. „dobrovoľného al. ochotného“, pozri napr. Exod. 35:5, pozn. 1209, no tu skôr v zmysle ako v texte, pozri napr. Num. 21:18, pozn. 807; 1 Sam. 8:2, pozn. 95 (v záhrade bola dievčina, skôr ako si ju mohla pozrieť, prekvapená vznešenými kráľovskými služobníkmi, ktorí po ňu prišli, a chcela im utiecť, ale ju zavolali späť [v. 13]; tento oddiel je veľmi ťažko zrozumitelný, takže mnohí považujú text tu za porušený a navrhujú rozličné úpravy; no úfam sa, že znenie, ktoré v texte podávam, dává dobrý zmysel bez úprav a doplňania slovami, akých v pôvodine niet). V kap. 7:1 ten istý výraz v obdobnom zmysle.
206 Tu v hebrejskom texte začína kap. 7.
207 Ženský náprotivok mena „Šalamún“.
208 Al. možno „Prečo chcete… hľadieť“, no zmysel je skôr ako v texte.
209 Hebr. „machanájim“, pozri Gen. 32:2, pozn. 846, tu hádam ide o pomenovanie akéhosi vtedy známeho druhu tanca.
210 Al. možno „vidieť? Vari taniec dvoch táborov?“
211 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
212 Pozri Exod. 24:6, pozn. 833.
213 D. „čaša okrúhlosti“ (al. „zaokrúhlenia“).
214 Pozri Prísl. 13:25, pozn. 520.
215 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655; nie ako „trup“ v kap. 5:14[173].
216 Pozri Rút 3:7, pozn. 124.
217 Vl. „oplotená“.
218 Pozri Kaz. 2:6, pozn. 65.
219 Pozri Num. 21:26nn.
220 Meno znamená „dcéra mnohých“, takže niektorí tu prekladajú „pred bránou ľudnatého mesta“.
221 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
222 D. „tvárou“.
223 D. „*to z* tvojej hlavy splývajúce“, tj. „vlasy“.
224 Pozri Gen. 39:20 a ďalej, pozn. 1147, tu zmysel ako v texte.
225 Tu v zmysle „moja priateľka“.
226 Tj. „ktoré mi poskytuješ“.
227 Pozri Kaz. 2:8, pozn. 73.
228 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
229 Tj. tu „strapcom datlí“.
230 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
231 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131, tu sloveso ako „uchvátť“ tam, predložková väzba tá istá.
232 Vl. „vejáre“, zmysel ako v texte.
233 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
234 D. „ako jablká“.
235 D. „to dobré“, zmysel ako v texte.
236 Vl. „ide“.
237 Al. „priamo“, „riadne“, „náležite“, „ako sa patrí“, pozri kap. 1:4[13], tu s predložkou („podľa práva al. poctivosti al. poriadku“).
238 Tj. „pôsobiace, žeby spiaci svojimi perami vraveli“. No vo väčšine známych mi novších prekladov sa sloveso „dávav“, ktorého prechodník je tu preložený v zmysle „vraviace“, chápe v zmysle „kĺzať“, „hladko splývať“, takže toto miesto podávajú v zmysle „kĺzajúce perami al. *po* perách spiacich“; napriek tomu som v zhode s nemnohými, o. i. aj s českým kralickým prekladom, uprednostnil zmysel, ktorý v texte podávam, nielen preto, že dáva podľa môjho súdu lepší zmysel, lež aj vzhľadom na to, že so spomenutým slovesom, vyskytujúcim sa v SZ len tu, súvisí slovo „dibbáh“, „zlá správa“ (Gen. 37:2, pozn. 964) al. „ohováranie“ (Num. 13:32; 14:37n., Prísl. 10:18, pozn. 517) al. „šuškanie“ (Žalm 31:13, pozn. 896), vyjadrujúce taktiež akýsi odtieň pojmu „reči“ al. „vravenia“. Napokon aj Buxtorfov slovník (1645) uvádza takýto zmysel dotyčného slovesa.
239 Al., podľa niektorých, „vekom pokročilých“. LXX a iní starí prekladatelia miesto „ješením“, „spiaci“, čítali „vešinním“, „a zuby“, pričom sloveso „dávav“[238] pochopili rozlične; v preklade napr. LXX toto miesto znie „posilňujúce (al. „schopnosti dodávajúce“) mojimi perami a zubmi“, vo Vulgate voľnejšie „víno vhodné môjmu milovanému na pitie, jeho perám a zubom na prežúvanie“. V obdobnom zmysle ho podávajú i niektoré novšie preklady.
240 Vl. „dávať“, ďalej obdobne.
241 Pozri Gen. 30:14, pozn. 771.
242 Pozri Gen. 4:7, pozn. 220.
243 Porov. kap. 4:13, 16[135]; tu D. „všetky vzácnosti“.
244 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
245 Pozri Jóba 10:13, pozn. 524.
246 D. „Kdo by mi ťa chcel[28] dať ako môjho brata“, porov. Exod. 16:3, pozn. 550.
247 Nesouvisí s predošlým „odviesť“.
248 Vl. „poúčala“.
249 Pozri Žalm 7:14, pozn. 207, tu je preklad zvolený vzhľadom na smerový zmysel predošlého „ta“.
250 Al. „ťahla *tá, ktorá* ťa porodila“.

www.mobsavik.eu

251 Al. „pečatný prsteň“.
252 Pozri Gen. 49:7, pozn. 1326.
253 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
254 Pozri Exod. 15:2, pozn. 496.
255 Al. „odplaviť“, „spláchnuť“, „strhnúť“.
256 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
257 Pozri Žalm 112:3, pozn. 2411.
258 Al. „isto“, „z duše“, D. „pohŕdaním“.
259 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
260 Pozri aj Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
261 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
262 Pozri Prísl. 4:11, pozn. 231.
263 Pozri Gen. 25:16, pozn. 647.
264 Vl. „budeme ju musieť uzavrieť“, v texte opis umožňujúci v preklade uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
265 Vl. „tablicami“[109] (Exod. 27:8).
266 Vl. „vtedy“, tu azda v zmysle ako v texte.
267 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
268 D. „ako nachádzajúca“, zmysel ako v texte.
269 Tu vari v obdobnom zmysle ako iný výraz v Rúth 3:1, pozn. 113 („ako taká, ktorá je už zadaná“).
270 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
271 Pozri Gen. 20:16, pozn. 451 a 536.
272 Pozri Žalm 5:2 a ďalej, pozn. 110.
273 Pozri Jóš 6:10, pozn. 220.

www.milos-pavlik.eu

ISAJÁ[1]

Videnie[2] Isaju[1], syna Ámóca, ktoré uvidel[2] o Júdovi[3] a Jerúsaléme v dňoch
Uzzijjáhúa, Jótháma, Ácháza a Jechizkij-
jáhúa, kráľov Júdu[3].
(2)Počujte, nebesá, a nastav uši[4], zem,
lebo hovorí[5] Hospodin: Vychoval[6] a vypes-
toval som synov a oni sa proti mne vzop-
reli[7]. (3)Hovädzie dobytča[8] pozná[5] svojho
vlastníka[9] a osol jasle svojich pánov[10];
Isráél nepozná[5], môj ľud sa neprejavuje[5]
pozorným[11]. (4)Ach[12], hrešiaci národ[13], ľud
obťažený[14] vinou[15], semä páchateľov zla,
synovia-zhubcovia[16]! Opustili Hospodina,
opovrhli Svätým Isráéla[3], odvrátili sa
späť! (5)Na čo[17] ešte chcete[18] byť bití[19], *keď*
pokračujete[20] *v* odpadnutí[21 22]? Celá hlava
je chorá[23] a celé srdce neduživé; (6)od
chodidla[24] nohy až po hlavu[25] na ňom[26]
niet zdravého miesta[27], rany[28 29] a sina-
vice[29 30] a čerstvé[31] údery[29 32]; nevytlačujú
sa a nie sú obväzované a *nič* nie je zmäk-
čované olejom. (7)Vaša zem – spúšť[33],
vaše mestá *sú* vypálené[34] ohňom, vaša
pôda[35] – pred vašou tvárou[36] ju pohlcujú
cudziari[37]; áno[38], spúšť[33], ako rozvrat[39] *od*
cudziarov[37]; (8)i pozostáva[5] dcéra Cijjóna
ako búdka[40] vo vinici, ako chatka v poli
uhoriek, ako obležené[41] mesto. (9)Keby
nám nebol Hospodin zástupov[42 43] pone-
chal preživších[29 44], len trochu[45], stali by
sme sa[46] sťa*by* Sodomou, stali by sme sa
podobnými[47 48] Gomorrhe.
(10)Počujte slovo Hospodina, náčel-
níci[49] Sodomy, vpustite v uši[4] zákon[50]
nášho Boha, ľud Gomorrhy: (11)Načo mi
je množstvo vašich obetí, vraví Hospodin.
Som[5] sýty vzostupných *obetí*[51] baranov
a tuku vykŕmených dobytčiat, a krvi býkov
a jahniat a kozlov[52] neobľubujem[5 53];
(12)keď prichádzate vidieť moju tvár, kto
toto z vašej ruky vyhľadával[5] – pošliapa-
vať[54] moje nádvoria[55]? (13)Nemusíte[18]
naďalej[20 21] prinášať dary[29 56] lži[57], ich[29]
dym, ten[107] *je* mi ošklivosťou[58]; novy[29] *me-*
siaca a soboty[29], zvolávania[29] zvolaní[29 59]?
Neznášam[60] mrzkosť[61] a slávnosti[29 62],
(14)vaše novy *mesiaca* a vaše určené ob-
dobia[63] moja duša nenávidí[5], stali sa[46] mi[64]
bremenom[65 66], znechutil som sa[67] niesť[68]
ich, (15)a pri vašom rozprestieraní[69] va-
šich dlaní[70] zakrývam pred vami[71 72] svoje
oči; ani keď množíte[73] svoje modlenie, ne-
mám[74] sluchu, vaše ruky sú[5] plné krvi[75 76].
(16)Umyte[77] sa, očistite sa[78], odstráňte[79]
zlo svojich skutkov spred mojich očí,
prestaňte vystrájať[80] zlé[81], (17)naučte sa
konať dobré[82 83], vyhľadávajte[84] právo[85],
napravte[86] násilníka[87], zaistite právo[85] si-
rote, ujímajte sa pravoty[88] vdovy!
(18)Nože[89] poďte, nech[38] sa navzájom
dohadujeme[90], vraví Hospodin. Ak sú[91]
vaše hriechy ako šarlát[29 92], budú biele[93]
ako sneh, ak sú[91] ako červec[94], budú[93]
ako vlna; (19)ak budete povoľní[95] a po-
slušní, budete smieť[18] jesť úžitok[96] zeme,
(20)no[38] ak sa budete vzpierať[97] a budete
neposlušní, bude vás požierať[98] meč, lebo
prehovorili ústa Hospodina.
(21)Ako sa neviestkou[66] stalo[46] ver-
né[99 100] hradisko[101], naplnené právom[85]!
Prebývala[102] v ňom spravodlivosť, a teraz
vrahovia! (22)Tvoje striebro sa stalo[46]
truskami[66], tvoj opojný[103] *nápoj je* zrie-
dený vodou, (23)tvoji hodnostári[104] *sú*
vzdorovití[105], spoločníci[106] zlodejov – to[107]
všetko[108] miluje úplatky[29 109] a naháňa[110]
odmeny[111], sirote práva nezaisťujú[85] a pra-
vota[88 112] vdovy k nim nedochodí.
(24)Preto *je* Pánom, Hospodinom zá-
stupov[42 43], Mocným[113] Isráéla[3], vyhlá-
sené[114]: Ha[12], chcem[18] sa uspokojiť[115] ohľadne
svojich protivníkov[116 117 118] a vypomstiť sa
na svojich nepriateľoch[116]; (25)i chcem[18]
svoju ruku obrátiť proti tebe a ako žiera-
vinou vytaviť[119] tvoje trusky a odstrániť[79]
všetky tvoje olovnaté[120] prímesi, (26)a vrá-
tiť tvojich sudcov[121] ako prvšie a tvojich
radcov[430] ako na začiatku[122]. Potom ti
bude dávaný názov[123] Mesto spravodli-
vosti, Verné[99 100] hradisko[101]; (27)Cijjón
bude oslobodzovaný[124] súdom[85] a jeho na-
vrátilci spravodlivosťou, (28)*ale* odpad-
líci[125] a hriešnici – *pre tých* napospol roz-
drvenie[126], áno[38], opúšťajúci Hospodina

www.mosaicbible.com

musia[18] dôjsť ku koncu[127]. (29)Ba, musia[18]
byť zostudení[128] od[129] stromov[130], ktorých
ste boli[5] žiadostiví[131], áno[38], budete sa han-
biť za[116] záhrady[132], ktoré ste *si* zvolili[133];
(30)ba, budete ako strom[130], ktorého
lístie vädne[134], a ako záhrada, ktorá nemá[74]
vody. (31)A mocný sa stane[46] kúdeľou[66]
a jeho pôsobenie[135] iskrou[66], a to oboje[136]
spolu zhorí[137] a hasiaceho nebude.

2 Slovo, ktoré vo videní prijal[138] Isajá,
syn Ámóca, o Júdovi[3] a Jerúsaléme:
(2)A v posledku dní[139] sa stane[46]: Vrch
domu Hospodina bude upevnený ako
hlava[140] vrchov, ktorá[38] sa týči[141] s*pomedzi*
pahrbkov, a všetky národy[13] sa k nemu
nahrnú[5 142], (3)a mnohé národnosti[143]
pôjdu a budú vravieť: Poďte, nech[38] mô-
žeme[18] vystúpiť[144] k vrchu Hospodina,
k domu Boha Jákóba[3], nech[38] nás poúča
o svojich cestách[116], nech[38] chodíme jeho
chodníkmi[145]! Lebo z Cijjóna bude vychá-
dzať[146] zákon[50], áno[38], z Jerúsaléma slovo
Hospodina; (4)on[38] bude rozsudzovať[5 85]
medzi národmi[13] a dohovárať[5 147] mnohým
národnostiam[143], takže[38] svoje meče pre-
kujú[148] na motyky[149] a svoje kopije na vi-
nárske nože; národ[13] nebude na národ[13 150]
pozdvihovať[68 151] meč a nie *že* sa ešte budú
učiť boju[152].
(5)Dom Jákóba[3], poďte, nech[38] cho-
díme v svetle Hospodina!
(6)Áno, zavrhol[153] si svoj ľud, dom Jákó-
ba[3], veď sú[5] naplnení od východu[154] a veš-
tia ako Pelištím[155] a tlieskajú[156] medzi splo-
dencami[157] cudzozemcov[158 159], (7)a jeho[160 161]
zem sa plní[5] striebrom a zlatom a niet
konca jeho[160] pokladom[162], a jeho[160 161] zem
sa plní[5] koňmi a niet konca jeho[160] vo-
zom[163], (8)a jeho[160 161] zem sa plní[5] modla-
mi[164], klaňajú sa výrobku jeho[160] rúk, *tomu,*
čo vyrobili[165] jeho[160] prsty; (9)i skláňa[5 166]
sa jednoduchý a ponižuje[5] sa vznešený[167];
kiež im teda[168 169] neodpúšťaš[68 170]. (10)Vojdi
v skaly[29] a skry sa v prach[171] z[172] hrôzy[173]
z Hospodina a pred nádherou[71 174] jeho ve-
lebnosti[175]; (11)oči pýchy[176] jednoduchého,
to bude ponížené, a povýšenosť vznešených[167] sa skloní[166], i bude v onen deň vyvý-
šený[177] Hospodin samotný[178].
(12)Áno, Hospodin zástupov[42 43] bude
mať[179] deň na všetko namyslené a pový-
šené, áno[38], na všetko povznesené[68] – to[38]
bude ponížené, (13)a na všetky cédre
Levánóna[180], vysoké a povznesené[68], a na
všetky duby[181] Bášána[182] (14)a na všetky
vysoké vrchy a na všetky povznesené[68]
pahrbky (15)a na každú mohutnú[183] vežu
a na každý strmý[184] múr[185] (16)a na všetky
taršíšske lode[186] a na všetky žiadúcne[131 187]
podívania[188 189]; (17)i skloní[166] sa pýcha[176]
jednoduchého a ponížená bude povýše-
nosť vznešených[167], i bude v onen deň vyvý-
šený[177] Hospodin samotný[178] (18)a modly[164]
– *to* musí[18] celkom zaniknúť[190]. (19)I vojdú
z[172] hrôzy[173] *z* Hospodina a pred nádhe-
rou[71 174] jeho velebnosti[175] v jaskyne skál
a v diery zeme[191] pri jeho povstávaní na
vydesenie[192] zeme[193]. (20)V onen deň
bude človek modly[164] *zo* svojho striebra
a modly[164] *zo* svojho zlata, ktoré si zhoto-
vil[194 195] na klaňanie sa, hádzať[196] krtom[29 197]
a netopierom, (21)na vojdenie z[172] hrôzy[173]
z Hospodina a pred nádherou[71 174] jeho ve-
lebnosti[175] v pukliny[198] skál a v rozsadliny
skalísk[199] pri jeho povstávaní na vydese-
nie[192] zeme[193]. (22)Uľavte[80] si od človeka,
v ktorého nose *je* dych[200 201], lebo za čo
má[18] byť považovaný[796]?

3 Veď hľa, PÁN, Hospodin zástupov[42 43],
odstraňuje[79] z Jerúsaléma a z Júdu[3]
oporu a*j* podporu, všetku oporu chleba
a všetku oporu vody, (2)hrdinu[202] a*j* bo-
jovníka[2026], sudcu[121] a*j* proroka a veštca
a*j* starca, (3)veliteľa[104] päťdesiatich a*j*
váženého[203] a radcu[204 430] a*j* múdreho[205]
z remeselníkov[206] a*j* znalca[11 207] zarieka-
vania[208]; (4)a *za* ich hodnostárov[104] bu-
dem dávať chlapcov[209], i budú nad nimi
vládnuť[210] svojvoľní[211]; (5)a ľud sa bude[5]
vzájomne sužovať[212], každý[213] *bude* proti
každému[213], áno[38], každý[213] proti svojmu
blížnemu[214 215], budú sa rozkrikovať[216],
mladík[209] na starca a bezvýznamný[217] na
cteného[218]. (6)Keď voľakto[219] bude *v* dome
svojho otca chmátať po[220] svojom bratovi:
Máš[179] šatu, môžeš[18] nám byť vodcom[49],
nech[38] *je* táto hromada sutín pod tvojou
rukou[221]! – (7)bude sa v onen deň ozý-
vať[222] výrokom: Nie som ošetrovateľ rán[223]
a v mojom dome niet chleba a niet šaty,
nemôžete[18] ma ustanovovať[224] vodcom[49]
ľudu. (8)Áno, Jerúsalém sa potkýna[5 225]
a Júdá[3] padá[5], lebo ich jazyk a ich skutky
sú proti Hospodinovi[150] na prejavovanie

www.biblia.sk

neposlušnosti[226] *v* oči jeho slávy[227]; (9)vypovedá[5 228] proti nim výraz ich tvárí, áno[38],
rozhlasujú[5 229] ako Sodoma a nezatajujú[5 230] svoj hriech. Beda[231] ich duši, lebo
sebe odplácajú[5 233] zlým[232]!
(10)Povedzte spravodlivému, že *je* dobre, lebo budú jesť ovocie zo svojich skutkov; (11)beda[231] zlovoľnému, zle, lebo sa
mu bude vykonávať[194] odplata[233] *pre* jeho ruky[234]. (12)Môj ľud – jeho sužovatelia[212]
sa hrajú[190 235] a vládnu[5 210] nad ním ženy;
môj ľud, tvoji vedúci[86 236] zavádzajú na
scestie[237] a cestu tvojich putovaní[145 238] porušili[239].
(13)Hospodin zastal[240] na prejednávanie pravoty[88 112 241], i stojí na rozsudzovanie[242] národností[143 243]; (14)Hospodin vstupuje v súd[85] so starcami svojho ľudu a jeho
hodnostármi[104]: Vy ste spásli[137] vinicu, vo
vašich domoch *je* lup[244] *od* chudobného[245];
(15)čo *je* s vami[246 247], *že* deptáte[248] môj
ľud a drvíte[249] tvár chudobných[245]? – vyhlásené[114] Pánom, Hospodinom zástupov[42 43].
(16)A Hospodin povedal: Pretože sa
dcéry Cijjóna vyvyšujú[5 250] a chodia, naťahujúc[251] krk, očami sem-ta poškuľujúc,
chodia cupitavou chôdzou[252] a svojimi
nohami hrkajú[253], (17)preto[38] Pán spraví
temä *hláv* dcér Cijjóna prašivým a bude
Hospodin obnažovať[254] ich ohanbie.
(18)V onen deň bude Pán odstraňovať[79]
ozdobu[255] – hrkálky[253] a čelenky[256] a mesiačiky[257], (19)náušnice[258] a náramky a závoje, (20)turbany[259] a nožné retiazky[260]
a šerpy[261] a puzdrá[262] vône[263 264] a amulety[208], (21)prstene a krúžky *do* nosa,
(22)sviatočné odevy[265] a zvrchné tuniky
a plášte a kapsičky[266], (23)zrkadielka[267]
a spodnú bielizeň[268] a čepce[269] a pelerínyy[270]; (24)a bude[5] sa diať[46]: miesto vône[271]
bude stuchlina a miesto opaska[272] povraz a miesto diela[165] kaderenia[273] lysina[274]
a miesto drahocenného rúcha pás *z* vrecoviny, popálenina miesto krásy. (25)Tvoji
muži[275] budú padať mečom, áno[38], tvoja
vojenská moc[276] vo vojne[152], (26)i budú[5]
bedovať a trúchliť jeho[277] brány[278], lebo[38]
tie sa vyprázdnia – na zemi bude[277] sedieť.

4 A v onen deň sa sedem žien *za*chytí
za[220] jedného muža *s* výrokom: Budeme jesť svoj chlieb a obliekať *si* svoju
šatu, len nech je[170] nad nami vyslovované[279] tvoje meno – odním[280] našu potupu.
(2)V onen deň bude Výhonok[281] Hospodina na okrasu a na slávu[227] a Plod zeme
na honosenie sa[175] a na ozdobu[232] uniknuvším[29 282] Isráéla[3], (3)a bude[5] sa diať[46]:
kto[643] bude zvyšovať na Cijjóne a kto[643]
bude pozostávať v Jerúsaléme – bude sa
mu vravieť svätý, každý, kto *bude*[643] zapísaný k životu[283] v Jerúsaléme, (4)keď Pán
umyje[77] špinu dcér Cijjóna a krv[75 76]
Jerúsaléma[284] bude z jeho vnútra duchom[285] súdu[85] a duchom[285] pustošenia[137 286]
vyplachovať. (5)A Hospodin stvorí nad
každým základom[287] vrchu Cijjón a nad
jeho[288] zvolaním[59] za dňa oblak a *v* noc*i*
dym a žiaru[289] planúceho ohňa[290], lebo
nad všetkou slávou[227] *bude* kryt[291],
(6)áno[38], bude stánok[40 292] ako[293] tôňa[294] za
dňa pred horúčavou[71] a ako[293] útočište[295]
a ako[293] skrýša[296 297] pred nepohodou[71 298]
a pred dažďom[71].

5 Nech, prosím[89], môžem[18 170] svojmu
milovanému[299] spievať pieseň svojho
milovaného[299] o jeho vinici: Môjmu milovanému[299] sa *do*stalo[46] vinice na horskom výbežku[300] úrodnom[301]; (2)i okopal
ju a kameňov ju zbavil a posádzal[2277] ju
ušľachtilým viničom a vprostred nej zbudoval vežu[302] a tiež v nej vyhĺbil[303] nádrž
k lisu; i dúfal[5 304] v úrodu[194 305] hrozien, a*le*
urodila[194 305] plánky.
(3)Nuž teda[306], obyvatelia Jerúsaléma
a muži[29] Júdu[3], súďte[85], prosím[89], medzi
mnou a medzi mojou vinicou. (4)Čo
ešte *bolo* treba s mojou vinicou[246 307] spraviť[308], čo[38] som nespravil? Prečo, keď
som dúfal[5 304] v úrodu[194 305] hrozien, urodila[194 305 309] plánky? (5)Nuž teda[306] nech
vás, prosím[89], môžem[18 170] upovedomiť,
čo ja so svojou vinicou[246] chcem[18] spraviť:
odstrániť[79] jej plot, nech[38] sa *do*stane[46] na
spustošenie[137 286 310], preboriť[311] jej múrik,
nech[38] sa *do*stane[46] na rozšliapanie[54 310 312]
(6)i chcem[18] ju urobiť[313] spúšťou; nebude
sa prerezávať a nebude sa kypriť[314], takže[38]
bude vzrastať[315] tŕnisté krovie a bodľač,
a oblakom na ňu zakazujem dažďiť[316]
dažďom. (7)Lebo vinica Hospodia zástupov[42 43], *to je* dom Isráéla[3], a muži[29] Júdu[3]
sadba, jeho rozkoš[317]; i dúfal[5 304] v právo[85],

www.prostranstvo.sk

a hľa, prelievanie krvi[318], v spravodlivosť,
a hľa, krik[318 319].
(8)Beda[12], hromadiaci[320 1351] dom na
dom, *ktorí* pripájajú[321] pole na pole, až *už*
niet[322] miesta[323], a vy ste[5] sami[178] usídlení
vo vnútri zeme! (9)V moje uši – Hospodin
zástupov[42 43]: Ak nebudú[324] mnohé domy
spustliskom[66 325], veľké a krásne[96], pre-
tože[326] nebude obyvateľa! (10)Áno, desať
jutár[327] vinice bude vynášať[194 305] jeden
bath[328] a chómer[329] osiva bude vynášať[194 305]
jednu éfu[330].
(11)Beda[12] , zavčasu za rána vstávajú-
ci[320 1351], *ktorí* zháňajú[110] opojný[103] *nápoj*;
tých[107], predlievajúcich[331] za súmraku,
rozpaľuje víno; (12)a ich hostiny[332], *to* je[5]
lýra[333] a varyto[334], tamburína[335] a píšťala[336],
a víno; *ale* pôsobenie Hospodina *si* nevší-
majú a dielo[165] jeho rúk nevidia. (13)Preto
bude môj ľud odvedený[337], pre nedosta-
tok[338] poznania, a jeho šľachta[227 339] –[340]
umierajúci[341] hladom, a jeho dav[342] – vy-
schnutí smädom. (14)Preto šeól[343] rozšíri
svoju žiadostivosť[263 344] a do bezmerna[345]
rozovrie svoje ústa, i zostúpi jeho[277] nád-
hera[174] a jeho[277] množstvo[342] a jeho[277 346]
vrava[318 347] i veseliaci sa v ňom[277];
(15)i skloní[166] sa jednoduchý a poníži sa
vznešený[167], a*j* oči vysokomyseľných[183] sa
budú ponižovať, (16)a v súde[85 348] bude vy-
výšený[183 349] Hospodin zástupov[42 43], áno[38],
svätý Boh sa v spravodlivosti[348] prejaví
ako Svätý[350] (17)a ovce[351] sa budú pásť ako
na svojom pastvisku[352] a rumoviská[353] *po*
blahobytných[354] budú *ob*jedávať[355] cu-
dzinci[356 357].
(18)Beda[12], priťahujúci[320 358 1351] *trest za*
neprávosť[15] povrazmi lži[57 359] a *trest za*
hriech ako lanami voza, (19)ktorí[643] vra-
via: Nech sa náhli[170], nech urýchľuje[170] svoj
čin[165], aby sme videli, nech[38] sa blíži[360],
nech[38] prichádza rozhodnutie[361] Svätého
Isráéla, nech[38] *ho* môžeme[18] spoznať!
(20)Beda[12], tí[320], *ktorí*[643] vravia zlému
dobré a dobrému zlé, *po*klad*aj*úci[224] tmu
za svetlo a svetlo za tmu, *po*klad*aj*úci[224]
horké za sladké a sladké za horké!
(21)Beda[12], múdri[320] v svojich očiach
a pred svojou tvárou chápaví[11 207 362]!
(22)Beda[12], hrdinovia[202 320 363] v pití vína
a muži zdatní[364] v miešaní[365] opojného[103]
nápoja, (23)zlovoľného za úplatok[366] za
spravodlivého vydávajúci, ktorí[38] spra-
vodlivosť *každého zo* spravodlivých od
neho odnímajú[79]!
(24)Preto, ako jazyk ohňa stravuje[98 367]
slamu[368] a seno sa *v* plameni[290] zvrašťuje[369],
bude ich koreň sťa*by* stuchlinou a ich kvet
bude ako prach[370] vystupovať[144], lebo za-
mietli[455] zákon[50] Hospodina zástupov[42 43]
a výrokmi[29] Svätého Isráélovho opovrhli.
(25)Preto vzbĺkol[371] hnev Hospodina
proti jeho ľudu, i vztiahol[251] naň svoju
ruku a dal sa ho biť[19], takže[38] sa vrchy
rozochvely a ich mrtvoly sú[29] ako smeti
vnútri ulíc. Pri všetkom tomto[348] sa jeho
hnev ne*od*vrátil a jeho ruka ešte *je* vztiah-
nutá[251].
(26)I pozdvihne[68] prápor[712] národom[13]
z ďaleka a zasyčí *jedné*mu od konca
zeme, a hľa, prichádza náhlivo, hybko[372];
(27)niet pri ňom ustatého[373] a niet potkýnajúceho sa[225], nespí a neusína[374] a nie *že*
sa uvoľní[375] opasok jeho bedier a nie *že*
sa pretrhne[2449] remienok jeho sandálov,
(28)ktorého šípy *sú* naostrené a jeho
všetky luky *sú* napäté[376], kopyta jeho koní
sa dajú považovať[377] za[378] kremeň a jeho
kolesá[379] za[378] víchricu. (29)Rev má[179] ako
lev[380], reve ako hrivnatce[381] a zavýja[382]
a uchvacuje a odvlieka korisť, a niet vy-
prosťujúceho; (30)a bude *sa*[383] v onen deň
nad ním[384 385] zavýjať[382] ako zavýjaním[382]
mora; i pohliadne *sa*[383] k zemi, a hľa, tma,
tieseň[386]; v jej mrákavách a*j* svetlo *bude*
tmou.

6 V roku smrti kráľa Uzzijjáhúa, tu[38]
som uvidel Pána sediaceho na vy-
sokom a vznešenom[141] tróne, a jeho po-
dolok napĺňal chrám[387]. (2)Zvrchu voči
nemu stáli seráfi; šesť krídel, šesť krídel
mal[179] jeden – dvoma zakrýval svoju tvár
a dvoma zakrýval svoje nohy a dvoma
lietal, (3)a volal jeden k druhému[388] a vra-
vel: Svätý, svätý, svätý *je* Hospodin zástu-
pov[42 43], jeho sláva[227] *je* náplňou všetkej[389]
zeme! (4)A od hlasu toho volajúceho[390]
sa otriasli ložiská[391] prahov a dom sa pl-
nil dymom; (5)i povedal som: Beda[231] mi,
lebo zhyniem, veď ja *som* muž nečistý *na*
perách[392 393] a vprostred ľudu nečistého
na perách[392 393] ja bývam! Veď moje oči
uvideli Kráľa, Hospodina zástupov[42 43]!
(6)A*le* priletel ku mne jeden z tých se-

www.prekladkavkal.sk

ráfov, a v jeho ruke žeravý uhoľ, *ktorý* kliešťami vzal z oltára[394], (7)i siahol na[395] moje ústa a povedal: Hľa, toto siahlo na[395] tvoje pery, i odstúpila[79] tvoja neprávosť[15] a tvoj hriech sa prikrýva[396].

(8)A počul som hlas Pána, vraviaci: Koho mám[18] poslať a kto nám pôjde? I povedal som: Hľa, ja[397], pošli[398] ma. (9)A povedal: Choď, a povedz tomuto ľudu: Opäť a opäť[399] počujte, a*le* nech nerozumiete[11 170], opäť a opäť[400] viďte, a*le* nech nespoznávate[170]! (10)Sprav srdce tohto ľudu tučným[401] a jeho uši otup[402] a jeho oči zalep[403], nie aby[404] svojimi očami videl a svojimi ušami počul a svojím srdcom rozumel[11], takže[38] by sa obrátil; to[38] by mu prinieslo uzdravenie[405]. (11)I povedal som: *Až* dokedy, Pane? A povedal: Až dovtedy, keď spustnú[347 406] mestá, pretože[326] nebude obyvateľa, a domy, pretože[326] nebude človeka, a pôda[35] bude pustošená[347 406] *v* spúšť[33]; (12)a Hospodin ďaleko zapudí[407] ľudí[408] a veľká[409] *bude* opustenosť vo vnútri zeme; (13)a ak v nej *bude* ešte desiatina, zasa[309 410] sa *do*stane[46] k zničeniu[137 286], ako terebint[130 411] a ako dub[181], z ktorého[412] po zrúbaní[413] *zvýši* klát; jej klátom *je* sväté semä[414].

7 A v dňoch Ácháza, syna Jóthama, syna Uzzijjáhúa, kráľa Júdu[3], sa stalo[46]: *K* Jerúsalém*u* k vojne[152] proti nemu vystúpil Recín, kráľ Arám[415 416], a Pekach, syn Remaljáhúa, kráľ Israéla, a*le* bojovať[152] proti nemu sa mu nedarilo[417]. (2)A domu Dávida bola podaná správa[229] výrokom: Arám[415 416] sa utáboril[418] na Efrájimovi[3 419]; i roztriaslo sa jeho srdce a srdce jeho ľudu sťa*by* roztrasením stromov lesa od[172] vetra[285]. (3)A Hospodin povedal k Isajovi: Nože[89] vyjdi[146] v ústrety Ácházovi, ty a Šeár-jášúv[420], tvoj syn, ku koncu struhy[421] vrchnej vodnej nádrže[422] pri hradskej[423] *k* poľu[392] valchára (4)a povedz k nemu: Maj sa na pozore[424], a*le* zachovaj kľud[425]; nech sa nebojíš[170 426] a nech nemalomyseľnie[170 427] tvoje srdce pred týmito dvoma pahýľmi[71 428] opaľkov, ktoré[643] dymia, pre[429] vzbĺknutie[371] hnevu Recína a Aráma[415 416] a syna Remaljáhúa. (5)Pretože Arám[415 416] proti tebe zosnoval[361 430] zlo, *aj* Efrájim a syn Remaljáhúa, *s* výrokom: (6)Vystupujme[144 170] v Júdu[3 431] a naháňajme[170] mu hrôzu[432], nech[38] ho môžeme[18] strhnúť k sebe[433] a v kraľovanie v jeho stred uviesť[434] kráľa, syna Táveála, (7)povedal[435] Pán, Hospodin, takto: *To* nesmie[18] nastať[436] a nebude *toho*! (8)Áno, hlavou Aráma[415 416] *je* Damask a hlavou Damasku Recín, a Efrájim sa o ešte šesťdesiat a päť rokov[437] bude musieť[18] zrútiť[501], takže nebude ľudom[438]; (9)a hlavou Efrájima[3] *je* Šómrón a hlavou Šómróna syn Remaljáhúa. Ak neveríte[100 439], nijako nemôžete[18] byť upevnení[100].

(10)A Hospodin k Ácházovi ďalej[20] prehovoril výrokom: (11)Vyžiadaj si z blízkosti[440] Hospodina, svojho Boha,[441] znamenie, spusť žiadosť hlboko alebo pozdvihni do výšky[442]. (12)A Ácház povedal: Nebudem žiadať[441] a nebudem Hospodina podrobovať skúške[443]. (13)I povedal: Nože[89] počujte, dom Dávida: Či *je* vám[444] málo obťažovať[445] ľudí[446], že aj môjho[447] Boha chcete[18] obťažovať[445]? (14)Preto vám Pán, on, chce[18] dať znamenie: Hľa, tehotná *bude* tá[448], *ktorá bude* panna[449 450], a má[18] porodiť syna a jeho meno nazve Immanú-Él[451]. (15)Bude jesť smotanu[452] a med[475] na svoje dosiahnutie schopnosti[453] zistiť ošklivosť[454] v zlom[455] a nájsť záľubu[456] v dobrom[457], (16)lebo skôr ako ten chlapec[209] bude[5] vedieť zistiť ošklivosť[454] v zlom[455] a nájsť záľubu[424] v dobrom[457], musí[18] pôda[35], z[172] dvoch kráľov ktorej[458] ty pociťuješ hrôzu[432], byť opustená. (17)Hospodin bude na teba a na tvoj ľud a na dom tvojho otca privádzať dni, aké od dňa odstúpenia Efrájima spred Júdu[459] neprichádzali – kráľa Aššúra[415 460].

(18)A v onen deň sa bude[5] diať[46]: Hospodin bude syčať na muchy[29], ktoré *sú* na pokraji[461] riek[462] Egypta, a na včely[29], ktoré *sú* v zemi Aššúra[460], (19)i priletia a budú sa ony všetky[108] usadzovať[418] v hlboko sa zarezávajúcich dolinách[463 464] a v rozštepoch skalísk[199] a vo všetkých tŕnistých krovinách a na všetkých pastvinách[465]. (20)V onen deň bude Pán holiť britvou najatou[466] na druhej strane[467] Rieky[468], kráľom Aššúra[415 460], hlavu a ochlpenie[469] nôh, *b*a aj bradu[470] *to*[471] bude odstraňovať[472 473]. (21)A v onen deň sa bude[5] diať[46]: ak bude kto[219] môcť[18] uživiť mladú kravu[474] a*lebo* dva *kusy* drobného

www.trosecnaprava

dobytka, (22)bude[309] z hojnosti výnosu[194]
mlieka jesť smotanu[452], áno, každý, kto[643]
bude pozostávať vo vnútri zeme, bude
jesť smotanu[452] a med[475]. (23)A v onen deň
sa bude[5] diať[46]: každé miesto[323], kde je ti-
síc viničov za tisíc *kusov* striebra, sa bude
*do*stávať[46] tŕnistému kroviu a bodľači[476],
(24)bude *sa*[383] ta vchádzať so šípmi[477]
a s lukom[477], lebo celá zem bude tŕnistým
krovím a bodľačou, (25)a všetky vrchy[478],
ktoré sa okopávajú[314] okopávačkou[479], ta
pre bázeň[426] z tŕnistého krovia a bodľače
nebudeš[473] môcť[18] vchádzať, i bude *to mies-*
tom[66] vyháňania[480] hovädzieho dobytka[8]
a *miestom*[66] rozšliapavania[54 312] drobným
dobytkom[392 481].

8 A Hospodin ku mne povedal: Vezmi
si veľkú tabuľu[267] a napíš na ňu spô-
sobom[266 482] smrteľníka[176 483]: Pre Mahér-
-šálál-cháš-baza[307 484 485]; (2)a na svedectvo
som si mal[18] vziať[486] hodnoverných[100 487]
svedkov, Úrijju, kňaza, a Zecharjáhúa,
syna Berechjáhúa. (3)A keď som sa pri-
blížil[360] ku prorokyni[488], otehotnela[309]
a porodila syna, a Hospodin mi povedal:
Nazvi jeho meno Mahér-šálál-cháš-baz,
(4)lebo skôr ako ten chlapec[209] bude ve-
dieť zavolať: Môj otče, *alebo*: Moja mať,
bude *sa*[383] bohatstvo[364 489] Damasku a lup
zo Šómróna *od*nášať[68] pred tvár kráľa Aš-
šúra[415 460].
(5)A ďalej[20] ku mne Hospodin preho-
voril výrokom: (6)Pretože tento ľud za-
vrhol[455] vody Šilóacha, ktoré[643] ticho[490]
tečú[491], *ale je* jasot[2542] pri Recínovi a sy-
novi Remaljáhúa, (7)áno[38], preto sa, hľa,
Pán chystá na nich[384] vyviesť[144 492 493] vody
Rieky[468], mohutné[494] a mnohé – kráľa
Aššúra[415 460] a všetku jeho moc[227 495], i bude
vystupovať[144] ponad[496] všetky svoje riečiš-
tia a pôjde ponad[496] všetky svoje brehy[497]
(8)a prejde[190 498] Júdom[3], prevalí sa[499]
a preleje sa, bude dosahovať *až* po[395] krk,
a bude[5] sa diať[46]: rozpätia jeho krídel *budú*
náplňou šírky tvojej zeme, Immánú-Él!
(9)Zlostite sa[500], národnosti[143], a zrúťte
sa[501], a nastavte uši[4], všetky diaľky zeme;
opásajte[502] sa[503] a zrúťte sa[501], opásajte[502]
sa[503] a zrúťte sa[501], (10)raďte sa[430] ra-
dou[361 504] – tá[38] musí[18] byť zmarená, vysloviujte slovo – to[38] nebude môcť[18] obstáť[436],
lebo s nami *je* Boh[451]!

(11)Lebo takto ku mne povedal Hospo-
din pri uchvátení[505] *svojou* rukou, a*by* ma
poúčal[506] ohľadne chodenia[116 507] cestou
tohto ľudu, výrokom: (12)Nesmiete[18]
vravieť sprisahanie všetkému[508], čomu[509]
tento ľud vraví sprisahanie, ani sa báť[426]
predmetu ich bázne[426 510] ani sa ho desiť[192];
(13)Hospodina zástupov[42 43], jeho mu-
síte[18] za Svätého uznávať[350] a predmetom
vašej bázne[426 510] *nech je* on a predmetom
vášho desu[192 510] on; (14)bude[5] a*j*[168] svätý-
ňou[66 511], no[38] obom domom Isráéla ka-
meňom[66] úrazu[512] a skalou[66] potknutia
sa[225 513], obyvateľom Jerúsaléma pascou[66]
a nástrahou[66 514]; (15)i potknú sa[225] me-
dzi nimi mnohí, a padnú a polámu sa[515]
a budú polapení[516] a zajatí[517].
(16)Zaviaž[518] osvedčenie[519], zapečať po-
učenie[50] v mojich žiakoch[520]! – (17)Budem
teda[168] čakať na Hospodina, ktorý[643] zakryl
svoju tvár pred domom[71] Jákóba, a budem
v neho dúfať.
(18)Hľa, ja a dietky[157], ktoré mi dal Hospo-
din za znamenia a za zázraky v Isráélovi
z blízkosti[440] Hospodina zástupov[42 43],
ktorý[643] sídli[521] na vrchu Cijjón. (19)A keď
vám budú vravieť: uprite svoju pozor-
nosť[84 522] k duchom mŕtvych[523] a k jasno-
vidcom, ktorí[643] pípajú[524] a ktorí[643] mrm-
lajú[525] – či nie k svojmu Bohu má[18] ľud
svoju pozornosť upierať[84 522]? V prospech
živých k mŕtvym? (20)K zákonu[50] a k osved-
čeniu[519]! Ak nie, nech podľa tohto slova[526]
vravia[170], že to[527 528 529] nemá[74 530] úsvitu[531].
(21)I bude[532] v nej[533] prechádzať[5] ťažko
postihnutý[534] a hladný, a keď bude[532] hla-
dovať, stane sa[46], že[38] upadne[532] v zlosť[535]
a dá sa zlorečiť proti svojmu kráľovi
a proti svojmu Bohu; a ak sa otočí[532 536] na-
hor, (22)*alebo* bude[532] hľadieť k zemi,
hľa[309], úzkosť[537] a temnota, čierno[538] súže-
nia[539], i *bude* zahnaný[532 540] *v* hlbokú tmu[541].

9 Avšak ne*bude* čierňavy[538] v *tej,* v kto-
rej[533 542] *je* stiesnenosť[539 543 544]; ako
v dobe skoršej[1995] zľahčil[372 545] zem Zevu-
lúna a zem Naftálího, tak[38] *v* posledok
poctí[218] cestu *k* moru[392], druhú stranu[467 546]
Jordána, Gálíl národov[13]; (2)[547]ten ľud, tí,
ktorí[643] chodia v tme, uvidia veľké svetlo,
a sediaci[548] v zemi tieňa smrti[549] – nad
nimi sa svetlo zaskveje. (3)Rozmnožíš[550]
národ[13], zveličíš[6 550] mu[551] radosť, zara-

www.biblia.sk

dujú[550] sa pred tvojou tvárou ako radosťou
v žatve, ako keď jasajú pri svojom rozde-
ľovaní lupu, (4)lebo jarmo, jeho bremä,
a prút[552] jeho pleca[553], palicu[554] jeho poho-
niča[212 555] rozdrvíš[501 550] ako *v* deň Midjána;
(5)áno, všetka obuv[556] s dupotom[477 557]
v obuvi[556] chodiaceho[558] a v krvi[75 76] vyvá-
ľaná[559] šata, to[38] sa *do*stane[46] na spálenie[34]
– potrava ohňa.

(6)Lebo sa nám narodí[550] dietko[157],
bude[550] nám daný syn a na jeho plece sa
*do*stane[46] kniežatstvo[560] a jeho meno *sa*[383]
nazve Div[561], Radca[430]-Boн-Hrdina[202 562 563],
Otec večnosti[564], Knieža[104] pokoja. (7)Nebu-
de konca rozvoja[565 566] toho kniežatstva[560]
a pokoja[565] na tróne Dávida a nad jeho krá-
ľovstvom na jeho upevnenie[567] a na jeho
podporu[568] súdom[85] a spravodlivosťou od-
teraz a navždy[569]. Toto bude vedieť[18] vyko-
nať horlivosť[722] Hospodina zástupov[42 43].

(8)Pán poslal[550] slovo proti Jákóbovi,
i padlo[550] v Isráélovi[3 570]; (9)to[38] zvedia[550],
ľud, on všetok[108], Efrájim a obyvatelia[29]
Šómróna, v pýche[756] a nadutosti[571] srdca
s výrokom: (10)Tehly padli, i budeme
budovať kvádrami[29 572], sykomory[573] sú[5]
zrúbané, tie[38] môžeme[18] nahradiť[574] cé-
drami. (11)A*le* Hospodin proti nemu[575 576]
pozdvihne[177 577] Recínových trápičov[118 578]
a jeho[576] nepriateľov bude podpichovať,
(12)Aráma[415 416] od východu[579] a Pelištím[155]
od západu[579 580], i budú požierať[98] Isráéla
plnými[581] ústami. Pri všetkom tomto[348] sa
jeho hnev ne*od*vráti[550] a jeho ruka ešte
bude vztiahnutá[251], (13)pretože[38] sa ľud
nevráti[550] k tomu, *ktorý*[643] ho bije[19], *b*a, ne-
vyhľadajú[84 550] Hospodina zástupov[42 43].

(14)I odtne[582] Hospodin od Isráéla *v* je-
den deň hlavu *aj* chvost, palmovú ratolesť[583]
aj rákos; (15)starec a vysoko vážený[584] *svo-
jou* osobou[585], on *je* hlava, a prorok vyu-
čujúci klamu[586], on je chvost – (16)áno[38],
vedúci[86 236] tohto ľudu sa prejavili[587] zavá-
dzajúcimi na scestie[237] a nimi vedení[86 236]
sú pohltení[588]. (17)Preto sa Pán neraduje
nad jeho šuhajmi a neľutuje[589 799 800] sirôt
a vdov, lebo to všetko[108] *sú* neveriaci[590]
a vystrájajú zlé[81] a všetky ústa hovoria bez-
božnosť[591]. Pri všetkom tomto[348] sa jeho
hnev ne*od*vráti[550] a jeho ruka ešte *bude*
vztiahnutá[251], (18)lebo zlovôľa spaľuje[5 137]
ako oheň, zožiera[98] tŕnisté krovie a bodľač
a zažíha[5] v húštinách[592] lesa, takže[38] sa na-
hor vinú[5 593] stĺpy[29 594] dymu.

(19)Výbuchmi[29] hnevu[595] Hospodina zá-
stupov[42 43] je[5 550] rozžeravená[596] zem a ľud
sa stal[46 550] sťa*by* potravou ohňa, navzájom
sa[597] nešetria[598], (20)a ak *čo* zhltne[383 599]
napravo, *je*[309] hladný, a ak *čo* zje[383] naľavo,
nenasýtia[309] sa. Jedia každý[213] mäso svojho
ramena: (21)Menaššé Efrájima a Efrájim
Menaššéa, a oni spolu proti Júdovi[575]. Pri
všetkom tomto[348] sa jeho hnev ne*od*vráti[550]
a jeho ruka ešte *bude* vztiahnutá[251].

10 Beda[12], tí[320], *ktorí*[643] ustanovujú[600]
ustanovenia[601] mrzkosti[61], a pred-
pisujúci[320], *ktorí* predpisujú útlak[602] (2)na
zapudzovanie[251 603] núdznych[604] od súdu[605]
a na odpieranie[606] práva[85] chudobných[245]
môjho ľudu, aby sa vdovy stávali[46 607] ich
lupom, a*by* vykorisťovali[608] siroty! (3)A čo
budete robiť na deň navštívenia[609] a za[610]
búrky[611], *ktorá* bude prichádzať z diaľky?
Ku komu sa budete o pomoc utiekať a kde
chcete[18] zanechať svoju slávu[227]? (4)Nie-
to, iba *ak by* sa skrčil[383 612] *na* mieste väz-
ňov[28 613 614] *alebo* budú padať *na* mieste
tých, *ktorí budú*[643] zabití. Pri všetkom
tomto[348] sa jeho hnev ne*od*vráti[550] a jeho
ruka ešte *bude* vztiahnutá[251].

(5)Beda[12] Aššúr[320 460], palica[320 554] môjho
hnevu; áno[38], prútom[552] *je* on, v ich ruke
je moje rozhorlenie[615]; (6)vysielam[616] ho
proti neveriacemu[590] národu[13 617] a prika-
zujem[618] ho nad ľudom[384 619] výbuchu[620]
môjho hnevu[595] na lúpenie lupu a na ukori-
sťovanie[608] koristi a aby ho určil[224 607] *na*
rozšliapanie[54 312] ako blato[621] ulíc, (7)hoci[38]
on nie tak zmýšľa[47 48] a jeho srdce nie tak
mieni[377], lež[622] v jeho srdci *je* plieniť[623]
a vytínať[582] nemálo národov[13]; (8)veď
vraví: Či nie sú mojimi[624] hodnostármi[104]
napospol králi[625]? (9)Či nie *je* Kalnó[626] ako
Karkemíš, či nie *je* Chamáth ako Arpád,
či nie *je* Šómrón ako Damask? (10)Ako
moja ruka dočiahla[627] na kráľovstvá[628] mo-
diel[29 164], a ich sôch[629] *bolo* nad Jerúsalém[630]
a nad Šómrón[630], (11)či tak, ako som spra-
vil Šómrónu a jeho modlám[164 246], nebu-
dem môcť[18] spraviť Jerúsalému a jeho
zobrazeniam[246 631]?

(12)A keď bude Pán končiť[632] svoje
dielo[165] na vrchu Cijjón a v Jerúsaléme,
bude[5] sa diať[46]: Budem myslieť[609 633] na

www.mos-sefarim.sk

ovocie nadutosti[571] srdca kráľa Aššúra[415 460]
a na vystatovačnosť[255] vysokosti jeho očí.
(13)Veď povedal: Spravil som *to* silou svo-
jej ruky a svojou múdrosťou, lebo som[5]
chytrý[11 207 634], i odstraňoval[79] som hranice[635]
národností[143] a ich nahromadené *veci*[636]
som vyraboval[637] a ako rek[113] som zvrhoval
tróniacich[638], (14)a ako *do* hniezda doča-
hovala[5 627] moja ruka na bohatstvo[364 489] ná-
rodností[143] a ako zbieraním[639] opustených
vajec som ja pozbieral[639] celú[389] zem a ne-
bolo[5] trepotajúceho[640] krídlom a*ni* otvára-
júceho zobák[641] a pípajúceho[524]. – (15)Či
sa bude sekera vystatovať[255 642] nad toho[384],
kto[643] ňou seká[303]? Alebo sa bude píla vypí-
nať[644] nad *toho*[384], *kto* ňou pohybuje[645 646]?
Ako by palica[554] pohybovala[645 646] *tými, kto*
ju pozdvíhajú[646], ako by prút[552] pozdví-
hal[646] *toho, kto*[647] nie *je* drevo!

(16)Preto Pán, Hospodin zástupov[42 43],
medzi jeho výkvet[617 648] vysiela[616] suchoty[649]
a miesto jeho slávy[227 650] bude planúť pla-
nutie ako planutie ohňa, (17)a svetlo
Isráéla sa stane[46] ohňom[66] a jeho Svätý
plameňom[66 290], i rozhorí sa[137] a strávi[98]
v jednom dni jeho bodľač a jeho tŕnisté
krovie (18)a slávu[227 651] jeho lesa a jeho
sadu od duše *až* po mäso[652] bude ničiť[127],
takže[38] *to* bude ako chradnutie[653] cho-
rého[654] (19)a zvyšku jeho lesa bude ne-
veľa[655], takže[38] ich dieťa[209] bude môcť[18] spo-
čítať.

(20)A v onen deň sa bude[5] diať[46]: už sa
naďalej nebude zvyšok Isráéla a uniknu-
vší[29 282] domu Jákóba opierať[20] o[656] svojho
bijúceho[19 657], lež[38] sa bude v pravde[658] opie-
rať o[656] Hospodina, Isráélovho Svätého;
(21)zvyšok sa bude vracať[420], zvyšok
Jákóba, k Bohu-Hrdinovi[202] – (22)áno, *aj*
keby bolo tvojho ľudu, Isráél, ako piesku
mora, vracať sa z neho[412] bude zvyšok[420];
zhuba[659], *ktorá je* určená[660], bude pretie-
kať[499] spravodlivosťou, (23)lebo zhubu[659],
a *to* určenú[660], sa Pán, Hospodin zástu-
pov[42 43], chystá vykonať[493] vo vnútri všet-
kej[389] zeme.

(24)Preto Pán, Hospodin zástupov[42 43],
povedal takto: Nech nemáš, môj ľud, obý-
vajúci Cijjón, bázne[170 426 661] pred Aššúr-
om[71 428 460], *ktorý* ťa bije[19] palicou[554] a svoj
prút[552] na teba[384] pozdvíha[68] spôsobom[662]
Egypta, (25)lebo ešte málo, troška[663],
a bude dokonané[127] rozhorlenie[615] a môj
hnev nad ich ničivosťou[384 664 665], (26)áno[38],
Hospodin zástupov[42 43] sa chystá nad ním[384]
povznieseť[493 666] bič podľa pobitia[667 668]
Midjána na skale Óréva a svoj prút[552] nad
morom[384], tiež[38] ho pozdvihne[68] spôso-
bom[662] Egypta[669]. (27)A v onen deň sa
bude[5] diať[46]: jeho bremä[670] bude ustupo-
vať[79] z tvojho pleca[394] a jeho jarmo z tvojej
šije[394], a od tuku[172 671 672] sa bude jarmo roz-
vracať[673].

(28)Prichádza[5 550] na Ajath[384], prejde[550]
v Migrón[431], pri Michmáse necháva[609 633 674]
svoje batožiny[675]; (29)prejdú[550] cez prie-
chod, Géva – nocľažisko[676] pre nás[307], Rámá
sa zľakla[5 550 677], Šáúlova Giveá prchá[5 550].
(30)Zavriesk aj[678] svojím hlasom[679], dcéra
Gallím, načúvaj[680], Lajš! Úbohá[245] Aná-
thóth! (31)Madméná uteká[5 550], obyvate-
lia Gévím hľadajú[5 550] útočište[681]. (32)Ešte
deň na zastavenie[682] v Nóve; svojou rukou
hrozí[645] vrchu dcéry[683] Cijjóna, pahrbku
Jerúsaléma.

(33)Hľa, Pán, Hospodin zástupov[42 43],
sa chystá hrôzyplnou mocou[684] oklies-
niť[493] vetvovie, vzrastom vysoké[685] *budú*
stínané[686] a tie, *ktoré*[643] sa vyvyšujú[183 685],
budú znižované, (34)i bude železom ose-
kávať[687] húštiny lesa a Levánón[180] musí[18]
skrze Vznešeného[688 689] padnúť.

11 A z kláta Jíšaja bude vychádzať[146]
prútik a z jeho koreňov bude pučať
odnož, (2)a na ňom bude spočívať[418]
Duch[285] Hospodina, Duch[285] múdrosti
a súdnosti[11 690], Duch[285] rady[361] a hrdin-
stva[276], Duch[285] poznania Hospodina
a úcty[426] k nemu[691]; (3)i *bude* jeho slasť v[692]
úcte[426 693] *k* Hospodinovi[392] a nebude súdiť[85]
podľa videnia[694] svojich očí ani roz-
hodovať[695] podľa počutia svojich uší,
(4)lež[38] bude v spravodlivosti zaisťovať[5]
právo[85] núdznym[604] a v úprimnosti[696] roz-
hodovať[5 695] pre tichých[307 697] *v* zemi[392];
i bude biť[5 19] zem palicou[557] svojich úst
a prútom[552] svojich pier usmrcovať zlovoľ-
ných[29]; (5)a bude opaskom jeho bokov[698]
spravodlivosť a opaskom jeho bedier ver-
nosť[699]. (6)A bude vlk pobývať[5 700] s ovcou[351]
a levhart líhať[701] s kozľaťom, a teľa a hriv-
natec[381] a kŕmny dobytok *budú* pospolu
a malý chlapec[209] nimi bude vládnuť[702],
(7)a*j* krava a medveď[703] sa budú pásť[704],

www.prutikzjisaja.sk

ich mláďatá budú pospolu líhať[701] a lev
bude ako hovädzí dobytok žrať slamu.
(8)A dojča sa bude baviť[5 705] nad dierou
vretenice a odkojenča[233] siahne svojou ru-
kou[706] na dúpä[707] kobry[708]. (9)Nikde na
mojom[709] svätom vrchu[414] nebudú môcť[18]
ublížiť[81] ani skaziť[710], lebo zem sa naplní
poznaním Hospodina, ako sú vody po-
krytím moru[711]. (10)A v onen deň sa bude[5]
diať[46]: koreň Jíšaja, ktorý bude stáť ako
prápor[712] národností[143] – naň budú ná-
rody[13] upierať svoj zreteľ[84 522 713] a miestom
jeho odpočinku[714] bude[5] sláva[227].
(11)A v onen deň sa bude[5] diať[46]: Pán
bude druhý raz prikladať[20] svoju ruku na
získanie[715] zvyšku svojho ľudu, ktorý bude
zvyšovať, z Aššúra[415 460] a z Egypta a z Path-
rósa[716] a z Kúša[415 717] a z Éláma a zo Šine-
ára a z Chamátha a z ostrovov[718] mora;
(12)i pozdvihne[68] prápor[712] k národom[13]
a pozbiera[639] zahnaných[540] Isráéla a bude
zhromažďovať rozptýlených[719 720] Júdu od
štyroch uhlov[721] zeme. (13)A revnivosť[722]
Efrájima ustúpi[79] a Júdovi protivníci[118 723]
budú vytínaní[582], Efrájim nebude rev-
niť[722 724] *na* Júdu a Júdá nebude utláčať[723]
Efrájima, (14)lež[38] vletia na plece[725] Peliš-
tím[155] k západu[726]; pospolu budú vykoris-
ťovať[608] synov východu, Edóm[415] a Mó-
áv[415 727] *budú* ziskom[728] ich ruky a synovia
Ammóna im budú poslušní[729]. (15)A Hos-
podin za odovzdaný[730] pováži[731] jazyk[732]
mora Egypta a svojou rukou v páľave
svojho víchra[285] zamáva[645 733] nad Riekou[468]
a *roz*bije[19] ju na sedem potokov[463] a umožní
prekročenie[734] v sandáloch, (16)takže[38]
zvyšku jeho ľudu, ktorý bude zvyšovať, sa
*do*stane[46 735] z Aššúru[415 460] hradskej[423], ako
sa *do*stalo[46 735] Isráélovi v deň jeho vystú-
penia[144] zo zeme Egypta.

12 A v onen deň budeš vraviet[5]:
Chválim ťa[736], Hospodine, *že*
keď[737] si sa proti mne popudil, tvoj
hnev sa *od*vrátil a potešil si[115] ma.
(2)Hľa, mojou záchranou[738] *je* Вон,
budem dôverovať[739] a nebudem sa
ľakať[740],
lebo mojou silou a spevom[741] *je*
Jáh[742], Hospodin, i stal sa[46] mi
záchranou[66 738].
(3)I budete zo žriediel tej záchrany[738]
s jasotom[477 2542] čerpať[5] vodu
(4)a v onen deň budete vraviet[5]:
Prinášajte chválu Hospodinovi[736],
vzývajte jeho meno[743],
rozhlasujte medzi národnosťami[143]
jeho skutky[744], pripomínajte, že jeho
meno je[5] vyvýšené[177],
(5)pri hudbe ospevujte[745] Hospodina,
že[746] koná[5] vynikajúce[747] veci[29 594];
toto *nech je*[170] známe vo všetkej[389]
zemi!
(6)Jasaj[678] a plesaj, obyvateľka Cijjóna,
lebo Svätý Isráéla *je* veľký v tvojom
strede[748]!

13 Bremä[749 750] Bávela[415 751], ktoré uvi-
del[2] Isajá, syn Ámóca.
(2)Na lysom vrchu pozdvihnite[68] prá-
por[712], zvýšte na nich[752] hlas, mávajte[645] ru-
kou, nech[38] vchádzajú bránami[278] veľmo-
žov[753]. (3)Ja som rozkázal svojim posväte-
ným[754], áno, na svoj hnev[755] som povolal
svojich hrdinov[202], radujúcich sa *z* môjho
vyvýšenia[756]. (4)Hlas lomozu[757] vo vrchoch,
ako[47] mnohého ľudu, hlas vravy[347] z krá-
ľovstiev zhromaždených[280] národov[13]: Hos-
podin zástupov[42 43] koná prehliadku[609 633 758]
vojska[42 759] *do* boja[152]. (5)Prichádzajú z ďa-
lekej zeme[760], od okraja[461] nebies, Hospo-
din a nástroje[675] jeho rozhorlenia[615] na
rozvracanie[673] všetkej[389] zeme.
(6)Skučte, lebo deň Hospodina *je* blíz-
ky[360 761], prichádza ako skaza[762] od Všemoc-
ného[763 764]. (7)Preto sa budú všetky ruky
spúšťať[369 765] a každé srdce smrteľníka[176] sa
bude rozplývať[653 766], (8)i upadnú v bez-
radnosť[767], budú *ich* zachvacovať kŕče a bo-
lesti, ako rodička sa budú zvíjať[768] a so
strachom[769] sa budú jeden k druhému[215]
obracať[770], ich tváre – tváre plameňov[771].
(9)Hľa, deň Hospodina prichádza[5],
skazonosný[772], áno[38], prekypením[595] a žia-
rom[773] hnevu spraviť[224] zem spustlis-
kom[66 325] a hriešnikov z nej vyhubiť[623];
(10)ani hviezdy nebies a ich súhvezdia[774]
nebudú vyžarovať[775] svoje svetlo, slnko sa
pri svojom vychádzaní[146] zatmie a mesiac
sa nebude svojím svetlom skvieť, (11)i bu-
dem na svete[776] trestať[609 633 777] zlo a na zlo-
voľných[777] ich neprávosť[15] a robiť prietrž[778]
spupnosti[175 779] opovážlivých[780] a poniže-
vať namyslenosť[594 781] hrôzovládcov[782];
(12)chcem[18] smrteľníka[176] spraviť cenneji-
ším[783] od jemného zlata[784], áno[38], človeka

www.mostnalike.eu

od zlata[785] *z* Ófíra[786], (13)preto budem
otriasať[787] nebesami, *aj* zem sa bude pri
prekypení hnevu[595] Hospodina zástu-
pov[42 43] a v deň žiaru[773] jeho hnevu chvieť
zo svojho[788] miesta[323]. (14)A bude[5] sa diať[46]:
ako vyplašená gazela[789] a ako drobný do-
bytok, keď[38] niet zhromažďujúceho[790], sa
budú obracať[536] každý[213] k svojmu ľudu
a prchať každý[213] k svojej zemi. (15)Všetko,
čo *bude*[643] dopadnuté[627], bude prekáľané
a všetko, čo *bude*[643] polapené[472 791], bude
padať mečom, (16)i budú ich malé deti[235]
pred ich očami rozrážané[792], ich domy ra-
bované[793] a ich ženy prznené[794].

(17)Hľa, ja[397], chystám sa na nich[384]
vzbudiť[493 666] Mádája[795], *tých,* ktorí *si* ne-
budú ceniť[796] striebro, a zlato – nebudú si
v ňom ľubovať[53], (18)lež[38] luky mladíkov[209]
budú rozrážať[792 797] a nebudú plody lona[798]
ľutovať[589 799 800], ich oko sa nebude nad
deťmi[801] zmilúvať[802]. (19)A Bável[415 751],
okrasa[803] kráľovstiev[804], ozdoba[255] pý-
chy[175 779] Kasdím[155 805], sa musí[18] stať[46] sťa*by*
Božím podvrátením[39] Sodomy a Gomor-
rhy, (20)bude donekonečna neobývaný
a *až* do pokolení a pokolení neosídľo-
vaný[521] a nie *že* tam bude Arab stanovať[806]
a nie *že* sa tam pastieri budú ukladať[701 807],
(21)lež[38] sa tam budú ukladať[701] obyvate-
lia stepí[808] a ich domy budú napĺňať sovy
a usadzovať sa[521] tam budú pštrosice[809]
a budú tam poskakovať[810] chlpáči[811],
(22)a hyeny[812] – *to si* bude v jeho opuste-
ných miestach[813] odpovedať[814], *aj* šakaly
v palácoch[387] rozkoše[815].

A blízko *je* k príchodu jeho času[816]
a jeho dni nebudú preťahované[358 817].

14 Veď Hospodin bude ľutovať[799 800]
Jákóba[801] a nachádzať ešte zá-
ľubu[456] v Isráélovi, a chce[18] im dať kľud[418 818]
na ich pôde[35]; i budú sa k nim pripájať[819]
cudzinci[29 356] a budú pričleňovaní k domu
Jákóba. (2)I budú sa ich národnosti[143]
ujímať[820] a privádzať ich k ich miestu[323],
a dom Isráéla, *tí* si ich na pôde[35] Hospo-
dina budú privlastňovať[821] za nevoľníkov
a za služky, áno[38], dostanú do zajatia
tých, ktorí ich zajímali[822], a nad svojimi
sužovateľmi[212] nadobudnú moc[823].

(3)A v deň, keď ti Hospodin dá
kľud[418 818 824] od tvojho trápenia[825] a od
tvojho nepokoja[826] a od ťažkého[827] nevoľ-
níctva[828], keď sa s tebou narábalo[5] ako
s nevoľníkom[828], sa bude diať[46], (4)že[38] sa
o kráľovi Bávela[415 751] ujmeš[68 829] tejto[830] prí-
povede[831] a povieš:

Ako ustal[778 832] sužovateľ[212], ustala[778 832]
vymáhačka zlata[833],
(5)Hospodin zlámal[515] prút[552]
zlovoľných, palicu[554] vládcov[210],
(6)bijúceho[19] národnosti[143] v pretiekaní
hnevu[595] bitím[668] bez prestania[834],
v hneve *si* podrobivšieho[823] národy[13]
prenasledovaním a nie *že* povolil[835]!
(7)Všetka[389] zem odpočíva[5 418], má
kľud[836], prepukajú[5 837] *v* plesanie,
(8)aj cyprusy[838] sa pre teba[307 839]
radujú[5], cédre Levánóna[180]:
Odkedy ležíš[5], nevystupuje[144] proti
nám[384] vytínajúci[582]!
(9)Šeól[343] odspodu sa pre teba[307 839]
chveje[5] v ústrety tvojmu príchodu,
zobudí pre teba[307 839] tiene[840], všetkých
mocnárov[841] zeme,
všetkých kráľov národov[13] pohne
povstať zo svojich trónov.
(10)Oni všetci[89] sa budú ujímať slova[842]
a vravieť k tebe:
Aj ty si[5] zbavený síl tak ako my[843],
k nám si[5] pripodobnený[844]?
(11)*V* šeól[343] bola znesená[845] tvoja
vyvýšenosť[175 779 846], zvučanie tvojich
varýt[847]?
Pod tebou je ustlané[5 848] červami[29 849]
a tvoja prikrývka – hmyz[850].
(12)Ako si padol z nebies, žiarivá
hviezda, synu úsvitu!
Bol si odťatím zvrhnutý[686] k zemi,
víťaz[851] nad národmi[13],
(13)ty, ktorý[147] si v svojom srdci
vravieval[5]:
Chcem[18] zliezť[852] nebesá, zvrchu voči
Božím hviezdam vyvýšiť svoj trón
a usadnúť na vrchu stretávania[853]
v najzadnejších končinách[854] severu;
(14)chcem[18] vystúpiť[144] nad výšiny[855]
oblakov[29], vyrovnať sa[47 48]
Najvyššiemu[856].
(15)Avšak bol si znesený[845] do šeóla[343],
do najnižších hlbín[854] priepasti[857]!
(16)Vidiaci ťa sa na teba dívajú,
pozorne na teba svoj pohľad
upierajú[11 858]:

www.mbs-praha.cz

Toto[859] *je* ten muž, *ktorý* otriasal[787]
zemou, rozochvieval kráľovstvá,
(17)spravil[224] svet[796] sťa*by* pustinou
a jeho mestá pobúral[860], svojich
väzňov[613] domov neprepúšťal[5 861]? –
(18)Všetci králi národov[13], oni všetci[108]
ľahli v sláve[227], každý[213] v svojom
dome[862],
(19)a*le* ty si byl vyhodený bez[863] svojho
hrobu, ako odpudzujúca[864] odnož,
pokrytý[865] zabitými, prebodanými[866]
mečom, zostúpivšími ku kameňom
jamy[857], ako rozšliapaná[867]
mŕtvola[868].
(20)Nesmieš[18] sa s nimi združiť
v pohrebe, lebo si svoju zem
skazil[710], svoj ľud si pozabíjal,
semä vystrájajúcich zlé[81] nikdy[869]
nebude menované.
(21)Pripravujte[567] jeho synom
hromadnú popravu[870] za neprávosť[715]
ich otcov,
nech nepovstávajú[170], a*by* sa zmocnili[871]
zeme a plnili tvár sveta[776] mestami.
(22)I budem proti nim[384] povstávať –
vyhlásené[114] Hospodinom zástupov[42 43] –
a budem z[293 872] Bávela[415 751] vytínať[582] meno
a*j* zvyšok, a*j* splodenstvo[873] a*j* potomstvo[873]
– vyhlásené[114] Hospodinom – (23)a spra-
vím[224] ho[277] príbytkom[66 874] volaviek[29 875]
a rybníkmi vôd, a vymetiem ho[277] metlou
spustošenia[325] – vyhlásené[114] Hospodinom
zástupov[42 43].
(24)Hospodin zástupov[42 43] odprisahal
výrokom: Ak nie[324], *že* sa stane[46] tak, ako
zamýšľam[5 47 48], a bude nastávať[436] to[107],
ako som rozhodol[361 430], (25)o zlomení[515]
Aššúra[460] v mojej zemi, že[38] ho budem na
svojich vrchoch rozšliapavať[867]! I ustúpi[79]
z nich[394] jeho jarmo, a*j* z jeho[876] pleca[394]
bude jeho bremä[670] ustupovať[79]; (26)toto
je rozhodnutie[361], ktorým je[643] rozhod-
nuté[361 430] nad všetkou[389] zemou[384] a toto[859]
je ruka, vztiahnutá[251] nad všetkými ná-
rodmi[13 384], (27)áno, Hospodin zástu-
pov[42 43] rozhodol[361 430] a kto *to* môže[18] zru-
šiť? A jeho ruka *je* vztiahnutá[251] a kto ju
môže[18] *od*vrátiť?
(28)V roku smrti kráľa Ácháza na-
stalo[46] toto bremä[749 750]:
(29)Nech sa ty všetka[108] neraduješ[170],
Pelešeth[877], že palica[554], *ktorá* ťa bila[19], je[5]
zlomená[515], lebo z koreňa hada bude vy-
chádzať[146] kobra[708 878] a jej plodom *bude*
okrídlený pálčivec[879 880]. (30)A prvorodení
núdznych[604] sa budú pásť a nemajetní[881]
v bezpečí[882] sa ukladať[701], no[38] tvoj koreň
budem hladom usmrcovať a tvojich zvy-
šujúcich[883] zabíjať. (31)Skuč, brána, na-
riekaj[884], mesto, rozplynie[550] sa[885], Pele-
šeth[877], všetko tvoje[108 886], lebo od severu
prichádza dym a v jeho oddieloch[853 887]
niet chýbajúceho[888]. (32)A čo *sa* má[383] od-
povedať poslom[889] národa[13]? Že Hospodin
založil Cijjón a na ten[107 277] sa chudobní[245]
jeho ľudu spoliehajú[890].

15 Bremä[749 750] Móáva[415 727].
Veď v noci bolo vyvrátené[762 891] Ar
Móáv, bolo zničené[892], veď v noci bolo
vyvrátené[762 891] Kír Móáv, bolo zničené[892]!
(2)Vystupuje[5 144] *sa*[383] *v* Bajith[893] a Dívón,
na výšiny[894], k plaču; Móáv[727] skučí nad
Névom a nad Médávou, na každej *z* ich
hláv *je* lysina[274], každá brada[895] *je* ostri-
haná[686 896]; (3)v jeho uliciach sa opasujú[897]
vrecovinou, na jeho strechách a na[898]
jeho priestranstvách[899] on všetok[108] skučí,
rozplývajúc sa[900] v plači[348]. (4)A Chešbón
a Eleálé narieka[5 884], ich hlas je[5] počuť *až*
po Jahac; preto Móávovi[415 727] vyzbrojení[901]
bedujú[902], jeho[903] duša sa mu[903] chveje[5 904].
(5)Moje srdce narieka[884] pre Móáva[307 415 727]
po jeho najzadnejšie hranice[905], *až* po[906]
Cóar[907], Eglath-šelíšijjáh, lebo vzostup[908]
Lúchíth – po ňom *sa*[383] s plačom[477] vystu-
puje[144], keď cestou Chórónajim prepu-
kávajú *v*[909] nárek[884 910] *pre* zdrvenie[392 911].
(6)Veď vody Nimrím sa stávajú[46] spus-
tošeninami, veď tráva zoschla, mladý
porast[912] došiel ku koncu[127] a nevznikla[619]
zeleň. (7)Preto pozostatok, *ktorý sa*[383]
docielil[194 913], a svoje zásoby[29 609 914] – *od*-
nášajú[68] ich k potoku[463 915] Topoľov[916],
(8)lebo územie[917] Móáva[415 727] obišiel ná-
rek[884 910], jeho skučanie *až* po[906] Eglajim
a Beér-Élím – jeho skučanie, (9)veď vody
Dímóna sa naplnia krvou, keď na Dímón
budem uvaľovať[313] prídavky[20 918] k uniknu-
vším *z* Móáva[415 727] – levy[29 919], a*j* k zvyšujú-
cim[883] *v* zemi[392 920].

16 Pošlite od skaliska[199 921] pustinou
na vrch dcéry Cijjóna jahňa *pre*
vládcu[210] zeme. (2)A bude[5] sa diať[46]: dcéry
Móáva[415 727] budú *pri* brodoch[922] Arnóna[565]

www.mieczyslaw.com

ako zapudené[640] vtáctvo[923], rozohnané[616]
hniezdo. (3)Poskytni[924] radu[361], uskutočni[194 925] rozhodnutie[926], sprav[313] svoj
tieň sťa*by* nocou vprostred poludnia[927],
skry zahnaných[540], nech zapudených[29 640]
neprezrádzaš[170 337 928]; (4)nech moji zahnaní[540] – Móáv*ci*[727] – smú[18 170] pobývať[700]
pri tebe[929], buď im úkrytom[930] pred tvárou[71]
ničiteľa[762 891]! Veď vydierač[931] zanikne[550 932],
skaza[762] skončí[127 550], deptajúci[29 54], *tí* zo
zeme vymiznú[550 933]; (5)a v láskavosti[348 934]
bude[550] zriadený[567] trón a v stane Dávida
naň s vernosťou[477 658] usadne[550] sudca[121],
ktorý[38] bude vyhľadávať[84] právo[85] a *bude*
pohotový[935] *v* spravodlivosti.

(6)Počúvali[5] sme *o* pýche[175 779] Móáva[727]
– *je* veľmi pyšný[175 779 936] – *o* jeho spyšnenosti[756 937] a jeho pýche[175 779] a jeho nabubrenosti[595 938], nepravdivosti[939] jeho prázdnych rečí; (7)preto bude skučať Móáv*ec*[727]
k Móáv*covi*[727 940], to[107] všetko[108] bude skučať, celkom zdrvení[19 941] budete vzdychať[525]
pre[307 839] hroznové koláče[942] Kír-Charesetha, (8)lebo nivy Chešbóna, *to* povädlo,
vinič Sibmy – páni[10] národov[13] potĺkli[943]
jeho vybrané[944] kry, *ktoré* boli *do*siahli *až*
po Jaezér, zatúlali sa[237 945] *v* pustinu, jeho
šľahúne sa rozrástli, prekročili more.
(9)Preto vinič Sibmy plačom *pre* Jaezér[392]
oplakávam, zavlažujem[1736] ťa svojimi slzami[29], Chešbón a Eleálé, lebo výskot nad
tvojím zberom letného ovocia[946] a nad
tvojou žatvou *od*padol[947], (10)i bola zo
sadu odňatá[280] radosť a jasot a vo viniciach sa neplesá, nehlaholí radostne,
šliapač[734] víno[948] v lisoch nešliape[734], urobil som prietrž[778] výskotu. (11)Preto moje
útroby pre[307 839] Móáva[727] zvučia[757 949] ako
lýra[333], moje vnútro pre[307 839] Kír-Cháres;
(12)a bude[5] sa diať[46], keď sa ukáže, že
Móáv[727] sa na výšine[894] ukonal[67], že[38] vstúpi
do svojej svätyne[511] modliť sa a nebude vedieť[18] *čo* zmôcť.

(13)Toto *je* slovo, ktoré Hospodin
k Móávovi[727 950] od skoršia hovorieval[5],
(14)a teraz Hospodin prehovoril výrokom: V troch rokoch, podľa rokov námezdného[951], áno[38], bude sláva[227] Móáva[415 727] so všetkým jeho početným davom[342 477] znevážená[217 952], a zvyšku *bude*
málo, troška[663], ne*bude* mocný[953].

17 Bremä[749 750] Damasku.
Hľa, Damask *bude* odstavený[79] od
toho, aby bol mestom, a stane sa[46] rumom[2189], kopou trosiek; (2)mestá Aróéra
budú opustené, budú pre stáda[307], ktoré[38]
budú líhať[701], a nebude vyplašujúceho[677 954],
(3)a z Efrájima[3] zmizne[778 955] pevnosti[29 956]
a z Damasku kráľovstvo[957], a zvyšok
z Aráma[415 416], *tí* budú ako sláva[227] detí[801]
Isráéla – vyhlásené[114] Hospodinom zástupov[42 43].

(4)A v onen deň sa bude diať[46]: sláva[227]
Jákóba bude ochudobňovaná[958] a tučnosť[648] jeho mäsa bude chudnúť, (5)i bude
sa diať[46] ako *pri* zhŕňaní[280] stojatého *obilia*
žencom, keď[38] jeho rameno zožína[959]
klasy, áno[38], bude sa diať[46], ako *keď voľakto*
v doline[960] Refáím paberkuje[961] klasy,
(6)lebo[38] v ňom zvyšuje[5] *čosi* paberkov[962],
ako *pri* oklepávaní olivy – dve-tri kôstkovice na samom vrchole[963], štyri-päť na jej
plodonosných vetvách – vyhlásené[114] Hospodinom, Bohom Isráéla.

(7)V onen deň bude človek obracať
zreteľ[964] na svojho Zhotoviteľa[194], áno[38],
jeho oči budú hľadieť k Svätému Isráéla
(8)a nebude zreteľ obracať[964] k oltárom,
výtvoru[165] svojich rúk, ani hľadieť *na to,* čo
zhotovili[194] jeho prsty, totiž *na* ašéry[965] a slnečné koly[966]; (9)v onen deň budú mestá
jeho sily[967] ako opustené lesné[968] húštie
a vrchol[963 969], ktorý opustili pred tvárou[71]
synov Isráéla, i nastane[46] spúšť[33], (10)lebo
si zanedbala[970] Boha svojej záchrany[971]
a nepripomenula[970] *si* si skalu svojej sily[967];
preto môžeš[18] vysadzovať[972 2277] ľúbezné[973]
sadby[974 2277] a révovím[975] cudziarskym[37] ich
osadzovať[972 976]; (11)v deň svojho vysadzovania[977 2277] môžeš[18 978] ohrádzať[972 979] a za
rána svoju výsadbu[980] privádzať[972] k rozkvetu; úroda[981] v deň zvozu[821 982 983] za[38 984]
nezhojiteľného[985] utrpenia utečie[640].

(12)Ha[12], lomoz[757] *od* mnohých národností[143 243], *ktoré* lomozia[757 949] ako lomozenie[757 949] morí, a hrmot[347] ľudských plemien[986], *ktoré* hrmotia[347 406] ako hrmot[347]
mohutných[953] vôd! (13)Ľudské plemená[986]
hrmotia[347 406] ako hrmot[347] mnohých vôd,
a*le* oborí[550] sa[987 988] naň[989], takže[38] prchne[550 989] do[990] diaľky a bude[5 989] prenasledovaný ako plevy[29] *z* vrchov pred vetrom[285 991]
a ako vír prachu[992] pred víchricou[991];

www.mojabiblia.sk

(14)k času večera – i hľa, hrôza, skôr ako
bude ráno, nebude ho[989]. Toto[859] *je* podiel
rabujúcich[637] nás, áno[38], lós vykorisťujú-
cich[608] nás.

18 Ha[12], zem cvrčania[993] krídel[994],
ktorá *je* z druhej strany[467 995] voči
riekam Kúša[415 717], (2)ktorá[643] vysiela[616] po
mori[1020] vyslancov[996], a *to* v loďkách[675] *zo*
šariny[997] na tvári[998] vôd: Choďte, rýchli[372]
poslovia[889], k národu[13] urastenému[358 817 999]
a lesknúcemu sa[1000], k ľudu obávané-
mu[426 1001], od*kedy* on *je* a naďalej; národu[13]
veľkej sily[1002] a pošliapavania[867 1003], kto-
rého zem brázdia[5 1004] rieky! (3)Všetci
obyvatelia sveta[776] a osídlenci[521] zeme,
musíte[18] pri vztyčovaní[68] práporu[712] *na* vr-
choch hľadieť a pri trúbení[1005] *na* trúbe[1006]
počuť[1007], (4)lebo Hospodin ku mne po-
vedal takto: Chcem[18] mať kľud[836] a pozrieť
v svoju pevnosť[287], ako horúčosť[1008] *za*
jasna so svetlom[1009], ako oblak rosy v horú-
čosti žatvy, (5)lebo pred vinobraním[981 991],
za skončenia[933] rozkvetu, keď[38] sa kveten-
stvo[1010] bude stávať[46] zrejúcim[233] kyslým
hroznom, tu[38] bude[988] snietky odrezávať[582]
nožíkmi a ratolesti odstraňovať[79], od-
strihávať, (6)budú napospol zanechané
dravému vtáctvu[1011] hôr a zveri[1011 1012] zeme,
i bude na nich dravé vtáctvo[1011] tráviť leto
a všetka zver[1011 1012] zeme na nich bude pre-
zimovať. (7)V onen čas bude Hospodi-
novi zástupov[42 43] prinášaný[1013] dar[1014], ľu-
dom urasteným[358 817 999] a lesknúcim sa[1000],
áno[38], od ľudu obávaného[426 1001], od*kedy* on
je a naďalej, národa[13] veľkej sily[1002] a po-
šliapavania[867 1003], ktorého zem brázdia[5 1004]
rieky, k miestu[323] mena Hospodina zástu-
pov[42 43], vrchu Cijjón.

19 Bremä[749 750] Egypta.
Hľa, Hospodin jazdí na rýchlom[372]
oblaku a vstúpi *v* Egypt, a modly[164] Egypta
sa pred jeho tvárou[71] budú triasť a srdce
Egypta sa bude v jeho vnútri rozplý-
vať[653], (2)i budem popichovať Egypťanov
proti Egypťanom, takže[38] budú bojovať[152]
proti sebe navzájom[597], áno[38], jeden proti
druhému[215], mesto proti mestu a kráľov-
stvo proti kráľovstvu, (3)a duch[285] Egypta
bude v jeho vnútri ochabovať[1015], i budem
miasť[239 1016] jeho plány[361], takže[38] budú
upierať zreteľ[84 522] k modlám[164] a k zarie-
kavačom[1017] a k duchom mŕtvych[523] a k jas-
novidcom, (4)a Egypťanov chcem[18] vydať
v ruku tvrdého[827] panstva[1018] a bude nad
nimi vládnuť[210] prísny[1019] kráľ – vyhlásené[114]
PÁNOM, Hospodinom zástupov[42 43].
(5)A vody z mora[1020] budú vysušo-
vané[1021] a tok[1022] bude vysýchať[1023] a bude
suchý[1024]; (6)i budú toky[1022] páchnuť[1025],
kanále[1026] Egypta sa splytčia[958] a vy-
schnú[1023], trstina[1027] a rákosie[1028] zvädnú[1029],
(7)pri rieke[1026 1030], pri ústí[641 1031] rieky[1026],
budú holé miesta[1032], a všetko[1033] zasiate
u rieky[1026] bude suché[1024], bude odviate[1034]
a nebude *to*ho[1035]. (8)A rybári budú bedo-
vať, a trúchliť budú všetci hádžucí
v rieku[1026] udicu, a prestierajúci[69] vlečný
čereň na tvár[998] vôd budú zarmútení[1036],
(9)a spracúvajúci[1037 1038] česaný[1039] ľan[1040]
a tkajúci plátno[1041 1042] budú sklamaní[128 129].
(10)A jeho[1043] piliere[1044] budú rozdrvo-
vané[248 1045], všetci pracujúci[194] *za* mzdu
budú smutní *v* duši[392].
(11)Hodnostári[104] Cóana[1046] *sú* vpravde
pochabí[1047]; múdri *z* radcov[204] faraóna –
zhlúpnutá[137 1048] rada[361 1049]. Ako môžete[18]
faraónovi vravieť: ja *som* syn[1050] múdrych,
syn kráľov pradávna? (12)Kdeže *sú* oni,
tí tvoji múdri? Nože[89] nech ti teda[168] po-
dávajú[170] správu[229]; tí[38] by mali[18] vedieť, čo
Hospodin zástupov[42 43] určil[204 430 1051] proti
Egyptu[384]! (13)Hodnostári[104] Cóana[1046]
sa ukázali bláznivými[1052], hodnostári[104]
Nófa[1053] boli oklamaní, na scestie za-
viedli[237] Egypt stĺpy[29 1054] jeho kmeňov[554 1055].
(14)Hospodin v jeho vnútro vmiesil[365]
ducha[285] zvrátenosti[1056 1057], takže[38] za-
viedli Egypt v každej jeho činnosti[165] na
scestie[237], ako vrávorá[237 1058] opitý[1059] v svo-
jom vývratku, (15)a nie *že* sa bude Egyptu
*do*stávať[46] činnosti[165], ktorou by mohla[18]
byť činná[194] hlava *alebo* chvost, palmová
ratolesť[583] *alebo* rákos[1060].
(16)V onen deň bude Egypt ako ženy,
i bude sa triasť[5 677] a mať[5] strach[740] z[172] má-
vania[645 1061] ruky Hospodina zástupov[42 43],
ktorou on bude proti nemu[384] mávať[645 733],
(17)a pôda[35] Júdu[3] sa Egyptu stane[46] hrô-
zou[66 1062], každý, kto si ju bude pripomí-
nať, bude mať strach[740] z[172] rozhodnutia[361]
Hospodina zástupov[42 43], ako on proti
nemu[384] rozhoduje[204 430 1051]. (18)V onen
deň bude v Egypte päť miest[1063], hovoria-
cich rečou[1064] Kenáana a prísahajúcich

www.mcsoftware.sk

Hospodinovi zástupov[42 43], jednému sa bude vravieť Ír-haheres[1065]; (19)v onen deň bude vprostred zeme Egypta oltár pre Hospodina[307] a pri jej hranici[917] pamätný stĺp pre Hospodina[307], (20)to[38] bude[5] za znamenie a za svedectvo pre Hospodina[307] zástupov[42 43] v zemi Egypta, lebo budú k Hospodinovi z *príčiny*[172] utláčajúcich[1066] volať[319], i bude im môcť[18] poslať záchrancu[738 1067] a zástancu[88 1068], ktorý[38] ich vyprostí. (21)A Hospodin sa dá Egypťanom spoznať, i spoznajú Egypťania v onen deň Hospodina a budú[5] mu slúžiť[1037 1069] obeťmi[29] a darmi[29 56 1070] a sľubovať a plniť[1071] Hospodinovi sľuby. (22)Áno[38], Hospodin bude[5] Egypťanov biť[512 1072], bitím[512 1072 1073], *ale* uzdravením, takže[38] sa obrátia až k Hospodinovi[1074], i dá sa im uprosiť[1075] a uzdraví ich. (23)V onen deň bude z Egypta do Aššúra[415 460] hradská[423], takže[38] bude Aššúr[415 460] môcť[18] prichádzať v Egypt a Egypťania v Aššúr[415 460], a Egypťania budú s Aššúrom[415 460] slúžiť[1037 1069]. (24)V onen deň bude Isráél tretím pri Egypte a pri Aššúre[415 460], požehnaním vnútri zeme, (25)ktorým ho Hospodin zástupov[42 43] požehná[550] výrokom: *Nech je* požehnaný môj ľud, Egypt[415], a dielo[165] mojich rúk, Aššúr[415 460], a moje dedičstvo[1076], Isráél.

20 V roku príchodu tartána[1077] do Ašdóda, keď ho bol poslal Sargón, kráľ[1078] Aššúra[415 460] (potom[38] sa dal proti Ašdódu bojovať[152] a dobyl ho), (2)v onej dobe prehovoril Hospodin skrze Isaju, syna[1079] Ámóca, výrokom: Choď a zobleč[375] vrecovinu zo[394] svojich bokov[698] a svoj sandál nech sťahuješ[170 901] zo[394] svojej nohy. I spravil tak – *dal sa* chodiť nahý[1080] a bosý; (3)a Hospodin povedal: Ako môj nevoľník Isajá chodí[5] tri roky nahý[1080] a bosý – znamenie a náznak proti[384] Egyptu a proti[384] Kúšu[415 717] – (4)tak povedie[702 1081] kráľ Aššúra[415 460] obyvateľov Egypta a odvedenectvo[1082] Kúša[415 717], mladíkov[209] *aj* starcov, nahých[1080] a bosých a obnažených[1083] *na* zadku[392] – hanba[1084] Egypta. (5)I zdesia[501] sa a zahanbia[128 129] za[116] Kúš[415 717], predmet svojej dôvery[1085], a za[116] Egypt, svoju ozdobu[255], (6)a obyvateľ*stvo* tohto pobrežia[718] v onen deň povie: Hľa, taký *je* predmet našej dôvery[1085], kam sme prchli o pomoc[307 1086], na svoje vyprostenie[1087] z *moci*[172] kráľa; a ako budeme môcť[18] vyviaznuť my?

21 Bremä[749 750] pustiny mora[1020 1088]. Prechádzaním z pustiny ako víchrice na juhu[1089] *to* prichádza[1090] z hroznej[426] zeme – (2)bolo mi oznámené[229] krušné[827] videnie[1436]. Neverný[1091] ostáva neverným[1091 1092] a hubiteľ[762 891] hubí[762 891] – vystúp[144], Élám, obliehaj, Mádáj[795], všetkému jeho[1093] vzdychaniu urobím prietrž[778]. (3)Preto sú[5] moje boky[698] naplnené zvíjaním sa v bolesti[1094], zachvátili ma kŕče ako kŕče rodičky, som[5] zhrbený[15 1095], takže nepočujem[316], som[5] bezradný[767], takže nevidím[316 1096]; (4)moje srdce je[5] zmätené[237 945], znepokojila[1097] ma triaška, súmrak, *v ktorom mám* záľubu[1098], mi spravil[224 988 1099] zdesením[66 1100].

(5)Pristrojiť[1101] stôl, pozorovať[1102] pozorovateľom[1102 1103 1104], jesť, piť! Vstaňte, velitelia[104], namažte štíty[1105 1106]!

(6)Lebo Pán ku mne povedal takto: Choď, postav pozorujúceho[1102 1107]; *čo* bude vidieť, nech oznamuje[170 229]. (7)I uvidel vozy[29 1108 1109], dvojice[29 1109 1110] rajtárov[1111], vozy[29 1108 1109] *s* oslami[29 392 1112], vozy[29 1108 1109] *s* ťavami[29 392 1112], a dal sa načúvať[680] bedlivo[1113], zbystril[1114] načúvanie[680 1115] (8)a zavolal *ako* lev:[1116] Ja stojím, Pane, na pozorovateľni[1103] ustavične za dňa, áno[38], ja som na svojej stráži[1117] postavený[240] *po* všetky[389] noci, (9)a hľa, tamto[1118] prichádzajú vozy[29 1108 1109] *s* mužmi[29 392], dvojice[29 1109 1110] rajtárov[1111]! I ozval sa[842 988] a povedal: Bável[415 751] padol, padol, a všetky sochy[629] jeho bohov roztriešti*li*[515] o zem!

(10)Môj výmlat[1119] a synu[1120] mojej holohumnice[1121], čo som z blízkosti[1122] Hospodina zástupov[42 43], Boha Isráéla, počul, oznámil som[229] vám.

(11)Bremä[749 750] Dumy[1123].

Zo Séíra *sa* na mňa volá[383]: Strážca[424], čože *je* s nocou[116 1124]? Strážca[424], čo *je* s nocou[116 1124]? (12)Strážca[424] povedal: Dostavuje sa[5 550 1125] ráno, *ale* aj[1126] noc; ak chcete[18] hľadať[1127], hľadajte[1127], vráťte[1128] sa,[1129] dostavte[1128] sa[1125].

(13)Bremä[749 750] proti Arábii[1130].

V Arábii[1130] budete nocovať na neobrobenej[1131] pôde[1132], karavany Dedáním[155 1133]; (14)prineste[1125 1134] vodu v ústrety smädným[29], obyvatelia zeme Téma[1135], privítajte

www.mosaicka.sk

utekajúcich[29 640] s chlebom[477 1136] *pre* nich[29],
(15)lebo utekajú[5 640] pred mečmi[71 1137], pred
taseným mečom[71 1137] a pred napätým[1138]
lukom[71 1137] a pred ťarchou[71 1137] vojny[152].
(16)Lebo Pán ku mne povedal takto:
Ešte o rok, podľa rokov námezdného[951],
vtedy[38] všetka sláva[227] Kédára[1139] skončí[127]
(17)a zvyšok počtu lukov[1140], hrdinov[202] *zo*
synov Kédára[1139], bude ich ubúdať[1141], lebo
prehovoril Hospodin, Boh Isráéla.

22 Bremä[749 750] priervy[1142] videnia[2].
Čože *je* s tebou[246], že si ty
celé[108] vystúpilo[144] na strechy, (2)plné
vravy[347 1057 1143], mesto, ktoré[643] lomozí[757 949],
veseliace sa hradisko[101]? Tvoji zabití[1144] nie
sú zabití[1144] mečem a nepomreli *v* boji[152];
(3)všetci tvoji náčelníci[49], *ktorí* spolu
utiekli[640] pred lukmi[29 71 1140], byli sputnaní[1145],
pospolu sputnaní[1146] boli všetci
tvoji dopadnutí[627], *ktorí* ušli[1147] do[990] diaľky.
(4)Preto som povedal: Odvráťte zrak[954]
odo mňa, nech horknem[170] v svojom plači,
nech sa horlivo neusilujete[170] potešit[115] ma
nad skazou[762] dcéry môjho ľudu!

(5)Veď Pán, Hospodin zástupov[42 43],
má[179 1090] v prierve[1142] videnia[2] deň rozruchu[1148] a pošliapavania[867 1003] a zmätku[1149];
podkopáva[1090] *sa*[383] múr[1150 1151] za[38] volania
o pomoc k vrchom[1152]; (6)a Élám nesie[5 68 550 1153] tulce[29] – vo vozoch[29 1108] ľudia[408],
rajtári[1111] – a Kír[1154] odkryl[254 550] štíty[1105 1106 1155].
(7)A stalo[550] sa[46]: najkrajšie[1156] *z* tvojich
dolín[960] sa naplnili[550] vozmi[29 1108] a k bránam[29] sa náležite[1157] postavili[313 550 1158]
rajtári[1111], (8)i odňal[337 550 928 988] záštitu[1159]
Júdu[3]; a v onen deň budeš[5] hľadieť[550] ku
zbroji[1160] domu lesa[1161]. (9)A uvidíte[550]
trhliny[1162] mesta Dávida, že sa rozmnožili[1163], a zhromaždíte[550] vody dolnej vodnej nádrže[422] (10)i spočítate[550 1164] domy
Jerúsaléma a postŕhate[550] tie domy na vystuženie[184 1165] múru[185], (11)a zriadite[194 550]
medzi múrmi[185] záchytku[1166] na vody[307]
starej[1167] vodnej nádrže[422], a*le* nepohľadíte[550] ku Zhotoviteľovi[194] toho[107] a nie *že*
si povšimnete[550 1168] Stvárniteľa[1169] toho[107]
zdávna[1170 1171].

(12)A v onen deň vyzve[550 1172] Pán, Hospodin zástupov[42 43], k plaču a k náreku[1173]
a k lysine[274] a k opásaniu vrecovinou,
(13)a hľa, jasot[2542] a radosť, zabíjanie
hovädzieho dobytka a porážanie[1174] drobného dobytka, jedenie mäsa a pitie vína:
Jesť a piť, lebo zajtra budeme umierať!
(14)A v moje uši bolo Hospodinom zástupov[42 43] vyjavené[337 928]: Ak vám bude[324]
táto neprávosť[15] môcť[18] byť prikrytá[396], než
budete umierať! – povedal Pán, Hospodin
zástupov[42 43].

(15)Takto povedal Pán, Hospodin zástupov[42 43]. Choď, vstúp k tomuto správcovi, proti Ševnovi[384 1175], ktorý *je* nad domom:
(16)Čo tu máš[179] a koho tu máš[179], že
si tu pre seba[307] vytesal hrob (tesal pre
seba[307 1176] hrob *vo* výške, v skalisku[199] pre
seba[307] vyhlboval[1177] obydlie[1178])? (17)Hľa,
Hospodin tebou bude pohadzovať vyhadzovaním *ako* muž[1179 1180], zaiste[1181] ťa bude
zbaľovať[1182], (18)zaiste[1181] ťa bude *v* svitok
zvinovať[1183 1184] ako guľu[1185], do zeme širokej *všetkými* smermi[392 1186]. Ta pôjdeš umrieť[1187] a ta *sa dostanú* vozy[163] tvojej slávy[227],
ty hanba domu svojho pána! (19)I chcem[18]
ťa zapudiť[1188] ťa z tvojho postavenia[1189],
áno[38], z tvojho miesta[1190] ťa chcem[18] strhnúť[860].

(20)A v onen deň sa bude[5] diať[46], že[38]
povolám svojho nevoľníka Eljákíma[1191],
syna Chilkijjáhúa, (21)a oblečiem ho tvojou tunikou[1192], a chcem[18] ho potvrdiť[505]
tvojím opaskom[1193 1194] a v jeho ruku dať
tvoju právomoc[1195], takže[38] sa stane[46] otcom[66] obyvateľom[29] Jerúsaléma a domu
Júdu. (22)A na jeho plece chcem[18] vložiť[1196]
kľúč domu Dávida, takže[38] keď otvorí,
nebude[309] zatvárajúceho, a keď zatvorí,
nebude[309] otvárajúceho. (23)A chcem[18]
ho zatĺcť[1005] *ako* kolík[1197] v bezpečnom[100]
mieste[323], takže[38] sa domu svojho otca
stane[46] stolicou[66 1198] slávy[227]; (24)a všetku
slávu[227] domu jeho otca naň povesia, potomkov[1199] a splodencov[1200] a všetky malé
nádoby[675], od nádob[675] *ako* čaše[1201] až po
nádoby[675] *ako* mechy.

(25)V onen deň – vyhlásené[114] Hospodinom zástupov[42 43] – sa bude kolík[1197],
zatlčený[1005] v bezpečnom[100] mieste[323], vykyvovať[1202], i bude musieť[18] byť odťatý[686]
a padnúť, a bremä[749], ktoré *bude* na ňom,
bude musieť[18] zaniknúť[582], lebo prehovoril Hospodin.

23 Bremä[749 750] Córa[1203].
Skučte, taršíšske lode[186], lebo je[5]
vyvrátený[762 891], bez[1204] domu, bez[1204] prí-

www.biblicalbible.sk

stupu – *to* im[1205] bolo zvestované[337 928] zo
zeme Kittím[155 1206]. (2)Umĺknite, obyvate-
lia ostrova[718]; napĺňali ťa[5 1207 1208] obchod-
níci[29] Cídóna, prechádzajúci morom.
(3)Skrze mnohé vody *bolo* zrnie[1209] *od*
Šíchóra[1210], žatva *od* rieky[462], jeho[277 1211] zis-
kom[1212], i stal[277] sa[46 1211] tržiskom[1213] náro-
dov[13]. (4)Hanbi sa[128 129], Cídón, lebo more,
pevnosť[967] mora, vraví[5] výrokom: Nepra-
covala[5] som k pôrodu[768] a nie *že* som ro-
dila[5] a nie *že* som vychovala[6] šuhajov a nie
že som vypestovala panny. (5)Ako zves-
ťou[1214 1215] o Egypte[1216] sa budú zvíjať[768 1217]
pri zvesti[1215] *o* Córe[1203].

(6)Preplavte sa do Taršíša[186], skučte,
obyvatelia pobrežia[718]! (7)Či máte[189] *za*
rozradostnené toto? Jeho[277] pôvod[1218] *je* od
dní pradávna, jeho[277] nohy ho[277] nosili[1013]
k pobytu[700 1219] do[990] diaľky? (8)Kto takto[1118]
rozhodol[361 430] proti Córu[384 1203], ktorý[643] pre-
požičiaval[277] vence[1220], ktorého[277] obchod-
níci *boli* kniežatami[104], ktorého[277] kupci[1221]
boli tení[218] *v* zemi[392]? (9)Rozhodol[361 430]
o tom Hospodin zástupov[42 43] na pohane-
nie[1222] pýchy[175 779] všetkej krásy[803], na zne-
váženie všetkých ctených[218] zeme.

(10)Prejdi svojou zemou ako rieka[462],
dcéra Taršíša, niet už zošnurovania[1223];
(11)vztiahol[251 988 1224] svoju ruku cez more,
otriasol[787 988 1224] kráľovstvami; Hospodin
dal rozkaz o kupcovi[1225] na poplienenie[623] jeho[277 1226] pevnosti[967] (12)a pove-
dal: Nebudeš[170] sa už naďalej[20] veseliť, ty,
ktorá si bola[643] znásilnená[1227], panna dcéra
Cídóna; *do* Kittím[155 1206] – vstaň a preplav
sa, ani tam sa ti nebude dostávať odpo-
činku[418]. (13)Hľa, zem Kasdím[155 805] – ne-
bývalo[5] tohto ľudu, založil ju Aššúr[460] pre
obyvateľov[307] stepí[808 1228], *tí* postavili[436 550 1229]
svoje strážne veže, rozborili[550] jeho[277 1230]
hrady[101 1231] – určil[224 988] ho[277 1230] za kopu
trosiek. (14)Skučte, taršíšske lode[186], lebo
vaša pevnosť[967] je[5] vyvrátená[762 891]!

(15)A v onen deň sa bude[5] diať[46], že[38]
Cór[1203] *bude po* sedemdesiat rokov, sťa*by*
dni jedného kráľa, zabudnutý[277]; od konca
sedemdesiat rokov sa bude[5] s Córom[246 1203]
diať[46] podľa piesne neviestky:

(16)Vezmi lýru[307], obchádzaj mesto,
zabudnutá neviestka,
krásne hraj[82 1888], veľa spievaj[1232], nech
prichádzaš[170] na pamäť!

(17)Od konca sedemdesiat rokov sa
totiž[168] bude[5] diať[46]: Hospodin *si* bude
Cór[1203] uvádzať na mysel'[609 633]; ten[38 277] sa
bude obracať[1233] ohľadne svojho odme-
ňovania[1234], že[38] smilnil[5 277 1235] so všetkými
kráľovstvami zeme, na tvári[998] pôdy[35],
(18)a jeho[277] výnos[1236] a jeho[277] zisk[1234 1237] sa
stane[46] svätým Hospodinovi; nebude sa
hromadiť a nebude sa uskladňovať, lež[622]
bude jeho[277] výnos[1236] pre bývajúcich[307]
pred tvárou Hospodina na jedenie na na-
sýtenie a na trvanlivé[1238] rúcho[1239].

24 Hľa, Hospodin sa chystá vyprázd-
niť[493 1015] zem a spustošiť ju, i pre-
vráti[1095] jej tvár[998] a rozoženie[1240] jej obyva-
teľov, (2)a bude ako[5] ľud, tak[1241] kňaz, ako
nevoľník, tak[1241] jeho páni, ako slúžka,
tak[1241] jej velitelka[1242], ako kupujúci[715], tak[1241]
predávajúci, ako požičiavajúci[1243], tak[1241] vy-
požičiavajúci[1244], ako veriteľ[1245], priam tak
aj[1246] dlžný mu[1247], (3)zem bude vonkon-
com[1248] vyprazdňovaná[1015] a do krajnosti[1249]
vykorisťovaná[608], lebo toto slovo vyslo-
vil Hospodin. (4)Zem trúchli[5], vädne[5],
svet[776] chradne[5 1036], vädne[5], chradnú[5 1036]
vysokí[29 1250] ľudu zeme, (5)a zem je[5] pod
svojimi obyvateľmi poškvrnená[590 1251], lebo
prestúpili[1252] zákony[50], zmenili ustano-
venia[29 1253], porušili trvalú[564 1254] zmluvu.
(6)Preto zem zožiera[5 98] kliatba[1255] a v nej
bývajúci pykajú[5], preto sú[5] obyvatelia
zeme stravovaní žiarom, takže[38] ľudí[29 176]
zvyšuje[5] troška[663]; (7)mušt trúchli[5], vinič
chradne[5 1036], vzdychajú[5] všetci rozra-
dostnení *v* srdci[392], (8)prestal[1256] jasot[2542]
tamburín[335], ustal hlahol[347] veseliacich
sa, prestal[1256] jasot[2542] lýry[333], (9)nepijú so
spevom[477] víno, opojný[103] *nápoj* horkne pi-
júcim ho. (10)Rozborené[515] je[5] hradisko[101]
pustoty[1257 1258], každý dom pred vstupom[71]
uzavretý, (11)v uliciach krik[1259] o víno,
všetka radosť je[5] zatemnená[1260], jasot[2542]
zeme odišiel[337 1261]; (12)v meste zvyšuje[5]
spustlisko[325] a brána sa roztĺka[148] *na* zbo-
renisko[1262].

(13)Keď vo vnútri zeme, vprostred náro-
dností[143], bude[5] tak ako *pri* oklepávaní
olivy, ako paberky[962], ak skončila[127] ober-
račka, (14)budú oni[1263] povznášať[68] svoj
hlas, budú plesať, o[1264] velebnosti[175] Hos-
podina sa rozospievajú[678] od mora[1265 1266].
(15)Preto oslavujte[218] Hospodina v zemiach

www.prekladbibleje.sk

svetla[1267], meno Hospodina, Boha Isráéla,
na ostrovoch[718] mora[1266]! (16)Od okraja[721]
zeme počúvame[5] spevy[1268]: Sláva[803] Spra-
vodlivému!
Ale vravím: Pre mňa[307] *je* vychudnu-
tie[1269], pre mňa[307] *je* vychudnutie[1269], beda[231]
mne! Spreneverujúci sa[1091] sa spreneve-
rujú[5 1091 1270], áno[38], spreneverujúci sa[1091] sa
hanebne[1271] spreneverujú[5 1091 1270], (17)po-
strach[173] a priepasť[1272] a pasca[1273] na teba[384],
obyvateľ zeme; (18)áno[38], bude sa diať[5 46]:
kto[643] uprchne pred zvukom[71 1274] postra-
chu[173], bude padať do priepasti[1272], a kto[643]
vyjde[144] sprostred priepasti[1272], bude za-
chycovaný[517] pascou, lebo sú[5] otvorené
stavidlá[1275] od výsosti a základy zeme sa
chvejú[5], (19)zem je[5] naskrze[1276] rozmlá-
tená, zeme je[5] vonkoncom[1276] porušená,
zem prudko[1276] kolíše[5], (20)zem sa sem-
tam[1276] potáca ako opitý a kníše sa[5 1277] ako
chatka, lebo[38] na nej ťažko spočíva[5 402 1278]
jej prestúpenie[7 1279], i padne a nebude
viac[20] povstávať.
(21)A v onen deň sa bude diať[46]: Hos-
podin bude mysliesť[609 633] na zástup[42] vý-
sosti vo výsosti a na kráľov pôdy[35] na
pôde[35], (22)i budú pozberaní[639] *v* zber[639 1280]
ako väzni[29 613 614] do jamy[857] a žalárovaní[5]
v žalári[1281] a po množstve[1282] dní navštíve-
ní[609 633 1283]. (23)A luna[1284] sa zahanbí a slnko[1285] sa zostudí[128 129], keď sa Hospodin zá-
stupov[42 43] na vrchu Cijjón v Jerúsaléme
ujme kraľovania – sláva[227] pred jeho star-
cami!

25 Hospodine, ty *si* môj Boh, bu-
dem[18] ťa vyvyšovať[1090], tvoje meno
chváliť[736 1090 1884], lebo si uskutočnil[194] div[561],
rozhodnutia[361] od dávna[1170], vernosť[699],
stálosť[1286]. (2)Áno, miesto[1287] mesta si dal
vzniknúť[224] hromade[1288 1289], *za* opevnené[184]
hradisko[101] kope trosiek, hrad[101 1231] cudzia-
rov[37] už nie je mestom[438], nikdy[869] nebude
budovaný. (3)Preto ťa budú[18] oslavovať[218],
silný[1290] ľud[1291], hradisko[101] hrozných[782 1292]
národov[13], *tí* ťa budú mať v úcte[426], (4)lebo
si sa stal[46] pevnosťou[967 1293] núdznemu[604],
pevnosťou[967 1293] nemajetnému[881] v jeho[565]
tiesni[386], útočišťom[295 1293] pred nepoho-
dou[71 298], tôňou[294 1293] pred horúčosťou[71],
lebo[1294] dych[285] tyranov[782 1292] *bol* ako nepo-
hoda[298] *na* múr[1150], (5)ako horúčosť za su-
cha[1295]. Hrmot[337] cudziarov[37] si vedel[18] udu-
siť[1296]; *ako na* horúčosť tieňom oblaku, *tak*
sa odpovedalo[383 814] *na* spev[1268] tyra-
nov[782 1292 1297].
(6)A na tomto vrchu[1298] usporiada[194]
Hospodin zástupov[42 43] pre všetky národ-
nosti[143 307] hostinu[1299] tučných jedál[1300],
hostinu[1299] vín na kvasniciach[1301], tučných
jedál[1300] špikom obohatených, prekvaso-
vaných[1302] vín na kvasniciach[1301], (7)a od-
prace[239 1016] na tomto vrchu[1298] tvár*nosť*
závoja[1303], ktorý[643] sa na zavíjanie pre-
stiera[1304] na všetkých národnostiach[143],
áno[38], tkaninu, ktorá *je*[643] utkaná[1305] na
všetky národy[13]. (8)Navždy[1306] pohltí[239 1016]
smrť a zotrie[1307] Pán, Hospodin zástu-
pov[42 43], slzy[29] z povrchu všetkých tvárí[1308]
a potupu svojho ľudu bude odstraňovať[79]
z povrchu všetkej[389] zeme[1308], lebo preho-
voril Hospodin.
(9)A v onen deň *sa* bude[5 383] vravieť:
Hľa, toto[859] *je* náš Boh, čakali sme[5 304] na
neho a vedel[18] nás vyslobodiť[738 1067], toto[859]
je Hospodin, čakali sme[5 304] na neho, ja-
sajme[170] a radujme sa[170] v jeho vyslobo-
dení[348 738 1309]! (10)Veď ruka Hospodina
bude odpočívať[418 1090] na tomto vrchu[1298]
a Móáv[727] bude pod ním zošliapavaný[1119 1310]
ako zošliapavaním[1119 1310] hromady slamy[1311]
v mláke močovky[1312], (11)a keď vprostred[1313]
toho[107] bude rozpínať[69] svoje ruky, ako
ten, *kto*[643] pláva, rozpína[69] na plávanie,
poníži[309 988 1224 1314] jeho pýchu[756] s pleti-
chami jeho rúk, (12)a pevnosti[28 956],
výšku[1315] tvojich[1316] múrov[185], zrazí[166], zníži,
zostrčí k zemi, *až* do prachu[171].

26 V onen deň sa v zemi Júdu bude
spievať táto pieseň:
Máme[179] mocné[1290] mesto[1291],
záchranou[738] robí[313 988 1224] múry[185]
a predhradbie[1317]!
(2)Otvorte brány, nech[38] môže[18]
vstupovať spravodlivý národ[13],
zachovávajúci[424] vernosť[699]!
(3)Upevnenú[1318] myseľ[1319] opatruješ[41]
pokojom[1320] – pokojom[1320], lebo *je*
uistená v dôvere v teba[348 739 1321];
(4)dôverujte[739] v Hospodina *na* veky
veku[1322], veď v Hospodinovi,
Jáhovi[742], *je* skala večnosti!
(5)Veď zrazil[166] obyvateľov vyvýšenín[29];
vypínajúce sa[177] hradisko[101] –
znižuje ho[277],

www.mos-ha-ivri.sk

znižuje ho[277] *až* po zem, zostrkuje ho[277]
až do prachu[171],
(6) noha ho[277] bude deptať[54], nohy
chudobného[245], kroky núdznych[604].
(7) Úprimnosť[1323] *je* chodník[145]
spravodlivých[565]; *ty*, Úprimný[1324],
dráhu[1325] spravodlivého zvažuješ[1326],
(8) i čakali sme[5 304] ťa *na* chodníku[145]
tvojich súdov[85], Hospodine, túžba[1327]
duše
je po tvojom mene a po pripomienke
teba[1328];
(9) v noci *po* tebe svojou dušou
túžim[5 1327 1329], áno, svojím duchom[285]
v svojom vnútri ťa dychtivo
hľadám[1330],
lebo kedykoľvek *sú* na zemi tvoje
súdy[85], učia[5] sa obyvatelia sveta[776]
spravodlivosti.
(10) Zlovoľný sa, *bárs* nachádzal
priazeň[1331], spravodlivosti nenaučí,
v zemi poctivosti[1057 1143 1332] bude
páchať bezprávie[1333],
a nebude si všímať[1168] vznešenosť[594]
Hospodina. (11) Hospodine, tvoja
ruka je[5] vyvýšená[1334],
to oni nevidia[2]; budú vidieť[2 1335] –
a budú zostudzovaní[128 129] –
horlivosť[722] ľudu, ba aj oheň *na*
tvojich protivníkov[118 392] – bude ich
zožierať[98].
(12) Hospodine, kiež nám chceš[18 170]
*pri*súdiť[85] pokoj, veď aj všetky
naše[1336] činy[165] si pre nás[307] spôsobil!
(13) Hospodine, náš Bože, vládli[5 1337]
nám páni iní ako ty[1338]; jedine[178]
skrze teba si pripomíname tvoje
meno;
(14) pomreli, nežijú – tiene[840], nebudú
povstávať;
preto si zakročil[609 633] a zničil[623] ich
a vykántril všetku spomienku na
nich.
(15) Pridal[20] si k národu[13], Hospodine,
pridal[20] si k národu[13], si[5] oslávený[218],
oddialil si všetky okraje[1339] zeme[1340].
(16) V tiesni[386] ťa, Hospodine,
postrádali[5 609 633 1341], vylievali[5]
šepot[208 1342] *s* tvojou nápravnou
výchovou[1343] na sebe[1344],
(17) tak ako[843] sa tehotná blíži[360]
porodu, zvíja sa[768], kričí[884] v svojich
bolestiach[348], tak sme boli[5] od tvojej
tváre[1345] –
(18) otehotneli sme, zvíjali sme sa[5 768];
tak ako[843] by sme boli porodili
vietor[285],
sme *pre* zem nevedeli[18] dosiahnuť[194]
vyslobodenie[738] a nie *že* obyvatelia
sveta[776] padali.
(19) Tvoji mŕtvi budú žiť, moje
mŕtvoly[29] budú[1346] povstávať!
Precitnite a plesajte, osídlenci[521]
prachu[171]!
Veď tvoja rosa *je* rosa svetla[1057 1347],
ktoré[38 1348] budeš vrhať *na* zem
tieňov[840 1349].
(20) Choď[1350], môj ľud, vstúp v svoje
izby a zatvor za sebou svoje
dvere[1351 1352],
skry sa len na krátky okamih[1353], dokiaľ
bude prechádzať rozhorlenie[615],
(21) lebo, hľa, Hospodin vychádza[146 1092]
zo svojho sídla[323] navštíviť[609 633 1283]
na obyvateľoch[29] zeme ich[29]
neprávosť[15 1354]
a zem bude musieť[18] vyjaviť[337 928]
svoju[1355] krv[75 76] a nebude už môcť[18]
klásť zakrytie na[1356] svojich[1355]
zabitých.

27 V onen deň *si* bude Hospodin
svojím mečom, tvrdým[827 1357] a veľkým a mohutným, dokročovať[609 633] na
livjáthána[1358], prchajúceho hada, áno[38], na
livjáthána[1358], stočeného hada, a bude zabíjať netvora[1359], ktorý *je* v mori[1360].
(2) V onen deň *bude* vinica vína[1361], spievajte[1362] jej[1363]; (3) ja, Hospodin, ju opatrujem[41 1090], každej chvíle[1364] ju zavlažujem[1090 1365], aby proti nej[384] nezakročovali[609 633]; nocou *aj* dňom ju opatrujem[41 1090].
(4) Popudenia pri mne niet; kto by mi
chcel[18] nastaviť[1196 1366] tŕnisté krovie, bodľač
v boji[152]? Vedel[18] by som sa s tým[107 477] vysporiadať[1367], mohol[18] by som to[107] všetko[1368]
spáliť, (5) iba ak by sa chcel[18] pridržiavať
mojej sily[220 967 1369], uzavrieť[194] so mnou[246]
mier – mier so mnou[246] uzavrieť[194].
(6) Tých, *ktorí*[643] budú prichádzať, bude[988 1224] zakoreňovať, Jákób bude kvitnúť,
áno[38], Isráél vypučí, i budú plniť tvár[998]
sveta[776] ovocím[1370]. (7) Či ho bil[5 19 988 1224] ako
bitím[32] jeho bijúceho[19 1371 1372]? Alebo bol zabíjaný ako zabíjaním jeho zabíjaných[1373]?

www.ilios-media.eu

(8)Podľa miery[1374] si ho[277] pri jeho[277] posielaní preč[348 616] napádal pravotou[88 1375], vykonal preosievanie[1376] svojím prudkým[827 1357] vetrom[285] v deň východného[1377] vanutia; (9)takže sa týmto neprávosť[15] Jákóba prikrýva[396], a všetko ovocie odstránenia[79] jeho hriechu: *je* toto: v[1378] jeho pokladaní[224] všetkých kameňov oltárov[29 1379] za kamene *na* vápno[392], určené na rozdrobenie[1380]; ašéry[965] a slnečné koly[966] nebudú povstávať. (10)Lebo opevnené[184 1165] mesto *je* osamelé[888 1381], príbytok[1382] vyprázdnený[616 1383] a opustený ako pustina; tam sa pasie[1090] teľa[1371] a tam líha[701 1090] a spotrebúva[127 1090] jeho[277 1384] krovie (11)Pri uschnutí[1024] jeho[277 1384] prútia[1385] si *ho* odlamujú[1090 1386], prichádzajú[1090] ženy; podpaľujú[1090 1387] to[107], lebo on*en* ľud ne*má* súdnosti[11 690 1057 1388]; preto ho jeho Zhotoviteľ[194] nebude ľutovať[589 799 800], nie[38], jeho Stvárniteľ[1171] mu nebude priaznivý[1331].

(12)A v onen deň sa bude[5] diať[46]: Hospodin bude vytĺkať[1389] od prúdu[1390] Rieky[468] *až* po potok[463 1391] Egypta, a vy, deti[801] Israéla, budete zbieraní[1392] jeden po druhom[1393], (13)a v onen deň sa bude[5] diať[46]: bude sa trúbiť[1005] na veľkej trúbe[1006] a tí, *ktorí budú*[643] zahynutiu blízki[1394] v zemi Aššúra[460], a tí, *ktorí budú*[643] zahnaní[540] v zemi Egypta, prídu a na svätom vrchu[414] v Jerúsaléme sa budú[5] klaňať Hospodinovi.

28 Beda[12] korune[1220 1395] pýchy[756] opilcov Efrájima a[1396] vädnúcemu kvetu okrasy[803] jeho chvály[255 1397], ktorý[1398] *je* na čele[1399] priervy[1142] tučnosti[1057 1143 1400] zbitých[943] vínom[392]! (2)Hľa, Pán má[179] *kohosi* silného a mocného[1401] ako príval[298] krupobitia, víchrica moru[1402]; sťa*by* príval[298] mohutných[953] dravých[499 1403] vôd vrhne[418] k zemi rukou[1404], (3)koruna[1220 1395] pýchy[756] opilcov Efrájima sa bude nohami deptať[54] (4)a vädnúca kvetina[1405] okrasy[803] jeho chvály[255 1397], ktorá *je* na čele[1399] priervy[1142] tučnosti[1057 1143 1400], bude ako jej[1406] raná figa pred letom: keď ju vidí, ktokoľvek[643] ju vidí, pohlcuje[239 1016] ju, dokiaľ[1407] ona *je* v jeho dlani[70].

(5)V onen deň bude Hospodin zástupov[42 43] korunou[66 1220 1395] okrasy[803] a čelenkou[66 1408] chvály[255 1397] zvyšku[565] svojho ľudu (6)a duchom[66 285] súdu[85] tomu, *kto bude*[643] *za*sadať na súde[85], a udatnosťou[66 276] zatláčajúcich boj[152] späť[1409] do brány.

(7)A aj títo[1410] blúdia[5 1411] od[1412] vína a opojným[103] *nápojom* sú[5] zvedení[237 945] – kňaz a*j* prorok blúdia[5 1411] opojným[103] *nápojom*[1412], sú[5] premoženi[239 1016] od[1412] vína, zvedení[237 945] od[1412] opojného[103] *nápoja*, blúdia[5 1411] ohľadne videnia[1413 1414], zamotávajú sa[5] *pri* vynášaní rozsudku[926 1415], (8)kým všetky stoly sú[5] plné vývratkov[29], výmetov[29] – nie*to* miesta[323]. (9)Koho *vraj* chce[18 1416] učiť poznaniu a koho uvádzať v porozumenie[11 1417] proroctvu[1418 1419]? Odstavených[233] od mlieka, odrastených[1238 1420] od prsníkov? (10)Lebo – rozkaz na rozkaz[1421], rozkaz na rozkaz[1421], pravidlo[1002] na pravidlo[1002 1421], pravidlo[1002] na pravidlo[1002 1421], trocha ta, trocha sem[1422] – (11)veď bľabotajúcimi[1423] perami[29 1424] a iným[1425] jazykom hovorí k tomuto ľudu, (12)*k tým,* ku ktorým povedal: Toto *je* miesto odpočinku[714], poskytujte odpočinok[418 818] ustatému[373], a toto *je* zotavenie[1426]. Al*e* znechcelo sa im[95] uposlúchnuť, (13)i stane sa[46] im slovo Hospodina rozkazom na rozkaz[1421], rozkazom na rozkaz[1421], pravidlom[1002] na pravidlo[1002 1421], pravidlom[1002] na pravidlo[1002 1421], trocha ta, trocha sem[1422], aby šli a klesali[225] späť a lámali sa[515] a boli lapaní[516] a zajímaní[517].

(14)Preto počujte slovo Hospodina, muži posmechu[1427], vládcovia[210] tohto ľudu, ktorý *je* v Jerúsaléme, (15)lebo vravíte[5]: So smrťou sme uzavreli zmluvu[1428] a pri šeóle[343] sme *si* zariadili[194] vidiaceho[2 1429], ak mimo prejde[1430] sverepý[499 1403] bič, nebude nás môcť[18] postihnúť, lebo sme svojím útočišťom[295] spravili[307] lož[586] a ukryli sme sa v klame[1431]. (16)Preto Pán, Hospodin, povedal takto: Hľa, ja[397], založím[1432] na Cijjóne kameň, vyskúšaný kameň[1433], nárožie[1054] drahocenného[783] pevného[1434] základu[1435]; kto[643] verí[100], nenáhli sa[1090]. (17)A za mieru[1002] chcem[18] ustanoviť[224] právo[85] a za váhu spravodlivosť, a útočište[295] lži[586] musí[18] zachvátiť krupobitie a úkryt[930] budú zaplavovať[499] vody, (18)a vaša zmluva so smrťou bude neplatná[396] a vaše jasnovidenie[2 1436] šeóla[343 1437] nebude môcť[18] *ob*stáť; keď bude mimo prechádzať sverepý[499 1403] bič, potom[38] mu budete[5] na[310] rozšliapanie[54 312],

www.mosaicka.sk

(19)za každého[1438] svojho mimo prechádzania vás bude odnášať[1439], lebo bude mimo prechádzať za každého rána[1440], vo dne a*j* v noci, a porozumenie[11 1417] proroctvu[1418 1419] bude iba hrôzou[1441]. (20)Áno, matrac je[5] príliš krátky na natiahnutie[1442 1443] a prikrývka je[5] pri zahaľovaní[1444] úzka. (21)Lebo ako *na* vrchu Perácím[1445] bude Hospodin povstávať, ako *v* doline[960] v Giveóne[1446] sa bude chvieť[1447], *chcejúc* uskutočniť[194] svoj skutok[165] – jeho skutok[165] *je*[1090] prekvapujúci[37 1448], a vypracovať[1037] svoju prácu[828] – jeho práca[828] *je*[1090] nezvyklá[158 1449]. (22)Nuž teda[1450] nech *si* nerobíte[170] posmech[1427 1451], aby sa neutužovali[1369] vaše putá, lebo som z blízkosti[1122] Pána, Hospodina zástupov[42 43], počul *o* zhube[659], a *to* určenej[660], na všetkej[389] zemi.

(23)Nastavte uši[4] a počujte môj hlas, načúvajte[680] a počujte moju reč: (24)Či oráč[1452] *po* celý[389 1453] deň na siatie orie[1452], brázdi[1454] a bráni svoju pôdu[35]? (25)Či, keď urovná[1455] jej tvár[998], potom[38] nerozpráši[1240] kôpor[1456] a *ne*roztrusuje[1457] rascu, a *ne*ukladá[224] pšenicu *v* rad[1458] a jačmeň *na* označené[1458] *miesto* a špaldu[1459] *ako* hranicu[635] toho[107]? (26)Áno[38], jeho Boh ho vychováva[506] k správnosti[85 1460], vyučuje ho, (27)že sa kôpor[1456] nemláti[1119 1310 1461 1462] kyjakom[1463] a *nie že* sa po rasci sem-ta obracia koleso[1464] voza, lež[622] sa kôpor[1456] vytĺka[1389] prútom[552] a rasca palicou[554]. (28)Rozdrobuje[1465] sa obilie[1466]? Veď[1467] ho *nikto* donekonečna[1306] bezohľadne[1468] nemláti[1119 1310 1462] a *ne*poškodzuje[5 1469] kolesom[379 1470] svojho voza a nie *že* ho svojimi koňmi rozdrobuje[1465 1471]. (29)Aj toto vyšlo[146] z blízkosti[440] Hospodina zástupov[42 43], *ktorý* dokazuje[5] podivuhodné uznášanie[361 1472], prejavuje[5] veľkú[1473] rozumnosť[1474 1475].

29 Beda[12] *ti,* Aríél[1476], Aríél[1476], hradisko[101], *kde* sa usadil[1477] Dávid! Hromaďte[472 1478] rok na rok[1009], nech sa striedajú[170 1479] slávnosti[1480], (2)no budem Aríélu[1476] pôsobiť úzkosť[539 1481], takže[38] nastane[46] stonanie a ston[1482] a stane sa[46] mi sťa*by* Božím kozubom[1483], (3)a položím sa[1477] vôkol[1484] proti tebe[384] a budem proti tebe[384] začínať obliehanie[1485] zostavou vojska a stavať[1229] proti tebe[384] náspy[1486], (4)i budeš znížený[277], budeš hovoriť zo zeme, áno[38], tvoja reč sa bude krčiť[166 1487] z prachu[171], a tvoj hlas sa stane[46] sťa*by hlasom* ducha[1488] mŕtveho[523] zo zeme, áno[38], tvoja reč bude z prachu[171] pípať[524]. (5)A*le* spústa[372] tvojich cudziarov[37 1489] sa stane[46] sťa*by* jemným[1490] prachom[370] a spústa[372] tyranov[782 1292] sťa*by* míňajúcimi sa plevami[29], a *to* sa stane[46] za okamih, náhle[1491]; (6)z blízkosti[440] Hospodina zástupov[42 43] sa bude zakročovať[609 633 1492] hrmením a zemetrasením[557] a veľkým lomozom[1274], víchricou a búrkou[1493] a plameňom zožierajúceho[98] ohňa, (7)a ako *v* sne, videní[2] noci, sa bude[5] diať[46] spúste[372] všetkých národov[13], ktoré[643] vytiahnu do poľa[42 1494] proti Aríélu[384 1476], áno[38], všetkým napádajúcim ho[277] a jeho[277] tvrdz a tým, *ktorí*[643] mu[277] budú pôsobiť[1495] úzkosť[539 1481]; (8)i bude[5] sa diať[46] ako keď hladný má sen, že[38] hľa, je, a keď precitá, *je*[309] jeho duša prázdna[1496], a*lebo* ako keď smädný má sen, že[38] hľa, pije, a keď precitá, hľa[309], *je* vyčerpaný[373] a jeho duša *je* dychtivá, tak sa bude[5] diať[46] spúste[372 1495] všetkých národov[13], ktoré[643] vytiahnu do poľa[42 1494] proti vrchu[384] Cijjón.

(9)Zastavte sa[1497] a zhrozte sa[770 1498], zaslepujte[403] sa a oslepnite[403], opíjajú sa[5], no nie vínom, potácajú sa[5], no nie *po* opojnom[103] *nápoji*, (10)lebo Hospodin na vás vylial ducha[285] tvrdého spánku a zatlačil[1499] vaše oči, zastrel prorokov a vaše hlavy, vidiaci[2 1429 1500], (11)takže[38] sa vám všetko prorocké videnie[1436 1501] stalo[46 550] sťa*by* slovami knihy, ktorá *je*[643] zapečatená; ktorú keď *po*dávajú[1090] poznajúcemu písmo[1502] *s* výrokom: Prečítaj toto, prosím[89], vraví[309 1090]: Nemôžem, lebo ona *je* zapečatená; (12)a keď sa tá kniha dá pred *toho,* kto písmo nepozná[5 1502], povie[309]: Nepoznám[5] písmo[1502]. (13)A Pán povedal: Keďže sa tento ľud svojimi ústami približuje[5 1503] a svojimi perami ma ctia[5 218], a*le* svoje srdce odo mňa vzdialil a ich bázeň[426] *zo* mňa sa prejavila[587] *ako* naučený príkaz smrteľníkov[176 1504], (14)preto sa, hľa, ja[397], chystám s týmto ľudom opäť[20] podivuhodne zaobchádzať[493 1472], áno[38], podivuhodným pôsobením[1472] a divmi[29 561], i zhynie múdrosť jeho múdrych a uvážlivosť[11 690] jeho uvážlivých[11 207] sa bude musieť[18] ukryť.

www.christianbibleministries.com

(15)Beda[12] *tým,* kto[643] pred Hospodinom[71] hlboko zaliezajú, aby ukryli[607] úmysel[361], a ich činy[165] , *to* sa deje[5 46] v temnote, ktorí[38] vravia[5]: Kto nás vidí a kto *o* nás vie? (16)*Ach,* vaša zvrácenosť[39]! Či má[18] hrnčiar[1169] byť hodnotený[796] ako hlina[621], takže by výrobok[165] o *tom, kto* ho vyrobil[194 1505], mohol[18] vravieť: nevyrobil[194] ma, a*lebo že*by výtvor[1506] o *tom, kto* ho stvárnil[1169 1505], povedal: nerozumie[11] *ničomu?* (17)Či ne*zvyšuje* už málo, troška[663], než[38] sa Levánón[180] obráti v sad a sad sa bude považovať[796] za les?

(18)A v onen deň budú[5] slová knihy počuť hluchí a z hlbokej tmy[1507], áno[38], z tmy budú *pre*hliadať oči slepých (19)a tichí[697] sa budú viac a viac[20] radovať[1508] v Hospodinovi a nemajetní[881] *medzi* ľuďmi[392 408] budú jasať v Svätom Isráéla, (20)lebo zanikne[932] tyran[782 1292] a skončí[127] posmievač a vyťatí[578] budú všetci *po* mrzkosti[61 1509] pasúci[1510], (21)človeka k hrešeniu slovom zvádzajúci[1511], ktorí[38] v bráne[1512] kladú nástrahu napomínajúcemu[695 1513 1514] a spravodlivého odstavujú[251] v prázdnotu[1257 1258 1514 1515]. (22)Preto Hospodin takto povedal k domu Jákóba, *on,* ktorý oslobodil[124] Abrahám: Už[1516] nebude Jákób zostudzovaný[128 129] a nie *že* ešte[1516] bude jeho tvár blednúť, (23)lež[622] keď on uvidí svoje dietky[157], dielo[165 1078] mojich rúk, budú v svojom strede[1313] za sväté uznávať[350] moje meno a za Svätého uznajú[350] Jákóbovho Svatého a budú sa desiť[192 1517] Isráélovho Boha, (24)a duchom[285] zblúdilí[237 945] nadobudnú záujem[1518] *o* súdnosť[11 690 1519] a hundrajúci budú prijímať[1520] ponaučenie[1521].

30 Beda[12] *vám,* vzdorovití[105] synovia – vyhlásené[114] Hospodinom – ohľadne pojímania[194 1522 1523] úmyslov[361], ktoré[38] nie *sú* zo mňa, a ohľadne vylievania[1522] liatej *obete*[1524 1525], no[38] nie mojím Duchom[285], za účelom hromadenia[472 1478] hriechu na hriech[1009], (2)ktorí[643] *od*chádzajú zostúpiť *v* Egypt a nie *že* sa spýtali[441] mojich úst, posilňovať sa silou[967 1526] faraóna a spoliehať sa[890] na tôňu[1527] Egypta! (3)I stane sa[46] vám sila[967 1526] faraóna sklamaním[66 128 1528] a spoliehanie sa[890 1529] na tôňu[1527] Egypta hanbou[66 1530 1531]. (4)Bárs sa jeho[1532] vodcovia[104] ocitli[46 1533] v Cóane[1046] a jeho[1532] poslovia[889] dosahovali[395] Chánés[1534 1535], (5)sklame sa[128 129] každý ohľadne ľudu *tých, ktorí* mu nebudú môcť[18] osožiť; ne*budú* na pomoc ani na osoh, lež[622] na sklamanie[128 1528], *ba* aj na potupu.

(6)Bremä[749 750] behémótha[1536] juhu[1089].

V zem úzkosti[537] a súženia[539], levov[29 380], áno, levov[29 1537] – od nich *je* okuliarnik[1538] a okrídlený pálčivec[879 880] – ponesú[68] svoje bohatstvá[364 489] na pleciach[28 1539] somárov a svoje poklady[162] na hrboch[29] tiav k ľudu *tých, ktorí* nebudú môcť[18] osožiť. (7)Áno[38], Egypťania *sú* vánok[1540], pomáhajú nadarmo[1541]; preto som o tomto vyhlásil: Oni *sú* Ráhav[1542] odpočívajúci[1543]!

(8)Nože[1516] poď, napíš to[107] pred nimi[1544] na dosku a vyry[1177] to[107] na knihu[1545], nech[38] *to* je na deň budúcnosti, na večnosť[1546 1547 1548], navždy[569], (9)že to[107] *je* spurný ľud[1549], lživí[1550] synovia, *ktorým* sa znechcelo[95] poslúchať zákon[50] Hospodina, (10)ktorí vidiacim[1551] vravia[5]: Nesmiete[18] vídať[1551 1552], áno[38], vidiacim[2 1429 1500]: Nesmiete[18] pre nás[307] vídať[2 1553] poctivosti[1332 1554], hovorte nám úlisnosti[1555], vídajte[2 1553] šalebnosti, (11)zíďte[79] z cesty, odbočte[251] z chodníka[145], pohnite Isráélovho Svätého upustiť[778] od našej tváre. (12)Preto Svatý Isráéla povedal takto: Pre vaše zamietavé opovrhnutie týmto slovom[455], a *že* dôverujete[5 739] v útlak[1556] a *v to, čo je* pokrivené[1557] a o to[107] sa opierate[5 656], (13)preto vám táto neprávosť[15] bude sťa*by* rúcajúcim sa[1558] prielomom[1445 1559], zejúcim[1127 1560] vo vypínajúcom sa[177] múre[185], ktorého roztrieštenie[911] môže[18] prísť náhle, za okamih[1491], (14)i bude[988] ho trieštiť[515] sťa*by* trieštením[911] krčaha hrnčiarov[1169], roztĺkaním[148], nebude[988] šetriť[598], i nebude sa medzi jeho[1561] drvinou[1562] môcť[18] nájsť črepina[1563] na zhrabnutie[1564] ohňa z vyhne[1565] *alebo* na odobranie[1083] vody z mláky[1566].

(15)Lebo Pán, Hospodin, Svätý Isráéla, povedal takto: Vyslobodení[738 1067] môžete[17] byť obrátením[1567] a pokľudom[1568], vaša moc[276] bude[1090] v upokojení[425] a v dôvere[739 1569], ale znechcelo sa vám[95], (16)takže[38] vravíte[5]: Nie, lež[622] budeme prchať na koňoch[29] – nuž teda budete prchať; a: Pôjdeme na hybkých[372] – nuž teda budú hybkí[372 545] vaši prenasledovatelia. (17)Pred vojnovým pokrikom[71 172 1570] jedného jeden

www.prekladanasu

tisíc, pred vojnovým pokrikom[71 172 1570] piatich *všetci* budete prchať, až než budete ostavení ako stožiar[1571] na temene[1572] vrchu *alebo* ako prápor[712] na pahrbku.

(18)A preto Hospodin čaká[1090], *chcejúc* vám preukázať[1573] milosť[1331], a preto sa pozdvihuje ľutovať[589 799] vás[800 1574], lebo Hospodin je Bohom práva[85] – blaho[1057 1143] všetkých na neho čakajúcich! (19)Lebo nebudeš, ľud, *ktorý* bývaš na Cijjóne, v Jerúsaléme, už nikdy[1575] plakať, veľkú[1576] milosť ti bude preukazovať[1331] na hlas tvojho kriku[884], ako ho[1577] počuje[1578], odpovie ti. (20)A hoci vám Pán dá chlieb tiesne[386] a vodu útlaku[1579], nebude[309] sa už *nikto z* tvojich učiteľov skrývať, lež[38] sa tvoje oči stanú[46] vidiacimi tvojich učiteľov (21)a tvoje uši budú spoza teba počuť slovo – výrok: toto[859] *je* tá cesta, choďte po nej, ak sa budete obracať doprava či[120] ak sa budete obracať doľava; (22)a znečistíte[170 1580] poťah tvojich sôch[629] *zo* striebra a povlak[1581] tvojich zliatín *zo* zlata, i budeš[18] ich vyhadzovať[1582] tak ako[843] *čosi* krvotokom znečištené[1583]; budeš[18] tomu[107] vravieť: Vypadni!

(23)I dá[988 1224] dážď *pre* tvoje semä[392], ktorým budeš osievať[1090] svoju pôdu[35], a chlieb, výnos[1212] pôdy[35], ktorý[38] bude[5] hojný[1584] a tučný[1585], a v onen deň sa tvoj dobytok[1586] bude pásť *na* rozsiahlych[1587] lúkach[29 1588] (24)a hovädzí dobytok[1589] a somári, obrábajúci[1590] pôdu[35], budú žrať ochutený[1591] krm[1592], ktorý *sa*[383] bude previevať[1582 1593] opálkou[1594] a[1595] vejačkou. (25)A bude[5] sa diať[46]: na každom vysokom vrchu a na každom týčiacom sa[141] pahrbku *budú* potoky[1596], prúdy vôd, v deň veľkého[409] zabíjania, pri padaní veží; (26)a v deň Hospodinovho obväzovania zlomenín[29 911] jeho ľudu, keď[38] bude hojiť zranenie *od* jeho úderov[29 32], bude svetlo luny[1284] ako svetlo slnka[1285] a svetlo slnka[1285] bude sedemnásobné, ako svetlo siedmich dní.

(27)Hľa, meno Hospodina prichádza[5] z ďaleka, jeho hnev planie[137] a ťažké je, čo vystupuje[68 1597], jeho pery sú[5] plné rozhorlenia[615] a jeho jazyk *je* ako zožierajúci[98] oheň (28)a jeho dych[285] *je* ako dravý[499 1403] tok[463], bude *až* po krk[1598] pôsobiť rozdelenie[1599] – preosievaním[645] národov[13] sitom[645 1600] skazy[57], a na čeľustiach národností[143] *bude* uzda, zavádzajúca na scestie[237]. (29)Vám sa bude *do*stávať[46] spevu[1601] ako *v* noci posviacania sa *na* slávnosť[392 1602], a radosti srdca ako poberajúcemu sa s píšťalou[336 477] ku príchodu na vrch Hospodina ku Skale Isráéla, (30)a Hospodin sa ozve velebnosťou[1603] svojho hlasu a bude prejavovať[1604] spúšťanie[1568 1605] svojho ramena v nevôli[1606] hnevu s[38] plameňom zožierajúceho[98] ohňa, rozháňaním[1607], prívalom[298] a krupobitím[1608], (31)takže Aššúr[460] bude zrážaný[501 1609] od hlasu Hospodina; *on* bude biť[19 1610] palicou[554], (32)a každé riadené[1611] prejdenie[1612] prúta[552 1613], ktoré*mu* na ňom Hospodin bude dávať spočinúť[418 818 1614], nastane[46] pri tamburínach[335 477] a pri lýrach[333 477], a v prudkých bojoch[152 1615], *ktoré* proti nim[1616] vybojuje[152 988]. (33)Áno, od skoršia[1617] *je* pristrojené[1101] Toftéh[1618], priam ono, pre kráľa[307] je[5] pripravené[567]; zriadil[988 1224] *ho* hlboké, zriadil[988 1224] *ho* široké[1619], jeho hranica[1620] – oheň a množstvo driev, dych[200] Hospodina ju rozpaľuje[137 1090] ako potok[463] siry.

31 Beda[12] *tým*, kto[643] zostupujú *v* Egypt po pomoc a opierajú sa o[656] kone a dôverou spočívajú[739 1621] na vozoch[29 1108 1109], že *je ich* veľa, a na rajtároch[1111], že sú[5] velmi početní[1499], a na Svatého Isráéla sa neobzerajú[5 964] a Hospodina nevyhľadávajú[5 84]! (2)A*le* múdry *je* priam on, i uvedie zlé[232] a neodvolá[79] svojich slov, lež[38] povstane proti domu[384] zlé vystrájajúcich[81] a proti pomoci[384] pôsobcov mrzkosti[61]; (3)a Egypťania *sú* ľudia[408] a nie Boh, a ich kone mäso a nie duch[285], a keď Hospodin vzťahuje[251] svoju ruku, pomáhajúci[309] sa potkne[225] a komu sa pomáha, padne, i budú oni všetci[108] spolu dochádzať ku koncu[127].

(4)Lebo Hospodin ku mne povedal takto: Ako mručí[525] lev a hrivnatec[381] nad svojou korisťou, keď sa na neho[384] *zvoláva* plno pastierov, *a* nedáva sa od ich hlasu zastrašiť[501 1622] a nie *že* sa krčí[245 1623] pred ich lomozom[71 757], tak bude Hospodin zástupov[42 43] zostupovať na vojnové ťaženie[42 1494] o[1624] vrch Cijjón a o[1624] jeho pahrbok. (5)Ako letiaci vtáci[1625], tak bude Hospodin zástupov[42 43] nad Jerúsalémom prestierať svoj tieň[1626]; prestretím tieňa[1626] ho[38] vyprostí, ušetrením[1627] spôsobí *aj* jeho

www.mrtsa.sk

vyviaznutie. (6)Vráťte sa k *tomu, od* ktorého synovia Isráéla hlboko odpadli[1628 1629],
(7)lebo v onen deň budú – každý[213] – zavrhovať[455] svoje modly[164] *zo* striebra a svoje
modly[164] *zo* zlata, ktorých vám narobili[194]
vaše ruky – hriech! (8)A Aššúr[460] padne,
nie mečom vznešeného[1630] a nebude ho
požierať[198] meč jednoduchého[1630], lež[38] si
pred mečom[71 172 846] prchne a jeho šuhaji
budú na robotu[1631], (9)a jeho skalisko[199 1632]
bude od strachu utekať[1633] a jeho hodnostári[104] budú mať hrôzu[501] z prápo-
ru[712 1634] – vyhlásené[714] Hospodinom, kto-
rého[565] žiar[1267 1635] *je* na Cijjóne a jeho[565]
ohnisko[1635 1636] v Jerúsaléme.

32 Hľa, kráľ bude kraľovať pre spra-
vodlivosť[307], a ohľadne pánov[104],
tí budú panovať[1637 1638] pre právo[85 307],
(2)a bude[5] muž[1639] ako útulok *pred* vetrom[285 392] a úkryt *pred* nepohodou[298 392], ako
potoky[1596] vôd za sucha[1295], ako tieň mo-
hutného[1640] skaliska[199] vo vysilenej[373] zemi.
(3)A oči vidiacich[1551] nebudú vyhliadať[964 1641] a uši počujúcich budú načúvať[680]
(4)a srdce náhlivých bude porozumievať[11]
poznaniu a jazyk koktavých sa bude ná-
hliť k jasnému hovoreniu[1642]. (5)Bezbožnému[1643] už nebude dávaný názov[123] šľa-
chetného[753] a ľstivému[1644] *sa*[383] nebude
vravieť vznešený[1645], (6)lebo bezbožný[1643]
hovorí bezbožnosť[591] a jeho srdce páše[194]
mrzkosť[61] na páchanie[194] ničomnosti
a na hovorenie bludu[1646] o Hospodinovi,
aby dušu hladného ponechával prázd-
nou[607 1496 1647], a smädného necháva trpieť
nedostatkem nápoja. (7)A ľstivý[1644] – jeho
nástroje[675 1648] *sú* zlé, on osnuje[5 361 430]
úklady[1649] na poškodzovanie[673] chudob-
ných[245 1650] lživými rečmi[1651], aj keď nema-
jetný[881] hovorí[1078] pravdu[85 1652]. (8)No[38] šľa-
chetný[753] osnuje[5 361 430] šľachetné[753] *veci*
a za[384] šľachetné[753] *veci* povstáva[1653].

(9)Bezstarostné[1654] ženy, povstaňte,
počujte môj hlas, bezpečne sa cítiace[739 1655]
dcéry, vpustite v uši[4] môj výrok: (10)*Po*
viac dní ako[1656] rok sa budete chvieť,
vy bezpečne sa cítiace[739 1655], lebo pre-
stane[127 1657] oberačka a nebude prichádzať
zber[280 1658]; (11)traste sa[677], bezstarostné[1654],
chvejte sa, *vy* bezpečne sa cítiace[739 1655] –
vyzliecť sa a obnažiť sa, opasok[272 1659] na
bedrá! (12)Budú[1660] nariekať[1173] nad prs-
níkmi[1661] – nad nádhernými[131 187] poľmi[1662],
nad plodným viničom; (13)nad pôdou[35]
môjho ľudu – *tam* bude vzchádzať hlo-
žie[1663], tŕnisté krovie – áno, nad všetkými
domami jasotu[2542] veselého hradiska[101],
(14)lebo palác[101 1231] bude zanechaný[153],
dav[757] mesta bude opustený, pevnosť[1664]
a strážna veža, *to* bude[5] navždy[569] pla-
tiť za jaskyne[1665], radosť[1666] divých oslov
a pastvisko stád, (15)než na nás bude
vylievaný[254] Duch[285] z výsosti a pustina
sa stane[46] sadom[66] a sad bude považo-
vaný[796] za les, (16)a v pustine sa usídli[521]
právo[85] a v sade bude bývať spravodlivosť,
(17)a dielom[165] spravodlivosti bude[5] pokoj
a účinkom[828] spravodlivosti ukľudnenie[836]
a bezpečie[882] navždy[569]. (18)A môj ľud
bude bývať v príbytku[1382] pokoja a v bez-
pečných obydliach[1178 1667] a v bezstarost-
ných[1654] miestach odpočinku[714], (19)keď[38]
budú padať krúpy pri páde[900 1668] lesa[1669]
a v nížinu[1670] bude znižované mesto. –
(20)Blaho[1057 1143] vaše, *ktorí* rozsievate pri
všetkých vodách, uvoľňujete[616 1671] nohu
hovädzieho dobytčaťa[8] a osla!

33 Beda[12] *ti,* ničiaci[892], hoci[38] ty nie *si*
ničený[892], a neverne konajúci[1091],
hoci[38] voči[1413] tebe neverne nekonajú[5 1091]!
Ako dokonáš[933 1578] ničenie[892], ničený[892] bu-
deš, ako dodáš[1578] úplnosti[1672] nevernému
konaniu[1091], budú voči[1413] tebe neverne ko-
nať[1091]!

(2)Hospodine, buď nám milostivý[1331],
na teba sme čakali[5 304], kiež sa za rán[1673]
stávaš[5 46 170] ich[1674] ramenom, ba aj naším
vyslobodením[738] v čas úzkosti[537]!

(3)Národnosti[143] utečú[550] pred hla-
som[71] množstva[342 1675], národy[13] sa pred
tvojím pozdvihnutím[71] rozpŕchnu[550 720]
(4)a lup *od* vás[1676] bude zbieraný[5 280] *sťaby*
zbieraním[280 1658 1677] kobyliek[29], bude *sa*[383]
preň[1413 1678] sem-ta pobiehať[1679] sťa*by* sem-ta
pobiehaním[1680] sarančí[1681].

(5)Hospodin *je* vyvýšený[177], áno, sídli[521]
na výsosti[1682], naplnil Cijjón právom[85]
a spravodlivosťou (6)a je[5] istotou[699 1683]
tvojich čias, bohatstvom[1684] vyslobode-
nia[738 1057 1143], múdrosti a poznania; úcta[426]
k Hospodinovi[392], tá[107] *je* jeho[1685] pokla-
dom[162].

(7)Hľa, ich hrdinovia[1686] kričia[5 319] von-
ku[1687 1688], poslovia[889] pokoja horko plačú,

www.hosanna.sk

(8)hradské[423] spustli[325] [1689], prestalo[778] sa
prechádzať[1690] chodníkom[145]; zrušil[1691] zmlu-
vu, opovrhol[455] [1691] mestami, necení[5] [796] [1691]
si človeka[176]. (9)Trúchli[5] *sa*[383], zem chrad-
ne[5] [1036], Levánón[180] sa hanbí[5] [1692], vädne[5] [1029],
Šárón[1693] je[5] ako step[1694], Bášán[182] a Karmel
striasa[1695]. (10)Teraz chcem[18] povstať, vraví Hospodin, teraz sa chcem[18] pozdvihnúť, teraz chcem[18] byť povznesený[68]; (11)budete tehotnieť[1090] senom, budete rodiť[1090] slamu[368], váš dych[285] – oheň, bude vás zožierať[98], (12)a národnosti[143] budú[5] spaľované[1696] *na* vápno – orezané hložiny[1663] [1697], budú sa vznecovať v ohni. (13)Počujte, vzdialení, čo som spravil, a *u*znajte, blízki[360] [761], moju moc[276]!

(14)Hriešnici na Cijjóne majú[5] strach, neveriacich[590] zachvátilo chvenie[1698]: Kto z nás[565] môže[18] za miesto pobytu mať[700] [1699] zožierajúci[98] oheň? Kto z nás[565] môže[18] za miesto pobytu mať[700] [1699] večné ohniská[1700] [1701] [1702]? (15)Chodiaci v spravodlivosti[1057] [1143] [1703], hovoriaci *v* úprimnosti[1323], ošklivosť[454] zisťujúci v nespravodlivom zisku[455] z vydierania[1057] [1143] [1703], vytriasajúci[1695] svoje dlane[70] od chmátania[1704] [1705] po úplatkoch[29] [109] [1706], zapchávajúci svoje ucho pred počutím[71] *o* krvi[75] [76] a zatláčajúci[1499] svoje oči pred nazeraním[71] v[1707] zlé, (16)ten[107] bude smieť[18] osídliť[521] výsosti, jeho výšina[1315] – nedobytné miesta[1708] skalísk[199], chlieb[1709] mu[1710] *bude* dávaný, voda[1711] mu[1710] *bude* zaistená[100]. (17)Tvoje oči budú pozerať[2] Kráľa v jeho kráse, vidieť zem diaľok, (18)tvoje srdce bude myslieť[525] *na*[1712] hrôzu: Kde *je* pisár[1164], kde vyberač[1713], kde spočítavač[1164] veží? (19)Nebudeš vidieť opovážlivého[1714] ľudu, ľudu reči[1064] príliš nejasnej[1715] na[1442] rozumenie[1716], bľabotajúceho[1423] jazykom bez[1717] pochopenia[11] [690] [1718]

(20)Pozeraj[2] Cijjón, hradisko[101] našich sviatkov[63] [853], tvoje oči budú vidieť Jerúsalém, bezstarostný[1654] príbytok[1382], stan, *ktorý* neputuje[1090], jeho kolíky[1197] *sa* nikdy[1306] nebudú vyťahovať[1090] [1719] a nie *že* sa ktoré[1720] jeho povrazy budú môcť[18] [1090] pretrhávať[2449]. (21)Tam nám *je*[1090] len Vznešený[688], Hospodin, miestom[323] [1721] riek, tokov[462] širokých brehov[1186]; nebude sa môcť[18] [1090] ním[1722] poberať loď *s* veslami[29] [392] a pyšný[688] koráb nebude môcť[18] [1090] preplávať, (22)lebo Hospodin, náš Sudca[121], Hospodin, náš Zákonodarca[1723], Hospodin, náš Kráľ, on je našou ochranou[738]. (23)Tvoje povrazy[1724] sú[5] uvoľnené[153], nemôžu[18] správne udržať[505] svoj[1725] sťažeň[1571], nerozostierajú[5] [69] plachtovie[712]. Vtedy bude zisk[1726] *z* lupu *v* množstve[566] rozdelený, korist ukoristia chromí (24)a nie *že* bude osídlenec[521] vravieť: ochorel som. Ľud, ktorý[643] v ňom[277] [1727] bude bývať – *bude mu* odpustená[68] neprávosť[15].

34 Priblížte sa[360], národy[13], počuť, a načúvajte[670], ľudské plemená[986], nech počuje[170] zem a jej náplň, svet[776] a všetky jeho[277] výplody[1199], (2)že *je* rozhnevanie[535] [1728] Hospodina[565] proti všetkým národom[13] [384] a popudenie proti všetkým ich vojskám[42] [384]; spravil ich odovzdanými[1729], *vy*dal ich v porážku[1730] (3)a ich zabití[1731] budú[1090] vyhadzovaní a ich mŕtvoly[868] – bude vystupovať[144] [1090] ich zápach; a vrchy sa budú rozplývať[5] [653] [1090] od ich krvi. (4)A všetko osadenstvo[42] [1732] nebies, *tie*[1733] sa rozpadnú[1734], a nebesá budú zvinuté[559] ako kniha[1545] a všetko ich osadenstvo[42] [1732] bude opadávať[1735] sťa*by* opadávaním[1735] lístia z viniča a ako *to, čo* opadáva[1735] s figovníka. (5)Áno, môj meč sa v nebesiach napojil[1736], hľa, bude k súdu[85] zostupovať na Edóma[384] [415] a na ľud[384] mne odevzdaný[730] [1737]; (6)Hospodin má[179] meč, *ktorý* je[5] zaliaty[1738] krvou, je[5] umastený[1739] od tuku, od krvi jahniat a kozlov[52], od tuku obličiek baranov, lebo Hospodin má[179] obeť[1740] v Bocre a veľkú porážku[1730] v zemi Edóma[415]. (7)A s nimi budú klesať reémím[1741] a *mladé* býky so silnými[113] [1742], takže[38] ich zem nasiakne[1736] od krvi a ich prach[171] sa bude mastiť[1739] od tuku, (8)lebo Hospodin má[179] [1090] deň pomsty, rok odplaty[1057] [1071] [1143] ohľadne pravoty[112] Cijjóna.

(9)A jej potoky[463] budú obrátené[39] v smolu[1743] a jej prach[171] v siru a jej pôda[1744] sa stane[46] horiacou[137] smolou[66] [1743], (10)*v* noci *ani* za dňa nebude môcť[18] byť uhasená, navždy[869] bude vystupovať[144] jej dym, od pokolena k pokoleniu bude pustá[353], nikdy a nikdy[1306] [1745] nebude prechádzajúceho po nej. (11)A*le* zmocnia sa[871] jej stepná sliepka[1746] a volavka[875] a budú v nej sídliť[521] ibis[1747] a krkavec[1748]; a vztiahne[251] [988] [1224] [1749]

www.biblia.sk

na ňu mieru[1002] pustoty[1257] a závažia[1750]
prázdnoty[1751 1752]. (12) Jej urodzení – tých[38]
tam nebude, *aby* vyhlasovali kráľovstvo[957],
a všetci jej hodnostári[104] budú *v* ničí[1753].
(13) A jej hrady[101 1231] prerastie[1754] trnie,
v jej opevnených mestách[956] burina[1755]
a černičie[1756], i stane sa[46] príbytkom[1382]
šakalov, pastvou[1757] pre pštrosice[307 809],
(14) a obyvatelia stepí[808] budú stretávať[5]
hyeny[812 1758] a jeden chlpáč[811] bude volať na
druhého[215 384], zaiste, uvelebí sa[1426 1759] tam
nočná príšera[1760] a nájde si miesto odpo-
činku[1761]; (15) ta sa uhniezdi šípový had[1762]
a bude vypúšťať[5 1763] a v svojom tieni vy-
sedzovať[5 433 1764] a liahnuť[5 1765]; zaiste, tam
sa zhromaždia sokoly[1766], každý[213 277 1767] *so*
svojím druhom[277 1768].

(16) Vyhľadávajte[84] z knihy[394 1545] Hospo-
dina a čítajte! *Ani* jedno[277] z nich ne-
chýba[5 2488]; nepostrádajú[5 633], niktoré[213 277 1767]
z nich, svojho druha[277 1768], lebo moje ústa
– ony rozkázali, a môj Duch[285] – on ich[277]
zhromaždil, (17) a on pre nich[277 307] vrhol
lós; ten[38] im jeho ruka podľa miery[1002 2475]
*pri*delí, navždy[869] to[107] budú vlastniť[871], do
pokolenia a pokolenia v tom[107] budú ostá-
vať[521].

35 Pustina a suchá *zem* sa im[1769]
budú tešiť[2542] a step[1694] bude jasať
a pučať ako jesienka[1770], (2) bujne[1771] bude
pučať a jasať, áno, radostne[1771] a plesaním,
bude jej daná sláva[227] Levánóna[180], nád-
hera[174] Karmela a Šáróna[1693] – oni budú vi-
dieť slávu[227] Hospodina, áno[38], nádheru[174]
nášho Boha. (3) Posilnite[220 1369] zvesené[1772]
ruky a upevnite[1401] klesajúce[225] kolená,
(4) poplašeným[1773] *v* srdci[392] povedzte:
Buďte silní[220 1369], nech sa nebojíte[170 426],
hľa, váš Boh – prichádza pomsta, od-
plata[233] vášho Boha, prichádza on a chce[18]
vás vyslobodiť[738 1067]! (5) Vtedy sa budú
otvárať oči slepých a odkrývať[1774] uši hlu-
chých, (6) vtedy bude chromý skákať ako
jeleň a jazyk nemého bude plesať; áno,
v pustine sa prevalia[433 1764] vody a v stepi[1694]
potoky[463], (7) i stane sa[46] vzdušné zrkad-
lenie rybníkom[66 1775] a smädná zem vý-
tryskami[66 1776] vôd; v príbytku[1382] šakalov,
mieste ich[1777] ukladania[1778], *bude* zeleň[1779]
trstiny[565 1027] a šariny[997 1780]. (8) A bude[5]
tam dráha[1781], áno[38], cesta a bude sa jej
dávať názov[123] svätej cesty[414]; nebude ňou
prechádzať nečistý, lež[38] ona bude pre
nich[307 1782]; *kto* bude cestou chodiť – *ani*
prostoduchí[1047] nebudú blúdiť[237 945], (9) ne-
bude tam leva a nie *že na* ňu bude dra-
vec *zo* zvierat[1783] vystupovať[144], nebude sa
môcť[18] nájsť tam, kde[38] budú chodiť vykú-
pení[1784], (10) áno[38], oslobodení[124] Hospo-
dina sa budú vracať a s plesaním[477] a věč-
nou radosťou[1702] na svojej hlave prídu *na*
Cijjón; budú dosahovať[1785] jasot[2542] a ra-
dosť a zármutok[1786] a vzdychanie prchnú.

36 A v štrnástom roku kráľa Chizkij-
jáhúa[565] sa stalo[46], že vystúpil[144]
Sanchérív, kráľ Aššúra[415 460], proti všetkým
mestám[384] Júdu, ktoré *boli*[643] opevnené[1787],
a zmocnil sa[546 1788] ich; (2) i poslal kráľ Aš-
šúra[415 460] z Láchíše ku kráľovi Chizkijjáhú-
ovi *k* Jerúsalému rav-šákéa[1789] so silným[14]
oddielom[477] vojska[1790]; ten[38] zastal pri
struhe[421] vrchnej vodnej nádrže[422], ktorá
je pri hradskej[423] *k* poľu[392] valchára.

(3) I vyšiel[146] k nim Eljákím, syn Chilkij-
jáhúa, ktorý *bol* nad domom[1791], a Ševná,
pisár[1164], a Jóach, syn Ásáfa, zapisovateľ[1792].
(4) A rav-šáké[1789] k nim povedal:
Nože[89] povedzte k Chizkijjáhúovi: Takto
povedal veľký kráľ, kráľ Aššúra[415 460]: Čo *je*
toto *za* spoliehanie[739 1793], ktorým sa spo-
liehaš[5 739 1793]? (5) Povedal si – len slovo
pier: *Je* rada[361] *aj* sila[276] k vojne[152]; nuž[306]
na koho sa spoliehaš[5 739 1793], že si sa proti
mne vzbúril? (6) Hľa, spoľahol si sa[739 1793]
na oporu[1794] tejto trstiny[1027], ktorá[643] *je* na-
lomená[1795], na Egypt, ktorá, ak sa kto[219]
o ňu opiera[1796], vojde[309] v jeho dlaň[70] a pre-
bodne ju – taký *je* faraón, kráľ Egypta,
voči všetkým, ktorí[643] sa naňho spolie-
hajú[739 1793]. (7) A ak ku mne chcete[18] pove-
dať: spoliehame sa[5 739 1793] na Hospodina,
nášho Boha, – či on nie *je ten*, ktorého
výšiny[894] a ktorého oltáre Chizkijjáhú
odstránil[79] a Júdovi a Jerúsalému pove-
dal: klaňať sa budete[170] pred týmto oltá-
rom[1797]? (8) Teraz sa teda[168], prosím[89],
s mojím pánom, s kráľom Aššúra[415 460],
vsaď[1798], i budem ti môcť[18] dať dvetisíc
koní, ak budeš schopný dať si na ne
jazdcov[1799]! (9) Ako teda[168] chceš[18] *od*vrátiť
tvár jedného hodnostára[1800] *z* najmenších
služobníkov môjho pána, *aby* si si spoľa-
hol[739 1793] ohľadne vozov[29 1801] a ohľadne raj-
tárov[1111] na Egypt? (10) A napokon[306] – či

www.prekladanie.sk

som pomimo[1802] [1803] Hospodina proti tejto
zemi[384] vystúpil[144] zničiť[710] ju? Hospodin
ku mne povedal: Vystúp[144] proti tejto
zemi[384] a znič[710] ju!
(11)I povedal k rav-šákéovi[1789] Eljákím
a Ševná a Jóách: Hovor, prosím[89], k svo-
jim nevoľníkom aramejsky[416], veď my
rozumieme[1716], nech[38] k nám nehovoríš
júdsky v uši ľudu, ktorý *je* na múre[185].
(12)A rav-šáké[1789] povedal: Či ma môj pán
poslal týmito slovami hovoriť k tvojmu
pánovi a k tebe? Či nie na tých ľudí[219],
ktorí[643] sedia na múre[185] jesť svoje výkaly
a piť svoj moč[1804] s vami?
(13)A ako rav-šáké[1789] stál, dal sa[309]
silným hlasom volať, júdsky, i pove-
dal: Počujte slovo veľkého kráľa, kráľa
Aššúra[415] [460]: (14)Takto povedal kráľ: Nech
vás Chizkijjáhú neklame[170], lebo nebude
schopný vás vyprostiť, (15)a nech vás
Chizkijjáhú nemá[170] k spoliehaniu sa[739] [1793]
na Hospodina, výrokom: Hospodin nás
istotne[1805] bude vedieť[18] vyprostiť a toto
mesto nesmie[18] byť *vy*dané v ruku kráľa
Aššúra[415] [460]; (16)nemali by ste[18] obracať
sluch k[1806] Chizkijjáhúovi, lebo takto po-
vedal kráľ Aššúra[415] [460]: Zaistite[194] so mnou
mier[1807] a vyjdite[146] ku mne a *ob*jedajte
každý[213] svoj vinič a každý[213] svoj figovník
a pite každý[213] vodu *zo* svojej cisterny[857]
(17)*až* do môjho príchodu, keď[38] vás bu-
dem brať do zeme ako zem vaša, zeme obi-
lia a muštu, zeme chleba a viníc, (18)aby
vás Chizkijjáhú nezvádzal[1808] výrokom:
Hospodin nás bude vedieť[18] vyprostiť.
Či vyprostili bohovia národov[13] každý[213]
svoju zem z ruky kráľa Aššúra[415] [460]?
(19)Kde *sú* bohovia Chamátha a Arpáda,
kde bohovia Sefarvajím? A vyprostili vari
z mojej ruky Šómrón? (20)Kto *sú* medzi
všetkými bohmi týchto zemí takí, žeby[1809]
svoju zem z mojej ruky vyprostili? Bude
vari môcť[18] Hospodin z mojej ruky vy-
prostiť Jerúsalém? (21)No[38] zachovali ml-
čanie a neodpovedali mu slovom[1810], lebo
kráľov rozkaz, to[107] *byl* výrok: Nesmiete[18]
mu odpovedať.
(22)I vstúpil Eljákím, syn Chilkijjáhúa,
ktorý *bol* nad domom[1791], a Ševná, pisár[1164],
a Jóách, syn Ásáfa, zapisovateľ[1762], k Chiz-
kijjáhúovi s roztrhnutými rúchami[1811]
a oznámili[229] mu slová rav-šákéa[1789].

37 To[38] ako kráľ Chizkijjáhú počul[1578],
stalo sa[46], že[38] roztrhol svoje rúcha
a odial[1812] sa vrecovinou a vstúpil *v* dom
Hospodina; (2)a poslal Eljákíma, ktorý
bol nad domom[1791], a Ševnu, pisára[1164],
a starších *z* kňazov, odiatych[1812] vreco-
vinou[1804], k Isajovi, prorokovi, synovi
Ámóca, (3)*aby* k nemu povedali: Takto
povedal Chizkijjáhú: Tento deň *je* deň
úzkosti[537] a pokarhania[1813] a pohany[1814],
lebo deti[801] dospeli[1815] *až* k otvoru[1816], *ale*
k pôrodu niet sily. (4)Azda Hospodin,
tvoj Boh, počúval slová rav-šákéa[1789], kto-
rého poslal kráľ Aššúra[415] [460], jeho pán,
tupiť živého Boha, a vykoná trest za
slová[1817], ktoré Hospodin, tvoj Boh, počul.
Kiež teda[168] vznesieš[68] [170] modlitbu za zvy-
šok, ktorý tu ešte je[1818].
(5)I prišli služobníci kráľa Chizkijjá-
húa k Isajovi (6)a Isajá k nim povedal:
Takto musíte[18] povedať k svojmu pánovi:
Takto povedal Hospodin: Nemusíš[18] po-
ciťovať bázeň[661] z príčiny[172] slov, ktoré si
počul, ktorými sa mi sluhovia[209] kráľa
Aššúra[415] [460] rúhali[5] [1819]. (7)Hľa, ja[397] – chys-
tám sa v neho dať[493] hnutie mysle[1820],
lebo[38] počuje zvesť[1215] a vráti sa do svojej
zeme, a v jeho zemi mu chcem[18] dať pad-
núť mečom.
(8)A rav-šáké[1789] sa vrátil a zastihol[627]
kráľa Aššúra[415] [460] bojujúceho[152] proti Liv-
ne[384]; bol totiž počul, že od Láchíše odtia-
hol[1719]. (9)A počul[1821] výrok o Tirhákovi,
kráľovi Kúša[717]: Vytiahol[146] bojovať[152] s te-
bou. To[38] keď počul, poslal[309] k Chizkijjá-
húovi poslov[889] [1822] *s* odkazom[1823]: (10)Tak-
to k Chizkijjáhúovi, kráľovi Júdu, bu-
dete[170] vravieť, výrokom: Nech ťa tvoj Boh,
v ktorého ty dôveruješ, neklame[170] výro-
kom: Jerúsalém nesmie[18] byť *vy*daný
v ruku kráľa Aššúra[415] [460]! (11)Hľa, ty si po-
čul, čo králi Aššúra[415] [460] vykonali všetkým
zemiam[1824], spravením ich odovzdaný-
mi[730] [1729], a ty by si mal[18] byť vyprostený?
(12)Či bohovia národov[13], ktoré moji otco-
via vyhubili[710], ich vyprostili – Gózána
a Chárána a Recefa a deti[801] Edena, ktoré
boli v Telassári? (13)Kde *je* kráľ Chamátha
a kráľ Arpáda a kráľ mesta[565] Sefarvajím,
Hény a Ivvy?
(14)I vzal Chizkijjáhú listy z ruky po-
slov[889] a prečítal ich a vystúpil[144] *v* dom

www.biblestudy.sk

Hospodina a rozprestrel[69] to[107] Chizkijjáhú
pred tvár Hospodina; (15)a dal sa
Chizkijjáhú pred tvárou Hospodina mod-
liť a povedal: (16)Hospodine zástupov[42 43],
Bože Isráéla, sídliaci *medzi* kerúbmi[1825],
ty *si* ON[1826], Boh, ty samotný[178], všetkých
kráľovstiev[565] zeme; ty si zriadil[194] ne-
besá a zem. (17)Nachýl[251], Hospodine,
svoje ucho a počuj, otvor, Hospodine,
svoje oči a viď, áno[38], počuj všetky slová
Sanchéríva, čo poslal na tupenie živého
Boha. (18)Popravde, Hospodine, po-
treli[353] králi Aššúra[415 460] všetky tie zeme
a ich pôdu[1744] (19)a ich bohov dali v oheň,
lebo oni ne*boli* bohovia, lež dielo[165] rúk
človeka, drevo a kameň, takže[38] ich zni-
čili. (20)Teraz nás teda[168], Hospodine,
náš Bože, vyslobod'[738 1067] z jeho ruky,
nech[38] zvedia všetky kráľovstvá zeme, že
ty, Hospodine, *si* samotný[178 1827]!

(21)A Isajá, syn Ámóca, Chizkijjáhúovi
odkázal[1828] výrokom: Takto povedal
Hospodin, Boh Isráéla: *Za* čo si sa ku mne
modlil[5] o Sanchéríva, kráľa Aššúra[415 460] –
(22)toto *je* slovo, ktoré Hospodin proti
nemu[384] vyslovil:

Pohŕda[5] tebou[1829], vysmieva[5] sa ti
panenská[1830] dcéra[1831] Cijjóna, hlavou
za tebou potriasa[5] dcéra Jerúsaléma.
(23)Koho si potupil a *komu* si sa dal
rúhať[1819] a proti komu[384] si povýšil
hlas?
Áno[38], vysoko si povzniesol[68] svoje oči
proti[1832] Svätému[384] Isráéla!
(24)Skrze[1079] svojich služobníkov si
potupil Pána a povedal si:
V množstve svojich vozov[29 1108] ja
vystúpim[144 550] *do* výšky vrchov,
kútov[1833] Levánóna[180],
a budem stínať[582] vysokosť jeho
cédrov, výbornosť[133 1834] jeho
cyprusov a vstupovať *do* výšky jeho
okraja[1835], *v* les jeho sadu.
(25)Ja vykopem[550] a dám sa piť[550] vody
a chodidlom[24] svojich kročají budem
vysušovať[1023] všetky kanále[462] Egypta.
(26)Či si nepočul, *že* som to[107]
spôsobil[194] v ďalekej minulosti[1836],
od dní pradávna že[38] som to[107]
zosnoval[1837]?
Teraz som to[107] uskutočnil[1838], i smel
si[18] vzniknúť[46 1839] na vyvracanie[1840]
opevnených[1787] miest[1063] *v* pusté
hromady;
(27)a ich obyvatelia, krátki
na rukách[29 392 1841], sa zdesili[1842] a boli
zmätení[128 129 1843],
stali sa[46] poľným bylím[1011 1844], áno[38],
zeleňou mladého porastu[912], trávou
striech, a *to* snetivou[1845] pred
vzídením[991 1846].
(28)No[38] poznám[5] tvoje sadanie
a*j* tvoje vychádzanie[146] a tvoje
vstupovanie[1847], a*j* tvoje zúrenie voči
mne,
(29)pretože tvoje zúrenie voči mne
a tvoja spupnosť[1654 1848] vystúpila[144]
v moje uši;
i budem vkladať[224] v tvoje nozdry
svoj hák[1849] a v tvoje pery svoju
uzdu a cestou, ktorou si prišiel, ťa
povediem späť[1409].
(30)A tebe[1850] *bude* znamením toto:
Jedenie toh*to* roku – samorastlé[1851],
a*j* v druhom roku, čo samo
vzrastie[1852],
no[38] v treťom roku sejte a žnite a vinice
vysadzujte a jedzte ich ovocie.
(31)A ušetrené[1853] domu Júdu, jeho
zvyšok, opäť zapustí[20 1854] koreň
nadol a vytvorí[194] ovocie nahor,
(32)lebo z Jerúsaléma bude
vychádzať[146] zvyšok, áno[38], z hory
Cijjón ušetrené[1853].
Horlivosť Hospodina zástupov[42 43]
bude môcť[18] toto vykonať.
(33)Preto Hospodin takto povedal
o kráľovi Aššúra[415 460].
Nebude môcť[18] vstúpiť do tohto
mesta ani tam vstreliť šíp ani mu[277]
nastaviť štít ani proti nemu[277 355]
navŕšiť[1855] násyp.
(34)Cestou, ktorou prišiel, sa bude[170]
vracať a nie *že* bude môcť[18] do tohto
mesta vstúpiť – vyhlásené[114]
Hospodinom, –
(35)lebo[38] chcem[18] na toto mesto[384]
prestrieť svoju ochranu[1856] na jeho[277]
vyslobodenie[738],
vzhľadom na seba a vzhľadom
na Dávida, svojho nevoľníka.

(36)A vyšiel[146] anjel[889] Hospodina
a v tábore[1857] Aššúra[460] pobil[19] stoosem-
desiatapäťtisíc; a keď za rána zavčasu

www.nosrevik.eu

vstali, hľa[309], oni všetci[108] – mŕtvoly[868]!
Mŕtvi! (37)A Sanchérív, kráľ Aššúra[415 460],
nastúpil cestu[1719] a pobral sa a vrátil sa,
i usídlil sa v Nínivé. (38)A keď sa on kla-
ňal *v* dome Nisrócha, svojho boha, stalo
sa[46 309], že[38] ho Adrammelech a Šareecer,
jeho synovia, skolili[19] mečom; a oni ušli
v zem Arárat. A kraľovania sa miesto neho
ujal Ésar-chaddón, jeho syn.

38 V oných dňoch Chizkijjáhú na
smrť ochorel; i prišiel k nemu
Isajá, syn Ámóca, prorok, a povedal
k nemu: Takto povedal Hospodin: Prikáž
o svojom dome, lebo ty umieraš a nebu-
deš žiť. (2)A Chizkijjáhú obrátil svoju tvár
k stene[1150] a dal sa k Hospodinovi modliť;
(3)i povedal: Ach, Hospodine, pripomeň
si, prosím[89], že som pred tvojou tvárou
chodieval[5] v pravde[658] a s nerozdeleným[1858]
srdcom[477] a robil[5] som, čo *bolo*[643] dobré
v tvojich očiach. A rozplakal sa Chiz-
kij-jáhú veľkým plačom. (4)A k Isajovi
sa *do*stalo[46] slovo Hospodina výrokom:
(5)Choď[1859], nech[38] k Chizkijjáhúovi môže-
š[18] povedať: Takto povedal Hospodin,
Boh Dávida, tvojho otca: Počul som tvoju
modlitbu, uvidel som tvoje slzy; hľa, ja[397]
– pridávam[20] k tvojim dňom[1009] pätnásť
rokov (6)a chcem[18] ťa vyprostiť, *aj* toto
mesto, z dlane[70] kráľa Aššúra[415 460] a nad
týmto mestom prestrieť svoju ochranu[1856].
(7)A znamením z blízkosti[1122] Hospodina,
že Hospodin chce[18] uskutočniť[194] slovo,
ktoré vyslovil[1860], ti bude toto: (8)hľa, ja[397]
– budem vracať tieň *na* stupňoch[392], ktorý
bol po schodoch[1861] Ácháza v slnku[348] zo-
stúpil, *o* desať stupňov pospiatky. A slnko
o desať stupňov po schodoch[1861] vrátilo
tieň, ktorý bol zostúpil.

(9)Zápis[1862] Chizkijáhúa, kráľa Júdu,
o[1413] jeho ochorení, keď sa zo svojej cho-
roby zotavil[1863]:

(10)Ja som povedal: V kľude svojich
dní[1864] musím[18] odísť v brány šeóla[343],
budem pripravený[609 633] *o* pozostatok
svojich rokov.

(11)Povedal som: Nebudem smieť[18]
vidieť Jáha[742], Jáha[742] v zemi živých,
nebudem už pozerať človeka
s obyvateľmi pomíjajúcnosti[1865].

(12)Moje bydlisko bude[550]
vytrhnuté[1719 1866] a odňaté[337 928]
odo mňa ako stan pastiera,
zviniem[550 1867] svoj život[283] ako tkáč,
chce[18 988 1224] ma od nití[1868] odrezať[632],
od dňa *až* do noci chceš[18] *so* mnou
byť hotový[1071].

(13)*Až* do rána som *si* predstavoval[5 1455]:
ako lev, tak chce[18 988 1224] zdrviť[483] všetky
moje kosti, od dňa *až* do noci
chceš[18] *so* mnou byť hotový[1071].

(14)Ako lastovica *a* žeriav, tak som
kvílil[524], vŕkal som[525] ako holub;
moje oči prahli[5 958 1869] po výške:
Pane[1870], mám[179] trápenie[1556], zastaň
sa[1798 1871] mňa!

(15)Čo[1872] mám[18] hovoriť? Čo[38] mi
povedal, to[38] on vykonal;
budem[1873] *po* všetky svoje roky
pokorne[1874] chodiť pri[1875] horkosti[1876]
svojej duše.

(16)Pane, týmito *vecmi*[1877] *ľudia* žijú
a všestranne[1878] *je* v nich život[283]
môjho ducha[285];
i kiež ma chceš[18 170] uzdraviť – áno[38],
daj mi žiť!

(17)Hľa, miesto pokoja mi zhorklo
horkosťou[1879], *ale*[1880] ty si moju dušu
láskou vyňal[1098 1881] z priepasti[1882]
skazy[1883],
lebo si všetky moje hriechy *za*hodil
za svoj chrbát.

(18)Veď nie šeól[343] ťa bude
chváliť[736 1090 1884], smrť ťa
velebiť[775 1090 1885],
zostupujúci *v* jamu[392 857] nebudú
k tvojej vernosti[658] vzhliadať[1090 1886];

(19)živý, živý, ten[107] ťa bude
chváliť[736 1090 1884], tak ako ja[843] dnes,
otec povedie[1090] deťom[801] *ich* vedomie
k tvojej vernosti[658 1887]!

(20)Hospodin *je tu* na moje
vyslobodenie[738 1067],
i budeme *na* mojich strunových
nástrojoch v struny siahať[1090 1888]
po všetky dni svojho života[283 1889]
pri dome Hospodina.

(21)Isajá totiž[168] bol povedal: Musia[18]
priniesť[68] hrudu sušených fíg a použiť
ako náplasť na vred[1890 1891], nech[38] sa môže[18]
zotaviť[1863]. (22)A Chizkijjáhú povedal: Čo
bude znamením, že budem môcť[18] vystú-
piť[144] *v* dom Hospodina?

www.bibleslovensky.sk

39 V onej dobe poslal Meródach
Baleádán, syn Baleádána, kráľ
Bávela[415 751], k Chizkijjáhúovi listy a dar[56];
lebo[38] bol počul, že bol chorý[5] a uzdravil
sa[220 1369]. (2)A Chizkijjáhú sa nad nimi[1892]
zaradoval[1893] a ukázal im[1892] všetok dom
svojich vonných korenín[1894], striebro
a zlato a vonné látky a cenný[1895] olej
a dom svojich zbrojí[675] a všetko, čo sa
našlo v jeho pokladniciach[162 1896]; nevy-
skytlo sa[46] nič[1897], čo *by* im[1892] Chizkijjáhú
v svojom dome a vo všetkej svojej ríši[1898]
nebol ukázal. (3)Tu[38] ku kráľovi Chizkij-
jáhúovi prišiel Isajá, prorok, a povedal
k nemu: Čo povedali títo muži a odkiaľ
k tebe prišli? A Chizkijjáhú povedal:
Prišli z ďalekej zeme, z Bávela[415 751].
(4)I povedal: Čo v tvojom dome uvideli?
A Chizkijjáhú povedal: Uvideli všetko,
čo v mojom dome *je*; nevyskytlo sa[46]
v mojich pokladniciach[162 1896] nič[1897], čo *by*
som im nebol ukázal. (5)A Isajá k Chiz-
kijjáhúovi povedal: Počuj slovo Hospo-
dina zástupov[42 43]: (6)Hľa, prichádzajú
dni, keď[38] všetko, čo *je* v tvojom dome
a čo po tento deň nahromadili tvoji
otcovia, bude *od*nesené[68] *v* Bável[415 751],
pozostávať nebude nič[1897], povedal
Hospodin; (7)a z tvojich synov, ktorí
budú z teba pochádzať[146], ktorých máš[18]
splodiť, budú brať, i budú sa v paláci[387]
kráľa Bávela[415 751] stávať[46] komorníkmi[1899].
(8)A Chizkijjáhú k Isajovi povedal.
Dobré *je* slovo Hospodina, ktoré si vy-
slovil. A povedal: Ak v mojich dňoch po-
trvá[46] pokoj a pravda[657].

40 Potešujte[115], potešujte[115] môj ľud,
vraví váš Boh; (2)hovorte k srdcu
Jerúsaléma a volajte naň[277], že sa vyplnila
jeho[277] povinná služba[42 1900], že jeho[277] ne-
právosť[15] je[5] splatená[1901], lebo dostal[277]
z ruky Hospodina dvojnásobne[1902] za
všetky svoje hriechy.

(3)Hlas volá[1903], v pustine: Pripravujte[536 1904 1905]
cestu Hospodina, narovnávajte[86 236] v stepi[1694] hradskú[423] nášmu
Bohu! (4)Každá prierva[1142] sa musí[18] zvy-
šovať[68] a každý vrch i pahrbok, *tie* sa mu-
sia[18] znižovať, a čo *je*[643] kopcovité, musí[18]
sa stávať[46] rovinou[66 1906] a hrboliny rovnou
zemou[66 1907]; (5)a bude sa sláva[227] Hospo-
dina zjavovať[337 928] a všetko mäso pospolu
bude pozorovať[1168], že[1908] prehovorili ústa
Hospodina.

(6)Hlas vraví[1903]: Volaj! I vravel[383]: Čo
mám[18] volať? Všetko mäso *je* tráva a všetka
jeho dobrota[934 1909] ako kvet poľa; (7)tráva
zoschne[1024], kvet uvädne, akonáhle naň
vietor[285] Hospodina zavanie[1910]; veru, trá-
vou *je* ľud[1911] – (8)tráva zoschne[1024], kvet
uvädne, a*le* slovo nášho Boha ostáva[436]
navždy[869].

(9)Vystúp[144] si na vysoký[183] vrch, Cijjón,
nositeľ[277] dobrej zvesti[1912], mocne[1913] zvýš
svoj hlas, Jerúsalém, nositeľ[277] dobrej
zvesti[1912], zvýš, nemusíš[18] sa báť[426], vrav
mestám Júdu: Hľa, váš Boh, (10)hľa, Pán,
Hospodin, prichádza ako Silný[140], jeho
rameno bude pro neho[307] vládnuť[210]; hľa,
jeho[1914] mzda s ním a jeho[1914] odmena[1915]
pred jeho tvárou! (11)Ako pastier bude
pásť svoje stádo, svojím ramenom bude
jahňatá zhromažďovať a v svojej náruči[1916]
nosiť[68] a dojčiace[1917] opatrovať[1918].

(12)Kto v svojej hrsti[348] meraním obsia-
hol[1919] vody a piaďou odmeral[1920] nebesá
a v odmerku[1921] pojal[1922] prach[171] zeme a vr-
chy zvážil na mincieri[1923] a pahrbky na vá-
hach[1924]? (13)Kto odmeral[1920 1925] Ducha[285]
Hospodina a môže[18] ho *ako* jeho radca[1926]
upovedomovať? (14)S kým sa radil[5 361 430],
a*by* ho uvádzal v porozumenie[11 1417] a vy-
učoval ho ohľadne chodníka[125 1413] práva[85]
a vyučoval ho poznaniu a upovedomoval
ho *o* ceste obozretnosti[1057 1143 1927]? (15)Hľa,
národy[13] platia[5 796 1928] za kvapku od oko-
va[1929] a za prášok *na* váhach[392 1924]; hľa,
ostrovy[718] naddvihuje ako časticu prachu.
(16)A*ni* Levánóna[180 1930] by nebolo dosť *na*
podpálenie[137 286], a*ni* jeho zvere[1783 1931] by ne-
bolo dosť *na* vzostupnú *obeť*[51]; (17)všetky
národy[13] pred ním – ako by *ich* nebolo,
platia[5 796 1928] voči nemu *menej* ako nič[630]
a pustota[1257 1258].

(18)Ku komu teda[168] chcete[18] pripodob-
ňovať[47 48] Boha a akú[1932] podobu[47] chcete[17]
k nemu prirovnávať[1101 1933]? (19)Reme-
selník[1452 1934] zleje sochu[1935] a zlatník ju po-
bíja[1936] zlatom[1937] a pritavuje[119 1938] retiazky
zo striebra; (20)kto *je*[643] schudobnený
na[1939] *obeť* venovania[1940], vyberá[133] *si* drevo,
ktoré netrúchnivie[1941], hľadá si zručného[1942]
remeselníka[1452 1943] na zadováženie[567] so-
chy[1935], *ktorá* by[1944] sa nevykyvovala[1945]. –

www.prosebnik.sk

(21)Či neviete? Či nepočujete? Či vám
nebolo oznamované[5 229] od začiatku[1946]? Či
ste nepochopili[11 1417] základy[1947] zeme?
(22)*Hľa,* ten, *ktorý*[643] tróni[638] nad klen-
bou[1948] zeme[1949], takže[38] jej obyvatelia[1950]
sú[1951] ako kobylky[1952], ktorý[643] rozťahuje[251]
nebesá ako závoj a rozpína ich ako stan
na bývanie[1950], (23)ktorý[643] kniežatá obra-
cia[1196] v nič[1953], sudcov[121] zeme robí[5] pusto-
tou[1257 1258]! (24)Sotva sú[5] zasadení, sotva
sú[5] zasiati, sotva sa ich sadenica[1954] v zemi
zakorení, a už na nich zaduje, takže[38] zo-
schnú[1024] a víchrica ich *od*náša[68] ako
slamu[368]. (25)Ku komu ma teda[168] chcete[18]
pripodobňovať[47 48] *alebo komu* mám byť
rovný[1455]? vraví Svätý.

(26)Povzneste[68] svoje oči vysoko a viď-
te: kto tieto *veci* stvoril, ktorý[643 1955] vyvá-
dza[146] ich zástup[42 1732] podľa počtu, menom
ich[1191] všetkých[108] povoláva rozsiahlos-
ťou[338 378] moci[1057 1143 1956], lebo[38] *je* mohutný[1401]
silou; niktoré[213] nechýba[5 2488]. (27)Načo
vravíš, Jákób, áno[38], *tak* hovoríš, Isráél:
Moja cesta je[5] pred Hospodinom[71] skrytá
a moje právo[85] sa pred mojím Bohom[71] po-
míňa[1957]? (28)Či si nezvedel, či si nepočul,
že Boh večnosti, Hospodin, Stvoritel kon-
čín[461] zeme, neumdlieva[1958] a nie *že* sa una-
vuje[1959]? Niet vyspytovania[1960] jeho rozum-
nosti[1927]; (29)dáva silu umdlenému[1958]
a nemajúcemu[1953] moci[1057 1143 1956] rozmno-
žuje zdatnosť[1961]. (30)A*j* mladíci[209] um-
dlievajú[1958] a unavujú[1959] sa a šuhaji sa bez-
mocne[1962] potkýnajú[225], (31)*ale* dúfajúci[304]
v Hospodina obnovujú[574] silu; vznášajú sa
peruťou[1371] ako orli[1963] – bežia a nie *že* sa
unavujú[1959], kráčajú a nie *že* umdlievajú[1958].

41 Utíchnite voči mne, ostrovy[718],
a nech ľudské plemená[986] obno-
vujú[170 574] silu, nech sa približujú[170 1503], po-
tom nech hovoria[170], pristupujme[170 360]
pospolu k súdu[85]. (2)Kto od vzchádzania[1964]
zobudil[666] – spravodlivosť ho[1965] volá k svo-
jej nohe[1966]? *On vy*dáva národy[13] pred jeho
tvár a kráľov v podrobenie uvádza[823 1967],
ako prach[171] *vy*dáva *pod* jeho meč, ako od-
viatu[1034] slamu[368] *pred* jeho luk; (3)prena-
sleduje ich, pokoj*ne* prechádza chodní-
kom[145], *kam* svojimi nohami nevstupoval.
(4)Kto *to* spôsobil a uskutečnil[194], volá
pokolenia od začiatku[1946]? Ja, Hospodin,
prvý *aj* s poslednými, ja *som* ON[1826].

(5)Uvideli *to* ostrovy[718] a boja sa[426],
končiny[461] zeme sa trasú[677]; približujú
sa[5 360], áno[38], dostavujú sa[5 1125], (6)pomá-
hajú jeden druhému[215] a *brat* svojmu bra-
tovi vraví: Buď silný[220 1369], (7)a remesel-
ník[1452 1934] posilňuje[5 220 1369] zlatníka, kladi-
vom spracúvajúci[1555 1968] tlčúceho[943] *v* ná-
kovu, vraviac o zvarení[1969]: *Je* to[107] dobré[1970]!
A upevňuje[5 220 1369] to[107] klincami, *nech* sa
nevykyvuje[1945].

(8)A*le* ty, Isráél, môj služobník, Jákób,
ktorého som vyvolil[133], semä Abráháma,
môjho priateľa[1971], (9)čo som sa ťa[1972]
zmocnil[220 1369] od okrajov[461] zeme a zavolal
ťa od jej významných[1973] a povedal ti: Ty *si*
môj služobník, vyvolil[133] som ťa a nie *že* ťa
zavrhnem[455 550 1974]. (10)Nemusíš[18] sa báť[426],
lebo *som* s tebou ja, nemusíš[18] sa obze-
rať[964 1975], lebo ja *som* tvoj Boh; upevním[1401]
ťa, ba pomôžem ti, ba podržím[1704 1976] ťa
pravicou svojej spravodlivosti. (11)Hľa,
všetci, ktorí *sú*[643] na teba rozhnevaní[371],
musia[18] byť zostudení[128 129] a zahanbe-
ní[1530 1977], byť ako by *ich* nebolo, a tí, kto
sú s tebou v rozopri[112 1978], musia[18] zhynúť;
(12)budeš ich hľadať a nebudeš ich na-
chádzať, tých, kto sa s tebou hašteria[1978];
ako by *ich* nebolo, ako nič budú tí, kto
s tebou bojujú[152 1978], (13)lebo sa tvojej pra-
vice chápem[220 1369] ja, Hospodin, tvoj Boh,
ktorý[643] ti vravím: Nemusíš[18] sa báť[426], ja
ti pomôžem; (14)nech sa nebojíš[170 426],
červiačik[1979] Jákóba, muži[275 1980] Isráéla; ja
ti pomôžem – vyhlásené[114] Hospodinom
a tvojím Výkupcom[1784], Svätým Isráéla.
(15)Hľa, spravil som[224 550] ťa novým
ostrým[1981] mlátiacim smykom[66 1982], ma-
júcim[10] mnoho ostrých hrotov[1983]; budeš
mlátiť[1119 1310 1461] a drviť[1465] vrchy a pahrbky
robiť[224] sťa*by* plevami[29], (16)budeš ich
rozhadzovať[1582] a vietor[285] ich bude *od*ná-
šať[68] a víchrica ich bude rozprašovať[1240],
a ty budeš jasať v Hospodinovi, honosiť
sa[775 1885 1984] v Svätom Isráéla.

(17)Sužovaní[245] a nemajetní[881] hľadajú
vodu a niet *jej*; ich jazyk sa smädom vysu-
šuje[5 1021]; ja, Hospodin, im chcem[18] odpo-
vedať, *ja,* Boh Isráéla, ich nebudem opúš-
ťať, (18)budem na holých pahrbkoch vy-
púšťať[861] rieky a vprostred rovnej zeme[1907]
žriedla, pustinu chcem[18] spraviť[224] rybní-
kom[66] vôd, áno[38], zem sucha zdrojmi[66 1985]

www.biblia.sk

vôd, (19)v pustinu vsadzovať[1196] cédre[29],
akácie[29 1986] a myrtovie[1011] a stromovie[1011]
oleja[1987], v step[1694] umiesťovať[224] cyprusy[29],
bresty[29] a krušpán[1988] pospolu, (20)aby vi-
deli a spoznávali[1989] a uvažovali[224 1990] a po-
spolu venovali pozornosť[1991] *tomu,* že toto
vykonala ruka Hospodina, áno[38], stvoril
to[107] Svätý Isráéla.

(21)Predneste[360 1992] svoju pravotu[112],
vraví Hospodin, podajte[1503] svoje pádne
dôvody[1993], vraví Kráľ Jákóba; (22)nech
podávajú[170 1503] a oznamujú[170 229] nám *veci,*
ktoré sa majú[18] prihodiť[1994], oznámte[229]
skoršie[1995] *veci*, aké[1932] ony *boli,* nech[38]
môžeme[18] *pri*ložiť[224] svoje srdcia[1996] a spo-
znávať[1989] ich posledok, alebo sa nám
ozvite *o veciach*, ktoré[643] majú[18] prísť[1997],
(23)oznámte[229] *veci*, ktoré[643] sa majú[18] na-
potom dostaviť[1125 1997], nech[38] môžeme[18] po-
znať, že vy *ste* bohovia; áno, môžete[18] ko-
nať dobre[82 83] *alebo* konať zle[81 1998], nech[38] na
seba spolu navzájom hľadíme[170 964 1975 1999]
a vidíme[170]! (24)Hľa, vy *ste menej* ako[630]
*ke*by *vás* nebolo a vaše pôsobenie *menej*
ako[630] nič[2000]; ošklivosťou[58] *je, kto* vo vás
nachádza záľubu[456].

(25)Vzbudil som[666] od severu – on[38 1965]
sa dostaví[1125], od vzchádzania[1964] slnka
bude vzývať moje meno[743] a postihovať[2001]
miestodržiteľov[2002] tak ako[843] blato[621],
áno[38], tak ako[843] hrnčiar[1169] rozšliapava[54]
íl. (26)Kto od začiatku[1946] oznamoval[5 229],
takže[38] by sme vedeli, a od skoršia[2003],
takže[38] by sme mohli[18] vravieť: *je to*
spravodlivé[2004]? Veru nebolo oznamujú-
ceho[229], veru nebolo zvestujúceho[1604], veru
nebolo počujúceho vaše reči; (27)prvý
o Cijjóne[2005]: Hľa, hľa ich; a Jerúsalému
chcem[18] dať nositeľa dobrej zvesti[1912].
(28)A hľadel som a nebolo nikoho[213], a*ni*
z týchto, a nebolo radcu[430], takže[38] by, *ak*
by som sa pýtal[441], mohli[18] slovom odpo-
vedať[2006]. (29)Hľa, oni všetci[108] *sú* márnosť[61],
ich činy[165] *sú* ničím, ich zliatiny *sú* vietor[285]
a pustota[1257 1258].

42 Hľa, môj Služobník, budem ho
podpierať[1704 1706 2007], môj Vyvo-
lený[2008], *ktorého si* moja duša obľúbi-
la[1901 2009]; položím[1196] na neho svojho Du-
cha[285], bude národom[13] prinášať[2010]
právo[85 2011]. (2)Nebude kričať[319] ani svoj
hlas zvyšovať[69] ani sa *ním* v ulici ozývať[1604];
(3)nalomenú[1795] trstinu[1027] nebude rozrá-
žať[515 2012] a ochabujúci[2013] knôt[2014] – nebude
ho uhasovať; podľa pravdy[657] bude prinášať[2011] právo[85 2012]. (4)Nebude ochabovať[2014]
a nebude sa podlamovať[1795], *až* než na zemi
bude môcť[18] právo[85] zaviesť[224]; a ostrovy[718]
budú čakať na[2015] jeho náuku[50].

(5)Takto povedal Boh, Hospodin, stvo-
rivší nebesá a roztiahnuvší[251] ich, rozpre-
strevší[1936 2016] zem a jej výplody[1199], dávajúci
ľud*stvu*[1911] na nej dych[200], áno[38], ducha[285]
chodiacim po nej: (6)Ja, Hospodin, som
ťa v spravodlivosti zavolal a uchopil[220]
som ťa za[2017] ruku a chcem[18] ťa ochrániť[41]
a spraviť[1196] ťa zmluvou[66 2018 2019] ľudu a svet-
lom[66 2018] národov[13] (7)otvárať slepé oči,
vyvádzať[146] väzňov[29 613 614] zo žalára[1281], oby-
vateľov tmy z domu zadržania[2020]; (8)ja
som Hospodin, to[107] *je* moje meno a svoju
slávu[229] nebudem dávať[1090] inému[1425], a*ni*
svoju chválu[2021] sochám[629]. (9)Skoršie[1995]
veci, hľa, prišli a nové budem ja oznamo-
vať[229 1090]; skôr ako budú klíčiť[281 1090 2022],
budem sa vám ozývať[1090 1604].

(10)Spievajte Hospodinovi novú pie-
seň, jeho chválu[2021] od okrajov[461] zeme,
zostupujúci[1351] *na* more a jeho náplň,
ostrovy[718] a ich obyvatelia, (11)nech zvy-
šujú[68 170] *hlas*, pustina a jej mestá, de-
diny[55 2023], *ktoré* obývaš, Kédár[1139 2024], nech
plesajú[170] obyvatelia skaliska[199 921], nech
pokrikujú[170 2025] z temena[1572] vrchov,
(12)nech Hospodinovi priznávajú[170 224]
slávu[227], nech na ostrovoch[718] vyhlasu-
jú[170 229] jeho chválu[2021]! (13)Hospodin bude
vychádzať[146 1090] ako hrdina[202], ako bojov-
ník[2026] bude vzbudzovať[666 1090] horlivosť[722],
bude kričať[902 1090 2027], ba bude vydávať[1090]
vojnový pokrik[2028], nad svojimi nepria-
teľmi[384] sa bude prejavovať[1090] víťazom[2029].
(14)Oddávna[2030] som mlčal[5], správal som
sa ticho, ovládal[2031] som sa; budem ako ro-
dička stonať[1090 2032], supieť[1090 2033] a sop-
tiť[1090 2034] zároveň; (15)budem pusto-
šiť[353 1090] vrchy a pahrbky a pôsobiť[1090] zo-
sychanie[1024] všetkého ich býlia[1011] a ich
rieky spravím[5 224 550] ostrovmi[66 718] a rybníky
budem robiť[1090] suchými[1024]; (16)a slepých
budem voditi[1090] cestou, *ktorú* nepoznajú[5],
pešinami[2035], *ktorých* nepoznajú[5], im bu-
dem kráčanie umožňovať[1090], pred ich tvá-
rou budem temnotu robiť[224] svetlom[66]

www.biblicalcentre.sk

a drgľavé[2479] *miesta* rovinou[66 1906]. Tieto veci
im spravím[5 550 2036] a nie *že* ich opus-
tím[5 550 2037]; (17)tí, *ktorí*[643] dôverujú[739] v so-
chy[29 1935], ktorí[643] vravia zliatinám[29]: vy *ste*
naši bohovia, ustúpia[5 550] späť, musia[18]
byť[1090] veľmi[2038] zostudení[128 129].

(18)Počujte, hluchí, a hľaďte, slepí, aby
ste videli[607]. (19)Kto *je* slepý, iba ak môj
nevoľník, a kto hluchý ako môj posol[889],
ktorého posielam[2039]? Kto *je* slepý ako
odplatu dostávajúci[1071 2040], áno[38], slepý
ako nevoľník Hospodina? (20)Uvidel
si mnohé *veci* a nedbáš[424]; pri otvorení
uší nepočuje[309]! (21)Vzhľadom na svoju
spravodlivosť má[5] Hospodin želanie[53 2041]:
nech *sa*[383] zákon[50] zvelebuje[6 170] a osla-
vuje[2042 2043]; (22)*ale* to*to*[107] *je* ľud vykoris-
tený[608] a olúpený[637], oni všetci[108] *sú v* za-
strčení v dierach[707] a sú[5] skrytí v domoch
zadržaní[2020], stali sa[46] korisťou[66] a niet
vyprosťujúceho, plenom[637 2044], a niet vra-
viaceho: Navráť![1409] (23)Kto medzi vami
vpúšťa toto v uši[4], dáva pozor[680] a vie[18]
sa započúvať naspäť[2045]? (24)Kto Jákóba
*vy*dal v plen[637 2044 2046], áno[38], Isráéla koris-
tiacim[608]? Či nie Hospodin, on[2047]? Voči
nemu sme zhrešili! Áno[38], znechcelo sa
im[95] chodiť jeho cestami a neposlúchali[5]
na[2048] jeho zákon[50], (25)i vylial[1855 2049] naň
popudenie svojho hnevu a násilie[2050]
boja[152]; to[38] ho podpálilo zo všetkých
strán[2051] a nie *že* zvedel, a rozhorelo sa[137]
proti nemu; to[38] *si* nekládol[224] na srdce.

43 Ale teraz Hospodin, tvoj Stvo-
riteľ, Jákób, áno[38], tvoj Stvárni-
teľ[1169], Isráél, povedal takto Nemusíš[18] sa
báť[426], lebo som ťa vykúpil[1784], zavolal tvo-
jím menom; ty *patríš* mne. (2)Keď budeš
prechádzať vodami, *budem* s tebou ja, *aj*
riekami, nebudú ťa môcť[18] zaplaviť[499 1403];
keď pôjdeš skrze oheň, nebudeš sa ožíhať
a nebude sa plameň proti tebe rozhorie-
vať[137], (3)lebo ja, Hospodin, tvoj Boh,
Svätý Isráéla, tvoj Vysloboditeľ[738 1067], som
tvojím zadosťučinením[396 2052 2053] spravil[2054]
Egypt, Kúš[415 717] a Sevu za[2055] teba. (4)Od-
kedy si sa v mojich očiach stal drahým[783],
bol si obdarený cťou[218] a ja som *si* ťa zami-
loval, i dávam[1090] za[2055] teba ľudí[408], áno[38],
za[2055] tvoje žitie[2056] ľudské plemená[986].
(5)Nemusíš[18] sa báť[426], lebo *som* s te-
bou ja; od vzchádzania[1964] chcem[18] tvoje
semä priviesť a od západu[2057] ťa zhro-
maždiť, (6)vraviac severu: Musíš[18] *vy*dať,
a juhu[2058]: Nesmieš[18] zadržiavať[2020 2059], pri-
veď mojich synov z ďaleka a moje dcéry
od okraja[461] zeme, (7)každého, kto[643] sa
nazýva mojím menom, lebo som ho stvo-
ril na svoju slávu[227]; stvárnil[1169] som ho,
áno, zhotovil[194] som ho.

(8)Vyveď slepý ľud, *ktorého* oči však[168]
jestvujú, a hluchých, ktorí[38] majú[179] uši.
(9)Nech sa pospolu zhromaždia[170] všetky
národy[13], áno[38], ľudské plemená[986] nech sa
schádzajú[170 280]; kto medzi nimi môže[18]
toto vyhlásiť[229] *alebo* zvestovať[1604] nám
skoršie[1995] *veci*? Nech privádzajú[170 1196] svo-
jich svedkov, a*by* mohli[18] byť uznaní za
spravodlivých, a nech počúvajú[170] a mô-
žu[18 170 2060] povedať: Pravda[657]! (10)Mojimi
svedkami *ste* vy – vyhlásené[114] Hospodinom
– a môj Služobník, ktorého som vyvolil[133],
aby ste vedeli a verili[100] mne, že ja *som*
ON[1826]; predo mnou[991] nebol stvárnený[1169]
Boh a nie *že* po mne bude. (11)Hospodin
som ja – ja, okrem[1802 1803] mňa niet
Vysloboditeľa[738 1067], (12)ja som oznamo-
val[5 229] a vyslobodzoval[5 738 1067] a zvesto-
val[5 1604], keď[38] medzi vami nebolo cu-
dziara[37], a vy *ste* mojimi svedkami – vyhlá-
sené[114] Hospodinom – a ja *som* Boh,
(13)áno, odvždy[2061] *som* ja ON[1826] a niet
mohúceho[18] vyprostiť z mojej ruky; keď
pôsobím, kto[309] to môže[18] zvrátiť[1409]?

(14)Takto povedal Hospodin, váš Vý-
kupca[1784], Svätý Isráéla: Pre vás som vy-
slal[550 616] v Bável[415 751] a zvrhol[550 2062] ich
všetkých[108] *ako* ubehlíkov[2063], totiž[38 2064]
Kasdím[155 805]; ich radosť[2065] *je* v lodiach.
(15)Ja *som* Hospodin, váš Svätý, Stvoriteľ
Isráéla, váš Kráľ.

(16)Takto povedal Hospodin, ktorý[643]
zriadil[1196] v mori cestu, áno[38], pešinu[2035]
v mohutných[1019] vodách, (17)ktorý[643] vy-
viedol[146] vozy[29 1108 1109] a kone[29], vojenskú
moc[1790] a rekov[29]; ležia pospolu, nevstá-
vajú – zhasli, dotleli[2013] ako knôt[2014]:
(18)Nemusíte[18] pripomínať skoršie[1995] *veci*
*a*ni venovať pozornosť[11] *veciam* dávnym;
(19)hľa, ja[397] – chystám sa vykonať[493] *čosi*
nové, *čo* teraz klíči[281 2022] – či neviete? Áno,
zavádzam[224 1090] v pustine cestu, v púšť[2066]
rieky, (20)zver[1783] poľa ma bude ctiť[218], ša-
kaly a pštrosice[809], lebo dám v pustinu

vody, rieky v púšť[2066] na napájanie môjho
vyvoleného[133] ľudu; (21)tento ľud som si
stvárnil[1169], nech vyprávajú[170 2067] moju
chválu[2021].

(22)*Ale* si ma nevolal[5], Jákób, lebo si sa
mnou unavil[1959], Isráél, (23)neprivádzal[5]
si mi drobného dobytka[481] svojich vzos-
tupných *obetí*[51] a nie *že* si ma svojimi
obeťmi ctil[5 218]; neobťažoval[5] som ťa[2068]
obeťmi[29 2069] dar*u*[56 2070] a nie *že* som ťa unú-
val[5 1959] kadidlom[2071 2072], (24)nekupoval[5 715]
si mi za peniaze[2073] trstinu[1027 2074] a nie *že* si
ma sýtil[5 1736] tukom svojich obetí, len[2075] si
ma obťažoval[5 2068] svojimi hriechmi, unú-
val[5 1959] si ma svojimi neprávosťami[15]. –
(25)Ja – ja *som* ON[1826], zahládzajúci[1307]
vzhľadom na seba tvoje prestúpenia[7 1279]
a nie *že* si pripomínam[1090] tvoje hriechy.
(26)Pripomeň mi, súďme sa[85 170 2635] spolu,
vypovedaj[2067] ty, aby si mohol[18] byť uznaný
za spravodlivého. (27)Tvoj prvý otec[2076]
hrešil[5] a tvoji tlmočníci[2077] sa proti mne
vzpierali[5 7], (28)i znesvätil[1222] som[550] hod-
nostárov[104] svätyne[2078] a *vy*dal som[550] Já-
kóba v odovzdanie[730], áno[38], Isráéla v po-
smešné[2079] reči.

44 No[38] teraz počuj, Jákób, môj
nevoľník, áno[38], Isráél; v ňom
som našiel záľubu[456]: (2)Takto povedal
Hospodin, tvoj Zhotoviteľ[194] a tvoj Stvár-
niteľ[1169] od lona[798], tvoj Pomocník: Nemu-
síš[18] sa báť[426], môj nevoľník Jákób, áno[38],
Ješurún[2080] (v ňom som našiel záľubu[456]),
(3)lebo chcem[18] na *to, čo je* smädné[2081],
vyliať vody, áno[38], vyrinutie sa[2082] na su-
chosť[2083], vyliať svojho Ducha[285] na tvoje
semä, áno[38], svoje požehnanie na tvo-
jich potomkov[1199], (4)takže[38] vzrastú[281 2022]
v*prostred* medzi trávou, ako topole[916] pri
prúdoch vôd. (5)Tento bude vravieť: Ja
patrím Hospodinovi, a tento *sa* bude na-
zývať menom Jákóba, a tento svojou ru-
kou písať: Pre Hospodina[307 2084], a menom
Isráéla *si* lichotiť[2085].

(6)Takto povedal Hospodin, Kráľ Isrá-
éla a jeho Výkupca[1784], Hospodin zástu-
pov[42 43]: Ja *som* Prvý a Posledný a okrem[1802
1803] mňa niet Boha. (7)A kto môže[18] tak
ako ja[843] volať – nech[38] to[107] oznamuje[170 229]
a predkladá[1101] mi to[107] – od môjho ustano-
venia[224] ľudu večnosti? Nech im teda[168]
oznamujú[170 229] *veci* nadchádzajúce[1125] a ktoré
majú[18] prísť! (8)Nemusíte[18] mať strach ani
sa triasť; či som ti oddávna nezvestoval[1604]
a *ne*oznamoval[229]? A vy *ste* mojimi sved-
kami; či jestvuje *Boh* okrem[1802 1803] mňa?
*B*a niet Skaly, nepoznám[5] *nijakú*.

(9)Stvárňovatelia[1169] sôch[1935], oni všet-
ci[108], *sú* ničotou[1257 1258] a ich obľúbenci[131 2086]
nemôžu[18] osožiť; oni *sú* ich svedkami: ne-
vidia a nie *že čo* vedia, aby boli zostudzo-
vaní[128 129]. (10)Kto stvárnil[1169] BOHA *alebo*
zlial sochu[1935] na žiadny osoh? (11)Hľa,
všetci jeho spoločníci[106] musia[18] byť zostu-
dení[128 129], a remeselníci[1452], tí[107] *sú* z ľudí[408];
nech sa oni všetci[108] zhromažďujú[170], nech
*pred*stupujú[170], nech majú[170] strach, nech
sú[170] pospolu zostudzovaní[128 129]. (12)Ko-
vác[1452] železa *má* nástroje[29 2087] a spracúva[5]
ho[2088] v uhlí a stvárňuje[1169] ho[2088] kladivami
a spracúva[5] ho[2088] svojím silným rame-
nom[2089]; tiež *býva* hladný – potom[38] sily
niet; ak sa nenapije vody, unaví sa[309].
(13)Rezbár[1452 1943] driev natiahne[251] mie-
ru[1002], vyznačuje ju[2088] kriedou[2090], hotoví[194]
ju[2088] rezbárskymi nožmi a vyznačuje
ju[2088] kružidlom a zhotoví[194] ju[2088] podľa
tvárnosti muža, podľa krásy[255 2091] človeka
na ostávanie *v* dome. (14)Keď si navy-
tína[582 2092] cédrov[29], potom[38] vezme cyp-
rus[2093] a dub[181], ktoré[38] si vyberie[1401 2094] me-
dzi stromami lesa; zasadí[2277] sosnu[2095],
nech[38] jej lejak[2096] dáva rásť[6]; (15)to[38] je[5]
človekovi na kúrenie[137], i vezme z toho[2097]
a zohreje sa, ba aj zažíha a napečie
chleba, ba aj robí BOHA a dá sa klaňať,
zhotoví[194] ho *ako* sochu[1935] a padne pred
ním. (16)Polovicu toho[107] spáli[34] v ohni,
nad *tou* polovicou pojedá mäso, opeká
pečienku a nasycuje sa; ba aj zohrieva sa
a vraví: Aha, zohrial som sa, užil som
si[1168 2098] tepla[1267 2099]! (17)A zvyšok toho[107]
spraví BOHOM[66], svojou sochou[66 1935]; bude
pred tým[107] padať a klaňať sa a modliť sa
k tomu[107] a vravieť: Vyprosti ma, lebo ty *si*
môj BOH. (18)Nevedia[5] a nechápu[11], lebo
zatrel[988 1224 2100] ich oči, aby nevideli[316], a ich
srdcia, aby nenadobudli[316] rozumnosť[1991],
(19)a nie *že* si *kto* berie k[2101] srdcu a nie *že*
má vedomie ani pochopenie[1927] pomys-
lieť[2102]: Polovicu toho[107] som spálil[34] v ohni,
ba aj chleba som nad žeravým uhlím
z toho[88] napiekol, mäso som opekal a je-
dol; mám[18] teda[168] pozostatok toho[107] spraviť

www.prosecanka.sk

ošklivosťou[58 66] a padať pred klátom[2103]
dreva? (20)Pasie sa popolom, srdce je[5]
oklamané, zvrátilo ho stranou[251], takže[38]
nemôže[18] vyprostiť svoju dušu ani *si* povedať[2102]: či nie *je* v mojej pravici lož?

(21)Pamätaj *si* tieto *veci*, Jákób, áno[38],
Isráél, lebo ty *si* môj nevoľník, stvárnil[1169]
som ťa, ty *si* mi nevoľníkom, Isráél, nebudeš mi upádať v zabudnutie; (22)ako
oblak zotriem[550 1307] tvoje prestúpenia[7 1279],
áno[38], ako mrak tvoje hriechy; vráť sa ku
mne, lebo som ťa vykúpil[1784]. (23)Plesajte,
nebesá, lebo zapôsobil[194] Hospodin,
výskajte[902], spodné *miesta*[2104] zeme, prepuknite[837], vrchy, *v* plesanie, les a všetko
stromovie[1011] v ňom, lebo Hospodin vykúpil[1784] Jákóba a na Isráélovi sa oslavuje[255 642 2105 2515]!

(24)Takto povedal Hospodin, tvoj Výkupca[1784] a tvoj Stvárniteľ[1169] od lona[798]: Ja
som Hospodin, Zhotoviteľ[172] všetkého,
roztiahnuvší[251] nebesá, ja samotný[178], rozprestrevší[1936 2016] zem – kto *bol* so mnou?
– (25)rušiaci znamenia prázdnych tárajov, čo[38 2106] veštcov robí bláznami[775 1885 2107],
obracajúci mudrcov späť, čo[38 2106] mení
ich vedomosť v pochabosť, (26)potvrdzujúci[436] slovo svojho nevoľníka a spĺňajúci[1071] zámery[29 361] svojich poslov[889],
ktorý[643] vraví Jerúsalému: Musíš[18] byť
obývaný[277], a mestám Júdu[3]: Musíte[18] byť
budované, a jeho[277] rumoviská[353] chcem[18]
postaviť[436 1229]; (27)ktorý[643] vraví hlbine:
Vyschni[1023]! a tvoje rieky chcem[17] spraviť suchými[1024], (28)ktorý[643] vraví o Kórešovi[2108]:
Môj pastier, ktorý[38] bude spĺňať[1071] všetko
moje zaľúbenie[53 2109], *a*j ohľadne výroku
k Jerúsalému: Musíš[18] byť budovaný[277],
a chrám*u*[387]: Musíš[18] byť založený.

45 Takto povedal Hospodin svojmu
pomazanému, Kórešovi[2108], ktorého som uchopil za[220] jeho pravicu na
podmanenie[2110] národov[13] pred jeho tvárou
(a boky[698] kráľov budem uvoľňovať[375 2111]),
na otváranie dverí[1351 1352] pred jeho tvárou
(a brány nebudú zatvárané): (2)Pred
tvojou tvárou pôjdem ja a budem vypukliny[2112] urovnávať[236], dvere[1351] *z* mosadze[2113]
rozbíjať[515] a závory *zo* železa rozrážať[686],
(3)a dávať ti poklady[162] tmy[2114] a utajené
bohatstvá[2115] úkrytov, aby si vedel, že ja,
Hospodin, ktorý[643] ťa[2116] volá menom, *som*
Boh Isráéla; (4)vzhľadom na svojho nevoľníka Jákóba, áno[38], Isráéla, svojho vyvoleného[2008], som ťa tiež[168] tvojím menom
povolal[1191], dával som ti čestné meno[2085 2117],
hoci[38] si ma nepoznal. (5)Ja *som* Hospodin a niet ďaľšieho[2118], okrem[2119] mňa niet
Boha; opasoval[502] som ťa, hoci[38] si ma nepoznal, (6)aby vedeli od vzchádzania[1964]
slnka a*j* od západu[2057], že niet žiadneho
okrem[1802] mňa; ja *som* Hospodin a ďaľšieho[2118] niet, (7)stvárňujúci[1169] svetlo
a tvoriaci[2120] tmu, zaisťujúci[194] pokoj a tvoriaci[2120] pohromu[232], všetky tieto *veci* konám[194] ja, Hospodin.

(8)Kropte, nebesá, zvrchu, a obláčky[2121] nech ronia[170 2082 2122] spravodlivosť;
nech sa zem otvára[170] a nech prinášajú[170 2123] záchranu[971 2124], a zároveň nech
pôsobí[170] klíčenie[281 2022 2125] spravodlivosti;
ja, Hospodin, to[107] stvorím.

(9)Beda[12] *ti,* prúci sa[88] so svojím Stvárniteľom[1169], črep[1563] medzi črepmi[1563 2126] *zo*
zeme[35 2127]! Či vraví hlina[621] svojmu stvárniteľovi[1169]: Čo robíš? Veď[38] tvoja práca – nebolo na nej rúk[2128]!? (10)Beda[12] *ti,* vraviaci
k otcovi: Čo plodíš[1090]? A k žene: Čo rodíš[768 1090]? (11)Takto povedal Hospodin,
Svätý Isráéla a jeho Stvárniteľ[1169]: Pýtajte
sa[441] mňa *na* nadchádzajúce[1125] *veci*[509]! Nad
mojimi synmi a nad prácou mojich rúk
mi musíte[18] právomoc ponechať[2129]; (12)ja
som zriadil[194] zem a stvoril na nej človeka[408], ja – moje ruky roztiahli[251] nebesá
a všetko ich osadenstvo[42 1732] som prikázal[2130], (13)ja som ho[2131] vzbudil[666] v spravodlivosti a všetky jeho cesty budem
urovnávať[236], on bude budovať moje
mesto a moje odvedenectvo[1082] prepúšťať[616], nie za odškodné[2132] ani za úplatok[109],
povedal Hospodin zástupov[42 43].

(14)Takto povedal Hospodin: Lopota[2133]
Egypta a zisk[1213] Kúša[415 717] a Seváím[155],
muži vysokej postavy[2134], budú prechádzať k tebe a tebe budú *patriť*; pôjdu za
tebou, v okovoch budú prechádzať, tebe
sa budú klaňať, tebe budú svoje prosby
predkladať: Len v tebe *je* Boh a niet ďaľšieho[2118], žiadneho Boha.

(15)Ty *si* vpravde skrývajúci sa Boh,
Bože Isráéla, Vysloboditeľ[738 1067]! (16)Zostudení[128 129], ba veru zahanbení[1530 1977]
budú, oni všetci[108], spolu sa v hanbu[1530]

www.tribes.sk

poberú výrobcovia[1934] modiel[2135]; (17)Isráél
bude Hospodinom vyslobodený[738 1067] večným vyslobodením[738 2136 2137], *až* po večnosti
veku nebudú zostudzovaní[128 129] ani zahanbovaní[1530 1977].

(18)Áno, takto povedal Hospodin,
Stvoriteľ nebies, on, Boh, stvárnivší[1169]
zem, áno[38], zriadivší[194] ju – on ju upevnil[567], nie *ako* pustotu[1257] ju stvoril, stvárnil[1169] ju na bývanie – : Ja *som* Hospodin
a ďalšieho[2118] niet; (19)neprehovoril som
v skryte[930], na temnom mieste[323] zeme[2138],
nepovedal som semenu Jákóba: hľadajte
ma nadarmo[2139]! Ja *som* Hospodin vyslovujúci spravodlivosť, oznamujúci[229] správne veci[1323].

(20)Zhromaždite sa a príďte, priblížte
sa[1503] spolu, uniknuvší *z* národov[13]; nemajú[5] poznanie tí, *ktorí* nosia[68] drevo svojich sôch[1935] a modlia sa k BOHU, ktorý nemôže[18] vyslobodiť[738 1067]; (21)oznámte[229]
a priveďte ich bližšie[1503], nech[38] sa aj
môžu[18] spolu poradiť[361 430]: kto toto od pradávna zvestoval[5 1604], od skoršia to[107] oznamoval[5 229]? či nie ja, Hospodin, lebo[38] niet
ďalšieho[2118] Boha okrem[1802 1803] mňa, spravodlivého BOHA a Vysloboditeľa[738 1067]
okrem[2119] mňa niet. (22)Otočte sa[536] ku
mne a dajte sa vyslobodiť[738 1067], všetky
končiny[2140] zeme, lebo ja *som* BOH a ďalšieho[2118] niet. (23)*Sám* pri sebe som odprisahal, slovo vyšlo *v* spravodlivosti z mojich úst a nebude sa vracať, že sa predo
mnou bude zohýbať[612] každé koleno, prisahať každý jazyk. (24)Iba v Hospodinovi,
bude vravieť[5], mám[179] spravodlivosť[1057]
a silu. Až k nemu *sa*[383] bude prichádzať
a všetci na neho rozhnevaní[371] budú zostudzovaní[128]; (25)všetko semä Isráéla, *tí*
budú za spravodlivých uznávaní a budú
sa honosiť[775 1885 1984] Hospodinom.

46 Bél[2141] klesol[612], Nevó[2141] sa rúti,
ich zobrazenia[631] sa *do*stali[46] na
zvieratstvo[1011 1783], áno[38], na dobytok[1010 1011],
vaše naložené prenosné modly[68 2142] *sú*
bremenom[749] pre ustatých[29 307 373]; (2)spolu
sa zrútili, klesli[612], nemohli zachrániť[2143]
bremä[749], lež[38] sami[2144] odišli v zajatie.

(3)Obráťte sluch ku mne[1806], dom Jákóba, áno[38], všetko zvyšujúce[883] *z* domu
Isráéla, tí, *ktorí sú*[643] od lona[798] naložení,
tí, *ktorí sú*[643] od maternice nesení[68], (4)až
do staroby *som* ja ON[1826], áno[38], *až* do šedín[29] budem ja nosiť[670], ja som zhotovil[194]
a ja ponesiem[68], áno[38], ja budem nosiť[670]
a zachraňovať[2143]. (5)Komu ma chcete[18]
pripodobňovať[47 48] *aneb* rovným robiť[1455]
a prirovnávať[844 2145], že by sme *si* boli podobní[47 48]? (6)Ti, *ktorí*[643] z váčka vysypávajú zlato a na vahadle[1027 2146] vážia striebro, najímajú[466] zlatníka, ten[38] to[107] robí[194]
BOHOM – padajú, áno, klaňajú sa. (7)Dvíhajú[68] ho na plece, nosia[670] ho a usadzujú[418]
ho *na* jeho miesto[2147], i stojí[1090] a nehýba
sa[1090 1202] zo svojho stanovišťa[323], ani ak naň
kto volá[319 1090], neodpovedá[309 1090] a nie *že* ho
z jeho úzkosti[537] vyslobodzuje[738 1067 1090].
(8)Pamätajte *si* toto a dokážte, že ste muži[2148]; položte *si to* opäť[1409] na srdce, priestupníci[7 2149]. (9)pamätajte *si* skoršie[1995]
veci, oddávna[2030], že ja *som* BOH a ďalšieho[2118] niet, Boh, a *niet* žiadneho mne
podobného[843], (10)od začiatku oznamujúci[229] posledok a od pradávna *veci,* ktoré
sa neuskutočnili[194], vraviaci: Moje rozhodnutie[361] ostáva[436 1090] a všetko svoje želanie[53 2109] uskutočňujem[194 1090], (11)volajúc
od vzchádzania[1964] dravého vtáka, zo
vzdialenej zeme muža môjho rozhodnutia[361]; áno, prehovoril som a tiež *k* tomu[107]
chcem[18] dať[1090] dôjsť[2150]; premyslel[1169 2151]
som a tiež to[107] chcem[18] uskutočniť[194 1047].

(12)Obraťte sluch ku mne[1806], zatvrdilí[113 2152] srdcom[392], vy, *ktorí ste*[643] ďalekí od
spravodlivosti; (13)privediem bližšie[360]
spravodlivosť svoju; nebude sa vzďaľovať
a*ni* sa moje vyslobodenie[738 1309 2136] nebude
oneskorovať[331], i dám na Cijjóne vyslobodenie[738 2136], Isráélovi svoju chválu[255 1397].

47 Zostúp a sadni v prach[171], panna
dcéra Bávela[415 751], sadni na zem,
trónu niet, dcéra Kasdím[155 805], nebudeš
naďalej[20] *takou, aby* ti dávali názov[123]
zmäkčilej[2153] a rozmaznanej[2154]! (2)Vezmi
žarnovy a meľ múku, odhaľ[337 928] *sa spopod* svojho závoja[2155], vyhrň[1083] vlečku, odhaľ[337 928] stehná[29 2156], prekračuj rieky;
(3)bude odhaľovaná[337 928] tvoja nahota,
áno, tvoja potupa sa bude vidieť. Chcem[18]
sa chopiť pomsty[2157] a nie *že* budem dopúšťať zákrok človeka[2158].

(4)Náš Výkupca[1784] *je* Hospodin zástupov[42 43], *to je* jeho meno, Svatý Isráéla!
(5)Seď *v* mlčaní a vstúp v tmu, dcéra

www.biblesfamily.sk

Kasdím[155 805], lebo nebudeš naďalej[20] *takou, aby* ti dávali názov[123] panej[1242] kráľovstiev. (6)Rozhneval som sa[535] na svoj ľud,
zhanobil som[1222] svoje dedičstvo[1076] a *vy*dal
som ich v tvoju ruku; neposkytla[224] si im
zľutovanie[799], na starcov[29] si veľmi ťažko
uvalila[2159] svoje jarmo (7)a povedala si:
Navždy[869] budem paňou[1242], pričom si
tieto *veci* nepoložila[224] na svoje srdce, nepripomenula *si* si posledok toho[107].

(8)Nuž teda[306] počuj toto, rozkošnica[2160],
ktorá[643] sedíš bezstarostne[882], ktorá[643] vra-
víš[2102] v svojom srdci: Ja a nikto ďalší[2118];
nebudem sedieť[1090] *ako* vdova a nebudem
poznať[1090 2161] stratu detí – : (9)*b*a, tieto dve
veci na teba budú prichádzať, *v* okamihu,
v jeden deň, strata detí a*j* ovdovenie;
prídu na teba v[2162] svojej úplnosti[2163] za[2164]
množstvo tvojich kúzel, za[2164] veľkej[2165] hoj-
nosti[1961 2166] tvojich zaklínadiel. (10)Áno[38],
dôverovala si[5 739] v svoje zlo, vravela si[5 2102]:
niet vidiaceho ma; tvoja múdrosť a tvoja
vedomosť, to[107] ťa zviedlo[1409], takže[38] si
v svojom srdci vravela[5 2102]: ja a nikto ďalší[2118]. (11)I príde na teba pohroma[232],
nebudeš poznať jej pôvodu[2167], áno[38], bude
na teba padať nehoda, nebudeš ju môcť
zmierniť[2168], a náhle[1491] na teba bude prichádzať skaza[611], *ktorej* nepoznáš.

(12)Nože[89] sa postav so svojimi zaklínadlami[477] a s množstvom[477] svojich
kúzel, s ktorými[477] si sa lopotila[5 1959] od
svojej mladosti[283], azda budeš môcť dôjsť
zdaru, azda *to* budeš vedieť[18] zastrašiť[192].
(13)Unavila si sa[67] množstvom svojich
rád[361]; nože[89] nech sa postavujú[170] deliči
nebies[2169], ktorí[643] hľadia[2] medzi hviezdy,
poučujúci[2170] o novoch *mesiaca*, a nech
ťa vyslobodzujú[170 738 1067] *z*[2171] *vecí,* ktoré na
teba budú prichádzať (14)Hľa, stanú sa[46]
sťa*by* slamou[368], spáli[34] ich oheň, nebudú
môcť[18] samých seba[2144] vyprostiť z moci[2172]
plameňa – nebude *to* žeravé uhlie na zohriatie, teplo[1267 2099] na sedenie pred ním!
(15)Tak*ými* sa ti stanú[46] *tí*, *pre* ktorých[2173]
si sa nalopotila[1959], tvoji obchodníci od
tvojej mladosti[283]; zatúlajú sa[237 945] každý[213]
k svojej strane[467], nebude vyslobodzujúceho[738 1067] ťa.

48 Počujte toto, dom Jákóba, tí,
ktorí sú[643] nazývaní menom Isráela a vyšli z vôd Júdu, ktorí[643] prisahajú
pri mene Hospodina a na Isráélovho
Boha poukazujú[2174], nie v pravde[658] ani
v spravodlivosti, (2)hoci[746] sa nazývajú[5]
od[2175] svätého mesta[414] a opierajú[5] sa
o Isráélovho Boha[1796]; jeho meno je Hospodin zástupov[42 43]: (3)Vopred[2176] som
oznamoval[5 229] skoršie[1995] *veci;* a keď vy-
šli[5 146] z mojich úst a zvestoval som[1604] ich,
náhle[309 1491] som zapôsobil[194] a prišlo *to.*
(4)Pretože viem[2177], že *si* ty tvrd*ohlavý*[827],
lebo[38] tvoja šija – šľacha *zo* železa, a tvoje
čelo – mosadz[2113], (5)preto[38] som ti vopred[2176] oznamoval[5 229], zvestoval som[1604]
ti skôr ako *to* prichádzalo, aby si nevravel: spravilo ich[2178] moje zobrazenie[631],
áno[38], prikázala ich[2178] moja socha[1935] a*lebo*
moja zliatina. (6)Počul si, pohľaď[2] *na*
to[107] všetko[108]; a vy – či nebudete oznamovať[229]? Odteraz ti zvestujem[5 1604] *veci* nové
a utajované[41 2179], tie[38], ktoré nepoznáš[5];
(7)budú[550] stvorené teraz a nie od skoršia
a predo dňom[991], a nepočul si *o* nich[509],
aby si nevravel: hľa, vedel[5] som *o* nich[509].
(8)Ani si nepočul ani si nezvedel ani sa
tvoje ucho od skoršia neotvorilo, lebo
som vedel[5], *že* konáš[1090] veľmi[2180] neverne[1091] a dáva *sa*[383] ti názov[123] priestupníka[7 2149] od lona[798].

(9)Vzhľadom na svoje meno svoj hnev
odďaľujem[1090 2181], pre[38] svoju chválu[2021] krotím[1090 2182] voči tebe, ne*chcejúc* ťa vyťať[582].
(10)Hľa, prečisťoval som[5 119] ťa, *ale* nie so
striebrom[477], skúšal[5 133 2183] som ťa v peci súženia[2184]; (11)vzhľadom na seba, vzhľadom
na seba konám[194] – áno, ako by sa *kto* dával
zhanobiť[1222]? A svoju slávu[227] nebudem dávať inému[1425]. (12)Obráť sluch ku mne[1806],
Jákób, áno[38], Isráél, môj povolaný! Ja *som*
ON[1826], ja *som* Prvý, áno, ja *som* Posledný;
(13)áno, moja ruka založila zem, moja
pravica rozpäla nebesá: zavolal som na
ne – stáli pospolu. (14)Zhromaždite sa,
vy všetci[108], a počujte: Kto medzi nimi
oznámil[229] tieto *veci*? Hospodin ho[2131] miluje[5], *on* bude uskutočňovať[194 1090] jeho
želanie[53 2109] v Báveli[415 751] a jeho rameno[2185]
na Kasdím[155 805]; (15)ja, ja som prehovoril, áno, zavolal som ho, priviedol som
ho, nech[38] zdárne vykoná svoju cestu.
(16)Priblížte sa[360] ku mne, počujte toto:
nehovoril som[5] od začiatku[1946] *nikdy* v skrytosti, od doby, kedy sa čo stalo[46 2186], *bol*

www.nosatik.sk

som tam ja. – A teraz ma Pán, Hospodin,
poslal, a jeho Duch[2187].
(17)Takto povedal Hospodin, tvoj Vý-
kupca[1784], Svätý Isráéla: Ja *som* Hospodin,
tvoj Boh, vyučujúci ťa: na osoh, dávajúci
ti kráčať[734] cestou, *ktorou* ideš. (18)Kiež
by si bol načúval[5 680] mojim rozkazom!
Potom[38] by bol[5] tvoj pokoj ako rieka
a tvoja spravodlivosť ako vlny[2188] mora,
(19)a tvojho semena by bolo[5] ako piesku
a potomkov[1199] *z* tvojich útrob ako jeho
kamenia[2189]; jeho meno by nesmelo[18] byť
vyťaté[582] ani vyplienené[623] z prítomnosti
mojej tváre[2190].
(20)Vyjdite z Bávela[415 751], utečte od
Kasdím[155 805], hlasom plesania toto ozna-
mujte[229], zvestujte[1604], vyneste[146 2191] to[107] *až*
po okraj[461] zeme; vravte: Hospodin svojho
nevoľníka Jákóba vykúpil[1784]! (21)A ne-
smädli[5] v suchých[2192] *miestach, kadiaľ* ich
vodil[5], dal pre nich[307] vyrinúť sa[2082 2122] vo-
dám zo skaly, lebo[38] skalu rozpoltil[433 1764]
a vody *vy*tiekli.
(22)Zlovoľní, povedal Hospodin, ne-
majú[74] pokoja.

49 Obráťte sluch ku mne[1806], ostro-
vy[718], a načúvajte[680], ľudské ple-
mená[986], z ďaleka: Hospodin ma od lona[798]
zavolal, od útrob mojej matere sa dal pri-
pomínať moje meno (2)a moje ústa spra-
vil[224] sťa*by* ostrým mečom; skryl ma v tieni
svojej ruky a spravil[224] ma vybraným[2193] ší-
pom[66]; uschoval ma v svojom tulci (3)a po-
vedal mi: Ty *si* môj Služobník, Isráél, čo sa
v tebe[1972] chcem[18] osláviť[255 642 2105 2515]. (4)A ja
som povedal: Naprázdno[1541 2194 2195] som sa
nalopotil[1959], nadarmo[2139 2194] a márne[1540 2196]
som vyčerpal[127] svoju silu, avšak moje prá-
vo[85] *je* u Hospodina[2197], áno[38], moje pôso-
benie[2198] u môjho Boha[2197].
(5)No[38] teraz povedal Hospodin (od
lona[798] si ma stvárňoval[1169] za Služobníka
na privedenie Isráéla späť[1409] k nemu,
hoci[38] Isráél nie je zbieraný[280], predsa[38]
som[2199] v očiach Hospodina vážený[218]
a môj Boh je[5] mojou silou) – (6)povedal
teda[168]: Príliš málo je na[1442] to, že si[2200] mi
Služobníkom, pozdvihovať[436] kmene[554 1055]
Jákóba; áno[38], späť privádzať[1409] uchrá-
nených[41 2201] Isráéla; spravím[550 1196] ťa teda[168]
svetlom[66 2018] národov[13], aby si bol[607] mojou
záchranou[738 1309] *až* po okraj[461] zeme.
(7)Takto povedal Hospodin, Výkup-
ca[1784] Isráéla, jeho Svätý, pohŕdanému
ľuďmi[29 2144], za odporného považované-
mu[864] národom[13], Služobníkovi vládcov[1195]:
Králi budú vidieť a povstanú, hodnos-
tári[104], tí[38] sa budú klaňať vzhľadom na
Hospodina, ktorý *je* verný[99 100], Isráélovho
Svätého, ktorý[38] ťa vyvolil[133]. (8)Takto po-
vedal Hospodin: V čas blahovôle[2202] som
ti odvetil[550] a v deň záchrany[738] som ti
pomohol[550], a chcem[18] ťa ochrániť[41] a spra-
viť[1196] ťa zmluvou[66 2018 2019] ľudu na pozdvih-
nutie[436] zeme, na umožnenie zdediť[821 2203]
spustnuté[325 1689] dedičstvá[1076], (9)povedať
väzňom[613]: Vyjdite[146]! *tým,* ktorí *sú* v tme:
Vyjavte sa[337 928]! Budú sa pásť pri cestách
a ich pastvisko *bude* na všetkých holých
pahrbkoch; (10)nebudú hladovať ani
smädnúť a nebude ich bit[19] horúčosť[2204]
od[38] slnka, lebo ich povedie[702 2205] *nad*
nimi sa zľutúvajúci[589 799 800]; tiež[38] ich bude
vodiť[1918] k výtryskom[1776] vôd. (11)A všetky
svoje vrchy budem[18] meniť[224] na cesty[29]
a moje hradské[423] sa budú nadvyšovať[2206];
(12)hľa, títo budú prichádzať[1090] z ďa-
leka, a hľa, títo od severu a od západu[726]
a títo zo zeme Síním[155 2207]. (13)Plesajte,
nebesá, a jasaj, zem, nech *v* plesanie
prepukajú[170 837 2208] vrchy, lebo Hospodin
potešil[115] svoj ľud a ľutuje[589 799] svojich usú-
žených[245 800]!
(14)A*le* Cijjón povedal[277]: Hospodin ma
opustil, áno[38], Pán *na* mňa zabudol. (15)Či
môže[18] žena zabudnúť *na* svoje dojča, ne-
ľutovať[316 589 799 2209] syna[800] svojho lona[798]?
Bárs aj ony[2210] zabúdali[2211], no[38] ja ťa zabú-
dať nebudem. (16)Hľa, vryl[1177] som ťa na
dlane[70], tvoje múry[185] *sú* ustavične predo
mnou. (17)Tvoji synovia[2212] *pri*chvátajú,
tvoji búrači[860] a tvoji pustošitelia[353] budú
musieť[18] od teba odísť[2213]. (18)Povznes[68]
svoje oči koldokola a viď: oni všetci[108] sa
zhromaždia, prídu k tebe; *ako že* ja *som*
živý – vyhlásené[114] Hospodinom – áno, ako
ozdobu ich všetkých[108] budeš môcť[18] vziať
na seba[2214] a oviazať[2215] *sa* nimi ako mladu-
cha[2216], (19)lebo tvoje rumoviská[353] a tvoje
spustnuté[325 1689] *miesta* a tvoja rozbúraná
zem[2217] – áno, teraz budeš príliš tesný[277 518]
pre[1442] obyvateľov[29 2218], hoci[38] sa tvoji hu-
bitelia[239 1016] vzdialia; (20)ešte budú syno-
via[801 2219] tvojej bezdetnosti[1057 2220] vravieť

www.biblia.sk

v tvoje uši: Mám[179] tesné[386 2221] miesto[323],
ustúp[1503 2222] mi, nech[38] sa môžem[18] usadiť[2223]! (21)I povieš[2102] *si* v svojom srdci:
Kto mi týchto splodil, keď[38] ja *som* detí
zbavený[277] a neplodný[277 2224], odvedený[277 337]
a odstrkovaný[79 277], a týchto kto vychoval[6]?
Hľa, ja som zvýšil[277] osamote[178]; títo – kde
oni *boli*?

(22)Takto povedal Pán, Hospodin:
Hľa, chcem[18] povzniesť[68] svoju ruku k národom[13], áno[38], k národnostiam[143] pozdvihnúť svoj prápor[2225], nech[38] tvojich synov
dopraviaja[2226] v náruči[2227] a tvoje dcéry nech
sú[170] nesené[68] na pleciach[29], (23)i stanú
sa[46] králi tvojimi pestúnmi[100 2228] a ich kráľovné[2229] tvojimi dojkami[2230], budú sa ti
klaňať, obličaj[2231] *na* zem, a lízať prach[171]
tvojich nôh, i zvieš, že ja *som* Hospodin,
čo nemôžu[18] byť sklamaní[128] očakávajúci[304]
ma[1972].

(24)Či môže[18] byť silákovi[202] odňatá[2232]
korisť a či môže[18] právom[2233] zajatý vyviaznuť? (25)Áno, takto povedal Hospodin:
Aj silákov[202] zajatý môže[18] byť vziaty a korisť hrôzovládcu[782] môže[18] vyviaznuť, lebo
s tvojimi súpermi[88 2234] budem súperiť[88] ja
a tvoje deti[801] budem vyslobodzovať[738 1067]
ja (26)a tvojich utláčateľov[2235] budem kŕmiť ich mäsom, ako muštom sa budú opíjať svojou krvou; i zvedia, všetko mäso,
že tvojím Vysloboditeľom[738 1067] a tvojím
Výkupcom[1784] *som* ja, Hospodin, Rek[113]
Jákóba.

50 Takto povedal Hospodin: Kde
je toto – listina[1545] rozluky vašej
matere, ktorou som ju odoslal[616]? Alebo
kto z mojich veriteľov[1245] *je ten,* komu
som vás predal? Hľa, predali ste sa svojimi neprávosťami[15 2236] a pre[2237] vaše prestúpenia[7 1279] bola vaša mať odoslaná[616]!
(2)Prečo, keď som prišiel, nebolo[309]
nikoho[213], volal som[5] a nebolo odpovedajúceho? Či je[5] vskutku[2238] moja ruka príliš
krátka na[1442] oslobodenie[1784 2239], alebo vo
mne niet sily na vyprostenie? Hľa, svojím
pokarhaním[1570] pôsobím vysýchanie[1023]
mora, rieky robím[224] pustinou, ich ryby
páchnu[29] z nedostatku[1953] vody a mrú[29]
smädom, (3)nebesá obliekam *v* čiernotu
a ich prikrývkou[2240] robím[224] vrecovinu.

(4)Pán, Hospodin, mi dal jazyk učených, aby som vedel[607], *ako* slovom občerstviť[2241] vysileného, prebúdza – ráno za ránom[2242] – prebúdza mi ucho, aby som počul[607] ako *tí* učení. (5)Pán, Hospodin, mi
otvoril ucho a ja som sa nezachoval
neposlušne; neodstúpil som späť; (6)svoj
chrbát som *vy*dal bijúcim[19] a svoje líca[2243]
rvúcim[2244], svoju tvár som neskryl pred
hanobeniami[71 1530 2245] a slinou. (7)A*le* Pán,
Hospodin, mi pomáha, preto nepocítim[550]
hanby[1530 1977], preto som vystavil[224] svoju
tvár ako kremeň[2246] a viem, že nemusím[18]
byť zostudený[128]. (8)Môj Priznávateľ
spravodlivosti *je* blízky[360 761]; kto sa bude
so mnou pravotiť[88] ? Môžeme[18] sa spolu
postaviť; kto *je* mojím poháňačom[10]
k súdu[85 392 2247]? Nech sa ku mne približuje[170 1503]! (9)Hľa, pomáha[1090] mi Pán,
Hospodin – kto *je* ten[107], *ktorý* ma chce[18]
odsúdiť[2248]? Hľa, oni všetci[108] musia[18] ako
rúcho schátrať[2249]; bude ich žrať moľa.

(10)Kto medzi vami má Hospodina
v úcte[426], poslúcha na[2048] hlas jeho Služobníka? Kto chodí[5] *v* tmách a nemá[74]
jasna[289], nech dôveruje[170 739] v meno Hospodina a opiera sa o[656] svojho Boha; (11)hľa,
vy všetci[108] roznecujúci[2358] oheň, vystrojujúci[502 2250] *sa* fakľami[2251], choďte v žiare[1267 2099]
svojho ohňa a medzi fakľami[2251], *ktoré* ste
zapálili[137]! Z mojej ruky sa vám *do*stane[46]
tohto: budete líhať v strasť[2252].

51 Obráťte sluch ku mne[1806], *vy* ženúci sa *za*[110] spravodlivosť*ou*[392],
hľadajúci Hospodina, pohľaďte ku skale,
z ktorej ste boli vytesaní[303], a k šachte[2253]
studne[857], *z ktorej* ste boli vykopaní[2254];
(2)pohľaďte k Abráhámovi, vášmu otcovi, a k Sáre, *ktorá* vás rodila[768], lebo som
ho jediného povolal a požehnal som ho
a rozmnožil som ho[807]. (3)Áno, Hospodin
potešiť[115] Cijjón, potešiť[115] všetky jeho[277] rumoviská[353] a spraví[224] jeho[277] pustinu sťa*by*
Édenom[2255] a jeho[277] step[1694] sťa*by* záhradou Hospodina, bude sa v ňom[277] môcť[18]
nájsť veselosť a radosť, ďakovanie[2256]
a zvuk[1274] hudby[2257].

(4)Obráťte pozornosť[680 2258] ku mne,
môj ľud, áno[38], obráťte ku mne uši[4 2258],
moje plemä[986], lebo z mojej blízkosti[1122]
bude vychádzať[146] náuka[50]; a moje právo[85]
– za svetlo[2259] národností[143] *ho* chcem[18]
uviesť v blahé odpočinutie[1426 1759 2260].
(5)Moja spravodlivosť *je* blízka[360 761], moja

www.mobeprikazy.sk

záchrana[738 1309] vyšla[146 2261] a moje ramená
budú súdiť[85] národnosti[143], ostrovy[718] budú
na mňa čakať[304] a k môjmu ramenu vzhliadať[2015 2262]. (6)Povzneste[68] svoje oči k ne-
besám a pohľaďte na zem odspodu – áno,
nebesá sa rozplynú ako dym a zem musí[18]
ako rúcho schátrať[2249] a jej obyvatelia mu-
sia[18] pomrieť tak ako[843] komáre[29 2263], a*le*
moja záchrana[738 1309] bude navždy[869] a nie
že sa moja spravodlivosť môže[18] zrú-
tiť[501 2264].
(7)Obráťte sluch ke mne[1806], *vy* poznaj-
úci spravodlivosť, ľud *taký, že* v ich srdci *je*
môj zákon[50], nemusíte[18] sa bát'[426] potupy
od smrteľníkov[29 176], áno[38], nech nie ste[170]
otrasení[501 2264] z ich posmešných[2079] rečí,
(8)veď ich ako rúcho bude žrať moľa,
áno[38], ako vlnu ich bude žrať larva, a*le*
moja spravodlivosť bude navždy[869] a moja
záchrana[738 1309] do pokolenia pokolení.
(9)Precitni, precitni, vezmi na seba[2214]
silu, rameno Hospodina, precitni ako
v deň pradávna, pokolení večností! Či ty
nie si to[107], ktoré[643] rozsekalo[303] Ráhav[1542],
prebodlo[2265] netvora[1359]? (10)Či ty nie si
to[107], ktoré[643] spôsobilo vyschnutie[1023]
mora, vôd veľkej[409] hlbiny[2266], ktoré[643] hl-
bokosti[2267] mora spravilo[224] cestou na pre-
jdenie vykúpených[1784]? (11)Tak[38] kiež sa
oslobodení[124] Hospodina vracajú[170] a s ple-
saním[477] a večnou radosťou[1702] na svojej
hlave prídu[170] *na* Cijjón; kiež jasot[2542] a ra-
dosť dosahujú[170 1785], zármutok[1786] a vzdy-
chanie prchnú[170]!
(12)Ja, ja *som* ON[1826], váš Tešiteľ[115]; kto
si ty, že[38] pociťuješ bázeň[661] pred smrteľ-
níkom[71 176 428], *ktorý* musí[18] umrieť, áno[38],
pred synom[71 428] človeka, trávou, *ktorá* sa
vyhadzuje[1196 2268], (13)a zabudol[277] si *na*
Hospodina, svojho Zhotoviteľa[194], roz-
tiahnuvšieho[251] nebesá a založivšieho
zem, a ustavične, *po* celý[389 1453] deň, máš[5]
strach zo[172] zlosti pôsobcu úzkosti[539 1481],
ako by sa bol[2269] uprel[567 2270] na hubenie[710]
– a kde *je* zlosť pôsobcu úzkosti[539 1481]?
(14)Zhrbený[2271] bude náhlivo uvoľne-
ný[375 2272] a nepôjde[2273] do jamy[1882 2274] umie-
rať a jeho chleba sa nebude nedostávať.
(15)A ja *som* Hospodin, tvoj Boh, búriaci
more, takže[38 2275] jeho vlny[2188] lomozia[757 949]
(jeho meno *je* Hospodin zástupov[42 43])
(16)i vložil[224] som[550] svoje slová v tvoje
ústa a prikryl som[550] ťa tieňom[2276] svojej
ruky, *chcejúc* postaviť[2277] nebesá a založiť
zem a povedať Cijjónu: Ty *si* môj ľud.
(17)Preber sa[2278], preber sa[2278], povstaň,
Jerúsalém, ktorý[277] si z ruky Hospodina
vypil[277] čašu jeho popudenia, korbeľ[2279],
čašu vrávorania si vypil[277], vyprázd-
nil[277 2280]. (18)(Zo všetkých synov, kto-
rých porodil[277], niet poskytujúceho mu[277]
vedenie[1918 2281], *b*a, zo všetkých synov,
ktorých vychoval[6 277], niet uchopujúceho
ho[277] za[220 2017] ruku.) (19)Dve *veci*, tie[107] ťa
stretávajú – kto ti bude prejavovať[1090] sú-
strasť[2282]? – : skaza[762] a rozvrat[911] a hlad
a meč; kým ťa mám[18] potešiť[115]? (20)Tvoji
synovia omdleli, ležia[5] na nárožiach[1946]
všetkých ulíc ako teó[2283] *v* čereni, plní
popudenia Hospodina, karhania[1570] tvoj-
ho Boha; (21)nuž[89] preto počuj toto,
usúžený[245 277] a opitý[277], no[38] nie z vína:
(22)Takto povedal tvoj Pán, Hospodin,
ktorý sa ujíma pravoty[88 112] svojho ľudu:
Hľa, beriem[5] čašu vrávorania, korbeľ[2279],
čašu svojho popudenia, z tvojej ruky,
nebudeš ju už naďalej[20] piť, (23)lež[38] ju
vložím[224] v ruku tvojich trapičov[1786], ktorí
ti[2144] vravia[5]: Zhoď sa[2284], nech[38] môžeme[18]
prejsť; i robíš[5 224] svoj chrbát sťa*by* ze-
mou, áno[38], sťa*by* ulicou pre prechádza-
júcich[307].

52 Precitni, precitni, vezmi na
seba[2214] svoju silu, Cijjón, vezmi
na seba[2214] rúcha svojej ozdoby[255], Jerú-
salém, sväté mesto[414], lebo už naďalej
nebude[20] v teba vstupovať neobrezanec[2285]
a nečistý, (2)otras[1695] sa od prachu[171], po-
vstaň, usadni, Jerúsalém, nech sa uvoľ-
nia[170 375] putá tvojej[2286] šije, zajatkyňa,
dcéra Cijjóna! (3)Lebo takto povedal
Hospodin: Zadarmo ste boli predaní
a nebudete peňazmi[2073] vykupovaní[1784],
(4)lebo takto povedal Pán, Hospodin: Po-
najprv zostúpil môj ľud *v* Egypt pobývať[700]
tam, a Aššúr[460] sa za nič dal ho utláčať[1227];
(5)nuž teda[306] čo tu mám[179] – vyhlásené[114]
Hospodinom – keď môj ľud bol zadarmo
pobratý? Jeho vládcovia[210] skučia – vy-
hlásené[114] Hospodinom – a ustavične, *po*
celý[389 1453] deň, sa mojím menom opovr-
huje. (6)Preto môj ľud musí[18] moje meno
spoznať, preto, v onen deň, že ja *som*
ON[1826], ktorý[643] hovorí – hľa[2287], ja[397]!

www.nos-praeter.eu

(7)Aké[1932] spanilé sú[5 2288] na vrchoch
nohy nositeľa dobrej zvesti[1912], hlásajú-
ceho[1604 2289] pokoj, nositeľa dobrej zvesti[1912]
blaha[96], hlásajúceho[1604 2289] záchranu[738],
vraviaceho Cijjónu: Tvoj Boh sa ujal
kraľovania. – (8)Hlas tvojich pozoro-
vateľov[1102]! Povzniesli[68] hlas, pospolu
plesajú, – lebo okom v oko vidia, – pri
Hospodinovom návrate[348] *na* Cijjón[2290];
(9)rozhlahoľte sa[837], plesajte pospolu,
rumoviská[353] Jerúsaléma, lebo Hospodin
potešil[115] svoj ľud, vykúpil[1784] Jerúsalém!
(10)Hospodin pred očami všetkých ná-
rodov[13] obnažil[1083] svoje sväté rameno[414],
a*by* všetky končiny zeme uvideli vyslobo-
denie[738] nášho Boha[1309]. – (11)Odstúpte[79],
odstúpte[79], vyjdite[146] odtadiaľ, nech sa
nedotýkate[170 395 1534] nečistého, vyjdite[146]
sprostred neho[277 2291], očistite sa[2193 2292],
nosiči[68] náčiní[2293] Hospodina! (12)Veď ne-
musíte[18] vychádzať[146] v chvate ani sa pobe-
rať tryskom[2294], lebo pred vašou tvárou sa
bude poberať Hospodin a vaším zadným
vojom[2295] *bude* Boh Isráéla.

(13)Hľa, môj Služebník si bude rozumne
počínať[1991 2296], bude veľmi vyzdvihova-
ný[2297] a povznášaný[68 141] a vyvýšený[183 349];
(14)akokoľvek sa nad ním mnohí zhro-
zili[325 550 1689 2298] (také *bolo*[550] znetvorenie
jeho výzoru[694] nad kohokoľvek[219 630 2299],
jeho zjavu[2300] nad synov[630 2299] človeka),
(15)*priam* preto[2301] bude môcť[18] skrápať[2302]
mnohé národy[13]; králi nad ním[2303] budú
zatvárať svoje ústa, lebo uvidia, čo im
nebolo vyrozprávané[2067], a postrehnú[11], čo
nepočuli.

53 Kto uveril[100] našej zvesti[1215]? A ko-
mu[2304] bolo zjavené[337 928] rameno
Hospodina?

(2)Áno, vzišiel pred jeho tvárou ako
mládnik a ako koreň zo zeme sucha, ne-
majúc[179] zjavu[2300] ani lesku[174 2305], že[38 2306] by
sme ho chceli[18] vidieť, ani výzoru[694], že[38 2306]
by sme ho boli žiadostiví[131]. (3)Pohŕdalo
sa ním a *bol* opustený[80 2307] ľuďmi[219 2308],
muž bolestí[2309] a oboznámený *s* utrpe-
ním[392 2310], a *to* za zakrývania[2311] tváre pred
nami[71 2312], pohŕdalo sa ním, takže[38] sme si
ho nevážili[5 796]. (4)On vskutku znášal[5 68]
naše útrapy[2310], a naše bolesti[2309] – naložil
si[670] ich, a my sme ho považovali[5 796] *za*
zasiahnutého[395 1534 2313], udretého[19] Bohom,
ním[38] pokorovaného[245 1623 2314]; (5)no[38] on
bol zranený[2265] od našich prestúpení[7 1279],
zdeptaný[248 1045] od našich neprávostí[15],
na ňom *bol* trest[506 2315] *pre* náš pokoj[392]
a v jeho sinaviciach[29 30 348] sa nám dostalo
uzdravenia[405]. (6)My všetci[108] sme sa zatú-
lali[237 945] ako drobný dobytok, otočili sme
sa[536] každý[213] na svoju cestu, a Hospodin
primal neprávosť[15] nás všetkých[108] stret-
núť sa s ním[2158 2316].

(7)Bol podrobený sužovaniu[212 2317], a*le*
on sa sklonil[245 1623] a neotváral svoje ústa;
bol vedený[1013] ako dobytča[481] na porážku[1730],
a ako ovca je[5] nemá[2318] pred tvárou svo-
jich strihačov, tak[38] svoje ústa neotváral;
(8)bol zachvátený[1439] zovretím[338 2319] a súd-
om[85 338 2320], áno[38], kto môže uvážiť[2321] jeho
pokolenie? Veď bol vyťatý[599] ze zeme ži-
vých, od prestúpenia[7 338 1279] môjho ľudu *sa*
mu *dostalo* rany[2322 2323] (9)A hrob mu[2324] ur-
čili[1196] medzi zlovoľnými[2325], a*le bol* v svojej
smrti[1057] s boháčom, pretože nespáchal[194]
krivdu[2326] a v jeho ústach ne*bolo* ľsti[2327].

(10)A*le* deptať[248] ho chcel[5 53 2328] Hospo-
din, dopustil utrpenie[2310 2329]; ak *sa* jeho
duša bude klásť[224] *v obeť*[2330] *za* previne-
nie[2331], bude vidieť *svoje* semä, predlžo-
vať *svoje* dni, a želanie[53 2109] Hospodina sa
v jeho ruke bude dariť; (11)*tým, čo* bude
vidieť z[2332] námahy[602] svojej duše, sa bude
sýtiť. V poznaní[348] seba[2333] bude môcť[18]
Spravodlivý, môj Služobník, mnohým
udeliť uznanie[2334] za spravodlivých, lebo[38]
ich neprávosti[15] ponesie[670] on. (12)Preto
mu chcem[18] dať podiel medzi veľkými[409],
áno[38], s mocnými[1499] bude deliť lup za to,
že na smrť vylial[254] svoje žitie[2056] a dal sa
započítať s priestupníkmi[7 2149], že[38] hriech
mnohých *pre*vzal[68 2335] on a za priestupní-
kov[7 2149] sa prihováral[2158 2316].

54 Plesaj, neplodná, *ktorá* nerodíš[5],
prepukni[837] *v* plesanie a jasaj[678],
ktorá nepracuješ[5] k pôrodu[768], lebo deti[801]
osamelej[325 1689 2336] *budú* hojnejšie od deti[801]
vydatej[2337], povedal Hospodin; (2)roz-
šír miesto[323] svojho stanu a nech roz-
ťahujú[170 251] koberce[2338] tvojich obydlí[1178],
nech nešetríš[170 835 2339], predĺž svoje
povrazy a upevni[220 1369] svoje kolíky[1197],
(3)lebo sa *na*pravo i *na*ľavo budeš roz-
máhať[311 2340] a tvoje semä sa bude zmoc-
ňovať[871] národov[13 415], i budú osídľovať

www.mbsatalk.sk

spustnuté[325 1689] mestá. (4)Nech sa nebojíš[170 426], lebo nebudeš zostudzovaná[128 129],
a nech sa necítiš[170] zahanbená[1530 1977], lebo
sa nebudeš musieť[18] hanbiť, veď *na* os-
tudu[128 1528] svojich mladých rokov[2341] budeš
môcť[18] zabudnúť a nebudeš si pamätať
potupu svojho vdovstva. (5)Veď tvojím
Manželom[2337 2342] *je* tvoj Zhotoviteľ[194], jeho
meno *je* Hospodin zástupov[42 43], a tvoj
Výkupca[1784], Svätý Isráéla, *ktorý* bude[1090]
nazývaný Bohom všetkej[389] zeme; (6)áno,
Hospodin ťa zavolal ako ženu opustenú
a strápenú[825 2252 2343] *v* duchu[285 392], *ako* ženu
v mladosti[283 392], keď je zamietaná[455], pove-
dal tvoj Boh; (7)na malý okamih som ťa
opustil a vo veľkom zľutovaní[799] ťa chcem[18]
zhromaždiť, (8)vo výleve[2344] rozhneva-
nia[535 1728 2345] som *na* okamih pred tebou[71]
skryl svoju tvár a vo večnej láskavosti[934 1702]
sa *nad* tebou zľutujem[550 589 799 800], povedal
tvoj Výkupca[1784], Hospodin. (9)Toto *je* pre
mňa[307] ako dni[2346] Nóeho; ako som odpri-
sahal, že vody *za* Nóeho už nebudú pre-
chádzať[316 2347] po zemi[384], tak som odpria-
hal, že nebude rozhnevania[535] proti tebe[384]
ani[316 2347] oborenia sa[987] na teba. (10)Áno,
vrchy budú ustupovať[1202] a pahrbky sa
budú kyvotať[1945], *ale* moja láskavosť[934]
z tvojej blízkosti[1122] ustupovať[1202] nebude
a nebude sa moja zmluva[2348] pokoja kyvotať[1945], povedal Zľutúvajúci sa *nad* tebou[589 799 800], Hospodin.

(11)Usúžená[245], víchricou zmietaná[2349],
nepotešovaná[115], hľa, ja sa chystám za-
pustiť[493 701 2350] tvoje kamene medzi drahokamy[29 2351 2352 2353], áno[38], chcem[18] ťa založiť[2354] medzi zafíry[2352 2355] (12)a tvoje cimburia[2356] urobiť[224] *z* rubínov[29 2357] a tvoje brány z kameňov[565] karbunkula[2358] a celé tvoje pomedzie[917] z rozkošných kameňov[565 2359]. (13)A všetky tvoje deti[801] *budú* vyučencami Hospodina a pokoj tvojich detí[801] *bude* hojný; (14)budeš sa upevňovať[567] v spravodlivosti[348], vedz, že budeš ďaleko[2360] od útlaku[1556], takže sa nebudeš musieť[18] báť, a*j* od zrútenia[2361], lebo sa k tobe nebude môcť[18] priblížiť[360]. (15)Hľa, bude sa rotiť zrotenie[2362], nie z mojej blízkosti[1122]; kto sa proti tebe[2363] zrotí? Pred tebou musí padnúť. (16)Hľa, ja som stvoril kováča[1452] dúchajúceho v oheň *z* uhlia a vyrábajúceho[2364] nástroj[675 2365] na svoju prácu[165] a ja som stvoril ničiteľa[710] na rozvracanie[673]; (17)žiadny[389] nástroj[675 2365], *ktorý* sa vykúva[1169 2366] proti tebe[384], sa nebude môcť[18] podariť a každý jazyk, *ktorý* sa bude pozdvíhať[436 1090] na súd[85] s tebou, budeš môcť[18] odsúdiť[2248 2367]. Toto *je* dedičstvo[1076] nevoľníkov Hospodina, a ich spravodlivosť *je* z mojej blízkosti[1122] – vyhlásené[114] Hospodinom.

55 Hoj[12], každý smädný, poďte k vo-
dám, a kto nemá[74] peňazí[2073], po-
ďte, kupujte[2368] a jedzte, áno[38], poďte, ku-
pujte[2368], nie za peniaze[2073] a nie za kúpnu
cenu[2132], víno a mlieko! (2)Načo odva-
žujete peniaze[2073] nie za chlieb a svoju
lopotu[2133] nie za *to, čo je* na nasýtenie?
Splna[2369] obráťte sluch ku[1806] mne a jedzte
dobré a nech si vaša duša hovie[170 2154 2370]
v tučnote[1584 2371]. (3)Nakloňte[251] svoje ucho
a poďte ku mne, počujte, nech[38] vaša duša
žije, lebo chcem[18] *vzhľadom* na vás uzav-
rieť[1428] večnú zmluvu[1702], láskavosti[934] Dá-
vida[2372], ktoré *sú*[643] neklamné[100].

(4)Hľa, spravil som ho svedkom[2054]
ľudských plemien[986], vodcom[2373] a pá-
nom[2374] ľudských plemien[986]; (5)hľa, bu-
deš môcť[18 1090] zavolať národ[13], *ktorý* nepo-
znáš, a národ[13], *ktorý* ťa nepozná, *tí* k tebe
pobežia, vzhľadom na Hospodina, tvojho
Boha, áno[38], na Isráélovho Svätého, lebo
ťa oslávil[255 642 2105 2515].

(6)Vyhľadávajte[84] Hospodina, pokým
on sa dáva[1078] nájsť, volajte ho, pokým on
je[1078] blízky[360]; (7)nech zlovoľný opúšťa[170]
svoju cestu a nedobrý človek[219 2375] svoje
myšlienky a nech sa vracia[170] k Hospo-
dinovi, i bude sa *nad* ním zľutúvať[589 799 800],
áno[38], k nášmu Bohu, lebo *on* je veľko-
rysý v[2376] odpúšťaní. (8)Nie *sú* predsa
moje myšlienky vašimi myšlienkami, ani
vaše cesty cestami mojimi – vyhlásené[114]
Hospodinom. (9)Áno, vysoko sú[5 250] ne-
besá od zeme – tak sú[5] vysoko[250] moje
cesty od vašich ciest a moje myšlienky
od vašich myšlienok, (10)lebo ako zo-
stupuje lejak a sneh z nebies a nevracia
sa ta, lež zavlaží[1736] zem a spraví ju plo-
diacou a klíčenie umožňujúcou[281 2022 2125]
a rozsievačovi dá semä a jedávajúcemu
chlieb, (11)také bude[1090] moje slovo, ktoré
vychádza[146] z mojich úst; nebude sa ku
mne naprázdno vracať[1090], lež spraví, čo

www.biblia.sk

si želám[5 53], a zdárne vykoná, *načo* som
ho poslal. (12)Lebo budete s radosťou[477]
vychádzať[146] a s pokojom[477] budete ve-
dení[1013], hory a pahrbky budú pred vašou
tvárou prepukať[837] *v* plesanie a všetky
stromy poľa budú tlieskať dlaňami[29 70];
(13)miesto tŕnistej kroviny bude vzchá-
dzať cyprus a miesto žihľavy[2377] bude
vzchádzať myrta; to[38] bude Hospodinovi
na vychýrenosť[2378] a za večné znamenie[1702],
ktoré sa nebude rušiť[2379].

56 Takto povedal Hospodin: Zacho-
vávajte[424] právo[85] a uskutočňujte[194]
spravodlivosť, lebo moje vyslobodenie[738 1309]
je blízke[360 761] *svojmu* príchodu a moja spra-
vodlivosť *svojmu* vyjaveniu[337 928]. (2)Bla-
ho[1057] smrteľníka[176], *ktorý* toto koná, áno[38],
syna človeka, ktorý sa toho[107] drží[220], chrá-
niac[424] sobotu pred znesvätením[71 1222] jej
a svoju ruku chrániac[424] pred konaním[71]
akéhokoľvek[389] zla! (3)A nech syn cu-
dziny[2380], ktorý[643] sa pripojil[550 819] k[2381] Hos-
podinovi, nevraví[170] výrokom: Hospodin
ma vonkoncom[2382] oddelil[2383] spred svojho
ľudu[459], a[90] klieštenec nech nevraví[170]: hľa,
ja *som* uschnutý[1024 2384] strom, (4)lebo
Hospodin povedal takto: Klieštencom,
ktorí zachovávajú[424 1090] moje soboty a na-
chádzajú[5 550] záľubu[456], v čom[348] sa ko-
chám[5 53 2385], a držiacim sa mojej zmluvy[220],
(5)tým[2386] dám v svojom dome, medzi
svojimi múrmi[185], postavenie[2172 2387] a meno
lepšie od synov a od dcér; chcem[18] mu[2388]
dať meno večné[1702], ktoré sa nebude ru-
šiť[2380]; (6)a synovia cudziny[2381], ktorí *sú*[643]
pripojení[819] k Hospodinovi, aby ho obslu-
hovali[2389] a aby milovali meno Hospodina,
aby mu boli[2390] za nevoľníkov, každý chrá-
niaci[424] sobotu pred znesvätením[71 1222] jej
a držiaci sa jeho zmluvy[220], (7)tých[2386] pri-
vediem na svoj svätý vrch[414] a dám im ra-
dovať sa v svojom dome modlitby[2089], ich
vzostupné[57] a *iné* obete *budú* na mojom
oltári predmetom blahovoľného prija-
tia[2202 2391 2392], lebo môj dom bude nazývaný
domom modlitby pre všetky národ-
nosti[143 307]. (8)Pánom, Hospodinom, zhro-
mažďujúcim zahnaných[540] Isráélových,
vyhlásené[114]: Ešte budem k nemu zhro-
mažďovať, okrem *už* zhromaždených[2393].

(9)Všetka zver[1783 1931] poľa, dostavte sa[1125]
žrať, všetka zver[1783 1931] v lese, (10)jeho
strážci[1102] *sú* slepí, nevedia[5] *nič,* nikto
z nich[2394], oni všetci[108] *sú* nemí[2318 2395] psi –
nemôžu brechať; oddávajú sa sneniu, lí-
hajú, milujú zdriemnutie[374] – (11)*ale* psi
neskrotní[2396] dychtivosťou[263 392 2397], neve-
dia[5] sa nasýtiť[2398], a *sú* to[2399] pastieri, ktorí
nevedia[5] chápať[11 1417 2399], oni všetci[108] sa ob-
zerajú[5 536 2400] na svoju cestu, každý[213] na
svoj zisk zo svojej strany: (12)Dostavte
sa[1125], budem prinášať[1439] víno, nech[38] sa
môžeme[18] opiť[2401] opojným[103] *nápojom*,
a deň zajtrajška bude ako tento, veľmi
veľký nadbytkom!

57 Keď zahynie spravodlivý, niet[309]
nikoho[219] kladúceho[224] *si to* na
srdce, a zbožní ľudia[219 2402] *sú* odnímaní[280 2403],
pričom niet[2404] chápajúceho[11 1417],
že spravodlivý bol odňatý[280 2403] pred prí-
chodom[71 2405] nešťastia[232], (2)vstupuje
v pokoj, spočívajú[418] na svojich lôžkach,
každý, kto chodil v svojej priamosti[2406].

(3)A*le* vy pristúpte[360] sem, synovia ča-
rodejnice[2407], semä cudzoložníka a ne-
vestky! (4)Na kom sa chcete[18] obveseľo-
vať[2154 2371 2408], na koho[384] chcete[18] roztvá-
rať[2409] ústa, vyplazovať[2410] jazyk? Či vy nie
ste splodenci[157] prestúpenia[7 1279], semä lži,
(5)ktorí[643] sa rozohrievate вонмі[2411], pod
každým zeleným stromom, v dolinách[463]
pod rozsadlinami skalísk[199] zahlúšate[1174]
dietky[157]? (6)Tvoj podiel *je* medzi hlad-
kými kamienkami[2412] potoka[463], ony, ony
sú tvojím lósom; aj im si vylievala[5] liatu
obeť[2413], vznášala[5 2414] *obeť* daru[56 2070]; či sa
mám[18] nad týmito *vecmi* uspokojiť[115]? (7)Na
vysoký a povznesený[68] vrch si umiestila[224]
svoje lôžko; aj ta si vystupovala[5 144] obeto-
vať obete[29]. (8)A za dverami a verejami si
umiestila[224] pripomienku[2415], lebo si *sa* od-
haľovala[5 337 928] mimo mojej blízkosti[1122 2416]
a vystupovala si[5 144], rozširovala si[5] svoje
lôžko, ujednala si si[1428 2417] od[2418] nich; za-
milovala *si* si ich lôžko, videla[2 5] si *ich* na-
hotu[2172 2419]. (9)A ku kráľovi si sa pobrala
s masťou[477 671 2420] a rozhojnila si svoje
voňavky[2421], až do[2422] ďaleka si narozosie-
lala[616] svojich vyslancov[996] a znížila si *sa až*
po šeól[343].

(10)Unavila si sa[1959] rozsiahlosťou[409]
svojej cesty; nepovedala si: Beznádejné!
– našla si oživenie svojej sily[2172], preto si
nezoslabla[2423]. (11)A*le* koho si sa zľakla

www.mostnaslovensku.sk

a*lebo* bála[5 426], že si luhala[5] a mňa *si* si
nepripomenula a na svoje srdce *si* si *to*
nepoložila[224]? Či som ja a*j* oddávna[2030]
nemlčal, takže[38] si sa ma nebála[436]? (12)Ja
budem oznamovať[229] tvoju spravodlivosť
a tvoje činy[165] a nebudú ti osožiť; (13)nech
ťa pri tvojom nárekuˢ[884] vyprosťujú[170] tvoje
zberby, veď[38] ich všetky[108] bude *od*nášať[68]
vietor[385], zachvacovať[1439] závan[1540], a*le* ten,
kto[643] sa spolieha[890] na mňa, bude dediť[821]
zem, áno[38], vlastniť[871] môj svätý vrch[414]
(14)a bude *sa*[383] vravieť[5]: Nasýpajte[2424], na-
sýpajte[2424], upravujte[536 2425] cestu, vyzdvi-
hujte prekážky[29 513] z cesty môjho ľudu!

(15)Áno, takto povedal Vyvýšený a Po-
vznesený[68], obývajúci[521] vek*y*, a jeho meno
je Svätý[2426]: Obývam[521] výsosť a svätyňu[2078],
a*j* zdeptaného[248 2427] a poníženého[2428]
v duchu[285 392] na oživovanie ducha[285] po-
nížených a na oživovanie srdca zdepta-
ných[248], (16)lebo sa nebudem navždy[869]
prieť[88] ani sa do nekonečna hnevať[535],
lebo by od prítomnosti mojej tváre[2190]
musel zomdlieť[2429] duch[285] a*j* duše[200], *ktoré*
som ja zriadil[94]. (17)Hneval som sa[5 535]
pre[1413] neprávosť[15] jeho nespravodlivého
zisku[2430] a bil som[19] ho, *v* skrytosti – áno[38],
hneval[535] som sa, a *on*, odpadnutý, išiel[5]
cestou svojho srdca. (18)Vidím[5] jeho
cesty, a*le* chcem[18] ho uzdraviť a vodiť[2431]
ho a obnovovať[1071 2432] útechu[1057 1143 2433] jemu
i jeho trúchliacim. (19)Chystám sa stvo-
riť[493] ovocie perí, pokoj – pokoj ďalekému
a*j* blízkemu[360 761], povedal Hospodin,
a uzdravím ho. (20)A*le* zlovoľní *sú* ako
more, zmietajúce sa, lebo nemôže byť
v kľude[836] a jeho vody vyvrhujú bahno
a blato[2434].

(21)Zlovoľní, povedal môj Boh, nema-
jú[74] pokoja.

58 Volaj hlasno[2435], nech nepoľavu-
ješ[170 835], zvyš svoj hlas ako trú-
ba[1006], a oznám[229] môjmu ľudu ich prestú-
penie[7 1279], áno[38], domu Jákóba ich hriechy,
(2)hoci[38] ma deň *čo* deň vyhľadávajú[84]
a znalosť mojich ciest obľubujú[53] ako ná-
rod[13], *ktorý* vykonáva[5] spravodlivosť a ne-
opúšťa[5] právo[85] svojho Boha, žiadajú *odo*
mňa[441] spravodlivé predpisy[85 2436], obľu-
bujú[53] približovanie sa[360 2437] *k* Bohu[392]:
(3)Načo sa postíme[5], keď[38] nevidíš[5], po-
korujeme[5 245 1623] svoju dušu, keď[38] si nevší-
maš[2438]? Hľa, v deň vášho pôstu uspokoju-
jete[627] *svoje* želanie[53 2109 2439] a preháňate[212 2440]
všetkých svojich robotníkov[2441]; (4)hľa,
postíte sa ku zvade[88 112] a škriepke a k bi-
tiu[19] pästľou zlovôle; nepostíte sa ako
v deň[2442] na zaznievanie[1604 2443] vášho hlasu
na výsosti. (5)Či *je* pôst, ktorý obľubu-
jem[133 2444], ako toto? Deň človekovho po-
korovania[245 1623 2314] seba samého[2144], či na
zvesovanie[2445], ako rákos, svojej hlavy,
a*by si* podstielal[848] vrecovinou a popolom?
Či chceš[18] tomuto dávať názov[123] pôstu
a dňa blahovoľného prijímania[2202 2392] Hos-
podinom[565]? (6)Či pôst, *ako* ho obľubu-
jem[133 2444], nie *je* toto: uvoľňovať[375] putá[2446]
zlovôle, rozväzovať[2447] remene jarma[2448],
skrušovaných[1795] prepúšťať[616] slobodných
a každé jarmo[2448] *aby* ste prelamovali[2449]?
(7)Či nie lámať tvoj chlieb hladnému
a *aby* si chudobných[245] blúdiacich uvádzal
v dom, keď uvidíš nahého[1080], vtedy[38] *aby*
si ho prikryl a od svojho mäsa[2450] *aby* si sa
neodťahoval[72]?

(8)Potom bude ako úsvit prenikať[433 1764]
tvoje svetlo a náhlivo bude pučať[2451] tvoje
hojenie[2452], pred tvojou tvárou sa bude
poberať tvoja spravodlivosť a tvojím zad-
ným vojom bude[2295 2453] sláva[227] Hospodina.
(9)Potom budeš volať a Hospodin bude
odpovedať, budeš kričať o pomoc. i bude
vravieť: Hľa, ja[397]. Ak budeš sprostred seba
odstraňovať[79] jarmo[2448], vystieranie[2454]
prsta[2455] a nedobrú reč[2375] (10)a budeš po-
dávať[2456] svoj pokrm[263 2457] hladnému a po-
korenú[245 1623 2314] dušu budeš nasycovať,
vtedy[38] bude v tme vzchádzať[1964 2458] tvoje
svetlo a tvoja hlboká tma[541] *bude* ako po-
ludnie[927]. (11)A Hospodin ťa bude usta-
vične vodiť[5 2431] a vo vyprahnutých mies-
tach[2459] nasýti[2460] tvoju dušu a tvoje kosti
bude posilňovať[901], i staneš sa[46] sť*aby* za-
vlaženou záhradou a sť*aby* zdrojom[1985]
vôd, ktorého vody nezlyhávajú. (12)A tvo-
ji[2461] vybudujú dávne rumoviská[353 1702], zá-
klady[1947 2462] pokolenia *a* pokolenia budeš
vztyčovať[436 1229], i dostane sa ti názvu[123]
opravovateľa[2463] prielomov[29 1445], obnovo-
vateľa[1409] pešín[2035 2464] na bývanie.

(13)Ak budeš svoju nohu pre sobo-
tu[338 2465] *od*vracať *od* uskutočňovania[194]
svojej záľuby[53 2109] v môj svätý deň[414] a dáš
sobote názov[123] slasti[815], pre svätosť[307]

www.kniznica.sk

Hospodina hodnej cti[218], a budeš ju ctiť[218]
miesto[2466] uskutočňovania[194] svojich ciest,
miesto[2466] uspokojovania[627] svojho želania[53 2109 2439] a mnohého hovorenia[2467],
(14) potom budeš svoju slasť nachádzať[2154 2370 2468] na Hospodinovi, i budem ťa
voziť[5] nad výšinami[2469] zeme a krmiť[5] ťa
dedičstvom[1076] Jákóba, tvojho otca, lebo
prehovorili ústa Hospodina.

59 Hľa, ruka Hospodina nie je[5] príliš
krátka na[1442] vyslobodenie[738] a nie
je[5] jeho ucho príliš tupé[402] na[1442] *vy*počutie,
(2) lež priehradami[2470] medzi vami a me-
dzi vaším Bohom sa stali[46] vaše nepráv-
osti[15] a vaše hriechy príliš zakryli Tvár[2471]
pred vami[71], než aby mohol *vy*počuť[2472].
(3) Veď vaše dlane[70] sú[5] poškvrnené[2473]
krvou a vaše prsty neprávosťou[15], vaše
pery hovoria[5] lož, váš jazyk bľaboce[525]
zvrátenosť[2474]; (4) niet volajúceho o spra-
vodlivost a niet súdiaceho sa[86 2635] podľa
pravdy[699 2475] – spočívanie dôverou[739 1621]
na ničote[1257 1258] a vyslovovanie klamu[57],
otehotňovanie útlakom[602] a rodenie mrz-
kosti[61]! (5) Vysedzujú[5 433 1764] vajcia kobry[708]
a zotkávajú vlákna[2476] pavúka; kto[643] bude
jesť[1090] z ich vajec, bude musieť[18 1090] umrieť,
a roztlačené? Vyliezať bude[433 1090 1764] oku-
liarnik[1538]. (6) Ich vlákna nebudú[1090] na
rúcho[2477] a nebudú sa môcť[18 1090] svojimi
výrobkami[165] prikryť; ich výrobky[165] *sú* vý-
robky[165] mrzkosti[61] a v ich dlaniach[70] *je*[2478]
pôsobene násilia[2326], (7) ich nohy bežia
k zlu, áno[38], náhlia sa na vylievanie nevin-
nej krvi, ich myšlienky *sú* myšlienky mrz-
kosti[61], na ich dráhach[423] skaza[762] a zdrve-
nie[911], (8) nepoznajú[5] cestu pokoja a v ich
koľajách[1325] niet práva[85] a svoje pešiny[2035]
si prevrátili[2479], ktokoľvek[389] v tom[107 2480]
kráča[734], pokoja nespozná.

(9) Preto sa od nás právo[85] vzdialilo
a nie *že* nás dochádza[1785] spravodlivosť,
čakáme[304] na svetlo a hľa, tma, na jasný
svit[289 1057 2481] – chodíme v hlbokých tmách[541],
(10) ako slepí sa chceme[18] dotápať[2482]
steny[1150], áno, tápeme, ako by nebolo očí,
na poludnie[927] sa potkýname[225] ako *za* sú-
mraku, medzi blahobytnými[2483] *sme* ako
mŕtvi. (11) My všetci[108] bručíme[757 949] ako
medvede a bolestne[2484] vŕkame[525] ako ho-
luby; čakáme[304] na právo[85] a niet *ho*, na
vyslobodenie[738] – ďaleké *je* od nás,
(12) lebo sa pred tebou rozmnožili naše
prestúpenia[7 1279] a proti nám vypo-
vedajú[5 2485] naše hriechy, lebo naše prestú-
penia[7 1279] *sú* s nami[2486] a naše neprávosti[15]
– poznáme[5] ich: (13) prestupovanie[7 1279]
a luhanie[1550] proti Hospodinovi a odstu-
povanie späť od nasledovania nášho
Boha[2487], hovorenie *o* útlaku[1556] a odpad-
nutí[22 509], otehotňovanie slovami lži a *ich*
vynášanie[525] zo srdca. (14) A právo[85] bolo
zatlačené nazad a spravodlivosť stojí
z ďaleka, lebo pravda[658] na priestranstve[899]
klesla[225] a poctivosť[1332] nemôže vstupovať;
(15) áno[38], pravda[658] sa stala[46] vystávajú-
cou[2488], a *kto* sa od zla odvráti[79], vystavuje
sa vylúpeniu.

To[38] Hospodin videl[5] a v jeho očiach sa
ukázalo[587] zlým[500], že niet práva[85],
(16) áno[38], videl[5], že nikoho[219] niet, a podi-
vil sa[325 1689 2489], že niet prihovárajúceho
sa[2158 2316], vyslobodiť mu teda[168] umož-
nilo[738 1067 2490] jeho rameno, a jeho spravod-
livosť, tá[107] ho podoprela[1796 2491], (17) i vzal
spravodlivosť na seba[2214] ako pancier a na
svou hlavu prilbu vyslobodenia[738], a *za*
úbor na seba vzal[2214] pomstu, a ako plášť
om sa odial[2492] horlivosťou[722]; (18) prime-
rane skutkom[233 234 2493 2494], primerane[2493]
bude odplácať[1071], popudením svojim pro-
tivníkom[118], odvetou[233 2495] svojim nepria-
teľom, ostrovom[718] bude odvetou[233 2495] od-
plácať[1071]. (19) I budú od západu[2057] mať
v úcte[426] meno Hospodina a od vzchádza-
nia[1964] slnka jeho slávu[227]; keď bude ako
rieka prichádzať protivník[118], rozoženie
sa proti nemu Duch[285] Hospodina
(20) a k Cijjónu príde Výkupca[1784], a*j* k za-
nechávajúcim prestúpenie[7 1279 2496] v Jáko-
bovi – vyhlásené[114] Hospodinom. (21) A ja
– moja zmluva s nimi *je*[1090] toto, povedal
Hospodin: môj Duch[285], ktorý *je*[1090] na
tebe, a moje slová, ktoré som vložil[550]
v tvoje ústa, nebudú miznúť[1202] z úst tvo-
jich *ani* z úst tvojho semena *ani* z úst se-
mena tvojho semena, povedal Hospodin,
odteraz a navždy[569].

60 Vstaň, rozsvieť sa[1387], lebo prišlo
tvoje svetlo a nad tebou vzi-
šla[1964 2458] sláva[227] Hospodina! (2) Veď, hľa,
zem bude pokrývať[1090] tma a ľudské ple-
mená[986] mrákava[2497], a*le* nad tebou bude
vzchádzať[1090 1964 2458] Hospodin a jeho

www.biblia-online.sk

sláva[227] sa bude ukazovať[1090 2498] nad tebou
(3)a k tvojmu svetlu budú *pri*chádzať[5 550 2499] národy[13] a k žare[289 2499] tvojho
vzchádzania[1964 248] králi. (4)Povznies[68] vôkol svoje oči a viď: oni všetci[108] sa zhromažďujú[5 550], prichádzajú[5 550] k tebe, tvoji
synovia prichádzajú[1090] z ďaleka a tvoje
dcéry sú[1090] chované[100] po boku[2500].
(5)Vtedy sa budeš môcť[18] podívať a zažiariš[2501] a tvoje srdce bude ohromené[2502]
a rozšíri sa, lebo sa na teba bude obracať[39]
spústa[342] *od* mora[2503], bohatstvo[364 489 2504]
národov[13] bude k tebe prichádzať; (6)bude
ťa zahŕňať[2505] záplava[2506] tiav, budú prichádzať mladé ťavy[2507] *z* Midjánu a Éfy[2508],
tí[107] všetci[108] z Ševy[2509], budú nosiť zlato
a kadidlo[2071] a vyhlasovať[1912 2510] chvály[2021]
Hospodinovi. (7)Budú sa k tebe zhromažďovať všetky stáda[2511] Kédára[1139],
barany Nevájótha[2512] budú tebe na obsluhu[2389 2513], budú na blahovoľné prijatie[2202 2392] vystupovať[144] *na* môj oltár[2514],
i budem dom svojej velebnosti[255] zvelebovať[255 642 2105 2515].

(8)Kto *sú* títo, *ktorí* letia ako oblak
a ako holuby k svojim holubníkom[2516]?
(9)Áno, čakajú[304] na mňa ostrovy[718] a tarššíske lode[186] najprv, na privezenie tvojich synov z ďaleka, ich striebra a ich
zlata s nimi k menu Hospodina, tvojho
Boha, a k Svätému Isráéla, lebo ťa oslávil[255 642 2105 2515], (10)a synovia cudziny[2380]
vybudujú tvoje múry[185] a ich králi ťa budú
obsluhovať[2389], lebo som ťa v svojom rozhnevaní[535 1728] zbil[19] a v svojej blahovôli[2202]
som sa *nad* tebou zľutoval[550 589 799 800].
(11)A tvoje brány budú[5] ustavične otvorené, v deň *ani* noc nebudú zatvárané,
aby k tebe mohli[18] prinášať[607] bohatstvo[364 489] národov[13]; *aj* ich králi budú *pri*vádzaní[702 1081], (12)lebo národ[13] a kráľovstvo,
ktoré ti nebude slúžiť[1590], *tí* budú musieť[18]
zahynúť, áno, *tie* národy[13] budú naskrze[2517]
potierané[353]. (13)Bude k tebe prichádzať
sláva[227] Levánóna[180], cyprusy[29 838], bresty[29]
a krušpán[1988] pospolu, na ozdobovanie[255 642 2105 2515] miesta[323] mojej svätyne[511];
i budem oslavovať[218] miesto[323] svojich nôh.
(14)A *so* skláňaním[166] k tebe budú chodiť synovia tvojich sužovateľov[245 1623 2314]
a všetci, *ktorí* tebou opovrhovali, sa budú
klaňať pred chodidlami[70] tvojich nôh,
i dajú ti názov[123] Hospodinovho Mesta,
Cijjóna Isráélovho Svätého.

(15)Miesto tvojej opustenosti a nenávisti k tebe[2518], takže[38] nebolo prechádzajúceho *tebou,* áno[38], chcem[18] ťa
spraviť[224] večnou znamenitosťou[66 175 1702],
radosťou pokolenia *za* pokolením;
(16)i budeš sať mlieko národov[13], áno[38],
budeš sať prsníky[29] kráľov, a spoznáš,
že tvojím Vysloboditeľom[738 1067] a tvojím
Výkupcom[1784] *som* ja, Hospodin, Rek[113]
Jákóba. (17)Miesto mosadze[2113] budem
prinášať zlato a miesto železa budem
prinášať striebro a miesto driev mosadz[2113] a miesto kameňov železo, a tvojou vrchnosťou[609 2519] chcem[18] spraviť[224]
pokoj a tvojím poháňačom[212] spravodlivosť; (18)v tvojej zemi sa už nebude počuť *o* násilí[509 2326], v tvojich hraniciach[917]
o skaze[509 762] *ani o* rozvracaní[509 911], i nazveš
svoje múry[185] záchranou[738] a svoje brány
chválou[2021]. (19)Svetlom[66] ti už nebude
za dňa slnko a nebude ti pre jasno[289 2520]
svietiť mesiac, lež[38] sa ti večným svetlom[66 1702] stane[46] Hospodin, áno[38], tvojou
ozdobou[66 255] tvoj Boh; (20)tvoje slnko už
nebude zachádzať ani tvoj mesiac mizúť[280], lebo ti Hospodin bude večným
svetlom[66 1702] a dni tvojho trúchlenia budú
naplnené[1071]. (21)A tvoj ľud, oni všetci[108],
spravodliví, budú navždy[869] dediť[871] zem,
odnož mojej výsadby, dielo[165] mojich rúk
na oslavovanie[255 642 2105 2515] seba. (22)Malý
sa bude stávať[46] tisícom[66 2521] a nepatrný[2522]
mohutným[1499] národom[13 66]; ja, Hospodin,
chcem[18] tú *vec*[2523] v jej čas urýchliť.

61 Na mne *je* Duch[285] Pána, Hospodina, pretože ma Hospodin pomazal na prinášanie dobrej zvesti[1912] tichým[697], poslal ma obväzovať zlomených[515]
srdcom[392], vyhlasovať zajatým slobodu
a väzňom[613] otvorenie žalára, (2)vyhlasovať rok blahovôle[2202] Hospodina[565 2524]
a den pomsty nášho Boha[565], potešovať[115]
všetkých trúchliacich, (3)pre trúchliacich[307] Cijjóna ustanoviť[224] danie im turbana[259] miesto popola[2525], oleja[2526] veselosti miesto trúchlenia, odevu chvály[2021]
miesto ochabujúceho[2013 2527] ducha[285],
nech[38] *sa* im dá[383] názov[123] stromov[130] spravodlivosti, výsadby Hospodina na oslavovanie[255 642 2105 2515] seba.

www.thosaviv.sk

(4)I vybudujú dávne rumoviská[353 1702],
budú stavať[436 1229] skoršie[1995] spustošeniny[325 1689 2528]
a opravovať[2529] mestá rumu[353 2530]
a spustošeniny[325 1689 2528] pokolenia za pokolením;
(5)a cudziari[37] zastanú a budú pásť[5] váš drobný dobytok a synovia cudziny[2380] *budú* vašimi oráčmi a vašimi vinármi.
(6)A vy budete nazývaní kňazmi Hospodina,
bude sa vám vravieť obsluhujúci[2389] nášho Boha,
budete jesť bohatstvo[364 489] národov[13] a ich slávou[227] sa budete honosiť[2531];
(7)miesto vašej ostudy[128 1528 2532], dvojnásobnej, a hanby[1530 2532 2533]
budú plesať *v* svojom podiele, v svojej zemi budú dediť[871] dvojnásobok, bude sa im *do*stávať večnej radosti[1702].
(8)Lebo ja, Hospodin, milujem právo[85] a nenávidím lúpež[606] s krivdou[477 2534], i dám im s vernosťou[477 658] ich odmenu[1915] a chcem[18] *vzhľadom* na nich uzavrieť večnú zmluvu[1428 1702]
(9)a ich semä sa stane známym medzi národmi[13], áno[38], ich potomci[1199] vprostred národností[143], budú ich všetci vidiaci ich uznávať[2380 2535], že oni *sú* semä, *ktoré* Hospodin požehnal.
(10)Veľmi[2536] sa budem v Hospodinovi tešiť[1090 2542], moja duša bude jasať[1090] v mojom Bohu, lebo ma obliekol rúchami vyslobodenia[738], obostrel ma plášťom spravodlivosti, ako *si* ženích kňazsky navíja[2537] turban[259] a ako *sa* mladucha[2216] krášli svojimi šperkami[675],
(11)lebo ako zem vydáva svoj výhonok[281] a záhrada pôsobí klíčenie[281 2022 2125] svojho osiva[2538], tak Pán, Hospodin, pôsobí[1090] klíčenie[281 2022 2125] spravodlivosti a chvály[2021] pred všetkými národmi[13].

62 Nebudem mlčať[1090] vzhľadom na Cijjón a nie *že* sa vzhľadom na Jerúsalém budem kľudne správať[836 1090], než bude ako lúč[289] vychádzať[146] jeho[277] spravodlivosť a jeho[277] vyslobodenie[738], ako by horela[137 286] fakľa[2539],
(2)a národy[13] uvidia tvoju spravodlivosť a všetci králi zeme tvoju slávu[227] a bude ti daný názov[123] novým menom, ktoré budú určovať ústa Hospodina.
(3)I staneš sa[46] v ruke[348] Hospodina korunou[1220 1395] krásy[255], áno[38], v dlani[70 348] svojho Boha kráľovskou čelenkou[269 2540];
(4)nebude sa ti už vravieť Opustená a nie *že* sa tvojej zemi ešte bude vravieť Spúšť[33], lež[622] ti bude dávaný názov[123] V nej *je* moje zaľúbenie[53 2109], a tvojej zemi Vydatá[2337], lebo v tebe bude zaľúbenie[53 2109] Hospodina a tvoja zem bude vydávaná[2337];
(5)áno, *ako si* šuhaj za manželku. berie[2337] pannu, budú si ťa za manželku brať[2337] tvoji synovia[2541], a jasotom[2542] ženícha nad mladuchou[2216] bude tvoj Boh jasať[2542] nad tebou.
(6)Na tvoje múry[185], Jerúsalém, postavím[609 633 674] strážcov[424], *ktorí po* celý[389 1453] den a celú[389] noc, nikdy[2543] nebudú mlčať. Kto[643] pripomínate Hospodina, nech nemáte[170 179] kľudu
(7)a nedávate kľud[170] jemu, než bude chcieť[18] Jerúsalém upevniť a spraviť[224] chválou[2021 2544] v zemi.
(8)Hospodin odprisahal svojou pravicou a ramenom[2545] svojej sily: Ak budem[324] ešte dávať tvoje obilie *za* pokrm tvojim nepriateľom a ak budú[324] synovia cudziarov[37] piť tvoj mušt, pri ktorom si sa nalopotil[277 1959]!
(9)Lež[622] ho[2546] budú jesť pozbieravší[280] ho[2546], a budú[5] velebiť[775 1885] Hospodina, a jeho[2547] oberači ho[2547] budú v mojich svätých nádvoriach[55 414] piť.
(10)Prechádzajte, prechádzajte bránami, upravujte[536 2425] cestu ľudu, nasýpajte[2424], nasýpajte[2424], od kameňov očisťujte hradskú[423], vztýčte prápor[712] nad národnosťami[143 243]!
(11)Hľa, Hospodin vyhlási[550 1604] k okraju[461] zeme: Povedzte dcére Cijjóna: Hľa, prichádza tvoje vyslobodenie[738], hľa, jeho[1914] mzda s ním a jeho[1914] odmena[1915] pred jeho tvárou!
(12)I dajú im názov[123] Svätý ľud[414] a Vykúpení[1784] Hospodina, a tebe sa bude dávať názov[123] Vyhľadaná[84], Neopustené mesto.

63 Kto *je* tento, prichádzajúci z Edóma[415], rudý *svojimi*[2548] rúchami, z Bocry, tento ctihodný[2112 2549] v svojom oblečení[348], vykračujúci *si*[2271 2550] vo veľkosti[409] svojej sily? Ja, hovoriaci v spravodlivosti, mocný[409] na vyslobodenie[738].
(2)Prečo *je* na tvojom oblečení červeň a tvoje rúcha – ako šliapajúceho[734] v lise[2551]?
(3)Ja som samotný[178] šliapal[5 734] priehlbeň[2552] a nebolo so mnou nikoho[219] z ľudí[143 243], i pošliapaval[734] som ich[2553] v svojom hneve, áno[38], deptal[54] som ich[2553] v svojom popudení, takže[38] ich[2553] životná sila[1306 2554] striekala na moje rúcha a všetko svoje oblečenie[2555] som poškvrnil[2473],
(4)lebo v mojom srdci *bol* deň pomsty a prišiel rok mojich vykúpených[1784].
(5)I hľadel som, a[2556] hľa, ne-

www.mosaicbible.com

bolo pomocníka, a podivil som sa[325 1689 2489],
že[38] hľa, nebolo podpierajúceho[1796 2491],
i prispelo[738 1067 2557] mi moje rameno, moje
popudenie, to[107] ma podoprelo[1796 2491],
(6)i rozdupával[867] som v svojom hneve[348]
národnosti[143] a v svojom popudení[348] som
ich opíjal, takže[38] som ich životnú
sílu[1306 2554] zlieval[2558] k zemi.

(7)Budem pripomínať[1090] láskavosti[934]
Hospodina, chvály[2021 2544] Hospodina, pri-
merane všetkému[2493], čím nás Hospodin
obdaril[233], a mnohú dobrotu voči domu
Isráéla, ktorou ich[2559] obdaril[233] podľa svo-
jich zľutovaní[799] a podľa množstva svojich
láskavostí[934]; (8)lebo[38] povedal: Áno,[2560]
oni *sú* môj ľud, synovia, *ktorí* nelužú;
i stal sa[46] im Vysloboditeľom[66 738 1067]. (9)Vo
všetkej ich úzkosti[537] *bolo* úzko[386] jemu
a[2561] Anjel[889] jeho prítomnosti[2562] ich vy-
slobodzoval[5 738 1067]; on ich v svojej láske[348]
a v svojej šetrnosti[348 598 2563] vykúpil[1784] a po-
zdvihol ich a nosil[5 68] ich *po* všetky dávne
dni[1702 2564]; (10)*ale* oni boli[5] neposlušní
a zarmucovali[5 825 2252 2343] jeho svätého Du-
cha[285 414], i zmenil sa[39] im na nepriateľa, on
sa dal proti nim bojovať[152].

(11)No[38] jeho ľud *si* pripomenul[550]
dávne dni[1702 2564], Mojžiša[2565]: Kde *je* ten,
ktorý[643] ich vyviedol[144] z mora s pastierom
svojho stáda[2511], kde *je* ten[643] položivší[224]
v ich stred svojho svätého Ducha[285 414],
(12)nechavší rameno svojej velebnosti[255]
vládnuť[2566] po pravici Mojžiša, rozpolti-
vší[433 1764] vody pred ich tvárou[71] na zriade-
nie[194] si večnej vychýrenosti[1702 2378], (13)po-
vodivší ich hlbokosťami[2267], ako kone
v pustine, nie *že* sa potkýnali[225]? (14)Ako
keď dobytok[1011 1012] zostupuje v dolinu[1907 2567],
dával mu[2568] Duch[285] Hospodina odpočí-
vať[418]; tak si svoj ľud vodil[5 702 2205] na zriade-
nie[194] si slávneho mena[2569].

(15)Pozri z nebies a viď z bydliska[2570]
svojej svätosti a svojej velebnosti[255]: kde *je*
tvoja horlivosť[722] a tvoje hrdinstvo[276], zvu-
čanie[757 2571] tvojich útrob a tvoje zľutova-
nia[799]? Zadržujú sa[2031] voči mne? (16)Veď
si ty náš Otec, áno, Abráhám nás nepo-
zná[5] a Isráél nás neuznáva[2380 2535], náš Otec
si ty, Hospodine, náš Výkupca[1784] – tvoje
meno od večnosti; (17)načo nás necháva-
blúdiť[237], Hospodine, od tvojich ciest, za-
tvrdzuješ naše srdce voči bázni[426 2572]
z teba? Vráť sa pre svojich nevoľníkov[2573],
kmene[1055] svojho dedičstva[1076]; (18)tvoj
svätý ľud[414], *tí* sa nakrátko stali vlast-
níkmi[871 2574]; tvoju svätyňu[511] rozdupali[867] naši
protivníci[118]. (19)Sme[5] oddávna[2030], nad
nimi si nevládol[5 210], nie je[5] nad nimi[2575]

64 vzývané tvoje meno. (64:1)Kiež
roztrhneš[170] nebesá, zostúpiš[170],
hory sa pred tvojou tvárou[71 172 2576] roz-
plynú[170 2577] (2)[2578](ako roznecovanie[2358]
raždia ohňom, *ako* oheň privádza vodu
do varu[1127]), na uvádzanie tvojho mena
v známosť tvojim protivníkom[118], nech
sa národy[13] chvejú[170] pred tvojou tvá-
rou[71 172 2576]! (3)Pri svojom konaní hroz-
ných[426 1001] *vecí, ktorých* sme neočakávali[304],
si zostúpil, hory sa rozplynuli[2577] pred
tvojou tvárou[71 172 2576], (4)áno[38], od večnosti
nepočuli, ušami nepostrehli[4], oko neu-
videlo okrem teba Boha konajúceho pre
čakajúcich[307 2579] na neho. (5)Vychádzaš[5]
v ústrety[2158] jasajúcemu[2542 2580], keď[38] vyko-
náva spravodlivosť; na tvojich cestách *si*
ťa pripomínajú. Hľa, ty sa hnevášš[5 535], keď[38]
hrešíme[5]; v tom[2581] *je* stálosť[2582] – či[38] mô-
žeme[18] byť zachránení[738 1067?2583] (6)Veď[38]
sme sa my všetci[108] stali[46] sťa*by čímsi* ne-
čistým a všetky naše spravodlivosti *sú* ako
poškvrnené rúcho[2584], áno[38], my všetci[108]
sme zvädli ako lístie a naše neprávosti[15]
nás ako vietor[285] *od*nášajú[68], (7)a niet vzý-
vajúceho tvoje meno[743], vzchopujícího
sa[2278] pridržať sa teba[220].

(8)Nuž teda[306], Hospodine, ty *si* náš
Otec, my sme hlina[621] a ty *si* náš Stvár-
niteľ[1169], áno[38], my všetci[108] *sme* dielo[165] tvo-
jej ruky; (9)kiež sa tak veľmi nehne-
váš[170 535] a do večnosti[1546 1547] *si* nepripomí-
naš neprávosť[15]; hľa, pozri, prosíme[89], my
všetci[108] *sme* tvoj ľud. (10)Tvoje sväté
mestá[414] sa stali[46] pustinou, Cijjón sa
stal[46 277] pustinou, a Jerúsalém – spúšť[33];
(11)náš svatý a náš zdobný dom[414 2585], kde
ťa naši otcovia velebievali[5 775 1885], sa stal[46]
vypáleným[34 66] *od* ohňa a všetky naše žia-
dúcne[131 2586] *veci*, *to* sa stalo[46] rumovis-
kom[66 353]. (12)Chceš[18] sa pre tieto *veci* zdr-
žať[2031], Hospodine? Budeš mlčať a pre-
veľmi nás pokorovať[5 1623 2314]?

65 Dal som sa vyhľadať[84] nepýta-
júcim[1351] sa[441], dal som sa nájsť
nehľadajúcim[1351] ma, povedal som: Hľa,

www.biblia.sk

ja[397], hľa, ja[397], k národu[13] nenazývajúcemu
sa mojím menom; (2)*po* celý[389 1453] deň
som svoje ruce rozprestieral[5 69] k vzdo-
rovitému[105] ľudu, *k* tým, *ktorí*[643] chodia
nedobrou cestou za svojimi myšlien-
kami, (3)ľudu tých, *ktorí*[643] ma pred mo-
jou tvárou ustavične dráždia[2587], obetujúc
v záhradách a vykiadzajúc[2588] na tehlách,
(4)ktorí[643] sadávajú medzi hrobmi[2589]
a nocujú v utajovaných[41 2179] *miestach*[2590],
ktorí[643] jedia mäso ošípaných[29] a *v* ich
nádobách[675] *je* polievka[2591] *z* ošklivosti[2592],
(5)ktorí[643] vravia: Stoj sám o sebe[2593], ku
mne sa nesmieš[18] približovať[1503], lebo
som[5] ti svätý[2594]. Títo *sú* dymom v mojich
nozdrách, ohňom planúcim *po* celý[389 1453]
deň.

(6)Hľa, pred mojou tvárou *je* napísané:
Nebudem mlčať, lež odplatím[1071], áno[38],
odplatím[1071] do ich záhrenia[1916] (7)vaše
neprávosti[15] a neprávosti[15] vašich otcov
zároveň, povedal Hospodin, ktorí vy-
kiadzali[5 2588] na vrchoch a tupili[5] ma na
pahrbkoch, preto[38] najprv[1995 2595] do ich zá-
hrenia[1916] odmerám[1919] ich odmenu[1915].

(8)Takto povedal Hospodin: Ako keď
sa nachádza[627] v strapci[2596] mušt a povie
sa[383]: nemal by si[18] ho ničiť[710], lebo *je* v ňom
požehnanie, tak budem robiť vzhľadom
na svojich nevoľníkov na zabránenie
zničenia[710 2597] všetkých, (9)áno[38], vyvá-
dzať[146] z Jákóba semä a z Júdu dedača[871]
mojich vrchov; to[107] zdedia[871] moji vyvo-
lení[133] a moji nevoľníci sa ta pôjdu usa-
dzovať[521 1187]. (10)A Šárón[1693] sa stane[46] sa-
lašom[66 1382] drobného dobytka a dolina[960]
Áchór[2598] miestom na ukladanie[1778] hová-
dzieho dobytka môjho ľudu[565], *tých,* ktorí
ma vyhľadávali[5 84].

(11)No[38] vy, opustivší Hospodina, za-
búdajúci *na* môj svätý vrch[414], ktorí[643]
strojíte[1101] stôl Gádovi[2599] a ktorí[643] na-
lievate[2600] korenené víno Menímu[2599],
(12)nuž[38], zarátam[2601 2602] vás pre meč a vy
všetci[108] sa budete musieť[18] sklonit[612] k po-
prave[1730], pretože keď som volal[5], neodpo-
vedali ste[5 309], keď som hovoril[5], nepočuli
ste[5 309], lež[38] ste konali[5], čo *je*[643] v mojich
očiach zlé, a zvolili ste *si*[133], v čom si ne-
ľubujem[5 53].

(13)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, moji nevoľníci budú jesť a vy budete
hladovať; hľa, moji nevoľníci budú piť
a vy budete smädnúť; hľa, moji nevoľníci
sa budú radovať a vy budete zostudzo-
vaní[128]; (14)hľa, moji nevoľníci budú ple-
sať od blaha[96] srdca a vy budete kričať[319]
od utrpenia srdca a skučať od zdrvenia[911]
ducha[285]. (15)A svoje meno zanecháte[418]
mojim vyvoleným[133] na preklínanie[2603],
lebo[38] Pán, Hospodin, ťa usmrtí a svojim
nevoľníkom bude dávať názov[123] iným[1425]
menom, (16)takže kto[643] sa bude v zemi
žehnať[2604], bude sa žehnať[2604] pri Bohu,
Vernom[100 2605], a kto[643] bude v zemi prisa-
hať[2606], bude prisahať[2606] pri Bohu, Ver-
nom[100 2605], lebo skoršie[1995] úzkosti[537] sa za-
budnú, áno[38], lebo sa skryjú pred mojimi
očami[71].

(17)Veď hľa, ja[397], chystám sa stvoriť[493]
nové nebesá a novú zem, a tie prvé[1995]
nebudú pripomínané a nebudú vystupo-
vať[144] na srdce.

(18)Ale sa *na* veky veku[1322] tešte[2542] a ja-
sajte – čo sa ja chystám stvoriť[493]! Áno, hľa,
ja[397], chystám sa stvoriť[493] Jerúsalém – ja-
sot, a jeho[277] ľud – potešenie[2542]! (19)A bu-
dem jasať[5] v Jerúsaléme[348] a tešiť sa[5 2542]
v svojom ľude[348], a nie *že* sa v ňom[277] ešte
bude počuť hlas plaču a hlas náreku[884];
(20)nebude odtadiaľ pochádzať[46] dojča
dní[2607] a*ni* starec, ktorý by svoje dni ne-
mohol[18] vyplniť, lež[622] storočný[2608], *ktorý*
bude umierať, *bude* mladík[209], a hriešni-
kovi storočnému[2608] sa bude zlorečiť[2609].
(21)I zbudujú a obývať budú[5] domy a vy-
sadia[2277] vinice a budú jesť ich ovocie.
(22)Nebudú budovať, a*by* iný[1425] obýval,
nebudú vysadzovať[2277], a*by* iný[1425] jedol,
lebo dní môjho ľudu *bude* ako dní stromu
a moji vyvolení[133] budú dielo[165] svojich rúk
spotrebúvať[2249 2610]. (23)Nebudú sa na-
prázdno[1541 2194 2195] unúvať[1959] a nebudú ro-
diť pre nešťastie[2611], lebo oni *sú* semä po-
žehnaných Hospodina, a ich potomci[1199]
s nimi. (24)A bude[5] sa diať[46], skôr ako
budú volať, že[38] ja budem odpovedať, ešte
budú hovoriť a ja budem počuť. (25)Vlk
a jahniatko[2612] sa budú spolu[2613] pásť a lev
bude ako hovädzí dobytok žrať slamu,
a had – jeho pokrmom[1709] *bude* prach[171];
na mojom svätom vrchu[414] nikde[709] ne-
budú môcť[18] ublížiť[81] ani skaziť[710], povedal
Hospodin.

www.biblia.sk

66 Takto povedal Hospodin: Mojím
trónom *sú* nebesá a zeme *je* pod-
nožou mojich nôh; kdeže *je* dom[2614], ktorý
mi chcete[18] budovať, a kdeže *je* miesto[323 2614]
môjho odpočinku[714]? (2) Veď[38] všetky tieto
veci zriadila[194] moja ruka, takže[38] všetky
tieto *veci* vznikli[46] – vyhlásené[114] Hospodi-
nom – *ale* na tohto hľadím[2615]: na chudob-
ného[245] a zdrveného[19 941] *v* duchu[285] a trasú-
ceho sa[2616] na moje slovo[2617]. (3) *Kto*
poráža[1174] hovädzie dobytča[8], ubíja[19] člo-
veka[219], *kto* obetuje kus drobného do-
bytka[481], láme väz psa, *kto* vznáša[2414] *obeť*
dar*u*[56 2070] – krv ošípanej, *kto* prináša vôňu
kadidla[2071 2618], velebí[2619] modlu[61]; ako oni
našli záľubu[456] v svojich cestách a ich duša
si ľubuje[5 53 2620] v ich hnusobách[2621], (4) priam
tak budem ja nachádzať záľubu[456] v zlom
zaobchádzaní[1057 1143] *s* nimi[211 2622] a privá-
dzať na nich všetky ich postrachy[2623], pre-
tože keď som volal[5], nebolo[309] odpoveda-
júceho, keď som hovoril[5], nebolo[309]
počujúceho, lež[38] robili[5], čo *je*[643] v mojich
očiach zlé, a zvolili *si*[133], v čom si neľubu-
jem[5 53 2620].

(5) Počujte slovo Hospodina, vy[643] tra-
súci sa[2616] na jeho slovo[2617]: Vaši bratia, ne-
návidiaci vás, zapudzujúci vás vzhľadom
na moje meno, vravia[5]: Nech sa Hospodin
oslavuje[170 218], nech[38] môžeme[18] hľadieť
na[1707] vašu radosť! A*le* oni budú musieť[18]
byť zostudení[128 129].

(6) Hlas vravy[347] z mesta, hlas z chrá-
mu[387], hlas Hospodina splácajúceho[1071]
odmenu[233] svojim nepriateľom!

(7) Skôr ako k pôrodu pracovala[768], po-
rodila, skôr ako prichádzala jej[565 2624] bo-
lesť, dala vykĺznuť[2625] dieťaťu mužského
pohlavia; (8) kto počul takúto vec[2626], kto
uvidel takéto veci[2626]? Či môže[18] byť zem
v pôrodné bolesti uvedená[768] v jednom
dni? Či môže[18] národ[13] byť porodený *na*
jeden raz[2627]? Veď Cijjón sa dal[277] k pô-
rodu pracovať[768] *a už* aj porodil[277] svoje
deti[801]. (9) Či ja mám[18] spôsobovať prera-
zenie[515 2628] a nie plodiť? vraví Hospodin.
Či ja, ktorý[643] plodím, uzavriem[2629]? pove-
dal tvoj Boh.

(10) Radujte sa s Jerúsalémom a ja-
sajte v ňom[277 348], všetci milujúci ho[277],
tešte sa[2542] s ním[277] veľmi[2536], všetci, ktorí[643]
ste nad ním[277] prejavovali zármutok,
(11) aby ste mohli[18] sať a nasýtiť sa z prs-
níkov[29] jeho útechy[1057 1143], aby ste mohli[18]
sŕkať a polahodiť si[2154 2370] z hojnosti[2630]
jeho[277] slávy[227], (12) lebo Hospodin pove-
dal takto: Hľa, ja[397], chystám sa k nemu[277]
ako rieku zaviesť[251 493] pokoj a ako valiaci
sa[499] potok[463] slávu[227] národov[13], i budete
sať a budete nosení[68] po boku[2500] a na ko-
lenách budete láskaní[705 2631]. (13) Ako vo-
ľakoho[219], koho jeho mať potešuje[115], tak
vás budem ja potešovať[115], áno[38], budete
potešovaní[115] v Jerúsaléme; (14) to[38] keď
budete zakúšať[1168 2098], bude[309] vaše srdce
jasať[2542] a vaše kosti budú ako mladý po-
rast[912] pučať, a pri jeho nevoľníkoch bude
známa ruka Hospodina, *ale* proti[2632] svo-
jim nepriateľom[2363] sa bude rozhorľo-
vať[615 2633 2634]. (15) Lebo, hľa, Hospodin
bude prichádzať v ohni, a jeho vozy[163]
ako víchrica, na splatenie[1409] svojho
hnevu v popudení a svojho pokarha-
nia[1570] v plameňoch ohňa; (16) áno, oh-
ňom a svojím mečom sa Hospodin pre-
javí ako sudca[85 2635] všetkého mäsa[2636],
i bude mnoho zabitých[1731] Hospodinom[392].
(17) Ktorí[643] sa posviacajú, ktorí[643] sa oči-
stujú do záhrad[2637], nasledujúc kohosi[2487
2638] vprostred, a jedia mäso ošípaných[29]
a *iné* hnusoby[29 2621], a*j* myši[29], budú spolu
musieť[18] zmizнúť – vyhlásené[114] Hospo-
dinom.

(18) A ja, ich činnosti[165] a ich myšlienky
– dôjde ku zhromaždeniu všetkých ná-
rodov[13] a jazykov, i prídu a uvidia moju
slávu[227], (19) i budem klásť[224] medzi
nich[2639] znamenie a vysielať[616] uniknu-
vších z nich k národom[13], *do* Taršíš*a*[186],
Púl*a*[2640] a Lúd*a*[2641], napínajúcim[358 817 2642]
luk, *do* Túval*a*[2643] a Jáván*a*[2644], *k* ďalekým
ostrovom[718], kde[2645] nepočuli zvesť[1604]
o mne a moju slávu[227] neuvideli, nech[38]
medzi tými národmi[13] moju slávu[227] roz-
hlásia[229]. (20) I privedú všetkých vašich
bratov zo všetkých národov[13] *za obeť*
dar*u*[56 2070] Hospodinovi, na koňoch a vo
vozoch[29 1108] a v nosidlách[2646] a na muli-
ciach a na rýchlonohých ťavách[2647], na
môj svätý vrch[414], Jerúsalém, povedal
Hospodin, ako deti[801] Isráéla prinášajú
obeť dar*u*[56 2070] v čistých nádobách *v* dom
Hospodina; (21) a aj z nich *si* budem brať
za kňazov a za Lévíovcov[2648], povedal

www.mos-ziv.sk

Hospodin, (22)lebo ako nové nebesá
a nová zem, ktoré sa ja chystám zria-
diť[194 493], budú *ostávať* pred mojou tvárou –
vyhlásené[114] Hospodinom – tak bude *ostá-*
vať vaše semä a vaše meno. (23)A bude[5]
sa diať[46]: od každého[1438] novu *mesiaca* do
novu *mesiaca* a od každej[1438] soboty do
soboty bude všetko mäso prichádzať kla-
ňať sa pred moju tvár, povedal Hospodin;
(24)a keď budú vychádzať, budú[283] hľa-
dieť na[1707] mŕtvoly[868] ľudí[219], ktorí[643] sa
proti mne vzopreli[7], lebo ich červ[850] ne-
bude umierať ani ich oheň hasnúť, i budú
všetkému mäsu predmetom odporu.

www.milos-pavlik.sk

ISAJÁ

1 Pozri 2 Kráľ. 19:2, pozn. 749.
2 Ako v 1 Sam. 3:1; sloveso „uvidel“ („cházáh“) nižšie (pozri napr. „hľadia“ v Žalme 11:4, „hľadieť“ tamže v. 7), od ktorého je odvodený tento výraz („chazzón“), značiaci prorocké „videnie“, sa užíva aj o prirodzenom videní, no je to iné sloveso ako „uvidel“ napr. v Gen. 1:4 a ďalej, ktoré sa v tom zmysle používa najčastejšie. Porov. aj príbuzný výraz v Num. 24:4, pozn. 912.
3 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
4 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
5 Vl. „prehovoril“ („prehovoril a ďalej al. trvale al. opakovane hovorí“), ďalej obdobne.
6 Vl. „zveličil“ (kap. 9:3), tj. tu „veľkými spravil“, ďalej obdobne, v kap. 42:21 „za veľký (al. „velebný“) uznáva“, porov. Est. 3:1, pozn. 141; Jóba 7:17, pozn. 381.
7 Pozri 1 Kráľ. 8:50, pozn. 545, ďalej iné tvary tohto slovesa v zmysle ako tam v texte.
8 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106; v kap. 7:25 v hromadnom zmysle.
9 Pozri Prísl. 20:14, pozn. 20, tu v zmysle ako v texte.
10 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
11 Pozri Jóba 11:11, pozn. 563; ďalej aj iné tvary tohože slovesa.
12 Al. „Beda“, v kap. 55:1 zmysel ako v texte.
13 Hebr. „gój“[143], o Israélovi sa tento výraz používa, keď nie je považovaný za (al. sa nespráva ako) Boží ľud.
14 D. „ťažký“, ďalej obdobne.
15 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
16 Al. „skazonosní“, tj. „voči svojim vlastným cestám al. spôsobu života“ pozri Gen. 6:12n., pozn. 207; 2 Par. 27:2, pozn. 918.
17 Tj. „Na ktoré miesto na tele“.
18 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
19 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
20 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
21 Al. „množíte (al. „prehlbujete“) odpadnutie“. Ďalej obdobne.
22 Pozri Deut. 13:5, pozn. 533.
23 D. „chorobe“, 3. pád (*„prepadla* nemoci“, *„patrí* chorobe“ [„choroba sa jej zmocnila, takže sa stala sťaby jej vlastníkom“]).
24 Pozri Gen. 8:9, pozn. 1059.
25 Al. možno „temä“[1572], ďalej obdobne.
26 Tj. na „tele“, ktoré je tu obrazom národa.
27 Pozri Sud. 20:48, pozn. 924.
28 Pozri Gen. 4:23, pozn. 168.
29 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
30 Pozri Gen. 4:23, pozn. 169.
31 Pozri Sud. 15:15, pozn. 743.
32 Pozri Prísl. 20:30, pozn. 935; sloveso, ktorého sa týka pozn. 811 tam, je tu vo v. 5[19].
33 Al. „spustošenie“, tiež „hrôza“.
34 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032; Nech. 4:2, pozn. 148.
35 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
36 Vl. „vám do tváre“, pozri Nech. 4:5, pozn. 136.
37 Pozri Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1053.
38 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
39 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510; tu a ďalej tvary tohto slovesa so zmyslom ako v texte.
40 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895, Lev. 23:34, pozn. 750.
41 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1185; tu a ďalej zmysel ako v texte.
42 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
43 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
44 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
45 Pozri 1 Par. 16:19, pozn. 535.
46 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
47 Pozri 2 Kráľ 16:10, pozn. 646; tu v kap. 13:4 v platnosti porovnávacej spojky.
48 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[47] odvodený, al. možno naopak. Tu a ďalej zmysel ako v texte.
49 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 412.
50 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
51 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
52 Ako v Gen. 31:10, pozn. 810.
53 Al. „neželám si“, ďalej obdobne, v kap. 13:17 (tam tiež „mať potešenie“ [al. „zaľúbenie“]) tvar uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
54 Al. „deptať“ (kap. 16:4 a ďalej).
55 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
56 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.
57 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.
58 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
59 Pozri Exod. 12:16, pozn. 392, tu znenie v texte uchováva v preklade príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine, možno v zosilňujúcom zmysle („skvelých slávnostných zídení“).
60 Vl. „Nemôžem“, zmysel ako v texte („nemôžem zniesť“).
61 Ako „modlárstvo“ v 1 Sam. 15:23, tu a ďalej v zmysle ako v texte.
62 Ako „slávnostné zhromaždenie“ v 2 Kráľ. 10:20.
63 Pozri Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 726.
64 Al. „na mne“, tj. „že ich musím niesť“, potom azda
65 „ťarchou“, tj. „príliš ťažkými“, pozri Deut. 1:12, pozn. 34.
66 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
67 Pozri Exod. 7:18, pozn. 225.
68 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139; ďalej rozličné tvary tohto slovesa a výrazy od neho odvodené.
69 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253; 2 Par. 6:12, pozn. 145.
70 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
71 Predložková väzba ako v Gen. 3:8, pozn. 102.
72 Pozri Deut. 22:1, pozn. 788; tu a v kap. 58:7 zmysel ako v texte.
73 Al. „rozhojňujete“, al. možno „preťahujete“, tj. „predlžujete“, porov. Mat. 6:7; iné sloveso ako vo v. 5 a ďalej[21].
74 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
75 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
76 Pozri 2 Sam. 16:7, pozn. 664.
77 Pozri Exod. 29:4, pozn. 1021.

www.miloslavik.eu

78 Pozri Žalm 51:4, pozn. 1360, tu zvratný tvar len tu sa v SZ vyskytujúci.
79 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
80 Vl. „upustite *od* vystrájania“, preklad v texte tu je zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s predmetom bez predložky, v kap. 2:22 s 3. pádom zámena v pôvodine.
81 Al. „páchať zlé“, „dopúšťať sa zlého“, ďalej obdobne.
82 Obdobne ako Prísl. 30:29, pozn. 1267.
83 Tu a v kap. 40:23 ako „konať správne“ v Gen. 4:7.
84 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
85 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480, nižšie odvodené sloveso („rozsúďte“, ďalej obdobne).
86 Vl. „dajte vykročiť“ (Prísl. 23:19), tj. „správnou cestou“. V kap. 3:12 a ďalej zmysel ako tam v texte[236].
87 Al., podľa iných, „povzbuďte (al. „potešte“) utláčaného“ (al. „násilie znášajúceho“).
88 Pozri Žalm 35:1, pozn. 971; Prísl. 22:23, pozn. 996.
89 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
90 Al. „súdime“, pozri Jóba 23:7, pozn. 663 a 1110.
91 Al. „*Aj* keby boli“.
92 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
93 Al. „musia[18] zbelieť“, na konci verše „musia[18] sa stať *takými*“.
94 Pozri Exod. 16:20 a porov. tamže kap. 25:4, pozn. 850, tu v prenesenom zmysle („ako farbivo z červcov al. ním ofarbená látka al. šata“).
95 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73; Sud. 11:17, pozn. 622.
96 Vl. „dobré“, ďalej obdobne.
97 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233.
98 Ako „jesť“ vyššie, ďalej obdobne, porov. Num. 11:1, pozn. 392.
99 Al. možno „Spoľahlivé“, ďalej obdobne.
100 Pozri 2 Par. 20:20, pozn. 740n.; ďalej tvary toho istého slovesa.
101 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
102 Vl. „Nocovala“.
103 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
104 Pozri Gen.12:15; 21:22, pozn. 554.
105 Pozri Žalm 66:7 a ďalej, pozn. 1596.
106 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246.
107 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
108 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
109 Pozri Prísl. 21:14, pozn. 368.
110 Pozri Žalm 34:14, pozn. 966.
111 Vl. „uznanlivosti“, tj. „ocenenia“, no vlastne „podplácania“, „úplatky“, iný, pravda, výraz ako predošlý[109].
112 Pozri Žalm 18:43, pozn. 586, výraz odvodený od dotyčmého slovesa[88].
113 Pozri Sud. 5:22, pozn. 349; týka sa len takto označených miest.
114 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
115 Pozri Gen. 5:28, pozn. 179; ďalej iné tvary v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
116 Pozri 1 Sam. 14:24, pozn. 362.
117 Pozri Gen. 27:42, pozn. 722.
118 Pozri Num. 10:9, pozn. 367, v kap. 9:11 ako „utláčateľa“ atď. Ďalej v zmysle ako v texte.
119 Tj. „tavením odstrániť“, ďalej obdobne, pozri Žalm 66:10, pozn. 376.
120 Al. „cínové“, „cín obsahujúce“.
121 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1.
122 Pozri Prísl. 9:10, pozn. 479.
123 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
124 Pozri Žalm 26:11, pozn. 778.
125 Pozri Žalm 37:38, pozn. 1076.
126 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 326.
127 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1093.
128 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.
129 Al. „budú sa hanbiť ohľadne“[116], iné sloveso ako „sa hanbiť“ nižšie. Ďalej obdobne.
130 Pozri Gen. 12:6, pozn. 354, tu (nie vo v. 30) množné číslo; mienia sa stromy, ktoré boli považované za posvätné a boli predmetmi modlárskeho uctievania.
131 Pozri Žalm 68:16, pozn. 1641.
132 Mienia sa posvätné záhrady, miesta modlárskych obradov, o ktorých je vari zmienka v kap. 66:17.
133 Pozri Deut. 12:5, pozn. 280.
134 D. „strom vädnúci svojím lístím“.
135 Tj. „čo spôsobil al. vytvoril“.
136 Vl. „oni obaja“, „zhorí“ nižšie je v pôvodine tvar množného čísla.
137 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736; v kap. 3:14 tiež. „spustošili“. Tvar tohto slovesa je aj v kap. 4:4 a ďalej v zmysle ako tam v texte[286].
138 D. „ktoré uvidel“[2].
139 Pozri Hebr. 1:2; je to výraz značiaci koniec obdobia zákona, keď bude uvedený Mášíach (tj. „Messiáš“). Pozri Gen. 49:1; Num. 24:14; Deut. 4:30; 31:29 atď.
140 Al. „za hlavu“, D. „v hlave“, tj. „v *postavení* al. *hodnosti* al. *význame* hlavy“ (ďalej obdobne); tiež, pravdaže, „na temeni“[25], no tu skôr v zmysle ako v texte al. tu vyššie („ako najvýznamnejší al. najslávnejší medzi vrchmi“).
141 Vl. „*je* povznesená“[68], ďalej obdobne.
142 Vl. „prúdom priženú“, hebr. „náharú“, ako rieka („náhár“, Gen. 2:10 a i.).
143 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
144 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
145 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347; nesúvisí s „chodíme“ vyššie.
146 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252; ku kap. 39:7 porov. Gen. 46:26, pozn. 1256.
147 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
148 Sloveso ako „roztĺkol“ v 2 Kráľ. 18:4, tu a ďalej zmysel ako v texte.
149 Al. „radlice“.
150 Pozri Sud 1:1, pozn. 9.
151 Al. „brať“, „nosiť“.
152 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 784.
153 Pozri Prísl. 1:8, pozn. 27; ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
154 Tj. modlárstvom, ktoré prichádza od východu.
155 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322; tu v kap. 45:14 akýsi národ v susedstve Egypta.
156 Pozri Jóba 27:23; 34:37, tu sa možno mieni voľajaký zvyk al. obrad pri veštení a pod., no ide o výraz v danej

www.mlosnik.eu

súvislosti neľahko zrozumiteľný a mnohí toto miesto prekladajú inak[159].

157 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170; 30:26, pozn. 782; tu je na mysli pôvod, nejde o „dietky“ ani nutne o „mladíkov“. V kap. 8:18 a ďalej zmysel ako tam v texte.

158 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.

159 Podľa LXX „a narodilo sa im mnoho (možno mysleli na súvislosť slovesa „tlieskať“ [„sáfak“, porov. aj rovnako znejúce sloveso „stačiť“ v 1 Kráľ. 20:10], so „séfek“, „hojnosť“, „nadbytok“ [Jób 20:22, pozn. 980] a svojím prekladom opísali zmysel „majú hojnosť al. nadbytok“) cudzorodých detí“; Vulgata prekladá „a pripojili sa (al. „prilipli“) k cudzím deťom“; možno tento zmysel videl prekladateľ v pojme „tlieskania („plesnutia si v dlane“) s nimi“. Týmto významom dávajú prednosť aj mnohé novšie preklady.

160 Tj. „ľudu“.

161 Tu možno aj „Hospodinova“.

162 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 482.

163 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1119.

164 Pozri 1 Par. 16:26, pozn. 548.

165 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.

166 Al. „zohýba“, „krčí“, „hrbí“, ďalej obdobne, aj iné tvary v zmysle ako tam v texte.

167 Pozri Žalm 49:2, pozn. 1294.

168 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.

169 Al. „aj skloní[166] sa (al. „kiež sa skloní“[166]) jednoduchý a poníži sa vznešený, a kiež im“.

170 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.

171 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.

172 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.

173 Al. „(po)strachu“, pozri napr. Prísl. 1:26n., pozn. 85.

174 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.

175 Pozri Lev. 26:19, pozn. 891, tu a ďalej v kladnom zmysle ako v texte.

176 Al. „nadutosti“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 17.

177 Ako „pozdvihnutý“ v Prísl. 18:10, pozn. 838, nesúvisí s „povýšenosť“ tu vyššie.

178 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.

179 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.

180 Pozri Deut. 3:25 a ďalej, pozn. 23.

181 Pozri Gen. 35:8, pozn. 354.

182 Pozri Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1637.

183 Al. „vysokú“, no nie ako „vysokými“ vo vv. 13n. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.

184 Vl. „neprístupný“, „nedostupný“, ďalej v zmysle ako tam v texte.

185 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.

186 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.

187 Al. „nádherné“, „cenné“, „hodnotné“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[131]. Ďalej obdobne.

188 Al. možno „umelecké diela“, „všetko, čo lahodí zraku“, „pastvy pre oči“.

189 D. „podívania[188] túžby“, pozri 2 Par. 32:27, pozn. 1056.

190 Pozri Žalm 90:5, pozn. 2104, tu iba v takomto zmysle.

191 D. „prachu“[171], tu zmysel ako v texte.

192 Pozri Žalm 10:18, pozn. 345; „zastrašovať“ u Jóba 13:25.

193 V hebrejčine slovná hra: „laaróc“, „na vydesenie“, „háárec“, „zeme“.

194 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.

195 Al. „ktoré mu zhotovili“.

196 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.

197 Al. „krysám“, D. „vyrývačom (al. „vykopávačom“) dier“.

198 Pozri Exod. 33:22, pozn. 1180.

199 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.

200 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.

201 Tj. „ktorého dych (tj. „život“) je v jeho nose“.

202 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.

203 D. „prijímaného[68] tvárou“.

204 Al., podľa niektorých, „veštca“ (nie ako „veštca“ vyššie, al. „jasnovidca“).

205 Tu azda skôr „zručného“, „dobrého odborníka“.

206 Pozri Exod. 28:11, pozn. 970, tu v širšom zmysle („remeselníkov vôbec“).

207 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099.

208 Pozri Kaz. 10:11, pozn. 389; vo v. 20 množné číslo v zmysle ako tam v texte.

209 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.

210 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.

211 Al. „vrtošiví“, „náladoví“, „malicherní“, hebr. „taalúlím“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v inom významovom odtieni v kap. 66:4, odvodený od slovesa „álal“, tu vo v. 12[235], od ktorého je odvodené slovo „skutky“ tu vo v. 8 a 10 a v kap. 1:16 a i., značiaceho tiež „ubližovať“ (Pl. 1:22; 2:20; 3:51), pozri aj Exod. 10:2, pozn. 317 a 318, Num. 22:29, pozn. 856 a aj., takže tu aj „ubližujúci“, „zle zaobchodiaci“, „tyrani“. Vzhľadom na to, že toto sloveso značí aj „hrať sa“ (ako deti), vidia tu mnohí zmysel „detinskí“, „nezodpovední“, „rozmaznaní“, „zženštilí“ (tak Vulgata, „effeminati“), podľa LXX „posmievači“ („empaiktai“, tiež „podvodníci“, „šibali“, „vystrájajúci [zlomyseľné] žarty“, „zahrávajúci si“, pozri Mat. 2:16, kde je použité sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený).

212 Pozri Exod. 3:7, pozn. 103; kde je použitý tvar tohto slovesa; ako aj tu vo v. 12 a obdobne ďalej.

213 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.

214 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69.

215 Al. „jeden proti druhému“, pozri Gen. 11:3, pozn. 332. Ďalej obdobne.

216 Al. „osopovať“, pozri Prísl. 6:3, pozn. 310, tu v takomto zmysle.

217 Pozri 1 Sam. 18:23, pozn. 752.

218 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460, ďalej aj iné tvary tohože slovesa v zmysle ako v texte.

219 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.

220 Predložková väzba ako „chytil za“ v Exod. 4:4; no iné sloveso („siahať al chniapať po“, ako „chytila … za“ v Gen. 39:12); tá istá predložková väzba s tým istým slovesom ako v citovanom mieste v Exod. 4:4 je tu v kap. 4:1 a obdobne ďalej.

221 Tj. „správou“, „právomocou“.

www.mlosenik.eu

222 D. „ujímať[68] *slova*“ (Num. 23:7, pozn. 878).
223 D. „obväzovač“.
224 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
225 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80.
226 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.
227 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
228 Pozri Exod. 20:16, pozn. 785.
229 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
230 Pozri Jóba 15:18, pozn. 294 a 738.
231 Ako „ach“ v Prísl. 23:29, nie ako tu v kap. 1:4 a ďalej[12].
232 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
233 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547; vo v. 9 a ďalej tvary slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený.
234 Al. možno „sa mu bude robiť *podľa* zásluhy jeho rúk“.
235 Vl. „*sú* hrajúci *sa*“, tj. „deti“, obdobný tvar toho istého myslu je v kap. 13:16; tu podľa iných „si prísne počínajú“, „ubližujú“.
236 Al. „naprávatelia“, „ukazovatelia správnej cesty“, ďalej obdobne.
237 Pozri Gen. 20:13, pozn. 534; Jóba 12:24n., pozn. 636; nesúvisí s „vedúci“ vyššie.
238 Tu v tomto prenesenom zmysle.
239 Pozri 2 Sam. 20:19n., pozn. 701, tu v takomto zmysle.
240 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942; ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte tam.
241 Al. jednoducho „na pravotu“, „ku pravote“.
242 Pozri Gen. 15:14, pozn. 428; 30:6, pozn. 765; nesúvisí so „súd“ vo v. 14 a inde[85].
243 Tu možno aj „zástupov ľudu“, ďalej obdobne, pozri Gen. 25:8, pozn. 644, a i.
244 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.
245 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 276; 10:2, pozn. 292; nesúvisí so „sužovať“ tu vo v. 5 a „sužovatelia“ vo v. 12.
246 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
247 Tak podľa čítaného textu („máh láchem“); písaný text má nezreteľné znenie, ktoré by sa možno dalo čítať v zmysle „malkám“, „ich kráľ“, no to nijako nezapadá do súvislosti, lebo sloveso, ktoré nasleduje, je v tvare 2. osoby množného čísla.
248 Pozri Jóba 4:19, pozn. 195.
249 Vl. „meliete“, „rozmieľate“, ďalej obdobne.
250 Pozri Prísl. 18:12, pozn. 821.
251 Pozri Prísl. 1:24, pozn. 79; v kap. 5:25 a ďalej zmysel ako na dotyčných miestach.
252 D. „chodia chôdzou a cupitaním“.
253 Vtedajšie parádnice totiž nosievali na členkoch nôh kruhy podobné náramkom na rukách; kruh na jednej nohe bol s kruhom na druhej spojený retiazkou, takže chodili krátkymi cupitavými krokmi, pričom retiazky hrkali. „Hrkálky“ vo v. 18 sú tamtie kruhy na členkoch; názov je v hebrejčine odvodený od slovesa „hrkať“.
254 Pozri Žalm 137:7, pozn. 2618. Ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte tam.
255 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942; v kap. 10:12 a ďalej zmysel ako tam v texte.
256 Podľa iných „sliečka“, tj. azda „zrnká náhrdelníkov v podobe sliečok“.
257 „zrnká náhrdelníkov v podobe polmesiačikov“. Pozri Sud. 8:21 a 26, pozn. 516.
258 Pozri Sud. 8:26, pozn. 525.
259 Ako „ozdoby“ v Exod. 39:28, pozn. 1248, (iný výraz ako „turbany“ tam), jednotné číslo; nie ako „ozdobu“[255] tu vo v. 18 a obdobne ďalej, hoci je to príbuzný výraz, ktorý sa, pravdaže, dá chápať, najmä tu, aj v zmysle „ozdoby“, „venca“ al. inej ozdobnej pokrývky hlavy. V kap. 61:3 (jednotné číslo) by išlo o výraz radostnej al. slávnostnej nálady; ale aj samo „danie turbanu“ (obvyklej pokrývky hlavy mužov aj žien, či už ozdobnej a či bez ozdôb, miesto „popola“, ktorý is ako výraz zármutku sypali na hlavy) znamenalo konec trúchlenia, lebo turban býval na znak smútku odkládaný; porov. Ezek. 24:17, 23.
260 Pozri vv. 16 a 18[253]; podľa iných „náramky na vrchnú časť ramena“.
261 Výraz odvodený od slovesa u Jóba 38:31, pozn. 1713, ktoré je tu v kap. 49:18 v zmysle ako tam v texte.
262 Al. „schránky“, D. „domy“, porov. Exod. 25:27, pozn. 875.
263 D. „duše“ al. „dychu“, tj. tu „vdychovania“. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
264 Tj. „nádobky na voňavky“ al. možno „na vonné masti“.
265 Al. „odevy na striedanie“, iný výraz ako v Sud. 14:12, pozn. 715; vyskytuje sa v SZ len tu a u Zech. 3:4.
266 Al. „vačky“, pozri príbuzný výraz v kap. 8:1[482] a Exod. 32:4, pozn. 1123.
267 Ako „tabuľu“ v kap. 8:1, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
268 Pozri Prísl. 31:24, pozn. 1300, no tu množné číslo ako v Sud. 14:12, pozn. 714.
269 Al. „čelenky“ (kap. 62:3, tam aj „tiarou“, „turbanom“, tak tam podľa čítaného textu, písaný text tam podáva čosi iný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tam), no nie ako tu vo v. 18[256].
270 Pozri Pies. 5:7, pozn. 156.
271 Ako „vonné látky“ v Exod. 30:22 a i., tu jednotné číslo.
272 Ako „zástery“ v Gen. 3:7, jednotné číslo.
273 Vl. „diela točenej (al. „sústruhovanej“) práce“ (Exod. 25:18, pozn. 870), posmešne o umnom kučeravom účese.
274 Vytvorená ostrihaním al. oholením na znak smútku.
275 Pozri Deut. 2:34, pozn. 166, tu v zmysle „bojaschopní muži“.
276 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138, tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
277 Tj. „Jerúsaléma“, D. „jej“, meno je v hebrejčine ženského rodu; na konci verša zosobnený „Jerúsalém“. Ďalej obdobne, aj pokiaľ ide o iné mestá a niektoré iné pojmy.
278 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220, tu v takomto zmysle.
279 Vl. „volané“, „vyhlasované“.
280 Pozri Gen. 30:23, pozn. 230.

www.nlosr.sk/biblia

281 Pozri Jer. 23:5.
282 Pozri 2 Par. 20:24, pozn. 505.
283 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
284 Tj. „v Jerúsaléme nespravodlivo prelievanú".
285 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
286 Al. „požiaru", „spálenia", „zničenia", ďalej obdobne.
287 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531, tu a ďalej v zmysle „pevne založeným obydlím".
288 Tj. „v ňom al. na ňom konaným".
289 Al. „jasno", „svit", „lúč", „jas", ďalej obdobne, nie ako „žiare" v kap. 50:11[1267].
290 D. „žiaru ohňa plameňa", ďalej obdobne.
291 Pozri Žalm 19:5, pozn. 617, tu v zmysle „rozpätý stan", „baldachýn" na ochranu. Porov. Ezek. 43:2–5.
292 Tu v takomto zmysle, pozri príbuzný výraz v kap. 22:8[1159].
293 Pozri Num. 18:9, pozn. 704
294 Al. „na zatônenie", ďalej obdobne.
295 Pozri Žalm 14:6, pozn. 410.
296 Al. možno „lebo *to* nad … *bude* krytom, (6)bude to[168] stánkom ako tôňou … útočišťom … skrýšou".
297 Al. „stánok[292] za tôňu (al. „zatônenie") … a za útočište a za skrýšu".
298 Al. „lejakom", „prívalom", ďalej obdobne.
299 Pozri Pies. 1:13, pozn. 43.
300 Al. „svahu", „úbočí", D. „na rohu".
301 D. „na rohu, synovi (al. „rohu syna") oleja", tj. „tučnom", porov. Gen. 45:18, pozn. 1239, tam je iný výraz ako tu, ale v takejto súvislosti obdobného zmyslu.
302 Tj. „strážnu".
303 Pozri Deut. 8:9, pozn. 401.
304 Pozri Jóba 6:19, pozn. 319.
305 Vl. „vytváranie", „prinášanie", „vynášanie", „rodenie", tvar dotyčného slovesa[194], na konci verša a ďalej obdobne.
306 D. „A teraz", ďalej obdobne.
307 Al. „pre moju vinicu", ďalej obdobne, pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
308 D. „*bolo* s mojou vinicou na spravenie".
309 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
310 Al. „sa stane *predmetom* (al. „*obeťou*") spustošenia", ďalej obdobne.
311 Pozri Žalm 80:12, pozn. 1508.
312 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[54].
313 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
314 Al. „okopávať", no nie ako vo v. 2; tiež „plieť" („buriny zbavovať"); sloveso vl. značí „nahŕňať pôdu ku koreňom a pri tom odstraňovať burinu". Pozri kap. 7:25.
315 Vl. „vystupovať"[144].
316 D. „rozkazujem od („rozkazom odháňam od") dažďenia". Ďalej obdobne.
317 Pozri Žalm 119:24, pozn. 2461.
318 V hebrejčine slovné hry: „mišpát", „právo", „misfách", „prelievanie krvi"; „cedákáh", „spravodlivosť", „caakáh", „krik" (v. 7); „jáarád", „zostúpi", „hadáráh", „jej nádhera"; „vahamónáh", „a jej množstvo", „úšeónáh", „a jej vrava" (v. 14).
319 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242.
320 Tj. azda „Beda hromadiacim", v texte v podstate doslovný preklad. Ďalej obdobne.
321 Pozri Lev. 1:2, pozn. 5, tu v zmysle ako v texte.
322 Vl. „až do prestania" (al. „nebytia", „vymiznutia").
323 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
324 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
325 Výraz príbuzný onému v kap. 1:7[33] a v podstate s ním súznačný; pozri Žalm 46:8, pozn. 1273.
326 D. „od *toho, že*".
327 Pozri 1 Sam. 14:14, pozn. 553.
328 Pozri 1 Kráľ. 7:26, pozn. 439.
329 Pozri Lev. 27:16, pozn. 957.
330 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
331 Pozri Prísl. 23:30, pozn. 1029.
332 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
333 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
334 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
335 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
336 Pozri 1 Kráľ. 1:40, pozn. 69.
337 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
338 D. „od (al. „z") nedostatku", ďalej obdobne.
339 Tu v tomto zmysle („predmet honosenia sa", „všetci vážení a cení", „smotánka").
340 Al. „jeho slávou *budú*".
341 Al. „zomrelí".
342 Al. „spústa" (Gen. 17:4n.), tj. „masa ľudu", al., podľa iných, „množstvo", ktoré je predmetom honosenia sa al. pýchy. V tomto zmysle azda jednoznačne vo v. 14.
343 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
344 Al., podľa iných, „široko rozovrie (nie ako „rozovrie" nižšie) svoj pažerák" (al. „gágor").
345 Al. „do nezriadenosti", vl. „do *stavu* bez ustanovenia"[1253].
346 Tu sa azda týka „množstva"[342], aj tento výraz je v hebrejčine ženského rodu.
347 Pozri Žalm 74:23, pozn. 1130; v kap. 22:2 príbuzný výraz v podstate rovnakého zmyslu, ako „hrmenie" u Jóba 30:22; 36:29; 39:7.
348 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
349 Al. „vyvýšeným sa prejaví", tvar slovesa odvodeného od dotyčného výrazu[183].
350 Pozri Lev. 10:3, pozn. 291.
351 Pozri Lev 3:7, pozn. 83.
352 Nesúvisí s „sa … pásť" vyššie.
353 Vl. „spustliská", výraz odvodený od slovesa v kap. 34:10 a ďalej.
354 Pozri Žalm 66:15, pozn. 1601, tu v takomto zmysle („tučných", „tlstých", tj. „boháčov"). No niektorí tento výraz tu chápu v tomže zmysle ako vo vyššie citovanom mieste; potom teda „a opustené pastviská *po* tučných zvieratách".
355 Tu vari v zmysle „spásať".
356 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
357 Tu azda „potulní (al. „kočovní") pastieri".
358 Tj. „privolávajúci si".
359 Pozri aj Žalm 12:2, pozn. 367.
360 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.

www.mlosnik.eu

361 Pozri Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181.
362 Tu azda v zmysle „premúdrení“, „*všetkému* rozumejúci“, „mudrlanti“.
363 Tu aj „borci“, „preborníci“.
364 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
365 Pozri Žalm 102:9, pozn. 2206.
366 Pozri Prísl. 17:8, pozn. 366.
367 Pozri aj Exod. 15:7, pozn. 740.
368 Pozri Exod. 15:7, pozn. 176.
369 Al. „rúti“, „zosypáva“, ďalej obdobne.
370 Al. „sadze“, iný výraz ako v kap. 2:10 a ďalej[171]; tu ide o obraz „prachu“ vo vzduchu poletujúceho a na rozličných predmetoch sa usadzujúceho.
371 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 7:4 odvodené podstatné meno.
372 Pozri 2 Sam 1:23 a ďalej, pozn. 72.
373 Pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
374 Pozri Žalm 121:3, pozn. 2537.
375 Vl. „otvorí“, „rozovrie“, ďalej obdobne.
376 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152; Žalm 7:12, pozn. 203.
377 Pozri Gen. 15:6, pozn. 419; Žalm 73:16, pozn. 1773; tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
378 D. „ako“.
379 Tj. „kolesá jeho vozov“; ako „koleso“ v Kaz. 12:6.
380 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
381 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
382 Pozri Prísl. 19:12, pozn. 278, tu je preklad zvolený vzhľadom na opakovaný výskyt tvarov tohto slovesa nižšie, aby sa dali preložiť tvarmi jedného slovesa slovenského.
383 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
384 Al. „na neho“, „proti nemu“, ďalej obdobne.
385 Tj. „nad týmto národom“; al. „aj bude (tj. „tento národ“) v onen deň nad ním“ (tj. „nad Júdom“).
386 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859; al. možno „tma tiesne“, tj. „tiesnivá tma“.
387 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
388 D. „volal tento k tomuto“.
389 Al. „každej“, ďalej obdobne.
390 Tj. „toho, ktorý volal“ (v. 3), „každého z nich“.
391 Tj. podložky al. jamky, do ktorých boli prahy zapustené, vl. „matky“, porov. terajšie „matice“ skrutiek.
392 Pozri Num.1:53 a ďalej, pozn. 63.
393 Al. „*ohľadne* perí“.
394 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
395 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131, tu iná predložka ako tam, no v danej súvislosti v podstate rovnakého zmyslu. V kap. 8:8 a ďalej ešte iná predložka v zmysle ako tam v texte.
396 Al. „*za* tvoj hriech sa robí zadosť“, tvar slovesa, ktorého sa týka pozn. 869 k Exod. 25:17. Ďalej obdobne; v kap. 28:17 zmysel ako tam v texte.
397 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
398 Dôraz je na tomto slovese, preto následuje bezdôrazný tvar zámena, v hebrejčine zámenná prípona.
399 D. „Počutím“.
400 D. „videním“.
401 Tj. „necitlivým“, „nevnímavým“.
402 Vl. „sprav ťažkými“, ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
403 Tj. „zaslep“, „oslep“, ako v kap. 29:9, tu doslovný preklad v takomto zmysle.
404 Vl. „zalep, aby nie“, tj. „aby *sa* ne*stalo, žeby*“.
405 Vl. „by ho uzdravilo“, v texte opis vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom v pôvodine. V kap. 53:5 opis obdobného výroku v trpnom rode („boli sme uzdravení“).
406 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[347], tu a ďalej zmysel ako v texte.
407 D. „vzdiali“.
408 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
409 Vl. „mnohá“, „hojná“, ďalej obdobne.
410 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
411 Tu nie v zmysle „posvätného stromu“.
412 D. „v ktorom“, „na ktorom“, „pri ktorom“, zmysel ako v texte, porov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Ďalej obdobne.
413 Vl. „v (al. „pri“) zrúbaní“, tj. „v stave, v akom je po zrúbaní“.
414 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
415 Pozri Num. 21:11, pozn. 797; Sud. 3:12, pozn. 182.
416 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
417 Pozri 2 Kráľ. 16:5, pozn. 643.
418 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178; ďalej iné tvary v zmysle ako tam v texte.
419 Al. „sa oprel o Efrájima“.
420 Meno znamená „Zvyšok sa bude vracať“.
421 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 725.
422 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 726.
423 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
424 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
425 Al. „upokoj sa“, obdobne ako v kap. 30:15, kde nesúvisí s „pokľudom“ vyššie[1568].
426 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
427 Pozri Deut. 20:3, pozn. 735.
428 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
429 V príčinnom zmysle[348].
430 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[361] a ktorého tvarom je aj „radca“ v kap. 1:26 a 3:3[204] a ďalej, ako napr. „radím“ v 2 Sam. 7:11, takže tu aj „uradil (al. „uzniesol“, „rozhodol“) sa“, no vzhľadom na väzbu s prostým 4. pádom je vari na mieste preklad, ktorý podávam v texte. V kap. 8:10 a ďalej zmysel ako v texte tam.
431 Al. „proti Júdovi“, ďalej obdobne.
432 Pozri Exod. 1:12, pozn. 23, sloveso ako „pociťovať nevôľu“ v Prísl. 3:11, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu so zmyslom ako v texte. Vo v. 16 iný tvar, zmysel ako v texte tam.
433 Tj. „dobyť“, sloveso ako napr. v 2 Sam. 23:16, pozn. 952, tvar vyskytujúci sa v SZ len tu a v 2 Kráľ. 3:26, pozn. 100, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie. Ďalej iné tvary.
434 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
435 Nadväzuje na „pretože“ vo v. 5.
436 Sloveso ako v Gen. 6:18, pozn. 227.

www.mlosnavik.sk

437 Vl. „v ešte šesťdesiať a päť rokoch“, tj. „v priebehu 65 rokov“.
438 D. „zrútiť od (al. „z“) ľudu“, tj. „od (al. „z“) *bytia* ľudom“, „od (al. „z“) *postavenia* ľudu“. Ďalej obdobne.
439 Tu sa oproti 2 Par. 20:20 vzhľadom na odlišné významové zafarbenie nedá dosť dobre na preklad použiť to isté slovenské sloveso ako na konci verša.
440 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
441 Al. „Spýtaj sa … Boha, *na*“, ďalej obdobne.
442 Tj. „žiadaj znamenie v hlbinách alebo vo výšinách“.
443 Pozri Exod. 15:25 a ďalej, pozn. 587.
444 D. „od vás“, tj. „z vášho hľadiska al. stanoviska“
445 Al. „hnevať“, „unúvať“, „dopaľovať“, „otravovať“.
446 D. „mužov“[197].
447 Hospodin tu totiž hovorí skrze proroka.
448 Zdôrazňujúci člen.
449 Pozri Gen. 24:43, pozn. 628.
450 Hoci tento výraz neznačí vždy „pannu“, je preklad v texte dostatočne zdôvodnený tým, že toto miesto sa uvádza u Mat. 1:23, kde preklad „parthenos“ tohto výrazu (podľa LXX) je v takom zmysle (ako aj v celom N. Zákone), ktorý tam splna potvrdzuje aj textová súvislosť. Tento zmysel je podopretý aj zdôrazňujúcim členom, vyjadrujúcim jedinečnosť udalosti; veď otehotnenie „mladice“, nie „panny“, by nebolo nič nezvyčajné.
451 Tj. „S nami Boh“.
452 Ako „smotanu“ v Gen. 18:8, pozn. 470.
453 D. „na svoje vedenie“, tj. „aby vedel“; al. „do svojho dosiahnutia schopnosti (D. obdobne)“, tj. „než bude vedieť“.
454 Al. možno „zavrženiahodnosť“, „odpornosť“.
455 Al. „postaviť sa zamietavo (al. „mať odpor“) proti zlému“ (al. „ohľadne[1413] zlého“), pozri Jóba 5:17, pozn. 243. V kap. 5:24, 8:6, 31:7, 33:8 väzba so 4. pádom, zmysel ako v texte.
456 Pozri Deut. 4:37, pozn. 280.
457 Všetky známe mi preklady podávajú toto miesto v znení „zamietnuť (al. „zavrhnúť“) zlé a vyvoliť dobré“; no v pôvodine sú spodstatnené mená „zlé“ a „dobré“ spojené so slovesami predložkovou väzbou, ktorú som sa opisom v texte (al. v poznámke vyššie[455]) pokúsil v preklade uchovať, hoci na ňu niktorý zo známych mi prekladov neprihliada.
458 Al., nie celkom spisovne, ale formálne doslovne a hádam zreteľnejšie, „pôda, čo z jej dvoch kráľov“.
459 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
460 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
461 Vl. „konci“, ďalej obdobne.
462 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
463 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
464 D. „v dolinách trhlín“ al. „puklín“ al. „zárezov“).
465 Al., podľa iných, „vo všetkých dierach“ (al. „rokliach“, „napajedlách“), výraz vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste.
466 Pozri Gen. 30:16, pozn. 774.
467 Pozri Num. 21:13, pozn. 799, no tu iná predložka v zmysle ako v texte.
468 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
469 Vl. „vlas“.
470 Pozri Lev. 13:29n., pozn. 418.
471 Tj. všetko toto dianie; zámeno v preklade je pridané na vyjadrenie tohto zmyslu, lebo nasledovné „bude odstraňovať“ je tvar ženského rodu[473], ktorý tu zrejme zastupuje rod stredný (ktorý hebrejčina nemá) v uvedenom zmysle, lebo v tejto vete niet podstatného mena ženského rodu, ktoré by tu mohlo byť podmetom („britva“ je v hebrejčine rodu mužského).
472 Pozri Gen. 18:23, pozn. 502; v kap. 13:15 a ďalej zmysel ako tam v texte.
473 No tento tvar je aj tvarom 2. osoby mužského rodu, takže sa tu možno dá čítať aj „bradu budeš (v zmysle neosobného podmetu, „brada sa bude“) odstraňovať“, obdobne ako vo v. 25 („nebude sa“).
474 Vl. „jalovicu z hovädzieho dobytka“ (Deut. 21:3 a i.), ďalej zmysel ako v texte.
475 Tu a vo v. 15 nie sú tieto slová, ako podobné spravidla inde (napr. Exod. 3:8 a na mnohých iných miestach), výrazom hojnosti a blahobytu, lež naopak núdze („pre nedostatok inej stravy“).
476 Al. možno „sa bude stávať tŕnistým krovím a bodľačou“[66].
477 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
478 Al. možno „horské polia“.
479 Tj. „nástrojom na okopávanie“, inak. „plejú plečkou“.
480 Al. „výbehu“, vl. „vysielania“, tj. „na pašu“, teda „pastviskom“.
481 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570; tu (nie všade ďalej) v hromadnom zmysle.
482 Al. „slohom“, podľa iných „písmom“, LXX „grafidi“, „rydlom“, „písadlom“, Vulg. „stylo“ v rovnakom zmysle al. aj „slohom“ ako tu vyššie.
483 Tj. spôsobom medzi smrteľníkmi obvyklým, aby to každý mohol prečítať.
484 Al. „O Mahér-šálál-cháš-bazovi“.
485 Meno znamená „Náhlivo lup, rýchlo korisť“.
486 Al. „na svedectvo si beriem“ (al. „chcem vziať“).
487 Al. „spoľahlivých“.
488 Tj. „k svojej manželke“.
489 Pozri aj Rúth 2:1, pozn. 63.
490 Pozri 2 Sam. 18:5, pozn. 720.
491 D. „idúce“, porov. Gen. 2:11, pozn. 67.
492 Tj. „spôsobiť, aby sa vzduli al. vystúpili z brehov“.
493 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
494 Pozri Žalm 35:18, pozn. 1003.
495 Tu v takomto zmysle („váhu“, „ťarchu“, „pádnosť úderu“).
496 Al. „cez“.
497 Pozri Jóš. 3:15, koniec verša, a porov. tam kap. 11:4, pozn. 427.
498 Tu v takomto zmysle, ako „budeš pokračovať“, v 1 Sam. 10:3.
499 Pozri Žalm 78:20, pozn. 1885.
500 Al. „Zúrte“, „jedujte sa“; v kap. 59:15 a ďalej zmysel ako v texte.

www.nicopowikeal

501 Ako v kap. 7:8, kde je tvar trpného, tu činného rodu, tu aj „rozpadnite sa“, al. tiež „zdeste sa“, „zhrozte sa“. V kap. 9:4 iný tvar činného rodu so zmyslom ako tam v texte.
502 Tj. „ozbrojte“, ďalej obdobne.
503 Tu v pôvodine opäť slovná hra: „haazínú“, „nastavte uši“, „hithearzú“, „opásajte sa“.
504 Al. „uznášajte sa uznesením“, „plánujte plán“, „rozhodujte sa rozhodnutím“.
505 Tvar tohože slovesa ako v kap. 4:1[220], tu a ďalej bez predložky.
506 Pozri Deut. 8:5, pozn. 394; Žalm 16:7, pozn. 149.
507 Al. možno „odrádzal od chodenia“, „vystríhal pred chodením“[71].
508 Al. „o všetkom“.
509 Porov. obdobnú väzbu v Exod. 33:1, pozn. 1134. Ďalej obdobne.
510 Pozri Žalm 76:11, pozn. 1853; na konci verša 13 (v SZ len tam) výraz obdobne utvorený od iného slovesa[192].
511 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
512 Pozri Exod. 30:12, pozn. 1085; Num. 8:19, pozn. 323; tu výnimočne v zmysle ako v texte (vl. „nárazu“).
513 Pozri Žalm 119:165, pozn. 2523 („príčiny k (v poznámke „kameňa“) úrazu“ tam je ten istý výraz ako „potknutie sa“ tu). V kap. 57:14 zmysel ako tam v texte.
514 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831.
515 Pozri Žalm 10:15, pozn. 82.
516 Pozri Deut. 7:25, pozn. 380.
517 Tvar slovesa ako u Jóš. 7:15, pozn. 275.
518 Ako napr. Exod. 12:34; Prísl. 30:4. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
519 Tj. „zápis Božieho zdelenia“.
520 Tj. „v ich srdciach“, al. „medzi mojimi žiakmi“.
521 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
522 Pozri aj Deut. 12:5; 18:11, pozn. 487.
523 Pozri Lev. 19:31, pozn. 644.
524 Al. „švitoria“, „čvirikajú“, ďalej obdobne.
525 Pozri Jóš. 1:8, pozn. 30, tu a ďalej zmysel ako v texte.
526 Tj. podľa svojej výzvy vo v. 19.
527 Tj. „zákon a osvedčenie“.
528 Al. „nech hovoria podľa tohto slova, ktoré“.
529 Al. „Ak (tj. „či“) nehovoria podľa tohto slova *tí, z ktorých žiadny*“.
530 Mnohé zo známych mi prekladov podávajú, možno podľa Vulgaty (LXX majú znenie významom odchylné od masóretského textu), znenie „Ak nehovoria podľa tohto slova (potom by išlo o bezprostredne predchádzajúcu výzvu „K zákonu…“), nemajú“ (al. „*nikto z nich*“ [vl. potom „*potom je to ľud,* ktorý“] nemá“), ktoré sa však nedá dosť dobre odvodiť z hebrejského textu bez doplňania slovami, akých v ňom niet.
531 Tj. „že v tom (al.[528] „v ktorom“) niet nádeje na nový deň“.
532 Tj. „ľud“, al. „každý z nich“, al. „bude *sa*“[383].
533 Tj. vari „v zemi“, ďalej obdobne.
534 Al. „stiesnený“, „strápený“, pozri Gen. 49:7, pozn. 1326, tu trpné príčastie tohto slovesa, vyskytujúce sa v SZ len tu.
535 Sloveso ako „sa … nazlostil“ v Gen. 40:2.
536 Sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230.
537 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935; ohľadne kap. 37:3 pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 750.
538 Vl. „tma“, „temnota“, no nesúvisí s predošlým „temnota“ ani s „tmu“ nižšie. V kap. 9:1 príbuzný výraz rovnakého zmyslu.
539 Pozri Prísl. 1:27, pozn. 89; tu v kap. 9:1 odvodený výraz[543].
540 Pozri Deut. 30:4, pozn. 242.
541 Pozri Exod. 10:22, pozn. 346.
542 Vl. „pre *tú,* pre ktorú“[307], al. „ne*bude* mať[179] čierňavy *tá,* ktorá má“[179].
543 Pozri Jóba 36:16; 37:10, pozn. 1636, tu v zmysle „útlak“, „zovretie“, „súženie“.
544 V hebrejčine slovná hra: „múáf“, „čierňava“, „múcák“, „stesnenie“.
545 Al. „zneváži1“, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[372] odvodený, al. možno naopak; tu zmysel ako v texte.
546 Tu bez predložky.
547 Kapitola 9 začína v hebrejskom texte len tu.
548 Al. „bývajúci“.
549 Pozri Jóba 3:5 a ďalej, pozn. 102.
550 Al. „Rozmnožil si“, ďalej obdobne.
551 Tak podľa čítaného textu, písaný text má znenie „nezveličíš“, v podobnom zmysle prekladá Vulgata a LXX.
552 Al. „palica“, ako napr. v Exod. 4:4.
553 Tj. „na jeho plece dopadajúci“.
554 Ako „žezlo“ v Gen. 49:10; tak sa dá chápať aj tu v kap. 14:5.
555 D. „palicu pohoniča v (al. „pri“) ňom“.
556 Tj. „vojenská obuv“, nižšie obdobne.
557 Al. „lomozom“, „hrmotom“, „dunením“, v kap. 29:6 zmysel ako tam v texte.
558 „V obuvi chodiaceho“ je tvar slovesa odvodeného od „obuv“[556] vyššie; oba výrazy sa vyskytujú v SZ len na tomto mieste.
559 Sloveso ako u Jóš. 10:18, pozn. 404, tu a ďalej zmysel ako v texte.
560 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 7, súvisiaci s „Knieža“ tu nižšie[104], „kňažná“ v Gen. 17:15, pozn. 456.
561 Pozri Exod. 15:11 aj príbuzný výraz v Sud. 13:18, pozn. 688 („div“ tam vo v. 19 je iný výraz ako tu, hoci, pravda, tiež príbuzný).
562 Al. možno „Radca Boha (tj. vari „*od* Boha“)-Hrdinu“.
563 Podľa iných prekladov „Div radcu (tj. „Divuplný Radca“, al. jednoducho „Div(uplný), Radca“), Boh-Hrdina“, no nazdám sa, že prízvučné znamienka v hebrejskom texte nasvedčujú členeniu, aké podávam v texte.
564 Al. „veku“, pozri Gen. 49:26, pozn. 293; inak azda „Večný Otec“. Ďalej obdobne.
565 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
566 D. „rozmnožovania“, „rozhojňovania“, zmysel azda ako v texte.
567 Sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535.
568 Pozri Žalm 18:35, pozn. 569.

www.milosrdnik.sk

569 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
570 Al. „proti (ako vyššie) Isráélovi“, „na Isráéla“.
571 Vl. „veľkosti“ (Deut. 3:24, pozn. 20), tu a v kap. 10:12 v takomto zmysle.
572 Pozri 1 Kráľ 6:36, pozn. 398.
573 Pozri 1 Kráľ. 10:27, pozn. 642.
574 Pozri Jóba 14:7; 29:20, pozn. 69; tu a ďalej zmysel ako v texte.
575 Al. „na neho“, ďalej obdobne.
576 Tj. „proti tomuto ľudu“, nižšie obdobne.
577 Tu iný tvar dotyčného slovesa[177] v tomto zmysle („spraví, aby povstali“, „zobudí“).
578 Tj. „trápičov *od* Recína“, „Recínovo vojsko“.
579 Al. „spredu“, „zozadu“, porov. 1 Kráľ 7:39, pozn. 463.
580 Ako „chrbát“ v Exod. 33:23, „zadky“ v 1 Kráľ. 7:25.
581 D. „všetkými“.
582 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
583 Pozri Jóba 15:32, pozn. 771.
584 Vl. „a vznešený“ (al. „povznesený“)[68].
585 Pozri Deut. 1:17, pozn. 53.
586 Pozri Žalm 4:2, pozn. 91.
587 Vl. „sa stali“[46], ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 4:9, pozn. 244.
588 Pozri 2 Sam. 17:16, pozn. 701.
589 Pozri Žalm 102:13, pozn. 503 a 504.
590 Pozri Jóba 8:13, pozn. 426.
591 Pozri Gen. 34:7, pozn. 905.
592 Pozri Gen. 22:13, pozn. 577.
593 Al. „víria“.
594 Vl. „vzostupy“, „stúpania“, v kap. 12:5 a obdobne ďalej zmysel ako tam v texte, porov. Žalm 93:1, pozn. 2146.
595 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 551.
596 Al., podľa niektorých, „zatemnená“ al. „zuhoľnatená“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
597 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
598 Al. „neľutujú“, „nemajú ohľadu“, ďalej obdobne, pozri 2 Sam. 12:4, 6, pozn. 494.
599 Al. „odsekne (al. „odreže“) *si*“ sloveso ako „rozseknite“ v 1 Kráľ 3:25. Ďalej obdobne.
600 Sloveso, ktorého tvarom je „palica zákonodarcu“[1723].
601 Čosi iný výraz sko v Gen. 47:26, pozn. 1283, aj ako v Exod. 12:14, pozn. 388; taký ako „uznášania“ v Sud. 5:15, pozn. 329; takže možno aj „uznášajúcim sa *na* uznášaniach“, no znenie v texte uchováva v preklade väzbu bez predložky, aká je v pôvodine.
602 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130; Num. 23:21, pozn. 896.
603 Al. „odstrkávanie“.
604 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
605 Pozri Žalm 9:4, pozn. 188, iný výraz ako v kap. 3:14 a ďalej[85].
606 Pozri Kaz. 5:8, pozn. 192; tu tvar slovesa, na ktoré sa tam odkazuje; kap. 61:8 obdobne.
607 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
608 Al. „olupovali“, no nesúvisí s „lupom“ vyššie, lež zato s „koristi“ vo v. 6, „plienili“, „drancovali“. Ďalej obdobne.
609 Pozri Num. 16:29, pozn. 657.
610 Predložka ako „na“ vyššie a „o“ nižšie.
611 Pozri Prísl. 1:27, pozn. 87.
612 Al. „sklonil“, „klesol“, pozri Gen. 49:9, pozn. 1328; Sud. 5:27, pozn. 356.
613 Pozri Žalm 68:6, pozn. 1615.
614 Tu a v kap. 24:22 a 42:7 čosi odlišný súznačný tvar.
615 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
616 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
617 Al. „v (al. „medzi“) neveriaci národ“, ďalej obdobne.
618 Pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.
619 Iná predložka ako vyššie[617].
620 Tj. „nad ľudom, ktorý je predmetom výbuchu“, „ktorého sa týka výbuch“.
621 Pozri Exod. 1:14, pozn. 29; tu a ďalej zmysel ako v texte, v kap. 29:16, 45:9 a 64:8 značí „hrnčiarsku hlinu“.
622 Pozri Gen. 18:15, pozn. 488.
623 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
624 Tj. „mne podrriadenými“.
625 Al. „moji hodnostári zároveň kráľmi“.
626 Tj. „Kalné“ (Gen. 10:10).
627 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
628 Tj. „zmocnila sa ich“.
629 Výraz príbuzný onému v kap. 40:19[1935] a v podstate súznačný; vždy v množnom čísle.
630 Tj. „viac ako v Jerúsaléme“, D. „od Jerúsaléma“, ďalej obdobne.
631 Al. „modlám“, ako v 1 Sam. 31:9; 2 Sam. 5:21, no nie ako tu vyššie[164].
632 Pozri Jóba 6:9, pozn. 291, tu zmysel ako v texte, ďalej ako v texte tam.
633 Pozri napr. Exod. 3:16, pozn. 117, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[609]; ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
634 Tu azda v zmysle „viem si poradiť“, „vyznám sa *v tom*“, „viem, ako na to“.
635 Pozri Deut. 32:8, pozn. 121.
636 Tj. azda „zásoby“, „poklady“, vl. „*veci* prichystané“ (al. „naporúdzi súce“) na voľajaký účel; ako „hotoví“ v Est. 3:14; 8:13.
637 Sloveso, od ktorého je odvodený výraz „olupovačov“ v Sud. 2:14 a 16, pozn. 129.
638 D. „sediacich“, tj. „na tróne“, ďalej obdobne.
639 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
640 Pozri Prísl. 27:8, pozn. 1156; tu a ďalej zmysel ako v texte.
641 D. „ústa“, ďalej obdobne.
642 Sloveso od ktorého je odvodený dotyčný výraz[255]; pozri Sud. 7:2, pozn. 453.
643 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
644 Al. „vyťahovať“, vl. „zveličovať“[6].
645 Vl. „máva“, „drhne“, nižšie obdobne. Vo v. 32 a ďalej zmysel ako tam v texte.
646 D. „nad svojho pohybujúceho“, „svojimi pozdvíhajúcimi“, „ako pozdvíhanie prúta“, v texte opisy v záujme zreteľnosti.
647 Al. „ako by sa prút pozdvíhal, *že*“.
648 Pozri Žalm 78:31, pozn. 1900; v kap. 17:4 jednotné číslo v zmysle ako v texte.

www.milosrdnik.eu

649 Pozri Žalm 106:15, pozn. 2325.
650 Al. „pod jeho slávou".
651 Tu aj „krásu", „nádheru", „pôvab".
652 Tj. azda „úplne", „vonkoncom".
653 Al. „miznutie", „zanikanie", vl. „rozplývanie sa" (sloveso ako „roztápalo sa" v Exod. 16:21). Ďalej obdobne.
654 V hebrejčine slovná hra: „kimsós", „ako chradnutie", „nósés", „churavého".
655 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930.
656 Pozri 2 Sam. 1:6, pozn. 15.
657 Tj. „o toho, kto ho bije", v texte doslovný preklad.
658 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
659 Pozri Deut. 28:65, pozn. 1044, vo v. 23 príbuzný výraz rovnakého zmyslu; oba sú odvodené od slovesa v kap. 1:28[127].
660 Pozri Jóba 14:5, pozn. 688.
661 Pozri Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
662 Pozri Gen. 18:11, pozn. 474.
663 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe.
664 Tu aj „pre ich ničivosť".
665 Vl. „ničením", „drvením", al. možno jednoducho „vyčíňaním", v podmetnom zmysle, hebr. „al-tavlíthám", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa v 1 Par. 17:9, pozn. 587. Mnohé novšie preklady chápu toto miesto v zmysle predmetnom a podávajú v znení „môj hnev na ich zničenie", no hoci použitie dotyčnej predložkovej väzby v takomto zmysle nie je celkom vylúčené, nazdám sa, že jej zmysel tu je v jej vlastnom význame ako v texte[384] al. tu vyššie; v tomto zmysle ju taktiež chápu aj niektoré iné novšie preklady a v podstate aj LXX („epi tén búlén autón", „nad ich vôľou") a Vulgata („super scelus eorum", „nad ich zločinom" (al. „hanebnosťou").
666 Vl. „(zo)budiť" (Jób 3:8; Pies. 2:7).
667 Tj. „ako *pri* pobití".
668 Pozri Lev. 26:21, pozn. 899.
669 Tu proti v. 24 v zmysle „ako proti Egyptu", Exod. 14:26nn.
670 Výraz odvodený od slovesa v Gen. 49:15 („nosenie", iného ako napr. tu v kap. 1:15[68] a na mnohých iných miestach), ktoré je aj tu v kap. 46:4 a ďalej.
671 D. „oleja", ďalej obdobne.
672 Tj. azda „následkom toho, že Júdá bude nadobúdať moc a silu", al., podľa niektorých, „od tučného zátylku", porov. kap. 5:17[354]. Podľa iných „od pomazania".
673 Pozri Jóba 17:1, pozn. 820.
674 Al. „ukladá", „odkladá", vl. „obstaráva", „postaráva sa *o*", tu zmysel ako v texte.
675 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
676 Al. „ubytovňa", „hostinec" (Gen. 42:27; 43:21).
677 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
678 Pozri Est. 8:15, pozn. 281, tu a ďalej zmysel ako v texte.
679 Tj. „hlasno".
680 Al. „dávaj pozor" („pozorne načúvaj"), ďalej obdobne.
681 Pozri Exod. 9:19, pozn. 292, tu opis vzhľadom na to, že nie je uvedené, kam sa utiekajú al. uchyľujú.
682 Al. „Ešte dnes sa zastaviť".
683 Tak podľa čítaného textu, podporovaného starými prekladmi; písaný text podáva znenie „domu".
684 Vl. „sa chystá hrôzou", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel azda ako v texte.
685 Tj. „stromy", tu, pravda, v obraznom zmysle (vojsko Asýrie sa prirovnáva k lesu).
686 Al. „odtínané", pozri Sud. 21:6, pozn. 929; tu a ďalej zmysel ako v texte.
687 Sloveso, ktorého tvarom je „bude zničené" u Jóba 19:26, porov. tam pozn. 931.
688 Al. „Veľkého", „Mohutného", „Mocného".
689 Al. „so svojimi vznešenými"[29 477 688].
690 Pozri 1 Par. 12:32, pozn. 411; odvodené od dotyčného slovesa[11].
691 D. „Duch poznania a úcty *k* Hospodinovi"[392].
692 Vl. „jeho privoniavanie („vaharíchó", tvar slovesa odvodeného od slova „rúach", „vôňa", ktoré tiež znamená „duch") k", pozri Exod. 30:38, pozn. 1101.
693 Podľa LXX a Vulgaty „naplní ho duch (LXX, „emplései auton pneuma"; Vulgata, „replebit eum spiritus") bázne" (al. „úcty"); prekladatelia vari toto sloveso takto pochopili vzhľadom na iný spomenutý význam slova „rúach"[692]. Tohto zmyslu sa v podstate pridržiavajú aj niektoré novšie preklady.
694 Pozri Num. 12:8, pozn. 465.
695 Al. „rozsudzovať", no nesúvisí so „súdiť" vyššie. Pozri napr. Gen. 31:42, pozn. 557.
696 Pozri Žalm 27:11, pozn. 797.
697 Pozri Žalm 9:18, pozn. 276; 10:2, pozn. 292.
698 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800; nie ako „bedier" tu nižšie a v kap. 5:27.
699 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599; iný výraz ako tu v kap. 10:20[658], ale príbuzný. V kap. 26:2 ešte čosi iný výraz, v pôvodine množné číslo, možno v zosilňujúcom zmysle.
700 Pozri Gen. 12:10, pozn. 495, tu (nie všade ďalej) v zmysle Sud. 5:17, pozn. 336.
701 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 1329.
702 Pozri 1 Par. 13:7, pozn. 434; ďalej iné tvary v zmysle ako v texte.
703 Al. „medvedica".
704 Al. azda „priatelić" (Prísl. 22:24, pozn. 662).
705 Pozri Žalm 119:47, 70, pozn. 2461.
706 Al. „vystrie (sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu) svoju ruku".
707 Vl. „otvor", „dieru" (kap. 42:22), no nie ako „dierou" vyššie.
708 Pozri Prísl. 23:32, pozn. 1035.
709 D. „Na všetkom mojom", ďalej obdobne.
710 Pozri Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207.
711 Vl. „ako vody pokrývajú more", opis v texte umožňuje v preklade uchovať väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine. Dá sa, pravdaže, povedať aj „pokrytím mora"[565].
712 Pozri Num. 21:8n., pozn. 793; tu v kap. 33:23 zmysel ako tam v texte.
713 Pozri aj Deut. 12:30, pozn. 524, tu s inou predložkou, výraznejšie vyjadrujúcou zmysel ako v texte; s tou sa pojí tože sloveso v čosi inom zmysle v 2 Par 31:9, pozn. 22.

www.mailos.sk

714 Vl. „a jeho odpočinok“, pozri Gen. 49:15, pozn. 1343. Ďalej obdobne.
715 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125; Exod. 15:16, pozn. 528.
716 Tj. „Horného Egypta“.
717 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
718 Pozri Gen. 10:5, pozn. 311.
719 Tj. „ženy“, tvar ženského rodu.
720 Tvar slovesa „sa rozptýlila“ v Gen. 9:19, tu zmysel ako v texte.
721 D. „krídel“, zmysel ako v texte („cípov“, Num. 15:38, pozn. 611). Ďalej obdobne.
722 Al. „žiarlivosť“, ako „horlivosť“ v kap. 9:7 a obdobne ďalej.
723 Tu ako „utláčateľa“ atď. v citovanom mieste[118]. Ďalej aj iné tvary tohože slovesa.
724 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[722] odvodený.
725 Pozri Jóba 31:22, pozn. 1395.
726 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
727 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519
728 Pozri Est. 9:19, 22, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto 3 miestach.
729 Pozri 1 Sam. 22:14, pozn. 848, tu zmysel ako v texte.
730 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
731 Vl. „odovzdaným spraví“[1729], tu azda skôr ako v texte („s ním ako s odovzdaným naloží“, tj. „zničí al. zahladí ho“). Mnohí novší prekladatelia považujú toto znenie („vehecherím“) za chybu opisovača a navrhujú miesto neho čítať „vehecheríb“, „a vysuší“ al. tiež „spustoší“, ako Ezek. 26:2, pozn. 262, možno podľa prekladu LXX („erémósei“) a Vulgaty („desolabit“), „spustoší“ (al. „bude pustošiť“), ktorý sa však, povedal by som, dá chápať aj ako voľnejší preklad znenia pôvodiny.
732 Tj. úzky záliv, dnes zvaný Suezský, ktorým Izráélovci po suchu prešli pri svojom vyjdení z Egypta.
733 Tu vari tiež „pohrozí“, obdobne ako v kap. 10:32.
734 Pozri Žalm 25:5, pozn. 751; tu a ďalej tvary tohože slovesa, zmysel ako v texte.
735 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
736 Al. „Ďakujem ti“, pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511 a 513. Ďalej obdobne.
737 Al. možno „hoci“.
738 Pozri Exod. 15:2, pozn. 497; ďalej aj iné v podstate súznačné príbuzné tvary.
739 Pozri Sud. 20:36, pozn. 911.
740 Pozri Žalm 14:5, pozn. 406.
741 Pozri Žalm 118:14, pozn. 66 a 1974.
742 Pozri Exod. 15:2, pozn. 496.
743 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175; netýka sa miest bez tohto označenia.
744 Pozri Žalm 9:11, pozn. 292.
745 Pozri Žalm 7:17, pozn. 217, tu aj 218.
746 Al. „lebo“, „veď“.
747 Al. „veľké“, „slávne“, „dôstojné“, „vznešené“.
748 Vl. „vnútri“.
749 Pozri Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147; netýka sa miest bez tohto označenia.
750 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
751 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
752 Al. „k nim“.
753 Pozri Num. 21:18, pozn. 807.
754 Ako v 2 Par. 26:18, tu v zmysle „tým, ktorí pre Mňa budú bojovať“.
755 Tj. „na vykonanie al. uskutočnenie prejavu svojho hnevu“.
756 Ako „pýche“ v kap. 9:9, tu v takomto zmysle.
757 Pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
758 Pozri Num. 1:3, pozn. 19.
759 Pozri Num. 1:3, pozn. 16.
760 D. „zeme diaľky“ (al. „vzdialenosti“).
761 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[360], al. možno naopak.
762 Pozri Jóba 5:21, pozn. 252; Žalm 12:5, pozn. 374.
763 Pozri Gen. 17:1, pozn. 442.
764 V hebrejčine slovná hra: „šód“, „skaza“, „Šaddaj“, „Všemocný“.
765 Tj. „bezvládne klesať al. visieť“.
766 Porov. Žalm 22:14, pozn. 684.
767 Pozri Jóba 4:5, pozn. 166.
768 Pozri napr. Žalm 48:6, pozn. 1290; ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte na dotyčných miestach.
769 Pozri Gen. 42:28, pozn. 1161.
770 Pozri Gen. 42:28, pozn. 1162.
771 Tj. „planúce“, „rozpálené“.
772 Al. „ničivý“, pozri Prísl. 17:11, pozn. 812.
773 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
774 Vl. „Orióni“ (Jób 9:9), tu v takomto zovšeobecnenom zmysle.
775 Pozri Jóba 41:18, pozn. 1854.
776 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 870.
777 Al., podľa niektorých, „svetu („zlovoľným“) pričítať“ (al. „pripisovať“, tj. „za vinu klásť“); pozri aj kap. 24:22[1283].
778 Tvar slovesa ako v Gen. 2:2n., pozn. 49, zmysel ako v texte.
779 Tu v takomto zmysle, ako na vyššie[175] citovanom mieste.
780 Pozri Žalm 19:13, pozn. 633.
781 Tu v takomto zmysle. Pozri Žalm 17:10, pozn. 485.
782 Pozri Jóba 6:23, pozn. 332; ďalej aj v platnosti prídavného mena.
783 Tu a ďalej tvary slovesa odvodeného od výrazu v 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315; ktorý je aj tu v kap. 28:16.
784 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1274.
785 Pozri Jóba 28:19, pozn. 1269.
786 Pozri 1 Kráľ. 9:28, pozn. 607.
787 Sloveso ako v Exod. 15:14, pozn. 521.
788 Pozri Jóba 9:6, pozn. 454.
789 Niektorí chápu tento výraz tu v hromadnom zmysle („rozohnaný al. rozprášený húf al. stádo gaziel“).
790 Al. možno „(stádo) pohromade udržujúceho“.
791 Al. „Každý (nie podľa pozn.[213] vyššie) kto *bude*[643] dopadnutý, bude prekálaný a každý, kto *bude*[643] polapený“.
792 Pozri 2 Kráľ. 8:12, pozn. 392.
793 Tvar slovesa ako „olupovali“ v Sud. 2:14, pozn. 129.
794 Pozri Deut. 28:30, pozn. 992, aj pokiaľ ide o čítaný a písaný text.

www.mlosnovik.eu

795 Pozri Gen. 10:2, pozn. 309; tu (jednotné číslo, hoci nasledujú slovesné tvary v čísle množnom) v zmysle „národ Médov".
796 Vl. „*za cenné* považovať", sloveso ako v kap. 2:22. Ďalej obdobne.
797 Tak prekladajú toto miesto LXX; no dá sa chápať aj v zmysle „lukmi (tj. „z lukov") budú rozrážať mladíkov" (al. „deti", tak Vulgata) al. „mladíci (al., podľa podaktorých, „chlapci") budú rozrážať luky".
798 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
799 Výraz, od ktorého je dotyčné sloveso[589] odvodené, je v Gen. 43:14, pozn. 1181, tu v kap. 47:6.
800 Al. „nebudú sa *nad* plodmi lona zľutúvať", ako v kap. 60:10. Ďalej obdobne.
801 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
802 Pozri Deut. 7:16 a aj., iné sloveso ako „ľutovať" vyššie[589].
803 Pozri 2 Sam. 1:19, pozn. 55, ten istý výraz ako „gazela" tu vo v. 14.
804 D. „od (al. „z", tj. „krajší od al. najkrajší zo všetkých") kráľovstiev".
805 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
806 Pozri Gen. 13:12, pozn. 381.
807 Tj. „so stádami", v kap. 51:2 „jeho potomstvo". Porov. Gen. 32:10, pozn. 852.
808 Pozri Žalm 74:14, pozn. 1816.
809 Pozri Lev. 11:16, pozn. 325.
810 Pozri 1 Par. 15:29, pozn. 499.
811 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122; 17:7, pozn. 539, tu azda hanlivé označenie démonov, porov. 2 Par. 11:15, pozn. 487.
812 Al. možno „šakaly", no nie ako nižšie, vl. „zavýjajúce", zmysel ako v texte, výraz sa vyskytuje v SZ ešte len v kap. 34:14 a u Jer. 50:39. Niektorí ho chápu v zmysle „nestvory", „strašidlá".
813 Al. možno „domoch" al. „mestách", D. „v jeho vdovách", tu v prenesenom zmysle ako v texte. Mnohí tento výraz („bealmenóthau") tu považujú za chybu opisovača a navrhujú čítať „bearmenóthau", „v jeho hradoch" (al. „palácoch")[1231], pozri napr. Prísl. 18:19, pozn. 856, (nie ako „v palácoch" tu nižšie), možno podľa znenia Vulgaty („in aedibus eius"), ktoré má takýto význam (znenie LXX je odchylné). V takomto zmysle podávajú toto miesto takmer všetky známe mi novšie preklady, no nedovolil som si pôvodný text opravovať, i podávam v súhlase s nemnohými, o. i. aj s prof Roháčkom, preklad podľa jeho znenia, ktoré podľa môjho súdu nedáva o nič horší zmysel ako spomenutá oprava, porov. Pl. 1:1; Zjav. 18:7.
814 Porov. Exod. 32:18, pozn. 1137.
815 Al. „blahobytu", „maznavosti", pozri príbuzné výrazy v Deut. 28:54 a 56, pozn. 1030.
816 D. „a jeho čas *je* blízky ohľadne príchodu", zmysel ako v texte
817 Tu v takomto zmysle, pozri Žalm 36:10; 109:12, pozn. 1029.
818 Pozri Deut. 3:20, pozn. 203.
819 Pozri Num. 18:2, pozn. 696.
820 Vl. „budú ich národnosti brať" (nie ako v kap. 2:4[151]), tu azda zmysel ako v texte
821 Sloveso ako v Num. 18:20, pozn. 718; pozri Lev. 25:46, pozn. 841.
822 D. „stanú sa[46] zajavšími zajavším (al. „zajavších"[565]) ich", v texte opis pre zreteľnosť.
823 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 838.
824 D. „v deň Hospodinovho dania ti kľudu", v texte opis v záujme zreteľnosti.
825 Pozri 1 Par. 4:9, pozn. 84.
826 Pozri Jóba 14:1, pozn. 135 a 680.
827 Pozri Exod. 1:14, pozn. 27.
828 Pozri Exod. 1:14, pozn. 28, nižšie tvar slovesa odvodeného od tohto výrazu.
829 Pozri Num. 23:7, pozn. 878.
830 Pozri Num. 23:7, pozn. 879.
831 Pozri Num. 21:27, pozn. 815; 23:7, pozn. 880.
832 Al. možno „zanikol", „pominul sa", ďalej obdobne.
833 Tj. „tá, ktorá vymáhala zlato", mieni sa mesto Babylón al. vôbec celé kráľovstvo Babylóna. Iní chápu v zmysle „zlaté mesto", v podstate v rovnakom význame, al. jednoducho „vymáhanie al. žiadostivosť zlata". Výraz („madhéváh") je odvodený z aramejčiny a vyskytuje sa v SZ len tu; niektorí ho považujú za chybu opisovača a navrhujú miesto neho čítať „marhéváh", (porov. Num. 2:14, pozn. 72), „prudké naliehanie" (al. „poháňanie").
834 Vl. „ustúpenie", „odstúpenie".
835 Pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735.
836 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
837 Pozri Žalm 98:4, pozn. 2180.
838 Pozri 2 Sam. 6:5, pozn. 286.
839 Tu v príčinnom zmysle.
840 Pozri Žalm 88:10, pozn. 2050.
841 Vl. „všetky kozly"[52], tj. „vedúce osobnosti", ako sú kozly „vodcami" stáda.
842 Pozri 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
843 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
844 Pozri Žalm 28:1, pozn. 832.
845 Pozri Gen. 37:25, pozn. 985.
846 Tu sa dá tento výraz chápať v zmysle oboch predošlých poznámok. Ďalej obdobne.
847 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.
848 Pozri Est. 4:3, pozn. 182.
849 Pozri Exod. 16:24.
850 Pozri Jóba 25:6, pozn. 1180.
851 Pozri Exod. 17:13, pozn. 600, príčastie tohto slovesa, ktoré sa tu vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu vari dá chápať v zmysle ako v texte.
852 Pozri Žalm 139:8, pozn. 2636, kde, pravda, iné sloveso, no zmysel taký ako tu.
853 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
854 Pozri Exod. 26:22, pozn. 917; vo v. 15 ten istý výraz v zmysle ako v texte tam.
855 Pozri Jóba 9:8, pozn. 460.
856 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
857 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
858 Pozri 1 Kráľ. 3:21, pozn. 192.

www.biblickyslovnik.eu

859 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
860 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419; v kap. 22:19 zmysel ako tam v texte.
861 Vl. „neotváral“, tu a obdobne ďalej zmysel ako v texte.
862 Al. možno „ležia[5] v sláve, každý v svojom príbytku“, tj. „hrobe“, porov. v. 19.
863 Vl. „z“, „od“, no zmysel skôr ako v texte („*preč* al. *ďaleko* od“).
864 Pozri 1 Par. 21:6, pozn. 708.
865 Al. „zasypaný“, D. „odiaty“, „oblečený“.
866 Tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
867 Pozri Prísl. 27:7, pozn. 1155.
868 Pozri Lev. 26:30, pozn. 916.
869 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
870 Al. „krvavý kúpeľ“, „jatky“, „masakru“.
871 Pozri Gen. 15:4; 22:17, pozn. 416, ďalej iné tvary tohto slovesa, zmysel ako v texte.
872 Tu azda v zmysle „ohľadne“, „čo sa týka“.
873 Pozri Gen. 21:23, pozn. 555.
874 Pozri Jóba 17:11, pozn. 844, tu azda v zmysle ako v texte.
875 Al. „bučiakov“, podľa iných „ježov“ al. „dikobrazov“.
876 Tj. vari „ľudu“.
877 Pozri Exod. 15:14, pozn. 522.
878 Tu čosi iný tvar ako v kap. 11:8; niektorí ho chápu v hromadnom zmysle.
879 Pozri Num. 21:6, pozn. 791.
880 Tu možno „drak“.
881 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
882 Pozri Jóba 11:18, pozn. 575 a 577.
883 Vl. „tvoj zvyšok“, ďalej obdobne.
884 Pozri Sud. 3:9 a ďalej, pozn. 175.
885 Al. „upadne v zmätok“, „rozochveje sa hrôzou“.
886 Tu v tomto v podstate doslovnom zmysle, jediný, nazdám sa, spôsob, ako bez úprav vyjadriť zmysel tohto výrazu tu vzhľadom na slovesný tvar vyššie[885], ktorý je v hebrejčine jednoznačne tvarom 3. osoby mužského rodu. Vulgata a všetky známe mi novšie preklady (LXX majú odchylné znenie) si pomáhajú tak, že tento tvar nahrádzajú tvarom 2. osoby ženského rodu („rozplynieš sa, Pelešeth, ty všetka“) al. nedbajú na to, že tento výraz tu má zámennú príponu 2. osoby a podávajú znenie „rozplynie sa (apod.) všetka zem (v hebrejčine spravidla ženského, no niekedy aj mužského rodu) Pelešeth“.
887 Tu v takomto zmysle („plukoch“, „čatách“, „zväzoch“, „jednotkách“).
888 Al. „oddelujúceho sa“, „stranou stojaceho“.
889 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
890 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
891 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[762] odvodený.
892 Al. „zhynulo“ (Žalm 49:12, 20), ďalej obdobne.
893 Al. „v dom“, potom vari v zmysle „domu svojho boha“.
894 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
895 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418.
896 Al. možno „oholená“, tu v takomto zmysle.
897 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.
898 Tu vl. „v“, iná predložka ako „na“ vyššie.
899 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
900 Vl. „zostupujúc“, „klesajúc“, tu vari „stekajúc“, ako napr. v Deut. 9:21, a odtiaľ zmysel ako v texte. V kap. 32:19 zmysel ako v texte tam.
901 Tvar slovesa ako v kap. 20:2, tu zmysel ako v texte; v kap. 58:11 tiež „občerstvovať“, „oživovať“, „zdatnými (al. „odolnými“) robiť“.
902 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212; Žalm 41:11, pozn. 1173, tu a ďalej zmysel ako v texte.
903 Tj. „Móávova“, „Móávovi“.
904 Sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
905 Vl. „závory“, pozri napr. kap. 45:2, Deut. 3:5; 1 Kráľ. 4:13 (tak Vulgata, „vectes“), porov. v. 8. Vo väčšine známych mi prekladov sa tento výraz podáva v zmysle „jeho ubehlíci“, zrejme čítali „báríchéhá“ miesto „beríchéhá“ (porov. kap. 43:14[2063]).
906 Tj. vari „nárek je počuť *po* jeho najzadnejšie hranice, *až* po“ (v. 8 obdobne); podľa väčšiny známych mi prekladov „Móáva; jeho ubehlíci *utekajú*[905] *až* po“, no nedovolil som si opravovať dochovaný hebrejský text a podávam spolu s nemnohými znenie ako v texte, ktoré podľa môjho súdu dáva lepší zmysel.
907 Pozri Gen. 19:22, pozn. 508.
908 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
909 Vl. „zobúdzajú“, ako v kap. 14:9, tu zmysel ako v texte.
910 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[884] (Est. 4:1, konec verša, a 9:31, pozn. 177).
911 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 326; sloveso tam spomenuté je tu v kap. 8:15[515].
912 Pozri Gen. 1:11, pozn. 16.
913 Tj. „*ktorý* dokázal*i* uchovať al. ušetriť“.
914 Tu v takomto zmysle, porov. príbuzný výraz v Gen. 41:36, pozn. 1106.
915 Al. „cez potok“.
916 Al. „Vŕb“, hebr. „Háarávím“, hranica medzi územiami Móáva a Edóma. Ďalej obdobne.
917 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
918 Spodstatnené trpné príčastie dotyčného slovesa[20].
919 Chápanie tohto výrazu v hromadnom zmysle je na tomto mieste azda oprávnené vzhľadom na množné číslo predošlého „prídavky“.
920 Vl. „pôde“[35].
921 Al. „zo Sely“, mesta v Edómsku. Ďalej obdobne.
922 Pozri Gen. 32:22, pozn. 865.
923 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.
924 Vl. „prines“, „priveď“, tak podľa čítaného textu, písaný text znie „Poskytnite“ atď.
925 Podľa čítaného textu „uskutočnite“, v preklade tu aj vyššie[924] je zvolené znenie v tvare jednotného čísla, lebo nasledovné „sprav“ a „skry“ sú jednoznačne v takom tvare.
926 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, príbuzné výrazy v kap. 28:7 a u Jóba 31:28, pozn. 1382.
927 Pozri 1 Kráľ. 18:26, pozn. 854.

www.biblosonline.eu

928 Tu zmysel ako v texte, pozri napr. Prísl. 11:13, pozn. 561. Ďalej obdobne.
929 Al. „s tebou“, D. „v tebe“, tj. „v tvojej zemi“.
930 Al. „útočišťom“, „útulkom“, pozri Jóba 22:14, pozn. 1075.
931 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
932 Pozri Gen. 47:15n., pozn. 1275.
933 Pozri Num. 14:33, pozn. 567.
934 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
935 Pozri Ezr. 7:6, pozn. 255; Žalm 45:1, pozn. 1232.
936 Prídavné meno, od ktorého je dotyčný výraz[175] odvodený, vyskytujúce sa v SZ iba tu.
937 Tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že ide o výraz príbuzný nasledovnému „pýche“ a v podstate s ním súznačný, no nie presne taký istý.
938 Tu azda v takomto zmysle („prehnanej al. premrštenej pýche“).
939 Vl. „nesprávnosti“.
940 Al. „Móáve*c*[29] pre[307 839] Móáva“.
941 Vl. „zbiť“, odvodené od dotyčného slovesa[19].
942 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu; podľa iných „pre základy“ (al. „trosky“, „pevnosti“). Preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že sa tu vidí významová súvislosť s tým, čo sa hovorí v nasledovných veršoch 8–10.
943 Pozri Sud. 5:22, 26, pozn. 345.
944 Al. „ušľachtilé“, „najlepšie“.
945 Tu a ďalej iný tvar dotyčného slovesa[237] so zmyslom ako v texte.
946 Al. „nad tvojou oberačkou“, vl. „tvojím letom“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
947 Al., podľa iných, „lebo v tvoj zber … a v tvoju žatvu *v*padával výskot“, tj „radosti z úrody, ktorého už niet“, al. „*v*padol výskot“, tj. „víťazný výskot nepriateľa pri jeho náhlom vpáde“.
948 Tu v zmysle „hrozno“, „vinné zrná al. bobule“, v texte doslovný preklad.
949 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[757] odvodený, al. možno naopak, tu a ďalej zmysel ako v texte.
950 Al. „o Móávovi“[415 727].
951 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.
952 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[217] odvodený.
953 Pozri Jóba 8:2, pozn. 399.
954 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864.
955 Tu je preklad zvolený vzhľadom na predošlú predložkovú väzbu.
956 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
957 Al. „kraľovanie“, „kráľovská moc“, v kap. 34:12 a 62:3[2540] príbuzný súznačný výraz.
958 Pozri Sud. 6:6, pozn. 386; tu v kap. 19:6 a ďalej zmysel ako v texte.
959 Tj. „jednou rukou v hrsť zovrie steblá, koľko sa mu ich do dlane vmestí, a druhou rukou zrezáva“.
960 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
961 Pozri Sud. 1:7, pozn. 20; nesúvisí s „paberkov“ tu vo v. 6[962].
962 Súvisí s „paberkovať“ v Lev. 19:10, pozn. 588.
963 D. „v hlave[25] vrcholu“ (výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 9).
964 Pozri Gen. 4:4n., pozn. 136.
965 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.
966 Pozri Lev. 26:30, pozn. 915.
967 Tj. „opevnené“, pozri Sud. 6:26, pozn. 422; 2 Sam. 22:33, pozn. 892. Ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
968 D. „ako opustenosť (kap. 6:12) lesného“, zmysel ako v texte.
969 Tu azda v zmysle „vrchol hory“, „výšina“[894].
970 Tj. „dcéra Isráéla“, porov. napr. kap. 37:22.
971 Pozri Jóba 5:4, 11, pozn. 211.
972 Tj. „len si ďalej vysadzuj!“ al. jednoducho „preto vysadzuješ“, ďalej obdobne.
973 Al. „utešené“, „príjemné“, „rozkošné“.
974 D. „sadby ľúbezností“ atď.[973]
975 Nesúvisí s „viničom“ v kap. 5:2 a inde.
976 Vl. „osievať“, tu výnimočne v zmysle ako v texte; nesúvisí s „vysadzovať“ a „sadby“ vyššie. V hebrejčtine slovná hra: „zár“, „cudziarskym“, „tizráénú“, „osadzovať ich“; možno preto je tu toto sloveso v takomto nezvyčajnom zmysle použité.
977 Ako „sadby“ vyššie.
978 Al. „vo dne môžeš svoju sadbu“.
979 Al., podľa iných, „privádzať k rastu“.
980 Vl. „sejbu“, „semä“, obdobne ako vo v. 10[976].
981 Vl. „žatva“, ako napr. v kap. 16:9, tu ide o „úrodu z vinobrania“, v kap. 18:5 zmysel ako v texte tam.
982 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[821 983].
983 Tu v takomto zmysle („privlastnenia“, „uchopenia“, „v deň, keď sa výsledok tvojej práce mal stať tvojím vlastníctvom“).
984 Al., podľa iných, „v deň ochorenia a“, no nazdávam sa, že znenie, ktoré podávam v texte, v podstate v súhlase s českým prekladom kralickým aj s LXX a Vulgatou, oveľa lepšie zapadá do textovej súvislosti.
985 Al. „zúfalého“, „beznádejného“, „proti ktorému (al. „od ktorého“) nebude pomoci“.
986 Pozri Gen. 25:23, pozn. 656; Žalm 2:1, pozn. 28.
987 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
988 Tj. „Hospodin“, al. možno obdobne ako v kap. 5:30 a ďalej[383].
989 Tj. „(na) nepriateľ(a)“.
990 Vl. „z“, porov. Gen. 11:1, pozn. 330.
991 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
992 Pozri Žalm 83:13, pozn. 1998.
993 Hebr. „cilcal“, porov. Deut. 24:42, pozn. 1010.
994 Tj. „hmyzu krídlami cvrčiaceho“; iní čítajú „cilcal“ ako „cal-cal“, „tieň-tieň“, a chápu v zmysle „zem dvojakého tieňa krídel“, tj. „zatieňujúca krídlami“.
995 Tu tá istá predložka ako na vyššie[467] citovanom mieste.
996 Pozri Prísl. 13:17, pozn. 1088; nesúvisí s „vysielajúca“ vyššie.
997 Pozri Exod. 2:3, pozn. 47.
998 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.

www.biblia.sk.eu

999 Tj. „vysokej postavy“, vl. „vytiahnutému“, no mnohí chápu v zmysle „rozťahanému“, tj. „na všetky strany“, teda „rozptýlenému“, al. „ďaleko zaťahovanému al. zavliekanému“.
1000 Vl. „vyleštenému“ (ako „leštenej“ v 1 Kráľ. 7:45), tj. azda „lesknúcemu sa tukom“, teda „blahobytnému“; al. tiež „líčnemu“, „uhladenému“; podľa iných „ošúchanému“ al. „otrhanému“, „ošklbanému“, pozri Nech. 13:25, pozn. 591.
1001 Al., podľa iných, „podivuhodnému“, „predmetu úžasu“ (al. „údivu“). Ďalej obdobne.
1002 D. „sily-sily“, hebr. „kau-kau“; slovo „kau“ vl. značí „povraz“, aj „šnúru“ na meranie (napr. 1 Kráľ. 7:23) a potom vôbec „mieru“, „pravidlo“, takže tu aj „národ mnohých pravidiel“. Pozri aj kap. 28:10.
1003 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[867] a vyskytujúci sa v SZ ešte len vo v. 7 a v kap. 22:5; tu a vo v. 7 sa dá chápať v zmysle „pošliapavajúci“ (svojich nepriateľov) aj „pošliapavaný“ (svojimi nepriateľmi).
1004 Vl. „prerezávajú“; podľa iných „rozrezali“, „rozryli“, tj. „roztrhali“, „zničili“.
1005 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
1006 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
1007 Al. „načúvať“.
1008 Al. „za horúčosti“.
1009 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
1010 Ako „kvet“ u Jóba 15:33, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach. Nesúvisí s „rozkvetu“ vyššie.
1011 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
1012 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
1013 Pozri Žalm 68:29, pozn. 1524.
1014 Pozri Žalm 68:29, pozn. 1666.
1015 Al. „zanikať“, vl. „bude … vyprázdňovaný“. Ďalej obdobne.
1016 Al. „mariť“, tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
1017 Vl. „mrmlajúcim“, no nie ako v kap. 8:19 a ďalej[525].
1018 Vl. „pánov“, no prídavné meno vyššie (v pôvodine nižšie) je v jednotnom čísle.
1019 Vl. „mocný“, „silný“, tu azda v zmysle ako v texte („prudký“, „ľúty“, „sverepý“).
1020 Al. „veľtoku“, pozri Gen. 1:10, pozn. 14, no tu jednotné číslo. Mieni sa rieka Níl; tak aj v kap. 18:2.
1021 Nesúvisí s „vysýchať“[1023] ani so „suchý“[1024] nižšie.
1022 Al. „prúd(y)“, inde spravidla „rieka“ („rieky“), no tu je v texte zvolený tento preklad na odlíšenie od „rieky“[1026] vo v. 7 a ďalej.
1023 Pozri Gen. 8:13, pozn. 268.
1024 Pozri Gen. 8:14, pozn. 269.
1025 Al. „a budú si (tj. „Egypťania“) toky ošklivi“, pozri 1 Par. 28:9, pozn. 853; v obdobnom zmysle je v Gen. 34:30, pozn. 928, použité iné sloveso.
1026 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
1027 Pozri Jóba 40:21, pozn. 1817.
1028 Pozri Exod. 2:3, 5, pozn. 50.
1029 Sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu a v kap. 33:9.
1030 Tu možno aj „pozdĺž rieky“.
1031 Al. „pri brehoch“[29], „pozdĺž brehov“[29].
1032 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1033 Al., podľa mnohých, „lúky (al. „močiare“) pri rieke, pri ústí rieky, a všetko“, no prízvučné (rozdeľovacie) znamienka v pôvodine nasvedčujú skôr chápaniu ako v texte prekladu tu.
1034 Pozri Žalm 1:4, pozn. 19; Jóba 13:25, pozn. 669.
1035 Al. „a každé osiate pole *u* rieky bude … rozprášené a nebude ho“.
1036 V dejovom zmysle („upadnú v zármutok“). Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87.
1037 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.
1038 Pozri Deut. 5:13, pozn. 310.
1039 Al. „hachľovaný“, „mykaný“.
1040 V pôvodine množné číslo (azda „vyrábajúci veci z česaného ľanu“).
1041 Príbuzný výraz je „jemná bavlna“ v Est. 1:6; 8:15.
1042 „spriadajúci bavlnu“.
1043 Tj. „Egypta“.
1044 Tj. azda „vrchnosti“, v obdobnom prenesenom zmysle ako v Žalme 11:3, kde je, pravda, iné sloveso. Tento výraz sa v takomto význame vyskytuje len na týchto dvoch miestach; obdobný význam má iný výraz „opory“.
1045 u Jóba 22:9, pozn. 1068, kde je zasa v obdobnom zmysle použité to isté sloveso v rovnakom tvare ako tu, pozri tam pozn. 195.
1046 Pozri Num. 13:22, pozn. 495.
1047 Pozri Prísl. 1:7, pozn. 25; v kap. 35:8 zmysel ako v texte.
1048 V takomto zmysle („skazená“, „všetkej hodnosty al. významu zbavená“, „bezúčelnou al. nepotrebnou sa stavšia al. spravená“).
1049 Tu v zmysle „zbor radcov“.
1050 Tu azda „žiak“, „vyučenec“, porov. 1 Kráľ. 20:35, pozn. 948.
1051 Al. „vedieť, ako … rozhodol“, al. „*na* čom sa … uzniesol“. V. 17 obdobne.
1052 Pozri Num. 12:11, pozn. 471.
1053 Al. „Memfidy“, kráľovského mesta v delte Nílu.
1054 Pozri Sud. 20:2, pozn. 883.
1055 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
1056 Al. možno „závrate“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1057 V hebrejčine množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
1058 Tu iný tvar toho istého slovesa[237] so zmyslom ako v texte.
1059 D. „podľa vrávorania (al. „ako vrávoraním“) opitého“.
1060 Pozri kap. 9:14n.
1061 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[645], zmysel ako v kap. 10:32 al. tu nižšie[733].
1062 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1063 Pozri Gen. 19:29, pozn. 511.
1064 Pozri Gen. 11:1, pozn. 328.
1065 Tj. „Mesto skazy“ (al. „zborenia“).
1066 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
1067 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[738] odvodený.

www.milosavk.sk

1068 Al. „záchrancu, ktorý[38] sa *ich* zastane“, tu v takomto zmysle; al., podľa iných, „záchrancu, a *to* veľkého“ (al. „vznešeného“)[409].

1069 Pozri aj Exod. 20:5, pozn. 661; v tomže zmysle možno aj vo v. 23, hoci tam nie je výslovne uvedené, komu.

1070 Al. možno „obetovaním a prinášaním darov“.

1071 Sloveso ako v Gen. 15:16, pozn. 431; v kap. 34:8 odvodený výraz.

1072 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[512] odvodený. Pozri napr. Exod. 8:2, pozn. 235.

1073 Al. možno „ťažko“, „prísne“, „citeľne“.

1074 Tj. možno „k Hospodinovi samému“, „až do Hospodinovej blízkosti“.

1075 Pozri Gen. 25:21, pozn. 650.

1076 Pozri Num. 16:14, pozn. 639.

1077 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 723.

1078 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.

1079 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.

1080 Tj. „nedostatočne odetý“, ďalej obdobne.

1081 Al. „poženie“, ďalej obdobne.

1082 Al. „vyhnanectvo“, „zajatectvo“, pozri 2 Kráľ. 25:27, pozn. 904, tu v takomto zmysle.

1083 Pozri Žalm 29:9, pozn. 856, tu v doslovnom zmysle. Ďalej zmysel ako v texte.

1084 Vl. „nahota“, pozri Gen. 9:22; 1 Sam. 20:30, pozn. 805, tu zmysel ako v texte.

1085 Pozri Žalm 40:4, pozn. 1132.

1086 Tu v účelovom al. cieľovom zmysle („hľadať pomoc“).

1087 Tvar trpného rodu („aby sme boli vyprostení“).

1088 Tu ide o rieku Eufrat; predmetom „bremena“ je Babylón.

1089 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.

1090 Al. „bude prichádzať“, ďalej obdobne.

1091 Pozri Exod. 21:8, pozn. 687.

1092 Al. „Ten, *ktorý*[643] koná neverne, koná *stále* neverne“.

1093 Tj. „ním („Babylónom“) spôsobenému al. vyvolanému al. zavinenému“.

1094 Al. „strachom“, „úzkosťou“, „chvením“.

1095 Al. „ohnutý“, „skrúšený“, „pokrútený“, „skrivený“, sloveso súvisiace s dotyčným výrazom[15] („zvrátenosť“, „prevrácenosť“). Ďalej iné tvary v zmysle ako v texte.

1096 Al. „zhrbený tým[338], čo počujem, … zmätený tým[338], čo vidím“, D. „zhrbený od počutia, … bezradný od videnia“; dá sa chápať v obojom zmysle.

1097 Pozri 1 Sam. 16:14n., pozn. 666.

1098 Pozri 1 Kráľ. 9:1, pozn. 567, D. „súmrak mojej záľuby“, zmysel ako v texte.

1099 Tu miesto druhej možnosti[988] skôr „mi *to* spravilo“.

1100 Pozri Gen. 27:33, pozn. 711.

1101 Sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.

1102 Pozri 1 Sam. 14:16, pozn. 555 (tam aj tu v kap. 56:10 príčastie tohto slovesa), tu v zmysle „zariadiť pozorovanie v strážnej veži“.

1103 Tu proti 1 Sam. 14:16 podstatné meno od dotyčného slovesa[1102] odvodené, vyskytujúce v SZ sa len tu. Podľa iných „pozorovateľňa“, potom teda „pozorovať *v* pozorovateľni“. Výraz vo v. 8 („micpeh“, ako v 2 Par. 20:24, pozn. 750, aj meno niekoľkých miest, pozri napr. Jóš. 11:8 a i.) je príbuzný, no nie presne ten istý.

1104 Al. možno „pozoruj, pozorovateľ!“

1105 Ako „malé štíty“ v 1 Kráľ. 10:17.

1106 Jednotné číslo azda v zmysle „každý svoj“.

1107 Tu proti v. 5 príčastie tohože slovesa, iného tvaru ako v 1 Sam. 14:16, ale v podstate rovnakého zmyslu.

1108 Pozri[1801] Gen. 50:9, pozn. 1377.

1109 Tj. „oddiel jazdcov na vozoch“, ďalej obdobne.

1110 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.

1111 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.

1112 Al. „jazdcov *na* osloch“ („ťavách“).

1113 D. „načúvaním“, „pozornosťou“.

1114 Vl. „rozmnožil“, tj. „zosilnil“.

1115 Al. „bedlivo, *súc* bystrý[409] *v* načúvaní“ (al. „pozornosti“)[392].

1116 Al., podľa iných, „(7)A*k* uvidí vozy … *s* ťavami, nech[38] … načúva bedlivo, zbystrí … (8)a zavolá ako lev!“

1117 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668; Nech. 7:3, pozn. 294.

1118 Al. „tuto“, D. „toto“, ďalej obdobne.

1119 Al. „moja mlatba“, tj. „čo je vymlátené“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa „mlátiť“[1468].

1120 Tj. „vymlátené zrno“.

1121 Zmysel je „môj vymlátený al. rozmlátený (porov. Sud. 8:7, pozn. 497) ľud“.

1122 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.

1123 Tj. „Edóma“[415].

1124 Al. „koľko(že) *ešte* z noci“.

1125 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1226; vo v. 14 iný tvar so zmyslom ako v texte[1134].

1126 Al. možno „no ešte *je*“.

1127 Al. „pátrať“, „vyzvedať“, nižšie obdobne, sloveso vyskytujúci sa v SZ ešte len v kap. 30:13 a 64:1 a u Ob. 6 v zmysle ako tam v texte.

1128 Al. možno „vracajte“, „dostavujte“.

1129 Al. možno „zasa“[410], no tu bez spojky „a“.

1130 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 629.

1131 Al. možno „neosídlenej“, tj. „pustej“.

1132 D. „v lese“ al. „v lesoch“[29], tu azda zmysel ako v texte, porov. kap. 29:17; 32:15.

1133 Pozri Gen. 10:7; 25:3.

1134 Al. možno „podajte“, „ponúknite“.

1135 Pozri Jóba 6:19, pozn. 317.

1136 Pozri Deut. 23:4, pozn. 828 a 829.

1137 D. „pred tvárou mečov“, tiež „z príčiny[172] mečov“, ďalej obdobne.

1138 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152.

1139 Pozri Žalm 120:5, pozn. 2533.

1140 Tu v zmysle „strelcov z luku“; tak možno aj v kap. 22:3.

1141 D. „budú sa zmenšovať“.

1142 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.

1143 Množné číslo možno aj v zmysle „zvukov vravy“, ďalej obdobne, aj v iných spojitostiach.

1144 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.

1145 Al., podľa niektorých, „utiekli, boli sputnaní bez *výstrelu z* luku[316] (porov. kap. 21:3[1096]), al. *strelcami*[338] *z* luku“, no prízvučné znamienka v hebrejskom texte nasvedčujú skôr chápaniu v zmysle textu prekladu.

1146 Tu možno aj v zmysle „k sebe navzájom pripútaní“.

1147 Al. možno „dopadnutí, *keď* uchádzali“[5].

1148 Al. „zmätku“ (Deut. 28:20, pozn. 144 a 378, no nie ako tu nižšie[1149]), „nepokoja“ (Prísl. 15:16, pozn. 734).

1149 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Mích. 7:4.

1150 Pozri Num. 35:4, pozn. 816; nie ako tu v kap. 2:15 a ďalej[185].

1151 V hebrejčine slovná hra: „mekarkar“, „podkopáva“, „kir“, „múr“.

1152 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.

1153 Al. „zdvihol“, al. možno „uchopil“.

1154 Meno neznámeho národa aj neznámej zeme (2 Kráľ. 16:9).

1155 Tj. „stiahli zo štítov kožené povlaky a pripravili ich tak na boj“.

1156 Pozri Gen. 23:6, pozn. 590.

1157 Al. „pilne“, „v hojnom počte“, D. „postavením“[1158].

1158 Al. možno „rozostavili“, „zoradili“, „zaujali bojové postavenie“.

1159 Vl. „prikrývku“, pozri 2 Sam. 17:19, pozn. 704, tu zmysel ako v texte („Hospodin Svoju ochranu“), al. azda „nepriateľ ochranné opevnenie podkopaním“ (al. „preborením“).

1160 Al. „zbrojnici“.

1161 Tj. „domu lesa Levánóna“, pozri 1 Kráľ. 7:2; 10:17, pozn. 276.

1162 Tj. „v mestskom múre“.

1163 Al. „zväčšili“.

1164 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417; tvar tohto slovesa je aj tu v kap. 33:18 v zmysle ako tam v texte, pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.

1165 Tvar slovesa, ktorého iným tvarom je dotyčný výraz[184].

1166 Ako „súhrn“ v Gen. 1:10.

1167 Pozri Lev. 25:22, pozn. 806.

1168 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.

1169 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56; v kap. 29:16 a ďalej zmysel ako v texte.

1170 Ako „z ďaleka“ v kap. 5:26 a ďalej, tu v takomto zmysle, ďalej obdobne.

1171 Tj. „Toho, ktorý to zdávna stvárnil“.

1172 Vl. „zavolá“, tu je vari na mieste preklad ako v texte.

1173 Al. „smúteniu“, odvodené od slovesa „smútiť“ v Gen. 23:2, „nariekať“ tamže 50:10, pozn. 586, ktoré je tu v kap. 32:12, no nie ako „trúchliť“ tu v kap. 3:26 a ďalej.

1174 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.

1175 Tj. azda „a prehovor proti Ševnovi al. na Ševnu“

1176 D. „tesal svoj“, netýka sa druhého „pre seba“ nižšie vo verši.

1177 Pozri Prísl. 8:27, 29, pozn. 427, tu a ďalej zmysel ako v texte.

1178 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.

1179 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.

1180 D. „vyhadzovaním muža“, v texte opis v záujme zrozumiteľnosti.

1181 Al. „celkom“, „pevne“, „riadne“, D. „zbalením“[1182] (v. 17); „zvinovaním“[1184] (v. 18).

1182 Al. „omotávať“, „ovinovať“, no nesúvisí so „zvinovať“ vo v. 18[1184].

1183 Pozri Lev. 16:4, pozn. 509.

1184 Al. „*v čosi* zmotané zmotávať“, „*v* klbko klbkovať“.

1185 Tj. azda „gúľaním“, „kotúľaním“ (výraz sa v takomto al. podobnom zmysle v SZ vyskytuje iba tu a v kap. 29:3), ako klbko, ktoré sa gúľaním po natiahnutej niti al. tkanici navíja. Táto predstava umožňuje myšlienkové spojenie pojmu „zvinovania“ so smerovým zmyslom nasledovného „do zeme“.

1186 Pozri Gen. 34:21, pozn. 920.

1187 Vl. „budeš umierať“, znenie v texte je zvolené v záujme uchovania smerového zmyslu predošlého „ta“ v preklade. Ďalej obdobne.

1188 Pozri Deut. 6:19, pozn. 339; 2 Kráľ. 4:27, pozn. 205.

1189 Al. „úradu“, pozri 1 Sam. 13:23, pozn. 538, tu v takomto zmysle.

1190 Výraz podobného zmyslu ako predošlý[1189]; „ako „státie“ v 1 Kráľ. 10:5, „stanovišti“ v 2 Par. 35:15.

1191 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.

1192 Pozri Gen. 37:3, pozn. 965; netýka sa kap. 3:22 tu.

1193 Pozri Exod. 28:4, pozn. 962.

1194 Al., podľa iných, „a chcem *na* neho upevniť tvoj opasok“.

1195 Pozri Gen. 1:16, pozn. 112.

1196 D. „dať“, ďalej obdobne.

1197 Pozri Ezr. 9:8, pozn. 355.

1198 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201.

1199 Pozri Jóba 5:25, pozn. 261.

1200 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1201 Pozri Exod. 24:6, pozn. 833

1202 Vl. „ustupovať“, „uhýbať“ (kap. 46:7; 54:10; ako „neodstupoval“, Exod. 13:22, Jób 23:12). Ďalej obdobne.

1203 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.

1204 Al. „zbavený“, „niet *v ňom*“, D. „od“, porov. kap. 5:6[316].

1205 Tj. týrskym obchodníkom, vracajúcim sa na lodiach z obchodnej cesty po Stredomorí.

1206 Týmto názvom boli označovaní obyvatelia mesta Kittí na ostrove Cyprus, a potom vôbec obyvatelia tohto ostrova a všetkých ostatných foinických kolónií v oblasti Stredomoria.

1207 Oslovuje sa „ostrov“.

1208 Tj. „v hojnom počte a často sa tu zastavovali a pobývali“.

1209 Inde spravidla prekladané „semä“, tu zmysel ako v texte („obilie“).

1210 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 463.

1211 Tj. „Córa“, ďalej v tejto súvislosti obdobne.

1212 Pozri napr. Prísl. 3:14, pozn. 163; tu (nie ďalej) aj „zdrojom príjmu“.

1213 Al. „obchodným strediskom“, podľa iných „výnosom“, „ziskom“ (nie ako tu vyššie[1212]), ako v kap. 45:14;

www.mlosavlad.eu

Prísl. 3:14 („získanie“); 31:18, pozn. 1292, potom hádam najskôr v zmysle „zdrojom výnosu al. zisku“.

1214 Tj. „ako keď kedysi prišla podobná zvesť“.

1215 Pozri 2 Kráľ. 19:7, pozn. 759.

1216 Al., podľa iných, „Keď zvesť *o tom príde* do Egypta“.

1217 Tu v zmysle „žiaľom“, „hrôzou“.

1218 Súvisí s nasledovným „pradávna“.

1219 Tu v zmysle „osídlovaniu ďalekých zemí ako kolonisti“.

1220 Al. „koruny“, sloveso ako v Žalme 8:5, pozn. 146, tu zvláštny tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu, v zmysle ako v texte.

1221 Pozri Jóba 41:6, pozn. 1834.

1222 Al. „zhanobenie“, „poškvrnenie“, pozri Gen. 49:4, pozn. 1317, tu takýto zmysel.

1223 Al. „obmedzenia“, vl. „plotu“, „puta“, ako „opasok“ v Žalme 109:19.

1224 Tu jednoznačne „Hospodin“.

1225 Tj. „mesta al. zeme kupcov“, totiž Córa, príp. Foinikie, D. „Kanáana“, porov. v. 8[1221] a pozri Hoš. 12:7; Ezek. 17:4. Podľa iných sa tu mieni Foinikia ako zem patriaca k zemi Kanáana v doslovnom zmysle.

1226 Aj tu je zámenná prípona ženského rodu, hoci „Kanáan“ je rodu mužského, ale znázorňuje mesto alebo zem.

1227 V SZ iba tu sa vyskytujúci tvar slovesa, ktoré je tu v kap. 52:4 a inde napr. v Lev 6:2, pozn. 168, odvodené výrazy tu v kap. 30:12 a ďalej[1556]. Ďalej zmysel ako v texte.

1228 Tu v zmysle Žalmu 72:9.

1229 Pozri Deut. 27:2, pozn. 943.

1230 Tj. „Cór(a)“.

1231 Al. „paláce“, porov. kap. 13:22[813]; ďalej obdobne, tu a ďalej v takomto zmysle.

1232 D. „rozmnož(uj) spev“.

1233 Tj. „bude meniť svoje zmýšľanie“.

1234 Výraz, ktorý sa spravidla (výnimkou je v zmysle prekladu v texte[1235] jeho výskyt vo v. 18 tu) chápe v zmysle „odmena neviestky“, ako sa výslovne uvádza v Deut. 23:18.

1235 Takmer všetky známe mi preklady podávajú toto miesto v znení „sa vráti k svojmu odmeňovaniu a bude smilniť“, no dal som s nemnohými prednosť prekladu, ktorý v texte uvádzam a ktorý podľa môjho súdu ohľadne zmyslu oveľa lepšie zapadá do významovej súvislosti s počiatkom tohto verša a s v. 18. Niektorí sa usilujú myšlienkový nesúlad, ktorý sa javí v poňatí tu vyššie uvedenom, odstrániť tým, že pripisujú „odmeňovaniu“ aj vo v. 17 jednoducho zmysel „zisku“ bez významového odtieňa uvedeného v predošlej poznámke[1234] a slovesu „smilniť“ výnimočný význam „obchodovať“.

1236 Al. „obchodovanie“.

1237 V obmene prekladu uvedenej na začiatku poznámky[1235] v tomže zmysle ako vo v. 17.

1238 Podľa mnohých iných „nádherné“, „skvostné“, no povedal by som, že znenie v texte lepšie zapadá do súvislosti, pozri aj Prísl. 8:18, pozn. 433, kde je príbuzný výraz. Podľa Vulgaty „až do staroby“; možno aj preto, lebo dotyčný výraz znie takmer rovnako ako „starobylé“ v 1 Par. 4:22, pozri aj tu kap. 28:9[1420] a príbuzné sloveso u Jóba 21:7, pozn. 1004.

1239 Ako „prikrývka“ v kap. 14:11, tu zmysel ako v texte.

1240 Al. „rozsype“, vl. „rozseje“, tu zmysel ako v texte.

1241 D. „ako“, ako vyššie.

1242 Pozri Gen. 16:4; 2 Kráľ. 5:3 a i. Tu v kap 47:5, 7 zmysel ako v texte.

1243 Pozri Deut. 28:44, pozn. 964.

1244 Pozri Deut. 28:12, pozn. 964.

1245 Ako „úžerník“ v Exod. 22:25.

1246 Tu D. „podľa *toho*, ako“.

1247 Pozri Deut. 15:2, pozn. 614, proti tamtomu miestu možno v zmysle „brániaci sa vydieraniu“.

1248 D. „vyprazdňovaním“.

1249 D. „vykorisťovaním“.

1250 Tj. „významní“, „vznešení“, „vysoko postavení“, „smotánka“.

1251 Al. „znesvätená“, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[590] odvodený.

1252 Pozri Jóš. 23:16, pozn. 267.

1253 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.

1254 Pozri aj Gen. 17:7, pozn. 293.

1255 Pozri Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 316.

1256 Pozri Gen. 2:2, pozn. 49.

1257 Pozri Gen. 1:2, pozn. 2.

1258 Tu aj „márnosti“, „ničoty“, „prázdnoty“. Ďalej obdobne.

1259 Pozri Žalm 144:14, pozn. 2721.

1260 Pozri Sud. 19:9, pozn. 863.

1261 Pozri Sud. 18:30, pozn. 855, 1 Sam. 4:21, pozn. 269.

1262 Al. „trosky“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

1263 Al. „Lebo vo vnútri … oberačka. (14)Oni budú“.

1264 Predložka ako v kap. 7:15[455], tu zmysel ako v texte.

1265 Al.[630] „nad more“ („hlasnejšie od mora“).

1266 Al.[726] „od západu“, v. 15 obdobne.

1267 Al. „žiary“, „ohňa“, „tepla“, tj. „slnečných“, možno „východných“, vl. „v svetlách“ atď., hebr. „urím“, pozri Exod. 28:30, pozn. 1001, tu zmysel ako v texte.

1268 Pozri 2 Sam. 23:1, pozn. 922; Žalm 95:2, pozn. 1974.

1269 Al. možno „suchoty“.

1270 Tu aj „Potmehúdi konajú potmehúdsky“.

1271 D. „spreneverou“ al.[1270] „potmehúdstvom“.

1272 Al. „strž“, ako v 2 Sam. 17:9; 18:17, ďalej obdobne.

1273 Hebr. „pachad vepachath vepach“, prekladom v texte som sa pokúsil túto slovnú hru akosi napodobiť.

1274 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.

1275 Pozri Gen. 7:11, pozn. 240.

1276 D. „rozmlátením“, „porušením“, „kolísaním“ (v. 19), „potácaním sa“ (v. 20).

1277 Pozri 1 Kráľ. 14:15, pozn. 776.

1278 Pozri 2 Sam. 13:25, pozn. 553.

1279 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830, odvodené od dotyčného slovesa[7].

1280 Al. „húf“, „hromadu“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[639] a vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa niektorých „*na* uväznenie“, no nesúvisí s nasledovným „väzni“.

www.biblia.sk

1281 Al. „zatvorení v zatvorení“, „uvázneni vo väzení“, no nesúvisí s „väzni“ vyššie.
1282 Vl. „od („po uplynutí“, tj. sťaby „odchode“) množstva“.
1283 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.
1284 Pozri Pies. 6:10, pozn. 197.
1285 Pozri Pies. 6:10, pozn. 199.
1286 Výraz príbuzný aj významom blízky predošlému[699], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1287 D. „od“, „z“.
1288 Pozri Gen. 31:46.
1289 Tj. „mesto si zmenil v hromadu“ al. „z mesta si spravil hromadu“, opis v texte umožňuje v preklade uchovať zmysel oboch predložkových väzieb v tejto časti výroku (druhá z týchto predložkových väzieb sa dá chápať v zmysle slovenského 3. pádu).
1290 Al. „mocný“.
1291 D. „ľud sily“ (al. „moci“), ďalej obdobne.
1292 Al. „krutých“, vo vv. 4n. a ďalej zmysel ako tam v texte.
1293 Al. „prejavil[587] *ako* pevnosť“, ďalej obdobne.
1294 Al. „keď“.
1295 Al. „v suchej zemi“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 32:2.
1296 Vl. „pokoriť“ (Deut. 9:3; Sud. 4:23), tu zmysel ako v texte.
1297 Tj. „ako je tieň oblaku obranou proti účinku horúčosti, tak bol spev tyranov umlčaný Božou odpoveďou“; v spôsobe vyjadrenia tejto skutočnosti je obsiahnutá aj predstava striedavého spevu[814] (miesto „odpovede“ spevom sa víťaznému spevu útočníka dostalo porážky). Vo väčšine známych mi prekladov sa členenie tohoto verša ohľadne vzájomnej významovej súvislosti jednotlivých jeho častí chápe inak ako tu, no nazdám sa, že zmyslu prízvučných znamienok v hebrejskom texte zodpovedá členenie, aké v preklade v texte podávam.
1298 Al. možno „v tomto pohorí“[1152].
1299 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
1300 D. „tukov“[671], zmysel ako v texte.
1301 D. „hostinu kvasníc“, ďalej obdobne, tj. vín, ktoré boli ponechávané na kvasniciach a tak podrobované druhému kvaseniu, takže sa stávali silnejšími.
1302 Vl. „prečisťovaných“ (Žalm 12:6, pozn. 379), tu zmysel ako v texte[1301].
1303 Tj. „tvárnosť al. vzhľad, akého závoj dodáva obličaju, na ktorý je priložený“.
1304 D. „závoja, ktorý zavíja“, opis v texte vzhľadom na predložkovú väzbu pôvodiny.
1305 Al. „prikrývku, ktorá *je* prestretá“ (vl. „prikrytím spravená“). Pozri kap. 30:1[1525].
1306 Ako „donekonečna“ v Žalme 49:9 a aj.; al. „K víťazstvu“, tak 1 Kor. 15:54 podľa Theódotiónovho gréckeho prekladu. Pozri 1 Sam. 15:29, pozn. 642; 1 Par. 29:11, pozn. 890.
1307 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.
1308 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
1309 Tu v zmysle „vo vyslobodení Ním uskutočnenom“, ďalej obdobne.
1310 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[1119] odvodený, tu zmysel ako v texte.
1311 Al. „rezanky“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1312 D. „vo vode hnojiska“, tak podľa písaného textu, čítaný text, podporovaný starými prekladmi, má znenie „v hnojisku“.
1313 D. „vo vnútri“.
1314 Al., podľa iných, „a bude[988] [1224] vprostred neho (tj. potom „Móáva“) rozpínať … na plávanie a poníži“.
1315 Pozri 2 Sam. 22:3, pozn. 848; tu a ďalej zmysel ako v texte. Nesúvisí s „výsosti“ v kap. 33:16.
1316 Tj. „Móávových“.
1317 Pozri Žalm 48:13, pozn. 1292.
1318 Vl. „podopretú“, „podpieranú“, trpné príčastie slovesa, ktoré je v kap. 36:6 a ďalej[1796].
1319 Pozri Gen. 8:21, pozn. 278.
1320 Al. „*v* pokoji“, „*pre* upevnenú myseľ dbáš *o* pokoj – pokoj“.
1321 Pozri Žalm 112:7, pozn. 97.
1322 Pozri Žalm 83:17, pozn. 2002.
1323 Pozri 1 Par. 29:17, pozn. 894; príbuzný, ale nie presne ten istý výraz je tu v kap. 11:4[696].
1324 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
1325 Pozri Žalm 17:5 a ďalej, pozn. 469.
1326 Al. „urovnávaš“. Pozri Prísl. 4:26, pozn. 263.
1327 Pozri Gen. 3:6, pozn. 95.
1328 Pozri Exod. 3:15, pozn. 114.
1329 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1327] odvodený.
1330 Pozri Jóba 7:21, pozn. 397.
1331 Pozri Prísl. 21:10, pozn. 946; ďalej iné tvary tohože slovesa v zmysle ako v texte.
1332 Výraz, ktorý je v tejto knihe ešte len v kap. 30:10 a 59:14, inde v SZ len u Ám. 3:10.
1333 Pozri Žalm 71:4, pozn. 1714.
1334 Al. „pozdvihnutá“, vl. „vysoká“, ako v kap. 2:13n. a i.
1335 Al., podľa iných, „nechcú[18] vidieť, budú musieť[18] vidieť“.
1336 Tj., podľa niektorých, „na nás al. pre nás vykonané“.
1337 Sloveso odvodené od výrazu v kap. 1:3[10] (iného ako „páni“ tu nižšie) a vyskytujúce sa v SZ v tomto význame len tu a v 1 Par. 4:22, pozn. 103. Inak pozri kap. 54:1, 5.
1338 Vl. „okrem (al. „mimo“, „s výnimkou“) Teba“.
1339 Pozri Žalm 48:10; 65:5, pozn. 613; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto 3 miestach.
1340 Tj. „rozšíril si zem na všetky strany“.
1341 Pozri aj 1 Sam. 20:6, pozn. 133, tu v zmysle „postrádali a vyhľadávali“.
1342 Tj. tu „tiché modlitby“.
1343 Pozri Prísl. 1:8, pozn. 2.
1344 Al. možno „*to* im *bolo* nápravnou výchovou *od* teba“.
1345 Dá sa chápať v zmysle „ďaleko od Teba“ al. „tak sa nám stalo od Teba“[172], tj. „následkom zásahov Tvojej nápravnej výchovy“.
1346 Al., podľa iných, „žiť, *aj* moja mŕtvola – budú“.
1347 Pozri Est. 8:16, pozn. 283.
1348 Al., podľa iných, „rosa zelín (2 Kráľ. 4:39), ktorú“.

www.mosaikeu

1349 Al., podľa iných, „a zem bude *vyvrhovať* tiene“, al. „a zem tieňov budeš porážať“.
1350 Al. „Poď“.
1351 Množné (tu – nie všade ďalej – v pôvodine dvojné[1352]) číslo, kap. 5:8 a ďalej obdobne.
1352 Pozri Sud. 11:31, pozn. 209.
1353 Vl. „len na trochu[45] okamihu“.
1354 Vl. „navštíviť neprávosť obyvateľov zeme na nich“, opis v texte pre zrozumiteľnosť.
1355 Tj. „ktorá na nej bola preliata“, na konci verša obdobne.
1356 Vl. „zakrývať“, opis v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Pozri Jóba 36:32, pozn. 1614.
1357 Tu aj „ostrým“, „rezným“.
1358 Pozri Žalm 74:14, pozn. 1815, tu azda obraz Babylóna al. Asýrie al. oboch.
1359 Pozri Žalm 74:13, pozn. 1813.
1360 Tu azda v tomže zmysle ako v kap. 19:5[1020].
1361 Výraz (hebr. „chemer“, nesúvisí s „vinica“) vyskytujúci sa iba tu a v Deut. 32:14, tu azda je zmysel „vínorodá“, „dávajúca hojnosť vína al. výborné (podľa niektorých „červené“) víno“ (proti kap. 5:2, 4). No mnohé rukopisy tu majú znenie „chemed“ (porov. Num. 2:14, pozn. 72), „žiadúcna“, „vytúžená“, „predmet túžby“, ako v kap. 32:12, a podľa nich tento výraz preložili LXX („kalos, epithyméma“, „krásna, predmet túžby“) a podobne aj mnohé novšie preklady.
1362 Al. možno „odpovedajte“, tj. „striedavým spevom“[814].
1363 Al. „o nej“.
1364 D. „po chvíľach“ (al. „okamihoch“).
1365 Pozri Kaz. 2:6, pozn. 66.
1366 Tj. „v ústrety (al. „proti“) Mne postaviť“ (al. „nastrojiť“).
1367 Al. „proti tomu zakročiť“, no iné sloveso ako „nezakročovali“ vo v. 3.
1368 Vl. „spolu“, „zároveň“.
1369 Al. „držať sa za (al. „opierať sa o“) moju silu“, tu v takomto zmysle. To isté sloveso je v kap. 28:22 a ďalej bez predložky, zmysel ako tam v texte.
1370 Pozri Sud. 9:11, pozn. 542; nie ako „ovocie“ tu vo v. 9.
1371 Jednotné číslo azda v hromadnom zmysle, ďalej obdobne, niekde jednoznačne.
1372 Tj. „toho, ktorý ho (Isráéla) bil“; dá sa chápať v zmysle „či ho bil tak, ako ho bil bijúci ho“ alebo „tak ako On bil toho, kto ho bil“.
1373 Aj tu sa dá chápať v dvojom zmysle: „zabíjaný (tj. „Bohom“) tak ako boli zabíjaní tí, ktorých bijúci zabíjal“ al. „ako boli („Bohom“) zabíjaní tí z ľudu bijúceho, ktorí boli zabíjaní “.
1374 Pozri Gen. 18:6, pozn. 468, tu D. „Podľa sey-sey“, pozri Gen. 18:6, pozn. 468, tj. vari „veľmi mierne“.
1375 Pozri Jóba 10:2, pozn. 512.
1376 Al. „zmietol“.
1377 Tj. „smerom na východ“.
1378 Tj. „*spočíva* al. *záleží* v“.
1379 Tj. „oltárov nepravých bohov národov“.
1380 D. „rozdrobované“, zmysel vari ako v texte.
1381 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[888], al. možno naopak.
1382 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.
1383 Vl. „rozohnaný“ (kap. 16:2), tj. „ktorého obyvatelia boli rozohnaní“.
1384 Tj. „v ňom a okolo neho bujnejúce“, tu v obdobnom zmysle.
1385 Pozri Jóba 14:9, pozn. 697.
1386 Tj. „ženy“, o ktorých je tu reč, no tu ako neurčitý osobný podmet, lebo podľa prízvučného znamienka v hebrejskom texte je tu koniec časti vety.
1387 Sloveso ako „rozsvieť sa“ v kap. 60:1 a obdobne v Gen. 44:3 a inde; tu iný tvar, zmysel ako v texte.
1388 D. „lebo on *to* nie *je* ľud súdnosti“, tj. „súdnosťou vyznačený“.
1389 Tj. „klasy“[1391], pozri Sud. 6:11, pozn. 392. V kap. 28:27 zmysel ako tam v texte.
1390 Pozri Sud. 12:6, pozn. 656.
1391 Vzhľadom na predošlé „vytĺkať“ sa dá chápať aj v zmysle „od klasov[29] *u* Rieky *až* po *klasy u* potoka“; v takomto zmysle niektorí aj prekladajú.
1392 Pozri Sud. 1:7, pozn. 20.
1393 D. „k jednému (al. „s jedným“) jeden“.
1394 D. „*ktorí budú* hynúť“, zmysel ako v texte.
1395 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516, výraz odvodený od dotyčného slovesa[1220] al. možno naopak.
1396 Al. „pýchy, opilcom Efrájima, a“.
1397 V zmysle „predmetu honosenia sa“.
1398 Tj. „kvet“, al. „ktorá“, tj. „okrasa“ al. „chvála“.
1399 D. „na hlave“.
1400 Vl. „tuku“[671], tu vari v zmysle „blahobytu“.
1401 Výraz odvodený od slovesa v Deut. 3:28, pozn. 160, ktoré je aj tu v kap. 35:3 a ďalej.
1402 Pozri Deut. 32:24, pozn. 1162, tu v zmysle „mor prinášajúca“.
1403 Tu v takomto zmysle („*všetko* zaplavujúcich al. strhujúcich“, ďalej obdobne).
1404 Tj. azda „mocou“, „silou“.
1405 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slova „kvet“ vo v. 1.
1406 Tj. „prervy“ („v nej sa urodivšia“).
1407 Al. možno „akonáhle“.
1408 Al. „vencom“, „diadémom“, v SZ len tu a v inom zmysle u Ezek. 7:7 a 10.
1409 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406; ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte tam.
1410 Tj. obyvatelia Júdu a Jerúsaléma a ich vodcovia.
1411 Al. vrávorajú“, pozri Prísl. 5:20 a 23, pozn. 296.
1412 Pravdaže v príčinnom zmysle.
1413 D. „vo videní“ („vo *veci* videnia“), ďalej obdobne. V kap. 33:1 aj „proti“ (dvakrát).
1414 Tu vari v zmysle „prorockého videnia“, hoci je tu oproti kap. 1:1 použité sloveso spomenuté ku koncu poznámky[2]. Porov. „videní“ v Num. 12:6, iný výraz odvodený od toho istého slovesa.
1415 Sloveso tu preložené „zamotávajú sa“ sa v SZ vyskytuje len tu a u Jer. 10:4; podľa niektorých „vyštikútavajú (al. „vygrgávajú“) rozsudok“.

www.miloslavbible.eu

1416 Tj. prorok, napomínajúci ich.
1417 Al. „v pochopenie“, „robiť rozumejúcim“ (al. „chápajúcim“). V. 19 a ďalej obdobne.
1418 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740.
1419 Tu a ďalej v takomto zmysle („prorockej zvesti“).
1420 Podľa takmer všetkých známych mi prekladov „odtrhnutých“, „odtiahnutých“, „odlúčených“, no vzhľadom na významové súvislosti v dotyčnej poznámke[1238] uvedené (je to ten istý výraz ako „starobylé“ v 1 Par. 4:22) sa pozdáva znenie, ktoré v súhlase s nemnohými podávam v texte.
1421 Al. „k rozkazu“, „za rozkazom“, tj. „jeden rozkaz za druhým“, ďalej obdobne.
1422 D. „ta“, ako vyššie.
1423 Al. „vysmievajúcimi sa“ (Žalm 35:16).
1424 Predošlé prídavné meno[1423] je v množnom čísle.
1425 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
1426 Al. „oddych“, „ukľudnenie“, „osvieženie“, „úľava“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1427 Pozri Prísl. 1:22, pozn. 69; 29:8, pozn. 1217.
1428 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
1429 Pozri napr. 2 Sam. 24:11, pozn. 979; hebr „chózéh“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[2]. No LXX a Vulgata na tomto mieste uvádzajú preklad „dohodu“ (LXX „synthékas“, Vulgata „pactum“); možno miesto „chózéh“ čítali „chazzúth“, pozri v. 18 tu nižšie[1436], výraz, ktorý môže mať aj takýto význam[1437], a možno podľa nich takmer všetky známe mi novšie preklady toto miesto podávajú v zmysle „so šeólom sme spravili al. ujednali dohodu“. No nedovolil som si opravovať dochovaný pôvodný text, ktorý dáva dobrý zmysel, a v súhlase s nemnohými podávam preklad podľa neho.
1430 Podľa čítaného textu „ak bude mimo prechádzať“.
1431 Pozri Prísl. 20:17, pozn. 916.
1432 Tj. „za základ položím“, „základom spravím“; väčšina známych mi prekladov tu podáva, možno podľa LXX a sýrského prekladu, znenie „zakladám“ v obdobnom zmysle.
1433 D. „kameň skúšky“ (al. „vyskúšanosti“), zmysel ako v texte.
1434 D. „založeného“.
1435 Ako „založenia“ v 2 Par. 8:16.
1436 Al. „prorocké videnie“, hebr. „chazzúth“[1429].
1437 Al. „jasnovidenie[1436] *v spojení* so šeólom“, al.[1429] „dohoda so šeólom“.
1438 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.
1439 D. „brať“[820], ďalej obdobne.
1440 D. „za rána-za rána“.
1441 Al. „chvením“, „úľakom“, „strachom“, tj. „porozumenie proroctvu vyvolá strach z predpovedaných hrozných udalostí“.
1442 D. „je kratší od natiahnutia“, ďalej obdobne.
1443 Tj. „príliš krátky, aby sa na ňom niekto mohol natiahnuť“.
1444 Tj. „keď sa ňou niekto chce zahaliť al. do nej zabaliť al. zachumlať“.
1445 Pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 272; ďalej v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
1446 Pozri 2 Sam. 2:12–16.
1447 Pozri Prísl. 29:9, pozn. 1219.
1448 Al. „zvláštny“, „nezvyčajný“, tu v takomto zmysle.
1449 Al. „udivujúca“, „zarážajúca“, tu v takomto zmysle.
1450 D. „A teraz“.
1451 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[1427] odvodený.
1452 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970; 2 Par. 24:12, pozn. 847, tu a ďalej zmysel ako v texte.
1453 Pozri Žalm 6:6, pozn. 159.
1454 Vl. „otvára“, tu výnimočné použitie tohto slovesa v takomto zmysle.
1455 Pozri Žalm 131:2, pozn. 449, obdobný zmysel ako tam má toto sloveso podľa niektorých aj tu v kap. 38:13. Tuto a ďalej zmysel ako v texte.
1456 Podľa iných „čiernu rascu“ al. „viku“, nie ako „rascu“ nižšie.
1457 Ako napr. v Exod. 9:8, tu v obdobnom zmysle ako predošlé sloveso[1240].
1458 Oba tieto výrazy sa vyskytujú iba tu a ich význam je nejasný.
1459 Pozri Exod. 9:32, pozn. 309.
1460 Tj. „k tomu, čo je správne“, tu v takomto zmysle.
1461 Pozri aj Deut. 25:4, pozn. 905.
1462 Tu možno aj „nevyťlka“, no nie ako nižšie[1389].
1463 Pozri Jóba 41:29, pozn. 1875, podľa iných „mláťacími saňami“, potom by, pravdaže, neplatila predošlá poznámka[1462].
1464 Pozri Prísl. 20:26, pozn. 927 (sloveso „obracia“ tu je iné ako podľa pozn. 926 tam).
1465 Al. „rozmeľuje“, „drví“, totiž pri mlátení, takže by sa potom nedalo použiť na sejbu; sloveso ako v Exod. 30:36, pozn. 1100; 32:20, pozn. 1140.
1466 D. „chlieb“ („chlebové obilie“).
1467 Tj. „pravdaže nie, veď predsa“.
1468 Al. „tvrdo“, „zúrivo“, tj. „tak, že by ho rozdrvtil“, D. „mlátením“, tvar iného slovesa ako nižšie[1310], ale príbuzného a súznačného.
1469 Pozri Deut. 2:15, pozn. 144; Est. 9:24, pozn. 305.
1470 Tu príbuzný súznačný výraz, iný ako vo v. 27[1464].
1471 Tj. „nikto po obilí pri mlátení bezohľadne nenecháva prechádzať kolesami svojho voza ani po ňom nenechává kone dupať, takže by sa rozdrvilo al. rozdrobilo“.
1472 Vl. „robí svoje uznášanie podivuhodným“, „koná divy svojím uznášaním“, pozri Sud. 13:19, pozn. 688. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
1473 Vl. „veľkou robí“, „zveľaďuje“.
1474 Pozri Prísl. 2:7, pozn. 112.
1475 Tj. „prejavuje sa podivuhodným v svojom uznášaní a veľkým v svojej rozumnosti“ (tj. vari „pri jeho uskutočňovaní“).
1476 Týmto menom je označený Jerúsalém; znamená „Boží lev“, ale tiež „Boží kozub al. ohnisko“ (Ezek. 43:15n.), tu ide skôr o tento na druhom mieste uvedený zmysel[1483], lebo tam bol Boží oltár na prinášanie ohnivých obetí.
1477 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.

www.nibs.sk

1478 Tu v obdobnom zmysle ako „prikladať“ v Num. 32:14, tvar toho istého slovesa.
1479 Vl. „obiehajú“, tj. „prebiehajú v svojom každoročne opakovanom slede“, sloveso ako „obišiel“ v kap. 15:8, pozri Jóba 1:5, pozn. 18. No dotyčné sloveso má ešte iný význam, v akom je použité tu v kap. 10:34[687], takže niektorí tu prekladajú „nech zabíjajú“.
1480 „slávnostné obete“.
1481 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[539] odvodený. Pozri Deut. 28:53, pozn. 1028.
1482 Al. „vzdychanie a vzdych“, tj. azda „bolestné al. žalostné stonanie al. vzdychanie“.
1483 Al. „ohniskom“[1476], tj. „sťaby oltárom, u ktorého sa ozýva bolestné stonanie na zabitie vedených obetných zvierat“.
1484 D. „ako kruh“ (al. „guľa“)[1185].
1485 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 459.
1486 Al. „obliehacie veže“.
1487 Tj. „nižšie al. z hĺbky“ al., podľa niektorých, „tlmene („zníženým hlasom“) znieť“.
1488 D. „ako duch“, ďalej obdobne.
1489 Tj. „tých, kto sú voči tebe cudziarmi“, „tvojich nepriateľov“.
1490 Pozri Exod. 16:14, pozn. 563.
1491 Pozri Num. 6:9, pozn. 257.
1492 Al. „sa *to* bude zariaďovať“, al., podľa niektorých, „budeš navštevovaný“, no to znamená chápať dotyčný slovesný tvar ako tvar 2. osoby mužského rodu, v rozpore s gramatickým rodom „Jerúsaléma“ v hebrejčine. Najskôr ešte (keďže tamten tvar znie rovnako ako tvar 3. osoby ženského rodu) by sa dalo povedať „bude *Jerúsalém* navštevovaný“[277], no nazdám sa, že poňatie, ktorému som v súhlase s inými, v podstate aj s LXX a Vulgatou a českým kralickým prekladom, dal prednosť, dáva vzhľadom na významovú súvislosť lepší zmysel.
1493 Al. „smršťou“, „víchricou“, no nie ako vyššie.
1494 Pozri Num. 31:7, pozn. 1024.
1495 D. „a ako sen, videnie noci, bude spústa … áno, všetci napádajúci … a tí, *ktorí* pôsobia“, zmysel ako v texte. V. 8 obdobne.
1496 Al. „jeho túžba nesplnená“ (al. „neukojená“, „márna“). Kap. 32:6 obdobne.
1497 Pozri Sud. 3:26, pozn. 222, ďalej zmysel ako v texte.
1498 V pôvodine slovná hra: „hithmahmehú uthmáhú“.
1499 Pozri Gen. 26:16, pozn. 478; tu a ďalej zmysel ako v texte.
1500 Tohto miesta sa týka, pravdaže, len prvá veta dotyčnej poznámky[1429].
1501 Al. „vám prorocké videnie všetkého“.
1502 Ten isý výraz ako „knihy“ vyššie („vediacemu čítať“, v. 12 obdobne).
1503 Tvar slovesa ako v Exod. 21:6, pozn. 682.
1504 Al. vôbec „ľudí“[219].
1505 D. „o vyrobivšom ho“, „o stvárnivšom ho“, v texte opisy v záujme zrozumiteľnosti.
1506 Tj. „stvárnená[1169] vec“.
1507 Al. „z temna“ (Jób 10:22, pozn. 543), nesúvisí s „tmy“ nižšie ani s „temnote“ vo v. 15.
1508 D. „tichí budú pridávať radosti“, zmysel ako v texte.
1509 Tj. „po príležitosti mrzkosť vykonať al. mrzkosti sa dopustiť“.
1510 Pozri Jóba 21:32, pozn. 1050; Prísl. 8:34, pozn. 462, tu v zmysle „ustavične nekalé plány spriadajúci al. myšlienkami na mrzkosť sa zaoberajúci a príležitosť vykonať ju vyhľadávajúci“.
1511 Možno chápať v zmysle „k hrešeniu slovom“ al. „zvádzajúci slovom“; inak „človeka pre slovo z hriechu obviňujúci“.
1512 Porov. Jóba 5:4, pozn. 195, záver poznámky v zátvorkách.
1513 Pozri Gen. 21:25, pozn. 557.
1514 Al. „kto kladú nástrahu v bráne napomínajúcemu“ (tj. „tomu, kto v bráne napomína“); „spravodlivého pre nič za nič stavajú stranou“, no prízvučné znamienká v pôvodine na oboch miestach svedčia skôr pre správnosť chápania v zmysle ako v texte.
1515 Tj. „upierajú mu všetky nároky“, „jeho záležitosť vyhlasujú za ničotnú al. bezpredmetnú“, čím ho zbavujú (robia „prázdnym“) všetkej nádeje na priaznivé prejednanie jeho veci.
1516 Vl. „Teraz“, ďalej obdobne.
1517 Tj. tu „za predmet posvätnej hrôzy mať“.
1518 Pozri Gen. 39:6, pozn. 1034.
1519 Al. možno „pochopia *význam* (al. „si uvedomia *potrebu*“) súdnosti“.
1520 Vl. „učiť sa“, no nesúvisí s nasledovným „ponaučenie“.
1521 Pozri Prísl. 1:5, pozn. 18.
1522 Al. možno „pre (al. „na“) pojímanie“ („vylievanie“) v príčinnom zmysle.
1523 Al. aj „uskutočňovania“.
1524 Výraz, ktorý je v SZ v tomto zmysle len tu, príbuzný onému v Gen. 35:14, pozn. 943.
1525 Tj. „uzatváranie zmlúv pri liatych (a iných) obetiach“. Keďže sloveso tu preložené v zmysle „vylievať“ a výraz len málo sa líšiaci od slova „liata *obeť*“[1524] majú ešte iný význam, v ktorom sú použité tu v kap. 25:7[1305], je toto miesto vo Vulgate preložené v zmysle „utkávate si tkaninu“, v akom v podstate ho podávajú aj niektorí novší prekladatelia; iní tieto výrazy považujú za súvisiace so slovesom značiacim „prikrývať“, „zakrývať“, aj v zmysle „ochrany“, pozri napr. Exod. 25:20, pozn. 935; 33:22, pozn. 1250; Žalm 5:11, pozn. 143, od ktorého sú odvodené výrazy tu v kap. 1:8 a 4:6[40 292], 22:8[1159], a prekladajú v zmysle „prikrývania prikrytím al. prikrývkou“.
1526 Al. „v pevnosti“, ďalej obdobne.
1527 Tj. „ochranu“.
1528 Al. „ostudu“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[128], al. možno naopak.
1529 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[890], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1530 Al., podľa iných, „zmätkom“, ďalej obdobne.
1531 Al. „I bude vám sila faraóna na sklamanie[1528] a … Egypta na hanbu“[1530].
1532 Tj. „Júdovi“.

www.mobilnaBIBLIA.sk

1533 Al. možno „ukázali“[587].
1534 Tj. „dospievali *až do* Chánésa“, v pôvodine väzba bez predložky; ďalej zmysel ako v texte.
1535 Mesto v Egypte, južne od Memfidy.
1536 Pozri Jóba 40:15, pozn. 1806.
1537 Pozri Jóba 4:11, pozn. 178.
1538 Pozri Jóba 20:16, pozn. 965; iný výraz ako tu v kap. 11:8 a 14:29[708 878].
1539 Pozri Exod. 28:12, pozn. 947.
1540 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128.
1541 Pozri Žalm 73:13, pozn. 30.
1542 Pozri Jóba 9:13, pozn. 470, tu podľa niektorých aj „pýcha“, „vystatovačnosť“, „veľkohubosť“.
1543 Al. možno „nehybný“, „nevšímavý“, vl. „odpočinok“ (Exod. 16:23, pozn. 575, tu čosi iný tvar nie celkom jasného významu).
1544 D. „s nimi“, tj. „v ich prítomnosti“.
1545 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
1546 Pozri Exod. 15:18, pozn. 536.
1547 Pozri Žalm 9:18, pozn. 290.
1548 Tu mnohí podľa Deut. 31:26 navrhujú čítať „za svedka“ („leéd“ miesto „láad“); podobne aj Vulgata („in testimonium“, „na svedectvo“).
1549 D. „ľud spurnosti“, pozri Deut. 31:27, pozn. 114.
1550 Pozri Lev. 19:11, pozn. 591; Deut. 33:29, pozn. 1291; tu odvodený výraz.
1551 Tu je oproti kap. 28:15 a ďalej[2 1429 1500] aj oproti nasledovnej časti tohto verša použitý v rovnakom zmysle ako tam tvar slovesa nejobvyklejšie používaného pre prirodzené videnie, ako napr. v 1 Sam. 9:9 a inde, porov.[694] „videní“ v Num. 12:6.
1552 Tj. „mávať videnia“.
1553 Al., podľa iných, „vídať, a prorokom: Nesmiete nám prorokovať“; ďalej obdobne.
1554 Tu v zmysle „poctivé al. správne veci“.
1555 Pozri Prísl. 6:24, pozn. 134.
1556 Al. „trápenie“, „násilie“, ďalej obdobne, v kap. 38:14 príbuzný a v podstate súznačný výraz vyskytujúci sa v SZ len tam.
1557 Pozri Prísl. 2:15, pozn. 130.
1558 D. „padajúcim“.
1559 Tj. „prielomom, v ktorom narušené murivo hrozí zrúcaním“.
1560 Al. „výduťou“.
1561 Tj. „ním vytvorenou al. spôsobenou“; zámenná prípona je mužského rodu, takže sa nevzťahuje na „múr“, lebo toto slovo je v hebrejčine rodu ženského; iba ak v zmysle „medzi drvinou toho“[107].
1562 Al. „triešťou“, no nesúvisí so slovesom „trieštiť“[515]; výraz odvodený od predošlého[148] slovesa, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1563 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203, tu zmysel ako v texte.
1564 Al. „nabranie“, pozri Žalm 52:5, pozn. 1385. Nesúvisí s „odobranie“ nižšie[1083].
1565 Al. „ohniska“, no nesúvisí s predošlým „ohňa“, vl. „z *čohosi* planúceho“.
1566 Al. „močiara“, „bariny“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Ezek. 47:11.
1567 Al. „návratom“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1568 Pozri Jóba 36:16, pozn. 1584 a 1585; tu vo v. 30 zmysel ako v texte tam[1605].
1569 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[739], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1570 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 871, tu (nie v kap. 50:2 a ďalej) v takomto zmysle.
1571 Al. „návestná tyč“ (al. „stĺp“); v kap. 33:23 zmysel ako tam v texte.
1572 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
1573 Al. „čaká na *príležitosť* preukázať vám“.
1574 Al. „zľutovať sa *nad* vami“.
1575 D. „v Jerúsaléme, plačom“.
1576 D. „preukázaním (al. „preukazovaním“) milosti“.
1577 Al. „ako on“.
1578 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
1579 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
1580 Pozri 2 Kráľ. 23:8, pozn. 861, tu azda skôr v zmysle „za nečisté budete považovať“, „ako s nečistými s nimi zaobchodíte“.
1581 Pozri Exod. 28:7, pozn. 864, tu zmysel ako v texte.
1582 Pozri Exod. 32:20, pozn. 1141.
1583 Pozri Lev. 15:33, pozn. 502, tu zmysel ako v texte.
1584 Vl. „tučný“ (Žalm 22:29, pozn. 708), tu v prenesenom zmysle ako v texte.
1585 Ako v Gen. 49:20, no nie ako tu vyššie[1584], ale v tejto súvislosti obdobného významu („výdatný“, „bohatý“); súvisí s výrazom tu v kap. 10:27[671].
1586 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
1587 D. „rozmnožených“, tj. „rozšírených“.
1588 Pozri Žalm 65:13, pozn. 1054.
1589 Pozri Deut. 7:13, pozn. 365.
1590 Pozri Gen. 2:5 a ďalej, pozn. 743.
1591 Al. „osolený“, podľa iných „výživný“, „dobre pripravený“ (al. „namiešaný“).
1592 Pozri Jóba 6:5, pozn. 282.
1593 Tu v takomto zmysle, pozri Rúth 3:2.
1594 Al., podľa iných, „vidľami“, „sitom“, al. tiež „lopatou“, no potom by sa nasledovné „a“[1595] malo chápať v zmysle „to jest“.
1595 Al. „*alebo*“.
1596 Pozri Žalm 1:3, pozn. 14.
1597 D. „ťažké je vystupujúce“, tj. „búrkové mraky“, al., podľa iných, „stĺpy dymu“.
1598 Tu azda v prenesenom zmysle: „cele“, „v plnom rozsahu“, „do všetkých dôsledkov“, tak ako vody rozvodneného toku „až po krk“ siahajú, porov. obdobné použitie tohto úslovia v hovorovej slovenčine. Inak možno „jeho dych bude ako *až* po krk rozvodnený tok“, tento jednoduchý preklad by sa pozdával, lebo by sa zdal zodpovedať významu pôvodiny, nebyť toho, že nezodpovedá zmyslu prízvučných znamienok v nej.
1599 Vl. „rozdeľovať“, sloveso ako „rozdelil“ v Gen. 32:7; 33:1 (v texte opis vzhľadom na to, že sloveso je tu bez predmetu), tu v zmysle objasnenom v ďalšom texte, porov. záver v. 24 vyššie. Zmysel použitia tohto slovesa (hebr. „chácáh“) v danej súvislosti sa zdá byť neľahko zrozumiteľný a hádam preto mu tu LXX

www.miloslavik.eu

v svojom preklade prisúdili význam, v akom je iné sloveso v pôvodine použité v čosi obdobnej súvislosti v kap. 8:8, a preložili toto miesto „bude siahať („héxei“) až po krk“; v tom nasledujú ich príklad takmer všetky známe mi novšie preklady, hoci dotyčné sloveso takýto význam nikde inde nemá ani ho neuvádza niktorý z dostupných mi slovníkov. Preto som v texte prekladu v súlade s nemnohými dal prednosť zneniu ponechávajúcemu dotyčnému slovesu jeho vlastný význam a pritom dávajúcemu dobrý zmysel, ktorý, nazdám sa, splna zodpovedá významu hebrejského znenia.

1600 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[645], vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1601 Tj. azda „príležitosti (al. „dôvodu“, „podnetu“) k spevu“, „budete mať prečo spievať“.

1602 Al. „zasväcovania si slávnosti“, tj. „v noci, keď sa ľudia posviacajú na slávnosť“, al. „keď si zasvácujú (tj. „ako svätú usporadujú“) slávnosť“, porov. 2 Kráľ. 10:20; Jóéla 1:14.

1603 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.

1604 D. „Hospodin dá počuť velebnosť … a bude dávať vidieť“. Ďalej obdobne.

1605 Tj. „k zásahu v súde“.

1606 Pozri Prísl. 19:12, pozn. 873.

1607 Al., podľa iných, „rozdrvením“, „povodňou“, „prietržou mračien“, „praskotom“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1608 Tu D. „a kamením krupobitia“.

1609 Tu opäť tvar trpného rodu.

1610 Tj. „Hospodin“; al. podľa iných, „*on* („Aššúr“) bil“, al. „*ktorým* („Aššúrom“) *on* („Hospodin“) bil *ako*“.

1611 Al. „nariadené“, „zamýšľané“, „ustanovené“, „určené“, „namierené“.

1612 Pozri Gen. 32:22, pozn. 865; „priesmyku“ v 1 Sam. 13:23, tu v zmysle „kedykoľvek mimo prejde“, možno „zásah“, „švihnutie“.

1613 Al. „každé prejdenie riadeného[1612] prúta“, D. „každé prúta prejdenie (al. „prejdenie prúta“) riadenia“ (atď.[1612]), výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a v čítanom texte u Ezek. 41:8.

1614 Al. možno „ktoré na neho Hospodin bude ukladať“ (al. „skladať“, „pokladať“, „zosielať“).

1615 D. „v bojoch mávania al. švihania“[645 1061], tj. azda „zbraňami“, al. je to možno ešte ohlas „preosievania“ z v. 28, ktoré je príbuzný výraz.

1616 Tj. „vojskám Aššúra“; tak podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a Vulgatou; písaný text má znenie „proti nej“, ktoré tu nedáva zmyslu.

1617 Vl. „od včerajška“, tu zmysel ako v texte.

1618 Najskôr to isté, čo „Tófeth“ v 2 Kráľ. 23:10.

1619 Al. „vyhĺbil (al. „prehĺbil“) *ho*, rozšíril *ho*“.

1620 Tj. „hranica na upaľovanie“.

1621 Vl. „a dôverujú“, v texte opis pre nasledovnú predložkovú väzbu; ďalej obdobne.

1622 Tu opäť tvar trpného rodu so zmyslom ako v texte.

1623 Al. „skláňa“, „zohýba“, „korí“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[245].

1624 Al. „na“.

1625 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243; Lev. 14:4nn., pozn. 449.

1626 Pozri 2 Kráľ. 20:6, pozn. 797, tu vzhľadom na prirovnanie k húfu vtáctva ide o tento významový odtieň, pričom pojem „ochrany“ nie je nijako vylúčený, ako vidno z nasledovného.

1627 Pozri Exod. 12:13, pozn. 385.

1628 D. „hlbokým spravili[1619] odpadnutie“[21].

1629 Al. „Vráťte sa, synovi Isráéla, k *tomu, od* ktorého hlboko odpadli“ (tj. „*od* ktorého nastalo hlboké odpadnutie“).

1630 Pozri Žalm 49:2, pozn. 1294, tu jednoducho „mečom muža“, „meč človeka“.

1631 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.

1632 Tj. azda „kráľ“, al. „výkvet vojska“.

1633 Vl. „pomíňať sa“, tj. „miznúť“, „strácať sa“.

1634 Al. „budú zdesene prchať pred práporom“, tj. „Božím“; al. „od práporu“, tj. „svojho“, „opúšťať ho“.

1635 Oba tieto výrazy poukazujú na „oltár“, porov. kap. 29:1[1476] a 2[1483]; s týmto výrazom prvý z nich („úr“[1267], tu jednotné číslo) aj súvisí.

1636 Vl. „pec“, „kozub“, iný výraz ako v kap. 29:2[1483].

1637 Pozri Est. 1:22, pozn. 10 a 86.

1638 Pozri Prísl. 8:16, pozn. 430.

1639 Tj. „bude („objaví sa“, „príde“) *taký* muž“, al., podľa iných „bude každý“[213].

1640 D. „ťažkého“.

1641 Tj. vari „s dychtivým očakávaním“, porov. Rim. 8:19, al. možno „márne vyhliadať (al. „sa obzerať“) po pomoci“. Toto sloveso („šááh“) znie veľmi podobne inému („šáá“), ktoré je použité v kap. 6:10 a 29:9[403], takže sa dotyčný slovesný tvar dá malou úpravou previesť v tvar tohto slovesa. Toho sa pridržiava valná väčšina známych mi prekladov, takže sa v nich podáva znenie „oči vidiacich nebudú za(s)lepované“ (al. „sa zatmievať“), tak aj Vulgata („non caligabunt“, LXX majú odchylné znenie); jednou z veľmi mála výnimok je Karafiátova revízia českého kralického prekladu („přehlížeti *nepravost*“) a ani ja som si nechcel dovoliť dochovaný pôvodný text upravovať, takže podávam preklad, ktorý, nazdávam sa, dává dobrý zmysel, ponechávajúc dotyčnému slovesu jeho vlastný význam.

1642 D. „k hovoreniu jasných *veci*“.

1643 Pozri Deut. 32:6, pozn. 816.

1644 Al., podľa iných, „podvodníkovi“, „hrubcovi“, „neokrôchancovi“, ďalej obdobne.

1645 Al. „zámožný“ (Jób 34:19), „štedrý“.

1646 Pozri Nech. 4:8, pozn. 168, tu zmysel ako v texte.

1647 Vl. „vyprázdňoval“, no tu je zmysel skôr ako v texte.

1648 Tu čosi iný tvar („kélaj“) ako vo v. 5 („kílaj“), možno aby sa lepšie zhodoval s nasledovným „jeho nástroje“ („kéláu“) v takto vzniknutej slovnej hre.

1649 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.

1650 Znenie podľa čítaného textu, ktoré sa lepšie hodí do významovej súuvislosti (pozri „nemajetný“ nižšie) ako písaný text, ktorý má znenie „tichých“[697].

1651 D. „rečmi lži“.

1652 Al. „správne“, vl. „právo“, tu hádam zmysel ako v texte; al. „*pred* súdom“.

www.malostranka.eu

1653 Al. „pri šľachetných *veciach* stojí“, „na šľachetných *veciach nás*tojí“.
1654 Pozri Jóba 12:5, pozn. 592.
1655 Pozri Sud. 18:7, pozn. 826.
1656 Tj. vari „Dlhšie ako“, D. „*Po* dni nad“[384].
1657 Tu v takomto zmysle („nebude sa už konať“), nie ako v kap. 24:13, hoci je to to isté sloveso v tomže tvare ako tam.
1658 Tj. „ovocia“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[280].
1659 Tj. „z vrecoviny“.
1660 Tj. „ľudia“, tvar mužského rodu („bude sa“).
1661 Možno je tento výraz tu použitý v obraznom zmysle, ktorého význam vysvetľuje ihneď nasledujúci text, tj. ako obrazu polí – zdrojov výživy. Niektorí prekladajú v zmysle „biť sa na (al. „v“) prsia“ (takýto zmysel ako prejavu zármutku al. zúfalstva je tiež zahrnutý v stupnici významov dotyčného slovesa[1173]), no toto chápanie je tu v rozpore s mužským rodom dotyčného slovesného tvaru[1660], iba ak by sa výnimočne na tomto mieste slovo „šádajim“, „prsníky“, chápalo v zmysle aj mužskej hrude; iní miesto „šádajim“ navrhujú čítať „sádím“, „polia“, ako nižšie, a prekladať teda „nariekať nad poľmi“.
1662 D. „nad poľmi nádhery“ atď.[187]
1663 Ako „tŕnie“ v Gen. 3:18.
1664 Al. „Ófel“, pozri 2 Par. 27:3, pozn. 929.
1665 Tj. „sa navždy stane sťaby jaskyňami“.
1666 Ako „jasotu“ vo v. 13.
1667 D. „v obydliach – predmetoch dôvery“, pozri Jóba 8:14, pozn. 167.
1668 Al. „poklesu“, tj. „zániku“.
1669 V pôvodine slovná hra: „úbárad“, „a budú padať krúpy“, „beredeth“, „pri páde“.
1670 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21, no tu je toto meno použité ako meno obecné v zosilňujúcom zmysle („hlboko“).
1671 Tj. „odvázujete“, vl. „(vy)púšťate“, takže dobytok nie je obmedzovaný v svojom pohybe a môže sa kdekoľvek pásť.
1672 Al. „dovŕšiš“, „dokonáš“, no nie ako vyššie[933], výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu. V texte opis vzhľadom na väzbu s 3. pádom v pôvodine.
1673 Tj. „každého rána“.
1674 Tj. „Tvojho ľudu“.
1675 Tj. azda „Božích vojsk“, al. „pred zvukom hrmotu“.
1676 Tj. „na vás ukoristený“, „čo po vašej porážke ostane od vás na bojisku“.
1677 Al. „ožieraním“, tu v takomto zmysle, tj. ako keď sa roj kobyliek vrhne na zeleň trávy al. stromov, al., podľa iných, ako keď niekto zbiera kobylky na tráve sa hromadne usadivšie.
1678 Tj. „na vyberanie si z neho“.
1679 Pozri zmienku o tomto slovese v pozn. 1196 k Prísl. 28:15; tu je zmysel ten, že sa bude od jedného ukoristeného predmetu pobiehať k druhému, lebo nikto nebude vedieť, čo by si z ohromného množstva lupu mal skôr vybrať.
1680 Výraz odvodený od slovesa vyššie[1679], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1681 Al. „kobyliek“, no nie ako vyššie.
1682 Nesúvisí s „vyvýšený“ vyššie[177].
1683 Al. „spoľahlivosťou“, „bezpečnosťou“, „upevnenosťou“.
1684 Pozri Prísl. 15:6, pozn. 721.
1685 Tj. vari „od Neho darovaným“; inak „Isráélovým“.
1686 Al. „vyslanci“, al. „hlásatelia“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1687 Pozri Lev. 4:12, pozn. 107.
1688 Pozri Deut. 23:12, pozn. 837, tu so smerovou príponou („von“), zmysel ako v texte.
1689 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[325] odvodený, al. možno naopak.
1690 D. „prestal prechádzajúci“, zmysel ako v texte.
1691 Tj. „nepriateľ“, inak v zmysle „zrušili“[383], ďalej obdobne.
1692 Tj. sťaby „za svoj špatný výzor“.
1693 Pozri 1 Par. 27:29, pozn. 841.
1694 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
1695 Tj. „lístie“ al. „ovocie“; vo v. 15 zmysel ako v texte[1705], porov. Nech. 5:13, kde je použité to isté sloveso.
1696 D. „stanú sa[46] spaľovaním“ (výraz sa vyskytuje v SZ len tu a u Jer. 34:5, tu v zmysle „predmetom spaľovania“).
1697 Tu množné číslo, azda v takomto zmysle.
1698 Pozri Žalm 2:11 a ďalej, pozn. 1289.
1699 A teda „zniesť“, „vydržať“; v texte opis vzhľadom na väzbu slovesa s prostým 4. pádom; tiež „obývať“.
1700 Pozri Lev. 6:9, pozn. 180.
1701 Množné číslo vari v zmysle „plamene“.
1702 D. „ohniská večnosti“, ďalej obdobne.
1703 Tj. tu „v prejavoch spravodlivosti“, „spravodlivých činoch“ atď.; „z prípadov vydierania“ (pozri Prísl. 28:16, pozn. 1198).
1704 Pozri Žalm 16:5, pozn. 443, tu zmysel ako v texte, preklad je zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu tohto slovesa s jeho predmetom[1706]. Ďalej zmysel ako v texte tam.
1705 Al. možno „pred chmátaním“[71], tj. „chmátanie vytriasajúci al. striasajúci zo svojich dlaní“, „nechcejúci svoje dlane poškvrniť chmátaním“.
1706 Ohľadne tejto predložkovej väzby pozri kap. 3:6[220], sloveso[1704], pravda (iné ako tam, ako „uchopil“ v Gen. 48:17), aj tu je iné ako v Exod. 4:4.
1707 Pozri Žalm 27:4, pozn. 806.
1708 Pozri 1 Sam. 23:29, pozn. 834.
1709 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
1710 D. „jeho“ („jeho chlieb“, „jeho voda“).
1711 Pozri Sud. 4:19, pozn. 270.
1712 Pozri Jóš. 1:8, pozn. 30; Žalm 1:2, pozn. 12, tu aj „spomínať“, „si pripomínať“.
1713 Tj. „daní a poplatkov“, vl. „odvažovač“, pozri napr. Exod. 22:17, kde je sloveso („odvážiť“), ktorého tvarom je tento výraz.
1714 Al. „drzého“, „bezohľadného“, „divokého“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1715 Vl. „hlbokej“, tj. „nepreniknuteľnej“, „nevyspytateľnej“, D. „ľudu, hlbokých (množné číslo poukazuje

www.nulopoint.eu

na jednotlivé osoby) perou“[392 1064] (tj. „na pere“, „čo sa týka pery“), zmysel ako v texte.

1716 Vl. „počutie“, pozri Gen. 11:7, pozn. 341. Ďalej obdobne.

1717 D. „niet“, zmysel ako v texte.

1718 Tj. „ktorý nemožno pochopiť“; inak, podľa niektorých, „bez zmyslu“.

1719 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.

1720 D. „všetky“, ďalej obdobne.

1721 Zdá sa, ako by tento výraz tu bol použitý takmer v platnosti predložky („miesto“, „na mieste“); veľké rieky bývali ochranou miest ležiacich v ich blízkosti, lebo sťažovali útoky nepriateľov, a miesto tejto ochrany má al. bude mať Jerúsalém moc Hospodina.

1722 Tj. „týmto miestom“, al. „doň“.

1723 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1335.

1724 Tj. „lodné laná“.

1725 Tj. „ktorý majú udržiavať“.

1726 Ako „korist“ v Gen. 49:27.

1727 Tj. „v Jerúsaléme“.

1728 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[535], pozri Num. 1:53, pozn. 60.

1729 Pozri Num. 21:2, pozn. 786.

1730 Pozri Prísl. 7:22, pozn. 392; tu vl. „v zabíjanie“, no nesúvisí so „zabiť“ vo v. 3[1731].

1731 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.

1732 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.

1733 Mienia sa „hviezdy“, porov. Zjav. 6:13n.

1734 Pozri Lev. 26:39, pozn. 929.

1735 Vl. „vädnúť“, ako v kap. 1:30 a ďalej, tu zmysel ako v texte („uvädnuté opadávať“, ďalej obdobne).

1736 Sloveso ako „zavlažujem“ v kap. 16:9, tu azda sťaby „občerstvil“, „osviežil“, al. aj „opojil“, porov. Prísl. 5:19; 7:18. Toto sloveso je aj vo v. 7 a ďalej, zmysel ako tam v texte.

1737 D. „ľud môjho odovzdania“, zmysel ako v texte.

1738 D. „naplnený“, tu zmysel ako v texte.

1739 Pozri Žalm 23:5, pozn. 728.

1740 V zmysle „obetovanie“, „prinášanie obete“, tiež „obetnú hostinu“.

1741 Pozri Num. 23:22, pozn. 900, tu množné číslo.

1742 Pozri Žalm 22:12, pozn 682.

1743 Pozri Exod. 2:3, pozn. 49.

1744 Vl. „zem“, tu na rozdiel od „zeme“ (napr. kap. 37:18) v zmysle „ríše“, „štátu“.

1745 Tu obzvlášť zdôraznené úslovie; s použitím znenia v Žalme 49:9[1306] by bolo doslovne „do nekonečna nekonečien“ (2. pád množného čísla).

1746 Pozri Lev. 11:18, pozn. 334.

1747 Pozri Lev. 11:17, pozn. 332.

1748 Pozri Lev. 11:15, pozn. 324.

1749 Tj. „použije“, „upotrebí“.

1750 Pozri Deut. 25:15, pozn. 918.

1751 Pozri Gen. 1:2, pozn. 3.

1752 Tj. azda „bude ju považovať za pustotu a prázdnotu a podľa toho s ňou nakladať al. zaobchádzať“.

1753 Al. „*u* konca“.

1754 D. „vzíde“, „vystúpi“[124], preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že sloveso sa v pôvodine pojí s prostým 4. pádom

1755 Pozri Hóš 9:6, pozn. 417.

1756 Ako „tŕnie“ v Pies. 2:2, no nie ako tu vyššie.

1757 Vl. „trávou“, hebr. „chácír“ tu azda v zmysle ako v texte, pozri napr. 1 Kráľ. 18:5; Žalm 104:14; tak prekladá Vulgata („pascua“) a niekoľko málo z novších známych mi prekladateľov, iní tu zväčšia navrhujú čítať „chácér“, „dvor al. nádvorie“[55], a prekladajú „dvorom“, „ohradou“ „obydlím“ a pod., tak aj LXX („aulé“). Niektorí aj samo slovo „chácír“ chápu v takom zmysle. Porov. kap. 35:7[1780].

1758 Tu sú výrazy „cijjím“[808] a „ijjím“[812] jeden za druhým, čím vzniká slovná hra.

1759 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1426] odvodený.

1760 Hebr. „lílíth“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, možno voľajaké dnes sotva určiteľné nočné zviera, podľa iných meno démona v ženskej podobe.

1761 Pozri Gen. 8:9, pozn. 261.

1762 Akýsi druh hada, vrhajúceho sa na svoju korisť ako šíp.

1763 Tj. „vajcia“, vl. „pôsobiť vyviaznutie“ (kap. 31:5), tu zmysel ako v texte.

1764 Pokus o vyjadrenie nedokonavého zmyslu slovesa „vysedieť“, tj. „mladé“; v pôvodine sloveso ako „rozpolti“ v Exod. 14:16, tu v zmysle „pôsobiť pretrhnutie“, tj. obalov vajec. Ďalej obdobne, v kap. 35:6, 58:8 a 59:5 trpný rod, zmysel ako tam v texte.

1765 Tj. „pôsobiť al. dosahovať liahnutie mladých“.

1766 Pozri Lev. 11:14, pozn. 322, v hebr. ženského rodu.

1767 Pozri Exod. 3:22; 11:2, pozn. 126.

1768 Pozri Exod. 11:2, pozn. 353.

1769 Tj. vari „týmto veciam al. skutočnostiam“; staré preklady a rabínske výklady toto zámeno, vyjadrené v pôvodine zámennou príponou, opomínajú; tak aj väčšina známych mi prekladov novších.

1770 Pozri Pies. 2:1, pozn. 50.

1771 D. „pučaním“, nižšie „jasotom“.

1772 Pozri Num. 13:18, pozn. 486; Jóba 4:3, pozn. 159.

1773 Vl. „náhlivým“ (kap. 32:4), „chvátavým“, tu je vari zmysel ako v texte („strachom poháňaným k zmätenému chvatu al. náhlivosti“).

1774 Al. možno „uvoľňovať“, tj. „zapchatia zbavovať“, vl. „otvárať“, no nie ako vyššie.

1775 Klamný prelud (fata morgana) sa stane skutočnosťou.

1776 Al. „prameňmi“ (Kaz. 12:6), v SZ okrem týchto dvoch miest len ešte tu v kap. 49:10.

1777 D. „jej“, tj. vari „svorky šakalov“, al., podľa niektorých, „šakalej samice“.

1778 Pozri Prísl. 24:15, pozn. 1053; výraz odvodený od slovesa tu v kap. 11:6 a ďalej[701].

1779 Vl. „tráva“[1757], tu azda v takomto zmysle, tak Vulgata („viror“).

1780 Al. „*bude* tráva s trstinou a šarinou“ (al. „ku trstine a šarine“); al., podľa iných[1757], „*bude* priestor (vl. „dvor“, LXX tu „epauleis“, „dvory“, „dvorce“) pre trstinu[307] a šarinu“.

www.nlbs.sk/mlsd

1781 Al. „hradská“[423], tu čosi odlišný príbuzný a v podstate súznačný výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1782 Tj. azda „pre Boží ľud“; niektorí aj navrhujú miesto „lámó“, „pre nich“ al. „pre neho“, čítať „leammó“, „pre jeho ľud“. Podľa iných „nečistý, žeby ona bola pre neho“.
1783 Al. „živočíchov“ (Gen. 9:5 a i.). Ďalej obdobne.
1784 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809, tu tvar slovesa, ktorého iný tvar (tu v kap. 41:14 a ďalej) je predmetom citovanej poznámky. Ďalej ešte iné tvary so zmyslom ako v texte.
1785 Sloveso ako „dostihol“ v Gen. 31:25.
1786 Al. „utrpenie“, „trýzeň“, tu a v kap. 51:11 výraz odvodený od slovesa „trápiť“ u Jóba 19:2, ktorého tvar je tu v kap. 51:23 (tiež: „rmútiacich ťa“).
1787 Pozri Num. 13:28, pozn. 487.
1788 Pozri Deut. 9:17, pozn. 429.
1789 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 724.
1790 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
1791 Pozri 1 Kráľ. 4:6, pozn. 220.
1792 Pozri 2 Sam. 8:16, pozn. 413.
1793 V tomto oddiele je na preklad tohto slovesa vzhľadom na predložku („na“), s ktorou sa tu pojí, použité iné slovenské sloveso ako inde v tejto knihe; tak aj v 2 Kráľ. 18:19 a ďalej.
1794 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703.
1795 Pozri 2 Kráľ. 18:21, pozn. 730; tu v kap. 42:4 „klesať“ („na mysli“ al. „únavou“).
1796 Pozri Sud. 16:29, pozn. 803.
1797 Pozri Lev. 6:14, pozn. 189.
1798 Pozri 2 Kráľ. 18:23, pozn. 733.
1799 Ako v Gen. 49:17, proti v. 9[1111].
1800 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 630.
1801 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
1802 Pozri 2 Kráľ. 18:25, pozn. 736.
1803 Tu ešte zdôraznené predponou „z-“ al. „od-“, pozri Num. 5:20, pozn. 219, kde je v obdobnom zmysle použitá tá istá predložka.
1804 Pozri 2 Kráľ. 18:27, pozn. 738.
1805 Pozri 2 Kráľ. 18:30, pozn. 739.
1806 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
1807 Pozri 2 Kráľ. 18:31. pozn. 740.
1808 Pozri 2 Kráľ. 18:32, pozn. 743.
1809 Pozri 2 Kráľ. 18:35, pozn. 744.
1810 Pozri 2 Kráľ. 18:36, pozn. 745.
1811 Pozri 2 Kráľ. 18:37, pozn. 747.
1812 Pozri 2 Kráľ. 19:1, pozn. 748.
1813 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 751.
1814 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 752.
1815 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 753.
1816 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 754.
1817 Pozri 2 Kráľ. 19:4, pozn. 755.
1818 Pozri 2 Kráľ. 19:4, pozn. 756.
1819 Pozri Num. 15:30, pozn. 602.
1820 Pozri 2 Kráľ. 19:7, pozn. 758.
1821 Totiž „kráľ Aššúra“.
1822 Pozri 2 Kráľ. 1:2, pozn. 6.
1823 Pozri Sud. 7:24, pozn. 281.
1824 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
1825 Pozri 1 Sam 4:4, pozn. 230.
1826 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
1827 Tu azda v zmysle „že Ti niet rovného“.
1828 Pozri Num. 22:10, pozn. 839
1829 Pozri 2 Sam. 6:16, pozn. 306.
1830 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 767
1831 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 768.
1832 Pozri 2 Kráľ. 19:22, pozn. 769.
1833 Pozri 1 Sam. 24:3, pozn. 879, tu množné číslo.
1834 Tu v obdobnom zmysle ako Sud. 20:15n., pozn. 894.
1835 Pozri 2 Kráľ. 7:5, pozn. 348.
1836 Pozri 2 Sam. 7:19, pozn. 363, tu v takomto zmysle.
1837 Pozri 2 Kráľ. 19:25, pozn. 777.
1838 Pozri 2 Kráľ. 19:25, pozn. 778.
1839 Pozri 2 Kráľ. 19:25, pozn. 779.
1840 Pozri 2 Kráľ. 19:25, pozn. 780.
1841 Pozri 2 Kráľ. 19:26, pozn. 782.
1842 Pozri 2 Kráľ. 19:26, pozn. 783.
1843 Pozri Sud. 3:25, pozn. 217.
1844 D. „býlím poľa“, ďalej obdobne.
1845 Tu oproti 2 Kráľ. 19:26 iný tvar („šedémáh“ m. „šedéfáh“, vari chybná zámena navzájom podobných hebr. litier M a F); al. „nivou“ (kap. 16:8), ale to tu nedáva zmyslu.
1846 Pozri 2 Kráľ. 19:26, pozn. 787.
1847 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
1848 Pozri 2 Kráľ. 19:28, pozn. 788.
1849 Pozri 2 Kráľ. 19:28, pozn. 789.
1850 Pozri 2 Kráľ. 19:29, pozn. 790.
1851 Pozri Lev. 25:5, pozn. 785.
1852 Pozri 2 Kráľ. 19:29, pozn. 792; tu ešte čosi iný v podstate súznačný výraz.
1853 Pozri Exod. 10:5, pozn. 321.
1854 Pozri 2 Kráľ. 19:30, pozn. 794
1855 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 806.
1856 Pozri 2 Kráľ. 19:34, pozn. 797.
1857 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
1858 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921.
1859 D. „šť“, zmysel ako v texte („*musíš* šť“).
1860 Pozri 2 Kráľ. 20:9, pozn. 807.
1861 Pozri 2 Kráľ. 20:11, pozn. 809.
1862 Pozri 2 Par. 21:12 a ďalej, pozn. 768.
1863 Pozri 2 Kráľ. 8:9, pozn. 381.
1864 Tj. „V šťastnej dobe svojho života“.
1865 Al. „zániku“, „prestávania“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1866 Tj. ako stan kočovníka („budú vytrhnuté jeho kolíky“).
1867 Al. „ukrátim“, „odrežem“, sloveso nejasného významu, vyskytujúce sa v SZ len tu.
1868 Tj. nití pridržiavajúcich tkaninu na stave, al. nití osnovy nedokončenej tkaniny.
1869 Al. „hynuli (al. „súžili sa“) túžbou“.
1870 Podľa mnohých rukopisov a podľa nich aj niektorých prekladov „Hospodine“.
1871 Tu v takomto zmysle, vl. „zaruč sa *za*“, pozri napr. Prísl. 6:1, pozn. 303.

www.milosrdnik.eu

1872 Al. „Prečo“, „načo“, nie ako „čo“ nižšie.
1873 Al. „Čo mi povie, keď *to* vykonal on? Budem“.
1874 Al. „ticho“, „odovzdane“.
1875 Al. „k“[1009].
1876 Al. „pre horkosť“, al. možno „nad (tj. „*povznesený* nad“) horkosť“.
1877 D. „nimi“.
1878 D. „ohľadne všetkého“, tj. „po všetkých stránkach“, „v každom ohľade“, al. možno „každým spôsobom“, „nech je akokoľvek“.
1879 Tj. „veľmi“, „bolestne“, „citeľne“.
1880 Al. „k pokoju mi zhorklo horkosťou, lebo“.
1881 Možno by sa dalo povedať „vymiloval“ v zmysle ako v texte, tvar slovessa, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[1098], pozri napr. Gen. 34:8, pozn. 906.
1882 Pozri Žalm 7:15, pozn. 212.
1883 Al. „zničenia“, vl. „ne*bytia*“.
1884 Tu je predmet vyjadrený zámennou príponou, azda v rovnakom zmysle ako v kap. 25:1, kde je väzba s prostým 4. pádom.
1885 Tu a ďalej iný tvar dotyčného slovesa[775], zmysel ako v texte; pozri 1 Par. 16:4, pozn. 512.
1886 Pozri Žalm 104:27, pozn. 2264.
1887 Al. možno „otec bude deťom podávať (al. „vštepovať“, tj. „deti upovedomovať al. vyučovať“, v texte al. tu vyššie opis umožňujúci v preklade uchovať väzbu slovesa s 3. pádom a s predložkou, aká je v pôvodine) „vedomosť o (al. „upovedomenie ohľadne“) Tvojej vernosti“.
1888 Vl. „*na* moje strunové nástroje hrať“, ako v kap. 23:16, tu je preklad v texte zvolený vzhľadom na to, že toto sloveso v pôvodine súvisí s predošlým výrazom, značiacim „strunové nástroje“ (pozri nadpis Žalmu 4 a i.).
1889 Al. možno „svojich (al. „našich“) životov“.
1890 Pozri Lev. 13:18nn., pozn. 412.
1891 Al., podľa iných, „rozotrieť na vreď“, „vyvolať (al. „spôsobiť“) zmäknutie na vrede“.
1892 Pozri 2 Kráľ. 20:13, pozn. 811.
1893 Pozri 2 Kráľ. 20:13, pozn. 813.
1894 Pozri 2 Kráľ. 20:13, pozn. 814.
1895 Pozri 2 Kráľ. 20:13, pozn. 937.
1896 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
1897 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.
1898 Pozri 2 Kráľ. 20:13, pozn. 815.
1899 Pozri 2 Kráľ. 8:6, pozn. 377.
1900 Tu možno aj „jeho robota“[1631] (al. „otročina“).
1901 Pozri Lev. 26:34, pozn. 921.
1902 D. „dvojnásobky“, dvojné číslo, pozri Jóba 11:6, pozn. 551; 41:13, pozn. 1847; výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto 3 miestach.
1903 Podľa LXX (podľa nich Mat. 3:3 a Luk. 3:4) a Vulgaty „volajúceho“. V. 6 obdobne.
1904 Pozri Gen. 24:31, pozn. 623.
1905 Al. „volá: V pustine pripravujte“; prízvučné znamienka v hebrejskom texte sa zdajú nasvedčovať skôr správnosti členenia, ktoré podávam v texte, no na druhej strane v prospech znenia uvedeného tu vyššie hovorí to, že v ňom je uskutečnená významová súbežnosť s druhou polovicou verša.
1906 Pozri Žalm 27:11, pozn. 797.
1907 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331, iný výraz ako „rovinou“ tu vyššie[1906].
1908 Al. možno „zjavovať; tú bude všetko mäso pospolu môcť vidieť, lebo“.
1909 Tu aj „krása“, „príjemnosť“, „ľúbeznosť“, akákoľvek „prednosť“, čokoľvek, na čo by človek mohol byť hrdý al. na čom by si mohol zakladať.
1910 Pozri Žalm 147:18, pozn. 2752.
1911 Al. „*sú* ľud*ia*“, „*je* ľud*stvo*“. Ďalej obdobne.
1912 Pozri 2 Sam. 4:10; pozn. 237; v kap. 60:6 zmysel ako tam v texte.
1913 D. „silou“.
1914 Tj. „ktorú bude vyplácať“.
1915 Pozri Žalm 17:4, pozn. 466, tu zmysel ako v texte („odmena za vykonanú prácu“).
1916 Ako „záhrenie“ v Exod. 4:6nn.
1917 Pozri Gen. 33:13, pozn. 889.
1918 Pozri Exod. 15:13, pozn. 518, tu v zmysle ako v texte („opatrne al. pozorne al. starostlivo vodievať“).
1919 Al. „obopäl“, „objal“, „zovrel“, vl. „svojou hrsťou zmeral“, tu v takomto zmysle.
1920 Pozri Jóba 28:25, pozn. 1287, nesúvisí s predošlým „zmeral“[1919].
1921 Pozri Žalm 80:5, pozn. 1963; nesúvisí s „odmeral“ vyššie[1920].
1922 Al. možno „zhrnul“, „obsiahol“, no nie ako vyššie[1919].
1923 Pozri Prísl. 16:11, pozn. 772, týkajúcu sa aj nasledovného výrazu.
1924 tamže pod pozn. 540.
1925 Tu, podľa iných, aj „preskúšal“, „usmernil“.
1926 D. „muž jeho rady“[361].
1927 Pozri Jóba 12:12, pozn. 604; Žalm 49:3, pozn. 1296.
1928 Tj. „sú cenené al. považované“.
1929 Pozri Num. 24:7, pozn. 917.
1930 Tj. „dreva všetkých stromov na ňom rastúcich“.
1931 Tu jednotné číslo v hromadnom zmysle.
1932 D. „čo“ („čo *za*“).
1933 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1265 a 1271; Žalm 89:6, pozn. 2059.
1934 Tu „kovorobotník“ (al. „lejár“, nesúvisí so „zleje“ nižšie); tak možno aj v kap. 41:7.
1935 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
1936 Sloveso ako „roztepali“ v Exod. 39:3 a Num. 16:39, takže zmysel je azda
1937 „pokrýva al. poťahuje zlatým plechom, ktorý pribíja al. pritepáva“.
1938 Al. „tavením vyrába“, tj. „zlieva“, no nie ako „zleje“ vyššie; tu v takomto zmysle; sloveso, od ktorého je odvodené predošlé slovo „zlatník“.
1939 Tj. „takže nemá na“.
1940 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049.
1941 Pozri Prísl. 10:7, pozn. 500; sloveso vyskytujúce sa v SZ iba tam a tu.
1942 Vl. „múdreho“, zmysel ako v texte.
1943 Tu „tesára“, „rezbára“.
1944 Al. možno „na upevnenie sochy, *aby*“.

www.mlcs.sk/biblia

1945 Pozri Žalm 15:5, pozn. 313.
1946 D. „hlavy“, ďalej obdobne.
1947 Pozri napr. Deut. 32:22; Žalm 18:7 a j.; výraz od oného v kap. 28:16[1435] iba nepatrne sa líšiaci, ktorého sa však dotyčná poznámka netýka.
1948 Al., podľa takmer všetkých známych mi prekladov, „okruhom“ al. „okrskom“, no dotyčný výraz sa v SZ vyskytuje iba ešte u Jóba 22:14 a v Prísl. 8:27, kde nepochybne značí „klenbu nebies“ (od iného kmeňa ako rovnako preložený výraz v Gen. 1:6, pozn. 10), a preto som spolu s nemnohými dal prednosť zneniu, ktoré v texte podávam.
1949 „nad tým, čo sa klenie nad zemou“.
1950 Tvar toho istého slovesa ako „tróni“ vyššie[638].
1951 Tj. „tak sa javia“, porov. Num. 13:33, pozn. 513.
1952 Hebr. „chágáv“ (Lev. 11:22, pozn. 344, obraz nepatrnosti).
1953 D. „v nebytí“, vo v. 29 „a nebytiu“. Ďalej obdobne.
1954 Al. „kmeň“, „klát“ (kap. 11:1), zmysel ako v texte; nesúvisí so „zasadení“ vyššie.
1955 Tj. azda „*kto je ten,* ktorý“.
1956 Pozri Jóba 18:7; 40:16, pozn. 954.
1957 Tj. „bez toho, žeby si ho On všímal al. oň dbal“.
1958 Al. „sa nevysiluje“ (1 Sam. 14:28, pozn. 575), no nesúvisí so „silu“ vo v. 29, kde je aj výraz od tohto slovesa odvodený.
1959 Al. „namáha“ (Prísl. 23:4), „lopotí“ (Jóš. 24:13), ďalej obdobne.
1960 Pozri Sud. 5:16, pozn. 332.
1961 Al. „mohutnosť“, „pevnosť“, v Gen. 18:18, pozn. 478 je príbuzné prídavné meno.
1962 Al. „biedne“, „ťažko“, D. „potkýnaním sa“.
1963 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
1964 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
1965 Tj. „zobudil takého, že ho spravodlivosť“, dalej obdobne.
1966 Tj. „na nasledovanie“.
1967 Tu iný tvar v takomto zmysle („dáva *mu* podrobovať si“).
1968 Sloveso ako v Prísl. 2:16; 7:5, pozn. 134, odvodené od dotyčného výrazu[1555] al. možno naopak, tu zmysel ako v texte.
1969 Al. „spájkovanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte v 1 Kráľ. 22:34, pozn. 1002, a v 2 Par. 18:33, pozn. 691.
1970 Al. „vraviac: *Je* to dobré na zvarenie“.
1971 Pozri 1 Kráľ. 5:1, pozn. 285.
1972 Tj. „ty, ktorého som sa“, v texte nespisovná väzba, ktorá však čo najpresnejšie doslovne zodpovedá väzbe v pôvodine (zámeno „ty“ vyjadruje prípona). Ďalej obdobne.
1973 Pozri Exod. 24:11, pozn. 841, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach; tu podľa niektorých „z jej odľahlých oblastí“.
1974 Tu je predmet slovesa vyjadrený zámennou príponou.
1975 Tj. „po pomoci“, podobne ako „vyzerali“ v 2 Sam. 22:42, to isté sloveso, no tu zvratný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 23, kde zmysel ako v texte.
1976 Al. „udržím“, al. možno „podopriem“.
1977 Al. „zmätení“, „hanbiť sa“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[1530].
1978 D. „a muži tvojej rozopre“ (v. 11), „mužov tvojho haštterenia sa“ (výraz vyskytujúci sa v SZ len tu), „muži tvojho boja“ (v. 12), zmysel ako v texte.
1979 Pozri Jóba 25:6, pozn. 1180, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
1980 Tu aj jednoducho „ľudia“; mnohí tu podľa Gen. 34:30, pozn. 929 a 930, a Deut. 26:5, pozn. 166 a 928, a 33:6, pozn. 1232, a možno aj podľa prekladu LXX („len málo [„oligostos“] Israéla“) vidia zmysel „neveľa mužov al. ľudí“, hoci v hebrejskom texte tu nie je nič tomu nasvedčujúceho, iba ak možno súbežnosť s predcošlým „červiačik“.
1981 Pozri Prísl. 10:4 a ďalej, pozn. 495, no tu asi skôr v doslovnom zmysle[1982] (inak možno „bezchybne plniacim svoj účel“). Vyskytuje sa v SZ okrem tohto miesta len v knihe Prísloví.
1982 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.
1983 D. „majitelom ústo-úst“, pozri Žalm 149:6, pozn. 2764, tu zmysel ako v texte.
1984 Tu zvratný tvar dotyčného slovesa[775] [1885], zmysel ako v texte, pozri Žalm 34:2, pozn. 119 a 955.
1985 Pozri Num. 33:2, pozn. 1077; 2 Par. 32:30, pozn. 1061.
1986 Pozri Exod. 25:5, pozn. 856.
1987 Pozri 1 Kráľ. 6:23, pozn. 372; Nech. 8:15, pozn. 379.
1988 Al., podľa iných, „jedľu“[29], nie je celkom jasné, o aký druh stromu tu ide.
1989 Al. „uvedomovali si“, v. 22 obdobne.
1990 Pozri Sud. 19:30, pozn. 881
1991 Pozri Gen. 3:6, pozn. 96; Jóba 34:27, pozn. 1536.
1992 Pozri aj Lev. 1:2, pozn. 5.
1993 Al. „pádne dôkazy“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; možno by sa dalo povedať „svoje tromfy“, keby to nebol výraz nedôstojný vážneho slohu Písma.
1994 Pozri Gen. 42:29; 44:29, pozn. 1163.
1995 D. „prvé“; kap. 9:1 a ďalej obdobne.
1996 Tj. „zamerať al. uprieť svoje mysle“.
1997 Al. „ktoré prichádzajú“, ďalej obdobne.
1998 Tj. azda „konať akokoľvek al. robiť čokoľvek“, porov. Gen. 2:9, pozn. 65.
1999 Tu v obdobnom zmysle ako v Gen. 42:28, pozn. 1162, kde, pravda, je iné sloveso a slovo „navzájom“ je podľa tamojšej pozn. 689 prekladom väzby, ktorej tu zodpovedá len sám význam zvratného slovesného tvaru tu použitého.
2000 Výraz čosi odlišný od „nič“ vo v. 12, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2001 Pozri Žalm 44:17, pozn. 2292.
2002 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vodcoch júdskej obce.
2003 D. „spred tváre“[991], tu v platnosti príslovky.
2004 Al. „*on je* spravodlivý“
2005 Al. „k Cijjónu“, al. v preklade bez predložky s nasledujúcim prostým 3. pádom.
2006 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
2007 Pozri Exod. 17:12, pozn. 598.

www.milosrdnaLaska.net

2008 Pozri Žalm 105:43, pozn. 743.
2009 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 1:4, pozn. 11; Deut. 33:11, pozn. 1242.
2010 Vl. „vynášať“, porov. Nech. 6:19, pozn. 285, kde je to isté sloveso použité v inom významovom odtieni.
2011 Al. možno „vyhlasovať súd“.
2012 Al. „dolamovať“, „rozlamovať“, no je to iné sloveso ako to, ktorého tvarom je predošlé „nalomenú“.
2013 Al. „tlejúcí“, vl. „hasnúci“, pozri 1 Sam. 3:2, pozn. 189, no nesúvisí s „uhasovať“ nižšie, ale zato s „ochabovať“ vo v. 4.
2014 Ako „ľan“ v Exod. 9:31, no nie ako tu v kap. 19:9[1040], hoci je to príbuzný výraz; tu a v kap. 43:17 zmysel ako v texte („ľanový knôt“).
2015 Pozri Žalm 31:24, pozn. 906.
2016 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
2017 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131.
2018 Pozri Gen. 17:6, pozn. 445.
2019 Tj. „základom al. prostredníkom zmluvy“.
2020 Al. „žalára“ (2 Kráľ. 17:4), no nie však ako tu vyššie[1281], al. „väzenia“, „väznice“, no nesúvisí s predošlým „väzňov“[613 614].
2021 Pozri Nech. 12:46, pozn. 391.
2022 Al. „pučať“, „vzrastať“, „vyháňať“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[281].
2023 Tu v tomto zmysle, pozri Gen. 25:16, pozn. 646.
2024 Al., podľa iných, „*ktoré* obýva Kédár“; potom, pravda, načim „Kédár“ tu výnimočne považovať za meno ženského rodu.
2025 Tj. „radostne“, sloveso vyskytujúce sa v SZ iba tu.
2026 Pozri Num. 31:28, pozn 1038.
2027 Tu v zmysle „vojnového pokriku“.
2028 Iné sloveso ako vyššie[2027], vyskytujúce sa v SZ iba tu a u Sof. 1:14.
2029 Al. „mocným“, „silným“, „hrdinským“, pozri Gen. 7:18nn., 49:26, pozn. 244 a 1366, tu iný tvar (ako Jób 15:25; 36:9, pozn. 750), so zmyslom ako v texte.
2030 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193, tu a ďalej v takomto zmysle.
2031 Al. „zdržiaval“, „zadržiaval“, ďalej obdobne, porov. Gen. 45:1.
2032 Nie ako v kap. 29:2, sloveso vyskytujúce sa v SZ iba tu.
2033 Al. „fuňať“, hebr. „ešóm“, tvar slovesa „nášam“ takéhoto významu, vyskytujúceho sa v SZ iba tu, no dá sa odvodzovať aj od slovesa „šámém“, „byť spustošený“ (kap. 49:19; 61:4) al. opustený“ (kap. 54:1), a tiež „pociťovať hrôzu“ (kap. 52:14; Jób 17:8, pozn. 836; Žalm 40:15, pozn. 1153).
2034 Al. „ťažko oddychovať“, „lapať“, „chniapať“ otváraním úst (Žalm 119:131, pozn. 2512), tu teda možno „po dychu“, no tiež v zmysle „usilovať sa chytiť voľakoho“ (Žalm 56:1; 57:3, pozn. 1441); „dychtiť“ (Jób 7:2, pozn. 213).
2035 Pozri Jóba 19:8 a ďalej, pozn. 897.
2036 Al. možno „Tieto slová im uskutočním“.
2037 Al. „Tieto veci – spravím[2036] ich a nie *že od* nich odstúpim“.
2038 D. „ostudou“.
2039 Nesúvisí s „posol“ vyššie[889].
2040 Al. „dostavší“, „dostať majúci“, pozri Prísl. 11:31; 13:13, pozn. 590, trpné príčastie („mešullám“) dotyčného slovesa[1071], v tejto súvislosti nie celkom jasného zmyslu; podľa iných „oddaný“ (potom vari „ktorý by mal byť oddaný“), „dôverou poctený“, „spriatelený“, „uspokojený“, podľa Vulgaty „predaný“ („venundatus“), znenie LXX je odchylné.
2041 Al. „túžbu“, tu v takomto zmysle[2043]; pozri Prísl. 3:15, pozn. 177.
2042 Pozri Exod. 15:6, pozn. 504.
2043 Al. „má Hospodin zálubu: zvelebuje (potom v zmysle „ako veľký al. velebný prejavuje al. ukazuje“) zákon a dáva *mu* skvieť sa“ (Exod. 15:11, pozn. 515).
2044 Al. „lupom“, no nie ako v kap. 4:14[244] ani ako v kap. 8:4 a i., výraz odvodený od dotyčného slovesa[637]; ako „drancovanie“ v 2 Kráľ. 21:14.
2045 Al. „dozadu“, tj. „do minulosti“, podľa iných „do budúcnosti“ (ako „napotom“ v kap. 41:23), no nasledujúci text nasvedčuje skôr zmyslu ako v texte.
2046 Tu v zmysle „vydal pleneniu al. drancovaniu“.
2047 D. „tento“.
2048 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
2049 Tu v tomto zmysle, pozri napr. Jóba 12:21; Žalm 107:40 a i.
2050 Al. „prudkosť“, „divokosť“, ako „mohutnosť“ v Žalme 78:4 a 145:6, tu v takomto zmysle; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto 3 miestach.
2051 Pozri Num. 16:24, pozn. 645.
2052 Pozri Exod. 21:30, pozn. 721, výraz odvodený od dotyčného slovesa[396].
2053 Al. „lebo tvojím Vysloboditeľom *som* ja, … Isráéla; tvojím zadosťučinením som“.
2054 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.
2055 Al. „miesto“ (predložka).
2056 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
2057 Pozri 1 Par. 7:28, pozn. 217; v kap. 45:6 čosi odlišný súznačný výraz.
2058 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
2059 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[2020] odvodený.
2060 Tj. „svedkom načúvajúci“.
2061 D. „odo dňa“, tj. možno „*skôr* ako deň“[630], podľa iných „aj odo dneška“.
2062 Al. „stiahol“, „zohnal“, tj. „smerom nadol“.
2063 Hebr. „báríchím“, výraz odvodený od slovesa „ušli“ v kap. 22:3, „zutekala“ v Gen. 16:6 a obdobne tamže kap. 31:20nn. a i., vyskytujúci sa v SZ len tu (nehľadiac ku kap. 15:5[905n.]). V tomto zmysle preložili tento výraz LXX („feugontas“); no mnohí novší prekladatelia miesto neho, možno podľa Vulgaty, („vectes“), čítali „beríchím“, „závory“ (kap. 15:5[905n.]).
2064 „zosňal (al. „zrazil“, „zhodil“) závory, všetky, a“.
2065 Al. „hrdosť“, „pýcha“, „potešenie“, vl. „plesanie“, tu azda v zmysle ako v texte. Iní ohľadne tohto výrazu uprednostňujú význam „nárek“, „bedovanie“, pozri Žalm 119:169, pozn. 866, a teda toto miesto chápu v zmysle „oni v lodiach nariekajú al. bedujú“.

www.nrtiosbook.eu

2066 Pozri Num. 23:28, pozn. 812.
2067 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417; Exod. 10:2, pozn. 314.
2068 Vl. „neprimal (al. „nenútil“[5]) som ťa slúžiť“[1037 1069]; v. 24 obdobne.
2069 Al.[1070] azda *„obetovaním obetí“*.
2070 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
2071 Pozri Exod. 30:34, pozn. 1072.
2072 Tj. „vykiadzaním“.
2073 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
2074 Tj. tu „vonnú trstinu“ (Exod. 30:23).
2075 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
2076 Tj. „tvoj praotec“.
2077 Pozri Gen. 42:23, al. „vyslanci“ (2 Par. 32:31, pozn. 1064), tu v zmysle „nepraví proroci“.
2078 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
2079 Al. „rúhavé“.
2080 Pozri Deut. 32:15, pozn. 1143.
2081 Al. „na smädného“, no vzhľadom na nasledovné je zmysel skôr ako v texte.
2082 Pozri Exod. 15:8, pozn. 511.
2083 Tj. „suchú zem“, ako „súš“ v Gen. 1:9n.
2084 Al. „Hospodinov“[565].
2085 Al. „pochlebovať“, pozri Jóba 32:21n., tu v zmysle „záľubne al. honosne *sa* nazývať“, „česť al. poctu *si* pripisovať“. Ďalej sa v SZ vyskytuje len v kap. 45:4[2117].
2086 Vl. „ich vytúžení“ (al. „žiadúcni“, al. „vytúžené [al. „žiadúcne“] *veci*“), tj. „nimi zhotovené modly“, spodstatnené trpné príčastie dotyčného slovesa[131].
2087 Al. „sekeru“, podľa iných „kladivo“ (nie ako nižšie), „dláto“, „kliešte“; na preklad som teda použil výraz všeobecného zmyslu. Výraz sa v SZ vyskytuje len tu a u Jer. 10:3.
2088 Tj. „železo“, al. „ju“, tj. „modlu“, tak vo v. 13 jednoznačne.
2089 D. ramenom svojej sily“, ďalej obdobne.
2090 Al. „rydlom“, „kolíkom“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2091 Al. „za (al. „ako“) okrasu“.
2092 D. „Pri navytínaní si“.
2093 Al. iný druh stromu, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2094 Al. „určí“, „privlastní“, „ktorých sa pre seba zmocní“, tu v takomto zmysle.
2095 Al., podľa iných, „jaseň“, „smrek“, al. istý druh cédra.
2096 Pozri 1 Kráľ. 18:45, pozn. 828.
2097 D. „z nich“, tj. „z driev týchto všetkých stromov“.
2098 Pozri aj Deut. 11:2, pozn. 88, tu azda v takomto zmysle („polahodil som si“). Ďalej obdobne.
2099 Tu a ďalej jednotné číslo.
2100 Vl. „omietol“ (Lev. 14:42), „potiahol“ (1 Par. 29:4), al. možno „zalepil“, no nie ako v kap. 6:10 a ďalej[403].
2101 Pozri Deut. 4:39, pozn. 285.
2102 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
2103 Al. azda „odrezkom“, „kýpťom“, „polenom“, pozri Jóba 40:20, pozn. 1815, tu v takomto zmysle („čím sa drevo stalo“).
2104 Pozri Exod. 19:17, pozn. 648, tu množné číslo.
2105 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942; Ezr. 7:27, pozn. 290; Žalm 71:8, pozn. 1720.
2106 Al. „ktorý“.
2107 Al. možno „privádza v šialenstvo“, „mätie“, iný tvar dotyčného slovesa[775 1885] v takomto zmysle, pozri Jóba 12:17, pozn. 615; Žalm 102:8, pozn. 2203; Kaz 7:7, pozn. 52.
2108 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 1156.
2109 Al. „želanie“, „túžbu“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[53] (1 Kráľ. 5:8, pozn. 295; Žalm 1:2, pozn. 8; atď.). Ďalej obdobne.
2110 Pozri Žalm 144:2, pozn. 2708.
2111 Tu v zmysle „odpasovať“, tj. „kráľov budem odzbrojovať“, porov. v. 5[502].
2112 Al. „hrbole“, vl. „opuchliny“, tj. „hrboľaté miesta“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu. Podľa niektorých rukopisov „vrchy“ („hárárím“ m. „hádúrím“, porov. Num. 2:14, pozn. 72), tak aj LXX („oré“).
2113 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
2114 Tj. „utajené“ (nie ako „utajené“ nižšie), „skryté“ (nesúvisí s „úkrytov“ nižšie).
2115 Ako „skrytých pokladov“ u Jóba 3:21, pozn. 145.
2116 D. „tvojím“, zmysel ako v texte.
2117 Al. „titul“, „vyznamenával som ťa titulom“.
2118 D. „niet už“ (al. „ďalej“ al. „viac“).
2119 Iná predložka ako vo v. 6[1802], no v tejto súvislosti v podstate súznačná.
2120 Sloveso ako „stvoril“ v Gen. 1:1; nesúvisí s predošlým „stvárňujúci“.
2121 Pozri Jóba 36:28, pozn. 1553.
2122 Al. „skrápajú“ (potom nižšie „spravodlivosťou“), no nesúvisí s „kropte“ vyššie, „pôsobia rinutie sa“, „vydávajú tok“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[2082].
2123 Tj. „ako ovocie“, „plodia“, „rodia“, no nie ako vo v. 10; 3. osoba množného čísla najskôr v zmysle neurčitého osobného podmetu.
2124 „nech sa prináša záchrana“.
2125 Tu iný tvar dotyčného slovesa[2022] so zmyslom ako v texte; týka sa „zeme“.
2126 D. „s črepmi“, tu zmysel ako v texte („jeden z črepov“).
2127 Al. „hliny“, no nie ako nižšie[621].
2128 Tj azda „vyzerá, ako by si ju bol robil bez rúk“.
2129 Pozri Nech. 7:2, pozn. 287, tu v takomto zmysle; inak, podľa niektorých, „Chcete mi rozkazovať o mojich synoch a o práci mojich rúk?“
2130 Pozri 1 Sam. 13:14, pozn. 531.
2131 Tj. „Kóreša“ (kap. 44:28 a ďalej).
2132 Al. „kúpnu cenu“ (Prísl. 27:26), „plat“ (Deut. 23:18, pozn. 854).
2133 Pozri Deut. 28:33, pozn. 996.
2134 Pozri Num. 13:32, pozn. 512.
2135 Vl. „podôb“, tj. „zobrazení“, pozri Žalm 49:14, pozn. 1322, tu v takomto zmysle.
2136 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
2137 D. „vyslobodením večnosti“.
2138 D. „na mieste zeme tmy“.

www.miloscdivinej.sk

2139 D. „*v* pustote“ (al. „*ako* pustotu“)[1257 1258].
2140 Nie ako v kap. 14:13[854] ani ako v kap. 40:28[461]; lež ako v Deut. 33:17, „nič“ tu v kap. 40:17 a i.; tento výraz v súvislosti ako tu vl. značí „miesto, kde čosi prestáva a ďalej ničoho niet“, teda vl. „konce“, „okraje“, no nie ako v kap. 24:16[721] a i.
2141 Mená modiel Babylóna, prvé sa v SZ uvádza iba ešte u Jer. 50:2 a 51:44, druhé iba tu.
2142 Al. „vaše bremená“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu v zmysle ako v texte, nie ako „bremenom“[749] nižšie, ale je to príbuzný výraz, odvodený od toho istého slovesa[68].
2143 Tvar slovesa preloženého „vyviaznuť“ v kap. 20:6 a obdobne ďalej; porov. 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
2144 D. „ich duše“, ďalej obdobne.
2145 Nesúvisí s „rovným robiť“ vyššie[1455].
2146 Tj. „na jednoramennej (al. možno iného druhu) váhe“, tu výnimočne v takomto zmysle, ak, podľa niektorých, nejde vari o „trstinu“ ako schránku al. nádobu, porov. Exod. 2:3, pozn. 46 a 47, kde, pravda, je iný výraz podobného zmyslu.
2147 Al. možno „podklad“, pozri Exod. 16:29, pozn. 580; nesúvisí so „stanovište“[323] nižšie.
2148 Al. „a vzmužte sa“.
2149 Al. „spurní“, „odpadlíci“.
2150 Vl. „chcem to priviesť“, zmysel ako v texte.
2151 Al. „rozvrhol“, „pripravil“, tu v takomto prenesenom zmysle („stvárnil al. vytvaroval al utvoril al. vypracoval v mysli“, „zostavil podrobný plán“).
2152 Tu v takomto zmysle, porov. Žalm 76:5, pozn. 682.
2153 Pozri Deut. 28:54, 56, pozn. 1029, tu azda, podobne ako nasledovný výraz[2154], možno chápať aj v lichotivom zmysle („jemnej“, „nežnej“, „útlej“).
2154 Pozri Deut. 28:54, 56, pozn. 1030, tu azda[2153] „vznešenej“, „nedotknuteľnej“, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto 3 miestach.
2155 Tj. „odhrň svoj závoj“, no sloveso to isté ako „odhaľ“ nižšie. Podľa niektorých „odhaľ svoje vlasy“ (al. „kadere“)[29].
2156 Al., podľa iných, „lýtka“, pozri Deut. 28:35, pozn. 999; Žalm 147:10, pozn. 2748.
2157 D. „Chcem vziať (tj. „do ruky“, „začať“) pomstu“.
2158 Vl. „a nie že chcem človeka stretávať“, tu azda v zmysle ako v texte („dopúšťať al. trpieť, aby sa mi kto staval do cesty al. plietol do veci“ tak v podstate Vulgata, „nebude mi človek odporovať“ [al. „odpor klásť“]). Podľa iných „a nebudem človeka šetriť“.
2159 Pozri Nech. 5:15, pozn. 234.
2160 Spodstatnené prídavné meno, vyskytujúce sa v SZ len tu („rozkošiam oddaná“, „roztopašná“, „rozpustená“, „bujná“).
2161 Tj. „zakúšať“.
2162 D. „podľa“.
2163 Al. „dokonalosti“, pozri Jóba 2:3, pozn. 4, tu v takomto zmysle („v plnej miere“).
2164 Al.[2166] „pri“, „v“, tj. „napriek“ („nebude ti nič platné“ [„platná“]).
2165 Pozri Jóš. 9:24, pozn. 375.
2166 Al. „za („odplatou za“) množstvo … za veľkú hojnosť“.
2167 Al. „vzniku“, vl. „úsvitu“ (kap. 8:20; 14:12), tu v takomto prenesenom zmysle. Podľa iných „nebudeš môcť (al. „vedieť“) ju odčarovať al. zažehnať“.
2168 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052; Prísl. 16:14, pozn. 765.
2169 Tj. „astrológovia“, „hvezdári-veštci“, rozdeľujúci oblohu podľa súhvezdí zvieratníka a veštiaci z nich.
2170 Vl. „upovedomujúci“, „na vedomie dávajúci“, „oznamujúci“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
2171 Al. „nech sa postavujú a vyslobodzujú ťa deliči … hviezdy, predpovedajúci podľa novov *mesiaca* ohľadne“[116].
2172 D. „ruky“, ďalej obdobne.
2173 Al. „*s* ktorými“.
2174 Pozri Žalm 20:7, pozn. 648.
2175 Al. „zo“ (tj. „vystatujú sa, že sú zo“).
2176 Ako „od skoršia“ v kap. 16:13 a ďalej, tu je zmysel azda ako v texte; nesúvisí so „skoršie“ vo v. 3 ani so „skôr“ vo v. 5 nižšie.
2177 D.[338] „Od mojej vedomosti“.
2178 Tj. „tie veci“.
2179 Tu v takomto zmysle („starostlivo uschované a strážené“).
2180 D. „nevernosťou“, „neverným konaním“.
2181 Pozri Prísl. 19:11, pozn. 870.
2182 Tj. „svoj hnev“, al. „ovládam sa“, „miernim sa“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
2183 Al. „vyberal“, „preberal“, tu v takomto zmysle.
2184 Pozri Gen. 16:11, pozn. 756.
2185 Tj. azda „čo chce Hospodin Svojím ramenom spraviť“, al. „*bude* (al. „*stane sa*“) Jeho ramenom“; inak možno „a jeho („Kórešovo“) rameno *dopadne*“ (al. „*udrie*“).
2186 D. „doby jej (zastupuje zámennú príponu stredného rodu, ktorý hebrejčina nemá) bytia“ (al. „nastania“).
2187 Al. možno, podľa niektorých, „a svojho Ducha“.
2188 Pozri Pies. 4:12, pozn. 133; ten istý výraz je tu v kap. 25:2[1288] so zmyslom ako tam v texte, porov. Jóba 8:17, pozn. 431.
2189 Vl. „štrku“, „rumu“ (kap. 17:1), no je to výraz znejúci rovnako ako „útrob“ vyššie a niektorí mu tu pripisujú aj ten istý význam v zmysle „všetkého, čo more obsahuje“.
2190 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
2191 Pozri Nech. 6:19, pozn. 285.
2192 Pozri Exod. 14:21, pozn. 481.
2193 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220; tu azda „vyleštěným“.
2194 Tu je predložka v pôvodine vyjadrená.
2195 Pozri Lev. 26:16, pozn. 885.
2196 Vl. „*pre* márnosť“ (al. „ničotu“); tu sa azda dá chápať v platnosti príslovky, ako v texte.
2197 D. „s Hospodinom“, „s mojím Bohom“.
2198 Al. možno „moja odmena“[1915].
2199 Al., podľa čítaného textu, ktorého sa v podstate pridržiavajú LXX aj niektoré novšie preklady, „k nemu,

www.mlcs.sk/biblia.sk

nech je Isráél zbieraný, nech som“ atď., potom, pravda, bez zátvoriek. Tak aj niektoré rukopisy.

2200 D. „je od tvojho bytia“.

2201 Podľa písaného textu prídavné meno odvodené od dotyčného slovesa[41], podľa čítaného textu trpné príčastie toho istého slovesa, zmysel v podstate rovnaký.

2202 Pozri Exod. 28:38, pozn. 1009.

2203 Pozri Deut. 1:38, pozn. 99 a 100.

2204 Al. „sucho“, „vyprahnutosť“, ako „vzdušné zrkadlenie“ v kap. 35:7, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.

2205 Sloveso ako v kap. 20:4[1081], tu iný tvar v zmysle láskavého starostlivého vedenia.

2206 Tj. azda „nasypávať“, porov. v rovnakom zmysle iné sloveso v kap. 57:14[2424].

2207 V SZ len tu sa vyskytujúce meno akejsi vzdialenej neznámej zeme; mnohí v ňom vidia meno Číny („zeme Číňanov“).

2208 Al., podľa čítaného textu, „zem, a v plesanie prepukajte“.

2209 Tu D. „od ľutovania“.

2210 D. „tieto“.

2211 Al. „Aj ony môžu zabudnúť“.

2212 Hebr. „bánájich“, niektoré rukopisy a rabínske výklady a i. podávajú znenie „bónájich“, „tvoji budovatelia“; v tomto zmysle prekladá Vulgata („structores tui“) a podobne, čosi voľnejšie, LXX („tachy oikodométhésé“), „rýchlo (pozri nasledovné „*pri*chvátajú“) budeš zbudovaný“ („zbudovaná“). Tomuto zmyslu dávajú prednosť aj niektoré novšie preklady.

2213 Vl. „vyjsť“[146].

2214 Pozri Sud. 6:34, pozn. 439.

2215 Sloveso, od ktorého je odvodené slovo „šerpy“ v kap. 3:20. Pozri Jóba 38:31, pozn. 1713, tu zmysel ako v texte.

2216 Pozri Pies. 4:8, pozn. 120.

2217 D. „zem tvojho rozbúrania“[860], výraz odvodený od dotyčného slovesa, vyskytujúci sa v SZ len tu.

2218 Al. „obyvateľstvo“.

2219 Nesúvisí s nasledovným „bezdetnosti“.

2220 Tj. „doby, keď si bol o deti pripravený“.

2221 Tu v takomto zmysle, porov. Jóba 41:15, pozn. 1850.

2222 Tu v takomto zmysle, pozri Gen. 19:9, pozn. 493.

2223 Al. možno „nech mám *kde* bývať“.

2224 Vl. „skamenený“[277], pozri Jóba 3:7; 15:34; 30:3, pozn. 107, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto 4 miestach.

2225 Pozri Exod. 17:15, pozn. 603.

2226 Al. „prinesú“, no nesúvisí s „nesené“[68] nižšie.

2227 Pozri Nech. 5:13, pozn. 225, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len ešte v Žalme 129:7 v rovnakom zmysle.

2228 Ako v Num. 11:12, spodstatnené príčastie dotyčného slovesa[100].

2229 Pozri Gen. 17:15, pozn. 456; Est. 1:18, pozn. 69, tu zmysel ako v texte, porov. 1 Kráľ. 11:3, pozn. 655.

2230 Pozri Gen. 24:59, pozn. 636; nesúvisí s „pestúnmi“ tu vyššie.

2231 Pozri Gen. 19:1, pozn. 485.

2232 D. „od siláka vziata“.

2233 D. „spravodlivý“, al. „spravodlivého“, tu zmysel ako v texte.

2234 Al. „odporcami“, pozri Žalm 35:1, pozn. 972, znenie v texte umožňuje v preklade uchovať príbuznosť výrazov aj predložkovú väzbu, s akou sa nasledovné sloveso spája.

2235 Al. „ubližujúcich ti“ (Exod. 22:21; Deut. 23:16).

2236 Al. „predaní ste boli za svoje neprávosti“.

2237 Al. „za“, ako vyššie[2236].

2238 D. „krátkosťou“.

2239 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1784].

2240 Pozri Deut 22:12, pozn. 802.

2241 Al. „posilniť“, „povzbudiť“, sloveso nejasného významu, vyskytujúce sa v SZ iba tu.

2242 D. „za rána, za rána“.

2243 Pozri Žalm 3:7, pozn. 80.

2244 Pozri Nech. 13:25, pozn. 591, tu splna v zmysle ako u Ezr. 9:3.

2245 Tu azda aj „urážkami“.

2246 Pozri Jóba 28:9, pozn. 1256.

2247 Vl. „kto *je* poháňačom *k* môjmu súdu“, tj. „súdu *nado* mnou“.

2248 Pozri Exod. 22:9, pozn. 746.

2249 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475.

2250 Tu azda v takomto zmysle, al. „obklopujúci“.

2251 Al., podľa iných, „iskrami“, ako „ohnivé strely“ v Prísl. 26:18.

2252 Al. „bolesť“, „trápenie“, „zármutok“, podľa niektorých „na miesto strasti“ atď., výraz vyskytujúci sa v SZ iba na tomto mieste, no súvisiaci s oným v kap. 14:3[825] a Gen. 3:10 a 16, pozn. 110.

2253 Al. „priehlbni“, „vyhĺbenine“, „dutine“.

2254 Al. možno „vyryti“, porov. Jóba 30:17, pozn. 1343.

2255 Pozri Gen. 2:8, pozn. 61.

2256 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.

2257 Al. „hlas spevu“. Pozri Žalm 81:2, pozn. 1974.

2258 Tu opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, nižšie obdobne.

2259 Al., podľa niektorých, „na osvietenie“.

2260 Tj. azda „zaviesť na zemi taký stav, že sa všetko bude riadiť Mojou vôľou, takže Moje právo bude uznávané a podľa neho sa všetko bude diať, takže ono, zosobnené, sa bude sťaby cítiť v blahom uspokojení a teda odpočinutí al. kľude, lebo proti nemu nebude odporu.“

2261 Tj. „najavo“.

2262 Tj. „s dúfaním al. očakávaním“, nie ako „čakať“[304] vyššie.

2263 Al., podľa iných, „tak“ (nie ako „tak“ vyššie), tj. „tak ako toto“, „priam tak“.

2264 Tu opäť trpný rod ako v kap. 7:8.

2265 Pozri Žalm 109:22, pozn. 1859; Jóba 26:13, no tamojšia poznámka 1200 tu neplatí.

2266 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.

2267 Nesúvisí s „hlbiny“[2266] vyššie.

2268 Al. „dáva *napospas*“, tu vari v takomto zmysle, al. „človeka, *ktorý* sa robí[2054] (tj. „je robený“) trávou“, „*s ktorým* sa zaobchádza *ako s* trávou“.

www.mlosrdnik.sk

2269 Al. „úzkosti, keď sa“.
2270 Pozri Jóba 8:8, pozn. 414.
2271 Al. „Zohnutý“, „skrčený“, tj. „v putách“.
2272 D. „poponáhľa *sa* na uvoľnenie“ (tvar trpného rodu).
2273 D. „bude“, preklad tu je zvolený vzhľadom na smerový al. cieľový zmysel nasledovnej predložkovej väzby.
2274 Tu značí „väzenie“.
2275 Al. „upokojuje more, keď“, pozri Jóba 26:12, pozn. 1198.
2276 Al. „a skryl som ťa v tieň“ (al. „v tieni“).
2277 Sloveso ako „posádzal“ v kap. 5:2 a obdobne ďalej, tu v zmysle ako v texte, al. „rozložiť“, „rozbiť“ (ako stan). Niektorí podľa sýrskeho prekladu navrhujú čítať „roztiahnutie“[251] („lintóth“ miesto „lintó“), obdobne ako tu vo v. 13 a i.; a podľa toho prekladajú.
2278 Sloveso ako „precitni“ vo v. 9 a inde, tu zvratný tvar so zmyslom ako v texte, al. možno „vzruš sa“, „rozhýbaj sa“, „pohni sebou“. Ďalej obdobne.
2279 Al. „pohár“, „kalich“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 22.
2280 Al. „vysŕkal“, sloveso ako „vytlačil“ v Sud. 6:38, tu teda vari v prenesenom zmysle „vypil do poslednej kvapky“.
2281 Vl. „vedúceho (al. „vodiaceho“) ho“, opis v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
2282 Pozri Jóba 2:11, pozn. 84.
2283 Pozri Deut. 14:5, pozn. 561 a 563.
2284 Tj. „Polož al. hoď sa na zem“.
2285 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
2286 Al., podľa čítaného textu a starých prekladov, „Jerúsalém, uvoľni si putá svojej“.
2287 Al. „ktorý vraví: Hľa“.
2288 Pozri Pies. 1:10, pozn. 35.
2289 Nesúvisí so „zvesti“ vyššie[1912].
2290 Al., podľa niektorých, „pri Hospodinovom navrácení (al. „späť privádzaní“[1409]) Cijjóna“.
2291 Tj. „Bávela“.
2292 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte. Pozri 2 Sam. 22:27, pozn. 883.
2293 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
2294 Vl. „prchaním“ (Lev. 26:36), tj. „ako by ste prchali“.
2295 Pozri Num. 10:25, pozn. 375.
2296 Pozri 1 Sam. 18:30, pozn. 756.
2297 Al. „vyvyšovaný“, al. „vysoký“, no nie ako nižšie[183].
2298 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 26:32, pozn. 920.
2299 Al. možno „od človeka“, tj. „človekom spôsobené“, al. možno „neľudsky“, porov. kap. 5:6[316], na konci verša obdobne.
2300 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
2301 Al. „tým“, tj. „v dôsledku toho“ (totiž „Jeho utrpenia“, „tým *sa stane, že*“), D. „tak“, tu azda v takomto zmysle.
2302 Ako „nastriekaš“ v Exod. 29:21, obdobne Lev. 5:9; 8:11; 16:14., a i. Napriek tomu, že toto sloveso („názáh“) nikde inde nemá podstatne odlišný význam, pripisujú mu tu mnohí zmysel „uvedie al. bude uvádzať v úžas“, možno podľa znenia LXX („thaumasontai ep’ autó“, „budú nad ním žasnúť al. sa čudovať“, podľa sotva zistiteľnej predlohy), al. s prihliadnutím k arabčine „spôsobí al. bude pôsobiť, že budú nadskakovať“ (azda „úžasom“); prekladajú potom „(14)ako sa nad ním … (15)tak bude uvádzať v úžas“ atď.
2303 Tj. „úžasom al. údivom“, al. možno „pred ním“.
2304 Vl.[384] „pre koho“, „nad kým“.
2305 Tu vari „dôstojnosti al. majestátnosti zjavu“, „pôsobenia dojmom“.
2306 Tj. „*takého,* že“.
2307 Al. „zanedbávaný“, „prezeraný“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[80].
2308 Tu množné číslo.
2309 Pozri Exod. 3:7, pozn. 104.
2310 Vl. „chorôb“, no tu je vari zmysel skôr ako v texte („nepríjemností“, „ťažkostí“, porov. Kaz. 5:17 a 6:2, pozn. 224). V. 4 a ďalej obdobne.
2311 Tj. „so zakrývaním“, totiž „utrpením takým, že musel zakrývať svoju tvár“.
2312 Al. „pred ním“, potom v zmysle „utrpením, pre aké sme si pred ním zakrývali tvár“, tj. „hrôzou al. odporom“.
2313 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
2314 Tu zosilnený tvar v zmysle ako v texte, pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
2315 Od dotyčného slovesa[506] odvodený výraz, tu v zmysle ako v texte, pozri Prísl. 1:2, pozn. 2; 13:24, pozn. 670.
2316 Al. „naraziť na neho“, tvar dotyčného slovesa[2158] v takomto zmysle. Obdobný tvar je vo v. 12 a ďalej so zmyslom ako tam v texte.
2317 Al. „zlému zaobchádzaniu“, „týraniu“.
2318 Pozri Žalm 31:18, pozn. 899.
2319 Al., podľa niektorých, „väzbou“, tj. „väzením“; inak pozri Žalm 107:39, pozn. 2371.
2320 Al. „bol vyvedený (tj. „na popravu“) z väzby a *od* súdu“, „bol vyrvaný (tj. „smrťou“) zo zovretia a súdu“; LXX (a podľa nich Skut. 8:33) podávajú znenie „v (jeho) ponížení bolo odňaté jeho právo“.
2321 Pozri Žalm 143:5, pozn. 1425.
2322 Pozri Deut. 17:8, pozn. 666.
2323 Al., podľa niektorých, „kto medzi[2325] jeho pokolením mohol pomyslieť, že *sa* mu rany *dostalo* pre prestúpenie môjho ľudu?“
2324 D. „A jeho hrob“.
2325 D. „so zlovoľnými“, tj. „v spoločnosti zlovoľných“. Ďalej obdobne.
2326 Al. „ublíženie“, „bezprávie“, pozri Gen. 6:11, pozn. 206, tu azda v takomto zmysle.
2327 Pozri Žalm 17:1, pozn. 123.
2328 Al. „bol naklonený“, „rozhodol sa“, „uznal za žiadúce“, tu v takomto zmysle.
2329 Sloveso ako „ochorel“ v kap. 38:1 a i., tu iný tvar, zmysel ako v texte.
2330 Al. „ak budeš jeho žitie[2056] robiť *obeťou*“.
2331 Pozri Lev. 5:6, pozn. 90.

www.miloslovik.eu

2332 Tj. „ako výsledok“.
2333 Al. „Svojou vedomosťou“, no lepší zmysel dáva, povedal by som, znenie v texte („tým, že [al. „keď“] Ho spoznajú“ [al. „sa im dá poznať“]).
2334 Al. „mnohých uznať“, opis v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
2335 Tj. „na Seba vzal“, „prijal“, iné sloveso ako „ponesie“ vo v. 11[670].
2336 Al. „opustenej“, „zanechanej“.
2337 Pozri Gen. 20:3, pozn. 525.
2338 V zmysle ako v Exod. 26:1 a i.
2339 Al. „sa neobmedzuješ“ (al. „nemierniš“).
2340 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
2341 Pozri Jóba 20:11, pozn. 955, bez dodatku o preklade Vulgaty.
2342 Príčastie dotyčného slovesa[2337] so zmyslom ako v texte.
2343 Tvar slovesa, od ktorého sú oba dotyčné výrazy[825 2252] odvodené. Pozri 1 Par. 4:10, pozn. 84.
2344 Al. „prekypení“, „záplave“.
2345 V hebrejčine slovná hra: „bešecef“, „vo výleve“, „kecef“, „rozhnevania“.
2346 Tak podľa niektorých rukopisov a tlačených vydaní, niektorých gréckych prekladov, Vulgaty, sýrskeho prekladu a rabínských výkladov; podľa mnohých rukopisov a niektorých tlačených vydaní a v podstate podľa LXX by bolo treba prekladať „Lebo toto *sú* pre mňa vody *za*“, ako nižšie („kí-mé“, „lebo vody“, miesto „kímé“, „ako dni“). Tomuto zmyslu dáva prednosť väčšina známych mi novších prekladov, no s nemnohými som sa pridržal znenia, ktoré v texte podávam, lebo podľa môjho súdu dáva lepší zmysel.
2347 Tu D. „odprisahal od prechádzania vôd *za* Nóeho ešte“, „odprisahal od rozhnevania proti tebe a od“.
2348 D. „zmluva môjho“, zmysel ako v texte.
2349 Sloveso ako v 2 Kráľ. 6:11, pozn. 309; súvisí s „víchrica“ tu v kap. 40:24.
2350 Tj. „ako základ stavby“, tu azda v takomto zmysle, porov. „založiť“[2354] nižšie.
2351 Pozri 1 Par. 29:2, pozn. 878.
2352 Al. „na drahokamoch“, „na zafíroch“.
2353 Al., podľa iných, „v čerň“ (2 Kráľ. 9:30, pozn. 450, pozri tam aj pozn. 449, lebo potom by to, čo sa tu hovorí, bolo akousi obdobou predmetu tamtej poznámky, sloveso, pravda, je iné) v zmysle „aby tieto kamene boli ako oči márnivých krasavíc, podmaľované čerňou“. Porov. aj Jóba 42:14, pozn. 1901.
2354 Tj. „tvoj základ položiť“.
2355 Pozri Exod. 24:10; 28:18, pozn. 985.
2356 D. „tvoje slnká“, tu zmysel ako v texte.
2357 Al., podľa iných, „achátov“ al. „chalcedónov“, hebr. „kadkód“, meno sotva určiteľného drahokamu, vyskytujúce sa v SZ iba tu a u Ezek. 27:16.
2358 Hebr. „ekdách“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, no súvisiaci so slovesom „kádech“, „zapaľovať“, „roznecovať“ (kap. 50:11; 64:1), možno teda „kameňov ohnivej žiare“. Porov. Ezek. 28:16, kde je iný výraz použitý v obdobnom zmysle.
2359 D. „z kameňov rozkoše“ (al. „slasti“, „záľuby“)[53 2109].
2360 D. „vzdiaľ sa“, zmysel azda ako v texte.
2361 Pozri Žalm 89:40, pozn. 2085; Prísl. 10:14 a ďalej, pozn. 510.
2362 Al. „*voľakto* sa bude zrotením (tj. „divo“, „zúrivo“, „hromadne“) rotiť“.
2363 D. „s tebou“ („na boj s tebou“). Ďalej obdobne.
2364 Vl. „vynášajúceho“[146].
2365 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
2366 Tu azda v takomto zmysle, no nesúvisí s „kováča“ vo v. 16[1452].
2367 Nesúvisí so „súdu“ vyššie[85].
2368 Pozri Gen. 41:57, pozn. 1135.
2369 Al. „Starostlivo“, „pozorne“, „sústredene“, D. „počutím“.
2370 Al. „ľubuje“, „sa … kochá“, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[2154] odvodený.
2371 Al. „hojnosti“, výraz odvodený od dotyčného prídavného mena[1584].
2372 Tj. „Dávidovi preukázané“.
2373 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
2374 Al. „veliteľom“, D. „rozkazujúcim“.
2375 D. „a muž mrzkosti“[61], ďalej obdobne.
2376 D. „rozmnožuje“ al. „rozhojňuje“, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
2377 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, označujúci akúsi bližšie neznámu stepnú bylinu.
2378 Pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
2379 Al. „zahládzať“, D. „vytínať“[582], tu v takomto zmysle.
2380 Pozri Gen. 17:12, pozn. 453.
2381 Tu iná predložka ako v Num. 18:2, no v tejto súvislosti v podstate súznačná.
2382 D. „oddelením“[2383].
2383 Al. „odlíšil“, sloveso ako v Gen. 1:4, pozn. 7.
2384 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1024].
2385 Al. „nachádzam (al. „som našiel“) záľubu“ (al. „potešenie“), no nie ako vyššie[456].
2386 D. „a im“, ďalej obdobne.
2387 Al. „podiel“, „údel“.
2388 Tj. „každému takému“.
2389 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
2390 D. „na jeho obsluhu a na milovanie mena Hospodina a na bytie mu“.
2391 D. „budú na blahovoľné prijatie“.
2392 Pozri Lev. 1:3, pozn. 11.
2393 D. „k (no nie ako „k“ vyššie) *už* zhromaždeným“; možno „s *už* zhromaždenými“.
2394 D. „oni všetci“[108].
2395 Prídavné meno odvodené od dotyčného slovesa[2318].
2396 Vl. „silní“, tu v zmysle ako v texte.
2397 Tj. „psi draví“.
2398 D. „nepoznajú nasýtenie“, tj. azda „nevedia, kedy majú dosť“, „sú nenásytní“. Nižšie obdobne („sú nechápaví“).
2399 D. „a oni *sú*“.

www.miloslovik.eu

2400 Pozri aj Exod. 2:12, pozn. 230.
2401 Al. „dôkladne napiť“, tvarom tohto slovesa je „pijan“ v Deut. 21:20 a Prísl. 23:21.
2402 D. „muži zbožnosti“[934].
2403 Tj. „umierajú“, inak tiež „zbieraní“, „zhromažďovaní“, tj. „s mŕtvymi“ („pridávaní al. pridružovaní k nim“). Nižšie obdobne.
2404 D. „odnímaní v (al. „pri“) nebytí“ al. „za nebytia“.
2405 D. „tvárou“; al. „z príčiny“[172], tj. „prichádzajúceho“.
2406 Pozri 2 Sam. 15:3, pozn. 611.
2407 Vl. „veštkyne“, tvar slovesa „veštia“ v kap. 2:6.
2408 Tu v takomto zmysle („baviť“, „vystrájať žarty“).
2409 Sloveso ako „rozšíri“ v kap. 5:14 a i., nie ako „rozovrie“ tam.
2410 Vl. „predlžovať“.
2411 Al. „medzi stromami“[130 348], no nie ako „stromom“ nižšie.
2412 V hebrejčine slovná hra: „chelkéch“, „tvoj podiel“, „bechalké“, „medzi hladkými kamienkami“.
2413 Tu proti kap. 30:1[1524] ten istý výraz ako v Gen. 35:14, no sloveso „vylievala“ je iného kmeňa ako „nalial“ tam aj ako „vylievania“ tu v kap. 30:1, tvar tohože slovesa; od neho sú odvodené oba dotyčné výrazy pre „liatu *obeť*“.
2414 Pozri Lev. 14:20 a ďalej, pozn. 465.
2415 Tj. akési znamenie uctievaného božstva.
2416 Tu v takomto zmysle („*vzdialená* od mojej blízkosti“, „iným okrem mňa“).
2417 Tj. „zmluvou si si vyjednala“, tj. „mzdu“, tu azda v takomto zmysle.
2418 „si si zaistila *niektorých* z“.
2419 Tu je dotyčné slovo[2172] azda použité ako zjemňujúci výraz. Niektorí chápu v zmysle „vyhliadla si si pohodlné miesto“, porov. kap. 56:5[2387].
2420 Tu najskôr v zmysle „navonená“, „natretá vonnou masťou“.
2421 Al. „vonné masti“, „vône“, výraz vyskytujúci sa len tu. Nesúvisí s „masťou“[671] vyššie.
2422 Vl. „od“, porov. Gen. 2:8 a ďalej, pozn. 330.
2423 Vl. „neochorela“ (kap. 38:1).
2424 Pozri Jóba 19:12, pozn. 906; Žalm 68:4, pozn. 1610.
2425 Pozri Gen. 24:31, pozn. 623.
2426 Al. „sväté“.
2427 Prídavné meno od dotyčného[248] slovesa odvodené; netýka sa konca verša, kde je v podstate v tomže zmysle trpné príčastie tohto slovesa.
2428 Al. „svätyňu a (al. „*ale*“) *som* so zdeptaným a poníženým“ (al. „pri zdeptanom a poníženom“).
2429 Pozri Žalm 61:2, pozn. 1529.
2430 Tu možno aj „jeho zištnosti“ al. „ziskuchtivosti“.
2431 Pozri Žalm 27:11, pozn. 128.
2432 Al. „vracať“, al. jednoducho „dodávať“.
2433 Výraz odvodený od slovesa v Gen. 5:29, pozn. 179.
2434 Ako „il“ v kap. 41:25 (nie ako „blato“ tam[621]), tu zmysel ako v texte.
2435 D. „hrdlom“.
2436 D. „predpisy spravodlivosti“.
2437 Pozri Žalm 73:28, pozn. 1790, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
2438 Vl. „nevieš“ („neberieš na vedomie“).
2439 Al. „*svoju* vôľu“, porov. kap. 53:10[2328], al. „vybavujete si *svoje* záležitosti“[29]. Ďalej obdobne.
2440 Tj. „tvrdo al. neľútostne k práci pridržiavate“[2441].
2441 Hebr. „accebéchem“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa „ácab“, „vypracúvať“, „utvárať“, vyskytujúceho sa v SZ v takomto význame len u Jóba 10:8 („vypracovali“) a Jer. 44:19; no niektorí ho odvodzujú od rovnako znejúceho slovesa, ktoré je napr. tu v kap. 54:6[2343], a chápu v zmysle „tých, ktorých trápite“ (LXX „tých, ktorých máte v svojich rukách“ [al. „v svojej moci“, „tús cheiriús hýmón“]), takže potom aj „dlžníkov“ (tak Vulgata, „debitores“), predošlé sloveso[2440] potom v zmysle „utláčate“, „neľútostne vymáhate splácanie“. Iní konečne, odvodzujúc tento výraz od toho istého slovesa, prekladajú toto miesto v zmysle „usilovne al. tvrdo vykonávate všetku svoju námahu al. dnu al. krušnú prácu“ („trápenie“ v tomto zmysle), al. „vynucujete vykonávanie všetkej svojej námahy“ atď.
2442 Tj. „ako byste mali v deň“.
2443 Al., podľa iných, „nemáte[18] sa, ako dnes (tj. „ako dnes [totiž „v dneskajšej dobe“] robíte“), postiť *len* na zaznievanie“, tj. „aby ste sa hodne hlasno modlili“.
2444 Pozri Gen. 6:2, pozn. 186.
2445 Pozri Žalm 57:6, pozn. 1464.
2446 Al. „slučky“, „uzly“, pozri Žalm 73:4, pozn. 1752.
2447 Pozri Žalm 105:20, pozn. 2296.
2448 Pozri Lev. 26:13, pozn. 874, tu zmysel ako v texte.
2449 Pozri kap. 5:27; 33:20, tu v zmysle ako v texte.
2450 Pozri Gen. 29:14; Nech. 5:5.
2451 Tu v zmysle „zarastaním rany al. jazvy novým mäsom sa prejavovať“.
2452 Al. „zaceľovanie“, tj. „rany al. rán“, porov. v inom, ale obdobnom zmysle 2 Par. 24:13, pozn. 848; Nech. 4:7, pozn. 161.
2453 Tu D. „uzatvárať (vl. „zhrnovať“, v takomto zmysle) ťa bude“.
2454 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
2455 Tj. „posmešné al. hanlivé ukazovanie prstom“.
2456 Al. „poskytovať“, vl. „vynášať“.
2457 Tu v zmysle „čo si tvoja duše žiada“, „čo tvoj hlad al. tvoju chuť do jedenia uspokojuje“.
2458 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[1964]; pozri Gen. 32:31, pozn. 879
2459 Hebr. „cachcachóth“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa „cáchach“, ktoré sa v SZ vyskytuje len v Pl. 4:7 a značí „skvieť sa“, „byť jasný“ (al. „svetlý“, „žiarivý“), od ktorého sú odvodené aj iné výrazy vyjadrujúce pojem „suchosti“, „vypráhnutosti“ a pod., pozri „vyschnutí“ tu v kap. 5:13, ale, pravdaže, aj „jasna“, pozri kap. 18:4 a 32:4, zaiste vzhľadom na to, že tieto dva pojmy sú si čo do významu blízke v tom zmysle, že s jasom slnka je spojená aj horúčosť, vyvolávajúca sucho al. vypráhnutosť.
2460 „naplní jasnosťami“ (al. „skvelosťami“, „implebit splendoribus“); tohto zmyslu sa v podstate pridržajú aj niektoré novšie preklady.

www.biblia.sk

2461 D. „*tí* z (al. „od“) teba“.
2462 Tu v zmysle „múry základov“.
2463 Pozri 2 Kráľ 12:12, pozn. 551.
2464 Al. „znova zriaďujúceho pešiny“.
2465 Al. „*z príčiny* soboty“, zmysel obdobný ako v kap. 5:13 a ďalej[338].
2466 D.[316] „od“, možno „*stranou* od“.
2467 D. „a hovorenia hovorom“ (al. „rečou“, „slovom“).
2468 Pozri Jóba 22:26, pozn. 1095; Žalm 37:4, pozn. 1046.
2469 Al. „na výšinách“, „cez výšiny“, „ponad výšiny“.
2470 Pozri Gen. 1:6, pozn. 7 a 11.
2471 Tj. „tvár Toho, ktorý všetko vidí a všade je prítomný“; al. „Prítomnosť“[2562], vl. opisný výraz pre Božiu Bytosť v Jej všadeprítomnosti.
2472 Vl. „pred vami na[1442] *vypočutie*“, ako vo v. 1, tu je pre zrozumiteľnosť zvolené znenie ako v texte.
2473 Pozri Ezr. 2:62, pozn. 66, tu zmysel ako v texte.
2474 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
2475 D. „v pravde“, predložka ako „o“ vyššie. Kap. 34:17 a ďalej obdobne.
2476 Tj. „tkaním zpracúvajú al. na tkanie používajú vlákna“.
2477 Al. „nemôžu sa stať[46] (al. „nebudú“) rúchom“.
2478 Al. „a ich dlaňami *sa deje*“.
2479 Pozri Prísl. 10:9, pozn. 502, al. možno „drgľavými spravili“ („drgľavé *miesta*“ v kap. 42:16 je odvodený výraz).
2480 Al. „tým“, tj. „takýmito cestami“.
2481 Tu čosi odlišný, ale v podstate súznačný tvar; zosilňujúci zmysel množného čísla je v preklade vyjadrený predošlým „jasný“.
2482 Tj. „tápaním dosiahnuť“.
2483 Al. „zdravými“, vl. „tučnými“, hebr. „báašmanním“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, odvodený od „šemen“, „tuk“, vl. „olej“[671], lebo tento pojem je často výrazom blahobytu, vybranej akosti čohosi a pod.; iní chápu v zmysle „v blahobytných pomeroch“, tj. v priaznivých vonkajších okolnostiach al. telesnom zdraví. No Vulgata podľa sýrčiny podáva znenie „in caliginosis“, „v chmúrach“ (al. „mrákotách“), vl. „v chmúrnych (al. „mrákotných“) *miestach* al. *pomeroch*“, ktorého sa pridržajú aj niektoré novšie preklady; iní tento výraz uvádzajú v súvislosť s „ješímón“, „púšť“[2066], a prekladajú „v pustých (al. „spustošených“) *miestach*“.
2484 D. „vŕkaním“[525].
2485 Pozri Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 785.
2486 Tj. „prítomná“.
2487 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
2488 Al. „chybajúcou“, pozri kap. 34:16 a ďalej, „postrádanou“, no nie ako v kap. 26:16 a ďalej[633].
2489 Tu a v kap. 63:5 v takomto zmysle, al. možno „zhrozil sa“ (kap. 52:14[2298]).
2490 Al. „prihovárajúceho sa, pomohla mu teda“.
2491 Tu a ďalej tvar činného rodu bez predložky; porov. kap. 26:3[1318].
2492 Al. „pokryl“, sloveso ako „pokryť“ v Žalme 71:13.
2493 D. „ako podľa skutkov“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
2494 Tu čosi odlišný príbuzný a súznačný výraz. Pozri 2 Sam. 19:36, pozn. 779.
2495 Týchto miest sa netýka predošlá poznámka[2494].
2496 Al. „opúšťajúcim prestúpenie“, „upúšťajícím (al. „sa odvracajúcim“) *od* prestúpenia“.
2497 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
2498 Al. „zjavovať“, „bude videná“ al. snad „viditeľná“, „zjavná“.
2499 Al. „a v tvojom svetle budú chodiť“, na konci verša „v žiare“.
2500 Vl. „na bedre“, ako malé deti, obraz láskyplnej starostlivosti.
2501 Pozri Žalm 34:5, pozn. 958; sloveso sa v tomto význame v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach. Nesúvisí so „žiare“[289] vo v. 3.
2502 Al. „rozbúcha sa“, „rozochveje sa“, vl. „zľakne sa“, tu v zmysle „radostného ľaku“.
2503 Tj. „obyvateľov prímorských zemí“.
2504 Al.[1790] „množstvo“, tj. „ľudu“, „mocnosť“, „mohutnosť“.
2505 Tj. „na teba sa hrnúť“, vl. „pokrývať“.
2506 Pozri 2 Kráľ. 9:17, pozn. 432; Jóba 22:11; 38:34, pozn. 1720.
2507 Al., podľa iných, „prichádzať dromedári“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
2508 Pozri Gen. 25:4.
2509 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607.
2510 Tu v takomto zmysle; pozri Žalm 40:9, pozn. 1144.
2511 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
2512 Pozri Gen. 25:13.
2513 Tu v zmysle. „na obete“ („na obsluhu tebou vykonávanú“).
2514 Tj. „budú vyzdvihovaní a na oltár na obetovanie kladení“.
2515 Al. „dom svojej slávy oslavovať“, „dom svojej ozdoby ozdobovať“, kap. 44:23 a ďalej obdobne.
2516 Pozri Gen. 7:11, pozn. 240, tu zmysel ako v texte; nesúvisí s „holuby“ vyššie.
2517 D. „potieraním“, „potrením“.
2518 D. „Miesto tvojho bytia opustenou a nenávidenou“.
2519 Al. „dozorcom“, tu v takomto zmysle; pozri Gen. 41:34, pozn. 1112; 2 Par. 24:11, pozn. 843.
2520 V cieľovom zmysle („na dosiahnutie al. nadobudnutie jasna“).
2521 Možno chápať aj v zmysle Sud. 6:15, pozn. 399, al. obdobnom.
2522 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
2523 Vl. „chcem ju“, zmysel ako v texte („chcem to“), zámenná prípona ženského rodu, zastupujúceho rod stredný; obdobne „jej“ nižšie.
2524 Al. „vyhlasovať Hospodinov rok blahovôle“.
2525 V hebrejčine slovná hra: „paér“, „turban“[259], „afar“, „popol“.
2526 Tu v zmysle „vonnej masti“.
2527 Al. „malátneho“, „umdlievajúceho“.
2528 Vl. „spustošené *budovy*“ (al. „*múry*“).
2529 Pozri 2 Par. 15:8, pozn. 600.

www.krosbalik.eu

2530 Výraz len málo sa líšiaci od „rumovisko“[353] a majúci podobný zmysel.
2531 Al., podľa iných, „v ich sláve budete zaujímať ich miesto“.
2532 Tj. „ostudy, ktoru ste boli zostudzovaní“, „hanby, ktorou boli hanobení“.
2533 Al., podľa iných, „ostudy – dvojnásobok (tj. „dostane sa vám dvojnásobnej miery cti a požehnania“) a *za* hanbu.“
2534 Od tohto výrazu sa tvarom málo líši a v podstate aj súznačný je onen v kap. 59:3[2474] a na iných miestach. No výraz, ktorý je tu, znie rovnako ako iný, často (napr. tu v kap. 1:11[51]) používaný a prekladaný „vzostupná *obeť*“, takže Vulgata a možno podľa nej aj niektoré z novších prekladov toto miesto podávajú v zmysle „lúpež pri vzostupnej *obeti*“.
2535 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[2380], tu v takomto zmysle. Pozri Deut. 21:17, pozn. 52.
2536 D. „Tešením“[2542], kap. 66:10 obdobne (tam čosi iný súznačný tvar).
2537 Sloveso, ktorého tvarom je „kňazovanie“ v Exod. 28:1, tu zmysel ako v texte.
2538 Ako „šiatie“ v Lev. 11:37.
2539 Tu doslovne, ako v Gen. 15:17 a inde, nie ako tu v kap. 50:11[2251].
2540 D. „čelenkou[2539] kráľovstva“[957].
2541 Al., podľa niektorých, „budovatelia“.
2542 Ako „sa … tešiť“ v kap. 35:1 a ďalej, nie však ako „jasať“ tamže vo v. 2; kap. 61:10, 65:18n. a 66:10 obdobne (nie ako „jasať“ („jasajte“) v tom istom verši). Obdobne „jasot“ v kap. 8:6 a ďalej („potešenie“ v kap. 65:18); netýka sa miest bez tohto označenia.
2543 D. „ustavične“, zmysel ako v texte.
2544 Tu a obdobne ďalej „predmetom chvály“ (al. „chválospevu“).
2545 Al. „pri svojej pravici a pri ramene“.
2546 Tj. „obilie“.
2547 Tj. „muštu“ (totiž „hrozna, z ktorého sa pripraví“), nižšie „mušt“ doslovne.
2548 Tj.[1811] „odiaty rudými“.
2549 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[2112] odvodený, tu zmysel ako v texte, pozri Exod. 23:3, pozn. 789; Lev. 19:15, 32, pozn. 603. Podľa niektorých „ozdobený“, „okrášlený“, „nádherný“.
2550 Al. „vypínajúci hruď“, tu v takomto zmysle.
2551 Pozri Sud. 6:11, pozn. 393.
2552 Al. „kaďu“, „bočku“, „lis“,no nie však ako vyššie[2551], tj. „obsah priehlbne“ atď., výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Hag. 2:16.
2553 Tj. „národnosti“, ďalej obdobne, pozri v. 6.
2554 Tu a a vo v. 6 a možno aj v Pl. 3:18 v takomto zmysle; tu podľa niektorých „šťava“, vzhľadom na obraz šliapania hrozna v lise, značí, pravdaže, „krv“, porov. „krv hrozien“ v Gen. 49:11.
2555 Pozri 2 Kráľ. 10:22, pozn. 478, tu množné číslo („všetky súčasti svojho oblečenia“, obdobne ako „rúcha“ vyššie).
2556 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
2557 Tu vl. „pomohla“, no nesúvisí s „pomocníka“ nižšie.
2558 Tj. „smerem nadol“, možno „zosielal“, „spúšťal“, „pôsobil, aby stiekala al. zostupovala“.
2559 Tj. „dom Isráéla“, „Isráélovcov“.
2560 Al. „Len“.
2561 Tak podľa čítaného textu; podľa textu písaného by bolo treba čítať „V žiadnej ich úzkosti ne*bol* protivníkem, lež“.
2562 Pozri Exod. 33:14, pozn. 1166.
2563 V zmysle „ohľadu(plnosti)“, „súcitu“, ako „zľutovaní“ v Gen. 19:16, výraz odvodený od dotyčného slovesa[598], vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
2564 Tu a ďalej v takomto zmysle, porov. kap. 42:14 a ďalej[2030].
2565 Al. „No pripomenuli si dávne dni, Mojžiša, jeho ľud“; mnohí prekladatelia chápu v zmysle „no pripomenul si (tj. „Hospodin“) … Mojžiša, jeho (al. „svoj“) ľud“, no podľa môjho súdu dáva znenie, ktoré v zhode s niektorými inými, napr. v podstate aj s prekladom prof. Roháčka, podávam v textu al. tu vyššie, lepší zmysel, ktorý oveľa lepšie zapadá do textovej súvislosti.
2566 Al. „pôsobiť“, vl. „kráčať“, „poberať sa“, tu v takomto zmysle.
2567 Tu zmysel ako v texte, výraz je odvodený od slovesa „rozpoltiť“[433 1764].
2568 Tj. „ľudu“.
2569 D. „mena slávy“[255].
2570 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 503.
2571 Porov. kap. 16:11[949].
2572 Vl. „pred bázňou“[71], tá istá predložka ako „od“ vyššie, preklad v textu je zvolený v záujme zreteľnosti.
2573 Al. „vzhľadom na (al. „v záujme“) svojich nevoľníkov“.
2574 Opis v texte je vzhľadom na to, že sloveso je tu bez predmetu, ak sa „ľud“ chápe ako podmet; no niektorí prekladajú v zmysle „nakrátko al. ako maličkosť sa zmocnili („bolo im maličkosťou zmocniť sa“) tvojho svätého ľudu“.
2575 LXX i Vulgata a vo veľkej väčšine aj známe mi novšie preklady podávajú toto miesto v zmysle „Stali sme sa *takými ako tí*, nad ktorými si nikdy nevládol, nad ktorými nie je“, ale napriek tomu som s nemnohými uprednostnil znenie, ktoré dáva dobrý zmysel aj bez úprav a dopĺňania slovami, akých v hebrejskom texte niet; tomuto zmyslu nasvedčujú aj prízvučné znamienka v ňom použité.
2576 Možno chápať v zmysle ktorejkoľvek z oboch tu citovaných poznámok.
2577 Pozri Sud. 5:5, pozn. 292.
2578 Kap. 64 začína v hebrejskom texte len tu.
2579 Tj. „v prospech čakajúcich“.
2580 Vl. „Stretávaš jasajúceho“, „stretávaš sa s jasajúcim“, tu v takomto zmysle.
2581 D. „v nich“, tj. „v týchto veciach al. pomerech“, al., podľa iných „v tvojich cestách“.
2582 Al. „trvalosť“, vl. „vek“, „večnosť“, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie („tak to ide stále ďalej“).

www.miloslavikeu

2583 Al. „kiež sme zachránení!“. Podľa iných „v nich (tj. „v Tvojich cestách“) *je* stálosť a my budeme zachránení“.
2584 D. „ako rúcho mesačných krvácaní“, tj. „nimi znečistené“, porov. Lev. 15:19nn.
2585 D. „dom našej svätosti a našej ozdoby“[255], al. možno „dom našej svätosti (tj. „náš svätý dom“) a naša ozdoba“.
2586 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[131]; pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911; 2 Par. 36:19, pozn. 1149.
2587 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.
2588 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031 a 1077.
2589 Al. „v hrobkách“, „na pohrebiskách“.
2590 Podľa iných „v hrobkách“ (nie ako vyššie[2589]), „v strážnych *búdkach*“, LXX „v jaskyniach“, Vulgata „v chrámoch modiel“.
2591 Ako v Sud. 6:19n. („márak“); tak podľa čítaného textu aj LXX („zómon“) a Vulgaty („ius“), písaný text má znenie „párák“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu, prekladaný spravidla v zmysle „kúsky“, „odrobinky“, „úlomky“.
2592 Pozri Lev. 7:18, pozn. 221.
2593 D. „Pristup(uj)[360] k sebe“, zmysel ako v texte.
2594 Tj. „pre teba príliš svätý“.
2595 Tu v takomto zmysle, porov. Jer. 16:18.
2596 Tj. „strapci hrozna“ (Gen. 40:10).
2597 Vl. „na ne-zničenie“.
2598 Pozri Jóš. 7:24, pozn. 291.
2599 Mená pohanských božstiev.
2600 Al. „podávate“, „servírujete“, vl. „plníte“, zosilnený tvar v takomto zmysle.
2601 Sloveso ako „zrátať“ v Gen. 13:16.
2602 V hebrejčine slovná hra: „úmaníthí“, „nuž, zarátam“, súvisí s menom „Mení“.
2603 Vl. „na prísahu“, tj. „preklínanie prísahou“, porov. 1 Sam. 14:24, 26.
2604 Tj. „požehnanie si vyprosovať“.
2605 Spodstatnené prídavné meno, odvodené od dotyčného slovesa[100]; al. „Bohu vernosti“, hebr. „Ámén“, pozri Num. 5:22, pozn. 227, a porov. Zjav. 3:14.
2606 Aj tu možno „preklínať“, obdobne ako vo v. 15[2603].
2607 Tj. „ktorého dĺžka života by sa rátala len na dni“.
2608 D. „syn sto rokov“, ďalej obdobne, pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
2609 Tj. azda „ak sa hriešnik dožije iba sto rokov, bude to následkom zlorečenia“.
2610 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte.
2611 Pozri Lev. 26:16, pozn. 879.
2612 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v 1 Sam. 7:9.
2613 D. „ako jeden“.
2614 Al. možno „čo *je* toto *za* dom“, D. „kde *je* toto – dom“, ďalej obdobne.
2615 Al. „*pri*hliadam“.
2616 Pozri Sud. 7:3, pozn. 454; 1 Sam. 4:13, pozn. 254.
2617 Al.[384] „pri mojom slove“, „pre moje slovo“, „nad (al. „pred“) mojím slovom“. Vo v. 5 iná, no v tejto súvislosti v podstate súznačná predložka.
2618 Al. „prináša pripomienku kadidlom“, pozri Žalm 38, nadpis, pozn. 1078.
2619 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
2620 Nesúvisí so „záľubu“ vyššie[456].
2621 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053; ohľadne v. 17 pozri Lev. 7:21 a ďalej, pozn. 366.
2622 Al. „v pôsobení im ťažkostí“, al. možno „v zahrávaní sa *s* nimi“.
2623 Pozri Žalm 34:4, pozn. 957; výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto dvoch miestach.
2624 Al. „ako na ňu (al. „jej“, 3. pád) prichádzala“.
2625 Ako „spôsobí … vyviaznutie“ v kap. 31:5, porov. v obdobnom význame iný tvar toho istého slovesa v kap. 34:15[1765].
2626 D. „počul ako toto“, „uvidel ako tieto“.
2627 D. „krok“.
2628 Al. „prolomenie“, „pretrhnutie“, „preniknutie“, tj. „dieťaťa pri pôrode“, tvar dotyčného slovesa[515] v takomto zmysle, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2629 Pozri Gen. 16:2; 20:18.
2630 Pozri Žalm 50:11; 80:13, pozn. 1344, tu zmysel ako v texte („prebytku“, „nadbytku“); výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach.
2631 Al. „maznaní“, „nežne sa *s* vami bude zaobchádzať“, iný tvar dotyčného slovesa[702] so zmyslom ako v texte al. tu vyššie, vyskytujúci sa v SZ len tu.
2632 Tá istá predložka ako „pri“ vyššie.
2633 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[615] odvodený.
2634 Al. možno (keďže vyššie spomenutá predložka[2632] sa dá chápať aj ako vyjadrujúca 4. pád nasledovného podstatného mena), „*ale* svojich nepriateľov bude postihovať rozhorlením“.
2635 Vl. „prejaví ako súdiaci všetko mäso,“ trpný tvar dotyčného slovesa so zmyslom ako v texte; v kap. 43:26 a ďalej zmysel ako v texte tam.
2636 „sa bude Hospodin súdiť[5] so všetkým mäsom“.
2637 Tj. azda na účasť pri akýchsi pohanských obradoch v záhradách[132].
2638 D. „jedného“, hebr. „achad“, podľa čítaného textu „jednu“ („achath“), tj. vari akéhosi pohanského boha al. bohyňu; niektorí chápu ako vlastné meno dotyčnej modly („Achad“, „Achath“), podľa iných sa tu týmto výrazom mieni kňaz al. kňažka pohanských bohov.
2639 Al. „na nich“, „ustanovovať (al. „zriaďovať“) skrze nich“ (al. „nimi“).
2640 Meno akejsi neznámej zeme al. národa, vyskytujúce sa v SZ len tu.
2641 Pozri Gen. 10:13, 22, zem a národ azda kdesi v Afrike al. Malej Ázii.
2642 Tu v takomto zmysle, pozri 1 Kráľ 22:34, pozn. 1001, tu nasleduje prostý 4. pád.
2643 Pozri 1 Par. 1:5, zem a národ v Malej Ázii.
2644 Pozri Gen. 10:2; týmto menom sa označuje zem a národ Grékov (Dán. 8:21; 10:20; 11:2).
2645 Al. „ktoré“, tj. „ktorých obyvatelia“.
2646 Al. „v krytých vozoch“ (Num. 7:3).
2647 Tj. „samiciach tiav“; „rýchlonohé ťavy“ je v hebrejčine jedno slovo, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
2648 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.

www.biblickedielo.eu

JEREMJÁ[1]

Slová Jeremju[1], syna Chilkijjáhúa
z kňazov, ktorí *boli* v Anáthóth[2] v zemi
Benjámína, (2)ku ktorému sa *do*stalo[3]
slovo Hospodina v dňoch Jóšijjáhúa,
syna Ámóna, kráľa Júdu[4], v trinástom
roku jeho kraľovania[5]; (3)*do*stávalo sa[3 6]
aj[7] v dňoch Jehójákíma, syna Jóšijjáhúa,
kráľa Júdu[4], *až* do skončenia[8] jedenásteho
roku Cidkijjáhúa[5], syna Jóšijjáhúa, kráľa
Júdu[4], *až* do odvedenia[9] Jerúsaléma[10]
v piatom mesiaci.

(4)I *do*stalo sa[3] ku mne slovo Hospodina,
výrok: (5)Skôr ako som ťa v lone[11]
stvárňoval[12], poznal som ťa, a skôr ako
si vychádzal[13] z maternice, som ťa posvätil,
spravil[14] som ťa prorokom[15] národov[5 16 17]. (6)I povedal som: Ach[18], Pane,
Hospodine, hľa, neviem[6] hovoriť, veď ja
som chlapec[19]. (7)A Hospodin ku mne povedal:
Nesmieš[20] vravieť: ja *som* chlapec[19],
lebo pôjdeš[21] všade[22], kam ťa budem posielať,
a všetko, čo ti budem rozkazovať,
budeš[20] hovoriť. (8)Nemusíš[20] pred ich
tvárou[23 24 25] bázeň[26] pociťovať[27], veď s tebou
budem ja na vyprosťovanie[28] ťa – vyhlásené[29]
Hospodinom.

(9)A Hospodin vystrel[30] svoju ruku
a siahol na[31] moje ústa; i povedal Hospodin
ku mne: Hľa, dal som v tvoje ústa
svoje slovo; (10)pozri, ustanovil[32 33] som
ťa dnes nad národmi[17] a nad kráľovstvami
na odorvávanie[34] a na váľanie[35 36] a na hubenie[1058] a na vyvracanie[37], na budovanie
a na vysadzovanie[38].

(11)I *do*stalo sa[3] ku mne slovo Hospodina,
výrok: Čo ty vidíš, Jeremjá? A povedal
som: Ja vidím prút[39] mandľovníka.
(12)A Hospodin ku mne povedal: Správne
si uvidel[40], áno, ja bdiem[41 42] nad svojím
slovom na jeho uskutočnenie[43].

(13)A druhý *raz* sa ku mne *do*stalo[3]
slovo Hospodina, výrok: Čo ty vidíš?
A povedal som: Ja vidím kypiaci[44] kotol[45],
a jeho predok[46] *je* zo strany[46 47 48] na sever.
(14)A Hospodin ke mne povedal: Zo[47] severu
sa na všetkých obyvateľov zeme bude
rozpútavať[49] pohroma[50], (15)lebo hľa, ja[51]
– budem povolávať všetky čeľade[52 53] kráľovstiev, *ktoré sú* na sever – vyhlásené[29]
Hospodinom – i prídu a umiestia[14] každý[54]
svoj trón *ku* vchodu[55] *do* brán Jerúsaléma
a proti všetkým jeho múrom[56 57] vôkol
a proti všetkým mestám[57] Júdu[4] (16)i budem s nimi hovoriť *o* svojich právach[58 59 60]
ohľadne všetkého ich zla[61], že ma opustili
a dali sa vykiadzať[62] iným[63] bohom a klaňať sa dielam[64] svojich rúk.

(17)Ty teda[7] musíš[20] opásať svoje boky
a povstať a prehovoriť k nim všetko, čo
ti ja budem rozkazovať; nesmieš[20] sa
pred ich tvárou[23 24 25] strachovať[65], inak by
som ťa mohol[20] ich tvárou[66] vystrašiť[65 67].
(18)A ja, hľa, som ťa dnes spravil[14] opevneným mestom[68 69] a stĺpom[68] *zo* železa
a múrmi[56 68] *z* mosadze[70] proti všetkej
zemi[57], voči kráľom Júdu[4], voči jej[71] hodnostárom[72], voči jej[71] kňazom a voči ľudu
zeme; (19)i budú proti tebe[73] bojovať[74], a*le*
nič voči tebe nebudú zmáhať[75], veď s tebou *budem* ja – vyhlásené[29] Hospodinom –
na vyprosťovanie[28] ťa.

2 I *do*stalo sa[3] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Choď[76], nech[77] voláš[6]
v uši Jerúsaléma výrokom: Takto povedal
Hospodin: Spomínam[6] na teba – láskavosť[78 79 80] tvojej mladosti[81], lásku tvojich
zásnub[82], tvoje chodenie za mnou v pustine, v neosievanej zemi. (3)Isráél *bol*
svätosťou, pre Hospodina[16], prvotina[83]
jeho výnosu[84]; všetci zožierajúci[85] ho musia[20] niesť vinu[86], musí[20] na nich[73] prísť pohroma[50] – vyhlásené[29] Hospodinom.

(4)Počujte slovo Hospodina, dom Jákóba, áno[77], všetky čeľade[53] domu Isráéla;
(5)takto povedal Hospodin: Čo pri mne
vaši otcovia zistili[87] *za* krivdu[88], že sa
spredo mňa[89] vzdialili a odišli za ničotnosťou[90] a dali sa ničotne si počínať[91], (6)a nie
že povedali: Kde *je* Hospodin, ktorý[375] nás
vyniesol[92] zo zeme Egypta, ktorý[375] nás
vodil pustinou, zemou stepí[93 94] a priepadlísk[94 95], zemou sucha a tieňa smrti[96],
zemou – nikto[54] ňou neprešiel a nie *že*
tam človek býval[6]? (7)A uviedol som vás

www.biblia.sk

do zeme sadov[94 97] okúšať[98] jej ovocie
a jej blaho[99]; a*le* keď ste vstúpili, znečis-
tili ste[100] moju zem a moje dedičstvo[101]
ste spravili[102] ošklivosťou[103 104]. (8)Kňazi
nepovedali: kde *je* Hospodin, a nie *že* ma
poznali zamestnávajúci sa zákonom[105 106]
a pastieri sa proti mne vzpierali[6 107] a pro-
roci prorokovali[6 108] skrze Baala[109] a cho-
dili[6] za *vecmi, ktoré* neosožia. (9)Preto sa
s vami ešte budem pravotiť[110] – vyhlásené[29]
Hospodinom – aj s deťmi[111] vašich detí[111]
sa budem pravotiť[110]; (10)áno, prejdite
ostrovy[112] Kittím[113 114] a pozrite, pošlite *do*
Kédára[115 116] a veľmi pozorne uvážte[117] a po-
zrite, či nastalo[3] *voľačo* ako toto, (11)či
národ[17] zamenil[118] bohov (hoci[77] oni *sú*
nie bohovia)? A môj ľud zamenil[118] svoju
slávu[119] za *to, čo* neosoží!
(12)Zhrozte sa[120] nad týmto, nebesá[121],
a zdeste sa, stŕpnite[122] veľmi – vyhlásené[29]
Hospodinom – (13)lebo môj ľud spáchal[43]
dvoje zlo[61]: mňa opustili, žriedlo[123] ži-
vých vôd, aby si vykopali[124 125] cisterny[126],
popraskané[127] cisterny[126], ktoré nemôžu[20]
vodu podržať[128]. (14)Či *je* Isráél nevoľní-
kom? Alebo on *je* zrodencom domu[129]?
Prečo sa stal[3] korisťou[104]? (15)Revali[130]
na neho[57] hrivnatce[131], *vy*dávali[6] svoj hlas
a jeho zem spravili[132] spustliskom[104 133],
jeho mestá sú[6] popálené[134], takže *sú* bez
obyvateľov[94], (16)dokonca ti synovia
Nófa[135] a Tachpanchésa[136] spásajú[137] temä
hlavy. (17)Či ti *tak* nerobí toto: tvoje
opúšťanie[138] Hospodina, tvojho Boha,
v dobe, *keď* ťa cestou vodí? (18)Nuž teda[139]
čo *je* s tebou[140] ohľadne[141] cesty *do* Egypta
piť vody zo Šichóra[142]? A čo *je* s tebou[140]
ohľadne[141] cesty *do* Aššúra[115 143] piť vody
z Rieky[144]? (19)Nech ťa napráva[21 145] tvoje
zlo[61] a tvoje odpadlíctva[146] nech ti doho-
várajú[21 147]; potom[77] vedz a pozri, že zlé
a horké *je* tvoje opúšťanie Hospodina,
a *že* nie*to* pri tebe[148] strachu[149] *zo* mňa –
vyhlásené[29] Pánom, Hospodinom zástu-
pov[150 151]. (20)Veď som oddávna[152] zlomil[127]
tvoje jarmo a postŕhal[153 154] tvoje putá, i po-
vedala[155] si: Nebudem prestupovať[156 157];
a predsa[158] si sa ty na každom vysokom
pahrbku a pod každým zeleným stromom
rozvaľovala[159], neviestka! (21)A ja som ťa
vysadil[38] *ako* ušľachtilú révu, naskrze[160 161]
pravé[162] semä[163]; ako *to* teda[7], *že* si sa mi
zvrhla[164] *na* nepodarené výhonky cudzo-
krajného[165] vínneho kra? (22)Áno, *aj* keby
si sa umývala[166] lúhom[167] a brala si mnoho
žieraviny[168], *je* tvoja neprávosť[169] zrejmá[170]
pred mojou tvárou – vyhlásené[29] Pánom,
Hospodinom – ; (23)ako môžeš[20] vravieť:
nie som[6] znečistená, nechodila som[6] za
Baalím[171]? Pozri svoju cestu priervou[172],
uvedom[173] si, čo si spravila, rýchla[174] ťava[175],
svoje cesty striedajúca[176], (24)divá oslica,
zvyknutá pustine, *ktorá* v žiadostivosti
svojej duše lapá[177] vietor[178 179]; jej ruja – kto
ju[180] môže[20] *od*vrátiť? Nikto *z* hľadajúci*ch*
ju sa nemusí[20 181] unúvať[182]; budú ju môcť[20]
v jej mesiaci nájsť.
(25)Uchovávaj[183 184] svoju nohu, aby ne-
bola bosá[185], a svoje hrdlo pred smädom[23]!
A*le* povedala si: Beznádejné – nie, lebo
som *si* zamilovala cudziarov[186] a za nimi
pôjdem. (26)Ako ostudou[187 188] zlodeja,
keď je dopadaný[87], tak budú zostudení[187],
dom Isráéla, oni, ich králi, ich hodnos-
tári[72] a ich kňazi a ich proroci, (27)vra-
viaci drevu: Ty *si* môj otec, a kameňu: Ty
si ma porodil[189], lebo ku mne otočili[190]
šiju a nie tvár, a*le* v čas svojho nešťastia[50]
vravia: Vstaň a vysloboď[191 192] nás! (28)A*le*
kde *sú* tvoji bohovia, ktorých si si nazho-
tovoval[43]? Nech vstávajú[21], ak ťa môžu[20]
vyslobodiť[191 192], veď tvoji bohovia sú[6] poč-
tom *ako* tvoje mestá[193], Júdá! (29)Načo si
chcete na mňa[194] sťažovať[110 195]? Vy všetci[160]
ste sa proti mne vzopreli[107] – vyhlásené[29]
Hospodinom – ; (30)nadarmo[196] som
zbil[197] vašich synov, nevzali *si*[198] ponaučenie[145 199], vašich prorokov zožral[85] váš meč ako dravý[200] lev.
(31)Vy, to*to* pokolenie, si všímajte[201]
slovo Hospodina: Či som sa Isráélovi
stal[3 202] pustinou? Či zemou temnoty[203]?
Prečo vravia[6], môj ľud: Dali sme sa na po-
tulky[204], už k tebe nebudeme prichádzať?
(32)Či panna zabúda *na* svoje ozdoby[205],
mladucha[206] *na* svoje šerpy[207]? A*le* môj
ľud, *tí na* mňa zabudli – dni[208], *ktorým*
niet počtu. (33)Čo[209] prikrášľuješ[40] svoju
cestu na hľadanie lásky?[210] Preto si tiež
svojim cestám vyučila zlé *ženy*[211]; (34)aj
na tvojich cípoch[212 213] bola nájdená[214]
krv[215] nevinných[216] úbohých[217 218] duší; nie
vlámaním som ju[214] našiel, lež[219] na nich
všetkých[220 221]. (35)A*le* povedala si: Že

www.biblia.sk

som[6] nevinná[216], isto sa jeho hnev odo
mňa *od*vráti – hľa, ja[51], budem sa s tebou
súdiť[59 222] pre tvoj výrok: nezhrešila som.
(36)Čo[209] *tak* náhlivo[223] odchádzaš
meniť[224] svoju cestu?[210] Aj Egyptom[225] sa mu-
síš[20] sklamať[187], ako si sa sklamala[187] Aššúr-
om[115 143 225]; (37)aj z jeho blízkosti[226 227]
budeš vychádzať[13], majúc[77] svoje ruky na
svojej hlave[228], lebo Hospodin sa posta-
vil zamietavo[229] proti predmetom tvojej
dôvery[230], takže[77] im nemôžeš[20] dodať[231]
zdaru[232].

3 *Je* výrok: Ak muž odosiela[233] svoju
ženu a *ona* z jeho blízkosti[226] odíde
a *do*stane sa[3] inému[63] mužovi, či sa k nej
ešte bude vracať? Či by nebola oná zem
veľmi[234] znesväcovaná[235]? A ty si sa nasmil-
nila *s* mnohými milovníkmi[236]; a vrátiť sa
ku mne?[237] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(2)Povznes[238] svoje oči na hole a pozri,
kde si nebola sprznená[239]! Sadala[6] si pre
nich[16] na cestách ako Arab[240] v pustine
a znesvätila si[235] zem svojimi smilstvami
a svojím zlom[61], (3)takže[77] boli zadržané
príšky[241] a neskorý dážď[242] nenastával[3 6],
a ty si mala[6 243] čelo neviestky[244], priečila
si sa[6 245] hanbiť sa[246]. (4)Či odteraz na mňa
nevoláš[6]: Môj Otče, ty *si* vodcom[247] mojej
mladosti[81]! (5)Či *sa* bude navždy[248] hor-
šiť[249]? Či bude donekonečna striehnuť[250]?
Hľa, hovoríš[6 251], a*le* pášeš[6 43] tie zlá[61], *ako*
sa dá[252 253].

(6)A v dňoch kráľa Jóšijjáhúa ku mne
Hospodin povedal: Vidíš[6], čo robí[6] odpad-
lica[146] Isráél? Tá[254] chodí na každý vysoký
vrch a pod každý zelený strom a smilní[6]
tam; (7)i povedal som po jej spáchaní[43]
všetkých týchto *vecí*: Smieš[20] sa ku mne
vrátiť, a*le* nevrátila sa. To[77] videla[6] jej ne-
verná[255] sestra, Júdá; (8)a keď som od-
padlicu[146] Isráéla pre všetky príčiny *toho,*
že scudzoložila,[256] odoslal[233] a dal jej[257]
listinu[258] rozluky[259] *s* ňou, videl som[6], že
jej neverne konajúca[255 260] sestra Júdá sa
nezľakla[26], lež[77] aj ona ďalej[261] smilnila[6],
(9)a krikľavosťou[225 262 263] jej smilstva sa
stalo, že znesvätila[235] zem, lebo[77] cudzo-
ložila[6] s kameňom a s drevem, (10)a ani
pri tomto všetkom sa jej neverná[255] ses-
tra Júdá ku mne nevrátila celým svojím
srdcom, lež s klamom[264 265] – vyhlásené[29]
Hospodinom.

(11)A Hospodin ku mne povedal:
Odpadlica[146] Isráél preukázala svoju dušu
spravodlivejšou od nevernice[255 260] Júdu;
(12)choď[76] a prevolaj tieto slová na sever
a povedz: Vráť sa, odpadlica[146] Isráél – vy-
hlásené[29] Hospodinom –; nechcem[20]
svoju tvár zachmúriť[266] proti vám, lebo ja
som súcitný[267] – vyhlásené[29] Hospodinom
– nebudem sa navždy[248] horšiť[249], (13)len
spoznaj[268] svoju neprávosť[169], že si sa
vzoprela[107] proti Hospodinovi, svojmu
Bohu, a svoje cesty rozvetvila[269] k cudzia-
rom[186] pod každý zelený strom a na môj
hlas[270] ste neposlúchli. (14)Vráťte sa, od-
vrátené[146] deti[111] – vyhlásené[29] Hospodinom
– lebo ja pre[271] vás[272] som[6] Manželom[273 274]
a chcem[20] vás vziať, jedného z mesta
a dvoch z čeľade[53], a privieseť vás *na* Cijjón,
(15)a dať vám pastierov podľa svojho
srdca, ktorí[77] vás vezmú na pašu[275] *v* po-
znaní a prezieravosti[276]. (16)A keď sa bu-
dete v tej zemi v oných dňoch množiť
a stávať plodnými, bude[6] sa diať[3] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom: nebudú už vravieť:
skrinka[277] zmluvy Hospodina, a nie *že*
bude vystupovať[92] na srdce a nie *že* na ňu
budú spomínať ani myslieť[32 278] a nie *že*
ešte bude zhotovovaná[43]. (17)V onej dobe
budú Jerúsalému dávať názov[279] Trón
Hospodina, i zhrnú sa[280] doň[281] všetky ná-
rody[17] k menu Hospodina, k Jerúsalému,
a nie *že* budú ešte chodiť za tvrdohlavos-
ťou[282] svojho zlého srdca. (18)V oných
dňoch pôjdu, dom Júdu s domom Isrá-
éla[283], a budú spolu prichádzať zo zeme
severu k zemi, ktorú som dal za dedič-
stvo[284] vašim otcom.

(19)A ja som *si* povedal[285]: Ako ťa
mám[20] zaradiť[132 286] medzi deti[111 287] a dať
ti žiadúcnu zem[288], krásne dedičstvo[101 289]
zástupov[150] národov[17]? I povedal som *si*[285]:
Budeš[21] mi dávať názov[279] Môj Otec, a nie
že sa budeš[21] *od*vracať od nasledovania
mňa[290]... (20)Ba – ako žena neverne od-
chádza[6 255 260 291] od[292] svojho milovníka[236],
tak ste sa neverne zachovali[255 260] ku[271 293]
mne, dom Isráéla – vyhlásené[29] Hospo-
dinom.

(21)Na holiach je[6] počuť hlas, plač,
úpenlivé prosby[294] Isráélových detí[111], lebo
skrivili[295] svoje cesty, zabudli *na* Hospo-
dina, svojho Boha. (22)Vráťte sa, odvrá-

www.mbcbratislava.sk

tené[146] deti[111], chcem[20] zhojiť vaše odvrátenia[146]… Hľa, my[54] – dostavili sme sa[296]
k tebe, lebo ty *si* Hospodin, náš Boh;
(23)veru len klamne[297] od pahrbkov,
množstva[298] vrchov[299] – veru len v Hospodinovi, našom Bohu, *je* vyslobodenie[191 300]
Isráéla. (24)A*le* ostuda[187 188 301] zožrala[85] lopotu[302] našich otcov od našej mladosti[81],
ich drobný dobytok a ich hovädzí dobytok, ich synov a ich dcéry, (25)ležíme[303]
v svojej ostude[187 188 301 304] a pokrýva nás
naša hanba[246 305], lebo sme hrešili[6] voči
Hospodinovi, nášmu Bohu, my aj naši
otcovia od našej mladosti[81] a *až* po tento
deň, a nie *že* sme poslúchli na hlas[270]
Hospodina, nášho Boha.

4 Ak sa chceš[20] vrátiť, Isráél – vyhlásené[29] Hospodinom – musíš[20] sa vrátiť ku mne, a ak chceš[20] svoje hnusoby[306]
od mojej tváre[307] odstrániť[308], potom[77] nesmieš[20] okolkovať[309]; (2)a budeš[21] prísahať: *Ako že je* živý Hospodin, v pravde[163],
v práve[59] a v spravodlivosti, a národy[17] sa
budú[6] v ňom[304] žehnať a v ňom[304] sa budú
honosiť[310].

(3)Lebo Hospodin mužom[94] Júdu
a Jerúsalému povedal takto: Obrobte si
neobrobené[311], nech[77] nerozsievate do tŕmia, (4)dajte sa Hospodinovi obrezať
a odstráňte[308] predkožky svojho srdca,
muži[94] Júdu a obyvatelia Jerúsaléma, aby
nemuselo[20] ako oheň vyjsť[13] moje popudenie a rozhorieť sa[312], takže by nebolo hasiaceho, pre[313] zlo[61] vašich skutkov.

(5)Rozhláste[314] v Júdovi[4] a v Jerúsaléme
zvestujte[315] a vravte, a trúbte[316] v zemi
na trúbe[317], volajte naplno[318] a vravte:
Zhromaždite sa[319] a vstupujme[21] do opevnených miest[69 320], (6)pozdvihnite[238] prápor[321] k Cijjónu, vyhľadajte útočište[322],
nesmiete[20] stáť, lebo ja sa chystám od
severu priviesť[323] pohromu[50], áno[77], veľkú
skazu[324]. (7)Lev vystúpil[92] zo svojho húštia a zhubca[200] národov[17] nastúpil cestu[325],
vyšiel[13] zo svojho miesta[326] spraviť[102]
tvoju zem spustliskom[104 133], tvoje mestá
budú pustnúť[327], pretože[328] nebude obyvateľa. (8)Pre toto sa opášte[329] vrecovinami, nariekajte[330] a skučte, lebo žiar[331]
hnevu Hospodina sa od nás ne*od*vrátil.
(9)A v onen deň sa stane[3] – vyhlásené[29]
Hospodinom: kráľovo srdce[332] bude hynúť, i srdce[332] hodnostárov[72], a kňazi sa
zhrozia[120] a proroci sa budú desiť[333].

(10)I povedal som: Ach[18], Pane, Hospodine, veru si veľmi[334] oklamal[1242] tento
ľud výrokom: Budete mať[243] pokoj – a meč
zasahuje[6 31 335] *až* k duši!

(11)V onej dobe sa bude tomuto ľudu
a Jerúsalému vravieť: Suchý[336] vietor[178] *od*
hôľ v pustine *na* cestu dcéry môjho ľudu,
nie na previevanie[337] ani na prečisťovanie[338], (12)vietor[178] príliš silný[339] na tieto
veci[340] mi prichodí, teraz aj ja budem vyslovovať rozsudky[59] proti nim[341]. (13)Hľa,
vystupuje[92] ako oblaky, jeho vozidlá ako
víchrica, jeho kone sú[6] rýchlejšie[174 342]
od orlov[343]. Beda[344] nám, lebo sme[6] zničení[345]!

(14)Umy[166] svoje srdce od zla[61], Jerúsalém, aby si mohol[20] byť zachránený[191 192 281]!
Až dokedy budeš v svojom vnútri prechovávať[346] myšlienky[347] svojej mrzkosti[348]?
(15)Veď od Dána[4] hlas oznamuje[314] a nešťastie[348 349] zvestuje[315] z pohoria[350] Efrájima! (16)Pripomeňte národom[17], hľa,
zvestujte[315] proti Jerúsalému: Z ďalekej
zeme[351] prichodia obliehači[352] a pozdvihujú[14] svoj hlas proti mestám Júdu[4];
(17)ako strážcovia[250] poľa sú proti
nemu[281] zo všetkých strán[353], lebo sa stal
neposlušným[281 354] mňa – vyhlásené[29] Hospodinom. (18)Tvoja cesta a tvoje skutky
ti spôsobili[43] tieto *veci*, toto *je* tvoje zlo[61 355];
áno, *je to* trpké, áno, zasahuje[6 31 335] *to až*
k srdcu!

(19)Moje útroby, moje útroby! Zvíjam
sa[356]! Steny[357] môjho srdca! Moje srdce
mi zvučí[299 358], nemôžem[20] mlčať[359], lebo
si počula[360], moja duša, zvuk[262] trúby[317],
vojnový poplach[361 362]. (20)Ohlasuje[6 363] sa
skaza[324] na skazu[324], lebo celá zem je[6] zničená[345], náhle boli zničené[345] moje stany,
nenazdajky[1057] moje koberce[364]; (21)*až*
dokedy budem vídať prápor[321], počúvať
zvuk[262] trúby[317]?

(22)Veď môj ľud *je* pochabý[365], nepoznajú[6] ma, oni *sú* pojašené[366] deti[111], áno[77],
oni nie *sú* chápaví[367]; oni *sú* múdri na páchanie zla, a*le* dobre robiť[40] nevedia[6].

(23)Pozrel som *na* zem, a[368] hľa, pustota[369] a prázdnota[370], a na nebesá, a[368] nemali[371] svetla; (24)pozrel som *na* hory,
a[368] hľa, triasli sa a všetky pahrbky sa

www.prosaicky.sk

zakolísali[174 342 372]; (25)pozrel som, a[368] hľa,
nebolo človeka a všetko letúnstvo[373]
nebies, *ti* zutekali[374], (26)pozrel som,
a[368] hľa, čo *bývalo*[375] sadom, *bolo* pustinou,
a všetky mestá toho[254 376] boli zváľané[35] od
Hospodina[24], od žiaru[24 331] jeho hnevu.

(27)Áno, takto povedal Hospodin:
Všetka zem sa bude stávať[3 6] spúšťou[377],
hoci[77] skoncovanie[378] nebudem uskutočňovať[43]; (28)nad týmto bude zem trúchliť
a nebesá zvrchu budú temnieť[379], pretože
som prehovoril, zaumienil som si a nie *že*
ľutujem[6] a nie *že* sa od toho[254] budem *od*vracať. (29)Od lomozu[262] *od* rajtárov[94 380]
a strelcov[94] *z* luk*u* bude každé[381] mesto ute-
kať[382 383], vojdú v lesné húštie[384] a vylezú[92]
v skalné dutiny[385], každé[381] mesto *bude*[383]
opustené a nebude[383] v ňom[281] nikoho[386]
bývajúceho. – (30)A ty, zničená[345], čo
chceš[20] robiť? Keď sa obliekaš *v* šarlát[387],
keď sa ozdobuješ[205 388] ozdobami[205] *zo*
zlata, keď svoje oči rozširuješ[389] čerňou[390],
nadarmo[196] sa robíš pôvabnou[391], záletníci
sa postavia[392] zamietavo[229] proti tebe[393],
budú hľadať[383 394] tvoje žitie[395]. (31)Áno,
počul som hlas sťa*by tej, ktorá* pracuje
k pôrodu[356], úzkosti[396] sťa*by* prvorodič-
ky[397], hlas dcéry Cijjóna, *ktorá* stená[398],
rozprestiera[399] svoje dlane[400]: Ach[401 402],
beda[344] mi, lebo moja duša únavou pod-
lieha[6 403] zabíjačom!

5 Nože[401] prebehnite[404] ulicami Jerúsa-
léma a zisťujte[201] a zviedajte a pát-
rajte[394] na jeho[281 405] priestranstvách[406]; či
budete môcť[20] voľakoho[386] nájsť, či je *kto*
uskutočňujúci[43] právo[59], vyhľadávajúci[394 407]
pravdu[408], potom[77] mu[281 405] chcem[20] od-
pustiť, (2)a*le aj* keby vraveli: *Ako že je* živý
Hospodin, zaiste prisahajú krivo[297].

(3)Hospodine, nie *sú* tvé oči na ver-
nosti[408 409]? Zbil si[197] ich a nie *že* pocítili
bolesť[356], dal si sa ich hubiť[410 411] – odmie-
tli[245] *si* vziať[198] ponaučenie[145 199], od skaliska[412]
tvrdšími spravili[413] svoje tváre, odmietli[245]
vrátiť sa. (4)A ja som povedal: *Sú* to[254] len
bedári[414], správajú[6] sa bláznivo[415], lebo ne-
poznajú[6] cestu Hospodina, právo[59] svojho
Boha; (5)musím[20] si *zá*jsť k významným[416]
a osloviť ich[417], lebo tí[254] cestu Hospodina,
právo[59] svojho Boha poznajú[6]. Lenže[418]
tí[254] napospol zlomili[127] jarmo, postŕhali[153]
putá; (6)preto ich skolí[197] lev z lesa, bude
ich ničiť[345] večerný vlk[419], nad ich mestami
bude striehnuť[42] leopard, každý, kto[375]
z nich bude vychádzať[13], bude rozorvávaný,
lebo sa rozmnožili ich prestúpenia[107 420],
rozmohli[421] sa[422] ich odpadlíctva[146].

(7)Prečo[423] by som ti mal[20] ohľadne
tohto odpúšťať? Tvoji synovia ma opustili
a dali sa prisahať pri nie-bohoch[424]; a sýtil
som[6 425] ich, a*le* cudzoložili[6 426] a hromadne
sa hrnuli *v* dom neviestky. (8)Boli[6 383] *ako*
dobre živené potulujúce sa[427] kone; er-
džali[383] každý[54] k žene svojho blížneho[236].
(9)Či pre tieto *veci* nemám[20] navštevo-
vať[32 278 428] – vyhlásené[29] Hospodinom – ?
A či sa nemá[20] moja duša pomstiť na ná-
rode[17], ktorý *je* ako tento?

(10)Vystúpte[92] na jeho[281 405] hradby[429]
a hubte[200], a*le* skoncovanie[378] nebudete[21]
uskutočňovať[43]; odstráňujte[308] jeho[281 405]
výstrelky[430], lebo tie[254] nie *sú* Hospodinove[5].
(11)Veď dom Isráéla a dom Júdu sa proti
mne veľmi[431] neverne správali[6 255 260] – vy-
hlásené[29] Hospodinom – (12)dopustili sa
zapretia[432] proti Hospodinovi[433] a vraveli[6]:
Nie on[434], takže[77] na nás nebude prichá-
dzať pohroma[50] a nie *že* budeme zakú-
šať[201 435] meč a hlad; (13)a proroci sa mu-
sia[20] prejaviť[202] vetrom[104 178 436], lebo[77] v nich
niet slova; a tak nech sa im robí[21].
(14)Preto Hospodin, Boh zástupov[150 151],
povedal takto: Pre vaše vyslovovanie tohto
slova[437], hľa, ja[51] – chystám sa svoje slová
v tvojich ústach spraviť[14 323] ohňom[68]
a tento ľud drevami[15], i bude ich zožierať[85].
(15)Hľa, ja[51] – chystám sa na vás[57], dom
Isráéla, priviesť[323] národ[17] z diaľky – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – ; *je* to[254] národ[17]
tvrdý[438], *je* to[254] národ[17] oddávna[152], národ[17]
– nepoznáš[383] jeho jazyk a nie *že* rozu-
miešˢ[374 439], čo hovorí[383], (16)jeho tulec –
otvorený hrob, oni všetci[160] *sú* hrdinovia[440].
(17)I bude jesť tvoju žatvu a tvoj chlieb,
ktorý by mali[20] jesť tvoji synovia a tvoje
dcéry, bude jesť tvoj drobný dobytok a tvoj
hovädzí dobytok, bude *ob*jedať tvoj vinič
a tvoj figovník, mečom bude rozvracať
tvoje opevnené mestá[69], v ktoré ty dôveru-
ješ[230 441]. (18)A*le* ani v oných dňoch – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – nebudem uskutoč-
ňovať[43] skoncovanie[378] s vami.

(19)A bude sa diať[3], keď budete vravieť:
Za čo nám Hospodin, náš Boh, spravil

www.biblia-online.sk

všetky tieto *veci*, že[77] k nim budeš[21] vravieť:
Podľa *toho,* ako ste ma opustili a dali ste
sa slúžiť[442 443] bohom cudziny[165 444] v svojej
zemi, tak budete slúžiť[442] cudziarom[186]
v zemi, *ktorá* nie *je* vaša[5].
(20)Oznámte[314] toto v dome Jákóba
a zvestujte[315] to[254] v Júdovi[4] výrokom:
(21)Nože[401] počujte toto, ľud pochabý[365]
a bez[445] srdca: Máte[446] oči a nevidíte, máte[446]
uši a nepočujete: (22)Či sa mňa nebo-
jíte[26]? – vyhlásené[29] Hospodinom. Či nie
ste plní úzkosti[356] pred tvárou mojou[23 24 25],
ktorý som trvalým ustanovením[447 448]
spravil[102] piesok hranicou[449] mora[5], nech[77]
ju[450] neprekračuje; i zmietajú sa, a*le nič*
nemôžu[20] zmôcť, hučia[299 358] jeho vlny, a*le*
nemôžu[20] ju[450] prekročiť? (23)A*le* tento
ľud má[6 243] vzdorovité[451] a neposlušné[354]
srdce; odvrátili sa[308] a odišli (24)a nie
že si v svojom srdci povedali[285]: majme[21]
predsa[401] v úcte[26] Hospodina, nášho Boha,
ktorý[375] dáva lejak, aj raný[452] aj neskorý[242],
v jeho čas, zachováva[250] nám ustanovené
týždne[453] žatvy. (25)Vaše neprávosti[169] od-
viedli[454] tieto *veci*, áno[77], vaše hriechy pred
vami[23] zadržali, čo *je*[375] dobré; (26)lebo
medzi mojím ľudom sa našli zlovoľní, vy-
zerá[455] *sa*[456] ako líhaním[303 457] vtáčnikov[458],
nastavujú[459] pascu[200 460], lapajú[461] ľudí[386 462].
(27)Ako klietka plná vtáctva[373 463], tak *sú*
ich domy plné podvodu[464]; preto sa stali
významnými[416 465] a zbohatli; (28)stu-
čneli, lesknú sa[6 466], tiež opomínajú[156] ne-
príjemné veci[467] – súdnu vec[468] nerozsu-
dzujú[468 469 470], súdnu vec[468] sirôt[94], a majú
sa dobre[232 471], a právo[59] nemajetných[472]
– *tým*[473] právo nezaisťujú[59 222]. (29)Či pre
tieto *veci* nemám[20] navštevovať[32 278 428] – vy-
hlásené[29] Hospodinom ? Či sa nemá[20]
moja duša pomstiť na národe[17], ktorý *je*
ako tento?
(30)V zemi sa deje[3 6] *vec* otrasná[133 474]
a desivá: (31)proroci prorokujú[6 108] lživ-
o[475], lebo[77] nad ich rukou[476] panujú[477]
kňazi[478], a môj ľud, *tí* sú tak[479] spokojní[480];
a*le* čo budete robiť k posledku toho[254]?

6 Vyhľadajte útočište[322], deti[111] Benjá-
mina, sprostred[481] Jerúsaléma, a v Te-
kói zatrúbte[316 482] *na* trúbe[317] a nad Béth-
-hakkeremom pozdvihnite[238] zástavu[483],
lebo od severu sa znáša[6 484] pohroma[50],
áno[77], veľká skaza[324], (2)zahubím[485] pô-
vabnú a rozmaznanú[486], dcéru Cijjóna.
(3)Budú k nej prichádzať pastieri a ich
stáda, vôkol proti nej postavia[316 487] svoje
stany; budú spásať[137] každý[54] svoju stra-
nu[488]; (4)posväťte proti nej[57 489] vojnu[74],
povstaňte, nech[77] môžeme[20] na poludnie[490] vystúpiť[92]! Beda[344] nám, že sa deň obrátil[190 491], že sa preťahujú[454] tiene večera – (5)povstaňte, nech[77] môžeme[20] vystúpiť[92] v noci a spustošiť[200] jej paláce[492]!
(6)Veď Hospodin zástupov[150 151] povedal takto: Povytínajte[493] jej stromovie[494] a navŕšte[495] proti Jerúsalému[57] násyp; to[254] *je* mesto, *ktoré* bude vydané na navštívenie[32 278 428 496]; ono všetko[160 281] – *len* útlak[497] *je* vnútri neho[281]; (7)ako vypúšťa[498] studňa[126 499] svoje vody[500], tak vypúšťa[6 498] svoje zlo[61], je v ňom[281] počuť *o* násilí[501] a plienení[58 345 502]; pred mojou tvárou *je* ustavične bieda[503] a rany[94 197 504]. (8)Daj sa poučiť[145], Jerúsalém, aby sa od teba moja duša nemusela[20] odlúčiť[505], aby som ťa nemusel[20] spraviť[102] spúšťou[377], zemou neobývanou.
(9)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]: Ako vinič budú dôkladne[506] paberkovať[507] zvyšok[508] Isráéla; prilož opäť[509] ako vinohradník[510] svoju ruku na konáriky[511]! (10)Ku komu mám[20] hovoriť a svedčiť, a*by* počuli? Hľa, ich ucho *je* neobrezané[512], takže[77] nemôžu načúvať[513]; hľa, slovo Hospodina je[6] im na potupu, neľubujú si[514] v ňom. (11)I som[6] plný popudenia Hospodina, stalo sa mi obťažným[515] znášať[128 516] *ho* – vyliať[495 517] na batoľa[518] v ulici a na zídenie[519] šuhajov spolu! Áno, aj muž s ženou musia[20] byť polapení[461], starec s *tým, ktorý* naplnil dni, (12)a ich domy prejdú[1415] k iným[63], polia a ženy spolu, lebo budem na obyvateľov[57] tej*to* zeme vzťahovať[454] svoju ruku – vyhlásené[29] Hospodinom. (13)Veď od najmenšieho *z* nich[520] až po najväčšieho *z* nich[520], každý[160 521] je splna oddaný nespravodlivému zisku[522], a od proroka až po kňaza, každý[160 521] sa dopúšťa[43] klamu[265], (14)a úraz[324] môjho ľudu[523] sa dali hojiť ľahkovážne[174 342 524] *s* výrokom: *Je* dobre[525], *je* dobre[525]; a*le* nie je dobre[525]. (15)Pocítili ostudu[187 526], že sa dopúšťajú[6 43] ošklivosti[103]? Ani trochu[527] ostudy necítia[187 526], ani zahanbenie[246] nepoznajú[6]; preto budú

www.biblia-online.net

padať medzi padajúcimi, v čas, *keď* ich
navštívim[32 278 428], sa budú potkýnať[528], po-
vedal Hospodin.
(16)Takto povedal Hospodin: Postavte
sa na cesty[529] a pozrite, a vypýtajte sa na
dávne pešiny[448 530 531], kde *je* toto: cesta,
ktorá *je*[375] dobrá, nech[77] po nej idete, a náj-
dite kľud[532] pre svoje duše[16]! A*le* povedali:
Nepôjdeme. (17)Ustanovil som[533] teda[7]
nad vami dozorcov[534 535]: Načúvajte[513 536]
zvuku[262] trúby[317]! A*le* povedali: Nebudeme
načúvať[513]. (18)Preto počujte, národy[17],
a vedz, zhromaždenie[537], čo *je* medzi
nimi[538]; (19)počuj, zem: Hľa, ja sa chystám
priviesť[323] na tento ľud pohromu[50], ovocie
ich myšlienok, lebo neupínajú sluch[513 539]
na moje slová, a môj zákon[105] – *b*a, posta-
vili sa proti nemu zamietavo[229]. (20)Načo
je mi toto – z Ševy[540] prichádza kadi-
dlo[541] a z ďalekej zeme[351] ľubovonná[95] trs-
tina[542 543], vaše vzostupné *obete*[544] nie *sú* na
blahovoľné prijatie[545] a nie *že* sú[6] mi vaše
ostatné obete príjemné[546]; (21)preto po-
vedal Hospodin takto: Hľa, ja[51] – chystám
sa klásť[14 323] pred tento ľud[547] prekážky[548],
a*by* sa o ne potkýnali[6 528], otcovia a syno-
via spolu, sused[549] a*j* jeho priateľ[236] budú
musieť[20] zahynúť. (22)Takto povedal
Hospodin: Hľa, zo zeme severu prichá-
dza ľud, od najzadnejších končín[550] zeme
sa pozdvíha[551] veľký národ[17]; (23)chápu
sa[552 553] luku a oštepu, *je* on krutý a nie
že sa zľutúvajú[554]; ich hlas reve[299 358] ako
more, i jazdia na koňoch, zoradení[94 555]
ako muž*stvo* do boja[74] proti tebe[57],
dcéra Cijjóna! (24)Počuli sme zvesť[556]
o tom[254 557], naše ruky ochabli, zachvá-
tila[552 553] nás úzkosť[396], zvíjanie[356 558] ako
rodičku; (25)nech nevychádzate[13 21 559] *do*
poľa a *ne*chodíte[21 559] po ceste, lebo – meč
nepriateľa[5], strach zo všetkých strán[353 560]!
(26)Dcéra môjho ľudu, opáš sa[329] vre-
covinou a váľaj sa v popole, zaveď[43] si
smútok[561] *ako pre* jedináčika, nárek[562]
veľkej horkosti[563], lebo na nás[57] náhle pri-
chodí[383] ničiteľ[345]!
(27)Spravil som[14] ťa v svojom ľude skú-
mateľom[15 564], pevnosťou[69 565 566], a*by* si spo-
znával[567] a skúmal[564 568] ich cestu; (28)oni
všetci[160] *sú naj*odvráten*ejší*[308] *z* odporujú-
cich[451 569 570], chodia *ako* utŕhači[571], mo-
sadz[70] a železo[572], sú[573] skazonosní[200], oni
všetci[160]. (29)Mech zhorel[574 575], olovo
z ohňa[576] vymizlo[577 578], nadarmo[196] *sa* tave-
ním[579 580] tavil*o*[6 456 579], lebo[77] zlí neboli od-
stránení[153 581]; (30)dajú[392] im názov[279] za-
mietnutého[582] striebra, lebo sa Hospodin
proti nim zamietavo postavil[229].

7 Slovo, ktoré sa k Jeremjovi *do*stalo[3]
z blízkosti[226] Hospodina, výrok:
(2)Postav sa v bránu domu Hospodina,
nech[77] tam *pre*voláš toto slovo a budeš
vravieť: Počujte slovo Hospodina, všetok
Júdá, ktorí[375] v tieto brány[583] vstupujete
klaňať sa Hospodinovi: (3)Hospodin zá-
stupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto:
Polepšite[40 584] svoje cesty a svoje skutky,
nech[77] vás môžem[20] nechať sídliť[585]
v tomto mieste[326]; (4)nech neupínate[21]
svoju[586] dôveru[230 441 587] k slovám, ktoré
sú[375] klam[265], výroku: Chrámom[588] Hos-
podina, chrámom[588] Hospodina, chrá-
mom[588] Hospodina *sú* ony[589]! (5)Lež[219], ak
chcete[20] vonkoncom[590] polepšiť[40 584] svoje
cesty a svoje skutky, ak chcete[20] riadne[590]
vykonávať súd[59] medzi kýmkoľvek[386] a me-
dzi jeho blížnym[236], (6)cudzinca[591], sirotu
a vdovu nebudete utláčať[497 592] ani ne-
vinnú[216] krv v tomto mieste[326] prelievať[495]
ani za inými[63] bohmi sebe na škodu[50]
chodiť, (7)potom[77] vás v tomto mieste[326]
budem nechávať sídliť[585], v zemi, ktorú
som vašim otcom dal, totiž[593] od veku[152]
až do veku[594]. (8)Hľa, vy svojou[586] dôve-
rou spočívate[230 441 595] na slovách, ktoré
sú[375] klam[265], na nijaký osoh. (9)Kradnúť,
vraždiť, cudzoložiť a krivo[297] prisahať,
a vykiadzať[62] Baalovi[109] a chodiť za inými[63]
bohmi, ktorých nepoznáte[6], (10)i vchá-
dzate a pred moju tvár sa staviate v tomto
dome, nad ktorým sa deje[6] *do*volávanie
sa môjho mena[596], a vravíte: sme[6] vypros-
tení[597] – za účelom páchania[43] všetkých
týchto ošklivostí[103]! (11)Či sa tento dom,
nad ktorým sa deje[6] *do*volávanie sa môjho
mena[596], stal[3] vo vašich očiach dúpäťom[598]
lupičov[599]? Aj ja, hľa, vidím[6] – vyhlásené[29]
Hospodinom. (12)Áno, len[401] *si zá*jdite
k môjmu miestu[326], ktoré *bolo* v Šíle, kde
som nejprv dal usídliť[585] svoje meno, a po-
zrite, čo som s ním[140] spravil pre zlo[24 61]
svojho ľudu, Isráéla! (13)Nuž teda[600], pre
vaše činenie všetkých týchto vašich či-
nov[64] – vyhlásené[29] Hospodinom – (a ho-

www.mojabiblia.sk

voril som[6] k vám včasným[601] hovorením
a nie *že* ste počuli[6], a volal som[6] vás a nie
že ste odpovedali[6 602]), (14)áno[77], spravím
s domom[140], nad ktorým sa deje[6] *do*volá-
nie sa môjho mena[596], v ktorý vy dôveru-
jete[230 441], a s miestom[140 326], ktoré som dal
vám a vašim otcom, ako som spravil so
Šílom[140], (15)a chcem[20] vás odhodiť spred
svojej tváre[89], ako som odhodil všetkých
vašich bratov, všetko semä Efrájima.

(16)A ty nech sa za tento ľud nemod-
líš[21], áno[77], nech za nich nevznášaš[21 238]
krik[603] *ani* modlitbu, *ani* nech sa u mňa ne-
prihováraš[21 604], lebo ťa nebudem počuť[605].
(17)Či nevidíš[605], čo oni v mestách Júdu
a v uliciach Jerúsaléma robia[43]? (18)Deti[111]
zbierajú drevá a otcovia zapaľujú[312] oheň
a ženy hnetú[606] cesto na prípravu[43] koláč-
ov[607] pre kráľovnú[16] nebies[608] a nalievanie
liatych *obetí*[609] iným[63] bohom za účelom
dráždenia[610] mňa. (19)Či oni dráždia[610]
mňa? – vyhlásené[29] Hospodinom. Či nie
sami seba[611] na ostudu[187 188] svojich tvárí?
(20)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, k tomuto miestu[326 612] sa bude vylie-
vať môj hnev a moje popudenie, na ľudí[613]
a na dobytok[494 614] a na stromovie[494] poľa
a na plody pôdy[615], i rozhorí sa[312] a nebude
hasnúť.

(21)Hospodin zástupov[146 147], Boh Isrá-
éla, povedal takto: Pridajte[616] svoje vzo-
stupné *obete*[544] k svojim *ostatným* obe-
tiam[283] a jedzte mäso! (22)Veď som s va-
šimi otcami v deň vyvedenia[13] ich zo zeme
Egypta neprehovoril a nie *že* som im roz-
kázal ohľadne veci vzostupných[544] a *iných*
obetí[94], (23)lež som im rozkázal túto vec,
výrokom: Poslúchajte na[270] môj hlas a sta-
nem sa[3] vám Bohom[104] a vy mi budete ľu-
dom[104 617], nech[77] chodíte[6] každou cestou,
ktorú vám budem prikazovať, aby vám
bolo dobre. (24)A*le* neposlúchli a nie *že*
nachýlili[454] svoje ucho, lež sa dali chodiť
podľa[271] zámerov[618], podľa[271] tvrdohlavosti,
svojho zlého srdca, a ukázali chrbát[619]
a nie tvár[620]. (25)Za *celú dobu*[593] odo dňa,
keď vaši otcovia vyšli[13] zo zeme Egypta, *až*
po tento deň, to[77] som sa k vám naposielal
všetkých svojich nevoľníkov, prorokov,
každý deň, včasným[601] posielaním, (26)a*le*
neobrátili ku mne sluch[621] a nie *že* nachý-
lili[454] svoje ucho, lež[77] zatvrdili[622] svoju
šiju; zachovali sa horšie od svojich otcov.
(27)I budeš[21] k nim vyslovovať všetky
tieto slová, a*le* nebudú k tebe obracať
sluch[621], áno, zavoláš[21] na nich a nie *že* ti
budú odpovedať[602]; (28)i budeš[21] k nim
vravieť: Toto[623] *je* ten národ[17] *tých,* ktorí
neposlúchajú[6] na[270] hlas Hospodina, svoj-
ho Boha, a nie *že* prijímajú[6 198] nápravnú
výchovu[145 199]; pravda[408] sa stratila[624], áno[77],
je[6] vyťatá[493] z ich úst.

(29)[625]Ostrihaj a *za*hoď svoj vlas a na
holiach vznes[238] žalospev[626], lebo Hospo-
din zamietol[582] a zavrhol[627] pokolenie vý-
buchu svojho[628] hnevu[629]. (30)Veď synovia
Júdu sa dopúšťajú[6 43] zla v mojich očiach,
vyhlásené[29] Hospodinom, v dome, nad
ktorým sa deje[6] *do*volávanie sa môjho
mena[596], nakládli[102] svojich hnusôb[306] na
jeho znečistenie (31)a vybudovali vý-
šiny[630] Tófeth, ktoré *je* v prierve[172] syna
Hinnóma, na spaľovanie svojich synov
a svojich dcér ohňom[631], čo som nero-
kázal a nie *že* na moje srdce vystúpilo[92].
(32)Preto, hľa, prichádzajú dni, vyhlá-
sené[29] Hospodinom, keď[77] *sa*[456] už ne-
bude vravieť Tófeth, a prierva[172] syna
Hinnóma, lež prierva[172] zabíjania[828], lebo
v Tófeth budú[6] pre nedostatok[632] miesta[326]
pochovávať; (33)a mŕtvoly tohto ľudu
budú[94] potravou[104] vtáctvu[373 463] nebies
a zveri[487 614] zeme, a nebude odháňajú-
ceho[633]. (34)A z miest[320] Júdu a z ulíc
Jerúsaléma chcem[20] dať prestať[634] hlas*u*
jasotu[635] a hlas*u* radosti, hlas*u* ženícha
a hlas*u* mladuchy[206], lebo zem bude ru-
moviskom[104 636].

8 V onej dobe, vyhlásené[29] Hospodi-
nom, budú vynášať[13] kosti kráľov
Júdu[4] a kosti jeho hodnostárov[72] a kosti
kňazov a kosti prorokov a kosti obyvate-
ľov Jerúsaléma z ich hrobov (2)a rozkla-
dať[637] ich voči slnku a voči mesiacu a voči
všetkému osadenstvu[150 638] nebies, *tým,*
ktorých milovali[6] a ktorým slúžili[6 442 443]
a za ktorými chodili[6] a ktorých vyhľa-
dávali[6 639] a ktorým sa klaňali[6]; nebudú
zbierané[319] a nebudú pochovávané; budú
za hnoj na tvári pôdy[615]. (3)A všetkému
zvyšku[508] tých, *ktorí*[375] budú zvyšovať
z tejto zlej čeľade[53], tých, *ktorí*[375] budú
zvyšovať vo všetkých miestach[326], kam
ich zaženiem[392 640], bude[6] milšia[641] smrť

www.biblickaprekladatelska.sk

od života[81] – vyhlásené[29] Hospodinom zá-
stupov[150 151].
(4)I budeš[21] im vravieť: Takto povedal
Hospodin: Či majú[20] padať a nepovstá-
vať? Alebo sa majú[20] *od*vracať a nevra-
cať[642]? (5)Prečo sa tento ľud Jerúsaléma
*od*vrátil trvalým odpadlíctvom[146]? Držia[6]
sa podvodu[552], odmietajú[6 245] vrátiť sa;
(6)dal som sa načúvať[513] a počul som – ne-
hovoria správne, niet nikoho[386] majúceho
nad svojím zlom[61] ľútost *s* výrokom: Čo
som *to* spáchal[43]? Každý[160 521] sa vracia[6]
v svojj spôsob života[643], ako sa kôň rúti[644]
v boj[74]. (7)Aj bocian[645] v nebesiach pozná[6]
svoje určené obdobia a hrdlička a lasto-
vička a žeriav zachovávajú[6 250] čas svojho
príletu; a môj ľud nepozná[6] právo[59]
Hospodina.
(8)Ako môžete[20] vravieť: my *sme* múdri
a *je* pri nás zákon[105] Hospodina? Avšak,
hľa, lživé písadlo[646] pismárov[647 648 649]
pôsobí[6 43] ku lži[265 650]. (9)Múdri sú[6 392]
zostudení[187], zmätení[65 651] a polapení[461] –
hľa, postavili sa zamietavo[229] proti slovu
Hospodina, čo *za* múdrosť teda[7] majú[446]?
(10)Preto chcem[20] dať ich ženy iným[63],
ich polia uchvatiteľom[652], veď od najmen-
šieho *až* po nejväčšieho[520], každý[160 521] je
splna oddaný nespravodlivému zisku[522],
od proroka až po kňaza, každý[160 521] sa do-
púšťa[43] klamu[265], (11)a úraz[324] dcéry môjho
ľudu sa dali hojiť ľahkovážne[174 342 524] *s* vý-
rokom: *Je* dobre[525], *je* dobre[525]; a*le* nie je
dobre[525]. (12)Pocítili ostudu[187 526], že sa
dopúšťajú[6 43] ošklivosti[103]? Ani trochu[527]
ostudy necítia[187 526] a hanbiť sa[246] nevedia[6];
preto budou padať medzi tými, *ktorí*[375]
padajú, v čas svojho navštívenia[32 278 428 653]
sa budú potkýnať[528], povedal Hospodin.
(13)Naskrze[654] ich chcem[20] pozbierať[319]
– vyhlásené[29] Hospodinom – ; na viniči
niet[383] hrozien a na figovníku niet[383] fíg
a lístie uvädlo[392]; dám to[7] tým[254], *ktorí* ich
obchádzajú[655 656].
(14)Načo my sedíme? Zhromaždite sa[319]
a vstupujme[21] do opevnených miest[69 320]
a mlčme[21 657] tam, lebo nás na mlčanie[657]
určil[1658] Hospodin, náš Boh, a napojil nás
vodoužlčou[659], lebo sme voči Hospodinovi
hrešili[6]. (15)Dúfať[280] v pokoj? A*le* nič[660]
dobré! V čas uzdravenia? A*le* hľa, hrôza!
(16)Z Dána[4] je[6] počuť fŕkanie jeho koní,
od zvuku[262] erdžania jeho žrebcov[661 662] sa
všetka zem trasie[6], i prídu a zožerú[85] zem
a jej náplň, mesto a bývajúcich v ňom[281],
(17)lebo hľa, ja[51], chystám sa medzi vás[293]
vypustiť[233 323] hady, kobry[663], voči ktorým
niet zariekavania[664], i budú[6] vás štípať,
vyhlásené[29] Hospodinom.
(18)Rozveselenie[665] *pre* mňa[666] proti[667]
skľúčenosti[22 668], *ktorá je* na mne[22 669]![670]
Moje srdce *je* neduživé[671] – (19)hľa, hlas
volania dcéry môjho ľudu o pomoc
zo[672] zeme diaľok: Či niet Hospodina na
Cijjóne? Či na ňom[281] niet jeho[281] Kráľa?
Prečo ma dráždili[6 610] svojimi sochami[673],
ničotnosťami[90] cudziny[165 444]? (20)Prešla
žatva, skončilo[410] leto a my nie sme[6] vy-
slobodení[191 192]; (21)som[6] zdrvený[127] nad
zdrvením[324] dcéry môjho ľudu, som[6] za-
čiernený[379], zachvátila ma[552 553] hrôza[133].
(22)Či v Gileáde niet balzamu[674]? Či tam
niet ránhojiča? Prečo teda nevzišlo[675] ho-
jenie[676] dcéry môjho ľudu?
9 Kiež *by bola*[677] moja hlava vodou
a moje oči žriedlom[123] sĺz[94], a*by* som
za dňa a*j v* noci mohol[20] oplakávať zabi-
tých[678] môjho ľudu! (2)[679]Kiež by som
mal[677] v pustine hostinec *pre* pocest-
ných[557], a*by* som mohol[20] svoj ľud opustiť
a z ich blízkosti[226] odísť! Veď oni všetci[160]
sú cudzoložníci, zberba[680] neverne konaj-
úcich[255 260], (3)a ohýbajú[681] svoj jazyk, luk
lži, a*le* pre pravdu[16 408] sa v zemi nezacho-
vali ako hrdinovia[682], lebo postupujú[6 683]
od zla ku zlu a mňa nepoznajú[6] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom. (4)Majte sa na po-
zore[250], každý[54] pred svojím blížnym[23 236],
a nech nie na každom bratovi dôverou
spočívate[21 230 441 595], lebo ktorýkoľvek[684]
brat môže[20] kedykoľvek[685] ošudiť[686] a kto-
rýkoľvek[684] blížny[236] môže[20] chodiť *ako*
utŕhač[571 687]; (5)*oni* si každý zo svojho blíž-
neho[236 688] robia bláznov a nehovoria pra-
vdu[163], naučili svoj jazyk hovoriť lož, una-
vili sa[515] páchaním neprávosti[295]. (6)Tvoje
bývanie *je* vprostred podvodu[464], podvo-
dom[464] sa priečia[6 245] spoznať ma – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – ; (7)preto Hospo-
din zástupov[150 151] povedal takto: Hľa, ja[51],
chystám sa pretavovať[323 579] ich, áno[77], bu-
dem ich podrobovať skúške[564 568] – veď ako
mám[20] konať[43] z príčiny[313] dcéry môjho
ľudu? (8)Ich jazyk *je* vražedný[689] šíp, reč

www.mybeta.sk

v ich ústach podvod[464]; s blížnym[236] *sa*[456]
hovorí *o* pokoji[58], a*le* v svojom vnútri kla-
die[102] svoju zálohu[690]. (9)Či pre tieto *veci*
nemám[20] navštevovať[32 278 428] – vyhlásené[29]
Hospodinom – ? Či sa nemá[20] moja duša
pomstiť na národe[17], ktorý *je* ako tento? –
(10)Budem vznášať[238] plač a lkanie nad
horami a žalospev[626] nad pastviskami
pustiny, lebo sú[6] popálené[134], takže *sú* bez
kohokoľvek[386] prechádzajúceho a nepo-
čujú tam hlas dobytka[691]; od letúnstva[373]
nebies až po zver[494 614], *tí* utiekli, odišli. –
(11)A Jerúsalém spravím[14] hromadami[68 692],
dúpäťom[15 693] šakalov, a mestá Júdu[4] bu-
dem robiť[14] spúšťou[15 377], takže *budú* bez
obyvateľov[94].

(12)Kto *je* tým múdrym mužom, ktorý[77]
toto chápe[367] a ku ktorému hovoria[6]
ústa Hospodina, a*by* to[254] oznamoval[314]?
Prečo zem zhynula, je[6] popálená[134] ako
pustina, takže *je* bez prechádzajúceho?
(13)A Hospodin povedal: Pre ich opus-
tenie môjho zákona[105], ktorý som pred-
ložil[14] ich tvári, a *že* neposlúchali[6] na môj
hlas[270] a nie *že* v ňom[694] chodili[6], (14)lež[77]
chodili[6] za tvrdohlavosťou[282] svojho srdca
a za Baalím[171], čomu ich naučili ich otco-
via. (15)Preto Hospodin zástupov[150 151],
Boh Isráéla, povedal takto: Hľa, ja[51],
chystám sa ich, tento ľud, nakŕmiť[323] pa-
linou a budem ich napájať vodoužlčou[659],
(16)a budem ich rozptyľovať[695] medzi
národy[17], ktorých nespoznali oni *ani* ich
otcovia, a vypúšťať[233] za nimi meč *až* do
môjho skoncovania[410] s nimi.

(17)Takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151]: Pouvažujte[367] a povolajte narie-
kačky[696], nech[77] prichádzajú, a pošlite
k múdrym *ženám*, nech[77] prichádzajú,
(18)nech[77] sa náhlia a vznášajú[238] lkanie
nad nami, nech[77] sa naše oči rozplývajú[697]
slzami[94], nech[77] naše mihalnice[698] ronia[699]
vodu, (19)lebo z Cijjóna je[6] počuť hlas
lkania: Ako sme[6] zničení[345]! Veľmi sme[6]
zostudení[187], lebo sme opustili zem, lebo
poborili[700] naše obydlia[701]! (20)Počujte
teda, ženy, slovo Hospodina, a nech
vaše ucho prijíma[21 198] slovo jeho úst,
a učte svoje dcéry lkaniu a *každá* žena[702]
svoju priateľku[703] žalospevu[626], (21)lebo
v naše okná vystúpila[92], v naše paláce[492]
vošla smrť vytínať[493] batoľa[518] v ulici, šu-
hajov na priestranstvách[406]. (22)Hovor:
Takto *je* vyhlásené[29] Hospodinom: Áno[77],
mŕtvoly[94] ľudí[613] budú padať ako hnoj na
tvári[704] poľa a ako pokos[705] spoza ženca[706],
a zbierajúceho[319] nebude.

(23)Takto povedal Hospodin: Nech sa
múdry nehonosí[21 310] svojou múdrosťou[304]
a silák[440] nech sa nehonosí[21 310] svojou si-
lou[304 707 708], bohatý nech sa nehonosí[21 310]
svojím bohatstvom[298], (24)lež nech sa
ten, *kto*[375] sa honosí[304], honosí[21 310] týmto[304]:
pochopením[276] a poznaním mňa, že ja
som Hospodin, uskutočňujúci[43 709] láska-
vosť[78], právo[59] a spravodlivosť v zemi, lebo
v týchto *veciach* si ľubujem[6 514] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom. (25)Hľa, prichádza-
jú dni – vyhlásené[29] Hospodinom – keď[77]
budem zakročovať[32 278 428 710] proti každému obrezanému[57] s predkožkou[264 711],
(26)proti Egyptu[57] a proti Júdovi[4 57]
a proti Edómu[57 115] a proti synom[57] Ammóna a proti Móávu[57 115 712] a proti[57] všetkým
ostrihaným[713] *na* sluchách[557 714], ktorí[375] bý-
vajú v pustine, lebo všetky tieto národy[17]
sú neobrezané[512], a*j* všetok dom Isráéla,
neobrezané[512] srdcom[715].

10 Počujte slovo Hospodina, ktoré
Hospodin vyslovuje[6] proti vám[57],
dom Isráéla; (2)takto povedal Hospo-
din: Nesmiete[20] sa učiť ceste národov[17]
ani sa strachovať[65] pred znameniami[23 716]
nebies, hoci[717] sa národy[17] pred nimi[23]
strachujú[65 716]. (3)Veď ustanovenia[718 719]
národností[720], to[254] *je* ničotnosť[90]; áno,
vytne[493] *sa*[456] to[254], strom z lesa – práca[64]
rúk drevorubača[721], sekerou[722]; (4)ozdo-
buje[205 383 388] *sa*[456] to[254] striebrom a zlatom,
upevňujú[552 553] ich[723] klincami a kladivami,
nech[77] sa *to* nekolíše[724]. (5)Ony[725] *sú* ako
vysústruhovaná palma[725] a nehovoria,
nutne[726] sa musia[20] nosiť[238], lebo nevedia[20]
vykročiť. Nemusíte[20] pred nimi[23 727] po-
ciťovať bázeň[26 27], lebo nemôžu[20] páchať
zlo ani pri nich niet konania[728] dobra[40],
(6)pretože niet[632] podobného tebe[729],
Hospodine, ty *si* veľký a veľké *je* tvoje
meno v moci[304 707]! (7)Kto by sa nebál[26]
teba[730], Kráľu národov[17], veď tebe *to* pri-
slúcha[6], áno, pretože medzi všetkými mu-
drcmi národov[17] a vo všetkých ich kráľov-
stvách niet[632] podobného tebe[729], (8)lež[77]
sú do jedného[731] hlúpi[312 732] a blázniví[733].

www.mosaicpublishing.sk

Poučenie[145 199] *o* tých ničotnostiach[90 557]:
je to[254] drevo, (9)priváža[734] sa roztepané
striebro z Taršíša[735] a zlato z Úfáza[736],
dielo[64] kovorobotníka[721] a rúk zlatníka,
ich oblečenie – modrý purpur[387 737] a čer-
vený purpur[387 737], ony všetky[160] *sú* dílo[64]
zručných[738]. (10)A*le* pravý Boh[739] *je* Hos-
podin, on, Boh živý a večný Kráľ[448]; pred
jeho rozhnevaním[23 716 740] sa zem trasie
a jeho rozhorlenie[741] nemôžu[20] národy[17]
vydržať[128 516].

(11)[742]Takto im musíte[20] povedať: Boho-
via, ktorí nezhotovili[743] nebo a zem, budú
musieť[20] zo zeme[744] a spopod tohto neba
zahynúť.

(12)Zhotovivší[43] zem v svojej moci[304],
zriadivší[745] svet[746] v svojej múdrosti[304],
on[77] v svojej obozretnosti[304 747] roztia-
hol[454] nebesá; (13)na hlas, ktorý *vy*dá[748]
– spústa[298 299] vôd v nebesiach, i spôsobí
vystupovanie[92] výparov od okraja[749] zeme,
k dážďu *pri*robí blesky a zo svojich skla-
díšť[750] vyvedie[13] vietor[178]. (14)Každý človek
je[6 202] hlúpy[312 732], bez[751] poznania, každý
zlatník bude od *svojich* sôch[94 673] zostu-
dený[187], lebo jeho zliatiny[94] *sú* klam[265]
a niet v nich[752] ducha[178 753]; (15)ony[752] *sú* ni-
čotnosť[90], dielo[64] výsmechu[259 754]; v čas ich
navštívenia[32 278 428 653] budú musieť[20] zhy-
núť. (16)Podiel Jákóba nie *je* ako ony[755],
lebo on *je* Stvárnitel'[12] všetkého a Isráél *je*
kmeňom[756] jeho dedičstva[101], jeho meno *je*
Hospodin zástupov[150 151].

(17)Pozberaj[319] zo zeme svoje veci[94 757],
ty, ktorá sedíš[758] v obľahnutí[759], (18)lebo
Hospodin povedal takto: Hľa, ja[51], tento
raz sa chystám z praku vystreliť[323 760]
obyvateľov tej*to* zeme a uvediem na
nich[761] tieseň[762], aby *ich* mohli[20 763] nájsť[764].
(19)Beda[344] mi pre moju ranu[324], moje
zbitie[197 504] *je* bolestné; a*le* ja som *si* pove-
dal[285]: Áno, toto *je* utrpenie, a*le* musím[20]
ho znášať[238], (20)môj stan je[6] zničený[345]
a všetky moje povrazy sú[6] popretŕhané[153 581],
moje deti[111] mi odišli[765] a niet
ich, niet už roztahujúceho[454] môj stan
a*ni* vyzdvihujúceho[533 766] moje koberce[364],
(21)lebo pastieri zhlúpli[312 732] a nevyhľa-
dávajú[6 639] Hospodina; preto si nepočí-
najú[6] rozvážne[276 767] a všetky ich stáda[768]
sú[6 392] rozohnané[695 769]. (22)Hlas zvesti[770]!
Hľa, prichádza, a veľký hrmot[771] zo zeme
severu, spraviť[102] mestá Júdu[4] spúšťou[377],
dúpäťom[693] šakalov.

(23)Viem[6], Hospodine, že človekovi
ne*patrí* jeho cesta[772], nikomu[386] chodiace-
mu ne*možno aj* riadiť[745] svoj krok; (24)na-
právaj[145] ma, Hospodine, ale[418] podľa
práva[59 264 773], nie v svojom hneve, aby si
ma nepokoroval[774]. (25)Vylej[495] svoje po-
pudenie na národy[17], ktoré ťa nepoznajú[6],
a na čeľade[53], ktoré nevzývajú tvoje
meno[775], lebo zožrali[85] Jákóba[4], áno[77,776]
zožrali[85] ho, áno[77], zahubili[410] ho a jeho
príbytok[777] spustošili[120 377 778].

11 Slovo, ktoré sa k Jeremjovi *do*-
stalo[3] z blízkosti[226] Hospodina, vý-
rok: (2)Počujte slova tejto zmluvy a pre-
hovorte k mužom Júdu[4 94] a na obyvateľov
Jerúsaléma! (3)A povieš[21] k nim: Takto
povedal Hospodin, Boh Isráéla: *Nech je*
prekliaty každý[54], kto neposlúcha[6] slov
tejto zmluvy, (4)ktorú som prikázal va-
šim otcom v deň môjho vyvedenia[13] ich zo
zeme Egypta, z pece *zo* železa, výrokom:
Poslúchajte na môj hlas[270] a vykonávajte
ich[779] podľa všetkého, čo vám rozkazujem,
a stanete sa[3] mi ľudom[104] a ja vám budem
Bohom[104 617], (5)za účelom dodržania[533]
prísahy, ktorou som vašim otcom odpri-
sahal dať im zem pretekajúcu[780] mliekom
a medom, ako tohto dňa. I odvetil som[602]
a povedal som: Ámén[781], Hospodine!

(6)A Hospodin ku mne povedal: Pre-
volaj všetky tieto slová v mestách Júdu[4]
a v uliciach Jerúsaléma výrokom: Počujte
slová tejto zmluvy a vykonávajte ich,
(7)lebo som proti vašim otcom naliehavo[782]
svedčil[6] včasným[601] svedčením,
v deň môjho vyvedenia[92] ich zo zeme
Egypta až po tento deň, výrokom: Poslú-
chajte na môj hlas[270]! (8)A*le* neposlúchali[6]
a nie *že* svoje ucho nachýlili[454], lež[77] cho-
dili[6] každý[53] v tvrdohlavosti svojho zlého
srdca, i privediem[392] na nich[57] všetky slová
tejto zmluvy, ktorú som rozkázal vykoná-
vať, a*le* nevykonávali[6].

(9)A Hospodin ku mne povedal: Medzi
mužmi[94] Júdu a medzi obyvateľmi Jerúsa-
léma sa zistilo[87] sprisahanie, (10)vrátili
sa k neprávostiam[169] svojich praotcov[783],
ktorí odmietli[245] poslúchať moje slová;
áno[77], oni odišli za inými[63] bohmi slú-
žiť[442 443] im; zrušili, dom Isráéla a dom

www.biblia.sk

Júdu, moju zmluvu, ktorú som uzavrel[784]
s ich otcami. (11)Preto povedal Hospodin
takto: Hľa, ja[51], chystám sa na nich pri-
viesť[323] pohromu[50], pred ktorou[23] nebudú
môcť ujsť[765 785]; i budú ku mne kričať[786]
a nebudem k nim obracať sluch[621].
(12)I pôjdu mestá Júdu[4] a obyvatelia
Jerúsaléma a budú kričať[786] k bohom, kto-
rým oni vykiadzajú[62 787], ktorí[77] im v čas
ich pohromy[50] nijako[788] nebudú môcť[20]
priniesť vyslobodenie[191 192 789]. (13)Tvojich
bohov, Júdá, je[6] toľko ako tvojich miest[320],
a toľko ako[790] ulíc v Jerúsaléme ste nasta-
vali[102] oltárov Ostude[187 188 301 791], oltárov
na vykiadzanie[62] Baalovi[109]. (14)A ty nech
sa za tento ľud nemodlíš[21], a*ni* nech za
nich nevznášaš[21 238] krik[603] a*ni* modlitbu,
lebo nebudem počuť[605] v čas ich volania
ku mne pre ich pohromu[50].

(15)Čo *je* s predmetom[140] môjho milo-
vania[792 793] v mojom dome[141]? Jej stroje-
nie[43] pletichárstva[794] *s* mnohými – a sväté
mäso[795 796]? Môžu[20] *tamtie veci* z teba[797 798]
zísť[799 800]? Veď *pri* svojom páchaní zla –
vtedy jasáš![801] (16)Zelená oliva, pekná,
vzhľadného ovocia[802], nazval Hospodin
tvoje meno; pri zvuku[262] veľkého rámusu
na tom[254] zažal[134 392 803] oheň a jej vetvy[804]
sa polámali[392 805], (17)lebo[77] Hospodin
zástupov[150 151], ktorý[375] ťa zasadil[38], proti
tebe vyslovil[806] zlo[50 807] príčinou zla[61 807]
domu Isráela a domu Júdu, ktoré si[808] na-
páchali[43] na[808] dráždenie[610] mňa, totiž[593 808]
vykiadzanie[62] Baalovi[109 808].

(18)A Hospodin ma upovedomil,
takže[77] viem[6]; vtedy si mi ukázal ich
skutky, (19)a ja *som bol* ako dobytča[809],
krotké[810], *ktoré* je vedené[811] na porazenie[812],
a nie *že* som vedel[6], že proti mne ukla-
dajú[6 813] úklady[347 814]: Skazme[21 200] strom
s jeho ovocím[264 815], áno[77], vytnime[21 493] ho
zo zeme živých, nech[77] sa jeho meno už
nepripomína. (20)No[77] kiež, Hospodine
zástupov[150 151], súdiaci[59 222] *v* spravodli-
vosti, skúške podrobujúci[564 568] obličky[816]
a*j* srdce, smiem[20 21] vidieť tvoju pomstu pri
nich[292 817], lebo tebe som vyjavil[9 818 819] svoju
rozopru[820].

(21)Preto Hospodin takto povedal
o mužoch[57] *z* Anáthóth[2], ktorí[375] hľadajú[394]
tvoje žitie[395] *s* výrokom: Nesmieš[20] pro-
rokovať[108] v mene Hospodina, nech[77] ne-
musíš[20] našou rukou umrieť – (22)preto
Hospodin zástupov[150 151] povedal takto:
Hľa, ja[51], chystám sa proti nim[57] zakro-
čiť[32 278 323 428 710], šuhaji musia[20] pomrieť
mečom, ich synovia a ich dcéry mu-
sia[20] pomrieť hladom, (23)a nebude
z nich[5] zvyšku[508], lebo budem na mužov
z Anáthóth[2] *v* roku ich navštívenia[32 278 428 653]
privádzať pohromu[50].

12 Ty *budeš* spravodlivý, Hospodine,
ak budem voči tebe v rozopri[820 821],
len[418] nech s tebou smiem[20 21] prehovoriť
o právach[58 59 60]: Prečo je[6] cesta zlovoľných
zdárna[471], kľudu sa tešia[6] všetci hanebne[822]
sa spreneverujúci[255 260]? (2)Zasadil si[38]
ich, aj sa zakorenili, daria sa[823], aj nesú[6 238]
ovocie, ty *si* blízky[824 825] v ich ústach, a*le*
ďaleký od ich obličiek[816]. (3)A ty, Hos-
podine, ma poznáš[6], vieš[20] ma *pre*zerať,
skúške si podrobil[564 568] moje srdce, *ktoré*
je s tebou; urvi ich ako drobný dobytok
na porážku[812 826] a oddel[827] ich ku dňu
zabíjania[828]. (4)Dokedy bude zem trúch-
liť a býlie[494] každého poľa vädnúť[829]? Od
zla[61] bývajúcich v nej vymizla[616] zver[494 614]
a vtáctvo[373 463], lebo vravia[6]: Nevidí našu
budúcnosť.

(5)Ak bežíš[6] s pešími[830] a unavia[515] ťa,
ako sa potom[7] chceš[20] pretekať[831] s koňmi?
A cítiš sa ty bezpečne[230 441 832] v pokojnej
zemi[833]? Ako *si* potom[7] budeš počínať[43]
v nádhere[834] *pri* Jordáne[557 835]? (6)Veď aj
tvoji bratia a dom tvojho otca, aj oni sa
proti tebe neverne zachovali[255 260], aj oni
sa dali splna[318 836] za tebou pokrikovať[837];
nesmieš[20] v nich veriť[838], *aj* keby k tebe vy-
slovovali ľúbe[99 839] *slová*.

(7)Opustil som svoj dom, zavrhol[627]
som svoje dedičstvo[101], *vy*dal som milo-
vanú[792] svojej duše v dlaň[400] jej nepriate-
ľov, (8)moje dedičstvo[101] sa mi stalo[3 281 840]
sťa*by* levom v lese, dovoľuje[6 14] *si*[841] na
mňa[57] svojím hlasom[842]; preto som ho[281 840]
pojal v nenávisť. (9)Moje dedičstvo[101] *je*
mi pestrým supom[843 844], supy[94 843] vôkol –
naň[281 845]: Poďte, zhromaždite[319] *sa*, všetko
zvieratstvo[846] poľa, privádzajte[296 847] na
žranie! (10)Mnohí pastieri skazili[200] moju
vinicu, rozdupali[848] môj diel, spravili[14]
môj žiadúcny diel[288] pustinou[68], spúš-
ťou[377]; (11)obrátili[102 456] ho[281 840] v spúšť[377],
spustnutý[281 377 849] trúchli[6] predo mnou,

www.mosaik.sk

spustošená je[120 850] všetka zem, lebo niet
nikoho[386] kladúceho[102] *si to* na srdce.
(12)Na všetky hole v pustine prišli niči-
telia[345], lebo Hospodin má[446] meč zožie-
rajúci[85 851] od okraja[749] zeme *až* po okraj[749]
zeme, žiadne[684] mäso[852] nemá[371] pokoja.
(13)Zasiali pšenicu a zožnú tŕnie[853]; na-
trápili sa – nebudú mať osohu[853], i budú
zostudení[187 188] od vašich výťažkov[84], pre
žiar[632] hnevu Hospodina.

(14)Takto povedal Hospodin: Proti
všetkým mojim zlým susedom[549 854],
ktorí[375] siahajú[31] na dedičstvo[101], ktoré
som dal zdediť[284] svojmu ľudu, Isráélovi:
Hľa, ja[51], chystám sa vyrvať[37 323] ich z povr-
chu[855] pôdy[615] a dom Júdu vyrvať[37 323] z ich
stredu, (15)a po mojom vyrvaní[37] ich sa
bude[6] diať[3]: budem sa vracať a ľutovať[554]
ich a privádzať ich späť[856], každého[54]
do jeho dedičstva[101] a každého[54] do jeho
zeme. (16)A bude[6] sa diať[3]: ak sa budú
pilne[857] učiť cestám môjho ľudu, prisahať
pri mojom mene: *Ako že je* živý Hospodin,
ako učili môj ľud prisahať pri Baalovi[109],
že[77] budú *v*budúvaní v stred môjho ľudu,
(17)no[77] ak nebudú poslúchať, budem
onen národ vyrvávať[37], naskrze[857] a hube-
ním – vyhlásené[29] Hospodinom.

13 Takto povedal Hospodin ku mne:
Choď a zadováž[858] si opasok z ľanu
a vsaď[102] ho na svoje boky, *a*le do vody ho
nebudeš[20] vnášať. (2)I zadovážil[858] som
ten opasok podľa slova Hospodina a vsa-
dil[102] na svoje boky; (3)a druhý *raz* sa ku
mne *do*stalo[3] slovo Hospodina, výrok:
(4)Vezmi ten opasok, ktorý si zadová-
žil[858], ktorý *je* na tvojich bokoch, a vstaň,
choď k Peráthu[859] a ukry[860] ho tam v roz-
štepe skaliska[412]. (5)I odišiel som a pri Pe-
ráthu[859] som ho ukryl[860] podľa *toho,* čo mi
Hospodin rozkázal. (6)A po uplynutí[861]
mnohých dní sa stalo[3], že[77] ku mne Hos-
podin povedal: Vstaň, choď k Peráthu[859]
a vezmi odtadiaľ ten opasok, ktorý som
ti rozkázal tam ukryť[860]. (7)I odišiel som
k Peráthu[859] a ten opasok som vyhľa-
dal[862] a vzal z toho miesta[326], kam som ho
ukryl[860], a hľa, ten opasok bol[6] skazený[200],
nehodil sa[232] na nič[684].

(8)I *do*stalo sa[3] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (9)Takto povedal Hospodin:
Tak budem kaziť[200] pýchu[834 863] Júdu a pý-
chu[834 863] Jerúsaléma, ktorá *je*[375] veľká[864].
(10)Tento zlý ľud, *tí* priečiaci sa[245 865] po-
počuť moje slovo, ktorí[375] chodia v tvrdo-
hlavosti svojho srdca a odišli za inými[63]
bohmi slúžiť[442 443] im a klaňať sa im, áno[77],
bude ako tento opasok, ktorý sa na nič[684]
nehodí[232]. (11)Áno, ako opasok lipne na[866]
bokoch voľakoho[386], tak som dal všetkému
domu Isráéla a všetkému domu Júdu ulip-
núť na[866] mne – vyhlásené[29] Hospodinom
– aby sa mi stali[3 125] ľudom[104 617] a vychýre-
nosťou[104 867] a chválou[104 868] a ozdobou[104 869];
a*le* neposlúchli.

(12)I budeš[21] k nim vravieť toto slovo:
Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla:
Každý mech[870] sa naplňa vínom; a keď
k tebe povedia: Či predsa[871] nevieme[6], že
sa každý mech[870] napĺňa vínom? (13)mu-
síš[20 100] k nim povedať: Takto povedal
Hospodin: Hľa, ja[51], chystám sa všetkých
obyvateľov tejto zeme *aj* kráľov, ktorí[375]
sedia miesto Dávida[872] na jeho[873] tróne,
aj kňazov a prorokov a všetkých obyva-
teľov Jerúsaléma naplniť[323] opitosťou,
(14)i budem ich rozrážať[1954 1956] jedného
o druhého[874] a otcov *aj* synov spolu – vy-
hlásené[29] Hospodinom – nebudem šet-
riť[875] a nie *že* budem mať súcit a nie *že* sa
budem zľutúvať[554], takže by som ich ne-
zničil[200 876].

(15)Počujte, áno[77], nastavte uši[877], nech
sa nevyvyšujete[878], lebo prehovoril Hospo-
din; (16)*vz*dajte česť[119] Hospodinovi, svoj-
mu Bohu, skôr ako bude[803 879] pôsobiť tmu
a skôr ako sa budú vaše nohy obrážať o vr-
chy *za* súmraku, a kým budete[6] čakať[280] na
svetlo, obráti[100 102 803 879] ho v hlbokú tem-
notu[96], bude *ho* meniť[132 880] v čierňavu[881].
(17)A ak to[254] nechcete[20 383] počuť, bude
moja duša v úkrytoch plakať, z príčiny[24]
vašej namyslenosti[882], áno[77], moje oko bude
horko[883] slziť a slzami[94] sa rozplývať[697],
lebo stádo Hospodina bude[392] zajaté.

(18)Povedz kráľovi a kráľovnej-ma-
teri[884]: Znížte *sa a tak* sadnite[885], lebo
zíde[392 886], *čo je*[887] na vašich hlavách[888], ko-
runa[889] vašej nádhery[869], (19)mestá juhu[890]
sú[6] zamknuté a niet otvárajúceho; Júdá[891]
bude odvedená[9], ona všetka[160], bude odve-
dená[9] – plný počet[259 892].

(20)Povznes[238] svoje oči a pozri tých,
ktorí[375] prichodia od severu! Kde *je* stádo,

www.biblia.sk

ktoré ti bolo dané, tvoj nádherný drobný
dobytok[893]? (21)Čo budeš vravieť, keď
bude[803 879] proti tebe[57] zakročovať[32 278 428 710],
že[77] si ich ty naučila *za* náčelníkov[894] nad
sebou ako[593] hlavu[895]? Či ťa nebudú za-
chvacovať[896] bolesti, tak ako[729] ženu *pri*
pôrode[557]? (22)A ak *si* budeš v svojom
srdci vravieť[285]: Prečo ma stretli tieto
veci? – Pre[271] veľkosť[864] tvojej neprávosti[169]
boli odhalené[9 819 897] tvoje podolky, násilie
utrpeli tvoje päty. (23)Či vie[20] Kúší[898 899]
zmeniť[164] svoju pleť *alebo* leopard svoje
škvrny? *Potom* aj vy môžete konať dobre,
súc naučení konať zle; (24)i budem ich
rozptyľovať[695] ako slamu[900] pomíňajúcu sa
vo vetre[178] pustiny. (25)Toto[623] *je* tvoj lós,
podiel tvojich výmer odo mňa[226] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – keďže si *na* mňa za-
budla a dala si sa dôverovať[230 441] v klam[265],
(26)takže[230] aj ja vyhrniem[901] tvoje po-
dolky nad tvoju tvár a ukáže sa tvoja
hanba. (27)Tvoje cudzoložstvá, tvoje erd-
žania, nehanebnosť[902] tvojho smilstva
na pahrbkoch, v poli, zistil[20] som tvoje
hnusoby[306]. Beda[344] tebe, Jerúsalém, ne-
môžeš[20] byť očistený[281]; po[903] akej dobe[904]
ešte[905]?

14 Čo sa *do*stalo[3] slovom Hospodina
k Jeremjovi ohľadne veci[906] su-
cha[907]:

(2)Júdá[891] trúchli[6], jej brány[908] chrad-
nú[6 909], sčerneli[379] *až* k zemi, a vystupuje[6 92]
krik[910] Jerúsaléma, (3)a ich vznešení[911]
posielajú[6] svojich nepatrných[912] po vodu;
prídu k jámam[913] – vodu nenájdu, vracajú
sa[6], ich nádoby[914] *sú* prázdne; sú[6] sklama-
ní[187] a zahanbeni[246] a zakrývajú[6] svoje
hlavy. (4)Príčinou pôdy[615] – je[6] rozru-
šená[65 915], lebo lejak v zemi nenastal[3] – sú[6]
sklamaní[187] a svoje hlavy zakrývajú[6] roľ-
níci; (5)ba aj jelenica v poli rodí[6] s[77] opúš-
ťaním, lebo sa neukázala[3 202] zeleň[916],
(6)a divé osly stoja[6] na holiach, lapajú[6 177]
vietor[178] ako šakaly, ich oči hynú[6 410], lebo
niet býlia[494].

(7)Ak naše neprávosti[169] vypovedajú[6 917]
proti nám[918], Hospodine, konaj[43] vzhľa-
dom na svoje meno! Áno, mnohé *sú* naše
odpadlíctva[146], voči tebe sme hrešili[6],
(8)nádej Isráéla, vyslobodzujúca[191 192] v čas
úzkosti[396]; načo by si mal[20] byť ako cudzi-
nec[591] v zemi, áno[77], ako pocestný, *ktorý*
sa uchyľuje[6 454] prenocovať? (9)Načo by
si mal[20] byť ako ktosi[386] zakríknutý[919], ako
hrdina[440], *ktorý* nemôže vyslobodiť[191 192]?
Veď ty *si* v našom strede[920], Hospodine,
a nad nami sa deje[3 6] *do*volávanie sa tvojho
mena[596], kiež nás nezanechávaš[21 921]!

(10)Takto povedal Hospodin o tomto
ľude: Tak *si* obľúbili potulovanie[922] sa,
nešetrili[6 923] svoje nohy, že[77] ich Hospodin
blahovoľne neprijme[545]; teraz *si* bude
pripomínať ich neprávosti[169] a navštevo-
vať[32 278 428] ich hriechy. (11)A Hospodin
ku mne povedal: Nech sa za tento ľud
nemodlíš[21] na dobré, (12)keď sa budú
postiť[383], nebudem obracať[383 605] sluch[621]
k ich kriku[603], a keď budú vznášať[383 924]
vzostupnú *obeť*[544] a *obeť* dar*u*[925], nebudem
ich blahovoľne prijímať[383 545 605], lež[219] sa
ja chystám mečom a hladom a morom
s nimi skoncovať[323 410]. (13)I vravel som:
Ach[18], Pane, Hospodine, hľa, proroci im
vravia: Nebudete zakúšať[201 435] meč a nie
že budete mať[243] hlad, lež[219] vám chcem[20]
v tomto mieste[326] dať pravdivý pokoj[926].
(14)A Hospodin ku mne povedal: Tí pro-
roci v mojom mene prorokujú[108] lož[265],
neposlal som ich a nie *že* som im rozká-
zal a nie *že* som k nim prehovoril; lživé
videnie[646 927] a veštbu[928] a ničotu[929] a pod-
vod svojho srdca si vám oni dovoľujú pro-
rokovať[108 930]. (15)Preto Hospodin takto
povedal o tých prorokoch, ktorí[366] pro-
rokujú[108] v mojom mene, a ja som ich ne-
poslal, a*le* oni vravia: Meč a*ni* hlad v tejto
zemi nebude: Mečom a hladom tamtí pro-
roci budú musieť[20] skonať[577], (16)a ľud, *tí,*
ktorým oni prorokujú[108], *budú* od[24] meča
a hladu pohádzaní po uliciach Jerúsaléma
a nebudú mať[371] pochovávajúceho ich, ich
ženy a*ni* ich synov a*ni* ich dcéry, lebo na
nich budem vylievať[495] ich zlo[61]. (17)I po-
vieš[21] k nim toto slovo: Nech sa moje
oči nocou a*j* za dňa rozplývajú[21 697] slza-
mi[94] a neustávajú[21 485], lebo panenská[931]
dcéra[932] môjho ľudu je[6] zdrvená[127] veľkým
zdrvením[324], veľmi bolestným zbitím[197 504].
(18)Ak vyjdem *do* poľa, potom[77], hľa – za-
bití[678] mečom[557]; a ak vstúpim *do* mesta,
potom[77], hľa – neduhy *z* hladu; áno, aj
prorok aj kňaz odcestovali[933] do zeme,
ktorú[77] nepoznajú[6 934]. (19)Či si Júdu cel-
kom[935] zamietol[582]? Či tvoja duša pociťuje

www.biblia-online.sk

ošklivosť[936] proti Cijjónu[937]? Prečo nás biješ[6 192], takže[77] pre nás[16] niet vyhojenia? Dúfať[280] v pokoj? *Ale* nič[660] dobré! V čas uzdravenia? *Ale* hľa, hrôza!

(20) *Uznáva*me[6], Hospodine, svoju zlovôľu, neprávosť[169] našich otcov, že sme voči tebe hrešili[6], (21) kiež neopovrhuješ[21 938], vzhľadom na svoje meno, kiež neznevažuješ[21 939] trón svojej slávy[119], pamätaj, kiež nerušíš[21] svoju zmluvu s námi! (22) Či sú medzi ničotnosťami[90] národov[17] pôsobcovia lejaka? Alebo môžu[20] nebesá[940] dávať príšky[241]? Či ty nie *si* ON[941], Hospodin, náš Boh? I chceme[20] dúfať[280] v teba, lebo všetky tieto veci konáš[6] ty.

15 A Hospodin ku mne povedal: *Aj* keby sa staval Mojžiš a Samúél pred moju tvár, nebola by moja duša za tento ľud; vypusti[233] *ich* spred mojej tváre[89], nech[77] vychádzajú[13]. (2) A ak k tebe budú vravieť: Kam máme[20] vychádzať[13]? bude[6 21] sa diať[3], že[77] budeš vravieť k nim: Takto povedal Hospodin: Kto *patrí* smrti, k smrti, a kto *patrí* meču, k meču[942], a kto *patrí* hladu, k hladu, a kto *patrí* zajatiu, do zajatia. (3) A budem proti nim[57] zakročovať[32 278 428 710] štyrmi čeľaďami[53], vyhlásené[29] Hospodinom: mečom na zabíjanie[828] a psami na odvliekanie a vtáctvom[373 463] nebies a zverou[494 614 943] zeme na požieranie[85] a na nivočenie[200], (4) a *vy*dať ich na hrôzu[944] všetkým kráľovstvám zeme, príčinou Menaššéa, syna Jechizkijjáhúa, kráľa Júdu[4], pre *to*, čo v Jerúsaléme vykonal.

(5) Áno, kto na teba bude mať ohľad, Jerúsalém, a kto ti bude prejavovať sústrasť[309 945], a kto sa bude stranou obracať[308], aby sa spýtal[125], ako sa ti vodí[946 947]? (6) Ty si zavrhol[281 627] mňa – vyhlásené[29] Hospodinom – odchádzal[281] si späť, chcem[20] teda[7] na teba[57] vztiahnuť[454] svoju ruku a znivočiť[200] ťa; stalo sa mi obťažným[515] mať ľútosť; (7) i odvejem[337 1927] ich veľačkou v bránach zeme, o deti pripravím[948], pohubím svoj ľud – nevracajú sa[6] zo svojich ciest, (8) ich vdovy sa mi rozhojnili[422] *viac* od piesku morí; privediem im, na matere[57 94] šuhajov[94], na poludnie[490] ničiteľa[345], náhle na nich[57 94] uvrhnem horúčkovitý des a nešťastia[949]. (9) Schradne[909], *ktorá* porodila sedem, vydýchne[44] svoju dušu, jej slnko zašlo ešte za dňa, bola zostudená[187] a zahanbená[950]; a zvyšky[508] ich budem *vy*dávať meču[942] pred tvárou ich nepriateľov – vyhlásené[29] Hospodinom.

(10) Beda[344] mne, moja mať, že si ma porodila, muža zvady[820] a muža sváru[951] pre všetku zem[16]! Nepožičiaval som[6] a nie *že* požičiavali[6] mne[952]; každý[160 521] mi zlorečí[953]. (11) Hospodin povedal: Ak ťa neuvoľním[954 955 956] na dobré, ak nepohnem[955] nepriateľa vyjsť v ústrety[604] *na*proti[957] tebe v čas pohromy[50] a v čas úzkosti[396]! – (12) Či sa môže[20] zlámať[805] železo, železo zo severu, a mosadz[70]? (13) Tvoje bohatstvo[958] a tvoje poklady[959] budem *pri*dávať ku koristi, nie za odškodné[960], lež[77] za všetky tvoje hriechy, a *to* vnútri všetkých tvojich hraníc[449 961], (14) to[77] budem prepravovať[962] s tvojimi nepriateľmi v zem, *ktorú* nepoznáš[6], lebo v mojom hneve vzplanul oheň, *ktorý* bude planúť na vás[57].

(15) Ty vieš[6], Hospodine, pripomeň *si* ma a ujmi sa[32 278 428] mňa a vypomsti sa pre mňa[16] na[292] mojich prenasledovateľoch, kiež ma, súc[593] zdĺhavý[963] *k* svojmu hnevu, neodnímeš[21 964]; uvedom *si* moje znášanie[238] potupy pre teba. (16) Došlo *k* tvojim slovám[965] a ja som ich zjedol; to[77] sa mi – tvoje slová – stalo[3 966] potešením[104 967] a radosťou[100] môjho srdca, lebo nado mnou bolo vyhlásené tvoje meno[596], Hospodine, Bože zástupov[150 151]! (17) Nesedávam[6] v zídení[519] zabávajúcich sa[968], a*by* som sa poveselil, pre[313] tvoju ruku sedávam[6] osamelý, lebo si ma naplnil nevôľou[741]. (18) Prečo je[6] moja trýzeň trvalá a moje zbitie[197 504] zhubné[969], prieči sa[6 245] dať sa vyhojiť? Chceš[20] pre mňa[16] naozaj[970] byť podobný[729] klamnému potoku[971], vodám, *ktoré* nie sú spoľahlivé[6 838 972]?

(19) Preto povedal Hospodin takto: Ak sa chceš[20] vrátiť, potom[77] ťa budem vracať; budeš stáť pred mojou tvárou, a ak budeš oddelovať[973] drahocenné[974] od všedného[975], budeš ako moje ústa. Nech sa oni obracajú[21 976] k tebe, a*le* ty sa nebudeš[20] obracať[976] k nim; (20) áno[77], chcem[20] ťa tomuto ľudu spraviť[14] múrom[56 68] *z* mosadze[70], neprístupným[69 977]. I budú proti tebe[73] bojovať[74], a*le nič* voči tebe nebudú zmáhať[75], veď s tebou *budem* ja na vyslobodzova-

www.mtbc-translation.eu

nie[191 192] ťa a na vyprosťovanie[28] ťa – vyhlásené[29] Hospodinom – (21)áno[77], budem ťa
vyprosťovať[28] z ruky zlých a oslobodzovať[978] ťa z dlane[400] ukrutníkov[979].
16 A *do*stalo[3] sa ku mne slovo Hospodina, výrok:
(2)Nebudeš[20] si brať ženu a nie *že* budeš[20] mať[243] synov a dcéry v tomto mieste[326],
(3)lebo takto povedal Hospodin o synoch a o dcérach, ktoré[375] sa rodia v tomto mieste[326], a o ich materiach, ktoré[375] ich rodia, a o ich otcoch, ktorí[375] ich plodia v tejto zemi:
(4)Budú umierať od smrteľných[980] neduhov, nebudú oplakávaní[330] a*ni* pochovávaní, budú za hnoj na tvári pôdy[615]; budú dochádzať konca[410] mečom a hladom a ich mŕtvoly sa stanú[94] potravou[104] vtáctvu[373 463] nebies a zveri[494 614] zeme.
(5)Hospodin teda povedal takto: Nech nevstupuješ[20] *v* dom kriku[981] a nech nechodíš[20] na oplakávanie[330] a nech im neprejavuješ[20] sústrasť[309 945], lebo odnímem[319] z blízkosti[226] tohto ľudu svoj pokoj, vyhlásené[29] Hospodinom, láskavosť[78] a*j* zľutovanie[982],
(6)a veľkí a*j* malí v tejto zemi pomrú, nebudú pochovávaní a nie *že* pre nich[16] budú plakať[330] ani sa rezať[983] ani sa vyháľať[984] pre nich[16],
(7)a nie *že* pre nich[16] budú pri trúchlení lámať[985] na utešovanie[986] voľakoho[987] nad mŕtvym[988], a nie *že* ich budú napájať čašou[989] útechy[259] nad otcom voľakoho[987] *alebo* nad materou voľakoho[987].
(8)A nie *že* budeš[20] vstupovať *v* dom hostiny[990] sadnúť s nimi jesť a piť,
(9)lebo Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráela, povedal takto: Hľa, ja[51], chystám sa dať[323] prestať[634] z tohto miesta[326] pred vašimi očami a vo vašich dňoch hlas*u* jasotu[635] a hlas*u* radosti, hlas*u* ženícha a hlas*u* mladuchy[206].
(10)A keď budeš všetky tieto slová oznamovať[314] tomuto ľudu, bude[6] sa diať[3], že[77] k tebe povedia: Načo Hospodin proti nám[57] hovoril[6] *o* všetkom tomto veľkom nešťastí[50 58], a čo *je* našou neprávosťou[169] a čo *je* naším hriechom, ktorým sme zhrešili voči Hospodinovi, nášmu Bohu?
(11)I budeš[20] k nim vravieť: Pretože ma vaši otcovia opustili – vyhlásené[29] Hospodinom – a dali sa chodiť za inými[63] bohmi a slúžiť[442 443] im a klaňať sa im, a mňa opustili a môj zákon[105] prestali zachovávať[250 991];
(12)a vy ste sa v počínaní[43] zachovali horšie od vašich otcov, lebo[223], hľa vás, chodíte každý[54] za tvrdohlavosťou[282] svojho zlého srdca bez obracania sluchu ku mne[621];
(13)i chcem[20] vás odmrštiť z povrchu[855] tejto zeme na zem[992], *ktorú* nepoznáte[6] vy a*ni* vaši otcovia, nech[77] tam za dne a*j* *v* noci slúžite[442 443] iným[60] bohom, kde[993] vám nebudem preukazovať[14] milosť[994].
(14)Preto, hľa, prichádzajú dni, vyhlásené[29] Hospodinom, keď[77] sa už nebude vravieť: *Ako že je* živý Hospodin, ktorý vyviedol[92] deti[111] Isráela zo zeme Egypta,
(15)lež: *Ako že je* živý Hospodin, ktorý vyviedol[92] deti[111] Isráela zo zeme severu a zo všetkých zemí, kam ich zahnal[640], lebo[77] ich budem späť privádzať[856] na pôdu[615], ktorú som dal ich otcom.
(16)Hľa, ja[51], chystám sa poslať[323] po mnoho rybárov – vyhlásené[29] Hospodinom – nech[77] ich vyrybária[995], a potom chcem[20] poslať po mnoho lovcov, nech[77] ich vylovia z povrchu[855] každého vrchu a z povrchu[855] každého pahrbku a z rozštepov skalísk[412].
(17)Veď na všetkých ich cestách *sú* moje oči, *ony* nie sú[6] skryté pred mojou tvárou[23] a nie *že* sú spred mojich očí schované[996] ich neprávosti[169],
(18)i chcem[20] najprv dvojnásobne odplatiť[997] ich neprávosť[169] a ich hriech, pre ich znesvätenie[998] mojej zeme mŕtvolami[94] svojich hnusôb[306], že[77] moje dedičstvo[101] naplnili svojimi ošklivosťami[103].
(19)Hospodine, moja sila a moja posila[999], moje útočište v deň úzkosti[376], k tebe budú prichádzať národy[17] od posledných končín zeme a budú vravieť: Naši otcovia zdedili[284] len klam[265], ničotu[90]; v tom[1000] niet *ničoho* osožného;
(20)či si môže[20] človek hotoviť[43] bohov? Veď[77] to[1000] nie *sú* bohovia!
(21)Preto hľa, ja[51], chystám sa dať[323] im spoznať, tento raz im budem dávať spoznať svoju ruku a svoju moc[707], nech[77] vedia, že moje meno *je* Hospodin[1001].
17 Hriech Júdu je[6] zaznačený[1002] písadlom *zo* železa, vyrytý[721 1003] hrotom *z* diamantu na tabuľu ich srdca a na rohy vašich oltárov,
(2)takže *si* ich deti[111] pamätajú[1004] ich oltáre a ich ašéry[1005], na zelené stromovie[494], na vyvýšené vyvýšeniny[1006].
(3)Moje pohorie[350] v poli! Tvoje[1007]

www.nbs-bibla.sk

bohatstvo[958] a všetky tvoje poklady[959] budem *pri*dávať ku koristi, tvoje výšiny[630] za
hriech, vnútri všetkých tvojich hraníc[449 961], (4)a budeš, a *to* skrze seba[1008],
musieť[20] upustiť[1009] od svojho dedičstva[101],
ktoré som ti dal; áno[77], chcem[20] ťa spraviť
obsluhujúcim[442] tvojich nepriateľov[1010]
v zemi, ktorú nepoznáš[6], lebo ste v mo-
jom hneve[304 1011] dali vzplanúť ohňu, *ktorý*
bude planúť navždy[594].

(5)Takto povedal Hospodin: *Nech*
je prekliaty muž[1012], *ktorý* dôveruje[230 441]
v človeka a svojím ramenom[1013] robí[6 102]
mäso[1014], a od Hospodina jeho srdce od-
stupuje[308]! (6)Ten[77] bude[6] ako nahý[1015]
v stepi[93] a nie *že* bude pociťovať[201 435], že
prichodí[1016] dobro, lež[77] bude[6] osídľovať[585]
vyprahnuté miesta v pustine, zem, *ktorá*
je zem slaná[1017] a neobývaná. (7)*Nech je*
požehnaný muž[1012], *ktorý* dôveruje[230 441]
v Hospodina! Áno[77], predmetom jeho
dôvery[230] je Hospodin; (8)ten[77] bude[6] ako
strom zasadený pri vodách, ktorý[77] pri
potôčiku vysiela[233] svoje korene. Ten[223]
nebude pociťovať[201 435], že prichodí[1016] ho-
rúčosť, lež[77] jeho lístie bude[6] zelené; *a*ni
v roku sucha[907] nebude mať starostí[1018]
a nie *že* bude zlyhávať ohľadne[292 1019] pri-
nášania[238] ovocia.

(9)Zo všetkého najľstivejšie[1020] *je* srdce,
áno[77], ono *je* zhubné[969]; kto ho pozná[6 395]?
(10)Ja, Hospodin, spytujúci[1021] srdce
a skúške podrobujúci[564 568] obličky[816], a *to*
na danie každému[53] podľa jeho cesty,
podľa ovocia jeho skutkov. (11)Jarabica
liahne[6 1022], čo[77] nenakládla[1023]; narobivší[43]
si bohatstva, no[77] nie právom[59], ho v po-
lovici svojich dní bude musieť[20] opustiť
a v svojom posledku sa prejaviť[3 202] bláz-
nom[1024].

(12)Trón slávy[119], výsosť od prvopočiat-
ku[1025], miesto[326] našej svätyne[1026]! (13)Hos-
podine, nádej Isráéla, všetci opúšťajúci ťa
musia[20] byť zostudení[187]. – Áno[77], odstupu-
júci[308 1027] odo mňa[1028] musia[20] byť zapísaní
v zem, lebo opustili žriedlo[123] živých vôd,
Hospodina.

(14)Uzdrav ma, Hospodine, nech[77]
smiem[20] byť uzdravený, vyslobo ď[191 192] ma,
nech[77] smiem[20] byť vyslobodený[191 192], lebo
mojou chválou[868] *si* ty! (15)Hľa, oni ku mne
vravia: Kde *je* slovo Hospodina? Nože[401]
nech prichodí[21]! (16)A ja som nechvátal[6]
od nasledovania ťa[290] *ako* pastier[1029] a nie
že som bol[6] dychtivý zhubného[969 1030] dňa;
ty viš[6]; vyjadrovanie sa[1031] mojich pier
nastávalo[3 6] pred tvojou tvárou. (17)Kiež
sa mi nestávaš[3 21] skazou[104 1032], ty, moje
útočište[1033] v zlý deň; (18)kiež sú[21] zostu-
dzovaní[187] moji prenasledovatelia bez
toho,[1034] *žeby* som bol[21] zostudzovaný[187] ja,
kiež sa strachujú[21 65] oni bez toho,[1034] *žeby*
som sa strachoval[21 65] ja! Priviesť na nich
deň pohromy[50], áno[77], rozdrv[127] ich dvoj-
násobným rozdrvením[127 225 1035]!

(19)Hospodin ku mne povedal takto:
Choď[73] a postav sa v bráne synov ľudu,
ktorou vstupujú králi Júdu[4] a ktorou vy-
chádzajú[13], a vo všetkých bránach Jerúsa-
léma, (20)a budeš[21] k nim vravieť: Počujte
slovo Hospodina, králi Júdu[4] a všetok
Júdá a všetci obyvatelia Jerúsaléma, kto-
rí[375] vstupujete v tieto brány[583]: (21)Takto
povedal Hospodin: Dajte si pozor[250] sami
na seba[1036], áno[77], nech nenosíte[21 238] a v brá-
ny[583] Jerúsaléma nevnášate[21 1037] breme-
ná[94 238 1038] v deň soboty, (22)a nie *že*
smiete[20] v deň soboty bremená[90 238 1038] vy-
nášať[13 1037] zo svojich domov, a nie *že*
smiete[20] vykonávať akékoľvek[684] zamest-
nanie[1039], lež[77] musíte[20] deň soboty svätiť
podľa *toho,* čo som rozkázal vašim otcom;
(23)*ale* neposlúchli a nie *že* nachýlili[454]
svoje ucho, lež[77] zatvrdili[622] svoju šiju, aby
ne*bolo* počúvajúceho[1040] a aby ne*bolo* prijí-
mania[198] ponaučenia[145 199]. (24)A stane sa[3],
ak ku mne budete pilne[1041] obracať sluch[621]
– vyhlásené[629] Hospodinom – aby ne*bolo*
vnášania[1037] bremien[94 238 1038] v brány[583]
tohto mesta v deň soboty, áno[77], na svä-
tenie dňa soboty, aby v ňom ne*bolo* vykoná-
vania akéhokoľvek[684] zamestnania[1039],
(25)že[77] v brány[583] tohto mesta budú vstu-
povať[6] králi a kniežatá[72], sediaci na tróne
Dávida, voziaci sa na vozoch[94 1042] a na ko-
ňoch, oni a ich kniežatá[72], muži[94] Júdu[4]
a obyvatelia Jerúsaléma, a toto mesto
ostane[1043] navždy[248] obývané. (26)I prídu
z miest[328] Júdu[4] a z okolí[1044] Jerúsaléma
a zo zeme Benjámína a z nížiny[1045] a z po-
horia[350] a z Negeva[1046], prinášajúc vzos-
tupné[544] a *iné* obete[94] a *obete*[94] daru[925] a ka-
didlo[541], áno[77], prinášajúc ďakovné *obe-*
te[94 1047] *v* dom Hospodina. (27)A ak ku

www.biblia.sk

mne nebudete obracať sluch[621] na svätenie dňa soboty tak[77], aby ne*bolo* nosenia[238]
bremien[94 238 1038] pri[77] vstupovaní v brány[583]
Jerúsaléma v deň soboty, potom[77] v jeho[281]
bránach zažnem[134] oheň, ktorý[77] zožerie[85]
paláce[492] Jerúsaléma a nie *že* bude hasnúť.

18 Slovo, ktoré sa *do*stalo[3] z blízkosti Hospodina[226] k Jeremjovi,
výrok: (2)Vstaň a zostúp *v* dom hrnčiara[12 1048] a tam[1049] ti budem zvestovať[315]
svoje slová. (3)I zostúpil som *v* dom
hrnčiara[12 1048], a hľa ho,[1050] konal prácu[1039]
na kruhoch[1051]; (4)a keď sa nádoba[914 1052],
ktorú on hotovil[43], v hline[1053 1054], v ruke
hrnčiara[12 1048] pokazila[200], spracoval[43 100] ju
zasa[1055] *v* inú[63] nádobu[914 1052], podľa *toho,*
čo bolo[6] v očiach hrnčiara[12 1048] správne[1056]
zhotoviť[43]. (5)I *do*stalo sa[3] ku mne slovo
Hospodina, výrok: (6)Či nemôžem ako
tento hrnčiar[12 1048] konať s vami[140], dom
Isráéla? – vyhlásené[29] Hospodinom. Hľa,
ako hlina[1053] v ruce hrnčiara[12 1048], tak vy
v ruke mojej, dom Isráéla. (7)Hneď[1057]
môžem[20] hovoriť ohľadne národa[17] a*lebo*
ohľadne kráľovstva o rvaní[34] a o váľaní[35 36]
a o hubení[1058], (8)a*le* ak sa onen národ
*od*vráti od svojho zla[61], pretože som proti
nemu[126] prehovoril, budem[100] mať ľútosť
nad zlom[50], ktoré vykonať mu som pojal
úmysel[813]. (9)A hneď[1057] môžem[20] hovoriť
ohľadne národa[17] *alebo* ohľadne kráľovstva o budovaní a o vysadzovaní[38], (10)a*le*
ak sa dá páchať[43], čo *je*[375] v mojich očiach
zlé, bez poslúchania na[270] môj hlas, budem[100] mať ľútosť nad blahom[99], ktorým
som sľúbil[1059] oblažiť[40] ho. (11)Nože[401] teraz teda[7] prevrav k mužom[94] Júdu[4] a pred
obyvateľmi Jerúsaléma výrokom: Takto
povedal Hospodin: Hľa, ja sa chystám
proti vám[57] zosnovať[12 323 1060] zlo[50] a ukladám[813] proti vám[57] úklad[347 814], nože[401] sa
vráťte každý[54] zo svojej zlej cesty a polepšite[40] svoje cesty a svoje skutky. (12)No[77]
povedia[392]: Beznádejné, lebo[219] pôjdeme
za svojimi úmyslami[282 814] a budeme uskutočňovať[43] každý[54] tvrdohlavosť[1061] svojho
zlého srdca.

(13)Preto povedal Hospodin takto: Nože[401]
sa spýtajte medzi národmi[17], kto
počul takéto[1062] *veci*! Panna Isráélova spáchala[43] *vec* veľmi desivú. (14)Či môže sneh
Levánóna[1063] zísť[1064] zo skaly poľa[1065]? Či
môžu[20] zlyhať[34 1066] cudzie[186 1067] vody, studené, rinúce sa[699]? (15)Lež[219] môj ľud *na*
mňa zabudol, vykiadzajú[62] márnosti[196 1068];
tie[77] spôsobili ich potkýnanie sa[528] na ich
cestách, dávnych chodníkoch[448 530 1069],
na chodenie pešinami[531] cesty nenasypanej[1070], (16)na obrátenie[102] ich zeme na
hrôzu[133], trvalý sykot[259 448 1071 1092] – každý
po[1072] nej prechádzajúci sa bude hroziť[120]
a svojou hlavou potriasať[309 945]; (17)ako
vietor[178] *od* východu ich budem rozptyľovať[695] pred tvárou nepriateľa, v deň ich
zhuby[1073] sa *na* ich budem dívať šijou a nie
tvárou[1074].

(18)I povedali: Poďte a plánujme[21 813]
na Jeremju[57] plány[347 814 1075], nemôže[20] sa
predsa stratiť zákon[105] od kňaza a*ni* rada[618]
od múdreho a*ni* slovo od proroka; poďte
a ubíjajme[21 197] ho jazykom a nech neupíname[21] sluch[513 539] na niktoré[684] jeho slová.

(19)Upínaj, Hospodine, sluch[513 539] na
mňa, áno[77], načúvaj[1076] hlasu mojich odporcov[94 1077]! (20)Či má[20] za dobré[1078] byť
odplácané[997] zlým? Veď mojej duši vykopali priepadlisko[95]! Spomeň *na* moje státie
pred tvojou tvárou na *pri*hováranie *sa za*
dobré pre nich, na *od*vrátenie tvojho popudenia od nich! (21)Preto *vy*daj ich deti[111]
hladu, vyžeň ich v moc[1079] meča, nech[77] sa
ich ženy stanú[3] bezdetnými[948] a vdovami
a ich muži nech budú[21] porážaní[1080] smrťou, ich šuhaji pobíjaní[197] mečom v boji[74];
(22)nech je[21] z ich domov počuť krik[786],
keď na nich náhle budeš privádzať bandu
záškodníkov[1081], lebo vykopali priepadlisko[95] na moje polapenie[461], mojim nohám tajne nastražili[860] pasce. (23)A ty,
Hospodine, poznáš[6] všetky ich zámery[618]
proti mne[57] na smrť, kiež nedávaš[21] prikrytie[1082] na[1083] ich neprávosť[169], áno[77], kiež
ich hriech nevytieraš[21 1084] z prítomnosti
svojej tváre[1085] a kiež sú pred tvojou tvárou zvrhovaní[528]; zaobchádzaj[43] s nimi[271]
v čas svojho hnevu!

19 Takto povedal Hospodin: Choď
a zožeň[858 1086] krčah[1087] *z* hliny[1088] *od*
hrnčiara[12 1048] a *niektorých* zo starších ľudu
a starších *z* kňazov, (2)a vyjdi[13] do priervy[172]
syna Hinnóma, ktorá *je pri* vchode[55] *do*
brány Hrnčiarstva[1088 1089], a *pre*volaj tam slová, ktoré k tebe budem vyslovovať, (3)áno[77],
povedz: Počujte slovo Hospodina, králi

www.biblicalarchive.com

Júdu[4] a obyvatelia Jerúsaléma: Takto povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla:
Hľa, ja[51], chystám sa na toto miesto
priviesť[323] zlo[50], *o* ktorom[58] ktokoľvek[684] bude
počuť, budú znieť jeho uši, (4)pretože ma
opustili a toto miesto odcudzili[165 1090] a dali
sa v ňom vykiadzať[62] iným[63] bohom, ktorých nepoznali[6] oni a*ni* ich otcovia a*ni*
králi Júdu[4], a toto miesto naplnili krvou
nevinných[216]. (5)Tiež[77] vybudovali výšiny[630] Baala[109] na spaľovanie svojich detí[111]
ohňom[631] vzostupných *obetí*[544] Baalovi[105],
čo som nerozkázal a nie *že* vyslovil a nie *že*
na moje srdce vystúpilo[92]. (6)Preto, hľa,
prichádzajú dni – vyhlásené[29] Hospodinom – keď sa tomuto miestu[326] už nebude
dávať názov[279] Tófeth, a*ni* prierva[172] syna
Hinnóma, lež prierva[172] zabíjania[828],
(7)a zmarím[1091] zámer[618] Júdu a Jerusaléma v tomto mieste[326] a budem ich nechávať padať mečom pred tvárou ich nepriateľov a rukou hľadajúcich[394] ich žitie[395]
a ich mŕtvoly budem dávať za potravu
vtáctvu[373 463] nebies a zveri[494 614] zeme
(8)a toto mesto budem obracať[102] v hrôzu[133]
a v sykot[1071 1092] – každý popri ňom[281] prechádzajúci sa bude hroziť[120] a syčať[1071 1093]
nad všetkými jeho[281] ranami[197 504]. (9)A budem im dávať jesť mäso ich synov a mäso
ich dcér a budú jesť každý[54] mäso svojho
blížneho[236], v obľahnutí[1094] a v zovretí[1095],
ktorým im ich nepriatelia a hľadajúci[394]
ich žitie[395] budú pôsobiť úzkosť[1096].

(10)A pred očami mužov, ktorí[375] pôjdu
s tebou, budeš[21] rozbíjať[127] ten krčah[1087]
(11)a budeš[21] k nim vravieť: Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]: Tak budem[20]
rozbíjať[127] tento ľud a toto mesto, ako *sa*[456]
rozbíja[127] nádoba[914 1052] *od* hrnčiara[12 1048],
ktorá už nemôže byť opravená[1097], takže[77]
pre nedostatok[632] miesta[326] na pochovávanie budú pochovávať v Tófethu. (12)Tak
budem nakladať[43] s týmto miestom[140 326]
– vyhlásené[29] Hospodinom – a s jeho
obyvateľmi[140], a *to* na spravenie[14] tohto
mesta *sťaby* Tófethom[15]; (13)lebo[77] domy
Jerúsaléma a domy kráľov Júdu[4] sa stanú[3]
znečistenými, ako miesto[326] Tófethu, totiž[593] všetky domy, na strechách ktorých
vykiadzali[6 62] všetkému osadenstvu[150 638]
nebies s[77] nalievaním liatych *obetí*[609]
iným[63] bohom.

(14)A keď Jeremjá prišiel z Tófetha,
kde ho Hospodin poslal prorokovať[108], zastal[100] v nádvorí[1098] domu Hospodina a povedal ku všetkému ľudu: (15)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla:
Hľa, ja[51], chystám sa na toto mesto[57] a na
všetky jeho[281] mestá[57 1099] priviesť[323] všetko
zlo[50], *o* ktorom[58] som proti nemu[57] prehovoril, lebo zatvrdili[622] svoju šiju, aby ne*bolo*
počutia mojich slov.

20 I počul Pašchúr, syn Imméra,
kňaz (a on *bol* v dome Hospodina
vrchným[1100] dozorcom[32 33 1101]), Jeremju, *keď*
prorokoval[6 108] tieto veci; (2)a Pašchúr Jeremju, proroka, zbil[197] a dal ho do klady,
ktorá *bola* v hornej bráne Benjámina,
ktorá *bola* pri dome Hospodina. (3)A na
druhý deň[1102] sa stalo[3], že[77] Pašchúr Jeremju z klady vyviedol[13], a Jeremjá
k nemu povedal: Tvoje meno nazval Hospodin nie Pašchúr, lež Mágór-missávív[560];
(4)áno, takto Hospodin povedal: Hľa, ja[51],
chystám sa spraviť[14 323] ťa strachom[68] tebe
a*j* všetkým tvojim priateľom[1103], i budú padať mečom svojich nepriateľov, čo[77] tvoje
oči budú vidieť, a všetkého Júdu chcem[20]
*vy*dať v ruku kráľa Bávela[115 1104], i bude ich
odvádzať[9] v Bável[1104] a porážať[197] mečom.
(5)A chcem[20] *vy*dať všetko imanie[1105] tohto
mesta a všetku jeho[281] lopotu[302] a každú
jeho[281] drahocennosť[974 1106] a všetky poklady[959] kráľov Júdu[4] chcem[20] *vy*dať v ruku
ich nepriateľov; tí[77] ich budou drancovať[1107] a brať ich a prinášať ich v Bável[1104].
(6)A ty, Pašchúr, a všetci obyvatelia
tvojho domu pôjdu v zajatie, a budeš musieť[20] prísť v Bável[1104] a tam umrieť a tam
byť pochovaný, ty a*j* všetci tvoji priatelia[1103], ktorým si lživo[475] prorokoval[6 108].

(7)Nahováral si[6 1108] ma, Hospodine,
i dal som sa nahovoriť[1108], prejavil si sa[202]
silnejším *odo* mňa[1109 1110] a *pre*mohol si;
som[6] každý[381] deň na smiech, každý[160 521]
sa mi vysmieva, (8)lebo kedykoľvek hovorím, kričím[786], volám *o* násilí[501] a plienení[58 345 502]; veď je[6] mi slovo Hospodina
každý[381] deň na potupu a na pohanu.
(9)I povedal som *si*[285]: Nebudem ho pripomínať a nie *že* budem ešte hovoriť v jeho
mene; a*le* v mojom srdci bolo ako by horel[312] oheň, uzavretý[1111] v mojich kostiach;
to[77] sa mi stalo obťažným[515] znášať[128 516], *b*a

www.biblia.sk

nemohol som, (10)lebo slýchavam[6] šuškanie[1112] mnohých – strach zo všetkých
strán[560] – : Udajte[314], nech[77] ho môžeme[20]
udať[314]! Každý človek[462 1113] môjho po-
koja[946 1114], *tí* striehnu[250] *na* môj pád[1115 1116]:
Vari sa môže[20] dať zviesť[1108], takže naňho
budeme môcť, a budeme môcť[20] dosiah-
nuť svoju pomstu na ňom[292 817 1117]. (11)Ale
so mnou *je* Hospodin ako mohutný[1118]
Hrdina[440], preto sa moji prenasledovate-
lia budú potkýnať[528] a *nič* nebudú môcť;
budú veľmi zostudení[187], lebo nedosiahnu
úspech[276 767] – trvalá hanba[246 448 1119], *ktorá*
sa nezabúda. (12)No[77] kiež, Hospodine
zástupov[150 151], skúške podrobujúci[564 568]
spravodlivého, prehliadajúci obličky[816]
aj srdce, budem[21] môcť[20] vidieť tvoju po-
mstu na nich[292 817], lebo tebe som vyja-
vil[9 818 819] svoju rozopru[820]. (13)Spievajte
Hospodinovi, velebte[1120] Hospodina, lebo
vyprosťuje[6] dušu úbohého[472 1121] z ruky pá-
chateľov zla!

(14)*Nech je* prekliaty deň, v ktorom som
sa narodil, nech deň, keď ma moja mať po-
rodila, nie je[21] požehnaný, (15)*nech je* pre-
kliaty muž, ktorý môjho otca upovedomil
výrokom: Narodilo sa ti dieťa[111] mužského
pohlavia, *aby* ho veľmi[1122] rozradostnil,
(16)a nech je[6 21] onen muž ako mestá,
ktoré Hospodin podvrátil[164] a nie *že* ľú-
tosť pocítil, a nech slýchava[6] zrána krik[786]
a v čas poludnia[490] poplach[361], (17)že ma
neusmrtil v maternici[1123], a*by* sa mi moja
mať stala[3] mojím hrobom a jej mater-
nica trvale tehotnou[448]! (18)Načo toto?
Z maternice som vyšiel[13] vidieť strasť[1124]
a zármutok[668], a*by* moje dni skončili[410]
v ostude[187 188 304 1125]?

21 Slovo, ktoré sa k Jeremjovi z blíz-
kosti Hospodina[226] *do*stalo[3], keď
kráľ Cidkijjáhú k nemu poslal[1126] Paš-
chúra, syna Malkijju, a Cefanju[1127], syna
Maaseju, kňaza, *s* výrokom: (2)Povypytuj
sa[639 1128], prosím[401], za nás[1129] Hospodina,
lebo proti nám[57] bojuje[6 74] Nevúchadrec-
car, kráľ Bávela[115 1104], vari bude Hospodin
s nami konať[43] podľa všetkých svojich di-
vov[1130], a*by* musel[20] spred nás[89] odtiah-
nuť[1131 1132]. (3)A Jeremjá k nim povedal:
Takto musíte[20] povedať k Cidkijjáhúovi:
(4)Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla:
Hľa, ja[51], chystám sa obrátiť[323] vojnové
zbrane[1133], ktoré *sú* vo vašich rukách, kto-
rými bojujete[74] s kráľom Bávela[115 1104]
a s Kasdím[113 1134 1135], ktorí[375] proti vám[57] za-
čali obliehanie[1136] zvonku[1137] voči múru[56 1138],
a budem ich zhromažďovať[319] doprostred
tohto mesta; (5)*aj* ja budem s vami bojo-
vať[74] vztiahnutou[454] rukou a silným ra-
menom, áno[77], v hneve a v popudení a vo
veľkom rozhorčení[740], (6)a budem biť[197]
obyvateľov tohto mesta, a*j* ľudí[613] a*j* doby-
tok[494 614], takže[77] budú umierať veľkým mo-
rom. (7)A potom, vyhlásené[29] Hospodi-
nom, chcem[20] *vy*dať Cidkijjáhúa, kráľa
Júdu[4], a jeho služobníkov a jeho ľud
a tých, *ktorí*[375] v tomto meste budú zvyšo-
vať po more, po meči a po hlade[1139], v ruku
Nevúchadreccara, kráľa Bávela[115 1104], a v ru-
ku ich nepriateľov a v ruku hľadajúcich[394]
ich žitie[395], i bude[1140] ich biť[197] ostrím[1141]
meča, nebude[1140] pre nich mať súcitu a nie
že bude[1140] šetriť[875] ani sa zľutúvať[554].

(8)A tomuto ľudu budeš[21] vravieť: Takto
povedal Hospodin: Hľa, ja[51], kladiem[14]
pred vašu tvár cestu života[81] a cestu smrti:
(9)kto[375] ostane v tomto meste, bude
musieť[20] umrieť mečom a*lebo* hladom
a*lebo* morom, no[77] kto[375] vyjde[13] a padne
pred Kasdím[113 1134 1142], ktorí[375] proti vám[57]
začali obliehanie[1136], bude žiť a jeho ži-
tie[395 1143] mu bude korisťou[104 1144], (10)lebo
proti tomuto mestu upriem[102 392] svoju
tvár na zlé a nie na dobré – vyhlásené[29]
Hospodinom – ; musí[20] byť *vy*dané[276]
v ruku kráľa Bávela[115 1104], ktorý[77] ho[281] bude
vypaľovať ohňom[631].

(11)A ohľadne domu kráľa Júdu[4] po-
čujte slovo Hospodina: (12)Dom Dávida,
takto povedal Hospodin: Za rána právne
veci[59 94] rozsudzujte[468 469 470] a vyprosťujte
olupovaného[1145] z ruky utláčajúceho[497 592],
aby nemuselo[20] ako oheň vyjsť[13] moje po-
pudenie a rozhorieť sa[312], takže[77] by nebolo
hasiaceho, pre[313] zlo[61] vašich skutkov.

(13)Hľa, ja[51], *som* proti tebe[73], obyvateľka
doliny[1146], skaly *v* rovine[1147] – vyhlásené[29]
Hospodinom – *vy,* ktorí[375] vravíte: Kto
môže[20] zísť[1148] proti nám[57], a kto môže[20]
vniknúť v naše príbytky[693]? (14)*B*a, bu-
dem proti vám[57] zakročovať[32 278 428 710] podľa
ovocia vašich skutkov – vyhlásené[29] Hos-
podinom – a v jej[1149] lese zažnem[134] oheň,
ktorý[77] zožerie[85] všetky jej[1149] okolia[1044].

www.christians.sk

22 Takto povedal Hospodin: Zostúp *v* dom kráľa Júdu[4] a vyslov
tam toto slovo (2)a povedz: Počuj slovo
Hospodina, kráľ Júdu[4], ktorý[375] sedíš na
tróne Dávida, ty a*j* tvoji služobníci a*j*
tvoj ľud, ktorí[375] vstupujú v tieto brány[583]:
(3)Takto povedal Hospodin: Uskutoč-
ňujte[43] právo[59] a spravodlivosť a vypros-
ťujte olupovaného[1145] z ruky utláčajú-
ceho[497 592], a cudzinca[591], sirotu a vdovu
nesmiete[20] postihovať ubližovaním *a*ni
násilím[501 1150 1151] ani nevinnú[216] krv v tomto
mieste[326] prelievať[495], (4)lebo ak budete
popravde[1152] uskutočňovať[43] toto slovo,
potom[77] budú v brány[583] tohto domu vstu-
povať[6] králi, sediaci miesto Dávida[872] na
jeho[873] tróne, voziaci sa na vozoch[94 1042]
a na koňoch, on[1153], jeho[1154] služobníci[1155]
a jeho[1154] ľud; (5)a ak nebudete tieto slová
uskutočňovať[43], odprisahal som *sám* pri
sebe – vyhlásené[29] Hospodinom – že tento
dom bude rumoviskom[104 636].
(6)Áno, takto povedal Hospodin
o dome kráľa Júdu[4]: Ty *si* mi Gileádom[1156],
temenom[1157] Levánóna[1063 1158] – ak ťa nebu-
dem[955] robiť pustinou, mestami neobý-
vanými! (7)A budem proti tebe[57] zasvä-
covať[1159] škodcov[200], každého[54] s[77] jeho vý-
strojom[914], i budú výkvet[1160] tvojich cédrov
vytínať[493] a na oheň hádzať; (8)a mnohé
národy[17] budú pomimo tohto mesta pre-
chádzať a vravieť jeden k druhému[1161]:
Prečo Hospodin takto naložil[43] s týmto
veľkým mestom[140]? (9)A budú vravieť:
Pretože opustili zmluvu Hospodina,
svojho Boha, a dali sa klaňať iným[63] bo-
hom a slúžiť[442 443] im.
(10)Nech neplačete[21] pre mŕtveho
a nech pre neho sústrasť neprejavu-
jete[21 309 945]; plačte usedavo[1162] pre odchádza-
júceho, lebo *ten* sa už nebude vracať a vi-
dieť zem svojho príbuzenstva[1163], (11)lebo
Hospodin takto povedal o Šallúmovi[1164],
synovi Jóšijjáhúa, kráľovi Júdu[4], ktorý[375]
kraľoval miesto Jóšijjáhúa, svojho otca,
ktorý vyšiel[13] z tohto miesta[326]: Nebude sa
ta už vracať, (12)lež[219] v mieste[326], kam ho
odviedli[9], musí[20] umrieť, takže[77] túto zem
už vidieť nebude.
(13)Beda[1165] budujúcemu svoj dom
s nespravodlivosťou[264] a svoje vrchné
izby s neprávom[59 264], *ktorý* na svojho
blížneho[236] uvaľuje službu[442 1166] zadarmo
a jeho plat[1167] mu nedáva, (14)ktorý[375]
vraví: Budujem[383] si rozmerný dom[1168]
a priestranné vrchné izby; a prelamuje
si *v* ňom okná, a *je to* obložené[1169] cédro-
vým drevom[1170] a náterom[1171] červeňou[1172].
(15)Či kraľuješ, aby[1173] si ty horlil o vyni-
kanie[831 1174] cédrovým drevom[1170]? Či tvoj
otec nejedol[6] a *ne*pil[6]? Ale uskutočňo-
val[6 43] právo[59] a spravodlivosť – vtedy mu
bolo dobre; (16)rozsudzoval[6 468 469] súdnu
vec[468 470] sužovaného[1175] a nemajetného[472]
– vtedy *bolo* dobre. Či to[254] ne*bolo* pozna-
nie mňa – vyhlásené[29] Hospodinom – ?
(17)Ale tvoje oči a tvoje srdce nie je *pre*
nič iba ak pre tvoj nespravodlivý zisk[522 1176]
a pre nevinnú[216] krv, prelievať[495] *ju*, a pre
útlak[497] a pre skrušovanie[1177], páchať[43]
ho. (18)Preto Hospodin takto povedal
o Jehójákímovi, synovi Jóšijjáhúa, krá-
ľovi Júdu[4]: Nebudú ho oplakávať: Ach[1165],
môj brat, a ach[1165], moja sestra! Nebudú
ho oplakávať: Ach[1165], pane, a ach[1165], jeho
veličenstvo[1178]! (19)Bude pochovávaný po-
chovaním osla, odvlečením a vyhodením
z druhej strany brán[5 1179] Jerúsaléma.
(20)[625]Zlez[1180] Levánón[1063] a krič[1181]
a v Bášáne[1182] *vy*daj svoj hlas, a krič[1181]
z Avárím[1183], lebo všetci milujúci[1103] ťa sú[6]
rozdrveni[127]! (21)Hovorieval som[6] k tebe
v tvojej bezstarostnosti[1184]; vravela si[6]:
Nechcem[20] počuť; toto[623] *bola* tvoja cesta
od tvojej mladosti[81], že si neposlúchala[6]
na[270] môj hlas. (22)Všetkých tvojich
pastierov bude spásať[137] vietor[178] a milu-
júci[1103] ťa pôjdu v zajatie; áno, vtedy budeš
zostudzovaná[182] a zahanbíš sa[246] za všetko
svoje zlo[141 292]. (23)Moja bývajúca[1185] na
Levánóne[1063], moja uhniezdená[1185] medzi
cédrami, aká[1186] budeš[6] hodná poľuitova-
nia pri príchode bolestí na teba, zvíja-
nie[356 558] ako rodičky!
(24)*Ako že som* živý ja, vyhlásené[29]
Hospodinom, aj keby bol Konjáhú[1187], syn
Jehójákíma, kráľ Júdu[4], pečatným prste-
ňom na mojej pravej ruke, predsa by som
ťa odtadiaľ strhával[153], (25)áno[77], chcem[20]
ťa *vy*dať v ruku hľadačov[394] tvojho žitia[395]
a v ruku *tých*, pred tvárou[23 24 25] ktorých *si*
ty plný hrôzy[1188], totiž[77] v ruku Nevúchad-
reccara, kráľa Bávela[115 1104], a v ruku Kas-
dím[114 1134], (26)a odmrštiť teba a*j* tvoju

www.mbsk.sk

mať, ktorá ťa porodila, na inú[63] zem, kde
ste sa nenarodili, a tam budete musieť[20]
umrieť, (27)a na zem, kam oni povznášajú[238]
svoje duše k návratu ta, ta sa vracať
nebudú. (28)Či *je* tento človek[386], Konjáhú[1187],
čímsi[1189] bezcenným[1190], rozbitým[1954 1956]? Či nádobou[914 1052], *a* niet v nej
záľuby[514 1191]? Prečo boli odmrštení, on *aj*
jeho semä, a vyhodení na zem, ktorú nepoznajú[6]? (29)Zem, zem, zem, počuj
slovo Hospodina! (30)Takto povedal
Hospodin: Zapíšte tohto človeka[386] *ako*
bezdetného, muža[1012], *ktorému* sa v jeho
dňoch nebude dariť[232], lebo nikomu[386]
z jeho semena sa nebude môcť podariť[232],
aby sedel na tróne Dávida a vládol[1192] ešte
v Júdovi[4 1193].

23 Beda[1165] pastierom hubiacim
a rozptyľujúcim[695] stádo[1194] mojej
pastvy[768] – vyhlásené[29] Hospodinom – !
(2)Preto Hospodin, Boh Isráéla, takto
povedal proti pastierom[57 1195], ktorí[375] pasú
môj ľud: Vy ste moje stádo[1194] rozptýlili[695]
a rozohnali[640] ich a nie *že* ste sa *o* nich starali[6 32 278 1196]; hľa, ja[51], chystám sa na vás sa
postarať[32 278 323 1196] *o*[1197] zlo[61] vašich skutkov
– vyhlásené[29] Hospodinom – ; (3)a budem
ja zhromažďovať zvyšok[508] svojho stáda[1194]
zo všetkých zemí, kam som ich zahnal[640],
a privádzať ich späť[856] k ich ovčincu[777],
i budú sa stávať[6] plodnými a rozmnožia
sa, (4)a budem nad nimi ustanovovať[533]
pastierov, ktorí[77] ich budú pásť, i nebudú
sa už báť[26] ani strachovať[65] a nie *že* budú *čo*
postrádať[32 278] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(5)Hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29]
Hospodinom – keď chcem[20] Dávidovi
vzbudiť[533] spravodlivý Výhonok, i ujme sa
kraľovania – Kráľ! – a bude[6] si rozvážne
počínať[276 767] a zavádzať[43] na zemi právo[59]
a spravodlivosť. (6)V jeho dňoch bude
Júdá môcť[20] byť vyslobodený[191 192] a Isráél
bude v bezpečnosti[1198] sídliť[585]; a toto
bude jeho meno, ktorým *sa*[456] bude nazývať: Hospodin, naša spravodlivosť[1199 1200].
(7)Preto, hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29] Hospodinom – keď[77] už nebudú
vravieť: *Ako že je* živý Hospodin, ktorý
vyviedol[92] deti[111] Isráéla zo zeme Egypta,
(8)lež: *Ako že je* živý Hospodin, ktorý vyviedol[92] a ktorý priviedol[1201] semä domu
Isráéla zo zeme severu a zo všetkých
zemí, kam som ich zahnal[640], a ubytujú sa
na svojej pôde[615].

(9)O prorokoch: Moje srdce je[6] zlomené[127] v mojom vnútri, všetky moje kosti
sa rozdrkotali[1202], stal som sa[3] sťa*by*
kýmsi[386] opitým, áno[77], mužom[1012] – preteklo ním víno, pred Hospodinom[23 24 25]
a pred slovami[23 24 25] jeho svätosti. (10)Veď
sa zem naplnila cudzoložníkmi[225] (*tak*že
z príčiny[313] kliatby[1203] zem trúchli[6], pastviská pustiny sú[6] vysušené[829]), ich spôsob života[643] je zlý, ich sila[707] nie *je*
správna[1204]; (11)ba aj prorok aj kňaz sú[6]
znesvätení[235 1205], aj v svojom dome som
zistil[87] ich zlo[61] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(12)Preto budú mať[243] svoju cestu ako
klzké miesta, budú hnaní[640] v hlbokú
tmu[1206] a padnú v nej, lebo na nich budem
v roku ich navštívenia[32 278 428 653] privádzať
pohromu[50] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(13)A*j* medzi prorokmi v Šómróne som
zbadal[201] *čosi* nenáležité[1207]; prorokovali[6 108] skrze Baala[109] a zaviedli môj ľud,
Isráéla, na scestie[1208]; (14)a*le* medzi prorokmi v Jerúsaléme som zbadal[201] *čosi* desivé, cudzoložstvo[1209] a chodenie v lži[265],
a posilňujú[552 1210] ruky páchateľov zla, aby
sa, nikto[386], od svojho zla ne*od*vrátili;
stali[392] sa[3] pre mňa[16], oni všetci[160], sťa*by*
Sodomou, a jeho[276 1211] obyvatelia sťa*by*
Gomorrhou. (15)Preto Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla, takto povedal proti
tým prorokom[57 1195]: Hľa, ja[51], chystám sa
nakŕmiť[323] ich palinou a budem ich napájať vodou-žlčou[659], lebo z blízkosti[226] prorokov Jerúsaléma vychodí[13] znesvätenie[235 1205] do všetkej zeme.

(16)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]: Nesmiete[20] obracať sluch[621 1212] na
slová tých prorokov, ktorí[375] vám prorokujú[108], oni vás zvádzajú k ničotnosti[91 1213],
hovoria k vám *o* videní[58 927] svojho srdca,
nie z úst Hospodina; (17)stále[1214] vravia *tým, ktorí* mnou opovrhujú[938 1215]:
Slovo Hospodina[1216 1217]: Budete mať[243]
pokoj; a každého chodiaceho podľa[271]
tvrdohlavosti svojho srdca oslovia[1218]:
Nebude na vás prichádzať zlé. (18)No[77]
kto zastal v tajnej rade[519] Hospodina
a postrehol[201] a počul jeho slovo? Kto
pozorne vypočul[513 1218] moje[1219] slovo,
keď[77] *ho* počul[1220]? (19)Hľa, vyšla víchrica

www.biblia.sk

Hospodina, popudenie, áno[77], víriaci[356 1221]
víchor[1222]; bude víriť[356 1221] na hlave zlovoľ-
ných. (20)Hnev Hospodina sa nebude
*od*vracať *až* do jeho[1223] vykonania[43], *až* do
jeho[1225] uskutočnenia[533] úmyslov[794 1224] jeho
srdca; v posledku dní sa v tom[254] budete
môcť[20] dokonale[1225] vyznať[367 1226]. (21)Tých
prorokov som neposlal, a*le* oni sa dali do
behu; neprehovoril som k nim, a*le* oni sa
dali prorokovať[108], (22)a*le* keby boli za-
stali v mojej tajnej rade[519] a dali sa zves-
tovať[315] môjmu ľudu moje slová, potom[77]
by ich *od*vracali[1227] od ich zlej cesty[1228] a od
zla[61] ich skutkov.

(23)Či *som* ja Boh z blízka[824 825] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – a nie Boh z ďaleka?
(24)Či sa kto[377] môže[20] v úkrytoch ukryť,
takže[77] by som ho ja nevidel – vyhlásené[29]
Hospodinom – ? Či nebesá a zem nenapĺ-
ňam[1229] ja – vyhlásené[29] Hospodinom – ?
(25)Počul som[6], čo vraveli[6] tí proroci,
ktorí[375] prorokujú[108] v mojom mene lož[265],
výrokom: Dostal som sen[1230], dostal som
sen[1230]! (26)*Až* dokedy? Či je *čo* v srdci
tých prorokov, prorokujúcich[108] lož[265]?
Áno[77], prorokov podvodu svojho srdca,
(27)ktorí[375] zamýšľajú[813] môj ľud k zabud-
nutiu môjho mena primať svojimi snami,
ktoré vyprávajú[1231] jeden druhému[1161], ako
ich otcovia *na* moje meno zabudi skrze[1232]
Baala[109]. (28)Prorok, pri ktorom *bol* sen,
nech vypráva[21 1231] sen, a pri kom *bolo* moje
slovo, nech pravdivo[1233] vyslovuje[21] moje
slovo. Čo má slama[446 1234] so zrním[1235] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – ? (29)Či moje
slovo nie *je* také ako oheň – vyhlásené[29]
Hospodinom – a ako kladivo rozbíja-
júce[695] skalisko[412]?

(30)Preto, hľa, ja[51], *som* proti tým
prorokom[57] – vyhlásené[29] Hospodinom –
kradnúcim jeden z blízkosti druhého[226 1161]
moje slová, (31)hľa, ja[51], *som* proti tým
prorokom[57] – vyhlásené[29] Hospodinom –
ktorí[375] používajú[964] svoj jazyk, a*by* vyhla-
sovali[6 29 1236]: Vyhlásené[29]! (32)Hľa, ja[51], *som*
proti prorokujúcim[57 108] lživé sny[646] – vy-
hlásené[29] Hospodinom – ktorí[77] ich vyprá-
vajú[6 1231], a*by* môj ľud svojimi lžami[265] a svo-
jou namyslenosťou zaviedli na scestie[1208],
a*le* ja som ich neposlal a nie *že* som im
rozkázal, takže[77] tomuto ľudu nijako[1237] ne-
môžu[20] osožiť – vyhlásené[29] Hospodinom.

(33)A keď sa ťa bude pýtať tento
ľud alebo prorok alebo kňaz výrokom:
Aké[1186] *je* bremä[238 1038 1238] Hospodina? – po-
tom[77] k nim budeš[20] vravieť: Aké[1186] bre-
mä[238 1038 1238]?[1239] Že[77] vás chcem[20] zavrhnúť[627]
– vyhlásené[29] Hospodinom; (34)a prorok
a*lebo* kňaz a*lebo* ľud, ktorý bude vravieť:
bremä[238 1038 1238] Hospodina – áno[77], budem
zakročovať[32 278 428 710] voči onému člo-
vekovi[386] a*j* na jeho dome[57]. (35)Jeden na
druhého[57 1161] a voči sebe navzájom[874] bu-
dete[20] vravieť takto: Čím Hospodin od-
povedal[602]? a*lebo*: Čo Hospodin prehovo-
ril? (36)a bremä[238 1038 1238] Hospodina už
pripomínať nebudete[20], lebo každému[54]
bude bremenom[238 1038] jeho slovo, pre-
tože[77] ste slová živého Boha, Hospodina
zástupov[150 151], nášho Boha, prevracali[164].
(37)Voči prorokovi budeš[20 1240] vravieť
takto: Čím Hospodin odpovedal[602]? a*lebo*:
Čo Hospodin prehovoril? (38)A ak bu-
dete vravieť[383]: bremä[238 1038 1238] Hospodina,
potom teda Hospodin povedal takto:
Pre vaše prevravenie tohto slova, bre-
mä[238 1038 1238] Hospodina, hoci[77] som k vám
poslal výrok: nebudete[20] vravieť: bre-
mä[238 1038 1238] Hospodina, (39)preto, hľa,
ja[51], áno[77], zanechám[1241] vás *v* blúdení[1242]
a chcem[20] zavrhnúť[627] spred svojej tváre[89]
vás a*j* mesto, ktoré som dal vám a vašim
otcom (40)a uviesť[14] na vás trvalú po-
tupu[448] a trvalú hanbu[246 305 448 1243], ktorá sa
nebude zabúdať.

24 Hospodin mi ukázal, a[368] hľa,
pred chrámom[588 1244] Hospodina
boli postavené[1245] dva koše[1246] fíg, po od-
vedení[9] Jechonjáhúa[1187], syna Jehójákíma,
kráľa Júdu[4], a hodnostárov[72] Júdu[4] a ko-
váčov[94 721] a zámočníkov[94] Nevúchad-rec-
carom, kráľom Bávela[115 1104], z Jerúsaléma;
a uviedol ich v Bável[1104]. (2)Jeden kôš[1246]
– veľmi dobré figy, ako figy rané, a jeden
kôš[1246] – veľmi zlé figy, ktoré sa nemohli[20]
jesť pre zlú akost[632 1247]. (3)A Hospodin ku
mne povedal: Čo ty vidíš, Jeremjá? A po-
vedal som: Figy – tie figy, ktoré *sú*[375] dobré,
sú veľmi dobré, a tie zlé *sú* veľmi zlé, takže
sa nemôžu[20] jesť pre zlú akost[632 1247].

(4)I *do*stalo sa[3] ku mne slovo Hospodi-
na, výrok: (5)Takto povedal Hospodin,
Boh Isráéla: Ako tieto figy, ktoré *sú*[375]
dobré, tak budem k dobrému uzná-

www.romanoe-fauk.sk

vať[165 1090 1248] odvedenectvo[9 1314 1328] Júdu[4],
tých, ktorých som z tohto miesta[326] odo-
slal[233] *v* zem Kasdím[113 1134], (6)a budem
na nich k dobrému upierať[102] svoje oči
a privádzať jich späť[856] na túto zem a bu-
dovať ich a nie vyvracať[37], a zasadzovať[38]
ich a nie vyrvávať[34]. (7)A chcem[20] im
dať srdce na spoznanie mňa, že ja *som*
Hospodin[1001], i stanú sa[3] mi ľudom[104] a ja
im budem Bohom[104 617], lebo sa celým svo-
jím srdcom budú ku mne vracať. (8)A ako
tie figy, ktoré *sú*[375] zlé, ktoré sa nemôžu[20]
jesť pre zlú akost[632 1247] – áno, takto po-
vedal Hospodin – tak chcem[20] *vy*dať
Cidkijjáhúa, kráľa Júdu[4], a jeho kniežatá[72]
a zvyšok[508] Jerúsaléma, tých, *ktorí*[375] zvy-
šujú v tejto zemi, *aj* tých, *ktorí*[375] bývajú
v zemi Egypta, (9)i budem ich *vy*dávať na
hrôzu[944], na zlo[50] všetkým kráľovstvám
zeme, na potupu a za príslovie[1249] a na
posmech a na zlorečenie[953 1250] vo všetkých
miestach[326], kam ich budem zaháňať[640],
(10)a budem medzi nich vysielať[233] meč,
hlad a mor *až* do ich vymiznutia[577] z po-
vrchu[855] pôdy[615], ktorú som dal im a ich
otcom.

25 Slovo, ktoré sa *do*stalo[3] na Je-
remju o všetkom ľude Júdu[4],
v štvrtom roku Jehójákíma, kráľa[5] Júdu[4]
(to[254] *bol* prvý rok Nevúchadreccara,
kráľa[5] Bávela[115 1104]), (2)ktoré Jeremjá,
prorok, vyslovil o všetkom ľude Júdu[4]
a ku všetkým obyvateľom Jerúsaléma,
výrok: (3)Od trinásteho roku Jóšijjáhúa,
syna Ámóna, kráľa[5] Júdu[4], *až* po tento
deň, ktorý[1251] *je v* triadvadsiatom roku,
sa ku mne *do*stávalo[3 6] slovo Hospodina
a hovoril som[6] k vám včasným[601] hovore-
ním a nie *že* ste počuli[6]; (4)a Hospodin
k vám včasným[601] posielaním posielal[6]
všetkých svojich nevoľníkov, prorokov,
a nie *že* ste počuli[6] a nie *že* ste k počutiu
nachýlili[494] svoje ucho, (5)*s* výrokom: *Od*-
vráťte sa každý[54] od svojej zlej cesty a od
zla[61] vašich skutkov a bývajte na pôde[615],
ktorú Hospodin dal vám a vašim otcom,
totiž[593] oddávna[152] a navždy[594], (6)a nech
nechodíte[21] za inými[63] bohmi slúžiť[442 443]
im a klaňať sa im, a nesmiete[20] ma dráž-
diť[610] dielami[64] svojich rúk, a nebudem
vám škodiť[1252]. (7)A*le* neobrátili ste ku
mne sluch[621] – vyhlásené[29] Hospodinom –
aby ste ma mohli[20] dráždiť[610] dielami[64]
svojich rúk sebe na škodu[50]; (8)preto
Hospodin zástupov[150 151] povedal takto:
Pretože ste neposlúchli mojich slov,
(9)hľa, ja[51], chystám sa poslať[323] a budem
priháňať[964 1253] všetky čeľade[53] severu, vy-
hlásené[29] Hospodinom, a k[1254] Nevúchad-
reccarovi, kráľovi Bávela[115 1104], môjmu
služobníkovi, a budem ich privádzať na
túto zem[57] a na jej obyvateľov[57] a na všetky
tieto národy[17 57] vôkol a budem ich robiť
odovzdanými[1255 1256] a obracať[102] na hrôzu[133]
a na sykot[1071 1092] a na trvalé rumoviská[448 636],
(10)a budem spomedzi nich odstraňo-
vať[1257] hlas jasotu[635] a hlas radosti, hlas
ženícha a hlas mladuchy[206], zvuk[262] žar-
novov a svetlo lampy. (11)I bude všetka
táto zem rumoviskom[104 636], hrôzou[104 133],
a tieto národy[17] budú *po* sedemdesiat ro-
kov obsluhovať[442] kráľa[1010] Bávela[115 1104].

(12)A keď sa vyplní[1004] sedemdesiat
rokov, bude[6] sa diať[3]: budem navštevo-
vať[32 278 428] na kráľovi Bávela[115 1104] a na onom
národe[17] , vyhlásené[29] Hospodinom, ich
neprávosť[169], a na zemi Kasdím[113 1134], a ob-
racať[104] ju na trvalú spúšť[259 377 448]. (13)I bu-
dem na onú zem[57] uvádzať všetky svoje
slová[1258], ktoré som proti nej[57] vyslovil,
všetko, čo[375] *je* napísané v tejto knihe[258],
čo Jeremjá prorokoval[6 108] proti všetkým
národom[17 57]. (14)Áno, aj oni, – budú[6] *si*
nimi slúžiť[442 1259] mnohé národy[17] a veľkí
králi, i budem im odplácať[997] podľa ich
pôsobenia a podľa diela[64] ich rúk.

(15)Lebo Hospodin, Boh Isráéla, ku
mne povedal takto: Vezmi z mojej ruky
túto čašu[989] vína popudenia a napoj ním
všetky národy[17], medzi ktoré ťa ja posie-
lam, (16)nech[77] *sa* napijú a potácajú[6 1260]
a zbláznia[310 1261] sa pred mečom[23 24 25],
ktorý sa ja chystám medzi nich poslať[323].
(17)Vzal som teda[7] z ruky Hospodina
tú čašu[989] a napojil som všetky ná-
rody[17], ku ktorým ma Hospodin poslal,
(18)Jerúsalém a mestá Júdu[4] a jeho[281]
kráľov a jeho[281] hodnostárov[72], spraviť[14]
ich rumoviskom[68 636] a hrôzou[68 133] a syko-
tom[68 1071 1092] a zlorečením[68 953 1250], ako tohto
dňa, (19)faraóna, kráľa Egypta, a jeho
služobníkov a jeho kniežatá[72] a všetok
jeho ľud, (20)a všetku zmes[1262] a všetkých
kráľov zeme Úc[1263] a všetkých kráľov zeme

www.mosaicbible.com

Pelištím[113] a Aškelón a Gazzu a Ekrón
a zvyšok[508] Ašdóda (21)a Edóma a Móáva[712]
a všetkých synov Ammóna (22)a všetkých
kráľov Córa[1264] a všetkých kráľov Cídóna
a kráľov ostrovov[112], ktoré *sú* na druhej
strane[1265] mora, (23)a Dedána[1266] a Tému[1267]
a Búza[1266] a všetkých ostrihaných[713] *na* slu-
chách[557 714], (24)a všetkých kráľov Arábie
a všetkých kráľov zmesi[1262], ktorí[375] bývajú
v pustine, (25)a všetkých kráľov Zimrí[1268]
a všetkých kráľov Éláma a všetkých krá-
ľov Mádája[1269] (26)a všetkých kráľov se-
veru, blízkych[824 825] a*j* ďalekých, jedného
k druhému[874], a všetky kráľovstvá zeme,
ktoré *sú* na tvári pôdy[615], a kráľ Šéšacha[1270]
bude piť po nich. (27)A budeš[21] k nim
vravieť: Takto povedal Hospodin zá-
stupov[150 151], Boh Isráéla: Pite a opite sa
a zvracajte a padnite a nebudete vstávať
pre meč[313], ktorý sa ja chystám medzi vás
poslať[323]. (28)A ak sa budú priečiť[245] vziať
tú čašu[989] z tvojej ruky na pitie, bude[6 21] sa
diať[3], že[77] im budeš vravieť: Takto pove-
dal Hospodin zástupov[150 151]: Pravdaže[1271]
piť musíte[20]! (29)Veď hľa, ja začínam[1272]
mesto, nad ktorým sa deje[6] *do*volávanie sa
môjho mena[596], postihovať pohromou[1252],
a vy by ste mali[20] ostávať celkom[1271] bez
trestu[216]? Nebudete bez trestu ostávať[216],
lebo ja sa chystám zavolať[323] meč na
všetkých obyvateľov[57] zeme, vyhlásené[29]
Hospodinom zástupov[150 151].

(30)A ty budeš[21] proti nim[73] prorokovať[108]
všetkými týmito slovami a vravieť k nim:
Hospodin bude z výsosti revať[130 383] , áno[77],
zo sídla[693] svojej svätosti[795] bude *vy*dávať[383]
svoj hlas, mocne[1271] bude revať[130 383] na svoj
príbytok[57 777 1273], bude sa ozývať[374 602] výsko-
tom ako šliapači[1274] proti všetkým obyvate-
ľom[73] zeme. (31)Skaza[1275] dospeje *až* po
okraj[749] zeme, lebo Hospodin má[243] spor[820]
s národmi[17 271 1276], on má súd[59 222] ohľadne
všetkého mäsa, a zlovoľní – *vy*dá ich meču,
vyhlásené[29] Hospodinom. (32)Takto po-
vedal Hospodin zástupov[146 147]: Hľa, zlo
vychádza[13] od národa[17] k národu[17] a od naj-
zadnejších končín[550] zeme sa pozdvíha[383 551]
veľký víchor[1222], (33)a zabitých[678]
Hospodinom[557] bude v onen deň od okra-
ja[749] zeme *až* po okraj[749] zeme, a nie *že*
budú oplakávaní[330] ani zbieraní[319] ani po-
chovávaní; budú za hnoj na tvári pôdy[615].

(34)Skučte, pastieri, a kričte[786] a váľajte
sa, vodcovia[911] stáda[1194], lebo sa naplnili
vaše dni do[1277] zabitia a vášho rozohna-
nia[259 695], i budete padať ako obľúbená ná-
doba[288 914 1052], (35)i stratí sa[624] pred pas-
tiermi[23] útočište, áno, únik pred vodca-
mi[23 911] stáda[1194] – (36)hlas kriku[1181] pastie-
rov, áno[77], skučanie vodcov[911] stáda[1194],
lebo Hospodin ničí[345] ich pastvisko[768 1278]
(37)a pre žiar[313 331] hnevu Hospodina
stíchnu[657 1279] príbytky[777] pokoja. (38)Opus-
til ako hrivnatec[131] svoj stánok[1280], lebo
zem sa stala[3] spustliskom[104 133] od žiaru[313 331]
Toho, *ktorý*[281 375] pôsobí pohromy[501 1150 1281],
áno[77], od žiaru[313 331] jeho[1282] hnevu.

26 Na začiatku kraľovania Jehó-
jákíma, syna Jóšijjáhúa, kráľa
Júdu[4], sa udialo[3] z blízkosti[226] Hospodina
toto slovo, výrok: (2)Takto povedal Hos-
podin: Zastaň v nádvorí[1098] domu Hospo-
dina a vyslov ku všetkým mestám Júdu[4],
ktoré[10 375] prichádzajú klaňať sa *v* dome
Hospodina, všetky slová, ktoré ti rozká-
žem vysloviť k nim; nech nič[1283] neube-
ráš[21 1284]; (3)azda budú počúvať a *od*vracať
sa každý[54] od svojej zlej cesty, a*by som*
mal ľútosť ohľadne zla[50], ktoré ja zamýš-
ľam[813] im vykonať z príčiny[307] zla[61] ich
skutkov; (4)i budeš[21] k nim vravieť: Takto
povedal Hospodin: Ak nebudete ku mne
obracať sluch[621], aby ste chodili[125] v mo-
jom zákone[105], ktorý som predložil[14] va-
šej tvári, (5)aby ste obracali[125] sluch[621 1212]
na slová mojich nevoľníkov, prorokov,
ktorých k vám ja posielam, áno[77], včas-
ným[588] posielaním, a*le* nepočúvali ste[6]
ich, (6)potom[77] *sa* tohto domu chcem[20]
*vz*dať ako Šíla a toto mesto spraviť[14] zlore-
čením[68 953 1250] všetkým národom[17] zeme.

(7)A kňazi a proroci a všetok ľud po-
čuli Jeremju vyslovujúceho tieto slová
v dome Hospodina, (8)a keď Jeremjá
dokončil[410 1004] vyslovovanie všetkého, čo
Hospodin rozkázal vysloviť ku všetkému
ľudu, stalo sa[3], že[77] ho kňazi a proroci
a všetok ľud polapili[106 1285] *s* výrokom:
Istotne[1286] musíš[20] umrieť! (9)Prečo si
v mene Hospodina prorokoval[6 108] vý-
rokem: Tento dom bude ako Šíló, a: Toto
mesto bude musieť[20] spustnúť[122 1287], takže
nebude[632] obyvateľa? I zišiel sa[1288] všetok
ľud proti Jeremjovi[73] v dom Hospodina,

www.biblia.sk

(10)a keď hodnostári[72] Júdu[4] počuli
o týchto veciach[58], vystúpili[92 100] z domu
kráľa *v* dom Hospodina a zasadli vo
vchode[55] *do* novej brány Hospodina.
(11)A kňazi a proroci prevraveli k hod-
nostárom[72] a ku všetkému ľudu výrokom:
Pre tohto muža[16] *je* rozsudok[59] smrti, lebo
prorokoval[6 108] proti tomuto mestu[73], ako
ste svojimi ušami počuli.

(12)A Jeremjá ku všetkým hodnos-
tárom[72] a ku všetkému ľudu prevravel
výrokom: Prorokovať[108] proti tomuto
domu[73] a proti tomuto mestu[73] ma poslal
Hospodin všetkými slovami[1289], ktoré ste
počuli, (13)nuž teda[139] polepšite[40 584] svoje
cesty a svoje skutky a poslúchajte na[270]
hlas Hospodina, svojho Boha, a*by* mal
Hospodin ľútost ohľadne zla[50], *o* ktorom[58]
proti vám[57] prehovoril; (14)a ja, hľa, ja[51],
son vo vašej ruke, spravte mi[140] podľa
toho, *čo je*[375] dobré a podľa toho, *čo je*[375]
správne[1056] vo vašich očiach, (15)avšak[418]
nech spoľahlivo[871] viete[21], že ak sa vy chys-
táte ma usmrtiť[323], zaiste sa vy chystáte
na seba a ohľadne tohto mesta a ohľadne
jeho[281] obyvateľov uviesť[14 323] nevinnú[216]
krv[1290], lebo ma popravde[163] Hospodin po-
slal proti vám[57] vysloviť vo vaše uši všetky
tieto slová.

(16)A hodnostári[72] a všetok ľud pove-
dali ku kňazom a k prorokom: Pre tohto
muža[16] nie je rozsudok[59] smrti, lebo k nám
hovoril[6] v mene Hospodina, nášho Boha.
(17)A povstali muži zo starších zeme
a prevraveli ku všetkému zídeniu[1288 1291] vý-
rokom: (18)V dňoch Chizkijjáhúa, kráľa
Júdu[4], bol[6] prorokom Míchajá, Móraští[1292],
ktorý[77] ku všetkému ľudu Júdu[4] prevravel
výrokom[1293]: Takto povedal Hospodin zá-
stupov[150 151]: Cijjón *bude* poľom, *ktoré* bude
orané[721 1003 1294], a Jerúsalém bude zrúceni-
nami[1295] a vrch toh*to* domu *bude* ako vý-
šiny[630 1296] lesa. (19)Či ho azda[1286] Chizkij-
jáhú, kráľ Júdu[4], a všetok Júdá[4] usmrtil?
Či ne*bol* ctiteľom[26 1297] Hospodina, takže[77]
sa dal *u* Hospodina prihovárať[1298]? A Hos-
podin sa dal pohnúť k ľútosti ohľadne
zla[50], *o* ktorom[58] proti nim[57] prehovoril.
A my sa chystáme spáchať[43 323] veľké zlo
proti svojim dušiam!

(20)A vyskytol sa[3] ešte niekto[386] vystu-
pujúci ako prorok[104 930] v mene Hospodina,
Úrijjáhú, syn Šemaejáhúa z Kirjath-
-jeárím, ktorý[77] prorokoval[6 108] proti to-
muto mestu a proti této zemi *tak,* ako
zneli všetky slová Jeremju; (21)a keď jeho
slová počul kráľ Jehójákím a všetci jeho
hrdinovia[440] a všetky jeho kniežatá[72], dal
sa[100] kráľ usilovať *o*[394] jeho usmrtenie; to[77]
keď počul Úrijjáhú, zľakol sa[26 100] a utiekol
a prišiel *do* Egypt*a*. (22)A kráľ Jehójákím
do Egypt*a* poslal mužov, Elnáthána, syna
Achbóra, a *iných* mužov s ním, do Egypta,
(23)tí[77] Úrijjáhúa z Egypta vyviedli[13] a pri-
viedli ho ke kráľovi Jehójákímovi. Ten[77]
ho skolil[197] mečom a jeho mŕtvolu hodil
do hrobov detí[111] ľudu[1299]. – (24)Avšak[418]
s Jeremjou bola[6] ruka Achíkáma, syna
Šáfána[1300], aby ne*bolo vy*dania ho v ruku
ľudu na jeho usmrtenie.

27 Na začiatku kraľovania Cidkij-
jáhúa[1301], syna Jóšijjáhúa, kráľa
Júdu[4], sa k Jeremjovi z blízkosti[226] Hospo-
dina *do*stalo[3] toto slovo, výrok: (2)Takto
ku mne povedal Hospodin: Zhotov[43]
si putá a jarmá[1302] a daj ich na svoj krk
(3)a odošli[233] ich ku kráľovi Edóma[115] a ku
kráľovi Móáva[115 712] a ku kráľovi Ammóna[115]
a ku kráľovi Córa[1264] a ku kráľovi Cídóna
skrze poslov[1303 1304], ktorí[375] prišli *v* Jerú-
salém k Cidkijjáhúovi, kráľovi Júdu[4],
(4)a rozkáž im povedať k svojim pánom:
Takto povedal Hospodin zástupov[150 151],
Boh Isráélův: Takto budete[21] vravieť k svo-
jim pánom: (5)Ja som zhotovil[43] zem, ľud-
stvo[613] a zver[494 614], ktorá *je* na tvári zeme,
svojou veľkou mocou a svojím vztiahnu-
tým[454] ramenom, a dávam[6] to[254], komu *je*
to správne[1056] v mojich očiach; (6)a teraz
som ja dal všetky tieto zeme v ruku Ne-
vúchadreccara, kráľa Bávela[115 1104], svojho
služobníka, *b*a aj zvieratstvo[846] poľa som
mu dal[392], jemu k službe[442], (7)i budú ho
obsluhovať[6 442 1010] všetky národy[17], a*j* jeho
syna a syna jeho syna, *až* do príchodu
času jeho zeme, *keď* aj on – budú *si* ním
slúžiť[6 442 1259] mnohé národy[17] a veľkí králi.
(8)A bude[6] sa diať[3]: národ[17] a kráľovstvo,
ktorí jeho, Nevúchadreccara, kráľa Bá-
vela[115 1104], nebudú obsluhovať[442 1010], a čo
nebude chcieť[20] vložiť[14] svoj krk v jarmo
kráľa Bávela[115 1104], proti onému národu[17 57]
budem zakročovať[32 278 428 710] mečom, hla-
dom a morom, vyhlásené[29] Hospodinom,

www.biblia.sk

až do môjho úplného zničenia[577] ich skrze
neho[1303 1305]. (9)A vy nech neobraciate[21]
sluch[621] k svojim prorokom ani k svo-
jim veštcom ani k svojim snom[1306] ani
k svojim predpovedačom[1307] ani k svojim
bosorákom[1308], ktorí k vám vravia výro-
kom: Nebudete musieť[20] obsluhovať[442 1010]
kráľa Bávela[115 1104], (10)lebo oni vám pro-
rokujú[108] lož[265] za účelom vzdialenia vás
z povrchu[855] vašej pôdy[615], a*by* som vás
rozohnal[640], a*by* ste museli[20] zahynúť.
(11)A*le* národ[17], ktorý bude chcieť[20] za-
viesť svoj krk v jarmo kráľa Bávela[115 1104]
a obsluhovať[442 1010] ho, áno[77], budem ho
ponechávať[921] na jeho pôde[615], nech[77] ju
môže[20] obrábať[442 1010 1309] a bývať na[1310] nej.

(12)I prehovoril som k Cidkijjáhúovi,
kráľovi Júdu[4], podľa všetkých týchto slov
výrokom: Zaveďte svoje krky v jarmo kráľa
Bávela[115 1104] a obsluhujte[442 1010] ho a jeho
ľud a žite! (13)Načo by ste mali[20] mrieť,
ty a tvoj ľud, mečom, hladom a morom,
podľa *toho,* čo prehovoril Hospodin k ná-
rodu[17], ktorý nechce[20] kráľa Bávela[115 1104] ob-
sluhovať[442 1010]? (14)A nech neobraciate[21]
sluch[621] k prorokom, ktorí[375] k vám vravia
výrokom: Nemáte[20] obsluhovať[442 1010] kráľa
Bávela[115 1104]! Veď oni vám prorokujú[108]
lož[265]! (15)Neposlal som ich predsa ja, vy-
hlásené[29] Hospodinom, a*le* oni v mojom
mene prorokujú[108] lživo[475 1311] za účelom
môjho rozohnania[640] vás, a*by* ste museli[20]
zahynúť vy a*j* tí proroci, ktorí[375] vám pro-
rokujú[108].

(16)A ku kňazom a ku všetkému to-
muto ľudu som prehovoril výrokom:
Takto povedal Hospodin: Nech neobra-
ciate[21] sluch[621] k slovám prorokov, ktorí[375]
vám prorokujú[108] výrokom: Hľa, náčinia[914]
domu Hospodinova budú teraz chvatom
z Bávela[1104] prinášané späť[856]! Veď oni vám
prorokujú[108] lož[265]. (17)Nech k nim neob-
raciate[21] sluch[621]; obsluhujte[442 1010] kráľa
Bávela[115 1104] a žite; načo by sa malo[20] toto
mesto stávať[3] rumoviskom[636]? (18)A*le* ak
sú oni proroci a ak je pri nich slovo
Hospodina, nech sa, prosím[401], u Hospo-
dina zástupov[150 151] prihovárajú[21 604], aby do
Bávela[1104] neprišli náčinia[914], ktoré[375] pozo-
stávajú v dome Hospodina a v dome kráľa
Júdu[4] a v Jerúsaléme, (19)lebo takto po-
vedal Hospodin zástupov[150 151] o stĺpoch
a ohľadne mora[1312] a ohľadne stojanov
a ohľadne pozostatku náčiní[914], ktoré[375]
pozostávajú v tomto meste, (20)ktoré
Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], nevzal
pri odvádzaní[9] Jechonju[1187], syna Jehó-
jákíma, kráľa Júdu[4], z Jerúsaléma do
Bávela[1104], i so všetkými urodzenými Júdu[4]
a Jerúsaléma – (21)áno, takto povedal
Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla,
ohľadne náčiní[914], ktoré[375] pozostávajú
v dome Hospodina a *v* dome kráľa Júdu[4]
a *v* Jerúsaléme: (22)V Bável[1104] budú mu-
sieť[20] prísť a tam budú *až* do dňa môjho
navštívenia[32 278 428] ich, vyhlásené[29] Hospo-
dinom, keď[77] ich budem vyzdvihovať
a prinášať späť[856] na toto miesto[326].

28 A v onom roku, na začiatku kra-
ľovania Cidkijjáhúa, kráľa Júdu[4],
v štvrtom roku, v piatom mesiaci, sa
stalo[3]: V dome Hospodina, pred očami
kňazov a všetkého ľudu, ku mne Chana-
nja, syn Azzúra, prorok, ktorý *bol* z Gi-
veóna, prevravel výrokom: (2)Takto pove-
dal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla,
výrokom: Zlomím[127] jarmo kráľa Báve-
la[115 1104]; (3)ešte v celých dvoch rokoch[1313] sa
ja chystám späť na toto miesto[326] pri-
niesť[323 856] všetky náčinia[914] domu Hospo-
dina, ktoré Nevúchadreccar, kráľ Bá-
vela[115 1104], z tohto miesta[326] vzal a zaniesol
ich *v* Bável[1104], (4)a Jechonju[1187], syna Je-
hójákíma, kráľa Júdu[4], a všetko odvede-
nectvo[9 1314 1328] Júdu[4], tých, *ktorí*[375] prišli do
Bávela[1104], sa ja chystám späť na toto
miesto[326] priviesť[323 856], vyhlásené[29] Hospo-
dinom, lebo chcem[20] zlomiť[127] jarmo kráľa
Bávela[115 1104]. (5)A Jeremjá, prorok, pove-
dal k Chananjovi, prorokovi, pred očami
kňazov a pred očami všetkého ľudu, tých,
ktorí[375] stáli v dome Hospodina, (6)áno[77],
Jeremjá, prorok, povedal: Ámén[781], kiež
tak Hospodin chce[20 21] spraviť, kiež
chce[20 21] Hospodin potvrdiť[533] tvoje slová,
ktorými si zaprorokoval[108], späť priniesť[856]
náčinia[914] domu Hospodina a všetko, čo
bolo[375] odvedené[9], z Bávela[1107] na toto mie-
sto[326]. (7)Lenže[418] počuj, prosím[401], toto
slovo, ktoré sa ja chystám vysloviť[323]
v tvoje uši a v uši všetkého ľudu: (8)Pro-
roci, ktorí oddávna[152] bývali[6], predo
mnou[1244] a pred tebou[1244], tí[77] prorokú-
vali[6 108] o mnohých zemiach[1315] a proti veľ-

www.biblia.sk

kým kráľovstvám[57] o bojoch[73 94] a o pohromách[50 94] a o more; (9)prorok, ktorý
prorokuje[108] o pokoji – ten prorok je po-
znávaný, že ho popravde[163] poslal Hospo-
din, pri dôjdení *na* slovo[1316] toho proroka.
(10)A Chananjá, prorok, vzal jarmo[1302]
z krku[797] Jeremju, proroka, a zlomil[127] ho
(11)a pred očami všetkého ľudu prevravel
Chananjá výrokom: Takto povedal Hospodin: Tak chcem[20] zlomiť[127] jarmo Nevuchadreccara, kráľa Bávela[115 1104], ešte v celých dvoch rokoch[1313], z krku[797] všetkých národov[17]. A Jeremjá, prorok, odišiel po svojej ceste.

(12)A po zlomení[127] jarma[1302] z krku[797]
Jeremju, proroka, Chananjou, prorokom,
sa k Jeremjovi *do*stalo[3] slovo Hospodina,
výrok: (13)Choď[76] a prevrav k Chanan-
jovi výrokom: Takto povedal Hospodin:
Jarmá[1302] *z* dreva si zlámal[127], *ale* miesto
nich zhotovíš[21 43 392 1317] jarmá[1302] *zo* železa,
(14)lebo Hospodin zástupov[150 151], Boh
Isráéla, povedal takto: Jarmo *zo* železa
dám na krk všetkých týchto národov[17] na
obsluhovanie[442 1010] Nevuchadreccara,
kráľa Bávela[115 1104], a budú[6 21] ho obsluho-
vať[442 1010]; *b*a aj zvieratstvo[846] poľa som mu
dal[392].

(15)A Jeremjá, prorok, k Chananjovi,
prorokovi, povedal: Počuj, prosím[401], Cha-
nanjá: Neposlal ťa Hospodin, a*le* ty si pri-
mal tento ľud spočívať dôverou[230 441 595] na
lži[265]; (16)preto povedal Hospodin takto:
Hľa, ja[51], chystám sa zapudiť[233 323] ťa z po-
vrchu[855] tváre pôdy[615] – toh*to* roku ty
umrieš[323], lebo si hovoril[6] *o* zvrate[58 1318]
proti Hospodinovi[73]. (17)A Chananjá,
prorok, v onom roku v siedmom mesiaci
umrel.

29 A toto[623] *sú* slová listu[258], ktorý
poslal Jeremjá, prorok, z Jerú-
saléma k pozostatku starších vyhnanec-
tva[9 1314] a ku kňazom a k prorokom a ku
všetkému ľudu, ktorý Nevúchadneccar
odviedol[9] z Jerúsaléma v Bável[1104], (2)po
vyjdení Jechonju[1187], kráľa, a kráľovnej-
-matere[884] a komorníkov[1319] a hodnostá-
rov[72] Júdu[4] a Jerúsaléma a kováčov[94 721]
a zámočníkov[94] z Jerúsaléma, (3)skrze
Eleásu, syna Šáfána, a Gemarju, syna[1303]
Chilkijjáhúa (ktorých poslal Cidkijjáhú,
kráľ Júdu[4], k Nevúchadreccarovi, kráľovi
Bávela[115 1104], v Bável[1104]), výrok: (4)Takto
povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Is-
ráéla, všetkému vyhnanectvu[9 1314], ktoré
som dal odviesť[9] z Jerúsaléma v Bável[1104]:
(5)Budujte domy a zabývajte sa a vy-
sadzujte[38] záhrady a jedzte ich ovocie,
(6)a berte *si* ženy a ploďte synov a dcéry
a pre svojich synov[16] berte ženy a svoje
dcéry dávajte mužom, nech[77] rodia synov
a dcéry, áno[77], množte sa tam a nech vás
neubúda[21], (7)a vyhľadávajte[639] dobré[525]
mesta, kam som vás dal odviesť[9], a mod-
lete sa zaň[281] k Hospodinovi, lebo v jeho[281]
dobrom[304 525] bude dobre[525] vám. (8)Áno,
takto povedal Hospodin zástupov[150 151],
Boh Isráéla: Nech vás neklamú[21 1242] vaši
proroci, ktorí *sú* vo vašom strede[920],
a vaši veštci, a nech neobraciate[21] pozor-
nosť[621 1320] k svým snom, ktoré si radi vy-
snívate[1321], (9)veď oni vám lživo[475] proro-
kujú[108] v mojom mene – neposlal som ich,
vyhlásené[29] Hospodinom. (10)Lebo takto
povedal Hospodin, že pri[1322] vyplnení
Bávela[5 1104 1323], sedemdesiat rokov, vás
chcem[20] navštíviť[32 278] a potvrdiť[533] na vás
svoje dobré slovo o privedení vás späť[856]
na toto miesto[326]; (11)ja predsa poznám[6]
myšlienky[347], ktorými na vás myslím[813] –
vyhlásené[29] Hospodinom – myšlienky[347]
blaha[525] a ne na nešťastie[50], dať vám bu-
dúcnosť s[77] nádejou. (12)I budete ma volať
a pôjdete a budete sa ku mne modliť a ja
k vám budem obracať sluch[621]; (13)a bu-
dete ma hľadať a budete ma môcť[20] nájsť,
ak[717] ma budete vyhľadávať[639 1324] celým
svojím srdcom, (14)i dám sa vám nájsť
– vyhlásené[29] Hospodinom – a budem
*od*vracať vaše zajatie[1325 1812] a zhromažďo-
vať vás *sprostred* všetkých národov[17] a zo
všetkých kráľovstiev, kam som vás za-
hnal[640] – vyhlásené[29] Hospodinom – a pri-
vádzať vás späť[856] na miesto[326], odkiaľ som
vás dal odviesť[9].

(15)Ak vravíte[6]: Hospodin nám v Bá-
veli[1104] vzbudil[533] prorokov – (16)nuž, takto
povedal Hospodin o kráľovi, ktorý[375] sedí
na tróne Dávida, a o všetkom ľude, ktorý[375]
býva v tomto meste, vašich bratoch,
ktorí s vami nevyšli[13] vo vyhnanstvo[9 1314],
(17)takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151]: Hľa, ja[51], chystám sa proti nim[272]
vypustiť[233 323] meč, hlad a mor a chcem[20] ich

www.thosaint.com

spraviť[14] sťa*by* zlým figami[15], ktoré sa pro
zlú akost[632 1247] nemôžu jesť, (18)a chcem[20]
za nimi vyraziť[1326] s mečom[264], s hladom[264]
a s morom[264], a *vy*dať ich všetkým krá-
ľovstvám zeme na hrôzu[944], na kliatbu[1203]
a na úžas[133] a na sykot[1071] medzi všetkými
národmi, kam ich zaženiem[640], (19)za
to[1078], že neobracali[6] sluch[621] k mojim slo-
vám – vyhlásené[29] Hospodinom – ktorých
som sa k nim včasným[601] posielaním na-
posielal skrze svojich nevoľníkov, prorokov[1327], a nie *že* ste poslúchli – vyhlásené[29]
Hospodinom.

(20)A*le* vy počujte slovo Hospodina,
všetko vyhnanectvo[9 1314], ktoré som odo-
slal[233] z Jerúsaléma v Bável[1104]: (21)Takto
povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh
Isráéla, o Acheávovi, synovi Kóláju,
a o Cidkijjáhúovi, synovi Maaséju, ktorí[375]
vám v mojom mene prorokujú[108] lož[265]:
Hľa, ja[51], chystám sa *vy*dať[323] ich v ruku
Nevúchadreccara, kráľa Bávela[115 1104],
ktorý[77] ich pred vašimi očami pobije[197],
(22)a podľa nich[225] bude pre všetko vy-
hnanectvo[9 16 1314 1328], ktoré *je* v Báveli[1104],
*pre*vzaté[1329] zlorečenie[942 1250 1330] výrokom:
Kiež ťa Hospodin chce[20 21] spraviť sťa*by*
Cidkijjáhúom a sťa*by* Acheávom, kto-
rých kráľ Bávela[115 1104] upražil v ohni,
(23)pretože v Isráélovi páchali[6 43] bezbož-
nosť[1024 1331], lebo[77] cudzoložili[6] s ženami
svojich blížnych[236] a v mojom mene vysloovali[6] slová lži[265], čo som im nerozkázal,
a ja *som* Ten, *ktorý*[375] *to* vie, a *som* sved-
kom, vyhlásené[29] Hospodinom.

(24)A k Šemaejáhúovi, Nechelámímu[1332 1333], budeš[20] prevrávať výrokom:
(25)Takto prevravel Hospodin zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla, výrokom: Pretože
si ty v svojom mene *roz*posielal listy[258]
ku všetkému ľudu, ktorý *je* v Jerúsaléme,
a k Cefanjovi, synovi Maaséju, kňa-
zovi, a ku všetkým kňazom, *s* výrokom:
(26)Hospodin ťa spravil[14] kňazom[15]
miesto Jehójádu, kňaza, aby ste boli[125] do-
zorcami[32 33 1101] domu Hospodina ohľadne
každého muža šialeného a robiaceho sa
prorokom[108 930], a máš[21] ho dať do klady
a do zveráka[1334]; (27)nuž teda[139] prečo si sa
neoboril[1335] na Jeremju, Anáthóthího[2 1332],
ktorý[375] si dovoľuje vám prorokovať[108 930]?
(28)Veď predsa k nám *v* Bável[1104] poslal
výrok: *Bude* to[254] dlhé – budujte domy
a zabývajte sa a vysadzujte[38] záhrady
a jedzte ich ovocie. – (29)A Cefanjá,
kňaz, tento list[258] prečítal v uši Jeremju,
proroka; (30)a k Jeremjovi sa *do*stalo[3]
slovo Hospodina, výrok: (31)Pošli ku
všetkému vyhnanectvu[9 1314] výrok: Takto
povedal Hospodin o Šemaejovi, Nechelá-
mím[1332 1323]: Pretože vám Šemaejá prorokoval[6 108], a*le* ja som ho neposlal, a pri-
mal vás dôverou spočívať[230 441 595] na lži[265],
(32)preto povedal Hospodin takto: Hľa,
ja[51], chystám sa proti Šemaejovi, Nechelá-
mímu[57 1332 1323], a proti jeho semenu[57] za-
kročiť[32 278 323 428 710]: nebude mať[243] nikoho[386]
bývajúceho vprostred tohto ľudu a nie *že*
bude nazerať v[1336] blaho[99], ktoré ja sa chys-
tám zriadiť[43 323] svojmu ľudu – vyhlásené[29]
Hospodinom – lebo hovoril[6] *o* zvrate[58 1318]
proti Hospodinovi[57].

30 Slovo, ktoré sa z blízkosti[226] Hos-
podina *do*stalo[3] k Jeremjovi, vý-
rok: (2)Takto prevravel Hospodin, Boh
Isráéla, výrokom: Zapíš si všetky slová,
ktoré som k tebe vyslovil, do knihy[258],
(3)lebo, hľa, prichádzajú dni, vyhlásené[29]
Hospodinom, keď *od*vrátim zajatie[1325]
svojho ľudu, Isráéla a Júdu, povedal Hos-
podin, a budem ich privádzať späť[856] do
zeme, ktorú som dal ich otcom, i zmoc-
nia sa[652] jej.

(4)A toto[623] *sú* slová, ktoré Hospodin
vyslovil o Isráélovi a o Júdovi, (5)lebo
Hospodin povedal takto: Počuli sme hlas
zdesenia[1337], *je* strach[1338] a niet pokoja.
(6)Nože[401] sa spýtajte a pozrite, či rodí
mužské pohlavie? Prečo vidím[6] každého
muža[1012] – jeho ruky na jeho bokoch[1339],
ako rodičku, a všetky tváre sa zmenili[164 1340]
na bledosť[1341]? (7)Beda[1165], lebo onen deň *je*
veľký, takže mu niet[632] podobného[729], a *je*
to[254] čas úzkosti[396] Jákóba[5], a*le* musí[20] z nej
byť vyslobodený[191 192]. (8)A v onen deň sa
bude[6] diať[3] – vyhlásené[29] Hospodinom
zástupov[150 151] – : budem lámať[127] jarmo
z tvojho krku[797] a strhávať[153] tvoje putá,
a nie *že si* tebou ešte budú slúžiť[442 1259] cu-
dziari[186], (9)lež[77] budú[6] obsluhovať[442 443]
Hospodina[1010], svojho Boha, a Dávida,
svojho kráľa[1010], ktorého im chcem[20] vzbu-
diť[533]. (10)A ty sa nemusíš[20] báť[26], môj ne-
voľník Jákób – vyhlásené[29] Hospodinom –

www.biblia.sk

ani sa strachovať[65], Isráél, lebo hľa, ja[51],
chystám sa vyslobodiť[191 192 323] ťa z diaľky
a tvoje semä zo zeme ich zajatia, i bude[6]
sa Jákób vracať a mať kľud[1342] a žiť v ne-
rušenom pokoji, a nebude pôsobiaceho
zdesenie[1337 1343]. (11)Veď s tebou *budem* ja,
vyhlásené[29] Hospodinom, na vyslobodzo-
vanie[191 192] ťa, lebo pri[271] všetkých náro-
doch[17 1344], kam som ťa rozptýlil[695], budem
uskutočňovať[43] skoncovanie[378], avšak s te-
bou skoncovanie[378] uskutočňovať[43] nebu-
dem, hoci[77] ťa budem podľa práva[59] ukáz-
ňovať[145], takže[77] ťa nebudem celkom[1345]
bez trestu ponechávať[216].

(12)Áno, takto povedal Hospodin:
Zúfalé[969 1346] *je to* s tvojím úrazom[16 324 1347],
bolestné *je* tvoje zbitie[197 504], (13)niet roz-
sudzujúceho[468 469] tvoju súdnu vec[468 470]
na obviazanie[1348], liekov, náplasti[1714] ne-
máš[371 1349]. (14)Všetci tvoji priatelia[1103] *na*
teba zabudli, nevyhľadávajú[639] *ťa*, lebo
som ťa zbil[197] zbitím[197 504] *od* nepriateľa,
ukázňovaním[145 199] *od* krutého pre mno-
žstvo tvojich neprávostí[94 169]; tvoje hriechy
sa rozmohli[421 422]. (15)Čo kričíš[786] nad svo-
jím úrazom[324]? Tvoja strasť[1350] *je* nezho-
jiteľná[969]; tieto *veci* som ti vykonal pre
množstvo tvojich neprávostí[94 169], *že* sa
tvoje hriechy rozmohli[421 422].

(16)Preto všetci zožierajúci[85] ťa budú
zožierani[85] a všetci tvoji protivníci[1351], oni
všetci[160], pôjdu v zajatie, a olupujúci[1352] ťa
sa *do*stanú[3] v olupovanie[1353 1354] a všetkých
vykorisťujúcich[1107 1355] ťa budem *vy*dávať
za korisť[1356], (17)lebo budem pôsobiť
vzchádzanie[675] tvojho[5] hojenia[676] a z tvo-
jich rán[197 504] ťa budem uzdravovať[1357] – vy-
hlásené[29] Hospodinom – pretože ti dali
názov[279] Zahnaná[640] – to[254] *je* Cijjón, niet
zaujímajúceho sa[639] oň[281].

(18)Takto povedal Hospodin: Hľa,
ja[51], chystám sa *od*vracať zajatie[323 1325 1812]
stanov Jákóba a budem ľutovať[554] jeho
obydlia[701], i bude mesto zbudované[281] na
svojom návrší[1358] a palác[492] bude ostávať
podľa svojho predpisu[59 1359], (19)a z nich
bude vychádzať[6 13] ďakovanie[1047] a hlas
baviacich sa[968 1360], i budem ich množiť
a nie *že* ich bude ubúdať, a budem ich
poctievať[1361] a nie *že* sa budú stávať bezvý-
znamnými[912 1362], (20)a jeho[1363] deti[111] budú[6]
ako predtým a jeho[1363] zhromaždenie[537]
sa bude ustavovať[745] pred mojou tvárou
a proti všetkým utláčajúcim[57 1364] ho[1363] bu-
dem zakročovať[32 278 428 710]. (21)A z neho[1363]
bude[6] jeho[1350] Vznešený[911 1365], áno[77], jeho[1363]
Vládca[1192] bude vychádzať[13] sprostred ne-
ho[1363], a budem *si* ho približovať[824], i bude[6]
ku mne pristupovať[1366]; veď kto *je* ten,
ktorý[1367] by dal v stávku[1368] svoje srdce[1369 1370]
na pristúpenie[1366] ku mne – vyhlásené[29]
Hospodinom – ? (22)I stanete sa[3] mi ľu-
dom[104] a ja vám budem Bohom[104 617].

(23)Hľa, vyšla víchrica Hospodina,
popudenie, strhávajúci[1371] víchor[1222]; bude
víriť[356 1221] na hlave zlovoľných. (24)Žiar[331]
hnevu Hospodina sa nebude *od*vracať
až do jeho[1223] vykonania[43], *až* do jeho[1223]
uskutočnenia[533] úmyslov[794 1224] jeho srdca;
v posledku dní sa v tom[254] budete môcť[20]
vyznať[367].

31 V onen čas, vyhlásené[29] Hospodi-
nom, budem Bohom[104] všetkým
čeľadiam[53] Isráéla a ony mi budú ľu-
dom[104 617]. (2)[1372]Takto povedal Hospodin:
V pustine našiel milosť[1373] ľud, *tí* preži-
všší[1374] *od* meča[1375] – choď[76] k jeho[1223] uvede-
niu v odpočinutie[1376], Isráél,[1377] (3)z ďaleka
sa mi ukázal Hospodin: Áno[77], milujem[6]
ťa večným milovaním[448], preto som ťa pri-
tiahol[1378] láskavosťou[78 1379]. (4)Ešte ťa bu-
dem budovať, takže[77] budeš vybudovaná,
panna Isráéla, ešte sa budeš ozdobo-
vať[205 388] svojimi tamburínami[1380] a vyjdeš[13]
v tanečnom víre veseliacich sa[968 1360],
(5)ešte budeš vo vrchoch Šómróna vy-
sadzovať[38] vinice, vysadzovači[38] vysadia[38]
a začnú užívať[1272]. (6)Veď bude deň, *keď*
strážcovia[352] v pohorí[350] Efrájima budú vo-
lávať[6]: Vstávajte, nech[77] môžeme[20] vystu-
povať[92] *na* Cijjón k Hospodinovi, nášmu
Bohu!

(7)Áno, takto povedal Hospodin: *S* ra-
dosťou plesajte pre Jákóba[16], áno[77], po-
krikujte[1381] v hlave[304 1382] národov[17], zves-
tujte[315], velebte[1120] a vravte: Vyslobod'[191 192],
Hospodine, svoj ľud, zvyšok[508] Isráéla!
(8)Hľa, ja[51], chystám sa priviesť[323] ich zo
zeme severu a budem ich zhromažďovať
od najzadnejších končín[550] zeme, me-
dzi nimi slepého a chromého, tehotnú
a rodiacu pospolu; budú sa sem vracať
– veľké zídenie[1288 1291]. (9)Budú prichá-
dzať s plačom[264], áno[77], povediem[811] ich

www.biblia.sk

s úpenlivými prosbami[264 294], budem ich
vodiť[1383] k potokom[1384] vôd priamou[1385] cestou, nebudú sa na nej potkýnať[528], lebo
som sa stal[3] Isráélovi otcom[104] a Efrájim,
on *je* môj prvorodený.
(10)Počujte slovo Hospodina, národy[17], a oznamujte[314] na ostrovoch[112]
z diaľky[47] a vravte: *Ten, ktorý* Isráéla rozohnal[337 1386 1387], ho zhromažďuje a opatruje[250] ho ako pastier svoje stádo, (11)lebo
Hospodin Jákóba oslobodil[978], áno[77], vykúpil[1388] ho z ruky silnejšieho od neho,
(12)i prídu a rozplesajú sa na výsosti Cijjóna, a nahrnú sa[1389] ku blahu[99] *od* Hospodina[1390], na obilie a na mušt a na olej[1391]
a na mláďatá[111] drobného dobytka a hovädzieho dobytka, i stane sa[3] ich duša sťa*by*
zavlaženou[1392] záhradou a nebudú už naďalej[1393] strádať[1394]. (13)Vtedy sa bude
panna radovať v tanečnom víre, *aj* šuhaji
a starci pospolu, lebo[77] ich smútok budem
obracať[164] na jasot[635] a budem ich utešovať[986] a rozradostňovať ich ohľadne[292 1395]
ich žiaľu[1125]; (14)a dušu kňazov budem zahŕňať[1392 1396] tučnosťou[1397], a[1398] môj ľud, *tí*
budú sýtení mojou dobrotou[1390] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(15)Takto povedal Hospodin: V Ráme[1599] počuť hlas, lkanie, plač veľkej
horkosti[563], Ráchél plačiacu nad svojimi deťmi[111], *ktorá* odmieta[6 245] dať sa
nad svojimi deťmi[111] utešiť[986], že ich niet.
(16)Takto povedal Hospodin: Zdrž svoj
hlas od plaču a svoje oči od sĺz[94], lebo odmena[1399] za tvoju prácu[16 1400] jesto, vyhlásené[29] Hospodinom, oni[77] sa zo zeme
nepriateľa vrátia, (17)áno[77], pre tvoju budúcnosť[16] jesto nádej – vyhlásené[29] Hospodinom – , že[77] sa tvoje deti[111] vrátia na
svoje územie[449].
(18)Zreteľne[1401] som počul Efrájima sťažujúceho si na seba samého[309 1402]: Podrobil si ma ukázňovaniu[145], i dal som sa
ukázňovaniu podrobiť[145] ako teľa nenaučené[1403]; obráť ma, nech[77] môžem[20] byť obrátený, lebo ty si Hospodin, môj Boh;
(19)áno, po svojom *od*vrátení som pocítil
ľútosť a po svojom upovedomení[1404] som
sa dal plieskať po stehne[1405], bol som zostudený[187], *b*a veru, zahanbil som sa[246], že
nesiem[6 238] potupu svojej mladosti[81].
(20)Či je mi Efrájim drahým synom? Či
dietkom[1406] *na* rozkoš[557 1407 1408]? Ale kedykoľvek *za* svojho hovorenia proti nemu *si*
ho stále[1401] musím[20] znova pripomínať[1409];
proto moje útroby pre neho[16] zvučia[299 358];
zľutovaním[554], zľutovaním[554] ho musím[20]
obdariť[1410] – vyhlásené[29] Hospodinom.
(21)Navztýčuj[459] si ukazateľov cesty[1411],
navsadzuj[102] si míľnikov, upri[132] svoje
srdce na hradskú[1412], cestu, *ktorou* si *prišla*[1413]; vráť sa, panna Isráéla, vráť sa
k týmto svojim mestám! (22)*Až* dokedy
chceš[20] sem-ta uhýbať[1414], odpadnutá[146]
dcéra? Lebo Hospodin stvorí na zemi
novú *vec*: ženské pohlavie bude obchádzať[1415] muža[1012].
(23)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla: Ešte budú vravieť
toto slovo v zemi Júdu a v jeho mestách, keď privediem späť[856] ich zajatectvo[1126 1325 1416 1812]: Kiež ti žehná[21] Hospodin,
ty príbytok[777] spravodlivosti, vrch svätosti!
(24)A v tom[254] sa zabývajú, Júdá a všetky
jeho mestá[10] pospolu, roľníci a *ti, kto* vychádzajú[6 325] so stádami[94 264]; (25)lebo
zomdlenú[403 1417] dušu zavlažím[1392 1396 1418]
a každú dušu strádajúcu[1394] naplním[1419]. –
(26)Na toto som precitol a pozrel som,
a môj spánok mi bol[6] príjemný[546].
(27)Hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29]
Hospodinom – keď[77] budem dom Isráéla
a dom Júdu osievať semenom ľudí[613]
a semenom dobytka[494 614], (28)a bude[6] sa
diať[3]: ako som nad nimi bol[6] horlivý[42 1420]
rvať[34] a váľať[35 36] a vyvracať[37] a hubiť
a pôsobiť zlo, tak budem nad nimi horlivý[42 1420] budovať a vysadzovať[38] – vyhlásené[29] Hospodinom. (29)V oných dňoch
nebudú už vravieť: Otcovia jedávali[6] kyslé
hrozno a trpnu[1421] zuby synov, (30)lež
bude každý[54] za svoju neprávosť[169] umierať, každý človek, ktorý[375] jedáva kyslé
hrozno – trpnuť[1421] budú jeho zuby.
(31)Hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29]
Hospodinom – , keď s domom
Isráéla a s domom Júdu budem uzatvárať zmluvu[784] novú; (32)nie ako zmluvu,
ktorú som uzavrel[784] s ich otcami v deň,
keď som ich mal uchopených[1416] za[552 1422 1423]
ruku na vyvedenie[13] ich zo zeme Egypta,
ktorú moju zmluvu oni zrušili, hoci[77] som
ja pre[271] nich[272] bol[6] Manželom[273 274] – vyhlásené[29] Hospodinom – ; (33)lež[219] zmluva,

www.mosbaptist.sk

ktorú s domom Isráéla po oných dňoch
budem uzatváraťˈ[784], *bude* táto – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – : Dám svoj zákon[105]
v ich vnútro a chcem[20] ho napísať na ich
srdce, a stanem sa[3] im Bohom[104] a oni mi
budú ľudom[104 617], (34)a nie *že* budú ešte
jeden druhého[1161] a navzájom sa[1424] učiť
s výrokom: Spoznajte Hospodina, lebo[219]
oni všetci[160] ma budú znať, totiž[593] od
najmenšieho *z* nich[520] až po najväčšieho
z nich[520] – vyhlásené[29] Hospodinom – ,
lebo budem odpúšťať ohľadne ich nepráv-
osti[169] a nie *že* ešte budem spomínať na
ich hriech.

(35)Takto povedal Hospodin, dávajúci
slnko za svetlo vo dne, ustanovenia[718]
mesiaca a hviezd za svetlo v noci, búriaci
more, takže[77 1425] jeho vlny[1426] lomozia[299 358],
jeho meno *je* Hospodin zástupov[150 151]:
(36)Ak budú môcť[20] tieto ustanovenia[447]
z prítomnosti mojej tváre[1085] pominúť[1019],
vyhlásené[29] Hospodinom, bude aj semä
Isráéla môcť[20] pred mojou tvárou *na*
všetky dni prestať[634] byť[1427] národom[17].
(37)Takto povedal Hospodin: Ak budú
nebesá odzvrchu môcť[20] byť zmerané
a základy zeme nadol preskúmané[1021],
budem sa aj ja zamietavo stavať[229] proti
všetkému semenu[393] Isráéla za všetko, čo
napáchali[43] – vyhlásené[29] Hospodinom.

(38)Hľa, prichádzajú[1428] dni – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – , keď[77] mesto Hos-
podina[5] bude vybudované[1429] od veže Cha-
naneéla *až* po bránu Nárožia, (39)a šnú-
ra[1430] miery bude ďalej vychádzať priamo[1431]
na pahrbok Gárev a stáčať sa[1415] ku Gói;
(40)a všetka dolina[1146 1432] mŕtvych tiel
a popola[1397 1433] a všetky nivy *až* po potok[1384]
Kidrón, *až* po nárožie brány Koní ku
vzchádzaniu[47 1434], *bude* sväté[795] Hospodi-
novi, nebude sa otrhávať[34 1435] a nie *že* sa
ešte kedy[248] bude vyvracať[37].

32 Slovo, ktoré sa z blízkosti[226] Hos-
podina *dos*talo[3] k Jeremjovi v de-
siatom roku Cidkijjáhúa, kráľa[5] Júdu[4],
to[254] *byl* rok osemnásť rokov Nevúcha-
dreccara[5] (2)a vojenská moc[958 1436] kráľa
Bávela[115 1104], *tí* vtedy proti Jerúsalému[57 1437]
ležali v obliehaní[1136 1438] a Jeremjá, prorok,
bol[6] zavretý[1439] v nádvorí[1098] väznice, ktorá
bola[1440] *v* dome kráľa Júdu[4], (3)kam ho
Cidkijjáhú, kráľ Júdu[4], zavrel[1439] *s* výro-
kom: Prečo ty prorokuješ[6] výrokom:
Takto povedal Hospodin: Hľa, ja[51], chys-
tám sa toto mesto *vy*dať[323] v ruku kráľa
Bávela[115 1104], takže[77] ho[281] musí[20] dobyť,
(4)a Cidkijjáhú, kráľ Júdu[4], nebude
z ruky Kasdím[113 1134] môcť[20] vyviaznuť, lež[219]
istotne[1441] musí[20] byť v ruku kráľa Bá-
vela[115 1104] *vy*daný, takže[77] jeho ústa budú
hovoriť s ústami jeho a jeho oči budú vi-
dieť oči jeho, (5)a povedie Cidkijjáhúa
v Bável[1104] a tam bude, *až* kým ho nav-
štívim[32 278] – vyhlásené[29] Hospodinom – ;
ak[1442] s Kasdím[113 1134] bojujete[74 383], nebudete
mať zdaru[471] – ?

(6)A Jeremjá povedal: *Do*stalo sa[3] ku
mne slovo Hospodinovo, výrok: (7)Hľa,
prichodí k tebe Chanameél, syn Šalluma,
tvojho strýka, *s* výrokom: Kúp[858] si moje
pole, ktoré *je* v Anáthóth[2], lebo ty máš[446]
právo[59], nárok výkupcu[1443] na kúpenie[858].
(8)A podľa slova Hospodina ku mne
Chanameél, syn môjho strýka, do nádvo-
ria[1085] väznice prišiel a povedal ku mne:
Kúp[858], prosím[401], moje pole, ktoré *je*
v Anáthóth[2], ktoré *je* v zemi Benjámína,
lebo ty máš[446] právo[57] *na* vlastníctvo[1444],
áno[77], ty máš[446] nárok výkupcu[1443],
kúp[858] si. I spoznal som, že to[254] *bolo*
slovo Hospodina, (9)a to pole, ktoré *je*
v Anáthóth[2], som od[226 1445] Chanameéla,
syna môjho strýka, kúpil a odvážil som
mu peniaze[1446], sedemnásť šeklov[1447]
striebra[1446], (10)a napísal som záznam[258],
ten[77] som zapečatil, a na svedectvo som
vzal svedkov a na váhach[1448] som odvá-
žil peniaze[1446], (11)a vzal som záznam[258]
o kúpe[557 691 1449], ten, *ktorý bol*[375] zapeča-
tený – nariadenie a zvyklosti[447 1450] – a ten,
ktorý bol[375] otvorený[9 818 819 1451], (12)a dal
som záznam[258] *o* kúpe[557 691 1449] pred očami
Chanameéla *od* môjho strýka a pred očami
svedkov, ktorí[375] zapisovali v záznam[258]
o kúpe[557 691 1449], a pred očami všetkých
Júdovcov[1452], ktorí[375] sedeli v nádvorí[1098]
väznice, Bárúchovi, synovi Nérijju, syna
Machséju, (13)a pred ich očami som
Bárúchovi prikázal výrokom: (14)Takto
povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh
Isráéla: Vezmi[76] tieto záznamy[258], tento
záznam[258] *o* kúpe[557 691 1449], a*j* ten, *ktorý je*[375]
zapečatený, a*j* tento záznam[258], ktorý *je*[375]
otvorený[9 818 819 1451], a daj ich v nádobu[914 1052]

www.biblia.sk

z hliny[1088], aby *ostáva*li *po* mnohé dni,
(15)lebo Hospodin zástupov[150 151], Boh
Isráéla, povedal takto: Ešte sa v tejto zemi
budú kupovať[858] domy, polia a vinice.
(16)A potom, *čo* som záznam[258]
o kúpe[557 691 1449] dal Bárúchovi, synovi Né-
rijju, som sa dal k Hospodinovi modliť
výrokom: (17)Ach[18], Pane, Hospodine,
ty si svojou veľkou mocou a svojím
vztiahnutým[454] ramenom zriadil[43] nebesá
a zem, žiadna[684] vec nie je pre teba príliš
čudná[340 1130]; (18)preukazuješ[43] láskavosť[78]
tisícom a neprávosť[169] otcov odplácaš[997]
do záhrenia ich detí[111] po nich, *ty,* který
si[375] Boh, který *je*[375] mocný[440], jeho meno
je Hospodin zástupov[150 151], (19)veľký
v zámeroch[94 618] a bohatý[864] *v* činu[1453],
čo *sú* tvoje oči[1454] otvorené na všetky
cesty detí[111] ľudí[613] dať každému[54] podľa
jeho cesty a podľa ovocia jeho skutkov,
(20)ktorý predstavuješ[6 102 1455] znamenia
a zázraky, v zemi Egypta *a až* po tento
deň, *aj* v Isráélovi[4] a v ľudstvu[613], takže[77] si
si zriadil[43] vychýrenosť[867], ako tohto dňa;
(21)a svoj ľud, Isráéla, si znameniami
a zázrakmi a silnou rukou a vztiahnu-
tým[454] ramenom a veľkou hrôzou[27 1456]
vyviedol[13] zo zeme Egypta (22)a dal si im
túto zem, ktorú si ich otcom odprisahal
im dať, zem pretekajúcu[780] mliekom a me-
dom. (23)I prišli a zmocnili sa[652] jej a nie
že poslúchli na[270] tvoj hlas a nie *že* sa dali
v tvojich zákonoch[105 1457] chodiť; nič[684], čo
si im rozkázal konať, nekonali[6]; i posti-
hol si ich všetkou touto pohromou[50 1458]
– (24)hľa, *k* mestu sa priblížili[1459] náspy
na jeho[281] dobytie a mesto je[6] skrze[313] meč,
hlad a mor *vy*dané[281] v ruku Kasdím[113 1134],
ktorí[375] proti nemu[57 281] bojujú[74]; áno[77],
stalo sa[3], čo si prehovoril, ako[77] – hľa, ty[51],
– vidíš! (25)A ty si, Pane, Hospodine, ku
mne povedal: Kúp[858] si za peniaze[1446] pole
a na svedectvo vezmi svedkov – a mesto
je[6] *vy*dané[281] v ruku Kasdím[113 1134]!
(26)I *do*stalo sa k Jeremjovi slovo Hos-
podina, výrok: (27)Hľa, ja *som* Hospodin,
Boh všetkého mäsa[852] – či je ktorákoľvek[684]
vec pre mňa príliš čudná[340 1130]? (28)Preto
Hospodin povedal takto: Hľa, ja[50], chystám
sa toto mesto *vy*dať[323] v ruku Kasdím[113 1134],
áno[77], v ruku Nevúchadreccara, kráľa
Bávela[115 1104], takže[77] ho[281] bude môcť[20] do-
byť (29)a Kasdím[113 1134], ktorí[375] proti to-
muto mestu[57] bojujú[74], vstúpia a zažnú[134]
toto mesto ohňom, áno[77], vypália[631 1460]
ho[281], *aj* domy, na strechách ktorých vy-
kiadzali[6 62] Baalovi[109] a nalievali[6] liate
obete[609] iným[63] bohom za účelom dráždenia[610] mňa. (30)Áno, synovia Isráéla a synovia Júdu boli[6] v mojich očiach od svojej mladosti[81 1461] páchateľmi[43] zla[61], lebo ma synovia Isráéla len dráždili[610] dielami[64] svojich rúk, vyhlásené[29] Hospodinom. (31)Veď toto mesto je[6] mi len pre[1462] môj hnev a pre[1462] moje popudenie, už[593] odo dňa, keď ho[281] vybudovali, až po tento deň, aby som ho[281] odstránil[125 308] spred svojej tváre[89] (32)pre všetko zlo[61] synov Isráéla a synov Júdu, ktoré napáchali[43] na dráždenie[610] mňa, oni, ich králi, ich hodnostári[72], ich kňazi a ich proroci a muži[94] Júdu a obyvatelia[94] Jerúsaléma, (33)áno[77], otočili[190] ku mne šiju a nie tvár, a pri vyučovaní ich, včasnom[601] vyučovaní, nepočuli[100 605] na prijatie[198] ponaučenia[145 199 1463] (34)lež[77] v dome, nad ktorým sa deje[6] *do*volávanie sa môjho mena[596], nakládli[102] svojich hnusôb[306] na jeho znečistenie. (35)A vybudovali výšiny[630] Baala[109], ktoré *sú* v prierve[172] syna Hinnóma, na prepúšťanie[1464] svojich synov a svojich dcér Mólechovi[1465], čo som nerozkázal a nie *že* na moje srdce vystúpilo[92] páchanie[43] tejto ošklivosti[103] za účelom zvádzania Júdu k hrešeniu.
(36)A preto teraz Hospodin, Boh Isrá-
éla, takto povedal o tomto meste[1466], *o* kto-
rom[58] vy vravíte: Je[6] mečom, hladom
a morom *vy*dané v ruku kráľa Bávela[115 1104]:
(37)Hľa, ja[51], chystám sa zhromaždiť[323] ich
zo všetkých zemí, kam som ich v svojom
hneve[304] a v svojom popudení[304] a vo veľ-
kom rozhorčení[304 740] zahnal[640], a chcem[20]
ich priviesť späť[856] na toto miesto[326] a dať
im bývať v bezpečí[1198], (38)i stanú sa[3] mi
ľudom[104] a ja im budem Bohom[104 617],
(39)a chcem[20] im dať jedno srdce a jednu
cestu: mať ma *po* všetky dni v úcte[26] na
blaho[99] sebe a svojim deťom po sebe.
(40)A chcem[20] *vzhľadom* na nich uzav-
rieť[784] trvalú zmluvu[448], že sa spoza nich
nebudem *od*vracať pri oblažovaní[40] ich,
a úctu[26 1467] *ku* mne chcem[20] dať v ich srdce,
aby ne*bolo* odstupovania[308] spredo mňa[89],

WWW.PROTESTANT.SK

(41)i budem nad nimi pri oblažovaní[40]
ich jasať[635] a popravde[163] ich v tejto zemi
vysadzovať[38] všetkým svojím srdcom
a všetkou svojou dušou, (42)lebo Hos-
podin povedal takto: Ako som na tento
ľud privádzal[6] všetko toto veľké zlo[50], tak
sa ja chystám na nich priviesť[323] všetko
blaho[99], *o* ktorom[58] ja k nim hovorím.
(43)I bude sa v tejto zemi kupovať[858] pole,
o ktorom[58] vy vravíte: *Je* to[254] spúšť[377],
takže niet[632] ľudí[613] a dobytka[494 614], bolo
dané v ruku Kasdím[113 1134]; (44)budú za pe-
niaze[1446] kupovať[858] polia so[77] zapisovaním
v záznam[258] a pečatením a braním sved-
kov na svedectvo, v zemi Benjámína
a v okoliach[1044] Jerúsaléma a v mestách
Júdu[4] a v mestách pohoria[350] a v mestách
nížiny[1045] a v mestách Negevu[1046], lebo
chcem[20] *od*vrátiť ich zajatie[1325 1812] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom.

33 A druhý *raz* sa k Jeremjovi, keď[77]
on ešte *bol* zadržaný[1111] v nádvo-
rí[1098] väznice, *do*stalo[3] slovo Hospodina,
výrok: (2)Takto povedal Hospodin, Zria-
ďovateľ[43] toho[254 1468], Hospodin, stvárni-
vší[12] to[254 1468 1469] na upevnenie[745] toho[254 1468],
jeho meno *je* Hospodin[1001]: (3)Volaj ku
mne a budem ti odpovedať a oznamovať[314]
ti veľké a nepochopiteľné[69 977 1470] *veci* – ne-
poznáš[6] ich, (4)lebo takto povedal Hos-
podin, Boh Isráéla, o domoch tohto mesta
a o domoch kráľov Júdu[4], ktoré *boli*[375]
postŕhané[35] proti náspom[73] a proti meču[73 1471]:
(5)Prichádzajú bojovať[74] s Kasdím[113 1134]
a vypĺňať ich[1472] mŕtvymi telami ľudí[613],
ktorých som v svojom hneve[304] a v svojom
popudení[304] pobil[197] a pre ktorých všetko
zlo[61] som skryl svoju tvár pred týmto mes-
tom[23]. (6)Hľa, ja[51], chystám sa dať[323]
preň[16 281] vzísť[675] hojeniu[676] a uzdraveniu,
áno[77], chcem[20] ich uzdraviť a zjaviť[9 819] im
hojnosť[1473] pokoja a vernosti[163] (7)a *od*vrá-
tiť zajatie[1325 1812] Júdu a zajatie[1325 1812] Isráéla
a vybudovať ich ako prvý *raz* (8)a očistiť
ich od všetkej ich neprávosti[169], ktorou
voči mne zhrešili, áno[77], odpustiť ohľadne
všetkých ich neprávostí[169], ktorými voči
mne zhrešili a ktorými sa proti mne vzop-
reli[107]. (9)To[77] sa mi stane[3] vychýrenosťou[104 867]
jasotu[635], chválou[104 868] a ozdo-
bou[104 869] voči všetkým národom[17] zeme,
ktoré budú počuť *o* všetkom blahu[58 99],
ktorým ja ich budem dariť[43], a budú sa
strachovať a chvieť[1915] nado všetkým bla-
hom[99] a nado všetkým pokojom[946], ktorý
ja mu[281 1474] budem udieľať[43].

(10)Takto povedal Hospodin: Ešte sa
v tomto mieste[326], *o* ktorom[58] vy vravíte:
Ono *je* rozvrátené[636 1475], takže niet[632] ľudí[613]
a niet[632] dobytka[494 614], v mestách Júdu[4]
a v uliciach Jerúsaléma, ktoré *sú*[375] spus-
tošené[120 850], takže niet[632] ľudí[613] a niet[632]
obyvateľov[94] a niet[632] dobytka[494 614], bude
počuť (11)hlas jasotu[635] a hlas radosti,
hlas ženícha a hlas mladuchy[206], hlas vra-
viacich: Chváľte[1047 1476] Hospodina zástu-
pov[150 151], lebo Hospodin *je* dobrý, lebo
jeho láskavosť[78] *trvá* navždy[248], od prinášajúcich ďakovné *obete*[94 1047] *v* dom Hospodina, lebo chcem[20] späť priviesť[856] zajatectvo[1325 1812] zeme, ako prvý *raz*, povedal Hospodin. (12)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]: Ešte bude v tomto mieste[326], ktoré *je*[375] rozvrátené[635 1475], takže niet[632] ľudí[613], ani dobytka[494 614 1477], a vo všetkých jeho mestách[1099] príbytok[777] pastierov ukladajúcich[1478] drobný dobytok. (13)V mestách pohoria[350], v mestách nížiny[1045] a v mestách Negevu[1046] a v zemi Benjámína a v okoliach[1044] Jerúsaléma a v mestách Júdu[4] budú ešte – drobný dobytok – prechádzať cez ruky rátajúceho, povedal Hospodin.

(14)Hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29] Hospodinom – , keď[77] budem uskutočňovať[533] dobré slovo, ktoré som vyslovil o dome[1466] Isráéla a nad domom[1479] Júdu.

(15)V oných dňoch a v onen čas chcem[20] Dávidovi spôsobiť vyhnanie[1480] Výhonka spravodlivosti, ktorý[77] bude na zemi zavádzať[43] právo[59] a spravodlivosť; (16)v oných dňoch bude Júdá môcť[20] byť vyslobodený[191 192] a Jerúsalém[10] bude v bezpečnosti[1198] sídliť[585], a toto[623] *bude* názov, ktorý *sa*[456] mu[281] bude dávať[279]: Hospodin *je* našou spravodlivosťou[1199 1200]. (17)Áno, takto povedal Hospodin: Nebude Dávidovi vytínaný[493 1481] nikto[386] sediaci na tróne domu Isráéla, (18)a nie *že* bude lévíovským[1482] kňazom z prítomnosti mojej tváre[1085] vytínaný[493 1481] voľakto[386] vznášajúci[924] vzostupnú *obeť*[544] a na dym[1483] obracajúci[1484] *obeť* dar*u*[925] a *po* všetky dni vykonávajúci obetovanie[1485].

www.mkosfaith.sk

(19)A k Jeremjovi sa *do*stalo[3] slovo
Hospodina, výrok: (20)Ak môžete[20] zrušiť
moju zmluvu ohľadne dňa a moju zmluvu
ohľadne noci, aby ne*bolo* nastávania[3] dňa
a noci[1486] v ich čas, (21)môže[20] byť zru-
šená aj moja zmluva s Dávidom, mojím
nevoľníkom, aby nemal[243 751 1487] syna, kra-
ľujúceho na jeho tróne, a s lévíovskými[1482]
kňazmi obsluhujúcimi[1488] ma; (22)ako
nemôže[20] byť sčítané[1489] osadenstvo[150 638]
nebies[1490] ani zmeraný piesok mora, tak
chcem[20] rozmnožiť semä Dávida, môjho
nevoľníka, *aj* Lévíovcov[1482], obsluhujú-
cich[1488] ma.

(23)A k Jeremjovi sa *do*stalo[3] slovo
Hospodina, výrok: (24)Či si nezbadal[201],
čo *oni,* tento ľud, hovoria[6] výrokom:
Dve čeľade[53], v ktorých Hospodin našiel
záľubu[641], a zavrhol ich[582 1491]? Tak[77] ohr-
dajú[938] môj ľud, že pred ich tvárou už nie
je národom[17 751 1487]! (25)Takto povedal
Hospodin: Ak nie*t* mojej zmluvy *ohľadne*
dňa a noci[1486], *ak* som neurčil[102] ustanove-
nia[718] *ohľadne* nebies a zeme, (26)chcem[20]
aj semä Jákóba a Dávida, môjho nevoľ-
níka, zavrhnúť[582], takže z jeho semena
nebudem brať[751 1487] *za* vládcov[1192] pre semä
Abrahama, Isáka a Jákóba; veď chcem[20]
*od*vrátiť ich zajatie[1325 1812], lebo[77] ich ľutu-
jem[383 554].

34 Slovo, ktoré sa z blízkosti[226] Hos-
podina, keď[77] Nevúchadreccar,
kráľ Bávela[115 1104], a všetka jeho vojenská
moc[958 1436] a všetky kráľovstvá zeme *pod*
vládou[557 1192 1492] jeho ruky a všetky ná-
rodnosti[720] bojovali[74] proti Jerúsalému[57]
a proti všetkým jeho[281] mestám[57 1099], *do*-
stalo[3] k Jeremjovi, výrok: (2)Takto pove-
dal Hspodin, Boh Israéla: Choď[76] a po-
vedz k Cidkijjáhúovi, kráľovi Júdu[4], áno[77],
povedz k nemu: Takto povedal Hospodin:
Hľa, ja[51], chystám sa *vy*dať[323] toto mesto
v ruku kráľa Bávela[115 1104], nech[77] ho[281] vypa-
ľuje ohňom[631], (3)a ty nebudeš môcť[20] ujsť
pred jeho rukou[23], lež[219 1580] istotne[1493] bu-
deš musieť[20] byť polapený[106 1285] a *vy*daný
v jeho ruku[1581], takže tvoje oči budú vidieť
oči kráľa Bávela[115 1104] a jeho ústa budú
hovoriť s tvojim ústami, a *v* Bável[1104] bu-
deš vchádzať. (4)Ale[418] počuj slovo Hos-
podina, Cidkijjáhú, kráľu Júdu[4]: Takto
o tebe povedal Hospodin: Nebudeš umie-
rať mečom, (5)budeš umierať v pokoji,
a páleniami[631 1494] *pre* tvojich otcov, skor-
ších[783] kráľov, ktorí boli[6] pred tebou[1244],
tak budú páliť[631 1494] tebe a budú pre teba[16]
plakať[330]: Ach[1165], pane! Áno, ja som vyslo-
vil slovo, vyhlásené[29] Hospodinom.

(6)A Jeremjá, prorok, vyslovil v Jerú-
saléme všetky tieto slová k Cidkijjáhúovi,
kráľovi Júdu[4]; (7)a vojenská moc[958 1436]
kráľa Bávela[115 1104], *tí* bojovali[74] proti Jerú-
salému[57] a proti všetkým mestám Júdu[4],
ktoré[375] pozostávali, proti Láchíši[73] a proti
Azéke[73], lebo ony[1495] zvýšili z[1496] miest[320]
Júdu[4], miest[320] opevnených[69 1497].

(8)Slovo, ktoré sa k Jeremjovi *do*stalo[3]
z blízkosti[226] Hospodina po uzavretí
zmluvy[784] kráľom Cidkijjáhúom so vše-
tkým ľudom, ktorý *bol* v Jerúsaléme, o vy-
hlásení im slobody, (9)aby každý[54] pre-
pustil[125 233] svojho nevoľníka a každý[54]
svoju slúžku, Hebreja[1498] a Hebrejku[1498],
slobodných, aby ne*bolo* uvaľovania nevoľ-
níctva[442 1166] na nich, nikým[386] na Júdov-
ca[1452], svojho brata. (10)To[77] keď počuli
všetci hodnostári[72] a všetok ľud, ktorí
vstúpili v tú zmluvu, aby každý[54] prepus-
til[125 233] svojho nevoľníka a každý[54] svoju
slúžku, slobodných, aby už ne*bolo* uvaľo-
vania nevoľníctva[442 1166] na nich, poslú-
chli[100] a poprepúšťal[233] ich, (11)a*le* potom
obrátili[1499] a nevoľníkov a slúžky, ktorých
poprepúšťali[233] slobodných, primali k náv-
ratu a podrobili *si* ich za nevoľníkov a za
slúžky.

(12)I *do*stalo sa[3] slovo Hospodina
k Jeremjovi z blízkosti[226] Hospodina, vý-
rok: (13)Takto povedal Hospodin, Boh
Israéla: Ja som s vašimi otcami v deň,
keď som ich mal vyvedených[13 1416 1422] zo
zeme Egypta, z domu nevoľníkov, uzav-
rel zmluvu[784] výrokom: (14)Po uplynutí[861]
sedem rokov budete[20] prepúšťať[233] každý[54]
svojho brata, Hebreja[1498], ktorý ti bude
predávaný; keď[77] ti odslúži[442] šesť rokov,
prepustíš[21 233] ho slobodného zo svojej
blízkosti[1500]. A*le* vaši otcovia ku mne ne-
obrátili sluch[621] a nie *že* nachýlili[454] svoje
ucho. (15)A vy ste tohto dňa obrátili[1499]
a spravili, čo *bolo*[375] v mojich očiach
správne[1385], totiž[593] vyhlásenie slobody,
každého[54] voči svojmu blížnemu[236], a pred
mojou tvárou ste uzavreli zmluvu[784]

www.biblia.sk

v dome, nad ktorým sa deje[6] *do*volávanie
sa môjho mena[596]; (16)*ale zasa* ste obrá-
tili[1499] a znesvätili ste[998] moje meno, keď[77]
ste každý[54] svojho nevoľníka a každý[54]
svoju slúžku, ktorých ste podľa ich
túžby[1501] poprepúšťali[233] slobodných, pri-
mali k návratu a podrobili ste *si* ich, aby
vám boli[125] nevoľníkmi[104] a slúžkami[104].
(17)Preto povedal Hospodin takto: Vy
ste ku mne neobrátili sluch[621] ohľadne
vyhlásenia slobody, každý[54] svojmu bra-
tovi a každý[54] svojmu blížnemu[236]; hľa,
ja[51], vyhlasujem voči vám slobodu – vy-
hlásené[29 1502] Hospodinom – , meču, moru
a hladu, a chcem[20] vás *vy*dať na hrôzu[944]
všetkým kráľovstvám zeme; (18)a chcem[20]
*vy*dať tých mužov, ktorí[375] prestúpili[156]
moju zmluvu, lebo neuskutočnili[533]
slová zmluvy, ktorú uzavreli[784] pred mo-
jou tvárou teľaťom, ktoré rozťali[784] na
dvoje a prešli medzi jeho polovicami[1503],
(19)hodnostárov[72] Júdu[4] a hodnostárov[72]
Jerúsaléma a komorníkov[1319] a kňazov
a všetok ľud zeme, ktorí prešli medzi po-
lovicami[1503] teľaťa, (20)áno[77], chcem[20] ich
*vy*dať v ruku ich nepriateľov a v ruku hľa-
dajúcich[394] ich žitie[395] a ich mŕtvoly budú[94]
potravou[104] vtáctvu[373 463] nebies a zveri[494 614]
zeme. (21)A*j* Cidkijjáhúa, kráľa Júdu[4],
a jeho kniežatá[72] chcem[20] *vy*dať v ruku
ich nepriateľov a v ruku hľadajúcich[394]
ich žitie[395] a v ruku vojenskej moci[958 1436]
kráľa Bávela[115 1104], tých, *ktorí*[375] spred vás[89]
odtiahli[1504]; (22)hľa, ja[51], chystám sa roz-
kázať[323] – vyhlásené[29] Hospodinom – ,
a chcem[20] ich priviesť späť[856] k tomuto
mestu, nech[77] sa proti nemu[57 281] dajú
bojovať[74] a dobyjú ho[281] a vypália ho[281]
ohňom[631]; i mestá Júdu[4] chcem[20] spraviť[14]
spúšťou[15 377], lebo nebude[632] obyvateľov[94].

35 Slovo, ktoré sa *do*stalo[3] k Jerem-
jovi z blízkosti[226] Hospodina
v dňoch Jehójákíma, syna Jóšijjáhúa,
kráľa Júdu[4], výrokom: (2)Choď[76] do
domu Rechávím[113 1505] a oslov ich[1506] a uveď
ich *v* dom Hospodina, do jednej *z* izieb[1507],
a napoj ich vínom. (3)Priviedol som[1253 1508]
teda[7] Jaazanju, syna Jeremju, syna
Chavaccinju, a jeho bratov a všetkých
jeho synov a všetok dom Rechávím[113 1505]
(4)a uviedol som ich *v* dom Hospodina,
do izby[1507] synov Chánána, syna Jigdal-
jáhúa, Božieho muža, ktorá *bola* vedľa
izby[1507] hodnostárov[72], ktorá *bola* zvrchu
voči izbe[1507] Maaséjáhúa, syna Šalluma,
strážcu[250] prahu, (5)a pred tvár synov
domu Rechávím[113 1505] som dal pohár
plné vína a povedal som k nim: Pite víno.
(6)I povedali: Nebudeme piť vína, lebo Jó-
nádáv[1509], syn Recháva[1505], náš otec, o nás
dal príkaz[1510] výrokom: Nesmiete[20] piť
vína, vy *an*i vaše deti[111], nikdy[582], (7)a nie
že smiete[20] budovať dom ani semä zasie-
vať ani vinicu vysadzovať ani ju mať[243],
lež[219] budete[21] *po* všetky svoje dni bývať
v stanoch, aby ste žili *po* mnohé dni na
tvári pôdy[615], kde vy ste cudzinci[591 1511].
(8)Poslúchame[6] teda[7] na hlas[270] Jehó-
nádáva, syna Recháva[1505], nášho otca,
o všetkom, čo nám prikázal, nepiť vína *po*
všetky naše dni, my, naše ženy, naši sy-
novia a naše dcéry, (9)ani budovať domy
na naše bývanie, a nie *že* máme[243] vinicu,
pole *alebo* semä, (10)takže[77] bývame[6]
v stanoch a poslúchame[6] a správame sa[6 43]
podľa všetkého, čo prikázal Jónádáv[1509],
náš otec. (11)A*le* pri vystúpení[92] Nevú-
chadreccara, kráľa Bávela[115 1104], do tej*to*
zeme sa stalo[3], že[77] sme *si* povedali[285]: Po-
ďte[1512] a vojdime[21] pred tvárou[23] vojenskej
moci[958 1436] Kasdím[113 1134] a pred tvárou[23] vo-
jenskej moci[958 1436] Aráma[1513] *v* Jerúsalém,
takže[77] bývame v Jerúsaléme.

(12)A k Jeremjovi sa *do*stalo[3] slovo
Hospodina, výrok: (13)Takto povedal
Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla:
Choď[76] a povedz mužom[94] Júdu[4] a obyva-
teľom Jerúsaléma: Či *si* nechcete[20] vziať[198]
ponaučenie[145 199] na obrátenie sluchu[621]
k mojim slovám – vyhlásené[29] Hospodi-
nom – ? (14)Slová Jehónádáva, syna
Recháva[1505], ktorými prikázal svojim sy-
nom nepiť vína, sú uskutočňované[6 533],
takže[77] *až* po tento deň vína nepijú[6], lež[219]
poslúchajú[6] príkazu svojho otca; a ja som
sa k vám včasným[601] hovorením nahovoril
a nie *že* ste ku mne sluch obrátili[621],
(15)a naposielal som *sa* k vám včasným[601]
posielaním všetkých svojich nevoľníkov
prorokov *s* výrokom: Nože[401] sa *od*vráťte
každý[54] od svojej zlej cesty a polepšite[40 584]
svoje skutky, nech[77] nechodíte za inými[63]
bohmi slúžiť[442 443] im, a budete smieť[20]
bývať[1514] na pôde[615], ktorú som dal vám

www.biblia.sk

a vašim otcom, a*le* nenachýlili ste[454] svoje
ucho a nie *že* ste obrátili sluch[621] ku mne.
(16)Áno, synovia Jehónádáva, syna Re-
cháva[1505], uskutočňujú[6 533] príkaz svojho
otca, ktorým im prikázal, a*le* tento ľud ku
mne neobrátil sluch[621]; (17)preto Hos-
podin zástupov[150 151], Boh Isráéla, povedal
takto: Hľa, ja[51], chystám sa na Júdu[4] a na
všetkých obyvateľov Jerúsaléma priviesť[323]
všetku pohromu[50], *o* ktorej[58] som proti
nim[57] prehovoril, pretože som *sa* k nim
nahovoril a nie *že* poslúchli, a navolal
som *sa* na nich a nie *že* odpovedali[6 602].
(18)A o dome Rechávím[113 1505] Jeremjá po-
vedal: Takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla: Pretože ste[6] po-
slušní ohľadne príkazu[1515] Jehónádáva,
svojho otca, a všetky jeho príkazy zacho-
vávate[6 250] a správate[6] sa[43] podľa všetkého,
čo vám prikázal, (19)preto Hospodin zá-
stupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto:
Jehónádávovi, synovi Recháva[1505], nebude
vytínaný[493 1481] nikto[386] stojaci po všetky
dni pred mojou tvárou.

36 A v štvrtom roku Jehójákíma,
syna Jehóšijjáhúa, kráľa[5] Júdu[4],
sa stalo[3]: z blízkosti[226] Hospodina sa
k Jeremjovi *do*stalo[3] toto slovo, výrok:
(2)Vezmi si zvitok knihy[258] a zapíš doň
všetky slová, ktoré som k tebe vyslovil
proti Isráélovi[57 1195] a proti Júdovi[57 1195]
a proti všetkým národom[57 1195] odo dňa
môjho prehovorenia k tebe, odo dní Jó-
šijjáhúa až po tento deň. (3)Azda budú,
dom Júdu, chápať[1516] všetko zlo[50], ktoré ja
im zamýšľam[813] vykonať[43], aby sa *od*vra-
cali každý[54] od svojej zlej cesty, takže[77] by
som mohol[20] odpustiť ohľadne ich nepráv-
osti[169] a ohľadne ich hriechu.

(4)A Jeremjá zavolal Bárúcha, syna
Nérijju, a Bárúch na zvitok[1517] knihy[258] zapí-
sal z úst Jeremju všetky slová Hospodina,
ktoré k nemu vyslovil, (5)a Jeremjá
Bárúchovi prikázal výrokom: Ja *som*
zadržaný[1111], nemôžem vstupovať *v* dom
Hospodina, (6)no[77] môžeš[20] vstúpiť ty,
i prečítaj z toho[1518] zvitku, čo si zapísal
z mojich úst, slová Hospodina, v uši ľudu
v dome Hospodina v deň pôstu a tiež ich
budeš[21] čítať v uši všetkého Júdu, tých,
ktorí[375] prichádzajú zo svých miest[320].
(7)Azda bude pred tvár Hospodina padať
ich úpenie[1519] a budú sa *od*vracať každý[54]
od svojej zlej cesty, lebo veľký *je* hnev
a popudenie, *o* ktorom[58] Hospodin ho-
voril[6] k tomuto ľudu. (8)A Bárúch, syn
Nérijju, sa zachoval[43] podľa všetkého, čo
mu prikázal Jeremjá, prorok, ohľadne
čítania slov Hospodina z tej knihy[258 1518]
v dome Hospodina.

(9)A v piatom roku Jehójákíma, syna
Jehóšijjáhúa, kráľa[5] Júdu[4], v deviatom
mesiaci, sa stalo[3]: *pre* všetok ľud v Jerúsa-
léme a *pre* všetok ľud tých, *ktorí*[375] v Jerúsa-
lém prichádzali z miest[320] Júdu[4], vyhlásili
pôst pred tvárou Hospodina; (10)a Bárúch
sa dal z tej knihy[258 1518] v uši všetkého ľudu
čítať slová Jeremju *v* dome Hospodina,
v podlubí[1507 1520] Gemarjáhúa, syna Šáfá-
na, pismára[647 648], v hornom nádvorí[1098] *pri*
vchode[55] *do* novej brány domu Hospodina.
(11)A keď všetky slová Hospodina z tej
knihy[258 797 1517] počul Míchajhú, syn Gemar-
jáhúa, syna Šáfána, (12)zostúpil[100] *v* dom
kráľa k izbe[1507] kancelára[647 648], a hľa, tam
sedeli všetci hodnostári[72], Elíšámá, kan-
celár[647 648], a Delájáhú, syn Šemaejáhúa,
a Elnáthán, syn Achbóra, a Gemarjáhú,
syn Šáfána, a Cidkijjáhú, syn Chananjá-
húa, a všetci hodnostári[72], (13)a Míchaj-
hú im oznámil[314] všetky slová, ktoré počul
pri Bárúchovom čítaní z tej knihy[258 1518]
v uši ľudu. (14)A všetci hodnostári[72] po-
slali k Bárúchovi Jehúdího, syna Nethan-
jáhúa, syna Šelemjáhúa, syna Kúšího,
s výrokom: Ten zvitok, z ktorého[1518] si čí-
tal[6] v uši ľudu, vezmi v svoju ruku a poď.
A Bárúch, syn Nérijjáhúa[1657], ten zvitok
v svoju ruku vzal a prišiel k nim; (15)a po-
vedali k nemu: Nože[401] sadni a čítaj to[254]
v naše uši. Bárúch sa teda[7] dal v ich uši
čítať (16)a za ich počutia všetkých tých
slov sa stalo[3], *že* ustrašene pozreli[1521] je-
den na druhého[1161] a povedali k Bárúchovi:
Všetky tieto slová musíme[20] nutne[1522]
oznámiť[314] kráľovi. (17)A spýtali sa Bárú-
cha výrokom: Nože[401] nám oznám[314], ako
si napísal všetky tieto slová z jeho úst?
(18)A Bárúch im povedal: Zo svojich úst
ku mne všetky tieto slová prednášal[1523]
a ja som písal černidlom[1524] na knihu[1517].
(19)A hodnostári[72] k Bárúchovi povedali:
Choď, skry sa, ty a*j* Jeremjá, nech nikto[386]
nevie[21], kde vy *ste*. (20)A vstúpili ku krá-

www.biblia.sk

ľovi *do* nádvoria[1098], *ale* ten zvitok uložili[32 278 1525] v izbe[1507] Elíšámu, kancelára[647 648], a všetky tie slová oznámili[314] v uši kráľa; (21)a kráľ poslal Jehúdího vziať ten zvitok, i vzal ho Jehúdí z izby[1507] Elíšámu, kancelára[647 648], a dal sa čítať v uši kráľa a v uši všetkých hodnostárov[72], ktorí[375] stáli pred kráľom[89 1526]. (22)A kráľ sedel *v* zimnom dome[1527], v deviatom mesiaci[1528], a pred jeho tvárou *bolo* horiace[312] ohnisko[1529]; (23)a ako Jehúdí prečítal tri *alebo* štyri stĺpce[1004 1416], stalo sa[3], *že* rozrezával[493] knihu nožíkom a *dal sa* hádzať do ohňa, ktorý *bol* na ohnisku[1529], *až* do strávenia[577] celého zvitku na[1530] ohni, ktorý *bol* na[1530] ohnisku[1529], (24)a nie *že* sa zľakli[1521] a nie *že* roztrhli svoje rúcha, kráľ ani nikto[684] *z* jeho služebníků, ktorí[375] počuli všetky tieto slová. (25)A hoci Elnáthán a Delájáhú a Gemarjáhú na kráľa naliehali[6 604], aby ne*bolo* spálenia[631] zvitku, on[77] k nim neobrátil sluch[621]; (26)a kráľ rozkázal Jerachmeélovi, synovi Hammelecha[1531], a Serájáhúovi, synovi Azriéla, a Šelemjáhúovi, synovi Abdeéla, priviesť[1253] Bárúcha, pisára[647 648], a Jeremju, proroka, *ale* Hospodin ich ukryl.

(27)A po kráľovom spálení[631] zvitku a slov, ktoré Bárúch zapísal z úst Jeremju, sa k Jeremjovi *do*stalo[3] slovo Hospodina, výrok: (28)Ešte[1055] si vezmi iný[63] zvitok a napíš naň[1517] všetky prvé slová, ktoré boli[6] na tom prvom zvitku[1517], ktorý Jehójákim, kráľ Júdu[4], spálil[631], (29)a proti Jehójákímovi, kráľovi[57 1195] Júdu[4] , musíš[20] povedať: Takto povedal Hospodin: Ty si tento zvitok spálil[631] *s* výrokom: Prečo si naň[1517] napísal výrok: Istotne[1532] musí[20] prísť kráľ Bávela[115 1104] a spustošiť[200] túto zem a spôsobiť vymiznutie[634] ľudí[613] *aj* dobytka[494 614] z nej? (30)Preto Hospodin proti Jehójákímovi, kráľovi[57 1195] Júdu[4], povedal takto: Nebude mať[243] sediaceho na tróne Dávida a jeho mŕtvola bude *vy*hodená[1533] horúčosti vo dne a mrazu[1534] v noci (31)a budem na ňom a na jeho semeni a na jeho služobníkoch navštevovať[32 278 428] ich neprávosť[169] a privádzať na nich[57] a na obyvateľov[57] Jerúsaléma a k[1535] mužom[94] Júdu pohromu[50], *o* ktorej[58] som *sa* k[1535] nim nahovoril a nie *že* poslúchli.

(32)A Jeremjá vzal iný[63] zvitok a dal ho Bárúchovi, synovi Nérijjáhúa[1657], pisárovi[647 648]; ten[77] naň[1517] napísal všetky slová knihy, ktorú Jehójákím, kráľ Júdu[4], spálil v ohnil[631], a ešte k nim[283] bolo pridané[1393] veľa slov podobných[1536].

37 A miesto Konjáhúa[1187], syna Jehojákíma, sa kraľovania ujal Cidkijjáhú, syn Jóšijjáhúa, ktorého v zemi Júdu kráľom spravil Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], (2)*ale* nie *že* on a jeho služobníci a ľud zeme obrátili sluch k slovám[621] Hospodina, ktoré prehovoril skrze Jeremju, proroka[1303].

(3)I poslal kráľ Cidkijjáhú Jehúchala, syna Šelemju, a Cefanjáhúa, syna Maaséju, kňaza, k Jeremjovi, prorokovi, *s* výrokom: Modli sa, prosím[401], za nás[1129] k Hospodinovi, nášmu Bohu. (4)A Jeremjá vstupoval[6] a vychádzal[1537] vprostred ľudu, lebo[77] ho nedali *v* dom uväznenia[1439 1538]; (5)a z Egypta vytiahla[13 1539] vojenská moc[958 1436] faraóna, čo[77] keď počuli Kasdím[113 1134], ktorí[375] proti Jerúsalému[57 1437] ležali v obliehaní[1136 1438], odtiahli[100 1504] spred Jerúsaléma[89].

(6)A k Jeremjovi, prorokovi, sa *do*stalo[3] slovo Hospodina, výrok: (7)Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla: Takto musíte[20] povedať ku kráľovi Júdu[4], ktorý[375] vás ku mne poslal spytovať sa[639] mňa: Hľa, vojenská moc[958 1436] faraóna, ktorá[375] vám vytiahla[13 1539] na pomoc, sa vráti do svojej zeme, Egypta, (8)a vrátia sa Kasdím[113 1134] a dajú sa do boja[74] proti tomuto mestu[57] a dobyjú ho[281] a vypália ho[281] ohňom[631]. (9)Takto povedal Hospodin: Nech neklamete[21 1242] sami seba[1036] výrokom: Kasdím[113 1134] isto[1540] spred nás[89] odchádzajú, lebo neodchádzajú, (10)lebo keby ste pobili[197] všetku vojenskú moc[958 1436] Kasdím[113 1134], ktorí[375] s vami bojujú[74], a zvýšili by medzi nimi muži ťažko ranení[1541], každý[54] v svojom stane, vedeli[20] by povstať a toto mesto by ohňom vypálili[631].

(11)A keď vojenská moc[958 1436] Kasdím[113 1134] spred Jerúsaléma[89] pred tvárou[23] vojenskej moci[958 1436] faraóna odtiahla[1416 1504], stalo sa[3], (12)že[77] Jeremjá vyšiel[13] z Jerúsaléma pobrať sa *v* zem Benjámína, ujať sa odtadiaľ podielu[1542] vprostred ľudu. (13)A keď sa on *do*stal[3]

www.biblia.sk

v bránu Benjámína, *bol* tam[100] dôstojník[1543] stráže[32 1544], ktorého[1545] meno *bolo*
Jirijá, syn Šalmeju, syna Chananju; ten[77]
Jeremju, proroka, polapil[106 1285] *s* výrokom:
Ty chceš[20] prebehnúť[1546] ku Kasdím[113 1134]!
(14)A Jeremjá povedal: Lož[265]! Neprebieham[605 1546] na *stranu* Kasdím[113 1134]! A*le*
Jirijá k nemu neobrátil sluch[621], lež[77]
Jeremju[552 1547] polapil[106 1285] a priviedol ho
k hodnostárom[72], (15)a hodnostári[72] sa na
Jeremju nazlostili[740 1548] a zbili[197] ho a dali
ho *v* dom žalára[1549], dom Jehónáthána, pisára[647 648], lebo ho spravili domom[104] uväznenia[1439 1538 1550]. (16)Keď Jeremjá prišiel do
domu tej diery[126 1551] a do sklepení[1552] a ostal
tam Jeremjá mnoho dní, (17)potom[77] kráľ
Cidkijjáhú poslal a dal ho priviesť[1253 1553],
a dal sa ho kráľ v svojom dome potajme[1554]
vypytovať a povedal: Či je[1555] slovo z blízkosti[226] Hospodina? A Jeremjá povedal:
Je[1555]. A povedal: Musíš[20] byť *vy*daný v ruku
kráľa Bávela[115 1104]. (18)A Jeremjá povedal
ku kráľovi Cidkijjáhúovi: Čím som zhrešil
voči tebe a voči tvojim služobníkom a voči
tomuto ľudu, že ste ma dali do domu
uväznenia[1439 1538 1550]? (19)A kde *sú* vaši proroci, ktorí vám prorokovali[6 108] výrokom:
Kráľ Bávela[115 1104] nebude prichádzať na
vás[57] a na túto zem[57]? (20)No[77] teraz počuj, prosím[401], môj pane, kráľu, kiež, prosím[401], moje úpenie[1519] padá[21] pred tvoju
tvár a kiež ma neposielaš[21] späť[856] *v* dom
Jehónáthána, pisára[647 648], nech[77] tam nemusím[20] umrieť. (21)A kráľ Cidkijjáhú
rozkázal, a*by* Jeremju umiestili[32 278 1525]
v nádvorí[1098] väznice a dávať mu denne[1556]
peceň[1557] chleba z ulice pekárov *až* do strávenia[577] všetkého chleba z mesta; i ostal
Jeremjá v nádvorí[1098] väznice.

38 A*le* Šefatjá, syn Mattána, a Gedaljáhú, syn Pašchúra, a Júchal,
syn Šelemjáhúa[1558], a Pašchúr, syn Malkijju, počuli slová[1559], ktoré Jeremjá vyslovil ku všetkému ľudu výrokom: (2)Takto
povedal Hospodin: Kto[375] ostane v tomto
meste, bude musieť[20] umrieť mečom,
hladom a*lebo* morom, no[77] kto[375] vyjde[13]
ku Kasdím[113 1134], bude žiť a jeho žitie[395 1143]
mu bude korisťou[104 1144], áno[77], bude žiť.
(3)Takto povedal Hospodin: Toto mesto
istotne[1441] musí[20] byť *vy*dané v ruku vojenskej moci[958 1436] kráľa Bávela[115 1104],
takže[77] ho musí[20] dobyť. (4)I povedali tí
hodnostári[72] ku kráľovi: Tento muž by,
prosíme[401], mal[20] byť usmrtený, pretože
predsa pôsobí ochabovanie[1560] rúk bojovníkov[1561], ktorí[375] v tomto meste zvyšujú,
a rúk všetkého ľudu, hovorením k nim
slovami ako tieto[1562]; veď tento muž – on
sa nezháňa[605 639] po pokoji pre tento ľud[16],
lež po nešťastí[50]. (5)A kráľ Cidkijjáhú povedal: Hľa, on *je* vo vašej ruke, lebo kráľ
s vami nič[1283] nezmôže[605]. (6)Vzali teda[7]
Jeremju a hodili ho do cisterny[126] Malkijjáhúa, syna Hammelecha[1531], ktorá *bola*
v nádvorí[1098] väznice, a spustili[233] Jeremju
po povrazoch; a v tej cisterne[126] nebolo
vody, lež bahno, a v to bahno sa Jeremjá
ponoril[1563].

(7)I počul Eved-melech, Kúší[898 899],
kliešteneс[1319 1564], ktorý[1545] *bol* v dome kráľa,
že Jeremju dali do tej cisterny[126]; a keď kráľ
sedel v bráne Benjámína, (8)vyšiel[13 100]
Eved-melech z kráľovho domu a prehovoril ku kráľovi výrokom: (9)Môj pane,
kráľu, títo muži spáchali zlo pri všetkom, čo vykonali Jeremjovi, prorokovi[140],
ktorého hodili do cisterny[126], a tam, kde
je[1565], bude musieť[20] od hladu umrieť, veď
v meste už niet chleba. (10)I rozkázal kráľ
Eved-melechovi, Kúšímu[898 899], výrokom:
Vezmi si k ruke[1566] tridsať mužov odtiaľto
a vytiahni[92] Jeremju, proroka, z tej cisterny[126] skôr ako bude umierať. (11)Eved-melech si teda[7] k ruke[1566] vzal tých mužov
a vstúpil *v* dom kráľa pod skladište[1567]
a nabral odtadiaľ zdrapov *z* obnosených
odevov a zdrapov starých handier a spustil[233] ich po povrazoch k Jeremjovi do
cisterny[126], (12)a povedal Eved-melech,
Kúší[885 886], k Jeremjovi: Napchaj[102], prosím[401], *tých* zdrapov *z* obnosených odevov
a zdrapov starých handier do svojich podpazuší[1568] zospodu, na povrazy! A Jeremjá
tak spravil (13)a po povrazoch Jeremju
vytiahli[1378] a vyzdvihli ho z cisterny[126],
a Jeremjá ostal v nádvorí[1098] väznice.

(14)A kráľ Cidkijjáhú poslal a dal
Jeremju, proroka, priviesť[1253 1553] k sebe
do tretieho vchodu[1569], ktorý *bol* v dome
Hospodina, a povedal kráľ k Jeremjovi
Ja sa chystám *na* čosi[1283] sa ťa spýtať[323],
nech predo mnou[23] nič[1283] nezatajuješ[21].
(15)A Jeremjá k Cidkijjáhúovi povedal:

www.biblia.sk

Ak ti budem oznamovať[314], či ma isto[1286]
nebudeš chcieť[20] usmrtiť? A ak ti bu-
dem radiť[618 1570], nebudeš ku mne obracať
sluch[621]. (16)A kráľ Cidkijjáhú Jeremjovi
tajne[1554] odprisahal výrokom: *Ako že je*
živý Hospodin, ktorý[1571] nám zriadil[43] toto
žitie[395]: ak ťa budem[955] chcieť[20] usmrtiť, ak
ťa budem[955] chcieť[20] *vy*dať v ruku týchto
mužov, ktorí tvoje žitie[395] hľadajú[394]!
(17)A Jeremjá k Cidkijjáhúovi povedal:
Takto povedal Hospodin, Boh zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla: Ak chceš[20] naozaj[1572]
vyjsť[13] k vojvodcom[72] kráľa Bávela[115 1104],
potom[77] bude tvoja duša žiť a toto mesto
nebude ohňom vypaľované[281 631] a bu-
deš žiť ty *aj* tvoj dom; (18)no[77] ak ne-
chceš[20] k vojvodcom[72] kráľa Bávela[115 1104]
vyjsť[13], potom[77] musí[20] toto mesto byť *vy*-
dané[281] v ruku Kasdím[113 1134], i budú ho[281]
vypaľovať ohňom[631] a ty nebudeš môcť[20]
pred ich rukou[23 1573] uniknúť. (19)A kráľ
Cidkijjáhú k Jeremjovi povedal: Ja sa
obávam[1018] Júdovcov[1452], ktorí prebehli[1546]
ku Kasdím[113 1134], aby ma nechceli[20] *vy*-
dať v ich ruku, tí[77] by si zo mňa[1574] robili
posmech[507 1575]. (20)A Jeremjá povedal:
Nebudú ťa chcieť[20] *vy*dať; poslúchni, pro-
sím[401], na hlas[270] Hospodina, o ktorom ja
k tebe hovorím, a bude ti[140] dobre a tvoja
duša bude žiť, (21)no[77] ak ty *budeš* odmie-
tavý[1576] k vyjdeniu[13], toto *je* slovo, ktoré mi
Hospodin ukázal: (22)že[77], hľa, všetky
ženy, ktoré zvýšia v dome kráľa Júdu[4],
budú vyvedené[13] k vojvodcom[72] kráľa
Bávela[115 1104], a ony budú vravieť: Tvoji dô-
verní priatelia[1577] ťa naviedli a vzmohli sa[75]
voči tebe[1578]; keď sa tvoje nohy ponorili[1563]
v bažinu[1579], ustúpili[100] späť. (23)Budú
teda[7] všetky tvoje ženy a všechny tvoje
deti[111] vyvedené[13] ku Kasdím[113 1134] a ty nebu-
deš môcť[20] ujsť pred ich rukou[23], lež[219 1580]
musíš[20] byť polapený[106 1285] rukou[1581] kráľa
Bávela[115 1104], a budeš vypaľovať[1582] toto
mesto ohňom[631].

(24)A Cidkijjáhú k Jeremjovi povedal:
Nech o[271] týchto slovách nikto[386] nevie[21],
nech[77] nemusíš[20] umrieť, (25)a ak hod-
nostári[72] budú počuť, že som s tebou pre-
hovoril, a prídu k tebe a povedia k tebe:
Nože[401] nám oznám[314], čo si prehovoril ku
kráľovi, nech *to* pred nami[23] nezatajuješ[21],
a nebudeme ťa chcieť[20] usmrtiť, a čo pre-
hovoril kráľ k tebe, (26)potom[77] k nim
povieš[21]: Ja som pred tvár kráľa dával pad-
núť svojmu úpeniu[1519], aby ma neposie-
lal[1583] späť[856] *v* dom Jehónáthána umrieť
tam. – (27)I prišli všetci hodnostári[72]
k Jeremjovi a dali sa dopytovať sa ho,
a podal im správu[314] podľa všetkých týchto
slov, ako kráľ rozkázal, i odvrátili sa od
neho mlčky, lebo tá reč nebola počutá,
(28)a Jeremjá ostal v nádvorí[1098] väznice
až do dňa, keď bol Jerúsalém dobytý[281].

39 I stalo sa[3], keď bol Jerúsalém
dobytý[281 1584] (v deviatom roku
Cidkijjáhúa, kráľa[5] Júdu[4], v desiatom
mesiaci, pritiahol Nevúchadreccar, kráľ Bá-
vela[115 1104], a všetka jeho vojenská moc[958 1436]
k Jerúsalému a začali proti nemu[57 281]
obliehanie[1136]; (2)v jedenástom roku Cid-
kijjáhúa[5], v štvrtom mesiaci, v deviaty
deň mesiaca[5] bol do mesta spravený prie-
lom[1585]), (3)*že* vstúpili všetky kniežatá[72]
kráľa Bávela[115 1104], i usadli v prostrednej
bráne[1586]: Nérgal-šareécer, Samgar-névú,
Sarsechím, rav-sáris[1587] (Nérgal-šareécer
bol rav-mág[1588]), a všetky ostatné knie-
žatá[72 1589] kráľa Bávela[115 1104], (4)a keď ich
uvidel Cidkijjáhú, kráľ Júdu[4], a všetci
jeho bojovníci[1561], stalo sa[3], že[77] utiekli,
áno[77], *v* noci vyšli[13] z mesta cestou *u* krá-
ľovej záhrady bránou medzi dvoma
múrmi[56] – tadiaľ[77] *sa* vyšlo[13 456 1590] cestou
ku stepi[93 557]. (5)A*le* vyrazili[1326] – vojenská
moc[958 1436] Kasdím[113 1134] – za nimi a v step-
piach[93] Jericha Cidkijjáhúa dostihli a chy-
tili[964] ho a vyviedli[92] ho k Nevúchadrecca-
rovi, kráľovi Bávela[115 1104], do Rivly v zemi
Chamáth; ten[77] vyslovil rozsudok[59 259], *čo*
s ním; (6)i pozahlúšal[1591] kráľ Bávela[115 1104]
synov Cidkijjáhúa v Rivle pred jeho
očami, i všetkých urodzených Júdu[4] kráľ
Bávela[115 1104] pozahlúšal[1591] (7)a oči Cidkij-
jáhúa oslepil a sputnal[1592] ho mosadznými
okovmi[1593] na zavedenie ho do Bávela[1104].
(8)A Kasdím[113 1134] ohňom vypálili[631] dom
kráľa a domy[94] ľudu a múry[56] Jerúsaléma
postŕhali[35]; (9)a pozostatok ľudu, tých,
ktorí[375] v meste zvýšili, a prebehlíkov[1546],
ktorí prebehli[1546] k nemu, a pozostatok
ľudu, tých, *ktorí*[375] zvýšili, odviedol[9] Ne-
vúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595],
v Bável[1104]. (10)A z ľudu ponechal Nevú-
zar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595],

www.biblia.sk

v zemi Júdu núdznych[414], ktorí vôbec
nič nemali[371], a dal im v onen deň vinice
a role[1596].
(11)A o Jeremjovi rozkázal Nevúchad-
reccar, kráľ Bávela[115 1104], skrze[1303] Nevúzar-
-adána, veliteľa[1594] osobnej stráže[1595], výro-
kom: (12)Priveď[1253] ho a upri[102] naň svoje
oči, nech[77] mu nerobíš pranič zlé, lež
s ním zaobchádzaj[43] podľa *toho,* čo k tebe
bude hovoriť. (13)I poslal Nevúzar-adán,
veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], a Nevúšazbán,
rav-sárís[1587], a Nérgal-šareécer, rav-mág[1588],
a všetci veľmoži[1594] kráľa Bávela[115 1104],
(14)tí[77] poslali a dali priviesť[1253 1553] Jeremju
z nádvoria[1098] väznice[1599] a *odov*zdali ho
Gedaljáhúovi, synovi Achíkáma, syna
Šáfána, na vyvedenie ho do jeho[375] domu;
i ubytoval sa vprostred ľudu.
(15)A k Jeremjovi, keď bol[1126] zadr-
žaný[1111] v nádvorí[1098] väznice, sa *do*stalo[3]
slovo Hospodina, výrok: (16)Choď[76]
a prevrav k Eved-melechovi, Kúšímu[898 899],
výrokom: Takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla: Hľa, ja[51], chystám
sa na toto mesto priviesť[323] všetky svoje
slová[1316] na pohromu[50] a nie na blaho[99],
i budú[6] sa diať[3] v onen deň pred tvojou
tvárou, (17)no[77] chcem[20] ťa v onen deň
vyprostiť – vyhlásené[29] Hospodinom – ,
a nie *že* ťa chcem[20] *vy*dať v ruku mu-
žov, pred ktorých tvárou[23 24 25] *si* ty plný
hrôzy[1188], (18)lež[219] ťa istotne[1597] chcem[20]
zachrániť[1598], takže[77] nebudeš musieť[20]
padnúť mečom a tvoje žitie[395] ti bude ko-
risťou[104 1144], lebo dôveruješ[6 230 441] vo mňa –
vyhlásené[29] Hospodinom.

40 Slovo, ktoré sa z blízkosti[226]
Hospodina *do*stalo[3] k Jeremjovi
po jeho prepustení[233] Nevúzar-adánom,
veliteľom[1594] osobnej stráže[1595], z Rámy[1599],
keď ho bol priviedol[1126 1253 1416], a on *bol*
sputnaný[1592] okovmi[1600 1601] vprostred všet-
kého odvedenectva[9 1314 1328] z Jerúsaléma
a z Júdu[4], ktorí[375] mali byť odvedení[9] v Bá-
vel[1104], (2)a veliteľ[1594] osobnej stráže[1595] dal
Jeremju priviesť[1253 1553] a povedal k nemu:
Hospodin, tvoj Boh, hovoril[6] *o* tomto
nešťastí[50 58] ohľadne tohto miesta[1602],
(3)*ktoré aj* uviedol a uskutočnil[43] podľa
toho, čo hovoril[6], lebo ste voči Hospo-
dinovi hrešili[6] a nie *že* ste poslúchali[6]
na jeho hlas[270], takže[77] sa vám stala[3] táto
vec. (4)A teraz, hľa, dnes som ťa uvoľnil[49]
z okovov[1600], ktoré *boli* na tvojej ruke; ak
je v tvojich očiach dobré vojsť so mnou
v Bável[1104], vojdi a budem na teba upie-
rať[102] svoje oko; no[77] ak *je* v tvojich očiach
zlé so mnou *v* Bável[1104] vojsť, nechaj[1603]
tak, pozri, všetka zem *je* pred tvojou tvá-
rou, kam *je* v tvojich očiach dobré a kam
správne[1056 1604] ísť, tam choď. (5)(A keď
sa on ešte nevedel[20] vracať[1605]:) Vráť sa[100]
ku Gedaljáhúovi, synovi Achíkáma, syna
Šáfána, ktorého kráľ Bávela[115 1104] poveril
dozorom[32 33 1606] nad mestami Júdu[4], a býva-
j s ním vprostred ľudu, alebo choď, kam-
koľvek je[1607] v tvojich očiach správne[1056]
ísť. A veliteľ[1594] osobnej stráže[1595] mu dal
stravu a dar[1608] a prepustil[233] ho, (6)a Je-
remjá prišiel ku Gedaljáhúovi, synovi
Achíkáma, do Micpy, a ubytoval sa s ním
vprostred ľudu, tých, *ktorí*[375] zvyšovali
v zemi.
(7)A všetci velitelia[72] vojenských od-
dielov[958 1436], ktoré *boli* v poli[1609], oni a ich
muži, počuli, že kráľ Bávela[115 1104] poveril
dozorom[32 33 1606] nad zemou Gedaljáhúa,
syna Achíkáma, a že mu[1610] zveril[32] mužov,
ženy a drobotinu, totiž[77] z núdznych[414 2017]
zeme, z *tých,* ktorí neboli odvedení[9] do
Bávela[104], (8)a prišli ku Gedaljáhúovi do
Micpy, totiž[77] Jišmáél, syn Nethanjáhúa,
a Jóchánán a Jónáthán, synovia Káréacha,
a Serájá, syn Tanchumetha, a synovia
Óféa[1611], Netófáthího[1332], a Jaazanjáhú,
syn Maachathího[1332], oni a ich muži,
(9)a Gedaljáhú, syn Achíkáma, syna
Šáfánova, odprisahal im a ich mužom
výrokom: Nemusíte[20] pociťovať[27] bázeň[26]
pred službou[23 442 727] Kasdím[113 1134], uby-
tujte sa v zemi a obsluhujte[442] kráľa[1010]
Bávela[115 1104] a bude vám[140] dobre. (10)A ja,
hľa, ja[51], bývam v Micpe, aby som stál[125]
pred tvárou Kasdím[113 1134], ktorí k nám
budú prichádzať[383], *ale* vy zberajte[319] víno
a letné ovocie[1612] a olej a dávajte[102] v svoje
nádoby[914] a bývajte v svojich mestách,
ktorých sa zmocníte[106 392 1285].
(11)A počuli aj všetci Júdovci[1452], ktorí
boli v Móáve[115 712] a medzi synmi Ammóna
a v Edóme[115], a ktorí *boli* vo všetkých ze-
miach, že kráľ Bávela[115 1104] ponechal[14]
z Júdu[5] zvyšok[508] a že nad nimi dozo-
rom poveril[32 33 1606] Gedaljáhúa, syna

www.biblesamizdat.sk

Achíkáma, syna Šáfána, (12)a všetci t*íto*
Júdovci[1452] sa vrátili zo všetkých miest[326],
kam boli zahnaní[640], a prišli *v* zem Júdu
ku Gedaljáhúovi do Micpy a pozberali[319]
víno a letné ovocie[1612], veľké[1613] množstvo.
(13)A Jóchánán, syn Káréacha, a všetci
velitelia[72] vojenských oddielov[958 1436], ktoré
boli v poli[1609], prišli ku Gedaljáhúovi do
Micpy a povedali k nemu: (14)Či vôbec[871]
vieš, že Baalís[1614], kráľ synov Ammóna, po-
slal Jišmáéla, syna Netanju, ubiť[197] tvoje
žitie[395 1615]? A*le* Gedaljáhú, syn Achíkáma,
im neuveril[838], (15)a Jóchánán, syn
Káréacha, ku Gedaljáhúovi v Micpe
potajmo[1554] prevravel výrokom: Nech,
prosím[401], smiem[20 21] ísť a Jišmáéla, syna
Nethanju, skoliť[197], takže[77] nikto[386] ne-
bude vedieť; načo má[20] ubíjať[197] tvoje ži-
tie[395 1615], a*by* všetci Júdovci[1452], ktorí[375] *sú*
k tebe zhromaždení, boli rozohnaní[695]
a zvyšok[508] Júdu *aby* zahynul? (16)A*le*
Gedaljáhú, syn Achíkáma, k Jóchánánovi,
synovi Káréacha, povedal: Nech nerobíš[21]
túto vec, lebo ty o Jišmáélovi hovoríš lož.

41 A v siedmom mesiaci sa stalo[3], *že*
prišel Jišmáél, syn Nethanjáhúa,
syna Elíšámu zo semena kráľovstva[1616],
a kráľovi veľmoži[1594 1617] a desiati muži
s ním ku Gedaljáhúovi, synovi Achíkáma,
do Micpy a pospolu tam, v Micpe, zajedli
chleba[1618]; (2)i povstal Jišmáél, syn Ne-
thanjáhúa, a tí desiati muži, ktorí boli[6]
s ním, a skolili[197] Gedaljáhúa, syna Ach-
íkáma, syna Šáfána, mečom, áno[77], usmr-
tili *to*ho, ktorého kráľ Bávela[115 1104] poveril
dozorom[32 33 1606] nad zemou, (3)a všetkých
Júdovcov[1452], ktorí s ním, s Gedaljáhúom,
boli[6] v Micpe, a Kasdím[113 1134], ktorí sa tam
našli, bojovníkov[1561], Jišmáél pobil[197].
(4)A v druhý deň po[593] usmrtení Gedal-
jáhúa (a nie *že* kto[386] zvedel) sa stalo[3],
(5)že[77] prišli muži zo Šechema, zo Šila
a zo Šómróna, osemdesiati muži, ostri-
haní[1619] *na* bradách[94 557 1620], s roztrhnutými
rúchami[1621] a porezavší sa[983 984 1622], a v ich
ruke *obeť* daru[925] a kadidlo[541] na prine-
senie *v* dom Hospodina, (6)a Jišmáél,
syn Nethanjáhúa, im z Micpy vyšiel[13]
v ústrety, idúc a *pri* chôdzi[1623] plačúc;
a ako ich stretol, stalo sa[3], že[77] k nim
povedal: Poď- te[1512] ku Gedaljáhúovi, sy-
novi Achíkáma. (7)A ako prišli[1004 1416] do-
prostred mesta, stalo sa[3], že ich Jišmáél,
syn Nethanjáhúa, pozahlúšal[1591 1624] do-
prostred cisterny[126], on a muži, ktorí *boli*
s ním. (8)No[77] našli sa medzi nimi de-
siati muži, ktorí[77] k Jišmáélovi povedali:
Nech nás neusmrcuješ[21], lebo my máme[371]
v poli skryté zásoby[1625] pšenice a jačmeňa
a oleja a medu; i nechal[1603] a neusmrtil ich
vprostred ich bratov. (9)A tá cisterna[126],
kam Jišmáél nahádzal všetky mŕtve
telá mužov, ktorých pobil[197] vedľa[1626]
Gedaljáhúa[1627], *bola* tá[258], ktorú zria-
dil[43] kráľ Ásá z príčiny[313 1628] Baešu, kráľa
Isráéla[1629]; Jišmáél, syn Nethanjáhúa, ju
naplnil zabitými[678]. (10)A všetok zvy-
šok[508] ľudu, ktorý *bol* v Micpe, Jišmáél,
syn Nethanjáhúa, zajal, dcéry kráľa a vše-
tok ľud, tých, *ktorí*[375] v Micpe zvyšovali,
nad ktorými Nevúzar-adán, veliteľ[1594]
osobnej stráže[1595], dozorom poveril[32 33 1606]
Gedaljáhúa, syna Achíkáma, áno[77],
Jišmáél, syn Nethanjáhúa, ich zajal a po-
bral sa prejsť k synom Ammóna.
(11)A keď počul Jóchánán, syn Kár-
éacha, a všetci velitelia[72] vojenských oddie-
lov[958 1436], ktorí *boli* s ním, *o* všetkom
zle[58 61], ktoré Jišmáél, syn Nethanjáhúa,
napáchal[43], (12)priviedli[100 1253] všetkých
mužov a odišli s Jišmáélom, synom Ne-
thanjáhúa, bojovať[71], a zastihli[87] ho pri
veľkých[864] vodách[1630], ktoré *sú* v Giveóne.
(13)A ako všetok ľud, ktorý *bol* s Jiš-
máélom, uvidel[1004] Jóchánána, syna Kár-
éacha, a všetkých veliteľov[72] vojenských
oddielov[958 1436], ktorí *boli* s ním, stalo sa[3],
že[77] sa zaradovali (14)a obrátili sa, všetok
ľud, ktorý Jišmáél zajal z Micpy, áno[77],
vrátili sa a pobrali sa k Jóchánánovi, sy-
novi Káréacha, (15)a Jišmáél, syn Ne-
thanjáhúa, pred tvárou[23] Jóchánána, syna
Káréacha, s ôsmimi mužmi[264 1631] ušiel[1580]
a pobral sa k synom Ammóna. (16)A Jó-
chánán, syn Káréacha, a všetci velitelia[72]
vojenských oddielov[958 1436], ktorí *boli*
s ním, vzali[1632] všetok zvyšok[508] ľudu, ktorý
priviedli späť[856] z blízkosti Jišmáéla,
syna[226] Nethanjáhúa, z Micpy, potom, čo
skolil[197] Gedaljáhúa, syna Achíkáma, mu-
žov[1012]-bojovníkov[1561], ženy, drobotinu
a klieštencov[1319], ktorých priviedli späť[856]
z Giveóna, (17)i pobrali sa a ubytovali sa
v nocľahárni[1633] Kimháma, ktorá *bola*

www.biblia.sk

vedľa Béth-lechema, k odchodu ku vstupu
v Egypt (18)pred tvárou[23] Kasdím[113 1134],
lebo pred ich tvárou[23 24 25] pociťovali bá-
zeň[26 27], lebo Jišmáél, syn Nethanjáhúa,
skolil[197] Gedaljáhúa, syna Achíkáma,
ktorého kráľ Bávela[115 1104] poveril dozo-
rom[32 33 1606] nad zemou.

42 I pristúpili[1366] všetci velitelia[72]
vojenských oddielov[958 1436] a Jó-
chánán, syn Káréacha, a Jezanjá, syn
Hóšaeju, a všetok ľud, od najmenšieho[520]
až po najväčšieho[520], (2)a povedali k Je-
remjovi, prorokovi: Nech, prosím[401],
smie[20 21] naše úpenie[1519] padnúť pred
tvoju tvár a modli sa za nás[1129] k Hospodi-
novi, svojmu Bohu, za všetok tento zvy-
šok[508 1129], lebo sme zvýšili, ako nás tvoje
oči vidia, máličko z množstva, (3)nech[77]
nám Hospodin, tvoj Boh, oznámi[314] cestu,
ktorou sa máme[20] poberať, a čo[1634] máme[20]
konať[1635]. (4)A Jeremjá, prorok, k nim po-
vedal: Počul som; hľa, ja[51], budem sa mod-
liť[323] k Hospodinovi, vášmu Bohu, podľa
vašich slov, a bude[6] sa diať[3]: ktorékoľvek[684]
slovo, ktorým[1636] vám bude Hospodin od-
povedať, vám budem oznamovať[314], nebu-
dem pred vami[23] nič[1283] zatajovať. (5)A oni
k Jeremjovi povedali: Nech je[21] Hospodin
medzi nami[1637] svedkom[104] pravdivým[1638]
a verným[838 1639]: ak nebudeme[955] konať tak,
podľa ktoréhokoľvek[684] slova, ktoré k tebe
– k nám – bude Hospodin, tvoj Boh, po-
sielať! (6)Ak dobré či[77] ak zlé[1640], na[270] hlas
Hospodina, nášho Boha, ku ktorému ťa
my posielame, chceme[20] poslúchať, aby
bolo s nami[140] dobre, ak na[270] hlas Hospo-
dina, nášho Boha, poslúchať budeme.

(7)A po uplynutí[861] desať dní sa stalo[3],
že[77] sa k Jeremjovi *do*stalo[3] slovo Hospo-
dina, (8)i povolal[52 1641] Jóchánána, syna
Káréacha, a[52 1641] všetkých veliteľov[72] vo-
jenských oddielov[958 1436], ktorí *boli* s ním,
a všetok ľud[50], totiž[593] od najmenšieho[520]
až po najväčšieho[520], (9)a povedal k nim:
Takto povedal Hospodin, Boh Isráéla,
ku ktorému ste ma poslali nechať pad-
núť vaše úpenie[1519] pred jeho tvár: (10)Ak
chcete[20] naozaj[1642] bývať v tejto zemi,
potom[77] vás vybudujem a nebudem vy-
vracať[37] a budem vás vysadzovať[38] a ne
rvať[34], lebo mám[6] ľútosť ohľadne zla[50],
ktoré som vám vykonal. (11)Nemusíte[20]
pociťovať bázeň[26 27] pred tvárou[23 24 25] kráľa
Bávela[115 1104], pred ktorého tvárou[23 24 25] *ste*
vy plní bázne[26 1297 1643]; nemusíte[20] pred
jeho tvárou[23 24 25] bázeň[26] pociťovať[27] – vy-
hlásené[29] Hospodinom – , veď *som* s vami
ja na vyslobodenie[191 192] vás a na vypros-
tenie vás z jeho ruky (12)a chcem[20] vám dať
zľutovanie[982], nech[77] vás poľutuje[554] a ne-
chá vás vrátiť sa na vašu pôdu[615]. (13)No[77]
ak budete vravieť[383]: Nebudeme bývať
v tejto zemi, aby ne*bolo* poslúchania na
hlas[270] Hospodina, vášho Boha, (14)*s* vý-
rokom: Nie, lež[219] chceme[20] vstúpiť *v* zem
Egypta, kde nebudeme zakúšať[201 435]
vojnu[74] ani počuť zvuk[262] trúby[317] ani hla-
dovať za chlebom, áno[77], tam budeme
bývať, (15)nuž teda[139] počujte preto slovo
Hospodina, *vy*, zvyšok[508] Júdu: Hospodin
zástupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto:
Ak vy pevne[1644] upierate[102] svoju tvár na
vstup *v* Egypt a chcete[20] vstúpiť na po-
bývanie[591 1511] tam, (16)potom[77] sa bude[6]
diať[3], že meč, pred ktorým[23 727] *ste* vy plní
bázne[26 1297 1643], vás bude dostihovať tam,
v zemi Egypta, a hlad, pred ktorým[23 727]
máte strach[1018], sa tam, *v* Egypte, za vami
potiahne[866 1645] a tam budete umierať.
(17)To[77] budú[1646] všetci muži, ktorí upie-
rajú[102] svoju tvár na vstup *v* Egypt na
pobývanie[591 1511] tam: budú umierať me-
čom, hladom a morom a nebudú mať[243]
preživšieho[1374] *an*i uniknuvšieho pred
zlom[23 50 1647], ktoré ja na nich[57] budem pri-
vádzať. (18)Lebo Hospodin zástupov[150 151],
Boh Isráéla, povedal takto: Ako sa vylial
môj hnev a moje popudenie na obyvate-
ľov[57] Jerúsaléma, tak sa moje popudenie
bude vylievať na vás[57], keď vstúpite[1126 1416]
v Egypt, i stanete sa[3] kliatbou[104 1203]
a hrôzou[104 133] a zlorečením[104 953 1250] a po-
tupou[104 1648] a nie *že* ešte toto miesto[326] bu-
dete vidieť. (19)Hospodin proti vám[57 1195]
prehovoril: Nech *vy*, zvyšok[508] Júdu,
nevstupujete[21] *v* Egypt, nech *si* dobre[1642]
uvedomujete[21 1649], že som proti vám[271]
dnes vyslovil napomenutie[1650]. (20)Veď
ste sa zavedenia na scestie dopustili[1208]
proti svojim dušiam[1650 1651], keď ste ma vy
poslali k Hospodinovi, svojmu Bohu, vý-
rokom: Modli sa za nás[1129] k Hospodinovi,
nášmu Bohu, a podaj nám správu[313] tak,
podľa ktoréhokoľvek[684] slova, ktoré bude

www.biblicalarchive.org

Hospodin, náš Boh, vravieť; tak[77] správíme. (21)Dnes vám teda[7] správu podávam[314] a nie *že* ste poslúchli na hlas[270] Hospodina, svojho Boha, a ohľadne čohokoľvek[684], čo k vám poslal; (22)nuž teda[139] nech istotne[871] viete[21], že v mieste, kam ste pojali želanie[514 1652] vstúpiť na pobývanie[579 1511] tam, budete mečom, hladom a morom umierať.

43 A ako Jeremjá skončil[410 1004 1416] s hovorením ku všetkému tomu ľudu všetkými slovami Hospodina, ich Boha, s ktorými ho Hospodin, ich Boh, k nim poslal, všetkými týmito slovami, stalo sa[3], (2)že[77] povedal Azarjá[1653], syn Hóšaeju, a Jóchánán, syn Káréacha, a všetci opovážliví[1654] muži vraveli k Jeremjovi: Ty vyslovuješ lož[265], Hospodin ťa k nám neposlal povedať: nesmiete[20] vstupovať v Egypt na pobývanie[591 1511] tam, (3)lež[219] Bárúch, syn Nérijju, ťa proti nám navádza za účelom *vy*dania nás v ruku Kasdím[113 1134] na usmrtenie nás a*lebo* na odvedenie[9] nás *v* Bável[1104].

(4)Neposlúchol teda[7] Jóchánán, syn Káréacha, a nikto z veliteľov[72 1655] vojenských oddielov[958 1436] a nikto z ľudu[1655] na hlas[270] Hospodina ohľadne ostávania v zemi Júdu, (5)lež[77] vzal Jóchánán, syn Káréacha, a všetci velitelia[72] vojenských oddielov[958 1436] všetok zvyšok[508] Júdu, *tých,* ktorí sa pobývať[591 1511] v zemi Júdu vrátili s*pomedzi* všetkých národov[17], kam boli zahnaní[640], (6)mužov[1012] a ženy a drobotinu a dcéry kráľa a každú osobu[1656], ktorú Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], zanechal[921] s Gedaljáhúom, synom Achíkáma, syna Šáfána, i Jeremju, proroka, a Bárúcha, syna Nérijjáhúa[1657], (7)a prišli *v* zem Egypta, lebo neposlúchli na hlas[270] Hospodina, a prišli *až* po Tachpanchés[136].

(8)A v Tachpanchése[136] sa k Jeremjovi *do*stalo[3] slovo Hospodina, výrok: (9)Vez-mi v svoju ruku veľké kamene a v tehelni[1658], ktorá *je* pri vchode[55] *do* domu faraóna v Tachpanchése[136], ich pred očami[1659] Júdovcov[1452 1564] ukry[1660] v malte[1661] (10)a povedz k nim: Takto povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla: Hľa, ja[51], chystám sa poslať[323] a dám priviesť[1253 1553] Nevúchadreccara, kráľa Bávelu[115 1104], svojho služobníka, a zvrchu voči týmto kameňom, ktoré som dal ukryť[1553 1660], budem zakladať[102] jeho trón, i roztiahne[454] nad nimi svoj baldachýn[1662]; (11)a keď príde, porazí[100 197] zem Egypta – kto *patrí* smrti, k smrti, a kto *patrí* zajatiu, do zajatia, a kto *patrí* meču, k meču[942], (12)a v domoch bohov Egypta dám zažať[134 1553] oheň, ktorý[77] ich vypáli[631]; i pozajíma ich a ovinie si[1663] zem Egypta, ako si pastier ovíja[1663] svoje rúcho, a vyjde[13] odtadiaľ v pokoji. (13)A roztriešti[127] stĺpy[1664] v Béthšemeši[1665], ktorý *je* v zemi Egypta, a domy bohov Egypta bude vypaľovať ohňom[631].

44 Slovo, ktoré sa *do*stalo[3] k Jeremjovi o všetkých Júdovcoch[1452], ktorí[375] bývali v zemi Egypta, ktorí[375] bývali v Migdóle a v Tachpanchése[136] a v Nófe[135] a v zemi Pathrós[1666], výrok: (2)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla: Vy ste zakúsili[201 435] všetko zlo[50], ktoré som uviedol na Jerúsalém a na všetky mestá Júdu[4], a hľa ich, tohto dňa *sú* rumoviskom[636] a niet v nich obyvateľa (3)z príčiny[24] ich zla[61], ktoré napáchali[43] na dráždenie[610] mňa, ohľadne chodenia vykiadzať[62], slúžiť[442 443] iným[63] bohom, ktorých nepoznali[6] oni, vy *ani* vaši otcovia. (4)A včasným[601] posielaním som sa k vám naposielal všetkých svojich nevoľníkov, prorokov, *s* výrokom: Nech predsa[401] nepášete[21 43] tuto vec, ktorá *je*[375] ošklivosťou[103], ktorú nenávidím[6]; (5)*ale* neposlúchli a nie *že* nachýlili[454] svoje ucho na *od*vrátenie sa od svojho zla[61], aby ne*bolo* vykiadzania[62] iným[63] bohom, (6)i vylialo sa moje popudenie a rozhorel sa[312] môj hnev v mestách Júdu[4] a v uliciach Jerúsaléma, takže[77] sa stali[3] rumoviskom[104 636], spúšťou[104 377], ako tohto dňa. (7)Nuž teda[139] Hospodin, Boh zástupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto: Načo vy pášete[43] veľké zlo[61] na svojich dušiach[1315] na povytínanie[493] vám mužov[94] a*j* žien[94], nemluvniat[94 518] a*j* dojčiat[94] sprostred Júdu, aby ne*bolo* ostavenia vám zvyšku[508], (8)totiž[593] dráždenie[610] mňa dielami[64] svojich rúk a[593] vykiadzanie[62] iným[63] bohom v zemi Egypta, kam ste vy prišli pobývať[591 1511] za účelom povytínania[493] sebe[1667] a aby ste sa stali[3 1668 1669] zlorečením[104 953 1250] a potupou[104 1648] medzi všetkými národmi[17] zeme? (9)Či ste zabudli

www.biblia.sk

na zlo[61 259 1461] vašich otcov a *na* zlo[61 259 1461] kráľov Júdu[4] a *na* zlo[61 259 1461] ich žien a *na* zlo[61 259 1461] vaše a *na* zlo[61 259 1461] vašich žien, ktoré napáchali[43] v zemi Júdu a v uliciach Jerúsaléma? (10)*Až* do tohto dňa nie sú[6] zdrvení[1670] a neboja sa[6 26] a nie *že* chodia[6] v mojom zákone[105] a v mojich ustanoveniach[718], ktoré som *vy*dal pred ich tvárou a pred tvárou ich otcov.

(11)Preto Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto: Hľa, ja[51], chystám sa upriesť[102 323] svoju tvár proti vám na zlo[50], áno[77], na povytínanie[493] všetkého Júdu, (12)i chcem[20] uchvátiť[964] zvyšok[508] Júdu, *tých,* ktorí svoju tvár upreli[102] na vstúpenie *v* zem Egypta na pobývanie[591 1511] tam, oni[77] budú všetci musieť[20] vymiznúť[577], v zemi Egypta budú padať, mečom, hladom budú miznúť[577], od najmenšieho[520] až po najväčšieho[520] budú mečom a hladom umierať, i stanú sa[3] kliatbou[104 1203] a hrôzou[104 133] a zlorečením[104 953 1250] a potupou[104 1648], (13)lebo proti tým[57], *ktorí*[375] bývajú v zemi Egypta, budem zakročovať[32 278 428 710], ako som zakročil[32 278 428 710] proti Jerúsalému[57], mečom, hladom a morom, (14)takže[77] zvyšok[508] Júdu, tých, *ktorí*[375] tam, v zemi Egypta, prišli pobývať[591 1511], nebude mať[243] uniknuvšieho[1672] *ani* preživšieho[1374] na návrat *v* zem Júdu, kam oni povznášajú[238] svoje duše na návrat bývať[1671] tam, avšak nebudú sa môcť[20] vrátiť, iba ak uniknuvší[1672 1673].

(15)I odvetili Jeremjovi všetci muži, ktorí[375] vedeli, že ich ženy vykiadzajú[62] iným[63] bohom, a všetky ženy, ktoré[375] *tam* stáli, veľké zídenie[1288 1291], a všetok ľud, tí, *ktorí*[375] bývali v zemi Egypta, v Pathróse[1666], výrokom: (16)Slovo, ktoré si k nám vyslovil v mene Hospodina, – nebudeme k tebe obracať[605] sluch[621], (17)lež[219] istotne[1674] budeme vykonávať[43] každé slovo, ktoré vyšlo z našich úst, totiž[593] vykiadzať[62] kráľovnej nebies[608] a nalievať jej liate *obete*[609 1675] podľa *toho,* ako sme robievali[6] my *aj* naši otcovia, naši králi a naši hodnostári[72] v mestách Júdu[4] a v uliciach Jerúsaléma, lebo sme boli nasycovaní chlebom[1618] a boli sme[6] na tom dobre[1676] a nie *že* sme zakúšali[6 201 435] zlo[50], (18)*ale* odkedy sme vykiadzanie[62] kráľovnej nebes[608] a nalievanie jej liatych *obetí*[609] zanechali[1603], máme[6] všetkého nedostatok a zanikáme[6 577] mečom a hladom. – (19)[1677]A keď my vykiadzame[62] kráľovnej nebies[608] a pri nalievaní jej liatych *obetí*[609], či bez[1678] našich mužov jej pripravujeme[43] koláče[607] na zobrazenie jej[1679] s[77] nalievaním jej liatych *obetí*[609]?

(20)A Jeremjá ku všetkému ľudu, o mužoch[57 1012 1195] a o ženách[57 1195] a o všetkom ľude, tých[57 1195], *ktorí*[375] mu slovom odpovedali, prevravel výrokom: (21)To vykiadzanie[62 1680], ktorým ste vykiadzali[6 62] v mestách Júdu[4] a v uliciach Jerúsaléma vy a vaši otcovia, vaši králi a vaši hodnostári[72] – či *si* ho Hospodin nepripomína[6]? *B*a, vystúpilo[92] *to* na jeho srdce! (22)To[77] už Hospodin nemohol znášať[238] – z príčiny[313] zla[61] vašich skutkov, z príčiny[313] ošklivostí[103], ktoré ste napáchali[43], preto[77] sa vaša zem stala[3] rumoviskom[104 636] a spúšťou[104 377] a zlorečením[104 953 1250], takže niet[632] obyvateľa, ako tohto dňa! (23)Z *tej* príčiny[313], že ste vykiadzali[6 62] a že ste voči Hospodinovi hrešili[6] a neposlúchli ste na[270] hlas Hospodina a nechodili[6] ste v jeho zákone[105] a v jeho ustanoveniach[718] a v jeho svedectvách – preto vás stretlo toto zlo[50], ako tohto dňa!

(24)A Jeremjá povedal ke všetkému tomu ľudu a ke všetkým tým ženám: Počujte slovo Hospodina, všetok Júdá, ktorý *si* v zemi Egypta, (25)Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla, prevravel takto, výrokom: Vy, *aj* vaše ženy, ste *aj* svojimi ústami vyslovili *aj* svojimi rukami splnili výrok: Istotne[1674] budeme vykonávať[43] svoje sľuby, ktorými sme sľúbili vykiadzať[62] kráľovnej nebies[608] a nalievať jej liate *obete*[609]; nech len[1681] svoje sľuby uskutočňujete[21 533], áno[77], nech len[1674] svoje sľuby vykonávate[21 43]![1682] (26)Preto počujte slovo Hospodina, všetok Júdá, vy, *ktorí*[375] bývate v zemi Egypta: Hľa, ja[50], odprisahal som v svojom veľkom mene, povedal Hospodin: Ak sa bude[955] ešte kdekoľvek v[1683] zemi Egypta diať[3] dovolávanie sa môjho mena[596] ústami kohokoľvek[386 684] *z* Júdu, vraviaceho: *Ako že je* živý Pán, Hospodin! (27)Hľa, ja[51], bdiem[42 383] nad nimi na zlo[50] a nie na dobro, takže[77] všetci muži Júdu, ktorí *sú* v zemi Egypta, budú miznúť[577] mečom a hladom *až* do ich vy-

www.biblia.sk

hubenia[410]. (28)A*le* uniknuvší[1672] meču[557]
sa zo zeme Egypta budú vracať v zem
Júdu, mužov[1684] neveľa[1685], i spoznajú,
všetok zvyšok[508] Júdu, tých, *ktorí*[375] pri-
šli do zeme Egypta pobývať[591 1511] tam, čie
slovo musí[20] obstáť[533], moje[1686] či ich[1686],
(29)a znamením vám – vyhlásené[29] Hos-
podinom – , že sa ja chystám v tomto
mieste proti vám[57] zakročiť[32 278 323 428 710],
aby ste vedeli, že nepochybne[1681] musia[20]
obstáť[533] moje slová na zlo[50] pre vás[16],
bude toto: (30)Takto povedal Hospodin:
Hľa, ja[51], chystám sa faraóna Chofru,
kráľa Egypta, *vy*dať[323] v ruku jeho nepria-
teľov, áno[77], v ruku hľadajúcich[394] jeho
žitie[395], ako som *vy*dal Cidkijjáhúa, kráľa
Júdu[4], v ruku Nevúchadreccara, kráľa
Bávela[115 1104], jeho nepriateľa, áno[77], hľada-
júceho[394] jeho žitie[395].

45 Slovo, ktoré vyslovil Jeremjá,
prorok, k Bárúchovi, synovi
Nérijju, pri jeho zapisovaní týchto slov
na knihu[1517] z úst Jeremju v štvrtom roce
Jehójákíma, syna Jóšijjáhúa, kráľa[5]
Júdu[4], výrok: (2)Takto povedal Hos-
podin, Boh Isráél, o[1195 1687] tebe, Bárúch:
(3)Povedal si: Ach[401 402], beda[344] mi, lebo
Hospodin na moju strasť[283 1350] pridal[1393]
zármutku[668], unavil som sa[302 1688] svojím
vzdychaním a odpočinku[921 1689] nenahá-
dzam[6]. (4)Takto k nemu musíš[20] povedať:
Takto povedal Hospodin: Hľa, čo som
vybudoval, sám[1690] vyvraciam[37], a čo som
vysadil[38], sám[1690] vyrvávam[34], a *to* všetku
tú*to* zem, *a* ona *patrí* mne[1691]; (5)a ty si
chceš[20] hľadať[394] veľké veci? Nemusíš[20]
hľadať[394], lebo hľa, ja[51], chystám sa na
všetko mäso[852] uviesť[323] zlo[50] – vyhlásené[29]
Hospodinom – , *ale* tebe na všetkých
miestach, kam pôjdeš, budem dávať za
korisť[1144] tvoje žitie[395].

46 Slovo Hospodina, ktoré sa k Je-
remjovi, prorokovi, *do*stalo[3] proti
národom[17 57 1195]

(2)O Egypte, proti vojenskej mo-
ci[57 958 1195 1436] faraóna Nechóa, ktorá sa *do*-
stala[3] nad rieku[1692] Peráth[859] v Karkemíši,
ktorú Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104],
porazil[197] v štvrtom roku Jehójákíma, syna
Jóšijjáhúa, kráľa[5] Júdu[4].

(3)Pripravte[555 1693] veľké štíty[94] a malé
štíty[94] a pristúpte[1366] k bitke[74], (4)pri-
strojte[1592 1694] kone a vysadajte[92], rajtári[380],
postavte sa[459] s prilbami[264], vyleštite[1695] oště-
py, vezmite na seba[1696] panciere! (5)Pre-
čo *to* vidím[6]? Oni *sú* zlomení[1697], ustupujú
späť, a ich hrdinovia[440] sú potierani[1698]
a prekotne[1699] sa rozpŕchli a nie že sa ob-
zreli[190 1700] – strach zo všetkých strán[353 560],
vyhlásené[29] Hospodinom. (6)Nebude
rýchly[174] môcť[20] uprchnúť ani hrdina[440] vy-
viaznuť – k severu, na breh[1701] rieky Pe-
ráth[859], potknú sa[528] a padnú.

(7)Kto *je* tento, vystupujúci[92] ako
Níl[1702]? Jeho vody sa vzdúvajú[1260] ako
rieky[1703] – (8)Egypt ako Níl[1702] vystupuje[92]
a vody sa ako rieky[1703] vzdúvajú[1260]; i po-
vedal: Chcem[20] vystúpiť[92] a pokryť zem,
zahubiť mesto a bývajúcich v ňom[281],
(9)vystupujte[92], kone, a zúrte[310 1261 1704],
vozy[94 1042 1705], a nech vychádzajú[13 21] hr-
dinovia[440], Kúš[898] a Pút[1706], uchopujúci
štít[106 1707 1708], a Lúdím[113 1709], uchopujúci[106],
napínajúci[1710] luk[1707]. (10)A*le* onen deň
patrí Pánovi, Hospodinovi zástupov[150 151],
deň pomsty, vypomstenia sa na jeho
protivníkoch[1351 1711], takže[77] požierať[85] a sý-
tiť sa a ich krvou[225] sa opájať[1392 1396] bude
meč, lebo v zemi severu, u rieky Peráth[859],
má[446] Pán, Hospodin zástupov[150 151],
obeť[1712]. (11)Vystúp[92] *v* Gileád a prines[1253] *si*
balzam[674], panenská[931] dcéra[932] Egypta, na-
darmo[196] množíš[6 1713] lieky, niet pre teba[16]
náplasti[1714]. (12)*O* tvojej hanbe[58] počujú[392]
národy[17] a tvoj krik[910] naplní[392] zem, lebo
sa potknú[392 528], hrdina[440] o hrdinu[440], a po-
spolu padnú[392] oni obaja.

(13)Slovo, ktoré Hospodin vyslovil
k Jeremjovi, prorokovi, o príchode Nevú-
chadreccara, kráľa Bávela[115 1104], zbiť[197] zem
Egypta: (14)Rozhláste[314] v Egypte a zves-
tujte[315] v Migdóle a zvestujte[315] v Nófe[135]
a v Tachpanchése[136]; vravte: Postav sa[459]
a zadováž si prípravu[745 1715], lebo zôkol-vôkol
teba[1716] bude požierať[85] meč. (15)Prečo
bolo zmetené[1717] tvoje rekovné mužstvo[661 1718]? Ne*ob*stálo, lebo ho Hospodin
zrazil[1719]; (16)rozmnožil potkýnanie sa[528],
dokonca padal[6] jeden na druhého[1424],
i povedali: Vstaň, nech[77] sa môžeme[20] vrá-
tiť k svojmu ľudu a do zeme svojho prí-
buzenstva[1163] z príčiny[24] meča[1720], ktorý[375]
pôsobí pohromy[501 1150 1281]. (17)Volali[6] tam:
Farao, kráľ Egypta – *len* lomoz[1275 1721],

www.biblia.sk

nechal minúť určený čas[1722]. (18)*Ako že*
ja *som* živý – vyhlásené[29] Kráľom, jeho
meno *je* Hospodin zástupov[150 151] – , áno,
ako Távór medzi vrchmi a ako Karmel pri
mori, *tak* bude prichádzať! (19)Zriaď[43] si,
obyvateľka, dcéra Egypta, batožinu[914] *do*
vyhnanstva[9 1314], lebo Nóf[135] bude spust-
liskom[104 133] a bude popálené[134], takže ne-
bude[632] obyvateľa.

(20)Egypt *je* veľmi pekná jalovica, *ale*
od severu príde[392] strečok[1723], príde[392];
(21)aj jeho[281] námezdní[1724 1725] *sú* vnútri ne-
ho[281] ako kŕmne teľatá[1726], ale aj oni sa oto-
čia[190 392], pospolu prchnú[392], ne*ob*stoja[392],
lebo na nich príde[392] deň ich zhuby[1073], čas
ich navštívenia[32 278 428 653]. (22)Jeho[281] hlas
– ako *hlas* had*a*[1703], *ktorý* sa prace[1727 1728],
lebo budú kráčať[383 1727] s vojenskou mo-
cou[264 958 1436] a prídu[392] voči nemu[281] so sekerami ako sekajúci drevá; (23)povytí-
najú[392 493] jeho[276] les – vyhlásené[29] Hospo-
dinom – , ktorý nemôže[20] byť preskúma-
vaný[1021 1729], ale *oni* sú[6] početnejší od koby-
liek[94], áno, niet im počtu. (24)Dcéra
Egypta bude[392] zostudená[187], bude[392] *vy*daná
v ruku ľudu severu. (25)Hospodin zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla, povedal: Hľa, ja[51],
chystám sa zakročiť[32 278 323 428 710] voči Ámó-
novi[73 1730 2018] z Nó[1731] a proti faraónovi[57]
a proti Egyptu[57] a proti jeho[281] bohom[57]
a proti jeho[281] kráľom[57], áno[77], proti faró-
novi[57] a proti tým[57], *ktorí*[375] v neho dôve-
rujú[230 441], (26)áno[77], budem ich *vy*dávať
v ruku hľadajúcich[394] ich žitie[395], totiž[77]
v ruku Nevúchadreccara, kráľa Bávela[115 1104],
a v ruku jeho služobníkov; a potom bude
osídľovaný[585] ako *za* dní predtým – vyhlá-
sené[29] Hospodinom.

(27)A ty sa nemusíš[20] báť[26], môj nevoľ-
ník Jákób, ani sa strachovať[65], Isráél, lebo
hľa, ja[51], chystám sa vyslobodiť[191 192 323] ťa
z diaľky a tvoje semä zo zeme ich zajatia,
i bude sa Jákób vracať a mať kľud[1342] a žiť
v nerušenom pokoji, a nebude pôsobia-
ceho zdesenie[1337 1343]. (28)Ty sa nemusíš[20]
báť[26], môj nevoľník Jákób – vyhlásené[29]
Hospodinom – , veď s tebou *budem* ja,
lebo pri[271] všetkých národoch[17 1344], kam
som ťa zahnal[1640], budem uskutočňovať[43]
skoncovanie[378], *ale* s tebou skoncovanie[378]
uskutočňovať[43] nebudem, hoci[77] ťa bu-
dem podľa práva[59] ukázňovať[145], takže[77] ťa
nebudem celkom[1345] bez trestu ponechá-
vať[216].

47 Slovo Hospodina, ktoré sa k Je-
remjovi, prorokovi, *do*stalo[3] voči[73]
Pelištím[113] skôr *ako* faraón porazil[197]
Gazzu.

(2)Takto povedal Hospodin: Hľa, od se-
veru vystupujú[92 383] vody a stávajú sa[3 383] pre-
tekajúcim[644 1732] tokom[104 1384], áno[77], zapla-
vujú[383 644 1732] zem a jej náplň, mesto a býva-
júcich v ňom[281], a ľudia[613] kričia[383 786], áno[77],
všetci obyvatelia zeme skučia[383] (3)pre
zvuk[262 632] dupotu kopýt jeho žrebcov[661 662],
pre hrmot[632 771] jeho vozov[5 94 1042 1705], ra-
chot[299] ich kolies. Otcovia sa pre ochab-
nutosť[632 1733] rúk[1734] neobzerajú[190 383 1700] na
deti[111] (4)predo dňom prichádzajúcim[1735]
na zničenie[345] všetkých Pelištím[113], na od-
ťatie[493] každého preživšieho[1374] pomáha-
júceho Córu[1264] a Cídónu, lebo Hospodin
sa chystá zničiť[323 345] Pelištím[113], zvyšok[508]
z ostrova[112] Kaftór[1736]. (5)Na Gazzu pri-
šla[392] plešivosť[1737], Aškelón je[6 392] vyhu-
bený[485], zvyšok[508] *z* ich nížiny[1146 1738]; *až*
dokedy sa budeš rezať[983 984]? (6)Ach[1165],
meč Hospodina[5], *až* dokiaľ nebudeš mať
kľudu[1342]? Zmizni[319 1739] do svojej pošvy,
utíš sa[1425 1740] a mlč[657]! – (7)Ako môžeš[20]
mať kľud[1342]? Veď[77] mu Hospodin dal roz-
kaz[1741] proti[73] Aškelónu a proti[73] pobrežiu
mora; tam ho poveril úkolom[1245].

48 O Móáve[115 712].
Takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151], Boh Isráéla: Beda[1165] pre Nevó,
lebo bude[392] zničené[281 345], Kirjáthájim
bude[392] zostudené[187 281], dobyté[281], výšina[1742]
bude[392] zostudená[187] a vystrašená[65], (2)ne-
bude[383] už chvály[868] Móáva[11 712]. V Chešbóne
proti nemu[57 281] zosnujú[392 813 1743] zlo[25 50 61]:
Poďte a vytínajme[21 493] ho[281], aby nebol[281]
národom[17 1744]! Aj *ty*, Madmén, budeš zani-
kať[383 657 1279 1745], pôjde[383] za tebou meč.
(3)Hlas kriku[1181] z Chórónájim: Plienenie[345 502]
a veľká skaza[324], (4)rozdrvený[127 281]
bude[392] Móáv[115 712], jeho[281] maličkí[912] sa
budú ozývať[6 392] svojím krikom[786 1746],
(5)veď vzostup[1747] Luchíth bude s pla-
čom[264] zliezať[383 1180] plač[1748], veď na svahu[1749]
Chórónajim počujú[392] tieseň[259 1750] kri-
ku[1181 1751] *pre* skazu[324 557]! (6)Prchnite, za-
chráňte[1598] svoje žitie[395], nech[77] ste ako bo-
rievka[1752] v pustine; (7)áno, pre tvoje dô-

www.biblesavvy.sk

verovanie[230 441] v tvoje diela[64] a v tvoje poklady[959] musíš[20] aj ty byť polapený[281 461]
a Kemóš[1753] odíde[765] vo vyhnanstvo[9 1314],
jeho kňazi a jeho hodnostári[72] pospolu,
(8)a do každého mesta bude prichádzať
ničiteľ[345] a mesto nebude môcť[20] vyviaznuť, a dolina[1146] bude hynúť a rovina[1147]
bude plienená[1754], ako povedal Hospodin.
(9)Dajte Móávovi[115 712] krídla[94 1755], lebo
chce[20] letom[1756] ujsť[765 785 1757], áno[77], jeho[281]
mestá sa stávajú[3] spustliskom[104 133], takže
niet[632] obyvateľa. (10)*Nech je* prekliaty vykonávajúci prácu[1039] Hospodina nedbanlivo, áno[77], *nech je* prekliaty zdržiavajúci
svoj meč od krvi!
(11)Od svojej mladosti[81] žil[6] Móáv[712]
v nerušenom pokoji, áno[77], on mal kľud[1342]
na svojich kvasniciach a nie *že* bol prelievaný[6 1758] z nádoby[914 1052] do nádoby[914 1052 1759]
a nie *že* odišiel vo vyhnanstvo[9 1314]; preto
v ňom ostala[1760] jeho chuť[1761] a nie *že* sa jeho
vôňa[1761] zmenila[1762]. (12)Preto, hľa, prichádzajú dni – vyhlásené[29] Hospodinom – ,
keď[77] mu pošlem[233] prevracačov[159 1763],
ktorí[77] ho prevrátia[159 1763] a jeho nádoby[914]
budú vyprázdňovať[1758] a krčahy[870] k nim[1764]
rozrážať[1954 1956], (13)i bude Móáv[712] zostudený[187] od Kemóša[1753], ako bol dom Isráéla
zostudený[187] od Béth-Éla[1765], od predmetu
svojej dôvery[230].
(14)Ako môžete[20] vravieť: My *sme* hrdinovia[450], zdatní[1766] muži[767] do boja[74]?
(15)Móáv[115 712] je[6 392] zničený[345], *v* jeho[281]
mestá *sa*[456] vystúpi[92 392] a výkvet[1160] jeho šuhajov[1768], *tí* zídu[392 1769] na porážku[1770], vyhlásené[29] Kráľom, jeho meno *je* Hospodin
zástupov[150 151]. (16)Zhuba[1073] Móáva[115 712] *je*
blízka[824 825] príchodu[5], áno[77], jeho pohroma[50] *sa* veľmi poponáhľa[392], (17)prejavujte mu sústrasť[309 945], všetci zôkol-vôkol
neho[1716] a všetci poznajúci jeho meno; povedzte: Ako sa zlomila[127] silná tyč[1771],
ozdobná[1772] palica[39 1773]! (18)Zíď[1769] zo
slávy[119] a seď v smäde, obyvateľka, dcéra
Dívóna, lebo proti tebe vystúpi[92 392] ničiteľ[345] Móáva[115 712], *ktorý* spôsobí[392] skazu[200]
tvojich pevností[69 566]; (19)postav sa k ceste
a vyzvedaj sa[534 1774], obyvateľka Aróéra, dopytuj sa prchajúceho a vyviaznuvšej, povedz: Čo bolo spôsobené[1775]? (20)Móáv[115 712]
je[6] zostudený[187], áno, je[6] zrútený[65]; skuč
a krič[786 1776], oznamujte[314] v Arnóne, že
Móáv[115 712] je[6] zničený[345]! (21)A*j* na zem roviny[1147] príde[392] súd[59], na Chólón a na Jáhac
a proti[57] Méfáath (22)a proti Dívónu[57]
a proti[57] Nevó a proti[57] Béth-divláthájim
(23)a proti[57] Kirjáthájim a proti Béthgámúlu[57] a proti Béth-meónu[57] (24)a proti[57] Kerijjóth a proti Bocre[57] a proti
všetkým mestám[57] zeme Móáva[712], vzdialeným a*j* blízkym[824 825]. (25)Roh[1777] Móáva[115 712] je[6 392] odseknutý, jeho rameno zlomené[127] – vyhlásené[29] Hospodinom – ;
(26)opite[1778] ho, lebo sa robil[6] veľkým
proti Hospodinovi[57 1779], nech[77] *sebou*
Móáv[115 712] pleskne v svoj vývratok a bude[6]
na smiech[1780] aj on. (27)Áno[77], či nebol[6]
tebe tým[1781] predmetom smiechu[1782] Isráél?
Či bol zastihnutý[87] medzi zlodejmi, že si
za každej svojej reči o ňom potriasal *hlavou*[309 945 1783]?
(28)Opustite mestá a usídlite sa[585] medzi skaliskami[94 412 1784], obyvatelia Móáva[115 712], a buďte ako holubica, *ktorá* hniezdi
po stranách[1265 1785] ústia[1786] priepasti[1787].
(29)[1788]Počúvali[6] sme *o* pýche[834 863] Móáva[712]
– *je* veľmi pyšný[834 863 1789] – *o* jeho pozdvihnutí[1790] a jeho pýche[834 863] a jeho spyšnenosti[1791] a vysokosti jeho srdca; (30)ja poznám[6] jeho nabubrenosť[629 1792] – vyhlásené[29] Hospodinom – , a nepravdivosť[1793]
jeho prázdnych rečí; nie tak[1793 1794] konajú[6 43]. (31)Preto budem nad Móávom[712]
skučať[383] a pre Móáva[16 712], jeho celok[160],
kričať[383 786], ohľadne mužov Kír-cheresa
sa[456] bude vzdychať[383 1795]; (32)*viac* od
plaču *pre* Jaezér[557] budem plakať[383] pre
teba[16], vinič Sibmy; tvoje výstrelky[430]
prekročili more, *do*siahli *až* po more
Jaezéra, na tvoje letné ovocie[1612], na tvoju
oberačku *v*padol[392] ničiteľ[345], (33)i bola[392]
zo sadu a zo zeme Móáva[712] odňatá[319] radosť a jasot, lebo[77] som dal[392] prestať[634]
vínu z lisov, nešliape[383 1274 1710 1796] *sa*[450] – výskot?[1797] Výskot nie *je*[383] výskotom[1798];
(34)od kriku[786] Chešbóna *až* po Eleálé, *až*
po Jáhac *vy*dávajú[6 392] svoj hlas, od Cóara[1799]
až po Chórónajim, Eglath-šelíšijjáh, veď
aj vody Nimrím sa stávajú[3 383] spustošeninami[104]. (35)I dám[392] v Móáve[115 712] prestať[634] – vyhlásené[29] Hospodinom – , vznášajúcemu[924] *obete; na* výšine[630] a vykiadzajúcemu[62] bohom. (36)Preto moje srdce pre
Móáva[16 712 1800] zvučí[299 358 383] ako píšťaly[1801],

www.biblostranka.sk

áno[77], ako píšťaly[1801] zvučí[299 358 383] moje
srdce ohľadne mužov Kír-cheresa, pre-
tože pozostatky[94], *ktorých sa*[456] dosia-
hlo[43 1802], sa stratili[392]. (37)Áno, každá
hlava – plešivosť[1737], a každá brada[1620]
ostrihaná, na všetkých rukách záre-
zy[983 984 1803] a na bokoch vrecovina; (38)na
všetkých strechách Móáva[115 712] a na jeho[281]
priestranstvách[406], to[254] všetko[160] – ná-
rek[562], lebo som Móáva[115 712] roztrieštil[127 392]
ako nádobu[914 1052] – niet v nej záľuby[514 1191] –
vyhlásené[29] Hospodinom. (39)Ako sa zrú-
til[65 281]! Skučte, ako otočil[190] šiju Móáv[712],
zostudil sa[187]! Tak[77] je[6 392] Móáv[712] na
smiech[1780] a na zdesenie[1032 1780] všetkým zô-
kol-vôkol seba[1716].

(40)Lebo takto povedal Hospodin:
Hľa, letí[383] ako orol[343] a rozpína[383 399] svoje
krídla proti Móávovi[73 115 712], (41)Kerijjóth
bude[1804] dobyté[281] a pevnosti[69 566] budú zau-
jaté[106 1285 1805] a srdce hrdinov[440] Móáva[115 712] sa
v onen deň stane[3] sťa*by* srdcom ženy v tie-
seň upadnutej[762], (42)a Móáv[712] bude
poplienený[1754], takže nebude ľudom[1744], lebo
sa robil[6] veľkým proti Hospodinovi[57 1779];
(43)postrach[1338] a priepasť[1787] a pasca[1806] na
teba[57], obyvateľ Móáva[115 712] – vyhlásené[29]
Hospodinom – , (44)ten, *kto*[375] bude pr-
chať pred postrachom[23 25 1338 1628], bude
padať do priepasti[1787], a ten, *kto*[375] vyjde[92]
z priepasti[1787], bude musieť[20] uviaznuť[461]
v pasci, lebo na nich[73], na Móáva[73 115 718], bu-
dem uvádzať rok ich navštívenia[32 278 428 653],
vyhlásené[29] Hospodinom. (45)Prchajúci
bezmocne[1807] zastanú v tieni Chešbóna,
ale z Chešbóna vyjde oheň, áno[77], pla-
meň sprostred Síchóna[1808], a stráví[85] sluchy[94 714 1809] Móáva[712] a temä hlavy synov
lomozu[1275 1810]. (46)Beda[344] tebe, Móáv[115 712]!
Ľud Kemóša[1753] zahynie[392], lebo tvoji sy-
novia budú[392] vzatí v zajatie a tvoje dcéry
medzi zajatectvo[1811].

(47)A*le* v posledku dní chcem[20] utr-
penie[1812] Móáva[712] *od*vrátiť[1325], vyhlásené[29]
Hospodinom. *Až* potiaľto súd[59] *o* Mó-
áve[115 557 712].

49 O deťoch[111] Ammóna:
Takto povedal Hospodin: Či
Isráél nemá[371] synov? Či on nemá[371] de-
diča[652 1813]? Prečo sa Gáda zmocnil[652] Mal-
kám[1814] a v jeho[1815] mestách býva[6] jeho[1816]
ľud? (2)Preto, hľa, prichádzajú dni, vy-
hlásené[29] Hospodinom, keď[77] do Rabby
detí[111] Ammóna dám zaznieť[315] vojnovému
poplachu[361 362], i stane sa[3] kopou[104 1358 1817]
spúšte[377] a jej dcéry[1818] budú pálené[134] oh-
ňom a Isráél sa zmocní[652] zmocnivších
sa[652 1813 ho1819], povedal Hospodin. (3)Skuč,
Chešbón, lebo Aj je[6] zničená[345], kričte[1181],
dcéry[1818] Rabby, opášte sa[329] vrecovinou,
nariekajte[330] a pobiehajte sem-ta[404 1820] me-
dzi ohradami, lebo Malkám[1814] pôjde[383 1821]
vo vyhnanstvo[9 1314]; zároveň jeho kňazi
a jeho hodnostári[72]. (4)Čo[209] sa honosíš[310]
nížinami[1146]? Tvoja nížina[1146] sa rozplý-
va[1822], odpadnutá[146] dcéra, ktorá[375] dôveru-
ješ[230 441] v svoje poklady[959]: Kto *si* môže na
mňa[73] prísť? (5)Hľa, ja[51], chystám sa na
teba[57] uviesť[323] – vyhlásené[29] Pánom, Hos-
podinom zástupov[150 151] – , strach[1338] pred
všetkými[23 727] zôkol-vôkol teba[1716], i budete
zahánaní[640], každý[54] rovno pred seba[1823],
a rozutekaní[374] nebudú[94] mať[371] zhromaž-
ďujúceho.

(6)A*le* potom chcem[20] utrpenie[1812] detí[111]
Ammóna *od*vrátiť[1325], vyhlásené[29] Hospo-
dinom.

(7)O Edóme[115]:
Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]:
Či už niet v Témáne múdrosti? Vyhynula
rada[618] *spomedzi* rozumných[367]? Vytratila
sa[1824] ich múdrosť? (8)Prchnite, otočte
sa[190], hlboko zalezte bývať, obyvate-
lia Dedána[1266], lebo na Esáva *v* čas, *keď*
ho navštívim[32 278 428], uvediem jeho[1825]
zhubu[1073 1826]. (9)Ak k tebe prídu obe-
rači hrozna[510], nenechávajú zvyšovať
paberky[507 1827], ak zlodeji v noci, zašara-
patia[200] *si do* svojej sýtosti; (10)ak ja od-
kryjem[392 901 1828] Ésáva, odhalím[9 392 819] jeho
úkryty, potom[77 1829] sa nebude môcť[383]
schovať, jeho semä bude[392] zničené[345],
a*j* jeho bratia a jeho *spolu*obyvatelia[1830],
a nebude[383] ho. (11)Opusti svoje siroty,
budem ich nažive chovať ja, a tvoje vdovy
nech dôverou spočívajú[21 230 441 595] na mne.
(12)Áno, Hospodin povedal takto: Hľa, *tí*,
ktorých rozsudkom[59] nebolo piť *z* čaše[989],
budú *z* nej istotne[1831] musieť[20 383] piť, a *si*
ty ten[254], *ktorý* by mal[20] byť považovaný
za naskrze[1832] nevinného[216 1833]? Nebudeš
považovaný za nevinného[216 1833], lež[219] is-
totne[1831] budeš musieť[20 383] piť. (13)Veď
som skrze seba odprisahal, vyhlásené[29]

www.biblia.sk

Hospodinom, že sa Bocrá musí[20] stať[3]
spustliskom[104 133], potupou[104], rozvrátením[104 636 1475 1834] a zlorečením[104 953 1250 1648],
a všetky jej mestá[1099] sa musia[20] stať[3] trvalými rumoviskami[104 448 636].

(14)Z blízkosti[226] Hospodina som počul
zvesť[770], že[77] medzi národy[17] *bol* poslaný
vyslanec[1835]: Zhromaždite sa a poďte[1512]
proti nemu[57 281 1836] a povstaňte do boja[74],
(15)lebo, hľa, spravil[14] som[392] ťa malým[15]
medzi národmi[17], pohŕdaným[1190] medzi
ľuďmi[613]; (16)tvoja hrozivosť[1837] ťa oklamala[1242 1838], nadutosť[1839] tvojho srdca. *Ty,*
prebývajúci[585] v rozsadlinách skalísk[94 412],
zaujímajúci[106] výsosť pahrbkov[94], bár si
svoje hniezdo ako orol[343] vysoko zakladal,
môžem[20] ťa odtadiaľ stiahnuť – vyhlásené[29] Hospodinom. (17)A Edóm[115] sa
musí[20] stať[3] hrôzou[129], každý popri ňom[281]
prechádzajúci sa bude hroziť[120] a syčať[1071 1093] nad všetkými jeho[281] ranami[197 504],
(18)ako *pri* podvrátení Sodomy a Gomorrhy a ich susedov[1830 1840], povedal Hospodin; nebude tam nikto[386] bývať a nie *že*
v ňom[281] bude syn človeka ako cudzinec
pobývať[591 1511]. (19)Hľa, bude vystupovať[92 383] ako lev z nádhery[834] *pri* Jordáne[557 835]
proti trvanlivému[438 1841] príbytku[73 777]; v okamihu[1376 1842] ho budem môcť[20] odtadiaľ[1843]
primať k behu[1844], a kto *je* vyvolený[641], chcem[20] *ho* nad tým[1843 1845] poveriť[32]. Veď kto
je mi podobný[729] a kto ma bude[20] predvolávať[1245 1846] a ktože *je* pastierom, ktorý
môže[20] *ob*stáť pred mojou tvárou?
(20)Preto počujte rozhodnutie[618] Hospodina, ako sa rozhodol[618 1570] ohľadne
Edóma[115], a jeho úmysly[347], ktoré v mysli
pojal[813] ohľadne obyvateľov Témána: Ak
ich nebudú[955] odvliekať nepatrní[912] *od*
drobného dobytka[1847], ak sa nad nimi nebude[955] ich pastvisko[777] hroziť[120 1848]! (21)Od
zvuku[262] ich pádu sa zatrasie zem, krik[1181]
– jeho zvuk[262] sa počuje pri mori Tŕstia[1849].
(22)Hľa, vzlieta[383] ako orol[343] a rozpína[383 390] svoje krídla nad Bocrou[57], a srdce
hrdinov[440] Edóma[115] bude v onen deň ako
srdce ženy v tieseň upadnutej[762].

(23)O Damasku.

Zostudený[281] je[6 187] Chamáth a*j* Arpád,
lebo počuli zlú zvesť[770], sú[6] rozochvení[1850];
v mori[1851] *je* nepokoj[1852], nemôže sa ukľudniť[1342], (24)Damask zmalátnel[281], otočil[281]
sa[190] uprchnúť, zmocnilo sa[552 553] ho[281] zovretie[1853], zachvátila[896] ho[281] úzkosť[396] a bolesti ako rodičku. (25)Ako by nebolo opustené[281] mesto chvály[868], hradisko[1854] môjho
jasotu[635]! (26)Preto budú jeho[281] šuhaji na
jeho[281] priestranstvách[406] padať[383] a všetci
bojovníci[1561] budú v onen deň musieť[20]
zhynúť[657] – vyhlásené[29] Hospodinom zástupov[150 151] – , (27)a medzi múrmi[56 94 1855]
Damasku zažnem[134] oheň, ktorý[77] zožerie[85] paláce[492] Ben-Hadáda .

(28)O Kédáre[115 116] a o kráľovstvách Chácóra[1856], ktoré Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], porazil[197].

Takto povedal Hospodin: Vstaňte, vystúpte[92] do Kédára[111 112 1857] a zničte[345] synov
východu; (29)nech berú[21] ich stany a ich
drobný dobytok, ich koberce[364] a všetko
ich náradie[914], *aj* ich ťavy nech si odvádzajú[21 238], a nech nad nimi[57] volajú[21]:
Strach zo všetkých strán[353 560]! (30)Prchajte, practe sa[309 1858] ďaleko[1859], hlboko zalezte bývať, obyvatelia Chácóra[1856] – vyhlásené[29] Hospodinom – , lebo Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], sa rozhodol[618 1570]
rozhodnutím[618] proti vám[57] a v mysli pojal[813] úmysel[347] proti vám[126 1860]. (31)Vstaňte
a vystúpte[92] ku kľudnému[1861] národu[17], bývajúcemu[1857] v bezpečnosti[1198] – vyhlásené[29]
Hospodinom – *ktorý* nemá[446] dverí[1862] ani
závor[94]; *tí* sídlia[585] *v* samote; (32)a nech sa
stanú[3 21] ich ťavy korisťou[104] a spústa[298] ich
dobytka[691] lupom[104] a do všetkých vetrov[178]
rozoženiem[337 1386] ostrihaných[713] *na* sluchách[557 714] a ich zhubu[1073] budem privádzať zo všetkých jej[1863] strán[1265 1785 1864] – vyhlásené[29] Hospodinom. (33)A Chácór[1856]
bude dúpäťom[104 693] šakalov, spúšťou[377] navždy[594], nebude tam nikto[386] bývať a nie *že*
v ňom[281] bude syn človeka pobývať[591 1511].

(34)Slovo Hospodina, ktoré sa k Jeremjovi, prorokovi, *do*stalo ohľadne
Éláma[115 1857] na začiatku kraľovania Cidkijjáhúa, kráľa Júdu[4], výrok:

(35)Takto povedal Hospodin zástupov[150 151]: Hľa, ja[51], chystám sa zlomiť[127 323]
luk Éláma[115], význačnosť[83 1865] ich hrdinstva[707], (36)a budem na Élám[115 1857] privádzať štyri vetry[178] od štyroch okrajov[749] nebies a rozháňať[337 1386] ich do všetkých týchto
vetrov[178], takže[77] nebude národa[17], kam by
zahnaní[640 1866] *z* Éláma[115] neprichádzali,

www.mcsp.sk/biblia

(37)a budem Élám[115] strašiť[65 67] tvárou[66] ich
nepriateľov a tvárou[66] hľadajúcich[394] ich
žitie[395] a privádzať na nich[57] zlo[50], žiar[331]
svojho hnevu – vyhlásené[29] Hospodinom –,
a vypúšťať[233] za nimi meč *až* do môjho
skoncovania[410] s nimi[1867]. (38)A chcem[20]
v Éláme[115] umiestiť[102] svoj trón a pohubiť
odtadiaľ kráľa *aj* kniežatá[72] – vyhlásené[29]
Hospodinom.

(39)A*le* v posledku dní sa bude[6] diať[3],
že budem utrpenie[1812] Éláma[115] *od*vracať[1325].

50 Slovo, ktoré vyslovil Hospodin
ohľadne Bávela[115 1104 1857], ohľadne
zeme[1857] Kasdím[113 1134], skrze Jeremju, proroka[1303].

(2)Rozhláste[314] medzi národy[17] a zvestujte[315], pozdvihnite[238] prápor[321], zvestujte[315], nech nezatajujete[21]; vravte: Bável[1104]
je[6] dobytý[281], Bél[1868] je[6] zostudený[187], Meródach[1869] sa zrútil[65 651], zostudené sú[6 187]
jeho[281] zobrazenia[1870], zrútili sa[65 651] jeho[281]
zahnojenosti[1871], (3)lebo proti nemu[57 281]
vystúpil[92] národ[17] od severu, ten[254] jeho[281]
zem robí[132 383] spustliskom[104 133], takže[77]
v nej niet obyvateľa, od ľudí[613] až po dobytok[494 614] sa odpratali[309 1858], odišli.

(4)V oných dňoch a v onen čas – vyhlásené[29] Hospodinom – , budú prichádzať
synovia Isráéla, oni a synovia Júdu spolu,
pôjdu v ustavičnom plači[1872] a budú hľadať Hospodina, svojho Boha; (5)budú
sa pýtať *na* Cijjón, *na* cestu, *so* svojimi
tvárami ta: Poďte[1512] a pripojme sa[21 1873]
k[1874] Hospodinovi večnou zmluvou[448],
ktorá sa nebude zabúdať. (6)Môj ľud, *ti*
sa stali[3] stádom[1194] stratených, ich pastieri
ich zaviedli na scestie[1208], *na* odpadlícke[146 1875] vrchy[1876], *i* dali sa chodiť od vrchu k pahrbku, zabudli *na* miesto svojho
ukladania[1877] (7)(všetci zastihujúci[87] ich
ich zožierali[6 85] a ich protivníci[1351] vraveli[6]: Nepreviňujeme sa[1878], pretože zhrešili voči Hospodinovi), *na* pastvisko[777]
spravodlivosti, a *na* nádej svojich otcov,
Hospodina[1879].

(8)Practe sa[309 1858] sprostred Bávela[115 1104],
nech vychádzate[13 21 1880] zo zeme Kasdím[113 1134], a buďte ako kozly[1881] pred stádom[1194 1244 1882], (9)lebo, hľa, ja sa chystám
proti Bávelu[57 115 1104] vzbudiť[323 551] a vyviesť[92 323] zídenie[1288 1291] veľkých národov[17]
zo zeme severu, ktoré[77] sa voči nemu[281]
zoradia[555]; odtadiaľ bude dobývaný[281], ich
šípy ako *šípy* hrdinu[440] o deti pripravujúceho[948 1883 1884], *ktorý*[1885] sa nevracia s prázdnou. (10)I bude Kasdím[1886] lupom[104],
všetci olupujúci ju sa budú môcť[20] nasýtiť – vyhlásené[29] Hospodinom –, (11)áno,
môžete[20] sa radovať, áno, môžete[20] jasať,
olupovači[1352 1887] môjho dedičstva[101], áno,
môžete[20] poskakovať ako mlátiaca[1888] jalovica[1889], erdžať ako žrebce[661 662]; (12)vaša
mať bude veľmi zostudená[187], zahanbená
bude[950] vaša rodička – hľa, budúcnosť národov[17]: pustina, sucho a step[93], (13)pre
rozhnevanie[716 740] Hospodina nebude obývaná, lež[77] bude spúšťou[377], ona všetka[160];
každý prechádzajúci mimo Bávela[1104] sa
bude hroziť[120] a syčať[1071 1093] nad všetkými
jeho[281] ranami[197 504]. (14)Zoraďte sa[555]
proti Bávelu[57 115 1104] zo všetkých strán[353],
všetci napínajúci[1710] luk, strieľajte naň[281],
na šípoch[94] nemusíte[20] šetriť[875], lebo
zhrešil[281] voči Hospodinovi, (15)pokrikujte[361 1890] proti nemu[57 281] vôkol; *po*dal[281]
svoju ruku[1891], jeho[281] opory[1892] padli,
jeho[281] múry[56] sú[6] vyvrátené[37], lebo to[254]
je pomsta Hospodina – vypomstite sa na
ňom[276]; podľa *toho,* ako sa zachoval[43 281],
zachovajte sa[43] voči nemu[281], (16)vytnite[493]
z Bávela[115 1104] rozsievača *aj* uchopujúceho
srp[106 1707] v čas žatvy; z príčiny[24] meča[1720],
ktorý[375] pôsobí pohromy[501 1150 1281], sa otáčajú[190 383] každý[54] k svojmu ľudu a prchajú[383] každý[54] do svojej zeme.

(17)Isráél *je* rozprášené[269] stádo[809 1893],
rozohnali[640] ho levy; ako[375] prvý ho pohltil[85] kráľ Aššúra[115 143] a teraz ako[375] posledný
mu kosti ohlodal[1894] Nevúchadreccar, kráľ
Bávela[115 1104]. (18)Preto Hospodin zástupov[150 151], Boh Isráéla, povedal takto: Hľa,
ja[51], chystám sa zakročiť[32 278 323 428 710] proti
kráľovi[73] Bávela[115 1104] a proti jeho zemi[73],
ako som zakročil[32 278 428 710] proti kráľovi[70]
Aššúra[115 143], (19)a Isráéla budem privádzať späť[856] k jeho pastvisku[777], i bude sa
pásť *na* Karmeli a Bášáne a jeho duša sa
bude sýtiť v pohorí[350] Efrájima a *v* Gileáde.
(20)V oných dňoch a v onen čas, vyhlásené[29] Hospodinom, bude vyhľadávaná
neprávosť[169] Isráéla a nebude jej, a hriech
Júdu, a nebude môcť[20] byť nájdený, lebo
tým, ktorých chcem[20] nechať zvýšiť, budem odpúšťať.

www.biblegateway.sk

(21)Vystúp[92] proti zemi[57] Meráthajim[1895],
proti nej[57], a na obyvateľov[73] Pekóda[1896], vy-
kynožuj[122 1287] a v odovzdanie uvádzaj[1255 1256]
za nimi[1897] – vyhlásené[29] Hospodinom
– a konaj podľa všetkého, čo som ti roz-
kázal. (22)Zvuk[262] boja[73] a veľká skaza[324]
v zemi! (23)Ako bolo rozbité a rozdr-
vené[127] kladivo všetkej[381] zeme! Ako sa
stal[276] Bável[115 1104] spustliskom[104 133] medzi
všetkými národmi[17]! (24)Položil som ti
nástrahu[1898] a aj si sa chytil[281 461], Bável[115 1104],
a nie *že* si ty zvedel[281], bol si dopadnutý[87 281]
a aj polapený[106 281 1285], lebo si sa pustil[281] do
sporu s Hospodinom[1899]. (25)Hospodin
otvoril svoju zásobáreň[959 1900] a vyniesol[13]
nástroje[914] svojho rozhorlenia[741], lebo to[254]
je práca[1039], *ktorú* má[446] Pán, Hospodin zá-
stupov[146 147], v zemi Kasdím[113 1134].

(26)Vojdite k nemu[281] do jedného[1901],
otvorte jeho stodoly a nasypávajte[1070]
ho[281] tak ako[729] hromady[1902] a robte ho[281]
odovzdaným[1255 1256], nech nemá[21 243] zvyš-
ku[508 1903], (27)vykynožte[122 1287] všetkých
jeho[281] býkov[1904], nech zostupujú[21] na po-
rážku[1770]; beda[1165] pre nich[57], lebo prišiel
ich deň, čas ich navštívenia[32 278 428 653]!
(28)Hlas prchajúcich a unikajúcich zo
zeme Bávela[115 1104] na rozhlásenie[314] na Cij-
jóne pomsty Hospodina, nášho Boha,
pomsty *za* jeho chrám[557 588]!

(29)Zvolajte[315 1905] proti Bávelu[73 115 1104]
strelcov[1906], všetkých napínajúcich[1710] luk,
položte sa[1552 1907] vôkol proti nemu[57 281],
nech niet[21 1908] úniku, odplaťte[997] mu[281]
podľa jeho[281] pôsobenia, podľa všetkého,
čo spravil[281], spravte jemu[281], lebo sa nad-
mul[281 1839 1909] proti Hospodinovi[73], proti
Svätému[73] Isráéla. (30)Preto budú jeho[281]
šuhaji na jeho[281] priestranstvách[406] pa-
dať[383] a všetci jeho[281] bojovníci[1561] budú
v onen deň musieť[20] zhynúť[657] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom. (31)Hľa, ja[51], *som*
proti tebe[73], nadutosť[1839 1910] – vyhlásené[29]
Hospodinom zástupov[150 151] – , lebo pri-
šiel tvoj deň, čas, *keď* ťa navštívim[32 278 428],
(32)a nadutosť[1839 1910] sa potkne[528] a padne
a nebude mať[371] pozdvihujúceho[533], i za-
žnem[134] v jej mestách oheň, ktorý[77] zože-
rie[85] všetko zôkol-vôkol nej[1716].

(33)Takto povedal Hospodin zástu-
pov[150 151]: Synovia Isráéla a synovia Júdu
boli rovnako[1911] podrobení útlaku[497 592]
a všetci zajavší ich *si* ich držia[6 552], priečia
sa[6 245] prepustiť[233] ich; (34)ich Výkupca[1912]
je silný, jeho meno – Hospodin zástu-
pov[150 151], bude sa vytrvalo[1913] pravotiť[820 821]
ich pravotou[820], aby v odpočinutie uvie-
dol[1376] zem a odpočinutie odňal[1914] oby-
vateľom[1915] Bávela[1104]. (35)Mečom na[57]
Kasdím[113 1134] – vyhlásené[29] Hospodinom – ,
a do obyvateľov Bávela[1104] a do jeho[281] hod-
nostárov[72] a do jeho[281] múdrych, (36)me-
čom do prázdnych tárajov, nech[77] sa
ukážu bláznivými[415], mečom do jeho[281]
hrdinov[440], nech[77] upadnú v strach[65],
(37)mečom do jeho[281] koní a do jeho[281]
vozov[94 1042] a do všetkej zmesi[1262], ktorá
je vprostred neho[281], i stanú sa[3] sťa*by*[593]
ženami, mečom do jeho[281] pokladov[959],
i budú vydrancované[1107], (38)sucho[1916] do
jeho[281] vôd, takže[77] budú vysušené[829], lebo
je to[254] zem sôch[673] a *oni* sa bláznia[310 1261]
za[271] svojimi[1917] strašidlami[1918]. (39)Preto
v nej budú bývať obyvatelia stepí[1919]
s hyenami[1920 1921] a pštrosicami[1922] a nie
že bude ešte kedy[1923] obývaná ani osíd-
lovaná[585] *až* do pokolenia a pokolenia;
(40)ako *pri* Božom podvrátení Sodomy
a Gomorrhy a jej susedov[1830 1840] – vyhlá-
sené[29] Hospodinom – , nebude tam nikto[386]
bývať ani syn človeka v nej ako cudzinec
pobývať[591 1511].

(41)Hľa, od severu príde ľud, áno[77],
veľký národ[17], od najzadnejších kon-
čín[550] zeme sa pozdvíhajú[551] mnohí králi;
(42)chápu sa[552 553] luku a oštepa, *sú* oni
krutí a nie *že* sa zľutúvajú[554]; ich hlas
reve[299 358] ako more, i jazdia na koňoch,
zoradení[94 555] jako muž*stvo* do boja[74] proti
tebe[57], dcéra Bávela[115 1104]. (43)Zvesť[556]
o nich[557] počuje kráľ Bávela[115 1104] a jeho
ruky ochabnú, zachváti[552 553] ho úzkosť[396],
zvíjanie[356 558] ako rodičku. (44)Hľa, bude
vystupovať[92 383] ako lev z nádhery[834] *pri*
Jordáne[557 835] proti trvanlivému[438 1841] prí-
bytku[73 777]; v okamihu[1376 1842] ich budem
môcť[20] odtadiaľ[1843] primať k behu[1844], a kto
je vyvolený[641], chcem[20] *ho* nad tým[1843 1845]
poveriť[32]. Veď kto *je* mi podobný[729] a kdo
ma bude[20] predvolávať[1245 1846] a ktože *je*
pastierom, ktorý môže[20] *ob*stáť pred mo-
jou tvárou? (45)Preto počujte rozhod-
nutie[618] Hospodina, ako sa rozhodol[618 1570]
ohľadne Bávela[115 1104], a jeho úmysly[347],

www.biblia.sk

ktoré v mysli pojal[813] ohľadne zeme
Kasdím[113 1134]: Ak ich nebudú[955] odvliekať
nepatrní[912] *od* drobného dobytka[1847], ak
sa nad nimi nebude[955] pastvisko[777] hro-
ziť[120 1848]! (46) Od volania[262]: Bável[115 1104] je[6]
podmanený[106 281]! sa zatrasie zem a medzi
národmi[17] sa počuje krik[786].

51 Takto povedal Hospodin: Hľa,
ja[51], chystám sa proti Bávelu[57 115 1104]
a na obyvateľov[73] srdca[1924] povstalcov
proti mne[1925 1926] vzbudiť[323] skazonosný[200]
vietor[178], (2) i budem do Bável[115 1104] vy-
sielať[233] cudziarov[186], ktorí[77] ho[281] budú
odvievať[337 1927 1928] a vyľudňovať[1091] jeho[281]
zem, lebo sa v deň nešťastia[50] naňho[57 281]
*do*stanú[3] zo všetkých strán[353]; (3) nech na-
pínač[1710] svojho luku[1929] *ho* napína[21 1710 1930]
proti *tomu*[73], *kto* napína[710 1931], a proti
tomu[73], *kto* sa vystatuje[1932 1933] v svojom pan-
cieri; a nech nie ste[21] šetrní[875] voči jeho[281]
šuhajom[1934], všetok jeho[281] zástup[150] spravte
odovzdaným[1255 1256], (4) nech[77] v zemi Kas-
dím[113 1134] padajú[6] zabití[678], áno[77], ťažko
ranení[1541] v jej uliciach. (5) Isráél a*ni* Júdá
predsa nie *je* opustený[1935] od[1936] svojho
Boha, od[1936] Hospodina zástupov[150 151], keď
ich[1937] zem je[6] pred Svätým[1938] Isráéla plná
previnenia[1878 1939]. (6) Prchnite sprostred
Bável[115 1104], zachráňte[1598] každý[54] svoje
žitie[395], nech nehyniete[21 657] v jeho[281] ne-
právosti[169], lebo to[254] *je* pre Hospodina[16]
čas pomsty, on sa mu[281] chystá splatiť[323 997]
odmenu[1940]. (7) Bável[115 1104] – čaša[989] *zo* zlata
v ruke Hodpodina, opojivšia všetku[381] zem,
z vína *v* nej[666] sa napili národy[17]; preto sa
národy[17] pobláznili[310 1261]; (8) Bável[115 1104] náh-
le padol[281] a bol rozdrvený[127 281] – skučte
nad ním[281], na jeho[261] bolesť[1350] prineste[1253]
balzam[674], azda bude môcť[20] byť vylie-
čený[281]. – (9) Dali sme sa Bável[115 1104] liečiť
a nebol vyliečený[281], opustite ho[281] a po-
ďme[21] každý[54] do svojej zeme, lebo jeho[281]
odsúdeniahodnosť[59 1941] *do*siahla[31] k ne-
besiam, áno[77], pozdvihla sa[238] *až* po ob-
laky[1942]. (10) Hospodin vyjavil[1943] naše spra-
vodlivosti[1944]; poďte[1512] a vyprávajme[21 1231] na
Cijjóne činy[64] Hospodina, nášho Boha!

(11) Vyleštite[338 1945] šípy, naplňte tul-
ce[1946]; Hospodin vzbudil ducha[178] krá-
ľov Mádája[1269], lebo jeho úmysel[794 1224]
je proti Bávelu[57 115 1104] na jeho skazu[200],
lebo *je* to[254] pomsta Hospodina, pomsta
za jeho chrám[557 588]; (12) proti múrom[56 73]
Bável[1104] pozdvihnite[238] prápor[321], posil-
nite stráž[250 1947], postavte[533] strážcov[250], pri-
pravte[745] zálohy, lebo Hospodin si aj za-
umienil aj vykoná[392], čo prehovoril proti
obyvateľom[73 1195] Bável[1104]. (13) *Ty,* sídlia-
ca[585] na hojných[864] vodách, hojná[864 1948]
pokladmi[959], prišiel tvoj koniec, miera[1949]
tvojho nespravodlivého zisku[522 1950].
(14) Hospodin zástupov[150 151] odprisahal
pri sebe samom[1951]: Zaiste ťa naplním
ľuďmi[613] ako húsenicami[94 1952], tí[77] sa budú
výskotom ozývať[602] proti tebe[57].

(15) Zhotovivší[43] zem v svojej moci[304],
zriadivší[745] svet[746] v svojej múdrosti[304],
on[77] v svojej obozretnosti[304 747] roztia-
hol[454] nebesá; (16) na hlas, ktorý *vy*dá[748]
– spústa[298 299] vôd v nebesiach, i spôsobí
vystupovanie[92] výparov od okraja[749] zeme,
k dáždu *pri*robí blesky a zo svojich skla-
dísť[750] vyvedie[13] vietor[178]. (17) Každý človek
je[6 202] hlúpy[312 732], bez[751] poznania, každý
zlatník bude od *svojich* sôch[94 220] zostu-
dený[187], lebo jeho zliatiny[94] *sú* klam[265]
a nie*t* v nich[752] ducha[178 753]; (18) ony[752] *sú*
ničotnosť[90], dielo[64] výsmechu[259 754]; v čas
ich navštívenia[32 278 428 653] budú musieť[20]
zhynúť. (19) Podiel Jákóba nie *je* ako
ony[755], lebo on *je* Stvárniteľ[12] všetkého,
a*j* kmeňa[756] svojho dedičstva[101 1953], jeho
meno *je* Hospodin zástupov[150 151].

(20) Ty *si* mi kyjakom[1954], výzbro-
jou[914 1955] *do* boja[74], tebou budem rozrá-
žať[1954 1956] národy[17] a tebou budem pôsobiť
skazu[200] kráľovstiev, (21) áno[77], budem
tebou rozrážať[1954 1956] koňa a*j* jazdca[1957]
na ňom[557] a budem tebou rozrážať[1954 1956]
voz[1042] a*j* jazdca[1957] *na* ňom[557] (22) a bu-
dem tebou rozrážať[1954 1956] muža a*j* ženu
a budem tebou rozrážať[1954 1956] starca a*j*
chlapca[19] a budem tebou rozrážať[1954 1956]
šuhaja a*j* pannu (23) a budem tebou roz-
rážať[1954 1956] pastiera a*j* jeho stádo a budem
tebou rozrážať[1954 1956] oráča a*j* jeho zá-
prah[1958] a budem tebou rozrážať[1954 1956] vla-
dárov[1959] a*j* miestodržiacich[1960]; (24) a bu-
dem Bávelu[115 1104] a všetkým obyvateľom
Kasdím[1886] pred vašimi očami odplácať[997]
všetku ich hanebnosť[61 1961], ktorú spáchali[43]
na Cijjóne – vyhlásené[29] Hospodinom.

(25) Hľa, ja[51], proti tebe[73], vrch
skazy[200 460] – vyhlásené[29] Hospodinom – ,

www.nocnystraznik.sk

ktorý kazíš[200 460] všetku[381] zem, ja[77] proti tebe[27] vztiahnem[454] svoju ruku a budem ťa gúľať[1962] zo skalísk[412] a robiť[14] ťa vrchom[68] *na* vypálenie[631], (26)a nie *že* z teba budú brať kameň do nárožia a*ni* kameň do základov, lež[219] budeš trvalou spúšťou[259 377 448] – vyhlásené[29] Hospodinom.

(27)Pozdvihnite[238] v zemi prápor[321], trúbte[316] mezi národmi[17] *na* trúbe[317], posväťte proti nemu[57 281 489] národy[17], zvolajte[315 1905] proti nemu[57 281] kráľovstvá, Arárat, Minní a Aškenáz, poverte[32] nad nimi tifsára[1963], vyveďte[92] kone[94] ako chlpaté[1964] húsenice[94 1953]; (28)posväťte proti nemu[57 281 489] národy[17], kráľov Mádája[1269], jeho[281] vladárov[1959] a všetkých jeho[281] miestodržiacich[1960], všetku[381] zem *pod* jeho vládou[557 1192 1492]; (29)i bude sa zem triasť a zvíjať[356], lebo proti Bávelu[57 115 1104] trvajú[6 533] úmysly[347] Hospodina obrátiť[102] zem Bávela[115 1104] v spustlisko[133], takže nebude[632] obyvateľa. (30)Hrdinovia[440] Bávela[115 1104] ustali[1603] v bojovaní[74], ostávajú[6 1965] v pevnostiach[566], ich hrdinstvo[707] zlyhalo[1066], stali sa[3] sťaby[593] ženami, jeho[281] obydlia[701] popálili[134], jeho[281] závory sú[6] zlámané[127]; (31)bežec beží v ústrety bežcovi a oznamovateľ[314] v ústrety oznamovateľovi[314] oznámiť[314] kráľovi Bávela[115 1104], že mesto bolo zo všetkých strán[1966] dobyté, (32)že[77] brody[1967] sú[6] obsadené[106 1285] a tŕstia[1968] ohňom vypálili[631] a bojovníci[1561] sú[6] bezradní[1969], (33)lebo Hospodin zástupov[150 1517], Boh Isráéla, povedal takto: Dcéra Bávela[115 1104] *je* ako holohumnica, *je* čas ušliapavania[1970] jej, ešte málo a príde jej čas žatvy.

(34)Nevúchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], ma[1971] pohltil[85], zmiatol[1972] ma[1971], spravil ma[1971 1973] prázdnou nádobou[914 1052], prehltol[1974] ma[1971] ako netvor[1975], naplnil svoje brucho mojimi lahôdkami[225 1976], mňa[1971] odstrčil[1977]. (35)Moje a môjho mäsa[1978 1979] násilie[501] na[1980] Bável[115 1104], nech vraví[21] obyvateľka Cijjónu, a: Moja krv na[1980 1981] obyvateľov Kasdím[1886], nech vraví[21] obyvateľka Jerúsaléma. (36)Preto povedal Hospodin takto: Hľa, ja[51], chystám sa pravotiť sa[110 323] tvojou pravotou[820] a budem sa vypomstievať tvojou pomstou[1979] a budem vysušovať[122] jeho[281] more[1982] a vyschnutými robiť[829] jeho[281] pramene (37)a Bável[115 1104] bude hromadami[104 692], dúpäťom[693] šakalov, hrôzou[133] a sykotom[1071 1092], takže nebude[632] obyvateľa. (38)Budú pospolu revať[130 383] ako hrivnatce[131], rozškrečia[1983] sa[392] ako mláďatá[1984] levov; (39)pri uhriatiu ich budem hostinu[990] *pre* nich[557] pripravovať[132] a opíjať ich, aby sa veselili a zaspávali večným spánkom[448] a neprebúdzali sa – vyhlásené[29] Hospodinom. (40)Povediem ich nadol ako jahňatá na porazenie[812], ako barany s kozlami[1881].

(41)Ako bol dobytý[281] Šéšach[1270], polapená[106 1285] chvála[868] všetkej zeme! Ako sa stal[3 281] Bável[115 1104] hrôzou[104 133] medzi národmi[17]! (42)Proti Bávelu[57 115 1104] vystúpilo[92] more, spústou[298 1985] jeho vĺn je[6] Bável[115 1104] pokrytý[281], (43)jeho[281] mestá sa stali[3] spustliskom[104 133], zemou sucha, stepou[93], zemou – nie*t* v nich obyvateľa, nijakého[684] človeka[386], a nie *že* medzi nimi syn človeka prechádza; (44)a budem v Báveli[115 1104] zakročovať[32 278 428 710] proti Bélovi[57 1868] a z jeho úst vynášať, čo pohltil[1974 1986], a nie *že* sa ešte národy[17] k nemu pohrnú[1389]; aj múr[56] Bávela[115 1104] padol[392]. (45)Vyjdite sprostred neho[281], môj ľud, a zachráňte[1598] každý[54] svoju dušu, pred žiarom[23 331] hnevu Hospodina, (46)a nie aby vaše srdce malomyseľnelo[21 1987] a *aby* ste sa báli[21 26] pri zvesti[770 1988], ktorá[375] sa bude v zemi počuť, keď[77] behom roka[1989] príde jedna[375] zvesť[770] a potom behom roka[1989] jedna[375] zvesť[770], a v[1990] zemi *bude* násilie[501], vládca[1192] proti vládcovi[57 1192].

(47)Preto, hľa, prichádzajú dni, keď[77] budem zakročovať[32 278 428 710] proti sochám[57 673] Bávela[115 1104], takže[77] všetka jeho[281] zem bude zostudzovaná[187] a vprostred neho[281] budú padať všetci jeho[281] zabití[678] (48)a nebesá a zem, *aj* všetko, čo *je* v nich, budú nad Bávelom[115 1104] plesať, lebo od severu mu[281] budú prichádzať ničitelia[345] – vyhlásené[29] Hospodinom. (49)Aj Bável[115 1104] *je* na padnutie[1991], *vy* zabití[678] Isráéla, aj Bávelu[115 1104 1992] padnú, *vy* zabití[678] všetkej[381] zeme![1993] (50)Uniknuvší pred mečom[23], odíďte, nech nestojíte[21], pamätajte z ďaleka *na* Hospodina a nech na vaše srdce vystupuje[21 92] Jerúsalém! – (51)Sme[6] zostudení[187], lebo počujeme[6] tupenie, našu tvár pokryla hanba[246 305], lebo na svätyne[1026 1994] domu Hospodina vstúpili

www.hubotrik.sk

cudziari[186]. – (52)Preto, hľa, prichádzajú
dni – vyhlásené[29] Hospodinom – , keď[77]
budem zakročovať[32 278 428 710] proti jeho[281]
sochám[57 673], i budú vo všetkej jeho[281]
zemi kvíliť[1995] smrteľne ranení[678]; (53)*aj*
keby Bável[115 1104] vystupoval[92 281] *v* nebesá
a keby upevňoval[69 281 977 1996] výsosť svojej
sily, budú k nemu[281] z mojej blízkosti[226]
prichádzať ničitelia[345] – vyhlásené[29]
Hospodinom.

(54)Hlas kriku[786] z Bávela[115 1104], áno[77],
veľká skaza[324 1997] zo zeme Kasdím[113 1134],
(55)lebo Hospodin ničí[345] Bável[115 1104]
a dusí silný[416] hlas z neho[281], keď ich[1998]
vlny[692 1999] hučia[6 299 358] ako veľké[864] vody, ich
hlas pôsobí[6 14] ryk[1275], (56)lebo naň[57 281], na
Bável[57 115 1104], prišiel ničiteľ[345], i pochytali[461]
jeho[281] hrdinov[440], polámalo[65 281 2000 2001] ich
luky, lebo Вон odviet[1940 2002], Hospodin,
bude splna[2003] odplácať[997]. (57)I budem
opíjať jeho[281] hodnostárov[72] a jeho[281]
mudrcov, jeho[281] vladárov[1959] a jeho[281]
miestodržiacich[1960] a jeho[281] hrdinov[440],
takže[77] budú zaspávať večným spánkom[448]
a nie *že* sa budú prebúdzať, vyhlásené[29]
Kráľom, jeho meno *je* Hospodin zástupov[150 151]. (58)Takto povedal Hospodin
zástupov[150 151]: Múry[56] Bávela[1104] – ten širokí musí[20] byť naskrze[2003] zbúraný a jeho
vysoké brány ohňom popálené[134], a ľudia[720 2004]
sa budú namáhať nadarmo[2005]
a davy[2006] pre oheň[2005], i unavia sa[182].

(59)Slovo, ktoré Jeremjá, prorok, prikázal Serájovi, synovi Nérijju, syna
Machséju, pri jeho odchode s Cidkijjáhúom, kráľom Júdu[4], *v* Bável[1104] v štvrtom
roku jeho kraľovania[5] (a Serájá *bol* ubytovateľom[2007]). (60)A Jeremjá zapísal do
jednej knihy všetko zlo[50], ktoré malo[20]
prísť na Bável[115 1104], všetky tieto slová,
ktoré *sú*[375] napísané proti Bávelu[73 115 1104],
(61)a Jeremjá povedal k Serájovi: Keď
prídeš[1416] *v* Bável[1104], nech *pri*hliadneš[21] *na*
to, a*by* si všetky tieto slová prečítal
(62)a povedal: Hospodine, ty si prehovoril proti tomuto miestu[73 326 1195] ohľadne
jeho vyťatia[493], aby v ňom nebolo[2008] obyvateľa, to jest[593] od človeka až po dobytok[494 614], lebo[219] sa musí[20] stať[3] tvalou spúšťou[259 377 448]. (63)A za tvojho skončenia[410]
čítania[5] tejto knihy sa bude[6 21] diať[3]: musíš[20] na ňu priviazať kameň a hodiť ju doprostred Perátha[859] (64)a povedať: Takto
bude Bável[115 1104] musieť[20] klesnúť[2009] a nebude môcť[20] povstať z príčiny[313] zla[50],
ktoré sa já naň[57 281] chystám uviesť[323], lež[77]
podľahnú[182].

Potiaľto slová Jeremju.

52 [2010]Pri začatí svojho kraľovania[2011] *bol* Cidkijjáhú vo veku[2012]
dvadsiatich a jedného roka; kraľoval[6]
v Jerúsaléme jedenásť rokov a meno jeho
matere Chamútal, dcéra Jeremju z Livny.
(2)A robil[6], čo *bolo*[366] zlé v očiach Hospodina, podľa všetkého, čo robil[6] Jehójákím; (3)áno, tak sa dialo[5 6] pre hnev Hospodina proti Jerúsalému a proti Júdovi,
až keď ich odvrhol spred svojej tváre[89].

A Cidkijjáhú sa proti kráľovi Bávela[115 1104]
vzoprel[2013] (4)a v deviatom roku jeho kraľovania[5], v desiatom mesiaci, v desiatom
dni mesiaca[5] sa stalo[3], *že* pritiahol Nevuchadreccar, kráľ Bávela[115 1104], on a všetka
jeho vojenská moc[958 1436], proti Jerúsalému[57]
a utáboril sa[1552 1907] pred ním[281] a zbudoval
vôkol proti nemu[281] obliehací val, (5)takže[77] mesto bolo[6 1459] *až* do jedenásteho
roku kráľa Cidkijjáhúa[5] v obľahnutí[759].
(6)A v štvrtom mesiaci, v deviaty *deň* mesiaca[5], keď[77] sa v meste vzmohol[552 553] hlad
a ľudu zeme sa ne*do*stávalo[3 6] chleba,
(7)tu[77] bol do mesta spravený prielom[1585]
a všetci bojovníci[1561] utekali a v noci
z mesta vyšli[13] *po* ceste bránou medzi
dvoma múrmi[56], ktorá *bola* pri záhrade[2014]
kráľa (a vôkol pred mestom *boli* Kasdím[113 1134]), a odišli cestou *k* stepi[93 557].
(8)A*le* za kráľom vyrazili[1326] – vojenská
moc[958 1436] Kasdím[113 1134] – a v stepiach[93] Jerícha Cidkijjáhúa dostihli a jeho všetka
vojenská moc[958 1436], *tí* sa z jeho prítomnosti[89] rozutekali[695 769]; (9)a kráľa sa
zmocnili[106] a vyviedli[92] ho ku kráľovi
Bávela[115 1104] do Rivly v zemi Chamáth; ten[77]
vyslovil rozsudok[59 259], *čo* s ním; (10)a kráľ
Bávela[115 1104] pozahlúšal[1591] synov Cidkijjáhúa pred jeho očami a tiež všetkých hodnostárov[72] Júdu[4] v Rivle pozahlúšal[1591]
(11)a oči Cidkijjáhúa oslepil a sputnal[1592]
ho mosadznými okovmi[1593] a zaviedol ho
kráľ Bávela[115 1104] *v* Bável[1104] a dal ho v dom
stráží[32 278 428 2015] *až* po deň jeho smrti.

(12)A v piatom mesiaci, v siedmy *deň*
mesiaca[557] (to[254] *bol* rok devätnástich ro-

www.mbsp.sk/biblia

kov kráľa Nevúchadreccara, kráľa[557] Bávela[115 1104]), prišiel v Jerúsalém Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], *ktorý* stával[6] pred tvárou kráľa Bávela[115 1104], (13)a vypálil[631] dom Hospodina a dom kráľa a všetky domy v Jerúsaléme, a*j* všetky domy velikánov[94 2016] vypálil ohňom[631]; (14)a všetka vojenská moc[958 1436] Kasdím[113 1134], ktorá *bola* s veliteľom[1594] osobnej stráže[1595], *tí* vôkol pováľali[35] všetky múry[56] Jerúsaléma, (15)a z núdznych[414 2017] ľudu, totiž[77] ostatok ľudu, tých, *ktorí*[375] v meste zvyšovali, a prebehlíkov[1546], ktorí prebehli[1546] ku kráľovi Bávela[115 1104], a ostatok davu[2018] Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], odviedol[9], (16)a*le* z núdznych[414 2017] zeme ponechal Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], za vinárov a za roľníkov[2019].

(17)A stĺpy *z* mosadze[70], ktoré *patrili* domu Hospodina, a stojany a more[1312] *z* mosadze[70], ktoré *bolo* v dome Hospodina, Kasdím[113 1134] roztrieštili[127] a mosadz[70] *z* toho[2020] odniesli[238] do Bávela[1104], (18)a pobrali hrnce[45] a lopatky a nožnice a rajnice a panvy[2021] a všetky náčinia[914] *z* mosadze[70], ktorými slúžievali[1488]; (19)a misy a zhášadlá[2022] a rajnice a hrnce[45] a svietniky[2023] a panvy[2021] a podnosy[2024], *zo* zlata, ktoré *boli zo* zlata, a *zo* striebra, ktoré *boli zo* striebra[2025], pobral veliteľ[1594] osobnej stráže[1595]. (20)Dva stĺpy, jedno more[1312] a dvanásť *kusov* hovädzieho dobytka *z* mosadze[70], ktoré *boli na*spodu, a stojany, ktoré zhotovil[43] kráľ Šalamún pre dom[16] Hospodina – nebolo[6] váhy mosadze[5 70] všetkých týchto predmetov[914].

(21)Stĺpy – výška jedného stĺpa osemnásť lakťov[2026] a mohol[20] ho obopnúť povrázok dvanástich lakťov[2026], jeho hrúbka štyri prsty, *bol* dutý (22)a na ňom hlavica *z* mosadze[70], výška tej hlavice päť lakťov[2026] a na tej hlavici vôkol mriežkovanie[2027] a granátové jabĺčka, to všetko *z* mosadze[70], a také[2028] mal[446] druhý stĺp, totiž[77] granátové jabĺčka. (23)A tých granátových jabĺčok bolo[6] deväťdesiat a šesť do vzduchu[178 2029], všetkých granátových jabĺčok na mriežkovaní[2027] vôkol *bolo* sto.

(24)A veliteľ[1594] osobnej stráže[1595] vzal Seráju, hlavného kňaza[2030], a Cefanjáhúa, kňaza druhého rádu[2031], a troch strážcov[250] prahu (25)a z mesta vzal jedného komorníka[1319], ktorý bol[6] poverencom[32 33 1101] nad bojovníkmi[1561], a siedmich mužov z vídavších tvár kráľa, ktorí boli v meste nájdení, a pisára[647] veliteľa[72 2032] vojska[150], ktorý[375] do zbrane povolával ľud zeme, a šesťdesiatich mužov z ľudu, ktorí *boli*[375] v meste nájdení, (26)Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], ich teda[7] vzal a zaviedol ich ku kráľovi Bávela[115 1104] do Rivly (27)a kráľ Bávela[115 1104] ich v Rivle, v zemi Chamáth, skolil[197] a usmrtil ich. Tak[77] bol Júdá odvedený[9] z povrchu[855] svojej pôdy[615].

(28)Toto[623] *je* ľud, ktorý Nevúchadreccar odviedol[9]: v siedmom roku tritisíc a dvadsať a troch Júdovcov[1452], (29)v osemnástom roku Nevúchadreccara[5] osemsto a tridsať a dve osoby[1656] z Jerúsaléma, (30)v tri a dvadsiatom roku Nevúchadreccara[5] odviedol[9] Nevúzar-adán, veliteľ[1594] osobnej stráže[1595], sedemsto štyridsať a päť osôb[1656] z Júdovcov[1452], všetkých osôb[1656] *bolo* štyritisíc a šesťsto.

(31)A v tridsiatom a siedmom roku vyhnanstva[5 1314] Jehójáchína, kráľa Júdu[4], v dvanástom mesiaci, v dvadsiatom a siedmom *dni* mesiaca[5], sa stalo[3], *že* Evíl-Meródach, kráľ Bávela[115 1104], v roku začatia svojho kraľovania[2011] pozdvihol[238 2033] hlavu Jehójáchína, kráľa Júdu[4], a vyviedol[13] ho z domu žalára (32)a hovoril[6] s ním vľúdne[2034] a postavil[14] jeho sedadlo[2035] vyššie ako sedadlá[2035 2036] kráľov, ktorí *boli* s ním v Báveli[115 1104], (33)a vymenil jeho žalárne rúcha[2037], a *on* sa dal ustavične, *po* všetky dni svojho života[81], jedávať chlieb[1618] pred jeho tvárou, (34)a jeho strava, ustavičná strava, mu *bola* dávaná z blízkosti[226] kráľa, prídel[2038] dňa v jeho deň, *po* všetky dni jeho života[81].

www.mosaicnaiskola

JEREMJÁ

1 Hebr. „Jirmejáh“, v kap. 1:1 a miestami aj ďalej „Jirmejáhú“, pozri 2 Kráľ. 23:31, pozn. 892 (tam, pravda, ide o inú osobu rovnakého mena), zmysel v podstate rovnaký. Ďalej obdobne.
2 Pozri Jóš. 21:18.
3 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
4 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
5 Pozri Num. 1:3, pozn. 22.
6 Vl. „*do*stalo sa“ („*do*stalo sa a ďalej sa trvale al. opakovane *do*stávalo“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies).
7 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
8 Pozri Gen. 47:18, pozn. 1275.
9 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozm. 638, ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte.
10 Tj. „jeho obyvateľov“, ďalej obdobne.
11 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
12 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56.
13 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
14 D. „dal“, ďalej obdobne.
15 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.
16 Al. „národom“, „pre národy“, pozri Gen. 31:43, pozn. 835, ďalej obdobne.
17 Pozri Is. 1:4, pozn. 13.
18 Al. „Beda“ (Jóš 7:7; Sud. 6:22).
19 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
20 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
21 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
22 Vl. „ku (al. „proti“) všetkému“ („všetkým“), „na všetko“ („všetkých“), ďalej obdobne.
23 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
24 Al. „z nich“, ďalej obdobne[313].
25 Dá sa chápať v zmysle ktorejkoľvek z oboch tu uvedených poznámok.
26 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
27 Vl. „sa báť“, v texte opis umožňujúci v prekladu uchovať predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Ďalej obdobne.
28 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1205.
29 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
30 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
31 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
32 Pozri Gen. 39:4, pozn. 1032.
33 Al. možno „vybavil právomocou“.
34 Sloveso ako „odorval“ v Deut. 29:28, „odorve“ v 1 Kráľ. 14:15; al. „vyrvávanie“, „vykoreňovanie“.
35 Pozri napr. Sud. 6:28 a ďalej, pozn. 427.
36 V hebrejčine slovná hra: „linethóš“, „na odorvávanie“, „linethóc“, „na váľanie“.
37 Pozri napr. Prísl. 11:11; 14:1, pozn. 561; Is. 14:17, pozn. 860.
38 Ako „vysadil“ v Gen. 9:20; „zasadila“ v Žalme 80:15. Pozri Is. 5:2 a ďalej, pozn. 2277.
39 Ako „palicou“ v Num. 22:27, tu zmysel ako v texte, porov. Gen. 30:37nn. V kap. 48:17 možno aj „berla“.
40 Obdobne ako Prísl. 30:29, pozn. 1269; ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte.
41 V hebrejčine slovná hra: „šákéd“, „mandľovník“, „šókéd“, „bdiem“.
42 V kap. 5:6 zmysel ako v texte, iné sloveso ako v kap. 3:5[250].
43 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
44 Vl. „rozdúchaný“, tvar slovesa „vdýchol“ v Gen. 2:7, tj. „pod ktorým sa kúri rozdúchaným ohňom“, zmysel ako v texte. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
45 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.
46 D. „jeho tvár“, ďalej obdobne.
47 Al. „od strany“[48] (v. 13), „od“ (v. 14); vo v. 13 tiež „ku strane“[48], porov. Gen. 2:8 a ďalej, pozn. 330. Ďalej obdobne.
48 Tu aj „zo[47] smeru“.
49 Al. možno „prevaľovať“, „prepukávať“, vl. „otvárať“, „rozovierať“, porov. Is. 5:27, pozn. 375, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie; ďalej obdobne.
50 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
51 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
52 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
53 Pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
54 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
55 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 220.
56 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
57 Predložka ako „na“ v kap. 2:15, kde tiež možno čítať „proti“, ďalej obdobne.
58 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
59 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
60 Al. „prejednávať s nimi svoje súdne spory (al. „záležitosti“, „svoje súdy“), ďalej obdobne.
61 Tu v zmysle „ich hanebnosti al. zlomyseľnosti al. podlosti“, ďalej obdobne.
62 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031 a 1071.
63 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
64 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
65 Pozri Is. 7:8, pozn. 501.
66 Al. „voči ich tvári“, „pred ich tvárou“, no nie ako vyššie[23]. Ďalej obdobne.
67 Tu iný tvar tohože slovesa[65], inak možno, podľa niektorých, „zmiasť“, „do pomykova uviesť“.
68 Pozri Gen. 17:6, pozn. 445.
69 Pozri Num. 32:17, pozn. 1061.
70 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
71 Tj. „zeme“.
72 Pozri Gen.12:15; 21:22, pozn. 554.
73 Tu a ďalej predložková väzba ako v Sud. 1:1, pozn. 9.
74 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 784.
75 Vl. „môcť“, ďalej obdobne.
76 D. „ísť“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
77 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
78 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
79 Tu aj „náklonnosť“, „príchylnosť“.

www.milosrdnik.eu

80 Takmer všetky známe mi preklady podávajú toto miesto v zmysle „Pripomínam si ohľadne teba (al. „pre teba“, no toto LXX a mnohé novšie preklady opomínajú) láskavosť“, no uprednostnil som s Vulgatou a v podstate aj s českým kralickým prekladom znenie, ktoré v texte podávam a ktorého zmyslu nasvedčujú aj prízvučné znamienka v hebrejskom texte.
81 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
82 Al. „tvojho stavu mladuchy“, no výraz je v množnom čísle; vyskytuje sa v SZ len tu.
83 Pozri Lev. 2:12, pozn. 73.
84 Al. „úrody“, pozri napr. Prísl. 3:14, pozn. 165.
85 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
86 Pozri Žalm 34:21n., pozn. 970.
87 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
88 Pozri Deut. 32:4, pozn. 922.
89 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
90 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128.
91 Al., podľa iných, „ničotnými sa stali“, al. možno „ničotnosti prepadli“.
92 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
93 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
94 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
95 Pozri Prísl. 22:14, pozn. 983.
96 Pozri Jóba 3:5 a ďalej, pozn. 102.
97 Al. možno „do zeme – sadu“, tj. „zeme, ktorá je ako sad“.
98 Al. „užívať (si)“, „ochutnávať“ v zmysle „pochutnávať si“, vl. „jesť“, no to sa nie dosť dobre hodí k nasledovnému „blaha“; porov. obdobné použitie tohto slovesa v inom zmysle v Prísl. 30:20, pozn. 1260.
99 Vl. „dobré“, ďalej obdobne.
100 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
101 Pozri Num. 18:20, pozn. 639.
102 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
103 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
104 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
105 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
106 Al. „chápajúci sa zákona“, pozri Num. 31:27, pozn. 1036. Ďalej zmysel ako v texte.
107 Al. „dopúšťali prestúpení“, ďalej obdobne, pozri 1 Kráľ 8:50, pozn. 545.
108 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 436.
109 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
110 Pozri Žalm 35:1, pozn. 971; Prísl. 22:23, pozn. 998.
111 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
112 Pozri Gen. 10:5, pozn. 311.
113 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
114 Pozri Is. 23:1, pozn. 1206.
115 Pozri Num. 21:11, pozn. 797; Sud. 3:12, pozn. 182.
116 Pozri Žalm 120:5, pozn. 2533.
117 Pozri Jóba 11:11, pozn. 563.
118 Sloveso, ktoré sa v SZ okrem tohto miesta vyskytuje ešte len u Is. 61:6, pozn. 2531, tu iný tvar v zmysle ako v texte. Podľa niektorých je to tvar iného slovesa, pozri kap. 48:11[1762].
119 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
120 Pozri Is. 52:14, pozn. 1689 a 2298.
121 V hebrejčine slovná hra: „šómmú“, „zhrozte sa“, „šamájim“, „nebesá“.
122 Vl. „vyschnite“, pozri Gen. 8:13, pozn. 268, tu a ďalej zmysel ako v texte.
123 Pozri Žalm 36:9; 68:26.
124 Pozri Deut. 8:9, pozn. 401.
125 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
126 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
127 Vl. „rozbité“, „roztrieštené“, tvar slovesa ako napr. v Žalme 3:7, pozn. 82, a inde, tu zmysel ako v texte („prederavené“). Ďalej v zmysle ako tam v texte.
128 Pozri 1 Kráľ. 7:26; 8:64, pozn. 563.
129 Tj. „domu, v ktorom by jeho rodičia boli nevoľníkmi“, pozri Gen. 14:14, pozn. 403.
130 Ako lev, v kap. 25:3 keď večer vychádza na lov, no tiež ako zvuk hromu, pozri Jóba 37:4, pozn. 1623.
131 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
132 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
133 Pozri Is. 5:9, pozn. 325.
134 Ako u Nech. 1:3, sloveso ako „zažíha“ u Is. 9:18, „sa vznecovať“ tamže 33:12.
135 Pozri Is. 19:13, pozn. 1053.
136 Mesto v Egypte s kráľovským palácom; tak aj v kap. 43:7 a ďalej, tu je v texte znenie podľa čítaného textu, v písanom texte je tu (nie ďalej) „Tachpenés“.
137 Tj. „zožierajú“, „pohlcujú“, ďalej obdobne.
138 Al. „Či ti toto nepôsobí tvoje opúšťanie“, no uprednostnil som znenie, ktoré v texte podávam, hoci s malým doplnením, lebo na mieste zodpovedajúcom tomu miestu prekladu, kde kladiem dvojbodku, je v hebrejskom texte tzv. „athnach“, prízvučné znamienko výrazne rozlučujúceho zmyslu, vedúce k takémuto chápaniu. Mnohí prekladatelia zasa chápu toto miesto v zmysle „či si toto nerobíš al. nepôsobíš svojím opúšťaním“, no slabina tohto chápania je v tom, že ak je dotyčný slovesný tvar tvarom 2. osoby („nerobíš“ al. „nepôsobíš“), je to tvar mužského rodu, kým všetky zámenné prípony 2. osoby v tomto verši sú rodu ženského[155]; niekde sa tu takáto prípona síce dá považovať za tvar mužského rodu v tzv. pauze (tj. v postavení na konci vety al. uceleného úseku vety), kde nadobúda tvar zhodného s tvarom rodu ženského, no zaiste tak nie je *všade* v tomto verši. Hoci sa, pravda, podobné nezrovnalosti občas vyskytujú aj inde, pridržal som sa radšej, s LXX, Vulgatou a niektorými novšími prekladmi, znenia, v akom ich netreba predpokladať, lebo dotyčný slovesný tvar je ako tvar 3. osoby tvarom ženského rodu a zhoduje sa s ženským rodom zámena „toto“, zastupujúcim tu, ako často aj inde, rod stredný, ktorý hebrejčina nemá.
139 D. „A teraz“, ďalej obdobne.
140 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn 589.
141 Al. „čo *je* ťa do“, ďalej obdobne.
142 Pozri Jóš. 13:3, pozn. 463.
143 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
144 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
145 Al. „karhá“, „tresce“, „ukázňuje“, „ti dohovára“, ďalej obdobne, no nie ako nižšie[147], pozri Deut. 8:5, pozn. 394; Žalm 16:7, pozn. 149; 94:10, pozn. 56.

www.milosrdnykeu

146 Pozri Prísl. 1:32, pozn. 98, ďalej zmysel ako v texte, aj tvary slovesa, od ktorého sú tieto výrazy odvodené.
147 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355; Prísl. 9:7n., pozn. 478.
148 D. „k tebe“, „na teba“ („ne*prišiel* al. *sa* ne*dostal* k tebe al. na teba“).
149 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
150 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
151 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
152 Pozri Gen. 6:4, pozn. 193, tu a ďalej v takomto zmysle.
153 Pozri Žalm 2:3, pozn. 32.
154 Tj. „dávno som zlomil a postŕhal … a odvtedy je zlomené a sú postŕhané“.
155 Hoci sa o „Isráélovi“ vo vv. 14n. hovorí ako o osobe mužského rodu, prechádza sa, ako je zrejmé z tvarov zámenných prípon 2. osoby[138], vlastne už od v. 16 k obrazu osoby rodu ženského, čo tu a ďalej, vzhľadom na to, čo sa uvádza v ďalšom texte, načim zreteľne vyjadriť aj v preklade, oproti kap. 3:17 a ďalej[281], kde na túto skutočnosť stačí poukázať uvedenou poznámkou.
156 Pozri Jóš. 7:11, pozn. 267.
157 Tak podľa čítaného textu, hebr. „eebór“; písaný text podáva znenie „eebód“, „nebudem slúžiť“[442] (porov. Num. 7:14, pozn. 72), ktoré v danej súvislosti nedáva zmyslu[158], iba ak po doplnení „*modlám*“, ako v českom kralickom preklade, a pod.
158 Mnohí podľa LXX čítajú „Veď si oddávna zlomila svoje jarmo a roztrhala svoje putá a povedala si: Nebudem otročiť[442]; takže“.
159 Al. „rozťahovala“, tj. „na súlož“, sloveso ako v Is. 51:14, pozn. 2271, a 63:1, pozn. 2550, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie. V kap. 48:12 zmysel ako tam v texte[1763].
160 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
161 Tu D. „ju všetku“, tj. „révu“, al. „ho všetko“, tj. „semä“.
162 Al. „správne“, „hodnotné“, „spoľahlivé“, D. „semä“.
163 „vernosti“ (al. „pravdy“, „spoľahlivosti“), ďalej obdobne, pozri Gen. 24:27, pozn. 622, 48, pozn. 630.
164 Pozri Gen 19:21, pozn. 510; ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
165 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
166 Sloveso ako v Gen. 49:11, pozn. 1338.
167 Al. „sodou“, minerálnou žieravinou oproti „žieravine“ rastlinného pôvodu nižšie.
168 D. „a množila si žieravinu“.
169 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
170 D. „vyznačená“, „napísaná“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
171 Pozri Sud. 2:11, 13, pozn. 124.
172 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
173 Al. možno „všímaj“, „všimni“.
174 Pozri 2 Sam 1:23, pozn. 72.
175 Výraz značiaci ťaviu samicu; vyskytuje sa v SZ len tu.
176 Tj. „od Hospodina k Baalovi a späť“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu; podľa iných „ohýbajúca“, „skrúcajúca“, „spájajúca“ (tj. „zmiešavajúca“, „v jedno splývať nechávajúca“), v tomže al. podobnom zmysle.
177 Pozri Is. 42:14, pozn. 2034.
178 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
179 Tj. „pach“ samca.
180 Al. „*v* jej ruji kto ju“.
181 D. „Všetci hľadajúci ju sa nemusia“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
182 Pozri 1 Sam. 14:28, 31, pozn. 575.
183 Pozri Žalm 21:2, pozn. 651.
184 Al. „Chráň“, tu v takomto zmysle.
185 D. „nohu pred bososťou“ (al. „neobutosťou“)[23].
186 Pozri Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1053.
187 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.
188 Pozri Is. 30:3, pozn. 1528.
189 „Kameň“ je v hebrejčine ženského rodu.
190 Sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230.
191 Pozri Exod. 15:2, pozn. 497.
192 Pozri Is. 19:20, pozn. 1067.
193 Al. „sú *v* počte (tj. „je ich toľko, ako“) tvojich miest“.
194 Pozri Sud. 21:22, pozn. 938.
195 Al. „proti mne[73] viesť spor“, pozri Jóba 33:13, pozn. 1467.
196 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.
197 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
198 Al. „neprijali“, ďalej obdobne.
199 Pozri Prísl. 1:2, pozn. 2; 13:24, pozn. 670, výraz odvodený od dotyčného slovesa[145].
200 Príčastie (niekde spodstatnené) slovesa ako v Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207 („hubiaci“, „skazonosný“, „pustošiaci“). Ďalej aj iné tvary tohože slovesa, zmysel ako v texte.
201 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
202 Al. „prejavil“, „ukázal“, ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 4:9, pozn. 244.
203 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
204 Pozri Gen. 27:40, pozn. 718.
205 Pozri 2 Sam. 1:24, pozn. 76.
206 Pozri Pies. 4:8, pozn. 120.
207 Pozri Is. 3:20, pozn. 261.
208 Tj. azda „*odo* dní“, al. „*na* al. *za* dni“.
209 Tj. „Prečo“.
210 Al. možno „Ako prikrášľuješ … lásky!“ (v. 33), „Ako náhlivo … cestu!“ (v. 36).
211 Al., podľa niektorých, „svoje cesty prispôsobila (al. „privykla“) zlom“[61].
212 Pozri Num. 15:38, pozn. 611.
213 Tj. „na cípoch tvojho rúcha“.
214 D. „boli nájdené“, „ich“, takže možno.
215 „*stopy* krvi“.
216 Pozri Exod. 20:7; 21:19, pozn. 666; tu a ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte.
217 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
218 Pozri Žalm 40:17, pozn. 1155.
219 Pozri Gen. 18:15, pozn. 488.
220 D. „na všetkých týchto“, tj. „cípoch“.
221 Tj. „bola očividne zrejmá“.
222 Tu od dotyčného výrazu[59] odvodené sloveso.
223 D. „veľmi“.

www.mailes.sk

224 Pozri 1 Sam. 21:13, pozn. 826.
225 D. „od Egypta“, ďalej obdobne.
226 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
227 D. „z blízkosti tohto“.
228 Tj. azda „držiac sa za hlavu v zúfalstve“, al. „s rukami na hlave sputnanými“.
229 Pozri Is. 7:16, pozn. 455.
230 Pozri Žalm 40:4, pozn. 1132.
231 Al. „nimi nemôžeš dôjsť“.
232 Al. „úspechu“, „nemôže sa ti pri nich dobre povodiť“. Ďalej obdobne.
233 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
234 D. „znesvätením“.
235 Pozri Is. 24:5, pozn. 1251.
236 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668; Pies. 5:16, pozn. 34.
237 Tj. „a *chceš*“; al., podľa niektorých, „milovníkmi, *ale* sa *smieš* ku mne vrátiť“ (al. „*ale* sa vráť ku mne“), no podľa môjho súdu znenie, ktoré v súhlase s inými podávam v texte, dáva zmysel oveľa lepšie zapadajúci do textovej súvislosti.
238 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
239 Pozri Deut. 28:30, pozn. 992, aj pokiaľ ide o čítaný a písaný text.
240 Tj. lúpeživý, striehnucí na okoloidúcich.
241 Pozri Deut. 32:2, pozn. 1107.
242 Pozri Deut. 11:14, pozn. 476.
243 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
244 D. „ženy, nevestky“, pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.
245 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233.
246 Pozri Žalm 35:4, pozn. 979; Is. 41:11, pozn. 1977; ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte.
247 Pozri Gen. 36:15nn., pozn. 959, tu zmysel ako v texte.
248 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
249 Pozri Žalm 103:9, pozn. 2229.
250 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
251 Tak podľa čítaného textu, znenie, ktoré dáva v danej súvislosti lepší zmysel ako „prehovoril som“ al. „hovorím“ podľa textu písaného.
252 Vl. „môže“, al. „ako je možné“.
253 Sem kladú LXX aj Vulgata slovesný tvar 2. osoby, LXX „edynasthés“, „mohol (mohla) si“, Vulgata „fecisti“, „spravil(a) (al. možno „vykonal[a]“, tj. „dokázal[a]“) si“, napriek tomu, že slovesný tvar, ktorý je tu použitý v dochovanom pôvodnom texte („vattúchál“), je možné chápať alebo ako tvar 2. osoby mužského rodu alebo 3. osoby rodu ženského (porov. kap. 2:17[138]), na rozdiel od obidvoch ostatných slovesných tvarov 2. osoby v tejto vete, ktoré sú jednoznačne tvarmi ženského rodu; zrejme tu miesto tohto tvaru podľa dnes sotva zistiteľnej predlohy čítali „vattúchlí“, „a[77] mohla al. zmáhala si“. Obdobne sa však, možno podľa nich, tento tvar, v rozpore so spomenutou skutočnosťou, prekladá v rozmanitom zmysle ako tvar 2. osoby ženského rodu vo všetkých známych mi prekladoch novších, i pokúsil som sa prekladom, ktorý v texte podávam, vyhnúť tomuto rozporu, lebo neurčitý neosobný podmet, ktorý som uviedol, sa v hebrejčine často vyjadruje slovesným tvarom 3. osoby ženského rodu (miesto tvaru stredného rodu) v plnom súlade so všetkými tu vyššie uvedenými skutočnosťami.
254 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
255 Al. „zradná“, výraz sa v SZ vyskytuje iba tu a vo v. 10.
256 D. „keď pre všetky príčiny *toho,* že odpadlica Isráél scudzoložila, som ju“, v texte upravené pre zreteľnosť.
257 Vl. „pre ňu“, al. možno „na ňu“, tj. „na ňu *znejúcu*“, potom azda „vyhotovil[14] na ňu *znejúcu*“.
258 Al. „zápis“, „záznam“, ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
259 V hebrejčine množné číslo, možno v zosilňujúcom zmysle („úplnej al. trvalej rozluky“). Ďalej obdobne, zosilňujúci zmysel spravidla jednoznačne.
260 Pozri Exod. 21:8, pozn. 687, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[255] odvodený.
261 Pozri 1 Sam. 2:26, pozn. 148.
262 Vl. „zvukom“, pozri Gen. 3:8, pozn. 99, ďalej obdobne, tu v takomto zmysle.
263 „povesťou *týkajúcou sa*“; niektorí tento výraz („kól“) odvodzujú od slovesa „kálal“, „byť ľahký“, pozri napr. Gen. 8:8, 11, pozn. 260, al., v niektorých tvaroch, „zlorečiť“, „preklínať“, pozri kap. 15:10[953] a prekladajú „ľahkomyslnosťou“, al. „ohavnosťou“, „podlosťou“, „neresťou“.
264 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
265 Al. „lžou“, tj. „neúprimne“, „predstierane“, „naoko“. Ďalej obdobne.
266 D. „nechať padnúť“ (al. „klesnúť“), „spustiť“, tj. „zvesiť“, tu zmysel ako v texte.
267 Pozri 2 Par. 6:41, pozn. 325.
268 Tu azda aj „uznaj“.
269 Al. možno „rozptýlila“, sloveso ako „rozmetal“ v Žalme 53:5, „rozsypávajúci“ v Prísl. 11:24, tu zmysel ako v texte („sem-tam prebiehala al. prechádzala“).
270 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
271 Al. „ohľadne“, D. „vo“ („vo *veci*“), ďalej obdobne.
272 Al. možno „medzi vami“, ďalej obdobne.
273 Pozri Gen. 20:3, pozn. 525.
274 Al. „nad vami som sa stal Pánom“ (no nie ako v kap. 7:20 a i.). Ďalej obdobne.
275 Vl. „vás budú pásť“, opis v texte na vyjadrenie dokonavého zmyslu slovesného tvaru.
276 Pozri Gen. 3:6, pozn. 96; Prísl. 1:3, pozn. 8.
277 Pozri Exod. 25:10, pozn. 865.
278 Pozri aj Exod. 3:16, pozn. 117, ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte tam.
279 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
280 Ako v Gen. 1:9, v SZ len na týchto dvoch miestach sa vyskytujúci tvar slovesa ako napr. Is. 5:4, pozn. 304, zmysel ako v texte. Ďalej iné tvary so zmyslom ako v texte tam.
281 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
282 Al. „nasledovať tvrdohlavosť“, al. „podľa tvrdohlavosti“, no nie ako v kap. 7:24[271].
283 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
284 Sloveso ako v Num. 18:20, pozn. 718; pozri Lev. 25:46, pozn. 841.
285 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.

www.biblia.sk

286 Al. „začleniť“, „započítať“, „zadeliť“, „uviesť“, tu v takomto zmysle.
287 Tj. azda „*svoje* deti“.
288 D. „zem túžby“, pozri 2 Par. 32:27, pozn. 1056, ďalej obdobne.
289 D. „dedičstvo okrasy“, pozri 2 Sam. 1:19, pozn. 55.
290 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
291 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu inak.
292 „neverne koná ohľadne“ (al. „čo sa týka“), pozri Gen. 3:3, pozn. 91. Ďalej obdobne.
293 Al. „proti“, ďalej obdobne.
294 Pozri Jóba 41:3, pozn. 1830; Žalm 28:2, pozn. 834; Prísl. 18:23, pozn. 860.
295 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 354; Jóba 33:27, pozn. 1499.
296 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1226.
297 D. „ku klamu“[264] [265], väzba ako v Lev. 6:5, pozn. 169. Ďalej zmysel ako v texte.
298 Al. „spústy“ (Gen. 17:4n.); v kap. 52:15 čosi iný tvar nejasného významu.
299 Al. „lomozu (ďalej obdobne) *na* vrchoch“, pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
300 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
301 Tu a ďalej[791] v zmysle „hanebnosť“, „ostudná al. hanebná vec“, tj. „modlárstvo“.
302 Pozri Deut. 28:33, pozn. 996.
303 Tj. „padli al. klesli sme“, ďalej obdobne.
304 Pozri Num. 27:3, pozn. 973.
305 Pozri Žalm 4:2 a ďalej, pozn. 1011.
306 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
307 Al. „pred mojou tvárou“[23].
308 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
309 Pozri 1 Kráľ. 14:15, pozn. 776, tu v zmysle ako v texte („byť nerozhodným“, „otáľať“, „kolísať“, „vyčkávať“).
310 Pozri Is. 41:16, pozn. 1984.
311 Tj. „neobrobenú (al. „novo obrobenú“, Prísl. 13:23) pôdu“, „prieloh“, znenie v texte je zvolené na uchovanie príbuznosti výrazov v preklade. Nesúvisí s Gen. 2:5, pozn. 743.
312 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.
313 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
314 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
315 Pozri Nech. 8:15, pozn. 374.
316 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
317 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
318 D. „volajte, plnte“, tj. azda „ústa al. hrdlo volaním“, zmysel ako v texte („hlasno“).
319 Pozri Gen. 6:21; 30:23, pozn. 230.
320 Pozri Gen. 19:29, pozn. 511.
321 Pozri Num. 21:8n., pozn. 793.
322 Pozri Exod. 9:19, pozn. 292; Is. 10:31, pozn. 681.
323 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
324 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 328; sloveso tam spomenuté je tu v kap. 2:13, 20 a ďalej[127].
325 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
326 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
327 Nesúvisí so „spustliskom“ vyššie[133].
328 Pozri Is. 5:9, pozn. 326.
329 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024; netýka sa kap. 1:17.
330 Pozri Is. 32:12, pozn. 1173.
331 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
332 Tu azda v zmysle „srdnatosť“, „odvaha“, „pocit bezpečnosti“.
333 Pozri Žalm 48:5, pozn. 1287.
334 D. „oklamaním“.
335 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
336 Al. „horúci“, vl. „jasný“, „svetlý“, ako „*za* jasna“ u Is. 18:4, tu azda zmysel ako v texte al. tu vyššie.
337 Tj. „obilia“, pozri Rúth 3:2, pozn. 115, ďalej obdobne.
338 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220, tu ešte iný tvar, vyskytujúci sa v SZ iba tu a v kap. 51:11, tu v podobnom zmysle ako sloveso vyššie[337].
339 Vl. „plný“, zmysel ako v texte, porov. v. 5[318].
340 D. „vietor plnší od týchto *vecí*“, ďalej obdobne.
341 D. „s nimi“, tj. „v spore al. súdnej pravote s nimi“.
342 Pozri Is. 30:16, pozn. 545.
343 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320.
344 Pozri Is. 3:11 a ďalej, pozn. 231.
345 Pozri Is. 15:1, pozn. 891.
346 D. „nechávať nocovať“.
347 Pozri Exod. 31:4, pozn. 1105.
348 Pozri Žalm 5:5 a ďalej, pozn. 120.
349 Pozri Žalm 55:3, pozn. 1403; Prísl. 12:21; 22:8, pozn. 333.
350 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
351 Pozri Prísl. 25:25, pozn. 330.
352 Pozri Is. 1:8, pozn. 41, tu a v kap. 31:6 činné príčastie dotyčného slovesa.
353 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
354 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.
355 Tj. „dôsledky tvojho zla“.
356 Al. „trpím bolesti“, pozri Is. 13:8, pozn. 768; tiež „som plný obáv“ (al. „úzkosti“), ďalej obdobne; tak podľa čítaného textu, v písanom texte je znenie „čakám“, „vyčkávam“, tj. azda „netrpezlivo“, „vzrušene“, pozri napr. Jóba 32:11, pozn. 1439. Porov. Gen. 8:10, pozn. 262, kde sa obdobný stav mysle takisto popisuje slovesným tvarom, ktorý jedni považujú za tvar jedného a iní druhého z tých istých navzájom podobne znejúcich slovies.
357 Pozri Num. 35:4, pozn. 816.
358 Pozri Is. 16:11, pozn. 949.
359 Al., podľa niektorých, „nemôžem *ho* umlčať“, Jób 11:3.
360 Tak podľa čítaného textu, písaný text má znenie „som počul“, menej vhodné vzhľadom na nasledovné „moja duša“.
361 Pozri Lev. 23:24, pozn. 746; Num. 10:5, pozn. 361.
362 D. „poplach vojny“[74].
363 Vl. „volá“, tj. „vyvoláva“, „prevoláva“.
364 V zmysle ako v Exod. 26:1 a i.
365 Pozri Prísl. 1:7, pozn. 25.
366 Pozri Kaz. 2:19, pozn. 90.
367 Pozri Gen. 41:33, pozn. 1099; ďalej aj iné tvary, zmysel ako tam v texte.
368 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
369 Pozri Gen. 1:2, pozn. 2.
370 Pozri Gen. 1:2, pozn. 3.

www.mlosmmed.eu

371 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
372 Zvratný tvar so zmyslom ako v texte, vyskytujúci sa v SZ len tu.
373 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31.
374 Tj. „uleteli“, inak. azda „boli rozohnaní“ al. „zapudení“, ďalej obdobne, pozri Is. 16:2n., pozn. 640.
375 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251; týka sa iba takto označených miest.
376 Tj. „toho, čo bývalo („tej zeme, ktorá bývala“) sadom“.
377 Pozri Is. 1:7 a ďalej, pozn. 33.
378 Pozri Is. 10:23, pozn. 659, tu a ďalej v takomto zmysle („úplný koniec“).
379 Al. „černieť“, ako výraz smútku, pozri kap. 8:21 a ďalej a Žalm 35:14, pozn. 994.
380 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
381 Al. „celé“, vl. „všetko“, ďalej obdobne.
382 Ako u Is. 48:20 a i., nie ako tu vo v. 25.
383 Al. „uteká“, ďalej obdobne.
384 Slovami „lesné húštie“ je tu preložený výraz, ktorý všade inde (napr. Is. 19:1) značí „oblaky“, len na tomto mieste je v SZ použitý v zmysle ako tu v texte.
385 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Jóba 30:6, pozri tam pozn. 1330.
386 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
387 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
388 Sloveso ako „sa … krášli“ u Is. 61:10, odvodené od dotyčného výrazu[205], al. možno naopak. V kap. 10:4 iný tvar v obdobnom zmysle.
389 Vl. „roztrhávaš“, ako napr. v Gen. 44:13 a inde, tu v takomto obraznom zmysle (sťaby „rozťahuješ do šírky“, aby sa zdali väčšími).
390 Pozri 2 Kráľ. 9:30, pozn. 450.
391 Sloveso ako v Pís. 4:10, pozn. 130, tu zvratný tvar len tu sa v SZ vyskytujúci, zmysel ako v texte.
392 Al. „postavili“, ďalej obdobne.
393 Al. „pohŕdnu[392] tebou“, ďalej obdobne.
394 Al. „usilovať sa (al. „ukladať“) *o*“, ďalej obdobne. V kap. 5:1 a ďalej to isté sloveso so zmyslom ako na dotyčných miestach v texte.
395 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
396 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
397 Tvar slovesa „prvorodeným spraviť“ v Deut. 21:16, vyskytujúci sa v SZ len tu.
398 Al. „*sama* seba oplakáva“ (al. „lutuje“), sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu, zvratný tvar takéhoto zmyslu.
399 Pozri Exod. 25:20, pozn. 1253; 2 Par. 6:12, pozn. 145.
400 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
401 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
402 Tu, v kap. 45:3 a v Pl. 5:16 v takomto zmysle (zdôraznenie nasledovného „beda“).
403 „Únavou podlieha“ je tvar slovesa v SZ len tu sa vyskytujúceho, majúceho tu takýto zmysel („pre únavu al. zomdlenosť nie je schopná odolávať al. brániť sa“).
404 Pozri Jóba 1:7, pozn. 26, tu zosilňujúci tvar ako v 2 Par. 16:9 („prebehnite skrz naskrz“).
405 Tj. „Jerúsaléma“, ďalej obdobne.
406 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
407 Tu zosilnený tvar („usilujúci sa *o*“, pravdaže v inom zmysle ako v kap. 4:30).
408 Pozri Is. 11:5, pozn. 699.
409 Tj. „*upreté* na vernosť“, „ne*spočívajú* na al. ne*smerujú* k vernosti“.
410 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1093.
411 Al. „zhubil (al. „pohubil“) si ich“, potom v zmysle „niektorých z nich“.
412 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
413 Pozri Sud. 3:12, pozn. 181.
414 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788; v kap. 40:7 a 52:15n. pozri 2 Kráľ. 25:12, pozn. 902.
415 Pozri Num. 12:11, pozn. 471; Is. 19:13, pozn. 1052.
416 D. „veľkým“, ďalej obdobne.
417 Al. možno „(pre)hovoriť s nimi“.
418 Pozri Num. 1:49, pozn. 40.
419 D. „vlk večerov“.
420 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830, odvodené od dotyčného slovesa[107].
421 Al. „vzmohli“.
422 Pozri Gen. 26:16, pozn. 478.
423 Al. možno „Ako“.
424 Al. „pri nie-Bohu“, tj. „pri *tých, kto* nie *sú* bohovia“ al. „pri *tom, čo* nie *je* Boh“.
425 V hebr. slovná hra: „vajjiššábeú“, „a dali sa prisahať“, „váesbía“, „a sýtil som“.
426 Al.[100] „a keď (al. možno „kedykoľvek“) som ich nasýtil, dopustili sa cudzoložstva“.
427 Al. „zavčasu vstávajúce“, sloveso nejasného významu, vyskytujúce sa v SZ iba tu.
428 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.
429 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
430 Ako „ratolesti“ u Is. 18:5, tu v zmysle „divé („neplodné“) výhonky viniča“, porov. Jána 15:2; podľa niektorých „bašty“, „cimburia“. Výraz je v SZ ešte iba v kap. 48:32.
431 D. „neverným správaním“ (al. „konaním“).
432 Pozri Lev. 6:2n., pozn. 167.
433 Predložková väzba ako v Lev. 6:2n., pozn. 164, tu v zmysle ako v texte.
434 Tj. azda „On nie *je*“, al. „*To* nie *je* On“.
435 Pozri aj Žalm 16:10, pozn. 452.
436 Tj. „ničotnosťou“, „že nie sú nič než vietor“.
437 Al. „hovorenie tohto hovoru“, „rečenie tejto reči“.
438 Al. „odolný“, pozri Deut. 21:4, pozn. 755; Jóba 12:19, pozn. 622, takže aj „mocný“, „silný“, „mohutný“.
439 Pozri Gen. 11:7, pozn. 341.
440 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
441 Pozri Sud. 20:36, pozn. 911, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[230] odvodený.
442 Pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743.
443 Pozri Exod. 20: 5, pozn. 661.
444 Pozri Deut. 32:12, pozn. 1134, výraz, od ktorého je odvodeno dotyčné prídavné meno[165].
445 D. „a niet“, tj. „a *v ktorom* niet“, al. „nebytie“, tj. „*v* nebytí al. nedostatku“, „*s* nebytím al. nedostatkom“.
446 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
447 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
448 D. „ustanovením večnosti“, ďalej obdobne.

www.biblickyzavik.eu

449 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
450 Tj. „hranicu“, al. „ho“, tj. „piesok“, v hebrejčine je oboje mužského rodu.
451 Pozri Žalm 66:7 a ďalej, pozn. 1596.
452 Pozri Deut. 11:14, pozn. 475.
453 D. „týždne ustanovení“[718].
454 Al. „odtiahli“, „spôsobili uhnutie“ (al. „vyhnutie“ al. „odbočenie“), pozri Prísl. 1:24, pozn. 81. Ďalej iné tvary tohože slovesa so zmyslom ako v texte na dotyčných miestach.
455 Al. „pozoruje“, „striehne“, no nie ako vo v. 6[42] ani ako v kap. 3:5[250].
456 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
457 Al. „krčením sa“, „hrbením sa“.
458 Tj. „ako keď sa vtáčnici ukladajú al. krčia al. hrbia v úkryte, striehnuc na svoj úlovok al. vyzerajúc po ňom“.
459 Al. „kladú“, sloveso ako „vztýčil“ v Gen. 35:14, pozn. 942. Ďalej obdobne.
460 Vl. „skazu“, ako napr. v Exod. 12:13, tu (nie ďalej) v zmysle ako tu v texte.
461 Tvar slovesa ako u Jóš. 7:15, pozn. 275.
462 Tiež v zmysle Gen. 4:26, pozn. 174.
463 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.
464 Pozri Žalm 5:6, pozn. 123.
465 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[416].
466 Tj. „od tuku al. oleja“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu a v inom zmysle u Jon. 1:6, no porov. Žalm 104:15, pozn. 2249, kde je v obdobnej súvislosti a v obdobnom zmysle použité iné sloveso.
467 Al. „nemilé veci“, D. „veci zla“, tu azda v takomto zmysle; toto miesto možno chápať rozlične a preto sa rozmanite prekladá; predošlé sloveso[156] vl. znamená „prechádzať“, „prekračovať“, a teda, podľa niektorých, „predstihovať“, takže niektorí prekladajú „predstihujú zlé veci al. zlé slová“ v zmysle „prekračujú všetky medze al. všetku mieru zla“, al. tiež „prekypujú zlými vecmi al. slovami“. Iní považujú toto miesto za porušené a prekladajú podľa Vulgaty a niektorých rukopisov LXX „zle (tj. „nesprávne“, „nenáležite“, „trestuhodne“) opomínajú moje slová“. Pre znenie, ktoré v podstate v súhlase s českým kralickým prekladom v texte podávam, som sa rozhodol najmä preto, že podľa môjho súdu najlepšie zapadá do textovej súvislosti (o „nepríjemných veciach“, ktoré „opomínajú“ [aby nerušili ich pohodu], sa hovorí v nasledovnej časti verša).
468 Pozri Žalm 9:4, pozn. 188.
469 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[468] odvodený.
470 Al. „*v* právnej veci právo nezaisťujú“, ďalej obdobne, no iné výrazy ako nižšie[59 222].
471 Al. „*aby* im dopomáhali ku zdaru“, tj. „k tomu, aby vyhrali svoju pravotu“.
472 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
473 Al., obdobne ako inými výrazmi vyššie[470], „*v* právnej veci nemajetných“.
474 Al., podľa niektorých, „úžas budiaca“, tu v takomto zmysle.
475 D.[265] „lžou“, „klamom“, al. „vo (tj. azda „v *moci*“) lži“ („klamu“).
476 Tj. „pôsobením“, „činnosťou“, „službou“, al. „schopnosťou“, „právomocou“.
477 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 838.
478 Mnohí prekladajú, možno podľa Vulgaty, v zmysle „lživo a kňazi vládnu svojou rukou“ (al. „na svoju päsť“), no nazdám sa, že preklad, ktorý v podstate čo do zmyslu v súhlase s niektorými, o. i. s Roháčkovým a opäť aj s českým kralickým prekladom, v texte uvádzam, nielen čo najdoslovnejšie vyjadruje zmysel pôvodiny, podávajúc najvlastnejší a najjednoduchší význam tu použitej predložkovej väzby, lež aj vystihuje vlastnú podstatu onej „otresnej a desivej veci“, že totiž kňazi moc svojho postavenia zneužívajú na znehodnocovanie služby prorokov tým, že im predpisujú, čo majú hovoriť, vydávajúc to za Božie slová.
479 Tj. „s tým“.
480 Vl. „*tí to* tak majú radi“, no zmysel, povedal by som, je skôr ako v texte.
481 Vl. „z(v)nútra“.
482 Hebr. „úbi-Tkóa tikeú“, slovná hra.
483 Al. „znamenie“, „návesť“, al. „povzneste oblak“, tj. „stĺp dymu“, pozri Sud. 20:38, 40, pozn. 914 (tu iné sloveso ako tam).
484 Pozri Žalm 85:11, pozn. 2018.
485 Sloveso ako „hynú“ v Žalme 49:12, 20; tu a v kap. 14:17 iný tvar, zmysel ako v texte.
486 Pozri Deut. 28:54, 56, pozn. 1030, iný tvar toho istého slovesa ako tam, v podstate rovnakého významu, tu azda v obdobnom zmysle ako u Is. 47:1, pozn. 2154.
487 Pozri Gen. 31:25, pozn. 820.
488 D. „ruku“.
489 Al. „zasväťte“, tj. „pripravte proti nej svätú“. Ďalej obdobne.
490 Pozri 1 Kráľ. 20:16, pozn. 854; Is. 59:10, pozn. 927.
491 Porov. Gen. 24:63, kde „nastávania“ je tvar toho istého slovesa.
492 Pozri Is. 23:13, pozn. 1231.
493 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
494 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
495 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 806; ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
496 Al. „bude navštívené“, no tu iný tvar tohto slovesa takéhoto zmyslu, obdobne ako v inej súvislosti v Lev. 6:4, pozn. 165.
497 Pozri Is. 30:12 a ďalej, pozn. 1556.
498 Al. „chrlí“, „necháva prýštiť“.
499 Tak podľa písaného textu, hebr. „bór“, tu v takomto zmysle; čítaný text uvádza v tomže zmysle znenie „bajir“, ktoré sa však nikde inde v SZ nevyskytuje.
500 D. „ako vypúšťanie[498] studňou jej vôd“, zmysel ako v texte; netýka sa slova „vypúšťa“ nižšie vo verši.
501 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
502 Odvodené od dotyčného slovesa[345]; pozri Jóba 5:21, pozn. 252; Žalm 12:5, pozn. 374.
503 Al. „strasť“, „utrpenie“, pozri Kaz. 6:2, pozn. 224.
504 Pozri Prísl. 20:30, pozn. 937; výraz odvodený od dotyčného slovesa[197], ktorého sa týka tamojšia poznámka 813.

www.biblia.sk

505 Al. „odpútať“, „odvrátiť“, „odcudziť“, sloveso ako „sa … vymkol“ v Gen. 32:25, tu v takomto prenesenom zmysle.
506 D. „paberkovaním“[507]
507 Pozri Lev. 19:10, pozn. 588; so zmyslom tam uvedeným porov. aj Exod. 10:2, pozn. 317, kde je v obdobnom zmysle použitý iný tvar tohto slovesa.
508 Pozri Is. 14:30, pozn. 883.
509 Vl. „obrát“, tu azda v takomto zmysle.
510 Al. „oberač hrozna“ (kap. 49:9).
511 Al. azda „úponky“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
512 Pozri Exod. 6:12, pozn. 202, tu („tupé“, „hluché“) a ďalej v obdobnom zmysle.
513 Pozri Is. 10:30, pozn. 680.
514 Pozri Is. 13:17, pozn. 53.
515 Pozri Exod. 7:18, pozn. 225.
516 Al. „vydržať“, „*v sebe* z(a)držať“.
517 Tj. „*chce sa mi* vyliať *ich*“.
518 Výraz súvisí so slovesom vo v. 9[507], v kap. 44:7 príbuzný výraz ako u Is. 13:16, pozn. 235; aj tu sa dá chápať aj v zmysle „hrajúce sa *dieťa* al. *batoľa*“.
519 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1320, tu (nie všade ďalej) v tomto zovšeobecnenom zmysle.
520 D. „ich malého“, „ich veľkého“, zmysel ako v texte. Kap. 8:10 a ďalej obdobne.
521 Tu D. „on všetok“ (al. „každý“).
522 Pozri Exod. 18:21; tu a v kap. 8:10 D. „každý nespravodlivo získava (pozri Jóba 27:8, pozn. 291) nespravodlivý zisk“.
523 Mnohé rukopisy, sýrsky preklad, Vulgata a rabínske výklady i podaktoré novšie preklady tu podávajú znenie „úraz dcéry môjho ľudu“, ako v kap. 8:11.
524 D. „na *to* (tj. „podľa *toho*“), *čo* je[6] ľahké“, tj. „na ľahký al. ľahkovážny spôsob“, zmysel ako v texte.
525 Al. „Všetko v poriadku“[946]; pozri aj 2 Král. 4:23; 5:21n., pozn. 201. Ďalej zmysel ako v texte.
526 Vl. „Boli (al. „sú“[6]) zostudení“, „zostudili sa“, no tu zmysel ako v texte („zahanbili sa“, no nie ako nižšie[246]); ďalej obdobne.
527 D. „Ani ostudou“ (al. „zostudením“).
528 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80; v kap. 18:23 len tam sa v SZ vyskytujúci tvar, zmysel ako tam v texte.
529 Al. „Zastavte sa (al. „stojte“) na cestách“.
530 Tu v zmysle „pešiny dávna al. dávnoveku“, ďalej obdobne.
531 Pozri Jóba 19:8, pozn. 897.
532 Al. „odpočinok“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
533 Sloveso ako v Gen. 6:18, pozn. 227.
534 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
535 Tj. tu „prorokov“.
536 Al. „Ustanovím[392] teda … dozorcov, načúvajte“.
537 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
538 Al. „v nich“, „proti nim“.
539 Tu a ďalej opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
540 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607.
541 Pozri Exod. 30:34, pozn. 1072.
542 Pozri Jóba 40:21, pozn. 1817.
543 Pozri aj Exod. 30:23.
544 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
545 Pozri Lev. 1:3, pozn. 11.
546 Pozri Žalm 104:34, pozn. 2272.
547 Al. „tomuto ľudu“ (tj. „do cesty“ al. „naproti“).
548 Pozri Žalm 119:165, pozn. 2523; výraz odvodený od slovesa „sa … potkýnali“[528] nižšie.
549 Pozri Žalm 31:11, pozn. 891.
550 Pozri Exod. 26:22, pozn. 917.
551 Vl. „je budený“ (Jób 14:12), ďalej iné tvary tohto slovesa so zmyslom ako v texte.
552 Sloveso ako „chytil za“ v Exod. 4:4; ďalej zmysel ako v texte, aj s predložkou ako v citovanom mieste.
553 tu a ďalej bez predložky.
554 Pozri Žalm 102:13, pozn. 503 a 504; Is. 9:17, pozn. 589.
555 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955. Ďalej obdobne.
556 Pozri Jóš 6:27, pozn. 249.
557 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
558 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[356]; pozri Žalm 48:6, pozn. 1290.
559 Tak podľa čítaného textu, podporovaného starými prekladmi a rabínskymi výkladmi; písaný text podáva znenie „nevychádzaš“, „*ne*chodíš“.
560 Pozri Žalm 31:13, pozn. 897, hebr. „mágór missávív“, pozri kap. 20:3.
561 Tj. „obradný stav smútku so všetkými vonkajšími prejavmi“.
562 Pozri Is. 22:12, pozn. 1173.
563 D. „nárek horkostí“[259], výraz vyskytujúci sa v SZ v takomto zmysle len ešte v kap. 31:15 a obdobne u Hós. 12:14, vždy v množnom čísle.
564 Výraz (hebr. „báchón“) vl. značí „skúšača al. skúmateľa kovov“, tu je použitý v zmysle uvedenom v ďalšom texte, porov. aj vv. 28nn. No niektorí ho pochopili v zmysle podobne znejúceho výrazu „báchún“ u Is. 23:13, značiaceho „strážnu (al. možno „obliehaciu“) vežu“, azda vzhľadom na nasledovné „pevnosťou“, výrazu, ktorému je pojem „strážnej al. obliehacej veže“ významovo blízky, a podľa toho preložili.
565 Tj. „spoľahlivým“, „zásadovým“, „nepodplatiteľným“.
566 Pozri Num. 13:19, pozn. 487; výraz, ktorý sa v spojení „opevnené mestá“[69] v preklade používa v platnosti prídavného mena; ohľadne kap. 48:14 a 51:30 pozri 1 Sam. 23:14, pozn. 834. Tu v prenesenom zmysle, ako je vyššie[565] uvedené.
567 Al. „zviedal“.
568 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[564] odvodený; ako „skúška podrobuje“ v Žalme 7:9 a obdobne ďalej.
569 Tu je tento výraz („sórerím“) preložený slovesným tvarom aspoň trocha podobne znejúcim ako predošlý[308] („sáré“), keďže v pôvodine ide o navzájom veľmi podobne znejúce tvary dvoch aj významom si blízkych slovies.
570 Al., podľa podaktorých, „*sú* odvrátení (al. „odvracaní“) odporujúcimi“.
571 Pozri Lev. 19:16, pozn. 605; Prísl. 11:13, pozn. 562.

www.mlosrkvik.eu

572 Tj. „bezcenní“, „bez hodnoty“, ako obyčajné (nie drahé) kovy.
573 D. „oni“ („oni *sú*“), no nie ako nižšie[160].
574 Pozri Žalm 102:3, pozn. 1683 a 2196.
575 Takže zastal prúd vzduchu, potrebný na to, aby olovo, pridané k striebru, ktoré sa v ohni prečisťovalo, odstránilo trosku. Inak možno „mech dúcha“.
576 Al. „ohňom“[225].
577 Pozri Num. 14:33, 35, pozn. 570.
578 Tak podľa čítaného textu; písaný text uvádza znenie „olovo *je* z ich ohňa *preč*“.
579 Pozri Is. 1:25, pozn. 119
580 Al. možno „namáhavo“, „usilovne“, „prudko“, „dlho“.
581 Tu a ďalej trpný rod, zmysel ako v texte, pozri Jóš. 4:18, pozn. 167; ako „bude vytrhnutý“ u Jóba 18:14.
582 Pozri Is. 5:24, pozn. 455.
583 Al. „týmito bránami“, ďalej obdobne.
584 Al. „Napravte“, ďalej obdobne.
585 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
586 D. „si“, „pre seba“[16].
587 Vl. „si nedôverujete“, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
588 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
589 Tj. „tieto budovy“.
590 D. „polepšením“[40 584], „vykonávaním“.
591 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
592 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[497].
593 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
594 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
595 Pozri Is. 31:1, pozn. 1621.
596 Al. „nad ktorým sa vzýva[6] moje meno“, al. „ktorý bol nazvaný podľa môjho mena“. Ďalej obdobne.
597 Al. „ukryti“, „našli sme útočište“, pozri Deut. 23:15, pozn. 850.
598 Vl. „jaskyňou“ (Is. 2:19 a i.).
599 Al. „násilníkov“ (Žalm 17:4).
600 D. „A teraz“.
601 D. „vstávaním (al. „začínaním“) zavčasu a“.
602 Pozri 1 Sam. 14:12, pozn. 551, ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
603 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 515; Žalm 119:169, pozn. 866.
604 Ako v Gen. 23:8; porov. Is. 53:12, pozn. 2316, kde je iný tvar tohože slovesa v tomže význame. Obdobný tvar ako tam je tu v kap. 15:11 a 36:25 so zmyslom ako v texte.
605 D. „lebo nebude mňa počujúceho ťa“; v. 17 a ďalej obdobne.
606 Al. „miesia“ (Gen. 18:6), „zarábajú“.
607 Tj. „obetných koláčov“, výraz sa v SZ vyskytuje len tu a v kap. 44:19.
608 Tj. najskôr „Aštóreth“[171].
609 Ako „nalial … liatu *obeť*“ v Gen. 35:14, pozn. 942, 943; nie ako „vylievať“ vo v. 20 tu.
610 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.
611 Tj. azda „Či oni týmto dráždením škodia al. ubližujú mne…? Či nie *sami* sebe“.
612 Al. „na toto miesto“, no iná predložka než „na“ nižšie, ktorá častejšie a výraznejšie vyjadruje tento zmysel.
613 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
614 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
615 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
616 Pozri Is. 30:1, pozn. 1478; ďalej zmysel ako v texte.
617 Al. „stanem sa vaším[5] Bohom a vy budete mojím[5] ľudom“. Ďalej obdobne.
618 Pozri Žalm 1:1; 33:11, pozn. 4.
619 Vl. „zadok“, tj. „zadnú stranu“.
620 D. „a stali sa chrbtom[104 619] a nie tvárou“[104], tj. „postavili sa tak, že vidno ich chrbát a nie ich tvár“, „obrátili sa (tj. „ku Mne“) chrbtom a nie tvárou“, porov. kap. 2:27. Podaktorí tieto slová chápu v zmysle „obrátili sa naspäť a nie dopredu“.
621 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
622 Pozri Exod. 7:3, pozn. 210.
623 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
624 Vl. „zhynula“, „vyhynula“, ďalej obdobne.
625 V tomto verši sa opäť obrazne oslovuje Jerúsalém, slovesné tvary a zámenná prípona („svoj“) sú ženského rodu[281]. Obdobne aj v kap. 22:20–23.
626 Al. „ujmi sa (Num. 23:7, pozn. 878) žalospevu“, „ozvi sa (Is. 3:7, pozn. 222) žalospevom“. Ďalej obdobne.
627 Ako v Žalme 78:60; al. „(za)nechal“ (1 Sam. 10:2).
628 Tj. „pokolenie, *ktoré je predmetom* výbuchu jeho“.
629 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 535.
630 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.
631 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
632 D. „od nebytia“, ďalej obdobne. V kap. 26:9 a ďalej zmysel ako v texte.
633 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864, tu v takomto zmysle. Porov. Gen. 15:11, pozn. 424, kde je v rovnakom zmysle použité iné sloveso.
634 Tvar slovesa ako v Gen. 2:2n., pozn. 49, tu a ďalej zmysel ako v texte.
635 Pozri Is. 8:6 a ďalej, pozn. 2542.
636 Pozri Is. 5:17 a ďalej, pozn. 353.
637 Al. „rozsypávať“, „rozmetávať“, „rozprestierať“.
638 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.
639 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
640 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
641 Vl. „vyvolenejší“, pozri Deut. 12:5, pozn. 280, a porov. obdobné vyjadrenie tohto pojmu v inom gramatickom spojení tamže v kap. 4:37 aj tu v kap. 33:24. Ďalej obdobne.
642 Al. „Či *ľudia* padajú a nepovstávaj? Alebo sa *od*vracajú a nevracajú?“
643 D. „v svoj beh“ (2 Sam. 18:27), tu a ďalej zmysel ako v texte.
644 Pozri Žalm 78:20, pozn. 1885.
645 Pozri Lev. 11:19, pozn. 337.
646 D. „písadlo lži“[265], ďalej obdobne.
647 Pozri 2 Sam. 8:17, pozn. 414.
648 Pozri Ezr. 7:6, pon. 254.
649 Nesúvisí s „písadlo“ vyššie.
650 Mnohí tu, po nepatrnej úprave, navrhujú čítať „ho spravilo lžou“[104].

www.mlos.sk

651 Tu obdobný tvar ako u Is. 8:9, pozn. 501.
652 Tj. „tým, kto sa ich budú zmocňovať al. ich do vlastníctva prejímať“, tvar slovesa ako v Gen. 15:4; 22:17, pozn. 416. Ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte.
653 Pozri Num. 16:29, pozn. 657, výraz odvodený od dotyčného slovesa[278 428].
654 D. „Pozbieraním“.
655 Al. „*cez* ne (al. „*pomimo* nich“ al. „nimi“) prechádzajú“.
656 Al. možno „uvädlo, a *veci, ktoré* som im dal, ich obchádzajú“, potom v zmysle „bez úžitku pre nich“.
657 Tj. „hyňme“, „zanikajme“, nižšie a ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 2:9, pozn. 100.
658 Vl. „umlčal“[657], tu zmysel ako v texte.
659 Pozri Deut. 29:18, pozn. 1056.
660 D. „nebytie“, „niet“.
661 Pozri Sud. 5:22, pozn. 349.
662 Tu zmysel ako v texte, porov. Žalm 22:12, pozn. 682.
663 Pozri Prísl. 23:32, pozn. 1037.
664 Pozri Kaz. 10:11, pozn. 389.
665 Al. možno „útechu“, „úľavu“, „zotavenie“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, odvodený od slovesa „rozveseliť sa“ (Jób 9:27; 10:20), „sa … zotaviť“ (Žalm 39:13).
666 Al. jednoducho „mne“, „mi“, D. „Moje (tj. „pre mňa určené“, „mňa sa týkajúce“) rozveselenie“.
667 Al. možno „pri“, „v“, „za“.
668 Pozri Žalm 107:39, pozn. 2372.
669 Tj. „na mne spočíva“, al. možno „proti mne“, ako vyššie[667].
670 Toto neľahko preložiteľné miesto, ktoré sa v známych mi prekladoch chápe veľmi mnohými spôsobmi, podávam s nemnohými v znení, ktoré podľa môjho súdu nejpresnejšie vystihuje zmysel textu pôvodiny (vyjadrujúcej prorokovú túžbu za útechou v jeho zármutku), s prihliadnutím aj na význam prízvučných znamienok v ňom.
671 Ako u Is. 1:5; vyskytuje sa v SZ ešte iba v Pl. 1:22, vždy v spojení so „srdcom“.
672 Al. možno „od“, tj. „od *obyvateľov* al. *prišlých zo*“.
673 Pozri Is. 10:10, pozn. 629; v kap. 10:14 a 51:17 ako v Exod. 20:4, pozn. 659.
674 Porov. Gen. 37:25.
675 V obdobnom zmysle ako iné sloveso u Is. 58:8, pozn. 2451.
676 Pozri Is. 58:8, pozn. 2452, nesúvisí s „ránhojiča“ vyššie.
677 Pozri Exod. 16:3, pozn. 550.
678 Pozri Deut. 21:1nn., pozn. 753.
679 Kap. 9 začína v pôvodine len tu.
680 Ako „slávnostné zhromaždenie“ v 2 Kráľ. 10:20, tu azda v posmešnom al. ironickom zmysle, obdobne ako iný výraz v Num. 16:5, pozn. 6[537].
681 Al. „napínajú“, ako luk, pozri nižšie a kap. 46:9[1710].
682 Pozri Gen. 7:19, pozn. 244; al. „sa neukázali silnými“, pozri Žalm 65:3, pozn. 1579.
683 Al. „prechádzajú“, „pokračujú“, vl. „vychádzajú“[13], tu v takomto zmysle.
684 D. „každý“, ďalej obdobne.
685 Al. „nemilo“, „hanebne“, D. „ošudením“.
686 Pozri Gen. 27:36, pozn. 660.
687 Tj. „môže sa ako taký ukázať al. vyjsť najavo“.
688 Pozri Gen. 31:7 a ďalej, pozn. 1045.
689 Al. „zabíjajúci“, „porážajúci“, hebr. „šóchét“[1591], činné príčastie dotyčného slovesa; tak písaný text a v podobnom zmysle LXX a Vulgata („zraňujúci“, LXX „titróskúsa“, Vulg. „vulnerans“). Čítaný text, podporovaný 78 rukopismi, sýrskym prekladom a rabínskymi výkladmi, podáva znenie „šáchút“, trpné príčastie iného rovnako znejúceho slovesa, ktoré je v 1 Kráľ. 10:16n. a 2 Par. 9:15n. („kovaného“, tu „naostrený“).
690 Tj. „strojí svoj úklad“.
691 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.
692 Pozri Gen. 31:46.
693 Al. „príbytkom“, ako v 1 Sam. 2:29, pozn. 160, pozri Žalm 26:8, pozn. 790 a i., tu v takomto zmysle. Ďalej zmysel ako v texte.
694 Tj. „v Mojom zákone“.
695 Al. „rozháňať“, ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
696 Al. „speváčky žalospevov“, tj. ženy, ktoré bolo obyčajou za peniaze najímať, aby dojemne nariekali a žalospevy spievali na pohreboch.
697 Pozri Is. 15:3, pozn. 900.
698 Pozri Jóba 3:9, pozn. 113.
699 Pozri Is. 45:8, pozn. 2122.
700 Vl. „zhodili“, „pozhadzovali“, tj. „k zemi“, sloveso ako v Gen. 3:24, pozn. 121, tu zmysel ako v texte.
701 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
702 Pozri Exod. 3:22; 11:2, pozn. 126.
703 Pozri Exod. 11:2, pozn. 353.
704 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
705 Tj. „pokosené (tu v zmysle „riadok pokoseného“) obilia“, výraz (hebr. „amír“) okrem tohto miesta sa v SZ vyskytujúci len ešte u Am. 2:13, Mich. 4:12 a Zech. 12:6; podľa väčšiny iných „snopy“[94], no znenie, ktoré v súhlase s nemnohými podávam v texte, zapadá podľa môjho súdu oveľa lepšie v textovú súvislosť. LXX tu tento výraz preložili „seno“ („chortos“), tak aj Vulgata („foenum“) tu aj všade inde.
706 Tj. „odzadu za žencom“.
707 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138, tu a ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
708 Al. „a hrdina … svojím hrdinstvom“.
709 Al. „mňa, lebo ja, Hospodin, uskutočňujem“.
710 Tu je preklad zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu, aká v pôvodine nasleduje (v preklade niekde predchádza). Ďalej obdobne.
711 Pozri v. 26[715] a porov. Rim. 2:25; inak „medzi predkožkou“, tj. „medzi neobrezanými“.
712 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519.
713 Al. možno „oholených“.
714 Vl. „okrajoch“, ako v Lev. 13:41; pozri tam kap. 19:27, pozn. 636, no slovesá „strihať“ tam, pozn. 635, „vyháľať“ v tamojšej kap. 21:5, pozn. 680, aj „strihať“ tamže, pozn. 421, sú iné ako tu vyššie[713].
715 Pozri Lev. 26:41, pozn. 931.

www.mrosa.sk/mirek

716 Al. „ani sa dávať vystrašiť znameniami“[225], tu nižšie a ďalej obdobne.
717 Al. „lebo“.
718 Pozri Exod. 12:14, pozn. 388.
719 Tu azda v zmysle „predmety ustanovení“, tj. „modly“.
720 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
721 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970, tu a ďalej v zmysle ako v texte.
722 Pozri Is. 44:12, pozn. 2087, tu azda jednoznačne v takomto zmysle.
723 Tj. spomenuté „ustanovenia“[719].
724 Sloveso ako „zamotávajú sa“ u Is. 28:7; pozri tam pozn. 1415.
725 Vl. „palma (al., podľa iných, „stĺp“) točenej (al. „sústruhovanej“) práce“ (Exod. 25:18, pozn. 870); niektorí tomuto výrazu (hebr. „mikšáh“) pripisujú význam „tvrdosti“, „nepoddajnosti“, „neohebnosti“, možno s odvodením od „kášáh“ napr. v Exod. 1:14, pozri tam pozn. 27, a prekladajú v zmysle „tvrdá (atď.) palma“ al. „tvrdý stĺp al. palmový klát“. A keďže dotyčný výraz znie rovnako ako od iného kmeňa odvodené „pole uhoriek“ (Is. 1:8), prekladajú niektorí „ako strašiak v poli uhoriek“, zrejme podľa apokryfného listu Jeremju (vo Vulgate pripojeného k taktiež apokryfnej knihe Bárúcha), kde sa tieto slová, ktoré v knihe Jeremju v LXX chýbajú, citujú v takomto voľnom preklade („hósper en sikyérató probaskanion“, Vulgata „sicut in cucumerario formido“).
726 D. „nosením“.
727 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
728 Tj. hádam „schopnosť konania“.
729 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
730 Al., pravdaže, „by ťa nemal v úcte“, tu je preklad v texte zvolený ako protiklad toho, čo sa hovorí o „bázni“ vo v. 5 vyššie.
731 D. „v jednom“, tj. možno aj „ako jeden“, al. tiež „jedným *slovom*“.
732 Dotyčné sloveso[312] má aj takýto význam, pozri od neho odvodený výraz v Žalme 49:10, pozn. 1310; Prísl. 12:1; 30:2, pozn. 593.
733 Sloveso („sú … blázniví“) vyskytujúce sa v SZ len tu.
734 Al. „Poučenie tými ničotnosťami? *Je* to drevo! (9)Priváža“.
735 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.
736 Zlatonosná zem dnes neznámej polohy; sýrsky preklad a rabínske výklady uvádzajú znenie „z Ófíra“ (1 Kráľ. 9:28, pozn. 607); tak aj niektoré novšie preklady.
737 Tu ide o látky týmito farbivami ofarbené, porov. Est. 1:6, pozn. 27.
738 Pozri 1 Par. 22:15, pozn. 761.
739 D. „Boh pravdy“[163].
740 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
741 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
742 Pôvodina tohto verša je v aramejčine.
743 Sloveso tvarom zodpovedajúce hebrejskému „slúžiť“[442] al. „pracovať“ (Is. 28:21, pozn. 1037, a i.), tu zmysel ako v texte.
744 Čosi iný tvar ako vyššie.
745 Al. „upevnivší“, sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 535; ďalej zmysel ako tam v texte.
746 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 870.
747 Pozri Jóba 26:12, pozn. 604; Žalm 49:3, pozn. 1296; 136:5, pozn. 2602.
748 D. „hlas jeho *vy*dania“, zmysel ako v texte.
749 Vl. „konca“, ďalej obdobne.
750 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
751 Al. „nemá“, „je zbavený“, „postráda“, D. „od“, tj. „je ďaleko od“; ďalej obdobne. Inak „hlúpy ohľadne“ („čo sa týka“)[292]. Ďalej obdobne.
752 Tu aj v pôvodine množné číslo.
753 Al. „dychu“.
754 Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a v kap. 51:18, odvodený od slovesa, ktorého tvary sa v SZ vyskytujú len v Gen. 27:12, pozn. 699, a v 2 Par. 36:16, pozn. 1146; značí, že je to dielo, ktoré vystavuje svojich ctiteľov al. obdivovateľov výsmechu, alebo je hodno výsmechu samo o sebe. Podaktorí tento výraz chápu v mysle „podvodu“, „klamu“, porov. citované miesto v Gen. 27:12.
755 D. „tieto“.
756 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372; tu možno aj „žezlom“, pozri tamže v. 10.
757 Al., podľa iných, „svoj majetok“ (al. „náklad“, „nákup“), „svoj tovar“, „čo tvojho na zemi leží“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
758 Al. „bývaš“, podľa toho, ku ktorej z možností prekladu nasledovného výrazu[759] sa to či ono sloveso lepšie hodí.
759 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1026; al. „v obliehacom (tj. „vnútri obliehacieho“) valu“ (2 Par. 8:5, pozn. 371), „v pevnosti“ (2 Par. 11:5, pozn. 481).
760 Tj. „rázne a ďaleko zahnať al. zapudiť“.
761 Al. „spôsobím im“.
762 Al. „úzkosť“, „útlak“, „zovretie“, vl. „zovriem (al. „stísnem“) ich“, v texte opis vzhľadom na predložkovú väzbu v pôvodine, ktorú možno chápať aj v zmysle slovenského prostého 3. pádu; tiež „stanem sa im utláčateľom“[1351]. Podľa niektorých, voľnejšie, ale azda ohľadne zmyslu výstižne, „dám im výučné“, „prisolím im“. V kap. 48:41 zmysel ako v texte.
763 Tj. „ich nepriatelia“.
764 Al. možno „aby *to* zisťovali“[87], totiž „čoho sa voči Hospodinovi dopustili a boli tak privádzaní k pokániu“.
765 Vl. „vyšli“[13], ďalej obdobne.
766 Tj. „pri vztýčovaní stanu“.
767 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[276], pozri 1 Sam. 18:5, pozn. 730, al. tiež „úspešne“, „nemajú úspechu“, pozri tamže v. 30, pozn. 756.
768 Výraz v jednotnom čísle značiaci „pastvu“, tj. „pasenie“, pozri kap. 23:1; Žalm 95:7, u Is. 49:9 a možno aj tu v kap. 25:36 „pastvisko“, tu v prenesenom zmysle ako v texte.
769 Al. „sa rozutiekli“[392].
770 Pozri 2 Kráľ. 19:7, pozn. 759.
771 Pozri Is. 9:5, pozn. 557.
772 Al. „že človek nemá[446] svoju cestu *v moci*“.

www.mlosnaviku.eu

773 Tu aj „v spravodlivosti“.
774 Al. „nedrvil“, „neničil“, vl. „nezmenšoval“.
775 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175.
776 Al. možno „sa dali zožierať Jákóba a“.
777 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.
778 Tu a ďalej v takomto zmysle, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[377]. Porov. Lev. 26:32, pozn. 920.
779 Tj. „slová tejto zmluvy“.
780 Pozri Exod. 3:17 a ďalej, pozn. 1152.
781 Pozri Num. 5:22, pozn. 227.
782 Al. „dôrazne“, „stále“, „sústavne“, D. „svedectvom“.
783 D. „svojich prvých (tj. „skorších“) otcov“. Kap. 34:5 obdobne.
784 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
785 Al. „z ktorej … vyjsť“.
786 Pozri Sud. 3:9 a ďalej, pozn. 175.
787 Al. „vykiadzali“, ďalej obdobne.
788 D. „vyslobodením“, „vyslobodzovaním“, no iný tvar ako nižšie[789].
789 Vl. „ich … môcť vyslobodiť“, opis v texte uchováva v prekladu väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
790 D. „Ako počet tvojich miest sú[6] tvoji bohovia, Júdá, a počet“.
791 Tu v zmysle ako nižšie[109].
792 Ako „môj milovaný“ v Pies. 1:13, pozn. 43; tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že hoci je tento výraz mužského rodu, hovorí sa ďalej obrazne o bytosti al. osobe rodu ženského, takže sa azda dá tento výraz tu chápať v takomto zmysle; „predmetom milovania“ môže byť muž aj žena. V kap. 12:7 (v SZ len tam) iný tvar, ktorý je ženského rodu.
793 Al. „Čo má[446] predmet môjho milovania“.
794 Pozri Jóba 21:27, pozn. 1041, tu sa vari dá jednotné číslo chápať v takomto zmysle.
795 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
796 Tu i „mäso svätyne“ (Exod. 26:33, pozn. 933), tj. „mäso obetovaných zvierat“.
797 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
798 Tj. „odttiať, kde ťarcha tvojich previnení onými vecmi na tebe spočíva“.
799 Vl. „prejsť“, „minúť“, al. „spred teba prejsť“, tj. „obísť al. minúť ťa“, pozri Gen. 18:3, pozn. 373 a 464, potom v zmysle „trest za tieto veci“, porov.[169] Gen. 4:13, pozn. 148.
800 Tj. „môže mäso obetovaných zvierat samo o sebe dať očistenie od vín a hriechov, ak je prinášanie obete len vonkajším obradom, konaným bez pokánia v srdci?“ Porov. Žalm 50:8nn., Is. 1:11nn.
801 Tento verš je veľmi ťažko zrozumiteľný a jeho preklad obťažný; mnohí jeho znenie považujú za porušené a navrhujú najrozličnejšie úpravy, podľa starých prekladov aj inak, no od ich vyratúvania tu upúšťam, ale dúfam, že preklad, ktorý v texte podávam, dáva aj bez oných úprav a len s pomerne nepatrnými doplnkami dobrý (bárs na niektorých miestach bližšie vysvetlenie poznámkami vyžadujúci) zmysel.
802 D. „ovocie zjavu“ (Gen. 29:17, pozn. 747).
803 Tj. „Hospodin“, al. v zmysle pozn. 454.
804 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe a u Ezek.
805 Sloveso ako „drviť“ v Žalme 2:9.
806 Tu vari v zmysle „oznámil“ al. „prikázal“.
807 Na oboch miestach ten istý výraz v rozličnom zmysle, akýsi druh slovnej hry.
808 Predložka ako zvyčajne 3. pád vyjadrujúca tu u zámena „si“ aj u mena „Baal“ sa v rozličnom zmysle opakuje aj na ostatných dvoch miestach, teda opäť akýsi druh slovnej hry.
809 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570.
810 Al. „dôverčivé“, al. podľa iných „hovädzie dobytča“, pozri Žalm 144:14, pozn. 2717.
811 Pozri Žalm 68:29, pozn. 1524; Is. 53:7, pozn. 1013.
812 Tvar slovesa ako „zabije“ v Exod. 22:1.
813 Pozri Žalm 35:4, pozn. 911 a 980, sloveso ako „*si* zaumienil“ v Est. 8:3[814].
814 Tu v takomto zmysle; pozri Est. 8:3, pozn. 260.
815 Vl. „chlebom“, tj. „pokrmom“[1618], ktorý poskytuje.
816 Pozri Jóba 16:13, pozn. 800.
817 Al. (vl.) možno „od nich“, „pred nimi“[23], tj. „*vyslobodzujúci* od nich“, „*chrániaci* pred nimi“, ďalej obdobne.
818 A teda vari „zveril“.
819 Pozri Is. 47:2, pozn. 928.
820 Pozri Žalm 18:43, pozn. 586, tu a ďalej jednotné číslo.
821 Sloveso od dotyčného výrazu[820] odvodené, al. možno naopak. Pozri Žalm 35:1, pozn. 971; Prísl. 22:23, pozn. 998.
822 Pozri Is. 24:16, pozn. 1271.
823 D. „idú“, zmysel ako v texte.
824 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
825 Od dotyčného slovesa[824] odvodený výraz, al. možno naopak.
826 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[812], vyskytujúci sa v SZ ešte len v Žalme 44:22 a v čosi inom zmysle („zakáľačku“) v 1 Sam. 25:11.
827 Al. „zasvätiť“, „posvätiť“, na tomto mieste však skôr v takomto jednoduchom zmysle ako v texte.
828 Tvar iného slovesa ako v kap. 11:19[812].
829 Vl. „usychať“, ďalej obdobne, pozri Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
830 Pozri Exod. 12:37, pozn. 420.
831 Vl. „horliť“, „rozohňovať sa“, pozri Nech. 3:20, pozn. 123, tu zmysel ako v texte.
832 Pozri Sud. 18:7, pozn. 502 a 826.
833 D. „v zemi pokoja“.
834 Al. „vznešenosti“, „velebnosti“, pozri napr. Is. 2:10, pozn. 175; mieni sa bujne rastúce húštie na brehoch Jordána, v ktorom sa zdržiavali levy; podľa iných je na mysli vzdutá hladina tejto rieky.
835 „*pri* vzdúvaní Jordána“. Porov. Jóba 38:11, pozn. 1681. Ďalej obdobne.
836 Tu od dotyčného slovesa[318] odvodené prídavné meno v platnosti príslovky, zmysel rovnaký ako v kap. 4:5.
837 Al. „volať“, ako v obdobnej súvislosti s predošlým výrazom[318] v kap. 4:5, no tu je zmysel skôr ako v texte („posmešne al. urážlivo volať“).

www.milos-tvk.eu

838 Al. „dôverovať“, no nie ako v kap. 5:17 a ďalej[230 441]; pozri 2 Par. 20:20, pozn. 740; Is. 7:9, pozn. 439.
839 Al. „láskavé“, „milé“, „vľúdne“.
840 „Dedičstvo“ je totiž v hebr. ženského rodu, ako „milovaná“, v. 7[792], aj „diel“, v. 10.
841 Tj. „reve“, ale takýto význam dotyčné sloveso[14] nikde inde nemá, no dá sa chápať v zmysle ako v texte, pozri Est. 8:11, pozn. 172.
842 Al., podľa mnohých, „*vy*dáva proti mne svoj hlas“, no potom sa opomína význam predložkovej väzby, ktorá sa tu dá chápať ve zmysle slovenského 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu.
843 Al. vôbec „dravým vtákom“, ďalej obdobne, pozri Gen. 15:11, pozn. 423.
844 Tj. azda na prilákanie ostatného vtáctva, ako výrom na výrovke.
845 Tj. „naň sa zlietajú“.
846 Al. „živočíšstvo“ (Gen. 9:10 a i.).
847 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte, porov. Is. 21:14, pozn. 1125; tento tvar sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
848 Pozri Prísl. 27:7, pozn. 1157; Is. 63:18, pozn. 867.
849 Odvodené prídavné meno, vyskytujúce sa v SZ len ešte v Pl. 5:18 a u Dán. 9:17.
850 Tu a ďalej v takomto zmysle; „spúšť“[377] je od tohto slovesa odvodený výraz.
851 Al. „lebo meč Hospodina[5] zožiera“.
852 Tj. „nič živé“, ďalej obdobne.
853 V hebrejčine slovné hry: „kácárú“, „zožnú“, „kócím“, „tŕnie“; „náchlú“, „natrápili sa“, „ló jóilú“, „nebudú mať osohu“.
854 Al. „Ohľadne všetkých mojich zlých susedov“.
855 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
856 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
857 D. „učením“ (v. 16), „vyr(vá)vaním“ (v. 17).
858 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
859 Pozri Gen. 2:14, pozn. 73.
860 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937; Deut. 33:19, pozn. 1264; Žalm 9:15, pozn. 284.
861 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
862 Pozri Exod. 7:24, pozn. 232.
863 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 26:19, pozn. 891.
864 Vl. „mnohá“, ďalej obdobne.
865 Tu od dotyčného slovesa[245] odvodené prídavné meno, vyskytujúce sa v SZ len tu, no pozri kap. 38:21 a Exod. 8:2 a ďalej, pozn. 233, kde je nepatrne odlišný súznačný výraz.
866 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88.
867 D. „menom“, pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194. Ďalej obdobne.
868 Pozri Nech. 12:46, pozn. 391.
869 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.
870 Tj. kožený mech na víno, pozri. 1 Sam. 1:24 a i. V kap. 48:12 zmysel ako v texte.
871 D. „vedením“, „vedomosťou“.
872 Al. „za Dávida“, al. „Dávidovi“.
873 v zmysle „na Dávidovom“.
874 D. „muža o jeho brata“, porov. kap. 31:34[1424]. Ďakej obdobne.
875 Pozri Is. 9:19, pozn. 598.
876 D. „zľutúvať od (tj. „to by Ma odvrátilo od“) zničenia ich“, zmysel ako v texte; porov. kap. 10:14[751].
877 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
878 Pozri Prísl. 18:12, pozn. 823; Is. 3:16, pozn. 250 a i.
879 Tu a ďalej jednoznačne „Hospodin“.
880 Podľa písaného textu v takomto zmysle; čítaný text uvádza znenie, ktoré sa dá chápať alebo v zmysle „a meň“, čo nijako nezapadá do súvilosti, al. „a meniť“, nie „a bude meniť“, ale v podstate hádam v rovnakom zmysle ako písaný text. Porov. Jóba 10:20, pozn. 540 a 541, kde je v inom význame použité to isté sloveso v tomže dvojakom znení písaného a čítaného textu.
881 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
882 Pozri Jóba 33:17, pozn. 1476.
883 D. „slzením“.
884 Pozri 1 Kráľ. 15:13, pozn. 674.
885 Tj. „Sadnite čo najnižšie“, porov. obdobnú väzbu v Žalme 113:6, pozn. 2416.
886 Vl. „zostúpi“, „klesne“.
887 Al.[392] „*bolo*“.
888 Ako „v miestach … záhlavia“ v Gen. 28:11.
889 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
890 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
891 Tu a v ďalších veršoch tohto oddielu meno ženského rodu, pozri kap. 3:7nn.
892 Al. „úplnosť“, „celosť“, množné číslo výrazu spravidla prekladaného „pokoj“[946].
893 D. „dané, drobný dobytok tvojej nádhery“ (al. vari „dobytok, tvoja nádhera“)[869].
894 Al. „šejkov“, pozri Gen. 36:15nn., pozn. 959.
895 Al., podľa iných, „keď *ich* bude nad tebou ako hlavu ustanovovať, hoci[77] ty si ich na seba naučila *za* dôverných priateľov“ (Prísl. 16:28, pozn. 792, tu, pravda, množné číslo).
896 Sloveso ako „uchváť“ v Exod. 4:4, tu a v kap. 49:24 bez predložky.
897 Tj. tu „odhrnuté“, „vyhrnuté“, no nie ako vo v. 26[901]; porov. Is. 47:2, pozn. 2155.
898 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
899 Pozri Gen. 10:17n., pozn. 323.
900 Pozri Exod. 15:7, pozn. 176.
901 Pozri Is. 47:2, pozn. 1083.
902 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558; nesúvisí s „hanba“ tu vo v. 26.
903 Al. „nechceš byť očistený? Po“.
904 D. „po kedy“, zmysel ako v texte.
905 Al. „už“, tj. „konečne“.
906 Pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
907 Al. „nedostatku dážďa“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 17:8; príbuzný výraz je „súženia“ v Žalme 9:9 a 10:1, v SZ taktiež len na týchto dvoch miestach.
908 Tj. „mestá s bránami a ich obyvatelia“.
909 Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87; Is. 24:4, 7, pozn. 1036.
910 Pozri Žalm 144:14, pozn. 2721.

www.milosrdenstvo.eu

911 Al. „vodcovia“ (kap. 25:34), porov. Nech. 3:5; 10:29. Ďalej obdobne.
912 Al. „bezvýznamných“, ďalej obdobne, pozri Gen. 19:31, pozn. 513.
913 Tj. „k cisternám“, no tu výraz ako v 2 Kráľ. 3:16.
914 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
915 V obraznom zmysle („vyprahnutá“, „rozpukaná“).
916 Al. „mladý porast“ (Gen. 1:11n., pozn. 16).
917 Pozri Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 785.
918 V hebr. slovná hra: „Im-avónénú ánú bánú“.
919 Al. „zastrašený“, „onemený“, „omámený“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ iba tu.
920 Vl. „vnútri nás“, ďalej obdobne.
921 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178; Žalm 19:14, pozn. 500; ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte na dotyčných miestach.
922 Pozri Num. 32:13, pozn. 1055; al. „kolísanie“ (ako „sa … potáca“ u Is. 24:20), tj. medzi Hospodinom a modlami, al. od jednej modly ku druhej.
923 Vl. „nez(a)držiavali“, pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735, tu skôr v zmysle ako v texte, aj tam je preklad LXX („efeideto“) obdobný ako tu („úk efeisanto“, „nešetrili“), preklad Vulgaty je tu iný, ale v podobnom zmysle („non quievit“, „neodpočinul“, tj. „ľud“).
924 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
925 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
926 D. „pokoj pravdy“[163].
927 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
928 Pozri Num. 23:23, pozn. 837.
929 Pozri Jóba 13:4, pozn. 644.
930 Zvratný tvar dotyčného slovesa[108] v takomto zmysle; ďalej obdobne.
931 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 767.
932 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 768.
933 Al. možno „sa odsťahovali“, pozri Gen. 34:10, pozn. 909, tu v takomto zmysle, podľa ktorého toto sloveso tu pochopili LXX aj Vulgata i niektoré zo známych mi prekladov novších.
934 „obchádzajú al. obchodujú al. potulujú sa v zemi a nevedia *si rady*“, al. „a *ľudia o tom* nevedia“, potom sa, pravda, nazdám sa, nielen v neobvyklom zmysle podáva predložková väzba tu použitá (v texte „do zeme“), lež je aj treba doplnenia slovesa „nepoznajú“ al. „nevedia“ alebo predmetom alebo (čo ešte, povedal by som, najskôr vyhovuje) podľa druhej z vyššie uvedených možností, ako to nachádzame v českom kralickom preklade. Preto som uprednostnil znenie, ktoré v texte podávam a ktoré je bez tu vyššie uvedených závad.
935 D. „zamietnutím“.
936 Sloveso ako v Lev. 26:11, pozn. 872, v texte al. tu nižšie[937] opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
937 Al. „Či tvoja duša nachádza ošklivosť v Cijjóne“.
938 Al. „nezavrhneš“, pozri Prísl. 1:30, pozn. 94, ďalej aj iné tvary v zmysle ako v texte.
939 Pozri Deut. 32:15, pozn. 1146.
940 Tj. „nebesá samy od seba“.
941 Pozri Deut. 32:39, pozn. 1201.
942 Tj. „pod meč“.
943 Al. „A chcem[20] nad nimi (al. „proti nim“) ustanoviť štyri čeľade … meč … a psov … a vtáctvo … a zver“.
944 Pozri 2 Par. 29:8, pozn. 956, tu a ďalej platí v plnom rozsahu, aj ohľadne čítaného textu.
945 Tu v takomto zmysle, pozri Jóba 2:11, pozn. 84.
946 Pozri Gen. 29:6, pozn. 738.
947 Tu D. „na pokoj tebe“, tj. „na tvoj[5] pokoj“.
948 Pozri Gen. 43:14., v kap. 18:21 tu prídavné meno odvodené od tohto slovesa (vl. „o deti pripravenými“).
949 Pozri Lev. 26:16, pozn. 879.
950 Al., podľa niektorých, „zmätená“, tvar slovesa ako „sa hanbiť“ u Is. 1:29, „hanbia sa“ u Jóba 6:20; nie ako tu v kap. 3:3 a ďalej[246].
951 Tj. „ktorý som predmetom zvady a sváru“, porov. Sud. 12:2, pozn. 651.
952 Pozri Deut. 15:2, pozn. 614.
953 Pozri Gen. 8:21, pozn. 277.
954 Al. „Neoslobodím“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu a v inom tvare u Jóba 37:3, pozn. 1620.
955 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
956 Tak podľa čítaného textu; písaný text uvádza znenie „Ak ne*bude* tvoje uvoľnenie“[954].
957 Tu nie v nepriateľskom zmysle.
958 Pozri Rút 2:1, pozn. 63.
959 Pozri 1 Kráľ. 15:18, pozn. 482.
960 Al. „kúpnu cenu“ (Prísl. 27:26), „plat“ (Deut. 23:18, pozn. 854).
961 D. „vo všetkých tvojich hraniciach“, tj. „na celom tvojom území“.
962 Al. „a budem *ťa* prepravovať“.
963 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182; tu je „hnev“ v jednotnom čísle.
964 D. „neberieš“, tj. „odtiaľto“; ďalej obdobne, aj v iných spojeniach.
965 D.[87] „Našli sa (al. „boli nájdené“) tvoje slová“.
966 Al., podľa čítaného textu, podporovaného 28 rukopismi a starými prekladmi, „zjedol a tvoje slovo sa mi stalo“.
967 Pozri Is. 65:18, pozn. 2542.
968 Al. „žartujúcich“, pozri Prísl. 8:30; 26:19, pozn. 462.
969 Al. „nezhojiteľné“, no nesúvisí s nasledovným „vyhojiť“, v kap. 17:9 aj „nenapraviteľné“.
970 D. „bytím“.
971 Tj. potoku, ktorý v lete vysychá, takže sklamáva toho, kto dúfa v ňom nájsť vodu, porov. Jóba 6:18–20. Výraz sa v SZ vyskytuje len tu a u Mích. 1:14.
972 Tu iný tvar so zmyslom ako v texte, pozri napr. Is. 33:16, pozn. 439.
973 Al. možno „odlišovať“, vl. „vynímať“, „vyberať“, tu v takomto zmysle.
974 Pozri 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
975 Al. „bezcenného“, pozri Deut. 21:20, pozn. 780; Pl. 1:11, pozn. 65.
976 Al. „vracajú“, „vracať“, sloveso ako vyššie.
977 Al. možno „nedobytným“, tvar slovesa, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[69].
978 Pozri Žalm 26:11, pozn. 778.

www.biblia.sk/mikes.eu

979 Pozri Jóba 6:23, pozn. 332.
980 D. „umierať od smrti[259] *z*“.
981 Al. „nárek“, tj. „oplakávanie“ (nie ako nižšie[330]) mŕtveho, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v inom zmysle u Ám. 6:7.
982 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
983 Pozri Deut. 14:1, pozn. 557; 1 Kráľ. 18:28, pozn. 860.
984 Tj. „na hlave“, na znamenie smútku, rovnako ako predošlé „sa rezať“, pozri Lev. 21:5, pozn. 680, a „vyrezávať zárezy“ na konci verša tam; kap. 41:5 obdobne.
985 Tj. „chlieb“, v tomto tvare sa toto sloveso používa len v takomto zmysle, pozri Is. 58:7; Pl. 4:4 (iný tvar v inom zmysle pozri v Lev. 11:3–7, pozn. 308), a 2 rukopisy a tiež LXX a Vulgata dokonca podávajú toto miesto v zmysle „a nie *že* budú … lámať chlieb“ (miesto „láhem“, „pre nich“, čítali „lechem“, „chlieb“, litery H a Ch sú si v hebrejskom písme navzájom veľmi podobné); tento zmysel uprednostňujú aj mnohé novšie preklady.
986 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179.
987 D. „jeho“, tu hádam v takomto zmysle.
988 Al. možno „nad mŕtvymi“, v hromadnom zmysle.
989 Al. „pohárom“, „kalichom“, porov.[985] Luk. 22:19n.; 1 Kor. 11:26. Ďalej iný zmysel.
990 Pozri Sud. 14:10, pozn. 709.
991 Vl. „sa nedali zachovávať“, „sa dali nezachovávať“, al. jednoducho „nezachovávali“[6].
992 Al. možno „na povrch zeme“, obdobne ako vyššie[855].
993 Al. „lebo“ „pretože“.
994 Al. „priazeň“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
995 Tj. „vychytajú“, no sloveso je odvodené od „rybárov“ vyššie; vyskytuje sa v SZ len tu. Porov. Luk. 5:10; a tu, aj nižšie („lovcov … vylovia“), možno príbuznosť výrazov naznačuje zosilňujúci zmysel („do jedného al. horlivo vychytajú“ [„vylovia“]).
996 Pozri Prísl. 10:14, pozn. 104.
997 Pozri Exod. 21:34, pozn. 726.
998 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.
999 Pozri Žalm 27:1, pozn. 800.
1000 D. „v nich“ (v. 19), „oni“ (v. 20).
1001 Pozri Exod. 3:14, pozn. 111.
1002 Vl. „zapísaný“, no nesúvisí s nasledovným „písadlom“.
1003 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[721] odvodený; pozri napr. 1 Kráľ. 7:14, pozn. 418, kde je tvar toho istého slovesa.
1004 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
1005 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.
1006 Al. „stromovie na vyvýšených vyvýšeninách“.
1007 Al., podľa podaktorých, „vyvýšeniny, (3)*na* moje pohorie v poli. Tvoje“, al. „Svoje pohorie v poli, tvoje“.
1008 Tj. „svojou vinou“.
1009 Pozri Deut. 15:2, pozn. 612.
1010 Vl. „slúžiacim tvojim nepriateľom“, tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovesa s 4. pádom; ďalej obdobne.
1011 Tu azda v zmysle „tým, že ste vyvolali môj hnev“.
1012 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
1013 Tj. „svojou silou“, „predmetom svojej dôvery al. svojho spoliehania“.
1014 Tu v zmysle „telesné al. vôbec prirodzené schopnosti človeka“.
1015 Pozri Žalm 102:17, pozn. 2214, výraz je v SZ iba na týchto dvoch miestach; tu, podľa niektorých, aj LXX a Vulgaty, „ako tamariška“, al. „ako borievka“. Porov. kap. 48:6[1752].
1016 Al. „keď bude prichádzať“.
1017 Pozri Jóba 36:6, pozn. 1744; Žalm 107:34, pozn. 2369, výraz sa v SZ vyskytuje iba na týchto troch miestach.
1018 Pozri Žalm 38:18, pozn. 1105.
1019 Al. možno „upúšťať od“, no nie ako vo v. 4[1009]; vl. „vzďaľovať sa od“, ako napr. v Sud. 6:18, tu zmysel ako v texte. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
1020 Al. „Nado všetko ľstivé“, ako „kopcovité“ u Is. 40:4, tu zmysel ako v texte; dá sa odvodzovať aj od toho istého kmeňa ako „Jákob“, pozri Gen. 25:26, pozn. 660.
1021 Pozri Deut. 13:14, pozn. 546.
1022 Pozri Is. 34:15, pozn. 1765.
1023 Vl. „neporodila“, zmysel ako v texte.
1024 Al. „bezbožným“[1331], pozri 1 Sam. 25:25, pozn. 926.
1025 D. „od *toho, čo bolo* najprv“.
1026 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
1027 Tak podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi; písaný text uvádza znenie „Odstúpilci“, od dotyčného slovesa[308] odvodený výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1028 D. „moji odstupujúci“, zmysel ako v texte; písaný text obdobne.
1029 Al. „*ako* Pastiera“, D. „od pastiera za tebou“, zmysel vari ako v texte al. tu vyššie; inak „som sa neunáhlil, lebo som ťa nasledoval (vl. „od nasledovania ťa“[290]) *ako* Pastiera“.
1030 Al. „osudného“, „zúfanlivého“, tj. „dňa zúfalstva“.
1031 Pozri Num. 30:12, pozn. 1013.
1032 Pozri Žalm 89:40, pozn. 2085; Prísl. 10:14, 29, pozn. 510.
1033 Pozri Žalm 14:6, pozn. 410.
1034 D. „a nie“.
1035 Od dotyčného slovesa[127] odvodený výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu a u Ezek. 21:6.
1036 D. „na svoje duše“, ďalej obdobne.
1037 Nesúvisí s „nenosíte“ vyššie[238] ani s „vynášať“ vo v. 22.
1038 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[238]; pozri Num. 4:15, pozn. 147.
1039 Pozri Exod. 20:8, pozn. 667.
1040 Podľa čítaného textu „aby ne*bolo* počutia“; možno je to úprava podľa obdobného tvaru iných slovies na konci verša a vo v. 24.
1041 D. „počutím“, „počúvaním“.
1042 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377.
1043 Vl. „bude“, preklad je zvolený na vyjadrenie dokonavého zmyslu výroku.
1044 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.

www.mlosnyvikend.sk

1045 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
1046 Pozri Num. 13:17, pozn. 483.
1047 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.
1048 Tu a ďalej v tomto oddiele v takomto zmysle.
1049 Vl. „ta“, v smerovom al. cieľovom zmysle.
1050 Al., podľa čítaného textu, „a hľa, on“.
1051 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v Exod. 1:16, pozn. 33.
1052 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
1053 Pozri Is. 29:16, pozn. 621.
1054 Tj. „v *stave* al. *podobe* hliny“, „ešte ako hlina“, spracovateľná.
1055 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680; v kap. 36:28 bez spojky „a“.
1056 Pozri Num. 23:27, pozn. 884.
1057 Al. možno „Kedykoľvek“, ako „nenazdajky“ v kap. 4:20.
1058 Porov. kap. 1:10; predložky „ohľadne“ a „o“ tu sú tie isté ako „nad“ a „na“ tam, no iná súvislosť im dodáva iného zmyslu.
1059 Pozri Nech. 9:23, pozn. 414.
1060 Pozri 2 Kráľ. 19:25, pozn. 777.
1061 To v zmysle „čo sme si zaumienili“, „v svojej tvrdohlavosti uzmysleli“.
1062 D. „ako tieto“.
1063 Pozri Deut. 3:25, pozn. 25.
1064 Sloveso najčastejšie prekladané „opustiť“, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
1065 Tj. zo skaly vyčnievajúcej nad okolité polia; možno sa tu mieni večným snehom pokrytý vrch Chermón.
1066 Tj. „vyschnúť“, tu (nie ďalej) v takomto zmysle.
1067 Tu v zmysle „z ďaleka pritekajúce“. Porov. 2 Kráľ. 19:24, pozn. 774.
1068 Pozri Žalm 24:4, pozn. 367.
1069 Pozri Žalm 77:19, pozn. 1869.
1070 Pozri Žalm 68:4, pozn. 1610.
1071 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581, od tohto slovesa (tu v kap. 19:8[1093]) odvodený výraz (prejav toho, o čom sa hovorí ďalej v tomto verši).
1072 Al. „pomimo“.
1073 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1188.
1074 Mnohí prekladatelia toto miesto podľa LXX, Vulgaty a iných starých prekladov podávajú v zmysle „budem im ukazovať šiju a ne tvár“, no dal som s niekoľkými inými, o. i. aj s prof. Roháčkom, prednosť doslovnému prekladu hebrejského textu (lebo sloveso „vidieť“ al. „dívať sa“, ktoré je tu použité, má v svojom základnom tvare zmysel „ukazovať“ jedine v trpnom rode, a tu je základný tvar rodu činného), ktorý dáva dobrý zmysel, hoci sa tak možno na prvý pohľad nevidí.
1075 Al. „ukladajme … úklady“, „vymýšľajme … výmysly“, znenie v texte tu hádam najvhodnejšie vyjadruje významové odtiene oboch dotyčných výrazov v takejto súvislosti.
1076 Vl. „počuj“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorá sa dá prekladať aj 3. pádom.
1077 Pozri Žalm 35:1, pozn. 972; Is. 49:25, pozn. 2234, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto troch miestach.
1078 Vl. „miesto dobrého“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
1079 Pozri Žalm 63:10, pozn. 1562.
1080 Vl. „zabíjaní“, neesúvisí s „pobíjaní“ nižšie[197].
1081 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
1082 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
1083 Pozri Žalm 79:9, pozn. 1950.
1084 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199; Žalm 51:1, pozn. 257.
1085 Pozri Gen. 4:14, pozn. 153.
1086 Tu oproti kap. 13:1 je na preklad zvolené sloveso, ktoré sa, dúfam, dá použiť nielen o „krčahu“, ktorý mal prorok „zadovážiť“, lež aj o „starších“ atď., ktorých mal zvolať.
1087 Ako „fľašu“ v 1 Kráľ. 14:3; vyskytuje sa v SZ len ešte tu vo v. 10.
1088 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203.
1089 Meno odvodené od dotyčného výrazu[1088]; nesúvisí s „hrnčiara“ vyššie[12 1048].
1090 Tj. „cudzím (al. možno „nepoznateľným) spravili“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[165], ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
1091 Vl. „vyprázdnim“, možno v zmysle narážky na prázdny „krčah z hliny“, ktorý mal prorok pri tejto reči držať v ruke. V kap. 51:2 iný tvar v zmysle ako tam v texte.
1092 Tj. azda „v predmet hrôzy a sykotu“. Kap. 18:16 a ďalej obdobne.
1093 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1071] odvodený.
1094 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1026
1095 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1027.
1096 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1028.
1097 Al. „scelená“, vl. „zhojená“.
1098 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
1099 Tj. „dcérske mestá“, pozri Num. 21:25, pozn. 814, no tam je použitý iný výraz ako tu. Ďalej obdobne.
1100 Al. „nadriadeným“, „predstaveným“, pozri 2 Par. 11:11, pozn. 262.
1101 Pozri Gen. 41:34, pozn. 1102, odvodené od dotyčného slovesa[32] v zmysle nasledovnej[33] poznámky.
1102 Pozri Exod. 9:6, pozn. 274.
1103 Pozri 1 Kráľ. 5:1, pozn. 285, nesúvisí s „nepriateľov“ nižšie.
1104 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
1105 Pozri Prísl. 15:6, pozn. 723.
1106 Podstatné meno odvodené od dotyčného[974] mena prídavného.
1107 Al. „koristiť“, „mať za korisť“, súvisí s „korisťou“ v kap. 2:14 a ďalej.
1108 Pozri Sud. 14:15, pozn. 717; 1 Kráľ. 22:20, pozn. 991.
1109 D. „mojím silným“ (al. „silnejším“), zmysel ako v texte.
1110 „zmocnil si sa ma“, „uchvátil si ma“, sloveso ako „chytil“ v Exod. 4:4; ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte.
1111 Ako „uzavrel“ v Gen. 16:2; 20:18, tvar iného slovesa ako v kap. 32:2[1439], pozri Deut. 32:36, pozn. 1195.
1112 Pozri Žalm 31:13, pozn. 896.

www.milosrdenstvo.sk

1113 Tu jednoznačne v dotyčnom zmysle[462].
1114 Pozri Žalm 41:9, pozn. 1179.
1115 Pozri Žalm 35:15, pozn. 995; 38:17, pozn. 1104.
1116 Al. „*po* mojom boku“, pozri Jóba 18:12, pozn. 870.
1117 Tu D. „vziať *si* od neho svoju pomstu“.
1118 Al. „hrozný“.
1119 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[246] al. možno naopak.
1120 Sloveso ako v 1 Par. 16:4, pozn. 512.
1121 Pozri Žalm 40:17, pozn. 1155.
1122 D. „rozradostnením“.
1123 D. „z (al. „od“) maternice“, tj. azda „usmrtením mi neznemožnil vyjsť z maternice“.
1124 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130.
1125 Al. „boli zakončené ostudou“.
1126 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
1127 Al. „Cefanjáhúa“ (2 Kráľ. 25:18).
1128 Pozri Deut. 12:5, pozn. 487.
1129 Al. „pre nás“, „v náš prospech“.
1130 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476.
1131 Pozri 1 Kráľ. 15:19, pozn. 797.
1132 Al. „divov a bude ho chcieť[20] spred nás odviesť“ (al. „k odtiahnutiu[1131] primať“).
1133 D. „náčinia[914] vojny“[74].
1134 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
1135 Al. možno „ktorými napádate (tj. „útočíte *na*“) kráľa Bávela a Kasdím“.
1136 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 459.
1137 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
1138 Pozri Exod. 25:35, pozn. 951.
1139 D. „od moru, od meča a od hladu“, tj. „budú ušetrení od moru…“, al. „uchránení pred morom…“
1140 Tj. „Nevúchadreccar“, al. v zmysle pozn.[456]
1141 D. „ústami“.
1142 Tj. „poddá sa Kasdím, začavším“.
1143 Nesúvisí s „žiť“ vyššie.
1144 Al. „lupom“, ako tento výraz spravidla prekladám, pozri napr. Is. 53:12, no tu považujem za vhodnejší preklad ako v texte. Ďalej obdobne.
1145 Al. „vydieraného“, pozri Lev. 6:4, pozn. 171; Sud. 9:25, pozn. 554.
1146 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
1147 Pozri Deut. 3:10, pozn. 187.
1148 Pozri Žalm 38:2, pozn. 1080.
1149 Tj. „obyvateľky doliny“.
1150 Sloveso[1151] odvodené od dotyčného výrazu[501]. Ďalej zmysel ako v texte.
1151 Vl. „cudzincovi, sirote a vdove nesmiete ubližovať *a*ni robiť násilie“[1150], v texte opis vzhľadom na väzbu so 4. pádom v pôvodine.
1152 Al. „usilovne“, „svedomite“, D. „uskutočňovaním“.
1153 Tj. „každý z nich“.
1154 Podľa LXX a Vulgaty „oni, ich“; „ich“, tak aj niektoré novšie preklady.
1155 Tak podľa čítaného textu; písaný text uvádza znenie „jeho služobník“.
1156 Tj. „krajinou preslávenou krásnymi lesmi“.
1157 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
1158 Obdobne ako vyššie[1156], porov. 1 Kráľ. 7:2, pozn. 276.
1159 Tj. „oddeľovať al. určovať“ na istý účel; porov. Is. 13:3, pozn. 754.
1160 Pozri Gen. 23:6, pozn. 590.
1161 Pozri Gen. 11:3, pozn. 332.
1162 Al. „radšej“, D. „plačom“.
1163 Pozri Gen. 24:4, 7, pozn. 603.
1164 Tj. „Jehóácházovi“, porov. 1 Par. 3:15; 2 Par. 36:1.
1165 Pozri Is. 1:4, pozn. 12, nie ako tu v kap. 4:13 a ďalej[344].
1166 Pozri Lev. 25:39, pozn. 831
1167 Pozri Jóba 7:2, pozn. 347.
1168 D. „dom rozmerov“.
1169 Pozri 1 Kráľ. 6:9, pozn. 344.
1170 Pozri 1 Kráľ. 6:18, pozn. 359.
1171 Al. „pomaľovaním“, ako „pomazá(va)nie“ napr. v Exod. 25:6 a na mnohých iných miestach, tu v takomto zmysle.
1172 Tj. azda „rumelkou“ al. „miniom“; vyskytuje sa v SZ len tu a u Ezek. 23:14.
1173 Tj. „preto, aby si“ (vl. „*takže* by si“, pozri Jóba 3:12).
1174 A teda „o vystatovanie“ (al. „chvastanie“), tu hádam v takomto zmysle.
1175 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 276; 10:2, pozn. 292.
1176 Tu proti kap. 6:13 a 8:10 doslovný preklad.
1177 Al. „vydieranie“, „rozdrvovanie“, výraz vyskytujúci sa v takomto význame v SZ len na tomto mieste.
1178 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.
1179 Tj. „od brán von z mesta“.
1180 Tj. „Vystúp[92] *na*“, ďalej obdobne.
1181 Pozri Sud. 4:3, pozn. 242.
1182 Pozri Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1637.
1183 Pozri Num. 27:11; 33:44, pozn. 794; Deut. 32:49.
1184 Pozri Žalm 30:6, pozn. 867; Prísl. 1:32, pozn. 100.
1185 Al., podľa čítaného textu, len „Bývajúca“, „uhniezdená“ (nie „moja“).
1186 D. „čo“, zmysel ako v texte.
1187 Tj. „Jechonjá“ al. „Jechonjáhú“ (kap. 24:1; 27:20; 28:4; 39:2), inak „Jehójáchín“ (2 Kráľ. 24:6 atď.).
1188 Pozri Deut. 9:19; 28:60, pozn. 430, tu prídavné meno od tohto slovesa odvodené, vyskytujúce sa v SZ len ešte tu v kap. 39:17.
1189 Vl. „predmetom“, „vecou“, „nástrojom“, „nádobou“, no nie ako nižšie[914 1052].
1190 Pozri 1 Sam. 15:9, pozn. 624.
1191 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[514], al. možno naopak, pozri Gen. 34:19, pozn. 917; Num. 14:8, pozn. 520.
1192 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.
1193 Al. „nad Júdom“.
1194 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
1195 Tu aj jednoducho „o pastieroch“, ďalej obdobne, aj v spojení s inými predložkami.
1196 Al. „ste ich prezerali“, pozri Jób 5:24, pozn. 259, „*na* nich dozerali“, nižšie obdobne,
1197 no, pravdaže, v zmysle „potrestať“, opakovanie toho istého slovesa v inom významovom odtieni

www.nilos.sk/eu

vytvára akýsi druh slovnej hry (možno s čosi ironickým nádychom), ktorý som sa pokúsil v preklade uchovať.

1198 Pozri Deut. 33:12, pozn. 501.

1199 Hebr. „Jhvh-cidkénú“, pozri predslov.

1200 Dá sa tu chápať alebo ako meno „Výhonka“ alebo „Isráéla“; v kap. 33:6 jednoznačne ako meno „Jerúsaléma“.

1201 Nesúvisí s „vyviedol“ vyššie[92].

1202 Pozri Gen. 1:2, pozn. 6.

1203 Pozri Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 316.

1204 Tj. azda „ich životná sila (al. „schopnosť“, „mužnosť“, „zdravá konštitúcia“) sa uplatňuje nesprávnym spôsobom“ („používá sa na nesprávny účel al. cieľ“).

1205 Al. „bezbožní“; vo v. 15 (v SZ len tam) odvodené podstatné meno („bezbožnosť“).

1206 Pozri Exod. 10:22, pozn. 346.

1207 Pozri Jóba 1:22, pozn. 65.

1208 Pozri Gen. 20:13, pozn. 534; Jóba 12:24n., pozn. 636.

1209 Vl. „cudizoloženie“, „páchanie cudzoložstva“.

1210 Tu iný tvar toho istého slovesa[552] takéhoto zmyslu, bez predložky.

1211 Tj. „Jerúsaléma“.

1212 Tu v spojení s inou predložkou.

1213 Iný tvar dotyčného slovesa[91] takéhoto zmyslu.

1214 D. „vravením“.

1215 D. „vravia mnou opovrhujúcim“, opis v texte v zájume zrozumiteľnosti.

1216 Al. „Hospodin prehovoril“.

1217 Podľa LXX, Italy (starého latinského prekladu) a sýrskeho prekladu „vravia *tým, ktorí* opovrhujú slovom Hospodin“. Toto znenie uprednostňujú aj podaktoré novšie preklady.

1218 Vl. „povedia“ (v. 17), „Kto sa dal načúvať“ (v. 18), na oboch miestach je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovies so 4. pádom.

1219 Al., podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a tlačených vydaní, „jeho“.

1220 Tj. tu možno „začul“.

1221 Al. „krútiaci sa“, tu iný (nižšie v tomto verši obdobný ako zväčša inde) tvar dotyčného slovesa[356] v takomto zmysle. Porov. Žalm 87:7, pozn. 2036.

1222 Al. „smršť“, čosi iný tvar výrazu vyššie preloženého „víchrica“.

1223 Tj. „Hospodinovho“.

1224 Tu a ďalej v takomto kladnom zmysle.

1225 D. „vyznaním“, „pochopením“ (al. „nadobudnutím pochopenia“)[1226].

1226 Al. „o tom budete môcť nadobudnúť dokonalé (al. „jasné“)[1225] pochopenie“.

1227 Al. „rade, potom by sa dali zvestovať … slová a *od*vracali by ich“.

1228 D. „ich cesty zla“.

1229 D. „nie *som* plný“, výraz ako napr v kap. 5:27 a 6:11, tu v zmysle ako v texte.

1230 Vl. „Sníval som“, opis v texte na vyjadrenie dokonavého zmyslu výroku.

1231 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.

1232 Al. možno „pre“, no je to tá istá predložková väzba ako „svojimi snami“ vyššie, hoci tu nie je vhodné ju prekladať 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádom.

1233 D.[163] „pravdou“, „*po* pravde“.

1234 Ako v Exod. 5:7nn., nie ako tu v kap. 13:24[900], tu v zmysle „slamy zvyšujúcej po vymlátení obilia“.

1235 Tj. „vymláteným obilím“, pozri Gen. 41:35 atď.

1236 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[29], al. naopak; vyskytuje sa v SZ len tu.

1237 D. „osožením“.

1238 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.

1239 Podľa LXX („Hymeis este to lémma“) a Vulgaty („Vos estis onus“), „Vy ste (to) bremä“ (miesto „ethmah-massá“ čítali „attem ha-massá“). Tohto znenia sa pridržajú aj mnohé novšie preklady.

1240 Tj. „bude sa“, obdobne ako v kap. 5:26 a ďalej[456].

1241 Vl. „zanedbám“, al. „zabudnem“, no nie ako napr. tu vo v. 40, v kap. 2:32 a na mnohých iných miestach, hebr. „nášáh“, pozri Gen. 41:51, pozn.1129.

1242 Preklad tohto miesta podávam v zmysle, v akom ho v niktorom zo známych mi prekladov podané nenachodím. Sloveso (hebr. „nášá“), ktorého tvarom je dotyčný výraz, sa v činnom rode svojho základného tvaru vyskytuje v SZ len na tomto mieste – okrem niekoľkých miest, kde značí „požičiavať“, najmä „na úžeru“, „úžerničiť“ (1 Sam. 22:2, pozn. 830; Nech. 5:7, pozn. 212; Is. 24:2, pozn. 1245), trpný rod len u Is. 19:13 („boli oklamaní“), častejšie potom v odvodenom tvare, taktiež s významom „klamať“ (kap. 4:10; 29:8; 37:9; 49:16; Gen. 3:13; Is. 37:10 a i.) – kde je jeho význam (uvádza ho z dostupných mi slovníkov jediný, ktorý na tento tvar vôbec prihliada) taký, ako ho v texte uvádzam; no napriek tomu ho mnohé zo známych mi prekladov podávajú v zmysle „splna“, „natrvalo“, „s konečnou platnosťou“; hádam ho prekladatelia pochopili v tomže význame ako predošlé podobne znejúce „nášáh“[1241] (ktoré sa, mimochodom, tiež používa v zmysle „požičiavať“, pozri kap. 15:10; Nech. 5:10 a i.) a prisúdili mu zdôrazňujúci význam, ako je v obdobných spojeniach obvyklé („zanechaním“). Iní považujú hebrejský text tohto miesta za porušený a navrhujú miesto „nášá“ aj „nášáh“ tu čítať „násá“[238], al. „massá“[1038], podobne ako LXX, ktorí miesto „venášíthí ethchem nášó“, „áno, zanechám vás *v* blúdení“, čítali „násáthí ethchem massá“ a preložili „lambanó hymás lémmati“, „beriem vás braním“ (gr. „lémma“, ktorým preložili hebr. „massá“, „bremä“, značí vl. „vziatie“, „branie“, je odvodené od slovesa „lambánó“, „beriem“, „vezmem“), a Vulgata („tollam vos portans“, „zdvihnem vás, nesúc“), a v tomto al. podobnom zmysle taktiež uvádzajú toto miesto mnohé známe mi novšie preklady.

1243 Tu čosi iný tvar, len na tomto mieste sa v SZ vyskytujúci.

1244 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.

1245 Sloveso ako „určil“ v 2 Sam. 20:5, pozn. 796; tu zmysel ako v texte, ďalej tvary toho istého slovesa so zmyslom ako v texte na dotyčných miestach.

www.mlosnik.sk

1246 Pozri Gen. 30:14nn., pozn. 771; Pies. 7:13, pozn. 241, tu zmysel ako v texte.
1247 D. „od zla" zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
1248 Al. možno „hodnotiť", iný tvar v takomto zmysle.
1249 Pozri Num. 21:27, pozn. 815; tu v hanlivom zmysle.
1250 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[953].
1251 D. „tento".
1252 Vl. „robiť zle".
1253 Al. „privádzať", ďalej obdobne, pozri Gen. 20:2, pozn. 559, nie ako „privádzať" nižšie.
1254 Tj. „a poslať k".
1255 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960; Num. 21:3, pozn. 786.
1256 Tu v zmysle „naskrze ničiť al. hubiť", ďalej obdobne.
1257 Vl. „hubiť", tu v takomto zmysle („pôsobiť vytrácanie al. miznutie").
1258 Tj. „splnenie všetkých svojich hrozieb".
1259 Tj. „v službu ich podrobovať", „ich službu používať". Pozri kap. 22:13[1166].
1260 Pozri Jóba 34:20, pozn. 1525, ďalej zmysel ako v texte.
1261 Iný zvratný tvar dotyčného slovesa[310] so zmyslom ako v texte.
1262 Tj. „zmes národov", ako „primiešaných" v Exod. 12:38 a obdobne („všetko primiešané") u Nech. 13:3.
1263 Pozri Pl. 4:21 a porov. Gen. 10:23; 22:21; 36:28.
1264 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
1265 Pozri Num. 21:13, pozn. 799, no tu iná predložka, D. „na prechode".
1266 Mená arabských kmeňov al. ich území.
1267 Pozri Jóba 6:19, pozn. 317.
1268 Meno neznámej zeme, vyskytujúce sa v tomto zmysle v SZ len tu.
1269 Pozri Gen. 10:2, pozn. 309.
1270 Tj. „Bávela", krycie meno utvorené obrátením abecedného poradia hebr. litier.
1271 D. „Pitím" (v. 28), „ostávaním bez trestu" (v. 29), „revaním" (v. 30).
1272 Pozri Deut. 20:6, pozn. 738; tu a ďalej zmysel ako v texte.
1273 Tj. ako prejav Jeho hnevu voči Jeho pozemskému príbytku (Jerúsalému); al. „na[57] svoje pastvisko", „na[57] svoj ovčinec", tj. „proti pastierom", pozri kap. 23:1n.
1274 Pozri Is. 16:10, pozn 734; vzhľadom na predošlý text[1273] aj na záver verša a na nasledovné verše sa možno nazdať, že pod týmto obrazom je na mysli výskot al. jasot víťaza v boji, pozri kap. 51:14 a porov. Is. 63:1–3.
1275 Al. „ryk", „lomoz", pozri kap. 46:17 a ďalej; Žalm 40:2, pozn. 1130.
1276 Al. možno „proti národom".
1277 Tj. „nastal zvrchovaný čas do vášho".
1278 Al. možno „stádo", ako v kap. 10:21.
1279 Al. možno „budú spustošené".
1280 Pozri Žalm 27:5; 76:2, pozn. 322, no tiež „dúpä", „skrýš" leva, pozri tú istú poznámku v Žalme 10:9, takže zmysel je vari „opustil svoj stánok ako hrivnatec svoje dúpä".
1281 Ženský rod[281] tohto slovesného tvaru (hebr. „hajjónáh") pôsobí ťažkosť ohľadne pochopenia jeho významu v danej súvislosti. LXX miesto „charón", „žiar" al. „plápol", čítali „cherev", „meč", v hebrejčine aj v gréčtine („machaira") ženského rodu, čoho sa ako východiska zo spomenutej ťažkosti („meč pôsobiaci pohromy") chápu mnohí novší prekladatelia, niekedy s poukazom na kap. 46:16 a 50:16, kde sa uvádza „meč" v takomto spojení v hebrejskom texte; iní ponechávajú „charón" v jeho vlastnom znení, no „meč" pridávajú ako vysvetlivku k slovesnému tvaru („žiar pohromy pôsobiaceho *meča*") a ďalší napokon si ženský rod spomenutého slovesného tvaru nevšímajú a prekládajú ho jednoducho tvarom mužského rodu, v podstate v zmysle ako tu v texte, ale bez akejkoľvek poznámky o ženskom rode. No z dôvodu, ktorý uvádzam nižšie, som presvedčený, že za povšimnutie stojí preklad Vulgaty, kde sa vzhľadom na to, že predmetný slovesný tvar („hajjónáh") znie rovnako ako hebrejský výraz pre „holubicu" (pozri napr. Gen. 8:8nn.), toto miesto podáva v znení „hnevu holubice" („irae columbae"); to síce, povedal by som, sotva v doslovnom znení vyjadruje zmysel hebrejského textu, no na druhej strane považujem za nanajvýš pravdepodobné, že prekladateľ mal na mysli Mat. 3:16 a súbežné miesta a chápal teda tento výraz ako obrazne značiaci Svätého Ducha; to sa mi vidí veľmi pozoruhodné, lebo, keďže „Duch" je v hebrejčine najčastejšie ženského rodu, zmýšľam podobne, totiž že dotyčný slovesný tvar tu značí Božieho Ducha, a vidím v tom najvhodnejšie riešenie uvedenej ťažkosti, hoci takýto význam, okrem oného náznaku vo Vulgate, niktorý zo známych mi prekladov neuvádza. Ohľadne „žiaru" al. „plápolu" potom myslím na Skut. 2:3.
1282 Tj. „Hospodinovho".
1283 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491; ďalej zmysel ako v texte; tu tiež „*ani* slovo".
1284 Pozri Exod. 21:10, pozn. 690.
1285 Pozri aj 2 Kráľ. 7:12; 18:13, pozn. 362 a 363; tak aj ďalej.
1286 D. „Smrťou" (v. 8), „usmrtením" (v. 19, kap. 38:15).
1287 Tu v takomto zmysle, pozri Is. 34:10, pozn. 353, ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach; „rumovisko" je tu v kap. 7:34 a ďalej[636].
1288 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.
1289 D. „so všetkými slovami", al. „všetky slová".
1290 Pozri Lev. 20:9, pozn. 663.
1291 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1288], pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
1292 Pozri Mích. 1:1.
1293 Pozri Mích. 3:12.
1294 Tu v takomto zmysle, pozri Is. 28:24, pozn. 1452.
1295 Pozri Jóba 30:24, pozn 1358.
1296 Tu nie v takom zmysle ako v citovanom mieste[630].
1297 Od dotyčného slovesa[26] odvodené prídavné (tu v preklade spodstatnené) meno.
1298 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
1299 Tj. „obyčajného („jednoduchého", „nepatrného") ľudu".
1300 Pozri 2 Kráľ. 22:12; 25:22.

www.mlosrdenstvo.eu

1301 Tak podľa niekoľkých rukopisov a niektorých starých prekladov; masóretský text uvádza „Jehójákíma“, zrejme omylom opisovačov (azda podľa kap. 26:1), pozri vv. 3 a 12 tu.
1302 Iný výraz ako vo v. 8 a v kap. 2:20 a ďalej; týka sa len takto označených miest. Pozri Lev. 26:13, pozn. 874.
1303 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
1304 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.
1305 Al., podľa niektorých, „do môjho úplného vydania ich v jeho ruku“.
1306 Tj. „k snom tých medzi vami, ktorí svoje sny považujú za prorocké zjavenia a podľa toho ich vykladajú“, pozri kap. 23:25, 28, 32. V takomto zmysle preložili LXX toto miesto voľnejšie „nepočúvajte … sniacich (al. „majúcich sny“) vám“ (tj. azda „pre vás“) a možno podľa toho mnohé novšie preklady tu uvádzajú znenie „k svojim (al. „vašim“) snílkom“ (al. „snivcom“, tj. „vykladačom svojich snov“).
1307 Pozri Lev. 19:26, pozn. 633.
1308 Výraz príbuzný „bosorke“ v Exod. 22:18, vyskytujúci sa v SZ len tu.
1309 Tu v tomto zmysle, pozri Gen. 2:5, pozn. 743.
1310 D. „v“, iná predložka ako „na“ vyššie.
1311 Tu s inou predložkou v obdobnom zmysle (vl. „ku lži“, „na lož“).
1312 Pozri 1 Kráľ. 7:23, pozn. 432.
1313 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1072.
1314 Odvodené od dotyčného slovesa[9]; pozri Ezr. 1:11, pozn. 43; Is. 20:4, pozn. 1082.
1315 Al. „proti mnohým zemiam“[73], ďalej obdobne.
1316 D. „pri príchode slova“, tj. „významu slova“, „splnenia slova“. Ďalej obdobne.
1317 Podľa LXX „zhotovím“; tento význam uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.
1318 Pozri Deut. 13:5, pozn. 533.
1319 Al. „klieštencov“, pozri 2 Kráľ. 8:6, pozn. 377.
1320 Al. „zreteľ“, tu azda v takomto zmysle.
1321 Vl. „ktoré si dávate snívať“, tu azda v takomto zmysle.
1322 Pozri Num. 9:16, pozn. 96, tu zmysel ako v texte.
1323 Tj. vari „doby vášho pobytu v Báveli“.
1324 Nesúvisí s „hľadať“ vyššie.
1325 Al. „späť privádzať[856] vaše zajatectvo“, ďalej obdobne.
1326 Pozri Gen. 31:23, pozn. 819.
1327 D. „so svojimi nevoľníkmi, prorokmi“.
1328 Tu a v kap. 24:5 a ďalej iný tvar takéhoto zmyslu, pozri 2 Kráľ. 25:27, pozn. 904.
1329 Al. „prijaté“, tj. „stane sa obyčajou al. zvyklosťou“, „vžije sa“.
1330 Tu v zmysle „spôsob zlorečenia al. preklínania“.
1331 Skutok al. vlastnosť „bezbožného“[1024], pozri Gen. 34:7, pozn. 905; Deut. 22:21, pozn. 816.
1332 Pozri Num. 3:21, pozn. 99 a 100.
1333 Tj. „z Nechelámu“, miesta inak neznámeho.
1334 Hebr. „cínok“, výraz nie celkom jasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; možno ide o akýsi nástroj podoby vidlice, ktorým bol zvierany krk uväzneného.
1335 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
1336 Pozri Žalm 27:4, pozn. 806.
1337 Pozri Gen. 27:33, pozn. 711.
1338 Pozri Is. 2:10, pozn. 173.
1339 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 808; Is. 11:5, pozn. 698.
1340 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 13:3.
1341 Al. „žlť“, pozri Deut. 28:22, pozn. 975.
1342 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
1343 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[1337] odvodený; pozri Lev. 26:6, pozn. 864.
1344 Al. možno „so všetkými národmi“, no iná predložka ako „s“ nižšie; porov. kap. 3:10 a ďalej[264], kde je tá istá predložka prekladaná predložkou „s(o)“, v inej, pravda, významovej súvislosti.
1345 D. „ponechaním bez trestu“.
1346 Al. „Nenapraviteľné“, „beznádejné“.
1347 predložkovú väzbu, ktorú veľká väčšina známych mi prekladov, možno podľa LXX a Vulgaty, opomína a toto miesto podáva v zmysle „nevyliečiteľný al. nezhojiteľný *je* tvoj úraz“; no uprednostnil som s nemnohými doslovné znenie hebrejského textu, ktoré dáva dobrý zmysel, aj keď s nepatrným doplnením.
1348 Tj. „rany“, vl. „zovretie“ (al. „stlačenie“, „stísnutie“), tj. obväzom, al. možno „vytlačenie“ (vredu al. hnisavej rany), výraz (hebr. „mázór“) vyskytujúci sa v SZ len tu a u Hóš. 5:13, kde v prenesenom zmysle značí „ranu“ (atď.) samú[1349], odvodený od slovesa „zúr“ takéhoto zmyslu (ako „nevytlačujú *sa*“ u Is. 1:6, „vyžmýkal“ v Sud. 6:38, „rozšliapnuť“ u Jóba 39:15). Tu je použitý obrazne hádam v takom zmysle, že priaznivé vybavenie súdnej veci by prinieslo upokojenie a úľavu v duši, tak ako pevné obviazanie rany al. vytlačenie hnisu vredu pôsobí zmiernenie bolesti a prispieva k vyhojeniu.
1349 Niektorí majú umiestenie prízvučných znamienok v pôvodine tu za chybné a prekladajú, chápajúc „mázór“[1348] podľa Hóš. 5:13, „vec; na ranu nemáš liekov a náplasti“.
1350 Pozri Exod. 3:7, pozn. 104.
1351 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
1352 Pozri Sud. 2:14, pozn. 129, tu podľa čítaného textu prvé, podľa písaného textu druhé z tam použitých navzájom blízko príbuzných slovies.
1353 Výraz odvodený od prvého z vyššie[1352] spomenutých slovies.
1354 Al., podľa iných, „sa budú stávať lupom“.
1355 Al. „koristiacich“, tj. „robiacich korisťou“, tvar dotyčného slovesa[1107].
1356 Al. „robiť[14] korisťou“[68].
1357 Al. „hojiť“, no nesúvisí s „hojenia“ vyššie[676].
1358 Pozri Jóš. 11:13, pozn. 435.
1359 Al. „na svojom oprávnenom *mieste*“.
1360 Tu a ďalej aj „veseliacich sa“, „hrajúcich“.
1361 Al. „dodávať im významu“ (al. „vážnosti“), pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
1362 Al. „a nie *že* budú znevažovaní“, pozri Jóba 14:21, sloveso odvodené od dotyčného výrazu[912] al. vari naopak, v SZ okrem týchto dvoch miest len ešte u Zech. 13:7.

www.milosrdnie.eu

1363 Tj. „Jákóbove“, „Jákóbovo“, „Jákóba“, ďalej obdobne.
1364 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106; v tejto knihe len tu.
1365 Pozri aj Žalm 8:1, 9; 93:4, pozn. 220.
1366 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
1367 Al. „taký, že“, D. „on, tento“.
1368 Vl. „v záloh“, pozri Nech. 5:3.
1369 „by sa zaručil (Prísl. 6:1 , pozn. 305) svojím srdcom“.
1370 Tj. vari „svoj život“, potom teda tiež „by nasadil svoj život“.
1371 Al. „dravý“, „ženúci sa“, sloveso ako v Lev. 11:7, pozn. 313; Prísl. 21:7, pozn. 946, tu zvláštny tvar, vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
1372 Kap. 31 začína v hebrejskom texte len tu.
1373 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
1374 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
1375 Al. „ušetrení *pred* mečom“.
1376 Sloveso ako v Is. 34:14, pozn. 1759, v tvare ako tamže v kap. 51:4, pozn. 2260.
1377 Al., podľa iných, „*chcem* ísť (al. „keď som išiel [D. „*za môjho* idenia“]) uviesť ho, Isráéla, v odpočinutie“.
1378 Pozri Is. 5:18, pozn. 358.
1379 Al. „som zotrval *v* láskavosti *k* tebe“, „trvalo ti preukazujem láskavosť“ (Žalm 36:10; 109:12, pozn. 1029, 1030).
1380 Pozri Exod. 15:20, pozn. 538.
1381 Tj. „od radosti“, sloveso ako „erdžali“ v kap. 5:8, tu takýto zmysel.
1382 Al. „medzi hlavou“, tj. „v národe al. medzi národom (tj. „Isráélom“), ktorý je hlavou“.
1383 Iné sloveso ako „povediem“ vyššie[811].
1384 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
1385 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
1386 Tu zosilnený tvar so zmyslom ako v texte; pozri 1 Kráľ. 14:15.
1387 D. „Rozohnavší Isráéla“, v texte opis pre zreteľnosť.
1388 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809; Žalm 69:18, pozn. 1692.
1389 Pozri Is. 2:2, pozn. 142.
1390 Al. „k dobrote Hospodina“, v. 14 obdobne.
1391 Pozri Num. 18:12, pozn. 709.
1392 Pozri Deut. 29:19, pozn. 1061; Is. 58:11; výraz, ktorý sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach.
1393 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
1394 Al „trápiť sa“, „nyť“, „márne túžiť“, „chradnúť“.
1395 Al. „z“ („radosťou ich vyvádzať z“).
1396 Vl. „zavlažovať“, „sýtiť“, no nie ako nižšie; sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1392] odvodený; pozri Žalm 65:10, pozn. 1586; ako „opájajú“ v Prísl. 5:19 a obdobne tamže 7:18 (tam iný, ale v danej súvislosti súznačný tvar). Ďalej obdobne, aj iné tvary.
1397 Tj. vari „hojnosťou“, „bohatstvom“, pozri Žalm 63:5, pozn. 1027.
1398 Al. možno „lebo“ (tj. „lebo ľud bude mať všetkého dostatok, takže bude môcť prinášať hojnosť obetí, z ktorých zasa budú mať bohatý úžitok kňazi“).
1399 Pozri Gen. 15:1 a ďalej, pozn. 774.
1400 Tu možno aj „námahu“, „drinu“, „lopotu“, a teda „strasť“, „utrpenie“.
1401 D. „Počutím“ (v. 18), „pripomínaním“ (v. 20).
1402 Tu zvláštny zvratný tvar dotyčného slovesa[309], zmysel ako v texte.
1403 Al. „nevycvičené“, „neprivyknuté“, tj. „jarmu“.
1404 Al. „poučeniu“, trpný tvar („keď som bol upovedomený al. poučený“).
1405 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601; prejav zármutku al. ľútosti.
1406 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
1407 Pozri Žalm 119:24, pozn. 2461.
1408 Tj. „rozkošným“, „rozkoš pôsobiacim“.
1409 Tj. v zmysle súcitu al. poľutovania („pripomínať si jeho úbohosť“ a pod.). Porov. Gen. 40:14, pozn. 1065.
1410 Al. „zľutovanie, zľutovanie mu musím prekázať“ (al. „udeliť“), vl. „zľutovaním (tj. „istotne“) sa *nad* ním musím zľutovať“, opis v texte al. tu vyššie uchováva v preklade skutočnosť, že predmet slovesa[554] je bez predložky (vyjadrený zámennou príponou).
1411 Vl. „kamenných stĺpov“, ako „náhrobok“ v 2 Kráľ. 23:17. Tu zmysel ako v texte.
1412 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
1413 Tak podľa čítaného textu; podľa písaného textu „som *prišiel*“, znenie, ktoré tu nedáva zmyslu.
1414 Al. „sem-ta sa obracať“, al. možno „nerozhodne prešľapovať“, sloveso ako „odbočil“ v Pies. 5:6, vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach; tu zvratný tvar v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
1415 Tj. tu azda „uchádzať sa o“. V kap. 6:12 a ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte tam.
1416 Pozri Exod. 3:12, pozn. 108.
1417 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[403] al. možno naopak; pozri Gen. 25:29, pozn. 666.
1418 Tu azda v zmysle „občerstvím“, „osviežim“.
1419 Tj. „nasýtim“, „uspokojím“.
1420 Al. „bol pilný“, „usiloval sa“, tu v takomto zmysle.
1421 Al., podľa iných, „otupujú sa“, ako u Kaz. 10:10, no tam je iný tvar toho istého slovesa. V. 30 obdobne.
1422 Tu D. „v den môjho uchopenia za ich“. Ďalej obdobne.
1423 Pozri Exod. 4:4, pozn. 131.
1424 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
1425 Al. „upokojujúci more, keď“, pozri Jóba 26:12, pozn. 1198.
1426 Pozri Jóba 8:17, pozn. 431; Pies. 4:12, pozn. 133; Is 48:18, pozn. 2188.
1427 D. „prestať (al. azda potom „ustať“) od bytia“.
1428 Slovo „prichádzajú“ tu v písanom texte chýba; čítaný text, podporovaný 48 rukopismi a starými prekladmi, ho vkladá.
1429 Al. „keď bude mesto vybudované Hospodinovi“.
1430 Hebr. „kau“ (tu je v písanom texte súznačný výraz „káveh“), pozri Is. 18:2, pozn. 1002.
1431 D. „pred seba“, pozri Jóš. 6:5, 20, pozn. 214.
1432 Tj. „prierva syna Hinnóma“, pozri kap. 7:31.
1433 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 1:16, pozn. 40
1434 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.

www.milosrdnik.eu

1435 Tu hádam v takomto zmysle („nebude sa rvať al. trhať, čo tam vyrastie“).
1436 Tu v tomto zmysle, pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
1437 Tu aj „pred Jerúsalémom“; tak aj v kap. 37:5.
1438 Tu je vzhľadom na čosi odlišné líčenie stavu vecí použitý iný spôsob opisu ako v citovanom mieste[1136] a tu vyššie (kap. 21:4, 9).
1439 Pozri Num. 11:28, pozn. 437; 1 Sam. 6:10, pozn. 315.
1440 Tj. „väznica“, al. „ktoré *bolo*“, tj. „nádvorie“.
1441 D. „*vy*daním“.
1442 Al. „keď“, al. možno „hoci“, „napriek tomu, že“.
1443 Ako „právo na vykúpenie“ v Lev. 25:24, pozn. 808, no tu nejde o „vykúpiteľnosť“ poľa, lež o nárok osoby na vykúpenie oprávnenej. Nesúvisí s „kúp“ vyššie a „kúpenie“ nižšie[858] a obdobne vo v. 8.
1444 Al. „dedičatvo“, pozri Num. 24:18, pozn. 552, tu zmysel ako v texte („vlastnícke al. dedičské právo“).
1445 Tu azda v zmysle „z vlastníctva“.
1446 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
1447 Pozri Gen. 23:14, pozn. 596.
1448 Pozri Lev. 19:36, pozn. 649; Prísl. 11:1, pozn. 542, porov. tam aj kap. 16:11, pozn. 774.
1449 Pozri Gen. 23:18, pozn. 600.
1450 Pozri Sud. 11:39, pozn. 647.
1451 Vl. „odkrytý“, „zjavný“, tj. nezapečatený odpis záznamu. Porov. Est. 3:14, pozn. 173.
1452 Pozri 2 Kráľ. 25:25, pozn. 934; tu v kap. 34:9 jednotné číslo („Jehúdí“).
1453 Tj. „*v* uskutočňovaní *ich*“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1454 Tj. „ty, ktorého oči *sú*“, pozri Is. 41:9, pozn. 1972.
1455 Vl. „kladieš“ al. „staviaš“, tj. „pred oči ľudí“, „vystavuješ *na odiv*“.
1456 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[27], pozri Žalm 76:11, pozn. 1853.
1457 Tj. „príkazoch“, „poučeniach“; čítaný text, podporovaný mnohými rukopismi, LXX, sýrskym prekladom a rabínskymi výkladmi, tu má jednotné číslo („v tvojom zákone“); toto znenie uprednostňuje aj väčšina známych mi novších prekladov.
1458 D. „i nechal si všetku túto pohromu stretnúť ich“, al. „spôsobil si, aby ich všetka táto pohroma stretla“.
1459 Al. „dosiahli“, D. „prišli“, ďalej obdobne.
1460 Nesúvisí s „popália“ vyššie[134].
1461 Množné číslo možno aj v zmysle „mladosti každého z nich“. Ďalej obdobne.
1462 Vl. „na“; vo v. 32 je tá istá predložka v príčinnom zmysle.
1463 Nesúvisí s „vyučovaní“ vyššie.
1464 Pozri Lev. 18:21, pozn. 564.
1465 Pozri Lev. 18:21, pozn. 565.
1466 Al. „k tomuto mestu“, no tu je zmysel skôr ako v texte. Ďalej obdobne.
1467 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[26]; pozri Žalm 2:11, pozn. 59; Jóba 4:6; 15:4, pozn. 168.
1468 Vl. „jej“, ďalej obdobne; nie je jasné, čo sa tu myslí týmto zámenom, vyjadrovaným tu a ďalej v tomto verši zámennou príponou; podľa LXX „zem(e)“.
1469 Al. „Hospodin, chystajúci sa spraviť to, Hospodin, chystajúci sa stvárniť to“, v podstate v tomto zmysle podáva toto miesto Vulgata a niektoré novšie preklady.
1470 Al. „skryté“, „tajomné“, „rozumu nedostupné“, tu v takomto zmysle.
1471 Tj. azda na opravu múrov mesta materiálom zo zbúraných budov, pozri Is. 22:9n.
1472 Tj. „postŕhané domy“, vl. „ich rumoviská“. Podľa niektorých[1471] „trhliny v mestskom múre“, no o tých tu niet výslovnej zmienky.
1473 Al. „plnosť“, „nadbytok“, „oplývanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1474 Tj. „tomuto mestu“, pozri vv. 5n.; podľa LXX a Vulgaty „im“, toto znenie uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.
1475 Prídavné meno odvodené od dotyčného výrazu[636], al. možno naopak.
1476 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1047] odvodený, pozri 1 Par. 16:4, pozn. 511; Žalm 7:17, pozn. 216.
1477 D. „ľudí, až po dobytok“, zmysel ako v texte.
1478 Pozri Žalm 23:2, pozn. 715.
1479 Al. „o dome“, no iná predložka ako „o“ vyššie.
1480 Tj. „vzídenie“, „vypučanie“, „vzrast“, pozri Gen. 3:18, pozn. 114, no súvisí s nasledovným „Výhonka“.
1481 Obdobne ako v 2 Sam. 3:29, pozn. 197.
1482 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
1483 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
1484 Pozri Exod. 29:18, pozn. 1036.
1485 Al. „obetujúci obete“[94], pozri Lev. 9:7, pozn. 277.
1486 D. „za dňa a v noci“, tj. azda „*toho, čo je* za dňa a v noci“.
1487 D. „od bytia mu“ (v. 21), „ľud od bytia ešte národom pred ich tvárou“ (v. 24), „zavrhnút od brania z ich semena“ (v. 26), zmysel ako v texte.
1488 Pozri Exod. 24:13, pozn. 1007.
1489 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417.
1490 Tj. tu „hviezdy“.
1491 Tu je predmet vyjadrený zámennou príponou.
1492 Al. „*z* oblasti vlády“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[1192]; pozri Gen. 1:16, pozn. 112. Ďalej obdobne.
1493 D. „polapením“.
1494 Tu v zmysle „pálenia vonných kadív“.
1495 Tj. „tieto mestá“.
1496 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248.
1497 Pozri Gen. 7:21, pozn. 249.
1498 Pozri Gen. 14:13, pozn. 399; 40:15, pozn. 521 a 1044.
1499 Obdobne ako v Gen. 30:31, pozn. 787.
1500 Pozri Gen. 13:14, pozn. 382.
1501 D. „duše“.
1502 Nesúvisí s „vyhlásení“ vo v. 8 a obdobne ďalej, bez poznámky.
1503 Al. „časťami“, „kusmi“, výraz vyskytujúci sa v SZ okrem týchto dvoch miest len ešte v Gen. 15:10 a v inom zmysle v Pies. 2:17, pozri tam pozn. 81.
1504 Pozri 1 Kráľ. 15:19, pozn. 797.
1505 Tj. „synov Recháva“, pozri 2 Kráľ. 10:15, 23.
1506 Al. „pohovor s nimi“.
1507 Pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.

www.biblickyslovnik.eu

1508 Nesúvisí s „uveď“ vo v. 2 a obdobne ďalej.
1509 Al. „Jehónádáv“[1505], ako vo v. 8.
1510 Pozri 2 Sam. 14:8, pozn. 575.
1511 Al. „pobývate“, tj. „ako cudzinci“, tvar slovesa od dotyčného výrazu[591] odvodeného, ďalej obdobne. Pozri Gen. 19:9, pozn. 495; 20:1, pozn. 521.
1512 Vl. „Príďte“, „vojdite“.
1513 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
1514 D. „a bývajte“, zmysel ako v texte.
1515 Vl. „poslúchate na príkaz“, no iná predložka ako v kap. 3:13 a ďalej[270].
1516 Pozri Gen. 11:7, pozn. 341, tu v obdobnom zmysle ako tam („uvedomovať al. všímať si“).
1517 Pozri Deut. 17:18, pozn. 683.
1518 D. „v tom“ („*čo stojí* v tom“). Ďalej obdobne.
1519 Pozri 1 Kráľ. 8:28, pozn. 513.
1520 Al. „stĺporadí“, „kolonáde“, tu v takomto zmysle.
1521 D. „*že* dostali strach“ al. „*že* sa zľakli“, ako vo v. 24, no tu zmysel ako v texte, porov. Gen. 42:28, pozn. 1162, kde je v obdobnom zmysle použité iné, ale v podstate súznačné sloveso.
1522 Al. „bez meškania“, D. „oznámením“[314].
1523 Al. „predriekaval“, „diktoval“, tvar toho istého slovesa ako „čítať“ vo v. 15 vyššie a obdobne inde.
1524 Al. „atramentom“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1525 Tj. vari „v bezpečí uložili“, „zaistili“, „*o* ten zvitok sa postarali“, tu v takomto zmysle. Kap. 37:21 v zmysle obdobnom.
1526 Azda v zmysle „ktorí, stojac pred kráľom, načúvali odtadiaľ“.
1527 D. „*v* dome zimy“, pozri Gen. 8:22, pozn. 281.
1528 Tj. zhruba od polovice novembra do polovice decembra.
1529 Tj. „nádoba s žeravým uhlím“.
1530 Iná predložka ako „na“ tu vyššie, no v danej súvislosti v podstate rovnakého zmyslu.
1531 Al. „kráľa“, tj. „z kráľovskej rodiny“, al. je to možno titul vysokého dvorana.
1532 D. „príchodom“, „prídením“.
1533 V stavovom zmysle („bude ležať vyhodená“).
1534 Tj. „*vystavená* horúčosti … a mrazu“.
1535 Tu a ďalej možno aj „proti“[73].
1536 D. „slov ako ony“.
1537 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
1538 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1439], vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 52:31; nesúvisí s „väznice“ v kap. 32:2 a ďalej.
1539 Nesúvisí s „odtiahli“ nižšie[1504].
1540 D. „odchádzaním“.
1541 D. „muži prekáľaní“, pozri Is. 13:15.
1542 Tj. azda pole v Anáthóth, ktoré od svojho bratanca Chanaméla kúpil (pozri kap. 32:7–12; Anáthóth bolo v zemi Benjámína[2]). No niektorí toto miesto prekladajú v zmysle „prekĺznuť al. vykĺznuť odtadiaľ“ (potom v zmysle „z Jerúsaléma“); zrejme slovesný tvar tu preložený „ujať sa … podielu“ („lachalik“) pochopili v inom význame dotyčného slovesa, v akom je použitý napr. v Prísl. 2:16; 7:5, pozn. 136, totiž „uhladzovať“, a prisúdili mu zmysel „hladko preniknúť al. vyviaznuť“.
1543 Pozri Gen. 14:13, pozn. 400.
1544 Al. možno „dozoru“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[32], v SZ len tu.
1545 D. „a jeho“, ďalej obdobne.
1546 Pozri 1 Sam. 29:3, pozn. 1010; nesúvisí s „odpadlíctva“ tu v kap. 3:14 a obdobne ďalej[146].
1547 Tu táže[552] predložková väzba, no sloveso (v preklade nasledujúce, v pôvodine predchádzajúce) je iné.
1548 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.
1549 Výraz vyskytujúci sa v SZ v jednotnom čísle len tu, v množnom v Sud. 15:14 a Kaz. 7:26 („putá“).
1550 Tu a ďalej čosi odlišný súznačný výraz, odvodený od toho istého slovesa[1439].
1551 Pozri Gen. 40:15, pozn. 1069.
1552 Al. „kobiek“, „skliepkov“, vl. „klenieb“, tj. „klenutých miestností al. komôr“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1553 Pozri Gen. 20:2, pozn. 522.
1554 D. „v skryte“.
1555 Tj. „či prišlo al. sa dostalo“, nižšie obdobne.
1556 D. „na deň“, zmysel ako v texte.
1557 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043.
1558 Al. „Jehúchal, syn Šelemju“ (kap. 37:3).
1559 Al. možno „počuli *o* slovách“[58].
1560 Vl. „zvesovanie“, „bezvládne klesanie“, „malátnenie“, pozri Jóba 12:21, pozn. 628.
1561 Pozri Num. 31:28, pozn. 1038.
1562 D. „k nim ako týmito slovami“.
1563 Pozri Jóba 38:6, pozn. 1673.
1564 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
1565 Al. „a na svojom“, pozri Exod. 16:29, pozn. 580.
1566 D. „Vezmi v (al. možno „na“) svoju ruku“, v. 11 obdobne, zmysel ako v texte.
1567 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
1568 D. „pod kĺby svojich rúk“, zmysel ako v texte.
1569 Pozri Sud. 1:24n., pozn. 70.
1570 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[618], al. možno naopak.
1571 V písanom texte je toto zámeno spojené s predložkou, s ktorou nadobúda význam „ktorého“ (4. pád) al. „s ktorým“; čítaný text túto predložku vynecháva, lebo niktorý zo spomenutých možných významov takejto predložkovej väzby nedáva v danej súvislosti zmyslu.
1572 Al. možno „dobrovoľne“, D. „vyjdením“.
1573 Al. možno „z ich ruky“.
1574 Pozri Gen. 39:14, pozn. 1045.
1575 Tu iný tvar dotyčného slovesa[507] so zmyslom ako v texte; je to, pravda, iné sloveso ako v mieste citovanom v predošlej poznámke[1574].
1576 Pozri Exod. 8:2, pozn. 233.
1577 D. „Muži tvojho pokoja“[946].
1578 Tj. „premohli ťa“, znenie v texte uchováva v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
1579 Al. „bahno“, no iný výraz ako vo v. 6, vyskytujúci sa v SZ len tu.

www.milosrdnyotec.eu

1580 Al. „vyviaznuť z ich ruky, lebo“, ale zmysel je tu a v kap. 34:3 a obdobne ďalej skôr ako v texte.
1581 „budeš polapený v ruke“. Kap. 34:3 obdobne.
1582 Tj. „budeš vinný tým, že sa bude vypalovať al. vypáli“, al. možno jednoducho v zmysle „a bude sa vypalovať“, porov. kap. 23:37[1240], v takomto zmysle sa dotyčný slovesný tvar („tisróf“, „budeš vypaľovať“) možno chápe vo Vulgate, no tam je nahradený tvarom 3. osoby („comburet“, „bude vypaľovať al. vypáli“[456]), takže, pravdaže, nie je celkom vylúčené, že sa tam ako podmet mieni „kráľ Bávela“ vyššie. Ale v mnohých rukopisoch miesto „tisróf“ stojí „tissáréf“, „bude vypaľovaná“, tj. „toto mesto“[281], a v tomto zmysle znie preklad LXX („katakauthésetai“) aj niektoré novšie preklady.
1583 Vl. „aby ne*bolo* posielania ma“, al. možno „aby ma ne*chcel* posielať“.
1584 V hebrejskom texte začína 1. verš kap. 39 len tu; pozri 2 Kráľ. 25:1nn.
1585 Pozri 2 Kráľ. 25:4, pozn. 911.
1586 D. „v bráne stredu“.
1587 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 377.
1588 Tj. „najvyšší mág“ (al. možno „kňaz“), „Nérgál“ bolo meno akéhosi božstva (2 Kráľ. 17:30); porov. aj Mat. 2:1 a ďalej.
1589 D. „a všetok zvyšok kniežat“, zmysel ako v texte.
1590 Pozri 2 Kráľ. 25:4, pozn. 914.
1591 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
1592 Pozri Gen. 42:16, pozn. 1147.
1593 Pozri Sud. 16:21, pozn. 790.
1594 Pozri 2 Kráľ. 25:8, pozn. 918.
1595 Pozri Gen. 37:36, pozn. 997.
1596 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no súvisiaci s výrazom v kap. 52:16[2019] a v 2 Kráľ. 25:12, pozn. 920.
1597 D. „zachránením“.
1598 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764, tvar slovesa ako „vyviaznuť“ tu v kap. 32:4, „ujsť“ v kap. 34:3 a 38:23.
1599 Zdá sa, že Rámá (asi 8 km severne od Jerúsaléma) bola miestom, kde boli zhromaždovaní všetci odvedení z Jerúsaléma a ostatných júdskych miest, určení na hromadnú dopravu do Babylóna (porov. kap. 31:15); tu sa dozvedáme, že medzi nimi bol aj Jeremjá, takže k tomu, o čom sa vypráva v kap. 39:11–14, došlo po jeho odvedení do Rámy; „nádvorie väznice“ v kap. 39:14 bolo teda v Ráme a odtadiaľ bol prepustený.
1600 Tj. „putami na rukách“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 4.
1601 Al. „väznený v okovoch“.
1602 Al. možno „proti tomuto mestu“[73].
1603 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468.
1604 D. „do dobrého a do toho (al. „k dobrému a k tomu“), *čo je*[375] správne v tvojich očiach“, zmysel ako v texte.
1605 Tj. „nevedel sa ešte rozhodnúť, kam ísť“, v texte v podstate doslovný preklad.
1606 Pozri 2 Kráľ. 11:15, pozn. 370.
1607 D. „choď do všetkého toho (al. „ku všetkému tomu“), *čo je*“[375], zmysel ako v texte.
1608 Pozri 2 Par. 24:6, pozn. 834; Est. 2:18, pozn. 136.
1609 Tj. častí júdského vojska, ktorým sa podarilo uniknúť pred Babylóncami a ktoré sa zdržiavali vo voľnom poli, obávajúc sa vstúpiť do miest.
1610 D. „že s ním“, tj. vari „aby boli s ním“, totiž „jemu na starosti“.
1611 Al. podľa čítaného textu „Éféa“, meno vyskytujúce sa v SZ len tu.
1612 D. „leto“, tu v zmysle ako v texte, pozri 2 Sam. 16:1n.
1613 Pozri Jóš 9:24, pozn. 375.
1614 Meno spomínané v SZ len tu.
1615 D. „ubiť ťa *na* žiti“, tj. „ubitím ťa *pripraviť o* žitie“. V. 15 obdobne.
1616 Pozri 2 Kráľ. 25:25, pozn. 499.
1617 Al., podľa niektorých, „a z kráľových veľmožov“.
1618 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
1619 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
1620 Pozri Lev. 13:30, pozn. 418.
1621 Pozri 2 Kráľ. 18:37, pozn. 747.
1622 „Ostrihaní“ tu[1619] však je tvar iného slovesa ako „vyháľať“ v kap. 6:16[984].
1623 D. „v ústrety, idúc chôdzou a“.
1624 Pozri 2 Kráľ. 10:14, pozn. 463.
1625 Pozri Jóba 3:21, pozn. 145, tu zmysel ako v texte.
1626 Tj. azda „okrem“, D. „po ruke“, tj. „po strane“, porov. kap. 46:6[1701]; al. tiež „skrze“, „pre“ v príčinnom zmysle („rukou al. skrze ruku“[1303]), v podstate v oboch týchto významoch možno chápať aj preklad Vulgaty predložkou „propter“ („blízko“, „vedľa“, al. „skrze“, „pre“, „príčinou“), no druhý z nich podľa môjho súdu nedáva v danej súvislosti jasného zmyslu, hoci sa ho niektoré z novších prekladov pridržiavajú. No naproti tomu je v podstate v zmysle prvého z uvedených významov, dávajúceho, nazdávam sa, zmysel oveľa lepšie zapadajúci do textovej súvislosti, jednoznačné znenie LXX.
1627 „s („meta“, tj. „zároveň al. v súvislosti s“) Gedaljáhúom“, al. možno v zmysle „v sprievode al. družine Gedaljáhúa“ („*ktorí boli* s Gedaljáhúom“, „po ruke Gedaljáhúovi“); i dal som tomuto zmyslu spolu s niektorými inými novšími prekladmi prednosť.
1628 Al. „*z bázne* pred tvárou“[23].
1629 Pozri 1 Kráľ. 15:16–22.
1630 Tj. vari pri rybníku, o ktorom je zmienka v 2 Sam. 2:13.
1631 Al. možno „medzi ôsmimi mužmi“.
1632 Tj. „pod ochranu“, „so sebou“, „uja*l* sa“.
1633 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1634 D. „a vec, ktorú“.
1635 Al. možno „a slovo, ktorým sa máme riadiť“[43].
1636 Al. „ktorúkoľvek vec, ktorú“, „čokoľvek, čo“.
1637 Al. možno „proti nám“.
1638 D. „pravdy“[163].
1639 Trpné príčastie dotyčného slovesa („dôveryhodným“).
1640 Al. možno „Ak tak či ak onak“, porov. Gen. 2:9, pozn. 65.

www.biblickyslovnik.eu

1641 Tu D. „zavolal na“, iná predložka ako v Gen. 12:18, ale v danej súvislosti v podstate súznačná. Ďalej obdobne.

1642 Al. „stále“, „trvalo“, „naďalej“, D. „bývaním“ (v. 10); D. „uvedomením“ (v. 19[1649]).

1643 Tu v takomto zmysle („ustrašeni“, „bojazliví“).

1644 Al. „zarputilo“, „tvrdohlavo“.

1645 Pozri Gen.19:19, pozn. 507; predložková väzba, tam na objasnenie zmyslu len v poznámke uvedená, je tu v texte.

1646 Tj. vari „Tak *na tom* budú“ al. „tak *sa* budú *mať*“, „takí budú“; miesto „to budú“ (atď.), („vehájú“) sa v drvivej väčšine známych mi prekladov uvádza znenie „a stane sa“ al. „a bude sa diať“, podľa navrhovaného čítania „veháják“, ktoré však nie je nijako doložené. Nedovolil som si teda opravovať dochovaný hebrejský text a v súhlase s nemnohými z novších prekladateľov aj s LXX („kai esontai“, „a budú“, Vulgata tieto slová opomína) podávam preklad slovesným tvarom jemu zodpovedajúcim, ktorý, úfam sa, dáva dobrý zmysel.

1647 Tu vl. „pred tvárou zla“.

1648 Al. „a budete[6] na kliatbu a na hrôzu a na zlorečenie a na potupu“. Ďalej obdobne.

1649 Al. „nech pozorne (al. „pilne“, „poctivo“) dbáte *na to*“, pozri Gen. 39:6, pozn. 1034.

1650 Al. „varovanie“, „výstrahu“, tj. „vás napomenul al. varoval al. dal vám výstrahu“, tvar slovesa „svedčiť“ v kap. 6:10 a i., tu v texte opis uchovávajúci v preklade zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine. V. 20 obdobne („zaviedli ste svoje duše na scestie“).

1651 Al. „na svojich dušiach“, predložka tá istá ako vo v. 19.

1652 Al. možno „ste zatúžili“ al. „túžite“[6], al. „sa tešíte“[6].

1653 Al. „Jezanjá“ (kap. 42:1, v LXX sa aj tam uvádza menom „Azarjá“).

1654 Pozi Žalm 19:13, pozn. 633.

1655 D. „všetci velitelia“, „všetok ľud“, zmysel ako v texte.

1656 Pozri Lev. 21:11, pozn. 688.

1657 Al. „Nérijju“ (kap. 32:12 a ďalej); tak aj v kap. 36:14, 32.

1658 Pozri 2 Sam. 12:31, pozn. 522, tu, pravda, jednoznačne zmysel ako v texte.

1659 Tj. „aby ťa pri tom videli“, ako napr. v kap. 32:12n., nie v zmysle napr. kap. 16:17[23].

1660 Pozri Gen. 35:4, pozn. 937.

1661 Al. možno „hline“, „íle“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

1662 Al. „skvostný stan“, výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.

1663 Tj. „okolo seba“, „zahalí sa“, pozri 1 Sam. 28:14; Žalm 104:2; 109:19, tu je preklad zvolený vzhľadom na väzbu slovesa so 4. pádom; nižšie obdobne.

1664 Al. „obelisky“, ako „pamätný stĺp“ v Gen. 28:18 a ďalej, tu, pravda, množné číslo. Porov. Lev. 26:30, pozn. 915.

1665 Tj. „v Dome slnka“, hebrejský názov mesta, ktorého egyptské meno bolo Ón. Pozri Gen. 41:45, pozn. 1123.

1666 Pozri Is. 11:11, pozn. 716.

1667 Tj. „aby ste sami sebe privodili al. spôsobili povytínanie“, v texte v podstate doslovný preklad.

1668 Pozri Deut. 4:14, pozn. 235.

1669 Tu D. „a za účelom vášho stania sa“ (al. „bytia“[1648]).

1670 Pozri Is. 53:5, pozn. 248 a 1045, tu v zmysle vnútorného zdrvenia v duši.

1671 Al. možno „duše na opätovné bývanie“ (al. „zasa na bývanie“), porov. obdobnú väzbu v kap. 18:4 a ďalej[1055].

1672 Al. „ubehlíci“ (Gen. 14:13 a i.); vyššie vo verši čosi odlišný súznačný tvar.

1673 Množné číslo.

1674 Al. možno (tu, nie ďalej) „naopak“, ďalej zmysel ako v texte, D. „vykonávaním“.

1675 Al. „z našich úst o vykiadzaní … a nalievaní jej liatych *obetí*“.

1676 D. „boli sme dobrí“, zmysel ako v texte.

1677 Tu zrejme vpadli do reči prítomné ženy.

1678 Tj. „bez vedomia al. súhlasu“, pozri Num. 5:20, pozn. 219; aj tu s predponou „od-“.

1679 Tj. vari „na vymodelovanie jej podoby“, sloveso ako „vypracovali“ u Jóba 10:8, tu v inom tvare, v danej súvislosti nie celkom jasného zmyslu, vyskytujúce sa v takomto význame v SZ iba na týchto dvoch miestach. Niektorí tu prekladajú „pre jej obraz“ (hádam v zmysle „koláče na nakladenie predeň“); Vulgata podáva znenie „na uctievanie (al. „službu“) jej“, ktoré aj niektoré novšie preklady uprednostňujú. V LXX tento výraz chýba.

1680 Al. možno „kadivo“, výraz od dotyčného slovesa odvodený, vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1681 D. „uskutočňovaním“, ďalej obdobne[533].

1682 Al., podľa iných, „istotne[1681] svoje sľuby chcete[20] uskutočňovať, áno[77], istotne[1674] svoje sľuby chcete[20] vykonávať“.

1683 D. „ešte vo všetkej“.

1684 Pozri Deut. 2:34, pozn. 166.

1685 Pozri Gen. 34:30, pozn. 930.

1686 D. „odo mňa“, „od nich“.

1687 Al. možno „k“, tá istá predložka ako v kap. 23:2, no tu nie v zmysle „proti“.

1688 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[302] odvodený, al. možno naopak.

1689 Pozri Gen. 49:15, pozn. 1343; al. „miesta k odpočinku“, pozri Num. 10:33, pozn. 384, al. „upokojenia“, pozri 2 Sam. 14:17, pozn. 592, výraz odvodený od dotyčného slovesa[921], al. možno naopak.

1690 D. „ja“.

1691 Tak podľa mnohých rukopisov, rabínskych výkladov a niektorých tlačených vydaní; iné vydania vynechávajú slovko „mne“, takže podľa nich by bol zmysel „všetku onú zem“ (tak podľa LXX), al. „všetku tú*to* zem, *je to* ona“, ale známe mi preklady, ktoré toto znenie uprednostňujú, a tých je väčšina, aj zámeno „ona“ z veľkej časti opomínajú; tak aj Vulgata. No s nemnohými som dal prednosť zneniu, ktoré v texte podávam, lebo sa nazdám, že slovko „mne“ dodáva zámenu „ona“ zmyslu oveľa lepšie zapadajúceho do textovej súvislosti.

www.mlos.sk.eu

1692 Al. „pred rieku“, „k rieke“.
1693 Al. možno „zoraďte“, potom v zmysle „bojovníkov s veľkými a malými štítmi“.
1694 Pozri Gen. 46:29, pozn. 1259, tu v zmysle „osedlajte“, „postrojmi opatrite“ a pod., inak „zapriahnite“ (2 Kráľ. 9:21, pozn. 439), no tu je vzhľadom na nasledovné „rajtári“[380] zmysel ako v texte al. v tejto poznámke vyššie.
1695 Pozri Lev. 6:28, pozn. 205, sloveso je len ešte v 2 Par. 4:16, tu vari aj „naostrite“.
1696 Pozri Sud. 6:34, pozn. 439.
1697 Ako „polámané“ v 1 Sam. 2:4, tu v zmysle „zlomení v duchu“, „zdrvení“, „vydesení“, „sklesli“, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
1698 Ako u Jóba 4:20, pozri Is. 24:12, pozn. 148.
1699 Ako „útočište“ v kap. 25:35, tu zmysel ako v texte, výraz súvisí s nasledovným slovesom „sa rozpŕchli“.
1700 Pozri aj Exod. 2:12, pozn. 230.
1701 Vl. „stranu“, pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
1702 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
1703 Tj. „ako *vody* riek“, ďalej obdobne.
1704 Al. „zlostite sa“, „zlostne (al. „zúrivo“) si počínajte“, „vyrúťte sa“, „vyčíňajte“, tu a ďalej v takomto a podobnom zmysle.
1705 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
1706 Pozri Gen. 10:6, pozn. 313.
1707 Al. „narábajúci *so* štítom“, „narábajúci *s* lukom, napínajúci *ho*“. Ďalej obdobne.
1708 Obdobne ako v 1 Kráľ. 14:26n., pozn. 785.
1709 Meno akéhosi teraz neznámeho afrického národa, pozri Gen. 10:13; 1 Par. 1:11.
1710 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152.
1711 Pozri 1 Sam. 14:24, pozn. 362.
1712 Pozri Is. 34:6, pozn. 1740.
1713 Al. „hromadíš“.
1714 Al. „obväzu“; al., podľa iných, „uzdravenia“, „vyhojenia“.
1715 Tj. „zaopatri al. priprav si zbrane a výzbroj“, vl. „priprav sa“, v texte opis vzhľadom na 3. pád zámena „si“ v pôvodine.
1716 Vl. „tvojimi okoliami“[1044], ďalej obdobne.
1717 Vl. „odplavené“, pozri Prísl. 28:3, tu azda zmysel ako v texte; sloveso vyskytujúce sa v SZ iba na týchto dvoch miestach.
1718 Al. „*množstvo* (al. „*zástup*“ al. „*húf*“) tvojich rekov“; D. „tvoji rekovia“, v texte al tu vyššie pokus o preklad s prihliadnutím na rozdiel gramatického čísla tohto podstatného mena a s ním sa pojacich slovesných tvarov a zámennej prípony, ktorý prevažná väčšina známych mi prekladov (aj LXX a Vulgata) opomína.
1719 Pozri Deut. 6:19; 9:4, pozn. 339; 2 Kráľ. 4:27, pozn. 205; Prísl. 10:3, pozn. 495.
1720 Al. „pred tvárou meča“, tj. „pred mečom“[23].
1721 Al. „kráľ Egypta, *to je* skaza“, potom azda v zmysle „predmet skazy“, „prepadnutý skaze“.
1722 Pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
1723 Al. možno „ovad“, hebr. „kerec“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu, v zmysle ako v texte al. tu vyššie sa hádam dá chápať preklad „stimulator“ („bodač“, „pichač“) Vulgaty; podľa LXX „apospasma“ („útržok“, „kus“), tu azda v zmysle „roztrhnutie“, ako aj niektorí novší prekladajú.
1724 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.
1725 Tu v zmysle „námezdní vojaci“, „žoldnieri“.
1726 Pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1003.
1727 Al. „sa poberá“, vl. „ide“; „odchádza“, sloveso ako nasledovné „kráčať“.
1728 Porov. Is. 29:4.
1729 Tu, podľa niektorých, „ktorým sa nedá prenikať“.
1730 Meno egyptskej modly.
1731 Hlavné mesto Horného Egypta, kde bol chrám Ámóna, známe pod gréckym názvom Théby.
1732 Tu aj „*všetko* strhujúcim“ („splachujúcim“, Jób 14:19), nižšie obdobne.
1733 Al. „slabosť“, „skleslosť“, „zvesenie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1734 Tj. „malomyseľnosť“, „skľúčenosť“ z obavy pred blížiacim sa nepriateľom.
1735 Al. „pre deň prichádzajúci“, iná predložka ako „pre“ vo v. 3[632], ale v tejto súvislosti podobného významu.
1736 Tj. „Kréty“, pravlasti Pelištím, pozri Deut. 2:23.
1737 Tj. „oholenie hlavy“, prejav zármutku[984].
1738 Tu niektorí podľa LXX navrhujú miesto „ich nížiny“ („imkám“) čítať „Anákím“ a prekladať „zvyšok Anákím“, s poukazom na Jóš. 11:22.
1739 Pozri Is. 60:20, pozn. 280.
1740 Len tu sa v SZ vyskytujúci trpný tvar dotyčného slovesa[1425] so zmyslom ako v texte.
1741 Vl. „rozkázal“, v texte opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
1742 Al. „pevnosť“, pozri 2 Sam. 22:3, pozn. 848; Žalm 9:9, pozn. 267; podľa iných ide o vlastné meno („Misgáv“) mesta v Móáve.
1743 Hebr. „chaševú“, slovná hra s menom „Chešbón“.
1744 Vl. „ho od (al. „z“) národa“, tj. „od al. z *bytia* národom“. Ďalej obdobne.
1745 Hebr. „tiddómmí“, slovná hra s menom „Madmén“.
1746 Vl. „maličkí budú pôsobiť počutie svojho kriku“.
1747 Pozri Num. 34:4, pozn. 1099.
1748 Tj. azda „dav al. zástup plačúcich“; v podstate v takomto zmysle podávajú toto miesto LXX aj Vulgata; inak, podľa niektorých, „Luchíth *sa*[456] bude s plačom zliezať, *s* plačom“. Iní tu miesto „plač“ („bechí“) navrhujú podľa Is. 15:5 čítať „po ňom“ („bó“) a prekladať rovnako ako tam.
1749 Al. „pri zostupe *z*“ (al. „*do*“), pozri Jóš. 7:5, pozn. 257.
1750 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.
1751 Tj. vari „tieseň prejavujúcu sa krikom“, „úzkostlivý krik“.
1752 Al., podľa iných, „vres“ al. „tamariška“, hebr. „aróér“, porov. kap. 17:6[1015], kde je podobne znejúci výraz („areár“), podľa ktorého niektorí navrhujú čítať aj tento výraz tuto.
1753 Pozri Num 21:29, pozn. 818.
1754 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

www.milosrdnik.eu

1755 Ako „kvetu“ v Num. 17:8, pozn. 688, tu v takejto súvislosti je význam výrazu nejasný, prekladá sa ako v texte podľa spôsobu vyjadrovania v aramejčine.
1756 Tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu, hebr. „nácó“, súvisí možno s predošlým výrazom[1755] („cíc“), al. možno s nasledovným slovesom („técé“).
1757 „chvatne (potom vl. „ujdením“) ujsť“. Podľa Vulgaty „Dajte Móávovi kvet[1755], pretože vyjde (al. „bude vychádzať“) kvitnúc“.
1758 Sloveso ako „rozlievaná“ v Pies. 1:3, „vyprázdňovali“ v Gen. 42:35, v. 12 obdobne.
1759 Tj. ako víno, ktoré sa pri kvasení neprelieva, lež sa necháva nerušene kvasiť, aby nadobudlo silnejšiu chuť.
1760 Vl. „ostala stáť“, zmysel ako v texte.
1761 Ako v Exod. 16:31; Num. 11:8, tu v prenesenom zmysle („dojem, ktorým pôsobí na iných“. V tomže zmysle možno chápať „vôňu“ nižšie).
1762 Sloveso ako „nahrádzať“ v Lev. 27:33, tvar trpného rodu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1763 Al. „nakláňačov“, al. vari „prelievačov“, nižšie obdobne, no nesouvisí s „prelievaný“ vyššie[1758]; tu je zmysel „tých, kto budú prelievať prevracaním al. nakláňaním nádoby“.
1764 D. „a ich krčahy“, porov. Exod. 25:29, pozn. 876, tj. vari pripravené k nádobám, v ktorých víno kvasilo, na rozlievanie vína z nich po dokončení kvasenia. No väčšina známych mi novších prekladov tu podľa niektorých rukopisov LXX a iných prekladov starých dáva prednosť zneniu „jeho (tj. „Móávove“) krčahy“, obdobne ako „jeho nádoby“ vyššie.
1765 Pozri 2 Kráľ. 10:29.
1766 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
1767 Pozri 1 Sam. 31:12, pozn. 1045.
1768 V hebrejčine slovná hra: „umibchar“, „a výkvet“, „bachúráu“, „jeho šuhaji“.
1769 Al. „zostúpia“, no nesúvisí s „vystúpi“ vyššie[92]. V. 18 obdobne.
1770 Pozri Gen. 43:16, pozn. 1184; Prísl. 7:22, pozn. 394; Is. 34:2, pozn. 1730.
1771 Pozri Is. 9:4, pozn. 552.
1772 Al. „okrasná“, „nádherná“.
1773 D. „zlomila tyč sily (al. „moci“), palica ozdoby“ (al. „okrasy“, „nádhery“)!
1774 Al. „pozoruj“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[534], tu v takomto zmysle.
1775 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
1776 Al., podľa čítaného textu, „skučte a kričte“.
1777 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
1778 Niektorí chápu v zmysle „vyhláste ho za opitého“ („spravte ho opitým“ v takomto zmysle).
1779 Al. možno „pred Hospodinom“, „nad Hospodina“.
1780 Al. „a stane sa predmetom[104] smiechu“, ďalej obdobne.
1781 Al. možno „takým“, „priam tak“.
1782 D. „smiechom“, zmysel azda ako v texte, porov v. 26[1780], no tu bez predložky.
1783 Tu ide o prejav posmechu al. škodoradosti.
1784 Al. jednoducho „na skalisku“.
1785 Tu v takomto zmysle, predložka tá istá ako v kap. 25:22[1265], tu je, pravda, množné číslo. Ďalej obdobne.
1786 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
1787 Pozri Is. 24:17n., pozn. 1272.
1788 Porov. Is. 16:6–10.
1789 Prídavné meno odvodené od dotyčného výrazu[834], príbuzné onému u Is. 16:6, pozn. 936, ako „namyslené“ tamže kap. 2:12
1790 Pozri 2 Par. 32:26, pozn. 917; Žalm 10:4, pozn. 303; Prísl. 16:18, pozn. 784.
1791 Pozri Is. 13:3, pozn. 756; 16:6, pozn. 937.
1792 Pozri Is. 16:6, pozn. 938.
1793 Pozri Is. 16:6, pozn. 939.
1794 Tu azda v takomto zmysle („nie podľa toho, ako hovoria“).
1795 Pozri Is. 16:7, pozn. 525.
1796 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[1274], tu zmysel ako v texte.
1797 Al., podľa väčšiny známych mi prekladov, „nešliape sa *s* výskotom“.
1798 Tj. vari, podľa podaktorých, „miesto radostného výskotu nad úspešným zberom sa ozýva víťazný výskot al. vojnový pokrik ničiteľa za jeho náhleho vpádu“ (v. 32, porov. Is. 16:9, pozn. 947).
1799 Pozri Gen. 19:22, pozn. 508.
1800 Tu v príčinnom zmysle.
1801 Pozri 1 Kráľ. 1:40, pozn. 69.
1802 Pozri Is. 15:7, pozn. 913.
1803 Výraz od dotyčného slovesa[983] odvodený, vyskytujúci sa v SZ iba tu.
1804 Al. „hradíská[1854] (no bolo to aj meno mesta v Móávsku) budú“.
1805 Al. „zabrané“, tu v rovnakom zmysle ako „bude dobyté“ vyššie.
1806 Pozri Is. 24:17, pozn. 1273.
1807 D. „od moci“[751].
1808 Tj. hádam „sprostred Síchónovho ľudu“, porov. Gen. 32:10, pozn. 852. Mnohí považujú toto miesto za porušené a navrhujú podľa 3 rukopisov čítať „z domu Síchóna“.
1809 Pozri Num. 24:17, pozn. 929.
1810 Tj. azda „krikľúňov“ al. „škodcov“, „kazisvetov“. porov. Num. 24:17, pozn. 932, kde je, pravda, použitý iný výraz, nejasného významu.
1811 Porov. Deut. 21:11.
1812 Al. „zajatie“, iný výraz ako „zajatie“ a „zajatectvo“ vo v. 46, ale príbuzný obom, pozri Deut. 30:3, pozn. 1080.
1813 Tu vl „dediaceho“, ďalej obdobne, pozri Gen. 15:3.
1814 Modla Ammónovcov; al. (nie vo v. 3) „ich (potom „Ammónovcov“) kráľ“.
1815 Tj. „Gádových“.
1816 Tj. „Malkámov“[1814].
1817 Tu v takomto zmysle, ako „kopou sutín“ v Deut. 13:16.
1818 Tj. azda „jej dcérske mestá“[1099].
1819 Al. „zdedí svojich dedičov“[1813].

www.milosrdnikeu

1820 Al. „potulujte (al. „ponevierajte“, „tárajte“) sa“, zvláštny zvratný tvar dotyčného slovesa[404], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1821 Tj. „jeho zobrazennie bude odnesené al. odvezené“.
1822 Tj. „jej obyvateľstvo mizne“.
1823 Vl. „každý pred svoju tvár“.
1824 Al. „Zabehla (al. „zatúlala“) sa“, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar trpného rodu slovesa ako „previsovať“ v Exod. 26:12, zmysel ako v texte.
1825 Tj. azda „jemu[1826] určenú al. prisúdenú“.
1826 D. „lebo Ésávovu[1825] zhubu … na neho uvediem“.
1827 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[507], pozri napr. Sud. 8:2, pozn. 491.
1828 Al. „najavo vyvediem“.
1829 Al. „ale ja odkryjem … úkryty, takže“.
1830 Pozri Exod. 12:4, pozn. 863.
1831 D. „pitím“.
1832 D. „považovaním za nevinného“[1833].
1833 Al. „by mal ostávať naskrze bez trestu“, nižšie obdobne.
1834 Ďalšia odvodenina od dotyčného výrazu[636], zmysel ako v texte, al. „spustošeninou“, pozri Is. 61:4, pozn. 1689 a 2528, no nie ako tu v kap. 48:34.
1835 Pozri Prísl. 13:17, pozn. 1090; Is. 18:2, pozn. 996, nesúvisí s „poslaný“ vyššie.
1836 Tj. „Edómovi“.
1837 Al. možno „obávanosť“, „hrôzyplnosť“, „tvoje naháňanie hrôzy“ (al. „strachu“), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1838 Al. „zviedla“, „ošialila“, „stúpla ti do hlavy“.
1839 Pozri Deut. 17:12, pozn. 672.
1840 Tj. „susedných miest“.
1841 Pozri aj Num. 24:21, pozn. 937; no „príbytok“ tam je iný výraz ako tu nižšie[777].
1842 Vl. „*len* čo (D. „keď“) môžem[20] mžiknúť“, tvar dotyčného slovesa[1376] v takomto zmysle, porov. obdobnú väzbu v Prísl. 12:19, pozn. 627.
1843 Vl. „z toho“[254 797] al. možno „zo *smeru* proti tomu“[57 254], zámenná prípona[254] ženského rodu, tu zrejme zastupujúceho, ako na mnohých iných miestach, rod stredný, lebo tu niet v blízkej súvislosti podstatného mena ženského rodu, ku ktorému by sa táto prípona v svojom vlastnom význame mohla vzťahovať; v hore uvedenom zmysle sa týka „príbytku“; tento výraz je v hebrejčine mužského rodu. Podobne aj „nad tým“[1845] nižšie.
1844 Tj. „obrátiť na útek“.
1845 Al. „do toho“, „k tomu“, „pre to“, „ohľadne toho“.
1846 Pozri Jóba 9:19, pozn. 477.
1847 Tj. „pasáčikovia“; inak „Ak nebudú (potom v zmysle neurčitého osobného podmetu) ich, nepatrných (4. pád) z drobného dobytka, odvliekať“.
1848 Al. „ak *sa*[456] nebude pred nimi (al. možno „pre nich“, v príčinnom zmysle) ich pastvisko pustošiť“; kap. 50:45 obdobne.
1849 Pozri Exod. 10:19, pozn. 50 a 344.
1850 Pozri Žalm 46:6, pozn. 1272; Is. 14:31, pozn. 885.
1851 Tj. „v mori národov“.
1852 Pozri Jóš. 22:24, pozn. 649; Prísl. 12:25, pozn. 632.
1853 Al. „skľúčenosť“, „stiesnenosť“, „chvenie“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu, no pozri Hóš. 13:1, pozn. 602.
1854 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
1855 Al. „v (al. „proti“) múru“, no zmysel je, nazdám sa, skôr ako v texte.
1856 Názov bližšie neznámej oblasti, obývanej arabskými kmeňmi.
1857 Al. „proti Kédáru“[73], ďalej obdobne.
1858 Tu v takomto zmysle, pozri Žalm 11:1, pozn. 346.
1859 D. „veľmi“.
1860 Tak podľa čítaného textu, znenie písaného textu „proti nim“ nedáva jasného zmyslu.
1861 Pozri 1 Par. 4:40, pozn. 119.
1862 Dvojné číslo, pozri Sud. 11:31, pozn. 209.
1863 Tj. „zhuby“, totiž azda „odkiaľkoľvek ju budem môcť priviesť“; staré preklady a rabínske výklady podávajú znenie „ich“, tj. „ostrihaných“ atď., v zmysle „zo všetkého ich okolia“, ktorého sa pridržiavajú aj niektoré novšie preklady, no väčšina ostatných toto zámeno, vyjádrené v povodine zámennou príponou, opomína a prekladá jednoducho „zo všetkých strán“.
1864 Tu oproti kap. 25:22 tá istá predložka ako v tam citovanom mieste[1265].
1865 Al. možno „hlavnú (al. „podstatnú“) stránku“ (al. „črtu“, „vlastnosť“), „čím sa najmä vyznačuje“.
1866 Nesúvisí s „rozháňať“[337 1386] vyššie.
1867 Al. „do môjho vyhubenia (al. „dorazenia“) ich“.
1868 Pozri Is. 46:1, pozn. 2141.
1869 Meno ďalšej babylónskej modly.
1870 Pozri Is. 10:11, pozn. 631.
1871 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1054.
1872 D. „pôjdu chodením a plačom“, pozri 1 Sam. 2:26, pozn. 148.
1873 Pozri Num. 18:2, pozn. 696.
1874 Predložka ako u Is. 56:3, pozn. 2381.
1875 Ako „odvrátené“ v kap. 3:14, 22, tu zmysel ako v texte („k odpadnutiu al. odpadlíctvu vedúce“, narážka na modlárstvo na výšinách).
1876 Al., podľa čítaného textu, „zaviedli ich späť (al., podľa iných, „k odpadnutiu“) *na* vrchy“.
1877 Pozri Is. 35:7, pozn. 1778.
1878 Pozri Lev. 4:13, pozn. 90.
1879 Al., podľa prevažnej väčšiny známych mi prekladov, „ukladania. (7)Všetci … voči Hospodinovi, príbytku spravodlivosti a nádeji svojich otcov, Hospodinovi“.
1880 Al., podľa čítaného textu, „vyjdite“, „vychádzajte“.
1881 Ako v Gen. 31:10, pozn. 810.
1882 Porov. Is. 14:9, pozn. 841.
1883 Hebr. „maškíl“, príčastie dotyčného slovesa; preklad podľa masóretského textu, rabínskych výkladov a v podstate podľa Vulgaty („interfectoris“, „vražedníka“); no asi 20 rukopisov obsahuje znenie „maskíl“, príčastie slovesa, ktoré je tu v kap. 10:21[276 767], teda „rozvážneho“, „obozretného“, al. možno aj „zručného“, „obratného“, „skúseného“, ktorého sa pridržiavajú LXX („synetú“, „dôvtipného“, „opatrného“) a iné staré preklady a ktoré uprednostňujú aj mnohé novšie preklady.

www.biblickykabinet.eu

1884 D. „ako hrdina o deti pripravujúci“[1883], zmysel ako v texte, no dá sa hádam chápať aj v zmysle tohto doslovného znenia.

1885 Al., podľa iných, „*niktorý z nich*“.

1886 Tu a ďalej je tento výraz použitý ako meno zeme.

1887 Podľa znenia čítaného textu v dotyčnom mieste[1352]; výraz odvodený od iného kmeňa ako „olupujúci“ tu vo v. 10.

1888 Pozri Deut. 25:4, pozn. 905, tu príčastie toho istého slovesa.

1889 Al., podľa čítaného textu, „ako jalovica *na* mladej tráve“[916].

1890 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[361] odvodený, pozri Num. 10:9, pozn. 361.

1891 Tj. „vzdal sa“.

1892 Al. „základy“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1893 Tu v tomto hromadnom zmysle, pozri Is. 7:25, pozn. 481; inak možno „zaplašené (al. „zahnané“, „zapudené“) dobytča“.

1894 Al. možno „zlámal“, „rozdrvil“, D. vari „ho *od*kostil“, sloveso[422], ktoré sa v takomto význame v SZ vyskytuje len tu.

1895 Al. „zemi dvoch vzbúr“ (al. „dvoch odpadnutí“, no nie ako v kap. 2:19 a ďalej[142]); niektorí toto meno považujú za symbolické označenie Babylóna.

1896 Meno znamená „navštívenie“, „trest“, súvisí so slovesom „navštevovať“ napr. v kap. 5:9; pozri Ezek. 23:23.

1897 Tj. azda „za prenasledovania ich“, „ženúc sa za nimi“.

1898 Pozri Deut. 7:25, pozn. 380.

1899 Pozri Deut. 2:5, pozn. 123 a 124.

1900 Tu v zmysle „zásobáreň Svojho nazhromaždeného hnevu, ktorý prepukáva v trestajúce súdy“; tak aj Deut. 32:34, pozn. 1185, porov. Rim. 2:5. Podľa iných „svoju zbrojnicu“.

1901 Tj. „všetci“, „napospol“, „naskrz“, vl. „od okraja“[749], tj. „od najzadnejších končín“, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.

1902 Pozri Rúth 3:7, pozn. 124.

1903 Tj. „nech z neho nikto nezvýši“.

1904 Tj. „vodcovské osobnosti“, porov. v. 8[1881].

1905 Tu v takomto zmysle, pozri 1 Kráľ. 15:22, pozn. 800.

1906 Pozri Jób 16:13, pozn. 799, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.

1907 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1552] odvodený.

1908 Al., podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a starými prekladmi, „nech nemá“[243], al. „nech pre neho[16 281] niet“.

1909 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[1839], pozri Exod. 18:11, pozn. 614.

1910 Zosobnená Babylónom.

1911 Vl. „jednotne“, inde spravidla prekladané „pospolu“, tu zmysel ako v texte.

1912 Pozri Is. 41:14, pozn. 1784, iný výraz ako tu v kap. 32:7 a ďalej[1443], pravda, príbuzný, tvar toho istého slovesa.

1913 Al. „neústupne“, D. „pravotou“[820].

1914 Al. „v odpočinutí zabránil“.

1915 Vl. „rozochvel (al. „znepokojil“) obyvateľov“, sloveso ako v kap. 33:9, no toto sloveso („rágaz“) znie podobne ako predošlé „v odpočinutie uviedol“ („rága“), čím sa v pôvodine vytvára slovná hra, ktorú som sa znením v texte al. v predošlej poznámke[1914] (zároveň okrem toho uchovávajúcim v preklade väzbu slovesa „rágaz“ s 3. pádom, aká je v pôvodine) pokúsil v preklade napodobiť.

1916 Ako napr. v Sud. 6:37, „horúčosti“ tu v kap. 36:30; hebr. „chórev“, niektorí tu podľa sýrskeho prekladu navrhujú čítať „cherev“, „meč“ al. „mečom“ ako vo vv. 35–37 vyššie.

1917 Al. „upadajú do vzrušenia vydesením svojimi“, al. tiež „sa honosia svojimi“, no je to čosi iný tvar dotyčného slovesa[310] ako v kap. 4:2 a ďalej.

1918 Tj. „modlami“, vl. „hrôzami“, pozri Jóba 9:34; 13:21; Prísl. 20:2, zmysel teda hádam ako v texte.

1919 Pozri Žalm 74:14, pozn. 1816.

1920 Pozri Is. 13:22, pozn. 812.

1921 V pôvodine slovná hra: „cijjím“, „obyvatelia stepí“, „ijjím“, „hyeny“.

1922 Pozri Lev. 11:16, pozn. 326.

1923 Vl. „donekonečna“, ako v kap. 3:5.

1924 Tj. azda „ústredia“.

1925 Pozri Exod. 15:7, pozn. 507.

1926 Hebr. „Lév-kámáj“, podľa mnohých krycie meno „Kasdím“, vytvorené zámenou a preskupením litier, porov. kap. 25:26[1270], takže zmysel by bol „na obyvateľov Kasdím“[1886].

1927 V podobnom zmysle ako zosilnený tvar v kap. 31:10 a ďalej[1386]; tak aj v kap. 15:7.

1928 V pôvodine slovná hra („zárím“, „cudziarov“, „vezérúáh“, „a budú ho[281] odvievať al. previevať“); no väčšina známych mi novších prekladov podľa Vulgaty („ventilatores“) a niektorých iných prekladov starých (LXX uvádzajú odchylné znenie) dáva miesto „zárím“ prednosť zneniu „zórím“, „previevačov al. odvievačov“.

1929 Vl. „ten, *ktorý*[375] napína svoj luk“, no iný tvar (príčastie) ako „*ktorý* napína“ (tvar 3. osoby jednotného čísla) nižšie.

1930 Čítaný text, podporovaný mnohými rukopismi a starými prekladmi, toto slovo vynecháva.

1931 podľa 15 rukopisov, Vulgaty, sýrskeho prekladu a rabínských výkladov bolo treba čítať „nech napínač svojho luku *ho* nenapína“; potom by išlo o výzvu Babylóncom, aby sa bez boja vzdali; tomuto zmyslu dávajú prednosť aj mnohé zo známych mi prekladov novších.

1932 Al. „vypína“, „vyťahuje“, sloveso „vystupovať“ napr. v kap. 3:16 a na mnohých iných miestach, zvratný tvar vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1933 Podľa mnohých rukopisov a starých prekladov „a nech sa nevystatuje“; v rovnakom zmysle, ako je uvedené vyššie[1931]; aj tohto znenia sa pridržiavajú mnohé novšie preklady.

1934 Sloveso a predložková väzba ako v kap. 50:14, tu zmysel ako v texte.

www.nlpsk.sk

1935 Vl. „ovdovený“, prídavné meno vyskytujúce sa v SZ iba tu.
1936 Tj. „opustením al. ovdovením vzdialený od al. zbavený“.
1937 Tj. „Kasdím“; al. možno „hoci ich“, potom v zmysle „Isráélova a Júdova“.
1938 D. „od (táže predložka ako vyššie[1936], tu najskôr v zmysle „z hľadiska al. stanoviska) Svätého“.
1939 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1878], pozri Lev. 4:3, pozn. 90.
1940 Pozri Is. 66:6, pozn. 233.
1941 Al. „trestuhodnosť“, tu v takomto zmysle.
1942 Pozri Deut. 33:26; pozn. 1284; výraz, ktorý je podľa onej poznámky tam v kap. 1:33, je tu v kap. 4:13.
1943 Vl. „vyviedol“[13], „vyniesol“[13], tj. „najavo“, „na svetlo“.
1944 Tj. „prejavy spravodlivosti“, „spravodlivé skutky“.
1945 Al., podľa iných, „naostrite“.
1946 Hebr „šelátím“, výraz nejasného významu, spravidla prekladaný „štíty“, pozri Pies. 4:4, pozn. 116, no tu vzhľadom na predošlé „naplňte“ je tento preklad pochybný; hoci sa aj tu prevažnou väčšinou uvádza, potom sa, pravda, dotyčnému slovesu pripisuje zmysel „vyplňte ramenami“ s poukazom na 2 Sam. 23:7, pozri tam pozn. 940, al. „doplňte počet štítov“, a pod., no toto všetko, podľa môjho súdu, pôsobí dojmom sťaby násilného prispôsobovania zmyslu tohto slovesa zvolenému prekladu. Preto som s niekoľkými málo z novších prekladateľov zvolil znenie podľa LXX („faretras“, výraz prejatý aj do latinčiny, takže ho uvádza aj Vulgata), ktoré naproti tomu veľmi dobre bez akejkoľvek úpravy zapadá do textovej súvislosti, a to vzhľadom nielen na význam slovesa „naplňte“, lež aj na predošlú zmienku o „šípoch“.
1947 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[250], ktorého tvarom je aj nasledovné „strážcov“.
1948 Tj. tu „bohatá“.
1949 Vl. „lakeť“[2026], tu zmysel ako v texte („naplnila sa miera“).
1950 Al. možno „tvojej ziskuchtivosti“.
1951 D. „pri svojej duši“.
1952 Al. „pandravami“, al. „mladými (tj. „nie celkom vyvinutými“) kobylkami“.
1953 Tj. „Isráéla“, pozri kap. 10:16.
1954 Al. „mlatom“, „vojnovou sekerou“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1955 Vl. „zbraňami“, „nástrojmi“, množné číslo v zmysle ako v texte.
1956 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1954] odvodený, al. možno naopak.
1957 Ako „jazdec“ v Gen. 49:17, pozri tamojšiu kap. 50:9, pozn. 1378.
1958 Pozri Sud. 19:3, pozn. 858.
1959 Pozri 1 Kráľ. 10:15, pozn. 630.
1960 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vodcoch júdskej obce.
1961 Al. „všetku ich (potom v zmysle „nimi (s)pôsobenú“) pohromu“[50].
1962 Sloveso ako u Jóš. 10:18, pozn. 404, tvar vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel ako v texte.
1963 Tj. „vrchného veliteľa“, výraz prevzatý z ktoréhosi iného jazyka, vyskytujúci sa v SZ len tu a u Nach. 3:17.
1964 Al. „ježaté“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1965 Al. „sedia“.
1966 Pozri Gen. 19:4, pozn. 490.
1967 Pozri Gen. 32:22, pozn. 865.
1968 Vl. „mláky“, „močiare“, tu zmysel ako v texte („porosty tŕstia na močiaroch“).
1969 Al. „zmätení“, pozri Jóba 4:5, pozn. 166; Žalm 104:29, pozn. 2235.
1970 Tj. ušliapavania holohumnice vymazanej hlinou pred mlatbou, aby nebola hrboľatá.
1971 Tak podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a starými prekladmi; písaný text má na všetkých týchto miestach znenie „nás“.
1972 Pozri Exod. 14:24, pozn. 482; Deut. 2:15, pozn. 144, iný výraz ako vo v. 32[1969].
1973 Tj. „naložil so mnou (vl. „odložil al. odstavil ma“, sloveso ako v Gen. 30:38, pozn. 799, tu v takomto zmysle) ako s“.
1974 Iné sloveso ako „pohltil“ vyššie[85].
1975 Pozri Exod. 7:12, pozn. 216.
1976 Al. „slasťmi“, pozri Gen 2:8, pozn. 61; Žalm 36:8, pozn. 1028.
1977 Al. „vyhnal“, „odohnal“, vl. „spláchol“, sloveso ako „vyplachovať“ u Is. 4:4.
1978 Al. možno „môjho príbuzenstva“, pozri Num. 27:11, pozn. 976.
1979 Tj. „spáchané na mne a na mojom mäse“[1978], vo v. 36 „pomstou za teba“.
1980 Tj. „zodpovednosť za ne („za ňu“) nech padne na“.
1981 Tu iná predložka ako „na“ vyššie, no v tejto súvislosti v podstate súznačná.
1982 Pozri Is. 19:5, pozn. 1020, tu sa mieni rieka Eufrát.
1983 Al. „rozrevú“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na tomto mieste.
1984 Vl. „levíčatá“, no nesúvisí s nasledovným „levov“, výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu a u Nach. 2:13.
1985 Al. možno aj „hukotom“[299].
1986 D. „vynášať jeho (tj. „ním“) pohltené“, pozri Žalm 52:4, pozn. 1382.
1987 Pozri Deut. 20:3, pozn. 735.
1988 Al. „pre zvesť“ v príčinnom zmysle, „skrze zvesť“.
1989 D. „v roku“, tu azda zmysel ako v texte.
1990 Al. „na“.
1991 Tj. „musí padnúť“, v texte doslovný preklad.
1992 3. pád („aj jemu *mnohí*“).
1993 Tento verš sa v známych mi prekladoch podáva vo veľmi rozmanitom zmysle; od vypočítania ich znení tu upúšťam, no nazdám sa, že preklad, ktorý v podstate v súhlase s nemnohými v texte uvádzam, splna zodpovedá doslovnému zneniu pôvodiny aj významu prízvučných znamienok v nej, ktorý mnohé z iných prekladov opomínajú.
1994 Tj. azda „na pôdu svätýň“.
1995 Sloveso vyskytujúce sa v SZ okrem tohto miesta iba u Ezek. 9:4, 24:17 a 26:15.

www.mlbcbiblia.eu

1996 Zosilňujúci tvar dotyčného slovesa[977] so zmyslom ako v texte.
1997 Tu hádam v zmysle „zvesť o veľkej skaze“.
1998 Tj. „Kasdím“ („ich zaplavujúce“, „do nich narážajúce“).
1999 Tu v takomto zmysle, pozri Is. 48:18, pozn. 2188.
2000 Tj. „polámali sa“, ženský rod[281] tu opäť zastupuje rod stredný (neosobný podmet).
2001 Pozri Is. 9:4, pozn. 501, kde je iný tvar ako tu, no na tomto mieste v podstate rovnakého zmyslu.
2002 Pozri Is. 59:18, pozn. 2495.
2003 Al. „istotne“, D. „odplácaním“ (v. 56), „zbúraním“ (v. 58).
2004 Tu v takomto zmysle, pozri Is. 3:13, pozn. 243.
2005 D. „na nasýtenie prázdna“, na konci verša „na nasýtenie ohňa“.
2006 Pozri Gen. 25:23, pozn. 656; Žalm 2:1, pozn. 28, tu azda v zmysle ako v texte.
2007 Tj. vari dvoranom, ktorý mal na starosti ubytovanie kráľa cestou, D. „vedúcim[72] odpočinku“[921 1689].
2008 D. „na nebytie (al. „ohľadne nebytia“) v ňom“.
2009 Pozri Num. 11:2, pozn. 393.
2010 Porov. 2 Kráľ. 24:18 a ďalej.
2011 Pozri 1 Sam. 13:1, pozn. 509.
2012 Pozri Gen. 5:32, pozn. 180.
2013 Pozri 1 Kráľ. 12:19, pozn. 710.
2014 Pozri 2 Kráľ. 25:4, pozn. 913.
2015 Al. „dozorcov“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[278 428], pozri Num. 3:32, pozn. 112, tj. „do väzenia“.
2016 Pozri 2 Kráľ. 10:6, pozn. 462.
2017 Pozri 2 Kráľ. 24:14, pozn. 902, spodstatnený tvar ženského rodu dotyčného výrazu[414], tam aj tu a vo v. 16 a v kap. 40:7 množné číslo, možno v zmysle „z núdznych vrstiev al. rodín“.
2018 Tu je oproti súbežnému miestu 2 Kráľ. 25:11, pozn. 365, použitý čosi odlišný výraz („háámón“, tj. „ámón“ s členom „há“) ako „hámón“ tam, ktorý tu napriek tomu väčšina známych mi prekladov podáva v tom istom zmysle; tak aj LXX („tú ochlú“) a Vulgata („de multitudine“). Dotyčný výraz „ámón“ však znie rovnako ako meno egyptskej modly „Ámón“ v kap. 46:25, ktoré tam taktiež niekoľko málo zo známych mi prekladov, aj Vulgata („tumultum“, „hluk“, „lomoz“), podáva v tom istom al. podobnom zmysle. V inom význame je tento výraz použitý v Prísl. 8:30, pozn. 460, a v obdobnom zmysle ako tam („remeselníkov“[94] al. „remeselníctva“) ho aj tu podávajú niektoré preklady. Okrem týchto miest sa uvedený výraz vyskytuje ešte len u Nach. 3:8, pozri tam pozn. 211.
2019 Pozri 2 Kráľ. 25:12, pozn. 920.
2020 Pozri 2 Kráľ. 25:13, pozn. 921.
2021 Pozri Exod. 25:29, pozn. 879.
2022 Pozri Exod. 25:38, pozn. 894.
2023 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
2024 Pozri Exod. 25:29, pozn. 877.
2025 Pozri 2 Kráľ. 25:15, pozn. 925.
2026 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
2027 Pozri 1 Kráľ. 7:17n., pozn. 425.
2028 Pozri 2 Kráľ. 25:17, pozn. 928.
2029 Al. „vetra“, hebr. „rúcháh“, výraz v tejto súvislosti nejasného významu; mnohí toto miesto považujú za porušené, niektorí podľa Vulgaty („dependentia“) prekladajú v zmysle „(voľne) visiacich“, iní, keďže pojem „vetrov“ sa používa aj v zmysle „svetových strán“, porov. kap. 49:36 a pozri 1 Par. 9:24, pozn. 249, chápu tento výraz v zmysle „do všetkých strán“ al. jednoducho „po stranách“ Preklad LXX je odchylný.
2030 Pozri 2 Kráľ. 25:18, pozn. 929.
2031 Pozri 2 Kráľ. 23:4, pozn. 839.
2032 Pozri 2 Kráľ. 25:19. pozn. 931.
2033 Pozri Gen. 40:13, pozn. 1061.
2034 Pozri 2 Kráľ. 25:28, pozn. 936.
2035 Pozri Sud. 3:20, pozn. 201.
2036 Pozri 2 Kráľ. 25:28, pozn. 937.
2037 Pozri 2 Kráľ. 25:29, pozn. 938.
2038 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179.

www.mlosovskeb

PLAČ JEREMJU[1]

A [2](*Álef*) Ako[1] osamelo sedí[3] mesto
kedysi plné[4 5] ľudu, mohutné[4 5] medzi
národmi[6], stalo[5 7] sa sťa*by* vdovou,
kňažná[8] medzi krajmi[9] sa *do*stala[7]
k robote[10].
(2) (*Béth*) V noci horko[11] plače, áno[12],
na jej lícach[13] *sú* jej slzy, medzi
všetkými svojimi milujúcimi nemá[14]
tešiteľa[15],
všetci jej priatelia[16] sa voči nej dopustili
nevernosti[17], stali sa[7] jej nepriateľmi[18 19].
(3) (*Gimel*) Júdá bol odvedený[5 20] pre
strasť[21 22 23] a pre ťarchu[22 23 24 25] otroctva[26],
on[5] býva[3] medzi národmi[6], nenachádza[3]
odpočívadla[27],
vprostred ťažkostí[28 29] naňho[5] prišli[30]
všetci jeho[5] prenasledovatelia.
(4) (*Dáleth*) Cesty Cijjóna trúchlia
od nedostatku prichádzajúcich
v sviatky[31 32],
všetky jeho[5] brány pustnú[33], jeho[5] kňazi
vzdychajú, jeho[5] panny sa trápia[34],
a on[5] – *je* mu[5] horko.
(5) (*Hé*) Jeho[5] protivníci[35] sa stali[7]
hlavou[19], jeho[5] nepriatelia sa tešia[3]
kľudu,
lebo sa Hospodin dal ho[5] trápiť[34]
pre množstvo[25] jeho[5] prestúpení[36],
jeho[5] deti[37] odišli *do* zajatia pred
tvárou protivníka[35].
(6) (*Váu*) A od dcéry Cijjóna odišla[38]
všetka jej krása[39],
jej hodnostári[40] sa stali[7] sťa*by* jeleňmi,
ktorí nenachádzajú[3] pastvu, a bez sily[41]
odišli pred tvárou prenasledovateľa.
(7) (*Zajin*) Jerúsalém *si* pripomenul[5],
v dňoch svojej strasti[21] a svojich
blúdení[42],
všetky svoje vzácnosti[43], ktorých sa
*do*stávalo[3 7] odo dní pradávna,
pri upadnutí jeho[5] ľudu v ruku
protivníka[35], keď[12] nemal[5 14]
pomáhajúceho;
protivníci[35] ho[5] videli[3], smiali[3] sa
nad jeho[5] porážkami[44].
(8) (*Chéth*) Jerúsalém ťažko[45] zhrešil[5];
preto sa stal[5] poškvrnou[46],
všetci, *ktorí si* ho[5] vážili[47], ním[5] pohŕdli[65],
lebo uvideli jeho[5] nahotu;
on sám[5] vzdychá[3] a obracia[5] sa späť.
(9) (*Téth*) V jeho[5] podolkoch *je* jeho[5]
nečistota[48], nepripomína[3] *si* svoju
budúcnosť[49 50];
áno[12], poklesol[5] – div[51 52]! Nemá[14] tešiteľa[15]!
Pozri, Hospodine, moju strasť[21], veď
nepriateľ sa vystatuje[3 53]!
(10) (*Jód*) Protivník[35] rozprestrel[54] svoju
ruku na všetky jeho[5] vytúžené[55] *veci*[43 56];
áno, uvidel[5]: národy[6 57] vstúpili *v* jeho[5]
svätyňu[58], ktorým si zakázal[59], žeby ti
nevstupovali v zídenie[60].
(11) (*Káf*) Všetok jeho[5] ľud, *tí* vzdychajú,
hľadajú chlieb, svoje vzácnosti[43 61] dali
za pokrm na obživenie[62] duše[63 64].
Pozri, Hospodine, a pozoruj, že som sa
stal[7] bezcenným[5 65]!
(12) (*Lámed*) Nie pre vás[66], všetci cestou
prechádzajúci? Pozorujte a pozrite,
či jesto bolesť ako bolesť moja, ktorá
bola spôsobená[67] mne, ktorou sa ma
Hospodin dal trápiť[34] v deň žiaru[68]
svojho hnevu!
(13) (*Mém*) Z výsosti poslal oheň v moje
kosti a podrobil[69] *si* ich[70],
mojim nohám prestrel[54] sieť, obrátil ma
späť, spravil[71] ma zúboženým[5 33 72],
po celý[73] deň neduživým[5].
(14) (*Nún*) Jarmo mojich prestúpení[36] je[3]
priviazané[74], splietajú sa v jeho ruke,
vystúpili[75] nad môj krk; spôsobil
potkýnanie sa[76] mojej sily, *vy*dal ma
Pán v ruky, *z ktorých* nemôžem
povstať.
(15) (*Sámech*) Všetkých mojich rekov[77]
zavrhol Pán vnútri mňa,
*z*volal proti mne[78] stretnutie[31 79 80]
na zdrvenie[81] mojich šuhajov;
Pán sa dal šliapať lis, totiž[82] panenskú[83]
dcéru[84] Júdu[85].
(16) (*Ajin*) Nad týmito *vecmi* ja plačem,
moje oko, moje oko sa rozplýva[86]
vodou,
lebo sa odo mňa vzdialil tešiteľ[15], *ktorý by*
mohol[87] občerstviť[62 88] moju dušu,

www.miloslavikeu

moje deti[89] sa stali opustenými[33 90], lebo
sa vzmohol[91] nepriateľ.
(17) (*Pé*) Cijjón *sa* rozpriahol[5 54] svojimi
rukami[92] – nemá[14] tešiteľa[15];
ohľadne Jákóba Hospodin prikázal jeho
protivníkov[35] zôkol-vôkol neho[93],
Jerúsalém sa stal[5 7] odlúčenou[94] medzi
nimi.
(18) (*Cádé*) Hospodin, on *je* spravodlivý,
dopustil som sa však neposlušnosti[95]
jeho úst[96];
počujte, prosím[97], *vy* všetky národnosti[98],
a spoznajte[99] moju bolesť: moje panny
a moji šuhaji odišli v zajatie.
(19) (*Kóf*) Povolal som[100] svojich
milovníkov; tí[101] ma oklamali,
moji kňazi a moji starší v meste skonali,
keď si hľadali[3] pokrm, a*by* mohli[87]
obživiť[62] svoje duše[63 64].
(20) (*Réš*) Pozri, Hospodine, že mi *je*
úzko[102], moje útroby sú[3] vzrušené[103],
moje srdce sa v mojom vnútri zvrátilo[104],
lebo som sa dopustil ohavnej[105]
neposlušnosti[95];
na ulici[106] meč pôsobí[3] sirobu[107]
a v dome[108] – sťa*by* smrť.
(21) (*Šín*) Počuli, že ja vzdychám –
nemám[14] tešiteľa[15],
všetci moji nepriatelia počuli *o* mojom
zle[109 110]; zajasali[111], že si ty zapôsobil[112].
Kiež uvedieš[113] deň, *ktorý pri*voláš, nech[12]
sú podobní mne[114]!
(22) (*Táu*) Kiež všetko ich zlo[115]
prichádza[113] pred tvoju tvár, áno[12],
nalož[67] s nimi[116] podľa *toho,* ako si
naložil[67] so mnou[116] za všetky moje
prestúpenia[36],
veď moje vzdychy *sú* mnohé a moje srdce
neduživé[117].

2 [2] (*Álef*) Ako[1] v svojom hneve[118]
zaoblačil[119] Pán dcéru Cijjóna,
z nebies *na* zem zhodil nádheru[120]
Isráéla
a nie *že si* pripomenul podnož svojich
nôh[121] v deň svojho hnevu!
(2) (*Béth*) Pán pohltil[122] bez ušetrenia[123]
všetky pastviská[124] Jákóba,
výbuchom svojho hnevu[125] pobúral[126]
pevnosti[127] dcéry Júdu,
k zemi *ich* zrazil[128]; znesvätil[129] kráľovstvo
a*j* jeho hodnostárov[40].
(3) (*Gimel*) Vo vzbĺknutí[118 130] hnevu
odsekol celý roh[131] Isráéla,
svoju pravicu obrátil späť pred tvárou[132]
nepriateľa
a rozhorel sa[133] v Jákóbovi[134 135] ako oheň,
plameň, *ktorý* vôkol zožieral[3 136].
(4) (*Dáleth*) Napäl[137] svoj luk ako
nepriateľ, zastal[138] *po* jeho pravici[139]
ako protivník[35] a dal sa zabíjať
všetkých žiadúcnych[43 55 56 140] oku[141]
v stane dcéry Cijjóna. Ako oheň vylial
svoje popudenie.
(5) (*Hé*) Pán sa stal[7] sta*by* nepriateľom,
pohltil[122] Isráéla, pohltil[122] všetky jeho[5]
paláce[142],
zničil[143] jeho pevnosti[127] a rozmnožil
pri dcére Júdu stonanie a ston[144].
(6) (*Váu*) A ako *od* záhrady násilne
strhol[145] svoj plot[146],
zničil[143] svoje zhromaždište[31 79 147],
na Cijjóne Hospodin spôsobil
zabudnutie sviatkov[31 32] a sobôt[32 148]
a v rozhorlení[118 149] svojho hnevu
zavrhol[150] kráľa a*j* kňaza.
(7) (*Zajin*) Pán odkopol[151] svoj oltár,
zošklivil si[152] svoju svätyňu[58],
v ruku nepriateľa vydal[153] múry[154] jej
budov[142 155];
v dome Hospodina pôsobili[3] hluk[156] ako
v deň sviatku[31].
(8) (*Chéth*) Hospodin pojal zámer[366]
zničiť[143] múry[32 154] dcéry Cijjóna;
natiahol[157] mieru[158], ne*od*vrátil svoju ruku
od zhuby[122 159],
i zarmútil[160] predhradbie[161] a*j* múr[154 162];
pospolu schradli[163].
(9) (*Téth*) Jej brány zapadly v zem, jej
závory obrátil vnivoč[164] a polámal[81],
jej král a jej hodnostári[40] *sú* medzi
národmi[6 165], zákona[166] niet,
ani proroci nedochádzajú[167] videnia[168]
od Hospodina.
(10) (*Jód*) Na zemi sedia, mlčia[214] starší
dcéry Cijjóna,
na svoju hlavu navyhadzovali[73] prachu[169],
opásali sa[170] vrecovinami;
k zemi svoje hlavy spúšťajú panny
Jerúsaléma.
(11) (*Káf*) Moje oči sú[3] strávené[171] slzami,
moje útroby sú[3] vzrušené[103],
moja pečeň sa vykydla[172] na zem
pre zdrvenosť[173] dcéry môjho ľudu

www.mos-mavis.sk

pri[118] umdlievaní[174] nemluvniat[32 220]
a dojčiat[32] na priestranstvách[175]
hradiska[176].
(12) (*Lámed*) Vravia svojim materiam:
Kde *je* obilie a víno?[177]
pri svojom umdlievaní[174] ako
prebodnutých[32 178] na priestranstvách[175]
mesta,
pri svojom vylievaní ich duše[63]
do náruče[179] ich materí.
(13) (*Mém*) Čo ti mám[87] za príklad[180]
uviesť[181], čo mám[87] k tebe
pripodobniť[182], dcéra Jerúsaléma,
čo mám[87] k tebe prirovnať[183], aby som ťa
mohol[87] potešiť[15 184], panenská[83] dcéra[84]
Cijjóna?
Veď ako more *je* veľká tvoja zdrvenosť[173],
kto ti môže[87] priniesť zhojenie[185]?
(14) (*Nún*) Tvoji proroci pre teba[186]
vídajú[3 168 187] lož[188] a nechutnosť[189]
a nepôsobia[6] odhalenie[20 190] ohľadne
tvojej neprávosti[191 192] na *od*vrátenie
tvojho zajatia,
lež[12] pre teba[186] vídajú[3 168 187] lživé
bremená[193 194 195] a zvody[196].
(15) (*Sámech*) Dlaňami[197] nad tebou
tlieskajú[3] všetci cestou prechádzajúci,
syčia[3 198] a svojou hlavou potriasajú[3 199]
nad dcérou Jerúsaléma:
Či toto *je* to mesto, ktoré*mu* vravia[200]
Dokonalosť[201] krásy, Jasoť[111] všetkej
zeme[202]?
(16) (*Pé*)[203] Svoje ústa na teba[204]
roztvárajú[3] všetci tvoji nepriatelia,
syčia[3 198] a škrípajú[3] zubami[32], vravia[3]:
Prehltli sme[122], zaiste *je* toto[205] deň,
ktorý sme očakávali[3 206]; dočkali sme
sa[167 207], zažili sme[99].
(17) (*Ajin*) Hospodin uskutočnil[112], čo si
zaumienil, splnil[208] svoje reči[209],
to, čo rozkazoval[3] odo dní pradávna,
pobúral[126] a nie *že* ušetril[123]
a nepriateľa nad tebou rozradostnil,
vyvýšil roh[131] tvojich protivníkov[35].
(18) (*Cádé*) Ich srdce kričí[3 210] k Pánovi.
Múr[154 211] dcéry Cijjóna,
daj slzám[32] ako potok[212] stekať[86] za dňa a*j*
v noci!
Nech si nedávaš[113] ustania[213], nech sa
neutišuje[113 214] zrenica[215] tvojho oka!
(19) (*Kóf*) Vstaň, nariekaj[216] v noci, pri
začiatku[217] hliadok[218], ako vodu vylievaj
svoje srdce pred tvárou Pána,
povznášaj[219] k nemu svoje dlane[197],
ohľadne žitia[63] svojich batoliat[220],
ktoré[221] umdlievajú[174] hladom[118]
na nároží[217] každej *z* ulíc.
(20) (*Réš*) Pozri, Hospodine, a pozoruj,
s kým[116] si takto naložil[67]!
Či majú[87] ženy jesť svoj plod, batoľatá[220]
svojho odchovávania[222 223 224]?
Či majú[87] v svätyni[58] Pána byť zabíjaní
kňazi a proroci?
(21) (*Šín*) Na zemi *v* uliciach ležia
mladík[225] a*j* starec,
moje panny a moji šuhaji padli mečom,
v deň svojho hnevu si zabíjal[3], porážal si[3]
a nie *že* si šetril[3 123].
(22) (*Táu*) Ako *v* deň stretnutia[31] zvolávaš
zo všetkých strán[226] strach[223 227]
na mňa[228].
A v deň hnevu Hospodina sa nevyskytol[7]
uniknuvší[229] a*ni* preživší[230];
tých, ktorých som na rozpätých rukách
odnosila[222 231 232] a vychovala[231 233],
pohubil[171] môj nepriateľ.

3 (*Álef*)[234] Ja *som* muž[235], *ktorý*
zakúša[3 99] strasť[21] *pod* palicou[118 236]
výbuchu jeho hnevu[125].
(2) (*Álef*) Mňa odohnal[237] a primal
poberať sa tmou a nie svetlom[238].
(3) (*Álef*) Áno, zas a zas[239] proti mne
obracia[104 240] svoju ruku, *po* celý[73] deň.
(4) (*Béth*) Spôsobil schátranie[241] môjho
mäsa a mojej kože, zdrvil[81] moje kosti.
(5) (*Béth*) Vybudoval proti mne[204],
čím[12] ma obkľúčil[242], horkosť[243]
a útrapy[32].
(6) (*Béth*) Usadil ma v temné miesta ako
dávno mŕtvych[244].
(7) (*Gimel*) Obmuroval[249] ma vôkol,
takže[12] nemôžem[87] vychádzať[245], sťažil
moje mosadzné puto[246].
(8) (*Gimel*) Aj keď kričím[247] a o pomoc
volám, udúša[3 248] moju modlitbu.
(9) (*Gimel*) Moje cesty zamuroval[249]
kvádrami[32 250], moje pešiny[251] zmiatol[252].
(10) (*Dáleth*) On *je* mi striehnúcim[253]
medveďom, levom v úkrytoch.
(11) (*Dáleth*) Moje cesty odviedol
stranou[254] a rozdriapal ma,
spravil[255] ma zúboženým[33].

www.miloslavbelik.eu

(12) (*Dáleth*) Napäl[139] svoj luk a postavil[138]
ma za terč pre šíp[186].
(13) (*Hé*) V moje obličky uviedol deti[89]
svojho tulca[256].
(14) (*Hé*) Stal som sa[7] všetkému svojmu
ľudu predmetom smiechu[257], ich
popevkom[258] *po* celý[73] deň.
(15) (*Hé*) Nasýtil ma trpkosťami[259],
napojil ma palinou.
(16) (*Váu*) A moje zuby dal rozodrať[260]
štrkom[261], zohol[262] ma v popol.
(17) (*Váu*) Tiež[12] si moju dušu odtrhol[151]
od[263] pokoja, zabudol som *na* blaho[264].
(18) (*Váu*) I povedal som: Moja životná
sila[265] zanikla[266], *aj* moje očakávánie[267]
od[268] Hospodina.
(19) (*Zajin*) Pripomeň *si* moju strasť[21]
a moje blúdenie[42], palinu a horkosť[243]!
(20) (*Zajin*) Stále[269] *si* pripomína
a sklonená je[270] nado mnou[271] moja
duša.
(21) (*Zajin*) Na myseľ si znovu a znovu
uvádzam[272] toto (preto čakám[267 273 274]):
(22) (*Chéth*) Láskavosť[275 276] Hospodina[223],
že sme celkom nevymizli[277]! Veď
nekončia[3 171] jeho zľutovania[278],
(23) (*Chéth*) nové po ránach[279]! Veľká[4] *je*
tvoja vernosť[280]!
(24) (*Chéth*) Mojím podielom *je*
Hospodin, povedala moja duša; preto
naňho čakám[267 273 274 281].
(25) (*Téth*) Hospodin *je* dobrý voči
očakávajúcemu[282 283] ho, voči duši,
ktorá ho vyhľadáva[284].
(26) (*Téth*) Dobré *je*, keď[12] *sa*[285] čaká[267 273],
a *to* mlčiac[214 286], na[281] vyslobodenie[287]
od Hospodina.
(27) (*Téth*) Dobré *je* pre muža[106 235], ak
v svojej mladosti[49] nosí[219] jarmo.
(28) (*Jód*) Nech sedí[113] samotný a mlčí[113],
keď *ho* naňho vložil[288 289].
(29) (*Jód*) Nech svoje ústa kladie[71 113]
v prach, azda jesto nádej.
(30) (*Jód*) Nech svoje líce[13] *vy*dáva[113]
bijúcemu[290] ho, sýti sa[113] potupou.
(31) (*Káf*) Veď Pán nebude navždy[291]
zavrhovať[151 274],
(32) (*Káf*) lež[292] ak potrápi[34], predsa[12] sa
zľutuje podľa hojnosti[25] svojej
láskavosti[275].
(33) (*Káf*) Veď nie zo svojho srdca
týra[3 21 293] a trápi[34] deti[89] kohokoľvek[294].
(34) (*Lámed*) Pri deptaní[295] všetkých
väzňov[296] zeme pod nohami,
(35) (*Lámed*) pri prevracaní[157 297] práva[298]
muža[235] pred tvárou Najvyššieho[299],
(36) (*Lámed*) pri krivdení[300] človekovi
v jeho pravote[301] Pán nevidí?
(37) (*Mém*) Kto *je* taký[302], *že* povie a stane
sa[7], *čo* Pán nerozkázal?
(38) (*Mém*) Nevychádzajú z úst
Najvyššieho[299] zlá *aj* dobro[303]?
(39) (*Mém*) Čo[304] si má[87] sťažovať[305] živý
človek, muž[235], na *trest za* svoj
hriech[306 307]?
(40) (*Nún*) Skúmajme[113 308] a spytujme[113 309]
svoje cesty a vracajme sa[113] *až*
k Hospodinovi!
(41) (*Nún*) Povznášajme[113 219] svoje srdcia
na dlaniach[197] k Bohu v nebesá!
(42) (*Nún*) My sme sa prestúpení
dopustili[36 310] a neposlušnosť prejavili[95];
ty si neodpustil.
(43) (*Sámech*) Zahalil si sa[311] v hnev[118]
a dal si sa nás prenasledovať; zabíjal
si[3], nešetril si[3 123],
(44) (*Sámech*) zriadil si si zahalenie[311 312]
v oblak[118 313] pred prenikaním[132 314]
modlitby,
(45) (*Sámech*) robíš[255] nás smeťou
a odpadkom[315] vprostred národov[6].
(46) (*Pé*)[316] Svoje ústa na nás[204]
roztvárajú[3] všetci naši nepriatelia,
(47) (*Pé*) *do*stalo sa[7] nám postrachu[317]
a priepasti[318], zániku[319] a zdrvenosti[173],
(48) (*Pé*) moje oko sa rozplýva[86]
potokmi[320] vôd nad zdrvenosťou[173]
dcéry môjho ľudu.
(49) (*Ajin*) Moje oko sa vylieva[321] a nie *že*
sa utišuje[214], lebo niet[322] ustania[213 223 323],
(50) (*Ajin*) než bude Hospodin zhliadať[324]
a dívať sa z nebies.
(51) (*Ajin*) Moje oko pôsobí[3]
zármutok[67 325] mojej duši[326] pre všetky
dcéry[327] môjho mesta.
(52) (*Cádé*) Ako vtáčika[328] ma zúrivo[329]
honili[3 330] moji bezdôvodní[331]
nepriatelia,
(53) (*Cádé*) môj život[49] sa dali ubíjať[332]
v jame[333] a nahádzali na mňa kamenia[334].
(54) (*Cádé*) Cez moju hlavu sa prevalili[335]
vody, i povedal som: Som[3] odbavený[336].
(55) (*Kóf*) Dal som sa dovolávať tvojho
mena, Hospodine, z jamy[333], *z* hlbín[337].

www.milosrdenstvo.sk

(56) (*Kóf*) Počul si môj hlas; kiež
nezastieraš[113 338] svoje ucho ohľadne
mojej úľavy[339], ohľadne môjho volania
o pomoc!
(57) (*Kóf*) V deň, *keď* som ťa volal, si sa
priblížil[340]; povedal si: Nemusíš[87] sa
báť[341].
(58) (*Réš*) Pravotil si sa[3 301 342], Pane,
pravotami[301] mojej duše, vykúpil[343] si
môj život[49],
(59) (*Réš*) rozpoznal si[99], Hospodine,
moju[344] krivdu[300 345]; súď[298 346] môj
súd[298];
(60) (*Réš*) rozpoznal si[99] všetku ich
pomstu[347], všetky ich úklady[348] voči
mne.
(61) (*Šín*) Počul si[3] ich tupenie, všetky ich
ukladania[349] proti mne[204],
(62) (*Šín*) pery povstávajúcich *proti*
mne[350] a ich úvahy[351] proti mne[204]
po celý[73] deň.
(63) (*Šín*) Pozoruj ich sadanie a ich
vstávanie[352] – ja *som* ich pesničkou[353].
(64) (*Táu*) Kiež im, Hospodine, chceš[87 113]
vrátiť odplatou[354] podľa diela[355] ich
ruky,
(65) (*Táu*) kiež im chceš[87 113] dať
zastretie[356] srdca, svoju kliatbu[357] im,
(66) (*Táu*) kiež ich chceš[87 113] v hneve[118]
prenasledovať a vyhubiť[358] spopod
Hospodinových nebies!

4 [2] (*Álef*) Ako[1] zachádza[359] zlato, mení
sa[360] zlato[361], ktoré[221] *je* hodnotné[264]!
Kamene[362] svätyne[363] sa rozspávajú[172]
na nároží[217] každej *z* ulíc.
(2) (*Béth*) Drahocenní[364] synovia Cijjóna,
ktorí[221] boli zlatom[365] vyvažovaní –
ako[1] sú[3] považovaní[366] za[367] krčahy
z hliny[368], dielo[355] rúk hrnčiara[369]!
(3) (*Gimel*) Aj šakalice[370] nastavujú[3 371]
struky[32], nadájajú[3] svoje mladé[372];
dcéra môjho ľudu *sa stala* ukrutníkom[19]
ako pštrosice[373] v pustine.
(4) (*Dáleth*) Jazyk dojčaťa ulipol[374]
smädom na jeho podnebí,
batoľatá[220] požadujú chlieb, niet
rozdeľujúceho[54 375] im.
(5) (*Hé*) Ktorí[221] sa krmievali[376]
lahôdkami[377], sú[3] zúbožení[33 90 378]
v uliciach,
ktorí[221] boli chovaní na šarláte[379], váľajú
sa[3] v hnojiskách[380].
(6) (*Váu*) A*no, trest za* neprávosť[191 306]
dcéry môjho ľudu *je* ťažší[381] od *trestu*
za hriech[306] Sodomy,
ktorá[221] bola podvrátená[382] sťaby[114]
nenazdajky a nie *že* sa pri nej
namáhali[3 383] ruky.
(7) (*Zajin*) Jej zasvätenci[384] boli[3] čistejší
od snehu[385], boli[3] bieloskvúcejší[386]
od mlieka[385],
telom[387] boli[3] červenejší[388] od koralov[389],
ich[390] dojem[391] – zafír;
(8) (*Chéth*) zjav[392] týchto[397] sa zatmel[393]
nad čerň[385], v uliciach sa
nerozoznajú[394],
ich koža sa prilepila na ich kosti,
vyschla[395], stala sa[7] sťa*by* drevom.
(9) (*Téth*) Lepšie sa majú[3 396] zabití[178]
mečom[141] od zabitých[178 385] hladom[141],
lebo títo[397] sa tratia[398], prekáľaní
nedostatkom[399] plodín[400] poľa.
(10) (*Jód*) Ruky milosrdných žien varili[3]
ich dietky[401],
boli[3] im na požívanie pri skaze[173] dcéry
môjho ľudu.
(11) (*Káf*) Hospodin dovŕšil[171] svoje
popudenie, vylial žiar[68] svojho hnevu
a zažal[402] na Cijjóne oheň, ktorý[12]
zožral[136] jeho[5] základy.
(12) (*Lámed*) Neboli by uverili králi zeme
ani nikto z obyvateľov[403] sveta,
žeby protivník[35] a nepriateľ mohol[87]
vstúpiť v brány Jerúsaléma.
(13) (*Mém*) Pre hriechy[22] jeho[5] prorokov,
neprávosti[191] jeho[5] kňazov,
ktorí[221] v jeho[5] vnútri prelievali krv
spravodlivých,
(14) (*Nún*) sa v uliciach slepo[404] potácajú[3],
sú[3] poškvrnení[405] krvou,
a nie *že druhí* môžu – chcú[87] – siahnuť
na[406] ich oblečenia.
(15) (*Sámech*) Odstúpte[407], nečistí[32],
volajú na nich, odstúpte[407], odstúpte[407],
nech nesiahate[113 406]! –
A keď vyjdú[245], ba *vy*potácajú sa, budú
medzi národmi[6] vravieť: Nebudú už
naďalej[408] smieť[87] pobývať[409].
(16) (*Pé*)[410] Tvár Hospodina ich
rozptýlila[411], nebude im už naďalej[408]
venovať[274] pozornosť;
nevšímajú si[3 219] tváre[412] kňazov, starcov
neobdarúvajú[3] zmilovaním[413].

www.biblia.sk

(17) (*Ajin*) Pokiaľ ešte sme, vyčerpávajú
sa[171] naše oči ohľadne[414] pomoci nám[415]
– márne[416 417],
za svojej hliadky[418] sme vyhliadali[3 419]
po národe[6] nemôžucom[87]
vyslobodiť[287 420 421].
(18) (*Cádé*) Stopovali[3 330] naše kroky[422],
aby sa nedalo chodiť[423] po našich
priestranstvách[175 424];
priblížil sa[340] náš koniec, naše dni sa
naplnili, áno, prišiel náš koniec.
(19) (*Kóf*) Naši prenasledovatelia sa
ukázali[7] rýchlejšími[425] od orlov[385 426]
nebies,
na vrchoch nás ohnivo hnali[3 427],
v pustine na nás striehli[3 253].
(20) (*Réš*) Dych[428] našich nozdier,
pomazaný Hospodina, bol polapený[429]
v ich dierach[430],
o ktorom[110] sme vraveli[3]: V jeho tieni
budeme žiť medzi národmi[6 431].
(21) (*Šín*) Jasaj[111] a raduj sa, dcéra Edóma,
bývajúca v zemi Úc[432];
aj na teba prechádza[274] čaša[433]; budeš
opitá a budeš sa obnažovať.
(22) (*Táu*) Dokonaný je[3 277] *trest za* tvoju
neprávosť[191 306], dcéra Cijjóna,
nebude[288] ťa už naďalej[408] odvádzať[20];
tvoju, dcéra Edóma, neprávosť[191]
navštívi[288 434 435] a spôsobí[434 435]
odhalenie[18 190] ohľadne tvojich
hriechov[192 436].

5 Pripomeň *si,* Hospodine, čo sa nám
stalo[7], pozoruj a pozri našu potupu;
(2) naše dedičstvo[437] sa vrátilo[104]
cudziarom[438], naše domy
cudzozemcom[439],
(3) stali sme sa sirotami, bez[440] otca, naše
matere *sú* ako vdovy,
(4) svoju vodu pijeme[3] za peniaze[441], naše
drevá prichádzajú za kúpnu cenu,
(5) na krku máme[3] svojich
prenasledovateľov[442], sme[3] unavení[443]
a nie *že* sa nám dostáva[3] oddychu[444].
(6) Ruku sme *po*dali Egypt*u*, Aššúr*u*[445],
na nasýtenie chlebom;
(7) naši otcovia hrešili[3] a niet ich, a ich[446]
neprávosti[191] nesieme[3 447] my.
(8) Vlády nad nami sa ujali[448] otroci, niet
vytrhujúceho z ich ruky,
(9) chlieb si[449] zadovažujeme za svoje
žitie[63], z príčiny[450] meča pustiny,
(10) naša koža sa rozpálila[451] ako pec
z príčiny[450] pálčivosti[223 452] hladu.
(11) Na Cijjóne znásilňujú[3 21 293 453] ženy,
panny v mestách Júdu[454],
(12) hodnostári[40] boli ich rukami[455]
povesení, tváre starcov nie sú[3] ctené[456],
(13) šuhaji nosia[3 219] ručné mlynčeky,
mladíci[225] sa potkýnajú[3 76]
pod drevom[457],
(14) starší zmizli[458] z brány[459], šuhaji od
svojich strunových nástrojov[460].
(15) Prestal[458] jasot[461] našich sŕdc, náš
tanečný vír sa zvrátil[104] v smútok,
(16) koruna[462] *z* našej hlavy spadla;
ach[97 463], beda[464] nám, lebo sme hrešili[3]!
(17) Nad týmto sa naše srdce stalo
neduživým, nad týmito *vecmi* sa naše
oči zatmeli[393 465],
(18) nad vrchom Cijjón, ktorý *je*
spustnutý[33], behajú[3] po ňom líšky[466].
(19) Ty, Hospodine, ostávaš navždy[291],
tvoj trón do pokolení a pokolení;
(20) načo *na* nás donekonečna zabúdaš,
opúšťaš nás na dlhé časy[467]?
(21) Navráť nás k sebe, Hospodine,
a budeme sa vracať, obnov naše dni,
ako *za* pradávna!
(22) Či si nás nadobro[468] zavrhol[469]?
Hneváš[3] sa[470] na nás až *tak* veľmi?

www.nilosz.sk

PLAČ JEREMJU

1 Hebr. „Écháh“, tj. „Ako“ (al. možno „Ach, ako“), podľa slova, ktorým táto skladba začína.
2 Začiatočné litery veršov kap. 1, 2 a 4 sú v abecednom poriadku.
3 Vl. „usadlo“[5] („usadlo a sedí“, ďalej obdobne).
4 Vl. „hojné“, „početné“, „mnohé“, ďalej obdobne.
5 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
6 Pozri Is. 1:4, pozn. 13.
7 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
8 Pozri Gen. 17:15, pozn. 456.
9 Pozri 1 Kráľ. 20:14, pozn. 923.
10 Pozri Exod. 1:11, pozn. 18.
11 Al. „usedavo“, D. „plačom“.
12 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
13 Pozri Žalm 3:7, pozn. 80.
14 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
15 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179; Jóba 16:2, pozn. 776.
16 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668; Pies. 5:16, pozn. 34.
17 Pozri Sud. 9:23, pozn. 550.
18 Nesúvisí s „priatelia“ vyššie.
19 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
20 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
21 Pozri Gen. 29:32, pozn. 756.
22 D. „od (al. „zo“) strasti“, ďalej obdobne.
23 Tu azda v cieľovom al. účelovom zmysle („aby sa mu dostalo strasti“, tj. vlastne „do strasti“, ďalej obdobne, porov. Gen. 11:2, pozn. 330).
24 Al. „tvrdosť“, nesúvisí s výrazom v Exod. 1:14, pozn. 27.
25 D. „množstvo“, „hojnosť“, ďalej obdobne.
26 Pozri Exod. 1:14, pozn. 28.
27 Pozri Gen. 8:9, pozn. 261.
28 Pozri Žalm 116:3, pozn. 2426.
29 Vl. „medzi ťažkosťami“, zmysel azda ako v texte.
30 Pozri Deut. 28:2, 15; vl. „ho dostihli“ (Gen. 31:25).
31 Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
32 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
33 Pozri Is. 33:8, pozn. 1689; ohľadne kap. 5:18 pozri Jer. 12:11, pozn. 849.
34 Al. „rmútia“, ďalej obdobne.
35 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
36 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
37 Ako „batoľatá“ v kap. 2:19n.[220], tu je v tomto spojení azda vhodnejší takýto preklad.
38 Vl. „vyšla“[245], tu zmysel ako v texte.
39 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
40 Pozri Gen. 12:15; 21:22, pozn. 554.
41 D. „a v nie-sile“.
42 Ako „blúdiacich“ u Is. 58:7, tu a v kap. 3:19 zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach.
43 Al. „(draho)cennosti“, „vzácne [al. „(draho)cenné“] veci“, výraz sa v SZ vyskytuje len tu a vo v. 11, v písanom texte[61].
44 Tj. „prehranými bojmi al. bitkami“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
45 D. „hriechom“.
46 Al. „nečistotou“, al. „tuláčkou“, „zblúdilou“, „vyhostenou“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no pozri v. 17[94].
47 Pozri Exod. 20:12, pozn. 460.
48 Iný výraz než ve v. 8[46].
49 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
50 Al. možno „svoje posledné dni“, D. „svoje posledky“.
51 Pozri Is. 9:5, pozn. 561.
52 Tj. „podivuhodne“, „úžasne“, „na podivenie“.
53 Pozri Žalm 55:12, pozn. 1008.
54 Pozri Exod. 9:29, pozn. 1253.
55 Al. „žiadúcne“, pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911.
56 Tu čosi odlišný výraz, zmysel ako v texte.
57 Tu v zmysle „ľudia z národov“, „pohania“.
58 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
59 D. „rozkázal“, porov. Gen. 3:11, pozn. 104, tu nasleduje doslovný preklad.
60 Pozri Exod. 12:6, pozn. 376.
61 Podľa čítaného textu „svoje vytúžené *veci*“[56].
62 Vl. „obnovenie“, „občerstvenie“, pozri Rúth 4:15, pozn. 173; Žalm 19:7, pozn 621.
63 Al. „žitia“, ďalej obdobne, pozri Gen. 9:4, pozn. 283, nesouvisí s „obživenie“[62], takže potom aj
64 „na zachovanie žitia“.
65 Pozri Jer. 15:19, pozn. 975, príčastie slovesa, ktorého iný tvar je tu vo v. 8.
66 Tj. „Ničím to nie je vám al. pre vás“.
67 Sloveso ako „paberkovať“ u Jer. 6:9, pozn. 507, tu a ďalej zmysel ako v texte.
68 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
69 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42.
70 D. „ju“, tj. azda „každú z nich“.
71 D. „dal“, ďalej obdobne.
72 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.
73 Al. „*v* každý“, D. „všetok“, ďalej obdobne.
74 Al. „pristrojené“, „priložené“ ako postroj na kone, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
75 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
76 Pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80.
77 Pozri Sud. 5:22, pozn. 349.
78 Al. „na mňa“, ďalej obdobne.
79 Tu v takomto zmysle, pozri Exod. 27:21, pozn. 953.
80 Inak, podľa niektorých, „vyhlásil proti mne určený deň“, tj. „deň súdu al. odplaty“.
81 Pozri Žalm 3:7, pozn. 82.
82 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
83 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 767.
84 Pozri 2 Kráľ. 19:21, pozn. 768.
85 „Lis“ tu vyššie značí „obsah lisu“, tj. „hrozno“; tento zmysel je, pravda, v úsloví „šliapať lis“ viacmenej samozrejmý, no tu je táto poznámka hádam na mieste, aby bolo nad všetku pochybnosť jasné, že „panenská dcéra Júdu“ je tu nie „lisom“ vo vlastnom zmysle, lež tým, čo sa v lise pošliapava, porov. Is 63:1nn; Zjav. 14:19n.

www.milosrdnik.eu

Inak možno „sa dal šliapať lis (al. azda opisom „vykonal [al. „uskutočnil“] šliapanie lisu“) na (al. „pri“ al. „voči“) panenskej dcére Júdu“ al. „ohľadne panenskej dcéry Júdu“, no za prirodzenejšie a zrozumiteľnejšie považujem znenie, ktoré podávam v texte, hoci také nenachádzam v niktorom ze známych mi iných prekladov.

86 Pozri Is. 15:3, pozn. 900.
87 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
88 D. „tešiteľ občerstvujúci“.
89 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
90 Tu v takomto zmysle, pozri 2 Sam. 13:20, pozn. 548; al. „rozrušenými“, „zdesenými“.
91 Pozri Gen. 7:18, pozn. 244.
92 Tj. „rozprestrel svoje ruky v modlitbe“, znenie v texte uchováva v preklade význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
93 Pozri Jer. 46:14, pozn. 1716.
94 Vl. „odlúčením“, pozri Lev. 12:2, 15:25, pozn. 380; tu vo v. 8[46] je čosi odlišný súznačný tvar tohto výrazu.
95 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.
96 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.
97 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
98 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457; al. „zástupy ľudu“, pozri Gen. 25:8, pozn. 644.
99 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
100 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
101 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
102 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.
103 Al. „búria sa“, sloveso ako v Žalme 46:3, pozn. 1267, tvar v SZ len tu a v kap. 2:11.
104 Al. „obrátilo“, ako v Exod. 14:5, tj. „zmenilo“ ohľadne svojich citov al. rozpoloženia.
105 D. „som sa neposlušnosťou (al. „dopustením sa neposlušnosti“) dopustil“.
106 Pozri Deut. 32:25, pozn. 1166 a 1167.
107 Pozri Deut. 32:25, pozn. 1168.
108 Al. „vnútri“, porov. Gen. 6:14, pozn. 215.
109 Al. „nešťasť“, „pohrome“, pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
110 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
111 Pozri Is. 62:5, pozn. 2542.
112 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
113 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
114 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
115 Tu ve zmysle Jer. 1:16 a ďalej, pozn. 61, al. možno tiež „zlo[109] nimi spôsobené“.
116 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
117 Iný výraz ako vo v. 13, no súznačný, v tejto knihe len tu; pozri Jer. 8:18, pozn. 671.
118 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
119 Tj. „zatemnil“, „zatônil“, „oblakom obostrel“ (al. „zastrel“, „prikryl“), sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu, odvozené od slova „oblak“ napr. u Is. 19:1.
120 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.
121 Tj. „chrám“, porov. Žalm 99:5; 132:7.
122 Pozri Jer. 51:34, pozn. 1974, tu (nie nutne všade ďalej) je vari vhodnejší tento preklad.
123 D. „neušetril“, pozri Is. 9:19, pozn. 598, znenie v texte je zvolené pre zrozumiteľnosť.
124 Al. „príbytky“ (pozri Žalm 74:20, pozn. 1825).
125 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 553; Is. 9:19, pozn. 595.
126 Pozri Sud. 6:25, pozn. 419; Is. 14:17, pozn. 860.
127 Pozri Num. 32:17, pozn. 1061.
128 Pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
129 Al. „zhanobil“, pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.
130 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138, tu odvodené podstatné meno.
131 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
132 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
133 Pozri Is. 10:17, pozn. 137.
134 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
135 Al. „proti Jákóbovi“.
136 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
137 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152.
138 Pozri Gen. 21:28 a ďalej, pozn. 942.
139 Podľa LXX a Vulgaty „utužil (LXX „estereóse“, Vulg. „upevnil“, „firmavit“, miesto „niccáv“ čítali „hiccív“, iný tvar tohože slovesa) svoju pravicu“. Obdobne aj niektoré novšie preklady.
140 Al., podľa niektorých, „ničiť (al. „kaziť“) všetky *veci* žiadúce“.
141 Pozri Num.1:53 a ďalej, pozn. 63.
142 Pozri Is. 23:13, pozn. 1231.
143 Pozri Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
144 Pozri Is. 29:2, pozn. 1482.
145 Pozri Jóba 15:33, pozn. 773; 21:27, pozn. 1041.
146 Al. „svoju ohradu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
147 Tj. „*miesto* (al. „*stan*“) stretávania“, tu v takomto zmysle.
148 Pozri Exod. 16:23, pozn. 575.
149 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
150 Pozri Jer. 14:21, pozn. 938.
151 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 853.
152 Pozri Žalm 89:39, pozn. 2081.
153 Pozri Deut. 23:15, pozn. 1176; Žalm 31:8, pozn. 886.
154 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
155 Tu tento výraz značí súbor rozličných stavieb tvoriaci príslušenstvo chrámu na jeho území.
156 D. „*vydávali* hlas“.
157 Pozri Prísl. 1:24, pozn. 81.
158 Al. „šnúru na meranie“, hebr. „kau“, pozri Is. 18:2, pozn. 1002.
159 Neurčitok dotyčného slovesa[122], tu v takomto prenesenom zmysle.
160 Al. „k nároku (al. „bedovaniu“) primal“.
161 Pozri Žalm 48:13, pozn. 1292; Is. 26:1, pozn. 1317.
162 V zmysle ako u Jer. 14:2, pozn. 908.
163 Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87; Is. 24:4, 7, pozn. 1036.
164 Al. „zničil“, „skazil“, no nie ako vo v. 5 a ďalej[143].
165 Tj. „v zajatí“.
166 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
167 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
168 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
169 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
170 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.

www.miloslovik.eu

171 Al. „vyčerpané“, pozri Gen. 2:2, pozn. 46; 41:30, pozn. 1093, ďalej obdobne.
172 Sloveso ako „vylial“ vo v. 4 a i.
173 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 328; sloveso, ktoré je tam spomenuté, je tu v kap. 1:15 a ďalej[81].
174 Al. „chradnutí“, no nie ako vo v. 8[163], „vysilení“, „hynutí“.
175 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
176 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
177 Úslovie všeobecne vyjadrujúce túžbu za posilňujúcim pokrmom a nápojom.
178 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
179 Pozri 2 Sam. 12:3, pozn. 492.
180 Vl. „svedectvo“, tu zmysel ako v texte.
181 Tak podľa čítaného textu; v písanom texte je znenie „dosvedčovať“, „znova a znova vravieť“, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar dotyčného slovesa.
182 Pozri Is. 1:9, pozn. 48.
183 Pozri Is. 46:5, pozn. 1455, nie ako „prirovnávať“ podľa tamojšej pozn. 2145.
184 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[15].
185 Vl. „ťa môže zhojiť“, v texte opis vzhľadom na väzbu s 3. pádom v pôvodine.
186 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
187 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[168].
188 Pozri Exod. 20:7, pozn. 663.
189 Al. „nudnosť“, „zbytočnosť“, pozri Jóba 6:6, pozn. 65.
190 Tu zmysel ako v texte, pozri napr. Prísl. 11:13, pozn. 563. Ďalej obdobne.
191 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
192 Vl. „a neodhaľujú tvoju neprávosť“, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine. Kap. 4:22 obdobne.
193 Pozri Num. 11:15, pozn. 147.
194 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
195 D. „bremená lži“[188].
196 Al., podľa iných, „veci k zavrhnutiu (al. „vyhnanstvu“, „vyhnaniu“) vedúce“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
197 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059; 32:25, pozn. 869.
198 Pozri Jer. 19:8, pozn. 1093.
199 Pozri Žalm 22:7, pozn. 678.
200 Al. „vraveli“, ďalej obdobne.
201 Vl. „Celosť“, „úplnosť“, zmysel ako v texte.
202 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
203 Tu by podľa abecedného sledu bola na mieste litera „ajin“, ktorá nasleduje vo v. 17, kam by zasa patrila litera „pé“. Tak je v 15 rukopisoch a v sýrskom preklade, kde sú tieto dva verše v svojom postavení navzájom zamenené. Porov. kap. 3:46[316] a 4:16[410].
204 Ako „nad tebou“ (v. 15 a i.), tu aj „proti tebe“ (Jer. 1:15, pozn. 57), ďalej obdobne.
205 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.
206 Pozri Jóba 30:26, pozn. 319.
207 Nesúvisí s predošlým „očakávali“[206].
208 Vl. „dokonal“, „do konca dovedol“, pozri Is. 10:12, pozn. 632.
209 Al. „výroky“, „slová“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
210 Pozri Sud. 4:3 a ďalej, pozn. 242.
211 Oslovenie.
212 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.
213 Vl. „stŕpnutia“, „stuhnutia“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa v Gen. 45:26, pozn. 1250, a j.; čosi odlišný a v podstate súznačný výraz je v kap. 3:49.
214 Sloveso ako „mlčia“ vo v. 10, porov. Jer. 8:14, pozn. 657, tu zmysel ako v texte („nezastavuje svoju činnosť“). V kap. 3:49 čosi odlišné príbuzné sloveso.
215 D. „dcéra“, porov. Žalm 17:8, pozn. 477.
216 Pozri Prísl. 1:20, pozn. 60, tu zmysel ako v texte.
217 Vl. „hlave“, zmysel ako v texte, tj. vari „pri striedaní“. Ďalej obdobne, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
218 Pozri Žalm 90:4, pozn. 381.
219 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139, v kap. 4:16 zmysel ako v texte („nepovyšujú“, „nectia“).
220 Pozri Jer. 6:11, pozn. 518; ohľadne v. 11 pozri Jer. 44:7.
221 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251; týka sa len takto označených miest.
222 Al. „nežnej starostlivosti“, „nosenia na rukách“, takže zmysel je „batoliat, ktoré odchovali al. na rukách nosili“. Dotyčný výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu, je odvodený od slovesa „rozpäla“ u Is. 48:13, takže vlastne ide o „nosenie detí na rozpätých rukách“. Spomenuté sloveso je v SZ ešte len tu vo v. 22 v obdobnom zmysle ako na tomto mieste.
223 V hebrejčine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („láskyplného odchovávania“ atď.[222]), ďalej obdobne.
224 „odchovania (atď.[222]) každej (al. „každého batoľaťa“) z nich“. Ďalej obdobne.
225 Pozri Gen. 18:7, pozn. 469.
226 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
227 Množné číslo aj v zmysle „všetko, čo strach pôsobí“.
228 D. „moje strachy“[223 227], tiež v zmysle „čo ma straší“, „čoho sa bojím“.
229 Pozri Jer. 44:14, pozn. 1672.
230 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
231 Slová posledných dvoch riadkov tohto verša hádam vyslovuje hovorkyňa ženského rodu („dcéra Cijjóna“ al. pod.).
232 Al., podľa niektorých, „ktorých som sa plienkami naovíjala“.
233 Nesúvisí s „odchovávania“[222].
234 V tejto kapitole začína vždy každý z troch za sebou nasledujúcich jednoriadkových veršov touže literou, a tieto trojice veršov nasledujú za sebou v abecednom poriadku.
235 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
236 Pozri Is. 10:5, pozn. 554.
237 Pozri Žalm 78:52, pozn. 1894.
238 Al. „primal odísť *v* tmu a nie *v* svetlo“.
239 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
240 Tu iný tvar dotyčného slovesa[104], zmysel ako v texte.
241 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475.
242 Pozri Jóš. 6:3, pozn. 207; Jóba 19:6, pozn. 893; Žalm 22:16, pozn. 690.

www.miloslavbible.sk

243 Pozri Deut. 32:32n., pozn. 1056; Jóba 20:16, pozn. 964, tu zmysel ako v texte.
244 Pozri Deut. 32:7, pozn. 1118.
245 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
246 Al. „moju mosadznú reťaz“, D. „moju mosadz“, pozri Sud. 16:21, pozn. 790, tu výnimočne jednotné číslo.
247 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
248 Tj. „neúčinnou robí“, al. možno „umlčuje“, sloveso ako v 2 Kráľ. 3:19, pozn. 141, tu zmysel ako v texte.
249 Sloveso ako „obmuroval“ vo v. 7, tu v zmysle „zatarasil“, „prehradil“, „zastaval“.
250 Pozri 1 Kráľ. 6:36, pozn. 398.
251 Pozri Jóba 19:8, pozn. 897.
252 Pozri Is. 24:3, pozn. 1095, tu zmysel ako v texte.
253 Pozri Sud. 9:32, pozn. 569.
254 Al. „Mojim cestám dal odbočiť“, tj. „Uviedol ma na scestie“, sloveso ako v kap. 4:15[407] v tvare takéhoto zmyslu, vyskytujúcom sa v SZ len tu.
255 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
256 Tj. „svoje šípy“.
257 Pozri Jer. 48:27, pozn. 1782.
258 Pozri Jóba 30:9, pozn. 1333.
259 Al. „horkými *bylinami*“, Exod. 12:8; Num. 9:11.
260 Sloveso, ktorého tvarom je „skrušená“ v Žalme 119:20; vyskytuje sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
261 Al. „pieskom“, ako v Prísl. 20:17; vyskytuje sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
262 Al. snad „zrazil“, „primal zohnúť (al. „schúliť“) sa“, sloveso, ktoré je v SZ len tu.
263 Al. „vytrhol z“.
264 Vl. „dobro“, ďalej obdobne.
265 Pozri Is. 63:3, 6, tu, pravda, nie „krv“; podľa iných „sláva“, „hrdosť“, „znamenitosť“.
266 Al. „zhynula“, „je stratená“.
267 Pozri Jóba 41:9, pozn. 1838.
268 Tj. „aj to, čo som očakával od“.
269 D. „Pripomínaním“.
270 Al. „skláňa sa“, ako „klesla“ v Žalme 44:25, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
271 Hebr. „álaj“, najskôr v obdobnom zmysle ako napr. v kap. 1:7, 16 a ďalej, totiž v zmysle príčinnom al. zreteľovom („pre al. ohľadne al. čo do mňa“, „čo sa mňa týka“, „vzhľadom na mňa“), tj. „v ľútosti nad mojím utrpením“ al. možno „v pokání (potom by „sklonená“[270] vyššie značilo aj „pokorená“) nad mojimi previneniami al. nad mojou hriešnosťou“. No takmer všetky známe mi preklady túto predložkovú väzbu podávajú v zmysle „vo mne“, hoci to podľa môjho súdu nijako nevystihuje jej vlastný význam, ktorý, ako som presvedčený, uvádzam v texte; nachádzam ho zo všetkých známych mi prekladov jedine v LXX („ep' eme“).
272 D. „Na svoje srdce (al. „do svojho srdca“) vraciam“, zmysel ako v texte.
273 Pozri Žalm 42:5, pozn. 1102, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[267].
274 Al. „budem čakať“, ďalej obdobne.
275 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
276 Množné číslo možno aj v zmysle „prejavy láskavosti“.
277 Pozri Gen. 47:18, pozn. 1275; Num. 14:33, pozn. 567.
278 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181.
279 Tj. „ráno čo ráno“, „každého rána“.
280 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599; Žalm 33:4, pozn. 934.
281 Al. „v neho dúfam“ (al. „budem dúfať“), ďalej obdobne.
282 Pozri Jóba 6:19, pozn. 319; Žalm 25:3, pozn. 749, iné sloveso ako „čakám“, v. 21 a ďalej[273].
283 Al., podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a LXX, „očakávajúcim“.
284 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
285 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
286 Podstatné meno („mlčanie“) odvodené od dotyčného slovesa[214], tu v platnosti príslovky.
287 Pozri Sud. 15:18, pozn. 747.
288 Tj. „Hospodin“, al. v zmysle pozn. 285.
289 Al. „vlož!“, ďalej obdobne.
290 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
291 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
292 Pozri Gen. 18:15, pozn. 488.
293 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427.
294 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
295 Pozri Is. 3:15, pozn. 248.
296 Pozri Žalm 68:6, pozn. 1615.
297 Pozri Exod. 23:2, 6, pozn. 786.
298 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
299 Pozri Gen. 14:18, pozn. 408.
300 Pozri Žalm 119:78, pozn. 2484.
301 Pozri Žalm 18:43, pozn. 586.
302 D. „tento“.
303 Porov. Gen. 24:50, pozn. 65.
304 Tj. „Prečo“.
305 Pozri Num. 11:1, pozn. 388.
306 Porov. pozn. 148 k Gen. 4:13; čo sa tam hovorí o „neprávosti“ (pozri tamojšiu pozn. 146), platí obdobne i o „hriechu“ tuto. Či tu pisateľ nemal na mysli azda práve sťažovanie Kajina?
307 Podľa čítaného textu „svoje hriechy“.
308 Al. „Prepátravajme“, ako v Prísl. 20:27; pozri aj Žalm 64:6, pozn. 1567.
309 Al. „vyšetrujme“, pozri Deut. 13:14, pozn. 546; Jóba 5:27, pozn. 266; pozri aj Jer. 17:10, pozn. 1021.
310 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[36]; pozri Jer. 2:8, pozn. 107.
311 Al. „Zastrel si sa“, v. 44 obdobne, pozri Exod. 25:20; Jóba 40:22, tu a vo v. 44 v tomto neprechodnom zmysle.
312 Tu opis uchovávajúci v prekladu zámeno 2. osoby jednotného čísla v 3. páde, ktoré je tu, no nie vo v. 43; inak možno „zahalil si sa pre seba“[186].
313 „zahalil si sa v oblak tebe *patriaci*“ (al. „oblak svoj“[202]).
314 Vl. „prechádzaním“, tvar toho istého slovesa, ktorého iným tvarom je „prechádzajúci“, kap. 1:12.
315 Al. „predmetom odporu“ (al. „ošklivosti“), výraz odvodený od slovesa u Is. 7:15n., pozn. 454, ktoré je aj tu v kap. 5:22. Porov. 1 Kor. 4:13.

www.nilosmedik.eu

316 Tu obdobný stav ako v kap. 2:16n.[203]; podobne ako tam kladú tu niektoré rukopisy vv. 46–48 na miesto vv. 49–51 a naopak.
317 Pozri Is. 2:10, pozn. 173.
318 Pozri Is. 24:17, pozn. 1272 a 1273.
319 Al. „rozpadu“, „zrútenia“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
320 Pozri Žalm 1:3, pozn. 14.
321 Sloveso, ktorého tvarom je „rozliata“ v 2 Sam. 14:14; pozri aj Jóba 20:28, pozn. 998 (nesúvisí so „sa rozplýva“ tu vo v. 48[86]).
322 D. „utíšuje, od nebytia“; al. „a (al. „takže“) niet“, porov. Jer. 26:9 a ďalej, pozn. 632.
323 Množné číslo tu vari má zosilňujúci význam v zmysle „niet pražiadneho (al. „bez[322] akéhokoľvek“) ustania“.
324 Al. „vyhliadať“, „vyzerať“, pozri napr. 2 Sam. 24:20, pozn. 988.
325 Al. „strasť“, „bolesť“, tu je tento zmysel zahrnutý vo význame slovesa samého.
326 „pôsobí na moju dušu“.
327 V príčinnom zmysle, D. „od (al. „zo“) všetkých dcér“, tj. „preto, čo vidí pri všetkých dcérach“.
328 Pozri Lev. 14:4, pozn. 449.
329 Al. „nemilosrdne“, „stále“, D. „honením“.
330 Tj. „na mňa poľovali“; v obdobnom zmysle je použité to isté sloveso v kap. 4:18.
331 D. „bezdôvodne“, tj. „tí, kto sú bezdôvodne mojimi nepriateľmi“.
332 Pozri Žalm 88:16, pozn. 581.
333 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
334 D. „kameňa“, porov. Gen. 11:3, pozn. 335.
335 Sloveso ako „v prúdoch vylial“ v Deut. 11:4, vyskytuje sa v SZ len ešte v inom tvare („spôsobil vyplávanie“) v 2 Kráľ. 6:6.
336 Pozri 2 Par. 26:21, pozn. 927, tu zmysel ako v texte („odbytý“, „stratený“, „je po mne veta al. so mnou koniec“).
337 Al. „spodných *miest*“, Is. 44:23, pozn. 2104.
338 Iné sloveso ako vo v. 43[311].
339 Pozri Exod. 8:15, pozn. 248, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
340 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
341 Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
342 Pozri Žalm 35:1, pozn. 971.
343 Pozri Lev. 25:25, pozn. 809; Žalm 69:18, pozn. 1692.
344 Tj. „na mne páchanú“.
345 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[300], vyskytujúci sa v SZ len tu.
346 Pozri Žalm 2:10, pozn. 58.
347 Tu azda „pomstychtivosť“.
348 Pozri Jer. 11:19, pozn. 814.
349 Ako „úklady“ vo v. 60, tu zmysel ako v texte („ujednávanie úkladov“).
350 Pozri Exod. 15:7, pozn. 507.
351 Pozri Žalm 19:14, pozn. 288, tu zmysel ako v texte.
352 Tj. „celé ich správanie al. všetok spôsob ich života“, porov. 1 Kráľ. 10:4, pozn. 614.
353 Tj. „posmešnou al. hanlivou“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
354 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547.
355 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
356 Al. „zakrytie“, „zahalenie“, tj. „neprístupnosť“, „uzavretosť“; nesúvisí so slovesom vo vv. 43n.[311] Výraz sa v SZ vyskytuje len tu; porov. 2 Kor. 3:15.
357 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
358 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
359 Al. „stráca lesk“, „zatemňuje sa“, sloveso vyskytujúce sa v SZ ešte len u Ezek. 28:3 a 31:8, tu v tvare len tu sa vyskytujúcom.
360 Pozri Est. 1:7; 3:8, pozn. 34, tu zmysel ako v texte.
361 Pozri Jóba 28:16, 19, pozn. 1269.
362 Tj. „Drahokamy“.
363 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
364 Pozri 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
365 Pozri Jóba 28:17, pozn. 1274.
366 Sloveso ako v kap. 2:8, tu zmysel ako v texte.
367 „cenení (al. „hodnotení“) ako“.
368 Pozri Lev. 6:28, pozn. 203.
369 Pozri Is. 29:16, pozn. 1169.
370 Vl. „šakaly“, ako zvierací druh; vzhľadom na ženský rod zámennej prípony („svoje“, vl. „ich“) u slova „mladé“ som tu použil tento vari neobvyklý výraz pre „samice šakalov“.
371 Al. „podávajú“, vl. „vyťahujú“, „vyprosťujú“, tu takýto zmysel („sprístupňujú“).
372 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1327.
373 Al. možno „pštrosy“, gramatický rod tohto len tu sa vyskytujúceho výrazu je nejasný, podľa niektorých mužský, podľa iných ženský; vzhľadom na súvislosť (porov. Jóba 39:13–18) som sa rozhodol pre preklad ako v texte.
374 Pozri Gen. 3:24, pozn. 88.
375 Al. „rozdávajúceho“, pozri Prísl. 13:16, pozn. 660, tu v takomto zmysle.
376 Vl. „jedávali“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, v texte prekladu vyjadrenú 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádom.
377 „si pochutnávali na lahôdkach“, al. možno aj „jedávali pri lahôdkach“, potom v zmysle „pri stoloch obložených lahôdkami“.
378 Al. možno „vychrtlí“, „vyhladovaní“.
379 Vl. „na červci“, pozri Is. 1:18, pozn. 94, tu v zmysle ako „šarlát“ podľa tamojšej pozn. 92 („látka červcom al. šarlátom ofarbená“). Porov. slovenské „chovaní ako v bavlnke“.
380 D. „objímajú (pozri Jóba 24:8) hnoje“ (množné číslo vari v zmysle ako v texte).
381 Pozri Gen. 4:13, pozn. 147.
382 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
383 Al. „unavili“, „a nie *že* na ňu námahu vynaložili“, pozri Is. 54:1; 66:7, pozn. 768, tu vari v takomto zmysle.
384 Pozri Num. 6:2, pozn. 246.
385 Al. „leskli (al. „skveli“) sa nad sneh“, na konci verša a ďalej obdobne.
386 Sloveso obdobného významu ako predošlé[385], vyskytujúce sa v SZ len tu.

www.mlosanik.eu

387 D. „kosťou“, porov. Exod. 24:10, pozn. 840.
388 Porov. 1 Sam. 16:12, pozn. 659, kde je prídavné meno, od ktorého je odvodené toto sloveso, majúce tu obdobný význam ako oné tam.
389 Pozri Jóba 28:18, pozn. 1279.
390 Tj. „nimi pôsobený al. vyvolávaný“; inak
391 „ich ráz“ al. „spôsob“, „utváranie“, „vzhľad a správanie“.
392 Pozri Gen. 29:17, pozn. 747.
393 Al. „stal nevzhľadným“, ďalej obdobne.
394 Al. „nedajú rozoznať“, sloveso ako „spoznal“ v Gen. 42:7, pozri tam pozn. 1140.
395 Pozri Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
396 D. „Lepší sú“, zmysel ako v texte.
397 D. „oni“; vo v. 8 obdobne, no tam je zámeno vyjadrené zámennou príponou.
398 Sloveso ako u Jer. 49:4, pozn. 1822.
399 D. „od“ („*vzdialení* al. *odtrhnnutí* al. *odohnaní* od“).
400 Pozri Deut. 32:13, pozn. 1136.
401 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
402 Pozri Jer. 2:15, pozn. 134.
403 D. „ani všetci obyvatelia“, zmysel ako v texte.
404 Vl. „slepí“, tj. „*ako* slepí“.
405 Pozri Ezr. 2:62, pozn. 66; Is. 59:3, pozn. 2473.
406 Al. „zavadiť o“, ďalej obdobne, pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
407 Pozri Gen 48:17, potn. 1301.
408 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
409 Pozri Jer. 42:15, pozn. 1511.
410 Tu opäť[316] obdobný stav ako v kap. 2:16n.[203]; opačné poradie vv. 16 a 17 je tu v 5 rukopisoch a v sýrskom preklade.
411 Vl. „rozdelila“, ako napr. v 1 Par. 24:3, no tu je zmysel skôr ako v texte.
412 Pozri Lev. 19:15, pozn. 601, no v tejto súvislosti nejde o „dávanie prednosti“ voľakomu v zmysle straníckosti al. osobnej zaujatosti („prijímanie osoby“, Prísl. 18:5, pozn. 833, Žalm 82:2, pozn. 1988), lež o uznávanie Bohom udeleného postavenia a právomoci kňazov.
413 Al. „milosťou“, „priazňou“, „šetrnosťou“, „ohľaduplnosťou“, „súcitom“, pozri Gen. 33:11, pozn. 884; Deut. 7:2, pozn. 346, tu vl. „so starcami (al. „voči starcom“) nemajú zmilovania“ (atď.), „nad starcami sa nezmilovávajú“, v texte je použitý opis, ktorý v preklade uchováva zmysel väzby slovesa s prostým 4. pádom, aká sa nachádza v pôvodine.
414 Tj. „túžobným vyhliadaním po“.
415 D. „našej pomoci“.
416 Pozri Gen. 4:2, pozn. 128.
417 Pozri Jóba 9:29, pozn. 497.
418 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od nasledovného slovesa[419].
419 Pozri Jer. 48:19, pozn. 1774, tu zmysel ako v texte; príbuznosť výrazov možno naznačuje zmysel „túžobne vyhliadali“.
420 Pozri Exod. 15:2, pozn. 497; v kap. 3:26[287] je príbuzný výraz obdobného, aj keď čosi širšieho významu.
421 Pozri Is. 19:20, pozn. 1067; sloveso, od ktorého sú oba naznačené výrazy[287 420] odvodené.
422 V hebrejčine slovná hra: „cádú“, „stopovali“, „caadénú“, „naše kroky“.
423 D. „kroky od chodenia“ (al. „idenia“[424]), zmysel ako v texte.
424 „nedalo ísť na naše priestranstvá“.
425 Pozri 2 Sam. 1:23, pozn. 72.
426 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320.
427 Pozri Gen. 31:36, pozn. 831.
428 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
429 Pozri Sud. 15:4, pozn. 229.
430 Pozri Žalm 107:20, pozn. 2357.
431 Porov. Luk. 24:21.
432 Pozri Jóba 1:1, pozn. 2.
433 Pozri Jer. 25:15, pozn. 989.
434 Tu jednoznačne „Hospodin“.
435 Pozri. Exod. 3:16, pozn. 117, 20:5, pozn. 662.
436 Al., podľa niektorých, „a odvedie *ťa* pre tvoje hriechy“.
437 Pozri Num. 16:14, pozn. 639.
438 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
439 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
440 D. „niet“, podľa čítaného textu „a niet“.
441 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
442 D. „na svojom krku sme prenasledovaní“, zmysel azda ako v texte.
443 Pozri Is. 40:30, pozn. 1959.
444 Sloveso ako v Gen. 8:4, pozn. 178, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu.
445 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
446 Al. „a *trest za* ich“[306].
447 Pozri Is. 53:11, pozn. 670.
448 Pozri Gen. 1:18, pozn. 112.
449 D. „svoj chlieb“.
450 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
451 Al., podľa iných, „stmavla“, „sčernela“, „popraskala“, sloveso ako „sa … vznietili“ v Gen. 43:30, v 1 Kráľ. 3:26 a obdobne u Hóš. 11:8; v SZ len na týchto 4 miestach.
452 Pozri Žalm 119:53, pozn. 2475, tu zmysel ako v texte; v SZ len na týchto 2 miestach.
453 Pozri Gen. 34:2, pozn. 901.
454 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
455 Al. možno „za svoje ruky“, podľa niektorých ukrižovaním.
456 Pozri Lev. 19:15, pozn. 601, tu v obdobnom zmysle ako v kap. 4:16[412]; sloveso je v tvare trpného rodu, vyskytujúcom sa v SZ len tu.
457 Tj. „pri nosení dreva“ (sú nútení k prácam zvyčajne vykonávaným ženami, čo sa považovalo za potupu).
458 Vl. „prestali“, pozri Gen. 2:2, pozn. 49, ďalej obdobne.
459 „prestali v bráne zasadať“, porov. Gen. 19:1, pozn. 484. Nižšie v obdobnom zmysle.
460 Al. „od svojej *hry* na (al. „od svojich *spevov pri*“) strunových nástrojoch“, pozri Žalm 77:6, pozn. 1857, a porov. príbuzný výraz tu v kap. 3:14[258].
461 Pozri Is. 24:11, pozn. 2542.
462 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.

www.biblia.sk

463 Pozri Jer. 4:31, pozn. 402.
464 Pozri Is. 3:11, pozn. 231.
465 Al. tu „zakalili“.
466 Pozri Sud. 15:4, pozn. 731.
467 D. „na dĺžku dní“.
468 D. „zavrhnutím“[469].
469 Pozri Is. 5:24, pozn. 455.
470 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.

www.milos-pavlik.eu

EZEKIÉL[1]

A v tridsiatom roku, v štvrtom *mesiaci*,
v piaty *deň* mesiaca[2], keď[3] *som* ja *bol*
vprostred vyhnanectva[4] pri rieke Kevár,
sa stalo[5], *že* sa otvorili nebesá a uvidel
som Božie videnia[6]. (2)V piaty *deň* me-
siaca[2], – to[7] *bol* piaty rok vyhnanstva[2 8]
kráľa Jójáchína[9], – (3)sa k Ezekiélovi,
synovi Búzího, ktorý *bol*[10] kňazom v zemi
Kasdím[11 12 13], pri rieke Kevár zreteľne[14]
*do*stalo[5] slovo Hospodina a bola tam
nad ním ruka Hospodina; (4)i pozrel
som, a[15] hľa, od severu prišiel[16] búrlivý ví-
chor[17 18], veľký oblak[19] a vmiešavajúci sa[20]
oheň a jas[21] vôkol neho[2], a sprostred neho
sťa*by* vzhľad[22] lešteného kovu[23], sprostred
toho ohňa. (5)A sprostred neho – po-
doba[24] štyroch bytostí[25], a ich výzor[26]
bol tento: ony mali[27] podobu[24] ľudskú[28]
(6)a každá[29] mala[27] štvoro tvárí[30] a každá[29]
z nich[31] mala[27] štyri krídla (7)a ich nohy –
rovné[32] nohy[33], a chodidlá[33 34] ich nôh
– chodidlá[33 34] nôh[33] teľaťa a iskriace[35]
vzhľadom[22] ako blýskavá[36] mosadz[37 38],
(8)a zospodu ich krídel ruky ľudské[28] po
ich štyroch stranách[39], a na nich štyroch[40]
ich tváre[32] a ich[41] krídla; (9)ich krídla *boli*
pripojené k sebe navzájom[42], pri svo-
jej chôdzi nezatáčali[43], chodili každý[44]
k smeru svojej tváre; (10)a podoba[24] ich
tvárí: tvár človeka, a napravo mali[27] oni
štyria[39 40] tvár leva, a naľavo mali[27] ony
štyri[39 40] tvár hovädzieho dobytčaťa[45]; tiež
mali[27] ony štyri[39 40] tvár orla[46]. (11)To[3] *boli*
ich tváre; a ich krídla sa rozkladali od-
zvrchu, ku každému[44] *boli* dve pripojené
od každého[44], a dve zakrývali ich telá;
(12)i chodili každý[44] k smeru svojej tváre;
išli, kam Duch[17] chcel[47] ísť, nezatáčali[43] pri
svojej chôdzi[48].

(13)A podoba[24] tých bytostí[25]: ich
výzor[26] *bol* ako uhlíkov *z* ohňa[49 50], ho-
riaceho[51] výzorom[26] ako fakle[52]; ten[7] sa
medzi tými bytosťami[25] sem-ta kmital;
a ten oheň mal[27] jas[21], a z toho ohňa vy-
chádzalo[53] blýskanie[54]. (14)Aj tie bytosti[25]
pri pobiehaní a vracaní sa *boli* výzorom[26]
ako blýskanie[51 52 55].

(15)A pozrel som tie bytosti[25], a[15] hľa,
na zemi pri tých bytostiach[25], *každému*
k jeho štyrom tváram, *bolo* jedno koleso;
(16)výzor[26] tých kolies a ich zostroje-
nie[56] *bolo* ako vzhľad[22] chryzolitu[57], a ony
štyri[39 40] mali[27] jednu podobu[24], a ich vý-
zor[26] a ich zostrojenie[56] *bolo*, že bolo ko-
leso vprostred kolesa[58]. (17)Pri svojom
chodení[59] chodili[59] po ich[60] štyroch stra-
nách[39], nezatáčali[43] pri ich[60] chodení[61].
(18)Ich[62] bahry[686], tie[3] mali[27] výšku[686],
tie[3] mali[27] hrozný vzhľad[63 64], a vôkol na
nich štyroch[39 40] *boli* ich bahry[686] plné očí;
(19)a pri chôdzi tých bytostí[25] išli[59] kolesá
vedľa nich, a pri vznášaní[65] sa tých by-
tostí[25] od povrchu zeme[66] sa kolesá vzná-
šali[65]; (20)kamkoľvek hodlal[47] ísť Duch[17],
tam išli[59], *kam* Duch[17] *chcel* ísť, a kolesá sa
vznášali[65] zároveň *s* nimi[zzz], lebo v kole-
sách *bol* duch[17] tých bytostí[25 67 68 69]. (21)Pri
ich chodení chodili[59] a pri ich státí stáli
a pri ich vznášaní[65] sa od povrchu zeme[66]
sa zároveň *s* nimi[zzz] vznášali[65] kolesá, lebo
v kolesách *bol* duch[17] tých bytostí[25 67 68 69].

(22)A nad hlavami tých bytostí[25 67 68]
bola podoba[24] oblohy[70], vzhľadom[22] ako
hrozný[63] ľad[38 71], rozpätá[72] nad ich hla-
vami odzvrchu, (23)a pod tou oblohou[70]
ich vzpriamené[32] krídla, k[73] sebe navzá-
jom[42], každý[44] mal[27] dve zakrývajúce im
a každý[44] mal[27] dve zakrývajúce im ich
telá. (24)A pri ich chôdzi som počul
zvuk[74] ich krídel, ako zvuk[74] mnohých
vôd, ako hlas Všemocného[75], zvuk[74] lo-
mozu ako zvuk[74] tábora[76]; pri svojom
státí[77] svoje krídla spúšťali[78], (25)a spo-
nad oblohy[2 66 70], ktorá *bola* nad ich hla-
vou, nastával[5 16] zvuk[74], pri ich státí[77], *keď*
svoje krídla spúšťali[78].

(26)A odzvrchu voči oblohe[70], ktorá
bola nad ich hlavou, *bola,* výzorom[26] ako
kameň zafír[52], podoba[24] trónu, a na tej
podobe[24 79] trónu podoba[24] výzorom[26] ako
človek[52], na ňom odzvrchu; (27)i uvi-
del som, vzhľadom[22] ako leštený kov[23 38],
výzorom[26] ako oheň[52], vôkol neho[2] dvo-
rec[80], od výzoru[26] jeho bokov a nahor

www.biblia.sk

a od výzoru[26] jeho bokov a nadol, uvidel
som sťa*by* výzor[26] ohňa, a vôkol *to* malo[27]
jas[21]. (28)Ako výzor[26] duhy, ktorá býva
v oblači[19] v deň lejaka[81], taký *bol* výzor[26]
toho jasu[21] vôkol; to[7] *bol* výzor[26] podoby[24]
slávy[82] Hospodina. To[3] som uvidel, i pa-
dol som na svoju tvár a počul som hlas
hovoriaceho.

2 I povedal ku mne: Synu človeka, po-
stav sa na svoje nohy, nech[3] s tebou
môžem[93] prehovoriť[83]. (2)A ako ku mne
prehovoril, vstúpil do mňa[84] Duch[17], i po-
stavil som sa na svoje nohy a počul som
hovoriaceho ku mne.

(3)I povedal ku mne, Synu človeka,
ja ťa posielam[85] k synom Isráéla, k ná-
rodom[86 87] tým, *ktoré*[10] sa búria, ktorí sa
vzbúrili proti mne, oni a ich otcovia sa
proti mne vzpierali[16 88] *až* po sám tento
deň[89], (4)a synovia *sú* vzdorovití[90] tvárou[91]
a tvrdí[92] srdcom[91]. Ja ťa k nim posielam[85],
i musíš[93] k nim vravieť: Takto povedal Pán,
Hospodin; (5)a oni, či budú počúvať a či
budú nechávať *tak*[94], lebo oni *sú* spurný
dom[95], predsa[3] spoznajú, že sa vprostred
nich vyskytol[5] prorok. (6)A ty, synu člo-
veka, nech pred nimi[96 97] a*ni* pred ich slo-
vami[96 97] nepociťuješ[98] bázeň[63 99], keď s te-
bou *budú* pichliače[100] a ostne[101] a budeš[98] sa
usídlovať ku štúrom; nech nepociťuješ[98]
bázeň[63 99] pred ich slovami[96 97], a*ni* pred
ich tvárou[96 97 102] nech sa nedesíš[98 103], hoci[3]
oni *sú* spurný dom[95], (7)lež[3] k nim budeš[98]
vyslovovať moje slová, či budú počúvať
a či budú nechávať *tak*[94], lebo spurnosť,
to sú oni. (8)A*le* ty, synu človeka, počuj,
čo k tebe hovorím ja, nech sa nestávaš[5 98]
spurnosťou, ako ten spurný dom[95 104]; roz-
tvor svoje ústa a zjedz, čo ti ja dávam[85].

(9)I pozrel som, a[15] hľa, ruka ku mne
vystretá[105], a hľa, vnútri[106] závitok knihy,
(10)i rozvinul[107] ho pred mojou tvárou,
a on *bol* popísaný, líce[108] a*j* rub[109], a na
ňom napísané – žalospevy a vzdychanie[110]
a „beda!“[111].

3 A povedal ku mne: Synu človeka,
zjedz, čo máš pred sebou[112], zjedz
tento závitok a choď, hovor k domu Isrá-
éla. (2)I roztvoril som svoje ústa a dal
mi tento závitok zjesť (3)a povedal ku
mne: Synu človeka, nakrm svoje brucho[113]
a naplň svoje útroby týmto závitkom,
ktorý ti ja dávam. I zjedol som ho a stal
sa[114] sa[5] v mojich ústach *svojou* sladkos-
ťou[115] sťa*by* medom.

(4)A povedal ku mne: Synu človeka,
choď, vstúp do domu Isráéla a vyslov sa
k nim mojimi slovami, (5)lebo nie k ľudu
nezrozumiteľnej[116] reči[117] a ťažkého ja-
zyka[118] si ty posielaný – k domu Isráéla,
(6)nie k mnohým národnostiam[86] nezro-
zumiteľnej[116] reči[117] a ťažkého jazyka[118],
ktorých slovám by si nerozumel[119]; či
nie[120], *že* by oni k tebe obracali sluch[121],
ak by som ťa poslal k nim? (7)A*le* dom
Isráéla, *tí* nebudú ochotní[122] k tebe obra-
cať sluch[121], lebo oni nie sú ochotní[122 123]
obracať sluch[121] ku mne, lebo dom Isráéla,
oni *sú* tvrdí[92] čelom[91] a vzdoroviti[90] srd-
com[91]. (8)Hľa, tvoju tvár som spravil[124]
tvrdou[92 125 126] rovnako ako ich tvár[1836]
a tvoje čelo tvrdým[92 125 126] rovnako ako ich
čelo[1836]; (9)ako diamant, tvrdším[92 125 126]
od kremeňa[127] som spravil[124] tvoje čelo,
nemusíš[93] sa ich báť[62] ani sa pred ich
tvárou[96 97 102] desiť[103], hoci oni *sú* spurný
dom[95]. (10)A povedal ku mne: Synu člo-
veka, všetky slová, ktoré k tebe vyslovu-
jem[128], prijmi[129] v svoje srdce a svojimi
ušami počuj, (11)a choď, vstúp k vyhna-
nectvu[4], k synom svojho ľudu a prehovor
k nim, áno[3], povedz k nim: Takto povedal
Pán, Hospodin, či budú počúvať a či budú
nechávať *tak*[94].

(12)A Duch[17] ma pozdvihol[65], i počul
som za sebou hlas veľkého hrmotu[130]:
Nech je velebená[131] sláva[82] Hospodina
z jeho[132] miesta[133]! (13)a zvuk[74] krídel tých
bytostí[25], navzájom[43] sa dotýkajúcich,
a zároveň *s* nimi[1836] zvuk[74] kolies – áno[3],
zvuk[74] veľkého hrmotu[130]. (14)Duch[17] ma
teda[134] pozdvihol[65] a odniesol[129], i poberal
som sa[16], zahorknutý popudením svojho
ducha[17], a*le* silná[92 125] nado mnou *bola* ruka
Hospodina; (15)i prišiel som k vyhnanec-
tvu[4] *do* Tél Ávíva, *k* tým, *ktorí*[10] bývali[135] pri
rieke Kevár, a kde oni bývali[135], tam som
sa tiež[3] usídlil[135] *na*[136] sedem dní, pôsobiac
rozruch[137] vprostred nich.

(16)A po uplynutí[138] sedmich dní sa
stalo[5], že[3] sa ku mne *do*stalo[5] slovo Hospo-
dina, výrok: (17)Synu človeka, spravil[124]
som ťa dozorcom[126 139] domu[2] Isráéla; po-
počuj teda[135] slovo z mojich úst a vystríhaj

www.biblia.sk

ich[140] odo mňa[141]. (18)Keď zlovoľnému
poviem[142]: Istotne[143] musíš[93] umrieť, a ne-
upozorníš ho[140 144] a nie *že* prehovoríš na
odradenie[140] zlovoľného od jeho zlovoľ-
nej cesty[145], aby ostal nažive[146 147], bude on,
zlovoľný, v svojej neprávosti[148 149] musieť[93]
umrieť, a*le* jeho krv budem *vy*hľad*ávať*
z tvojej ruky; (19)a*le* ty, ak zlovoľného
upozorníš[140 144] a nie *že* sa *od*vráti od svojej
zlovôle a od svojej zlovoľnej cesty, bude
on v svojej neprávosti[148 149] musieť[93] um-
rieť, a*le* ty svoje žitie[150] budeš mať vypros-
tené[16]. (20)A pri *od*vrátení sa spravodli-
vého od jeho spravodlivosti, takže[3] sa dá
páchať[151] bezprávie[152], keď[3] pred jeho tvár
budem klásť[124] prekážku[153], bude on mu-
sieť[93] umrieť, lebo si ho neupozornil[140 144];
bude musieť[93] umrieť pre svoj hriech[149]
a nie *že* sa bude pripomínať jeho spra-
vodlivosť, ktorú uskutočnil[151], a*le* jeho krv
budem *vy*hľad*ávať* z tvojej ruky. (21)A*le*
ty, ak spravodlivého upozorníš[140 144], aby
ne*bolo* hrešenia spravodlivého, a on pre-
stane hrešiť[154], bude istotne[155] ostávať na-
živé[146], lebo *bol* vystríhaný[140], a*j* ty budeš
svoje žitie[150] mať vyprostené[16].

(22)I bola tam nado mnou ruka
Hospodina a povedal ku mne: Vstaň,
vyjdi[53] na rovinu[156], lebo[3] tam chcem[93]
s tebou hovoriť[83]. (23)I vstal som a vyšiel
som[53] na rovinu[156], a hľa, stála tam sláva[82]
Hospodina, ako sláva[82], ktorú som uvidel
pri rieke Kevár, i padol som na svoju tvár.
(24)A vstúpil do mňa[84] Duch[17], i postavil
som sa na svoje nohy; a oslovil ma[83] a po-
vedal ku mne: Vstúp *a* zatvor sa vprostred
svojho domu, (25)inak[3] ty, synu človeka,
– hľa, dajú na teba povrazy[894] a sputnajú
ťa nimi, takže[3] vprostred nich nebudeš
môcť[93] vyjsť[53]; (26)i budem tvoj jazyk le-
pit[157] na tvoje podnebie, nech[3] zanemieš[158]
a nestávaš sa[5] im kárateľom[159 160], že oni *sú*
spurný dom[95]. (27)A*le* keď s tebou preho-
vorím[83 142], budem tvoje ústa otvárať, nech[3]
k nim môžeš[93] povedať: Kto[11] chce počuť[85],
nech počúva[98], a kto[11] chce nechať[85] *tak*[94],
nech necháva *tak*[94 98], lebo oni *sú* spurný
dom[95].

4 A ty, synu človeka, si vezmi tehlu
a daj ju pred svoju tvár a vyry[161] na ňu
mesto, Jerúsalém, (2)a vyznač[124] proti
nemu[162 163] obľahnutie[164], a zbuduj proti
nemu[162 163] obliehací val, a navŕš[165] proti
nemu[162 163] násyp a vyznač[124] proti nemu[162 163]
tábory[76] a vôkol proti nemu[162 163] umiestni[166]
barany[167]. (3)A ty si vezmi plech[168] *zo* že-
leza a sprav[124] ho múrom[128 169 391] *zo* železa
medzi tebou a medzi tým mestom i upri[170]
naň[163 171] svoju tvár, nech[3] je v obľahnutí[164],
a ty proti nemu[162 163] obliehanie začni[172].
To[7] *bude* domu Isráéla znamením.

(4)A ty ľahni na svoj ľavý bok a vlož[166]
naň neprávosť[148] domu Isráéla; *po* toľko[173]
dní, čo na ňom budeš ležať, ponesieš[65]
ich neprávosť[148]. (5)Áno[3], ja ti určím[124]
roky ich neprávosti[148] ako[174] počet dní,
tristo a deväťdesiat dní, a*by* si niesol[16 65]
neprávosť[148] domu Isráéla, (6)a tie[175]
musíš[93] dokončiť[176]. Potom[3] musíš[93] ľah-
núť druhý *raz*, na svoj pravý bok, a*by* si
niesol[16 65] neprávosť[148] domu Júdu *na* štyri-
dsať dní; deň za rok, deň za rok, *tak* ti
to[7] určujem[16 124]. (7)A svoju tvár budeš[98]
upierať[170] na obľahnutie[164 171] Jerúsaléma
a svoje rameno *mať* obnažené[177] a budeš[98]
proti nemu[162 163] prorokovať[16 178]; (8)a hľa,
dám na teba povrazy[894], nech[3] sa nepre-
vraciaš[98 179] s boka na bok, *až* do tvojho
dokončenia[176] dní tvojho obľahnutia[167].

(9)A ty si vezmi pšenicu a jačmeň
a bôby a šošovicu a proso a špaldu[180] a daj
ich v jednu nádobu[181 182] a spracuj[151] si ich
na chlieb; *po* toľko[173] dní, čo budeš le-
žať na svojom boku, tristo a deväťdesiat
dní, ho budeš[98] jesť; (10)a tvoje jedlo,
ktoré budeš jesť, *bude* podľa váhy, dvad-
sať šeklov[183] na deň, od času do času ho
budeš[98] jesť. (11)Tiež budeš[98] piť vodu
podľa miery, šestinu hína[184]; od času do
času budeš[98] piť, (12)a budeš[98] to[7] jesť *ako*
posúch *z* jačmeňa, a on – budeš[98] hopred
ich očami piecť v lajnách[185], výkale[91] člo-
veka. (13)A Hospodin povedal: Takto
budú deti[186] Isráéla svoj chlieb jesť nečistý
medzi národmi[86], kam ich budem zahá-
ňať[187].

(14)I povedal som: Ach[188], Pane, Hospo-
dine, hľa, moja duša nie *je*[16] znečistená;
a*ni* zdochliny a*ni* rozorvaného som od
svojej mladosti[189] až doposiaľ nezajedol
a nie *že* v moje ústa vošlo mäso, *ktoré je* po-
škvrnou[190]. (15)A povedal ku mne: Pozri,
povolil[124] som ti miesto lajn[185] človeka
trus hovädzieho dobytka, i pripravíš[98 151]

www.unms-bratislava.sk

svoj chlieb na ňom[185]. (16)A povedal ku
mne: Synu človeka, hľa, ja[191], chystám sa
zlomiť[87 192] v Jerúsaléme palicu chleba[193],
takže[3] budú jesť[16] chlieb podľa váhy a so
starosťou[194 195] a vodu budú piť podľa
miery a so strachom[195 196], (17)aby mali
nedostatok chleba a vody a strachovali
sa[137], každý[44] svojho brata[197], a zotleli[198] pre
svoju neprávosť[148 149].

5 A ty, synu človeka, si vezmi ostrý
nástroj[199], britvu holičov si musíš[93]
vziať a pretiahnuť[200] po svojej hlave a po
svojej brade[201], a musíš[93] si vziať váhy[2046]
na váženie[91 202] a rozdeliť to[203]: (2)tretinu
budeš[98], keď sa naplnia dni[204] obľahnu-
tia[164], nechávať zhorieť[51] v plameni[149 205]
vprostred mesta, a ďalšiu[10] tretinu mu-
síš[93] vziať a zôkol-vôkol nej[206] biť[207] me-
čom, a ďalšiu[10] tretinu budeš[98] rozha-
dzovať[208] do vetra[17], i budem meč tasiť za
nimi. (3)A odtadiaľ musíš[93] malý počet[209]
vziať a zaviazať[172 210] ich v svoje cípy[211],
(4)*ale* z nich ešte musíš[93] vziať a hodiť
doprostred ohňa a v ohni[149] ich spáliť[212];
z toho[7 213] bude oheň vychádzať[53] do všet-
kého domu[214] Isráéla.

(5)Takto povedal Pán, Hospodin:
Toto[463] *je* Jerúsalém: umiestnil som[166]
ho[163] vprostred národov[88] a zôkol-vôkol
neho[163 206] *sú iné* zeme; (6)a *viac* od ná-
rodov[88 127] sa v zlovôli dopustil[163] nepo-
slušnosti[215] mojich predpisov[216] a mojich
ustanovení[217] *viac* od zemí[127], ktoré *sú* zô-
kol-vôkol neho[163 206], lebo moje predpisy[216]
zamietli[218] a moje ustanovenia[217] – necho-
dili[16] v nich. (7)Preto Pán, Hospodin,
povedal takto: Pre vaše vyčínanie[219], *hor-*
šie od národov[88 127], ktoré *sú* zôkol-vôkol
vás[206], *že* ste v mojich ustanoveniach[217]
nechodili[16] a mojich predpisov[216] nevy-
konávali[16]; *b*a, nesprávali[16] ste sa[151] podľa
predpisov[216] národov[86], ktoré *sú* zôkol-vô-
kol vás[206]? (8)Preto Pán, Hospodin, pove-
dal takto: Hľa, ja[191], *som* proti tebe[162], áno,
ja, a vykonám vprostred teba súdy[216] proti
tebe[162] pred očami národov[86], (9)áno[3],
vykonám pri[220] tebe, za všetky tvoje oškli-
vosti[221], čo som nevykonal a čomu podob-
ného[222] nebudem viac konať. (10)Preto
budú vprostred teba otcovia jesť svoje
deti[186] a deti[186] budú jesť svojich otcov,
a vykonám pri[220] tebe súdy[216], a všetok tvoj
zvyšok[223] budem do všetkých vetrov[17 224]
rozháňať[208].

(11)Preto, *ako že* ja *som* živý, vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom, pretože
si moju svätyňu[226] znečistil[163] všetkými
svojimi hnusobami[227] a všetkými svojimi
ošklivosťami[221], ak nebudem[228] zasa[229] ja
odťahovať[230] svoje oko, takže[3] nebude
mať súcitu[231], a nie *že* budem ja šetriť[232]!
(12)Tretina *z* teba, *tí* budú vprostred teba
umierať morom a konca dochádzať[176 233]
hladom, a ďalšia[10] tretina, *tí* budú zô-
kol-vôkol teba[206] padať mečom, a ďalšiu[10]
tretinu budem rozháňať[208] do všetkých
vetrov[17 224] a budem za nimi tasiť meč.
(13)Tak[3] sa môj hnev dokoná[176] a svoje
popudenie budem na nich[234] utišovať[235];
i vypomstím[236 237] sa a pri mojom doko-
naní[149 176] môjho popudenia na nich[234] spo-
znajú podľa mojej horlivosti[149 238], že som
prehovoril ja, Hospodin. (14)A budem ťa
robiť[124] rumoviskom[239 240] a potupou[240 241]
medzi národmi[86], ktoré *sú* zôkol-vôkol
teba[206], pred očami každého prechádza-
júceho, (15)i nastane[5] potupa a rúha-
nie[242], poučenie[243] a predmet hrôzy[244] pre
národy[86 245], ktoré *sú* zôkol-vôkol teba[206],
pri mojom vykonávaní[149] súdov[216] pri[220]
tebe v hneve[149] a v popudení[149] a v pokar-
haniach[149 246] *z* popudenia. Prehovoril
som ja, Hospodin. (16)Keď medzi nich
vypustím[142 247] šípy hladu, ktoré *sú*[10] zlé,
ktoré budú[16] na záhubu[248], keď ich budem
vypúšťať[247] na hubenie[248 249] vás, potom[3],
rozmnožujúc[250] proti vám[162] hlad, vám bu-
dem lámať[192] palicu chleba[193] (17)a proti
vám[162] vypúšťať[247] hlad a zlú zver[25 251], i pri-
pravia[252] ťa o deti[253] a bude tebou prechá-
dzať mor a krv a budem na teba[162] privá-
dzať meč. Prehovoril som ja, Hospodin.

6 I *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (2)Synu človeka, za-
meraj[166 569] svoju tvár na vrchy[171] Isráéla
a prorokuj[178] proti nim[171] (3)a povedz:
Vrchy Isráéla, počujte slovo Pána, Hos-
podina: Takto povedal Pán, Hospodin,
o vrchoch a o pahrbkoch, o riečištiach[254]
a o priervach[255]: Hľa, ja[191], ja sa chystám na
vás[162] priviesť[85] meč a budem plieniť vaše
výšiny[256], (4)takže[3] vaše oltáre spustnú[137]
a vaše slnečné koly[257] budú polámané[192],
a vašich zabitých[258] budem zhadzovať[259]

www.mrosa.sk

pred tvár vašich zahnojeností[260], (5)a mŕtvoly detí[186] Isráéla budem dávať pred tvár
ich zahnojeností[260] a vaše kosti budem
rozhadzovať[208] zôkol-vôkol vašich oltá-
rov[206]. (6)Vo všetkých vašich bydliskách[261]
sa budú mestá stávať rumoviskami[239 262]
a výšiny[256] budú pustnúť[137], aby sa rumo-
viskami[239] stávali[262] a *tak* niesli vinu[263] vaše
oltáre a roztrieštené boli[192] a zanikli[264 265]
vaše zahnojenosti[260] a podťaté boli vaše
slnečné koly[260] a vyhladené boli[266] vaše
výrobky[267]; (7)a vprostred vás budú pa-
dať zabití[67 258], i budete poznávať, že ja
som Hospodin. (8)A*le* budem poneché-
vať ostatok[268] tak, že[269] sa vám medzi ná-
rodmi[86] bude *do*stávať[5 142 270] unikajúcich[271]
meču[91 272], keď budete rozohnaní[142 208] po
zemiach[485]; (9)a vaši unikajúci[271] *si* medzi
národmi[86], kde budú zajatí, pripomenú
mňa, keď si zlomím[192] to ich smilné[273]
srdce, ktoré spredo mňa[274] odstúpilo[275],
a ich oči, ktoré[10] *ich* viedli smilniť[273 276] za
ich zahnojenosťami[260], takže[3] sa znechu-
tia sami sebou[277] ohľadne ziel[278], ktoré
napáchali[151], pre všetky svoje ošklivosti[221],
(10)a spoznajú, že ja, Hospodin, nie[279]
nadarmo som hovoril[16] o vykonaní im
všetkého tohto zla[280].

(11)Takto povedal Pán, Hospodin:
Udri[207 281] v svoju dlaň[282 283 1042] a dupni[281]
svojou nohou[1042] a povedz: Ach[284], pre
všetky zlé ošklivosti[221] domu Isráéla,
takže budú padať[128] mečom, hladom
a morom; (12)ďaleký bude mrieť[128] mo-
rom a blízky[285] bude padať[128] mečom,
a zvyšujúci a obliehaný[172] bude mrieť[128]
hladom. Tak[3] budem na nich[220] dovršo-
vať[128 176] svoje popudenie, (13)i budete
poznávať, že ja *som* Hospodin, keď[269] ich
zabití[258] budú[142 270] vprostred ich zahnoje-
ností[260] zôkol-vôkol ich oltárov[209] na každ-
dom vysokom pahrbku medzi všetkými
temenami[286 287] vrchov a pod každou ze-
lenou drevinou[288] a pod každým husto
olisteným[918] stromom[289], *na* mieste[133], kde
všetkým svojim zahnojenostiam[260] prinášali[16 124] ľúbeznú[290] vôňu. (14)I vztiahnem[291]
na nich[162] svoju ruku a budem tú*to* zem
robiť[124] spúšťou[126 292], áno[3], spustošeninou[244] nad pustinu[127 293] *smerom* k Divle[294],
vo všetkých ich bydliskách[261], i spoznajú,
že ja *som* Hospodin.

7 I *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (2)A ty, synu človeka, –
takto povedal Pán, Hospodin, o[295] pôde[296]
Isráéla: Koniec – na štyri uhly[211 297] tej*to*
zeme prišel koniec, (3)koniec na teba
teraz, i budem proti tebe vypúšťať[247]
svoj hnev a súdiť[216 298] ťa podľa tvojich
ciest a nakladať[124] na teba[299] všetky tvoje
ošklivosti[221], (4)a nie *že* bude moje oko
s[300] tebou mať súcit a nie *že* budem šetriť[232], lež[301] budem na teba nakladať[124 299]
tvoje cesty a tvoje ošklivosti[221], *ktoré* sú
vprostred teba, i budete poznávať, že ja
som Hospodin.

(5)Takto povedal Pán, Hospodin:
Zlo[280], jediné[302] zlo[280], hľa, prichádza,
(6)prišiel koniec, ten koniec prišiel,
ktorý proti tebe[171] precitol[303 304], hľa, pri-
chádza! (7)Prišiel rad[305] na teba[171], oby-
vateľ tej*to* zeme, prišiel čas, blízky[285] *je*
deň zmätku[306] a nie jasotu[307] *na* vrchoch[91];
(8)teraz čo najskôr[308] budem svoje popu-
denie vylievať na teba a dovršovať[176] svoj
hnev proti tebe[309] a súdiť[216 298] ťa podľa
tvojich ciest a nakladať[124] na teba[299] všetky
tvoje ošklivosti[221] (9)a nie *že* bude moje
oko mať súcit a nie *že* budem šetriť[232];
budem na teba nakladať[124 299] podľa tvo-
jich ciest a tvojich ošklivostí[221], *ktoré* sú
vprostred teba, i budete poznávať, že ja
som Hospodin, bijúci[207 310].

(10)Hľa, ten deň, hľa, prichádza, pre-
javil sa[311] osud[305], palica[312] vykvitla[313], na-
dutosť[314] vypučala, (11)násilie[315] vzrástlo[316]
v palicu zlovôle – *nič* nez*výši* z nich ani
z ich davu[317] ani z ich hluku[318], a nie *že bude*
medzi nimi *aká* veľkoleposť[319]. (12)Prišiel
čas, dostavil sa[320] deň; nech sa kupujúci[321]
neraduje[98] a predávajúci nech sa ner-
múti[98], lebo na všetkej jej[322] spúste[171 317 323]
je hnev[324 333], (13)takže predávajúci sa
k tomu, *čo je*[10] predané, nebude vracať[325],
bárs *by*[3] ešte *bol* ich život medzi živými,
lebo sa nebude vracať[326] videnie[327] ohľadne
všetkej jej[322] spústy[171 317 323], a každý[44] – jeho
život *je* v jeho neprávosti[148], nebudú sa
môcť[93 328] v sile udržať[329]. (14)Dali sa trú-
biť[330] na trúbe[331] ku[3] príprave[170] všetkého,
a*le* nebolo odchádzajúceho do boja[332],
lebo na všetkej jej[322] spúste[171 317 323] *je* môj
hnev[324 333]; (15)meč vonku[334 335] a mor
a hlad znútra[334 335]; kto *bude* v poli, bude

www.biblia-online.sk

mrieť[128] mečom, a kto v meste, budú ho
zožierať[336] hlad a mor, (16)*ale* ich unika-
júci uniknú a *do*stanú sa[5] na vrchy ako
holubice prierv[255], – oni všetci[337] – kví-
liace[219 338 339], každý[44] pre svoju nepráv-
osť[148 149] (17)Všetky ruky budú ochabovať
a všetky kolená sa budú roztekať[340] *na*
vodu[341], (18)i opášu sa[342] vrecovinami a za-
plaví[343] ich des[344], a na každej tvári *bude*
ostuda[345] a po[312] každej hlave lysina[346],
(19)svoje striebro budú pohadzovať po
uliciach a ich zlato sa bude stávať[5] od-
padom[347 348]; ich striebro a*ni* ich zlato ich
nebude môcť vyprostiť v deň výbuchu
hnevu[349] Hospodina, nebudú môcť[93] na-
sýtiť svoje duše ani naplniť svoje útroby,
lebo *ono* sa stalo[5] podnetom[153 350] *k*[351] ich
neprávosti[91 148]. (20)A krásu jeho ozdoby[352]
– určil[166] ju k[353] velebnosti[354], *ale*[355] nazho-
tovovali[151] v nej zobrazení svojich oškli-
vostí[221], svojich hnusôb[230]; preto im ju
spravím[124] odpadom[240 347] (21)a budem ju
*vy*dávať v ruku cudziarov[356] za korisť a zlo-
voľným zeme za lup, nech[3] ju zneuctia[357],
(22)svoju tvár od nich budem odvracať[43]
a *oni* zhanobia[357] môj klenot[358], áno[3], dnu[108]
vstúpia lupiči[359] a zneuctia[357] to[7].

(23)Zhotov[151] reťaz! Veď tá*to* zem je[16]
naplnená krvavými zločinmi[67 216 360 361]
a mesto je[16] naplnené násilím[315]; (24)bu-
dem teda[134] privádzať zlosynov[362] z náro-
dov[86], ktorí[3] sa budú zmocňovať[363] ich do-
mov, a budem odpratúvať[264] spupnosť[354 364]
mocných[365], lebo[3] ich svätyne[226] budú zne-
uctené[357]. (25)Prišiel zánik[366], i budú hľa-
dať[16 128] pokoj, *ale* nebude[128], (26)bude pri-
chádzať[128] nehoda na nehodu a zvesti[367] ku
zvesti[367] sa bude *do*stávať[5 128], a od proroka
budú hľadať[16 128] videnie[330], a od kňaza
bude miznúť[128] poučenie[368] a od starcov
rada[369], (27)kráľ sa bude rmútiť[128] a šľach-
tic[370] *si* bude obliekať[128] hrôzu[292], a ruky
ľudu zeme budú[128] bezradne zvesené[371];
podľa[372] ich ciest[373] s nimi budem nakla-
dať[151] a ich súdmi[216] ich budem súdiť[216 298],
i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

8 A v šiestom roku, v šiestom mesiaci,
v piaty *deň* mesiaca[2], *keď* som ja sedel
v svojom dome a starší Júdu sedeli pred
mojou tvárou, sa stalo[5], že[3] tam na mňa
padla ruka Pána, Hospodina, (2)i po-
zrel som, a[15] hľa, podoba[24] výzorom[26] ako
oheň[52 374]; od výzoru[26] jeho bokov a nadol
– oheň, a od jeho bokov nahor výzorom[26]
svit[375], sťa*by* vzhľad[22] lešteného kovu[23].
(3)I vystrel[105] sťa*by* ruku[376] a vzal ma za
šticu[377] mojej hlavy a Duch[17] ma vyzdvihol[65]
medzi zem a medzi nebesá a doniesol ma
v Božích videniach[6] do Jerúsaléma, ku[378]
vchodu[379] *do* vnútornej[380] brány, ktorá[10]
bola obrátená[381] na sever, kde *bolo* sídlo[261]
sochy[382] žiarlivosti, ktorá[10] k žiarleniu
doháňa. (4)A hľa, *bola* tam sláva[82] Boha
Isráéla, výzorom[26] ako *to,* čo[383] som uvidel
v tej rovine[156].

(5)I povedal ku mne: Synu človeka,
nože[384] pozdvihni[65] svoje oči smerom[385]
k severu. Pozdvihol[65] som teda[134] svoje
oči smerom[385] k severu, a hľa, na sever[386]
voči bráne *k* oltáru[91] *bola* vo vstupe[387] táto
socha[382] žiarlivosti; (6)i povedal ku mne:
Synu človeka, či ty vidíš, čo oni páchajú[151],
veľké ošklivosti[221], ktoré tu *oni,* dom
Isráéla, páchajú[151], aby *som* sa vzdialil[388]
od svojej svätyne[226 274]? A zasa[389] ešte bu-
deš vidieť veľké ošklivosti[221]. (7)A uviedol
ma ku[378] vchodu[379] *do* nádvoria[390], i po-
zrel som, a[15] hľa, v múre[391 499] jedna diera;
(8)a povedal ku mne: Synu človeka,
nože[384] kopaj v tom múre[391 499]; i dal som
sa v tom múre[391 499] kopať, a hľa, jedny
dvere[379 392], (9)i povedal ku mne: Vojdi
a pozri tie veľké ošklivosti[221], ktoré oni tu
páchajú[151]. (10)Vošiel som teda[134] a pozrel
som, a[15] hľa, na stenách[67 391] vôkol *a* vôkol
vyryté[161 393] všemožné[394] zobrazenie[376] pla-
zivého[395] *tvorstva*[396] a hnusného zvierat-
stva[227 397 398 399] a všemožných[394] zahnoje-
ností[260] domu Isráéla (11)a sedem mužov
zo starších domu Isráéla, stojacich pred
nimi[400], a vprostred nich stál Jaazanjáhú,
syn Šáfána, a každý[44] svoju kadidelnicu[401]
v svojej ruke, a vystupujúca[402] vôňa[403] ob-
laku[20] kadiva[404]. (12)A povedal ku mne:
Či si videl[16], synu človeka, čo starší domu
Isráéla páchajú[151] v tme, každý[44] v izbách
svojej obrazárne[405]? Veď vravia: Hospodin
nás nevidí[406], Hospodin tú*to* zem opustil.
(13)A povedal ku mne: Zasa[389] ešte budeš
vidieť veľké ošklivosti[221], ktoré oni pá-
chajú[151]. (14)A priviedol ma ku[378] vchodu[379]
do brány domu Hospodina, ktorá *bola* na
severnú stranu[407], a hľa, sedeli tam ženy
oplakávajúce Tammúza[408]; (15)a povedal

www.biblia.sk

ku mne: Či si videl[16], synu človeka? Zasa[389]
ešte budeš vidieť ošklivosti[221], väčšie od
týchto[127]. (16)A priviedol ma do vnútorného[380] nádvoria[390] domu Hospodina,
a hľa, *u* vchod*u do* chrámu[409] Hospodina,
medzi predsieňou a medzi oltárom,
asi[410] dvadsiati a piati muži, ich chrbty
ku chrámu[409] Hospodina a ich tváre k východu, a tí[7] sa k východu klaňali slnku.
(17)A povedal ku mne: Či si videl[16], synu
človeka? Či je[16] domu Júdu bezvýznamné[411]
páchať[151] tie*to* ošklivosti[221], ktoré tu páchajú[16 151]? Veď tú*to* zem naplnili násilím[315]
a stále ma dráždia[16 389 412 413], a hľa ich, pristrkávajú[105] si k[414] nosu letorast[415]. (18)Ja
teda[134] zasa[229] budem konať v popudení,
moje oko nebude mať súcitu a nie *že* budem šetriť[232], a hoci budú[16] v moje uši volať
silným[416] hlasom, nebudem[417] ich počuť.

9 I zvolal silným[416] hlasom v moje uši
výrokom: Priblížili[418] sa navštívenia[419 420 421] mesta, takže[3 422] každý[44] – nástroj[181 182] záhuby[248 423] v svoju ruku! (2)A hľa,
cestou vrchnej brány, ktorá *bola* obrátená[381 424] k severu, prichádzali šiesti muži
a každý[44] v svojej ruke svoj nástroj[181 182]
skazy[425], a vprostred nich jeden muž, oblečený plátennými rúchami[426], a na jeho
bokoch[1444] kalamár pisára. I prišli a zastali vedľa oltára *z* mosadze[37]. (3)A sláva[82]
Boha Isráéla sa odniesla[402 427] z kerúbov[428],
na ktorých[67] bola[16], ku prahu[429] domu a zavolala[430] na toho muža[1707], ktorý[10] *bol* oblečený tými plátennými rúchami[426], na ktorého bokoch[1444] *bol* ten kalamár pisára,
(4)a povedal k nemu Hospodin: Prejdi
stredom mesta, stredom Jerúsaléma,
a vyznač[431] značku[432] na čelách tých ľudí[433],
ktorí[10] vzdychajú a ktorí[10] kvília[434 1265] nado
všetkými ošklivosťami[221], ktoré[10] sa páchajú[151] vprostred nich. (5)A k ostatným[435]
povedal v moje uši[436]: Prejdite mestom za
ním a pobíjajte[207], nech vaše oko nemá[98]
súcitu a nech nešetríte[98 232], (6)starca, šuhaja a pannu a drobotinu, a ženy budete[93]
zabíjať, do vyhubenia[248], a*le* k žiadnemu[394]
človekovi[433 437], na ktorom *bude* tá značka[432], nech nepristupujete[98 438]; a začínať
budete[93] od mojej svätyne[229]. Začali teda[134]
starými ľuďmi[433], ktorí *boli* v priečelí[439 618 1817] domu; (7)a povedal k nim.
Znečistite dom a nádvoria[390] naplňte zabitými[258]; vyjdite[53]. Vyšli[53] teda[134] a dali sa
v meste pobíjať[207]; (8)a za ich pobíjania[207],
keď[3] som ja zvyšoval, sa stalo[5], že[3] som
padol na svoju tvár a skríkol som[440] a povedal som: Ach[188], Pane, Hospodine, či sa
ty chystáš svojím vylievaním[149] svojho popudenia na Jerúsalém[162] vyhubiť[85 248 249]
všetok zvyšok[223] Isráéla? (9)A povedal ku
mne: Neprávosť[148] domu Isráéla a Júdu *je*
vo veľmi veľkej miere[441] veľká a tá*to* zem
je[16] naplnená krvou[442] a to*to* mesto je[16]
plné prevracania[443] *práva*; veď vravia[16]:
Hospodin opustil tú*to* zem, a: Hospodin
nevidí[406]. (10)Ja teda[134] zasa[229] – moje oko
nebude mať súcitu a nie *že* budem šetriť[232], ich cestu uvalím[123] na ich hlavu.
(11)A hľa, ten muž, oblečený tými plátennými rúchami[430], na ktorého bokoch[1444]
bol ten kalamár, prinášal späť[1328] správu[444]
výrokom: Spravil som podľa *toho,* čo si mi
rozkázal.

10 I pozrel som, a[15] hľa, na oblohe[70],
ktorá *bola* nad hlavou kerúbov, sa
nad nimi ukázal sťaby kameň zafír, výzorom[26] ako podoba[24 52] trónu, (2)i povedal
k tomu mužovi oblečenému tými plátennými rúchami[426], áno[3], povedal: Vojdi
do medzi*priestor*ov súkolia[2 445] dospodu
voči kerúbom[67 446] a naplň svoje hrste[447]
ohnivými uhlíkmi[49] z *priestor*ov medzi
kerúbmi[448]; tie[3] rozsýp na mesto. I vošiel
pred mojimi očami; (3)a pri jeho, toho
muža, vchádzaní stáli kerúbi sprava voči
domu, a vnútorné[380] nádvorie[390] napĺňal[16]
oblak[19] (4)(lebo[3] keď sa sláva[82] Hospodina
bola pozdvihla[449] z kerúbov[67 428] na[450] prah
domu, naplnil sa[417] dom oblakom[19] a nádvorie[390] bolo[16] vyplnené jasom[21] slávy[82]
Hospodina (5)a zvuk[74] krídel kerúbov
bolo[16] počuť *až* do vonkajšieho[451] nádvoria[390], ako hlas Boha, Všemocného[75], pri
jeho reči), (6)a keď on tomu mužovi,
oblečenému tými plátennými rúchami[426],
rozkázal[142] výrokom: Vezmi oheň z medzi*priestor*ov súkolia[2 445], z *priestorov*
medzi kerúbmi[448], stalo sa[5], že on vošiel
a zastal vedľa kolesa, (7)a jeden[10] kerúb[452]
vystrel[105] svoju ruku z *priestor*ov medzi
kerúbmi[448] k ohňu, ktorý *bol v priestor*och
medzi kerúbmi[448], a vyniesol[66] a dal do
hrstí[447] oblečeného tými plátennými rúchami[426]; ten[3] vzal a vyšiel[53].

www.biblickapravda.sk

(8)A na kerúboch sa pod ich krídlami
ukázala sťa*by* ruka[376] človeka, (9)i po-
zrel som, a[15] hľa, vedľa kerúbov štyri
kolesá, jedno koleso vedľa jedného
kerúba a jedno koleso vedľa jedného ke-
rúba, a výzor[26] tých kolies ako vzhľad[22]
kameňa chryzolitu[57] – (10)a ich výzor[26],
jedna podoba[24] ich štyroch[2]: ako by bolo
koleso vprostred kolesa. (11)Pri svojom
chodení[59] chodili[59] po ich[60] štyroch stra-
nách[39], nezatáčali[42] pri ich[60] chodení[61],
lež[301] *k* miestu[133], *ku* ktorému sa obracala[381]
hlava[453], išli za ňou, nezatáčali[42] pri ich[60]
chodení[61]. (12)A všetko ich telo[454] a ich
chrbty[686], ich ruky, ich krídla a*j* kolesá *boli*
plné očí, kolesá ich štyroch[2]. (13)Ohľadne
tých kolies[455] – v moje uši[436] *sa*[456] im dal ná-
zov[457] Smršť[445]. (14)A každý[458] mal[27] štvoro
tvárí[30]: tvár jedna – tvár kerúba, a tvár
druhá – tvár človeka, a tretia – tvár leva,
a štvrtá – tvár orla[46]. (15)A ti kerúbi sa
pozdvihli[449] – ony[67], tie bytosti[25 67], ktoré
som uvidel pri rieke Kevár – (16)a pri
chôdzi kerúbov išli kolesá vedľa nich,
a pri povznášaní[65] krídel kerúbov na po-
zdvihnutie[449] od povrchu zeme[66] ony tiež
nezatáčali[42] od[459] nich; (17)pri ich státí[77]
stáli[77] a pri ich pozdvihovaní[449] sa po-
zdvihovali[449], lebo v nich *bol* duch[17] tých
bytostí[25 67 68 69].
(18)A sláva[84] Hospodina odišla[460]
z prahu[428] domu a zastala nad kerúbmi,
(19)a kerúbi pred mojimi očami po-
vzniesli[65] svoje krídla a pozdvihli sa[449] od
zeme; pri ich odchode[460] – kolesá zá-
roveň *s* nimi[1836], i zastalo *to nad* vchodo*m*[379]
do východnej brány domu Hospodina,
a sláva[82] Boha Isráéla odzvrchu nad nimi.
(20)Ony[67], tie bytosti[25 67], ktoré som uvidel
pri rieke Kevár pod Bohom Isráéla – tu[3]
som spoznal, že to[461] *boli* kerúbi – (21)štyria, každý[458] mal[27] štvoro tvárí[30] a každý[458]
mal[27] štyri krídla, a pod svojimi krídlami
podobu[24] rúk človeka. (22)A podoba[24] ich
tvárí – to[461] *boli* tváre, ktoré som uvidel pri
rieky Kevár, ich výzor[27] a ich *samých*; cho-
dili každý[44] ku smeru svojej tváre.

11 A Duch[17] ma vyzdvihol[65] a doniesol
ma k východnej bráne[378] domu
Hospodina, ktorá[10] *bola* obrátená[384] k vý-
chodu, a hľa, vo vchode[379] *do* brány dvad-
siati a piati muži, a vprostred nich som
uvidel Jaazanju, syna Azzúra, a Pelatjá-
húa, syna Benájáhúa, vodcov[462] ľudu.
(2)I povedal ku mne: Synu človeka, toto[463]
sú muži, ktorí[10] zamýšľajú[464] mrzkosť[465]
a ktorí[10] radia zlými radami[67 466] v tomto
meste[220], (3)ktorí[10] vravia: Nie *je to* na-
blízku[418 467] – budovať[468] domy![469] Ono[163 470]
je kotol[471] a my mäso[472]. (4)Preto proro-
kuj[178] proti nim[162], prorokuj[178], synu člo-
veka! (5)I padol[163] na mňa Duch[17] Hospo-
dina; ten[3 430] ku mne povedal: Povedz:
Takto povedal Hospodin: Tak ste pove-
dali, dom Isráéla, *ale veci* vystupujúce[402 473]
vo vašom duchu[17 91], to[7] ja poznám[16].
(6)Rozmnožili ste v tomto meste svojich
zabitých[258], a*j* svoje ulice ste zabitými[67 258]
naplnili; (7)preto Pán, Hospodin, pove-
dal takto: Vaši zabití[258], ktorých ste v svo-
jom strede nakládli[166] – mäso *sú* oni,
a ono[163 470] *je* kotol[471], *ale* vás sprostred
neho[163] vynesiem[53]. (8)Bojíte sa[16 63] meča,
ale meč na vás[162] budem privádzať, vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom, (9)a vás bu-
dem sprostred neho[163 470] vynášať[53] a *vy*dá-
vať vás v ruku cudziarov[359] a vykonám
medzi vami[220] súdy[216]. (10)Mečom budete
padať, na pomedzí[474] Isráéla vás budem
súdiť[216 298], i budete spoznávať, že ja *som*
Hospodin. (11)Ono[163 470] vám nebude kot-
lom[348 471], takže[3] byste vy boli vprostred
neho[163 470] mäsom[348]; budem vás, na pome-
dzí[474] Isráéla, súdiť[216 298], (12)i budete
spoznávať, že Hospodin *som* ja, čo ste
v mojich ustanoveniach[475 476] nechodili[16]
a mojich práv[216] nevykonávali[16], lež[3] ste sa
správali[16 154] podľa práv[216] národov[86], ktoré
sú zôkol-vôkol vás[206]. (13)A za môjho pro-
rokovania[178] sa stalo[5], že[3] Pelatjáhú, syn
Benáju[477], umrel, i padol som na svoju
tvár a skríkol som[444] silným[416] hlasom
a povedal som: Ach[188], Pane, Hospodine,
chystáš sa ty spraviť[85] úplný koniec[176 233 478]
zvyšku[223] Isráéla?
(14)I *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (15)Synu človeka, *sú to*
tvoji bratia, tvoji bratia, ľudia[433] tvojho
príbuzenstva[479] a všetok dom Isráéla, on
všetok[337], o ktorých[480] obyvatelia Jerúsa-
léma vravia[16]: Buďte[481] vzdialení spred
Hospodina[274]; ona – zem – bola[482] za vlast-
níctvo[363 483] daná nám. (16)Preto povedz:
Takto povedal Pán, Hospodin: Hoci som

www.biblia-online.net

ich vzdialil medzi národy[86] a hoci som
ich rozptýlil[484] po zemiach[485], predsa[3]
som sa im v zemiach, kam prišli, *tak*
trochu[486] stal[5 482] svätyňou[229]. (17)Preto
povedz: Takto povedal Pán, Hospodin:
Áno[3], chcem[93] vás zhromaždiť s*pomedzi*
národností[86] a pozberať[487] vás zo zemí, po
ktorých[485] ste boli rozptýlení[484], a dať vám
pôdu[296] Isráéla, (18)i prídu ta a odstrá-
nia[275] z nej všetky jej hnusoby[230] a všetky
jej ošklivosti[221], (19)a chcem[93] im dať jedno
srdce a nového ducha[17] chcem[93] dať vo vaše
vnútro, a odstránit[278] z ich mäsa srdce
z kameňa a dať im srdce *z* mäsa, (20)aby
chodili v mojich ustanoveniach[217] a moje
predpisy[216] zachovávali[488] a vykonávali
ich, i stanú sa[5] mi ľudom[348] a ja im budem
Bohom[348 489]. (21)A ktorých[490] srdce chodí
podľa srdca[491] ich hnusôb[227] a ich oškli-
vostí[221], ich cestu uvalím[123] na ich hlavu,
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

(22)A kerúbi povzniesli[65] svoje krídla,
a kolesá zároveň *s* nimi[1836], a sláva[82] Boha
Isráéla nad nimi odzvrchu; (23)i vystú-
pila[402] sláva[82] Hospodinova sponad stredu
mesta a zastala nad vrchom, ktorý *je* od
východu voči mestu. (24)A Duch[17] ma
pozdvihol[65] a doniesol ma vo videní[26 492]
v Božom Duchu[17 149] do Kasdím[11 12 13] k vy-
hnanectvu[4], a videnie[26 492], ktoré som
bol uvidel, sa odo mňa[428] odnieslo[402 427];
(25)i prehovoril som k vyhnanectvu[4]
o všetkých veciach[493] Hospodina, ktoré
mi ukázal.

12 I *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
ty bývaš vprostred spurného domu[95] *tých*,
ktorí majú[27] oči na videnie a nie *že* vidia,
a majú[27] uši na počutie a nie *že* počúvajú,
lebo oni *sú* spurný dom[95]. (3)A ty, synu
človeka, si zaobstaraj[151] batožinu[181] *na*
vysťahovanie[4 91 494] a sťahuj sa[495] za dňa
pred ich očami, nech[3] sa vysťahuješ[495]
pred ich očami zo svojho miesta[133] na
miesto[133] iné[496], možno budú pozorovať[497],
lebo[498] oni *sú* spurný dom[95]. (4)A svoju
batožinu[181] nech vynášaš[53] za dňa pred ich
očami ako batožinu[18] *na* vysťahovanie[4 91 494]
a ty budeš[98] vychádzať[53] navečer pred ich
očami ako *za* vychádzaní[53 1938] *do* vyhnan-
stva[4 494]; (5)pred ich očami si kopaj skrze
múr[394 499] a vynášaj[53] skrzeň[499]. (6)Pred ich
očami ponesieš[65 98 500] na pleci[1153], v hustej
tme budeš[98] vynášať[53]; svoju tvár musíš[93]
zakryť, takže[6] nebudeš vidieť zem, lebo
som ťa spravil[123] znamením[125 501] domu
Isráéla. (7)I zachoval som sa[151] tak, podľa
toho, ako mi bolo rozkázané; za dňa som
vyniesol[53] svoju batožinu[181] ako batožinu[181]
na vysťahovanie[4 91 494] a navečer som si ru-
kou prekopal[502] múr[391]; v hustej tme som
vyniesol[53], na pleci[1153] som niesol[16 65 500]
pred ich očami.

(8)A za rána sa ku mne *do*stalo[5] slovo
Hospodina, výrok: (9)Synu človeka, či
k tebe nepovedali, dom Isráéla, ten spur-
ný dom[95 104]: Čo ty robíš? (10)Povedz
k nim: Takto povedal Pán, Hospodin:
Toto bremä[65 503 504], *to je* vládca[370 505 506]
v Jerúsaléme a všetok dom Isráéla, tí[7], kto
sú vprostred nich. (11)Povedz: Ja *som* vaše
znamenie[501]: podľa *toho,* čo som urobil,
tak sa bude robiť im – pôjdu do[507] vyhnan-
stva[4 494], do[507] zajatia[763], (12)a vládca[370 505],
ktorý *je* vprostred nich, ponesie[65 500] na
pleci[1153] v hlbokej tme a bude vychádzať[54];
budú kopať skrze múr[391 499] na vynáša-
nie[53] skrzeň[499]; svoju tvár bude zakrý-
vať, pretože on nebude smieť[93] okom[508]
uvidieť[509] zem. (13)A chcem[93] na neho[162]
prestrieť[107] svoju sieť, takže bude pola-
pený[510] v moju slučku[511], a chcem[93] ho
priviesť do Bávela[512], zeme Kasdím[11 12 13],
a*le* tú[7] nebude môcť[93] vidieť a bude tam
musieť[93] umrieť. (14)A všetko, čo *bude* zô-
kol-vôkol neho[206], jeho pomoc[513] a všetky
jeho čaty[514] budem do všetkých vetrov[17 224]
rozháňať[208] a za nimi tasiť meč, (15)i spo-
znajú, pri mojom rozptyľovaní[149 484] ich
medzi národy[86], keď[3] ich budem rozhá-
ňať[208] po zemiach[485], že ja *som* Hospodin.
(16)A*le* chcem[93] z nich ostaviť neveľa[515]
ľudí[433] pred[516] mečom[96], pred hladom[96]
a pred morom[96], aby mohli[93] medzi ná-
rodmi[86], kam prídu, vyrozprávať[517] všetky
svoje ošklivosti[221], i spoznajú, že ja *som*
Hospodin.

(17)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (18)Synu človeka, nech svoj
chlieb ješ[98] s trasením[130 195 518] a svoju vodu
piješ[98] s nepokojom[195 519] a so starosťou[194 195];
(19)a k ľudu tej*to* zeme budeš[98] vravieť:
Takto povedal Pán, Hospodin, o obyva-
teľoch Jerúsaléma na pôde[296] Isráéla: Svoj

www.mibesfatkal.sk

chlieb budú jesť so starosťou[194 195] a svoju
vodu piť so strachom[195 196], lebo jeho[163] zem
musí[93] spustnutím[137] byť zbavená[520] svojej
náplne pre[521] násilníctvo[315] všetkých, kto[10]
v nej bývajú, (20)a mestá, ktoré *sú*[10] obý-
vané, sa budú stávať rumoviskami[239 262]
a zem bude spúšťou[295], i budete spozná-
vať, že ja *som* Hospodin.
(21)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (22)Synu človeka, čo *je*
toto *za* prípoveď[522], *ktorú* máte[27 523] na
pôde[296] Isráéla, výrok: Dni sa preťahujú[524]
a každé videnie[327 525] mizne[16 526]? (23)Preto
k nim povedz: Takto povedal Pán,
Hospodin: Zrúším[264] túto[527] prípoveď[522],
takže[3] ju v Isráélovi už nebudú za prípo-
veď[522] používať[528], lež – prehovor k nim – :
Priblížili sa[418] dni a splnenie[529] všetkého
videnia[327]; (24)lebo už vprostred domu
Isráéla nebude žiadneho[394] klamného[530]
videnia[327 531] a*ni* úlisného[532] veštenia[533].
(25)Áno, budem hovoriť[128] ja, Hospodin,
a slovo, ktoré ja budem hovoriť[128], sa
bude a*j* uskutočňovať[151], nebude sa už
odkladať[534], lebo vo vašich dňoch, vy
spurný dom[95 104], budem hovoriť[128] slovo
a uskutočňovať[151] ho, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom.
(26)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (27)Synu človeka, hľa,
dom Isráéla, *tí* vravia: Videnie[327], ktoré
on vidí[327 535], *je* na mnohé dni, áno[3], on
prorokuje[16 178] o[536] vzdialených časoch.
(28)Preto k nim povedz: Takto povedal
Pán, Hospodin: Žiadne[394] moje slovo[525] sa
už nebude odkladať[534]; slovo, ktoré hovo-
rím[128], sa bude a*j* uskutočňovať[151], vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom.

13 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
prorokuj[178] o prorokoch[174] Isráéla, ktorí[10]
prorokujú[178], a povedz prorokujúcim[181] zo
svojho rozumu[537]: Počujte slovo Hospo-
dina: (3)Takto povedal Pán, Hospodin:
Beda[538] na prorokov, ktorí *sú*[11] bezbožní[539],
ktorí sa riadia[540] svojím duchom[17 541] a nie
že čo uvideli; (4)tvoji proroci, Isráél, sú[16]
ako líšky[542] v rumoviskách[239]. (5)Nie *že*
ste vystúpili[403] v prielomy[543] a*lebo* pred
domom Isráéla vymurovali[544] múr[545 546],
aby *ob*stál[388 547] v boji[332] v Hospodinov
deň. (6)Klam[531], lživú veštbu[533 548 549] vi-
dia[16 327 535] tí, *ktorí*[10] vravia: Vyhlásené[228]
Hospodinom, a nie *že* ich Hospodin po-
slal, a budia[16] čakanie na[550] potvrdenie[316]
slova; (7)či nie, *že* vídate[16 327 535] klamné[530]
videnie[327 531 551] a vravievate[16] lživú veštbu[533 ss548 549], keď[3] vravíte: Vyhlásené[225] Hos-
podinom, a nie *že* som ja prehovoril?
(8)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Za vaše hovorenie klamu[531] a *že* vída-
te[16 327 535] lož[549], preto, hľa, ja[191], *som* proti
vám[171], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom,
(9)a moja ruka bude[16] proti prorokom[171 552],
ktorí[10] vídajú[328 535] klam[551] a ktorí[10] veš-
tia[533 548 553] lož[549]; nebudú v rade[554] môj-
ho ľudu a nie *že* budú zapisovaní v súpis
domu Isráéla a nie *že* budú *na* pôdu[296]
Isráéla vstupovať (i budete spoznávať, že
Pánom som ja, Hospodin), (10)pretože,
a práve preto, že zvádzajú[16 555] môj ľud,
vraviac: Pokoj! – a pokoja niet; a jeden[556]
buduje stenu[557], a hľa ich, omietajú ju váp-
nom[558]. (11)Povedz k *tým, ktorí* vápnom[558]
omietajú[559], že[3] *to* bude padať – nastane[5]
dravý[560] lejak a vy, kamene krupobitia[561 562],
budete padať a búrlivý víchor[17 18 563] bude
rozvracať[564], (12)a hľa, múr[391] padne; či
sa[456] k vám nebude vravieť: Kde *je* tá
omietka, ktorou ste omietali[16]? (13)Preto
Pán, Hospodin, povedal takto: Áno[3], bu-
dem rozvracať[564] búrlivým víchrom[17 18 563]
v svojom popudení[149], a v mojom hneve[149]
bude nastávať[5] dravý[560] lejak a v mojom
popudení[149] kamene krupobitia[561 562] na
úplné skoncovanie[176 233 478]. (14)Tak[3] bu-
dem stŕhať[565] ten múr[391], ktorý ste váp-
nom[558] omietali[16], a zrazím[320 566] ho k zemi,
takže[3] bude odkrytý[495 567] jeho základ,
i padne a vprostred neho budete doch-
dzať konca[176 233], i budete spoznávať, že ja
som Hospodin, (15)keď[3] budem dovrše-
vať[176] svoje popudenie proti tomu múru[394]
a proti tým[10 568], *ktorí* ho omietali váp-
nom[558], a budem vám môcť[93] povedať: Niet
toho múru[391] a niet tých[10], *ktorí* ho omie-
tali, (16)prorokov Isráéla, ktorí[10] prorokovali[178] o Jerúsaléme a ktorí[10] preň[163 245]
vídali[327 535] videnie[327] pokoja, a pokoja ne-
bolo, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.
(17)A ty, synu človeka, zameraj[166 569]
svoju tvár na dcéry[171] svojho ľudu, ktoré[10]
sa robia prorokyňami[178 570] zo svojho
rozumu[537], a prorokuj[178] proti nim[162]

www.biblicka.sk

(18)a povedz: Takto povedal Pán, Hospodin: Beda[538] šijúcim obväzy[571] na všetky kĺby[572] rúk[573] a zhotovujúcim[151] závoje na hlavu každej veľkosti[574] na lovenie duší! Chcete[93] loviť duše môjho ľudu[2] a svoje[2] duše nažive zachovať? (19)Veď[3] ma voči môjmu ľudu za hrste[575] jačmeňa a za kúštiky[576] chleba zneuctievate[17 360] na usmrcovanie duší, ktoré nemajú[93] umierať, a na zachovávanie nažive duší, ktoré nemajú[93] žiť, svojím luhaním[549 577] môjmu ľudu, *tým, ktorí* počúvajú lož[549]! (20)Preto Pán, Hospodin, povedal takto: Hľa, ja[191], *som* proti vašim obväzom[171 571], ktorými vy tam lovíte duše ako[174] vtáky[578], a budem ich trhať z ich ramien[428], a tie duše, ktoré vy lovíte, budem vypúšťať[250], duše ako[174] vtáky[578]; (21)a budem trhať vaše závoje a vyprosťovať svoj ľud z vašej ruky, takže[3] už nebudú úlovkom[348 511] vo vašej ruke, i budete spoznávať, že ja *som* Hospodin. (22)Pre[579] skľučovanie[580] srdca spravodlivého[581] podvodom[582], a nie *že* som mu ja utrpenie spôsobil[583], a posilňovanie[329] rúk zlovoľného[581], aby ne*bolo* návratu z jeho[581] zlej cesty na jeho[581] zachovanie nažive, (23)preto už nebudete vídať[327 535] klam[531] a nie *že* ešte budete veštbu[533 548 584] veštiť[533 548 553], lebo[3] chcem[93] svoj ľud vyprostiť z vašej ruky, i budete spoznávať, že ja *som* Hospodin.

14 A prišli ku mne muži zo starších Isráéla a usadli pred mojou tvárou; (2)a *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (3)Synu človeka, títo muži na svoje srdce nechali vystúpiť[402] svoje zahnojenosti[260] a naproti svojej tvári[585] dali prekážku[153], svoju neprávosť[148 586]; či sa im vôbec[587] mám[93] dávať dopytovať[588]? (4)Preto ich oslov[589] a povedz k nim: Takto povedal Pán, Hospodin: Ktokoľvek[433 590] z domu Isráéla, kto svoje zahnojenosti[260] nechá vystúpiť[402] k svojmu srdcu[591], a prekážku[153], svoju neprávosť[148 586], kladie[166] naproti svojej tvári[585], a príde ku prorokovi, ja, Hospodin, sa mu spravím odpoveďou[592] podľa toho[7 593 594], podľa množstva[593] jeho zahnojeností[260], (5)za účelom chytenia[514] domu Isráéla za ich srdce, pretože oni všetci[337] skrze svoje zahnojenosti[260] spredo mňa[274] odpadli[356 595]. (6)Preto k domu Isráéla povedz: Takto povedal Pán, Hospodin: Vráťte sa a odvráťte sa spred svojich zahnojeností[260 274] a spred všetkých svojich ošklivostí[221 274] odvráťte svoje tváre, (7)lebo ktokoľvek[433 590] z domu Isráéla a z cudzincov[67 596], ktorí v Isráélovi pobývajú[67 596 597], kto schodí[598] z *cesty* za mnou a necháva svoje zahnojenosti[260] vystúpiť[402] k svojmu srdcu[595] a prekážku[153], svoju neprávosť[148 586], kladie[166] naproti svojej tvári[585], a príde ku prorokovi dopytovať sa[592] u neho[599] na mňa, ja, Hospodin, sa mu skrze[600] seba budem robiť odpoveďou[592] (8)a proti onému človekovi[433] budem obracať[124] svoju tvár a robiť ho hrôzou[137 601] za znamenie a za prípovede[522 602] a vytínať[603] ho sprostred svojho ľudu, i budete spoznávať, že ja *som* Hospodin. (9)A ak sa prorok bude dávať[128] zviesť[604], a*by* vyslovil slovo, ja, Hospodin, nechám zviesť[604 605] oného proroka, a vztiahnem[291] na neho[162] svoju ruku a budem ho chcieť[93] zahubiť[606] sprostred svojho ľudu, Isráéla. (10)I *od*nesú[66] *si*[607] svoju neprávosť[148], aká[607] neprávosť[148] toho, *kto*[10] sa dopytuje[588], taká[607 608] bude neprávosť[148] proroka; (11)aby už neblúdili[609], dom Isráéla, od nasledovania mňa[598] a už sa neznečisťovali všemožnými[394] svojimi prestúpeniami[88 610], lež[3] *aby* sa mi stali[5] ľudom[348] a ja *aby* som im bol Bohom[348 489], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

(12)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (13)Synu človeka, ak zem[611] voči mne bude hrešiť[128] dopúšťaním sa vyslovenej vierolomnosti[612], takže[3] na ňu[162] vztiahnem[291] svoju ruku a zlomím[192] jej palicu chleba[193] a budem do[613] nej[84] posielať hlad a vytínať[603] z nej ľudí[614] a*j* dobytok[615 616], (14)a vprostred nej sa vyskytnú[5] títo traja muži, Nóach, Dániel a Jób, oni svojou spravodlivosťou budú môcť[93] vyprostiť svoje duše, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom. (15)Keby som tou zemou nechával prejsť zlú zver[25 251], takže[3] by ju pripravili[252] o deti[253], a stala by sa[5] spúšťou[292], *ktorou* by nikto neprechádzal[617] z príčiny[618] tej zveri[25 251], (16)títo traja muži vprostred nej, *ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, ak by[228] synov a ak by[228] dcéry mohli[95] vyprostiť! Len oni samotní[619] by boli vyprosťo-

www.biblia.sk

vaní, *ale* tá zem by sa stávala[5] spúšťou[292].
(17)Alebo, *ak* budem chcieť[93] na tú zem
priviesť meč a povedať: Meč, budeš[98] prechádzať tou zemou a vytínať[603] z nej ľudí[614]
aj dobytok[615 616], (18)a *ak budú* vprostred
nej títo traja muži, *ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, nebudú
môcť[93] vyprostiť synov a*ni* dcéry, len oni
samotní[619] budú vyprosťovaní. (19)Alebo,
ak budem chcieť[93] do onej zeme vypustiť[247] mor a vyliať na ňu svoje popudenie
v krvi na vytínanie[603] ľudí[614] *aj* dobytka[615 616]
z nej, (20)a *ak budú* Nóach, Dániel a Jób
vprostred nej, *ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, ak budú[228]
syna *alebo* ak budú[228] dcéru môcť[93] vyprostiť! Oni svojou spravodlivosťou budú
môcť[93] vyprostiť *len* svoje duše.

(21)Jednako Pán, Hospodin, povedal
takto: Aj keď do Jerúsaléma vypustím[247]
svoje štyri ťažké[620] súdy[216], meč a hlad
a zlú zver[25 251] a mor, na vytínanie[603] ľudí[614]
aj dobytka[615 616] z neho[163], (22)predsa[3], hľa,
v ňom[163] bude ostavené *čosi* uniknuvší*ch*[621],
ktorí[10] budú vyvedení[53]. Synovia a dcéry,
hľa ich! Budú k vám vychádzať[53], i budete pozorovať[497] ich cesty a ich skutky
a budete sa môcť[93] potešiť[236] ohľadne
zla[280], ktoré som uviedol na Jerúsalém, so
všetkým, čo som naň[163] uviedol, (23)a *oni*
vás budú potešovať[236], keď budete pozorovať[497] ich cesty a ich skutky, a budete vedieť, že nie nadarmo som spravil, čokoľvek[622] som v ňom[163] spravil, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom.

15 A *do*stalo[5] sa ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Synu človeka,
čím *je* drevo révy nado všetko drevo[127],
letorasty[415], ktoré vznikli[5 67] medzi drevinami[623] lesa? (3)Či sa z neho berie drevo
na spracovanie[151] na výrobok[624 625]? Alebo z
neho berú kolík[626] na zavesenie akéhokoľvek[394] náčinia[181 182]? (4)Hľa, dáva sa[16]
za potravu ohňu, oheň strávi[336] oba jeho
konce, *aj* jeho stred zhorí[627]; či sa hodí[628] na
výrobu[624]? (5)Hľa, keď je[629] neporušené[630],
nemôže[93] sa na výrobok[624] spracovať[151]; tobôž, keď ho strávi[339] oheň a zhorí[627], *či* sa
ešte potom[3] spracuje[151] na výrobok[624]?

(6)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Ako drevo révy medzi stromovím[631] lesa,
ktoré som dal za potravu ohňu, tak *vy*dám
obyvateľov Jerúsaléma (7)a budem namierovať[124] svoju tvár proti nim; z ohňa
vyjdú a oheň ich bude stravovať[336], i budete spoznávať, pri mojom obrátení[149 166]
mojej tváre proti nim, že ja *som* Hospodin.
(8)A tú*to* zem budem robiť[124] spúšťou[126 292],
keďže sa dopustili vyslovenej vierolomnosti[612], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

16 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Synu človeka,
upovedom Jerúsalém *o* jeho[163] ošklivostiach[221 497], (3)[632] i povedz: Takto povedal Pán, Hospodin, Jerúsalému[633]: Tvoj
pôvod[634 1025] a tvoj rod[635] *je* zo zeme Kenaániho[636], tvoj otec *bol* Emórí[636] a tvoja
mať Chittíjka[637]; (4)a tvoje narodenie[635]
v deň, *keď* si bola porodená, – tvoja pupočná šnúra[638] nebola zrezaná[603] a nie *že*
si bola na očistenie vo vode umytá[639], soľou potrená[640] si vôbec[641] nebola a nie *že*
si vôbec[641] bola v plienky zavinutá; (5)oko
s[300] tebou nepocítilo súcit na spravenie
ti jednej z týchto *vecí*, na zľutovanie[232 642]
nad tebou, lež[3] si bola *vy*hodená na tvár[643]
poľa v pohŕdaní[152 644] tvojou osobou[645 646]
v deň, *keď* si bola porodená.

(6)I prešiel som pomimo teba[647] a uvidel
som ťa, váľajúcu sa v svojej krvi[442], a povedal som ti, v tvojej krvi[442]: Ži[648]! áno[3], povedal som ti, v tvojej krvi[442]: Ži[648]! (7)Spravil
som[124] ťa desaťtisícmi[126] ako bylinstvo[807]
poľa, i vyvinula[649] si sa[650] a vyrástla si
a dospela[651] si v plnosť krásy[652]; prsníky
nadobudli tvar[170] a tvoj vlas zbujnel[653], a*le*
ty – nahá, áno[3], obnažená. (8)I prešiel
som pomimo teba[647] a uvidel som, že[15]
hľa, tvoj čas – čas milovania[563 654 655]; i rozprestrel som[107] nad tebou svoje krídlo
a prikryl som tvoju nahotu, a odprisahal
som ti a vstúpil som v zmluvu s tebou, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, i stala si
sa[5] mojou[2]. (9)A umyl[639] som ťa vo vode
a spláchol som[560 656] z teba[428] tvoju krv[442]
a pomazal som[657] ťa olejom, (10)a obliekol som ťa pestrým vyšívaním[658] a obul
som ťa *v* jazvečinu[659] a opásal[660] som ťa
kmentom[661] a pokryl som ťa hodvábom
(11)a ozdobil[352 662] som ťa ozdobami[67 352],
áno[3], dal som náramky na tvoje ruky
a reťaz[663] na tvoj krk (12)a dal som krúžok[664] na tvoj nos a náušnice[665] na tvoje

www.mosaicpress.sk

uši a nádhernú[666] korunu[667 668] na tvoju
hlavu. (13)Tak[3] si sa ozdobila[352 662] zlatom
a striebrom a tvoje oblečenie – kment[661]
a hodváb a pestré vyšívanie[658]; jedávala
si[16] jemnú múku a med a olej, i skrásnela
si vo veľmi veľkej miere[441] a stala si sa súcou[628] na kraľovanie[669], (14)i vyšla[53] tvoja[670]
vychýrenosť[671] medzi národy[86] pre tvoju
krásu[149], lebo ona *bola* dokonalá mojou
skvelosťou[672], ktorú som na teba vložil[166],
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

(15)A dala si sa dôverovať v[673] svoju
krásu a smilniť[273] na *základe* svojej vychýrenosti[671] a vylievať svoje smilstvá[680]
na každého mimoidúceho, jemu sa *ich do*stávalo[5]; (16)a vzala si zo svojich rúch
a narobila si si strakatých výšin[256 674]
a smilnila si[16 273] na nich – *veci, ktoré* sa nestávajú[675], čoho[3] nesmie[93] byť! (17)A vzala
si nádherné[666] predmety[181 668] zo zlata a zo
striebra, ktoré som ti dal, a narobila si si
zobrazení mužského pohlavia a s nimi[195]
si sa dala smilniť[273]; (18)a vzala si svoje
pestro vyšívané rúcha[676] a pokryla si ich,
a môj olej a moje kadivo[407 677] si dala pred
ich tvár, (19)a môj chlieb[678], ktorý som ti
dal, jemnú múku a olej a med, *ktorým* som
ťa kŕmil[16], i to[7] si dávala[16] pred ich tvár na
ľúbeznú[290] vôňu; tak[3] sa dialo[5 16], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom. (20)A vzala
si svojich synov a svoje dcéry, ktorých
si mi porodila, a obetovala[1621] si ich im
na strávenie[333 679]. Či *je to* z tvojho smilstva[680] málo, (21)že[3] si pohubila[1853] moje
deti[186] a *vz*dala si *sa* ich prevedením[149] ich
k nim[681]? (22)A pri všetkých svojich ošklivostiach[224] a svojich smilstvách[680] si *si* nepripomenula dni svojej mladosti[189], keď
si bola[629] nahá, áno[3], obnažená, váľala si
sa[16 682] v svojej krvi[683].

(23)A po všetkom tomto tvojom
zle[281 684] sa stalo[5] (beda[685], beda[685] ti, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom), (24)že[3] si
si zbudovala vyvýšeninu[686] a zriadila[151] si
si návršie[687] na každom priestranstve[688],
(25)na každom nároží[689] ulice[690 691] si si
zbudovala[692] návršie[687] a zohavila[221 693] si
svoju krásu, lebo si sa dala rozťahovať[694]
svoje nohy každému mimoidúcemu; tak[3]
si množila[16] svoje smilstvá[680]. (26)Zašla
si[695] smilniť[273] a*j*[134] k synom Egypta, svojim susedom[696], telnatým[697], a množila[17] si
svoje smilstvá[684] dráždiť[412] ma. (27)A hľa,
vztiahol som[291 482] proti tebe[162] svoju ruku
a ukrátil[231 482 698] tvoj prídel[476 699] a *vy*dal[482]
ťa v svojvôľu[153 700] nenávidiacich ťa, dcér
Pelištím[11], ktoré[10] sa hanbia[701] pred tvojou cestou[96 702] necudnosti[703 704]. (28)Zašla
si[695] smilniť[273] a*j*[134] k synom Aššúra[705 706],
lebo si bola nenásytná[707], a dala si sa
smilniť[273] *s* nimi a predsa[229] si sa nenasýtila, (29)i rozmnožila si svoje smilstvá[680]
k zemi kupectva[708], do Kasdím[11 12 13], a ani
týmto si sa nenasýtila. (30)Aké[709] uvädnuté[710] *je* tvoje srdce[711], vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, podľa tvojho[712] páchania[151]
všetkých týchto *vecí*, činnosti[270] panovačnej smilnej[273] ženy, (31)podľa tvojho[712] budovania svojej vyvýšeniny[686] na nároží[689]
každej ulice[690 691], že[3] si zriadila[151] na každom priestranstve[688] svoje návršie[687]! A*le*
v pohŕdaní odmeňovaním[713 714] si sa neprejavila[5] ako neviestka[273]; (32)*si* cudzoložiaca žena, ktorá[11] *si* miesto svojho muža
berie[715] nepatričných[356 716]. (33)Všetkým
neviestkam[273] dávajú dar[717], a*le* ty svoje
dary[717] dávaš[16] všetkým svojim milovníkom, áno[3], obdarúvaš[718] ich (aby k tebe
prichádzali[719] zo všetkých strán[720]), pre[721]
svoje[722] smilné túžby[149 680 723 724]; (34)áno[3],
prejavil sa[5] pri tebe v tvojich smilstvách[680]
opak[179 725] *iných* žien[127], lebo[3] za tebou *nik*
nechodí[16] smilniť[273 276], a svojím dávaním
odmeňovania[714], a *že* sa odmeňovanie[714]
nedáva[16] tebe, tým[3] si sa prejavila[5] ako[174]
opak[179 725].

(35)Preto, neviestka[273], počuj slovo Hospodina: (36)Takto povedal Pán, Hospodin: Pre[721] vylievanie tvojej mosadze[37 726]
a *že* tvoja nahota je odhaľovaná[495 567] pri
tvojich smilstvách[680] pred tvojimi milovníkmi[729] a predo všetkými zahnojenosťami[260 729] tvojich ošklivostí[221], a za kry[361 442]
tvojich detí[186], ktorú[727] si im dávala[16],
(37)preto, hľa, chystám sa zhromaždiť[85]
všetkých tvojich milovníkov, ku ktorým
si bola[16] prívetivá[728], áno[3], všetkých, ktorých si milovala[16], ku všetkým[729], ktorých
si nenávidela[16], áno[3], chcem[93] ich zhromaždiť pred teba[729] zo všetkých strán[720]
a odhaliť[495 567] voči nim tvoju nahotu, tú[3]
nech uvidia[98], všetku tvoju nahotu,
(38)a budem ťa súdiť[216 298] súdmi[219] *žien*[1224]
cudzoložiacich a *žien*[1224] prelievajúcich

www.nos-pravda.sk

krv; a robiť[124] ťa krvou[126] popudenia a žiarlivosti[730], (39)a *vy*dávať ťa v ich ruku,
nech[3] strhnú[565] tvoju vyvýšeninu[686], nech[3]
povalia[731] tvoje návršia[687], a vyzlečú ťa
z tvojich rúch a poberú tvoje nádherné[666]
predmety[181 672] a nechajú ťa ležať[235] nahú,
áno[3], obnaženú. (40)A vyvedú[402] proti
tebe[162] zídenie[732] a zahádžu[733] ťa kamením[734] a rozsekajú[735] ťa svojimi mečmi
(41)a tvoj dom ohňom vypália[215] a pred
očami mnohých žien proti tebe vykonajú
súdy[216], i pohnem ťa ustať[264] od smilnenia[276 736] a ani odmeňovanie[714] už nebudeš
dávať. (42)Tak[3] budem utišovať[235] svoje
popudenie proti tebe[1182] a moja žiarlivosť
od teba odstúpi[275], i budem sa môcť[93] upokojiť[737] a nie *že* sa ešte budem mrziet'[412 738],
(43)že si *si* nepripomenula dni svojej
mladosti[189] a všetkými týmito *vecmi* si mi
pôsobila[16] rozčúlenie[519 739], takže[3] ja zasa[229],
hľa[740], tvoje cesty *ti* uvalím[124] na hlavu, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, a*by* si sa
už nedopustila[151] tejto necudnosti[703], *ktorá je* nado všetky tvoje ošklivosti[221].

(44)Hľa, každý, kto[10] používa prípoveď[522 528], bude o tebe[162] používať prípoveď[522 528] výrokom: Podľa svojej matere *je*
jej dcéra. (45)Ty *si* dcéra svojej matere,
pohŕdnuvšej[644 645 741] svojím mužom a svojimi deťmi[186 742], a ty *si* sestra svojich sestier,
ktoré pohŕdli[644 645 741] svojimi mužmi a svojimi deťmi[186 742]; vaša mať *bola* Chittíjka[637]
a váš otec Emóri[636], (46)a tvoja staršia[743]
sestra *je* Šómrón, ona a jej dcéry[744], ktorá[10]
býva na tvojej ľavici, a tvoja sestra, mladšia[743] od teba, ktorá[10] býva tebe sprava, *je*
Sodoma a jej dcéry[744], (47)no nie, *že by*
si bola chodila[16] ich cestami a správala
sa[16 151] podľa ich ošklivostí[221], ako *by to bolo* púhou[745] maličkosťou[746], lež[3] si sa na
všetkých svojich cestách[149] nad ne[127] skazila[252]. (48)*Ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom, ak sa správala[16 151 228]
Sodoma, tvoja sestra, ona a jej dcéry[744],
tak ako si sa správala[16 151] ty a tvoje dcéry[744]!
(49)Hľa, toto bola[5] neprávosť[148] Sodomy,
tvojej sestry: spupnosť[354 364] a presýtenosť
chlebom[91: 682], a pri nej a pri jej dcérach[744]
bola[5 16] bezstarostnosť[747] kľudu[737 748] a nie
že posilnila[329 749] ruku úbohého[750] a nemajetného[751], (50)a vyvyšovali sa[16 752] a páchali[16 151] ošklivosti[221] pred mojou tvárou[753],
takže[3] som ich odstránil[275], ako*náhle* som
to zistil[754]. (51)A Šómrón nezhrešila *ani toľko* ako polovicou tvojich hriechov, lež[3]
ty si svoje ošklivosti[221] nad ne[127 755] rozmnožila, takže[3] si svoje sestry spravodlivými
urobila všetkými svojimi ošklivostmi[221],
ktorých si napáchala[151]; (52)nes[65] svoju
hanbu[701 756] priam ty, ktorá si nastúpila[757]
za svoje sestry[758] svojimi[759] hriechmi,
ktorými si nad ne[127 755] napáchala ošklivostí[224 693 760]; sú spravodlivejšie od teba[127],
áno[3], priam ty buď zostudená[345 761] a nes[65]
svoju hanbu[701 756] v svojom urobení[149] svojich sestier spravodlivými.

(53)A*le* chcem[93] *od*vrátiť ich zajatie[762 763],
zajatie[762 763] Sodomy a jej dcér[744] a zajatie[762 763] Šómrón a jej dcér[744] a vprostred
nich zajatie[762 763] tvojho zajatectva[762 763],
(54)aby si niesla[66] svoju hanbu[701 756] a zahanbila sa[701] ohľadne všetkého[764], čo si napáchala[151], pri svojom potešovaní[236] ich.
(55)A tvoje sestry, Sodoma a jej dcéry[744],
sa budú vracať k svojej prvotnosti[765],
a Šómrón a jej dcéry[744] sa budú vracať
k svojej prvotnosti[765], a ty a tvoje dcéry[744]
sa budete vracať k svojej prvotnosti[765],
(56)hoci[3] v deň tvojej spupnosti[353 363]
tvoja sestra Sodoma nebola[16] hodna[766]
zmienky[367 767] v tvojich ústach, (57)skôr
ako bolo odhaľované[495 567] tvoje zlo[278], tak
ako[225] *v* čas potupy *od* dcér Aráma[706 768]
a všetkých zôkol-vôkol toho[7 206], dcér
Pelištím[11], ktoré[10] tebou pohŕdajú[769 770]
zo všetkých strán[720 771]. (58)Svoju necudnosť[703] a svoje ošklivosti[221] – *od*nesieš[65]
si ich ty, vyhlásené[225] Hospodinom,
(59)lebo Pán, Hospodin, povedal takto:
Áno[3], naložím[151] s tebou podľa *toho,* čo si
spravila, keď si prísahou[772] opovrhla na
porušenie zmluvy.

(60)A*le* ja *si* budem pripomínať svoju
zmluvu s tebou v dňoch tvojej mladosti[189]
a ustanovovať[316] *vzhľadom* na teba zmluvu
večnú[773], (61)i pripomenieš *si* svoje cesty
a budeš sa hanbiť[701] pri svojom prijímaní svojich sestier, starších[743] od teba
s mladšími[743 774] od teba, i chcem[93] ti ich
dať za dcéry, no[3] nie pre tvoju zmluvu[525].
(62)A keď svoju zmluvu s tebou budem
ustanovovať[316], spoznáš[417], že ja *som* Hospodin, (63)aby si *si* pamätala a bola zostudená[345 761] a nemala[775] už prečo otvárať

www.biblia.sk

ústa[776] z príčiny[618] svojej hanby[701 756], pri
mojom zadosťučinení[777 778] ohľadne teba,
ohľadne všetkého, čo si napáchala[151], vy-
hlásené[225] Pánom, Hospodinom.

17 I *do*stalo[5] sa ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
daj hádať hádanku a za prípoveď použi[528]
prípoveď[522] k domu Isráéla (3)a povedz:
Takto povedal Pán, Hospodin: Na Le-
vánón[779] prišiel veľký orol[46], veľkých krí-
del, dlhých letiek[67 780], plného[781] peria[782],
ktorý mal[27] pestrú šatu[658 783], a vzal najvyšší
výhonok[784] cédra, (4)otrhal vrcholky[67 689]
jeho odnoží a vniesol ho do zeme kupec-
tva[708], vsadil[166] ho v mesto kramárov[1321];
(5)a vzal zo semena[785] tej zeme a dal ho
v osevné pole[786], vzal k mnohým vodám,
vsadil[166] ho *ako* vŕbu[787]. (6)I vzklíčilo[653]
a stalo sa[5] rozvetvujúcou sa[788] révou[348] níz-
keho vzrastu[574 782], *majúcou* otáčať[381] svoje
vetvy[789] k nemu[790], a jeho korene boli
pod ním[790 791]; áno[3], stalo sa[5] révou[348] a vy-
tvorilo[151] haluze[792] a vypustilo[247] lístie[793].
(7)A vyskytol sa[5] iný[496] veľký orol[46] veľkých
krídel a hojného[819] peria[782], a hľa, tá réva
ohla[794] svoje korene *na*proti[162 795] nemu[796]
a pristrčila[105] mu[797] svoje vetvy[789] od záho-
nov svojej výsadby, aby ju zavlažoval[388 798].
(8)Ona *bola* zasadená do dobrého poľa,
ku mnohým vodám, na vytváranie[151] le-
torastov[67 799] a na nesenie[65] ovocia, aby
sa stala[5 388] ušľachtilou[800] révou[348]. (9)Po-
vedz: Takto povedal Pán, Hospodin: Má[93]
prospievať[628 801]? Či sa nemajú[93 802] vytrhať[803]
jej korene a obdriapať[804] jej ovocie,
nech[3] vyschne[805]? *Na* všetkých listoch[806]
svojho vzrastu[653 807] bude vysýchať[805], a nie
silným[416] ramenom a mnohým ľudom
bude možno ju od jej koreňov vyzdvih-
núť[65]. (10)A hľa, *súc* zasadená, či sa bude
dariť[801]? Či za nárazu[320 566 808] vetra[17] *od* vý-
chodu proti nej nebude celkom[809] vysý-
chať[805]? Na záhonoch svojho vzrastu[653 807]
bude vysýchať[805].

(11)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (12)Nože[384] povedz tomu
spurnému domu[95]: Či neviete[16], čo tieto
veci znamenajú? Povedz: Hľa, prišiel
v Jerúsalém kráľ Bávela[512 706] a vzal jeho[163]
kráľa a jeho[163] kniežatá[462] a zaviedol ich
k sebe do Bávela[512]; (13)a vzal zo semena
kráľovstva a uzavrel s ním zmluvu[810]
a uviedol ho v prísahu[772], a vzal vodcov[811]
zeme, (14)aby kráľovstvo bolo[388] nízke[812],
aby ne*bolo* povznášania[65] seba, na za-
chovávanie[492] jeho zmluvy, na svoje udr-
žanie[813]. (15)A*le* vzbúril sa proti nemu
poslaním svojich poslov[814] *v* Egypt, aby
mu dali kone a mnoho[815] ľudu; či má[93]
prospievať[628 801]? Či má vyviaznuť, kto[10]
robí tieto *veci*? Veď[3] porušil zmluvu, vy-
viazne teda[134]? (16)*Ako že* ja *som* živý,
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, ak
nebude[228] v mieste[133] kráľa, ktorý[10] ho
v kráľovanie uviedol[816], ktorého[817] prísa-
hou[772] opovrhol, ktorého[817] zmluvu poru-
šil, u neho vprostred Bávela[512] musieť[93]
umrieť, (17)a nie *že pre* neho faraón
s veľkou vojenskou mocou[149 195 818] a s po-
četným[819] zídením[149 195 732] bude môcť[93] *čo*
spraviť v boji[149 332], navršovaním[165] náspu
a budovaním obliehacieho valu na vytí-
nanie[603] mnohých žití[150]. (18)Áno[3], prí-
sahou[772] opovrhol na porušenie zmluvy,
áno[3], hľa, *po*dal svoju ruku a spáchal[151]
všetky tieto *veci*; nebude môcť[93] vyviaznuť.
(19)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Ako že ja *som* živý, ak nebudem[228] svoju[817]
prísahu[772], ktorou opovrhol, a svoju
zmluvu, ktorú porušil, áno[3], uvaľovať[124]
na jeho hlavu! (20)A chcem[93] na neho[162]
prestrieť[107] svoju sieť, takže[3] bude pola-
pený[510] v moju slučku[511], a chcem[93] ho pri-
viesť do Bávela[512] a súdiť[216 298] sa s ním tam
za jeho vierolomnosť[612 820], ktorej sa proti
mne vierolomne dopustil[612]; (21)a všetci
jeho utečenci vo všetkých jeho čatách[514]
budú padať mečom, a ktorí[10] budú zvyšo-
vať, budú roztrusovaní[107 821] do všetkých
vetrov[17 224], i budete spoznávať, že som
prehovoril ja, Hospodin.

(22)Takto povedal Pán, Hospodin: A ja
vezmem z najvyššieho výhonka[784] vzno-
sného[822] cédra a vsadím[124], z vrcholkov[67 689]
jeho odnoží chcem[93] utrhnúť *jeden* útly[823],
ktorý[3] ja zasadím na vysoký a strmiaci[824]
vrch (23)v pohorí[825] výsosti Isráéla,
i vznesie[65] letorasty[67 799] a vytvorí[151] ovocie
a stane sa[5] ušľachtilým[800] cédrom[348], a usa-
dí sa[696 826] pod ním všemožné[394] vtáctvo[827],
všemožné[394] okrídlené[828] sa bude usadzo-
vať[696 826] v tôni jeho vetiev[789]. (24)A všetky
stromy[288] poľa spoznajú, že ja, Hospodin,
ponižujem[16 812 829] strom[288] vysoký, vyvyšu-

www.mosesbooks.com

jem[16 752] strom[288] nízky[812], vysušujem[16 805]
strom[288] zelený[830] a k rozkvetu[831] privá-
dzam[16] strom[291] suchý[805 832]. Prehovoril som
ja, Hospodin, a vykonám *to.*

18 I *do*stalo sa ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (2)Čo vy *to* máte[27 523]
na pôde[296] Isráéla, za prípoveď[522] používa-
júc[528] túto prípoveď[522], výrok: Otcovia jedá-
vali kyslé[833] hrozno a tŕpnu[834] zuby synov?
(3)*Ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, ak budete[228] ešte na používa-
nie za prípoveď[522 528] mať[27 523] túto prí-
poveď[522] v Isráélovi! (4)Hľa, všetky duše,
ony *patria* mne, ako duša otca, tak[835] aj[134]
duša syna, ona *patrí* mne; duša, ktorá[10]
hreší, tá[7] musí[93] umrieť, (5)a každý[44], ak
je spravodlivý a vykonáva[16] právo[216] a spra-
vodlivosť, (6)na vrchoch nejedáva[16 836]
a svoje oči nepovznáša[16 65] k zahnojenos-
tiam[260] domu Isráéla, a neznečisťuje[16]
ženu svojho blížneho[837] a k žene *v* odlú-
čení[347 838] sa nepribližuje[418] (7)a nikoho[433]
neutíska[839], svoje[817] zálohy[67 840] dlžníkom[67]
vracia, nijako[841] neolupuje[842], svoj chlieb[678]
dáva hladnému a nahého prikrýva rú-
chom, (8)nepožičiava[124] na úrok[843] a nie
že berie prirážku[844], od bezprávia[152] svoju
ruku *od*vracia, vykonáva správny[845] rozsu-
dok[216 846] medzi človekom[433] a človekom[433],
(9)chodí v mojich ustanoveniach[217] a za-
chováva[16 488] moje predpisy[216] na uskutoč-
ňovanie[151] vernosti[846], ten[7] *je* spravodlivý,
istotne[847] bude žiť, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom.

(10)No[3] *ak* splodí syna násilníka[359], pre-
lievajúceho krev, ktorý[3] bude páchať[16 151],
ach[284 848], *viac* od jednej[127 849] z týchto *vecí*
(11)(hoci[3] on[850] žiadnu[394] *z* týchto *vecí* ne-
spáchal[151]), ak bude aj na vrchoch jedá-
vať[16 836] a ženu svojho blížneho[837] znečis-
ťovať[16], (12)úbohého[750] a nemajetného[751]
utískať[16 839], nehanebne[841] olupovať[16 842],
zálohov[67 840] nebude vracať[16] a k zahnoje-
nostiam[260] bude svoje oči povznášať[16 66],
ošklivosti[67 221] páchať[16 151], (13)požičia-
vať[16 124] na úrok[843] a brať[16] prirážku[844] –
a žiť[16]? Nebude žiť; napáchal[151] všetkých
týchto ošklivostí[221], istotne[847] bude mu-
sieť[93] umrieť, jeho krv[442 851] bude na ňom.

(14)No[3] hľa, *ak* splodí syna, ktorý[3] uvidí
všetky hriechy svojho otca, áno[3], uvidí
a nie *že* bude podľa nich konať, (15)na
vrchoch nebude jedávať[16 836] a svoje oči
k zahnojenostiam[260] domu Isráéla ne-
bude povznášať[16 65], ženu svojho blíž-
neho[837] nebude znečisťovať[16] (16)a nie *že*
bude koho[433] utískať[16 839], zálohy[67 840] *si* ne-
bude dávať[16] skladať[852] a nijako[841] nebude
olupovať[16 842], svoj chlieb[678] bude dávať[16]
hladnému a nahého bude rúchom pri-
krývať[16], (17)od úbohého[750 853] bude svoju
ruku *od*vracať[16] – úroku[843] a*ni* prirážky[844]
nebude brať[16], moje predpisy[216] bude vy-
konávať[16], v mojich ustanoveniach[217] bude
chodiť[16] – ten nebude umierať pre nepráv-
osť[148 149] svojho otca, istotne[847] bude žiť
(18)Jeho otec, keďže nehanebne[841 854] vy-
dieral[16 855], bezohľadne[841 856] olupoval[16 842]
brata a vprostred svojho ľudu páchal[16 151],
čo ne*bolo* dobré, ten[3], hľa, pre svoju ne-
právosť[148 149] umrie[482 857].

(19)A*le* vravíte: Prečo syn *nič* nene-
sie[16 67] za neprávosť[148] otca? – Veď[3] syn
vykonával[16] právo[216] a spravodlivosť, za-
chovával[16 488] všetky moje ustanovenia[217]
a vykonával[16] ich; istotne[847] bude žiť.
(20)Umrieť musí[93] duša, ktorá[10] hreší,
ona, syn neponesie[65] *nič* za neprávosť[148]
otca a nie *že* otec *čo* ponesie[65] za nepráv-
osť[148] syna; na spravodlivom bude jeho
spravodlivosť a na zlovoľnom bude jeho
zlovôľa[858].

(21)A*le* zlovoľný, ak sa bude *od*vra-
cať od všetkých svojich hriechov, ktoré
napáchal[151], a bude zachovávať[488] všetky
moje ustanovenia[217] a vykonávať právo[216]
a spravodlivosť, bude istotne[847] žiť, ne-
bude umierať, (22)žiadne[394] jeho prestú-
penia[88 610] mu[859] nebudú pripomínané,
bude žiť pre svoju spravodlivosť[149], ktorú
bude vykonávať[16].

(23)Či *si* akokoľvek[860] obľubujem[861]
smrť zlovoľného – vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom – ? Či nie v[862] jeho *od*vrá-
tení sa[149] od jeho ciest, a*by* žil[16]? (24)A*le*
pri[863] *od*vrátení sa[149] spravodlivého od
jeho spravodlivosti a keď sa dá páchať[151]
bezprávie[152], koná podľa všetkých ošklivo-
stí[221], ktoré napáchal[151] zlovoľný, bude[417]
žiť[16]? Žiadna[394] *z* jeho spravodlivostí[864],
ktoré vykonal, nebude pripomínaná; pre
svoju vierolomnosť[149 612 820], ktorej sa viero-
lomne dopustil[612], a pre svoj hriech[149], kto-
rým zhrešil, pre tie*to*[7] *veci*[149] bude musieť[93]

www.mosaicpublishing.sk

umrieť. (25)A*le* vravíte: Cesta Pána nie *je*
správna[865]; nože[384] počujte, dom Isráéla:
Či nie *je* moja cesta správna[865]? Či nie, *že*
vaše cesty nie *sú* správne[865]? (26)Pri[863] *od*
vrátení sa[149] spravodlivého od jeho spra-
vodlivosti, keď[3] sa dá páchať[151] bezprá-
vie[152] a umrie na[866] tie*to*[7] *veci*, bude umie-
rať pre bezprávie[149 152], ktoré páchal[16 151];
(27)a pri[863] *od*vrátení sa[149] zlovoľného od
jeho zlovôle, ktorú páchal[16 151], keď[3] sa
dá vykonávať právo[216] a spravodlivosť,
on bude môcť[93] udržať svoju dušu na-
žive[146], (28)lebo[3] pochopí[754] a *od*vráti sa
od všetkých svojich prestúpení[88 610], ktoré
spáchal[151]; istotne[847] bude žiť, nebude
umierať. (29)A*le* vravia, dom Isráéla:
Cesta Pána nie *je* správna[865]; či nie *je* moja
cesta správna[865], dom Isráéla? Či nie, *že*
vaše cesty nie *sú* správne[865]? (30)Preto
vás budem súdiť[216 298], dom Isráéla, kaž-
dého[44] podľa jeho cesty, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom; vráťte sa a *od*vráťte
sa od všetkých svojich prestúpení[88 610]
a nestane sa[5] vám neprávosť[148] potknu-
tím sa[153 348 351]. (31)Zahoďte spred seba[274]
všetky svoje prestúpenia[88 610], ktorými ste
prestúpili[90], a zadovážte[151] *si* nové srdce
a nového ducha[17]; áno[3], načo by ste mali[93]
umierať, dom Isráéla? (32)Veď si neľubu-
jem[861] v smrti umierajúceho, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom; preto[3] *sa* obráťte
a žite!

19 A ty vznes[65] žalospev[867] ohľadne
vládcov[370 505 868] Isráéla (2)a povedz:
Čím *bola* tvoja mať? Levicou[869]; líhala[16 870]
medzi levmi, vprostred hrivnatcov[871] vy-
chovávala[16] svoje mláďatá[872]. (3)A keď
jedno zo svojich mláďat[872] vypestovala,
stalo sa[5] hrivnatcom[871], ktorý[3] sa naučil
ukorisťovať korisť; dal sa zožierať[336]
ľudí[614]. (4)I počuli o ňom[868] národy[86]; keď
polapený[510] v ich jamu[873] a s hákmi[195 874] ho
priviedli do zeme Egypta. (5)A keď zis-
tila[758], že sa nadarmo načakala[875], jej ná-
dej zhynula, vzala[417] iné[876] zo svojich mlá-
ďat[872] a dosadila[166] ho *za* hrivnatca[871];
(6)to[3] sa dalo sem-ta chodiť vprostred le-
vov, stalo sa[5] hrivnatcom[871], ktorý[3] sa nau-
čil ukorisťovať korisť; dal sa zožierať[336]
ľudí[614], (7)a keď spoznal ich[67] opustené
miesta[877], dal sa[417] v rumoviská obra-
cať[239 262] ich mestá, takže[3] zem a jej náplň
bola napĺňaná[878] hrôzou[137] od hlasu jeho
revu[879]. (8)I postavili[124] *sa* proti nemu[162 880]
národy[86] vôkol z krajov[881] a prestreli[107] na
neho[162] sieť; bol polapený[510] v ich jamu[873],
(9)i dali ho s hákmi[195 874] v klietku a do-
pravili ho ku kráľovi Bávela[512 706]; dopra-
vovali ho do pevností[511 882 883], aby na
vrchoch Isráéla už nebolo počuť jeho
hlas.

(10)Tvoja mať – ako réva v podobnosti
tebe[884], zasadená pri vodách, sa z mno-
hých vôd stala[5] plodistvou[885] a bohatou
letorastami[799 886], (11)a *do*stalo sa[5] jej sil-
ných[887] prútov[312 888 889 890] na žezlá[930] vlád-
nucích[891] a jej vzrast[578 892] sa vzopäl[752] vy-
soko[893] medzi húštinami[894], takže sa stala
viditeľnou[895] svojou výškou[149], množ-
stvom[149] svojich vetiev[789]. (12)No[3] bola
v popudení[149] vyrvaná[896], vrhnutá k zemi,
a východný vietor[17] vysušil[805] jej ovocie,
a jej silné[887] prúty[67 312 889 890] boli odlámané
a vyschli[805], zožral[336] ho[897] oheň. (13)A te-
raz *bola* zasadená v pustinu, zem vy-
prahlosti[898] a smädu, (14)a z prúta[312 889] jej
haluzí[792] vyšiel[53] oheň, zožral[339] jej ovocie,
a neostalo[5] na nej silného[887] prúta[312 889 890],
žezla na vládnutie[891]. To[7] *je* žalospev
a ostane[5] žalospevom[348].

20 A v siedmom roku, v piatom *me-*
siaci, v desiatom *dni* mesiaca[2] sa
stalo[5], *že* niektorí[433] zo starších Isráéla
prišli dopytovať sa[588] Hospodina a usadli
pred mojou tvárou, (2)a ku mne sa *do*-
stalo[5] slovo Hospodina, výrok: (3)Synu
človeka, oslov starších Isráéla a povedz
k nim: Takto povedal Pán, Hospodin: Či
vy prichádzate dopytovať sa[588] mňa? *Ako*
že ja *som* živý – ak sa vám budem[228] dávať
dopytovať[588], vyhlásené[225] Pánom, Hospo-
dinom! (4)Či ich budeš súdiť[216 298], budeš
súdiť[216 298], synu človeka? Daj im spoznať
ošklivosti[221] ich otcov (5)a povedz k nim:
Takto povedal Pán, Hospodin: V deň
môjho nájdenia záľuby v Isráélovi[899], keď[3]
som voči semenu domu Jákóba pozdvi-
hol[65] svoju ruku[900] a dal som sa im spo-
znať v zemi Egypta, keď[3] som voči nim
pozdvihol[65] svoju ruku[900] *s* výrokom: Ja
som Hospodin, váš Boh, (6)v onen deň
som voči nim pozdvihol[65] svoju ruku[900]
ohľadne vyvedenia[53] ich zo zeme Egypta
do zeme, ktorú som pre nich[245] vypátral[901],

www.biblia.sk

pretekajúcej[902] mliekom a medom – ona
je okrasou všetkých zemí[2] – (7)*s* výro-
kom k nim: Odhoďte každý[44] hnusoby[230]
svojich očí a nech sa neznečisťujete[98] za-
hnojenosťami[260] Egypta, váš Boh *som* ja,
Hospodin. (8)A*le* dopustili sa proti mne
neposlušnosti[215] a neboli[16] ochotní[122] ku
mne obracať sluch[121], neodhodili, nikto[433],
hnusoby[227] svojich očí a nie *že* opustili
zahnojenosti[260] Egypta; i povedal som:
Vyliať na nich svoje popudenie na doko-
nanie[176] môjho hnevu proti nim vprostred
zeme Egypta! (9)A*le* v záujme svojho
mena, aby ne*bolo* jeho zneuctievania[357 903]
pred očami národov[86], vprostred ktorých
oni *boli*, pred očami ktorých som sa im
dal spoznať, som zakročil[151] na vyvede-
nie[53] ich zo zeme Egypta.

(10)I vyviedol[53] som ich zo zeme Egypta
a priviedol[904] som ich do pustiny (11)a dal
som im svoje ustanovenia[217] a naučil som
ich poznať[905] svoje predpisy[216], ktorými[149]
bude človek žiť, *ak* ich bude vykonávať[906];
(12)dal som im aj svoje soboty, aby boli[907]
znamením[348] medzi mnou a medzi nimi,
vedieť, že ja *som* Hospodin posväcu-
júci ich. (13)A*le* v pustine sa dopúšťali[16],
dom Isráéla, neposlušnosti[215] proti mne,
v mojich ustanoveniach[217] nechodili[16]
a zamietli[218] moje predpisy[216], ktorými[149]
bude človek žiť, *ak* ich bude vykonávať[906],
a moje soboty veľmi zneuctievali[16 357]; i po-
vedal som: Vyliať na nich moje popude-
nie v pustine na skoncovanie[176 233] *s* nimi!
(14)A*le* zariadil som sa[154] v záujme svojho
mena, aby ne*bolo* jeho zneuctievania[357 903]
pred očami národov[86], pred očami kto-
rých som ich vyviedol[53].

(15)No[3] aj *tak*[229] som ja v pustine voči
nim pozdvihol[65] svoju ruku[900], že ne*bude*
uvedenia[904] ich do zeme pretekajúcej[902]
mliekom a medom, ktorú som dal – ona
je okrasou všetkých zemí[2] – (16)pretože
sa zamietavo postavili[218 908] proti mojim
predpisom[216] a moje ustanovenia[217] – ne-
chodili[16] v nich, a moje soboty zneuctie-
vali[16 357], lebo ich srdce odišlo za ich za-
hnojenosťami[260]. (17)A*le* moje oko nad
nimi pocítilo ľútosť[909], takže som ich ne-
zahubil[248 249 910] a nie *že* som s nimi v pu-
stine spravil koniec[176 233 478], (18)lež[3] som
v pustine k ich synom povedal: Nech ne-
chodíte[98] v ustanoveniach[217] svojich otcov
a ich predpisy[216] nech nezachovávate[98 488]
a ich zahnojenosťami[260] nech sa nezne-
čisťujete[98]; (19)váš Boh *som* ja, Hospodin,
choďte v ustanoveniach[217] mojich a zacho-
vávajte[488] predpisy[216] moje a vykonávajte
ich (20)a moje soboty majte za sväté[911],
nech[3] sú znamením[348] medzi mnou a me-
dzi vami, že váš Boh *som* ja, Hospodin.
(21)A*le* tí synovia sa proti mne dopustili
neposlušnosti[215] a v mojich ustanove-
niach[217] nechodili[16] a nie *že* moje pred-
pisy[219] zachovávali[16 488] vykonávať ich,
ktorými[149] bude človek žiť, *ak* ich bude vy-
konávať[906], moje soboty zneuctievali[16 357];
i povedal som: Vyliať na nich moje popu-
denie na dokonanie[176] môjho hnevu proti
nim v pustine! (22)A*le od*vrátil som svoju
ruku a zariadil som sa[151] v záujme svojho
mena, aby ne*bolo* jeho zneuctievania[357 903]
pred očami národov[86], pred očami kto-
rých som ich vyviedol[53].

(23)Aj *tak*[229] som ja v pustine voči nim
pozdvihol[65] svoju ruku[900] ohľadne roz-
ptýlenia[484] ich medzi národy[86] a ohľadne
rozohnania[208] ich po zemiach[485], (24)pre-
tože mojich predpisov[216] nevykonávali[16]
a moje ustanovenia[217] zamietli[218] a moje
soboty zneuctievali[16 357], a*le* zahnoje-
nosti[260] ich otcov ich oči nasledovali[16 598].
(25)Ja som im teda[134] zasa[229] dal[912] usta-
novenia[476] nedobré a predpisy[216 913], kto-
rými nemohli[93] žiť, (26)a znečistil som
ich ich darmi v prevádzaní[149 914] všetkého
prebárajúceho maternicu[915], aby som ich
postihoval skazou[137 916], aby spoznávali,
že ja *som* Hospodin. (27)Preto prehovor
k domu Isráéla, synu človeka, a povedz
k nim: Takto povedal Pán, Hospodin:
Ešte týmto sa mi vaši otcovia dali rúhať[917]
v svojom dopúšťaní sa vyslovenej viero-
lomnosti[612] proti mne: (28)Keď[3] som ich
uviedol do zeme, *o* ktorej[497] som pozdvi-
hol[65] svoju ruku[900] ohľadne dania jej im,
a uvideli akýkoľvek[394] vysoký pahrbok
a akúkoľvek[394] husto olistenú[894 918] dre-
vinu[288], potom[3] sa tam dali obetovať[16 621]
svoje obete a dávať tam pohoršenie[412 919]
svojich obetných darov[67 920 921] a predkla-
dať[166] tam svoju ľúbeznú[290] vôňu a nalie-
vať tam svoje liate *obete*[922]. (29)I povedal
som[923] k nim: Čo *je* to *za* výšinu[256], kam vy

www.mosesfirst.sk

prichádzate? A jej meno sa *až* po tento
deň nazýva[16] Bámáh[256].
(30)Preto k domu Isráéla povedz:
Takto povedal Pán, Hospodin: Či *ste* vy
znečistení cestou[149] svojich otcov? A cho-
díte vy smilniť[273 276] za ich hnusobami[227]?
(31)Potom[3] sa pri *pri*nášaní[66 149 924] svojich
darov, pri prevádzaní[149] svojich detí[186]
ohňom *až* podnes znečisťujete pre všetky
svoje zahnojenosti[245 260 925], a ja sa vám
mám[93] dávať dopytovať[588], dom Isráéla?
Ako že ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, ak sa vám budem[228] dávať
dopytovať[588]! (32)A toho, *čo*[10] vystupuje[402]
na vášho ducha[17], nijako[926] nebude[927], ako
vy vravíte: Budeme ako národy[86], ako če-
ľade[928] zemí na obsluhovanie[929] dreva
a kameňa. (33)*Ako že* ja *som* živý, vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom, ak nebu-
dem[228] nad vami kraľovať silnou rukou
a vztiahnutým[291] ramenom a vylievaným
popudením! (34)A silnou rukou a vztiah-
nutým[291] ramenom a vylievaným popude-
ním vás budem vyvádzať[53] *spomedzi* ná-
rodností[86] a zhromažďovať vás zo zemí,
v ktorých ste[16] rozptýlení[484], (35)a privá-
dzať vás do pustiny národností[86] a tam sa
s vami súdiť[216 298] tvárou do tváre; (36)ako
som sa súdil[16 216 298] s vašimi otcami v pus-
tine zeme Egypta, tak sa budem súdiť[216 298]
s vami, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom,
(37)a prevádzať vás pod palicu[930 931] a pri-
vádzať[904] vás v zväzok[932] zmluvy. (38)A bu-
dem z vás vylučovať[933] vzbúrencov a tých,
ktorí[10] sa proti mne dopúšťajú prestú-
pení[88], budem ich vyvádzať[53] zo zeme ich
pobývania[596 934] a nie *že* budú[98] vstupovať
na pôdu[296] Isráéla; i budete spoznávať, že
ja *som* Hospodin.
(39)A vy, dom Isráéla – takto povedal
Pán, Hospodin: Každý[44] svoje zahnoje-
nosti[260] – choďte, obsluhujte[935 936]! A*le* po-
tom[937] – ak nebudete[228] obracať[938] sluch[121]
ku mne! Potom[3] moje sväté meno[939] už
svojimi darmi a svojimi zahnojenosťami[260]
zneuctievať[357] nebudete[940], (40)lebo na
mojom svätom vrchu[939 941], v pohorí[825]
výsosti Isráéla, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, tam mi budú slúžiť[935 936],
všetok dom Isráéla, on všetok[337], v zemi;
tam ich budem blahovoľne prijímať[942 943]
a tam budem vyhľadávať[588 944] vaše *obete*
venovania[945] a prvotiny[67 946] vašich dá-
vok[947] so[948] všetkými vašimi posvätenými
vecmi[195]. (41)Budem vás blahovoľne prijí-
mať[942] s ľúbeznou[290] vôňou[195] pri svojom
vyvádzaní[53] vás *spomedzi* národností[86],
keď[3] vás budem zhromažďovať zo zemí,
v ktorých ste[16] rozptýlení[484], a budem
vami[149] pred očiami národov[86] za svätého
uznávaný[911]. (42)I budete spoznávať, že ja
som Hospodin, v mojom uvedení[149] vás na
pôdu[296] Isráéla, do[949] zeme, *o* ktorej som
pozdvihol svoju ruku[900] ohľadne dania jej
vašim otcom, (43)a tam *si* budete pripo-
mínať svoje cesty a všetky svoje skutky,
ktorými ste sa znečisťovali[16], a budete
sa sami sebou[277] znechucovať, všetkými
svojimi zlami[281], ktorých ste napáchali[151],
(44)áno[3], budete vedieť, že ja *som* Hos-
podin, v mojom zaobchádzaní[149 151] s vami
v záujme môjho mena, nie podľa vašich
zlých ciest *ani* podľa vašich skazených[249]
skutkov, dom Isráéla, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom.
(45)[950]A *do*stalo sa[5] ku mne slovo
Hospodina, výrok: (46)Synu človeka,
zameraj[166 569] svoju tvár cestou[951] na juh[952]
a káž[953] proti[171 954] južnému vetru[955], *ano,*
prorokuj[178] proti[171 954] lesu južného poľa[956]
(47)a povedz južnému lesu[956]: Počuj
slovo Hospodina: Takto povedal Pán,
Hospodin: Hľa, ja[191], chystám sa v tebe
vznietiť[85 957] oheň, ktorý[3] v tebe zožerie[336]
každý zelený[830] strom[288] a každý suchý[805 832]
strom[288], plápolajúci plameň[958] nebude
hasnúť a všetky tváre od juhu[956] k severu
sa ním opália[959], (48)i zistia[754], všechno
mäso, že som ho zažal[51] ja, Hospodin; ne-
bude hasnúť. (49)I povedal som: Ach[188],
Pane, Hospodine, oni o mne vravia: Či on
nie je hádankárom[522 528 960] hádaniek[522 961]?

21 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (2)Synu človeka, za-
meraj[166 569] svoju tvár proti[171 954] Jerúsalému
a káž[953] proti[171 954] svätyniam[226] a proro-
kuj[178] proti[171 954] pôde[296] Isráéla (3)a pôde[296]
Isráéla povedz: Takto povedal Hospodin:
Hľa, ja[191], *som* proti[171] tebe, i budem tasiť
svoj meč z jeho pošvy a vytínať[603] z teba
spravodlivého *aj* zlovoľného; (4)pretože
z teba chcem[16 93 962] spravodlivého *aj* zlo-
voľného povytínať[603], preto bude môj meč
zo svojej pošvy vychádzať[53 963] proti všet-

www.prosbeanikel

kému mäsu[171] od juhu[956] *po* sever, (5)i spo-
znajú, všetko mäso, že ja, Hospodin, som
svoj meč z jeho pošvy vytasil – nebude sa
už vracať. (6)A ty, synu človeka, vzdychaj
s lámaním[192 195 964] bokov[965], áno[3], s hor-
kosťou[966] budeš[98] pred ich očami vzdy-
chať; (7)a ak k tebe budú vravieť: Nad čím
ty vzdycháš? stane sa[5 98], že k nim povieš:
Ohľadne zvesti[367], že prichádza, i rozply-
nie sa[967] každé srdce a poklesnú[78] všetky
ruky a ochabne[968] každý duch[17] a všetky
kolená sa budú roztekať[340] *na* vodu[341].
Hľa, príde a nastane[5 969] *to*, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom.

(8)A *do*stalo se[5] ku mne slovo Hospo-
dinovo, výrok: (9)Synu človeka, pro-
rokuj[178] a povedz: Takto povedal Pán:
Povedz: Meč, meč, je[16] naostrený, tiež *je*
vyleštený[970], (10)je[17] naostrený za účelom
veľkého[971] porážania[972], *je* vyleštený[970] za
účelom *do*stávania sa[5] mu blyskotu[54 973].
Alebo budeme jasať[974]? Pohŕda[218] žezlom
môjho syna[975], všetkým drevom[976 977];
(11)a dali[456] ho vyleštiť[970] na uchopenie[514]
v dlaň[282]; on, meč, je[16] naostrený a *je* vy-
leštený[970] dať ho v ruku zabíjajúceho.
(12)Krič[444] a skuč, synu človeka, lebo on sa
*do*stane[5] medzi[220] môj ľud, on, medzi vlád-
cov[220 370 505] Isráéla; sú[16] vydaní napospas[978]
meču s mojím ľudom. Preto sa plieskaj na
stehno[979 980 981]; (13)lebo *je to* skúška, a čo,
ak pohŕda[218] aj žezlom? Nebude *ho*[982], vy-
hlásené[225] Pánom, Hospodinom. (14)A ty,
synu človeka, prorokuj[178] a udri[207 281] dla-
ňou[282] na dlaň[282 981], nech[3] sa meč[983] zdvoj-
násobuje[984], *do* tretice, *je* to[7] meč zabi-
tých[258 985], meč veľkého zabitého[258 985 986],
ktorý[10 987] vôkol nich[2] krúži; (15)za účelom
rozplývania sa[988] srdca a rozmnoženia úrazov[153 350] zameriam[124] proti všetkým
ich bránam[162] blyšťanie sa[989] meča – ach[284],
bol zhotovený[151] na blyskot[54 973 990], na-
brúsený[991] na porážku[972]! (16)Ujednoť
sa[992] – obráť sa napravo, usmerni *sa*[166] –
obráť sa naľavo, kamkoľvek *je* tvoja tvár[993]
upretá[994], (17)a aj ja chcem[93] udrieť[207 281]
svojou dlaňou[282] na svoju dlaň[282 981] a utí-
šiť[235] svoje popudenie. Prehovoril som ja,
Hospodin.

(18)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok (19)A ty, synu človeka, si
vyznač[166] dve cesty ku príchodu meča kráľa
Bávela[512 706]; obe nech vychádzajú[53 98] z jed-
nej zeme; a urob[995] ukazateľa *cesty*[996],
urob[995] *ho* pri východisku[689 997] cesty
k mestu[91]. (20)Musíš[93] vyznačiť[166] cestu ku
príchodu meča *v* Rabbu detí[186] Ammóna
a *v* Júdu[998], v opevnený[163 999] Jerúsalém,
(21)lebo kráľ Bávela[512 706] zastal na rázce-
stí[1000], pri východisku[689 997] dvoch ciest,
na veštenie[533 548 553] veštby[537 552 584], po-
triasa[16 411] svojimi šípmi[1001], obracia[16] sa
s otázkami na bôžikov[1002 1003], hľadí[16] v pe-
čeň[1004]. (22)V jeho pravici sa ocitol[5]
lós[533 548 1005]: Jerúsalém – umiestniť[166] ba-
rany[167], otvoriť ústa v drvivom reve[1006], po-
zdvihnúť[453] hlas v pokriku[1007], barany[167]
umiestniť[166] proti bránam[162], navŕšiť[165] ná-
syp, zbudovať obliehací val. (23)A im[1008] sa
to stane[5] sťaby klamným[530] veštením[531 548]
v očiach ich; prísahavších im[1009] prísa-
hami[91 1010], *ale* to[1011] pripomenie neprávosť[148]
na polapenie[510 1012] *ich*. (24)Preto Pán,
Hospodin, povedal takto: Pre[721] vaše pri-
pomenutie svojej neprávosti[148] odhale-
ním[495 567] svojich prestúpení[88: 610] na vyjde-
nie vašich hriechov najavo vo všetkých
vašich skutkoch[149], pretože ste sa pripo-
menuli[1013], budete musieť[93] byť polapení[510]
v dlaň[282]. (25)A ty, nesvätý[357 1014], zlovoľný,
vládca[370 505] Isráéla, ktorého deň prišiel
v čas neprávosti[148] konca[1015], (26)takto po-
vedal Pán, Hospodin: Odstráň[275] ten tur-
ban[1016] a sním[453 1017] tú korunu[1018]; toto n*e*bu*de*[toto 1019]; vyvýšiť[752] toho, *kto je*[10] nízky[812],
a ponížiť[812 829] toho, *kto je*[10] vysoký –
(27)prevratom[1020], prevratom[1020], prevra-
tom[1020] to[7 1021] chcem[93] spraviť – ani toto ne-
nastane[5] *až* do príchodu *toho,* ktorý bude
mať[27] právo[219]; jemu to[7 134 1021] chcem[93] dať.

(28)A ty, synu človeka, prorokuj[178]
a povedz: Takto povedal Pán, Hospodin,
proti deťom[171 189] Ammóna a proti ich[1022]
tupeniu[171] áno[3], povedz: Meč, meč vyta-
sený[1023], na porážku[972] vyleštený[970], na
zožieranie[336], za účelom blyskotu[54 973]
(29)pri klamnom[530] videní[327 532 535] o tebe,
pri lživom veštení[548 549] o tebe, na polo-
ženie[124] ťa na krk nesvätým[357 1014], zlovoľným,
ktorých deň prišiel v čas neprávosti[148]
konca[1015]! – (30)[1024]Vráť *meč* do jeho pošvy!
V mieste, kde si bola utvorená[995], v zemi
tvojho pôvodu[1025] ťa budem súdiť[216 298]
(31)a budem na teba[162] vylievať svoje

www.prekladbiblie.sk

rozhorlenie[1026], v oheň výbuchu svojho
hnevu[349] budem proti tebe[162] fúkať[1027]
a *vy*dávať ťa v ruku surových[51 1028] mužov,
strojcov[1029] záhuby[248 1030]. (32)Budeš za
potravu ohňu, tvoja krv bude vprostred
zeme, nebudeš pripomínaná, lebo som
prehovoril ja, Hospodin.

22 A *do*stalo se[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)A ty, synu člo-
veka, či chceš[93] súdiť[216 298], či chceš[93] sú-
diť[216 298] mesto krvi[361 442]? Potom[3] mu[163]
musíš[93] dať na vedomie všetky jeho[163]
ošklivosti[221] (3)a povedať: Takto povedal
Pán, Hospodin: Mesto vprostred seba
prelievajúce krv, aby prišiel jeho[163] čas[388],
ktoré[3 163] zhotovuje[151] proti sebe[162] zahno-
jenosti[260] na svoje znečistenie! (4)Previ-
nilo[163] si sa[263] svojou[1031] krvou, ktorú si pre-
lialo[163], a znečistilo[163] si sa zahnojenos-
ťami[260], ktorých si nazhotovovalo[151 163],
takže[3] si *si* priblížilo[163 418] svoje dni a do-
šlo[163] si *až* po svoje roky. Preto ťa *vy*dám *za*
potupu národom[86] a na výsmech[713 1032]
všetkým zemiam; (5)blízke[285] a*j* od teba
ďaleké sa z teba[1033] budú vysmievať[717], *ktoré*
si nečisté[163] menom[91], bohaté[163 819] stras-
ťou[91 306 1034]. (6)Hľa, ocitli[5] sa v tebe šľach-
tici[370] Isráéla, každý[44] podľa svojej moci[1035],
za účelom prelievania krvi, (7)otca a mať
v tebe znevažujú[16 411], voči cudzincovi[600]
zakročujú[16 151] vprostred teba útla-
kom[854 855 1036], sirotu a vdovu v tebe utís-
kajú[16 839], (8)mojimi svätými *vecmi* opovr-
huješ[16] a moje soboty zneuctievaš[16 357],
(9)sú[16] v tebe ohováráči[1037] vyvolávajúci[1038]
prelievanie krvi; v tebe[1039] jedávajú[16] na vr-
choch[836], necudnosť[703] pášu[16 151] vprostred
teba, (10)nahota otca *sa*[456] v tebe odha-
ľuje[16 495 567], nečistú *v* odlúčení[91 347 838] v tebe
ponižujú[16 750 1040]; (11)a voľakto[433] páše[16 151]
ošklivosť[221] s ženou svojho blížneho[837],
voľakto[433] zasa[134] necudnosťou[703] znečis-
ťuje[16] svoju nevestu a voľakto[433] v tebe po-
nižuje[16 750 1040] svoju sestru, dcéru svojho
otca. (12)V tebe berú[16] úplatky[67] za úče-
lom prelievania krvi, berieš[16] úrok[843]
a prirážku[844], svojich blížnych[837] útla-
kom[854 855 1036] vysávaš[16 1041] a *na* mňa si zabu-
dlo[163], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

(13)A hľa, udriem[207 281] *v* svoju
dlaň[282 283 1042] ohľadne tvojho vysáva-
nia[1041 1043], ktoré pášeš[16 151], a nad tvojou[1031]
krvou, ktorá je[16 1044] vprostred teba. (14)Či
tvoje srdce bude môcť[93] *obs*táť? Alebo
budú tvoje ruky odolávať[329] dňom, keď sa
ja chystám s tebou konať[85 151 1045]? Preho-
voril som a spravím *tak* ja, Hospodin;
(15)áno[3], chcem[93] ťa rozptýliť[484] medzi ná-
rody[86] a rozohnať[208] ťa po zemiach[489], takže[3]
z teba budem môcť[93] splna vymýtiť[630 1046]
tvoju nečistotu. (16)A keď budeš pred
očami národov[86] *samo*[163] sebou zneucte-
né[163 357 1047], spoznáš[417], že ja *som* Hospodin.

(17)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (18)Synu človeka, dom
Isráéla, *tí* sa mi stali[5] troskou[348 1048], oni
všetci[337] *sú* meď[37] a cín a železo a olovo
vprostred taviacej pece, stali sa[5] trosko-
mi[1048] striebra. (19)Preto Pán, Hospodin,
povedal takto: Pretože vy všetci[337] ste sa
stali[5 1049] troskami[348 1048], preto, hľa, ja[191],
chystám sa zhromaždiť[85] vás doprostred
Jerúsaléma (20)zhromažďovaním strie-
bra a medi[37] a železa a olova a cínu[1050] do-
prostred taviacej pece k rozdúchavaniu[1051]
ohňa na to[7] k taveniu[1052], tak vás chcem[93]
zhromaždiť v svojom hneve[149] a v svojom
popudení[149] a vsypať[235 1053] a roztaviť[1052],
(21)áno[3], pozháňať[1054] vás a dúchať[1051] na
vás v ohni výbuchu svojho hnevu[349], takže[3]
sa vprostred neho budete taviť[1052]; (22)ako
tavbou[1052 1055] striebra vprostred taviacej
pece, tak budete tavení[1052] vprostred neho,
i budete poznávať, že ja, Hospodin, som
na vás vylial svoje popudenie.

(23)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (24)Synu človeka, povedz
mu[163 1056]: Ty *si* zem, ktorá[1057] *je* neočistená,
neskrápaná dážďom[1058] v deň rozhorle-
nia[1026]; (25)vprostred nej *je* sprisahanie
prorokov, ako revúci[879 1059] lev, ukoris-
ťujúci korisť; dali sa zožierať[336] duše[67],
berú poklady[67 1060] a drahocennosti[67 1061],
rozmnožujú[16] vprostred nej jej vdovy.
(26)Jej kňazi môj zákon[368] znásilňujú[16 1062]
a znesvätujú[17 357 1063] moje sväté *veci*, nero-
bia[17] rozdielu[1790] medzi svätým[939] a nesvä-
tým[357 1014 1063] a nie *že ho* dávajú na vedomie
medzi nečistým a čistým, a pred mojimi
sobotami[96] zakrývajú[16] svoje oči, takže[3]
som[16] vprostred nich zneuctený[357]. (27)Jej
hodnostári[462] v jej vnútri – ako vlci uko-
risťujúci korisť: prelievať krv, hubiť duše
za účelom bezohľadného vysávania[1041 1064],

www.ambonkniha.sk

(28)a jej proroci im *to* vápnom[558] omietajú[16], vídajúc[327 535] klam[551] a veštiac[533 548 553]
im lož[549], vraviac: Takto povedal Pán,
Hospodin, a nie *že* Hospodin prehovoril. (29)Ľud tej*to* zeme, *tí* hanebne[841 854]
vydierajú[16 855] a nemilosrdne[841] olupujú[16 842] a úbohého[750] a nemajetného[751] utískajú[16 839] a cudzinca[596] bezprávne[1065] vydierajú[16 855]. (30)A dal som sa hľadať vo-
ľakoho[437] ochotného[1066] vymurovať[85 544]
múr[545 546] a postaviť sa[85] v prielom[543] pred
mojou tvárou v prospech tej*to* zeme, aby
ne*bolo* môjho zničenia[249] jej, a*le* nena-
šel som; (31)vylejem[482] na nich[162] teda[134]
svoje rozhorlenie[1026], v ohni[149] výbuchu
svojho hnevu[349] im spravím[482] koniec[176 233];
ich cesty uvalím[124 482] na ich hlavu, vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom.

23 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Synu člo-
veka, vyskytli sa[5] dve ženy, dcéry jednej
matere, (3)ktoré[3] v Egypte smilnili[16 273],
smilnili[16 273] v svojej mladosti[189]; tam boli
ohmatávané[16 1067] ich prsníky, áno[3], tam
omakávali[16 151 1068] prsné bradavky[1069] ich
panenstva[189]. (4)A ich mená: tá staršia[743]
– Oholá[1070], a jej sestra – Oholívá[1071]; a stali
sa[5] mojimi[2] a porodili synov a dcéry;
a ich mená: Oholá *je* Šómrón a Oholívá *je* Jerúsalém. (5)A Oholá sa podo
mnou[1072] dala smilniť[273], rozohnila sa
túžbou[1073] po svojich milovníkoch, voči
Aššúrovi[705], *tým* blízkym[285], (6)oblečeným *v* modrý purpur[91 1074], miestodržiacim a zmocnencom[1075]; oni všetci[337] *boli*
šuhaji príjemní[1076], rajtári[1077] jazdiaci[1078]
na koňoch[91], (7)i upála[124] svoje smilné
túžby[680 723 na nich], výkvet[1079] synov Aššúra[705],
na nich všetkých[337], a medzi všetkými, *po*
ktorých sa túžbou rozohnila[1073], medzi
všetkými ich zahnojenosťami[260] sa znečistila. (8)A nie *že* opustila svoje smilstvá[680]
z Egypta, lebo s ňou v jej mladosti[189] lí-
hali[16] Egypťania, keď[3] oni omakávali[16 151 1068]
prsné bradavky[1069] jej panenstva[189] a svoje
smilstvo na ňu vylievali[16]. (9)Preto som
ju *vy*dal v ruku jej milovníkov, v ruku syno-
v Aššúra[705], po ktorých sa túžbou rozohnila[1073]; (10)tí[8] odhalili[495 567] jej nahotu,
jej synov a jej dcéry pobrali a ju zabili
mečom. I stala sa[5] známou[1080] ženám, že
na nej vykonali súdy[216].

(11)To[3] keď zistila[754] jej sestra Oholívá,
spravila[417] svoju žiadostivosť[1073 1081] ska-
zenejšou[249 1082] od nej[127] a svoje smilné
túžby[680 723] od smilných túžob[127 680 723] svo-
jej sestry; (12)rozohnila sa túžbou[1073]
voči synom Aššúra[705], miestodržiacim
a zmocnencom[1075], blízkym[285], prepy-
chovo[1083] oblečeným, rajtárom[1077] jazdia-
cim[1078] *na* koňoch[91]; oni všetci[337] *boli* šu-
haji príjemní[1076]. (13)I zistil som[754], že sa
znečistila; obe mali[27] jednu cestu, (14)a*le*
ona sa dala pridávať[1084] k svojim smilným
túžbam[684 723], keď[3] uvidela na stene[391] vyry-
tých[161 393] mužov, zobrazenia Kasdím[11 12],
pomaľované[161] červeňou[91 1085], (15)opása-
ných[342] opaskami[67 91 1086] na svojich bo-
koch, *s* previsnutými[792 1087] čiapkami[1088 1089]
na svojich hlavách; oni všetci[337] *boli na*
pohľad dôstojníci[1090], podobou[24] syno-
via Bávela[512 706], Kasdím[11 12 13], zeme ich
rodu[639]. (16)A pri pohľade svojich očí sa
rozohnila túžbou[1073] po nich a poslala
k nim do Kasdím[11 12 13] poslov[814] (17)a syno-
via Bávela[512 706] k nej prišli do lôžka milo-
vania[563 654 655] a znečistili ju svojím smil-
stvom, áno[3], bola medzi nimi[149] znečistená
a jej duša sa od nich odlúčila[1091]; (18)a keď
odhalila[495 567 1092] svoje smilstvá[684] a od-
halila[495 567] svoju nahotu, odlúčila[417] sa[1091]
spred nej[274] moja duša, ako sa moja duša
odlúčila[1095] spred jej sestry[274]. (19)A dala sa
množiť svoje smilstvá[684] na pripomínanie
si dní svojej mladosti[189], keď smilnila[16 273]
v zemi Egypťanov[1093], (20)a rozohnila sa
túžbou[1073] po ich súložníkoch[1094], ktorých
mäso[1095] – mäso[1095] oslov, a ich výtok[1096]
– výtok[1096] koní, (21)áno[3], privedla si *si*
na mysel[419 1097] necudnosť[703] svojej mla-
dosti[189], keď Egypťania omakávali[142 151 1068]
tvoje prsné bradavky[1069], áno, prsníky[1098]
tvojej mladosti[189].

(22)Preto, Oholívá, povedal Pán, Hospodin, takto: Hľa, ja[191], chystám sa na
teba[162] zobudiť[85 1099] tvojich milovníkov,
tých, od ktorých sa tvoja duša odlúčila[1091],
a budem ich zo všetkých strán[720] na
teba[162] privádzať, (23)synov Bávela[512 706]
a všetkých Kasdím[11 12], Pekód[1100 1101]
a Šóu[1101] a Kóu[1101], s nimi všetkých synov
Aššúra[705 706]; oni všetci[337] *sú* šuhaji príjemní[1076], miestodržiaci a zmocnenci[1075],
dôstojníci[1090] a preslávení[1102], oni všetci[337]

www.biblia.sk

jazdiaci[1078] *na* koňoch[91], (24)i prídu na
teba[162] *s* rachotom[1103] vozov[67 1104 1105] a ví-
rom prachu[445 1106] a so zídením[195 732] ľudu[1107]
a budú proti tebe[162] vôkol nastavovať[166]
veľké štíty[67] a malé štíty[67] a prílby[67], i bu-
dem ich tvári *odov*zdávať súd[216], takže[3]
ťa budú svojimi súdmi[216] súdiť[216 298];
(25)áno[3], budem proti[1108] tebe zameria-
vať[124] svoju žiarlivosť, i naložia[151] s tebou
v popudení – budú odnímať[275 1109] tvoj
nos a tvoje uši, tvoj posledok[1110] bude pa-
dať mečom, oni budú brať tvojich synov
a tvoje dcéry a tvoj posledok[1110] bude zo-
žieraný[336] ohňom; (26)a zoblečú ti tvoje
rúcha a poberú tvoje nádherné[666] pred-
mety[181 668]; (27)tak[3] budem z teba odpratú-
vať[264] tvoju necudnosť[703] a tvoje smilstvá[684]
zo[1111] zeme Egypťanov[1093], nech[3] k nim už
nepozdvíhaš[65] svoje oči a nie *že si* ešte
máš[93] Egypt pripomínať.

(28)Lebo Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, ja[191], chystám sa ťa *vy*dať[85] v ruku *tých,*
ktorých nenávidíš[16], v ruku *tých,* od kto-
rých sa tvoja duša odlúčila[1091], (29)nech[3]
s tebou nakladajú[16 151] v nenávisti a po-
berú všetku tvoju lopotu[1112] a opustia ťa
nahú, áno[3], obnaženú, takže[3] bude odha-
lená[495 567] nahota tvojich smilnení[680], áno[3],
tvoja necudnosť[703] a*j* tvoje smilstvá[680];
(30)vykonať ti tieto *veci* za[721 1113] tvoje cho-
denie[1114] smilniť[273 276] za národmi[86 1115], na
základe toho, že si sa dala znečistiť ich za-
hnojenosťami[260]. (31)Vykročila si cestou
svojej sestry, chcem[93] teda[134] dať[128] jej čašu
v tvoju ruku.

(32)Takto povedal Pán, Hospodin:
Budeš piť *z* čaše svojej sestry, hlbokej
a priestornej[1116], *ktorá* bude na smiech
a na poškľabovanie sa[1117], objemnej[1118]
ohľadne obsahu[1119]; (33)budeš sa plniť
opitosťou a zármutkom[1120], čašou hrô-
zy[1121] a spúšte[292 1122], čašou svojej sestry
Šómrón, (34)a budeš ju musieť[93] piť
a vyprázdniť[1123], a budeš drviť[1124] jej črepy
a rvať[803] svoje prsníky, lebo som ja preho-
voril, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.
(35)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Pretože si *na* mňa zabudla a hodila si ma
za svoj chrbát, preto[3] zasa[229] ty nes[65] svoju
necudnosť[703] a svoje smilstvá[680 1125].

(36)A Hospodin ku mne povedal:
Synu človeka, či chceš[93] súdiť[216 298] Oholu
a Oholívu? Potom[3] im oznám[1126] ich oškli-
vosti[224], (37)lebo cudzoložia[16] a na ich
rukou *je* krv, a cudzoložia[16] so svojimi
zahnojenosťami[260] a aj svoje deti[186], ktoré
mi zrodili, prevádzajú[16 681] im za potravu.
(38)Ešte toto mi robia[17 151]: v ten istý[1127]
deň znečisťujú[17] moju svätyňu[226] a zne-
uctievajú[16 357] moje soboty, (39)lebo keď
pre svoje zahnojenosti[245 260] zahubia[142 1853]
svoje deti[189], potom[3] v ten istý[1127] deň
vstupujú[16] do mojej svätyne[226] zneucti-
ju, a hľa, tak konajú[16] vprostred môjho
domu. (40)A dokonca, áno, posielali
po mužov[245 1128], aby prišli[1129] z ďaleka, ku
ktorým *bol* poslaný posol[814]; a hľa, prišli
oni, pre ktorých[245] si sa okúpala, podma-
ľovala[1130] si svoje oči a ozdobila si sa[352 662]
ozdobami[67 352], (41)a usadla si na slav-
nostnú[1131] pohovku[1132 1133] a pred ňou[1134] *bol*
pristrojený[1135] stôl; a na to[7] si nakládla
môjho kadiva[404] a môjho oleja; (42)a pri
tom – hlas bezstarostného[1136] davu[317],
a k mužom z množstva ľudí[614 1137] *boli*
privádzaní pijani[1138] z pustiny; tí[3] dávali
náramky na ich[1139] ruky a nádherné[666] ko-
runy[67 667 668] na ich[1139] hlavy. (43)I povedal
som o schátralej[1140] cudzoložstvami: Bude
sa[456 1141] teraz smilniť[273] smilstvami[680 1142],
a*j* ona? (44)A vchádzalo[16] *sa*[456 1143] k nej
podľa vchádzania[1144] k žene, neviestke[1145],
tak vchádzali[16] k Ohole a k Oholíve, ne-
cudným ženám[703 704]; (45)i budú ich sú-
diť[216 298] spravodliví muži, oni, súdom[216]
žien[1224] cudzoložiacich a súdom[216] *žien*[1224]
prelievajúcich krv, lebo ony cudzoložia
a krv *je* na ich rukách.

(46)Áno, Pán, Hospodin, povedal
takto: Vyviesť[402] proti nim[162] zídenie[732]
a *vy*dať ich v preháňanie sem-ta[1146] a za ko-
risť, (47)a zídenie[736], *tí* ich zahádžu[733] ka-
menim[734]; a rozrezať[995] ich svojimi mečmi,
ich synov a ich dcéry budú zabíjať a ich
domy ohňom vypaľovať[212]; (48)tak[3] bu-
dem zo zeme odpratúvať[264] necudnosť[703],
nech[3] sa všetky ženy dajú poučiť[1147] a ne-
počínajú si[151] podľa ich necudnosti[703 1144].
(49)A na vás vaše necudnosti[703] uvalia[124]
a ponesiete[65] hriechy[1125] vašich zahnoje-
ností[260], a budete spoznávať, že Pánom
som ja, Hospodin.

24 A v deviatom roku, v desiatom
mesiaci, v desiaty *deň* mesiaca[2],

www.mibbl.sk

sa stalo[5], *že* sa ku mne *do*stalo[5] slovo
Pána, Hospodina, výrok: (2)Synu člo-
veka, zapíš si meno dňa, práve tento
deň[1148] (v práve tento den[1148] sa na Jerúsa-
lém vrhol[1149] kráľ Bávela[512 706]), (3)a za prí-
poveď k spurnému domu[95] použi[528] prípo-
veď[522] a povedz k nim: Takto povedal Pán,
Hospodin: Pristav kotol[471], pristav a tiež
doň[84] nalej vody, (4)zober[487] do neho jeho
kusy[1150 1151], každý dobrý kus[1150], stehno[1152]
a plece[1153], naplň *ho* výberom[1079] kostí[1154] –
(5)vziať *ich z* výber*u*[1079] drobného dobytka
– a tiež hŕbu dreva *na* tie kosti[1155] pod to[7],
a nechaj ich dôkladne vrieť[1156], nech sa aj
kosti vprostred toho[7] uvaria[98].
(6)Preto Pán, Hospodin, povedal
takto: Beda[685], mesto krvi[361 442], kotol[471],
ktorého kal[1157] je v ňom, lebo[3] jeho kal[1157]
z neho nebude vychádzať[53 128]! Vynímaj[53]
z neho[1158] po jeho kusoch[1150 1151], po jeho ku-
soch[1150 1151], nebude naň[163] padať[16] lós[1159 1160].
(7)Veď jeho[163 1032] krv ostala[5] vprostred
neho[163], nanieslo[163 166] ju na holé[1161] *miesto*
skaliska[1162], nevylialo[163] ju na zem zakryť
ju[1163] prachom[1164]; (8)na vzídenie[1165] popu-
denia, na vykonanie ťažkej[1166] pomsty[1167]
dám[482] na holé[1161] *miesto* skaliska[1162] krv
jeho[163 1168], aby ne*bolo* zakrytia[1169]. (9)Preto
Pán, Hospodin, povedal takto: Beda[685],
mesto krvi[361 442], aj ja budem zväčšovať
hranicu[1170]; (10)nahromaď[1171] driev, zapá-
liť[1172] oheň, spotrebovať[630 1046 1173] mäso, za-
miešať[1174] zmesou[1175], a kosti nech ho-
ria[98 627]. (11)A postaviť ho prázdny na
jeho[1176] uhlie[1177], aby sa jeho mosadz[37] zo-
hrievala a rozžeravila[627] a jeho nečistota
sa vprostred neho roztavila[1052], nech[3] jeho
kal[1157] je ten tam[630 1046]. (12)Modlo-
služba[420 1178 1233], *to* unavuje[16 1179], a*le* množ-
stvo[1180] jeho[163] kalu[1157] z neho nevychádza[53]
– v oheň *s* jeho[163] kal*om*[1157]! (13)V tvojej ne-
čistote *je* necudnosť[703]; pretože som ťa
očisťoval[16] a nedalo[163] si sa očistiť[1181], nebu-
deš už od svojej nečistoty očisťované[163], *až*
do môjho utíšenia[235] môjho popudenia
proti tebe[1182]. (14)Prehovoril som ja,
Hospodin; príde *to* a spravím *tak*, nebu-
dem vyhýbať[1183] a nie *že* budem šetriť[232]
a nie *že* budem ľutovať[236 1184]; budú ťa súdiť[216 298]
podľa tvojich ciest a podľa tvojich
skutkov, vyhlásené[225] Pánom, Hospo-
dinom.

(15)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo
Hospodina, výrok. (16)Synu človeka,
hľa, ja[191], chystám sa ti porazením[1185] od-
ňať[85 1186], *čo je* žiadúcne[1187] tvojim očiam[91],
no[3] nebudeš[93] nariekať[1188] ani plakať a nie
že ti budú[93 1189] slzy[67] prichádzať[1190];
(17)stenaj mlčky[1191], zármutok *pre* mŕt-
vych[91] nebudeš[93] prejavovať[151 1192]: uviaž[660]
na seba svoj turban[1193] a svoje sandále
nech navliekaš[98 166] na svoje nohy, a fúz[1194]
si[1195] nebudeš[93] zahaľovať a nie *že* budeš[93]
jesť chlieb ľudí[433 1196]. – (18)I prehovoril
som za rána k ľudu a navečer umrela
moja žena; i zachoval som sa[151] za rána
podľa *toho*, čo mi bolo prikázané;
(19)a ľud, *tí* ku mne povedali: Či nám ne-
chceš[93] oznámiť[1126], čím *sú* pre nás[245] tieto
veci, že si ty *takto* počínaš[151]? (20)A pove-
dal som k nim: *Do*stalo sa[5] ku mne slovo
Hospodina, výrok: (21)Povedz domu
Isráéla: Takto povedal Pán, Hospodin:
Hľa, ja[191], chystám sa zneuctiť[85 357] svoju
svätyňu[226], spupnosť[354 364] vašej sily[890 1197],
čo je žiadúcne[1187] vašim očiam[91] a predmet
súcitu[1198] vašej duše, a vaši synovia a vaše
dcéry, ktorých ste opustili, budú padať
mečom. (22)Potom[3] si budete počí-
nať[16 151] podľa *toho*, ako si *ja* počínam[16 151]:
fúz[1194] si[1195] nebudete zahaľovať a nie *že*
budete jesť chlieb ľudí[433 1196]; (23)a vaše
turbany[1193] *budú* na vašich hlavách a vaše
sandále na vašich nohách, nebudete na-
riekať[1188] a nie *že* budete plakať, lež[3] bu-
dete zotlievať[16 198] pre svoju neprávosť[148 149]
a bedákať[16 1199] k sebe navzájom[197]. (24)
Tak[3] sa vám Ezekiél stal[5] znamením[348 501]:
podľa všetkého, ako si počína[16 151], si bu-
dete počínať[151]; a pri príchode toho[7] bu-
dete[417] spoznávať, že Pánom som ja, Hos-
podin.

(25)A ty, synu človeka, či ne*bude*
v deň môjho odňatia im[1186] ich sily[890 1478],
jasotu[1200] *z* ich nádhery[668], *toho, čo je*
žiadúcne[1187] ich očiam[91] a k čomu sa po-
vznáša[65] ich mysľ[150 1201], ich synov a ich
dcér, (26)v onen deň, *či ne*bude k tebe
prichádzať uniknuvší, ohľadne zvesti[367 1202]
pre uši[91]? (27)V onen deň sa tvoje ústa pri
tom uniknuvšom budú otvárať a budeš
hovoriť a nebudeš už nemý[158], a staneš sa[5]
im znamením[348 501], i budú spoznávať, že
ja *som* Hospodin.

www.prosbanet.sk

25 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Synu človeka,
zameraj[166 569] svoju tvár na deti[171 186] Ammóna a prorokuj[178] proti nim[162] (3)a
povedz deťom[186] Ammóna: Počujte slovo
Pána, Hospodina: Pán, Hospodin, povedal takto: Pre[721] tvoj[1203] výrok: Aha! k mojej svätyni[226], keď bola zneuctená[357 1204],
a k pôde[296] Isráéla, keď bola spustošená[137 1204], a k domu Júdu, keď odišli[1204]
do[507] vyhnanstva[4 494], (4)preto, hľa, ja[191],
chystám sa dať[85] ťa za vlastníctvo[483] synom
východu; tí[3] v tebe založia[1205] svoje táboriská[1206] a zriadia[124] v tebe svoje obydlia[1207],
oni budú jesť tvoje ovocie a oni budú piť
tvoje mlieko, (5)a Rabbu spravím[124] pastviskom[240 1208] tiav a deti[189] Ammóna[1209]
odpočívadlom[240 870 1210] drobného dobytka,
i budete spoznávať, že ja *som* Hospodin.

(6)Lebo Pán, Hospodin, povedal takto:
Pre[721] tvoje tlieskanie[1211] rukou[1212] a tvoje
dupanie nohou[1213], že[3] si sa v duši zaradoval[1214] so všetkým svojím pohŕdaním[195 769 1215]
ohľadne pôdy[296] Isráéla, (7)preto, hľa,
ja[191], vztiahnem[291] proti tebe[162] svoju ruku
a budem ťa *vy*dávať národom[86] za korisť
a vytínať[603] ťa s*pomedzi* národností[88] a hubiť ťa zo zemí. Budem ťa plieniť[606], i budeš spoznávať, že ja *som* Hospodin.

(8)Takto povedal Pán, Hospodin: Pretože Móáv[706 1216] a Séír[1217] vraví: Hľa, dom
Júdu *je* ako všetky národy[86], (9)preto hľa,
ja[191], chystám sa otvoriť[85 1218] bok[1153 1219]
Móáva[706 1216], takže bude zbavený miest[1220],
zbavený svojich miest[1220], až do konca[1221 1579], krásu zeme – Béth-hajšímóth,
Baal-meón a Kirjáthájim[1222], (10)to[7] budem synom východu, s deťmi[186] Ammóna[1223], áno[3], dávať za vlastníctvo[483], aby
zem[1224] detí[189] Ammóna nebola medzi národmi[86] pripomínaná. (11)A v Móávovi[706 1216] budem zriaďovať[151 1225] súdy[216],
i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

(12)Takto povedal Pán, Hospodin:
Pre[721] počínanie[151] Edóma[706] vo vykonávaní ťažkej[1166] pomsty[1167] na dome Júdu,
že[3] sa veľmi[1226] previnili[263], keď[3] sa na nich
pomstili[16], (13)preto Pán, Hospodin,
povedal takto: Áno[3], vztiahnem[291] svoju
ruku proti *zemi*[162 1224] Edóma[706] a budem
z nej vytínať[603] ľudí[614] a*j* dobytok[615 616] a robiť[124] ju rumoviskom[126 239] od Témána, a po
Dedán[1324] budú padať mečom. (14)A svoju
pomstu na Edómovi chcem[93] uvaliť[124] rukou[1227] svojho ľudu Isráéla, tí[3] sa proti
Edómovi zachovajú[151] podľa môjho hnevu
a podľa môjho popudenia, i poznajú
moju pomstu, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

(15)Takto povedal Pán, Hospodin:
Pre[725] počínanie[151] Pelištím[11] v pomste[1228],
že[3] vykonali ťažkú[1166] pomstu[1167] s pohŕdaním[195 769 1215] v duši, na záhubu[248] – staré[1229]
nepriateľstvo[773] – (16)preto Pán, Hospodin, povedal takto: Hľa, ja[194], chystám sa
vztiahnuť[85 291] svoju ruku proti Pelištím[11 162]
a budem vytínať[603] Keréthím[11 1230 1231] a hubiť zvyšok[223] pobrežia[1232] mora (17)a vykonám proti nim veľkú pomstu[420 1233] v pokarhaniach[149 246] *z* popudenia; i spoznajú,
pri mojom uvalení[124 149] mojej pomsty na
nich, že ja *som* Hospodin.

26 A v jedenástom roku, v prvý[1234]
deň mesiaca[2], sa stalo[5], že[3] sa ku
mne *do*stalo[5] slovo Hospodina, výrok:
(2)Synu človeka, pretože Cór[1235] proti
Jerúsalému[162] vraví: Aha! polámal[163 192] sa
– dvere[1236 1237] národností[86], *to* zahne[43] ku
mne, budem sa plniť – je[16] obrátený[163]
v rumovisko[239 262]! – (3)preto Pán, Hospodin, povedal takto: Hľa, ja[191], *som* proti
tebe[162], Cór[1235], a budem proti tebe[165] pozdvihovať mnohé národy[86], ako more
dáva[1238] svojim vlnám pozdvihnúť sa[1239],
(4)i skazia[252] múry[1240] Córa[1235] a postŕhajú[569] jeho[163] veže, i budem z neho[163] odmetať jeho[163] prach[1164] a robiť[124] ho[163] holým[1161] *miestom*[240] skaliska[1162]. (5)Bude
sušiarňou sietí[1528] vprostred mora, lebo
som prehovoril ja, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, a stane sa[5] korisťou národom[86], (6)a jeho[163] dcéry[744], ktoré *sú*
v poli[1241], budú zabíjané[1242] mečom, i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

(7)Áno, Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, ja[191], chystám sa k Córu[171 1235] priviesť[85]
Nevúchadreccara, kráľa Bávela[512 706], od
severu, kráľa kráľov, s koňmi[67 195] a s vozmi[67 195 1105] a s rajtármi[195 1077] a zborom[732 1243],
áno[3], mnohým ľudom; (8)bude mečom zabíjať tvoje dcéry[744 1242] v poli[1241] a postaví[124]
proti tebe[162] obliehací val a navŕši[165] proti
tebe[162] násyp a vztýči[316] proti tebe[162] štítovú
strechu[1244], (9)v tvoje múry[1240] bude mie-

www.modlitba.sk

riť[124] narážaním svojich boridiel[67 1245] a svojimi čakanmi[1246] bude váľať[731] tvoje veže.
(10)Od záplavy[1247] koní ťa bude pokrývať
ich[1248] prach[1249], tvoje múry[1240] sa budú
otriasať[130 1250] od hluku[74] *od* rajtárov[67 1077]
a súkolí[67 445] a vozov[64 1105] pri jeho vstupovaní v tvoje brány, ako sa vstupuje[1251] *do*
rozvráteného[564] mesta[1252]. (11)Kopytami
svojich koní bude rozdupávať[1253] všetky
tvoje ulice, tvoj ľud bude mečom zabíjať
a piliere[1254] tvojej pýchy[890 1255 1256] budú klesať[1257] k zemi (12)a tvoje bohatstvo[818 1258]
vylúpia a tvoje obchodné sklady[67 1259] vykoristia, a postŕhajú[565] tvoje múry[1240] a budú
váľať[731] tvoje nádherné[1076] domy[1260], a tvoje
kamene a tvoje drevá a tvoj prach[1164] budú
skladať vprostred vôd. (13)A chcem[93] spôsobiť ustanie[264] znenia[317 1261] tvojich piesní
a nie *že* bude ešte počuť zvuk[74] tvojich
lýr[1262], (14)a chcem[93] ťa spraviť[124] holým[1161]
miestom[240] skaliska[1162]. Bude sušiarňou
sietí[1528], nebude[1263] už budovaný[163], lebo
som prehovoril ja, Hospodin, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom.

(15)Takto Pán, Hospodin, povedal
Córu[1235]: Či sa ostrovy[1264] nebudú otriasať[130 1250] od zvuku[74] tvojho pádu[1512] pri kvílení[1265] smrteľne ranených[68 258], pri zúrivom
zabíjaní[903 1266] vprostred teba? (16)I zostúpia všetci vládcovia[370 505] mora[1267] zo svojich
trónov[432] a odložia[275] svoje plášte a budú
zobliekať svoje pestro vyšívané rúcha[676];
budú *si* obliekať úľak[1237 1268], budú sedieť na
zemi a zľaknú sa[1268] každého okamihu[1269]
a zdesia sa[137] nad tebou; (17)a vznesú[65]
nad tebou žalospev[867] a povedia ti: Ako
si zhynulo[163], *ktoré si bolo* obývané[163]
z morí[1270], mesto, ktoré[10] *bolo* vychvaľované[163 1271], ktoré sa stalo[5 163] silným[92 125 163]
na mori, ono[163] a jeho[163] obyvatelia, ktorí
naháňali[16 124 1272] svoju[1273] hrôzu[1274] všetkým
tamojším obyvateľom[1275]! (18)Teraz, *v* deň
tvojho pádu[1512], sa ostrovy[1264] ľakajú[1268],
áno[3], otrasené[371] sú[16] ostrovy[1264], ktoré *sú*
v mori, pre tvoj zánik[521 1276]. (19)Áno, Pán,
Hospodin, povedal takto: Keď ťa spravím[124 142] mestom spustošeným[126 242 265] ako
mestá, ktoré nie sú[16] obývané, keď sa na
teba[162] vyvedie[142 401 1277] oceán[1278] a pokryjú
ťa mnohé vody, (20)keď[3] ťa budem mať
k zostúpeniu so zostupujúcimi *do* jamy[1279]
k dávnemu[1229] ľudu[773], potom[3] ťa ubytujem v zem spodných *miest*[1280], ako[1281] odveké[1229] rumoviská[239 773 1282], so zostupujúcimi *do* jamy[1279], aby si nebolo obývané[163];
a v zem živých budem uvádzať[124] krásu.
(21)Budem ťa robiť[124] zdesením[126 1233 1283]
a nebude ťa; budeš hľadané[163] a nie *že* ešte
vôbec kedy[1284] budeš môcť[93] byť nájdené[163],
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

27 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)A ty, synu človeka, vznes[65] nad Córom[1235] žalospev[867]
(3)a povedz Córu[1235]: *Ty,* ktorý[10 163] bývaš
pri vstupoch[1285] *na* more[91 1286], kupčiaci
s[1287] národnosťami[86 91] na mnohých ostrovoch[1264], takto povedal Pán, Hospodin:
Cór[1235], ty si povedal[163]: Ja *som* dokonalý[163]
krásou[91]; (4)tvoje hranice[474] *sú* v srdci
mora, tvoji budovatelia zdokonalili tvoju
krásu, (5)všetky tvoje dosky[1288] ti vyrobili[1289]
z cyprusov ze Seníra, na zhotovenie[151] stožiarov[67] pre teba vzali[1290] cédre[67]
z Levánóna[779], (6)tvoje veslá zhotovili[151]
z dubov[1291] z Bášána[1292], tvoje obloženie[1293]
zhotovili[151] zo slonoviny, *jedna* vetva[1294]
Aššurím[11 705 1295] z ostrovov[1264] Kittím[11 1296];
(7)tvojím plachtovím[1297], aby ti bolo[388] práporom[348 1298], sa stal[5] kment[661] s pestrým
vyšívaním[195 658] z Egypta, tvojím príkrovom sa stal[5] modrý purpur[1074] a červený
purpur[1074] z ostrovov[1264] Elíšá[1299], (8)veslármi sa ti stali[5] obyvatelia Cídóna[1300]
a Arvada[1300], tvoji mudrci v tebe, Cór[1235],
oni sa ti stali[5] kormidelníkmi, (9)starší
a mudrci Gevala[1300] sa v tebe stali[5] opravovačmi[329 1301] tvojich trhlín[67 1302]. Všetky lode
morí[67] a ich[1303] námorníci[1304] sa v tebe *do*stali[5] k výmennému obchodovaniu[1305] tvojím výmenným obchodom[1306]; (10)Peržania[68 1307] a Lúd[1308] a Pút[1309] sa stali[5] v tvojej
vojenskej moci[818] tvojimi bojovníkmi[1310],
štít[1311] a prilbu *si* v tebe vešali[16] – oni ti *do*dávali[16] lesku[673 1312]. (11)Synovia Arvada[1300]
a tvoja vojenská moc[818] *boli* na tvojich
múroch[1240] vôkol a v tvojich vežiach boli[16]
Gammádím[12 1313]; svoje štíty[1314] vešali[16] vôkol na tvojich múroch[1240]. Oni zdokonalili
tvoju krásu.

(12)Taršíš[1315], *to bola* tvoja obchodníčka[1316] pre[521] množstvo všemožného[394]
majetku[1317], dávali[16] tvoj odbyt[1367] za striebro, železo, cín a olovo; (13)Jáván[1318],
Túval[1319] a Mešech[1320], oni *boli* tvojimi

www.biblia.sk

priekupníkmi[1321], dávali[16] tvoj výmenný
tovar[1306] za osoby[646] ľudí[614] a náčinia[181]
z mosadze[39]; (14) z domu Tógarmy[1322] dá-
vali[16] kone, áno[3], jazdné kone[1077], a mulice
za tvoj[1323] odbyt[1367]; (15) synovia Dedána[1324]
boli tvojimi priekupníkmi[1321], mnohé
ostrovy[1264] *boli* trhoviskom[1325] tvojej ruky,
daň[1326] tebe[1327] splácali[16 1328] rohmi slonoviny
a ebenom[1329]. (16) Arám[1330], *to bola* tvoja
obchodníčka[1316] pre[521] množstvo tvojich
výrobkov[267], tvojimi odbytmi[1367] platili[16 124]
za karbunkule[67 1331], červený purpur[1074]
a pestré vyšívanie[658] a jemnú bavlnu[1332]
a korale[1333] a rubíny[68 1334]; (17) Júdá a zeme
Isráéla, oni *boli* tvojimi priekupníkmi[1321],
dávali[16] tvoj výmenný tovar[1306] za pšenicu
z Minníth[1335] a *z* Pannagu[1336] a med a olej
a balzám. (18) Damask, *to bola* tvoja ob-
chodníčka[1316] s množstvom[195] tvojich vý-
robkov[267], pre[521] množstvo všemožného[394]
majetku[1317], s vínom[195] *z* Chelbóna[1337] a bie-
loskvúcou[1338] vlnou[1339]; (19) Vedán[1340] a Já-
ván[1318] z Úzála[1341] za tvoje odbyty[1367] dávali[16]
umelecky spracované železo, medzi tvo-
jím výmenným tovarom[1306] bola[5] kassia
a vonná trstina[1439]; (20) Dedán[1327], *to bola*
tvoja priekupníčka[1321] ohľadne sedlových
prikrývok[1342 1343 1344] na jazdu. (21) Arábia
a všetci vládcovia[370 505] Kédára[706 1345], oni
boli obchodníkmi[1316] tvojej ruky s jahňa-
tami[195] a baranmi a kozlami[1346]; nimi *s* te-
bou obchodovali[1316]. (22) Priekupníci[1321]
zo Ševy[1347] a Raemy[1348], oni *boli* priekup-
níkmi[1321] tvojimi; dávali[16] tvoje odbyty[1367]
za výber[689 1349] všetkých vonných látok
a za všemožné[394] drahé[1061 1350] kamene[67]
a zlato. (23) Tvojimi priekupníkmi[1321] boli
Chárán[1351] a Kanneh[1352] a Eden[1353], priekup-
níci[1324] *zo* Ševy[1347], Aššúr[709 710] a Kilmád[1354 1355];
(24) oni *boli* na tvojom trhu[1356] tvojimi
priekupníkmi[1321] ohľadne prepychových
odevov[1083 1343 1357], ohľadne plášťov[1343 1358]
z modrého purpuru[1074] s[3] pestrým vyšívaním[658]
a ohľadne debien[1343 1359] rôznobarev-
ných tkanín[1360], povrazmi previazaných[660]
a upevnených[1361 1362]. (25) Taršíšske lode[1315]
ti cestovali *s* tvojím výmenným tova-
rom[1306 1363], i bol si naplnený[163] a oťažel[163]
si[1364] veľmi v srdci morí.

(26) Tvoji veslári[1365] ťa zavedú[482] v mno-
hé[1366] vody, v srdci morí ťa roztrieští[192 482] vý-
chodný vietor[17]; (27) tvoj majetok[1320] a tvoje
prebytky[1367], tvoj výmenný tovar[1306], tvoji
námorníci[1304] a tvoji kormidelníci, opra-
vovači[329 1301] tvojich trhlín[67 1302] a kto s te-
bou vymieňali[1305] výmenný tovar[1306 1368 1369],
a všetci tvoji bojovníci[1310], ktorí *sú* v tebe
a vo všetkom tvojom zídení[732], ktoré *je*
vprostred teba, budú v deň tvojho pádu
padať v srdce morí. (28) Hlasom kriku[440]
tvojich kormidelníkov sa budú otria-
sať[130 1250] pobreží[1370] (29) a všetci chá-
pajúci sa[510] vesiel, námorníci[1304], všetci
kormidelníci mora zostúpia zo svojich
lodí, budú stáť na zemi (30) a ozvú sa[1371]
nad tebou svojím hlasom a budú horko
kričať[440] a prach[1164] nad svoje hlavy vyha-
dzovať[402] a v popole sa váľať, (31) a cel-
kom[1372] sa pre teba[721] vyholia[1373] a rozplačú
sa pre teba[721] v horkosti duše horkým ná-
rekom[1188 1374] (32) a v svojom lkaní vznesú[65]
pre teba[721 1375] žalospev[867] a dajú sa nad te-
bou žalostne spievať[1376]: Kto *je* ako Cór[1235],
ako *toto* vyvrátené[1377] sprostred mora?
(33) Pri vychádzaní[53 149] tvojich odbytov[1367]
od morí si sýtil[16 163] mnohé zástupy ľudu[1107],
množstvom svojho majetku[1317] a svojho
výmenného tovaru[1306] si obohacoval[16 163]
kráľov zeme; (34) *v* čas, keď si roztriešte-
ním[195 907] zmizol[163] *sprostred*[524 1378] morí, pa-
dol tvoj výmenný tovar[1306] a všetko tvoje
zídenie[732] vprostred teba v hlbokosti[1237]
vôd. (35) Všetci obyvatelia ostrovov[1264] sa
nad tebou zdesia[137] a ich králi náramne[1379]
stŕpnu[1380], pobúria[1381] sa *v* tvári; (36) ob-
chodníci[1316] medzi ľudom budú nad tebou
syčať[16 1382], staneš sa[5] hrôzou[1233 1283] a nikdy
viac[1383] ťa nebude.

28 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2) Synu človeka,
povedz panovníkovi[1384] Córa[1235]: Takto
povedal Pán, Hospodin: Pretože sa tvoje
srdce vyvýšilo[752], takže[3] si povedal: ja *som*
Boh[1385], obývam[16] byt[261] Boží[1386] v srdci
morí, no ty *si* človek a nie Boh[1385], hoci[3]
robíš[124] svoje srdce sťa*by* srdcom Bo-
žím[126 1385 1387], – (3) hľa, ty *si* múdrejší od
Daniéla[127], nič[394] skryté[1388] ti nezatajili[1389],
(4) svojou múdrosťou a svojou chápavos-
ťou[1390] si si zaobstaral[151] bohatstvo[818 1258],
áno[3], zaobstaral[151] si *si* zlato a striebro
v svoje pokladnice[1391], (5) rozsahom[1392]
svojej múdrosti, svojím obchodom[1259] si
svoje bohatstvo[818 1258] rozmnožil, a tvojím

www.biblepath.com

bohatstvom[818 1258] sa vyvýšilo[752] tvoje srdce,
– (6)preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Pretože robíš[124] svoje srdce sťa*by* srdcom
Božím[126 1385 1387], (7)preto hľa, ja[191], chystám
sa na teba[162] priviesť[85] cudziarov[359], ukrut-
níkov[1393] *z* národov[86], ktorí[3] na krásu[162]
tvojej múdrosti vytasia svoje meče a zneuctia[357]
tvoj lesk, (8)budú ťa sťahovať[1394]
do priepasti[873], takže[3] smrťou[1233] pre-
bodnutých[258] umrieš v srdci morí. (9)Či
ešte[1395] budeš pred tvárou zabíjajúceho
ťa vravieť: ja *som* Boh[1386], keď[3] ty si človek
a nie Boh[1385] v ruke prebodávajúceho[258]
ťa? (10)Smrťou[1233] neobrezaných[1396] budeš
umierať, rukou cudziarov[359], lebo som
prehovoril ja, vyhlásené[285] Pánom, Hos-
podinom.

(11)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (12)Synu človeka, vznes[65]
nad kráľom Córa[1235] žalospev[867], nech[3] mu
povieš: Takto povedal Pán, Hospodin:
Ty spečaťuješ vzory[67 376 1397], *si* plný múd-
rosti a dokonalý krásou; (13)*do*stal si
sa[5] v Éden[1398], Božiu záhradu, tvojím pri-
krytím *boli* všemožné[394] drahé[1061 1350] ka-
mene[67 1399], sard[1400], topas[1401] a diamant[1402],
chryzolit[1403], ónyx[1404] a jaspis[1405], zafír[1406],
karbunkul[1331] a smaragd[1407], a zlato; die-
lo[1408] tvojich vsadzovaní[1409] a tvojich lo-
žísk[1410] *bolo* v[1411] tebe; v deň tvojho stvore-
nia[903] boli *tie veci* pripravené[170]. (14)Ty *si*
bol kerúbom rozpätia[1412], ktorý[10] si zastie-
ral[1413]; tým[3] som ťa spravil[124], *do*stal si sa[5]
na Boží svätý vrch[939] a dal si sa prechádzať
sa vprostred ohnivých kameňov[1414]; (15)ty
si bol v[1411] svojich cestách[1415] dokonalý odo
dňa svojho stvorenia[903] *až* než sa pri[1411]
tebe našlo bezprávie[152 1416]. (16)Pri roz-
sahu[149 1392] tvojho obchodu[1259] naplnili[1417]
tvoje vnútro[1418] násilníctvom[315], takže[3] si
zhrešil[1419], i znesvätil[357] som ťa z[1420] Bo-
žieho vrchu a vyvrhol[1421] som ťa, kerúb,
ktorý[10] si zastieral[1413], sprostred ohnivých
kameňov[1414]. (17)Tvojou krásou sa vyvý-
šilo[752] tvoje srdce, so svojím leskom[1223 1422]
si skazil[248 249] svoju múdrosť; zhodil som[482]
ťa k zemi, dal som[482] ťa pred tvár kráľov
k hľadeniu na teba. (18)Množstvom[521] svo-
jich neprávostí[148], nepoctivosťou[152] svojho
obchodu si znesvätil[357] svoje svätyne[229],
i vyviedol[53] som[482] z tvojho vnútra[1418]
oheň; ten[7] ťa zožerie[339 486], i spravím[124 482]
ťa pred očami všetkých vidiacich ťa po-
polom[240] na zemi. (19)Všetci poznajúci
ťa medzi národnosťami[86 1107] sa nad tebou
zhrozia[137 482], staneš sa[5 482] zdesením[1233 1283]
a nikdy viac[1383] ťa nebude.

(20)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (21)Synu človeka, upri[166]
svoju tvár na Cídón[171] a prorokuj proti
nemu[162 163] (22)a povedz: Takto povedal
Pán, Hospodin: Hľa, ja[191], *som* proti tebe[162],
Cídón, a budem vprostred teba oslávený[1364]
a spoznajú[1417 1423], že ja *som* Hospodin,
v mojom vykonaní[149] súdov[216] v ňom[163],
a budem v ňom[163] za svätého uznaný[911],
(23)lebo[3] doň[84 163] budem vypúšťať[247] mor
a v jeho[163] ulice krv a vprostred neho[163] me-
čom, proti nemu[162 163] zo všetkých strán[720],
popadajú zabití[67 258 1424], i spoznajú[1417 1423],
že ja *som* Hospodin, (24)a nie *že* sa ešte
bude domu Isráéla *do*stávati[5] pálčivého[1425]
ostňa[101] *alebo* trýznivého[583] tŕnia[1426] zo vše-
kého ich okolia[1427], *od* tých, *ktorí*[10] nimi
pohŕdajú[769], i spoznajú[1417 1423], že Pánom
som ja, Hospodin.

(25)Takto povedal Pán, Hospodin:
Keď dom Isráéla zhromaždím[1428] *spome-*
dzi národností[86 1107], medzi ktorými sú[16]
rozptýlení[484], a budem nimi[149] pred očami
národov[86] za svätého uznaný[911], potom[3]
budú bývať[16] na svojej pôde[296], ktorú
som dal svojmu nevoľníkovi Jákóbovi,
(26)a budú na nej bývať[16] v bezpečí[1429]
a zbudujú domy a vysadia vinice; áno[3],
budú v bezpečí[1429] bývať[16], keď vykonám
súdy[216 1428] medzi všetkými[220], *ktorí*[10] nimi
pohŕdajú[769], i spoznajú[1417 1423], že ja *som*
Hospodin, ich Boh[1430].

29 V desiatom roku, v desiatom *me-*
siaci, v dvanástom *dni* mesiaca[2]
sa ku mne *do*stalo slovo Hospodina, vý-
rok: (2)Synu človeka, upri[166] svoju tvár
proti faraónovi, kráľovi[162] Egypta, a pro-
rokuj[178] proti nemu[162] a proti Egyptu[162],
jemu celému[163 337 1684], (3)prehovor a po-
vedz: Takto povedal Pán, Hospodin: Hľa,
ja[191], *som* proti tebe[162], faraón, kráľ Egypta,
ty[10] veľký netvor[1431], ktorý[10] líhaš[874] vpro-
stred jeho riek[1432], ktorý povedal: Moja
rieka[1432] *patrí* mne, áno[3], ja som si ju zria-
dil[151]; (4)a chcem[93] v tvoje čeľuste dať
háky[1433] a prichytiť[157] ryby[1434] tvojich riek[1432]
na tvoje šupiny a sprostred tvojich riek[1432]

www.biblia.sk

ťa vytiahnuť[401], pričom[3] sa všetky ryby[1434]
tvojich riek[1432] budú na tvoje šupiny pri-
chytávať[157]; (5)a chcem[93] ťa vrhnúť[1435] do
pustiny, teba a všetky ryby[1434] tvojich
riek[1432], na tvár[643] poľa budeš padať, nebu-
deš zberaný[487] ani zhromažďovaný, *vy*dám
ťa za pokrm zvieratám[25 251 1436] poľa a vtác-
tvu[1437] nebies. (6)I spoznajú všetci obyva-
telia Egypta, že ja *som* Hospodin, pretože
sa domu Isráéla stali[5 147] oporou[1438] *z* trs-
tiny[1439]; (7)pri ich chytaní *sa*[510] za teba, za
tvoju dlaň[282 1440], si sa pomliažďoval[1441]
a roztrhával[564] im celé plece[1153], a pri ich
opieraní sa o[1442] teba si sa lámal[192] a ochro-
moval[1443] im všetky bedrá[1444].

(8)Preto Pán, Hospodin, povedal tak-
to: Hľa, ja[191], chystám sa na teba[162] pri-
viesť[85] meč a budem z teba[1445] vytínať[603]
ľudí[614] a*j* dobytok[615 616], (9)takže[3] sa zem
Egypta bude stávať[5] spúšťou[292 348] a rumo-
viskom[239], i spoznajú, že ja *som* Hospodin;
pretože povedal: Rieka[1432] *patrí* mne, áno[3],
ja som *ju* zriadil[151]. (10)Preto hľa, ja[191], *som*
proti tebe[171] a proti tvojim riekam[171 1432]
a budem zem Egypta robiť[124] úplnými ru-
moviskami[239 240 1446] a spúšťou[126 292], od Mig-
dóla *po* Sevéného, až po pomedzie[474] Kúša[1447].
(11)Nebude ňou prechádzať noha
človeka a nie *že* ňou bude prechádzať
noha dobytka[616] a nie *že* bude obývaná *po*
štyridsať rokov; (12)áno[3], budem zem
Egypta robiť[124] spúšťou[126 292] vprostred
spustošených[140] zemí, a jej mestá budú,
vprostred v rumoviská obrátených[239 262]
miest[1220], *po* štyridsať rokov spúšťou[126 292],
a Egypťanov budem rozptyľovať[484] medzi
národmi[86] a rozhádať[208] ich po zemiach[485].

(13)Avšak Pán, Hospodin, povedal
takto: Po uplynutí[138] štyridsať rokov bu-
dem Egypťanov *sprostred* národností[86],
kam boli rozptýlení[484], zhromažďovať
(14)a utrpenie[1448] Egypťanov *od*vracať
a *v* zem Pathrós[1449] ich späť privádzať[1328],
na zem ich pôvodu[1025], i stanú sa[5] tam
nízkym[812] kráľovstvom, (15)*ktoré* bude
najnižším[812] z kráľovstiev a nie *že* sa ešte
bude môcť[93] povzniesť[65] nad národy[86],
lebo[3] chcem[93] znížiť počet ich[1450], aby ne-
bolo panovania[1451] medzi[1452] národmi[86],
(16)a nie *že* ešte bude domu Isráéla pred-
metom[348] dôvery[1429 1453], pripomínajúcim
neprávosť[147] v ich obzeraní sa[148 381 1454] za
nimi[1455], lež[3] spoznajú, že Pánom som ja,
Hospodin.

(17)A v roku dvadsiatom a siedmom,
v prvom *mesiaci*, v prvý[1234] *deň* mesiaca[2] sa
stalo[5], *že* sa ku mne *do*stalo[5] slovo Hos-
podina, výrok: (18)Synu človeka, Nevú-
chadreccar, kráľ Bávela[512 706], primal svoju
vojenskú moc[818] slúžiť[935 1456] veľkou[1457] slu-
žbou[935 1458] proti Córu[171 1235], každá hlava *bola*
oplešivená[1373] a každé plece[1153] odreté[970]
a nie *že* sa jemu a jeho vojenskej moci[818]
*do*stalo[5] z Córa[1235] mzdy[1459 1460] za slu-
žbu[935 1458], ktorú proti nemu[162 163] odslúžil[935].
(19)Preto Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, ja[191], chystám sa dať[85] Nevúchadrec-
carovi, kráľovi Bávela[512 706], zem Egypta,
nech[3] *si od*nesie[65] všetku jej spústu[317 323],
nech[3] *si* nalúpi lupu a naukorisťuje ko-
risti; to[3] sa stane[5] mzdou[1459 1461] jeho vojen-
skej moci[818]. (20)Dám mu odmenu[1462], za
ktorú poslúžil[935], zem Egypta, že pre
mňa[245] pracovali[16 151], vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom. (21)V onen deň chcem[93]
domu Isráéla spôsobiť vzrast[1463] rohu[1464]
a tebe dať otvorenie úst vprostred nich,
i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

30 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
prorokuj[178] a povedz: Takto povedal Pán,
Hospodin: Skučte: Oh! – o tom*to*[1465] dni,
(3)lebo *je* blízky[285] deň, áno[3], blízky[285] *je*
deň Hospodina[2], deň oblačnosti[19], *to* bude
čas národov[86], (4)a v Egypt[220] príde meč
a v Kúši[1447] nastane[5] zvíjanie v bolesti[1466]
pri padaní zabitých[67 258] v Egypte, i poberú
jeho[163] spústu[317 323] a jeho[163] základy budú
pováľané[566], (5)Kúš[1447] a Pút[1309] a Lúd[1308]
a všetka tá zmes[1467] a Kúv[1468] a deti[186] zeme
zmluvy[1469] budú s nimi mečom padať.

(6)Takto povedal Hospodin: Áno[3], pod-
porujúci Egypt[92] padnú a spupnosť[354 364]
jeho[163] sily[890 1197] klesne[1257], od Migdóla
po Sevéného v ňom[163] budú mečom pa-
dať, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom,
(7)a spustnú[137] vprostred spustnutých[137]
zemí a ich mestá sa budú ocítať[5] vprostred
miest[1220] obrátených v rumoviská[239 262],
(8)a v mojom uvedení[124 149] ohňa v Egypt[220]
spoznajú, že ja *som* Hospodin, keď[3] všetci
pomáhajúci mu[163] budú rozdrvení[192].
(9)V onen deň budú z prítomnosti mo-
jej tváre[1470] vychádzať[53] poslovia[814] na lo-

www.biblia.sk

diach na poľakanie[1268] bezstarostného[1429]
Kúša[1447], i nastane[5] medzi nimi[1471] zvíjanie
v bolesti[1466] ako *v* deň Egypta, lebo hľa,
prichádza!
(10)Takto povedal Pán, Hospodin: Bu-
dem pôsobiť aj[134] vymiznutie[264] spústy[317 323]
Egypta rukou Nevúchadreccara, kráľa
Bávela[512 706]; (11)on a s ním jeho ľud,
ukrutníci[1393] *z* národov[86], *budú* privedení
na hubenie[248 249] zeme a vytasia svoje meče
proti Egyptu a naplnia zem zabitými[67 258];
(12)i budem rieky[1432] robiť[124] suchom[126]
a zem predávať v ruku zlých, a zem a jej
náplň budem pustošiť[137] rukou cudzia-
rov[356]; prehovoril som ja, Hospodin.
(13)Takto povedal Pán, Hospodin:
Budem aj[134] ničiť zahnojenosti[260] a pôso-
biť vymiznutie[264] modiel[1472 1473] z Nófa[1474],
a nie *že* ešte bude vládca[370 505] zo zeme Egy-
pta, i budem v zem Egypta vnášať[124] hrô-
zu[65] (14)a pustošiť[137] Pathrós[1449], a v Cóan[1475]
vnesiem[124] oheň a v Nó[1476] vykonám[151]
súdy[216], (15)a na Sín[162 1477], pevnosť[890 1478]
Egypta, budem vylievať svoje popudenie
a spústu[317 323] Nó[1476] budem vytínať[603],
(16)i vnesiem[124] v Egypt oheň, Sín[1480] sa
bude zúfanlivo[1479] zvíjať[1466] a Nó[1476] sa bude
*do*stávať[5] k roztrhnutiu[568 907], a Nóf[1474] –
denne[1480] protivníci[1481 1482]. (17)Šuhaji *z* Ávena[1483]
a Pí-vesetha[1484] budú padať mečom
a ony[1485] pôjdu v zajatie, (18)a v Techaf-
nechése[1486] sa deň zatmie[1487] pri mojom
lámaní[149 192] tam jariem[1488] Egypta, a pre-
stane v ňom[163] spupnosť[354 364] jeho[163] sily[890],
a ono[163 1485] – bude ho[163] pokrývať oblak[19]
a jeho[163] dcéry[744] pôjdu v zajatie. (19)Tak
v Egypte vykonám súdy[216], i spoznajú, že
ja *som* Hospodin.
(20)A v jedenástom roku, v prvom *me-*
siaci, v sedmý *deň* mesiaca[2] sa stalo[5], *že* sa
ku mne *do*stalo[5] slovo Hospodina, výrok:
(21)Synu človeka, zlomil som[192] rameno
faraóna, kráľa Egypta, a hľa, nebude[482] ob-
viazané[660] na umožnenie[124] zhojenia, pri-
ložením[166] pásky[1489] na jeho obviazanie[664]
na jeho zosilnenie[329] na chytenie[510] za[1490]
meč. (22)Preto Pán, Hospodin povedal
takto: Hľa, ja[191], *som* proti faraónovi, krá-
ľovi[171] Egypta, a chcem[93] zlámať[192] jeho ra-
mená, to, *ktoré je*[10] silné[92], *aj* to, *ktoré je*[10 16]
zlomené[192], a spôsobiť *vy*padnutie meča
z jeho ruky (23)a rozptýliť[484] Egypťanov
medzi národy[86] a rozohnať[208] ich po ze-
miach[485], (24)a posilniť[331] ramená kráľa
Bávela[512 706] a dať v jeho ruku svoj meč, *ale*
ramená faraóna chcem[93] zlámať[192], takže[3]
bude pred jeho tvárou stenať[16] stenaním
smrteľne raneného[258], (25)a keď budem
posilňovať[329] ramená kráľa Bávela[512 706]
a ramená faraóna budú klesať[1257], spozna-
jú[417], že ja *som* Hospodin, pri mojom dá-
vaní[149] svojho meča v ruku kráľa Bá-
vela[512 706], i vztiahne[291] ho proti zemi[171 214]
Egypta, (26)a Egypťanov budem rozpty-
ľovať[488] medzi národy[86] a rozháňať[208] ich
po zemiach[485], i spoznajú, že ja *som* Hos-
podin.

31 A v jedenástom roku, v treťom
mesiaci, v prvý[1234] *deň* mesiaca[2] sa
stalo[5], *že* sa ku mne *do*stalo[5] slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka, povedz
k faraónovi, kráľovi Egypta, a k jeho
zástupu[317 323 1491]: Ku komu si sa pripo-
dobnil[124 1492] v svojej veľkosti[149]? (3)Hľa,
Aššúr[705 706] – céder v Levánóne[779], krásny
letorastmi[67 799] a tieniaci korunou[1493] a vy-
soký vzrastom[574], a jeho najvyšší výho-
nok[784] sa ocitol[5] medzi húštinami[894].
(4)Vody mu dali vyrásť[1494], hlbina[1278] ho
spravila vysokým[1495]; svojimi riekami
prúdila[1496] zôkol-vôkol[206] jeho výsadby[1497],
ale[1498] na všetky stromy poľa púšťala[16 105]
svoje stružky[1499]. (5)Preto sa jeho vzrast[574]
nad všetky stromy[127 1500] poľa vyvýšil a jeho
haluze[1501] sa rozmnožili a jeho konáre[793]
sa predĺžili[528] od mnohých vôd pri jeho
pučaní[247 1502]; (6)všemožné[394] vtáctvo[1437]
nebies, *tí* hniezdili[16] v jeho haluziach[1501],
a všemožná[394] zver[25 251] poľa, *tie* rodili[16] pod
jeho konármi[793], a všemožné[394] početné[819]
národy[86] bývali[16] v jeho tieni. (7)I bol[16]
krásny v svojej veľkosti[149], v dĺžke[149] svojich
vetiev[789], lebo jeho koreň sa *do*stal[5] k mno-
hým vodám. (8)Cédre v Božej záhrade ho
nepredčili[1389 1503], cyprusy[1504] neboli[16] po-
dobné[1505] jeho haluziam[1501] a nie *že* boli[16]
platany[1504] ako jeho konáre[793], žiadny[394]
strom v Božej záhrade nebol[16] svojou
krásou podobný[1505] jemu. (9)Spravil som
ho krásnym v množstve[149] jeho vetiev[789],
takže[3] všetky stromy Édena[1398], ktoré *boli*
v Božej záhrade, sa mu dali závidieť.
(10)Preto Pán, Hospodin, povedal
takto: Pretože si sa vzrastom[574] vyvýšil...

www.rtbs.sk

a *on* svoj najvyšší výhonok[784] vypäl[124] medzi húštiny[894 1506] a v jeho vyvýšení sa pozdvihlo[449] jeho srdce, (11)i *vy*dal som ho
v ruku mocného *z* národov, *že* s ním[1507]
zaiste[1508] bude nakladať[151] podľa jeho
zlovôle[1509]; vyvrhol som[1510] ho[1511] (12)a cudziari[356], ukrutníci[1393] *z* národov[86], ho
vyťali[603] a pohodili[1435] ho, jeho vetvy[789]
napadali na vrchy a vo všetky priervy[255]
a jeho konáre[793] sa nalámali[192] vo všetky
riečištia[254] zeme. A všetky národnosti[86]
zeme zostúpili z jeho tieňa a zanechali[1435]
ho; (13)všemožné[394] vtáctvo[1437] nebes, *tí*
budú sadať na jeho padlom kmeni[1512],
a všemožná[397] zver[26 254] poľa, *tí* sa *do*stanú[5]
do jeho konárov[793 1513], (14)aby sa žiadne[394]
stromy *pri* vodách[91] nevyvyšovali svojím
vzrastom[149 574] a nevypínali[124] svoj najvyšší
výhonok[784] medzi húštiny[894 1506], a pre
svoju výšku[149] nestáli[1514] *samy* na sebe,
žiadne[394] pijúce vodu[91], lebo ony všetky[337]
budú *vy*dané smrti, do spodnej[1280] zeme[1515],
v stred detí[186] ľudí[614], k zostupujúcim *do*
jamy[1279].

(15)Takto povedal Pán, Hospodin:
V deň jeho zostúpenia do šeóla[1516] som
zaviedol zármutok[1517], hlbinu[1278] som nad
ním[721] zakryl a jej rieky som zadržal[1518],
takže[3] mnohé vody boli zastavené[1519],
Levánón[779] som uviedol v trúchlenie[1520] nad
ním[721] a všetky stromy poľa – mdloba[1521]
nad ním[721]. (16)Zvukom[74 521] jeho pádu[1514]
som otriasol[130 1250] národmi[86], pri svojom
spúšťaní[1394] ho do šeóla[1516] so zostupujúcimi *do* jamy[1279], a v spodnej[1280] zemi[1515]
sa potešili[236] všetky stromy Édena[1398],
výkvet[1079] a najlepšie *z* Levánóna[779], všetky
pijúce vodu[91]; (17)aj ony s ním zostúpili
do šeóla[1516] k zabitým[258] *od* meča, *aj* jeho
ramená[67 1522], *tí*, *ktorí* sedávali[16] v jeho tieni
vprostred národov[86].

(18)Ku komu si sa teda[1523] pripodobnil[24 1492] v sláve[82 149] a vo veľkosti[149] medzi
stromami Édena[1398]? Áno[3], budeš so stromami Édena[1398] spustený[1394] do spodnej[1280]
zeme[1515], budeš ležať vprostred neobrezaných[1396] so zabitými[258] mečom[91]. To[7] *je*
faraón a všetok jeho zástup[317 323 1491], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

32 A v dvanástom roku, v dvanástom
mesiaci, v prvý[1238] *deň* mesiaca[2] sa
stalo[5], *že* sa ku mne *do*stalo[5] slovo Hospodina, výrok: (2)Synu človeka, vznes[65] žalospev[867] nad faraónom, kráľom Egypta,
a povedz k nemu: Hrivnatec[871] národov[86],
zhynul si[1377 1524]! A ty *si bol* ako netvor[1431]
v moriach[1525] a prenikal si[16] svojimi riekami[1526] a svojimi nohami si mútil[16] vody
a prešliapaval[16 1527] ich rieky.

(3)Takto povedal Pán, Hospodin:
Chcem[93] teda[134] na teba[162] prestrieť[107] svoju
sieť v zídení[732] mnohých národností[86],
ktoré[3] ťa v mojej sieti[1528] vytiahnu[402],
(4)a zanechať[1435] ťa na zemi a odmrštiť ťa
na tvár[643] poľa a nechať všemožné[394] vtáctvo[1437] nebies usadiť sa[696 826] na tebe
a zver[25 251] celej[1529] zeme chcem[93] tebou[521]
sýtiť; (5)a tvoje mäso dať na vrchy
a priervy[255] tvojou výškou[1530] vyplniť.
(6)A zem budem napájať tvojím výtokom[1531] – tvojou krvou[521 1532] – *až* ku vrchom, takže[3] budú z teba napĺňané riečištia[254], (7)a pri uhášaní[1533] teba budem zakrývať nebesá a zatemňovať[1520] ich hviezdy, slnko budem zakrývať oblakom[20]
a mesiac nebude svojím svetlom svietiť,
(8)všetky svietidlá[1534] svetla[1535] v nebesiach
– budem ich nad tebou zatemňovať[1520]
a nad tvoju zem uvediem[124] tmu, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom. (9)A svojím vynášaním[152 1536] tvojej skazy[1537] medzi
národy[86] do zemí, ktoré nepoznáš[16], budem znepokojovať[412 1538] srdce mnohých
národností[86], (10)áno[3], budem mnohé
národnosti[86] udivovať[137 1539] nad tebou
a ich králi budú nad tebou[1540] pri mojom
mávaní[149 1541] mojím mečom pred ich tvárou náramne[1379] trpnuť[1380] a v deň tvojho
pádu[1512] sa zľaknú[1268] každého okamihu[1269],
každý[44] o svoje žitie[150].

(11)Áno, Pán, Hospodin, povedal takto: Bude *na* teba prichádzať meč kráľa
Bávela[512 706], (12)tvoj zástup[317 323 1491 1542]
budem nechávať padať mečmi silákov[1543];
oni všetci[3337] *sú* ukrutníci[1393] *z* národov[86]
a zničia[1544] nádheru[354 364 1545] Egypta, i bude
všetok jeho[163] dav[317 323] poplienený[606],
(13)i všetok jeho[163] dobytok[615 616] budem
hubiť[1546] z blízkosti mnohých vôd[274],
a nie *že* ich ešte bude mútiť noha človeka, a kopytá dobytka[619 620] – *ani to* ich
múti nebude. (14)Vtedy budem pôsobiť
pokles[1547 1548] ich vôd a ich rieky nechávať tiecť[1496] ako olej, vyhlásené[225] Pánom,

www.mbsfamily.sk

Hospodinom; (15)keď spravím[124 142] zem
Egypta spúšťou[126 292] a zem bude spus-
tošením[137] zbavená[520] svojej náplne, keď
pobijem[142 207] všetkých bývajúcich v nej,
potom[3] spoznajú, že ja *som* Hospodin.
(16)*Je* to[7] žalospev[867] a budú ho žalost-
ne spievať[1376 1549], dcéry národov[86] ho
budú spievať[1376 1549], nad Egyptom a nado
všetkým jeho[163] davom[317 323] ho budú ža-
lostne spievať[1376], vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom.

(17)A v dvanástom roku, v pätnásty *deň*
mesiaca[2] sa stalo[5], *že* sa ku mne *do*stalo[5]
slovo Hospodina, výrok: (18)Synu člo-
veka, lkaj[1550] nad davom[317 323] Egypta
a spusť[1394] ho[1551] – jeho[163 1552] – a dcéry[1553] vy-
chýrených[804] národov[86] do zeme spodných
miest[1280] so zostupujúcimi *do* jamy[1279].
(19)Nad koho[127] si bol[16 163] pôvabnejší[163 1554]?
Zostúp a daj sa položiť s neobrezanými[1396],
(20)nech padajú[98] v stred zabitých[258] me-
čom[91]! Meč bol *vy*daný[1555], vlečte[534 1556]
ho[163 1557] *aj* všetky jeho[163 1557] davy[317 323]!
(21)Mocní *zo* silákov[1543] k nemu[1558] budú
hovoriť sprostred šeóla[1516] s jeho pomoc-
níkmi; zostúpili, ľahli, neobrezaní[1396], za-
bití[258] mečom[91].

(22)Tam *je* Aššúr[705 706] a všetko jeho[163] zí-
denie[732], zôkol-vôkol neho[206 1559] jeho[1559 1560]
hroby, oni všetci[337] zabití[258], ktorí[10] padli
mečom, (23)ktorého[163 1560 1561] hroby sú[16]
umiestnené[124] v najnižších hlbinách[1562]
priepasti[1279], a jeho[163] zídenie[732] *o*stalo[5] zô-
kol-vôkol jeho[163] hrobu[206], oni všetci[337] za-
bití[258], padlí mečom, ktorí[1561] v zemi živých
naháňali[16 124 1272] hrôzu[1274].

(24)Tam *je* Élám a všetok jeho[163]
dav[320 326] zôkol-vôkol jeho[163] hrobu[206], oni
všetci[337] zabití[258], ktorí[10] padli mečom,
ktorí[1561] zostúpili neobrezaní[1396] do zeme
spodných *miest*[1280], ktorí[1561] v zemi živých
naháňali[16 124 1272] svoju hrôzu[1274 1563], *ale* svoju
hanbu[701 756] *si od*niesli[65] so zostupujúcimi
do jamy[1279]. (25)Dali mu[163] so všetkým
jeho[163] davom[195 317 323] lôžko vprostred zabi-
tých[258], zôkol-vôkol neho[206 1564] *sú* jeho[163 1560]
hroby, oni všetci[337] *sú* neobrezaní[1396],
zabití[258] mečom[91], hoci[1565] v zemi živých
bola naháňaná[16 124 1272] hrôza[1274] *z* nich[1563],
ale svoju hanbu[701 756] *si od*niesli[65] so zostu-
pujúcimi *do* jamy[1279]; je[16] umiestnené[124 1564]
vprostred zabitých[258].

(26)Tam *je* Mešech[1320], Túval[1319] a vše-
tok jeho[163] dav[317 323], zôkol-vôkol neho[206 1566]
jeho[163 1560] hroby, oni všetci[337] neobreza-
ní[1396], zabití[258] mečom[91], hoci[1565] v zemi
živých naháňali[16 124 1272] svoju hrôzu[1274 1563],
(27)a nie *že* ležia s padlými silákmi[1543] z[1567]
neobrezaných[1396 1568], ktorí *v* šeól[1516] zostú-
pili so svojimi vojnovými zbraňami[181 195 1569]
a dali svoje meče pod svoje hlavy, lež[3] sa
stalo[5 1570], *že* na ich kostiach *sú* ich nepráv-
osti[148], hoci[1565] v zemi živých *boli* siláci[1543]
hrôzou[1274 1571]. (28)A*j* ty budeš musieť[93] byť
zlomený[192] vprostred neobrezaných[1396]
a ležať so zabitými[258] mečom[91].

(29)Tam *je*[16 1572] Edóm[706], jeho[163] králi
a všetci jeho[163] šľachtici[370], ktorí so vše-
tkým svojím hrdinstvom[195 1573 1574] boli
umiestnení[124] so zabitými[258] mečom[91]; oni
ležia s neobrezanými[1396] a so zostupujú-
cimi *do* jamy[1279].

(30)Tam *sú*[16 1572] vladári[1575] severu, oni
všetci[337] a každý Cidóní[636], ktorí zostú-
pili so zabitými[258], zostudení[1576] svojou
hrôzou[1274 1563] pred svojou mocou[96 1574 1577],
a ľahli so zabitými[258] mečom[91] a svoju
hanbu[701 756] *si od*niesli[65] so zostupujúcimi
do jamy[1279].

(31)Faraón ich bude vidieť a poteší
sa[236] nado všetkým svojím davom[317 323], fa-
raón a jeho vojenská moc[818], zabití[258] me-
čom[91], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom;
(32)áno, dopustil som[124] v zemi živých
jeho[1578] hrôzu[1274 1563], a*le* bude položený
vprostred neobrezaných[1396] so zabitými[258]
mečom[91], vyhlásené[225] Pánom, Hospo-
dinom.

33 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
prehovor k deťom[186] svojho ľudu a povedz
k nim: Zem – ak na ňu[162] budem priná-
dzať meč a vezmú, ľud tej zeme, jedného
muža zo svojich končín[1579] a spravia[124] si
ho dozorcom[139 240], (3)a *on* zbadá[754] meč
na tú zem[162] prichádzajúci a zatrúbi[330] na
trúbe[1580] a upozorní[140 144] ľud, (4)a počuje,
kto[10] bude čuť, zvuk[74] tej trúby[1580] a nedá
sa vystríhať[140], a meč príde a vezme[1581] ho,
bude jeho krv[851] na jeho hlave – (5)zvuk[74]
tej trúby[1580] počul a vystríhať[140] sa nedal,
jeho krv[851] bude na ňom; keby[3] sa on bol
dal vystríhať[140], bol by zachránil[1582] svoje
žitie[150]. (6)A ak ten dozorca[142] bude ba-

www.nos-mania.sk

dať[754] prichádzajúci meč a na trúbe[1580] nezatrúbi[330], takže[3] ľud ne*bude* vystríhaný[140], a meč príde a vezme[1581] voľakoho[646] z nich, bude on vzatý[1581] v svojej neprávosti[148 149], a*le* jeho krv budem vyhľadávať[588] z ruky toho dozorcu[139].

(7)A ty, synu človeka, – spravil som[124] ťa dozorcom[126 139] domu[2] Isráéla; počuj teda[134] slovo z mojich úst a vystríhaj ich[140] odo mňa[141]. (8)Keď zlovoľnému poviem[142]: Zlovoľný, istotne[143] musíš[93] umrieť, a neprehovoríš na odradenie[140] zlovoľného od jeho cesty[145], bude on, zlovoľný, v svojej neprávosti[148 149] musieť[93] umrieť, a*le* jeho krv budem *vy*hľad*ávať*[1583] z tvojej ruky; (9)a*le* ty, ak zlovoľného upozorníš[140 144] ohľadne jeho cesty[764 1584] na *od*vrátenie od nej, a nie *že* sa *od*vráti od svojej cesty, bude on v svojej neprávosti[148 149] musieť[93] umrieť, a*le* ty svoje žitie[150] budeš mať vyprostené[16].

(10)Ty teda[134], synu človeka, povedz k domu Isráéla: Tak*ým*[1585] ste prevraveli výrokom: Ak *sú* naše prestúpenia[88 610] a naše hriechy na nás[162] a my v nich[148] zotlievame[198], ako teda[134] môžeme[95] ostávať naživе[146]? (11)Povedz k nim: *Ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, ak si ľubujem[228 861] v smrti zlovoľného, lež v *od*vrátení zlovoľného od jeho cesty, a*by* ostal naživе[146]! *Od*vráťte sa, *od*vráťte sa od svojich zlých ciest; áno[3], načo máte[95] mrieť, dom Isráéla! (12)A ty, synu človeka, povedz k deťom[198] svojho ľudu: Spravodlivosť spravodlivého ho nebude môcť[93] vyprostiť v deň jeho prestúpenia[88 610] a zlovôľa zlovoľného, o tú[7 152] sa *on* nebude môcť[93] potknúť[153 1586] v deň svojho *od*vrátenia od svojej zlovôle, a nie *že* bude spravodlivý môcť[93] ňou[149 1587] ostať naživе[146] v deň svojho zhrešenia. (13)Keď o spravodlivom poviem[142]: Bude[1588] istotne[1589] ostávať naživе[146], a on sa spoľahne[673] na svoju spravodlivosť a dá sa páchať[151] bezprávie[152], nebude žiadna[394] *z* jeho spravodlivosti[864] pripomínaná a pre bezprávie[149 152], ktoré spáchal[151], preň[149] bude musieť[93] umrieť. (14)A keď zlovoľnému poviem[142]: Istotne[143] musíš[95] umrieť, a *on* sa *od*vráti od svojho hriechu a dá sa vykonávať prámnjhuzýžvo[216 1590] a spravodlivosť, (15)bude zlovoľný vracať zálohy[67 840], nahrádzať[1591] ulúpené[841 1592], dá sa chodiť v ustanoveniach[217] života[189], aby ne*bolo* páchania[151] bezprávia[152], bude istotne[1589] ostávať naživе[146], nebude musieť[93] mrieť. (16)Žiadny[394] *z* jeho hriechov, ktorými zhrešil, mu nebude pripomínaný; vykonával[16] právo[219] a spravodlivosť, bude istotne[1589] ostávať naživе[146]. (17)A*le* deti[186] tvojho ľudu povedia[486]: Cesta Pána nie *je* správna[865]; kým[3] oni – správna[865] nie *je* ich cesta.

(18)Keď sa spravodlivý *od*vráti[142] od svojej spravodlivosti a dá sa páchať[151] bezprávie[152], potom[3] pre to[7 149 1593] istotne[143] bude musieť[93] umrieť; (19)keď sa zlovoľný *od*vrátí[142] od svojej zlovôle a dá sa vykonávať právo[216 1590] a spravodlivosť, bude on na *základe* ich ostávať naživе[146]. (20)A *vy* poviete[482]: Cesta Pána nie *je* správna[865]! Každého[44] podľa jeho cesty, *tak* vás budem súdiť[216 298], dom Isráéla!

(21)A v dvanástom roku, v desiatom *mesiaci*, v piaty *deň* mesiaca[2] nášho vyhnanstva[2 8] sa stalo[5], *že* ku mne prišiel ktosi[10] uniknuvší z Jerúsaléma *s* výrokom: Mesto padlo[207]! (22)A*le* za večera pred príchodom[1134] toho[10] uniknuvšieho sa na mňa[1594] *do*stala[5] ruka Hospodina, i otvoril do *jeho* príchodu[1595] ku mne za rána moje ústa, takže[3] moje ústa boli otvorené a nie *že* som ešte bol[16] nemý[158 1596].

(23)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (24)Synu človeka, obyvatelia týchto rumovísk[239] na pôde Isráéla vravia výrokom: Abráhám bol[16] jeden a ujal sa vlastnenia[363] zeme, a my *sme* mnohí, zem bola za vlastníctvo[363 483] daná nám. (25)Preto k nim povedz Takto povedal Pán, Hospodin: Jedávate s krvou[1223] a svoje oči povznášate[65] k svojim zahnojenostiam[260] a krv prelievate, a chcete[93] vlastniť[363] zem? (26)Spoliehate sa[16] na svoj meč[1597], pášete[16 151] ošklivosť[221] a znečisťujete[16] každý[44] ženu svojho blížneho[837], a chcete[93] vlastniť[363] zem? (27)Takto k nim musíš[93] povedať: Takto povedal Pán, Hospodin: *Ako že* ja *som* živý, ak nebudú[228] *tí,* ktorí *sú* v rumoviskách[239], mečom[1598] padať, a kto *je* na tvári[643] poľa, *vy*dám ho zveri[25 1599] zožrať ho, a ktorí *sú* v pevnostiach[1600] a v jaskyniach, budú mrieť morom, (28)a tú*to* zem budem robiť[124]

www.biblia-online.sk

spúšťou[126 292], áno[3], spustošeninou[244], i zanikne[264] spupnosť[354 364] jej sily[890 1197] a vrchy Isráéla spustnú[137], takže nebude[1601] prechádzajúceho. (29)A keď spravím[124 142] tú zem spúšťou[126 292], áno[3], spustošeninou[244], za všetky ich ošklivosti[221], ktorých sa napáchali[151], spoznajú, že ja *som* Hospodin.

(30)A ty, synu človeka, – deti[186] tvojho ľudu sa pri múroch[391 1602 1603] a vo vchodoch[379] domov o tebe[1415] bavia[1604], i oslovuje[16] jeden druhého[876], každý[44] svojho brata[200 1605] výrokom: Nože[384] poďte[1606] a počujte, aké[713] *je* slovo, ktoré[10] vychádza[53] z blízkosti[1607] Hospodina! (31)A budú k tebe prichádzať[128], ako prichádza[1608] ľud[1609], a sedieť[128] pred tvojou tvárou, môj ľud, a vypočujú tvoje slová, a*le* uskutočňovať[151] ich nebudú[128] – áno, oni uskutočňujú[151] mnoho lásky[1073 1610 1611] svojimi ústami, *ale* ich srdce ide za ich chamtivosťou[1041 1043]. (32)A hľa, ty[191], *si* im sťaby piesňou mnohej lásky[1073 1610 1611], *kýmsi* krásneho[1612] hlasu, dobre hrajúcim[1613 1614] – áno[3], vypočujú tvoje slová, a*le* nebudú ich uskutočňovať[128 151 1615]. (33)A*le* pri príchode toho[7], – hľa, príde[1616] *to*, – potom[3] spoznajú, že sa vprostred nich vyskytol[5] prorok.

34 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospodina, výrok: (2)Synu človeka, prorokuj[178] proti pastierom Isráéla, prorokuj[178] a povedz k nim, pastierom: Takto povedal Pán, Hospodin: Beda[538] pastierom Isráéla, ktorí sa stali[5] pasúcimi seba! Či nemajú[93] pastieri pásť stádo[1617]? (3)Tuk[1618] jedávate a vlnu *si* obliekate a vykŕmené[1619 1620] zabíjate[1621], stádo[1617] nepasiete, (4)tých, *ktoré*[10] ochoreli[1622], ste neposilnili a nie *že* ste to, *čo bolo*[10] choré[1620 1622], vyhojili a nie *že* ste zlomeninu utrpevšiemu[192 1620 1623] obväz poskytli[660 1624] a nie *že* ste to, *čo bolo*[10] zahnané[187 1620], späť priviedli[1331] a nie *že* ste to, *čo*[10] zblúdilo[1620], *vy*hľadali, lež[3] ste *si* ich[1625] podrobili[1626] násilím a tvrdosťou[1627]; (5)i rozptýlili sa[484 1625], lebo nebolo[1629] pastiera, a stali sa[5 1625], keď[3] sa rozptýlili[484 1625], pokrmom[348] všemožnej[394] zveri[2 25 251] poľa. (6)Potulujú sa[2058], moje stádo[1617], po všetkých vrchoch a na všetkých vysokých pahrbkoch, áno[3], na všetkej tvári[643] zeme sa rozptýlili[484], moje stádo[1617], a niet zaujímajúceho sa[588 944 1628] a niet hľadajúceho.

(7)Preto, pastieri, počujte slovo Hospodina: (8)*Ako že* ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, ak nie[228] – pre stávanie sa[721] môjho stáda[1617] korisťou[348], že[3] sa stávajú[5], moje stádo[1617], pokrmom[348] všemožnej[394] zveri[2 25 251] poľa, lebo niet[1629] pastiera a moji pastieri moje stádo[1617] nevyhľadávajú[588], lež[3] pastieri pasú[16] seba a moje stádo[1617] nepasú[16], (10)povedal Pán, Hospodin, takto: Hľa, ja[191], *som* proti tým pastierom[171] a budem vyhľadávať[588 1630] svoje stádo[1617] z ich ruky, a chcem[93] ich primať upustiť od pasenia stáda[1617 1631] a nie *že* ešte tí pastieri budú môcť[93] pásť seba, lebo[3] chcem[93] svoje stádo[1617] vyprostiť od ich úst, a*by* sa im nestávali[5 1632] pokrmom[348].

(11)Áno, Pán, Hospodin, povedal takto: Hľa, ja[191] – ja, áno[3], budem vyhľadávať[588] svoje stádo[1617] a pátrať[1633] *po* nich[1625 1634], (12)sťa*by* pátraním[1633 1635] pastiera *po* jeho húfe[1636] v deň jeho pobytu[1637] vprostred jeho stáda[1617], roztrúsených[1625 1638], tak budem *po* svojom stáde[1617] pátrať[1633] a vyprosťovať ich[1625 1634] zo všetkých miest[133], kam v deň mračnosti[19] a čierňavy[1639] boli rozptýlení[484 1625 1640], (13)a vynímať[53] ich[1625 1634] *spomedzi* národností[86] a zhromažďovať ich[1625 1634] zo zemí a privádzať ich[1625 1634] na ich[1625] pôdu[296] a pásť ich[1625 1634] na vrchoch Isráéla medzi potôčikmi[254] a vo všetkých obývateľných oblastiach[261] zeme. (14)Budem ich[1625 1634] pásť na dobrej pastve a ich[1625 1634] ovčinec[1208] bude vo vrchoch výsosti Isráéla; tam budú[1625] v dobrom ovčinci[1208] líhať[870] a na vrchoch Isráéla tučnou pastvou sa pásť. (15)Svoje stádo[1617] budem pásť ja a ukladať[870] ich[1625 1634] budem ja, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom; (16)to, *čo*[10] zblúdilo[1620], budem hľadať, a to, *čo bolo*[10] zahnané[187 1620], budem späť privádzať[1328], zlomeninu utrpevšiemu[192 1620 1623] budem obväz poskytovať[660 1624] a to, *čo je*[10] choré[1620 1622], budem posilňovať, a*le* tučné[1620 1641 1642] a silné[1620 1642] budem hubiť[606]; budem ho[1643] pásť v súde[216].

(17)A vy, moje stádo[1617], – takto povedal Pán, Hospodin: Hľa, ja[191], chystám sa súdiť[85 216 298] medzi dobytčaťom[1644] a dobytčaťom[1644], ohľadne baranov a ohľadne kozlov[1349], (18)či je vám[764 1645] *to* málo, *že* sa dobrou pastvou pasiete a ostatok svojej

www.mos-ai.sk

pastvy svojimi nohami rozdupávate[1253]?
Že pijete číru[1646] vodu[1647] a tú, *ktorá*[10] po-
zostáva, svojimi nohami rozvirujete[1527]?
(19)A moje stádo[1617] – tie sa musia[93 1625] pásť
tým, čo je rozdupané[1253] vašimi nohami[1648],
a kal vašich nôh musia[93 1625] piť! (20)Preto
k nim[1625] Pán, Hospodin, povedal takto:
Hľa, ja[191], ja, áno[3], budem súdiť[216 298] medzi
dobytčaťom[1644] tučným[1649] a medzi dobyt-
čaťom[1644] chudým[1650], (21)pretože bokom
a plecom[1153] vytláčate[1651] a svojimi rohmi
kolete všetky, ktoré[10] ochoreli[1622], až by
ste ich rozprášili[484] von[1652], (22)preto[3]
chcem[93] svojmu stádu[1617] priniesť vyslobo-
denie[1653], a nie *že* sa ešte majú[93 1625] stávať[5]
korisťou[348], a budem súdiť[216 298] medzi do-
bytčaťom[1644] a dobytčaťom[1644].
(23)A chcem[93] nad nimi[1625 1634] vzbu-
diť[316 1654] jedného pastiera, ktorý[3] ich[1625]
bude pásť[16], svojho nevoľníka Dávida
– bude ich[1625 1634] pásť on, áno[3], pastie-
rom[348] im[1625] bude on, (24)a ja, Hospodin,
im[1625 1634] budem Bohom[348] a môj ne-
voľník Dávid vládcom[370 505] vprostred
nich[1625 1634]; prehovoril som ja, Hospodin.
(25)A chcem[93] *vzhľadom* na nich[1625 1634]
uzavrieť zmluvu[810] pokoja a zlú zver[25 251]
zo zeme odpratať[264], takže[3] budú[1625 1644]
v bezpečí[1429] v pustine bývať[16] a v lesoch
spávať[16], (26)a chcem[93] spraviť[124] ich[1625 1634]
a okolie[1427] môjho pahrbku požehnaním[126]
a zosielať lejak[81] v jeho čas – budú na-
stávať[5] lejaky[81] požehnania. (27)A stro-
movie[631] poľa *vy*dá svoje ovocie a zem
bude *vy*dávať svoj výnos, i budú[16 1625 1640]
na svojej[1625 1634] pôde[296] v bezpečí[1429] a spo-
znajú[1625 1640], že ja *som* Hospodin, pri
mojom polámaní[149 192] priečnych driev[1655]
ich[1625 1634] jarma, keď[3] ich[1625 1634] budem
vedieť[993] vyprostiť z ruky tých, *ktorí*[10] *si*
nimi[1625 1634] slúžili[935 1656], (28)a nie *že* sa
ešte budú[1625 1640] národom[86] stávať[5] ko-
risťou a nie *že* ich[1625 1634] bude zožierať[336]
zver[25 251] zeme, lež[3] budú[1625 1640] v bezpečí[1429]
bývať a nebude pôsobiaceho úľak[1268].
(29)A chcem[93] im[1625 1634] k vychýrenosti[671]
zriadiť[316 1654] výsadbu, takže[3] už v zemi
nebudú zachvacovaní[487 1625 1634] hladom[92]
a nie *že* ešte ponesú[65 1625 1640] hanbu[701 756]
od národov[86], (30)i spoznajú[1625 1640], že ja,
Hospodin, ich[1625 1634] Boh, *som* s nimi[1625 1634]
a oni môj ľud, dom Isráéla, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom, (31)lebo[3] vy[1625],
moje stádo[1617], stádo[1617] mojej pastvy[1657],
vy[1634] *ste* ľudia[614], ja váš[1634] Boh, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom.

35 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
zameraj[166] svoju tvár proti vrchu[162] Séír
a prorokuj[178] proti nemu[162] (3)a povedz
mu: Takto povedal Pán, Hospodin: Hľa,
ja[191], *som* proti tebe[171], vrch Séír, a vztiah-
nem[291] na teba[162] svoju ruku a chcem[93] ťa
spraviť[124] spúšťou[126 292], áno[3], spustoše-
ninou[244], (4)tvoje mestá budem meniť[166]
na rumoviská[67 239] a ty sa budeš stávať[5]
spúšťou[292], i budeš spoznávať, že ja *som*
Hospodin. (5)Pretože si choval[779] trvalé
nepriateľstvo[777 1658] a deti[186] Isráéla si vyhá-
ňal v moc[1659] meča v čas ich pohromy[1660],
v čas neprávosti[147] konca[1661], (6)preto,
ako že ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, ťa zaiste chcem[93] spraviť[124]
krvou[240 1662 1663 1664], lebo[3] krv[1663 1664] ťa bude
prenasledovať; keďže nemáš[16 1665] krv[1663]
v nenávisti, áno[3], bude ťa krv[1663 1664] pre-
nasledovať. (7)A chcem[93] vrch Séír spra-
viť[124] spúšťou[240 292 1666], áno[3], spúšťou[240 292],
a vytínať[603] z neho prechádzajúceho ta aj
späť[1667], (8)a jeho vrchy naplniť jeho za-
bitými[258], tvoje pahrbky a tvoje prierivy[255]
a všetky tvoje riečištia[254] – budú v ne padať
zabití[2581] mečom[91]. (9)Chcem[93] ťa spraviť[124]
trvalými spúšťami[126 292 773 1666] a nie *že* budú
tvoje mestá obývané[1668], i budete spozná-
vať, že ja *som* Hospodin.
(10)Pre tvoju reč: Tieto dva národy[86]
a tieto dve zeme sa musia[93] stať[5] mo-
jimi[2], môžeme[93] sa toho[7] teda[134] zmoc-
niť[363], – a bol[16] tam Hospodin, – (11)preto,
ako že ja *som* živý, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, áno[3], zachovám sa[151] podľa
tvojho hnevu a podľa tvojej revnivosti[238],
ktorú si uskutočnil[151] zo svojej nenávisti
proti nim, i stanem sa medzi nimi[1669]
známym podľa *toho,* ako[1670] ťa budem
súdiť[216 298], (12)a budeš spoznávať, že ja,
Hospodin, som počul všetky tvoje rú-
hania, ktoré si proti vrchom[162] Isráéla
vyriekol výrokom: Spúšť[292 1671] – sú[16] nám
dané za pokrm. (13)Tak[3] ste sa svojimi
ústami proti mne[162 1672] vyvyšovali[16 1673]
a svoje slová proti mne[162] hromadili[16 1674];
ja som počul. – (14)Takto povedal Pán,

www.biblia.sk

Hospodin: Za radosti všetkej zeme ti budem pôsobiť[151] spúšť[292]; (15)podľa[1675] tvojej radosti[1676] ohľadne dedičstva[1677] domu
Isráéla, nad *tým,* že je[16] spustošené[137], tak
budem robiť tebe – budeš spúšťou[292], vrch
Séír, *aj* všetok Edóm[706], on všetok[163 337],
i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

36 A ty, synu človeka, prorokuj[178]
k vrchom Isráéla a povedz:
Vrchy Isráéla, počujte slovo Hospodina:
(2)Takto povedal Pán, Hospodin: Pre-
tože nepriateľ proti vám[162] povedal: Aha,
aj dávne[1229] výšiny[256 773], *to* sa nám stalo[5]
vlastníctvom[363 483], – (3)preto prorokuj[178]
a povedz: Takto povedal Pán, Hospo-
din: Pretože, práve preto – pustošenie[137]
a chniapanie[1678] *po* vás zo všetkých strán[720],
aby ste sa stali[5 147] vlastníctvom[363 483]
zvyšku[2 223] národov[86], a *že* sa dostávate[16 1679]
na hrot[1680] jazykov[67 1681], áno[3], *v* ohováranie ľudu, (4)preto, vrchy Isráéla, počujte
slovo Pána, Hospodina: Takto povedal
Pán, Hospodin, vrchom a pahrbkom, rie-
čištiam[254] a priervam[255] a spustnutým[137] ru-
moviskám[239] a opusteným mestám, ktoré
sa *do*stali[5] zvyšku[223] národov[88], ktoré[1682] *sú*
zo všetkých strán[720], za korisť a na[1683] po-
škľabovanie sa[1117], – (5)preto Pán, Hospo-
din, povedal takto: Ak som neprehovoril[228]
v ohni svojej horlivosti[238] proti zvyšku[163 223]
národov[86] a proti Edómu[706], jemu ce-
lému[163 337 1684], *tým,* ktorí moju zem spravili[124]
vlastníctvom[240 363 483] sebe s radosťou[195] ce-
lého srdca, s pohŕdaním[195 769 1215] mysle[646],
za účelom vyhnania[1510] *z* nej, korisťou[348]!
(6)Preto prorokuj[181] o pôde[162 296 1685] Isrá-
éla a povedz vrchom a pahrbkom, rie-
čištiam[254] a priervam[255]: Takto povedal
Pán, Hospodin: Hľa, ja[191], prehovoril som
v svojej horlivosti[238] a v svojom popudení,
pretože ste znášali[16 65] hanbu[701 756] *od* náro-
dov[86]; (7)preto Pán, Hospodin, povedal
takto: Ja som pozdvihol[65] svoju ruku[900]:
Ak nebudú[228] národy[86], ktoré máte[1686] zo
všetkých strán[720], musieť[93] znášať[65] svoju
hanbu[701 756]! (8)A*le* vy, vrchy Isráéla, bu-
dete vyháňať[124] svoje letorasty[67 799] a pone-
siete[65] svoje ovocie môjmu ľudu, Isráélovi,
lebo sa priblížili[418 1687] ku príchodu, (9)veď
hľa, ja[191], *chcem* k vám a obrátim sa[381 1688]
k vám, takže[3] budete obrábané[935 1689] a osie-
vané, (10)a budem na vás[1690] rozmnožovať
ľudí[614], všetok dom Isráéla, jeho všetok[347],
takže[3] mestá budú obývané[1691] a rumo-
viská[239] budované; (11)áno[3], budem na
vás[1690] rozmnožovať ľudí[614] *aj* dobytok[615 616],
takže[3] sa rozmnožia a rozplodia, i bu-
dem vás osídľovať podľa vašich prvších
čias[765 1692] a poskytovať blaha[1693] nad vaše
začiatky[127 1694], i budete spoznávať, že ja
som Hospodin. (12)A budem na vás[1690]
privádzať[1695] ľudí[614], môj ľud, Isráéla, i pri-
vlastnia[363] *si* ťa[1696], takže[3] sa im staneš[5 1696]
dedičstvom[348 1677] a nie *že* ich budeš[1696] na-
ďalej pripravovať[1084] o deti[253 1697].
(13)Takto povedal Pán, Hospodin: Pre-
tože vám vravia: Ty zožieraš[336 1698] ľudí[614 1697]
a stala si sa[5 1698] *takou, že* svoj národ[86 1699]
pripravuješ[1698] o deti[253 1697], (14)preto už
ľudí[614] zožierať[336 1697] nebudeš[1698] a nie *že*
budeš[1698] ešte svoj národ[86 1699] o deti pri-
pravovať[253 1697 1700], vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom; (15)a nie *že* ti ešte budem
dávať počuť hanbu[701 756] *od* národov[86] a nie
že ešte budeš znášať[65] potupu *od* národo-
ností[86] a nie *že* budeš ešte svoj národ[85 1699]
ku potknutiu sa[1701] privádzať[1697], vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom.
(16)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok: (17)Synu človeka, keď bý-
vali, dom Isráéla, na svojej pôde[296], znečis-
tili[417] ju svojou cestou a svojimi skutkami;
ich cesta sa pred mojou tvárou stala[5] sťa*by*
nečistotou odlúčenia[350 842]; (18)i vylial
som na nich svoje popudenie pre[1702] krv,
ktorú na zem vyliali, a za ich zahnoje-
nosti[260], *ktorými* ju znečistili, (19)a roz-
ptýlil som[484] ich medzi národy, takže[3]
sú[16] rozhádzani[208] po zemiach[485], *od*súdil
som[216 298] ich podľa ich cesty a podľa ich
skutkov. (20)A keď prišli k národom[86],
kam prišli, znesväcovali[16 357 417 1063] moje
sväté meno[939], keď *sa* o nich vravelo[142]: Títo
sú ľud Hospodina, a zo svojej zeme vy-
šli[53]. (21)I zľutoval som sa[232 642] nad svojím
svätým menom[939], ktoré *oni,* dom Isráéla,
znesväcovali[16 357 1063] medzi národmi[86],
kam prišli; (22)preto k domu Isráéla
povedz: Takto povedal Pán, Hospodin:
Nie vzhľadom na vás ja *tak* konám, dom
Isráéla, lež na svoje sväté meno[939], ktoré
ste medzi národmi[86] znesväcovali[16 357 1063],
kam ste prišli; (23)chcem[93] teda[134] po-
svätiť[911] svoje veľké meno[1703], ktoré *bolo*[10]

www.biblia.sk

medzi národmi[86] znesvätené[357 1063], ktoré
ste vprostred nich znesvätili[357 1063], takže[3]
národy[86] spoznajú, že ja *som* Hospodin,
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, v uzna-
ní[149 1704] mňa za svätého[911] medzi vami[149 1705]
pred ich[1706] očami.
(24)A chcem[93] vás vziať s*pomedzi* náro-
dov[86] a zhromaždiť vás zo všetkých zemí
a priviesť vás k vašej pôde[296 1724], (25)a bu-
dem na vás kropiť čistou vodou, takže[3]
budete očisťovaní – od všetkých vašich
nečistôt a od všetkých vašich zahnoje-
ností[260] vás chcem[93] očistiť (26)a dať vám
nové srdce, a*j* nového ducha[17] chcem[93] dať
vo vaše vnútro, áno[3], chcem[93] z vášho mäsa
odňať[275] srdce *z* kameňa a dať vám srdce
z mäsa, (27)a vo vaše vnútro chcem[93] dať
svojho Ducha[17] a spraviť, aby ste chodili
v mojich ustanoveniach[217] a moje pred-
pisy[216] zachovávali[488] a vykonávali ich,
(28)a budete bývať v zemi, ktorú som dal
vašim otcom, a stanete sa[5] mi ľudom[348] a ja
vám budem Bohom[348 489] (29)a chcem[93]
vás vyslobodiť[1653] zo všetkých vašich ne-
čistôt a zavolať na obilie[1707] a rozmno-
žiť ho, a nie *že* na vás budem uvaľovať[124]
hlad, (30)lež[3] budem rozmnožovať ovo-
cie stromovia[631] a výnos[1708] poľa, aby ste
už medzi národmi nemuseli[93] znášať[1709]
potupu hladu; (31)potom[3] *si* budete pri-
pomínať svoje zlé cesty a svoje skutky[1710],
ktoré ne*boli* dobré, a budete sa sami se-
bou[277] znechucovať nad svojimi nepráv-
osťami[148] a nad svojimi ošklivosťami[221].
(32)Nie vzhľadom na vás ja *tak* konám,
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, nech
vám je[98] známe! Buďte zostudení[345 761],
áno[3], hanbite sa[701] za svoje cesty[96 702], dom
Isráéla!
(33)Takto povedal Pán, Hospodin:
V deň, keď vás budem mať očistených[1428]
od všetkých vašich neprávostí[148], keď[3] bu-
dem osídľovať mestá a rumoviská[239] budú
vybudované[16] (34)a zem, ktorá *bola*[11] spus-
tošená[137], bude obrábaná[935 1689] miesto *toho,*
žeby pred očami každého prechádzajú-
ceho ostávala[5 16] spúšťou[292], (35)potom[3 1711]
budú vravieť: Táto zem, ktorá *bola*[11]
spustošená[137], sa stala[5] sťaby záhradou
Éden[1398], a mestá rozvrátené[239 1712] a spus-
tošené[137] a postŕhané[565] *sú* opevnené[999],
sú[16] obývané. (36)A národy[86], ktoré zôkol-
vôkol vás[206] budú zvyšovať, spoznajú, že
ja, Hospodin, som vybudoval tie[1713], *ktoré*
boli[10] postŕhané[565], osádzal to, *čo bolo*[10]
spustošené[137]; ja, Hospodin, som preho-
voril a spravím *tak.*
(37)Takto povedal Pán, Hospodin: Ešte
sa domu Isráéla budem dávať dopytovať[592]
ohľadne urobenia im tohto: budem ich
množiť ako stádo[1617] ľudí[614 1714], (38)ako
stádo[1617] svätých, ako stádo[1617] Jerúsaléma
v jeho[163] sviatky[1715 1716], tak mestá, ktoré
boli[10] rozvrátené[239 1712], budú plné stád[1617]
ľudí[614], i spoznajú, že ja *som* Hospodin.

37 Nado mnou sa ocitla[5] ruka Hos-
podina, i odniesol[53 963] ma Hospo-
din v duchu[17] a spustil[235] ma v stred roz-
sadliny[156], a ona *bola* plná kostí; (2)i dal
mi pomimo nich koldokola[1717] prechá-
dzať, a hľa, *boli* na povrchu[643] rozsadliny[156]
veľmi početné[819], a hľa, veľmi suché[805 832].
(3)A povedal ku mne: Synu človeka,
či tieto kosti budú žiť? I povedal som:
Pane, Hospodine, ty viešʼ[16]. (4)A povedal
ku mne: Prorokuj[178] nad týmito kosťmi[1718]
a povedz k nim: Vy[10] suché[805 832] kosti,
počujte slovo Hospodina. (5)Takto Pán,
Hospodin, povedal týmto kostiam: Hľa, ja
sa chystám do[1719] vás uviesť[85] dych[17], takže[3]
budete žiť, (6)a chcem[93] na vás dať šľa-
chy a nechať na vás vzrásť[1720] mäso a na-
vliecť na vás kožu a dať do[1719] vás dych[17],
takže[3] budete žiť; a budete spoznávať, že
ja *som* Hospodin. (7)Dal som sa teda[134]
prorokovať[178] podľa *toho*, čo mi Hospodin
rozkázal, a za môjho prorokovania[178] na-
stal[5] zvuk[74], a hľa, otriasanie[133 522], a*ko* sa
kosti približovali[16 418], kosť k svojej kosti,
(8)a pozrel som, a[15] hľa, na nich šľachy,
a mäso vzrástlo[1720] a odzvrchu *sa* na ne
navliekla koža, a*le* dychu[17] v nich nebolo.
(9)A povedal ku mne: Prorokuj[178] k dy-
chu[17], prorokuj[178], synu človeka, a povedz
k dychu[17]: Takto povedal Pán, Hospodin:
Príď od štyroch vetrov[17], ty[10] dych[17], a dú-
chaj[1051 1721] do[1719] týchto zabitých, nech[3] žijú.
(10)Dal som sa teda[134] prorokovať[178] podľa
toho, čo mi rozkázal, a vstúpil do[1719] nich
dych[17], takže ožili a postavili sa na svoje
nohy, veľmi, veľmi veľké vojsko[818].
(11)A povedal ku mne: Synu človeka,
tieto kosti, ony, *to je* všetok dom Isráéla.
Hľa, *tí* vravia: Naše kosti sú[16] vysušené[805],

www.kms-samko.sk

naša nádej zhynula, sme[16] odbavení[1722],
ohľadne nás. (12)Preto prorokuj[178] a po-
vedz k nim: Takto povedal Pán, Hospodin:
Hľa, ja sa chystám otvoriť[85] vaše hroby
a budem vás z vašich hrobov vyvádzať[402],
môj ľud, a privádzať[1723] vás k pôde[296 1724]
Isráéla, (13)i budete spoznávať, že ja *som*
Hospodin, pri mojom otváraní[149] vašich
hrobov a pri mojom vyvádzaní[149 402] vás
z vašich hrobov, môj ľud! (14)A chcem[93]
do[1719] vás dať svojho Ducha[17], takže[3] bu-
dete žiť, a uviesť vás v spočinutie[238] na
vašej pôde[296], i budete spoznávať, že ja,
Hospodin, som prehovoril a spravil[482]
tak, vyhlásené[225] Hospodinom.

(15)A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (16)A ty, synu človeka,
si vezmi jedno drevo[1725] a napíš naň: Pre
Júdu[245] a pre synov[245] Isráéla, jeho súkme-
ňovcov[1726]; a vezmi jedno drevo[1725] a na-
píš naň: Pre Jozefa[245], drevo[1727] Efrájima
a všetkého domu Isráéla, jeho súkmeňov-
cov[1726 1727]; (17)a pripoj[418] si ich jedno k jed-
nému v jedno drevo[1725], nech[3] sa v tvojej
ruke stanú[5] jedným[348 1728]. (18)A ako k tebe
deti[186] môjho ľudu budú vravieť výrokom:
Či nám nechceš[93] oznámiť[1126], čím ti *sú* tyto
veci? – (19)prehovor k nim: Takto povedal
Pán, Hospodin: Hľa, ja sa chystám vziať[85]
drevo[1725] Jozefa, ktoré *je* v ruke Efrájima,
a[1729] kmeňov[1730] Isráéla, jeho súkmeňov-
cov[1726], a chcem[93] ich[1731], na ňom[1732], spo-
jiť[1726 1733] s drevom[1725] Júdu[1734] a spraviť ich[1731]
jedným drevom[348 1725 1735]; áno[3], stanú sa[5]
jedným v mojej ruke[149]. (20)A drevá[1727],
na ktoré budeš písať, nech sú[16 98] pred ich
očami v tvojej ruke, (21)a prehovor k nim:
Takto povedal Pán, Hospodin: Hľa, ja sa
chystám vziať[85] deti[186] Isráéla spomedzi
národov[86], kam odišli, a chcem[93] ich zhro-
maždiť zo všetkých strán[720] a priviesť ich
k ich pôde[1724] (22)a spraviť ich v zemi, na
vrchoch Isráéla, jedným národom[86 348],
a oni všetci[337] budú za kráľa mať[775] jedného
kráľa, a nie *že* sa ešte budú stávať[5] dvoma
národmi[86 348] a nie *že* sa ešte kedy[1736] budú
deliť na dve kráľovstvá, (23)a nie *že* sa
ešte budú znečisťovať svojimi zahnoje-
nosťami[260] a svojimi hnusobami[230] ani
žiadnymi[394] svojimi prestúpeniami[88 610],
lež[3] ich chcem[93] vyslobodiť[1655] zo všetkých
ich bydlísk[264], v ktorých hrešili[16], a očistiť
ich, i stanú sa[5] mi ľudom[348] a ja im budem
Bohom[348 489]. (24)A kráľom nad nimi *bude*
môj nevoľník Dávid, i budú oni všetci[337]
mať[775] jedného pastiera, a budú chodiť
v mojich predpisoch[219] a zachovávať[488]
moje ustanovenia[217] a vykonávať ich,
(25)a zabývajú sa na zemi, ktorú som
dal svojmu nevoľníkovi Jákóbovi, v kto-
rej bývali[16] ich otcovia, áno[3], zabývajú sa
na nej oni a ich deti[186] a deti[186] ich detí[186]
navždy[1383], a vládcom[370 505] im natrvalo[1284]
bude Dávid, môj nevoľník. (26)A chcem[93]
vzhľadom na nich uzavrieť zmluvu[810] po-
koja, bude *to* zmluva večná[773] s nimi,
i chcem[93] ich umiestniť[124] a rozmnožiť ich
a svoju svätyňu[226] natrvalo[1284] vprostred
nich umiestniť[124], (27)i vznikne[5] nad
nimi[1737] moje obydlie[1207 1738] a stanem sa[5]
im Bohom[348] a oni mi budú ľudom[348 489].
(28)A keď moja svätyňa[229] bude[142 149] natr-
valo[1283] vprostred nich, spoznajú národy[86],
že ja *som* Hospodin, posväcujúci Isráéla.

38 A *do*stalo sa[5] ku mne slovo Hos-
podina, výrok: (2)Synu človeka,
upri[166] svoju tvár proti Gógovi[171] *zo* zeme
Mágóga[1739 1740], vládcovi[370 505] Róša[1741], Me-
šecha[1320] a Tuvala[1319], a prorokuj[178] proti
nemu[162] (3)a povedz: Takto povedal Pán,
Hospodin: Hľa, ja[191], *som* proti tebe[171],
Góg, vládca[370 505] Róša[1741], Mešecha[1320]
a Tuvala[1319], (4)a obrátim ťa a v tvoje če-
ľuste chcem[93] dať háky[1433] a vyviesť[53] teba
a všetku tvoju vojenskú moc[818], kone
a rajtárov[1077], *ktorí sú,* oni všetci[337], doko-
nale[1083] vystrojení[1742], početné[819] zídenie[732],
veľkými štítmi[68] a malými štítmi[68], oni
všetci[337] narábajúci[514 1743] *s* mečmi[91], (5)Per-
žanov[67 1307], Kúš[1447] a Pút[1309] s tebou, oni
všetci[337] – štíty[67 1311] a prilby[67], (6)Gómer[1739]
a všetky jeho[163 1744] čaty[514], dom Tógarmy[1322]
z najzadnejších končín[1562] severu a všetky
jeho čaty[514], mnohé národnosti[86] s te-
bou. (7)Buď pripravený[170] a sprav si prí-
pravy[170 1745], ty *aj* všetky tvoje zídenia[732],
ktoré[10] sa u teba[1746] zišli[1747], nech[3] sa im sta-
neš[5] strážou[348 488 1748 1749]; (8)po mnohých
dňoch[1750] budeš prichádzať na myseľ[419 1097],
v posledku rokov budeš napádať[1756] ľud
navrátený[1751] od meča[1752], zhromaždený
spomedzi mnohých národností[86], na
vrchy Isráéla, ktoré sa stali[5] ustavičným
rumoviskom[239 348], no[3] on bude *spomedzi*

www.radosnaviera.sk

národností[86] vyvedený[54] a oni všetci[337]
budú bývať v bezpečí[1429]. (9)I budeš vystu-
povať[402], prichádzať ako búrka[1753], ako ob-
lak[19] na pokrytie zeme, ty a s tebou všetky
tvoje čaty[514] a mnohé národnosti[86].
(10)Takto povedal Pán, Hospodin:
A v onen deň sa stane[5], *že* budú na tvoje
srdce vystupovať[402] veci a budeš zamýš-
ľať[464] zlý úmysel[1754] (11)a budeš *si* vra-
vieť[1755]: Budem vystupovať[402] proti zemi[162]
neopevnených *miest*, napádať[1756] tých,
ktorí[10] sa tešia kľudu[741], bývajúcich v bez-
pečí[1429] (oni všetci[337] bývajú bez[1757] mú-
rov[67 1240] a závor[67] *ani* vrát[67 1758] nemajú[1759]),
(12)na lúpenie lupu a na ukorisťovanie
koristi, na obracanie tvojej ruky proti
rumoviskám[242], *opäť* obývaným[162], a na
ľud, zozbieraný[171 487] *spomedzi* národov[86],
zaobstaravší[151] *si* majetok[1760] a imanie[1761],
na tých, ktorí bývajú na výsosti[1762] zeme[1763].
(13)Ševá[1347] a Dedán[1324] a obchodníci[1316]
Taršíša[1315] a všetci jeho[163] hrivnatci[871 1764] ti
budú vravieť: Či ty prichádzaš na lúpenie
lupu? Či si svoje zvolanie[732 1765] zvolal[1747 1766]
na ukorisťovanie koristi, na *od*nášanie[65]
striebra a zlata, na branie majetku[1760]
a imania[1761], na ulúpenie veľkého lupu?
(14)Preto prorokuj[178], synu človeka,
a povedz Gógovi: Takto povedal Pán,
Hospodin: Či v onen deň, za bývania
môjho ľudu, Isráéla, v bezpečí[1429], *o tom*
nebudeš vedieť? (15)I prídeš zo svojho
miesta[133], z najzadnejších končín[1562] se-
veru, ty a s tebou mnohé národnosti[86],
oni všetci[340] jazdiaci[1078] *na* koňoch, veľké
zídenie[732], početná[819] vojenská moc[818],
(16)a budeš vystupovať[402] proti môjmu
ľudu, Isráélovi[162], ako oblak[19] na pokrytie
zeme. *To* sa bude diať[5] v posledku dní, i[1767]
budem ťa privádzať proti svojej zemi[162],
za účelom spoznania ma národmi[86 91]
v mojom dokázaní sa[149] svätým[911 1768] pred
ich očami v tebe[149], Góg.
(17)Takto povedal Pán, Hospodin: Či
ty *si* ten[7], *o* ktorom[497] som v pravekých
dňoch hovoril[16] skrze svojich nevoľní-
kov, prorokov[1769] Isráéla, ktorí[10] v oných
dňoch *po* roky prorokovali[178]? O prive-
dení teba proti nim[162]? – (18)I stane sa[5]
v onen deň, v deň Gógovho príchodu na
pôdu[162 296] Isráéla, vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, *že* v mojom obličaji[1770] bude
vzchádzať moje popudenie, (19)a preho-
vorím v svojej žiarlivosti, v ohni výbu-
chu svojho hnevu[349]: Ak nebude[228] v onen
deň na pôde[296] Isráéla veľký otras[130 518]!
(20)I budú sa pred mojou tvárou[96 1771]
triasť[130 1250] ryby[1435 1772] mora a letúnstvo[1773]
nebies a zver[25 251] poľa a všetko plazivé[395]
tvorstvo[396], ktoré[10] sa plazí[395] po pôde[296],
a všetci ľudia[614], ktorí *budú* na tvári[643]
pôdy[296], a vrchy sa zrútia[569] a skalné str-
miny padnú, a k zemi padať bude každý
múr[1240]. (21)A po[1774] všetkých svojich
vrchoch na neho[162] zavolám meč, vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom; meč každého[44] bude proti jeho bratovi, (22)i bu-
dem sa s ním súdiť[216 298] morom a krvou
a budem na neho a na jeho čaty[514] a na
mnohé národnosti[86], ktoré *sú* s ním,
dažďiť dravým[560] lejakom[81] a kameňmi
krupobitia[561], ohňom a sírou. (23)Tak[3] sa
budem dokazovať veľkým a dávať sa za
svätého uznať[911] a budem spoznávaný[1775]
v očiach mnohých národov[86], áno[3], budú
spoznávať[1775], že ja *som* Hospodin.

39 A ty, synu človeka, prorokuj[178]
proti Gógovi[162] a povedz: Takto
povedal Pán, Hospodin: Hľa, ja[191], *som*
proti tebe[171], Góg, vládca[370 505] Róša[1741],
Mešecha[1320] a Tuvala[1319], (2)a chcem[93] ťa
obrátiť a vodiť[1776] ťa a dať ti vystúpiť[402]
z najzadnejších končín[1562] severu proti
vrchom[162] Isráéla (3)a *vy*raziť[207] tvoj luk
z tvojej ľavej ruky a tvoje šípy vysypať[1777]
z tvojej pravej ruky. (4)Na vrchoch Isrá-
éla budeš padať ty a všetky tvoje čaty[514]
a národnosti[86], ktoré *sú* s tebou; dám ťa
za pokrm supom[67 1778], všemožnému[394]
okrídlenému vtáctvu[827 1779] a zveri[25 251] poľa;
(5)na tvári[643] poľa budeš padať, lebo som
prehovoril ja, vyhlásené[225] Pánom, Hos-
podinom. (6)A proti Mágógovi[1739 1740 1780]
a proti v bezpečí[1429] obývajúcim[1781]
ostrovy[1264], chcem[93] vypustiť[247] oheň, i spo-
znajú, že ja *som* Hospodin; (7)a svoje
sväté meno[939] chcem[93] spraviť známym
vprostred svojho ľudu, Isráéla, a nie *že*
ešte budem svoje sväté meno[939] v zneuctenie vydávať[357], i spoznajú národy[86], že ja
som Hospodin, Svätý v Isráélovi.
(8)Hľa, príde a nastane[5 969] *to*, vyhlá-
sené[228] Pánom, Hospodinom, to[7] *je* deň,
o ktorom[493] som hovoril[16], (9)keď[3] oby-

www.nbs-earth.net

vatelia miest[1220] Isráéla vyjdú[53] a zapália[51]
a budú kúriť[16 1782] zbrojou, totiž[3] malými
štítmi[67] a veľkými štítmi[67], lukmi[67] a šípmi,
ručnými kyjakmi[67 1783] a kopijami[67], a budú
nimi oheň v žiare udržiavať[16 51 1784] *po* se-
dem rokov, (10)a nie *že* budú drevá zná-
šať[65] z poľa ani sekať z lesov, lebo[301] budú
oheň v žiare udržiavať[51 1784] zbrojou, a dajú
sa olupovať olupovavších ich, a vykoris-
ťovať vykorisťovavších ich, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom.

(11)A v onen deň sa stane[5]: budem
Gógovi dávať miesto[133 1785] tam, hrob
v Isráélovi, priervu[255] prechádzajúcich, *na*
východ *od* mora, a ona bude zastavovať[1786]
prechádzajúcich[1787], lebo[3] tam pochovajú
Góga a všetok jeho dav[317 323], a nazvú *ju* Gé-
-hamón-Góg[1788]. (12)A dom Isráéla, *tí* ich
budú pochovávať[16], za účelom očistenia
zeme, *po* sedem mesiacov, (13)než[3] *ich*
pochovajú, všetok ľud zeme; to[3] im
bude[5 16] na vychýrenosť[671] *v* deň môjho
oslávenia[1364 1789], vyhlásené[225] Pánom, Hos-
podinom. (14)Potom[3] budú musieť[93] vy-
členiť[1790] stále mužstvo[1791], majúce[93 1792]
prechádzať zemou a s tými, *ktorí*[10] budú
pomimo prechádzať[1793], pochovávať tých,
ktorí[10] budú ostávať na tvári[643] zeme, na
očistenie jej; pátrať[1794] budú od konca
siedmich mesiacov (15)a keď tí pomimo
prechádzajúci[1793] pomimo prejdú[1793] ze-
mou a uvidí *sa*[456] kosť človeka, postaví[417 1795]
sa[456] vedľa nej znamenie[1796], než ju tí,
ktorí[10] budú pochovávať, do Gé-hamón-
-Góga pochovajú. (16)A aj meno mesta[1797]
bude Hamónáh[1798]. – Tak[3] očistia zem.

(17)A ty, synu človeka, – takto povedal
Pán, Hospodin: Povedz všemožnému[394]
okrídlenému vtáctvu[827 1779] a všemožnej[397]
zveri[25 251] poľa: Zhromaždite sa a príďte,
zozbierajte sa[487] zo všetkých strán[720] na
moju obeť[1799], ktorú sa ja chystám pre
vás[245] usporiadať[85 1800], veľkú obeť[1799] na
vrchoch Isráéla, nech[3] sa nažeriete mäsa a
napijete krvi! (18)Budete môcť[93] žrať
mäso silákov[1543] a piť krv šľachticov[370]
zeme, baranov, jahniat a kozlov[1346], býk-
ov, samých[1801] vykŕmených dobytčiat
z Bášána[1292], (19)áno[3], z mojej obete[1799],
ktorú pre vás[245] usporiadam[1800], sa do sý-
tosti nažeriete tuku a do opitosti napijete
krvi; (20)tak sa u môjho stola nasýtite
koňmi[67] a jazdcami[67 1105 1802], silákmi[67 1543]
a všemožnými[394] bojovníkmi[67 1310], vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom. (21)A svoju
slávu chcem[93] uviesť[124] medzi národy[86],
takže[3] všetky národy[86] zakúsia[754 1803] môj
súd[216], ktorý vykonám, a moju ruku, ktorú
na nich položím[166]; (22)a od oného dňa
a naďalej budú vedieť[16], dom Isráéla, že ich
Bôh *som* ja, Hospodin, (23)a národy spo-
znajú, že dom Isráéla, *tí* boli odvedení[495]
pre svoju neprávosť[148 149], za *to,* že sa proti
mne dopustili vierolomnosti[612], takže[3]
som pred nimi[96] skryl svoju tvár a *vy*dal
som ich v ruku ich protivníkov[1481], i padli,
oni všetci[337], mečom; (24)podľa ich nečis-
toty a podľa ich prestúpení[88 610] som s nimi
naložil[151] a svoju tvár pred nimi[96] skryl.

(25)Preto Pán, Hospodin, povedal
takto: Teraz budem *od*vracať zajatie[762 763]
Jákóba a ľutovať všetok dom Isráéla[1804]
a horliť pre[1805] svoje sväté meno[939];
(26)i zabudnú, v svojom bývaní na pôde[296]
Isráéla v bezpečí[1429], keď[3] nebude pôso-
biaceho úľak[1268], *na* svoju[1806] hanbu[701 756]
a všetku svoju vierolomnosť[612 820], ktorej
sa proti mne vierolomne dopustili[612],
(27)keď ich privediem[142] späť[1328] *spomedzi*
národností[86] a budem ich zhromažďovať
zo zemí ich nepriateľov, i budem nimi[149]
pred očami mnohých národov[86] za svä-
tého uznaný[911]. (28)Potom[3] spoznajú,
mojím odvedením[495] ich k národom[86 1807]
a *tím, že* ich budem zháňať[1054] na ich
pôdu[296 1724] a nie *že* tam ešte budem *koho*
z nich ostavovať, že ja, Hospodin, *som*
ich Bôh, (29)a nie *že* ešte budem pred
nimi[96] skrývať svoju tvár, keď na dom
Isráéla vylejem svojho Ducha[17], vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom.

40 V dvadsiatom a piatom roku
nášho vyhnanstva[2 8], na začiat-
ku[689] roka, v desiaty *deň* mesiaca[2], v štr-
nástom roku potom, čo mesto padlo[210],
v práve tento deň[1148] sa nado mnou ocitla[5]
ruka Hospodina a vniesol ma ta, (2)v Bo-
žích videniach[6] ma vniesol do zeme
Isráéla a spustil[235] ma na veľmi vysoký
vrch, a na ňom, na juh[156 1808], *bola* sťaby vý-
stavba[1809] mesta. (3)I vniesol ma ta, a hľa,
muž – jeho výzor[26] ako výzor[26] mosadze[37]
a v jeho ruke šnúra[1810] *z* ľanu a trstina[1439]
miery, a on stál v bráne.

www.mosteralfa.sk

(4)A ten muž ku mne prehovoril: Synu
človeka, pozeraj svojimi očami a počú-
vaj svojimi ušami a upri[166] svoje srdce na
všetko, čo vidieť sa ja chystám ťa uschop-
niť[85 1811], lebo si sem bol privedený za úče-
lom ukázania ti *toho*. Všetko, čo ty budeš
vidieť, oznám[1126] domu Isráéla.
(5)A hľa, zvonku[334] voči domu[1812 1813] kol-
dokola[1717] múr[1240] a v ruke toho muža trs-
tina[1439] miery šesť lakťov[1814], po lakti[1814 2097]
a šírke dlane[1815], i zmeral šírku[1816]: stavby[1900]
jedna trstina[1439], a výšku: jedna trstina[1439],
(6)a vstúpil do brány, – jej priečelie[618 1817]
bolo smerom[385] *na* východ[91], – a vystúpil[402]
po jej stupňoch[473] a zmeral prah brány:
jedna trstina[1439] šírky, totiž[3] prah prvý[1234],
jedna trstina[1439] šírky, (7)a strážnica[446]:
jedna trstina[1439] dĺžky a jedna trstina[1439]
šírky, a medzi strážnicami päť lakťov[1814],
a prah[1818] brány od[459] predsiene brány
zvnútra[334 1819], jedna trstina[1439]. (8)A zmeral
predsieň brány zvnútra[334 1819]: jedna trsti-
na[1439] (9)(zmeral síce[134] predsieň brány:
na osem lakťov[1814], a*le aj s* dvoma výčnel-
kami[1820] *na* dva lakte[1814]), a brána *viedla*
zvnútra[334 1819]; (10)a strážnice *v* bráne[91]
smerom[385] *na* východ[91 1821] *boli* tri odtiaľ
a tri odtiaľ, ony tri mali[27] jednu mieru,
a jednu mieru mali[27] tie výčnelky[1820] od-
tiaľ a odtiaľ. (11)A zmeral šírku vchodu[379]
do brány: desať lakťov[1814], dĺžku brány[1822]:
trinásť lakťov[1814], (12)a okraj[474] pred strá-
žnicami[1134]: jeden laket[1814], a jeden laket[1814]
okraja[474] *tam*odtiaľ[1823], a strážnica[446]: šesť
lakťov[1814] odtiaľ a šesť lakťov[1814] odtiaľ.
(13)A zmeral bránu od strechy strážnice
k streche druhej[1824], šírku dvadsať a päť
lakťov[1814], vchod[379] naproti vchodu[379 1825],
(14)a *tie* výčnelky[1820] určil[151 1826] *na* šesťde-
siat lakťov[1814 1827], a k výčnelku[446 1820] kol-
dokola[1717] *siahalo* nádvorie[390] *u* brány[446].
(15)A zpred priečelia[618 1817] brány vstupu[1828]
pred priečelie[618 1817] predsiene vnútornej[380]
brány *bolo* päťdesiat lakťov[1814 1829], (16)a na
strážniciach *boli* zamrežované[1830] okná,
totiž[3] na ich výčnelkoch[1820] dovnútra[380]
brány[2 446] koldokola[1717] a tak do predsiení[1831],
a okná *boli* koldokola[1717] dovnútra[380], a na
výčnelku[446 1820] *boli* palmy[1832].
(17)A uviedol ma do vonkajšieho[451] ná-
dvoria[390], a hľa, koldokola[1717] komnaty[1833]
a dlažba, *oboje* zriadené[151] v[1834] nádvorí[390],
tridsať komnát[1833] na dlažbe, (18)a dlažba
bola po strane[1153 1835] brán, podľa dĺžky[1836]
brán[1837] *bola* dolná[1280] dlažba[1838]. (19)A zme-
ral šírku od blízkosti priečelia[618 1817 1839]
dolnej[1280] brány[1840] *až* po[1841] vnútorné[380]
nádvorie[390 1134] zvonku[334]: sto lakťov[1814], *na*
východ a *na* sever. – (20)A brána, ktorej
priečelie[618 1817] *bolo* smerom[385] *na* sever[91],
k vonkajšiemu[451] nádvoriu[390], – zmeral
jej dĺžku a jej šírku, (21)a strážnice *v* nej
tri odtiaľ a tri odtiaľ, a výčnelky[1820] *v* nej
a jej predsiene[1831], *to* bolo[16] podľa miery tej
prvej brány, päťdesiat lakťov[1814] jej dĺžka
a jej šírka päť a dvadsať lakťov[1817 2097],
(22)a jej okná a jej predsiene[1831] a jej
palmy[1832] *boli* podľa miery tej brány, ktorej
priečelie[618 1817] *bolo* smerom[385] *na* východ[91];
a vystupovali[402 1842] ňou[149 1843] po siedmich
stupňoch[477] a její predsiene[1831] *boli* pred
nimi[1134 1844]. (23)A brána vnútorného[380] ná-
dvoria[2 390 1845] *bola* naproti bráne na sever
a na východ, i nameral od brány ku bráne
sto lakťov[1814].
(24)A odviedol[1846] ma smerom[385] *na*
juh[955], a hľa, brána smerom[388] *na* juh[955],
i zmeral výčnelky[1820] *v* nej a jej predsiene[1831]
podľa týchto mier, (25)a ona mala[27] a*j* jej
predsiene[1831] mali[27] okná koldokola[1717],
ako tieto okná, päťdesiat lakťov[1814] dĺžku
a šírku päť a dvadsať lakťov[1814], (26)a se-
dem stupňov *na* vzostupy *do* nej, jej
predsiene[1831] *boli* pred nimi[1134 1844], a na
výčnelkoch[1823] *v* nej palmy[1832], jedna odtiaľ
a jedna odtiaľ. (27)A smerom[385] *na* juh[955]
bola brána ku vnútornému[380] nádvoriu[393],
i nameral od brány k bráne smerom[385] *na*
juh[955] sto lakťov[1814].
(28)A bránou juhu[955] ma uviedol do
vnútorného[380] nádvoria[390] a zmeral bránu
juhu[955] podľa týchto mier; (29)a jej strá-
žnice a výčnelky[1820] *v* nej a jej predsiene[1831]
podľa týchto mier, a ona mala[27] a*j* jej
predsiene[1831] mali[27] okná koldokola[1717],
päťdesiat lakťov[1814] dĺžku a šírku dvadsať
a päť lakťov[1814], (30)a koldokola[1717] pred-
siene[1831], dĺžku päť a dvadsať lakťov[1814]
a šírku päť lakťov[1814], (31)a jej predsiene[1831]
k vonkajšiemu[451] nádvoriu[390], a na výčnel-
koch[1820] *v* nej palmy[1832], a osem stupňov[473]
vzostupu[1847] *do* nej.
(32)A uviedol ma do vnútorného[380] ná-
dvoria[390] smerom[385] *na* východ a zmeral

www.biblia.sk

bránu podľa týchto mier, (33)a jej strážnice a výčnelky[1820] *v* nej a jej predsiene[1831] podľa týchto mier, a ona mala[27] *aj* jej predsiene[1831] mali[27] okná koldokola[1717], dĺžku päťdesiat lakťov[1814] a šírku päť a dvadsať lakťov[1814], (34)a jej predsiene[1831] k[1848] vonkajšiemu[451] nádvoriu[390], a na výčnelkoch[1820] *v* nej palmy[1832] odtiaľ a odtiaľ, a osem stupňov[473] vzostupu[1847] *do* nej.

(35)A uviedol ma ku bráne severu; tú[3] zmeral podľa týchto mier, (36)její strážnice a výčnelky[1820] *v* nej a jej predsiene[1831], a ona mala[27] okná koldokola[1717], dĺžku päťdesiat lakťov[1814] a šírku päť a dvadsať lakťov[1814], (37)a výčnelky[1823] *v* nej[1849] k[1848] vonkajšiemu[451] nádvoriu[390], a na výčnelkoch[1820] *v* nej palmy[1832] odtiaľ a odtiaľ, a osem stupňov[473] vzostupu[1847] *do* nej.

(38)A *bola tam* miestnosť[1833] a vchod[379] *do* nej výčnelkami[149 1823] *v* brán*ach*[1850]; tam oplachovali[1851] vzostupné *obete*[67 1852], (39)a v predsieni brány dva stoly odtiaľ a dva stoly odtiaľ porážať[1853] na nich vzostupné *obete*[67 1852] a *obete za* hriech a *za* previnenie[263 1854], (40)a po strane[1153 1835], zvonku[334] voči vystupujúcemu[402 1812] ku vchodu[379] *do* brány na sever, dva stoly, a dva stoly po druhej[496] strane[1153 1835], ktorá *patrila* predsieni brány, (41)štyri stoly odtiaľ a štyri stoly odtiaľ po stranách[67 69 1153 1835] brány, osem stolov; na nich porážali[1853]. (42)A na vzostupné *obete*[67 1852] štyri stoly *z* kameňov *s* otesávaním[91], dĺžky jedného a pol lakťa[1814] a šírky jedného a pol lakťa[1814] a výšky jedného lakťa[1814]; na ne tiež[3] pokladali[235] nástroje[181], ktorými porážali[1853] vzostupné[1852] a *iné* obete[67]; (43)a vnútri[334] *boli* dvojité[1855] háky[1856] *na* jednu[1857] šírku dlane[1815], upevnené[170] koldokola[1717], a na stoloch mäso obetných darov[67 921].

(44)A zvonku[334] voči vnútornej[380] bráne[1812] *boli* komnaty[1833] spevákov, vo vnútornom[380] nádvorí[390], ktoré *boli* po strane[1153 1835] brány severu, a ich priečelia[618 1817] smerom[385] *na* juh[955], jedna po strane[1153 1835] brány východu[1858], priečelím[618 1817] smerom[385] *na* sever. (45)A prehovoril ku mne: Táto komnata[1833], ktorej priečelie[618 1817] *je* smerom[385] *na* juh[955], *je* pre kňazov[245], majúcich na starosti[488 1859] opateru[488 1860] domu[1813], (46)a tá komnata[1833], ktorej priečelie[618 1817] *je* smerom[385] *na* sever, *je* pre kňazov[245], majúcich na starosti[488 1859] opateru[488 1860] oltára; oni, synovia Cádóka, *sú* ze synov Lévího približujúci sa[418 1861] k Hospodinovi obsluhovať[929] ho. (47)I zmeral nádvorie[390], dĺžky sto lakťov[1814] a šírky sto lakťov[1814], štvorcové[1862], a pred domom[1134 1813] *bol* oltár.

(48)A uviedol ma do predsiene domu[1813] a zmeral výčnelky[67 1820] predsiene, päť lakťov[1814] odtiaľ a päť lakťov[1814] odtiaľ, a šírku brány, tri lakte[1814] odtiaľ a tri lakte[1814] odtiaľ, (49)dĺžka predsiene *bola* dvadsať lakťov[1814] a šírka jedenásť[1863] lakťov[1814], *aj* so stupňami[195 473], ktorými[1864] do nej vystupovali[402 1842], a pri[1865] výčnelkoch[1820] *boli* stĺpy, jeden odtiaľ a jeden odtiaľ.

41 A uviedol ma do chrámu[409] a zmeral výčnelky[1820], šesť lakťov[1814] šírky odtiaľ a šesť lakťov[1814] šírky odtiaľ – šírka stanu[1866]; (2)a šírka vchodu[379] desať lakťov[1814] a strany[1153 1835 1867] vchodu päť lakťov[1814] odtiaľ a päť lakťov[1814] odtiaľ. A zmeral jeho dĺžku, štyridsať lakťov[1814], a šírku, dvadsať lakťov[1814].

(3)A vošiel dovnútra[380 1868] a zmeral výčnelky[67 1820] vchodu[379], *po* dvoch lakťoch[1814 1869], a vchod[379 1870], šesť lakťov[1814], a šírku vchodu[379], sedem lakťov[1814], (4)a zmeral jej[1871] dĺžku, dvadsať lakťov[1814], a šírku, dvadsať lakťov[1814], pred chrámom[409 1134 1872 1873]; a povedal ku mne: Toto[463] *je* nejsvätejšia svätyňa[1874].

(5)A zmeral múr[391] domu[1813], šesť lakťov[1814], a šírku *každej* bočnej miestnosti[1875], štyri lakte[1817], koldokola[1717] domu[2 1813] vôkol, (6)a tie bočné miestnosti[1875], bočná miestnosť[1875] na bočnej miestnosti[1875], *boli* troje[1876], a *to* tridsaťkrát, a *boli* zriadené v múre[391 1877], ktorý mal[27] dom[1813] pre tie bočné miestnosti[245 1875] koldokola[1717], aby sa držali[1878 1879 1880], *ale* sa držali[1878 1879 1880] nie v murive[391 1881] domu[1813], (7)lež[3] bočným miestnostiam[1875] pribúdalo[16] miesta[1882] a vôkol sa vinulo[16 43 1883], čím vyššie, tým viac[1884], lebo okružný priestor[43 1885] domu[1813] – čím vyššie, tým viac[1884], koldokola[1717] voči domu[1813]; preto rozširovanie[1886] pri[1865 1887] dome[1816 1888] *bolo* do výšky[1889], a tak dolné[1280] *patro*[1890] vystupovalo[402] na horné cez prostredné[1898 1899].

(8)A pri[1865 1887] dome[1813] koldokola[1717] som uvidel[1891] vyvýšenie – základy bočných

www.biblicalstudies.sk

miestností[1875], *na* celú trstinu[1439 1892], šesť lakťov[1814] ku spoju[576 1893]; (9)šírka múru[391], ktorú mali[28] bočné miestnosti[67 68 1875] navonok[334], *bola* päť lakťov[1814], a čo *bolo* ponechané[235 1894], *bola* chodba[1895] *k* bočným miestnostiam[91 1875] domu[2 1815 1896]. (10)A medzi komnatami[1833 1897] *bola* šírka dvadsať lakťov[1814] koldokola[1719] vôkol domu[2 1813], (11)a vchod[379] *do* bočných miestností[67 68 1875] *bol* cez[1898] *to*[1899], *čo bolo* ponechané[235 1894], jeden vchod[379] smerom[385] *na* sever a jeden vchod[379] na juhu[955], a šírka miesta[133], ktoré *bolo*[10] ponechané[235 1894], *bola* päť lakťov[1814] koldokola[1717].

(12)A budova[1900], ktorá *bola* pred oddeleným miestom[1134 1872 1901] *na* strane[1902 1903] smerom[385] *na* západ[1904]: šírka sedemdesiat lakťov[1814], a múr[391] budovy[1900]: päť lakťov[1814] šírky[1816] koldokola[1717], a jej[1905] dĺžka deväťdesiat lakťov[1814].

(13)A zmeral dom[1816]: dĺžka sto lakťov[1814], a oddelené miesto[1901] a budovu[1900 1906] a jej múry[391]: dĺžka sto lakťov[1814], (14)a šírku priečelia[618 1817] domu[1813] a oddeleného miesta[1901] na východ: sto lakťov[1814].

(15)A zmeral dĺžku budovy[1900] naproti oddelenému miestu[1134 1872 1873 1901], ktorá *bola* na jeho zadnej strane[1907], a jeho stĺpové siene[1908] odtiaľ a odtiaľ, sto lakťov[1814], a vnútorný[380] chrám[412 1909] a predsiene nádvoria[390]. (16)Prahy a zamrežované[1830] okná a stĺpové siene[1908] vôkol na nich troch[1910] (naproti[1911] prahom[67] *bolo* obloženie[1912] drevom koldokola[1717] a *od* zeme *až* po okná, a okná *boli* zakryté), (17)nad zvrškom vchodu[379] *až* po vnútorný[380] dom[1813 1909] a navonok[334] a na všetkom múre[391] koldokola[1717], vnútornom[380] *aj* vonkajšom[451], *podľa* mier, (18)a *boli* tam vypodobnení[151] kerúbi a palmy, a *to* palma[33] medzi kerúbom a kerúbom, a kerúb[33] mal[27] dvojakú tvár, (19)a *to* k palme odtiaľ tvár človeka a k palme odtiaľ tvár hrivnatca[871]; *boli* vypodobnení[151] na celom dome[1813] koldokola[1717], (20)od zeme *až* po zvršok vchodu[379] a na múre[391] chrámu[4092] *boli* vypodobnení[151] tí kerúbi a tie palmy. (21)Chrám[409] – zárubeň *bola* štvorcová[33 1862], *aj u* priečelia[618 1817] svätyne[1913 1914], výzor[26] ako výzor[26 1915].

(22)Oltár[1916] *z* dreva, vysoký tri lakte[1814] a jeho dĺžka dva lakte[1814], a jeho rohy[1917], *ktoré* mal[27], a jeho dĺžka[1918] a jeho steny[391 1919] *boli z* dreva; i prehovoril ku mne: Toto[463] *je* stôl, ktorý *je* pred tvárou Hospodina.

(23)A chrám[412] mal[27] a svätyňa[1916 1917] mala[27] dvoje dverí[1237], (24)a dvere[1237] mali[27] *po* dvoch krídlach[1920], *po* dvoch otáčavých[43 1921] krídlach[1920]; dve mali[27] jedny dvere a dve krídla[1920] mali[27] druhé[496], (25)a na nich, na dverách[1237] chrámu[409], *boli* vypodobnení[151] kerúbi a palmy, ako *boli* vypodobnení[151] na múroch[391], a na priečelí[618 1817] predsiene zvonku[334] *bolo* trámovie[1922] *z* dreva, (26)a zamrežované[1830] okná a palmy[1835] odtiaľ a odtiaľ po stranách[1153 1835] predsiene a bočných miestností[1875] domu[1813] a *na* trámoví[1922].

42 I vyviedol[53] ma do vonkajšieho[451] nádvoria[390] smerom[385] *na* sever a zaviedol[904] ma ku komnate[1833 1923], ktorá *bola* naproti[1911] oddelenému miestu[1901] a ktorá *bola*[1924] naproti[1911] budove[1900] na sever, (2)pred pozdĺžnu stranu[1134 1872 1925] sta lakťov[1814]; vchod[379] *bol na* severe, jeho[3] šírka päťdesiat lakťov[1814]. (3)Naproti[1911] dvadsať *lakťom*, ktoré malo[27] vnútorné[380] nádvorie[390], a naproti[1911] dlažbe, ktorú malo[27] vonkajšie[451] nádvorie[390], *bola* v tretích *patrách* stĺpová sieň[1908] naproti stĺpovej sieni[1134 1872 1873 1908], (4)a pred komnatami[1134 1833] chodba[1926] desať lakťov[1814] šírky, dovnútra[380 1927], cesta[1928] jedného lakťa[1814 1929], a ich vchody[379] na severu. (5)A horné komnaty[1833] *boli* kratšie (lebo stĺpové siene[1908] od nich uberali[1930]) od dolných[127] a od prostredných[127] *v* budove[1900], (6)lebo ony *boli* trojpatrové[1931] a nemali[1759] stĺpov ako stĺpy nádvorí[7 393], preto bolo dolnými[521] a prostrednými[521] odňaté z podlahy[1932 1933]. (7)A múr[546], ktorý *bol* navonok[334] pri komnatách[1833 1836] smerom[388] *na* vonkajšie[451] nádvorie[390], naproti komnatám[1134 1833 1872 1873], jeho dĺžka *bola* päťdesiat lakťov[1814], (8)lebo päťdesiat lakťov[1814] *bola* dĺžka komnát[1833], ktoré *boli* pri vonkajšom[451] nádvorí[390], a hľa, pred chrámom[409 1135 1934] sto lakťov[1814], (9)a pod[1935] týmito komnatami[389 1836] *bol* vstup[1251 1285] od východu ohľadne[1415] vchádzania ním[91 1936] do nich z vonkajšieho[451] nádvoria[390].

(10)V šírke múru[546] nádvoria[390] smerom[385] *na* východ[1937], pred oddeleným miestom[1134 1872 1901] a pred budovou[1134 1872 1900], *boli*

www.biblia.sk

komnaty[1833] – (11)a cesta pred nimi[1134] –
výzorom[26] ako komnaty[52 1833], ktoré *boli*
smerom[385] *na* sever, podľa ich dĺžky, tak
ich šírka, a všetky ich východy[53 1938] *boli aj*
podľa ich zriadení[216 1939] *aj* podľa ich vcho-
dov[379]. (12)A ako vchody[379] komnát[1833],
ktoré *boli* smerom[385] *na* juh[955], *bol* vchod[379]
pri východisku[689] cesty, cesty priamo ku
príslušnému[1940 1941] múru[546] smerom[385] *na*
východ pri vstupe *do* nich.

(13)A povedal ku mne. Komnaty[1833]
severu, komnaty[1833] juhu[955], ktoré *sú* na-
proti oddelenému miestu[1134 1872 1873 1901], to[7]
sú sväté komnaty[939 1833], kde kňazi, ktorí
sa približujú[418] *k* Hospodinovi, jedávajú
nanajvýš sväté[1942] *veci*; tam ukladajú[235] na-
najvýš sväté[1945] *veci*, *aj obete* daru[1943] a *obete*
za hriech a *za* previnenie[263 1854], lebo to
miesto[133] *je* sväté. (14)Keď kňazi vojdú[142],
potom[3] nebudú[96] zo svätyne[1913] vychádzať[53]
do vonkajšieho[451] nádvoria[390], lež[3] tam
musia[96] uložiť[235] rúcha, v ktorých obslu-
hujú[929], lebo ony *sú* sväté[939], i oblečú[98] *si*
iné[496] rúcha a *tak* sa priblížia[98 418] k *tomu*,
čo *patrí* ľudu.

(15)A keď dokončil[176] merania vnútor-
ného[380 1944] domu[1816], vyviedol[53 417] ma sme-
rom[385] *ku* bráne, ktorej priečelie[618 1817] *bolo*
smerom[385] *na* východ, a zmeral ju koldo-
kola[1717 1945]; (16)zmeral trstinou[1439] miery
stranu[17 1946] východu[1947], päťsto trstín[1439],
trstinou[1439] miery vôkol, (17)zmeral stra-
nu[17 1946] severu[1947], päťsto trstín[1439], trsti-
nou[1439] miery vôkol, (18)zmeral stranu[17 1946]
juhu[955 1947], päťsto trstín[1439], trstinou[1439]
miery, (19)otočil sa[43 1948] k strane[17 1946] zá-
padu[1904 1947] *a* nameral päťsto trstín[1439],
trstinou[1439] miery. (20)Zmeral ju na štyri
strany[17 1946 1947]; koldokola[1717] mala[27] múr[1240]
dĺžky päťsto lakťov[1814] a šírky päťsto lak-
ťov[1814] na rozhraničenie[1790] medzi tým, *čo*
je[10] sväté[939], a nesvätým[357 1014 1063].

43 A *od*viedol ma ku bráne, bráne,
ktorá *bola* obrátená[384] smerom[385]
na východ, (2)a hľa, od smeru[385] *z* vý-
chodu prišla sláva[82] Isráélovho Boha,
a jeho[430] hlas – ako hlas mnohých vôd,
a od jeho slávy[82] sa rozsvietila zem.
(3)A to videnie[6 1949], ktoré som uvidel,
bolo podľa výzoru[26 1950] ako videnie[6 1949],
ktoré som uvidel pri svojom[1951] príchode
ku zničeniu[252] mesta[1952], a videnia[6 1949] *boli*
ako videnie[6 1949], ktoré[1953] som uvidel pri
rieke Kevár. I padol som na svoju tvár
(4)a sláva[82] Hospodina vošla do domu[1813]
cestou brány, ktorej priečelie[618 1817] *bolo*
smerom[385] *na* východ. (5)A Duch[17] ma po-
zdvihol[65] a vniesol ma do vnútorného[380]
nádvoria[390], a hľa, slávou[82] Hospodina
sa naplnil dom[1813], (6)a počul som hovo-
riaceho ku mne z domu[1813]; a vedľa mňa
ktosi[433] zastal.

(7)A povedal ku mne: Synu človeka, *po-*
zri[1954] miesto[133] môjho trónu a miesto[133] cho-
didiel[282] mojich nôh, kde budem navždy[1284]
sídliť[696 826] vprostred detí[186] Isráéla a nie *že*
ešte budú, dom Isráéla, poškvrňovať moje
sväté meno[939], oni *ani* ich králi, svojím
smilstvom a mŕtvolami svojich kráľov[1955],
svojimi výšinami[256], (8)svojím kladením[124]
svojich prahov u prahu môjho a svo-
jich verají vedľa verají mojich, takže[3] *len*
stena[391 1919] *bola* medzi mnou a medzi nimi,
a *tak* moje sväté meno[939] poškvrňovali[16]
svojimi ošklivosťami[221], ktoré páchali[16 151],
takže[3] som ich v svojom hneve[149] strávil[339].
(9)Teraz nech svoje smilstvo a mŕtvoly
svojich kráľov[1955] odo mňa vzďalujú[98]
a budem navždy[1284] sídliť[696 826] vprostred
nich. (10)Ty, synu človeka, podaj dom*u*
Isráéla správu[1126] *o* tom*to* dome[493 1813], nech[3]
sa hanbia[701] za svoje neprávosti[96 148 702]
a zmerajú[1956] stavbu[376 1957 1958], (11)a ak sa
zahanbia[701] za všetko[96 702], čo napáchali[151],
upovedom ich *o* tvárnosti[493 1959] domu[1813]
a jeho zariadení[1960] a jeho východoch[53 1938]
a jeho vstupoch[1961] a všetkých stránkach
jeho tvárnosti[1959 1962] a všetkých jeho[1963]
ustanoveniach[217], áno[3], *o* všetkých strán-
kach jeho tvárnosti[493 1959 1962] a všetkých
jeho[1963] poučeniach[368]. To[3] zapíš pred ich
očami, nech[3] si všímajú[488 1964] všetku jeho
tvárnosť[1962] a všetky jeho[1963] poučenia[368];
tie[3] nech vykonávajú[98].

(12)Toto[463] *je* zákon[368] domu[1813]: Na te-
mene[289] vrchu[1965] *bude* všetko jeho úze-
mie[474] koldokola[1717] svätosväté[1942]; hľa,
toto[463] *je* zákon[368] domu[1813].

(13)A toto[463] *sú* miery oltára[1966] v lak-
ťoch[1814]: laket'[1814] *je* laket'[1814] a šírka dlane[1815],
a podstavec[1967] *na* ten*to*[1968] laket'[1814 1969], a la-
ket'[1814] šírka[1970], a jeho obruba[474] na jeho
okraji[117 1971] vôkol *na* jednu piaď; toto *je*
spodok[686 1972] oltára. (14)A od podstavca[1967]

www.biblia.sk

na zemi *až* po dolnú lištu[1973] dva lakte[1814]
a šírka[1970] jeden lakeť[1814], a od menšej[1974]
lišty[1973] *až* po väčšiu[1974] lištu[1970] štyri lakte[1814]
a šírka[1970] lakeť[1814]; (15)a ohnisko[1975] *na*
štyri lakte[1814], a od ohniska[1976] nahor štyri
rohy, (16)a ohnisko[1976]: dĺžka dvanásť[1977]
so šírkou[195] dvanásť[1977], štvorcové[1862], na
jeho štyroch stranách[39]. (17)A lišta[1973]:
dĺžka štrnásť[1977] so šírkou[195] štrnásť[1977] na
jej štyroch stranách[39], a obruba[474] vôkol
nej *na* pol lakťa[1814]; a jej[2] podstavec[1967] *na*
lakeť[1814] vôkol, a stupne[473] *k* nemu[91] obrátené[381] *na* východ.

(18)A povedal ku mne: Synu človeka,
takto povedal Pán, Hospodin: Toto[463] *sú*
ustanovenia[217] oltára[1963] v deň jeho zhotovenia[151 1978] vznášať[1979] na ňom vzostupné
obete[67 1852] a kropiť naň krvou; (19)i[1980] musíš[93]
dať kňazom, Lévíovcom[1981], ktorí
sú zo semena Cádóka, tým, *ktorí*[10] sa ku
mne približujú[418], vyhlásené[225] Pánom,
Hospodinom, na službu[929] mne, mladého
býka[1982] na *obeť za* hriech, (20)a vziať
z jeho krvi a dať na jeho[1983] štyri rohy a na
štyri uhly[1917] lišty[1973] a na obrubu[474] vôkol,
tak[3] ho očistiť[1984] a zadost *za*ň urobiť[777],
(21)a vziať toho býka, ktorý *bude*[10] *obeťou*
za hriech, nech[3] sa[1985] spaľuje[212 456] na určenom mieste[1986] *u* domu[1813], zvonku[334] voči
svätyni[226 1812], (22)a v druhý deň musíš[93]
bližšie priviesť[418] chlpáča[1987] *z* kôz, bezvadného[630], na *obeť za* hriech, i očistia[1984]
oltár, ako *ho* očistili[1984] býkom. (23)A keď
skončíš[176 204] s očisťovaním[764 1984], musíš[93] bližšie priviesť[418] mladého býka[1983],
bezvadného[630], a barana zo stáda[1617],
bezvadného[630], (24)áno[3], budeš[98] ich
bližšie privádzať[418] pred tvár Hospodina
a kňazi na ne nasypú[1988] soli a vznesú[1979]
ich *za* vzostupnú *obeť*[1852] Hospodinovi.
(25)*Po* sedem dní budeš[98] denne[1989] obetovať chlpáča[1987 1990] *za* hriech; *a*j mladého
býka[1982] a barana zo stáda[1617], bezvadné[630],
budú[98] obetovať[1990]; (26)*po* sedem dní
budú[98] *za* oltár robiť zadosť[777], i očistia[98]
ho a naplnia[98] jeho ruku[1991 1992]. (27)A keď
tie dni budú končiť[176], bude sa v ôsmy deň
a naďalej[1993] diať[16 204 417], *že* kňazi budú na
tom oltári vykonávať[1990] vaše vzostupné
obete[1852] a vaše *obete* pokojných hodov[1994],
i budem vás blahovoľne prijímať[16 942], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.

44 A zaviedol ma späť[1328] smerom[385]
k vonkajšej[451] bráne svätyne[226],
ktorá *bola*[10] obrátená[381] *na* východ, a tá[7]
bola zatvorená; (2)a Hospodin ku mne
povedal: Táto brána ostáva[5] zatvorená,
nebude otváraná a nie *že* ňou kto[433] bude
vchádzať, lebo ňou vošiel Hospodin, Boh
Isráéla, i ostane[5] zatvorená. (3)*Pokiaľ ide*
o[1954] vládcu[370 505] – on, vládca[370 509], v nej
bude sadať jesť chlieb[682 1995] pred tvárou
Hospodina[1996]; bude vchádzať cestou[951 1997]
predsiene brány a touže[1998] cestou[951 1997]
bude vychádzať.

(4)A uviedol ma cestou[951] brány severu
ku priečeliu[618 1817] domu[1813], i pozrel som,
a[15] hľa, dom[1813] Hospodina naplnila sláva[82]
Hospodina, i padol som na svoju tvár.
(5)A Hospodin ku mne povedal: Synu človeka, prilož[166] svoje srdce[1999] a pozri svojimi očami a počuj svojimi ušami všetko,
čím ťa oslovujem[128] ohľadne všetkých ustanovení[217] domu[1813] Hospodina a ohľadne
všetkých jeho zákonov[368], a prilož[166]
svoje srdce ku[1999] vstupu[1285] *do* domu[1813] so
všetkými východmi[53 195 1938] *zo* svätyne[296],
(6)a povedz k *tej* spurnosti[2000], k domu
Isráéla: Takto povedal Pán, Hospodin:
Máte dosť[2001] zo všetkých svojich ošklivostí[221], dom Isráéla, (7)v svojom privádzaní synov cudziny[2002], neobrezaných[1396]
srdcom[91] a neobrezaných[1396] mäsom[91],
aby boli[388] v mojej svätyni[226] znesvätcovať[357 1063] ju, môj dom[1813], pri vašom prinášaní[418 2003] môjho chleba[678], tuku a krvi;
tak[3] ku všetkým vašim ošklivostiam[221]
porušovali[16] moju zmluvu[2004], (8)a nie *že*
ste zachovali[488] starostlivosť[488 1860] *o* moje
sväté *veci*[2005], lež[3] ste za strážcov[488] môjho
záujmu[488 1860 2006] za[2007] seba ustanovili[166]
iných[2008].

(9)Takto povedal Pán, Hospodin:
Žiadny[394] syn cudziny[2002], neobrezaný[1396]
srdcom[91] a neobrezaný[1396] mäsom[91], nesmie[93] vchádzať do mojej svätyne[226], totiž žiadny[397] syn[2009] cudziny[2002], ktorý *je*
vprostred detí[186] Isráéla; (10)ba aj Lévíovci[1981], ktorí sa pri blúdení[609] Isráéla
spredo mňa[274] vzdialili, ktorí spredo
mňa[274] zblúdili[609] za svojimi zahnojenosťami[260], tí[3] ponesú[16 65] svoju neprávosť[1481],
(11)*a*le oni sa v mojej svätyni[226] stanú[5]
slúžiacimi[929] *v* strážach[91 419 420 2010] u brán

www.biblia.sk

domu[1813] a obsluhujúcimi[929] dom[1813], budú
pre ľud[245] porážať[1853] vzostupné[1852] a *iné*
obete[67] a oni budú pred ich[2011] tvárou
stáť na obsluhovanie[929] ich, (12)pretože
ich[2011] obsluhovali[929] pred ich zahnojenosťami[260 400] a stali sa[5] domu Isráéla podnetom[153 348 350] *k*[351] neprávosti[91 148]; preto som
proti nim[162] pozdvihol[65] svoju ruku, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom, a ponesú[16 65]
svoju neprávosť[148] (13)a nie *že* budú môcť[93]
ku[2012] mne pristúpiť[2013] na kňazovanie mne
alebo pristúpiť[2013] ku[2014] ktorýmkoľvek[394]
mojim svätým *veciam* do najsvätejšej svätyne[1874], lež[3] ponesú[16 66] svoju hanbu[701 756]
a svoje ošklivosti[221], ktoré napáchali[151],
(14)*ale* chcem[93] ich spraviť[124] strážcami[126 488] opatery[488 1860] domu[1813] ohľadne všetkej jeho obsluhy[935], a ohľadne všetkého,
čo sa v ňom má[93] konať.

(15)*Ale* kňazi, Lévíovci[1981], synovia
Cádóka, ktorí pri blúdení[609] detí[186] Isráéla
spredo mňa[274] dbali[16 488] *o* opateru[488 1860] mojej svätyne[226], tí[7] sa budú ku mne približovať[418] na obsluhovanie[929] mňa a budú stáť
pred mojou tvárou na prinášanie[418 2003] mi
tuku a krvi, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom. (16)Oni budú vchádzať do mojej
svätyne[226] a oni sa budú približovať[418]
k môjmu stolu na obsluhovanie[929] mňa
a budú dbať[16 488] *na* môj záujem[488 1860 2006];
(17)a pri ich vchádzaní do brán vnútorného[380] nádvoria[390] sa bude diať[5 16], *že si*
budú obliekať rúcha *z* ľanu a nie *že* sa na
nich pri ich službe[929] v bránach vnútorného[380] nádvoria[390] a vnútri[334 335 2015] bude
smieť[93] dostať[2016] vlna, (18)na ich hlavách
budú turbany[1193] *z* ľanu a na ich bokoch[1444]
budú spodky *z* ľanu; nebudú sa opasovať[342] ničím, čo vyvádza pot[2017]. (19)A pri
svojom vychádzaní[53] do vonkajšieho[451] nádvoria[390], do vonkajšieho[451] nádvoria[390]
k ľudu, budú vyzliekať svoje rúcha, v ktorých oni slúžili[933], a odložia[235] ich v svätých komnatách[939 1833] a oblečú *si* iné[496] rúcha, nech[3] svojimi rúchami neposvácujú
ľud; (20)a nie *že* budú holiť[2018] svoju hlavu
a nie *že* budú *do*púšťať[247] uvoľnenosť[2019];
budú svoje hlavy len[2020] pristrihovať[2021],
(21)a nie *že* bude ktorý[394] kňaz pri ich
vchádzaní do vnútorného[380] nádvoria[393]
piť víno, (22)a nie *že* si za ženy budú brať
vdovu[2022] *alebo* vyhnanú[1510 2022], lež panny
zo semena domu Isráéla, *alebo tak*ú[10]
vdovu, ktorá bude vdovou[2022] po kňazovi[2023], *si* budú brať. (23)A budú môj
ľud poúčať[2024] o svätom[939] a nesvätom[357 1014 1063 2025] a upovedomovať ich o nečistom a čistom[2025]; (24)a pri spore budú
oni stáť na rozsudzovanie[216 298], budú ho
rozsudzovať[216 298] podľa mojich práv[149 216],
a zachovávať[488] moje zákony[368] a moje
ustanovenia[217] ohľadne všetkých mojich
sviatkov[149 1715] a za sväté mať[911] moje soboty. (25)A k zomretému človekovi nebudú vchádzať na svoje[2026] znečisťovanie,
iba ak pre otca[245] *alebo* pre mať[245] *alebo* pre
syna[245] *alebo* pre dcéru[245], pre brata[245] *alebo*
pre sestru[245], ktorej sa ne*do*stalo[5] mužovi,
sa budú smieť[93] znečisťovať, (26)a *každé*mu po jeho očistení budú rátať sedem
dní (27)a v deň svojho vchádzania do
svätyne[1913], do vnútorného[380] nádvoria[390],
k službe[929] v svätyni[1913], bude predkladať[418 2003] svoju *obeť za* hriech, vyhlásené[225]
Pánom, Hospodinom. (28)To[3] sa im
stane[5] dedičstvom[348 1677], ich dedičstvom[1677]
som ja a nie *že* im budete dávať držbu
v Isráélovi, ich držbou *som* ja; (29)a *obete*
dar*u*[1943] a *obete za* hriech a *za* previnenie[263 1854] – oni ich budú jedávať, a všetkého odovzdaného[2027] v Isráélovi sa bude
*do*stávať[5] im, (30)a prvého[946] *zo* všetkých
prvotín[2028] všetkého a každej *obete* venovania[945] čohokoľvek[394], zo všetkých vašich
obetí venovania[945], sa bude *do*stávať[5] kňazom, a*j* prvotinu[946] vašich dieží[2029] budete
dávať kňazovi k spočinutiu[235 2030] požehnania na tvojom dome. (31)Kňazi nebudú
jedávať žiadnej[394] zdochliny a*ni* rozorvaného z vtáctva[1437] a*ni* z dobytka[615 616].

45 A pri vašom rozdeľovaní zeme
lósom[2031] v dedičstvo[1677] budete
venovať[449 945 2032] *obeť* venovania[945] Hospodinovi, svätú časť[1913 2033] zo zeme[2034], dĺžky
– päťadvadsaťtisíc[2035] dĺžky, šírky desaťtisíc[2035 2036]; tá[7] bude svätá[1913 2033] na všetkom svojom území[474] vôkol; (2)z tohto
bude na svätyňu[1913] päťsto[2035] na päťsto[2035],
štvorec[1862] vôkol, a päťdesiat lakťov[1814]
okraja[1370 2037] vôkol toho[2 7]. (3)Budeš teda[134]
podľa tejto miery[521] odmeriavať dĺžku päťadvadsaťtisíc[2035] a šírku desaťtisíc[2035 2036],
a v tom[7] bude svätyňa[226], najsvätejšia
svätyňa[1874]. (4)To[7] *bude* svätá časť[1913 2033]

www.biblesearch.sk

zo zeme[2034]; bude pre kňazov[245], služobníkov[929 2038] svätyne[226], ktorí[10] sa budú približovať[418] obsluhovať[929] Hospodina; stane sa[5] im miestom[133] pre domy[245] a *miestom* svätyne[226] pre svätyňu[226 245].

(5)A päťadvadsaťtisíc[2035] dĺžky a desaťtisíc[2035 2036] šírky bude pre Lévíovcov[245 1981], služebníkov[929 2038] domu[1813], im na držbu, dvadsať komnát[1833 2039].

(6)A *v* držbu mesta budete dávať päťtisíc[2035] šírky a dĺžku päťadvadsaťtisíc[2035] pozdĺž[1836] svätej *obete* venovania[939 945], *to* bude pre všetok dom[245] Isráéla.

(7)A pre vládcu[245 370 505]: z tejto *aj* z tejto *strany* voči svätej *obeti* venovania[939 945] a voči majetku[2040] mesta, pred svätou *obeťou* venovania[939 945 1134 1872] a pred majetkom[1134 1872 2040] mesta, od západného okraja[1902 2041] na západ[1904] a od východného okraja[1902 2041] na východ, a dĺžky rovnakej ako[1836] jeden *z* podielov[2042], od západného pomedzia[474 2041 2043] po východné pomedzie[474 2041 2043]; (8)*to* bude jeho[2] zemou[348], majetkom[348 2040] v Isráélovi, a nie *že* ešte budú moji vládcovia[370 505] utískať[839] môj ľud, lež[3] budú zem prenechávať[124] *im,* domu Isráéla, podľa ich kmeňov[1730].

(9)Takto povedal Pán, Hospodin: Máte dosť[2001], vládcovia[370 505] Isráéla; odstráňte[275] násilníctvo[315] a plienenie[2044] a uskutočňujte[151] právo[216] a spravodlivosť a snímte[449 1017] z môjho ľudu[428] svoje vymáhania[2045], vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom; (10)nech máte[98 779] spravodlivé váhy[2046] a spravodlivú éfu[2047] a spravodlivý bath[2048]; (11)éfá[2047] a bath[2048] majú[93] byť jednou mierou[2049], aby bath[2048] obsahoval[65 388] desatinu chómera[2050] *aj* éfá[2047] desiatu *časť* chómera[2050], miera[2049 2051] toho[7] má[93] byť podľa chómera[2050]. (12)A šekl[183] *je* dvadsať gér; päťadvadsať šeklov[183], dvadsať šeklov[183], päťnásť šeklov[183], *to* bude vaša[2] mina[2052].

(13)Toto[467] *bude obeť* venovania[945], ktorú budete venovať[449 945 2032]: šestina éfy[2047] z chómera[2050] pšenice; dáte aj[134] šestinu éfy[2047 2053] z chómera[2050] jačmeňa; (14)a dávka[476 2054] oleja: bath[2048] oleja, desatina bathu[2048] z kóra[2055]; *z* desiatich bathov[2048], *z* chómera[2050], lebo desať bathov[2048] *je* chómer[2050]; (15)a jedno dobytča[1644] zo stáda[1617] z dvesto, zo zavlažovaného územia Isráéla – na *obeť* daru[1943] a na *obeť* vzostupnú[1852] a na *obeť* pokojných hodov[1994], na zadosťučinenie[777] za nich, vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom. (16)Na túto *obeť* venovania[945] pre vládcu[245 370 505] v Isráélovi budú[2056] *oni,* všetok ľud Isráéla, (17)a na vládcovi[370 505 2057] bude *toto*: vzostupné *obete*[1852] a *obeť* daru[1943] a liata *obeť*[922] o slávnostiach a o novoch *mesiaca* a o sobotách, o všetkých sviatkoch[1715] domu Isráéla; on bude vykonávať[151 1990] *obeť za* hriech a *obeť* daru[1943] a *obeť* vzostupnú[1852] a *obeť* pokojných hodov[1994] na zadosťučinenie[777] v prospech domu Isráéla.

(18)Takto povedal Pán, Hospodin: V prvom *mesiaci*, v prvý[1234] *deň* mesiaca[2], budete privádzať[1290] mladého býka[1982], bezvadného[630], a očisťovať[1984] svätyňu[226]; (19)i vezme kňaz z krvi *obete za* hriech a dá na zárubeň domu[1813] a na štyri rohy[1917] lišty[1973] oltára[2] a na zárubeň brány vnútorného[380] nádvoria[390]; (20)tak budeš robiť aj[134] v siedmy *deň* v mesiaci ohľadne každého[45 764] blúdiaceho[2058] a ohľadne nevedomého[764 2059]. Tak[3] budete robiť zadosť[777] *za* dom[1813].

(21)V prvom *mesiaci*, v štrnásty deň mesiaca[2] budete mať[775] minutie[2060], slávnosť siedmich dní; budú sa jesť nekvasené *chleby*, (22)a v onen deň bude vládca[370 505] v prospech svoj a v prospech všetkého ľudu zeme vykonávať[16 151 1990] *obeť za* hriech, býka, (23)a *po* sedem dní tej slávnosti bude vykonávať[151 1990] vzostupnú *obeť*[1882] Hospodinovi, sedem býkov a sedem baranov, bezvadných[630], denne[1989], *po* sedem dní, a *obeť za* hriech, chlpáča[1987] *z* kôz, denne[1989], (24)a *obeť* daru[1943] bude vykonávať[151 1990], éfu[2047] k býkovi a éfu[2047] k baranovi, a k éfe[2047] hín[184] oleja. (25)Taktiež[2061] bude robiť[151] v siedmom *mesiaci*, v pätnásty deň mesiaca[2] o slávnosti, *po* sedem dní, ohľadne[2062] *obete za* hriech, ohľadne[2062] vzostupnej *obete*[1882] a ohľadne[2062] *obete* daru[1943] a ohľadne[2062] oleja.

46 Takto povedal Pán, Hospodin: Brána vnútorného[380] nádvoria[390], ktorá *je*[10] obrátená[381] *na* východ, bude *po* šesť dní práce[56] zatváraná[2063], *ale* v deň soboty sa bude otvárať, *aj* v deň novu *mesiaca* sa bude otvárať, (2)a vládca[370 505]

www.biblia.sk

bude vchádzať cestou predsiene tej
brány zvonku[334] a zastane pred zárub-
ňou tej brány a kňazi vykonajú[151 1990] jeho
vzostupnú *obeť*[1882] a jeho *obeť* pokojných
hodov[1994], i pokloní sa na prahu tej brány
a vyjde, a brána sa *až* do večera nebude
zatvárať (3)a *pri* vchode[379] *do* onej brány
sa o sobotách a o novoch *mesiaca* bude
pred tvárou Hospodina klaňať[16] ľud
zeme. (4)A vzostupná *obeť*[1882], ktorú
bude vládca[370 505] v deň soboty Hospodi-
novi predkladať[2003]: šesť bezvadných[630]
jahniat[2064] a bezvadný[630] baran, (5)a *obeť*
dar*u*[1943]: éfá[2047] k baranovi, a k jahňa-
tám[2064] *obeť* dar*u*[1943] – dávka[2065] jeho
ruky[2066], a oleja hín[184] k éfe[2047]. (6)A v deň
novu *mesiaca*: mladý býk[1982], *z* bezvad-
ných[630], a šesť jahniat[2064] a baran, *to* budú
bezvadné[630] *kusy*; (7)a éfu[2047] k býkovi
a éfu[2047] k baranovi bude robiť[1990] *obe-*
ťou dar*u*[1943], a k jahňatám[2064] podľa *toho,*
čo jeho ruka bude môcť[93] dosiahnuť[2067],
a oleja hín[184] k éfe[2047]. (8)A pri svojom
vstupovaní bude vládca[373 509 2068] vstupo-
vať cestou predsiene tej brány a tou is-
tou[2069] cestou bude vychádzať[53], (9)a*le* pri
vstupovaní ľudu zeme pred tvár Hospo-
dina o sviatkoch[1715] bude ten, *kto*[10] bude
ku klaňaniu vstupovať cestou brány se-
veru, vychádzať[53] cestou brány juhu[1808],
a ten, *kto*[10] bude vstupovať cestou brány
juhu[1808], bude vychádzať[53] cestou brány
severu, nebude sa vracať cestou brány,
ktorou vstúpil, lež[301] bude vychádzať[53] na-
proti[585 2070] nej[2069], (10)a vládca[370 505] bude
pri ich vstupovaní vstupovať vprostred
nich a pri ich vychádzaní[53] bude vychá-
dzať[53]. (11)A o slávnostiach a o sviat-
koch[1715] bude *obeťou* dar*u*[1943]: éfá[2047] k bý-
kovi a éfá[2047] k baranovi, a k jahňatám[2064]
dávka[2065] jeho ruky[2066], a oleja hín[184]
k éfe[2047].

(12)A kedykoľvek bude vládca[370 505] vy-
konávať[1990] dobrovoľnú *obeť*[2071] vzostup-
nú[1882] alebo dobrovoľnú *obeť*[2071] pokojných
hodov[1994] Hospodinovi, potom[3] *sa*[456] mu
otvorí brána, ktorá *je*[10] obrátená[381] *na* vý-
chod, a *on* svoju vzostupnú *obeť*[1882] a*lebo*
svoju *obeť* pokojných hodov[1994] vykoná[1990]
podľa *toho,* ako ju bude vykonávať[1990]
v deň soboty, a vyjde[53], a po jeho vyjdení[53]
sa[456] brána zatvorí.

(13)A denne[1989] budeš vzostupnou *obe-*
ťou[1882] Hospodinovi robiť[1990] ročné do-
bytča[1644 2072], bezvadné[630], každého rána[2073]
ho budeš obetovať[1990], (14)a k nemu[2074]
budeš každého rána[2073] vykonávať[1990] *obeť*
dar*u*[1943], šestinu éfy[2047] a tretinu hína[184]
oleja na skrápanie jemnej múky *obete*
dar*u*[1943] Hospodinovi – trvalé ustanove-
nia[217 773], ustavične, (15)áno[3], dobytča[1644]
a *obeť* dar*u*[1943] a olej budú každého rána[2073]
robiť[1990] ustavičnou vzostupnou *obe-*
ťou[1882 2075].

(16)Takto povedal Pán, Hospodin: Keď
bude vládca[370 505] dávať dar niekomu[433] zo
svojich synov, *bude* to[7] jeho dedičstvo[1677],
jeho synom to[7] bude majetkom[2076] v de-
dičstve[149 1677], (17)*ale* keď bude zo svojho
dedičstva[1677] dávať dar niektorému[876] zo
svojich služobníkov, potom[3] bude[16] jeho[2]
až po rok slobody[2077], potom[3] sa vráti vlád-
covi[370 505], len jeho synov dedičstvo[1677] *od*
neho bude ich[2]. (18)A vládca[370 505] nebude
brať z dedičstva[1677] ľudu na vytláčanie[839 2078]
ich z ich majetku[2076] – svojich synov bude
zo svojho majetku[2076] obdarúvať dedi-
čstvom[1677 2079], aby môj ľud nebol rozhá-
ňaný[484], každý[44] zo svojho majetku[2076].

(19)Potom[3] ma vchodom[1285], ktorý *bol*
po strane[1153 1835] brány, uviedol k svätým
komnatám[939 1833] pre kňazov[245 2080 2081],
ktoré[10] *boli* obrátené[381] na sever, a hľa,
tam *bolo* miesto[133] v najzadnejších kon-
činách[1562 2082] na západ[1904]; (20)i povedal
ku mne: Toto *je* miesto[133], kde budú kňazi
variť *obete za* previnenie[263 1854] a *za* hriech,
kde budú piecť *obete* dar*u*[1943], aby ne*bolo*
vynášania[53] *ich* do vonkajšieho[451] nádvo-
ria[390] na posväcovanie ľudu. (21)A vy-
viedol[54] ma do vonkajšieho[451] nádvoria[390]
a dal mi prejsť po štyroch kútoch[1917] toho
nádvoria[390], a hľa, v *každom* kúte[1917] ná-
dvoria[390] *bolo* nádvorie[390], nádvorie[390]
v kúte[1917] nádvoria[390] – (22)v štyroch kú-
toch[1917] nádvoria[390] *boli* uzavreté[2083] nádvo-
ria[390], dĺžky štyridsať[2084] a šírky tridsať[2084];
všetky štyri kúty[1917 2085] mali[27] jednu mieru
(23)a *bolo* v nich vôkol ohradenie[2086], vô-
kol nich štyroch[2], a kozuby na varenie[2087],
zriadené[151] zospodu ohradení[1206 2086] vôkol.
(24)A povedal ku mne: Toto[2088] *sú* miest-
nosti[67 2089] tých, *ktorí*[10] varia, kde služob-
níci[929 2038] domu[1813] budú variť obete ľudu.

www.biblia.sk

47 A uviedol ma späť[1328] ku vchodu[379]
do domu[1813], a hľa, spopod prahu
domu[1813] na východ vychádzali[53] vody,
lebo priečelie[618 1817] domu[1813] *bolo na* vý-
chod a vody zostupovali spopod pravej[2090]
strany[1153 1838] domu[1813], od južnej *strany*[2091]
oltára[2]; (2)i dal mi vyjsť[53 2092] cestou brány
severu a dal sa ma vodiť vôkol[43 2093] ces-
tou von[2094] k vonkajšej bráne[2094], cestou,
ktorá[10] smerovala[381] *na* východ, a hľa,
z pravej[2090] strany[1153 1835] prýštili[2095] vody.
(3)Keď ten muž vyšiel[53 142] *k* východu
a v jeho ruke *bola* merná šnúra[2096], tu[3] na-
meral lakťom[1814 2097] tisíc a dal mi prejsť vo-
dami – vody[1237] *po* členky[91 2098], (4)a name-
ral tisíc a dal mi prejsť vodami – vody[1237]
do kolien[2099], a nameral tisíc a dal mi pre-
jsť – vody[1237] *po* bedrá[91 1444], (5)a nameral ti-
síc – rieka[2100], ktorú som prejsť nemohol,
lebo vody sa vzduli[2101], vody *na* plávanie[91],
rieka[2100], ktorou sa nedalo[93] prechádzať.
(6)A povedal ku mne: Či si videl[16], synu
človeka? A dal sa ma vodiť a dal mi vrá-
tiť sa na breh[117 1971 2102] tej rieky[2100]; (7)keď
som sa vrátil[142], tu[3], hľa, na brehu[117 1971 2102]
tej rieky[2100] veľmi mnohé stromovie[631], od-
tiaľto a*j* odtiaľto[2103]. (8)A povedal ku mne:
Tieto vody vychádzajú[53] do východného
kraja[2104] a zostupujú na step[2105] a vchádzajú
do mora[2106], do mora[2106] *sú* vyvádzané[53]
a jeho[10] vody sa uzdravujú[16 2107], (9)a bude
sa diať[5 16], *že* všetko živé tvorstvo[150 2108],
ktoré sa hemží[2109], bude ožívať na kaž-
dom *mieste*, kam *tie* dve rieky[2100 2110] pri-
chádzajú, a ryby budú[16] veľmi hojné[67 819],
lebo tam prichádzajú tieto vody, takže[3]
budú uzdravované[2107] a všetko ožije,
kam ta rieka[2100] prichádza. (10)A bude
sa diať[5 16], *že* nad ňou budú stáť[2111] rybári;
od Én-gedí[2112] *až* po Én-eglajim[2113] budú
sušiarne sietí[1528]; ich ryby budú[67] ohľadne
svojich druhov[67] ako ryby[67] veľkého[2114]
mora, veľmi hojné[819]. (11)Jeho bahná[2115]
a jeho mláky[2116], tie[3] nebudú uzdravo-
vané[2107]; budú *vy*dané soli; (12)a nad rie-
kou[2100], na jej brehoch[67 117 1971 2102] odtiaľto a*j*
odtiaľto[2103] bude vzrastať[1720] všemožné[394]
stromovie[631], poskytujúce potravu[2117]; jeho
lístie[806] nebude vädnúť a nie *že* bude jeho
ovocie miznúť[630 1046 2118]; po mesiacoch[67]
bude novo rodiť[2119], lebo jej[2120] vody, ony
vychádzajú[53] zo svätyne[226], i bude jeho
ovocie za potravu[2117] a jeho lístie[806] za lie-
čivo[2107 2121].
(13)Takto povedal Pán, Hospodin: Toto
bude ohraničenie[474 2122], ktorým budete zem
ako dedičstvo rozdeľovať[1677 2079 2123] dvanás-
tim kmeňom[1730] Isráéla (Jozef*ovi dva* po-
diely[2124]), (14)lebo[3] ju zdedíte[1679 2079] jeden
ako druhý[2125], *ohľadne* ktorej[2126] som zdvi-
hol[65] svoju ruku[900] – dať ju vašim otcom,
i *pri*padne vám táto zem v dedičstvo[1677].
(15)Toto teda[137] *bude* pomedzie[474] zeme
pri okraji[1902] na sever: od veľkého[2114] mora
smerom[385] *k* Chethlónu ku vstupu do Ce-
dáda; (16)Chamáth, Berótháh, Sibrajim,
ktoré *je* medzi územím[474] Damasku a me-
dzi územím[474] Chamáthu, Chácér-hat-
tíchón, ktorý *je* na pomedzí[474] Chavránu.
(17)Pomedzie[474] teda[134] bude[16] od mora *po*
Chacar-énón, územie[474] Damasku a Cá-
fón[2127] na sever[2128] a území[474] Chamátha; tu[3]
máš[1954 2129] severný okraj[1902 2130]. – (18)A vý-
chodný okraj[1902 2130] spomedzi Chavrána
a[2131] Damasku a[2131] Gileáda a[2131] zeme Isráéla
je Jordán; budete merať od pomedzia[478 2132]
k východnému[2133 2134] moru[2135]; tu[3] *máš*[1954 2129]
východný okraj[1902 2130]. – (19)A južný
okraj[1808 1902 2130], na juh[952], od Támára[2136]
až po vody Merívóth[2137] *pri* Kádéši[2138],
k potoku[2100 2139], k veľkému[2114] moru;
tu[3] *máš*[1954 2129] južný okraj[952 1902 2130], na
juh[1808 2140]. – (20)A západný okraj[1902 1904 2130]:
veľké[2114] more, od pomedzia[474 2132] *až* po
náprotivok[585] vstupu[2] *do* Chamáthu; toto
je západný okraj[1902 1904 2130]. (21)Tak[3] si[2141]
budete túto zem podľa kmeňov[1730] Isráéla
deliť[2142].
(22)I bude sa diať[5 16], *že* ju budete v de-
dičstvo[1677] lósom rozdeľovať[2031] sebe[2141]
a cudzincom[596 2141], tým, *ktorí*[10] budú po-
bývať[596 597] vprostred vás, ktorí budú
vprostred vás plodiť deti[186] a budú[5 16]
vám sťa*by* domácimi[67 2143] medzi deťmi[186]
Isráéla, budú sa s vami usadzovať[2031 2144]
v dedičstve[1677 2145] vprostred kmeňov[1732]
Isráéla (23)a bude sa diať[5 16], *že* v kmeni,
s ktorým bude cudzinec[596] pobývať[16 596 597],
tam mu budete prideľovať[124] dedičstvo[1677],
vyhlásené[225] Pánom, Hospodinom.
48 A toto[463] *sú* mená kmeňov[1730]:
Od severného konca[1581 2130] k stra-
ne[2146] cesty *do* Chethlóna, ku vstupu *do*
Chamátha, po Chacar-énón (územie[474]

www.knocesanka.sk

Damasku na sever), k strane[2146] Chamátha,
a okraj východný[1902 2130], západ*ný*[1904],
bude jeho[2], Dánov – jeden. (2)A po-
zdĺž územia[474 2147] Dána od východného
okraja[1902 2130] *až* po západný okraj[1902 1904 2130]:
Ášér – jeden. (3)A pozdĺž územia[474 2147]
Ášéra od východného okraja[1902 2130] *až*
po západný okraj[1902 1904 2130]: Naftálí – je-
den. (4)A pozdĺž územia[474 2147] Naftálího
od východného okraja[1902 2130] *až* po zá-
padný okraj[1902 1904 2130]: Menaššé – jeden.
(5)A pozdĺž územia[474 2147] Menaššéa od
východného okraja[1902 2130] *až* po západný
okraj[1902 1904 2130]: Efrajim – jeden. (6)A po-
zdĺž územia[474 2147] Efrajima od východného
okraja[1902 2130] *až* po západný okraj[1902 1904 2130]:
Reúvén – jeden. (7)A pozdĺž územia[474 2147]
Reúvéna od východného okraja[1902 2130] *až*
po západný okraj[1902 1904 2130]: Júdá – jeden.

(8)A pozdĺž územia[474 2147] Júdu od vý-
chodného okraja[1902 2130] *až* po západný
okraj[1902 1904 2130] bude *obeť* venovania[945], kto-
rú budete venovať[449 945 2032], päťadvadsaťti-
síc lakťov[1814] šírky a dĺžky ako jeden z po-
dielov[2042], od východného okraja[1902 2130] *až*
po západný okraj[1902 1904 2130], a vprostred
neho bude[16] svätyňa[226]. (9)*Obeť* ven-
ovania[945], ktorú budete venovať[449 945 2032]
Hospodinovi: dĺžka päťadvadsaťtisíc[1977],
šírka desaťtisíc[1977], (10)a tá svätá *obeť* ve-
novania[939 945] bude pre týchto[245]: pre kňa-
zov[245], na sever päťadvadsaťtisíc[1977] a na
západ[1904] šírky desaťtisíc[1977] a na východ
šírky desaťtisíc[1977], a na juh[1808] dĺžky pä-
ťadvadsaťtisíc[1977], a vprostred toho[7] bude[16]
svätyňa[229] Hospodina – (11)pre kňazov[245],
ktorí *budú*[10] posvätení zo synov Cádóka,
ktorí zachovali[488] moje nariadenia[67 1860],
ktorí pri blúdení[609] detí[186] Isráéla ne-
zblúdili[609], ako zblúdili[609] Lévíovci[1981],
(12)toho[3] sa im *do*stane[5] *ako obete* venova-
nia[945] z *obete* venovania[945] zeme, nanajvýš
svätej[939 1942], na území[474] Lévíovcov[1981],
(13)a Lévíovci[1981] – pozdĺž[1836] územia[474]
kňazov päťadvadsaťtisíc[1977] dĺžky a šírky
desaťtisíc[1977], každá dĺžka *bude* päťadvad-
saťtisíc[1977] a šírka desaťtisíc[1977], (14)a nie *že*
z toho[7] budú predávať ani vymieňať a nie
že bude prvotina[2028] zeme *na iného* pre-
chádzať[2148], lebo *je* svätá[939] Hospodinovi.
(15)A päťtisíc[1977], ktoré[10] budú ostávať zo
šírky[2149] pozdĺž[439 2150] päťadvadsaťtisíc[1977],
to[7] *bude* nesväté[357 1014 2151], pre mesto[245] na
bývanie[261] a pre *jeho* obvod[245 1370 2037] a mesto
bude vprostred neho; (16)a toto[463] *budú*
jeho[163] rozmery: severný okraj[1902 2130] päť-
sto a štyritisíc[1977], a južný okraj[1808 1902 2134]
päťsto a štyritisíc[1977], a ohľadne východ-
ného okraja[764 1902 2130] päťsto a štyritisíc[1977],
a západný okraj[1902 1904 2130] päťsto a štyri-
tisíc[1977]. (17)A obvod[1370 2037] mesta[2] bude:
na sever päťdesiat a dvesto[1977] a na juh[1808]
päťdesiat a dvesto[1977] a na východ päťde-
siat a dvesto[1977] a na západ[1904] päťdesiat
a dvesto[1977]; (18)a pozostatok z dĺžky[2149]
naproti[1836] svätej *obeti* venovania[939 945] *bude*
desaťtisíc[1977] na východ a desaťtisíc[1977] na
západ[1904], to[3] bude naproti[1836] svätej *obeti*
venovania[939 945] a úroda toho[7] bude po-
krmom[348 678] pre obsluhujúcich[935] mesto;
(19)a kto[10] bude mesto obsluhovať[935], *tí*
to[7] budú obrábať[935 1689]; *budú* zo všetkých
kmeňov[1730] Isráéla.

(20)Všetka *obeť* venovania[945] *bude* päť-
advadsaťtisíc[1977] krát päťadvadsaťtisíc[1977],
štvorcovú[1862 2152] budete svätú *obeť* venova-
nia[939 945] venovať[449 945 2032], s majetkom[2040 2153]
mesta.

(21)A ostatok *bude* vládcov[2 370 505],
odtiaľto *aj* odtiaľto[2103] voči svätej *obeti*
venovania[939 945] *aj* majetku[2040] mesta, na-
proti päťadvadsať tisícom[1977 2154] *obete*
venovania[939] *až* po východné pome-
dzie[474 2130] a na západ[1904] naproti päťadvad-
sať tisícom[1934 1977 2154] na západné pome-
dzíe[474 1904 2130] pozdĺž[1839] podielov[2042], *to bude*
vládcovo[2 370 505], a svätá *obeť* venovania[939 945]
a svätyňa[226] domu[1813] bude[16] vprostred
toho[7], (22)*aj* od majetku[2040] Lévíovcov[1984]
a od majetku[2040] mesta (vprostred *toho,*
čo *bude* vládcovo[2 370 505]), *čo bude* me-
dzi územím[474] Júdu a medzi územím[474]
Benjámína, bude vládcovo[2 370 505].

(23)A ostatok kmeňov[1730]: od vý-
chodného okraja[1902 2130] až po západný
okraj[1902 1904 2130]: Benjámín – jeden.
(24)A pozdĺž územia[474 2147] Benjámína od
východného okraja[1902 2130] *až* po západný
okraj[1902 1904 2130]: Šimeón – jeden. (25)A po-
zdĺž územia[474 2147] Šimeóna od východného
okraja[1902 2130] *až* po západný okraj[1902 1904 2130]:
Jissáschár – jeden. (26)A pozdĺž úze-
mia[474 2147] Jissáschára od východného
okraja[1902 2130] *až* po západný okraj[1902 1904 2130]:

www.mosstiak.sk

Zevulún – jeden. (27)A pozdĺž územia[474 2147]
Zevulúna od východného okraja[1902 2130]
až po západný okraj[1902 1904 2130]: Gád – je-
den. (28)A pozdĺž územia[474 2147] Gáda
na južný okraj[1808 1902 2130], na juh[952], tam[3]
bude[16] pomedzie[478] od Támára[2136] *po* vody
Merívóth[2137] *pri* Kádéši[2138], k potoku[2100 2139],
proti veľkému[2114] moru[162 795 2155]. (29)Toto[463]
je zem, ktorú budete kmeňom[1730] Isráéla
lósom rozdeľovať[2031] ohľadne dedič-
stva[764 1677], a toto[467] *sú* ich prídely[2156], vyhlá-
sené[225] Pánom, Hospodinom.

(30)A toto[463] *budú* východy[2157] mesta:
od severného okraja[1902 2130] päťsto a štyri-
tisíc[1977] miery, (31)a brány mesta podľa
mien kmeňov[1730] Isráél: na sever tri
brány, brána Reúvéna jedna, brána Júdu
jedna, brána Lévího jedna. (32)A na vý-
chodnom okraji[1902 2130] päťsto a štyriti-
síc[1977], a tri brány, brána Jozefa jedna,
brána Benjámína jedna, brána Dána
jedna. (33)A južný okraj[1808 1902 2130], päťsto
a štyritisíc[1977] miery, a tri brány, brána
Šimeóna jedna, brána Jissáschára jedna,
brána Zevulúna jedna. (34)Západný
okraj[1902 1904 2130], päťsto a štyritisíc[1977], tri
brány, brána Gáda jedna, brána Ášéra
jedna, brána Naftálího jedna. (35)Vôkol
osemnásťtisíc[1977], a meno mesta od *toho*
dňa: *Je* tam[1572] Hospodin[2158].

www.milos-pavlovic.sk

EZEKIÉL

1 Hebr. „Jechezkél“, tj. „Boh je silný“, al. „Boh posilňuje“ (al. „bude posilňovať“).
2 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
3 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
4 Pozri Ezr. 1:11, pozn. 42 a 43.
5 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
6 Ako v Num. 12:6, výraz odvodený od slovesa „uvidel“ vyššie, ktoré sa najčastejšie užíva na vyjadrenie pojmu „videnia“ v akomkoľvek zmysle; nie ako u Is. 1:1, pozn. 2.
7 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
8 Pozri Jer. 52:31, pozn. 1314.
9 Al. „Jehójáchína“, pozri 2 Kráľ. 24:6; tvar tu uvedený sa v SZ vyskytuje len tu.
10 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251; týka sa len takto označených miest.
11 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
12 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
13 Pozri Jer. 50:10, pozn. 1886.
14 D. „*do*staním sa“[5].
15 Pozri Gen. 18:2, pozn. 463.
16 Al. „prichádzal“ („dal sa prichádzať a ďalej prichádzal“, ďalej obdobne, aj iné slovesá).
17 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
18 Pozri Žalm 148:8, pozn. 2757.
19 Al. „oblač“ (Gen. 9:13n., pozn. 294).
20 Pozri Exod. 9:24, pozn. 299.
21 Al. „žiara“, „lesk“, pozri Is. 4:5 a ďalej, pozn. 289.
22 Pozri Exod. 10:5, pozn. 320; tu a ďalej (nie všade) aj „lesk“, „ligot“, „trblot“, pozri Prísl. 23:31, pozn. 1033.
23 Al., podľa iných, „rozžeraveného (al. „rozpáleného“) kovu“, porov. Zjav. 1:15; výraz (hebr. „chašmal“) nie celkom jasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu, vo v. 27 a v kap. 8:2. LXX ho preložili slovom „élektron“ (prevzatým aj Vulgatou), značiacim „zliatinu zlata a striebra“, ale aj „jantar“, a tento význam uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.
24 Al. „zjav“, pozri 2 Kráľ. 16:10, pozn. 646, tu v takomto zmysle.
25 Vl. „živých“, výraz značí i „živočíšstvo“, tj. „živočíchy“, napr. Gen. 1:28, jednotné číslo napr. v Gen. 9:5 a i.[254], tu „živé bytosti“, ktorých popis nasleduje. Tento výraz je ženského rodu, no v priebehu tohto popisu sa v spojení s pojmom, ktorý tento výraz vyjadruje, často používajú zámenné prípony, slovesné tvary atď. mužského rodu (možno preto, že to boli kerúbi, kap. 10:15, 20), čo sa miestami neutajilo ani v preklade.
26 Pozri Gen. 29:17, pozn.748, výraz len nepatrne sa líšiaci od „videnia“ vo v. 1[6] a ďalej.
27 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
28 D. „človeka“.
29 D. „jedna“, zmysel ako v texte.
30 Tj. „štyri obličaje“.
31 Vl. „pri nich“ al. možno „medzi nimi“, tj. „čo sa ich týkalo“. Ďalej obdobne.
32 Pozri Num. 23:10, pozn. 884, tu a ďalej v takomto zmysle.
33 D. „rovná noha“, tj. „každá noha bola rovná“, ďalej obdobne.
34 Pozri Gen. 8:9, pozn. 10[70].
35 Al. „trblietajúce sa“.
36 Al. „leštená“, no nie ako vo v. 4[25].
37 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
38 D. „iskriace ako vzhľad blýskavej mosadze“, ďalej obdobne.
39 Vl. „štyroch štvorcových *stranách*“, tj. „stranách štvorca“. Ďalej obdobne.
40 Tj. „stranách“, D. „na štyroch *z* nich“, tj. „na každej z nich“, ďalej obdobne.
41 Al. „a ich štvorica (vl. „ich štyri“, tj. „štyri *z* nich“, obdobne ako vyššie[40], no potom nie „štyri strany“, lež „štyri bytosti“) mala svoje tváre a svoje“ („ich tváre a ich“ v takomto zmysle). Obdobne aj vo v. 16 o „kolesách“.
42 Tj. „krídlo jednej bytosti ku krídlu druhej“, pozri Exod. 26:3, pozn. 900; lebo aj „krídla“ sú v hebrejčine ženského rodu.
43 Pozri Num. 34:4, pozn. 1097.
44 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
45 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.
46 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
47 D. „bol“, tj. „rozhodnutý“, „naklonený“, „odhodlaný“.
48 Tj., tieto bytosti boli rozostavané do štvorca tak, že každá z nich tvorila jednu stranu toho štvorca a krídla každých dvoch vedľa seba stojacich sa spojovali v jeho rohoch, pričom každá bola svojou ľudskou tvárou, ktorú mala vpredu, obrátená na jeho vonkajšiu stranu a pri zmene smeru ich pohybu sa ujímala vedenia tá, ktorej ľudská tvár bola žiadúcim smerom obrátená.
49 Pozri 2 Sam. 22:13, pozn. 863.
50 Tu súvislosť s tým, čo je uvedené v nasledovnom texte, vyžaduje takýto v podstate doslovný preklad.
51 Pozri Exod. 23:5, pozn. 736.
52 D. „horiaceho ako výzor fakieľ“, zmysel azda ako v texte; ďalej obdobne.
53 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
54 Pozri 2 Sam. 22:15, pozn. 867.
55 Čosi iný tvar ako vo v. 13[54], vyskytujúci sa v SZ iba tu.
56 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
57 Pozri Exod. 28:20, pozn. 990.
58 Tj. kolesá boli do seba krížom navzájom vklínené v pravom uhle.
59 Tu hádam skôr „pohybu“, „pohybovali sa“, ďalej obdobne, no je to to isté sloveso ako to, ktoré sa používa napr. o „bytostiach“ ohľadne ich „chodenia“ al. „idenia“, vo v. 12 a inde.
60 Tj. azda „bytostí“, no rovnako sa dá čítať „svojich“, ďalej obdobne.
61 Al.[60] „pri svojom chodení“[59].
62 Tu, pravdaže, jednoznačne „kolies“.

www.mbosaevik.eu

63 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
64 Vl. „hrôzu“, ako „bázeň“ napr. v Žalme 2:11, pozn. 59, tu v zmysle ako v texte (možno „hroznost“, „hrôzyplnosť“, „vyvolávali hrôzu al. bázeň al. úctu“).
65 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
66 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
67 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
68 Al. možno „*každej* tej bytosti“, ďalej obdobne.
69 Tu aj „duch života“, „živý duch“.
70 Pozri Gen. 1:6nn., pozn. 10.
71 Al. „inovať“, podľa niektorých „krištáľ“.
72 Pozri Prísl. 1:24, pozn. 81.
73 Tu možno „oproti“.
74 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
75 Pozri Gen. 17:1, pozn. 442.
76 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
77 Al. „zastavení“, „zastavovaní“, ďalej obdobne.
78 Sloveso ako u Jóba 12:21, pozn. 628, tu a ďalej zmysel ako v texte.
79 D. „a na podobe toho“.
80 Vl. „dom“, tu v zmysle „okruh žiary okolo plameňa“.
81 Pozri Gen. 7:12; 1 Kráľ. 18:45, pozn. 828.
82 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
83 Al. „nech[3] ťa môžem osloviť“, ďalej obdobne.
84 D. „vo mňa“, znenie v texte je zvolené v záujme zrozumiteľnosti. Ďalej obdobne.
85 Pozri Gen. 6:17, pozn. 225.
86 Pozri Gen. 17:15, pozn. 457; Is. 1:4, pozn. 13.
87 Tu je tento výraz nezvyčajne o „synoch Isráéla“ použitý v množnom čísle; možno sa tu k „národom“ prirovnávajú „kmene“ Isráéla.
88 Pozri 1 Kráľ. 8:50, pozn. 545; Is. 1:2, pozn. 7.
89 Pozri Exod. 24:10, pozn. 840.
90 Al. „nepoddajní“, „neústupní“, pozri Exod. 1:14, pozn. 27, tu v takomto zmysle, tiež „drzí“, „nehanbliví“.
91 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
92 Al. „zatvrdilí“, vl. „silní“, ako napr v Exod. 3:19 a na mnohých iných miestach, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie. Ďalej zmysel ako tam v texte.
93 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
94 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468; Jer. 40:4, pozn. 1603.
95 Pozri Is. 30:9, pozn. 1549.
96 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
97 Pozri Deut. 1:29, pozn. 85.
98 Pozri Gen. 1:26 a ďalej, pozn. 305.
99 Pozri Num. 22:3, pozn. 832; Deut. 1:29, pozn. 55 a 65.
100 Al. „bodliaky“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
101 Al. „tŕne“, „tŕnisté (al. „ostnaté“) kre“, výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len v kap. 28:24.
102 Al. „*ani* z nich *samých*“, pozri kap. 14:15[618].
103 Pozri 2 Kráľ. 19:26, pozn. 783.
104 Tu D. „ako dom tej spurnosti“, ďalej obdobne.
105 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
106 Vl. „v tom“[8], v kap. 7:22 „v to“[7], tj. „do toho“[8].
107 Pozri Prísl. 13:16, pozn. 660.
108 D. „tvár“, aj slovenské „líce“ má obdobný význam.
109 D. „zadok“, „zadná strana“.
110 Al. možno „stonanie“, ako „mumlanie“ u Jóba 37:2; výraz sa vyskytuje len ešte v Žalme 90:9, pozri tam pozn. 2108; je odvodený od slovesa „vzdychať“ u Is. 16:7, pozn. 525, Jer 48:31, pozn. 1795, a i.
111 Al. možno „ach!“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
112 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
113 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655.
114 Al. „prejavil“, „ukázal“.
115 Al. „ústach ohľadne (al. „*čo* do“) sladkosti“.
116 Pozri Is. 33:19, pozn. 1715.
117 Pozri Gen. 11:1, pozn. 328.
118 Vl. „k ľudu nezrozumiteľných perou[91] a ťažkých jazykom“[91]. V. 6 obdobne.
119 Pozri Gen. 11:7, pozn. 341; nesúvisí s „nezrozumiteľnej“ tu vyššie a vo v. 5[116].
120 Tj. „či nie je tak“.
121 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
122 Pozri Deut. 1:26, pozn. 73; Sud. 11:17, pozn. 622; Is. 1:19, pozn. 95.
123 Vl. „lebo niet ich ochotných“.
124 D. „dal“, ďalej obdobne.
125 Tu, pravdaže, v kladnom zmysle („pevnou“, „odolnou“, ďalej obdobne).
126 Pozri Gen. 17:5, pozn. 445.
127 Al. „tvrdým nad kremeň“, ďalej obdobne.
128 Al. „budem vyslovovať“, ďalej obdobne.
129 Al. „vezmi“, ďalej obdobne.
130 Pozri Is. 9:5, pozn. 557; Jer. 10:22, pozn. 771.
131 Pozri Gen. 9:26, pozn. 409.
132 Al. „zo svojho“.
133 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
134 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
135 Al. „sedeli“, „ostávali“, nižšie obdobne.
136 Al. „som tiež býval[16] *po*“.
137 Al. „hrôzu“, „zdesenie“, al., podľa iných, „súc rozrušený“ atď., tvar slovesa u Is. 52:14, pozn. 1689 a 2298; Jer. 2:12, pozn. 120. Ďalej zmysel ako v texte tam.
138 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131.
139 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
140 Pozri 2 Kráľ. 6:10, pozn. 306.
141 Tj. „dávaj im odo mňa výstrahu“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu slovesa s 4. pádom, aká je v pôvodine.
142 Pozri Deut. 4:10, pozn. 228.
143 Pozri Gen. 2:17, pozn. 75.
144 Tu je preklad takto zvolený, keďže znenie v pôvodine vyžaduje preklad dokonavým slovesom.
145 Tu v takomto zmysle, al. „na vystríhanie zlovoľného pred jeho zlovoľnou cestou“[96].
146 Pozri Gen. 42:2, pozn. 1138.
147 Pozri Deut. 4:14, pozn. 235.
148 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
149 Pozri Num. 27:3, pozn. 974; v kap. 44:24 táže predložka, zmysel ako v texte.
150 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283; ďalej obdobne, aj ohľadne iných výrazov v preklade.
151 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.

www.mrtisovnik.eu

152 Pozri Deut. 32:4, pozn. 922, v kap. 28:18 zmysel ako v texte, ohľadne kap. 28:1 pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
153 Al. „voľačo, o čo sa potkne“, ako „potknutia sa“ u Is. 8:14, pozri tam pozn. 513.
154 D. „on nezhreší“, no tu je zmysel skôr ako v texte.
155 D. „žitím“ (no nie ako vo v. 19 a ďalej[150]), „ostávaním nažive“[146].
156 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
157 Pozri Gen. 2:24, pozn. 88; Jer. 13:11, pozn. 866.
158 Pozri Žalm 31:18 a ďalej, pozn. 899.
159 Pozri Gen. 21:25, pozn. 557; 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
160 Pozri Gen. 13:8, pozn. 372.
161 Pozri Is. 30:8, pozn. 1177; tu v kap. 23:14 zmysel ako tam v texte.
162 Pozri Jer. 2:15, pozn. 57; netýka sa miest bez tohto označenia.
163 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
164 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1026.
165 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 806.
166 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
167 Ako „jahňatá“ v kap. 27:21 a napr. u Is. 16:1 a obdobne 34:6 a j., tu a v kap. 21:22 zmysel ako v textovej súvislosti („boridlá“, vojnové zariadenia na prebáranie al. prerážanie múrov, prelamovanie brán a pod.).
168 Pozri Lev. 2:5, pozn. 63.
169 Tj. „postav ho ako múr“.
170 Al. „upevni“, sloveso ako v Exod. 15:17, pozn. 532. Ďalej zmysel ako tam v texte.
171 Al. možno „proti nemu“, ďalej obdobne, predložková väzba ako v Sud. 1:1, pozn. 9.
172 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 459, tu síce iná, ale v tejto súvislosti v podstate súznačná predložková väzba. V kap. 5:3 a 6:12 tvary toho istého slovesa bez opisu.
173 D. „počet“, ako vo v. 5.
174 Pozri Num. 18:9, pozn. 704.
175 D. „tieto“.
176 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46.
177 Pozri Is. 52:10, pozn. 1083.
178 Pozri 1 Sam. 10:5 a ďalej, pozn. 436.
179 Pozri Sud. 7:13, pozn. 474.
180 Pozri Exod. 9:32, pozn. 309.
181 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
182 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
183 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
184 Pozri Exod. 29:40, pozn. 1061.
185 Tj. „v žeravom popole z nich“ (sušených na slnku), vo v. 15 „nad žeravým popolom“.
186 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
187 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
188 Pozri Jer. 1:6, pozn. 18.
189 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
190 Pozri Lev. 7:18, pozn. 221.
191 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
192 Pozri Žalm 10:15, pozn. 82, a i.
193 Pozri Lev. 26:26, pozn. 906.
194 Pozri Jóš. 22:24, pozn. 649.
195 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
196 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 12:19.
197 Al. „navzájom“, Gen. 26:31, pozn. 689.
198 Al. „zanikli“, „odumreli“, „vymizli“, ďalej obdobne, pozri Lev. 26:39, pozn. 929.
199 Al. možno „nôž“, výraz, ktorý takmer všade inde znamená „meč“ a mnohí ho tak prekladajú aj tu („ostrý meč“), no jesto niekoľko miest, kde nepochybne značí iný ostrý nástroj zo železa al. iného materiálu: „dláto“ v Exod. 20:25, „nože“ v Jóš. 5:2n. a 1 Kráľ. 18:28.
200 Al. „previesť“, „nechať prejsť“.
201 Pozri Lev. 13:29, pozn. 418.
202 Nesúvisí s „váhy“ vyššie.
203 D. „ich“, tj. „vlasy a fúzy zo svojej hlavy a brady“.
204 Pozri Deut. 31:24, pozn. 228.
205 Al. „v ohni“, no nie ako vo v. 4 a i., pozri Is. 24:15, pozn. 1267, tu jednotné číslo.
206 Pozri Jer. 46:14, pozn. 1716
207 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
208 Pozri Exod. 32:20, pozn. 1141.
209 D. „trochu (al. „málo“) počtom“.
210 Al. „zovrieť“, „vopchať“, „vtesnať“, tu v takomto zmysle, porov. Exod. 12:34, kde „zaviazané“ je tvar príbuzného slovesa obdobného významu.
211 Tj. „cípy (Num. 15:38, pozn. 611) svojho rúcha“. Ďalej zmysel ako v texte.
212 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
213 Tj. „z tejto časti“, pozri Zech. 13:8n.
214 Al. „na všetok dom“[171], ďalej obdobne.
215 Pozri Deut. 1:26, pozn. 114.
216 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; ďalej aj iné tvary, zmysel ako tam v texte.
217 Pozri Exod. 12:14, pozn. 388.
218 Pozri Is. 7:16, pozn. 455.
219 Al. možno „vaše zúrenie“, „vaše soptenie“, hebr „hamonchem“, ten istý výraz („hamón“) je v 1 Sam. 4:14, pozn. 256, a i. a je odvodený od slovesa „hámah“, ktoré je tu v kap. 7:16 a napr. u Is. 17:12, pozn. 949 a Jer. 4:19, pozn. 358; významu, ktorý v texte prekladu al. tu vyššie uvádzam, je hádam nejbližšie použitie tohto slovesa v Žalme 39:6, pozn. 1120.
220 Al. „v“, al. možno „proti“, no nie ako vo v. 8 a inde[162]. Ďalej obdobne.
221 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
222 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
223 Pozri Is. 14:30, pozn. 883.
224 D. „do každého vetra“, tj. „všetkými smermi“.
225 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
226 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
227 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
228 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
229 Vl. „aj“, „tiež“, no tu („z Mojej strany“) a ďalej je azda zmysel skôr ako tam v texte.
230 Al. „odvracať“, vl. „odnímať“, pozri Exod. 21:10, pozn. 691.
231 Al. „zasa ja pristrihovať („ostrihané“ u Jer. 48:37 je tvar toho istého slovesa, tu v zmysle „ukracovať“ (Num. 9:7, pozn. 336), „obmedzovať“, „krotiť“, porov. slovenské „pristrihnúť krídla voľakomu“, al. „skracovať“,

www.milosrdnik.sk

tj. „celú záležitosť s tebou“, „brať to skrátka“, „robiť krátky proces“) a nie *že* moje oko bude mať súcit“.

232 Pozri Is. 9:19, pozn. 568.

233 Pozri aj Gen. 41:30, pozn. 1093.

234 Al. „a svoje popudenie proti nim budem“.

235 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178; Žalm 119:121, pozn. 500. Ďalej zmysel ako v texte.

236 Pozri Gen. 37:35, pozn. 179.

237 Tu v takomto zmysle, pozri Gen. 27:42, pozn. 722.

238 Pozri Is. 9:7, pozn. 722.

239 Pozri Is. 5:17, pozn. 353.

240 Pozri Gen. 17:6, pozn. 445.

241 V hebrejčine slovná hra: „lechorbáh“, „rumoviskom“, „úlcherpáh“, „a potupou“.

242 Al. „posmech“, „výsmech“, „urážanie“, „utŕhanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

243 Pozri Prísl. 1:7, pozn. 2.

244 Al. „spustošenina“ (Is. 15:6; Jer. 48:34), tu zmysel ako v texte.

245 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.

246 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 751.

247 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.

248 Pozri Jer. 5:26, pozn. 460.

249 Pozri Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[248] odvodený.

250 Vl. „hromadiac“, „kopiac“, „sústrediac“, pozri kap. 11:17[487], tu zmysel ako v texte.

251 Vl. „živočíšstvo“, vlastný význam dotyčného výrazu[25].

252 Tj. „zlé zvieratá“[251].

253 Ako v Gen. 43:14.

254 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 869; al. „potôčikoch“ (Žalm 42:1, pozn. 1178), ďalej obdobne.

255 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.

256 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914, hebr. „bámóth“, jedn. číslo „bámáh“, pozri kap. 20:29.

257 Pozri Lev. 26:30, pozn. 915.

258 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.

259 Al. „nechávať padať“.

260 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1054.

261 Tu a vo v. 14 v zmysle „obývateľných oblastiach“. Ďalej zmysel ako tam v texte.

262 Vl. „budú mestá pustošené“ (al. „pusté“), nižšie obdobne, pozri Is. 34:10, pozn. 353; tu opis na odlíšenie od „spustnú“ vo v. 4 a obdobne nižšie tu[137] a ďalej.

263 Al. možno „pykali“, „pykať museli“[93], sloveso ako „pykajú“ u Is. 24:6, pozri Žalm 34:21n., pozn. 970; toto sloveso („*ášam*“) znie podobne ako predošlé „pustnúť“[137] („šámém“) a mnohí aj navrhujú podľa Vulgaty („interibunt“, „zaniknú al. budú zanikať“) a iných starých prekladov (nie LXX, kde sloveso tomuto slovesu zodpovedajúce chýba) a rabínskych výkladov nahradiť tvar „vejeešmú“ slovesa „ášam“, ktoré je tu použité, obdobným tvarom „vejéšammú“ slovesa „šámém“; okrem toho valná väčšina dostupných mi slovníkov uvádza, že sloveso „ášam“ má na tomto a niekoľkých iných miestach výnimočne ten istý význam ako sloveso „šámém“, takže všetky známe mi novšie preklady ho v takomto al. podobnom zmysle podávajú. Napriek tomu som sa rozhodol uprednostniť ten význam dotyčného slovesa, ktorý je mu vlastný a ktorý al. ktorému podobný má na iných miestach svojho výskytu, lebo sa nazdám, že nedáva o nič horší zmysel ako onen, totiž „aby sa oltárom tým, že sa budú stávať rumoviskami, dostávalo odplaty sťaby spoluvinníkom tých, ktorým v ich modlárstve slúžili“. Ďalej obdobne.

264 Vl. „prestali“ (Gen. 2:2n., pozn. 49), ďalej aj iné tvary, zmysel ako tam v texte.

265 Tu v pôvodine opäť slovná hra: „venišberú“, „a roztrieštené boli“, „venišbatú“, „a zanikli“.

266 Pozri Gen. 6:7, pozn. 199.

267 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608, tu (nie ďalej) v zmysle „vami zhotovené modly“.

268 D. „budu ostavovať“, bez uvedenia predmetu.

269 Tj. „tým al. následkom toho, že“, dotyčná predložka[142] sa dá na tomto mieste a možno aj vo v. 13 chápať v takomto zmysle.

270 D. „ostavovať *do*stávaním sa (al. „bytím“) vám“. Obdobne možno aj vo v. 13.

271 Al. „uniknuvších“, v. 9 obdobne.

272 Porov. kap. 5:3.

273 Vl. „smilniace“, „smilstvu oddané“, ďalej aj iné tvary toho istého slovesa.

274 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.

275 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.

276 Pozri Exod. 34:16, pozn. 1192, tu (nie ďalej) je vzhľadom na odlišnú súvislosť na opis použité iné sloveso.

277 D. „znechutia svojou tvárou“, ďalej obdobne.

278 Pozri Jer 1:16, pozn. 61.

279 Al. „že ja *som* Hospodin; nie“.

280 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.

281 Al. „Tlesknì“, „pleskni“, al. „bi“, „tlieskaj“, „plieskaj“, nižšie „dupaj“. Ďalej obdobne.

282 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.

283 Al. „Udri[281] svojou dlaňou“.

284 Al. „Beda“, hebr „ach“, v SZ len tu, v kap. 21:15 a možno v kap. 18:10.

285 Pozri Jer. 12:2, pozn. 825.

286 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.

287 Al. „na všetkých temenách“, no iná predložka ako „na“ vyššie.

288 Al. „pod každým zeleným stromom“, no nie ako nižšie[289]. Ďalej obdobne.

289 Pozri Gen. 35:4, pozn. 354, Is. 1:29n., pozn. 130.

290 Pozri Gen. 8:21, pozn. 275.

291 Pozri Is. 5:25, pozn. 251.

292 Pozri Is. 1:7, pozn. 33.

293 Tj. „*pustejšou* od pustiny“.

294 Miestne meno inak neznáme, niektorí ho stotožňujú s Almón-Divláthájim, pozri Num. 33:46, podľa iných je tento tvar tu chybou opisovača miesto „k Rivle“, pozri 2 Kráľ. 23:33 a porov. Num. 2:14, pozn. 72.

295 Al. „k“, al. prostý 3. pád.

296 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.

297 Tu v zmysle „svetové strany“.

298 Tu od dotyčného výrazu[216] odvodené sloveso.

299 Al. „stavať (al. „klásť“) proti tebe“[162], ďalej obdobne.

www.milosrdnikel.sk

300 Vl. „nad“, v texte predložka, aká sa v slovenčine so slovom „súcit“ zvyčajne pojí.
301 Pozri Gen. 18:15, pozn. 488.
302 Tj. azda „jedinečné“, „ojedinelé“.
303 Al.[16] „bdie“, „bdel“.
304 V pôvodine slovná hra: „hakkéc“, „ten koniec“, „hékíc“, „precitol“[303].
305 Pozri Is. 28:5, pozn. 1395, tu vl. „osud“, „čo je určené“, hebr „cefíráh“, výraz odvodený od slovesa „cáfar“, pozri Sud. 7:3, pozn. 456, ktoré podľa niektorých tiež znamená „krútiť“, „točiť“, „v kruhu sa vracať“ (s čím súvisí pojem „koruny“, tj. „čohosi kruhovitého“, aj „osudu“, „čohosi vopred určenou dráhou sťaby v kruhu prichádzajúceho“), al. tiež „pliesť“, „splietať“ (ohľadne „koruny“ by potom išlo o predstavu „venca“, ohľadne „osudu“ o „čosi, čo je pre kohosi vopred „upletené“, tj. „zosnované“). Nazdám sa potom, že všetkému vyššie uvedenému, vzhľadom na nasledovné „na teba“, splna zodpovedá preklad, ktorý som na tomto mieste (nie vo v. 10) zvolil.
306 Pozri 1 Sam. 5:9, pozn. 290; Is. 22:5, pozn. 1148.
307 Al. „radostného volania“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
308 Pozri Deut. 32:17, pozn. 1149, tu zmysel ako v texte.
309 Al. „na teba“, no nie ako „na teba“ vyššie. Ďalej zmysel ako v texte.
310 Al. „že *ten, ktorý* bije, *som* ja, Hospodin“.
311 Vl. „vyšiel“[53], tj. „najavo“.
312 Tu (nie ďalej) v zmysle „palica nápravnej výchovy al. ukázňovania“.
313 Takže sa dá očakávať, že prinesie ovocie.
314 Pozri Deut. 17:12, pozn. 672.
315 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
316 Sloveso ako v Gen. 6:18, pozn. 227.
317 Al. „lomozu“, al. „lomoziaceho davu“, pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
318 Výraz príbuzný predošlému[317], vyskytujúci sa v SZ len tu.
319 Al. „nádhera“, „vznešenosť“, „skvelosť“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; podľa iných „a nie *že bude* pre nich[149] nárek“ (al. „žalospev“).
320 Pozri Ezr. 3:1, pozn. 86; Est. 9:26, pozn. 119.
321 Pozri Gen. 4:1, pozn. 125.
322 Tj. „pôdy“, v. 2.
323 Tu, pravdaže, jednoznačne zmysel ako v texte („ohľadne všetkého, čo na nej je“; ďalej obdobne).
324 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
325 Porov. Lev. 25:14–28.
326 Tu v zmysle „nebude sa odvolávať“ („brať späť“).
327 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
328 Al. „a nebudú si, nikto[433], svoj život svojou neprávosťou, môcť“.
329 Pozri 2 Par. 1:1, pozn. 2, tu a obdobne ďalej (aj iné tvary) zmysel ako v texte.
330 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 208.
331 Výraz vyskytující sa v SZ len tu, odvodený od predošlého slovesa[330].
332 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 784.
333 Tj. „všetka jej spústa je predmetom Môjho hnevu“, v. 12 obdobne.
334 Pozri Gen. 6:14, pozn. 215.
335 Tu a ďalej sa dá chápať aj doslovne („v ulici“, „z domu“, ďalej obdobne, porov. Deut. 32:25, pozn. 1166).
336 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
337 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
338 Tj. „holubice“, no nasledovné „každý“ sa, pravdaže, týka „unikajúcich“.
339 Sloveso, o ktorom je reč v dotyčnej poznámke[219]; tiež „vŕkajúce“, no iné sloveso ako u Is. 38:14 a 59:11, pozn.525.
340 D. „pôjdu“, „budú odchádzať“, tj. tratiť sa“, „míňať sa“, totiž „prestávať slúžiť“, takže aj „zlyhávať“.
341 Tj. „takže budú ako voda“, „strácať svoju pevnosť“, „mäknúť“, „podlamovať sa“. Inak možno „mäknúť (al. „tratiť sa“ atď.[340]) vodou“, „pre vodu“ v príčinnom zmysle, tj. „vodnatelnosťou“, takže sa potom vari dá povedať aj „nabiehať (tj. „opúchať“) vodou“. Z tohto (čiastočného) výčtu rozličných obmien prekladu vidno, že táto časť verša je neľahko zrozumiteľná, čo sa prejavuje rozmanitosťou jej tlmočenia v rôznych prekladoch; prísne doslovný preklad by bol „všetky kolená pôjdu (al. „budú odchádzať“) – voda“. Obdobne aj v kap. 21:7.
342 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024, v kap. 23:15 odvodené prídavné meno.
343 Pozri Žalm 55:5, pozn. 1407.
344 Pozri Žalm 55:5, pozn. 1408; výraz sa v SZ vyskytuje len ešte u Jóba 21:6 („chvenie“) a Is. 21:4 („triaška“).
345 Al. „zahanbenie“, ďalej obdobne, pozri Žalm 89:45, pozn. 2093.
346 Pozri Is. 3:24, pozn. 274.
347 Al. „špinou“, „smeťmi“, pozri Lev. 12:5, pozn. 380, tu a ďalej v takomto zmysle.
348 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
349 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 553.
350 Tu v takomto zmysle.
351 „príčinou“, v kap. 21:15 „príčin úrazu“.
352 Pozri 2 Sam. 1:24, pozn. 76.
353 Al. „založil (al. „zriadil“) ju vo“.
354 Pozri Is. 2:10, pozn. 175.
355 Al., podľa iných, „krásu jeho ozdoby použil*i* (al. „*sa*[456] použilo“) pre spupnosť[364] a“.
356 Pozri Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1053.
357 Pozri Is. 23:9, pozn. 1222.
358 Pozri Žalm 17:14, pozn. 498.
359 Pozri Jer. 7:11, pozn. 599; nesúvisí s „násilím“ vo v. 23[315].
360 Vl. „rozsudkami“, tu v zmysle ako v texte („súdnymi prípadmi“).
361 Vl. „zločinmi krvi“[442], množné číslo tu hádam aj v zmysle jednotlivých prípadov, keďže predošlý výraz „zločiny“ je v jednotnom čísle[67]. Ďalej obdobne.
362 D. „zlých“, v zmysle podstatného mena.
363 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
364 Tu v takomto zmysle, pozri Lev. 26:19, pozn. 891.

www.milosrdnik.eu

365 Pozri Is. 19:4, pozn. 1019.
366 Al., podľa iných, „strach“, „úzkost“, „tieseň“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
367 Pozri 2 Kráľ. 19:7, pozn. 759; výraz sa používa najmä o zlej al. poplašnej zvesti.
368 Al. „zákon“, pozri Gen. 26:5, pozn. 669, no tu a v kap. 43:11 skôr v tomto vlastnom zmysle.
369 Pozri Žalm 1:1; 33:11, pozn. 4.
370 Pozri Gen. 23:6, pozn. 589.
371 V stavovom zmysle; pozri Jóba 4:5, pozn 166; 23:15, pozn. 1122.
372 D. „od“, „z“, tj.
373 „z ich ciest vyplynie, ako“.
374 Podľa LXX a niektorých vydaní Italy (starého latinského prekladu) „ako muž (miesto „éš“, „oheň“, četli „íš“, „muž“)“. Tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.
375 Al. „žiara“, „jas“, výraz vyskytujúci sa len tu a u Dán. 12:3.
376 Vl. „podobu (Žalm 106:20, pozn. 2328; Deut. 4:12, pozn. 233, nie ako tu vyššie[24], al. „tvárnosť“) ruky“. Ďalej zmysel ako tam v texte.
377 Pozri Num. 15:38, pozn. 612, tu v zmysle ako v texte.
378 Al. „do“, ďalej obdobne.
379 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
380 Pozri 1 Kráľ. 6:18, pozn. 358, ďalej aj iné tvary a predložkové väzby, zmysel ako v texte.
381 Al. „smerovala“, „hľadela“, pozri Exod. 7:23, pozn. 230; tu a ďalej zmysel ako v texte.
382 Pozri Deut. 4:16, pozn. 237.
383 D. „podľa výzoru (al. „ako výzor“), ktorý“.
384 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
385 D. „cestou“.
386 Pozri Gen. 11:2, pozn. 330.
387 Al. „vchodu“, no nie ako vo v. 3[379], výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
388 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
389 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680, tu a ďalej bez nasledujúcej spojky „a“.
390 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
391 Pozri Is. 38:2, pozn. 1150.
392 Tu skôr v tomto zmysle; netýka sa miest bez tohto označenia.
393 Čosi iné príbuzné a v podstate súznačné sloveso, pozri 1 Kráľ. 6:35, pozn. 395.
394 Vl. „každé“, „všetko“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných výrazov v preklade.
395 Pozri Gen. 1:21, pozn. 33.
396 Pozri Gen. 1:24n., pozn. 31.
397 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
398 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
399 D. „zvieratstva hnusu“, výraz, od ktorého je odvodený výraz vyššie[227] uvedený. Pozri Lev. 7:21 a ďalej, pozn. 366; Is 66:17, pozn. 2621.
400 D. „pred ich tvárou“, ďalej obdobne.
401 Pozri 2 Par. 26:19, pozn. 922.
402 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
403 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Sof. 3:10.
404 Al. „*z* vykiadzania“, pozri Exod. 30:8, pozn. 1079.
405 Tj. „zbierky al. zostavy modlárskych zobrazení“, ako „zobrazenia“ v Lev. 26:1, pozn. 860, Num. 33:52 (výraz iného kmeňa ako „zobrazenie“ vo v. 10 vyššie[376]), preklad v texte sa sem vari svojím nádychom akejsi hanlivej irónie dobre hodí. Inak, bez súvislosti s obsahom v. 10 a s prihliadnutím na ten význam dotyčného výrazu, aký má v Prísl. 25:11, pozn. 841, azda „v izbách svojej výzdoby“, tj. „vyzdobených“, „okrášlených“; tento význam hádam mali na mysli Kralickí v svojom českom preklade „malovaných“.
406 D. „Niet Hospodina vidiaceho nás“, ďalej obdobne.
407 D. „na *stranu* k severu“.
408 Bájoslovné meno boha jari a leta, o ktorom si predstavovali, že pri skončení leta umiera a s návratom jari opäť ožíva.
409 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
410 D. „ako“.
411 Pozri 1 Sam. 18:23, pozn. 752, tu v zmysle „nezávažným previnením“, al., podľa iných, „príliš málo“. Ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
412 Pozri Deut. 4:25, pozn. 252.
413 Tu D. „a vracajú sa[16] dráždiť ma“ (al. „na dráždenie mňa“).
414 D. „pristrkávajú k svojmu“.
415 Pozri Num. 13:23, pozn. 497, tu (nie ďalej) vari narážka na zvyk vtedajších Peržanov, ktorí si pri svojich modlitbách k slnku prikladali k nosu letorasty stromov al. krov.
416 D. „veľkým“, ďalej obdobne.
417 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
418 Pozri Exod. 22:8, pozn. 741.
419 Pozri Jer. 8:12, pozn. 653.
420 Množné číslo možno v zosilňujúcom zmysle, al. v zmysle rozličných prejavov „navštívenia“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných výrazov.
421 Tu v zmysle „potrestania“, porov. Exod. 20:5, pozn. 662.
422 Al., podľa väčšiny známych mi prekladov (nie LXX ani Vulgaty), „Nech sa priblížia[98] dozorcovia (al. „poverenci“) nad mestom, a“, no potom len v zmysle 2 Par. 23:18, pozn. 826, tj. „dozorné al. poverené orgány al. zložky“, lebo ide o výraz ženského rodu.
423 Tu čosi odlišný súznačný výraz, vyskytujúci sa v SZ len tu.
424 Tu iný slovesný tvar ako v kap. 8:3, no v tejto súvislosti rovnakého významu.
425 Al. „ničenia“, „zhuby“, „rozbíjania“, „búrania“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa napr. „rozrážať“ (Jer. 13:14 a ďalej, pozn. 1956), „roztĺkať“ v Žalme 2:9.
426 D. „plátnami“.
427 Tu v takomto zmysle, pozri Num. 16:27, pozn. 644; 1 Kráľ. 15:19, pozn. 797.
428 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
429 Al. „na prah“.
430 Al. „zavolal“, tj. „Boh“, pozri v. 4; ďalej obdobne, v hebr. je aj „sláva“ mužského rodu. V kap. 11:5 na roz-

www.milosrdnyotec.sk

diel od predošlého „Duch“, ktoré je tam v hebrejčine ženského rodu.

431 Sloveso (hebr. „táváh“) ako „čarbať“ v 1 Sam. 21:13, vyskytujúce sa v SZ v takomto zmysle len na týchto dvoch miestach.

432 hebr. „táu“, znie podobne, takže je tu akýsi druh slovnej hry, ktorý som sa tak pokúsil v preklade napodobiť. „Táu“ je potom meno poslednej litery hebrejskej abecedy, ktoré malo v staršom tvare hebrejského písma podobu ležatého krížika, ako v latinke litera „x“.

433 Pozri Gen. 31:50; 32:24, pozn. 841.

434 Tu v pôvodine opet slovné hra: „haneenáchím“, „ktorí vzdychajú“, „vehaneenákím“, „a ktorí kvília“.

435 Al. „k oným“, vl. „k týmto“.

436 Tj. „takže som to počul“.

437 Al. „proti žiadnemu človekovi“, „na (ako „na“ nižšie) žiadného človeka“, no tieto predložky sa nepríliš dobre hodia k nasledovnému „nepristupujete“, iba ak by sa táto väzba voľnejšie preložila, ako mnohí aj robia.

438 „na žiadneho človeka … nech nesiahate“; „proti žiadnemu človekovi … nech nezasahujete“, no ide o tvar slovesa ako v kap. 44:13[2013].

439 D. „pred tvárou“, pozri Gen. 11:28 a ďalej, pozn. 4, ale predložka je tu iná, hoci v takomto spojení súznačná.

440 Pozri Sud. 3:9 a ďalej, pozn. 175.

441 D. „vo veľmi veľmi“.

442 Pozri Gen. 4:11, pozn. 141.

443 Porov. príbuzný výraz v Exod.23:6, pozn. 786.

444 Al. možno „hlásenie“, vl. „slovo“, pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 700.

445 Ako „kolesá“ u Is. 5:28, tu jednotné číslo, zmysel ako v texte („súboru kolies“, nie ako tu v kap. 1:15 a ďalej). Výraz značí aj „smršť“ (Žalm 77:18); pozri v. 13 a kap. 23:24[1106].

446 Jednotné číslo možno aj v zmysle „*každému* kerúbovi“. Ďalej obdobne.

447 Pozri Exod. 9:8, pozn. 276.

448 D. „z medzi*priestor*ov (tento výraz všade, kde ho v tomto oddiele uvádzam, znamená, že predložka „medzi“, hebr, „bén“, má na dotyčných miestach koncovku množného čísla, ako by bola podstatným menom) kerúbov“[2].

449 Iné sloveso ako v kap. 9:3[427], ako „vystúpila“ v Gen. 7:17.

450 Al. „nad“, iná predložka ako v kap. 9:3[429].

451 Pozri 2 Kráľ. 16:18, pozn. 664.

452 Člen[10] tu možno v zmysle „*jeden z* tých kerúb*ov*“.

453 Tj.[48] hlava, ktorej ľudská tvár bola obrátená žiadúcnym smerom.

454 Vl. „mäso“.

455 Al. „Tým kolesám“.

456 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

457 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.

458 D. „jeden“ („*každý* jeden“).

459 Pozri 1 Sam. 17:30, pozn. 699.

460 Pozri Gen. 44:28, pozn. 1211.

461 D. „oni“.

462 Pozri Gen. 12:15; 21:22, pozn. 554.

463 Pozri Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 637.

464 Al. „zmýšľajú“, „plánujú“, „osnujú“, ďalej obdobne, pozri Žalm 35:4, pozn. 911 a 980, sloveso ako „*si* zaumienil“ v Est. 8:3.

465 Pozri Žalm 5:5 a ďalej, pozn. 120.

466 Al. „rozhodujú (Jer. 49:20, pozn. 1570) zlými rozhodnutiami“ (Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Jer. 49:20, pozn. 618), „zameriavajú sa *na* zlé zámery“ (Nech. 4:15, pozn. 181).

467 Tj. „nebezpečie“, „nehrozí nám v blízkej dobe skaza“.

468 Tj. „budujte“ al. „budujme“, porov. Jer. 29:5–11.

469 Mnohé zo známych mi prekladov podávajú toto miesto v znení „Nie nablízku budovať domy“, alebo „Niet času na budovanie domov“, a pod., hoci slovo „nablízku“ má v pôvodine rozlučovacie prízvučné znamienko, ktoré takýto zmysel vylučuje. LXX a Vulgata uvádzajú, podľa sotva zistitelnej predlohy, znenie „Či neboli domy nedávno zbudované?“, ktorého sa tiež niektoré novšie preklady pridržajú. Preklad, ktorý len s nepatrným doplnením v súhlase s nemnohými v texte podávam, splna zodpovedá, nazdávam sa, významu pôvodiny, rátajúc v to aj význam spomenutého prízvučného znamienka, aj zmyslu nasledovného prirovnania ku „kotlu a mäsu“[472].

470 Tj. „toto mesto“, ďalej obdobne.

471 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.

472 Tj. „ako kotol chráni mäso, ktoré je v ňom, aby nezhorelo v ohni, chráni nás mesto pred akýmkoľvek nebezpečím“. Tento zmysel jednoznačne potvrdzuje v. 7 („len mŕtvi budú v meste bezpeční“), porov. aj v. 11, kým niektoré z obmien prekladu, spomenutých vyššie[469], sa zdajú predpokladať opačný výklad tohto prirovnania („sme v nebezpečí, že budeme v meste zahubení, ako sa uvarí mäso v kotli“).

473 Vl. „stupne“ (kap. 40:22, 34; 43:17; Žalmy 120–134, nadpisy, pozn. 2528), tu a ďalej zmysel ako v texte.

474 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599, ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.

475 Tj. „v ktorého ustanoveniach ste“, v texte doslovný preklad (privlastňovacie zámeno („mojich“) je vyjadrené zámennou príponou).

476 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.

477 Al. „Benájáhúa“, v. 1.

478 Al. „vykonať zhubu“, ďalej obdobne, pozri Is. 10:23, pozn. 659.

479 Pozri Jer. 32:7n., pozn. 1443, tu zmysel ako v texte.

480 Al. „(ku) ktorým“.

481 Al. „Ostávajte“.

482 Al. „bude“, ďalej obdobne, tu aj „je“[16].

483 Pozri Exod. 6:8, pozn. 198, výraz odvodený od dotyčného slovesa[363].

484 Pozri Jer. 9:16 a ďalej, pozn. 695.

485 Al. „medzi *iné* zeme“, predložka táže ako „medzi“ vyššie. Kap. 6:8 a ďalej obdobne.

486 Vl. „máličko“, tj. „v malej miere“, „čosi“.

487 Pozri Gen. 6:21; pozn. 230.

488 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.

489 Pozri Jer. 11:5, pozn. 617.

www.mlosenie.sk

490 D. „ich“, tj. „*ti, čo* ich“, porov. v. 12[475].
491 Tj. „zmýšľania“.
492 Tu v takomto zmysle.
493 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
494 Pozri Jer. 46:19.
495 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638, tu v takomto zmysle.
496 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
497 Al. „si všímať“, „uvažovať“, vl. „vidieť“. Ďalej obdobne.
498 Al. tu „hoci“.
499 Al. „v múre“, ako v kap. 8:8, kde sa táto predložková väzba taktiež dá chápať v takomto zmysle; tu na konci verša jednoznačne zmysel ako v texte.
500 Nesúvisí s „vynášať“ nižšie a „vynášaj“ vo v. 5; ďalej obdobne.
501 Ako „zázrak“ v Exod. 7:9 a j.
502 D. „si rukou *pre*okopal skrze“[499].
503 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
504 Tu možno tiež „toto nesenie“ (al. „nosenie“), tj. to, ktoré prorok predvádzal.
505 Tu v takomto zmysle, pozri 1 Kráľ. 11:34, pozn. 484.
506 Tu opäť slovná hra: „hammassá“, „bremä“, „hannási“, „vládca“.
507 D. „v(o)“, v smerovom zmysle, preklad v texte v záujme zrozumiteľnosti.
508 Tj. možno „nijako“, „vôbec“, takže potom vari
509 „ani mžiknúť (al. „žmurknúť“, „sa pozrieť“) *na*“.
510 Pozri Jer. 26:8 a ďalej, pozn. 1285.
511 Al. „osidlo“, „lapaciu sieť“, pozri Žalm 66:11, pozn. 1599, ďalej zmysel ako v texte.
512 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.
513 Al. možno tu „ochranu“, „podporu“.
514 Al. „oddiely“, tj. vojska al. osobnej stráže, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe.
515 D. „ostaviť počet“ (kap. 4:5), tu zmysel ako v texte, pozri Gen. 34:30, pozn. 930.
516 Tj. „ostaviť … *uchránením* pred“.
517 Pozri Exod. 10:2, pozn. 314.
518 Pozri aj 1 Kráľ. 19:11, pozn. 898.
519 Al. „rozčúlením“, „rozrušením“ (od strachu).
520 D. „musí spustnúť od“, ďalej obdobne.
521 V príčinnom zmysle, D. „od“ al. „z“, ďalej obdobne, v preklade niekde prostý 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pád. V kap. 45:3 zmysel ako v texte.
522 Pozri Num. 23:7, pozn. 880.
523 Al. „čím *je* vám táto prípoveď“, ďalej obdobne.
524 Vl. „predlžujú“, tj. „Čas ubieha“. Ďalej zmysel ako tam v texte.
525 Tu azda v zmysle „obsah al. zmysel každého videnia“. V. 28 obdobne.
526 Al. „tratí sa“, tj. „nenastáva“, „videnie zlyháva“ („neplní sa“).
527 Vl. „Spôsobím, že prestane táto“.
528 „Za prípoveď používať“, a obdobne ďalej, je sloveso, od ktorého je slovo „prípoveď“ odvodené, al. možno naopak, a ktorého tvary sa v tomto význame v SZ vyskytujú okrem Num. 21:27, pozn. 815, a Jóba 17:6, pozn. 832, len v tejto knihe.
529 Al. „obsah“, „zmysel“, „predmet“, vl. „vec“, „záležitosť“.
530 Al. „márneho“, „prázdneho“, „ničotného“, ďalej obdobne.
531 D. „videnia klamu“ atď.[530], ďalej obdobne, pozri Exod. 20:7, pozn. 665; Žalm 12:2, pozn. 367.
532 Al. „zaliečavého“, „lichotivého“, vl. „hladkého“ pozri Prísl. 5:3, pozn. 136.
533 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 13:7. Príbuzný výraz je v kap. 13:6 a ďalej[552].
534 Vl. „preťahovať“, pozri Is. 13:22, pozn. 772, no nie ako tu vo v. 22[524].
535 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[327].
536 Tá istá predložka ako „na“ vyššie.
537 Al. „svojej mysle“, D. „svojho srdca“, tu v takomto zmysle.
538 Pozri Is. 1:4, pozn. 12.
539 Al. „blaznejúci“, pozri Deut. 32:6, pozn. 816.
540 D. „ktorí idú za“, tj.
541 „nasledujú svojho ducha“.
542 Pozri Sud. 15:4, pozn. 731.
543 Al. „trhliny“, „prietrže“, pozri 2 Sam. 5:20, pozn. 270; Žalm 106:23, pozn. 1508.
544 Sloveso ako „obmuroval“ v Pl. 3:7, pozn. 249, tu možno v zmysle „opravili“, „vyspravili“, porov. 2 Kráľ. 12:12, kde „murárom“ je tvar tohto slovesa. Inak „vybudovali“, „zriadili“.
545 „*alebo* dom Isráéla obmurovali múrom“; príbuznost výrazov možno naznačuje zosilnený zmysel („*alebo* ste sa vôbec pokúsili al. vás napadlo vymurovať“), kap. 22:30 obdobne.
546 Ako „múrik“ v Num. 22:24 a i., tu v zmysle „hradobného múru“.
547 Tj. „múr“, al. „dom Isráéla“.
548 Pozri Num. 23:23, pozn. 837; Deut. 18:10, pozn. 699 a i.
549 D. „veštbu lži“, ďalej obdobne, pozri Sud. 16:10, pozn. 770; Žalm 4:2, pozn. 91.
550 Al. „dúfanie v“, pozri Žalm 119:49, pozn. 2473.
551 Tu iný, ale príbuzný a súznačný výraz, vyskytujúci sa v SZ okrem tohto miesta ešte len v Gen. 15:1 a Num. 24:4, 16, pozn. 912.
552 Al. „ruka sa *do*stane (tj. „dopadne“) na prorokov“.
553 Pozri 1 Sam. 28:8, pozn. 992; 2 Kráľ. 17:17, pozn. 688, sloveso, od ktorého sú obidva predošlé výrazy[533 548] odvodené.
554 Al. „porade“, „dôvernom zídení“, pozri Gen. 49:6, pozn. 1320.
555 Al. „mätú“, „v omyl (al. „na scestie“) zavádzajú“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
556 Al. „ktosi“, D. „on“, al., podľa iných, „ono“, tj. „toto“.
557 Al. „hlinenú stenu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
558 Al. možno „maltou“, no je to ten istý výraz ako „nechutnosť“ v Pl. 2:14, porov. 189, takže zmysel je azda „čímsi nevhodným al. zbytočným“, „akousi babraninou“. Ďalej obdobne.
559 D. „k omietajúcim vápnom“, v texte opis v záujme zrozumiteľnosti.
560 Pozri Is. 28:2, pozn. 1403.

www.milosavlik.eu

561 Tj. „veľké krúpy“.
562 Výraz tu preložený „krupobitie“ sa vyskytuje v SZ len v tejto knihe.
563 D. „víchor búrok“, množ. číslo v zosilňujúcom zmysle („prudkej búrky“). Ďalej obdobne.
564 Al. „vykyvovať“, „rozhegávať“, tj. „uvoľňovať al. rozrušovať väzbu kameňov v stene“, vl. „poltiť“ (Žalm 78:13, 15), „kálať“ (Gen. 22:3), tu azda v zmysle ako v texte al. tu vyššie. Ďalej obdobne.
565 Pozri napr. Sud. 6:25, pozn. 419.
566 Tu v takomto zmysle, pozri 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
567 Tu a ďalej v takomto zmysle, pozri Is. 40:5, pozn. 928.
568 Al. „na tom múre a na tých“.
569 Al. „upri“, no nie ako v kap. 4:3 a ďalej[170].
570 Pozri Jer. 29:26, pozn. 930.
571 Al. „vankúšiky“, „mäkké obloženia“, podľa podaktorých „do obväzov zašité amulety“; výraz vyskytující sa v SZ len tu a vo v. 20.
572 Výraz vyskytujúci sa v SZ ešte len v kap. 41:8.
573 u Jer. 38:12, pozri tam pozn. 1568, tu možno „zápästia“ al. „lakte“.
574 Vl. „výšky“ (Gen. 6:15 a i.), tj. „vzrastu“ (Is. 10:33), „postavy“ (Pies. 7:7), tu a ďalej v zmysle ako v texte.
575 Iný výraz ako v kap. 10:2[451], vyskytujúci sa v SZ ešte len v 1 Kráľ. 20:10 a Is. 40:12.
576 Pozri Gen. 18:5, pozn. 467.
577 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[549] odvodený.
578 Vl. „lietajúce“, „poletujúce“ sloveso ako „vypučala“ v kap. 7:10, vyskytujúce sa v SZ v takomto zmysle len tu (aramaizmus).
579 Al. možno „za“, v príčinnom zmysle.
580 Al. „kormútenie“, „pôsobenie malomyseľnosti“ (al. „skleslosti“, „klesania na mysli“), pozri Žalm 109:16, sloveso sa v SZ vyskytuje ešte len u Dán. 11:30.
581 Al. možno „spravodlivých“, „zlovoľných“, „ich“, v hromadnom zmysle.
582 Al. „lžou“, „klamom“, pozri Jer. 3:10, nie ako tu vo v. 19[549] ani ako v kap. 12:24[531].
583 Pozri 2 Kráľ. 3:19, pozn. 142.
584 Al. možno „a nijako už nebudete“, v kap. 21:21 „na dychtivé veštenie“.
585 Al. „pred svoju tvár“, no iná predložka ako vo v. 1, výraznejšie vyjadrujúca tento zmysel. Ďalej zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
586 Vl. azda „prekážku svojej neprávosti“, znenie v texte je zvolené pre zrozumiteľnosť.
587 D.[588] „dávaním sa dopytovať“ (al. „vyhľadávať“).
588 Pozri Deut. 12:30, pozn. 524; al. „vyhľadávať“, pozri tamže kap. 4:29, pozn. 261. Ďalej obdobne.
589 Al. „s nimi prehovor“.
590 Tu D. „muž, muž“, tj. „každý muž“.
591 Al. „do svojho srdca“, „na svoje srdce“, no iná predložka ako vo v. 2.
592 Al. „ukážem ako odpovedajúci“, ďalej obdobne.
593 Vl „v tom“, „tým“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
594 Al., podľa čítaného textu, „ja, Hospodin, sa jemu, *ktorý* príde, spravím odpoveďou“[592].
595 Al. „sa odvrátili“ (nie ako vo v. 6), „sa odcudzili“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[356].
596 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
597 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[596] odvodený, al. možno naopak, pozri Gen. 19:9, pozn. 495; 20:1, pozn. 521.
598 Pozri Lev. 22:2, pozn. 250, tu výnimočne v zmysle ako v texte.
599 Al. „pre seba“[245].
600 Al. „podľa“[593].
601 Al. „úžasom“, „predmetom hrôzy“ (al. „úžasu“), tu v takomto zmysle.
602 Tj. „za predmet prípovedí al. porekadiel“.
603 Pozri Gen. 17:14, pozn. 1107.
604 Pozri Sud. 14:15, pozn. 717; 1 Kráľ. 22:20, pozn. 991.
605 Tj. „dopustím zvedenie“, tu najskôr v takomto zmysle.
606 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
607 Al. „*si trest za*“, ďalej obdobne, pozri Gen. 4:14, pozn. 148
608 D. „*aká*“, ako vyššie.
609 Pozri Gen. 37:15, pozn. 979.
610 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830, výraz odvodený od dotyčného slovesa[88].
611 Tj. „*niektorá* zem“, al. možno „zem *Isráéla*“.
612 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
613 Tu aj „proti“.
614 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
615 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
616 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
617 D. „spúšťou bez prechádzajúceho“.
618 D. „tváre“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725. Ďalej obdobne, aj ohľadne iných slov v preklade.
619 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
620 Vl. „zlé“.
621 Pozri 2 Par. 20:24, pozn. 505.
622 D. „všetko, čo“.
623 Al. „stromami“, ako „drevo“ vyššie.
624 Pozri Gen. 33 14, pozn. 894.
625 Al. možno „na zhotovenie výrobku“[2].
626 Pozri Ezr. 9:8, pozn. 355.
627 Pozri Žalm 69:3, pozn. 1683.
628 Pozri Jer. 13:7, 10, pozn. 232.
629 D. „v svojom bytí“, ďalej obdobne.
630 Al. „bezvadné“, „celé“, ďalej obdobne, pozri Exod. 12:5, pozn. 371; Lev. 3:9, pozn. 8.
631 D. „drevom“, tu v zmysle ako v texte. Ďalej obdobne.
632 Pozri Jer. 2:20, pozn. 155; čo sa tam hovorí o „Isráélovi“, platí v oddiele tu nasledujúcom obdobne o „Jerúsaléme“.
633 Al. „o Jerúsaléme“.
634 V pôvodine množné číslo, možno v zmysle „okolnosti tvojho pôvodu“, „všetko, čo s tvojím pôvodom súvisí“ („tvoje korene“). Aj výraz[635] nasledujúci tu a vo v. 4. je v množnom čísle, azda v obdobnom zmysle.

www.miloslavik.eu

635 Al. „príbuzenstvo“, „narodenie“, pozri Gen. 24:4, 7, pozn. 603.
636 Pozri Gen. 10:18, pozn. 323.
637 Hebr. „Chittíth“, názov žien kanáanského obyvatelstva vôbec.
638 Al. „tvoj pupok“ (Prísl. 3:8, pozn. 157; Pies. 7:2, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach), tu azda skôr zmysel ako v texte.
639 Al. „okúpaná“, ďalej obdobne, pozri Exod. 2:5, pozn. 52.
640 Vl. „posolená“.
641 D. „posolením“; „zavinutím v plienky“.
642 Pozri aj 1 Sam. 15:3, 9.
643 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
644 Al. „v pohŕdavom zaobchádzaní *s*“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
645 „v odpore *k* tvojej osobe“.
646 D. „dušou“[150 645], zmysel ako v texte, pozri Lev. 21:11, pozn. 688. Ďalej obdobne.
647 Al. „pred (vl. „nad“) tebou“.
648 Al. „povedal som ti: V svojej krvi ži“.
649 Vl. „rozmnožila“, „rozhojnila“, tu zmysel ako v texte.
650 „vzrástla si“, no nesúvisí s nasledovným slovesom.
651 Vl. „prišla“, „vošla“, zmysel ako v texte.
652 Al. „pôvabu“, D.[352] „v ozdobu ozdôb“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
653 Vl. „vzrástol“, „vyrástol“, no nie ako vyššie. Ďalej obdobne.
654 Pozri Prísl. 7:18, pozn. 385.
655 Pozri Pies. 1:2, pozn. 7.
656 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[560].
657 Pozri Rúth 3:3, pozn. 118.
658 Al. „vytkávaním“, tj. „pestro vyšívaným al. vytkávaným rúchom“. Ďalej obdobne.
659 Pozri Num. 4:25, pozn. 160.
660 Vl. „ovinul“, sloveso ako „obväzuje“ u Jóba 5:18, tu a ďalej zmysel ako v texte.
661 Pozri Gen. 41:42, pozn. 1116.
662 Pozri Jer. 4:30, pozn. 388.
663 Pozri Gen. 41:42, pozn. 1117.
664 Pozri Gen. 24:22, pozn. 617.
665 Ako v Num. 31:50, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
666 Pozri Jer. 48:17, pozn. 1772.
667 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
668 Pozri Jer. 48:17, pozn. 1773.
669 Al. „kráľovskú moc“ (al. „dôstojnosť“).
670 D. „ti vyšla“.
671 D. „meno“, ďalej obdobne, pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
672 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
673 Al. „spoliehať sa na“, ďalej obdobne, pozri Sud. 20:36, pozn. 911.
674 Al., podľa iných, „stanov na výšinách“.
675 D. „neprichádzajú“.
676 D. „rúcha svojho (al. možno „svoje rúcha“) pestrého vyšívania“[658]. Ďalej obdobne.
677 Tu jednoznačne v tomto zmysle, pozri Exod. 30:1, pozn. 1072.
678 Al. možno vôbec „pokrm“, ďalej obdobne, pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
679 Tj. „ohňom“, al. možno „za pokrm“.
680 Al., podľa čítaného textu, „tvojich smilstiev“, ako vo v. 15, no potom hádam skôr, obdobne ako tam, v zmysle „zo skutkov, ktorými sa tvoje smilstvo prejavovalo“, ako sú vyššie vylíčené. V tom istom zmysle je množné číslo aj vo v. 22 a ďalej, iný zmysel je vari vo v. 33[723 724] a v kap. 23:7 a ďalej[723].
681 Al. „prevedením ich *ohňom* pre nich“[245], ďalej obdobne.
682 D. „stala si sa váľajúcou sa“.
683 Tu oproti v. 6 jednotné číslo.
684 Tj. hádam „ešte ku všetkému tomu tvojmu zlu“.
685 Pozri Is. 3:9, pozn. 231, nie ako tu v kap. 13:2[538].
686 Vl. „výšku“, ako „hradby“ u Jóba 13:12, pozn. 656; tu ide o vyvýšené miesto na budovanie oltára, al. o sám oltár. V kap. 1:18 a ďalej zmysel ako v texte.
687 Výraz v tejto súvislosti obdobného významu ako predošlý[686].
688 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
689 Al. možno „východisku“, D. „hlave“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných prekladov v texte.
690 Vl. „cesty“, tu v zmysle ako v texte.
691 Al., podľa iných, „na každom rázcestí“ (al. možno „križovatke“).
692 Al. „si zbudovala svoje“.
693 Al. možno „zhanobila“, vl. „ošklivosťou (al. „odpornou“) spravila“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[221].
694 Pozri Prísl. 13:3, pozn. 643, kde je iný tvar toho istého slovesa, vyskytujúceho sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
695 Vl. „Dala si sa“, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
696 Pozri Exod. 12:4, pozn. 863.
697 D. „veľkým *v* mäse“[91], zmysel azda ako v texte, al. ako v kap. 23:20[1095].
698 Tu v takomto zmysle („znížil“, „stenčil“, „obmedzil“).
699 Tu v takomto zmysle („ustanovený podiel“, pozri Prísl. 30:8; 31:15, pozn. 456).
700 Al. „ľubovôľu“, pozri Žalm 41:2, pozn. 1161.
701 Pozri Žalm 35:4, pozn. 979; Is. 41:11, pozn. 1977; ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
702 Al. možno „za tvoju cestu“, ďalej obdobne.
703 Pozri Lev. 18:17, pozn. 558.
704 Al. „tvojou necudnou cestou“, ďalej obdobne.
705 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
706 Pozri Num. 21:11, pozn. 797; Sud. 3:12, pozn. 182.
707 D. „od n*ebytia* tvojho nasýtenia (al. „tvojej sýtosti“), ďalej obdobne.
708 D. „Kenáana“, tu a ďalej v takomto zmysle, porov. Jóba 41:6, pozn. 1834; Prísl. 31:24, pozn. 1304.
709 D. „Čo“, ďalej obdobne.

www.milosrdnikovi.sk

710 Al. „chradnúce“, „nyjúce“, „ochabnuté“, tj. „neukojenou túžbou al. chtivosťou“.
711 Čosi iný tvar ako inde, vyskytujúci sa v SZ len tu.
712 Al. „v tvojom“[149], no tu je zmysel skôr ako v texte („ako vidno podľa tvojho“).
713 Al. „vo vysmievaní sa odmeňovaniu“, ďalej obdobne.
714 Pozri Is. 23:17, pozn. 1234.
715 Al. „ktorá, *súc* pod svojím mužom (tj. „podliehajúc mu ako hlave“) *si* berie“.
716 Pozri Prísl. 2:16, pozn. 133.
717 Al. „odmenu“, „mzdu“, nižšie „svoje odmeny“, „svoje mzdy“, dva navzájom príbuzné súznačné výrazy vyskytujúce sa v SZ len tu.
718 Pozri Jób 6:22, pozn. 328, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach, tu možno aj „podplácaš“, „najímaš“, Nesúvisí s „dar(y)“ tu vyššie.
719 D. „na prichádzanie k tebe“.
720 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
721 V príčinnom zmysle, v pôvodine rozličné predložky.
722 Tj. „tvoje“.
723 Tu hádam v takomto zmysle („chlipné žiadostivosti“).
724 Valná väčšina známych mi prekladov podáva toto miesto, možno podľa prekladu Vulgaty, v zmysle „zo všetkých strán smilniť (al. „na smilnenie“) s tebou“, no nazdám sa, že toto chápanie nie je celkom v súlade s obvyklým zmyslom predložkovej väzby, ktorá je tu v pôvodine použitá, ani rozlučujúceho prízvučného znamienka, označujúceho predošlé slovo. Preto som sa v súhlase s nemnohými, v podstate aj s LXX, rozhodol uprednostniť znenie, aké v texte podávam a ktoré zmyslu onej predložkovej väzby (vl. „v svojich smilných túžbach“, zmysel ako v texte, al. „súc pudená svojimi smilnými túžbami“) aj spomenutého prízvučného znamienka splna zodpovedá.
725 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[179], vyskytujúci sa v SZ len tu a na konci verša.
726 Tj. azda „na zlievanie mosadzných modiel“, al. podľa iných, „vysypávanie (tj. „utrácanie“, „vydávanie“) tvojich peňazí“, možno v zmysle „odmeňovania“ vyššie[714]. No mnohé preklady tu uvádzajú znenie „vylievanie (potom hádam v zmysle „prejavovania“, „prekypovania“, „rozlievania“, tj. „rozhojňovania“) tvojej nečistoty al. necudnosti al. oplzlosti“ s odôvodnením, že slovo tu v texte preložené „mosadz“ značí aj „medenku“ a že teda zo sústavného smilnenia pochádza („vyplýva“) čosi odporné („slizké“, „jedovaté“) ako medenka z medi al. mosadze.
727 Al. „ktoré“, tj. „deti“.
728 Al. „milá“, „sladká“, pozri Žalm 104:34, pozn. 2272.
729 Al. „predo všetkých“, „*na*proti všetkým“, v. 36 a nižšie obdobne.
730 Tj. sťaby cudzoložnou ženou, ktorú popudený a žiarlivý manžel skrvaví.
731 Pozri napr. Sud. 6:28, pozn. 427, iné sloveso ako „strhnú“ tu vyššie[565].
732 Pozri Exod. 12:6, pozn. 377.
733 Pozri Lev. 20:2, pozn. 654.
734 Pozri Lev. 20:2, pozn. 655.
735 Al., podľa iných, „prebodajú“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
736 D. „od neviestky“, tj. „od *bytia* neviestkou“.
737 Pozri Jóš. 11:23, pozn. 452; ďalej aj iné tvary, zmysel ako tam v texte.
738 Tu iný tvar takéhoto zmyslu, pozri Žalm 112:10, pozn. 1930.
739 Al. „nepokoj“, „rozrušenie“, vl. „ma rozčuľovala“ atď., v texte opis vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádem v pôvodine; ide o sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[519], tu, pravdaže, nie „od strachu“, ako v kap. 12:18.
740 Pozri Gen. 47:23, pozn. 1281.
741 Tvar slovesa, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[644 645].
742 „zošklivivšej *si* svojho muža a svoje deti“. Ďalej obdobne.
743 D. „veľká“ al. „väčšia“; „menšia“, ďalej obdobne.
744 Tj. „dcérske mestá“, pozri Num. 21:25, pozn. 814.
745 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; preklad v texte je zvolený na základe predpokladu, že tento výraz je odvodený od slovesa „sa vytína“ u Jóba 8:14 (vyskytujúceho sa v takomto význame taktiež len tam), v zmysle „odrezkom“, „čímsi useknutým al. odťatým“, tj. „nepatrným“, „bezvýznamným“. Iní tento výraz odvodzujú od iného významu toho istého slovesa, v akom sa vyskytuje tu v kap. 6:9 („sa znechutí“).
746 „*to sa tí* ako maličkosť znechutilo“.
747 Pozri Žalm 30:6, pozn. 867; Prísl. 1:32, pozn. 100.
748 Tu, ako hádam z nasledovného vyplýva, v zmysle „ľahostajnosti“, „bezcitnosti“.
749 Al. možno „uchopila“, ako prejav účasti al. súcitu.
750 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
751 Pozri Exod. 23:6, pozn. 796.
752 Pozri Prísl. 18:12, pozn. 823.
753 Pozri Gen. 6:11, pozn. 204.
754 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
755 Tj. „nad svoje sestry“, „viac od nich“, ďalej obdobne.
756 Pozri Žalm 4:2 a ďalej, pozn. 1011, odvodené od dotyčného slovesa[701] al. možno naopak.
757 Sloveso ako v Gen. 48:11, pozn. 1292; 1 Sam. 2:25, pozn. 145; Žalmu 106:30, pozn. 2339, 2340, tu zmysel ako v texte („vstúpila sťaby na miesto, ktoré jej sestrám ako obzvlášť ohavným hriešniciam prislúchalo“, „predišla al. predstihla ich“).
758 Tj. „miesto svojich sestier“.
759 Al., podľa iných, „priam ty svoju hanbu, ktorú si prisúdila svojim sestrám, nes za svoje“.
760 Iný tvar dotyčného slovesa[693] so zmyslom ako v texte.
761 Al. „zmätená“, „sklamaná“, sloveso odvodené od dotyčného výrazu[345] al. možno naopak, pozri Žalm 6:10, pozn. 166. Ďalej obdobne.
762 Pozri Jer. 30:18, pozn. 1325.
763 Pozri Jer. 48:47, pozn. 1812; tu v kap. 12:11 príbuzný a súznačný výraz, ako „zajatie“ u Jer. 48:46.
764 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.

www.biblickyvykladu.sk

765 Al. „prvšiemu (al. „pôvodnému“) stavu“ pozri Is. 23:7, pozn. 1218, tu v takomto zmysle. V kap. 36:11 množné číslo v zmysle ako tam v texte.
766 Tj. „nebola považovaná za hodnú“.
767 Tu hádam v takomto zmysle, D. „nestávala sa zmienkou“ (tj. „predmetom zmienky“)[348].
768 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
769 Al. „sa ti vysmievajú“, ďalej obdobne, sloveso vyskytujúce sa v SZ len v tejto knihe.
770 Al., podľa LXX a Vulgaty aj niektorých novších prekladov, „ako v tomto čase (Vulgata, al. „teraz“, „dnes“, LXX a novšie preklady) na potupu (Vulgata a novšie preklady, al. „*za* potupy“, LXX) … ktoré ťa obchádzajú“ (LXX a Vulgata, al. „sa ti vysmievajú“, „škodo-radosť z teba majú“, novšie preklady).
771 Al., podľa iných, „(56)a nebola v deň … tvoja sestra Sodoma povesťou (al. „ohováraním“, „klebetením“, tj. „predmetom povesti“ atď.) v tvojich … (57)skôr … zo všetkých strán?“
772 Pozri Gen. 24:41, pozn. 626.
773 Al. „trvalú“, D. „zmluvu večnosti“, ďalej obdobne.
774 Vl. „k mladším“, zmysel ako v texte.
775 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
776 D. „už otvárania (výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 29:21) úst“.
777 Pozri Exod. 29:33, 36, pozn. 1052.
778 Tu v zmysle „zaistení (al., podľa niektorých, „prijatí“, „dostaní“, tj. „pri zaistení mne“) zadosťučinenia“.
779 Pozri Deut. 1:7, pozn. 23.
780 Tj. „silných pier v krídlach“, ako „peruť“ v Žalme 55:6 a obdobne u Is. 40:31, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto troch miestach.
781 Tj. hádam „hustého“.
782 D. „orol, veľký krídlami[91], dlhý letkou[91], plný peria“. Ďalej obdobne.
783 Tu v takomto zmysle („pestrosť“, „pestré perie“).
784 Al. „vzal vrcholok“, ďalej obdobne, no nie ako „vrcholky“ nižšie[689].
785 Al. možno „sadeníc“.
786 D. „v pole semena“.
787 Hebr. „cafcáfáh“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; zmysel, aký v texte podávam, uvádza väčšina známych mi prekladov podľa arabčiny; LXX ho preložili „epiblepomenon“, „na prezranie al. pozorovanie“, tj. azda „ako podívanie“, „na nápadnom mieste“, Vulgata „in superficie“, „na povrchu“, týchto významov sa v podstate pridržiavajú aj niektoré novšie preklady.
788 Tj. „do široka sa rozrastajúcou“, pozri Jer. 49:7, pozn. 1824, tu v takomto zmysle.
789 Al. „úponky“, „šľahúne“, ďalej obdobne, pozri Jer. 11:16, pozn. 804.
790 Tj. „k orlovi“, ďalej obdobne.
791 Tj. vari „jemu poddané al. podriadené“.
792 Pozri Jóba 18:13, pozn. 853, tu a ďalej zmysel ako v texte.
793 Al. „letorasty“, „snietky“, „výhonky“, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe.
794 Al. „vztiahla“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
795 Tu nie v nepriateľskom zmysle, al. „k“, no iná predložka ako vo v. 6.
796 Al. „upäla svoje korene na neho“.
797 Al. „vystrela k nemu“, no iná predložka ako tu vyššie[795] aj ako vo v. 6.
798 Mnohí podávajú toto miesto v zmysle „svoje vetvy, aby ju zavlažoval mimo (tj. „ďaleko od“) záhonov (al. „nad [tj. „lepšie než“] záhony“) jej výsadby“, no nazdám sa, že táto obmena prekladu nezodpovedá zmyslu prízvučných (rozdeľovacích) znamienok, ktoré sú v pôvodine použité.
799 Ako v Žalme 80:10, nie ako tu vo v. 6[793].
800 Pozri Exod. 15:10, pozn. 514; Žalm 8:1, 9, pozn. 220. Tu vo v. 23 a ďalej príslušné príďavné meno.
801 Al. „dariť sa“, tu v takomto zmysle, pozri Jer. 5:28, pozn. 471.
802 D. „Či nemá *niekto*“[456].
803 Pozri Žalm 2:3, pozn. 32; Jer. 2:20, pozn. 153, tu a ďalej v zmysle ako v texte.
804 Sloveso (hebr. „kásas“) nejasného významu, vyskytujúce sa v SZ len tu; preklad, ktorý v súhlase s mnohými v texte podávam, je hádam podľa Vulgaty („distringet“, tvar slovesa svojím významom [„rozťahovať“, „rozpínať“, al. „zamestnávať“] sa sem nehodiaceho, no v rukopisoch často zameňujúceho sloveso „destringo“, „strhujem“, „odtrhujem“, ktorého tvar „destringet“, „odtrhne al. bude odtrhávať“, je zrejme mienený tu). Nuž a keďže podobne znejúce sloveso „kácac“ značí „osekať“, „orezať“ (ako „utneš“ v Deut. 25:12, pozri aj Jer. 9:26, pozn. 713), prekládajú iní aj toto sloveso v tomže zmysle. No za zmienku stojí aj preklad LXX „sapésetai“, „nechá sa zhniť“.
805 Pozri Gen. 8:7, 14, pozn. 269, ďalej aj iné tvary so zmyslom ako v texte.
806 Pozri Gen. 8:11, pozn. 265.
807 Al. „pučania“, „vzchádzania“, „bujenia“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[653]. V kap. 16:7 a ďalej zmysel ako v texte.
808 Al. „zásahu“, al. možno len „dotyku“.
809 D. „vyschnutím“, „vysýchaním“.
810 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
811 Pozri Exod. 15:15, pozn. 527.
812 Tj. „ponížené“, „pokorné“, ďalej obdobne.
813 Al. „ostávanie“, „upevnenie“, D. „státie“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
814 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437; nesúvisí s „poslaním“ vyššie; ďalej obdobne.
815 D. „*v* Egypt o (al. „na“) danie mu koní a mnoha“.
816 Pozri Sud. 9:6, pozn. 538.
817 Tj. „ktorému zloženou al. vykonanou“, ďalej obdobne.
818 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
819 Vl. „mnohým“, v. 7 a ďalej obdobne.
820 Výraz od dotyčného slovesa[612] odvodený al. možno naopak.
821 Tu tvar trpného rodu v takomto zmysle.
822 Vl. „vysokého“, no nie ako „vysoký“ nižšie.
823 Pozri Prísl. 15:1; 25:15, pozn. 716.

www.milosrdnykeu

824 Al. „vysoko čnejúci“, výraz vyskytujúci sa v tomto zmysle v SZ len tu.
825 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
826 Sloveso, od nehož je dotyčný výraz[696] odvodený, pozri Exod. 25:8, pozn. 863.
827 Pozri Gen. 7:14, pozn. 243.
828 D. „krídlo“, tj. „letúnstvo“, pozri Gen. 1:21; 7:14.
829 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[812], al. možno naopak.
830 Al. „svieži“ („čerstvý“, pozri Gen. 30:37; Num. 6:3).
831 Al. „vypučanie“.
832 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[805] al. možno naopak.
833 Al. „nezrelé“ (Jób 15:33).
834 Pozri Jer. 31:29n., pozn. 1421.
835 D. „ako“, ako vyššie.
836 Tj. „neúčastní sa modlárskych obradov tam, spojených s hodovaním“. Ďalej obdobne.
837 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668; Pies. 5:16, pozn. 34.
838 Tu vo vlastnom zmysle Lev. 12:5, pozn. 380.
839 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106.
840 Al. „záruky“, v SZ len tu, čosi odlišný súznačný výraz je vo v. 12 a ďalej.
841 Al. možno „nikdy“, „nikoho“, D. „lúpežou“, „olupovaním“ (vv. 7, 16, kap. 22:29), „bezohľadne“, „nemilosrdne“, „kadekoho“, D. „lúpežami“, „olupovaniami“ (v. 12).
842 Pozri Lev. 6:4; 19:13, pozn. 171.
843 Pozri Deut. 23:19n., pozn. 859.
844 Pozri Lev. 25:36, pozn. 830.
845 Al. „verný“, „pravdivý“, „spoľahlivý“, „spravodlivý“ (nie ako vo v. 9).
846 „rozsudok pravdy“ (al. „vernosti“ atď., ako vo v. 9), pozri Gen. 24:26, pozn. 622, 48, pozn. 630.
847 D. „žitím“, nie ako v kap. 3:19 a ďalej[150], (vv. 9, 17, 19, 21, 28) „smrťou“ (v. 13).
848 Keďže toto slovko („ach“) značí v hebrejčine aj „brata“, podávajú niektoré zo známych mi prekladov toto miesto v zmysle „bude bratovi páchať“, atď., iné ono slovko opomínajú a ešte iné ho chápu v zmysle obrazného výrazu pre „podobnosť“, porov. Prísl. 18:9, takže uvádzajú znenie
849 „páchať brata (tj. „podobnú“) *viac* ako jednej“ al. „brata jednej“ („od jednej“).
850 Tj. „otec“.
851 Pozri Lev. 20:9, pozn. 663.
852 Tvar slovesa odvodeného od „zálohy“, al. možno naopak; dalo by sa vari povedať „zálohovať“, keby toto slovenské sloveso nemalo čosi iný významový odtieň. Inak „skladanie zálohov nebude požadovať“ (al. „ukladať“, „vynucovať“), príbuznosť výrazov možno naznačuje zosilnený zmysel („nikdy al. nijako al. od nikoho nebude…“).
853 Tj. vari „od ubližovania úbohému“; LXX a niektoré novšie preklady tu podávajú znenie „od bezprávia“, ako vo v. 7[150], Vulgata „od bezprávia úbohého“, tj. „voči úbohému“.
854 Tu D. „vydieraním“, „útlakom“.
855 Al. „utláčal“, pozri Lev. 6:2, 4; 19:13, pozn. 168, iné sloveso ako „utískať“[839].
856 Ako vo v. 12, no „lúpežou“ al. „olupovaním“ je tu v jednotnom čísle a je to výraz príbuzný a súznačný, ale nie presne ten istý ako tam.
857 Al. „umiera“, „speje *k* umieraniu“[85].
858 D. „spravedlivosť spravodlivého bude na ňom a zlovôľa zlovoľného bude na ňom“.
859 Tj. „na jeho škodu al. odsúdenie“.
860 Al. „vôbec“, D.[861] „obľubováním“, „želaním“.
861 Pozri Deut. 25:7, pozn. 768; Jóba 21:14, pozn. 444, tu (nie vždy ďalej) aj „si želám“.
862 Tj. „Či *si nelubujem v*“.
863 Tá istá predložka ako „v“ vyššie[862].
864 Tu v zmysle „spravodlivých činov al. skutkov“.
865 Vl. „preskúmaná“, „uvážená“, „osvedčená“, „schválenia hodna“, ďalej obdobne, porov. 1 Sam. 2:3, pozn. 77.
866 Al. „pre“, v príčinnom zmysle, no iná predložka ako tu nižšie a vo v. 24 a i.[149]
867 Pozri Jer. 7:29, pozn. 626.
868 Al. „o vládcoch“, vl. „na vládcov“; tá istá predložková väzba je v obdobnom zmysle vo v. 4.
869 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
870 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1329.
871 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702; tu vo vv. 3 a 5n. obrazne značí „následníka trónu“.
872 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1327.
873 Pozri Jóba 9:31, pozn. 501; Žalm 7:15, pozn. 212.
874 Pozri 2 Kráľ. 19:28, pozn. 789.
875 Al. „sa zdržala očakávaním“, tj. „márnym“, pozri Gen. 8:12, pozn. 266, tu v takomto zmysle.
876 D. „jedno“, ďalej obdobne.
877 Pozri Is. 13:22, pozn. 813, hebr. „vajjéda almenóthau“; vl. „a poznal ich[67] vdovy“; aj tu, podobne ako v citovanom mieste, považujú mnohí dotyčný výraz („almenóthau“, „ich[67] vdovy“), za dôsledok chyby opisovača a prekladajú valnou väčšinou „ich paláce“, ako tam, no Vulgata tu podáva preklad „didicit viduas facere“, „naučil sa robiť vdovy“, tj. zabíjaním ženatých mužov; znenie LXX je aj tu odchylné. Dôvod, prečo som sa aj na tomto mieste s nemnohými rozhodol pre preklad, ktorý podávam v texte, je ten istý ako ten, ktorý ohľadne miesta vyššie spomenutého uvádzam v citovanej poznámke k nemu.
878 Nesúvisí s predošlým „náplň“.
879 Pozri Jóba 4:10, pozn. 151.
880 Al. možno „dali *sa* do neho“, no táto predložková väzba nevystihuje zmysel predložky, ktorá je použitá v pôvodine.
881 Pozri 1 Kráľ. 20:14, pozn. 923.
882 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834; Žalm 18:2, pozn. 506.
883 D. „v pevnosti“ (4. pád množ. čísla), preklad v texte je zvolený v záujme zreteľnosti.
884 D. „v podobnosti tvojej“; výraz (hebr. „bedámchá“), ktorého preklad v súhlase s niektorými v zmysle ako v texte podávam, je tu nejasného významu. Núka sa preklad „v tvojej krvi“, no ten, hoci sa ho niektorí pridržajú (aj Vulgata, „in sanguine tuo“, preklad LXX je aj

www.biblickeknihy.eu

tu odchylný), nedáva v danej súvislosti zmyslu. Znenie, ktoré v texte v súhlase s mnohými uvádzam, je odvodené od slovesa „dámáh“, „byť podobný al. rovný“, pozri napr. Pies. 2:9; 7:7; Is. 1:9; 40:18, pozn. 47, 48, no toto sloveso má aj význam „odpočinúť“, „nadobudnúť kľud“, pozri napr. Jer 14:17, pozn. 485; Pl. 3:49, pozn. 214; takže niektorí dotyčnému výrazu tu pripisujú význam „v tvojom kľude al. odpočinku“.

885 Vl. „plodiacou“.

886 Al. možno „letorastnatou“, zmysel ako v texte, v SZ len tu sa vyskytujúce prídavné meno odvodené od dotyčného výrazu[799].

887 Al. „mohutných“, ďalej obdobne.

888 Vl. „*do*stali sa (al. „nastali“, „vznikli“) jej silné prúty“.

889 Al. „tyčí“, tj. „vetiev takej podoby“.

890 D. „prútov sily“ (al. „mohutnosti“), vo v. 12 „prúty jej sily“ atď. Ďalej obdobne.

891 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.

892 Iný výraz ako v kap. 17:10[807].

893 D. „nad“, tu zmysel ako v texte.

894 Al. „husto spletenými vetvami“, hebr. „avóthím“, množné číslo podstatného mena „avóth“, odvodeného od slovesa „ávath“, ktoré sa v SZ vyskytuje len u Mich. 7:3 v tvaru značiacom „splietať“, „skrúcať“, „zvinovať“. Dotyčný výraz tiež značí „povrazy“ („čosi spletené“) tu v kap. 3:25 a 4:8 a obdobne inde v SZ, no niektorí ho odvodzujú od slova „áv“, „mrak“, „oblak“, pozri napr. Sud. 5:4, Is. 5:6 a mnoho iných miest, a prekladajú tu v zmysle „vysoko medzi oblakmi“. Kap. 31:3 a ďalej obdobne.

895 Vl. „videnou“, „sa ukázala“.

896 Pozri Jer. 1:10, pozn. 34, trpný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu.

897 Tj. azda „mnohý z nich“, al. „ich“[67].

898 Al. „sucha“ (Jer. 50:12 a i.), no nesúvisí s „vysušil“ a „vyschli“ vo v. 12[805].

899 Pozri Num. 16:5, pozn. 627, tu tá istá predložková väzba. Iné sloveso ako tu v kap. 18:23, 32[861].

900 Tj. „k prísahe“.

901 Ako v Num. 10:33; tu možno aj „vyhliadol“.

902 Pozri Exod. 33:3, pozn. 1152.

903 Tvar trpného rodu („aby nebolo zneuctievané“). Ďalej obdobne.

904 Nesúvisí s predošlým „vyviedol“[53], ďalej obdobne.

905 Vl. „dal som im poznať“, „dal som im na vedomie“, opis v texte uchováva v preklade väzbu so 4. pádom, aká je v pôvodine.

906 D. „ktoré *keď* bude človek vykonávať, bude nimi žiť“.

907 D. „na bytie“.

908 Pozri Is. 7:16, pozn. 455; Jer. 2:37, pozn. 229.

909 Pozri Gen. 45:20, pozn. 1243.

910 D. „ľútosť od (tj. „takže som sa odvrátil od“) zahubenia ich“.

911 Sloveso ako „posväcujúci“ vo v. 12, tu a ďalej v zmysle ako v texte.

912 Tj. „dopustil som na nich“, totiž

913 „ustanovenia a predpisy národov, medzi ktoré som ich zahnal“.

914 Tj. „ohňom“, porov. kap. 16:20[681].

915 Pozri Exod. 13:2, pozn. 437.

916 Pozri 1 Sam. 5:6, pozn. 277; tu tiež „plnil hrôzou“.

917 Pozri Num. 15:30, pozn. 602.

918 Prídavné meno znejúce rovnako a majúce obdobný význam ako dotyčné[894] meno podstatné, súc odvodené od toho istého slovesa. Vyskytuje sa v SZ okrem tohto miesta a kap. 6:13 ešte len v Lev. 23:40 a u Nech. 8:15.

919 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[412], pozri Prísl. 12:16, pozn. 620, tu zmysel ako v texte („podnet k podráždenosti“).

920 Jednotné číslo azda v zmysle „svojho prinášania obetných darov“.

921 Pozri Lev. 1:2, pozn. 4.

922 Pozri Gen. 35:14, pozn. 942 a 943.

923 Al. „povedalo *sa*“[456].

924 Pozri 1 Par. 21:24, pozn. 151.

925 Al. možno „pri svojich zahnojenostiach“, no iná predložka ako „pri“ vyššie.

926 Al. „nikdy“, D. „bytím“.

927 Al. „nesmie[93] byť“.

928 Pozri Gen. 10:5, pozn. 312.

929 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.

930 Ako „žezlá“ v kap. 19:11, tu jednotné číslo.

931 Pozri Lev. 27:32, pozn. 969.

932 Al. „záväzok“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

933 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220, tu zmysel ako v texte.

934 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[596], pozri Gen. 17:8, pozn. 446.

935 Pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743; ďalej aj iné tvary, iné sloveso ako vo v. 32[929].

936 Pozri Exod. 20:5, pozn. 661.

937 Tj. „v posledných dňoch“.

938 Vl. „ak vás nebude obracajúcich“.

939 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.

940 Väčšina známych mi prekladov podáva toto miesto v podstate v zmysle „obsluhujte, *aj* potom (potom vari v zmysle „aj naďalej“), ak nechcete… ku mne, a*le* moje sväté meno… zneuctievať nesmiete“, no uprednostnil som v zhode s niekoľkými málo inými, v podstate aj so slovenským prekladom prof. Roháčka, znenie, aké v texte podávam, ktoré podľa môjho súdu dáva neporovnateľne lepší zmysel.

941 Al. možno „v mojom svätom pohorí“, ako nižšie.

942 Pozri Lev. 1:4, pozn. 11.

943 V pôvodine slovná hra: „báárec“, „v zemi“, „ercém“, „budem ich blahovoľne prijímať“.

944 Tu možno aj v zmysle „želať si“, „mať záujem al. stáť *o*“.

945 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049.

946 Pozri Lev. 2:12, pozn. 77.

947 Pozri 2 Par. 24:6, 9, pozn. 834.

948 Al. „medzi“.

949 Tá istá predložka ako „na“ vyššie.

950 Tu v hebrejskom texte začína kap. 21.

951 Tj. „smerom“.

952 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.

www.mlosnik.sk

953 Al. „prorokuj“, no nie ako nižšie; vl. „kvapkaj“, „skrápaj“, tj. „slovom“, porov. Jóba 29:22, kde je v obdobnom zmysle použitý iný tvar toho istého slovesa; tu a ďalej zmysel ako v texte.
954 Al. „k“.
955 Pozri Jóba 37:17, pozn. 1650; al. „proti juhu“, pozri Deut. 33:23, pozn. 1274; Kaz. 1:6, pozn. 14, iný výraz ako tu vyššie[952].
956 D. „poľa juhu“ (v. 46), „lesu juhu“ (v. 47), ešte iný výraz[1808].
957 Pozri Jer. 2:15, pozn. 134.
958 Al. „plamenný plápol“, D. „plameň plápolu“, „plápol plameňa“.
959 Al. „ožehnú“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
960 Tj. „skladateľom“, „tvorcom“, „pôvodcom“, no súvisí s nasledovným „hádaniek“.
961 Tj. „nehovorí v samých hádankach“, dotyčný výraz[522] ako aj predošlý slovesný tvar[528] tu v tomto zmysle. Znenie v texte je pokusom o uchovanie príbuznosti výrazov, aká je v pôvodine, aj v preklade.
962 Al. možno „pretože som sa rozhodol (al. „si zaumienil“) z teba“.
963 Al. „bude… tasený“, tvar toho istého slovesa ako „tasiť“ vo v. 3 a obdobne vo v. 5. V kap. 37:1 zmysel ako tam v texte.
964 Al. „drvením“, pozri Jer. 17:18, pozn. 1035.
965 Tj. „ako by sa ti mali (al. „takže sa ti budú“) boky lámať al. drviť“.
966 Al. „trpkosťou“, „úzkostlivosťou“, „zármutkom“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
967 Ako „roztápalo sa“ v Exod. 16:21, pozn. 572; pozri Žalm 22:14, pozn. 684
968 Al. „otupí sa“, pozri Lev. 13:39, pozn. 424; 1 Sam. 3:2, pozn. 189, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
969 Al. „uskutoční sa“, „splní sa“.
970 Al. „uhladený“, pozri Is. 18:2, 7, pozn. 1000. V kap. 29:18 zmysel ako v texte.
971 Al. „rozsiahleho“, „bolestného“, „ťažkého“.
972 Al. „zabíjania“ (nie ako „zabíjajúceho“ vo v. 11), toto sloveso sa používa najmä o zabíjaní jatočných zvierat, pozri napr. Exod. 22:1, tu D. „za účelom porážania porážkou“, pozri Prísl. 7:22, pozn. 394, výraz od tohto slovesa odvodený (aj tu vo v. 15 a ďalej).
973 Tu a ďalej v takomto zmysle, pozri Deut. 32:41, pozn. 1208.
974 Pozri Is. 61:10, pozn. 2542.
975 Tj. hádam „Júdu“, porov. Exod. 4:22n., al. „kráľa Júdu“, porov. 1 Par. 28:6.
976 Tj. „všetkým, čo je z dreva“ (čokoľvek sa proti nemu mohlo postaviť, bolo bezmocné, sťaby len z dreva), al. možno „všetkými stromami“, porov. kap. 20:47.
977 Tieto posledné slová 10. verša sú vzhľadom na textovú súvislosť veľmi ťažko zrozumiteľné a prekladajú sa mnohými rozmanitými spôsobmi, mnohí nadto považujú dochovaný hebrejský text na tomto mieste za porušený a navrhujú rozličné úpravy; od výčtu rôznych známych mi obmien prekladu tu upúšťam v presvedčení, že znenie, ktoré v zhode s nemnohými v texte podávam, dáva bez akýchkoľvek úprav zo všetkých známych mi prekladov najlepší a do textovej súvislosti najlepšie zapadajúci zmysel.
978 Pozri Žalm 89:44, pozn. 2089, tu zmysel ako v texte.
979 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601.
980 Pozri Jer. 31:19, pozn. 1405, tu iná predložková väzba, tiež
981 „do stehna“, vo v. 14 a ďalej tá istá predložka v obdobnom zmysle.
982 Tj. „žezla“.
983 Tj. „jeho činnosť al. pôsobenie“.
984 Pozri Exod. 26:9, pozn. 907, tu zmysel ako v texte.
985 Tj. „ktorý ich zabil“, ďalej obdobne.
986 Tieto slová niektorí chápu v hromadnom zmysle („veľkých zabitých“), možno vzhľadom na to, že nasledovné sloveso sa pojí so zámenom množného čísla, ktoré sa, pravda, rovnako dobre dá vzťahovať aj na predošlé „zabitých“.
987 Tj. „meč“.
988 Al. „chvenia“, pozri Žalm 46:6, pozn. 1257, iné sloveso ak tu vo v. 7[967].
989 Výraz nejasného významu, vyskytující sa v SZ len tu, podľa iných „hrozbu“, „hrot“, „ostrie“, „vírenie“, tj. azda „šermovanie“, „mávanie“, „švihanie“.
990 Nesúvisí s „blyšťanie sa“ vyššie[989].
991 Al. „vytasený“ (nesúvisí s „tasiť“ vo v. 3 a „vytasil“ vo v. 5 vyššie), výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
992 Tj. „Rozhodni al. uznes sa“, al. možno „vyber si *ako* jednu z možností“, hebr. „hitheachadí“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu, odvodené od číslovky „echád“, „jeden“, a v tejto súvislosti nie celkom jasného významu; niektorí ho chápu v zmysle „zober sa“, tj. „spoj („zjednoť“) svoje sily“. Ide tu, pravda, o rečnícke oslovenie „meča“ (porov. kap. 14:17), lebo tento a ďalšie slovesné tvary v tejto vete sú ženského rodu, ako „cherev“, „meč“.
993 Tj. „tvoje ostrie“.
994 Al. „určená“, „zameraná“, no nesúvisí s „usmerni sa“ tu vyššie[166] ani so „zameriam“ vo v. 15[124].
995 Sloveso ako „stvoril“ v Gen. 1:1 a obdobne ďalej, tu a ďalej iný tvar, zmysel ako v texte; tu podľa iných „vyrež“, „vytesaj“; obdobne v kap. 23:47, tam jednoznačne.
996 D. „ruku“.
997 Al. možno tu a vo v. 22 „križovatke“.
998 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
999 Pozri Num. 13:28, pozn. 487; Deut. 1:28, pozn. 81.
1000 D. „na materi cesty“, zmysel ako v texte.
1001 Tj. na losovanie: v osudí dva šípy, jeden označený menom Jerúsaléma a druhý menom Rabby; po potrasení jeden vytiahol ako lós[1005].
1002 Obdobne ako v Sud. 1:1, pozn. 3, okrem poznámky o LXX.
1003 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815.
1004 Tj. v pečeň obetovaných zvierat na veštenie z nej.
1005 Tu v takomto zmysle[1001].

www.biblia.sk

1006 Ako „Drvením“ v Žalme 42:10, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach; tu hádam zmysel ako v texte.
1007 Pozri Jóba 39:25, pozn. 1785; Lev. 23:24, pozn. 746; Num. 10:5, pozn. 361.
1008 Tj. „obyvateľom Jerúsaléma“.
1009 Tj. „Bávelcom“.
1010 Tj. „ťažko“, „záväzne“.
1011 Tj. toto ich zmýšľanie al. správanie; al., podľa iných, „kráľ Bávela“, tj. tým, že dobyje mesto a odvedie ich do zajatia, no pozri v. 24.
1012 Tvar trpného rodu („aby boli polapení“).
1013 Al. „ste prišli na pamäť“, D. „pre vaše pripomenutie sa“ (tu proti začiatku vety tvar trpného rodu), „pre vaše prídenie na pamäť“.
1014 Prídavné meno odvodené od dotyčného slovesa[357], tu a ďalej zmysel ako v texte.
1015 Tj. azda „konečnej“, „ktorá musí skončiť“.
1016 Pozri Exod. 28:37.
1017 Tj. „pozdvihnutím z hlavy“, ďalej obdobne.
1018 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
1019 Tj. „toto, čo je, už nebude tým al. také“.
1020 Al. „rozvratom“, „troskami“[68], „zrúcaninou“, v tomto zmysle v SZ len tu.
1021 Tj. azda „kráľovstvo Júdu“.
1022 Tj. „od nich“, „ktorého sa oni dopúšťajú“.
1023 Pozri Žalm 37:14, pozn. 1048; netýka sa miest bez tohto označenia.
1024 Zvyšok kapitoly je oslovením „Rabby (al. možno „kráľovstva“, v hebrejčine taktiež ženského rodu) detí Ammóna“.
1025 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, v kap. 16:3 a tu v množnom čísle (možno v zmysle „tvojich koreňov“) a 29:14.
1026 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
1027 Al. „dúchať“, inak „ohňom… budem na teba fúkať“ (al. „prskať“, „sa oborovať“).
1028 Al. „besných“, „zverských“, tu v takomto zmysle.
1029 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970; 2 Par. 24:12, pozn. 847, tu v takomto zmysle.
1030 „kujúcich záhubu“.
1031 Tj. „v svojom strede preliatou“, ďalej obdobne.
1032 Al. „pohanu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od dotyčného slovesa[713]; príbuzný výraz je „pohanou“ v Žalme 44:13 a 79:4 a obdobne u Jer. 20:8.
1033 Pozri 2 Kráľ. 2:23, pozn. 96, kde je to isté sloveso ako tu.
1034 Al. „nepokojom“, „nepríjemnosťou“, tu v takomto zmysle.
1035 D. „svojho ramena“, zmysel ako v texte.
1036 Al. „vydieraním“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[855].
1037 Al. „utŕhači“, „klebetníci“, vl. „ľudia[433] ohovárania“ atď., pozri Lev. 19:16, pozn. 605; Prísl. 11:13, pozn. 562; Jer. 6:28, pozn. 571.
1038 Ako „za účelom“ vo v. 6, tu hádam v takomto zmysle.
1039 Tj. „v tebe *sú takí, ktorí*“.
1040 Al. „znásilňujú“, ďalej obdobne, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[750]; pozri Gen. 34:2, pozn. 427 a 901.
1041 Tj „vykorisťuješ“, al. možno „ukracuješ“, ďalej obdobne, pozri Jóba 27:8, pozn. 291; Jer. 6:13, pozn. 522.
1042 Prejav rozhorčenia al. odporu.
1043 Al. „prospechárstva“, „chamtivosti“, „žiadostivosti nespravodlivého zisku“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[1041].
1044 D. „ktoré sú“, možno v zmysle „nad spústami tvojej krvi, ktoré sú“. Tak sa možno dá chápať preklad LXX, kde je aj predošlé „krvou“ v množnom čísle, no pozri aj kap. 9:9 a ďalej[442]; tohto poslednejšieho zmyslu sa pridržiavajú mnohé novšie preklady, ktoré tu proti v. 4 uvádzajú znenie „nad tvojím prelievaním krvi“.
1045 Al. „nakládať“, „zaobchádzať“, al. možno „dňom, ktorými sa ťa ja chystám postihnúť“.
1046 Pozri Num. 14:33, pozn. 567; Is. 33:1, pozn. 933, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[630], tu (nie ďalej) je preklad zvolený vzhľadom na predložkovú väzbu, ktorá je tu použitá.
1047 Hebr. „venichalt bách“, no niektorí tu navrhujú s LXX čítať „venichaltí (tvar slovesa „náchal“, „mať dedičstvo al. vlastníctvo“[2079], iného ako je tu vyššie citované) bách“, čo LXX preložili „a ujmem sa v tebe dedičstva“ („kai kataklérónomésó en soi“); podobne Vulgata („a budem ťa vlastniť“, „a privlastním si ťa“, „et possidebo te“). Tento zmysel uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.
1048 Tj. „odpadom pri prečisťovaní drahých kovov“, nie v zmysle „zrúcaniny“; týka sa len takto označených miest.
1049 Al. „ste“, D. „Pre stanie sa (al. „bytie“) vás všetkých“.
1050 Tj. „ako sa zhromažďuje striebro a… cín“.
1051 Pozri Jer. 1:13, pozn. 44, tvar iného slovesa ako tu v kap. 21:31[1027].
1052 Vl. „zlievaniu“, „rozlievaniu“, ďalej obdobne, sloveso ako „sa vylievajú“ u Jóba 3:24, „nevlieval“ tamže 10:10, nesúvisí s „taviacej pece“ tu vyššie. Iné sloveso ako „vylial“ tu vo v. 22 a i.
1053 Pozri Is. 28:2, pozn. 418, tu zmysel ako v texte („vsypať do taviacej pece“).
1054 Al. „pozbierať“, „pozhľadávať“, sloveso ako „nahromadil“ u Kaz. 2:8, „hromadenie“ tamže 3:5, tu zosilnený tvar, ako „zhromažďuje“ v Žalme 147:2, nie ako „zhromažďovaním“ a „zhromaždiť“ tu vo v. 20 a i.
1055 Od dotyčného slovesa[1052] odvodené podstatné meno, vyskytujúce sa v SZ len tu.
1056 Tj. „mestu krvi“ (v. 2), al. možno „jej“, tj. „zemi Isráéla“.
1057 D. „ona“.
1058 Tvar slovesa, ktorého iným tvarom je „pôsobcovia lejaka“ u Jer. 14:22 a ktoré sa v SZ nevyskytuje nikde inde.
1059 Pozri Žalm 22:13, pozn. 670; Jer. 2:15, pozn. 130, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[879] odvodený.
1060 Pozri Prísl. 15:6, pozn. 723.

www.mlos.sk/biblia

1061 Pozri Jer. 20:5, pozn. 1106.
1062 Tj. „násilne prekrúcajú“, „násilne bránia jeho plneniu“.
1063 Nesúvisí so „sväté“ a „svätým“.
1064 D. „za účelom vysávania vysávaním“[1043].
1065 D. „v ne-práve“[149 216].
1066 Al. možno „schopného“.
1067 Sloveso, ktorého tvary sú v SZ ešte len v Lev. 22:24 („popučené“) a v 1 Sam. 26:7 („vtlačená“); tu zmysel ako v texte.
1068 Zosilnený tvar dotyčného slovesa[151], vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 8.
1069 Ako „prsia“ v Prísl. 5:19, výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte tu vo vv. 8 a 21.
1070 Hebr. „Oholáh“, tj. „jej stan“.
1071 Hebr. „Oholíváh“, tj. „v nej *je* môj stan“.
1072 Tj. „súc pod Mojou právomocou“.
1073 Al. „zmyselnou žiadostivosťou“, „chlipnosťou“.
1074 Pozri Exod. 26:1, pozn. 849.
1075 Pozri Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedúcich júdskej obce.
1076 Al. „milí“, vl. „žiadúcni“, pozri Is. 2:16 a ďalej, pozn. 187, D. „šuhaji-príjemnosť“ (atď.), pozri tamže kap. 32:12, pozn. 1662.
1077 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378; tu v kap. 27:14 zmysel ako tam v texte.
1078 Sloveso, ktorého tvarom je „jazdec“ v Gen. 49:17; nesúvisí s predošlým „rajtári“.
1079 Pozri Gen. 23: 6, pozn. 590.
1080 Al. možno „povestnou“, D. „menom“, porov. kap. 16:14n.[671]
1081 Al. „zmyselnú túžbu“, „chlipnosť“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[1077], vyskytujúci sa v SZ len tu.
1082 Vl. „Oholívá, skazila svoju žiadostivosť *horšie*“.
1083 Al. „dokonale“, „nádherne“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v kap. 38:4.
1084 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
1085 Pozri Jer. 22:14, pozn. 117.
1086 Nesouvisí s predošlým „opásaných“.
1087 Al. „splývajúcimi“, „vlajúcimi“, tu v takomto zmysle.
1088 Al. „turbanmi“ (no nie ako v kap. 21:26[1016]), al. vôbec „pokrývkami hláv“, al., podľa niektorých, „chocholmi“ (na prílbach), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1089 D. „bokoch, previsnutých (atď.) *svojimi* čiapkami“ (al. „*na svojich* čiapkach“)[91], zmysel ako v texte.
1090 Pozri Exod. 14:7, pozn. 463.
1091 Pozri Jer. 6:8, pozn. 505.
1092 Tj. vari „dala sa otvorene páchať“.
1093 Al. „Egypta“, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovné „ich“. V. 27 obdobne.
1094 Ako „súložnice“ v Gen. 25:6 a na mnohých iných miestach, tu výnimočne značí osoby mužského rodu v obdobnom zmysle.
1095 Pozri Lev. 15:2n., pozn. 481.
1096 Tj. „výtok al. výron semena“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1097 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[419], tu a ďalej v zmysle ako v texte, pozri Exod. 3:16, pozn. 117.
1098 D. „za účelom prsníkov“, „pre prsníky“, znenie, v ktorom nenachádzam jasného zmyslu, hoci ho tak a podobne mnohí prekladajú; preklad, ktorý v texte podávam, sa, dúfam, aspoň do istej miery približuje významu dotyčnej predložky („lemaan“). Niektorí, vidiac tu chybu opisovača, navrhujú miesto nej čítať „lemaéch“ al. „limeóch“, „pri ohmatávaní“[1067], takže zmysel by potom bol „pri ohmatávání prsníkov“. Aj tohto znenia sa niektoré preklady v podstate pridržiavajú.
1099 Pozri Is. 10:26, pozn. 666.
1100 Pozri Jer. 50:21, pozn. 1896.
1101 Mená národov poddaných babylónskej ríši.
1102 Al. „chýrni“, „rozhlásení“, vl. „povolaní“, tu v takomto zmysle.
1103 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu. Podľa iných „výzbrojou“, potom, pravda,
1104 „výzbrojou, vozmi“.
1105 Pozri Exod. 14:6n., pozn. 462.
1106 Tu vari v takomto zmysle; pozri Žalm 83:13, pozn. 1995; Is. 17:13, pozn. 992; tento význam dotyčného výrazu (hebr. „galgal“) tu podľa môjho súdu veľmi dobre zapadá do textovej súvislosti (dopĺňa pojem „rachotenia vozov“ ešte aj „vírením prachu“), hoci ho v niktorom zo známych mi prekladov na tomto mieste nenachádzam. Podľa niektorých ide o voľajaký bližšie neurčený druh vozidla; tak tento výraz pochopil prof. Roháček („s kárami“); inak sa vo väčšine známych mi prekladov podáva jednoducho v zmysle „kolesá“ („*s* kolesami“[67]), tak v podstate aj v LXX („trochoi“) a vo Vulgate („rota“). Možno sa aj týmto myslí akýsi druh vozidla.
1107 Pozri Gen. 25:8, pozn. 644; al. možno „národnosti“[86]. Ďalej obdobne.
1108 Iná predložka ako vo v. 24[162], no tu v podstate súznačná.
1109 Tj. „urezávať“.
1110 Pozri Num. 23:10, pozn. 885; tu zmysel ako v texte („tvoj posledný zvyšok“), al. „tvoje potomstvo“, porov. Žalm 37:38, pozn. 1075.
1111 Tu, pravdaže, v zmysle „pochádzajúce al. ktoré si si priniesla zo“.
1112 Pozri Deut. 28:33, pozn. 996.
1113 Nie ako „za“ nižšie v tomto verši[1115].
1114 Al. „pre tvoje chodenie“, ako „pre piatich“ v Gen. 18:28, „*v dôsledku* tvojho chodenia“.
1115 Tj. „nasledovanie ich príkladu“, „dávanie sa nimi zvádzať“.
1116 Al. „rozsiahlej“, vl. „širokej“.
1117 Al. „výsmech“ (Jób 34:7, pozn. 1509; Žalm 44:13, pozn. 1213, no nesúvisí so „smiech“ vyššie); tj. škodoradostný zo strany okolia. No drvivá väčšina známych mi prekladov, aj Vulgata, tu uvádza znenie „budeš na smiech“ atd., napriek tomu, že v pôvodine je slovesný tvar 3. osoby (ženského rodu, al. 2. osoby rodu mužského, no tento význam sa tu, pravda, nedá predpokladať), ktorý oveľa lepšie zapadá do súvislosti vetnej skladby; uprednostnil som teda v súhlase s niekoľkými málo inými, aj s LXX, doslovný preklad s nepatrným doplnením, ktorý v texte podávam.

www.mlosavlk.sk

1118 Al. možno „bohatej“, „hojnej“, vl. „objemnosti“, „rozsiahlosti“ (nesúvisí s „obsahu“ nižšie), „šírky“, zmysel ako v texte; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1119 Pozri Jóba 28:25, pozn. 1287; Is. 40:12, pozn. 1920, tu tvar dotyčného slovesa.
1120 Pozri Žalm 107:39, pozn. 2372; Jer. 20:18, pozn. 668.
1121 Pozri Is. 5:9, pozn. 325; Jer 8:21, pozn. 133.
1122 Slová „hrôzy“ a „spúšte“ sú v hebrejčine príbuzné („šammáh“, „šemámáh“).
1123 Pozri Is. 51:17, pozn. 2280; al. „vysŕkaš“, pozri Žalm 75:8.
1124 Pozri Num. 24:8, pozn. 918, al., podľa iných, „ohlodávať“, vl. azda „olizovať“.
1125 Tj. „dôsledky svojej necudnosti a svojich smilstiev“, „odplatu za ne“.
1126 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
1127 D. „v onen“, zmysel ako v texte.
1128 Tu v zmysle objasnenom nasledovným „aby prišli“, inak „k mužom“, no nie tá istá predložka ako „k“ tu nižšie, hoci významom jej blízka. Netýka sa slov „pre ktorých“ nižšie v tomto verši.
1129 Vl. „majúci[93] prísť“, D. „prichádzajúci“, tu v takomto zmysle.
1130 Tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
1131 Al. „slávnu“ (Žalm 45:13, pozn. 1256), „nádhernú“, „cennú“ (Sud. 18:21, pozn. 845).
1132 Pozri Est. 7:8, pozn. 31.
1133 Vl. „na pohovku slávy“ (al. „nádhery“, „cennosti“).
1134 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
1135 Sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
1136 Pozri 1 Par. 4:40, pozn. 119.
1137 Tj. „z davu“, no nie ako „davu“ vyššie[317].
1138 Al., podľa čítaného textu, „Seváím“, pozri Is. 45:14, pozn. 155.
1139 Tj. tých dvoch sestier.
1140 Pozri Gen. 18:12, pozn. 475, tu odvodené prídavné meno, ako „opotrebované“ v Jóš. 9:4n.
1141 Al., podľa čítaného textu, „Budú“.
1142 Tj. snad „necudne“, „nehanebne“, „ohavne“.
1143 Podľa niektorých rukopisov a starých prekladov „vchádzali“, „vošli“.
1144 Al. „ako vchádzaním“, tj. „ako sa vchádza“. V. 48 obdobne.
1145 Pozri Jóš. 2:1, pozn. 54.
1146 Pozri Deut. 28:25, pozn. 981
1147 Pozri Jer. 6:8, pozn. 145, tu obzvláštny len tu sa v SZ vyskytujúci trpný tvar.
1148 D. „kosť tohto dňa“, ďalej obdobne, porov. napr. Exod. 24:10, pozn. 840.
1149 Sloveso ako „ťažko spočinulo“ v Žalme 88:7, no tu spojené s predložkou inou, ale podobného významu.
1150 Al. „diely“ (Exod. 29:17, pozn. 1035), ďalej obdobne.
1151 Tj. „kusy al. diely toho, čo sa v ňom má variť“ (vo v. 6 „sa uvarilo“), totiž „mäsa“ a „kostí“.
1152 Pozri Gen. 24:2, pozn. 601; Exod. 28:42, pozn. 1014.
1153 Al. možno „lopatku“, pozri Jóba 31:22, pozn. 1395. V kap. 12:6 atď. zmysel ako v texte.
1154 Tj. „vybranými al. výberovými kosťmi“, ďalej obdobne.
1155 Tj vari „na varenie tých kostí“.
1156 D. „nechaj vrieť ich vrenie“[7].
1157 Al. „špina“, „kalná (al. „špinavá“) pena“ (al. „usadenina“), al., podľa niektorých „pripálenina“; podľa mnohých iných „hrdza“, no to je, aspoň podľa môjho súdu, v tejto súvislosti sotva správne, keďže ide o „kotol“ z „mosadze“ (v. 11).
1158 Al. možno „Vyprázdňuj ho“.
1159 Tu sa od „kotla“, ktorý je obrazom „mesta“, prechádza k „mestu“ ním zobrazenému; koncom v. 9 sa prechádza späť ku „kotlu“ a vo vv. 12–14 sa opäť mluví o „meste“. No „mesto“ je, zdá sa, stále v pozadí mysle aj tam, kde sa hovorí o „kotle“, lebo od v. 4 sú zámenné prípony týkajúce sa „kotla“ ženského rodu[163], hoci „kotol“ je aj v hebrejčine rodu mužského.
1160 Tj., aby jednotlivci, na ktorých by padol lós, boli ušetrení.
1161 Pozri Nech. 4:13, pozn. 176.
1162 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
1163 D. „na ňu“ („aby na nej bolo prikrytie prachom“).
1164 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
1165 Al. možno „na vystupňovanie“.
1166 Al. „citeľné“, „kruté“, ďalej obdobne.
1167 D. „na vypomstenie sa pomstou“. Ďalej obdobne
1168 Tu, pravda, proti v. 7[1032], „jeho vlastnú“.
1169 Tvar trpného rodu („aby nebola zakrytá“).
1170 Pozri Is. 30:33, pozn. 1620, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach, no súvisí s „hŕbu dreva“ tu vo v. 5, výrazom v podstate súznačným.
1171 Vl. „rozmnož“, „rozhojni“.
1172 Sloveso ako v Gen. 31:36, pozn. 831, „rozpaľuje“ u Is. 5:11.
1173 Al. „dovariť“, „dopiecť“.
1174 Sloveso (hebr. „rakach“) ako v Exod. 30:33, pozn. 1093, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu, kde je jeho význam nejasný.
1175 Al. „miešaninou“, hebr. „merkácháh“, vyskytujúceho sa v SZ okrem tohto miesta len ešte u Jóba 41:31, pozn. 1880. Preto sa toto miesto v známych mi prekladoch podáva veľmi mnohými rozmanitými spôsobmi („okoreniť korením“, „zamiešať omáčkou“, „vyvariť al. zahustiť omáčku al. šťavu al. polievku“, „vyliať polievku“, „premiešať naskrze“, a i., LXX „elattóthé ho zómos“, „nech ubudne polievky“, Vulgata „et coquetur universa compositio“, „a celá zmes [vl. „zostava“, „zloženie“] sa uvarí“ [al. „povarí“, „prevarí“]).
1176 Tj. „na ktorom predtým stál“.
1177 Ako „uhlíky“ v kap. 1:13, tu zmysel ako v texte („žeravé uhlie“).
1178 Vl. „ničotnosti“, „lživosti“, tu hádam v zmysle „modlárske (al. „modloslužobné“) obrady“, hebr. „teuním“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od „ávén“, výrazu v podstate súznačného („modlárstvo“, 1 Sam. 15:23), ale majúceho širšiu významovú stupnicu (pozri Is. 1:13, pozn. 61, a i.). No Vulgata podáva toto miesto v zmysle „mnohou námahou (al. „mnohým úsilím“) sa zapotilo“[1179] („multo labore sudatum est“, LXX uvádzajú odchylné znenie), možno s prihliadnutím k významu

www.riiosk.sk

príbuzného výrazu „ún“, „sila“ (Jób 18:7; 40:16, pozn. 954), „moc“ (Is. 40:26, pozn. 1956); tohto zmyslu sa viacmenej pridržiava väčšina známych mi prekladov novších. No dal som, v podstate v zhode s nemnohými, prednosť zmyslu, aký v texte podávam, lebo sa nazdám, že oveľa lepšie zapadá do textovej súvislosti.

1179 Al. „vyčerpáva“, „vysiluje“, „obťažuje“, „znechucuje“, pozri Jóba 16:7, pozn. 784; Is. 7:13, pozn. 445; Jer. 12:5, pozn. 515.

1180 D. „mnoho“.

1181 Vl. „nebolo si (al. „nie si“[16]) očistené“[166], tu je zmysel hádam skôr ako v texte.

1182 Al. „na tebe“, „pri tebe“, „tebou“, tak aj v kap. 16:42.

1183 Al. „zanechávať“, tj. „uskutočnenie toho“, pozri Prísl. 4:15, pozn. 83.

1184 Tu v takomto zmysle, pozri Gen. 6:6; Jer. 4:28 a j.

1185 Vl. „ránou“, „pohromou“, pozri napr. Exod. 9:14, pozn. 281, tu v takomto zmysle („náhlou ránou“, „náhlym zásahom“, al. možno jednoducho „náhle“).

1186 D. „od teba… vziať“, ďalej obdobne.

1187 Pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911.

1188 Pozri Is. 32:12, pozn. 1173.

1189 Vl. „a nie *že* budú tvoje“.

1190 Al. možno „vstupovať“, tj. „do očí“:

1191 Al. „ticho“, vl. „mlč (al. „ticho sa správaj“) *pri* stenaní“.

1192 Vl. „vykonávať“, tj. „upustíš od všetkých obvyklých vonkajších prejavov smútku“, ako sú v ďalšom texte opísané.

1193 Pozri Is. 61:3, pozn. 259.

1194 Pozri Lev. 13:45, pozn. 432.

1195 Pozri Lev. 13:45, pozn. 433.

1196 Tj. chlieb[678], ktorý bývalo zvykom ako prejav sústrasti posielať do domu smútku, porov. Deut. 26:14, pozn. 938; Jer. 16:7, pozn. 985.

1197 Porov. Lev. 26:19, pozn. 891 a 892.

1198 Al. „poľutovania“, „nežných citov“, podľa iných „túžbu“; vyskytuje sa v SZ len tu.

1199 Pozri Prísl. 5:11, pozn. 280.

1200 Pozri Is. 24:11 a ďalej, pozn. 2541.

1201 D. „a „nesenie“[504], ako „bremä[65 503], al. „povznášanie“ (tak LXX [„eparsin“], potom azda v zmysle „predmet povznášania“) ich myslе“. Ten istý výraz[65 503] je použitý v 1 Par. 15:22, pozn. 492, v zmysle ako tam, kde LXX uvádzajú znenie „archón tón ódón“, „vedúci piesní al. spevov“, a Vulgata „ad praecinendam melodiam“, „k hudobnému prednesu (vl. „k hraniu“) nápevu“, takže jeden zo známych mi prekladov (Youngov anglický) tu podáva znenie „spev (al. „pieseň) ich duše“.

1202 Tu čosi odlišný len tu sa v SZ vyskytující príbuzný výraz.

1203 Predmetom oslovenia je tu „zem detí Ammóna“, preto sú tu v takejto súvislosti slovesné tvary a zámenné prípony ženského rodu (v preklade sa to tu neprejavuje, no porov. v. 6[1214]).

1204 Al. možno[16] „zneuctievaná“, „pustošená“, „išli“ (al. „odchádzali“).

1205 Vl. „usadia“, „usídlia“, „ubytujú“.

1206 Pozri Gen. 25:16, pozn. 647.

1207 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863, nesúvisí so „založí“ vyššie[1205].

1208 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.

1209 Tj. azda „ich mestá“ al. vôbec „sídliská“, „ich zem“[706].

1210 Al. „miestom na líhanie“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[870], vyskytujúci sa v SZ ešte len u Sof. 2:15.

1211 Tvar iného slovesa ako v kap. 6:11[207] (no nasledovné „dupanie“ je tvar toho istého slovesa ako „dupni“ tam), vyskytujúceho sa v SZ ešte len v Žalme 98:8 a u Is. 55:12.

1212 D. „ruky“, netýka sa nasledovného „nohou“.

1213 Tu oproti kap. 6:11 ide o prejav posmechu al. škodoradosti.

1214 V tomto odstavci je predmet oslovenia mužského rodu; možno ide o „Ammóna“ ako národ, porov. Gen. 36:9, pozn. 958; 47:27, pozn. 1285.

1215 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[769], v SZ taktiež len v tejto knihe.

1216 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519.

1217 Tj. „Edóm“, pozri Gen. 36:8.

1218 Tj. „sprístupniť“.

1219 Tu v takomto prenesenom zmysle („umožniť zo strany prístup na jeho územie a k jeho mestám“).

1220 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.

1221 D. „Móáva od miest, od jeho miest, od konca“, zmysel ako v texte („*bude odlúčený* od miest…“).

1222 Mena móávskych miest.

1223 Vl. „na (al. „nad“) deti Ammóna“, tj. „ich územie“ („tieto mestá pripadnú synom východu navyše k územiu [al. „okrem územia“] detí Ammóna“, pozri v. 4). Ohľadne predložkovej väzby, ktorá je tu a obdobne ďalej použitá, porov. kap. 46:14[2074].

1224 Pridané vzhľadom na nasledovný slovesný tvar jednotného čísla ženského rodu (slová „deti Ammóna“ sa tu zrejme chápu v takomto zmysle, podobne ako vyššie[1223], porov. aj v. 3[1203]). Obdobne vo v. 13 ohľadne „Edóma“ a v inej súvislosti v kap. 16:38 a 23:45 (vzhľadom na gramatický rod nasledovných slovesných príčastí).

1225 Al. „vykonávať“.

1226 D. „previnením“[263 1853].

1227 Al. „chcem vložiť (al. „zverit“) v ruku“.

1228 Tj. azda „pomstychtivé počínanie“.

1229 Al.[773] „dávne“, „odveké“, tu v takomto zmysle, ďalej obdobne.

1230 Pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 415.

1231 V pôvodine slovná hra: „vehikratí“, „a budem vytínať“, slovesný tvar znejúci podobne ako „Keréthím“[1250].

1232 Tj. „tamojšieho obyvateľstva“.

1233 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle (tu D. „veľké pomsty“).

1234 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.

1235 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.

www.milosrdenstvo.sk

1236 Pozri Sud. 11:31, pozn. 209.
1237 Množné číslo.
1238 Vl. „podľa dávania mora“, opis v texte v záujme zrozumiteľnosti.
1239 Tj. „pozdvihuje svoje vlny“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s 3. pádom, aká je v pôvodine.
1240 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817, iný výraz ako tu v kap. 8:7 a ďalej[391].
1241 Tj. „na pevnine“; mesto Týr („Cór“) totiž bolo vybudované na skalnatom ostrove v mori neďaleko pobrežia (porov. hebr. „cúr“, „skala“, napr v Exod. 17:6 a na mnohých iných miestach).
1242 Tj. „obyvateľstvo dcérskych miest“.
1243 Tj. „vojska“, tu v takomto zmysle.
1244 Ako „veľké štíty“ v kap. 23:24, pozri 1 Kráľ. 10:16; inak pozri Jób 15:26, pozn. 755, no tu ide o štíty (veľké, celú postavu kryjúce), ktoré obliehajúci bojovníci držali nad sebou, takže ich súvislý rad štítov chránil pred zásahmi zo strany obráncov zvchu.
1245 Tj. „vojnových strojov na preráženie al. prebáranie múrov“, iný výraz ako v kap. 4:2[167], vyskytujúci sa, rovnako ako predošlé „nárazmi“, v SZ len na tomto mieste.
1246 Al. možno „sekerami“, ako „mečom“ vo v. 8 a obdobne na mnohých iných miestach, tu v takomto zmysle.
1247 Pozri 2 Kráľ. 9:17, pozn. 432; Jóba 22:11; 38:34, pozn. 1720; Is. 60:6, pozn. 2506.
1248 Tj. „nimi zvírený“.
1249 Pozri Is. 5:24, pozn. 370, iný výraz ako tu v kap. 24:7 a i.[1164]
1250 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[130].
1251 D. „podľa vstupu“ (al. „prístupu“, Prísl. 8:3)[1285]. Ďalej obdobne.
1252 Tu v zmysle „mesta, do ktorého bol spravený prielom“.
1253 Pozri Is. 1:12, pozn. 54.
1254 Ako „pamätny stĺp“ v Gen. 28:22 a ďalej, tu ide o pamätné stĺpy venované modlám.
1255 Al. „hrdosti“, tu v takomto zmysle.
1256 Al. možno[887] „tvoje pyšné (al. „hrdé“) piliere“, no tu oproti kap. 19:11 skôr zmysel ako v texte.
1257 Al. „zosypávať sa“, vl. „zostupovať“. Ďalej obdobne.
1258 Pozri Deut. 8:17n., pozn. 406; Rúth 2:1, pozn. 63.
1259 Al. „tvoj tovar“, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe. Ďalej zmysel ako v texte.
1260 D. „domy tvojej nádhery“, tu čosi iný výraz než u Is. 32:12, pozn. 1662[1076], no príbuzný a v podstate súznačný.
1261 Tu v takomto oslabenom zmysle.
1262 Pozri Gen. 4:21, pozn. 158.
1263 Al. „Budeš…, nebudeš“, no potom by išlo o tvary mužského rodu (takže by bolo treba vypustiť poznámku u nasledovného „budovaný“[163]), v rozpore so skutočnosťou, že v celom tomto odstavci, v ktorom sa oslovuje mesto Týr („Cór“), sú použité zámenné prípony rodu ženského, keďže meno tohto mesta, ktoré sa tu oslovuje, je, ako vôbec mená miest v hebrejčine, ženského rodu. No všetky známe mi novšie preklady tu, možno podľa prekladov starých (ohľadne počiatočného „bude[š]“ aj podľa rabínskych výkladov), vypracovaných, ako sa predpokladá, podľa predlôh obsahujúcich tu tvary 2. osoby ženského rodu, uvádzajú 2. osobu (ono počiatočné „bude[š]“ niektoré z nich vynechávajú, možno podľa sýrskeho prekladu), ako v celom predošlom texte tohto odstavca, ale napriek tomu som uprednostnil znenie dochovaného masóretského textu bez úprav, pričom ohľadne jeho významu sa nazdám, že prechod od druhej osoby k osobe tretej sa tu dá ľahko pochopiť v tom zmysle, že ide o záverečnú poznámku k predošlému osloveniu, ukončenému slovom „skaliska“ – zaiste ľahšie, nech je akokoľvek, než ako náhlu bezdôvodnú zmenu ženského rodu v mužský v závere oslovenia.
1264 Pozri Gen. 10:5, pozn. 311.
1265 Pozri Jer. 51:52, pozn. 1995.
1266 D. „pri zabíjaní (neurčitý spôsob slovesa „zabíjať“, v platnosti slovesného podstatného mena) zabíjaním“ (podstatné meno odvodené od dotyčného slovesa).
1267 Tj. „ostrovov“[1264].
1268 Pozri Gen. 27:33, pozn. 711, tu nižšie vo vv. 16 a 18 a ďalej sloveso, ktorého sa taktiež týka tá istá poznámka v citovanom mieste.
1269 Pozri Jóba 7:18, pozn. 383.
1270 Tj. „tými, kto po mori prichádzali“.
1271 Pozri Žalm 78:63, pozn. 118.
1272 Al. možno „dávali *pocítiť*“.
1273 Tj. „ktorou pôsobili“, „ktorá z nich išla“.
1274 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe; príbuzný výraz je „hrôza“ v Gen. 35:5.
1275 Vl. „obyvateľom toho“[8], zmysel hádam ako v texte, D. „jej obyvateľom“, no niet tu podstatného mena ženského rodu, ku ktorému by sa zámenná prípona „jej“ mohla doslovne vzťahovať, lebo hebr. „jám“ („more“) je rodu mužského, takže sa nazdám, že ju treba chápať v zmysle vyššie uvedenom, že totiž zámenná prípona ženského rodu tu zastupuje zámeno rodu stredného, ako sa často deje a ako je uvedené na začiatku tejto poznámky.
1276 Vl. „východ“, „odchod“, tu zmysel ako v texte.
1277 Al. „keď na teba vyvediem“, no tu, oproti predošlému „spravím“, nemá neurčitý spôsob, opísaný týmto slovesným tvarom a zastupujúci slovesné podstatné meno, zámennú príponu 1. osoby.
1278 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5
1279 Al. „priepasti“, pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983; Is. 14:15, pozn. 857.
1280 Pozri Exod. 19:17, pozn. 648; Is. 44:23, pozn. 2104.
1281 Al., podľa mnohých rukopisov, „v“, al. vari „na“, „medzi“.
1282 „v odveké spustliny“; tohto znenia sa v podstate pridržajú takmer všetky známe mi novšie preklady (niektoré aj v zmysle „na odveké al. prastaré rumoviská“), no uprednostnil som v zhode s nemnohými (i s LXX a Vulgatou) znenie masóretského textu, ktoré podľa môjho súdu dáva dobrý zmysel.

www.mlos.sk/biblia

1283 Al. „postrachom“ (Jób 18:11), „hrôzou“ (Žalm 73:19; Is. 17:14), tu a ďalej azda v zmysle „predmetom zdesenia“ atď.
1284 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
1285 Pozri napr. Sud. 1:24n., pozn. 70.
1286 „pri prístavoch“.
1287 Al. možno „*medzi*“.
1288 Tj. „dosky, z ktorých je zostrojená loď“; Týr sa tu a v niekoľkých veršoch ďalej v tomto oddiele opisuje pod obrazom prepychovej lode, ku stavbe a vybaveniu aj prevádzke ktorej prispeli všetky národy okolitého sveta materiálom aj perzonálom zo svojich zemí.
1289 Vl. „zbudovali“, sloveso, ktorého tvarom je „budovatelia“ vyššie vo v. 4, no v tejto súvislosti v slovenčine nevhodné.
1290 Al. možno „priviezli“, „dopravili“, ďalej obdobne, pozri Gen. 20:2 a ďalej, pozn. 559.
1291 Pozri Gen. 35:8, pozn. 354.
1292 Pozri Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1637.
1293 Ako „dosky“ v Exod. 26:15 a ďalej (nie ako tu vo v. 5), tu jednotné číslo; podľa iných „palubu“, „veslárske lavice“[68], „kormidlo“.
1294 Al. „odnož“, tj. „časť národa“, D. „dcéra“, tu v takomto zmysle.
1295 Takmer všetky známe mi novšie preklady (LXX a Vulgata tu majú odchylné znenie) miesto „bath-Aššurím“ („dcera[1207] Aššurím“) tu podľa rabínskych výkladov čítajú „biteaš-šúrím“, „v krušpánoch“, pozri Is. 41:19, pozn. 1964, a podávajú toto miesto v zmysle „zo slonoviny *vsadenej* v drevá al. dosky z krušpána“. No nedovolil som si dochovaný masóretský text opravovať a uvádzam v zhode s nemnohými preklad podľa neho.
1296 Pozri Is. 23:1, pozn. 1206.
1297 Pozri Jóba 36:29, pozn. 1608, tu jednotné číslo v zmysle ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
1298 Pozri Num. 21:8n., pozn. 793.
1299 Pozri Gen. 10:4; 1 Par. 1:7; tu snad jde o Kartágo (foinickú kolóniu v severnej Afrike), podľa iných o Sicíliu al. Grécko.
1300 Foinické mestá.
1301 Al. „vylepšovači“, „vystužovači“, vl. „upevňovači“, „posilňovači“.
1302 Pozri 2 Kráľ. 12:5nn., pozn. 552.
1303 Tj. „morí“ (zámenná prípona mužského rodu, ako „more“ [„jám“], kým „lode“ [„onijjóth“] sú rodu ženského), no nasledovný výraz[1304] nesúvisí s týmto slovom.
1304 Súvisí so slovesom v kap. 16:4[644] (možno v zmysle „ošľahaní al. ostriešaní soľou“, tj. „slanou vodou“).
1305 Al. „k trženiu“.
1306 Al. „tvojou tržbou“. Ďalej zmysel ako tam v texte.
1307 Al. „Perzia“, no tu a ďalej zmysel ako v texte.
1308 Pozri Is. 66:19, pozn. 2641.
1309 Pozri Gen. 10:6, pozn. 313.
1310 Pozri Num. 31:28, pozn. 1038.
1311 Ako „malé štíty“ v kap. 23:24, pozri 1 Kráľ. 10:17.
1312 D. „oni *do*dávali tvoj lesk“, zmysel ako v texte.
1313 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; možno je to meno akéhosi neznámeho národa, iní ho chápu v zmysle „statoční al. smelí bojovníci“.
1314 Al. „tulce“, pozri Jer. 51:11, pozn. 1946.
1315 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.
1316 Pozri Gen. 23:16, pozn. 596, tvar slovesa ako tamže kap. 34:10, pozn. 909, nesúvisí s výrazmi vyššie vo v. 9[1305 1306]. Tu (nie všade ďalej) azda v zmysle „obchodná partnerka“, „odberateľka“. Kap. 38:13 obdobne.
1317 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 46, tu možno aj „tovaru“.
1318 Pozri Is. 66:19, pozn. 2644.
1319 Pozri Is. 66:19, pozn. 2643.
1320 Pozri 1 Par. 1:5, zem a národ v Malej Ázii; toto meno sa vyskytuje, okrem 1 Par. 1:17, vždy spolu s menom „Túval“.
1321 Ako „kramárov“ v kap. 17:4, tu v takomto zmysle.
1322 Pozri Gen. 10:3; 1 Par. 1:6, maloázijský národ, možno Arméni.
1323 Al. „dávali *za* kone… mulice tvoj“.
1324 Pozri Gen. 10:7; Jer. 25:23, pozn. 1266.
1325 Vl. „obchodom“, tu hádam zmysel ako v texte, al. „obchodným strediskom“, len tu sa v SZ vyskytujúci výraz, odvodený od toho istého slovesa ako „obchodníčka“ vo v. 12[1316].
1326 Al. „dávku“, „poplatok“ (nesúvisí so „splácali“ nižšie[1328]), výraz sa v SZ vyskytuje ešte len v Žalme 72:10.
1327 D. „tvoju“.
1328 Pozri Gen. 14: 16, pozn. 406.
1329 V pôvodine množné číslo („kusmi ebenu“, „ebenovými drevami“). Výraz sa v SZ vyskytuje len tu.
1330 Pozri 2 Sam. 8:5, pozn. 398.
1331 Pozri Exod. 28:18, pozn. 984.
1332 Al. „za tvoje odbyty platili karbunkulmi, červeným purpurom a pestrým vyšívaním a jemnou bavlnou“, nasledovné dve podstatné mená načim potom chápať obdobne (6., podľa staršieho poňatia 7. pád).
1333 Pozri Jóba 28:18, pozn. 1275.
1334 Pozri Is. 54:12, pozn. 2357.
1335 Mesto na území Ammónovcov, pozri Sud. 11:33.
1336 Meno nejasného významu, podľa iných „a sladké pečivo“ al. „voňavku“ al. „vosk“.
1337 Mesto neďaleko Damasku, vychýrené svojím výborným vínom.
1338 Hebr. „cáchar“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; niektorí ho považujú za meno akéhosi mesta al. zeme.
1339 „vlnou *z* Cáchara“.
1340 Podľa niektorých meno miesta v Arábii, no dá sa chápať aj v zmysle „a Dán“, isráélský kmeň.
1341 Staroarabské meno hlavného mesta Jemenu, no niektorí slová „z Úzála“ („meúzál“) považujú za tvar slovesa „ázal“, „odchádzať“ (Prísl. 20:14; Jer. 2:36) a chápu v zmysle „chodiac sem-ta“.
1342 Vl. „rúch“, ako napr. v kap. 16:16 a na iných miestach, tu zmysel ako v texte.
1343 Vl. „v sedlových prikrývkach“, tj. „v obore sedlových prikrývok“; al. „so sedlovými prikrývkami“[195]. Ďalej obdobne.

www.milosrdenstvo.sk

1344 Vl. „ohľadne prikrývok lôžka“ (al. „*čohosi* ustlaného“, „prestretého“), výraz nie celkom jasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel azda ako v texte, príbuzné prídavné meno je v Žalme 88:5, pozri tam pozn. 2043.
1345 Pozri Žalm 120:5, pozn. 2533.
1346 Ako v Gen. 31:10, pozn. 810.
1347 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607.
1348 Pozri Gen. 10:7; 1 Par. 1:9, azda územie a národ v južnej Arábii.
1349 Tj. „najlepší al. najvybranejší zo“.
1350 Prídavné meno, od ktorého je dotyčný výraz[1061] odvodený, pozri 1 Kráľ. 10:2, pozn. 315.
1351 Pozri Gen. 11:31.
1352 Meno mesta inak neznámeho.
1353 Zem a národ v Mezopotámii, pozri 2 Kráľ. 19:12; Is. 37:12.
1354 Kraj al. mesto kdesi pri Eufrate.
1355 Al. „*zo* Ševy, Aššúra a Kilmáda“.
1356 Al. možno „za tvoj výmenný tovar“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1357 Al. snad „látok“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, od dotyčného výrazu[1083] odvodený.
1358 Iný výraz ako v kap. 26:16 a inde, v SZ len tu sa vyskytujúci.
1359 Al. snad „balíkov“, „zásob“, pozri Est. 3:9, pozn. 163, tu v takomto zmysle.
1360 Al. „prikrývok“, „kobercov“, význam výrazu, vyskytujúceho sa v SZ len tu, azda zahŕňa oboje.
1361 Tj. „pevným utiahnutím povrazov zaistených al. zabezpečených“, tvar slovesa, vyskytujúceho sa v SZ len tu.
1362 Al. „ohľadne povrazov posplietaných (al. „skrútených“, „zvíjaných“) a dôkladne (tj. „aby boli pevné“) zhotovených“.
1363 Tu aj „*v* tvojom výmennom obchode“, ako vo v. 9.
1364 Tu sa opäť objavuje obraz nákladnej lode[1288], no inak sa toto sloveso dá chápať aj v zmysle „bol si oslávený“, „nadobudol si česť al. vážnosť“, porov. od tohoto slovesa odvodené (al. možno naopak) výrazy v kap. 1:28 a ďalej[82] a 23:41[1131]; pozri napr. aj Is. 9:1, pozn. 218, a i.
1365 Vl. „Tí, *ktorí*[10] ťa veslami poháňali“ (D. „ťa veslovali“).
1366 Tj. azda „veľmi hlboké“.
1367 Al. „tvoje zásoby“, „tvoje tovary na odbyt“, ako „odbyt“ vo v. 12 a obdobne ďalej, ktoré treba chápať v tomže zmysle.
1368 Vl. „a tvoji vymieňači (D. „vymieňavší“) výmenného“.
1369 Al. „a tvoji výmenní obchodníci (tj. „obchodní partneri“) *vo* výmennom obchode“[91].
1370 Hebr. „migróšóth“, výraz, ktorého použitie v tejto súvislosti nie je ohľadne svojho zmyslu celkom jasné. Jeho možno najobvyklejší význam je „obvody“ miest (Lev. 25:34, pozn. 827), tj. „predmestia“, územia na okrajoch miest, ktoré sa používali ako pastviská pre dobytok, pozri Num. 35:3; Jóš. 14:4, takže potom vari v zovšeobecnenom zmysle „otvorené roviny al. pláne“, ako toto miesto podávajú mnohé z novších prekladov; hoci jeho súvislosť so stroskotanou loďou je ťažko pochopiteľná; to sa ešte väčšou mierou týka prekladu „predmestia“ al. „obvody“, ktorým sa aj tu niektorí spokojujú. No „rovinami“ v zmysle vyššie uvedenom sú často aj morské pobrežia, takže preklad, ktorý v texte v zhode s niekoľkými inými podávam, sa mi za daného stavu vecí javí najlepším východiskom z tejto ťažkosti. Ešte lepšie by možno do textu zapadal preklad Vulgaty „classes“ (výraz, ktorý má v latinčine dosť širokú stupnicu významov a tu sa nejskôr mieni v zmysle „vojnové loďstvá“), keby svojím významom voľajako súvisel s hebrejským „migróšóth“, no nenachádzam takejto súvislosti; ťažko povedať, ako k nemu prekládateľ dospel.
1371 Pozri Is. 30:30, pozn. 1603.
1372 D. „vyholením“[1373].
1373 Pozri Jer. 16:6, pozn. 984; v kap. 29:18 zmysel ako tam v texte.
1374 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1188], pozri Is. 22:12, pozn. 1173.
1375 Al. „ohľadne teba“, obdobne ako v kap. 19:1, no je to tá istá predložková väzba ako všade v predošlom verši 31.
1376 Pozri 2 Sam. 1:17, pozn. 48.
1377 Vl. „vyvrátenie“, zmysel ako v texte, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1378 Tu D. „*v* čas tvojho roztrieštenia *sprostred*“.
1379 D. „stŕpnutím“[1380], ako „des“ u Jóba 18:20.
1380 Pozri Jer. 2:12, pozn. 122.
1381 Al. možno „rozchvejú“, „rozčúlia“, sloveso ako v 1 Sam. 1:6, pozn. 18, tu iný tvar, obdobný ako v 1 Par. 16:32, pozn. 558, v prenesenom zmysle vari ako v texte al. tu vyššie.
1382 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581.
1383 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
1384 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
1385 Al. možno „BOH“.
1386 Al. možno „bohov“, vo v. 9 „boh“.
1387 Al. „hoci si dáva (tj. „privlastňuješ“, „osobuješ“, „nárokuješ“) srdce ako srdce Božie“. Ďalej obdobne.
1388 Al. „uzavreté“, vl. „zasypané“, „upchaté“, pozri Gen. 26:15, pozn. 677; 2 Kráľ. 3:19, pozn. 139.
1389 Tj. „nedokázali („nedokázal nikto“) zatajiť“, sloveso ako v Pl. 4:1, pozn. 359.
1390 Tu aj „zručnosťou“, „obratnosťou“, „chytrosťou“.
1391 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
1392 Vl. „hojnosťou“, „množstvom“, tu azda v takomto zmysle.
1393 Pozri Jóba 6:23, pozn. 332.
1394 Al. „zrážať“, „zhadzovať“, smerom nadol, ďalej obdobne.
1395 Al. „popravde“, „stále“, D. „vravením“.
1396 Pozri Gen. 17:14, pozn. 455.
1397 Tu vari v takomto zmysle, al., podľa iných, „mieru dokonalosti“, tj. „si zvrchovaným oprávneným posudzovateľom al. schvaľovateľom čohokoľvek, čo má byť vzorom v akomkoľvek zmysle“, al. „si pečaťou (tj. „vr-

www.biblia.sk

cholným al. konečným al. neprekonateľným vzorom“) dokonalosti“.

1398 Pozri Gen. 2:8, pozn. 61.

1399 Pozri Exod. 28:17, pozn. 979.

1400 Pozri Exod. 28:17, pozn. 981.

1401 Pozri Exod. 28:17, pozn. 982.

1402 Pozri Exod. 28:18, pozn. 986.

1403 Pozri Exod. 28:20, pozn. 990.

1404 Pozri Gen. 2:12, pozn. 69.

1405 Pozri Exod. 28:20, pozn. 991.

1406 Pozri Exod. 28:18, pozn. 985.

1407 Pozri Exod. 28:17, pozn. 983.

1408 Pozri Gen. 2:2 a ďalej, pozn. 894, tu azda „vypracovanie“, „umelecká práca“.

1409 Tj. „vsadzovanie drahokamov do zlata“, výraz (hebr. „tóf“), ktorého postavenie tu je neľahko zrozumiteľné. Všade inde v SZ značí „tamburínu“, „bubník“, pozri Exod. 15:20, pozn. 538, a mnoho iných miest, a tak ho mnozí aj tu prekladajú, hoci, najmä vzhľadom na bezprostredne nasledujúci výraz[1410], je tu tento zmysel veľmi pochybný a nenasvedčuje mu ani preklad LXX („chrysiú eneplésas tús thésaurús sú“, „zlatom si naplnil svoje pokladnice“) ani Vulgaty („opus decoris tui“, „dielo[1408] tvojej ozdoby“). Dotyčný výraz je, pravdaže, odvodený od slovesa „táfaf“, ktorého tvary sa v SZ vyskytujú len dvakrát, v Žalme 68:25 značí „bubnovať“, no u Nach. 2:7 je všeobecnejší zmysel „biť“, „tĺcť“, takže je možné sa domnievať, že tu ide o odborný zlatnícky výraz v zmysle ako v texte (vl. teda hádam „vbíjanie“, „vtĺkanie“ drahokamov do zlata), ako ho aj iné preklady podávajú.

1410 Hebr. „nekev“, výraz, ktorý sa ako obecné meno v SZ vyskytuje len tu, odvodený od slovesa „nákav“, „vyvrtávať“, „prevrtávať“, „prerážať“ (2 Kráľ. 12:9; Jób 40:24), takže sa núka význam „otvory“, „dutiny“, al. možno „jamky“, „priehlbinky“, vytvorené na zasadzovanie drahokamov do zlata (opäť možno odborný zlatnícky výraz); s tým súhlasia aj preklady LXX („apothékas“, „schrány“, no je možné chápať aj v zmysle „dutiny“ na ukladanie čohosi, hoci, pravda, tu v odchylnom znení, v ktorom LXX podávajú toto miesto, ide zrejme o „pokladnice“) a Vulgaty („foramina“, „otvory“). Ohľadne znenia „píšťaly“, ktoré uvádzajú tie preklady, v ktorých je predošlý výraz[1409] podávaný v zmysle „tamburín“, „bubienkov“, možno prekladatelia mysleli na „píšťaly“ ako predmety pozdĺžne prevrtané al. duté, no aj tak tento preklad, povedal by som, pôsobí dojmom sťaby násilného pojmového al. významového prispôsobenia k „tamburínam“ vyššie.

1411 Al. „na“, „pri“, ďalej obdobne.

1412 Hebr. „mimšach“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa „mašach“, „pomazať“, a preto ho tiež mnohí prekladajú „pomazanie“, v zmysle „pomazaným kerúbom“. No dotyčný výraz má aj zmysel ako v texte, možno odvodený od prapôvodného významu spomenutého slovesa, ktorý bol, ako v arabčine, „vystrieť ruku nad čímsi al. kýmsi“, tu potom v zmysle „rozpätý“ (tak Vulgata, „extentus“), tj. „s rozpätými krídlami“. Pre tento preklad som sa rozhodol najmä vzhľadom na nasledovné „zastierať“.

1413 to isté sloveso ako v Exod. 25:20, ktoré tu spolu s predošlým „rozpätia“ (hoci „rozpínať“ tam je sloveso iného kmeňa ako tu) veľmi zreteľne upomína na tamto miesto.

1414 D. „kameňov ohňa“.

1415 Tu v zmysle „ohľadne („vo *veci*“) svojich ciest“, ďalej obdobne.

1416 Pozri Žalm 58:2 a ďalej, pozn. 175.

1417 Tj. „sa naplnilo“, porov. v. 3[1389].

1418 Vl. „tvoj stred“; ďalej obdobne, netýka sa miest bez tohto označenia.

1419 Al. možno „takže si sa dal hrešiť“.

1420 Tj. „*zvrhnutím* z“, al. možno „znesvätením (al., podľa niektorých, „ako nesvätého“) som ťa zvrhol z“. Porov. Žalm 74:7; 89:39, pozn. 1809.

1421 Al. možno „vypudil“, tj. „mocou odstránil“, vl. „zahubil“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.

1422 Al. možno „na *základe* svojho lesku“.

1423 Tu, pravda, aj v doslovnom zmysle („spoznajú obyvatelia Cídóna“, vo v. 26 „Isráélci“).

1424 V pôvodine slovná hra: „veniflal“, „a popadajú“, „chálál“, „zabiti“.

1425 Pozri Lev. 13:51n., 14:44, pozn. 438, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto 4 miestach.

1426 Pozri Exod. 22:6, pozn. 739.

1427 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.

1428 Pozri Exod. 3:12, pozn. 108.

1429 Pozri Deut. 33:12, pozn. 501; Sud. 18:7, pozn. 502, 826.

1430 Al. možno „že ja, Hospodin, *som* ich Bohom“.

1431 Pozri Exod. 7:12, pozn. 216; tu a ďalej možno značí aj „krokodíla“.

1432 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073; týka sa len takto označených miest.

1433 Pozri 2 Kráľ. 19:28, pozn. 789.

1434 Pozri Gen. 1:26, pozn. 29.

1435 Pozri Num. 11:31; Is. 2:6, pozn. 153.

1436 Tu množné číslo.

1437 Pozri Gen. 8:20, pozn. 272.

1438 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703; Is. 36:6, pozn. 1794.

1439 Pozri Jób 40:21, pozn. 1817, tam ani tu a ďalej, pravdaže, nie „vonnej“, ako v kap. 27:19, hoci podstatné meno je to isté.

1440 Podľa čítaného textu, podporovaného mnohými rukopismi a tlačenými vydaniami, „za dlaň“ al. „dlaňou“.

1441 Al. možno „bortil“, pozri 2 Kráľ. 18:21, pozn. 730; nesúvisí s „lámal“ nižšie[192].

1442 Pozri 2 Sam. 1:6, pozn. 15.

1443 Vl. „zastavoval“, tj. „nechával stáť“, takže „znehybňoval“.

1444 Al. „boky“ ako v kap. 9:2 a ďalej, tu skôr v takomto zmysle.

1445 Porov. Gen. 32:10n.; 34:30, pozn. 852.

1446 D. „dávať za rumoviská rumu“, pozri Is. 61:4, pozn. 2530.

www.biblia.sk

1447 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
1448 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1080.
1449 Pozri Is. 11:11, pozn. 716.
1450 Vl. „zmenšiť ho“, pozri Jer. 10:24, pozn. 774. Nesúvisí s „nízkym“ vo v. 14 a „najnižším“ tu vyššie[812].
1451 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42.
1452 Al. „nad“, no nie ako vyššie.
1453 Pozri Jóba 8:14, pozn. 427, súvisí s dotyčným výrazom[1429].
1454 Pozri aj Exod. 2:12.
1455 Tj., že od nich očakávali pomoc.
1456 Pozri Exod. 1:13, pozn. 25.
1457 Tj. azda „ťažkou“, „namáhavou“.
1458 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[935], pozri napr. Gen. 29:27, pozn. 743, a inde.
1459 Pozri Gen. 30:18, pozn. 774.
1460 Tj. „koristi z neho, keby sa mu bolo podarilo ho dobyť“. Porov. v. 19[1461].
1461 Al. „tak[3] sa *do*stane mzdy“.
1462 Pozri Is. 40:10, pozn. 1915.
1463 Pozri Jer. 33:15, pozn. 1480.
1464 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70; Žalm 132:17, pozn. 508.
1465 Al. „Beda (výraz vyskytujúci sa v SZ len tu) tomu*to*“.
1466 Pozri Is. 21:3, pozn. 1094; vyskytuje sa v SZ ešte len tu vo v. 9 a u Nach. 2:10; vo v. 16 tvary slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri Jer. 4:19 a ďalej, pozn. 356.
1467 Pozri Jer. 25:20, pozn. 1262.
1468 Meno neznámej zeme, vyskytujúce sa v SZ len tu.
1469 Tj. spojeneckej zmluvy s Egyptom, pozri v. 6.
1470 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
1471 Al. „*do*stane sa na nich“[220].
1472 Pozri 1 Par. 16:26, pozn. 548; Is. 2:8, pozn. 164.
1473 V pôvodine slovná hra: „gillúlím“, „zahnojenosti“, „elílím“, „modly“.
1474 Pozri Is. 19:13, pozn. 1053.
1475 Pozri Num. 13:22, pozn. 495.
1476 Pozri Jer. 46:25, pozn. 1731.
1477 Meno egyptského mesta, vyskytujúce sa v SZ len tu a v nasledovnom verši.
1478 Tu odvodený výraz, zmysel ako v texte, pozri Sud. 6:26, pozn. 422; Is. 23:4, pozn. 967. Ten istý výraz je aj v kap. 24:25 so zmyslom ako tam v texte.
1479 Al. „ťažko“, „kruto“, D. „zvíjaním“[1466].
1480 Al. „za dňa“.
1481 Pozri Num. 10:9, pozn. 367.
1482 D. „protivníci *každo*dennosti“, al.[1480] „*času* za dňa“.
1483 Al. „Óna“ (Gen. 41:50).
1484 Mesto v Dolnom Egypte, inak známe pod menom Búbastis; v texte uvedené meno sa v SZ vyskytuje len tu.
1485 Tj. „mestá“, vyššie menované. Ďalej obdobne.
1486 Al. „Tachpanchése“ (Jer. 2:16, pozn. 136).
1487 Al., podľa čítaného textu, „zadrží“, „zastaví“, pozri 2 Sam. 18:16, pozn. 735.
1488 Pozri Jer. 27:2, pozn. 1302.
1489 Al. možno „obkladu“, vl. „obväzu“, no nesúvisí so slovesom „obviazať“ vyššie a nižšie[660]. Výraz sa v SZ vyskytuje len tu.
1490 Pozri Deut. 9:17, pozn. 429.
1491 Tj. „celému jeho dvoru“, „všetkému jeho dvoranstvu“, tu v takomto zmysle.
1492 Sloveso odvodené od dotyčného výrazu[24] al. možno naopak, pozri Is. 1:9, pozn. 48.
1493 Vl. „húštím“, „húštinou“, tu zmysel ako v texte, no iný výraz ako nižšie[894].
1494 Pozri Is. 1:2, pozn. 6.
1495 Ako „vypestoval“ u Is. 1:2; nesúvisí s „vysoký“ vo v. 3 a „sa… vyvýšil“ vo v. 5.
1496 Al. „tiekla“, vl. „išla“, „chodila“, zmysel ako v texte („obtekala“); ďalej obdobne.
1497 Tj. „miesta, kde bol zasadený“.
1498 Tu som sa výnimočne rozhodol pre čítanie podľa LXX; lebo dochovaný hebrejský text je tu zrejme porušený, podáva totiž znenie „s jej riekami chodil zôkol-vôkol jej výsadby a“, ktoré nedáva nijakého zmyslu ani nijako neodôvodňuje následovné „preto“ na začiatku 5. verša.
1499 Pozri 2 Kráľ. 18:17, pozn. 725, tu možno aj „potôčiky“, skrovne zavlažujúce, proti „riekam“ vyššie.
1500 Tj. „nad vzrast všetkých stromov“, v texte doslovný (okrem predložky[127]) preklad.
1501 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, čosi odlišný tvar je vo vv. 6 a 8.
1502 Tu v takomto zmysle („vyháňaní“).
1503 Al. „sa mu nevyrovnali“, vl. „ho nezatienili“, „nezatemnili jeho lesk“.
1504 Tj. vari „haluze cyprusov“, „konáre platanov“, porov. v. 5[1500].
1505 Al. „nevyrovnali sa“, no nie ako vyššie[1503], vl. „nepripodobnili sa[24] [1492] k“, ako vo v. 2, na konci verša obdobne, zmysel ako v texte.
1506 D. „do *polohy* (al. „*postavenia*“) medzi húštinami“.
1507 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
1508 D. „nakladaním“[151].
1509 D. „v (al. „za“) jeho zlovôľu“, zmysel azda ako v texte[1511].
1510 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
1511 Al. „s ním bude náležite nakladať; za jeho zlovôľu som ho vyvrhol“.
1512 Vl. „jeho páde“, ako v kap. 26:15, 18; ďalej obdobne, výraz značí aj „mŕtvolu“, „mršinu“, pozri Sud. 14:8, pozn. 705.
1513 Tj. „medzi jeho konáre“, al. „na jeho konáre“, no iná predložka ako „na“ vyššie.
1514 Al. „netrvali“, tj. vari „nezakladali si“.
1515 Vl. „do zeme *toho, čo je* spodné“, ďalej obdobne.
1516 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
1517 Al. „nárek“, pozri Pl. 2:8, pozn. 160.
1518 Pozri Prísl. 11:26, pozn. 49.
1519 Al. „uzavreté“, pozri Žalm 40:9, pozn. 1109.
1520 Vl. „zatemnil“, „začiernil“, pozri kap. 32:7 a Jer. 4:28, pozn. 379; ďalej obdobne.
1521 Al. „ochabnutosť“, „chradnutie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1522 Tj. „pomocníci“, porov. slovenské „pravá ruka“.
1523 Vl. „takto“, pozri napr. Num. 15:11, tu hádam v takomto zmysle.

www.mlosnik.eu

1524 Al. možno „bol si umlčaný“, porov. Pl. 3:49, pozn. 214, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[1377] odvodený, pozri Is. 15:1, pozn. 892; Jer. 6:2; 14:17, pozn. 485. No je to to isté sloveso ako tu v kap. 31:2, 18[1492] a mnohí (aj LXX a Vulgata) mu aj na tomto mieste pripisujú ten istý význam ako tam, prekladajúc „Stal (al. „[u]robil“) si sa podobným hrivnatcovi národov“. Napriek tomu som sa v súhlase s niekoľkými inými rozhodol pre znenie, ktoré v texte podávám a ktoré, podľa môjho súdu, lepšie zodpovedá gramatickému tvaru (pádu) slova „hrivnatec“, použitému v pôvodine.

1525 Al. „vo veľtokoch“, pozri Gen. 1:10, pozn. 14.

1526 Al. „pôsobil si vírenie (al. „bublanie“, „tryskanie“, „vrenie“) v svojich riekach“.

1527 Al. „brázdil“, „prerýval“, al., podľa niektorých „špinil“, pozri Prísl. 25:26, pozn. 1114, a porov. Jóba 41:30, pozn. 1878, kde je použité sloveso („ráfad“) podobne znejúce ako toto tu („ráfas“) a obdobného významu. Výraz značiaci „krokodíla“, ktorý je použitý tam (v. 1, pozn. 1826), je, pravda, iný ako tu.

1528 Iný a zriedkavejšie sa vyskytujúci (v tejto knihe len ešte v kap. 26:5 a 14 a 47:10) výraz ako tu vyššie, ale v podstate toho istého zmyslu.

1529 Al. „každej“.

1530 Tj. „výškou hromady tvojich mŕtvol“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

1531 Tj. „tým, čo z teba bude vytekať“; dotyčný výraz (hebr. „cáfáh“, odvodený od slovesa „cúf“, „prúdiť“, pozri Pl. 3:54, pozn. 335) sa v SZ vyskytuje len tu a mnohí ho, podľa iného tvaru dotyčného slovesa, ktorý sa spomína v poznámke tu vyššie citovanej, chápu v zmysle „plávania“, prekladajú potom „zem tvojho plávania (tj. „zem, v ktorej plávaš“) budem napájať“.

1532 Predošlá[521] poznámka sa nevzťahuje na „výtokom“ vyššie, tu je azda dotyčná predložka použitá v zdôrazňujúcom al. vysvetľujúcom zmysle.

1533 Tj. „vykynožovaní“, „hubení“.

1534 Pozri Gen. 1:14nn., pozn. 22.

1535 Tj. „všetky svietiace svetelné zdroje“, v texte doslovný preklad.

1536 Vl. „prinášaním“, „privádzaním“, tu v zmysle „rozhlasovaním“, „oznamovaním“.

1537 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 328; sloveso tam spomenuté je tu v kap. 4:16 a ďalej[192].

1538 Al. „rmútiť“, „starosťami plniť“.

1539 Al. „plniť hrôzou“.

1540 Tu možno aj „o teba“, tj. „obavou“.

1541 Al. „švihaní“, al. možno „šermovaní“, vl. „pôsobení, aby sa kmital“.

1542 Tu, pravdaže, „vojsko“.

1543 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.

1544 Pozri Is. 15:1, pozn. 892.

1545 Tu azda v zmysle oboch predošlých[354 364] poznámok.

1546 Tj. azda „hubením odstraňovať al. nechávat mizniúť“.

1547 Sloveso ako v Num. 11:2, pozn. 393, tu iný tvar v zmysle ako v texte al. v nasledovnej poznámke[1548].

1548 Al., podľa niektorých, „usadenie“, tj. „kalu vo vodách“, a tým „vyčistenie“, „vyjasnenie“, „vyčírenie“.

1549 Al. možno „a budú ho[163] (tj. Egypt) žalostne ospevovať“, ďalej obdobne.

1550 Pozri 1 Sam. 7:2, pozn. 338, sloveso sa vyskytuje len ešte u Mích. 2:4; odvodený výraz je „lkanie“ u Jer. 9:10, 19n.

1551 Tj. „dav“.

1552 Tj. „Egypt“.

1553 Tj. azda „mestá“, porov. kap. 16:46[744].

1554 Pozri Gen. 49:15, pozn. 163.

1555 Al. „*odov*zdaný“, tj. „kráľovi Bávela“ (kap. 31:11), mnohí tu prekladajú „Meču bol vydaný“, tj. „Egypt“, no nazdám sa, že preklad, ktorý v súhlase s inými podávam v texte, lepšie zodpovedá gramatickému tvaru (pádu) slova „meč“, ktorý je tu v pôvodine použitý. Porov. v. 2[1524].

1556 Al. „ťahajte“, tj. „za sebou ako korisť“, tu v takomto zmysle.

1557 Tj. „Egypt(a)“.

1558 Al. „o ňom“.

1559 Tj. „zídenia“.

1560 Tj. „tých, z ktorých sa zídenie skladalo“, vv. 23 a ďalej obdobne.

1561 Nie ako „ktorí“ vo v. 22 a i.[10]

1562 Pozri Exod. 26:22, pozn. 917; Is. 14:15, pozn. 854.

1563 Tj. „hrôzu *z* nich“, ako vo v. 25. Ďalej obdobne.

1564 Tj. „lôžka“, „lôžko“.

1565 Al. „keď“, v zmysle „potom, čo“, al. „lebo“.

1566 Tj. „davu“.

1567 Al. možno „so silákmi padlými (tj. „zabitými“) od“.

1568 Podľa LXX „so silákmi padlými od pradávna“ („ap' aiónos“, čítali „méólám“, „od al. z pradávna al. večnosti“, miesto „méarélím“, „od al. z neobrezaných“, obdobne aj niektoré iné staré preklady); toto znenie uprednostňujú aj niektoré z novších prekladov.

1569 D. „so svojimi zbraňami vojny“ (al. „boja“)[332].

1570 Al. snad „lež je[16] *tomu tak*“.

1571 Al. „*boli* hrôzou silákov“.

1572 Vl. „Ta *sa dostal*“, v. 30 obdobne; tak aj v kap. 48:35 (azda „*Vstúpil* ta“).

1573 Al. „napriek všetkému svojmu hrdinstvu“, ďalej obdobne.

1574 Pozri Jer. 9:23; 10:6, pozn. 707.

1575 Pozri Jóš. 13:21, pozn. 471; Žalm 83:11, pozn. 1997.

1576 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.

1577 Tj. „zostudení hrôzou pred svojou mocou, ktorú naháňali al. vyvolávali“; podľa iných „zostúpili so zabitými so svojou hrôzou[195 1573] (potom nie v zmysle v. 24 a ďalej[1563]), zostudení svojou mocou“[521].

1578 Tak podľa písaného textu, ktorého sa pridržajú LXX a niektoré novšie preklady, o. i. aj slovenský preklad prof. Roháčka; čítaný text, ktorý uprednostňujú iné zo známych mi novších prekladov a Vulgata, uvádza znenie „dal („dopustil“, „nahnal“) som (al. „dám“, atď.) v zemi živých svoju“. No podľa môjho súdu dáva písaný text lepší zmysel; preto som sa v svojom preklade preň rozhodol.

www.mlcbavk.eu

1579 Vl. „koncov“, ako v kap. 25:9, tu aj „okrajov“, „hraníc“ („sprostred okrajov al. hraníc svojej zeme“). Ďalej obdobne.
1580 Pozri Exod. 19:16, pozn. 643.
1581 Tj. „spraví svojou korisťou“, „zachváti“, „zmocní sa“.
1582 Pozri 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
1583 Iné sloveso než vo v. 6[588].
1584 Al. „ak sa dáš zlovoľného odrádzať od jeho cesty“[145].
1585 Al. „Správne“.
1586 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[153] odvodený, pozri Jer. 6:15 a ďalej, pozn. 528.
1587 Tj. „svojou spravodlivosťou“.
1588 Al. „Keď spravodlivému poviem, *že* bude“.
1589 D. „ostávaním nažive“, „životom“.
1590 Nesúvisí s „bezprávie“ vo v. 13[152].
1591 Pozri Exod. 21:34, pozn. 727.
1592 Pozri Lev. 6:4, pozn. 180.
1593 D. „pre ne“[7], tj. azda „pre bezprávne činy, ktoré napáchal“, hoci „bezprávie“ vyššie je v jednotnom čísle.
1594 Al. „ku mne“, ako nižšie a vo vv. 1 a 22, 24 a i., no tu je, nazdávam sa, zmysel skôr ako v texte.
1595 Tj. „než on prišiel“, al. „pred jeho príchodom“, no nie ako vyššie[1134].
1596 Porov. kap. 24:25–27.
1597 Vl. „Trváte (D. „stojíte“) na svojom meči“, zmysel ako v texte.
1598 V hebr. slovná hra: „bechárávóth“, „v rumoviskách“, „bacherev“, „mečom“.
1599 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Jer 12:9, pozn. 846.
1600 Pozri 1 Sam. 23:14 a ďalej, pozn. 838; iný výraz než v kap. 30:15[1481].
1601 Pozri Jer. 26:9, pozn. 632.
1602 Vl. „vedľa múrov“.
1603 Tj. „vonkajších stien domov“.
1604 Al. možno „dohovárajú“, ako v Žalme 119:23 (tu tá istá predložková väzba ako tam, no zmysel skôr ako tu v texte).
1605 Al. „i hovorí jeden s druhým, každý so svojím bratom“.
1606 Pozri Jer. 41:6, pozn. 1512.
1607 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
1608 Al. „vstupovať, ako vstupuje“.
1609 „ako prichádzanie (al. „vstupovanie“) ľudu“, tj. azda „húfne“, „hromadne“.
1610 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[1073], no značiaci tu, oproti onému slovesu, „lásku“ v kladnom zmysle. Vyskytuje sa v SZ len tu a v nasledovnom verši.
1611 D. „uskutočňujú lásky“ (množné číslo), zmysel ako v texte, al. „veľkú („hlbokú“, „vrelú“) lásku. V. 32 obdobne.
1612 D. „krásnym *ohľadne*“.
1613 Obdobne ako Prísl. 30:29, pozn. 1269.
1614 Pozri Is. 23:16, pozn. 1888.
1615 Tu oproti v. 31 D. „nebude ich uskutočňujúcich ich“.
1616 Al. „prichádza“.
1617 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.
1618 Hebr. „chélev“, pozri napr. Gen. 4:4, pozn. 135, a i., no tu jednotné číslo); možno sa tu mieni „maslo“ al. „smotana“, hoci pre tieto pojmy sú iné výrazy („chemeáh“, pozri napr. Is. 7:15, pozn. 452, „gevináh“ u Jóba 10:10, tam preložené „tvaroh“, ale môže značiť aj „maslo“, porov. „chemeáh“ v Gen. 18:8, pozn. 470). No mnohí tu navrhujú čítať „mlieko“ („cháláv“), možno podľa LXX („gala“) a Vulgaty („lac“), a tak prekladajú.
1619 Al. „tučné“, pozri Gen. 41:5, 7, no nesúvisí s „tuk“ vyššie[1618].
1620 Tu a ďalej oproti „ochoreli“ na začiatku v. 4 tvar jednotného čísla, možno v hromadnom zmysle; v preklade je tu a ďalej v tomto oddiele tvar stredného rodu.
1621 Al. „obetujete“, ako v kap. 16:20 a ďalej, no tu je zmysel skôr ako v texte.
1622 Al. „oslabli“, „umdleli“, no je to tvar toho istého slovesa ako „*bolo* choré“ nižšie.
1623 D. „zlámanému“, zmysel ako v texte.
1624 Al. „zlámané obviazali“, v texte opis vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom.
1625 Tj. „ovce a kozy stáda“, na začiatku v. 4 a ďalej obdobne.
1626 Pozri Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 838.
1627 Pozri Exod. 1:13, pozn. 24.
1628 Al. možno „pátrajúceho“, nesúvisí s „hľadajúceho“ nižšie.
1629 D. „od nebytia“, „od *toho, že* niet“, v. 5 obdobne.
1630 Tu možno aj „vyžadovať“.
1631 Vl. „prestať pásť stádo“, znenie v texte uchováva v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
1632 Al. možno „aby im *viac* neboli“.
1633 Al. „obzerať sa“, pozri Lev. 13:36, pozn. 423.
1634 Tu a ďalej zámenná prípona (al. zámeno) mužského rodu (pojem zahŕňa aj „barany a kozly“, obdobne slovesný tvar vo v. 29).
1635 Al. „obzeraním sa“, v SZ len tu sa vyskytujúce podstatné meno, odvodené od dotyčného[1633] slovesa.
1636 Vl. „stáde“, pozri napr. Gen. 30:40; Jer. 13:17, 20 a i., no iný výraz ako tu nižšie[1617] a i., vyskytujúci sa v tejto knihe len na tomto mieste.
1637 Pozri Gen. 4:8, pozn. 1039.
1638 Sloveso ako v Lev. 24:12, pozn. 779, tu trpný tvar vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste so zmyslom ako v texte. Sloveso sa len nepatrne líši od oného, ktoré je v obdobnom zmysle ako tu použité v kap. 17:21[107 821].
1639 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
1640 Tu a ďalej slovesný tvar obidvom rodom spoločný.
1641 Iný výraz ako vo v. 3[1619].
1642 Tj. azda „pretučnené“, „príliš silné“.
1643 Tj. „stádo“[1617].
1644 Pozri Gen. 22:7n., pozn. 570.
1645 Tj. „z vášho hľadiska“.
1646 Vl. „ustátu“, tj. „vyčírenú“, „ustátím zbavenú kalu“.
1647 „ustátie („vyčírenie“) vody“.
1648 D. „pásť rozdupaním (al. „rozšliapaním“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[1253], pozri napr. Is. 5:5, pozn. 54) vašich nôh“, tu zmysel ako v texte.

www.milos.sk Pavlíček

1649 Iný výraz ako tu vo v. 14 a i., vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste.
1650 Pozri Num. 13:20, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
1651 Al. „vypudzujete“, „zapudzujete“, pozri Deut. 6:19, pozn. 339; 2 Kráľ. 4:27, pozn. 205; Is. 22:19, pozn. 1188.
1652 Pozri Gen. 15:5, pozn. 301.
1653 Al. „pomôcť“, pozri Žalm 44:3, pozn. 1204; Sud. 2:16, pozn. 134; 1 Sam. 2:1; 23:2, pozn. 71. Ďalej obdobne.
1654 Vl. „nechať povstať“, „spôsobiť, aby povstal“. Vo v. 29 zmysel ako tam v texte.
1655 Pozri Lev. 26:13, pozn. 874.
1656 Pozri Jer. 25:14, pozn. 1259.
1657 Iný, hoci príbuzný, výraz ako vo v. 14 a i.; pozri Jer. 23:1, pozn. 768.
1658 D. „Pre bytie ti nepriateľstva večnosti“ (al. „veku“), zmysel ako v texte.
1659 Pozri Žalm 63:10, pozn. 1562; Jer. 18:21, pozn. 1079; úslovie sa v SZ vyskytuje len na týchto 3 miestach.
1660 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1188.
1661 Tj. azda „krajnej“, „vrcholnej“, „najvyššieho stupňa“; v tomto zmysle prekladá Vulgata a dá sa tak chápať aj preklad LXX, ktorý môže znamenať aj „v posledných *dobách*“; novší prekladatelia chápu v zmysle „v čas, keď neprávosť dochádzala konca“, „v čas konečnej (tj. možno „poslednej“) neprávosti“, „keď ich neprávosť viedla ku koncu“, a pod. V texte podávam doslovný preklad.
1662 Tj. azda „mlákou krvi“.
1663 „určiť (al. „pripraviť“) na krv“, potom azda v zmysle „na prelievanie krvi“, ďalej obdobne.
1664 Tu a ďalej v zmysle „prelievania (tvojej) krvi“.
1665 Vl. „ak nemáš“, zmysel ako v texte.
1666 Tu čosi odlišný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu a v množnom čísle vo v. 9.
1667 D. „prechádzajúceho a vracajúceho sa“, porov. Exod. 32:27, pozn. 1147, tu v zmysle „kohokoľvek, kto sa tam nájde al. vyskytne“.
1668 Podľa čteného textu „nie *že* sa tvoje mestá budú vracať“, tj. „do svojho prvšieho stavu“ („nie *že* budú obnovované al. znova budované“).
1669 Al. „v nich“, „nimi“.
1670 Al. „známym, keď“.
1671 Podľa čítaného textu „Sú[16] spustošené“[137].
1672 Al. „nado mňa“.
1673 Al. „vystatovali“, „chvastali“, vl. „zveličovali“.
1674 Pozri Prísl. 27:6, pozn. 1156, sloveso, ktorého tvary sa v takomto zmysle v SZ vyskytujú len na týchto dvoch miestach.
1675 Tá istá predložka ako „za“ vyššie, tu v zmysle ako v texte.
1676 „ako si sa radovala“ („ak*á bola* tvoja radosť“).
1677 Pozri Num 18:20, pozn. 639.
1678 Pozri Jóba 5:5, pozn. 213; Žalm 56:1, pozn. 1441.
1679 Vl. „vystupujete“ (al. „ste vynášaní“)[402], zmysel ako v texte.
1680 Vl. „okraj“, pozri Gen. 22:17, pozn. 328; Exod. 26:4, pozn. 222, tu zmysel ako v texte, al. možno „do reči“[117], no nazdám sa, že tento preklad nie celkom zodpovedá predložkovej väzbe, ktorá je tu použitá.
1681 Al., podľa niektorých, „na pery[67] reči“, tj. „hovoriacich“, „tárajov“.
1682 Tj. „národy“.
1683 Tá istá predložka ako „za“ vyššie („za predmet“).
1684 Al. „všetkému“, obdobne ako spravidla inde; v kap. 29:2 a tu som v záujme zrozumiteľnosti zvolil znenie ako v texte.
1685 Tu azda v takomto oslabenom zmysle.
1686 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
1687 Tj. „letorasty a ovocie“.
1688 Tu aj „obrátim zreteľ“.
1689 Pozri aj Gen. 2:5 a ďalej, pozn. 743.
1690 Tj. „na vašom území“, ďalej obdobne.
1691 Dá sa chápať v dejovom aj stavovom zmysle.
1692 Al. „prvších (al. „pôvodných“) pomerov“ (al. „poriadkov“).
1693 Al. (vl.) „dobra“.
1694 Al. „prvých (al. „prvších“) dôb“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1695 Al. „budem nechávať po vás chodiť“.
1696 Tj. „pohorie Isráéla“, ďalej obdobne.
1697 Tj. „nebudú naďalej prichádzať o deti v bojoch o teba“. Obdobný význam majú slová „zožieraš ľudí“ vo v. 13 a obdobne ďalej.
1698 Tj. „zem“ (zámeno a slovesný tvar sú ženského rodu, ďalej obdobne).
1699 Al., podľa čítaného textu, „svoje národy“.
1700 Tak podľa čítaného textu, v písanom texte je tu znenie „ku potknutiu sa privádzať“, ako vo v. 15.
1701 Al. „pádu“, „zrúcaniu“.
1702 Predložka ako „na“ vyššie a nižšie.
1703 Tj. tu „vymôcť al. zaistiť jeho uznanie za svätě“.
1704 Tvar trpného rodu („keď budem uznaný“).
1705 Al. „vo vás“.
1706 Podľa mnohých rukopisov a Italy „pred vašimi“.
1707 Pozri Gen. 3:9 a ďalej, pozn. 1308.
1708 Pozri Deut. 32:13, pozn. 1136, tu jednotné číslo, možno v hromadnom zmysle.
1709 Al. možno „trpieť“, vl. „brať“, „dostávať“.
1710 Iný výraz ako v kap. 14:22 a ďalej, ale príbuzný a súznačný, pozri napr. Is. 1:16; Jer. 4:4. V tejto knihe len na tomto mieste.
1711 Al. „neprávostí, budem aj[134] osídľovať… spúšťou, (35)a“.
1712 Pozri Jer. 33:10, pozn. 1475, odvodené od dotyčného výrazu[239].
1713 Tj. „mestá“.
1714 Al. „množiť, ľudí ako drobný dobytok“.
1715 Pozri Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 726.
1716 Tj., keď bývalo v Jerúsaléme veľmi veľa dobytka, ktorý privádzalo množstvo prichádzajúcich na slávnosti, aby ho pri nich obetovali.
1717 D. „vôkol-vôkol“.
1718 Al. „o týchto kostiach“.
1719 Vl. „vo“, v cieľovom zmysle ako v texte, kde je preklad v záujme zreteľnosti, tak aj vo vv. 9n., kde sa

www.mlosnavik.eu

predložka spája so slovesným príčastím a zámenom mužského rodu; také je aj „ožili“ a „postavili sa“ vo v. 10 nižšie, porov. nasledovné „vojsko“.

1720 Vl. „vystúpiť“[402], tu a obdobne vo v. 8 azda zmysel ako v texte.

1721 Al. „dýchaj“, „vdychuj“, ako „vdýchol“ v Gen. 2:7, no nesúvisí s „dychu“ tu vyššie.

1722 Pozri 2 Par. 26:21, pozn. 927; Pl. 3:54, pozn. 338.

1723 Nesúvisí s predošlým „vyvádzať“.

1724 Al. „na pôdu“, kap. 36:24 a ďalej obdobne, no iná predložka ako „na“ vo v. 14, ktorá výraznejšie ako táto tu vyjadruje tento zmysel.

1725 Al. „kus dreva“, „palicu“, „tyč“, v texte doslovný preklad. Ďalej obdobne.

1726 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246, tu v zmysle ako v texte; al. „jeho (potom v zmysle „s ním“) združených“, ďalej obdobne, pozri Sud. 20:11.

1727 Al. „Efrájima, a *pre* všetok dom Isráéla, jeho súkmeňovcov“.

1728 D. „jednými“, tj. „zjednotenými“, „v jedno spojenými“.

1729 Al. „Efrájima a“.

1730 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.

1731 Tj. vyššie spomenuté „kmene“.

1732 Tj „na ňom *uvedené*“.

1733 Tj. „dať *dovedna*“, „spraviť *jedným*“.

1734 Tento úsek, začínajúci slovami „a chcem ich“, je dosť ťažko zrozumiteľný a v žiadnom zo známych mi prekladov ho nenachádzam podaný natoľko doslovne, aby boli vhodne preložené všetky v pôvodine obsiahnuté predložkové väzby atď. Prekladu, ktorý v texte podávam, je z nich hádam najbližšie preklad prof. Roháčka „a dám ich *aj* s ním k drevu Júdovmu“ a podobne český preklad kralický, hoci predložky, ktoré sú v oboch použité, sotva vystihujú zmysel predložiek pôvodiny. Niektorí zasa prekladajú obidve tu použité predložky rovnako („k nemu“ al. „s ním“), *totiž* k drevu (al. „s drevom“) Júdu“, hoci sú to predložky zmyslu navzájom odlišného. Vo všetkých ostatných známych mi prekladoch, aj v LXX a Vulgate, je tento úsek preložený viacmenej voľne a nepresne. Úfam sa oproti tomu, že znenie, ktoré podávam v texte, splna zodpovedá významu hebrejského textu a neopomína niktorú z jeho podrobností; nie celkom obvyklý je možno preklad slovesa „náthan“, „d(áv)ať“[1733], nazdám sa jednako, že toto sloveso má natoľko rozsiahlu stupnicu významov, že v takom spojení ako tu (s predložkovou väzbou, aká je tu použitá), je možné chápať ho aj v zmysle, ktorý v texte uvádzam.

1735 Je zrejmé, že sa tu, ako je ostatne aj v iných obdobných oddieloch Písma pomerne časté, prechádza od obrazného vyjadrenia pojmu „kmeňov“ k doslovnému vyjadreniu jeho skutočného významu a naopak.

1736 Al. „zasa“, „vôbec“, D. „ešte“, ako predošlý výraz, opakuje sa v takomto zdôrazňujúcom zmysle, v pôvodine na konci vety.

1737 Porov. Is. 4:5, pozn. 291.

1738 Al. možno „i stane sa (tj. potom „moja svätyňa“) nad nimi mojím obydlím“.

1739 Pozri Gen. 10:2; 1 Par. 1:5.

1740 Al. „Mágóg“, ďalej obdobne, ak sa chápe, podľa niektorých, „Mágóg“ ako meno zeme, možno medzi Kappadokiou a Médiou.

1741 Tak (neprelożený, ako vlastné meno) tento výraz podávajú LXX a niektorí iní, tj. ako meno akéhosi (odinakiaľ neznámeho) národa al. zeme; inak „vládcovi hlavy“ al. „vládcovi-hlave“, tj. „zvrchovanému vládcovi“; v takomto zmysle prekladá Vulgata a iní.

1742 Al. „vyzbrojení“, vl. „oblečení“, ako v kap. 23:12, tu vzhľadom na nasledovné v zmysle ako v texte al. tu vyššie.

1743 Tu v takomto zmysle („vediaci narábať“, „vyznajúci sa al. zbehlí v narábaní“).

1744 Zámenná prípona je tu ženského rodu[163], možno sa menom „Gómer“ vyššie mieni územie, obývané Gómerovými potomkami[706].

1745 Vl. „a priprav si“, v texte opis vzhľadom na to, že sloveso je tu bez predmetu.

1746 Al. „pred tebou“, podľa niektorých „vôkol teba“; pozri Exod. 32:1, pozn. 1117.

1747 Al. možno „schádzajú“[16], pozri Exod. 32:1, pozn. 1116.

1748 Pozri napr. Nech. 4:9, pozn. 294, výraz odvodený od dotyčného slovesa[488].

1749 Podľa niektorých „vodcom“.

1750 D. „od mnohých dní“, porov. kap. 3:16[138].

1751 D. „zem navrátenú“, no zmysel je ako v texte, ako vidno z nasledovného[706].

1752 Tj. „mocou meča do zajatia uvedený a opäť oslobodený“.

1753 Pozri Prísl. 1:27, pozn. 89.

1754 Al. „zámer“, „plán“, výraz odvodený od predošlého slovesa[464], pozri napr. Est. 8:3, 5, pozn. 260.

1755 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.

1756 Pozri Gen. 34:25, pozn. 924, no tu (nie vo v. 8) bez predložky.

1757 D. „v nebytí“.

1758 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 248.

1759 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.

1760 Pozri Gen. 4:20, pozn. 157.

1761 Pozri Gen. 34:23, pozn. 921; výraz v podstate súznačný s predošlým[1760] a odvodený od toho istého kmeňa; tak aj v preklade.

1762 Pozri Sud. 9:37, pozn. 572 (výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach), tu v obraznom zmysle („najslavnejšej al. najvznešenejšej oblasti“, „ústredí“).

1763 Tj. „celého sveta“.

1764 Tj. bohaté a vplyvné osobnosti, porov. kap. 19:2n., 32:2.

1765 Tu je preklad zvolený vzhľadem na zmysel nasledovného tvaru slovesa[1766], od ktorého je tento výraz odvodený.

1766 Iný tvar so zmyslom ako v texte.

1767 Podľa niektorých „V posledku dní sa bude diať, že“[3], no to nezodpovedá významu prízvučných znamienok, ktoré sú tu v pôvodine použité.

1768 Trpný tvar dotyčného slovesa[911] v takomto zvratnom zmysle.

www.biblia.sk

1769 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
1770 Al. „v môj obličaj“, pozri Gen 19:1, pozn. 485, no tu jednotné číslo („nos[e]“).
1771 Al. „z mojej príčiny“[621].
1772 Tu aj v pôvodine množné číslo.
1773 Pozri Gen. 1:21, pozn. 31.
1774 Iná predložka ako vo v. 20.
1775 Nesúvisí s „uznať“ vyššie[911].
1776 Tj. „vodiť na povraze“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
1777 Vl. „nechať *vy*padať“.
1778 Pozri Jer. 12:9, pozn. 843.
1779 Vl. „vtáctvu všetkých (al. „všemožných“) krídel“[67].
1780 Al.[1740] „v Mágóg“, tj. „do Mágóga“.
1781 Al. „a medzi… obývajúcich“.
1782 Sloveso ako „sa vzňal“ v Žalmu 78:21, „zažíha“ u Is. 44:15; vyskytuje sa v SZ len na týchto troch miestach.
1783 Al. „palicami“, ako napr. v Num. 22:27, tu azda v zmysle ako v texte („mlatmi“), vl. „kyjakmi (atď.) *do* ruky“.
1784 Al. „nechávať oheň horieť“, tj. „budú ich na oheň prikladať“, tu a obdobne ďalej v takomto zmysle.
1785 LXX tu prekladajú „Gógovi dávať významné (al. „vychýrené“, vl. „menovité“) miesto“ („topon onomaston“), podobne Vulgata („locum nominatum“), lebo miesto „mekóm-šám“, „miesto tam“, čítali „mekóm-šém“, „miesto mena“[675]. Tento zmysel aj niektoré novšie preklady uprednostňujú.
1786 Sloveso ako „založiť náhubok“ v Deut. 25:4, vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
1787 „znemožňovať priechod prechádzajúcim“.
1788 Tj. „Prierva Gógovho davu“.
1789 Tvar trpného rodu („*v* deň, keď budem oslávený“).
1790 Sloveso ako v Gen. 1:4, 7, pozn. 7, v kap. 22:26 a ďalej zmysel ako v texte.
1791 D. „mužov stálosti“ (al. „trvalosti“, „ustavičnosti“), tj. „na stále zamestnanie“.
1792 V preklade jednotné, no v pôvodine množné číslo[1791].
1793 Tj. „s mimoidúcimi“, v. 15 obdobne, ten istý tvar toho istého slovesa ako predošlé „majúce prechádzať“, no tu je použitý v inom významovom odtieni ako vyššie, čo som sa v texte pokúsil vyjadriť čosi odlišným prekladom.
1794 Pozri Deut. 13:14, pozn. 261 a 524, nie ako tu v kap. 20:6[901] alebo 34:11[1633].
1795 Al. „vztýči“, vl. „zbuduje“, tj. „zriadi“.
1796 Tj. „kamenný stĺp“, ako „náhrobok“ v 2 Kráľ. 23:17, pozri aj Jer. 31:21, pozn. 1411, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto troch miestach.
1797 Tj. „niektorého“, „jedného“, al. možno „toho, ktoré tam bude založené“.
1798 Tj. „spústa“, „dav“, to isté čo „hamón“[317].
1799 Pozri Is. 34:6, pozn. 1740.
1800 Vl. „obetovať“, tu a obdobne ďalej vzhľadom na súvislosť[1799] zmysel ako v texte.
1801 Vl. „ich všetkých“[337].
1802 Al. „bojovníkmi na vozoch“, tu v takomto prenesenom zmysle.
1803 Pozri aj Žalm 16:10, pozn. 452.
1804 Pozri Žalm 102:13, pozn. 504 a 2211.
1805 Al. „žiarliť na“.
1806 Väčšina známych mi novších prekladov a Vulgata tu podľa čítaného textu, mnohých rukopisov a iných starých prekladov podáva znení „i ponesú[65], v svojom… úľak, svoju“, no ak je dotyčný slovesný tvar tak preložený, ako je tu vyššie uvedené („ponesú“), nedáva tento preklad podľa môjho súdu zmysel do textovej súvislosti dosť dobre zapadajúci. No onen slovesný tvar sa dá chápať, a povedal by som, že oveľa správnejšie, aj v zmysle „odnesú *si*“, takže „budú mať odnesenú“ al. voľnejšie „budú mať za sebou“, a tak ho aj niekoľko málo zo známych mi novších prekladov podáva. V tomto chápaní potom znenie čítaného textu dává rovnako dobrý zmysel ako „zabudnú“ textu písaného, ktoré uvádzam v texte svojho prekladu.
1807 Al. „do národov“, tj. „medzi národy“.
1808 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
1809 Al. „vybudovanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
1810 Pozri Gen. 38:18, pozn. 1011, tu v zmysle „šnúra na meranie“.
1811 Pozri Exod. 25:40, pozn. 896.
1812 Pozri Exod. 26:35, pozn. 930 a 931.
1813 Tj. „chrámu“, „chrámovej budove“, ďalej obdobne.
1814 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
1815 Tj. meraná lakťom o šírku dlane dlhším, ďalej obdobne. Výraz „šírka dlane“ (al. „ruky“, v hebrejčine jedno slovo, nesúvisí s „dlaň“[282] ani s „ruka“ napr. v kap. 33:22 a veľmi často inde), sa vyskytuje ešte len tu vo v. 43 a v kap. 43:13 a v Exod. 25:25 a 37:12, príbuzný výraz je v 1 Kráľ. 7:9, pozn. 415, a 26, v 2 Par. 4:5 a v Žalme 39:5, pozn. 1115.
1816 Tj. tu a obdobne ďalej „hrúbku múru“.
1817 Tj. „predná al. vonkajšia strana“.
1818 Tj. „druhý“ prah.
1819 Tj. „z nádvoria“, kadiaľ viedla cesta od al. z „domu“[1813], al. možno „dovnútra“[156], tj. „do nádvoria“ a tadiaľ „do al. k domu“.
1820 Pozri 1 Kráľ. 6:31, pozn. 384, tu azda ide o akési piliere al. podporné stĺpy, ktoré na lakeť z každej strany vyčnievali do predsiene, takže ju na každej strane o lakeť zužovali.
1821 Tj. „strážnice v budove východnej brány“.
1822 Tj. azda dĺžku každej z oboch krytých častí cesty bránou, medzi ktorými vprostred bol nekrytý priestor.
1823 Tj. „z druhej strany“.
1824 Tj. „strážnice“, D. „k jej streche“, zmysel ako v texte.
1825 Tj. šírka celej budovy brány aj so strážnicami, ktoré boli po obidvoch stranách cesty bránou.
1826 Al. „ustanovil“, al., podľa niektorých, „odhadol“, iní prekladatelia trvajú na základnom význame dotyčného slovesa[151], totiž „zriadil“, „zhotovil“, no potom azda najskôr v zmysle „bol*í* zriadil*i*“, tj. „bol zriadil“[456], takže „boli zriadené“.
1827 Tj. „výšky“.
1828 Al. „prístupu“, „príchodu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

www.biblicalstudies.sk

1829 Tj. dĺžka al. hĺbka celej budovy východnej brány.
1830 Al. „uzatváraťné“, pozri 1 Kráľ. 6:4, pozn. 328 a 329.
1831 Čosi iný tvar ako vo v. 8 a ďalej, ale príbuzný a v podstate súznačný.
1832 Tj. „vyryté ako ozdoba“, pozri 1 Kráľ. 6:29.
1833 Al. „cely“, „komôrky“, „miestnosti“, ďalej obdobne, pozri 1 Sam. 9:22, pozn. 411.
1834 Al. „na“, no nie ako „na“ nižšie.
1835 Pozri Exod. 27:14, pozn. 947; 1 Kráľ. 6:8, pozn. 343.
1836 Tj. „šírkou zodpovedajúc dĺžke“, v kap. 3:8 a ďalej zmysel ako tam v texte.
1837 Tj. šírka dlažby vnútri okružného múru zodpovedala dĺžke (al. hĺbke[1829]) budôv brán vonkajšieho nádvoria.
1838 Vonkajšie nádvorie ležalo nižšie od vnútorného.
1839 Obdobne ako „z prítomnosti… tváre“[1473], tu zmysel ako v texte.
1840 Podľa niektorých „priečelie brány dolného *nádvoria*“.
1841 D. „pred“[1134], zmysel azda ako v texte, preklad je zvolený v záujme zreteľnosti.
1842 Tj. „vystupovalo sa“.
1843 Al. „v ňu“, tj. „do nej“.
1844 Tj. „pred stupňami“.
1845 Al. „do vnútorného nádvoria“, al. „ku vnútornému nádvoriu“.
1846 Vl. „primal (al. „nechal“) odísť“, iné sloveso ako „uviedol“ vo v. 17 a obdobne inde.
1847 Ako u Jóš. 10:10; Nech. 12:37, iný výraz ako tu vo v. 26, ale príbuzný a v podstate súznačný.
1848 Iná predložka ako „k“ vo v. 31, no v tejto súvislosti v podstate súznačná.
1849 LXX podávajú znenie „jej predsiene“ („ta pastroforia autés“), Vulgata „a jej predsieň“ („et vestibulum eius“, čítali „élamáu“, resp. „veélamó“, miesto „veéláu“); podobne ako vo vv. 31 a 34; obdobne aj mnohé novšie preklady.
1850 Al. „A pri (al. možno „vo“) výčnelkoch (al. možno „medzi výčnelkami“) *v* brán*ach bola* miestnosť a vchod *do* nej“.
1851 Al. „umývali“, sloveso ako „oplachovali“ v 2 Par. 4:6, „vyplachovať“ u Is. 4:4, pozri aj Jer. 51:34, pozn. 1977, sloveso sa v SZ vyskytuje len na týchto štyroch miestach.
1852 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
1853 Pozri Gen. 22:10, pozn. 572.
1854 Pozri Lev. 4:2, pozn. 90, výraz odvodený od dotyčného slovesa[263].
1855 Al. „vidlicovité“, dvojné číslo nasledovného výrazu[1836] hádam vyjadruje takýto zmysel.
1856 Tj. na zavesovanie zabitých obetných zvierat, al. „kolíky“ (do muriva zarazené), podľa iných „rady hákov al. kolíkov“, hebr. „šefattajim“, výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte v Žalme 68:13, pozn. 1628, tu taktiež nejasného významu; iní ho prekladajú „lišty“, „žľaby“ „rímsy“ (al. „okraje“, tak LXX, „geisos“[67]), Vulgata podáva preklad „labia“, „pery“, prekladateľ tu zrejme čítal „sefáthajim“, dvojné číslo slova „sáfáh“, „pera“, ktoré chápal v podobnom zmysle ako LXX, porov. Gen. 22:17, pozn. 328.
1857 Al. „háky, každý[458] *na*“.
1858 Mnohí tu podľa LXX a moderných kritikov uvádzajú znenie „boli dve komnaty vo vnútornom nádvorí, jedna po strane brány severu a jej priečelie smerom *na* juh, druhá *bola* po strane brány juhu“; no nedovolil som si opravovať dochovaný hebrejský text a v súhlase s inými prekladám podľa neho.
1859 Pozri Num. 3:28, pozn. 61.
1860 Odvodené od dotyčného slovesa[488], pozri Gen. 26:5, pozn. 668; Num. 3:28, pozn. 62.
1861 Pozri Num. 1:51, pozn. 55.
1862 Pozri Exod. 27:1, pozn. 937.
1863 Podľa LXX „dvanásť“.
1864 Podľa LXX „a po desiatich stupňoch“.
1865 Vl. „na“, tj. v zmysle „zo strany“.
1866 Pravdepodobne sa tu chrám porovnáva ohľadne šírky vnútorného priestoru so stanom stretávania, porov. Exod. 26:16, 25.
1867 Tj. tu „postranného múru“.
1868 Tj. „do najsvätejšej svätyne“.
1869 Tj. „na každej strane“.
1870 Tj. „výšku vchodu“.
1871 Tj. „nejsvätejšej svätyne“, vl. „jeho“, lebo „svätyňa“ je v hebrejčine mužského rodu.
1872 Tu iná predložka ako v dotyčnom mieste[1134], no v danej súvislosti v podstate súznačná.
1873 Tj. „ostatnými miestnosťami chrámu“, v tom zmysle, že táto miestnosť ako nejposvätnejšia a teda najdôležitejšia („najprednejšia“) časť budovy chrámu bola videná sťaby v popredí („na čele“) a ostatné miestnosti aj vchod do budovy boli „za ňou“ („vzadu“). Inak možno „naproti chrámu“; tento zmysel uprednostňujem v obdobnom spojení vo v. 15 a v kap. 42:3, 7.
1874 Pozri Exod. 26:33, pozn. 934.
1875 Pozri 1 Kráľ. 6:5, pozn. 331.
1876 Tj. „po troch nad sebou“; porov 1 Kráľ. 6:6, ohľadne celého 6. a 7. verša.
1877 D. „a vchádzajúce v múr“, zmysel ako v texte.
1878 Tvar slovesa ako „uchváť“ v Exod. 4:4.
1879 Tu a ďalej v zmysle „aby boli upevnené“.
1880 Vl. „aby boli[388] držiace sa“, zdola len „boli držiace sa“.
1881 Tj. „nie trámami podláh do muriva zapustenými“.
1882 D. „sa šírilo“, zmysel ako v texte.
1883 Tj. azda „a to po celom obvode budovy“.
1884 D. „nahor *a* nahor“, zmysel ako v texte (v každom patre sa zmenšovala hrúbka múru, aby na takto vzniknutom schodíku spočinuli trámy podlahy bočnej miestnosti a nemuseli sa zapúšťať do muriva, takže sa v každom patre zväčšovala šírka miestností v ňom).
1885 „Okružný prostor“, al. možno „obvod“, „obchádzka“, je tu prekladom hebr. „músáv“, výrazu vyskytujúceho sa v SZ len tu a odvodeného od dotyčného slovesa[43], tu azda znamenajúceho „priestor vnútri muriva stien budovy (al. možno „prístavbu k budove“) vôkol jej vnútra, v ktorom („v ktorej“) boli zriadené bočné miestnosti“.

www.mosaikpraha.cz

1886 Vl. „šírka“, ako vo v. 1 a inde, tu azda v takomto zmysle[1888].

1887 Tu a ďalej iná predložka ako v dotyčnom mieste[1865], no v tejto súvislosti v podstate súznačná.

1888 Tj. „zväčšovanie vnútornej šírky okružného priestoru“ („šírky priestoru vnútri prístavby“)[1885].

1889 Ako „nahor“[1884], tj. „*smerom* nahor“.

1890 Tj. „z dolného *patra* sa“.

1891 Al. „A uvidel som, *že* dom mal[27] koldokola“.

1892 D. „*na* plnosť trstiny“.

1893 Vyčnievajúci spodný základ mal výšku šesť lakťov až k miestu, kde sa spájal s múrom patra.

1894 Al. „prebytočné“ („ostávalo navyše“).

1895 D. „dom“, preklad v texte je podľa pokusu niektorých o objasnenie zmyslu tohto veľmi ťažko zrozumiteľného miesta.

1896 Al. „miestnostiam dovnútra“[334].

1897 Tj. podľa niektorých, „medzi komnatami a domom“[1813]; inak pozri kap. 42:1[1924].

1898 Al. „pomimo *toho*“, „popri *tom*“, v. 7 obdobne.

1899 Tj. „tudy“, v. 7 obdobne („prostredným“, 6., podľa staršieho poňatia 7. pád).

1900 Ako „stavby“ v kap. 40:5, tu a ďalej v takomto zmysle.

1901 Al. „oddelenou oblasťou“, ďalej obdobne, týmto názvom (hebr. „gizráh“, vl. „*čosi* odrezané“, výraz odvodený od slovesa v kap. 37:11[1722]) bolo označené od svätyne oddelené miesto, al. možno akási stavba, na zadnej (západnej) strane chrámovej budovy.

1902 Pozri Num. 35:5, pozn. 929.

1903 Tj. „chrámovej budovy“.

1904 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.

1905 Tj. „budovy“[1900].

1906 Tu čosi iný súznačný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu.

1907 Vl. „zadku“.

1908 Al., podľa iných, „jeho galérie“ (al. „ochodze“, „chodby“), ďalej obdobne, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len v tomto oddiele.

1909 Tj. „chrámovú budovu vo vnútornom nádvorí“, ďalej obdobne.

1910 Tj. troch stavbách, uvedených vo v. 15, al. na troch predsieniach nádvoria.

1911 Iná predložka ako vo v. 15, no v takejto súvislosti obdobného významu.

1912 Al. „vykladanie“, „pokrytie doskami“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ iba tu.

1913 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.

1914 Tj. „nejsvätejšej svätyne“[1874].

1915 Tj. „výzor bol na oboch miestach rovnaký“.

1916 Tj. „oltár na vykiadzanie“ (Exod. 30:1).

1917 Al. „uhly“, „kúty“, ďalej obdobne, pozri Exod. 26:23, pozn. 918.

1918 Tu azda v zmysle „po celej svojej dĺžke“; LXX na tomto mieste podávajú znenie „jeho podstavec“ („basis autú“, čítali „adnó“ [obdobne ako v Exod. 26:19, pozn. 916; Pies. 5:15, pozn. 180] miesto „arkó“, „jeho dĺžka“, ako tu vyššie v tom istom verši. Toto znenie uprednostňujú aj niektoré novšie preklady.

1919 Tu v takomto zmysle, pozri Exod. 30:3, pozn. 1073; Lev. 1:15, pozn. 37.

1920 Vl. „dverách“[1237], tu zmysel ako v texte; ďalej obdobne.

1921 Al. možno „sem-ta sa obracajúcich“, pozri Is. 28:27, príčastie dotyčného slovesa[43], majúce tu takýto zmysel.

1922 Al. „strešná rímsa“, „strieška“, výraz v SZ v takomto nejasnom zmysle sa vyskytujúci len tu (dvakrát, vo v. 26 nejasný tvar, možno množné číslo) a v 1 Kráľ. 7:6, pozn. 408.

1923 Al. „do komnaty“.

1924 Al. podľa niektorých, „ku komnatám[68], ktoré *boli…* a ktoré *boli*“, v zmysle „k (severnej) budove komnát (tj. „v ktorej boli komnaty“), ktorá *bola…* a ktorá *bola*“. Takúto budovu potom predpokladajú aj v kap. 41:10[1897], kde slová, ktorých sa dotyčná poznámka[1897] týka, chápu v zmysle „medzi budovou komnát a priestorom ako voľný ponechaným“.

1925 Vl. „pred dĺžku“, tj. „pred pozdĺžnu stranu dĺžky“.

1926 Ako „cesta“ u Nech. 2:6; výraz sa vyskytuje v SZ ešte len u Jon. 3:3n. a Zech. 3:7.

1927 D. „do vnútorného“, tj. „nádvoria“.

1928 Tj. možno „cesta *k nim*“ („ke komnatám“), ako v českom kralickom texte; niektorí chápu v zmysle „dovnútra cesta“, no toto chápanie nesúhlasí s významom prízvučných znamienok v pôvodine.

1929 Tj. „šírky“; LXX a sýrsky preklad podávajú znenie „dovnútra, dĺžka na sto lakťov“; tohto zmyslu sa v podstate pridržajú aj niektoré novšie preklady.

1930 D. „ujedali“, tj. ich dĺžky.

1931 Ako „trojročnú“ atď. v Gen. 15:9, „trojitý“ u Kaz. 4:12, tu je zmysel azda ako v texte (tj. „patrili k trojpatrovej sústave komnát“).

1932 N. „pôdy“, vl. „zeme“.

1933 Tj. „dolné a prostredné komnaty zabrali väčšiu plochu ako horné, ktoré boli skrátené stĺpovými sieňami“.

1934 Tu opäť iná predložka, iná aj ako v kap. 41:4[1872], no v takejto súvislosti taktiež v podstate súznačná; ako „pred tvárou“ napr. v Gen. 11:28, pozn. 4. Tak aj v kap. 48:21.

1935 Tak podľa čítaného textu; písaný text tu podáva znenie „a pod ňou“ (al. „pod tým“), ktoré tu nedává valného zmyslu.

1936 Tj. „tým vstupom“; inak, ako mnohí prekladajú, „pri vchádzaní voľakoho“ (D. „jeho“), spravidla voľnejšie „keď sa vchádzalo“ al. „keď voľakto vchádzal“.

1937 Podľa LXX „na juh“; toto znenie aj niektoré novšie preklady uprednostňujú.

1938 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[53], pozri napr. 2 Sam. 3:25, pozn. 107, v kap. 12:4 a ďalej tu zmysel ako v texte.

1939 Al. „zpôsobov“, „plánov“.

1940 D. „cesty proti tvári (al. „v tvár“) príslušného“[1941].

1941 Al. „náležitému“, „patričnému“, „vhodnému“, „zodpovedajúcemu“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, možno v zmysle „príslušnej (atď.) časti“.

www.biblia.sk

1942 Al. „svätosväté“, D. „sväté svätých“[1874].
1943 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
1944 Tj. azda „vnútrajšku“, „vnútra“.
1945 Tj. „zmeral priestor, ktorý bol zvonku voči bráne vonkajšieho nádvoria“.
1946 Tu v zmysle **???????? nutné doplniť !!!!!!!!**
1947 „stranu, odkiaľ východný vietor vial“, ďalej obdobne.
1948 Sloveso, od ktorého je odvodené „koldokola“ vo v. 15 a „vôkol“ vo v. 16n. vyššie.
1949 Al. „výzor“[26], tieto dva výrazy sú navzájom natoľko podobné, že sa v tomto oddiele dajú rozlíšiť len podľa zmyslu.
1950 Tj. „*bolo* výzorom“, „ohľadne výzoru“.
1951 6 rukopisov, Vulgata a Theodotiónov grécky preklad uvádzajú znenie „pri jeho“, tj. „Božom“ (al. „jej“, tj. „Božej slávy“[430]); tohto znenia sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.
1952 Tj. „aby som videl al. bol svedkom zničenia mesta“; podľa obmeny vyššie[1951] uvedenej by bol zmysel „pri Jeho príchode zničiť mesto“.
1953 Al. možno „*boli* výzorom ako *to*[52], čo“.
1954 Pridané na vyjadrenie zmyslu toho, že nasledovné „miesto“ (dvakrát) je vo 4. páde. Kap. 44:3 obdobne ohľadne „vládcu“, aj kap. 47:17 a ďalej ohľadne „okraja“.
1955 Tj. mŕtvolami tých, ktorých ich králi povraždili al. nespravodlivo dali usmrtiť.
1956 Tj. azda „v mysli“, „uvedomia si“ (nesúvisí s „upovedom“ vo v. 11), „ocenia“.
1957 „nadobudnú predstavy *o* stavbe“[493] [1958].
1958 Al. „plán“, „pôdorys“, „rozvrh“, „vzor“, „spôsob a usporiadanie výstavby“, tu v takomto zmysle.
1959 Výraz vyskytujúci sa v SZ len v tomto verši; pozri Žalm 49:14, pozn. 1322, kde je príbuzný súznačný výraz.
1960 Al. „vybavení“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Nach. 2:9 a v čosi inom zmysle u Jóba 23:3 („sídlu“).
1961 Výraz vyskytující sa v SZ len tu a v 2 Sam. 3:25, pozri tam pozn. 186.
1962 D. „a všetkých jeho tvárnostiach“, zmysel azda ako v texte.
1963 Tj. „jeho sa týkajúcich“, ďalej obdobne.
1964 Al. možno „podržujú“ (al. „uchovávajú“, tj. „v pamäti al. v mysli“).
1965 Pozri kap. 40:2.
1966 Tj. oltára na obetovanie vzostupných obetí.
1967 Al. „základňa“, pozri 1 Kráľ. 22:35, pozn. 7, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
1968 Tj. „takýto“ (o šírku dlane dlhší).
1969 Tj. „vysoký“.
1970 Tj. „o lakeť prečnievajúci al. vybiehajúci“, v. 14 obdobne („prečnievanie“, „vybiehanie“).
1971 Pozri 1 Kráľ. 7:23n., 26, pozn. 272.
1972 Pozri aj Jóba 13:12, pozn. 656.
1973 Al. „rímsu“, ďalej obdobne.
1974 Vl. „malej“, „veľkú“.
1975 Al. „kozub“, hebr. „har-ÉL“, tj. „Boží vrch“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu; miesto neho je nižšie v tomto verši a ďalej.
1976 „arí-ÉL“, pozri Is. 29:1n. a ďalej, pozn. 1476.
1977 Tj. „lakťov“.
1978 Tvar trpného rodu („v deň, keď bude zhotovený“).
1979 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273.
1980 Al. „oltára: V deň… krvou, (19)potom“.
1981 Pozri Exod. 6:25, pozn. 206.
1982 Pozri Lev. 4:3, pozn. 17.
1983 Tj. tu, pravdaže, „oltára“.
1984 Pozri Lev 8:15, pozn. 257.
1985 D. „ho“.
1986 Pozri Nech. 3:31, pozn. 139, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ okrem uvedeného miesta a miest v citovanej poznámke udaných vyskytuje len tu.
1987 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122.
1988 Vl. „nahádžu“, sloveso, ktorého tvarom je „vrhnutá“ v kap. 19:12, „*roz*hádzal“ v 2 Kráľ. 23:6 a i.
1989 Pozri Exod. 29:36, pozn. 1054.
1990 Vl. „robiť chlpáča *obeťou*“, na konci verša a ďalej obdobne, pozri Lev. 9:7, pozn. 276.
1991 Al., podľa čítaného textu, „ruky“; LXX a sýrsky preklad a podľa nich aj niektoré novšie preklady podávajú znenie „ich (tj. „svoje“) ruky“.
1992 Tj. „zasvätia ho“, pozri Exod. 28:41, pozn. 1012.
1993 Pozri Gen. 19:9, pozn. 493, Num. 16:37 („ďaleko“), 1 Sam. 10:3 („a ďalej“), a j., tu zmysel ako v texte.
1994 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80.
1995 Tu v zmysle „obetnej hostiny“.
1996 Porov. Exod. 18:12.
1997 Tu vl. „od (al. „z“) cesty“.
1998 Vl. „jej“, tj. „predsiene“ (D. „jeho“, „predsieň“ je v hebrejčine mužského rodu).
1999 Al. „venuj svoju pozornosť“, v texte doslovný preklad.
2000 Pozri kap. 2:7n.
2001 Pozri Num. 16:3, pozn 623.
2002 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84; Deut. 32:12, pozn. 1134.
2003 Al. „predkladaní“, pozri Lev. 1:2, pozn. 4, ďalej obdobne.
2004 Tj. „bola porušovaná moja zmluva“.
2005 Al. „mojej svätyne“[1913].
2006 Tu v zmysle „predmetu starostlivosti“, pozri 1 Sam. 22:23, pozn.855.
2007 Al. „miesto“, al. „pre“ (tj. „sebe na úľavu“, „aby ste sa zbavili svojej povinnosti al. úkolu“), no je to tá istá predložka ako „za“ tu vyššie.
2008 Tj. azda „synov cudziny“, pozri v. 7 a 9.
2009 D. „ohľadne („to sa týka“) každého (al. „ktorehokoľvek“) syna“, ďalej obdobne.
2010 Pozri aj Jer. 52:11, pozn. 2015 (tu, pravdaže, nie „väzenia“), množné číslo potom v zmysle „výkonov („smien“) v strážnej službe“.
2011 Tj. „ľudu“, ďalej obdobne.
2012 Iná predložka ako v kap. 9:6[437], no tu v podstate súznačná, hoci, pravda, v celkom inej významovej súvislosti.
2013 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
2014 Tejto predložky sa predošlá[2012] poznámka netýka.
2015 Nesúvisí s „vnútorného“ vyššie[380] .
2016 D. „a nebude na nich… vnútri smieť vystúpiť“[402].

www.mosaiam.eu

2017 Al. „čo pôsobí potenie“, D. „opasovať potom“ (al. možno „potením“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu), zmysel ako v texte.
2018 Pozri Lev. 13:33, pozn. 421.
2019 Tj. „vlasov“, obdobne ako v Num. 6:5, pozn. 253 (tu možno „vypúšťať prúdy“, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach), hoci tu o „vlasoch“ niet výslovnej zmienky.
2020 D. „pristrihovaním“[2021].
2021 Al. „pristrihovaním vlasov upravovať“, tvary tohto slovesa sa v SZ vyskytujú len na tomto mieste.
2022 Tj. „ktorý z nich“, ďalej obdobne.
2023 D. „od kňaza“.
2024 Pozri Lev. 14:57, pozn. 476.
2025 D. „medzi svätým a nesvätým“, „medzi nečistým a čistým“, tj. „poúčať („upovedomovať ich“) o rozdiele medzi…“
2026 Al. „pre svoje“, ako tu nižšie[245].
2027 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
2028 Pozri Exod. 23:16 a ďalej, pozn. 805.
2029 Pozri Num. 15:20n., pozn. 591.
2030 Vl. „uvedeniu“, „zneseniu“, tj. „spôsobeniu, aby spočinulo“.
2031 Pozri Jóš. 13:6, pozn. 466.
2032 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1050, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[945].
2033 Tu v takomto zmysle (tu nižšie obdobne).
2034 „sväté al. posvätené územie al. pozemok“.
2035 Tj. azda „trstín“ (kap. 40:5[1439], tak vo v. 2 jednoznačne, porov. kap. 42:16nn.), al., podľa iných, „lakťov“[1817].
2036 LXX a podľa nich aj niektoré novšie preklady podávajú znenie „dvadsaťtisíc“.
2037 Al. „obvodu“, „voľného priestranstva“, tu a ďalej jednotné číslo v takomto zmysle.
2038 Príčastie dotyčného slovesa[929] so zmyslom ako v texte.
2039 Hebr. „esrím liškóth“; LXX tu miesto toho čítali „árím (al. „šeárím“) lášábeth“ a preložili „poleis (al. „pylás“) tú katoikein“, „mesta (al. „brány“) na bývanie“. Toto znenie uprednostňujú autori mnohých zo známych mi prekladov, považujúc znenie dochovaného hebrejského textu za chybu opisovača, no napriek tomu som sa tohto jeho znenia s niekoľkými inými, o. i. aj s prekladom prof. Roháčka a s českým kralickým prekladom, pridržal a prekladám podľa neho.
2040 Pozri Lev. 25:46, pozn. 839.
2041 D. „od okraja západu“[1904], „od okraja východu“, ďalej obdobne.
2042 Tj. „podielov kmeňov Isráéla“, pozri kap. 48:1–7, 23–29.
2043 Tj. „pomedzie zeme Isráéla“.
2044 Pozri Jer. 6:7, pozn. 502.
2045 Al. „vynucovania“, tj. daní al. nútenej práce, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
2046 Pozri Lev. 19:36, pozn. 649.
2047 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
2048 Pozri 1 Kráľ. 7:26, pozn. 439.
2049 Pozri Exod. 5:18, pozn. 170, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
2050 Pozri Lev. 27:16, pozn. 957.
2051 Výraz príbuzný dotyčnému[2049], pozri Exod. 30:32, pozn. 1094, tu zmysel ako v texte.
2052 Pozri 1 Kráľ. 10:17, pozn. 632, no tu 60 (25 + 20 + 15) šeklov.
2053 „Dáte… šestinu“ je v hebrejčine jedno slovo, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu; možno by sa dalo povedať „a ošestinujete éfu“ v zmysle ako v texte.
2054 Tu azda v takomto zmysle, porov. „vyhradený podiel“ v Gen. 47:22.
2055 Pozri 1 Kráľ. 4:22, pozn. 249.
2056 Tj. „budú tam na to al. k tomu, aby ju prinášali“, „budú zaviazaní al. povinní“, v texte čo najdoslovnejší preklad.
2057 Tj. „spočívať“, „a povinnosťou vládcu“.
2058 Al. „zblúdivšieho“, pozri Lev. 4:13, pozn. 91; tu v kap. 34:6 zmysel ako tam v texte („ponevierajú sa“).
2059 Pozri Žalm 19:7, pozn. 622, tj. tu „v nevedomosti hrešiaceho al. zhrešivšieho“.
2060 Pozri Exod. 12:11, pozn. 379.
2061 D. „Ako tieto *veci*“ al. „podľa týchto *veci*“.
2062 Vl. „podľa“.
2063 Al. „zavretá“, v stavovom zmysle.
2064 Pozri Lev. 3:7, pozn. 83, tu v zmysle ako v texte, iný výraz ako tu v kap. 27:21 a 39:18.
2065 Al. „dar“, no nie ako tu vyššie[1943], pozri Prísl. 25:14, pozn. 754; ako „darček“ v 1 Kráľ. 13:7.
2066 Tj. „koľko jeho ruka bude ochotná dať“.
2067 Pozri Lev. 14:22, pozn. 148.
2068 D. „pri vstupovaní vládcu bude *on*“.
2069 Vl. „a jej“, tj. „predsiene“ al. „brány“; D. „jeho“ (obdobne i vo v. 9), lebo „predsieň“ aj „brána“ sú v hebrejčine mužského rodu.
2070 Tj. „bránou, ktorá je naproti“.
2071 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217.
2072 D. „robiť dobytča, syna jeho roka“.
2073 D. „v ráno – v ráno“.
2074 Pozri Lev. 2:2, pozn. 54.
2075 D. „vzostupnou *obeťou* ustavičnosti“.
2076 Pozri Lev. 25:45, pozn. 839.
2077 Tj. azda „päťdesiateho roku“, pozri Lev. 25:10, pozn. 793.
2078 Tj. „útlakom al. násilím vyháňaní al. vypudzovaní“.
2079 Al. „nechávať dediť“, pozri Num. 18:20, pozn. 718, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[1677] odvodený, al. možno naopak. Ďalej aj iné tvary so zmyslom ako tam v texte.
2080 Tu iná predložka, v tejto súvislosti sa dá chápať v rovnakom zmysle; ide o tie isté predložky ako v kap. 41:4 a ďalej[1134 1872]. Inak možno, keďže je to tá istá predložka ako „k“, tu vyššie,
2081 „komnatám, ku kňazom“, no nasledovné slová sa vzťahujú na „komnaty“.
2082 Al. možno „na dvoch zadných stranách“, hebr. „bejarkajim“, výraz v tejto súvislosti neprílišjasného zmyslu, podľa LXX „kechórismenos“, „vzdialené

www.biblickadielna.sk

al. oddelené“, podľa Vulgaty „vergens“, „obracajúce sa“.

2083 Al. podľa niektorých, „pripojené“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ v takomto nejasnom zmysle len tu; inde značí „na dym obracať“ (1 Sam. 2:15, pozn. 116), „vykiadzať“ (Jer. 1:16, pozn. 62, a pod., na mnohých iných miestach), podľa LXX „malé“ („mikra“, čítali „ketanóth“ místo „keturóth“), zmysel, ktorého sa pridržajú aj niektoré novšie preklady.

2084 Tj. najskôr „lakťov“[1814], tak aj podľa LXX a Vulgaty.

2085 Tu iný tvar, ktorý je vlastne tvarom trpného rodu slovesa preloženého „zoškrabú“ v Lev. 14:41, od ktorého je dotyčný výraz[1917] odvodený. Na tomto mieste je jeho význam nejasný, LXX, Vulgata a syrský preklad ho vynechávajú, v tlačených vydaniach hebrejského textu je označený ako pochybný; novšie preklady, pokiaľ sú mi známe, ho napospol podávajú v podstate v zmysle, v akom ho v texte uvádzam.

2086 Al. možno „plot“, „obruba“, ako „rad“ v Exod. 28:17nn., 1 Kráľ. 7:2n.; na konci verša je v rovnakom zmysle množné číslo príbuzného výrazu[1206].

2087 „Kozuby na varenie“ je v pôvodine jedno slovo, odvodené od slovesa „variť“ a vyskytujúce sa v SZ len tu.

2088 D. „Tieto“, al. „tieto *nádvoria*“.

2089 Vl. „domy“, porov. napr. Exod. 25:27, pozn. 878.

2090 Pozri 1 Sam. 23:19, pozn. 865.

2091 D. „od juhu“[1808], tu je zmysel skôr ako v texte.

2092 Al. „vyviedol ma“, no je to tvar iného slovesa ako „uviedol“ vo v. 1.

2093 Tu iný tvar dotyčného slovesa[43], zmysel ako v texte, al. možno „povodil ma vôkol“.

2094 D.[334] „cestou ulice“, „ku bráne ulice“.

2095 Al. „vylievali sa“, „tryskali“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.

2096 Hebr. „kau“, pozri Is. 18:2, pozn. 1002.

2097 Al.[149] „v (al. „po“) lakti“, v kap. 40:5 zmysel ako tam v texte[1815], ohľadne v. 21 tamže pozri Exod. 26:2, pozn. 899.

2098 Vl. „konce“ (Deut. 32:36, pozn. 1194), tj. „nôh“, zmysel ako v texte.

2099 Tj. „po kolená“, vl. „v kolená“, zmysel ako v texte, kde je preklad zvolený v záujme zreteľnosti, al. tu vyššie; no nie ako „*po* bedrá“ nižšie al. „*po* členky“ vo v. 3.

2100 Pozri Gen. 26:17, pozn. 679.

2101 Pozri Jóba 8:11, pozn. 418; 10:16, pozn. 529.

2102 Tu v zmysle ako v texte, pozri Gen. 22:17, pozn. 328.

2103 Tj. „na oboch brehoch“, vl. „z oboch brehov“, v kap. 48:21 „od východu a*j* od západu“.

2104 Al. „okresu“, ako u Jóš. 13:2, „oblasti“. Tento výraz (hebr. „gelíláh“) bol použitý aj ako vlastné meno („Galílea“) územia na najzadnejšom severe Isráélovej zeme, a toto meno tu LXX, a možno podľa nich, aj autori českého kralického prekladu, omylom uviedli miesto prekladu dotyčného výrazu; v niktorom inom zo známych mi prekladov takéto znenie tu nenachádzam.

2105 Pozri Num. 22:1, pozn. 827, hebr. „aráváh“; tu sa mieni preliačina, podnes nazývaná „Arává“, kde prúdi dolný tok Jordána a v ktorej leží Mŕtve more (Deut. 3:17, pozn. 4).

2106 Tj. „Mŕtveho“.

2107 Porov. 2 Kráľ. 2:21n.

2108 Tu je preklad zvolený vzhľadom na významovú povahu nasledovného slovesa[2109].

2109 Pozri Gen. 9:7, pozn. 287.

2110 Tj. Jordán a tá rieka, o ktorej je tu reč.

2111 Al., podľa čítaného textu, „zastanú“, „postavia sa“; tento tvar sa, pravda, dá chápať aj v tom istom zmysle ako znenie textu písaného v texte prekladu[16].

2112 Pozri 1 Sam. 24:1; Pies. 1:14; miesto asi vprostred západného pobrežia Mŕtvého mora.

2113 Miesto blízko ústia Jordána, meno vyskytujúce sa v SZ len tu.

2114 Tj. „Stredozemného“.

2115 Pozri Jóba 8:11 a 40:21; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach.

2116 Pozri Is. 30:14, pozn. 1566.

2117 Pozri Lev. 19:23, pozn. 623, nižšie vo verši obdobne.

2118 Tj. „prestávať sa rodiť“, pozri Pl. 3:22, pozn. 277.

2119 Sloveso ako „rodiť ako prvé“ v Lev. 27:26, „prvorodeným spraviť“ v Deut. 21:16, tu zmysel ako v texte.

2120 Tj. „rieky“[2100], D. „jeho“, lebo „rieka“[2100] je v hebrejčine mužského rodu.

2121 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[2107], vyskytujúci sa v SZ len tu.

2122 Al. „vymedzenie“, tu v takomto zmysle.

2123 Pozri Num. 33:54, pozn. 1092.

2124 Ako „povrazy“ v kap. 27:24, pozri Deut. 32:9, pozn. 1123; nie ako v kap. 45:7[2042].

2125 Vl. „každý[44] ako jeho brat“[197].

2126 Tj. „zeme“.

2127 „Cáfón“ bolo mesto východne od Jordána, pozri Jóš 13:27; Sud. 12:1; keďže toto meno značí „sever“, chápe sa tu vo väčšine známych mi prekladov (i u LXX a vo Vulgate) v takomto význame a toto miesto sa prekladá v zmysle „a *strana* severu na sever“ a pod. No v súhlase s nemnohými som uprednostnil znenie, ktoré v texte podávam, lebo ono podľa môjho súdu dáva oveľa lepší zmysel.

2128 Po sebe nasledujúce tvary toho istého slova pôsobia dojmom akejsi slovnej hry („Cáfón, ktorý je v oblasti, na ktorú jeho meno poukazuje“).

2129 Mnohé rukopisy a sýrsky preklad tu a vo vv. 18. (tam aj LXX) a 19 (tam aj LXX a Vulgata) podávajú znenie „toto *je*“ (čítali „zóth“ miesto „veeth“, litery Z a V sú si v hebrejskom písme navzájom veľmi podobné), ako vo v. 20, ktoré uprednostňujú aj všetky známe mi novšie preklady, no nedovolil som si dochovaný hebrejský text opravovať a prekladám podľa neho, napriek tomu, že bolo treba malého doplnenia, aby aj v preklade bolo vidno, že ide o 4. pád (podobne ako vo Vulgate vo v. 18 volnejšie „metiemini etiam plagam orientalem“, „vymeráte aj východný kraj“ [al. „pásmo“, „oblasť“]).

www.miloslavbible.eu

2130 D. „okraj severu“, ďalej obdobne.
2131 Obdobne ako v 2 Kráľ. 16:14, pozn. 654.
2132 Tj. „severného“, vo v. 18, vo v. 20 „južného“.
2133 Tu proti začiatku a koncu verša doslovný preklad, ako v kap. 10:19; 11:1.
2134 Tj. „Mŕtvemu“.
2135 Sýrsky preklad a niektoré rukopisy LXX a Italy podávajú znenie „Jordán od pomedzia k východnému moru, k Támáru“[2136] (místo „támódú“, „budete merať“, čítali „Támáráh“, „k Támáru“, porov. kap. 6:14[294]); tak i niektoré z novších známych mi prekladov.
2136 Miesto ležiace juhozápadne od južného pobrežia Mŕtveho mora.
2137 Pozri Exod. 17:7, pozn. 592, Num. 20:13, tu množné číslo.
2138 Pozri Num. 21:1, 14, juhozápadne od Támára.
2139 Tu v takomto zmysle („potok Egypta“, pozri 1 Kráľ. 8:65).
2140 Tu aj v zmysle významu tohto výrazu ako vlastného mena[1808] („k Negevu“).
2141 Al. „medzi sebou“, ďalej obdobne.
2142 Sloveso ako v kap. 5:1, iné než tu vo v. 13[1677 2079].
2143 Pozri Exod. 12:19, pozn. 404.
2144 Iný tvar dotyčného slovesa[2031] (vl. „padať“, „klesať“, „líhať“, takže potom aj „ukladať sa“, v zmysle ako v texte). No autori sýrskeho prekladu, Vulgaty a rabínských výkladov tu nachádzali obdobný a rovnakého významu tvar ako na začiatku tohto verša[2031].
2145 „budú s vami losovať ohľadne (al. „vo *veci*“) dedičstva“; tak al. podobne je vo veľkej väčšine známych mi novších prekladov.
2146 D. „ruke“, pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
2147 Vl. „pri (al. „na“) území“, tu a ďalej v tomto oddiele sa vari dá vzhľadom na súvislosť chápať v zmysle ako v texte.
2148 Al., podľa čítaného textu, „a nie *že sa*[456] bude… *inému* prenechávať“ (al. „postupovať“).
2149 Pozri Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
2150 Tu tá istá predložka ako v mieste citovanom v dotyčnej poznámke[439].
2151 Tj. „obecné“, „obyčajné“, „všedné“.
2152 Pozri 1 Kráľ. 6:33, pozn. 384, tu zmysel ako v texte, prídavné meno odvodené od dotyčného slovesa[1862].
2153 Vl. „k majetku“, zmysel ako v texte („spolu s časťou, ktorá bude patriť mestu, bude celé toto územie mať štvorcový pôdorys“).
2154 D. „ku tvári (al. „na tvár“, „do tváre“) päťadvadsaťtisíc“.
2155 Tu ide o odlíšenie od predložky „k“ v kap. 47:19.
2156 Al. „podiely“, no nie ako v kap. 45:7 a ďalej[2042], hoci je to príbuzný výraz; pozri 1 Par. 23:6 a ďalej, pozn. 772, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
2157 Tj. „krajné strany“, pozri Num. 34:4 a ďalej, pozn. 1101.
2158 Hebr. „Jhvh (pozri predslov) -šammáh“.

www.milosdavid.eu

DANIJJÉL[1]

V treťom roku kraľovania[2] Jehójákíma[3], kráľa Júdu[4], prišiel *k* Jerúsalém*u* Nevúchadneccar, kráľ Bávela[5 6], a začal proti nemu[7 8] obliehanie[9] (2)a Pán *vy*dal v jeho ruku Jehójákíma, kráľa Júdu[4], a z časti[10] zariadenia[11] Božieho domu, ktoré dopravil[12] *v* zem Šineára, *v* dom svojich bohov, áno[13], dopravil tie zariadenia[11] *v* dom pokladu[14] svojich bohov.

(3)A kráľ prikázal[15] Ašpenazovi, predstavenému[16] svojich komorníkov[17], priviesť zo synov Isráéla a zo semena kráľovstva[18] a z veľmožov (4)mladíkov[19], na[20] ktorých by nebolo žiadnej[21] chyby[22] a pekných[23] výzorom[24 25] a zbehlých[26] vo všemožnej[21] múdrosti[27] a bohatých[28] vedením[25 29] a chápajúcich[30] vedomosti[31 32], a pri[20] ktorých *by bola* spôsobilosť[33] stáť[34] v paláci kráľa, a naučiť ich písmu a jazyku Kasdím[35]. (5)A kráľ pre nich[36] určil[37] z kráľovho pokrmu[38] a z vína, ktoré on pil[39], dávku[40] dňa v jej deň na ich výživu *po* tri roky, aby po uplynutí[41] ich mohli[42] zastať[34] pred tvárou kráľa.

(6)I *do*stali sa[43] medzi nich zo synov Júdu Dánijjél, Chananjá, Míšáél a Azarjá, (7)a vedúci[44] komorníkov[17] im prisúdil[45] mená: Dánijjélovi prisúdil[45] *meno* Béltešaccar a Chananjovi Šadrach a Míšáélovi Méšach a Azarjovi Avéd-Negó.

(8)A*le* Dánijjél si položil[45] na[46] srdce, že sa nebude poškvrňovať[47] pokrmom[38] kráľa a vínom, ktoré on pil[39], a dal sa vyprosovať[48] *si* od vedúceho[44] komorníkov[17], aby sa nemusel[42] poškvrňovať[47]. (9)A Boh bol uviedol[49] Dánijjéla pred tvárou vedúceho[44] komorníkov[17] k láskavosti[50] a k zľutovaniu[51]; (10)vedúci[44] komorníkov[17] teda[52] Dánijjélovi povedal: Ja sa bojím[53 54] svojho pána, kráľa, ktorý určil[37] vaše jedlo a váš nápoj[39], veď načo by mal[42] vidieť vaše tváre prepadnutejšie[55] od *tvárí* mladíkov[19], ktorí *sú* ako vy[56]? I uvalili by ste *na* moju hlavu vinu voči kráľovi. (11)Dánijjél teda[52] povedal k Melcarovi, ktorého vedúci[44] komorníkov[17] určil[37] nad Dánijjélom, Chananjom, Míšáélom a Azarjom: (12)Podrob, prosím[57], svojich nevoľníkov skúške[58 59] *na* desať dní, takže[13] nech nám dávajú[60] trochu[61] strukovín[62], nech[13] jeme, a vodu, nech[13] pijeme; (13)potom[13] sa naše výzory[24] budú môcť[42] ukázať pred tvojou tvárou, i výzory[24] mladíkov[19], ktorí[63] budú jesť pokrm[38] kráľa, i nalož[64] so svojimi nevoľníkmi podľa *toho,* čo budeš vidieť. (14)I vyhovel[65] im ohľadne tejto veci a *na* desať dní ich skúške podrobil (15)a po uplynutí[41] desať dní sa ukázalo, že ich výzory[24] *boli* lepšie a mäsom[24] plnšie[66] od *výzorov* všetkých mladíkov[18], ktorí[63] jedli pokrm[38] kráľa; (16)Melcar sa teda[52] dal *od*nášať[67] ich pokrm[38] a víno, ich nápoj[39], a dávať[68] im strukoviny[62].

(17)A títo štyria mladíci[19] – Boh im dal vedomosti[31 32] a rozhľad[26 69] ohľadne[20 70] všemožného[21] písma[71 72] a múdrosti, a Dánijjél bol znalcom[30 73 74] ohľadne[20 70] všemožného[21] videnia[75] a snov[71]; (18)a v *čas* po uplynutí[41] dní, keď kráľ prikázal[15] priviesť ich[76 77], tu[13] ich[77] vedúci[44] komorníkov[17] pred tvár Nevuchadneccara priviedol, (19)a keď ich[77] kráľ oslovil[58], nebol[78] medzi nimi[77] všetkými[79] zistený[80] *nikto* ako Dánijjél, Chananjá, Míšáél a Azarjá, i zastali[34] pred tvárou kráľa, (20)a *v* ktorejkoľvek[21] veci múdrosti *a* chápavosti[30], ktorú kráľ od nich vyžadoval[48 74], ich zistil[78 80] *o* desať piadí[81] nado všetkými pismármi[82] a zariekavačmi[83], ktorí *boli* ve všetkom jeho kráľovstve.

(21)A Dánijjél ostal[43] *až* po prvý[84] rok kráľa Kóreša[2 85].

2 A v druhom roku kraľovania[2] Nevuchadneccara vysnil[86] Nevuchadneccar sny, takže[13] sa jeho duch[87] rozrušil[88 89] a jeho spánok[90] na neho padol[43 91]; (2)i prikázal[15] kráľ povolať[92] pismárov[82] a zariekavačov[83] a čarodejníkov a Kasdím[35 93] na oznámenie[94] kráľovi jeho snov. I prišli a zastali pred tvárou kráľa (3)a kráľ im povedal: Vysnil som[86] sen a môj duch[87] je rozrušený[88 95] ohľadne poznania[29] toho snu. (4)I prehovorili *ku* kráľovi

www.biblia.sk

jeho služobníci, Kasdím[35 93], *po* arámsky[96 97]: Ó[98] kráľu, ži na veky[99]! Povedz ten sen svojim nevoľníkom a budeme môcť[42] vyjaviť[100] jeho výklad. (5)Kráľ odvetil a povedal *ku* Kasdejcom[101]: Vyšiel odo mňa ten*to* príkaz[102]: ak mi nedáte na vedomie ten sen a jeho výklad, budete *na* kusy rozsekaní a vaše domy budú obrátené[45] *na* hnojisko; (6)no[13] ak ten sen a jeho výklad vyjavíte[100], obdržíte z mojej strany[103] dary a odmenu a veľkú[104] česť[105]. Preto mi ten sen a jeho výklad vyjavte[100]. (7)Opätovne odvetili a povedali: Nech kráľ povie ten sen a vyjavíme[100] jeho výklad. (8)Kráľ odvetil a povedal: Ja s istotou viem, že vy chcete[42] získať čas[106] pre *tú* príčinu, že viete[75 107], že ten príkaz[102] odo mňa vyšiel, (9)že ak mi ten sen nedáte na vedomie, *je* pre vás tá[108] jedna[109] vyhláška[110], lebo[13] ste si pripravili reč[102] lživú[111] a skazenú[112] na vravenie predo mnou, než by sa čas[106] zmenil[113]. Proto mi ten sen povedzte, nech[13] viem, že mi môžete vyjaviť[100] jeho výklad. (10)Kasdejci[101] pred kráľom odvetili a povedali: Niet na zemi[114] človeka[115], ktorý by mohol kráľovú vec[102] vyjaviť[100], takže[116] žiadny[21] kráľ, mocnár[16] a*ni* vladár[117 118] nežiadal[119] takúto vec[102 120] u žiadneho[21] pismára[82] a*ni* zariekavača[85] a*ni* Kasdího[35 93 101 121], (11)lebo[13] vec[102], ktorú kráľ žiada[119], *je* vzácna[122] a niet iného[123], kto by ju mohol[42] pred kráľom vyjaviť[100], iba ak bohovia, ktorých bývanie[124 125] nie je s mäsom[126].

(12)Pre túto príčinu sa kráľ rozzúril, áno[13], veľmi[104 127] sa nazlostil[128] a prikázal[15] všetkých mudrcov Bávela[5 6] vyhubiť, (13)takže[13] vyšla[129] vyhláška[110], a*by* mudrci *boli* pozabíjaní[130]; i hľadali[131] na zabíjanie[130 132] Dánijjéla a jeho druhov[133].

(14)Vtedy[134] Dánijjél *s* rozumnosťou[135] a obozretnosťou[136] odvetil[137] Arjóchovi, veliteľovi[16] kráľovej osobnej stráže[138], ktorý vyšiel[129] zabíjať mudrcov Bávela[5 6]; (15)ujal sa slova[139] a povedal Arjóchovi, kráľovmu zmocnencovi[117 140]: Načo tá prísna[141] vyhláška[110] zo strany kráľa[103]? Tu[134] Arjóch dal tú vec[102] Dánijjélovi na vedomie (16)a Dánijjél vstúpil[142] a vyprosil[131] od kráľa, že mu dal čas, a*by mohol* výklad kráľovi vyjaviť[100]. (17)Tu[134] Dánijjél išiel do svojho domu a dal tú vec[102] na vedomie Chananjovi, Míšáélovi a Azarjovi, svojim druhom[133], (18)aby *sa dali* zo strany Boha[103] nebies vyprosovať[131] zľutovanie[51] ohľadne tohto tajomstva, aby Dánijjél a jeho druhovia[133] nemuseli[42] s ostatkom[143] mudrcov Bávela[5 6] zahynúť. (19)Tu[134] *bolo* to tajomstvo vo videní[75] noci Dánijjélovi zjavené[144], tu[134] sa Dánijjél dal Boha nebies velebiť[145]; (20)ujal sa Dánijjél slova[139] a povedal:

Nech je[60] Božie meno velebené[145]
od večnosti[99 146] až po večnosť[99 146],
lebo múdrosť a moc[147] – áno,[148] sú
jeho,
(21)a on mení[113] doby[106] a časy,
odstraňuje[149] kráľov a nastoľuje[150]
kráľov,
dáva[151] múdrosť múdrym a poznanie[32]
poznajúcim chápavosť[30 152];
(22)on zjavuje[144] *veci* nevyspytateľné[153]
a skryté, vie, čo *je* v tme, lebo[13] s ním
sídli[154] svetlo[155].
(23)Ja tebe, Bože mojich otcov,
ďakujem[156] a vychvaľujem *ťa*, ktorý si
mi dal[151] múdrosť a moc[147]
a teraz si mi dal spoznať, čo sme *si* od
teba vyprosovali[131], lebo si nám dal
spoznať kráľovú vec[102].

(24)Pre tuto príčinu vstúpil[142] Dánijjél k Arjóchovi[157], ktorého kráľ určil[37] na vyhubenie mudrcov Bávela[5 6]; prišiel a oslovil[15] ho takto: Nemusíš[42] mudrcov Bávela[5 6] hubiť; uveď[142] ma pred kráľa, nech[13] môžem[41] ten výklad kráľovi vyjaviť[100].

(25)Tu[134] Arjóch Dánijjéla náhlivo[158] uviedol[142] pred kráľa a *to*ho takto oslovil[15], že: Objavil som[159] muža[160] z vyhnancov[161] Júdu[4], ktorý bude vedieť[42] dať kráľovi na vedomie ten výklad. (26)Kráľ odvetil a povedal Dánijjélovi, ktorého meno *bolo* Beltešaccar: Či *si* schopný dať mi na vedomie ten sen, ktorý som uvidel[75], a jeho výklad? (27)Dánijjél pred kráľom odvetil a povedal: Tajomstvo, ktoré kráľ požaduje[119], nemôžu mudrci, zariekavači[83], pismári[82], veštci[162] kráľovi vyjaviť[100]; (28)ale v nebesiach je Boh, zjavujúci[144] tajomstvá, ktorý[13] kráľovi Nevúchadneccarovi dal na vedomie, čo že sa bude diať[43] v posledku dní. Tvoj sen a videnia[75] tvojej hlavy na tvojom lôžku, on*o* *bolo* toto: (29)Ty, ó[98] kráľu, – na tvojom

www.mossaik.sk

lôžku vzchádzali[278] tvoje myšlienky[163], čo
že sa bude diať[43] po tomto, a Zjavovateľ[144]
tajomstiev ti dal na vedomie, čo že sa
bude diať[43]; (30)a ja, – nie v múdrosti[164],
ktorej by bolo vo mne *viac* od kohokoľ-
vek[21] živého, mi toto tajomstvo bolo zja-
vené[144], lež preto[165], aby mohli[42] ten výklad
dať kráľovi na vedomie a *aby si* si uvedo-
mil myšlienky[163] svojho srdca.

(31)Ty, ó[98] kráľu, si uvidel[75 166], že[167] hľa,
akási[168] veľká[104] socha[169]; táto mohutná[16]
socha[169], ktorej[170] lesk[171] *bol* skvelý[172], sa
týčila[150 173] naproti tebe a jej vzhľad *bol*
desivý[174]. (32)Ona, tá socha[169] – jej hlava
bola z dobrého zlata, jej hruď a jej ra-
mená *zo* striebra, její brucho a jej bedrá[175]
z mosadze[176], (33)jej dolné končatiny[177]
zo železa, jej nohy[178] sčasti[179] *zo* železa
a sčasti[179] *z* hliny. (34)Hľadel si[75], až než
sa odtrhol[161 180] kameň, ktorý ne*bol* v ru-
kách, a udrel[181] do tej sochy[169] na jej no-
hách[178] *zo* železa a hliny[182] a rozdrvil[183] ich,
(35)vtedy[134] bolo rovnako[184] rozdrvené[183]
všetko[185]: železo, hlina, mosadz[176], striebro
a zlato, a stalo[185] sa[43] sťa*by* plevami[31] od ho-
lohumníc *v* lete[24], i *od*niesol[67] ich vietor[87],
takže[13] sa pre ne nenašlo[159] žiadneho[21]
miesta. A ten kameň, ktorý udrel[181] do tej
sochy[169], sa stal[43] mohutným[16] vrchom[186]
a naplnil všetku zem. (36)Toto *bol* ten
sen; teraz[13] pred kráľom musíme[42] pove-
dať jeho výklad.

(37)Ty, ó[98] kráľu, *si* kráľom kráľov, kto-
rému[187] Boh nebies dal[151] kraľovanie, moc
a silu[188] a česť[105], (38)a kdekoľvek[189] bý-
vajú[124] deti[190] človeka[115], dal[151] v tvoju ruku
zvieratá[31 191] poľa[192] a letúnstvo[193] nebies
a dal ti vládu[117 194] nad[195] nimi všetkými[79].
Ona, tá hlava *zo* zlata, si ty. (39)A po
tebe[196] bude povstávať[150] iné[123] kráľovstvo,
nižšie[197] od teba[198], a tretie, ďalšie[123 199],
z mosadze[176], ktoré bude vládnuť[117 194]
nado[195] všetkou zemou; (40)a štvrté krá-
ľovstvo bude tvrdé[188 200] ako železo; bude,
priam tak, ako[116] železo všetko drví[183]
a mliaždi[201], trieštiť[202] a drviť[183], áno[13], ako
železo, ktoré triešti[202] tieto všetky *veci*[203].
(41)A že si videl[75] jej nohy[178] a ich prsty
sčasti[179] *z* hliny hrnčiara a sčasti[179] *zo* že-
leza, bude *to* kráľovstvo rozdelené[204],
a*le* bude v ňom *čosi* z pevnosti[205] železa,
takže[116] si videl[75] v hline, *v* íle, vmiešané[206]
železo; (42)a *že* prsty jej nôh[178] *boli* sčasti[179]
zo železa a sčasti[179] *z* hliny, bude to krá-
ľovstvo z *jednej* stránky[41 207] silné[188 200 208]
a sčasti[179] zraniteľné[209]. (43)Ako si videl[75]
železo vmiešané[206] v hline, *v* íle, budú sa
vmiešavať[206] v semä ľudí[115 210], a*le* nebudú
spätí[211] jeden s druhým[212], tak ako sa že-
lezo nemiesi s hlinou. (44)A Boh nebies
v dňoch oných kráľov vzbudí[150] kráľov-
stvo, ktoré na veky[99] nebude môcť[42] byť
vyvrátené[213], a nie *že* to kráľovstvo bude
prenechané inému[123] ľudu; rozdrví[183]
a k zániku privedie[214] všetky tieto krá-
ľovstvá a samo[215] bude na večné veky[99 216]
stáť[150 217]. (45)Tým, že[116] si videl[75], že z tej
hory sa odtrhol[162 181] kameň, ktorý ne*bol*
v rukách, a rozdrvil[183] železo, mosadz[176],
hlinu, striebro *aj* zlato, dal veľký[16] Boh
kráľovi na vedomie, čo že sa bude diať[43]
po tomto, a ten sen *je* istý a jeho výklad
spoľahlivý[218].

(46)Vtedy[134] kráľ Nevúchadneccar pa-
dol na svoj obličaj[219] a dal sa Dánijjélovi
klaňať[220] a prikázal[15] obetovať[221] mu *obeť*
daru[222] a ľúbezné vône[223]; (47)Dánijjélovi
kráľ odvetil a povedal: Podľa pravdy[224], že
váš Boh – on *je* Boh bohov a Pán[225] krá-
ľov a Zjavovateľ[144] tajomstiev, lebo ty si
toto tajomstvo mohol vyjaviť[144]. (48)Tu[134]
kráľ Dánijjéla spravil veľkým[226] a dal[151]
mu premnohé[226 227] významné[104 228] dary,
a spravil ho vládcom[117 194] nado[195] všetkým
krajom[229] Bávela[5 6] a predstaveným[16] mie-
stodržiteľov[230] nado[195] všetkými mudrcmi
Bávela[5 6]. (49)A*le* Dánijjél od kráľa vy-
prosil[131], a*by* nad záležitosťami[231] kraja[229]
Bávela[5 6] ustanovil[37] Šadracha, Mešacha
a Avéd-nega; a Dánijjél *bol* v bráne kráľa.

3 Nevúchadneccar, kráľ, zriadil[231 232]
sochu[169] *zo* zlata, jej výška *bola* šesť-
desiat lakťov[233] a šírka šesť lakťov[233],
vztýčil[150 173] ju v rovine[234] Dúrá v kraji[229]
Bávelu[5 6], (2)a poslal[235] Nevúchadneccar,
kráľ, na sústredenie[236] vladárov[237], mie-
stodržiteľov[230] a zmocnencov[238], sudcov[239],
pokladníkov, právníkov[240], rádcov[241]
a všetkých správcov[117 242] krajov[229], na do-
stavenie sa[243] na odovzdanie[244] sochy[169],
ktorú Nevúchadneccar, kráľ, vztýčil[150 173].
(3)Nato[134] boli vladári[237], miestodržitelia[230]
a zmocnenci[238], sudcovia[239], pokladníci,
právníci[240], rádcovia[241] a všetci správco-

www.biblia.sk

via[117 242] krajov[229] sústredení[236] na odovzdanie[244] sochy[169], ktorú Nevúchadneccar, kráľ, vztýčil[150 173], a naproti soche[169], ktorú Nevúchadneccar, kráľ, vztýčil[150 173], sa postavili[150].

(4)A hlásateľ zvučne[245] volal: Prikazuje sa[15] vám, národnosti[246], rody a jazyky: (5)V tej chvíli[106], keď budete počuť zvuk[247] rohu, flauty, citery, harfy, varyta, gájd[248] a všemožných[21] druhov[249] hudby[250], musíte[42] padnúť a klaňať sa[220] soche[169] *zo* zlata, ktorú vztýčil[150 173] Nevúchadneccar, kráľ; (6)a ktokoľvek, kto padať a klaňať sa[220] nebude, bude v onej hodine[251] musieť[42] byť uvrhnutý doprostred planúcej ohnivej pece. (7)Pre tuto príčinu v onen čas, keď zástupy ľudí[246] počuli zvuk[247] rohu, flauty, citery, harfy, varyta a všemožných[21] druhov[249] hudby[250], padli všetky národnosti[246], rody a jazyky, klaňajúc sa[220] soche[169] *zo* zlata, ktorú vztýčil[150 173] Nevúchadneccar, kráľ.

(8)Za tohto stavu vecí[252] v onen čas pristúpili[253] niektorí[160 254] Kasdejci[101] a dali sa obžalúvať Júdovcov[255]; (9)ujali sa slova[139] a povedali Nevúchadneccarovi, kráľovi: Ó[98] kráľu, ži na veky[99]! (10)Ty, ó[98] kráľu, si vydal[45 256] nariadenie[136 257], že každý človek[115], ktorý bude počuť zvuk[247] rohu, flauty, citery, harfy, varyta, gájd[248] a všemožných[21] druhov[249] hudby[250], musí[42] padnúť a klaňať sa[220] soche[169] *zo* zlata, (11)a ktokoľvek, kto padať a klaňať sa[220] nebude, bude musieť[42] byť uvrhnutý doprostred planúcej ohnivej pece. (12)Sú niektorí[160 254] Júdovci, ktorých si ustanovil[37] nad záležitosťami[231] kraja[229] Bávela[5 6], Šadrach, Méšach a Avéd-negó; títo muži[160] na teba, ó[98] kráľu, neobrátili[45 256] zreteľ[136 258], tvojim bohom neslúžia[259] a soche[169] *zo* zlata, ktorú si vztýčil[150 173], sa neklaňajú[220]. (13)Nato[134] Nevúchadneccar v hneve a popudení[260] prikázal[15] Šadracha, Méšacha a Avéd-nega predviesť[243]; nato[134] týchto mužov[160] predviedli[243] pred kráľa. (14)Nevúchadneccar sa ujal slova[139] a povedal im: Či úmysel*ne*, Šadrach, Méšach a Avéd-negó, ste *takí, že* mojim bohom neslúžite[259] a soche[169] *zo* zlata, ktorú som vztýčil[150 173], sa neklaniate[219]? (15)Nuž, ak ste hotoví, aby ste v tej chvíli[106], keď budete počuť zvuk[247] rohu, flauty, citery, harfy, varyta, gájd[248] a všemožných[21] druhov[249] hudby[250], padali a klaňali sa[220] soche[169], ktorú som zriadil[231 232]...; a ak sa klaňať[220] nebudete, budete v onej hodine[251] musieť[42] byť uvrhnutí doprostred planúcej ohnivej pece, a kto *je* on*en* Boh[261], ktorý by vás mohol[42] z mojej ruky vyslobodiť? (16)Šadrach, Méšach a Avéd-negó odvetili a povedali kráľovi Nevúchadneccarovi: My nemáme potrebu ohľadne tejto veci[262] ti odporovať[137 263]. (17)Ak má[42] *tak* byť, môže nás Boh, ktorému my slúžime[259], vyslobodiť z planúcej ohnivej pece[264], áno[13], vie[42] nás vyslobodiť z tvojej ruky[264], ó[98] kráľu; (18)a ak nie, nech je[61] ti známe, ó[98] kráľu, že *takí* nebudeme, *že* by sme slúžili[259] tvojim bohom, a*ni* sa soche[169] *ze* zlata, ktorú si vztýčil[150 173], klaňať[220] nebudeme.

(19)Nato[134] bol Nevúchadneccar naplnený popudením[260] a výraz[169 265] jeho obličaja[219] sa voči Šadrachovi, Méšachovi a Avéd-negovi[266] zmenil[113]; ozval sa[139] a prikázal[15] rozpáliť pec sedemkrát nad *to,* ako bývalo vidieť[75] ju rozpaľovať, (20)a prikázal[15] mužom[160], zdatným silákom[267 268], ktorí *boli* v jeho vojsku[245 269], sputnať Šadracha, Méšacha a Avéd-nega na uvrhnutie[270] do planúcej ohnivej pece. (21)Nato[134] boli títo muži[160] v svojich plášťoch[271], svojich tunikách[272], svojich turbanoch[273], áno[13], *v* svojich oblečeniach, sputnaní a uvrhnutí doprostred planúcej ohnivej pece. (22)Za tohto stavu vecí[252], pre*to*[274], že kráľov príkaz[102] bol prísny[141 275] a pec dôkladne[172 276] rozpálená, zabil[130] oných[277] mužov[160], ktorí Šadracha, Méšacha a Avéd-nega vyniesli[278], plameň ohňa; (23)a títo traja muži[160], Šadrach, Méšach a Avéd-negó, padli sputnaní doprostred planúcej ohnivej pece.

(24)Tu[134] sa Nevúchadneccar, kráľ, zdesil[279], i vstal[150] náhlivo[158 280], ozval sa[139] a povedal svojim ministrom[281]: Či sme neuvrhli troch mužov[160] sputnaných doprostred ohňa? Odvetili a povedali kráľovi: Zaiste, ó[98] kráľu. (25)Odvetil a povedal: Hľa, ja vidím[75] štyroch mužov[160] voľných[154 282], chodiacich vprostred ohňa, a niet pri nich úrazu[213 283], a vzhľad jeho, toho štvrtého, je podobný[284] *vzhľadu* syna Božieho[261 285]. (26)Nato[134] Nevúchadneccar

www.biblicopanorama.sk

pristúpil[253] k otvoru[286] planúcej ohnivej
pece, ujal sa slova[139] a povedal: Šadrach,
Mésach a Avéd-negó, nevoľníci Boha,
Najvyššieho[287], vyjdite[129] a predstavte
sa[243 288]! Nato[131] Šadrach, Mésach a Avéd-
negó sprostred ohňa vyšli[129] (27)a sú-
stredení[236] vladari[237], miestodržitelia[230],
zmocnenci[238] a kráľoví ministri[281] uvideli[75]
týchto mužov[160], nad[289] telami[290] ktorých
nemal oheň moci[117 194] a nie *že* bol vlas ich
hlavy spražený a nie *že* boli ich plášte[271]
zmenené[113] a nie *že* na nich[291] bol prešiel
pach ohňa. (28)Nevúchadneccar sa ujal
slova[139] a povedal: *Nech je* velebený[145] ich
Boh, Šadracha, Mésacha a Avéd-nega,
ktorý poslal svojho anjela[292] a vyslobo-
dil svojich nevoľníkov, ktorí sa na neho
spoľahli a zvrátili[113 293] kráľov príkaz[102],
i *vy*dali[151] svoje telá, aby nemuseli[42] slú-
žiť[259] ani sa klaňať[220] žiadnemu[21] bohu,
iba ak Bohu svojmu! (29)I vydáva sa[45 256]
odo mňa nariadenie[136 257]: Kto *z* ktorého-
koľvek[21] ľudu, rodu a jazyka bude vravieť
nepravdu[294] proti Bohu[7] ich, Šadracha,
Mésacha a Avéd-nega, bude *na* kusy roz-
sekaný a jeho dom sa stane rovným[295]
hnojisku, veď predsa[116] niet iného[123]
Boha[261], ktorý by mohol takto[296] vypros-
ťovať[297]. (30)Nato[134] kráľ zariadil, aby sa
Šadrachovi, Mésachovi a Avéd-negovi
v kraji[229] Bávela[5 6] šťastne viedlo.

(31)Nevúchadneccar, kráľ, všetkým
národnostiam[246], rodom a jazykom, ktoré
bývajú[124] na všetkej zemi: Nech sa roz-
hojňuje[60 104 298] vaše blaho[299]! (32)Ukázalo
sa[300] mi[301] žiadúcnym[302] vyjaviť[100 303] zna-
menia a divy, ktoré Boh, Najvyšší[287], so
mnou[304] uskutočnil[231 232]. (33)Jeho zname-
nia – aké[305] *sú* veľmi veľké[227]! A jeho divy
– aké[303] *sú* mocné[188 200]! Jeho kraľovanie
– kraľovanie večné[306], jeho vláda[117 194 307] –
za[308] pokolenie a pokolenie!

4 Ja, Nevúchadneccar, som bol spo-
kojný[309] v svojom dome, áno[13],
svieži[310] v svojom paláci. (2)Dostal som[311]
sen, ktorý ma vystrašil[173], a predstavy[312]
na mojom lôžku a videnia[75] mojej hlavy
ma rozrušili[158 280]; (3)i bolo odo mňa vy-
dané[45 256] nariadenie[136 257] uviesť[142] predo
mňa všetkých mudrcov Bávela[5 6], aby mi
mohli[42] dať na vedomie výklad toho snu.
(4)Nato[134] vstúpili[142] pismári[82], zarieka-
vači[83], Kasdejci[101] a veštci[162] a ja som ten
sen pred nimi povedal, *ale* nevedeli[42] mi
jeho výklad dať na vedomie. (5)A k po-
sledku predo mňa vstúpil[142] Dánijjél,
ktorého meno *je* Béltešaccar, podľa mena
môjho boha, a v ktorom *je* duch[87] svatých
bohov, a pred ním som povedal ten sen:

(6)Béltešaccar, predstavený[16] pismá-
rov[82], *o* ktorom som spoznal, *že je* v tebe
duch[87] svätých bohov a žiadne[21] tajom-
stvo ťa netiesni[313], povedz *mi* videnia[75]
môjho snu, ktorý som dostal[311], totiž[13]
jeho výklad. (7)A videnia[75] mojej hlavy
na mojom lôžku – uvidel som[75 166], že[13 167]
hľa, vprostred zeme strom[314], a jeho výška
bola veľká[104]; (8)ten strom[314] rástol[225]
a mohutnel[188 200 315], takže[13] jeho výška
dosahovala[316] k nebesiam a jeho vidi-
teľnosť[75 317] ku koncu[318 319] všetkej zeme.
(9)Jeho lístie *bolo* krásne a jeho ovocie[320]
hojné[104], a v ňom[321] strava pre všetko[36];
zver poľa[192] pod ním vyhľadávala tôňu[322]
a vtáci[323] nebies sa usadzovali[124] medzi
jeho vetvami, i živilo sa z neho všetko
mäso[126 324]. (10)Vo videniach[75] svojej hlavy
na svojom lôžku som uvidel[75 166], že[13 167]
hľa, z nebies sa zniesol[325] strážca[326], áno[13],
svätý; (11)zvolal zvučne[245] a povedal tak*to*:
Zrúbajte[327] ten strom[314] a poodtínajte jeho
vetvy, straste[328] jeho lístie a roztrúste[329]
jeho ovocie[320], nech sa rozpŕchne[60] zver
spopod neho a vtáci[323] z[330] jeho vetiev;
(12)ale peň *pri* jeho koreňoch[25] pone-
chajte v zemi, a *to* v putách[31] *zo* železa
a mosadze[176] v zeleni[331] poľa[192], nech[13] sa
máča rosou nebies, nech[13] jeho údel *je* so
zverou v býlí zeme. (13)Jeho srdce nech
sa z ľudského[332] zmení[60 113] a nech je[60] mu
dané[151] srdce zvieraťa[191] a nech nad ním[333]
prejde[60 334] sedem dôb[106]. (14)Tá vec[262] *je*
podľa[335] rozhodnutia[336] strážcov[326] a uzne-
senia[119 337] – výroku[338] svätých, preto[165 339],
aby živí spoznali[340], že v kráľovstve[341] ľudí[115]
vládne[117 194] Najvyšší[287] a dáva ho komukoľ-
vek, komu si praje[361], a nastoľuje[150] nad[195]
ním nejnižšieho *z* ľudí[115]. (15)Tento sen
som ja, kráľ Nevúchadneccar, dostal[311],
a ty, Béltešaccar, povedz jeho výklad, pre
tú príčinu, že nikto[21] *z* mudrcov môjho
kráľovstva mi nemohol jeho výklad dať
na vedomie; *ale* ty *si* schopný, lebo v tebe
je duch[87] svätých bohov.

www.biblesamizdat.sk

(16)Tu[134] Dánijjél, ktorého meno *bolo* Béltešaccar, bol po[342] jednu hodinu ohromený[343] a jeho myšlienky[163] ho rozrušovali[158 280]; kráľ sa ozval[139] a povedal: Béltešaccar, nech ťa ten sen a jeho výklad nerozrušuje[60 158 280]. Béltešaccar odvetil a povedal: Môj pane[225], ten sen *nech je* o nenávidiacich ťa a jeho výklad o tvojich odporcoch[344]. (17)Ten strom[314], ktorý si uvidel[75], ktorý rástol[226] a mohutnel[188 200 315], takže[13] jeho výška dosahovala[316] k nebesiam a jeho viditeľnosť[75 317] ku všetkej zemi, (18)že[13] jeho lístie *bolo* krásne a jeho ovocie[320] hojné[104], a v ňom[321] strava pre všetko[36], zver poľa[192] sa pod ním usadzovala[124] a vtáci[323] nebies sídlili[345] medzi jeho vetvami – (19)to[346] *si* ty, ó[98] kráľu, ktorý si vzrástol[226] a zmohutnel[188 200 315], lebo[13] tvoja veľkosť[226 347] vzrástla[225] a dosiahla[316] k nebesiam a tvoja vláda[117 194 307] ku koncu[318] zeme. (20)A že kráľ uvidel[75] strážcu[326], áno[13], svätého, znášajúceho sa[323] z nebies a vraviaceho: Zrúbajte[327] ten strom[314] a zničte[213] ho, ale peň *pri* jeho koreňoch[25] ponechajte v zemi, a *to* v putách[31] *zo* železa a mosadze[175], v zeleni[331] poľa[192], nech[13] sa máča rosou nebies, nech[13] jeho údel *je* so zverou poľa[191], než nad ním[333] prejde[60 334] sedem dôb[106] – (21)toto *je* výklad toho[348], ó[98] kráľu, a rozhodnutie[336] Najvyššieho[287] *je* to[346], čo príde[316] na môjho pána[225] kráľa: (22)že[13] ťa zaženú[349] od ľudí[115] a tvoje bydlisko[1124 125] bude so zverou poľa[191] a býlím ako hovädzí dobytok[350] ťa budú kŕmiť[351] a rosou[352] nebies ťa nechajú zmáčať; tak[13] bude nad tebou[333] prechádzať[334] sedem dôb[106], až než budeš môcť[42] spoznať[340], že v kráľovstve[341] ľudí[115] vládne[117 194] Najvyšší[287] a dáva ho komukoľvek, komu si praje[361]. (23)A že prikázali[15] peň toho stromu[314] *pri* jeho koreňoch[25] ponechať, *bude* tvoje kraľovanie zaistené[353], odkedy si budeš vedomý[340], že vládnu[117 194] nebesá. (24)Preto, ó[98] kráľu, kiež je[60] moja rada pred tebou vhodná[302 354]: nože[13] sa zbavuj[355] svojich hriechov spravodlivosťou a svojich neprávostí[356] zmilúvaním sa[357] *nad* chudobnými[358], ak má[42] nastať[42] predĺženie tvojho pokľudu[359].

(25)To všetko na Nevúchadneccara, kráľa, došlo[316]. (26)Po uplynutí[41] dvanásť MESIACOV sa dal prechádzať[166] pred palácom kráľovstva Bávela[5 6]; (27)ozval sa[139] kráľ a povedal: Či toto nie *je* on[8], ten veľký[8 16] Bável[5 6], ktorý[8] som ja zbudoval pre dom[36] kráľovstva silou[188] svojej moci a pre česť[36 105] svojho veličenstva[360]? (28)Ešte *bola* tá reč[102] v ústach kráľa; z nebies padol hlas: Tebe sa vraví, Nevúchadneccar, ktorý *si*[98] kráľom: Kraľovanie od teba odišlo, (29)i zaženú[349] ťa od ľudí[115] a tvoje bydlisko[124 125] bude so zverou poľa[192], býlím ako hovädzí dobytok[350] ťa budú kŕmiť[351]; tak[13] bude nad tebou[333] prechádzať[334] sedem dôb[106], až než budeš môcť[42] spoznať[340], že v kráľovstve[341] ľudí[115] vládne[117 194] Najvyšší[287] a dáva ho komukoľvek, komu si praje[361]. (30)V onej hodine[251] sa tá reč[102] na Nevúchadneccarovi splnila, takže[60] bol zahnaný[349] od ľudí[115] a jedával býlie ako hovädzí dobytok[350] a jeho telo bolo máčané rosou[352] nebies, až než jeho vlas vzrástol[226] ako orlov[362] a jeho nechty ako vtákov[323 363].

(31)A po uplynutí[41] dní som ja, Nevúchadneccar, svoje oči pozdvihol k nebesiam a môj rozum[32] sa ku mne vrátil, i dal som sa velebiť[145] Najvyššieho[287] a vychvaľovať a vyvyšovať[360 364] Živého *do* večnosti[99 146], ktorého vláda[117 194 307] – vláda[117 194 307] večná[306] a jeho kraľovanie – za[308] pokolenie a pokolenie; (32)a všetci obyvatelia[124] zeme platia[365] za nič a *on* koná[231 232] podľa svojho priania[361] medzi vojskom[245] nebies i obyvateľmi[124] zeme, a nieto, kto by ho mohol[42] klepnúť[181] po[366] ruke a povedať mu: Čo robíš[231 232]? (33)V onen čas sa ku mne vrátil môj rozum[32] a pre česť[36 105] môjho kráľovstva sa ku mne vrátilo moje veličenstvo[360] a môj lesk[171], a moji ministri[281] a moji veľmoži[226 227 367] ma hľadali[131], i bol som dosadený[368] k svojmu kraľovaniu a bola mi pridaná[369] skvelá[172] veľkosť[226 347]. (34)Nuž ja, Nevúchadneccar, vychvaľujem a vynášam[370] a vyvyšujem[360 364] Kráľa nebies, ktorého všetky činy *sú* pravda[224] a jeho chodníky[371] právo[372], a chodiacich v pýche[373] môže ponižovať.

5 Bélšaccar, kráľ, usporiadal[231 232] veľkú[16] hostinu[374] pre svojich veľmožov[36 226 227 367] – tisíc! – a pred tým tisícom pil víno; (2)pri pochutnávaní si[136] *na* tom víne[375] Bélšaccar prikázal[15] dopraviť[243] nádoby *zo* zlata a striebra, ktoré

www.mosaikbible.sk

vyniesol[129] Nevúchadneccar, jeho otec,
z chrámu[376], ktorý *bol* v Jerúsaléme,
aby z[377] nich mohli[42] piť, kráľ a jeho veľmoži[226 227 367],
jeho manželky[378] a jeho súložnice. (3)Nato[134] dopravili[243] nádoby *zo*
zlata, ktoré boly vynesené[129] z chrámu[376]
Božieho domu, ktorý *bol* v Jerúsaléme,
a pili z[376] nich, kráľ a jeho velmoži[226 227 367],
jeho manželky[378] a jeho súložnice; (4)pili
víno a vychvaľovali bohov *zo* zlata,
striebra, mosadze[176], železa, dreva a kameňa. (5)V onej hodine[251] vyšli[129 379] prsty
ruky človeka[115] a dali sa písať naproti
svietniku na omietku[380] steny kráľovho
paláca, a kráľ *tú* časť[381] ruky, ktorá písala,
uvidel[75]; (6)tu[134] kráľ – jasné črty jeho
tváre[382] sa zmenili[113] a jeho myšlienky[163]
ho rozrušovali[158 280] a kĺby jeho bedra[383] sa
uvoľnili[154 384], takže[13] jeho kolená o seba[385]
klepali[386].

(7)Kráľ sa dal *celou* silou[245] volať o uvedenie[142] zariekavačov[83], Kasdejcov[101] a veštcov[162]; ujal sa kráľ slova[139] a povedal mudrcom Bávela[5 6]: Kto, ktorýkoľvek[21] človek[115],
ktorý bude vedieť[42] prečítať toto písmo[387]
a vyjaviť[100] mi jeho výklad, bude *si* obliekať červený purpur[388] a na jeho šiji *bude*
reťaz *zo* zlata a bude *ako* tretí vládnuť[117 194]
v kráľovstve. (8)Tu[134] všetci mudrci kráľa
vstúpili[141], a*le* to písmo[387] prečítať *ani*
jeho výklad kráľovi na vedomie dať ne*boli* schopní; (9)tu[134] *bol* kráľ Bélšaccar
veľmi[104 127] rozrušený[158 280] a jasné črty jeho
tváre[382] sa na ňom zmenili[113], *aj* jeho veľmoži[226 227 367] *boli* zmätení[389].

(10)Príčinou záležitosti[102] kráľa a jeho
veľmožov[226 227 367 390] vstúpila[142] do domu
hostiny[391] kráľovná[392]; slova sa ujala[139]
kráľovná[392] a povedala: Ó[98] kráľu, ži na
veky[99]! Nech ťa tvoje myšlienky[163] nerozrušujú[60 158 280] a jasné črty tvojej tváre[382]
nech sa nemenia[60 113]! (11)V tvojom kráľovstve je muž[160], v ktorom *je* duch[87]
svätých bohov, a v dňoch tvojho otca sa
v ňom zisťovalo[159 393] osvietenie a pochopenie a múdrosť ako múdrosť bohov;
a kráľ Nevuchadneccar, tvoj otec, ho
povýšil[150] *za* predstaveného[16] pismárov[82],
zariekavačov[83], Kasdejcov[101], veštcov[162] –
tvoj otec, ó[98] kráľu! – (12)pre tú príčinu,
že v ňom, v Dánijjélovi, ktorému kráľ určil[45 256] meno Béltešaccar, bol zistený[159 393]
skvelý[172] duch[87] a rozum[32] a pochopenie;
vykladal sny, objasňovanie[100 394] záhad[395],
a riešil[154 384] ťažkosti[396]. Nuž, Dánijjél sa
môže[42] dať zavolať, nech[13] vyjavuje[100] výklad.

(13)Nato[134] bol Dánijjél uvedený[142] pred
kráľa; kráľ sa ujal slova[139] a povedal Dánijjélovi: *Si* ty onen Dánijjél, ktorý *si* z vyhnancov[161] Júdu[4], ktorých kráľ, môj otec,
z Júdu[4] dopravil[243]? (14)Počul som totiž[52]
o tebe, že v tebe *je* duch[87] bohov a *že* v tebe
bolo zistené[159 393] osvietenie a pochopenie
a skvelá[172] múdrosť. (15)Nuž teda[52], boli
predo mňa uvedení[142] mudrci, zariekavači[83], aby mohli[42] prečítať toto písmo[387]
a dať mi na vedomie jeho výklad, a*le* ne*boli* schopní výklad tej veci[102] vyjaviť[100];
(16)a ja som o tebe počul, že vieš výklady
podávať[397] a ťažkosti[396] riešiť[154 384]. Nuž, ak
vieš to písmo[387] prečítať a jeho výklad mi
dať na vedomie, budeš *si* obliekať červený
purpur[388] a na tvojej šiji *bude* reťaz *zo*
zlata a bude *ako* tretí vládnuť[117 194] v kráľovstve.

(17)Nato Dánijjél odvetil a povedal
pred kráľom: Tvoje dary nech ostávajú[43 60]
tebe a svoje odmeny daj[151] iným[123], ale to
písmo[387] chcem[42] prečítať a jeho výklad
kráľovi na vedomie dať. (18)Ty, ó[98] kráľu, –
Boh, Najvyšší[287], dal Nevúchadneccarovi,
tvojmu otcovi, kráľovstvo a veľkosť[226 347]
a česť[105] a veličenstvo[360], (19)a z *príčiny* veľkosti[226 347], ktorú mu dal[151], sa pred ním[103 398]
všetky národnosti[246], rody a jazyky rozchveli[166 399] a báli sa[174]; koho si prial[166 361],
zabíjal[130 166], a koho si prial[166 361], nechával
nažive[166], a koho si prial[166 361], vyzdvihoval[166 370], a koho si prial[166 361], ponižoval[166].
(20)A*le* keď sa jeho srdce pozdvihovalo[370]
a jeho duch[87] mohutnel[166 188 200 315] k[400] nadutosti[401], bol z trónu svojho kraľovania
zosadený[325] a jeho česť[105] od neho odňali,
(21)i bol zahnaný[349] od synov ľudí[115] a jeho
srdce sa stalo rovným[295] zvieraciemu[402]
a jeho bydlisko[124 125] *bolo* s divými oslami,
kŕmili[351] ho bílím ako hovädzí dobytok[350]
a jeho telo bolo máčané rosou[352] nebies,
až než spoznal[340], že v kráľovstve[341] ľudí[115]
vládne[117 194] Boh, Najvyšší[287], a nastoľuje[150]
nad ním kohokoľvek, koho si praje[361].
(22)A*le* ty, jeho syn, Bélšaccar, si neponížil svoje srdce, hoci[116] si toto všetko ve-

www.biblia.sk

del, (23)lež[13] si sa proti Pánovi[7 225] nebies pozdvihol[370], a keď pred teba dopravili[243] nádoby *z* jeho domu, pili[78] ste, ty a tvoji velmoži[227 227 367], tvoje manželky[378] a tvoje súložnice, z nich[377] víno, a vychvaľoval si bohov *zo* striebra a zlata, mosadze[176], železa, dreva a kameňa, ktorí nevidia[75] a nie *že* počujú a nie *že čo* vedia, a Boha, v ktorého ruke *je* tvoj dych[403] a ktorého *sú* všetky tvoje cesty, si nevyvýšil[360 364]. (24)Vtom[134] *bola* z jeho strany[105] poslaná tá časť[381] ruky a *bolo* zaznamenané[404] toto písmo[387], (25)a to písmo[387], ktoré *bolo* zaznamenané[404], *je* toto: Mené[405], mené[405], tekél[406] úfarsín[407]; (26)a výklad tej veci[102] *je* tento: Mené[405] – Boh tvoje kraľovanie spočítal[37] a ukončil[408] ho; (27)tekél[406] – bol si zvážený[406] na váhach a zistený[159 393] nevyhovujúcim[409]; (28)perés[407 410] – tvoje kráľovstvo bolo rozlámané[407] a *vy*dané Mádajovi[411] a Perzii[412].

(29)Nato[134] Bélšaccar prikázal[15], nech[13] Dánijjélovi oblečú červený purpur[388], a na jeho šiju reťaz *zo* zlata, a vyhlásili o ňom, že bude *ako* tretí vládnuť[117 194] v kráľovstve. (30)V onú noc bol Bélšaccar, kráľ Kasdejcov[101 413], zabitý (31)[414]a kraľovania sa ujal Darjáveš[415], Mádaj*ovec*[411], súc[416] vo veku[417] šesťdesiat a dvoch rokov.

6 Dárjávešovi[301] sa ukázalo[300] žiadúcnym[302], a*by* nad kráľovstvom nastolil[150] sto a dvadsať vládárov[237], ktorí mali[42] byť po[418] všetkom kráľovstve[419], (2)a od nich vyššie troch vrchných, z ktorých jeden[420] *bol* Dánijjél, aby sa dialo[43] *tak, že by* im títo vládári[237] *vy*dávali[151] počet[136], a*by* kráľ netrpel škodu[421]. (3)Tu[134] sa tento Dánijjél prejavil[43] vynikajúcim[422] nad tých vrchných a tých vládárov[237] pre *tú* príčinu, že v ňom *bol* skvelý[172] duch[87], takže[13] kráľ pojal úmysel nastoliť[150] ho nado všetkým kráľovstvom. (4)Tu[134] sa tí vrchní a tí vládári[237] dali usilovať sa[131 166] o nájdenie[159 393] zámienky voči Dánijjélovi po stránke[423] kráľovstva[424], a*le* žiadnu[21] zámienku, a*ni že by* sa bol zvrhol[112 425], nájsť[159 393] nemohli, keďže[116] on *bol* verný[218] a nie *že* sa na ňom dal nájsť[159 393] akýkoľvek[21] prečin[294], a*ni že by* sa bol zvrhol[112 425]. (5)Tu[134] *si* títo muži[160] povedali[426]: Nenájdeme[159 393] proti tomuto Dánijjélovi[7] žiadnu[21] zámienku, iba ak by sme ju proti nemu[7] mohli[42] nájsť[159 393] ohľadne[20 70] zákona[110 427] jeho Boha. (6)Tu[134] sa títo vrchní a vládári[237] zbehli[428] pred kráľa a takto mu povedali: Dárjáveš, ó[98] kráľu, ži na veky[99]! (7)Všetci vrchní *v* kráľovstve, miestodržitelia[230] a vládári[237], ministri[281] a zmocnenci[238] sa uradili ohľadne kráľovho stanovenia[150] ustanovenia a pevného zavedenia[429] zákazu, že každý, kto *až* do tridsať dní bude čokoľvek[430] vyprosovať[131] od ktoréhokoľvek[21] boha alebo človeka[115], iba ak od teba, ó[98] kráľu, bude musieť[42] byť uvrhnutý do jamy levov. (8)Nuž, ó[98] kráľu, kiež ráčiš[42] ustanoviť[150] ten zákaz a podpísať[404 431] jeho zápis[387 432], aby *sa* ne*dal* zmeniť[113], podľa zákona[110] Mádaja[411] a Perzie[412], že sa nebude môcť[42] odvolať. (9)Kráľ Dárjáveš teda[252] ten zápis[387 432] a ten zákaz podpísal[404 431].

(10)A Dánijjél, akonáhle sa dozvedel, že ten zápis[387 432] *bol* podpísaný[404 431], vstúpil[142] do svojho domu – a okná v svojej izbe mal[433] otvorené naproti Jerúsalému – a trikrát[434] za deň kľakal na svoje kolená a modlil sa a ďakoval[156] pred svojím Bohom priam tak, ako[116] sa dal konať[166 231 232] od *doby* pred touto. (11)Tu[134] sa títo muži[160] zbehli[428] a našli[159 393] Dánijjéla pred svojím Bohom sa modliaceho[131] a úpenlivo prosiaceho[357]; (12)nato[134] pristúpili[253] a vraveli pred kráľom ohľadne kráľovho zákazu: Či si nepodpísal[404 431] zákaz, že každý človek[115], ktorý *až* do tridsať dní bude *čosi* vyprosovať[131] od ktoréhokoľvek[21] boha a*lebo* človeka[115], iba ak od teba, ó[98] kráľu, musí[42] byť uvrhnutý do jamy levov? Kráľ odvetil a povedal: Tá vec[102] *je* istá, podľa zákona[110] Mádaja[411] a Perzie[412], že sa nemôže[42] odvolať. (13)Nato[134] odvetili a povedali pred kráľom, že: Dánijjél, ktorý *je* z vyhnancov[161] Júdu[4], neobrátil[45 256] zreteľ[136 258] na teba, ó[98] kráľu, a*ni* na zákaz, ktorý si podpísal[404 431], lež[13] *si* trikrát[434] za deň svojou prosbou[430 435] *čosi* vyprosuje[131]. (14)Tu[134] kráľ, akonáhle počul túto reč[102], sa *sám* nad sebou veľmi[104 127] rozmrzel[436] a uprel[45 256] srdce[437] na Dánijjéla ohľadne jeho vyslobodenia, a dal sa *až* do zachádzania slnka o jeho vyprostenie[297] sa namáhať[166]. (15)Nato[134] sa ku kráľovi zbehli[428] títo muži[160] a povedali kráľovi: Vedz, ó[98] kráľu, že *je* zákon[110]

www.biblia.sk

Mádaja[411] a Perzie[412], že žiadny[21] zákaz
ani ustanovenie, ktoré kráľ stanoví[150], *sa*
ne*dá* zmeniť[113]. (16)Nato[134] kráľ prikázal[15],
nech[13] predvedú[243] Dánijjéla a uvrhnú ho
do jamy levov; kráľ sa ujal slova[139] a po-
vedal Dánijjélovi: Tvoj Boh, ktorému ty
s horlivosťou[438 439] slúžiš[259], on ťa bude ve-
dieť[42] vyslobodiť. (17)A bol dopravený[243]
jeden kameň a položený[45 256] na ústie[440]
tej jamy, a kráľ ho zapečatil svojím
prsteňom[441] a prsteňom[441] svojich veľmo-
žov[226 227 367], aby sa uloženie[442] ohľadne[20 70]
Dánijjéla nemohlo[42] zmeniť[113]. (18)Tu[134]
kráľ prišiel do svojho paláca a preno-
coval *s* pôstom a nie *že* pred neho bolo
uvedené[142 443] *aké* rozptýlenie[444], a jeho
spánok nad ním[445] uletel[446]. (19)Nato[134]
kráľ vstával za ranných zôr[447], za úsvitu[448],
a s chvátaním[158 280 438] prišiel k jame levov,
(20)a za svojho pristupovania[253] k tej
jame, k Dánijjélovi, sa dal kričať[449] za-
rmúteným[450] hlasom. Kráľ sa ujal slova[139]
a povedal Dánijjélovi: Dánijjél, služobník
živého Boha, dokázal ťa Boh, ktorého ty
uctievaš[259], pred levmi[103 398 451] vyslobodiť?
(21)Tu[134] Dánijjél s kráľom prehovoril[452]:
Ó[98] kráľu, ži na veky[99]! (22)Môj Boh po-
slal svojho anjela[292], ktorý[13] zavrel ústa
levov, takže[13] mi neuškodili[213], pre tú
príčinu, že pred ním[453] bola na mne[36 454]
zistená[159 393] nevinnosť, a ani pred te-
bou[453], ó[98] kráľu, som nespáchal[232 233] *nič*
zlého[213 455]. (23)Nato[134] sa kráľ nad ním
veľmi[104 127] zaradoval a prikázal[15] Dánijjéla
z jamy vytiahnuť[278]; i bol Dánijjél z jamy
vytiahnutý[278] a nie *že* pri ňom bol zis-
tený[159 393] akýkoľvek[21] úraz[213 283], lebo ve-
ril[218 456] v svojho Boha. (24)A kráľ prikázal[15], nech[13] predvedú[243] oných mužov[159],
ktorí Dánijjéla obžalovali[255], a do jamy
levov uvrhnú ich, ich deti[190] a ich ženy;
a *ešte* nedopadli[316] na dno jamy, keď sa
ich levy zmocnili[117 194 457] a všetky ich kosti
rozdrvili[183].

(25)Nato[134] Dárjáveš, kráľ, napísal vše-
tkým národnostiam[246], rodom a jazy-
kom, ktoré bývali[124] na všetkej zemi:
Nech sa rozhojňuje[60 104 298] vaše blaho[299]!
(26)Zo svojej strany[103] vydávam[45 256] na-
riadenie[136 257], aby sa vo všetkom[458] pan-
stve[117 194 307 459] môjho kráľovstva rozo-
chvievali[166 399] a v bázeň upadali[174 460] pred
Bohom[103 398] Dánijjéla, lebo on *je* Boh
živý a na veky[99] trvajúci[353] a jeho kráľov-
stvo, to[461] nemôže[42] byť zničené[213], a jeho
vláda[117 194 307] – *až* do konca[318]; (27)vysło-
bodzujúci a vyprosťujúci a pôsobiaci[232 233]
znamenia a divy v nebesiach a na[462] zemi,
ktorý Dánijjéla vyslobodil z moci[81] levov.

(28)A tento Dánijjél sa mal dobre za
kraľovania Dárjáveša *aj* za kraľovania
Kóreša[85], Peržana[412 463].

7 V prvom[84] roku Bélšaccara[2], kráľa
Bávela[5 6], dostal[311] Dánijjél sen a vide-
nia[75] svojej hlavy na svojom lôžku; nato[134]
ten sen vypísal, podstatu[464] vecí[102]ozná-
mil[15]. (2)Dánijjél sa ujal slova[139] a povedal:
V svojom videní[75] za noci som uvidel[75 166],
že[167] hľa[465], na šírom[16] mori sa rozpúta-
vali[466] štyri vetry[87] nebies (3)a z mora vy-
stupovali[278] štyri preveľké[226 227] zvieratá[191],
líšiace sa[113] jedno od druhého[467]. (4)To
prvé[468] *bolo* ako lev a malo[433] krídla orla[362];
i hľadel som[75 166], až než jeho krídla boli
vyrvané a bolo nadzdvihnuté od zeme a na
nohy ako človek[115] postavené[150], a bolo mu
dané[151] srdce človeka[115]. (5)A hľa[465], iné[123]
zviera[191], druhé, podobné[284] medveďovi,
a postavilo sa[150] na jednej strane, a v jeho
ústach medzi jeho zubmi tri rebrá;
a tak*to* mu povedali: Vstaň[150], nažer sa
veľa[104] mäsa! (6)Po tomto som uvidel[75 166],
že[167] hľa[465], iné[123], ako leopard, a malo[433]
na svojom chrbte štyri krídla vtáctva[193 469];
to zviera[191] malo[433] *aj* štyri hlavy a *bola*
mu daná[151] vláda[117 194 307]. (7)Po tomto
som vo videniach[75] noci uvidel[75 166], že[167]
hľa[465], štvrté zviera[191], desivé[173] a hrozné
a nadmieru[172 470] silné[188 200], ktoré[13] malo[433]
preveľké[226 227] zuby *zo* železa a požieralo
a drvilo[183] a zvyšok svojimi nohami roz-
dupávalo[471]; a to[346] sa líšilo[113] od všetkých
zvierat[191], ktoré *boli* pred ním, a malo[433]
desať rohov. (8)Dal som sa ohľadne[20 70]
tých rohov uvažovať[166 472], a hľa, medzi
nimi vzišiel[278] ďalší[123], malý[473], a tri z pre-
došlých[468] boli pred ním vyvracané[474],
a hľa, na tomto rohu oči ako oči človeka
a ústa hovoriace[452] príliš veľké[226 227] *veci*[475].
(9)Hľadel som[75 166], až než *boli* prista-
vené[476] tróny a usadol Pradávny[477] dní;
jeho oblečenie *bolo* biele ako sneh a vlas
jeho hlavy ako čistá vlna, jeho trón – pla-
mene[478] ohňa, a jeho kolesá[479] – horiaci[480]

www.mojebiblia.sk

oheň, (10)z jeho strany[103] prúdila[94 481]
rieka ohňa, tisíc tisícov ho obsluhovalo
a desaťtisíc desaťtisícov stálo[150] pred ním,
zasadol súd[372] a boli otvorené knihy.
(11)Vtom[134] som sa dal hľadieť[75 166 482],
z *príčiny* hlasu príliš veľkých[226 227 475] reči[102],
ktoré hovoril[452] ten roh, dal som sa hľa-
dieť[75 166], až než to zviera[191] *bolo* zabité,
i bolo jeho telo zničené, lebo[13] *bolo odo-*
*vz*dané[151] planutiu ohňa. (12)A zvyšok
tých zvierat[191] – ich vládu[117 194 307] odňali, a*le*
ohľadne[20 70] ich životov im *bolo až* do času
a doby[106] dané[151] predĺženie.
(13)I uvidel som[75 166] vo videniach[75]
noci, že[167] hľa[465], s oblakmi nebies sa
dal prichádzať[166 243] sťa*by* syn človeka[115],
i došiel[316] *až* k Pradávnemu[477] dní a dali
mu pred neho pristúpiť[253] (14)a *bola* mu
daná[151] vláda[117 194 307] a česť[105] a kraľovanie,
a*by* mu všetky národnosti[246], rody a jazyky
slúžili[259]; jeho vláda[117 194 307]– vláda[117 194 307],
ktorá nebude odchádzať, a jeho kraľova-
nie, to[461] nemôže[42] byť zrušené[213 483].
(15)Môj duch[87] bol zranený[484] – môj,
Dánijjélov[485], – vprostred tela[486], a vide-
nia[75] mojej hlavy ma znepokojovali[158 280];
(16)pristúpil som[253] k jednému zo stoja-
cich[150] *tam* a vyprosoval som[128] *si* od neho
pravdivé[487] vysvetlenie[488] ohľadne tohto
všetkého. I povedal mi a dával mi na ve-
domie výklad tých vecí[102]: (17)Tieto pre-
veľké[226 227] zvieratá[191], oné, ktoré *sú* štyri,
sú štyria králi; budú povstávať[150] zo zeme,
(18)a*le* kraľovanie budú musieť[42] prevziať
svätí Najvyššieho[287 489] a budú kraľova-
nie zaujímať[490] až po večnosť[99 146], áno[13],
až po večnosť[99 146] večností[99]. (19)Tu[134]
som zatúžil po pravdivom[487] vysvetlení[488]
ohľadne toho štvrtého zvieraťa[191], ktoré sa
ukázalo[43] líšiacim sa[113] od nich všetkých[79],
nadmieru[172 470] desivého[174], jeho zuby *boli*
zo železa a jeho drápy z mosadze[176], po-
žieralo, drvilo[183] a zvyšok svojimi nohami
rozdupávalo[471]; (20)a ohľadne tých de-
siatich rohov, ktoré *boli* na jeho hlave,
a toho ďalšieho[123], ktorý vzišiel[278] a tri
spred neho padli, áno[13], oného rohu,
ktorý[13] mal[433] oči a ústa hovoriace[452] príliš
veľké[226 227] *veci*[475], a jeho vzhľad[75 491] *bol* mo-
hutnejší[16] od *vzhľadu* jeho druhov; (21)uvi-
del som[75 166], že onen roh viedol[231 232] boj[492]
so svätými a *pre*máhal[493] ich, (22)až než
sa dostavil[243] Pradávny[477] dní a svätým
Najvyššieho[287 489] *bol odov*zdaný[151] súd[372]
a došiel[316] čas, a*by* sa svätí ujali[490] kraľova-
nia. (23)Povedal tak*to*: To štvrté zviera[191],
to bude štvrté kráľovstvo na zemi, ktoré
sa od všetkých kráľovstiev bude líšiť[113],
i bude požierať[494] všetku zem a rozdupá-
vať[471] a drviť[183] ju. (24)A tých desať rohov:
z neho, *z toho* kráľovstva, budú povstá-
vať[150] desiati králi a po nich povstane[150]
ďalší[123], a ten[346] sa bude líšiť[113] od predo-
šlých[468] a troch kráľov bude vedieť[42] po-
nížiť, (25)a bude hovoriť[452] reči[102] proti
Najvyššiemu[287] a svätých Nejvyššieho[287 489]
bude potierať[495] a bude zamýšľať meniť[113]
časy a zákon[110], i budú *vy*daní[151 496] v jeho
ruku po dobu[106] a doby[106] a pol[204 497] doby.
(26)Potom[13] zasadne súd[372], i budú jeho
vládu[117 194 307] odnímať na vyvracanie[498]
a na ničenie *jej až* do konca[318], (27)a kra-
ľovanie a vláda[117 194 307] a veľkosť[25 226 347] krá-
ľovstiev[499] pod všetkými nebesami *bude*
daná[151] ľudu svatých Najvyššieho[287 489];
jeho kraľovanie – kraľovanie večné[306],
a všetky panstvá[117 194 307 459] mu budú slú-
žiť[259] a poslušnosť preukazovať[500].
(28)Až potiaľ koniec[318] tej veci[102]. Ja,
Dánijjél, – moje myšlienky[163] ma veľmi[104 127]
znepokojovali[158 280] a jasné črty mojej
tváre[382] sa na mne menili[113], a*le* uchoval
som[501] tú vec[102] v svojom srdci.

8 V treťom roku kraľovania[2] Bélšac-
cara, kráľa, sa mi – mne, Dánijjé-
lovi[485] – ukázalo videnie[75], po tom, *ktoré*[63]
sa mi ukázalo na začiatku[502]; (2)a vo vi-
dení[75] som zrel[503], že[13] sa v mojom zrení[503]
stalo[43], že[13] *som* ja *bol* v Šúšáne[504], *v* paláci,
v kraji[505] Éláma, a vo videní[75] som zrel[503],
že[13] som sa ja ocitol[43] u rieky[506] Úlaj.
(3)I pozdvihol som[67] svoje oči a uvidel
som, že[167] hľa, pred riekou[506 507] stál jeden
baran, ktorý[13] mal[433] dva rohy, a tie dva
rohy *boli* vysoké, a*le* jeden bol vyšší od
druhého, a ten vyšší vzrastal[508] neskor-
šie[509]. (4)Videl som[74] toho barana ko-
lúceho k západu[510] a k severu a k juhu[511],
takže žiadne[21] zvieratá[191] pred ním[507] ne-
mohli[41] *ob*stáť a nebolo vyprosťujúceho
z jeho dosahu[81], i správal sa[64 74] podľa
svojej ľúbosti[512] a stal sa veľkým. (5)A keď
som sa ja dal uvažovať[166 513], hľa[78], od zá-
padu[514] na tvár[515] všetkej zeme prichádzal

www.muzeumbiblie.sk

kozol, a nie *že* zavadil o[516] zem, ten kozol
– medzi jeho očami *bol* nápadný roh[517];
(6)i prišiel *až* k tomu baranovi, vládnu-
cemu[518] tými dvoma rohmi, ktorého som
uvidel stojaceho pred riekou[506 507], a roz-
behol sa proti[519] nemu v popudení svojej
sily. (7)I uvidel som ho dorazivšieho[516 520]
vedľa toho barana, i vrhol sa rozhorčene
na neho[521] a udrel[522 523] toho barana a zlá-
mal[209] jeho dva rohy, a nie *že* sa v tom ba-
ranovi prejavila[43] sila *ob*stáť pred ním[507],
lež[524] ho zhodil na zem a dal sa ho pošlia-
pavať[525] a nevyskytol sa[43] vyprosťujúci ba-
rana z jeho moci[81].

(8)A ten kozol sa stal nesmierne veľ-
kým, a keď nadobudol moc[526 527], zlámal
sa[209] ten veľký roh a miesto neho vzrástli[508]
štyri nápadné rohy[517 528] ku štyrom vet-
rom[87] nebies; (9)a z jedného z nich vy-
šiel[529] jeden maličký[530] roh[531], ktorý[60] sa
mimoriadne[276] zväčšil k juhu[511] a ku vzchá-
dzaniu[532] a k okrase[533], (10)áno[13], zväčšil
sa *až* k osadenstvu[534] nebies a z toho osa-
denstva[534] pozrážal[535] na zem, a*j* z hviezd,
a pošliapal[525] ich, (11)a vzopäl sa[536] *až*
ku Kniežaťu[44] toho osadenstva[534], takže[13]
od neho odňal[369 536 537] ustavičnú[538] *obeť*[539]
a základ[540] jeho svätyne[541] bol zhodený[545],
(12)a proti ustavičnej *obeti*[7 539] bolo v bez-
božnosti[542] vypravované[49 543] vojsko[534 544],
i dal sa[536] na zem zhadzovať[545] pravdu[546],
a keď tak konal[74 536], mal[74 78 536] úspech.
(13)I počul som jedného svätého hovo-
riaceho, a iný[123] svätý tomu dotyčnému[547],
ktorý[63] hovoril, povedal: *Až* dokedy –
to*to* videnie[75 548] *o* ustavičnej *obeti*[539], a tá
pustošiaca[549] bezbožnosť[542], *vy*dávanie
a*j* svätyne[550] a*j* osadenstva[534] *v* pošliapa-
vanie[525 551]? (14)A povedal k nemu: *Až* do
dvetisíc a tristo večerov-rán[552]; potom[13]
bude svätyňa[550] očistená[553].

(15)A keď som ja, Dánijjél, uzrel[503] to
videnie[75 554] a chcel som zvedieť[47] *jeho*
význam[30 555], stalo sa[43], že[13] hľa, naproti[556]
mne stál *sťaby* výzor[24 557] muža[160] (16)a po-
čul som hlas človeka nad[558] Úlajom[559],
ktorý[13] zavolal a povedal: Gavríél, daj
tomuto pochopiť[30] to videnie[560]! (17)I pri-
šiel vedľa môjho stanovišťa[561] a pri jeho
príchode som stŕpol od ľaku[562] a padol
som na svoju tvár, i povedal ku mne:
Rozumej[30], synu človeka, že to videnie[75] *je*
o čase konca. (18)A pri jeho hovorení so
mnou som na svojej tvári k zemi klesol
omámený, i siahol na[563] mňa a postavil
ma na mojom stanovišti[561] (19)a pove-
dal: Hľa, ja[564], dávajúci ti na vedomie, čo
sa bude diať[43] v posledku *doby* rozhorle-
nia[565], lebo koniec *nastane* k určenému
času[566]. (20)Ten baran, ktorého si uvidel,
vládnúci[518] tými dvoma rohmi, *to sú* králi
Mádaja[411] a Perzie[412 567], (21)a ten chl-
patý[568] kozol, ktorého si uvidel, *to je* kráľ
Jávána[569], a ten veľký roh, ktorý *bol* medzi
jeho očami, to[346] *je* prvý kráľ. (22)A že sa
zlámal[209] a miesto neho sa postavili štyri,
budú z *toho* národa[570] *pov*stávať štyri krá-
ľovstvá, no[13] nie s jeho silou[438]; (23)a v po-
sledku ich kraľovaní, keď bezbožní[542 571]
naplnia[572] *mieru*[573], bude *pov*stávať kráľ
sverepý[574] *v* tvári[25] a znalý[30] úkladov[575]
(24)a jeho sila bude nadobúdať moc[526],
a*le* nie jeho silou, a bude podivuhodne[576]
pôsobiť zhubu[577] a nadobudne úspech,
keď[13] sa dá *tak* konať, a pohubí[577] moc-
ných[526 578] a ľud svätých. (25)A na *základe*
svojho dôvtipu[579] umožní svojou rukou a*j*
úspech klamu[580] a v svojom srdci *sa* bude
robiť veľkým; a znenazdania[581] bude mno-
hých hubiť[577], a bude sa stavať a*j* proti
Kniežaťu[7 44] kniežat[44], a*le* bude musieť[42]
byť bez[582] ruky rozdrvený[209]. (26)A to
videnie[560] *o* večeroch[31] a ránach[31 583], ako
bolo povedané, to[346] *je* pravda[546]; no[13] ty to
videnie[75] ukry[584], lebo *je* na mnohé dni[585].

(27)A ja, Dánijjél, som bol zdrve-
ný[43 74 91 586] a *na niekoľko* dní som ochorel;
potom[13] som vstal a dal som sa vykonávať
svoje zamestnanie[587] *u* kráľa, a*le* som bol[74]
plný hrôzy[549 588] nad tým videním[560], a ne-
bolo chápajúceho[30].

9 V prvom[84] roku kráľa Dárjáveša,
syna[2] Achašvéróša, zo semena Má-
daja[411], ktorý[63] bol uvedený v kraľovanie
nad Kasdím[35], (2)v prvom[84] roku jeho
kraľovania[2], som ja, Dánijjél, z kníh[589]
nadobudol[590] pochopenie[30 591] *o* počte ro-
kov, *o* ktorých sa slovo Hospodinovo *do*-
stalo[43] k Jeremjovi, prorokovi[592], ohľadne
vyplnenia rumovísk[2 593] Jerúsaléma[594]
– sedemdesiat rokov. (3)I obrátil[49] som
svoju tvár k Pánovi, Bohu, vyhľadávať[47]
ho modlitbou a úpenlivými prosbami[595]
v pôste a vrecovine a popole, (4)i dal som

www.biblicalhebrew.sk

sa modliť Hospodinovi, svojmu Bohu, a vyznávať sa, a povedal som: Ach, Pane, Bože veľký a hrozný[53], dbajúci[596] *na* zmluvu a láskavosť[50] voči milujúcim ho a voči dbajúcim[596] *na* jeho rozkazy, (5)hrešili sme[74] a bezprávia sme sa dopúšťali[74] a zlovoľne sme konali[74] a búrili sme sa[74],– a*ch*, odvracať sa[597] od tvojich rozkazov a od tvojich práv[598]! – (6)a nie *že* sme obracali[74] sluch[599] k tvojim nevoľníkom, prorokom, ktorí hovorili[74] v tvojom mene k našim kráľom, našim kniežatám[44] a našim otcom a ku všetkému ľudu zeme. (7)Tvoja[2], Pane, *je* spravodlivosť, no[13] nám *patrí* ostuda[600] tvárí, ako tohto dňa, mužom[31] Júdu a obyvateľom Jerúsaléma a všetkému Isráélovi, blízkym[253,601] a*j* vzdialeným, vo všetkých zemiach, kam si ich zahnal[602] pre ich vierolomnosť[164,603], ktorej sa proti tebe vierolomne dopustili[604]. (8)Nám, Pane, *patrí* ostuda[600] tvárí, našim kráľom, našim kniežatám[44] a našim otcom, pretože sme voči tebe hrešili[74]; (9)zľutovania[51] a odpúšťania[605] *patria* Pánovi, nášmu Bohu, lebo[606] sme sa proti nemu búrili[74] (10)a nie *že* sme poslúchali[74] na[607] hlas Hospodina, svojho Boha, ohľadne chodenia v jeho zákonoch[608], ktoré predkladal[49,74] našej tvári skrze svojich nevoľníkov[609], prorokov. (11)Áno[13], *oni,* všetok Isráél, prekračovali[74,610] tvoj zákon[608] *v* odvracaní sa[597], aby ne*bolo* poslúchania na[607] tvoj hlas, i musela[42] sa na nás vyliať kliatba[611] a prísaha, ktorá *je* zapísaná v zákone[608] Mojžiša, Božieho nevoľníka, lebo sme voči nemu hrešili[74] (12)a *on* potvrdil[217] svoje slová, ktoré vyslovil proti nám[7] a proti našim sudcom[7,598,612], ktorí nás súdili[75,598,612], uvádzaním veľkej pohromy[613] na nás, keďže sa pod všetkými nebesami nerobilo[74,614], ako sa robilo[74,614] v Jerúsaléme[615]; (13)ako *je* napísané v zákone[608] Mojžiša o všetkej tejto pohrome[613,616]: prišla na nás a nie *že* sme sa Hospodina, svojho Boha, dali uprosovať[617] pri *od*vrátení od našich neprávostí[356] a pri nadobudnutí rozumnosti[26,69] tvojou vernosťou[546]. (14)A Hospodin bdel[74] nad touto pohromou[613] a uviedol ju na nás, lebo Hospodin, náš Boh, *je* pri všetkom svojom konaní, ktoré koná[74,618], spravodlivý, a neposlúchali sme[74] na[607] jeho hlas, (15)a teraz, Pane, náš Bože, ktorý si svoj ľud silnou rukou vyviedol[529] zo zeme Egypta a zriadil[64] si si vychýrenosť[619], ako tohto dňa, sme hrešili[74] a zlovoľne sme konali[74]! (16)Pane, podľa všetkých tvojich spravodlivých skutkov[620], kiež sa, prosím[57], *od*vracia[60] tvoj hnev a tvoje popudenie od tvojho mesta Jerúsaléma, tvojho svätého vrchu[621], veď pre naše hriechy[164] a pre neprávosti[164,356] našich otcov *sa stal* Jerúsalém a tvoj ľud potupou[186,622] všetkému nášmu okoliu[623]! (17)Nuž[624] teda[52], náš Bože, obráť sluch[599] k modlitbe svojho nevoľníka a k jeho úpenlivým prosbám[597] a rozsvieť svoju tvár nad svojou svätyňou[543], ktorá *je*[63] spustnutá[549,625], pre Pána! (18)Nachýľ[626] svoje ucho a počuj, otvor svoje oči a pozri naše spustošenia[549], a*j* mesto, nad ktorým[627] sa deje[74] *do*volávanie sa tvojho mena[628], veď my nie pre[629] svoje spravodlivé skutky[620] dávame svojim úpenlivým prosbám[595] padať pred tvoju tvár, lež[524] pre[629] tvoje mnohé zľutovania[51]. (19)Pane, počuj, Pane, odpusť[605,630]! Pane, venuj pozornosť[631] a konaj, kiež nemeškáš[60,632] – pre seba[633], môj Bože, lebo nad tvojím mestom a nad tvojím ľudom sa deje[74] dovolávanie sa tvojho mena[628]!

(20)A ešte som ja hovoril, áno[13], modlil sa a vyznával svoje hriechy[31] a hriechy[31] svojho ľudu, Isráéla, a pred tvár Hospodina, svojho Boha, dával padať svojej úpenlivé prosbe[595,634] za svätý vrch[621] svojho Boha, (21)áno[13], ešte som ja hovoril v modlitbe, keď[13] na mňa za času večernej *obete* daru[635] siahal[636] ten muž Gavríél, ktorého som bol zrel[76,504] vo videní[75] na začiatku[502], súc veľmi[637] vysilený[638], (22)a dal sa dávať pochopenie[30] a hovoriť so mnou, i povedal: Dánijjél, vyšiel som[529] teraz poučiť[26] ťa *o* význame[30,555,616] *toho*[639]. (23)Na začiatku[502] tvojich úpenlivých prosieb[595] vyšlo[529] slovo[640], takže[13] som ja prišiel podať správu[94], lebo ty *si* veľmi cenný[641,642], chápaj[30] teda[52] ohľadne[20,70] toho slova[640], áno[13], buď pozorný[30] ohľadne[20,70] toho videnia[560]. (24)Pre tvoj ľud[643] a pre tvoje sväté mesto[621,643] je[74] určené sedemdesiat sedmíc[644] na skoncovanie[645] *s* bezbožnosťou[542] a na naplnenie[572] *miery*[646] hriechov a na urobenie zadosť[647] *za* neprávosti[31,356]

www.milos-pavlik.eu

a na uvedenie večnej spravodlivosti[648]
a na spečatenie[649] videní[31 75] a proroctiev[30] a na pomazanie Najsvätejšieho[650].
(25)Nech teda[52] vieš[60] a nadobúdaš[60] rozhľad[26 69]: od vyjdenia[529] slova[640] o obnovení[651] a o budovaní[652] Jerúsaléma *až* po
Pomazaného, Panovníka[653], *bude* sedem
sedmíc[644] a šesťdesiat a dve sedmice[644];
bude obnovované[651] a[654] zbudované
priestranstvo[655] a ulica, hoci[13] v tiesni[656]
časov[657]. (26)A po tých šesťdesiat a dvoch
sedmiciach[644] bude Pomazaný musieť[42]
byť zabitý a nie *že* bude *čo* mať[658], a mesto
a svätyňu[550] bude ničiť[577] ľud panovníka[653],
ktorý[63] príde, a konec toho[346] – *ako* v záplave[659], a *až* do konca boj[660], určené[661]
pustošenia[549 662]. (27)No[13] *na* jednu sedmicu[644] *vzhľadom* na mnohých upevní[663 664]
zmluvu, a v polovici tej sedmice[644] bude
zastavovať[665] obete[31 666], a*j obeť* daru[222],
a na dovŕšenie[667] ohavností[668] *tam bude*
pustošiteľ[549 662 669], a *to až* než sa na pustošiaceho[549 662 670] bude vylievať zhuba[671], a *to*
určená[661 672].

10 V treťom roku Kóreša, kráľa[2] Perzie[412 567], bola Dánijjélovi, ktorého
meno bolo nazvané[628] Béltešaccar, zjavená[144] *istá* vec[40 673], a tá vec[40 673] *bola* pravdivá[674], a*le* strasť[675 676] veľká; i pochopil[30] tú
vec[40 673], áno[13], nadobudol[433 677] pochopenie[30 555] ohľadne[20 70] toho videnia[560 678].
(2)V ných dňoch som ja, Dánijjél,
na celé tri týždne[644 679] upadol v trúchlivosť[680]; (3)nezajedol som žiadúcneho[681]
pokrmu[374 682] a nie *že* mäso a*lebo* víno
vošlo do mojich úst a nie *že* som sa vôbec[683] pomazal[684], *až* do vyplnenia celých
troch týždňov[644 679].
(4)A v dvadsiaty a štvrtý deň prvého mesiaca[2], keď[13] som sa ja ocitol[43] na brehu[685]
veľkej rieky, – to[346] *bol* Hiddekel[686], – (5)tu[13]
som pozdvihol[63] svoje oči a uvidel som,
že[167] hľa, jeden muž, oblečený plátennými
rúchami[687], a jeho bedrá[688] *boli* prepásané[689] zlatom[690] *z* Úfáza[691] (6)a jeho telo
bolo ako chryzolit[692] a jeho tvár výzorom[24]
ako blesk[693] a jeho oči ako ohnivé fakle[694]
a jeho ramená a jeho nohy[695] vzhľadom[696]
ako blýskavá[697] mosadz[176 693], a zvuk[247 698]
jeho slov ako zvuk[247 698] davu[699]. (7)A to videnie[560] som videl ja, Dánijjél, samotný[700],
lebo[13] muži, ktorí boli[74] so mnou, to videnie[560] neuvideli, ale padlo na nich veľké
zdesenie[701], takže[13] utiekli, aby sa skryli[702],
(8)a ja som zvýšil samotný[700] a toto veľké
videnie[560] som uvidel, *ale* nezvýšilo ve
mne sily, lebo[13] moja životnosť[703] sa obrátila na neduživosť[704] a nie *že* som silu
udržal[705]. (9)I počul som zvuk[247 698] jeho
slov, a za svojho počutia zvuku[247 698]
jeho slov, tu[13] som sa ja omámený ocitol[43] na svojej tvári, áno[13], svojou tvárou
k zemi; (10)a hľa, siahla na[563] mňa ruka,
ktorá[13] ma pozdvihla[706] na moje kolená
a na dlane[707] mojich rúk, (11)a povedal
ku mne: Dánijjél, muž veľmi cenný[641 642],
buď pozorný ohľadne[20 70] slov, ktoré ja
k tebe vyslovujem, a postav sa na svojom
stanovišti[563], lebo som teraz bol k tebe vyslaný[708]. A pri jeho hovorení touto rečou so
mnou som stál[74], trasúc sa[709]; (12)i povedal ku mne: Nech sa nebojíš[53 60], Dánijjél,
lebo od prvého dňa, čo si svoje srdce
*odov*zdal venovaniu pozornosti[30] a sebaponižovaniu[710] pred tvárou svojho Boha,
boli tvoje slová *vy*počúvané[74] a ja som na
tvoje slová prišiel; (13)no[13] *po* dvadsať
a jeden deň naproti[556] mne stál knieža[44 711]
kráľovstva Perzie[412 567], *ale* hľa, pomôcť mi
prišiel Mícháél, jeden *z* popredných[712]
kniežat[44 711], takže[13] som ja tam, u[713] kráľov
Perzie[412 567], prevládol[714], (14)i prišiel som
dať ti pochopiť[30], čo sa bude v posledku
dní prihadzovať[715] tvojmu ľudu, lebo to
videnie[75] *je* ešte na *mnohé* dni. (15)A pri
jeho hovorení so mnou týmito slovami
som sklopil[49] svoju tvár k zemi a zanemel
som, (16)a hľa, na moje pery siahal[638 716]
ktosi podobou[717] ako synovia[718] ľudí[210 719],
i otvoril som svoje ústa a prehovoril som,
a povedal som k tomu, *ktorý*[63] stál naproti[556] mne: Môj pane, v tom videní[164 560]
sa moje úzkosti[720] obrátili proti mne[7] a nie
že som silu udržal[705]. (17)A ako by mohol nevoľník tohto môjho pána hovoriť
s týmto mojím pánom? a ja, od tej doby
vo mne neostáva[721] sila a nezvýšilo vo
mne dychu[722]. (18)A opäť[369 723] na mňa siahol[636 724], výzorom[26] ako človek[693], a posilnil ma (19)a povedal: Nech sa nebojíš[53 60],
muž veľmi cenný[641 642], pokoj[299] tebe, buď
silný, áno[13], buď silný! A pri jeho hovorení
so mnou som si dodal odvahy[725] a povedal
som: Nech môj pán vynáša[60] výrok[726], lebo

www.trojsvatnik.sk

si ma posilnil. (20)I povedal: Či vieš[74], načo som k tebe prišiel? A teraz sa budem vracať k bojovaniu[660 727] s kniežaťom[44 711] Perzie[412 567], a keď ja budem odchádzať[529], hľa[78], príde knieža[44 711] Jávána[569]; (21)ale chcem[42] ti oznámiť[94], čo *je*[63] zaznačené v zápise pravdy[546], hoci[13] niet *ani* jedného dodavšieho si so mnou odvahy[725 728] proti týmto[7 729], iba ak Mícháél, váš knieža[44 711].

11 A ja, v prvom[84] roku Dárjáveša, Mádaj*ovca*[2 411], *bolo* moje postavenie[561 730] *byť* mu posilňujúcim[186] a pevnosťou[186 731].

(2)Teraz ti teda[52] budem oznamovať[94] pravdu[546]: Hľa, Perzii[412 569] budú ešte *na čele* stáť traja králi, a štvrtý bude bohatnúť oveľa viac[732] od všetkých a v svojej sile[164] skrze svoje bohatstvo[164] bude môcť[42] všetkých pohnúť[733] proti kráľovstvu[734] Jávána[569].

(3)I *pov*stane[735] mocný[267 736] kráľ[737], ktorý bude vládnuť[74 738] mohutnou[739] vládou[738 740] a konať[74] podľa svojej ľubovôle[741], (4)a za jeho *pov*stania[735] sa jeho kráľovstvo bude lámať[208] a deliť ku štyrom vetrom[87] nebies, a*le* nie pre jeho potomstvo ani podľa jeho vládnutia[738 742], ktorým vládol[74 738], lež[524] sa jeho kráľovstvo bude vyvracať[743] pre iných[36 123], okrem týchto.

(5)A silnieť bude kráľ juhu[511], ktorý[13] *bude* z jeho[744] kniežat[44], a bude silnieť nad[745] neho[744] a vládnuť[74 738], jeho vláda[738 746] *bude* mohutnou[739] vládou[738 740]; (6)a na konci rokov sa budú spájať, keď[13] dcéra kráľa juhu[511] sa bude dostávať[747] ku kráľovi severu, na uskutočnenie[64] spoločnej dohody[748], no[13] *ona* nebude môcť[42] udržať[749] silu ramena a nie *že* bude môcť[42] *ob*stáť *on*[750] a jeho rameno, a *vy*dávaná bude ona a*j tí, kto* ju priviedli, a*j* ten, *kto*[63] ju splodil, a*j ten, ktorý* ju posilnil v *ných* časoch.

(7)A*le na* jeho[750] mieste *pov*stane[735] z odnože jej koreňov *jeden*, ktorý[13] bude prichádzať k[751] vojsku[245 752] a prichádzať[753] v pevnosť[731] kráľa severu, i dá sa v pôsobenie[64] proti nim a nadobudne prevahu[754] (8)a bude aj ich bohov s ich vladármi[755], s cenným náčiním[11 840] *zo* striebra a zlata, v zajatí dopravovať do Egypta; a on bude zaujímať svoje postavenie[756] *viac* rokov od kráľa severu. (9)Ten[13] príde v kráľovstvo kráľa juhu[511], a*le* vráti sa na svoju pôdu[879].

(10)No[13] jeho synovia budú začínať vojnu[757] a zhromaždia[758] spústu mohutných[739] síl[245], a *jeden*[759] sa priženie[760] a prevalí sa[761] a preleje sa[762], i bude sa vracať a povedú[763] vojnu[757] *až* po pevnosť[731]. (11)A kráľ juhu[511] bude upadať v rozhorčenie[521] a vytiahne[529] a dá sa s ním, s kráľom severu, do boja[660 727]; a *ten* postaví mohutnú[741] spústu[764], a*le* tá spústa[764] bude daná v jeho[750] ruku; (12)a keď tú spústu[764] poberie[67 765], pozdvihne sa[78] jeho srdce, i zvrhne[766] desaťtisícov, a*le* nebude silný. (13)A kráľ severu sa vráti a postaví spústu[764] mohutnejšiu[739] od tej prvej, a ku koncu časov rokov sa bude môcť[42] prihnať[762] s veľkým vojskom[245 438] a s hojným[738] imaním[438 767]; (14)a v oných časoch budú proti kráľovi[7] juhu[511] mnohí povstávať[735], a lúpeživí[768] synovia tvojho ľudu sa budú pozdvihovať[67] na potvrdenie[737 769] videnia[75], a*le* sa potknú. (15)A kráľ severu bude prichádzať a navršovať[770] násyp a dobyje dobre opevnené mesto[771 772], a ramená[818] jihu[512] nebudú môcť[5] *ob*stáť, totiž[13] jeho vybraný[773] ľud, lebo[13] na *ob*státie nebude sily; (16)a ten, *ktorý*[63] proti[519] nemu príde, bude konať podľa svojej ľubovôle[741] a nebude schopného *ob*stáť[774] pred jeho tvárou; i zastane v zemi okrasy[533] a v jeho ruke *bude*[775] zhuba[671]. (17)I bude upierať[45] svoju tvár na vstup v mocnosti[776] všetkého svojho kráľovstva, a úprimní[777 778] s ním, a spraví *tak*; a bude mu[750] dávať dcéru žien[779], aby pôsobila skazu[577 780], a*le ona* nebude *pri tom* stáť a nebude pre neho[36]. (18)I bude obracať svoju tvár späť[781] k ostrovom[782] a mnohé dobyje, a*le istý* veľmož[783] zarazí[784] jeho[785] posmech[786] jemu; bez posmechu[786] sebe[787] mu *ho* bude vracať. (19)Bude teda[52] obracať svoju tvár späť[781] k pevnostiam[731] svojej zeme, ale sa potkne[829] a padne a nebude môcť[42] byť nájdený.

(20)A na jeho mieste *pov*stane[735] *ktosi* posielajúci[788] nádherou[789] kráľovstva vymáhača *dani*[790], a*le* v niekoľkých[791] dňoch bude musieť[42] byť rozdrvený[209], a *to* nie v hneve[792] ani v boji[660].

(21)A na jeho mieste *pov*stane[735] opovrhnutiahodný[793], na ktorého nevložia[49] velebnosť[703 794] kraľovania, lež[13] *on* príde

www.biblia-online.sk

znenazdania[581 795] a kraľovania sa zmocní[796]
lichôtkami[797], (22)i budú ramená[818] zá-
plavy[798] spred jeho tváre[799] odplavované
a trieštené[209]; tak[13] aj vládca[653] zmluvy.
(23)Od[800] pripojenia sa[801] *voľakoho* k ne-
mu[802] sa bude dopúšťať[64] klamu[580], i vyvýši
sa a nadobudne moc[526] s trochou[438 803]
ľudu[804]; (24)pokľudne[581] bude vchádzať
v najúrodnejšie[805] oblasti[806] kraja[229] a bude
robiť[74], čo nerobili[74] jeho otcovia a*ni* otco-
via jeho otcov: bude im korisť, lup a ima-
nie[767] rozhadzovať, a proti pevnostiam[7 771]
bude plánovať[807] svoje plány[808], a *to až* do
času.

(25)I bude povzbudzovať[733] svoju moc
a svoje srdce proti kráľovi[7] juhu[511] s veľ-
kým vojskom[245 438 803]; a*j* kráľ juhu[511] sa bude
roznecovať[757] k boju[660] s vojskom[245] veľkým
a nesmierne mocným[438 526 578 803], no[13] ne-
bude môcť[42] *ob*stáť, lebo proti nemu[7] budú
plánovať[807] plány[808]; (26)áno[13], ničiť[209] ho
budú jediaci jeho pokrm[38], jeho vojsko[245]
bude odplývať a mnohí zabití[809] padnú.
(27)A obaja t*íto* králi – ich srdcia *budú*
pre páchanie zla a u jedného stola budú
hovoriť lož, a*le* nebude sa dariť, lebo ko-
nec *bude* až v určený čas[566]. (28)I vráti sa[810]
s veľkým imaním[438 767] *v* svoju zem a jeho
srdce *bude* proti svätej zmluve[7 623]; spraví
teda[52] *tak,* áno[13], vráti sa *v* svoju zem.

(29)V určený čas[566] bude zasa[652] prichá-
dzať na juh[511], a*le* nie *že* bude a*j* posledný
raz ako prvý[811], (30)lebo[13] proti nemu za-
siahnu[812] lode *z* Kittím[813], takže[13] zmalo-
myseľnie[814] a vráti sa a rozhorlí sa[815] proti
svätej zmluve[7 621]; tak[13] spraví, áno[13], vráti
sa a bude upierať pozornosť[30] na opúš-
ťajúcich[816] svätú zmluvu[7 621]. (31)I budú
z neho[817] *pov*stávať[735] ramená[818], ktoré[13]
zneuctia[819] svätyňu[541] pevnosti[731 820] a od-
stránia[597] ustavičnú *obe*ť[541] a zavedú[49]
pustošiacu[549] ohavnosť[668]. (32)A zlovoľne
konajúci *ohľadne* zmluvy[821] budú hlad-
kými[822] rečmi[823] zvádzaní k odpadnutiu[824],
a*le* ľud poznajúcich svojho Boha, *tí* budú
silní a budú[74] konať, (33)a rozvážne[825] si
počínajúci[26 826] *z* ľudu budú mnohým[827]
venovať pozornosť[30 828], keď[13] budú *po*
mnoho dní padať[829] mečom a plameňom[830]
a v[831] zajatí a za[831] korisť, (34)a pri ich
padaní[829] sa im bude pomáhať trochou
pomoci, a*le* mnohí sa k nim pripoja[832] s li-
chôtkami[438 797]; (35)padať[829] budú a*j niek-*
torí z rozvážne[825] si počínajúcich[26 826] na
prečisťovanie[833] pri nich[834] a na cíbrenie[835]
a na bielenie[836] *až* do času konca, lebo *to*
bude ešte *až* do určeného času[566].

(36)A ten kráľ bude konať[74] podľa svojej
ľubovôle[741] a seba vyzdvihovať[370] a veľkým
robiť nad každého BOHA, a proti[7 837] BOHU
BOHOV vyslovovať čudesné *veci*, i bude
nadobúdať[74] úspech *až* než bude rozhor-
lenie[565] dokonané[838], lebo[839] *čo je* určené[661],
bude uskutočnené[64]; (37)a nie *že* bude
upínať pozornosť[30] na boha svojich otcov
ani na túžbu[840] žien[841] a nie *že* bude upí-
nať pozornosť[30] na akéhokoľvek[21] BOHA,
lebo nado všetko veľkým bude robiť seba.
(38)A*le* na mieste toho[346 842] bude slávu
vzdávať[843] BOHU pevností[731], áno[13], BOHU,
ktorého jeho otcovia nespoznali, bude
slávu vzdávať[843] zlatom a striebrom a dra-
hými[844] kameňmi[30] a *inými* cennosťami[845];
(39)tak[13] bude robiť[74] v najpevnejších
pevnostiach[731 771 772] s BOHOM cudziny[846];
kto *ho* uzná[846 847 848], *toho* slávu[843 849] bude
množiť a bude im[850] dávať nad mnohými
vládnuť[738] a pôdu[879] *im* za poplatok[851] roz-
deľovať.

(40)A*le* v dobe konca sa s ním bude
klať[852] kráľ juhu[511], i bude sa na neho[7]
kráľ severu rútiť[853] s vozmi[31 438 854] a s raj-
tármi[438 855] a s mnohými loďami[438 856],
a príde v *jeho* zeme a prevalí sa[761] a preleje
se[762], (41)i príde v zem okrasy[533] a mnohé
zeme budú dospievať k pádu[829], a z jeho
ruky budú môcť[42] vyviaznuť[857] tieto[858]:
Edóm a Móáv a výber[859] detí[190] Ammóna.
(42)Bude svoju ruku vystierať[860] a*j*[52] po
iných zemiach a nie *že* zem Egypta bude
unikať[861]; (43)a zavládne[738] pokladmi[862]
zlata a striebra a všemožnými[21] cennos-
ťami[845] Egypta a v jeho sprievode[863] *budú*
Lubbím[864 865] a Kuším[864 866]. (44)No[13] budú
ho znepokojovať[867] zvesti[868] od vzchádza-
nia[532] a od severu, takže[13] vyjde vo veľkej
zlosti vykynožovať[498] a v odovzdanie uvá-
dzať[869 870] mnohých; (45)a stany svojho
paláca[871] rozostaví[872] medzi morom[873]
a vrchom okrasy[533] svätosti[874], a*le* dôjde
k svojmu koncu a pomoci mu nebude.

12 V onen čas bude *povstávať*[735]
Mícháél, veľký knieža[44 711], ktorý[63]
stojí pri deťoch[190 875] tvojho ľudu; a na-

www.biblia.sk

stane[43] čas tiesne[876], aká nebola vyvolaná[43 91 877] od vzniku[43] národa *až* po onen čas, a v onen čas bude tvoj ľud môcť[42] vyviaznuť[857], každý, kto *bude* zistený[80] *ako* zapísaný v knihe. (2)A mnohí zo spiacich *v* prach*u*[878] pôdy[879 880] budú precitať, títo k večnému[306] životu a títo k potupe[622] a k odporu večnému[306], (3)a rozvážne[825] si počínajúci[26 826] budú žiariť[881] ako žiara[881 882] oblohy[883], a mnohých k spravodlivosti privádzajúci[884] ako hviezdy navždy[885] a večne[886].

(4)No[13] ty, Dánijjél, ukry[584] tie*to* slová, áno[13], zapečať tú*to* knihu *až* do času konca; mnohí budú sem-ta prebiehať[887] a vedomosť[29] sa bude množiť.

(5)A ja, Dánijjél, som pohľadel, a[167] hľa, iní[123] dvaja stáli, jeden tamto[888] na brehu[889] rieky[890] a jeden tamto[888] na brehu[889] rieky[890], (6)a povedal*i*[891] tomu mužovi oblečenému plátennými rúchami[687], ktorý *bol* zvrchu voči vodám rieky[890]: *Až* dokedy, *než bude* koniec tých*to* divov[892]? (7)I počul som toho muža oblečeného plátennými rúchami[687], ktorý *bol* zvrchu voči vodám rieky[890], keď[13] pozdvihol svoju pravicu a svoju ľavicu k nebesiam, ako[13] odprisahal skrze Živého večne[306], že k určenému času[566], určeným časom[566] a polovici[893], a keď *sa* dovŕši[527 838 894] roztrieštenie[895] moci[81] svätého ľudu[621], budú sa všetky tieto *veci* končiť[838]. (8)To[13] som ja počul, a*le* nechápal[30]; i povedal som: Môj pane, čo *bude* posledkom týchto *vecí*? (9)A povedal: Choď, Dánijjél, lebo tie*to* slová *sú* ukryté[584], áno[13], zapečatené *až* do času konca; (10)a mnohí budú cíbrení[835] a bielení[836 896], áno[13], budú prečisťovaní[833], a zlovoľní budú zlovoľne konať[74] a nie *že* ktorí[21] zlovoľní budú chápať[30], a*le* rozvážne[825] si počínajúci[26 826] chápať[29] budú. (11)A od času odstránenia[597] ustavičnej *obete*[539], totiž[60] aby bola zavedená[49] pustošiaca[549] ohavnosť[668 897], *bude* tisíc dvesto a deväťdesiat dní; (12)blaho[792] toho, *kto*[63] bude vyčkávať a bude môcť[5] dosiahnuť[563] k tisíc tristo tridsať a piatim dňom! (13)No[13] ty choď ku koncu, i budeš môcť[5] spočinúť[898] a ku koncu dní k svojmu údelu[899] povstať[735].

www.milosnaslova

DANIJJÉL

1 Meno značí „Boh *je* môj Sudca“; u Ezek. 14:14, 20 a 28:3 čosi iný tvar.
2 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
3 Pozri 2 Kráľ. 23:34nn.
4 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
5 Pozri Num. 22:1, pozn. 828; Sud. 3:12, pozn. 182.
6 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318; tak aj v aramejčine kap. 2:12.
7 Pozri Jer. 2:15, pozn. 57; netýka sa miest bez tohto označenia.
8 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
9 Pozri 2 Sam. 11:1, pozn. 459.
10 Pozri Nech. 7:70, pozn. 328.
11 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
12 D. „a dopravil ich“.
13 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
14 Pozri 1 Kráľ. 15:18, pozn. 482.
15 D. „povedal“, tu a obdobne ďalej (aj v aramejčine kap. 2:12 a ďalej) je preklad zvolený vzhľadom na súvislosť.
16 Pozri 2 Kráľ. 25:8, pozn. 918, ďalej zmysel ako v texte, aj v aramejčine (kap. 2:10 a ďalej).
17 Pozri 2 Kráľ. 8:6, pozn. 377.
18 Pozri 2 Kráľ. 25:25, pozn. 499.
19 Pozri Gen. 4:23, pozn. 170.
20 Al. „pri“, vl. „v“.
21 Al. „akejkoľvek“, D. „všetkej“, „každej“, ďalej obdobne, aj v aram. kap. 3:5 a ďalej.
22 Al. „úhony“, pozri Prísl. 9:7, pozn. 479.
23 Pozri Gen. 6:2 a ďalej, pozn. 429.
24 Pozri Gen. 29:17, pozn. 748.
25 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
26 Al. „bystrých“, „dôvtipných“, „obozretných“, ďalej obdobne, pozri Gen. 3:6, pozn. 96; Prísl. 1:3, pozn. 8.
27 Al. možno „prezieravosť (al. „rozumnosť“) získavších všemožnou múdrosťou“[164].
28 D. „vediacich“.
29 Al. „poznaním“, potom D. „znalých poznania“, „vyznajúcich sa *v* poznaní“, príbuznosť výrazov sa možno dá chápať v zdôrazňujúcom zmysle ako v texte.
30 Pozri 1 Par. 28:9, pozn. 494; Nech. 8:3, pozn. 341; v kap. 2:21 obdobne v aramejčine.
31 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
32 Ako „poznanie“ v 2 Par. 1:10nn., „myslení“ u Kaz. 10:20, výraz odvodený od tohože kmeňa ako „vedením“[29] a „vediacich“[28] tu vyššie. Vyskytuje sa v SZ ešte len vo v. 17 tejto kapitoly; v kap. 2:21 a ďalej obdobný výraz v aramejčine.
33 Pozri Gen. 31:6, pozn. 807, tu zmysel ako v texte.
34 Pozri Nech. 12:44, pozn. 552.
35 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
36 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
37 Al. „pridelil“ (Jób 7:3, pozn. 351); obdobne v aramejčine kap. 2:24 a ďalej.
38 Výraz prevzatý z perzštiny, vyskytujúci sa len v tejto knihe.
39 D. „z vína jeho hostín“ (Sud. 14:10, pozn. 709), al. „z vína jeho pitia“, al. jednoducho „z vína, jeho nápoja“, pozri vv. 10. a 16.
40 Pozri Exod. 5:13, pozn. 179, tu zmysel ako v texte.
41 Pozri Gen. 4:3, pozn. 131, v aramejčine kap. 2:42 a ďalej zmysel ako v texte.
42 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
43 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1, obdobne v aramejčine kap. 2:28 a ďalej.
44 Pozri Gen. 21:22, pozn. 554.
45 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384, ďalej (aj v aramejčine kap. 2:5 a ďalej) zmysel ako v texte.
46 D. „Dánijjél položil na svoje“.
47 Sloveso ako v Lev. 25:25, pozn. 808, zvratný tvar vyskytujúci sa v SZ len v tomto verši, so zmyslom ako v texte.
48 D. „hľadať“, „vyhľadávať“, ďalej obdobne.
49 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
50 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
51 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181; tak aj v aramejčine kap. 2:17.
52 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
53 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
54 D. „*som* bojazlivý“.
55 Pozri Gen. 40:6, pozn. 1056, tu zmysel ako v texte.
56 D. „podľa vášho druhu“ (al. „veku“, „spôsobu“, „postavenia“), výraz vyskytujúci sa v SZ v tomto zmysle len tu.
57 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
58 Al. „Sprav, prosím, so svojimi nevoľníkmi skúšku“; v. 19 obdobne („s nimi prehovoril“); netýka sa v. 14, kde je predmet slovesa[59] vyjadrený zámennou príponou (bez predložky).
59 Pozri Exod. 15:25 a ďalej, pozn. 587.
60 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305; obdobne v aramejčine kap. 2:20 a ďalej.
61 D. „z“ („*čosi* z“).
62 Al. „zelenín“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a (v čosi inom tvare) vo v. 16.
63 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251; týka sa len takto označených miest.
64 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
65 Vl. „poslúchol“, tu je hádam na mieste preklad ako v texte.
66 Al. „tučnejšie“ (Gen. 41:5), „tlstšie“ (Sud. 3:17).
67 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139; tak aj v aramejčine v. 35 a ďalej.
68 D. „sa teda stal[43] *od*nášajúcim… a dávajúcim“, zmysel ako v texte.
69 Al. snad „učenosť“, tu hádam vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu vhodný preklad, tak aj tvar iného slovesa nižšie[30].
70 Tj. „ve *veci*“, „v *oboru*“, al. jednoducho
71 „vo všemožnom písme“, nižšie a ďalej obdobne, i v aramejčine kap. 6:5 a ďalej.

mamilos.sk

72 Al. „písomníctva“, „slovesného umenia“ („v písomníctve“, „v slovesnom umení“[71]).
73 Pozri 1 Par. 15:22, pozn. 494.
74 V hebrejčine tvar dokonavého vidu („stal sa znalcom a naďalej ním bol“, ďalej obdobne).
75 Pozri Is. 1:1, pozn. 2, obdobne v aramejčine kap. 2:19 a ďalej; ve v. 8 tamže a ďalej aramejské sloveso tam použité v zmysle tamojšej[107] poznámky, ako „vidieť“ u Ezr. 4:14.
76 Al. „dní, ktoré kráľ určil do privedenia ich“.
77 Tj. všetkých mladíkov, ktorých sa týka v. 4, nielen týchto štyroch; ďalej obdobne.
78 Pozri Gen. 16:5, pozn. 436.
79 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375, obdobne aj v aramejčine v. 38 a ďalej.
80 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
81 D. „rúk“, v kap. 6:27 „z ruky“, ďalej obdobne.
82 Pozri Gen. 41:8, pozn. 1076, tu, pravda, ide o „písmárov“ babylónskych; inak „zaklínačov“, „vykladačov snov“. Tak aj v aramejčine kap. 2:10 a ďalej.
83 Výraz obdobného významu ako predošlý, vyskytujúci sa v SZ len ešte tu v kap. 2:2 a v aramejčine tamže v. 10 a ďalej.
84 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9, tak aj v aramejčine kap. 7:1.
85 Pozri 2 Par. 36:22, pozn. 1156.
86 Pozri Gen. 37:6, pozn. 970.
87 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; tak aj v aramejčine v. 35 a ďalej.
88 Pozri Gen. 41:8, pozn. 1078.
89 Tu zvratný tvar, vyskytujúci sa v SZ len tu.
90 Tj. vari „to, čo v spánku zakúšal“, totiž „jeho sen“, porov. Žalm 90:5, pozn. 2103.
91 Al. vari „vrhol sa (tvar trpného rodu slovesa „byť“) na neho“, tj. „zdrvil al. prepadol ho“; takmer všetky iné preklady (aj LXX a Vulgata) toto miesto podávajú v znení „jeho spánok (potom nie „sen“[90]) zmizol al. vytratil sa od neho“, potom v zmysle „zmizol nad neho al. nad ním“, tj. „uletel od neho“; obdobne ako v aramejčine kap. 6:18[445 446] v spojení s iným slovesom; Youngov anglický doslovný preklad uvádza znenie „bol proti nemu“[7]. No nazdám sa, že najlepší zmysel (za zvyčajného chápania onej predložkovej väzby) dáva preklad, ktorý v súhlase s nemnohými podávam v texte.
92 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
93 Tu v zmysle „kasdejských mudrcov“.
94 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
95 V stavovom zmysle.
96 Pozri Gen. 25:20, pozn. 649, tu príslovka od tohto mena odvodená.
97 Počínajúc týmto veršom až do kap. 7:28 vrátane je pôvodina spísaná v aramejčine, ako Ezr. 4:8–6:18, 7:12–26 a Jer. 10:11.
98 Člen, v aramejčine vyjadrovaný príponami.
99 Obdobne ako „po veky“ v hebrejčine Kaz. 1:10, aj tu v kap. 9:24, tu a ďalej zmysel ako v texte.
100 Zodpovedá hebrejskému slovesu u Jóba 15:17, pozn. 734; pozri aj Žalm 19:2, pozn. 606.
101 To isté, čo „Kasdím“[35 93] v hebrejčine, tu a ďalej aramejské tvary.
102 Al. „vec“, „slovo“, al. možno „rozhodnutie“. Pozri Jóba 4:2 a ďalej, pozn. 152, kde je rovnako znejúci výraz obdobného zmyslu v hebrejčine.
103 Vl. „spredo mňa“, pozri Gen. 13:9, pozn. 372, tu a obdobne ďalej aramejská obdoba tejto predložkovej väzby.
104 Hebrejská obdoba je u Jóba 36:26 a 37:23, pozn. 1602.
105 Zodpovedá hebrejskému výrazu napr. u Jóba 28:10, pozn. 1259, tu zmysel ako v texte.
106 Vl. „obdobie“, „časový úsek“, tu a ďalej zmysel ako v texte. Týka sa len takto označených miest.
107 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
108 D. „ona“, zmysel azda ako v texte.
109 D. „*je* ona jedna vaša“, tj. „vás sa týkajúca“.
110 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1227, tu a ďalej v aramejčine ten istý výraz.
111 Prídavné meno vyskytujúce sa v SZ len tu, pozri Sud. 16:10, pozn. 770; Žalm 4:2, pozn. 91, kde je príbuzné podstatné meno v hebrejčine.
112 Pozri kap. 8:24[577], tu a ďalej tvar aramejskej obdoby tohto slovesa.
113 Obdobne ako v Žalme 89:34, pozn. 2077; tu a ďalej zmysel ako v texte.
114 Ako „súš“ v Žalme 95:5, pozri Exod. 4:9, koniec verša, pozn. 137; v aram. len tu.
115 Pozri Gen. 31:50; 32:24, pozn. 841, v aramejčine má výraz tomuto zodpovedajúci vždy zmysel ako tu v texte[160].
116 Ako „pre *tú* príčinu, že“ vo v. 8, tu obdobne („*vravíme to* pre tú príčinu, že“); ďalej zmysel ako v texte.
117 Ten istý výraz ako v hebrejčine Gen. 42:6, pozri aj Kaz. 7:19, pozn. 289.
118 Al. „kráľ, veľký a mocný“.
119 Pozri napr. „vyžiadaj si“ u Is. 7:11, tu a ďalej obdobné sloveso aramejské, ako „sa… spýtali“ u Ezr. 5:9n.
120 D. „vec ako túto“.
121 Pozri Gen. 10:18, pozn. 323.
122 Ten istý výraz ako „drahým“ u Jer. 31:2, tu v zmysle „drahocenná“, „vznešená“, možno aj „svätá“, „posvätná“, a preto „nezvyčajná“ a „obťažná“.
123 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173, tu a ďalej obdobný výraz v aramejčine.
124 Pozri Žalm 84:10, pozn. 2012.
125 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[124]; v kap. 4:22 a ďalej čosi odlišný, ale súznačný tvar.
126 Tj. „s ľuďmi“.
127 Tu a ďalej dotyčné prídavné meno[104] v platnosti príslovky.
128 Aramejská obdoba slovesa tohto smyslu v Gen. 40:2 a ďalej, v SZ len tu, odvodený výraz je u Ezr. 7:23, pozn. 282, taktiež len tam.
129 Nie ako vo vv. 5 a 8, kde je sloveso nie celkom jasného významu, v SZ len tam sa vyskytujúce.
130 Obdobne ako u Jóba 13:15, 24:14 a v Žalme 139:19.
131 Obdobne ako u Is. 21:12, pozn. 1127, a i. Ďalej zmysel ako v texte.

www.biblia.sk

132 Tvar trpného rodu („aby boli pozabíjaní").
133 Pozri Žalm 45:7, pozn. 1246, Kaz. 4:10, pozn. 165, Pies. 1:7, pozn. 30, kde je obdobný výraz v hebrejčine.
134 Ako „tu" vo v. 15 a obdobne inde (iba s týmto označením); preklad „vtedy" vo v. 14 a obdobne ďalej (v kap. 3:3 a ďalej aj „nato") znamená, že tam je tento výraz spojený s predložkou, čo som sa týmto spôsobom pokúsil v preklade uchovať.
135 Al. možno „rozvahou", D. „radou", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel azda ako v texte al. tu vyššie.
136 Obdobne ako v Prísl. 11:22, pozn. 583, tu a ďalej zmysel ako v texte, tiež „opatrnosť", „prezieravosť"; nesúvisí s výrazom v kap. 1:4[26 27].
137 D. „vrátil", tj. „slovo", obdobne ako v 1 Sam. 17:30, pozn. 700.
138 Obdobne ako v 2 Kráľ. 25:8, pozn. 919, tu hádam skôr v zmysle „kráľových katanov al. popravných".
139 Ako „odvetil" vo v. 5 a ďalej.
140 Tu azda v takomto zmysle.
141 Al. „krutá", podľa iných „naliehavá", „chvatná", ďalej obdobne.
142 Obdoba slovesa „vstrčil" u Jóba 16:15, tu a ďalej zmysel ako v texte.
143 Vl. „zvyškom", obdobne ako napr. u Is. 21:17, tu je vzhľadom na súvislosť vhodnejší preklad ako v texte.
144 Obdobne ako v Deut. 29:29, pozn. 1075, a i., aj tu kap. 10:1.
145 Obdobne ako v Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
146 Tu jednotné číslo, obdobne ako v Gen 13:15, pozn. 383.
147 Al. „sila", obdobne ako Exod. 32:18, pozn. 1142; Is. 3:25, pozn. 250.
148 Ako „lebo" shora, tu snáď možno chápať v takomto smysle.
149 Obdobné sloveso ako v Prísl. 25:20, pozn. 1106, tu zmysel ako v texte.
150 Vl. „povyšuje", „vyvyšuje", obdobne ako napr Deut. 28:36, pozn. 943 a 1000, sloveso v hebrejskom texte veľmi často sa vyskytujúce. Ďalej zmysel ako v texte.
151 Al. možno „udieľa", „poskytuje", ďalej obdobne, obdobné sloveso ako v Gen. 47:15, pozn. 333, a i.
152 Tj. vari „vyznačeným al. nadaným chápavosťou", v texte doslovný preklad, v ktorom sa uchováva príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine.
153 Obdobne ako Is. 33:19, pozn. 1715; Ezek. 3:5, pozn. 116.
154 Odvodené od obdobného kmeňa ako sloveso u Jer. 15:11, pozn. 954 a 956, tu a ďalej zmysel ako v texte.
155 Obdobný výraz ako u Jóba 3:4, pozn. 100.
156 Al. „teba… chválim", obdobné sloveso ako v Žalme 6:5 a ďalej, pozn. 137, no nesúvisí s nasledovným „vychvaľujem".
157 Al. „pred Arjócha", obdobne ako napr. v Exod. 30:6, pozn. 1032 (tu nie „pred tvár" ako tam), no nie ako „pred" tu zdola.
158 Al. „chvatne", D. „v náhlení sa", „v chvátaní", tvar obdobného slovesa ako „náhlivo usiluje" (Prísl. 28:22), „sa neunáhľuješ" (Kaz. 8:3).
159 Obdoba slovesa „zabudne" (Gen. 27:45), „zabudli" (Jer. 50:6) a i., tu a obdobne ďalej zmysel ako v texte („objaviť al. nájsť zabudnuté al. stratené").
160 Obdobne (v kap. 8:14 doslovne) ako v Exod. 10:11, pozn. 333; v aramejčine značí „muža" vôbec[115].
161 Pozri Ezr. 6:16, pozn. 42.
162 Tvar slovesa, ktorému obdobné je u Jóba 22:28, pozn. 1097, možno teda „rozhodujúci" svojimi veštbami, no vzhľadom na to, že toto sloveso v hebrejčine značí aj „rozseknúť", „rozdeliť" (1 Kráľ. 5:25; Žalm 136:13, pozn. 2606, porov. aj tu v. 34[180]), dá sa možno dotyčný výraz chápať aj na pozadí predstavy veštenia z vnútorností rozseknutých al. rozrezaných tiel obetných zvierat, pozri Ezek. 21:21, pozn. 1004.
163 Výraz obdobný onému u Kaz. 1:17 atď., pozn. 40, tu a ďalej zmysel ako v texte.
164 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
165 Obdobne ako v Gen. 12:17, pozn. 366.
166 D. „si sa stal[43] vidiacim", ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
167 Pozri Gen. 6:12 a ďalej, pozn. 463.
168 D. „jedna".
169 Obdobne ako „vypodobnenia" v 1 Sam. 6:5n., 11, „zobrazení" u Ezek. 7:20 a 16:17, tu, pravda, jednotné číslo. V kap. 3:19 zmysel ako tam v texte.
170 D. „a jej".
171 Al. „trblot", „jas", obdobný výraz je v 1 Kráľ. 6:1 a 37, pozn. 320.
172 Al. „vynikajúci", „výborný", aram. „jattír" (ďalej obdobne), meno mesta u Jóš. 15:48.
173 Al. „vypínala", kap. 3:1 obdobne.
174 Tvar slovesa, ktorému obdobné je u Jóba 32:6, pozn. 1431, aj inde, no tam je jeho význam azda najbližší významu, v akom je na tomto mieste a ďalej použitý tvar slovesa tu a ďalej sa vyskytujúceho.
175 Obdobne ako v Gen. 24:2, pozn. 601, tu vari aj „boky".
176 Obdobne ako v Gen. 4:22, pozn. 161, a tu kap. 10:6.
177 Obdobný výraz ako v Deut. 28:35, pozn. 999, tu v zmysle „nohy od bedier až po členky".
178 Obdobne ako v Gen. 18:4 a na mnohých iných miestach, tu (a vlastne aj inde v SZ, aspoň pokiaľ jde o „nohy" ľudské al. ľudským podobné) značí „spodnú časť nôh od členkov nadol".
179 D. „ich časť".
180 Tu iný tvar dotyčného slovesa[161] so zmyslom ako v texte.
181 Obdobné sloveso ako „tlieskajú" v Žalme 98:8 a obdobne u Is. 55:12 a Ez. 25:6, pozn. 1216, tu zmysel ako v texte.
182 Al. „nohy, ktoré *boli* železo a hlina".
183 Obdobné sloveso ako u Is. 28:28; 41:15, pozn. 1420.
184 Al. snad „jednotne", D. „za (al. „ako") jedno".
185 D. „boli rovnako rozdrvené", nižšie obdobne, tj. všetky ďalej vymenované zložky.
186 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
187 Al. „lebo tebe".
188 Al. „právomoc", pozri obdobný výraz v Est. 9:29 a 10:2, pozn. 314, ktorý je aj v tejto knihe v kap. 11:17.

www.mlosanau

189 D. „a vo všetkom, kde“.
190 Obdobne ako Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651, a tu kap. 11:41 a ďalej.
191 Al. „živočíchy“, obdobne ako v Gen. 9:5 a i., aj tu v kap. 8:4. Ďalej obdobne.
192 Obdobne ako Jób 39:4, pozn. 1741.
193 Obdobne ako Gen. 1:20, pozn. 31.
194 Al. „spravil ťa vládcom“, sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[117] odvodený, al. možno naopak, obdobné ako u Kaz. 5:19 a 6:2, pozn. 227, tu a ďalej zmysel ako v texte.
195 Al. „medzi“, iná predložka ako vo v. 48.
196 D. „A na tvojom mieste“.
197 Ako „zem“ vo v. 35 a ďalej, tu v platnosti prídavného mena v zmysle ako v texte.
198 Tj. azda „od tvojho“.
199 Al. „*ešte* iné“.
200 Obdobne ako Kaz. 6:10, pozn. 250, odvodené od dotyčného[188] výrazu, ako „mocní“ u Ezr. 4:20, tu a ďalej zmysel ako v texte.
201 Al. „kruší“, „drúzga“, obdoba slovesa, jehož tvarem je „oslabených“ v Deut. 25:18, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
202 Al. „lámať“, ďalej obdobne, sloveso obdobné ako napr. u Jer. 11:16, pozn. 805.
203 Tj. vari „všetko, ako sa práve teraz povedalo“.
204 Tvar obdobného slovesa ako v Gen. 10:25, pozn. 327.
205 Al. „odolnosti“, „stálosti“, „trvácnosti“, tvar obdobného slovesa ako napr. v Žalme 39:5, pozn. 1118, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
206 Tvar obdobného slovesa ako u Ezr. 9:2, pozn. 334, pozri aj Prísl. 14:10, pozn. 681.
207 D. „z konca“, „z okraja“, v obdobnom zmysle ako „sčasti“ nižšie[179], no iný výraz ako tam, hoci takmer všetky známe mi iné preklady aj na toto miesto kladú ten istý výraz ako tam.
208 Al. možno „pevné“, „odolné“, no nesúvisí s „pevnosti“ vo v. 41[205].
209 Al. „krehké“, „chúlostivé“, „rozbitné“, tvar slovesa obdobného onému napr. v Žalme 10:15, pozn. 82, a na mnohých iných miestach, aj tu v hebrejčine kap. 8:7 a ďalej.
210 Porov. Gen. 1:26, pozn. 40.
211 Al. „zlúčeni“, D. „lipnúci“, príčastie obdobného slovesa ako v Gen. 2:24, pozn. 88, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorej zmysel sa v ňom uchováva.
212 D. „tento s týmto“.
213 Sloveso, ktorého tvarom je „ničenie“ u Ezr. 6:12, obdobné ako u Nech. 1:7 („zvrátene sme sa… zachovali“), Jóba 17:1, pozn. 820, a i., tu a ďalej zmysel ako v texte.
214 Obdobné sloveso ako „zmiznúť“ u Is. 66:17, „nezanikala“ v Est. 9:28, tu a v kap. 4:30 zmysel ako v texte.
215 D. „ono“.
216 Vl. „na veky“, podobne ako vyššie v tomto verši, no tu má slovo „veky“, oproti onému miestu, zdôrazňujúci člen, ktorého význam som sa takto pokúsil vyjadriť.
217 Al. „pretrvávať“, srov. Gen. 6:18, pozn. 227, ďalej obdobne.
218 Obdobne ako Gen. 42:20, pozn. 1148; Jób 12:20, pozn. 624; Žalm 19:7, pozn. 360, a i.
219 Obdobne ako v Gen. 19:1, pozn. 485.
220 Obdobné sloveso ako „padne“ u Is. 44:15 a obdobne ve vv. 17 a 19 a v kap. 46:6 (vyskytuje sa v hebrejskom texte len na týchto 4 miestach).
221 Obdobné sloveso ako „liať“ napr. v Exod. 30:9, tu zmysel ako v texte; vyskytuje sa v SZ len tu.
222 Pozri Ezr. 7:17, pozn. 267; v aramejčine len na týchto dvoch miestach.
223 „Ľúbezné vône“ tu je množné číslo výrazu obdobného ako „ľúbeznosť“ al. „u(s)pokojenie“ v Gen. 8:21, pozn. 275.
224 Pozri Prísl. 22:21, pozn. 994, tu čosi odlišný príbuzný výraz obdobného smyslu.
225 Nesúvisí s výrazom tohto zmyslu v hebrejčine (Gen 15:2, pozn. 412, a inde).
226 Tj. „povýšil“, obdobné sloveso ako „množiť“ v Gen. 3:16, „rozmnožovať“ v Exod. 7:3 a na mnohých iných miestach, tu a ďalej zmysel ako v texte.
227 Al. „preveľké“, vl. „mnoho-mnohé“, „veľmi veľké“, súvisí s predošlým slovesom[226].
228 Al. možno „cenné“, tu azda v takomto zmysle; nesúvisí s „veľkým“ vyššie[226].
229 Obdobne ako napr. v 1 Kráľ. 20:14, pozn. 923, a tu v kap. 11:24.
230 Al. „zmocnencov“, obdobne ako u Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedúcich júdskej obce; pozri aj Is. 41:25, pozn. 2002.
231 Al. „vecmi správy“, vl. „činnosťami“, „službami“, ako „robota“ u Ezr. 5:8, tu, pravda, množné číslo; zmysel tu a ďalej ako v texte.
232 Vl. „zhotovil“, „urobil“, ako „robiť“ u Ezr. 6:8, obdobne ako v Exod. 5:18, pozn. 25, a na mnohých iných miestach; predošlý výraz v kap. 2:49[231] je odvodený od tohto slovesa. Tu zmysel ako v texte (vl., pravdaže, „dal zhotoviť“ atď.), ďalej obdobne.
233 Obdobne ako v Gen. 6:15, pozn. 217.
234 Obdobne ako v Gen. 11:2, pozn. 331.
235 Tj. „vyslaním poslov zvolal“.
236 Obdobne ako v Est. 4:16.
237 Obdobne ako u Ezr. 8:36; Est. 3:12 a ďalej, iný výraz ako tu v kap. 2:10[117].
238 Iný výraz ako vyššie[230], obdobný ako „miestodržiteľom“ u Ezr. 8:36 a Nech. 2:7, 9.
239 Výraz nejasného pôvodu, vyskytujúci sa v SZ len tu a v nasledovnom verši.
240 Výraz prevzatý z perzštiny, v SZ len tu a v nasledovnom verši.
241 Al. vôbec „vysokých úradníkov“, „hodnostárov“, v SZ taktiež len tu a v nasledovnom verši.
242 Al. možno „vládcov“, nesúvisí s „vladárov“ vyššie[237], ale je to výraz príbuzný predošlému[117] a obdobného významu.
243 Obdobne ako Deut. 33:2, pozn. 1226, Jer. 3:22, pozn. 296, a i.

www.mlosavik.eu

244 Obdobne ako Num. 7:10, pozn. 298.
245 Al. „hlasno“, no nesúvisí s „hlásateľ“, „mocne“, „mohutne“, vl. „zvučnosťou“ atď., obdoba výrazu v hebrejskom texte častého („zdatnosti“ napr. v Exod. 18:21, pozn. 626), tu zmysel ako v texte al. tu vyššie, ďalej ako v texte tam, aj v hebrejčine kap. 11:7 a ďalej. Ten istý výraz je „silou“ u Ezr. 4:23, pozn. 193.
246 Obdobne ako v Gen. 17:16, pozn. 457; na začiatku v. 7 azda skôr obdobne ako v tamojšej kap. 25:8, pozn. 644.
247 Obdobne ako v Gen. 3:8, pozn. 99, aj tu kap. 10:6.
248 Al., podľa iných, „šalmaje“.
249 Porov. 2 Par. 16:14, pozn. 631.
250 Pozri napr. Žalm 81:2, pozn. 1974, kde je obdobný príbuzný výraz, tu a ďalej zmysel ako v texte.
251 Al. „chvíli“ (nie ako vo v. 5[106]), „okamihu“.
252 Ako „pre túto príčinu“ ve v. 7 a inde, tu a ďalej azda v takomto a podobnom zmysle.
253 Obdobné sloveso ako v Exod. 22:8, pozn. 741, aj tu kap. 9:7.
254 Tu v takomto smysle, porov. obdobné použitie výrazu iného kmeňa v Gen. 32:24, pozn. 841, a inde.
255 D. „jesť kusy (obdobný výraz ako u Jer. 46:20, pozn. 1723) Júdovcov“, tu obrazné úslovie so zmyslom ako v texte. Kap. 6:24 obdobne.
256 Pozri Ezr. 5:9, pozn. 190.
257 Tu v takomto zmysle, pozri Ezr. 4:19 a ďalej, pozn. 262.
258 Al. „ohľad“, „pozornosť“, tu v takomto zmysle.
259 Pozri Ezr. 7:24, pozn. 271, tu sloveso v dotyčnej poznámke spomenuté.
260 Obdobne ako napr. v Num. 25:11 a i.
261 Al. možno „boh“, ďalej obdobne, vo v. 25 „bohov“, porov. Gen. 41:38, pozn. 1110.
262 Pozri Kaz. 8:11, pozn. 322, tu zmysel ako v texte.
263 Tu vari v takomto zmysle („tvoje slová vyvracať“, „s tebou sa prieť“, „uvádzať protidôvody al. námietky“).
264 Al. možno „uchrániť pred planúcou ohnivou pecou“, nižšie vo verši obdobne.
265 Al. „tvárnosť“, tu v takomto zmysle.
266 Vl. „na (al. možno „ohľadne“) Šadracha, Méšacha a Avéd-nega“, porov. kap. 1:17.
267 Obdobný výraz ako v Gen. 6:4, pozn. 192, a tu v kap. 11:3, v aramejčine len na tomto mieste.
268 D. „silákom zdatnosti“[245].
269 Pozri napr. Exod. 14:4, pozn. 459, a i.
270 Al. „vojsku, Šadracha … Avéd-nega sputnať *a* uvrhnúť“.
271 Al. „spodkách“, „spodných ošateniach“, výraz nejasného významu, podľa iných „topánkach“ („opánkach“, „sandáloch“). Vzhľadom na v. 27 (tam hádam v zmysle „šatstva“ al. „ošatenia“ vôbec, tj. toho, čo na nich bolo na prvý pohľad vidieť) je podľa môjho súdu vari najvhodnejší preklad, aký podávam v texte.
272 Podľa väčšiny prekladateľov v tom istom zmysle ako Gen. 37:3, pozn. 965, no je to celkom iný výraz neveľmi jasného významu.
273 Al., podľa iných, „plášťoch“, no iný výraz ako vyššie[271].
274 Vl. „od (al. „z“) *toho*“.
275 Tu možno aj „neústupný“, „dôrazný“, „bezpodmienečný“.
276 Al. snad „mimoriadne“, v kap. 8:9 príbuzný výraz obdobného významu v hebrejčine.
277 D. „týchto“.
278 Pozri Žalm 139:8, pozn. 2636, tj. nahor k ústiu pece, kam ich uvrhli; pec mala dolu po strane otvor[286], ktorým bolo vidieť, čo sa v nej dialo. Kap. 2:29 a ďalej zmysel ako v texte.
279 Obdobne ako v Žalme 48:5, pozn. 1287.
280 Tu aj „nepokojne“, „vo vzrušení al. otrase“, ďalej obdobne.
281 Al. „rádcom“, ďalej obdobne, no nie však ako vo v. 2[241].
282 Tj. „bez pút“, vl. „uvoľnených“, no to by sa týkalo len oných troch.
283 Pozri Ezr. 4:22, pozn. 194, výraz odvodený od dotyčného slovesa[213].
284 Tvar slovesa ako napr. u Is. 1:9, pozn. 48.
285 D. „podobný synovi Božiemu“[261].
286 Ako „bráne“ v kap. 2:49.
287 Obdobne ako v Gen. 14:18, pozn. 408.
288 Tu hádam v takejto súvislosti vhodný preklad.
289 Tá istá predložka ako v kap. 2:38n.[195]
290 „proti telám“.
291 Al. „po nich“, „nimi“.
292 Pozri Gen. 21:17, pozn. 437, tu ten istý výraz.
293 Al. „účinnosti zbavili“, „zrušili“, tu v takomto zmysle.
294 Vl. „omyl“, tu v zmysle „lož“, „ohovárku“. Ďalej zmysel ako v texte.
295 Al. „bude pripodobnený“, sloveso ako u Is. 46:5, pozn. 1455. Ďalej zmysel ako v texte.
296 D. „ako toto“.
297 „ktorý by mohol *tak* vyprosťovať ako tento“.
298 Vl. „zväčšuje“ (ako Ezr. 4:22), „je veľké“, sloveso odvodené od dotyčného[104] výrazu al. možno naopak.
299 D. „váš pokoj“, obdobne ako v Gen. 29:6, pozn. 738, a i., aj tu kap. 10:19.
300 Al. „Pripadlo“, „uzdalo sa“.
301 D. „predo mnou“, ďalej obdobne.
302 Al. „vhodným“, „náležitým“, „správnym“, vl. „dobrým“, „krásnym“, to isté sloveso ako v Žalme 16:6, pozn. 447.
303 Tu aj „vyrozprávať“, „vyhlásiť“, „rozhlásiť“.
304 Al. možno „pri mne“.
305 D. „ako čo“.
306 D. „večnosti“[99 146].
307 Al. „panovanie“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[194].
308 V časovom zmysle, al. „po“ („po *celú dobu*“), predložka ako „so“ ve v. 32[304], zmysel ako v texte al. tu vyššie.
309 Al. „bezstarostný“, „šťastný“.
310 Ako v Žalme 92:14, pozn. 2144.
311 D. „Uvidel som“[75], ďalej obdobne.
312 Al. „myšlienky“, no nie ako v kap. 2:29 a ďalej[163].

www.tiosaviku.eu

313 Al. „neprivádza do úzkych“, „ti nepôsobí ťažkosti“, sloveso, ktorého tvarom je „nútiaceho“ v Est. 1:8, vyskytuje sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
314 Obdobne ako v Gen. 12:6, pozn. 354.
315 Sloveso, od ktorého sú oba dotyčné výrazy[188 200] odvodené, al. možno naopak.
316 Obdobné sloveso ako v Lev. 9:12, pozn. 279, tu a ďalej zmysel ako v texte.
317 Vl. „pohľad *naň*“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[75].
318 Ten istý výraz ako u Kaz. 3:11 a ďalej, pozn. 450.
319 „a vidieť ho bolo až od konca“.
320 Pozri Jóba 8:12, pozn. 421; Pies. 6:11, pozn. 200, tu zmysel ako v texte.
321 Tj. „v ovocí“; al. „na ňom“, tj. „na strome“.
322 Sloveso ako u Nech. 3:15, pozn. 114, tu iný tvar, zmysel ako v texte.
323 Obdobne ako napr. v Gen. 7:14, pozn. 243.
324 Tu v zmysle „všetko živé“.
325 Sloveso ako napr. v Žalme 38:2, pozn. 1080.
326 Al. snad „posol“, ďalej obdobne, výraz vyskytujúci sa v SZ len v tejto knihe, odvodený od slovesa „bdieť“ napr. v Pies. 5:2.
327 Sloveso ako napr. v Žalme 94:21, pozn. 2160, tu zmysel ako v texte.
328 Al. možno „otrhajte“, „zodrite“, sloveso ako napr. u Jóba 6:9, pozn. 290, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
329 Obdobné sloveso ako v Gen. 10:5, pozn. 310, tu zmysel ako v texte.
330 Al. „*sprostred*“.
331 Al. „mladom poraste“, „mladej tráve“, obdobne ako v Gen. 1:11, pozn. 16.
332 D. „z človeka“[115].
333 Al. „cez neho“, ďalej obdobne.
334 Al. „minie“, ďalej obdobne, sloveso ako u Jóba 4:15 a ďalej, pozn. 184.
335 Al. „skrze“, vl. „v“.
336 Al. možno „uznesenia“, nie ako tu nižšie ani ako v kap. 2:5 a ďalej[102].
337 Al. „žiadosti“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[119].
338 Ako u Ezr. 6:9, obdobný výraz ako v Est. 1:15 a ďalej, pozn. 58.
339 Tu v spojení s inou, ale v tejto súvislosti v podstate súznačnou predložkou.
340 Al. „*si* uvedomili“, „*si* boli vedomí“, ďalej obdobne.
341 Al. „nad kráľovstvom“, pozri kap. 2:38n.[195], al. jednoducho „kráľovstvom“, ďalej obdobne.
342 Vl. „za“, „ako“, tu zmysel ako v texte.
343 Al. „zdesený“, „jatý hrôzou“, pozri napr. Jer. 4:9, pozn. 120.
344 Pozri Žalm 139:20, pozn. 2659; významom sa rovná hebrejskému výrazu napr. u Jóba 6:23, pozn. 331.
345 Sloveso ako v Exod. 25:8, pozn. 863.
346 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
347 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[226].
348 D. „jeho výklad“, ako v kap. 2:7 a ďalej.
349 Sloveso, ktorého tvar je v hebrejskom texte SZ len v Prísl. 19:13 a 27:15, pozn. 878.
350 Obdobný výraz ako v Gen. 32:5, pozn. 848, a i., tu množné číslo („býkov“, „hovädzie dobytčatá“, porov. Lev. 4:10, pozn. 106). Ten istý výraz je u Ezr. 6:9 (tamojšia pozn. 227 sa, pravdaže, tohto miesta tu netýka), 17 a 7:17.
351 Sloveso ako „neokúsil“ v 1 Sam. 14:24, „ochutnáva“ u Jóba 12:11, a j., tu a ďalej zmysel ako v texte.
352 Tu a vo v. 30 proti v. 12 D. „z (al. „od“) rosy“.
353 D. „isté“, „trvalé“, „stále“.
354 Al. možno „prijateľná“.
355 Sloveso ako v Gen. 27:40, pozn. 719; Exod. 32:2n., pozn. 1119.
356 Obdobne ako v Gen. 4:13, pozn. 146 a i., aj tu kap. 9:13 a ďalej.
357 Tvar slovesa ako v Gen.33: 11, pozn. 884, a i. V kap. 6:11 iný tvar, zmysel ako v texte.
358 Ako v Exod. 22:25, pozn. 772.
359 Al. „bezstarostnosti“, obdobne ako v Žalme 30:6, 122:7, pozn. 867; Prísl. 17:1, pozn. 100, a i.
360 Al. „dôstojnosti“, „výsosti“, „nádhery“, ten istý výraz ako v Deut. 33:17, pozn. 1257, Žalme 8:5, 21:5, pozn. 237.
361 Al. „chce“, „má záľubu“, v. 14 a ďalej obdobne.
362 Obdobne ako v Lev. 11:13, pozn. 319.
363 D. „ako orly … ako vtáci“, zmysel ako v texte („ako perie orlov … ako drápy vtákov“).
364 Al. „ctiť“, sloveso odvodené od dotyčného výrazu[360] (al. možno naopak), ktoré je v hebrejskom texte napr. u Is. 63:1, pozn. 2549.
365 Sloveso ako napr. u Is. 40:15, pozn. 796 a 1928.
366 Vl. „by mohol klepnúť po jeho“.
367 Vl. „velikáni“, výraz odvodený od dotyčného prídavného mena[226 227]; iný ako v kap. 1:3.
368 Sloveso ako u Kaz. 12:9, pozn. 441, tu zmysel ako v texte („opätovne dosadený“).
369 Sloveso ako v Gen. 4:2, pozn. 127, a na mnohých iných miestach v hebrejskom texte.
370 Tj. „vyzdvihujem“, al. „vyvyšujem“, ako napr. v Žalme 34:3, no nie ako tu nižšie[360 364]. Ďalej obdobne, aj v hebrejčine kap. 8:11 a ďalej.
371 Ten istý výraz ako napr. v Gen. 49:17, pozn. 1347.
372 Ten istý výraz ako v Est. 1:13, pozri aj Prísl. 29:7. pozn. 901 a 1218. Ďalej zmysel ako v texte.
373 Ten istý výraz ako u Jóba 33:17, pozn. 1476; Jer 13:17, pozn. 882.
374 Obdobne ako „chlieb“ v Gen. 3:19 a na mnohých iných miestach v hebrejskom texte, v texte aramejskom len tu a to v takomto zmysle, porov. Gen. 31:54; 43:25, pozn. 844.
375 Al. „pri okúšaní (al. „v nálade *z*“) toho vína“, tu v takomto zmysle.
376 Al. „paláca“, pozri kap. 4:1 a ďalej, porov. 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325, tu vo v. 3 možno aj v zmysle tamojšej pozn. 326.
377 D. „v“, zmysel ako v texte, porov. obdobnú predložkovú väzbu obdobného zmyslu v Gen. 7:21, pozn. 249.

www.milosc.sk

378 Ten istý výraz ako u Nech. 2:6, pozn. 53.
379 Tj. „sa objavili“.
380 Al. „vápno“, obdobne ako u Is. 27:9.
381 Vl. „koniec“, tj. „zakončenie“, „okraj“. Výraz sa v SZ vyskytuje len ešte vo v. 24.
382 D. „kráľ – jeho lesk“[171] (množné číslo, zmysel ako v texte).
383 Iný výraz ako v kap. 2:32[175].
384 Tu v takomto zmysle, porov. kap. 3:25[282].
385 D. „toto o toto“.
386 Sloveso ako v Deut. 7:25, pozn. 380, Žalme 9:16, pozn. 286, tu zmysel ako v texte.
387 Al. „tento nápis“, pozri Ezr. 7:22, pozn. 62.
388 Obdobne ako v Exod. 25:4 a ďalej, pozn. 849, tu, pravdaže, „odev z takej látky“.
389 Obdobné sloveso ako v Exod. 28:20, pozn. 993, a 39, pozn. 1010, tu v zmysle ako v texte.
390 Al. možno „reči (al. „zvestí“) *o* kráľovi a jeho velmožoch“.
391 Ten istý výraz ako v Sud. 14:12, pozn. 709.
392 Z v. 2, a vlastne aj z jej nasledovných slov, je patrné, že to bola kráľovná-mať.
393 Tu bez významového odtieňa v dotyčnej[159] poznámke uvedeného.
394 Al. „vyjavovanie“, „oznamovanie“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[100], jeho hebrejská obdoba je u Jóba 13:17, pozn. 665.
395 Obdobne ako napr. Num. 12:8, pozn. 466.
396 Ako „kĺby“ ve v. 6, inak „rozväzoval uzly“, „rozmotával al. rozplietal klbká“, obrazné vyjadrenie zmyslu ako v texte. Ďalej obdobne.
397 D. „vykladať“, ako vo v. 12.
398 Tu a ďalej v zmysle predložkovej väzby v Gen. 3:8, pozn. 102, al. možno (len tu a obdobne v kap. 6:26) „pred jeho blízkosťou“ v tom istom zmysle.
399 Sloveso ako v Est. 5:9, pozn. 226, „sa … triasť“ u Kaz. 12:3.
400 Al. „sa utvrdzoval v“.
401 Al. „spyšneniu“, tvar slovesa ako v Exod. 18:11, pozn. 614; Jer. 50:29, pozn. 1909.
402 D. „rovným so zvieraťom“[191], zmysel ako v texte.
403 Výraz v SZ len tu sa vyskytujúci, ktorého hebrejská obdoba je v Gen. 2:7, pozn. 58.
404 Al. „vyznačené“.
405 Tj. „Spočítané“, „sčítané“, trpné príčastie slovesa v kap. 2:24 a ďalej[37], tu v takomto zmysle, porov. napr. Gen. 13:16, kde „zrátať“ je hebrejská obdoba tohto slovesa.
406 Tj. „zvážený“, „zvážené“, trpné príčastie slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu a v nasledovnom verši, ktorého hebrejská obdoba je napr. v Gen. 23:16 („odvážil“) a na mnohých iných miestach a ktorého tvarom je aj „šekel“ tamže, pozn. 596, a inde.
407 Tj. „a rozlámali“ (al. „roztrhali“, „rozdelili“), príčastie slovesa („peras“) taktiež len v tomto oddiele sa v SZ vyskytujúceho, ktorého hebrejská obdoba je napr. v Lev. 11:3, pozn. 307, u Is. 58:7 („lámať“) a inde.
408 Pozri Ezr. 5:16, pozn. 216, tu zmysel ako v texte.
409 Al. „nedostatočným“.
410 Tu trpné príčastie dotyčného slovesa („rozlámané“ atď.[407]).
411 Pozri Gen. 10:32, pozn. 309.
412 Aram. (aj hebr. v kap. 8:20 a ďalej[567]) „Párás“, výraz podobne znejúci ako predošlé „perés“, takže sa tu javí akýsi druh slovnej hry.
413 Tu, pravdaže, nie v zmysle kap. 2:4[93].
414 Tu v pôvodine začína kap. 6.
415 Pozri Ezr. 5:5 a ďalej, jeden z niekoľkých panovníkov známych v dejinách pod pogréčteným menom Dareios al. polatinčeným Darius.
416 D. „ako“.
417 Pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 180.
418 Al. (vl.) „vo“.
419 „nado[289] všetkým kráľovstvom“.
420 Al. možno „prvý“[84].
421 Vl. „sa nestával poškodeným“, „nebol poškodzovaný“, sloveso ako u Ezr. 4:13, pozn. 179.
422 Al. „predstihujúcim“, „prevyšujúcim“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
423 D. „zo strany“, zmysel ako v texte.
424 Tj. „vykonávania jeho povinností v správe kráľovstva“.
425 Tj. „zmenil na horšie“.
426 Možno aj v zmysle Gen. 18:17 a ďalej, pozn. 533.
427 Al. možno „v *súvislosti so* zákonom“.
428 Sloveso ako v Žalme 2:1, pozn. 25, aj tu v obdobnom zmysle („v rozčúlení al. podráždení“, al. „náhlivo“).
429 D. „a upevnení“[188 200 315].
430 D. „prosbu“, „modlitbu“, výraz odvodený od nasledovného slovesa[131], nesúvisí s „modlil sa“ vo v. 10.
431 Tu v takomto zmysle („podpisom označiť al. znamenať“).
432 Tj. „písomné vyhotovenie“.
433 Pozri Gen 11:6 a ďalej, pozn. 500.
434 D. „tri časy“.
435 Al. možno „horlivo“, „vytrvale“, „sústavne“, príbuznosť výrazov sa vari dá chápať v takomto zdôrazňujúcom zmysle, obdobne ako „čokoľvek“ vo v. 7.
436 Al. „zarmútil“, sloveso ako napr. v 1 Sam. 13:4, pozn. 518, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
437 Al. „myseľ“, iný výraz ako napr. v kap. 2:30, vyskytujúci sa v SZ len tu.
438 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
439 Al. „ustavičnosťou“, „vytrvalosťou“.
440 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
441 Al. „pečatidlom“, „pečatným prsteňom“, no nesúvisí s predošlým „zapečatil“.
442 Al. „úmysel“, „rozhodnutie“, „rozsudok“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
443 Al. „prinesené“, podľa toho, čo sa mieni nasledovným výrazom[444].
444 Al. „obveselenie“, „zábava“, chápe sa v rozmanitom zmysle („hudba“, „hudobné nástroje“, „tanečnice“, „súložnice“).
445 Al. „nad neho“.

www.mlos.sk

446 Obdobne ako napr. Jer. 4:25, pozn. 374, „ubiehal“ v Gen. 31:40, Est. 6:1, tu vzhľadom na predošlú predložkovú väzbu azda vhodný preklad. Porov. kap. 2:2, pozn. 91.
447 Al. „za časného rána“.
448 Ako „žiary“ v Prísl. 4:18, pozn. 246.
449 Sloveso ako v Sud. 3:9, pozn. 175.
450 Al. „bolestným“, výraz odvodený od slovesa ako napr. v Gen. 45:5, pozn. 1223.
451 Tu predložková vazba obdobná tej, na ktorú je v dotyčnej[398] poznámke poukázané; inak azda „*sprostred* levov“.
452 Sloveso ako u Jóba 8:2, pozn. 398, nie vo významovom odtieni tam uvedenom.
453 Tu hádam skôr v zmysle „voči nemu“, „čo sa jeho týka“, nižšie obdobne.
454 Tu v takomto zmysle, al. „pri mne“, no iná predložka ako „pri“ vo v. 23.
455 Výraz (v aram. podstatné meno – „zločin“, „previnenie“) odvodený od dotyčného[213] slovesa, iný ako v kap. 3:25[283] a ďalej, vyskytujúci sa v SZ len tu.
456 Al. „dôveroval“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný[218] výraz.
457 D. „keď sa levy nad[289] nimi dali vládnuť“.
458 Tj. „každom“ al. „celom“.
459 Al. „vo všetkej[458] oblasti vlády“, kap. 7:27 obdobne.
460 Tu opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorú umožňuje v preklade uchovať.
461 D. „ktoré“, al. „že“ („*je to,* ktoré“, „*je také,* že“).
462 Vl. „v“, ako vyššie.
463 Aram. „Parsí“, podľa čítaného textu „Parsááh“, výraz od predošlého[412] odvodený.
464 Al., podľa iných, „súhrn“, D. „hlavu“.
465 Iný výraz ako napr v kap. 2:31 a inde. Týka sa len takto označených miest.
466 Al., podľa iných, „šíre more vzdúvali“, „šírym morom hýbali“, sloveso ako u Jóba 38:8, 40:23, pozn. 1677, „urobivšia … výpad“, Sud. 20:33.
467 D. „toto od tohto“.
468 Al. „predné“, iný výraz ako v kap. 1:21[84], vyskytujúci sa v SZ len v tejto kapitole.
469 Obdobne ako v Gen. 8:20, pozn. 272.
470 Al. „mimoriadne“, tu v takomto zmysle.
471 Al. „deptalo“, obdobné sloveso ako u Ezek. 32:2; 34:18, pozn. 1527, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
472 Sloveso ako napr. v Žalme 64:9, pozn. 55.
473 Výraz rovnako znejúci ako „trocha“ u Is. 28:10, 13, „trochu“ u Jóba 36:2, tu zmysel ako v texte.
474 Vl. „vytrhávané“, „vykoreňované“.
475 Tu v takomto zmysle („prejavy nadutosti al. pýchy, namyslenosti“).
476 Al. „umiestené“, „rozostavané“, sloveso ako „neuvrhli“ v kap. 3:24 a obdobne ďalej, „uvaľovať“ u Ezr. 7:24, tu v takomto zmysle.
477 Tvar toho istého prídavného mena ako „starobylé“ v 1 Par. 4:22.
478 Pozri Jóba 18:5, pozn. 859.
479 Obdobne ako Is. 5:28, pozn. 379.
480 Tvar toho istého slovesa ako v Žalme 7:13.
481 V aramejčine v takomto zmysle (vari „ukazovala sa“, „vychádzala najavo“).
482 Tu azda v zmysle „zostril som pozornosť“.
483 Al. „jeho kráľovstvo … byť zničené“, iné sloveso ako vo v. 11.
484 Tj. „zarmútený“, al. možno „znepokojený“, sloveso obdobné ako „vyhľbili“ v Gen. 26:25, „vykopal“ v Žalme 7:15, tu v obraznom zmysle („prerytý“, „prebodnutý“).
485 D. „ja, Dánijjél“, tj. „ide o al. týka sa mňa, Dánijjéla“. Tak aj v hebr. kap. 8:1.
486 Aram. „nidneh“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, nie celkom jasného významu, no príbuzný hebrejskému „nadan“, „pošva“, v 1 Par. 21:27 (taktiež len tam), takže sa tu možno dá chápať v zmysle „tela“ ako „pošvy („púzdra“, „nádoby“, „schránky“) ducha“.
487 Al. „isté“, „spoľahlivé“.
488 „od neho pravdu“ atď.[487], zmysel ako v texte al. tu vyššie. Ďalej obdobne.
489 Tu a ďalej v množnom čísle v obdobnom zmysle, v akom je gramaticky v množnom čísle aj „Boh“ v hebrejskom texte, v aramejském len vari v kap. 3:25[261]; pozri predslov. Podľa iných „svätí najvyšších *miest*“, tj. „výsosti“.
490 Al. „zastávať“, vl. „držať“, „podržiavať“, sloveso vyskytujúce sa len ešte vo v. 22 (tam vl. „sa … chopili“), obdobné ako „uskladňovať“ u Is. 23:18 (taktiež len tam), tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
491 Ten istý výraz ako „videnie“ v kap. 2:19 a ďalej.
492 Pozri 2 Sam. 17:11, pozn. 694.
493 Sloveso ako „mohol“ v kap. 2:10 a ďalej, tu v zmysle ako v texte, porov. Gen. 32:25.
494 Tu azda v obdobnom zmysle ako obdobné sloveso v Num. 11:1, pozn. 392.
495 Obdobné sloveso ako v 1 Par. 17:9, pozn. 587.
496 V stavovom zmysle.
497 Al. „časť“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[204].
498 Obdobné sloveso ako v Lev. 26:30, pozn. 913, aj tu v kap. 11:44.
499 Al., podľa iných, „zvrchovanosť (vl. „vyvýšenosť“, „vznešenosť“, potom v takomto zmysle) *nad* kráľovstvami“.
500 Vl. „a počuť“, zmysel ako v texte.
501 Pozri obdobné sloveso v Pies. 1:6, pozn. 22.
502 Pozri Prísl. 9:10, pozn. 481; al. „prv“ (Gen. 43:18, pozn. 1185).
503 Sloveso ako „vidieť“ napr. v kap. 1:10, ktoré sa v tomto zmysle v hebrejčine používa najčastejšie, pozri Gen. 1:4 („uvidel“) a ďalej; tu a ďalej je preklad zvolený na odlíšenie od predošlého (al. následovného) „videnie“[75]. Inak sa ďalej v tejto knihe toto sloveso prekladá tvarmi slovesa „vidieť“ (al. „hľadieť“, kde je tento preklad vhodnejší, a niektoré tvary „ukázať“ [sa]) bez poznámky (iba ak s poznámkou týkajúcou sa gramatického tvaru a pod.), ako spravidla inde v SZ (aj tu vo v. 1 tejto kapitoly a v kap. 1), a pokiaľ textová súvislosť al. iné dôvody nevyžadujú iný preklad.

www.biblicalpublishing.eu

504 Pozri Nech 1:1, pozn. 5.
505 Pozri 1 Kráľ. 20:17, pozn. 927.
506 Výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte tu ve vv. 3 a 6.
507 Pozri Lev. 6:14, pozn. 189.
508 Vl. „vystupoval" (Gen. 13:1, pozn. 368), ďalej obdobne.
509 D. „v posledku".
510 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
511 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
512 Al. „ľubovôle", pozri Prísl. 12:22, pozn. 466, tu v takomto zmysle.
513 Al. „všímať si", „venovať pozornosť", pozri napr. Gen. 41:33, pozn. 1099, tu sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[166], zmysel ako v texte al. tu vyššie; ďalej obdobne, aj iné tvary.
514 Pozri 1 Par. 7:27, pozn. 217.
515 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
516 D. „a nebolo *ho* zavadivšieho o"[563], opis v texte je v záujme zrozumiteľnosti" („prichádzal ľahkým krokom).
517 D. „roh nápadnosti", vl. „videnia"[75], ako u Is. 28:18, pozn. 1436.
518 Pozri Gen. 14:13; pozn. 400.
519 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
520 Pozri 1 Sam. 14:9, pozn. 548.
521 Pozri Gen. 49:23, pozn. 1362, iný tvar, v akom sa toto sloveso v SZ vyskytuje len ešte tu v kap. 11:11.
522 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
523 Al. „dal sa biť", „skolil".
524 Pozri Gen. 19:2, pozn. 488.
525 Al. „deptať", sloveso iného kmeňa ako v kap. 7:7[471], ďalej obdobne, pozri napr. Is. 1:12, pozn. 54.
526 Pozri Gen. 26:16, pozn. 478.
527 „za jeho nadobudnutia moci", porov. Exod. 3:12, pozn. 108, ďalej obdobne.
528 Tu D. „vzrástla nápadnosť štyroch rohov".
529 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
530 Al. „nepatrný", „ničotný".
531 D. „roh maličkosti" (atď.[530]), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no súvisiaci s výrazmi v Gen. 19:20, pozn. 508, 31, pozn. 513, a i.
532 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
533 Tj. „k zasľúbenej zemi", pozri Jer. 3:19, pozn. 289; Ezek. 20:6, 15.
534 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45; 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
535 Pozri napr. Deut. 25:2, pozn. 901; Žalm 73:18, pozn. 1777 (no tu nie v zmysle onej poznámky).
536 Sloveso ako „stal sa … veľkým" ve v. 4 a ďalej; tu a nižšie v tomže a nasledovnom verši (tam, pravda, iné slovesá) tvar mužského rodu (hoci „roh" je v hebrejčine rodu ženského), výraznejšie dodávajúci „rohu" povahy osobnosti.
537 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Num. 16:37, pozn. 672.
538 Al., podľa čítaného textu, „takže ním (tj. potom „rohom", D. „od neho", porov. kap. 3:22[274]) bola odňatá ustavičná".
539 Pozri Exod. 29:42, pozn. 1065.
540 Pozri Exod. 15:17, pozn. 531.
541 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
542 Al. „hriešnosti", „vzbure", „neprávosti", pozri Gen. 31:36, pozn. 830, tu v takomto všeobecnom zmysle.
543 Tj. „vysielané".
544 Al. „podnikané vojnové ťaženie", tu v takomto zmysle, pozri napr. Num. 1:3, pozn. 15.
545 Tj. „zneuctievať", „ponižovať", „pohrdaním zahŕňať", v obdobnom zmysle sa vari to isté sloveso dá chápať aj vo v. 11.
546 Pozri Gen. 24:27, pozn. 622.
547 Pozri Rúth 4:1, pozn. 151, tu čosi odlišný súznačný tvar, v SZ len tu sa vyskytujúci.
548 Tj. „ako dlho bude trvať to, čo je týmto videním obrazne predpovedané".
549 Pozri Is. 34:10, pozn. 353.
550 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
551 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[525] (Is. 10:6, pozn. 312).
552 Tj. „večerných a ranných obetí", teda 1150 dní.
553 D. „obhájená", tj. „do náležitého stavu uvedená".
554 D.[527] „A pri mojom – ja, Dánijjél[485] – uzrení toho videnia".
555 Al. „zmysel", výraz odvodený od dotyčného[29] slovesa; inak „nadobudnúť pochopenie".
556 Pozri 2 Sam. 22:23, pozn. 877.
557 Pozri aj pozn. 26 k Ezek. 1:5, ktorá sa tu týka „videnia" vo v. 16[560].
558 D. „medzi".
559 „medzi *brehmi* Úlaja".
560 Iný výraz ako v kap. 1:17 a ďalej[75], pozri Ezek 1:1, pozn. 6.
561 Tj. „miesta, kde som stál", ďalej obdobne.
562 Pozri 1 Par. 21:30, pozn. 740.
563 Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
564 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
565 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
566 Pozri Gen. 1:14, pozn. 25.
567 Pozri 2 Par. 36:23, pozn. 1152.
568 Pozri Lev. 4:23, pozn. 122, tu v zmysle ako v texte (Gen. 27:11).
569 Pozri Is. 66:19, pozn. 2644.
570 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
571 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[542] odvodený, al. možno naopak.
572 Pozri napr. 2 Kráľ. 22:4, pozn. 832.
573 „naplnia mieru svojich bezbožností", D. „kraľovaní za naplnenia *miery* bezbožných" (al. možno „bezbožnými"[61]), v texte opis v záujme zrozumiteľnosti.
574 Pozri Gen. 49:7, pozn. 1314; Num. 13:28, pozn. 504.
575 Tj. „spriadania úkladov", pozri Num. 12:8, pozn. 466, tu v takomto zmysle („ľsti", „úskokov", tj. „tajných al. skrytých plánov vykonania čohosi zlého").
576 Pozri Jóba 37:5, pozn. 1626.
577 Pozri Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
578 Výraz, od ktorého je dotyčné sloveso[526] odvodené. Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
579 Al. „chytrosti", „prefíkanosti", pozri 1 Par. 22:12, pozn. 759, tu v takomto zmysle.
580 Pozri 2 Kráľ. 9:23, pozn. 441.

www.mlos.sk/sk/eu

581 D. „v kľude“ (al. „istote“, „ubezpečení“, „bezstarostnosti“), pozri napr. Žalm 30:6, pozn. 867; Prísl. 1:32, pozn. 100, tu zmysel ako v texte („za kľudných [atď.] pomerov a teda neočekávane“).
582 D. „v nebytí“, pozri Prísl. 26:20, pozn. 701, tu v zmysle „bez použitia“.
583 D. „A videnie *o* tom večere a *o* tom ráne“.
584 Al. „uzavri“, tj. „zapečať“, pozri Gen. 26:15, pozn. 677; 2 Kráľ. 3:19, pozn. 141.
585 Tj. „splní sa len za mnoho dní“.
586 Al. možno „bez seba“, „*celý* preč“.
587 Pozri Gen. 33:14, pozn. 894; Exod. 12:16, pozn. 667.
588 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Jer. 18:16, pozn. 120.
589 Vl. „knihami“, tj. „pomocou kníh“, D. „v knihách“.
590 „v knihách našiel“.
591 D. „pochopil“, v texte al. tu vyššie[590] opis vzhľadom na súvislosť.
592 Pozri Jer. 25:10n.; 29:10.
593 Pozri Is. 5:17, pozn. 353.
594 Tj. snad „vyplnenia času, kým bude Jerúsalém rumoviskami“, v texte doslovný preklad, obdobne ako u Jer. 29:10, pozn. 1323.
595 Pozri Jóba 41:3, pozn. 1830; Žalm 28:2, pozn. 834; Prísl. 18:23, pozn. 860.
596 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
597 Pozri Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1301.
598 Al. „súdov“, „predpisov“, pozri Gen. 18:19, pozn. 480; iný výraz než v kap. 4:34[372].
599 Pozri Gen. 30:17, pozn. 775.
600 Pozri Jer. 7:19, pozn. 188.
601 Výraz, od ktorého je odvodené dotyčné sloveso[253], al. možno naopak.
602 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
603 Pozri Ezek. 17:20, pozn. 820.
604 Pozri Lev. 5:15, pozn. 151.
605 Pozri Nech. 9:17, pozn. 418.
606 Al. možno „aj keď“, „hoci“.
607 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
608 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
609 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
610 Al. „prechádzali“, ako napr. „prešiel“ v Gen. 32:10, „prechádzať“ v Deut. 4:22, tu zmysel ako v texte, al. snad „obchádzali“, „míňali“, pozri Gen. 18:3, pozn. 464, no tu iná predložková väzba ako tam.
611 Pozri Num. 5:21, pozn. 220.
612 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[598] odvodený, al. možno naopak, pozri Sud., nadpis a ďalej, pozn. 1.
613 Al. „nešťastia“, D. „zlá“, ďalej obdobne.
614 Al. možno „(ne)vyčíňalo“.
615 Al. možno „proti Jerúsalému“.
616 Pozri Exod. 18:1 a ďalej, pozn. 1134.
617 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
618 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
619 Vl. „meno“, pozri Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
620 D. „tvojich spravodllivosti“, zmysel ako v texte, ďalej obdobne.
621 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
622 Pozri Žalm 22:6, pozn. 675.
623 Pozri Num. 11:31, pozn. 442.
624 D. „Teraz“.
625 Pozri Jer. 12:11, pozn. 849, súvisí s dotyčným slovesom[549].
626 Pozri Jer. 7:24, pozn. 454.
627 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
628 Pozri Jer. 7:10, pozn. 596; ďalej zmysel ako v texte.
629 Vl. „na“, tj. snad „na *základe*“.
630 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[607] odvodený.
631 Al. „načúvaj“ (pozorne), no nesúvisí s predošlým „počuj“. Pozri Is. 21:7, pozn. 1070.
632 Pozri Žalm 40:17, pozn. 1121.
633 Tj. „v svojom záujme“, predložka ako „za účelom“ napr. v Deut. 8:16 a na mnohých iných miestach.
634 Tu čosi odlišný v podstate súznačný výraz.
635 D. „*obete* daru večera“.
636 Pozri, ohľadne slovesa, ktoré je tu použité, kap. 8:5[516], no predložka je tu iná (hoci v tejto súvislosti v podstate súznačná) ako tam aj ako v mieste tam citovanom.
637 D. „vysilením“ atď.[636], výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
638 Al. „ustatý“, „vyčerpaný“, pozri 1 Sam. 14:28, 31, pozn. 575, hebr. „muaf“, tvar slovesa „jáaf“ takéhoto významu. No mnohé rukopisy tu uvádzajú znenie „múaf“, obdobný tvar hláskovo podobného slovesa „úf“, „letieť al. lietať“, pozri napr. Gen. 1:20 („sa rozlieta“), Deut. 4:17 („lieta“) a i. (v tomže zmysle chápu niektorí aj „muaf“ masóretského textu), ktorý, keďže ide o tvar trpného rodu, sa dá chápať v zmysle „súc poslaný priletieť“; potom by sa, pravdaže, týkal „Gavriéla“. Podľa nich, prikladajúc obdobný význam („letom“, tj. „rýchlo“) aj predošlému (v pôvodine nasledovnému) výrazu[637], preložili toto miesto LXX („tachei feromenos“, „súc rýchlo unášaný“) aj Vulgata („cito volans“, „rýchlo letiac“) a podľa nich valná väčšina novších známych mi prekladov. No nedovolil som si dochovaný masóretský text opravovať a preto v zhode s nemnohými prekladám podľa neho.
639 Pozri v. 2.
640 Tu a ďalej v zmysle „príkaz“, „rozkaz“.
641 Pozri Gen. 27:15, pozn. 700.
642 D. „*si* cennosťami“, množné číslo v zdôrazňujúcom zmysle. Ďalej obdobne.
643 Al. „nad tvojm ľudom“, „na tvoj ľud“, „ohľadne tvojho ľudu“, no iná predložka ako „ohľadne“ vo v. 23[20 70], ďalej obdobne.
644 Vl. „týždňov“ (Gen. 29:27 a i., aj tu kap. 10:2), no tu ide o „sedmice“ rokov, porov. Lev. 25:8, pozn. 530, kde je v tomže zmysle použitý iný, ale príbuzný výraz.
645 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
646 Al., podľa čítaného textu, „na zapečatenie“ v obdobnom zmysle.
647 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1052.
648 D. „na uvedenie spravodlivosti vekov“ (al. „večnosti“)[99].

www.milosrdenstvo.eu

649 Ten istý výraz ako v čítanom texte vyššie[646], no tu azda skôr v zmysle ako v texte („potvrdenie“, tj. „naplnenie“, „uskutočnenie toho, čo bolo videním al. proroctvom zjavené“).
650 D. „Svätého svätých“.
651 Vl. „vrátení“, tj. azda v zmysle
652 „o opätovnom budovaní“, nižšie a v kap. 11:29 obdobne, porov. Gen. 26:18, pozn. 680.
653 Pozri 1 Sam. 9:16, pozn. 401.
654 Tu D. „bude sa vracať a bude“.
655 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
656 Al. „trápení“, „obťažnosti“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
657 Tj. „v tiesnivých (atď.[656]) časoch al. dobách“.
658 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
659 Pozri Jóba 38:25, pozn. 1706; Prísl. 27:4, pozn. 1152.
660 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396.
661 Pozri Jóba 14:5, pozn. 688.
662 Vl. azda „pustošiace *vplyvy* al. *činy*“, tak aj na konci v. 27, no tam jednotné číslo; vyššie v tomže verši[669] iný tvar so zmyslom ako v texte.
663 Tj. „panovník“.
664 Al. „napevno uzavrie“, pozri Žalm 12:4, pozn. 372, tu v takomto zmysle.
665 Pozri Exod. 12:15, pozn. 389.
666 Tj. „krvavé obete“, „obetovanie zvierat“.
667 D. „cíp“ (napr. Deut. 22:12, pozn. 801), tj. „krajný bod“; al., podľa iných, „pre krídlo“ (Rúth 3:9), tj. „ochranu“, al. „na krídle“, tj. azda „s podporou“.
668 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053; 2 Par. 15:8, pozn. 598.
669 Al. možno „*bude* pustošiteľom“.
670 Podľa niektorých „na spustošené“, tj. „na *to, čo je* al. *bude* spustošené“, no dotyčný výraz je slovesný tvar činného rodu.
671 Pozri Is. 10:23, pozn. 659.
672 Al. „zhuba a určené“, tj. „*to, čo je* určené“.
673 Al. „slovo“, pozri Exod. 18:16, pozn. 179.
674 D. „pravda“[546].
675 Pozri Jóba 7:1, pozn. 345; Is. 40:2, pozn. 1900, tu zmysel ako v texte.
676 „strasť, v ktorej oná vec spočívala“, al. „ktorej sa oné slovo týkalo“.
677 Tu v takomto zmysle („*dostalo sa* mu“).
678 Al. snad „pochopenie tým videním“.
679 D. „*na* tri týždne dní“, nižšie obdobne.
680 Al. „smútok“, „nárek“, „lkanie“, D. „som sa ja … týždne stal trúchliacim“ (atď.).
681 Al. „lahodného“, „priťažlivého“.
682 D. „chleba žiadúcností“ (atď.)[641 642].
683 D. „pomazaním“[684].
684 Pozri Rúth 3:3, pozn. 118.
685 Vl. „strane“, pozri Gen. 34:21, pozn. 920.
686 Pozri Gen. 2:14, pozn. 70.
687 Pozri Ezek. 9:2, pozn. 426.
688 Pozri 2 Sam. 20:8, pozn. 800.
689 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.
690 Pozri Jóba 28:19, pozn. 1269.
691 Pozri Jer. 10:9, pozn. 736.
692 Pozri Exod. 28:20, pozn. 990.
693 D. „tvár ako výzor blesku“, „nohy ako oko[696] blýskavej mosadze“, ďalej obdobne.
694 Pozri Gen. 15:17, pozn. 432.
695 Ako Rúth 3:4, 7n. a 14, pozn 121, tu v zmysle „celé dolné končatiny“, výraz sa v SZ vyskytuje len na tomto mieste a na miestach tu vyššie citovaných.
696 Pozri Ezek. 1:4, pozn. 22; netýka sa miest bez tohto označenia.
697 Pozri Ezek. 1:7, pozn. 36.
698 Tu a obdobne ďalej, pravdaže, aj „hlas“.
699 Tj. „lomoziaceho davu“, „vravy“, pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.
700 Pozri Gen. 2:18, pozn. 560.
701 Pozri Gen. 27:33, pozn. 711.
702 Pozri Sud. 9:5, pozn. 536; tu D. „utiekli v skrytie sa“.
703 Al. „životná sila“, „zdravý výzor“, pozri Prísl. 5:9, pozn. 277.
704 Vl. „skazu“, ako napr. v Exod. 12:13, tu zmysel ako v texte.
705 Pozri 1 Par. 29:14, pozn. 376; 2 Par. 2:6, pozn. 82.
706 Vl. „mnou otriasla“, sloveso ako napr. „potriasajú“ v Žalme 22:7 a j., tu v zmysle „otrasením pozdvihla“, „vyburcovala“.
707 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
708 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
709 Pozri Žalm 104:32, pozn. 1289.
710 Pozri Ezr. 8:21, pozn. 306.
711 Srov. Jóš. 5:14, pozn. 202.
712 D. „prvých“, ako napr. v Gen. 8:13, pozn. 267.
713 D. „vedľa“, tj. azda „v oblasti vlády“.
714 Ako „pozostáva“ napr. v 2 Sam. 9:1, tu zmysel ako v texte („udržal sa“, „ostal pri svojom poslaní, ktoré som mohol uskutočniť“).
715 Pozri Gen. 44:29, pozn. 1163, tu väzba s 3. pádom.
716 Tu ešte iná (taktiež v podstate súznačná) predložka ako v kap. 9:21.
717 Pozri Ezek. 1:5, pozn. 24.
718 D. „ako podoba synov“.
719 Tu, pravdaže, ten istý výraz ako v mieste citovanom v dotyčnej poznámke[210].
720 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.
721 Vl. „nestojí“, zmysel ako v texte.
722 Pozri Gen. 2:7, pozn. 58.
723 Sloveso, ktorého sa týka dotyčná poznámka[369], je tu použité v obdobnom zmysle ako na mieste tam citovanom a na mnohých miestach iných.
724 Tu táže predložka ako na mieste[563] citovanom v kap. 8:5[516].
725 Vl. „som sa posilnil“, tu skôr zmysel ako v texte. Pozri Num. 13:20, pozn. 491.
726 Vl. „vraví“, „hovorí“, no nie ako „hovorenie“ vyššie.
727 Tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[660] odvodený, pozri napr. Exod. 14:14, pozn. 447.
728 Pozri aj 1 Par. 11:10, pozn. 323.
729 Pozri v. 20.
730 Tu skôr v takomto zmysle.

731 Pozri Ezek. 30:15, pozn. 890 a 1478, možno aj v obdobnom zmysle ako tam v kap. 24:25. Iný a iného významu výraz ako tu v kap. 2:41[205].
732 D. „bohatnúť bohatstvom veľkým“.
733 Al. „poštvať“, „vzrušiť“, „*k boju* primať“, vl. „zobudiť“ („povzbudiť“), ďalej obdobne.
734 Vl. „s (tj. „*k boju* s“) kráľovstvom“.
735 Al. „postaví sa“, ďalej obdobne, sloveso ako „stáť“ vo v. 2.
736 Al. „hrdinský“, „bojovný“, tu v platnosti prídavného mena.
737 „kráľ-hrdina“ (atď.[267]).
738 Pozri Gen. 3:16, pozn. 112.
739 Vl. „mnohú“, „veľkú“, zmysel ako v texte; ďalej obdobne.
740 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[738], vyskytujúci sa v SZ len tu a v 1 Par. 26:6, pozn. 811.
741 Pozri Gen. 49:6, pozn. 1324.
742 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[738], vyskytujúci sa v SZ len tu a u Zech. 9:10 a v inom (al. možno len širšom) zmysle u Jóba 41:33.
743 Pozri Jer. 1:10, pozn. 34, tu v zmysle ako v texte (Žalm 9:6).
744 Tj. oného kráľa (vv. 3n.).
745 Al. „silnieť *väčšmi* od“, v texte doslovný preklad.
746 Čosi iný výraz ako nižšie a vo v. 3[740], ako „ovládanie“ v Gen. 1:16, pozn. 112.
747 Vl. „prichádzať“, tj. „za manželku“.
748 Al. „spoločného (al. „právneho“) poriadku“, pozri 1 Par. 29:17, pozn. 894, Žalm 99:4, pozn. 2185, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
749 Al. možno „z(a)držať“, ak sa mieni „rameno“ nepriateľské.
750 Tj. „kráľ juhu“, ďalej obdobne.
751 Al. možno[519] „proti“.
752 Mnohí tu, možno podľa Vulgaty, uvádzajú znenie „s vojskom“; podľa Youngovho doslovného anglického prekladu „k opevnenniu“ (al. „bašte“, nesúvisí s následovným „pevnosť“[731]).
753 Tu aj „vstupovať“, „vchádzať“, „vnikať“.
754 Al. „presilu“, sloveso ako „silnieť“ vo v. 5 a i.
755 Pozri Jóš. 13:21, pozn. 471; Žalm 83:11, pozn. 1997; podľa iných „s ich zliatinami“, tj. „liatymi zobrazeniami“, ako napr. u Is. 41:29.
756 Al. „zostávať“, vl. „stáť“, zmysel ako v texte.
757 Pozri Deut. 2:5, 9, 24, pozn. 124, tu a obdobne ďalej zmysel ako v texte.
758 Sloveso ako v Gen. 6:21, pozn. 230.
759 Tj. „jeden z nich“.
760 D. „prídením (al. „príchodom“) príde“, vari sa dá zosilnený význam chápať v zmysle ako v texte. Inak „istotne príde“. V. 13 obdobne.
761 Pozri Žalm 78:20, pozn. 1885.
762 Vl. „prejde“.
763 Al., podľa čítaného textu, „povedie“.
764 Tj. „vojska“.
765 Al. „keď tá spústa bude pobraná“.
766 Al. „zrazí“, „povalí“.
767 Pozri Gen. 12:5, pozn. 349.
768 Pozri Jer. 7:11, pozn. 599.
769 Tu v tom istom zmysle ako často iného slovesa obdobného významu[217].
770 Pozri 2 Sam. 20:15, pozn. 806.
771 Pozri Num. 32:17, pozn. 1061, tu D. „mesto pevnosti“ (iný výraz ako vo v. 1 a ďalej[731]), množné číslo v zosilňujúcom zmysle, ako to vyjadruje preklad v texte. V. 39 obdobne.
772 Al., podľa niektorých, „dobre opevnené mestá“[31], porov. 1 Sam. 6:18, pozn. 65. V. 39 obdobne.
773 Pozri Gen. 23:6, pozn. 590.
774 Vl. azda „*ob*stávajúceho“, ale obávám sa, že to by nebolo dosť zrozumiteľné, preto som sa rozhodol pre tento opis.
775 Al. „jeho rukou *nastane*“.
776 Pozri Est. 9:29; 10:2, pozn. 314.
777 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
778 Al., podľa iných, „veľa úprimnosti“, al. „riadne (al. „správne“, „slušné“) podmienky“.
779 Tj. azda „krásavicu“, al. „mladučkú dievčinu“.
780 D. „na jej pôsobenie skazy“, tj. aby pre neho vykonávala výzvednú činnosť a tak napomáhala skazu kráľa juhu.
781 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406.
782 Pozri Gen. 10:5, pozn. 311.
783 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 412.
784 Vl. „spôsobí prestanie“, tvar slovesa v Gen. 2:2, pozn. 49.
785 Tj. „ním pôsobený“.
786 Al. „potupu“, „hanbu“, ďalej obdobne.
787 D. „svojho“, tá istá zámenná prípona ako vyššie[785], tu v takomto zmysle.
788 Vl. „nechávajúci prechádzať“.
789 Al. „slávou“, „ozdobou“, „skvelosťou“, tj. „*cez* nádheru“ atď.; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
790 Pozri Exod. 3:7, pozn. 103; Is. 9:4, pozn. 212, tu zmysel ako v texte.
791 D. „jedných“.
792 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle („v zúrivom al. prudkom hneve“) al. možno „v záchvatoch al. prejavoch hnevu“. Ďalej obdobne.
793 Pozri 1 Sam. 15:9, pozn. 624; Žalm 15:4, pozn. 419; Jer. 22:28, pozn. 1190.
794 Tu v takomto zmysle, pozri Num. 27:20, pozn. 982; Jer. 22:18, pozn. 1178.
795 Tu možno aj „nenápadne“, „sťaby nič“.
796 Sloveso ako napr. „posilnil“ v kap. 10:18, tu iný tvar so zmyslom ako v texte, pozri napr. Deut. 25:11, pozn. 916, kde je obdobný tvar toho istého slovesa použitý v obdobnom zmysle.
797 Al. „úlisnosťami“, „pochlebovaniami“, „zaliečavými (al. „klamnými“) rečmi“ (al. „spôsobmi“), pozri Žalm 35:6, pozn. 983, „klzké miesta“ u Jer. 23:12, tu v takomto prenesenom zmysle.
798 Tj. „ako záplava sa valiace vojská“.
799 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
800 Tj. „od času al. chvíle“.

www.milosrdenstvo.eu

801 Tvar slovesa „sa … spájať“ vo v. 6 a i., tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
802 Tj. azda „uzavretia spojenectva s ním“.
803 Al. jednoducho „trochou“, tj. „pomocou trochy“, „skrze trochu“. V. 25 obdobne.
804 Tu vl. „národa“ (hebr. „gój“, pozri Gen. 17:16, pozn. 457, tu, pravda, jednotné číslo).
805 D. „najtučnejšie“.
806 Pozri Žalm 78:31, pozn. 1900, tu zmysel ako v texte.
807 Pozri Žalm 35:4, pozn. 911 a 980, sloveso ako „*si* zaumienil“ v Est. 8:3.
808 Pozri Jer. 18:18, pozn. 814 a 1075.
809 Pozri Deut. 21:1, pozn. 753.
810 Tj. „kráľ severu“.
811 D. „*aj* ako *to* posledné ako *to* prvé“.
812 D. „prídu“, „vojdú“, „vstúpia“, tu hádam v zmysle ako v texte („vložia sa“).
813 Pozri Num. 24:24, pozn. 946.
814 Pozri Ezek. 13:22, pozn. 580.
815 Pozri Žalm 7:11, pozn. 2208.
816 Al. „opustivších“.
817 Tj. „z okruhu jeho panovania“, porov. Gen. 14:10; 32:10, pozn. 852.
818 Tj. „vojenské oddiely“, tak i v. 15 a obdobne ďalej.
819 Al. „znesvätia“, no nesúvisí s nasledovným „svätyňu“; pozri Is. 23:9, pozn. 1222; Ezek. 7:21, pozn. 357.
820 Tj. azda „opevnenú“.
821 Al. „*proti* zmluve“[25].
822 Tj. „zvodnými“, porov. Prísl. 7:21, pozn. 136.
823 Vl. „úlisnosťami“, pozri Is. 30:10, pozn. 1555, výraz príbuzný onému vo v. 21[797], no nie presne ten istý.
824 Pozri Jer. 3:2, pozn. 235, iné sloveso ako vyššie[819]; tu zmysel ako v texte.
825 Al. „rozumne“.
826 Pozri aj Žalm 14:2, pozn. 396.
827 Tj. „mase júdskeho ľudu“.
828 Al. „rozumieť“ (Žalm 139:2, pozn. 108 a 630), „pre mnohých[36] mať porozumenie“ (al. „pochopenie“), hebr. „jávínú lárabbím“, možno v zmysle „budú pre mnohých útočišťom, kde oni budú môcť nájsť chápavú al. porozumenia plnú a teda v ústrety vychádzajúcu pomoc al. aspoň útechu al. povzbudenie v utrpeniach“, o ktorých je reč ďalej. No takmer všetky známe mi preklady toto miesto podávajú v znení „budú mnohých učiť“ („vyučovať“, „poučať“), al. v obdobnom zmysle (možno podľa Vulgaty, „docebunt plurimos“), hoci dotyčné sloveso[30] v tvare, aký je na tomto mieste použitý („jávínú“), takýto význam nemá (aspoň ho žiadny z dostupných mi slovníkov v príslušnej významovej stupnici neuvádza). Jedinou výnimkou v tejto veci medzi známymi mi prekladmi je preklad LXX („synésúsin eis polla“, „budú mať pochopenie [al. „porozumenie“] ohľadne mnohých *veci*“), ktorý síce vystihuje zmysel dotyčného slovesného tvaru, no nie predmetu slovesa, lebo tým je v onom preklade spodstatnené prídavné meno množ. čísla stredného rodu, zmyslu vyššie v zátvorkách uvedeného, takže nezodpovedá zmyslu predmetu[827] pôvodiny. Okrem toho je v LXX tvarom toho istého slovesa preložený aj tvar slovesa bezprostredne predchádzajúceho[26 826], slovesa síce významom do istej miery blízkeho, ale inak odlišného. No úfam sa, že preklad, ktorý v texte podávam, je bez spomenutých nedostatkov a dáva dobrý zmysel aj vzhľadom na textovú súvislosť.
829 Vl. „potkýnať sa“, tu, vo v. 19 a ďalej zmysel ako v texte („klesať“, „rúcať sa“).
830 Al. „čepeľou“, meča al. inej zbrane, pozri Sud. 3:22, pozn. 202; Jób 39:23, pozn. 1775.
831 Na oboch miestach tá istá predložková väzba, ktorá je v pôvodine použitá aj tu vyššie v zmysle zodpovedajúcom významu slovenského 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu („mečom“, „plameňom“).
832 Pozri Num. 18:2, pozn. 696.
833 Pozri Is. 48:10, pozn. 119.
834 Al. možno „medzi nimi“.
835 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220.
836 Pozri Is. 1:18, pozn. 93.
837 Tá istá predložka ako „nad“ tu vyššie.
838 Pozri Gen. 2:2, pozn. 46.
839 Al. „keď“.
840 Tj. „predmet túžby“, pozri 2 Par. 32:27, pozn. 1056; Žalm 106:24, pozn. 2331, v. 8 obdobne (D. „s náčiním túžby“, zmysel ako v texte).
841 Tj. na akési božstvo, ktoré pohanské ženy s obľubou uctievali. Porov. Ezek. 8:14, pozn. 408; podľa niektorých sa tu mieni ten istý Tammúz, ktorého sa týka oná poznámka.
842 Al. možno „na svojom mieste“.
843 Pozri Žalm 86:9, pozn. 700 a 2020.
844 Pozri 1 Kráľ. 5:17, pozn. 315.
845 Ako v kap. 9:43[642], no množné číslo tu nie v zmysle onej poznámky.
846 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84; Deut. 32:12, pozn. 1134.
847 Sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[846]; pozri Gen. 31:32, pozn. 826, 42:7, pozn. 1140, tu zmysel ako v texte („dbať al. obzerať sa *na*“). Ďalej obdobne.
848 Al., podľa čítaného textu, „bude uznávať“.
849 Al. „česť“, no nie ako v kap. 2:6 a ďalej[105]; pozri Exod. 16:7, pozn. 558, výraz odvodený od dotyčného slovesa[843] al. možno naopak.
850 Tj. „takým“.
851 Al. „kúpnu cenu“, al. „za (tj. „ako“) odmenu“.
852 Tj. „s ním bojovať“, porov. kap. 8:4.
853 Pozri Jóba 27:21, pozn. 1227; Žalm 58:9, pozn. 1485, tu zmysel ako v texte, zvratný tvar vyskytujúci sa v SZ len tu.
854 Pozri Exod. 14:7, pozn. 462.
855 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
856 Ako v Gen. 49:13, nie ako tu vo v. 30, no zmysel v podstate rovnaký.
857 Al. „pred jeho rukou[398] … uniknúť“, pozri Žalm 22:5, pozn. 673.
858 Tj. „zeme“ al. „národy“.
859 Al. „jadro“, „hlavná časť“, „nejoprednejší[64] z“, pozri Num. 24:20, pozn. 590.
860 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.

861 D. „sa *do*stávať[43] k úniku“, srov. Gen. 32:8, pozn. 849; nesúvisí s „vyviaznuť“ tu vo v. 41[857].
862 Vl. „skrytými vecmi“, aramejský výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
863 Al. „družine“, vl. „krokoch“, pozri Žalm 37:23, pozn. 1058, tu v zmysle ako v texte.
864 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
865 Pozri 2 Par. 12:3, pozn. 499, tu čosi odlišný súznačný tvar.
866 Pozri Num. 12:1, pozn. 455, tu, pravda, tvar mužského rodu a množného čísla.
867 Al. „plašiť“, „ľakať“, pozri Jóba 22:10, pozn. 166; Žalm 83:15, pozn. 2001.
868 Pozri 1 Kráľ. 2:28, pozn. 608.
869 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.
870 Pozri Num. 21:3, pozn. 786.
871 Výraz prevzatý z perzštiny, vyskytujúci sa v SZ len tu.
872 Vl. „rozsádza“, sloveso ako „vysadil“ napr. v Deut. 20:6, tu v takomto zmysle.
873 D. „medzi morami“, množné číslo vyjadruje rozsiahlosť Stredozemného mora; iní ho chápu doslovne v zmysle „medzi Mŕtvym a Stredozemným morom“.
874 Tj. „Cijjónom“.
875 Al. „nad deťmi“, v obdobnom zmysle.
876 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
877 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356.
878 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
879 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
880 D. „*v* pôde prachu“, tj. hádam „v prašnej pôde“.
881 Al. „jagať sa“, „vydávať svetlo“, pozri Exod. 18:20, pozn. 624, tu v takomto zmysle.
882 Pozri Ezek. 8:2, pozn. 375, výraz odvodený od dotyčného slovesa[881], al. azda naopak.
883 Pozri Gen. 1:6, pozn. 10.
884 Al. „mnohých za spravodllivých uznávajúci“ (Jób 27:5; Žalm 82:3), „mnohým k spravodlivosti dopomáhajúci“ (2 Sam. 15:4, pozn. 613).
885 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
886 Pozri Exod. 15:18, pozn. 536.
887 Pozri Jóba 1:7; 2:2, pozn. 26, tu vari v zmysle „očami al. myšlienkami“ (porov. 2 Par. 16:9), tj. azda „premýšľať“, „preskúmavať“, totiž rozličné predpovede a proroctvá al. možno aj iné oblasti vedenia a poznania.
888 Al. „tu“, „tuto“.
889 Pozri Gen. 22:17, pozn. 328.
890 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
891 Tj. azda „povedal *jeden z nich*“.
892 Al. „zázrakov“, „divotvorností“, „zázračných udalostí“, pozri Žalm 77:11, pozn. 1863, a i. Netýka sa miest bez tohto označenia.
893 Tj. „polovici určeného času“, porov. kap. 7:25 a Zjav. 12:14.
894 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
895 Pozri Jer. 51:20, pozn. 1956.
896 Vl. „sa budú cíbriť a bieliť“, no zmysel je skôr ako v texte; netýka sa nasledovného „budú prečisťovaní“, ktoré je preložené doslovne.
897 Vl. „totiž na zavedenie (al. „ohľadne zavedenia“) … ohavnosti“, opis v texte v záujme zreteľnosti.
898 Pozri Gen. 8:4, pozn. 178.
899 D. „lósu“, ako napr. Is. 17:14.

www.miloslavik.eu

HÓŠEA[1]

Slovo Hospodina, ktoré sa *do*stalo[2] k Hóšéovi, synovi Beerího, v dňoch Uzzijju, Jótháma, Ácháza, Jechizkijju, kráľov Júdu[3], a v dňoch Jároveáma, syna Jóáša, kráľa Isráéla[3].

(2)Začiatok slova Hospodina skrze Hóšéu: I povedal Hospodin k Hóšéovi: Choď, vezmi si ženu smilstiev[4 5] a dietky[6] smilstiev[5 7], lebo tá*to* zem ohavne[8] smilní, *preč* od nasledovania Hospodina[9]. (3)I pobral sa a vzal *si* Gómer, dcéru Divlájima, i otehotnela a porodila syna, (4)a Hospodin k nemu povedal: Nazvi jeho meno Jizreel[10], lebo ešte málo a budem navštevovať[11] krv[12 13] Jizreela na dome Jéhúa a končiť[14] s kráľovstvom Isráéla[15]; (5)a v onen deň sa stane[2], že[16] budem v doline[17] Jizreel luk Isráéla lámať[18].

(6)A ešte otehotnela a porodila dcéru, i povedal mu: Nazvi jej meno Ló-ruchámá[19], lebo už naďalej[20] nebudem mať s domom Isráéla zľutovanie[21 22], že by som im ešte akokoľvek[23] mal[24] odpúšťať[25]; (7)a*le* s domom Júdu zľutovanie mať[21 22] budem a budem ich vyslobodzovať[1 26] v Hospodinovi, ich Bohu[27], a nie *že* ich budem vyslobodzovať[1 26] lukom[27] a*ni* mečom[27] a*ni* bojom[27 28], koňmi[27] a*ni* rajtármi[27 29].

(8)A keď Ló-ruchámu odstavila, otehotnela[30] a porodila syna; (9)i povedal: Nazvi jeho meno Ló-ammí[31], lebo vy nie *ste* môj ľud a ja nie som[32] pre vás[33 34].

(10)[35]A*le* počet synov Isráéla bude[36] ako *množstvo* piesku[37] mora, ktorý nemôže[24] byť zmeraný ani spočítaný, i stane sa[2], *že* na mieste[38], kde sa im vravelo: Vy nie *ste* môj ľud, sa im bude vravieť: Synovia živého Boha; (11)i zhromaždia sa synovia Júdu a synovia Isráéla *v* jedno a ustanovia[39] si jednu hlavu a vystúpia[40] zo zeme, lebo deň Jizreela *je*[32] veľký.

2 Povedzte svojim bratom: Ammí[41]! a svojim sestrám: Ruchámá[42]!

(2)Veďte spor[43] proti svojej materi, veďte spor[43], lebo ona nie *je* mojou ženou a nie *že som* ja jej manželom[74], a nech odvrhuje[44 45] svoje smilstvá[5] od svojej tváre a svoje cudzoložstvá[46] spomedzi svojich prs, (3)aby som ju nemusel[24] zobliecť[294] do naha[47] a vystaviť[48] ju ako *v* deň jej narodenia a urobiť[39] ju sťa*by* pustinou, áno[16], spraviť[49] ju sťa*by* zemou sucha a usmrtiť ju smädom. (4)A s jej deťmi[50] nebudem mať zľutovanie[22], lebo ony *sú* deti[49] smilstiev[5], (5)áno, ich mať smilnila[36], *tá, ktorá* nimi otehotnela, sa správala[36] hanebne[51], lebo povedala: Pôjdem za svojimi milovníkmi, dávajúcimi mi môj chlieb[52] a moju vodu, moju vlnu a môj ľan[53], môj olej a moje nápoje. (6)Preto hľa, ja[54], chystám sa tvoju[55] cestu oplotiť[56 57] tŕním[58] a budem *ju* pre ňu[59] obmurúvať[60] múrikom[61 62], takže[16] nebude môcť[24 63] nájsť svojich pešín[64]; (7)i bude honiť[36 65] svojich[66] milovníkov a nie *že* ich bude môcť[24] dostihnúť, a bude ich hľadať[36] a nie *že ich* bude môcť[24] nájsť; i povie *si*[67]: Musím[24] ísť a vrátiť sa k svojmu prvému manželovi[74], lebo vtedy mi *bolo* lepšie od *toho, ako je* teraz. (8)A ona nevie[36], že som jej ja dával[36] obilie a mušt a olej[68] a rozmnožoval[36] jej striebro a zlato; *to* používali[36 69] pre Baala[33 70]. (9)Preto sa chcem[24] vrátiť a pobrať svoje obilie v jeho čas a svoj mušt v jeho určenom období a opäť odňať[71] svoju vlnu a svoj ľan[53] na zakrytie jej[72] nahoty; (10)a teraz budem pred očami jej milovníkov odhaľovať[288] jej hanbu[73] a nie *že* ju kto[74] bude môcť[24] vyprostiť[71] z mojej ruky. (11)Chcem[24] tiež[75] zrušiť[14] všetky jej radovánky[76 77], jej slávnosti[77], jej novy[77] *mesiaea*, jej soboty[77], áno, všetky jej sviatky[77 78], (12)a spustošiť[79] jej vinnú révu[77] a jej figovníky[77], *o* ktorých[80] vraví[36]: tie[81] *sú* mi odmenou[82], ktorú mi dali moji milovníci, a obrátiť[39] ich na les, nech[16] ich ožerie živočíšstvo poľa, (13)a navštíviť[83] na nej[84] dni Baalím[85], ktorým[86] vykiadza[87], keď[16] sa ozdobuje[36 88] svojimi náušnicami[77 89] a svojimi náhrdelníkmi[77 90] a chodí za svojimi milovníkmi a na mňa zabudla, vyhlásené[91] Hospodinom.

www.mosesmedia.eu

(14)Preto ja, hľa, sa chystám ju vyvábiť[57] a povediem ju *do* pustiny a budem
hovoriť k jej srdcu, (15)a odtadiaľ jej
chcem[24] dať jej vinice a dolinu[17] Áchór[92]
ako vchod[93 94] nádeje[95], i rozospieva sa[96]
tam ako *v* dňoch svojej mladosti[97] a ako
v dňoch svojho vzostupu zo zeme Egypta.
(16)A v onen deň sa stane[2], vyhlásené[91]
Hospodinom, *že* ma budeš nazývať: môj
Manžel[74], a nie *že* mi ešte budeš dávať názov[98] môj Baal[69 99], (17)lebo mená Baalím[85]
budem odstraňovať[45] z ich[100] úst, takže[16]
už nebudú svojimi menami pripomínaní.
(18)A chcem[24] pre nich[33 100] v onen deň
uzavrieť zmluvu[101] s živočíšstvom poľa
a s letúnstvom[102] nebies a plazivým[103] *tvorstvom*[102] pôdy[104], a luk a meč a vojnu[28] zo
zeme *vy*lámať[18] a dať im v bezpečí[105] líhať,
(19)a zasnúbiť si ťa navždy[106], áno[16], zasnúbiť si ťa v spravodlivosti a v práve[107]
a v láskavosti[108] a v zľutovaní[21 109],
(20)áno[16], zasnúbiť si ťa vo vernosti[110],
takže[16] spoznáš Hospodina. (21)A v onen
deň sa stane[2], *že* budem vypočúvať[111], –
vyhlásené[91] Hospodinom, – vypočúvať[111]
nebesá a ony budú vypočúvať[111] zem,
(22)a zem bude vypočúvať[111] obilie a mušt
a olej[68], a ony budú vypočúvať[111] Jizreel[112].
(23)I budem si ju v zemi rozsievať a budem mať zľutovanie[21 22] s Ló-ruchámou,
a Ló-ammímu budem vravieť: Ty *si* môj
ľud, a on bude vravieť: Môj Bože!

3 A Hospodin ku mne povedal: Ešte
choď a miluj ženu milovanú priateľom[113 114] a cudzoložiacu, ako Hospodin
miluje deti[50 115] Isráéla, hoci[16] sa ony otáčajú[116] k iným[117] bohom a milujú koláče
z hrozien[118]. (2)Zjednal som[119] si ju teda[75]
za pätnásť strieborných[120] a chómer[121]
jačmeňa a lethech[122] jačmeňa (3)a povedal som k nej: *Po* mnohé dni budeš[44]
ostávať pre mňa[33], nesmieš[24] smilniť a nie
že smieš[24] byť pre *iného* muža[33]; tak[16] *budem* aj ja k tebe. (4)Áno, *po* mnohé dni
budú deti[50] Isráéla ostávať bez kráľa a bez
vodcu[123] a bez obete a bez pamätného
stĺpa[124] a bez ornátu a domácich bôžikov[125]; (5)potom sa deti[50] Isráéla budú
vracať a hľadať Hospodina, svojho Boha,
a Dávída, svojho kráľa, a v posledku dní
pôjdu ohromení[126] k[127] Hospodinovi a k[127]
jeho dobrote.

4 Počujte slovo Hospodina, deti[50]
Isráéla, lebo Hospodin má[128] s obyvateľmi tej*to* zem rozopru[129], veď v tej*to*
zemi niet pravdy[110] a niet láskavosti[108]
a niet poznania Boha; (2)preklínanie[130]
a luhanie a zabíjanie a kradnutie a cudzoloženie – *tieto zlá* sa rozmohli[131 132], a krvi*prelievania*[12] stíhajú[36 133] krvi*prelievania*[12 134].
(3)Preto bude zem smútiť a každý v nej
bývajúci zomdlievať[135] s živočíšstvom[136]
poľa a s letúnstvom[102 136] nebies, *b*a aj ryby
mora budú odnímané[137].

(4)Avšak nech sa nikto[74] neprie[43 44]
a nikto[74] nech nekarhá[44 138], lebo tvoj ľud
je ako *tí, kto* sa prú[43] *s* kňazom; (5)i budeš
sa potkýnať *vo* dne a aj prorok sa bude
s tebou potkýnať *v* noci, a tvoju mať zahubím[139].

(6)Môj ľud, *tí* hynú[36 139 140] od[141] nedostatku poznania; *pre*tože ty si poznanie
zavrhol[142], tiež[16] ťa zavrhnem[142] od kňazovania mne; ako[16] si zabudol *na* zákon[143]
svojho Boha, budem aj ja zabúdať *na*
tvoje deti[50] – (7)podľa svojho množstva[144],
tak[145] hrešili[36] voči mne; budem meniť[146]
ich slávu[147] na hanbu. (8)Jedia hriechy[77 148]
môjho ľudu a svoju dušu povznášajú[25]
k ich neprávostiam[149 150]; (9)i stane sa[2] ako
ľud*u*, tak[151] kňaz*ovi*, že[16] na ňom budem
navštevovať[11] jeho cesty a jeho skutky mu
odplácať[152]. (10)I budú jesť[36] a nebudú sa
môcť[24] nasýtiť, budú smilniť[36] a nebudú
sa rozmáhať[132 153], lebo prestali[154] dbať[155]
o Hospodina; (11)smilstvo a víno a mušt
berú srdce.

(12)Môj ľud sa s otázkami obracia na
svoje drevá[156] a správy mu podáva[157 158] jeho
palica, lebo duch[159] smilstiev nechá́va[36]
blúdiť[160], a *oni* odišli[161] smilniť spopod[162]
svojho Boha[163]; (13)obetujú na temenách[164] vrchov a vykiadzajú[165] na pahorkoch pod dubmi[77 166] a topoľmi[77] a terebintami[77 167], lebo tôňa toho[81] *je* dobrá, preto
vaše dcéry smilnia a vaše nevesty cudzoložia. (14)Nebudem na vašich dcérach
navštevovať[11] *to,* že smilnia, ani na vašich
nevestách *to,* že cudzoložia, lebo oni *sami*
sa uchyľujú do ústrania[168] s neviestkami
a obetujú s chrámovými smilnicami[169];
a ľud, *ktorý* nechápe[170], dospieva k pádu.

(15)Ak smilníš ty, Isráél, nech sa nepreviňuje[44 171] Júdá; nech nevstupujete[44]

www.knihcestanikiel.sk

v Gilgál a nech nevystupujete[40 44] *v* Béth-
-Áven[172], a nech neprisaháte[44]: *Ako že je*
živý Hospodin! (16)Veď Isráél je[36] vzdo-
rovitý ako vzdorovitá[173] krava; teraz
ho bude Hospodin pásť ako ovcu[174] na
priestrannosti[175]. (17)Efrajim *je* spojený[176]
s modlami[177], nechaj ho[178]; (18)ich pitie[179]
sa zvrhlo[45 180 181], splna sa oddali smilne-
niu[182], milujú[36 183]: Dajte![184 185] Ich[186] ochrán-
covia[187] *sú* hanbou[188]; (19)víchor[159] ich[186]
vtesná[189] v svoje krídla[190], i budú sa hanbiť
za svoje obete[15].

5 Počujte toto slovo, vy[191] kňazi, a ve-
nujte pozornosť[192], dom Isráéla, a na-
stavte uši[193], dom kráľa, lebo voči vám *je*
súd[107 194], lebo ste sa v Micpe stali[2] pascou
a na Távóre rozprestretou sieťou; (2)áno,
vražednosť[195] odpadlíkov[196] – *v tom* za-
šli hlboko, a ja – ukázňovanie[197] im
všetkým[198]! (3)Ja poznám[36] Efrajima a Is-
ráél nie je[36] predo mnou[199] utajený, že ty
teraz smilníš[36], Efrajim, *že* Isráél je[36] zne-
čistený; (4)ich skutky *im* nedávajú[200] vrá-
tiť sa[201] k svojmu Bohu, lebo v ich vnútri
je duch[159] smilstiev[5] a nie *že* spoznali Hos-
podina, (5)a v tvár[202] Isráéla svedčí[36 203]
jeho pýcha[204], i budú sa Isráél a Efrajim
v svojej neprávosti[152 205] potkýnať, potkne
sa s nimi aj Júdá. (6)So svojím drobným
dobytkom[136] a so svojím hovädzím do-
bytkom[136] pôjdu Hospodina hľadať a nie
že ho budou môcť[24] nájsť – odtiahol sa[206]
od nich. (7)Dopustili sa nevernosti[207]
proti Hospodinovi, lebo naplodili nepat-
ričných[208] detí[50]; teraz ich nov *mesiaca*[209]
bude zožierať[210 211] s ich podielmi[212].
(8)V Givei trúbte[213] *na* trúbe[214], v Ráme *na*
pozaune, *v* Béth-Ávene[172] krič te[215]: Za te-
bou[216], Benjámín! (9)Efrajim sa v deň po-
karhania[217] bude stávať[2] spustliskom[218 219];
ohľadne kmeňov[220 221] Isráéla[222] som dal na
vedomie, *čo je* spoľahlivé[223]. (10)Vodco-
via[123] Júdu sa stali[2] sťa*by* posúvajúcimi[224]
pomedzia[77 225]; ako vodu na nich budem
vylievať prekypenie svojho[226] hnevu[227].
(11)Efrajim *bude* zdrvený[228], skrušený[229]
v súde[107 194]; keď sa mu zľúbilo[230], dal sa
chodiť podľa rozkazov[77] *ľudí*, (12)a ja *bu-*
dem Efrajimovi ako moľa a domu Júdu
ako požieranie červami[231]; (13)a keď Efra-
jim spozoruje[232] svoju chorobu a Júdá
svoju ranu[233], poberie sa[30] Efrajim do
Aššúra[234 235] a pošle ku svárlivému[236] krá-
ľovi[43 237], a*le* on vám nebude môcť priniesť
vyhojenie a nie *že* bude vedieť[24] ranu[233]
vyliečením od vás odstrániť[238], (14)lebo
ja *budem* Efrajimovi sťa*by* ryčiacim[239]
a domu Júdu sťa*by* hrivnatcom[240]; ja – ja
budem rvať a odchádzať[241], odnášať[25] a ne-
bude vyprosťujúceho, (15)budem odchá-
dzať[241] a vracať sa na svoje miesto[38], než
budú uznávať[242] svoju vinu[171 243] a hľadať
moju tvár; v svojej[244] tiesni[245 246] ma budú
usilovne vyhľadávať[247]:

6 Poďte, nech[16] sa vraciame k Hospodi-
novi; áno, on rval[36], a*le* bude nás ho-
jiť, ráňal[248], a*le* bude nás obväzovať; (2)po
dvoch dňoch[249] nás bude oživovať, v tretí
deň nám bude dávať vstať, i budeme žiť
pred jeho tvárou (3)a poznávať – hnať
sa[250] za poznaním – Hospodina. Jeho
vychádzanie[251] *je* zaistené[252] ako úsvit[253],
i bude *k* nám prichádzať ako príval[254], ako
dážď neskorý[255] *aj* raný[256] *na* zemi[113].
(4)Čo mám[24] s tebou[257] spraviť[258], Efra-
jim? Čo mám[24] s tebou[257] spraviť[258], Júdá?
Veď[16] vaša dobrota[108 259] *je* ako oblak[260] rána
a ako zavčasu sa objavujúce[261] *kvapky*[262]
rosy , *to, čo*[263] mizne[264]! (5)Preto som sa
dal otesávať[265] ich skrze prorokov, poráža-
ť[266] ich výrokmi svojich úst, a*by* tvoje
odsúdenia[5 107 194 267] vychádzali[268 269] *ako*
svetlo[270]; (6)veď obľubujem[36] dobrotu[108 259]
a nie obete[77], a poznanie Boha *väčšmi*
od vzostupných *obetí*[271], (7)no[16] oni, ako
ľudia[272], prestúpili[273] zmluvu; vtedy[274] sa
proti mne dopustili nevernosti[207].
(8)Gileád *je* hradisko[275] dopúšťajúcich
sa[276] neprávosti[149], poznačené stopami[277]
od krvi, (9)a ako bandy záškodníkov[278]
na voľakoho[74] striehnu[279], tak[280] spoločenstvo kňazov, *tí na* ceste do Šechema[281]
vraždievajú – áno, pášu[69] nehanebnosť[282].
(10)V dome Isráéla som uvidel desivú
vec: *je* tam smilstvo Efrajima[244], Isráél je[36]
znečistený; (11)aj tebe, Júdá, je určená[49]
žatva[283] – pri mojom *od*vracaní[284 285] zaja-
tia[286] môjho ľudu.

7 Pri[287] mojom hojení Isráéla[244], tu[16]
vyšla najavo[288] neprávosť[149] Efrajima
a zlá[5 289] Šómróna, lebo sa dopúšťajú[36 276]
podvodu[290], i vlámavajú sa[36 291] zlodeji[77]
a vonku[292 293] vyčíňajú[36 294] bandy[77] zá-
škodníkov[278], (2)a nie *že* vravia svojim

www.mosaicka.sk

srdciam[295], *že si* všetky ich zlá[5 289] pripomínam[36], teraz ich ich skutky obkľúčili
– ocitli sa[2] pred mojou tvárou. (3)Svojím zlom[289] rozveseľujú kráľa a svojimi
lžami[296] kniežatá[123]; (4)oni všetci[198] *sú*
cudzoložníci, podobní peci[297] rozpálenej[298] od pekára, *ktorý* ustáva[14] od prehrabovania[299] od zamiesenia cesta *až* do jeho
skysnutia. (5)*V* deň nášho kráľa *mu*[300]
kniežatá[123] spôsobili ochorenie rozohnením[301] z vína; podal[302] si[303] ruku s posmievačmi – (6)áno, pri svojom striehnutí[304]
spravili svoje srdce takmer sťa*by* pecou[305],
ich pekár celú noc spí, ráno ono horí[298]
ako planúci[306] oheň[307]. (7)Oni všetci[198] sú
horúci ako pec a zožierajú[36 210] svojich
sudcov[308], všetci ich králi padli; niet medzi nimi volajúceho ku mne.

(8)Efrajim, ten[81] sa pletie[309] medzi národnosti[310]; Efrajim sa stal[2 311] plackou neobracanou[312], (9)jeho silu zožierajú[36 210]
cudziari[313] a nie *že* on vie[36], aj šediny sa
na ňom tu a tam ukazujú[36 77 314] a nie *že* on
vie[36], (10)a proti tvári Isráéla[202] svedčí[36 203]
jeho pýcha[204 315] a nie *že* sa ohľadne všetkého tohto[221 222] vracajú[36] k Hospodinovi,
svojmu Bohu, a nie *že* ho hľadajú[36],
(11)A Efrajim sa stal[2 311] sťa*by* sprostou[316]
holubicou bez[317] rozumu[318]: volajú[36] Egypt,
chodia[36] *v* Aššúr[234 235]; (12)ako pôjdu, budem na nich[319] rozprestierať svoju sieť,
ako vtáctvo[320] nebies ich budem zrážať;
budem ich ukázňovať[321] podľa zvesti[322] ich
zhromaždeniu[323 324 325].

(13)Beda[326] im, lebo odo mňa[327] utiekli,
pustošenie[328] im[329], lebo sa proti mne
vzopreli[330], a ja som ich chcel[24] oslobodiť[331], a*le* oni sa dali proti mne[332] vyslovovať lži[333] (14)a nie *že* ku mne v svojom
srdci kričia[36 334], keď[335] na svojich lôžkach
skučia; rotia sa pre[336] obilie a mušt, odvracajú sa[45] proti mne, (15)hoci[16] som ja vyučoval[36 321 337], posilňoval[36] ich ramená, a*le*
zamýšľajú[338] proti mne[339] zlo. (16)Vracajú
sa, nie do výše[340]; stali sa[2 311] sťa*by* klamným lukom[341], ich vodcovia[123] budú padať
mečom pre zlosť[342 343] svojho jazyka; toto
bude predmetom výsmechu im[344] v zemi
Egypta.

8 Trúbu[214] k tvojim[345] ústam[346]! Sťa*by*
orol[347] proti domu Hospodina[332 348],
pretože prestúpili[273] moju zmluvu a proti
môjmu zákonu[143 332] sa vzopreli[330]! (2)Budú
ku mne kričať[334]: Môj Bože, poznáme[36 349]
ťa, Isráél[350]! – (3)A*le*[351] Isráél zavrhol[352]
dobro; bude ho nepriateľ prenasledovať[65 353]. (4)Oni dosadzujú[36] kráľov[354], no[16]
nie odo[355] mňa, dosadzujú[36] kniežatá[123 562],
ktorých[16] neuznávam[36 349]; svoje striebro
a svoje zlato si robia[36] modlami[356 357], takže
bude musieť[24] býti zničené[358]. (5)Tvoje
teľa[359], Šómrón[360], zavrhol[283 352]; vzbĺkol[361]
proti nim môj hnev – *až* dokedy budú
neschopní nevinnosti[362]? (6)Veď *aj* ono *je*
z Isráéla, zhotovil[69] ho zlatník[363], takže[16]
ono nie *je* Boh – áno, teľa[359] Šómróna[360]
bude *na* kusy[364 365]. (7)Lebo rozsievali vietor[159], i budú žať búrku[366]; nebude to[91 367]
mať[368] siatiny[369], výhonky nebudú[77] vytvárať[69] múku[370]; *čo* azda budú[77] môcť[24] vytvoriť[69], budú pohlcovať cudziari[313]. (8)Isráél
bol pohltený; teraz sa medzi národmi[310]
stali[2] sťa*by* nádobou[371 372 373] *takou, že* v nej
niet záľuby[374 375].

(9)Veď vystúpili[40] *v* Aššúr[234 235]; divý osol
si ostáva osamote[376], Efrajim, *tí si* najali
milovníkov; (10)aj keď medzi národmi[310]
najímajú, budem ich teraz zhromažďovať, nech[16] sa začnú[377] zmenšovať[378] od[379 380]
bremena[381] kráľa[382] kniežat[123 383 384]. (11)Veď
Efrajim rozmnožil oltáre – na hrešenie sa
mu *do*stali[2] oltáre, na hrešenie! (12)Písal
som pre neho[33] desaťtisíc[385] *vecí zo* svojho
zákona[143] – boli posúdené[341 386] *za* toľko
ako[297] *čosi* nepatričné[313 387]. (13)Obete darov[388] mne[389]? Obetujú a jedia[36] mäso –
Hospodin ich[226] blahovoľne neprijíma[36 390],
teraz *si* bude pripomínať ich neprávosti[149]
a bude navštevovať[11] ich hriechy; oni sa
budú vracať *v* Egypt. (14)Áno[16], Isráél
zabudol *na* svojho Zhotoviteľa[69] a dal sa
budovať chrámy[391 392], a Júdá rozmnožil
opevnené[393] mestá, no[16] vypustím[394] v jeho
mestá oheň, ktorý[16] zožerie[210] jeho[186 395]
paláce[396].

9 Nech sa neveselíš[44], Isráél, *až* k jasotu, ako národnosti[310], lebo si
spred[397] tváre svojho Boha chodil[36] smilniť[398], zamiloval si *si* odmeňovanie[399] na
všetkých obilných holohumniciach[400].
(2)Holohumnica a lis ich[401] nebudú
môcť[24] uživiť[402] a mušt v ňom[186 403] bude
zlyhávať[404]; nebudú[401] bývať v zemi Hospodina, lež[16] sa Efrajim vráti *v* Egypt

www.mcsr.sk

a v Aššúri[234 235] budú[401] jesť nečisté. (4)Nebudú[401] Hospodinovi liať víno[405] a nie *že*
mu budú[401] príjemní[406]; ich[401] obete[407] im[401]
budú sťaby chlebom[52] zármutku[5 408], všetci
jedávajúci ho sa budú znečisťovať, lebo
ich chlieb[52] *bude* pre nich samých[33 409], nebude prichádzať *v* dom Hospodina.

(5)Čo budete robiť v deň sviatku[410]
a v deň slávnosti Hospodina? (6)Veď,
hľa, odešli[401] od[411] pustošenia[328]; Egypt
ich[401] bude zbierať[412], Móf[413] ich[401] bude pochovávať, ich[401] cennosti[77 414] v striebre[415]
– bude sa ich zmocňovať[416] burina[417 418],
v ich[404] stanoch *bude* tŕnie[58]. (7)Prišli dni
navštívenia[11], prišli dni odplaty[419], Isráél,
tí budú spoznávať: prorok *je* pomätený[420],
muž Ducha[159 421] *je* šialený[422], pre množstvo tvojej neprávosti[149] a mnohú nevraživosť. (8)*Je* Efrajim pozorovateľom[423] pri[424]
mojom Bohu? Prorok – na všetkých jeho
cestách *je* pasca vtáčnika a v dome jeho
Boha nevraživosť. (9)Hlboko zašli, zvrhli
sa[425] ako *za* dní Givey[426]; bude[427] *si* pripomínať ich neprávosť[149], bude[427] navštevovať[11] ich hriechy.

(10)Našiel som Isráéla ako hrozná
v pustine, uvidel som vašich otcov ako
raný plod[428] na figovníku v jeho začiatku[429];
zašli *k* Baal-Peór*ovi*[430] a oddelili sa[431] *na* ostudu[432 433], i stali sa[2] ohavnosťami[434] ako ich
láska[435]. (11)Efrajim – ich sláva[147] odlieta
ako letúnstvo[436], niet[437] rodenia[438], niet[437]
tehotenstva[439], niet[437] počatia[440]; (12)ak
predsa svoje deti[50] vychovávajú[441], potom[16]
ich budem o deti pripravovať – nebude[437]
človeka, áno, beda[442] aj im pri mojom odvrátení[45] sa od nich. (13)Efrajim, ako vidím[36] ohľadne Córa[443], *bol*[444] zasadený[186] na
nive[445 446], no[16] svoje deti[50] *má* Efrajim na
vyvádzanie[447] k zabíjačovi[448]. (14)Daj im,
Hospodine, – čo budeš dávať? – daj im
potrácajúcu[449] maternicu a vyschnuté[450]
prsia! (15)Všetko ich zlo, – v Gilgále[451],
áno, tam som ich pojal v nenávisť pre
zlo[452 453] ich skutkov; chcem[24] ich odohnať[454] od[455] svojho domu, nebudem ich
naďalej[20] milovať, – všetci ich vodcovia[123]
sú vzbúrenci[173 456]. (16)Efrajim je[36] zbitý[251],
ich koreň vyschol[450], neponesú[25] plodu;
bárs aj plodili, potom[16] predmet túžby[414]
ich lona[439] budem usmrcovať. (17)Môj
Boh ich bude zavrhovať[457], lebo ho neposlúchali[36], a budú tulákmi[458] medzi národmi[310].

10 Isráél *je* bujnejúca[459] réva, ovocie
nasadzuje[460] sebe; podľa množstva svojho ovocia[244] zriadil množstvo[461]
oltárov[244 462 463], podľa dobroty zeme
dobrom darili[36 464] pamätné stĺpy[124 463 465].
(2)Ich srdce sa rozdelilo[466]; teraz ponesú svoju vinu[171 243], on[427] bude ich oltáre[463] rozbíjať[467], ich pamätné stĺpy[124 463]
porážať[328 468]; (3)áno, teraz budú vravieť:
Nemáme[368] kráľa, lebo sme nemali[31] Hospodina v úcte[469], a kráľ – čo by pre nás[33]
mohol[83] spraviť? (4)Vyslovovali[36] slová[470]
krivým prisahaním[130 471] *pri* uzatváraní
zmluvy[101], takže[16] ako jedovatá bylina[472]
na brázdach poľa vypučí[473] súd[107 194].
(5)Osídlenci[474] Šómróna budú mať
strach[475] o teľatá[359] Béth-Ávena[172], áno,
jeho ľud nad tým[81] upadne v zármutok, a*j*
jeho kňazíkovia[476], *ktorí* nad tým[81] jasali,
nad slávou[147] toho[81], lebo od nich odíde
do vyhnanstva[477]; (6)aj ona bude prinášaná[478] Aššúrovi[234 235], dar[479] svárlivému[236]
kráľovi[43 237], Efrajim bude musieť[24] prijať
hanbu a Isráél bude mať ostudu[432 480 481]
zo svojho rozhodnutia[482]. (7)Šómrón
zhynie[139 140], jeho[186] kráľ *bude* ako trieska[483]
na tvári[484] vody, (8)a výšiny[485] Ávena[172 486],
hriech[487] Isráéla, budú vyplienené[488], na
ich oltároch bude vzchádzať tŕnie[58] a bodľač[58], i budú vravieť vrchom: Prikryte nás!
a pahorkom: Padnite na nás!

(9)Odo dní[489] Givey[426] hrešíš[36], Isráél,
tam sa zastavili[490], nestačil[24] ich v Givei
dostihnúť boj[28] proti synom zločinu[491];
(10)keď si budem želať[492], potom[16] ich
budem trestať[493], i zhrnú sa[137] proti nim[332]
národnosti[312] za ich pripútanie[494] k ich
dvom neprávostiam[149 495]. (11)A Efrajim
je vycvičená[496] jalovica, milujúca mláteniе[497], no[16] ja prejdem[498] cez[499] pôvab[500]
jej šije – chcem[24] Efrajima zapriahnuť[501],
Júdá bude orať, Jákób mu[502] bude brániť.
(12)Rozsievajte si ku[503] spravodlivosti,
žnite podľa príkazu[504] láskavosti[108], obrobte si neobrobené[505], lebo[16] *je* čas vyhľadávať[506] Hospodina, než bude prichádzať,
a*by* vám vštepoval[507] spravodlivosť[508].
(13)Orali ste[36] zlovôľu, žali ste[36] neprávosť[149], jedli ste[36] ovocie lži[296], lebo si sa
dal dôverovať[509] v svoju cestu, v množstvo

www.biblia-online.cz

svojich silákov[510], (14)i povstane medzi
zástupmi tvojho[511] ľudu[512] vrava[513] a všetky
tvoje pevnosti[514] budú pustošené[328 468 515],
ako Šalmanovo pustošenie[328] Béth-Arbela
v deň bitky[28] – matere s deťmi[50 516] boli roz-
rážané[36 77 517]. (15)Takto spraví Béth-Él vám
z príčiny[518] zla vášho zla; za úsvitu[519] kráľ
Isráéla bezpodmienečne[520] zhynie[139 140].

11 Keď Isráél *bol* dieťaťom[97 521], tu[16]
som ho miloval[36] a povolal som
svojho syna[522] z Egypta; (2)*ako* ich povo-
lávali[36 522 523], tak od ich tváre odchádzali[36],
obetovali Baalím[85] a vykiadzali[87] so-
chám[524]. (3)A ja som Efrajima staval[36] na[525]
nohy[526] braním ich za ich ramená, a nie *že*
vedeli[36], že som ich hojil[36]; (4)priťahoval
som[302] ich povrazmi ľudí[272], lanami lá-
sky, a bol som im sťa*by* nadnášajúcimi[527]
jarmo nad ich čeľuste[528] a nakláňal som[529]
sa k nemu, krmil som *ho*. (5)Nebude sa
vracať do zeme Egypta, lež[16] jeho kráľom
bude on – Aššúr[234 235], lebo odmietli[530] vrátiť
sa[531], (6)a v jeho mestách bude krúžiť[36 532]
meč[533], i zničí[534] a zožerie[210] jeho závory[535]
z *príčiny* ich zámerov[482 536]. (7)A môj ľud, *tí*
sú náchylní[537] k odpadnutiu[538 539] *odo* mňa;
hoci[16] volajú[523] do výše[340], nepozdvíhajú
sa[527], nikto[540].

(8)Ako by som *sa* ťa mohol[24] *vz*dať,
Efrajim, vydať ťa napospas[541], Isráél? Ako
by som *sa* ťa mohol[24] *vz*dať ako Admy[542],
naložiť[39] *s* tebou ako *s* Cevójím[542]? Moje
srdce sa vo mne[543] prevrátilo[312], spolu sa
vznietili city súcitu[544]; (9)nebudem uplat-
ňovať[69] žiar[545] svojho hnevu, nebudem sa
vracať k hubeniu[546] Efrajima, veď ja *som*
Boh a nie človek[74], Svätý vnútri teba, a nie
že budem vstupovať v žeravosti rozhor-
lenia[547]. (10)Nech idú[44] za Hospodinom
– bude revať ako lev; keď on bude revať,
budú s chvením prichvátavať[548] deti[50] od
západu[549], (11)ako vtáča[550] budú s chve-
ním prichvátavať[548] z Egypta a ako ho-
lubica zo zeme Aššúra[234 235], i budem ich
chcieť[24] ubytovať v ich domoch[543], vyhlá-
sené[91] Hospodinom.

(12)[551]Efrajim ma obklopoval[36] lžou[296]
a dom Isráéla klamom[552], keď[16] Júdá ešte
kráčal[36 553] s Bohom a so svätými *vecmi*,
12 *súc* verný[223]. – (**12**:1)Efrajim sa
pasie vetrom[159], áno, naháňa[554]
východný vietor[555], celý[556] deň množí
lož[333] a násilie[328], i uzatvárajú zmluvu[101]
s Aššúrom[234 235] a Egyptu sa prináša[478] olej.
(2)A Hospodin má[128] rozopru[129] s Júdom,
ohľadne uvalenia trestu[11 557] na Jákóba
podľa jeho ciest, bude mu vracať[558] podľa
jeho skutkov; (3)v lone[439] sa držal[36] za
pätu svojho brata a v svojej sile[559 560] bojo-
val[36 561] s Bohom, (4)áno, dostal sa v boj[562]
proti Anjelovi[339 563] a *pre*mohol[564], plakal[36]
a úpel[36 565] k nemu; v Béth-Éli[566] ho vedel[24]
nájsť a tam s nami hovoril, (5)totiž[16] Hos-
podin, Boh zástupov[567], Hospodin *je* jeho
sväté[568] meno[569]. (6)Ty nech sa teda[75] skrze
svojho Boha chceš[24 44] vrátiť, dbaj[155] *o* lás-
kavosť[108] a právo[107] a ustavične v svojho
Boha dúfaj[570 571].

(7)Kupectvo[572]! V jeho ruke *sú* klamné
váhy[573 574], zaľúbil sa do vydierania[228 575],
(8)i vraví[36] Efrajim: Zbohatol som predsa,
dopracoval som sa[576] pre seba[33] majetku[559],
všetka moja lopota[577] – nebudú mi *v nej*
môcť[24] nájsť neprávosti[149], ktorá *by bola*
hriechom. (9)A*le* ja, Hospodin, od zeme[578]
Egypta tvoj Boh, ťa ešte budem chcieť[24]
ubytovať v stanoch, ako *v* dni sviatku[78 579];
(10)veď[16] som hovoril k prorokom[332],
áno, ja som rozhojňoval[36] videnia[77 580]
a hovoril som skrze prorokov[581] v podo-
benstvách[582]. (11)Ak *je* Gileád[583] mrzkosť
ou[172 584], potom sa stanú[2 585] ničotou[586 587];
v Gilgále obetujú[36] hovädzie dobytčatá[588]
– veru, ich oltárov *je* ako hromád *kame-*
ňov[589] na brázdach poľa. (12)A Jákób utie-
kol *na* územie[590] Aráma[234 591], áno[16], Isráél
slúžil[36 592] za ženu, áno[16], za ženu strá-
žil[36 155 593]; (13)a skrze proroka Hospodin
vyviedol[40] Isráéla z Egypta a skrze pro-
roka bol[594] ustrážený[155 593]. (14)Efrajim
veľmi horko[595] dráždi[36 596], i bude jeho
Pán jeho[597] krv[12 598] vrhať[599] na neho[600]
a jeho[597 601] potupu mu vracať.

13 Ako Efrajim prehovoril – hrôza[602],
vzbudzoval[25 36 603] *ju*[604] on v Isráé-
lovi, a*le* previnil sa[171] pri Baalovi[70 246 605]
a umrel, (2)a teraz *oni* naďalej hreši[a30]
a hotovia[36 69] si zo svojho striebra zlia-
tiny[77] podľa svojho rozumu[606], modly[356],
ony všetky[198] *sú* dielom[607] zlatníkov[363];
o nich vravia oni, obetujúci *z* ľudí[272]: Te-
ľatá[359] – nech *ich* bozkávajú[44]! (3)Preto
budú ako oblak[260] rána a ako zavčasu
sa objavujúce[261] *kvapky*[262] rosy , *to, čo*[263]

www.nosaveniesa.sk

mizne[264], ako pleva, *ktorá* je víchricou
zmetávaná[608] z holohumnice, a ako dym
z otvoru[609]; (4)no[16] ja *som* Hospodin,
od zeme[578] Egypta tvoj Boh, a nebudeš[44]
poznať bohov, jedine mňa, okrem mňa
Vysloboditeľa[1 26 610] niet. (5)Ja som ťa po-
znal[36] v pustine, v zemi veľkého žiaru[611];
(6)za svojho pasenia[612], to[16] sa nasýtili –
nasýtili sa a ich srdce sa pozdvihlo, preto
na mňa zabudli. (7)Budem teda[75] voči nim
podobný ryčiacemu[239 297], budem vyze-
rať[613] ako levhart na ceste, (8)stretávať[614]
ich ako medvedica o mláďatá pripravená
a trhať príkrov[615] ich srdca[616], a tam ich bu-
dem zožierať[210] ako lev[617], bude ich rvať[618]
živočíšstvo poľa.

(9)Zahubilo[550] ťa, Isráél, že *si* proti
mne, proti pomoci sebe[619]; (10)kdeže *je*
tvoj kráľ, a*by* ťa mohol[24] vysloboditi[1 26] vo
všetkých tvojich mestách, a tvoji sudco-
via[308], *o* ktorých[80] si povedal: Daj mi kráľa
a kniežatá[123] – ? (11)Kráľa som ti dával[620]
v svojom hneve a bral[620 621] v svojom pre-
kypení[622].

(12)Neprávosť[149] Efrajima *je* zavia-
zaná[189 623], jeho hriech *je* uschovaný[624];
(13)budú na neho[33] prichádzať bolesti
rodičky; on *je* nemúdry syn, lebo sa včas
nevedel[24] dostaviť v otvor[625] detí[50 626].
(14)Chcem[24] ich oslobodiť[627] z moci[628]
šeóla[629], vykúpiť[630] ich zo smrti – kde
sú, smrť, tvoje nákazy[631]? Kde *je*, šeól[629],
tvoj mor[632]? Ľútosť sa bude pred mojimi
očami[157] skrývať. (15)Bárs on bol plodný
medzi bratmi, bude prichádzať východný
vietor[555], od pustiny bude vystupovať[40]
vietor[159] Hospodina a jeho žriedlo[633] bude
vysušené[450], áno[16], jeho prameň[634] bude
schnúť[635]; on[636] bude drancovať[637] po-
klad[638] všetkého žiadúcneho náčinia[639 640].
(16)[641]Šómrón ponesie svoju vinu[171 243], že
sa vzoprel[189 642] proti svojmu Bohu; budú
padať mečom, ich malé deti[643] budú roz-
rážané[521] a ich tehotné[644] budú rozparo-
vané[623 645].

14 Vráť sa, Isráél, k Hospodinovi,
svojmu Bohu, lebo si sa potkol
o svoju neprávosť[149]; (2)vezmite so sebou
slová a vráťte sa k Hospodinovi, povedzte
k nemu: Kiež odpúšťaš[25 44 646] všetku ne-
právosť[149], i daj[647], *čo je* dobré, a budeme
odplácať[36 648] býkmi – svojimi perami[649].
(3)Aššúr[234 235] nás nebude môcť[24] zachrá-
niť[1 26], nebudeme jazdiť na koňoch[77] a nie
že ešte budeme dielu[607] svojich rúk vra-
vieť: naši bohovia, keďže sirota nachádza
zľutovanie[42] v tebe.

(4)Chcem[24] zhojiť ich odpadnutie[539],
milujem ich z vlastného popudu[650] áno,
môj hnev sa od neho *od*vrátil; (5)chcem[24]
byť Isráélovi sťa*by* rosou, nech pučí[44 473]
ako ľalia a vyráža[44 248 651] korene ako Leva-
nón[652 653]. (6)Jeho výmladky budú *vz*chá-
dzať a jeho krása[654] bude ako olivy[655 656]
a vôňu[159] bude mať[128] ako Levanón[652];
(7)budú sa vracať, *kto* sedávali[657] v jeho
tôni, budú oživovať obilie[658] a pučať[473] ako
réva *taká, že* jej vychýrenosť[573] je ako
vína[656] *z* Levanóna[652].

(8)Efrajim, čo[659] *je* mi ešte do modiel[180]?
Ja *ho* budem vypočúvať[36 660] a budem mu
venovať pozornosť[618]; ja *som* ako zelený
cyprus, tvoje ovocie sa nájde zo mňa.

(9)Kto *je* múdry a chápe[170] tieto *veci*,
chápavý[170] a pozná ich? Veď cesty Hospo-
dina *sú* správne[661] a spravodliví po nich
chodia, a*le* vzpierajúci sa[330] sa po nich
budú potkýnať.

www.mosaicbible.com

HÓŠEA

1 Tj. „Záchrana“, „Vyslobodenie“, ako pôvodné meno Jóšuu, syna Núna, porov. Num. 13:16, pozn. 480.
2 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
3 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
4 Tj. „smilnú“, „smilnicu“.
5 Množné číslo azda v zosilňujúcom zmysle („ohavného al. hanebného smilstva“) al. v zmysle „smilných skutkov al. činov“. Ďalej obdobne.
6 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782.
7 Tu v zmysle „zo smilstiev[5] pochádzajúce“ (vl. „splodencov[6] smilstiev“).
8 Al. „hanebne“, al. možno „ustavične“, „nenapraviteľne“, D. „smilnením“.
9 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
10 Tj. „Boh rozsieva“ (al. „bude rozsievať“), pozri kap. 2:22n.
11 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.
12 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
13 Tu v zmysle „vinu preliatia krvi“.
14 Sloveso ako v Gen. 2:3, pozn. 49.
15 Pozri Gen. 3:3, pozn. 91.
16 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
17 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
18 Pozri Žalm 10:15, pozn. 82.
19 Hebr. „Ló-ruchámáh“, tj.[21] „Nenachádzajúca zľutovanie“.
20 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
21 Pozri Prísl. 28:13, pozn. 611 a 1194.
22 Vl. „nebudem sa … chcieť[24] zľutovať“, ďalej obdobne, v texte opis uchovávajúci v preklade predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.
23 D. „odpúšťaním“.
24 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
25 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
26 Sloveso, od ktorého je dotyčné meno[1] odvodené.
27 Tj. azda „v *postavení* Hospodina, ich Boha“, takže teda „ako Hospodin, ich Boh“. Tá istá predložková väzba je použitá niekoľko raz ďalej v tomto verši, kde je vhodné prekladať ju prostým 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádom, ako na veľmi mnohých iných miestach. Kde je tak i naďalej v tejto knihe, podávam ju bez odkazu na túto poznámku, obdobne ako inde v tomto preklade.
28 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
29 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
30 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
31 Tj. „Nie môj ľud“.
32 Al. „nebudem“, ďalej obdobne.
33 Pozri Gen. 31:43, pozn. 835.
34 Al. „nepatrím[2 32] vám“.
35 Tu v hebrejskom texte začína kap. 2.
36 Vl. „stane sa“, tj. „stane sa a bude“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
37 D. „ako piesok“, zmysel ako v texte.
38 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
39 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
40 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
41 Tj. „Môj ľud“, porov. kap. 1:9[31].
42 Hebr. „Ruchámáh“, tj. „Nachádzajúca zľutovanie“, porov. kap. 1:6[19]. Kap. 14:3 obdobne.
43 Pozri Sud. 6:31, pozn. 433.
44 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
45 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
46 Obdobne ako „smilstvá“ vyššie[5].
47 D. „zoblieť (tj. „zoblečením spraviť“) nahou“, zmysel ako v texte.
48 Pozri Gen. 30:38, pozn. 799.
49 Pozri Gen. 3:15, pozn. 106.
50 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
51 Sloveso svojou hláskovou podobou blízke onému v Gen. 8:7, 14, pozn. 269, a na mnohých ďalších miestach, napr. aj tu[450] v kap. 9:14, 16 a 13:15, ktorého mnohé tvary znejú rovnako; vyskytuje sa napr. v 2 Sam. 19:5 („zostudil si“) a inde.
52 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
53 Tj. snad „tkaniny z vlny a ľanu“, al. „časti odevu z nich zhotovené“. Tak aj vo v. 9.
54 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
55 Prechádza sa k osloveniu „matere“, no ďalej sa o nej zasa hovorí v 3. osobe.
56 Pozri Jóba 1:10, pozn. 31.
57 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
58 Pozri Gen 3:18, pozn. 17.
59 Tj. „pre mať“ („cesta“ je v hebrejštine mužského rodu).
60 Pozri Pl. 3:7, pozn. 249.
61 Ako napr. u Is. 5:5.
62 D. „budem obmurúvať jej múrikom“, zmysel ako v texte, pozri záver verša.
63 Al. „aby nemohla“.
64 Pozri Jóba 19:8, pozn. 897.
65 Sloveso ako „prenasledoval“, v Gen. 14:14.
66 Tj. „honiť sa (al. „behať“) *za* svojimi“, no v texte je predložková väzba zodpovedajúca slovenskému prostému 4. pádu.
67 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
68 Pozri Num. 18:12, pozn. 709, iný výraz ako tu vo v. 5.
69 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
70 Pozri Num. 22:41, pozn. 870.
71 Sloveso ako v 1 Sam. 30:18, pozn. 1025; vo v. 10 zmysel ako v texte; tak aj na mnohých iných miestach.
72 Tj. „čo má na zakrytie svojej“.
73 Tj. „prirodzenie“; podľa iných „hanebnosť“, „mrzkosť“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
74 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841; vo v. 16 aj doslovne („Muž“).
75 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
76 Pozri Is. 8:6 a ďalej, pozn. 2542, tu v takomto zmysle.
77 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
78 Pozri Lev. 23:2, pozn. 726.
79 Pozri Jer. 10:25, pozn. 778.

www.milosavik.eu

80 Pozri Exod. 33:1, pozn. 1134.
81 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
82 Al. „mzdou (neviestky)“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
83 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.
84 Al. „uvaliť na ňu *vinu za*“.
85 Pozri Sud. 2:11, 13, pozn. 124.
86 Tj. „Baalím“, al., podľa iných „pri (al. „v“, „za“) ktorých“, tj. „dňoch Baalím“.
87 Sloveso ako v Exod. 29:13, pozn. 1031.
88 Pozri Jer. 4:30, pozn. 388.
89 Pozri Gen. 24:22, pozn. 617.
90 Al., podľa iných, vôbec „klenotmi“, „ozdobami“, no nesúvisí so slovesom vyššie[88]. Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
91 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
92 Pozri Jóš. 7:24, 26, pozn. 291.
93 Pozri Gen. 6:16, pozn. 220.
94 Al. „Áchór *spraviť* vchodom“, pozri Gen. 17:6, pozn. 445.
95 Tj. azda „*do* nádeje“, „*k* nádeji“.
96 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1137, tu zmysel ako v texte.
97 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
98 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
99 Ten istý výraz ako v Gen. 14:13, pozn. 400, ktorý, pravdaže, značí aj „manžela“, no pre Hospodina je urážlivý, keďže pripomína pohanskú modloslužbu.
100 Tj. „detí Isráéla“, ďalej obdobne.
101 Pozri Gen. 15:18, pozn. 433.
102 Pozri Gen. 1:20, 24, pozn. 31.
103 Pozri Gen. 1:24, pozn. 33.
104 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
105 Pozri Deut. 33:12, pozn. 501.
106 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
107 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
108 Pozri 2 Par. 6:42.
109 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181, výraz odvodený od dotyčného slovesa[21] al. možno naopak.
110 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599; tu v kap. 4:1 výraz ako v Gen. 24:27, pozn. 622.
111 Vl. „odpovedať“, no tu v tomto zmysle („vyhovovať“), najmä vzhľadom na väzbu so 4. pádom
112 Pozri kap. 1:4, 11.
113 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
114 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668; Pies. 5:16, pozn. 34; Jer. 3:1, pozn. 236.
115 D. „ako Hospodinovo milovanie (al. „podľa Hospodinovho milovania“) detí“.
116 Pozri Exod. 7:23, pozn. 230.
117 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
118 Aké bývaly obetované modlám; zvyšky z nich sa podávali pri obetných hostinách.
119 Pozri Deut. 2:6, pozn. 130.
120 D. „*kusov* (al. „*mincí zo*“) striebra“.
121 Pozri Lev. 27:16, pozn. 957.
122 Tj. „pol chómera“[121].
123 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
124 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.
125 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815; Sud. 17:5, pozn. 812.
126 Pozri Is. 60:5, pozn. 2502; aj tu vl. „budú ohromení“, porov. Žalm 18:45, pozn. 594.
127 Pozri Jer. 36:16, pozn. 1521 (tam to isté sloveso ako tu[126], predložka tu tá istá ako „na“ tam).
128 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
129 Ako „zvada“ v Gen. 13:7 a inde.
130 Tvar slovesa v Sud. 17:2, pozn. 809; al. „prisahanie“, tj. „prisahanie so zaklínaním sa“, porov. 1 Sam. 14:24, pozn. 567, potom možno „krivé prisahanie“.
131 Al. „rozmáhajú“[3].
132 Pozri Gen. 28:14, pozn. 728.
133 D. „siahajú na“, pozri Lev. 5:2, pozn. 131, tu zmysel ako v texte.
134 „dejú sa jedno za druhým“.
135 Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87.
136 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
137 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
138 Pozri Gen. 21:25, pozn. 557.
139 Pozri Jer. 6:2, pozn. 485.
140 Tu ten istý tvar ako v mieste citovanom v dotyčnej poznámke[139].
141 Al. „z“, v príčinnom zmysle.
142 Pozri Žalm 118:22, pozn. 420.
143 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
144 Al. „množenia“, „pribúdania“.
145 „čím ich bolo viac, tým viac“.
146 Sloveso ako „nahrádzať“ v Lev. 27:33.
147 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
148 Tj. azda „*obete za* hriechy“, porov. Žalm 40:6.
149 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146; ohľadne kap. 10:13 pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
150 Tj. „túžia po nich“.
151 D. „ako“, ako vyššie, zmysel ako v texte.
152 D. „vracať“, zmysel ako v texte.
153 Tu v zmysle „rozmnožovať“.
154 Vl. „opustili“, „zanechali“.
155 Pozri Gen. 17:9, pozn. 449.
156 Obdobne ako Sud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 824.
157 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
158 Tj. „veští mu“, v zmysle „veštenia z palice al. palíc“, tzv. „rhabdomantie“. Porov. Ezek. 21:21, pozn. 1001.
159 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226.
160 Pozri Gen. 20:13, pozn. 534, tu zmysel ako v texte („zavádza na scestie“), pozri napr. Jóba 12:24n., pozn. 636.
161 Pozri Exod. 34:15, pozn. 1192.
162 Tj. „spopod vlády“.
163 „od poddanosti svojmu Bohu“.
164 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
165 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031.
166 Pozri Gen. 35:8, pozn. 354.
167 Al. stromy iného druhu, pozri Gen. 35:4, pozn. 354.
168 Pozri Gen. 10:5, pozn. 310, tu iný, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar v zmysle ako v texte.
169 Pozri Gen. 38:21n., pozn. 1013.
170 Pozri 1 Par. 28:9, pozn. 494; Nech. 8:3, pozn. 341.
171 Pozri Lev. 4:13, pozn. 90.

www.milosrdenstvo.eu

172 Meno značí „dom modlárstva“ (1 Sam. 15:23) al. „mrzkosti“ (Is. 1:13, pozn. 61), no tu sa ironicky mieni Béth-Él, ktorý síce nosil meno „Boží dom“ (Gen. 35:7, pozn. 939), no v skutočnosti sa stal tým, čo znamená meno, ktoré je tu použité.
173 Al. podľa iných, „Israél strečkuje ako strečkujúca“.
174 Pozri napr. Lev. 3:7, pozn. 83.
175 Al. „šírej pláni“, tj., podľa niektorých, „kde bude vystavený všetkým nebezpečenstvám“; podľa iných „teraz ho má Hospodin … na priestrannosti?“, potom v zmysle „na mieste bezpečia al. záchrany“, ako napr. v Žalme 18:19.
176 Sloveso ako v Gen. 14:3, pozn. 389.
177 Pozri napr. Is. 10:11, pozn. 164.
178 Pozri 2 Sam. 16:11, pozn. 668.
179 Al. „hýrenie“, „opíjanie sa“.
180 Al. „pominulo“, tu v takomto zmysle.
181 Al. „ich nápoj sa skazil“ („skysol“).
182 Vl. „dali sa ustavične (D. „smilnením“) smilniť“.
183 Tj. „radi vravia“.
184 Prejav chamtivosti al. zištnosti.
185 Sloveso ako napr. v Gen. 47:16, pozn. 333.
186 D. „Jej“, „Efrajim“ sa tu a obdobne ďalej chápe ako meno ženského rodu, porov. Is. 3:26, pozn. 277. Ďalej obdobne, aj ohľadne iných pojmov.
187 D. „štíty“, pozri Jóba 15:26, pozn. 755; tu zmysel ako v texte.
188 Predošlý slovesný tvar[184 185], hebr. „hévú“, takmer všechny známe mi preklady opomínajú alebo podávajú ako tvar (možno neurčitý spôsob [„áhóv“], použitý v platnosti slovesného podstatného mena [„milovanie“] v zosilňujúcom zmysle) predošlého slovesa[183], azda podľa názoru prekladateľov skomolený omylom opisovača, a uvádzajú toto miesto v znení „ich ochrancovia milujú (resp. „vášnivo [al. „veľmi“, tj. D. „milovaním“] milujú“) hanbu“ (potom azda v zmysle „modlárstvo“, za ktoré by sa mali hanbiť), al. podobne. V tom je výnimkou medzi známymi mi prekladmi jedine český preklad kralický, podávajúci znenie v podstate ako v texte tu, a tzv. autorizovaný preklad anglický v znení čosi odlišnom (pozri nižšie). Pre preklad, ktorý v súhlase s kralickým v texte uvádzam, som sa rozhodol preto, že podáva dochovaný hebrejský text presne bez akýchkoľvek úprav, pričom dáva dobrý zmysel, a tiež plne súhlasí so zmyslom v ňom použitých prízvučných (rozdeľovacích) znamienok, čo sa ohľadne tohto miesta nedá povedať o niktorom z ostatných známych mi prekladov, ani o tu vyššie menovanom preklade anglickom, ktorý uvádza znenie „jej[186] vládcovia[187] *s* hanbou milujú: Dajte“.
189 Al. „zaviaže“ (Deut. 14:25, pozn. 604; 1 Sam. 25:29, pozn. 935; Jób 26:8; Prísl. 30:4), „uzavrie“ (2 Sam. 20:3, pozn. 791). Kap. 13:12 obdobne.
190 Al. snáď „svojimi krídlami“.
191 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
192 Pozri Žalm 5:2 a ďalej, pozn. 110.
193 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
194 Pozri aj Deut. 1:17, pozn. 51.
195 Al. „zabíjačstvo“, vl. „vraždenie“, „zabíjanie“, tvar slovesa napr. v Num. 14:16, pozn. 428, preklad v texte je zvolený pre zretelnosť.
196 Al. možno „odbojníkov“, „vzbúrencov“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od slovesa, ktorého tvar je v Žalme 40:4 („odpadnutým“), ktoré je v SZ tiež len tam.
197 Pozri Deut. 11:2, pozn. 394.
198 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
199 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
200 Tj. „nedovoľujú“, „*ich* nenechávajú“, v texte doslovný preklad.
201 Al. „svojich skutkov *sa* nevzdávajú na návrat“ (tj. „aby sa mohli vrátiť“).
202 Al. „proti tvári“, ako v kap. 7:10.
203 Pozri Exod. 20:16 a ďalej, pozn. 785, tu v takomto zmysle.
204 Pozri Prísl. 8:13, pozn. 424.
205 Al. „pre (al. „za“) svoju neprávosť“.
206 Sloveso ako u Is. 20:2, pozn. 901; Pl. 4:3, pozn. 371, tu zmysel ako v texte.
207 Pozri Sud. 9:23, pozn. 550.
208 Pozri Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1053.
209 Al. „mesiac“ v zmysle „doba jedného mesiaca“.
210 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
211 Tj. vari „o novu mesiaca al. o mesiac bude dochádzať k ich skaze“.
212 Tj. „pozemkami“, „poľnosťami“, „im pridelenými územiami“.
213 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
214 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
215 Pozri Sud. 7:21, pozn. 739.
216 Tj. azda „za tebou je nepriateľ“.
217 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 751.
218 Pozri Is. 5:9, pozn. 325.
219 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
220 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
221 D. „v kmeňoch“, tj. „*vo veci* kmeňov“, ďalej obdobne.
222 Al. „medzi kmeňmi Israélai“, „proti kmeňom Israéla“, ďalej obdobne.
223 Al. „isté“, „pravdivé“, ďalej obdobne (Gen. 42:20, pozn. 1148; Jób 12:20, pozn. 624).
224 Al. „sa stali *takými* ako posúvajúci“.
225 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
226 D. „svoje prekypenie“.
227 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 553; Is. 13:9, pozn. 595.
228 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
229 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.
230 Pozri 2 Kráľ. 6:3, pozn. 280; Jóba 6:9, pozn. 289.
231 Pozri Jóba 13:28, pozn. 678, tu v takomto zmysle, al., podľa iných, „ako hniloba“.
232 Pozri Gen. 3:6, pozn. 78.
233 Pozri Jer. 30:13, pozn. 1348.
234 Pozri Num. 21:11, pozn. 797; Sud. 3:12, pozn. 182.
235 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
236 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[43], ktorý mnohí tu a v kap. 10:6 chápu ako vlastné meno („Járév“), inde sa v SZ nevyskytujúce, takže potom tu prekladajú v zmysle

www.biblickyslovnik.eu

237 „ku kráľovi Járévovi“, kap. 10:6 obdobne.
238 Vl. „on vás nebude môcť vyhojiť … vedieť vám ranu vyliečiť“, v texte opisy uchovávajúce v preklade význam predložkových väzieb, aké sú v pôvodine.
239 Pozri Jóba 4:10, pozn. 175.
240 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
241 Tj. „s tým, čo urvem al. vyrvem“, „odvliekať“.
242 Al. „pociťovať“.
243 Pozri Žalm 34:22, pozn. 970, zmysl ako tam je v kap. 13:16; tu ako v texte.
244 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
245 Pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859.
246 Pozri Num. 27:3, pozn. 974.
247 Pozri Jóba 7:21, pozn. 397.
248 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
249 D. „od (al. „zo“) dvoch dní“, zmysel ako v texte.
250 Pozri Gen. 31:22, pozn. 819, no nasledovná predložka je tu iná ako tam, hoci v tejto súvislosti v podstate súznačná.
251 Pozri Žalm 65:8; 75:6, pozn. 619, tu v zmysle „čas jeho vychádzania“, tj. ako „vychádzania slnka“.
252 Al. „upevnené“, pozri Exod. 15:17, pozn. 535; Prísl. 4:18, pozn. 253.
253 Pozri Gen. 19:15 a ďalej, pozn. 867.
254 Al. „lejak“, pozri Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 393.
255 Pozri Deut. 11:14, pozn. 476.
256 Pozri Deut. 11:14, pozn. 475.
257 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
258 Pozri Exod. 17:4, pozn. 590.
259 Al. „spravodlivosť“, „poctivosť“, „úprimnosť“, tu hádam v takomto zmysle (vo vzťahu k Bohu).
260 Porov. Jóba 7:9, pozn. 173.
261 Tvar slovesa ako „sa … zavčasu pobral“ v Gen. 19:27, „zavčasu vstal“ tamže 22:3 a i.
262 Pridané vzhľadom na to, že predošlé (v pôvodine nasledovné) slovesné príčastie[261] je tvar množného čísla.
263 Al. možno „rosy, *ktorá*“.
264 Al. „sa tratí“, D. „odchádza“, „ide“, tj. „preč“, „ta“.
265 Pozri 1 Kráľ. 5:15, pozn. 309, tu v prenesenom zmysle ako v texte.
266 Al. „drviť“, „ničiť“, vl. „zabíjať“, „vraždiť“.
267 Al. „tvoje“ (tj. „teba sa týkajúce rozsudky“), tu v takomto zmysle.
268 Mnohí tu podľa LXX, sýrskeho prekladu a rabínských výkladov podávajú preklad v zmysle „*aby* môj súd (al. „moje právo“) vychádzal(o)“.
269 Tj. „najavo“.
270 „*na* svetlo“.
271 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.
272 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
273 Pozri Jóš. 7:11, pozn. 267.
274 Al. možno „tým“, „v tom“, vl. „tam“, pozri Žalm 14:5, pozn. 404.
275 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
276 Sloveso ako „pôsobiaci“ v Žalme 15:2 a obdobne inde.
277 Al. „plné stôp“, podľa niektorých „klzké“, ako „kopcovité“ u Is. 40:4, „najľstivejšie“ u Jer. 17:9, pozn. 1020, prídavné meno vyskytujúce sa v SZ len na týchto troch miestach.
278 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1354.
279 Pozri Jóba 3:21, pozn. 143, tu zmysel ako v texte.
280 D. „ako striehnutie bánd záškodníkov *na* voľakoho“.
281 Pozri Jóš. 20:7.
282 Pozri Lev. 18:17, pozn. 568; al. „uskutočňujú zlý úmysel“ (Prísl. 24:9, pozn. 526).
283 D. „Júdá, určil žatvu“, tu „Boh“, pozri Exod. 25:37, pozn. 892. Ďalej obdobne.
284 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.
285 Al. možno „keď *od*vrátim“, pozri Exod. 3:12, pozn. 108.
286 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1079 a 1080.
287 Al., podľa niektorých, „žatva. Pri mojom … ľudu, (**7**:1)pri“.
288 Al. „bola odhalená“, sloveso ako v kap. 2:10.
289 Al. „zločiny“, „podlosti“, „neresti“, obdobne jednotné číslo (možno v hromadnom zmysle) vo v. 3.
290 Al. „lži“, „klamu“, ako napr. Jer. 3:10, pozn. 265.
291 Vl.[77] „vchádzajú“, „vstupujú“, „vnikajú“, tu zmysel ako v texte.
292 Pozri Gen. 9:22, pozn. 301.
293 Pozri Deut. 24:11, pozn. 891.
294 Al. „prepadajú“, pozri 1 Sam. 23:27, pozn. 875, tu v takomto zmysle, al. tiež „oberajú“ („zobliekajú“, pozri tamže kap. 18:4 a ďalej, aj tu kap. 2:3).
295 Tj. azda „si uvedomujú v svojich srdciach“, porov. kap. 2:7[67].
296 Al. „ohovárkami“, ďalej obdobne, iný výraz než ve v. 1[290], pozri Jóba 16:8, pozn. 788.
297 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
298 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.
299 Tj. „ohňa“, vl. „prebúdzania“, pozri napr. Is. 50:4, „udržiavania v bdelosti“, tu v prenesenom zmysle ako v texte („udržiavania ohňa v plnom žiare“).
300 Al., podľa iných, „*si*“.
301 Ako „popudenie“ u Jóba 36:18, pozn. 1589, pozri aj Prísl. 15:18, pozn. 330, tu zmysel ako v texte.
302 Sloveso ako „vytiahli“ v Gen. 37:28, tu a ďalej zmysel ako v texte.
303 D. „svoju“, zmysel ako v texte.
304 Pozri Sud. 9:32, pozn. 569.
305 D. „priblížili (Exod. 22:8, pozn. 741) svoje srdce ako pec“, zmysel azda ako v texte („priblížili svoje srdcia *k tomu, že sa stali* sťaby pecou“).
306 Al. možno „plamenný“, „rozpálený“.
307 „oheň plameňa“, porov. Is. 13:8, pozn. 771.
308 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1.
309 Al. „mieša“, sloveso ako v Gen. 11:7, pozn. 318, pozri aj Exod. 29:2, pozn. 1018, tu zvratný tvar nikde inde v SZ sa nevyskytujúci.
310 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
311 Pozri 1 Sam. 4:9 a ďalej, pozn. 244.
312 Príčastie slovesa ako napr. v Gen. 19:21, pozn. 510, tu zmysel ako v texte („plackou, ktorá sa pri pečení na ohni neobracia, takže sa odspodu pripaľuje a zvrchu ostáva polosurovou“). Ďalej zmysel ako v texte tam.

www.priosobnik.eu

313 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
314 Vl. „šedin je na ňom nakropené“ (al. „nastriekané“, „nasiate“), zmysel ako v texte.
315 D. „a pýcha Isráéla svedčí proti jeho tvári“[202].
316 Pozri Jóba 5:2, pozn. 207.
317 D. „niet“ („*v ktorej* niet“).
318 D. „srdca“, zmysel skôr ako v texte. Porov. 1 Kráľ. 3:12, pozn. 192.
319 Al. „nad nimi“.
320 Pozri Gen. 8:20, pozn. 31 a 272.
321 Pozri Deut. 8:5, pozn. 394.
322 Pozri Gen. 29:13, pozn. 740.
323 Pozri Exod. 12:3, pozn. 362.
324 Tj. „podľa toho, čo bolo ich zhromaždeniu zvestované“.
325 Porov. Deut. 28:15.
326 Pozri Is. 6:5, pozn. 231.
327 Al. „predo mnou“[199].
328 Pozri Jóba 5:21, pozn. 252.
329 Tj. „na nich“, no tá istá predložková väzba ako vyššie.
330 Pozri 1 Kráľ. 8:50, pozn. 545; Is. 1:2, pozn. 7.
331 Pozri 1 Sam. 14:45, pozn. 601.
332 Al. „na mňa“, tj. azda „o mne“, iná predložka ako „proti“ v tomto verši vyššie a na konci v. 14. Ďalej obdobne, v kap. 8:1 a ďalej tá istá predložka v iných významových odtieňoch.
333 Pozri Sud. 16:10, pozn. 770; iný výraz ako vyššie[290 296].
334 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
335 Al. „lež“ (Gen. 19:2, pozn. 488).
336 Al., podľa niektorých, „boja (al. „strachujú“) sa“, „majú starosti o“. Porov. kap. 10:5.
337 Al. možno „cvičil“, tu v takomto zmysle, porov. Žalm 18:34.
338 Al. „vymýšľajú“, pozri Žalm 35:4, pozn. 911 a 980, sloveso ako „*si* zaumienil“ v Est. 8:3, „plánovať“ u Dán. 11:24, pozn. 807.
339 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
340 Ako „vysoko“ v 2 Sam. 23:1; al., podľa podaktorých, „*k* Najvyššie*mu*“, no nie ako v Gen. 14:18, pozn. 408, a inde.
341 Pozri Žalm 78:57, pozn. 1929.
342 Pozri Žalm 102:10, pozn. 2208.
343 D. „od zlosti“.
344 D. „*bude* ich výsmechom“, pozri Jóba 34:7, pozn. 1509, zmysel ako v texte.
345 Tj. „*prilož* k svojim“.
346 Pozri Pies. 5:16, pozn. 183, nie v tom zmysle ako tam; Jóba 31:30, 33:2, pozn. 1406.
347 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
348 Al. „*vrhajúci sa* (al. „*útočiaci*“) na dom Hospodina“, „nad (tj. azda „*výhražne sa vznášajúci* nad“) domom Hospodina“. Netýka sa tej istej predložky na konci verša (inej ako v obdobnom spojení v kap. 7:13[330]), kde je vzhľadom na danú súvislosť zmysel jednoznačne ako v texte.
349 Al. „uznávame“ (Jób 24:16, pozn. 1158; Is. 58:3, pozn. 2438), ďalej obdobne.
350 Tj. „*my,* Isráél“. V obmene prekladu nižšie[351] v zmysle „*ty,* Isráél“.
351 Tak podľa LXX, Vulgaty a väčšiny známych mi prekladov novších, no podaktorí toto miesto chápu v zmysle „Bože! – Poznáme ťa, Isráél[350], (3)veď“ (al. „lebo“, „že“).
352 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 853; Pl. 2:7, pozn. 151.
353 Al. „nech ho nepriateľ prenasleduje“[44].
354 Vl. „uvádzajú v kraľovanie“, ako napr. Sud. 9:6, pozn. 538, no tu v pôvodine výnimočne bez predmetu. Zmysel ako v texte prekladu.
355 Pozri 2 Sam. 3:37, pozn. 220.
356 Pozri 1 Par. 16:26, pozn. 548.
357 Al. „si spracúvajú[36] *na* modly“, porov. Exod. 32:4.
358 Pozri Gen. 41:36, pozn. 1107.
359 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124; tu a ďalej azda je na mysli 1 Kráľ. 12:28, pozn. 719.
360 Pozri 1 Kráľ. 13:32.
361 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
362 Pozri Gen. 20:5, pozn. 529.
363 Al. vôbec „remeselník“, „vyrezávač“ (Exod. 28:11, pozn. 970), „kováč“ (1 Sam. 13:19, pozn. 534), „kovorobotník“ (Jer. 10:9, pozn. 721, nie ako „zlatník“ tam).
364 Al. „sa stane[36] kusmi“.
365 Al. „zlomky“, „úlomky“, „trosky“, hebr. „ševávím“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu (podľa LXX „planón én“, „bolo klamom“ [al. „zvodom“]; podľa Vulgaty „in aranearum telas erit“, „bude [al. „stane sa“] pletivami pavúkov“, tj. „pavučinami“).
366 Al. „smršť“, „víchricu“ (Is. 5:28 a i.).
367 Tj. „to, čo sa zasialo“.
368 Pozri Gen. 33:9, poz. 1174.
369 Al. „stebiel“[77], „stojatého obilného porastu“.
370 Vl. „hrubú múku“, ako napr. 1 Sam. 28:24.
371 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
372 Pozri Exod. 35:22, pozn. 1215.
373 Al. „sa mezi národy *do*stali ako nádoba“.
374 Pozri Žalm 1:2, pozn. 8.
375 Pozri 1 Sam. 15:22, pozn. 633.
376 Sloveso, ktorého tvary sa okrem tohto miesta v SZ vyskytujú len ešte v Žalme 102:7 („osamelý“) a u Is. 14:31, pozn. 888.
377 Ako Gen. 6:1, 10:8 a inde; sloveso (hebr. „chálal“) značiace aj „znesvätiť“, „zneuctiť“, pozri napr. Num. 30:2, pozn. 1003, a v niektorých tvaroch „prebodnúť“ (Num. 19:16; Deut. 21:1nn., pozn. 753), „smrteľne raniť“ (Jer. 51:52, pozn. 678), al. „pískať“ („na píšťale“, pozri 1 Kráľ. 1:40, pozn. 69), no tu je jeho význam v danej súvislosti neprílišjasný[378 380 384].
378 Tj. „začne ich ubúdať“, D. „sa začnú *stávať* málom“ (al. „trochou“), hebr. „vajjáchéllú meát“; inak, podľa niektorých, „nech[16] trocha potrpia“ (al. „*čosi* málo vytrpia“).
379 Tj. „účinkom“, „vplyvom“, „pôsobením“.
380 Al., podľa iných, „nech[16] sa trocha uvoľnia (al. „si trocha oddýchnu“ al. „odpočinú“) od“ (potom v zmysle „sprostením“, „zbavením“), tak Vulgata („et quiescent paulisper ab“).

www.miloslavikel.sk

381 Pozri Num. 4:15, pozn. 147, tu v zmysle „útlaku“, „tiaže“.
382 Tj. „pochádzajúceho od kráľa“, „uvaľovaného kráľom“.
383 Tj. „kráľa aššúrskeho“.
384 LXX tu podávajú znenie „a trocha prestanú (al. „utíchnu“) *s* (al. „trocha sa unavia“) pomazávaním (miesto „massá“, „bremena“, čítali „mášóach“, „pomaz[áv]anie“) kráľa a kniežat“ („kai kopasúsi mikron tú chriein basilea kai archontas“).
385 Al., podľa čítaného textu, „množstvo“, „hojnosť“.
386 Tj. „pojaté“, „pochopené“, „považované“[36].
387 Tu v zmysle „jemu nepríslušiaceho“, „jeho sa netýkajúceho“.
388 Iný výraz ako v Lev. 1:2, pozn. 4, aj ako tamže kap. 2:1, pozn. 45, vyskytujúci sa v SZ len tu.
389 D. „mojich“, zmysel ako v texte.
390 Pozri Lev. 1:4, pozn. 11.
391 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
392 Tj. „chrámy nepravým bohom“.
393 Pozri Num. 13:28, pozn. 487, tu tvar slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený.
394 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
395 Tj. azda „každého z oných miest“, al. „všetkého toho“.
396 Pozri Is. 23:13, pozn. 1231.
397 Pozri Gen. 13:11, pozn. 373.
398 Pozri Exod. 34:16, pozn. 1192.
399 Pozri Is. 23:17, pozn. 1234.
400 D. „na všetkých holohumniciach obilia“.
401 Tj. „Isráélovcov“, ďalej obdobne.
402 Al. „nasýtiť“, vl. „napásť“.
403 Tj. „v Isráélovi“, obdobne ako „Efrajim“ v dotyčnej poznámke[186].
404 Al. „klamať“, „sklamávať“.
405 Tj. „liatu *obeť* vína“, porov. Exod. 30:9, pozn. 1062.
406 Pozri Žalm 104:34, pozn. 2272.
407 Valná väčšina známych mi prekladov tu uvádza znenie „a nie *že* mu budú príjemné ich obete“, no s nemnohými (aj s LXX a Vulgatou) som uprednostnil zmysel, ktorý v texte podávam a ktorý je, oproti zneniu tu vyššie uvedenému, v súlade s významom prízvučných (rozdeľovacích) znamienok, aké sú tu v hebrejskom texte použité.
408 Pozri Gen. 35:18, pozn. 948; Deut. 26:14; tu možno v zmysle „sťaby pokrmom podávaným na pohrebných hostinách“, al., podľa iných, „chlebom smútiacich“.
409 Al., podľa niekterých, „pre ich hlad“, D. „pre ich dušu“.
410 Pozri Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 726, tu jednotné číslo.
411 Al. „z“, al. v príčinnom zmysle[379].
412 Tj. ich mŕtvoly na pochovávanie.
413 Tj. mesto Memfis v Egypte, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
414 Vl. „žiadúce *veci*“, pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911; tu vo v. 16 zmysel ako v texte.
415 D. „ohľadne striebra“, tj. „pokiaľ ide o striebro“.
416 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
417 Výraz obdobného významu ako v Prísl. 24:31, pozn. 1078, ale iný ako tam. Vyskytuje sa v SZ len ešte u Is. 34:13, pozn. 1755.
418 Tj. „budú zarastať burinou“.
419 Pozri Is. 34:8, pozn. 1071; výraz sa v SZ vyskytuje len ešte u Mích. 7:3.
420 Pozri Jer. 4:22, pozn. 365.
421 Tj. „naplnený Božím Duchom“.
422 Tj. hádam „je za takého považovaný“, porov. 2 Kráľ. 9:11.
423 Pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
424 Al. „vyzerajúcim po“.
425 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205; Deut. 9:12, pozn. 423.
426 Pozri Sud. 19.
427 Tj. „Hospodin“.
428 Vl. „ranú figu“ ako napr. u Is. 28 4, no nesúvisí s následovným „figovníku“.
429 Tj. „začiatku prinášania ovocia“.
430 Pozri Num. 25:3, pozn. 951.
431 Pozri Ezek. 14:7, pozn. 598.
432 Pozri Jer. 3:24, pozn. 301.
433 Al. „pre ostudu“[33], v cieľovom zmysle.
434 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
435 Tj. „predmet ich lásky“, al., podľa iných, „ich milovník“ (kap. 8:9).
436 Al. „vtáctvo“[323], tu je preklad zvolený vzhľadom na príbuznosť výrazov v pôvodine, ktorá sa v ňom uchováva.
437 D. „od“, tj. „*sú* preč al. ďaleko od“. V. 12 obdobne.
438 Al. „plodenia“, no tu je zmysel skôr ako v texte („pôrodu“).
439 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655, tu a ďalej zmysel ako v texte.
440 Al. „otehotnenie“, no nesúvisí však s predošlým „tehotenstva“. Výraz sa v SZ vyskytuje len ešte v Rúth 4:13.
441 Pozri Is. 1:2, pozn. 6.
442 Pozri Is. 6:5, pozn. 231.
443 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
444 Hebrejský text je tu neľahko zrozumiteľný; niektorí, podľa arabčiny, prekladajú „ako vidím, *bol* ako palma (potom vl. „*podobne* palme“).
445 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519, al., podľa iných, „v krásnom mieste“.
446 LXX tu podávajú znenie „Efrajím, *tí* svoje deti odovzdali (al. „zasvätili“, „venovali“) za (tj. „ako“) úlovok“ (al. „divinu“)“ („eis théran parestésan (čítali „lecajíd“, „za („ako“) úlovok („divinu“, Gen. 25:28, pozn. 662)“, miesto „le-Cór“, „ohľadne Córu“, porov. Num. 2:14, pozn. 72)“, a „šátú“, „položili“[49], miesto „šethúláh“, „bol zasadený[186]“) ta tekna autón (čítali „beneném“, „svoje deti“, miesto „benáveh“, „na nive[445]“)“). **???????**
447 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
448 Al. „vrahovi“, tvar slovesa ako „zabil“ v Gen. 4:23, iného ako tu v kap. 5:2[195].
449 D. „o deti pripravujúcu“, tvar slovesa tohto významu napr. tu vo v. 12, vyskytujúci sa v SZ len ešte

www.miloslovik.eu

u Jer. 50:9, pozri tam pozn. 1883, no len pokiaľ ide o masóretský text, ďalej sa oná poznámka tunajšieho miesta netýka.

450 Pozri Gen. 8:14, pozn. 269.

451 Tj. azda „začalo pri ich vstupe na pôdu zasľúbenej zeme“ (Jóš. 4:19).

452 Výraz nepatrne sa líšiaci od „zlo“ tu vyššie, no v podstate súznačný.

453 D. „na *základe* zla“.

454 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.

455 Al. „vyhnať zo“.

456 Al. „spurní“, „odpadlíci“, tu v takomto zmysle.

457 Pozri Jóba 5:17, pozn. 243.

458 Al. „blúdiacimi“, pozri Prísl. 27:8, pozn. 1158, tu v takomto zmysle.

459 Hebr. „bókék“, príčastie slovesa ako u Is. 19:3, pozn. 1015, a Jer. 19:7, pozn. 1091; podľa významu, aký toto sloveso má na týchto a ešte niekoľkých iných miestach, prekladajú ho tu mnohí „prázdna“, „spustošená“ a pod., no pojem „vyprazdňovania“, ktorý toto sloveso vyjadruje, sa dá chápať aj v zmysle „*čosi* zo seba vylievať“, tj. „vydávať“, a potom teda, ak ide o strom al. ker, „vyháňať“ (výhonky al. ratolesti), „pučať“, „rašiť“, čo vedie k chápaniu v zmysle, aký v podstate v zhode s LXX („euklématúsa“, „hojne al. bohato [vl. „dobre“, „náležite“] vetevnatá“, „bohatá výhonkami“), Vulgatou („frondosa“, „listnatá“, „bohato olistená“) a niekoľkými inými zo známych mi novších prekladov podávam v texte v presvedčení, že oveľa lepšie zapadá do významovej súvislosti ako zmysel, ktorý spomínam vyššie v prvých riadkoch tejto poznámky.

460 Pozri Žalm 16:8; 18:33, pozn. 449, tu zmysel ako v texte.

461 Vl. „rozmnožil“, v texte opis umožňujúci v preklade uchovať význam predložkovej väzby, nižšie preloženej v zmysle dotyčnej[247] poznámky.

462 „mnoho spravil pre (al. „vynaložil na“) oltáre“.

463 Tj., pravdaže, „oltáre“ („pamätné stĺpy“) na uctievanie modiel.

464 Al. „zlepšovali“, „zdobili“, „ošetrovali“, znenie v texte uchováva v preklade príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine.

465 Porov. Ezek. 16:10–19.

466 Pozri Gen. 14:15, pozn. 404.

467 Al. „drviť“, „búrať“, sloveso ako „zlomiť väz“ v Exod. 13:13, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.

468 Al. „prerážať“, „trieštiť“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[328].

469 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.

470 Tj. „púhe slová“.

471 D. „prisahaním lži“, pozri Exod. 20:7, pozn. 665; Pl. 2:14, pozn. 188.

472 Pozri Deut. 32:32n., pozn. 1056; Jóba 20:16, pozn. 964.

473 Ako v Num. 17:5, 8; al. „prepukne“, Exod. 9:9.

474 Pozri Is. 33:24, pozn. 521.

475 Pozri Num. 22:3, pozn. 832.

476 Pozri 2 Kráľ. 23:5, pozn. 852; al. možno „*aj* kňazíkovia toho“[81].

477 Pozri Sud. 18:30, pozn. 855; 1 Sam. 4:21, pozn. 269.

478 Pozri Žalm 68:29, pozn. 1524; Is. 18:7, pozn. 1013.

479 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45; Sud. 3:15, pozn. 185.

480 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.

481 Vl. „bude zostudený“, v stavovom zmysle, pozri Is. 1:29, pozn. 128, sloveso odvodené od dotyčného výrazu[432], al. možno naopak.

482 Pozri Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181.

483 Pozri Kaz. 5:17, pozn. 225, tu výnimočne v takomto zmysle, al., podľa iných, „pena“.

484 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.

485 Pozri Lev. 26:30, pozn. 914.

486 Tu možno skrácene miesto „Béth-Ávena“, al. ako obecné meno v zmysle dotyčnej poznámky[172].

487 Al. možno „hriechu“.

488 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

489 Al. „*Viac* odo dní“.

490 Tj. azda „zotrvali v hriechu“.

491 Al. „krivdy“, „nespravodlivosti“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.

492 D. „pri (vl. „v“) mojom želaní“, ako „žiadostivosti“, Deut. 12:15; Jer. 2:24.

493 Al. „karhať“, „napravať“, „ukázňovať“, pozri Žalm 2:10, 94:10, pozn. 56.

494 Tj. vari „za to, že k nim tak lipnú“, al. „pri“ („v“) ich pripútaní“ („v takom ich stave“).

495 Tj. hádam „teľatám“[362]; inak pozri Jer. 2:13.

496 Vl. „naučená“, „vyučená“.

497 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863.

498 Al. „som prešiel“.

499 Al. „pomimo“, pozri Gen. 18:5; Jer. 18:16, pozn. 1072.

500 Vl. „dobro“, „dobrotu“, ako v kap. 3:5, tu zmysel ako v texte, porov. napr. Gen. 6:2, pozn. 429, kde je príbuzné prídavné meno použité v obdobnom zmysle.

501 Pozri Gen. 41:43, pozn. 1118; Exod. 4:20, pozn. 149, tu v zmysle ako v texte („zapriahnuť do pluhu“, „dať Efrajimovi ťahať pluh“).

502 Al. „si“.

503 Al. „podľa“.

504 Pozri Num. 3:16, pozn. 96.

505 Pozri Jer. 4:3, pozn. 3011, úslovie vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach.

506 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261, iné sloveso ako tu v kap. 5:15[247].

507 Pozri Deut. 33:10, pozn. 1239; iné sloveso ako tu vo v. 11[496].

508 Al., podľa iných, „na vás daždil spravodlivosťou“, pozri kap. 6:3, kde „*dážď* raný“[256] je tvar (príčastie) toho istého slovesa[507].

509 Pozri Žalm 25:2; 28:7, pozn. 97.

510 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.

511 D. „medzi tvojimi zástupmi“.

512 Ako „národnosti“[310], pozri 1 Kráľ. 22:28, pozn. 282.

513 Pozri Is. 5:14, pozn. 347; al. „skaza“, pozri Jer. 25:31, pozn. 1275.

514 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.

www.malosaca.sk.eu

515 Al. „rozvracané“, „plienené“, tu iný tvar v takomto zmysle.
516 Pozri Lev. 2:2, pozn. 52.
517 Pozri 2 Kráľ. 8:12, pozn. 397, iné sloveso ako tu vo v. 2[468].
518 D. „tváre“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
519 Pozri Gen. 32:24, pozn. 867.
520 Al. „bez meškania“, D. „zhynutím“.
521 Pozri Gen. 18:7, pozn. 471, dotyčný výraz[97] je od tohto odvodený; tu je azda zmysel ako v texte, pozri v. 3.
522 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367; tu (nie ďalej) aj „a zavolal za (tj. „ako“) svojho syna“.
523 Tj. „proroci“, pozri v. 7.
524 Pozri Is. 10:10, pozn. 629.
525 D. „Efrajimovi staval“, tj. „správne“, „náležite“.
526 Tj. „učil som Efrajima chodiť“.
527 Al. „naddvíhajúcimi“, tvar slovesa ako napr. v Exod. 29:27, pozn. 1050. Ďalej aj iné tvary, zmysel ako v texte.
528 Pozri Sud. 15:15, pozn. 742; al. „líca“, pozri Žalm 3:7, pozn. 80, tj. „odstraňujúcimi al. uvoľňujúcimi jarmo“.
529 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610; Žalm 31:2, pozn. 471.
530 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233; Is 1:20, pozn. 97.
531 Tj. „ku Mne“.
532 Al. „vírit“, „obiehať“, ako „tancovať“ v Sud. 21:21, no je to to isté sloveso (hebr. „chúl“) ako v Gen. 8:10, pozn. 262, a tu sa rozsah jeho významovej stupnice prejavuje rozmanitosťou podávania jeho významu v rozličných prekladoch; podľa niektorých „bude ostávať al. čakať“, „zúriť“, „na jeho mestá bude prichádzať al. sa vrhať“, „je al. bude bolestný al. zarmucujúci“, atď.; podľa Vulgaty „začal“ („coepit“), tj. azda „pôsobiť“, no tam prekladateľ dotyčný výraz zrejme pochopil ako tvar iného, hoci príbuzného, slovesa, pozri kap. 8:10[377], čo napokon nemožno vylúčiť ani ohľadne niektorých iných vyššie uvedených obmien prekladu, niekde možno ide aj o iné príbuzné sloveso „jáchal“, pozri Gen. 8:12, pozn. 266, Jóba 13:15, pozn. 297. LXX podávajú odchylné znenie.
533 „mečom upadol (tj. hádam „Efrajim“) v úzkosť“ („énesthésen en rhomfaia“), pozri aj 1 Sam. 31:3, pozn. 1038.
534 Pozri Gen. 41:30, pozn. 1093.
535 Pozri Jóba 17:16, pozn. 853; podľa niektorých sa tu obrazne mienia „obráncovia“.
536 Výraz („múecah“) príbuzný dotyčnému[482] („ecah“), pozri Prísl. 1:31, pozn. 95, 96.
537 Tvar slovesa ako „zavesili“ v 2 Sam. 21:12, pozri aj Deut. 28:66, pozn. 1046 (sloveso sa v SZ vyskytuje len na týchto 3 miestach).
538 „visia na odpadnutí“, tj. „sú náruživo za odpadnutie“, „nemôžu byť bez odpadnutia“.
539 Pozri Jer. 2:19, pozn. 142.
540 D. „spolu“, tj. „všetok ľud je zajedno v tom, že sa nepozdvíhajú“.
541 Sloveso ako „vydal“ v Gen. 14:20, „obdarovať“ v Prísl. 4:9, vyskytuje sa v SZ len na týchto 3 miestach.
542 Pozri Deut. 29:23.
543 Vl. „na (al. „pri“) mne“, tj. azda „čo sa mňa týka“. V. 11 obdobne.
544 Pozri Is. 57:18, pozn. 2433, tu zmysel ako v texte, výraz v SZ sa vyskytujúci len ešte u Zech. 1:13, pozn. 32, vždy v množnom čísle.
545 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
546 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
547 Ako „horúčkovitý des“ u Jer. 15:8; výraz sa v takomto význame vyskytuje v SZ len na týchto dvoch miestach, všade inde značí „mesto“, ako napr. tu v kap. 8:14 a na veľmi mnohých iných miestach.
548 Vl. „budú sa chvieť“, ako v Exod. 19:16, pozn. 647, tu a ďalej zmysel ako v texte, porov. 1 Sam. 13:7, pozn. 526.
549 Pozri Gen. 12:8, pozn. 357.
550 Pozri Lev. 14:4nn., pozn. 449.
551 Tu v hebrejskom texte začína kap. 12.
552 Pozri Prísl. 11:1, pozn. 543; al. „ľsťou“ (Gen. 34:30), „podvodom“ (Žalm 10:7, pozn. 123).
553 Pozri Gen. 27:40, pozn. 718, Žalm 55:2, pozn. 1398, Jer. 2:31, pozn. 204, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto 4 miestach, tu oproti ostatným jeho výskytom v kladnom zmysle („chodil“, „putoval“), ktorý vyplýva z ďalšieho textu. No mnohí aj na tomto mieste trvajú na významovom odtieni, aký ono má všade inde, a prekladajú, pripisujúc tomuto jeho tvaru, ako aj slovesu „obklopoval“ vyššie, význam prítomného času, v zmysle „klamom, a Júdá sa potuluje“ (al. „je bezuzdný“), no nazdám sa, že tento zmysel je neľahko uviesť v súlad s ďalším textom tohto verša, najmä s významom nasledovnej predložkovej väzby. Iní zasa prijímajú spomenutý kladný zmysel dotyčného slovesa tu, ale chápu tvary obidvoch spomenutých slovies taktiež v zmysle prítomného času, takže podávajú znenie „ma obklopuje … klamom, a*le* Júdá ešte chodí“, čo, povedal by som, sotva súhlasí so skutočnosťou, porov. v. 2 a kap. 5:5, 10, 12nn.; 6:4, 11; 8:14. Preto som, v podstate v súhlase s Vulgatou, českým kralickým a ešte jedným zo známych mi prekladov (prekladom Dr. Zunza a spolupracovníkov), uprednostnil znenie, ktoré v texte uvádzam a ktoré je, ako som presvedčený, vyhovujúcim riešením vyššie uvedených ťažkostí, súc prosté spomenutých rozporov.
554 Pozri Deut. 16:20, pozn. 461.
555 Pozri Žalm 78:26, pozn. 1893.
556 Al. „každý“.
557 Vl. „potrestania“, v texte opis uchovávajúci v preklade význam nasledovnej predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
558 Tj. „odplácať“.
559 Pozri Jóba 18:7, pozn. 954; ohľadne v. 8 pozri tamtiež kap. 20:10.
560 Al. „a svojou silou“, no je to tá istá predložková väzba ako vyššie[439].
561 Pozri Gen. 32:28, pozn. 873; sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
562 Vl. „dal sa bojovať“, iné sloveso ako vyššie[561], ale odvodené od toho istého kmeňa[123] (pozri aj Gen. 11:29,

www.knihobranie.eu

pozn. 346, a 17:15, pozn. 456, kde ide o ten istý kmeň) ako ono. V inom význame (porov. Gen. 32:28, pozn. 872 a 875) je použité v Sud. 9:22, pozn. 549, a v inom tvare, obdobného významu ako tam, tu v kap. 8:4.

563 Pozri Gen. 16:7, pozn. 437.

564 Pozri Gen. 32:28, pozn. 875.

565 Pozri 1 Kráľ. 8:33, pozn. 513; Jóba 8:5, pozn. 408.

566 Pozri Gen. 28:19, pozn. 356.

567 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.

568 Al. „slávne", vl. „pamätné".

569 „jeho pripomienka", pozri Exod. 3:15, pozn. 114, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie[568].

570 Pozri Jóba 6:19, pozn. 319.

571 Al. „na svojho Boha čakaj".

572 Pozri Ezek. 16:29, pozn. 708, tj. v hanlivom zmysle to, čoho sa Efrajim dopúšťa.

573 Pozri Lev. 19:36, pozn. 649.

574 D. „váhy klamu"[552].

575 Al. „utláčania", „vykorisťovania" podvodným obchodom, tu v takomto zmysle.

576 Pozri Gen. 4:15, pozn. 151.

577 V pôvodine množné číslo[5].

578 Tj. „od tvojho pobytu v zemi".

579 Tj. o sviatku „búdok", pozri Lev. 23:40–43, hoci sa tu nehovorí o „búdkach" ako tam, pozri tamojšiu pozn. 750, lež o „stanoch"; myšlienka, pravdaže, ktorú tento výraz v danej súvislosti vyjadruje, je obdobná: Efrajim bude opäť uvrhnutý do „pustiny", tj. do útrap, strastí a ťažkostí, aké tento pojem obrazne znázorňuje, nie, pravdaže, aby sa „veselil", ako sa mali Isráélovci o „sviatku búdok" veseliť, pozri tam v. 40, pozn. 761, vo vedomí, že tieto útrapy atď. im v zasľúbenej zemi pominuli, lež, naopak, aby pocítil ich tiaž a bol nimi tak, ako prostriedkom Božej nápravnej výchovy, pohnutý k pokániu a návratu k Hospodinovi.

580 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.

581 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.

582 Sloveso ako u Is. 1:9, pozn. 48, tu zmysel ako v texte.

583 Pozri kap. 6:8.

584 Tj. azda „ak je v Gileáde mrzkosť („ak *je* Gileád *samá* mrzkosť").

585 Tj. „prejavia", „ukážu".

586 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.

587 Al. „klamom", „zlobou", pozri Exod. 23:1, pozn. 780. Značí aj „modlu", takže potom tu aj „modlárstvom". Inak vari „stanú sa ničím", tj. „zmizmú", „budú vyhladení".

588 Pozri Lev. 4:10, pozn. 106.

589 Tj. „tak veľa", pozri Jóba 8:17, pozn. 431 (nie v zmysle záveru onej poznámky); al. „ich oltáre *budú* ako hromady *trosiek*", tj. „poválané", pozri Jóba 15:28, pozn. 759; Is. 25:2, pozn. 1289.

590 D. „pole", pozri Sud. 20:6, pozn. 887, tu zmysel ako v texte.

591 Pozri Gen. 10:22, pozn. 326.

592 Pozri Gen. 29:15, pozn. 743.

593 Al. „chránil", „opatroval", totiž „stáda", „dobytok", tj. „pásol", tu je v takomto zmysle použité toto sloveso hádam vzhľadom k záveru nasledovného verša, kde je iný tvar toho istého slovesa v obdobnom zmysle („uchránený", „zachovaný").

594 Tj. „Isráél".

595 Vl. „*vo* veľkej horkosti", „*s* veľkou horkosťou", pozri Jer. 6:26, pozn. 563, tu v takomto zmysle.

596 Tj. „Hospodina k hnevu", pozri Deut. 4:25, pozn. 252.

597 Tj. „ním preliatu", al. „ktorej preliatie bolo ním zavinené", nižšie obdobne[601].

598 Pozri Lev. 20:9, pozn. 663, tu v zmysle predošlej[597] poznámky.

599 Sloveso ako „vrhol" v Num. 11:31, „*boli* rozsiatí" v 1 Sam. 30:16.

600 Al. „ponechávať (ako „nechal" v 1 Sam. 10:2) na ňom".

601 Tu možno aj „svoju", tj. „ktorej sa voči nemu (tj. „Pánovi") dopustil".

602 Al. „trasenie", „chvenie", „úľak", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no u Jer. 49:24, pozn. 1853, je výraz významom blízký a takmer rovnako znejúci, len čosi inak písaný.

603 Tu vzhľadom na súvislosť hádam vhodný preklad; no kritikovia však miesto tohto tvaru činného rodu („násá") navrhujú čítať „nissá", tvar rodu trpného, a veľká väčšina známych mi prekladov (nie LXX a Vulgata, kde sú odchylné znenia).

604 „vyvyšoval sa", no nedovolil som si opravovať dochovaný masóretský test, ktorý dáva dobrý zmysel, a s nemnohými prekladám, hoci s nepatrným doplnením v záujme zreteľnosti, podľa neho.

605 Tu[246] v zmysle „skrze Baala", „Baalom".

606 Vl. „svojej chápavosti", ako napr. 1 Kráľ. 4:29.

607 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.

608 Pozri Is. 54:11, pozn. 2349, tu zmysel ako v texte („sfúkavaná al. odvievaná s povrchu").

609 Al. „zamrežovaného okna", pozri Kaz. 12:3, ten istý výraz ako v Gen. 7:11, pozn. 240; mieni sa azda akýkoľvek otvor na vypúšťanie dymu.

610 Al. „Záchráncu", „Vyslobodzujúceho", „Zachraňujúceho", spodstatnené príčastie dotyčného[26] slovesa.

611 Al., podľa iných, „veľkého smädu", D.[5] „v zemi žiarov" („smädov").

612 Pozri Jer. 23:1, pozn. 768, tu v zmysle „keď sa im dostalo pastvy".

613 Pozri Jer. 5:26, pozn. 455, iné sloveso ako v kap. 6:8[281] aj ako v kap. 7:6[307].

614 Al. možno „prepadať", sloveso, ktorého tvarom je „stretnutie" v Prísl. 17:12, tu bez predložky.

615 Al. „kryt", „uzáver", ako „čisté *zlato*" u Jóba 28:15, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie; výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.

616 Tj. azda „ich hruď".

617 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.

618 Pozri 2 Kráľ. 2:24, pozn. 100; iné sloveso ako „trhať" tu vyššie.

619 D. „proti svojej pomoci", zmysel ako v texte.

620 Al. „ti dávam", „budem dávať", nižšie obdobne.

www.mlosdavik.eu

621 Al. „*od*nímal“.
622 Tj. „hneve“, „výbuchu hnevu“, no nesúvisí s „hneve“ vyššie, pozri Prísl. 11:4, pozn. 553.
623 V obdobnom zmysle ako v Exod. 12:34, kde je použitý obdobný tvar tohože slovesa.
624 Pozri Jóba 10:13. pozn. 524; 20:26, pozn. 983.
625 Pozri 2 Kráľ. 19:3, pozn. 754.
626 V zmysle 2 Kráľ. 19:3, pozn. 753.
627 Pozri 1 Sam. 14:45, pozn. 71.
628 D. „ruky“.
629 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
630 Pozri Lev. 25:25, pozn. 808.
631 Ako „mor“ v Lev. 26:25, Jer. 21:6 a i., tu v tomto zovšeobecnenom zmysle.
632 Iný výraz ako vyššie[631], vyskytujúci sa v SZ len tu; čosi iný súznačný tvar je v Deut. 32:24, pozn. 1162, Žalme 91:6, pozn. 2123 a u Is. 28:2, pozn. 1402. V 1 Kor. 15:55 sa toto miesto cituje podľa LXX, kde je odchylné znenie.
633 Pozri Žalm 36:9; 68:26; Jer 2:13, pozn. 123.
634 Ako „žriedla“ v Lev. 11:36 a i.
635 Sloveso ako v Gen. 8:13, pozn. 268.
636 Tj. „východný vietor“, obraz dobyvateľa od východu („Aššúra“).
637 Pozri Žalm 44:11, pozn. 1209.
638 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
639 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
640 D. „všetkého náčinia túžby“.
641 Tu začína v hebrejskom texte kap. 14.
642 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233, iné sloveso ako v kap. 7:13[330].
643 Pozri Is. 13:16, pozn. 235.
644 Pozri Gen. 16:11 a j., tu (v SZ len tu) čosi odlišný súznačný výraz. Súvisí s výrazom v kap. 9:11[440].
645 Pozri aj 2 Kráľ. 8:12; 15:16.
646 Pozri aj Gen. 4:13, pozn. 148.
647 D. „vezmi“, no tu, nazdám sa, v zmysle „vezmi nám“, totiž „pre nás“, pozri Gen. 15:9 a ďalej, pozn. 696, porov. tamže aj kap. 21:27, pozn. 559, takže potom vl. „daj“, „daruj“, „poskytni“. Vo valnej väčšine známych mi prekladov sa toto miesto chápe v zmysle „prijmi, *čo je* dobré“, no pochybujem, že tento zmysel je obsiahnutý vo výroku, ktorý je vyjadrením pokánia, tj. súdu nad sebou a vyznania hriechov, keď hovoriaci sotva myslí na čokoľvek dobrého pri sebe, na čo by mohol poukázať al. dokonca Bohu ponúknuť, aby to prijal, porov. Rím. 7:18. Lepší zmysel dáva preklad niektorých „prijmi *nás v* dobrote“, no obávam sa na druhej strane, že toto znenie sotva vystihuje význam pôvodiny, lebo ho do značnej miery menia doplnky, ktoré obsahuje. Preto som sa rozhodol uprednostniť zmysel, ktorý v texte podávam a ktorý nachádzam jedine v Youngovom doslovnom preklade, lebo tento zmysel podľa môjho súdu najlepšie zapadá do textovej súvislosti.
648 Pozri Deut. 7:10, pozn. 862.
649 Tj. „ďakovnými al. chválu prinášajúcimi modlitbami“, ktoré sa tu prirovnávajú k obetiam býkov. Niektorí tu podľa LXX a sýrského prekladu uprednostňujú znenie „ovocím (čítali „perí“, „ovocie“, miesto „párím“, „býky“) od (al. „zo“) svojich per“; porov. Hebr. 13:15, kde možno mal pisateľ na mysli toto miesto.
650 Al. „ochotne“, „nenútene“, vl. „dobrovoľne“, D. „dobrovoľnosťou“ („dobrou vôľou“), pozri Lev. 7:16, pozn. 217, al. možno aj „veľmi“, „vrelo“, „hlboko“, potom vl. „štedro“ v takomto zmysle („hojne“, „bohato“, možno ohľadne prejavov al. dôkazov lásky), D. „štedrosti“, pozri Žalm 68:9, pozn. 1620.
651 Al. „preráža“, „prebíja *sa*“, potom by nasledovalo „koreňmi“.
652 Pozri Deut. 1:7 a ďalej, pozn. 23.
653 Tj. „zakorenením do šírky a hĺbky nech robí svoje postavenie takým pevným ako menovaný horský masív“; podľa iných „ako stromy levánónských lesov“.
654 Al. „pôvab“, „ušľachtilý výzor“, pozri Num. 27:20, pozn. 982; Dán. 10:8, pozn. 703; 11:21, pozn. 794, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
655 Tj. „olivového stromu“.
656 „ako oliva“[655], tj. „ako krása olivy“[655]. V. 7 obdobne.
657 Al. „kto budú sedieť“.
658 Tj. azda „pestovanie obilia“.
659 Al., podľa niektorých, „Efrajim *povie*: Čo“.
660 Tj. „odpovedať *mu* na prosby“, sloveso ako v kap. 2:21 a ďalej.
661 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.

www.alfa.sk

JÓÉL[1]

Slovo Hospodina, ktoré sa *do*stalo[2]
k Jóélovi, synovi Pethúéla.
(2)Počujte toto, vy[3] starí, áno[19], na-
stavte uši[4], všetci obyvatelia tej*to* zeme:
Či toto bývalo[5] vo vašich dňoch alebo
v dňoch vašich otcov? (3)Vyprávajte
o tom svojim deťom[6] a vaše deti[6] svojim
deťom[6] a ich deti[6] ďalšiemu[7] pokoleniu:
(4)pozostatok *po* gázámoch[8 9 10] požrali
arbehy[8 11], a pozostatok *po* arbehoch[8 9 11]
požrali jeleky[8 10], a pozůstatek *po* jele-
koch[8 9 10] požrali chásíly[8 10].
(5)Precitnite, opilci, a plačte, áno[19],
skučte, všetci pijani vína[12], pre mušt[13],
lebo bol odňatý[14 15] od vašich úst; (6)veď
na moju zem[13 16] vystúpil[17] národ, mo-
hutný[18], ktorému[19] niet počtu; jeho zuby
– zuby leva, áno[19], má[20] chrup levice[21],
(7)obrátil[22] moju révu[23] na spustlisko[24]
a môj figovník[23] na raždie[25], celkom[26] ho
zbavil lístia[27] a odhodil ho, jeho vetvy obe-
leli[28]. (8)Lkaj ako panna opásaná[29] vreco-
vinou pre manžela[13 30 31] svojej mladosti[32];
(9)z domu Hospodina je[5] odňatá[14 15] *obeť*
dar*u*[33] a liata *obeť*[34], kňazi, obsluhujúci[35]
Hospodina, upadli v zármutok. (10)Polia
sú[5] zničené[8 36], pôda[37] upadla v zármutok,
lebo je[5] zničené[36] obilie, mušt[38] vyschol[39],
oliva[23 40] schradla[41].
(11)Hanbite sa[42], roľníci[43], skučte, vi-
nári, pre pšenicu[13] a pre jačmeň[13], lebo
žatva poľa zanikla[44], (12)réva[23] vyschla[39]
a figovník[23] schradol[41], granátovník[23] aj
palma[23] a jabloň[23], všetky stromy poľa
vyschli[39]; áno[19], vyschla[39 42 45] veselosť od[46]
detí[6] ľudí[47].
(13)Opášte sa[29 48] a nariekajte[49], vy[3] kňa-
zi, skučte, obsluhujúci[35] oltár, príďte,
prenocujte vo vrecovinách, obsluhujúci[35]
môjho Boha, lebo od domu[50] vášho Boha
je[5] *obeť* dar*u*[33] a liata *obeť*[34] zadržaná;
(14)zasväťte pôst, *z*volajte slávnostnú
schôdzu, zhromaždite[51] starších, všetkých
obyvateľov zeme, *v* dom Hospodina,
vášho Boha, a kričte[52] k Hospodinovi:
(15)Beda ohľadne toh*to* dňa, lebo deň
Hospodina *je* blízky a prichádza ako
skaza[36 53] od Všemocného[54 55]; (16)či pred
našimi očami nebol odňatý[14 15] pokrm, od
Božieho domu radosť a jasot? (17)Osivo
sa scvŕklo[56 57] pod svojimi hrudami[58], sto-
doly[59] spustli[60], sýpky sa rúcajú[5 61], lebo
obilie vyšlo nazmar[39 45]. (18)Čo sa na-
vzdychá[62] dobytok[63]! Stáda hovädzieho
dobytka blúdia[5 64], lebo nemajú[65] paše,
aj stáda drobného dobytka trpia[5 66];
(19)k tebe, Hospodine, volám, lebo pas-
tviská pustiny zožral[67] oheň a plameň
požehom strávil[68] všetky stromy poľa.
(20)Aj zvieratá[63] poľa k tebe volajú[69], lebo
potôčiky[70] vôd vyschli[39] a pastviská pu-
stiny zožral[67] oheň.
2 Trúbte[71] na Cijjóne *na* trúbe[72], áno[19],
kričte[73] na mojom svätom vrchu[74 75],
nech sa všetci obyvatelia zeme trasú[76 77],
lebo prichádza[5] deň Hospodina, áno, *je*
blízky, (2)deň tmy, áno[19], hlbokej tmy[78],
deň mrákav[8 79] a čierňavy[80]. Ako ráno[81]
prestierajúce sa nad vrchmi – národ po-
početný a mocný[82]; jemu podobný[83] nebol
od večnosti privolávaný[84 85] a nie *že* po
ňom ešte bude[86] *až* do rokov pokolenia[23]
a pokolenia[23].
(3)Pred jeho tvárou zožiera[5 67] oheň
a za ním požehom stravuje[68] plameň,
zem *je* pred jeho tvárou ako záhrada
Édena[87] a za ním *je* pustinou, spúšťou[88],
a ani úniku[89] mu[90] niet[5]; (4)jeho výzor[91] *je*
ako výzor[91] koní a behajú tak ako rajtári[92],
(5)skáču[93] ako zvuk[94] vozidiel[95] na teme-
nách[96] vrchov, ako zvuk[94] plameňa ohňa,
zožierajúceho[67 95] slamu[97], ako mocný[82]
ľud, zoradený[98] *na* bitku[99]. (6)Pred jeho
tvárou[100 101] sú zástupy ľudu[102 103] plné
úzkosti[104], všetky tváre sťahujú[5 105] čer-
veň[106]; (7)behajú ako siláci[107], ako bo-
jovníci[108] zliezajú[109] múr[110] a idú každý[111]
svojimi cestami a nie *že si* mýlia svoje
chodníky[112 113] (8)a nie *že na* seba navzá-
jom[114] narážajú[115], idú každý[116] svojou drá-
hou[117] a vrhají sa[118] medzi oštepy[8 119 120]; nie
sú zraňovaní[121]. (9)Po meste pobiehajú
sem-ta[122], behajú[123] po múre[110], vystupujú[17]
v domy, vnikajú oknami[124] ako zlodej;

www.mpostilka.eu

(10)pred jeho tvárou sa zem trasie[5 77],
nebesá sa chvejú[5 125], slnko a mesiac sa
zatmievajú[5 126] a hviezdy zosnímajú[5 51 127]
svoju žiaru[128]; (11)a Hospodin pred tvárou
svojej vojenskej moci[129] *vy*dáva[5] svoj hlas,
lebo jeho tábor[130] *je* veľmi početný, áno[131],
ten, ktorý uskutočňuje[132] svoje slovo, *je*
mocný[18]; áno[131], deň Hospodina *je* veľký
a veľmi hrozný[133], *b*a, kto ho bude môcť[134]
zniesť[135]?

(12)A*le* aj takto[136], vyhlásené[137] Hospodi-
nom, sa až[138] ku mne celým svojím srd-
com a s pôstom[139] a s plačom[139] a s nárekom[139 140] vráťte (13)a roztrhnite svoje
srdce a nie svoje rúcha, áno[19], vráťte
sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo
on *je* milostivý[141] a súcitný[142], zdĺhavý[143]
k hnevu[144] a oplývajúci[145] láskavosťou[146]
a ľútosť majúci[147] nad nešťastím[148]. (14)Kto
vie? Možno[134] sa vráti[149 150]; potom[19] nado-
budne[151] ľútosť[147] a zanechá za sebou po-
žehnanie, *obeť* daru[32] a liatu *obeť*[33] Hos-
podinovi, vášmu Bohu.

(15)Trúbte[73] na Cijjóne *na* trúbe[72], za-
sväťte pôst, zvolajte slávnostnú schôdzu,
(16)zhromaždite[51] ľud, zasväťte zídenie[152],
zozvite[105 153 154] starších, zhromaždite[51]
batoľatá[155] a sajúce *u* pŕs, nech ženích
vychádza[76 156] zo svojej izby a mladucha[157]
zo svojej komnaty[158]; (17)nech kňazi,
vykonávatelia služby[159] Hospodinovi[160],
medzi predsieňou a oltárom plačú[76] a vra-
via[76]: Zľutuj sa, Hospodine, nad svojím
ľudom[161], a kiež svoje vlastníctvo[162] ne-
*vy*dávaš[76] potupe[163], vláde[164] národov nad
nimi[165]! Načo majú[134] medzi národmi vra-
vieť: Kde *je* ich Boh?

(18)A Hospodin sa rozhorlí[166 167] pre
svoju zem a prejaví[166] sa šetrným[168] voči
svojmu ľudu[169 170], (19)i odpovie[166] Hospo-
din a povie[168] svojmu ľudu: Hľa, ja[171], chys-
tám sa poslať[172] vám obilie a mušt[38] a olej[40],
i budete sa tým[173] môcť[134] nasýtiť, a nie *že*
vás ešte budem *vy*dávať *za* potupu[163] me-
dzi národmi; (20)a chcem[134] zpred vás[174]
vzdialiť toho od severu[175] a zahnať[176] ho
do zeme sucha a spúšte[88], jeho tvár[177]
k východnému[178] moru a jeho zadný voj
k moru najzadnejšiemu[179], i bude vystupo-
vať[17] jeho zápach, áno[19], bude vystupovať[17]
jeho puch[180], lebo sa vyťahoval[5 181] ohľadne
svojho pôsobenia[132]. – (21)Nech sa nebo-
jíš[76 133], pôda[36], jasaj a raduj sa, lebo veľkým
ohľadne *svojho* pôsobenia[132] sa ukazuje[5 181]
Hospodin! (22)Nech sa nebojíte[76 133],
zvieratá[63] poľa, lebo pastviská pustiny
sa zelenajú[5 182], lebo stromovie[183] nesie[5 184]
svoje ovocie, figovník[23] a réva[23] *vy*dávajú[5]
svoju silu[129 185]. (23)A *vy,* deti[6] Cijjóna, ja-
sajte a radujte sa v Hospodinovi, svojom
Bohu, lebo vám dáva[5] raný[186] dážď v ná-
ležitej miere[187], áno[19], zosiela[5] vám leja-
vec[188], raný[186] aj neskorý[189] – na začiatku[190]
– dážď; (24)a holohumnice sa naplnia zr-
ním a nádrže[242] budú[5] pretekať muštom[38]
a olejom[40]. (25)A vynahradím[191] vám roky,
keď požierali[5 192] arbehy[8 11], jeleky[8 10] a cha-
síly[8 10] a gázámy[8 10], moja veľká vojen-
ská moc[129], ktorú som medzi vás poslal,
(26)i budete jesť[193] v hojnosti[194] a *na* nasý-
tenie, a budete velebiť meno Hospodina,
svojho Boha, ktorý s vami podivuhodne[195]
nakladal[5 132]; a môj ľud, *tí* nebudú nikdy[196]
musieť[134] byť zostudení[43]. (27)I zviete,
že vprostred Isráéla *som* ja, a *že* vaším
Bohom *som* ja, Hospodin, a iného[197] niet,
a môj ľud, *tí* nebudú nikdy[196] musieť[134] byť
zostudení[42].

(28)[198]A potom sa bude diať[2 5]: budem
na všetko mäso vylievať svojho Ducha,
takže[19] sa vaši synovia a vaše dcéry dajú
prorokovať, vaši starci budú snívať sny,
vaši šuhaji budou zrievať[199] videnia[200];
(29)*b*a aj na nevoľníkov a na slúžky bu-
dem v oných dňoch svojho Ducha vylievať,
(30)a na nebesiach a na zemi budem uka-
zovať[201] zázraky, krv a oheň a stĺpy dymu.
(31)Pred príchodom[202] dňa Hospodina,
veľkého a hrozného[133], sa bude slnko obra-
cať[203] v tmu a mesiac v krv.

(32)A bude sa diať[2 5]: každý, kto
bude vzývať meno[204] Hospodina, bude
môcť[134] vyviaznuť, lebo na vrchu Cijjón
a v Jerúsaléme bude únik[205] podľa *toho,*
čo povedal Hospodin, áno[19], medzi preži-
všími[206 207], ktorých Hospodin *po*volá.

3 Lebo, hľa, v oných dňoch a v onom
čase, keď budem *od*vracať[208] zajatie[209]
Júdu a Jerúsaléma, (2)budem *aj* zhromaž-
ďovať[105 155] všetky národy a dávať im zostú-
piť do doliny[210] Jehóšáfát[211] a tam sa s nimi
súdiť[212 213] o svoj ľud a svoje vlastníctvo[162],
Isráéla, ktorého rozmetali medzi národy,
a moju zem rozdelili, (3)a o[214] môj ľud

www.mbsk.sk

vrhali[5] lós a dávali[5] chlapca za neviestku
a dievku predávali[5] za víno, ktoré[19] vy-
pili. – (4)A tiež, čo mi *chcete* vy, Cór[215]
a Cídón[216] a všetky kraje[217] Pelešeth[218]? Či
mi vy chcete[134] odplatou[219] vracať[191 220]?
No[19] ak mi vy chcete[134] odplácať[219], budem
môcť[134] rýchlo – náhlivo – vašu odplatu[219]
uvrhnúť späť[221] na hlavu vašu, (5)ktorí ste
pobrali moje striebro a moje zlato, a moje
krásne[222] žiadúcne[223] *veci* ste dopravili do
svojich chrámov[224], (6)a deti[6] Júdu a deti[6]
Jerúsaléma ste rozpredali synom Já-
váním[225] za účelom vzdialenia ich z blíz-
kosti[144] ich územia[226]. (7)Hľa, ja[171], chystám
sa *po*vzbudiť[172 227] ich z miesta[228], kam ste
ich rozpredali, a budem vašu odplatu[219]
vrhať späť[221] na vašu hlavu (8)a vašich sy-
nov a vaše dcéry rozpredávať v ruku synov
Júdu; ti[19] ich rozpredajú Ševáím[229 230], do
ďalekého národa, lebo prehovoril Hos-
podin.

(9)*Pre*volajte toto medzi národy, po-
sväťte[231] vojnu[232], *po*vzbuďte[227] hrdinov[107],
priveďte bližšie[233] všetkých bojovníkov[108],
nech vystupujú[17 76], (10)prekujte[234] svoje
motyky[235] na meče a svoje vinárske nože
na kopije[236], slabý nechť vraví[76]: Já *som*
silák[188]. (11)Prichvátajte[237], pritiahnite[238],
vy[3] všetky národy zo všetkých strán[239],
a zhromaždite sa[105 53]. Tam, Hospodine,
zošli[240] svojich hrdinov[188]. (12)Národy sa
musia[134] zobudiť[227] a vystúpiť[17] do doliny[210]
Jehóšáfát, lebo tam budem sedieť na sú-
denie[212 213] všetkých národov zo všetkých
strán[239].

(13)Priložte[241] srp, lebo žeň dozrela,
príďte, zostúpte, lebo lis sa naplnil a ná-
drže[242] pretekajú[5], lebo ich zlo[148 243] je[5]
mnohé. (14)Spústy[244], spústy[244] v doline[210]
rozhodovania[245]! Áno, v doline[210] rozho-
dovania[245] *je* blízky deň Hospodina,
(15)slnko a mesiac sa zatmia[126] a hviezdy
zosnímu[51 127] svoju žiaru[128] (16)a Hospodin
bude z Cijjóna revať, áno[19], z Jerúsaléma
*vy*dávať svoj hlas, a nebesá a zem sa rozo-
chvejú[125]; a Hospodin *bude* útočišťom[246]
svojmu ľudu, áno[19], pevnosťou[247] deťom[6]
Isráéla, (17)i budete vedieť, že vaším
Bohom *som* ja, Hospodin, pobývajúci[248]
na Cijjóne, svojom svätom vrchu[72 73],
a Jerúsalém sa bude stávať[2] svätým[74] a nie
že voň[249] ešte budú prechádzať cudziari[250].

(18)A v onen deň sa bude diať[2 5]: hory
budú kropiť muštom[251] a pahrbky po-
tečú[252] mliekom a všetky riečiská[70 253] Júdu
potečú[252] vodami, a z domu Hospodina
bude vychádzať[156] prameň, ktorý[19] bude[5]
zvlažovať dolinu[254] Šittím[255]. (19)Egypt sa
bude stávať[2] spúšťou[88], a*j* Edóm sa bude
stávať[2] pustinou, spúšťou[88], pre[256] týra-
nie[257] detí[6] Júdu, že v ich zemi prelievali[5]
nevinnú krv; (20)a*le* Júdá bude navždy[195]
ostávať, a*j* Jerúsalém, do pokolenia a po-
kolenia, (21)a za nevinnú uznám ich krv,
ktorú som za nevinnú neuznal[258]. I bude
Hospodin pobývať[248] na Cijjóne.

www.mosaicministry.sk

JÓÉL

1 Meno znamená „Hospodin *je* Boh“.
2 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
3 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
4 Pozri Gen. 4:23, pozn. 165.
5 Vl. „sa stalo“, „nastalo“, v zmysle „stalo sa a ďalej bývalo“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
6 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
7 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
8 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
9 Pozri Num. 1:53 a ďalej, pozn. 63.
10 Pozri Lev. 11:22, pozn. 343, tu sú, pravda, okrem jedného[11], vymenované iné druhy kobyliek ako tam, zrejme také, ktorých nespočitateľné množstvá pôsobili citeľné škody svojou žravosťou.
11 Pozri Lev. 11:22, pozn. 344.
12 Vl. „pijúci (nesúvisí s „opilci“ vyššie) víno“.
13 D. „nad muštom“, v príčinnom zmysle, ďalej obdobne; vo v. 6 tá istá predložka v zmysle ako tam[16].
14 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107, tu a ďalej zmysel ako v texte[15].
15 Obdobne ako v 2 Sam. 3:29, pozn. 197.
16 Al. „proti mojej zemi“.
17 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
18 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478
19 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
20 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
21 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1330.
22 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
23 Jednotné číslo tu možno v hromadnom zmysle („révovie“, „figovie“), v. 10 obdobne („olivovie“) a obdobne aj ďalej, aj ohľadne iných stromov al. krov a pod.
24 Pozri Is. 5:9, pozn. 325.
25 Al. „na *čosi* rozlámané“ (al. „rozštiepané“), „na triesky“ (ale jednotné číslo, možno „na hromadu triesok“).
26 D.[27] „zbavením lístia“, „obnažením“.
27 Al. „obnažil“, pozri Žalm 29:9, pozn. 856.
28 Sloveso ako u Is. 1:18, pozn. 93, tj. tu „ich kôra bola ohlodaná“.
29 Pozri Exod. 29:9, pozn. 1024.
30 Pozri Gen. 20:3, pozn. 400.
31 Tu v zmysle „nastávajúceho manžela“, tj. „snúbenca“, možno zomretého.
32 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59
33 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.
34 Pozri Gen. 35:14, pozn. 943.
35 Pozri Exod. 28:35, pozn. 1007.
36 Pozri Is. 15:1, pozn. 891.
37 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
38 Iný výraz ako vyšie vo v. 5, súznačný a oveľa častejšie sa vyskytujúci, pozri napr. Sud. 9:13 a i.
39 Pozri Gen 8:14, pozn. 269.
40 Ako „olej“ v kap. 2:19 a ďalej, pozri Num. 18:12, pozn. 709, tu zmysel ako v texte.
41 Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87.
42 Pozri Hóš. 2:5, pozn. 51; podľa iných je aj vo v. 12 toto sloveso („bolo zostudené“).
43 Al. „oráči“ (Is. 61:5).
44 Vl. „z(a)hynula“.
45 Tj. „vytratila sa“, „vymizla“, tu v tomto obraznom zmysle; v. 17 obdobne.
46 Al. „*sprostred*“.
47 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
48 Tj. „vrecovinou“, ako vo v. 8.
49 Pozri Gen. 50:10, pozn. 586.
50 Al. možno „pred domom“[100].
51 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
52 Pozri Sud. 12:1, pozn. 242.
53 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[36], pozri Is. 13:6, pozn. 762.
54 Pozri Gen. 17:1, pozn. 442.
55 V pôvodine slovná hra: „kešód“, „ako skaza“, „miš-Šaddaj“, „od Všemocného“.
56 V pôvodine množné číslo („zrná osiva“).
57 Al. „zvraštelo“, tj. „zoschlo sa“, al., podľa iných, „zotlelo“.
58 Tj. „pod hrudami (výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, tak aj predošlé „osivo“ a po ňom nasledujúce sloveso[57], aj „sýpky“ tu nižšie), pod ktorými leží“.
59 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963, tu hádam v takomto zmysle.
60 Pozri Is. 33:8, pozn. 1689.
61 Pozri Jer. 50:15, pozn. 37.
62 Al. „Ako vzdychá“[5], v texte doslovný preklad.
63 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
64 Pozri Exod. 14:3, pozn. 457; Est. 3:15, pozn. 175, sloveso sa v SZ vyskytuje len na týchto 3 miestach.
65 Pozri Gen. 33:9, pozn. 1174.
66 Al. „pykajú“, pozri Jer. 50:7, pozn. 1878, tu v takomto zmysle („znášajú trest za vinu al. previnenie“).
67 Pozri Num. 11:1, pozn. 392.
68 Pozri Žalm 83:14, pozn. 2000.
69 Pozri Žalm 42:1, pozn. 1177.
70 Pozri Žalm 42:1, pozn. 1178.
71 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
72 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
73 Pozri Sud. 7:21, pozn. 739, iné sloveso ako tu v kap. 1:14[52].
74 Pozri Exod. 35:21, pozn. 1213.
75 Tu D. „na vrchu mojej svätosti“.
76 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
77 Pozri Exod. 15:14, pozn. 521.
78 Pozri Exod. 10:22, pozn. 346.
79 Al. „oblače“ (Gen. 9:13, pozn. 294), preklad v texte je pokusom o vyjadrenie významového odtieňa (pochmúrnosti, hrozivosti), aký dotyčný výraz na tomto mieste má; tak aj preklad nasledovného výrazu[80].
80 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
81 Pozri Gen. 32:24, pozn. 867.
82 Pozri Gen. 18:18, pozn. 480.

www.mlosovik.eu

83 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
84 Obdobne ako v Exod. 11:6, pozn. 356.
85 „utváraný“, „do bytia povolávaný“, „jestvujúcim robený“.
86 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
87 Pozri Gen. 2:8, pozn. 61.
88 Pozri Is. 1:7, pozn. 33.
89 Pozri 2 Par. 20:24, pozn. 505.
90 Tj. „pred ním“.
91 Pozri Gen. 29:17, pozn.748; Ezek. 1:5, pozn. 26.
92 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
93 Pozri 1 Par. 15:29, pozn. 499; Is 13:21, pozn. 810.
94 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
95 Tj. azda „skáču za takého zvuku ako vozidlá“, nižšie obdobne.
96 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
97 Pozri Exod. 15:7, pozn. 176; Jer. 13:24, pozn. 900.
98 Ako v Gen. 14:8, sloveso ako v Exod. 27:21, pozn. 955.
99 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
100 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102, iná predložka ako vo v. 3 a i. bez tohto označenia.
101 Tu možno aj v príčinnom zmysle („od [al. „z“, tj. „vplyvom“, „účinkom“] jeho tváre“, al. jednoducho „z neho“, pozri Gen. 27:46, pozn. 725).
102 Pozri Deut. 33:3, pozn. 1229.
103 Al. možno „národnosti“ (Gen. 17:16, pozn. 457).
104 Pozri Deut. 2:25, pozn. 154.
105 Tu a obdobne ďalej sloveso ako „zhromažďujú“ napr. v Gen. 41:35 a j., tu v zmysle ako v texte („odnímajú *si*“, tj. „strácajú“, porov. záver poznámky citovanej v kap. 1:14[51], týkajúcej sa iného slovesa obdobného významu, ktoré je v tomže zmysle použité aj tu vo v. 10[127]).
106 „blednú“.
107 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
108 Pozri Num. 31:28, pozn. 1038.
109 Al. „šplhajú („vyliezajú“[17], „vystupujú“[17]) *na*“, preklad v texte je zvolený vzhľadom na to, že v pôvodine je väzba bez predložky.
110 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
111 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
112 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
113 Al. „a nie *že* sa uchyľujú *od* svojich chodníkov“.
114 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
115 Sloveso vyskytujúce sa v SZ len ešte v Sud. 2:18, kde je jeho príčastie („utláčateľov“).
116 Tu v takomto zmysle výnimočne „muž“ ako v Exod. 10:11, pozn. 333.
117 Pozri Num. 20:19, pozn. 773.
118 Vl. „padajú“ („vpadávajú“).
119 Pozri 2 Par. 23:10, pozn. 808.
120 Tj. „oštepy proti nim namierené“.
121 Al. „nedávajú sa zastaviť“ (al. „zadržať“), sloveso („báca“) ako napr. u Jer. 6:13, pozn. 522, tu je jeho zmysel nepríliš jasný; podľa LXX „nijako spolu neskončia“ („ú mé syntelesthósi“), podľa Vulgaty „nebudú (z)ničení“ (al. „[s]kazení“, „non demolientur“).
122 Pozri Is. 33:4, pozn. 1679.
123 Nesúvisí s „pobiehajú“ vyššie.
124 Vl. „skrze (ako „medzi“ vo v. 8) okná“.
125 Sloveso ako napr. „roztriasla sa“ v Žalme 18:7, iné ako „sa … trasie“ tu vyššie[77].
126 Pozri Jer. 4:28, pozn. 379.
127 Tu má dotyčné sloveso[51] takýto význam.
128 Tj. „hasnú“, pozri Is. 4:5, pozn. 289.
129 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
130 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
131 Ako „lebo“ vyššie.
132 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
133 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
134 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
135 Pozri Jer. 6:11, pozn. 516.
136 Tj. „za tohto stavu vecí“, vl. „teraz“ zmysel ako v texte al. tu vyššie.
137 Pozri Gen 22:16, pozn. 580.
138 Tj. „splna“, „bezvýhradne“, „čím bližšie“.
139 D. „v pôste“, ďalej obdobne, táže predložková väzba ako v slovách „celým svojím srdcom“ vyššie (vl. „v celom svojom srdci“, zmysel ako v texte).
140 Pozri Gen. 23:2; 50:10, pozn. 586.
141 Pozri Exod. 22:27, pozn. 125.
142 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1177.
143 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
144 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1183.
145 Vl. „hojný“, „mnohý“.
146 Pozri 2 Par. 6:42.
147 Al. „pociťujúci“, „k ľútosti sa pohnúť dávajúci“, v. 14 obdobne.
148 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
149 Al. „Môže[134] se vrátiť“ (al. „vracať“), tu je hádam vhodné na presnejšie vyjadrenie zmyslu výroku výnimočne použiť časticu „možno“ miesto spôsobového slovesa ako zvyčajne.
150 Tu aj. „obráti“ (to isté sloveso ako „vráťte sa“ vo vv. 12n.), tj. „zmení smer al. spôsob svojej činnosti“, „upustí od vykonávania súdu a vráti sa ku prejavom lásky“, ako je naznačené v nasledovnom texte.
151 Al. „Ak sa chce[134] vrátiť (al. „vracať“, n. „ak sa bude vracať“), nadobudne“, pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 436; aj toto ďalej v podobných spojeniach obdobne.
152 Pozri Exod. 12:6, pozn. 377.
153 Tu je toto sloveso v svojom zvyčajnom zmysle.
154 Toto sloveso je tu v preklade zvolené na odlíšenie od predošlého a nasledovného „zhromaždite“[51], ktoré je v obdobnej súvislosti použité v kap. 1:14.
155 Pozri Jer. 6:11, pozn. 518.
156 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
157 Pozri Pies. 4:8, pozn. 120.
158 Pozri Žalm 19:5, pozn. 617.
159 Al. „úradu“, tvar slovesa ako v Exod. 28:35, pozn. 1007.
160 D. „Hospodina“ (2. pád, „*týkajúcej sa* Hospodina“).
161 Pozri Gen. 45:20, pozn. 1243.
162 Pozri Num. 16:14 a ďalej, pozn. 639.
163 Al. „za potupu“ (Žalm 22:6, pozn. 675).
164 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.

www.nilosofik.eu

165 Al. „za potupu, za príslovie (Jób 17:6, pozn. 832) mezi nimi – národmi“.
166 Al., podľa niektorých, aj LXX a Vulgaty, „rozhorlil“, ďalej obdobne.
167 Pozri Num. 25:13, pozn. 438.
168 Pozri Is. 9:19, pozn. 598.
169 Vl. „nad svojím ľudom“, „na svoj ľud“, zmysel ako v texte.
170 Tj. „ušetrí[166] svoj ľud“, v texte opis v záujme uchovania predložkovej väzby pôvodiny v preklade.
171 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 566.
172 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 225.
173 D. „s tým“, zmysel ako v texte.
174 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
175 D. „toho severného“, al. „to severné“, ak sa tu, podľa niektorých, mienia mračná kobyliek, o ktorých sa hovorí od začiatku kap. 1, no skôr tu ide o nepriateľa a jeho vojská, porov. Ezek. 38:6, 15 a 39:2.
176 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
177 Tj. „predný voj“, „čelo“.
178 Tj. „Mŕtvemu“, pozri Ezek. 47:18, pozn. 2134.
179 Al. „západnému“, nesúvisí so „zadný“ vyššie; tj. „Stredozemnému“, pozri Exod. 23:31, pozn. 826.
180 Nesúvisí s predošlým „zápach“; výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
181 Pozri Žalm 35:26, pozn. 956 a 1008; to isté sloveso je vo v. 21 so zmyslom ako tam v texte.
182 Pozri Gen. 1:11, pozn. 15 („dáva vyrásť“, tvar tohto slovesa) a 16 („mladý porast“, výraz od tohto slovesa odvodený, al. možno naopak).
183 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
184 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
185 Tu v takomto zmysle („úrodu“, „výťažok“, „prejav svojej životnej sily“).
186 Tj. „jesenný“, porov. Deut. 11:14, pozn. 475, kde je použitý iný, ale príbuzný a súznačný výraz.
187 Al. „bohato“, D. „podľa spravodlivosti“.
188 Pozri Žalm 68:9, pozn. 1619.
189 Pozri Deut. 11:14, pozn. 476.
190 Tj. „jari“, „vegetačného obdobia“.
191 Viz Exod. 21:34, pozn. 727.
192 Al. možno „ktoré požrali“ (al. „zožrali“), tj. „ktoré svojou žravosťou zhehodnotili al. stáby zničili“.
193 To isté sloveso ako „požierali“ vo v. 25.
194 D. „jesť jedením“[193].
195 D. „na podivenie“.
196 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
197 D. „ešte“, zmysel ako v texte.
198 V hebrejskom texte tvoria vv. 28–32 kapitolu 3:1–5; tu v preklade nasledujúca kapitola 3 je tam potom označená ako kap. 4.
199 Al. „spatrovať“, pozri Dán. 8:2, pozn. 503, tu v opätovacom al. opakovacom zmysle („vídať“, „vídavať“).
200 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
201 Al. „uskutočňovať“, D. „dávať“.
202 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
203 Pozri Gen. 19:21, pozn. 505.
204 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175.
205 Tj. „možnosť úniku“, „útočište“.
206 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
207 Al., podľa niektorých, „áno[19], v *ňom*[249] *pre* prežívších“.
208 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.
209 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1079, 1080.
210 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
211 Meno znamená „Hospodin *je* sudca“.
212 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
213 Pozri Ezek. 7:3, pozn. 298.
214 Iná predložka ako „o“ vo v. 2, no v tejto súvislosti obdobného zmyslu.
215 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
216 Pozri Ezek. 27:8, pozn. 1300.
217 Pozri Ezek. 47:8, pozn. 2104.
218 Pozri Exod. 15:14, pozn. 522.
219 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547, nižšie sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri 2 Par. 20:11, pozn. 730; predložková väzba tam spomenutá je niekoľko ráz aj v tomto verši, no tu vyhovuje preklad ako v texte („mi“), o. i. aj vzhľadom na to, že predložková väzba obdobného znenia aj významu ako tam uvedený opis je v doslovnom preklade tu na konci verša[221] a vo v. 7; no predložka („na“) je tam iná, hoci v tejto súvislosti obdobného zmyslu.
220 Tu v takomto zmysle, al. „splácať“, pozri Is. 66:6, pozn. 1071, no nesúvisí s „odplatou“ vyššie[219].
221 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406; iné sloveso ako „vracať“ vyššie[222].
222 Vl. „dobré“.
223 Al. „cenné“, pozri 1 Kráľ. 20:6, pozn. 911.
224 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
225 Tj. „Grékov“.
226 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
227 Al. „popohnať“, „vzrušiť“, ďalej zmysel ako v texte.
228 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
229 Pozri 1 Kráľ. 10:1, pozn. 607, tu meno národa onej zeme, v SZ len tu sa vyskytujúce.
230 3. pád.
231 Pozri Jer. 6:4, pozn. 489.
232 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 784.
233 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
234 Pozri Is. 2:4, pozn. 148.
235 Pozri Is. 2:4, pozn. 149.
236 Ako v 1 Král. 18:28, iný výraz ako u Is. 2:4.
237 Hebr. „úšú“, sloveso nejasného významu, vyskytujúce sa v SZ len tu; podľa LXX „synathroizesthe“, „zhromažďujte al. zoskupujte sa“, podľa Vulgaty „erumpite“, „vyrazte“, „prebojujte sa“, podobne prekladají aj niektorí iní, ešte iní „pomôžte“, „zachráňte sa“.
238 Vl. „príďte“, „prichádzajte“.
239 Pozri Num. 16:27, pozn. 645.
240 Al. „nechaj zísť“, tj. smerom nadol, pozri Žalm 38:2, pozn. 1080; Jer. 21:13, pozn. 1148, iné sloveso ako tu v kap. 2:23, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu.
241 Pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
242 Tj. „nádrže al. záchytky k lisu“ al. „k lisom“ (kap. 2:24).
243 Tu v zmysle ako u Hóš. 7:1, pozn. 289.

www.nitoslovik.eu

244 Al. „lomoziace (al. „hluk robiace“) davy“, pozri 1 Sam. 4:14, pozn 256.
245 Al. „toho, *čo je* určené“, pozri Is. 10:22, pozn. 660.
246 Pozri Žalm 46:1, pozn. 1263.
247 Pozri Sud. 6:26, pozn. 422.
248 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 866.
249 Tj. „doň“, pozri Is. 3:26, pozn. 251; kap 2:32[207] obdobne.
250 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
251 Tu opäť ten istý výraz ako v kap. 1:5.
252 Pozri Gen. 2:14, pozn. 71.
253 Pozri 2 Sam. 22:16, pozn. 869, tu hádam skôr v takomto zmysle.
254 Iný výraz ako vo v. 2[210], pozri Gen. 26:19, pozn. 679.
255 Dolina v Móávsku oproti Jeríchu, pozri Num. 25:1; 33:49, pozn. 1092; Jóš. 2:1.
256 D. „od“, „z“, zmysel ako v texte.
257 Al. „zlé nakládanie“, „násilie“, pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
258 Tj. azda „a podľa toho tak naložím s tými, ktorí ju prelievali (v. 19), ako som to doposiaľ nespravil“. Toto miesto niektorí považujú za porušené a navrhujú rozličné úpravy, no nedovolil som si opravovať dochovaný masóretský text, ktorý dáva podľa môjho súdu dobrý zmysel.

www.milos-pavlik.eu

ÁMÓS[1]

Slová Ámósa, ktorý bol medzi pastiermi[2 3] oviec[4] z Tekóy, ktoré uvidel[5]
ohľadne Isráéla[6] v dňoch Uzzijju, kráľa
Júdu, a v dňoch Jároveáma, syna Jóáša,
kráľa Isráélova, dva roky pred zemetrasením[7]; (2)i povedal: Hospodin bude z Cij-
jóna revať, áno[14], z Jerúsaléma *vy*dávať svoj
hlas, i budú smútiť[237] pastviská[8] pastierov
a vysychať bude temä[9] Karmela.

(3)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Damasku, áno[14],
ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem od-
volávať[12], ohľadne ich mlátenia[6] Gileáda
mláťacími saňami[13] *zo* železa, (4)lež[14] pus-
tím[15] v dom Chazáéla[16] oheň, ktorý[14] zože-
rie[17] paláce[18] Ben-Hadáda, (5)a budem lá-
mať závory[19] Damasku a vytínať[20] obyvateľov[19] z údolia[21] Áven[22] a trímajúceho žezlo
z Béth-Edena[23], a ľud Aráma[24], *tí* budú od-
vedení[25] do Kíra[26], povedal Hospodin.

(6)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Gazzy, áno[14],
ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem od-
volávať[12], ohľadne ich odvedenia[6 25] vše-
tkého[27] odvedenectva[28] na vydanie napo-
spas[29] Edómovi, (7)lež[14] pustím[15] medzi
múry[19 30] Gazzy oheň, ktorý[14] zožerie[17] jej
paláce[18], (8)a budem vytínať[20] obyvateľov[19]
z Ašdóda a trímajúceho žezlo z Áškelóna,
a na Ekrón opäť vystriem[12 31] svoju ruku,
takže[14] zvyšok[32] Pelištím[391], *tí* pohynú, po-
vedal Pán, Hospodin.

(9)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Córa[33], áno[14],
ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem odvo-
lávať[12], ohľadne ich vydania[6] všetkého[27] od-
vedenectva[28] napospas[29] Edómovi a nie *že*
si pripomenuli bratskú zmluvu[34], (10)lež[14]
pustím[15] medzi múry[19 30] Córa[33] oheň,
ktorý[14] zožerie[17] jeho[35] paláce[18].

(11)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Edóma, áno[14], ohľa-
dne štvorakých[6], to[11] nebudem odvolávať[12],
ohľadne jeho prenasledovania[6] svojho
brata s mečom[36], keď[14] potlačil[37] svoje vnú-
torné city[38] a jeho hnev dravo[39] skáče[40] na
korisť[41], a jeho nabubrenosť[42] – vždy[43] ju
uchováva[2 44]; (12)lež[14] pustím[15] v Témán
oheň, ktorý[14] zožerie[17] paláce[18] Bocry.

(13)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] synov Ammóna,
áno[14], ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem
odvolávať[12], ohľadne ich rozparovania[6 45]
tehotných *z* Gileáda, za účelom rozširo-
vania svojho územia[46], (14)lež[14] zažnem
medzi múrmi[19 30] Rabby oheň, ktorý[14] zo-
žerie[17] jej paláce[18] za[47] pokriku[48] za[47] dňa
bitky[49], za[47] smršte[50], za[47] dňa víchrice[51],
(15)a ich kráľ odíde vo vyhnanstvo[52], on a*j*
jeho kniežatá[53] spolu, povedal Hospodin.

2 Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Móáva,
áno[14], ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem
odvolávať[12], ohľadne jeho spálenia[6 187]
kostí kráľa Edóma na vápno, (2)lež[14] pus-
tím[15] medzi[67] Móáva[54] oheň, ktorý[14] zože-
rie[17] paláce[18] Kerijjóth, a Móáv za[47] vravy[55]
umrie, za[47] pokriku[48], za[47] zvuku[56] trúby[57],
(3)a chcem[58] sprostred neho[35] vyťať[20] sud-
cov[19 59] a všetkých jeho[35] hodnostárov[53] za-
bíjať s ním, povedal Hospodin.

(4)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Júdu, áno[14],
ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem odvo-
lávať[12], ohľadne ich zamietania[6 60] zákona[61]
Hospodina, že[14] nezachovávajú[2 44] jeho
ustanovení[62], a ich lži[63], podľa ktorých[64]
chodili[2 65] ich otcovia, ich uviedli v blúde-
nie[66]; (5)lež[14] pustím[15] medzi[67] Júdu oheň,
ktorý[14] zožerie[17] paláce[18] Jerúsaléma.

(6)Takto povedal Hospodin: Ohľadne
trojakých prestúpení[6 10] Isráéla, áno[14],
ohľadne štvorakých[6], to[11] nebudem odvo-
lávať[12], ohľadne ich predávania[6] spravod-
livého za peniaze[68] a nemajetného[69] za
pár sandálov – (7)oni[70], *ktorí*[71] dychtia[72]
po prachu zeme na hlave núdznych[73]
a cestu ponížených[74] obracajú stranou[75];
a muž *aj* jeho otec chodia k tej*že* mladici
za účelom poškvrňovania[76] môjho svä-
tého mena, (8)a vedľa ktoréhokoľvek[77]
oltára sa naťahujú[75 78] na rúchach vziatych
do zálohu[79] a v dome svojho Boha[80] pijú
víno *od* pokutovaných. (9)A ja som pred

www.ribbs.eu

ich tvárou[81] zahubil[82] Emórího[83], ktorého
výška *bola* ako výška cédrov, a on *bol* silný
ako duby, a zničil[82] som jeho ovocie zvrchu a jeho korene zospodu; (10)a ja som
vás vyviedol[84] zo zeme Egypta a vodil[2] som
vás štyridsať rokov v pustine na zaujatie[85]
zeme Emórího[83]. (11)A z vašich synov
som ustanovoval[2 86] za prorokov a z vašich šuhajov za zasvätencov[87]; či to azda
nie je takto, synovia Isráéla? vyhlásené[88]
Hospodinom. (12)A*le* zasvätencov[87] ste
napájali[2] vínom a ohľadne prorokov[6] ste
rozkazovali[2] výrokom: Nech neprorokujete[89]! (13)Hľa, ja sa chystám[309] pôsobiť
viaznutie[90] pod vami[91], ako viaznutie pôsobí[90] voz, *keď je* na ňom plno posečeného
obilia; (14)i bude sa strácať[92] pred rýchlym[81 93] útočište[94] a silný nebude môcť[58]
stupňovať[95] svoju moc[96] a nie *že* bude
môcť[58] hrdina[97] nechať vyviaznuť svoje
žitie[98]. (15)A chápajúci sa[99] luku nebude
môcť[58] *ob*stáť a nie *že* bude rýchly v nohách môcť[58] vyviaznuť a nie *že* bude jazdec *na* koni môcť[58] nechať vyviaznuť svoje
žitie[98]; (16)a*j* svojím srdcom chrabrý[95 100]
medzi hrdinami[97] bude v onen deň prchať
nahý, vyhlásené[88] Hospodinom.

3 Počujte toto slovo, ktoré Hospodin prehovoril proti vám[101], deti[102]
Isráéla, proti všetkej[103] čeľadi[101 104], ktorú
som vyviedol[84] zo zeme Egypta, výrok:
(2)Zo všetkých čeľadí[104] zeme[105] som vzal
na vedomie[106] len[107] vás; preto na vás budem navštevovať[108] všetky vaše neprávosti[109]. (3)Či pôjdu dvaja spolu, ak sa
spolu nedohovoria? (4)Či bude lev v lese
revať, keď[14] nebude mať[110] úlovku[40 111]?
Či bude hrivnatec[112] *vy*dávať svoj hlas zo
svojho dúpäťa[113], ak *nič* nepolapí[114]? (5)Či
bude vtáča[115] padať na pascu *na* zemi,
keď[14] naň nebude nástrahy[116]? Či pasca
vyskočí[84] z pôdy[105], keď[14] nebude môcť[58]
vôbec nič[117] polapiť[114]? (6)Bude *sa*[118] vari[119]
v meste trúbiť[120] *na* trúbe[57] a nebudú sa,
ľud, s chvením zbiehať[121]? Môže[58] vari[119]
v meste nastať[122] nešťastie[123] a nie *že ho*
Hospodin dopustí[124]? (7)Veď Pán, Hospodin, nerobí nič[125], iba ak odhalí svoj zámer[126] svojim nevoľníkom, prorokom.

(8)Lev zareval – kto by sa nebál[127]? Pán,
Hospodin, prehovoril – kto by neprorokoval?

(9)Zvestujte[128] na palácoch[18] v Ašdóde
a na palácoch[18] v zemi Egypta a vravte:
Zhromaždite sa[129] na vrchoch Šómróna
a pozrite vprostred neho[35] mnohé zmätky[130], áno[14], vnútri neho[35] útlak[131 132], (10)lebo[14] nevedia[2], *ako* uskutočňovať[124] poctivosť[133], vyhlásené[88] Hospodinom, tí, *ktorí*[71]
v svojich palácoch[18] hromadia[134] násilnictvá[19 135] a pustošenia[19 136 137]. (11)Preto Pán,
Hospodin, povedal takto: Protivník[138]! –
a *to* vôkol zeme! Ten[14] z teba strhne tvoju
silu[139] a tvoje paláce[18] budú vyplienené.
(12)Takto povedal Hospodin: Ako keď
pastier vyprosťuje z tlamy leva dve holene
alebo cíp ucha, tak budú vyprosťované
deti[102] Isráéla, tí, *ktorí*[71] v Šómróne sedia
v rohu pohovky[140] a v damasku postele[141].

(13)Počujte a v dome[142] Jákóba dosvedčujte, vyhlásené[88] Pánom, Hospodinom, Bohom zástupov[143 144], (14)že v deň
svojho navštívenia[108] prestúpení[10] Isráéla
proti mne[101] budem a*j* vykonávať navštívenie[108 145] na oltároch[146] Béth-Éla, takže[14]
rohy oltára[147] budú odsekávané a budú
padať k zemi; (15)a budem biť[148] zimným
domom[149] o dom letný[150 151], takže[14] domy
zo slonoviny[152] sa budú vyvracať, áno[14],
mnohé domy budú miznúť, vyhlásené[88]
Hospodinom.

4 Počujte toto slovo, kravy Bášána, ktoré *ste* na vrchu Šómróna, vy, *ktoré*[71]
utláčate[131] núdznych[73], áno[14], vy, *ktoré*[71]
gniavite[153] nemajetných[69], vy, *ktoré*[71] vravíte svojim pánom[154]: Prines, nech[14] môžeme[58] piť: (2)Pán, Hospodin, odprisahal
pri svojej svätosti, že, hľa, na vás prichodia dni, keď[14] vás odvedú[155 156] na harpúnach a posledok[157] *z* vás[158] na udiciach *na*
rybárenie, (3)a budete vychádzať prielomami[159], každá[160] pred seba, a poboríte[161]
Harmónu[162], vyhlásené[88] Hospodinom.

(4)Poďte *v* Béth-Él a previňujte sa[10 163],
v Gilgále *sa* rozhojňujte ohľadne previňovania sa[10 163], a prinášajte za *každého*
rána svoje obete, za *každé* tri dni svoje
desiatky, (5)a vyvádzanie dymu[164] z kvasu
ďakovnej obete[165], a *pre*vol*á*vajte, áno[14],
zvestujte dobrovoľné *obete*[166], lebo tak
to milujete, deti[102] Isráéla, vyhlásené[88]
Pánom, Hospodinom. (6)A ja som vám
vo všetkých vašich mestách dal aj prázdnotu zubov[167], áno[14], nedostatok chleba[168]

www.mos-mata.sk

vo všetkých vašich miestach[169], a*le* ste sa
nevrátili až[170] ku mne, vyhlásené[88] Hos-
podinom; (7)a ja som pred vami[81] aj za-
držal dážď[171] v *čas* ešte troch mesiacov do
žatvy, a dával som pršať na jedno mesto
a na jedno mesto som pršať nedával; *na*
jeden pozemok[172] sa dávalo pršať[173] a je-
den pozemok[172], na ktorý nepršalo, vysy-
chal[174]; (8)i potácali sa[175] dve-tri mestá[176]
k jednému mestu piť vodu a nie *že* sa
mohli[58 176] nasýtiť, a*le* ste sa nevrátili až[170]
ku mne, vyhlásené[88] Hospodinom. (9)Bil
som[2 148] vás sneťou[177] a hrdzou[177 178], množ-
stvá[179] vašich záhrad a vašich viníc a va-
šich figovníkov a vašich olív požieraly[17]
gázámy[19 180], a*le* nevrátili ste sa až[170] ku
mne, vyhlásené[88] Hospodinom. (10)Pustil
som[15] medzi vás mor podľa spôsobu[181]
Egypta, vašich šuhajov som pozabíjal me-
čom, vaše kone – so zajatectvom[182], a ne-
chal som vystupovať[84] zápach vašich tábo-
rov[183], áno[14], vo váš nos, a*le* ste sa nevrátili
až[170] ku mne, vyhlásené[88] Hospodinem.
(11)Pôsobil som[2] podvracanie[184] medzi
vami, ako Božie podvrátenie[184 185] Sodomy
a Gomorrhy, a stali ste sa[122] sťa*by* polenom
vytrhnutým[186] z ohňa[187], *ale* ste sa nevrátili
až[170] ku mne, vyhlásené[88] Hospodinom.
(12)Preto chcem[58] s tebou[188], Isráél, takto
naložiť[123]; pretože chcem[58] s tebou[188]
toto vykonať[124 189], priprav sa[190], Isráél,
v ústrety svojmu Bohu, (13)lebo, hľa,
on, stvárnivší[191] vrchy a stvorivší vietor[192]
a oznamujúci[193] človekovi[194], čo *je* jeho
myslením[195], robiaci úsvit[196] temnotou[197]
a šliapajúci[198] po výšinách[199] zeme; jeho
meno *je* Hospodin, Boh zástupov[143 144].

5 Počujte toto slovo, ktoré ja vzná-
šam[155], žalospev[200], proti vám[101 201],
dom Isráéla; (2)panna Isráéla padla a nie
že môže[58] opäť povstať[202], bola zrazená
na zem[105], nieto, kto by ju pozdvihoval[203].
(3)Áno, Pán, Hospodin, povedal takto:
mesto, ktoré[71] vypravovalo[204] tisíc, bude
mu zvyšovať sto, a ktoré[71] vypravovalo[204]
sto, bude *mu* pre dom Isráéla zvyšovať
desať.

(4)Áno, Hospodin povedal domu
Isráéla takto: Vyhľadávajte[205] ma a žite,
(5)a nech nevyhľadávate[89 205] Béth-Él
a nie *že* smiete[58] prichádzať *v* Gilgál a nie
že smiete[58] prechádzať[379] v Beér-ševu, ne-
boť Gilgál bude istotne[206] musieť[58] byť
odvedený[25 207] a Béth-Él bude ničím[22 208].
(6)Vyhľadávajte[205] Hospodina, – a žite, aby
nepreskočil[209] ako oheň *v* dom Jozefa[286]
a *ne*pohltil[17] *ho*, a Béth-Él by nemal[210] ha-
siaceho, (7)vy, *ktorí*[71] prevraciate[184] právo[211]
na palinu[212], a *tí, ktorí* spravodlivosť nechá-
vajú[2] padať[213] k zemi, – (8)zriadivšieho[123]
Kuriatka[214] a Orióna a na ráno prevracajú-
ceho[184] hlbokú temnotu[215], ktorý[14] zatem-
ňuje[2] deň nocou, toho, *ktorý*[71] privoláva[216]
vody mora a rozlieva[2] ich na tvár[217] zeme
– jeho meno *je* Hospodin, (9)ktorý[71] pô-
sobí blýskanie[218] skazy[136] nad silným[139] a na
pevnosť[219] skazu[136] privádza.

(10)*Oni* nenávidia[2] karhajúceho[220] v brá-
ne[221] a ošklivia si vyslovujúceho, *čo je* bez-
úhonné[222]; (11)preto, pre vaše dupanie po
núdznom[73], že[14] od neho beriete dávky[19 223]
zrnia[224] – zbudovali ste domy *z* kvádrov[19 225], a*le* nebudete v nich bývať, vysá-
dzali ste nádherné vinice[226], *ale* nebudete
piť vína *z* nich. (12)Veď poznám[2] vaše
mnohé prestúpenia[10] a vaše ťažké[227] hrie-
chy[228] – *oni* tiesnia[229] spravodlivého, berú
podplácanie[230] a nemajetných[69] v bráne[221]
odstrkujú[75 231]!

(13)Preto – rozumný[232] bude v takejto
dobe mlčať, lebo *je* to[233] doba zlá – (14)vy-
hľadávajte[205] dobro a nie zlo, aby ste
mohli[58] žiť a a*by* Hospodin, Boh zástu-
pov[143 144], bol tak s vami, ako vravíte[2].
(15)Nenávidťe zlo a milujte dobro a v brá-
ne[220] uplatnite[234] právo[211]; možno bude
Hospodin, Boh zástupov[143 144], milostivý
zvyšku Jozefa[286]. (16)Preto Hospodin,
Boh zástupov[143 144], Pán, povedal takto: Na
všetkých priestranstvách[235] *bude* nárek[236]
a vo všetkých uliciach budú vravieť: Ach,
ach! I budú roľníkov[19] volať[2] k smútku[237]
a náreku[236], ku znalým trúchlospevov[19 238];
(17)a*j* vo všetkých viniciach *bude* nárek[236],
keď budem prechádzať v tvojom strede[239],
povedal Hospodin.

(18)Beda *vám,* ktorí[71] ste dychtiví dňa
Hospodina! Načo vám toto – deň Hospo-
dina? To[232] *bude* tma a nie svetlo; (19)tak
ako keď voľakto[240] prchá pred tvárou[81] leva
a stretne ho medveď, a*lebo* príde *v* dom
a svojou rukou sa oprie o[241] stenu a štípne
ho had. (20)Či nie, *že bude* deň Hospodina
tmou a nie svetlom? Áno[14], temno a nie

www.biblia.sk

jasno[242] *bude* v ňom! (21)Nenávidím[2],
zavrhol som[60] vaše slávnosti a nie *že* chcem[58] privoňať k[243] vašim sviatočným zídeniam[244 245]; (22)veď keď mi vznášate[246]
vzostupné *obete*[247] a svoje *obete* darov[248],
nemám blahovôle[249], a nie *že* chcem[58]
hľadieť *na* pokojné *obetovanie*[250] vašich
vykŕmených *kusov.* (23)Vzdiaľ[251] spredo
mňa[252] lomoz[253] svojich piesní, lebo[14]
nechcem[58] počuť spev[254] *k* tvojim varytám[255 256], (24)lež[14] nech sa súd[211] valí[89 257]
ako vody, áno[14], spravodlivosť ako trvale
tečúci[258] potok. (25)Či ste mi v pustine
po štyridsať rokov podávali[2 259] obete, a*j*
obeť dar*u*[248 250], dom Isráéla? (26)*B*a – vyzdvihli ste[155 260] svojho kráľa Sikkútha[261 262]
a Kijjúna[263], svoje zobrazenia, hviezdu
svojho boha[264], ktoré ste si zhotovili[124],
(27)i budem vás dávať odvádzať[25] až za
Damask[265], povedal Hospodin, Boh zástupov[143 144]; *to je* jeho meno.

6 Beda *vám*, bezstarostní[266] na Cijjóne
a ktorí[71] sa bezpečne cítite[267] na vrchu Šómróna, vyznačení *za* vybraných[268]
z národov, a dom Isráéla, *tí* k nim prichádzajú[2 269]. (2)Prejdite *v* Kalné a pozrite,
a odtadiaľ choďte *vo* veľké[35 270] Chamath
a zostúpte *v* Gath Pelištím[391] – či *sú* na tom
lepšie[271] od týchto kráľovstiev? *Je* vari[119]
ich územie[46] väčšie[270] od vášho územia[45]?
(3)Vy, *ktorí*[71] sa bránite zlému dňu[272], a*le*
bližšie privádzate[2 259] stolicu[273] násilia[135 274],
(4)ktorí[71] líhate na pohovkách[140] *zo* slonoviny[152] a rozťahujete sa[275] na svojich posteliach[141] a jedávate jahňatá zo stáda[276]
a teľatá sprostred chlieva[277], (5)ktorí[71]
vyspevujete[278] ku[279] zvuku[280] varyta[255], –
oni si ako Dávíd vymýšľajú[2] nástroje[281] *ku*
spevu[256 282], (6)oni, *ktorí*[71] sa napájajú[283]
rajnicami[284] vína a mažú sa vybranými[268]
olejmi a nie *že* sa trápia nad zdrvenosťou[285]
Jozefa[286]. (7)Preto teraz budú musieť[58] byť
odvedení[25], na čele[287] odvedených[25], i bude
sa míňať[251] jasot[288] rozťahujúcich sa[275].

(8)Pán, Hospodin, odprisahal pri sebe
samom[289], vyhlásené[88] Hospodinom, Bohom zástupov[143 144]: Ja mám v ošklivosti
spupnosť[290] Jákóba a nenávidím[2] jeho paláce[18], i chcem[58] mesto a*j* jeho náplň vydať
napospas[29], (9)a stane sa[33], *že* desiati muži,
hoci by mohli[58] byť pozostavení v jednom
dome, tiež[14] budú mrieť; (10)a keď *voľa*
koho[291] bude chcieť[58] vyzdvihnúť[84 155] jeho
strýko[292] a jeho spaľovač[293] na vynesenie[294] kostí z domu a bude vravieť *tomu*,
ktorý *bude* vnútri[295] domu[296]: Či *je* ešte *voľakto* s tebou? – povie[297]: Už nikto. A povie: Pst! Len nepoukazovať na[298] meno
Hospodina! (11)Veď, hľa, Hospodin rozkazuje a *roz*bije[148] veľký dom *na* trosky[299]
a malý dom *na* črepiny[300]. (12)Či pobežia
kone po skalisku[301]? Bude *sa*[118] *tam* vari[119]
orať hovädzím dobytkom[302]? Veď ste prevrátili[184] právo[211] v žlč[303] a ovocie spravodlivosti v palinu[212], (13)vy, *ktorí*[71] sa radujete
pre nič[304], ktorí[71] vravíte: Či nie svojou
silou sme si nadobudli[305] rohy[306]? (14)Veď
hľa, ja[307] – chystám sa vzbudiť[86 308 309] proti
vám, dom Isráéla, vyhlásené[88] Hospodinom, Bohom zástupov[143 144], národ – tí[14]
vás vytlačia[310] od vstupu *do* Chamátha *až*
po potok[258] stepi[311 312].

7 Pán, Hospodin, mi ukázal toto[313]: že[14]
hľa, na začiatku vzchádzania otavy
vytváral[314] kobylky[19 315], a *to,* hľa, otavy po
kráľových kosbách[316]; (2)a keď skončili[19]
s požieraním[17 317] bylinstva[318] zeme, stalo
sa[122], že[14] som povedal: Pane, Hospodine,
odpusť, prosím[319]! Ako bude môcť[57] Jákób
povstať[86 308], veď on *je* malý! (3)Hospodinovi bolo[2] ľúto ohľadne tohto[6]. Nebude sa
to diať[122], povedal Hospodin.

(4)Pán, Hospodin, mi ukázal toto[313]:
že[14] hľa, Hospodin volal na súd[320] ohňom; ten[14] zožral[17] veľkú[270] hlbinu[321], zožral[17] aj[322] dedičstvo[323]. (5)I povedal som:
Pane, Hospodine, ustaň[324], prosím[318]! Ako
bude môcť[58] Jákób povstať[86 308], veď on *je*
malý! (6)Hospodinovi bolo[2] ľúto ohľadne
tohto[6]. Ani to[233] sa nebude diať[122], povedal
Pán, Hospodin.

(7)Ukázal mi toto[313]: že[14] hľa, Pán stál
pri zvislom múre[6 29 325] a v jeho ruke olovnica; (8)a ku mne Hospodin povedal: Čo
ty vidíš, Ámós? I povedal som: Olovnicu.
A Pán povedal: Hľa, ja[307] – chystám sa priložiť[309 326] olovnicu vo vnútro svojho ľudu,
Isráéla, nebudem mu naďalej prepačovať[202 327], (9)i budú pustnúť[328] výšiny[199]
Isáka a svätyne[329] Isráéla budú vyvracané[330], a proti domu Jároveáma chcem[58]
s mečom[36] povstať.

(10)A Amacjá, kňaz Béth-Éla, poslal
k Jároveámovi, kráľovi Isráéla, výrok:

www.prosteslovo.sk

Ámós sa vnútri domu Isráélova sprisahal
proti tebe – zem nemôže zniesť[331] všetky
jeho reči, (11)veď Ámós vraví[2] takto:
Jároveám musí[58] umrieť mečom a Isráél
istotne[332] musí[58] byť z povrchu svojej
pôdy[105 333] odvedený[25]. (12)A k Ámósovi
Amacjá povedal: Vidiaci[334], choď, uteč si
do zeme Júdu a tam jedz chlieb, a tam
budeš môcť[57] prorokovať, (13)*ale v* Béth-
-Éli už naďalej prorokovať[202] nesmieš[58],
lebo on *je* svätyňou[329] kráľa, áno[14], on *je*
domom kráľovstva.

(14)A Ámós odvetil a povedal k Amac-
jovi: Ja nie *som* prorok a nie *že som*
ja synom proroka, lež *som* ja kraviar
a otrhávač *plodov*[335] sykomôr[336], (15)*ale*
Hospodin ma vzal spoza stáda[276] a pove-
dal ku mne Hospodin: Choď, prorokuj
k[337] môjmu ľudu, Isráélovi. (16)Teraz
teda[322] počuj slovo Hospodina: Ty vra-
víš: Nesmieš[57] prorokovať proti Isráélovi[6]
a nie že smieš[58] kázať[338] proti domu[6] Isáka;
(17)preto povedal Hospodin takto: Tvoja
žena bude v meste smilniť a tvoji synovia
a tvoje dcéry budú padať mečom, a tvoja
pôda[105] bude povrazom[339] rozdeľovaná
a ty budeš na nečistej pôde[105] umierať;
a Isráél istotne[332] musí[58] byť z povrchu
svojej pôdy[105 333] odvedený[25].

8 Pán, Hospodin, mi ukázal toto[313]: že[14]
hľa, kôš[340] letného ovocia[341]; (2)a po-
vedal: Čo ty vidíš, Ámós? I povedal som:
Kôš[340] letného ovocia[341]. A Hospodin ku
mne povedal: Na môj ľud, Isráéla, prišiel
koniec[342], nebudem mu naďalej prepačo-
vať[202 327]; (3)skučte[343], piesne chrámu[344],
v onen deň, vyhlásené[88] Pánom, Hospo-
dinom. Mŕtvol[19] *bude* veľa, na ktorom-
koľvek[77] mieste[169] *sa* budú[118] mlčky[345] vyha-
dzovať[2].

(4)Počujte[346] toto, vy, *ktorí*[71] lapáte[72 347]
nemajetného[69 348] na odstránenie[349] poní-
žených[74 350] zeme, (5)*s* výrokom: Kedy sa
bude míňať nov *mesiaca*, nech[14] môžeme[58]
predávať[351] zbožie[352], a sobota, nech[14] mô-
žeme[58] otvoriť sýpky[224 353] so zmenšova-
ním[188] éfy[354] a so zväčšovaním[188] šekla[355 356],
a s podvodným používaním[188 357] klamných
váh[358 359], (6)s kupovaním[188] núdznych[73] za
peniaze[68] a nemajetného[69] za pár sandá-
lov, nech[14] môžeme[58] predávať[351] odpad[360]
zrnia[224 361]? (7)Hospodin pri sláve[289 362]
Jákóba odprisahal: Ak budem[363] vôbec
kedy[43 364] zabúdať ktorúkoľvek[77] *z* ich čin-
ností[365]! (8)Či sa pre toto[6] nemá[58] všetka
zem chvieť a každý v nej bývajúci smú-
tiť[237]? *B*a, ona všetka[366] bude vystupovať[84]
ako Níl[367], áno[14], zmietať sa a klesať[368] ako
Níl[367] *v* Egypte.

(9)A v onen den sa bude diať[122], vyhlá-
sené[88] Pánom, Hospodinom, že[14] budem
pôsobiť zachádzanie slnka v poludnie
a zatemňovať na zemi v deň svetla[369]
(10)a vaše slávnosti prevracať[183] v smú-
tok[236] a všetky vaše piesne v žalospev, a na
všetky boky vynášať[84 370] vrecovinu, a na
každej hlave *bude* lysina[371]; a zariadim[326]
to ako smútok[236] *pre* jediného *syna*, a po-
sledok toho[233] ako horký deň. (11)Hľa,
prichádzajú dni, vyhlásené[88] Pánom,
Hospodinom, keď[14] budem v zem posie-
lať hlad – nie hlad po chlebe[168] ani smäd
po vode[372], lež po počutí slov Hospodina,
(12)i budú sa potácať[175] od mora k moru[373]
a ponevierať sa[374] od severu až po vzchá-
dzanie[375] hľadať slovo Hospodina a ne-
budú nachádzať. (13)V onen deň budú
umdlievať krásne panny, *aj* šuhaji, od
smädu; (14)tí, *ktorí*[71] prisahajú pri previ-
není[376] Šómróna[377], takže[14] vravia: *Ako že
je* živý tvoj boh, Dán, a: *Ako že je* živá[378]
cesta[379] *do* Beér-ševy – tí[14] musia[58] padnúť
a nie *že* ešte budú môcť[58] povstať.

9 Uvidel som Pána stojaceho pri ol-
tári[6], i povedal: Udri[148] hlavicu[380],
nech[14] sa otriasajú prahy, a rozlám[381] ich
o hlavu ich všetkých[366], a ostatok[382] ich
budem zabíjať mečom, prchajúci z nich[383]
nebude môcť[58] uprchnúť a nie *že* bude
unikajúci z nich[383] môcť[58] vyviaznuť; (2)aj
keby sa prekopávali v šeól[384], bude ich
stadiaľ môcť[58] moja ruka vziať, a aj keby
vystupovali[84] *v* nebesá, budem ich môcť[58]
stadiaľ stiahnuť, (3)a aj keby sa skrývali
na temeni[9] Karmela, budem ich môcť[58]
stadiaľ vypátrať a vziať, a aj keby sa spred
mojich očí schovávali na dne[385] mora,
budem môcť[58] rozkázať hadovi, nech[14]
ich stadiaľ vyhrýza. (4)A aj keby pred
tvárou svojich nepriateľov išli v zajatie,
budem môcť[58] rozkázať meču, nech[14] ich
stadiaľ zabíja, i budem na nich svoje oči
upierať[326] na nešťastie[123] a nie na dobro.
(5)Áno[14], Pán, Hospodin zástupov[143 144],

www.biblia.sk

je ten, *ktorý*[71] keď siahne[386] na zem, *ona*
sa[297] rozplýva[387] a všetci bývajúci v ní smú-
tia[237], i bude ona všetka[366] vystupovať[84]
ako Níl[367] a klesať[368] ako Níl[367] *v* Egypte,
(6)ten, *ktorý*[71] v nebesiach zbudoval svoje
stupne[388], a svoju klenbu[389] – založil[390]
ju na zemi, ten, *ktorý*[71] privoláva[216] vody
mora a rozlieva[2] ich na tvár[217] zeme – jeho
meno *je* Hospodin.

(7)Či mi vy, deti[102] Isráéla, nie *ste*
sťa*by* deťmi[102] Kušijjím[391 392] – vyhlásené[88]
Hospodinom – ? Či som Isráéla nevy-
viedol[84] zo zeme Egypta a Pelištím[391]
z Kaftóra[393] a Aráma[24] z Kíra[26]? (8)Hľa,
oči Pána, Hospodina, *hľadia* v kráľov-
stvo, ktoré *je*[71] hriešne, i budem ho zme-
ať[394] z povrchu[333] tváre[217] pôdy[105], lenže
celkom[395] zmiesť[394] dom Júdu nechcem[58],
vyhlásené[88] Hospodinem; (9)áno, hľa,
ja sa chystám rozkázať[309] a budem dom
Isráéla medzi všetkými národmi roztria-
sať[396], ako *sa*[118] potriasa[396] sitom a nie *že*
padá zrnko[397] *na* zem. (10)Všetci hrieš-
nici môjho ľudu budú musieť[58] umrieť
mečom, tí, *ktorí*[71] vravia: Nešťastie[123] me-
dzi nás nemôže[58] doraziť[259 398] a získať
náskok[399].

(11)V onen deň budem pozdvihovať[86 308]
stánok[400] Dávída, ktorý[71] *u*padol, a opra-
vovať[401] jeho prielomy[159], – áno[14], jeho[402]
zrúcaniny budem pozdvihovať[86 308], –
a vybudujem ho ako *v* dávnych dňoch[403],
(12)aby sa mohli[58] zmocniť[85] zvyškov
Edóma a všetkých národov[404], nad kto-
rými je[2] vzývané moje meno, vyhlásené[88]
Hospodinom, toto uskutečňujúcim[123].

(13)Hľa, prichádzajú dni, vyhlásené[88]
Hospodinem, keď[14] bude dostupovať[2 398 405]
oráč na[406] ženca a šliapač[407] hrozna[302] na[406]
roztrusovača[408] semena; a vrchy budú
kropiť[2] muštom[409] a všetky pahrbky sa
budú rozplývať[387]. (14)A budem *od*vra-
cať[410] zajatie[411] svojho ľudu, Isráéla, takže[14]
budú budovať a obývať spustnuté[328] mestá
a vysadzovať vinice a piť víno *z* nich,
a budú zriaďovať[124] záhrady a jesť ich ovo-
cie, (15)i budem ich vysadzovať na ich
pôde[105] a nie *že* ešte budú z povrchu svojej
pôdy[105 333], ktorú som im dal, odorvávaní,
povedal Hospodin, tvoj Boh.

www.milosrdnykod

ÁMÓS

1 Meno znamená „nositeľ bremien al. nákladov“, súvisí so slovesom „naložil“ v Gen. 44:13 a obdobne inde; iné meno ako „Ámóc“ v 2 Kráľ. 19:2; Is. 1:1.
2 Al. „sa *do*stal[122] medzi pastierov“, tj. „*do*stal sa ta a bol tam“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
3 Al. „chovateľmi“[4], no tu je zmysel skôr ako v texte. Iný výraz ako vo v. 2 a i.
4 Pozri 2 Kráľ. 3:4, výraz (v hebr. jedno slovo) vyskytujúci sa v SZ iba na týchto 2 miestach.
5 Pozri Is. 1:1, pozn. 2, tu azda v zmysle „ktorých sa mu dostalo vo videní“.
6 Vl. „na Isráéla“, „nad Isráélom“, ďalej obdobne.
7 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
8 Nesúvisí s „pastierov“ nižšie ani s „pastiermi“ vo v. 1.
9 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
10 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830.
11 Tj. azda „ich odsúdenie al. trest“, vl. „ho“, 4. pád zámena „ono“, v pôvodine v tomto zmysle zámenná prípona mužského rodu. Ďalej obdobne.
12 D. „(sa) vracať“, ďalej obdobne, aj iné tvary, zmysel ako v texte na dotyčných miestach.
13 Pozri Jóba 41:29, pozn. 1875; Is. 28:27, pozn. 1463.
14 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
15 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
16 Pozri 1 Kráľ. 19:15.
17 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
18 Pozri Is. 23:13, pozn. 1231.
19 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
20 Pozri Gen. 41:36, pozn. 1118.
21 Pozri Gen. 11:2, pozn. 331.
22 Tj. „modlárstva“ (1 Sam. 15:23), al. vôbec „mrzkosti“, pozri Is. 1:13, pozn. 61.
23 Tj. „domu slasti“, srov. Gen. 2:8, pozn. 61.
24 Pozri Gen. 10:22, pozn. 326.
25 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
26 Pozri Is. 22:6, pozn. 1154.
27 Pozri Deut. 25:15, pozn. 921; Rúth 2:12, pozn. 87, tu zmysel ako v texte („plného počtu“).
28 Pozri Is. 20:4, pozn. 1082.
29 Pozri Deut. 32:30, pozn. 1179.
30 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
31 Pozri Gen. 14:16, pozn. 406; Jóš. 8:26, pozn. 331.
32 Pozri Is. 14:30, pozn. 883.
33 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.
34 D. „pripomenuli zmluvu bratov“, zmysel ako v texte („zmluvu týkajúcu sa bratstva“).
35 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
36 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
37 Pozri Gen. 13:10, pozn. 205.
38 Pozri Gen. 43:30, pozn. 1181.
39 Al. „lúpeživo“, ďalej obdobne.
40 Pozri Žalm 17:12, pozn. 172.
41 Al. „hnev je stále (pozri Exod. 15:18, pozn. 536; Žalm 22:26, pozn. 290) dravý“[39] (al. „hnev stále rve“).
42 Pozri Is. 16:6, pozn. 938.
43 Ako v Žalme 16:11 a i., nie ako „stále“ tu vyššie[41].
44 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
45 Pozri 2 Kráľ. 8:12, pozn. 100.
46 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
47 Al. „pri“, „v“.
48 Pozri Lev. 23:24, pozn. 746; Num. 10:5, pozn. 361.
49 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
50 Pozri Jer. 23:19, pozn. 1222.
51 Ako u Jer. 4:13, nie ako „víchrica“ tamže 23:19.
52 Al. „zajatie“, pozri Jer. 48:11, pozn. 1314.
53 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
54 Al. „proti Móávovi“.
55 Pozri Žalm 40:2, pozn. 1130.
56 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
57 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646.
58 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
59 Obdobne ako v Sud., nadpis, pozn. 1.
60 Pozri Is. 5:24, pozn. 455.
61 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
62 V preklade 2. pád množného čísla.
63 Pozri Sud. 16:10, pozn. 770.
64 Vl. „za ktorými“, zmysel ako v texte.
65 „ktoré nasledovali“.
66 Pozri Hóš. 4:12, pozn. 160.
67 Al. „v“, tj. „do“, ak nasledovným menom mieni „zem Júdu“; v. 2 obdobne.
68 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
69 Pozri Exod. 23:11, pozn. 796.
70 Tj. „týká sa ich al. tých“, „ide o nich al. o tých“.
71 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
72 Pozri Jóba 7:2, pozn. 213.
73 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
74 Pozri Žalm 9:18, pozn. 276; 10:2, pozn. 292.
75 Vl. „ohýbajú“, „krivia“, v obdobnom zmysle ako u Jóba 24:4, pozn. 459 a 1128, kde je použité to isté sloveso ako tu.
76 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317.
77 Vl. „každého“, no zmysel je skôr ako v texte. Ďalej obdobne.
78 Al. „preťahujú“, „chúlia“, „prevaľujú“, tu v takomto zmysle.
79 Pozri Exod. 22:26n.
80 Al. „boha“, „svojich bohov“.
81 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
82 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
83 Pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323.
84 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
85 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
86 Pozri Deut. 28:9, pozn. 956.
87 Pozri Num. 6:2, pozn. 246.
88 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
89 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
90 Tj. „dopravy al. vôbec pohybov po zemi“ hebr. „meík“, tvar slovesa „úk“, vyskytujúceho sa v SZ len tu, značiaceho vl. „tlačiť“ al. „stláčať“ (výrazy od neho odvodené

www.milosrdnik.eu

sú „útlak“ v Žalme 55:3 a „ťažké bremä“ tamže 66:11), tj. tu „pôdu“, potom azda „drviť“, „rozmelňovať“, „rozbahňovať“, „robiť ju trasľavou“ (al. vôbec „neschodnou“, takže cesta po nej bude obťažná al. nemožná), nižšie v obdobnom tvare („táík“); podľa LXX „valiť sa“ (nadol, „kylió“), „valcovať“, podľa Vulgaty „budem škrípať“ (al. „vŕzgať“, „stridebo“, ako ťažko naložený voz), obdobne a ešte inak podľa niektorých novších známych mi prekladov; podaktorí chápu dotyčné sloveso v trpnom zmysle a prekladajú „potácam sa“, „kníšem sa“.

91 „pod vašou (tj. „vašich hriechov“) ťarchou“, v zmysle „stali ste sa mi obťažným bremenom“, porov. Is. 1:14, pozn. 64 a 65.

92 Pozri Jer. 7:28, pozn. 624, tu azda „stávať sa nedostupným“.

93 Pozri 2 Sam. 2:18, pozn. 72.

94 Al. vôbec „útek“, tj. „možnosť úteku“.

95 Pozri Deut. 3:28, pozn. 160; Prísl. 24:5, pozn. 452.

96 Pozri Prísl. 24:5, pozn. 1045.

97 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.

98 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.

99 Pozri Gen. 4:21, pozn. 159 (len pokiaľ ide o dotyčné sloveso).

100 Al. „zmužilý“, „odvážny“, prídavné meno odvodené od dotyčného slovesa[95].

101 Al. „ohľadne vás“[6], tá istá predložka, no tu a obdobne ďalej skôr v zmysle ako v texte.

102 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.

103 Al. „každej“.

104 Pozri Gen. 12:3 a ďalej, pozn. 312.

105 Vl. „pôdy“, ako vo v. 5, ďalej obdobne, pozri Gen. 1:25, pozn. 39.

106 Pozri Is. 58:3, pozn. 2438, tj.

107 „som prejavil záujem len *o*“, „mi záležalo[2] len *na*“.

108 Pozri Exod. 20:5, pozn. 662.

109 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.

110 Pozri Gen. 11:30, pozn. 1174.

111 Al. „koristi“, no nie ako v kap. 1:11[41]; tu výraz odvodený od dotyčného slovesa[40].

112 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.

113 Pozri Jer. 9:11, pozn. 693.

114 Pozri Jer. 5:26, pozn. 461.

115 Pozri Lev. 14:4nn., pozn. 449.

116 Pozri Exod. 23:33, pozn. 831; tu v zmysle „nebude naň nastražené“.

117 D. „môcť lapaním“ (al. „polapením“).

118 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.

119 D. „Ak sa bude“, ďalej obdobne, porov. kap. 8:7[363], tu a ďalej v zmysle rečníckej otázky, význam rovnaký ako predošlého „Či…“ vo vv. 3–5.

120 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.

121 Pozri Hóš. 11:10, pozn. 549.

122 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.

123 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.

124 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.

125 Pozri Gen. 19:8, pozn. 491.

126 Al. „svoju tajnosť“, „svoj tajný plán“, pozri Gen. 49:6, pozn. 1320; Jóba 29:4, pozn. 725.

127 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.

128 Pozri Nech. 8:15, pozn. 374.

129 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.

130 Pozri Deut. 7:23, pozn. 144 a 378; 2 Par. 15:5, pozn. 588.

131 Pozri Kaz. 4:1, pozn. 148; Jóba 35:9, pozn. 241, výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto troch miestach. Tu v kap. 4:1 sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.

132 Pozri Kaz. 4:1, pozn. 149.

133 Pozri Is. 26:10, pozn. 1332.

134 Sloveso ako „nahromadili“ u Is. 39:6, iné ako tu vo v. 9[129].

135 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.

136 Pozri Jóba 5:21, pozn. 252; Žalm 12:5, pozn. 374; Is. 16:4, pozn. 762.

137 Tj. „veci násilím a pustošením získané“.

138 Ako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.

139 Al. „moc“, pozri Gen. 49:3, pozn. 1314; ďalej zmysel ako v texte.

140 Ako „lôžko“ v Exod. 8:3 a i., tu zmysel ako v texte (roh pohovky býval v domoch bohatých považovaný za najlepšie miesto na nej).

141 Al. „pohovky“, ako v Žalme 6:6, no nie ako tu vyššie[140], podľa niektorých v zmysle „pohovky, na ktorú sa líhalo ku stolu“.

142 Al. „a proti domu“, no nie ako „proti“ vo v. 14[101].

143 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.

144 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.

145 D. „budem *aj* navštevovať“, v texte opis uchovávajúci v preklade nasledovnú predložkovú väzbu, aká je v pôvodine.

146 Al. „proti oltárom“[101].

147 S členom, možno v zmysle „dotyčného (al. „toho ktorého“, al. možno „každého“) oltára“.

148 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.

149 D. „domom zimy“ (vl. „jesene“, pozri Gen. 8:22, pozn. 281).

150 D. „dom leta“.

151 Tj. „královským zimným palácom o kráľovský palác letný“.

152 Pozri 1 Kráľ. 10:18, pozn. 633.

153 Pozri Deut. 28:33, pozn. 997.

154 Tj. „manželom“, lebo ide o šómrónske ženy[160].

155 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.

156 D. „odvedie“[118], tj. „budete odvedené“.

157 Pozri Ezek. 23:25, pozn. 1110.

158 Al. aj tu „a vaše potomstvo“.

159 Vl. „trhlinami“, tj. preborenými hradbami; kap. 9:11 obdobne.

160 D. „žena“, v obdobnom zmysle ako „muž“[240].

161 Pozri Jer. 9:19, pozn. 700, tu azda v zmysle „nárazmi al. dopadaním svojich tiel na“, tj. „budete tak prudko z vrchu Šómróna zhadzované“.

162 Výraz neistého významu, vyskytujúci sa v SZ len tu; v LXX a Vulgate a podľa nich vo valnej väčšine známych mi nových prekladov sa predošlý slovesný tvar[161] podáva v zmysle „budete pozhadzované“

www.milostivik.eu

a dotyčný výraz sa potom prekladá „do paláca“ (znie podobne ako „paláce“ v kap. 1:4 a obdobne ďalej[18]) al. „na vrchy“, al. „na Hermón“, tj. vrch ležiaci pri ceste do Asýrie, a i. No nedovolil som si opravovať dochovaný masóretský text a prekladám v súhlase s nemnohými podľa neho, lebo podľa môjho súdu dáva dobrý zmysel, hoci, ako sa vidí, s akousi dávkou ironickej nadsádzky (porov. ironický tón začiatku nasledovného odstavca), nech už tento nejasný výraz značí čokoľvek.

163 Pozri 1 Kráľ. 8:50, pozn. 545.
164 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
165 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.
166 Pozri Lev. 7:16, pozn. 217; tj. „vyhlasujte ich za povinné“, „vynucujte al. nariaďujte ich“.
167 Tj. „hladovanie“, „núdzu“.
168 Pozri Gen. 31:54, pozn. 844.
169 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
170 Pozri Jóéla 2:12, pozn. 138.
171 Al. „lejavec“ (1 Kráľ. 18:41, 44, 45, pozn. 828), „príval“ (Gen. 7:12).
172 Pozri 2 Kráľ. 9:10, 36n., pozn. 143.
173 Tvar trpného rodu („jeden pozemok bol predmetom pršania“, „obdarovaný pršaním“). Netýka sa tvaru „nepršalo“ nižšie.
174 Pozri Gen. 8:7, pozn. 269.
175 Pozri Jer. 14:10, pozn. 922; iné sloveso ako tu v kap. 2:13[90].
176 Tj. „ich obyvatelia“.
177 Pozri Deut. 28:22, pozn. 974.
178 Pozri Deut. 28:22, pozn. 975.
179 Tj. „množstvá úrod(y)“.
180 Pozri Jóéla 1:3, pozn. 10.
181 Vl. „mor cestou“.
182 Tj. „boli so zajatectvom odohnané“.
183 Pozri Gen. 32:2, pozn. 846.
184 Vl. „Podvracal som“, ďalej obdobne, pozri Gen. 19:21, pozn. 510, v texte opis vzhľadom na to, že sloveso je tu bez predmetu.
185 Tu preklad doslovný, ide o podstatné meno odvodené od dotyčného slovesa[184], ako v Deut. 29:23.
186 Sloveso ako „odňal“ v Gen. 31:9, „nevyprostil“ v Exod. 5:23, „stiahnuté“ tamže 33:6, pozn. 1158, tu zmysel ako v texte.
187 Pozri Gen. 11:3, pozn. 334; „spálenia“ tu v kap. 2:1 je tvar slovesa ako „vypaľujme“ tam.
188 Pozri Exod. 17:4, pozn. 589; tá istá predložková väzba je v čosi odlišnom zmysle tu v kap. 8:5n.
189 Tu vzhľadom na odlišné spojenie je zvolený tento preklad.
190 Pozri Exod. 19:11, 15, pozn. 535.
191 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56.
192 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226.
193 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
194 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
195 Al. „myšlienkami“[19], výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
196 Pozri Gen. 32:24, pozn. 867.
197 Pozri Jóba 10:22, pozn. 543, kde je čosi iný súznačný tvar; výraz sa ako obecné meno v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
198 Pozri Is. 63:2n., pozn. 734.
199 Pozri Lev. 26:30, pozn. 917, tu (nie ďalej) azda bez významového odtieňa tam uvedeného.
200 Pozri Jer. 7:29, pozn. 626.
201 Al. „nad vami“, pozri Jer. 9:10.
202 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
203 Al. „ju chcel (al. „mohol“) pozdvihnúť“, D. „nieto pozdvihujúceho ju“, zmysel ako v texte al. tu vyššie, opisy v záujme zrozumiteľnosti.
204 Tj. „do boja al. vojny“, pozri Sud. 11:3, pozn. 609, tu v takomto zmysle.
205 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
206 D.[25] „odvedením“, „odvádzaním“.
207 V pôvodine slovná hra („Gilgál gálóh jigleh“).
208 Tu v takomto zmysle („ničotou“, „márnosťou“). Porov. aj Hóš. 4:15, pozn. 172.
209 Pozri Sud. 14:6, pozn. 703.
210 Pozri Gen. 11:30, pozn. 1174.
211 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
212 Tj. „na horkosť al. trpkosť bezprávia“.
213 Pozri Is. 28:2, pozn. 418.
214 Pozri Jóba 9:9, pozn. 463.
215 Pozri Jóba 24:17, pozn. 102.
216 D. „volá na“.
217 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
218 Sloveso ako „rozveseliť sa“ u Jóba 9:27 a 10:20, „zotaviť sa“ v Žalme 39:13, tu výnimočne v zmysle ako v texte; vyskytuje sa v SZ len na týchto 4 miestach.
219 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
220 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
221 Pozri Gen. 19:1, pozn. 484.
222 Pozri 2 Sam. 22:24, pozn. 879.
223 Pozri 2 Par. 24:6, pozn. 834; Est. 2:18, pozn. 136.
224 Pozri Jer. 23:28, pozn. 1235.
225 Pozri 1. Kráľ. 6:36, pozn. 398.
226 Pozri Is. 32:12, pozn. 1662; výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte u Ezek. 23:6, 12 a 23, pozn. 1076.
227 Al. „(zá)važné“, pozri Gen. 18:18, pozn. 478, tu v takomto zmysle.
228 Al. „Veď viem, *že* vaše prestúpenia *sú* mnohé a vaše hriechy ťažké“[227].
229 Sloveso ako v 2. Sam. 20:3, pozn. 791, tu v takomto zmysle („utískajú“, „utláčajú“).
230 Pozri 1 Sam. 12:3, pozn. 484.
231 Al. „ohýbajú“, tj. „aby od nich voľačo mohli vziať“, „odierajú“.
232 Pozri Prísl. 10:19, pozn. 8.
233 D. „ona“, ďalej obdobne.
234 Sloveso ako v Gen. 30:38, pozn. 799, tu v takomto prenesenom zmysle.
235 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
236 Pozri Gen. 50:10, pozn. 586.
237 Al. „trúchleniu“, tj. „k prejavom smútku al. trúchlenia“, pozri Gen. 50:11, pozn. 1382, 1383; tu v kap. 1:2, 8:8

www.milosnikeu

a 9:5 sloveso, od ktorého je tento výraz odvodený, al. možno naopak.

238 Ako „lkanie“ u Jer. 9:18 a ďalej, tu v zmysle ako v texte (nie ako „žalospev“ vo v. 1).

239 Pozri Gen. 24:3, pozn. 602.

240 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.

241 Pozri Exod. 29:10, pozn. 1029.

242 Pozri Is. 50:10, pozn. 289.

243 Pozri Lev. 26:31, pozn. 919.

244 Pozri Is. 1:13, pozn. 62.

245 Al. možno „a nie *že* môžem cítiť (tj. „čuchom“) vaše sviatočné zídenia“, no v pôvodine je predložková väzba, ktorú text prekladu uchováva.

246 Pozri Gen. 8:20, pozn. 273, iné sloveso ako tu vo v. 1[155 200].

247 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.

248 Pozri Lev. 2:1, pozn. 45.

249 N. „záľuby“, pozri Žalm 40:13, pozn. 1150.

250 Pozri Lev. 3:1, pozn. 80, jednotné číslo tu a obdobne ďalej azda v hromadnom zmysle.

251 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301; v kap. 6:7 možno čítať aj „minie sa“.

252 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.

253 Pozri 1 Sam. 4:14, pozn. 256.

254 Pozri Žalm 81:2, pozn. 1974.

255 Pozri 1 Sam. 10:5, pozn. 433.

256 Pozri Exod. 25:6, pozn. 858.

257 Pozri Is. 9:5, pozn. 559.

258 Pozri Deut. 21:4, pozn. 756.

259 Pozri Sud. 6:19, pozn. 406.

260 Al. „nosili ste“[2].

261 Meno akéhosi asýrskeho božstva, vyskytujúce sa v SZ len tu.

262 Túto časť verše uvádza Vulgata a mnohé zo známych mi novších prekladov v podstate podľa LXX[264], no nedovolil som si, podobne ako niektorí iní, opravovať dochovaný masóretský text, ktorý dáva dobrý zmysel, a v súhlase s nimi prekladám podľa neho.

263 Meno iného asýrskeho božstva a planéty Saturn, ktorá bola tiež uctievaná.

264 LXX tu podávajú znenie „*B*a – nosili (al. „pozdvihli“, „postavili“) ste stánok (čítali „sukkath“[400] miesto „Sikkúth“) Molocha (tj. „Mólecha“, pozri Lev. 18:21, pozn. 565), hviezdu svojho boha Raifana, svoje zobrazenia“, podľa ktorého v podstate sa toto miesto cituje v Skut. 7:43.

265 D. „z druhej strany voči Damasku“, pozri Gen. 35:21, pozn. 238; Jer. 22:19, pozn. 1179, tu zmysel ako v texte, al. možno „za (tj. „ďalej ako“) obyvateľstvo Damasku“, porov. Gen. 9:19, pozn. 299.

266 Pozri Žalm 123:4, pozn. 2548.

267 Pozri Sud. 18:7, pozn 826.

268 Al. „výber“, „vznešených“, „predných“, pozri Num. 24:20, pozn. 590, tu v takomto zmysle. V. 5 obdobne.

269 Tj. „o radu al. pomoc“.

270 Vl. „mnohé“, „hojné“, „početného“, tj. azda „ľudnaté“. Nižšie v tom istom verši obdobne, tam v zmysle „rozsiahlejšie“. Obdobne aj ďalej.

271 D. „*sú* lepší“, zmysel ako v texte („majú sa lepšie“).

272 Vl. „*ktorí* odďaľujete (al. „zapudzujete“, Is. 66:5, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto 2 miestach) zlý deň“, znenie v texte je zvolené vzhľadom na väzbu slovesa s 3. pádom, aká je tu v pôvodine a ktorú uchováva aj v preklade.

273 Pozri Num. 21:15, pozn. 803, tu v zmysle ako v texte, al. „trón“.

274 „pričiňujete sa o to, aby násilie panovalo“.

275 Pozri Ezek. 17:6, pozn. 788, tu v zmysle ako v texte.

276 Pozri Gen. 4:2, pozn. 129.

277 Tj. „vykŕmené“, pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1003; Jer. 46:21, pozn. 1726.

278 Sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu a značiace vl. „deliť“, „kúskovať“, „drobiť“, „trúsiť“, pozri príbuzný výraz v Lev. 19:10, pozn. 589 (v SZ jediný a len na tamtom mieste), a tvar, ktorý je tu použitý vo význame ústneho prejavu (reči al. spevu), sa dá chápať v zmysle „hovoríte al. spievate roztrasene al. koktavo al. trhane al. nesúvisle“, a potom aj „bľabocete“, „brbcete“, „tárate“, o speve potom „hulákate“, „jačíte“, „vrieskate“; to všetko azda tu v podnapitom stave; al., podľa niektorých, „spievate oddelene al. rozdelene“, „po častiach al. oddieloch“, „každý zvlášť“, tj. možno „striedavým spevom“. Podľa iných je tu zmysel „trháte *struny*“, tj. „tak divo al. zbesilo nimi pri hre škubete al. sáčete“, možno tiež vplyvom opitosti; títo potom nasledovnú predložkovou väzbu[279 280] chápu v zmysle „nad otvorom“.

279 N.[6] „za“, „pri“, „podľa“.

280 D.[279] „ústam“ („úst“, „ústach“).

281 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.

282 Tj. „na hudobné sprevádzanie spevu“.

283 Al. možno „hasia smäd“, „sa *opíjajú*“, D. „pijú“, znenie v texte al. tu vyššie je zvolené vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu, ktorá sa dá chápať aj v zmysle slovenského prostého 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu, ako je v texte preložená („rajnicami“).

284 Inak možno „sa *vpíjajú* v rajnice“.

285 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 328; Pl. 2:11, pozn. 173.

286 Tj. „kmeňov Efrájima a Menašséa“, kap. 5:6 a ďalej obdobne.

287 D. „v hlave“.

288 Pozri Jer. 16:5, pozn. 981, tu v takomto zmysle.

289 Pozri Jer. 51:14, pozn. 1951.

290 Pozri Lev. 26:19, pozn. 891.

291 Tj. „mŕtveho“.

292 Tj. „blízky príbuzný“.

293 Bude totiž mŕtvych až toľko, že sa budú musieť spaľovať.

294 Pozri Exod. 8:18, pozn. 252.

295 Pozri Žalm 128:3, pozn. 2569.

296 no tu LXX podávajú znenie „povie stojacím pred domom“ („erei tois preestékosi tés oikias“, ťažko povedať, podľa akej predlohy, Kittelovo kritické vydanie tu neuvádza žiadne obmeny hebrejského textu), Vulgata tu naproti tomu prekladá v podstate podľa masóretského textu („dicet ei in penetralibus domus“, „povie tomu vnútri domu“).

www.biblicalpatrik.eu

297 Pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 436.
298 Pozri Žalm 20:8, pozn. 649.
299 Ako „kropaje“ v Pies. 5:2, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
300 Vl. „rozštepy“, „rozsadliny“, pozri Gen. 11:2, pozn. 330, tu výnimočne zmysel ako v texte.
301 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
302 V pôvodine množné číslo („kusmi hovädzieho dobytka“, v kap. 9:13 „strapcov hrozna“).
303 Pozri Deut. 29:18, pozn. 1056.
304 D. „pre nie-vec“, zmysel ako v texte.
305 Vl. „vzali“.
306 Tj. „moc“, „vplyv“.
307 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 566.
308 Al. „postaviť“, tu v takomto zmysle, ďalej obdobne.
309 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 225.
310 Pozri Exod. 3:9, pozn. 106; Sud. 1:34, 2:18, pozn. 89.
311 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.
312 Hebr. „háaráváh“, al. možno „Háaráváh“, porov. Is. 15:7, pozn. 916; kde „Háarávím“ je množné číslo toho istého výrazu, možno sa tu teda mieni ten istý potok ako tam.
313 D. „takto“.
314 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56.
315 Hebr. „góvaj“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Nach. 3:17.
316 Ako „pokos“ v Žalme 72:6, tu zmysel ako v texte, al. podľa iných, „strížiach“, tj. „oviec“.
317 Al. „sa dosť napožierali“, porov. Gen. 24:19, pozn. 614.
318 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
319 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
320 Vl. „rozopru“, pozri napr. Deut. 19:17, pozn. 729, „súdny spor“, tj. tu „na vedenie rozopre al. súdneho sporu“.
321 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
322 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
323 Ako „podiel“ v Gen. 31:14 a inde, tj. „zasľúbenú zem“.
324 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468, tu, pravdaže, bez predložky.
325 D. „pri múre olovnice“, tj. „podľa olovnice zriadenom“.
326 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
327 Al. „pri ňom (al. „vedľa [„pozdĺž“, významové odtiene predložky vyjadrujúcej v texte 3. pád] neho“) … prechádzať“, tj. „nevšímavo“.
328 Pozri Is. 33:8, pozn. 1689.
329 Pozri Exod. 15:17, pozn. 533.
330 Al. „pustošené“ („jecherávú“), pozri Is. 34:10, pozn. 353, no nesúvisí s predošlým slovesom[328], ale zato so slovami „s mečom“ („bechárev“) nižšie.
331 Pozri Jer. 6:11, pozn. 516.
332 D. „odvedením“.
333 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149.
334 Pozri 2 Sam. 24:11, pozn. 979.
335 Al., podľa iných, „a pestovateľ“, tvar slovesa nie celkom jasného významu, prevzatého z ktoréhosi indického jazyka. Vyskytuje sa v SZ len tu.
336 Pozri 1 Kráľ. 10:27, pozn. 642.
337 Al. možno „proti“, pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
338 Pozri Ezek. 20:46; 21:2, pozn. 953.
339 Pozri 2 Sam. 8:2, pozn. 386.
340 Ako „klietka“ u Jer. 5:27; výraz vyskytujúci sa v SZ len tam a tu.
341 D. „kôš leta“[150], pozri 2 Sam. 16:1n., pozn. 660.
342 D. „leto“[150 341], tj. „čas zberu“, obrazu Božích súdov, porov. Jóéla 3:13n.
343 Tj. „staňte sa skučaním“, „prejdite v skučanie“, totiž „v žalospev“.
344 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
345 Ako „Pst!“ v kap. 6:10.
346 Al., podľa niektorých, „*sa* budú vyhadzovať. – Pst, (4)počujte“.
347 Tj. sťaby „do pasce“.
348 „úklady strojíte nemajetnému“, al., podľa iných, „pošliapavate nemajetného“, „šliapete *po* nemajetnom“, „pohlcujete nemajetného“, inak pozri Is. 42:14, pozn. 2034.
349 Pozri Exod. 12:15, pozn. 389.
350 Tu podľa čítaného textu „chudobných“, pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
351 Ako „predávať … obilie“ v Gen. 41:56, pozn. 1144.
352 Al. možno „predaj zbožia vykonávať *so* zbožím“, príbuznosť výrazov azda naznačuje zosilňujúci zmysel („plne [al. „úspešne“, „na obohatenie“, „náruživo“] sa venovať predávaniu zbožia“).
353 Tu v takomto zmysle („*sklady* al. *zásoby* zrnia“).
354 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
355 Pozri Gen. 23:15, pozn. 596.
356 Tu v zmysle „váhy požadovaných peňazí“, tj. „zvyšovaním ceny“.
357 Vl. „a s krivením“ (al. „ohýbaním“, pozri napr. Jóba 8:3, pozn. 401).
358 Pozri Lev. 19:36, pozn. 649.
359 Pozri Hóš. 12:7, pozn. 574.
360 Pozri Jóba 41:23, pozn. 1862, tu zmysel ako v texte (možno „plevy“).
361 „zrnie zmiešané s plevami“; výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
362 Al. „velebnosti“, „veľkosti“, „vychýrenosti“, tu v takomto kladnom zmysle.
363 Pozri Gen. 14:23, pozn. 410.
364 Tu s predložkou, ako napr. „do nekonečna“ u Is. 13:20.
365 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
366 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
367 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
368 Tvar slovesa ako v Num. 11:2, pozn. 393, Jer. 51:64, pozn. 2009; tak podľa čítaného textu, písaný text má tu (nie v kap. 9:5) sloveso „napájať“, „zavodňovať“, „zvlažovať“ pozri napr. Gen. 2:6, 10, ktoré v tejto súvislosti nedáva zmyslu.
369 Tj. „za bieleho dňa“, v texte doslovný preklad.
370 V obdobnom zmysle ako v 2 Sam. 1:24, pozn. 75.
371 Pozri Is. 3:24, pozn. 274.
372 Pozri Gen. 18:4, pozn. 465.
373 Vl. „*až* po more“, no iná predložka ako „po“ vo v. 11, táže ako v tomto verši nižšie.

www.mlosnalik.eu

374 Pozri Jer. 5:1, pozn. 404.
375 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
376 Pozri Lev. 4:3, pozn. 90; tj. tu „pri nepravých božstvách, ktorých uctievanie bolo podstatou oného previnenia".
377 Pozri 1 Kráľ. 12:28n.
378 D. „živý", ako vyššie, lebo „cesta" je v hebrejčine mužského rodu.
379 Al., podľa niektorých, „púť", a v kap. 5:5 „putovať" (sloveso, pravdaže, iného kmeňa ako „cesta" tu), v náboženskom zmysle; možno sa od doby Isáka (pozri Gen. 26:23–25, 46:1) medzi ľudom udržiavala akási tradícia považovať Beér-ševu za miesto v istom zmysle posvätné, no v neskoršej dobe, v dôsledku porušenia, ktoré medzitým nastalo, už nie v spojení s menom Hospodina, lež s nepravými božstvami, možno priam s tými, o ktorých sa tu hovorí. Potom by azda bolo možné chápať „cestu" al. „púť" v zmysle „predmet al. cieľ al. účel cesty al. púte", tj. „boh, na uctievanie ktorého sa oná cesta koná", obdobne ako „tvoj boh, Dán" vyššie; tomuto chápaniu ostatne nasvedčuje predošlé *„Ako že je* živá"[378], ktoré vlastne v spojení s „cestou" al. „púťou" v doslovnom chápaní nedáva dosť jasného zmyslu.
380 Pozri Exod. 25:31, pozn. 888; tu azda ide o „hlavicu" stĺpu podopierajúceho stavbu niektorej z modlárskych svätýň Šómróna.
381 Sloveso ako u Jer. 6:13; 8:10, pozn. 522, tu zmysel ako v texte.
382 Vl. „posledok".
383 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
384 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
385 Vl. „podlahe" (Num. 5:17; 1 Kráľ. 6:16 a i.), tu výnimočne v zmysle ako v texte.
386 Pozri Gen. 26:11, pozn. 673.
387 Pozri Žalm 46:6, pozn. 1272.
388 Tj. hádam „ku trónu", ako v 1 Kráľ. 10:19, vl. „svoje vzostupy" („maalóthau"), množné číslo výrazu takéhoto zmyslu, ktorý je v jednotnom čísle v 1 Par. 17:17, pozn. 599, a u Ezru 7:9, pozn. 14, aj tu („svoj [tj. „k Sebe"] vzostup") v preklade LXX („ana-basin autú") a Vulgaty („ascensionem suam"), tj. azda „možnosť(i) prístupu (v duchu) k Sebe". No kritikovia považujú toto miesto za porušené a navrhujú miesto „maalóthau" čítať „alijjóthau", „svoje vrchné izby", ako napr. v Sud. 3:23, 2 Kráľ. 4:10, Jer. 22:13 a i., a mnohé z novších prekladov tu podľa nich podávajú znenie „svoje vrchné siene" (al. „miestnosti", „sály"), podobne ako „svoje paláce" Roháčkovho slovenského a obdobne českého kralického prekladu. Napriek tomu som si nedovolil opravovať dochovaný masóretský text, ktorý podľa môjho súdu dáva dobrý zmysel, a v súhlase s niektorými inými (v podstate i s LXX a Vulgatou, ako je tu vyššie uvedené) prekladám podľa neho.
389 Ako „zväzok" v Exod. 12:22, „remene" (tj. „putá", tu, pravda, jednotné číslo) u Is. 58:6, tu v zmysle ako v texte („klenbu nebies").
390 Ako v Žalme 104:5 a 8, pozn. 2244.
391 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
392 Pozri Num. 12:1, pozn. 455; 2 Par. 12:3, pozn. 500, tu (v SZ len tu) čosi odlišný súznačný tvar.
393 Pozri Jer. 47:4, pozn. 1736.
394 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913, tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
395 D. „zmetením"[394].
396 Al. „sem-tam vodiť", pozri Num. 32:13, pozn. 1055, no tu vzhľadom na nasledovné je vhodnejší preklad v texte (sloveso ako v Žalme 22:7, pozn. 678, ktoré tu bezprostredne aj nasleduje).
397 Ako „kamienok" v 2 Sam. 17:13, tu v zmysle „najmenšia čiastka al. teliesko".
398 Al. *„nás* dostihnúť", tu v takomto zmysle, ako vo v. 13.
399 Pozri Jóba 41:11, pozn. 1842, tu zmysel ako v texte (al. „predstihnúť", „predísť", „predbehnúť", preklad tohto aj predošlého[398] slovesa v texte je zvolený vzhľadom na to, že obidve tieto slovesá sú v tomto verši bez predmetu).
400 Pozri Is. 4:6, pozn. 292.
401 Pozri 2 Kráľ. 12:12, pozn. 551; Is. 58:12, pozn. 2463.
402 Tj. azda „Dávída", lebo význam tohto zámena je tu vyjadrený zámennou príponou mužského rodu u nasledovného výrazu „zrúcaniny", kým „stánok" (aj obdobná zámenná prípona v predošlom výraze „jeho prielomy", „stánku" sa týkajúca) je v hebrejčine rodu ženského. No dá sa chápať aj v zmysle „zrúcaniny toho", porov. kap. 1:3[11].
403 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293, tu v zmysle ako v texte.
404 LXX tu podávajú znenie „aby vyhľadávali" (tj. „Ma", ako „Pána [„Hospodina"] v oddiele Skut. 15:17, pozri tu nižšie) ostávajúci *z* ľudí (čítali zrejme „ádám" místo „Edom") a všetky národy". V podstate podľa tohto znenia uvádza tento oddiel Jakub v Skut. 15:17.
405 Tu je preklad (al. možno „došľapovať", no nesúvisí so „šliapač" nižšie) zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
406 Al. možno „v *pätách*".
407 Pozri Sud. 9:27, pozn. 557.
408 Tj. „rozsievača", no nesúvisí s nasledovným „semena"; tvar slovesa ako „vytiahli" v Gen. 37:28, tu zmysel ako v texte.
409 Pozri Jóéla 3:18, pozn. 251, predošlé sloveso „kropiť" je tu oproti onému miestu v inom tvare, dokonavého vidu, no zmysel je v danej súvislosti v podstate ten istý ako tam.
410 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.
411 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1079 a 1080.

www.biblioteka.sk

ÓBADJÁ[1]

Videnie[2] Óbadju: Takto povedal Pán, Hospodin, o Edómovi[3] (počuli sme zvesť z blízkosti[4] Hospodina, a medzi národy bol poslaný vyslanec[5]): Povstaňte, áno[54], povstávajme[6] proti nemu[7] do boja[8]! (2)Hľa, spravil[9] som[10] ťa malým medzi národmi[11], ty budeš[29] veľmi znevážený[12], (3)nadutosť[13] tvojho srdca oklamala[14] teba, prebývajúceho[15] v rozsadlinách skalísk[16 17] (jeho bydliskom[18] *je* výsosť, *on* vraví v svojom srdci: Kdo ma môže[19] stiahnuť *na* zem?). (4)Aj keby si ako orol[20] vysoko zakladal, áno[54], aj keby si medzi hviezdy položil[21] svoje hniezdo, môžem[19] ťa odtadiaľ stiahnuť, vyhlásené[22] Hospodinom. (5)Ak k tebe prídu zlodeji, ak noční lúpežníci[23 24] (ako budeš poškodený[25]!), či nebudú kradnúť *do* svojej sýtosti[26]? Ak k tebe prídu oberači hrozna[27], či nenechávajú zvyšovať paberky[28]? (6)Ako bude[29] Ésáv odkrytý[30], prehľadané budú[29 31] jeho uschované veci[32]!

(7)*Až* po pomedzie[33] ťa zaženú[29 34], všetci muži tvojej zmluvy[35], oklamú[14 29] ťa, prevahu voči tebe získajú[29 36] muži tvojho pokoja[37], tvojho chleba[38], budú pod teba klásť[21 39] osídlo. (Niet v ňom rozumnosti[40]!) (8)Či nemám[19] v onen deň, vyhlásené[22] Hospodinom, áno[54], odstrániť[41] s*prostred* Edóma mudrcov, áno[54], od vrchu Ésáva rozumnosť[40 42]? (9)A*j* tvoji siláci[43], Témán, sa zdesia[44], aby od vrchu Ésáva bol každý[45] vytínaný[46] – pre vraždenie[47], (10)pre násilníctvo[47 48] *na* tvojom bratovi Jákóbovi ťa bude pokrývať ostuda[49] a budeš vyťatý[46] navždy[50]. (11)V deň, keď si stál spredu, v deň, keď cudziari[51] zajali jeho vojenskú moc[52 53 71], keď[54] vošli cudzozemci[55] *v* jeho brány a dali sa o Jerúsalém[56] vrhať lós, *bol si* aj ty ako jeden z nich; (12)áno[54], kiež by si nebol hľadel[6 65] v deň[57] svojho brata, v deň[57] jeho nešťastia[58], a kiež by si sa nebol radoval[6] pri deťoch[59 60] Júdu v deň[61] ich zhuby, a kiež by si nebol v deň[61] tiesne[62] otváral[63] svoje ústa! (13)Kiež by si nebol vstupoval[6] v bránu môjho ľudu v deň[61] ich pohromy[64], kiež by si, aj ty, v deň jeho pohromy[64] nebol hľadel[6 65] v jeho biedu[57 66 67], a kiež by si v deň[61] jeho pohromy[64] nebol siahal[6 7 68] v jeho bohatstvo[52 57 69 70], (14)a kiež by si nebol stál[6] na rázcestí na odrezanie[47 71] jeho unikajúcich, a kiež by si jeho preživších[72] v deň[61] tiesne[62] nebol vydával[6 73]! (15)Veď deň Hospodina *je* blízky[74] proti všetkým národom[75]; tak, ako si konal[76], bude sa konať[76] voči tebe, tvoja zásluha[77] sa bude vracať na tvoju hlavu; (16)áno, tak, ako ste pili[76] na mojom svätom vrchu[78], budú ustavične piť všetky národy, a budú piť a prehltávať[79], a budú[76] ako by neboli[76]. (17)A*le* na vrchu Cijjón bude únik, on[54] bude svätý[78], a dom Jákoba, *tí* sa budú zmocňovať[80], čoho sa zmocnili[81] oni[82], (18)i bude dom Jákóba ohňom a dom Jozefa plameňom, a dom Ésáva za slamu[83 84], i budú medzi nimi podpaľovať[85] a zožierať[86] ich, takže[54] dom Ésáva nebude mať[87] preživšieho[72], lebo prehovoril Hospodin. (19)A budú sa zmocňovať[80] juhu[88] s vrchom Ésáva a nížiny[89] s Pelištím[90], a budú sa zmocňovať[80] poľa Efrájima a poľa Šómróna, a Benjámín Gileáda[91], (20)a odvedenectvo[92] *z* tejto vojenskej moci[52] synov Isráéla[93] *toho,* čo *majú* Kenaaním[90], *až* po Carfáth[94], a odvedenectvo[92] *z* Jerúsaléma, ktoré *je* v Sefaráde[95], *tí* sa budú zmocňovať[80] miest[96] juhu[88]. (21)A na vrch Cijjón budú vystupovať[97] vysloboditelia[98] súdiť vrch Ésáva, a kráľovstvo[99] bude Hospodinovo[93 100].

www.mpbs.eu

ÓBADJÁ

1 Hebr. „Óvadjáh“, tj. „slúžiaci Jáha“, pozri Exod. 15:2, pozn. 496.
2 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
3 Al. „ohľadne Edóma“, al. jednoducho „Edómovi“.
4 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
5 Pozri Prísl. 13:17, pozn. 1090; nesúvisí s „poslaný“ vyššie.
6 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
7 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
8 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396.
9 Vl. „dal“, zmysel ako v texte. al. možno
10 „spravím“[9], ďalej obdobne.
11 Al. „*vy*dal som[10] ťa *ako* malého medzi národy“.
12 Pozri 1 Sam. 15:9, pozn. 624; Jer. 22:28, pozn. 1190, tu iný tvar obdobného významu.
13 Pozri Deut. 17:12, pozn. 672; Jer. 49:16, pozn. 1839.
14 Pozri Jer. 49:16, pozn. 1838.
15 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
16 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
17 Pozri Num. 20:8, pozn. 756.
18 D. „bývaním“, nesúvisí s „prebývajúceho“ vyššie; zmysel ako v texte.
19 Pozri Gen. 2:17, pozn. 74.
20 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
21 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384, nesúvisí so „zakladal“ vyššie.
22 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
23 Vl. „ničitelia“, pozri Jer. 6:26, pozn. 345.
24 Vl. „ak lúpežníci[23] noci“.
25 Pozri Jer. 6:2, pozn. 485; Hóš. 4:6, pozn. 139, tu zmysel ako v texte.
26 Obdobne ako v Prísl. 25:16, pozn. 1093.
27 Pozri Jer. 49:9, pozn. 510.
28 Pozri Jer. 49:9, pozn. 1827.
29 Al. „bol“, v. 2 a ďalej obdobne.
30 Pozri Jer. 49:10, pozn. 1828.
31 Sloveso ako u Is. 21:12, pozn. 1127, v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu a u Is. 30:13, pozn. 1560.
32 Al. „uschované poklady“, výraz vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste, odvodený od slovesa napr. v Prísl. 2:1, pozn. 104, a i.
33 Pozri Gen. 23:17, pozn. 599.
34 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
35 Tj. „zmluvy s tebou“, „tvoji spojenci“.
36 D. „*čosi* voči tebe zmôžu“, pozri Gen. 32:25, Jer. 1:19; tu azda v zmysle „budú vedieť, ako na teba“, „poradia si s tebou“; inak „premôžu ťa“, no ide mi o to, aby v preklade bol uchovaný zmysel predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
37 Tj. „pokoja s tebou“, „muži žijúci s tebou v pokoji“, „tvoji priatelia“.
38 Tj. vari „ktorí jedia tvoj chlieb“. Hebrejský text tu nie je celkom jasný.
39 Al. možno „kladú pod teba“; al., podľa iných, „tvoj chlieb robia osídlom (potom vl. „kladú *za* [al. „*ako*“] osídlo“) pod tebou“.
40 Pozri Deut. 32:28, pozn. 1176.
41 Pozri Jer. 25:10, pozn. 1257.
42 Tj. azda (pozri záver v. 7) „rozumnosť predstieranú al. domnelú“. Obdobne vari treba chápať aj „mudrcov“ vyššie, pozri Jer. 49:7.
43 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
44 Pozri 2 Kráľ. 19:26, pozn. 783; Is. 8:9, pozn. 501.
45 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
46 Pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 1107.
47 D. „od vraždenia“, ďalej obdobne, zmysel ako v texte.
48 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
49 Pozri Žalm 89:45, pozn. 2093.
50 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
51 Pozri Exod. 29:33, pozn. 1053.
52 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
53 D. „V deň tvojho státia spredu, v deň zajatia jeho vojenskej moci cudziarmi“.
54 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
55 Pozri Exod. 2:22, poz. 84.
56 Al. „ohľadne Jerúsaléma“, vl. „nad Jerúsalémom“, porov. Ámósa 1:1, pozn. 6.
57 Tj. azda „do dňa“, „na deň“, vo v. 13 obdobne.
58 Pozri Jóba 31:3, pozn. 1370; kde je nepatrne odlišný súznačný tvar toho istého výrazu, vyskytujúceho sa v SZ len na týchto dvoch miestach; kedže je odvodený od rovnakého kmeňa ako „cudzozemci“[56] v predošlom verši, chápu ho mnohí tu (a niektorí aj na vyššie citovanom mieste) v zmysle „jeho cudzoty al. odcudzenia“, „stania sa cudzozemcom“.
59 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
60 Al. „ohľadne detí“, no iná predložková väzba ako vyššie[56].
61 Týchto miest sa predošlá[57] poznámka netýka.
62 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
63 D. „zveličoval“, tj. „do široka otváral“, možno ako prejav škodoradostného údivu.
64 Pozri Deut. 32:35, pozn. 1188.
65 Tj. azda „škodoradostne“, tak aj vo v. 12.
66 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
67 Al. možno „nebol hľadel v jeho biedu[57], v deň[57] jeho pohromy“, tu je možné slová „v deň“ chápať v obojom zmysle[57 61].
68 Vl. „vystieral“, tj. „svoju ruku“, pozri Gen. 3:22, pozn. 118.
69 Tu aj „po jeho bohatstve“.
70 Tu v takomto zmysle, pozri Deut. 8:17n., pozn. 406; tak možno dotyčný výraz chápať aj tu vo v. 11 („uchvátili jeho bohatstvo“), no nie, pravdaže, vo v. 20.
71 Tj. „od cesty k úniku“, „na zabránenie im uniknúť“; al. jednoducho „na vytínanie“, tj. „zabíjanie“.
72 Pozri Num. 21:35, pozn. 826.
73 Tj. „nepriateľovi“, vl. „zatváral“, pozri Lev. 13:4, tj. „chytal a zatváral, aby ich mohol vydávať“.
74 Pozri Exod. 32:27, pozn. 743.
75 Al. „na všetky národy“, al. „nad všetkými národmi“.

www.milosrdnik.eu

76 D. „dal si sa konať“, tj. „dal si sa konať a ďalej si konal“, ďalej obdobne.
77 Pozri Sud. 9:16, pozn. 547.
78 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
79 Al. „*sŕkať*“.
80 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
81 Slová „čoho sa zmocnili“ sú tu opisom množného čísla podstatného mena, ktoré je u Jóba 17:11, pozn. 844.
82 „vydobývať ich výdobytky“, „dediť ich dedičstvá“, „vlastniť (al. „privlastňovať *si*“) ich vlastníctvá“.
83 Pozri Exod. 15:7, pozn. 176.
84 V tomže zmysle ako „*sťaby* slamou“ u Is. 47:14, tu síce iná predložka ako tam, ale v tejto súvislosti v podstate súznačná.
85 Pozri Gen. 31:36, pozn. 831.
86 Pozri Num. 11:1 a ďalej, pozn. 392.
87 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
88 Pozri Gen. 12:9, pozn. 359.
89 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
90 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
91 Al., podľa iných, „a Benjámína s Gileádom“.
92 Pozri Is. 20:4, pozn. 1082.
93 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
94 Pozri 1 Kráľ. 17:9.
95 Meno akejsi neznámej zeme, vyskytujúce sa v SZ len tu.
96 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
97 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
98 Al. „záchrancovia“, výraz odvodený od slovesa, od ktorého je odvodené aj meno „Ježiš“, pozri Exod. 17:9, pozn. 593; Hóš. nadpis, pozn. 1.
99 Al. „kraľovanie“.
100 Al. „bude mať[87] Hospodin“.

www.milos-pavlik.eu

JÓNÁ[1]

I *do*stalo sa[2] k Jónovi, synovi Amittaja,
slovo Hospodina, výrok: (2)Vstaň,
choď do Nínívé, toho veľkého mesta,
a prevolávaj k nemu[3], lebo[4] ich[5] zlo vystúpilo[6] pred moju tvár.
(3)A*le* Jóná vstal utiecť z prítomnosti
tváre[7] Hospodina do Taršíša[8]; zostúpil
teda[9] *do* Jáfó[10], kde[11] zastihol[12] loď, *ktorá do*
Taršíša[8] mala pluť[13], i zaplatil[14] cestovné[15]
na nej a zostúpil v ňu pluť[13] s nimi[5] z prítomnosti tváre[7] Hospodina do Taršíša[8].
(4)A*le* Hospodin na more prihnal[16]
veľký víchor[17], takže[11] na[18] mori nastala[2]
veľká búrka[19] a loď bola[20] v nebezpečenstve[21] roztrieštenia[22]; (5)a námorníci[23] sa
báli[20 24] a kričali[20 25] každý[26] k svojim bohom[27], a vyhadzovali[16 20] náčinia[28], ktoré
boli v lodi, do mora na uľahčenie od *tých,*
ktoré boli pri nich[29]. A*le* Jóná bol zostúpil
do vnútra[30] plavidla[31] a uľahol a tuho zaspal; (6)i priblížil sa[32] k nemu kapitán[33]
lode[34] a povedal mu: Čo *je* s tebou[35], ospanlivec[36]? Vstaň, volaj k svojmu bohu[27],
možno sa ten boh[27] ráči[37] na nás rozpomenúť[38], nech[11] nemusíme[37] zahynúť.
(7)I povedali jeden k druhému[39]:
Poďte a vrhajme[40] lósy, nech[11] vieme,
príčinou koho máme[41 42] toto nešťastie[43].
Dali sa teda[9] vrhať lósy a los padol na
Jónu; (8)i povedali k nemu: Nože[44] nám
oznám[45] *ty*, pre[46] ktorého máme[41 42] toto
nešťastie [43], čo *je* tvojím zamestnaním[47]
a odkiaľ prichádzaš, ktorá[48] *je* tvoja
zem a z ktorého ľudu ty *si*? (9)I povedal
k nim: Ja *som* Hebrej[49] a mám ja v úcte[24 50]
Hospodina, Boha nebies, ktorý zriadil[51]
more *aj* súš. (10)Tí muži sa teda[9] zľakli[24]
veľkým ľakom[24] a povedali k nemu: Čo si
toto vykonal? – lebo tí muži vedeli[6], že on
uteká z prítomnosti tváre[7] Hospodina,
lebo im *to* bol oznámil[45]; (11)i povedali
k nemu: Čo s tebou[35] máme[37] spraviť, a*by*
sa more spred nás[52 53] muselo[37] upokojiť? Lebo more sa stávalo stále búrlivejším[54 55 56]. (12)I povedal k nim: Vezmite[57]
ma a hoďte[16] ma do mora a more sa spred
vás[52 53] bude musieť[37] upokojiť, lebo
ja viem, že tato veľká búrka[19] *je* proti
vám[29 58] mojou príčinou. (13)A*le* tí muži
sa dali usilovne veslovať[59] k návratu na
súš, a*le* neboli *toho* schopní, lebo more
stále búrilo[54 55] proti nim[29 58]. (14)Dali sa
teda[9] volať k Hospodinovi a vravieť: Ach,
Hospodine, kiež, prosíme[44], nemusíme[37 40]
zahynúť za žitie[60] tohto muža, a kéž na
nás neuvaľuješ[14 40] nevinnú krv, lebo ty,
Hospodine, konáš[20] podľa *toho*, čo obľubuješ[20 61 62]! (15)A Jónu vzali[57] a hodili[16] do
mora, a more ustalo[63] od svojho zúrenia[64],
(16)i báli sa[20 24] tí muži Hospodina veľkou
bázňou[24] a dali sa Hospodinovi obetovať
obeť a sľubovať sľuby.

2 A Hospodin zaobstaral[65] veľkú rybu
na pohltenie Jónu, i *pobud*ol Jóná
v bruchu[66] tej ryby tri dni a tri noci; (2)a dal
sa Jóná z brucha[66] tej ryby modliť k Hospodinovi, svojmu Bohu, (3)a povedal:

Zo[67] svojej[68] tiesne[69] som sa dal volať
k Hospodinovi, i odvetil mi,
o pomoc som kričal[20] z lona[70] šeóla[71] –
počul si môj hlas,
(4)keď si ma bol hodil *v* hĺbku[72] srdca
morí a obklopovalo ma vodstvo[73];
prešli nado mnou všetky tvoje
príboje[74] a tvoje vlny[75].
(5)A ja som povedal: Som[20]
zavrhnutý[76] spred[77] tvojich očí,
no predsa opäť chcem[37 78] pohľadieť na
tvoj svätý chrám[79 80].
(6)Vody ma obomkli *až* po dušu,
obklopuje ma hlbina[81],
k mojej hlave sa privíňa[82] morská
tráva[83].
(7)K základom[84] vrchov som zostúpil,
zem, jej najzadnejšie hranice[85] –
navždy[86] za mnou,
no[11] vyniesol si[6] môj život z priepasti[87],
Hospodine, môj Bože!
(8)Pri zomdlievaní[88] svojej duše vo
mne som *si* pripomenul Hospodina
a moja modlitba vošla k tebe do tvojho
svätého chrámu[79 80].
(9)Ctitelia[89] lží márnosti[90] opúšťajú
svoju[91] láskavosť[92],

www.mlosnatka.eu

(10)no[11] ja ti s hlasom[93] ďakovania[94]
budem obetovať,
čo som sľúbil, chcem[37] splniť[95].
Záchrana[96] *je* Hospodinova[68]!
(11)A Hospodin rozkázal[97] tej rybe,
i vyvrhla[98] Jónu na súš.

3 A k Jónovi sa druhý *raz do*stalo[2] slovo
Hospodina, výrok: (2)Vstaň, choď
do Nínivé, toho veľkého mesta, a prevo-
lávaj k nemu[3] to prevolanie, ktoré k tebe
budem vyslovovať[99].
(3)A Jóná vstal a *od*išiel podľa slova
Hospodina do Nínivé; a Nínivé bolo[3 20]
pred Bohom veľké mesto, cesty troch dní,
(4)a keď Jóná začal cestou prvého[100] dňa
v to mesto vchádzať, dal[101] sa prevolávať
a vravieť: Ešte štyridsať dní a Nínivé *bude*
podvrátené[3 102]!
(5)A muži Nínivé uverili[103] v[104] Boha
a prevolali pôst, i obliekli sa *vo* vreco-
viny, od ich najväčšieho[105] *až* po ich naj-
menšieho[105]; (6)a keď to slovo dospelo
ku[106] kráľovi Nínivé, povstal[101] zo svojho
trónu a zložil[107] zo seba[108] svoj plášť[109]
a pokryl[110] sa vrecovinou a sadol na po-
pol, (7)a rozhlásil[25] a prevravel[97] v Nínivé
výnosom kráľa a jeho velikánov[111] výrok:
Nech ľudia[112] a*ni* dobytok[113], hovädzí doby-
tok a*ni* drobný dobytok, neokúšajú[40] nič,
nech sa nepasú[40] a*ni* vody nech nepijú[40],
(8)a nech sa pokrývajú[40 110] vrecovinami,
ľudia[112] a*j* dobytok[113], a nech volajú[40] usi-
lovne[114] k Bohu a *od*vracajú[40] sa každý[26]
od svojej zlej cesty a od násilia[115], ktoré
je v jeho dlaniach. (9)Kto vie? Boh sa
môže[37] obrátiť a zľutovať sa[116] a *od*vrátiť
sa od žiaru[117] svojho hnevu, takže[11] nebu-
deme musieť[37] zahynúť. (10)A Boh videl[20]
ich činy[118], že sa *od*vrátili od svojej zlej
cesty, i dal sa Boh ľutovať[116] ohľadne toho
nešťastia[43 119], o ktorom bol prehovoril, že
im ho vykoná[120], a nevykonal.

4 To[11] na Jónu spravilo nepríjemný
dojem[121] veľkej nepríjemnosti[43 122 123],
i rozhneval sa[124] (2)a keď sa modlil[20]
k Hospodinovi, povedal[101]: Ach, Hospo-
dine, či toto ne*bola* moja reč[125] za môjho
pobytu[126] na mojej pôde[127]? Preto som
sa poponáhľal[128] utiecť do Taršíša, lebo
som vedel[20], že ty *si* Boh milostivý[129] a súcitný[130], zdĺhavý[131] *k* hnevu[132] a oplývajúci[133]
láskavosťou[92] a zľutúvajúci sa[116] ohľadne
nešťastia[43 119]. (3)Teraz teda[9], Hospodine,
vezmi, prosím[44], moju dušu odo mňa,
lebo moja smrť *bude* lepšia od môjho
života[134]. (4)A Hospodin povedal: Či *je*
dobre[135], *že* si sa rozhneval[124]?
(5)A Jóná vyšiel[136] z mesta a sadol od
východu voči mestu a zriadil[51] si tam
búdku[137] a sadol pod ňu v tieň, aby videl,
čo sa v meste bude diať[2]. (6)A Hospodin,
Boh, zaobstaral[65] ricin[138] a dal *mu* vzrásť[139]
zvrchu[140] voči Jónovi, takže nad jeho
hlavou nastal[2] tieň[141] jemu na úľavu[142] od
jeho ťažkosti[43 122 143], i zaradoval sa Jóná
ohľadne toho ricinu[119 138] veľkou radosťou. (7)A na druhý deň pri vzchádzaní
úsvitu[144] zaobstaral[65] Boh červa, ktorý[11]
ten ricin[138] poškodil[145], takže[11] uschol[146],
(8)a za vychádzania[147] slnka sa stalo[2],
že[11] Boh zaobstaral[65] vietor[17], žeravý[148]
východný vietor[149], a slnko bilo[20 145 150] na
Jónovu hlavu, takže[11] zomdlel a pojal
pre svoju dušu želanie[151] umrieť, i po-
vedal: Moja smrť *bude* lepšia od môjho
života[134]. (9)A Boh k Jónovi povedal: Či
je dobre[135], *že* si sa rozhneval[124] ohľadne
toho ricinu[119 138]? I povedal: *Je* dobre[135],
že som sa rozhneval[124], *až* na smrť!
(10)A Hospodin povedal: Ty máš[20] súcit
s ricinom[119 138], na ktorom si sa nenalopotil[152] a nie *že* si ho vypestoval[153], ktorý sa
vyskytol[2] *ako* syn noci a *ako* syn noci za-
hynul; (11)a ja by som nemal[37] mať súcit
s Nínivé[119], tým veľkým mestom, v kto-
rom je viac od dvanástich[134] myriád[154]
ľudí[112], ktorí ne*roz*pozná*v*ajú[20 155] medzi
svojou pravicou a svojou ľavicou[156],
a mnohý dobytok[113]?

www.biblia.sk

JÓNÁ

1 Hebr. „Jónáh“, meno znamená „holuba“ aj „holubicu“, pozri napr. Gen. 8:8 a i.
2 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
3 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
4 Al. „že“.
5 Tj. „tamojších obyvateľov“ („nimi páchané“, v. 2), „s námorníkmi a cestujúcimi na onej lodi“ (v. 3).
6 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
7 Pozri Gen. 4:16, pozn. 153.
8 Pozri 1 Kráľ. 10:22, pozn. 637.
9 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
10 Pozri Jóš. 19:46, pozn. 588.
11 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
12 Al. „vyhľadal“, vl. „našiel“.
13 D. „loď prichádzajúcu *do* Taršíša“, zmysel ako v texte, nižšie vo verši obdobne.
14 Vl. „dal“, ďalej obdobne.
15 Pozri Gen. 15:1, pozn. 774, tu v zmysle ako v texte.
16 Sloveso ako „hodil“ v 1 Sam. 18:11, „odmrštiť“ u Jer. 16:13, tu (vo v. 4, nie ďalej) v zmysle ako v texte.
17 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226.
18 Vl. „v“, iná predložka ako „na“ tu vyššie.
19 Al. „smršť“, pozri Jer. 23:19, pozn. 1222.
20 Vl. „dostala sa“ (nie ako vo v. 1[2]), tj. „dostala sa a bola“, ďalej obdobne, aj iné slovesá.
21 Sloveso ako v Žalme 73:16, pozn. 1773, tu zmysel ako v texte.
22 Tvar slovesa ako v Žalme 3:7, pozn. 82, tu trpného rodu („bytia roztrieštená“).
23 Pozri Ezek. 27:9, 27 a 29, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto štyroch miestach.
24 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
25 Pozri Soud. 3:9, pozn. 175.
26 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285
27 Al. „k svojmu bohu“, ako napr. Sud. 6:31, tak aj tu vo v. 6, kde jednotné číslo nasledovného slovesného tvaru[37 38] nasvedčuje chápaniu v takomto zmysle.
28 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
29 Al. „na nich“, „nad nimi“, no zmysel je najskôr ako v texte; ďalej obdobne.
30 Obdobne ako 1 Sam. 24:3, pozn. 879.
31 Al. „lode“, no nie ako inde v tejto knihe, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
32 Pozri Exod. 3:5, pozn. 741.
33 Pozri 2 Kráľ. 25:8, pozn. 918.
34 Vl. „veliteľ[33] lodníkov (al. „kormidelníkov“, ako u Ezek. 27:8, 27–29, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto miestach, tu [nie u Ezek.] jednotné číslo v hromadnom zmysle [„lodnej posádky“]).
35 Pozri Exod. 2:4 a ďalej, pozn. 589.
36 Al. možno „leňoch“, tvar slovesa preloženého vo v. 5 „tuho zaspal“, ktoré sa dá chápať aj v takomto významovom odtieni, pozri Prísl. 10:5, kde „vyspáva“ je tvar toho istého slovesa.
37 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
38 Aramejské sloveso, vyskytujúce sa v SZ len tu.
39 Pozri Gen. 11:3, pozn. 333.
40 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
41 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
42 Al. možno „zakúšame“, „trpíme“, „znášame“, tu v takomto zmysle (vl. „nám *nastalo*“).
43 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
44 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
45 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
46 V príčinnom smysle.
47 Pozri Exod. 20:9n., pozn. 667.
48 Vl. „čo“, ako vyššie; netýká sa „ktorého“ nižšie.
49 Pozri Gen. 39:14, pozn. 1044.
50 Pozri aj Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
51 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
52 Pozri Gen. 13:9, pozn. 373.
53 Tu hádam skôr v zmysle „od *útoku* al. *búrenia* na nás al. proti nám“, ďalej obdobne.
54 Sloveso ako u Is. 54:11, pozn. 2349.
55 D. „more chodilo a búrilo“ (al. „a bolo búrlivé“), zmysel ako v texte al. tu nižšie[56]. V. 13 obdobne.
56 Al. „upokojiť, veď more sa stáva stále búrlivejším“ (potom D. „chodí a búri“[54 55]).
57 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
58 Al. „pred vami“, porov. „spred vás“ vyššie[52]. Ďalej obdobne.
59 Vl. „sa dali prerážať“, tj. „vlnobitím“, sloveso ako „sa prekopávali“ u Ám. 9:2.
60 Pozri Gen. 9:4, pozn. 283.
61 Pozri Is. 56:4, pozn. 2385.
62 Al. „konáš, ako máš záľubu“.
63 Vl. „zastalo“, tj. „zastavilo sa“.
64 Pozri Prísl. 19:12, pozn. 868; Is. 30:30, pozn. 1565, tu zmysel ako v texte.
65 Al. „zaopatril“, „zariadil“, „zaistil“, „sa postaral *o*“, „pripravil“, pozri Dán. 1:5, 10n., pozn. 37, sloveso vyskytujúce sa v SZ len ešte na mieste v tamtej poznámke citovanom.
66 Vl. „útrobách“, „vnútornostiach“, ďalej obdobne.
67 Al. „Z *príčiny*“, netýka sa predložky „z“ tu nižšie ani vo v. 2[66].
68 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
69 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
70 Pozri Gen. 25:23, pozn. 655; al. „brucha“, pozri napr. Jóba 40:16, pozn. 62, no nie ako tu vo v. 2[66]; v obraznom zmysle („vnútra“, „hlbiny“).
71 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
72 Pozri Exod. 15:5, pozn. 503.
73 Al. „prúd“, „príval“, „záplava“, vl. „rieka“, tu v zmysle ako v texte.
74 Pozri 2 Sam. 22:5, pozn. 851; Žalm 88:7, pozn. 1191.
75 Pozri Pies. 4:12, pozn. 133; Is. 48:18, pozn. 2188.
76 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
77 Iná predložka než v kap. 1:11[52], ako napr. u Is. 1:16.
78 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.

www.nilosovik.eu

79 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
80 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
81 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
82 Sloveso ako u Ezek. 16:10, pozn. 660, tu vzhľadom na predošlú (v pôvodine nasledovnú) predložkovú väzbu je zvolený preklad ako v texte.
83 Ako „tŕstie“ v Exod. 2:3, 5, pozn. 50, tu zmysel ako v texte.
84 Výraz („lekicvé“), ktorého tvar (a to jednotné číslo, „kecev“) sa v SZ okrem tohto miesta vyskytuje len ešte v 1 Kráľ. 6:25 a 7:37, pozri tam pozn. 374; tu je jeho význam nie celkom jasný, podávam znenie podľa väčšiny známych mi prekladov, ktoré sa mi javí najprijateľnejším; Vulgata uvádza preklad „ad extrema“, „k nejkrajnejším koncom“ (al. „krajom“), LXX podávajú odchylné znenie.
85 Pozri Is. 15:5, pozn. 905.
86 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
87 Pozri Žalm 103:4, pozn. 212; Jóba 33:18, pozn. 852.
88 Pozri Žalm 77:3, pozn. 1529.
89 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447, príčastie tohto slovesa, tu v takomto zmysle.
90 Pozri Žalm 12:2, pozn. 367.
91 Tj. „tú, ktorej by sa im z Božej strany dostávalo“.
92 Pozri 2 Par. 6:42, pozn. 327.
93 Pozri Jóš. 3:4 a ďalej, pozn. 277.
94 Pozri Lev. 7:12, pozn. 212.
95 Pozri Deut. 23:21, pozn. 862.
96 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
97 Vl. „povedal“.
98 Al. možno „nech[11] vyvrhne“, „*aby* vyvrhla“.
99 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
100 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
101 Pozri Gen. 5:32 a ďalej, pozn. 436.
102 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510.
103 Al. „pojali dôveru“.
104 „spoľahli sa na“.
105 Vl. „veľkého“, „malého“.
106 Pozri Dán. 9:21, pozn. 636, tu zmysel ako v texte.
107 Pozri Est. 8:2, pozn. 258.
108 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629; netýka sa predošlého „zo svojho trónu“.
109 Pozri Jóš. 7:21, pozn. 284.
110 Al. „zahalil“, „zastrel“, tj. „odial“, ďalej obdobne.
111 Pozri 2 Kráľ. 10:6, pozn. 462.
112 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
113 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38, tu, pravda, iba v zmysle ako v texte.
114 D. „silou“ („*všetkou svojou* silou“).
115 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
116 Pozri Gen. 6:6 („bolo Hospodinovi ľúto“); Exod. 13:17 („neľutoval“); Sud. 2:18, pozn. 139.
117 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
118 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
119 Pozri Ám. 1:1, pozn. 6.
120 D. „ktoré bol prehovoril vykonať im“.
121 Sloveso ako u Nech. 2:3, pozn. 46, v rovnakom zmysle ako tam vo v. 10, tu opis vzhľadom na predošlú (v pôvodine nasledovnú) predložkovú väzbu.
122 Tu v oslabenom zmysle takéhoto významového odtieňa, v. 6 obdobne iného.
123 Al. „na Jónu nepríjemne zapôsobilo veľkou nepríjemnosťou“.
124 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
125 Al. „moje slovo“, tu v obdobnom zmysle ako sloveso iného kmeňa, no v podstate súznačné, v Gen. 18:17 a ďalej, pozn. 533.
126 Pozri Gen. 4:8 a ďalej, pozn. 1039.
127 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
128 Vl. „predstihol“, „predbehol“, pozri Žalm 119:148, pozn. 1948.
129 Pozri Exod. 22:27, pozn. 125.
130 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1177.
131 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1182.
132 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1183.
133 Pozri Exod. 34:6, pozn. 1184.
134 Al. „dobrá (al. „lepšia“) nad môj život“. V. 11 obdobne.
135 Vl. „Či *je to* konanie dobra“, zmysel ako v texte.
136 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
137 Pozri Gen. 33:17, pozn. 895, Lev. 23:34, pozn. 750; Is. 1:8, pozn. 41, tu hádam skôr akúsi „striešku“ na niekoľkých kôloch.
138 Strom alebo ker rozšírený vo východnom Stredomorí (jeho semená sú surovinou na prípravu ricinového oleja, ktorý sa používa v lekárstve). Vyrastá do značnej výšky a má široké listy, poskytujúce mnoho tieňa.
139 D. „vystúpiť“[6].
140 Tj. „takže jeho vetvy sa rozložili zvrchu“.
141 D. „Jónovi na bytie (al. „nastanie“) tieňa nad jeho hlavou“.
142 Al. „uľahčenie“ (nie ako v kap. 1:5), vl. „vyprostenie“, pozri napr. Žalm 35:10, tu hádam skôr v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
143 Lebo jeho budka al. strieška, ktorú si zriadil, bola asi nedostatečnou ochranou pred slnečným žiarom, ktorý sa v priebehu dňa stával stále obťažnejším.
144 Pozri Gen. 19:15 a ďalej, pozn. 867.
145 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152, tu zmysel ako v texte.
146 Pozri Gen. 8:14, pozn. 269.
147 Pozri Gen. 32:31, pozn. 879; sloveso v tamtej poznámke spomenuté je tu vo v. 7.
148 Al. „rezavý“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
149 Pozri Gen. 41:6, kde je, rovnako ako tu, v pôvodine „východný vietor“ jedno slovo (hebr. „kádím“), ktoré sa, pravda, dá chápať aj jednoducho v zmysle „východ“ (pozri napr. Ezek. 40:22 a veľa iných miest v tej istej knihe), takže tu sa potom dá čítať aj „zaobstaral žeravý vietor *od* východu“, no zdá sa, že slovo „kádím“ v zmysle „východný vietor“ bolo aj osobitným výrazom pre horúci víchor, možno od púšte (potom hádam už nielen od východu vanúci, porov. Gen. 12:9, pozn. 359), poškodzující rastlinstvo a aj v inom ohľade škodlivý al. aspoň obťažný.
150 Al. možno „útočilo“, tj. „pražilo“, tu v takomto zmysle.
151 Pozri 1 Kráľ. 19:4, pozn. 887.

www.milosrdnik.eu

152 Pozri Kaz. 1:3, pozn. 5.
153 Pozri Is. 1:2, pozn. 6 (nie ako tam nasledujúce „vypestoval“).
154 Pozri 1 Par. 29:7, pozn. 886.
155 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
156 Tj. „malých detí“.

www.milos-pavlik.eu

MÍCHÁ[1]

Slovo Hospodina, ktoré sa *do*stalo[2] k Míchovi, Móraštímu[3], v dňoch Jótháma, Ácháza, Jechizkijjáhúa, kráľov Júdu, ktoré uvidel[4] ohľadne Šómróna[5] a Jerúsaléma.

(2)Počujte, národnosti[6], vy[7] všetci[8], venuj pozornosť[9], zem a jej náplň, a nech je[10] Pán, Hospodin, za svedka proti vám, Pán zo svojho svätého chrámu[11 12]! (3)Áno, hľa, Hospodin sa chystá vyjsť[13 14] zo svojho miesta[15] a bude zostupovať a šliapať[16] po výšinách[17] zeme, (4)i budú sa vrchy pod ním topiť a nížiny[18] sa budú rozpadať[19], ako vosk od[20] ohňa, ako voda rozliata po[21] svahu[22]. (5)Toto všetko *bude* za[23] prestúpenie[24] Jákóba a za[23 25] hriechy domu Isráéla; čo[26] *je* prestúpením[24] Jákóba[27]? Či nie Šómrón? A čo[26] výšiny[17 27 28] Júdu? Či nie Jerúsalém? (6)Chcem[29] teda[30] obrátiť[31] Šómrón v zrúcaninu[32] *v* poli, áno, vo výsadby[33] vinice, a jeho[34] kamene vysypať do priervy[35] a jeho[34] základy odkryť, (7)a všetky jeho[34] sochy[36] budú rozbíjané[37] a všetky jeho[34] odmeňovania[38] budú spaľované ohňom[39] a všetky jeho[34] zobrazenia[40] budem obracať[31] *v* spúšť[41], lebo *ich* z odmeňovania[38] neviestky nahromadil[34] a k odmeňovaniu[38] neviestky sa budú vracať[42].

(8)Ohľadne tohto[5] budem nariekať[43] a skučať, chodiť bosý a nahý[44], vydávať[45] nárek[43 46] ako šakaly a smútiť[47] ako pštrosice[48], (9)lebo jeho[34] rany[49], *to je* nezhojiteľné[50], veď *to* došlo *až* k Júdovi, dosiahlo[51] *až* ku bráne môjho ľudu, *až* k Jerúsalému. (10)Nech nepodávate[10] správu[52] v Gathu, nech nijako[53] neplačete[10], v Béth-le-afrá sa vyváľam[54] *v* prach*u*[55 56], (11)prejdi si, obyvateľka Šáfíra, *v* nahote, *v* ostude[57 58]; obyvateľka Caanánu nevychádza[13 59 60], nárek[43 46] Béth-ha-écela od vás odníme jeho[61] oporu[62], (12)lebo obyvateľka Maróth je[59] naplnená úzkosťou[63] o blaho[64], keď ku bráne Jerúsaléma od Hospodina zostúpilo nešťastie[65]. (13)Pripoj vozidlo k bežcom[66 67], obyvateľka Láchíše (ona *bola* dcére Cijjóna začiatkom hriecha), lebo v tebe boli zistené[68] prestúpenia[24] Isráéla; (14)preto musíš[29] Mórešeth[3 69] Gathu dať odbytné[70]. Domy Achzíva[71] *budú* Isráélovým kráľom klamom[72], (15)no tebe, obyvateľka Maréše, chcem[29] priviesť dediča[73]; sláva[74] Isráéla bude vchádzať *až* do Adulláma[75]. (16)Vyhoľ sa[76 77] a ostrihaj sa[77] nad deťmi[78] svojej rozkoše[79], rozšír svoju lysinu[80] ako sup[81], lebo od teba boli[82] odvedené[83].

2 Beda vymýšľajúcim[84] na svojich lôžkach mrzkosť[85] a pripravujúcim[86] zlo, *ktoré* za svetla rána uskutečňujú[45], lebo je *to* v moci ich ruky; (2)áno[90], ak sú chtiví polí, uchvacujú[59 87 88] *ich*, a*j* domov, a odnímajú[59 89] *ich*, tak[90] utláčajú[59 91] muža[92] a*j* jeho dom, áno[90], človeka[93] a*j* jeho vlastníctvo[94]. (3)Preto povedal Hospodin takto: Hľa, ja[95] – zamýšľam[84] proti tomuto druhu[96 97] zlo, z ktorého[98] nebudete môcť[29] svoje hrdlá[99] povyťahovať[100] a nie *že* budete chodiť povýšene[101], lebo to[102] *bude* doba zla. (4)V onen deň *sa*[103] bude o vás[5 104] vynášať[105 106] prípoveď[107] a bude *sa*[103] lkať[108] lkavým lkaním[109 110]; bude *sa*[103] vravieť[59]: Zničení[111], sme[59] zničení[111], podiel môjho ľudu *sa*[103] mení[112 113] – ako *sa*[103] mi odníma[100]! Naše polia, *to sa*[103] rozdeľuje *od*vrátivším sa[67 114]! (5)Preto nebudeš mať[115] v zídení[116] Hospodina lósom vrhajúceho[117] povraz[118].

(6)Nech nekážete[10 119], kážu[119]; *ak* nebudú týmto[120] kázať[119], nebude *nič z* urážok[121] ustávať[122]. (7)Či sa vraví, dom Jákoba: Či Duch[123] Hospodina stratil trpezlivosť[124]? Alebo *sú* toto[125] jeho skutky[126]? Či moje slová nerobia dobre pri chodiacom[127] *v* tom, *čo je*[128] správne[129]? (8)A*le* od nedávna[130] sa môj ľud ako nepriateľ pozdvihuje, z[131] predu[132 133 134] plášťov[67] bezstarostne[135] mimoidúcich, od vojny[136] sa *od*vracajúcich[114], sťahujete[137 138] cenné veci[67 139]; (9)ženy môjho ľudu vyháňate[117] z domov[68] jej[140] rozkoší[79], z jej[140] batoliat[141 142] navždy[143] beriete moju česť[144 145]. (10)Vstaňte a choďte, lebo toto nie *je* miesto odpočinku[146]; príčinou znečistenia[147] *ono* poškodzuje[148], a poškodenie[149] *je* nenapraviteľné[150]. (11)Ak kto[93] bude chodiť *s* vetrom[123 151] a dá sa kázať lžou[152], *vraviac:* Budem ti kázať[119] o víne

www.biblicalstudies.sk

alebo o *čomkoľvek* opojnom[153], to[90] bude[59]
kazateľ[119] tohto ľudu!
(12)Istotne[154] ťa chcem[29] pozbierať[155],
Jákób, teba celého[8], istotne[156] chcem[29]
zhromaždiť zvyšok Isráéla, spraviť[31] ho
jedným[157], ako drobný dobytok *z* Bocry[158],
ako stádo vprostred jeho pastviska[159];
budú z *príčiny množstva* ľudí[160 161] lomo-
ziť[162]. (13)Vystúpi[163] ten, *ktorý*[128] bude
pred ich tvárou prelamovať[164]; prelomia[164]
a prejdú bránou a vyjdú[13] ňou, a pred
ich tvárou prejde ich kráľ a v ich čele[165]
Hospodin.

3 I povedal som: Počujte, prosím[166],
hlavy Jákóba a vodcovia[167] domu Isrá-
éla: Či nie *je* pre vás[168] poznať právo[169],
(2)*vy* nenávidiaci dobro a milujúci zlo,
strhujúci[87 170] z nich[141 171] ich kožu a z ich
kostí[141] ich mäso[172], (3)áno*, tí,* ktorí jedia[59]
mäso[172] môjho ľudu a ich kožu z nich[141]
sťahujú[59 137], a ich kosti lámu[59 173] a kús-
kujú[59 174] tak, ako v hrniec[175] a ako mäso[176]
vprostred kotla[177]. (4)Potom budú kričať[178]
k Hospodinovi, *ale* nebude im odpovedať,
lež[90] pred nimi[179] bude v onen čas zakrý-
vať svoju tvár podľa *toho,* ako svojimi
skutkami páchali[59] zlo[180].
(5)Takto povedal Hospodin ohľadne
prorokov[5 181], ktorí[128] môj ľud nechávajú
blúdiť[182], ktorí[128], ak hryzú[183] svojimi zubmi,
volajú[59 88]: Pokoj; a kto im k ich ústam *nič*
nedáva, potom[90] proti nemu vyhlasujú[59 184]
vojnu[136]. (6)Preto budete mať[185] noc bez[186]
videnia[187] a budete mať[185] tmu[188] bez[186] veš-
tenia[189]; a nad prorokmi zájde slnko a deň
sa nad nimi zatmie[190]; (7)i budú vidiaci[191]
zostudeni[57 58 192] a veštci[189] sa začervena-
jú[193], a oni všetci[8] si[194] zahalia fúz[195], lebo
nebude Božej odpovede[196].
(8)Avšak ja som[59] plný sily skrze
Ducha[123] Hospodina[197], a práva[169] a hrdin-
stva[198] oznámiť[52] Jákóbovi jeho prestúpe-
nie[24], áno[90], Isráélovi jeho hriech. (9)Po-
čujte, prosím[166], toto, hlavy domu Jákóba
a vodcovia[167] domu Isráéla, ktorí[128] si oškli-
víte právo[169] (áno[90], *oni* krivia[199] všetko
priame[200]), (10)budujúc Cijjón krvou[201]
a Jerúsalém krivdou[202]. (11)Jeho[34 203] hlavy
súdia za úplatky[67 204] a jeho[34 203] kňazi vyu-
čujú za odmenu[205] a jeho[34 203] proroci veš-
tia[189] za peniaze[206], *a*le spoliehajú sa na[207]
Hospodina[208] *s* výrokom: Či nie *je* Hospo-
din vprostred[209] nás? Nemôže[29] na nás
prísť zlé. (12)Preto bude vašou príčinou
Cijjón oraný *ako*[210] pole a Jerúsalém bude
zrúcaninami[32], a vrch domu[211] *bude* za[212]
výšiny[17] lesa[213].

4 *Ale* v posledku dní sa stane[2], *že* vrch
domu Hospodina *bude* upevnený na
temeni[165 214] vrchov, i bude on vyzdvih-
nutý[89] medzi pahrbky a národnosti[6] sa
k[215] nemu pohrnú[59 216], (2)áno[90], pôjdu[59]
mnohé národy[6] a budú[59] vravieť: Poďte,
nech[90] vystupujeme[163] na vrch Hospo-
dina a k[217] domu Boha Jákóba, nech[90] nás
môže[29] vyučovať ohľadne[218] svojich ciest,
i budeme chodiť jeho chodníkmi[219]. Lebo
zákon[220] bude vychádzať z Cijjóna, áno[90],
slovo Hospodina z Jerúsaléma. (3)I bude[59]
rozsudzovať[221] medzi mnohými národnos-
ťami[6] a dohovárať[222] mocným[223] národom[6]
až do ďaleka, takže[90] svoje meče prekujú[224]
na motyky[225] a svoje kopije na vinárske
nože; národ[6] nebude na národ[6 226] pozdvi-
hovať[89 227] meč a nie *že* sa ešte budú učiť
boju[136], (4)lež[90] budú sedieť každý[228] pod
svojou révou a každý[228] pod svojím fíkov-
níkom a nebude naháňajúceho strach[229],
lebo prehovorili ústa Hospodina zástu-
pov[230 231]. (5)Áno, všetky národnosti[6] cho-
dia každá[229 232] v mene svojich bohov[233], no[90]
my chodíme v mene Hospodina, nášho
Boha, navždy[143] a večne[234]. (6)V onen
deň, vyhlásené[235] Hospodinom, chcem[29]
pozbierať[155] tú, *ktorá*[128] kríva[236 237], áno[90],
zhromaždiť tú, *ktorá je*[128] zahnaná[236 238]
a ktorú som potrápil[180 239], (7)a tú, *ktorá*[128]
kríva[236 237], spraviť[31] zvyškom[240], áno[90], tú,
ktorá je[128] vzdialená[236 241], mocným[223] náro-
dom[6], i bude[59] nad nimi na vrchu Cijjón
odteraz a navždy[242] kraľovať Hospodin.
(8)A ty, veža stáda[243], pevnosť[244] dcéry
Cijjóna, *až* k tebe sa bude dostavovať[245],
áno[90], dcére Jerúsaléma bude prichádzať
skoršia[246] vláda[247], kraľovanie. (9)Prečo
teraz toľko[248] kričíš[249]? Či v tebe niet
kráľa? Alebo zhynul tvoj radca[250], že sa
ťa zmocňuje zvíjanie[63 251] ako rodičky?
(10)Zvíjaj sa[63] a poroď[252], dcéra Cijjóna,
ako rodička, lebo teraz budeš musieť[29]
vyjsť z hradiska[253] a usadíš sa[254] v poli,
i prídeš *až* do Bávela[255]; tam budeš môcť[29]
byť vyprostená, tam ťa Hospodin bude
chcieť[29] vykúpiť z dlane[256] všetkých tvojich

www.mosesbible.sk

nepriateľov. (11)No[90] teraz sa proti tebe
hromadia[59 136] mnohé národy[6], ktoré[128]
vravia: Nech je[10] znesväcovaná[257] a nech
naše oči hľadia[10 258] na Cijjón! (12)A*le* oni
nepoznajú[59] myšlienok Hospodina a nie
že chápu[59 259] jeho rozhodnutie[260], že ich
zhromaždí ako pokos[261] na holohumnicu; (13)vstaň a mláť[262], dcéra Cijjóna,
lebo tvoje rohy chcem[29] spraviť[31] železom
a tvoje kopytá[263] chcem[29] spraviť[31] mosadzou[264], i rozdupáš[265] mnohé národnosti[6],
i chcem[29] spraviť ich zisk[266] odovzdaným[267] Hospodinovi, áno[90], ich bohatstvo[268] PÁNOVI všetkej zeme.

5 Teraz sa musíš[29] zhluknúť[269], dcéra
hlúčika[270], zriadil*i*[31 103] proti nám obliehaciu vežu[271]; palicou[272] na líce[273] bijú[274]
sudcu[275] Isráéla. (2)A ty, Béth-lechem,
Efráthá[276], nepatrný[277], aby si sa *do*stal[2 278]
medzi tisíce Júdu, z teba mi má[29] vyjsť[13]
jeden, aby sa stal[2 278] vládcom[247 279] v Isráélovi, ktorého[280] zdroje[13 281] *sú* od pradávna,
od dní večnosti[282]. (3)Preto ich chce[29] *vy*dať
až do času, *keď* rodička porodí, a pozostatok jeho bratov, *tí* sa budú môcť[29] vrátiť
k deťom[78] Isráéla. (4)I zastane a bude[59]
pásť v sile Hospodina, vo velebnosti[283]
mena Hospodina, svojho Boha, i budú bývať, lebo teraz *on* bude veľký *až* do posledných končín zeme. (5)A tento sa stane[2]
Pokojom; keď Aššúr bude prichádzať
v našu zem a keď bude vkročovať[16] v naše
paláce[284], potom[90] budeme môcť[29] proti
nemu postaviť[285] sedem pastierov a osem
vladárov[286] *z* ľudí[160]; (6)tí[90] budú pásť zem
Aššúra mečom, áno[90], zem Nimróda[287] na
vstupoch *do* nej[288 289], a bude *sa*[103] vyprosťovať od Aššúra, keď *sa*[103] bude prichádzať
v našu zem, áno[90], keď *sa*[103] bude vkročovať[16] v naše územie[290].

(7)I stane sa[2] zvyšok Jákóba vprostred[210]
mnohých národností[6] sťa*by* rosou z blízkosti[291] Hospodina, sťa*by* príškami[292] na
bylinstvo[293], ktorá[294] na nikoho[228] nečaká[295] a nie *že* dúfa v[296] deti[78] ľudí[160];
(8)áno[90], zvyšok Jákóba sa stane[2] medzi
národmi[6], vprostred[210] mnohých národností[6], sťa*by* levom medzi zvieratami[297]
lesa, sťa*by* hrivnatcom[298] medzi stádami
drobného dobytka, ktorý, ak prechádza[59]
a skočí[299], potom[90] rve[59] a niet vyprosťujúceho. (9)Tvoja ruka sa bude vyvyšovať
nad tvojich protivníkov[300], áno[90], všetci
tvoji nepriatelia budú musieť[29] byť vyhubení[301].

(10)A v onen deň sa bude diať[2 59], vyhlásené[235] Hospodinom, že[90] budem sprostred[302] teba hubiť[301] tvoje kone a ničiť[303]
tvoje vozidlá, (11)a hubiť[301] mestá tvojej
zeme a vyvracať[304] všetky tvoje pevnosti[305],
(12)a vytínať[301] čarodejníctva z tvojej ruky
a nie *že* budeš mať[116] predpovedačov[189],
(13)a vytínať[301] zprostred[302] teba tvoje sochy[36] a tvoje stĺpy[306] a nie *že* sa ešte budeš
klaňať dielu[307] svojich rúk; (14)a budem
sprostred[302] teba vyrvávať[308] tvoje ašéry[309]
a plieniť[310] tvoje mestá[311]. (15)A v hneve
a v popudení vykonám pomstu pri národoch[6], ktoré nepočúvajú[59].

6 Nože[166] počujte, čo vraví Hospodin:
Vstaň, pravoť sa[312] pred vrchmi[313]
a nech pahrbky čujú[10] tvoj hlas; (2)počujte, vrchy, pravotu[314] Hospodina, áno[90],
vy, *ktoré*[128] pevne stojíte[315], základy[316] zeme,
že Hospodin má[185] pravotu[314] so svojím
ľudom, áno[90], s ľudom Isráéla sa súdi[317].
(3)Môj ľud, čo som ti vykonal[318] a čím som
ťa pohneval[319]? Vypovedaj[320] proti mne!
(4)Veď som ťa vyviedol[163] zo zeme Egypta,
áno[90], z domu nevoľníkov som ťa vykúpil
a poslal som pred tvojou tvárou Mojžiša,
Áróna a Máriu; (5)môj ľud, nože[166] *si* spomeň, čo *za* úmysel pojal[321] Balák, kráľ Móáva, a čím mu odvetil Bileám, syn Beóra,
aby si, od Šittím *až* po Gilgál, spoznal
spravodlivé činy[322] Hospodina.

(6)S čím[323] mám[29] predstúpiť pred[324]
Hospodina[325], ukláňať sa[326] Bohu výsosti?
Či mám[29] pred neho predstúpiť s vzostupnými *obeťmi*[323 324 325 327], s teľatami[323 328],
ročnými[329]? (7)Či bude Hospodin mať
záľubu[330] v tisícoch baranov, v desaťtisícoch potokov oleja? Či mám[29] *za* své
prestúpenie[24] dať svojho prvorodeného,
plod svojho tela[331] *za* hriech svojej duše?
– (8)Oznámil[52] ti, človeče, čo *je* dobré –
áno[90], čo Hospodin od teba vyhľadáva[332],
iba ak uskutečňovanie[45] práva[169] a milovanie láskavosti[333] a pokoru,[334] chodenie
s tvojím Bohom?

(9)K mestu volá hlas Hospodina, a rozumnosť[335] má v úcte[336 337] tvoje meno – počujte prút[338 339] a *toho,* kto ho obstaral[340]!
(10)Či ešte sú v dome zlovoľného po-

www.biblia.sk

klady[341] zlovôle a prekliata[342] éfá[343] suchotín[344 345]? (11)Či by som mohol[29] byť čistý
s váhami[323] zlovôle[346] a s vrecúškom[323] klam-
ných závaží[347]? (12)*Pri*čom sú[59] jeho[34 348]
boháči plní násilia[349] a jeho[34 348] obyvatelia
hovoria[59] lož[152 350] a ich jazyk *je* ľsťou[350 351]
v ich ústach, (13)takže[90] aj ja ťa úderom[274]
choroby[352] zasiahnem[353 354] a poplienim[310]
ohľadne tvojich hriechov[5]. (14)Ty budeš
jesť, a*le* nebudeš sa môcť[29] nasýtiť, takže[90]
v svojom vnútri *budeš* mať[355] hlad[356], a bu-
deš odnášať[122 357], a*le* nebudeš môcť[29] za-
bezpečiť[358], a čo zabezpečovať budeš[358 359],
budem *vy*dávať meču. (15)Ty budeš siať,
a*le* nebudeš žať; ty budeš šliapať[16 360]
olivy[68], ale nebudeš sa natierať olejom,
a*j* mušt, a*le* nebudeš piť vína; (16)veď[90]
sa zachovávajú[361] ustanovenia Omrího[362]
a všetky skutky[307] domu Acheáva[363] a cho-
díte v ich úradách[364], aby som ťa musel[29]
spraviť[365] hrôzou[366 367] a tvojich obyvate-
ľov sykotom[368 368 369], i ponesiete[89] potupu
môjho ľudu.

7 Beda mi, lebo som sa ocitol[2] sťa*by*
pri zberoch[155 370 371] letného ovocia[372],
sťa*by pri* paberkoch[371 373] *po* oberačke –
niet hrozna[374], moja duša túži[58] po jedení
raného plodu[375 376]. (2)Zo zeme vyhynuli
láskaví[67 333 377] a medzi ľuďmi[160] niet úprim-
ného[378], oni všetci[8] striehnu[379] na krv[201],
honia[380], každý[228] svojho brata, *so* sieťou –
(3)obe dlane na zlo, vykonať ho dobre[381].
Knieža[382] žiada a sudca[275] –[383] za odmenu,
a *kto je* mocný[384], ten[385] vyslovuje žia-
dosť[386] svojej duše, i prekrúcajú[387] to[385 388].
(4)Ich najlepší *je* ako pichľavé krovie,
úprimný[378 389] – nad plot[390] *z* tŕnia; prichá-
dza[56] deň tvojich pozorovateľov[391 392 393],
tvojho navštívenia[394], teraz bude nastávať[2]
ich zmätený útek[395]. (5)Nech nedôveru-
jete[10] v blížneho[396], nech sa neubezpeču-
jete[10 397] v príbuznom[398], pred spočívajú-
cou[179] *v* tvojej náruči[399] chráň[361] otvárania[400]
svojich úst, (6)lebo syn znevažuje[401] otca,
dcéra povstáva[59] proti svojej materi, ne-
vesta proti svojej svokre[402], a ľudia[228] domu
človeka[228] *sú* jeho nepriateľmi[403]. (7)A*le* ja
chciem[29] upierať pozornosť[391] *na*[404] Hospo-
dina, dúfanie obracať k[296 405] Bohu svojej
záchrany[406]; môj Boh ma bude počuť.

(8)Nech sa mi[407] neraduješ, moja ne-
priateľka[408], ak padnem, povstanem, ak
sedím v tme, *je* mi svetlom Hospodin.
(9)Ponesiem[89] Hospodinovu nevôľu[409],
lebo som voči nemu zhrešil[34 410], *až* než
sa *on* bude pravotiť[312] mojou pravotou[314]
a uplatňovať[45 411] moje právo[169], vyvádzať[13]
ma k svetlu; budem *na*hliadať v[412] jeho
spravodlivosť. (10)To[90] moja nepriateľ-
ka[408] bude vidieť, i bude ju pokrývať[413]
ostuda[57 58 414], tu, *ktorá*[128] ku mne vravela:
Kde *je* Hospodin, tvoj Boh? Moje oko na
ňu bude hľadieť – teraz bude na rozšlia-
panie[415] ako bahno[416] ulíc.

(11)Deň budovania[417] tvojich múrov[418]!
Oného dňa sa bude uvoľňovať[419] obme-
dzenie[420]; (12)oného dňa *sa*[103] *až* k tebe
bude prichádzať od Aššúra a *od* miest[421]
Egypta a od Egypta až po Rieku[422], a od
mora *po* more a *od* pohoria[423] *po* poho-
rie[423]. (13)A*le* zem sa bude stávať[3] spúš-
ťou[41], ohľadne svojich obyvateľov[5], za[186]
ovocie ich skutkov.

(14)Pas svojou palicou[272] svoj ľud,
stádo[424] tvojho vlastníctva[94], pobývajúci[425]
osamote[426] *v* les*e*, vprostred Karmela;
nech spásajú[10] Bášán a Gileád ako *v* dávne
dni[427]! (15)Ako *v* dni tvojho vychádza-
nia[13] zo zeme Egypta mu budem ukazo-
vať divy[428]; (16)budú *ich* vidieť národy[6]
a budú zostudzované[57 58 192] za[186 429] všetko
svoje hrdinstvo[199 430]; budú klásť[31] ruku na
ústa, ich uši budú ohlušované, (17)budú
lízať prach[55] ako had, ako plúživci[431]
zeme[432] budú s chvením[433] vyliezať[434] zo
svojich úkrytov[435 436]; pôjdu ohromení[437]
k[438] Hospodinovi, nášmu Bohu, áno[90],
budú pred tebou[178] mať úctu[335].

(18)Kto je Воном podobným tebe[439],
odpúšťajúcim[89] neprávosť[440] a prechádza-
júcim[441] pomimo prestúpenia[24] zvyšku[417]
svojho vlastníctva[94], ktorý[442] nie stále[443]
podržuje[59 444] svoj hnev, lebo obľubuje[445]
láskavosť[333]? (19)Bude sa opäť zľutú-
vať[446 447] *nad* nami, zmocňovať sa[448] na-
šich neprávostí[441 449] a všetky ich hriechy
vrhať[117] v hĺbky[450] mora; (20)budeš preu-
kazovať[451] vernosť[452] Jákóbovi, láskavosť[333]
Abráhámovi, ako si od dní pradávna od-
prisahal našim otcom.

www.biblia.sk

MÍCHÁ

1 Hebr. „Mícháh“, tj. „kto *je* ako Jáh“.
2 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
3 Tj. „pochádzajúcemu z Mórešeth“, mesta v Júdsku. Pozri v. 16[69].
4 Pozri Ám. 1:1, pozn. 5.
5 Pozri Ám. 1:1, pozn. 6.
6 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457; miesto „národnosti“ aj. „zástupy ľudu“, Gen. 25:8, pozn. 644.
7 D. „oni“, no v danej súvislosti zmysel ako v texte, iba ak by sa predošlý rozkazovací spôsob chápal v zmysle „nech počujú“.
8 Pozri Gen. 11:6 a ďalej, pozn. 375.
9 Pozri Žalm 5:2 a ďalej, pozn. 110.
10 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
11 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
12 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
13 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
14 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
15 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
16 Pozri Is. 63:2n., pozn. 734.
17 Pozri Ám. 4:13, pozn. 199.
18 Pozri Gen. 14:3, pozn. 390.
19 Sloveso ako napr. v 2 Sam. 23:16, pozn. 952, tu v tvare vyskytujúcom sa v SZ len ešte u Jóš. 9:13, pozn. 359.
20 Pozri Gen. 27:46, pozn. 725.
21 Iná predložka ako „po“ vo v. 3[17].
22 Pozri Jóš. 7:5, pozn. 257.
23 Tj. „odplatou al. trestom za“.
24 Pozri Gen. 31:36, pozn. 830; tu a ďalej aj „odpadlíctvo“.
25 Al.[23] „*je* zavinené prestúpením Jákóba a“.
26 D. „kto“.
27 „kto zavinil prestúpenie Jákóba“.
28 Tu v plnom zmysle ako Lev. 26:30, pozn. 914.
29 Pozri Gen. 2:17, pozn. 74.
30 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
31 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
32 Pozri Jóba 30:24, pozn. 1358.
33 Tj. „v miesto na výsadby“.
34 Pozri Is. 3:26 a ďalej, pozn. 277.
35 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
36 Pozri Is. 10:10, pozn. 629.
37 Sloveso ako „roztĺkol“ v 2 Kráľ. 18:4.
38 Pozri Is. 23:17, pozn. 1234.
39 Pozri Exod. 29:14, pozn. 1032.
40 Pozri Is. 10:11, pozn. 631.
41 Pozri Is. 1:7 a ďalej, pozn. 33.
42 Tj. azda „budú vychádzať najavo ako za odmeňovanie neviestky zadovážené a bude sa s nimi ako s odmenou neviestky narábať“.
43 Pozri Gen. 50:10, pozn. 586.
44 Pozri Is. 20:2, pozn. 1080.
45 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
46 Ohľadne týchto miest pozri aj Est. 4:3, pozn. 181.
47 D. „a smútok“ (al. „smútenie“), tj. „a prejavovať (tento význam je v hebrejčine obsiahnutý v slovese vyššie preloženom „vydávať“[45]) smútok al. smútenie“; inak, podľa niektorých, „musím zanôtiť nárek … a žalospev“.
48 Pozri Lev. 11:16, pozn. 325.
49 Pozri Prísl. 20:30, pozn. 937.
50 Pozri Jer. 17:9, pozn. 969.
51 Pozri Jónu 3:6, pozn. 106.
52 Pozri Gen. 3:11, pozn. 103.
53 D. „plačom“, al., podľa niektorých, „v Akku“ pozri Sud. 1:31.
54 Al., podľa čítaného textu, „sa váľaj“.
55 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
56 V hebrejčine slovná hra: „al-taggídú“, „nech nepodávate správu“, „al-tivakkú“[53], „nech neplačete“, „áfár“, „*v* prach*u*“.
57 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.
58 Pozri Is. 30:3, pozn. 1528.
59 D. „nevyšla“ („nevyšla ani ďalej nevychádza“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies).
60 Aj tu slovná hra: „ló-jáceáh“, „nevychádza“.
61 Tj. „ním umožňovanú al. poskytovanú“.
62 Al. možno „miesto na odpočinok“, „možnosť prežitia“.
63 Pozri Gen. 8:10, pozn. 262; Deut. 2:25, pozn. 154.
64 Al. „šťastie“, vl. „dobro“.
65 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
66 Pozri 1 Kráľ. 4:28, pozn. 266.
67 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
68 Pozri Gen. 4:14, pozn. 151.
69 Meno značí „snúbenicu“.
70 Tj. pri rozchode snúbencov, porov. Exod. 18:2, pozn. 124.
71 Pozri Jóš. 15:44.
72 Pozri Jer. 15:18, pozn. 971; hebr. „achzáv“, tu ďalšia slovná hra, podobne aj vo v. 15.
73 hebr. „hajjóreš“, vl. „toho, ktorý bude dediť“, obdobne ako „dedíacim“ v Gen. 15:3, tvar slovesa tam v nasledovnom verši a ďalej uvádzaného pod. pozn. 416.
74 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
75 Pozri 1 Sam. 22:1; 2 Sam. 23:13.
76 Pozri Lev. 21:5, pozn. 680.
77 Na znak zármutku.
78 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651
79 Pozri Prísl. 19:10, pozn. 871.
80 Pozri Lev. 21:5., pozn. 426.
81 Pozri Lev. 11:13, pozn. 320; tu sa mieni niektorý z holohlavých druhov supov.
82 Al. možno „budú“.
83 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
84 Pozri Pl. 2:8, pozn. 366, tu (nie ďalej) v takomto zmysle, porov. napr. Ám. 6:5.
85 Pozri Jóba 4:8, pozn. 171.
86 Pozri Exod. 15:17, pozn. 532.
87 Pozri Gen. 21:25, pozn. 558.
88 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
89 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.

www.miloslavik.eu

90 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
91 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
92 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
93 Pozri Gen. 31:50; 32:24, pozn. 841.
94 Pozri Exod. 15:17, pozn. 530; Num. 16:14 a ďalej, pozn. 639.
95 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
96 Pozri Ám. 3:1, pozn. 101.
97 Pozri Gen. 8:19, pozn. 271, tu hádam v takomto zmysle („tomuto druhu ľudí", tj. „takýmto ľuďom").
98 Vl. „odkiaľ".
99 Pozri Pies. 1:10, pozn. 38.
100 Al. možno „povynímať", „povzďaľovať" (tvar slovesa ako napr. „sa nevzďaľoval" v Exod. 33:11), al. možno „povyprosťovať", no iné sloveso ako to, ktoré takto zvyčajne prekladám (pozri napr. Gen. 37:21n.). Vo v. 4 azda zmysel ako v texte.
101 D. „výškou", al. možno „*vo* výške", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, zmysel ako v texte.
102 Vl. „ona".
103 Pozri Exod. 25:39, pozn. 892.
104 Al. „proti vám"[96].
105 Pozri Num. 23:7, pozn. 878.
106 Pozri Num. 23:7, pozn. 879.
107 Pozri Num. 21:27, pozn. 815; 23:7, pozn. 880.
108 Pozri 1 Sam. 7:2, pozn. 339; Ezek. 32:18, pozn. 1550.
109 Ako u Jer. 9:19 a ďalej.
110 D. „lkať lkaním lkania", kde toto „lkania" (hebr. „nihjáh") je len tu sa v SZ vyskytujúca súznačná obdoba (ženského rodu) predošlého „lkaním" („nhí"), ktoré je rodu mužského.
111 Pozri Is. 15:1, pozn. 892.
112 Pozri Žalm 46:2, pozn. 1266
113 Al. „zameňuje".
114 Tu (nie vo v. 8) aj „odpadnutým", no nesúvisí s výrazom v kap. 1:5[24], lež so slovesom „vracať sa" v kap. 1:7[42].
115 Pozri Gen. 13:5, pozn. 370.
116 Pozri Exod. 12:6, pozn. 377.
117 Pozri Gen. 4:14, pozn. 121.
118 Pozri 2 Sam. 8:2, pozn. 386.
119 Pozri Ezek. 20:46; 21:2, pozn. 953.
120 Tj. tým, o ktorých sa hovorí vo vv. 1 a 2.
121 Al. „hanlivých slov", pozri Ezek. 16:52, pozn. 756, tu v takomto zmysle.
122 Al. možno „umĺkať", vl. „odstupovať späť", obdobne ako u Is. 59:13, tu azda v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
123 Pozri Gen. 1:2 a ďalej, pozn. 226.
124 Pozri Num. 21:4, pozn. 789; Jóba 21:4, pozn. 1002.
125 D. „tieto".
126 Pozri Žalm 28:4, pozn. 836.
127 Vl. „s chodiacim".
128 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
129 Pozri Jóba 33:27, pozn. 5.
130 Pozri Is. 30:33, pozn. 1617.
131 Al. „od".
132 Al. „prednej strany".
133 Pozri Exod. 28:27, pozn. 995, no na tomto mieste je preklad v texte aj tu[132] doslovný.
134 V pôvodine slovná hra: „etmúl", „od nedávna", „mimmúl", „z[131] predu"[132].
135 Pozri Sud. 8:11, pozn. 502.
136 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 784.
137 Pozri Hóš. 7:1, pozn. 294.
138 Al. „mimoidúcich sťahujete *vy,* od vojny sa *od*vracajúci".
139 Vl. „cennosti", tj. možno „cenné ozdoby", výraz vyskytujúci sa v SZ v obdobnom zmysle len ešte u Zech. 11:13, pozn. 482.
140 Tj. „každej z nich", al., podľa iných, „jeho", tj. „Môjho ľudu".
141 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
142 Pozri Jer. 6:11, pozn. 518.
143 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
144 Pozri Deut. 33:17, pozn. 1257.
145 Al. tu možno „dôstojnosť", tj. „na nich spočívajúcu ako na deťoch Božieho ľudu, tým, že ich nechávate upadať do biedy al. snáď predávate do otroctva".
146 D. „nie *je* odpočinok", pozri Gen. 49:15, pozn. 1343, tu zmysel ako v texte.
147 Pozri Lev. 5:3, pozn. 223.
148 Al. „pôsobí skazu", sloveso ako „zvrátene sme sa … zachovali" u Nech. 1:7, „konať nesprávne" u Jóba 34:31, na tomto mieste hádam zmysel ako v texte al. tu vyššie.
149 Al. „skaza", výraz odvodený od predošlého slovesa[148] al. možno naopak, vyskytujúci sa v SZ len tu.
150 Al. „ostré" (1 Kráľ. 2:8, pozn. 128), „prenikavé" (Jób 6:25, pozn. 336), tvar slovesa ako „pobáda" u Jóba 16:3, pozn. 778; v SZ len na týchto 4 miestach.
151 Al. „*podľa* vetra", tj. „kam vietor, tam plášť".
152 Al. „lživo tvrdiť nepravdu" (al. „klam"). Kap. 6:12 obdobne.
153 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
154 D. „Pozbieraním"[155].
155 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
156 D. „zhromaždením".
157 Al. „uviesť ho *v* jedno", tj. „zjednotiť ho".
158 Tu, podľa niektorých, výnimočne v zmysle „*z* ovčinca".
159 Pozri Is. 5:17, pozn. 325, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
160 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
161 Tj. „pretože ich bude veľa".
162 Tvar slovesa ako v 1 Sam. 4:5, pozn. 232, odvodeného od výrazu v tamojšom v. 14, pozn. 256, al. možno naopak, tu zmysel ako v texte.
163 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
164 Pozri Žalm 80:12, pozn. 1508.
165 D. „hlave".
166 Pozri Gen. 12:13, pozn. 360.
167 Pozri Jóš. 10:24, pozn. 412.
168 Al. „Či vám ne*patrí*" (al. „ne*prislúcha*"), tj. „či nie je vašou vecou al. povinnosťou".
169 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
170 Tj. „sťahujúci", tu v takomto zmysle, no nie však ako v kap. 2:8 a ďalej[137].
171 Tj. „z Môjho ľudu".
172 Pozri Žalm 73:26, pozn. 1787.

www.milosrdnik.eu

173 Pozri Žalm 98:4, pozn. 2180; Is. 14:7, pozn. 837, tu iný, v SZ len tu sa vyskytujúci tvar so zmyslom ako v texte.
174 Sloveso ako „prestrú“ v Num. 4:6, „prestreli“ v Sud. 8:25 a i., zmysel ako v texte.
175 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.
176 Tohto miesta sa netýka poznámka vo v. 2n.[172]
177 Ako „kotol“ v 1 Sam. 2:14; výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
178 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
179 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
180 Vl. „ako svoje skutky robili zlými“, ďalej zmysel ako v texte.
181 Al. „proti prorokom“.
182 Al. „zavádzajú na scestie“, pozri Gen. 20:13, pozn. 534, tu v takomto zmysle.
183 D. „ktorí, hryzúc“, tj. „ak majú do čoho zahryznúť“, „ak im kto čo dá jesť“.
184 Vl. „posväcujú“, tj. „sťaby za svätú vyhlasujú“.
185 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
186 D. „od“, tj. „vzdialenú od“, ďalej obdobne, aj v inom zmysle podľa prekladu v texte.
187 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
188 Pozri Gen. 1:2, tu čosi iný súznačný tvar. Dá sa chápať aj v zmysle „a zatmie sa (nie ako nižšie[190]) vám“.
189 Pozri 1 Sam. 28:8, pozn. 992, vo v. 7 iný tvar v zmysle ako v texte, pozri napr. Is. 3:2. Ohľadne kap. 5:11 pozri Lev. 19:26, pozn. 633; Jer. 27:9, pozn. 1307.
190 Pozri Jer. 4:28, pozn. 379.
191 Pozri 2 Sam. 24:11, pozn. 979.
192 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[57 58] odvodený, al. možno naopak.
193 Al. „zahanbia“, „budú zmätení“ (v dejovom zmysle).
194 Pozri Lev. 13:45, pozn. 433.
195 Pozri Lev. 13:45, pozn. 432.
196 Al., podľa niektorých, „nebude odpovede, Bože“.
197 Pozri Gen. 4:1, pozn. 126.
198 Pozri Exod. 32:18, pozn. 1138.
199 Pozri Is. 59:8, pozn. 2479.
200 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
201 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
202 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
203 Tj. hádam „Jerúsaléma“, lebo „dom“ vo v. 9 je v hebrejčine mužského rodu.
204 Pozri Prísl. 21:14, pozn. 368.
205 Pozri Dán. 11:39, pozn. 851.
206 Pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
207 Al. „opierajú sa o“, pozri Gen. 18:4, pozn. 468; 2 Sam. 1:6, pozn. 15, tu, pravda, ako z v. 12 vidno, neprávom.
208 „vystatujú al. chvastajú al. oháňajú sa Hospodinom“.
209 Pozri Deut. 1:42, pozn. 113.
210 Al. možno „zorávaný (tj. „oraním premieňaný“) *na*“.
211 Tj. „domu Hospodina“.
212 Al. „vo“.
213 „stane sa zalesnenými výšinami“.
214 Pozri Gen. 8:5, pozn. 255.
215 Tu čosi iná predložka ako na všetkých ostatných miestach v spojení s nasledovným slovesom[216] (okrem miesta tu citovaného ešte u Jer. 31:12 a 51:44), no v danej súvislosti v podstate súznačná.
216 Pozri Is. 2:2, pozn. 142.
217 Tá istá predložka ako „na“ vyššie, kde sa dá čítať aj „k vrchu Hospodina“, no významovej súvislosti, nazdám sa, lepšie zodpovedá preklad v texte.
218 Vl. „od“, „zo“, možno v zmysle „niektorým zo“.
219 Pozri Gen. 49:17, pozn. 1347.
220 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
221 Pozri Exod. 2:14 a ďalej, pozn. 545.
222 Pozri Is. 2:4, pozn. 147.
223 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
224 Pozri Is. 2:4, pozn. 148.
225 Pozri Is. 2:4, pozn. 149.
226 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
227 Pozri Is. 2:4, pozn. 151.
228 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
229 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864.
230 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
231 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
232 D. „každý“, lebo „národnosť“ je v hebrejčine mužského rodu; inak možno „všetky zástupy ľudu chodia, každý“, hoci zmysel je tu zrejme skôr ako v texte.
233 Al. „svojho boha“, obdobne ako „Boha“ nižšie.
234 Pozri Exod. 15:18, pozn. 534.
235 Pozri Gen. 22:16, pozn. 586.
236 Obraz rozptýleného Božieho ľudu.
237 Tvar slovesa, ktoré sa v SZ vyskytuje len ešte v Gen. 32:31 a v obdobnom zmysle ako tu u Sof. 3:19.
238 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242.
239 Tu iný tvar v takomto zmysle, ako napr. „sa … dali ubližovať“ v Deut. 26:6.
240 Tj. azda „uchovať“ („nedopustiť, aby bola vyhubená“, „spôsobiť, aby z nej voľačo zvýšilo“).
241 Tj. „ďaleko zahnaná“, tvar iného slovesa ako vyššie[238], vyskytujúceho sa v SZ len tu, no príbuzné výrazy sú napr. v Gen. 19:9, pozn. 493, 1 Sam. 10:3 („ďalej“, v pôvodine nie presne ten istý výraz na oboch týchto miestech) a i.
242 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
243 Pozri Gen. 35:21, pozn. 952; tu je týmto názvom označený Jerúsalém, z ktorého, ako pastier z veže zbudovanej na stráženie stáda, porov. 2 Par. 26:10, bude Pán vládnuť Svojmu ľudu.
244 Pozri Is. 32:14, pozn. 1664.
245 Pozri Deut. 33:2, pozn. 1226.
246 Pozri Is. 9:1, pozn. 1995.
247 Al. „panovanie“, pozri Gen. 1:16, pozn. 112.
248 D. „krikom“, „hlukom“, pozri Exod. 32:17, pozn. 1136, výraz odvodený od nasledovného slovesa[249], al. možno naopak, vyskytujúci sa v podobnom zmysle v SZ ešte len u Jóba 36:33 („rachot“).
249 Pozri Is. 15:4, pozn. 902.
250 Pozri Is. 1:26 a ďalej, pozn. 430.
251 Pozri Exod. 15:14, pozn. 523; výraz odvodený od dotyčného slovesa[63] al. možno naopak.
252 D. „vydaj“, tj. „zo seba“, sloveso, ktorého tvarom je „vytrysknutí“ u Jóba 38:8, pozn. 1677, tu zmysel

www.miloslavik.eu

ako v texte. Nesúvisí s „rodička“ nižšie a obdobne vo v. 9 a i.

253 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.

254 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.

255 Pozri Gen. 10:10, pozn. 318.

256 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.

257 Pozri Is. 24:5, pozn. 1251.

258 Ako v Žalme 11:4, porov. Is. 1:1, pozn. 2.

259 Pozri Jóba 11:11, pozn. 563.

260 Pozri Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181.

261 Pozri Jer. 9:22, pozn. 705.

262 Pozri Lev. 26:5, pozn. 863; ďalej v tomto verši sa „dcéra Cijjóna“ prirovnáva ku mlátiacemu hovädziemu dobytčaťu.

263 Pozri Lev. 11:3nn., pozn. 308.

264 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.

265 Pozri 2 Sam. 22:43, pozn. 910, tu hádam vzhľadom na súvislosť vhodný preklad.

266 Al. „nespravodlivý zisk“ (Exod. 18:21), tj. možno „lup“, „korisť lúpeženia“.

267 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.

268 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626; Rúth 2:1, pozn. 63.

269 Sloveso (hebr. „gádad“) ako „hromadne sa hrnuli“ u Jer. 5:7, ktoré na mnohých iných miestach znamená „rezať sa“, pozri napr. Jer. 16:6, pozn. 983; niektoré zo známych mi prekladov ho v tomto zmysle podávajú aj tu, no potom sa toto sloveso sotva dá uviesť do vzťahu k nasledovnému výrazu[270].

270 Al. „čaty“, „vojska“, „vojenskej čaty“, hebr. „gedúd“, pozri Gen. 49:19, pozn. 1354, v preklade tu zvolenom sa uchováva príbuznosť výrazov, aká je v pôvodine.

271 Pozri Kaz. 9:14, pozn. 296.

272 Pozri Jóba 9:34, pozn. 507.

273 Pozri Žalm 3:7, pozn. 80.

274 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.

275 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1 – Táto kap. 5 začína v hebrejskom texte len nasledovným veršom.

276 Pozri Gen. 35:19, pozn. 950; 1 Par. 4:4.

277 Pozri Gen. 19:31, pozn. 513.

278 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.

279 Pozri Is. 16:1, pozn. 210, tvar slovesa, od ktorého je dotyčný výraz[247] odvodený.

280 D. „a jeho“.

281 Al. „pôvody“, výraz odvodený od dotyčného slovesa[13], vyskytujúci sa v písanom texte SZ len tu.

282 Pozri Mat. 2:4 (tam sa cituje podľa čosi odchylného znenia istých gréckych rukopisov).

283 Pozri Lev. 26:19, pozn. 891; Is. 2:10, pozn. 175.

284 Pozri Is. 23:13, pozn. 1231.

285 Pozri 1 Sam. 22:8, pozn. 842.

286 Pozri Jóš. 13:21, pozn. 471.

287 Pozri Gen. 10:8, pozn. 314.

288 Pozri Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 220.

289 Tu niektorí podľa istých rukopisov miesto „na vstupoch *do* nej“ („biftháchéhá“) navrhujú čítať „svojím taseným mečom“ („bapthícháh“, výraz, iný ako „mečom“ vyššie, vyskytujúci sa v SZ inak len v Žalme 55:21 v inom tvare) a tak a podobne prekladajú; Vulgata tu prekladá volnejšie „in lanceis eius“, „jeho kopijami“.

290 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.

291 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.

292 Pozri Deut. 32:2, pozn. 1109.

293 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.

294 Tj. „rosa“.

295 Pozri Gen. 49:18, pozn. 1350.

296 Al. „čeká na“, predložka tá istá ako „na“ tu vyššie, no sloveso iné, pozri Žalm 31:24, pozn. 906.

297 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.

298 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.

299 Tj. „na dobytča roztrhať ho“, sloveso ako u Is. 16:4, pozn. 54, tu v takomto zmysle.

300 Ako „utláčateľa“ v Num. 10:9, pozri tam pozn. 367.

301 Pozri Gen. 9:11, pozn. 433.

302 Obdobná predložka ako v kap. 3:11[209], pozri Deut. 2:14, pozn. 142.

303 Ako napr. „zahubiť“ u Jer. 46:8, iné sloveso ako tu vyššie[301].

304 Pozri Jer. 1:10, pozn. 37.

305 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.

306 Pozri Exod. 23:24, pozn. 817.

307 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.

308 Pozri Jer. 1:10, pozn. 34.

309 Pozri Exod. 34:13, pozn. 1191.

310 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.

311 Al., podľa niektorých, „tvojich odporcov“. Pozri Žalm 139:20, pozn. 2659.

312 Pozri Sud. 6:31, pozn. 433; Žalm 35:1, pozn. 971; Prísl. 22:23, pozn. 998.

313 Al. „u vrchov“, „pri vrchoch“, predložková väzba ako „pri národoch“ v predošlom verši.

314 Al. „rozopru“, pozri Sud. 12:2, pozn. 651.

315 Pozri Deut. 21:4, pozr. 755; Ám. 5:24, pozn. 258, tu zmysel ako v texte.

316 Pozri Is. 40:21, pozn. 1947.

317 Pozri Gen. 31:37, 42, pozn. 557, tu zvratný tvar, vyskytující sa v SZ len na tomto mieste.

318 Tu v zmysle „čím som ti ublížil“, „čeho som sa proti tebe dopustil“.

319 Pozri Is. 7:13, pozn. 445; al. „tvoju trpezlivosť vyčerpal“, pozri Jóba 16:7, pozn. 778.

320 Pozri Exod. 20:16, pozn. 785.

321 Pozri Is. 19:12, pozn. 1051.

322 Pozri Sud. 5:11, pozn. 315.

323 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.

324 Pozri Deut. 23:4, pozn. 828; nižšie obdobne.

325 Al. „vyjsť v ústrety Hospodinovi“, al. možno „Čím mám uspokojiť Hospodina“; nižšie obdobne.

326 Vl. „ohýbať (al. „kriviť“, „hrbiť“) sa, sloveso ako v Žalme 57:6, 145:14 a 146:8, pozn. 1464, a u Is. 58:5, pozn. 2445, tu trpný tvar vyskytujúci sa v SZ len na tomto mieste.

327 Pozri Lev. 1:3, pozn. 7.

328 Pozri Exod. 32:4, pozn. 1124.

329 Pozri Exod. 12:5, pozn. 372.

330 Pozri Ám. 5:22, pozn. 249.

www.nilosnavik.eu

331 Pozri Žalm 132:11, pozn. 497 a 2583.
332 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
333 Pozri 2 Par. 6:42.
334 Al. snad „*v* pokore“, tj. „pokorné“. tvar aramejského slovesa, ktoré sa v SZ okrem tohto miesta vyskytuje len ešte v Prísl. 11:2 („s pokornými“).
335 Pozri napr. Jóba 6:13, pozn. 228.
336 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
337 Toto miesto niektorí považujú za porušené a navrhujú miesto „túšijjá jireeh“, „rozumnost má v úcte“, čítať „jóšía jireé“, „chce zachrániť majúcich v úcte“; tak LXX („sósei fobúmenús“).
338 Pozri Is. 9:4, pozn. 552.
339 Tj. hádam sťaby „ako si ním cestou švihá ten, kto prichádza vás ním zbiť“, „uvedomte si, že vám hrozí výprask“.
340 Pozri Jer. 47:7, pozn. 1245, tu v takomto zmysle.
341 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
342 Pozri Prísl. 22:14, pozn. 984, tu obdobne.
343 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583.
344 Pozri Žalm 106:15, pozn. 2325.
345 Tu v zmysle sťaby „suchotinami trpiaca“, „suchotinárska“, tj. „chudá“, „nedostatočne obsažná“, na okrádanie kupujúcich, ktorým sa ňou odmeriava sypký tovar im predávaný.
346 Tj. „úmyselne al. vedome nesprávnymi, falošnými“.
347 D. „kameňov (Deut. 25:13, 15, pozn. 918) klamu“, pozri Žalm 17:1, pozn. 123.
348 Tj. „mesta“, „Jerúsaléma“, pozri v. 9.
349 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
350 Nie ako „klamu“ vo v. 11[347] a i.
351 Ako „klamu“ v Žalme 120:2n., pozn. 1929.
352 Al. možno „utrpenia“, pozri Is. 53:3, pozn. 2310, tu obdobný tvar ako tam vo v. 10, pozn. 2329.
353 D. „aj ja uvediem (al. „dopustím“) chorobu udretím (al. „zbitím“) teba“.
354 Niektorí chápu dotyčný slovesný tvar („uvediem al. dopustím chorobu“, hebr. „hechelétí“) ako tvar slovesa „chálal“, „začí(na)ť“, pozri napr. Deut. 2:25 („budem začínať“), a prekladajú tu „začnem (tak LXX, „arxomai“, al. „začal som“, tak Vulgata, „coepi“) ťa biť“.
355 D. „v tvojom … *bude* tvoj“.
356 Vl. „prázdnotu“ („ješach“), výraz vyskytujúci sa v SZ len tu. Niektorí ho odvodzujú od slovesa „šáchach“, „sklonť sa“, al. tiež „byť ponížený al. pokorený“, pozri napr. Is. 2:9, 11, pozn. 166, a prekladajú tu „a vprostred[209] teba *bude* tvoje poníženie“; tak Vulgata („et humiliatio tua in medio tui“). LXX podávajú znenie „a zotmie sa (al. „bude sa stmievať“) v tebe“ („kai syskotasei en soi“, čítali „jechešach“, „bude sa stmievať“, miesto „ješchachá“, „tvoj hlad“ al. „tvoja prázdnota“).
357 Al. „odvádzať“; iný tvar dotyčného slovesa[122] tu v takomto zmysle; inde v SZ len v zmysle „posúvania pomedzia“, pozri napr. Jóba 24:2, pozn. 1128 a 1129.
358 Al. „do bezpečia uviesť“, „zachrániť“, nižšie obdobne, sloveso ako napr. v Žalme 22:5, pozn. 673, tu (nie nižšie) v inom tvare, vyskytujúcom sa v SZ okrem tohto miesta len ešte u Is. 5:29 („odvlieka“).
359 Tu to isté sloveso[358] v obdobnom tvare ako vo vyššie citovanom mieste v Žalme 22, v ktorom sa v tomto význame vyskytuje najčastejšie v Žalmoch, inde v tomto tvare znamená spravidla „uniknúť“, pozri napr. Jóba 23:7, ale tiež „rodiť“, tj. „nechávať vyklznuť“, pozri Jóba 21:10 („vrhá“), čo je význam onému v Žalmoch sa nejčastejšie vyskytujúcemu významu veľmi blízky, takže dokonca jeden zo známych mi prekladov (nemecký preklad M. Bubera) podáva aj na tomto mieste slová tu preložené „budeš odnášať“ atď. v zmysle „ty oplodňuješ, ale ona nemôže vyniesť (al. „vyviesť“, „vydať“, totiž „zo seba“, tj. „porodiť“), a ak vynáša (atď.) čo“ atď.
360 Pozri Sud. 9:27, pozn. 557, tu v takomto zmysle.
361 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
362 Pozri 1 Kráľ. 16:25.
363 Pozri 1 Kráľ. 16:30.
364 Pozri Žalm 5:10, pozn. 137.
365 Pozri Jer. 1:5, pozn. 14.
366 Pozri Is. 5:9, pozn. 32.
367 Pozri Gen. 17:6, pozn. 445.
368 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581; Jer. 18:16, pozn. 1071.
369 Pozri Jer. 19:8, pozn. 1092.
370 Pozri Is. 32:10, pozn. 1658.
371 Al. „sa *do*stal … ku zberom … k paberkovaniam“.
372 Pozri Ám. 8:1n., pozn. 341.
373 Pozri Is. 24:13, pozn. 962; Jer. 49:9, pozn. 1827.
374 Ako „strapce“ v Gen. 40:10.
375 Pozri Hóš. 9:10, pozn. 428.
376 Takmer všetky známe mi preklady tu jednoznačne uvádzajú znenie „niet hrozna na jedenie, moja duša je žiadostivá raného plodu“, no rozhodol som sa pre preklad, aký v texte podávam (obdobný ako v Deut 12:20), podľa môjho súdu lepšie zodpovedajúci významu prízvučných (rozdeľovacích) znamienok v pôvodine použitých. Výnimkou v tomto ohľade medzi známymi mi prekladmi je preklad LXX, ktorý sa dá chápať v jednom aj druhom zmysle.
377 Al. „dobrotiví“, „verní“, odvodené od dotyčného výrazu[333] al. možno naopak.
378 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
379 Pozri Sud. 9:32, pozn. 569.
380 Pozri Pl. 3:52, pozn. 330.
381 Tj. „dôkladne“, „náležite“.
382 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
383 Tj. „a sudca *to spraví len*“.
384 Pozri Lev. 19:15, pozn. 604.
385 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
386 Al. možno „chúťku“, pozri Prísl. 10:3, pozn. 494.
387 Al. „zaplietajú“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
388 Tj. „dotyčnú súdnu záležitosť“.
389 Tj. „úprimným nazývaný“, „za úprimného považovaný“ (pozri v. 2).
390 D. „od plota“, tj. „*horší* od plota“.
391 Pozri Is. 21:6, pozn. 1102 a 1107.
392 Tj. „prorokov“, pozri Jer. 6:17, pozn. 535 (tam iný, ale súznačný, tvar tohože slovesa).

www.biblioteka.sk

393 Tj. „deň, ktorý títo „pozorovatelia“ predpovedali.
394 Pozri Num. 16:29, pozn. 657.
395 Pozri Is. 22:5, pozn. 1149, tu v zmysle ako v texte.
396 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.
397 Pozri Sud. 18:7, pozn 826; nesúvisí so „zabezpečiť“ tu v kap. 6:14[358].
398 Pozri Žalm 55:13, pozn. 1416.
399 Pozri Is. 40:11, pozn. 1916.
400 D. „vchody“, „vstupy“, „brány“, tu v takomto prenesenom zmysle.
401 Pozri Deut. 32:15, pozn. 1146.
402 Porov. Luk. 12:53.
403 Porov. Mat. 10:33. D. „nepriateľmi človeka (al. možno „každého“) *sú* ľudia (potom možno aj „všetci“) jeho domu“; slovosled, aký je v texte použitý, lepšie zodpovedá významu výroku v slovenčine.
404 D. „pozorovať“, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[391].
405 Tu iná predložka ako v kap. 5:6, preto v texte opis.
406 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 71.
407 Al. „pre mňa“, v príčinnom zmysle.
408 „Nepriateľkou“ sa tu mieni súhrn okolitých nepriateľských národov, hovorcom v tomto odstavci je Jerúsalém al. Cijjón.
409 Pozri Prísl. 19:12, pozn. 875.
410 Tento slovesný tvar treba v pôvodine chápať v zmysle dotyčnej poznámky[34], hoci v hebrejčine sú tvary 1. osoby obidvom rodom spoločné.
411 Tu hádam v takomto zmysle.
412 Al. „hľadieť na“, ako vo v. 10.
413 Pozri Žalm 55:5, pozn. 1407.
414 Pozri aj Žalm 89:45, pozn. 2093.
415 Pozri Is. 10:6, pozn. 312
416 Ako u Jóba 41:30, v Žalmu 69:14; iný výraz ako „blato“ u Is. 10:6.
417 Pozri Num. 1:4, pozn. 22.
418 Ako „múrik“ napr. u Is. 5:5.
419 Vl. „vzdaľovať“; al. „bude ustupovať“.
420 Al. „hranica“, ako „ustanovenia“ v kap. 6:16, tu v takomto zmysle („ustanovené obmedzenie“, „ustanovená hranica“).
421 Pozri Gen. 19:25, pozn. 511.
422 Pozri Žalm 72:8, pozn. 1735.
423 Pozri Gen. 14:10, pozn. 398.
424 Pozri Gen. 21:28, pozn. 129.
425 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
426 Pozri Num. 23:9, pozn. 415.
427 Pozri Deut. 32:7, pozn. 1118.
428 Pozri Gen. 18:14, pozn. 476; Žalm 9:1, 106:22, pozn. 248.
429 Al. snad „nad“.
430 „vyššie od všetkého svojho hrdinstva“, al. „pri všetkom svojom hrdinstve“, „napriek všetkému svojmu hrdinstvu“.
431 Pozri Deut. 32:24, pozn. 1164.
432 Obdobne ako „prachu“ v Deut. 32:24, pozn. 1165.
433 Pozri Žalm 18:45, pozn. 593.
434 Pozri Žalm 18:45, pozn. 594.
435 Pozri 2 Sam. 22:46, pozn. 916 (len poslednú vetu) a 918.
436 Tu vari „dier“ al. „dúpäť“.
437 Pozri Hóš. 3:5, pozn. 126.
438 Pozri Hóš. 3:5, pozn. 127.
439 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
440 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
441 Pozri Deut. 17:2 a ďalej, pozn. 659, no nie ako nasledovné „prestúpenia“ tu[24].
442 D. „on“.
443 Pozri Exod. 15:18, pozn. 536; Žalm 22:26, pozn. 290.
444 Pozri Jóba 2:3, pozn. 66, tu vazba s prostým 4. pádom. Podľa iných „zosilňuje“, pozri 2 Sam. 11:25, pozn. 488.
445 Pozri Deut. 25:7, pozn. 768; Jób 21:14, pozn. 444.
446 Pozri Prísl. 28:13, pozn. 611 a 1194.
447 D. „Bude sa vracať, zľutúvať sa“, tj. „vracať ku zľutúvaniu“.
448 Sloveso ako „podmaňujte“ v Gen. 1:28.
449 Tj. „aby ich mohol odstrániť“.
450 Pozri Exod. 15:5, pozn. 503.
451 D. „dávať“.
452 Pozri Gen. 24:49, pozn. 622.

www.mlosenik.eu

NACHÚM[1]

Bremä[2] Nínívé. Kniha videnia[3] Nachúma[1], Elkóšího[4].

(2)Hospodin *je* Boh žiarlivý[5] a pomstiaci sa, Hospodin sa pomstí, áno[62], *je* plný[6] popudenia, Hospodin sa pomstí na svojich protivníkoch[7], áno[62], on sa horší[8] na svojich nepriateľov.

(3)Hospodin *je* pomalý *k* hnevu[9] a veľký *v* moci[91], *ale* celkom[10] bez trestu nenecháva[11]; Hospodin – jeho cesta *je* vo víchrici[12] a v búrke[13] a oblaky *sú*[14] prach[15] jeho nôh. (4)Osopuje sa[16] na more a vysušuje[17 18] ho a vyschnutými robí[17 19] všetky rieky; Bášán a*j* Karmél vädne[17 20], vädne[17 20] a*j* mladá zeleň[21] Levánóna[22]. (5)Pred ním[23] sa vrchy trasú[17] a pahorky sa rozplývajú[17 24], áno[62], pred jeho tvárou[23] sa dvíha[17 25] zem[26], áno[62], svet a všetci *jeho* obyvatelia v ňom; (6)kto môže[27] *ob*stáť pred tvárou[28] jeho rozhorlenia[29]? A kto môže[27] povstať proti žiaru[30] jeho hnevu? Jeho popudenie sa vylieva[17] ako oheň a skaly sú[17] od neho[31] rozrážané[32 33].

(7)Hospodin *je* dobrý, *je* útočišťom[34 35] v deň tiesne[36] a pozná dôverujúcich v neho[37], (8)i bude prevaľujúcou sa záplavou[38] privádzať[39] zhubu[40] jej miesta[41 42] a jeho nepriateľov bude prenasledovať tma. (9)Čo zamýšľate[43] proti Hospodinovi[44]? On môže[27] uskutočniť[39] skoncovanie[40 45], tieseň[36] nebude dvakrát povstávať. (10)Bárs *boli* spletení až *v*[46] tŕnité húštie[47 48] a sťa*by* svojím opojným[49] *nápojom* opojení[50], budú splna pohltení ako vysušené[18 51] plevy[14]. (11)Z teba[52] vyšiel[53] zamýšľajúci[43] proti Hospodinovi zlo, radca[54] ničomnosti[55]. (12)Hospodin povedal takto: Hoci *sú*[56] v plnom počte[57] a takí mnohí, a*j* tak budú skosení[58] a *on*[59] sa pominie; áno[62], ponižoval som[17 60] ťa[61] – už ťa[61] ponižovať[60] nebudem, (13)lež[62] teraz z teba[63] budem lámať[64] jeho jarmo[65] a strhávať[66] tvoje putá. (14)A ohľadne teba[67 68] Hospodin rozkázal: Z tvojho[69] mena sa už nebude rozsievať[70], z domu tvojho[69] boha[71] budem vytínať[72] sochy[14 73] a zliatiny[14]; budem pripravovať[74] tvoj[69] hrob, lebo si[17] hoden pohŕdania[75].

(15)[76]Hľa, na vrchoch nohy zvestovateľa[77], ohlasujúceho[78] pokoj! Sláv, Júdá, svoje slávnosti[79], splň[80] svoje sľuby, lebo ničomník[55 81] už naďalej[82] nebude tebou prechádzať, on všetok[83] je[17] vyťatý[72]!

2 Ku tvojej[84] tvári vystupuje[17 85] búrač[86] – pozor *na*[87] pevnosť[88], stráž[89] cestu, posilni boky, veľmi vystupňuj[90] moc[91], (2)lebo Hospodin vrátil slávu[92] Jákóba ako slávu[92] Isráéla[93], keď ich plienitelia[94] poplienili[94] a ich výhonky[95] zmarili[96]. (3)Štíty[97] jeho hrdinov[98] *sú* načervenené[14 99], vojaci[100] *sú* odiati v červcový[101] šarlát[102 103], vozy[104] *sú*[14] v deň svojej prípravy v ohnivej žiare[105] železa[106] a kopije[107] sa míhajú[108 109]. (4)V uliciach zúria[110] vozy[14 104], na priestranstvách[111] sa predbiehajú[112], ich výzor – ako pochodne, semtam sa kmitajú[113] ako blesky. – (5)Pripomína si[114] svojich chrabrých[115 116]; *tí* sa potkýnajú pri svojej chôdzi[117], náhlia sa *k* jeho[118 119] múru[120] a zriaďuje sa[17] ochranná strecha; (6)brány riek[121] sa otvoria[122] a palác[123] sa rozpadne[124]. (7)Áno[62], je[17] ustanovené[125]: bude odvedené[118 119 126 127], bude dopravené[118 119 127 128] nahor[129], a jeho[118 119] nevoľníčky[130 131] budú stonať[132] sťa*by* hla*som* holubov[133], tlčúc[134] na svoje prsia[135].

(8)A Nínívé, to[118 119 136] *bolo* oddávna[137] ako rybník vôd[138] – a oni budú prchať... Stojte! Stojte! A*le* nebude obzerajúceho sa[139]. (9)Koristite[140] striebro, koristite[140] zlato, lebo[62] niet konca jeho[118 119] zariadenia[141 142], bohatstva[143] všetkého[144] žiadúceho náčinia[145 146]. (10)Prázdnota[147], áno[62], vyprázdnenosť[148] a spustošenosť[149]! I rozplýva sa[17 150] srdce za[62] vykyvovania[151] kolien[152] a zvíjania sa v bolesti[153] vo všetkých bokoch[154], a tváre ich všetkých[83] sťahujú[17 155] červeň[156].

(11)Kde *je* dúpä[157] levov[158], áno[62], to[136], *ktoré bolo* pastviskom[159] levíčat[142 160], kde chodil[17] lev, levica[161], mláďa[162] leva, a nebolo plašiaceho[163]? (12)Lev rval pre potreby svojich mláďat[162] a hrdúsil[164]

www.mosaicbible.eu

svojim leviciam[161], a plnil[17] svoje diery[165]
úlovkom[166], áno[62], svoje dúpätá[157] rozo-
rvaným[167]. (13) Hľa, ja[168], *som* proti tebe[44],
vyhlásené[169] Hospodinom zástupov[170 171],
a chcem[27] na dym spáliť[172] jeho[118 119]
vozy[14 104], a tvoje levíčatá[160] bude požierať
meč a tvoje lúpeženie[166 173] budem zo zeme
vykynožovať[72 174]; a hlas tvojich poslov[175]
už nebude počuť.

3 Beda[176], mesto krvi[177]! Ono všetko[83 119]
je lži[178], bezprávia[179] plné[119], lúpeže-
nia[166 173] *sa*[180] nezanecháva[181]. (2) Zvuk[182]
biča a zvuk[182] hrmotu[183] kolies[14] a uháňa-
júcich[184] koní[14] a nadskakujúcich[185] vozi-
diel[14]! (3) Vztyčujúci sa[186] jazdci[14 187] a če-
peľ[188] meča a blyskot[189] kopije a množstvo
prebodaných[14], áno[62], hromada[190] mŕtvol[14],
a niet konca telám[191] – potkýnajú sa o ich
mŕtvoly! – (4) pre množstvo[144 192] smilstva[9]
smilnice[193] vynikajúcej[194] pôvabom[195], maj-
sterky[196] čarodejníctiev, ktorá[197] v svoje
smilstvo[9] zaplietala[198] národy[199] a v svoje
čarodejníctva[200] kmene[201]. (5) Hľa, ja[168],
som proti tebe[44], vyhlásené[169] Hospodi-
nom zástupov[170 171], a budem vyhŕňať tvoje
podolky nad tvoju tvár a ukazovať náro-
dom[199] tvoju nahotu[202], áno[62], kráľovstvám
tvoju hanbu, (6) a budem na teba hádzať
hnusoby[203] a budem ťa znevažovať[204] a ro-
biť[74] ťa sťa*by* divadlom[205]. (7) I bude sa
diať[17 206], *že* každý *z* vidiacich ťa bude od
tebe[207] utekať[261] a vravieť: Nínivé je[17] vy-
vrátené[119 208], kto mu[119] bude prejavovať sú-
strast[209]? Odkiaľ ti mám[27] hľadať potešuju-
ceho[1]? (8) Či si lepší[119] od Nó[210] Ámóna[211],
ktoré[197] ležalo[119 212] medzi riekami[213], vô-
kol malo[119 214] vody, ktorého hradbou[215]
bolo more[216], vody *boli* jeho[119] múrom[120],
(9) Kúš[217] mohutnosťou[218], a Egypťania,
a nebolo *im* konca[219], Pút[220] a Lúvím[221 222]
boli[17] jeho[223] pomocou – (10) aj ono *odišlo*[119]
do vyhnanstva[224 225], medzi zajatectvom, aj
jeho[119] batoľatá boli na nárožiach[14 226 227 228]
všetkých ulíc rozrážané[229] a ohľadne[67]
jeho[119] vážených[143 230] vrhali[17] lós, a všetci
jeho[119] velikáni boli sputnaní[231] okovami.
(11) Aj ty budeš opájané[119 232], budeš skrý-
vané[119 233], aj ty budeš hľadať útočište[35]
pred nepriateľom[23]. (12) Všetky tvoje pev-
nosti[234] – figovníky[235] s ranými plodmi[236],
ktoré, ak sú striasané[237], padajú[17] na ústa[238]
jedáka. (13) Hľa, tvoj ľud – ženy[236] v tvo-
jom vnútri, brány tvojej zeme sú[17] široko[239]
otvorené tvojim nepriateľom, tvoje zá-
vory zožiera[17] oheň; (14) načerpaj si vody
pre čas obľahnutia[240], posilni svoje opev-
nenia[234 241], vojdi v íl a šlapaj v hline[242],
zmocni sa formy[243] na tehly. (15) Tam ťa
bude zožierať oheň, vytínať[72] ťa bude meč,
bude ťa zožierať ako jeleky[14 244], rozple-
meň sa[143 230 245] ako jeleky[14 244], rozplemeň
sa[143 230 245] ako arbehy[14 246]. (16) Rozmno-
žilo[119] si svojich kupcov[247 248] nad hviezdy[249]
nebies; jeleky[14 240] *si* zašarapatia[250] a *od*-
letia, (17) tvoji minzárovia[251] *sú* ako ar-
behy[14 246] a tvoji tifsárovia[252] ako veľké[253]
kobylky[14 254 255], ktoré[197] sa v deň chladu[256]
ukladajú[257] na múrikoch, keď vyjde[258]
slnko[259], ulietajú[14 260] a nie *že je* známe
miesto[41], kde oni *sú.* (18) Tvoji pastieri
spia[17], kráľu Aššúra, tvoji chrabrí[115] odpo-
čívajú[261], tvoj ľud, *tí* sú rozprášení[262] na vr-
choch a niet zhromažďujúceho. (19) Niet
úľavy[263] tvojej zdrvenosti[264], tvoja rana[265]
je nezhojiteľná[266]; všetci počujúci *o* tebe[267]
zvesť[268] zatlieskajú nad tebou *v* dlaň[269],
lebo na koho ustavične neprechádzalo
nešťastie[270] *od* teba[267]?

www.tlmos.sk

NACHÚM

1 Meno znamená „Potešovaný“, al., podľa iných, „Tešiteľ“, „Súcitný“, tvar slovesa ako v Gen. 5:29, pozn. 179. Tvar toho istého slovesa je aj tu v kap. 3:7.
2 Pozri Is. 13:1, pozn. 749 a 750.
3 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
4 Tj. „pochádzajúceho z Elkóše“, miesta, ktorého poloha nie je spoľahlivo známa.
5 Tu výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a u Jóš. 24:19.
6 Vl. *„je* znalcom popudenia“ (al. „majstrom *v* popudení“), pozri Gen. 14:13, pozn. 401.
7 Pozri Num. 25:18, pozn. 959.
8 Pozri Žalm 103:9, pozn. 2229.
9 V hebrejčine množné číslo možno v zosilňujúcom zmysle, al. „ku prejavom hnevu“. Ďalej obdobne.
10 Pozri Exod. 34:7, pozn. 1186.
11 Pozri Exod. 20:7, pozn. 666.
12 Pozri Ám. 1:14, pozn. 51.
13 Al. „víchricou a búrkou“, tj. „cez víchricu a cez búrku“.
14 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
15 Pozri Is. 5:24, pozn. 370.
16 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
17 Vl. „dal sa vysušovať“ („a ďalej vysušuje“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies).
18 Sloveso ako v Gen. 8:14, pozn. 269.
19 Sloveso ako v Gen. 8:13, pozn. 268.
20 Pozri 1 Sam. 2:5, pozn. 87.
21 Al. „vädnú *aj* výhonky“[14], ako „puky“ v Num. 17:8; al. „vädne *aj* kvietie“, ako „kvetmi“ v 1 Kráľ. 7:49.
22 Pozri Žalm 29:6, pozn. 847.
23 Predložková väzba ako v Gen. 3:8, pozn. 102.
24 Pozri Žalm 46:6, pozn. 1272; Ám. 9:5, 13, pozn. 387.
25 Pozri Gen. 27:3, pozn. 139.
26 Porov. Is. 13:13.
27 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
28 Tu iná predložková vazba ako vo v. 5[23], bez jej významového odtieňa v danej súvislosti.
29 Pozri Žalm 38:3 a ďalej, pozn. 2208.
30 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
31 Tá istá predložková vazba ako vo v. 5[23], tu v zmysle ako v texte.
32 „skaly pred ním praskajú“.
33 Sloveso ako napr. v Sud. 6:28 a ďalej, pozn. 426, tu zmysel ako v texte al. v predošlej[32] poznámke.
34 Vl. „za útočište“ (atď[35].).
35 Al. „skalou (nie ako vo v. 6, pozri Sud. 6:26, pozn. 420; tu v zmysle „skalou, na ktorú sa možno utiecť v nebezpečenstve“, pozri Žalm 31:2, pozn. 800, kde „skalou“ je ten istý výraz ako tu vo v. 6), al. „posilou“, pozri 2 Sam. 22:33, pozn. 892.
36 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
37 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
38 Pozri Jóba 38:25, pozn. 1706.
39 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
40 Pozri Is. 10:23, pozn. 659.
41 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
42 Tj. „miesta onej tiesne“, odkiaľ ona prichádza al. kde k nej dochodí.
43 Pozri Hóš. 7:15, pozn. 338.
44 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
45 Tu v takomto zmysle, pozri Jer. 4:27, pozn. 378.
46 Tj. „až natoľko, že napospol tvoria čosi sťaby“.
47 Vl. „tŕnie“, pozri Gen 3:18, pozn. 17.
48 Tu hádam v takomto zmysle.
49 Pozri Lev. 10:9, pozn. 298.
50 Pozri Is. 56:12, pozn. 2401.
51 Al. „budú pohltení ako splna vysušené“, no znenie v texte podané lepšie zodpovedá významu prízvučných (rozdeľovacích) znamienok, aké sú v pôvodine použité.
52 Tj. „z Nínivé“, pozri v. 1.
53 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
54 Pozri Is. 1:26 a ďalej, pozn. 430.
55 Pozri 2 Sam. 23:6, pozn. 936.
56 Tj. Nínivčania.
57 Pozri Ám. 1:6, 9, pozn. 27.
58 Vl. „zostrihani“, sloveso ako „ostrihaj sa“ u Mich. 1:16, tu v zmysle ako v texte.
59 Pozri v. 11.
60 Pozri Gen. 16:6, pozn. 427.
61 Tu sa prechádza k osloveniu Jerúsaléma.
62 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
63 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
64 Pozri Žalm 10:15, pozn. 82.
65 Ako „nosidlá“ v Num. 4:10, tu (v SZ len tu) v zmysle ako v texte.
66 Pozri Žalm 2:3, pozn. 32.
67 Pozri Ám. 1:1, pozn. 6.
68 Tu sa opäť oslovuje Nínivé.
69 A odtiaľ potom až do konca tohoto verša kráľ Asýrie (zámenné prípony 2. osoby sú tam mužského rodu, proti ženskému rodu[119] zámena „teba“ vyššie[68]; tak aj slovesný tvar[75] na konci verša.
70 Tj. „nebudeš už mať potomstva“.
71 Pozri Exod. 32:1, pozn. 1118.
72 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
73 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
74 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
75 Vl. „ľahký“, tj. „bezcenný“, „nehoden“, sloveso ako „budú zľahčovaní“ v 1 Sam. 2:30, pozri aj Gen. 8:8, 11, pozn. 260 (tvar toho istého slovesa).
76 Tu v hebrejskom texte začína kap. 2.
77 Pozri 2 Sam. 18:26, pozn. 237.
78 Pozri Nech. 8:15, pozn. 374; nesúvisí s tu predošlým „zvestovateľa“[76] (inak možno „hlásateľa, zvestujúceho“).
79 Pozri Exod. 12:14, pozn. 159 a 387.
80 Pozri Deut. 23:21, pozn. 862.
81 Tu v takomto zmysle, porov. 2 Sam. 22:5, pozn. 853.
82 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.

www.milosavkeu

83 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
84 Tj. opäť Nínivé.
85 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
86 Pozri Prísl. 25:18, pozn. 1100, tu hádam vzhľadom na súvislosť vhodný preklad.
87 D. „dbať (tj. „dbaj[te]“, ďalej obdobne) *o*“, „chrániť“, „opatrovať“, sloveso ako v Exod. 34:7, pozn. 1185; Prísl. 2:8, pozn. 118, a i.
88 Pozri 1 Sam. 22:4, pozn. 834.
89 Pozri Mích. 7:4, 7, pozn. 391.
90 Pozri Deut. 3:28, pozn. 160; Prísl. 24:5, pozn. 453; Ám. 2:14, pozn. 95.
91 Pozri Prísl. 24:5, pozn. 1045; Ám. 2:14, pozn. 96.
92 Pozri Lev. 26:19, pozn. 891; Is. 2:10, pozn. 175.
93 Tj. „prislúchajúcu tomuto veľkému, samým Bohom udelenému menu“, porov. Gen. 32:28, pozn. 872.
94 Pozri Is. 24:1, 3, pozn. 1015.
95 Pozri Num. 13:23, pozn. 497; Is. 17:10, pozn. 975, tu množné číslo.
96 Pozri Jer. 12:10, pozn. 200.
97 Pozri 1 Kráľ. 14:26n., pozn. 785.
98 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
99 Pozri Exod. 25:5, pozn. 853.
100 Pozri Gen. 47:6, pozn. 1268, tu azda v obdobnom zmysle ako v Num. 31:28, pozn. 1038, lebo výraz, ktorý je v tu vyššie citovaném oddíle Gen. 47 použitý v zmysle „schopnosti“ a pod., značí aj „vojsko“, „vojenskú moc“, pozri napr. Exod. 14:4, pozn. 459, obdobne ako „boj“ v tu vyššie ďalej uvedenom mieste Num. 31, pozri pozn. 366, citovanú v tamojšej pozn. 1038, takže dotyčný výraz sa tu da chápať v zmysle „muži vojenskej moci“ al. jednoducho „vojska“, obdobne ako „muži boja“ tam, takže tu v texte podaný preklad „vojaci“ je obdobou tamojšieho „bojovníkov“. Inak, pravda, sa v onom výraze aj tu dá vidieť zmysel „statoční al. zdatní muži“, ktorého sa v podstate pridržajú mnohé zo známych mi prekladov, aj LXX.
101 Pozri Exod. 25:4, pozn. 850.
102 Pozri Exod. 25:4, pozn. 849.
103 Slova „odiati v červcový šarlát“, v hebr. jedno slovo („metulláím“, hádam by sa dalo povedať „očervcovaní“), sú tvarom len tu sa v texte SZ vyskytujúceho slovesa odvodeného od slova „červcový šarlát“[101 102].
104 Pozri Exod. 14:6n., pozn. 462.
105 Al. „v ohnivom lesku“, D. „v ohni“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
106 Al. „ocele“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, v pôvodine množné číslo v zmysle „železných al. oceľových súčiastok ich okovania“.
107 D. „cyprusy“, tj. „rukoväti kopijí z cyprusového dreva“.
108 Tj. „kopijami sa máva al. hádže“, tvar („háreálú“) slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
109 Niektorí tu miesto „cyprusy“[107] („habberóším“) navrhujú s LXX čítať „happáráším“, „rajtári“, pozri Gen. 50:9, pozn. 1378, a podľa nimi podávaného znenia „hoi hippeis thorybéthésontai“ prekladajú „rajtári sa budú triasť“ (al. „budú znepokojovaní“ [al. „mätení“], „budú upadať v zdesenie“). Podľa toho by sa už tu od popisu al. líčenia útočníkov na mesto prechádzalo k popisu správania sa jeho obráncov, čo sa len v nasledovných veršoch deje jednoznačne.
110 Pozri Jer. 46:9, pozn. 1704.
111 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
112 Pozri Is. 33:4, pozn. 1679; Jóéla 2:9, pozn. 122; tu iný, len tu sa v SZ vyskytujúci tvar so zmyslom ako v texte.
113 Sloveso ako napr. „sa rozbehla“ v Gen. 24:28 a obdobne na mnohých iných miestach, tu tvar vyskytujúci sa v SZ len tu so zmyslom ako v texte.
114 Tj. „Aššúr“.
115 Pozri Exod. 15:10, pozn. 514, tu hádam v takomto zmysle („vychýrených svojou chrabrosťou a preto oslavovaných, velebených, vyvyšovaných, a teda aj vplyvných, mocných“).
116 Tj. „aby ich vyslal na obranu mesta“.
117 Pozri Prísl. 31:27, pozn. 1305, tu zmysel ako v texte.
118 Tj. „mesta Nínivé“, ďalej obdobne.
119 Pozri. Is. 3:26, pozn. 277.
120 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
121 Al. vôbec „prúdov vody“.
122 „hrádze sa pretrhnú“; totiž nepriateľ azda pretrhne hrádze, ktoré mesto chránia pred povodňou, takže bude mesto zaplavené prúdmi vôd. Iní uvádzajú tento výrok vo vzťah k tomu, čo je rečené vo v. 8, prirovnávajúc hromadný zmätený útek obyvateľstva z mesta, ktorý je tam opísaný, k prúdom vôd, valiacim sa z rybníka po pretrhnutí jeho hrádze.
123 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325, tu v zmysle „kráľovský palác“.
124 Pozri Jóš. 2:9, pozn. 78.
125 Vl. „postavené“, tvar slovesa ako v Gen. 28:12, pozri aj Sud. 9:6, pozn. 539; tu zmysel azda ako v texte („pevne al. neodvolateľne ustanovené al. určené“).
126 Pozri 2 Kráľ. 15:29, pozn. 638.
127 Tu sa, pravdaže, pod pojmom „mesta“ mieni jeho obyvateľstvo.
128 Al. „vyvedené“, no nesúvisí s „odvedené“[126] vyššie.
129 Tj. hádam z mesta Nínivé, ktoré ležalo v nížine pri rieke Tigris, do vyššie položených končín Médie a Perzie.
130 Tj. zajatkyne z neho, ktoré sa v zajatí stanú nevoľníčkami.
131 Výraz, ktorý spravidla prekladám „služobná“, pozri napr. Exod. 20:10 a j., ktorý je ženským náprotivkom pojmu „nevoľníka“, no je odvodený od iného kmeňa a preto som slovo „nevoľníčka“ na jeho preklad inde nepoužil, no tu tak robím na výraznejšie označenie povahy postavenia, do ktorého boli zajaté ženy uvedené („otrokyne“).
132 Sloveso vyskytujúce sa v takomto zmysle v SZ len na tomto mieste; inde značí „hnať“, ako napr. v Gen. 31:18, („pozháňať“,) Exod. 3:1 („zahnal“) a i.
133 Porov. Is. 59:11, kde je, pravda, použité iné, hoci príbuzné, sloveso. Pozri tamojšiu pozn. 525.
134 Vl. „bubnujúc“, ako v Žalme 68:25, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach.

www.mosty.sk/eu

135 D. „svoje srdcia“.
136 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
137 D. „odo dní“, zmysel ako v texte.
138 Tj. tak naplnené ľuďmi, ako je rybník naplnený vodami.
139 Pozri Jer. 47:3, pozn. 190.
140 Pozri Gen. 34:29, pozn. 927.
141 Pozri Ezek. 43:11, pozn. 1960.
142 Pozri Num. 1:1 a ďalej, pozn. 22.
143 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558, iný výraz ako „slávu“ tu vo v. 2[92].
144 D. „zo (al. „od“, možno v zmysle „ohľadne“) všetkého“. Ďalej obdobne.
145 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632.
146 Pozri Hóš. 13:15, pozn. 640.
147 Al. „Pustota“.
148 Al. „spustnutosť“.
149 Tento aj oba predošlé[147 148] výrazy sa v SZ vyskytujú len tu.
150 Ako „roztápalo sa“ v Exod. 16:21; pozri Žalm 22:14, pozn. 684.
151 Al. „kolísania“, „chvenia“; aj tento výraz sa v SZ vyskytuje len tu. Podľa niektorých „klepania“.
152 „narážania kolena o koleno“.
153 Pozri Is. 21:3, pozn. 1094; výraz vyskytujúci sa v SZ len ešte u Ezek. 30:4, 9.
154 Zmysel je vari „v bokoch všetkých“, tj. „každého“.
155 Pozri Jóéla 2:6, pozn. 105.
156 Pozri Jóéla 2:6, pozn. 106.
157 Pozri Jer. 9:11, pozn. 693.
158 Obrazné líčenie Nínivé, hlavného mesta ríše Asýrčanov, ktorí sú tu prirovnávaní k levom pre svoju ukrutnosť a krvilačnosť, s akou vyčíňali a koristili medzi okoľnými národmi.
159 Ako „paše“, napr. v Gen. 47:4, tu v zmysle „miestom na krmenie“.
160 Pozri Sud. 14:5, pozn. 705, tu hádam zmysel skôr ako v texte.
161 Al., podľa iných, „dospelý lev“ proti nasledovnému „mláďa“. Nesúvisí s „lev“ vyššie a „leva“ nižšie. Vo v. 12 čosi odlišný tvar, jednoznačný v zmysle ako v texte.
162 Pozri Gen. 49:9, pozn. 1327; tu vo v. 12 čosi odlišný súznačný tvar.
163 Pozri Lev. 26:6, pozn. 864.
164 Sloveso ako „zaškrtil sa“ v 2 Sam. 17:23, kde iný tvar; sloveso sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
165 Tj. „brlohy“, „dúpätá“, no iný výraz ako vo v. 11 a tu nižšie[157].
166 Pozri Ám. 3:4, pozn. 111; pod pozn. 40 je tam to isté sloveso ako „rval“ tu vyššie.
167 Al. „roztrhaným“, pozri Gen. 31:39; Exod. 22:13, výraz odvodený od toho istého slovesa ako predošlý[166].
168 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 566.
169 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
170 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
171 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
172 Pozri Exod. 22:6, pozn. 736.
173 Valná väčšina známych mi prekladov tu pripisuje tomuto výrazu (hebr. „tereť“) ten istý alebo podobný („korisť“, „lup“) význam ako vyššie vo v. 12[166], ktorý však v tejto súvislosti nedáva jasného zmyslu; preto som si dovolil s niekoľkými málo inými podať preklad ako v texte, ktorý tu, podobne ako na konci v. 1, kapitoly 3 (kde už čosi väčší počet prekladateľov uvádza tento význam), dáva zmysel neporovnateľne lepší. Preklad LXX na oboch dotyčných miestach („théra“) pripúšťa oba významy, podobne ako spomenuté hebrejské „teref“ (hoci len jeden z dostupných mi slovníkov jeho význam „lúpeženie“ jednoznačne uvádza) alebo slovenské „lúpež“; tak aj preklad Vulgaty („rapina“) v kap. 3:1, kým na tomto mieste podává Vulgata znenie „praedam“, značiace jednoznačne „korisť“ (4. pád).
174 Tu v takomto zmysle.
175 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
176 Pozri Is. 1:4, pozn. 12.
177 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
178 Pozri Hóš. 7:3, pozn. 296.
179 Al., podľa iných, „násilia“, „lúpeže“, „vlámavania“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a v inom zmysle u Ob. 14 („rázcestí“). Nesúvisí s „lúpeženia“ nižšie[166 173].
180 Pozri Exod. 25:39, pozn. 892.
181 Pozri Mích. 2:3n., pozn. 100, tu zmysel ako v texte.
182 Pozri Gen. 3:8, pozn. 99.
183 Pozri Is. 9:5, pozn. 557.
184 Pozri Sud. 5:22, pozn. 347, sloveso vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
185 Pozri 1 Par. 15:29, pozn. 499; Is. 13:21, pozn. 810; Jóéla 2:5, pozn. 93, tu zmysel ako v texte („nadskakujúcich pri rýchlej jazde na hrboľatej pôde“).
186 Tvar slovesa ako „vystupuje“[85], tu azda v zmysle „vstávajúci vystúpiť z vozidiel“.
187 Obdobne ako „rajtári“ v Gen. 50:9, pozn. 1378, a i., no tu, nazdám sa, ide o „jazdcov“ vo vozidlách.
188 Pozri Sud. 3:22, pozn. 203.
189 Pozri Jóba 20:25, pozn. 990.
190 Al. „spústa“, vl. „váha“, „ťarcha“ (Prísl. 27:3; Is. 21:15).
191 Tj. „mŕtvym“.
192 Tu v príčinnom zmysle.
193 Pozri Lev. 21:7, 14, pozn. 681.
194 D. „dobrej“, pozri Gen. 6:2 a ďalej, pozn. 429.
195 Pozri Prísl. 1:9, pozn. 30.
196 Pozri 1 Sam. 28:7, pozn. 989.
197 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
198 Al., podľa iných, „svojím smilstvom do pasce chytala“, vl. „za svoje smilstvo predávala“, ako napr. v Gen. 25:31, 33 a inde, no tento základný význam dotyčného slovesa tu v danej súvislosti nedáva jasného zmyslu, hoci ho tak aj tu mnohí prekladajú.
199 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
200 Al. „svojimi čarodejníctvami“.
201 Al. „čeľade“, pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
202 Ako „voľného miesta“ v 1 Kráľ. 7:36, tu zmysel ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.

www.miloslavbible.sk

203 Al. „ohavnosti“, pozri Deut. 29:17, pozn. 1053, výraz, ktorý sa spravidla (aj na vyššie citovanom mieste a na mnohých iných miestach) používa na označenie pohanských modiel a všetkého, čo s modlárstvom súvisí, no tu je najpravdepodobnejšie bez tohto významového odtieňa a značí jednoducho čokoľvek vyvolávajúce hnus, odpor, ošklivosť a pod.
204 Al. „uvádzať v pohŕdanie“, pozri Deut. 32:15, pozn. 1146, Mích. 7:6, pozn. 401.
205 Al. „divákmi“, tj. „čímsi na pozretie al. pozeranie sa“, pozri Jóba 33:21, pozn. 1483, tu v takomto zmysle.
206 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
207 Al. možno „pred tebou“[33].
208 Pozri Is. 15:1, pozn. 891.
209 Pozri Jóba 2:11, pozn. 84.
210 Pozri Jer. 46:25, pozn. 1731.
211 Pozri Jer. 46:25, pozn. 1730 a 2018.
212 Vl. „bývalo“, „sídlilo“.
213 Pozri Gen. 41:1nn., pozn. 1073.
214 Pozri Gen. 19:12 a ďalej, pozn. 500.
215 Pozri Žalm 48:13 a ďalej, pozn. 1292, tu v zmysle ako v texte.
216 Pozri Is. 18:2 a ďalej, pozn. 1020.
217 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
218 Pozri Is. 40:29, pozn. 1961.
219 Tj. hádam „bolo ich nespočetné množstvo“.
220 Pozri Gen. 10:6, pozn. 313.
221 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
222 Pozri 2 Par. 12:3, pozn. 499.
223 D. „tvojou“, ale týka sa Nó Ámóna, ktoré sa tu rečnícky oslovuje.
224 Pozri Ám. 1:15, pozn. 52.
225 Bolo dobyté Asýrčanmi okolo r. 663 pred Kr.
226 D. „hlavách“[14].
227 Porov. Žalm 118:22, pozn. 2445; kde „nárožia“ je iný výraz ako „hlava“ tu; význam tohto výrazu je tu, proti onomu miestu, rozšírený na celé „nárožia“.
228 Al. možno „o nárožia“.
229 Pozri 2 Kráľ. 8:12, pozn. 392, iné sloveso ako tu v kap. 1:6[33].
230 Pozri Deut. 28:58, pozn. 1037; súvisí s dotyčným[143] výrazom.
231 Tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu a v inom tvare v čítanom texte Kaz. 12:6, pozri tam pozn. 438.
232 Tj. „utrpením“, porov. Is. 51:17, 20nn.; Pl. 4:21.
233 Al., podľa iných, s prihliadnutím na iný tvar toho istého slovesa, „zastierané“ (ohľadne svojej mysle), porov. Jóba 42:3, kde má toto sloveso zrejme obdobný význam ako „zatemňujúci“ v tamojšej kap. 38:2; tak je azda aj tu, takže teda potom „budeš omdlievať“.
234 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
235 Tj. „*sú ako* figovníky“, ďalej obdobne.
236 Pozri Hóš. 9:10, pozn. 428.
237 Pozri Ám. 9:9, pozn. 396.
238 Al. „k ústam“.
239 Al. „naskrze“, D. „otvorením“.
240 Pozri Deut. 28:53, pozn. 1026.
241 Pozri aj Is. 25:12, pozn. 956, tu hádam skôr zmysel ako v texte.
242 Pozri Exod. 1:14, pozn. 29, tu značí „tehliarsku hlinu“.
243 Al. „pevne drž formu“.
244 Pozri Jóéla 1:4, 2:25, pozn. 10.
245 Tu iný tvar dotyčného slovesa[231] so zmyslom ako v texte; rozkazovací spôsob je tu v zmysle „bárs si sa rozplemenilo“.
246 Pozri Jóéla 1:4, 2:25, pozn. 11.
247 Al. „kramárov“, „prekupníkov“, pozri Ezek. 27:13, pozn. 1321.
248 Ti totiž ochudobňovali okolité národy podobne ako kobylky obžierajú polia.
249 D. „od (tj. „*viac* od“) hviezd“.
250 Pozri 1 Sam. 23:27, pozn. 875, tu v takejto súvislosti azda vhodný preklad.
251 Tj. „kniežatá“, „velikáni“, „hodnostári“, výraz prevzatý z niektorého iného jazyka, vyskytujúci sa v SZ len tu.
252 Pozri Jer. 51:27, pozn. 1963.
253 D. „kobylky“, len tu sa v SZ vyskytujúci výraz („góv“), len nepatrne sa líšiaci od nasledovného[255] v zmysle ako v texte.
254 „velikáni[14] (al. „[veľké] kŕdle“[14]) kobyliek“[255].
255 Pozri Ám. 7:1, pozn. 315.
256 Al. „mrazu“ (Prísl. 25:20).
257 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678.
258 Pozri Gen. 32:31, pozn. 879.
259 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
260 Sloveso ako „utekať“ vo v. 7, tu zmysel ako v texte, iné sloveso ako „*od*letia“ vo v. 16.
261 Tvar slovesa ako v Exod. 25:8, pozn. 863, tu v zmysle ako v texte.
262 Sloveso ako „poskakovať“ u Jer. 50:11, tu (v SZ len tu) tvar trpného rodu so zmyslom ako v texte.
263 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvozený od slovesa „zoslabli“ v Gen. 27:1 a v obdobnom zmysle v Lev. 13:6 a na niekoľkých iných miestach.
264 Pozri Prísl. 15:4, pozn. 328; Pl. 2:11, pozn. 173.
265 Pozri Lev. 26:21, pozn. 899
266 Pozri Is. 17:11, pozn. 985.
267 D. „počujúci tvoju“, nižšie obdobne, zmysel ako v texte.
268 Pozri 2 Kráľ. 19:7, pozn. 759.
269 Pozri Gen. 40:11, pozn. 1059.
270 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.

www.nitosbibelik.eu

HABAKKÚK[1]

Bremä[2], ktoré uvidel[3 4] Habakkúk[1], prorok.

(2)*Až* dokedy, Hospodine, budem[5] volať[6] o pomoc a nebudeš počuť? Kričím[7] k tebe: Násilie[8]! – a nevyslobodzuješ[9]! (3)Načo mi ukazuješ[10] mrzkosť[11] a hľadíš[12] *na* strasť[13]? Áno[132], predo mnou *je* plienenie[14] a násilie[8] a nastala[15] zvada a pozdvíha sa[16] spor[17]; (4)preto zákon[18] ochabuje[19] a právo[20] sa nikdy[21] neuplatňuje[22], lebo zlovoľný úkladmi obkľučuje spravodlivého; preto právo[20] vychádza prevrátené[23].

(5)Popozerajte[10] medzi[24] národy[25] a pohľaďte a upadnite v stŕpnutie[26 27], stŕpnite[26 28], lebo vo vašich dňoch *sa*[29 30] uskutočňuje[31] skutok[32] – nebudete veriť, keď[33] sa bude vyprávať[34], (6)lebo hľa, ja[35] – chystám sa zobudiť[36 37 38] Kasdím[39 40], národ[25], ktorý *je*[41] rozhorčený[42], áno[132], ktorý *je*[41] prudký[43], ktorý[41] chodí[44] po širokostiach[45] zeme zaujímať[46] sídla[47], nie jeho[48]. (7)On *je* strašný[49], áno[132], obávaný[50], od neho vychádza[51] jeho právo[20] a jeho dôstojnosť[16 52] (8)a jeho kone sú[6] hybkejšie[53] od levhartov a rýchlejšie[54] od vlkov *za* večera, a jeho rajtári[55 56] poskakujú, áno[132], jeho rajtári[55 56] prichádzajú z ďaleka, letia ako sup[57], *ktorý* sa náhli[6] ku krmu. (9)On všetok[58] prichádza na násilie[59], húf[60] ich tvárí – k východnému[61] vetru, a zbiera[6 62] zajatých ako piesok. (10)A z kráľov[63] si on strúha žarty[64] a kniežatá *sú* mu predmetom posmechu[65], on sa smeje každej pevnosti[66], i nakopí[67] zeminy[68 69] a dobyje ju, (11)potom sa ďalej poženie[6 70] *ako* vietor[71 72] a[73] prejde a previní sa[74] – táto jeho moc[75] *bude* jeho *воном*.

(12)Či ty nie *si* od pradávna, Hospodine, môj Bože, môj Svätý? Nebudeme umierať, Hospodine, ustanovil si[76] ho na súd[20], ty[132], *ktorý si* Skala, si ho na ukázňovanie[77] určil[78]; (13)*si v očiach* čistejší[79 80] od pozerania[10] *na* zlo a nie *že* môžeš hľadieť na útlak[13 81] – prečo hľadíš *na* neverne sa správajúcich[82], mlčíš, keď zlovoľný pohlcuje[83 84] *takého, ktorý je* od neho spravodlivejší? (14)A robíš[6] ľudí[85] sťa*by* rybami[86] mora, sťa*by* plazivým[87] *tvorstvom*[86 88] – nie*to* vládnuceho[89] nad ním[90], (15)všetkých ich[58 91] vyťahuje[6 92] udicou[93 95], odvlieka[94] ich[91] v svojej sieti[95], áno[132], zbiera[62] ich[91] v svojom čereni[95 96]; preto sa raduje a jasá, (16)preto svojej sieti obetuje a svojmu čereňu[96] vykiadza[97], lebo nimi *je* jeho podiel tučný[98], áno[132], jeho pokrm mastný[99]. (17)Či preto má[5] svoju sieť vyprázdňovať a ustavične národy[25] zabíjať, nešetriť[100]?

2 Budem stáť na svojej stráži[101], áno[132], chcem[5] sa postaviť na hradbe[102] a vyhliadať[103], aby som zbadal[10 104 105], čo bude[106] ku mne hovoriť a čím budem môcť odpovedať[107] na svoju[108] výčitku[109].

(2)I odvetil mi Hospodin a povedal: Popíš videnie[3], áno[132], vyry[110] na dosky, aby čítajúci ho[111] mohol[5] bežať[112], (3)lebo videnie[3] *je* ešte na určenú dobu[113], i chváta[114] ku koncu[115] a nemôže[5] zlyhať[116]; ak bude[117] otáľať[118], čakaj naň, lebo istotne[119] musí[5] prísť, nebude sa oneskorovať[120]. (4)Hľa, nadutá[121] *je*, nie *je* úprimná[122] jeho duša v ňom[123], a*le* spravodlivý bude žiť zo svojej vernosti[124 125 126 127]; (5)a nadto, ako je víno zradné[82 128,129] spupný[130] muž[131], ktorý[132] neostáva doma[133], ktorý svoju dychtivosť[134] rozširuje[6 135] ako šeól[136], áno[132], on *je* ako smrť, ktorá[132] sa nemôže[5] nasýtiť, i pozbiera[62] k sebe všetky národy[25], áno[132], zhromaždí k sebe všetky národnosti[25] – (6)či sa títo – oni všetci[58] – nebudú na neho[137] ujímať[16 138 139] prípovedí[91 140] a záhadných reči[91 141 142], vtipov[143], voči nemu? I bude *sa*[29] vravieť: Beda[144], ten,[145] *ktorý*[41] si zadovažuje veľa nie svojho[48 146] – až dokedy? – a nakladá na seba[139] bremä zabaveného majetku[147 148]! (7)Či nebudú náhle povstávať *tí, kto* ťa budú hrýzť[149 150], a precitať *tí, kto* tebou budú lomcovať[149 151]? I *do*staneš sa[15] im v olupovanie[152 153 154 155]; (8)*pretože* ty si poplienil[156] mnohé národy[25], budú, všetok pozostatok národností[25], plieniť[156] teba, za krv[155 157 158] ľudí[85] a násilie[8] *na* zemi, hradisku[159] a všetkých bývajúcich v ňom.

www.biblia.sk

(9)Beda[144], dychtiaci[145] po nespravodlivom zisku[160] zlom pre svoj dom na umiestenie[76] svojho hniezda vo výške na vykĺznutie[161] z dlane zla[162]! (10)Zosnoval si[163] pre svoj dom ostudu, skoncovanie *s* mnohými národnosťami[25 164], a tvoja duša hreší; (11)áno, kameň zo steny bude kričať[7] a krokva[165] z dreva bude odpovedať.

(12)Beda[144], budujúci[145] mesto krvou[157], ktorý[132] hradisko[159] upevňuje[6] bezprávím[166]! (13)Či *to*, hľa, nie *je* z blízkosti[167] Hospodina zástupov[168 169], že[132] sa ľudia[25 170] namáhajú pre oheň[171] a davy[172] sa nadarmo[171] ustávajú[173]? (14)Veď zem bude napĺňaná poznaním slávy[174] Hospodina, ako sú vody pokrytím na[175] mori[176]!

(15)Beda[144], napájajúci[145 177] svojich blížnych[91 178]! Primiešavaš[179] svoje popudenie[180] a tak aj opojenie, za účelom hľadenia na ich obnažovania[181]; (16)sýtil si sa[6] hanbou *viac* od cti[174] – pi aj ty a ukáž svoju predkožku[182], bude sa k tebe obracať[183] čaša[184] pravice Hospodina a veľká hanba[185] na tvoju česť[174]. (17)Áno, bude ťa zaplavovať[186] násilie[8] Levánóna[187 188] a týranie[14] zvierat[189], *ktoré* ich straší[190], za krv[155 157 158] ľudí[85] a násilie[8] *na* zemi, hradisku[159] a bývajúcich v ňom. (18)Čím osoží[6] socha[191], ak ju jej stvárňovateľ[192] vyteše[191 193]? zliatina, áno[132], učiteľ klamu[194], ak sa stvárňovateľ[192] spoľahne[195] ohľadne zhotovovania[196] nemých modiel[197] na svoj výtvor[192 198 199]?

(19)Beda[144], vraviaci[145] drevu: Precitni!, mlčiacemu kameňu: Prebuď sa! Bude on učiť? Hľa, *je* potiahnutý zlatom a striebrom, a*le* žiadneho[200] ducha[71] v jeho vnútri niet. (20)A*le* Hospodin *je* v svojom svätom chráme[201 202], zmĺkni[203], všetka[200 204] zem, pred jeho tvárou[205]!

3 Modlitba Habakkúka[48], proroka, na[206] Šigjónóth[207].

(2)Hospodine, počul som tvoju zvesť[208 209]; zhrozil som sa[50]!
Hospodine, tvoj skutok[32] – uveď ho
v život[210] vprostred[211] rokov[212], kiež
ho chceš[5 213] vprostred[211] rokov[212]
oznámiť,
kiež *si* v rozhnevaní[214] pripomínaš[213]
zľutovanie!
(3)*Вон* prichádza z[215] Témána[216], áno[132],
Svätý z[215] vrchu Párán, seláh[217],
jeho velebnosť[218] pokrýva[6 186] nebesá
a zem napĺňa[6] jeho chvála[219].
(4)I nastáva[15] jas[220] ako svetlo[221]; zo
svojej ruky on má[222 223] lúče[224]; áno[132],
tam *je* skrýša[225] jeho sily.
(5)Pred jeho tvárou ide mor a u jeho
nôh vychádza[51] plameň[226].
(6)Zastal a dal sa merať zem[227],
pozrel[10] a vyplašil[228] národy[25],
i boli odveké vrchy[229] rozmetané[230],
zrútili[231] sa večné pahrbky[232] –
on má[222] večné cesty[232 233].
(7)Uvidel som stany Kúšána
postihnuté nešťastím[11 234 235],
koberce[236] zeme Midjána sa triasli.
(8)Či Hospodin planie[6 237] proti riekam?
Alebo *je* proti riekam jeho hnev,
alebo tvoje prekypenie[237 238] proti
moru[239], že jazdíš na svojich
koňoch, *na* svojich vozidlách
záchrany[240]?
(9)Tvoj luk sa splna[241] odkrýva[242] –
prísahy vetvám[243 244] slovom[245 246];
seláh[217]. Riekami brázdiš zem.
(10)Uvideli ťa vrchy, zvíjajú sa[247];
prešiel príval[248] vôd, hlbina[249] *vy*dala
svoj hlas, vysoko vzniesla[16] svoje
ruky.
(11)Slnko, mesiac – *to* pri svetle
tvojich šípov zastalo *v* svojom
bydlisku[250], *u*chádzali[251] pri jase[222],
blyskote[252] tvojej kopije.
(12)V rozhorlení[253] kráčaš zemou,
v hneve roztieraš[254] národy[25],
(13)vyšiel si na zachraňovanie[240 255]
svojho ľudu, zachrániť[240 255] svojho
pomazaného[256],
odštiepol si[257] hlavu[258] od domu
zlovoľného[259] odkrytím[241 242] základu
až po krk[260]. Seláh[217].
(14)Hlavu jeho vojvodcov[261] si
prebodal jeho[262] palicami[263];
búrlivo sa hnali[264] rozprášiť[265] ma[266],
ich hlahol[267] *bol* ako pri požieraní
chudobného[268] v úkryte[269].
(15)Vkročil si v more[270] *so* svojimi
koňmi, *v* záplavu[271] mnohých vôd.
(16)Počul som a moje vnútro[272] sa
roztriaslo, pri *tom* hlase[273] sa
zachveli[274] moje pery,
v moje kosti vnikal rozklad[275]
a na svojom mieste[276] som sa triasol,

www.mossbank.eu

kým by som bol mal[5 277] spokojne
čakať[278] na[279] deň tiesne[280],
na vzostup vojensky prepadajúceho[281]
ľud voči nemu[282].
(17) Áno, nech figovník nekvitne[213 283]
a na révach nech nebude[213 283]
plodu[284], úrodnosť[285] olív[91] nech
sklame[213 283 286],
a obilné polia[287], *to* nech
neprináša[6 196 213 283] pokrmu, drobný
dobytok nech *sa*[30] z ohrady[288]
pohlcuje[6 213 283 289]
a hovädzieho dobytka v stajniach nech
nebude[213 283],
(18) ja však[290] sa budem veseliť
v Hospodinovi, budem jasať v Bohu
svojho zachraňovania[240 255].
(19) Hospodin, Pán, *je* mojou
zdatnosťou[291] a robí[76] moje nohy
takými ako *nohy* jeleníc[292], i dáva mi
vkročiť na moje výšiny[270 293].

Riaditeľovi hudby[294], pri mojich strunových nástrojoch.

www.milos-pavlik.eu

HABAKKÚK

1 Hebr. „Chavakkúk“; meno značí „Vrúcne objatý“.
2 Pozri Is. 13:1, pozn. 749 a 750.
3 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
4 Pozri Ám. 1:1, pozn. 5.
5 Al. možno „mám“, ďalej obdobne, pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
6 Al. „kričať“, no nie ako nižšie[7]; D. „zavolal som“, „dal som sa volať“, v zmysle „zavolal som a budem naďalej volať“; ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
7 Pozri Sud. 3:9, pozn. 175.
8 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
9 Pozri Is. 43:12, pozn. 1067.
10 Vl. „dávaš (al. „nechávaš“) vidieť“ (v. 3), „pozrite“ (v. 5), iné sloveso ako „hľadíš“ vo v. 3 a „pohľaďte“ vo v. 5 V. 13 obdobne, tak aj v kap. 2:1 v protiklade k „videnie“[3] v tamojšom v. 2. Aj ďalej obdobne.
11 Pozri Is. 1:13, pozn. 61.
12 Al., podľa niektorých, „dávaš hľadieť“.
13 Pozri Gen. 41:51, pozn. 1130.
14 Pozri Jer. 6:7, pozn. 502; Žalm 12:5, pozn. 374, nesúvisí s „násilie“ tu nižšie a vo v. 2[8].
15 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
16 Pozri Gen. 27:3, pozn. 139.
17 Pozri Prísl. 22:10, pozn. 899.
18 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
19 Pozri Gen. 45:26, pozn. 1256, tu v zmysle „stáva sa neúčinným“. Sloveso sa v SZ vyskytuje len ešte v Gen. 45:26, pozn. 1250, a v Žalme 38:8 a 77:2, pozn. 1828.
20 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; Exod. 15:25, pozn. 545.
21 Ako „donekonečna“ u Is. 13:20 a Jer. 3:5, pozri aj Jer. 50:39, pozn. 1923.
22 Al. „neprejavuje“, vl. „právo nikdy[21] nevychádza“[51], sloveso ako „vychádza“[51] tu nižšie a obdobne na mnohých iných miestach; zmysel ako v texte al. tu vyššie.
23 Al. „pokrivené“, „prekrútené“, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len tu.
24 Al. „na“, „v“.
25 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
26 Tj. „hrôzou“, potom teda „v hrôzu“, pozri Gen. 42:28, pozn. 1161, al. „začudovaním“, teda „v začudovanie“, pozri Gen. 43:33; Kaz. 5:8.
27 Zvratný tvar nasledovného slovesa[28], vyskytujúci sa v SZ len tu.
28 Základný tvar dotyčného slovesa[26] v obdobnom zmysle („zhrozte sa“, „čudujte sa“); túto zostavu dvoch tvarov tohože slovesa chápu mnohí v zosilňujúcom zmysle („upadnite vo veľké al. úžasné stŕpnutie“ [„hrôzu“, „začudovanie“], „veľmi al. úžasne stŕpnite“ [ať.]). Porov. obdobnú zostavu u Is. 29:9, pozn. 1498, kde, pravda, ide o dve rôzne, hoci podobne znejúce slovesá; tunajšia dotyčná zostava v pôvodine znie „vehittamhú, tmáhú“.
29 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
30 Al. možno „*on*“, tj. „Hospodin“.
31 „*ja* uskutočňujem“, lebo ide o Boží výrok.
32 Pozri Žalm 44:1; al. „pôsobí pôsobenie“, tvary iného slovesa ako v Deut. 14:29, pozn. 608, ako napr. „spôsobil“ v Deut. 32:27 a i.
33 Al. „hoci“.
34 Pozri Gen. 15:5, pozn. 417; Exod. 10:2, pozn. 314.
35 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 566, 48:4, pozn. 1288.
36 Pozri Deut. 28:9, pozn. 956.
37 Pozri Ám. 6:14, pozn. 308.
38 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 225.
39 Pozri Gen. 10:14, pozn. 322.
40 Pozri Gen. 11:28, pozn. 345.
41 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
42 Pozri Sud. 18:25, pozn. 850; tu aj „besný“, „hnevlivý“.
43 Pozri Is. 35:4, pozn. 1773, tu v zmysle ako v texte, al. „zúrivý“.
44 Al. „bude chodiť“.
45 Pozri Hóš. 4:16, pozn. 175.
46 Pozri Gen. 22:17, pozn. 416.
47 Pozri Exod. 25:9, pozn. 863.
48 D. „nie jemu“, tj. „jemu ne*patriace*“, pozri Num. 1:1, pozn. 22, ďalej obdobne.
49 Pozri Pies. 6:4, 10, pozn. 189.
50 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731, tu (nie ďalej) trpné príčastie.
51 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
52 Al. „vyvýšenosť“, tvar dotyčného slovesa[16], porov. Hóš. 13:1, pozn. 604.
53 Pozri 2 Sam 1:23 a ďalej, pozn. 72; Is. 30:16, pozn. 372.
54 Vl. „ostrejšie“, tvar tohože slovesa ako „je naostrený“ u Ezek. 21:9–11, vyskytujúceho sa v SZ len na týchto dvoch miestach, tu zmysel ako v texte.
55 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1378.
56 Tu aj „jazdecké kone“.
57 Pozri Lev. 11:13, pozn. 319.
58 Pozri Gen. 11:6 a ďalej, pozn. 375.
59 Tj. „páchať násilie“.
60 Al., podľa iných, „smer“, „úsilie“, „snaha“, výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
61 Tj. azda „podľa (al. „smerom“) východného“.
62 Pozri Gen. 6:21, pozn. 230.
63 Pozri Gen. 39:14, pozn. 1045; 2 Kráľ. 2:23, pozn. 96.
64 Sloveso ako „sa vysmievať“ v 2 Kráľ. 2:23, tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že je to sloveso iného kmeňa ako nasledovné „predmetom posmechu“ a „sa smeje“; v SZ sa vyskytuje ešte len u Ezek. 16:31, pozn. 713, a 22:5, pozn. 717.
65 „Predmetom posmechu“ je v hebrejčine jedno slovo, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, odvodený od nasledovného slovesa „sa smeje“.
66 Pozri Num. 13:19, pozn. 487.
67 Pozri Gen. 41:49, pozn. 1105.
68 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
69 Tj. na vybudovanie obliehacieho valu.
70 Pozri Jóba 11:10, pozn. 184.

www.mlosavik.eu

71 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226.
72 Al., podľa iných, „potom sa zmení (pozri Žalm 102:26, pozn. 2222) *jeho* myseľ“ (al. „zmýšľanie“ „duch“).
73 Al., podľa niektorých, „potom sa zmení[72] vietor, i“.
74 Pozri Lev. 4:13, pozn. 90.
75 Pozri Gen. 4:12, pozn. 144.
76 Pozri Gen. 13:16, pozn. 384.
77 Pozri 2 Sam. 7:14, pozn. 355; Jóba 5:17, pozn. 242.
78 Pozri Žalm 104:8, pozn. 2244.
79 Pozri Jóba 14:4, pozn. 686.
80 Al. možno „*príliš* čistý“.
81 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Is. 10:1, pozn. 602.
82 Pozri Jóba 6:15, pozn. 307.
83 Pozri Žalm 35:25, pozn. 662.
84 D. „mlčíš za pohlcovania (al. „pri pohlcovaní“) zlovoľným“.
85 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
86 Al. „*takými* ako ryby“, nižšie obdobne.
87 Pozri Gen. 1:21, pozn. 33.
88 Pozri Gen. 1:24n., pozn. 31.
89 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.
90 Tj. „nad zlovoľným“.
91 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
92 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
93 Pozri Jóba 41:1, pozn. 1827; Is. 19:8; výraz vyskytujúci sa v SZ iba na týchto 3 miestach.
94 Pozri Prísl. 21:7, pozn. 944.
95 Al. „svojou sieťou“, nižšie obdobne, na oboch miestach obdobne ako „udicou“ vyššie, kde sa dá čítať aj „na udicu“. Obdobne aj ďalej, aj ohľadne iných pojmov.
96 Al. „v svojej rybárskej sieti“, no nesúvisí so „sieť“ tu vyššie a vyskytuje sa v SZ len tu a v nasledovnom verši; príbuzné výrazy sú „čerene“ v Žalme 141:10 a obdobne u Is. 51:20 (na oboch miestach rovnaký výraz) a „vlečný čereň“ u Is. 19:8 (len tam).
97 Pozri Exod. 30:7, pozn. 1031 a 1077.
98 Pozri Is. 30:23, pozn. 1585.
99 Ako. „kŕmených“ v 1 Kráľ. 4:23, tu v zmysle ako v texte; nesúvisí s „pokrm“ vyššie. V tomto spojení a význame sa tento výraz v SZ vyskytuje len tu.
100 Pozri 2 Sam. 12:4, 6, pozn. 494; Is. 9:19, pozn. 598; Jer. 50:14, pozn. 875.
101 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668; Nech. 7:3, pozn. 293; Is. 21:8, pozn. 1117.
102 Pozri Kaz. 9:14, pozn. 296; Mích. 5:1, pozn. 271, tu v zmysle ako v texte, al. „strážnej veži“.
103 Al. „pozorovať“, „vyzvedať“, pozri Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
104 D. „na zbadanie“, nie ako vo v. 2 a ďalej[3].
105 Tu v zmysle „zistil“, „spoznal“, „dozvedel sa“, porov. obdobné použitie slovesa „vidieť“ aj v slovenčine.
106 Tj. „Hospodin“.
107 D. „a čo … vracať“, porov. 1 Sam. 17:30, pozn. 700. Netýka sa miest bez tohto označenia.
108 Tj. „mňa sa týkajúcu“, „mne udieľanú za moje slová“.
109 Tj. „keď ku mne bude vyslovená“.
110 Pozri Deut. 27:8, pozn. 946.
111 D. „v ňom“.
112 Tj. „aby ho bolo možné čítať aj v behu“, al. „aby ho mohl čítajúci prebehnúť“, tj. „rýchlo al. náhlivo prečítať“.
113 Pozri Gen. 1:14, pozn. 25.
114 D. „supí“, pozri Žalm 27:12, pozn. 312, tj. „kvapí so supením al. ťažkým oddychovaním“.
115 Tj. „k svojmu splneniu“.
116 Al. „sklamať“.
117 Tj. „jeho splnenie“.
118 Al. „sa odkladať“, „váhať“ (Gen. 19:16), „predlievať“ (Sud. 19:8, pozn. 222).
119 D. „príchodom“, „prídením“.
120 Sloveso ako v Gen. 24:56, 32:4, pozn. 635.
121 Al. „namyslená“, „opovážlivá“, tvar slovesa v Num. 14:44 preloženého „sa opovážili“, vyskytujícího sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
122 Pozri Num. 23:10, pozn. 884.
123 Tj. azda „nadutá (al. „neúprimná“) je duša toho, v ktorom je neúprimná“ (al. „nadutá“), v texte doslovný preklad znenia v pôvodine, ktoré je neľahko zrozumiteľné (nie je nikde povedané, kto je ten, ktorého duše sa tento výrok týka). Mnohí prekladatelia si tu pomáhajú tým, že nedbajú na ženský rod slovesného tvaru tu v texte preloženého „nadutá“[123] a prekladajú v zmysle „Hľa, nadutý, jeho (tj. azda „kto je nadutý, toho“) duša v ňom nie je úprimná“, a pod.
124 Pozri Exod. 17:12, pozn. 599.
125 Pozri Exod. 12:43, pozn. 427.
126 Al. „žiť svojou vernosťou“[95].
127 Tu aj „viery“; v tomto zmysle preložili toto miesto LXX (vl. „z viery mojej“, tj. „vo Mňa“) a v podstate podľa ich prekladu („z viery“) je citované v NZ (Rim. 1:17; Gal. 3:11; Hebr. 10:38).
128 Pozri aj Žalm 25:3, pozn. 750.
129 Tj. azda „tak sa sklame aj“, porov v. 6 a ďalej.
130 Al. „svojvoľný“, „pyšný“, ako „nadutý“ v Prísl. 21:24, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
131 Pozri Exod. 10:11, pozn. 333.
132 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
133 Al. „neodpočíva“, sloveso vyskytujúce sa v SZ v tomto význame len tu, možno v zmysle „nespokojuje sa s tým, čo má“.
134 Al. „žiadostivosť“, pozri Is. 5:14, 56:11, pozn. 263.
135 Pozri Is. 5:14, pozn. 344.
136 Pozri Gen. 37:35, pozn. 995.
137 Al. „proti nemu“, ďalej obdobne.
138 Pozri Num. 23:7, pozn. 878.
139 Pozri Num. 23:7, pozn. 879.
140 Pozri Num. 21:27, pozn. 815; 23:7, pozn. 880.
141 Pozri Prísl. 1:6, pozn. 23.
142 Tu v zmysle „skryto posmešných narážok“.
143 Pozri Num. 12:8, pozn. 466; Dán. 8:23, pozn. 575.
144 Pozri Is. 1:4, pozn. 12.
145 Tj. azda „Beda tomu“, v texte v podstate doslovný preklad. Ďalej obdobne.
146 Pozri Deut. 17:16, pozn. 678.

www.mojabibliotek.eu

147 Tj. „zaťažuje sa zabaveným majetkom“, v texte opis uchovávajúci v preklade význam predložkovej väzby, aká je v pôvodine.
148 Al. „zálohov“[91], no tento výraz znamená tiež „husté blato al. hlinu“, takže tu ide o dvojzmyselný výrok.
149 D. „tvoji hryzúci“, „hryzúci ťa“; ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
150 Al. „tvoji úžerníci“, tj. „tebe ukladajúci úžeru“, pozri Deut. 23:20, pozn. 858 a 859, kde je použitý tvar toho istého slovesa, takže tu vlastne opäť ide o dvojzmyselný výrok.
151 Al. „triasť“, „otriasať“.
152 V pôvodine množné číslo.
153 Pozri Jer. 30:16, pozn. 1353.
154 Al. obdobne ako u Jer. 30:16, pozn. 1354.
155 Množné číslo možno v zmysle „úplné al. všestranné olúpenie“; vo v. 8 (podľa nasledovnej poznámky[157]) možno aj v zmysle „krv každého z nich“, totiž „z ľudí“ nižšie.
156 Sloveso ako „olupovať“ u Ezek. 39:10, tu je preklad zvolený na odlíšenie od predošlého iného slovesa[153].
157 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
158 Al. „pre krv“, v príčinnom zmysle, D. „od krví“, zmysel ako v texte al. tu vyššie, ďalej obdobne.
159 Pozri Num. 21:28, pozn. 816.
160 Pozri Prísl. 1:19, pozn. 54.
161 Al. „vyviaznutie“, vl. „uniknutie“, al. „vyprostenie“, ale v trpnom zmysle, porov. Gen. 32:30, pozn. 878; Žalm 69:15, Prísl. 6:5; Is. 20:6, pozn. 1087.
162 Al. možno „nešťastia“ (Deut. 29:21, pozn. 1065).
163 Pozri Is. 7:5, pozn. 430.
164 Tj. „vyhubenie mnohých národností“.
165 Tj. „trám z krovu“, al. vôbec „trám“, al., podľa iných, „skoba“, „kolík“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
166 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
167 Pozri Gen. 8:8, pozn. 259.
168 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
169 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
170 Ako „národnosti“ vo v. 8; pozri Jer. 51:58, pozn. 2004.
171 Pozri Jer. 51:58, pozn. 2005.
172 Pozri Jer. 51:58, pozn. 2006.
173 Pozri 1 Sam. 14:28, 31, pozn. 575.
174 Pozri Exod. 16:7, pozn. 556, vo v. 16 skôr v zmysle ako v texte.
175 Pozri Is. 26:21, pozn. 1356.
176 Tj. „na dne mora“.
177 Tj. „opojným nápojom“.
178 Pozri Exod. 20:16, pozn. 668.
179 Sloveso ako „pripusti“ v 1 Sam. 2:36, ktorého tvarom je aj „začlenenia“ tamže v kap. 26:19; tu zmysel ako v texte.
180 Niektorí, so zmenenými samohláskami, tu čítajú „svoj mech“, pozri Gen. 21:14, 19, a prekladajú „vylievaš svoj mech“, tj. „opojného nápoja“.
181 Porov. Gen. 9:21n., „sa obnažil“ tam je sloveso iného kmeňa ako „obnažovania“ tu, ale „nahotu“ v tamojšom v. 22 je výraz tomuto príbuzný.
182 Al. „staň (al. „prejav“, „ukáž“) sa neobrezaným“, sloveso ako v Lev. 19:23, pozn. 624; tu hádam v zmysle „obnáž sa a týmto svojím nedôstojným správaním sa pripodobni neobrezancom“, tj. „nečistým“.
183 V zmysle „podávaním dookola“, porov. to isté sloveso u Jóba 16:13, pozn. 798, tj. „bude na teba prichádzať rad, aby sa ti dostalo“.
184 V obdobnom zmysle ako u Is. 51:17.
185 Al., podľa iných, „hanebné popľuvanie“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
186 Pozri Žalm 55:5, pozn. 1407, tj. „odplata za“.
187 Pozri Deut. 3:25 a ďalej, pozn. 23.
188 Tj. „na Levánónu páchané“.
189 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
190 Pozri Jer. 1:17, pozn. 67.
191 Pozri Exod. 20:4, pozn. 659.
192 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56, tu v zmysle ako u Is. 44:9, pozn. 1169.
193 Sloveso, od ktorého je dotyčný výraz[191] odvodený, ako v Exod. 34:1, 4, tu aj „vyreže“ (podľa toho, z čoho sochu zhotoví).
194 Al. „lži“, pozri Jer. 10:14, pozn. 265.
195 Pozri Sud. 20:36, pozn. 502.
196 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
197 Pozri 1 Par. 16:26, pozn. 548.
198 Výraz odvodený od dotyčného slovesa[192], pozri Is. 29:16, pozn. 1506.
199 D. „ak sa stvárňovateľ svojho výtvoru naň ohľadne … modiel spoľahne“, v texte opis v záujme zrozumiteľnosti.
200 D. „každého“, tu zmysel ako v texte.
201 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
202 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
203 Tvar slovesa ako „Mlčte“ u Nech. 8:11, iného než „mlčiacemu“ tu vo v. 19.
204 Tj. „celá“ al. „každá“, ako vo v. 19[200], no nie v tom zmysle ako tam.
205 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
206 Al. možno „podľa“, pozri Ám. 1:3, pozn. 6.
207 Množné číslo výrazu v nadpise Žalmu 7, pozn. 168; tu, podľa niektorých, „ohľadne blúdiacich“.
208 Pozri Num. 14:15, pozn. 532.
209 Pozri Num. 14:15, pozn. 533, tu skôr v tomto doslovnom zmysle.
210 D. „oživ ho“, zmysel ako v texte („uskutočni ho“, no nesúvisí s predošlým[32] „skutok“).
211 Pozri Deut. 1:42, pozn. 113.
212 Tj. „určenej doby“, pozri kap. 2:3[113] („nech nemusíme čakať, než tá doba uplynie“).
213 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
214 Pozri Jóba 3:17, pozn. 135.
215 Al. „od“.
216 Al. možno „od juhu“, pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
217 Pozri Žalm 3:2, pozn. 74.
218 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.
219 Pozri Nech. 9:5; 12:46, pozn. 391.
220 Pozri Is. 50:10, pozn. 289; Ezek. 1:4, pozn. 21.
221 Mieni sa azda „svetlo slnka“.

www.mlosavik.eu

222 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
223 Al., podľa iných, „z jeho ruky mu *vychádzajú*“.
224 Al. „žiaru“, vl. „rohy“, tu v takomto zmysle, možno preto, že „roh“ je často obrazom moci, pozri napr. 1 Sam. 2:1, pozn. 70; Žalm 18:2, pozn. 508, a porov. Exod. 34:30, pozn. 1202, a Jóba 42:14, pozn. 1901.
225 Al. „úkryt“, „schránka“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
226 Al. „horúčka“, pozri Deut. 32:24, pozn. 1160.
227 Al., podľa iných, „otriasať zemou“.
228 Al. „rozrušil“, „znepokojil“, „vystrašil“, vl. „nechal vyskakovať“, pozri Žalm 105:20, pozn. 2296.
229 D. „vrchy veku“ (al. „večnosti“), pozri Jóba 20:4, pozn. 947.
230 Al. „rozvrátené“, „rozdrvené“, „roztrieštené“, sloveso ako v Prísl. 5:16, 25:18, pozn. 1098, tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.
231 Al. „zosypali“, vl. „sklonili“, „poklonili“, pozri Prísl. 14:19, iný významový odtieň pozri u Jóba 9:13, pozn. 471, tu sa hádam dá chápať v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
232 D. „pahrbky veku“ (al. „večnosti“), nižšie obdobne, no iný výraz než vyššie[229], pozri Gen. 9:12, pozn. 293.
233 V zmysle „chôdze“, „chodenia“.
234 Pozri Žalm 55:3, pozn. 1403.
235 D. „Kúšána pod nešťastím“, tj. „pod bremenem nešťastia“.
236 Pozri Jer. 4:20, pozn. 364.
237 Tj. „hnevom“, porov. Gen. 4:5, pozn. 138. Nižšie obdobne.
238 Pozri Is. 13:9, pozn. 595.
239 3. pád slova „more“, nie vari „mor“ (v. 5). Porov. Žalm 114:3, 5.
240 Pozri 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
241 D.[242] „odkrytím“, „odhalením“, vo v. 13 čosi iný tvar, tam v doslovnom zmysle.
242 Al. „odhaľuje“, al. možno „tasí“, sloveso ako „Prebuď sa“ v kap. 2:19, v zmysle ako tu v texte sa v SZ vyskytuje len na tomto mieste a vo v. 13.
243 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
244 Tj. „Israélovým“, pozri Exod. 31:2, pozn. 1102.
245 Tj. „Hospodinovým“, pozri Žalm 19:2n., pozn. 2457.
246 Tj. azda „sa … odkrýva podľa prísah vykonaných slovom Hospodina vetvám Israéla“. Zmysel týchto slov je v pôvodine nejasný a v známych mi prekladoch sa javí veľká rozmanitosť chápania, usiloval som sa podať preklad dávajúci pomerne dobrý zmysel bez vkládania slov, akých v pôvodine niet.
247 Pozri napr. Žalm 48:6, pozn. 1290; al. „sú plné úzkosti“, pozri Sud. 3:25, pozn. 216.
248 Pozri Is. 28:2, pozn. 298.
249 Pozri Gen. 1:2, pozn. 5.
250 Pozri 1 Kráľ. 8:13, pozn. 503.
251 Tj. „slnko a mesiac“, al., podľa niektorých, „tvoje šípy“.
252 Pozri Deut. 32:41, pozn. 1208.
253 Pozri Žalm 38:3 a ďalej, pozn. 2208.
254 Pozri Sud. 8:7, pozn. 497.
255 Tu a vo v. 18 čosi iný, ale v podstate súznačný tvar dotyčného výrazu[240]; nižšie vo verši v platnosti neurčitého spôsobu.
256 Tj. „kráľa Svojho ľudu“.
257 Pozri Num. 24:8, 17, pozn. 928; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1204; Sud. 5:26, pozn. 355.
258 Tj. „vrchol“, „hrebeň strechy“.
259 Tj. „nepriateľského kráľa“.
260 Tj. „spodok“.
261 Al. vôbec „vodcov“, „predstavených“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no pozri príbuzný výraz v Sud. 5:7, 11, pozn. 298, taktiež len tam sa vyskytujúci.
262 Tj. „zlovoľného“, al. „jej“ tj. „hlavy“, v hebrejčine taktiež mužského rodu.
263 Ako v Exod. 4:2 a na mnohých iných miestach, ten istý výraz ako „vetvám“ tu vo v 9[244], inak „berlami“ al., podľa niektorých, „oštepmi“, „kopijami“, no nie ako „kopije“ vo v. 11.
264 Sloveso ako v 2 Kráľ. 6:11, pozn. 309; Is. 54:11, pozn. 2349.
265 Pozri Jer. 13:24, pozn. 695.
266 Tj. „Boží ľud“, „Júdu“.
267 Al. „jasot“, „jasavý hlahol“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
268 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 276.
269 Porov. Žalm 10:9.
270 Al. „Prešiel si (sloveso ako v Num. 24:17, pozn. 927) morom“. Vo v. 19 iný tvar, zmysel ako tam v texte[293].
271 Al. „záplavou“, podľa predošlej[270] poznámky; výraz ako „hromady“ v Exod. 8:14.
272 Pozri Jóba 15:2; 20:20, pozn. 718.
273 Al. „zvuku“, tj. „pri počutí“, al. „*tým* hlasom“ (al. „zvukom“), „od *toho* hlasu“ (al. „zvuku“).
274 Al. „sa ozvali“, „zazneli“ (sloveso ako „znieť“ v 1 Sam. 3:11, 2 Kráľ. 21:12, Jer. 19:3, tu potom možno „zajačali“, „zavrešťali“).
275 Al. „vnikala hniloba“, pozri Prísl. 12:4, pozn. 596.
276 Vl. „pod sebou“, zmysel ako v texte, al., podľa niektorých „v svojom postavení“, al. „*na* svojom spodku“, tj. „na svojich nohách“.
277 Al., podľa niekterých, „sa triasol, aby som mohol“, tj. azda „obavou, že nebudem môcť“.
278 Vl. „odpočívať“, „spočívať“, pozri Gen. 8:4, pozn. 178; Exod. 10:14, pozn. 338, a i.
279 Al., podľa niektorých, „sa triasol, *ja*, ktorý budem odpočívať v“. Podľa Vulgaty „nech v moje kosti vniká rozklad a podo mnou sa (tj. azda „zem“) trasie, len nech odpočívam v“.
280 Pozri napr. Gen. 35:3, pozn. 935.
281 Pozri Gen. 49:19, pozn. 1352 a 1353.
282 Al. „naň“, D. „na vzostup voči ľudu (al. „na ľud“) vojensky ho prepadajúceho“, zmysel ako v texte, kde opis v záujme zrozumiteľnosti.
283 Tu v prípustkovom zmysle („bár by … nekvitol“, ďalej obdobne).
284 Al. „výnosu“, Sud. 6:4.
285 Al. „plodnosť“, vl. „činnosť“, „práca“, pozri Deut. 14:29, pozn. 608, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie

www.miloslavbible.eu

(„prinášanie úrody al. plodu“).
286 Al. „zlyhá“, pozri Hóš. 9:2, pozn. 404.
287 Al. „a nivy“, ako v Deut. 32:32, Is. 16:8, tu v zmysle ako v texte.
288 Ako v Žalme 50:9 a 78:70, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto troch miestach.
289 Pozri Is. 9:20, pozn. 599.
290 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
291 Pozri Exod. 18:21, pozn. 626.
292 Pozri 2 Sam. 22:34, pozn. 896.
293 Al. „kráčať po mojich výšinách“.
294 Pozri Žalm 4, nadpis, pozn. 83.

www.milos-pavlik.eu

SOFONJÁ[1]

Slovo Hospodina, ktoré sa *do*stalo[2] k Sofonjovi[1], synovi Kúšího, syna Gedalju, syna Amarju, syna Chizkijju[3], v dňoch Jóšíjjáhúa[4], syna Ámóna, kráľa Júdu[5].

(2)Naskrze[6] budem zmetať[7] všetko z povrchu tváre[8 9] pôdy[10], vyhlásené[11] Hospodinom; (3)zmetať[7] budem ľudstvo[12 13] a*j* zvieratstvo[12 14], zmetať[7] budem letúnstvo[15] nebies a*j* ryby mora[16] a*j* pohoršenia[17] so zlovoľnými, áno[18], budem ľudstvo[12 13] z povrchu tváre[8 9] pôdy[10] vytínať[19], vyhlásené[11] Hospodinom, (4)a vztiahnem svoju ruku na Júdu[5 20] a na všetkých obyvateľov[20] Jerúsaléma a budem z tohto miesta[21] vytínať[19] zvyšok Baala, mená[22] kňazíkov[23] s kňazmi, (5)a tých, *ktorí*[24] sa na strechách skláňajú[25] voči osadenstvu[26 27] nebies, áno[18], tých, *ktorí*[24] sa skláňajú[25], ktorí[24] prísahajú Hospodinovi, no[18] ktorí[24] prísahajú pri Malkámovi[28 29 30], (6)a tých, *ktorí*[24] odstupujú späť od nasledovania Hospodina[31] a ktorí Hospodina nehľadajú[32] a nie *že* sa *za* ním zháňajú[32 33].

(7)Pred tvárou[34 35] Pána, Hospodina, ticho[36]! Veď deň Hospodina *je* blízky, lebo Hospodin pripravil obeť, posvätil svojich povolaných; (8)a v deň obete Hospodina sa stane[2], že[18] budem vykonávať navštívenie[37] na kniežatách[38] a na synoch kráľa a na všetkých, ktorí[24] *si* obliekajú cudzozemské[39] oblečenie, (9)a budem v onen deň vykonávať navštívenie[37] na každom, kto[24] preskakuje cez[40] prah[41], *na* tých, *ktorí*[24] plnia dom svojho Pána[42] násilím[43] a klamom[44]. (10)A v onen deň nastane[2], vyhlásené[11] Hospodinom, hlas kriku[45] od brány Rýb[46] a z druhej štvrte[47] skučanie, a od pahorkov hlasité[48] bedovanie[49]; (11)skučte, obyvatelia Makteša[50], lebo všetok kupecký ľud[51] zhynie[52], všetci zahrnutí[53] peňazmi[54 55] budú povytínaní[19]. (12)A v onen čas sa bude[32] diať[2], *že* budem Jerúsalém s lampami[56] prehľadávať a na tých mužoch navštívenie vykonávať[37], ktorí[24] zatvrdnuto[57] zotrvávajú[58] na svojich starých názoroch[59], ktorí[24] *si* v svojich srdciach vravia[60]: Hospodin nekoná dobre a nie *že* robí zle; (13)i *do*stane sa[2] ich bohatstvo v olupovanie[61 62] a ich domy *sa stanú* spúšťou[63 64]; domy teda[65] zbudujú, a*le* nebudú obývať, a vysadia vinice, a*le* vína *z* nich piť nebudú.

(14)Blízky je veľký deň Hospodina, blízky a veľmi sa náhliaci! Zvesť *o* dni Hospodina[66 67]: tam[68] bude hrdina[69] horko kričať[70], (15)onen deň *bude* dňom výbuchu hnevu[71], dňom tiesne[72] a úzkosti[73], dňom pustoty[74 75] a spustošenia[76], dňom tmy, áno[18], hlbokej tmy[77], dňom mrákav[22 78] a čierňavy[79], (16)dňom trúby[80] a pokriku[81] proti mestám, ktoré *budú*[24 82] opevnené[83], a proti vysokým nárožným cimburiam. (17)I budem ľuďom[13] pôsobiť tieseň[84], takže[18] budú chodiť[32] ako slepí, lebo voči Hospodinovi hrešia[32], i bude ich krv[85 86] vylievaná[32], jako *je vysypávaný*[87] prach[88], a ich mäso[89] – ako výkaly[90 91]; (18)ani ich striebro ani ich zlato ich v deň výbuchu hnevu[71] Hospodina nebude môcť[17] vyprostiť, lež[18 92] všetka zem bude zožieraná ohňom jeho horlivosti[93], lebo *on* bude uskutečňovať[94] skoncovanie[95 96], áno, urýchlené[97], so všetkými obyvateľmi zeme.

2 Pozbierajte[98] sa[99], áno[18], pozbierajte[98], ó[24 100] národ nehanbiaci sa; (2)skôr ako ustanovenie[101] porodí[102], *ako* sťa plevy[22] prejde deň, skôr ako na vás bude prichádzať[103] žiar[104] hnevu Hospodina, skôr ako na vás bude prichádzať[103] deň hnevu Hospodina, (3)hľadajte Hospodina, všetci pokorení[105] zeme, ktorí uskutočňujú[32 106] jeho právo[107 108], hľadajte spravodlivosť, hľadajte pokoru[105 109], možno sa v deň hnevu Hospodina budete môcť[110] skryť. (4)Áno, Gazza sa bude stávať[2] opustenou[111] a Aškelón spúšťou[63 64 112], Aškód – v poludnie ho[113 114] budú vyháňať[115] a Ekrón bude búraný[111 113 116]. (5)Ach[117], obyvatelia prímorského pásma[118 119], národ Keréthím[120 121], slovo Hospodina *je* proti vám! Kenaan, zem Pelištím[120], áno[18], vyľudním[122] ťa tým[123], *že* nebude obyvateľa, (6)i stane sa[2] prímorské pásmo[118 119] pastviskami[124]

www.biblia.sk

s cisternami[66] pastierov a ovčincami[125],
(7)a *do*stane[2] sa pásmo[119] zvyšku domu
Júdu; budú na nich[126] pásť, v domoch
Aškelóna sa navečer budú ukladať[127 128],
lebo sa Hospodin, ich Boh, *o* nich bude
starať[37 129] a *od*vráti[130] ich zajatie[131].
(8)Počul som tupenie Móáva[132] a rú-
havé[133] reči detí[134] Ammóna, ktorými tu-
pia[32] môj ľud a vystatujú[32] sa[135] proti ich
územiu[136]; (9)preto, *ako že* ja *som* živý,
vyhlásené[11] Hospodinom zástupov[26 137],
Bohom Isráéla, áno, Móáv[132] bude ako
Sodoma a deti[134] Ammóna ako Gomorrha
– zamorenie[138] tŕním[139 140] a soľná baňa[141]
a spúšť[65] navždy[142]; zvyšok môjho ľudu
ich bude mať za korisť[143], áno[18], pozosta-
tok môjho národa ich bude mať za vlast-
níctvo[143]. (10)Toto budú mať[144] za svoju
povýšenosť[145], že tupili[32] ľud Hospodina
zástupov[26 137] a vystatovali[32] sa[135] proti
nemu[146 147]; (11)hrozný[148] *bude* Hospodin
proti nim[146], áno, umorí[149] všetkých bohov
zeme, i budú sa voči nemu, každý[150] zo
svojho miesta[151], skláňať[25] všetky ostrovy[114]
národov.
(12)A[152] vy, Kúším[120 153] – oni *budú* pre-
bodaní mojím mečom.
(13)I bude vzťahovať svoju ruku proti
severu a hubiť Aššúr[154] a Nínivé robiť[155]
spúšťou[63 64], suchopárom ako púšť[156],
(14)a vprostred nej sa budú[32] ukladať[127]
kŕdle[157], živočíšstvo všemožného[158] dru-
hu[159], v[160] jej hlaviciach[161 162] budú noco-
vať aj stepné sliepky[22 163] aj volavky[22 164],
oknami[22] sa bude ozývať hlas spevu[165];
na *každom* prahu *bude* rum[166], lebo cé-
drová stavba *sa*[167] obnaží. – (15)Toto *je*[168]
to mesto, ktoré[643] sa veselilo[204], ktoré[24]
sedelo[204] bezstarostne[169], ktoré[24] v svojom
srdci vravelo[204]: Ja a nikto ďalší[170] – ako sa
stalo[2 204] spustlinou[64 171], odpočívadlom[172]
živočíšstvu! *Tak* nad ním[204] bude každý
prechádzajúci[173] syčať[174], svojou rukou po-
triasať[175].
3 Ach[117], spurné[204] a poškvrnené[176 204], ty[24]
mesto, ktoré[24] pôsobíš pohro-my[177]!
(2)Neuposlúchlo[204] na hlas, neprijalo[178 204]
napomínanie[179], v Hospodina nedôve-
rovalo[32 169 180 204], k svojmu Bohu sa nepri-
blížilo[181 204]; (3)jeho[204] kniežatá[38] vnútri
neho[204] – revúce levy, jeho[204] sudcovia[182] –
vlci večera, nie *až* do rána ohryzujú[32 183],
(4)jeho[204] proroci – smelí[184], vierolomní
muži[185], jeho[204] kňazi znesvätujú[32 186]
svätyňu[187 188], znásilňujú[32 43 189] zákon[190].
(5)Hospodin, vnútri neho[204], *je* spravod-
livý, nedopúšťa sa[94] bezprávia[191], za kaž-
dého[192] rána vynáša[193] svoj súd[107] na svetlo,
nechýba[32 194 195], a*le* zlosyn nepozná[196] os-
tudy. (6)Povytínal[19] som národy, ich ná-
rožné cimburia spustli[197], poplienil[198] som
ich ulice – *sú* bez prechádzajúceho, ich
mestá sú[32] vydrancované[199], bez človeka[200],
lebo niet[201] obyvateľa; (7)povedal som
si[202]: Isto ma budeš mať v úcte[203], budeš
prijímať[178] napomínanie[179], veď[18] jeho[204]
sídlo[205] nie je vytínané[19], čímkoľvek[206] som
na ňom[205 207] vykonal navštívenie[37 208]. Ale
oni časne vstávajú[5], zvrhlými robia[5 209]
všetky svoje skutky[210].
(8)Preto čakajte na mňa, vyhlásené[11]
Hospodinom, na deň môjho povstáva-
nia ku koristi, lebo mojím právom[107] *je*
zvolať[7] národy k môjmu zhromaždeniu
kráľovstiev k vyliatiu naň môjho rozhor-
lenia[211], všetkého žiaru[105] môjho hnevu,
áno, všetka zem bude zožieraná ohňom
mojej horlivosti[93], (9)no vtedy budem
pri[212] národnostiach[213 214] meniť pery[22 215] *na*
očistené[216 217] na vzývanie Hospodina nimi
všetkými[218] v jeho mene, na službu jemu
jedným plecom[219]. (10)Z druhej strany[220]
voči riekam[221] Kúša[222] mi budú moji ctite-
lia[223], dcéra[224] mojich rozptýlených, pri-
nášať[225 226] dary[227]; (11)v onen deň sa nebu-
deš musieť[110] hanbiť za čokoľvek[15] *zo* svo-
jich skutkov[207], ktorými si sa proti mne
previnilo[204 228], lebo vtedy budem z tvojho
stredu[229] odstraňovať[230] veseliacich sa
z tvojej pýchy[231], i nebudeš sa už naďalej
vyvyšovať[232 233] mojím svätým vrchom[234].
(12)I budem v tvojom strede[230] nechávať
zvyšovať ľud chudobný[235] a núdzny[236]; tí[18]
budú dôverovať[32] v[237] meno Hospodina.
(13)Zvyšok Isráéla, *tí* sa nebudú dopúš-
ťať[94] bezprávia[191] a nie že budú vyslovovať
lož[238], *b*a, nebude sa v ich ústach môcť[110]
nájsť klamný jazyk[239].
(14)Plesaj, dcéra Cijjóna, výskajte[240], *vy*
v Isráél*ovi*, raduj sa a veseľ sa celým srd-
com, dcéra Jerúsaléma; (15)Hospodin
odstránil[230] tvoje[241] rozsudky[107 242], odpra-
tal[243] tvojho nepriateľa; Hospodin *je* v tvo-
jom strede[230] Kráľom Isráéla, nebudeš

www.biblia.sk

už vidieť nešťastie[244]. (16)V onen deň
sa bude Jerúsalému vravieť: Nech sa
nebojíš[148 245], Cijjón, nech tvoje ruky ne-
ochabujú[245]; (17)v tvojom strede[229] *je*
Hospodin, tvoj Boh, Hrdina[69], *ktorý* za-
chraňuje[246], teší sa[247] nad tebou s rados-
ťou[56], odpočíva[248] v svojej láske, jasá[249]
nad tebou s plesaním[56]. (18)Pozberám[7]
svojich trpiacich[250 251] z *príčiny*[252] slávnost-
ného zídenia[253], sú[5 254] z teba – na tom[255 256]
je bremä[257 258] potupy. (19)Hľa, ja[259] – chys-
tám sa v onom čase skoncovať[94 260 261] so
všetkými trápiacimi[251] ťa, áno[18], budem
zachraňovať[246 262] tú[263], *ktorá*[24] kríva[264 265],
áno[18], tú, *ktorá je*[24] rozohnaná[266], budem
zhromažďovať a chcem[110] ich postaviť[155]
na chválu[267] a na vychýrenosť[268] vo všet-
kej zemi ich ostudy. (20)V onen čas vás
budem uvádzať (áno[18], v čas svojho shro-
mažďovania vás, lebo vás chcem[110] určiť[193]
na vychýrenosť[268] a na chválu[267]) medzi
všetky národnosti[213] zeme, za svojho *od-*
vracania vášho utrpenia[269] pred vašimi
očami, povedal Hospodin.

www.milos-pavlik.sk

SOFONJÁ

1 Hebr. „Cefanjáh“, pozri Jer. 21:1, pozn.1127; meno značí „Bdelý“. Tu, pravdaže, ide o inú osobu ako tam.
2 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
3 Pozri 2 Kráľ. 18:1, pozn. 707; prorok teda azda odvodzuje svoj pôvod z Dávidovho kráľovského rodu.
4 Pozri 2 Kráľ. 21:24 a ďalej.
5 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
6 D. „Zmetením“[7].
7 Vl. „zbierať“, „odnímať“, pozri Gen. 30:23, pozn. 230.
8 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.
9 Pozri Gen. 4:14, pozn. 149; 24:46, pozn. 629.
10 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
11 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
12 Pozri Gen. 1:11, pozn. 17.
13 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
14 Pozri Gen. 1:25, pozn. 38.
15 Pozri Gen. 1:20, pozn. 31.
16 Pozri Gen. 1:26, pozn. 43.
17 Ako „hromada sutín“ u Is. 3:6 (tam, pravdaže, v jednotnom čísle), výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach, odvodený od slovesa značiaceho „potkýnať sa“, pozri napr. 1 Sam. 2:4, pozn. 80, tu ho v texte podávam v zmysle, v akom ho podáva značná väčšina známych mi prekladov, inak „príčiny pohoršenia“, „kamene úrazu“ („potknutia sa“ v takomto obraznom zmysle, porov. príbuzný výraz u Is. 8:14, pozn. 513). Niektoré preklady trvajú na význame, aký má tento výraz u Is. 3:6, no nazdám sa, že zmysel, ktorý som tu v texte uprednostnil, lepšie zapadá do súvislosti, lebo bezprostredne nasleduje zmienka o „zlovoľných“, možno ako o pôvodcoch al. vyvolávateľoch oných „pohoršení“ (porov. Zjav. 2:14, kde „nástrahu“, al., podľa prof. Roháčka „urážku“, podľa českého prekladu Kralických, „pohoršení“, je výraz obdobného významu, porov. aj Mat. 13:41), takže tu možno ide o „zmetanie pohoršení aj s tými, ktorí ich pôsobia al. vyvolávajú“.
18 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
19 Pozri Gen. 17:14 a ďalej, pozn. 1107.
20 Al. „proti Júdovi“, ďalej obdobne.
21 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
22 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
23 Pozri 2 Kráľ. 23:5, pozn. 852; nesúvisí s nasledovným „kňazmi“.
24 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
25 Pozri Žalm 42:5n., pozn. 1187, no tu nie v zmysle ako tam v texte.
26 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
27 Pozri Gen. 2:1, pozn. 45.
28 Pozri Jer. 49:1, 3, pozn. 1814.
29 Al. „skrze Malkáma“.
30 Al. možno „pri svojom kráľovi“, „skrze svojho kráľa“, tj. „Baala“.
31 Pozri Num. 14:43, pozn. 551.
32 D. „nevyhľadali“, „nedali sa hľadať“, tj. „nedali sa hľadať a ani ďalej nehľadajú“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
33 Pozri Deut. 4:29, pozn. 261.
34 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
35 Al. „*Z príčiny* tváre“ (al. „prítomnosti“).
36 Pozri Hab. 2:20, pozn. 203.
37 D. „budem navštevovať“, ďalej obdobne, v tomže zmysle ako v Exod. 20:5, pozn. 663, no tu v texte opis uchovávajúci v preklade zmysel predložkovej vazby, aká je v pôvodine, tej istej ako v citovanom mieste, kde však netreba takéhoto opisu, lebo tam, proti tomuto miestu, má toto sloveso ešte aj predmet vo 4. páde bez predložky. V inom zmysle je toto sloveso použité v kap. 2:7[129].
38 Pozri Gen. 12:15 a ďalej, pozn. 554.
39 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84.
40 Táže predložka ako „na“ vyššie.
41 Čo sa, podľa niektorých, patrilo v kráľovských palácoch; podľa iných to znamená násilné vnikanie do domov, alebo ide o to, že Izraélovci napodobovali spôsob Pelištím, ktorí nevstupovali na práh Dágónovho chrámu, pozri 1 Sam. 5:4n.
42 Al., podľa iných, „domy[22] svojich pánov“.
43 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
44 Pozri Žalm 5:6, pozn. 123.
45 Výraz odvodený od slovesa v Sud. 4:3, pozn. 242.
46 Tj. v Jerúsaléme, pozri 2 Par. 33:14; Nech. 3:3.
47 Pozri 2 Kráľ. 22:14, pozn. 839.
48 D. „veľké“.
49 D. „veľké zrúcanie“ (al. „potretie“, „[ro]zdrvenie“, „roztrieštenie“, „veľká skaza“), pozri Prísl. 15:4, pozn. 326, tu v zmysle „bedovanie pre zrúcanie“ (atď.).
50 Meno (značiace „Mažiar“, obdobne ako v Prísl. 27:22) panvovitej kotliny na pôde Jerúsaléma al. jeho blízkeho okolia, nazývanej tak podľa svojho tvaru, porov. Sud. 15:19, pozn. 749, ten istý výraz.
51 Tj. „kupectvom sa zamestnávajúci ľud“, vl. „ľud kupectva“, D. „Kenaanu“, no zmysel je skôr, najmä vzhľadom na záver verša, ako v texte, porov. príbuzný výraz obdobného významu u Jóba 41:6, pozn. 1834. Možno bola oná časť Jerúsaléma, ktorej sa týka predošlá poznámka[50], obývaná najmä kupcami.
52 Pozri Hóš. 4:6, pozn. 140, tu oproti onému miestu tvar dokonavého vidu.
53 Al. „naložení“, tj. „zaťažení“, „obložení“, v SZ len tu sa vyskytujúci výraz odvodený od slovesa preloženého „predkladám“ v 2 Sam. 24:12, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
54 Al. možno voľnejšie „oplývajúci peňazmi“, „plní peňazí“.
55 Al. „striebrom“, pozri Gen. 17:12, pozn. 451.
56 Pozri Jóš. 7:15, pozn. 277.
57 Al. „stŕpnuto“.
58 Vl. „ktorí *sú* zatvrdnutí“ (al. „stŕpnutí“), tvar slovesa ako „stuhli“ v Exod. 15:8.

www.mosaicpress.eu

59 Al. „stanoviskách“, D. „na svojich kvasniciach“, pozri Is. 25:6, pozn. 1257, tu v obraznom zmysle ako v texte.
60 Pozri Gen. 18:17 a ďalej, pozn. 533.
61 Pozri Jer. 30:16, pozn. 1363.
62 Al. obdobne ako u Jer. 30:16, pozn. 1354.
63 Pozri Is. 17:9, pozn. 33.
64 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
65 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
66 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
67 Al. „Ohlas (vl. „hlas“, „zvuk“, tu v takomto zmysle) dňa Hospodina“.
68 Pozri Žalm 14:5, pozn. 404.
69 Pozri Gen. 6:4, pozn 192.
70 Pozri Is. 42:13, pozn. 2028, tu v zmysle ako v texte („kričať od hrôzy al. bolesti“).
71 Pozri Prísl. 11:4, pozn. 551.
72 Pozri Gen. 35:3, pozn. 935.
73 Ako u Jóba 15:24.
74 Pozri Jóba 30:14, pozn. 1325.
75 Al. „búrky,“ pozri Prísl. 1:27, pozn. 87; Is. 10:3, pozn. 611; Ezek. 38:9, pozn. 1753; „záhuby“, pozri Prísl. 3:25, pozn. 202; v známych mi prekladoch sa tento výraz (hebr. „šúah“) uvádza ešte v mnohých iných významoch.
76 (hebr. „mešúah“) vyskytujúci sa v SZ v tomto tvare len ešte u Jóba 30:3 a 38:27 (okrem toho ešte v množnom čísle v Žalme 73:18 a 74:3 [„trosky“, „troskám“]), je od tohto odvodený (čo som sa s nemnohými pokúsil v preklade vyjadriť príbuzným slovenským výrazom) a na oboch spomenutých miestach v spojení s ním ako tu, pridržal som sa aj tu v preklade toho istého významu ako tam (inak možno by sa dalo povedať „búrky a rozbúrenosti“ [„víchra a víchrice“, ako v slovenskom preklade, vydanom spolkom sv. Vojtecha v Trnave], „záhuby a zahubenosti“, a pod.). Prevažná väčšina známych mi prekladov túto príbuznosť dotyčných výrazov v pôvodine opomína a podáva každý z nich inak v rozmanitom zmysle.
77 Pozri Exod. 10:22, pozn. 346.
78 Pozri Jóéla 2:2, pozn. 79.
79 Pozri Exod. 20:21, pozn. 672.
80 Pozri Exod. 19:16, pozn. 646, tu v zmysle „trúbenia“.
81 Pozri Lev. 23:24, pozn. 746, tu v zmysle „vojnového pokriku“.
82 Al. možno „*sú*“.
83 Pozri Num. 13:28, pozn. 487, tu tvar slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený.
84 Pozri Deut. 28:52, pozn. 1023.
85 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
86 Množné číslo možno aj v zmysle „krv každého jednotlivca“.
87 Sloveso „vylievať“, ktorého obdobný tvar je uvedený vyššie, má totiž aj tento význam, pozri napr. 2 Sam. 20:15, pozn. 806, takže prirovnanie ku „prachu“ nižšie je v pôvodine oprávnené a zrozumiteľné.
88 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
89 Pozri Jóba 20:23, pozn. 987.
90 Tj. azda „bude sa s ním zaobchádzať ako s výkalmi“ (al. „bude sa stávať takým ako výkaly“).
91 Ako „hnoj“ v 1 Kráľ. 14:10, tu množné číslo so zmyslom ako v texte; výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
92 Al. možno „lebo“, no nie ako „lebo“ tu nižšie.
93 Al. „žiarlivosti“.
94 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
95 Pozri Is. 10:23, pozn. 659.
96 Tu v takomto zmysle, pozri Jer. 4:27, pozn. 378.
97 Al. „náhlivé“, „chvatné“.
98 Sloveso ako v Exod. 5:7, 12, pozn. 169.
99 Tu je toto sloveso v tvare vyskytujúcom sa v SZ len tu.
100 Al. „vy“.
101 Tj. „Božie“, pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
102 D. „ako porodenie ustanovenia“, tj. „pred uskutočnením toho, čo je jeho predmetom“.
103 D. „nebude prichádzať“ al. „neprichádza“, tj. „kým ešte … nebude prichádzať“ („neprichádza“).
104 Pozri Exod. 15:7, pozn. 508.
105 Al. „pokorovaní“, pozri Žalm 9:18, pozn. 276; 10:2, pozn. 292.
106 Pozri Hab. 1:5, pozn. 31.
107 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480; Exod. 15:25, pozn. 545.
108 Tj. „konajú al. správajú sa podľa Jeho práva“.
109 Al. „tichosť“, pozri Žalm 18:35, pozn. 570; súvisí s dotyčným výrazom[105].
110 Pozri Gen. 2:16, pozn. 74.
111 V pôvodine slovné hry: „Azzáh azúváh“, „Ekrón téákér“.
112 Nesúvisí s „opustenou“ vyššie.
113 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
114 Tj. „jeho[113] obyvateľstvo“, ďalej obdobne.
115 Pozri Gen. 3:24, pozn. 121.
116 Al. „vytrhávaný“, „vykoreňovaný“, zmysel ako v texte, to isté sloveso, ktorého iný tvar je u Kaz. 3:2 („vytrhávanie“) a i.
117 Pozri Is. 1:4, pozn. 12.
118 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123, tu v zmysle ako v texte.
119 D. „pásma[118] *pri* mori“. Tam totiž ležala väčšina vyššie menovaných miest, miest Pelištím, pozri 1 Sam. 6:17, z tamojšieho zoznamu je tu vynechané mesto Gath, podobne ako u Ám. 1:6–8, možno preto, lebo bolo od morského pobrežia najďalej.
120 Pozri Gen. 10:14, pozn. 321.
121 Pozri 2 Sam. 8:18, pozn. 415, tu tento výraz znamená v podstate to isté, čo „Pelištím“, podobne ako „Kaftórím“, pozri Jer. 47:4, pozn. 1736.
122 Vl. „vyhubím“, ako napr. v Deut. 4:26 a ďalej, pozn. 255, no tu vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu[123] a ďalší text skôr zmysel ako v texte.
123 D. „od *toho*“, porov. Is. 5:9, pozn. 326.
124 Pozri Exod. 15:13, pozn. 519.
125 Pozri Num. 32:16, pozn. 1060.
126 Tj. „na pastviskách“, spomenutých vyššie[124].
127 Sloveso jako v Gen. 4:7 a ďalej, pozn. 1329.
128 Tj. „ich stáda“, porov. v. 14.
129 Pozri Gen. 50:24n., pozn. 1101 a 1393.
130 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1078.
131 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1079 a 1080.

www.mobilnabibliotekaeu

132 Pozri Gen. 19:37, pozn. 519.
133 Pozri Is. 43:28, pozn. 2079.
134 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
135 Pozri Žalm 35:26, pozn. 1008.
136 Al. „pomedziu“, pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
137 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
138 Výraz nejasného významu, vyskytujúci sa v SZ len tu.
139 Pozri Jóba 30:7, pozn. 1331, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
140 Al. „rozbujnením (al. „rozplemenením“, „záplavou“) trnia“, podľa mnohých „vlastníctvom (nie ako nižšie[143]) tŕnia“, tj. azda „budú natoľko tŕním zamorení (atď.), že sa stanú sťaby jeho vlastníctvom“; všetko to, pravdaže, v obraznom zmysle.
141 D. „baňa (al. „jama“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu) soli“.
142 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
143 Vl. „vykorisťovať“ (Is. 10:2, pozn. 608), nižšie „vlastniť“ (Num. 18:20, pozn 718), tu hádam skôr v zmysle ako v texte.
144 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500; netýka sa slov „bude mať“ vo v. 9.
145 Pozri Prísl. 8:13, pozn. 422.
146 Al. „nad *neho*“, „nad *ním*“, nižšie[147] a ďalej obdobne.
147 D. „tupili a vystatovali sa proti ľudu[146] Hospodina zástupov“, zmysel ako v texte.
148 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
149 Vl. „chudými (al. „vychrtlými“) spraví“, sloveso ako „chudnúť“ u Is. 17:4, vyskytujúce sa v SZ len na týchto dvoch miestach, tu v zmysle ako v texte.
150 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
151 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
152 Vl. „Tiež“, „aj“, tu azda v tomto vyblednutom zmysle.
153 Pozri Jer. 13:23, pozn. 898.
154 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
155 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
156 Výraz, ktorý inde (Gen. 14:6 a ďalej) prekladám slovom „pustina“, lebo značí všeobecne „pustú (tj. „neobývanú a neobrábanú“) zem“, nielen „púšť“, no tu, vzhľadom na súvislosť, je na mieste preklad ako v texte. Nesúvisí so „spúšťou“ vyššie[63].
157 Ako „stáda“ napr. v Gen. 30:40 a i., tu vzhľadom na nasledovný text v takomto zmysle.
158 Vl. „všetkého“, zmysel ako v texte; ďalej obdobne, aj ohľadne v texte inak preložených slov.
159 Vl. „národa“, zmysel jako v texte, porov. „národ“ u Jóéla 1:6.
160 Al. možno „na“.
161 „medzi jej hlavicami“.
162 Pozri Ám. 9:1, pozn. 380.
163 Pozri Lev. 11:18, pozn. 334.
164 Pozri Is. 14:23, pozn. 875.
165 D. „oknami bude hlas spievať“.
166 Tj. „trosky“, „sutiny“, „rozdrobené murivo“, pozri Is. 61:4, pozn. 2530.
167 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
168 Al. „Týmto *sa stane*“.
169 Al. „v bezpečí“, pozri Jóba 11:18, pozn. 575 a 577.
170 Pozri Is. 47:8, pozn. 2118.
171 Pozri Is. 5:9, pozn. 325.
172 Pozri Ezek. 25:5, pozn. 1210, sloveso tam citované (pozn. 870) je tu vo vv. 7 a 14[127].
173 Al. „*Tak* bude každý pomimo neho (al. „popri ňom“, „okolo neho“) prechádzajúci“.
174 Pozri 1 Kráľ. 9:8, pozn. 581.
175 Sloveso ako v Žalme 22:7, tu v obdobnom zmysle ako tam, porov. tamojšiu poznámku 678.
176 Pozri Ezr. 2:62, pozn. 66., tu zmysel ako v texte.
177 Pozri Jer. 25:38, pozn. 1281; ťažkosti, o ktorej dotyčná poznámka pojednáva, tu, pravda, niet, lebo „mesto“ je v hebrejčine tiež ženského rodu[113].
178 Pozri Prísl. 1:3 a ďalej, pozn. 6.
179 Pozri Prísl. 1:3, pozn. 2.
180 Al. „na Hospodina sa nespoľahlo“, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[169].
181 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 741.
182 Pozri Sud., nadpis, pozn. 1.
183 Tj. „kosti svojej koristi“, sloveso ako „drviť“ v Num. 24:8, pozn. 918, v tvaru vyskytujúcom sa v SZ len na tomto mieste v zmysle jako v texte (tj. „nič do rána na ohryzovanie nenechajú“).
184 Pozri Sud. 9:4, pozn. 534, tvar slovesa vyskytujúceho sa v SZ len ešte na mieste v onej poznámke citovanom (Gen. 49:4, pozn. 1315).
185 D. „muži vierolomnosti“ (podstatné meno odvodené od slovesa u Jóba 6:15, pozn. 307, vyskytujúci sa v SZ len tu; množné číslo možno v zosilňujúcom zmysle [„hanebnej al. mrzkej vierolomnosti“] al. v zmysle „činov al. prípadov vierolomnosti“).
186 Pozri Gen. 49:4, pozn. 1317; nesúvisí s nasledovným „svätyňu“.
187 Pozri Exod. 26:33, pozn. 933.
188 Al. vôbec „*čo je* svaté“, pozri napr. Num. 4:20.
189 Pozri Ezek. 22:26, pozn. 1062, sloveso, od ktorého je odvodený dotyčný[43] výraz, al. možno naopak.
190 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
191 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
192 D. „za rána, za“.
193 D. „dáva“, ďalej obdobne.
194 Pozri Is. 34:16, pozn. 2488.
195 Tj. „súd“, al., podľa niektorých, „svetlo“.
196 Tj. „nepociťuje“, „nepripúšta si“, „nedbá“.
197 Pozri Is. 33:8, pozn. 1689.
198 Vl. „spustošil“, pozri Is. 34:10, pozn. 353, no nesúvisí s predošlým slovesom[197].
199 Al. „spustošené“, no nesúvisí s predošlým slovesom[197]; tvar aramejského slovesa, vyskytujúceho sa v SZ len na tomto mieste.
200 Pozri Gen. 31:50, pozn. 841.
201 D. „od nebytia“.
202 Pozri Gen. 20:11, pozn. 533.
203 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
204 D. „jej“, tj. „mesta“[113], kap. 2:15 a ďalej obdobne, aj predchádzajúce slovesné tvary („budeš…“ a vo v. 1 „pôsobíš“) sú ženského rodu v tom istom zmysle.

www.miloslavbible.eu

205 Pozri 1 Sam. 2:29, pozn. 160.
206 D. „všetko, čím“.
207 „nech som na ňom čímkoľvek“. Vo v. 11 D. „za všetky svoje skutky“[15].
208 Al. „nie je vytínané, nič *z toho* (al. *„nič zo* všetkého“), čo som na ňom z(a)riadil“ (al. „preň určil“).
209 Pozri Gen. 6:12, pozn. 207.
210 Tj. „od časného rána sa len zvrhlo správajú“.
211 Pozri Žalm 38:3 a ďalej, pozn. 2208.
212 Al. „na“.
213 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
214 Al. snad „budem národnostiam“.
215 Porov. Is. 6:5, 7.
216 Pozri 1 Par. 7:40, pozn. 220.
217 Al., podľa niektorých, „budem na národnosti (al. „k národnostiam“) obracať vybranú (pozri Is. 49:2, pozn. 2193, tj. azda potom „vycíbrenú“) reč“ (pozri Gen. 11:1, pozn. 328), no nazdám sa, že znenie, ktoré som v podstate s mnohými inými v texte uprednostnil, dáva vzhľadom na nasledovné slová tohto verša lepší zmysel.
218 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
219 Tj. „jednomyseľne“, al. „zjednotenými silami“.
220 Pozri Num. 21:13, pozn. 799.
221 Obdobne ako 2 Par. 20:2, pozn. 714.
222 Pozri Num. 12:1, pozn. 455.
223 Al., podľa niektorých, „prosebníci“, no je to množné číslo slova „vôňa“ u Ezek. 8:11, pozn. 403, takže sa nazdám, že sa tu mieni skôr zmysel ako v texte.
224 Tj. „spoločnosť al. skupina potomkov“.
225 Pozri Žalm 68:29, pozn. 1524.
226 D. „Kúša budú … prinášať moje“.
227 Pozri Gen. 4:3, pozn. 133.
228 Pozri 1 Kráľ. 8:50, pozn. 545.
229 Pozri Gen. 24:3, pozn. 602.
230 Pozri Gen. 8:13, pozn. 1301.
231 Pozri Is. 13:3, pozn. 756, tu opäť v takomto zmysle.
232 Pozri Gen. 4:2, pozn. 127.
233 Pozri Is. 3:16, pozn. 250; nesúvisí so „zvyšovať“ vo v. 12 a „Zvyšok“ vo v. 13.
234 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
235 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
236 Pozri Exod. 23:3, pozn. 788.
237 Pozri Deut. 32:37, pozn. 1198.
238 Pozri Sud. 16:10, pozn. 770, no tu v čísle jednotnom.
239 D. „jazyk klamu“[44].
240 Pozri Jóš. 6:5, pozn. 212; Žalm 41:11, pozn. 1173.
241 Tj. „teba sa týkajúce“.
242 Tu v takomto zmysle („odsúdenia“), pozri Deut. 17:11, pozn. 218.
243 Sloveso ako v Exod. 7:23, pozn. 230, tu v zmysle ako v texte.
244 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
245 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
246 Al. „vyslobodzuje“, pozri Is 19:20, pozn. 1067.
247 Pozri Is. 62:5, pozn. 2542.
248 Vl. „mlčí“, ako v Žalme 35:22, tu v zmysle jako v texte.
249 Sloveso jako „jasajú“ v Žalme 48:11.
250 Al. „zarmútených“, „trápených“, „trýznených“, pozri Is. 51:23, pozn. 1786.
251 Tu trpné príčastie dotčeného[250] slovesa.
252 Al. „od“, tj. „vzdialených od“.
253 Al. „z *príčiny* sviatku“, pozri Lev. 23:2, pozn. 732; tj. azda „aby sa mohli sviatočného zídenia zúčastniť“.
254 Tu v zmysle „pochádzajú“.
255 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
256 Tu D. „na nej“, ženský rod zastupuje rod stredný, ktorý hebrejčina nemá. No väčšina známych mi prekladov tu uvádza toto doslovné znenie, ktoré sa potom azda týka tej, ktorá je tu oslovovaná.
257 Pozri Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147; netýka sa miest bez tohto označenia.
258 Tu čosi iný tvar, v tejto súvislosti v podstate súznačný.
259 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
260 Al. možno „zúčtovať“, „poriadok spraviť“, „poradiť si“, „porátať al. vysporiadať sa“.
261 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
262 Tu možno aj „uzdravovať“.
263 „pomáhať tej“.
264 Pozri Mích. 4:6n., pozn. 236.
265 Sloveso ako v Gen. 32:31, tu a u Mích. 4:6 v obraznom zmysle („krívajúcu ovcu stáda“).
266 Pozri Deut. 30:1, pozn. 242, tu v zmysle ako v texte („ktorúkoľvek z rozohnaných“).
267 Pozri Deut. 10:21, pozn. 454
268 Pozri Gen. 5:32, pozn. 181.
269 Pozri Deut. 30:3, pozn. 1080.

www.milosrdnik.eu

HAGGAJ[1]

V druhom roku Darjáveša[2 3], kráľa,
v šiestom mesiaci, v prvý[4] deň toho
mesiaca[2], sa udialo[5] slovo Hospodina
skrze Haggaja[6], proroka, k Zerubbávelovi, synovi Šealtiéla, miestodržiacemu
Júdu[7], a k Jehóšuovi, synovi Jehócádáka,
veľkňazovi[8], výrokom:
(2)Takto povedal Hospodin zástupov[9 10], výrokom: Tento ľud, *tí* vravia[11]:
Neprišiel čas domu Hospodina na *jeho* budovanie[12]; (3)i udialo sa[5] slovo Hospodina
skrze Haggaja[6], proroka, výrokom: (4)Či
máte[13] vy čas na odpočívanie[14] v svojich
vykladaných[15] domoch, a tento dom –
rozvrátený[16]? (5)Teraz teda[17] povedal
Hospodin zástupov[9 10] takto: Priložte[18]
k svojim cestám svoje srdce! (6)Sejete[11]
veľa, a*le* – vnášaj[19] *si*[20] málo, jedenie, a*le*
niet *ho až* do nasýtenia, pitie, a*le* niet
ho až do opojenia, oblečenie, a*le* niet
*ho nik*omu na zohriatie, a ten, *kto*[21] sa
dáva najímať za mzdu[22], dáva sa najímať
za mzdu[22] do prederaveného váčika[23].
(7)Hospodin zástupov[9 10] povedal takto:
Priložte[18] k svojim cestám svoje srdce!
(8)Vystúpte[24] *na* vrch, nech[25] môžete[26]
priniesť[19] drevo, a budujte ten dom, i budem v ňom mať záľubu[27] a budem ctený[28],
povedal Hospodin. (9)Obzretie sa[29] na
množstvo – a hľa, *zistilo sa* málom[30]; to[25]
keď ste vnášali[19] *v* svoj[21] dom, fúkol som[31 32]
na[33] to[34 35]. Prečo? Hospodinom zástupov[9 10] vyhlásené[36]: Pre môj dom, že on *je*
rozvrátený[16], a vy beháte každý[37] za svojím domom[38]. (10)Preto nebesá nad vami
ustali[39] od rosenia[40] a zem odoprela[39 41]
svoj výnos, (11)i povolal som na zem sucho[42], áno[25], na vrchy a na obilie a na mušt
a na olej[43] a na *to,* čo vynáša[44] pôda[45], a na
ľudí[46] a na dobytok[47] a na všetku lopotu[48]
dlaní[49].
(12)I uposlúchol Zerubbável, syn Šealtiéla, a Jehóšua, syn Jehócádáka, veľkňaz[8], a všetok zvyšok ľudu, na hlas Hospodina, ich Boha, a na slova Haggaja,
proroka, podľa *toho, s* čím ho Hospodin,
ich Boh, poslal, i pojali, ľud, úctu[50] pred
tvárou[51] Hospodina, (13)a Haggaj, posol[52] Hospodina, prevravel v posolstve[53]
Hospodina výrokom: Ja *som* s vami, vyhlásené[36] Hospodinom. (14)A Hospodin
zobudil ducha[54] Zerubbávela, syna Šealtiéla, miestodržiaceho Júdu[7], a ducha[54]
Jehóšuu, syna Jehócádáka, veľkňaza[8],
a ducha[54] všetkého zvyšku ľudu, i prišli a dali sa konať[55] prácu na[33] dome[56]
Hospodina zástupov[9 10], svojho Boha,
(15)v dvadsiaty a štvrtý deň toho mesiaca[2], v šiestom[57], v druhom roku Darjáveša[2 3], kráľa.
2 V siedmom[57], v dvadsiaty a prvý[4 58]
toho mesiaca[2], sa udialo[5] slovo Hospodina skrze Haggaja[6], proroka, výrokom: (2)Nože[59] prevrav k Zerubbávelovi,
synovi Šealtiéla, miestodržiacemu Júdu[7],
a k Jehóšuovi, synovi Jehócádáka, veľkňazovi[8], a ku zvyšku ľudu výrokom: (3)Kto
je medzi vami, ktorý[21] zvyšuje *a* ktorý videl[11] tento dom v jeho skoršej[60] sláve[61]?
A ako[62] ho[63] vy vidíte teraz? Či on nie je vo
vašich očiach, ako by *ho* nebolo? (4)A*le*
teraz buď silný, Zerubbável, vyhlásené[36]
Hospodinom, áno[25], buď silný, Jehóšua,
synu Jehócádáka, veľkňaz[8], áno[25], buď
silný, všetok ľud zeme, vyhlásené[36] Hospodinom, a robte[55], lebo ja *som* s vami, vyhlásené[36] Hospodinom zástupov[9 10], (5)*aj*
s tou vecou, ktorú som spravil predmetom zmluvy[64] s vami za vášho vyjdenia[44 65]
z Egypta, i môj Duch[54] ostáva[66] vprostred
vás, nech sa nebojíte[50 67]. (6)Áno, Hospodin zástupov[9 10] povedal takto: Ešte raz,
bude to[35 68] *o* málo[69], keď[25] ja sa chystám
otriasť[70] nebesami a*j* zemou, a*j* morom a*j*
súšou, (7)a budem otriasať všetkými národmi, i prídu – túžba[71] všetkých národov,
a tento dom budem napĺňať slávou[61], povedal Hospodin zástupov[9 10]. (8)Moje[2] *je*
striebro a moje[2] *je* zlato, vyhlásené[36] Hospodinom zástupov[9 10]; (9)sláva[61] tohto
neskoršieho[72] domu bude väčšia od skoršieho[60 73], povedal Hospodin zástupov[9 10],
a v tomto mieste[74] budem dávať pokoj,
vyhlásené[36] Hospodinom zástupov[9 10].

www.mosaikanet.sk

(10)V dvadsiaty a štvrtý[56] toho mesiaca[2], v druhom roku Darjáveša[2 3], sa
udialo[5] slovo Hospodina skrze Haggaja[6],
proroka, výrokom: (11)Takto povedal
Hospodin zástupov[9 10]: Nože[59] sa spýtaj kňazov *na* zákon[75], výrokom: (12)Ak
voľakto[37] ponesie[76] sväté mäso[77] v cípe[78]
svojho rúcha a siahne svojím cípom[78]
na chlieb a*lebo* na *voľačo* varené[79] a*lebo*
na víno a*lebo* na olej a*lebo* na čokoľvek[80]
na jedenie[81], či sa *to* bude stávať svätým? A kňazi odvetili a povedali: Nie.
(13)A Haggaj povedal: Alebo bude po
čomkoľvek[80] *z* týchto *vecí* siahať znečistený mŕtvolou[82], či sa *to* bude stávať nečistým? A kňazi odvetili a povedali: Bude
sa nečistým stávať. (14)A Haggaj odvetil
a povedal: Tak tento ľud, áno[25], tak tento
národ pred mojou tvárou, vyhlásené[36]
Hospodinom, a tak všetko dielo[83] ich rúk
a čo tam bližšie prinášajú[84], to[35 85] sa stáva
nečistým. (15)Teraz teda[17], nože[59], prikladajte[18] svoje srdce, od tohto dňa a naďalej;
odvtedy, čo ešte ne*bolo* prikladania[18] kameňa ku kameňu v chráme[86] Hospodina,
(16)pred nastaním[5] toho[35 87], *sa*[88] prišlo
k hromade[89] dvadsiatich *mier* a bolo[11] desať; prišlo *sa*[88] k nádrži lisu odobrať[90] päťdesiat dávok[91] a bolo[11] dvadsať – (17)bil
som[11 92] vás sneťou[93] a hrdzou[93 94] a krupobitím, všetko dielo[83] vašich rúk, a*le* ku
mne[95] – *toho* pri vás[96] nebolo, vyhlásené[36]
Hospodinom. (18)Nože[59] prikladajte[18]
svoje srdce, od tohto dňa a naďalej,
odo dňa dvadsiateho a štvrtého, deviateho[2 57], totiž odo dňa, keď bol chrám[86]
Hospodina založený[97], prikladajte[18] svoje
srdce! (19)Či *je* osivo ešte v sýpke[98]? A *až*
do*posiaľ* vinič a*ni* figovník a*ni* granátovník a*ni* strom olív[99] nenesie[11 76]; od tohto
dňa budem žehnať.

(20)A slovo Hospodina sa k Haggajovi
druhý *raz do*stalo[5] v dvadsiaty a štvrtý[58]
toho mesiaca[2] výrokom: (21)Prevrav
k Zerubbávelovi, miestodržiacemu Júdu[7],
výrokom: Ja sa chystám otriasť[69] nebesami a*j* zemou (22)a budem podvracať[100]
tróny[99] kráľovstiev národov a plieniť[101]
moc[102] kráľovstiev národov a podvracať[100]
vozy[99] a vezúcich sa *v* nich[99], i klesnú kone
a vezúci sa *na* nich[103], každý[37] mečom
svojho brata. (23)V onen deň, vyhlásené[36]
Hospodinom zástupov[9 10], ťa chcem[26]
vziať, Zerubbável, synu Šealtíéla, môj služobník[104], vyhlásené[36] Hospodinom,
a ustanoviť[18] ťa za pečať, lebo v tebe som
našiel záľubu[27], vyhlásené[36] Hospodinom
zástupov[9 10].

www.milosrdnikovia.sk

HAGGAJ

1 Hebr. „Chaggaj“, meno značí „Moje slávnosti“, pozri Exod. 23:18, no tu tvar množného čísla (tamojšia pozn. 277 sa tohto mena netýka).
2 Pozri Num. 1:1, pozn. 22.
3 Pozri Ezr. 4:5, pozn. 151.
4 Pozri Gen. 1:5, pozn. 9.
5 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
6 Pozri Exod. 9:35, pozn. 311.
7 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285.
8 Pozri 2 Kráľ. 12:10, pozn. 558.
9 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
10 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
11 D. „povedali“, „dali sa vravieť“, tj. „dali sa vravieť a ďalej vravia“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
12 Tvar trpného rodu („aby bol budovaný“).
13 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
14 Pozri Exod. 16:30, pozn. 164, tu hádam v zmysle „hovienia si“, „pohodlia“.
15 Pozri 1 Kráľ. 6:9, pozn. 344, tu v takomto zmysle („vykladaných voľačím drahocenným“, takže potom „zdobených“), al. možno aj „vystlaných“, „vyložených vankúšmi“.
16 Pozri Jer. 33:10, pozn. 1475.
17 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
18 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
19 Tj. sťaby „do stodoly“, „zožínaj“, „zvážaj“, ďalej zmysel ako v texte, sloveso ako „doniesol“ v Gen. 27:5, „prihnal“ v Žalme 105:40, vyskytujúci sa v SZ veľmi často a so širokou stupnicou významov.
20 Tj. azda „nech sa vnáša“, tj. „keďže je vyššie vypísané, nech si nesie dôsledky toho v takomto zmysle“. No zdá sa, že si nikto z autorov známych mi prekladov, ani LXX a autor Vulgaty, s rozkazovacím spôsobom tohto slovesa tu nevedel rady (a iných znení, aspoň podľa Kittelovho kritického vydania, v rukopisoch nieto), lebo takmer všetci ho tu podávajú v zmysle „vnášate“ al. „vniesli ste“ a podobne, niekoľkých málo inak („zbiera sa“, „vneseného je“), ale preklad rozkazovacím spôsobom u nikoho z nich nenachodím, no úfam sa, že znenie, aké som si v texte dovolil uviesť, dáva celkom dobrý zmysel za uchovania významu dotyčného slovesného tvaru v preklade.
21 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
22 Pozri Gen. 30:16, pozn. 779, zvratný tvar so zmyslom ako v texte, vyskytujúci sa v SZ len tu.
23 Al. „uzlíka“, ako v Gen. 42:35.
24 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.
25 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
26 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
27 Pozri Deut. 4:37, pozn. 280.
28 Pozri Exod. 14:4, pozn. 460.
29 Pozri Exod. 2:12, pozn. 230.
30 Pozri Gen. 2:24, pozn. 89.
31 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
32 Sloveso ako „vdýchol“ v Gen. 2:7, aj nasledovná predložka, **???????**
33 Vl. „v“, je tá istá ako tam (tak aj tu vo v. 14[56]).
34 „odfúkol al. zafúkol som to“.
35 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
36 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
37 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
38 Vl. „ohľadne svojho domu“, „o svoj dom“, tj. „ste plní starostí ohľadne svojho domu“ (atď.).
39 Al. „upustili“, pozri Žalm 119:101, pozn. 1145.
40 D. „od rosy“, tj. „od zosielania al. poskytovania rosy“.
41 Tj. „prestala dávať al. poskytovať“, tu vzhľadom na väzbu s prostým 4. pádom je zvolený takýto preklad.
42 Ako v Sud. 6:37, 39, no je to ten istý výraz ako „horúčosť“ v Gen. 31:40 a „rum“ u Sof. 2:14, pozn. 166, a i.
43 Pozri Num. 18:12, pozn. 709 a porov. Deut. 28:51, pozn. 363.
44 Pozri Exod. 8:18, pozn. 252.
45 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
46 Pozri Gen. 6:1nn., pozn. 40.
47 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
48 Tj. „na všetok výsledok lopoty“.
49 Pozri Gen. 31:42, pozn. 1059.
50 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
51 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
52 Pozri Gen. 32:3, pozn. 437.
53 Výraz odvodený od predošlého[52], vyskytujúci sa v SZ len tu.
54 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
55 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
56 Tu možno aj v zmysle „ohľadne („*vo veci*“) domu“.
57 Tj. „mesiaci“, ďalej obdobne.
58 Tj. „deň“.
59 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
60 Al. „prvej“ (Gen. 26:1; Exod. 34:1, a j.), nie ako tu vo v. 1[4].
61 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
62 D. „čo“.
63 „A čo *na* ňom“.
64 Al. možno „ujednal“, „dohodol“, „*o* ktorej som uzavrel zmluvu“, sloveso ako v Gen. 15:18, pozn. 433.
65 Obdobne ako v Exod. 9:29, pozn. 304, no predložka „za“ je tu iná ako tam (vl. „vo vašom“, tj. „v čase vášho“).
66 D. „stojí“.
67 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
68 Tu D. ‚ona“, lebo v hebrejčine niet stredného rodu.
69 Tj. „o malú chvíľu“.
70 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
71 Tj. azda „prídu *tie veci, ktoré sú* túžbou“ (al. „predmetom túžby“), al., podľa iných, „prídu (al. „dospejú“) *k* túžbe“ („predmetu túžby“).
72 Al. „posledného“.
73 Al. „neskoršia sláva tohto domu bude väčšia od skoršej“.
74 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.

www.biblia.sk

75 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
76 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
77 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
78 Pozri Num. 15:38, pozn. 611.
79 Pozri Gen. 29:34, pozn. 664.
80 Pozri Is. 33:20, pozn. 1720.
81 Pozri Gen. 2:9, pozn. 63.
82 Pozri Lev. 19:28, pozn. 638.
83 Pozri Deut. 14:29, pozn. 608.
84 Pozri Lev. 8:18, pozn. 4 a 236.
85 Tu D. „on", v tom istom zmysle ako vyššie[68].
86 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
87 D. „od (tj. „*skôr* od") ich (tj. „týchto dní" [al. „čias", „diania"]) nastania".
88 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
89 Pozri Rúth 3:7, pozn. 124; al. „hromade snopov".
90 Pozri Is. 30:14, pozn. 1083.
91 Pozri Is. 63:3, pozn. 2552, tu v zmysle ako v texte.
92 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
93 Pozri Deut. 28:22, pozn. 974.
94 Pozri Deut. 28:22, pozn. 975.
95 Tj. „že by ste ku mne prišli al. sa obrátili".
96 Vl. „s vami", tu v takomto zmysle.
97 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246.
98 Pozri Jóba 18:19, pozn. 881; Žalm 55:15, pozn. 1422, tu zmysel ako v texte.
99 V pôvodine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
100 Pozri Gen. 19:21, pozn. 510
101 Pozri Lev. 26:30, pozn. 913.
102 Al. „silu" (Exod. 13:3, 14, 16; Ám. 6:13), v SZ len na týchto piatich miestach.
103 Al. „ich jazdci", ako v Gen. 49:17, nie ako „rajtári" v tamojšej kap. 50:9, pozri tam pozn. 1378, takže tu sa dá chápať aj v zmysle „vezúci sa *vo voze* nimi *tiahnutom*" (al. „*vo vozoch* nimi *tiahnutých*"). Preklad je tu zvolený vzhľadom na príbuznosť dotyčného výrazu so slovom „vozy" vyššie.
104 Al. možno „Šealtiéla, môjho služobníka".

www.milos-park.eu

ZECHARJÁ[1]

V ôsmom mesiaci, v druhom roku Darjáveša[2 3], sa k Zecharjovi, synovi Berechju, syna Iddóa, prorokovi, *do*stalo[4] slovo Hospodina, výrok: (2)Hospodin sa rozhneval[36] na vašich otcov – rozhneval sa[36], (3)i povieš[9] k nim[5]: Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Vráťte sa ku mne, vyhlásené[8] Hospodinom zástupov[6 7], a budem sa vracať k vám, povedal Hospodin zástupov[6 7]; (4)nech nie ste[9] ako vaši otcovia, ku ktorým skorší[10] proroci volali[11] výrokom: Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Nože[12] sa vráťte od svojich zlých ciest a od svojich zlých skutkov! A*le* neuposlúchli a nie *že* ku mne obrátili pozornosť[13], vyhlásené[8] Hospodinom. (5)Vaši otcovia – kde oni *sú*? A proroci – či žijú navždy[14]? (6)Avšak moje slová a moje ustanovenia[15], ktoré som rozkázal svojim nevoľníkom, prorokom – či nedostihli[16] vašich otcov[17]? I obrátili sa a povedali: Podľa *toho,* ako Hospodin zástupov[6 7] zamýšľal[11] podľa našich ciest a podľa našich skutkov nám spraviť, tak s nami spravil.

(7)V dvadsiaty a štvrtý deň jedenástehо mesiaca[2], to[18] *bol* mesiac Ševat[19], v druhom roku Darjáveša[2 3], sa k Zecharjovi, synovi Berechju, syna Iddóa, prorokovi, *do*stalo[4] slovo Hospodina, výrok: (8)*V* noci som uvidel, a hľa, muž jazdiaci na ryšavom koni, a on stál medzi myrtami, ktoré *boli* v priehlbni[20], a za ním ryšavé, hnedé[21] a biele kone. (9)I povedal som: Čo[22] toto[23], Pane? A ten anjel[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril, ku mne povedal: Ja ti chcem ukázať, čo[22] oni – toto[23]. (10)A ten muž, ktorý[24] stál medzi myrtami, odvetil a povedal: Títo *sú tí*, ktorých Hospodin poslal poprechodiť po zemi. (11)I odvetili anjelovi[133] Hospodina, ktorý[24] stál medzi myrtami, a povedali: Poprechodili sme po zemi, a hľa, všetka zem sa kľudne správa[26] a teší sa pokoju[27]. (12)A anjel[133] Hospodina odvetil a povedal: Hospodine zástupov[6 7], *až* dokedy ty nebudeš ľutovať[28] Jerúsalém a mestá Júdu[29 30] ktoré si rozhorlením postihoval[11 31] *po* týchto sedemdesiat rokov? (13)A Hospodin tomu anjelovi[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril, odvetil dobrými slovami, slovami útechy[32 33]; (14)a ten anjel[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril, ku mne prevravel výrokom: *Pre*volaj výrok: Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Horlím[11 34] pre[35] Jerúsalém veľkou horlivosťou[34] (15)a hnevám sa[11 36] ja veľkým rozhnevaním[37] na národy[38], ktoré *sú*[24] bezstarostné[39]; keď som sa ja málo rozhneval[36], ony[40] napomohli k nešťastiu[41]. (16)Preto povedal Hospodin takto: Vrátim sa k Jerúsalému v zľutovaní[42 43]; v ňom[44] bude budovaný môj dom, vyhlásené[8] Hospodinom zástupov[6 7], a nad Jerúsalémom bude rozpínaná[45] šnúra[46]. (17)Ešte *pre*volaj výrok: Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Ešte budú moje mestá pretekať[47] blahom[48]. A Hospodin ešte poteší[32] Cijjón a v Jerúsaléme ešte nájde záľubu[49].

(18)[50]I povzniesol som[51] svoje oči a pohľadel som, a hľa, štyri rohy; (19)i povedal som k tomu anjelovi[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril: Čo[22] toto[23]? A povedal ku mne: Toto[23] *sú* rohy, ktoré rozohnali Júdu[29], Isráéla[29] a Jerúsalém. (20)A Hospodin mi ukázal štyroch tesárov[52]; (21)i povedal som: Čo títo prichádzajú robiť? I prevravel výrokom: Toto[23] *sú* rohy, ktoré rozohnali Júdu[29], takže nikto[53] nepovzniesol[51] svoju hlavu, a títo prišli podesiť[54] ich, zraziť[55] rohy národov[38], ktoré[24] povzniesli[51] roh na zem[56] Júdu[29] rozohnať ju[57].

2 I povzniesol som[51] svoje oči a pohľadel som, a hľa, muž, a v jeho ruke povraz[58] miery[59]; (2)i povedal som: Kam ty ideš? A povedal ku mne: K vymeraniu[59 60] Jerúsaléma, k zisteniu[61], aká[62] *je* jeho[44] šír a aká[62] *je* jeho[44] dĺžka. (3)A hľa, ten anjel[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril, vychádzal[144], a iný[63] anjel[133] vychádzal[144] stretnúť sa[64] *s* ním (4)a povedal k nemu: Rozbehni sa, prehovor k tomuto mladíkovi[65] výrokom: Jerúsalém bude obývaný *ako*[66] vidiecke mestá[67] pre[68] množstvo ľudí[69] a dobytka[70] vprostred neho[44],

www.tlosa.com.sk

(5)a ja mu[44] budem, vyhlásené[8] Hospodinom, ohnivým múrom[71 72] vôkol a budem
vprostred neho[44] na slávu[73 74]. (6)Hoj[75],
hoj[75], áno[104], prchnite zo zeme severu, vyhlásené[8] Hospodinom, lebo som vás roztrúsil[76] ako štyri vetry[77] nebies, vyhlásené[8]
Hospodinom; (7)hoj[75], Cijjón, vyviazni,
obyvateľ[44] domu Bávela, (8)lebo Hospodin zástupov[6 7] povedal takto: *že* ma po
sláve[73 78] poslal k tým národom[38 56], ktoré[24]
vás olupovali, lebo kto[24] siaha na[79] vás,
siaha na[79] zrenicu[80] jeho oka. (9)Áno, hľa,
ja[81], mávajúci[82] nad nimi[83] svojou rukou,
i stanú sa[4] lupom[84] svojim nevoľníkom,
a budete spoznávať, že ma poslal Hospodin zástupov[6 7].

(10)Plesaj, áno[104], raduj sa, dcéra Cijjóna, lebo hľa, ja[81], prichádzajúci, a*by* som
sa usídlil[85] vprostred teba, vyhlásené[8] Hospodinom, (11)a v onen deň sa pripoja[86]
k[87] Hospodinovi mnohé národy[38] a stanú
sa[4] mi[88] ľudom[74], i budem vprostred teba
sídliť[85] a spoznáš, že ma k tebe poslal
Hospodin zástupov[6 7]. (12)A Hospodin za
vlastníctvo zaujme[5 89] Júdu[29], svoj údel[58 90]
na svätej pôde[91 92], a v Jerúsaléme ešte
nájde záľubu[49]. (13)Ticho[93], všetko mäso,
pred tvárou[94 95] Hospodina, lebo sa pozdvihol[96 97] zo svojho svätého sídla[92 98]!

3 I ukázal mi Jehóšuu, veľkňaza[99], stojaceho pred tvárou Anjela[133] Hospodina, a na jeho pravici stojaceho Satana,
aby mu bol[100] odporcom[101]; (2)a Hospodin
k Satanovi povedal: Musí[102] sa na teba
oboriť[103] Hospodin, ty[24] Satan, áno[104],
musí[102] sa na teba oboriť[103] Hospodin,
ktorý[24] nachádza záľubu[49] v Jerúsaléme!
Či tento nie *je* ohorkom vyprosteným
z ohňa? (3)A Jehóšua bol[11] oblečený *v* špinavé rúcha a stál pred tvárou Anjela[133];
(4)ten[104] sa ujal slova[193] a prevravel k tým,
ktorí[24] stáli pred jeho tvárou, výrokom:
Snímte[105] z neho[106] tie špinavé rúcha!
A k nemu povedal: Pozri, preniesol som
z teba[106] tvoju neprávosť[107], a *to* na obliekanie ťa *v* sviatočné odevy[108]. (5)I povedal
som[109]: Nech na jeho hlavu zakladajú[9 110]
čistú[111 112] čelenku[113]; i založili[110] čistú[111 112] čelenku[113] na jeho hlavu a obliekli ho *v* rúcha, kým[104] *tam* Anjel[133] Hospodina stál.
(6)A k Jehóšuovi Anjel[133] Hospodina dôrazne vyhlásil[114] výrokom: (7)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Ak budeš chodiť po mojich cestách, ak budeš zachovávať[115] moje nariadenia[116], potom[104] ty
budeš aj súdiť[117] môj dom a aj strážiť[115]
moje nádvoria[118] a dám ti sprievodcov[119]
medzi týmito[120], ktorí[24] *tu* stoja.

(8)Nože[12] čuj, Jehóšua, ktorý *si*[24] veľkňazom[99], ty a*j* tvoji druhovia[121], ktorí[24]
sedia pred tvojou tvárou, áno, oni *sú*
muži – predmet[122] údivu[123], lebo hľa, ja[81],
chystám sa priviesť[124] svojho Služobníka,
Výhonok[125], (9)lebo hľa, jeden kameň,
ktorý dám pred tvár Jehóšuu, na jeden
kameň sedmoro[126] očí – hľa, ja[81], chystám
sa vyryť[124 127] na ňom[128] rytinu[129], vyhlásené[8]
Hospodinom zástupov[6 7], a v jeden deň
chcem[102] odňať[130] neprávosť[107] onej zeme.
(10)V onen deň, vyhlásené[8] Hospodinem
zástupov[6 7], budete môcť[102] každý[53] svojho
blížneho[121] pozvať[131] pod vinnú révu a pod
figovník[132].

4 A ten anjel[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril, sa ma zasa[134] dal budiť ako voľakoho[53], kto je budený zo svojho spánku,
(2)a povedal ku mne: Čo ty vidíš? I povedal som: Vidím[11], že[104] hľa, svietnik[135],
celý[136] *zo* zlata, a na jeho vrchole[137] zásobník[138 139] *k* nemu[122], a na ňom[140] sedem lámp
k nemu[122], sedem, a sedem lievikov[138 141]
k lampám, ktoré *sú* na jeho vrchole[137],
(3)a dve olivy[142], jednu sprava *od* toho zásobníka[139] a jednu na jeho ľavici. (4)Tak[104]
som odvetil, a k tomu anjelovi[133], ktorý[24]
vo mne[25] hovoril, som prevravel výrokom:
Čo[22] toto[23], môj pane? (5)A ten anjel[133],
ktorý[24] vo mne[25] hovoril, odvetil a povedal ku mne: Či nevieš[11], čo[22] ony – toto[23]?
I povedal som: Nie, môj pane. (6)A odvetil a prevravel ku mne výrokom: Toto *je*
slovo Hospodina k Zerubbávelovi, výrok:
Nie mocou[143] ani silou, lež mojím Duchom[77], povedal Hospodin zástupov[6 7].
(7)Kým *si* ty, vrch, ktorý *si*[24] veľký, pred
tvárou Zerubbávelovou? Rovinou[74]! Áno[104],
vynesie[144] kameň vrcholu[137 145 146] *za* hlaholenia[33 147 148]: Milosť[149], milosť[149] jemu!

(8)A *do*stalo sa[4] ku mne slovo Hospodina, výrok: (9)Ruky Zerubbávela založili a jeho ruky budú dohotovovať[150]
tento dom, i spoznáš, že ma k vám poslal
Hospodin zástupov[6 7]. (10)Veď kto by pohŕdal[11] dňom malých *vecí*? Áno[104], radujú[11]

www.biblia.sk

sa, týchto sedmoro[126] očí Hospodina (ony
prebiehajú všetkou zemou), keď[104] vidia
to závažie[151 152] (*je* to cín) v ruke Zerub-
bávela.
(11)I odvetil som a povedal som k nemu:
Čo[22] tieto dve olivy[142] na pravici toho svie-
tnika[135] a na jeho ľavici? (12)A odvetil som
druhý *raz* a povedal som k nemu: Čo[22]
tých olív[142] dve vetvy[153], ktoré *sa* dvoma
trubicami[154 155] *zo* zlata zo seba[106 156] vy-
prázdňujú *od* zlata[157]? (13)A prevravel ku
mne výrokom: Či nevieš[11], čo[22] toto[23]? I po-
vedal som: Ne, môj pane. (14)A povedal:
Toto[23] *sú* dvaja synovia oleja[158 159], ktorí[24]
stoja pred PÁNOM všetkej zeme.

5 A zasa[134] som povzniesol[51] svoje oči
a pohľadel som, a hľa – letiaci zá-
vitok; (2)a povedal ku mne: Čo ty vidíš?
I povedal som: Ja vidím letiaci závitok,
jeho dĺžka *je* dvadsať lakťov[160 161] a jeho
šírka desať lakťov[160 161]. (3)A povedal ku
mne: Toto *je* kliatba[162], ktorá[24] vychá-
dza[144] na tvár[163] všetkej zeme, lebo každý,
kto[24] kradne, musí[102] podľa[407] neho[164] od-
tiaľ[165] byť odprataný, a každý, kto[24] *krivo*
prísahá, musí[102] podľa[407] neho[164] odtiaľ[166]
byť odprataný. (4)Vyvolám[144] ju[166], vy-
hlásené[8] Hospodinem zástupov[6 7]; ona[104]
vojde do domu zlodeja a do domu toho,
ktorý[24] v mojom mene prísahá lživo[167],
a bude[11] vprostred jeho[168] domu nocovať
a spraví mu[169] koniec[170] a*j* s jeho[169] drevami
a s jeho[169] kameňmi[171].
(5)A ten anjel[133], ktorý[24] vo mne[25] hovo-
ril, vyšiel[144] a povedal ku mne: Nože[12] po-
vznes[51] svoje oči a pohľaď, čo[22] toto[172], čo[24]
vychádza[144]. (6)I povedal som: Čo[22] to[18 172]?
A povedal: Toto[172] *je* éfa[173], ktorá[24] vychá-
dza[144]; a povedal: Toto[172] *je* ich[174] vzhľad[175]
vo všetkej zemi. (7)A hľa, pozdvihlo sa[51]
okrúhle veko[176] z olova a tu[173 177] sedela
jedna žena vprostred éfy[173], (8)a pove-
dal: Toto[172] *je* tá zlovôľa; a uvrhol[178] ju do-
prostred éfy[173] a na jej[179] otvor[180] vrhol[178]
záťaž[151 181] z olova. (9)A povzniesol som[51]
svoje oči a pohľadel som, a hľa, vychá-
dzali[144] dve ženy, a v ich krídlach *bol* vie-
tor[77] (lebo[104] mali[182] krídla ako krídla bo-
ciana[183]), i povzniesli[51] tú éfu[173] medzi zem
a medzi nebesá. (10)I povedal som k tomu
anjelovi[133], ktorý[24] vo mne[25] hovoril: Kam
ony tú éfu[173] odnášajú[184]? (11)A povedal ku
mne: Na budovanie domu pre ňu v zemi
Šineár, nech[104] je upevnená a usadená[185]
tam na svojom sídle[186].

6 A zasa[134] som povzniesol[51] svoje oči
a pohľadel som, a hľa, spomedzi[187]
dvoch vrchov vychádzali[144] štyri vozy[188],
a tie vrchy *boli* vrchy *z* mosadze[189].
(2)V prvom voze[188 190] ryšavé kone a v dru-
hom voze[188] čierne kone (3)a v treťom
voze[188] biele kone a v štvrtom voze[188] škvr-
nité[191], silné[192] kone. (4)I ujal som sa
slova[193] a povedal som k tomu anjelovi[133],
ktorý[24] vo mne[25] hovoril: Čo[22] toto[23], môj
pane? (5)A ten anjel[133] odvetil a povedal
ku mne: Toto[23] *sú* štyria duchovia[77 194] ne-
bies, vychádzajúci[144] od zaujatia svojho[195]
postavenia[196] pred PÁNOM všetkej zeme.
(6)V ktorom *sú*[190] čierne kone, *tie* vychá-
dzajú[144] do zeme severu, a tie biele vyšli[144]
za nimi, a tie škvrnité[191] vyšli[144] do zeme
juhu[197]. (7)A keď tie silné[192] vyšli[144], usilo-
vali sa[11 40] ísť chodiť sem-ta[198] po[199] tej
zemi[200]; i povedal: Iďte, choďte po[199] tej
zemi[200] sem-ta[198]; i pochodili sem-ta[198] po[199]
tej zemi[200]. (8)A zavolal[201] ma a prehovo-
ril ku mne výrokom: Pozri, tie, *ktoré*[24] vy-
chádzajú[144] do zeme severu, uspokoja[185 202]
v zemi severu môjho ducha[77 203].
(9)A *do*stalo sa[4] ku mne slovo Hospo-
dina, výrok, (10)*že mám* vziať od[204] vy-
hnanectva[205], od Cheldaja, od[204] Tóvijju
a od[204] Jedaeju, – a ty, *povedal,* nech
vojdeš[9] v onen deň, áno[104], nech vojdeš[9]
v dom Jóšijju, syna Cefanju[206], kam pri-
šli z Bávela, – (11)áno[104], nech vezmeš[9]
striebro a zlato a zhotovíš[9 207] korunu[208 209],
ktorú[104] založíš[9 110] na hlavu Jehóšuu, syna
Jehócádáka, veľkňaza[99], (12)a budeš[9]
k nemu prevrávať výrokom: Tak*ým*to vý-
rokom prevravel Hospodin zástupov[6 7]:
Hľa, Muž, jeho meno Výhonok[125], ktorý[104]
bude vyháňať[210] zo svojho miesta[211] a vy-
buduje chrám[212] Hospodina; (13)áno[104],
chrám[212] Hospodina bude budovať on,
a on ponesie[51] veličenstvo[213 214] a sadne
a bude panovať[11 215] na svojom tróne
a bude[11] na svojom tróne kňazom, a me-
dzi nimi oboma bude dohoda[216] pokoja[217].
(14)A tá koruna[208 209] bude Chelemovi[218]
a Tóvijjovi a Jedaejovi a Chénovi[219], sy-
novi Cefanju[206], v chráme[212] Hospodina
pamiatkou[74]; (15)a budú prichádzať ďa-

www.biblia.sk

lekí[220] a budú v[221] chráme[212] Hospodina
budovať, i budete spoznávať, že ma k vám
poslal Hospodin zástupov[6 7]. Tak[104] sa
stane[4], ak budete na hlas[222] Hospodina,
svojho Boha, ochotne[223] poslúchať.

7 A v štvrtom roku Darjáveša, kráľa[2 3],
sa stalo[4], *že* sa slovo Hospodina k Ze-
charjovi *do*stalo[4] v štvrtom *dni* deviateho
mesiaca[2], v Kisléve[224], (2)keď[104] Béth-Él
poslal[225] Sareezera a Regem-Melecha
a jeho mužov[226] uprosovať[227] Hospodina
(3)výrokom ku kňazom, ktorí *patrili*
domu Hospodina zástupov[6 7], a ku prorokom – výrokom: Či mám[102] v piatom mesiaci plakať, odriekať si[228], ako som konal[11] *po* tieto – aké mnohé! – roky[229]? (4)I *do*stalo sa[4] ku mne slovo Hospodina zástupov[6 7], výrok: (5)Prevrav ku všetkému ľudu zeme a ku kňazom výrokom: Keď ste sa postili[11 230] a *bolo* nariekanie[231] v piatom a v siedmom *mesiaci*, áno[104], *po* týchto sedemdesiat rokov, či ste sa mi vpravde[232] – mne! – postili[11 230]? (6)A keď ste jedli a keď ste pili, či *ste* ne*boli* vy tí, *ktorí*[24] jedli, a vy tí, *ktorí*[24] pili? (7)Či ne*poznáte* slová, ktorými Hospodin volal[11] skrze skorších[10] prorokov[155], keď Jerúsalém bol[233] obývaný[44] a kľudný[44 234] a jeho[44] mestá[235] *v* jeho[44] okolí, *aj* Negev[236] a nížina[237], *to všetko* obývané?

(8)I *do*stalo sa[4] k Zecharjovi slovo Hospodina, výrok: (9)Tak*ým*to prevravel Hospodin zástupov[6 7] výrokom: Rozsudzujte správnym[238] rozsudkom[239 240] a uskutočňujte[207] jeden s druhým[241 242] láskavosť[243] a zľutovanie[33 42 244], (10)a nech neutláčate[9 245] vdovu a*ni* sirotu, cudzinca[246] a*ni* chudobného[247], a nech v svojom srdci nezamýšľate[9 248] jeden nešťastie[41] druhého[241]. (11)A*le* odmietli[249] obrátiť pozornosť[13] a nastavili[250 251] vzdorovité plece[252] a svoje uši otupili[253], aby nepočuli[254], (12)a svoje srdce spravili[110] diamantom, aby nepočuli[254] zákon[255] a*ni* slová, ktoré Hospodin zástupov[6 7] poslal v svojom Duchu[77] skrze svojich skorších[10] prorokov[155]; i nastalo[4] z blízkosti[204] Hospodina zástupov[6 7] veľké rozhnevanie[37], (13)a pretože volal[11] a neuposlúchli, stalo sa[4]: Tak volali[256] a nepočúval som[256], povedal Hospodin zástupov[6 7], (14)a búrlivo som ich hnal[256 257] po všetkých národoch[38 258], ktoré nepoznali[256 259], a zem za nimi bola[256] spustošená[260], takže v nej niet[256] prechádzajúceho ani[261] vracajúceho sa, áno[104], spravili[110 256] žiadúcnu zem[262] spustliskom[74 263].

8 A udialo sa[4] slovo Hospodina zástupov[6 7], výrok: (2)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Horlím[11 34] pre[35] Cijjón veľkou horlivosťou[34], áno[104], veľkým popudením preň[44] horlím[11 34 35]. (3)Takto povedal Hospodin: Vrátim sa k Cijjónu a chcem[102] sa usídliť[264] vprostred Jerúsaléma, i bude Jerúsalém nazvaný[44] Mestom pravdy[240] a vrch Hospodina zástupov[6 7] Svätým vrchom[92]. (4)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Ešte budú na priestranstvách[265] Jerúsaléma sedávať starci a stareny, a *to* každý[53] *so* svojou barlou[266] v svojej ruke pre[68] množstvo dní[267], (5)a priestranstvá[265] toho mesta budú plné chlapčekov[268] a dievčatiek[269], hrajúcich sa na jeho[44] priestranstvách[265]. (6)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Keďže *to* bude divuplné[270] v očiach zvyšku mojho ľudu v oných dňoch, má[102] *to* byť divuplné[270] i v očiach mojich? vyhlásené[8] Hospodinom zástupov[6 7]. (7)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Hľa, ja[81], vyslobodzujúci[271 272] svoj ľud zo zeme vzchádzania[273] a zo zeme zajdenia[274] slnka, (8)i chcem[102] ich priviesť, takže[104] sa usídlia[264] vprostred Jerúsaléma a stanú sa[4] mi[88] ľudom[74] a ja im budem Bohom[74], v pravde[240] a v spravodlivosti.

(9)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Nech silnejú[9] vaše ruky, vy, *ktorí*[24] v týchto dňoch počúvate tieto slová z úst prorokov, ktorí *boli* v deň, *keď* bol založený[275] dom Hospodina zástupov[6 7], chrám[212], na *jeho* budovanie[276]! (10)Áno, pred onými dňami[277] nebola poskytovaná[4 11 278] mzda ľuďom[69 122], a mzda[279] dobytku[70 122] – jeho[44 280] nedostatok[281], a vychádzajúci[144] a vstupujúci[282] nemal[283] pokoja od[284] protivníka[285 286], lebo[104] som nechával[287] všetkých ľudí[69 288], *aby bol* každý[53] proti svojmu blížnemu[121]. (11)Teraz však[289] ja ne*budem* voči zvyšku tohto ľudu ako *v* skorších[10] dňoch, vyhlásené[8] Hospodinom zástupov[6 7], (12)lež sejba *bude* úspešná[290], réva bude dávať svoje ovocie a zem bude dávať svoj výnos a nebesá budú dávať svoju rosu, i budem uvá-

www.miles.sk/biblia

dzať zvyšok tohto ľudu vo vlastníctvo[89]
všetkých týchto *vecí.* (13)A stane sa[4], *že*
ako ste medzi národmi[38] bývali[11] zlorečením[291], dom Júdu a dom Isráéla, tak vás
budem vyslobodzovať[271 272] a stanete sa[4]
požehnaním; nech sa nebojíte[9 292], nech
silnejú[9] vaše ruky. (14)Áno, takto povedal
Hospodin zástupov[6 7]: Ako som si zaumienil spraviť vám zle[293], keď ma vaši otcovia
rozhnevávali[234], povedal Hospodin zástupov[6 7], a nebolo[11] mi ľúto[294], (15)tak som si
zasa[135] v týchto dňoch zaumienil spraviť
dobre[295] s Jerúsalémom a s domom Júdu;
nech sa nebojíte[9 292]. (16)Toto[23] *sú* veci,
ktoré budete[9] konať: hovorte každý[53] so
svojím blížnym[121] pravdu[240], pravdou[240]
a pokojným rozsudkom[239 290] nech rozsudzujete[9 11] v svojich bránach (17)a nech
v svojom srdci nezamýšľate[9 248] nikto[53]
nešťastie[41] svojho blížneho[121], a lživú prísahu[296] nech nemilujete[9], áno, žiadnu
z týchto *vecí*[297], ktoré nenávidím[11], vyhlásené[8] Hospodinom.

(18)I *do*stalo sa[4] ku mne slovo Hospodina zástupov[6 7], výrok: (19)Takto povedal Hospodin zástupov[6 7]: Pôst štvrtého
a pôst piateho a pôst siedmeho a pôst
desiateho *mesiaca*[229] bude domu Júdu
jasotom[74 298] a radosťou[74] a blahými[299]
sviatkami[74 300], milujte však[289 301] pravdu[240]
a pokoj. (20)Takto povedal Hospodin
zástupov[6 7]: Ešte *sa stane,* že budú prichádzať národnosti[302] a obyvatelia mnohých
miest[303], (21)a budú chodiť[6] obyvatelia jedného do druhého[304] *s* výrokom: Pôjdeme
náhlivo[305] uprosovať Hospodina[306], áno[104],
hľadať Hospodina zástupov[6 7], pôjdem aj
ja. (22)Prídu teda[289] mnohé národnosti[302]
a mocné[307] národy[38] hľadať Hospodina zástupov[6 7] v Jerúsaléme a Hospodina uprosovať[306]. (23)Takto povedal Hospodin
zástupov[6 7]: V oných dňoch *sa stane,* že
desiati muži zo všetkých jazykov národov[38] budú chytať[308], áno[104], chytia[308] za
cíp[309] *rúcha* niektorého[53] Júdovca *s* výrokom: Pôjdeme s vami, lebo sme počuli, *že*
s vami *je* Boh.

9 Bremá[310 311] slova Hospodina proti
zemi Chadrak[312], a miestom jeho[313]
spočinutia[314] *je* Damask (lebo Hospodin
má[182] oko *pre* ľudí[69 122], i *pre* všetky kmene[315]
Isráéla[316]), (2)a aj Chamáth s ňou[43] hraničí, Cór[317] a Cídón, áno, veľmi múdry[44 318];
(3)i vybudoval[44] si Cór[317] pevnosť[319] a nahromadil[44 320] striebra ako prachu[321]
a zlata ako blata ulíc. (4)Hľa, Pán ho[44]
bude vypudzovať[322] a v more zrazí[323] jeho[44]
moc[143], a on[44] bude zožieraný[44 81] v ohni;
(5)*to* bude vidieť Aškelón a bude sa báť[292],
a Gazza, tá[104] sa bude veľmi zvíjať[324], *aj*
Ekrón, lebo bude sklamané[325] jeho[44] očakávanie, takže[104] z Gazzy zhynie kráľ a Aškelón nebude obývaný[44], (6)a v Ašdóde[326]
budú bývať[11] miešanci[327 328], áno[104], budem
pýchu[329] Pelištím[330] vytínať[331] (7)a z jeho[332]
úst odstraňovať[333] jeho[332 334] krv[335] a spomedzi jeho[332] zubov jeho[332] hnusnosti[336 337],
ale on tiež zvýši nášmu Bohu a stane sa[4]
v Júdovi[29] sťa*by* náčelníkom[338], a Ekrón
sťa*by* Jevúsím[339 340]. – (8)I zriadim tábor[341]
pre svoj dom pred vojskom[6 94 342], pred
prechádzajúcim[94 342] *aj* pred vracajúcim
sa[94 342], takže[104] už nebude pomimo nich[343]
prechádzať sužovateľ[344], áno, teraz *k tomu*
svojimi očami *pri*hliadnem.

(9)Jasaj veľmi, dcéra Cijjóna, pokrikuj,
dcéra Jerúsaléma, hľa, prichádza ti tvoj
Kráľ, spravodlivý a záchranou[271] poverený[272 345] *je* on, chudobný[247] a jazdiaci na
oslovi, áno[104], na mladom oslovi[346], žriebäti[347] *z*[348] oslíc[349 350]. (10)I povytínam[331]
z Efrájima[29] vozy[327 351 352] a z Jerúsaléma
kone[327], a povytínané[331] budú vojnové
luky[327 352 353], a *on* navrhne národom[38] pokoj a jeho vládnutie[354] *bude* od mora *až* po
more a od Rieky[355] *až* po posledné končiny
zeme. (11)Aj ty[356] – pre[357] krv[358] tvojej[359]
zmluvy prepustím[287 360] tvojich zajatcov
z cisterny[361], niet v nej vody; (12)vráťte sa
do pevnosti[362], zajatci nádeje[363]! Ešte dnes,
oznamujem[364], ti budem dvojnásobkom
odplácať[365]; (13)áno, *ako* luk si napnem[366]
Júdu[29], nabijem[367] Efrájimom[29 368] a budem
prebúdzať tvojich synov, Cijjón, proti
tvojim synom, Jáván[369], a robiť[110] ťa sťa*by*
mečom hrdinu[370]. (14)A nad nimi sa bude
ukazovať Hospodin a jeho šípy budú[327] vychádzať[144] ako blesky[327], a Pán, Hospodin,
bude trúbiť[371] na trúbe[372] a pôjde[11] s víchricami[43] juhu[197]. (15)Hospodin zástupov[6 7]
bude nad nimi prestierať svoju ochranu[373],
i budú[11] zneškodňovať[374] a pošliapavať[375]
kamene *z* praku[376], a piť a lomoziť[377] ako
z vína, a budú sa plniť ako rajnica[378] a ako

www.biblia.sk

rohy[379] oltára[380] (16)a Hospodin, ich Boh,
ich v onen deň zachráni[271 272] ako stádo[381]
svojho ľudu[382], áno, kamene[383] koruny[384]
sa budú vznášať[385] nad jeho pôdou[91].
(17)Áno, čím *je* jeho dobrota[299 386] a čím *je*
jeho nádhera[387]! Šuhajom dodáva zdaru[388]
obilie a pannám mušt.

10 Dážď v čas neskorého[389] žiadajte od Hospodina; Hospodin
vytvára[207] záblesky a dává im[390] dážď, lejak[391], každému[53] bylinstvo v poli. (2)Veď
bôžikovia[392] vyslovujú[11] ničotnosť[393] a veštci vídajú[11 394] klam[395] a vyslovujú *sa o* snoch
daromnosti[396], potešujú[32] márnosťou[397];
preto ako[407] stádo[381] odtiahli[398], sú ponížení[399], lebo niet pastiera. (3)Proti
pastierom vzbĺkol[400] môj hnev a *aj* proti
kozlom[401] budem zakročovať[402 403]; áno,
Hospodin zástupov[6 7] navštívi[402 404] svoje
stádo[405], dom Júdu[406], a spraví[110] ich podobnými[407] svojmu majestátnemu koňovi[408]
v boji[409]; (4)z neho[410] *je* nárožie[411 412],
z neho[410] *je* kolík[412 413 414], z neho[410] *je* vojnový luk[353 412], z neho[410] spolu pochádza[415]
aj každý poháňač[344 412 416].

(5)I stanú sa[4] podobnými[407] hrdinom[370],
zašliapavajúcim[417 418 419] v blato ulíc v boji[409],
a budú[11] bojovať[420], lebo Hospodin *bude*
s nimi, takže[104] *oni* zostudia[325 421 422] jazdcov[508] *na* koňoch[122 418]; (6)i budem dom
Júdu zmocňovať[423] a dom Jozefa vyslobodzovať[271 272] a privádzať ich späť, lebo ich[424]
ľutujem[11 28], i budú[11], ako by som ich nebol
zavrhol[425], lebo ja *som* Hospodin, ich Boh,
a budem ich vypočúvať[426]. (7)A Efrajim, *aj*
tí sa stanú[4] podobnými[407] hrdinom[370] a ich
srdce sa bude radovať[11] ako od vína; to[104]
budú vidieť ich deti[428] a zaradujú sa, ich
srdce bude jasať v Hospodinovi. (8)I budem na nich syčať a zhromažďovať ich,
lebo ich oslobodím[427], i rozmnožia sa,
ako[407] sa rozmnožovali[11], (9)a budem ich
rozsievať medzi národnosti[302], i budú *na*
mňa v diaľavách spomínať, budú žiť[11] so
svojimi deťmi[428] a vracať sa[11], (10)áno[104],
budem ich zo zeme Egypta privádzať
späť a z Aššúra[429] ich budem zhromažďovať a budem ich uvádzať do zeme
Gileád a Levánón[430] a nebude sa im nachádzať *miesta.* (11)I prejde[431] morom,
tiesňou[432 433], a v more zrazí[323] vlny[434], i vyschnú[325] všetky hĺbky rieky[435] a pýcha[329]
Aššúra[429] bude pokorená[436] a od Egypta
sa bude žezlo odvracať[105 437]. (12)Budem
ich[438] teda[289] zmocňovať[423] v Hospodinovi,
i budú v jeho mene chodiť[439], vyhlásené[8]
Hospodinom.

11 Otvor, Levánón[430], svoje dvere[440 441],
nech[104] môže[102] medzi tvojimi cédrami[412] zožierať oheň, (2)skuč, cyprus[412],
lebo céder[412] padol, *tie,* ktoré *boli* mohutné[442], sú[11] zničené; skučte, duby[412 443]
Bášána[444], lebo neprístupný[445] les[412] klesol. (3)Hlas skučania pastierov[412]! Veď je[11]
zničená ich krása[446]! Hlas revu[447] hrivnatcov[412 448]! Veď je[11] zničená nádhera[329 449] *pri*
Jordáne[122 450]!

(4)Takto povedal Hospodin, môj Boh:
Pas stádo[381] *na* zabíjanie[122 451 452], (5)*tých,*
ktorých majitelia[412 453] ich zabíjajú[451 454]
a nie *že* sú považovaní za vinných[455],
a *z* predávajúcich[412] ich *každý* vraví: *Nech*
je velebený[456] Hospodin, že[104] bohatnem[11];
a *z* ich[457] pastierov sa nad nimi *nikto* nezmilúva[458]. (6)Lebo sa už nebudem zmilúvať nad[458] obyvateľmi tej zeme, vyhlásené[8]
Hospodinom, lež[104], hľa, ja sa chystám
vydávať[124] ľudí[69] napospas[459], každého[53]
v ruku jeho blížneho[122] a v ruku jeho
kráľa, i zdrvia[460] zem a nie *že* budem z ich
ruky vyprosťovať.

(7)[461]Tak[104] som sa teda[462] dal pásť stádo[382] *na* zabíjanie[122 451 452], ponížených[463]
toho stáda[381], a vzal som si dve palice[464],
jednej som dal názov[465] Ľúbeznosť[466]
a druhej[467] som dal názov[465] Zväzky[468],
a pásol som[11] to stádo[381]; (8)a troch pastierov som v jednom MESIACI odstránil[469]
a moja duša pre[470] nich zmalomyseľnela[471]
a aj ich duša mala[11] odpor[472] proti[470] mne.
(9)I povedal som: Nebudem vás pásť;
tá[473], *ktorá*[24] umiera, nech umiera[9], a tá[473],
ktorá[24] hynie[469], nech hynie[9 469], a tie[473],
ktoré[24] zvyšujú, nech požierajú[9] každá[474]
mäso svojich družiek[475]. (10)A vzal som
svoju palicu[464], Ľúbeznosť[466], a zlámal som
ju na zrušenie svojej zmluvy so všetkými
národnosťami[476], (11)takže[104] bola v onen
deň zrušená a ponížení[463] toho stáda[381],
ktorí[24] ma pozorovali[115], tak spoznali, že
to[18] *bolo* slovo Hospodina. (12)I povedal
som k nim: Ak *to je* správne[477] vo vašich
očiach, dajte[478] moju mzdu, a ak nie,
nechajte[479] *tak.* I odvážili moju mzdu,

www.biblestudy.sk

tridsať peňazí[480], (13)a Hospodin ku
mne povedal: Hoď[178] to[18] k hrnčiarovi[481],
nádheru[482] tej ceny[483], ktorou som bol od
svojho ľudu ocenený[484]. I vzal som tých
tridsať peňazí[480] a hodil som[178] to[18] *v* dom
Hospodina k hrnčiarovi[481], (14)a zlá-
mal som svoju druhú palicu[464], Zväzky[8],
takže[104] som zrušil bratstvo medzi Júdom
a medzi Isráélom.

(15)A Hospodin ku mne povedal: Ešte
si vezmi výstroj[485] ničomného[486] pastiera,
(16)lebo, hľa, ja sa chystám dať[124] v zemi
povstať pastierovi, *ktorý* nebude navšte-
vovať[402 404] tie[473], *ktoré*[24] budú hynúť[469],
a nie *že* bude hľadať, čo *bude*[24] roztrú-
sené[487], ani hojiť, čo *bude*[24] polámané[488],
nebude živiť, čo *bude*[24] stáť[489], a*le* mäso
vykŕmených[327 490] jesť a ich paprčky[491] od-
lamovať[492] bude[493]. (17)Beda[75] ničotnému
pastierovi[494], opúšťajúcemu stádo[382]! Meč
na jeho rameno a na jeho pravé oko,
jeho rameno musí[102] celkom[495] vyschnúť[325]
a jeho pravé oko celkom[495] vyhasnúť.

12 Bremä[310 311] slova Hospodina na Is-
ráéla[496], vyhlásené[8] Hospodinom,
roztiahnuvším[45] nebesa a založivším zem
a stvárnivším[481 497] ducha človeka v jeho
vnútri: (2)Hľa, ja sa chystám spraviť[110 124]
Jerúsalém všetkým národnostiam[302] vô-
kol čašou[498] vrávorania[499 500 501], a *tak* bude
aj ohľadne Júdu[496] za obliehania[319 502]
pred Jerúsalémom[496]. (3)A v onen deň sa
stane[4], *že* všetkým národnostiam[302] budem
robiť[110] Jerúsalém kameňom ťarchy[503],
všetci chcejúci[102] ho[44] zdvíhnuť sa budú ci-
teľne[504] zraňovať[505], hoci[104] sa k nemu[44 496]
zhrnú[506] všetky národy[38] zeme. (4)V onen
deň, vyhlásené[8] Hospodinom, budem
každého koňa biť[323] pomätenosťou[507]
a jeho rajtára[508] šialenstvom[509], a nad do-
mom[496] Júdu budem otvárať svoje oči, a*le*
každého koňa národností[302] budem biť[323]
slepotou. (5)A šejkovia[510] Júdu *si* v svojom
srdci povedia[511]: Obyvatelia Jerúsaléma
sú mi silou[192] v Hospodinovi zástupov[6 7],
svojom Bohu. (6)V onen deň budem šej-
kov[510] Júdu robiť[110] sťa*by* nádobou[512] ohňa
medzi drevami[513], áno[104], sťa*by* ohnivou
fakľou[514] v pokose[515], takže[104] pohltia[516], na-
pravo a*j* naľavo, všetky národnosti[302] vô-
kol a Jerúsalém[517] bude naďalej[518] bývať na
svojom mieste[519], v Jerúsaléme; (7)A Hos-
podin bude ako[520] prvú *vec*[521] chrániť[271 272]
stany Júdu, aby sa sláva[522] domu Dávida
a sláva[522] obyvateľov[327] Jerúsaléma nezve-
ličovala[523] proti Júdovi[496]; (8)v onen deň
bude Hospodin vôkol obyvateľov[327] Jerú-
saléma prestierať svoju ochranu[373], a ten[24]
medzi nimi, *ktorý* klesá[524], bude[11] v onen
deň ako Dávid a dom Dávida ako Boh,
ako Anjel[133] Hospodina pred ich tvárou.

(9)A v onen deň sa bude diať[4 11], *že* sa
budem usilovať o zničenie všetkých ná-
rodov[11], ktoré[24] budú prichádzať proti
Jerúsalému[496], (10)i budem na dom
Dávida a na obyvateľov[327] Jerúsaléma
vylievať ducha[77] milosti[149] a úpenlivých
prosieb[525], i budú hľadieť[11] ku mne, kto-
rého prebodli[526], a budú nad ním narie-
kať[11 231], ako nárekom[231 527] nad jedináčí-
kom, áno[104], horkým lkaním nad ním,
ako horkým lkaním nad prvorodeným.
(11)Veľký bude[523] v onen deň nárek[231 527]
v Jerúsaléme, ako *v* Hadadrimmóne[528]
na rovine[529] Megiddón[530], (12)i bude na-
riekať[11 231] zem *po* čeľadiach[531], čeľade[531]
oddelene[532], čeľaď[531] domu Dávida od-
delene[532] a ich ženy oddelene[532], čeľaď[531]
domu Náthána[533] oddelene[532] a ich ženy
oddelene[532], (13)čeľaď[531] domu Lévího od-
delene[532] a ich ženy oddelene[532], čeľaď[531]
Šimeího[534] oddelene[532] a ich ženy odde-
lene[532], (14)všetky čeľade[531], tie[24] zvyšu-
júce, čeľade[531] *po* čeľadiach[531] oddelene[532]
a ich ženy oddelene[532].

13 V onen deň sa bude diať[4], *že* domu
Dávida a obyvateľom Jerúsaléma
bude otvorené žriedlo[535] na hriech a na
poškvrnenie[536], (2)i stane sa[4] v onen deň,
vyhlásené[8] Hospodinem zástupov[6 7], *že*
budem zo zeme vytínať[331] mená modiel
a nie *že* budú ešte pripomínané[537], a aj
prorokov a nečistého ducha[77 538] budem
zo zeme odpratovať[539]. (3)A ak voľakto[53]
bude ešte prorokovať, stane sa[4], že[104]
k nemu jeho otec a jeho mať, zplodivší[440]
ho, povedia: Nesmieš[102] žiť, lebo si v mene
Hospodina prehovoril lož[395]; a jeho otec
a jeho mať, zplodivší[440] ho, ho za jeho
prorokovania[540 541] prebodnú. (4)A v onen
deň sa bude diať[4 11], *že* sa proroci budú
hanbiť[542], každý[53] z *príčiny* svojho vide-
nia[543] za svojich prorokovaní[540 541], a nie
že si budú obliekať plášť[446 544] *zo* srsti[545]

www.mosaicbible.com

za účelom klamania[546]; (5)i povie[547]: Ja
nie *som* prorok, ja *som* muž obrábajúci[548]
pôdu[91], lebo ma človek[549] má kúpeného[11 550]
od mojej mladosti[551]; (6)a ak *sa*[552] povie
k nemu: Čo tieto rany[553] medzi tvojimi
rukami, povie[40]: Tak[554] som bol zbitý[323]
v dome milujúcich ma.

(7)Meč, zobuď sa na môjho Pastiera[496],
áno[104], na Muža[423 496 555], môjho Spoločníka[556], vyhlásené[8] Hospodinom zástupov[6 7];
bi[323] Pastiera a stádo[381], *tie*[473] sa budú rozpŕchavať[47 557 558], i obrátim svoju ruku proti
nepatrným[496 559 560]. (8)A vo všetkej zemi
sa bude diať[4 11], vyhlásené[8] Hospodinom,
že v nej dva diely[561] budú vytínané[331], budú
skonávať, a tretina v nej bude pozostávať,
(9)a*le* tú tretinu budem uvádzať v oheň
a budem ich[562] prečisťovať[563] sťa*by* prečisťovaním[563] striebra, áno[104], budem ich[562]
podrobovať skúške sťa*by* skúške podrobovaním zlata. On[564] bude vzývať moje
meno[565] a ja ho[564] budem vypočúvať[426];
poviem: On[564] *je* môj ľud, a on[564] bude vravieť: Môj Boh *je* Hospodin.

14 Hľa, príde deň Hospodina[2 566]
a vnútri teba[567] bude rozdelený
tvoj[568] lup; (2)áno[104], budem zhromažďovať[506] všetky národy[38] na Jerúsalém[56]
do boja[409], i bude mesto dobyté a domy
budú vyrabované[569] a ženy prznené[570],
a polovica mesta vyjde[144] do[571] vyhnanstva[205 572], a*le* pozostatok ľudu *sa*[552] nebude
z mesta vytínať[331]. (3)I vyjde[144] Hospodin
a dá sa proti oným národom[38] bojovať[420]
ako *v* deň jeho bojovania[420], v deň seče[573];
(4)a v onen deň zastanú jeho nohy na
vrchu Olív, ktorý *je* pred tvárou[496] Jerúsaléma od východu, a vrch Olív sa rozpoltí
od svojho stredu[574] ku vzchádzaniu[273]
a k moru[575] – veľmi veľká prierva[576], lebo[104]
polovica[574] toho vrchu ustúpi[131 577] k severu,
a*j* k juhu[236 578] jeho polovica[574]; (5)i budete
v priervu[576 579] *medzi* mojimi vrchmi[122]
prchať, lebo prierva[576] *medzi* vrchmi[122]
bude dosiahať[580] k Ácalu[581]; áno[104], budete
prchať, ako ste prchali[11] pred[94 95] zemetrasením[582] v dňoch Uzzijju, kráľa Júdu[583 584].
I príde Hospodin, môj Boh, *a* všetci svätí
s tebou[585 586].

(6)A v onen deň sa stane[4], *že* nebude
svetla, *tie, ktoré sú* nádherné[587], budú vyhasínať[588 589], (7)a*le* nastane[4] jeden deň,
– ten[18] je Hospodinovi známy, – *a*ni deň
ani noc, a*le* stane sa[4], *že* v čas večera bude
svetlo[590].

(8)A v onen deň sa stane[4], *že* z Jerúsaléma budú vychádzať živé vody, polovica
ich do mora východného[591] a polovica ich
do mora najzadnejšieho[575 592]; bude sa *tak*
diať[4] v lete a*j* v zime[593]. (9)A Hospodin
sa stane[4] Kráľom nado všetkou zemou,
v onen deň bude Hospodin jediný a jeho
meno jediné, (10)všetka zem bude premieňaná, *bude* ako rovina[594], od Geva[595]
k Rimmónu *na* juh[236 578] *od* Jerúsaléma;
ten[104] bude vyvýšený[44] a bude bývať[11 517]
na svojom mieste[519], totiž od brány
Benjámína po miesto[596] prvej brány, po
bránu Nároží, *od* veže Chananeéla po
kráľove lisy[597]. (11)I budú v ňom[44] bývať[11]
a nie *že* ešte bude uvádzanie v odovzdanie[598], áno[104], Jerúsalém[517] bude bývať bezpečne.

(12)A toto[172] bude rana[599], ktorou bude
Hospodin zraňovať[599 600] všetky národnosti[302], ktoré proti Jerúsalému[496] vytiahnu do poľa[601]: vyvolanie hniloby[602]
jeho[603] mäsa, kým[104] on[603] bude stáť na
svojich nohách, áno[104], jeho[603] oči budú
hniť[602] v svojich jamkách[604] a jeho[603] jazyk
bude hniť[602] v jeho[603] ústach; (13)a v onen
deň sa stane[4], *že* bude medzi nimi veľký[605]
zmätok[606] *od* Hospodina[123], takže[104] sa
zmocnia každý[53] ruky svojho blížneho[121]
a jeho ruka sa proti ruke[496] jeho blížneho[121] pozdvihne. (14)A aj Júdá bude za
Jerúsalém[607] bojovať[420], a bohatstvo[143 608]
všetkých národov[38] vôkol bude nahromadené[506], zlato a striebro a rúcha vo
veľkej hojnosti[609]. (15)A tak ako táto
rana[599] bude rana[599] *na* koňoch[122 327], muliciach[122 327], ťavách[122 327] a osloch[123 327] a *na*
všetkom dobytku[70 122], ktorý bude v oných
táboroch[610].

(16)A stane sa[4], *že* každý pozostávajúci
zo všetkých národov[38], ktoré[24] prišli proti
Jerúsalému[496], tí[104] budú za každého[611]
roku po roku[612] vystupovať[11 613] klaňať sa
Kráľovi, Hospodinovi zástupov[6 7], a sláviť slávnosť[614] búdok[615]; (17)a stane sa[4],
ktorá z čeľadí[531] zeme nebude vystupovať[613] do Jerúsaléma klaňať sa Kráľovi,
Hospodinovi zástupov[6 7], *že* sa na nich
nebude *do*stávať[4] lejak[391], (18)a ak nebude

www.biblia.sk

vystupovať[613] a nepríde čeľaď[531] Egypta,
potom[104] *a*ni na nich. *To* bude rana[599],
ktorou bude Hospodin zraňovať[599 600] náro-
dy[38], ktoré nebudú vystupovať[613] sláviť
slávnosť[614] búdok[615]; (19) toto bude *trest za*
hriech Egypta a *trest za* hriech všetkých
národov[38], ktoré nebudú vystupovať[613]
sláviť slávnosť[614] búdok[615]. (20) V onen
deň bude na zvoncoch koní[327]: Svätosť[616]
Hospodinovi, a hrnce[617] v dome Hospo-
dina, *to* sa stane[4] sťa*by* rajnicami[379] pred
oltárom[277], (21) áno[104], každý hrniec[617]
v Jerúsaléme a v Júdovi sa stane[4] svä-
tosťou[616] Hospodinovi zástupov[6 7], i prídu
tí, *ktorí*[24] budú obetovať, a vezmú z nich
a budú v nich variť[11], a nie *že* ešte v onen
deň bude v dome Hospodina zástupov[6 7]
Kenaaní[618].

www.milos-pavlik.sk

ZECHARJÁ

1 Hebr. „Zecharjáh“; meno značí „Pripomínaný (al. „Pamätaný“) Jáhom“ (tj. „Hospodinom“).
2 Pozri Num. 2:3, pozn. 22.
3 Pozri Ezr. 4:5, pozn. 151.
4 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
5 Tj. azda „k potomkom otcov“, porov. vv. 4nn.
6 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
7 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
8 Pozri Gen. 22:16, pozn. 584.
9 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
10 Vl. „prví“, pozri Gen. 8:13, pozn. 267. Ďalej obdobne.
11 D. „zavolali“, „dali sa volať“, tu v zmysle „dali sa volať a ďalej volali“, ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
12 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
13 Pozri Is. 51:4, pozn. 2258.
14 Pozri Gen. 3:22, pozn. 119.
15 Pozri Exod. 12:17, pozn. 388.
16 Ako v Gen. 31:25, tu možno aj v zmysle „nepostihli“.
17 „na nich sa nestihli vyplniť“.
18 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
19 Tj. od novu mesiaca vo februári do novu mesiaca v marci.
20 Vl. „v Hĺbke“, tj. „v hlbokej doline“; al., podľa iných, „v tôni“.
21 Al., podľa iných, „strakaté“, „škvrnité“, tj. možno „grošovaté“.
22 Tj. „Čo znamená“, nižšie „čo znamenajú“, ďalej obdobne.
23 D. „títo“, al. možno „tieto“, tj. „veci“; ako vo v. 19.
24 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
25 Tj. azda „vnútorným hlasom“; väčšina známych mi prekladov (nie LXX a Vulgata) toto úslovie podáva v znení „so mnou“, možno v obdobnom zmysle ako vo v. 16[43].
26 Al. „zem odpočíva“, pozri Is. 30:7, pozn. 1543, tu tvar slovesa, od ktorého je onen výraz odvodený.
27 Al. „užíva (al. „zakúša“, „prežíva“) pokoj“, pozri Jóš. 11:23, pozn. 452.
28 Pozri Žalm 102:13, pozn. 503 a 504.
29 Pozri Gen. 47:27, pozn. 1285; Deut. 34:1n., pozn. 1293.
30 Al. možno „nebudeš mať zľutovania s Jerúsalémom a s mestami Júdu“, lebo predložka, ktorá podľa prekladu v texte vyjadruje v pôvodine 4. pád, sa dá chápať aj v takom zmysle ako tu vyššie.
31 Pozri Is. 66:14, pozn. 2633 a 2634, no tu je 4. pád bez predložky.
32 Výraz odvodený od slovesa v Gen. 5:29, pozn. 179, ktoré je aj tu vo v. 17 a ďalej.
33 V pôvodine množné číslo v zosilňujúcom zmysle.
34 Nesúvisí s „rozhorlením“ vo v. 12.
35 Pozri Num. 25:13, pozn. 438; „horlivosťou“ nižšie je od tohto slovesa odvodený výraz.
36 Pozri Num. 16:22, pozn. 60.
37 Pozri Num. 1:53, pozn. 60.
38 Pozri Is. 1:4, pozn. 13.
39 Pozri Jóba 12:5, pozn. 592.
40 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
41 Pozri Deut. 29:21, pozn. 1065.
42 Pozri Gen. 43:14, pozn. 1181. Tu vo v. 12[28] odvodené sloveso („ľutovať“).
43 Al. možno „so zľutovaním“, pozri Jóš. 7:15, pozn. 277; ďalej obdobne.
44 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
45 Pozri Gen. 24:14, pozn. 610; sloveso ako „vztiahni“ v Exod. 7:19 a obdobne inde.
46 Totiž „šnúra miery“ (al. „merania“, „rozmeriavania“, „vymeriavania“, tj. „bude sa konať opätovná výstavba chrámu a celého mesta“). Pozri Jer. 31:39, pozn. 1430, ktorá v plnom rozsahu platí aj tu.
47 Sloveso ako v Prísl. 5:16, pozn. 1098, tu v zmysle ako v texte.
48 Al. „blahobytom“, „prospechom“, vl. „dobrom“, D. „od[68] dobra“.
49 Pozri Deut. 4:37, pozn. 280.
50 Tu v hebrejskom texte začína kap. 2.
51 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139; ďalej rôzne tvary tohto slovesa a výrazy od neho odvodené.
52 Pozri Exod. 38:23, pozn. 970; 2 Kráľ. 22:6, pozn. 563.
53 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
54 Pozri Exod. 19:16, pozn. 647.
55 Sloveso ako „nahádzali“ v Pl. 3:53, tu zmysel ako v texte.
56 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
57 Tj. „jej obyvateľstvo“, ďalej obdobne.
58 Pozri Deut. 32:9, pozn. 1123; tu zmysel ako v texte, nie ako „šnúra“ v kap. 1:16[46].
59 Obdobne ako v poznámke ku kap. 1:16[46].
60 Tvar slovesa ako u Is. 40:12, pozn. 1919, od ktorého je odvodený dotyčný výraz[59], al. možno naopak.
61 D. „k uvideniu“, zmysel ako v texte.
62 D. „ako čo“.
63 Pozri Gen. 4:25, pozn. 173.
64 Pozri Exod. 5:20, pozn. 185.
65 Pozri Gen. 14:24, pozn. 469.
66 Al. možno „bude osídľovať“.
67 Pozri Est. 9:19; al. „neopevnené *miesta*“ u Ezek. 38:11, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto 3 miestach.
68 D. „od“, „z“, v príčinnom zmysle.
69 Pozri Gen. 1:26, pozn. 40.
70 Pozri Gen. 1:24, pozn. 38.
71 Pozri Lev. 25:30, pozn. 817.
72 Tu D. „múrom ohňa“.
73 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
74 Al. možno „slávou“, pozri Gen. 2:24, pozn. 89, ďalej obdobne, aj ohľadne iných podstatných mien.
75 Pozri Is. 1:4, pozn. 12.
76 Al. „rozohnal“, ako v Žalme 68:14, no nie ako tu v kap. 1:19, sloveso ako napr. u Is. 1:15, pozn. 69, v obdobnom tvare ako tam, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.

www.biblickadatabaza.eu

77 Pozri Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a ďalej, pozn. 525.
78 Al. „za slávou".
79 Al. „bude siahať na". Pozri Lev. 5:2, pozn. 131.
80 Iný výraz ako napr. v Žalme 17:8, pozn. 477, vyskytujúci sa v SZ len tu.
81 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
82 Pozri Is. 11:15, pozn. 733.
83 Al. „hroziaci proti nim".
84 Vl. „korisťou", pozri napr. Jóš. 8:27, pozn. 301, ale súvisí so slovesom „olupovali" vo v. 8.
85 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
86 Pozri Num. 18:2, pozn. 696.
87 Pozri Is. 56:3, pozn. 2381.
88 Tj. „mojím".
89 Sloveso ako v Exod. 23:30 a 32:13, pozn. 530.
90 Tu v obdobnom zmysle ako na vyššie[58] citovaném mieste.
91 Pozri Gen. 1:25, pozn. 39.
92 Pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 1213.
93 Pozri Hab. 2:20, pozn. 203.
94 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102.
95 Al. „Z *príčiny* tváre" (al. „prítomnosti"), ďalej obdobne.
96 Pozri Jer. 6:22, pozn. 551.
97 Al. „keď sa pozdvihne".
98 Pozri 1 Sam. 2:29, pozn. 160.
99 Pozri 2 Kráľ. 12:10, pozn. 558.
100 Pozri Deut. 4:20, pozn. 246.
101 Pozri Žalm 38:20, pozn. 1107.
102 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
103 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975.
104 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
105 Pozri Gen. 38:14, pozn. 1301.
106 Pozri Gen. 24:46, pozn. 629.
107 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
108 Pozri Is. 3:22, pozn. 265.
109 Mnohí prekladatelia tu kladú tvar 3. osoby („i povedal", tak i Vulgata, „et dixit") no hoci sa takýto preklad zdá oveľa lepšie zapadať do textovej súvislosti, nemožno ho, nazdám sa, z dochovanej pôvodiny nijako odôvodniť, lebo dostupná mi literatúra neudáva nijaké rukopisné odchýlky v takomto zmysle. Možno tí, ktorí takto preložili, predpokladali na tomto mieste chybu opisovača („váómar", miesto [predpokladane] správneho „vajjómér"); v Kittelovom kritickom vydaní sa navrhuje tento slovesný tvar vynechať, ako urobili LXX.
110 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
111 Pozri Jóba 14:4, pozn. 686.
112 Tu v zmysle „čisto vypranú".
113 Pozri Is. 62:3, pozn. 269.
114 Pozri Deut. 8:19, pozn. 412.
115 Pozri Gen. 26:5, pozn. 447.
116 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
117 Pozri Gen. 49:16, pozn. 763.
118 Pozri 1 Kráľ. 7:8, pozn. 410.
119 D. „dávajúcich (al. „umožňujúcich") chodiť", hebr. „mahelchím", len tu sa v SZ vyskytujúci tvar inak veľmi častého slovesa („hálach", ako napr. „chodiť" tu vyššie). No v takomto zmysle tento výraz podáva len málo zo známych mi iných prekladov; LXX uvádzajú preklad „anastrefomenús", „obracajúcich (al. „vracajúcich") sa", tj. vari „sem-ta chodiacich", Vulgata „ambulantes", „prechádzajúcich sa", iné preklady ho zväčša podávajú v zmysle „dám ti chodiť", tak v podstate aj český kralický a slovenský Roháčkov preklad.
120 Podľa niektorých „spomedzi týchto".
121 Pozri Exod. 2:13, pozn. 69; 20:16, pozn. 668.
122 Pozri Num. 1:53, pozn. 63.
123 Pozri Deut. 28:46, pozn. 1016, tu aj „muži zázraku" (al. „znamenia", no nie ako „znamením" tam a obdobne inde) podľa tej istej poznámky, al. „muži vzoru".
124 Pozri Gen. 6:13 a ďalej, pozn. 225.
125 Pozri Jer. 23:5.
126 Al. „sedem *párov*" (nasledovné „očí" je aj v hebrejčine dvojné číslo).
127 Sloveso ako v Exod. 28:11, 36.
128 Vl. „vyryť jeho".
129 Ako „vyrývaniami" v Exod. 28:11.
130 Pozri Mích. 2:3n., pozn. 100, tu zmysel ako v texte.
131 Pozri Gen. 12:18, pozn. 367.
132 Vl. „k *miestu* (al. „na *miesto*") pod vinnou révou a k *miestu* (al. „na *miesto*") pod figovníkom".
133 Pozri Gen. 16:9, pozn. 437.
134 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
135 Pozri Exod. 25:31, pozn. 884.
136 Pozri Gen. 13:10, pozn. 375.
137 D. „hlave".
138 Tj. na olej.
139 Al. „nádržka", „čaša", ako „misa" u Kaz. 12:6.
140 Tj. „na svietniku".
141 Al., podľa niektorých, „sedem a sedem (tj. „dvakrát sedem") lievikov".
142 Tj. „olivové stromy", ako v Sud. 9:8 a i.
143 Pozri Exod. 14:4, pozn. 459.
144 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
145 Tu aj „temena", pozri Gen. 8:5, pozn. 255, ale čosi iný tvar, v SZ len tu sa vyskytujúci.
146 Podľa niektorých v zmysle „najvyšší al. konečný al. posledný, ktorým bude dovršená stavba".
147 Pozri Is. 22:2, pozn. 347.
148 Al.[33] možno „jasavého (al. „hlasného") hlaholenia".
149 Pozri Gen. 6:8, pozn. 200.
150 Pozri Jóba 6:9, pozn. 291, tu zmysel ako v texte.
151 Pozri Lev. 19:36, pozn. 650.
152 Tu v zmysle „tú olovnicu".
153 Vl. „konce vetiev", ako „klasov" v Gen. 41:5nn.
154 Al. „rúrami", výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
155 Vl. „cez dve trubice", ďalej obdobne, pozri Exod. 4:13, pozn. 142.
156 Tj. „z olív (v zmysle „plodov"), ktoré sú na nich".
157 Tj. „zlatu podobného oleja".
158 Pozri Num. 18:12, pozn. 709.
159 Tj. „pomazaní", totiž Zerubbável a Jehóšua.
160 Pozri Gen. 6:15, pozn. 217.
161 Pozri Exod. 27:9, pozn. 899.
162 Pozri Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 316.
163 Pozri Gen. 1:2, pozn. 4.

www.biblicalstudies.sk

164 Tj. „závitku“, al. „podľa nej“, tj. „kliatby“ (obidva tieto výrazy sú v hebrejčine ženského rodu).
165 D. „z tohto“, tj. azda „sveta“; al., podľa iných, „z tejto (na konci verša v zmysle „onej“, „druhej“) *strany*“, tj. „*ako je na ňom* z tejto (atď.) *strany napísané*“.
166 Tj. „kliatbu“[162].
167 D. „pri (al. „vo“, „za“) lži“[395].
168 Tj. „každého z nich“.
169 Tj. „jeho domu“, ďalej obdobne.
170 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46, tu v takomto zmysle („zničí ho“).
171 Tj. „s jeho drevenými a kamennými súčasťmi“.
172 Tu D. „táto“, ženský rod tu a obdobne niekde ďalej opäť zastupuje rod stredný.
173 Pozri Exod. 16:36, pozn. 583, tu odmerná nádoba tejto veľkosti.
174 Tj. „zlodejov a lživo prísahajúcich“.
175 D. „oko“, zmysel ako v texte.
176 Pozri Exod. 29:23, pozn. 1043, tu zmysel ako v texte.
177 Tu v takomto zmysle, pozri Gen. 27:36, pozn. 714.
178 Sloveso ako v Gen. 3:24, pozn. 121, tu a ďalej zmysel ako v texte.
179 Tj. „éfy“.
180 Pozri Gen. 29:2, pozn. 263.
181 Tu v takomto zmysle[176].
182 Pozri Gen. 19:12, pozn. 500.
183 Pozri Lev. 11:19, pozn. 336.
184 Sloveso ako „Odnes“ v Exod. 2:9, iné ako tu vyššie[51].
185 Pozri Gen. 2:15, pozn. 178.
186 Vl. „podstavci“, „stojane“ (1 Kráľ. 7:27), „na svojej podložke“.
187 Pozri Gen. 49:10, pozn. 1333.
188 Ako „vozidlá“ v Exod. 15:4, pozri aj Gen. 41:43, pozn. 1119.
189 Pozri Gen. 4:22, pozn. 161.
190 Tj. „boli zapriahnuté“, ďalej obdobne.
191 Al. „kropenaté“, „strakaté“, „grošovaté“. Nie ako v kap. 1:8[21].
192 Výraz vyskytujúci sa v SZ len tu a vo v. 7, odvodený od „silou“ v kap. 12:5 (al. možno naopak), výrazu vyskytujúceho sa v SZ taktiež len tam a v čosi inom súznačnom tvare u Jóba 17:9.
193 Sloveso ako „odvetil“ vo v. 6 a inde; kap. 3:3 a ďalej obdobne.
194 Al., podľa iných, aj tu „vetry“.
195 Al. „od svojho zaujatia“.
196 Vl. „od postavenia sa“, zmysel ako v texte, kde opis v záujme zreteľnosti.
197 Pozri Exod. 26:18, pozn. 915.
198 Pozri Jóba 1:7, pozn. 26.
199 Al. „v“, ako vo v. 8.
200 „sem-ta tou zemou“, ďalej obdobne.
201 Pozri Sud. 3:9 a ďalej, pozn. 175.
202 Al. „utíšia“.
203 Vl. „dajú v zemi severu spočinúť (al. „odpočinúť“) môjmu duchu“, no v pôvodine je väzba slovesa so 4. pádom.
204 Tu a ďalej predložka ako v Gen. 8:8, pozn. 259. Týka sa len takto označených miest.
205 Pozri Ezr. 1:11, pozn. 42 a 43.
206 Meno ako u Jer. 21:1, pozn. 1127, tu ide, pravda, o inú osobu ako tam.
207 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
208 Pozri 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
209 Tu množné číslo („korunu zloženú z niekoľkých zlatých a strieborných kruhových pásov“).
210 Al. „pučať“, sloveso ako „nevzrastalo“ v Gen. 2:5, „vyrastalo“ tamže 41:6, no je to sloveso, od ktorého je odvodený predošlý výraz[125], al. možno naopak.
211 Pozri Exod. 10:23, pozn. 348.
212 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
213 Pozri Num. 27:20, pozn. 982.
214 Tj. „bude ním vyznačený“.
215 Pozri Gen. 1:18 a ďalej, pozn. 112.
216 Pozri Ezr. 10:3, 8, pozn. 387; Nech. 4:15, pozn. 181.
217 Takže medzi nimi nebude rozporov; doslovne sa záver tohto verša týka Zerubbávela a Jehóšuu, porov. kap. 4:14[159], tj. vládcu (miestodržiaceho, ale vlastne v postavení vládnúceho) a veľkňaza, ale zároveň je to predobraz dokonalého uskutočnenia tejto zvesti v budúcom kráľovstve Toho, Ktorý bude Kráľom aj Kňazom v Svojej jedinej Osobe.
218 Tj. „Cheldajovi“ (v. 9).
219 Iné meno „Jóšijju“ (v. 9).
220 Al. „vzdialení“, tj. „takí, ktorí sú z ďaleka“.
221 Tu aj „pri“, „na“, tj. „zúčastnia sa práce“.
222 Pozri Gen. 21:12 a ďalej, pozn. 764.
223 D. „poslúchaním“.
224 Pozri Nech. 1:1, pozn. 2.
225 Tj. „obyvateľstvo Béth-Éla poslalo“.
226 Tj. „služobníkov“.
227 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
228 Al. „postiť sa“, pozri Lev. 22:2, pozn. 250.
229 Židia vo vyhnanstve totiž prijali obyčaj postiť sa v isté dni vo 4., 5., 7. a 10. mesiaci na pamiatku hlavných udalostí pri dobytí Jerúsaléma.
230 Iné sloveso ako vo v. 3[228], ktoré sa obvykle používa v tomto zúženom zmysle, ako napr. v Sud. 20:26, 1 Sam. 31:13 a i., a od ktorého, obdobne ako v slovenčine, je odvodené slovo „pôst“, al. možno naopak, napr. tu nižšie[232] a v kap. 8:19.
231 Pozri Gen. 50:10, pozn. 586; Jóéla 1:13, pozn. 49.
232 D.[230] „postením“, „pôstom“.
233 D. „pri (al. „v“) bytí (al. „za bytia“) Jerúsaléma“, ďalej obdobne.
234 Pozri 1 Par. 4:40, pozn. 119.
235 Pozri Jer. 34:1, pozn. 1099.
236 Pozri Num. 13:17, pozn. 483.
237 Pozri Deut. 1:7, pozn. 21.
238 Pozri Ezek. 18:8, pozn. 849.
239 Pozri Gen. 18:19, pozn. 482; ďalej aj iné tvary, smysel ako tam v texte.
240 Pozri Ezek. 18:8, pozn. 845.
241 Obdobne ako u Jer. 13:14, pozn. 874.

www.milosrdnyotec.eu

242 Ohľadne predložkovej väzby tu pozri aj Gen. 24:49, pozn. 531.
243 Pozri 2 Par. 6:42.
244 Množné číslo možno aj v zmysle „zľutovanie v rozličných okolnostiach“.
245 Pozri Jer. 7:6, pozn. 592.
246 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83; 12:19, pozn. 403.
247 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772.
248 Pozri Žalm 35:4, pozn. 980; Mích. 2:1, pozn. 84.
249 Pozri Exod. 4:23, pozn. 233.
250 D. „dali“, ďalej obdobne.
251 Pozri Nech. 9:29, pozn. 214.
252 Pozri Exod. 28:12, pozn. 948.
253 Pozri Is. 6:10, pozn. 402.
254 D. „od počutia“, zmysel ako v texte (vo v. 11 aj „nepočuli“, tj. „uši“, vo v. 12 „nepočulo“, tj. „srdce“).
255 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
256 Al. „budú volať“, ďalej obdobne[259].
257 Sloveso ako v 2 Kráľ. 6:11, pozn. 309; Is. 54:11, pozn. 2349.
258 Vl. „na (al. možno „cez“) všetky národy“, zmysel azda ako v textu.
259 Tu potom[256] skôr „nepoznajú“.
260 Pozri Jer. 12:11, pozn. 850.
261 D. „spustošená od (tj. „spustošením zbavená“) prechádzajúceho a“, zmysel ako v texte.
262 Pozri Žalm 106:24, pozn. 2331.
263 Pozri Is. 5:9, pozn. 325.
264 Pozri Exod. 24:16 a ďalej, pozn. 863.
265 Pozri Gen. 19:2, pozn. 489.
266 Pozri Exod. 21:19, pozn. 703.
267 Tj. „pre vysoký vek“.
268 Pozri Gen. 30:26, pozn. 782, tu v tomto zúženom smysle na rozlíšenie od nasledovného výrazu[269].
269 Pozri Gen. 34:4, pozn. 902, tu hádam v najvlastnejšom význame tohto výrazu („malých dievčatiek“).
270 Pozri Žalm 118:23, pozn. 248.
271 Pozri Exod. 15:2, pozn. 497.
272 Pozri Is. 19:20, pozn. 1067.
273 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
274 Pozri Žalm 50:1, pozn. 1333.
275 Pozri Jóš. 6:26, pozn. 246.
276 Pozri Hag. 1:2, pozn. 12.
277 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
278 Pozri Exod. 11:6, pozn. 356, tu opäť trpný tvar dotyčného slovesa[4].
279 Tu hádam v zmysle „pastva“.
280 Tj. „dobytka“ (v hebrejčine ženského rodu), totiž „postihujúci ho“.
281 Tj. „nedostávalo sa mu jej“.
282 Pozri Num. 27:17, pozn. 979.
283 Pozri Gen. 11:30, pozn. 1174.
284 Al. „pre“[68], „z *príčiny*“.
285 Pozri Num. 10:9, pozn. 3667, tu ide, pravda, len o podstatné meno, ktoré je tam vyššie od slovesa, ktorého sa oná poznámka bezprostredne týka.
286 Al., podľa iných, aj LXX a Vulgaty, „tiesne“, pozri 2 Sam. 22:7, pozn. 859 a i., dotyčný výraz v pôvodine sa dá chápať aj v takomto zmysle.
287 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120, tu v zmysle ako v textu.
288 „dopúšťal (al. „dovoľoval“, „nebránil“) ľudom“.
289 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
290 Al. „šťastná“, „blahá“, „zdárna“, „pokojná“, D. „úspechom“, „šťastím“, „blahom“, „zdarom“, ako „pokoja“ vo v. 10, zmysel ako v texte al. tu vyššie. V. 16 obdobne (D. „rozsudkom pokoja“).
291 Pozri Jer. 24:9, pozn. 1250.
292 Pozri Gen. 28:17, pozn. 731.
293 Pozri Rúth 1:21, pozn. 60.
294 Al. možno „a nedal som sa utešiť“, pozri Jer. 31:15, pozn. 986.
295 Pozri Jer. 18:10, pozn. 60, tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že ide o sloveso obdobné onému vo v. 14[293], no pojace sa nie s 3. pádom ako tamto, lež v tu vyššie citovanom mieste so 4. pádom, a tak sa dá chápať aj na tomto mieste, no v záujme zachovania spomenutej obdoby v preklade som v textu podal väzbu s predložkou, s akou sa ono sloveso tu pojí, v zmysle, v akom sa jej dá rozumieť rovnako dobre ako v zmysle predložky značiacej 4. pád. Takéto podanie zmyslu dotyčného miesta nachádzam medzi známymi mi prekladmi jedine v Youngovom doslovnom preklade.
296 D. „prísahu lži“[395].
297 D. „všetky tieto *veci*“.
298 Pozri Is. 8:6 a ďalej, pozn. 2542.
299 Pozri Jer. 2:7, pozn. 99.
300 Pozri Lev. 23:1, pozn. 726.
301 Al. „teda“.
302 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
303 Viz Gen. 19:25, pozn. 511.
304 Al. „iného“, D. „jedného“, ako vyššie, no zmysel je ako v texte al. tu vyššie.
305 Al. „istotne“, „ihneď“, D. „idením“.
306 Pozri Exod. 32:11, pozn. 1132.
307 Pozri Gen. 18:18, pozn. 478.
308 Pozri Gen. 21:18, pozn. 5531
309 Pozri Num. 15:38, pozn. 615.
310 Pozri Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147; netýka sa miest bez tohto označenia.
311 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
312 Kraj v blízkosti Damasku; meno sa v SZ vyskytuje len tu.
313 Tj. „bremena“, „slova“.
314 D. „a jeho táborisko“, pozri Num. 10:33, pozn. 384, tu v tomto prenesenom zmysle.
315 Pozri Gen. 49:16, pozn. 1372.
316 Al., podľa niektorých, „keď *je* (tj. „*upreté*“) k Hospodinovi oko ľudí i všetkých kmeňov Isráélových“, no znenie, ktoré v súhlase s inými (v podstate aj s LXX, ktorých preklad znie „pretože oko Pána hľadí na ľudí aj na všetky kmene Isráéla“) podávam v texte, oveľa lepšie zapadá do textovej súvislosti, vyjadrujúc Hospodinov záujem a starostlivosť o tých, ktorí sú ohrození útokmi nepriateľských zemí.
317 Pozri Jóš. 19:29, pozn. 583.

www.mlosnavlk.cu

318 Srov. Ezek. 28:3n.
319 Pozri Deut. 20:20, pozn. 1026 (takže sa tu vytvára slovná hra „Cór mácór“), tu je hádam zmysel skôr ako v texte, porov. Žalm 31:21, pozn. 903.
320 Pozri Gen. 41:35, pozn. 1105.
321 Pozri Gen. 2:7, pozn. 57.
322 Pozri Num. 21:32, pozn. 824.
323 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
324 Pozri Is. 26:17, pozn. 767.
325 Pozri Žalm 119:31, 116, pozn. 166; al., podľa niektorých, „vysušené“, „vyschne“, pozri Gen. 8:14, pozn. 269, a porov. Hós. 2:5, pozn. 51. Kap. 10:11 a 11:17 obdobne.
326 Tu a v predošlom verši a ďalej sú uvedené mená miest Pelištím, pozri 1 Sam. 6:17n.
327 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
328 Tj. potomci Isráélovcov s ženami z iných národov, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu.
329 Pozri Lev. 26:19, pozn. 891.
330 Pozri Gen. 10:13n., pozn. 322.
331 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
332 Tj. „národa Pelištím“, predstaveného v tomto oddiele pod obrazom jedného muža.
333 Sloveso ako v Gen. 48:17, pozn. 1301.
334 Tj. azda „ním preliatu“.
335 Pozri Gen. 4:10, pozn. 141.
336 Pozri Deut. 29:17, pozn. 1053.
337 Tj. „mäso obetí prinášaných modlám“.
338 Pozri Jer. 13:21, pozn. 894.
339 V preklade 7. pád jednotného čísla (hoci v hromadnom zmysle) mena „Jevúsí“, pozri Gen. 10:16nn., pozn. 323, tu v zmysle
340 „mestom Jevúsího“, totiž „Jerúsalémom“, pozri Jóš. 18:28, pozn. 575, lebo „Jevús“ bolo pôvodné meno tohto mesta, pozri Sud. 19:10.
341 Pozri Gen. 26:17, pozn. 678, tu v takomto zmysle, pozri aj Žalm 34:7, pozn. 803.
342 Tj. „na ochranu pred vojskom“, ďalej obdobne.
343 Tj. snad „pomimo budovateľov Môjho domu“.
344 Pozri Is. 14:4, pozn. 212.
345 Al. „*k* záchrane (al. „vyslobodeniu“) oprávnený“.
346 „Mladom oslovi“ je tu v hebrejčine jedno slovo, ako „somára“ v Gen. 49:11, výraz iného kmeňa ako „oslovi“ vyššie.
347 Pozri Gen. 49:11, pozn. 651.
348 Tj. azda „*jednej z*“, al. „*spomedzi*“.
349 Nesúvisí s „oslovi“ ani „mladom oslovi“ vyššie.
350 Pozri Mat. 21:5, kde sú tieto slová citované sčasti podľa LXX a sčasti podľa inej sotva zistiteľnej predlohy.
351 Pozri Gen. 50:9, pozn. 1377; Exod. 14:7, pozn. 462.
352 Aj tu vari v zmysle pozn. 1109 k Is. 21:7, a obdobne možno aj nižšie v tomto verši („lučištníci“).
353 Pozri Sud. 18:11, pozn. 835.
354 Pozri Dán. 11:4, pozn. 742.
355 Pozri Deut. 11:24, pozn. 481.
356 Tj. „pokiaľ ide o teba“, totiž „o (dcéru) Cijjón(a)“ (al. „Jerúsalém[a]“).
357 Vl. „skrze“.
358 „v krvi“, tj. „v dôsledku krvi“.
359 Tj. „teba sa týkajúcej“.
360 Tu v obdobnom zmysle ako v mieste, ktorého sa týka dotyčná[287] poznámka.
361 Pozri Gen. 37:20; 40:15, pozn. 983.
362 Al. „na pevné (al. „neprístupné“, „nedobytné“) miesto“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, no pozri príbuzné výrazy v Deut. 3:5, 28:52, pozn. 81, Is. 2:15, pozn. 184, Jer. 15:20, pozn. 977, a i.
363 Tj. „dúfajúci v oslobodenie“.
364 Pozri Gen. 9:22, pozn. 103.
365 Vl. „vracať“.
366 Pozri 1 Par. 5:18, pozn. 152; sloveso sa používa aj o prikladaní šípov na tetivu.
367 D. „naplním“.
368 „ako šíp na tetivu priložím Efrájima“.
369 Pozri Is. 66:19, pozn. 2644.
370 Pozri Gen. 6:4, pozn. 192.
371 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 210.
372 Pozri Jóš. 6:4, pozn. 208.
373 Pozri 2 Kráľ. 20:6, pozn. 797.
374 Al. „ničiť“, D. „pohlcovať“, „zožierať“.
375 Sloveso ako „podmaňujte“ v Gen. 1:28.
376 Podľa niektorých tieto „kamene *z* praku“ obrazne predstavujú útočiaceho nepriateľa v protiklade ku „kameňom koruny“ vo v. 16, ktoré potom sú obrazom Božieho ľudu, Isráéla.
377 Pozri Žalm 83:2, pozn. 1120.
378 Pozri Exod. 38:3 a i., tu sa mieni nádoba naplnená krvou na skrápanie.
379 Tu iný výraz ako v nižšie[380] citovanom mieste a inde, no v tejto súvislosti v podstate súznačný; vyskytuje sa v SZ len ešte v inom význame v Žalme 144:12 („nárožné stĺpy“).
380 Ktoré bývali krvou potierané, pozri napr. Lev. 4:25.
381 Pozri Gen. 21:28, pozn. 129.
382 „ako stádo, ktorým je jeho ľud“.
383 Tj. tu „drahokamy“.
384 Pozri Exod. 29:6, pozn. 1023.
385 Sloveso vyskytujúce sa v SZ v takomto zmysle len ešte v Žalme 60:4 („vztyčovanie“), v inom význame ešte u Is. 10:18, pozn. 654.
386 Al. „krása“, pozri Hós. 10:11, pozn. 500.
387 Al. „výbornosť“, „znamenitosť“, „dokonalosť“.
388 Al. „vzrastu“, „prospechu“, „zdravého vývoja“, pozri Prísl. 10:31, pozn. 539, tu iný tvar dotyčného slovesa, vyskytujúci sa v SZ len tu, v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
389 Tj. „dážďa“, pozri Deut. 11:14, pozn. 476; výraz je podstatné meno takéhoto významu, tu aj tam.
390 Tj. „tým, ktorí žiadajú al. prosia“.
391 Ako „príval“ v Gen. 7:12; pozri Ezr. 10:13, pozn. 393.
392 Pozri Gen. 31:19, pozn. 815.
393 Al. „nepravdu“, pozri Is. 1:13, pozn. 61, tu v takomto zmysle.
394 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
395 Pozri Jer. 3:10, pozn. 265.
396 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.

www.biblickyslovnik.eu

397 Pozri Jóba 21:34, pozn. 380.
398 Pozri Gen. 11:2, pozn. 329.
399 Pozri Gen. 15:13, pozn. 427; Žalm 119:67, pozn. 993.
400 Pozri Gen. 4:5, pozn. 138.
401 Pozri Ezek. 39:18, pozn. 1346.
402 Pozri Exod. 20:5, pozn. 117 a 662.
403 Pozri Jer. 9:25, pozn. 710.
404 Tu nie v zmysle pozn. 662 k Exod. 20:5, iba ak vzhľadom na „pastierov" a „kozlov".
405 Iný výraz ako v kap. 9:16 a ďalej[381], ako v Gen. 29:2, 30:40 a i., výraz, ktorý sa v SZ najčastejšie používa v tomto zmysle.
406 Al., podľa iných, „sa ujme (al. „vykoná prehliadku") svojho stáda, domu Júdu".
407 Pozri Exod. 8:10, pozn. 242.
408 D. „koňovi Svojho majestátu".
409 Pozri Gen. 14:8, pozn. 396.
410 Tj. „z Júdu".
411 Tj. „nárožný základný kameň budovy", pozri Is. 28:16, pozn. 1054.
412 Všetkými týmito výrazmi sa obrazne mienia vedúce osoby domu Júdu; v kap. 11:1–3 a ďalej obdobne veľmoži Israéla.
413 Pozri Exod. 27:19, pozn. 950.
414 Al. možno „*sú* kolíky"[327].
415 Pozri Gen. 46:26, pozn. 1256.
416 Tu hádam v kladnom zmysle („kto povzbudzuje al. napomína k usilovnej práci").
417 Pozri Prísl. 27:7, pozn. 1155.
418 Tj. „svojich nepriateľov".
419 Tu v takomto zmysle vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
420 Pozri Num. 21:1, pozn. 784.
421 Tohto miesta sa však netýka, čo sa v dotyčnej poznámke[325] ďalej uvádza o inom význame tvarov tohto slovesa.
422 Pozri Is. 1:29, pozn. 128.
423 Tj. „plniť al. vystrojovať mocou al. silou", vl. „hrdinstvom", sloveso ako v Gen. 7:18, pozri tam pozn. 244 (takže tu a vo v. 12 by sa hádam dalo povedať „robiť hrdinskými", „meniť na hrdinov"), v tvare vyskytujúcom sa v SZ okrem tohto miesta a v. 12 len ešte (v inom význame) u Kaz. 10:10, pozn. 387.
424 Pozri Žalm 102:13, pozn. 2211, tu je predmet slovesa[28], v preklade nasledujúceho, vyjadrený zámennou príponou.
425 Sloveso ako v 1 Par. 28:9, pozn. 853.
426 Tj. „ich prosby", vl. „im odpovedať", pozri Hóš. 2:21, pozn. 111. Kap. 13:9 obdobne.
427 Pozri Žalm 26:11, pozn. 778.
428 Pozri Gen. 31:16 a ďalej, pozn. 651.
429 Pozri Gen. 10:11, pozn. 319.
430 Pozri Deut. 3:25 a ďalej, pozn. 23.
431 Tj. „Hospodin", porov. Is. 11:15; LXX tu podávajú znenie „prejdú" a nižšie „zrazia"; tak aj niektoré novšie preklady.
432 Al. „úzkosťou", pozri Gen. 35:3, pozn. 945, Žalm 20:1, pozn. 636, a i.
433 Podľa niektorých „morom tiesne"[432], no to je v rozpore s významom prízvučného znamienka, ktorým je v pôvodine opatrené predošlé „morom".
434 Pozri Is. 48:18, pozn. 2188.
435 Pozri Gen. 41:1, pozn. 1073.
436 Pozri Gen. 37:25, pozn. 985, tu v takomto prenesenom zmysle.
437 Pozri aj Gen. 49:10, pozn. 1332.
438 Tj. tých, ktorých sa týkajú vv. 5–10.
439 Pozri Gen. 5:22, pozn. 177.
440 Množné číslo.
441 Tj. „niekoľkoraké dvere".
442 Pozri Exod. 15:10, pozn. 514, no tu preklad doslovný.
443 Pozri Gen. 35:8, pozn. 354.
444 Pozri Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1637.
445 Pozri Jer. 15:20, pozn. 977.
446 Pozri Jóš. 7:21, 24, pozn. 284, tu v takomto všeobecnom zmysle.
447 Pozri Jóba 4:10, 3:24, pozn. 151, tu v zmysle oboch významových odtieňov, uvedených na oných dvoch miestach.
448 Pozri Sud. 14:5, pozn. 702.
449 Pozri Jer. 12:5, pozn. 834.
450 Pozri Gen. 32:10, pozn. 851.
451 Pozri Jer. 7:32 a ďalej, pozn. 828.
452 Tj. „na zabíjanie určené".
453 Vl. „kupci", tj. „tí, ktorí ich kúpili", pozri napr. Is. 24:2, pozn. 715.
454 Sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[451].
455 Pozri Žalm 34:22, pozn. 970.
456 Pozri Gen. 9:26 a ďalej, pozn. 409.
457 Toto „ich" je v pôvodine vyjadrené zámennou príponou mužského rodu, kým všetky zámenné prípony vyššie v tomto odstavci („ktorých", „ich"), aj tá, ktorá je obsiahnutá v slovách „nad nimi" nižšie, sú rodu ženského (značia hádam „ovce" dotyčného „stáda"); nazdám sa teda, že toto „ich" neznamená „pastierov" ako „pastierov oviec", lež ako „pastierov tých (tj. „slúžiacich tým"), o ktorých sa hovorí bezprostredne vyššie voči tomuto miestu", označených ako „majitelia stáda" a „predávajúci stádo".
458 Sloveso ako „sa … zľutovať" v 1 Sam. 15:3, no iné ako „lutovať" tu v kap. 1:12[28], odvodené od „zľutovania" tamže vo v. 16[42]; na tomto mieste v zmysle „nezaobchodí s nimi šetrne al. súcitne" a obdobne aj na začiatku v. 6.
459 „Vydávať … napospas" je sloveso ako „nachádzať" napr. v kap. 10:10, v inom tvare, obdobnom ako u Jóba 34:11, pozn. 1515, a 37:13, pozn. 1643, tu (v SZ len tu) v zmysle ako v texte.
460 Al. „spustošia", no nie ako napr. v kap. 7:14[260], tu sloveso ako „roztrieštil" v 2 Kráľ. 18:4, v zmysle ako v texte.
461 Čo sa tu ďalej líči, odohralo sa v sne al. videní, nie v skutočnosti.
462 Al. „preto".
463 Pozri Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:18, pozn. 276; 10:2, pozn. 292.

www.mlosavik.eu

464 Pozri Jer. 48:17, pozn. 39.
465 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
466 Pozri Žalm 27:4, 90:17, pozn. 807.
467 D. „jednej“, ako vyššie.
468 Tvar slovesa ako „do zálohu brať“ v Exod. 22:26n., tu zmysel ako v texte.
469 Sloveso ako v Exod. 23:23, pozn. 814.
470 Pozri Sud. 5:2, pozn. 282.
471 Pozri Num. 21:4, pozn. 789.
472 Al. „nechuť“, „nenávisť“, sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu a v inom tvare v písanom texte Prísl. 20:21, pozri tam pozn. 920.
473 Tj. hádam „ovca“[457], ďalej obdobne.
474 Obdobne ako v Exod. 26:3, pozn. 900.
475 Ako v Sud. 11:37, ženská obdoba „blížneho“[121].
476 Pozri Gen. 17:16, pozn. 457.
477 D. „dobré“.
478 Pozri Deut. 1:13, 32:3, pozn. 37, tu zmysel ako v texte.
479 Pozri Exod. 23:5, pozn. 468.
480 Pozri Gen. 20:16, pozn. 536.
481 Pozri Jer. 18:2, pozn. 1048.
482 Pozri Mích. 2:8, pozn. 139.
483 Pozri Jer. 20:5, pozn. 1106, tu zmysel ako v texte („tú nádhernú cenu“), mieni sa, pravdaže, ironicky al. posmešne.
484 Al. „som sa stal … vysoko ceneným“, ako v 1 Sam. 18:30, sloveso, od ktorého je odvodený predošlý výraz[483], al. možno naopak.
485 Pozri Gen. 24:53, pozn. 632, no tu jednotné číslo[327].
486 Al. „darebáckeho“, „bezbožného“, hebr. „evilí“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu, ktorý drvivá väčšina známych mi novších prekladov podáva v zmysle „bláznivého“, „pošetilého“, „hlúpeho“, a podobne aj LXX („apeirú“, tj. „neskúseného“, „neučeného“, „nevedomého“) a Vulgata („stulti“, „hlúpeho“), a ten istý význam uvádzajú všetky dostupné mi slovníky. No pojem „pošetilosti“ al. „bláznovstva“ zahŕňa aj predstavu nemúdrosti al. nerozumnosti spočívajúcej v nedbaní dôsledkov vlastného správania sa al. konania a ľahostajnosti k nim (porov. Luk. 12:20 a pozri aj Žalm 14:1, pozn. 394, kde je príbuzný a obdobného významu výraz) a teda odvahy dopúšťať sa neposlušnosti Božieho slova a páchať akékoľvek zlo, takže sa dá chápať aj v zmysle „bezbožnosti“ al. „ničomnosti“, ako príbuzný výraz u Jóba 5:3, pozri tam pozn. 206, a podobne a Prísl. 1:7 a ďalej, pozn. 25, a jeden zo známych mi novších prekladov, totiž revízia Lutherovho nemeckého prekladu, aj tento výraz v takomto zmysle (nem. „nichtsnutzig“, miesto „thöricht“, „bláznivý“ [atď.] pôvodného Lutherovho textu na tomto mieste) podáva. Rozhodol som sa teda pre takýto preklad aj ja, a to najmä preto, že tomu, čo sa ďalej v texte uvádza o „pastierovi“, ktorému sa Hospodin chystá dať povstať, sa dostáva oveľa zretelnejšieho výrazu v pojme „ničomnosti“ al. „bezbožnosti“, al. možno „nedbanlivosti“, „bezohľadnosti“, a podobne, ako len „bláznovstva“ al. „hlúposti“, „pošetilosti“, čo sa najmä týka záveru 16. verša a ešte zreteľnejšie hrozby obsiahnutej vo v. 17.
487 Al. „rozptýlené“, „rozohnané“, tj. „roztrúsený al. zatúlaný dobytok“, hebr. „hanaar“, výraz rovnako znejúci ako „chlapec“ al. „mladík“[65], tu výnimočne v zmysle ako v texte al. tu vyššie, možno v súvislosti so slovesom napr. u Is. 33:9, pozn. 1695. Niektoré zo známych mi novších prekladov ho aj tu podávajú v tomže zmysle ako na iných miestach, no znenie LXX („eskorpismenon“) aj Vulgaty („dispersum“) je v tom istom zmysle ako v tomto preklade.
488 Pozri Žalm 10:15, pozn. 305, tvar iného slovesa ako tu vo vv. 10 a 14.
489 Tj. „čo bude ešte zdravé“, „nebude mať zlomenín na svojich nohách“.
490 Pozri Ezek. 34:3, pozn. 1619.
491 Výraz príbuzný onému v Lev. 11:3, pozn. 307 a 308, vyskytujúci sa v SZ v tomto zmysle len tu.
492 Sloveso ako v Gen. 27:40, pozn. 719, iné ako vyššie[488] aj ako vo vv. 10 a 14.
493 V pôvodine slovná hra („parséhen“, „ich paprčky“, „jepárék“, „odlamovať bude“).
494 Obdobne ako u Jóba 13:4, pozn. 644.
495 D. „vyschnutím“[325], nižšie „vyhasnutím“.
496 Al. „proti Isráélovi“, no iná predložka ako v kap. 9:1. Táže predložka je aj vo v. 2 a ďalej so zmyslom ako tam v texte.
497 Pozri Gen. 2:7, pozn. 56, sloveso, ktorého tvarom je dotyčný výraz[481].
498 Pozri 2 Sam. 17:28, pozn. 709[501].
499 Tj. „naplnenou opojným nápojom, vrávoranie[500] vyvolávajúcim“.
500 Al. „závrate“, tento výraz je odvodený od slovesa u Nach. 2:3, pozn. 108, a vyskytuje sa, obdobne ako ono sloveso, v SZ len tu; svojím významom na tomto mieste sa blíži skôr tomu významovému odtieňu oného slovesa, ktorý spomína tamojšia poznámka 109, ako tomu, ktorý je tam uvedený v texte.
501 Výraz (hebr. „saf“), ktorého sa týka predošlá[498] poznámka, znamená tiež „prah“, pozri napr. Is. 6:4, a tento význam upredostňujú LXX („prothyra“, vl. „prahy“) a Vulgata („superliminare“) aj tu. Zmysel by potom bol ten, že vrávoraním al. závratou bude postihnutý každý, kdo onen práh prekročí.
502 Tu v tomže zmysle ako v mieste v dotyčnej poznámke[319] citovanom.
503 Al. „bremena“, no nie ako vyššie[310], al. „zdvíhania“, tj. kameňa, ktorého zdvíhaním skúšali al. cvičili mladíci al. vôbec muži svoju silu. Výraz vyskytujúci sa v SZ iba tu.
504 Al. „isto“, „nevyhnuteľne“, D. „zraňovaním“[505].
505 Al. „odierať“, sloveso ako „vyrezávať“ v Lev. 21:5.
506 Pozri Gen. 49:1, pozn. 230.
507 Pozri Deut. 28:28, pozn. 989.
508 Tu aj v kap. 10:5 (proti onému miestu je tu jednotné číslo) ako v Gen. 49:17, pozri pozn. 1378 v tamojšej kap. 50:9.
509 Ako v Deut. 28:28, výraz sa v SZ vyskytuje len ešte v 2 Kráľ. 9:20, pozri tam pozn. 438.
510 Pozri Gen. 36:15nn., pozn. 959.

www.biblicky.sk

511 Pozri Gen. 18:17 a ďalej, pozn. 533.
512 Pozri Exod. 30:18, pozn. 1018, tu zmysel ako v texte.
513 Al. možno „medzi stromami“.
514 D. „*sťaby* fakľou ohňa“.
515 Pozri Jer. 9:22, pozn. 705.
516 Tj. „pohubia“, ako oheň „pohlcuje“.
517 Tj. tu a v kap. 14:10n. „obyvateľstvo Jerúsaléma“.
518 Al. „ešte“, „opäť“.
519 Pozri Jóba 28:5, pozn. 1245, tu a ďalej zmysel ako v texte.
520 Pozri Deut. 13:9, pozn. 540.
521 Tj. „najsamprv“, „predovšetkým“.
522 Pozri Deut. 26:19, pozn. 942.
523 Pozri Num. 14:17, pozn. 535.
524 Vl. „ktorý sa potkýna“, no tu tvar trpného rodu so zmyslom ako v texte, pozri 1 Sam. 2:4, pozn. 80; Dán. 11:34n., pozn. 829.
525 Pozri Jóba 41:3, pozn. 1830; Žalm 28:2, pozn. 834; Prísl. 18:23, pozn. 858.
526 Pozri Jána 19:37, tam je citované podľa gréckeho prekladu Theodotióna.
527 Výraz odvodený od dotčeného slovesa[231], pozri Is. 22:12, pozn. 1173.
528 Meno vyskytujúce sa v SZ len tu, ide o isté mesto na nižšie menovanej rovine, ktorú v svojich spisoch spomína Hieronym, autor Vulgaty.
529 Pozri Gen. 11:2, pozn. 330.
530 Al. „Megiddó“, pozri 2 Par. 35:22.
531 Al. „rodinách“, ďalej obdobne, pozri Gen. 10:5, pozn. 271 a 312.
532 Pozri Exod. 26:9, pozn. 395.
533 Pozri 2 Sam. 5:14.
534 Pozri Num. 3:21.
535 Pozri Žalm 36:9; 68:26; Jer. 2:13, 17:13, pozn. 123.
536 Tj. „žriedlo vody na obmytie al. očistenie od (al. „odstránenie“) hriechu a poškvrnenia“, pozri Num. 19:9, pozn. 740, tam v zátvorkách uvedený zmysel výroku, aký je tam v texte, je v podstate podaný v texte tu.
537 Tj. „mená“, al. „modly“.
538 D. „a ducha nečistoty“.
539 Pozri 1 Kráľ. 15:12, pozn. 791.
540 Tj. „pri jeho prorokovaní“.
541 „za (al. „pre“) jeho prorokovanie“, tj. „pretože prorokoval“. V. 4 obdobne.
542 Pozri Žalm 6:10, pozn. 166.
543 Pozri Is. 1:1, pozn. 2.
544 Tu značí plášť, aký nosievali proroci.
545 Pozri aj 2 Kráľ. 1:8.
546 Pozri Hós. 9:2, pozn. 404, nesúvisí s „klam“[395], tu v zmysle „utajenia toho, že sú prorokmi“.
547 Tj. „každý taký prorok“.
548 Pozri Gen. 2:5, pozn. 743.
549 Tj. „jeden al. akýsi človek“.
550 Al. možno „najatého“, sloveso ako v Gen. 4:1, pozn. 125, Exod. 15:16, pozn. 528, v tvare nie celkom jasného významu, vyskytujúcom sa v SZ len tu.
551 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
552 Pozri Exod. 25:37, pozn. 892.
553 Pozri Jer. 6:7, pozn. 504.
554 D. „Ako“, tj. „to je to, ako“.
555 Pozri Exod. 10:11, pozn. 332, výraz odvodený od dotyčného slovesa[423] al. možno naopak.
556 Pozri Lev. 6:2, pozn. 163.
557 Tu v takomto zmysle.
558 Pozri Mat. 26:31, citované podľa niektorých rukopisov LXX.
559 Pozri Jer. 30:19, pozn. 1349, tu podstatné meno obdobné onému tam uvedenému pod pozn. 898, vyskytujúci sa v SZ len tu, s tým istým významom ako „ponížených … stáda“ v kap. 11:7[463], al., podľa iných, „mladým pastierom“.
560 Tj. budú musieť zniesť prenasledovanie, čo sa aj stalo, porov. Jána 15:18, 20, 16:2; al. „na nepatrných“, tj. „na ochranu ich“.
561 Pozri Deut. 21:17, pozn. 774, tu v zmysle „dve tretiny obyvateľstva“.
562 Tj. „obyvateľov patriacich do tejto pozostávajúcej tretiny“.
563 Pozri Žalm 66:10, pozn. 376.
564 Tj. hádam „tento tretí diel“[561], al. „tento ľud“, ďalej obdobne.
565 Pozri Gen. 4:26, pozn. 175.
566 Al., podľa niektorých, „deň pre Hospodina“.
567 Oslovení sa týka Jerúsaléma.
568 Tj. „od teba pochádzajúci“, „čo ti neprialeli ulúpia al. od teba ukoristia“.
569 Tvar slovesa ako „olupovali“ v Sud. 2:14, pozn. 129; trpný rod sa v SZ vyskytuje len ešte u Is. 13:16, pozn. 793.
570 Pozri Deut. 28:30, pozn. 992, aj pokiaľ ide o čítaný a písaný text.
571 Pozri Ezek. 12:11, pozn. 507.
572 Tu zmysel ako v texte, pozri Jer. 29:16, pozn. 1314.
573 Pozri 2 Sam. 17:11, pozn. 694.
574 Vl. „od svojej polovice“, obdobne ako nižšie a napr. v 2 Sam. 10:4, tu zmysel skôr ako v texte.
575 Tj. „Stredozemnému“, teda „k západu“.
576 Pozri Num. 21:20, pozn. 811.
577 Tu v takomto zmysle, obdobne ako napr. „sa nevzďaľoval“ v Exod. 33:11.
578 Iný výraz ako tu v kap. 6:6[197].
579 Al. možno „priervou“.
580 Pozri Žalm 32:6, pozn. 921.
581 Meno vyskytujúce sa v SZ len tu, značiace akési inak neznáme miesto, možno voľakde blízko Jerúsaléma.
582 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
583 Pozri 2 Kráľ. 15:13, pozn. 625.
584 Pozri aj Ámósa 1:1, pozn. 7.
585 Podľa LXX, Vulgaty a sýrskeho prekladu „s ním“; toto znenie uprednostňujú aj niektoré novšie preklady, no hoci sa na prvý pohľad zdá, že toto znenie lepšie zapadá do textovej súvislosti, nasledoval som príklad iných, ktorí si nedovolili opravovať dochovaný masóretský text, ktorého znenie okrem toho na tomto mieste dáva podľa môjho súdu veľmi pozoruhodný zmysel, vyjadrujúc city prorokovej mysle a jeho srdca,

www.mlos.sk/sk/eu

ktoré sa po oznámení zvesti o príchode Hospodina jeho poslucháčom al. čitateľom ihneď obracia priamo k Hospodinovi samému oslovením Jeho Bytosti.

586 Porov. Kol. 3:4.

587 Vl. „cenné“, „drahé“, pozri 1 Kráľ. 5:17, pozn. 315, al. „vzácne“, ako v 1 Sam. 3:1, tu v obdobnom zmysle ako u Jóba 31:26, pozn. 1259; aj tu totiž, obdobne ako tam, sa mienia nebeské svetelné telesá.

588 Al. „zatmievať sa“, sloveso ako „stuhli“ v Exod. 15:8, pozri aj Sof. 1:12, pozn. 59 a 60, tu v zmysle ako v texte („budú udúšané al. potláčané v svojom prejave“, „budú sa zrážať al. sťahovať“).

589 Al., podľa čítaného textu, „nádherné – a vyhasínanie!“

590 O veršoch 6 a 7 sa dá povedať v podstate to isté, čo o Ezek. 21:10, pozri tam pozn. 977.

591 Tj. „Mŕtveho“.

592 Pozri Exod. 23:31, pozn. 826.

593 Pozri Gen. 8:22, pozn. 281.

594 Pozri Num. 22:1, pozn. 827.

595 Pozri 1 Sam. 13:3, pozn. 513.

596 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.

597 Tj. „vinné“.

598 Pozri Lev. 27:21, pozn. 960.

599 Pozri Exod. 9:14, pozn. 281.

600 Pozri Exod. 8:2, pozn. 235; 2 Par. 21:14, pozn. 771.

601 Pozri Num. 31:7, pozn. 1024.

602 Al. „zotlenia“, ďalej obdobne.

603 Tj. „každého z nich“, al. možno „všetkého množstva národností“ v texte vyššie spomenutého. Ďalej obdobne.

604 Al. „dutinách“, „otvoroch“, ako „diera“ u Ezek. 8:7 a obdobne v 2 Kráľ. 12:9 a i., tu zmysel ako v texte al. tu vyššie.

605 Tu vl. „hojný“, zmysel ako v texte, al. možno „rozsiahly“, „silný“.

606 Pozri Deut. 7:23 a ďalej, pozn. 378.

607 Pozri Deut. 14:26, pozn. 605.

608 Tu v takomto zmysle, pozri napr. Gen. 34:29.

609 D. „rúcha v hojnosti veľmi“.

610 Al. „medzi onými húfmi“, pozri Gen. 32:2, pozn. 846; nijako neúvisí so slovesom tu v kap. 9:8[341].

611 Pozri 1 Sam. 1:7, pozn. 21.

612 Pozri Lev. 25:53, pozn. 852.

613 Pozri Gen. 13:1, pozn. 368.

614 Pozri Exod. 12:14, pozn. 159 a 387.

615 Pozri Lev. 23:34, pozn. 750.

616 Tj. „Svätá vec“[92], ďalej obdobne.

617 Pozri Exod. 16:3, pozn. 552.

618 Pozri Jóba 41:6, pozn. 1834, tu jednotné číslo.

www.milos-rak.eu

MALEÁCHÍ[1]

Bremä[2 3] slova Hospodina na Isráéla[4] skrze Maleáchího[5].

(2)Milujem[6] vás, povedal Hospodin; *ale* povedali ste[7]: V čom[8] nás miluješ[6]? – Či ne*bol* Ésáv bratom Jákóbovi? vyhlásené[9] Hospodinom, a*le* Jákóba som miloval (3)a Ésáva som znenávidel[7 10] a jeho vrchy som spravil[11] spúšťou[12] a jeho dedičstvo[13] príbytkami[14 15] *v* pustine[16 17]; (4)ak Edóm[18] bude vravieť: Boli sme rozvrátení, a*le* rumoviská[19] zasa[20] budeme budovať, – Hospodin zástupov[21 22] povedal takto: Oni nech budujú[23] a ja budem vyvracať[24], i dajú[7] im názov[25] Územie[26] zlovôle a Ľud, ktorý Hospodin navždy[27] preklial[28]. (5)To[29] budú vidieť vaše oči a vy budete vravieť: Hospodin sa prejavuje veľkým[30] zvonku[31] voči územiu[26] Isráéla.

(6)Syn ctí[32] otca a nevoľník svojich pánov; ak *som* teda[33] ja Otec, kde *je* moja česť[34]? A ak *som* ja Pánom, kde je bázeň[35] *predo* mnou[16]? povedal Hospodin zástupov[21 22] vám, ktorí *ste*[36] kňazi, znevažujúci moje meno. A*le* povedali ste[7]: V čom[8] znevažujeme[6] tvoje meno? (7)Prinášate[37] na môj oltár poškvrnený[38] pokrm[39] a vravíte[6]: V čom[8] ťa poškvrňujeme[6 38 40]? V tom[8], že *si* vravíte[41 42]: Stôl Hospodina, on *nech je* znevážený[43]. (8)A ak za obeť prinášate[37] slepé[44], nie je *to* zlé? A ak prinášate[37] chromé[44] a choré[44 45], nie je *to* zlé? Nože ich priveď[46 47] svojmu vládcovi[48], či ti bude blahosklonný[49] alebo či ťa bude prijímať[50], povedal Hospodin zástupov[21 22]. (9)Teraz teda[34], nože, uprosujte[46] Boha[51], a*by* nám bol milostivý[52]; toto je[6] z vašich rúk – či bude koho z vás prijímať[50 53]? povedal Hospodin zástupov[21 22]. (10)Kto aspoň medzi vami, áno[29], chce[54] zatvoriť dvere[55], nech[29] môj oltár[56] zbytočne[57] nepodpaľujete[58]? Nemám[59] potešenie[60] vo[61] vás, povedal Hospodin zástupov[21 22], a daru[62] z vašej ruky nebudem blahovoľne prijímať[49], (11)veď od vzchádzania[63] slnka až po jeho zajdenie[64] *bude* moje meno veľké medzi národmi[65], a v každom mieste[66] sa *bude* môjmu menu na dym obracať[67], obetovať[37 68], a *bude to* očistený dar[62]; áno, moje meno *bude* veľké medzi národmi[65], povedal Hospodin zástupov[21 22]. (12)A*le* vy ho hanobíte[69] tým[8], že *si* vravíte[41 42]: Stôl Pána, on *je* poškvrnený[38], a jeho výnos[70], pokrm *z* neho, *nech je* znevážený[43]. (13)A vravíte[6 71]: Hľa, aká[72] námaha[73], a fúkate[6 74] *naň*[75], povedal Hospodin zástupov[21 22], a vnášate ulúpené[44 76] a čo[44] *je*[36] chromé a čo[44] *je*[36] choré[45] – tak[29] vnášate dar[62]. Či ho mám[54] z vašej ruky blahovoľne prijímať[49]? povedal Hospodin. (14)A*le nech je* prekliaty podvodník[77], v ktorého[78] stáde je samec[79], a*le on* robí sľub[80] a obetuje Pánovi, *čo je* porušené[81]. Veď ja *som* veľký Kráľ, povedal Hospodin zástupov[21 22], a moje meno *bude* medzi národmi[65] predmetom úcty[82].

2 A teraz, vy, *ktorí ste*[36] kňazmi, *je* tento rozkaz pre vás: (2)Ak nebudete poslúchať a ak *si* nebudete klásť[11] na srdce *vz*dávanie cti[54] môjmu menu, povedal Hospodin zástupov[21 22], potom[29] medzi vás[83] budem vypúšťať[84 85] kliatbu[86] a preklínať[87] vaše žehnania, a to[88 89] som aj preklial[87], lebo *si to* nekladiete[11 90] na srdce. (3)Hľa, ja[91], karhám[92] vaše[93] semä[94], i rozmecem[95] na vaše tváre lajná[96 97], lajná[96 97] vašich slávností[98]; áno[29], k tomu vás *voľakto od*nesie[99], (4)i budete spoznávať, že som k vám poslal[84 85] tento rozkaz, aby bola moja zmluva[100 101] s Lévím, povedal Hospodin zástupov[21 22]. (5)Moja zmluva s ním sa stala[102] životom[103] a pokojom, a tie[88] som mu spravil[104] dôvodom k bázni[105], a on sa mňa bál[6 35] a pred[106] mojím menom sa strachoval[6 107]. (6)V jeho ústach bol[6] zákon[108] pravdy a nie *že* sa medzi jeho perami našlo bezprávie[109], chodil[6] so mnou v pokoji a v úprimnosti[110] a mnohých *od*vrátil od neprávosti[111]. (7)Áno, pery kňaza majú[54] strážiť[112] vedomosť a z jeho úst majú[54 113] hľadať zákon[108], lebo on *je* poslom[1] Hospodina zástupov[21 22]; (8)a*le* vy ste sa odchýlili[114] od cesty a mnohých ste priviedli k potknutiu sa[115] ohľadne zákona[108 116], porušili ste[117] zmluvu Lévího[118],

www.biblia.sk

povedal Hospodin zástupov[21 22]. (9)Aj ja som vás teda[34] spravil[104] znevážen̆ými a poníženými voči všetkému ľudu, podľa toho, ako vy nedbáte[90 112] *o* moje cesty, *ale* prijímate[90] osoby[50] ohľadne zákona[108 116 119]. (10)Či my všetci[120] nemáme jedného Otca[121]? Či nás nestvoril jeden Boh? Prečo sa máme[54] proti sebe navzájom[122] dopúšťať nevernosti[123] na hanobenie[69] zmluvy našich otcov?

(11)Júdá sa nevernosti dopustil[123], áno[29], v Isráélovi, *b*a v Jerúsaléme, bola spáchaná[124] ošklivosť[125], lebo Júdá[126] zhanobil[69] svätyňu Hospodina, ktorú *on*[127] miloval[6], a stal sa manželom[128] dcéry boha cudziny[129]; (12)kiež Hospodin pre[130] muža, ktorý to[88 89] robí, ráči[23 54] zo stanov Jákóba povytínať[131] bdiaceho[132] a*j* dovoľujúceho[133], a*j* prinášajúceho[37] dar[62] Hospodinovi zástupov[21 22].

(13)A *za* druhé robíte toto: pokrývanie oltára Hospodina slzami[96], plačom a stenaním, lebo niet[134] už prizerania[135] k darom[62 96] a*ni* prijímania[136] *predmetu* záľuby[137] z vašej ruky. (14)No[29] vravíte[6]: Prečo[138]? Pre*to*[138], že Hospodin je[6] svedkom medzi tebou a medzi ženou tvojej mladosti[103], proti ktorej si sa dopustil nevernosti[123], hoci[29] ona *je* tvojou družkou a ženou zmluvy *s* tebou[16]. (15)Nezhotovil[124] *ich*[139] vari[33] jeden? Áno[29 140], on mal[121] ešte dostatok[141] ducha[142]. A čo ten, *ktorý je*[36] jeden, hľadal[143]?[144] Božie semä! Nech teda[33] bdiete[23 112] ohľadne[116] svojho ducha[142 145] a ohľadne[116] ženy tvojej mladosti[103], nech sa *nikto* nedopúšťa[23] nevernosti[123] (16)(lebo nenávidím zapudzovanie[84 146], povedal Hospodin, Boh Isráéla), a[147] *ne*robí[23] násilie[148] pokrývkou na svojom oblečení[149], povedal Hospodin zástupov[21 22]. Nech teda[34] bdiete[23 112] ohľadne[116] svojho ducha[142 145] a nie *že* sa budete[23] dopúšťať nevernosti[123]. (17)Unavujete[6 150] Hospodina svojimi slovami; *ale* povedali ste[7]: V čom[8] *ho* unavujeme[6 150]? V tom[8], že *si* vravíte[41 42]: Každý páchateľ[124] zla *je* v očiach Hospodina dobrý a v nich on má[6] potešenie[60]; alebo: Kde *je* Boh práva[151]?

3 Hľa, ja[91], vysielam[152] svojho posla[1 153], nech[29] utvára[154 155] cestu pred mojou tvárou, i bude náhle do svojho chrámu[156] prichádzať[157] Pán, ktorého vy hľadáte[143], áno[29], Anjel[1] zmluvy, ktorého *ste* vy žiadostiví[60]; hľa, príde[157 158], povedal Hospodin zástupov[21 22]. (2)A*le* kto bude môcť[54] zniesť[159] ten deň jeho príchodu, áno[29], kto *bude* ten, *ktorý*[36] bude môcť[54] *ob*stáť pri jeho zjavení[160] sa? Veď on *bude* ako oheň taviča[161] a ako žieravina[162] perúcich[163], (3)i usadne *ako* tavič[161] a *ten, ktorý* očisťuje striebro, a bude očisťovať[6] synov Lévího a cíbriť[164] ich ako zlato a ako striebro, i stanú sa[102] Hospodinovi vznášajúcimi[99] dar[62] v spravodlivosti, (4)a bude[6] dar[62] Júdu a Jerúsaléma Hospodinovi milý[165] ako dávne dni[166] a ako praveké roky, (5)i priblížim sa[47] k vám na súd[151] a stanem sa[102] okamžitým[167] svedkom proti čarodejníkom a proti cudzoložníkom a proti prísahajúcim lživo[168] a proti odierajúcim[169] námezdných[96 170] *o* mzdu, vdovy[96] a siroty[96], a odstrkujúcim[171] cudzincov[96 172] a mňa sa nebojacím[35], povedal Hospodin zástupov[21 22]. (6)Veď ja, Hospodin, sa nemením[6 173], takže vy, synovia Jákóba, ste nedošli konca[174], (7)pri*tom, že* sa odo dní svojich otcov odchyľujete[6 114] od mojich ustanovení[175] a nie *že o ne* dbáte[6 112]; vráťte sa ku mne a budem ochotný[54] vrátiť sa k vám, povedal Hospodin zástupov[21 22]. A*le* povedali ste[7]: V čom[8] sa máme[54] vracať? (8)Či má[54] človek oberať[176] Boha? Veď vy ma oberáte[176]; *ale* povedali ste[7]: V čom[8] ťa oberáme[6 176]? *V* desiatkoch[96 177] a *v obetiach*[96] venovania[178]! (9)Vy *ste* prekliatí[179] kliatbou[87] a oberáte[176] ma, ten*to* národ[65], on všetok[120]. (10)Vneste všetky desiatky[177] do domu pokladu[180 181 182], nech[29] bude v mojom dome zásoba[183], v tomto ma predsa[46] podrobte skúške, povedal Hospodin zástupov[21 22], či vám nebudem otvárať stavidlá[184] nebes a vylievať[185] vám požehnanie[186] až nadmieru[187]; (11)a budem pre vás[188] zakročovať[92 189] proti žráčom[96 190], nech[29] vám nekazia[81 96] plody pôdy[191] a nepôsobia vám nedostatok ovocia[192] viniča v poli, povedal Hospodin zástupov[21 22]. (12)I budú vás všetky národy[65] nazývať[6] blaženými, lebo vy budete zemou potešenia[60], povedal Hospodin zástupov[21 22].

(13)Vaše slová proti[193] mne[194] boli[6] silné[195], povedal Hospodin; *ale* povedali ste[7]: *O* čom sme sa proti[194] tebe[195] dohovárali[6]? (14)Vraveli ste[6]: Obsluhovať[196 197] Boha *je na* nič[198], a: Čo *za* úžitok, keď budeme zachovávať[6 112] jeho nariadenia[199]

www.biblepriest.sk

a keď budeme pred[106] tvárou Hospodina
zástupov[21 22] chodiť[6] v smútku[200]? (15)My
teda[201] blaženými nazývame opovážli-
vých[202]; páchatelia[124] zlovôle sú aj pod-
porovaní[6 203] aj Boha pokúšajú[6 204] a vy-
viaznu. (16)Vtedy sa majúci Hospodina
v úcte[82] dali navzájom[205] dohovárať
a Hospodin sa dal dávať pozor[206] a počul,
i bola pred jeho tvárou písaná[6] kniha pri-
pomienky o majúcich Hospodina v úcte[82]
a o ceniacich *si*[207] jeho meno, (17)i stanú
sa[102] mi, povedal Hospodin zástupov[21 22],
v deň, ktorý ja pripravujem[124], obzvlášt-
nym pokladom[208], a budem sa nad nimi
zľutúvať, ako sa človek[209] zľutúva nad svo-
jím synom obsluhujúcim[196] ho. (18)A keď
sa budete vracať, budete[210] vedieť[54] rozo-
znávať[211] medzi spravodlivým a zlovoľ-
ným, medzi obsluhujúcim[196] Boha a *tým*,
ktorý ho neobsluhuje[6 196].

4 [212]Veď, hľa, prichádza[213] ten deň,
rozpálený[214] ako pec, a všetci opo-
vážliví[202] a všetci páchatelia[124] zlovôle
sa stanú[102] *sťaby* strniskom[215], a ten deň,
ktorý[36] prichádza[213], ich spáli[216], povedal
Hospodin zástupov[21 22], takže im ne-
bude ponechávať[217] koreňa a*ni* stonky[218].
(2)A*le* vám, majúcim v úcte[82] moje meno,
vzíde[219] slnko spravodlivosti a v jeho[220]
krídlach[221] uzdravenie[222], i budete vychá-
dzať[223] a poskakovať ako kŕmne teľatá[224],
(3)a rozšliapavať[225] zlovoľných, lebo *oni*
budú v deň, ktorý ja pripravujem[124], *sťaby*
popolom pod chodidlami[226] vašich nôh,
povedal Hospodin zástupov[21 22].

(4)Pamätajte *na* zákon[108] Mojžiša,
môjho nevoľníka, ktorý som mu na
Chóréve rozkázal pre[227] všetok Isráél[228],
ustanovenia[175] a práva[151]; (5)hľa, ja sa vám
chystám pred príchodom[229] dňa Hos-
podina, veľkého a hrozného[82 230], po-
slať[152 231] Élijju, proroka[232], (6)nech[29]
obráti srdce otcov k deťom[233] a srdce
detí[233] k ich otcom, aby som, keď budem
prichádzať, nemusel[54 210] zem raniť[234] pre-
kliatím[235].

www.milos-pohl.sk

MALEÁCHÍ

1 Meno značí „Môj posol“ (ako „anjel“ u Zech. 4:1, pozn. 133, a i.), kap. 2:7 a ďalej obdobne. V kap. 3:1 je na mysli Boží Pomazaný (Dán. 9:25), Božská Osoba zjavená v takejto podobe, čo je vyjadrené, kde ide o tento význam (zrejmé je to u Zech. 12:8), veľkým začiatočným písmenom; obdobne v Gen. 16:7, pozn. 437, a ďalej.
2 Pozri Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147.
3 Pozri 2 Kráľ. 9:25, pozn. 444.
4 Pozri Sud. 1:1, pozn. 9.
5 Pozri Exod. 4:13, pozn. 142.
6 Vl. „Zamiloval som *si*“, tj. „zamiloval som si a ďalej milujem“, ďalej obdobne, aj iné slovesá.
7 Možno aj tu „vravíte“[6], v. 3 a ďalej obdobne, aj ohľadne iných slovies.
8 Ako „čím“ v Sud. 6:15 a 1 Kráľ. 22:21 (tam, pravda, v spojení s inými slovesami); tu a ďalej je v danej súvislosti hádam najvhodnejší doslovný preklad ako v texte v zmysle „po akej stránke“, „v čom sa prejavuje al. je vidieť to, že“. „V tom“ vo v. 7 a „tým“ vo v. 12 obdobne.
9 Pozri Gen. 22:16, pozn. 580.
10 Tu v zmysle „Jákóbovi som dal prednosť pred Ésávom“.
11 Pozri Gen. 21:13, pozn. 384.
12 Pozri Is. 1:7 a ďalej, pozn. 33.
13 Pozri Num. 18:20, pozn. 718.
14 Tj. azda „príbytkami zveri“, možno teda „dúpätami“, výraz vyskytujúci sa v SZ len tu[17].
15 Tu s predložkou ako v Gen. 2:24, pozn. 89 („dedičstvo *som obrátil* v príbytky“). No dotyčná predložka aj jednoducho vyjadruje 3. pád a tak sa tu chápe vo veľmi mnohých iných prekladoch[17].
16 Pozri Num. 1:53, pozn. 61.
17 Al., podľa drvivej väčšiny známych mi prekladov, „dedičstvo *som dal* šakalom (al., podľa niektorých, aj Vulgaty, „drakom“ al. „netvorom“) pustiny“; no toto chápanie je založené na domnienke, že výraz tu v texte preložený „príbytky“ („tannôth“) je mimoriadnym, nikde inde sa nevyskytujúcim tvarom množného čísla výrazu značiaceho „šakaly“ (pravidelný tvar je „tanním“, pozri napr. Is. 13:23 a i.), resp. „tannínim“, pravidelného množného čísla slova „tannín“ značiaceho „netvora“ a pod., pozri napr. Exod. 7:10, pozn. 216 (niekde, napr. u Ezek. 29:3, pozn. 1431, je písané „tanním“, ale tam je to jednotné číslo). Iní potom tento výraz chápu ako pravidelne utvorené množné číslo podstatného mena „tannáh“, v SZ sa nikde nevyskytujúceho, značiaceho podľa niektorých akýsi druh hada, podľa ďalších „príbytok“, „bydlisko“, „sídlo“, s odvolaním sa na arabské sloveso značiace „bývať“, „sídliť“. Tento význam je v preklade LXX („dómata“) a v súhlase s nemnohými inými som ho taktiež uprednostnil, lebo dává dobrý zmysel, ktorý som sa v jednej z predošlých poznámok[14] pokúsil objasniť.
18 Pozri Gen. 25:30, pozn. 658, tu v zmysle „národ Edómcov“.
19 Ako u Is. 5:17, pozn. 353, tu v zmysle „stavby, ktoré boli v rumoviská obrátené“.
20 Pozri Gen. 26:18, pozn. 680.
21 Pozri Num. 1:3, pozn. 15.
22 Pozri 1 Sam. 1:3, pozn. 12.
23 Pozri Gen. 1:26, pozn. 305.
24 Pozri napr. Prísl. 11:11; 14:1, pozn. 559; Is. 14:17, pozn. 860.
25 Pozri Gen. 1:5, pozn. 8.
26 Pozri Gen. 47:21, pozn. 599.
27 Pozri Gen. 13:15, pozn. 383.
28 Pozri Num. 23:8, pozn. 882; al. „rozhorlením postihol“, pozri Zech. 1:12, pozn. 31.
29 Pozri Gen. 4:3, pozn. 132.
30 Pozri Num. 14:17, pozn. 535.
31 Al. možno „spredu“, predložka ako v Gen. 24:46, pozn. 634, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
32 Pozri Exod. 20:12, pozn. 460.
33 Pozri Gen. 9:11, pozn. 291.
34 Pozri Exod. 16:7, pozn. 558.
35 Al. „úcta“, no nesúvisí s „česť“ vyššie[34]. Pozri Gen. 28:17, pozn. 731; Lev. 19:3, pozn. 583, 14, pozn. 600.
36 Pozri Deut. 4:25, pozn. 251.
37 Pozri Exod. 21:6, pozn. 682.
38 Pozri Ezr. 2:62, pozn. 66, tu a obdobne ďalej zmysel ako v texte[40].
39 Pozri Num. 28:2, pozn. 521.
40 Tj. „poškvrnenými obeťmi urážame al. zneucťujeme“.
41 D. „Vo vašom vravení *si*“, v. 12 obdobne.
42 Pozri Gen. 18:17 a ďalej, pozn. 533.
43 Al. možno „on *je* hoden zneváženia“.
44 Tj. „slepé (ďalej obdobne) dobytča“.
45 Pozri Ezek. 34:4, pozn. 1620 a 1622.
46 Pozri Gen. 12:11, pozn. 360.
47 Al. „prines“, „priblíž“, ďalej obdobne, pozri Exod. 3:5 a ďalej, pozn. 741.
48 Al. „miestodržiacemu“, ako napr. u Hag. 1:1, „zemskému správcovi“, tu v zmysle „niekomu, komu si podriadený“, „svojej vrchnosti“.
49 Al. „ťa bude blahovoľne prijímať“, pozri Lev. 1:4, pozn. 11, v. 10 obdobne.
50 Pozri Gen. 32:20, pozn. 863.
51 Obdobne ako v Exod. 32:11, pozn. 1132.
52 Pozri Gen. 33:11, pozn. 884.
53 Tu D. „či bude z vás povznášať tvár“.
54 Pozri Gen. 2:16n., pozn. 74.
55 Dvojné číslo, tu v zmysle „obidve krídla dverí“.
56 Tj. „obeť na Mojom oltári“.
57 Al. „pre nič“, pozri Prísl. 1:17, pozn. 34, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
58 Pozri Is. 27:11, pozn. 1387.
59 Pozri Gen. 11:30, pozn. 1174.
60 Pozri Gen. 34:19, pozn. 917; tu a ďalej od oného slovesa odvodené podstatné (v kap. 3:1 prídavné) meno, v kap. 2:17 ono sloveso samo.

www.biblickedielo.eu

61 Pozri 1 Sam. 15:22, pozn. 633.
62 Pozri Gen. 4:3n., pozn. 133.
63 Pozri Exod. 27:13, pozn. 946.
64 Pozri Žalm 50:1, pozn. 1333.
65 Pozri Gen. 17:16, pozn. 459; Is. 1:4, pozn. 13.
66 Pozri Gen. 1:9, pozn. 353.
67 Pozri Exod. 29:13, pozn. 1031.
68 Tu v takomto zmysle („*bude* prinášaná *obeť*“).
69 Pozri Is. 48:11, pozn. 1222.
70 Ako „ovocie“ u Is. 57:19, tu v zmysle ako v texte (tj. „to, čo služba pri ňom vynáša kňazom“). Výraz sa v SZ vyskytuje len na týchto dvoch miestach.
71 Možno aj tu „vravíte *si*“[42].
72 D. „čo *za*“.
73 Al. „drina“, „lopota“, „trampota“, ako „útrapy“ v Exod. 18:8 a i.
74 Prejav pohŕdania.
75 „sfúkavate ho“, tj. „nedbanlivo vykonávate svoju službu pri ňom“.
76 Pozri Lev. 6:4, pozn. 171.
77 Al. „ľstivec“, „kto klame“, tvar slovesa v Žalme 105:25, pozn. 2302.
78 D. „a v jeho“.
79 Pozri Gen. 6:19, pozn. 228, tu v zmysle „zdravý bezchybný samec“.
80 Pozri Num. 6:21, pozn. 284.
81 Tvar slovesa ako v Gen. 6:11 a ďalej, pozn. 205.
82 Pozri Žalm 130:4, pozn. 59.
83 Al. „proti vám“.
84 Pozri Gen. 3:23, pozn. 120.
85 Pozri Deut. 28:20, pozn. 374.
86 Pozri Deut. 28:20, pozn. 967; slovesný tvar, ktorý sa tam spomína, je tu v kap. 1:14.
87 Sloveso, od ktorého je predošlý výraz[86] odvodený.
88 Pozri Exod. 1:16, pozn. 34.
89 Tu zámenná prípona ženského rodu, zastupujúceho rod stredný, tu v zmysle „túto vec al. záležitosť“.
90 D. „lebo niet vás kladúcich *si to*“; ďalej obdobne.
91 Pozri Gen. 22:1, pozn. 566.
92 Pozri Gen. 37:10, pozn. 975, na tomto mieste je preklad zvolený vzhľadom na to, že sloveso sa tu pojí so 4. pádom bez predložky. Zmysel je tu azda podobný zmyslu slovesa vyššie[87].
93 D. „vám“.
94 LXX tu podávajú znenie „utínam vám rameno“ („aforizó hymín hómon“), a podobne Vulgata „odhodím vám rameno“ („preiiciam vobis brachium“), miesto „góér láchem eth-hazzera“ totiž čítali „gódé (tvar slovesa ako „odsekol“ v Pl. 2:3) láchem eth-hazzeróa“ (ako „ramená“ napr. v Gen. 49:24); toto znenie uprednostňujú i niektoré novšie preklady.
95 Pozri Exod. 32:20, pozn. 1141.
96 V hebrejčine jednotné číslo v hromadnom zmysle.
97 Tj. „obsah čriev obetovaných zvierat“, ako napr. v Exod. 29:14 a i.
98 Tj. „z čriev zvierat pri nich obetovaných“.
99 Pozri Gen. 4:7, pozn. 139.
100 D. „rozkaz ohľadne bytia mojej zmluvy“.
101 Tj. snad „aby naďakej bola v platnosti“, „aby bola uskutočňovaná“, „aby sa podľa nej konalo“.
102 Pozri Gen. 1:2, pozn. 1.
103 Pozri Gen. 2:7, pozn. 59.
104 Vl. „dal“, zmysel ako v texte.
105 D. „bázňou“[35], tu hádam v takomto zmysle.
106 Pozri Gen. 3:8, pozn. 102; 27:46, pozn. 725.
107 Pozri Is. 7:8, pozn. 501; Jer. 1:17, pozn. 65; al., podľa iných, „sa chvel“ (al. „triasol“).
108 Pozri Gen. 26:5, pozn. 669.
109 Pozri Žalm 37:1, pozn. 1037.
110 Pozri Žalm 27:11, pozn. 797; Is. 11:4, pozn. 696.
111 Pozri Gen. 4:13, pozn. 146.
112 Pozri Gen. 17:9, pozn. 447.
113 Tj. „tí, ktorí mu načúvajú“.
114 Pozri Gen. 19:2, pozn. 1301.
115 Pozri Pl. 1:14, pozn. 76.
116 D. „v zákone“, tj. „vo *veci* zákona“, al. možno „proti zákonu“. Ďalej obdobne.
117 Pozri Gen. 6:17, pozn. 205.
118 Tj. „*týkajúcu sa* Lévího“, al. „*s* Lévím“[16].
119 Tj. „nie ste nestranní v prejednávaní súdnych záležitostí“.
120 Pozri Gen. 11:6 a ďalej, pozn. 375.
121 Pozri Gen. 11:6 a ďalej, pozn. 500.
122 Pozri Gen. 26:31, pozn. 689.
123 Pozri Sud. 9:23, pozn. 550.
124 Pozri Gen. 1:7, pozn. 12.
125 Pozri Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1267.
126 Tj. „ktosi z Júdovho kmeňa“, pozri v. 12 a porov. Jóš. 7:1 a 10.
127 Tj. „Hospodin“.
128 Sloveso ako v Gen. 20:3, pozn. 525.
129 Pozri Exod. 2:22, pozn. 84; Deut. 32:12, pozn. 1134; Dán. 11:39, pozn. 846.
130 V príčinnom zmysle.
131 Pozri Gen. 17:14, pozn 1107.
132 Tj. hádam „bdiaceho nad takým“, „strážiaceho ho“, tj. „usilujúceho sa uchrániť ho pred takým činom“; hebr. „ér“, mnohí tu vidia chybu opisovača a navrhujú miesto tohto slova čítať „éd“, tj. „svedka“, porov. Num. 2:14, pozn. 72. Ďalej zmysel ako v texte.
133 Al. „umožňujúceho“, pozri Kaz. 10:19, pozn. 404, tj. „svojím postojom takýto skutok“, v protiklade ku predošlému[132] slovesnému tvaru možno „ľahostajného“; no zmysel týchto dvoch slovesných tvarov je tu nejasný a iní ich prekladajú veľmi rozmanite. Zmysel prekladu, ktorý som uprednostnil, je obdobný ako v Gen. 2:9, pozn. 65, totiž jednoducho „každého“; pozri napr. aj Deut. 32:36, pozn. 1197. Poukaz na tento zmysel nachádzam ohľadne tohto miesta zo všetkých známych mi prekladov jedine v poznámke k nemu v prevode francúzskeho prekladu J. N. Darbyho do angličtiny, kde je, pravda, vlastný význam oných dvoch slovesných tvarov podaný čosi inak ako v tomto preklade.
134 D. „z *príčiny* nebytia“.
135 Tj. „zo strany Hospodina“; al. „obracania pozornosti“ (al. „zreteľa“), pozri Num. 16:15, pozn. 554.

www.nlosovik.eu

136 Vl. „brania“, zmysel ako v texte.
137 Al. „blahovôle“, tj. „toho, čo obetujete na vyvolanie záľuby al. blahovôle Hospodina“.
138 Tu D. „Na čom“, tj. „na *základe* čoho“. Ďalej obdobne.
139 Tj. „muža a ženu“, pozri Gen. 1:27; 2:21–24.
140 Al. „Nezhotovil[127] predsa jedného, veď“.
141 Vl. „mal zvyšok“, no tu je hádam vhodnejší preklad ako v texte.
142 Al. „dychu“, pozri Gen. 6:17, pozn. 226, tj. „aby mohol vdýchnuť vanutie života (Gen. 2:7) aj do ženy“.
143 Al. „*o* čo sa usiloval“, tj. „o čo Mu išlo“, „na čom Mu záležalo“. Kap. 3:1 obdobne.
144 Al., podľa niektorých, v podstate aj podľa českého kralického prekladu, „Nespravil ich azda jedným (tj. „jedným mäsom“, Gen. 2:24, pozn. 89)? … A *prečo* jedným? Hľadal“; tieto dve časti dotyčného verša sa síce v takomto preklade zdajú navzájom veľmi dobre významovo súvisieť, no to sa sotva dá povedať o tej jeho časti, ktorá je v texte medzi nimi.
145 Tu v tomto užšom zmysle.
146 Al. „odosielanie“, tj. „manželky“, ako v Deut. 22:19, pozn. 373.
147 Al. možno „ducha, nech sa proti žene tvojej mladosti nedeje dopúšťanie sa… (…Isráéla), nech *nikto*“.
148 Pozri Gen. 6:11, pozn. 206.
149 Vl. „*ne*pokrýva svoje oblečenie násilím“, v texte opis na zachovanie predložkovej väzby, aká je v pôvodine, aj v preklade.
150 Pozri Is. 40:28, pozn. 1959.
151 Pozri Gen. 18:19, pozn. 480.
152 Sloveso ako v Gen. 3:22, pozn. 118.
153 Nesúvisí s predošlým slovesom[152].
154 Pozri Gen. 24:31, pozn. 623; Is. 40:3, pozn. 1904.
155 Tu je preklad zvolený vzhľadom na to, že v pôvodine tento slovesný tvar („upinnáh“) súvisí s nasledovným „pred mojou tvárou“ („lepánáj“), takže je tu akási slovná hra, ktorú som sa takto pokúsil uchovať aj v preklade.
156 Pozri 1 Kráľ. 6:3, pozn. 325.
157 Tu aj „vstupovať“, „vchádzať“, ďalej obdobne.
158 Al. „prichádza“.
159 Pozri Jer. 20:9, pozn. 516.
160 Vl. „ukázaní“.
161 Tvar slovesa ako napr. v Žalme 12:6, pozn. 376, tu v zmysle ako v texte.
162 Ako u Jer. 2:22, výraz vyskytujúci sa v SZ len na týchto dvoch miestach.
163 Al. „valchujúcich“, tj. „bielizeň“.
164 Al. „čistiť“, ako v 1 Par. 28:8, no je to sloveso iného kmeňa než „očisťovať“ tu vyššie; al. „ryžovať“, ako u Jóba 28:1, no toto sloveso sa používa len o „zlate“, nie o „striebre“, ako tu nižšie.
165 Pozri Žalm 104:34, pozn. 2272.
166 Pozri Gen. 9:12, pozn. 293; Deut. 32:7, pozn. 1118.
167 Vl. „náhlivým“, pozri Gen. 24:18, pozn. 613, tu vari v takomto zmysle („rýchlym“, „pohotovým“, „ihneď poruke súcim“).
168 Pozri Zech. 5:4, pozn. 167.
169 Pozri Lev. 6:2; 19:13, pozn. 168.
170 Pozri Exod. 12:45, pozn. 430.
171 Pozri Ám. 5:12, pozn. 231.
172 Pozri Exod. 2:22, pozn. 83.
173 Pozri Est. 1:7; 3:8, pozn. 34, tu zmysel ako v texte, ako v Pl. 4:1, pozn. 360.
174 Pozri Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1093; Jóba 4:9, pozn. 173; Is. 1:28, pozn. 127.
175 Pozri Gen. 47:26, pozn. 1283.
176 Al. „olupovať“, nižšie obdobne, sloveso ako v Prísl. 22:23 (nie ako „neolupuješ“ tam vo v. 22), vyskytujúce sa v SZ okrem týchto dvoch miest len ešte tu vo v. 9.
177 Pozri Gen. 14:20, pozn. 735.
178 Pozri Exod. 29:27, pozn. 1049; Deut. 12:6, pozn. 470.
179 Iný tvar než v kap. 1:14, no tu v podstate súznačný.
180 Pozri Deut. 28:12, pozn. 963.
181 Pozri 1 Kráľ. 7:51, pozn. 481.
182 Pozri Nech. 10:38, pozn. 501.
183 Al. „potrava“, pozri Jóba 24:5, pozn. 1135.
184 Pozri Gen. 7:11, pozn. 240.
185 Al. „vysypávať“, sloveso ako „vyprázdňovali“ v Gen. 42:35 a obdobne u Kaz. 11:3, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.
186 „vyprázdňovať vám *to, v čom je* požehnanie *obsiahnuté*“.
187 D. „až *preň* ne*bude* dosť *miesta*“, zmysel ako v texte.
188 Ako „vám“ vo v. 10 a v tomto verši nižšie; v tejto súvislosti je vhodnejší preklad ako v texte („vo vašom záujme“).
189 Tu je preklad zvolený vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
190 Tj. „kobylkám“, pozri Jóéla 1:4 a ďalej.
191 Pozri Gen. 2:7, pozn. 39.
192 Pozri Deut. 32:25, pozn. 1168, tu v prenesenom zmysle ako v texte; al. „neplodnosť“, no nesúvisí s „plody“ vyššie.
193 Iná predložka než „proti“ ve v. 11; inak možno
194 „na mňa“, nižšie obdobne.
195 Al. „spupné“, „sebavedomé“, „smelé“.
196 Pozri Gen. 29:15 a ďalej, pozn. 743.
197 Pozri Exod. 3:12 a ďalej, pozn. 661.
198 Pozri Exod. 20:7, pozn. 665.
199 Pozri Gen. 26:5, pozn. 668.
200 Al. „v čiernote“, vl. „smútočne“, „začiernene“, príslovka toho istého kmeňa a obdobného významu ako „v čiernotu“ u Is. 50:3, v SZ len tam; tak aj táto príslovka len tu.
201 D. „A teraz my“.
202 Pozri Žalm 19:13, pozn. 633.
203 Al. „vyvyšovaní“, „darí sa im“, „vzkvitajú“, vl. „sú budovaní“, zmysel ako v texte al. tu vyššie.
204 Sloveso ako „podrobte skúške“ vo v. 10, tu v takomto zmysle.
205 D. „muž k svojmu blížnemu“.
206 Pozri Is. 10:30 a ďalej, pozn. 680; nesúvisí s nasledovným „počuľ“.
207 Pozri Is. 13:17, pozn. 796.

www.nlosr.sk/biblia.eu

208 Pozri Exod. 19:5, pozn. 633.
209 Pozri Gen. 9:5, pozn. 285.
210 Pozri Gen. 16:4, pozn. 436.
211 Al. „budete chápať“, vl. „vidieť“, tj. „rozdiel“.
212 Táto kapitola je v pôvodine súčasťou (pokračovaním a ukončením) kapitoly 3.
213 Al. „príde“, dotyčný tvar tohto slovesa možno chápať v obojom zmysle.
214 Pozri Exod. 22:5, pozn. 736.
215 Pozri Exod. 15:7, pozn. 176.
216 Vl. „zlizne“, pozri Žalm 83:14, pozn. 2000.
217 Pozri napr. 2 Sam. 15:16, pozn. 273.
218 Vl. „konára“, ako „letorasty“ v Žalme 80:10, tu zmysel ako v texte („nadzemnej časti“ v protiklade ku „koreňu“).
219 Pozri Gen. 32:31, pozn. 879.
220 Pozri Is. 3:26, pozn. 277.
221 Tj. „lúčoch“, porov. „krídla úsvitu“ v Žalmu 139:9.
222 Pozri Prísl. 4:22, pozn. 254.
223 Pozri Exod. 3:10 a ďalej, pozn. 252.
224 Pozri 1 Sam. 28:24, pozn. 1003.
225 Sloveso vyskytujúce sa v SZ len tu.
226 Pozri Gen. 8:9, pozn. 1059.
227 Vl. „na“.
228 „ohľadne všetkého Isráéla“.
229 Pozri Gen. 13:10, pozn. 376.
230 Al. „obávaného“, tu v takomto zmysle.
231 Pozri Gen. 6:13, pozn. 225.
232 Pozri Mat. 11:14; Luk. 1:17.
233 Pozri Gen. 3:16 a ďalej, pozn. 651.
234 Pozri Gen. 4:15, pozn. 152.
235 Al. „úplným zničením“, vl. „odovzdaním“, „uvedením v odovzdanie“, pozri Lev. 27:21, pozn. 965, tu v zmysle ako v texte al. tu vyššie.

www.milos-pavlik.eu

www.milos-pavlik.eu

NOVÝ ZÁKON

www.milos-pavlik.eu

www.milos-pavlik.eu

EVANJELIUM PODĽA
MATÚŠA

Kniha rodu[1] Ježiša Krista, Syna Dávida, Syna Abraháma.
(2)Abrahám splodil Isáka; a Isák splodil Jakóba; a Jakób splodil Júdu a jeho bratov; (3)a Júdas splodil Faresa a Zaru z Tamar; a Fares splodil Esróma; a Esróm splodil Arama; (4)a Aram splodil Aminadaba; a Ami nadab splodil Násóna; a Násón splodil Salmóna; (5)a Salmón splodil Bóza z Raab; a Bóz splodil Óbéda z Rút; a Óbéd splodil Jesaja; (6)a Jesaj splodil Dávida, kráľa. A Dávid splodil Šalamúna z tej, *ktorá bola* Úriu; (7)a Šalamún splodil Roboama; a Roboam splodil Abiu; a Abia splodil Asu; (8)a Asa splodil Jósafata; a Jósafat splodil Jórama; a Jóram splodil Oziu; (9)a Ozias splodil Jóatama; a Jóatam splodil Achaza; a Achaz splodil Ezekiu; (10)a Ezekias splodil Manasséa; a Manassés splodil Amóna; a Amón splodil Jósiu; (11)a Jósias splodil Jechoniu a jeho bratov za presťahovania *do* Babylóna. (12)A po presťahovaní *do* Babylóna splodil Jechonias Salatiéla; a Salatiél splodil Zorobabela; (13)a Zorobabel splodil Abiúda; a Abiúd splodil Eliakíma; a Eliakím splodil Azóra; (14)a Azór splodil Sadóka; a Sadók splodil Achíma; a Achím splodil Eliúda; (15)a Eliúd splodil Eleazara; a Eleazar splodil Mattana; a Mattan splodil Jakóba; (16)a Jakób splodil Jozefa, muža Márie; z tej sa zrodil[2] Ježiš, ktorému sa vraví Kristus. (17)Teda všetky pokolenia od Abraháma po Dávida: štrnásť pokolení; a od Dávida po presťahovanie *do* Babylóna: štrnásť pokolení; a od presťahovania *do* Babylóna po Krista: štrnásť pokolení.
(18)I bolo zrodenie[2] Ježiša Krista takto: lebo[3] keď bola jeho mať Mária zasnúbená[11] Jozefovi, zistilo sa, skôr ako sa zišli, že je[4] zo Svätého Ducha tehotná. (19)No Jozef, jej muž, súc *človek* spravodlivý, ktorý by ju bol nerád vystavil[5] verejnej hanbe, sa rozhodol[6] prepustiť ju potajmo; (20)no keď sa dal rozvažovať si tieto veci, hľa, zjavil sa mu v sne anjel Pána a vravel: Jozef, syn Dávida, neboj[7] sa Máriu, svoju ženu, prijať, lebo to, *čo* v nej *bolo* splodené[2 11], je zo Svätého Ducha. (21)I porodí syna a jeho meno nazveš Ježiš[8], lebo ten[9] zachráni[10] svoj ľud od ich hriechov. (22)A toto celé sa udalo, aby bolo splnené[11] to, *čo bolo* rečené[11] od Pána skrze[12] proroka, vraviaceho[13]: (23)Hľa, otehotnie tá, *ktorá je*[14] panna, a porodí syna, a jeho meno nazvú Emmanúél; to je v preklade[15]: S nami Boh. (24)A prebudiac sa[16] zo spánku, zachoval sa Jozef, ako mu anjel *Pána* nariadil, a prijal svoju ženu; (25)a nepoznával ju[17], kým neporodila svojho prvorodeného syna; i nazval jeho meno Ježiš.
2 Nuž keď sa Ježiš v Bétleheme v Júdsku[18] v dňoch Héróda, kráľa, zrodil[19], hľa, prišli do Jerúsaléma[20] magovia[21] od východu (2)a vraveli: Kde je ten Kráľ Židov, ktorý sa narodil[22]? Lebo sme na východe uvideli jeho hviezdu a prišli sme sa mu pokloniť.
(3)No kráľ Héródés, počujúc *o tom*, upadol v nepokoj[23] a s ním všetok Jerúsalém; (4)i zvolal všetkých veľkňazov[24] a učiteľov[25] ľudu a prezvedal sa u[26] nich, kde sa má zrodiť[19 27] Kristus. (5)A oni mu povedali: V Bétleheme v Júdsku[18], lebo takto je napísané skrze[28] proroka[29]: (6)A ty, Bétlehem, zem Júdu, vonkoncom nie si najmenší medzi vladármi Júdu, lebo z teba vyjde vodca[30], ktorý[31] bude pastierom môjho ľudu[32], Israéla.
(7)Tu Héródés magov[21] potajmo povolal a podrobne[33] *si* od nich zistil čas vychádzania[34] tej[35] hviezdy, (8)i poslal ich do Bétlehema a povedal: Poberte sa a podrobne[33] vyzveďte[36], čo sa týka toho dieťatka, a akonáhle *ho* nájdete[37], dajte mi vedieť[38] tak, aby[50] som aj ja mohol prísť a pokloniť sa mu[39]. (9)Nuž oni sa, vypočujúc kráľa, pobrali, a hľa, hviezda, ktorú boli uvideli na východe, ich predchádzala, kým prišla a zastala nad *miestom*, kde bolo to dieťatko. (10)A uvidiac tú hviezdu, zaradovali sa nesmierne veľkou

www.biblia.sk

radosťou, (11)a príduc do toho domu, uvideli to dieťatko s Máriou, jeho materou,
i padli a poklonili sa mu, i otvorili svoje
poklady a priniesli[40] mu dary: zlato a kadidlo[51] a myrhu. (12)A súc v sne vnuknutím[41] poučení[42] k Héródovi sa nevracať[43],
ušli druhou cestou do svojej zeme.

(13)A keď oni ušli, hľa, Jozefovi sa v sne
zjavuje anjel PÁNA a vraví: Vstaň[44], vezmi
so sebou dieťatko a jeho mať a utekaj do
Egypta, a buď tam, kým ti nepoviem, lebo
Héródés bude[45] dieťatko hľadať[46], žeby
ho zahubil. (14)A on vstal[44], vzal v noci
so sebou dieťatko a jeho mať a ušiel do
Egypta (15)a bol tam až do Héródovho
skonu, aby bolo splnené[28] to, *čo bolo* re-
čené[28] od PÁNA skrze[28] proroka, vravia-
ceho[47]: Svojho syna som povolal z Egypta.
(16)Tu sa Héródés, pochopiac[49], že sa mu
od magov[21] dostalo výsmechu[48], náramne
rozzúril a dal pobiť[52] všetkých chlapcov,
ktorí boli v Bétleheme a na celom jeho
území[53], od dvojročných a nižšie, podľa
času, ktorý si bol podrobne[54] zistil od ma-
gov[54]. (17)Vtedy bolo splnené[54] to, *čo bolo*
rečené[54] skrze[54] Jeremiáša, proroka, vra-
viaceho[55]: (18)V Rame bolo počuť[56] hlas –
plač a mnoho[57] kvílenia: Rachél oplakáva-
júca svoje deti, a nechcela sa dať potešiť[56],
pretože ich niet.

(19)No keď Héródés skonal, hľa, Joze-
fovi sa v Egypte v sne zjavuje anjel PÁNA
(20)a vraví: Vstaň[58], vezmi *so sebou* die-
ťatko a jeho mať a poberaj sa do zeme
Israéla, lebo tí, ktorí usilovali *o*[59] žitie
dieťatka, pomreli[60]. (21)A on vstali, vzal
so sebou dieťatko a jeho mať a prišiel do
zeme Israéla; (22)no počujúc, že nad
Júdskom kraľuje[61] Archelaos miesto Hé-
róda, svojho otca, bál sa[62] tam odísť, no
keďže bol v sne vnuknutím[63] poučený[63],
uchýlil sa[64] do končín Galiley, (23)i pri-
šiel a usídlil sa v meste[65], ktorému sa
vraví Nazaret, aby tak bolo splnené[54 66] to,
čo bolo rečené[54] skrze[54] prorokov[67], že sa
bude volať[68] Nazarej.

3 I prichodí[69] v oných dňoch Ján, krsti-
teľ, káže v pustine[70] Júdska (2)a vra-
ví: Kajajte sa[71], lebo sa priblížilo kraľova-
nie[85] nebies. (3)Lebo toto je ten, o ktorom
bolo rečené[72] skrze[54] Isaiáša, proroka,
vraviaceho[73]: Hlas volajúceho v pustine[70]:
Prihotovte cestu PÁNA, robte jeho chod-
níčky[74] priamymi. (4)A Ján sám mal svoj
odev zo srsti ťavy a okolo svojho bedra
kožený opasok, a jeho strava bola: ko-
bylky a divý med[75].

(5)Vtedy k nemu vychádzal Jerúsalém
aj všetko Júdsko a všetok kraj okolo
Jordána, (6)i dávali sa od neho v Jordáne
krstiť[76], vyznávajúc svoje hriechy.

(7)No uvidiac, (6)že k jeho krstu pri-
chodia mnohí *z* farisejov a sadúkejov,
povedal im: Splodenčatá vreteníc, kto
vám vopred dal výstrahu, *aby*[77] *ste mohli*
zutekať pred nastávajúcim hnevom[78]?
(8)Zaroďte[79] teda ovocie dôstojné poká-
nia[71]. (9)A nech vám nenapadne vravieť
sami v sebe[80]: máme Abraháma *za* otca;
áno, vravím vám, že Boh môže spôsobiť,
žeby Abrahámovi povstali[81] deti z týchto
kameňov. (10)A už je ku koreňu stromov
priložená[82] sekera; každý strom, nero-
diaci[83] dobrého[84] o vocia, sa predsa vytína
a hádže do ohňa. (11)Ja vás, pravda, na
pokánie[71] krstím vodou[86], no ten, ktorý
prichodí za mnou[87], je *odo* mňa silnejší
a jeho opánky nie som spôsobilý *si* obuť[88];
ten[89] vás bude krstiť Svätým Duchom
a ohňom[86]. (12)Jeho vejačka *je* v jeho
ruke, i prečistí svoj mlat a pozberá svoju
pšenicu do sýpky, no plevy bude neuhasi-
teľným ohňom spaľovať.

(13)Tu sa od Galiley do *okolia* Jordána[90]
k Jánovi dostavuje[91] Ježiš, žeby od neho
bol pokrstený[11 92]; (14)no Ján mu roz-
hodne[93] bránil, vraviac: Mne je treba[94]
byť pokrstený[11 92] od teba, a ty prichodíš
ku mne? (15)No Ježiš mu v odvetu po-
vedal: Teraz nechaj[117], lebo sa nám patrí
takto splniť všetku spravodlivosť. Tu ho
nechá va[117]; (16)a Ježiš, súc pokrstený[11],
ihneď vystúpil[95] z[96] vody, a hľa, boli mu
otvorené[11] nebesá a uvidel Božieho Ducha
zostupovať sťaby holubicu a prichodiť na
neho, (17)a hľa, z nebies hlas, vraviaci:
Tento je môj milovaný Syn, v ktorom som
našiel svoju slasť.

4 Tu bol Ježiš od Ducha vyvedený[11 92 95]
do pustiny, žeby bol pokúšaný[11 92 97]
od diabla; (2)a keď sa bol postil *po*[98] šty-
ridsať dní a štyridsať nocí, potom[99] vyhla-
dol. (3)A pokušiteľ[100] *k* nemu pristúpil
a povedal: Ak si Boží Syn, povedz, aby

www.biblia.sk

sa tieto kamene stali chlebmi. (4)No on
v odvetu povedal: Je napísané[101]: Nie na
púhom[102] chlebe bude človek žiť, lež na
každom výroku, vychodiacom cez Božie
ústa.
(5)Tu ho diabol *so sebou* berie do svä-
tého mesta a postavuje ho na vrchol[103]
CHRÁMU (6)a vraví mu: Ak si Boží Syn,
hoď sa[104] nadol; je predsa napísané[105]:
Dá o tebe príkaz[106] svojim anjelom, i po-
nesú ťa[86] na rukách, aby si svojou nohou
voľajako[107] nenarazil na kameň. (7)Ježiš
mu riekol: Naproti *tomu*[108] je napísané[109]:
Nebudeš pokúšať[110] PÁNA, svojho Boha.
(8)Ďalej[108] ho diabol *so sebou* berie na
náramne vysoký vrch a u kazuje mu všetky
kráľovstvá sveta a ich slávu (9)a vraví mu:
Tieto veci ti všetky dám, ak sa mi padnúc
pokloníš. (10)Tu mu Ježiš vraví: Prac
sa, Satan, je predsa napísané[111]: Budeš sa
klaňať PÁNOVI, svojmu Bohu, a jemu jedi-
nému budeš konať svätú službu[112].
(11)Tu ho diabol necháva, a hľa, pri-
stúpili anjeli a obsluhovali ho[113]. (12)No
počujúc, že Ján bol vydaný[11 114], uchýlil sa
do Galiley, (13)i opustil Nazaret a usídlil
sa v prímorskom[115] Kafarnaúme vnútri
hraníc[116] Zabúlóna a Neftalíma, (14)aby
bolo splnené[28] to, *čo bolo* rečené[28] skrze[28]
Isaiáša, proroka, vraviaceho[118]: (15)Zem
Zabúlóna a zem Neftalíma cestou pri
mori[119] za Jordánom, Galilea národov:
(16)ľud, ktorý sedel v temnote, uvidel
veľké svetlo, a tým, ktorí sedeli v kra-
jine a tôni smrti, tým[120] svetlo vzišlo.
(17)Odvtedy začal Ježiš kázať a vravieť:
Kajajte sa, lebo sa priblížilo kraľovanie[144]
nebies.
(18)A kráčajúc[121] popri mori Galiley,
uvidel dvoch bratov, Šimona, ktorému sa
vraví Peter, a Andreja, jeho brata, ako
do mora hádžu čereň[122], lebo boli rybári.
(19)I vraví im: Poďte[123] za mnou a spravím
vás rybármi ľudí. (20)A oni hneď nechali
siete a dali sa ho nasledovať. (21)A po-
stúpiac odtadiaľ ďalej[124], uvidel druhých
dvoch bratov, Jakuba Zebedeovho a Jána,
jeho brata, ako v lodi so Zebedeom, svo-
jím otcom, opravujú svoje siete; i po volal
ich (22)a oni hneď nechali loď aj svojho
otca a dali sa ho nasledovať. (23)A [Ježiš]
obchádzal celú Galileu, vyučujúc v ich
synagogách a kážuc blahú zvesť o krá-
ľovstve[125 144] a uzdravujúc každú chorobu
a každú telesnú slabosť medzi ľudom.
(24)A chýr o ňom[125] sa rozišiel[126] do ce-
lej Sýrie, i prinášali[127] mu všetkých, ktorí
sa mali zle, sužovaných[128] rozličnými
chorobami a trýzňami[129], aj démonmi
ovládaných a námesačných[130] a ochr-
nutých, i uzdravoval[127] ich. (25)I dali sa
ho nasledovať početné davy od Galiley
a Desaťmestia[131] a Jerúsaléma a Júdska
a Zajordánska.
5 A uvidiac tie davy, vystúpil na vrch,
a keď usadol, pristúpili *k* nemu jeho
učeníci[132]. (2)I otvoril svoje ústa a vyučo-
val ich, vraviac: (3)Blažení chudobní
v duchu, pretože tých[120] je kráľovstvo[144]
nebies. (4)Blažení tí, ktorí žalostia, pre-
tože tí[120] budú potešení[11]. (5)Blažení ti-
chí[133], pretože tí[120] zdedia zem[134]. (6)Bla-
žení tí, ktorí hladujú a smädnú po
spravodlivosti, lebo tí[120] budú nakŕmení[11].
(7)Blažení súcitní, pretože (7)tým[120] sa
dostane súcitu. (8)Blažení čistí *v* srdci,
pretože tí[120] uvidia Boha. (9)Blažení čini-
telia pokoja[135], pretože tí[120] sa budú volať[136]
Božími synmi. (10)Blažení pre spravodli-
vosť uštvaní[137], pretože tých[120] je kráľov-
stvo[144] nebies. (11)Blažení ste, kedykoľvek
by vás hanobili[138 139] a prenasledovali[139]
a lužúc o vás vraveli[139] všelijakú[140] zlú vec[141]
– pre mňa. (12)Radujte sa a jasajte, pre-
tože vaša odmena *je* veľká[142] v nebesiach;
veď tak prenasledovali[139] prorokov, ktorí
boli pred vami.
(13)Soľ zeme ste vy; no ak soľ stratí
svoju chuť[143], čím sa osolí? Na nič už nie
je súca[145], iba ak byť zahodená von a za-
šľapovaná od ľudí. (14)Svetlo sveta ste vy;
mesto ležiace hore na[146] vrchu sa nemôže
skryť[147], (15)ani nezapaľujú lampu, žeby ju
stavali[148] pod modius[149], lež na svietnik[150],
i svieti všetkým, ktorí *sú* v dome. (16)Tak
nech sa rozsvieti[151] vaše svetlo pred ľuďmi
tak, aby[50] uvideli vaše dobré[152] činy a osla-
vovali[j] vášho Otca, ktorý *je* v nebesiach.
(17)Nenazdajte sa[153], že som prišiel
zrušiť[154] zákon alebo prorokov; neprišiel
som zrušiť[154], lež vyplniť[155]. (18)Áno, veru
vám vravím: kým nezájde[156] nebo aj zem,
nijako nezájde[156] jediné *ἰότα*[157] alebo je-
diná bodka[158] zo[96] zákona, kým sa stanú

www.rtpos.sk

všetky veci. (19)Ktokoľvek teda jeden
z týchto najmenších príkazov poruší[154]
a tak bude vyučovať[153] ľudí, bude sa v kráľovstve[159] nebies volať[136] najmenším, no
ktokoľvek *ich* bude vykonávať[153] a vyučovať[153], ten[160] sa bude v kráľovstve[159] nebies
volať[136] veľkým. (20)Áno, vravím vám, že
ak vaša spravodlivosť neprevýši[161] pismárov[162] a farisejov, nijako do kráľovstva nebies nevstúpite.

(21)Počúvali ste[163], že starým sa vravelo[163]: Nebudeš vraždiť; a ktokoľvek
zavraždí, bude podliehať súdu. (22)No
ja vám vravím, že súdu bude podliehať
každý, kto sa na svojho brata zbytočne[164]
hnevá; a ktokoľvek svojmu bratovi povie:
RAKA[165], bude podliehať rade[166], a ktokoľvek povie: *ty* blázon[167], bude podliehať
trestu[168] ohnivého pekla[169]. (23)Ak teda
budeš k oltáru[170] prinášať[171] svoj dar a tam
si spomenieš, že tvoj brat proti tebe čosi
má, (24)nechaj svoj dar tam pred oltárom a najprv choď, porovnaj sa[172] so svojím bratom a potom príď a prinášaj[173] svoj
dar. (25)Spriateľ sa so svojím protivníkom[174] rýchlo, dokiaľ si s ním na ceste, aby
ťa protivník voľakedy[175] nevydal sudcovi
a sudca *a*by ťa *ne*vydal zriadencovi a *a*by
si *ne*bol uvrhnutý[176] do väzenia. (26)Veru,
vravím ti: nijako odtadiaľ nevyjdeš, kým
neodvedieš posledný kodrant[177].

(27)Počúvali ste[178] že sa vravelo[178]:
Nebudeš cudzoložiť. (28)No ja vám vravím, že každý, kto *na* ženu pozerá tak, že
po nej zatúži[179], už s ňou v svojom srdci
scudzoložil. (29)No ak ti dáva podnet[196]
k úrazu[180] tvoje pravé oko, vyrvi ho a zahoď od seba, lebo ti osoží, aby sa pominul[181] jeden *z* tvojich údov a nie *a*by bolo
celé tvoje telo zahodené[182] do pekla[183];
(30)a ak ti dáva podnet[196] k úrazu[180] tvoja
pravá ruka, vytni ju a zahoď od seba, lebo
ti osoží, aby sa pominul[181] jeden *z* tvojich
údov a nie *a*by bolo celé tvoje telo zahodené[182] do pekla[183].

(31)Vravelo sa[178] tiež: Ktokoľvek prepustí svoju ženu, nech jej dá rozvod*ný*
list. (32)No ja vám vravím, že ktokoľvek
prepustí svoju ženu, okrem *z* dôvodu
smilstva, robí ju predmetom scudzoloženia[184], a ktokoľvek sa s prepustenou zosobáši, cudzoloží.

(33)Ďalej ste počúvali[178], že sa starým
vravelo[178]: Nebudeš krivo prisahať, lež
PÁNOVI odvedieš, čo si prísahami sľúbil[185].
(34)No ja vám vravím: neprisahať vôbec – ani pri nebi, pretože *to* je Boží trón;
(35)ani pri zemi, pretože *to* je podnož
jeho nôh; ani na Jerúsalém, pretože *to* je
mesto veľkého Kráľa. (36)Ani neprisahaj
pri svojej hlave, pretože nemôžeš jediný
vlas spraviť bielym alebo čiernym, (37)lež
nech vaše slovo je: áno, áno – nie, nie[186];
no čo je viac *od* týchto *slov*, je zo zlého[187].

(38)Počúvali ste[178], že sa vravelo[178]: Oko
za oko a zub za zub. (39)No ja vám vravím: nestavať sa proti zlu, lež ktokoľvek[188]
ťa dlaňou udrie[197] na tvoje pravé líce,
obrať *k* nemu aj druhé, (40)a tomu, kto
sa chce[189] s tebou súdiť[190] a vziať tvoju tuniku[191], nechaj mu aj plášť[192], (41)a ktokoľvek[188] ťa bude nútiť ísť jednu míľu, choď
s ním dve. (42)Tomu, kto od teba pýta[198],
dávaj[193], a od toho, kto si chce[189] od teba
vypožičať, sa neodvracaj.

(43)Počúvali ste[178], že sa vravelo[178]:
Budeš milovať toho, *ktorý je* ti blízko[194]
a nenávidieť svojho nepriateľa. (44)No
ja vám vravím: milujte svojich nepriateľov [žehnajte tých, ktorí vám zlorečia,
pekne[195] sa správajte[199] *k* tým[200], ktorí vás
nenávidia], a modlite sa za[201] tých, ktorí
[vám utŕhajú[202] a] vás prenasledujú,
(45)aby ste tak[203] vyšli najavo *ako* synovia[204] vášho Otca, ktorý *je* v nebesiach,
pretože *on* svoje slnko povznáša na zlých
aj dobrých[205] a daždí na spravodlivých aj
nespravodlivých. (46)Áno, ak budete milovať[206] tých, ktorí milujú vás, akú máte
odmenu? Či nerobia[199] to isté aj vyberači
dávok? (47)A ak budete pozdravovať[206]
iba svojich bratov, čo navyše[207] robíte[199]?
Či nerobia[199] to isté aj tí z národov[208]?
(48)Vy teda buďte[209] dokonalí priam *tak*
ako je dokonalý váš nebeský Otec.

6 Majte sa na pozore, žeby ste svoju
almužnu[210] nedávali[199 211] pred ľuďmi
na predvádzanie sa[206] im[212], no ak nie, nemáte u svojho Otca, ktorý *je* v nebesiach,
odmeny. (2)Keď[213] teda dávaš[199 211 214] almužnu, netrúb[206] pred sebou, ako si práve
počínajú[199] pokrytci v synagogách a v uličkách, aby itak[203] boli od ľudí oslavovaní[206].
Veru, vravím vám: svoju odmenu už

www.biblia.sk

majú[215]. (3)No ak dávaš[199 211 214] almužnu ty,
nech sa tvoja ľavica nedozvie, čo robí[199]
tvoja pravica, (4)aby tak[203] tvoja almužna
bola v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý v skry-
tosti vidí, ti odplatí.
(5)A keď[213] sa modlíš[214], nebudeš ako
práve tí pokrytci, pretože *tí* sa radi mod-
lia[216], stojac v synagogách a na nárožiach
ulíc, aby sa tak[203] ukazovali[206 217] ľuďom.
Veru, vravím vám: svoju odmenu už
majú[215]. (6)No keď[213] sa modlíš[214] ty, vstúp
do svojej komôrky, zamkni[218] svoje dvere
a pomodli sa *k* svojmu Otcovi, ktorý *je*
v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý v skrytosti
vidí, ti odplatí. (7)No modliac sa neho-
vorte naplano[206 219], ako práve tí z náro-
dov[208], lebo *oni* myslia, že budú vypočutí[220]
pre tú svoju veľavravnosť[221]. (8)Im sa teda
nepripodobňujte[206], váš Otec predsa vie,
skôr ako ho poprosíte, ktorých vecí vám
je treba[222]. (9)Vy sa teda modlite takto:
Náš Otče, ktorý *si* v nebesiach, nech sa
posvätí tvoje meno, (10)nech príde tvoje
kraľovanie[222], nech je vykonaná[230] tvoja
vôľa[223] ako v nebi, aj na zemi; (11)daj nám
dnes náš potrebný[224] chlieb (12)a odpusť
nám naše dlhy, ako aj my odpúšťame
svojim dlžníkom, (13)a neuvádzaj[206] nás
do pokúšania[225], lež nás vyprosť[226] od
zlého[227]. (14)Lebo ak ľuďom odpustíte ich
previnenia[228], od pustí váš nebeský Otec
aj vám, (15)no ak ľuďom ich previnenia[228]
neodpustíte, neodpustí ani váš Otec vaše
previnenia[228].
(16)A keďo sa postíte[214], netvárte sa,
ako pokrytci, skľúčene[229], lebo *oni* hyzdia
svoje obličaje, aby sa tak[231] ľuďom uka-
zovali[231], že sa postia. Veru, vravím vám:
svoju odmenu už majú[231]. (17)No ak sa
postíš[231] ty, pomaž si svoju hlavu a umy si
svoj obličaj, (18)aby si sa tak[231] nie ľuďom
ukázal[231], že sa postíš, lež svojmu Otcovi,
ktorý *je* v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý
v skrytosti vidí, ti odplatí.
(19)Neukladajte[232] pre seba[233] poklady
na zemi, kde nivočí[234] moľ a hrdza[235] a kde
prekopávajú a kradnú kradoši[236], (20)lež
pre seba[233] ukladajte[232] poklady v nebi,
kde ani moľ ani hrdza[235] nenivočí[234] a kde
kradoši[236] neprekopávajú ani nekradnú –
(21)áno, kde je tvoj poklad, tam bude aj
tvoje srdce. (22)Oko je lampa tela: ak teda
bude tvoje oko úprimné[237], bude celé tvoje
telo svetlé[238], (23)no ak tvoje oko bude
zlé, bude celé tvoje telo temné. Ak teda
je tmou svetlo, ktoré *je* v tebe, aká veľká *je*
tma! (24)Nikto nemôže byť nevoľníkom[239]
dvom pánom; veď alebo bude jedného ne-
návidieť[240] a druhého[241] milovať, alebo sa
jedného pridrží[242] a druhým[241] pohrdne.
Nemôžete byť nevoľníkmi[239] Bohu aj ma-
monu. (25)Pre túto príčinu vám vravím:
nestarostite sa[243] o svoje žitie, čo zjete
a čo vypijete, ani o svoje telo, čím sa ode-
jete; či nie je žitie viac *od* stravy a telo *od*
odevu? (26)Zahľaďte sa *na* vtákov nebies,
že[244] nesejú ani nežnú ani nezberajú do
sýpok, a váš nebeský Otec ich živí; nie ste
vy *od* nich oveľa znamenitejší[245]? (27)No
kdo z vás môže svojou ustarostenosťou[243]
pridať k svojmu vzrastu[246] jeden laket[247]?
(28)A čo sa starostíte[243] o odev? Všimnite
si pozorne ľalie na poli[248], ako rastú, nelo-
potia ani nepradú, (29)no vravím vám, že
sa ani Šalamún vo všetkej svojej sláve *tak*
neobliekal[249] ako jedna *z* nich[250]. (30)Nuž,
ak Boh takto pristrája trávu na poli[248],
ktorá dnes je a zajtra sa hádže do kachieľ,
*ne*pristrojí oveľa skôr vás, máloverní?
(31)Nestarostite sa[243 251] teda a *ne*vravte: čo
máme zjesť? alebo: čo máme vypiť? alebo:
čo si máme obliecť? (32)Veď za všetkými
týmito vecmi sa zháňajú[252] národy; váš
nebeský Otec predsa vie, že všetky[253] tieto
veci potrebujete. (33)Lež sa usilujte[254]
najprv *o* Božie kráľovstvo[255] a jeho[256] spra-
vodlivosť a tieto všetky veci vám budú
pridané[11]. (34)Nestarostite sa[243 251] teda *čo*
do zajtrajška[257], lebo zajtrajšok sa bude
o seba starostiť[243] sám; dňu je dosť jeho
zla.

7 Nesúďte, aby ste neboli súdení[11 258];
(2)áno, budete posúdení[11 259] súdom,
ktorým súdite, a nameria sa[259] vám mie-
rou, ktorou meriate. (3)No čo pozeráš
triesku[260], ktorá *je* v oku tvojho brata, no
brvno, ktoré je v o ku tvojom[261], si nevší-
maš? (4)Alebo ako chceš riecť[262] svojmu
bratovi: dovoľ, vyjmem[263] z tvojho oka
triesku[260] – a hľa, v tvojom oku brvno!
(5)Pokrytec, vyjmi[263] najprv zo svojho
oka brvno a potom nadobudneš zreteľné
videnie[264], *aby si mohol* vyňať[263] triesku[260]
z oka svojho brata!

www.biblia.sk

(6)To, *čo je* sväté, nedávajte psom, ani
nehádžte svoje perly pred svine, aby *sa* ne-
bodaj[265] ne*stalo*, *žeby* ich zašliapali[266] svo-
jimi nohami a obrátili sa a roztrhali vás.
(7)Proste a bude vám dané[11]. Hľadajte
a nájdete[267]. Klopte a bude vám otvorené[11].
(8)Každý predsa, kto prosí, dostáva,
a kto hľadá, nachodí[267], a tomu, kto klope,
bude otvorené[11]. (9)Alebo ktorý človek
z vás je taký, že[268], ak ho jeho syn poprosí
o chlieb, mu podá[269] kameň, (10)a ak po-
prosí *o* rybu, mu podá[269] hada? (11)Ak
teda vy, súc zlí, viete dávať svojim deťom
dobré[270] dary, čím skôr dá váš Otec, ktorý
je v nebesiach, dobré[270] veci tým, ktorí ho
prosia? (12)Teda všetky veci, koľkékoľvek
si želáte[271], aby ľudia robili vám, takisto
robte aj vy im – áno, toto[272] je zákon aj
proroci.
(13)Vstúpte[273] úzkou bránou, pretože
široká *je* brána a priestranná cesta, ktorá
vedie[274] do záhuby[275], a veľa je tých, ktorí
cez ňu vstupujú; (14)pretože[276] úzka *je*
brána a stiesnená cesta, ktorá vedie[274] do
života[275], a málo je tých, ktorí ju nacho-
dia.
(15)No majte sa na pozore pred ne-
pravými[277] prorokmi[278], ktorí[279] k vám pri-
chádzajú v odevoch oviec, no znútra sú
draví[280] vlci. (16)Rozpoznáte[281] ich podľa[282]
ich ovocia[283]: či vari zberajú hrozno z[282] tŕ-
nia alebo figy z[282] bodliakov? (17)Tak rodí
každý dobrý[270] strom hodnotné[284] ovo-
cie[283], no bezcenný[285] strom rodí ovocie[283]
zlé. (18)Dobrý[270] strom nemôže rodiť zlé
ovocie[283] ani bezcenný[285] strom rodiť ovo-
cie[283] hodnotné[284]. (19)Každý strom, nero-
diaci[286] hodnotné[284] ovocie, sa vytína a há-
dže do ohňa. (20)Podľa[282] ich ovocia[283] ich
teda isto[287] rozpoznáte[282].
(21)Nie každý, kto mi vraví Pane,
Pane, vstúpi do kráľovstva nebies, lež
ten, kto koná vôľu[288] môjho Otca, ktorý
je v nebesiach. (22)Mnohí mi v tamten
deň budú vravieť[262]: Pane, Pane, nepro-
rokovali sme[289] menom tvojím[261]? A nevy-
háňali sme[289] démonov menom tvojím[261]?
A nevykonali sme veľa mocných činov[290]
menom tvojím[291]? (23)A tu im otvorene[292]
poviem[293]: Nikdy som vás nespoznal – hy-
bajte preč[294] odo mňa vy, ktorí pôsobíte[295]
bezzákonnosť.
(24)Každý teda, kto je taký, že[296] čuje
tieto moje slová a vykonáva[295 297] ich – pri-
rovnámi ho *k* prezieravému[299] mužovi,
ktorý[296] svoj dom zbudoval na skalu;
(25)i zniesol sa dážď a prišli rieky a zaduli
vetry a napadli onen dom, a nepadol, lebo
bol založený[300] na skalu. (26)A každý, kto
čuje tieto moje slová a nevykonáva[295 297]
ich, bude prirovnaný[298 11] *k* bláznivému
mužovi, ktorý[296] svoj dom zbudoval na
piesku; (27)i zniesol sa dážď a prišli rieky
a zaduli vetry a narazili na onen dom,
i padol a jeho pád bol veľký.
(28)A keď Ježiš tieto slová skončil,
stalo sa, *že* davy nad jeho náukou upadali
v ohúrenie[301], (29)lebo ich vyučoval ako
ktosi, kto má[295 302] právomoc, a nie ako ich
pismári.

8 A keď z[96] toho vrchu zostúpil, dali
sa ho nasledovať početné davy;
(2)a hľa, pristúpil *jeden* malomocný,
klaňal sa mu a vravel: Pane, ak chceš[303],
môžeš ma očistiť. (3)I vystrel ruku, sia-
hol na neho a vravel: Chcem[303], buď oči-
stený[11]. A hneď bolo jeho malomocenstvo
zmyté[11 304]; (4)a Ježiš mu vraví: Hľaď, žeby
si *to* nikomu nepovedal, ale[305] choď, ukáž
sa kňazovi a prines[306] dar, ktorý nariadil
Mojžiš – na svedectvo im.
(5)A keď vstúpil[307] do Kafarnaúma, pri-
stúpil *k* nemu *jeden* stotník, snažne ho
prosil (6)a vravel: Pane, môj sluha leží[308]
v dome ochrnutý v hroznom utrpení[309].
(7)A Ježiš mu vraví: Prídem ja a uzdravím
ho. (8)A tenstotník mu v odvetu riekol:
Pane, nie som spôsobilý, aby si vstúpil
pod môj krov, lež prevrav len slovom[310]
a môj sluha bude vyliečený[11]. (9)Veď aj ja
som človek pod právomocou a mám[295 311]
pod sebou vojakov, i vravím tomuto: po-
ber sa, a poberá sa; a ďalšiemu: poď[294],
a prichodí; a svojmu nevoľníkovi: vyko-
naj toto, a koná. (10)A Ježiš sa, počujúc
to, zadivil a povedal tým, ktorí nasle-
dovali: Veru, vravím vám: ani v Israélovi
som nenašiel[312] toľkú vieru. (11)No vra-
vím vám, že mnohí od východu a západu
prídu a ľahnú s Abrahámom a Isákom
a Jakóbom v kráľovstve[313] nebies *ku stolu*,
(12)ale synovia kráľovstva budú vyhnaní[11]
do vonkajšej tmy; tam bude plač a zatína-
nie[314] zubov. (13)A tomu stotníkovi Ježiš

www.biblia.sk

povedal: Choď a nech sa ti stane, ako si
uveril. A ten jeho sluha bol v onej hodine
vyliečený[11].
(14)A Ježiš, príduc do Petrovho domu,
uvidel jeho testinú, že leží[308] a má ho-
rúčku. (15)I siahol na jej ruku a horúčka
ju opustila, i vstala a obsluhovala ho[315].
(16)A keď nastal večer, poprivádzali[316]
mu mnoho ovládaných démonmi, i povy-
háňal tých duchov slovom a pouzdravo-
val všetkých, ktorí sa mali zle, (17)aby tak
bolo splnené[136] to, *čo bolo* rečené[136] skrze[136]
Isaiáša, proroka, vraviaceho[317]: On naše
prijal slabosti[318] a na seba vzal choroby.
(18)A Ježiš, uvidiac okolo seba po-
četné davy, naručil odísť na druhý breh.
(19)I pristúpil jeden pismár a povedal
mu: Učiteľu, budem[319] ťa nasledovať,
kamkoľvek odchodíš[320]. (20)A Ježiš mu
vraví: Líšky majú dúpätá[321] a vtáci neba
hradoviská[322], no Syn človeka nemá, kde
by skláňal[323] hlavu. (21)No iný *z* jeho uče-
níkov mu povedal: Pane, povoľ mi najprv
odísť a pochovať svojho otca. (22)No
Ježiš mu povedal: Nasleduj ma a poho-
vávať[324] svojich mŕtvych nechaj mŕtvym.
(23)A keď nastúpil do lode, dali sa ho
jeho učeníci nasledovať. (24)A hľa, na
mori nastalo veľké rozbúrenie[325], takže
loď bola zaplavovaná[326] od vĺn; no on
spal. (25)A učeníci pristúpili a zbudili
ho, vraviac: Pane, pomôž[327], hynieme!
(26)I vraví im: Čo ste ustráchaní[328], málo-
verní? Tu vstal a zahriakol vetry a more,
i nastalo veľké utíšenie[329], (27)no tí ľudia
upadli v údiv[330] a vraveli: Čo je tento za[331]
človeka, že ho poslúchajú aj vetry aj more?
(28)A keď prišiel na druhý breh, do kraja
Gergesanov[332], vyšli proti nemu dvaja
ovládaní démonmi, vychodiaci z[333] hro-
biek, náramne nebezpeční[334], takže cez
onú cestu nikto nevládal prechádzať.
(29)A hľa, dali sa do kriku[335] a vraveli:
Čo ťa do nás[336], Boží Synu? Prišiel si sem
predčasne nás mučiť[337]? (30)I bola ďa-
leko od nich veľká črieda[338] svíň, ktorá
sa pásla[339], (31)a tí démoni ho snažne
prosili, vraviac: Ak nás vyháňaš, odošli
nás do tej črieda svíň. (32)I povedal im:
Choďte. A oni vyšli a odišli do tej črieda
svíň, a hľa, celá črieda [svíň] sa zrútila
po strmom svahu do mora, i podochli vo
vodách. (33)No tí, ktorí *ich* pásli, zute-
kali, odišli do mesta a všetko ohlásili[340],
aj tie veci *o* tých, ktorí bývali ovládaní
démonmi. (34)A hľa, celé mesto vyšlo
Ježišovi naproti, a uvidiac ho, dali sa ho
snažne prosiť, tak, aby[341] od ich hraníc
9 prešiel *inam*[342]. (**9**:1)I nastúpil do
lode, preplavil sa a prišiel do svojho
vlastného mesta[343]; (2)a hľa, prinášali mu
ochrnutého, položeného[344 345] na lôžku[346].
A Ježiš, zbadajúc[347] ich vieru, povedal
tomu ochrnutému: Buď spokojný[348], dieťa,
tvoje hriechy sú odpustené[344 349]. (3)A hľa,
podaktorí *z* pismárov sami v sebe[350] po-
vedali: Tento sa rúha. (4)A Ježiš, zbada-
júc[347 351] ich rozvažovania, povedal: Načo[352]
vy si v svojich srdciach rozvažujete zlé
veci? (5)Čože je ľahšie – povedať: tvoje
hriechy sú odpustené[344 349], či povedať:
vstávaj a choď? (6)No aby ste vedeli, že
Syn človeka na zemi právomoc hriechy
odpúšťať má, (tu vraví tomu ochrnu-
tému:) Vstaň, zdvihni svoje lôžko a choď
do svojho domu. (7)I vstal a odišiel do
svojho domu, (8)no davy sa uvidiac *to*
zľakli[353] a dali sa o slavovať Boha[354], že[355]
dal ľuďom takú právomoc.
(9)A Ježiš, berúc sa odtadiaľ ďalej[356],
uvidel človeka sediaceho pri dávkovej
pokladni[357], ktorému sa vravelo Matúš,
a vraví mu: Nasleduj ma. I zdvihol sa a dal
sa ho nasledovať. (10)A keď v dome ležal
pri stole, stalo sa, že[358] hľa, prišli mnohí
vyberači dávok a hriešnici a ležali *pri stole*
s Ježišom a jeho učeníkmi. (11)A fari-
seji uvidiac *to* povedali jeho učeníkom:
Prečo váš učiteľ jedáva s vyberačmi dávok
a hriešnikmi? (12)No [Ježiš] počujúc *to*
povedal: Lekára nie je treba[359] silným, lež
tým, ktorí sa majú zle. (13)No poberte
sa a naučte sa[360], čo je *toto*[361]: Súcit si že-
lám[362], a nie obeť. Lebo som nepriišiel po-
volávať[363] spravodlivých, lež hriešnikov.
(14)Tu *k* nemu pristupujú Jánovi uče-
níci a vravia: Prečo sa my a fariseji veľa[364]
postíme, no tvoji učeníci sa nepostia?
(15)A Ježiš im povedal: Či môžu syno-
via svadobnej siene žalostiť, pokiaľ[384] je
ženích s nimi[365]? No prídu dni, keď bude
ženích od nich odtrhnutý[366 380], a vtedy
sa postiť budú. (16)No nikto na starú[367]
šatu[368] neprikladá záplatu[369] *z* nevalcha-

www.tlosr.sk

ného súkna, lebo tá výplň *z* neho z šaty[368]
vydrapuje[370] a vzniká horšia trhlina[371];
(17)ani nedávajú mladé víno do starých[367]
mechov, inak mechy praskajú a víno sa
vylieva[372] a mechy sa zničia, lež dávajú
mladé víno do mechov nových[373] a obi-
dvoje sa spolu uchraňuje.
(18)Zakiaľ *k* nim hovoril tieto veci,
hľa, vstúpil *jeden* hodnostár, klaňal sa mu
a vravel: Moja dcéra medzitým[374] skonala,
no príď, polož na ňu svoju ruku a ožije.
(19)A Ježiš vstal a dal sa ho nasledovať,
aj jeho učeníci. (20)A hľa, odzadu pri-
stúpila *jedna* žena, majúca dvanásť rokov
tok krvi[375], a siahla si na lem[376] jeho šaty[368],
(21)lebo sama v sebe vravela: Ak si len
siahnem na jeho šatu[368], pomôže sa mi[377].
(22)No Ježiš sa k *nej* obrátil, a uvidiac
ju, povedal: Buď spokojná[378], dcéra, po-
mohla[377 379] ti tvoja viera. A od onej hodiny
bolo tej žene pomožené[377 380].
(23)A Ježiš, príduc do domu toho
hodnostára a uvidiac pískačov[381] a lomo-
ziaci[382] dav, (24)vravel: Practe sa, veď tá
dievočka neumrela, lež spí. I vysmievali
ho, (25)no keď bol dav vyhnaný[380], vstú-
pil a chopil sa jej ruky, a tá dievočka bola
vzkriesená[380 383]. (26)A táto zvesť vyšla do
celej onej zeme.
(27)A keď sa Ježiš odtadiaľ bral ďalej[356],
dali sa ho nasledovať dvaja slepci, kri-
čiac a vraviac: Zmiluj sa nad nami, Synu
Dávida! (28)A keď prišiel do domu, pri-
stúpili tí slepci *k* nemu a Ježiš im vraví:
Veríte, že toto môžem vykonať? Vravia
mu: Áno, Pane. (29)Tu siahol na ich oči
a vravel: Nech sa vám stane podľa vašej
viery. (30)A ich oči boli otvorené[11]; a Ježiš
ich prísne napomenul[385] a vravel: Hľaďte,
nech sa *to* nikto nedozvedá. (31)No oni
ho vyjdúc rozchýrili v celej onej zemi.
(32)No keď oni vychodili, hľa, priviedli
mu nemého, ovládaného démonom.
(33)A keď ten démon bol vyhnaný[11], pre-
hovoril[386] ten nemý a davy upadli v údiv[387]
a vraveli: Nikdy sa v Israélovi také[388] ne-
zjavilo. (34)No fariseji vraveli: Vyháňa
démonov vládcom[389] démonov.
(35)A Ježiš obchádzal všetky mestá
a dediny, vyučujúc v ich synagogách a ká-
žuc blahú zvesť o kráľovstve[390] a uzdra-
vujúc každú chorobu a každú telesnú
slabosť. (36)No uvidiac davy, pocítil
s nimi vnútorný súcit[391], pretože boli zú-
božené[392 344] a odstrčené[393 344] ako ovce ne-
majúce pastiera.
(37)Tu vraví svojim učeníkom: Žatva
je síce hojná, ale pracovníkov málo;
(38)proste[394] teda Pána žatvy tak, aby[50]
na svoju žatvu pracovníkov vyslal[395].
10 I privolal si dvanástich svojich
učeníkov a dal im právomoc[396]
nad nečistými duchmi[397], takže ich *mohli*
vyháňať a uzdravovať každú chorobu
a každú telesnú slabosť.
(2)A mená tých dvanástich apoštolov[398]
sú tieto: prvý Šimon, ktoré mu sa vravelo
Peter, a Andrej, jeho brat; Jakub Zebedeov
a Ján, jeho brat; (3)Filip a Bartolomej;
Tomáš a Matúš, vyberač dávok; Jakub
Alfeov a Lebbeus, ktorý bol prezvaný[11 408]
Taddeus; (4)Šimon Kananej[399] a Júdas
Iskarióta, ktorý ho aj vydal.
(5)Týchto dvanástich Ježiš vyslal, keď
im dal pokyny, vraviac: Neschádzajte[400]
na *žiadnu* cestu národov a nevchádzajte
do *žiadneho* mesta Samaritánov, (6)lež
sa skôr[401] poberajte k strateným ovciam
domu Israéla. (7)A poberajúc sa kážte
a vravte: Priblížilo sa kraľovanie[407] ne-
bies. (8)Uzdravujte nemocných, [krieste
mŕtvych,] očisťujte malomocných, vy-
háňajte démonov; zadarmo ste dostali,
zadarmo dávajte[324]. (9)Nehotujte si do
svojich opaskov zlata ani striebra ani
medi[402], (10)nie kapsu na cestu ani dve
tuniky[403] ani opánky ani palicu, pracov-
ník je predsa hoden svojej stravy. (11)No
do ktoréhokoľvek mesta alebo dediny
vojdete, vyzveďte[403], kto tam[404] je hodný,
a tam ostaňte, kým nevyjdete. (12)A vcho-
diac do domu[405], po zdravte ho, (13)a ak
ten dom bude hodný, nech naň príde váš
pokoj[406], nuž ale ak hodný nebude, nech
sa váš pokoj[406] navráti na vás. (14)A kto-
koľvek vás neprijme ani vašich slov nevy-
počuje – vytraste, vychodiac *z* toho domu
alebo mesta von, prach svojich nôh.
(15)Veru, vravím vám: v deň súdu bude
zemi Sodomy a Gomory znesiteľnejšie
ako onému mestu.
(16)Hľa, vysielam vás ja ako ovce
vprostred vlkov; buďte[409] teda prezie-
raví[410] ako hady a prostodušní[411] ako ho-

www.biblepreklad.sk

luby[412]. (17)No pred ľuďmi[413] sa majte na
pozore, lebo (8)vás budú vydávať do
rád[414] a v svojich synagogách vás budú
bičovať, (18)a budete pre mňa vodení aj
pred vladárov a kráľov na svedectvo im
a národom. (19)No keď[213] vás budú vy-
dávať, nestarostite sa[415] *o to*, ako alebo
čo by ste prehovorili[416], lebo v onú ho-
dinu vám bude dané[422], čo prehovoríte[417].
(20)Hovoriaci totiž ste nie vy, lež Duch
vášho Otca, ktorý[418] hovorí vo vás.

(21)No brat vydá na smrť brata a otec
dieťa, a deti sa vzoprú proti rodičom
a spôsobia ich smrť[419], (22)a stanete sa
pre moje meno od všetkých nenáviden-
ými[420]. No kto vytrvá[421] do konca, ten
bude zachránený[422].

(23)No keď[213] vás budú prenasledo-
vať v tomto meste, utekajte do ďalšieho
– veru, vravím vám: nijako s mestami
Israéla neskončíte, kým Syn človeka
nepríde. (24)Žiak[423] nie je nad učiteľa
ani nevoľník nad svojho pána; (25)dosť
je žiakovi[423], aby sa stal *takým* ako jeho
učiteľ, a nevoľník ako jeho pán. Ak hos-
podára domu[424] prezvali Bélzebúbom,
čím skôr jeho domácich[425]? (26)Nebojte
sa[426] ich teda, lebo nič nie je zastreté[344],
čo nebude odostreté[422], a *nič* tajné[427], čo
nebude spoznané[422]. (27)Čo vám vravím
v temnote, vravte[426] na svetle, a čo čujete
do ucha[428], hlásajte[426] na strechách[429].
(28)A nemajte strach pred tými[430], ktorí
zabíjajú telo, no dušu zabiť nemôžu, lež
sa skôr[431] zľaknite[432] toho, ktorý môže aj
dušu aj telo zahubiť[433] v pekle[434]. (29)Či sa
nepredávajú dva vrabčeky za asarion[435]?
A *ani* jeden z nich nepadá na zem bez
vášho Otca; (30)no vám[436] sú aj vlasy na
hlave všetky zrátané[344] – (31)nebojte sa
teda, znamenitejší ste[437] vy *od* veľa vrabče-
kov. (32)Každý teda, kto[438] sa ku mne pri-
zná pred ľuďmi – priznám sa k nemu aj ja
pred svojím Otcom, ktorý *je* v nebesiach.
(33)No ktokoľvek[438] by ma pred ľuďmi za-
prel, zapriem ho aj ja pred svojím Otcom,
ktorý *je* v nebesiach.

(34)Nenazdajte sa[439], (6)že som prišiel
na zem poslať[440] pokoj[441]; neprišiel som
poslať[442] pokoj[442], lež meč[443], (35)áno,
prišiel som znesvárit[444] človeka s jeho ot-
com a dcéru s jej materou a nevestu s jej
svokrou[445], (36)a domáci[446] človeka *budú*
jeho nepriateľmi[447]. (37)Kto ľúbi otca
alebo mať nado mňa, nie je ma hoden,
a kto ľúbi syna alebo dcéru nado mňa, nie
je ma hoden, (38)a kto neberie svoj kríž
a *ne*nasleduje[448] za mnou[449], nie je ma ho-
den. (39)Kto svoje žitie nájde, stratí ho,
a kto svoje žitie pre mňa stratí, nájde ho.
(40)Kto prijíma vás, prijíma mňa, a kto
prijíma mňa, prijíma toho, ktorý ma vy-
slal. (41)Kto prijíma proroka k menu[450]
proroka, dostane odmenu proroka, a kto
prijíma spravodlivého k menu[450] spravod-
livého, dostane odmenu spravodlivého;
(42)a ktokoľvek jedného *z* týchto malých
napojí v menej učeníka iba pohárom stu-
deného, veru, vravím vám: nijako svoju
odmenu nestratí.

11 A keď Ježiš skončil rozkazovanie
svojim dvanástim učeníkom, stalo
sa, *že* odtadiaľ prešiel *inam*[451] vyučovať
a kázať v ich mestách.

(2)No Ján, počujúc vo väznici o Kris-
tových činoch, mu cez svojich učeníkov
(3)odkázal[452]: Si ty ten, ktorý prichodí[453],
či máme čakať na iného? (4)A Ježiš im
v odvetu povedal: Poberte sa a ohláste[340]
Jánovi, čo čujete a vidíte[472]: (5)slepci pre-
zerajú a chromí chodia, malomocní sa
očisťujú a hluchí[454] čujú a mŕtvi sa krie-
sia a chudobným sa hlása blahá zvesť;
(6)a blažený je, ktokoľvek sa pre mňa[455]
neurazí[456]. (7)No keď sa oni poberali, za-
čal Ježiš davom o Jánovi vravieť: Čo ste
si do pustiny vyšli pozrieť? Trstinu zmie-
tanú od vetra? (8)Lež čo ste vyšli uvidieť?
Človeka pristrojeného v jemnom[457] šat-
stve? Hľa, tí, ktorí nosia jemné[r] veci, sú
v domoch kráľov. (9)Lež čo ste vyšli uvi-
dieť? Proroka? Áno, vravím vám, a viac
od proroka! (10)Toto je ten[458], o ktorom
je napísané[459]: Hľa, ja pred tvojou tvárou
vysielam svojho posla, ktorý pred tebou
upraví[460] tvoju cestu. (11)Veru, vravím
vám: medzi zrodenými[461] *z* žien nepovstal
väčší *od* Jána, krstiteľa, no *naj*menší[470]
v kráľovstve[313] nebies je *od* neho väčší.
(12)No od dní Jána, krstiteľa, sa až dote-
raz kráľovstvo nebies dobýja náporom[462],
a uchvacujú ho tí, ktorí nápor[462] vyví-
jajú[463]. (13)Veď všetci proroci, aj zákon,
prorokovali[464] až po Jána, (14)a ak *to*

www.biblia.sk

chcete prijať, on je Eliáš, ktorý má[465] prichodiť[466]. (15)Kto má uši *na* počúvanie,
nech počúva[471]. (16)No komu pripodobním[467] toto pokolenie[468]? Je podobné malým dietkam, sediacim na trhoviskách,
ktoré, volajúc na svojich kamarátov[468], (17)vravia: Zapískali[469] sme vám a nedali
ste sa tancovať, žalospev sme vám zanôtili a nedali ste sa bedovať. (18)Lebo prišiel Ján, ktorý ani nejedol ani nepil[473 474],
a vravia: má démona. (19)Prišiel Syn človeka, ktorý je a pije[474], a vravia: hľa,
pažravec[475] a pijan vína, priateľ[476] vyberačov dávok a hriešnikov – a múdrosť bola
obhájená[11 477 496] od svojich detí.

(20)Vtedy začal vyčítať mestám, v ktorých sa udalo najviac jeho mocných činov, že sa nedali na pokánie: (21)Beda
ti, Chorazin, beda ti, Bétsaida, pretože keby sa boli v Tyre a Sidóne udali tie
mocné činy, ktoré sa udali vo vás, boli by sa dávno vo vrecovine a popole dali na
pokánie. (22)Jednako vám vravím: v deň súdu bude Tyru a Sidónu znesiteľnejšie
ako vám. (23)A ty, Kafarnaúm, ktorý si bol vyvýšený[11 496] až do neba, budeš zrazený[11] až do hádu[478], pretože keby sa boli
v Sodome udali tie mocné činy, ktoré sa udali v tebe, bola by ostala až po dnešok.
(24)Jednako vám vravím, že v deň súdu bude zemi Sodomy znesiteľnejšie ako
tebe. (25)V onej dobe povedal Ježiš v odvetu: Velebím ťa[479], Otče, Pane neba
i zeme, že si tieto veci ukryl[480] pred múdrymi a chápavými[481] a odhalil ich nedospelým[482]. (26)Áno, Otče, pretože tak sa pred
tebou stalo blahou záľubou[483]. (27)Od môjho Otca mi boli odovzdané[11 484 496]
všetky veci a nikto plne nepoznán Syna,
iba ak Otec, a nikto plne nepozná[485]
Otca, iba ak Syn, a komukoľvek by Syn
bol ochotný[486] *ho* odhaliť. (28)Všetci,
ktorí lopotíte a ste obťažení nákladmi[487],
poďte[488] ku mne a ja vám dám oddych[489];
(29)vezmite na seba moje jarmo a učte
sa[490] odo mňa, pretože som tichý[491] a pokorný *v* srdci, a nájdete oddych[489] svojim
dušiam, (30)pretože moje jarmo je pohodlné[492] a môj náklad[487] ľahký.

12 V onej dobe sa Ježiš v sobotu pobral osiatymi poľmi a jeho učeníci
vyhladli, i začali trhať klasy a jesť. (2)No
fariseji mu, uvidiac *to*, povedali: Hľa,
tvoji učeníci robia, čo je nie dovolené robiť v sobotu. (3)No on im povedal: Nečítali ste[490], čo urobil Dávid, keď vyhladol,
aj tí s ním? (4)Ako vstúpil do Božieho
domu a zajedol[493] chlebov na predkladanie[494], ktoré mu bolo nie dovolené jedávať[493], ani tým s ním, iba ak jedine kňazom? (5)Alebo ste v zákone nečítali[490], že
v sobotu kňazi v CHRÁME sobotu zovšedňujú[495] a sú nevinní? (6)No vravím vám,
že tu je *čosi od* CHRÁMU väčšie; (7)a keby
ste boli spoznali, čo je *toto*[497]: Súcit si želám[498], a nie obeť, neboli by ste nevinných
odsúdili[499]. (8)Syn človeka je predsa Pánom soboty.

(9)I prešiel odtadiaľ *inam*[500] a prišiel
do ich synagogy; (10)a hľa, bol *tam jeden*
človek, majúci ruku suchú[501]. I spýtali
sa ho, vraviac: Či je dovolené v sobotu
uzdravovať? – aby ho mohli obžalovať[502].
(11)No on im povedal: Ktorý človek z vás
bude taký, že[503] bude mať jednu ovcu,
a ak tá v sobotu zapadne do jamy, či sa jej
nezmocní a *ju ne*vyzdvihne? (12)Nuž[504],
o koľko znamenitejší je[505] človek *od* ovce?
Tak teda je dovolené v sobotu správne[505]
konať[505]. (13)Tu tomu človekovi vraví:
Vystri tú svoju ruku. I vystrel a bola zasa
napravená[506], *takže bola* zdravá ako tá
druhá. (14)No fariseji vyšli a usporiadali
proti nemu poradu[507], ako by ho zahubili.
(15)No Ježiš spoznajúc *to*[508] ustúpil odtadiaľ a dali sa ho nasledovať početné davy,
i pouzdravoval ich všetkých (16)a napomínal[509] ich, aby ho nerobili verejne
známym, (17)aby bolo splnené[28] to, *čo*
bolo rečené[28] skrze[28] Isaiáša, proroka, vraviaceho[510]: (18)Hľa, môj sluha, ktorého
som *si* vybral[511], môj milovaný, v ktorom[512]
moja duša našla svoju slasť; položím na
neho svojho Ducha, i ohlási[340] súd národom. (19)Nebude sa škriepiť ani pokrikovať ani nik nepočuje jeho hlas v uliciach;
(20)zmliaždenú trstinu nespreráža a tlejúci ľan[513] nezahasí, kým nevynesie[514] súd
k[515] víťazstvu; (21)a v jeho meno[516] sa budú
nádejať národy.

(22)Vtedy mu bol privedený *jeden* démonom ovládaný, slepý a nemý, i uzdravil ho, takže ten nemý hovoril a videl.
(23)A všetky davy žasli[517] a vraveli: Či vari

www.biblia.sk

tento je Syn Dávida? (24)No fariseji počujúc *to* povedali: Tento démonov nevyháňa
inak ako Bélzebúbom, vládcom[518] démo-
nov. (25)No *on*, súc si vedomý[519] ich úvah,
im povedal: Každé kráľovstvo samo proti
sebe rozdelené[520] pustne a žiadne[521] mesto
alebo dom sám proti sebe rozdelený[520] sa
neudrží[522]; (26)a ak Satan vyháňa Satana,
bol rozdelený[520] sám voči[523] sebe – ako sa
teda jeho kráľovstvo udrží[522]? (27)A ak ja
vyháňam démonov Bélzebúbom[518], kým[518]
ich vyháňajú vaši synovia? Pre túto prí-
činu budú oni vašimi sudcami. (28)No ak
ja démonov vyháňam Božím Duchom[518],
potom teda na vás prišlo[524] Božie kraľo-
vanie[288]. (29)Alebo ako môže kto vstúpiť
do domu siláka a ulúpiť jeho zvršky[525], iba
ak by toho siláka najprv poviazal? A po-
tom jeho dom vylúpi. (30)Kto nie je[526] so
mnou, je proti mne, a kto nezbiera[526 527]
so mnou, rozsypáva[528]. (31)Pre túto prí-
činu vám vravím: každý hriech a urážlivá
reč[529] sa ľuďom odpustí, no urážlivá
reč[442] o Duchu[530] sa ľuďom neodpustí,
(32)a ktokoľvek povie slovo proti Synovi
človeka, odpustí sa mu, no ktokoľvek *čo*
povie proti Svätému Duchu, neodpustí
sa mu, ani v tomto veku ani v budúcom.
(33)Alebo urobte strom hodnotným[531] aj
jeho ovocie hodnotným[531], alebo urobte
strom bezcenným[531] aj jeho ovocie bez-
cenným[531], lebo strom sa poznáva podľa[532]
ovocia. (34)Splodenčatá vreteníc, ako
môžete hovoriť dobré[205] veci, súc zlí?
Veď ústa hovoria z preplnenia[533] srdca;
(35)dobrý[205] človek vynáša[534] z dobrého[205]
pokladu dobré[205] veci a zlý človek vynáša[534]
zo zlého pokladu zlé veci, (36)no vravím
vám, že každý jalový[535] výrok[536], ktorý ľu-
dia prehovoria – odovzdajú o ňom v deň
súdu vyúčtovanie[537], (37)lebo ti spravod-
livosť bude priznaná[11] podľa[532] tvojich
slov a spravodlivosť bude proti tebe pou-
žitá[538 11] podľa[532] tvojich slov.

(38)Tu mu odvetili ktorísi *z* pismárov
a farisejov, vraviac: Učiteľu, radi by sme[539]
od teba uvidieť *voľajaké* znamenie. (39)No
on im v odvetu povedal: Zlé a cudzoložné
pokolenie[540] sa zháňa za znamením[541]
a znamenie mu nebude dané[11], iba ak
znamenie Jonáša, proroka. (40)Áno, ako
bol Jonáš tri dni a tri noci v bruchu veľkej
ryby[542], priam tak bude Syn človeka tri dni
a tri noci v srdci zeme. (41)Ninivčania[543]
s týmto pokolením[540] povstanú na súde
a odsúdia ho, pretože sa dali na poká-
nie na kázeň[544] Jonáša, a hľa, tu *je čosi od* Jonáša väčšie[559]. (42)Kráľovná juhu
sa s týmto pokolenímn zdvihne na súde
a odsúdi ho, pretože prišla od[532] koncov[546]
zeme počuť múdrosť Šalamúna, a hľa, tu
je čosi od Šalamúna väčšie[K].

(43)No keď[213] nečistý duch od človeka
vyjde, prechodí bezvodnými miestami,
hľadajúc oddych[547], a nenachodí. (44)Tu
vraví: Navrátim sa do svojho domu, od-
kiaľ som vyšiel. A príduc nachodí *dom*[548]
prázdny, vymetený a ozdobený. (45)Tu
ide a priberá so sebou sedem iných du-
chov, podlejších[549] *od* neho[545], i vstúpia
a bývajú tam, a posledné veci oného člo-
veka sa stávajú horšími *od* prvých. Tak
bude aj tomuto zlému pokoleniu[540].

(46)No zakiaľ ešte hovoril *k* davom,
hľa, vonku stála[550] jeho mať a jeho bra-
tia, súc žiadostiví[551] *k* nemu prehovoriť.
(47)I povedal mu ktosi: Hľa, vonku stojí[550]
tvoja mať a tvoji bratia, súc žiadostiví[551]
k tebe prehovoriť. (48)No on v odvetu
tomu, ktorý mu *to* vravel, povedal: Kto je
moja mať a kto sú moji bratia? (49)A vy-
strel svoju ruku k svojim učeníkom[552]
a povedal: Hľa, moja mať a moji bratia!
(50)Áno, ktokoľvek[553] vykoná[554] vôľu[555]
môjho Otca, ktorý *je* v nebesiach, ten[9] je
môj brat aj *moja* sestra aj mať.

13 A v onen deň vyšiel Ježiš z[96] domu
a sadal si[556] k moru[557], (2)i zišli
sa[558] k nemu početné davy, takže on na-
stúpil do lode a sedel a všetok ľud stál na
pobreží. (3)A hovoril[560] *k* nim veľa vecí
v prirovnaniach, vraviac: Hľa, rozsievač
vyšiel rozsievať, (4)a zakiaľ rozsieval,
padli podaktoré *zrná* popri ceste, i pri-
leteli[561] vtáci a zožrali[562] ich. (5)A ďalšie
zasa padli na skalisté miesta, kde nemali
veľa zeme, a hneď vzišli von, pretože
nemali hĺbky zeme; (6)no keď vzišlo
slnko, boli popálené, a pretože nemali
koreňa, uschli. (7)A ďalšie padli na tŕnie,
i vzrástlo[563] tŕnie a udusilo ich. (8)A ďal-
šie padli na riadnu[564] zem a dávali úrodu,
ktoré sto a ktoré zasa šesťdesiat a ktoré
tridsať. (9)Kto má uši, nech počúva[574].

www.biblia.sk

(10)I pristúpili učeníci a povedali mu:
Prečo *k* nim hovoríš v prirovnaniach?
(11)A on im v odvetu povedal: Pretože
vám je dané spoznať tajomstvá kráľovstva nebies, no tamtým je nie dané.
(12)Lebo ktokoľvek[564] má, dá sa mu[585]
a dostane sa mu hojnosti[565], no ktokoľvek[564] nemá, vezme[566] sa[585] od neho aj to,
čo má. (13)Pre túto príčinu *k* nim hovorím v prirovnaniach, že vidiac[567] nevidia
a čujúc[567] nečujú ani nechápu (14)a dopĺňa sa[568] v nich[569] proroctvo Isaiáša,
vraviace[570]: Počúvaním[571] budete počúvať
a nijako nepochopíte, a hľadiac budete
hľadieť a nijako neuzriete, (15)lebo
srdce tohto ľudu zhrublo[572] a sluch ich
uší otupel[573] a zažmúrili svoje oči, aby
sa nebodaj[265] ne*stalo*, *žeby* očami uzreli
a ušami počuli[575] a srdcom chápali[576] a obrátili sa[577] k*u mne*[578] a *že*by som ich vyliečil. (16)No blažené vaše oči, že vidia, aj
vaše uši, že čujú, (17)lebo veru, vravím
vám, že mnohí proroci a spravodliví túžili[579] uzrieť veci, ktoré vidíte, a neuzreli,
a počuť[575] veci, ktoré čujete, a nepočuli[575].
(18)Vy teda počujte[575] prirovnanie o rozsievačovi[580]. (19)Kedykoľvek voľakto čuje
slovo o kráľovstve[580] a nechápe[581], prichodí ten zlosyn[582] a to, *čo je* v jeho srdci
zasiate, uchvacuje[583]; to[584] je ten, ktorý sa
zasial[585] popri ceste. (20)A ten, ktorý sa
zasial[585] na skalisté miesta, to[584] je ten,
ktorý slovo čuje a ihneď ho s radosťou
prijíma, (21)no nemá sám v sebe koreňa,
lež je dočasný, a keď pre slovo nastane
útlak[586] alebo prenasledovanie, ihneď
sa uráža[587]. (22)A ten, ktorý sa zasial[588]
do tŕnia[593], to[588] je ten, ktorý slovo čuje,
a ustarostenosť[588] tohto života[589] a klam
bohatstva spolu[590] slovo dusí, i stáva sa
neplodným[591]. (23)A ten, ktorý sa zasial[588]
na riadnu[592] zem, to[588] je ten, ktorý slovo
čuje a chápe, ktorý aj nesie úrodu, i plodí
ktorý sto a ktorý zasa šesťdesiat a ktorý
tridsať.

(24)Predložil im ďalšie prirovnanie,
vraviac: Kráľovstvo nebies sa stalo[615] podobným človekovi, rozsievajúcemu na
svojom poli dobré[286] semeno. (25)No
zakiaľ ľudia spali[594], prišiel jeho nepriateľ a rozsial medzi pšenicu mätonoh[595],
i odišiel. (26)A keď siatina[596] vypučala
a nasadila[597] plod[598], tu sa objavil aj mätonoh[595]. (27)I pristúpili nevoľníci toho
hospodára domu[599] a povedali mu: Pane,
či si na vlastnom[600] poli nerozsial dobré[286]
semeno? Odkiaľ teda má[601] mätonoh[595]?
(28)A on im riekol: To spravil človek-nepriateľ. A nevoľníci mu povedali: Želáš
si teda, žeby sme odišli a zozbierali ho?
(29)No on riekol: Nie; aby ste nebodaj[602],
zbierajúc mätonoh[595], nevykorenili *s* ním
zároveň pšenicu. (30)Nechajte oboje
spolu rásť až do žatvy, a v dobe žatvy
žencom rieknem: zozbierajte najprv mätonoh[595] a pozväzujte ho do zväzkov na
jeho spálenie, no pšenicu pozvážajte do
mojej sýpky.

(31)Predložil im ďalšie prirovnanie,
vraviac: Kráľovstvo nebies je podobné
zrnu horčice, ktoré *jeden* človek vzal a zasial na svojom poli; (32)ono je síce menšie *od* všetkých semien, no keď vyrastie, je
väčšie *od* zelín a stáva sa stromom, takže
priletia[602] vtáci neba a hradujú v jeho konároch[603].

(33)Povedal im ďalšie prirovnanie:
Kráľovstvo nebies je podobné kvasu,
ktorý *jedna* žena vzala a skryla do vnútra[604]
troch sát[605] múky, pokým nebola všetka[606]
skvasená[11].

(34)Tieto všetky veci prehovoril Ježiš
k davom v prirovnaniach a bez prirovnania *k* nim nehovoril, (35)aby tak bolo
splnené[136] to, *čo bolo* rečené[136] skrze[136] proroka, vraviaceho[607]: Otvorím svoje ústa
v prirovnaniach, vyslovím[608] veci od založenia sveta skryté[609].

(36)Nato davy prepustil[610] a išiel[611]
do domu, i pristúpili *k* nemu jeho učeníci a vraveli: Objasni nám to prirovnanie o tom mätonohu[595] na tom poli[612].
(37)A on v odvetu povedal: Ten, ktorý
rozsieva to dobré[286] semeno, je Syn človeka, (38)a pole je svet; a to dobré[286]
semeno, to[613] sú synovia kráľovstva,
a mätonoh[595] sú synovia toho zlosyna[614],
(39)a nepriateľ, ktorý ho rozsial, je diabol, a žatva je skončenie veku[589], a ženci
sú anjeli. (40)Ako sa teda mätonoh[616]
zbiera a ohňom spaľuje, priam tak bude
pri skončení veku[616]: (41)Syn človeka vyšle svojich anjelov, i zozbierajú z jeho
kráľovstva všetko, čo vedie k pádu[617], aj

www.biblia-sk.org

tých, ktorí prevádzajú[618] bezzákonnosť,
(42)a nahádžu ich do ohnivej pece[619]; tam
bude plač a zatínanie[620] zubov. (43)Vtedy
sa spravodliví v kráľovstve[644] svojho Otca
rozžiaria[621] ako slnko. Kto má uši[622], nech
počúva[623].

(44)Kráľovstvo nebies je podobné po-
kladu skrytému v poli, ktorý *jeden* človek
našiel a zatajil[624] a pre radosť[625] *z* neho[626]
odchodí a predáva všetky veci, koľké má,
a kupuje oné pole.

(45)Ďalej je kráľovstvo nebies podobné
obchodníkovi[627] hľadajúcemu krásne[628]
perly[629]; (46)a nájduc jednu veľmi cennú
perlu, odišiel a rozpredal[630] všetky veci,
koľké mal, a kúpil ju.

(47)Ďalej je kráľovstvo nebies podobné
vlečnej sieti, hodenej[11] do mora a zhr-
nuvšej[631] z každého druhu, (48)a keď sa
naplnila, vytiahli[95] ju na pobrežie, usadli
a zozbierali dobré[629] *kusy* do vedier a bez-
cenné[531] vyhádzali von. (49)Tak bude
pri skončení veku[616]: anjeli vyjdú[632] a od-
lúčia[633] zlých spomedzi spravodlivých
a nahádžu ich do ohnivej pece[619]; (50)tam
bude plač a zatínanie[620] zubov.

(51)Ježiš im vraví: Pochopili ste všet-
ky tieto veci? Vravia mu: Áno[, Pane].
(52)A on im povedal: Pre túto príčinu
je každý pismár[634], získaný[11] kráľovstvu[635]
nebies za učeníka, podobný hospodá-
rovi[636] domu[637], ktorý[637] zo svojho pokladu
vynáša[637] nové aj staré veci.

(53)A keď Ježiš skončil tieto prirov-
nania, stalo sa, *že* odtadiaľ ustúpil[638],
(54)i prišiel do svojej otčiny a vyučoval
ich v ich synagoge, takže upadali v ohú-
renie[639] a vraveli: Odkiaľ tento má túto[640]
múdrosť a tie mocné činy? (55)Či toto[584]
nie je ten syn tesára? Nevraví sa jeho ma-
teri Mária a jeho bratom Jakub a Jozef
a Šimon a Júdas? (56)A jeho sestry, či
sú nie všetky u nás? Odkiaľ teda tento
má[640] tieto všetky veci? (57)I urážali sa
pre neho[641] a Ježiš im povedal: Prorok nie
je bez cti, iba ak v svojej otčine a v svo-
jom dome. (58)A pre ich neveru tam veľa
mocných činov nevykonal.

14 V onej dobe počul chýr o Je-
žišovi[642] Héródés, tetrarcha[643],
(2)a povedal svojim sluhom: Toto[584] je Ján,
krstiteľ; on bol od mŕtvych vzkriesený[645]
a pre túto príčinu v ňom prejavujú svoju
silu[646] tie mocné činy. (3)Lebo Héródés
sa bol Jána zmocnil, zviazal *ho* a vsadil[647]
do väzenia pre Héródiadu, ženu Filipa,
svojho brata, (4)lebo Ján mu vravel[648]: Je
ti nie dovolené ju mať. (5)A bol by ho rád
zabil, no[649] bál sa[650] davu, pretože ho mali
za proroka. (6)No keď sa oslavovali[651] Hé-
ródove narodeniny, zatancovala[652] pred
všetkými[653] dcéra tej Héródiady a Héró-
dovi sa zapáčila; (7)preto[654] jej s prísahou
sľúbil dať, čokoľvek si vyprosí. (8)A ona,
súc navedená[645 655] od svojej matere, vraví:
Daj mi tu na tácni hlavu Jána, krstiteľa.
(9)A kráľ upadol v zármutok[656], no[649]
pre prísahy a *pre* tých, ktorí s *ním* ležali
pri stole, naručil, žeby *jej* bola daná[645].
(10)I dal Jána vo väzení sťať[657] (11)a jeho
hlava bola donesená[645] na tácni a daná[645]
tej dievke, i doniesla *ju* svojej materi.
(12)A prišli jeho učeníci a prevzali[658] telo
a pochovali ho, a prišli a dali vedieť[659]
Ježišovi; (13)a Ježiš, počujúc *o tom*, sa
odtadiaľ na lodi uchýlil na pusté miesto
v ústraní.

A davy, počujúc *o tom*, sa ho z[282] miest
peši dali nasledovať. (14)A vyjdúc uvidel
početný dav a pocítil *vzhľadom* na nich
vnútorný súcit[660], i uzdravoval[660] ich chor-
ľavých. (15)No keď nastal večer, pristú-
pili *k* nemu jeho učeníci a vraveli: To
miesto je pusté a čas už prešiel; prepusť[661]
davy, aby odišli do dedín a nakúpili si[662]
potravín.

(16)No Ježiš im povedal: Nie je im
treba[359] odchádzať, dajte im zajesť[663] vy.
(17)No oni mu vravia: Nemáme tu, iba ak
päť chlebov a dve ryby. (18)A on povedal:
Neste[664] mi ich sem. (19)A naručil, žeby
davy boli poukladané[645 665] na tráve, vzal
tých päť chlebov a tie dve ryby, pozrel
hore do neba a požehnal[666], i rozlámal
tie chleby a podal učeníkom a učeníci
davom; (20)a všetci si zajedli[663] a boli
nasýtení[645 667], i pozbierali[658], čo zvyšo-
valo úlomkov, plných dvanásť košíkov[668].
(21)A tých, ktorí jedli, bolo asi päťtisíc
mužov, okrem žien a malých dietok.
(22)A hneď učeníkov prinútil nastúpiť
do lode a brať sa pred ním na druhý breh,
pokým neprepustí[661] davy; (23)a prepus-
tiac[661] davy, vystúpil na vrch do ústrania

www.biblia.sk

pomodliť sa[669]. A keď nastal večer, bol
tam sám, (24)no loď už bola prostred
mora pod náporom[670] vĺn, lebo vietor
bol opačného smeru. (25)Ale za štvrtej
nočnej hliadky k nim zišiel, kráčajúc[671]
po mori, (26)a učeníci, uvidiac ho po
mori kráčať[671], upadli v zdesenie[672] a vra-
veli, že je to prízrak; a od strachu sa dali
kričať[335]. (27)No Ježiš *k* nim ihneď preho-
voril, vraviac: Buďte spokojní[673], *to* som
ja, nebojte sa. (28)A Peter mu v odvetu
povedal: Pane, ak si *to* ty, naruč mi prísť
po vodách[674] k tebe. (29)A on povedal:
Príď. A Peter zostúpil z[96] lode a vykročil
na vody, žeby prišiel k Ježišovi; (30)no
vidiac[675] vietor, *že je* silný, zľakol sa[650],
a začnúc sa potápať, skríkol[676], vraviac:
Pane, zachráň ma[677]! (31)A Ježiš hneď vy-
strel ruku a zachytil si[678] ho, i vraví mu:
Máloverný, k čomu[679] si zapochyboval[680]?
(32)A keď vystúpili[95] do lode, ustal vietor
(33)a tí v lodi prišli a poklonili sa mu[681],
vraviac: Naozaj si Boží Syn. (34)I pre-
plavili sa a prišli do zeme Gennésareta;
(35)a muži oného miesta, rozpoznajúc[682]
ho, vyslali do celého okolitého kraja
a prinášali[682] mu všetkých, ktorí sa mali
zle, (36)i prosili ho snažne, aby si smeli
len siahnuť[683] na lem[684] jeho šaty[684],
a koľkí si siahli, bolo im dokonale[685] po-
možené[677 686].

15 Tu *k* Ježišovi pristupujú pismári
a fariseji z[282] Jerúsaléma a vravia:
(2)Prečo tvoji učeníci prestupujú poda-
nie[687] starších[688]? Veď si neumývajú svoje
ruky, keď[213] sa priberajú jesť[689] chlieb.
(3)No on im v odvetu povedal: Prečo aj vy
pre svoje podanie[687] prestupujete Boží prí-
kaz? (4)Boh predsa prikázal, vraviac[690]:
Cti svojho[691] otca a svoju[691] mať; a[692]: Kto
o otcovi alebo materi hovorí zle[693], nechť
smrťou skoná. (5)No vy vravíte: Ktokoľ-
vek povie svojmu[691] otcovi alebo svojej[691]
materi: čímkoľvek by sa ti odo[694] mňa
dostalo úžitku[695], *je* dar[696] – (6)i nebude
nijako svojho otca alebo svoju mať ctiť;
a pre svoje podanie[687] ste platnosti zbavili
Boží príkaz. (7)Pokrytci! Pekne[195] o vás
prorokoval[697] Isaiáš, vraviac[698]: (8)Tento
ľud ma ctí perami, no ich srdce je odo
mňa ďaleko[699] vzdialené; (9)ale márne ma
uctievajú[700], *ako* učeniam vyučujúc priká-
zaniam ľudí. (10)I privolal si dav a pove-
dal im: Čujte a chápajte: (11)Nie to, čo do
úst vstupuje, človeka znečisťuje[701], lež to,
čo z úst vychodí, to človeka znečisťuje[701].
(12)Tu pristúpili jeho učeníci a povedali
mu: Vieš, že fariseji sa urazili[702], počujúc
to slovo? (13)No on povedal v odvetu:
Každá sadenica, ktorú nezasadil môj ne-
beský Otec, bude vykorenená[703]. (14)Ne-
chajte ich, sú *to* slepí vodiči[704] slepcov; no
ak slepec vodí[704 705] slepca, padnú obaja do
jamy. (15)A Peter mu v odvetu povedal:
Objasni nám to prirovnanie. (16)No on
povedal: Aj vy ste až doposiaľ nechápaví?
(17)Ešte si neuvedomujete, že všetko, čo
vstupuje do úst, sa dostáva[706] do brucha
a vypúšťa do záchoda? (18)No tie veci,
ktoré z úst vychodia, vystupujú[707] zo
srdca, a oné človeka znečisťujú[701]; (19)zo
srdca predsa vystupujú[707] zlé myšlienky,
vraždy, cudzoložstvá[708], smilstvá[708], krá-
deže, krivé svedectvá, rúhania[708]; (20)to-
to[709] sú veci, ktoré človeka znečisťujú[701],
ale neumytými rukami zajesť, to človeka
neznečisťuje[701].

(21)A Ježiš odtadiaľ vyšiel a uchýlil
sa do[710] končín Tyru a Sidóna; (22)a hľa,
z oného územia[711] vyšla *jedna* kanaan-
ská žena[712] a skríkla[713] [na neho[714]], vra-
viac: Zmiluj sa nado mnou, Pane, Synu
Dávida! Moja dcéra je zle[715] ovládaná
démonom. (23)No on jej neodvetil *ani*
slovo, a jeho učeníci pristúpili a žiadali
ho, vraviac: Odbav[716] ju, pretože za nami
pokrikuje. (24)No on v odvetu povedal:
Nebol som vyslaný[717], iba ak ku strateným
ovciam domu Israéla. (25)No ona prišla
a klaňala sa mu, vraviac: Pane, buď mi
nápomocný[718]! (26)No on v odvetu po-
vedal: Nie je správne[719] chlieb detí vziať
a hodiť psíčatám[720]. (27)No ona povedala:
Ba áno[721], Pane, veď aj psíčatá[720] žerú z[282]
omrviniek, ktoré padajú zo[282] stola ich
pánov. (28)Tu jej Ježiš v odvetu povedal:
Ó žena, veľká *je* tvoja viera, nech sa ti
stane, ako si želáš. A tá jej dcéra bola od
onej hodiny vyliečená[722].

(29)A Ježiš odtadiaľ prešiel *inam*[722]
a prišiel[723] k moru Galiley[724], i vystúpil na
vrch a usadol tam. (30)I pristúpili *k* nemu
početné davy, majúce so sebou[725] chro-
mých, slepcov, nemých, dokaličených

www.biblia-katolicka.sk

a veľa iných, i nakládli[726] ich k jeho nohám
a uzdravoval[727] ich, (31)takže davy upadli
v údiv[727], vidiac nemých hovoriť, dokaličených zdravých, chromých chodiť, slepcov vidieť, i dali sa oslavovať Israélovho
Boha[727]. (32)No Ježiš si privolal svojich
učeníkov a povedal: Mám voči davu vnútorný súcit[727], pretože pri mne ostávajú už
tri dni a nemajú čoho zajesť[727], a nerád by
som ich prepustiť[727] s pôstom[728], aby nebodaj[265] na ceste nezamdleli. (33)A jeho učeníci mu vravia: Odkiaľ vezmeme[729] v pustatine toľko chlebov, žeby sme nasýtili[730]
toľký dav? (34)A Ježiš im vraví: Koľko
chlebov máte? A oni povedali: Sedem,
a trochu rybiek. (35)I naručil davom usadiť sa[731] na zem, (36)vzal tých sedem chlebov a tie ryby, poďakoval a rozlámal a dával učeníkom a učeníci davu. (37)A všetci
si zajedli[727] a boli nasýtení[730], i pozbierali,
čo zvyšovalo úlomkov, plných sedem košov[732]. (38)A tých, ktorí jedli, bolo štyritisíc mužov, okrem žien a malých dietok.
(39)I prepustil[717] davy, nastúpil do lode
a prišiel k hraniciam[733] Magadana.

16 I pristúpili fariseji a sadúkeji,
a aby *ho* pokúšali[734], žiadali[735] ho,
žeby im ukázal *voľajaké* znamenie z neba.
(2)No on im v odvetu povedal: Keď nastane večer, vravíte: pohoda[736], lebo sa
nebo červenie; (3)a ráno: dnes *bude* nečas[737], lebo sa nebo červenie a chmúri.
Tvár neba síce rozlišovať viete, no *na* znamenia dôb nestačíte. (4)Zlé a cudzoložné
pokolenie[738] sa zháňa za znamením[738]
a znamenie mu nebude dané, iba ak znamenie Jonáša. I opustil[739] ich a odišiel.

(5)A jeho učeníci, príduc na druhý
breh, boli[740] zabudli vziať chlieb[741];
(6)a Ježiš im povedal: Vystríhajte sa[742]
a majte sa na pozore pred kvasom[743] farisejov a sadúkejov. (7)No oni sa medzi
sebou dohovárali[744], vraviac: Pretože sme
nevzali chlieb[745]. (8)A Ježiš spoznajúc *to*
povedal: Čo sa medzi sebou dohovárate[744]
máloverní, pretože ste nevzali chlieb[745]?
(9)Nerozumiete ešte ani si napamätate
tých päť chlebov tých päťtisíc, a koľko
košíkov[745] ste nazbierali, (10)ani tých
sedem chlebov tých štyritisíc, a koľko
košov[745] ste nazbierali? (11)Ako *to*, *že* nerozumiete, že nie o chlebe[745] som vám povedal: majte sa na pozore pred kvasom[745]
farisejov a sadúkejov? (12)Tu pochopili,
že im nepovedal, žeby sa mali na pozore
pred kvasome chleba[745], lež pred náukou[745] farisejov a sadúkejov.

(13)No príduc do končín[745] Césarey
Filipovej, pýtal sa Ježiš svojich učeníkov,
vraviac. Kto vravia ľudia, že som ja, Syn
človeka? (14)A oni povedali: Podaktorí,
že Ján, krstiteľ, a druhí zasa, že Eliáš,
a iní[746], že Jeremiáš alebo jeden *z* prorokov. (15)Vraví im: No kto vravíte vy,
že som? (16)A ŠimonPeter v odvetu povedal: Ty si Kristus, Syn živého Boha.
(17)A Ježiš mu v odvetu povedal: Blažený
si, Šimon Bar-Jóna[747], pretože ti *to* neodhalilo mäso a krv, lež môj Otec, ktorý
je v nebesiach; (18)a vravím ti aj ja, že
ty si Peter[748]. A na tejto skale zbudujem
svoje zhromaždenie, a brány hádu[749] ho
nezdolajú[750]; (19)a dám ti kľúče kráľovstva nebies, a čokoľvek zviažeš na zemi,
bude zviazané[751] v nebesiach, a čokoľvek
uvoľníš na zemi, bude uvoľnené[751] v nebesiach. (20)Tu svojich učeníkov dôrazne
napomenul, aby nikomu nepovedali, že
on je Kristus.

(21)Odvtedy začal Ježiš svojim učeníkom ukazovať, že musí odísť do
Jerúsaléma a vytrpieť veľa vecí od starších
a veľkňazov a pismárov, a byť zabitý[11] a tretieho dňa byť vzkriesený[11][752]. (22)A Peter
ho vzal k sebe[753] a začal ho napomínať,
vraviac: *Boh nech je* ti priaznivý[754], Pane,
to sa ti nijako nestane[755]. (23)No on sa
obrátil a povedal Petrovi: Prac sa za mňa,
Satan, si mi[756] nástrahou[757], pretože nemáš na mysli veci Božie, lež veci ľudí.
(24)Tu Ježiš svojim učeníkom povedal:
Ak chce[758] kto prísť za mnou, nech sa
odriekne[759] sám seba a chopí sa svojho
kríža[760] a nasleduje ma, (25)lebo ktokoľvek bude chcieť[758] zachrániť svoje žitie[761],
stratí ho, a ktokoľvek svoje žitie[761] pre
mňa stratí, nájde ho. (26)Akýže osoh[762]
má človek, ak získa celý svet a na svojej
duši[761] utrpí škodu[763]? Alebo čo dá človek
výmenou za svoju dušu[761]? (27)Veď Syn
človeka bude skoro[764] prichádzať v sláve
svojho Otca s jeho[765] anjelmi, a vtedy
každému odplatí podľa jeho konania.
(28)Veru, vravím vám: *z* tých, ktorí tu

www.mosaicpress.sk

stoja, sú niektorí takí, že[766] nijako neokúsia smrť, kým neuvidia Syna človeka prichodiť v svojom kraľovaní[768].

17 A po šiestich dňoch so *sebou* Ježiš berie Petra a Jakuba a Jána, jeho brata[767], a vyvádza[95] ich na vysoký vrch do ústrania. (2)A bol pred nimi premenený[769 11], i zažiarila jeho tvár ako slnko a jeho šatstvo sa stalo bielym ako svetlo; (3)a hľa, ukázal sa im Mojžiš a Eliáš, zhovárajúci sa s ním. (4)A Peter v odvetu Ježišovi povedal: Pane, je dobré[770], že sme tu; ak si želáš, zriaďme[771] tu tri stany[772], tebe jeden a Mojžišovi jeden a jeden Eliášovi. (5)Zakiaľ ešte hovoril, hľa, zatônil[773] ich sveteľný[774] oblak, a hľa, z toho oblaku hlas, vraviaci: Tento je môj milovaný Syn, v ktorom som našiel svoju slasť – jemu načúvajte. (6)A učeníci počujúc *to* padli na svoju tvár a nesmierne sa zľakli[775]; (7)a Ježiš pristúpil, dotkol sa ich[776] a povedal: Vzchopte sa[777] a nebojte sa. (8)A pozdvihnúc svoje oči, neuvideli nikoho, iba ak Ježiša samotného. (9)A keď z toho vrchu zostupovali, prikázal im Ježiš, vraviac: O tomto videní[778] nikomu nevravte, pokým Syn človeka nevstane spomedzi mŕtvych. (10)A [jeho] učeníci sa ho spýtali, vraviac: *Prečo*[779] teda pismári vravia, že najprv musí prísť Eliáš? (11)A on im v odvetu povedal: Eliáš, pravda, prichodí najprv a napraví[780] všetky veci, (12)no vravím vám, že Eliáš už prišiel a nerozpoznali[781] ho, lež na ňom spáchali[782], koľko vecí sa im zachcelo. Tak od nich aj Syn človeka skoro bude[783] trpieť. (13)Tu učeníci pochopili, že im *to* povedal o Jánovi, krstiteľovi.

(14)A keď prišli k davu, pristúpil *k* nemu *jeden* človek, padal pred ním[784] na kolená (15)a vravel: Pane, zmiluj sa nad mojím synom, pretože je námesačný[785] a zle[785] trpí, lebo často padá do ohňa a často do vody; (16)a priviedol som ho *k* tvojim učeníkom a nepodarilo sa im[786] ho uzdraviť. (17)A Ježiš v odvetu povedal: Ó neveriace a zvrátené[787] pokolenie[788], dokedy budem s vami[789]? Dokedy vás budem znášať? Veďte[790] mi ho sem! (18)A Ježiš ho napomenul[791] a ten démon od neho vyšiel, a ten chlapec bol od onej hodiny uzdravený[11 792]. (19)Tu učeníci pristúpili stranou *k* Ježišovi a povedali: Prečo sa ho nepodarilo vyhnať nám[786]? (20)A on im vraví: Pre vašu neveru, lebo veru[793], vravím vám: ak budete mať vieru ako zrno horčice, rieknete tomuto vrchu: presuň sa[794] odtiaľto tamto, a presunie sa[794] a nič vám nebude nemožné. (21)No tento druh nevychodí, iba ak modlitbou a pôstom[795].

(22)A keď pobývali v[796] Galilei, povedal im Ježiš: Schyľuje sa k vydávaniu Syna človeka[797] do rúk ľudí, (23)i zabijú ho a tretí deň bude vzkriesený[11 797]. I upadli v nesmierny zármutok[797]. (24)A keď prišli do Kafarnaúma, pristúpili *k* Petrovi tí, ktorí vyberali[798] didrachma[799], a povedali: Váš učiteľ didrachma[442] neodvádza[800]? (25)Vraví: Ba áno[801]. A keď prišiel do domu, predstihol ho Ježiš, vraviac: Čo myslíš[802], Šimon? Králi zeme – od koho berú[803] clá[804] alebo poplatok? Od svojich synov či od cudzích[805]? (26)Peter mu vraví: Od cudzích[805]. Ježiš mu riekol: Potom teda[806] sú synovia slobodní; (27)no aby sme sa im nestali urážkou[806], pober sa k moru, hoď udicu a vy tiahni[807] prvú rybu, ktorá vyjde[808], a otvoriac jej ústa, nájdeš statér[809]; ten[810] vezmi a daj im za[811] mňa aj *za* seba.

18 V onej hodine *k* Ježišovi pristúpili učeníci a vraveli: Ktože je v kráľovstve[313] nebies *naj*väčší[812]? (2)A Ježiš si privolal *jedno* dieťatko, postavil ho uprostred nich (3)a povedal: Veru, vravím vám: ak nebudete obrátení[813 11] a *ne*stanete sa *takými* ako dieťatká, nijako do kráľovstva nebies nevstúpite. (4)Kto[814] teda sám seba poníži ako toto dieťatko, ten je v kráľovstve[313] nebies *naj*väčší[812], (5)a ktokoľvek jedno také dieťatko prijme v[815] mojom mene, prijíma mňa. (6)No ktokoľvek jednomu *z* týchto malých, ktorí vo mňa[816] veria, dá podnet k úrazu[806], osožilo by[817] mu, aby na jeho šiju bol zavesený[11] oslí[818] žarnov[819] a *on aby* bol potopený[11] do hlbiny[820] mora. (7)Beda svetu pre príčiny[821] úrazov[757]! Áno, ku príčinám úrazov[757] nutne musí dochádzať[822]; jednako beda onému človekovi, skrze ktorého ku príčine úrazu[757] dochodí[823]. (8)A ak ti podnet k úrazu dáva[806] tvoja ruka alebo tvoja noha, vytni ju a zahoď od seba; je ti lep-

www.mydebnik.sk

šie[824] chromému alebo dokaličenému
vstúpiť do života ako majúcemu dve ruky
alebo dve nohy byť zahodený[11] do večného
ohňa. (9)A ak ti podnet k úrazu dáva[806]
tvoje oko, vyrvi ho a zahoď od seba; je
ti lepšie[824] jednookému vstúpiť do života
ako majúcemu dve oči byť zahodený[11] do
ohnivého pekla[825]. (10)Hlaďte[826], žeby ste
ani jedným *z* týchto malých nepohrdli,
lebo vám vravím, že ich anjeli v nebe-
siach ustavične hľadia *na*[827] tvár môjho
Otca, ktorý *je* v nebesiach. (11)Veď Syn
človeka prišiel zachrániť to, *čo je* stra-
tené[828]. (12)Čo myslíte[802]? Ak sa voľakto-
rému človekovi *do*stane sto oviec a jedna
z nich zblúdi[830], ne*stane sa*, *že* nechá tých
deväťdesiatdeväť na vrchoch, poberie sa
a hľadá tú blúdiacu[830]? (13)A ak sa stane,
že ju nájde, veru, vravím vám, že sa nad
ňou väčšmi raduje ako nad tými deväťde-
siat deviatimi nezblúdilými[830]. (14)Tak
nie je vôľa[555] vášho Otca[829], ktorý je v ne-
besiach, aby jeden *z* týchto malých zahy-
nul[831].

(15)No ak tvoj brat proti tebe zhreší,
choď, pokarhaj[832] ho medzi tebou a ním
samotným; ak ťa vypočuje, získal si
svojho brata. (16)No ak [ťa] nevypočuje,
priber so sebou ešte jedného alebo dvoch,
aby každá záležitosť[833] bola založená[834]
na slove[835] dvoch alebo troch svedkov[836];
(17)no ak ich odmietne vypočuť[837], povedz
zhromaždeniu, a ak aj zhromaždenie od-
mietne vypočuť[837], nech ti je priam *takým*
ako voľakto z národov[838] a vyberač dávok.
(18)Veru, vravím vám: koľkokoľvek vecí
zviažete na zemi, budú zviazané[838] v nebi,
a koľkokoľvek vecí uvoľníte na zemi,
budú uvoľnené[838] v nebi. (19)Ďalej vám
vravím, že ak sa dvaja z vás na zemi do-
hodnú[839] o hociakom[840] predmete[841], nech
by si vyprosovali[842] hočičo[843], stane[844] sa
im od môjho Otca, ktorý *je* v nebesiach,
(20)lebo kde sú dvaja alebo traja zídení[845]
k menu môjmu[846], tam som v ich strede.

(21)Tu *k* nemu pristúpil Peter a pove-
dal: Pane, koľko ráz proti mne môj brat
zhreší a odpustím mu? Až sedem ráz?
(22)Ježiš mu vraví: Nevravím ti až se-
dem ráz, lež až sedemdesiat ráz sedem
ráz. (23)Pre túto príčinu sa kráľovstvo
nebies stalo[850] podobným kráľovi[847],
ktorý si zaumienil[848] usporiadať[849] účty
so svojimi nevoľníkmi; (24)a keď začal
usporiadovať[849], bol mu privedený jeden,
dlžný desaťtisíc talentov[851]. (25)A keďže
nemal *čím* zaplatiť[852], naručil [jeho] pán,
žeby bol predaný[853] on aj jeho žena a deti
a všetky veci, koľké mal, a žeby bolo za-
platené[852]. (26)Ten nevoľník teda padol
a klaňal sa mu, vraviac: Pane, pozhovej
mi[854] a zaplatím[852] ti všetko. (27)A pán
oného nevoľníka, pocítiac vnútorný súcit[855],
ho prepustil[855] a tú pôžičku mu
prepáčil[856]. (28)No onen nevoľník vyjdúc
stretol[857] jedného *zo* svojich spolunevoľ-
níkov, ktorý mu dlhoval sto denárov[858];
i zmocnil sa ho a hrdúsil *ho*, vraviac:
Zaplať[852] [mi], ak čo dlhuješ. (29)Ten
jeho spolunevoľník teda padol [k jeho
nohám] a snažne ho prosil, vraviac: Po
zhovej mi[854] a zaplatím[852] ti. (30)No on
nechcel[848], lež odišiel a uvrhol ho do väze-
nia, kým by nezaplatil[852] to, *čo bolo* dlžné.
(31)No jeho spolunevoľníci, uvidiac, čo
sa stalo, upadli v nesmierny zármutok[859],
i išli[859] a všetko, čo sa stalo, vysvetlili
svojmu pánovi. (32)Tu si ho jeho pán pri-
volal a vraví: Zlý nevoľník, všetku onú dl-
žobu som ti odpustil, keďže[860] si ma upro-
sil. (33)Nemal si sa aj ty zmilovať nad
svojím spolunevoľníkom, ako som sa aj
ja zmiloval nad tebou? (34)I ozhneval sa
jeho pán a odovzdal ho mučiteľom, kým
by nezaplatil[852] všetko to, *čo bolo* dlžné.
(35)Tak spraví môj nebeský Otec aj vám,
ak každý svojmu bratovi zo[96] svojich sŕdc
neodpustíte.

19 A keď Ježiš skončil tieto slová,
stalo sa, *že* ustúpil[861] z[96] Galiley
a prišiel na územie[862] Júdska za Jordá-
nom, (2)i dali sa ho nasledovať početné
davy a uzdravoval[862] ich tam.

(3)I pristúpili *k* nemu fariseji, aby ho
pokúšali[862], a vraveli: Či je človeku dovo-
lené prepustiť svoju ženu z[863] hociakej[864]
príčiny? (4)No on [im] v odvetu povedal:
Nečítali ste[865], že ten, ktorý *ich* utvoril,
utvoril ich od začiatku[866] *ako* mužské
a ženské pohlavie[867] (5)a povedal[868]:
Následkom toho človek opustí[869] otca aj
mať[870] a bude zlúčený so svojou ženou[871],
i stanú sa tí dvaja jedným mäsom[872],
(6)takže už nie sú dvaja, lež jedno mäso?

www.nbs.sk

Čo teda spojil Boh, nech človek nerozlučuje. (7)Vravia mu: *Pre*čo teda Mojžiš
prikázal dať list rozvodu a prepustiť [ju]?
(8)Vraví im: Mojžiš vám povolil prepúšťať[873] svoje ženy vzhľadom na vašu tvrdosť
srdca, no od začiatku tak nebolo[874]. (9)No
vravím vám, že ktokoľvek svoju ženu prepustí, nie[875] pre smilstvo[876], a zosobáši sa
s druhou, cudzoloží, a kto sa zosobáši
s prepustenou, cudzoloží. (10)Jeho učeníci mu vravia: Ak sa má[877] vec[878] človeka
s ženoum takto, neosoží zosobášiť sa.
(11)A on im povedal: Nie všetci vedia
prijať[879 880] toto slovo, lež *tí*, ktorým je
dané, (12)lebo sú bezženci[881], ktorí[279] sa
tak[882] zrodili[883] z materiných útrob[884], a sú
bezženci[881], ktorí[279] boli v bezženstvo uvedení[881] od ľudí, a sú bezženci[881], ktorí[279] sa
sami v bezženstvo uviedli[881] pre kráľovstvo nebies. Kto môže prijímať[879], nech
prijíma[879].

(13)Tu sa k nemu prinášali[885] dieťatká,
aby na ne kládol[885] ruky[870] a modlil sa[885], no
učeníci ich okrikovali[885 886]. (14)No Ježiš
povedal: Nechajte dieťatká a nebráňte[887]
im ku mne prichádzať[885], lebo takýchto
je kráľovstvo nebies. (15)I pokládol na ne
ruky[870] a pobral sa odtadiaľ.

(16)A hľa, pristúpil jeden a povedal mu:
Učiteľu, čo dobré[205] mám vykonať[888], aby
som mal večný život[889]? (17)A on mu povedal: Čo sa ma pýtaš na dobré[890 891]? Ten,
ktorý je dobrý[890], je jeden[892]. No ak chceš[893]
vstúpiť do života, dodržiavaj príkazy.
(18)Vraví mu: Ktoré? A Ježiš povedal:
Nebudeš vraždiť, nebudeš cudzoložiť,
nebudeš kradnúť, nebudeš krivo svedčiť, (19)cti svojho[894] otca aj svoju[894] mať,
a budeš milovať toho, *ktorý je* ti blízko[894],
ako sám seba. (20)Ten mladík mu vraví:
Všetky tieto veci som zachoval; čoho mám
ešte nedostatok[895]? (21)Ježiš mu riekol:
Ak chceš[893] byť dokonalý, choď, predaj,
čo je tvoje[896], a daj chudobným, a budeš
mať poklad v nebi, a poď[488], nasleduj ma.
(22)No ten mladík, počujúc to slovo, odišiel smutný, lebo mal veľké[897] majetky[898].
(23)A Ježiš svojim učeníkom povedal:
Veru, vravím vám: boháč sťažka vnikne[899]
do kráľovstva nebies. (24)A opäť vám
vravím: ľahšie je ťave vniknúť[899] dierkou
ihly ako boháčovi vniknúť[899] do Božieho
kráľovstva. (25)A učeníci počujúc *to* upadali v nesmierne ohúrenie[639] a vraveli: Kto
teda môže byť zachránený[11]? (26)No Ježiš
sa na *nich* zahľadel a povedal im: Ľuďom
je toto nemožné, no Bohu[900] sú všetky
veci možné. (27)Tu mu Peter v odvetu
povedal: Hľa, my sme nechali všetky veci
a nasledovali sme[901] ťa; čo teda budeme
mať my[902]? (28)A Ježiš im povedal: Veru,
vravím vám, že vy, ktorí ste ma nasledovali[901], – v obrodení[903], keď Syn človeka
zasadne na svojom tróne[904] slávy, zasadnete aj vy na dvanásť trónov, súdiť[905] dvanásť kmeňov Israéla. (29)A každý, kto[906]
nechal domy[907] alebo bratov alebo sestry
alebo otca alebo mať alebo ženu alebo
deti alebo role pre meno moje[908], dostane
stonásobok a zdedí večný život. (30)No
mnohí prví budú poslednými a poslední

20 prvými, (**20**:1)lebo kráľovstvo
nebies je podobné hospodárovi[636] domu[909], ktorý[906] si hneď včasráno
vyšiel najať na svoju vinicu pracovníkov;
(2)i dohodol sa[909] s pracovníkmi na denári[909] *za* deň a odoslal ich na svoju vinicu.
(3)A vyjdúc okolo tretej hodiny, uvidel
ďalších stáť zaháľajúcich[910] na trhovisku;
(4)aj oným povedal: Choďte aj vy na vinicu, a čokoľvek bude spravodlivé, vám
dám. A oni odišli. (5)Opäť vyjdúc okolo
šiestej a deviatej hodiny, urobil takisto.
(6)No vyjdúc okolo jedenástej [hodiny],
zastihol[911] *tam* stáť ďalších, i vraví im: Čo
tu stojíte[912], zaháľajúc[910] celý deň? (7)Vravia mu: Pretože si nás nikto nenajal. Vraví
im: Choďte aj vy na vinicu[, čokoľvek
bude spravodlivé, dostanete]. (8)No keď
nastal večer, vraví pán tej vinice svojmu
zmocnencovi: Zavolaj pracovníkov a vyplať[913] [im] mzdu, počnúc od posledných
až po prvých. (9)I prišli tí *najatí* okolo
jedenástej hodiny a dostali po denári[909].
(10)A prišli tí prví a nazdali sa[901], že dostanú viac; a dostali aj oni podenári[909];
(11)a vezmúc[914] hundrali proti hospodárovi domu[909], (12)vraviac: Títo poslední
odpracovali jednu hodinu a spravil si ich
rovnými nám, ktorí sme podstúpili[915] ťažobu dňa a úpek[916]. (13)No on jednému
z nich v odvetu povedal: Priateľu[917], nekrivdím ti. Či si sa so mnou nedohodol[909]
na denári[918]? (14)Zober to, *čo je* tvoje,

www.biblia.sk

a choď; no tomuto poslednému si želám[918]
dať, ako aj tebe. (15)Či[919] je mi nie dovo-
lené vo veciach svojich[920] spraviť, čo si
želám[918]? Či[919] je tvoje oko zlé, pretože ja
som dobrotivý[920]? (16)Tak budú poslední
prvými a prví poslednými, lebo je veľa po-
volaných, no málo vyvolených.

(17)A Ježiš, vystupujúc[95] do Jerúsaléma,
vzal na ceste tých dvanástich učeníkov
k *sebe* stranou a povedal im: (18)Hľa, vy-
stupujeme[95] do Jerúsaléma a Syn človeka
bude vydaný veľkňazom a pismárom,
i odsúdia ho na smrť (19)a vydajú ho ná-
rodom[921] na to, žeby sa *ho* jali posmievať
a zbičovali a ukrižovali[922], a tretieho dňa
opäť vstane.

(20)Tu *k* nemu pristúpila mať synov
Zebedea so svojimi synmi, klaňala sa
a čosi od neho žiadala[923]; (21)a on jej po-
vedal: Čo si želáš[918]? Vraví mu: Povedz,
aby títo dvaja moji synovia v tvojom krá-
ľovstve[939] usadli jeden po tvojej pravici
a jeden po tvojej ľavici[924]. (22)No Ježiš
v odvetu povedal: Neviete, čo si žiadate[923].
Môžete piť[925] kalich, ktorý skoro budem[783]
piť ja? Vravia mu: Môžeme. (23)[I] vraví
im: Môj kalich síce[926] piť budete[925], no dať
usadnúť po mojej pravici a po [mojej] ľa-
vici[924] nie je vec moja[920], lež *to patrí tým*,[927]
ktorým je *to* prihotovené[927] od môjho
Otca. (24)A tí desiati sa počujúc *to* na
tých dvoch bratov[928] pohoršili[929]; (25)no
Ježiš si ich privolal a povedal: Viete, že
vládcovia národov nad nimi[930] panujú[931]
a veľkí nad nimi[930] vykonávajú právo-
moc[931]. (26)Medzi vami takto nebude,
lež ktokoľvek si želá[918 932] stať sa medzi
vami veľkým, bude vaším posluhom[933],
(27)a ktokoľvek si želá[918 932] byť medzi
vami prvý, nech je vaším nevoľníkom,
(28)priam *tak* ako Syn človeka neprišiel,
žeby sa mu posluhovalo[929], lež žeby po-
slúžil[934] a dal svoje žitie *za* výkupné za[935]
mnohých.

(29)A keď sa poberali von z[96] Jericha,
dal sa ho nasledovať početný dav;
(30)a hľa, dvaja slepci, sediaci pri ceste,
počujúc, že sa pomimo berie Ježiš, sa
dali kričať[936] vraviac: Zmiluj sa nad nami,
Pane, Synu Dávida! (31)A dav ich zahria-
kal[936], aby zamĺkli, no oni *tým* väčšmi kri-
čali, vraviac: Zmiluj sa nad nami, Pane,
Synu Dávida! (32)A Ježiš zastal, zavolal
ich a povedal: Čo si želáte[918], žeby som
vám spravil? (33)Vravia mu: Pane, aby
naše oči boli otvorené[929]. (34)I pocítil
Ježiš vnútorný súcit[936], siahol na ich oči[937]
a ihneď ich oči prezreli[938], i dali sa ho na-
sledovať.

21 A keď sa priblížili k Jerúsalému[940]
a prišli k Bétfage[940] pri vrchu Olív,
tu vyslal Ježiš dvoch učeníkov, (2)vra-
viac im: Poberte sa do tej dediny, ktorá
je naproti vám, a hneď natrafíte *na* oslicu
tam priviazanú a s ňou mláďa; uvoľnite[941]
ich a priveďte mi *ich*. (3)A ak vám kto čo
povie, rieknete: je ich treba *Pánovi[942],
i odošle ich hneď. (4)A toto celé sa udalo,
aby bolo splnené[942] to, *čo bolo* rečené[942]
skrze[942] proroka, vravia ceho[943]: (5)Po-
vedzte dcére Sióna: Hľa, prichodí ti tvoj
Kráľ, tichý[491] a nasadnutý na osla, a *to*
na mláďa, syna ťahúňa[944]. (6)I pobrali sa
učeníci a zachovali sa podľa *toho*, ako im
Ježiš nariadil, a (7)priviedli tú oslicu a to
mláďa a nakládli na ne[950] svojho šatstva,
i usadil sa na ňom[945]. (8)A veľmi početný
dav[946] nastlal[947] vlastného[948] šatstva[949] na
cestu[950], a druhí utínali zo[282] stromov ko-
náre a stlali[947] na cestu[950]. (9)A davy, ktoré
sa brali pred ním, aj tie, ktoré nasledovali,
volali, vraviac: *Hósanna*[951] Synovi Dávida!
Nech je požehnaný ten, ktorý prichodí
v mene Pána! *Hósanna*[951] v najvyšších
miestach! (10)A pri jeho vstupe do Jerú-
saléma sa celé mesto vzrušilo[952] a vravelo:
Kto je toto[584]? (11)A davy vraveli: Toto[584]
je Ježiš, ten prorok, ktorý *je* z[282] Nazareta
z Galiley[953].

(12)A Ježiš vstúpil do [Božieho]
chrámu a vyhnal všetkých tých, ktorí
v chráme predávali a kupovali, a popre-
vracal stoly zmenárnikov a sedadlá tých,
ktorí predávali holuby[954]. (13)A vraví im:
Je napísané[955]: Môj dom sa bude volať[967]
domom modlitby, no vy ste ho spravili
pelechom[956] lupičov[957]. (14)A v chráme
k nemu pristúpili slepci a chromí a po-
uzdravoval ich. (15)A veľkňazi a pismári,
uvidiac divy, ktoré vykonal, a dietky,
ktoré v chráme volali a vraveli: *Hósanna*[951]
Synovi Dávida, pohoršili sa[958] (16)a po-
vedali mu: Čuješ, čo títo vravia? A Ježiš
im vraví: Áno; nečítali ste[967] nikdy[959]:

www.tlcs.org.sk

Z úst batoliat[960] a dojčeniec si si zriadil[961]
chválu? (17)I opustil[869] ich, vyšiel von
z mesta do Bétanie a prenocoval tam.
(18)No včasráno, nastúpiac cestu späť
do mesta, vyhladol, (19)a uvidiac na ceste
jeden figovník, prišiel k nemu a nena-
šiel na ňom nič, iba ak lístie. A vraví mu:
Nech z teba už nikdy[962] viac nevznikne
ovocie. A ten figovník naskutku uschol.
(20)A učeníci sa uvidiac *to* zadivili a vra-
veli: Ako ten figovník naskutku uschol!
(21)A Ježiš im v odvetu povedal: Veru,
vravím vám: ak budete mať vieru a neza-
pochybujete, budete môcť vykonať[963]
nielen to s tým figovníkom, lež aj ak poviete
tomuto vrchu: daj sa odstrániť a hodiť[964]
do mora, stane sa; (22)a všetky veci,
o koľkékoľvek v modlitbe s vierou[965] po-
prosíte[966], dostanete.
(23)A keď prišiel do CHRÁMU, pristúpili
k nemu, keď vyučoval, veľkňazi a starší
ľudu a vraveli: Akou právomocou[968 969] ko-
náš tieto veci? A kto ti túto právomoc[968]
dal? (24)A Ježiš im v odvetu povedal: Aj
ja sa vás *na* jednu vec[970] spýtam, a ak mi ju
poviete, rieknem aj ja vám, akou prá-
vomocou[968 969] tieto veci konám: (25)Jánov
krst – odkiaľ bol? Z neba či z ľudí? A oni
sa medzi sebou dohovárali[971] vraviac: Ak
povieme: z neba, riekne nám: prečo ste
mu teda neuverili? (26)No ak povieme:
z ľudí, bojíme sa davu, veď všetci majú
Jána za proroka. (27)I povedali Ježišovi
v odvetu: Nevieme. Riekol im aj on: Ani
ja vám nemienim vravieť[972], akou prá-
vomocou[968 969] tieto veci konám (28)No
čo myslíte[973]? *Jeden* človek mal dve deti,
i pristúpil *k* prvému a povedal: Dieťa,
choď dnes, pracuj na [mojej] vinici.
(29)A on v odvetu povedal: Nechce sa
mi[974]. No potom[975] oľutujúc *to*[976] odišiel.
(30)I pristúpil *k* druhému, povedal ta-
kisto, a on v povedal v odvetu: Ja[977], pane;
a neodišiel. (31)Ktorý z tých dvoch vyko-
nal otcovu vôľu[555]? Vravia [mu]: Ten prvý.
Ježiš im vraví: Veru, vravím vám, že vás
vyberači dávok a neviestky predchádzajú
do Božieho kráľovstva. (32)Áno, prišiel
k vám Ján na ceste spravodlivosti a neuve-
rili ste mu, no vyberači dávok a neviestky
mu uverili, no vy uvidiac *to* ste *to* potom[975]
neoľutovali[976], žeby ste mu uverili.
(33)Počujte ďalšie prirovnanie. Bol *je-*
den hospodár[978] domu[978], ktorý[978] vysadil
vinicu a postavil okolo nej plot a vykopal
v nej lis a zbudoval vežu, i prenajal[979] ju
roľníkom[980] a odišiel zo zeme[981]. (34)No
keď sa priblížila doba ovocia, vyslal k tým
roľníkom[980] svojich nevoľníkov, žeby
jeho[982] ovocie vyzdvihli[983]. (35)A roľníci[980]
jeho nevoľníkov schytali[983], ktorého zbili
a ktorého zasa zabili a ktorého dokame-
ňovali. (36)Opäť vyslal ďalších nevoľní-
kov, viacerých *od* tých prvých, i urobili
im takisto. (37)I vyslal k nim napokon[975]
svojho syna a vravel: Na môjho syna budú
mať ohľad[984]. (38)No roľníci[980], uvidiac
syna, povedali sami medzi sebou: Toto[584]
je dedič, poďte[488], snažme sa ho zabiť[985]
a zaberme[986] jeho dedičstvo. (39)I chy-
tili[983] ho, vystrčili von *z* vinice a zabili.
(40)Keď teda ten pán vinice príde, čo tým
roľníkom[980] urobí? (41)Vravia mu: *Tých*
zlých zle zahubí a tú vinicu prenajme[979]
druhým roľníkom[980], ktorí[978] mu budú
ovocie v jeho[987] obdobiach odvádzať[988].
(42)Ježiš im vraví: Nikdy ste v Písmach
nečítali[989]: Kameň, ktorý budovatelia[990]
zamietli[991], ten bol spravený[992] hlavou[993]
nárožia[994]; tá[995] prišla[996] od PÁNA a je podi-
vuhodná[995] v našich očiach? (43)Pre túto
príčinu vám vravím, že Božie kráľovstvo
bude odňaté vám[997 11] a dané[11] národu,
ktorý bude prinášať[998] jeho[987] ovocie.
(44)A kto na tento kameň padne, bude
roztrieštený[11], a na kohokoľvek padne
on, rozmece ho. (45)A veľkňazi a fariseji,
počujúc jeho prirovnania, spoznali, že
hovorí o nich, (46)a boli dychtiví sa ho
zmocniť[999], ale[1000] zľakli sa davu, lebo ho
mali za proroka.

22 A Ježiš *k* nim v odvetu opäť pre-
hovoril v prirovnaniach, vraviac:
(2)Kráľovstvo nebies sa stalo podobným
kráľovi[847], ktorý[279] svojmu synovi usporia-
dal svadobnú slávnosť[1001] (3)a vyslal svo-
jich nevoľníkov povolať na svadobnú slám-
nosť[1001] pozvaných[1002]; a nechceli[1003] prísť.
(4)Opäť vyslal ďalších nevoľníkov, vra-
viac: Povedzte pozvaným[1002]: Hľa, prihoto-
vil som svoj obed[1004], môj hovädzí dobyto-
k a kŕmniky[1030] *sú* obetované[1029] a všetky
veci hotové – poďte[488] na svadobnú slám-
nosť[1001]. (5)No oni bez záujmu[1005] odišli,

www.biblia.sk

ktorý na svoje pole a ktorý zasa po svojom obchode, (6)a ostatní sa jeho nevoľníkov zmocnili, stýrali *ich* a pozabíjali.
(7)A kráľ sa[, počujúc *o tom*,] rozhneval[1006], poslal svoje vojská a oných vrahov
pohubil a spálil[1007] ich mesto. (8)Tu svojim nevoľníkom vraví: Svadba[1001] je síce
hotová, no pozvaní[1002] neboli hodni.
(9)Poberajte sa teda na križovatky[1008]
ciest a pozvite[1002] na svadobnú slávnosť[1001],
na koľkých natrafíte[1009]. (10)I vyšli oní nevoľníci na cesty a zvolali všetkých, *na* koľkých natrafili[1009], zlých aj dobrých[205],
a svadba[1001 1010] sa zaplnila[1011] hosťmi[1012].
(11)A kráľ, vstúpiac hostí[1012] pozrieť, tam
uvidel človeka nie svadobným odevom[1001]
odetého. (12)I vraví mu: Priateľu[1013], ako
si sem vnikol[1014], nemajúc svadobný
odev[1001]? No on zanemel[1015]. (13)Tu kráľ
povedal posluhom[1016]: Zviažte jeho ruky
a nohy a odneste ho a vyhoďte do vonkajšej tmy; tam bude plač a zatínanie[1016] zubov. (14)Lebo je veľa povolaných, no málo
vyvolených.

(15)Tu sa fariseji pobrali a usporiadali
poradu[1016], ako by ho vlákali do pasce[1017]
v reči. (16)I vysielajú *k* nemu s héródóvcami svojich učeníkov so slovami[1018]:
Učiteľu, vieme, že si pravdovravný[1019]
a v pravde vyučuješ Božej ceste a na
nikom ti nezáleží[1020], lebo nehľadíš na
osobu[1021] ľudí; (17)povedz nám teda, čo
si myslíš[1022]: Je dovolené dávať[1023] cisárovi poplatok či nie? (18)No Ježiš, spoznajúc ich podlosť[1024], povedal: Čo ma
pokúšate[1025], pokrytci? (19)Ukážte mi
peniaz poplatku. A oni mu priniesli[1026]
denár[1027]. (20)I vraví im: Čí *je* tento obraz a nápis? (21)Vravia mu: Cisárov. Tu
im vraví: Odvádzajte[1023 1028] teda cisárovi,
čo je cisárovo[1029], a Bohu, čo je Božie[1029].
(22)A počujúc *to*, zadivili sa, i nechali ho
a odišli.

(23)V onen deň *k* nemu pristúpili sadúkeji, ktorí vravia, že niet opätovného
vstania, a spýtali sa ho, (24)vraviac:
Učiteľu, Mojžiš povedal[1031]: Ak voľakto
umrie, nemajúc detí, prižení sa jeho
brat švagrovsky k jeho žene a spôsobí,
žeby jeho bratovi povstalo[1032] semeno.
(25)I boli u nás siedmi bratia, a prvý sa
oženil a skonal, a nemajúc semeno, zanechal svoju ženu svojmu bratovi; (26)rovnako aj druhý a tretí, až do tých siedmich.
(27)A naostatok *zo* všetkých umrela aj tá
žena. (28)Pri opätovnom vstaní teda –
koho *z* tých siedmich bude ženou? Mali[1033]
ju predsa všetci. (29)A Ježiš im v odvetu
povedal: Blúdite[1034], neznajúc[295] Písem
ani Božej moci. (30)Veď pri opätovnom
vstaní v manželstvo ani nevstupujú ani
sa nedávajú[1035], lež sú ako Boží anjeli
v nebi. (31)A čo do opätovného vstania
mŕtvych – nečítali ste[1036] to, *čo* vám *bolo*
rečené[1036] od Boha, vraviaceho[1037]: (32)Ja
som Boh Abraháma a Boh Isáka a Boh
Jakóba? Boh nie je Boh mŕtvych, lež
živých. (33)A davy počujúc *to* upadali
v ohúrenie[639] nad jeho náukou.

(34)No fariseji počujúc, že sadúkejov
umlčal[1038], sa spolu[1039] zišli (35)a jeden
z nich, zákonník[1040], sa spýtal, aby ho
pokúšal[1041], vraviac: (36)Učiteľu, ktorý *je*
veľký príkaz v zákone[1042]? (37)A on mu
riekol[1043]: Budeš milovať PÁNA, svojho
Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celým svojím rozumom[1044].
(38)Toto[1045] je veľký a prvý príkaz;
(39)a druhý *je* mu podobný[1045]: Budeš milovať toho, *ktorý je* ti blízko[1046], ako sám
seba. (40)Na týchto dvoch príkazoch visí
celý zákon aj proroci.

(41)A keď boli fariseji zídení[344], spýtal
sa ich Ježiš, vraviac: (42)Čo si myslíte[1046]
o KRISTOVI? Čí syn je? Vravia mu: Dávidov.
(43)Vraví im: Ako *to* teda, *že* ho Dávid
v Duchu[1046] volá[1047] Pánom, vraviac[1048]:
(44)PÁN môjmu Pánovi povedal: Seď po
mojej pravici[1049], kým tvojich nepriateľov
nepoložím pod tvoje nohy? (45)Ak ho
teda Dávid volá Pánom, ako *to*, *že* je[1047]
jeho syn? (46)A nikdo mu nemohol odvetiť *ani* slovo ani sa ho od oného dňa už
nikto neodvážil spýtať. (**23**:1)Tu
Ježiš prehovoril *k* davom a *k* svojim učeníkom, (2)vraviac: Pismári a fariseji zasadli na Mojžišovom sedadle;
(3)všetky veci teda, koľkékoľvek vám
povedia, konajte a dodržiavajte, no podľa
ich činov nekonajte, lebo vravia a nekonajú, (4)no zväzujú ťažké a neúnosné
bremená[1050] a nakladajú *ich* na plecia ľudí,
ale sami nie sú ochotní[1051] nimi pohnúť
ani svojím prstom. (5)A všetky svoje činy

www.ekatolicka.sk

konajú na predvádzanie sa ľuďom[1052] – veď
rozširujú svoje modlitebné remence[1053]
a zväčšujú strapce[1054] [svojho šatstva],
(6)a ľúbia popredné[1055] ležadlo[1056] na hos-
tinách[1057] a popredné[1055] sedadlá v synago-
gách (7)a pozdravy na trhoviskách a od
ľudí sa dávať volať RABBI, RABBI[1058]. (8)No
vy sa nedávajte volať[1060] RABBI[1058], lebo váš
majster[1059] je jeden a vy všetci ste bratia,
(9)a *nikoho* na zemi nevolajte[592] svojím
otcom, lebo váš Otec je jeden, ktorý *je*
v nebesiach, (10)ani sa nedávajte vo-
lať[592] majstrami[592], lebo váš majster[592] je
jeden, KRISTUS. (11)No ten, *kto je z* vás
*naj*väčší[1061], bude vaším posluhom[1061],
(12)a ktokoľvek[1061] sám seba povýši, bude
ponížený, a ktokoľvek[1061] sám seba poníži,
bude povýšený[1062].

(13)No beda vám, pismári a fariseji,
pokrytci, pretože kráľovstvo nebies pred
ľuďmi zamkýnate[1063] – áno, nevstupujete
vy, ani tých, ktorí vstúpiť chcejú[1064], vstú-
piť nenechávate. [1065](15)Beda vám, pis-
mári a fariseji, pokrytci, pretože obchá-
dzate more aj súš, urobiť jedného pristú-
pencom[1066], a keď[213] sa *ním* stane, robíte
ho synom pekla[1067], dvakrát toľkým *od*
vás. (16)Beda vám, slepí vodiči[1068], ktorí
vravíte: Ktokoľvek odprisahá pri chráme,
nie je *to* nič, no ktokoľvek odprisahá pri
zlate chrámu, je povinný[1069]. (17)Blázni
a slepci – čože je väčšie: zlato či chrám,
ktorý zlato posvácuje? (18)A: Ktokoľvek
odprisahá pri oltári, nie je *to* nič, no kto-
koľvek odprisahá pri dare, ktorý *je* na
ňom, je povinný[1069]. (19)[Blázni a] slepci
– čože je väčšie: dar či oltár, ktorý dar po-
svácuje? (20)Kto teda odprisahá pri ol-
tári, prisahá pri ňom aj pri všetkých ve-
ciach, ktoré na ňom *sú*, (21)a kto odpri-
sahá pri chráme, prisahá pri ňom aj pri
tom, ktorý v ňom sídli[1070], (22)a kto od-
prisahá pri nebi, prisahá pri Božom tróne
aj pri tom, ktorý na ňom sedí. (23)Beda
vám, pismári a fariseji, pokrytci, pretože
odovzdávate desiatky z mäty a z anízu[1071]
a z rasce a zanedbali[1072] ste závažnejšie[1073]
veci zákona – právo[1074] a súcit a vieru[1075];
tieto veci bolo žiadúcno uskutočniť
a tamtie nezanedbať[1072 1076]. (24)Slepí vo-
diči[1068], ktorí komára preciedzate, no ťavu
dolu hrdlom splakujete[1077]! (25)Beda vám,
pismári a fariseji, pokrytci, pretože čis-
títe zovňajšok pohára a taniera, no
zvnútra sú napchaté[344] lúpežou[1078] a neviazanosťou[1079]. (26)Slepý farisej, očisti najprv vnútro pohára a taniera, aby sa aj ich vonkajšok stal čistým. (27)Beda vám, pismári a fariseji, pokrytci, pretože sa podobáte obieleným hrobom, ktoré[279] sa síce zvonku javia krásnymi, no zvnútra sú napchaté[344] kosťami mŕtvych a všetkou nečistotou. (28)Tak sa aj vy síce zvonku ľuďom javíte spravodlivými, no zvnútra ste vrchovato plní[1080] pokrytectva a bezzákonnosti. (29)Beda vám, pismári a fariseji, pokrytci, pretože budujete hroby prorokov a zdobíte[1081] hrobky[1082] spravodlivých (30)a vravíte: Keby sme boli bývali v dňoch svojich otcov, neboli by sme bývali ich spoločníkmi[1083] v krvi prorokov. (31)Sami sebe teda svedčíte, že ste synovia tých, ktorí prorokov povraždili: (32)a vy – naplňte mieru svojich otcov. (33)Hadi, slodenčatá vreteníc, ako by ste unikli[1084] odsúdeniu *do* pekla[1085]?

(34)Pre túto príčinu, hľa, ja k vám vysielam prorokov a mudrcov a pismárov[1085], a *ktorých* z nich pozabíjate a ukrižujete a *ktorých* z nich budete bičovať v svojich synagogách a štvať[1086] od mesta k mestu[1087] (35)tak, aby[1088] na vás prišla všetka na zemi vylievaná spravodlivá krv, od krvi spravodlivého Abela po krv Zachariáša, syna Barachiovho, ktorého ste zavraždili medzi chrámom a oltárom. (36)Veru, vravím vám: tieto všetky veci prídu na toto pokolenie[1088].

(37)Jerúsalém, Jerúsalém, *mesto*, ktoré zabíja prorokov a kameňuje tých, ktorí sú k nemu vyslaní[344], koľko ráz som tvoje deti chcel zvolať[1089 1090] tak ako[1091] sliepka zvoláva[1090] svoje kurčiatka pod krídla, a nechceli ste[1089]! (38)Hľa, váš dom sa vám necháva pustý, (39)lebo vám vravím: odteraz ma nijako neuvidíte, kým nepoviete[1092]: *Nech je* požehnaný ten, ktorý prichodí v mene PÁNA.

24 A Ježiš vyšiel a poberal sa od CHRÁMU, i pristúpili jeho učeníci ukázať mu na[1093] budovy CHRÁMU. (2)A on im v odvetu povedal: Nevidíte[1094] všetky tieto veci? Veru, vravím vám: nebude tu nechaný[11] ani kameň na kameni,

www.biblia.sk

žeby nebol[1095] zrúcaný[11]. (3)A keď sedel
na vrchu Olív, pristúpili *k* nemu jeho
učeníci v ústraní a vraveli: Povedz nám,
kedy tieto veci budú a aké *bude* zna-
menie príchodu tvojho[1110] a skončenia
veku. (4)A Ježiš im v odvetu povedal:
Hľaďte[1094], žeby vás niekto nezviedol[1096],
(5)lebo v[1097] mojom mene prídu mnohí
a budú vravieť: ja som Kristus, a mno-
hých zvedú[1096]. (6)No budete[1112] počúvať
boje[1098] a chýry[1099] o bojoch[1098 1100]; hľaďte[1101],
žeby ste sa nedávali zastrašovať[1102], lebo
všetky [tieto] veci sa musia stať, ale ko-
niec *to* ešte nie je, (7)lebo povstane ná-
rod proti národu a kráľovstvo proti krá-
ľovstvu a miestami bude hlad a mor a[1103]
zemetrasenie[1104], (8)no tieto všetky veci
sú začiatok bolestí[1105]. (9)Vtedy vás vysta-
via[1106] útlaku[1107] a budú vás zabíjať, i sta-
nete sa pre moje meno od všetkých ná-
rodov nenávidenými[1107]; (10)a vtedy budú
mnohí privedení k pádu[11 1107] a budú sa na-
vzájom zrádzať[1106] a navzájom nenávidieť,
(11)a povstane mnoho nepravých[1108] pro-
rokov, i zvedú[1096] mnohých (12)a tým, že
prevládne[1109] bezzákonnosť, láska väčšiny
ochladne, (13)no kto vytrvá[1110] do konca,
ten bude zachránený[1110]. (14)A táto blahá
zvesť o kráľovstve[1110] sa bude kázať na ce-
lej obývanej zemi na svedectvo všetkým
národom, a vtedy príde koniec. (15)Keď
teda uvidíte ohavnosť pustošenia[1111], o kto-
rej bola reč[1113] skrze[1113] Daniéla, proroka,
stáť na svätom mieste[1114] (kto číta, nech
rozumie[1115]), (16)tu nech tí, *ktorí budú*
v Júdsku, utekajú na vrchy, (17)kto *bude*
na streche[1116], nech nezostupuje vziať[1117] *si*
veci zo svoj ho domu, (18)a kto na poli,
nech sa nenavracia naspäť vziať[1117] *si* svoju
šatu. (19)No beda tým, ktoré budú te-
hotné, a tým, ktoré budú dojčiť v oných
dňoch; (20)no modlite sa, aby váš útek
nenastal v zime[1118] ani v sobotu, (21)lebo
vtedy bude veľká tieseň[1119], aká nenastala
od začiatku sveta až doteraz, ani nikdy
nenastane, (22)a keby oné dni neboli
skrátené[1120], nebolo by zachránené[1121]
žiadne[521] mäso, no pre vyvolených[1122]
oné dni skrátené[1120] budú. (23)Vtedy, ak
vám voľakto povie: hľa, tu *je* Kristus,
alebo tu, neverte[1123], (24)lebo povstanú
nepraví[1124] Kristovia a nepraví[1124] proroci
a budú ukazovať[1125] veľké znamenia a zá-
zraky, takže by zviedli[1126], ak možno[1127], aj
vyvolených. (25)Hľa, predpovedal som
vám. (26)Ak vám teda povedia: hľa, je
v pustine, – nevychoďte[1123]; hľa, vo vnútor-
ných izbách[1128] – neverte[1123], (27)lebo prí-
chod Syna človeka bude priam taký[1129] ako
blesk vychodí od východu[1130] a svieti[1131] až
po západ; (28)[lebo] kdekoľvek je mŕt-
vola, tam sa zletia[1132] supy[1133]. (29)No hneď
po tiesni[1119] oných dní bude zatemnené[11]
slnko a mesiac nebude dávať svoj lesk
a hviezdy budú padať z[96] neba a moci ne-
bies budú otrasené[11 1147]; (30)a vtedy sa na
nebi zjaví znamenie Syna človeka a vtedy
budú všetky kmene zeme[491] bedovať a uvi-
dia Syna človeka prichodiť na oblakoch
neba s mocou a veľkou[1134] slávou; (31)i vy-
šle svojich anjelov so silným zvukom
trúby, i zhromaždia[1135] jeho vyvolených
od[1136] štyroch vetrov, od okrajov nebies
až po ich okraje. (32)No naučte sa pri-
rovnanie od figovníka: Keď[213] sa už jeho
konár stane mäkkým[1137] a vyháňa lístie[1138],
viete[1139], že leto *je* blízko; (33)tak aj vy,
keď[213] uvidíte všetky tieto veci, vedzte[1139],
že je *to* blízko, pri dverách[1140]. (34)Veru,
vravím vám: toto pokolenie[540] nijako ne-
zájde[1146], kým sa stanú všetky tieto veci.
(35)Nebo a zem zájdu[1146], no moje slová
nijako nezájdu[1146]. (36)No o onom dni
a hodine nikto nevie, ani anjeli nebies,
iba jediný [môj] Otec, (37)lebo aj prí-
chod Syna človeka bude priam taký[1129] ako
dni Nóeho; (38)áno, ako boli[1141] v dňoch,
ktoré *boli* pred potopou, keď jedli a pili,
ženili sa a vydávali[1142], až do dňa, ktorého
Nóe vstúpil do schrany, (39)a nezvedeli,
kým neprišla potopa a všetkých[1143] ne-
zmietla[1144], priam taký bude aj príchod[1129]
Syna človeka. (40)Vtedy budú dvaja na
poli; jeden sa berie s*o sebou*[1145] a jeden sa
necháva; (41)dve melúce pri mlyne[1146];
jedna sa berie s*o sebou*[1148] a jedna sa
necháva. (42)Bdejte teda, pretože ne-
viete, ktorej hodiny prichodí[1149] váš Pán.
(43)No znajte toto[1150], že keby sa hospo-
dár domu[599] dozvedel, za ktorej hliadky
prichodí[1149] zlodej, bdel by[1151] a nepri-
pustil by[1152] prekopanie *do* svojho domu;
(44)pre túto príčinu buďte hotoví[1153] aj vy,
lebo Syn človeka prichodí[1149] tej hodiny,

www.nosefatheru.sk

keď si *to* nemyslíte. (45)Nuž, kto je ten
verný[1154] a prezieravý[410] nevoľník, ktorého
jeho pán ustanovil nad svojou čeľaďou,
žeby im včas dával[1155] stravu? (46)Blažený
onen nevoľník, ktorého jeho pán príduc
zastihne[1156] takto konať; (47)veru, vravím
vám, že ho ustanoví nad všetkým[1157], čo
je jeho[1158]. (48)No ak onen zlý nevoľník
v svojom srdci povie: môj pán odkladá
svoje prídenie[1159], (49)a začne bíjať svojich
spolunevoľníkov a jesť a piť s opilcami,
(50)dostaví sa[1160] pán oného nevoľníka
v deň, *v* ktorý na *neho* nečaká, a v hodinu,
ktorú nepozná, (51)i rozpolí[1161] ho a jeho
podiel určí[1162] s pokrytcami; tam bude plač
a zatínanie[1163] zubov.

25 Vtedy sa kráľovstvo nebies stane
podobným desiatim pannám,
ktoré[1163] vzali svoje fakle[1164] a vyšli v ústrety
ženíchovi[1165]; (2)a päť z nich bolo prezie-
ravých[410] a päť bláznivých. (3)Tie, ktoré[1163]
boli bláznivé, vzali svoje fakle[1164] a nevzali
so sebou oleja, (4)no tie prezieravé[410] so
svojimi fakľami[1164] olej v svojich krčiažte-
koch vzali. (5)A keď sa ženích omeškáva-
l[1159], zadrie mali všetky, i spali[594]. (6)No
prostred noci nastal pokrik: Hľa, ženích!
Vychádzajte mu v ústrety[1165]! (7)Tu všetky
oné panny vstali[1166] a upravili[1167] svoje
fakle[1164]; (8)a tie bláznivé tým prezieravým[410] povedali: Dajte nám zo svojho
oleja, pretože naše fakle[1164] zhasínajú.
(9)No tie prezieravé[410] odvetili, vraviac:
Aby nebodaj[1168] nezachýbalo[1169] nám aj
vám, poberajte sa radšej k tým, ktorí pre-
dávajú, a samy si kúpte. (10)No zakiaľ ony
odchodili kúpiť, prišiel ženích, a tie, *ktoré*
boli hotové, s ním vstúpili na svadobnú
slávnosť[1170], a dvere[1171] boli zamknuté[1172].
(11)A potom[1173] prichodia aj tie ostatné
panny a vravia: Pane, Pane, otvor nám!
(12)No on v odvetu povedal: Veru, vravím
vám: nepoznám vás. (13)Bdejte teda, pre-
tože neviete dňa ani hodiny – (14)áno,
priam *tak* ako *keď jeden* človek, odchodiac
zo zeme[1174], povolal svojich vlastných ne-
voľníkov a zveril[1175] im, čo bolo jeho[1158],
(15)i dal ktorému päť talentov[1176] a kto-
rému zasa dva a ktorému jeden, každému
podľa jeho osobnej[1177] schopnosti[1178],
a hneď zo zeme odišiel[1174]. (16)A ten,
ktorý dostal tých päť talentov[1176], sa pobral
a dal sa s nimi[1179] do práce[1180], i zarobil[1181]
ďalších päť talentov[1182]; (17)takisto aj ten,
ktorý *dostal* tie dva, [aj on] získal ďalšie
dva. (18)No ten, ktorý dostal ten jeden,
odišiel a jal sa kopať *v* zemi a peniaze[1183]
svojho pána ukryl. (19)A po dlhom čase
prichodí pán tých nevoľníkov a účtuje[1184]
s nimi. (20)I pristúpil ten, ktorý dostal
tých päť talentov[1182], priniesol ďalších
päť talentov[1182] a vravel: Pane, zveril[1185] si
mi päť talentov[1182] – hľa, získal som vyše
nich ďalších päť talentov[1182]. (21)Jeho pán
mu riekol: Dobre[1186], statočný[1187] a verný[1188]
nevoľník; nad málo vecmi si bol verný[1188],
nad mnohými vecmi ťa ustanovím – vstúp
do radosti svojho pána. (22)A pristúpil aj ten, ktorý dostal tie dva talenty[1182],
a povedal: Pane, zveril[1185] si mi dva talenty[1182] – hľa, získal som vyše nich ďalšie
dva talenty[1182]. (23)Jeho pán mu riekol:
Dobre[1186], statočný[1187] a verný[1188] nevoľník; nad málo vecmi si bol verný[1188], nad
mnohými vecmi ťa ustanovím – vstúp
do radosti svojho pána. (24)A pristúpil
aj ten, ktorý podržiaval[1189] ten jeden talent[1182], a povedal: Pane, spoznal som ťa,
že si tvrdý človek, žnúci, kde si nezasial,
a zbierajúci[1190] odtiaľ, kde[1191] si nerozsypal; (25)i dostal som strach[1192], odišiel
som a skryl tvoj talent[1182] v zemi – hľa,
máš to, *čo je* tvoje. (26)A jeho pán mu
v odvetu povedal: Zlý[1193] a lenivý[1194] nevoľník, vedel si, že žnem, kde som nezasial,
a zbieram[1190] odtiaľ, kde[1191] som nerozsypal; (27)mal si teda moje peniaze[1183]
vysádzať bankárom[1195] a ja by som si príduc vyzdvihol[1196] to, *čo je* moje, s úrokmi.
(28)Vezmite[p] teda ten talent[1182] od neho
a dajte tomu, ktorý má tých desať talen-
tov[1182], (29)lebo každému, kto má[295], bude
dané[1197] a dostane sa mu hojnosti[1198], no od
toho, kto nemá[295], od neho bude vzaté[1197]
aj to, čo má. (30)A toho naničhodného[1199]
nevoľníka vyhoďte[1200] do vonkajšej tmy:
tam bude plač a zatínanie[620] zubov.

(31)No keď Syn človeka príde v svojej
sláve a s ním všetci anjeli, tu zasadne na
svojom tróne[904] slávy (32)a budú pred
neho[1201] zhromaždené[1202] všetky národy;
i odlúči[1203] ich od seba navzájom priam
tak ako pastier odlučuje[1203] ovce od kôz,
(33)a postaví ovce po svojej pravici[1203]

www.bibleprojekt.sk

a kozy[1204] zasa po ľavici[1203]. (34)Tu Kráľ
tým po svojej pravici[1203] riekne: Poďte[488],
vy požehnaní môjho Otca, zdeďte[1205] krá-
ľovstvo[1209] vám prihotovené od založenia
sveta, (35)lebo som vyhladol a dali ste mi
zajesť, vysmädol som a napojili ste ma, bol
som cudzincom[1206] a prichýlili ste ma[1207],
(36)nahý[1208] a obliekli ste ma, onemocnel
som a navštívili ste ma, bol som vo väzení
a prišli ste ku mne. (37)Tu mu tí spravod-
liví odvetia, vraviac: Pane, kedy sme ťa
uvideli hladného a nakŕmili, alebo smäd-
ného a napojili? (38)A kedy sme ťa uvi-
deli *ako* cudzinca[1206] a prichýlili[1207], alebo
nahého[1208] a obliekli? (39)A kedy sme ťa
uvideli nemocného alebo vo väzení a pri-
šli k tebe? (40)A Kráľ im v odvetu riekne:
Veru, vravím vám: nakoľko ste *tak* urobili
jednému *z* najmenších *z* týchto mojich
bratov, urobili ste *tak* mne. (41)Tu riekne
aj tým po ľavici[1210]: Poberajte sa odo mňa,
vy zlorečení, do večného ohňa, prihoto-
veného diablovi a jeho anjelom, (42)lebo
som vyhladol a nedali ste mi zajesť, vy-
smädol som a nenapojili ste ma, (43)bol
som cudzincom[1210] a neprichýlili ste ma[1210],
nahý[1210] a neobliekli ste ma, nemocný a vo
väzení a nenavštívili ste ma. (44)Tu aj
oni odvetia, vraviac: Pane, kedy sme ťa
uvideli hladného alebo smädného alebo
ako cudzinca[1210] alebo nahého[1210] alebo ne-
mocného alebo vo väzení a neposlúžili ti?
(45)Tu im odvetí, vraviac: Veru, vravím
vám: nakoľko ste *tak* neurobili jednému
z týchto najmenších, neurobili ste *tak* ani
mne. (46)I odídu títo do večného trestu
a tí spravodliví do večného života.

26 A keď Ježiš dokončil všetky tieto
slová, stalo sa, *že* svojim uče-
níkom povedal: (2)Viete, že po dvoch
dňoch nastáva Minutie[1211] a dochodí k vy-
daniu Syna človeka[1212] na to, žeby bol ukri-
žovaný[11]. (3)Tu sa do paláca veľkňaza,
ktorému sa vravelo Kaiafas, zišli[1213] veľ-
kňazi a starší ľudu (4)a spolu sa uzniesli,
že sa Ježiša ľsťou zmocnia a budú sa usi-
lovať o jeho zabitie[1214]. (5)No vraveli: Nie
v sviatok, aby nenastal lomoz[1215] medzi
ľudom.

(6)No keď sa stalo, *že* Ježiš *bol*[1216] v Bé-
tanii, v dome Šimona, malomocného,
(7)pristúpila *k* nemu *jedna* žena, majúca
alabastrovú fľašu drahocennej voňavky[1217],
a vyliala[1218] *ju* na jeho hlavu[1226], keď ležal
pri stole. (8)No učeníci sa uvidiac *to* po-
horšili[958] a vraveli: K čomu toto mrha-
nie[1219]? (9)Toto sa predsa mohlo za veľa
predať[1220] a dať chudobným[1221]. (10)No
Ježiš spoznajúc *to* im povedal: Čo tej žene
pôsobíte rozpaky[1222]? Veď voči mne usku-
točnila dobrý[1223] skutok – (11)chudobných
predsa pri sebe[80] máte[1224] vždy, no mňa
nie vždy máte[1224]. (12)Áno, ona[1225], vypus-
tiac túto voňavku[1217] na moje telo[1226], spra-
vila *to* na moje pochovanie[1227]. (13)Veru,
vravím vám: kdekoľvek v celom svete
dôjde ku kázaniu[1228] tejto blahej zvesti,
prehovorí sa aj o tom čo táto spravila, na
jej pamiatku.

(14)Tu sa jeden *z* tých dvanástich,
ktorému sa vravelo Júdas Iskarióta, po-
bral k veľkňazom a (15)povedal: Čo ste
ochotní[1229] mi dať? A ja vám ho vydám.
A oni mu ustanovili[1230] tridsať strieborniakov; (16)a odvtedy hľadal vhodnú príležitosť, aby ho mohol vydať[1231].

(17)A prvého *dňa sviatkov* nekvasených
chlebov pristúpili učeníci *k* Ježišovi a vra-
veli: Kde si želáš[1229], žeby sme ti prihoto-
vili jesť[1232] Minutie[1211]? (18)A on povedal:
Choďte do mesta k tomu a tomu a po-
vedzte mu: Učiteľ vraví: Môj čas je blízko;
Minutie[378] konám[1233] so svojimi učeníkmi
pri tebe. (19)I zachovali sa učeníci, ako
im Ježiš nariadil, a prihotovili Minutie[378];
(20)a keď nastal večer, uľahol s tými dva-
nástimi *k stolu*. (21)A zakiaľ oni jedli,
povedal: Veru, vravím vám, že jeden z vás
ma vydá. (22)I začali mu, nesmierne sa
rmútiac, každý *z* nich, vravieť: Či som
to vari ja, Pane? (23)No on v odvetu po-
vedal: Ten, ktorý so mnou namáča[1234]
ruku v mise, ten[1235] ma vydá. (24)Syn
človeka sa síce odoberá podľa *toho*, ako
je o ňom napísané, no beda onému člo-
vekovi, skrze ktorého k vydaniu Syna
človeka dochodí[1236]; onému človekovi by
bolo dobré[1236], keby sa[1237] nebol zrodil[1238].
(25)A Júdas, ktorý ho vydával[1239], v od-
vetu povedal: Či som *to* vari ja, *Rabbi*[1240]?
Vraví mu: Ty si povedal.

(26)A zakiaľ oni jedli, vzal Ježiš chlieb
a požehnal *ho*, rozlámal a podával uče-
níkom a povedal: Vezmite, poodjedajte[1241],

www.biblia.sk

toto je moje telo. (27)A vzal kalich, poďakoval a podal im, vraviac: Poodpíjajte
z neho všetci, (28)lebo toto je moja krv,
krv [novej][1242] zmluvy[1243], ktorá sa za mno-
hých[1244] vylieva na odpustenie hriechov.
(29)No vravím vám, že z tohto plodu[1245] vi-
niča odteraz ani neodpijem – až do oného
dňa, keď ho s vami budem piť, nový[1246],
v kráľovstve[644] môjho Otca. (30)I zaspie-
vali chválospev[1247] a vyšli na vrch Olív.
(31)Tu im Ježiš vraví: Vy všetci budete
v túto noc pre mňa[1248] privedení k pádu[1249];
je predsa napísané[1250]: Udriem[1251] pastiera
a ovce stáda sa rozpŕchnu[1252]. (32)No po-
tom, čo budem vzkriesený[1253], vás predí-
dem do Galiley. (33)A Peter mu v odvetu
povedal: Ak pre teba[1248] budú k pádu
privedení[1249] všetci, ja nikdy k pádu pri-
vedený nebudem[1249]. (34)Ježiš mu pove-
dal: Veru, vravím ti, že sa ma v túto noc,
skôr ako sa kohút ozve[1254], trikrát odrieknešš[1255]. (35)Peter mu vraví: Aj keby som
musel s tebou umrieť, nijako sa ťa neod-
rieknem[1255]. Podobne prehovorili aj všetci
učeníci.

(36)Tu s nimi Ježiš prichodí na
miesto[1256], ktorému sa vraví Getsémaní,
a vraví učeníkom: Poseďte[1257] tu dovtedy,
pokým tamto odídem a[1258] sa pomodlím.
(37)I vzal *so sebou* Petra a tých dvoch
synov Zebedea a začal smútiť a byť hl-
boko skľúčený[1259]. (38)Tu im vraví: Moja
duša je preveľmi smutná, až na smrť.
Ostaňte tu a bdejte so mnou. (39)I po-
odišiel kúštik dopredu a padol na svoju
tvár, modliac sa a vraviac: Môj Otče, ak
je možné, nech ma tento kalich minie[1260],
no jednako nie ako ja chcem[893], lež ako
ty. (40)I prichodí k učeníkom a zisťuje,
že oni spia[1261]; i vraví Petrovi: To[1262] ste
nezvládali so mnou jednu hodinu pre-
bdieť? (41)Bdejte a modlite sa, aby ste sa
nedostali[1263] do pokušenia; duch *je* síce
odhodlaný[1264], no mäso slabé. (42)Opäť
odišiel druhý raz a pomodlil sa[1265], vra-
viac: Môj Otče, ak [ma] toto nemôže
minúť[1266], iba ak by som to[1267] vypil, nech
je vykonaná[230] tvoja vôľa[223]. (43)A príduc
zistil opäť[1268], že oni spia[1148], lebo ich oči
boli obťažené[344]. (44)I nechal ich, opäť
odišiel a pomodlil sa[1269] tretí raz, i pove-
dal tú istú vec[1270]. (45)Tu prichodí k uče-
níkom a vraví im: Spite[594] ďalej a hovejte
si[1271]; hľa, priblížila sa hodina a dochodí
k vydávaniu Syna človeka[378] do rúk hrieš-
nikov. (46)Vstávajte[1272], poďme, hľa, pri-
blížil sa ten, ktorý ma vydáva.

(47)A zakiaľ ešte hovoril, hľa, prišiel
Júdas, jeden *z* tých dvanástich, a s ním
početný dav, s mečmi[1273] a obuškami[1274],
od veľkňazov a starších ľudu. (48)A ten,
ktorý ho vydával, im bol dal znamenie,
vraviac: Ktoréhokoľvek pobozkám, je on,
zmocnite sa ho. (49)A hneď *k* Ježišovi
pristúpil a povedal: Buď pozdravený,
Rabbi[1275]; a vybozkával ho. (50)No Ježiš
mu povedal: Priateľu[1275], načo si pri-
šiel[1276]? Tu pristúpili, položili na Ježiša
ruky a zmocnili sa ho. (51)A hľa, jeden
z tých s Ježišom vystrel ruku, vytasil svoj
meč[1273], udrel veľkňazovho nevoľníka
a odsekol[1277] jeho ucho. (52)Tu mu Ježiš
vraví: Vráť svoj meč[1273] zasa[1278] na jeho
miesto, lebo všetci, ktorí meč[1273] berú[1279],
mečom[1273 1280] zahynú[1293]; (53)alebo mys-
líš, že teraz nemôžem snažne poprosiť
svojho Otca a žeby mi sem nepostavil[1281]
viac ako dvanásť legií[1282] anjelov? (54)Ako
by potom boli splnené[11] Písma, že sa tak
musí stať? (55)V onú hodinu povedal
Ježiš davom: Ako na lupiča ste s mečmi[1273]
a obuškami[1274] vyšli ma zatknúť[1283]? Denne
som [u vás] sedával v chráme a vyučo-
val, a nezmocnili ste sa ma. (56)No toto
celé sa udalo, aby boli splnené[11] Písma
prorokov. Tu ho učeníci všetci nechali
a utiekli.

(57)No tí, ktorí sa Ježiša zmocnili, *ho*
odviedli ku Kaiafovi, veľkňazovi, kde sa
zišli[291] pismári a starší. (58)A Peter ho
z ďaleka nasledoval až k veľkňazovmu pa-
lácu[1284], vstúpil dnu[1285] a sedel so[1286] zria-
dencami, žeby uvidel koniec. (59)A veľ-
kňazi a celá rada[1287] vyhľadávali proti
Ježišovi lživé svedectvo tak, aby[50] mohli
spôsobiť jeho smrť[1288], (60)a nenašli[1289],
hoci popristupovalo veľa lživých svedkov.
No napokon pristúpili dvaja lživí svedko-
via a (61)povedali: Tento riekol: Môžem
zrúcať a za tri dni zbudovať Boží chrám.
(62)I vstal veľkňaz a povedal mu: Neod-
povedáš nič? Čo títo proti tebe dosved-
čujú? (63)No Ježiš mlčal. A veľkňaz mu
v odvetu povedal: Zaprisahám[1290] ťa pri

www.biblia-online.net

živom Bohu, aby si nám povedal, či si ty
Kristus, Boží Syn. (64)Ježiš mu vraví: Ty
si povedal; okrem toho[1291] vám vravím: od-
teraz uvidíte Syna človeka sedieť po pra-
vici[1049] moci a prichodiť na oblakoch neba.
(65)Tu veľkňaz roztrhol svoje šatstvo
a vravel: Rúhal sa[1292] – čo nám ešte je
treba[1294] svedkov? Hľa, teraz ste toto rúha-
nie počuli! (66)Čo myslíte[1294]? A oni v od-
vetu povedali: Prepadá trestu smrti.
(67)Tu sa ho jali opľúvať do tváre a bú-
chať ho pästami, a podaktorí sa *ho* jali
udierať[1295] dlaňami[1296] (68)a vraveli: Pro-
rokuj[1297] nám, Kriste, kto ťa to[1298] tresol?

(69)No Peter sedel vonku v nádvorí pa-
láca[1299], i pristúpila *k* nemu jedna slúžka
a vravela: A ty si[1300] bol s Ježišom, *s* tým
Galilejcom. (70)No on pred všetkými za-
prel, vraviac: Neviem, čo vravíš. (71)A keď
vyšiel do vstupnej siene[1301], uvidela ho ďaľ-
šia, i vraví tým tam: Aj tento bol s Ježišom,
s tým Nazarejom. (72)A opäť zaprel, s prí-
sahou: Nepoznám toho človeka. (73)A za-
krátko pristúpili tí, ktorí *tam* stáli, a po-
vedali Petrovi: Veruže si z nich aj ty, veď
ťa aj tvoja reč prezrádza[1302]. (74)Tu začal
tuho kliať a prisahať: Nepoznám toho člo-
veka. A hneď sa ozval[1303] kohút (75)a Peter
si spomenul na Ježišov výrok, že [mu] rie-
kol[1304]: Skôr ako sa kohút ozve[1303], trikrát
sa ma odriekneš[1305]. I vyšiel von a horko sa
rozplakal[1306].

27 A keď nastalo ráno, usporiadali
všetci veľkňazi a starší ľudu proti
Ježišovi[1307] poradu[1308] tak, aby[1308] spôsobili
jeho smrť[1308]. (2)I zviazali ho a odviedli
a vydali ho Pontiovi Pilátovi[1309], vladá-
rovi.

(3)Tu Júdas, ktorý ho bol vydal, zba-
dajúc[1321], že bol odsúdený[11], bol naplnený[11]
výčitkami svedomia[1310] a vrátil tých tridsať
strieborniakov veľkňazom a starším,
(4)vraviac: Zhrešil som, vydajúc ne-
vinnú[1311] krv. No oni povedali: Čo nás do
toho[1312]? *Pri*zri ty[1313]. (5)I mrštil tými strie-
borniakmi[1314] do chrámu a odstúpil, i odi-
šiel a obesil sa. (6)A veľkňazi tie strieborniaky vzali a povedali: Nie je dovolené ich hodiť do korbana[1315], keďže[1316] je *to* cena krvi. (7)I usporiadali poradu[1308] a kúpili za ne[1317] hrnčiarovo pole na po chovávanie cudzincom. (8)Preto bolo to pole až podnes nazvané[11 1318] Pole krvi. (9)Vtedy bolo splnené[11] to, *čo bolo* rečené[11] skrze[28] Jeremiáša, proroka, vraviaceho[1319]: A vzal som tých tridsať strieborniakov, cenu oceneného[344], ktorého ocenili[1320] *tí, ktorí boli* zo synov Israéla, (10)a dali ich za hrnčiarovo pole[1317], podľa toho, *ako* mi nariadil Pán.

(11)No Ježiš zastal pred vladárom, i jal sa ho vladár spytovať[1322], vraviac: Ty si ten Kráľ Židov? A Ježiš mu riekol: Ty vravíš. (12)A keď bol od veľkňazov a starších obžalúvaný[11], nedal nič za odpoveď. (13)Tu mu Pilát vraví: Nečuješ, koľké veci proti tebe dosvedčujú? (14)A neodvetil mu ani jedným výrokom, takže sa vladár náramne divil. (15)I mal vladár obyčaj na sviatok davu prepúšťať jedného väzňa, ktorého si želali[1049], (16)a vtedy mali väzňa význačného[1323] ktorému sa vravelo Barabbas. (17)Keď sa teda zišli[1324], povedal im Pilát: Ktorého si želáte[1049], žeby som vám prepustil – Barabbu či Ježiša, ktorému sa vraví Kristus? (18)Lebo vedel, že *mu* ho vydali zo závisti. (19)No keď sedel na sudcovskom stolci, odoslala k nemu jeho žena odkaz[1325]: S oným spravodlivým nemaj nič[1326], lebo som pre neho dnes v sne veľa vytrpela. (20)No veľkňazi a starší prehovorili davy, aby si vyprosili Barabbu a Ježiša *aby* vydali do záhuby[1327]. (21)A vladár im v odvetu povedal: Ktorého z tých dvoch si želáte[1049], žeby som vám prepustil? A oni povedali: Barabbu! (22)Pilát im vraví: Čo teda mám spraviť[1328] s Ježišom, ktorému sa vraví Kristus? Všetci vravia: Nech je ukrižovaný[11]! (23)A vladár riekol: Čože spravil zlého? No oni ešte väčšmi kričali, vraviac: Nech je ukrižovaný[11]! (24)A Pilát, zbadajúc[1329], že *to* nie je nič platné[1330], lež že skôr nastáva vzbúrenie[1331], nabral vody a oplákol si pred davom ruky, vraviac: Z*o stránky*[1332] krvi tohto spravodlivého som nevinný[1126] – *pri*zrite vy[1126]. (25)A všetok ľud v odvetu povedal: Jeho krv na nás a na naše deti! (26)Tu im prepustil Barabbu, no Ježiša zmrskal a odovzdal, aby bol ukrižovaný[11].

(27)Tu vzali vladárovi vojaci Ježiša *so sebou* do prétoria[1333] a zvolali na neho celý oddiel[1334], (28)i zodiali ho a vložili

www.nrsc-pro.sk

na neho šarlátový kepienok[1335], (29)a z tŕnia splietli veniec[1336] a založili na jeho
hlavu, a do jeho pravice trstinu, i dali sa
pred ním padať na kolená a posmievať sa
mu, vraviac: Buď pozdravený, Kráľ Židov!
(30)A napľuvali na neho, vzali tú trstinu
a tĺkli do jeho hlavy. (31)A keď sa mu na-
posmievali, zodiali ho z toho kepienka[1335]
a odiali ho jeho šatstvom, a odvádzali[1337]
ho na ukrižovanie.

(32)A vychodiac natrafili *na*[1338] *jedného*
človeka, Kyrénčana[1339] menom Šimon;
toho donútili ísť *s nimi*, aby sa chopil
jeho kríža[1340]. (33)A príduc na miesto,
ktorému sa vraví Golgota, to je *to*, kto-
rému sa vraví Miesto lebky, (34)dali mu
vypiť[1341] octu premiešaného so žlčou;
a okúsiac nechcel[1342] vypiť[1341]. (35)A ukri-
žujúc ho, rozdelili si jeho šatstvo, hádžuc
lós[1343]; (36)a strážili ho tam posediačky.
(37)A nad jeho hlavu nasadili jeho pí-
somné[1344] obvinenie: Toto[584] je Ježiš,
Kráľ Židov. (38)Tu s ním sú križovaní
dvaja lupiči, jeden sprava a jeden zľava.
(39)A tí, ktorí sa poberali pomimo, ho
tupili[1345], potriasajúc[1346] svojimi hlavami
(40)a vraviac: *Ty*, ktorý rúcaš a v troch
dňoch buduješ chrám, zachráň sám
seba[1347]! Ak si Boží Syn, zostúp z[282] kríža!
(41)[A] podobne aj veľkňazi, posmie-
vajúc sa s pismármi a staršími, vraveli:
(42)Druhých zachraňoval[1148 1348], sám seba
zachrániť[1148] nevie[1349]! Je Kráľ Israéla –
nech teraz zostúpi z[282] kríža a uveríme
na neho[816]! (43)Spoľahol sa[1350] na Boha –
nech ho teraz vyslobodí[1351], ak ho chce[1352];
povedal predsa: som Boží Syn! (44)A ta-
kisto ho hanobili aj tí lupiči, ktorí boli
u križovaní[11] s ním.

(45)I nastala od šiestej hodiny po všet-
kej zemi[491] tma až do hodiny deviatej;
(46)no okolo deviatej hodiny Ježiš sil-
ným hlasom zvolal, vraviac[1353]: *ÉLÍ*, *ÉLÍ*,
LAMA SABACHTHANÍ? To jest: Môj Bože, môj
Bože, načo[1354] si ma opustil[1355]? (47)A po-
daktorí *z* tých, ktorí tam stáli, vraveli po-
čujúc *to*: Tento volá Eliáša. (48)A jeden
z nich hneď pribehol[1356], vzal špongiu
a nasýtil octom, nasadil na[1357] trstinu a na-
pájal ho. (49)No ostatní vraveli: Nechaj,
pozrime[1358], či ho Eliáš prichodí[1149] zachrá-
niť[1148]. (50)A Ježiš opäť silným hlasom
vykríkol a vzdal sa[1359] ducha. (51)A hľa,
opona chrámu sa rozčesla[1360], od vrchu
až nadol, vo dvoje, a zem sa roztriasla[1360]
a skaly sa rozčesovali[1360 1361] (52)a hrobky
sa pootvárali[1360 1362] a mnohé telá zosnu-
lých svätých boli vzkriesené[11 1363], (53)a po
jeho vzkriesení[1364] z hrobiek vyšli, vstúpili
do svätého mesta a mnohým sa zjavili[1365].
(54)No stotník a tí, ktorí s ním Ježiša
strážili, sa nesmierne zľakli, zbadajúc[1377]
zemetrasenie a tie veci, ktoré sa diali[1366],
a vraveli: Tento bol naozaj Boží Syn.

(55)A boli tam mnohé ženy, ktoré
pozerali z ďaleka – tie, ktoré[1367] nasle-
dovali[1368] Ježiša od Galiley, posluhujúc
mu[1369]; (56)a medzi nimi bola Mária
z Magdaly[1370] a Mária, mať Jakuba a Jóséa
a mať synov Zebedea.

(57)A keď nastal večer, prišiel *jeden*
bohatý človek z Arimatey, jeho meno
Jozef, ktorý sa sám tiež bol stal Ježišovi
učeníkom[1371]; (58)ten pristúpil *k* Pilátovi
a jal sa vyprosovať[1372] si Ježišovo telo.
Tu Pilát naručil, žeby telo bolo vydané[11],
(59)a Jozef, dostanúc[1373] telo, ho zavinul
do čistého plátna (60)a uložil ho v svojej
novej hrobke, ktorú bol vytesal v skale.
I privalil *ku* dverám tej hrobky veľký ka-
meň a odišiel; (61)no bola tam Mária
z Magdaly[1370] a tá druhá Mária, sediac na-
proti hrobu.

(62)A zajtrajšieho *dňa* – to[1367] je deň po
Príprave[1374] – sa veľkňazi a fariseji zišli[1375]
k Pilátovi (63)a vraveli: Pane, spomenuli
sme si, že tamten podvodník[1376], ešte ži-
júc, povedal: po troch dňoch dochodí
k môjmu vzkrieseniu[1378]. (64)Naruč teda,
žeby bol hrob až do tretieho dňa zais-
tený[11 1398], aby *sa* nebodaj[1168] ne*stalo*, *žeby*
jeho učeníci prišli a ukradli ho a ľudu
povedali: bol od mŕtvych vzkriesený[1378 11],
i bude posledný podvod[1379] horší *od* pr-
vého. (65)A Pilát im riekol: Máte strážnu
čatu, choďte, zaistite si, ako viete.
(66)A oni sa pobrali a zaistili si hrob za-
pečatením kameňa aj[1380] strážnou čatou.

28 A neskoro v sobotu[1381], za súmra-
ku na prvý *deň*[1382] po sobote[1383],
prišla Mária z Magdaly[1384] a tá druhá Má-
ria hrob pozrieť.

(2)A hľa, nastalo veľké zemetrasenie,
lebo z neba zišiel anjel PÁNA, pristú-

www.biblepalace.com

pil a odvalil ten kameň a sedel na ňom;
(3)a jeho zjav bol ako blesk a jeho odev
biely ako sneh. (4)A strážcovia sa od
strachu pred ním[1385] roztriasli[1386] a ostali
sťaby mŕtvi. (5)A ženám anjel v odvetu
povedal: Vy sa nebojte, lebo viem, že hľa-
dáte Ježiša, ukrižovaného; (6)tu nie je,
lebo bol vzkriesený[1378] podľa *toho*, ako bol
povedal – poďte[1387], pohľaďte *na* miesto,
kde Pán ležal, (7)a rýchlo sa poberte
a jeho učeníkom povedzte: bol od mŕt-
vych vzkriesený[1378], a hľa, predchodí vás
do Galiley, tam ho uvidíte. Hľa, povedal
som vám. (8)I odišli rýchlo so strachom
a veľkou radosťou od hrobky a rozbehli
sa dať vedieť[1387] jeho učeníkom; (9)a ako
sa poberali dať jeho učeníkom vedieť[1387],
hľa[1388], stretol ich Ježiš a vravel: Buďte
pozdravené! A ony pristúpili, chopili sa
jeho nôh a poklonili sa mu[1389]. (10)Tu
im Ježiš vraví: Nebojte sa, choďte, dajte
vedieť[1387] mojim bratom, aby odišli do
Galiley, a tam ma uvidia.

(11)A zakiaľ sa ony poberali, hľa, pri-
šli do mesta podaktorí *z* tej strážnej
čaty a dali o všetkom[1390], čo sa stalo, ve-
dieť[1387] veľkňazom; (12)a *tí* sa zišli[1391] so
staršími a usporiadali poradu[1392], i dali
vojakom hodne strieborniakov (13)a vra-
veli: Povedzte: v noci prišli jeho uče-
níci a ukradli ho, zakiaľ sme my spali.
(14)A keby sa to dostalo v sluch[1393] vla-
dára, prehovoríme[1394] ho my a vás zba-
víme starosti[1395]. (15)A oni sa, vezmúc[1396]
tie strieborniaky, zachovali, ako boli po-
učení[11], a táto vec[1397] bola u Židov rozchý-
rená[11 1398] až po dnešný deň.

(16)No tí jedenásti učeníci sa pobrali
do Galiley na vrch, ktorý im Ježiš určil;
(17)a uvidiac ho, poklonili sa mu[1389], no
podaktorí zapochybovali[1399]. (18)A Ježiš
pristúpil a prehovoril *k* nim, i vravel:
Bola mi daná[11] všetka právomoc v nebi aj
na zemi; (19)poberte sa [teda][1400] a ľudí
z všetkých národov[1401] získavajte[1402] za
učeníkov, krstite ich v[1403] meno Otca
a Syna a Svätého Ducha (20)a vyučujte
ich dodržiavať všetky veci, koľké som pri-
kázal vám. A hľa, ja som s vami *po* všetky
dni, až do skončenia veku[1404].

www.milosnaitra.sk

MATÚŠ

1 Al. „pôvodu“, „rodokmeňa“.
2 Viď kap. 2:1, pozn. 19.
3 Grécka častica, tu preložená „lebo“, má zdôrazňujúci význam vzhľadom na zvláštny spôsob narodenia („takto, a bolo to čosi zvláštne, lebo po zasnúbení...“).
4 D. „lebo... Jozefovi, skôr ako sa zišli, bola zistená“ (vl. „nájdená“).
5 D. „spravodlivý a nechcejúci al. neželajúci si ju vystaviť“, výraz vyjadruje charakter osoby.
6 Al. „pojal úmysel“.
7 Vl. „nezľakni“.
8 Hebr. „*Jehóšua*“, tj. „Hospodin Záchranca al. Vysloboditeľ“.
9 Viď kap. 3:11.
10 Al. „vyslobodí“.
11 V dejovom zmysle.
12 Gr. „*dia*“; vždy sa robí rozdiel medzi zdrojom výroku, Bohom, pre ktorý sa používa predložka „*hypo*“, „od“, a nástrojom, prorokom, s predložkou „*dia*“.
13 Is. 7:14.
14 Zdôrazňujúci člen, ako v hebrejskom znení.
15 Vl. „to sa preklad“.
16 Viď Marek 4:39, pozn. 174.
17 Tj. „nemal s ňou manželský styk“.
18 Al. „v júdskom Bétleheme“, D. „v Bétleheme Júdska“.
19 Al. „keď bol Ježiš... splodený“, no tento výraz sa používa aj o narodení, ako vo v. 4. Vo v. 2 ide o vlastný pôrod.
20 Al. „prikvitli al. dostavili sa do Jerúsaléma“, „objavili al. ocitli sa v Jerúsaléme“. Netýka sa v. 2.
21 Výraz značiaci pôvodne istú triedu perzských kňazov, potom vôbec východných učencov, hvezdárov, predpovedačov budúcnosti z postavenia hviezd atď., no aj takých, ktorí sa zaoberali čarami a kúzlami (Sk. 8:9, 11; 13:8).
22 D. „bol porodený“.
23 Al. „zdesenie“, „pobúrenie“ „zmätok“, D. „bol znepokojený“ atď.
24 Výraz značí v jednotnom čísle hlavného (najvyššieho) kňaza, v množnom vôbec kňazov, ktorí mávali význačné postavenie ako členovia židovskej rady a pod.
25 Tj. „učiteľov Písma“, „znalcov, vykladačov Písma“.
26 D. „od“, ako vo v. 7.
27 D. „kde sa rodí“ („ktoré miesto je tým vyznačené“).
28 Viď kap. 1:22.
29 Mich. 5:2.
30 Al. „vládca“.
31 Gr. „*hostis*“, tj. „ktorý je taký, že“, „priam ten, ktorý“.
32 Al. „bude pásť môj ľud“, viď Ján 21:16.
33 Al. „presne“, „dôkladne“, „starostlivo“; vo v. 7 je „podrobne zistil“ jedno slovo.
34 Al. „objavovania sa“, viď Fil. 2:15, pozn. 117.
35 D. „čas tej vychádzajúcej“; je zrejmé, že po celú dobu nebolo hviezdu vidieť, no potom sa opäť objavila; viď v. 10. „Čas“ znamená „kedy sa objavila“, „ako je to dávno“.
36 Al. „vyšetrite“, „vypátrajte“.
37 Al. „akonáhle *voľačo* zistíte“.
38 Vl. „vedieť odtadiaľ al. späť“; nesúvisí s „vyzveďte“ vyššie ani s „prezvedal sa“ vo v. 4.
39 D. „aby som sa mu aj pa príduc poklonil“.
40 Al. „obetovali“, „podali“, „odovzdali“.
41 Tj. „Božím“.
42 V dejovom zmysle; ide o Božiu odpoveď na otázku, nielen o výstrahu.
43 Vl. „nezahýbať al. nezatáčať späť“.
44 Al. „prebuď sa“, v. 14 obdobne.
45 Al. „hodlá“, „sa priberá“, viď kap. 16:27, pozn. 764.
46 Al. „po dieťatku pátrať“.
47 Hos. 1:11.
48 Al. „že bol od... preľstený al. podvedený“.
49 Al. „zistiac“, „zbadajúc“, vl. „uvidiac“.
50 Viď kap. 8:34.
51 Viď Zjav. 18:13.
52 D. „pošlúc pobil“; viď Luk. 22:2, pozn. 1346.
53 Al. „vo všetkých jeho hraniciach“.
54 Viď v. 7; kap. 1:22.
55 Jer. 31:15.
56 D. „bol počutý“, v dokonavom zmysle; tiež v zmysle „stalo sa al. došlo k tomu, že bolo počuť“; „nechcela byť potešená“.
57 Al. „mno ho plaču a“.
58 Viď v. 13.
59 Sloveso ako „hľadať“ vo v. 13, tu je jeho tvar použitý ako podstatné meno vyjadrujúce charakter osôb („usilovači“, „hľadači“, „pátrači“).
60 Al. „sú mŕtvi“, dokonavý min. čas s dosahom do prítomnosti.
61 Al. „kráľom Júdska je“.
62 Vl. „dostal strach“, „zľakol sa“.
63 Viď v. 12.
64 Al. „ušiel“, ako vo vv. 12nn.
65 D. „do mesta“.
66 V kap. 1:22 je „aby“, tu iná spojka, preložená tu „aby tak“, a vo v. 17 „vtedy bolo splnené“. Tieto väzby majú pri uvádzaní miest zo St. Zákona presne rozlišujúci význam. Prvá väzba sa týka vlastného predmetu proroctva, druhá udalosti, ktorá je v obore a zámere proroctva, no nie je jeho vlastným predmetom, tretia značí, že daná udalosť je iba ilustráciou toho, čo sa v proroctve povedalo.
67 Možno je to poukaz na Is. 11:1, kde „mládnik“ je hebr. „*necer*“.
68 Al. „sa nazve“, tj. „bude nazvaný“.
69 Viď kap. 2:1, pozn. 20, tu i v zmysle „povstáva“, „vystupuje *na verejnosť*“.
70 Tj. „neobývanej krajine“, nie je to vždy „púšť“.
71 Pokánie znamená súd duše nad jej celou minulosťou, nad všetkým, čím ona je pred Bohom. Zahŕňa aj zmenu zmýšľania, no značí viac.
72 D. „tento je ten rečený“, v dejovom zmysle.

www.mlosovik.eu

73 Is. 40:3.
74 Al. „dráhy“, vyšliapané al. vyjazdené cesty.
75 Tj. „med divých včiel“.
76 Al. „i boli od neho… krsteni“.
77 Al. „kto vám ukázal (Sk. 20:35), *ako by*…“
78 Vl. „od… hnevu“.
79 Al. „dajte sa al. začnite rodiť“.
80 Al. „medzi sebou“.
81 Vl. „môže Abrahámovi vzbudiť al. vzkriesiť“.
82 D. „už pri koreni… leží,“ predložka („k[u]“ vo vv. 5, 13n.) ako v Ef. 4:12, pozn. 113.
83 Charakter stromu, viď kap. 1:19, pozn. 5.
84 Al. „pekného“, „hodnotného“, „súceho“.
85 Al. „kráľovstvo“, no viď Dan. 4:23.
86 D. „vo vode“, „v Svätom Duchu a ohni“; netýka sa konca v. 12. Predložka „v“ („en“) často znamená „v moci…“, v zmysle vonkajšom aj čo do povahy a charakteru; no toto druhé je vždy v zmysle zahrnuté. Viď Luk. 2:27.
87 Al. „po mne“.
88 Al. „na jeho… siahnuť“, tiež „*jemu* sňať al. zobuť“, porov. Marek 1:7.
89 D. „on“, no dôraz na zámene lepšie vyjadruje znenie v texte.
90 Vl. „k Jordánu“, iná predložka ako „k“ nižšie, o ktorej viď v. 3:10, pozn. 82.
91 Viď kap. 2:1, pozn. 20; vo vv. 14 a 16 iné sloveso.
92 Al. „dať sa od neho pokrstiť“, vv. 14 a 16 a kap. 4:1 obdobne.
93 Vl. „naskrze“, význam predpony nasledovného slovesa.
94 D. „ja mám potrebu“.
95 Tj. smerom nahor.
96 Vl. „od“.
97 Neurčitý čas („vyskúšaný“, „podrobený pokušeniam al. skúškam“).
98 Neurčitý čas; tu značí „strávil štyridsať… pôstom“, „vykonal pôst štyridsiatich…“ Tento zmysel naznačuje pridaná predložka „po“.
99 Al. „napokon“.
100 Vl. „ten, ktorý pokúšal al. pokúša“, viď kap. 2:20, pozn. 59.
101 5 Mojž. 8:3.
102 D. „jedinom“, ako vo v. 10.
103 Al. „cimburie“.
104 Al. „sám seba“
105 Žalm 91:11n.
106 D. „prikáže o tebe“.
107 Al. „voľakedy“, „voľakde“, „nebodaj“, viď kap. 5:25, pozn. 175.
108 Al. „naopak“ (v. 7), „opäť“ (v. 8).
109 5 Mojž. 6:16.
110 Sloveso ako vo v. 1, no tu so zosilňujúcou predponou („do krajnosti pokúšať“).
111 5 Mojž. 6:13.
112 Al. „jeho jediného uctievať“.
113 Al. „posluhovali mu“, „starali sa o neho“.
114 Tj. do moci Héróda, ktorý ho uväznil.
115 D. „do prímorského Kafarnaúma“, tj. Kafarnaúma pri jazere Gennésaretskom čiže Tiberiadskom, ktoré sa tiež volalo „more Galiley“, ako napr. tu vo v. 18.
116 D. „v hraniciach“, viď kap. 2:16, pozn. 53.
117 Al. „strp“, „znes“, „povoľ“, nižšie obdobne.
118 Is. 9:1, 2.
119 D. „cestou mora“.
120 D. „im“, „ich“, „oni“, znenie v texte vyjadruje dôraz na zámene. Netýka sa prvého „tým“ vo v. 16 a zámena „tí“ v kap. 5:4–6 bez tohto označenia.
121 Al. „prechádzajúc sa“.
122 Ručná sieť na hádzanie do vody.
123 Vl. „hej“, „hó“, „sem sa“, „nože sa“, „hore sa“.
124 Vl. „vpred“.
125 D. „zvesť kráľovstva al. kraľovania“ (v. 23), „jeho chýr“ (v. 24).
126 D. „odišiel“, „vyšiel“.
127 Neurč. čas („jali sa prinášať al. privádzať“, „poprinášali al. poprivádzali“; „jal sa uzdravovať“, „uzdravil *každého*“, „pouzdravoval“).
128 Al. „trpiacich“, „postihnutých“, vl. „zvieraných“.
129 Al. „útrapami“, „mukami“.
130 Al. možno „trpiacich na padúcnicu“.
131 Gr. „*Dekapolis*“, kraj v severových. Palestine, kde bolo desať miest.
132 Al. „žiaci“, tak aj všade ďalej.
133 Al. „mierni“, „poddajní“, „ústupčiví“, „nežní“, „láskaví“.
134 „Zem“ tu značí alebo celý obývaný svet alebo Zem prísľubu, Kanaan. Vo v. 5 je citát zo Žalmu 37:11. Zdediť svet značilo Židovi zdediť Zem prísľubu a naopak. Dedičom nemal byť pyšný farisej alebo násilník; Boh chcel dať dedičstvo tichým na zemi (v Zemi), ktorí na Neho čakajú.
135 Al. „mieru“, „mierumilovní“, „zmierliví“.
136 Viď kap. 2:23.
137 Al. „prenasledovaní“, ako vo v. 11, dokonavý minulý čas.
138 Al. „karhali“, „vám vyčítali“.
139 Všetky tieto slovesá sú v neurč. čase („zhanobili a uštvali a … navraveli…“, „jali sa hanobiť a prenasledovať“ atď.; vo v. 12 obdobne).
140 Vl. „všetku“, „každú“.
141 Al. „výrok“, „slovo“.
142 Al. „hojná“, vl. „mnohá“.
143 Sloveso tu preložené „stratiť svoju chuť“ znamená inde (Rim. 1:22; 1 Kor. 1:20) „stať sa (v činnom rode „spraviť“) blázno(vský)m“, „zblaznieť“.
144 Viď kap. 3:2; vo v. 23 a kap. 5:2, 10 ten istý výraz.
145 D. „schopná“, „nemá silu“.
146 Tj. „na temene“.
147 Tj. „byť skryté al. zatajené“ v dejovom zmysle.
148 D. „lampu a stavajú („kladú“ al. vôbec „umiesťujú“) ju“.
149 Nádoba na meranie objemu obilia a pod., asi 9 litrov.
150 Vl. „stojan pod lampu“.
151 Al. „posvieti“, „zasvieti“.

www.miloslovik.eu

152 Ako v kap. 3:10, tu aj v zmysle „správne“, „spravodlivé“, „riadne“, „počestné“. Nejde tu len o „dobré skutky“ v zmysle toho, čomu sa vravieva „dobročinnosť“ (nie že sa, pravdaže, také vylučujú), lež o všetko, čo je správne, náležité a žiadúce.
153 Neurčitý čas: „oslávili“, „jali sa oslavovať“ (v. 16); v dokonavom zmysle, „nech vám na myseľ nepríde al. na mysli nezatanie domnienka“ (v. 17); „jme sa vyučovať“, „vykoná vyučovanie“, „sa podujme *ich* vykonávať a vyučovať“, „uskutoční *ich* vykonávanie a vyučovanie“ (v. 19).
154 Al. „zvrhnúť“, „urobiť neplatným“, „vyhlásiť za neplatný“, „zbaviť záväznosti“. To isté sloveso je vo v. 19, no bez zosilňujúcej predpony, akú má vo v. 17 („odstráni“, „potlačí“).
155 Tj. „podať ich plnosť“. Nejde o splnenie príkazov v zmysle poslušnosti, ani o doplnenie čohosi tak, žeby sa k tomu čosi pridalo, lež o vyplnenie naznačeného systému alebo toho, čo je v splnenej veci ako v celku vyjadrené. Tak sa učením o zhromaždení vyplnilo Božie slovo, totiž to, čo ono vyjadrovalo. Nie že tu Kristus spňa, čo sa povedalo, alebo pridáva k tomu, čo pretrvávalo a samo o sebe bolo dokonalé, lež On prišiel, aby celý obor zákona a prorokov uskutočnil. Tiež tu nejde o splnenie nejakého jednotlivého proroctva. On prichodí ako zjavená plnosť Božích myšlienok, všetkého, čo zákon a proroci zdôrazňovali. Vo v. 18 nejde o poslušnosť, hoci v. 19 zdôrazňuje, že kto by, súc pod zákonom, mal jeho príkazy za nezáväzné, sa odsúdi. No to je dôsledok; Kristus hovorí o autorite zákona. Všetko sa malo tak či onak vyplniť a nie odstrániť.
156 Vl. „neprejde“, tj. „nepominie“, no nie ako „sa pominul“ vo vv. 29n.
157 Najmenšia litierka („*jód*“) hebrejskej abecedy, podobná malej čiarke.
158 Al. „čiarka“, „kvačka“, „znamienko“.
159 Al. „za kraľovania“, viď kap. 3:2, pozn. 85.
160 Al. „tento“.
161 Vl. „ak vaša spravodlivosť sa nerozmôže al. nevynikne väčšmi *od*, tj. *od spravodlivosti*“; porov. Zjav. 9:10, pozn. 261.
162 Tu aj všade ďalej ako „učiteľov“ v kap. 2:4.
163 Neurčitý čas („veľa ráz ste počuli“ [„sa rieklo“]).
164 Al. „ľahkovážne“.
165 Tj. „*ty* hlupák“.
166 Tj. „povinnosti pred radou sa zodpovedať“.
167 Tu (ako v hebrejčine) v zmysle morálnom: „podliak“, „lotor“, „ničomník“, „bezbožník“, porov. Žalm 14:1; ťažšia urážka ako „*raka*“.
168 D. „do“, „k“, gr. „*eis*“, tu značí „dokonca až do al. k“, ako v Rim. 5:21; Ef. 3:19; Zjav. 13:3.
169 Gr. „*gehenna*“, viď kap. 11:23, pozn. 478; D. „pekla ohňa“.
170 Al. „na oltár“.
171 Al. „obetovať“, tu tiež „zamýšľať priniesť al. obetovať“; možno chápať aj v zmysle „zamýšľať obetovať na oltári“, viď 1 Peter 2:24, pozn. 150.
172 Tj. „vzájomnou dohodou“; tento výraz je v N. Zákone len tu.
173 Obdobne ako vo v. 23.
174 D. „buď svojmu protivníkovi priaznivý“, vl. „dobromyseľný“, „blahovoľný“.
175 Al. „azda“, „voľajako“, „nebodaj“, naznačuje voľačo neisté, čo sa hocikedy môže stať.
176 Ako „zahoď“, „zahodené“ vo vv. 29n.
177 Lat. „*quadrans*“, štvrť asaria, viď kap. 10:29.
178 Viď v. 21.
179 Al. „že sa mu jej zachce“, „chtivým al. žiadostivým pohľadom“.
180 Al. „pádu“, „ti je nástrahou“, vl. „spúšťacím háčikom pasce“, viď kap. 13:57, pozn. 641.
181 Al. „sa stratil“, „zahynul“.
182 Al. „a *aby* nebolo… zahodené“.
183 Viď v. 22.
184 Vl. „robí, žeby ona scudzoložila“, opisný preklad v texte zachováva význam trpného rodu slovesa v gréčtine.
185 D. „svoje prísahy“; „prísaha“ značí aj prísahou sľúbenú vec. Takáto dvojznačnosť podobných výrazov je v gréčtine častá.
186 Tj. „jasné a úprimné ‚áno‘ al. jasné a úprimné ‚nie‘“.
187 Dá sa chápať ako rod stredný („zo zla“) alebo mužský („zo zlosyna“).
188 Gr. „*hostis*“, („kto je taký, že“), viď kap. 2:6, pozn. 31.
189 Al. „si želá“.
190 Neurčitý čas („začať al. vykonať al. ti vnútiť súdny spor“).
191 Gr. „*chitón*“, spodný odev, akási košeľa rozličnej dĺžky.
192 Gr. „*himation*“, vrchný odev, inde spravidla prekladám „šata“, v množnom čísle „šatstvo“.
193 Tj. „buď ochotný dať“, podľa niektorých rukopisov „daj“.
194 Al. „blízky“, vl. „svojho blízko *sa nachodiaceho*“, tj. „suseda“, „súkmeňovca“, „priateľa“.
195 Viď Marek 7:37, pozn. 365.
196 Al. „príčinu“.
197 Viď kap. 26:67.
198 Viď Luk. 6:30.
199 Všetky tieto slovesá sú prekladom toho istého slovesa v gréčtine.
200 Al. „zaobchádzajte *s* tými“.
201 Viď Ján 17:19.
202 Al. „ubližujú“, „vás krivo obviňujú“.
203 Viď kap. 8:34, pozn. 341.
204 Vl. „ste sa tak stali synmi“, viď Luk. 10:36, pozn. 703, no tu neurč. čas.
205 Viď kap. 7:11.
206 Neurčitý čas, viď kap. 4:24, pozn. 127; 9:13, pozn. 363; Luk. 1:55, pozn. 100; vo v. 2 aj „oslávení“, v dej. zmysle.
207 Viď v. 20, pozn. 161.
208 D. „tí národski“, tj. „nie Israélovci“; tu vari možno povedať „pohania“.
209 D. „budete“.

www.mlodezavik.eu

210 Tu – ďalej nie – čítajú niektorí, možno správne, „spravodlivosť“.
211 Vl. „nerobili“, „nekonali“, ďalej obdobne.
212 Vl. „na to, žeby ste nimi boli pozorovaní“; od slovesa tu použitého je odvodený grécky výraz pre „divadlo“.
213 Al. „kedykoľvek“.
214 Al. „keď teda budeš dávať“, vo vv. 3, 5n., 16 obdobne, vo v. 6 i v zmysle „chceš al. sa priberáš sa modliť“.
215 Tj. „majú všetko, čo mohli čakať“; predošlé „už“ vyjadruje tento zmysel predpony slovesa „majú“; inak vari „dostali“. Slovo to sa používalo v obchodnom živote na potvrdenie vyrovnania účtu al. dlhu.
216 Al. „ľubujú si v modlení“, D. „ľúbia modliť sa“.
217 Vl. „prejavovali“, tj. „robili dojem“.
218 Al. „zatvor“.
219 Al. „netárajte“, „bezmyšlienkovito sa neopakujte“.
220 V dej. zmysle; viď Luk. 1:13.
221 D. „v tej svojej veľavravnosti“.
222 Viď kap. 3:14, 2; Zjav. 11:15; 19:6; Žalm 93:1; 97:1; 99:1.
223 Al. „tvoje želanie“.
224 Al. „do zajtrajška postačujúci“, v tomto zmysle „každodenný“; aby sa im dostalo toho, čo práve potrebujú pre prítomnú chvíľu, nie aby boli obklopení nadbytkom.
225 Viď Luk. 4:13.
226 Al. „vytrhni“, „vysloboď“.
227 Viď kap. 5:37.
228 Al. „pády“, „pochybenia“.
229 Al. „kyslo“, „mrzute“; D. „nestávajte sa (al. „neukazujte sa“, Fil. 2:15) …skľúčenými“.
230 Viď kap. 21:42, pozn. 992.
231 Viď v. 5.
232 Súvisí s „poklady“ nižšie.
233 D. „vám“.
234 Al. „(ne)znehodnocuje“ (ako „hyzdia“ vo v. 16), vl. „(ne)pôsobí miznutie“.
235 D. „rozožieranie“.
236 Tento hovorový výraz tu používam preto, lebo na rozdiel od spisovného „zlodeji“ súvisí, ako aj príslušný výraz v gréčtine, s predošlým, resp. nasledovným, „(ne)kradnú“.
237 Vl. „jednoduché“, viď príbuzné podstatné meno v Rim. 12:8, pozn. 649, a príslovku u Jak. 1:5, pozn. 12.
238 Al. „osvietené“, „prežiarené“, možno aj „sveteľné“, ako v kap. 17:5, „žiarivé“.
239 Al. „ako nevoľník slúžiť“, „konať nevoľnícku službu“.
240 Sloveso „nenávidieť“ značí tu a na niekoľkých iných miestach N. Zákona (Luk. 14:26; 16:13; možno aj Ján 12:25 a Rim. 9:13) „opomenúť al. zanedbať v prospech druhého“, „milovať al. si vážiť menej ako druhého“, „dať druhému prednosť“.
241 Viď Luk. 23:40.
242 Al. „pri jednom zotrvá“.
243 Al. „nebuďte ustarostení“, tj. „plní nepokojnej, úzkostlivej starosti“, ďalej obdobne; vo v. 27 D. „starostiac sa“.
244 Al. „pretože“.
245 Al. „nevynikáte vy nad nich al. nelíšite sa vy od nich veľmi“, „nezáleží na vás oveľa väčšmi ako na nich“.
246 Vlastný význam tohto slova je „vek“, no ono značí aj „pomerný vek človeka“ a preto aj „vzrast“, „postavu“, ako u Luk. 19:3.
247 Asi 45 cm.
248 Al. „poľné ľalie“, „poľnú trávu“, D. „ľalie („trávu“) poľa“.
249 Neurčitý čas („sa… *nikdy* neobliekol“).
250 D. „týchto“.
251 Neurčitý čas („neupadnite v ustarostenosť“). Netýka sa v. 25.
252 Al. „sa naháňajú“ „pachtia“, tj. „k tým veciam smerujú ich túžby a snahy“; sloveso ako vo v. 33, pozn. 254, no tu má zosilňujúcu a spresňujúcu predponu, vyjadrujúcu smerovanie k nejakému cieľu.
253 Vl. „úplne všetky“, „všetky do jednej“; netýka sa v. 33.
254 Al. „snažte sa“, „stojte“.
255 Viď v. 10, pozn. 222.
256 Tj. „Božiu“.
257 Al. „k zajtrajšku“ („nech vaše starosti nesmerujú al. sa nenesú k zajtrajšku; porov. 2 Peter 1:17, pozn. 55).
258 Viď 1 Peter 4:6.
259 Al. „posudzovaní“, „súdení“; „bude sa vám merať“; budúci čas.
260 Al. „plevu“, „prášok“, „smietku“.
261 Slovosledom je tu vyjadrený dôraz, ktorý je v pôvodine na zámene „tvojom“ („tvojom vlastnom“, „ktoré je tvoje“), v. 22 obdobne.
262 D. „ako riekneš al. budeš vravieť“ (v. 4); al. „rieknu“ (v. 22).
263 Vl. „vyhodím“, ďalej obdobne; vo v. 4 tiež „nech vyjmem“.
264 Al. „nadobro prezrieš“.
265 Viď kap. 5:25, pozn. 175.
266 Al. „rozšliapali“, „zdeptali“.
267 Al. „usilujte sa (viď kap. 6:33) a dosiahnete“; v. 8 obdobne.
268 D. „je, ktorý“.
269 Vl. „doručí“, „odovzdá“ (Luk. 4:17; 24:30); D. „*o* chlieb – či mu podá kameň? a ak poprosí… či mu podá“.
270 Iný výraz ako v kap. 3:10 a 5:16, významu výraznejšie morálneho („blahodarný“, „dobrotivý“, „šľachetný“), hoci sa, pravda, nie vždy dajú významy týchto dvoch slov dôsledne rozlišovať.
271 Al. „chcete“, „by ste radi“.
272 Al. „takýto“, D. „tento“.
273 Al. „povstupujte“, „dajte sa vstupovať“.
274 D. „odvádza“, tj. „vedie odtiaľto“.
275 Al. „k záhube“, v. 14 obdobne.
276 Podľa niektorých rukopisov „aká“, „či“, D. „čo“; netýka sa v. 13.
277 Al. „lživými“.
278 D. „od nepravých prorokov“.
279 Viď kap. 2:6.
280 Al. „lúpeživí“, „chamtiví“, „pažraví“.
281 Vl. „dobre al. spoľahlivo poznáte“.

www.milosnik.eu

282 D. „od“.
283 V pôvodine (nie vo v. 19) množné číslo.
284 Viď kap. 3:10, pozn. 84.
285 Vl. „zhnitý“, „skazený“.
286 Viď kap. 3:10.
287 Spojka tu použitá vyjadruje nevyhnutný dôsledok.
288 Viď kap. 6:10.
289 Neurčitý čas („nevyslovili sme *často* proroctvo“, „nenaprorokovali sme sa“; „nevyhnali sme *veľa*“, „nenavyháňali sme sa“).
290 D. „moci“, tj. „prejavov moci“; tak aj všade ďalej.
291 Viď v. 3.
292 Al. „do očí“.
293 Al. „verejne vyhlásim“.
294 Al. „odťahujte sa“ (kap. 7:23), „prichoď“ (kap. 8:9), viď Ján 20:27, pozn. 1178.
295 Charakter osôb.
296 D. „teda, kto al. ktorý“, ako nižšie a vo v. 26; viď kap. 2:6, pozn. 31.
297 Al. „(ne)uskutočňuje“.
298 Vl. „pripodobním“, v. 26 obdobne.
299 Al. „rozumnému“, „obozretnému“.
300 V stavovom zmysle, no preniká tu aj zmysel dejový („na skalu“).
301 Al. „úžas“, „hrozili sa“, „vyvádzalo ich z miery“, al. „boli ohúrené“ v stav. zmysle.
302 D. „ako majúc“.
303 Al. „si želáš“, v. 3 obdobne.
304 Sloveso ako „očistiť“, „očistený“ vyššie, zmysel ako v texte.
305 Al. „lež“.
306 Al. „obetuj“, viď kap. 2:11.
307 Tj. „po jeho vstupe“; podľa niektorých rukopisov „pri jeho vstupe“.
308 Al. „je sklátený al. povalený“, v. 14 obdobne.
309 D. „súc hrozne trýznený al. mučený“.
310 V protiklade k osobnému príchodu.
311 D. „právomocou, majúc“.
312 Al. „nezistil“.
313 Viď kap. 5:19.
314 Al. „drkot“, „škrípot“.
315 Viď kap. 4:11.
316 Al. „poprinášali“; viď kap. 4:24.
317 Is. 53:4.
318 Al. „neduhy“, „nemoci“.
319 Al. „dám sa“.
320 Al. „budeš odchodiť“.
321 Al. „jamy“, „diery“.
322 Tj. „miesta, kde hradujú“, napr. konáre stromov.
323 Al. „kládol“.
324 Neurčitý čas, viď kap. 9:13, pozn. 363.
325 Al. „otras“, inokedy spravidla značí „zemetrasenie“.
326 Vl. „pokrývaná al. zahaľovaná“.
327 Al. „zachraň“, „vysloboď“.
328 Al. „zbabelí“, „bojazliví“.
329 Al. „hlboké al. úplné ticho“.
330 Al. „sa zadivili“, ako vo v. 10, no tu je tuším zmysel ako v texte.
331 Viď Luk. 1:29.
332 Niektorí čítajú „Gadaranov“, iní „Gerasanov“.
333 Al. „spomedzi“.
334 Al. „zúriví“, „obťažujúci“, „neskrotní“.
335 Al. „skríkli“.
336 Al. „čo nás do teba“, „čo máme s tebou al. máš s nami do činenia“, D. „čo nám a tebe“, hebraizmus.
337 V zmysle „predčasne si prišiel“ al. „predčasne nás mučiť“; „mučiť“ je v neurč. čase („zmučiť“, „začať s mučením“).
338 D. „črieda mnohých al. veľa“.
339 Al. „i pásla sa ďaleko… svíň“.
340 Viď kap. 2:8, pozn. 38.
341 To je doslovný preklad tu použitej väzby – počínali si tak, aby sa tak stalo. Viď kap. 9:38.
342 Al. „sa od ich hraníc vzdialil“, viď kap. 12:9.
343 Tj. Kafarnaúma, viď kap. 4:13; Marek 2:1.
344 V stavovom zmysle.
345 Al. „ležiaceho“, viď kap. 8:6.
346 Nesúvisí s „položeného“ vyššie.
347 Viď kap. 2:16, pozn. 49.
348 Al. „bez obáv“, „dúfaj“, „maj odvahu“.
349 Zosilňujúci tvar („splna al. natrvalo odpustené“).
350 Al. „sami medzi sebou“.
351 Tu podľa niektorých rukopisov, možno správne, „spoznajúc“, ako „vedeli“ vo v. 6.
352 Viď kap. 27:46.
353 Al. „upadli v strach“.
354 Al. „oslávili Boha“, „vzdali Bohu chválu al. slávu“.
355 D. „ktorý“.
356 Al. „pomimo“.
357 Al. „na colnici al. mýtnici“, tj. v búdke, kde sa vyberali poplatky a dávky (clá, mýta atď.).
358 D. „a“, „i“; je to možno hebraizmus, ale toto použitie spojky „*kai*“ („a“) je veľmi časté u Lukáša.
359 Viď kap. 3:14, pozn. 94.
360 Al. „spoznajte“.
361 Hos. 6:6.
362 Viď kap. 12:7.
363 Neurč. čas („začať s touto činnosťou a dokončiť ju“, „*každého* povolať“).
364 Al. „často“.
365 Al. „pri nich“, „medzi nimi“.
366 Al. „odňatý“, „im vyrvaný“.
367 Al. „opotrebovanú“, „vetchú“, v. 17 obdobne.
368 Viď kap. 5:40, pozn. 192.
369 Al. „starú šatu nepláta záplatou“, v gréčtine je slovo „záplata“ odvodené od „prikladať“.
370 Vl. „od šaty uberá“, tj. „zrážajúc sa pri praní, strhuje vetchú tkaninu a tak ju poškodzuje“.
371 Al. „trhlina sa stáva horšou“.
372 Al. „rozlieva“.
373 Tj. „nepoužitých“, no tiež „nového druhu“ („*kainos*“; „mladé“ vyššie je „*neos*“, viď Hebr. 12:24).
374 Al. „priam teraz“; podľa znenia v texte otec s istotou predpokladá, že sa tak stalo za jeho neprítomnosti doma. Marek 5:22 má „v poslednom *ťažení*“, Luk. 8:42 „umierala“. Je možné, že Matúš podáva výsledok zvesti sluhu.

www.nilosovik.eu

375 D. „žena krvotoká dvanásť rokov“.
376 Al. „cíp“, „strapec“, viď 5 Mojž. 22:12.
377 Al. „budem zachránená al. vyslobodená al. vyhojená“, „zbavím sa *toho*“, v. 22 obdobne.
378 Viď v. 2.
379 Zosilnený tvar („úplne al. natrvalo al. dokonale pomohla“).
380 V dej. zmysle, no vo v. 22 zo slov „od onej hodiny“ vidno prenikanie i zmyslu stavového.
381 Al. „flautistov“.
382 Viď Marek 5:39.
383 Al. „prebudila sa“, „vstala“, ako vo v. 19.
384 D. „na koľko“.
385 Al. „im pohrozil“.
386 Viď Luk. 11:14.
387 Ako v kap. 8:27.
388 D. „takto“.
389 D. „vo vládcovi“, tj. „v moci vládcu“, viď kap. 3:11.
390 Viď kap. 4:23.
391 Slovami „pocítil… vnútorný súcit“ je preložené jediné slovo, sloveso odvodené od výrazu majúceho pôvodný význam „útroby“, „črevá“, „vnútornosti“, prenesene potom „vnútro“ v zmysle „vnútorných citov.
392 Al. „utrápené“, „stýrané“.
393 Al. „zapudené“, „rozohnané“.
394 Neurčitý čas („jmite sa prosiť“, „vyproste si“).
395 D. „vyhnal“.
396 Znamená „právo“ i „moc“, „schopnosť“.
397 D. „právomoc nečistých duchov“, tj. „týkajúcu sa nečistých duchov“.
398 Vl. „poslov“, „vyslancov“, viď Ján 13:16.
399 Veľmi pravdepodobne hebrejský výraz za grécke „*zélótés*“, „horlivec“, viď Luk. 6:15.
400 Al. „neodchádzajte“, „neodbočujte“, tj. „z vašej cesty“.
401 Al. „radšej“.
402 Al. „nezaopatrujte sa… zlatom ani striebrom ani meďou“ (al. „bronzom“, „mosadzou“).
403 Viď kap. 5:40; 2:8.
404 D. „v nej“ („mesto“ aj „dedina“ sú v gréčtine ženského rodu).
405 Sotva sa týka domu toho, kto je „hodný“ vo v. 11; viď v. 14. Ide o „dom“ v protiklade k „ulici“.
406 Al. „mier“, tj. „pokoj“ ich pozdravu „pokoj vám“.
407 Viď kap. 3:2.
408 Viď kap. 12:26, pozn. 520.
409 Vl. „stávajte sa“ („usilujte sa stať“).
410 Viď kap. 7:24.
411 Al. „rýdzi“, „čistí“, D. „nezmiešaní“.
412 Al. „holubice“, ako v kap. 3:16.
413 D. „od ľudí“.
414 Miestne židovské súdy.
415 Ako v kap. 6:31.
416 Al. „mali prehovoriť“.
417 Al. „čo máte prehovoriť“. V prvej časti verša je použitý tzv. rozvažovací spojovací spôsob, vyjadrujúci neistotu v mysliach vyšetrovaných, ale v druhej časti oznamovací spôsob budúceho času, ktorý vyjadruje istotu Božieho vedenia ich výpovede.
418 Tj. „Duch“.
419 Al. „usmrtia ich“, viď Marek 13:12.
420 Al. „a budete od všetkých… nenávidení“, no potom v stavovom zmysle.
421 Al. „znesie“, „vytrvá v trpezlivosti“.
422 V dejovom zmysle; vo v. 22 tiež „vyslobodený“.
423 Al. „učeník“, v. 25 obdobne, viď kap. 5:1, pozn. 132.
424 Al. „domácemu pánovi“.
425 Tj. „príslušníkov jeho domácnosti“.
426 Neurčitý čas: „neľakajte sa“, „neupadajte v strach“, „nedajte sa zachvátiť strachom“ (v. 26); „povedzte“, „vyhláste“, alebo v takom zmysle ako v kap. 9:13, pozn. 363 (v. 27).
427 Al. „skryté“.
428 Tj. „čo sa povie pošepky al. v dôvernom rozhovore“.
429 Tj. na plochých strechách východných domov.
430 Al. „nebojte sa tých“, tu však je väzba vyskytujúca sa iba tu a u Luk. 12:4, totiž spojenie slovesa „báť sa“ s predložkou „*apo*“, „od“ al. v niektorých spojeniach „pred“, ako napr. tu vo v. 17. Môže tiež značiť „od strachu cúvať pred“.
431 Viď v. 6.
432 To isté sloveso ako „mať strach“ vyššie al. „báť sa“ vo v. 31, no tu v neurčitom čase.
433 Al. „zničiť“.
434 „*Gehenna*“, viď kap. 11:23, pozn. 478.
435 Peniaz, ktorého hodnota nie je presne známa, no bola veľmi malá.
436 D. „vás“, „vaše“.
437 Viď kap. 6:26.
438 Gr. „*hostis*“, viď kap. 2:6, pozn. 31; 5:39, pozn. 188.
439 Viď kap. 5:17.
440 Al. „uviesť“, „zaviesť“, D. „hodiť“, „položiť“.
441 Al. „mier“.
442 Ako vyššie.
443 Viď kap. 26:47.
444 Al. „rozdvojiť“, „uviesť do rozporu“.
445 D. „človeka proti jeho otcovi a dcéru proti jej materi a nevestu proti jej svokre.“
446 Viď v. 25.
447 D. „nepriateľmi človeka *budú* jeho domáci“, no zmysel výroku v slovenčine hádam lepšie vystihuje slovosled v texte.
448 Al. „kto n*eká tak, že* berie… a nasleduje“.
449 Doslovný preklad; táto predložková väzba má vari zosilňujúci význam („v pätách“, „v mojich šľapajách“).
450 Al. „do mena“, „v meno“, tj. „prijíma na miesto cti, ktoré prorokovi („spravodlivému“) prislúcha“. Táže väzba je vo v. 42 s obdobným významom („napojí *ako toho, koho prijal* k menu“).
451 Viď kap. 12:9.
452 D. „činoch, pošlúc cez svojich učeníkov, (3)mu povedal“.
453 Tj. „ten, ktorý má prísť“, no nie ako vo v. 14.
454 Ako „nemý“ v kap. 9:32; azda „hluchonemí“.
455 Al. „na mne“, v zmysle pozn. 456 nižšie.

www.milosrdnybaylim.eu

456 Al. „sa o mňa nepotkne“, „pre mňa nepadne do pasce“, tj. „nestane sa obeťou svojich predsudkov voči mne“. Viď kap. 13:57.
457 Vl. „mäkkom“, tj. „hebkom“, „pohodlnom“, ďalej obdobne.
458 D. „tento je“.
459 Mal. 3:1.
460 Al. „zriadi“, „zariadi“.
461 Al. „splodenými“, viď kap. 2:1.
462 Al. „mocou“, „násilím“, „útokom“, ďalej obdobne.
463 Al. „používajú“, „násilníci“, „útočníci“.
464 Neurč. čas, v zmysle kap. 9:13, pozn. 363.
465 Viď kap. 16:27, pozn. 764.
466 Tj. ktorý má tento charakter v ich myšlienkach.
467 Al. „prirovnám“, ako v kap. 7:24.
468 Viď kap. 17:17; 20:13, pozn. 917.
469 Al. „zahrali na flaute“.
470 Tj. „menší ako hocikto“; viď kap. 18:1, pozn. 812.
471 Viď Marek 7:16.
472 Al. „*a na čo* hľadíte“, iné sloveso ako vo vv. 8n. Viď Luk. 7:22, pozn. 472.
473 Al. „ani neje ani nepije“.
474 D. „(ani ne)jediaci a(ni ne)pijúci“.
475 D. „človek, pažravec“.
476 Al. „obľúbenec“, „miláčik“, „milovník“.
477 Viď Luk. 10:29.
478 „*Hádés*“ je, podobne ako „*šeól*“ St. Zákona, veľmi neurčitý výraz, všeobecne používaný na označenie dočasného stavu duchov zomretých; značí neviditeľný svet duchov, až do Kristovho príchodu zahalený do tmy a nejasnosti. Používa sa v spojení s Kristom, ktorý odišiel do raja, aj s boháčom u Luk. 16, ktorý bol v trápení. Iné je „peklo“ („*gehenna*“), miesto konečného a večného trápenia, pripravené pre diabla a jeho anjelov.
479 Al. „vyznávam sa ti“, „priznávam sa *k* tebe“.
480 Al. „utajil“.
481 D. „od múdrych a chápavých“, predložka (iná ako vo v. 27) ako predpona slovesa „ukryl“ vyššie i „odhalil“ nižšie.
482 Al. „neplnoletým“.
483 Al. „stalo slasťou“, „pretože sa ti tak zaľúbilo al. si tak ráčil uznať za dobré“.
484 Al. „vydané“.
485 Viď kap. 7:16, pozn. 281.
486 Al. „chcel“, „ráčil“, „zamýšľal“, „bol rozhodnutý“, „bol za to“.
487 V stavovom zmysle; vl. „naložení“, sloveso odvodené od podst. mena preloženého vo v. 30 „náklad“, ktoré sa aj dá preložiť „bremeno“, no značí jednoducho čosi, čo treba niesť, nie nutne niečo ťažké, hoci sa, pravda, vo v. 28 ťarcha nákladu predpokladá, čo vyjadruje aj zosilnený tvar slovesného príčastia.
488 Viď kap. 4:19.
489 Al. „zotavenie“, „osvieženie“, „pohovenie“; „dám oddych“ vo v. 28 je jediné slovo („vás osviežim“).
490 Neurčitý čas: „naučte al. vyučte sa“, „dajte sa al. vstúpte do učenia“ (kap. 11:29); obdobne ako v kap. 5:21, pozn. 163 (kap. 12:3).
491 Viď kap. 5:5.
492 Al. „snadné“, „príjemné“, „lahodné“.
493 Al. „najedol sa“, „okúsil“; aj nižšie neurč. čas („*nikdy* zajesť“, „*ani* okúsiť“).
494 D. „chlebov predkladania“; al. „chlebov z vyloženej al. predloženej zostavy“ (Hebr. 9:2).
495 Tj. „robia všedným dňom“, sloveso odvodené od výrazu v 1 Tim. 4:7, viď tam pozn. 136.
496 Viď kap. 12:25n., pozn. 520.
497 Hoseáš 6:6.
498 Al. „ľúbim“, „mám rád“, ako v hebr. texte, viď Marek 12:38, pozn. 553.
499 Vl. „neboli by ste proti nevinným uplatnili právo al. zákon“.
500 Tento výraz vždy značí zmenu miesta, opustenie jedného a odchod do druhého; viď kap. 15:20; 17:20.
501 Tj. „zvädnutú“, „odumretú“.
502 D. „aby ho obžalovali“.
503 D. „bude, ktorý“.
504 Al. „teda“, no nie ako nižšie.
505 Viď kap. 6:26; 5:44, pozn. 195, 199).
506 Al. „uvedená do pôvodného stavu“ v dej. zmysle.
507 Al. „prijali… uznesenie“.
508 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1, pozn. 280.
509 Neurč. čas, obdobne ako „pouzdravoval“ vyššie.
510 Is. 42:1–4.
511 Al. „zvolil“, ako takého, kto je toho hoden; tento výraz je v N. Zákone len tu, často v LXX, napr. 1 Mojž. 30:20; 4 Mojž. 14:8; Žalm 25:10; 119:30, 73.
512 Viď 2 Peter 1:17.
513 Tj. „ľanový knôt“.
514 Ako vo v. 35 a v kap. 13:52; značí „vydať“ aj „vyniesť“. Tu ide o to, že súd bol skrytý, „uzavretý medzi jeho pokladmi“ (5 Mojž. 32:34) a vynesie, zjaví sa v pravý čas.
515 Gr. „*eis*“, upriamuje na to, čo sa má dosiahnuť.
516 D. „a jeho menu“ („dôverovať jeho menu“).
517 Vl. „boli bez seba“, „celé preč“, „z miery vyvedené“ v stav. zmysle.
518 Viď kap. 9:34 (v. 27 D. „v kom“).
519 Vedomé poznanie, oproti v. 15.
520 Dá sa chápať v dejovom aj stavovom zmysle, vo v. 26 „bol a je“.
521 D. „každé“.
522 Al. „(ne)obstojí“.
523 Viď Marek 3:24.
524 Al. „vás zastihlo“.
525 Al. „veci“, „domáce náčinie“.
526 Charakter osoby.
527 Al. „nezhromažďuje“.
528 Al. „rozptyľuje“, „rozháňa“.
529 Al. „rúhanie“.
530 D. „Ducha“ („urážka Ducha“, „urážlivá reč *týkajúca sa* Ducha“).
531 Viď kap. 7:17.
532 D. „z“.
533 Al. „prebytku“, „pretekávania“.
534 Al. „vyníma“, viď v. 20.
535 Al. „lichý“, „bezúčelný“, viď kap. 20:3, pozn. 910.

www.mirosnik.eu

536 Al. „slovo“, no nie ako vo v. 37.
537 Viď 1 Peter 3:15, pozn. 189; vl. „počet“, ako „slov“ nižšie.
538 Viď v. 7, pozn. 499; tu opis pre súvislosť so „spravodlivosť“ vyššie.
539 Al. „chceme“, „prajeme si“.
540 Viď kap. 17:17.
541 Al. „vyžaduje znamenie“, „pátra po znamení“, viď kap. 6:32.
542 Al. „morského netvora“.
543 D. „muži, Ninivčania“, „ninivskí muži“.
544 Viď 1 Kor. 1:21; 2 Tim. 2:26, pozn. 100.
545 Vl. „samého seba“.
546 Viď Luk. 11:31.
547 Viď kap. 11:29.
548 Al. „zisťuje, že *dom* je“.
549 Al. „horších“ (2. stupeň slova „zlý“ vo v. 35), no nie ako na konci vety.
550 V orig. „stáli“ (v. 46), „stoja“ (v. 47), vzhľadom na iný slovosled v gréčtine.
551 Al. „snažiac sa“, „hľadajúc *spôsob*, *ako*, al. *možnosť*“.
552 Vl. „na al. nad svojich učeníkov“.
553 Viď kap. 5:39.
554 Al. „vykonáva“, „bude vykonávať“ v zmysle kap. 9:13, pozn. 363.
555 Al. „želanie“.
556 Al. „chcel si sadnúť“.
557 Al. „sedel pri mori“.
558 Al. „boli zhromaždené al. zvolané“.
559 D. „viac“, iný výraz ako vo v. 6.
560 Neurč. čas („prehovoril“, „dal sa hovoriť“, al. v zmysle kap. 9:13, pozn. 363).
561 Vl. „prišli“.
562 Al. „pohltili“.
563 Vl. „vystúpilo“, tj. „nahor“.
564 Viď kap. 3:10, pozn. 84; 5:16, pozn. 152; 5:39.
565 Al. „nadbytku“, „prebytku“, tj. vzhľadom na to, čo sa dáva. Tu ide o spôsob a charakter Božieho konania – čo sa dáva, rozhojní sa; toto slovo sa používa aj o veci aj o tom, kto ju má alebo komu sa jej dostáva.
566 Al. „odníme“, „odtrhne“.
567 Al. „hľadiac“, no nasledujúce „nevidia“ je to isté sloveso a tam sa nedá povedať „nehľadia“. Je to tože sloveso ako „hľadiac“ vo v. 14 a „vidíte“ vo v. 17 (iné ako „neuzriete“ vo v. 14 a obdobne vo vv. 15 a 17) a značí „hľadieť“ aj „vidieť“; podobne „čujúc“ značí aj „počúvajúc“, „načúvajúc“; tak aj „vidíte“ a „čujete“ vo v. 17.
568 Tj. to, čo chýba, sa dodáva a tak sa dopĺňa. Od doby Isaiášovej toho bolo veľa, no zavrhnutie Krista to naplnilo a doplnilo.
569 D. „dopňa sa im al. nimi“.
570 Is. 6:9n.
571 Al. „sluchom“, „uchom“, tu však tento výraz, podobne ako „hľadiac… hľadieť“ nižšie, skôr znamená „usilovne al. napäto počúvať“ („hľadieť“), porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
572 Al. „stlstlo“, „stučnelo“.
573 Viď Skut. 28:27.
574 Al. „čuje“.
575 Tvary slovesa „počuť“ načim tu a spravidla aj inde v tomto preklade chápať v dokonavom zmysle, na rozdiel od slovies „čuť“ a „počúvať“.
576 Podľa niektorých rukopisov „pochopili“.
577 Al. „boli obrátení“.
578 Al. „navrátili sa“.
579 Neurč. čas („zatúžili“, „*často* al. *veľa ráz* zatúžili“, „roztúžili sa“, „zmocnila sa ich túžba a po celý život túžili“).
580 D. „prirovnanie rozsievača“ (v. 18), „slovo kráľovstva“ (v. 19).
581 Al. „s každým, kto čuje… a nechápe, je tak, že“. Slová „kto čuje… a nechápe“ sú príčastia vyjadrujúce charakter osoby.
582 Al. „podliak“, „ničomník“, „darebák“.
583 Al. „lúpi“, „a toho, *čo je*… sa zmocňuje“.
584 D. „tento“.
585 Vl. „bude mu dané“ (v. 12), „bol zasiaty“ (vv. 19n.) v dejovom (na rozdiel od „je [nie] dané“ vo v. 11 a „to… zasiate“ vo v. 19 vyššie) zmysle, podobne „bude vzaté“ (v. 12).
586 Al. „tieseň“, „strasť“, „trýzeň“.
587 Al. „upadá v nástrahu“, „potkýna sa“, viď v. 57 a kap. 11:6. „Nástrahou“ sa mu stáva útlak a prenasledovanie, v ktorých neobstojí.
588 Viď vv. 19n.; kap. 6:25, pozn. 243, kde príbuzné sloveso obdobného významu.
589 Gr. „*aión*“; značí „život človeka“, „priebeh“ hociakých udalostí, „vek“, (ako vo v. 39), „večnosť“. Vo v. 22 je zmysel dostatočne jasne vyjadrený slovom „život“.
590 Znamená, že tieto vplyvy pôsobia spoločne.
591 Al. „bezúrodným“.
592 Viď v. 8.
593 Al. „medzi tŕnie“.
594 Viď Marek 14:37.
595 Mätonoh, známy aj pod nárečovým menom „júlok“, je bezcenná burina, travina podobajúca sa pšenici. Jeho semená sú jedovaté. Slovo sa v celom tomto oddiele vyskytuje v množ. čísle (chápe sa ako jednotlivé rastliny).
596 D. „tráva“.
597 Al. „vytvorila“, ako „plodí“ vo v. 23 a „spravil“ vo v. 28.
598 Ako „úrodu“ napr. vo v. 8, „ovocie“ napr. v kap. 3:10; nesúvisí s „plodí“ vo v. 23.
599 Viď kap. 10:25.
600 D. „svojom“, zámeno je v dôraznom tvare.
601 Al. „odkiaľ sa teda berie“.
602 Viď vv. 15; 4.
603 Al. „medzi jeho konármi“.
604 D. „do“, no predchádzajúce sloveso má predponu zdôrazňujúcu pojem „dnu“; inak vari „vložila a skryla do“, „dôkladne al. starostlivo skryla do“, „zatajila dnu“.
605 „*Saton*“, hebr. „*sea*“, dutá miera, asi 8 litrov.
606 D. „celá“.
607 Žalm 78:2.

www.miloslavik.eu

608 Al. „vynesiem“, no nie ako vo v. 52; vl. „vychrlím“, „vyvrhnem“, „dám vytrysknúť“.
609 Al. „zatajené“.
610 D. „nechal“, tiež „opustil“.
611 Neurčitý čas („odišiel“, „prišiel“).
612 D. „prirovnanie toho mätonohu toho poľa“.
613 D. „títo“.
614 Viď v. 19.
615 Al. možno „stane“, viď Ján 15:8, pozn. 748.
616 Viď vv. 25; 39.
617 D. „všetky nástrahy“, „všetky príčiny pádu“.
618 Viď Rim. 1:28.
619 D. „pece ohňa“.
620 Viď kap. 8:12.
621 Al. „zaskvejú“, „zasvietia“, „vydajú al. budú vydávať žiaru“.
622 Mnohé rukopisy tu pridávajú „na čutie al. počúvanie“ D. „čuť al. počúvať“.
623 Viď v. 9.
624 Al. „skryl“, to isté sloveso ako „skrytému“ vyššie, no tu má význam ako v texte, porov. kap. 10:26; 11:25.
625 D. „od radosti“.
626 Al. „pre svoju radosť“.
627 D. „človeku, obchodníkovi“.
628 Viď v. 24, pozn. 286; vo v. 45 tiež „pravé“, „cenné“ (nie ako „cennú“ vo v. 46), vo v. 48 „hodnotné“, „vhodné“, „súce“.
629 Al. „túžiacemu za krásnymi perlami“.
630 Iné sloveso ako vo v. 44; značí pôvodne „priniesol al. priviezol (na trh) a predal“. Je v dokonavom minulom čase so zosilňujúcim významom, ktorý som sa pokúsil vyjadriť predponou „roz-“.
631 Al. „stiahnuvšej“, tj. „dokopy“.
632 Tj. smerom von.
633 Al. „vylúčia“, „vytriedia“, „oddelia“, vl. „vymedzia“, „ohraničia“.
634 Al. „učiteľ“.
635 Podľa niektorých rukopisov „pre kráľovstvo“, vl. „do kráľovstva“, „ku kráľovstvu“, „na kráľovstvo“, predložka ako v kap. 12:20, pozn. 515.
636 D. „človeku, hospodárovi“.
637 Viď kap. 10:25; 2:6; 12:20, pozn. 514.
638 Al. „odcestoval“, „odobral sa“, vl. „preniesol sa“.
639 Viď kap. 7:28.
640 D. „odkiaľ tomuto táto“, v. 56 obdobne.
641 Vl. „na ňom“; al. „boli pre neho urazení al. ním zmätení“ v stavovom zmysle. No „zmätení“ je prislabé. Koreň tu v pôvodine použitého slova značí doslovne „spúšťací háčik pasce“, o ktorý sa zavadí a pasca spadne. Je to všeobecne prostriedok al. príležitosť upadnúť do čohosi zlého, nielen kameň, o ktorý sa ktosi potkne. Porov. kap. 5:29; 11:6; 18:6.
642 Viď kap. 4:24, pozn. 125.
643 Vládca nad časťou územia, podriadený cisárovi.
644 Viď kap. 5:19; 6:10, pozn. 222.
645 V dejovom zmysle, no čo do vv. 2 a 8 viď kap. 12:26, pozn. 520.
646 Al. „sa uplatňujú al. prejavujú“, „sú účinné“, „pôsobia“, „vyvíjajú činnosť“.
647 Vl. „vsadil si“, podľa niektorých rukopisov „odpratal si“, tj. „zbavil sa ho“.
648 Al. „vravieval“, tj. „opakovane“, „trvale“.
649 D. „a chcejúc al. želajúc si al. majúc chuť (porov. kap. 12:38) ho zabiť“, v. 9 obdobne.
650 Al. „ľakal sa“, neurč. čas („vždy, keď sa týmto úmyslom zaoberal, sa zľakol“, v. 5), „dostal strach“ (v. 30).
651 Al. „konali“, vl. „viedli“; podľa niektorých rukopisov „nastali“.
652 Al. „dala sa tancovať“.
653 Al. „verejne“, D. „v prostriedku“.
654 D. „odkiaľ“.
655 Al. „nastrčená“, „postrčená“, porov. Sk. 19:33.
656 D. „bol zarmútený“.
657 D. „pošlúc sťal Jána vo väzení“.
658 Al. „vyzdvihli“, „ujali sa“; vo v. 20 tože sloveso.
659 Viď kap. 2:8.
660 Viď kap. 9:36; 4:24.
661 Al. „odbi“, „odbav“, „pošli preč“, vv. 22n. obdobne.
662 Al. „sami sebe“.
663 Al. „najesť sa“, v. 20 obdobne.
664 Viď Ján 20:27, pozn. 987.
665 Al. možno „žeby sa davy poukladali“.
666 Al. „vzdal chválu“, „poďakoval“.
667 D. „nakŕmení“.
668 Malé cestovné ručné košíky.
669 Al. „pomodliť sa v ústraní.
670 D. „súc trápená od“.
671 Al. „prechádzajúc sa“, v. 26 obdobne.
672 Viď kap. 2:3, pozn. 23.
673 Viď kap. 9:2.
674 D. „na vody“, ako vo v. 29, tj. „zísť na vody a prísť“.
675 Al. „hľadiac *na*“.
676 Al. „dal sa kričať“, ako vo v. 26.
677 Al. „pomôž mi“, ako vo v. 36.
678 Al. „ujal sa.“
679 Tj. „k akému úžitku?“, „čo si z toho mal?“; predložka ako u Marka 15:34.
680 Viď kap. 28:7.
681 Al. „dali sa mu klaňať“.
682 Viď kap. 7:16; 4:24.
683 D. „aby si len siahli“.
684 Viď kap. 9:21.
685 Al. „celkom“, „načisto“, zmysel predpony nasledovného slovesa.
686 Ako v kap. 9:21n., pozn. 377 a 380 (no tu jednoznačne dejový zmysel), ale nie 379, viď predchádzajúcu poznámku 365.
687 Al. „tradíciu“, „tradičnú náuku“.
688 Al. „čo sa dochovalo od starých“.
689 D. „keď jedia al. jedávajú“, prítomný čas sa často používa v zmysle prekladu v texte.
690 2 Mojž. 20:12.
691 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa v. 6.
692 2 Mojž. 21:17.
693 Al. „kto otcovi… zlorečí al. kľaje“.

www.milosrdnikeu

694 Vl. „zo“.
695 Al. „osohu“, „podpory“, „pomoci“, no nesúvisí so slovesom v kap. 14:36, pozn. 677 a 686.
696 Tj. „obeť Bohu“, viď kap. 27:6, pozn. 1315; Marek 7:11.
697 Neurčitý čas („vyslovil proroctvo“).
698 Is. 29:13.
699 Nesúvisí s „vzdialené“ nižšie.
700 Nesúvisí s „ctí“ vo v. 8.
701 Al. „znesvätuje“, vl. „robí obyčajným“, tj. „nie svätým“; ďalej obdobne.
702 Viď kap. 13:57, vl. „boli urazení“, neurčitý čas.
703 V dejovom zmysle.
704 Vl. „vodcovia al. sprievodcovia po ceste“, „ukazovači cesty“, „usmerňovatelia“, sloveso obdobne; tiež „riadi“.
705 Al. „bude vodiť“.
706 Vl. „postupuje“, „ustupuje“.
707 Tj. smerom von, vl. „vychodia“ (nie ako vyššie), „pochodia“.
708 Množné číslo naznačuje jednotlivé prípady al. prejavy týchto hriechov.
709 D. „tieto“.
710 Nie nutne do vnútra toho územia, lež do jeho okolia; tá žena vyšla z oného územia von.
711 D. „od oných hraníc“, viď kap. 2:16.
712 Al. „Kanaančanka“.
713 Viď kap. 14:30, tiež „zavolala“; niektoré rukopisy majú znenie „kričala“, „volala“.
714 D. „mu“.
715 Al. „hrozne“, „kruto“.
716 Viď kap. 14:15, pozn. 661, vo v. 23 v zmysle „vyhovej jej, nech dá pokoj“.
717 V dejovom zmysle, no viď aj kap. 12:26, pozn. 520.
718 D. „pomáhaj mi“, zmysel ako v texte, al. „buď ochotný mi pomôcť“.
719 Al. „pekné“, viď kap. 5:16, pozn. 152.
720 Al. „psíkom“, v. 27 obdobne; v pôvodnom jazyku ešte pohrdlivejší výraz ako „psi“.
721 Zmysel je „ba áno, Pane, môžeš to spraviť, veď…“
722 Viď kap. 9:22, pozn. 380; 12:9.
723 Al. „dal sa smerom“.
724 Al. „dal sa popri mori Galiley“.
725 Al. „medzi sebou“, „pri sebe“, no nie ako vo v. 32.
726 Vl. „nahádzali“, „narúcali“ ako „mrštil“ v kap. 27:5.
727 Viď kap. 4:24; 8:27; 9:8, 36; 14:16, 15.
728 Al. „s pôstom ich prepustiť nechcem“.
729 D. „odkiaľ nám“.
730 Viď kap. 14:20.
731 Al. „spočinúť“, „uvelebiť al. utáboriť sa“.
732 Veľké rybárske koše, iné ako „košíky“ v kap. 14:20; ten istý výraz je použitý v Skut. 9:25.
733 Al. „do vnútra hraníc“, „na územie“.
734 Al. „skúšali“; D. „a pokúšajúc“.
735 Neurčitý čas („jali sa žiadať“, „požiadali“).
736 Al. „jasno“.
737 Al. „búrka“, „zima“.
738 Viď kap. 17:17; 12:39.
739 Tj. „opustil celkom“.
740 Tj. „zistili al. si uvedomili, že“.
741 D. „chleby“.
742 Vl. „hľaďte“.
743 D. „od kvasu“.
744 Al. „sami v sebe rozmýšľali“, v. 8 obdobne.
745 Viď v. 5; kap. 14:20; 15:37; 16:6, pozn. 743; 15:1.
746 Viď Luk. 23:32.
747 Tj. „syn Jónu al. Jonáša“.
748 Al. „kus skaly“, „balvan“.
749 Viď kap. 11:23.
750 Al. „nepremôžu“, „neprekonajú“, „nad ním nezískajú prevahu“, „proti nemu *ničˮ* nezmôžu“.
751 Al. „ostane al. bude natrvalo al. pevne zviazané“, „bude celkom uvoľnené“, v stavovom zmysle.
752 Al. „prebudený“, „vstať“.
753 Al. „si ho vzal stranou“.
754 Al. „súcitný“, „milosrdný“, „milostivý“.
755 D. „to ti nijako nebude“.
756 D. „mojou“.
757 Viď kap. 13:41, pozn. 617.
758 Al. „želá si“, „rád by“, ďalej obdobne, viď kap. 12:38.
759 Al. „si odoprie“, „načisto zaprie“.
760 Al. „ujme sa svojho kríža“, „vezme na seba svoj kríž“.
761 Značí „žitie“ aj „dušu“.
762 Al. „čože z toho“.
763 Al. „utrpí stratu svojej duše“.
764 Al. „Syn človeka musí al. hodlá al. sa priberá“, „Synovi človeka je určené“, „blíži sa čas, keď, al. schyľuje sa k tomu, že Syn človeka bude“.
765 Al. „so svojimi“.
766 D. „niektorí, ktorí“, viď kap. 2:6.
767 Al. „Petra s Jakubom a Jánom, jeho bratom“, viď Marek 9:2, pozn. 364; tu je člen spoločný pre všetky tri mená, čo vyjadruje význačnosť tejto trojice apoštolov.
768 Al. „kráľovstve“; porov. kap. 6:10.
769 Viď Rim. 12:2.
770 Viď kap. 3:10; 5:16.
771 Podľa niektorých rukopisov „zriadim“; možno je to správne znenie, ktoré mnohí odpisovači považovali za prismelé, no veľa rukopisov má znenie ako v texte.
772 Al. „stánky“, „búdky“, „chatky“, „príbytky“.
773 Tj. „prikryl“, no nie „zatemnil“; bol to „sveteľný“ oblak, „veľkolepá sláva“ (2 Peter 1:17). Toto slovo sa používa v LXX o oblaku, ktorý zaujal stánok a naplnil ho slávou, 2 Mojž. 40:34n.
774 Al. „jasný“, „žiarivý“, viď kap. 6:22, pozn. 238.
775 Al. „upadli v nesmierny strach“, sloveso ako „nebojte sa“ vo v. 7.
776 Al. „siahol na nich“, ako v kap. 9:20.
777 Al. „vstaňte“, no nie ako vo v. 9.
778 Viď Skut. 7:31.
779 Al. „*čo to*“.
780 Al. „znova zriadi“, „obnoví“, „späť do žiadúceho stavu uvedie“; viď kap. 12:13, pozn. 506.
781 Viď kap. 7:16.
782 Al. „pri ňom spáchali“, „sa na ňom al. pri ňom dopustili“, „s ním spravili“.

www.milosrdnik.eu

783 Viď kap. 16:27.
784 V pôvodine prostý 4. pád, azda v zmysle „prosil ho na kolenách“.
785 Viď kap. 4:24; 15:22.
786 Al. „nedokázali“, v. 19 obdobne.
787 Al. „pokrútené“, „dokrivené“, „skazené“, „zvrhlé“.
788 Al. „plemeno“.
789 Al. „u vás,“ „medzi vami“.
790 Al. „neste“, „dopravujte“, viď Ján 20:27, pozn. 987.
791 Al. „zahriakol“, ako v kap. 8:26.
792 Viď kap. 9:22, pozn. 380.
793 Nesúvisí, pravdaže, s „neveru“ vyššie, ani s „vieru“ nižšie.
794 Viď kap. 12:9, pozn. 500.
795 D. „v modlitbe a pôste“, tj. „v moci modlitby a pôstu“.
796 Al. „sem-tam chodili po“.
797 Viď kap. 16:27, pozn. 764, v. 21; 14:9.
798 Al. „brali“, „prijímali“, ako vo v. 25.
799 Jednotné číslo „*didrachmon*“, židovský osobný príspevok chrámu, viď 2 Mojž. 30:11–16, porov. Nehem. 10:32n.).
800 Al. „neuhrádza“, „nevyrovnáva“, vl. „neplní“, tj. „povinnosť platenia“.
801 Al. „pravdaže“, „zaiste“.
802 Al. „čo sa ti zdá al. vidí“, kap. 18:12 obdobne.
803 Viď v. 24, pozn. 798.
804 Al. „dávky“, „mýta“.
805 Vl. „nevlastných“, „druhému patriacich al. k druhému vzťah majúcich“.
806 Viď kap. 7:20, pozn. 287; 13:57, pozn. 641 a 5:29n., pozn. 196 a 180.
807 Al. „chyť“, „vezmi“, zdvihni“, „uchop“.
808 Al. „vystúpi“, tj. „na povrch“.
809 Statér čiže šekl sa rovnal dvom didrachmom.
810 D. „onen“.
811 Al. „miesto“.
812 D. „väčší“, tj. „väčší ako ostatní“; je to označenie charakteru, nie osoby.
813 Al. „sa neobrátite“.
814 Al. „ktokoľvek“, ako v kap. 5:39, no nie ako tu vo vv. 5n.
815 D. „na“ („na základe“, al. „vzhľadom na“).
816 Viď 2 Tim. 1:12.
817 D. „osoží“.
818 Tj. taký veľký, že sa nedá otáčať rukou a treba na to použiť osla.
819 Vl. „mlyn“, pozostávajúci z dvoch okrúhlych kameňov, jedného upevneného a druhého, ktorým sa otáča; tu značí takýto otáčavý kameň.
820 Vl. „v hlbine“.
821 D. „od príčin“.
822 Vl. „áno, príčiny… musia prichádzať“, neurčitý čas („vždy akási príčina úrazu musí prísť“).
823 Vl. „skrze ktorého príčina… prichodí“, tu čas prítomný.
824 D. „dobré“, viď kap. 3:10.
825 Viď kap. 5:22.
826 Al. „vystríhajte sa“, ako v kap. 16:6.
827 Al. „vidia“.
828 Al. „zhynuté“, „zničené“ v stavovom zmysle, „čo sa stratilo al. zahynulo al. bolo zničené“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
829 D. „niet *takej* vôle pred vaším Otcom.
830 Al. „dá sa zviesť al. oklamať“, vl. „bude zvedená al. oklamaná“ v dejovom zmysle, obdobne na konci verša. Vo v. 13 tvar dokonavého min. času v stavovom zmysle, väzba vyjadrujúca charakter: „ktoré sú také, že nezblúdili“.
831 Viď v. 11, pozn. 828, tu neurčitý čas.
832 Al. „usvedč“, viď Ján 3:20, pozn. 129.
833 Al. „každý výrok“, „každé slovo“.
834 D. „postavená“, hádam skôr v stavovom ako v dejovom zmysle („stála“).
835 D. „ústach“, hebraizmus.
836 5 Mojž. 19:15.
837 Al. „si ich zneváži“, „odmietne na nich dbať“, vl. „ich prepočuje“, nižšie obdobne.
838 Viď kap. 5:47; 16:19.
839 Vl. „zhodnú“.
840 D. „každom“.
841 Al. „veci“ (nie ako vo v. 18), „záležitosti“ (nie ako vo v. 16), „potrebe“.
842 Viď kap. 9:38, pozn. 394, kde iné sloveso podobného významu.
843 Al. „predmete, akýkoľvek al. ktorýkoľvek by si vyprosovali“.
844 Al. „*do*stane“.
845 Al. „zvolaní“, „zhromaždení“ v stavovom zmysle.
846 Viď kap. 7:3, pozn. 261.
847 D. „človeku, královi“.
848 Al. „pojal želanie“, „ktorému sa zachcelo“ (v. 23), „nebol ochotný“, „nebolo mu to po chuti“ (v. 30), na obidvoch miestach to isté sloveso.
849 Vl. „dokopy zobrať“, „zhrnúť“, odborný účtovnícky výraz; v. 24 obdobne.
850 Viď kap. 13:24.
851 Talent sa rovnal asi 36 kg striebra, dlžoba teda robila asi 360 ton striebra; zlatý talent mal hodnotu ešte oveľa vyššiu.
852 Vl. „*čo* odovzdať al. odviesť“, ďalej obdobne.
853 Viď kap. 13:46, pozn. 630, tu neurčitý čas.
854 D. „nado mnou“.
855 Viď kap. 9:36; 14:15.
856 Vl. „odpustil“, ako vo v. 35, no nesúvisí s „prepustil“ vyššie, obidve slovesá však majú rovnakú predponu.
857 Al. „zastihol“.
858 Denár mal hodnotu asi 4g striebra.
859 Viď kap. 14:9; 13:6.
860 Spojka uvádzajúca skôr dôsledok al. pohnútku ako príčinu, viď kap. 27:6; Luk. 1:1; preto sa používa, ak ide o príčinu v zápornom zmysle, viď Luk. 1:34; Rim. 11:6.
861 Viď kap. 13:53.
862 Viď kap. 15:39, pozn. 733; 4:24; 16:1.
863 Vl. „podľa“.
864 D. „každej“.

www.milos.sk/biblia.eu

865 Viď kap. 12:3, 5; 1 Mojž. 1:27; 5:2.
866 Al. „ktorý *ich* utvoril od počiatku, utvoril ich".
867 Al. „ktorý *ich* spravil, spravil ich… mužským a ženským pohlavím".
868 1 Mojž. 2:24.
869 Viď kap. 16:4.
870 Al. „svojho otca aj svoju mať" (v. 5), „s jeho ženou" (v. 10), „svoje ruky" (vv. 13 a 15), obdobne ako v kap. 15:4n., no nie ako „svoju" vo v. 3 a obdobne inde v tomto oddiele.
871 Vl. „prilipne al. bude pripojený (D. „priglejený", „pritmelený") k svojej žene". Nesúvisí s „nerozlučuje" vo v. 6.
872 D. „budú tí dvaja v jedno mäso".
873 Neurčitý čas „*každému z vás* prepustiť".
874 D. „nenastalo".
875 Podľa niektorých rukopisov „ak nie".
876 D. „na smilstve" („na základe smilstva").
877 D. „ak je".
878 Tj. „právny vzťah", „záležitosť", „prípad".
879 Al. „pochopiť", „pojať", „obsiahnuť". Toto slovo sa používa na označenie objemu nádob (Ján 2:6, „do ktorých sa vmestilo") aj pre pojem „uvoľniť miesto" niekomu al. niečomu a teda „prijať", „vpustiť" (2 Kor. 7:2), „pripustiť k srdcu".
880 D. „prijímajú", „chápu" atď., prítomný čas sa často používa v takomto zmysle. Netýka sa v. 12 („môže prijímať"); tam je preklad doslovný.
881 D. „klieštenci", „vykliešteni", „vykliešti"; preklad v prenesenom zmysle, ako ho podáva text, je zdôvodnený tým, že doslovný zmysel sa ani nehodí na všetky prípady, ktoré Pán vymenúva, ani nezodpovedá poznámke učeníkov.
882 Tj. „ako predurčení k takému stavu".
883 Viď kap. 2:1.
884 D. „z materinho brucha", „z materinej brušnej dutiny".
885 Všetky tieto slovesá sú v neurčitom čase (porovnaj kap. 4:24) a je možné ich chápať v zmysle alebo započatia danej činnosti alebo deja, alebo deja opakovane ukončeného („poprinášali", „kládol" ako „pokládol" vo v. 15), slová „kládol" a „modlil sa" okrem toho aj v obdobnom zmysle ako „povolávať" v kap. 9:13.
886 Al. „karhali", „zahriakovali", „im zakazovali".
887 Al. „neprekážajte".
888 Al. „vykonám".
889 Niektoré rukopisy majú znenie „aby som nadobudol al. získal večný život", „aby sa mi dostalo večného života".
890 Viď v. 16.
891 Al. „na dobro", „na to, *čo je* dobré", D. „o dobrom", „ohľadne dobrého".
892 Niektoré rukopisy majú vo v. 16 znenie „dobrý Učiteľu" a vo v. 17 „čo ma voláš dobrým? Nikto nie je dobrý, iba jeden, Boh".
893 Viď kap. 12:38, pozn. 539.
894 Viď v. 5, pozn. 870; kap. 5:43.
895 Al. „v čom som ešte pozadu".
896 Vl. „veci, ktoré ti patria al. ktoré máš".
897 Al. „mnohé".
898 Al. „príjmy," „zisky" (nesúvisí s „mal" vyššie), „bol vlastníkom veľkých al. mnohých majetkov".
899 Al. „bude sťažka vstupovať" (v. 23), „vstúpiť" (v. 24).
900 D. „u ľudí… u Boha".
901 Neurčitý čas, viď kap. 9:13, pozn. 363 (kap. 19:27n.); viď kap. 5:17 (kap. 20:10).
902 D. „čo… bude nám".
903 Viď Tit. 3:5.
904 Al. „na tróne svojej".
905 D. „súdiac".
906 Viď kap. 2:6, pozn. 31.
907 Al. „domovy", netýka sa kap. 20:1, 11.
908 Viď kap. 7:3, pozn. 261.
909 Viď kap. 10:25; 18:19, 28.
910 Al. „nezamestnaných", „nečinných", v. 6 obdobne.
911 Al. „stretol", „natrafil *na*".
912 Tu vari v zosilnenom zmysle („stojíte sťa stĺpy al. dreva").
913 Al. „odovzdaj".
914 Al. „dostanúc", ako vo v. 7 a inde v tomto oddiele.
915 Al. „zniesli", „znášali *po celý deň*".
916 Al. „žiar", „páľavu".
917 Al. „kamarát", ako v kap. 11:16, „priateľko", „bratku", nie ako „priateľ v kap. 11:19.
918 Viď v. 2; kap. 12:38, pozn. 539;
919 Al. „alebo".
920 Viď kap. 7:3, pozn. 261 (tu vo v. 23, D. „nie je moje"), v. 11, pozn. 270.
921 Tj. „ľuďom z národov", „nie Israélovcom".
922 Al. „na posmech a zbičovanie a ukrižovanie".
923 Al. „prosila" (v. 20, v zmysle „chcela al. hodlala čosi vyžiadať al. vyprosiť"), „vyprosujete" (v. 21).
924 Vl. „jeden tebe sprava a jeden tebe zľava", v. 23 obdobne.
925 Neurčitý čas („dať sa piť", „napiť sa", „vypiť", obdobne možno chápať budúci čas vo v. 23, no nie „budem piť" vo v. 22).
926 Al. „pravdaže", „zaiste", „áno, môj kalich".
927 Al. „ale *sú takí*", „iba ak *tým*", ďalej viď Marek 10:40, pozn. 6 a 468.
928 Predložková väzba ako v kap. 19:17, pozn. 891.
929 Vl. „boli pohoršení al. naplnení pohoršením al. namrzení al. pobúrení" (v. 24); „žeby sa mu poslúžilo", „byť obslúžený al. obsluhovaný", nedokonavé tvary načim chápať ako „povolávať" v kap. 9:13, pozn. 363 (v. 28); trpný rod všade, aj vo v. 33, v dejovom zmysle.
930 Viď Rim. 6:9, pozn. 323.
931 Tieto slovesá majú zosilňujúcu predponu, vyjadrujúcu význam „zvrchovane al. neobmedzene panujú", „vykonávajú zvrchovanú al. neobmedzenú právomoc".
932 Al. „si bude želať".
933 Al. „obsluhovačom".
934 Al. „dať (nie ako „dať" nižšie) sa obsluhovať, lež *sám* obslúžiť al. ujať sa posluhy al. obsluhy"; za „poslúžiť" možno čítať aj „posluhovať al. obsluhovať" v zmysle kap. 9:13, pozn. 363.

www.milosrdnik.eu

935 Al. „miesto“, „na mieste“, porovnaj odlišnú predložkovú väzbu v 1 Tim. 2:6, viď tam pozn. 62 a 63.
936 Viď kap. 14:26; 19:13, pozn. 885 a 886); 9:36.
937 Viď Marek 8:23, pozn. 351; netýka sa slova „oči“ nižšie a vo v. 33.
938 Podľa niektorých rukopisov „a *oni* ihneď prezreli“.
939 Viď kap. 5:19, pozn. 159.
940 D. „do Jerúsaléma“, „do Bétfagy“, predložka naznačuje cieľ ich cesty – „priblížili sa k Jerúsalému („Bétfage“), poberajúc sa tam“.
941 Al. „odviažte“, no nesúvisí s „priviazanú“ vyššie.
942 Viď kap. 3:14, pozn. 94; 1:22.
943 Zach. 9:9.
944 Vl. „*zvieraťa* pod jarmom al. jarmu podrobeného“.
945 Týka sa „šatstva“; v pôvodnom texte „na nich“, lebo „šatstvo“ je v gréčtine množné číslo, viď kap. 5:40, pozn. 192.
946 Al. „väčšina davu“.
947 Al. „naprestieral“, „prestierali“.
948 D. „svojho“, o čosi dôraznejšie ako vo v. 7.
949 Al. „dal sa stlať al. prestierať vlastné šatstvo“.
950 D. „na nich“, ako na konci verša, viď pozn. 945 vyššie (v. 7), „na ceste“ (v. 8).
951 Žalm 118:25n.; „*hósanna*“ znamená „zachráň, prosím“.
952 Al. „otriaslo“, „rozhýbalo“, „rozvírilo“, vl. „bolo vzrušené“ atď. v dejovom zmysle.
953 Al. „z Nazareta v Galilei“, „z galilejského Nazareta“.
954 Viď kap. 10:16.
955 Is. 56:7.
956 Al. „jaskyňou“.
957 Jerem. 7:11.
958 Viď kap. 20:24.
959 Žalm 8:2.
960 Vl. „nedospelých“, ako v kap. 11:25.
961 Al. „zdokonalil“.
962 D. „do veku“; netýka sa v. 16.
963 D. „budete konať“, „vykonáte“.
964 Vl. „buď odstránený a hodený“.
965 D. „veriac“.
966 Al. „koľkékoľvek *si* s vierou vyprosíte“, „*o* koľkékoľvek sa s vierou jmete prosiť“.
967 Viď kap. 2:23; 12:3.
968 Al. „akým právom“, „toto právo“.
969 D. „v akej právomoci“.
970 Al. „vás jedno slovo“.
971 Ako v kap. 16:7.
972 D. „vám nevravím“.
973 Ako v kap. 17:5.
974 Al. „nechcem“, „nestojím o to“, „nemám chuť“.
975 Al. „napokon“, ako vo v. 37.
976 Al. „no potom ho *to* zamrzelo“, v. 32 obdobne.
977 Tj. „hľa, ja“ (Sk. 9:10), hebraizmus značiaci „hľa, som tu, hotový do hociakej služby“.
978 Viď kap. 20:1; 2:6.
979 Al. „postúpil“, „prenechal“, v. 41 obdobne.
980 Al. „záhradníkom“, „vinárom“, „obrábačom“, ďalej obdobne.
981 Al. „odcestoval“, „vydal sa na cesty“.
982 Al. „jej“, tj. „vinice“; znenie v texte značí „hospodárovo“, grécky text pripúšťa oba významy („vinica“ je v gréčtine muž. rodu).
983 Vl. „vzali“, vo v. 34 tiež „prevzali“.
984 Al. „môjho syna sa budú hanbiť“, „voči môjmu synovi budú mať uznanie al. úctu“, „na môjho syna budú dbať“.
985 D. „zabíjajme ho“, porov. kap. 20:20, pozn. 923; viď aj Ján 11:53.
986 Al. „ovládnime“, „ujmime sa držby“.
987 Tj. „ovocia“ (v. 41), „kráľovstva“ (v. 43).
988 Al. „splácať“, tj. časť úrody ako nájomné.
989 Žalm 118:22n.; viď kap. 12:3, pozn. 490.
990 D. „tí, ktorí budujú al. budovali“, príčastie vyjadrujúce charakter.
991 Tj. „zamietli po preskúmaní“, „neschválili“.
992 Vl. „stal sa“, ako „prišla“ nižšie, no tu (nie tam) trpný rod, porov. 1 Peter 1:15, pozn. 53.
993 D. „v hlavu“.
994 Tj. „hlavným nárožným kameňom“.
995 Vzťahuje sa gramaticky na „hlavu“.
996 Viď Marek 1:4, pozn. 4.
997 Vl. „vzaté al. odtrhnuté od vás“.
998 Al. „rodiť“, ako v kap. 3:8.
999 Al. „mali chuť sa ho zmocniť“, „boli by sa ho najradšej zmocnili“.
1000 D. „súc dychtiví sa ho zmocniť“.
1001 „Svadobná slávnosť“ (al. „hostina“) vo vv. 2, 3, 4 a 9 je množné číslo výrazu preloženého vo vv. 8 a 10 „svadba“; vo vv. 11n. D. „odev(om) svadby“.
1002 Al. „povolaných“, ďalej obdobne; v celom tomto oddiele je „povolať“ a „pozvať“ tože sloveso, ktoré by sa napokon dalo aj rovnako preložiť (potom vari najlepšie „zavolať“), no pre zreteľnosť som v preklade použil dve rôzne slovesá. Vo v. 3 tiež „pozvaných povolať na svadobnú slávnosť“.
1003 Viď kap. 21:29.
1004 Al. „raňajky“, „desiatu“.
1005 Al. „zaujmúc ľahostajný postoj al. zneváži ac si *to*“, viď Hebr. 2:3, pozn. 58.
1006 Správne znenie je asi „a kráľ sa rozhneval“.
1007 Al. „zapálil“, „vypálil“.
1008 Al. „rázcestia“, „priechody“.
1009 Viď kap. 20:6, pozn. 911.
1010 Tu podľa niektorých rukopisov „svadobná sieň al. dvorana“.
1011 Vl. „bola zaplnená“.
1012 Al. „hodovníkmi“, D. „ležiacimi“, tj. „pri stole“, ďalej obdobne.
1013 Viď kap. 20:13.
1014 Al. „vstúpil“, ako vo v. 11.
1015 Al. „zamkol“, „ústa sa mu zatvorili“.
1016 Viď kap. 20:26; 8:12; 12:14.
1017 Al. „polapili“, „zaplietli“, „zmiatli“.
1018 D. „vraviac“.
1019 Al. „úprimný“, „poctivý“.
1020 Tj. „na nikoho nedbáš al. sa neobzeráš“.

www.nilos.sk.eu

1021 Al. „tvár“, „obličaj“, „výzor“, „vonkajšok“.
1022 Viď kap. 17:25.
1023 Neurč. čas („zaujať k veci kladné stanovisko a splniť povinnosť z toho vyplývajúcu“); tiež (menej vhodne, lebo to by značilo iba jediný úkon) „dať“. V. 21 obdobne.
1024 Al. „zlovôľu“, „zlomyseľnosť“, „zlobu“.
1025 Al. „skúšate“.
1026 Al. „predložili“.
1027 Viď kap. 18:28.
1028 Al. „plaťte“, „odovzdávajte“.
1029 Viď Marek 12:17; 14:12, pozn. 621, tu v stavovom zmysle.
1030 Tj. „kŕmny rožný statok“.
1031 1 Mojž. 38:8; 5 Mojž. 25:5.
1032 Al. „a zbudí al. vyvolá svojmu bratovi“.
1033 Neurčitý čas („každý ju pojal a mal až do smrti“, al. „dostali“).
1034 Al. „ste klamaní al. zvádzaní“.
1035 Tj. „niet toho, žeby sa muži ženili a ženy boli vydávané“, tj. od svojich rodičov, porov. kap. 24:38.
1036 Viď kap. 12:3; 1:22.
1037 2 Mojž. 3:6.
1038 Obdobne ako „zanemel“ vo v. 12.
1039 D. „na to isté *miesto*“.
1040 Al. „právnik“.
1041 Viď kap. 16:1.
1042 Al. „ktorý príkaz v zákone *je* veľký“, „ktorý príkaz *je* veľký v zákone“.
1043 5 Mojž. 6:5.
1044 Al. „mysľou“, D. „v celom svojom srdci a v celej svojej duši a v celom svojom rozume“, viď kap. 3:11.
1045 3 Mojž. 19:18.
1046 Viď kap. 5:43; 17:25; 3:11.
1047 Al. „ako ho teda Dávid môže volať“, v. 45 obdobne.
1048 Žalm 110:1.
1049 Viď kap. 20:21.
1050 Al. „náklady“, ako v kap. 11:30, no nesúvisí s „nakladajú“ nižšie.
1051 Al. „nechcú“, „nechce sa im“.
1052 Viď kap. 6:1, pozn. 206 a 212.
1053 Gr. „*fylaktéria*“, inak „čelenky“, aké sa používali podľa doslovného chápania 5 Mojž. 6:8; 11:8.
1054 Al. „lemy“, viď kap. 9:20 a 4 Mojž. 15:37nn.
1055 D. „prvé“.
1056 Al. „pohovku“.
1057 Al. „večeriach“.
1058 Titul židovských náboženských učiteľov.
1059 Al. „vodca“, „cvičiteľ“, „vychovávateľ; tu (nie vo v. 10) majú niektoré rukopisy znenie „učiteľ“; je to možno správne znenie.
1060 Tu oproti v. 7 neurčitý čas, viď kap. 7:22, pozn. 289.
1061 Viď kap. 18:1; 20:26; 5:39, netýka sa vv. 16, 18.
1062 Al. „ktokoľvek… bude povyšovať, bude ponižovaný, a… bude ponižovať, bude povyšovaný“, trpný rod všade v dejovom zmysle.
1063 Al. „zatvárate“.
1064 D. „vstupujú“, zmysel ako v texte.
1065 Verš 14 starších prekladov v najlepších rukopisoch chýba.
1066 Al. „vytvoriť al. získať jedného pristúpenca“. „Pristúpencami“ (gr. „*prosélytoi*“) sa volali tí z národov, ktorí od pohanstva prestúpili na židovstvo.
1067 „*Gehenna*“, viď kap. 11:23, pozn. 478.
1068 Viď kap. 15:14.
1069 Al. „dlhuje“, tj. „splniť, čo odprisahal“.
1070 Podľa niektorých rukopisov „ktorý sa v ňom usídlil“.
1071 Al., podľa niektorých, „kôpru“.
1072 Al. „zanechali“, „opustili“, na konci verša obdobne.
1073 D. „ťažšie“.
1074 Vl. „súd“, zmysel ako v texte („spravodlivý súd“).
1075 Al. „vernosť“.
1076 Neurčitý čas tu možno chápať aj v zmysle „uskutočňovať“, „nezanedbávať“, ako v kap. 9:13, pozn. 363.
1077 Slová „dolu hrdlom splakujete“ opisne vyjadrujú zmysel jediného tu použitého gréckeho slova.
1078 Al. „násilím“.
1079 Al. „nezdržanlivosťou“, „bezuzdnosťou“, „nedostatkom sebaovládania“ pri ukájaní chtivosti.
1080 Al. „ste presýtení al. prepchatí“, no nesúvisí s „napchaté“ vo vv. 25 a 27.
1081 Al. „opravujete“.
1082 Al. „náhrobky“, „pomníky“, nesúvisí s „hroby“ vyššie.
1083 „Spoločník“, „*koinónos*“, tu aj inde značí spoluúčastníka voľačoho, ako je napr. spolumajiteľ obchodu al. živnosti. Viď Hebr. 2:14, pozn. 97.
1084 Al. „zutekali“.
1085 Viď kap. 11:23, pozn. 478; 13:52.
1086 Al. „prenasledovať“, „naháňať“, „poženiete“.
1087 Al. „z mesta do mesta“.
1088 Viď kap. 8:34; 17:17.
1089 Al. „si želal zvolať“, „bol by som rád zvolal“; „neželali ste si“, „nestáli ste *o to*“. Sloveso je na obidvoch miestach v neurčitom čase („pojal som prianie“, „zatúžil som“, „zachcelo sa mi“, na konci verša obdobne, viď Ján 5:35, pozn. 230).
1090 Vl. „na *jedno miesto* zvolať al. zhromaždiť“, ďalej obdobne.
1091 Ako v Skut. 7:28.
1092 Žalm 118:26.
1093 Al. „poukázať mu al. upozorniť ho na“.
1094 Al. azda „nepozorujete“, „nebadáte“ v zmysle „neuvedomujete si“, „nechápete“; vo v. 4 to isté sloveso, viď Marek 13:5.
1095 D. „ktorý nebude“.
1096 Al. „neoklamal“, „nepodviedol“, „neoblúdil“, vo vv. 5 a 11 obdobne.
1097 D. „na“ („na základe môjho mena“, „s odvolaním na moje meno“, „v spojení s mojím menom“).
1098 Al. „vojny“, „o vojnách“.
1099 Al. „zvesti“, súvisí s „počúvať“ vyššie; viď Rim. 10:17, pozn. 551.

www.milosrdnyvelikej

1100 D. „chýry bojov“; tj. „zblízka hluk bojov a zďaleka chýry o nich“.
1101 Iný výraz ako vo v. 4.
1102 Al. „neľakali“, „nedávali znepokojovať“, „neboli zastrašovaní al. znepokojovaní“ v dejovom zmysle.
1103 Al. „bude bývať hlad a mor a miestami“.
1104 D. „budú hlady a mory a (…) zemetrasenia“.
1105 Vl. „zvíjania sa v bolestiach“, najmä pôrodných al. smrteľného zápasu.
1106 D. „vydajú do“ (v. 9), „vydávať“ (v. 11).
1107 Viď kap. 13:21; 10:2; 13:57, pozn. 641.
1108 Al. „lživých“.
1109 Al. „sa rozmôže“.
1110 Viď kap. 10:22; 4:23; 7:3, pozn. 261.
1111 Viď Marek 13:14.
1112 Al. možno „budete musieť“.
1113 Viď kap. 1:22, pozn 11 (D. „ktorá bola rečená“) a 12.
1114 Tj. „na svätej pôde“, „kde je svätá pôda“; ide o charakter miesta.
1115 Al. „dáva pozor“, „uvažuje“, „zamýšľa sa“.
1116 Viď kap. 10:27.
1117 Al. „vyzdvihnúť“, „odniesť“.
1118 Al. „za nečasu“, ako v kap. 16:3.
1119 Viď kap. 13:21, pozn. 586.
1120 Al. „prerušené“, D. „uťaté“, „odrezané“, v dejovom zmysle.
1121 Viď kap. 10:22.
1122 V príčinnom zmysle.
1123 Neurčitý čas: „neuverte“ (vv. 23, 26), „nevyjdite“ (v. 26).
1124 Viď v. 11.
1125 Al. „konať“, D. „dávať“.
1126 Viď v. 4.
1127 Al. „keby *to bolo* možné“; to by naznačovalo úsudok pisateľa, kým znenie v texte vyjadruje úmysel podvodníka, no vždy ide o nemožnosť veci.
1128 Al. „v komôrkach“, ako v kap. 6:6.
1129 Al. „*s* príchod*om*… bude priam tak“; v. 39 obdobne.
1130 Nesúvisí s „vychodí“ vyššie.
1131 Al. „zjavuje sa“, ako vo v. 30.
1132 D. „budú zhromaždené“ v dejovom zmysle.
1133 Al. „orly“, tu zmysel ako v texte.
1134 Al. „s veľkou (D. „mnohou“) mocou a“.
1135 Al. „zvolajú“, viď kap. 23:37.
1136 D. „z“; netýka sa predložky „od“ nižšie.
1137 Al. „jemným“, „krehkým“, „hebkým“, „útlym“.
1138 Al. „lístie pučí“.
1139 Al. „spoznávate“ (v. 32), „znajte“, ako vo v. 43 (v. 33).
1140 Množné číslo.
1141 Tj. „ako s nimi bolo“.
1142 Tj. „svoje dcéry“.
1143 Viď kap. 6:32.
1144 Al. „nestrhla“, „nezachvátila“, „nezobrala“.
1145 Al. „prejíma“, „preberá“, ako „prevzali“ u Jána 19:16; inak „berie do zajatia“, „zajíma“.
1146 Viď kap. 18:6, pozn. 819 (tu ide o celý ručný mlyn); 5:18.
1147 Al. „sa budú zmietať“, „sa zakolíšu“.
1148 Viď v. 40.
1149 Al. „mieni prísť“.
1150 D. „oné“.
1151 Neurčitý čas („prebdel by noc“).
1152 Al. „keby sa bol hospodár domu dozvedel… bol by bdel a nebol by pripustil“.
1153 Al. „sa hotovte“, D. „stávajte sa hotovými“, viď aj Zjav. 2:10, pozn. 48.
1154 Viď Sk. 10:25.
1155 Neurčitý čas („*zakaždým* dal“, „prevzal túto úlohu a splnil ju“).
1156 Viď kap. 20:6; tiež „zistí“.
1157 Tu je predložka v gréčtine spojená s 3. pádom; to znamená trvalejšie a užšie spojenie ako vo v. 45, kde je tá istá predložka spojená s 2. pádom.
1158 Viď kap. 19:27.
1159 Al. „sa omeškáva al. oneskoruje so *svojím* prídením“, D. „odkladá prísť“ (kap. 24:48); „keď ženích odkladal“ (kap. 25:5).
1160 Viď Hebr. 10:37.
1161 Tj. „rozsekne na dvoje“; podľa niektorých môže značiť aj iný neobyčajne tvrdý telesný trest.
1162 D. „položí“.
1163 Viď kap. 8:12; 2:6.
1164 Podľa niektorých značí v neskorej gréčtine aj „lampy“, no je to iný výraz ako napr. v kap. 5:15.
1165 Al. „uvítať ženícha“, v. 6 obdobne; úslovie majúce podľa niektorých osobitný význam slávnostného uvítania vysoko postavenej osobnosti.
1166 Al. „zobudili sa“.
1167 Al. „ozdobili“, „pristrojili“.
1168 Viď kap. 7:6.
1169 Vl. „nenepostačilo“.
1170 Viď kap. 22:2.
1171 Jednotné číslo.
1172 V dejovom zmysle; al. „zatvorené“, no nesúvisí s „otvor“ vo v. 11.
1173 Al. „napokon“, „naposled“.
1174 Viď kap. 21:33.
1175 Vl. „vydal“, „odovzdal“.
1176 Viď kap. 18:24.
1177 Al. „zvláštnej“, D. „vlastnej“.
1178 Al. „zdatnosti“, D. „moci“, „sily“.
1179 D. „v nich“, viď kap. 3:11.
1180 Al. „začal s nimi činnosť“, tj. obchodnú.
1181 Niektoré rukopisy majú znenie „získal“, ako vo v. 17.
1182 Viď v. 15.
1183 D. „striebro“.
1184 Viď kap. 18:23n., pozn. 849.
1185 Viď v. 14.
1186 Al. „správne“, „výborne“.
1187 Viď kap. 7:11, pozn. 270.
1188 Viď Skut. 10:45.
1189 Vl. „ktorý dostal“, sloveso ako vo v. 16nn., no tu na rozdiel od jeho ostatných výskytov v tomto oddiele v dokonavom minulom čase s dosahom do prítom-

www.milosrdnik.eu

nosti, ktorý mu dodáva významu ako v texte („dostal a ešte stále mal pri sebe“).

1190 Al. „zhromažďujúci“, v. 26 obdobne.

1191 D. „zbierajúci, odkiaľ“, v. 26 obdobne.

1192 Al. „zľakol som sa“.

1193 Al. „podlý“, „ničomný“.

1194 Al. „nevšímavý“, „ľahostajný“, „nedbanlivý“, „pomalý“; možno chápať aj ako spodstatnené („zlý nevoľník a leňoch al. nedbaj“).

1195 Al. „hodiť bankárom“, „uložiť u bankárov“.

1196 Al. „odniesol“.

1197 Viď kap. 13:12, pozn. 566 a 585).

1198 Viď kap. 13:12.

1199 Al. „nepotrebného“, „zbytočného“, „neschopného“.

1200 Al. „vyžeňte“.

1201 Al. „pred ním“.

1202 Al. „zvolané“, v dejovom zmysle.

1203 Viď kap. 13:49; 20:21.

1204 Tu (nie vo v. 32) D. „kozičky“, porov. kap. 15:26, pozn. 720.

1205 Al. „ujmite sa dedičstva“.

1206 Al. „hosťom“, „prišelcom“, ďalej obdobne.

1207 Al. „prijali ste ma pohostinne“, „poskytli ste mi pohostinstvo al. prístrešie“, ďalej obdobne.

1208 Viď Jak. 2:15.

1209 Viď kap. 3:2, pozn. 85.

1210 Viď vv. 33, 35, 36.

1211 Sviatky „Minutia“ (hebr. „*pésach*“, v gréčtine N. Zákona prepis aramejského znenia „*pascha*“) sa slávili na pamiatku vyslobodenia z Egypta a toho, že anjel, hubiaci prvorodencov Egypťanov v poslednú noc pobytu Israélovcov v onej zemi, minul domy označené krvou jahňaťa (2 Mojž. 12:13, 27). Výraz „*pascha*“, ktorý sa tu a všade ďalej prekladá „Minutie“, sa používa ako pomenovanie týchto sviatkov a pri nich konaných slávností a obradov, no aj hostín, usporiadovaných pri tejto príležitosti v domácnostiach Židov, aj jahňaťa, ktoré sa pri nich jedávalo.

1212 D. „a Syn človeka je vydávaný“.

1213 Vl. „boli zhromaždení al. zvolaní“, v dejovom zmysle.

1214 D. „aby sa… zmocnili a zabíjali“, porov. Ján 8:56, pozn. 451; čo sa týka výrazu „zabíjali“ viď kap. 21:38, pozn. 985.

1215 Al. „rozruch“, „nepokoj“, „hluk“, „vzbúrenie“.

1216 Al. „keď sa… ocitol“.

1217 Al. „voňavého oleja al. masti“.

1218 Al. „rozliala“, „naliala“.

1219 Al. „strata“.

1220 Viď kap. 18:25.

1221 Viď Ján 12:5.

1222 Al. „zármutok“, „ťažkosti“, „mrzutosti“, „trápne postavenie“, „tú ženu privádzate do pomykova“.

1223 Viď kap. 5:16.

1224 Al. možno „budete mať“.

1225 D. „táto“.

1226 Vl. „po jeho hlave“, v. 12 obdobne.

1227 Vl. „na to, žeby ma pripravila na pohreb“, viď Ján 12:7.

1228 Al. „sa vykoná al. uskutoční (nie ako vo v. 10) kázanie“.

1229 Viď kap. 23:4; ten istý výraz tu vo v. 17, viď kap. 20:21.

1230 Al. „odvážili“.

1231 D. „aby ho vydal“.

1232 Neurčitý čas („zjesť“, „zajesť“, „vykonať jedenie“).

1233 Al. „slávim“, „držím“, tiež „mienim konať“ atď.

1234 Al. „namočil“, „namočí“, neurč. čas.

1235 Al. „tento“, nie ako „ten“ na začiatku vety.

1236 Viď v. 2; kap. 5:16; 3:10.

1237 D. „bolo by mu dobré, keby sa onen človek“.

1238 Al. „keby nebol býval splodený“.

1239 Al. „mienil vydať“; tiež charakter osoby („jeho vydavač al. zradca“).

1240 Viď kap. 23:7.

1241 Obdobne ako vo v. 17, pozn. 1232, tu zmysel ako v texte.

1242 Slovo „novej“ je tu veľmi nedostatočne rukopisne doložené.

1243 Al. „usporiadania“, „zriadenia“, „rozvrhu“.

1244 Vl. „vzhľadom na al. čo sa týka mnohých“, nie ako „za“ v kap. 20:28.

1245 Al. „úrody“, „výťažku“, „výnosu“.

1246 Tj. „nového druhu“, „novým spôsobom“ („*kainos*“, viď Hebr. 12:24).

1247 Ako Marek 14:26; Sk. 16:25, pozn. 1029; Hebr. 2:12, pozn. 91.

1248 Al. „vzhľadom na mňa“, D. „vo mne“, v. 33 obdobne; viď kap. 11:6.

1249 Ako v kap. 24:10.

1250 Zach. 13:7.

1251 Al. „budem biť“.

1252 Vl. „budú rozohnané al. rozprášené“, v dejovom zmysle.

1253 Al. „vstanem“.

1254 Al. „ako kohút zavolá“.

1255 Viď kap. 16:24.

1256 Al. „pozemok“.

1257 Al. „usadnite“.

1258 Al. „pokým odídem a tamto“.

1259 Al. „plný úzkosti“, „ťažko stiesnený“.

1260 Al. „ma obíde“, D. „odo mňa… pomimo prejde“ (2 Mojž. 12:23, LXX). Porov. v. 2, pozn. 1211.

1261 Al. „nachodí al. zastihuje ich spať“; viď Marek 14:37.

1262 D. „tak“.

1263 D. „nevošli“.

1264 Al. „ochotný“, „dychtivý“.

1265 Al. „dal sa modliť“.

1266 Viď v. 39, pozn. 1260; tu slová „odo mňa“ v niektorých rukopisoch chýbajú.

1267 Al. „[ma] tento *kalich* nemôže… by som ho“.

1268 Al. „opäť príduc, zistil“.

1269 Viď v. 42.

1270 Al. „reč“.

1271 Al. „oddychujte si“, „zotavujte sa“, „voľkajte si“, viď kap. 11:28, pozn. 489; inak „stále spíte a hoviete si?“

www.nosnavik.eu

1272 Al. „zobúdzajte sa“.
1273 Al. „tesákmi“, „nožmi“, „šabľami“, ďalej obdobne.
1274 Al. „kyjakmi“, „palicami“, „drúkmi“.
1275 Viď kap. 23:7; 20:13.
1276 Al. „načo si tu“.
1277 D. „urazil“, „odtrhol“, „odňal“.
1278 Al. „odvráť svoj meč“.
1279 Al. „vzali“, „vezmú“, neurčitý čas.
1280 D. „v meči“, viď kap. 3:11.
1281 Al. „mi neposkytol“, „mi nedal k ruke al. k službám“, D. „a postaví mi sem“.
1282 Oddiel rímskeho vojska, asi 5–6 tisíc mužov.
1283 D. „zobrať“.
1284 Al. „do nádvoria veľkňazovho paláca“, podobne ako vo v. 69; slovo vo v. 58 preložené „palác“ a vo v. 69 „nádvorie paláca“ značí celú budovu paláca aj s nádvorím, ňou obkoleseným.
1285 Tj. „do nádvoria“.
1286 Al. „medzi“.
1287 Gr. „*synedrion*“, hebr. „*sanhedrím*“, najvyšší súd Židov.
1288 D. „aby ho usmrtili“, viď kap. 10:21.
1289 Al. „usilovali sa *o* ľživé svedectvo proti Ježišovi… a na *nič* neprišli al. *nič* nevymysleli al. nedokázali“.
1290 Toto sloveso má, v N. Zákone len tu, zosilňujúcu predponu („so všetkou vážnosťou al. slávnostne ťa zaprisahám“).
1291 Al. „jednako“.
1292 Neurč. čas („zarúhal sa“, „vyslovil rúhanie“).
1293 Al. možno „privodia si záhubu“, stredný slovesný rod.
1294 Viď kap. 3:14; 17:25.
1295 Al. „mu napľuvali do… a stĺkli ho päsťami, a podaktorí *ho* zbili“, no neurčitý čas tu skôr, ako to podáva text (a tiež Marek 14:65), vyjadruje, ako sa po vynesení rozsudku všetci na Pána Ježiša vrhli, odhodili všetku dôstojnosť a bez ostychu popustili uzdu svojej nenávisti a pohŕdaniu.
1296 Al. „švihať“.
1297 Neurč. čas, obdobne ako vo v. 65, pozn. 1292.
1298 D. „kto je ten, ktorý ťa“.
1299 Viď v. 58, pozn. 1284.
1300 Al. „ty si tiež“.
1301 Tj. „priestoru vnútri brány“.
1302 Al. „prejavuje“, „robí zrejmým“.
1303 Viď v. 34.
1304 D. „výrok Ježiša, rieknuvšieho [mu]“. „Rieknuvšieho“ je príčastie dokonavého minulého času, zdôrazňujúceho význam a trvalú platnosť výroku.
1305 Viď kap. 16:24; nesúvisí s „riekol“ vyššie.
1306 Al. „zaplakal“.
1307 Al. možno „o Ježišovi“.
1308 Viď kap. 12:14; 8:34; 10:21.
1309 Al. „Pilátovi z Pontu“ (Sk. 18:12), „Ponťanovi Pilátovi“.
1310 Viď kap. 21:29, pozn. 976.
1311 D. „beztrestnú“.
1312 D. „čo pre nás al. voči nám“.
1313 Al. „postaraj sa ty“, tj. „to je tvoja vec“.
1314 Al. „pohodil al. odhodil tie strieborniaky“.
1315 Posvätná chrámová pokladnica, viď Marek 7:11.
1316 Viď kap. 18:32.
1317 D. „z nich“ (v. 7), „na… pole“, tj. „za účelom *kúpy* poľa“, obdobne ako „na pochovávanie“ nižšie (v. 10).
1318 Al. „preto je to… nazvané“, viď kap. 9:22, pozn. 380; 12:26, pozn. 520.
1319 Zach. 11:12n.; pod menom Jeremiáša sa uvádza azda preto, že kniha Jeremiáša bola asi prvá v oddiele prorockých kníh, do ktorého patrila i kniha Zachariáša, a bolo zvykom nazývať celý takýto oddiel podľa prvej knihy. Porov. Luk. 24:44, kde výraz „zákon, proroci a žalmy“ značí všetky vtedy jestvujúce Písma, ktoré dnes voláme St. Zákonom; Židia ich delili a delia na „zákon, prorokov a (ostatné posvätné) spisy“, a keďže prvou knihou v treťom oddiele bola a je u Židov kniha Žalmov, volali aj celý tento tretí oddiel „žalmami“.
1320 Al. „cenu toho, na ktorého bola cena vypísaná, na ktorého cenu vypísali“.
1321 Viď v. 24.
1322 Al. „i spýtal sa ho vladár“.
1323 Al. „povestného“, „vychýreného“.
1324 Viď kap. 26:3.
1325 D. „žena, vraviac“.
1326 D. „nič tebe a onému spravodlivému“, viď kap. 8:29, pozn. 336.
1327 D. „zahubili“, porov. kap. 10:21, pozn. 419.
1328 Al. „čo teda spravím“.
1329 D. „uvidiac“.
1330 Al. „že nie je nič platný“, „že nič nepomáha“.
1331 Al. „že sa lomoz (viď kap. 26:5) vzmáha“.
1332 D. „Od“.
1333 Hlavné sídlo rímskeho vojenského veliteľa, alebo sieň, kde súdil.
1334 Al. „čatu“, možno manipul, tretinu kohorty, alebo celú kohortu, desatinu legie (viď kap. 26:53), alebo vôbec akýsi húf vojakov bez presnejšie ho určenia.
1335 Krátky pláštik rímskych vojakov; vo v. 28 vl. „obložili ho šarlátovým kepienkom“.
1336 Al. „korunu“.
1337 Neurč. čas („odviedli“, no tu skôr v zmysle „jali sa odvádzať“, „nastúpili cestu odviesť ho“).
1338 Viď kap. 22:9.
1339 Tj. „pochodiaceho z Kyrény“, severoafrického mesta; al. jednoducho „*jedného* Kyréneanca“.
1340 Al. „odniesol al. na seba vzal jeho kríž“, „ujal sa nesenia jeho kríža“.
1341 Al. „napiť sa“.
1342 Al. „neželali“, neurčitý čas („nepocítil al. neprejavil chuť al. želanie“, „odmietol“, „pocítil al. prejavil nechuť“).
1343 Koniec v. 35, ako ho majú staršie preklady, nie je rukopisne dostatočne doložený.
1344 D. „napísané“.
1345 Viď Luk. 23:39.
1346 D. „pohybujúc“.

www.nosaurus.sk

1347 Al. „vysloboď (nie ako vo v. 43) sám seba“, „pomôž sám sebe“.
1348 Aj tu, ako v celom tomto oddiele, je toto sloveso v neurčitom čase; viď kap. 4:24, pozn. 127; 9:13, pozn. 363.
1349 Al. „nemôže“.
1350 Al. „spolieha sa“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti, zároveň s významom zosilňujúcim („plne sa spolieha“), inak „zveril sa“, „dôveruje“ („celkom“, „plne“).
1351 Viď kap. 6:13, pozn. 226.
1352 Viď v. 34, no tu prítomný čas, významu nedokonavého („ak o neho stojí“, viď aj kap. 12:7, pozn. 498; Žalm 22:8).
1353 Žalm 22:1.
1354 D. „aby čo“, tj. „za akým účelom“; iná predložková väzba ako v kap. 14:31 a 26:50.
1355 Viď Skut. 2:27, pozn. 106.
1356 Al. „sa rozbehol“.
1357 Vl. „obložil *ňou*“.
1358 Al. „nech uvidíme“.
1359 Al. „prepustil“, „vypustil“.
1360 Vl. „bola rozčesnutá“ v dej. zmysle, ďalej obdobne.
1361 Neurč. čas („došlo k rozčesovaniu skál“, „skaly sa začali rozčesovať“).
1362 Al. „začali otvárať“, „došlo k otváraniu hrobiek“.
1363 Al. „sa zbudili“, „vstali“.
1364 Al. „prebudení“, „vstaní“, výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu (nie vo v. 63).
1365 Sloveso so zdôrazňujúcou predponou („jasne al. zrejme sa zjavili“).
1366 Niektorí čítajú „stali“, „udali“.
1367 Viď kap. 2:6; netýka sa slova „ktoré“ vyššie vo v. 55. Tože zámeno je vo v. 62 (D. „ktorý“).
1368 Neurč. čas („dali sa nasledovať“, „prišli nasledujúc“).
1369 Viď kap. 4:11, pozn. 113.
1370 Magdala bolo mesto v Galilei juhozáp. od Gennésaretského jazera; inak „magdalská“, „Magdalčanka“.
1371 V činnom zmysle („pristúpil za učeníka“).
1372 Al. „a vyprosil“.
1373 Al. „vezmúc“, „prijmúc“.
1374 Deň pred sobotou, keď sa všetko potrebné na sobotu, deň odpočinku, muselo pripraviť.
1375 Viď v. 17.
1376 Al. „zvodca“, „bludár“.
1377 Vl. „uvidiac“.
1378 D. „som kriesený“, „zobúdzam sa“, „vstávam“ (kap. 27:63); obdobne ako vo v. 52 (kap. 27:64 a 28:6n.).
1379 Al. „omyl“, „zvod“, „blud“, „klam“, súvisí s „podvodník“ vo v. 63.
1380 D. „zapečatiac kameň so“.
1381 Al. „po sobote“; bolo to k večeru toho dňa, keď po západe slnka skončila sobota a začínal sa prvý deň nového týždňa. Udalosť, o ktorej sa hovorí vo vv. 2–4, nastala v noci al. včasráno nato; vtedy u hrobu nebol nik okrem vojakov strážneho oddielu.
1382 Viď Marek 16:2.
1383 Al. „prvý deň týždňa“.
1384 Viď kap. 27:56.
1385 D. „od jeho strachu“.
1386 Al. „zatriasli“, „sebou trhli“.
1387 Viď kap. 4:19; 2:8.
1388 Viď Luk. 7:12; netýka sa vv. 7 a 11.
1389 Al. „jali sa mu klaňať“.
1390 Viď kap. 24:39.
1391 Al. „zhromaždili“.
1392 Viď kap. 12:14.
1393 D. „keby to bolo počuté (v dokonavom a dejovom zmysle) od“.
1394 Al. „presvedčíme“, „uchlácholíme“.
1395 D. „spravíme bezstarostnými“, viď príbuzné sloveso v kap. 6:25.
1396 Viď kap. 27:59, pozn. 1373.
1397 Al. „reč“, „slovo“.
1398 Obdobne ako v kap. 27:8, pozn. 1318.
1399 Al. „upadli do pochybností al. rozpakov al. zmätku“, „zaváhali“.
1400 Slovo „teda“ je tu veľmi nedostatočne doložené.
1401 D. „a všetky národy“, zmysel ako v texte.
1402 Neurč. čas, viď kap. 27:42, pozn. 1348; netýka sa slov „krstite“ a „vyučujte“ tu vo vv. 19n.
1403 Viď Sk. 19:3nn.; al. „pre“, viď 1 Kor. 10:2.
1404 Viď kap. 13:39.

www.mlosenw.eu

EVANJELIUM PODĽA
MARKA

Začiatok blahej zvesti o Ježišovi Kristovi, Božom Synovi[1], (2)podľa *toho*, ako je napísané u [Isaiáša,] proroka[2]: Hľa, ja pred tvojou tvárou vysielam svojho posla, ktorý upraví[3] tvoju cestu[3]. (3)Hlas volajúceho v pustine: Prihotovte cestu PÁNA, robte jeho chodníčky[3] priamymi.

(4)Prišiel[4] Ján, krstil v pustine a kázal krst pokánia na odpustenie hriechov. (5)I vychádzal k nemu všetok júdsky kraj a všetci Jerúsalémčania a dávali sa od neho v Jordáne, rieke, krstiť[5], vyznávajúc svoje hriechy. (6)A Ján bol odiaty[6] *v* srsť ťavy a okolo svojho bedra *mal'* kožený opasok a jedával kobylky a divý med[8], (7)a kázal, vraviac: Za mnou[8] prichodí ten, *ktorý je odo* mňa silnejší, čo[9] nie som spôsobilý zohnúť sa a u voľniť remenec jeho opánok. (8)Ja som vás, pravda, krstil[10] vodou[10], no on vás bude krstiť Svätým Duchom[10].

(9)A v oných dňoch sa stalo *že* od Nazareta *z* Galiley[10] prišiel Ježiš a bol od Jána v Jordáne[11] pokrstený[12]; (10)a hneď, vystupujúc[12] z[12] vody, uvidel, že sa nebesá rozčesujú a že na neho zostupuje Svätý Duch, sťaby holubica.(11)A z nebies zaznel[4] hlas: Ty si môj milovaný Syn, v tebe som našiel svoju slasť.

(12)A ihneď ho Duch vyháňa do pustiny; (13)i bol v pustine štyridsať dní, súc pokúšaný[12] od Satana, a bol so[13] zvieratmi a obsluhovali ho[14] anjeli.

(14)No potom, čo bol Ján vydaný[14], prišiel Ježiš do Galiley a kázal blahú zvesť o Božom kraľovaní[21] (15)a vravel: Naplnila sa doba a priblížilo sa Božie kraľovanie[21]; kajajte sa a verte v blahú zvesť[15]. (16)A kráčajúc[16] po pri mori Galiley[16], uvidel Šimona a Andreja, Šimonovho[17] brata, ako v mori rozhadzujú[18] čereň[19], lebo boli rybári. (17)A Ježiš im povedal: Poďte[19] za mnou a spravím, žeby ste sa stali rybármi ľudí. (18)A hneď svoje siete nechali a dali sa ho nasledovať. (19)A postúpiac odtadiaľ trocha ďalej[19], uvidel Jakuba Zebedeovho a Jána, jeho brata, a tí boli v lodi, opravujúc[20] siete. (20)A hneď ich povolal; i nechali svojho otca Zebedea v lodi s námezdníkmi a odišli za ním.

(21)I vchodia do Kafarnaúma. A hneď v sobotu vstúpil do synagogy a vyučoval, (22)i upadali nad jeho náukou v ohúrenie[21], lebo ich vyučoval ako *ktosi*, kto má[22] právomoc, a nie ako pismári. (23)A v ich synagoge bol *jeden* človek v moci nečistého ducha[23], i vykríkol, (24)vraviac: Eh[24], čo ťa do nás[25], Ježišu, *ty* Nazaretčan[26]? Prišiel si nás zahubiť? Poznám[27] ťa, kto si – Boží Svätý[28]. (25)A Ježiš ho zahriakol, vraviac: Zanem[29] a vyjdi z neho! (26)A nečistý duch ním zalomcoval a zavolal silným hlasom, i vyšiel z neho; (27)a všetci zmeraveli *od úžasu*, takže sa spolu navzájom spytovali[30] a vraveli: Čo je toto? Aká *je* toto[31] nová náuka, že s právomocou[32] prikazuje aj nečistým duchom a poslúchajú ho? (28)A chýr o ňom[33] ihneď vyšiel do celého okolitého kraja Galiley. (29)A hneď, vyjdúc z tej synagogy, prišli s Jakubom a Jánom do domu Šimona a Andreja. (30)A Šimonova testiná ležala v horúčke, a hneď mu o nej vravia. (31)I pristúpil, chopil sa jej[50] ruky a pozdvihol ju, a horúčka ju hneď opustila, i obsluhovala ich[33]. (32)A keď nastal večer, po západe slnka, k nemu nosili všetkých, ktorí sa mali zle a ktorí boli ovládaní démonmi, (33)a celé mesto bolo zhromaždené[34] pri dverách; (34)i pouzdravoval veľa trpiacich[35] rozličnými chorobami a povyháňal veľa démonov, a démonov nenechával hovoriť, pretože ho poznali[27]. (35)A včasráno, ešte za tmy[36], vstal, vyšiel a odišiel na pusté miesto a tam sa modlil. (36)A Šimon a tí s ním ho vystopovali[37], (37)a nájduc ho, vravia mu: Všetci ťa hľadajú. (38)I vraví im: Berme sa inam, do susedných mestečiek, aby som kázal[38] aj tam, veď na to som vystúpil[39]. (39)A kázal v ich synagogách v celej Galilei a vyháňal[40] démonov.

(40)I prichodí k nemu *jeden* malomocný, snažne ho prosí a padá pred

www.mosteni.eu

ním[41] na kolená a vraví mu: Ak chceš[41],
môžeš ma očistiť. (41)A Ježiš pocítil
vnútorný súcit[41], vystrel ruku, siahol na
neho a vraví mu: Chcem[41], buď očistený[41].
(42)A ako *to* povedal, hneď od neho
malomocenstvo odišlo a bol očistený[41].
(43)I napomenul ho prísne[41] a ihneď ho
poslal preč[41] (44)a vraví mu: Hľaď, žeby
si nikomu nič nepovedal, ale[41] choď, ukáž
sa kňazovi a prines[41] za svoje očistenie, čo
nariadil Mojžiš, na svedectvo im.(45)No
ten začal odíduc[42] veľa kázať a tú vec[43]
rozchyrovať, takže on už nemohol
verejne[44] vstúpiť do mesta, lež bol vonku,
na pustých miestach, a zovšadiaľ k nemu
prichádzali.

2 A o *niekoľko* dní opäť vstúpil do Kafar-
naúma, i bolo počuť[45], že je doma[46],
(2)a hneď sa mnohí zišli, takže už nebolo
miesta, ani[47] pri dverách, a hovoril *k* nim
slovo. (3)I prichodia k nemu, dopravu-
júc[48] ochrnutého, neseného od štyroch;
(4)a nemôžuc sa pre dav *k* nemu priblížiť,
odkryli krov, kde bol, i vylámali *ho* a spúš-
ťajú nosidlá[49], na ktorých ten ochrnutý le-
žal. (5)A Ježiš, zbadajúc[51] ich vieru, vraví
tomu ochrnutému: Dieťa, tvoje hriechy
sú [ti] odpustené[51]. (6)No sedeli tam kto-
rísi *z* pismárov a premýšľali[52] v svojich
srdciach: (7)Čo tento tak hovorí? Rúha
sa! Kto môže odpúšťať hriechy, iba ak
jeden, Boh? (8)A Ježiš, hneď svojím du-
chom rozpoznajúc[53], že takto sami v sebe
premýšľajú, im povedal: Čo v svojich srd-
ciach premýšľate o týchto veciach? (9)Čo
je ľahšie? Povedať ochrnutému: [tvoje]
hriechy sú [ti] odpustené[51 54], či povedať:
vstávaj a zdvihni svoje nosidlá[55] a choď?
(10)No aby ste vedeli, že Syn človeka
právomoc na zemi hriechy odpúšťať má –
vraví tomu ochrnutému: (11)Tebe vravím:
vstávaj, zdvihni svoje nosidlá[55] a choď do
svojho domu! (12)I vstal hneď, zdvihol
svoje nosidlá[55] a pred všetkými vyšiel,
takže všetci žasli[56] a oslavovali Boha, vra-
viac: Nikdy sme také[56] neuvideli.

(13)I vyšiel opäť popri mori a všetok
dav prichádzal k nemu, i vyučoval ich.
(14)A berúc sa ďalej[56], uvidel Leviho
Alfeovho sedieť pri dávkovej pokladni[56],
i vraví mu: Nasleduj ma. I vstal a dal sa
ho nasledovať; (15)a keď v jeho dome le-
žal *pri stole*, stalo sa, že[56] s Ježišom a jeho
učeníkmi *pri stole* ležali mnohí vyberači
dávok a hriešnici, lebo boli mnohí a na-
sledovali ho. (16)A pismári a fariseji,
uvidiac ho jesť s hriešnikmi a vyberačmi
dávok, vraveli jeho učeníkom: Čo[57] *to*, že
je a pije s vyberačmi dávok a hriešnikmi?
(17)A Ježiš počujúc *to* im vraví: Lekára
nie je treba silným, lež tým[58], ktorí sa
majú zle. Neprišiel som povolávať[58] spra-
vodlivých, lež hriešnikov.

(18)A Jánovi učeníci a fariseji sa po-
stievali[59], i prichodia a vravia mu: Prečo sa
Jánovi učeníci a [učeníci] farisejov postia,
no učeníci tvoji[60] sa nepostia? (19)A Ježiš
im povedal: Či sa synovia svadobnej siene
môžu postiť, zakiaľ je ženích s nimi[60]?
Koľký čas majú ženícha so sebou[60], ne-
môžu sa postiť, (20)no prídu dni, keď
od nich bude ženích odtrhnutý[60], a vtedy
sa v onen deň postiť budú. (21)Nikto ne-
našíva záplatu *z* nevalchaného súkna na
starú[60] šatu[60], inak tá nová[60] výplň *z* neho
zo starého[60] vydrapuje[60] a vzniká horšia
trhlina[60]. (22)A nikto nedáva mladé víno
do starých[60] mechov, inak to víno pôsobí
praskanie mechov[61], i vylieva sa[62] víno
a mechy sa zničia; lež mladé víno načim
dávať do nových[60] mechov.

(23)I stalo sa, že on sa v sobotu po-
mimo bral osiatymi poľmi a jeho uče-
níci začali konať cestu, trhajúc klasy.
(24)A fariseovia mu vraveli: Hľa, *pre*čo[63]
robia v sobotu, čo nie je dovolené?
(25)A on im vravel: Nečítali ste[64] nikdy,
čo urobil Dávid, keď mu nastala núdza[70]
a vyhladol, on aj tí s ním, (26)ako v *od-
diele o*[65] Abiatarovi, veľkňazovi, vstúpil
do Božieho domu a zajedol[66] chlebov na
predkladanie[66], ktoré nie je dovolené je-
dávať[66], iba ak kňazom, a dal aj tým, ktorí
boli s ním? (27)A povedal im: Sobota
vznikla[67] pre človeka, nie človek pre so-
botu, (28) takže Syn človeka je Pánom aj
soboty.

3 A vstúpil opäť do synagogy, i bol
tam *jeden* človek, majúci ruku
uschnutú[68], (2)i pozorovali ho bedlivo[69],
či ho v sobotu uzdraví, aby ho mohli
obžalovať[71]. (3)I vraví tomu človekovi,
ktorý mal tú ruku vy schnutú[72]: Zdvíhaj
sa *a poď* do prostriedku[73]. (4)A vraví im:

www.knihcestanik.sk

Je dovolené v sobotu vykonať dobré[74] či
vykonať zlé, zachrániť žitie či zabiť? No
oni mlčali. (5)I poobzeral sa po nich[75]
s hnevom, súc zvieraný zármutkom[76] nad
zatvrdnutosťou[77] ich srdca, a vraví tomu
človekovi: Vystri tú svoju ruku! I vystrel
a tá jeho ruka sa zasa napravila[78]; (6)a fa-
riseji hneď s héródovcami vyšli a uspora-
dovali[79] proti nemu[80] poradu, ako by ho
zahubili.

(7)A Ježiš sa so svojimi učeníkmi uchý-
lil k moru, i dal sa ho nasledovať početný
zástup[81] z[82] Galiley aj z[82] Júdska (8)a z[82] Je-
rúsaléma a z[82] Idúmey a Zajordánska; pri-
šli k nemu, počujúc, koľké veci koná, aj
ľudia z okolia[83] Tyru a Sidóna, početný zá-
stup[81]. (9)I povedal svojim učeníkom, aby
pre neho bola naporúdzi[84] loďka, vzhľa-
dom na dav, aby ho netiesnili, (10)lebo
mnohých pouzdravoval, takže sa na neho
valili[85], koľkí mali trápenia[86], aby si na
neho mohli siahnuť[87]. (11)A keď[88] ho ba-
dali nečistí duchovia, padali pred ním
a kričali, vraviac: Ty si Boží Syn. (12)I na-
pomínal ich[89] veľa ráz[90], aby ho nerobili
verejne známym.

(13)I vystupuje[91] na vrch a privoláva si
tých, ktorých sám chcel[92], i odišli k nemu
(14)a ustanovil[93] dvanástich, aby boli
s ním a aby ich vysieal kázať (15)a vládnuť
právomocou[94] [uzdravovať choroby] a vy-
háňať démonov. (16)A Šimonovi pridal[95]
meno Peter; (17)a Jakuba Zebedeovho
a Jána, Jakubovho brata, a pridal[95] im
meno Boanérges, to jest Synovia hromu;
(18)a Andreja a Filipa a Bartolomeja
a Matúša a Tomáša a Jakuba Alfeovho
a Taddea a Šimona Kananeja[96] (19)a Júdu
Iskariótu, ktorý ho aj vydal.

I prichodia do domu (20)a opäť sa
schodí dav, takže ani nemôžu zajesť
chleba. (21)A jeho príbuzní[97] počujúc
o tom vyšli zmocniť sa ho, lebo vraveli,
že sa pomiatol[98]. (22)A pismári, ktorí
zostúpili z[82] Jerúsaléma, vraveli, že má
Bélzebúba a že démonov vyháňa vlád-
com[99] démonov. (23)I privolal si ich
a vravel im v prirovnaniach: Ako môže
Satan vyháňať Satana? (24)A ak sa *vo-
ľajaké* kráľovstvo samo voči sebe[100] roz-
delí[101], nemôže sa ono kráľovstvo udr-
žať[102], (25)a ak sa *voľajaký* dom sám voči
sebe[100] rozdelí[101], nemôže sa onen dom
udržať[102]. (26)A ak Satan povstal sám voči
sebe[100] a je rozdelený[103], nemôže sa udr-
žať[102], lež je mu[104] koniec. (27)Ale nikto
nemôže vstúpiť do domu siláka a vylú-
piť jeho zvršky[105], iba ak by najprv toho
siláka zviazal, a potom jeho dom vylúpi.
(28)Veru, vravím vám, že synom ľudí sa
odpustia všetky prehrešenia aj urážlivé
reči, koľkékoľvek urážlivo prehovoria,
(29)no ktokoľvek urážlivo prehovorí
proti Svätému Duchu[106], je navždy bez od-
pustenia[107], lež je vinný večným prehreše-
ním; – (30)pretože vraveli: má nečistého
ducha. (31)I prichodia jeho bratia a jeho
mať; i stáli[108] vonku a poslali[109] k nemu,
volajúc ho. (32)A okolo neho sedel dav,
i povedali mu: Hľa, vonku ťa hľadá[132] tvoja
mať a tvoji bratia. (33)I odvetil im, vra-
viac: Kto je moja mať alebo moji bratia?
(34)I poobzeral sa kruhom po tých[110],
ktorí okolo neho sedeli, a vraví: Hľa, moja
mať a moji bratia! (35)Áno, ktokoľvek vy-
koná[111] Božiu vôľu[111], ten[112] je môj brat aj
[moja] sestra aj mať.

4 A opäť začal vyučovať popri mori,
i zišiel sa[111] k nemu početný dav,
takže nastúpil do lode a sedel na mori
a všetok dav bol[113] pri mori na zemi.
(2)I vyučoval ich v prirovnaniach mnohé
veci, a v svojej náuke im vravel: (3)Čujte[114]:
Hľa, rozsievač vyšiel rozsiať, (4)a pri tom
rozsievaní sa stalo, *že* podaktoré *zrno* pa-
dlo popri ceste, i prileteli[115] vtáci a zo-
žrali[115] ho. (5)A ďalšie zasa padlo na ska-
listú pôdu, kde nemalo veľa zeme, a hneď
vzišlo von, pretože nemalo hĺbky zeme,
(6)a keď vzišlo slnko, bolo popálené,
a pretože nemalo koreňa, uschlo. (7)A ďa-
ľšie padlo do tŕnia[115], i vzrástlo[115] tŕnie
a udusilo[116] ho, i nedalo úrody. (8)A ďalšie
padlo do riadnej[117] zeme a dávalo úrodu
vzrastajúcu[115] a pribúdajúcu, i nieslo
jedno tridsať a jedno šesťdesiat a jedno
sto. (9)A vravel: Kto má uši *na* počúvanie,
nech počúva[133]! (10)A keď ostal sám, pý-
tali sa ho tí okolo neho s tými dvanástimi
na tie prirovnania; (11)i vravel im: Vám je
dané [spoznať] tajomstvo Božieho krá-
ľovstva, no tamtým, tým vonku, sa všetky
veci dejú v prirovnaniach, (12)aby hľa-
diac hľadelir a neuvideli, a počúvajúc[117]

www.bibleprojekt.sk

počúvali a nechápali, aby *sa* nebodaj[117] ne-
stalo, *žeby* sa obrátili[117] ku *mne*[117] a *žeby* sa
im odpustilo. (13)I vraví im: Neviete, *čo*
značí[118] toto prirovnanie? A ako spoznáte[119]
všetky prirovnania? (14)Ten rozsievač
rozsieva slovo, (15)a toto[120] sú tí popri
ceste, kde sa slovo rozsieva, a keď po-
čujú[121], prichodí hneď Satan a slovo, ktoré
je v nich zasiate, odníma[121]. (16)A toto[120]
podobne sú tí, ktorí sa rozsievajú na skalisté miesta, ktorí, keď počujú[121] slovo, hneď ho s radosťou prijímajú, (17)a nemajú sami v sebe koreňa, lež sú dočasní; keď potom pre slovo nastane útlak[121] alebo prenasledovanie, hneď sa urážajú[121]. (18)A ďalší sú tí, ktorí sa rozsievajú do tŕnia[115]; toto[120] sú tí, ktorí slovo počuli[121], (19)i vtierajú sa[122] starosti[123] života[124] a klam bohatstva a chtivosti[125] vzhľadom na ostatné veci, a spolu dusia[116] slovo, i stáva sa neplodným[126]. (20)A toto[120] sú tí, ktorí sa zasiali[134] na riadnu[117] zem, tí, ktorí[126] slovo čujú[114] a vpúšťajú[127] a nesú úrodu, jeden tridsať a jeden šesťdesiat a jeden sto.

(21)A vravel im: Či sa vari donáša[128]
lampa, aby bola postavená[129] pod mo-
dius[129] alebo pod posteľ? Nie aby bola
postavená[129] na svietnik[129]? (22)Veď niet
ničoho tajného[129], čo nebude vyjavené[135],
ani sa nedeje[130] nič utajené[131], iba ak aby
prišlo najavo. (23)Ak má kto uši *na* po-
čúvanie, nech počúva[133]. (24)A vravel im:
Všímajte si[136], čo čujete. Akou mierou[170]
meriate, nameria sa vám, a pridá sa vám,
(25)lebo ktokoľvek má, dá sa mu, a kto
nemá, vezme sa[137] od neho aj to, čo má.

(26)A vravel: Také je Božie kráľovstvo[138], ako by človek hodil[139] na zemi osivo[140] (27)a spal by a vstával by[141] nocou aj dňom, a osivo[140] by pučalo a vyťahovalo by sa; ako, nevie sám. (28)Zem nesie úrodu sama od seba: najprv siatinu[142], potom klas, potom plne vyzreté[143] obilie v klase. (29)A keď *to* úroda dovolí, hneď vysiela[144] kosák, pretože nadišla žatva.

(30)A vravel: Ako by sme znázornili[145]
Božie kráľovstvo, alebo akým prirovna-
ním[146] by sme ho prirovnali[147]? (31)Ako
k zrnu horčice, ktoré, keď sa na zemi za-
seje, je menšie ako všetky semená, ktoré
sú na zemi, (32)a keď sa zaseje, vzrastá[148]
a stáva sa väčším *od* všetkých zelín a vytvára veľké konáre, takže pod jeho tôňou môžu vtáci neba hradovať. (33)A mnohými takýmito prirovnaniami *k* nim hovoril slovo, podľa *toho*, ako vedeli[149] počúvať, (34)a bez prirovnania *k* nim nehovoril, a riešenie všetkých vecí podával[150] svojim učeníkom v ústraní.

(35)A v onen deň, keď nastal večer, im
vraví: Prejdime na druhý breh. (36)A pre-
pustiac[151] dav, berú ho *so sebou*, ako
bol, v lodi; no boli s ním aj ďalšie lode.
(37)I nastáva prudká[152] veterná smršť[153]
a do lode narážali[154] vlny, takže sa ona
už plnila, (38)a on bol na zadnom konci
lode a spal[155] na podhlavnici, i burcujú[156]
ho a vravia: Učiteľu, nezáleží ti *na tom*[157],
že hynieme? (39)A súc vyburcovaný[156 158],
zahriakol vietor a povedal moru: Mlč,
zanem[159]! A vietor ustal a nastalo[160] veľké
utíšenie[161], (40)i povedal im: Čo ste [takí]
ustráchaní[161]? Ako *to*, *že* nemáte viery?
(41)I zľakli sa veľkým ľakom[162] a vraveli
k sebe navzájom: Kto potom tento je, že
ho poslúchajú aj vetry a more?

5 I prišli na druhý breh mora do kraja
Gadaranov[163]; (2)a hneď pri jeho
vyjdení z lode ho stretol, *vychodiac* z hro-
biek[164 165], *jeden* človek v moci nečistého
ducha[166], (3)ktorý mal bydlisko v hrob-
kách[164] a nikomu sa nedarilo ho zviazať,
ani reťazmi, (4)pretože ho často okovami
a reťazmi zviazaného mali[167] a tie reťaze
boli od neho spretŕhané[158 168] a okovy roz-
drúzgané[158 168] a nikto ho nevládal skrotiť.
(5)A neprestajne, nocou aj dňom, v hrob-
kách[164] a na vrchoch kričal a sám seba
ráňal[169] kameňmi. (6)No uvidiac zďaleka
Ježiša, pribehol[171] a poklonil sa mu[172],
(7)vykríkol[172] silným hlasom a vraví: Čo
ťa do mňa[25], Ježišu, Synu Najvyššieho
Boha[173]? Zaprisahám ťa Bohom, žeby si
ma nemučil[25]. (8)Lebo mu vravel: Vyjdi,
ty nečistý duch, z toho človeka. (9)A spy-
toval sa ho: Aké *je* ti meno? I vraví mu:
Meno mi *je* Legión[174], pretože je nás veľa.
(10)A veľmi snažne ho prosil, aby ich
neodosielal von *z* toho kraja. (11)I bola
tam pri vrchu veľká črieda[175] svíň, ktorá sa
pásla[176]; (12)i prosili[177] ho snažne, vraviac:
Pošli nás do tých svíň, aby sme vošli do
nich. (13)A Ježiš im [hneď] povolil a tí

www.Tlosem.sk

nečistí duchovia vyšli a vošli do tých svíň,
a tá črieda sa zrútila po strmom svahu do
mora – asi dvetisíc – a v mori sa topili.
(14)A tí, ktorí ich pásli, zutekali a dali
vedieť[178] do mesta aj na vidiek[179]; i vyšli
pozrieť[180], čo sa to[181] stalo, (15)a prichodia
k Ježišovi a pozorujú, že ten, *ktorý býval*
ovládaný démonmi, sedí [a je] ošatený
a pri zdravom rozume – ten, ktorý bol
mal toho Legióna[174]. I zľakli sa[182], (16)a tí,
ktorí *to* uvideli, im vyrozprávali, ako sa
to tomu, *ktorý býval* ovládaný démonmi,
stalo, aj o tých sviniach. (17)I začali ho
snažne prosiť, žeby od ich hraníc[183] odišiel.
(18)A keď nastupoval do lode, prosil ho snažne ten, *ktorý kedysi bol* ovládnutý[184] démonmi, aby smel byť[185] pri ňom;
(19)a nedopustil mu, lež mu vraví: Choď
do svojho domu k svojim a zvestuj im,
koľké veci máš od Pána spravené[186] a *ako*[187]
sa nad tebou zmiloval. (20)I odišiel a začal v Desaťmestí[188] hlásať, koľké veci mu
Ježiš bol spravil, a všetci sa divili.

(21)A keď sa Ježiš v lodi zasa preplavil
na druhý breh, zišiel sa[188] k nemu početný
dav, i bol pri mori. (22)A [hľa,] prichodí
jeden *z* predstavených synagogy, menom
Jaír, a uvidiac ho, padá k jeho nohám;
(23)a veľmi snažne ho prosil, vraviac:
Moja dcérka je v poslednom *ťažení*; keby
si prišiel a položil[189] na ňu ruky, tak, aby[190]
sa jej pomohlo[190] a že by ožila[191]. (24)I odišiel s ním, a nasledoval ho početný dav
a stískali ho; (25)a akási žena, dvanásť
rokov majúca tok[192] krvi (26)a veľa vytrpevšia od mnohých lekárov[193] a vynaloživšia[194] všetko, čo mala[195], a nijaký[196] osoh
nedocielivšia[197], lež skôr prišlá do horšieho, (27)počujúc o[195] Ježišovi, prišla
v dave odzadu a siahla si na jeho šatu[197],
(28)lebo vravela: Ak si siahnem čo aj
len na jeho šatstvo[197], pomôže sa mi[190].
(29)A jej prameň[198] krvi hneď vyschol
a telom spoznala, že bola z[199] toho trápenia[200] vyliečená[184]. (30)A Ježiš hneď, sám
v sebe rozpoznajúc[200], že z neho vyšla[201]
moc, sa v dave obrátil a vravel: Kto si siahol na moje šatstvo[197]? (31)A jeho učeníci
mu vraveli: Vidíš, že ťa stíska dav, a vravíš: kto si na mňa siahol? (32)I obzeral
sa, žeby uvidel tú, ktorá toto spravila.
(33)No tá žena, zľaknúc sa[202] a chvejúc,
súc si vedomá *toho*, čo sa pri nej stalo,
prišla a padla pred ním a povedala mu
všetku pravdu. (34)A on jej povedal:
Dcéra, pomohla[203] ti tvoja viera, choď
v pokoji[204] a buď zdravá a zbavená[205]
svojho trápenia[205]. (35)Zakiaľ ešte hovoril, prichodia od toho predstaveného synagogy a vravia: Tvoja dcéra umrela, čo
ešte Učiteľa obťažuješ[206]? (36)No Ježiš
[hneď], počujúc[207] to slovo, ktoré sa hovorilo, vraví tomu predstavenému synagogy: Neboj sa, len ver. (37)A nenechal
nikoho dať sa *ho* nasledovať spolu s ním,
iba ak Petra a Jakuba a Jána, Jakubovho
brata. (38)I prichodí[208] do domu toho
predstaveného synagogy a badá lomoz[209]
a *ľudí* veľmi plačúcich a bedákajúcich;
(39)a vstúpiac im vraví: Čo lomozíte[209]
a plačete? To dievčatko neumrelo, lež spí.
(40)I vysmievali ho, no on všetkých vyhnal a berie *so sebou* otca toho dievčatka
a mať a tých, *ktorí boli* pri ňom[210], a vchodí
tam, kde to dievčatko ležalo; (41)i chopil
sa ruky toho dievčatka a vraví mu: *Talitha*
kúmi; to je v preklade[211]: Dievočka, tebe
vravím: zdvíhaj sa[212]. (42)A tá dievočka
hneď vstala a chodila, lebo bola dvanásťročná; i užasli[213] veľkým úžasom[213].
(43)A veľmi dôrazne ich napomenul, aby
sa toto nikto nedozvedel, a povedal, žeby
sa jej dalo zajesť[214].

6 I vyšiel odtadiaľ a prišiel do svojej
otčiny a jeho učeníci ho nasledujú.
(2)A keď nastala sobota, začal vyučovať
v synagoge, a mnohí, ktorí počúvali[215],
upadali v ohúrenie[216] a vraveli: Odkiaľ
tento má[216] tieto veci? A aká *je* to múdrosť,
ktorá mu bola daná[224]? A takéto mocné
činy sa dejú jeho rukami! (3)Nie je toto[216]
ten tesár, syn Márie a brat Jakuba a Jóséa a Júdu a Šimona? A nie sú tu u nás
jeho sestry? I urážali sa pre neho[216], (4)no
Ježiš im vravel: Prorok nie je bez cti, iba
ak v svojej otčine a medzi [svojimi] príbuznými[217] a v svojom dome. (5)I nemohol tam vykonať žiadny mocný čin, ibaže
pokládol ruky na niekoľkých chorľavých
a pouzdravoval *ich*; (6)a divil sa pre ich
neveru. I obchádzal dediny vôkol[218] a vyučoval.

(7)I privoláva si tých dvanástich; a začal ich vysielať, dvoch *a* dvoch, a dával

www.bibleonline.sk

im právomoc[219] nad nečistými duchmi[219]
(8)a dal im pokyny, aby si nič nebrali na
cestu, iba ak jedine palicu, nie kapsu, nie
chleba, nie peňazí[220] do opaska, (9)ale
nech majú obuté sandále[221]; a neodie-
vajte si dve tuniky[222]. (10)A vravel im:
Kamkoľvek vojdete do domu, tam ostá-
vajte, kým odtadiaľ nevyjdete. (11)A kto-
rékoľvek miesto vás neprijme ani vás ne-
vypočujú – vytraste, vychodiac odtadiaľ,
zeminu[223], ktorá *bude* naspodku vašich
nôh, na svedectvo im. (12)I vyšli a kázali,
aby sa *ľudia* dali na pokánie (13)a veľa dé-
monov vyháňali a veľa chorľavých potie-
rali olejom a uzdravovali.

(14)I počul *o ňom* kráľ Héródés – lebo
sa jeho meno stalo verejne známym –
a vravel: Ján, krstiteľ, bol vzkriesený[225]
spomedzi mŕtvych a pre túto príčinu
v ňom prejavujú svoju silu[225] tie mocné
činy. (15)A druhí vraveli: je *to* Eliáš;
a ďalší[226] vraveli: je *to* prorok, ako jeden
z prorokov. (16)No Héródés počujúc *to*
vravel: Ján, ktorého som ja sťal – ten *to*
je, on bol vzkriesený[225] [spomedzi mŕt-
vych]. (17)Lebo on, Héródés[227], bol poslal
a zmocnil sa Jána, a zviazal ho vo väzení,
pre Héródiadu, ženu Filipa, svojho brata,
pretože sa s ňou zosobášil, (18)lebo Ján
Héródovi vravel[228]: Nie je ti dovolené mať
ženu tvojho brata. (19)No tá Héródias si
to na neho pamätala[229] a bola by ho rada[230]
zabila[231], a nemohla, (20)lebo Héródés sa
Jána bál, vediac, že to[232] je muž spravod-
livý a svätý[233], i choval ho v bezpečí[234], a po-
počujúc ho[235], konával[236] veľa vecí, a načúval
mu rád. (21)A keď nastal voľný[237] deň, keď
Héródés o svojich narodeninách svojim
veľmožom a vysokému dôstojníctvu[238]
a popredným *mužom* Galiley usporiado-
val večeru[239], (22)a keď jej, Héródiadina,
dcéra[227] vstúpila a zatancovala[240], zapáčila
sa Héródovi aj tým, ktorí s *ním* ležali *pri*
stole; a kráľ tej dievke povedal: Popros ma,
o čokoľvek si želáš[241], a dám ti. (23)A od-
prisahal jej: *O* čokoľvek ma poprosíš,
dám ti, až do polovice môjho kráľovstva.
(24)I vyšla a povedala svojej materi: Čo
si mám vyprosiť? A ona povedala: Hlavu
Jána, krstiteľa. (25)A hneď s chvatom
vstúpila ku kráľovi a predniesla svoju
prosbu[242], vraviac: Želám si[241], aby si mi
hneď teraz dal na tácni hlavu Jána, krs-
titeľa. (26)A kráľ ostal preveľmi smutný,
no[243] vzhľadom na prísahy a *na* tých, ktorí
s *ním* ležali *pri stole*, jej nechcel[241 244] zru-
šiť[245] *slovo*[246], (27)i odoslal kráľ ihneď prí-
slušníka osobnej stráže a nariadil, žeby
jeho hlava bola donesená[225]. (28)A *on*
odišiel a vo väzení ho sťal a jeho hlavu
doniesol na tácni a dal ju tej dievke, a tá
dievka ju dala svojej materi. (29)A jeho
učeníci počujúc *o tom* prišli, prevzali[247]
jeho mŕtvolu a uložili ju v hrobke.

(30)A apoštoli sa schodia[248] k Ježišovi,
i ohlásili[249] mu všetky veci, [aj] koľké
vykonali aj koľké vyučovali[249]. (31)I po-
vedal im: Poďte[249] vy sami[250] do ústrania
na pusté miesto a [po]hovejte[251] si tro-
cha. Lebo tých, ktorí prichádzali, a tých,
ktorí sa vzďaľovali, bolo veľa, a ani za-
jesť[251] nemali čas[252]. (32)I odišli v lodi na
pusté miesto do ústrania; (33)a mnohí
ich uvideli vzďaľovať sa[253] a rozpoznali[254]
ich, i zbehli sa tam peši zo[199] všetkých
miest a predišli ich. (34)A [Ježiš], vyjdúc
z lode, uvidel početný dav a pocítil voči
nim vnútorný súcit[255], pretože boli ako
ovce nemajúce pastiera; i začal ich vyu-
čovať mnohé veci. (35)A keď už nastala
neskorá[256] hodina, pristúpili *k* nemu jeho
učeníci a vravia: To miesto je pusté a ho-
dina už neskorá[256]; (36)prepusť[257] ich, aby
odišli do samôt[258] a dedín vôkol[259] a na-
kúpili si[260] chleba[260], lebo nemajú, čoho
by si zajedli[251]. (37)A on im v odvetu po-
vedal: Dajte im zajesť[251] vy. I vravia mu:
Máme odísť, nakúpiť chleba[260] za dvesto
denárov[260] a dať[261] im zajesť[251]? (38)A on
im vraví: Koľko chlebov máte? Choďte
[a] pozrite. A zvediac vravia: Päť, a dve
ryby. (39)I nariadil im, žeby všetci, sku-
piny *a* skupiny, boli poukladaní[262] na ze-
lenej tráve; (40)i usadili sa[262], rady *a* rady,
po sto a po päťdesiat. (41)A vzal tých päť
chlebov a tie dve ryby, pozrel hore do
neba a požehnal[262], i porozlamoval tie
chleby a dával svojim učeníkom, aby im
ich popredkladali[263], a tie dve ryby rozde-
lil všetkým. (42)A všetci si zajedli[251] a boli
nasýtení[264], (43)i pozbierali[264] úlomkov,
že nimi naplnili dvanásť[265] košíkov[264],
aj z tých rýb. (44)A tých, ktorí si za-
jedli[251] tých chlebov, bolo päťtisíc mužov.

www.kros-pamiat.sk

(45)A hneď svojich učeníkov prinútil nastúpiť do lode a brať sa vopred na druhý
breh k Bétsaide, kým on prepustí[257 266]
dav. (46)A rozlúčiac sa s nimi, odišiel po-
modliť sa na vrch. (47)A keď nastal večer,
bola loď vprostred mora a on na zemi sa-
motný; (48)a uvidiac ich trápiť sa pri ves-
lovaní[267], lebo vietor bol proti nim, pri-
chodí okolo štvrtej nočnej hliadky k nim,
kráčajúc[268] po mori, a chcel ich minúť.
(49)No oni, uvidiac ho po mori kráčať[268],
si pomysleli[269], že je *to* prízrak, a dali sa
vykrikovať[270], (50)lebo ho všetci uvideli
a zdesili sa[271]. A hneď s nimi prehovo-
ril, i vraví im: Buďte spokojní[271], *to* som
ja, nebojte sa. (51)A vystúpil[91] k nim do
lode a vietor ustal. I žasli[272] preveľmi, nad-
mieru, sami v sebe[273] a divili sa, (52)lebo
nepochopili pre tie chleby[274], lebo ich
srdce bolo zatvrdnuté[275]. (53)A prepla-
viac sa prišli k zemi Gennésaretu a pri-
stáli[276]; (54)a pri ich vyjdení z lode ho *tam*
hneď rozpoznali[254], (55)obehli celý onen
okolitý kraj a začali zo všetkých strán[277]
na ležadlách[278] nosiť tých, ktorí sa mali
zle – kde čuli, že tam je. (56)A kamkoľ-
vek vchádzal do dedín alebo miest alebo
samôt[279], pokladali nemocných na trho-
viskách a snažne ho prosili, aby si smeli
siahnuť[280] čo aj *len*[281] na lem[282] jeho šaty[282],
a koľkíkoľvek si na neho siahali, dostá-
valo sa im pomoci[282].

7 I schodia sa[248] k nemu fariseji a po-
daktorí *z* pismárov, ktorí prišli
z[82] Jerúsaléma, (2)a uvidiac podaktorých
z jeho učeníkov jesť chlieb[283] obyčajný-
mi[284], to jest neumytými rukami (3)(lebo
fariseji, a všetci Židia, nejedia, iba ak si
dôkladne[285] umyjú ruky, držiac sa[286] po-
dania[287] starších[287], (4)a *keď prídu* z[82] trho-
viska, nejedia, iba ak sa namočia, a je
veľa ďaľších vecí, ktoré prijali[288], žeby sa
ich držali[286 289], namáčania pohárov a hrn-
cov a mosadzného[290] náčinia a postelí),
(5)potom sa ho tí fariseji a tí pismári spy-
tujú: Prečo tvoji učeníci nechodia podľa
podania[287] starších[287], lež jedia chlieb
obyčajnými[284] rukami? (6)No on im v od-
vetu povedal: Pekne[291] o vás, pokrytcoch,
prorokoval[291] Isaiáš, ako je napísané[291]:
Tento ľud ma ctí perami, no ich srdce
je odo mňa ďaleko[291] vzdialené; (7)ale
márne ma uctievajú[291], *ako* učeniam vyu-
čujúc prikázaniam ľudí. (8)[Áno,] ne-
chali ste Boží príkaz a držíte sa[286] poda-
nia[287] ľudí – namáčaní hrncov a pohárov,
a konáte veľa[292] ďaľších takých podob-
ných vecí. (9)A vravel im: Pekne[290] ru-
šíte[293] Boží príkaz, aby ste zachovali[294]
svoje podanie[287]. (10)Mojžiš predsa pove-
dal[295]: Cti svojho otca a svoju mať; a[295]:
Kto o otcovi alebo materi hovorí zle[295],
nech smrťou skoná. (11)No vy vravíte: Ak
človek svojmu[295] otcovi alebo svojej[295] ma-
teri povie: čímkoľvek by sa ti odo[295] mňa
dostalo úžitku[295], je korban[296] to je dar[297]...
(12)a už ho nenechávate pre svojho otca
alebo svoju mať[298] nič vykonať, (13)zba-
vujúc Božie slovo platnosti svojím poda-
ním[287], ktoré ste vydali[299]; a takýchto po-
dobných vecí konáte veľa. (14)A opäť si
privolal dav a vravel im: Načúvajte mi
všetci a chápte[300]: (15)Niet ničoho z von-
kajšej strany človeka do neho vchádzajú-
ceho, žeby ho to mohlo[301] znečistiť[302], lež
tie veci, ktoré z neho vychádzajú, to[303] sú
tie, ktoré človeka znečisťujú[302]. (16)Ak
má kto uši *na* počúvanie, nech počúva[310].
(17)A keď od davu vstúpil do domu, spy-
tovali sa ho na to prirovnanie[304] jeho uče-
níci. (18)I vraví im: To[305] aj vy ste[306] ne-
chápaví? Neuvedomujete si, že nič[307], čo
je zvonku a vchádza do človeka, ho ne-
môže znečistiť[302], (19)pretože *to* nevchá-
dza do jeho srdca, lež do *jeho* brucha,
a vychádza do záchoda, a to všetky po-
krmy očisťuje[308]? (20)A vravel: Človeka
znečisťuje[302] to[309], čo z neho vychádza,
(21)lebo zvnútra, zo srdca ľudí, vychá-
dzajú zlé myšlienky, cudzoložstvá, smil-
stvá, vraždy, (22)krádeže, hrabivosť[311],
zloby[312] lesť, bezuzdnosť, zlé oko, uráž-
livá reč[313], pýcha, nerozum. (23)Tieto
všetky zlá vychádzajú zvnútra a znečis-
ťujú[202] človeka.

(24)A vstal a odišiel odtadiaľ do po-
hraničia Tyru a Sidóna, a vstúpiac do
jedného domu, želal si, žeby *o tom* nikto
nezvedel, a nepodarilo sa mu utajiť sa[314],
(25)lež o ňom ihneď počula *jedna* žena,
čo[335] jej dcérka mala nečistého ducha,
i prišla a padla pred *ním* k jeho nohám
(26)(a tá žena bola Grékyňa, rodom
Syrofoiničanka), a žiadala ho, aby toho

www.mojeBIBLIA.sk

démona z jej dcéry vyhnal. (27)No [Ježiš]
jej povedal: Nechaj deti, žeby boli nasý-
tené[264] najprv[315], nie je predsa správne[316]
chlieb detí vziať a hodiť psíčatám[316].
(28)No ona odvetila a vraví mu: Ba áno[316],
Pane, veď aj psíčatá[316] pod stolom žerú
z[316] omrviniek dieťatiek. (29)I povedal
jej: Pre toto slovo choď, ten démon z tvo-
jej dcéry vyšiel[317]. (30)A odíduc do svojho
domu, zistila, že ten démon vyšiel[317] a že
jej dcéra leží[318] na posteli.

(31)A vyjdúc opäť z územian Tyru
a Sidóna, prišiel stredom územia[319] Desať-
mestia[320] k moru Galiley. (32)I privádzajú
mu *jedného* hluchého, ktorý ťažko hovo-
ril, a snažne ho prosia, aby na neho polo-
žil ruku. (33)I vzal si ho osobitne stranou
od davu, vložil svoje prsty do jeho uší,
pľuvol a siahol na jeho jazyk; (34)i po-
zrel hore do neba, vzdychol[321] a vraví
mu: *Effatha*, to je: Buď rozovretý[158].
(35)A hneď boli jeho uši[322] rozovreté[158]
a väzba jeho jazyka uvoľnená[158], i hovoril
riadne[323]. (36)A napomenul ich dôrazne,
aby *to* nikomu nevraveli; no akokoľvek[324]
ich on dôrazne napomínal, oni *to* ešte[325]
väčšmi rozhlasovali (37)a upadali v pre-
nesmierne ohúrenie[326], vraviac: Dobre[327]
zariadil[328] všetky veci – pôsobí[328], žeby aj
hluchí čuli aj nehovoriaci hovorili.

8 V oných dňoch, keď opäť bol *pokope*
početný dav a keď nemali, čoho by
si zajedli[329], si privolal svojich učeníkov
a vraví im: (2)Mám vnútorný súcit[329] voči
davu, pretože pri mne ostávajú už tri dni
a nemajú, čoho by si zajedli[329], (3)a ak ich
do ich domova prepustím[329] s pôstom, om-
dlejú na ceste, veď podaktorí z nich prišli
z ďaleka. (4)A jeho učeníci mu odvetili:
Odkiaľ kto bude môcť týchto nasýtiť[264]
chlebom[329] tu v[330] pustatine? (5)I pýtal
sa ich: Koľko chlebov máte? A oni pove-
dali: Sedem. (6)I dal davu pokyn usadiť
sa[331] na zemi, vzal tých sedem chlebov,
poďakoval a rozlámal *ich* a dával svojim
učeníkom, aby *im ich* popredkladali[332],
i popredkladali *ich* davu. (7)A mali nie-
koľko rybiek, i požehnal ich a povedal,
žeby sa popredkladali[332] aj tie. (8)I zajedli
si[329] a boli nasýtení[264], a pozbierali zvyšky
úlomkov, sedem košov[333]. (9)A bolo ich[334]
asi štyritisíc, i prepustil[257] ich.

(10)A on hneď so svojimi učeníkmi
nastúpil do lode a prišiel do končín
Dalmanúty. (11)A vyšli fariseji a začali
sa *s* ním[336] dohadovať, vyhľadávajúc od
neho[337] znamenie z[199] neba, aby ho po-
kúšali[338]. (12)I povzdychol[339] *v* svojom
duchu[340] a vraví: Čo toto pokolenie[341] vy-
hľadáva[337] znamenie? Veru, vravím vám:
znamenie tomuto pokoleniu[341] nijako ne-
bude dané[342]. (13)A nechal ich, nastúpil
opäť do lode a odišiel na druhý breh.

(14)I zabudli vziať chlieb[343] a nemali so
sebou v lodi iba ak jeden peceň[344]. (15)I na-
pomínal ich dôrazne, vraviac: Vystríhajte
sa[345], chráňte sa[345] pred kvasom farisejov
a kvasom Héróda[346]. (16)I dohovárali sa
medzi sebou[347], [vraviac]: Pretože ne-
máme chleba[343]. (17)A Ježiš spoznajúc
to im vraví: Čo sa dohovárate, pretože
nemáte chleba[343]? Ešte nerozumiete[348] ani
nechápete? [Ešte] máte svoje srdce za-
tvrdnuté[349]? (18)Oči majúc, nevidíte, a uši
majúc, nečujete a nepamätáte? (19)Keď
som tých päť chlebov rozlámal pre[13] tých
päťtisíc, koľko košíkov[350] plných úlom-
kov ste nazbierali? Vravia mu: Dvanásť.
(20)A keď tých sedem pre[13] tých štyritisíc,
koľko košov[350] ste naplnili nazbieranými
úlomkami[351]? A oni povedali: Sedem.
(21)I vravel im: Ako *to*, *že* ešte nechá-
pete?

(22)A prichodí do Bétsaidy, i privá-
dzajú mu *jedného* slepca a snažne ho
prosia, aby na neho siahol. (23)I chytil
sa ruky toho slepca, vyviedol ho von *z* de-
diny a pľuvol do jeho očí[352], i položil na
neho ruky a spytoval sa ho, či voľačo vidí.
(24)I pozrel hore[363] a vravel: Vidím ľudí,
pretože *ich* zriem ako stromy, chodia-
cich[353]. (25)Nato opäť na jeho oči položil
ruky, i nadobudol zreteľné videnie[354] a bol
zasa napravený[78], i videl[355] na všetky[356]
veci[357] jasne. (26)I odoslal ho do jeho
domu, vraviac: Ani do tej dediny nevstúp
ani *to* v tej dedine nikomu nepovedz.

(27)A Ježiš vyšiel, aj jeho učeníci, do
dedín Césarey Filipovej a na ceste sa svo-
jich učeníkov spytoval, vraviac im: Kto
vravia ľudia, že som ja? (28)A oni mu
odvetili, vraviac: Že Ján, krstiteľ, a dru-
hí, že Eliáš, a ďalší[358], že jeden *z* prorokov.
(29)A on sa ich spytoval: No kto

www.biblia.sk

vravíte vy, že som? A Peter mu v odvetu
vraví: Ty si Kristus. (30)I napomenul
ich[358], aby o ňom nikomu nevraveli,
(31)a začal ich vyučovať, že Syn človeka
musí vytrpieť veľa vecí a byť od starších
a veľkňazov a pismárov zamietnutý[359 158],
a byť zabitý[158] a po troch dňoch opäť
vstať, (32)a hovoril o tej veci[360] otvo-
rene[361]. A Peter ho vzal k sebe[362] a začal
ho napomínať[358], (33)no on sa obrátil,
a uvidiac svojich učeníkov, napomenul[358]
Petra, vraviac: Prac sa za mňa, Satan,
pretože nemáš na mysli veci Božie, lež
veci ľudí. (34)I privolal si dav so svojimi
učeníkmi a povedal im: Kto[364] chce[364]
prísť za mnou, nech sa odriekne[364] sám
seba a chopí sa svojho kríža[364] a nasle-
duje ma, (35)lebo ktokoľvek bude
chcieť[364] zachrániť svoje žitie[364], stratí
ho, no ktokoľvek svoje žitie[364] pre mňa
a blahú zvesť stratí, zachráni ho.
(36)Čože bude človekovi osožiť, ak získa
celý svet a utrpí škodu na svojej duši[364]?
(37)Akúže by dal človek za svoju dušu[364]
výmenu? (38)Áno, ktokoľvek sa v tomto
cudzoložnom a hriešnom pokolení[364] za-
hanbí za mňa a *za* slová moje[364], zahanbí
sa za neho aj Syn človeka, keď príde
v sláve svojho Otca so svätými anjelmi.

9 A vravel im: Veru, vravím vám:
z tých, ktorí tu stoja, sú niektorí
takí, že[364] nijako neokúsia smrť, kým ne-
uvidia Božie kraľovanie[390] prišlé v moci.

(2)A po šiestich dňoch so *sebou* Ježiš
berie Petra a Jakuba s Jánom[365] a vyvá-
dza[91] ich samotných na vysoký vrch do
ústrania. A bol pred nimi premenený[366]
(3)a jeho šatstvo sa stalo jagavým, bie-
loskvúcim[367] [ako sneh], ako ho[368] valchár
na zemi nemôže vybieliť. (4)I ukázal sa im
Eliáš s Mojžišom, a hovorili[369] s Ježišom.
(5)A Peter v odvetu Ježišovi vraví:
Rabbi[370], je dobré[370], že sme tu. I zriaďme
tri stany[370], tebe jeden a Mojžišovi je-
den a Eliášovi jeden; (6)lebo nevedel,
čo by mal prehovoriť[371], lebo boli vyľa-
kaní[372]. (7)I objavil sa[373] oblak, zatôňu-
júci[374] ich[375], a z toho oblaku zaznel[373]
hlas: Tento je môj milovaný Syn – jemu
načúvajte. (8)A zrazu, poobzerajúc sa,
už pri sebe[376] nevideli nikoho, lež Ježiša
samotného. (9)A keď z[199] toho vrchu zo-
stupovali, napomenul ich dôrazne, aby
nikomu nevyrozprávali, čo uvideli, iba
ak keď Syn človeka vstane spomedzi mŕt-
vych. (10)A toho slova sa chopili[377], do-
hadujúc sa medzi sebou[378], čo je *to* vstať
spomedzi mŕtvych. (11)I spytovali sa ho,
vraviac: *Pre*čo[379] vravia pismári, že najprv
musí prísť Eliáš?(12)A on im v odvetu
povedal: Eliáš, príduc, pravda[380], najprv,
napráva[381] všetky veci; a ako je napísané
o Synovi[382] človeka, že musí veľa vytrpieť
a *ne*byť[383] uznaný za nič[384]; (13)no vravím
vám, že Eliáš už prišiel a spravili mu, čo-
koľvek[385] sa im zachcelo, podľa *toho*, ako
je o ňom[382] napísané.

(14)A príduc k učeníkom, uvidel okolo
nich početný dav a pismárov *s* nimi[386] sa
dohadujúcich. (15)A hneď, uvidiac ho,
všetok dav, sa veľmi zarazili[387], a pribie-
hajúc zdravili ho. (16)I spýtal sa ich[388]:
Čo sa s nimi[378] dohadujete? (17)A jeden
z davu mu odvetil: Učiteľu, priviedol som
k tebe svojho syna, ktorý má nemého[389]
ducha; (18)a kdekoľvek ho uchváti, trhá
ním, i ide mu pena a škrípe svojimi
zubmi a uschýna. A povedal som tvojim
učeníkom, aby ho vyhnali, a nezvládali.
(19)No on im v odvetu vraví: Ó, neveriace
pokolenie[341], dokedy budem pri vás[391]?
Dokedy vás budem znášať? Veďte[392] ho
ku mne. (20)I priviedli ho k nemu, a ten
duch, uvidiac ho, ním hneď zalomco-
val[393], i padol na zemi a váľal sa a išla mu
pena. (21)I spýtal sa[394] jeho otca: Ako je
to dávno, čo[395] sa mu to stalo? A on po-
vedal: Od útleho detstva[396], (22)a veľa
ráz ho hodil aj do ohňa aj do vôd, aby ho
zahubil; ale ak čo môžeš, zľutuj sa nad
nami[397] a pomôž nám. (23)A Ježiš mu
povedal: To*tiž* ak *ty* môžeš uveriť; tomu,
kto verí, *sú* všetky veci možné. (24)A ten
otec toho chlapčeka hneď skríkol[398] a vra-
vel [so slzami]: Verím, buď nápomocný[399]
mojej nevere! (25)No Ježiš, uvidiac, že sa
tam[400] zbieha dav, toho nečistého ducha
zahriakol, vraviac mu: Ty nemý[401] a hluchý
duch, nariaďujem ti ja: vyjdi z neho
a už do neho nevstúp. (26)I skríkol[398]
a veľmi [ním] zalomcoval[393], i vyšiel,
a ostal sťaby mŕtvy, takže po väčšine vra-
veli, že umrel; (27)no Ježiš sa chopil jeho
ruky a pozdvihol[402] ho, i vstal.

UNITED BIBLE SOCIETIES

(28)A keď vstúpil do domu, spytovali
sa ho stranou jeho učeníci: *Prečo*[403] sa ho
nepodarilo vyhnať nám? (29)I povedal
im: Tento druh nemôže vyjsť ničím[404], iba
ak modlitbou a pôstom[404].

(30)A vyšli odtadiaľ a poberali sa cez
Galileu, i neželal si, aby voľakto zvedel,
(31)lebo svojich učeníkov vyučoval a vra-
vel im: Dochodí k vydaniu Syna človeka[405]
do rúk ľudí, i zabijú ho, a súc zabitý[158],
po troch dňoch opäť vstane. (32)No oni
tomu výroku nerozumeli a spýtať sa[394] ho
báli.

(33)A prišiel do Kafarnaúma, a keď
sa stalo, *že bol*[406] doma[407], spytoval sa
ich: O čom ste sa na ceste dohovárali?
(34)A oni mlčali, lebo na ceste medzi
sebou[408] boli mali rozhovor[409] *o tom*, kto
*je naj*väčší[410]. (35)I usadol a zavolal tých
dvanástich a vraví im: Ak si kto želá[410] byť
prvý, bude posledný *zo* všetkých a po-
sluhom[410] všetkých. (36)A vzal *jedno* die-
ťatko, postavil ho v ich strede, objal[411] ho
a povedal im: (37)Ktokoľvek prijme jedno
z takýchto dieťatiek v[412] mojom mene, pri-
jíma mňa, a kto koľvek prijme mňa, pri-
jíma nie mňa, lež toho, ktorý ma vyslal.
(38)A Ján mu odvetil, vraviac: Učiteľu,
uvideli sme kohosi, ktorý nás nenasleduje,
v[413] tvojom mene vyháňať démonov, a brá-
nili[414] sme mu, pretože nás nenasleduje.
(39)No Ježiš povedal: Nebráňte[415] mu,
niet predsa nikoho, kto v[412] mojom mene
vykoná zázrak[416] a skoro[417] *nato* bude môcť
o mne prehovoriť zle; (40)veď kto nie je
proti nám, je za nás. (41)Áno, ktokoľvek
vás napojí pohárom vody v[413] [mojom]
mene, pretože[418] ste Kristovi, veru, vra-
vím vám: nijako svojej odmeny nestratí.
(42)A ktokoľvek dá jednému *z* malých,
ktorí veria [vo mňa[419]], podnet k úrazu[420],
bolo by[421] pre neho dobré[422], keby radšej
okolo jeho šije visel[423] [oslí[420]] žarnov[420]
a *on ke*by bol hodený[429] do mora. (43)A ak
ti bude podnet k úrazu[420] dávať[424] tvoja
ruka, odtni ju; lepšie[425] ti je, žeby si do-
kaličený vstúpil do života, ako by si, ma-
júc dve ruky, odišiel do pekla[426], do toho
neuhasiteľného ohňa, (44)[kde ich červ
neskonáva a oheň nehasne]. (45)A ak
ti bude podnet k úrazu[420] dávať[424] tvoja
noha, odtni ju; lepšie[425] je ti, žeby si do ži-
vota vstúpil chromý, ako by si bol, majúc
dve nohy, zahodený[158] do pekla[426], do toho
neuhasiteľného ohňa, (46)[kde ich červ
neskonáva a oheň nehasne]. (47)A ak ti
bude podnet k úrazu[420] dávať[424] tvoje oko,
vyhoď[427] ho; lepšie[425] ti je, žeby si jedno-
oký vstúpil do Božieho kráľovstva, ako
by si bol, majúc dve oči, zahodený[158] do
ohnivého pekla[428], (48)kde ich červ ne-
skonáva a oheň nehasne. (49)Veď bude
každý osolený[158] ohňom a každá obeť
bude osolená[158] soľou. (50)Soľ je dobrá[422],
no ak sa soľ stane neslanou, čím ju napra-
víte[430]? Majte soľ sa mi v sebe a zachová-
vajte medzi sebou pokoj[431].

10 I vstal odtadiaľ a prichodí na úze-
mie[432] Júdska a za Jordán. A opäť
sa k nemu schodia davy a opäť ich, ako
mal obyčaj, vyučoval. (2)A pristúpili fari-
seji a spýtali sa[433] ho, aby ho pokúšali[755]:
Či je mužovi dovolené prepustiť ženu?[434]
(3)No on im v odvetu povedal: Čo vám
prikázal Mojžiš? (4)A oni povedali: Moj-
žiš povolil napísať list rozvodu a prepus-
tiť. (5)A Ježiš im v odvetu povedal: Tento
príkaz vám napísal vzhľadom na vašu tvr-
dosť srdca, (6)no od počiatku stvorenia
ich Boh spravil mužským a ženským po-
hlavím; (7)následkom toho človek opustí
svojho otca aj mať a bude zlúčený so svo-
jou ženou[435], (8)i stanú sa tí dvaja jedným
mäsom[435], tak že už sú nie dvaja, lež jedno
mäso. (9)Čo teda spojil Boh, nech človek
nerozlučuje. (10)A doma[436] sa ho učeníci
na to[437] opäť spýtali[433], (11)i vraví im: Kto-
koľvek prepustí svoju ženu a zosobáši sa
s druhou, cudzoloží proti nej[438], (12)a ak
žena prepustí svojho muža a zosobáši sa
s druhým, cudzoloží.

(13)I prinášali[439] mu dieťatká, aby sa
ich dotýkal[440], no učeníci okrikovali[439 441]
tých, ktorí ich prinášali[442]. (14)No Ježiš
uvidiac *to* pocítil neľúbosť[443] a povedal
im: Nechajte dieťatká ku mne prichá-
dzať, nebráňte[444] im, lebo takých je Božie
kráľovstvo. (15)Veru, vravím vám: kto-
koľvek neprijme Božie kráľovstvo *tak*
ako dieťatko, nijako do neho nevstúpi[445].
(16)I poobjímal[446] ich a žehnal[447] ich, kla-
dúc na ne ruky.

(17)A keď sa poberal von na cestu, pri-
behol jeden, padol pred ním[448] na kolená

www.biblicalstudies.sk

a spytoval sa ho: Dobrý[448] Učiteľu, čo
mám vykonať[449], aby som zdedil večný
život? (18)No Ježiš mu povedal: Čo mi
vravíš dobrý[448 450]? Nikto nie je dobrý, iba
jeden, Boh. (19)Príkazy vieš: necudzo-
lož[451], nevražď[451], nekradni[451] nesveď[451]
krivo, neukracuj[451 452], cti svojho otca
a mať. (20)A on mu v odvetu povedal:
Učiteľu, tieto všetky veci som si od svo-
jej mladosti zachoval[453]. (21)A Ježiš,
zahľadiac sa na neho, *si* ho zamiloval[454]
a povedal mu: Nedostáva sa ti jedného:
choď, predaj, koľko vecí máš, a daj chu-
dobným, a budeš mať poklad v nebi,
a poď[455], [chop sa kríža a] nasleduj ma.
(22)No on sa pri tomto slove[456] zachmú-
ril a odišiel smutný, lebo mal veľké[457] ma-
jetky[457]. (23)A Ježiš sa poobzeral a vraví
svojim učeníkom: Ako sťažka vniknú[457]
tí, ktorí majú statky[458], do Božieho krá-
ľovstva! (24)A učeníci nad jeho slovami[456]
meraveli *od úžasu*[459]; a Ježiš im v odvetu
opäť vraví: Deti, ako ťažko[460] je, žeby do
Božieho kráľovstva vnikli[457] tí, ktorí sa
na statky[458] spoliehajú[461]! (25)Ľahšie je
ťave preniknúť[462] otvorom ihly ako bo-
háčovi vniknúť[457] do Božieho kráľovstva.
(26)A oni upadali v preveľké ohúrenie[463]
a vraveli k sebe *navzájom*: A kdo môže byť
zachránený[463]? (27)No Ježiš sa na nich
zahľadel a vraví: Ľuďom nemožno, ale nie
Bohu, lebo Bohu[463] sú možné všetky veci.
(28)Peter mu začal vravieť: Hľa, my sme
nechali všetky veci a nasledovali sme ťa[451].
(29)Ježiš v odvetu povedal: Veru, vra-
vím vám: niet nikoho, kto nechal dom[463]
alebo bratov alebo sestry alebo otca alebo
mať [alebo ženu] alebo deti alebo role
pre mňa a pre blahú zvesť, (30)iba ak by
dostal teraz, v tejto dobe, stonásobok –
domy[463] a bratov a sestry a matere a deti
a role, s prenasledovaniami, a v budú-
com[464] veku večný život. (31)No mnohí
prví budú poslednými a tí, *ktorí sú* po-
slední, prvými.

(32)I boli na ceste, vystupujúc[91] do
Jerúsaléma, a Ježiš sa bral pred nimi,
i boli zarazení[459], a nasledujúc báli sa.
I vzal k *sebe* opäť tých dvanástich a za-
čal im vravieť, čo sa s ním skoro[465] bude
diať[466]: (33)Hľa, vystupujeme[756] do Jerúsa-
léma a Syn človeka bude vydaný[158] veľkňa-
zom a pismárom, i odsúdia ho na smrť
a vydajú ho národom[467], (34)i budú sa
mu posmievať a zbičujú ho a napľuvajú
na neho a zabijú ho, a po troch dňoch
opäť vstane. (35)I prikročujú *k* nemu
Jakub a Ján, tí synovia Zebedea, a vravia
[mu]: Učiteľu, želáme si[467], aby si nám
spravil, čokoľvek si od teba vyžiadame[467].
(36)A on im povedal: Čo si želáte[467], žeby
som vám spravil?(37)A oni mu povedali:
Daj nám, aby sme usadli, jeden po tvojej
pravici a jeden po tvojej ľavici[467], v tvojej
sláve[468]. (38)A Ježiš im povedal: Neviete,
čo si žiadate[467]. Môžete piť[469] kalich, ktorý
pijem ja, alebo byť pokrstení[158 469] krstom,
ktorým sa dávam krstiť[469] ja? (39)A oni
mu povedali: Môžeme. A Ježiš im pove-
dal: Kalich, ktorý pijem ja, piť budete[469],
a krstom, ktorým sa dávam krstiť[469] ja,
pokrstení budete[158 469], (40)ale dať usad-
núť po mojej pravici alebo po mojej ľa-
vici[467] je nie vec moja[469], lež *to patrí tým*,[469]
ktorým je *to* prihotovené[6]. (41)A tí desiati
sa počujúc *to* začali na tých dvoch bra-
tov[470] horšiť[471]; (42)no Ježiš si ich privolal
a vraví im: Viete, že tí, ktorí platia[472] za
vládcov[473] národov, nad nimi[474] panujú[475],
a veľkí medzi nimi[476] vykonávajú nad
nimi[474] právomoc[475]. (43)No medzi vami
takto nie je, lež ktokoľvek si želá[477] stať
sa medzi vami veľkým, bude vaším poslu-
hom[477], (44)a ktokoľvek si želá[477] stať sa
prvým *z* vás, bude všetkých nevoľníkom.
(45)Veď *ani* Syn človeka neprišiel, žeby
sa mu posluhovalo[477], lež žeby poslúžil[477]
a dal svoje žitie *za* výkupné za mno-
hých[477].

(46)I prichodia k Jerichu[478], a keď sa
poberal on aj jeho učeníci a značný[479] dav
z[82] Jericha von, sedel pri ceste žobrajúc
syn Timea, Bartimeus, slepec. (47)A po-
čujúc, že *tam* je Ježiš, ten Nazaretčan[480],
začal kričať a vravieť: Synu Dávida, Ježišu,
zmiluj sa nado mnou! (48)A mnohí ho
zahriakali[481], aby zamĺkol, no on kričal
oveľa väčšmi: Synu Dávida, zmiluj sa
nado mnou! (49)A Ježiš zastal a povedal,
žeby bol zavolaný. I volajú toho slepca,
vraviac mu: Buď spokojný[482], vstávaj, volá
ťa! (50)A on odhodil svoj plášť[482], vyskočil
a prišiel k Ježišovi. (51)A Ježiš mu v od-
vetu vraví: Čo si želáš[477], žeby som ti spra-

www.biblia.sk

vil? A ten slepec mu povedal: *Rabbúni*[483],
aby som prezrel! (52)A Ježiš mu povedal:
Choď, pomohla ti[203] tvoja viera. I prezrel
hneď a na ceste ho nasledoval.

11 A keď sa blížia k Jerúsalému[478],
k Bétfage a Bétanii[478] pri vrchu
Olív, vysiela dvoch *zo* svojich učeníkov
(2)a vraví im: Choďte do dediny, ktorá *je*
oproti vám, a hneď, vstupujúc do nej, na-
trafíte *na* osľa[484] *tam* priviazané, na ktoré
nikto *z* ľudí ešte neusadol; uvoľnite[485] ho
a priveďte. (3)A ak vám kto povie: čo[57] to
robíte? povedzte: je ho treba *Pánovi[486];
a hneď ho sem odosiela. (4)I odišli a na-
trafili *na* osľa[484] priviazané pri dverách
vonku na ceste okolo *domu*[487], i uvoľ-
ňujú[485] ho; (5)a ktorísi *z* tých, ktorí tam
stáli, im vraveli: Čo robíte, že to osľa[484]
uvoľňujete[485]? (6)A oni im povedali podľa
toho, ako im prikázal[488] Ježiš, i nechali
ich. (7)A priviedli to osľa[484] k Ježišovi
a nahádzali[489] naň svojho[490] šatstva, i usa-
dol naň. (8)A mnohí svojho[490] šatstva[491]
nastlali[491] na cestu a druhí zo stromov
utínali [a na cestu stlali[491]] chumáče lís-
tia. (9)A tí, ktorí sa brali vpredu, aj tí,
ktorí nasledovali, volali: *Hósanna*[491], *nech
je* požehnaný ten, ktorý prichodí v mene
Pána! (10)*Nech je* požehnané prichodiace
kráľovstvo nášho otca Dávida! *Hósanna*[491]
v najvyšších *miestach*! (11)I vošiel do
Jerúsaléma a do chrámu, poobzeral sa
po všetkých veciach[492] a vyšiel, keďže už
bola večerná hodina, s tými dvanástimi
do Bétanie.

(12)A zajtrajšieho *dňa*, keď z Bétanie
vyšli, vyhladol, (13)a uvidiac z ďaleka
jeden figovník majúci lístie, prišiel *po-
zrieť*, či by na ňom azda voľačo našiel;
a príduc k nemu, nenašiel nič, iba ak
lístie, lebo nebola doba fíg. (14)I pove-
dal mu v odvetu: Nech už nikdy[493] z teba
nikto nezje[494] ovocie! A jeho učeníci *to*
čuli[495]. (15)I prichodia do Jerúsaléma[478];
a vojdúc do chrámu, začal vyháňať tých,
ktorí predávali, a tých, ktorí kupovali
v chráme, a poprevracal stoly zmenár-
nikov a sedadlá tých, ktorí predávali ho-
luby[496], (16)a netrpel, aby kto cez chrám
preniesol *voľajaký* predmet[497]. (17)A vyu-
čoval, vraviac im: Nie je napísané[498]: Môj
dom sa bude volať[498] domom modlitby
pre všetky národy[499]? No vy ste ho spra-
vili pelechom[498] lupičov[498]. (18)A veľkňazi
a pismári *to* počuli, i hľadali *spôsob*[500],
ako by ho zahubili, lebo sa báli, pretože
všetok ľud upadal nad jeho náukou v ohú-
renie[501]. (19)A keď nastal večer, poberal sa
von z mesta; (20)a včasráno, poberajúc
sa pomimo, uvideli ten figovník z kore-
ňov uschnutý. (21)A Peter, spomenúc si,
mu vraví: *Rabbi*[501], hľa, ten figovník, ktorý
si preklial, uschol. (22)A Ježiš im v od-
vetu vraví: Majte vieru *v* Boha. (23)Veru,
vravím vám, že ktokoľvek povie tomuto
vrchu: daj sa odstrániť a hodiť[501] do mora,
a nezapochybuje v svojom srdci, lež bude
veriť, že to, čo vraví, sa deje, stane sa[502]
mu, čokoľvek povie. (24)Pre túto príčinu
vám vravím: všetky veci, *za* koľké sa mod-
líte a *ktoré* si vyprosujete – verte, že ich
dostávate, i stane sa[502 503] vám. (25)A keď[88]
stojíte, modliac sa, odpúšťajte, ak čo proti
komu máte, aby vám aj váš Otec, ktorý *je*
v nebesiach, odpustil vaše previnenia[504].
(26)No ak vy neodpúšťate, neodpustí
ani váš Otec, ktorý je v nebesiach, va-
šich previnení[504]. (27)I prichodia zasa
do Jerúsaléma[202]; a keď sa prechádzal
v chráme, prichodia k nemu veľkňazi
a pismári a starší (28)a vravia mu: Akou
právomocou[505] konáš tieto veci a kto ti dal
túto právomoc[505], aby si tieto veci konal?
(29)A Ježiš im v odvetu povedal: Aj ja sa
vás *na* jednu vec[505] spýtam, i odpovedzte
mi a rieknem vám, akou právomocou[505]
tieto veci konám. (30)Jánov krst – bol
z neba či z ľudí? Odpovedzte mi. (31)I do-
hovárali sa medzi sebou[506], vraviac: Ak
povieme: z neba, riekne: prečo ste mu
[teda] neuverili? (32)Ale máme pove-
dať[507]: z ľudí? – Báli sa ľudu, lebo všetci[508]
sa Jána držali, že skutočne bol prorok.
(33)I vravia v odvetu Ježišovi: Nevieme.
A Ježiš im [v odvetu] vraví: Ani ja vám
nemienim vravieť[508], akou právomocou[505]
tieto veci konám.

12 I začal *k* nim hovoriť v prirov-
naniach: *Jeden* človek vysadil
vinicu a okolo postavil plot a vykopal
nádrž pod lis[509] a zbudoval vežu, i pre-
najal[510] ju roľníkom[510] a odišiel zo zeme[510].
(2)A v príslušnom období vyslal k roľ-
níkom[510] nevoľníka, aby od roľníkov[510]

www.mrosa.sk

vyzdvihol *čosi* z ovocia vinice. (3)No oni
ho chytili[510], zbili a odoslali naprázdno[511].
(4)I vyslal k nim opäť ďaľšieho nevoľ-
níka, a toho[512] [dokameňovali,] zranili na
hlave a odoslali zneucteného. (5)I vyslal
[opäť] ďaľšieho, a toho[512] zabili, aj veľa
ďaľších; ktorých bili[513] a ktorých zasa za-
bíjali[513]. (6)Majúc teda ešte jedného mi-
lovaného syna, vyslal k nim naposledy aj
jeho a vravel: Na môjho syna budú mať
ohľad[514]. (7)No oní roľníci[510] k sebe *na-
vzájom* povedali: Toto[514] je dedič, poďte[514],
snažme sa ho zabiť[514] a dedičstvo bude
naše. (8)I chytili[510] ho, zabili a vyhodili
von *z* vinice. (9)Čo teda ten pán vinice
urobí? Príde a tých roľníkov[510] zahubí a tú
vinicu dá druhým. (10)Nečítali ste[514] ani
toto Písmo[514]: Kameň, ktorý budovatelia[514]
zamietli[514], ten bol spravený[514] hlavou[514]
nárožia[514]; (11)tá[514] prišla[514] od Pána a je
podivuhodná[514] v našich očiach?(12)I boli
dychtiví sa ho zmocniť[514], a zľakli sa davu;
lebo spoznali, že toto prirovnanie pove-
dal o nich[515]. I nechali ho a odišli.

(13)I vysielajú k nemu ktorýchsi *z* fari-
sejov a héródovcov, aby ho chytili[516] *v* reči;
(14)a príduc vravia mu: Učiteľu, vieme,
že si pravdovravný[517] a na nikom ti neza-
leží[517], lebo nehľadíš na osobu[517] ľudí, lež
na základe pravdy[518] vyučuješ Božej ceste.
Je dovolené dávať[519] cisárovi poplatok či
nie? Máme dávať[519] či nemáme dávať[519]?
(15)No on, vediac o ich pokrytectve, im
povedal: Čo ma pokúšate[519]? Neste[519] mi
denár[519], aby som pozrel. (16)A oni pri-
niesli, i vraví im: Čí *je* tento obraz a nápis?
A oni mu povedali: Cisárov. (17)A Ježiš im
v odvetu povedal: Odvádzajte[519] cisárovi,
čo je cisárovo[520], a Bohu, čo je Božie[520].
I zadivili sa mu[521].

(18)I prichodia k nemu sadúkeji, tí,
ktorí vravia, že niet opätovného vstania;
i spýtali sa[433] ho, vraviac: (19)Učiteľu,
Mojžiš nám napísal[522], že ak čísi brat um-
rie a ostaví ženu a nezanechá detí, aby
jeho brat jeho ženu pojal a spôsobil, žeby
jeho bratovi vyvstalo[523] semeno. (20)Bolo
sedem bratov, a prvý pojal ženu a umie-
rajúc nezanechal semena. (21)I pojal
ju druhý a umrel, a ani ten nezanechal
semena, a tretí taktiež. (22)I pojali
ju tí siedmi a semena nezanechali[524].
Naposledy *zo* všetkých umrela aj tá žena.
(23)Pri opätovnom vstaní, keď opäť
vstanú, koho *z* nich bude ženou? *Za* ženu
ju predsa mali[525] tí siedmi. (24)A Ježiš
im v odvetu povedal: Nie pre túto prí-
činu blúdite[525], že neznáte[525] Písem ani
Božej moci? (25)Veď keď[526] opäť vstanú
spomedzi mŕtvych, v manželstvo ani ne-
vstupujú ani sa nedávajú[527], lež sú ako
anjeli, [ktorí *sú*] v nebi. (26)No o mŕt-
vych, že sa kriesia[528], ste nečítali[64] v knihe
Mojžišovej v *oddiele o*[529] ostružine[530], ako
k nemu Boh prehovoril, vraviac[531]: Ja *som*
Boh Abraháma a Boh Isáka a Boh Jakóba?
(27)*On* nie je Boh mŕtvych, lež živých[532].
Vy teda veľmi blúdite[525]. (28)I pristúpil
jeden *z* pismárov, začujúc ich, ako spolu
viedli rozpravu[533], a všímajúc si[534], že im
dobre[535] odvetil, spýtal sa ho: Ktorý je *zo*
všetkých prvý príkaz? (29)A Ježiš mu
odvetil: *Zo* všetkých prvý príkaz [je][536]:
Čuj, Israél: Pán, náš Boh, je jeden[537] Pán,
(30)i budeš milovať Pána, svojho Boha,
z celého svojho srdca a z celej svojej duše
a z celého svojho rozumu[538] a z celej svojej
sily. Toto[539] je prvý príkaz, (31)a druhý,
jemu podobný, *je* tento[540]: Budeš milovať
toho, *ktorý je* ti blízko[540], ako sám seba.
Ďaľšieho príkazu, väčšieho *od* týchto, niet.
(32)A ten pismár mu povedal: Dobre[535],
Učiteľu, pravdivo[518] si prehovoril, pre-
tože[541] je jeden[537 542] a ďaľšieho okrem neho
niet, (33)a milovať ho z celého srdca
a z celého chápania[543] a z celej duše a z ce-
lej sily, a milovať toho, *ktorý je* blízko[544],
ako sám seba, je viac *od* všetkých cele
spaľovaných[545] a *iných* obetí. (34)A Ježiš,
zbadajúc[546], že rozumne[547] odvetil, mu
povedal: Nie si ďaleko od Božieho kráľov-
stva. A už sa ho nikto neodvažoval spýtať.
(35)A vyučujúc v chráme, vravel Ježiš
v odvetu: Ako *to*, *že* pismári vravia[548], že
Kristus je syn Dávida? (36)[Veď] sám
Dávid v Svätom Duchu[549] povedal[549]: Pán
môjmu Pánovi povedal: Seď po mojej
pravici[549], kým tvojich nepriateľov nepo-
ložím *za* podnož tvojich nôh. (37)Sám
Dávid mu [teda] vraví[550] Pán, i akože[551]
je jeho syn? A väčšina ľudu mu rada na-
čúvala[552], (38)i vravel im v svojej náuke:
Chráňte sa[553] pred pismármi[346], ktorí majú
radi prechádzanie[554] sa v talároch[555] a po-

www.biblia.sk

zdravy na trhoviskách (39)a popredné[556]
sedadlá v synagogách a popredné[556] ležadlá[556] na hostinách[556], (40)ktorí pohlcujú
domy vdôv a ako zámienku konajú dlhé
modlitby. Tým sa dostane prísnejšieho[557]
rozsudku[558]. (41)A Ježiš usadol oproti
pokladnici a pozeral, ako dav do pokladnice
hádže peniaze[559], a mnohí boháči hádzali
veľa. (42)I prišla jedna chudobná vdova
a hodila dve leptá, to jest kodrant[560].
(43)I pri volal si svojich učeníkov a povedal im: Veru, vravím vám: táto chudobná
vdova hodila viac *od* všetkých, ktorí do
pokladnice nahádzali, (44)lebo všetci
nahádzali z toho, čo im zvyšovalo, no
táto hodila zo svojho nedostatku všetko,
koľko mala, celé svoje živobytie.

13 A keď sa poberal z CHRÁMU von,
vraví mu jeden *z* jeho učeníkov:
Učiteľu, hľa[561], aké[562] kamene a aké[562] budovy! (2)A Ježiš mu v odvetu povedal:
Hľadíš *na*[563] tieto veľké budovy? Nebude
tu nechaný[158] ani kameň na kameni, ktorý
by vskutku[564] nebol zrúcaný[158]. (3)A keď
sedel na vrchu Olív oproti CHRÁMU, spytovali sa ho v ústraní Peter a Jakub a Ján
a Andrej: (4)Povedz nám, kedy tieto
veci budú a aké *bude* znamenie, keď sa
bude schyľovať ku spĺňaniu[565] všetkých
týchto vecí[566]? (5)A Ježiš im v odvetu začal vravieť[567]: Hľaďte[563], žeby vás niekto
nezviedol[568], (6)lebo v[568] mojom mene
prídu mnohí a budú vravieť: som *to* ja,
a zvedú[568] mnohých. (7)No keď[88] budete
počúvať boje[569] a chýry[569] o bojoch[569], nedávajte sa zastrašovať[569], lebo sa *to* musí
stať, ale koniec ešte ne*bude*, (8)lebo
povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu a miestami budú
zemetrasenia, a bude bývať hlad[570] a nepokoje[571]; tieto veci *sú* začiatky bolestí[572].
(9)No vy hľaďte[563] sami *na* seba, lebo vás
budú vydávať do rád[572] a do synagôg; budete pre mňa bití a stavaní pred vladárov
a kráľov, na svedectvo im. (10)A všetkým
národom[573] sa najprv musí vyhlásiť[574]
blahá zvesť. (11)No keď[88] vás povedú, aby
vás vydávali[575], nestarostite sa[576] vopred,
čo by ste prehovorili[577], [ani nerozmýšľajte[578],] lež čokoľvek vám v onej hodine
bude dané, to hovorte; lebo hovoriaci
ste nie vy, lež Svätý Duch. (12)No brat
vydá na smrť brata a otec dieťa, a deti
sa vzoprú proti rodičom a spôsobia ich
smrť[879], (13)a stanete sa pre moje meno
od všetkých nenávidenými[580]. No kto vytrvá[580] do konca, ten bude zachránený[580].
(14)No keď uvidíte ohavnosť pustošenia[581] stáť, kde by nemala (kto číta, nech
rozumie[582]), tu nech tí, *ktorí budú* v Júdsku, utekajú na vrchy, (15)a kto *bude* na
streche[582], nech nezostupuje do domu ani
nevchodí vziať[582] *si* čosi zo svojho domu,
(16)a kto bude na poli, nech sa nenavracia
nazad vziať[582] *si* svoju šatu. (17)No beda
tým, ktoré budú tehotné, a tým, ktoré
budú dojčiť v oných dňoch. (18)A modlite
sa, aby *to* nenastalo v zime[582], (19)lebo
oné dni budú tiesňou[582], čo[583] taká nenastala od začiatku stvorenia, ktoré Boh
stvoril, až doteraz, a nikdy nenastane,
(20)a keby PÁN tie dni nebol skrátil[584],
nebolo by žiadne[584] mäso zachránené[580],
no pre vyvolených[584], ktorých si vyvolil,
skrátil[584] tie dni. (21)A vtedy, ak vám kto
povie: hľa, tu *je* KRISTUS, alebo: hľa, tam,
neverte[584], (22)lebo povstanú nepraví[584]
Kristovia a nepraví[584] proroci a budú ukazovať[584] znamenia a zázraky na to, žeby
zvádzaním odvracali[585], ak možno[586], aj
vyvolených. (23)No vy sa majte na pozore[587] – hľa, predpovedal som vám všetky
veci. (24)Ale v oných dňoch, po onej
tiesni[582], bude zatemnené[588] slnko a mesiac nebude dávať svoj lesk (25)a bude
dochádzať k vypadávaniu hviezd neba[589],
a moci, ktoré *sú* v nebesiach, budú otrasené[588]. (26)A vtedy uvidia Syna človeka
prichodiť v oblakoch s veľkou[590] mocou
a slávou; (27)a vtedy vyšle svojich anjelov
a zhromáždi[591] svojich vyvolených od[591]
štyroch vetrov, od okraja zeme po okraj[592]
neba. (28)No naučte sa prirovnanie od
figovníka: Keď[593] sa už jeho konár stane
mäkkým[593] a vyháňa lístie[593], viete[593], že
leto je blízko: (29)tak aj vy, keď[593] uvidíte diať sa tieto veci, vedzte[593], že je to
blízko, pri dverách[593]. (30)Veru, vravím
vám: toto pokolenie[593] nijako nezájde[602],
až dotiaľ, keď sa všetky tieto veci stanú.
(31)Nebo a zem zájdu[602], no moje slová
nijako nezájdu[602]. (32)No o onom dni
alebo hodine nikto nevie, ani anjeli, ktorí
sú v nebi, ani Syn, iba Otec. (33)Majte

www.biblia.sk

sa na pozore[587], nespite[594] a modlite sa,
lebo neviete, kedy tá doba je; (34)ako
jeden človek na cestách[595], nechavší svoj
dom a davší svojim nevoľníkom právo-
moc a každému jeho prácu, a vrátnikovi
prikázal, aby bdel. (35)Bdejte teda, lebo
neviete, kedy pán domu prichodí[596] – či
večer či o polnoci či za kohútieho hlasu či
ráno – (36)žeby vás, príduc znenazdania,
nezastihol spať[597]. (37)No čo vravím vám,
vravím všetkým: bdejte.

14 I bolo po dvoch dňoch Minutie[405]
a *sviatok* nekvasených chlebov[598].
A veľkňazi a pismári hľadali *spôsob*[599], ako
by sa ho ľsťou[600] zmocnili a mohli *ho* za-
bit'[601]; (2)lebo vraveli: Nie v sviatok, nech
ešte[602] nebude *voľajaké* lomozenie[602] ľudu.
(3)A keď bol v Bétanii, v dome Šimona,
malomocného, prišla, keď ležal *pri stole*,
jedna žena, majúca alabastrovú fľašu
voňavky[603] *z* čistého[604] nardu, veľmi dra-
hého[605], i rozrazila tú alabastrovú fľašu
a rozliala[606] *ju* po jeho hlave. (4)A po-
daktorí[607] sa sami u seba horšili[608] a vra-
veli: K čomu nastalo toto mrhanie[608] vo-
ňavkou[603]? (5)Táto voňavka[603] sa predsa
mohla predať[608] za tristo denárov[608] a dať
chudobným[608]. A zle *proti* nej brojili[609].
(6)No Ježiš povedal: Nechajte ju, čo jej
pôsobíte rozpaky[610]? Uskutočnila pri mne
dobrý[610] skutok – (7)chudobných predsa
pri sebe[610] máte[610] vždy, a kedykoľvek
chcete[611], môžete im preukázať[612] dobro[613],
no mňa nie vždy máte[610]. (8)Ona[614] spra-
vila, čoho[615] sa jej dostalo – vopred *sa*
jala[616] pomazať moje telo na pohreb[617].
(9)A veru, vravím vám: kdekoľvek v ce-
lom svete[618] dôjde ku kázaniu[619] tejto bla-
hej zvesti, prehovorí sa aj o tom, čo táto
spravila, na jej pamiatku.

(10)A Júdas, Iskarióta, jeden *z* tých
dvanástich, odišiel k veľkňazom, aby im
ho vydal; (11)a oni sa počujúc *to* zarado-
vali a prislúbili mu dať peniaze[620]. I hľadal
spôsob[621], ako by ho pri vhodnej príleži-
tosti vydal.

(12)A prvého dňa *sviatkov* nekvasených
chlebov, keď zabíjali[622] Minutie[405], mu
jeho učeníci vravia: Kam si želáš[611], žeby
sme odišli a prihotovili, aby si mohol
jesť[623] Minutie[405]? (13)I vysiela *zo* svojich
učeníkov dvoch a vraví im: Choďte do
mesta a stretne vás *jeden* človek, nesúci
hlinený krčah vody; dajte sa ho nasleda-
vať, (14)a kamkoľvek vstúpi, povedzte
hospodárovi domu[624]: Učiteľ vraví: Kde
je moja hosťovská izba, kde so svo-
jimi učeníkmi mám[625] jesť[623] Minutie[405]?
(15)A on vám ukáže veľkú miestnosť na
poschodí[626], vystlanú[627], hotovú; tam nám
prihotovte. (16)A jeho učeníci vyšli a pri-
šli do mesta a povodilo sa im[628] podľa *toho*,
ako im povedal, a prihotovili Minutie[405].
(17)A keď nastal večer, prichodí s tými
dvanástimi, (18)a zakiaľ ležali *pri stole*
a jedli, povedal Ježiš: Veru, vravím vám,
že jeden z vás ma vydá, *jeden*, ktorý[629] so
mnou jedáva[630]. (19)A oni sa začali rmútiť
a vravieť mu jeden po druhom[631]: Či vari
ja? [A ďalší: Či vari ja?] (20)No on im
v odvetu povedal: Jeden z vás[632] dvanás-
tich, ktorý si so mnou namáča[633] do misy.
(21)Syn človeka sa síce odoberá podľa
toho, ako je o ňom napísané, no beda
onému človekovi, skrze ktorého k vy-
daniu Syna človeka dochodí[634]; onému
človekovi [by bolo] dobré[634], keby sa[634]
nebol zrodil[634]. (22)A zakiaľ jedli, vzal
Ježiš chlieb, požehnal, rozlámal a po-
dal im a povedal: Vezmite, toto je moje
telo. (23)A vzal kalich, poďakoval, podal
im a všetci z neho poodpíjali, (24)a po-
vedal im: Toto je moja krv, *krv* [novej]
zmluvy[635], ktorá sa vylieva za mnohých[635].
(25)Veru, vravím vám, že už z plodu[635]
viniča ani neodpijem – až do oného dňa,
keď ho budem piť, nový[635], v Božom krá-
ľovstve[654]. (26)I zaspievali chválospev[635]
a vyšli na vrch Olív. (27)A Ježiš im vraví:
Všetci budete privedení k pádu[635], pre-
tože je napísané[635]: Udriem[635] pastiera
a ovce sa rozpŕchnu[635]. (28)Ale potom,
čo budem vzkriesený[635], vás predídem do
Galiley. (29)No Peter mu riekol: Aj keď
budú k pádu privedení[635] všetci, ja predsa
nie. (30)A Ježiš mu vraví: Veru, vravím ti,
že [ty] sa ma dnes, tejto noci, skôr ako
sa kohút dvakrát ozve[635], trikrát odrieknešeš[635]. (31)No on vyše miery hovoril [tým
väčšmi][636]: Keby som s tebou musel um-
rieť, nijako sa ťa neodrieknem[635]. A tak-
tiež hovorili aj všetci.

(32)I prichodia na miesto[637], ktorého
meno *je* Getsémaní, i vraví svojim uče-

www.prekladbibly.sk

níkom: Poseďte[637] tu, kým sa pomodlím.
(33)A priberá so sebou Petra a Jakuba
a Jána, i začal byť plný hrôzy[638] a hlbokej
skľúčenosti[639]. (34)A vraví im: Moja duša
je preveľmi smutná, až na smrť. Ostaňte tu
a bdejte. (35)I poodišiel kúštik dopredu,
padol na zemi a modlil sa, aby ho, ak je
možné, tá hodina minula[639]. (36)A vra-
vel: *Abba*, Otče, všetky veci *sú* ti možné;
prenes tento kalich mimo[640] mňa, ale nie
čo ja chcem[641], lež čo ty. (37)A prichodí
a zisťuje, že oni[641] spia[642], i vraví Petrovi:
Šimon, spíš[642]? Nezvládal si jednu hodinu
prebdieť? (38)Bdejte a modlite sa, aby ste
sa nedostali[643] do pokušenia; duch *je* síce
odhodlaný[643], no mäso slabé. (39)A opäť
odišiel a pomodlil sa[643], vraviac tú istú
vec[643]. (40)A príduc zistil, že oni[641] opäť
spia[642], lebo ich oči boli obťažené[643], i ne-
vedeli, čo by mu odvetili[644]. (41)A prichodí
tretí raz a vraví im: Spite[642] ďalej a hovejte
si[645]. Je dosť[646] – prišla hodina, hľa, do-
chodí k vydávaniu Syna človeka[647] do rúk
hriešnikov. (42)Vstávajte[647], poďme, hľa,
priblížil sa ten, ktorý ma vydáva.

(43)A ihneď, zakiaľ ešte hovoril, pri-
chodí[648] Júdas, [ktorý bol] jeden *z* tých
dvanástich, a s ním početný dav, s meč-
mi[648] a obuškami[648], od veľkňazov a pismá-
rov a starších. (44)A ten, ktorý ho vydá-
val[649], s nimi bol dohovoril[650] znamenie,
vraviac: Ktoréhokoľvek pobozkám, je on,
zmocnite sa ho a odvádzajte *ho* bez-
pečne[651]. (45)I prišiel, hneď k nemu pri-
stúpil a vraví: *Rabbi*, *Rabbi*[652]; a vybozká-
val ho. (46)A oni na neho položili svoje
ruky a zmocnili sa ho. (47)No jeden
z tých, ktorí pri *tom* stáli, si tasil meč[648],
zasiahol[653] veľkňazovho nevoľníka a odse-
kol[654] jeho ucho. (48)A Ježiš im v odvetu
povedal: Ako na lupiča ste s mečmi[648]
a obuškami[648] vyšli ma zatknúť[654]?
(49)Denne som býval u vás a vyučoval
v chráme, a nezmocnili ste sa ma. Ale *to*
aby boli splnené[654] Písma. (50)I nechali
ho všetci a zutekali. (51)A nasledoval ho
akýsi mladík, majúci na nahom *tele* pre-
hodené plátno, a [mladíci] sa ho zmoc-
ňujú, (52)no on to plátno nechal za *sebou*
a zutekal od nich nahý.

(53)I odviedli Ježiša k veľkňazovi,
i schodia sa *k* nemu všetci veľkňazi
a starší a pismári. (54)A Peter ho z ďa-
leka nasledoval[678] až dovnútra nádvoria
veľkňazovho paláca[655] a sedel spolu so[656]
zriadencami a zohrieval sa v žiare[657]
ohňa. (55)A veľkňazi a celá rada[658] vyhľa-
dávali[658] proti Ježišovi svedectvo na to,
žeby mohli spôsobiť jeho smrť[658], a ne-
nachodili[658]; (56)áno, lživo proti nemu
svedčili mnohí, a*le* ich svedectvá neboli
súhlasné[659]. (57)A ktorísi vstali a lživo
proti nemu svedčili, vraviac: (58)My sme
ho začuli vravieť: Ja zrúcam tento chrám,
vytvorený rukami, a za tri dni zbudujem
druhý, nie rukami vytvorený. (59)A ani
tak nebolo ich svedectvo súhlasné[659].
(60)A veľkňaz pred všetkými[660] vstal
a Ježiša sa spýtal, vraviac: Neodpovedáš
nič? Čo títo proti tebe dosvedčujú? (61)No
on mlčal a nedal nič za odpoveď. Opäť
sa ho veľkňaz spytoval, i vraví mu: Ty si
Kristus, Syn Velebeného[661]? (62)A Ježiš
povedal: Som *to* ja, a uvidíte Syna člo-
veka sedieť po pravici[662] moci a prichodiť
s oblakmi neba. (63)A veľkňaz roztrhol
svoje rúcha[663] a vraví: Čo nám ešte treba[486]
svedkov? (64)Začuli ste to rúhanie; čo
mienite[664]? A oni ho všetci odsúdili, že
prepadá trestu smrti. (65)I začali na
neho podaktorí pľuvať a obostierať jeho
tvár a búchať ho päsťami a vravieť mu:
Prorokuj[665]! A zriadenci ho zasypávali ra-
nami dlaní[666].

(66)A keď bol Peter dolu v nádvorí
paláca[655], prichodí jedna *z* veľkňazových
slúžok, (67)a uvidiac Petra zohrievať sa,
zahľadí sa na neho a vraví: A ty si[667] bol
s tým Nazaretčanom[480], *s* tým Ježišom.
(68)A on zaprel, vraviac: Neviem[668], ani
nerozumiem[669], čo ty vravíš. A vyšiel von
do predného dvora[670], i ozval sa[671] kohút.
(69)A tá slúžka, uvidiac ho, začala tým,
ktorí pri *tom* stáli, opäť vravieť: Tento
je z nich. (70)A on opäť zapieral. A za-
krátko opäť Petrovi vraveli tí, ktorí pri
tom stáli: Veruže si z nich, veď si tiež[672]
Galilejec. (71)No on začal kliať a prisa-
hať: Nepoznám[668] toho človeka, o ktorom
hovoríte. (72)A kohút sa ozval[671] druhý
raz, i pripomenul si Peter výrok, ktorý
mu povedal Ježiš: Skôr ako sa kohút
dvakrát ozve[671], trikrát sa ma odriekneš[673].
A keď *na to* pomyslel[674], plakal.

www.mosaic.sk

15 A ihneď včasráno vykonali veľkňazi a celá rada[658] poradu so
staršími a pismármi, Ježiša zviazali
a dali odviesť[675] a odovzdali Pilátovi.
(2)A Pilát sa ho jal spytovať[676]: Ty si ten
Kráľ Židov? A on mu v odvetu povedal:
Ty vravíš. (3)A veľkňazi ho naliehavo[677]
obžalúvali, (4)i jal sa ho Pilát opäť spy-
tovať[676], vraviac: Neodpovedáš nič? Hľa,
koľké veci proti tebe dosvedčujú. (5)No
Ježiš už nič neodvetil, takže sa Pilát di-
vil. (6)No v sviatok im prepúšťaval, jed-
ného väzňa, ktoréhokoľvek[679] si vypros-
ovali; (7)i bol vo väzbe[680] *jeden*, ktorému
sa vravelo Barabbas, so[681] spolupovstal-
cami, ktorí[682] sa pri povstaní dopustili
vraždy. (8)A dav sa dal hlasno volať[683]
a začal sa doprosovať toho, čo[684] im vždy
robieval. (9)No Pilát im odvetil, vraviac:
Želáte si[662], žeby som vám prepustil toho
Kráľa Židov? (10)Lebo spoznával[685], že
ho veľkňazi vydali zo závisti. (11)No veľ-
kňazi poštvali[686] dav, aby im radšej pre-
pustil Barabbu. (12)A Pilát im opäť v od-
vetu povedal: Čo si teda želáte[662], žeby
som spravil *s tým*, ktorému vravíte Kráľ
Židov? (13)A oni sa opäť dali kričať[687]:
Ukrižuj ho! (14)A Pilát im vravel: Čože
spravil zlého? A oni sa dali kričať[687] tým
silnejšie: Ukrižuj ho! (15)A Pilát, chce-
júc[688] dav u spokojiť[689], im prepustil Bara-
bbu a Ježiša zmrskal a odovzdal, aby bol
ukrižovaný[158]. (16)A vojaci ho odviedli
dovnútra paláca, ktorý sa volá[690] prét-
orium[691], a zvolávajú celý oddiel[691], (17)i od-
ievajú ho purpurom a obvíjajú[692] tŕňovým
vencom[693], ktorý splietli. (18)A začali mu
vzdávať poctu[694]: Buď pozdravený, Kráľ
Židov! (19)A tĺkli jeho hlavu trstinou
a pľuvali na neho a klaňali sa mu, kľa-
kajúc. (20)A keď sa mu naposmievali,
zodiali ho z toho purpuru a odiali ho
jeho vlastným šatstvom; i vyvádzajú ho,
aby ho ukrižovali. (21)A akéhosi mimo-
idúceho, Šimona, Kyrénčana[695], prichod-
iaceho z[199] poľa, otca Alexandra a Rufa,
donucujú ísť *s nimi*, aby sa chopil jeho
kríža[695]. (22)I dopravujú[696] ho na miesto
Golgotu, to je v preklade[697] Miesto lebky.
(23)A dávali mu vypiť[697] vína[698] s prísadou
myrhy[699], no on nevzal[700]. (24)A ukrižu-
júc ho, rozdeľujú si jeho šatstvo, hádžuc
oň lós, kto čo zoberie. (25)A bola tretia
hodina, i ukrižovali ho. (26)A bol *tam*
nadpísaný[6] nadpis[701] o jeho obvinení[702]:
Kráľ Židov. (27)A s ním križujú dvoch
lupičov, jedného sprava a jedného zľava
od neho. [(28)I bolo splneném Písmo,
ktoré vraví[703]: A bol započítaný[158] medzi
bezzákonných[704].] (29)A tí, ktorí sa po-
berali pomimo, ho tupili[705], potriasajúc[706]
svojimi hlavami a vraviac: Aha, *ty*, ktorý
rúcaš a v troch dňoch buduješ chrám,
(30)zachráň sám seba[706], zostúpiac
z[199] kríža! (31)Podobne aj veľkňazi, po-
smievajúc sa medzi sebou[707] s pismármi,
vraveli: Druhých zachraňoval[706 708], sám
seba zachrániť[706] nevie[708]! (32)Nech Kris-
tus, Kráľ Israéla, teraz zostúpi z[199] kríža,
aby sme uvideli a uverili! Aj tí spolu s ním
ukrižovaní[728] ho hanobili.

(33)A keď nastala šiesta hodina, nastala
po celej zemi[709] tma až do hodiny devia-
tej; (34)a o deviatej hodine Ježiš silným
hlasom zvolal, [vraviac][709]: *Élói, Élói,*
lama sabachthaní? To je v preklade[709]:
Môj Bože, môj Bože, k čomu[709] si ma
opustil[709]? (35)A podaktorí *z* tých, ktorí
pri *tom* stáli, vraveli, počujúc *to*: Hľa, volá
Eliáša! (36)A jeden pribehol[709], napustil
špongiu octom, nasadil na[709] trstinu a na-
pájal ho, vraviac: Nechajte[710], pozrime[711],
či ho Eliáš prichodí[711] sňať. (37)A Ježiš,
vydajúc[710] hlasné zvolanie[712], skonal[713].
(38)A opona chrámu sa rozčesla[714] vo
dvoje, od vrchu až nadol. (39)A cen-
turio[715], ktorý pri *tom* stál oproti nemu,
zbadajúc[716], že skonal[713], takto vykríknuc,
povedal: Naozaj bol tento človek Boží
Syn. (40)A boli *tam* aj ženy, z ďaleka sa
dívajúce[717], medzi ktorými bola aj Mária
z Magdaly[718] aj Mária, mať Jakuba Malého
a Jóséa, a Salómé, (41)ktoré ho tiež na-
sledovali, keď[719] bol v Galilei, a poslu-
hovali mu[720], a veľa ďalších, ktoré s ním vy-
stúpili[91] do Jerúsaléma.

(42)A keď už nastal večer, keďže bola
Príprava[721], to je predsobotie[722], (43)pri-
šiel Jozef z Arimatey, vážený[723] radca[724],
ktorý sám tiež bol očakávateľom Božieho
kraľovania[725], a odvážiac sa vstúpil k Pilá-
tovi a jal sa vyprosovať[725] si Ježišovo telo.
(44)A Pilát sa zadivil, žeby už bol[726]
mŕtvy[727], i privolal si toho centuriona[715]

www.biblia.sk

a spýtal sa ho, či už dávno umrel,
(45)a zvediac od centuriona[715], daroval
telo Jozefovi; (46)a *ten* nakúpil plátna
[a] sňal ho, zabalil do toho plátna a uloží
ho v hrobke, ktorá bola vytesaná[728] zo
skaly, a na dvere tej hrobky privalil ka-
meň. (47)A Mária z Magdaly[718] a Mária,
mať Jóséa, sa dívali, kde sa ukladá.

16 A keď prešla sobota, nakúpili
Mária z Magdaly[718], a Mária, *mať*
Jakuba, a Salómé voňavín, aby ho príduc
mohli pomazať[729]. (2)I prichodia veľmi
včas ráno prvého[730] *dňa* po sobote[731] ku
hrobke, keď slnko vzišlo. (3)A vraveli
k sebe *navzájom*: Kto nám odvalí ten ka-
meň z dverí hrobky? (4)A pozrúc hore,
pozorujú, že kameň je odvalený[728 732]; lebo
bol nesmierne veľký. (5)A vstúpiac do
hrobky, uvideli vpravo sedieť mladíka,
oblečeného *v* biele rúcho, i zmeraveli od
úžasu a ľaku[733]; (6)no on im vraví: Neľa-
kajte sa[733]; hľadáte Ježiša, Nazaretčana[480],
ukrižovaného[728]. Bol vzkriesený[734], tu nie
je. Hľa, miesto, kam ho položili. (7)Ale
choďte, povedzte jeho učeníkom, aj Pet-
rovi: Predchodí vás do Galiley, tam ho
uvidíte podľa *toho*, ako vám povedal.
(8)I vyšli a zutekali od hrobky; a pojí-
mala[735] ich triaška a úžas[736]; a nikomu nič
nepovedali, lebo sa báli.

(9)Nuž, vstanúc včasráno prvého[737]
dňa po sobote[754], objavil sa najprv Márii
z Magdaly[738], z[199] ktorej bol vyhnal sedem
démonov. (10)Tá[739] sa pobrala a dala
vedieť[178] tým[740], ktorí s ním bývali[741], ža-
lostiacim a plačúcim. (11)A tí[739], počú-
júc, že žije a bol od nej spozorovaný,
neverili[742]. (12)A po týchto veciach bol
v inej povahe[743] zjavený[744 158] dvom z nich
na ceste[745], keď sa poberali na vidiek[746],
(13)a tí[739] odišli a dali vedieť[178] ostatným;
ani tým[739] neuverili. (14)Potom[747] bol zja-
vený[744 158] tým jedenástim, keď ležali *pri
stole*, a pokarhal[748] ich neveru a tvrdosť
srdca, pretože neuverili tým[740], ktorí ho
vzkrieseného[749] spozorovali. (15)A po-
vedal im: Poberte sa do všetkého[750] sveta
a vyhláste[751] všetkému stvorenstvu blahú
zvesť. (16)Kto uverí a bude pokrstený[158],
bude zachránený[158], a kto bude nave-
riaci[742], bude odsúdený[158]. (17)A tých[740],
ktorí uveria, budú sprevádzať tieto zna-
menia: budú v mojom mene vyháňať dé-
monov, budú hovoriť novými[752] jazykmi,
(18)budú uchopovať hady, a ak čo smr-
tiaceho vypijú, nijako im *to* neuškodí, na
chorľavých budú prikladať ruky a budú sa
mať dobre[757].

(19)Tak teda bol Pán potom, čo *k* nim
prehovoril, vzatý[158] hore do neba a usa-
dol po Božej pravici[662]; (20)a oni[739] vyšli
a všade kázali[751] a *Pán spolupôsobil a po-
tvrdzoval slovo znameniami, ktoré *ho*
sprevádzali.

www.miloslavbible.eu

MAREK

1 D. „zvesti Ježiša Krista, Božieho Syna“ (tj. „zvesti *týkajúcej sa* Ježiša…“). V. 14 obdobne.
2 Podľa niektorých rukopisov „v prorokoch“. Najpôvodnejšie znenie azda je „u proroka“, „v prorokovi“.
3 Viď Mat. 11:10, pozn. 459, 460; 3:3.
4 Al. „vystúpil“, „povstal“, „objavil sa“, vl. „nastal“, „vznikol“; to isté sloveso je vo v. 11. Netýka sa vv. 7, 9 a 14.
5 Viď Mat. 3:6.
6 V stavovom zmysle.
7 Al. „v“, ako vyššie.
8 Viď Mat. 3:4, 11.
9 D. „ktorého“ viď Zjav. 3:8, pozn. 102.
10 Viď Mat. 27:42, pozn. 1348; 3:11; 21:11.
11 D. „do Jordána“ („ponorený do Jordána“). Netýka sa v. 5.
12 Viď Mat. 3:13n., 16; 4:1, tu na rozdiel od tamtoho miesta prítomný čas s nedokonavým významom.
13 Al. „medzi“.
14 Viď Mat. 4:11, 12.
15 D. „v blahej zvesti“. „Veriť vo voľačom“ (v gréčtine s 3. pádom) je väzba zriedkavo sa vyskytujúca a znamená „veriť v pravdu skutočnosti voľačoho“. Viď 2 Tim. 1:12.
16 Viď Mat. 4:18, 13, pozn. 115.
17 Podľa niektorých rukopisov „jeho“.
18 Vl. „dookola hádžu al. vrhajú“, odborný rybársky výraz pre zvláštny oblúkovitý vrh siete, akým sa ešte na začiatku 20. storočia vyznačovali a možno doteraz vyznačujú rybári na Gennésaretskom jazere. Výraz sa v N. Zákone vyskytuje len na tomto mieste a slovo nižšie preložené „čereň“ je od neho odvodené.
19 Viď Mat. 4:18, 19, 21.
20 Vl. „a tých (D. „ich“) v lodi, opravujúcich“.
21 Viď Mat. 7:28; 6:10.
22 Viď Mat. 7:29.
23 D. „človek v nečistom duchu“, viď Mat. 3:11; nielen mal nečistého ducha, lež bol celkom v jeho moci a tým vyznačený.
24 D. „nechaj“, no používa sa ako citoslovce, výraz neľúbosti. Veľa rukopisov však toto slovko vynecháva.
25 Viď Mat. 8:29.
26 Tj. jednoducho „obyvateľ Nazareta“, iný výraz ako „Nazarej“ u Mat. 2:23 a inde.
27 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1, pozn. 280; nečistí duchovia mali vnútorné vedomie toho, kto On je.
28 Vl. „ten, *ktorý je* Boží Svätý“.
29 Viď Mat. 22:12.
30 Al. „dohadovali“.
31 D. „táto“; netýka sa predchádzajúce ho „toto“.
32 Al. „podľa vlastnej vôle“.
33 Viď Mat. 4:24, 11.
34 Al. „zvolané“, ako u Mat. 23:37, tu v stavovom zmysle.
35 D. „majúcich sa zle“, ako vo v. 32.
36 D. „včasráno, veľmi v noci“.
37 Al. „vysledovali“, „dohonili“, „za ním pribehli“.
38 Neurčitý čas („dal sa kázať“, „vykonal kázanie“, „ujal sa kázania“). Netýka sa v. 39.
39 D. „vyšiel“, tj. „na verejnosť“.
40 Al. „bol v ich… Galilei, kážuc a vyháňajúc“.
41 Viď Mat. 17:14; 8:2; 9:36; 8:3; 9:30, 38, pozn. 395; 8:4.
42 Vl. „vyjdúc“, ako vo v. 35 a kap. 2:12n.
43 Al. „to slovo“, „tú reč“.
44 Al. „otvorene“, „zjavne“.
45 Viď Mat. 2:18.
46 D. „v dome“, tj. „nie na cestách“.
47 Al. „takže sa už nemohli zmestiť ani“, „takže už nestačilo ani miesto“.
48 Al. „majúc so sebou“, „nesúc“, no nie ako „neseného“ nižšie.
49 Al. „ležadlo“.
50 V mnohých rukopisoch chýba, no aj podľa nich sa dá čítať ako v texte (člen u slova „ruky“, viď Ján 8:44, pozn. 433).
51 Viď Mat. 9:2.
52 Al. „no boli tam… sediac a premýšľajúc“.
53 Al. „zreteľne spoznajúc“, „spoznajúc, lebo to vedel“, viď Mat. 7:16.
54 Tu majú niektoré rukopisy znenie „tvoje hriechy sú odpustené“, iné „hriechy sú ti odpustené“, iné „tvoje hriechy sa odpúšťajú“ a ďalšie „hriechy sa ti odpúšťajú“.
55 Viď v. 4.
56 Viď Mat. 12:23; 9:33, 9, 10.
57 Al. „prečo“.
58 Viď Mat. 3:14; 9:13.
59 Al. „a boli Jánovi… postiaci al. postievajúci sa“.
60 Viď Mat. 7:3, pozn. 261; 9:15–17.
61 Al. „trhá („nesúvisí s „trhlina“ vo v. 21) al. preráža mechy“.
62 Viď Mat. 9:17.
63 Al. „*čo to*“, ako vo v. 16.
64 Viď Mat. 12:3.
65 Tj. v oddiele knihy, kde sa o tejto udalosti vypráva.
66 Viď Mat. 12:4.
67 Al. „sa za viedla“.
68 Al. „celkom odumretú al. uvädnutú“.
69 Al. „striehli al. číhali na neho“.
70 Vl. „mal (neurč. čas: „začal mať“) potrebu“.
71 D. „aby ho obžalovali“.
72 Viď v. 1.
73 Al. „zdvíhaj sa pred všetkých“.
74 Viď Mat. 7:11.
75 Al. „rozhliadol sa po nich“, „pozrel si ich dookola“.
76 Sloveso takto preložené je v N. Zákone len tu. Je otazné, či značí „pociťovať súcitný zármutok“, ako v Žalme 69:20 (LXX), či „hlboký zármutok“. Tu ide pravdepodobne o veľmi silný zármutok, presne povedané nie priam súcit, lež cítenie vzhľadom na stav, v akom boli, so zármutkom preň.
77 D. „skamenelosťou“, „zvápenatenosťou“.
78 Viď Mat. 12:13.

www.milosravik.eu

79 D. „dávali“.
80 Viď Mat. 27:1.
81 Viď Luk. 2:13.
82 Vl. „od“.
83 D. „aj tí okolo“.
84 Al. „mu bola k ruke“, D. „pri ňom zotrvávala“, „na neho stále čakala“.
85 Al. „vrhali“, „tisli“.
86 D. „biče“, „metly“.
87 D. „aby si… siahli“.
88 Al. „kedykoľvek“.
89 Al. „zahriakoval ich“, „dohováral im“.
90 Al. „veľmi“, tj. „dôrazne“, D. „veľa“.
91 Tj. smerom nahor.
92 Al. „si želal“.
93 Al. „menoval“, „určil“, vl. „spravil“, „urobil“.
94 Vl. „a mať právomoc“.
95 Tj. „ako priezvisko“, D. „priložil“.
96 Viď Mat. 10:4.
97 D. „tí od neho“ (Ján 1:14, pozn. 23).
98 Viď Mat. 12:23, pozn. 517; sloveso doslovne značí „vystupovať von“ al. „byť vyvádzaný“, tj. z miery al. duševnej rovnováhy, alebo od úžasu alebo, ako domnele tu, duševnou poruchou.
99 Viď Mat. 9:34.
100 Al. „proti“, ako u Luk. 12:53, pozn. 894; D. „na“ so 4. pádom („na seba“).
101 Vl. „bude rozdelené“, v. 25 obdobne, no nie ako vo v. 26, viď pozn. 103 nižšie; tu proti Mat. 12:25n. jednoznačne dejový zmysel.
102 Viď Mat. 12:26.
103 Tu (dokonavý min. čas) proti vv. 24n. a Mat. 12:25n. (čas neurčitý) jednoznačne v zmysle stavovom.
104 D. „lež má“.
105 Viď Mat. 12:29.
106 Al. „k Svätému Duchu“, „na Svätého Ducha“, viď Luk. 22:65, pozn. 1419; al. „o Svätom Duchu“, ale iná väzba ako u Mat. 12:31, výraznejšie cieľová (možno „*čo* do Svätého Ducha“) a iná predložka ako „proti“ u Mat. 12:32.
107 D. „nemá odpustenia do veku“.
108 Al. „stali si“.
109 Vl. „odoslali“.
110 Viď v. 5.
111 Viď Mat. 12:50; 13:2.
112 Al. „tento“.
113 D. „boli“.
114 Al. „počúvajte“, v. 20 obdobne.
115 Viď Mat. 13:4, 22, 7.
116 Vl. „spoločne udusilo“, ako vo v. 19, viď Mat. 13:22.
117 Viď Mat. 13:8, 14 pozn. 571, a v. 15.
118 Al. „nepoznáte“, vedomé poznanie.
119 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
120 D. „títo“.
121 Viď Mat. 13:15, pozn. 575, v. 12, pozn. 566, a v. 21.
122 Al. „vnikajú“, D. „vchodiac“, „vstupujúc“.
123 Ako „ustarostenosť“ u Mat. 13:22, množ. číslo.
124 Viď Mat. 13:22.
125 Viď Rim. 7:7.
126 Viď Mat. 13:22; 2:6.
127 Al. „vítajú“, „schvaľujú“, „prijímajú so súhlasom al. záľubou“, „berú na seba“.
128 D. „či vari prichodí“.
129 Viď Mat. 5:15, aj tu v dej. zmysle; 10:26.
130 Vl. „sa nestalo“.
131 Viď Luk. 8:17.
132 Obdobne ako Mat. 12:47, pozn. 550.
133 Viď kap. 7:16.
134 Viď Mat. 13:19, pozn. 585, tu oproti v. 15.
135 Viď kap. 16:12, pozn. 744 a 158).
136 Al. „hľaďte si *toho*“, „prihliadajte al. dbajte *na to*“.
137 Viď Mat. 13:12, pozn. 566 a 585; táto sa týka aj všetkých ostatných zvratných slovies tu a vo v. 24.
138 Al. „*s* Božím kráľovstvo*m* je tak“.
139 Al. „položil“, „nasiał“.
140 Viď Luk. 8:5.
141 Al. „zobúdzal by sa“.
142 Viď Mat. 13:26.
143 D. „plné“.
144 Viď Zjav. 14:15, pozn. 400.
145 Al. „pripodobnili“, „prirovnali“, no nie ako nižšie.
146 D. „v akom prirovnaní“; netýka sa v. 33.
147 Al. „ako máme znázorniť… ho prirovnať“.
148 Viď Mat. 13:7.
149 Vl. „mohli“.
150 Vl. „všetky veci rozuzľoval al. vysvetľoval“.
151 Viď Mat. 13:36.
152 Al. „silná“, vl. „veľká“.
153 Al. „prudký závan vetra“, „prudká víchrica“.
154 Al. „na loď sa vrhali“.
155 Al. „a on na zadnom konci lode spal“.
156 Al. „zobúdzajú“, no sloveso má zosilňujúcu predponu; tiež možno v zmysle „snažia sa ho nadobro prebrať“. Takisto vo v. 39: „prebudený“, ako u Mat. 1:24, „keď sa nadobro prebral“.
157 Viď Luk. 10:40.
158 V dejovom zmysle.
159 Ako v kap. 1:25, no tu je použitý zosilnený tvar („zanem celkom al. natrvalo“).
160 Nesúvisí s „ustal“ vyššie.
161 Viď Mat. 8:26.
162 Al. „začali sa báť veľkou bázňou“.
163 Viď Mat. 8:28, pozn. 332.
164 Al. „spomedzi hrobiek al. náhrobkov“ (v. 2), „medzi hrobkami al. náhrobkami“ (vv. 3, 5).
165 Al. „vyšiel z hrobiek proti nemu“.
166 Viď kap. 1:23.
167 D. „pretože často… zviazaný bol“; prekladom v texte je vyjadrený rozdiel vo význame dvoch rozličných časov slovesa „zviazať“ vo v. 3 a tu.
168 „Spretŕhané“ a „rozdrúzgané“ sú zosilnené tvary („nadobro spretŕhané“, „na márne kúsky rozdrúzgané“).
169 Al. „bol neprestajne… na vrchoch, kričiac a… ráňajúc.“
170 D. „v akej miere“, viď Mat. 3:11.
171 Al. „rozbehol sa“.

www.miloslavik.eu

172 Al. „dal sa mu klaňať“ (v. 6), „dal sa vykrikovať“ (v. 7).
173 Al. „Boha, Najvyššieho“; „Najvyšší“ je tu aj inde Božie vlastné meno.
174 Al. „Legia“, v. 15 obdobne, viď Mat. 26:53, tu som v preklade ponechal grécke (z latinčiny prevzaté) znenie, lebo je tu použité ako vlastné meno a je mužského rodu.
175 Tu doslovný preklad, nie ako u Mat. 8:30.
176 Al. „i pásla sa tam… svíň“.
177 Neurčitý čas („poprosili“, „dali sa prosiť“).
178 Viď Mat. 2:8.
179 D. „do polí“.
180 Al. „vyšli, žeby uvideli“.
181 D. „čo je to, čo sa“.
182 Al. „dostali strach“, „zdesili sa“.
183 Al. „z ich územia“.
184 V dejovom zmysle; vo v. 18 na rozdiel od vv. 15n., kde výraz „ovládaný“ načim chápať skôr v zmysle stavovom. No viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
185 D. „aby bol“.
186 D. „koľké veci ti Pán spravil“, no tu oproti neurč. času vo v. 20 dokonavý minulý čas.
187 Al. „že“.
188 Viď Mat. 4:25; 13:2.
189 Al. „ráč prísť a položiť“, D. „aby si prišiel a položil“, aj v novej gréčtine zaužívané zdvorilostné úslovie („*prosím*, aby si…“).
190 Viď Mat. 8:34; 9:21n., pozn. 377.
191 Niektorí, možno správne, čítajú „a ožije“.
192 D. „súca v toku“, viď Mat. 3:11, pozn. 86.
193 Al. „pod mnohými lekármi“ („pod rukami… lekárov“).
194 Al. „spotrebovavšia“, „minuvšia“, „utrativšia“.
195 D. „všetky veci, *ktoré boli* u nej“ (v. 26), „tie veci o“ (v. 27).
196 D. „nič“.
197 Viď Mat. 15:5, pozn. 695; 5:40, pozn. 192, „šatstvo“ vo vv. 28 a 30 je množné číslo tohto slova, majúce všeobecnější význam.
198 Al. „prameň jej“.
199 D. „od“.
200 Viď kap. 3:10, tu, pravda, jednotné číslo; 2:8.
201 D. „rozpoznal z neho vyjdenú“.
202 Viď v. 15.
203 Viď Mat. 9:22, pozn. 377 a 379.
204 Viď Luk. 7:50.
205 D. „zdravá od“.
206 Al. „sužuješ“, „znepokojuješ“, „domŕzaš“.
207 Podľa niektorých rukopisov „Ježiš, prepočujúc“ (tj. „počujúc, no nedbajúc naň“, viď Mat. 18:17, pozn. 837).
208 Niektoré rukopisy majú znenie „prichodia“.
209 Ako u Mat. 26:5; vo v. 39 od tohto výrazu odvodené sloveso.
210 Al. „s ním“, no iná väzba ako v predošlom spojení „berie *so sebou*“.
211 Ako u Mat. 1:23.
212 Al. „vstávaj“, no nie ako „vstala“ nižšie; tiež „zobúdzaj sa“, „dávaj sa kriesiť“.
213 Ako u Mat. 12:23; nasledovné slovo „úžas“ (gr. „*ekstasis*“) je od tohto slovesa odvodené a značí aj „vytrženie“; porov. aj kap. 3:21, pozn. 98.
214 Al. „*voľačo* zjesť“, „najesť sa“.
215 Al. „čuli“, tiež „mnohí počúvajúc al. čujúc“.
216 Viď Mat. 7:28; 13:55–57.
217 Al. „v [svojom] príbuzenstve“.
218 Al. „kruhom“, ako v kap. 3:34, tj. „konal okružné cesty po dedinách“.
219 Viď Mat. 10:1.
220 D. „medi“, ako u Mat. 10:9.
221 Vl. „nech sú obutí (D. „podviazaní“) v“, v stavovom zmysle.
222 Viď Mat. 5:40.
223 Al. „prach“, „hlinu“, „suť“.
224 V dejovom zmysle, no viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
225 Viď Mat. 14:2, 11; vo v. 14 podľa niektorých rukopisov „je vzkriesený“ v stavovom zmysle (dokonavý minulý čas).
226 Ako „druhí“ vyššie.
227 Al. „lebo Héródés sám“, „lebo ten istý Héródés“ (v. 17); „keď dcéra tej istej Héródiady“ (v. 22).
228 Viď Mat. 14:4.
229 Al. „mu *to* nezabudla“, D. „chovala *to* v *mysli proti* nemu“.
230 Viď Mat. 12:38.
231 Viď kap. 13:12, pozn. 579.
232 D. „on“.
233 Al. „poznajúc ho *ako* muža spravodlivého a svätého“.
234 Al. „chránil ho bedlivo“, „bedlivo si ho všímal“, „venoval mu pozornosť“. Slovo tu použité má význam „starostlivého pozorovania al. udržiavania v pamäti al. na mysli“, v zmysle venovania pozornosti alebo v záujme zachovania niekoho. Otázka je, ktorý z týchto významov tu je na mieste. Toto slovo je v N. Zákone použité okrem tohto miesta ešte trikrát; dvakrát v zmysle „uchránenia“ (o víne a mechoch, Mat. 9:17; Luk. 5:38), a raz o tom, že Mária isté veci uchovávala v srdci (Luk. 2:19). JND by bol dal prednosť významu „bedlivo si ho všímal“, no nikde nenašiel použitie tohto výrazu o osobe v zmysle venovania pozornosti tomu, čo ona vraví. V tom zmysle sa používa o slovách a názoroch atď., no aj vtedy má význam „uchovávania v bezpečí“.
235 Tj. „kedykoľvek ho počul“, al. „odvtedy, čo prišiel pod vplyv Jánovej služby“.
236 Al. „snažil al. snažieval sa konať“.
237 Význam tohto slova je otazný; azda „príhodný“, tj. pre Héródiadin zámer; deň, keď mali čas. Viď v. 31, kde je sloveso od tohto výrazu odvodené („nemali [príhodný] čas al. príležitosť“).
238 „Vysoké dôstojníctvo“ je preklad množ. čísla slova „*chiliarchos*“; tento výraz (vl. „veliteľ tisíc *mužov*“) ako vojenský titul zodpovedá hodnosti rímskeho „vojenského tribuna“ (tí boli v legii, viď Mat. 26:53, šiesti a striedali sa vo velení legii), no používa sa aj vo voľnejšom zmysle a potom značí vôbec vysokého dôstojníka al. vojenského hodnostára.
239 Al. „hostinu“.

www.nloseslik.eu

240 Viď Mat. 14:6.
241 Al. „čokoľvek by si rada“, „čokoľvek chceš“, ďalej obdobne; tože sloveso je „nechcel“ vo v. 26.
242 D. „vyprosila si“, ako vo v. 24, no to by vyžadovalo predmet, preto v texte opis, zachovávajúci význam stredného sloves. rodu, tu použitého.
243 D. „kráľ, ostanúc preveľmi smutný“.
244 Sloveso je v neurčitom čase („nepojal také želanie“).
245 Al. „pojal želanie al. si zaumienil nezrušiť“.
246 Al. „odoprieť“, „jej žiadosť zamietnuť“.
247 Viď Mat. 14:12.
248 Viď Mat. 13:2.
249 Viď Mat. 2:8, pozn. 38; 5:19, pozn. 153; 4:19.
250 Tj. „priam vy“, „vy osobne“, nie vari „len vy“.
251 Viď Mat. 26:45; 14:16.
252 Viď v. 21, pozn. 237.
253 Viď Ján 6:67; toto sloveso nadobudlo v neskorej gréčtine v istých spojeniach významový odtieň „vzďaľovať sa nepozorovane, potichu, nenápadne“, a možno je tak aj tu: chceli sa vzdialiť, aby o tom davy nevedeli, no ony ich predsa zbadali. Porov. kap. 7:24.
254 Viď Mat. 7:16.
255 Viď Mat. 9:36.
256 D. „mnohá“ („mnoho hodín“).
257 Viď Mat. 14:15.
258 D. „polí“.
259 Viď v. 6.
260 Viď Mat. 14:15; 16:7; 18:28.
261 Al. „*to a*by sme odišli, nakúpili… a dali“.
262 Viď Mat. 14:19, pozn. 645 a 665); 15:35; 14:19.
263 Podľa niektorých rukopisov „predkladali“.
264 Viď Mat. 14:20.
265 D. „úlomky, náplne dvanástich“.
266 D. „kým on prepúšťa“.
267 D. „poháňaní“, tj. „lode“.
268 Viď Mat. 14:25.
269 Al. „napadlo im“, „prišla im na um domnienka“.
270 Vl. „pozdvihli krik“, „vzkríkli“.
271 Viď Mat. 2:3, pozn. 23; 14:27.
272 Viď Mat. 12:23.
273 Al. „medzi sebou“.
274 Al. „*ba ani* po tých chleboch“, predložka tu použitá naznačuje dôvod, prečo mali veriť.
275 Vl. „skamenené“, „zvápenatené“, „v mramor obrátené“, v stavovom zmysle; porov. kap. 3:5, pozn. 77.
276 Al. „zakotvili“, „upútali loď“.
277 D. „vôkol“, „sem-tam“.
278 Viď kap. 2:4, pozn. 31.
279 Viď v. 36.
280 D. „aby si siahli“.
281 Al. „aby si aspoň smeli siahnuť“.
282 Viď Mat. 9:21; „dostávalo sa im pomoci“ je nedokonavý min. čas slovesa tam preloženého „pomôže sa mi“.
283 Viď Mat. 16:5; netýka sa v. 5.
284 Tj. „neposvätenými“, „nesvätými“, „nečistými“, no nie v zmysle hmotného znečistenia.
285 D. „päsťou“, výraz neistého a sporného významu. Niektorí ho prekladajú „často“ al. „po lakeť“.
286 Al. „dodržujúc“, ďalej obdobne.
287 Viď Mat. 15:2.
288 Al. „prevzali“.
289 Al. „na držanie sa“, D. „držať sa“.
290 Al. „bronzového“, „medeného“.
291 Viď Mat. 15:7–9.
292 Al. „ľudí, a vykonávate namáčania… a veľa“.
293 Al. „odstraňujete“, „platnosti zbavujete“ (nie ako vo v. 13), „zamietate“.
294 Al. možno aj „aby ste udržali al. uhájili“, sloveso ako „dodržiavať“ napr. u Mat. 28:20, no nie ako „držiac sa“ tu vo v. 3 a ďalej.
295 Viď Mat. 15:4, 5; tamojšia pozn. 691 sa netýka vv. 10 a 12 tu.
296 Tj. „čo patrí do posvätnej chrámovej pokladnice“, viď Mat. 27:6.
297 Viď Mat. 15:5.
298 D. „svojmu otcovi alebo svojej materi“.
299 Súvisí s „podaním“ vyššie.
300 Al. „snažte sa pochopiť“, podľa niektorých rukopisov „pochopte“.
301 D. „nič zvonku človeka… čo ho môže“.
302 Viď Mat. 15:11; súvisí s „obyčajnými“ tu vo v. 2, no nie s „očisťuje“ vo v. 18.
303 D. „oné“.
304 Predložková väzba ako u Mat. 19:17, pozn. 891.
305 D. „tak“.
306 Al. „aj vy ste takí“.
307 D. „všetko“.
308 D. „očisťujúc všetky pokrmy“, prechodník sa týka vyššie spomenutej skutočnosti. V niektorých rukopisoch je prechodník muž. rodu; podľa tých by išlo o poznámku pisateľa („vraví… očisťujúc“, tj. „za čisté vyhlasujúc“).
309 D. „ono“, „tamto“.
310 Al. „*na* čutie (D. „čuť“), nech čuje“.
311 D. „hrabivosti“, viď Ef. 5:3, pozn. 205; množné číslo tohto aj iných výrazov tu poukazuje na jednotlivé prípady al. prejavy týchto hriechov.
312 Al. „podlosti“, súvisí so „zlé“ nižšie a „zlá“ vo v. 23.
313 Al. „rúhanie“.
314 Al. „ujsť pozornosti“, „ostať bez povšimnutia“, „aby ho nespozorovali“.
315 Al. „maj strpenie al. počkaj, nech najprv sú nasýtené al. sa nasýtia deti“.
316 Viď Mat. 15:26, 27.
317 Al. „je vonku“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti, so zosilňujúcim významom („je nadobro preč“).
318 Viď Mat. 8:7.
319 Al. „*oblasti vnútri* hraníc“, viď Mat. 2:16; 4:13.
320 Viď Mat. 4:25.
321 Viď Rim. 8:25; 2 Kor. 5:2, 4.
322 Výraz značiaci, na rozdiel od slova vo v. 33, v jednotnom čísle aj „sluch“, tu teda možno aj „sluchové schopnosti“.

www.milosavlik.eu

323 Al. „správne“, no nesúvisí so „správne“ vo v. 27.
324 Vl. „koľko“.
325 Al. „tým“.
326 Viď Mat. 7:28.
327 Príslovka odvodená od prídavného mena u Mat. 3:10, pozn. 59; 5:16, pozn. 152.
328 Obidve tieto slovesá sú prekladom toho istého slovesa v gréčtine.
329 Viď Mat. 14:16; 9:36; 14:15; 16:5.
330 D. „na“.
331 Viď Mat. 15:35.
332 Viď kap. 6:41, v. 7 obdobne.
333 Viď Mat. 15:37.
334 Podľa niektorých rukopisov „a tých, ktorí si zajedli, bolo“.
335 D. „ktorej“, viď Zjav. 3:8, pozn. 102.
336 Viď kap. 9:14, pozn. 386.
337 Al. „požadujúc po ňom“, v. 12 obdobne; vo v. 11 predložková väzba ako u Jána 1:14, pozn. 23, nie ako u Mat. 12:38.
338 Viď Mat. 16:1.
339 Al. „vzdychol hlboko“.
340 D. „svojím duchom“.
341 Viď Mat. 17:17.
342 D. „či al. ak tomuto pokoleniu bude znamenie dané“, zvyčajný hebraizmus, viď Hebr. 3:11.
343 Viď Mat. 16:5.
344 Inde zvyčajne prekladám „chlieb“, v množnom čísle potom, ak je udaný počet, „chleby“. „Pecne“ chleba tam a vtedy bývali, pravda, veľmi malé, skôr akési pagáče alebo posúchy.
345 Obidve tieto slovesá značia aj „hľaďte“, „viďte“.
346 Viď Mat. 16:6.
347 D. „k sebe navzájom“.
348 Al. „si neuvedomujete“, ako v kap. 7:18, „si nevšímate“.
349 Viď kap. 6:52.
350 Viď Mat. 14:20; 15:37.
351 Al. „koľko košov naplnených úlomkami (D. „náplne koľkých košov úlomkov“) ste nazbierali“.
352 Vl. „zrakov“, „hľadov“, ako v básnickom slohu; v N. Zákone iba tu (nie vo v. 25) a v niektorých rukopisoch u Mat. 20:34, viď tam pozn. 937.
353 Al. „pretože zriem *postavy* al. *bytosti*… chodiace“.
354 Al. „ostrý zrak“, „prezrel nadobro“.
355 Al. „vedel sa zahľadieť“.
356 Viď Mat. 6:32.
357 Al. „do všetkých vecí“.
358 Viď kap. 6:15; 3:12, pozn. 89.
359 Viď Mat. 21:42.
360 Al. „hovoril tú reč al. to slovo“.
361 Viď Ján 7:13, pozn. 349.
362 Viď Mat. 16:22.
363 Al. „prezrel“, ako v kap. 10:51.
364 Viď Mat. 18:4; 16:24, 25, 26; 17:17, v kap. 8:38 tiež „medzi… pokolením; 7:3, pozn. 261; 16:28.
365 D. „Jakuba a Jána“, no tieto dve mená sú sťaby späté v jedno spoločným členom; tým je vyjadrené, že ide o dvojicu bratov. Netýka sa slov „Eliáš s Mojžišom“ vo v. 4; tie sú preložené doslovne.
366 Viď Rim. 12:2; Mat. 17:2.
367 D. „náramne al. nesmierne bielym“.
368 D. „aké tak“.
369 N. „a boli *tam*, hovoriac“.
370 Viď Mat. 23:7; 17:4.
371 D. „čo by prehovoril“.
372 Al. „vystrašení“, „vydesení“, v stavovom zmysle.
373 D. „nastal“, ako „prišiel“ v kap. 1:4.
374 Viď Mat. 17:5.
375 D. „im“.
376 Al. „medzi sebou“, no nie ako vo v. 10.
377 Tj. „vštepili si toto slovo do mysle“, „vzali si toto slovo k srdcu al. za svoju vec“.
378 D. „sami k sebe“, tj. „navzájom“ (v. 10), „k nim“ (v. 16).
379 Al. „čo *to*“.
380 Al. „síce“.
381 Viď Mat. 17:11, tu prít. čas vyjadruje charakter.
382 D. „na Syna“, tj. „ako vraví oddiel Písma na Syna… sa vzťahujúci“; v. 13 obdobne.
383 D. „človeka, aby… vytrpel a *ne*bol“, viď Ján 8:56, pozn. 451.
384 Al. „byť znevážený al. zneuznaný“, „upadnúť v nevážnosť“.
385 D. „koľké veci“.
386 Vl. „im“, tj. „proti nim“; napádali ich a útočili na nich prejavmi svojich myšlienok a názorov. Iná väzba ako vo v. 16.
387 Sloveso vyskytujúce sa v N. Zákone iba tu a v kap. 14:33 a 16:5n., viď tam.
388 Al. „dal sa ich spytovať“.
389 Vl. „nehovoriaceho“.
390 Viď Mat. 6:10.
391 V zmysle „dokedy budem s vami mať do činenia“.
392 Viď Mat. 17:17; „priviedol“ (v. 17) a „priviedli“ (v. 20) sú tvary toho istého slovesa.
393 Al. „dal sa lomcovať“.
394 Viď v. 16.
395 D. „koľko času je, ako“.
396 D. „od dieťatka“.
397 Al. „daj sa voči nám pohnúť vnútorným súcitom“, viď kap. 6:34.
398 Al. „dal sa do kriku“.
399 Viď Mat. 15:25, pozn. 718; to isté sloveso je „pomôž“ (neurčitý čas) vo v. 22.
400 Al. „na *to miesto*“, „opäť“.
401 Viď v. 17.
402 Al. „zobudil“.
403 Al. „čo *to*, *že*“.
404 D. „v ničom“, inak viď Mat. 17:21.
405 Viď Mat. 26:2.
406 Viď Mat. 26:6.
407 D. „v dome“.
408 Viď v. 10.
409 „Mali rozhovor“ je sloveso príbuzné slovesu vo v. 33 preloženému „sa… dohovárali“, tu v neurčitom čase

www.milosrdnik.eu

(„došlo medzi nimi k rozhovoru“, al. azda „poškriepili sa“).
410 Viď Mat. 18:1; 20:26.
411 Al. „pojal do náruče“.
412 Viď Mat. 18:5.
413 Tu doslovne ako v texte, nie ako vo vv. 37, 39.
414 Neurčitý čas („zabránili“, „pokúsili sa zabrániť“).
415 Prítomný čas („nesnažte sa zabrániť“).
416 Vl. „mocný čin“, „uplatní moc“.
417 Vl. „rýchlo“.
418 Podľa rukopisov, ktoré vynechávajú slovo „mojom“ možno prekladať „v mene *toho*, že“.
419 Viď 2 Tim. 1:12.
420 Viď Mat. 18:6.
421 D. „je“.
422 Viď Mat. 3:10.
423 D. „vôkol ležal al. spočíval“.
424 Al. „ak ti… dáva“, „keby ti… dávala“.
425 D. „dobré“, ako vo v. 42.
426 Viď Mat. 11:23, pozn. 478.
427 Značí „vyjmi“, ako u Mat. 7:4n., tj. „vylúpni“, aj „zahoď“, „zavrhni“.
428 Viď Mat. 5:22.
429 Viď Mat. 7:25, pozn. 300, tu „do mora“.
430 Al. „*chuťovo* upravíte“, „jej dodáte chuť“.
431 Al. „a majte… pokoj“, „a žite… v pokoji“.
432 Viď Mat. 15:39, pozn. 733.
433 Viď kap. 9:16.
434 Al. „pokúšali, či je… ženu.“
435 Viď Mat. 19:5.
436 D. „do domu“ („keď prišli domov“).
437 Viď Mat. 19:17, pozn. 891.
438 Al. „*vzhľadom* na ňu“, no nie ako vo v. 5.
439 Tu na rozdiel od Mat. 19:13 nedokonavý minulý čas.
440 Toto sloveso v takomto spojení značí úmyselný dotyk a preto ho inde zvyčajne prekladám „siahať (si)“ al. „siahnuť (si)“; tu neurčitý čas („aby sa dotkol každého“, porov. Mat. 19:13, pozn. 885).
441 Viď Mat. 19:13, pozn. 886.
442 Príčastie prítomného času, významu nedokonavého.
443 Viď Mat. 20:24, pozn. 929.
444 Viď kap. 9:39; Mat. 19:14.
445 Al. „nevnikne“, ako vo vv. 23n.
446 Viď kap. 9:36.
447 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „žehná“, no tam má sloveso zosilňujúcu predponu („hojne ich žehná“).
448 Viď Mat. 17:14, tu „pozdravil ho pokľaknutím“; 7:11.
449 Al. „čo budem konať“, „čo vykonám“.
450 Al. „čo vravíš, že ja som dobrý“.
451 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
452 Al. „neolupuj“, „*nič* neprávom neodpieraj“, „*nikoho o nič* nepripravuj“.
453 Tu použitý stredný slovesný rod vyjadruje užší osobný vzťah k veci; možno „na týchto všetkých veciach som si dal záležať“.
454 Al. možno „pocítil k nemu lásku“.
455 Viď Mat. 4:19.
456 Viď Luk. 1:29, pozn. 55.
457 Viď Mat. 19:22, 23, 24.
458 Al. „imania“, „peniaze“, vl. „prostriedky“.
459 Al. „boli zarazení“ v stavovom zmysle, ako vo v. 32.
460 D. „ako ťažké“.
461 Viď Mat. 27:43, pozn. 1350.
462 Al. „prejsť“.
463 Viď Mat. 19:25, 26, 29.
464 D. „prichodiacom“.
465 Viď Mat. 16:27.
466 Vl. „tie veci, ktoré sa mu skoro budú prihadzovať“.
467 Viď Mat. 20:19, 21, 22.
468 Al. „aby sme v tvojej sláve usadli: jeden po tvojej pravici a jeden po tvojej ľavici“, „aby sme usadli v tvojej sláve jeden po tvojej pravici a jeden po tvojej ľavici“.
469 Viď Mat. 20:22; netýka sa slova „pijem“ nižšie resp. vyššie; 3:13n., 6; 7:3, pozn. 261; 20:23 – dôraz je na slovách „dať… je nie vec moja“. Podivuhodná Pánova dokonalosť a pokora!
470 Viď Mat. 20:24.
471 Viď kap. 14:4.
472 Al. „sú uznávaní al. považovaní“, „sa (tj. „sami seba“) považujú“.
473 D. „platia *za súcich* vládnuť“.
474 Viď Rim. 6:9, pozn. 323.
475 Viď Mat. 20:25.
476 Al. „ich velikáni“, D. „ich veľkí“.
477 Viď Mat. 20:21, 26, 28.
478 Al. „do Jericha“ (kap. 10:46), „k Jerúsalému“ (kap. 11:15), ako v kap. 11:1; viď Mat. 21:1.
479 Al. „dosť al. hodne veľký“.
480 Viď kap. 1:24.
481 Viď Mat. 20:31, pozn. 936, no tu nedokonavý minulý čas.
482 Viď Mat. 9:2; 5:40.
483 Viď Ján 20:16.
484 Ako „mláďa“ u Mat. 21:2, 5n.
485 Viď Mat. 21:2.
486 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.
487 Al. „na rázcestí“, tj. postrannej cesty okolo domu, nie hradskej.
488 Podľa niektorých rukopisov „povedal“.
489 Niektoré rukopisy majú prítomný čas: „hádžu“.
490 Ako „vlastného“ u Mat. 21:8.
491 Viď Mat. 21:8, 9.
492 Viď kap. 3:5, pozn. 75.
493 D. „do veku“.
494 Al. „nenaje sa“, „nezaje si“.
495 Al. „počúvali“.
496 Viď Mat. 21:12.
497 Al. „nádobu“, „náčinie“.
498 Viď Mat. 21:13.
499 D. „všetkým národom“, „všetkými národmi“.
500 Al. „premýšľali“, „dohovárali sa“, no nie ako vo v. 31.
501 Viď Mat. 7:28; 23:7; 21:21.
502 D. „bude“.
503 Tu aj „stanú sa“, „budú“.
504 Viď Mat. 6:14.

www.mlosbank.eu

505 Viď Mat. 21:23, 24.
506 Viď kap. 8:16.
507 Al. „žeby al. aby sme povedali“.
508 Viď Mat. 24:39; 21:27.
509 Tj. na zachytávanie šťavy z lisu.
510 Viď Mat. 21:33, 35.
511 D. „prázdneho“.
512 D. „oného“.
513 D. „bijúc“, „zabíjajúc“.
514 Viď Mat. 21:37, 38; 12:3; 21:42, 46.
515 D. „na nich“, „proti nim“.
516 Vl. „ulovili“.
517 Viď Mat. 22:16.
518 Al. „po pravde“, D. „na pravde“.
519 Viď Mat. 22:17–19; 14:18; 22:21.
520 Vl. „veci cisárove“, „veci Božie“.
521 D. „nad ním“, viď Luk. 1:29, pozn. 55.
522 Viď Mat. 22:24.
523 Ako u Mat. 22:24, pozn. 1032, no tu má sloveso zosilňujúcu predponu, ktorej v preklade zodpovedá predpona „vy-“.
524 Niektoré rukopisy majú znenie: „A tí siedmi nezanechali semena“.
525 Viď Mat. 22:28, 29, D. „blúdite neznajúc“, ako tam.
526 Tu možno aj „kedykoľvek“; spojka tá istá ako vo v. 23, ale tu sa tuším tento výrok netýka ani tak budúcnosti ako skôr všeobecne platnej pravdy.
527 Viď Mat. 22:30.
528 Al. „sa zobúdzajú“, „vstávajú“, prítomný čas tu znamená, že kriesenie mŕtvych je skutočnosťou, porov. 1 Kor. 15:15.
529 Viď kap. 2:26.
530 Al. „tŕnistom al. ostnatom kre“.
531 Viď Mat. 22:31.
532 Niektoré rukopisy tu majú znenie „Boh nie je *Boh* mŕtvych, lež Boh živých“.
533 Al. „spolu riešili otázky“, ako „sa spolu… spytovali“ v kap. 1:27, „dohadujúc sa“ v kap. 9:10 a inde.
534 Al. „poznajúc“, „uvedomujúc si“, ako „vediac“ vo v. 15, sloveso „*oida*“, značiace vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1. Niektoré rukopisy majú znenie „zbadajúc“, ako vo v. 34.
535 Al. „správne“, „pekne“, vo v. 32 tiež „výborne“, viď kap. 7:6, pozn. 291; v. 37.
536 5 Mojž. 6:4n.
537 Al. „jediný“.
538 Ako u Mat. 22:37, no predložková väzba v celej tejto vete je tu odlišná.
539 D. „tento“.
540 Viď Mat. 22:39.
541 Al. „si povedal, že“.
542 Tj. „jestvuje *len* jediný“ al. „*on* je jeden“.
543 Iný, ale podobného významu výraz ako „rozum“ vo v. 30.
544 Viď v. 31.
545 D. „cele spaľovaných obetí“, v pôvodine jediné slovo.
546 Vl. „uvidiac ho“.
547 Vl. „ako majúci rozum“, v pôvodine jediné slovo.
548 Al. „ako môžu pismári vravieť“.
549 Viď Mat. 3:11; 22:43, 44.
550 Al. „Dávid [teda] vraví, že on je“.
551 D. „odkiaľ“ („odkiaľ to majú“, „odkiaľ sa to dá dokázať“).
552 Al. „početný dav mu rád načúval“.
553 Viď kap. 8:15.
554 Vl. „ktorí si želajú al. túžia al. chcú prechádzať“.
555 Al. „rízach“, honosných dôstojných rúchach; výraz tiež značí „odev“ al. „rúcho“ vôbec, takže vari aj „chodiť vyobliekaní“.
556 Viď Mat. 23:6.
557 D. „hojnejšieho“.
558 Viď Luk. 20:47.
559 Viď kap. 6:8.
560 Viď Mat. 5:26.
561 Al. „viď“, „pozri“.
562 Viď Luk. 1:29, pozn. 59.
563 Al. „všímaš si“, tj. „obdivuješ“, „páčia sa ti“ (v. 2), „dbajte“, „dávajte pozor“ (vv. 5, 9).
564 Viď Luk. 18:30.
565 Al. „skončovaniu“, „dokonávaniu“.
566 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
567 Al. „*k* nim hovoriť“, ako v kap. 12:1.
568 Viď Mat. 24:4.
569 Viď Mat. 24:6.
570 D. „budú hlady“.
571 Al. „zmätky“, „strasti“, „vzbury“.
572 Viď Mat. 24:7; 10:17.
573 Al. „vo všetkých národoch“, D. „do všetkých národov“.
574 Al. „kázať“, neurč. čas („vykonať, al. začať a dokonať kázanie“).
575 D. „povedú, vydávajúc“.
576 Sloveso ako u Mat. 6:25 s predponou, ktorej zmysel vyjadruje vložené „vopred“.
577 Viď Mat. 10:19, pozn. 416; porov. aj pozn. 417 tamže.
578 Al. „sa *v tom* necvičte“, „sa *na to* nepripravujte“.
579 D. „usmrtia ich“, no nie nutne samy osobne; výraz značí aj spôsobenie smrti nepriamo, napr. udaním al. odsúdením na smrť.
580 Viď Mat. 10:22.
581 Tj. „pustošenie pôsobiacu“, „pustošiacu“.
582 Viď Mat. 24:15–21.
583 D. „aká“, viď Zjav. 3:8, pozn. 102.
584 Viď Mat. 24:21–24.
585 D. „žeby zvádzali“, ako vo vv. 5n., no tu má toto sloveso predponu, s ktorou sa v N. Zákone vyskytuje jedine tuto a v 1 Tim. 6:10 („zblúdili preč“) a ktorej zmysel tu sa usilujem vyjadriť opisom v texte.
586 Viď Mat. 24:24.
587 Ako „hľaďte“ vo v. 9.
588 Viď Mat. 24:29.
589 D. „hviezdy neba budú vypadávajúce“.
590 D. „mnohou“.
591 Viď Mat. 24:31.
592 Al. „od konca… po koniec“.
593 Viď Mat. 24:32–34.

www.philosophia.sk

594 Al. „buďte ostražití“, „majte ľahký spánok“.
595 Viď príbuzné sloveso u Mat. 21:33, pozn. 981.
596 Viď Mat. 24:42.
597 Al. „žeby, príduc…, nezistil, že spíte“.
598 D. „a nekvasené chleby“.
599 Viď kap. 11:18.
600 D. „v ľsti“, viď Mat. 3:11.
601 D. „zabíjali *ho*“.
602 Viď Mat. 5:25, pozn. 175; 26:5, pozn. 1215; 5:18.
603 Viď Mat. 26:7.
604 Al. „tekutého“, „pravého“, výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu a u Jána 12:3 a značiaci zrejme známy druh nardu. Zmysel je jasný: bol to najlepší a najdrahší druh.
605 Al. „drahej“, tj. „voňavky“.
606 Viď Mat. 26:7; tu je sloveso to isté, no predložková väzba iná.
607 Al. „a boli podaktorí, ktorí al. čo“.
608 Viď Mat. 20:24, pozn. 929, tu nedokonavý minulý čas, značiaci stav ich mysle; 26:8; 18:25, 28.
609 Al. „hovorili *proti* nej veľmi hnevlivo“, „boli *voči* nej plní rozhorčenia al. nevôle al. neľúbosti“.
610 Viď Mat. 26:10, 11.
611 Al. „si želáte“, ako vo v. 12, „si budete želať“.
612 Ako „spravila“ vo vv. 8n.
613 Nesúvisí s „dobrý“ vo v. 6.
614 D. „táto“, ako vo v. 9.
615 Tj. „akej možnosti“.
616 Al. „podujala“, „vopred prijala al. *na seba* vzala *úlohu*“.
617 Vl. „prípravu pohrebu“, viď Ján 12:7.
618 D. „do celého sveta“.
619 Viď Mat. 26:13.
620 D. „striebro“.
621 Viď kap. 11:8.
622 Al. „obetovali“.
623 D. „aby si jedol“ (v. 12), „kde by som… jedol“ (v. 14), inak viď Mat. 26:17, pozn. 1232.
624 Viď Mat. 10:25.
625 Al. „kde by som… mohol“, ako vo v. 12.
626 Viď Luk. 22:12.
627 Al. „vyčalúnenú“, „zariadenú“.
628 Vl. „našli“, „zistili“, zmysel ako v texte.
629 Neoznačuje určitú osobu, lež charakter; to pridáva k bolesti a zármutku, viď Žalm 41:9.
630 Al. „je“; tvar v texte je nielen zreteľnejší, lebo je na rozdiel od „je“ jednoznačný, lež aj výraznejšie vyznačuje charakter.
631 D. „jeden po jednom“.
632 D. „tých“.
633 Tu na rozdiel od Mat. 26:23 prítomný čas, vyznačujúci charakter, obdobne ako „jedáva“ vo v. 16.
634 Viď Mat. 26:24.
635 Viď Mat. 26:28–34.
636 Al. „on [tým väčšmi] zdôrazňoval“.
637 Viď Mat. 26:36.
638 Viď kap. 16:5, pozn. 733.
639 Viď Mat. 26:37, pozn. 1259; 39.
640 Viď Luk. 22:42.
641 Viď Mat. 26:39, 40.
642 Ako u Luk. 22:46, viď tam pozn. 1402 k v. 45.
643 Viď Mat. 26:41–44.
644 Al. „čo mu majú odvetiť“.
645 Viď Mat. 26:45.
646 D. „už má“, ako u Mat. 6:2, pozn. 215. Znenie v texte (preklad podľa JND a iných) sa azda dá chápať v zmysle „čo sa malo stať, stalo sa, ďalej už niet čo čakať“, alebo vari (ak predošlé slová chápeme ako na konci pozn. 1271 u Mat. 26:45) „už ste si dosť pohoveli“, „skončil čas pohodlia“. Podľa iných sa týka Júdu, že už dostal svoju odmenu za zradu, ktorú teraz uskutočňuje.
647 Viď Mat. 26:45, 46.
648 Viď Mat. 3:1, netýka sa v. 45; 26:47.
649 Viď Ján 13:11, pozn. 665.
650 D. „im bol dal dohovorené al. spoločné“.
651 Al. „opatrne“, „spoľahlivo“, „zaistene“, „v bezpečnom sprievode“.
652 Viď Mat. 23:7.
653 Al. „zranil“, „ťal“.
654 Viď Mat. 26:51, 55, 56; 5:19 a 6:10, pozn. 222.
655 Viď Mat. 26:58, 69.
656 Al. „bol *tam*, sediac spolu so“. Viď Mat. 26:58.
657 D. „u žiare“ al. „k žiare“ („obrátený k ohni“, „vystavujúc sa žiare ohňa“).
658 Viď Mat. 26:59, 60.
659 D. „rovnaké“.
660 Vl. „uprostred“, D. „doprostred“.
661 Al. „Požehnaného“, „Hodného chvál“; tento výraz sa používal ako titul Boha.
662 Viď Mat. 20:21.
663 Množné číslo slova inde spravidla prekladaného „tunika“, viď Mat. 5:40.
664 D. „čo sa vám javí“, „čím sa vám *to* javí“.
665 Viď Mat. 26:68.
666 Al. „zauchami“. Niektoré rukopisy majú znenie „a zriadenci ho prijali al. prevzali *s* ranami dlaní al. zauchami“. Zmysel je, pravda, ten istý – poniektorí členovia rady na Neho začali pľuť atď., a potom Ho s týmito urážkami prijali zriadenci – ďalší stupeň tohto požehnaného poníženia.
667 Viď Mat. 26:69.
668 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
669 Dá sa vari chápať v zmysle „vraviac: Nemám ani potuchy“.
670 Al. „preddvoria“, „vstupnej haly“.
671 Viď Mat. 26:34.
672 Al. „aj“ (tj. „ku všetkému al. dokonca ešte si aj Galilejec“; znenie v texte znamená „si Galilejec rovnako ako tamten zatknutý“).
673 Viď Mat. 26:75.
674 Podľa JND najvhodnejší preklad tohto neľahko preložiteľného výrazu; podľa iných „a keď si *to* uvedomil“, „i prehodil *si plášť cez hlavu* (tj. na znak žiaľu) a“, al. jednoducho „a začal“, tj. „plakať“, „prepukol v plač“.
675 Vl. „odniesli“, „odviezli“, al. vôbec voľajakým spôsobom „dopravili preč“, „odsunuli“, tu, pravdaže, tak,

www.milosnamilosti.eu

že Ho dali odviesť chrámovou strážou, a preto tak prekladám.

676 Viď Mat. 27:11.

677 Al. „usilovne“, „ťažko“, vl. „veľmi“, „z mnohých vecí“.

678 Viď Mat. 27:55, pozn. 1368 („nasledujúc ho došiel“).

679 D. „ktorého práve“.

680 D. „bol zviazaný“, v stavovom zmysle.

681 Al. možno „so svojimi“, viď Ján 8:44, pozn. 433.

682 Viď Mat. 2:6.

683 Al. „dav hlasno zvolal“.

684 D. „doprosovať podľa *toho*, ako“.

685 Al. „vedel“, no tu je sloveso „*ginóskó*“ na rozdiel od „*oida*“ u Mat. 27:18, viď 1 Kor. 8:1.

686 Al. „rozjatrili“, „pobúrili“.

687 Ako u Mat. 14:26.

688 Al. „zamýšľajúc“, „súc rozhodnutý“, „súc za to“ (Ján 18:39), „kedže mu išlo o to“.

689 D. „davu urobiť *za*dosť“.

690 D. „ktorý je“.

691 Viď Mat. 27:27.

692 Vl. „obkladajú“.

693 Viď Mat. 27:29.

694 Al. „ho zdraviť“, no nesúvisí s nasledovným „buď pozdravený“.

695 Viď Mat. 27:32.

696 Vl. „nesú“; hoci toto sloveso má veľmi rozsiahlu stupnicu významov a dá sa chápať aj v zmysle „vedenia“, „privádzania“, „odvádzania“ (je aj vo v. 1, pozn. 674), lenže tam s upresňujúcou smerovou predponou) a pod., líši sa predsa od slovesa vo v. 20 preloženého „vyvádzajú“, ktoré má tento význam doslovne (je to obvyklý výraz pre vedenie odsúdenca na popravu). Zdá sa, že toto použitie dvoch rozličných slovies dokresľuje obraz tejto strastiplnej cesty, ktorá začala tým, že si Pán Ježiš svoj kríž niesol sám (Ján 19:17) a tak Ho „vyvádzali“, potom kríž prevzal Šimon a na samé popravisko nášho Pána, vysileného trýznením, ktorému Ho podrobili, už len „dopravovali“, tj. azda napoly niesli a napoly viedli al. vliekli. „Ukrižovaný v slabosti“ (2 Kor. 13:4).

697 Viď Mat. 1:23; 27:34.

698 Podľa niektorých rukopisov „dávali mu víno“.

699 Al. „zmiešaného s myrhou“, D. „myrhovaného“.

700 Al. „neprijal“.

701 Al. „napísaný nápis“.

702 D. „nadpis jeho obvinenia“.

703 Is. 53:12.

704 Al. „s bezzákonnými“. Tento verš mnohé rukopisy vynechávajú, hoci u Lukáša je.

705 Viď Luk. 23:39.

706 Viď Mat. 27:39, 40.

707 D. „k sebe navzájom“, tj. „robiac jeden ku druhému posmešné poznámky“.

708 Viď Mat. 27:42.

709 Viď Mat. 27:45, 46; 1:23; 27:46 (tu iná predložková väzba ako tam, pozn. 1354, no podobného významu), 48.

710 Al. „ustúpte“, „počkajte“, „pustite“. To isté sloveso je vo v. 37 (vl. „*vy*pustiac“).

711 Viď Mat. 27:49.

712 Al. „silný hlas“.

713 D. „vydýchol“.

714 Viď Mat. 27:51.

715 Al. „stotník(a)“ (Mat. 27:54), poddôstojník(a) rím. vojska, v hodnosti asi dnešného rotmajstra. Marek prepisuje lat. označenie „*centurio*“, ostatní pisatelia ho prekladajú.

716 Vl. „uvidiac“.

717 Al. „a dívali sa zdaleka aj ženy“.

718 Viď Mat. 27:56.

719 Al. „ktoré ho nasledovali (tu oproti Mat. 27:55 nedokonavý minulý čas), aj keď“.

720 Viď Mat. 27:55.

721 Viď Mat. 27:62.

722 Tj. „deň pred sobotou“.

723 Al. „majetný“, „počestný“, „ctihodný“.

724 Tj. „člen rady“ (Mat. 26:59).

725 Viď Mat. 6:10; 27:58.

726 D. „či už je“ („zadivene sa spýtal, či už je“).

727 Vl. „zomrel“, dokonavý minulý čas, na rozdiel od neurčitého času na konci verša.

728 V stavovom zmysle; čo do kap. 15:46 viď Mat. 7:25, pozn. 300.

729 D. „príduc pomazali“.

730 D. „jedného“, tj. „dňa *číslo* jeden“, hebraizmus.

731 Viď Mat. 28:1.

732 Podľa istých rukopisov „prevalený al. vyvalený naspäť“.

733 Sloveso preložené vo v. 5 „zmeraveli od úžasu a ľaku“ zahŕňa pojem úžasu i ľaku; vo v. 6 je preložené iba „neľakajte sa“. V N. Zákone len tu a v kap. 9:15 („sa veľmi zarazili“) a 14:33 („byť plný hrôzy“).

734 Al. „zobudený“, v dejovom zmysle, „vstal“; nie ako vo v. 9.

735 Al. „držala sa“, „ovládala“.

736 Al. „zdesenie“, viď kap. 5:42, pozn. 213.

737 Tu doslovne takto, nie ako vo v. 2.

738 Viď kap. 15:40.

739 D. „oná“, ďalej obdobne.

740 Týchto miest sa pozn. 738 vyššie netýka.

741 D. „sa (boli) stali“, asi v zmysle „sa k nemu boli pridali“; viď pozn. 520 k Mat. 12:25n.

742 Neurčitý čas („zaujali stanovisko neviery“, „odmietli veriť“, „prejavili nedôveru“, v. 16 obdobne; vo vv. 13n. iný tvar, tam doslovne preložený).

743 Viď Fil. 2:6n., pozn. 90.

744 Al. „ukázaný“, „prejavený“.

745 D. „kráčajúcim“.

746 D. „do poľa“.

747 Viď Mat. 21:29.

748 Al. „vyčinil *im pre*“.

749 Viď v. 6, no tu v stavovom zmysle.

750 Viď Mat. 6:32; netýka sa slova „všetkému“ nižšie.

751 Viď kap. 13:10, pozn. 574; to isté sloveso je vo v. 20, tiež v neurčitom čase (na rozdiel od slovies tam po ňom nasledujúcich) v tom istom zmysle.

www.biblickyslovnik.eu

752 „Kainos“, viď Hebr. 2:24.
753 Viď kap. 7:37.
754 Viď v. 2.
755 Viď Mat. 16:1.
756 Tj. smerom nahor.
757 Viď kap. 7:37.

www.milos-pavlik.eu

EVANJELIUM PODĽA
LUKÁŠA

Keďže sa už[2] mnohí podujali[3] zostaviť[4]
vyprávanie[5] o skutočnostiach[6], ktorým sa medzi nami plne verí[7] (2)podľa
toho, ako nám *ich* podali tí, ktorí sa od
začiatku stali očitými svedkami a sprie-
vodcami[8] Slova, (3)uznal som za vhodné
aj ja[9], ktorý som sa so všetkými vecmi
od základu[10] podrobne[11] oboznámil[12], sú-
stavne[13] ti *o nich* napísať[14], veľmožný[15] Teo-
fil, (4)aby si plne spoznal[16] spoľahlivosť[17]
tých vecí[18], o ktorých si bol poučený[1].

(5)V dňoch Héróda, kráľa Júdska, sa vy-
skytol[19] akýsi kňaz menom Zachariáš, zo
smeny[20] Abiu, a jeho žena z dcér Árona,
a jej meno Alžbeta. (6)A obaja boli pred
Bohom spravodliví, kráčajúc bez závady
vo všetkých príkazoch a spravodlivých
požiadavkách[21] Pána. (7)A dieťa nemali,
keďže[22] Alžbeta bola neplodná, a obaja
boli pokročilí v rokoch[23]. (8)I stalo sa,
keď on v poradí svojej smeny[20 24] konal
kňazskú službu pred Bohom, (9)*že* bol
podľa obyčaje kňazského úradu vylosovaný[44] vstúpiť do chrámu Pána a zakadiť.
(10)A všetok zástup[25] ľudu sa v hodine ka-
denia[51] modlil vonku[26]. (11)I ukázal sa mu
anjel Pána, stojac z pravej strany oltára
na kadenie[51]; (12)a Zachariáš sa uvidiac
ho znepokojil[27] a padla[28] na neho bázeň.
(13)No ten anjel k nemu povedal: Neboj
sa, Zachariáš, pretože tvoje prosenie[52]
bolo vypočuté[29 44] a tvoja žena Alžbeta ti
zrodí[30] syna, a jeho meno nazveš Ján[31];
(14)a bude ti radosťou a jasotom[32] a pri
jeho zrodení[30 33] sa mnohí zaradujú,
(15)lebo bude veľký pred Pánom a ani
neodpije vína ani opojného nápoja, a už[34]
od[35] útrob[36] svojej matere bude naplnený[44]
Svätým Duchom; (16)a mnohých *zo* sy-
nov Israéla obráti[37] k Pánovi, ich Bohu,
(17)a pred ním v duchu a moci Eliáša
vopred[53] pôjde on, obrátiť[37] srdcia otcov
k deťom a neposlušných[38] do zmýšľania[39]
spravodlivých, prihotoviť Pánovi vystro-
jený[40] ľud. (18)A Zachariáš k tomu an-
jelovi povedal: Podľa čoho to spoznám?
Veď ja som starec, aj moja žena je pokro-
čilá v rokoch[23]. (19)A anjel mu povedal
v odvetu: Ja som Gabriél, ktorý stojím
pred samým Bohom[41], a bol som vyslaný[44]
prehovoriť k tebe a priniesť ti tieto blahé
zvesti[42]. (20)A hľa, budeš mlčiaci a ne-
mohúci prehovoriť až do dňa, v ktorom
sa tieto veci stanú, za to, že si neuveril
mojim slovám, ktoré[43] budú v svojej dobe
splnené[44]. (21)A ľud na Zachariáša čakal,
i divili sa tomu[45], že sa v chráme omeš-
káva[46], (22)no vyjdúc nemohol *k* nim pre-
hovoriť, i rozpoznali[46], že v chráme uzrel
videnie. (23)A on im stále dával zname-
nia[47] a stále ostával nemý. A ako boli vypl-
nené[44] dni konania jeho úradu, stalo sa,
že odišiel do svojho domu.

(24)A Alžbeta, jeho žena, po tých
dňoch počala, i ukryla sa[48] *na*[49] päť mesia-
cov a vravela: (25)Takto mi spravil Pán
v dňoch, v ktorých na *mňa* pozrel, žeby
odňal moju pohanu medzi ľuďmi.

(26)No v šiestom mesiaci bol anjel
Gabriél od Boha vyslaný[44] do galilejského
mesta[50], ktorému *bolo* meno Nazaret,
(27)k *jednej* panne, zasnúbenej mužovi,
ktorému *bolo* meno Jozef, z domu Dávida,
a meno tej panny Mária. (28)I vstúpil an-
jel k nej a povedal: Buď pozdravená, *ty*
obdarená priazňou[54], Pán *je* s tebou, [ty
si požehnaná medzi ženami]. (29)No
ona sa [uvidiac *ho*] nad jeho slovom[55]
načisto znepokojila[56] a premýšľala, čo
toto[57] asi je[58] za[59] pozdrav. (30)A an-
jel jej povedal: Neboj sa, Mária, lebo si
u Boha našla priazeň[54]; (31)a hľa, počneš
v lone[60] a porodíš syna a jeho meno na-
zveš Ježiš. (32)Ten bude veľký a bude sa
volať[61] Synom Najvyššieho[62], a Pán, Boh[63],
mu dá trón Dávida, jeho otca, (33)i bude
naveky kraľovať[64] nad domom Jakóba
a jeho kráľovstva nebude konca. (34)No
Mária k anjelovi povedala: Ako toto bude,
keďže[65] nepoznávam[65] muža? (35)A anjel
jej povedal v odvetu: Príde na teba[66] Svätý
Duch a zatôni[67] ťa[67] moc Najvyššieho[62];
preto sa tiež to sväté, čo sa zrodí[68], bude
volať[61] Božím Synom. (36)A hľa, Alžbeta,

www.biblia.sk

tvoja príbuzná, aj ona, v svojom vysokom
veku, má počatého[92] syna, a toto[57] je jej,
ktorá sa volala[61 69] neplodnou[70], šiesty mesiac – (37)áno, u Boha nebude žiadna[71]
vec[72] nemožná. (38)A Mária povedala:
Hľa, nevoľníčka Pána, nech sa mi stane
podľa tvojho výroku[72]. A anjel od nej odišiel.

(39)A Mária v tých dňoch vstala
a s chvatom sa pobrala na vysočinu do
jedného Júdovho mesta, (40)i vstúpila do
Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu; (41)a ako Alžbeta počula Máriin
pozdrav, stalo sa, *že* malé[73] v jej útrobách[36]
poskočilo, i bola Alžbeta naplnená[1] Svätým Duchom (42)a vykríkla[74] silným hlasom, i povedala: Ty *si* požehnaná medzi
ženami a požehnaný *je* plod[75] tvojich
útrob[36]. (43)A odkiaľ mi toto, aby ku mne
prišla mať môjho Pána? (44)Veď hľa, ako
sa hlas tvojho pozdravu dostal do mojich
uší, v mojich útrobách[36] malé[73] s jasotom[76]
poskočilo. (45)A blažená tá, ktorá uverila, lebo veciam *k* nej prevraveným[93] od[77]
Pána nastane splnenie[78]. (46)A Mária povedala: Moja duša vyvyšuje[79] Pána
(47)a môj duch sa rozjasal[80] v[81] Bohu, mojom Záchrancovi[82], (48)pretože pozrel na
nízky stav[83] svojej nevoľníčky; veď hľa,
odteraz ma budú všetky pokolenia mať za
blaženú[84], (49)pretože mi Mocný spravil
veľké veci a jeho meno *je* sväté; (50)a jeho
súcit *je* do pokolení a pokolení *voči*
tým, ktorí sa ho boja. (51)Uplatnil[85] silu[86]
svojím ramenom, rozprášil[87] pyšných[88]
v myslení[89] ich srdca, (52)mocnárov postŕhal z[90] trónov a nízkych[91] povýšil,
(53)hladných zasýtil[94] dobrými[95] vecmi
a hojnosť[96] majúcich odoslal preč[97] naprázdno[98]. (54)Ujal sa Israéla, svojho
sluhu[99], žeby si spomenul na súcit,
(55)(podľa *toho*, ako hovoril[100] k našim
otcom) *voči* Abrahámovi a jeho semenu
navždy[101]. (56)A Mária s ňou ostala asi tri
mesiace, i vrátila sa späť do svojho
domu.

(57)A Alžbete sa dovŕšil[102] čas, žeby ona
porodila, i priviedla *na svet*[103] syna; (58)
a jej okolití susedia[104] a príbuzní počuli,
že pri nej Pán rozhojňoval[105] svoj súcit[106],
a radovali sa s ňou. (59)I stalo sa v ôsmy
deň, *že* prišli to dieťatko obrezať, a volali[107]
ho podľa mena[108] jeho otca Zachariášom;
(60)*ale* jeho mať v odvetu povedala: Vôbec
nie, lež sa bude volať[107] Ján. (61)I povedali k nej: Nikoho niet v tvojom príbuzenstve, kto by sa volal[107] týmto menom.
(62)I pokyvovali na jeho otca, ako[109] *on* by
si želal, žeby sa volalo[107]; (63)i vypýtal tabuľku a napísal tento výrok[110]: Jeho meno
je Ján. I zadivili sa všetci. (64)A jeho ústa
boli naskutku odomknuté[111], aj jeho jazyk, i hovoril, velebiac Boha[112]. (65)A na
všetkých, ktorí okolo nich bývali, prišiel[113]
strach a na celej tej vysočine Júdska sa
rozprávalo o všetkých týchto veciach[114];
(66)a všetci, ktorí *to* počuli, si *to* uložili
v svojom srdci a vraveli: Nuž, čím[115] toto
dieťatko bude? A ruka Pána bola pri ňom.
(67)A Zachariáš, jeho otec, bol naplnený[1]
Svätým Duchom a jal sa prorokovať[116],
vraviac: (68)*Nech je* velebený[112] Pán, Boh
Israéla, že navštívil a spôsobil[117] vykúpenie svojmu ľudu (69)a vyzdvihol nám roh
vyslobodenia[118] v dome Dávida, svojho
sluhu, (70)podľa *toho*, ako hovoril[100] ústami svojich svätých odvekých[119] prorokov, (71)vyslobodenie[118] spomedzi[120] našich nepriateľov a z ruky všetkých, ktorí
nás nenávidia, (72)žeby uskutočnil[117] súcit s našimi otcami a spomenul si na svoju
svätú zmluvu[121], (73)prísahu, ktorou sa
zaviazal[122] Abrahámovi, nášmu otcovi,
dať nám, (74)žeby sme mu bez strachu,
súc vyprostení[1] z ruky našich nepriateľov,
mohli konať[123] svätú službu[124] (75)v zbožnosti a spravodlivosti pred ním po všetky
svoje dni. (76)A ty, dieťatko, sa budeš
volať[107] prorokom Najvyššieho[125], lebo sa
pred tvárou Pána vopred poberieš pripraviť jeho cesty, (77)dať jeho ľudu poznanie vyslobodenia[118] v odpustení ich hriechov (78)pre vnútorný súcit nášho Boha,
v ktorom[126] nás navštívil rozbresk[127] z výsosti (79)zasvietiť na tých[128], ktorí sedeli
v tme a tôni smrti, upriamiť naše nohy na
cestu pokoja. – (80)A to dieťatko rástlo
a silnelo duchom a až do svojho ukázania
sa Israélovi[129] bolo v pustinách.

2 No v oných dňoch sa stalo, *že* od
cisára Augusta vyšlo uznesenie[130],
žeby sa konal súpis všetkého obývaného
sveta[131]; (2)k samému súpisu došlo len
vtedy[132], keď vladárom Syrie bol Quirinius.

www.biblia.sk

(3)I poberali sa všetci dávať sa zapisovať[133],
každý do svojho mesta; (4)a vystúpil[134] aj
Jozef od Galiley, z mesta Nazareta, do
Júdska, do Dávidovho mesta, ktoré[43] sa
volá Bétlehem, – pretože bol z domu a ro-
diny Dávida, – (5)žeby bol zapísaný[133 1],
s Máriou, ktorá *mu* bola zasnúbená[135] *ako*
jeho žena a bola samodruhá. (6)A keď tam
boli, stalo sa, *že* sa dovŕšili[136] dni, žeby
ona porodila, (7)i porodila svojho prvo-
rodeného syna a zavinula ho do plienok
a uložila ho v jasliach[137], pretože v nocľa-
hárni[138] pre nich nebolo[139] miesta.

(8)A v tom istom kraji boli pastieri,
zdržiavajúci sa vonku[140] a v noci konajúci
hliadky[141] nad svojím stádom[142]; (9)a hľa,
zastal pri nich[143] anjel PÁNA a sláva PÁNA
sa zaskvela vôkol nich[144], i zľakli sa veľ-
kým ľakom[145]. (10)A ten anjel im pove-
dal: Neľakajte sa[145], lebo hľa, prinášam
vám blahú zvesť o veľkej radosti, ktorá[43]
bude pre všetok ľud[139], (11)pretože[146]
sa vám dnes v Dávidovom meste naro-
dil[147] Záchranca[148], ktorý je Kristus, Pán.
(12)A znamením vám *bude* toto: nájdete
novorodenca[149] zavinutého do plienok
a ležiaceho v jasliach[137]. (13)A znenazda-
nia sa s tým anjelom objavil[150] zástup[151] ne-
beského vojska, chváliaceho Boha a vra-
viaceho[152]: (14)V najvyšších *miestach* sláva
Bohu a na zemi pokoj[153], v ľuďoch blahá
záľuba[154]. (15)A ako tí anjeli od nich odišli
do neba, stalo sa, že[154] tí pastieri[155] k sebe
navzájom povedali: Zájdime[156] teda[157] až
do Bétlehema a pozrime tú vec[158], ktorá sa
stala, ktorú nám PÁN oznámil. (16)I po-
ponáhľali sa a prišli[159] a dopátrali sa[160] aj
Márie aj Jozefa a toho novorodenca[149],
ležiaceho v tých jasliach[137]. (17)A uvidiac
ich rozšírili známosť o tej veci[158], čo k nim
bolo prehovorené[1 161] o tom dieťatku,
(18)a všetci, ktorí *to* počuli, upadli nad[162]
tým, čo *k* nim od tých pastierov bolo pre-
hovorené[1], v údiv[163]. (19)No Mária všetky
tieto veci[158] spolu[164] uchovávala *v mysli*,
hĺbajúc *o nich*[165] v svojom srdci. (20)A tí
pastieri sa vrátili späť, oslavujúc a chvá-
liac Boha za[166] všetko, čo počuli a uvideli
podľa *toho*, ako k nim bolo prehovorené[1].

(21)A keď sa dovŕšilo[136] osem dní *do*
jeho obrezania, bolo[167] jeho meno na-
zvané[1] Ježiš, ktoré bolo nazvané[1] od toho
anjela predtým ako bol počatý[1] v útro-
bách[36].

(22)A keď sa dovŕšili[136] dni ich[168] očis-
ťovania podľa Mojžišovho zákona, vy-
niesli[169] ho do Jerúsaléma predstaviť
PÁNOVI (23)(podľa *toho*, ako je v zákone
PÁNA napísané[170]: Všetko mužského po-
hlavia, roztvárajúce maternicu, sa bude
volať[171] svätým PÁNOVI) (24)a dať obeť
podľa toho, *čo je* rečené[135] v zákone PÁNA[172],
párik hrdličiek alebo dve mláďatá holu-
bov. (25)A hľa, v Jerúsaléme bol človek,
ktorému *bolo* meno Simeón, a tento člo-
vek bol spravodlivý a nábožný[173], očaká-
vajúci útechu Israéla, a bol na ňom Svätý
Duch; (26)a od[174] Svätého Ducha mu bolo
vnuknutím[174] dané poučenie[135 174], že skôr
neuvidí smrť, kým neuvidí toho, *ktorý je*
Kristus PÁNA[175]. (27)I prišiel v Duchu[176] do
CHRÁMU, a vtom, keď rodičia vniesli[177] die-
ťatko Ježiša, žeby s ním zaobišli[178] podľa
zvyklosti zákona, (28)ho vzal[179] on[180] na
svoje lakte[181] a jal sa velebiť Boha[182] a po-
vedal: (29)Teraz prepúšťaš svojho nevoľ-
níka, Hospodár[183], podľa svojho výroku,
v pokoji, (30)pretože moje oči uvideli
tvoj nástroj vyslobodenia[184], (31)ktorý si
prihotovil pred tvárou[185] všetkých ľudí[186],
(32)svetlo na odhalenie národov a slávu
tvojho ľudu, Israéla. (33)A jeho otec
a mať boli udivení[135 187] nad tými vecmi,
ktoré sa o ňom hovorili; (34)a Simeón
ich požehnal[182] a povedal k Márii, jeho
materi: Hľa, tento je ustanovený[135 188] na
pád a pozdvihnutie mnohých v Israélovi
a za[189] znamenie, ktorému sa protirečí[190]
(35)(a prenikne[191] aj[192] meč[193] tvojou vlast-
nou dušou), aby tak[194] boli odhalené[1]
myšlienky z mnohých sŕdc. (36)A bola
Anna, prorokyňa, dcéra Fanúéla z kmeňa
Aséra; táto *bola* veľmi pokročilá v ro-
koch[196], prežijúc s mužom sedem ro-
kov od svojho panenstva; (37)a ona[195]
sama *bola* až[197] osemdesiatštyri rokov
vdovou, i nevzďaľovala sa[198] od CHRÁMU
a konala svätú službu[124] pôstmi a mod-
litbami[199] noc a deň. (38)A táto tej istej
hodiny pristúpila[200] a vzdávala PÁNOVI[201]
chválu[202] a hovorila o ňom *ku* všetkým,
ktorí v Jerúsaléme očakávali[203] vykúpe-
nie. (39)A ako všetky[204] veci podľa zákona
PÁNA dokončili, vrátili sa späť do Galiley,

www.biblia.sk

do svojho mesta Nazareta. (40)A to dieťatko rástlo a silnelo [duchom], súc naplňované múdrosťou, a bola na ňom Božia milosť[205].

(41)I poberávali sa jeho rodičia každoročne *o* sviatku Minutia[206] do Jerúsaléma.
(42)A keď dosiahol dvanásť rokov[207]
a oni podľa obyčaje toho sviatku [do
Jerúsaléma] vystúpili[134] (43)a ukončili[208]
tie dni, zdržal sa[209] Ježiš, ten chlapec,
keď sa vracali späť, v Jerúsaléme, a jeho
rodičia *to* nezbadali[210]; (44)no nazdajúc
sa[211], že je medzi spolucestujúcou spo-
ločnosťou, ušli deň cesty a pátrali po
ňom[212] medzi príbuznými a známymi.
(45)A nenájduc [ho], vrátili sa späť do
Jerúsaléma pátrať[213] po ňom[212]. (46)A po
troch dňoch sa stalo, *že* ho našli v CHRÁME
sedieť vprostred učiteľov a počúvať ich
a spytovať sa ich; (47)a všetci, ktorí mu
načúvali, žasli[214] nad jeho chápavosťou
a odpoveďmi. (48)A uvidiac ho, upadli
v ohúrenie[215] a jeho mať k nemu povedala:
Dieťa, *prečo* si nám takto spravil? Hľa,
tvoj otec a ja sme ťa hľadali, majúc bo-
lesť[216]. (49)I povedal k nim: *Prečo*[217] *to*, že
ste ma hľadali? Nevedeli ste, že ja musím
byť vo veciach[218] môjho Otca? (50)A oni
nepochopili tú vec, o ktorej *k* nim preho-
voril[219]. (51)I zostúpil s nimi a prišiel do
Nazareta a bol im podriadený[220]; a jeho
mať všetky tie veci[219] bedlivo[221] uchovávala
v svojom srdci. (52)A Ježiš robil pokroky
v múdrosti a vzraste[222] a priazni[205 223]
u Boha aj ľudí.

3 A v pätnástom roku vlády Tiberia,
cisára, keď Pontius Pilát[224] bol vladá-
rom Júdska a Héródés tetrarchom[224] Gali-
ley, a Filip, jeho brat, tetrarchom[224] Itúrey
a kraja[225] trachónitidského a Lysanias tet-
rarchom[224] Abilény, (2)za veľkňaza Annu
a Kaiafu, sa k[226] Jánovi, synovi Zachari-
áša, v pustine udal Boží výrok. (3)I pri-
šiel, aby vo všetkom kraji okolo Jordána
kázal[227] krst pokánia na odpustenie hrie-
chov, (4)ako je napísané v knihe slov[228]
Isaiáša, proroka[229]: Hlas volajúceho v pus-
tine: Prihotovte cestu PÁNA, robte jeho
chodníčky[230] priamymi; (5)každá rokľa
bude vyplnená[1] a každý vrch a pahorok
bude znížený[1], i stanú sa krivé[231] *miesta*
priamym *chodníčkom* a hrboliny hlad-
kými cestami[232] (6)a všetko mäso uvidí
Boží nástroj vyslobodenia[233]. (7)Vravel
teda davom, ktoré vychádzali, žeby od
neho boli pokrstené[1 234]: Splodenčatá
vreteníc, kto vám vopred dal výstrahu,
aby[234] *ste mohli* zutekať pred nastávajú-
cim hnevom[234]? (8)Zaroďte[234] teda ovocia
dôstojné pokánia[234]. A nezačnite vravieť
sami v sebe[234]: *za* otca máme Abraháma;
áno, vravím vám, že Boh môže spôsobiť,
žeby Abrahámovi povstali[235] deti z týchto
kameňov. (9)A už je ku koreňu stromov
aj sekera priložená[235]; každý strom teda,
nerodiaci[235] dobrého[235] ovocia, sa vytína
a hádže do ohňa. (10)A davy sa ho spy-
tovali, vraviac: Čo teda máme vykonať?
(11)I vraví im v odvetu: Kto má dve tu-
niky[235], nech udelí tomu[236], kto nemá,
a kto má potraviny, nech koná podobne.
(12)A prišli aj vyberači dávok, žeby boli
pokrstení[237 1], a povedali k nemu: Učiteľu,
čo máme vykonať? (13)A on k nim pove-
dal: Nevymáhajte nič viac ako to, *čo* vám
je rozkázané[135]. (14)A spytovali sa ho aj
ľudia konajúci vojenskú službu, vraviac:
A my – čo máme vykonať[238]? I povedal
im: Nikoho neutláčajte[239 240] ani krivo ne-
obviňujte[240] a uspokojujte sa[241] *so* svojimi
žoldmi.

(15)No zakiaľ bol ľud v očakávaní
a všetci v svojich srdciach o Jánovi pre-
mýšľali, či on vari[242] nie je KRISTUS,
(16)dal Ján odpoveď všetkým[242], vraviac:
Ja vás, pravda, krstím vodou, no prichodí
silnejší *odo* mňa, čo[243] nie som spôso-
bilý uvoľniť remenec jeho opánok; ten[244]
vás bude krstiť Svätým Duchom a oh-
ňom[245]. (17)Jeho vejačka *je* v jeho ruke,
i prečistí svoj mlat a pozberá pšenicu
do svojej sýpky, no plevy bude neuhasi-
teľným ohňom spaľovať. (18)Nuž teda
pobádajúc[246] aj *na* veľa iných vecí, hlásal
ľudu blahú zvesť. (19)No Héródés, tetrar-
cha[247], súc od neho karhaný[248] vzhľadom
na Héródiadu, ženu[249] svojho brata, aj
vzhľadom na všetky zlé veci[249], ktorých sa
Héródés dopustil, (20)pridal[250] ku všet-
kému aj to, že[251] dal Jána pod zámku[252] do
väzenia[253].

(21)A v tom, čo bol pokrstený[237 1 254] vše-
tok[242] ľud, a keď bol Ježiš pokrstený[237 1]
a modlil sa, sa stalo, že bolo otvorené[1]

www.mpos.sk/biblia

nebo (22)a že na neho zostúpil Svätý
Duch v telesnej podobe sťaby holubica
a že z neba zaznel[113] hlas: Ty si môj milo-
vaný Syn, v tebe som našiel svoju slasť.
(23)A Ježiš sám začínal byť asi tri-
dsaťročný, súc, ako sa myslelo, synom
Jozefa, ktorý *bol* Éliho, (24)ktorý *bol*
Mattata, ktorý *bol* Leviho, ktorý *bol*
Melchiho, ktorý *bol* Jannu, ktorý *bol*
Jozefa, (25)ktorý *bol* Mattatiu, ktorý
bol Amósa, ktorý *bol* Naúma, ktorý *bol*
Esliho, ktorý *bol* Naggaja, (26)ktorý
bol Maata, ktorý *bol* Mattatiu, ktorý *bol*
Semeja, ktorý *bol* Jozefa, ktorý *bol* Júdu,
(27)ktorý *bol* Jóanu, ktorý *bol* Résu, ktorý
bol Zorobabela, ktorý *bol* Salatiéla, ktorý
bol Nériho, (28)ktorý *bol* Melchiho, ktorý
bol Addiho, ktorý *bol* Kósama, ktorý *bol*
Elmódama, ktorý *bol* Héra, (29)ktorý
bol Jóséa, ktorý *bol* Eliezera, ktorý *bol*
Jóreima, ktorý *bol* Mattata, ktorý *bol*
Leviho, (30)ktorý *bol* Simeóna, ktorý *bol*
Júdu, ktorý *bol* Jozefa, ktorý *bol* Jónana,
ktorý *bol* Eliakíma, (31)ktorý *bol* Meleu,
ktorý *bol* Mainana, ktorý *bol* Mattatu,
ktorý *bol* Natana, ktorý *bol* Dávida,
(32)ktorý *bol* Jesaja, ktorý *bol* Óbéda,
ktorý *bol* Bóza, ktorý *bol* Salmóna, ktorý
bol Násóna, (33)ktorý *bol* Aminadaba,
ktorý *bol* Arama, ktorý *bol* Esróma, ktorý
bol Faresa, ktorý *bol* Júdu, (34)ktorý
bol Jakóba, ktorý *bol* Isáka, ktorý *bol*
Abraháma, ktorý *bol* Tareho, ktorý *bol*
Nachóra, (35)ktorý *bol* Serúcha, ktorý
bol Ragaua, ktorý *bol* Faleka, ktorý *bol*
Hebera, ktorý *bol* Saleho, (36)ktorý
bol Kainana, ktorý *bol* Arfaxada, ktorý
bol Séma, ktorý *bol* Nóeho, ktorý *bol*
Lamecha, (37)ktorý *bol* Matúsalu, ktorý
bol Enócha, ktorý *bol* Jareda, ktorý *bol*
Maleéla, ktorý *bol* Kainana, (38)ktorý *bol*
Enósa, ktorý *bol* Séta, ktorý *bol* Adama,
ktorý *bol* Boží.

4 No Ježiš, plný Svätého Ducha, sa vrá-
til od Jordána späť a bol Duchom[255]
vodený v pustine (2)štyridsať dní, súc po-
kúšaný[256] od diabla. A v oných dňoch ni-
čoho nezajedol[257], a keď sa ony skončili,
vyhladol. (3)A diabol mu povedal: Ak si
Boží Syn, povedz tomuto kameňu, aby sa
stal chlebom. (4)A Ježiš k nemu odvetil,
vraviac: Je napísané[258]: Nie na púhom[258]
chlebe bude človek žiť, lež na každom
Božom výroku.
(5)I vyviedol[134] ho [diabol] na vysoký
vrch a v okamihu[259] mu ukázal všetky krá-
ľovstvá obývaného sveta. (6)A diabol mu
povedal: Všetku[260] túto právomoc[261] a ich
slávu dám tebe, pretože je odovzdaná[135]
mne a dávam ju, komukoľvek si želám[262].
(7)Ak sa teda predo mnou pokloníš ty,
bude všetka tvoja. (8)A Ježiš mu v odvetu
povedal: Je napísané[263]: Budeš sa klaňať
Pánovi, svojmu Bohu, a jemu jedinému
konať svätú službu[263].
(9)I zaviedol ho do Jerúsaléma a po-
stavil ho na vrchol[263] chrámu a povedal
mu: Ak si Boží Syn, hoď sa[263] odtiaľto
nadol; (10)je predsa napísané[263]: Svojim
anjelom o tebe dá príkaz[263] ochrániť[264]
ťa, (11)a že ťaa ponesú na rukách, aby
si svojou nohou voľajako[265] nenarazil na
kameň. (12)A Ježiš mu v odvetu povedal:
Je rečené[135 265]: Nebudeš pokúšať[265] Pána,
svojho Boha. (13)A diabol, skončiac
všetko pokúšanie[266], od neho na čas[267] od-
stúpil.
(14)A Ježiš sa v moci Ducha vrátil späť
do Galiley a zvesť o ňom[268] vyšla po celom
okolitom kraji, (15)a v ich synagogách vy-
učoval on, súc od všetkých oslavovaný.
(16)I prišiel do Nazareta, kde bol vy-
chovaný[135 269], a podľa toho, čo mu bolo
obyčajou, vstúpil v sobotný deň do syna-
gogy; i vstal ujať sa čítania[270]. (17)A bola
mu podaná[271] kniha[272] proroka Isaiáša;
i rozvinul tú knihu[272] a prišiel na[273] to
miesto, kde stálo[274] napísané[275]: (18)Na
mne *je* Duch Pána, pretože ma poma-
zal priniesť chudobným blahú zvesť;
vyslal ma vyhlásiť[276] zajatcom oslobo-
denie[277] a slepcom prezretie, zdrvených
odoslať oslobodených[277], (19)vyhlásiť[276]
vítaný[278] rok Pána. (20)A zvinul a zria-
dencovi odovzdal knihu[272] a usadol,
a oči všetkých v synagoge sa upierali[279]
k nemu[280]. (21)I začal k nim vravieť:
Dnes je toto Písmo splnené[281] vo vašich
ušiach. (22)A všetci mu svedčili[282] a di-
vili sa pri slovách[283] milosti[284], ktoré vy-
chodili z jeho úst, a vraveli: Nie je toto[57]
ten Jozefov syn? (23)I povedal k nim:
Rieknete mi, pravdaže[285], toto prirovna-
nie[286]: lekár, uzdrav sám seba; koľké veci

www.biblestatus.sk

sme počuli, *že* sa stali v Kafarnaúme, vykonaj aj tu v svojej otčine. (24)A povedal:
Veru, vravím vám, že žiadny prorok nie
je v svojej otčine vítaný[287]. (25)No vra-
vím vám podľa pravdy[288]: bolo veľa vdôv
v Israélovi v dňoch Eliáša, keď bolo nebo
na tri roky a šesť mesiacov zamknuté[289] [1]
a tak prišiel[290] na celú zem veľký hlad,
(26)a k žiadnej *z* nich nebol Eliáš po-
slaný[1], iba ak k *jednej* žene, vdove, do
Sarepty v Sidónii[291]; (27)a bolo veľa ma-
lomocných v Israélovi za Elisea, proroka,
a žiadny *z* nich nebol očistený[1], iba ak
Náman, Sýrčan. (28)A všetci v synagoge,
počúvajúc tieto veci, boli naplnení[1] zlos-
ťou, (29)i vstali a vystrčili ho von *z* mesta
a zaviedli ho až na okraj temena[292] vrchu,
na ktorom bolo ich mesto zbudované[281],
takže by[293] ho zhodili zo strminy[294],
(30)no on prešiel ich stredom a poberal
sa (31)a zišiel do Kafarnaúma, mesta
v Galilei[291], a o sobotách ich vyučoval,
(32)i upadali nad jeho náukou v ohúre-
nie[295], pretože sa jeho slovo dialo s prá-
vomocou[296].

(33)A v tej synagoge bol *jeden* človek,
majúci ducha nečistého démona, i vykrí-
kol silným hlasom, vraviac: (34)Eh[297],
čo ťa do nás[297], Ježišu, *ty* Nazaretčan[297]?
Prišiel si nás zahubiť? Poznám[297] ťa, kto si
– Boží Svätý[297]. (35)A Ježiš ho zahriakol,
vraviac: Zanem[297] a vyjdi od neho! I mrš-
til ním ten démon doprostred a vyšiel
od neho, nič mu neuškodiac. (36)A na
všetkých prišla[290] hrôza[298], i zhovárali
sa[299] navzájom, vraviac: Aké *je* toto slovo,
že v právomoci[300] a sile[301] nariaďuje nečis-
tým duchom, a vychádzajú? (37)A reč[302]
o ňom[303] sa rozšírovala[304] do každého
miesta okolitého kraja. (38)A vstanúc od
tej synagogy, vstúpil domu Šimona. No
Šimonova testiná trpela[305] vysokou[306] ho-
rúčkou, i požiadali ho za[307] ňu; (39)i za-
stal[308] nad ňou a zahriakol tú horúčku,
i nechala ju; i vstala naskutku a obslu-
hovala ich[309]. (40)A keď slnko zapadalo,
všetci, koľkí mali nemocných na rozličné
choroby, ich k nemu poprivádzali[309], a on
ich pouzdravoval, položiac na každého
jednotlivého[310] *z* nich ruky. (41)A od mno-
hých vychádzali aj démoni, kričiac a vra-
viac: Ty si Boží Syn. I zahriakal ich a ne-
dopúšťal im hovoriť, pretože vedeli[297], že
on je Kristus.

(42)A keď nastal deň, vyšiel a pobral
sa na pusté miesto; a davy sa za ním
zháňali[260], i prišli až k nemu a zdržiavali
ho, žeby sa od nich nepoberal. (43)No
on k nim povedal: Aj iným mestám mu-
sím v blahej zvesti vyhlásiť Božie kraľo-
vanie[340], pretože na to som bol vyslaný[1].
(44)I kázal v synagogách Galiley.

5 I stalo sa, keď sa na neho tisol[311] dav,
žeby čul Božie slovo, že[251] on stál
pri Gennésaretskom jazere; (2)i uvidel
pri tom jazere stáť dve lode, no rybári,
ktorí z[312] nich zostúpili, oplakovali siete.
(3)I nastúpil do jednej *z* tých lodí, ktorá
bola Šimonova, a jeho požiadal, žeby
trochu vyplával[313] od zeme; i usadol a vy-
učoval davy z tej lode. (4)No ako prestal
hovoriť, povedal k Šimonovi: Vyplávaj[313]
k hlbine[314] a spustite svoje siete na zá-
ťah[315]. (5)A Šimon mu v odvetu povedal:
Veliteľu[316], nalopotili sme sa cez celú noc
a nechytili sme nič, no na tvoju reč[317] [318]
sieť spustím. (6)I spravili to a zhrnuli[319]
veľké množstvo rýb; a ich sieť sa pretr-
hávala. (7)I zamávali svojim[320] druhom[321],
ktorí *boli* v tej druhej[322] lodi, žeby prišli
a pomohli im[323], i prišli a naplnili obidve
lode, takže sa ponárali. (8)No Šimon
Peter uvidiac *to* padol k Ježišovým kole-
nám, vraviac: Odíď[324] odo mňa, pretože
som hriešny muž, Pane. (9)Lebo jeho aj
všetkých tých s ním obchvátila hrôza[325]
nad tým záťahom[315] [318] rýb, ktorý schytali,
(10)a podobne aj Jakuba a Jána, synov Ze-
bedea, ktorí Šimonovi boli spoločníkmi[321].
A Ježiš k Šimonovi povedal: Neboj sa;
odteraz budeš loviť[326] ľudí. (11)A zavedúc
lode k zemi, nechali všetko[204] a dali sa ho
nasledovať.

(12)A keď on bol v jednom *z* miest, stalo
sa, že[251] hľa, muž plný malomocenstva;
a uvidiac Ježiša, padol na tvár a popro-
sil[327] ho, vraviac: Pane, ak chceš[328], môžeš
ma očistiť. (13)I vystrel ruku, siahol na
neho a povedal: Chcem[328], buď očistený[1].
A hneď od neho malomocenstvo odišlo.
(14)A on mu dal pokyn nikomu *to* nepo-
vedať; ale[328] odíď, ukáž sa kňazovi a obe-
tuj[329] za svoje očistenie podľa *toho*, ako
nariadil Mojžiš, na svedectvo im. (15)No

www.biblia.sk

zvesť[330] o ňom[331] sa rozchádzala čoraz[332]
väčšmi a početné davy sa schádzali počúvať[333] a dávať sa uzdravovať[334] od svojich
nemocí; (16)a[335] on sa uchyľoval do ústrania[336] v pustinách a modlil sa[337].

(17)A v jednom *z* tých dní sa stalo,
že[251] on vyučoval, i sedeli *tam*[338] fariseji
a učitelia zákona, ktorí boli poprichodení[135] z každej dediny Galiley a Júdska
a *z* Jerúsaléma: a bola *tam* moc PÁNA na
ich liečenie. (18)A hľa, muži nesúci[339]
na lôžku človeka, ktorý bol postihnutý[135]
ochrnutím; i snažili sa[340] ho vniesť a
položiť pred neho. (19)A nenájduc pre dav
cestu, akou by ho vniesli, vystúpili na strechu a cez škridly ho s lôžkom[341] dostali
nadol[342] doprostred pred Ježiša. (20)I povedal, zbadajúc[343] ich vieru: Človeče,
tvoje hriechy sú ti odpustené[343]. (21)A tí
pismári a tí fariseji začali premýšľať a vraveli: Kto je tento, ktorý hovorí rúhania?
Kto môže odpúšťať hriechy, iba ak jediný
Boh? (22)No Ježiš, rozpoznajúc[343] ich
premýšľania, k nim v odvetu povedal: Čo
v svojich srdciach premýšľate? (23)Čo je
ľahšie? Povedať: tvoje hriechy sú ti odpustené[343], či povedať: vstávaj a choď? (24)Ale
aby ste vedeli, že Syn človeka právomoc
má na zemi odpúšťať hriechy – povedal
tomu postihnutému ochrnutím: Tebe vravím: vstávaj, zdvihni svoje lôžko[341] a poberaj sa do svojho domu. (25)A naskutku
sa pred všetkými postavil[344], zdvihol, na
čom ležal, a odišiel do svojho domu,
oslavujúc Boha. (26)A všetkých[204] pojal
úžas[345], i oslavovali Boha a boli naplnení[1]
bázňou a vraveli: Dnes sme uvideli neuveriteľné[346] veci.

(27)A po týchto veciach vyšiel a spozoroval[347] vyberača dávok menom Levi sedieť
pri dávkovej pokladni[348], i povedal mu:
Nasleduj ma. (28)I opustil[348] všetko[204],
vstal a dal sa ho nasledovať[366]. (29)A ten
Levi mu v svojom dome usporiadal veľkolepé[349] pohostenie; a vyberačov dávok
a ďalších, ktorí s nimi ležali *pri stole*, bol
početný dav[350]. (30)A ich pismári a fariseji hundrali proti[351] jeho učeníkom,
vraviac: Prečo jete a pijete[352] s vyberačmi
dávok a hriešnikmi? (31)A Ježiš k nim
v odvetu povedal: Lekára netreba tým,
ktorí sa tešia dobrému zdraviu, lež tým[353],
ktorí sa majú zle. (32)Neprišiel som[354]
povolávať[355] spravodlivých, lež hriešnikov k pokániu. (33)A oni k nemu povedali: Prečo sa Jánovi učeníci postievajú
zhusta a konávajú prosby, podobne aj
učeníci farisejov, no tvoji jedávajú a
pijú? (34)A on k nim povedal: Či môžete
synov svadobnej siene pohnúť[367] postiť
sa, zakiaľ je ženích s nimi[355]? (35)No
prídu aj dni, keď[356] od nich bude ženích
odtrhnutý[357]; vtedy sa v oných dňoch postiť budú. (36)A tiež k nim vravel prirovnanie: Nikto neprikladá záplatu [z[358]] novej[359] šaty[360] na[360] šatu[360] starú[360], inak aj tú
novú[359] rozreže[361], *ani* sa nebude záplata,
ktorá *je* z[358] novej[359], *so* starou[360] zhodovať[368]. (37)A nikto nedáva mladé víno do
starých[360] mechov, inak to mladé víno mechy potrhá[362] a samo sa vyleje[363] aj mechy
sa zničia; (38)lež mladé víno načim dávať
do mechov nových[359] a obidvoje sa spolu
uchraňuje. (39)A nikto, kto pil staré[360 364],
o mladé [hneď] nestojí, lebo vraví: staré[360]
je lahodnejšie[365].

6 I stalo sa v druho-prvú sobotu[369], že
on prechodil osiatymi poľmi a jeho
učeníci trhali klasy a jedli, mrviac *ich* rukami. (2)No podaktorí *z* farisejov im povedali: *Prečo*[370] robíte, čo nie je dovolené
robiť v sobotu? (3)A Ježiš k nim v odvetu
povedal: Nečítali[371] ste ani toto, čo urobil Dávid, keď vyhladol, on aj tí s ním?
(4)Ako vstúpil do Božieho domu a vzal
chleby na predkladanie[371] a zajedol[371] a dal
aj tým, *ktorí boli* s ním, hoci ich[372] nie je
dovolené jedávať[371], iba ak jedine kňazom? (5)A vravel im: Syn človeka je Pánom aj soboty.

(6)A v inú sobotu sa tiež stalo, že on
vstúpil do synagogy a vyučoval. I bol tam
jeden človek a jeho pravá ruka bola suchá[373]. (7)A pismári a fariseji dávali bedlivý
pozor[374], či bude v sobotu uzdravovať[375],
aby dosiahli jeho obžalobu[376]. (8)No on
ich myšlienky poznal[377] a tomu človekovi,
ktorý mal ruku suchú[373], povedal: Zdvíhaj
sa a postav sa do prostriedku[378]. I vstal
a stal si. (9)Ježiš k nim teda povedal:
Spýtam sa vás, či je dovolené v sobotu
vykonať dobré[378] či vykonať zlé, zachrániť
žitie či zahubiť? (10)I poobzeral sa po
nich všetkých[378] a povedal mu: Vystri tú

www.biblia.sk

svoju ruku. A on [tak] urobil a jeho ruka
bola zasa napravená[379], *takže bola* ako tá
druhá. (11)No oni boli naplnení[380] šiale-
nosťou[381] a rozprávali[382] medzi sebou[383], čo
by Ježišovi mali vykonať.
(12)A v tých dňoch sa stalo, *že* vyšiel[384]
na vrch[385] pomodliť sa, i trávil celú noc
v modlitbe k Bohu[386]. (13)A keď nastal
deň, privolal[387] svojich učeníkov; i vyvo-
lil si z[90] nich dvanástich, ktorých pome-
noval aj apoštolmi, – (14)Šimona, kto-
rého aj pomenoval Petrom, a Andreja,
jeho brata, [a] Jakuba a Jána, [a] Filipa
a Bartolomeja, (15)[a] Matúša a Tomáša,
Jakuba Alfeovho a Šimona, ktorý sa vo-
lal Horlivec[388], (16)[a] Júdu, Jakubovho
brata, a Júdu Iskariótu, ktorý sa aj stal
zradcom, – (17)a zostúpil s nimi, i za-
stal na *jednom* mieste na rovine[389], aj dav
jeho učeníkov a početný zástup[390] ľudu z[90]
celého Júdska a Jerúsaléma a prímoria
Tyru a Sidóna; tí *si* ho prišli vypočuť a byť
vyliečení[391] od svojich chorôb. (18)A tí,
ktorí boli obťažovaní[392] od nečistých du-
chov, boli uzdravovaní, (19)a všetok dav
bol žiadostivý[393] na neho si siahať, pre-
tože od[77] neho vychodila moc a liečila[394]
všetkých. (20)A on pozdvihol svoje oči
na svojich učeníkov[395] a vravel: Blažení
vy chudobní, pretože Božie kráľovstvo je
vaše. (21)Blažení vy, ktorí teraz hlado-
jete, pretože budete nakŕmení[1]. Blažení
vy teraz plačúci, pretože sa budete smiať.
(22)Blažení ste, kedykoľvek by vás ľudia
nenávideli[396] a kedykoľvek by vás vylučo-
vali[396 397] a hanobili[396 397] a vaše meno za-
vrhovali[396 398] ako zlé, pre Syna človeka.
(23)V onen deň sa zaradujte a poskočte,
lebo hľa, vaša odmena je veľká[399] v nebi;
veď podľa tohto[400] sa ich otcovia správali
ku prorokom[401]. (24)Avšak[402] beda vám bo-
háčom, pretože svoju útechu už máte[403].
(25)Beda vám, ktorí ste zasýtení[404], pre-
tože budete hladovať. Beda vám, ktorí
sa teraz smejete, pretože budete žalostiť
a plakať. (26)Beda, kedykoľvek by *o* vás
všetci ľudia pekne[405] hovorili[396]; veď podľa
tohto[400] sa ich otcovia správali *k* nepra-
vým[406] prorokom[401]. (27)Ale vám, ktorí
čujete[407], vravím: milujte svojich nepria-
teľov, pekne[405] sa správajte *k* tým[401], ktorí
vás nenávidia, (28)žehnajte tých ktorí
vám zlorečia, modlite sa za[405] tých, ktorí
vám utŕhajú[405]. (29)Tomu, kto ťa bije na
líce, nastavuj[408] aj druhé, a tomu[409] kto ti
berie[410] plášť[411], neodopri[412] *ani* tuniku[411].
(30)Každému, kto od teba pýta[413], dá-
vaj[414], a od toho, kto *ti* berie[410] tvoje veci,
nepýtaj[413] späť. (31)A podľa *toho*, ako si
želáte[415], aby sa ľudia správali *k* vám[401], po-
dobne sa správajte aj vy *k* nim[401]. (32)A ak
budete milovať[416] tých, ktorí milujú vás,
aká vám patrí[417] vďaka? Veď aj hriešnici
milujú tých, ktorí ich milujú. (33)A ak bu-
dete konať[416] dobré[95] *voči* tým, ktorí konajú
dobré[95] *voči* vám, aká vám patrí[417] vďaka?
Veď to isté konajú aj hriešnici. (34)A ak
budete požičiavať[416] tým, od ktorých sa
nádejate dostať späť, aká vám patrí[417]
vďaka? [Veď] aj hriešnici požičiavajú
hriešnikom, aby späť dostali rovnako[418].
(35)Avšak[402] milujte svojich nepriateľov
a konajte dobré[95] a požičiavajte, *v* nič sa
späť nenádejajúc, a vaša odmena bude
veľká[399] a budete synmi Najvyššieho, pre-
tože k nevďačným[419] a zlým[420] je vľúdny[421]
on[422]. (36)Buďte[423] teda útrpní podľa *toho*,
ako je útrpný aj váš Otec; (37)a nesúďte
a nijako nebudete súdení[424], neodsu-
dzujte[424] a nijako nebudete odsúdení[1 424],
zbavujte[425] a budete zbavení[1 425], (38)dá-
vajte a bude vám dané[1] – riadnu[426] mieru,
natlačenú a natrasenú a navŕšenú[427] dajú
do vášho záhrenia[428], lebo tou istou mie-
rou, akou meriate, sa zasa[429] nameria
vám.
(39)A povedal im aj prirovnanie: Či vari
môže slepec vodiť[430] slepca? Či nepadnú
obidvaja do jamy? (40)Žiak[430] nie je nad
svojho učiteľa, no každý plne vyškolený[431]
bude ako jeho učiteľ. (41)No čo pozeráš[432]
triesku[433], ktorá *je* v oku tvojho brata, no
brvno, ktoré *je* v tvojom vlastnom oku, si
nevšímaš? (42)Alebo ako môžeš svojmu
bratovi vravieť: brat, dovoľ, vyjmem[433]
triesku[433], ktorá *je* v tvojom oku – sám
nevidiac[432] brvno, ktoré *je* v tvojom oku?
Pokrytec, vyjmi[433] najprv brvno zo svojho
oka a potom nadobudneš zreteľné vide-
nie[433], *aby si mohol* vyňať[433] triesku[433], ktorá
je v oku tvojho brata. (43)Niet predsa
hodnotného[433] stromu rodiaceho bez-
cenné[433] ovocie, ani bezcenného[433] stromu
rodiaceho hodnotné[433] ovocie; (44)áno,

www.biblia.sk

každý strom sa poznáva podľa[434] svojho
vlastného ovocia. Nezberajú predsa figy
z tŕnia ani neočesávajú[435] hrozno z ostru-
žiny[436]. (45)Dobrý[95] človek dáva z dob-
rého[95] pokladu srdca najavo[437] dobré[95]
a zlý človek dáva zo zlého pokladu srdca
najavo[437] zlé, lebo jeho ústa hovoria z pre-
plnenia[438] srdca. (46)No čo ma voláte
Pane, Pane, a nekonáte tie veci, ktoré
vravím? (47)Každý, kto ku mne prichodí
a načúva mojim slovám a vykonáva ich
– naznačím[439] vám[440], komu je podobný.
(48)Je podobný človekovi budujúcemu
dom, ktorý kopal[441] a dostal sa hlboko[442],
i položil základ na skalu. No keď nastala
povodeň, oborila sa[443] na onen dom rieka
a nezvládala ho otriasť, lebo bol zalo-
žený[444] na skalu. (49)A kto počul[445] a ne-
vykonával[446], je podobný človekovi, ktorý
zbudoval dom na zem bez základu; na
ten sa oborila[443] rieka, i zosypal sa ihneď
a zrútenie[447] toho domu bolo veľké[448].

7 A keď všetky svoje výroky v sluch[449]
ľudu dohovoril[450], vstúpil do Kafar-
naúma. (2)A nevoľník akéhosi stotníka sa
mal zle a bol blízky skonu[451]; a ten mu bol
drahý[452]. (3)A počujúc o Ježišovi, vyslal
k nemu židovských starších[453], žiadajúc
ho, aby[454] prišiel a toho jeho nevoľníka
zachránil[455]. (4)A oni, dostaviac sa k Je-
žišovi, sa *u* neho naliehavo prihovárali,
vraviac: Ten, ktorému by si v tomto vyho-
vel[456], je *toho* hoden, (5)lebo náš národ
miluje a sám nám zbudoval synagogu[457].
(6)I poberal sa Ježiš s nimi; no keď už
od toho domu nebol veľmi vzdialený,
poslal k nemu ten stotník priateľov[458],
odkazujúc[459] mu: Pane, neobťažuj[460] sa,
lebo nie som spôsobilý, aby si vstúpil pod
môj krov, – (7)preto som ani sám seba
neuznal za hodného k tebe prísť, – lež
prevrav len slovom[461] a môj sluha bude vy-
liečený[461]. (8)Veď aj ja som človek v posta-
vení pod právomocou a mám[461] pod sebou
vojakov; i vravím tomuto: pober sa, a po-
beráa sa; a ďalšiemu: poď[461], a prichodí;
a svojmu nevoľníkovi: vykonaj toto,
a koná. (9)A Ježiš, počujúc tieto veci, sa
mu zadivil, i obrátil sa *k* davu, ktorý ho
nasledoval, a povedal: Vravím vám: ani
v Israélovi som nenašiel[461] toľkú vieru.
(10)A tí, ktorí boli poslaní[1], našli, vrátiac
sa späť do domu, toho nevoľníka, ktorý
bol nemocný[462], pri dobrom zdraví.

(11)A v ďalšej *dobe*[463] sa stalo, *že* sa po-
bral do mesta zvaného Nain; i poberalo
sa s ním hodne[464] jeho učeníkov a po-
četný dav. (12)A ako sa priblížil *ku* bráne
toho mesta, hľa[465], bol vynášaný zomretý,
svojej materi jednorodený syn, a tá [bola]
vdova; a bol s ňou značný[464] dav *z* toho
mesta. (13)A Pán, uvidiac ju, pocítil vzhľa-
dom na ňu vnútorný súcit[466] a povedal jej:
Neplač. (14)I pristúpil a siahol na máry
a nosiči sa zastavili. I povedal: Mladík,
tebe vravím: zobuď sa[467]. (15)A ten mŕtvy
sa vzpriamil do sedu a začal hovoriť, i dal
ho jeho materi. (16)A všetkých[204] pojala
bázeň, i oslavovali Boha, vraviac: Medzi
nami povstal veľký prorok[467], a: Boh nav-
štívil svoj ľud. (17)A táto zvesť[468] o ňom[468]
vyšla do celého Júdska a do všetkého oko-
litého kraja[469].

(18)A Jánovi dali jeho učeníci o všetkých
týchto veciach vedieť[470]; (19)a Ján si kto-
rýchsi dvoch *zo* svojich učeníkov privo-
lal a poslal k Ježišovi s odkazom[459]: Si ty
ten, ktorý prichodí[470], či máme čakať na
druhého? (20)A tí muži, dostaviac sa
k nemu, povedali: Vyslal nás k tebe Ján,
krstiteľ, s odkazom[459]: si ty ten, ktorý
prichodí[470], či máme čakať na druhého?
(21)V onej hodine mnohých uzdravil od
chorôb a trápení[471] a zlých duchov a mno-
hým slepcom uštedril zrak. (22)I povedal
im Ježiš v odvetu: Poberte sa a ohláste[470]
Jánovi, čo ste zbadali[472] a počuli, že slepci
prezerajú, chromí chodia, malomocní
sa očisťujú, hluchí[473] čujú, mŕtvi sa krie-
sia, chudobným sa hlása blahá zvesť;
(23)a blažený je, ktokoľvek sa pre mňa[473]
neurazí[473]. (24)A keď tí Jánovi poslovia
odišli, začal k davom o Jánovi vravieť: Čo
ste si do pustiny vyšli pozrieť? Trstinu
zmietanú od vetra? (25)Lež čo ste vyšli
uvidieť? Človeka pristrojeného v jem-
nom[473] šatstve? Hľa, tí, ktorí trávia život[474]
v nádhernom[475] ošatení a prepychu[476], sú
v kráľovských palácoch[477]. (26)Lež čo ste
vyšli uvidieť? Proroka? Áno, vravím vám,
a viac *od* proroka! (27)Toto je ten[478], o kto-
rom je napísané[478]: Hľa, ja pred tvojou
tvárou vysielam svojho posla, ktorý pred
tebou upraví[478] tvoju cestu. (28)Lebo vám

www.biblia.sk

vravím: medzi zrodenými[478] *z* žien nie je
nikto väčší [prorok] *od* Jána [krstiteľa],
no *naj*menší[479] v Božom kráľovstve[505] je *od*
neho väčší. (29) (A všetok ľud, počuvší *to*,
aj vyberači dávok, obhájili[483] Boha tým, že
boli pokrstení[479] Jánovým krstom, (30) no
fariseji a zákonníci[479] tým, že od neho po-
krstení neboli[479], spravili Božie rozhod-
nutie[480] sami *čo* do seba neúčinným[481].)
(31) Komu teda pripodobním[482] ľudí tohto
pokolenia[482] a komu sú podobní? (32) Sú
podobní malým dietkam, ktoré sedia
na trhovisku a navzájom na seba volajú
a vravia: Zapískali[482] sme vám a nedali
ste sa tancovať, žalospev sme vám zanô-
tili a nerozplakali ste sa. (33) Prišiel[504]
Ján, krstiteľ, ktorý ani chleba nejedol
ani vína nepil[482], a vravíte: má démona.
(34) Prišiel[504] Syn človeka, ktorý je a pi-
je[482], a vravíte: hľa, pažravec[482] a pijan
vína[482], priateľ[482] vyberačov dávok a hrieš-
nikov – (35) a múdrosť bola obhájená[482 483]
od všetkých svojich detí.

(36) A ktorýsi *z* farisejov ho žiadal, aby
s ním[484] zajedol; i vstúpil do domu toho
fariseja a uľahol *ku stolu*. (37) A hľa, *jedna*
žena v tom meste, ktorá[43] bola hriešnica
a zvedela[485], že leží *pri stole* v dome toho
fariseja, vzala[486] alabastrovú fľašu vo-
ňavky[487] (38) a plačúc zastala pri jeho no-
hách zozadu, i začala jeho nohy máčať[488]
slzami a vytierala *ich* vlasmi svojej hlavy,
i zasypávala jeho nohy bozkami[489] a ma-
zala *ich* tou voňavkou[487]. (39) A ten farisej,
ktorý ho pozval, povedal, uvidiac *to*, sám
v sebe toto[459]: Tento, keby bol prorok, by
vedel[490], kto a čo *je* to za ženu[491], ktorá[43]
na neho siaha – veď[492] je *to* hriešnica.
(40) A Ježiš k nemu v odvetu povedal:
Šimon, tebe mám čo povedať. A on vraví:
Učiteľu, povedz. (41) A ke mu si veriteľovi[493]
boli dvaja povinní dlžobou[494]; jeden dlho-
val päťsto denárov[495] a druhý[496] päťdesiat.
(42) No keď nemali *čím* zaplatiť[497], prepá-
čil[498] obidvom. Ktorý *z* nich ho teda [po-
vedz], bude viac milovať? (43) A Šimon
v odvetu povedal: Domnievam sa, že
ten, ktorému viac prepáčil[498]. A on mu
povedal: Správne si usúdil. (44) I obrá-
til sa k tej žene a riekol Šimonovi: Vidíš
túto ženu? Vstúpil som do tvojho domu
– vody na nohy si mi nedal, no ona[195]
moje nohy zmáčala[488] slzami a vytrela
svojimi vlasmi; (45) bozk si mi nedal, no
ona[195] od tej *chvíle*, čo som vstúpil, nepre-
stala bozkami zasypávať[489 499] moje nohy;
(46) moju hlavu si olejom nepomazal, no
ona[195] voňavkou[487] pomazala moje nohy.
(47) Z tejto príčiny ti vravím: jej hrie-
chy, ktorých *je* veľa, sú jej odpustené[135],
pretože veľmi milovala[500], no komu sa
odpúšťa málo, miluje málo. (48) I po-
vedal jej: Tvoje hriechy sú odpustené[135].
(49) A tí, ktorí spolu ležali *pri stole*, začali
sami v sebe[501] vravieť: Kto je tento, ktorý
aj hriechy odpúšťa? (50) A k tej žene po-
vedal: Vyslobodila[502] ťa tvoja viera, pobe-
raj sa v pokoji[503].

8 I stalo sa v *dobe* ďalej nasledujúcej,
že[251] on precestúval mesto za mes-
tom a dedinu za dedinou[506], kážuc a v bla-
hej zvesti vyhlasujúc Božie kraľovanie[535],
a tí dvanásti s ním, (2) aj podaktoré ženy,
ktoré boli uzdravené[507] od zlých duchov
a nemocí: Mária, ktorá sa volala Mag-
dalská[508], od ktorej boli vyjdení[507] siedmi
démoni, (3) a Jana, žena Chúzu, Hérú-
dovho zmocnenca, a Zuzana a veľa iných,
ktoré[509] mu posluhovali[510] z[90] toho, čo im
náležalo. (4) A zakiaľ sa zhromažďoval
početný dav aj tí, ktorí k nemu docházali
z každého mesta[506], povedal prirovnaním:
(5) Rozsievač vyšiel rozsiať svoje osivo[511].
A keď on rozsieval, padlo podaktoré *zrno*
popri ceste a bolo zašliapané[1] a zožrali[512]
ho vtáci neba. (6) A iné zasa padlo na
skalu a vyraziac uschlo, pretože nemalo
vlahy. (7) A iné padlo uprostred tŕnia,
a tŕnie, spolu vyraziac[513], ho udusilo.
(8) A iné padlo do dobrej[514] zeme a vyra-
ziac poskytlo[515] stonásobnú úrodu. Vra-
viac tieto veci, volal: Kto má uši *na* počú-
vanie[516], nech počúva[516]. (9) A jeho učeníci
sa ho spytovali [vraviac]: Čo asi toto pri-
rovnanie znamená[517]? (10) A on povedal:
Vám je dané spoznať tajomstvá Božieho
kráľovstva, no ostatným v prirovnaniach,
aby vidiac nevideli a počúvajúc[516] nechá-
pali. (11) No to prirovnanie je takéto[536]: To
osivo[511] je Božie slovo (12) a tí popri ceste
sú tí, ktorí počúvajú[516]; potom prichodí
diabol a odníma[518] slovo od ich srdca, aby
neboli uveriac zachránení[518]. (13) A tí na
skale *sú tí*, ktorí, keď počujú[518], s radosťou

NUMERICKÁ

so slovom súhlasia[519], a títo nemajú koreňa, ktorí na čas veria a v čas skúšky[520] odpadajú[521]. (14)A to, čo padlo do tŕnia[522], toto[523] sú tí, ktorí počuli[518], i odchodia a sú zadúšaní spoločným pôsobením[524] starostí[525] a bohatstva a rozkoší živobytia a neprivádzajú *nič* k dokonalosti[526]. (15)A to v riadnej[527] zemi, toto[523] sú tí, ktorí[509] slovo počuli[518] a pevne podržujú v riadnom[527 528] a dobrom[514] srdci a v trpezlivosti[529] nesú úrodu. (16)No nikto, zažnúc lampu, ju nezaklápa[530] nádobou ani nestavia[531] pod posteľ, lež nastavuje na svietnik[531], aby tí, ktorí vchodia, videli svetlo. (17)Veď niet *ničoho* tajného[531], čo sa nestane zjavným, ani utajeného[532], čo nebude spoznané[1] a *ne*príde najavo. (18)Všímajte si[533] teda, ako čujete[516], lebo ktokoľvek má, dá sa mu[518], a kto koľvek nemá, vezme sa[518] od neho aj to, čo sa zdá[534], že má.

(19)A prišli[535] k nemu jeho mať a bratia a pre dav sa *s* ním nemohli dostať do styku. (20)I dalo sa mu[518] vedieť[535][, pričom vraveli]: Vonku stojí[535] tvoja mať a tvoji bratia a radi by ťa uvidieť[535]. (21)No on k nim v odvetu povedal: Moja mať a moji bratia sú tí, ktorí Božie slovo čujú a vykonávajú[537] [ho].

(22)A v jednom *z* tých dní sa stalo, že[537] nastúpil do lode, on aj jeho učeníci, a povedal k nim: Prejdime na druhý breh jazera. I odrazili, (23)a zakiaľ plávali, zaspal. A na jazero sa zniesla smršť[538], i boli zatápaní[539] a v nebezpečenstve. (24)I pristúpili a vyburcovali[540] ho, vraviac: Veliteľu, Veliteľu[541], hynieme! No on sa zobudil[542] a zahriakol vietor a vlnobitie[543], i ustali a nastalo[544] utíšenie[545]. (25)A povedal im: Kde je vaša viera? I zľakli sa a upadli v údiv[545], vraviac k sebe navzájom: Kto potom tento je, že nariaďuje aj vetru a vode a poslúchajú ho?

(26)I doplávali do kraja Gadaranov[545], ktorý je oproti[546] Galilei. (27)A keď vyšiel na zem, stretol ho akýsi muž z mesta, ktorý oddávna[547] mal démonov a neodieval sa šatou a neostával v dome, lež v hrobkách[548]. (28)No uvidiac Ježiša, vykríkol[549] a padol pred ním a povedal silným hlasom: Čo ťa do mňa[550], Ježišu, Synu Najvyššieho Boha[549]? Prosím ťa, nemuč[549] ma! (29)Lebo tomu nečistému duchu dal povel od toho človeka vyjsť, lebo ho bol veľmi často[551] zachvátil, i býval zväzovaný reťazmi a okovami a strážený, a pretrhával tie putá a býval od toho démona hnaný do pustín. (30)A Ježiš sa ho spýtal, vraviac: Aké je ti meno? A on povedal: Legión[552]; pretože do neho vošlo veľa démonov. (31)A prosili ho snažne, aby im nenariadil odísť do bezdna. (32)I bola tam značná[553] črieda svíň[554], ktorá sa pásla na vrchu[555], a prosili[556] ho snažne, aby im povolil vojsť do nich[557]. I povolil im (33)a tí démoni od toho človeka vyšli a vošli do tých svíň, a tá črieda sa zrútila po strmom svahu do jazera a utopila sa. (34)No tí, ktorí *ich* pásli, uvidiac, čo sa stalo, zutekali a dali vedieť[11] do mesta aj na vidiek[558]. (35)I vyšli pozrieť[558], čo sa stalo; a prišli k Ježišovi a zistili, že ten človek, od ktorého vyšli tí démoni, sedí ošatený[559] a pri zdravom rozume u Ježišových nôh, i zľakli sa[560]. (36)A tí, ktorí *to* uvideli, im tiež dali vedieť[11], ako ten, *ktorý kedysi bol* ovládnutý[560] démonmi, bol vyslobodený[561]. (37)A všetok[561] zástup[25] *z* okolitého kraja Gadaranov[545] sa ho jal žiadať, žeby od nich odišiel, pretože boli zovretí[562] veľkou bázňou; a on nastúpil do lode a vrátil sa späť. (38)No ten muž, od ktorého vyšli tí démoni, ho prosil, *žeby smel* byť s ním; no prepustil[563] ho, vraviac: (39)Vracaj sa[564] späť do svojho domu a rozprávaj[565], koľké veci ti spravil Boh. I odišiel, hlásajúc po celom tom meste[566], koľké veci mu spravil Ježiš.

(40)A keď sa Ježiš vracal späť, stalo sa, že ho dav uvítal, lebo na neho všetci čakali. (41)A hľa, prišiel muž, ktorému *bolo* meno Jaír, a ten bol prednostom[567] synagogy; i padol u Ježišových nôh a prosil ho snažne, žeby vstúpil do jeho domu, (42)pretože mal jednorodenú dcéru, asi dvanásťročnú, a tá umierala. A keď on odchodil, stláčali[568] ho davy; (43)a *jedna* žena, ktorá spred[90] dvanástich rokov mala tok[569] krvi, ktorá[570] ešte aj celé svoje živobytie minula na lekárov a od žiadneho sa nedomohla uzdravenia[571], (44)pristúpila odzadu a siahla si na lem[572] jeho šaty[572], a jej tok krvi sa naskutku zastavil. (45)A Ježiš povedal: Kto si to[573] na mňa

www.biblia.sk

siahol? A zakiaľ všetci popierali, povedal Peter a tí s ním: Veliteľu[541], zvierajú[574]
a utískajú ťa davy, a vravíš: kto si to[573] na
mňa siahol? (46)A Ježiš povedal: Siahol
si na mňa ktosi, ja som predsa spoznal,
že odo mňa vyšla[575] moc. (47)A tá žena,
zbadajúc[576], že sa neutajila[577], prišla,
chvejúc sa, padla pred ním a vyhlásila[578]
pred všetkým ľudom, pre akú príčinu si
na neho siahla a ako naskutku bola vy-
liečená[1]. (48)A on jej povedal: [Buď spo-
kojná[579],] dcéra, pomohla[579] ti tvoja viera,
poberaj sa v pokoji[580]. (49)Zakiaľ ešte
hovoril, prichodí ktosi od toho predsta-
veného synagogy a vraví mu: Tvoja dcéra
je mŕtva[581], neobťažuj[582] Učiteľa. (50)No
Ježiš počujúc *to* odvetil, vraviac: Neboj sa,
len ver a pomôže sa jej[579]. (51)A príduc do
toho domu, nenechal vstúpiť nikoho, iba
ak Petra a Jána a Jakuba a otca toho diev-
čaťa, aj mať. (52)A všetci *pre* ňu plakali
a bedovali, no on povedal: Neplačte, veď
neumrela, lež spí. (53)I vysmievali ho,
vediac, že umrela. (54)No on všetkých vy-
hnal von, chopil sa jej ruky a zvolal, vra-
viac: Dievča, zdvíhaj sa[582]. (55)I navrátil
sa jej duch a vstala naskutku; i rozkázal,
žeby sa jej dalo zajesť[582]. (56)A jej rodičia
užasli[582], no on im dal pokyn nikomu ne-
povedať, čo sa stalo.

9 I zvolal si tých dvanástich a dal im
silu a právomoc[583] nad všetkými dé-
monmi[584] (2)a vyslal ich hlásať Božie kra-
ľovanie[585] a liečiť nemocných. (3)A pove-
dal k nim: Nič na cestu neberte, ani palicu
ani kapsu ani chleba ani peňazí[586], ani
nemať po dvoch tunikách[411]. (4)A do kto-
rého koľvek domu vojdete, tam ostávajte
a odtadiaľ vychádzajte. (5)A koľkíkoľvek
vás nebudú prijímať[587], straste, vychodiac
od oného mesta, aj prach zo[90] svojich
nôh na svedectvo proti nim. (6)I vy-
chádzali a prechádzali[588] po dedinách,
nesúc blahú zvesť a uzdravujúc všade.
(7)I počul o všetkých veciach, ktoré sa
[od neho] diali, Héródés, tetrarcha[247],
a bol načisto zmätený[589] následkom rečí
podaktorých, že bol spomedzi mŕtvych
vzkriesený[1591] Ján, (8)a[590] podaktorých,
že sa zjavil Eliáš, a ďalších, že opäť vstal
jeden prorok *z* tých dávnych. (9)A Hé-
ródés povedal: Jána som sťal ja, no kto je
tento, o ktorom čujem takéto veci? I bol
žiadostivý[592] uvidieť ho.

(10)A apoštoli, vrátiac sa späť, mu vy-
rozprávali, koľké veci vykonali. I vzal ich
so sebou a uchýlil sa do ústrania na pusté
miesto pri meste zvanom[593] Bétsaida.
(11)No davy, dozvediac sa *to*, sa ho dali
nasledovať; i prijal ich a hovoril *k* nim
o Božom kraľovaní[585], a tých, ktorým bolo
treba[594] uzdravenia, liečil. (12)A deň sa
začal nachyľovať; i pristúpili tí dvanásti
a povedali mu: Prepusť[594] dav, aby sa po-
brali do dedín a samôt[595] vôkol a ubytovali
sa a zohnali *si*[596] stravovanie[597], pretože
tu sme na pustom mieste. (13)I povedal
k nim: Dajte im zajesť[598] vy. A oni pove-
dali: My nemáme viac ako päť chlebov
a dve ryby, iba ak by sme sa pobrali my
a nakúpili potravín pre všetok tento ľud;
(14)lebo ich bolo asi päťtisíc mužov. I po-
vedal k svojim učeníkom: Poukladajte ich
v hlúčikoch po päťdesiatich. (15)I spravili
tak a poukladali všetkých[598]. (16)A vzal
tých päť chlebov a tie dve ryby, pozrel
hore do neba a požehnal ich a porozla-
moval a podával učeníkom, žeby *ich* pred-
kladali davu. (17)A všetci si zajedli a boli
nasýtení[598], a čo im zvýšilo, sa pozbie-
ralo[598], dvanásť košíkov[598] úlomkov.

(18)I stalo sa, keď sa on samotný
modlil, *že* s ním boli učeníci; a spýtal
sa ich, vraviac: Kto vravia davy, že som
ja? (19)A oni v odvetu povedali: Že Ján,
krstiteľ, no druhí, že Eliáš, a ďalší[616], že
opäť vstal ktorýsi prorok *z* tých dávnych.
(20)I povedal im: No kto vravíte vy, že
som? A Peter v odvetu povedal: Že Boží
Kristus. (21)No on im s dôrazným na-
pomenutím dal pokyn toto nikomu ne-
vravieť (22)a povedal: Syn človeka musí
vytrpieť veľa vecí a byť zamietnutý[598] od
starších a veľkňazov a pismárov a byť
zabitý[598] a tretieho dňa byť vzkriesený[598].
(23)I vravel ku všetkým: Ak chce[598] kto
prichodiť[599] za mnou, nech zaprie[600] sám
seba a chápe sa denne svojho kríža[601]
a nasleduje ma. (24)Lebo ktokoľvek bude
chcieť[598] zachrániť svoje žitie[602], stratí ho,
a ktokoľvek svoje žitie[602] pre mňa stratí,
ten ho zachráni. (25)Akýže osoh[602] má
človek, získajúc celý svet a zahubiac[603]
alebo poškodiac[604] sám seba? (26)Áno,

www.biblia.sk

ktokoľvek sa zahanbí za mňa a *za* slová
moje[604], za toho sa zahanbí Syn človeka,
keď príde v sláve svojej a Otcovej aj sväté-
ných anjelov. (27)No vravím vám prav-
divo: *z* tých, ktorí tu stoja, sú niektorí,
čo nijako neokúsia smrť, kým neuvidia
Božie kraľovanie[604].

(28)A po týchto slovách, asi osem dní,
sa stalo, že[604] *so sebou* vzal Petra a Jána
a Jakuba a vystúpil na vrch pomodliť sa.
(29)A keď sa modlil, stal sa vzhľad jeho
tváre iným a jeho ošatenie bielym, osl-
nivým[605]. (30)A hľa, hovorili s ním dvaja
muži, a to[606] boli Mojžiš a Eliáš; (31)tí
sa ukázali v sláve a prejednávali[607] jeho
vyjdenie[608], ktoré mal[609] v Jerúsaléme
uskutočňovať[610]. (32)No Peter a tí s ním
boli obťažení[611] spánkom, no preberúc sa
načisto[612], uvideli jeho slávu a tých dvoch
mužov, ktorí s ním stáli. (33)A keď sa oni
od neho načisto[612] vzďaľovali[613], stalo sa,
že Peter k Ježišovi povedal: Veliteľu[541], je
dobré[614], že sme tu. I zriaďme tri stany[614],
jeden tebe a jeden Mojžišovi a jeden
Eliášovi; lebo nevedel[615], čo vraví. (34)No
zakiaľ vravel tieto veci, objavil sa[616] oblak
a zatônil[617] ich; a pri svojom vstúpení[618 619]
do toho oblaku sa zľakli[620]. (35)A z ob-
laku zaznel[67] hlas vraviaci: Tento je môj
milovaný Syn – jemu načúvajte. (36)A pri
zaznení[67] toho hlasu[619] sa ukázal*o*, *že* Ježiš
je[621] samotný; a oni pomlčali[622] a nič *z* tých
vecí, ktoré uvideli, v oných dňoch nikomu
neoznámili[623].

(37)A v ďalší deň, keď oni z[624] toho
vrchu zišli, sa stalo, *že* sa s ním stretol
početný dav, (38)a hľa, od toho davu za-
volal *jeden* muž, vraviac: Učiteľu, prosím
ťa, pozri sa na[625] môjho syna, pretože je
mi jednorodený, (39)a hľa, popadá ho
duch, i vykrikuje znenazdania, a lom-
cuje ním, a pritom mu ide pena[626], a keď
ho gniavi[627], sťažka od neho odstupuje[628].
(40)A poprosil som tvojich učeníkov,
aby ho vyhnali, a nepodarilo sa im.
(41)A Ježiš v odvetu povedal: Ó, never-
iace a zvrátené[629] pokolenie[629], dokedy
budem pri vás[630] a budem vás znášať?
Priveď svojho syna sem. (42)No ešte za-
kiaľ on k *nemu* prichodil, jal sa ním ten
démon trhať a tuho lomcovať[631]; a Ježiš
toho nečistého ducha zahriakol a toho
chlapca vyliečil a odovzdal[632] ho jeho ot-
covi. (43)A všetci upadali v ohúrenie[295]
nad[633] Božou veličenstvennosťou[634]. A za-
kiaľ boli všetci v údive nad[633] všetkými
vecmi, ktoré [Ježiš] konal, povedal
k svojim učeníkom: (44)Vy si tieto slová
uložte do svojich uší, lebo sa schyľuje[609]
k vydávaniu Syna človeka do rúk ľudí.
(45)No oni tomuto výroku nerozumeli
a bol pred nimi[635] načisto[636] zastretý[135],
aby ho[637] nepostrehli[638], a spýtať sa ho na
tento výrok[639] sa báli. (46)A vniklo me-
dzi nich[640] rozumovanie[641] *o* to, kto asi je
z nich *naj*väčší[642]. (47)A Ježiš, zbadajúc[576]
to rozumovanie[641] ich srdca, pojal *jedno*
dieťatko, postavil ho vedľa seba (48)a po-
vedal im: Ktokoľvek prijme toto dieťatko
v[643] mojom mene, prijíma mňa, a ktokoľ-
vek prijme mňa, prijíma toho, ktorý ma
vyslal. Lebo kto je[644] medzi všetkými vami
*naj*menší[645], ten je veľký. (49)A Ján v od-
vetu povedal: Veliteľu[541], uvideli sme ko-
hosi vyháňať v[643] tvojom mene démonov
a bránili[646] sme mu, pretože *ťa* s nami[647]
nenasleduje. (50)A Ježiš k nemu pove-
dal: Nebráňte[646], veď kto nie je proti vám,
je za vás.

(51)A keď sa vypĺňali dni jeho vza-
tia[648] nahor, stalo sa, že[251] on svoju tvár
pevne uprel *na to*[649], žeby sa poberal do
Jerúsaléma; (52)i vyslal pred svojou
tvárou poslov, a poberúc sa, vstúpili do
jednej dediny Samaritánov, takže by pre
neho vykonali prípravy[650]; (53)a neprij-
ali ho, pretože jeho tvár smerovala[651]
k Jerúsalému[652]. (54)A zbadajúc[576] *to* jeho
učeníci Jakub a Ján, povedali: Pane, že-
láš si[653], žeby sme povedali, nech z[90] neba
zostúpi oheň a strávi ich, ako spravil aj
Eliáš? (55)No on sa obrátil a napome-
nul[654] ich [a povedal: Neviete, akého ste
vy ducha][655]. (56)A pobrali sa do inej
dediny. (57)A na ceste, zakiaľ sa pobe-
rali, sa stalo, *že* k nemu ktosi povedal:
Budem[656] ťa nasledovať, kamkoľvek od-
chodíš[656], Pane. (58)A Ježiš mu povedal:
Líšky majú dúpätá[656] a vtáci neba hra-
doviská[656], no Syn človeka nemá, kde by
skláňal[656] hlavu. (59)A k inému povedal:
Nasleduj ma. A on povedal: Pane, povoľ
mi najprv odísť a pochovať svojho otca.
(60)No Ježiš mu povedal: Pochovávať[656]

www.biblia.sk

svojich mŕtvych nechaj mŕtvym, no ty
odíď a rozhlasuj Božie kraľovanie[656].
(61)A iný tiež povedal: Budem[656] ťa nasle-
dovať, Pane, no najprv mi povoľ rozlúčiť
sa *s* tými, *ktorí sú* v mojom dome. (62)No
Ježiš k nemu povedal: Nikto, kto položil
ruku na pluh a hľadí dozadu, sa pre Božie
kráľovstvo[656] nehodí.

10 A po týchto veciach určil[657] Pán aj
iných sedemdesiatich a vyslal ich
pred svojou tvárou po dvoch do každého
mesta, kam sám hodlal[609] ísť[658], (2)a vra-
vel k nim: Žatva *je* síce hojná, ale pra-
covníkov málo; proste[659] teda Pána žatvy
tak, aby[659] na svoju žatvu pracovníkov
vyslal[659]. (3)Choďte; hľa, vysielam vás ja
ako jahňatá vprostred vlkov. (4)Nenoste
peňaženku, nie kapsu, ani opánky, a po
ceste nikoho nepozdravte. (5)A do kto-
réhokoľvek domu budete vchodiť, vravte
najprv: pokoj[659] tomuto domu; (6)a ak
tam bude syn pokoja[659], odpočinie[660] váš
pokoj[659] na ňom[661], no ak by nie, vráti[662] sa
na vás. (7)A v tom istom dome ostávajte
a jedzte a pite, čo majú[663], pracovník *je*
predsa hoden svojej mzdy. Neprestu-
pujte[664] z domu do domu. (8)A do ktoré-
hokoľvek mesta budete vchodiť a budú
vás prijímať[665], jedzte, čo sa vám bude[666]
predkladať, (9)a uzdravujte nemocných,
ktorí v ňom *budú*, a vravte im: priblížilo
sa k vám Božie kraľovanie[656]. (10)No do
ktoréhokoľvek mesta vojdete[667] a ne-
budú vás prijímať[665], vyjdite na jeho
ulice a povedzte: (11)Aj ten prach, ktorý
nám z vášho mesta prilipol na nohy,
si otierame *proti* vám; jednako vedzte
toto: že sa priblížilo Božie kraľovanie[656].
(12)Vravím vám, že v onen deň bude So-
dome znesiteľnejšie ako onému mestu.
(13)Beda ti, Chorazin, beda ti, Bétsaida,
pretože keby sa boli v Tyre a Sidóne udali
tie mocné činy, ktoré sa udali vo vás, boli
by sa dávno dali na pokánie, sediac vo
vrecovine a popole. (14)Jednako bude
Tyru a Sidónu na súde znesiteľnejšie ako
vám. (15)A ty, Kafarnaúm, ktorý si bol vy-
výšený[668] až do neba, budeš zrazený[668] až
do hádu[668]. (16)Kto načúva vám, načúva
mne, a kto zamieta[669] vás, zamieta[669] mňa,
a kto zamieta[669] mňa, zamieta[669] toho,
ktorý ma vyslal.

(17)A tí sedemdesiati sa s radosťou vrá-
tili späť a vraveli: Pane, v tvojom mene sa
nám podriaďujú[670] aj démoni. (18)I pove-
dal im: Pozoroval som[671] Satana, ako sťa
blesk padol z neba. (19)Hľa, dávam vám
právomoc šliapať po hadoch a štúroch
a na všetku moc[672] nepriateľa, a nič vám
nijako neublíži. (20)Jednako sa nera-
dujte z toho[673], že sa vám podriaďujú[670]
duchovia, lež[674] sa radujte, že vaše mená
boli napísané[675] v nebesiach. (21)V tej
istej hodine Ježiš *v* duchu[676] zajasal a po-
vedal: Velebím ťa[677], Otče, Pane neba aj
zeme, že si tieto veci ukryl[677] pred múd-
rymi a chápavými[677] a odhalil ich nedo-
spelým[677]. Áno, Otče, pretože sa tak pred
tebou stalo blahou záľubou[677]. (22)Od
môjho Otca mi boli odovzdané[677] všetky
veci a nikto nevie[678], kto je Syn, iba Otec,
a kto je Otec, iba Syn, a komukoľvek by
Syn bol ochotný[679] *ho* odhaliť. (23)I ob-
rátil sa stranou k učeníkom a povedal:
Blažené oči, ktoré hľadia *na* tie veci, *na*
ktoré hľadíte[680], (24)lebo vám vravím, že
mnohí proroci a králi si želali[681] uvidieť
tie veci, *na* ktoré hľadíte[680] vy, a neuvi-
deli, a počuť[682] tie veci, ktoré počúvate[682]
vy, a nepočuli[682].

(25)A hľa, povstal akýsi zákonník[682],
aby ho pokúšal[683], a vravel: Učiteľu, čo
musím vykonať, aby som zdedil[684] večný
život? (26)A on k nemu povedal: Čo je
napísané v zákone? Ako čítaš? (27)A on
v odvetu povedal[685]: Budeš milovať PÁNA,
svojho Boha, z celého svojho srdca a ce-
lou svojou dušou a celou svojou silou a ce-
lým svojím rozumom[686], a[687] toho, *ktorý je*
ti blízko[688], ako sám seba. (28)I povedal
mu: Správne si odvetil; toto konaj a bu-
deš žiť. (29)No on, chcejúc sám seba ob-
hájiť[689], k Ježišovi povedal: A kto je ten,
ktorý je mi blízko[688]? (30)A Ježiš, pre-
vezmúc slovo[690], povedal: Akýsi človek zo-
stupoval od Jerúsaléma k Jerichu[691] a upa-
dol medzi lupičov[692]; tí ho aj zodiali[693] aj
rán *mu* nakládli, nechali *ho* polomŕtveho
a odišli. (31)A zhodou *okolností* po onej
ceste zostupoval akýsi kňaz, a uvidiac ho,
prešiel po náprotivnej strane; (32)a po-
dobne aj *jeden* Leviovec, natrafivší[694] sa
u toho miesta, – prišiel a uvidiac *ho* pre-
šiel po náprotivnej strane. (33)No prišiel

www.mosaicka.sk

k nemu akýsi Samaritán, *ktorý bol* na cestách, a uvidiac [ho], pocítil vnútorný súcit[466], (34)i pristúpil, obviazal jeho zranenia, nalievajúc *na ne* oleja a vína[695], vysadil ho na svoje vlastné dobytča, zaviedol ho do hostinca[696] a postaral sa o neho[697]. (35)A na zajtrajší *deň* [pri odchode[698]] vyňal a hostinskému[696] dal dva denáre[495] a povedal mu: Postaraj sa o neho[697], a čokoľvek navyše vynaložíš, uhradím[699] ti ja, keď tadiaľto zasa pôjdem[700]. (36)Ktorý [teda] *z* týchto troch myslíš[701], že sa stal[702] blízkym[703] tomu[704], čo zapadol do *rúk* tých lupičov[705]? (37)A on povedal: Ten, ktorý preukázal[706] súcit s ním. A Ježiš mu povedal: Poberaj sa a podobne konaj[707] ty.

(38)A keď sa poberali, stalo sa, že[251] on vstúpil do ktorejsi dediny; a akási žena, menom Marta, ho prijala[708] do svojho domu. (39)A táto mala sestru, zvanú Mária, ktorá aj prisadla k Ježišovým nohám[709] a počúvala jeho slovo. (40)A Marta bola rozptyľovaná[710] samou[711] obsluhou[712], i pristúpila[713] a povedala: Pane, nezáleží ti *na tom*[714], že ma moja sestra nechala[715] samotnú obsluhovať? Nože jej povedz[716], aby mi pomohla[717]. (41)No Ježiš jej v odvetu povedal: Marta, Marta, starostíš sa[718] a rozčuľuješ[719] pre veľa vecí[712], (42)no treba je veci jedinej a Mária si vyvolila dobrý[720] podiel, ktorý[720] od nej nebude odňatý[1].

11 A keď on bol na ktoromsi mieste a modlil sa[721], stalo sa, ako prestal, *že* k nemu ktorýsi *z* jeho učeníkov povedal: Pane, nauč nás modliť sa, tak[722] ako aj Ján vyučoval[723] svojich učeníkov. (2)I povedal im: Keď sa modlíte[724], vravte: Otče, nech sa posvätí tvoje meno, nech príde tvoje kraľovanie[724], (3)dávaj nám denne náš potrebný[724] chlieb (4)a odpusť nám naše hriechy, lebo aj my[725] odpúšťame každému nám dlhujúcemu; a neuvádzaj[726] nás do pokúšania[727]. (5)A povedal k nim: Kto z vás bude mať priateľa[458] a poberie sa k nemu o polnoci, i povedal by mu: priateľu[458], požičaj[728] mi tri chleby, (6)keďže ku mne prišiel[729] môj priateľ[458] z cesty a nemám, čo by som mu predložil; (7)a tamten zvnútra by v odvetu povedal: nevyrušuj ma[730], dvere sú už zamknuté[731] a moje dieťatká sú so mnou v posteli, nemôžem vstať a dať ti – ? (8)Vravím vám: hoci nie preto vstane a dá mu, že je jeho priateľom[458], zdvihne sa jednako[732] pre jeho nehanebnosť[733] a dá mu, kolko potrebuje. (9)A ja vám vravím: Proste a bude vám dané[1]. Hľadajte a nájdete[734]. Klopte a bude vám otvorené[1]. (10)Každý predsa, kto prosí, dostáva, a kto hľadá, nachodí[734], a tomu, kto klope, bude otvorené[1]. (11)No koho z vás, otca, poprosí syn *o* chlieb a *on* mu podá[734] kameň, alebo aj *o* rybu, a on mu miesto ryby podá[735] hada[736], (12)alebo ak poprosí aj *o* vajce, či mu podá[735] štúra? (13)Ak teda vy, súc[737] zlí, viete dávať svojim deťom dobré[95] dary, čím skôr dá Otec, ktorý *je* z neba[738], Svätého Ducha tým, ktorí ho prosia?

(14)I vyháňal démona a ten bol nemý; a keď ten démon vyšiel, stalo sa, *že* ten nemý prehovoril[739], a davy upadli v údiv[740]. (15)No podaktorí z nich povedali: Vyháňa démonov Bélzebúbom, vládcom[740] démonov. (16)A iní, aby *ho* pokúšali[740], pri ňom vyhľadávali[741] znamenie z neba. (17)No on, súc si vedomý[742] ich nápadov[743], im povedal: Každé kráľovstvo samo voči[744] sebe rozštiepené[745] pustne a dom voči[744] domu *rozdvojený* padá[746]; (18)a ak aj Satan bol rozštiepený[745] sám voči[744] sebe, ako sa udrží[747] jeho kráľovstvo? pretože vravíte, že démonov vyháňam Bélzebúbom[740]. (19)No ak ja démonov vyháňam Bélzebúbom[740], kým[740] *ich* vyháňajú vaši synovia? Pre túto príčinu budú oni vašimi sudcami. (20)No ak démonov vyháňam Božím prstom[740], potom teda na vás prišlo[747] Božie kraľovanie[747]. (21)Keď[765] silák, po zuby ozbrojený[748], stráži svoj palác[749], sú veci, ktoré mu patria[750], v pokoji[751], (22)no akonáhle na *neho* príde ten, *ktorý je od* neho silnejší, a premôže ho[752], odníma[753] jeho plnú výzbroj[754], na ktorú spoliehal, a koristi[755], *ktoré od* neho *vzal*[756], rozdáva. (23)Kto nie je[757] so mnou, je proti mne, a kto nezbiera[757] so mnou, rozsypáva. (24)Keď[765] nečistý duch od človeka vyjde, prechodí bezvodnými miestami, hľadajúc oddych[757], a nenachodiac vraví: Vrátim sa späť do svojho domu, odkiaľ som vyšiel. (25)I príde a nachodí *dom*[757] vymetený a ozdobený. (26)Tu ide a priberá sedem iných duchov, podlejších[757] *od* neho[757],

www.nbseminary.sk

i vstúpia a bývajú tam, a posledné veci
toho človeka sa stávajú horšími ako prvé.
(27)A keď vravel tieto veci, stalo sa, *že*
z davu pozdvihla hlas akási žena a po-
vedala mu: Blažené útroby[757], ktoré ťa
nosili[758], a prsia[759], ktoré si sal[758]! (28)No
on povedal: To už teda skôr[760] blažení tí,
ktorí čujú Božie slovo a dbajú [naň].

(29)No zakiaľ sa zoskupovali davy,
začal vravieť: Toto pokolenie[629] je zlé[761]
pokolenie[629] – vyhľadáva[741] znamenie
a znamenie mu nebude dané[1], iba ak zna-
menie Jonáša. (30)Áno, ako[762] sa Jonáš
stal znamením Ninivčanom[766], tak *ním*
bude aj Syn človeka tomuto pokoleniu[629].
(31)Kráľovná juhu sa s mužmi tohto po-
kolenia zdvihne na súde a odsúdi ich,
pretože prišla od[763] koncov[764] zeme počuť
múdrosť Šalamúna, a hľa, tu *je čosi od*
Šalamúna väčšie[765]. (32)Muži *z* Ninive
s týmto pokolením[629] povstanú na súde
a odsúdia ho, pretože sa dali na poká-
nie na kázeň[767] Jonáša, a hľa tu *je čosi od*
Jonáša väčšie[767]. (33)No nikto, zažnúc
lampu, *ju* nestavia[767] do úkrytu[768] ani pod
modius[769], lež na svietnik[769], aby tí, ktorí
vchodia, videli žiaru[770]. (34)Lampa tela je
tvoje oko; keď je[771] tvoje oko úprimné[772],
je aj celé tvoje telo svetlé[772], no akonáhle
je[771] zlé[773], *je* aj tvoje telo temné. (35)Hľaď
teda, nech[774] to svetlo, ktoré *je* v tebe, nie
je tmou. (36)Ak teda tvoje telo *bude* celé
svetlé[772], nemajúc *ni*ktorej temnej časti,
bude svetlé[772] cele[775], ako keď ťa lampa
osvetľuje svojím[320] jasom[776].

(37)A pri tom prehovorení ho kto-
rýsi[777] farisej žiadal, aby[778] u neho poo-
bedoval[779]; i vstúpil a usadil sa[780]. (38)No
ten farisej sa uvidiac *to* zadivil, že sa
pred obedom[780] najprv neumyl[781]; (39)no
Pán k nemu povedal: Nuž[782], vy, fari-
seji, čistíte vonkajšok[783] pohára a tácne,
no vaše vnútro[783] je napchaté[135] lúpe-
žou[784] a zlom[784]. (40)Nerozumní! *Či* ten,
ktorý utvoril vonkajšok[783], neutvoril aj
vnútro[783]? (41)No radšej z tých vecí, ktoré
máte[785], dávajte[786] almužnu, a hľa, všetky
veci sú vám čisté. (42)Ale beda vám, fari-
sejom, pretože odvádzate desiatky z mäty
a z ruty a z každej zeliny a obchádzate[801]
právo[787] a Božiu lásku[788]; tieto veci bolo
žiadúcno uskutočniť[789] a tamtie nezane-
dbať[789]. (43)Beda vám, farisejom, pretože
milujete popredné[789] sedadlo v synago-
gách a pozdravy na trhoviskách. (44)Beda
vám, pretože ste ako hrobky[789], ktoré *sú*
nenápadné[790], a ľudia, ktorí sa po *nich*
prechádzajú[791], nevedia *o nich*. (45)A kto-
rýsi *zo* zákonníkov[792] mu v odvetu vraví:
Učiteľu, vraviac tieto veci, urážaš aj
nás[793]. (46)A on povedal: Aj vám, zákon-
níkom[792], beda, pretože zaťažujete ľudí
neúnosnými bremenami[794] a [vy] sami sa
tých bremien[794] nedotýkate[795] *ani* jedným
zo svojich prstov. (47)Beda vám, pretože
budujete hrobky[789] prorokov, no vaši ot-
covia ich pozabíjali. (48)Dosvedčujete
teda a schvaľujete[796] činy vašich otcov,
pretože oni ich pozabíjali a vy zasa bu-
dujete [ich hrobky[789]]. (49)Pre túto prí-
činu aj Božia múdrosť povedala: Vyšlem
k nim prorokov a apoštolov a z nich *kto-
rých* pozabíjajú a *ktorých* vyštvú, (50)aby
od tohto pokolenia[629] bola vyžiadaná[1]
krv všetkých prorokov, ktorá je vyliata[135]
od založenia sveta, (51)od krvi Abela
po krv Zachariáša, ktorý zahynul medzi
oltárom a domom. Áno, vravím vám:
bude vyžiadaná[1797] od tohto pokolenia[629].
(52)Beda vám, zákonníkom[792], pretože
ste odstránili kľúč poznania; sami ste
nevstúpili a tým, ktorí vstupovali[798], ste
bránili[799]. (53)A zakiaľ on k nim vravel
tieto veci, začali *na neho* písmári a fariseji
tuho[800] dorážať a záludne sa ho vypyto-
vať[802] na mnoho[803] vecí[639], (54)i číhali *na*
neho a snažili sa zachytiť[804] voľačo z jeho
úst[, aby ho mohli obžalovať[805]].

12 V tých *dobách*[806], keď sa zišiel[807]
desaťtisícový dav[808], takže po sebe
navzájom šliapali, začal k svojim učeník-
om vravieť najprv: Dávajte[809] sami na
seba pozor čo do kvasu[810] farisejov; to[811] je
pokrytectvo. (2)No nič nie je zastreté[812 135],
čo nebude odostreté[1], a *nič* tajné[813], čo ne-
bude spoznané[1], (3)a preto[814] koľké veci[815]
ste vraveli[815] v temnote, budú počuté[1 816] na
svetle, a čo ste hovorili[815] k uchu[817] vo vnú-
torných izbách[818], sa bude hlásať na stre-
chách[818]. (4)No vám, svojim priateľom[818],
vravím: Neupadajte v strach pred tými[818],
ktorí zabíjajú telo a potom[819] nemajú[820]
nič viac, čo by[821] spravili. (5)No ukážem[822]
vám[822], koho sa máte zľaknúť[823]: zľaknite

Autorinnosť SKVK

sa[823] toho, ktorý potom, čo zabije, má
právomoc vhodiť do pekla[823]; áno, vravím
vám: toho sa zľaknite[823]. (6)Či sa nepre-
dáva päť vrabčekov za dve asariá[823]? A *ani*
jeden z nich nie je u Boha[824] zabudnutý[135].
(7)Ale[825] aj vlasy vašej hlavy sú všetky
zrátané[135]; nebojte sa teda, ste znamenitejší[826]
od veľa vrabčekov. (8)No vravím
vám: každý, ktokoľvek sa ku mne prizná
pred ľuďmi – prizná sa k nemu aj Syn
človeka pred Božími anjelmi, (9)no kto
ma pred tvárou ľudí zaprie, bude načisto
zapretý[1826] pred tvárou Božích anjelov.
(10)A každý, kto riekne slovo proti[827] Sy-
novi človeka – odpustí sa mu, no tomu,
kto urážlivo prehovorí proti[827] Svätému
Duchu, sa neodpustí. (11)No keď[828] vás
budú uvádzať pred synagogy a úrady[829]
a vrchnosti[830], nestarostite sa[831], ako alebo
čo by ste uviedli na svoju obranu[832] alebo
čo by ste povedali[833], (12)lebo v tej istej
hodine vás naučí Svätý Duch, ktoré veci
povedať je[833] treba.

(13)A ktosi z davu mu povedal: Učiteľu,
povedz môjmu bratovi, žeby sa so mnou
podelil *o* dedičstvo. (14)No on mu pove-
dal: Človeče, kto ma nad vami ustanovil *za*
rozsudzovateľa[834] alebo deliča? (15)A po-
vedal k nim: Vystríhajte sa[835] a chráňte
pred všetkou hrabivosťou[836], lebo ak má
voľakto nadbytok, nie je preto[673] jeho
život v jeho majetku[837]. (16)A povedal
k nim prirovnanie, vraviac: Pole[838] aké-
hosi bohatého človeka hojne zarodilo[839];
(17)i premýšľal sám v sebe, vraviac: Čo
mám spraviť[840]? Veď nemám, kam by
som svoju úrodu[841] pozvážal. (18)I po-
vedal: Spravím[840] toto: pováľam svoje
sýpky a zbudujem väčšie a tam pozvá-
žam všetky svoje výťažky a svoje statky[842],
(19)i rieknem svojej duši[843]: duša[843], máš
veľa statkov[842] napohotove[844] na veľa ro-
kov – hovej si[845], daj sa jesť, daj sa piť[846],
dopriavaj si[847]. (20)No Boh mu povedal:
Nerozumný! Tvoju dušu[843] od teba späť
požadujú[848] tejto noci, a komu budú tie
veci, ktoré si prihotovil? (21)Tak *je s tým*,
kto sám sebe hromadí poklady[849] a nemá
bohatstva[850], čo sa týka Boha.

(22)A k svojim učeníkom povedal: Pre
túto príčinu vám vravím: nestarostite sa[718]
o žitie[843], čo zjete, ani o telo, čím sa ode-
jete. (23)Žitie[843] je viac *od* stravy a telo *od*
odevu. (24)Dobre si všimnite[851] havrany,
že[852] nesejú ani nežnú; tie nemajú ko-
moru[853] ani sýpku a Boh ich živí. O koľko
znamenitejší *od* vtákov[854] ste vy! (25)No
kto z vás môže svojou ustarostenosťou[854]
pridať k svojmu vzrastu[854] jeden laket[854]?
(26)Ak teda nestačíte ani *na*[855] najmenšie,
čo sa starostíte[718] o ostatné? (27)Dobre si
všimnite[851] ľalie, ako rastú; nelopotia ani
nepradú, no vravím vám: ani Šalamún sa
vo všetkej svojej sláve *tak* neobliekal[856] ako
jedna *z* nich[856]. (28)No ak Boh takto pri-
strája trávu, ktorá dnes je na poli a zajtra
sa hádže do kachieľ, o koľko skôr vás,
máloverní! (29)A vy – neusilujte sa *o*[856]
to, čo zjete alebo čo vypijete, a nebuďte
úzkostliví[857]. (30)Veď za týmito všetkými
vecmi sa zháňajú[858] národy sveta, no
váš Otec vie, že tieto veci potrebujete.
(31)Lež sa usilujte *o*[856] jeho kráľovstvo[858]
a tieto [všetky] veci vám budú pridané[858].
(32)Neboj sa, ty[859] malé stádočko, pre-
tože kráľovstvo[858] vám dať sa vášmu
Otcovi stalo slasťou[860]. (33)Predávajte[861],
čo je vaše[862], a dávajte[861 863] almužnu,
robte[861] si[864] peňaženky, ktoré sa nezo-
dierajú[865], neubúdajúci[866] poklad v nebe-
siach, kde sa zlodej nepribližuje ani moľ
nepôsobí skazu[867], (34)lebo kde je váš
poklad, tam bude aj vaše srdce. (35)Nech
sú vaše bedrá opásané[135] a lampy horiace
(36)a vy podobní ľuďom očakávajúcim
svojho pána, aby mu, kedykoľvek by sa
odobral[868] zo svadobnej slávnosti[869], hneď
otvorili, keď príde a zaklope. (37)Blažení
oní nevoľníci, ktorých ich[875] pán príduc
zastihne[870] bdieť; veru, vravím vám, že sa
opáše a uloží ich *ku stolu*, i predstúpi[871]
a bude ich obsluhovať. (38)A ak príde pri
druhej hliadke a príde pri tretej hliadke
a zastihne[870] *ich* takto, blažení sú oní [ne-
voľníci][872]. (39)No znajte toto, že keby
sa hospodár domu[873] dozvedel, ktorej
hodiny prichodí[873] zlodej, bdel by[873] a ne-
strpel by[873] prekopanie *do* svojho domu.
(40)Buďte teda hotoví[873] aj vy, pretože
Syn človeka prichodí[873] tej hodiny, keď
si *to* nemyslíte. (41)A Peter mu povedal:
Pane, toto prirovnanie vravíš k nám či aj
ku všetkým? (42)A Pán povedal: Nuž, kto
je ten verný[873] a prezieravý[873] správca[874],

www.biblia.sk

ktorého jeho[875] pán ustanoví nad svojou
čeľaďou, žeby včas dával vymeraný prí-
del obilia[876]? (43)Blažený onen nevoľník,
ktorého jeho pán príduc zastihne[870] takto
konať; (44)vravím vám pravdivo, že ho
ustanoví nad všetkým[877], čo je jeho[877].
(45)No ak onen nevoľník v svojom srdci
povie: môj pán odkladá *svoje* prichode-
nie[877], a začne bíjať sluhov a slúžky, aj
jesť a piť a opíjať sa, (46)dostaví sa[877] pán
oného nevoľníka v deň, *v* ktorý na *neho*
nečaká, a v hodinu, ktorú nepozná, i roz-
polí ho[877] a jeho podiel určí[877] s nevercami.
(47)No onen nevoľník, ktorý spoznal
vôľu[877] svojho pána a neprihotovil *sa* ani
sa podľa jeho vôle[877 878] nezachoval, bude
zbitý[1] veľmi[879], (48)no ten, ktorý nespo-
znal a vykonal[880] veci hodné rán, bude
zbitý[1] málo[881]; a každému, komu bolo veľa
dané[1], – bude sa od neho veľa pohľadávať,
a u koho si veľa uložili[882 883], tým viac *od*
*ne*ho budú[883] pýtať[883]. (49)Prišiel som na
zem pustiť[884] oheň, a čo chcem[885], ak už
bol zažatý[886]? (50)No mám byť pokrs-
tený[886], krstom[887], a aký[888] som zovretý[889]
dovtedy, kým *to* nebude uskutočnené[890]!
(51)Myslíte si, že som prišiel[891] dať na
zem pokoj[153]? Vôbec nie, vravím vám,
lež naopak[892] roztržku[893]; (52)áno, od-
teraz budú v roztržke[893] piati v jednom
dome, v roztržku budú uvedení[893] traja
voči[894] dvom a dvaja voči[894] trom, (53)otec
voči[894] synovi a syn voči[894] otcovi, mať
voči[894] dcére a dcéra voči[894] materi, svokra
proti[894] svojej neveste a nevesta proti[894]
svojej svokre.

(54)A vravel aj davom: Keď[828] zbadáte[895]
od západu vzchodiaci oblak, vravíte hneď:
ide lejak; a stáva sa tak; (55)a keď[828] *vietor*
vanúci *od* juh*u*, vravíte: bude spara[896];
a nastáva[897]. (56)Pokrytci! Tvár zeme aj
neba hodnotiť[898] viete, no ako *to*, *že* ne-
hodnotíte[898 899] túto dobu? (57)A *prečo*
*an*i sami od seba neusudzujete to, *čo je*
správne[900]? (58)Lebo[901] keď[888] ideš so svo-
jím protivníkom pred úradníka[902], daj *si*
na ceste prácu[903] zbaviť sa[904] ho, aby ťa
niekedy[905] nezavliekal[906] k sudcovi; i odo-
vzdá ťa sudca drábovi a dráb ťa uvrhne do
väzenia. (59)Vravím ti: nijako odtadiaľ
nevyjdeš, kým neodvedieš aj posledné
lepton[907].

13 I boli v tej istej dobe prítomní kto-
rísi dávajúci mu vedieť[11] o Galilej-
coch, ktorých krv Pilát zmiešal s *krvou* ich
obetí[908]. (2)I povedal im v odvetu: Mys-
líte si, že títo Galilejci boli[909] hriešni nad
všetkých Galilejcov, pretože vytrpeli také
veci? (3)Vôbec nie, vravím vám, lež ak sa
nebudete kajať, zahyniete všetci takisto.
(4)Alebo tamtí osemnásti, na ktorých pa-
dla tá veža v Siloame a zabila ich – myslíte
si, že oni boli[909] previnilí[910] nad všetkých
ľudí, ktorí obývajú Jerúsalém? (5)Vôbec
nie, vravím vám, lež ak sa nebudete ka-
jať, zahyniete všetci podobne. (6)A vravel
toto prirovnanie: Ktosi mal v svojej vinici
zasadený figovník, i prišiel a hľadal na
ňom ovocie, a nenašiel. (7)I povedal vi-
nohradníkovi: Hľa, tri roky prichádzam
a hľadám na tomto figovníku ovocie,
a nenachádzam. Vytni ho – načo[911] aj tú
zem znehodnocuje[912]? (8)No on mu v od-
vetu vraví: Pane, nechaj ho aj tento rok,
dovtedy, kým okolo neho skopem *zem*[913]
a nahádžem hnoja, (9)a ak by urodil ovo-
cie – ...nuž ale ak by nie, vytneš ho na-
budúce.

(10)I vyučoval v sobotu v jednej *zo* sy-
nagôg[914]. (11)A hľa, [bola *tam*] *jedna* žena,
majúca osemnásť rokov ducha nemoci,
i bola zhrbená[915] a úplne[916] nemohúca sa
vzpriamiť[917]. (12)A Ježiš, uvidiac ju, na
ňu zavolal[918] a povedal jej: Žena, si[919] uvoľ-
nená od[920] svojej nemoci. (13)A položil
na ňu ruky, i narovnala[921] sa naskutku
a oslavovala Boha. (14)No predstavený
tej[922] synagogy, horšiac sa[923], že Ježiš vy-
konal uzdravenie[924] v sobotu, vravel v od-
vetu davu: Je šesť dní, v ktorých sa má
pracovať, v tých teda prichádzajte a dá-
vajte sa uzdravovať[925], a nie dňa sobot-
ného. (15)Pán mu teda odvetil a povedal:
Pokrytci! Nie *je tak*, *že* každý *z* vás v so-
botu svoje hovädzie dobytča alebo osla
uvoľňuje[926] od jasieľ[927], odvedie a napája?
(16)A táto, ktorá je dcéra Abraháma,
ktorú Satan zviazal, hľa, *na* osemnásť ro-
kov, nemala byť sobotného dňa od tejto
väzby uvoľnená[926 1]? (17)A zakiaľ tieto veci
vravel, boli všetci, ktorí mu boli odpor-
cami[928], plní hanby[929] a všetok ľud sa rado-
val nad všetkými slávnymi vecmi[930], ktoré
sa od neho diali.

www.nmosr.eu

(18)I vravel: Čomu je podobné Božie
kráľovstvo a čomu ho pripodobním[931]?
(19)Je podobné zrnu horčice, ktoré *jeden*
človek vzal a hodil[932] do svojej záhrady,
i vyrástlo a stalo sa veľkým stromom
a v jeho konároch sa jali hradovať vtáci
neba. (20)A ďalej[933] povedal: Čomu pri-
podobním[931] Božie kráľovstvo? (21)Je
podobné kvasu, ktorý *jedna* žena vzala
a skryla do troch sát[934] múky, kým nebola
všetka[934] skvasená[934].

(22)I prechádzal mestá za mestami
a dediny za dedinami[935], vyučujúc a ko-
najúc si cestu[936] do Jerúsaléma. (23)A ktosi
mu povedal: Pane, či *je*[937] tých, ktorí majú
byť ušetrení[938], málo? No on k nim pove-
dal: (24)Usilujte sa stoj čo stoj[939] vstúpiť
úzkymi dverami, pretože mnohí, vravím
vám, budú žiadostiví[940] vstúpiť a nebudú
vládať. (25)Odkedy hospodár domu[940]
vstane a dvere pred *vami*[941 942] zamkne a za-
čnete stáť vonku a *na* dvere klopať a vra-
vieť: Pane, otvor nám, a riekne vám v od-
vetu: Nepoznám vás, odkiaľ ste – (26)tu
začnete vravieť: V tvojej prítomnosti sme
jedávali[943] a píjavali[943] a vyučoval si[943] v na-
šich uliciach. (27)I riekne: Vravím vám,
nepoznám vás, odkiaľ ste; odstúpte odo
mňa, všetci pôsobitelia neprávosti[944].
(28)Tam bude plač a zatínanie[945] zubov,
keď uvidíte Abraháma a Isáka a Jakóba
a všetkých prorokov v Božom kráľov-
stve[945], no seba[946] vyhnaných[938] von.
(29)I prídu od východu a západu a severu
a juhu a uľahnú v Božom kráľovstve[945] *ku*
stolu. (30)A hľa, sú poslední, ktorí budú
prvými, a sú prví, ktorí budú poslednými.

(31)V tej istej hodine pristúpili ktorísi
fariseji a vraveli mu: Vyjdi a poberaj sa
odtiaľto, pretože ťa Héródés chce[947] zabiť.
(32)I povedal im: Poberte sa a povedzte
tejto líške: Hľa, vyháňam démonov a do-
končujem liečby dnes a zajtra a tretieho
dňa dospievam k dokonalosti[948]; (33)jed-
nako sa musím poberať dnes aj zajtra
aj nasledujúceho *dňa*, pretože sa nepri-
púšťa[949], žeby prorok zahynul mimo[950]
Jerúsaléma. (34)Jerúsalém, Jerúsalém,
mesto, ktoré zabíja prorokov a kameňuje
tých, ktorí sú k nemu vyslaní[951], koľko ráz
som tvoje deti chcel zvolať[951] tak ako[951]
sliepka svoj kŕdeľ kurčiatok[952] pod krídla,
a nechceli ste[951]. (35)Hľa, váš dom sa vám
necháva, a vravím vám, že ma nijako neu-
vidíte, kým nedôjde *k tomu*, že poviete[953]:
Nech je požehnaný ten, ktorý prichodí
v mene Pána.

14 A keď prišiel[954] v sobotu zajesť
chleba do domu ktoréhosi *z* hod-
nostárov, *ktorý bol z* farisejov, stalo sa, že[251]
oni ho[955] bedlivo pozorovali[956]. (2)A hľa,
bol pred ním akýsi vodnateľný človek.
(3)A Ježiš v odvetu k tým zákonníkom[792]
a farisejom prehovoril, vraviac: Či je do-
volené v sobotu uzdravovať[957]? (4)A oni
stíchli. I pojal ho, vyliečil a prepustil,
(5)a k nim v odvetu povedal: Koho *z* vás
osol alebo hovädzie dobytča zapadne do
studne[958], aby ho hneď v sobotný deň ne-
vytiahol[959] nahor? (6)A na tieto veci mu
nedokázali podať námietku[960].

(7)A k hosťom[961] vravel prirovnanie,
všímajúc si[962], ako si vyberali popredné
miesta[963], i vravel k nim: (8)Keď[828] budeš
od voľakoho pozvaný[1] na svadobnú sláv-
nosť[964], neukladaj sa *ku stolu* na popredné
miesto[963], aby *sa* nebodaj[964] ne*stalo*, *žeby*
bol jeho hosťom[961] *voľakto* váženejší[965] *od*
teba (9)a *že*by prišiel ten, ktorý pozval
teba aj jeho, a riekol ti: uvoľni[966] miesto
tomuto, a tu *že*by si začal s hanbou zauji-
mať posledné miesto; (10)lež sa, keď[828] bu-
deš pozvaný[1], pober a usaď[967] na posledné
miesto, aby ti tvoj hostiteľ[961], keď[828] príde,
riekol: Priateľu[967], vystúp sem[968] vyššie. Tu
budeš pred všetkými, ktorí budú s tebou
ležať *pri stole*, mať[969] česť[970], (11)pretože
každý, kto sám seba povyšuje, bude po-
nížený[1 971], a kto sám seba ponižuje, bude
povýšený[1 971].

(12)A vravel aj svojmu hostiteľovi[961]:
Keď[828] budeš usporadovať[972] obed[973] alebo
večeru[973], nevolaj svojich priateľov[967] ani
svojich bratov ani svojich príbuzných ani
bohatých susedov, aby ťa niekedy[964] aj oni
zasa[974] nepozvali a *nedo*stalo sa ti odplaty;
(13)lež zvi, keď[828] budeš usporadovať[972]
pohostenie, chudobných, telesne poško-
dených[975], chromých, slepých, (14)a bu-
deš blažený, lebo nemajú *čím* ti odplatiť
– bude ti, pravdaže, odplatené[1] pri opä-
tovnom vstaní spravodlivých.

(15)A počujúc tieto veci ktosi *z* tých,
ktorí spolu ležali *pri stole*, povedal mu:

www.biblia.sk

Blažený, kto bude jesť chlieb v Božom
kráľovstve. (16)A on mu povedal: Akýsi
človek usporiadal veľkolepú[976] večeru[977]
a pozval mnohých; (17)a v hodinu tej ve-
čere[977] vyslal svojho nevoľníka povedať po-
zvaným[978]: Poďte[979], lebo všetko už je ho-
tové. (18)I začali sa všetci bez výnimky[980]
ospravedlňovať[981]. Prvý mu povedal: Kúpil
som pole a nutne musím vyjsť a pozrieť
ho; prosím ťa, maj ma *za* ospravedlne-
ného[981]. (19)A iný povedal: Kúpil som päť
párov[982] hovädzieho dobytka a poberám
sa ich vyskúšať[983]; prosím ťa, maj ma *za*
ospravedlneného[981]. (20)A iný povedal:
Zosobášil som sa s ženou a pre túto prí-
činu nemôžem prísť. (21)A ten nevoľník
do staviac sa[984] ohlásil[985] tieto veci svojmu
pánovi. Tu sa hospodár domu[985] rozhne-
val a tomu svojmu nevoľníkovi povedal:
Vyjdi rýchlo do ulíc a uličiek mesta a uveď
sem chudobných a telesne poškodených[68]
a chromých a slepých. (22)A nevoľník po-
vedal: Pane, čo si nariadil, sa stalo, a ešte
je miesto. (23)A pán povedal k nevoľní-
kovi: Vyjdi k cestám a plotom[986] a *kade-
koho* prinúť vstúpiť, aby môj dom bol na-
bitý[987], (24)lebo vám vravím, že ani jeden
z tamtých mužov, ktorí boli pozvaní[978],
mojej večere[977] neokúsi.

(25)I poberali sa s ním početné davy;
i obrátil sa a povedal k nim: (26)Ak vo-
ľakto prichodí ku mne a nemá v nená-
visti[988] svojho otca a mať a ženu a deti
a bratov a sestry a ešte aj svoje žitie[989], ne-
môže byť mojím učeníkom; (27)a ktokoľ-
vek[990] nenesie[991] svoj kríž a *ne*prichodí[992]
za mnou, nemôže byť mojím učeníkom.
(28)Ktože z vás, ak si želá[993] zbudovať
vežu, najprv nesadne a *ne*preratúva ná-
klad[994], či má, čo treba[995] na dohotovenie,
(29)aby sa mu nebodaj[996], keď položí jej
základ a nebude vládať *ju* dokončiť[997], ne-
začali všetci, ktorí pozerajú, posmievať
(30)a vravieť: tento človek začal budovať
a dokončiť[997] nezvládal? (31)Alebo ktorý
kráľ, poberajúc sa, žeby sa stretol v boji[998]
s iným kráľom, najprv nesadne a *ne*radí
sa, či má moc[999] vyjsť v *sile* desaťtisícich
proti tomu, ktorý na neho[1000] ide s dvad-
saťtisícimi? (32)A ak by nie, vyšle, ešte
zakiaľ on je ďaleko, posolstvo a žiada
podmienky[1001] mieru. (33)Tak teda ne-
môže byť mojím učeníkom nikto[1002] z vás,
kto sa nevzdáva všetkých vecí[1003], ktoré
sú jeho[1004]. (34)[Nuž,] soľ *je* dobrá[1004], no
ak aj soľ stratí svoju chuť[1004], čím sa na-
praví[1005]? (35)Nehodí sa ani do zeme ani
do hnoja; vyhadzujú ju von. Kto má uši
na počúvanie, nech počúva[1005].

15 A všetci vyberači dávok a hriešnici
sa *k* nemu približovali načúvať
mu; (2)a fariseji a pismári spoločne[1006]
hundrali, vraviac: Tento k *sebe* prijíma
hriešnikov a jedáva s nimi. (3)I povedal
k nim toto prirovnanie, vraviac: (4)Ktorý
človek z vás, majúc sto oviec a jednu
z nich stratiac, nezanecháva tých de-
väťdesiatdeväť v pustine a *ne*poberá sa
za tou stratenou[1007], kým ju nenájde?
(5)A nájduc nakladá *ju* radostne na svoje
plecia, (6)a príduc do domu, zvoláva pria-
teľov[1008] a susedov, vraviac im: Zaradujte
sa so mnou, pretože[1009] som tú svoju stra-
tenú ovcu našiel. (7)Vravím vám, že tak
bude v nebi radosť nad[1010] jedným kajúcim
hriešnikom *väčšia* ako nad[1010] deväťde-
siatdeviatimi spravodlivými, ktorí[1011] ne-
majú potrebu pokánia. (8)Alebo či ktorá
žena, majúca desať drachiem[1012], ak jednu
drachmu[1012] stratí, nezažíha lampu a *ne*vy-
metá dom a dovtedy starostlivo *ne*hľadá,
kým *ju* nenájde? (9)A nájduc zvoláva si
priateľky[1008] a susedy, vraviac: Zaradujte
sa so mnou, pretože[1009] tú drachmu[1012],
ktorú som stratila, som našla. (10)Tak,
vravím vám, nastáva pred Božími anjelmi
radosť nad[1010] jedným kajúcim hriešni-
kom. (11)I povedal: Akýsi človek mal
dvoch synov; (12)a mladší *z* nich otcovi
povedal: Otče, daj mi diel majetku, ktorý
na mňa pripadá. A on im rozdelil[1013], *čo
mal na* živobytie, (13)a ten mladší syn
po nie veľa dňoch všetko[1014] zhrabol a od-
cestoval[1014] do ďalekého kraja a tam svoj
majetok rozpusteným životom[1015] premr-
hal. (14)No keď všetko utratil[1016], nastal
po *celom* onom kraji tuhý[1017] hlad a on
začal mať nedostatok; (15)i pobral sa
a pripojil[1018] *k* jednému *z* občanov oného
kraja, i poslal ho na svoje polia pásť
svine. (16)I túžil naplniť[1019] svoje bruc-
ho zo strukov[1020], ktoré žrali tie svine,
a nikto mu nedával. (17)I prišiel sám do
seba a povedal: Koľkí námezdní robotníci

www.biblia.sk

môjho otca majú nazvyš chleba[1021] a ja tu
hyniem hladom! (18)Vstanem a pobe-
riem sa k svojmu otcovi a rieknem mu:
Otče, zhrešil som proti[1022] nebu a pred te-
bou; (19)nie som už hoden byť na zvaný[1]
tvojím synom – sprav ma sťaby jedným
zo svojich námezdných robotníkov.
(20)I vstal a dal sa[1032] k svojmu otcovi; no
zakiaľ bol ešte veľmi[1023] vzdialený, uvidel
ho jeho otec a pocítil vnútorný súcit[466],
i pribehol[1024] a padol[1025] na jeho šiju a vy-
bozkával ho. (21)A syn mu povedal: Otče,
zhrešil som proti[1022] nebu a pred tebou;
nie som už hoden byť nazvaný[1] tvojím
synom. (22)No otec povedal k svojim
nevoľníkom: Vyneste najlepšie[1026] rúcho
a odejte ho a dajte na jeho ruku prsteň
a na nohy opánky, (23)a priveďte a zabite
to vykŕmené teľa, i dajme sa jesť a rozve-
seľme sa[1027], (24)pretože[1009] tento môj syn
bol mŕtvy a opäť ožil, bol stratený[135] a na-
šiel sa. I začali sa veselit[1027]. (25)A jeho
starší syn bol na poli, a ako sa prichodiac
priblížil *k* domu, začul hudbu a tance[1028],
(26)i privolal si[1029] jedného *zo* sluhov
a prezvedal sa, čo tieto veci majú zname-
nať[1030]. (27)A on mu povedal: Prišiel tvoj
brat a tvoj otec zabil[1031] to vykŕmené teľa,
pretože ho pri dobrom zdraví dostal späť.
(28)I rozhneval sa a nechcel vojsť; a jeho
otec vyšiel a snažne ho prosil, (29)no
on svojmu otcovi v odvetu povedal: Hľa,
toľké roky ti otročím a tvoj príkaz som
nikdy neobišiel[1033], a mne si nikdy nedal
ani kozľaťa, aby som sa poveselil[1033] so svo-
jimi priateľmi[458]; (30)no keď prišiel tento
tvoj syn, ktorý tvoje živobytie prežral[1034]
s neviestkami, zabil[1031] si mu to vykŕmené
teľa. (31)No on mu povedal: Dieťa, ty si so
mnou vždy a všetky veci moje[1035] sú tvoje,
(32)no patrilo sa[1036] rozveselit[1033] a zara-
dovať, pretože[1037] tento tvoj brat bol mŕtvy
a opäť ožil, bol stratený[1037] a našiel sa.

16 A vravel aj k [svojim] učeníkom:
Bol akýsi bohatý človek, ktorý
mal správcu[1038], a ten bol u neho[1039] oho-
vorený[1040 1], ako by jeho vlastníctvo[1041] pre-
mrhával. (2)I zavolal ho a povedal mu:
Čo to o tebe počúvam? Odovzdaj vyúčto-
vanie[1041] svojej správy[1042], lebo už nebudeš
môcť byť správcom[1043]. (3)A ten správca[1038]
povedal sám v sebe: Čo mám spraviť[1044]?
Veď môj pán odo mňa odníma správu[1042].
Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím...
(4)Viem[1045], čo spravím[1044], aby ma, keď
budem zo správy zosadený[1], prijali[1046] do
ich domov. (5)I poprivolával si po jednom
všetkých dlžníkov[1047] svojho pána a pr-
vému vravel: Koľko dlhuješ môjmu pá-
novi? (6)A on povedal: Sto batov[1048] oleja.
A on mu povedal: Tu máš[1049] svoj úpis,
rýchlo sadni a napíš päťdesiat. (7)Nato
povedal inému: A koľko dlhuješ ty? A on
povedal: Sto korov[1048] pšenice. I vraví mu:
Tu máš[1049] svoj úpis a napíš osemdesiat.
(8)A ten pán sa o tom nespravodlivom
správcovi[1038 1050] vyslovil s uznaním[1051],
že[1052] sa zachoval prezieravo[1053], pretože
synovia tohto veku[1054] sú voči svojmu
pokoleniu[1055] nad synov svetla prezierave-
vejší[1053]. (9)A ja vám vravím: robte[1056] si[1056]
z mamonu nespravodlivosti[1057] priate-
ľov[458], aby vás, keď ho bude ubúdať[1058], pri-
jali[1046] do tých večných stanov[1059]. (10)Kto
je verný[1059] v najmenšom, je verný[1059]
aj vo veľkom[1060], a kto *je* nespravodlivý
v najmenšom, je nespravodlivý aj vo veľ-
kom[1060]; (11)ak ste sa teda neukázali[1061]
vernými[1059] v mamone nespravodlivom,
kto vám zverí to, *čo je* pravé? (12)A ak
ste sa neukázali[1061] vernými[1059] v tom, čo
patrí druhému, kto vám dá to, *čo je* vaše?
(13)Žiadny čeľadník nemôže byť nevoľní-
kom[1062] dvom pánom; veď alebo bude jed-
ného nenávidieť[1062] a druhého[1062] milovať,
alebo sa jedného pridrží[1062] a druhým[1062]
pohrdne. Nemôžete byť nevoľníkmi[1062]
Bohu aj mamonu.

(14)A všetky tieto veci počúvali aj fa-
riseji; ľúbili peniaze[1063] a zlomyseľne sa
mu poškľabovali[1064]. (15)I povedal im:
Vy ste takí, že[1065] sami seba pred ľuďmi
robíte spravodlivými[1066], no Boh vaše
srdce pozná, pretože čo sa medzi ľuďmi
vysoko cení[1067], *je* pred Bohom ohavnos-
ťou. (16)Zákon a proroci *boli* až po Jána;
odvtedy sa v blahej zvesti hlása Božie krá-
ľovstvo[1068] a každý sa do neho dobýja ná-
porom[1068], (17)no je ľahšie, žeby zašlo[1068]
nebo aj zem, než žeby zo zákona padla
jediná bodka[1068]. (18)Každý, kto prepúšťa
svoju ženu a sobáši sa s inou, cudzoloží,
a každý, kto sa sobáši s prepustenou od
muža, cudzoloží.

www.biblia.sk

(19)I bol akýsi bohatý človek, i odieval
sa *v* purpur a kment a denne si skvele[1069]
dopriaval[1070]; (20)a [bol] akýsi bedár
menom Lazar[, ktorý], posiaty vredmi,
ležal[1071] pri jeho vrátach[1072] (21)a túžil byť
nakŕmený[1] z[90] omrviniek, ktoré padali zo[90]
stola toho boháča; nadto[1073] prichádzali
aj psi a oblizovali jeho vredy. (22)I stalo
se, že ten bedár umrel a bol od anje-
lov odnesený[1] do náruče[1074] Abraháma.
A umrel aj ten boháč a bol pochovaný[1];
(23)a v háde[668] pozdvihol, súc[1075] v mu-
kách, svoje oči, i vidí zďaleka Abraháma
a v jeho náruči[1074] Lazara. (24)A on zvolal
a povedal: Otec Abrahám, zmiluj sa nado
mnou a pošli Lazara, aby namočil konček
svojho prsta *do* vody a ochladil môj jazyk,
pretože v tomto plameni trpím bolesť[1076].
(25)No Abrahám povedal: Dieťa, spomeň
si, že ty si v svojom živote plnou mie-
rou[1077] dostal svoje dobré[95] veci a Lazar
podobne veci zlé; no teraz sa tu potešuje
a ty trpíš bolesť[1076]. (26)A pri všetkom
tom[1078] je medzi nami a vami natrvalo
rozzevená[1079] veľká priepasť[1080] tak, aby[1081]
tí, ktorí chcú prestúpiť odtiaľto k vám,
nemohli, a tí odtadiaľ *aby* neprenikali
k nám. (27)I povedal: Prosím[1082] ťa teda,
otče, aby si ho poslal do domu môjho
otca, (28)lebo mám piatich bratov, tak,
aby[1080] im naliehavo svedčil[1083], aby nepri-
šli aj oni do tohto miesta múk. (29)No
Abrahám mu vraví: Majú Mojžiša a pro-
rokov, nech ich počujú[1084]. (30)No on po-
vedal: Vôbec nie, otec Abrahám, lež keby
sa k nim pobral voľakto od mŕtvych, dajú
sa na pokánie. (31)I povedal mu: Ak ne-
počúvajú Mojžiša a prorokov[1084], nedajú
sa presvedčiť[1085], ani keby voľakto vstal
spomedzi mŕtvych.

17 A k svojim učeníkom povedal: Je
nemysliteľné[1086], žeby nedoché-
dzalo[1087] ku príčinám úrazov[1087], jednako
beda *tomu*, cez koho k nim dochodí[1087].
(2)Vyplácalo by sa mu[1088] *lepšie*, keby
okolo jeho šije visel[1089] oslí[1090] žarnov[1090]
a *ke*by sa ním mrštilo do mora, než aby
dal jednému *z* týchto malých podnet
k úrazu[1090]. (3)Dávajte sami na seba po-
zor[1091]. Ak tvoj brat zhreší, napomeň
ho, a ak sa dá na pokánie, odpusť mu;
(4)a bárs by proti[1091] tebe zhrešil sedem
ráz za deň a sedem ráz sa k tebe navrátil
a vravel: kajam sa, odpustíš mu.
(5)A apoštoli Pánovi povedali: Pridaj
nám viery. (6)A Pán povedal: Keby ste
mali vieru ako zrno horčice, vedeli by ste
povedať[1092] tejto moruši: daj sa vykoreniť
a zasadiť[1093] v mori, a poslúchla by vás.
(7)No kto z vás, majúc nevoľníka, ktorý
orie alebo je pastierom[1094], *je* taký, že mu
povie, keď *on* vstúpi[1095], *idúc* z poľa: pri-
stúp a hneď[1096] sa usaď[1097] *ku stolu*? (8)Či
mu naopak[1098] neriekne: pripotuj, čo bu-
dem večerať[1099], opáš sa a obsluhuj ma,
kým sa najem a napijem, a ty sa naješ
a napiješ[1100] potom[1101]? (9)Je azda tomu
nevoľníkovi vďačný, pretože[146] vykonal tie
veci, ktoré boli rozkázané[1]? Nemyslím.
(10)Tak aj vy, keď[828] vykonáte všetky tie
veci, ktoré boli rozkázané[1] vám, vravte:
sme nanič hodní[1102] nevoľníci, máme vyko-
nané[1103], čo vykonať sme boli povinní.
(11)A keď sa poberal do Jerúsaléma,
stalo sa, že[251] on prechodil stredom
Samarie a Galiley; (12)a zakiaľ vchodil
do ktorejsi dediny, stretli ho desiati ma-
lomocní muži, a tí sa zďaleka zastavili.
(13)A oni pozdvihli hlas, vraviac: Ježišu,
Veliteľu[541], zmiluj sa nad nami! (14)A uvi-
diac *ich* povedal im: Poberte sa a ukážte sa
kňazom[1104]. A keď odchodili, stalo[1105] sa, *že*
boli očistení[1]. (15)A jeden z nich, uvidiac,
že bol vyliečený[1], sa vrátil späť, s hlasným
volaním[1106] oslavujúc Boha, (16)a padol
na tvár pri jeho nohách a ďakoval mu;
a to[1107] bol Samaritán. (17)A Ježiš v odvetu
povedal: Či neboli očistení[1] tí desiati? A tí
deviati – kde *sú*? (18)Nenašli sa, žeby
sa vrátili späť a vzdali Bohu chválu, iba
ak tento cudzorodec. (19)I povedal mu:
Vstaň a poberaj sa, pomohla ti[502] tvoja
viera.
(20)A na dopyt[1108] od farisejov, kedy
prichodí[1109] Božie kraľovanie[1109], im od-
vetil a povedal: Božie kraľovanie[1109] ne-
prichodí[1109] pozorovateľne[1110], (21)ani ne-
budú vravieť: hľa, tu, alebo: hľa, tam; veď
hľa, Božie kraľovanie[1109] je medzi vami.
(22)A k učeníkom povedal: Prídu dni,
keď budete túžiť uvidieť jeden *z* dní Syna
človeka, a neuvidíte; (23)a budú vám vra-
vieť: hľa, tu, alebo: hľa, tam – neodché-
dzajte ani sa za *nimi* nežeňte, (24)lebo

www.ros-bible.sk

ako svieti blesk, blýskajúci[1111] z tej *strany*
pod nebom k tej *strane* pod nebom, priam
tak bude *so* Syn*om* človeka v jeho deň.
(25)No najprv musí veľa vytrpieť a byť
od tohto pokolenia[1112] zamietnutý[1112].
(26)A ako[1113] sa dialo[1114] v dňoch Nóeho, tak
bude aj v dňoch Syna človeka: (27)jedli,
pili, ženili sa, boli vydávané[1115], až do dňa,
ktorého Nóe vstúpil do schrany, i prišla
potopa a všetkých[204] zahubila; (28)po-
dobne tiež, ako sa dialo[1116] v dňoch Lóta:
jedli, pili, kupovali, predávali, sadili, bu-
dovali, (29)no ktorého dňa Lót vyšiel zo[1117]
Sodomy, sa z[1117] neba dal pršať oheň a sira
a všetkých[204] zahubilo, – (30)podľa týchto
vecí bude tiež, ktorého dňa dochodí ku
zjaveniu[1118] Syna človeka[1119]. (31)Kto v onen
deň bude na streche[1120] a jeho zvršky[1120]
v dome, nech nezostupuje, žeby *si* ich
vzal[1120], a kto na poli, podobne – nech
sa nenavracia nazad. (32)Pamätajte na
Lótovu ženu. (33)Ktokoľvek sa bude usi-
lovať[1121] uchrániť[1122] si svoje žitie[989], stratí
ho, a ktokoľvek ho stratí, uchová[1123] ho.
(34)Vravím vám: tej[1124] noci budú dvaja na
jednom lôžku, jeden sa vezme *so sebou*[1125]
a druhý[496] sa ponechá; (35)dve budú
spolu[1126] melúce[1127], jedna sa vezme *so se-
bou*[1125] a druhá[496] sa ponechá[; (36)dvaja
budú na poli, jeden sa vezme *so sebou*[1125]
a druhý[496] sa ponechá[496]]. (37)A oni mu
v odvetu vravia: Kde, Pane? A on im pove-
dal: Kde *bude* telo, tam sa zletia[1128] supy[1128].

18 A vravel im aj prirovnanie o tom[1129],
že sa majú[1130] vždy modliť a neo-
chabovať; (2)i vravel: V ktoromsi meste
bol akýsi sudca, ktorý sa Boha nebál[1131] a na
človeka nemal ohľad[1131 1132]; (3)a v onom
meste bola *jedna* vdova, i prichádzala
k nemu a vravela: Obháj ma[1133] pred mo-
jím protivníkom[1134]. (4)A po *akýsi* čas sa
mu nechcelo, no potom[1101] sám v sebe pove-
dal: Hoci sa Boha nebojím a na človeka
ohľad nemám[1132], (5)no predsa, keďže
ma táto vdova nenecháva na pokoji[1135],
ju obhájim[1133], aby sem ustavične[1136] ne-
chodila a *ne*dopaľovala ma[1137]. (6)A Pán
povedal: Počujte, čo vraví ten nespravod-
livý sudca[1138]! (7)A Boh by vskutku[1139] ne-
vykonal obhájenie[1133] svojich vyvolených,
ktorí *k* nemu volajú dňom aj nocou, a má
s nimi trpezlivosť[1140]? (8)Vravím vám, že
ich obhájenie[1133] vykoná rýchlo. Jednako –
či azda Syn človeka príduc nájde na zemi
vieru?

(9)A k podaktorým[1129] tiež, ktorí sami
v seba dôverovali[1141], že sú spravodliví,
a ostatných znevažovali[1142], povedal toto
prirovnanie: (10)Do CHRÁMU vystúpili[134]
dvaja ľudia pomodliť sa, jeden farisej
a druhý[496] vyberač dávok. (11)Ten farisej
sa postavil a modlil sa sám vzhľadom na
seba[1129] takto[1143]: Bože, ďakujem ti, že nie
som priam taký ako ostatní *z* ľudí, lúpe-
živí[1144], nespravodliví, cudzoložníci, alebo
aj ako tento vyberač dávok; (12)dvakrát
do týždňa sa postím, zo všetkých vecí,
koľké nedobúdam[1145], odvádzam de-
siatky. (13)A ten vyberač dávok stál zďa-
leka a k nebu[1146] nechcel ani pozdvihnúť
oči, lež sa tĺkol v[1147] hruď, vraviac: Bože,
zľutuj sa nado mnou, hriešnikom[1148]!
(14)Vravím vám: do svojho domu zostú-
pil za spravodlivého uznaný[135] tento, *skôr*
ako tamten, pretože každý, kto sám seba
povyšuje, bude ponížený[1149], no kto sám
seba ponižuje, bude povýšený[1149].

(15)I prinášali[1150] mu aj nemluvňatá[1151],
aby sa ich dotýkal[1152], no uvidiac *to* učeníci,
okrikovali[1153] ich. (16)No Ježiš si ich[1154]
privolal a povedal: Nechajte dieťatká ku
mne prichádzať a nebráňte[1155] im, lebo
takýchto je Božie kráľovstvo. (17)Veru,
vravím vám: ktokoľvek neprijme Božie
kráľovstvo *tak*, ako dieťatko, nijako do
neho nevstúpi.

(18)A ktorýsi[777] hodnostár sa ho spý-
tal, vraviac: Dobrý[95] Učiteľu, čo musím
vykonať, aby som zdedil[1156] večný život?
(19)No Ježiš mu povedal: Čo mi vravíš
dobrý[95 1157]? Nikto nie je dobrý[95], iba jeden,
Boh. (20)Príkazy vieš: necudzolož[1157], ne-
vražď[1157], nekradni[1157], nesvedč[1157] krivo, cti
svojho otca a svoju mať. (21)A on pove-
dal: Tieto všetky veci som [si] od svojej
mladosti zachoval[1157]. (22)A Ježiš, počujúc
tieto veci, povedal: Chýba ti ešte jedno:
popredávaj všetky veci, koľké máš, a roz-
daj chudobným, a budeš mať poklad v ne-
besiach, a poď[1158], nasleduj ma (23)No on,
počujúc tieto veci, ostal preveľmi smutný,
lebo bol nesmierne bohatý. (24)No Ježiš,
zbadajúc[1159], že on ostal preveľmi smutný,
povedal: Ako sťažka vniknú[1160] tí, ktorí

www.biblia-online.sk

majú statky[1160], do Božieho kráľovstva!
(25)Áno, ľahšie je ťave vniknúť[1160] otvorom ihly ako boháčovi vniknúť[1160] do
Božieho kráľovstva. (26)A tí, ktorí *to*
počuli, povedali: A kto môže byť zachránený[1160]? (27)No on povedal: Veci ľuďom
nemožné sú možné Bohu[1160]. (28)A Peter
povedal: Hľa, my sme zanechali všetky[1161]
veci a dali sme sa ťa nasledovať. (29)A on
im povedal: Veru, vravím vám: niet nikoho, kto zanechal dom[1162] alebo rodičov
alebo bratov alebo ženu alebo deti pre
Božie kráľovstvo (30)*a* kto by vskutku[1163]
nedostal späť v tejto dobe mnohonásobok
a v nastávajúcom[1164] veku večný život.

(31)A vzal k *sebe* tých dvanástich
a povedal k nim: Hľa, vystupujeme[1165]
do Jerúsaléma a všetky veci, napísané
skrze[1166] prorokov *o* Synovi človeka, budú
dokonané[1167], (32)lebo bude vydaný národom[1168] a vysmiaty[1169] a stýraný a popľuvaný, (33)i zbičujú a zabijú ho a tretieho
dňa opäť vstane. (34)A oni *z* tých vecí
nepochopili nič; a táto reč[1170] bola pred
nimi[1171] skrytá[1172] a tomu, čo sa vravelo, nerozumeli[1173].

(35)A v *dobe* jeho priblíženia sa k Jerichu[1174] sa stalo, *že* pri ceste sedel akýsi
slepec a žobral. (36)A počujúc, ako
prechodil dav, prezvedal sa, čo toto má
znamenať[1030], (37)a dali mu vedieť[11], že
pomimo ide Ježiš, ten Nazarej. (38)I zavolal, vraviac[1175]: Ježišu, Synu Dávida,
zmiluj sa nado mnou! (39)A tí, ktorí išli
vpredu, ho zahriakali[1176], aby zamĺkol, no
on kričal oveľa väčšmi: Synu Dávida, zmiluj sa nado mnou! (40)A Ježiš sa zastavil
a naručil, žeby k nemu bol privedený,
a keď sa on priblížil, spýtal sa ho[, vraviac]: (41)Čo si želáš[1177], žeby som ti spravil? A on povedal: Pane, aby som prezrel.
(42)A Ježiš mu povedal: Prezri, pomohla
ti[1177] tvoja viera. (43)I prezrel naskutku
a nasledoval ho, oslavujúc Boha; aj všetok ľud uvidiac *to* vzdal Bohu chválu.

19 A vošiel a prechodil Jerichom;
(2)a hľa, muž volajúci sa menom
Zacheus, a on bol hlavným vyberačom
dávok; a ten bol bohatý, (3)a bol žiadostivý[1177] uvidieť Ježiša, kto *to* je, a pre dav
nemohol, pretože bol postavou[1177] malý.
(4)I predbehol[1178] a vyšplhal sa[1179] na *jednu*
sykomoru[1180], a by ho uvidel, pretože
onou *cestou* mal[609] prechodiť. (5)A ako
prišiel na to miesto, pozrel Ježiš hore
a uvidel ho, i povedal k nemu: Zacheus,
poponáhľaj sa a zostúp, lebo dnes musím[1181] ostať v tvojom dome. (6)I poponáhľal sa a zostúpil a radostne ho prijal[1182].
(7)A všetci[260] uvidiac *to* spoločne[1183] hundrali, vraviac: Vošiel sa ubytovať u hriešneho muža. (8)No Zacheus sa zastavil
a povedal k Pánovi: Hľa, polovice[1184] tých
vecí, ktoré sú moje[1185], Pane, dávam chudobným, a ak som z koho krivým obvinením čo vydrel, nahradzujem[1186] *to* štvornásobne. (9)A Ježiš k nemu[1187] povedal:
Tomuto domu sa dnes *do*stala záchrana,
keďže[1188] aj on je syn Abraháma; (10)veď
Syn človeka prišiel to, *čo je* stratené[1189],
vyhľadať a zachrániť.

(11)A zakiaľ oni počúvali tieto veci,
pripojil[1190] prirovnanie, pretože on bol
blízko Jerúsaléma a oni mysleli, že sa
Božie kraľovanie[1191] má[609] naskutku zjavovať[1192]; (12)povedal teda: Akýsi urodzený
človek sa pobral do ďalekého kraja prevziať[1193] si[1194] kráľovstvo[1191] a vrátiť sa späť.
(13)I povolal desiatich svojich nevoľníkov a dal im desať mín[1195] a povedal k nim:
Kým prídem[1196], obchodujte[1197]. (14)No
jeho občania ho nenávideli a za ním vyslali posolstvo s odkazom[459]: Neželáme
si[653], žeby sa kraľovania nad nami ujal
tento. (15)A keď to kráľovstvo prevzal[1198]
a zasa prišiel[1198], stalo sa, že[1199] povedal,
žeby mu boli zavolaní[1] títo nevoľníci, ktorým dal tie peniaze[1199], aby spoznal, čo kto
obchodovaním získal. (16)I predstúpil[1200]
prvý a vravel: Pane, tvoja mina[68] privyrobila[1201 1202] desať mín[68]. (17)I povedal mu:
Dobre[1203], statočný[1203] nevoľník; pretože si
sa ukázal[1204] verným[1204] v najmenšom, buď
nositeľom právomoci[1205] nad desiatimi
mestami. (18)A prišiel druhý[1206] a vravel:
Pane, tvoja mina[68] vyniesla[1201] päť mín[68].
(19)A povedal aj tomuto: A ty buď[1207] nad
piatimi mestami. (20)A iný[1208] prišiel
a vravel: Pane, hľa, tvoja mina[68], ktorú
som mal odloženú[135] v potnej šatke[1209],
(21)lebo som sa ťa bál, pretože si prísny[1210]
človek – zdvíhaš, čo si nepoložil, a žneš,
čo si nezasial. (22)Vraví mu: Budem ťa
súdiť z tvojich úst, zlý[1211] nevoľník; vedel

www.prosperita.sk

si, že ja som prísny[1210] človek, zdvíhajúci,
čo som nepoložil, a žnúci, čo som nezasial; (23)i prečo si moje peniaze[1199] nedal
do banky[1212]? A ja by som si ich príduc
vymohol s úrokmi. (24)A tým, ktorí pri
tom stáli, povedal: Vezmite[1213] od neho
tú minu[68] a dajte tomu, čo má tých desať mín[68]. (25)I povedali mu: Pane, má
desať mín[68]. (26)Áno, vravím vám, že
každému, kto má[1214], bude dané[1213], no od
toho, kto nemá[1214], od neho bude vzaté[1213]
aj to, čo má. (27)Okrem toho sem priveďte tamtých mojich nepriateľov, ktorí
si neželali[653 1214 1215], že by som sa ja nad
nimi ujal kraľovania, a predo mnou [ich]
pozabíjajte[1216].

(28)A povediac tieto veci, poberal sa
napred, vystupujúc[134] k Jerúsalému[1217].
(29)A ako sa priblížil k Bétfage[1217] a Bétanii
pri vrchu, ktorý sa volá Olivnica[1218], stalo
sa, *že* vyslal dvoch *zo* svojich učeníkov
(30)a povedal: Choďte do tej dediny
naproti, a v nej vstupujúc natrafíte *na*
osľa[1219] *tam* priviazané, na ktoré ešte
nikdy nikto *z* ľudí neusadol; uvoľnite[926]
ho a priveďte. (31)A ak sa vás kto bude
pýtať: prečo *ho* uvoľňujete[926], rieknete mu
takto: pretože[146] je ho treba *Pánovi[353].
(32)A tí vyslaní odišli a povodilo sa im[1220]
podľa *toho*, ako im povedal, (33)a zakiaľ
to osľa[1219] uvoľňovali[926], povedali k nim
jeho majitelia[1221]: Čo to osľa[1219] uvoľňujete[926]? (34)A oni povedali: Pretože[146] je
ho treba *Pánovi[353]. (35)I priviedli ho
k Ježišovi, narúcali[1222] na to osľa[1219] svojho
šatstva a vysadili Ježiša naň. (36)A zakiaľ
sa poberal, podstielali svojím šatstvom
na ceste.

(37)A zakiaľ sa blížil, už pri svahu
vrchu Olív, začal všetok[1223] zástup[25] učeníkov radostne silným hlasom chváliť
Boha za všetky mocné činy, ktoré uvideli;
(38)i vraveli: *Nech je* požehnaný Kráľ,
ktorý prichodí v mene Pána! Pokoj[153]
v nebi a sláva v najvyšších *miestach*!
(39)A podaktorí *z* farisejov z[90] davu
k nemu povedali: Učiteľu, napomeň[1224]
svojich učeníkov. (40)I povedal im v odvetu: Vravím vám: ak zamĺknu títo, dajú
sa kričať kamene. (41)A ako sa priblížil
a uvidel mesto, rozplakal sa[1225] nad ním
a vravel: (42)Keby si bolo spoznalo aj ty,
a *to* aspoň v tento tvoj deň, tie veci, *ktoré
sú* k tvojmu pokoju[1226]! No teraz[1227] sú pred
tvojimi očami[1228] skryté[1229], (43)pretože
na teba prídu dni, keď[1230] ťa tvoji nepriatelia obženú kolovou hradbou[1231] a obkolesia ťa a zovrú ťa zo všetkých strán[1232],
(44)i zrovnajú ťa so zemou, aj tvoje deti
v tebe, a nenechajú v tebe kameňa na kameni, za to, že si nespoznalo dobu svojho
navštívenia.

(45)I vstúpil do chrámu a začal vyháňať tých, ktorí v ňom predávali a kupovali, (46)a vravel im: Je napísané[1233]: Môj
dom je dom modlitby, no vy ste ho spravili pelechom[1233] lupičov[1233].

(47)I býval denne v chráme a vyučoval[1234] a veľkňazi a pismári boli dychtiví
ho zahubiť[1235], aj predáci ľudu, (48)a neprichodili na nič[1236], čo by spravili[1237], lebo
všetok[1238] ľud na ňom visel počúvajúc.

20 A v jeden *z* tých dní, zakiaľ on
v chráme vyučoval ľud a hlásal
blahú zvesť, sa stalo, *že* pristúpili[1239] veľkňazi a pismári so staršími (2)a povedali, vraviac k nemu: Povedz nám, akou
právomocou[1240] konáš tieto veci, alebo
kto je *ten*, ktorý ti túto právomoc[1240] dal.
(3)I povedal im v odvetu: Aj ja sa vás
čosi[1240] spýtam, i povedzte mi: (4)Jánov
krst – bol z neba či z ľudí? (5)A oni sa jali
medzi sebou[1241] zhovárať, vraviac: Ak povieme: z neba, riekne: prečo ste mu teda
neuverili? (6)No ak povieme: z ľudí, ukamenuje nás všetok[1238] ľud, lebo je presvedčený[1242], že Ján je[1243] prorok. (7)I odvetili,
že nevedia, odkiaľ, (8)a Ježiš im povedal:
Ani ja vám nemienim vravieť[1244], akou
právomocou[1240] tieto veci konám.

(9)A k ľudu začal vravieť toto prirovnanie: *Jeden* človek vysadil vinicu a prenajal[1244] ju roľníkom[1244] a *na* dlhší čas[1245]
odišiel zo zeme[1246]. (10)A v príslušnom
období vyslal k roľníkom[1244] nevoľníka,
aby mu dali z ovocia vinice. No tí roľníci[1244] ho zbili a odoslali naprázdno[98]
preč[97]. (11)I poslal ešte[1247] iného nevoľníka, no oni aj tamtoho zbili, zneuctili
a naprázdno[98] odoslali preč[97]. (12)I poslal
ešte[1247] tretieho, no oni aj toho[1248] doráňali
a vyhnali. (13)A ten pán vinice povedal:
Čo mám spraviť[1249]? Pošlem svojho milovaného syna; toho[1248] uvidiac, budú vari mať

www.mosaikpublishing.sk

ohľad[1250]. (14)No tí roľníci[1244] sa, uvidiac
ho, dohovárali medzi sebou[1241], vraviac:
Toto[1250] je dedič [poďte[1250]], snažme sa
ho zabiť[1250], aby sa dedičstvo stalo naším.
(15)I vystrčili ho von *z* vinice a zabili. Čo
im teda ten pán vinice urobí? (16)Príde
a zahubí tých roľníkov[1244] a vinicu dá dru-
hým. A počujúc *to* povedali: *To* nech sa
nestane[1251]. (17)No on sa na nich zahľadel
a povedal: Čo teda je toto, to, *čo stojí*[1252]
napísané[1253]: Kameň, ktorý budovatelia[1254]
zamietli[1254], ten bol spravený[1254] hlavou ná-
rožia[1254]? (18)Každý, kto na onen kameň
padne, bude roztrieštený[1254], a na koho
padne on, rozmece ho. (19)A veľkňazi
a pismári zadychtili v tej istej hodine[1255]
na neho položiť[1254] ruky (a zľakli sa davu),
lebo spoznali, že toto prirovnanie pove-
dal o nich[1256].

(20)I postriehli *si na neho*[1257] a vy-
slali sliedičov[1258], predstierajúcich, že sú
spravodliví, aby ho polapili v reči, na to,
žeby[1259] ho mohli odovzdať[1260] výkonnej
a právnej moci[1261] vladára. (21)I spýtali sa
ho[1262], vraviac: Učiteľu, vieme, že správne
hovoríš a vyučuješ a neprijímaš osobu[1263],
lež na základe pravdy[1264] vyučuješ Božej
ceste. (22)Je nám dovolené dávať[1264] cisá-
rovi daň či nie? (23)No *on*, vybadajúc[1265]
ich úskočnosť[1266], k nim povedal: Čo ma
pokúšate[1267]? (24)Ukážte mi denár[1267] – čí
obraz a nápis má? A oni v odvetu pove-
dali: Cisárov. (25)A on k nim povedal:
Nuž teda odvádzajte[1264 1267] cisárovi, čo
je cisárovo[1267], a Bohu, čo je Božie[1267].
(26)I nezvládali ho pred ľudom v reči[1268]
polapiť a zamĺkli, upadnúc v údiv[163] nad
jeho odpoveďou.

(27)A pristúpili podaktorí *zo* sadúke-
jov – *to sú* tí, ktorí popierajú[1269] opätovné
vstanie, – a spýtali sa ho[1262], (28)vraviac:
Učiteľu, Mojžiš nám napísal[1270], ak um-
rie voľačí brat, majúci ženu, a umrie[1271]
bezdetný, aby jeho brat tú ženu pojal
a spôsobil, aby jeho bratovi vyvstalo[1272] se-
meno. (29)Nuž bolo sedem bratov, a prvý
pojal ženu a umrel bezdetný. (30)I [po-
jal tú ženu] druhý[; aj ten[1273] umrel bez-
detný;] (31)aj tretí ju pojal a takisto aj
tí siedmi: detí neostavili a poumierali.
(32)A naostatok *zo* všetkých umrela aj
tá žena. (33)Pri opätovnom vstaní teda –
koho *z* nich sa stane[1274] ženou? *Za* ženu
ju predsa mali[1275] tí siedmi. (34)A Ježiš
im povedal: V manželstvo vstupujú a dá-
vajú sa[1275] synovia tohto veku[1276], (35)no
tí, ktorí boli[1277] uznaní[1254 1278] za hodných
dosiahnuť tamten vek[1276] a opätovné
vstanie[1279], *vstanie*[1280] spomedzi mŕtvych,
v manželstvo ani nevstupujú ani sa ne-
dávajú[1275], (36)ba ani umrieť už nemôžu,
lebo sú rovní anjelom a sú[1281] Božími
synmi, súc synmi opätovného vstania.
(37)No že sa mŕtvi kriesia[436], vyjavil[1282]
aj Mojžiš v *oddiele o*[436] ostružine[436], ako
Pána volá[1283] Bohom Abraháma a Bohom
Isáka a Bohom Jakóba; (38)no *on* je nie
Boh mŕtvych, lež živých, veď jemu žijú
všetci. (39)A ktorísi *z* pismárov v odvetu
povedali: Učiteľu, dobre[1284] si povedal;
(40)lebo už sa ho nič neodvažovali spy-
tovať.

(41)I povedal k nim: Ako *to*, *že* vravia[1285],
že Kristus je syn Dávida, (42)a Dávid
sám v knihe Žalmov vraví[1286]: Pán môjmu
Pánovi povedal: Seď po mojej pravici[1286],
(43)kým tvojich nepriateľov nepoložím
za podnož tvojich nôh? (44)Dávid ho
teda volá Pánom, i ako *to*, *že* je[1286] jeho
syn?

(45)A zakiaľ všetok ľud počúval, po-
vedal svojim učeníkom: (46)Majte sa na
pozore pred pismármi[1287], ktorí majú radi
prechádzanie[1288] sa v talároch[1288] a ľúbia
pozdravy na trhoviskách a popredné se-
dadlá v synagogách a popredné miesta[1289]
na hostinách[1289]. (47)ktorí pohlcujú domy
vdôv a ako zámienku konajú dlhé mod-
litby. Tým sa dostane prísnejšieho[1290] roz-
sudku[1291].

21 I pozrel hore a uvidel boháčov,
ktorí hádzali do pokladnice svoje
dary; (2)no uvidel aj akúsi biednu vdovu
hádzať tam dve leptá[1292] (3)a povedal:
Vravím vám pravdivo, že táto chudobná
vdova hodila viac *od* všetkých, (4)lebo
títo všetci[1293] medzi [Božie] dary nahá-
dzali z toho, čo im zvyšovalo, no táto
hodila so svojho nedostatku všetko[1293] ži-
vobytie, ktoré mala.

(5)A keď podaktorí o chráme vra-
veli, že je ozdobený krásnymi[1294] ka-
meňmi a zasvätenými darmi, povedal:
(6)Tieto veci, ktoré pozeráte – prídu

www.mos-pentecost.sk

dni, v ktorých sa neponechá kameň na
kameni, aby nebol[1295] zrúcaný[1295]. (7)I spý-
tali sa ho, vraviac: Učiteľu, kedy teda
tieto veci budú a aké *bude* znamenie, keď
sa bude schyľovať[1296] k nastávaniu týchto
vecí? (8)A on povedal: Hľaďte[1296], žeby
ste neboli zvedení[1295 1296], lebo v[1296] mojom
mene prídu mnohí a budú vravieť: som
to ja, a priblížila sa tá doba. Nepoberajte
sa [teda] za nimi. (9)No keď[1296] počujete
boje[1296] a neporiadky[1297], nedajte sa vyde-
siť, lebo tieto veci sa musia stať najprv,
ale konec ne*bude* hneď. (10)Tu im vravel:
Povstane národ proti národu a kráľov-
stvo proti kráľovstvu; (11)miestami budú
aj veľké zemetrasenia aj hlad a mor[1298];
budú aj strašné videnia[1299] aj veľké zna-
menia z[90] neba. (12)No pred všetkými
týmito vecmi položia svoje ruky na vás
a budú *vás* prenasledovať a[1300] vydávať do
synagôg a väzení a budete pre moje meno
vodení pred kráľov a vladárov; (13)no *to*
sa vám obráti na[1301] svedectvo. (14)Uložte
si teda v svojich srdciach nerozmýšľať[1302]
vopred, *ako* sa obrániť[1303], (15)lebo vám ja
dám ústa a múdrosť, ktorej všetci, ktorí
vám budú odporcami[1304], budú neschopní
protirečiť[1305] alebo odolať[1306]. (16)No bu-
dete zrádzaní[1307] aj od rodičov a bratov
a príbuzných a priateľov[1307], i spôsobia
smrť[1308] *podaktorých* z vás, (17)a stanete
sa pre moje meno od všetkých nenáви-
denými[1309]. (18)A nezahynie[1310] ani vlas
z vašej hlavy. (19)Svojou trpezlivou vytr-
valosťou[1311] získajte[1312] svoje duše. (20)No
keď uvidíte Jerúsalém obkolesovaný[1313] od
vojenských táborov, vtedy spoznajte, že
sa priblížilo jeho spustošenie; (21)vtedy
nech tí, *ktorí budú* v Júdsku, utekajú na
vrchy, a tí, *ktorí budú* vprostred neho[1314],
nech ustúpia von[1315], a tí, *ktorí budú* na
vidieku[1316] nech do neho[1314] nevchodia,
(22)pretože toto[1317] sú dni pomsty[1318], žeby
boli splnené[1] všetky veci, *ktoré stoja*[1252]
napísané. (23)No beda tým, ktoré budú
tehotné, a tým, ktoré budú dojčiť v oných
dňoch, lebo na zemi[1319] bude veľká strasť[1320]
a hnev *voči* tomuto ľudu, (24)i budú padať
ostrím meča[1321] a ako zajatci budú vedení
do všetkých národov, a Jerúsalém bude
od národov pošliapavaný, dokiaľ nebudú
doby národov naplnené[1]. (25)A budú zna-
menia na slnku a mesiaci a hviezdach,
a na zemi[1319] úzkosť[1322] národov v bez-
radnosti[1323] *za* revu[1324] mora a príboja,
(26)i budú ľudia zomierať[1325] od[1326] stra-
chu[1327] a čakania na tie veci, ktoré budú
prichodiť na obývaný svet[1328], lebo moci
nebies budú otrasené[1329]. (27)A vtedy
uvidia Syna človeka prichodiť v oblaku
s mocou a veľkou[1329] slávou. (28)A keď sa
tieto veci budú začínať diať, vzchopte[1330]
sa a pozdvihnite svoje hlavy, pretože
vaše oslobodenie[1331] sa blíži. (29)A po-
vedal im prirovnanie: Pozrite figovník
a všetky stromy: (30)keď[1332] už vyrašia,
sami od seba poznávate[1332] hľadením, že
leto je už blízko; (31)tak aj vy, keď[1332] uvi-
díte, že sa dejú tieto veci, vedzte[1332], že
je blízko Božie kraľovanie[1332]. (32)Veru,
vravím vám, že toto pokolenie[1332] nijako
nezájde[1332], kým sa všetky veci stanú.
(33)Nebo aj zem zájdu[1332], no moje slová
nijako nezájdu[1332]. (34)No dávajte sami
na seba pozor[1333], aby vaše srdcia nebo-
daj[996] neoťaželi pažravosťou[1334] a opil-
stvom a ustarostenosťou[1335] o živobytie
a onen deň *aby* na vás *ne*prikvačil[1336] ne-
nazdajky, (35)veď na všetkých, ktorí sú
usadení[1337] na tvári všetkej zeme[1319], príde
ako pasca. (36)Nespite[1338] teda a v každej
dobe proste, aby ste boli uznaní[1339] za
hodných uniknúť všetkým týmto veciam,
ktoré sa skoro[1340] budú diať, a zastať pred
Synom človeka.

(37)A býval vo dne v CHRÁME vyučujúc[1341] a v noci vychádzal a[1342] ostával vonku na vrchu[1343], ktorý sa volá Olivnica[1344], (38)a na úsvite k nemu v CHRÁME prichádzal všetok ľud načúvať mu.

22 I blížil sa sviatok nekvasených
chlebov, ktorému sa vraví Minu-
tie[206], (2)a veľkňazi a pismári hľadali *spô-
sob*[1345], ako by ho odpravili[1346], lebo sa báli
ľudu. (3)A do Júdu, ktorý bol prezývaný
Iskarióta a bol z počtu tých dvanástich,
vošiel Satan; (4)i odišiel a prehovoril[1347]
s veľkňazmi a dôstojníkmi[1348] o tom, ako
by im ho vydal. (5)I zaradovali sa a do-
hodli sa[1349] dať mu peniaze[1350]; (6)i pristal
na ujednanie[1351] a hľadal vhodnú príleži-
tosť vydať im ho stranou od davu.

(7)A nadišiel deň nekvasených chle-
bov, v ktorom sa Minutie[206] malo zabí-

www.tiberiaskoi.sk

jať[1352]; (8)i vyslal Petra a Jána a povedal:
Poberte sa a prihotovte nám Minutie[206],
aby sme mohli jesť[1352]. (9)No oni mu pove-
dali: Kde si želáš[653], žeby sme *ho* prihoto-
vili? (10)A on im povedal: Hľa, pri vašom
vstupe do mesta sa s vami stretne *jeden*
človek, nesúci hlinený krčah vody; dajte
sa ho nasledovať do toho domu, kam
bude vchodiť[1353], (11)a domácemu hos-
podárovi[1354] toho domu rieknete: Učiteľ
ti vraví: Kde je tá hosťovská izba, kde by
som so svojimi učeníkmi mohol jesť[1352]
Minutie[206]? (12)A onen vám ukáže veľkú
miestnosť na poschodí[1355], vystlanú[1356];
tam prihotovte. (13)I odišli a povodilo sa
im[1356] podľa *toho*, ako im riekol, a prihoto-
vili Minutie[206].

(14)A keď tá hodina nastala, usadil sa[1097]
a [dvanásti] apoštoli s ním. (15)A pove-
dal k nim: Túžbou som zatúžil[1357] s vami
toto Minutie[206] jesť[1352] skôr ako budem
trpieť[1358], (16)lebo vám vravím, že z neho
už ani neokúsim[1359] dovtedy, kým ne-
bude naplnené[1] v Božom kráľovstve[505].
(17)A prijal[1360] kalich, poďakoval a po-
vedal: Toto[1361] vezmite a rozdeľte medzi
seba, (18)lebo vám vravím, že z plodu[1362]
viniča ani neodpijem dovtedy, kým Božie
kraľovanie[505] nepríde. (19)A vzal chlieb,
poďakoval a rozlámal a podal im, vra-
viac: Toto je moje telo, ktoré sa dáva
za[1363] vás; toto konajte na pripomínanie
si[1364] mňa[1365]. (20)Takisto aj kalich po
večeri[1366], vraviac: Tento kalich *je* nová
zmluva[121] v mojej krvi[1367], ktorá sa vylieva
za[1363] vás. (21)Okrem toho[1368] *je*, hľa, so
mnou na[1369] stole ruka toho, ktorý ma vy-
dáva[1370]: (22)i poberá sa síce Syn človeka
podľa toho, *čo je* určené[135], jednako beda
onému človekovi, cez ktorého k jeho vy-
daniu dochodí[206]. (23)A oni sa medzi se-
bou[1241] začali dohadovať, kto z nich teda
asi je ten, ktorý toto hodlá páchať[1371];
(24)a nastala medzi nimi aj zvada[1372] *o* to,
kto *z* nich sa má považovať[1373] za *naj*väč-
šieho[1374 1375]. (25)A on im povedal: Králi
národov nad nimi[1376] panujú, a tí, ktorí
nad nimi[1376] vykonávajú právomoc, sa vo-
lajú[1377] dobrodincami; (26)no vy nie takto,
lež *naj*väčší[1374] medzi vami nech je ako
*naj*mladší[1374] a vodca ako ten, ktorý obslu-
huje. (27)Ktože je väčší: ten, ktorý leží *pri*
stole, či ten, ktorý obsluhuje? Či nie ten,
ktorý leží *pri stole*? No ja som vprostred
vás ako ten, ktorý obsluhuje, (28)a vy ste
tí, ktorí ste so mnou vytrvali[1378] v mojich
pokušeniach[1379], (29)a ja vám udieľam[1380],
ako[762] mi môj Otec udelil[1380], kráľovstvo,
(30)aby ste v mojom kráľovstve[505] jedli
a pili pri mojom stole a sedeli[1381] na trô-
noch, súdiac dvanásť kmeňov Israéla.

(31)A Pán povedal: Šimon, Šimon, hľa,
Satan si vás vypýtal na preosiatie[1382] ako
pšenicu, (32)no čo sa týka teba, vyprosil
som si ja, aby tvoja viera nezlyhala[1383]; a ty,
obrátiac[1384] sa raz, upevňuj[1385 1386] svojich
bratov. (33)A on mu povedal: Pane, som
hotový s tebou sa poberať aj do väzenia
aj na smrť[1387]. (34)A on povedal: Vravím
ti, Peter: dnes kohút ani nemukne[1388] skôr
ako trikrát popriež[1389], že ma poznáš.

(35)A povedal im: Keď som vás vysie-
lal[1386] bez peňaženky a kapsy a opánok, či
vám nastal nedostatok voľačoho? A oni
povedali: Ničoho. (36)Povedal im teda:
Ale teraz, kto má peňaženku, nech sa
jej chopí, podobne aj kapsu, a kto nemá,
nech predá svoju šatu[1389] a kúpi meč[1389],
(37)lebo vám vravím, že sa na mne ešte
musí byť dokonané[1390] toto, to, *čo stojí*[1252]
napísané[1391]: A bol započítaný[1391] medzi
bezzákonných[1391]. Veď tie veci, ktoré sa tý-
kajú mňa, tiež majú koniec[1392]. (38)A oni
povedali: Pane, hľa, tu *sú* dva meče[1389].
A on im povedal: Je dosť[1393].

(39)I vyšiel a podľa svojej[320] obyčaje sa
pobral na vrch Olív, a dali sa ho nasleda-
vať aj učeníci. (40)A ocitnúc sa na mieste,
povedal im: Modlite sa, žeby ste sa nedo-
stali[1394] do pokušenia. (41)A sám sa od nich
vzdialil[1395] asi *na* dohodenie kameňom,
i pokľakol a modlil sa, (42)vraviac: Otče,
ak chceš[1396] tento kalich preniesť mimo
mňa[1397]...; jednako nech sa moja vôľa[585]
nestane, lež *vôľa*[1398] tvoja. (43)A z[1117] neba
sa mu ukázal anjel, posilňujúci ho[1399];
(44)a ocitnúc sa v zápase[1403], modlil sa
usilovnejšie[1400], a jeho pot sa stal sťaby
veľkými kropajami krvi, stiekajúcimi[1401]
na zem. (45)I vstal od svojej[1393] modlitby,
prišiel k [svojim] učeníkom a zisťuje, že
oni od zármutku usínajú[1402]; (46)i pove-
dal im: Čo spíte? Vstaňte a modlite sa, aby
ste sa nedostali[1394] do pokušenia.

www.biblia.sk

(47)Zakiaľ ešte hovoril, hľa, dav,
a pred nimi prichodil ten, ktorému sa
vravelo Júdas, jeden *z* tých dvanástich,
a priblížil sa *k* Ježišovi, žeby ho pobozkal. (48)A Ježiš mu povedal: Júdas, vydávaš Syna človeka bozkom?

(49)A tí okolo neho, zbadajúc[1429], čo
bude, [mu] povedali : Pane, či máme
udrieť[1404] mečom[1321 1405]? (50)A jeden, ktorýsi z nich, udrel veľkňazovho nevoľníka
a odsekol[1406] jeho pravé ucho. (51)A Ježiš
v odvetu povedal: Až potiaľto nechajte
tak; a siahol na to jeho ucho a zhojil ho.
(52)A Ježiš povedal k veľkňazom a dôstojníkom CHRÁMU[1407] a starším, ktorí na
neho prišli[1407]: Ako na lupiča ste vyšli
s mečmi[1321] a obuškami[1321]? (53)Keď som
s vami[1408] denne býval v CHRÁME, nevystreli ste na mňa ruky; ale toto[195] je tá vaša
hodina a právomoc tmy.

(54)I zatkli[1409] ho a *od*viedli a uviedli
[ho] do veľkňazovho domu, a Peter *ho* z ďaleka nasledoval. (55)A keď oni vprostred
nádvoria[1409] zažali oheň a spolu zasadli,
sedel Peter uprostred nich; (56)a akási
slúžka ho uvidela sedieť v[1410] žiare *ohňa*,
i uprela *k* nemu zrak[1411] a povedala: A tento
bol[1412] s[1413] ním. (57)No on [ho] zaprel, vraviac: Žena, nepoznám ho. (58)A zakrátko
ho uvidel iný a riekol: A ty si[1412] z nich. No
Peter povedal: Človeče, nie som. (59)A po
odstupe asi jednej hodiny dotvrdzal[1414]
ktosi ďalší, vraviac: Istože[1415] pri ňom[1408]
bol aj tento, veď je tiež[1415] Galilejec.
(60)A Peter povedal: Človeče, neviem, čo
vravíš. A naskutku, zakiaľ ešte hovoril, sa
ozval[1416] kohút, (61)a Pán sa obrátil a zahľadel sa na Petra, i upamätal sa Peter na
výrok Pána, ako mu povedal: Skôr ako sa
dnes kohút ozve[1416], trikrát sa ma odriekneš[1416]. (62)I vyšiel Peter von a horko sa
rozplakal[1416].

(63)A tí muži, ktorí ho mali medzi
sebou[1417], sa mu bijúc *ho* posmievali,
(64)i obostreli ho a spytovali sa, vraviac:
Prorokuj[1418], kto ťa to[1418] tresol? (65)A vraveli k nemu[1419] veľa iných urážlivých[1420]
vecí.

(66)A ako nastal deň, zišlo sa[1421] staršovstvo ľudu, aj veľkňazi aj pismári,
a vyviedli[1422] ho do ich rady[1423], i vraveli:
Ak si ty KRISTUS, povedz nám. (67)I povedal im: Ak vám poviem, nijako neuveríte, (68)a ak sa spýtam, vôbec nijako
mi neodpoviete ani[1424] ma neprepustíte;
(69)no odteraz bude Syn človeka sedieť
po pravici[1425] Božej moci. (70)A všetci povedali: Ty teda si Boží Syn? A on k nim
riekol: Vy vravíte, že ja som. (71)A oni
povedali: Čo nám je ešte treba[1425] svedectva? Veď sme *to* sami počuli od
jeho úst. (**23**:1)A všetko[1425] ich
množstvo povstalo a zaviedli ho
k Pilátovi[1426].

(2)I začali ho obžalúvať a vravieť: Zistili
sme, že tento[1427] prevracia[1428] náš národ
a bráni dávať dane cisárovi, a vraví sám
o sebe, že je Kristus, Kráľ. (3)A Pilát sa ho
spýtal, vraviac: Ty si ten Kráľ Židov? A on
mu v odvetu riekol: Ty vravíš. (4)A Pilát
povedal k veľkňazom a davom: Na tomto
človekovi nezisťujem[1430] žiadnej viny[1431].
(5)No oni dotierali[1432], vraviac: Poburuje[1433]
ľud, vyučujúc po celom Júdsku, počnúc
od Galiley, až sem. (6)No Pilát sa, počujúc o Galilei, spýtal, či ten človek je
Galilejec, (7)a dozvediac sa[1434], že je z *oblasti* právomoci Héróda, postúpil ho[1435]
Héródovi; ten bol v tých dňoch sám[1436]
tiež v Jerúsaléme. (8)A Héródés, uvidiac
Ježiša, sa veľmi zaradoval, lebo uvidieť ho
si už dávnejšie[1437] želal[653], pretože o ňom
veľa počúval a nádejal sa uvidieť voľajaké
znamenie od neho sa dejúce. (9)I spytoval sa ho dosť mnohými slovami[1438], no on
mu nič nedal za odpoveď; (10)a veľkňazi
a pismári *tam* stáli a horlivo[1439] ho obžalúvali. (11)A Héródés so svojou družinou[1440]
si ho znevážil[1441] a vysmial sa *mu*; obliekol
ho *v*[1442] skvelý úbor a poslal ho Pilátovi
späť[1435]. (12)A Pilát a Héródés sa v ten istý
deň stali navzájom priateľmi[458]; prv totiž
proti sebe trvali[1443] v nepriateľstve.

(13)I zvolal si Pilát veľkňazov a hodnostárov a ľud a (14)povedal k nim: Tohto
človeka ste mi priviedli, ako by odvracal[1444] ľud, a hľa, ja som, pred vami *ho* vyšetriac[1445], nezistil[1430] na tomto človekovi
žiadnej viny[1431] *čo do*[1446] tých vecí, pre ktoré
proti nemu podávate žalobu[1447], (15)ba[1448]
ani Héródés – veď som vás na neho odkázal[1435], a hľa, nie je od neho spáchané[1449]
nič hodného smrti. (16)Potrescem ho[1450]
teda a prepustím. (17)(I bol nútený jed-

www.biblia.sk

ného im na sviatok[1451] prepúšťať.) (18)No
oni hromadne[1452] vykrikovali, vraviac:
Preč s týmto[1453] a prepusť nám Barabbu
(19)(ktorý[1454] bol uvrhnutý[1454] do väzenia
pre akési v meste nastavšie povstanie
a vraždu). (20)Pilát ich teda opäť oslo-
vil[1455], lebo by bol rád Ježiša prepustil[1456],
(21)no oni na *to*[1457] volali, vraviac: Ukrižuj,
ukrižuj[1458] ho! (22)A on k nim tretí
raz povedal: Čože tento spravil zlého?
Nezistil[1430] som pri ňom nič, za čo by si
zaslúžil smrť[1459]; potrescem ho[1450] teda
a prepustím. (23)No oni silnými hlasmi
naliehali, vyprosujúc si jeho ukrižova-
nie, a ich [a veľkňazov] hlasy nadobúdali
prevahu[1460]. (24)I rozsúdil Pilát, žeby sa
stalo podľa ich prosby[1461], (25)a prepustil
toho, ktorý bol uvrhnutý[1454] do väzenia
pre povstanie a vraždu, ktorého si vypro-
sovali, a Ježiša vydal ich vôli[1462].

(26)A ako ho odvádzali, chytili aké-
hosi Šimona, Kyrénčana[1462], prichodia-
ceho z[1117] poľa, a naložili na neho[1463] kríž,
žeby ho za Ježišom niesol. (27)A nasle-
doval ho početný zástup[25] ľudu, aj žien,
ktoré *pre* neho bedovali a nariekali[1464].
(28)A Ježiš sa obrátil k nim a povedal:
Dcéry Jerúsaléma, neplačte nado mnou,
lež plačte samy nad sebou a nad svojimi
deťmi, (29)pretože, hľa, prichodia dni,
v ktorých rieknu: Blažené neplodné,
a útroby[1465], ktoré nerodili[1466], a prsia[1467],
ktoré nekŕmili[1466]. (30)Vtedy začnú vra-
vieť vrchom: padnite na nás, a pahor-
kom: zastrite nás, (31)pretože, ak na ze-
lenej[1468] drevine[1469] robia tieto veci, čo sa
má stať na suchej? (32)I boli s ním vedení
aj dvaja iní[1470], zločinci, žeby[1471] boli od-
pravení[1472]; (33)a keď prišli na to miesto,
ktoré sa volá Lebka, ukrižovali ho tam, aj
tých zločincov, ktorého sprava a ktorého
zasa zľava. (34)A Ježiš vravel: Otče, od-
pusť im, veď nevedia, čo robia. A rozde-
ľujúc jeho šatstvo medzi seba, hádzali[1473]
lós; (35)a ľud stál a pozeral, a [s nimi] sa
zlomyseľne poškľabovali[1474] aj hodnostári,
vraviac: Druhých zachraňoval[1475], nech za-
chráni[1475] sám seba, ak tento je Kristus,
Boží vyvolený. (36)A posmievali sa mu aj
vojaci, pristupujúc, podávajúc[1476] mu ocot
(37)a vraviac: Ak si ty ten Kráľ Židov,
zachráň[1475] sám seba. (38)A bol nad ním
aj nadpis [na(d)písaný[1477]][1477] gréckymi
a rímskymi a hebrejskými písmenami:
Toto[57] je ten Kráľ Židov.

(39)I tupil ho[1478] jeden *z* tých zločin-
cov, ktorí boli povesení[1479], a vravel: Či
si ty nie Kristus? Zachráň[1475] sám seba
aj nás! (40)No ten druhý[1470] mu v odvetu
dohováral[1480], vraviac: Nebojíš sa Boha
ani ty? Veď si pod tým istým súdom[1481].
(41)A my, pravdaže, spravodlivo, lebo sa
nám dostáva odplaty hodnej[1482] tých vecí,
ktoré sme napáchali, no tento nespáchal
nič nemiestneho. (42)I vravel Ježišovi:
Spomeň si na mňa [Pane], keď prídeš
v svojom kráľovstve[1483]. (43)A Ježiš mu
povedal: Veru, vravím ti: dnes budeš so
mnou v raji.

(44)A bola asi šiesta hodina, i na-
stala po celej zemi[1483] tma až do hodiny
deviatej; (45)a slnko sa zatemnilo[1484]
a opona chrámu sa uprostred rozčesla[1484].
(46)A Ježiš zvolal silným hlasom a po-
vedal: Otče, do tvojich rúk zverujem[1485]
svojho ducha. A povediac toto, skonal[1486].
(47)A stotník, uvidiac, čo sa stalo, oslá-
vil[1487] Boha, vraviac: Skutočne bol tento
človek spravodlivý. (48)A všetky davy,
ktoré sa spolu dostavili na toto podí-
vanie[1488], spozorujúc tie veci, ktoré sa
stali, sa vracali späť, tlčúc sa do [svojich]
hrudí[1489]. (49)A všetci jeho známi stáli
zďaleka, aj tie ženy, ktoré ho spolu nasle-
dovali[1490] od Galiley a videli tieto veci.

(50)A hľa, muž menom Jozef, ktorý
bol radcom[1491], muž dobrý[95] a spravod-
livý (51)(ten[1273] nebol uzrozumený[135] s ich
rozhodnutím a skutkom[1492]), z Arimatey,
mesta Židov, ktorý [sám tiež] očakával
Božie kraľovanie[585] – (52)ten[1273] pristú-
pil *k* Pilátovi a vyprosil si Ježišovo telo;
(53)i sňal ho[1493] a zavinul ho[1493] do plátna
a uložil ho[1493 1494] v hrobke do skaly vysek-
anej, v ktorej ešte nikto neležal. (54)A bol
deň Prípravy[1495] a nastával sobotný súm-
rak[1496]. (55)A tie ženy, ktoré[43] s ním
boli prišli z Galiley, sa *ho* dali v pätách[1497]
nasledovať a pozreli tú hrobku a ako
jeho telo bolo uložené[1]. (56)A vrátiac
sa späť, prihotovili voňaviny a masti[1498],
a v sobotu síce podľa príkazu ustali[1499],
24 no prvého[1500] *dňa* po sobote[1500] na
samom začiatku[1501] svitania prišli

www.biblia.sk

ku hrobke, nesúc tie voňaviny, ktoré pri-
hotovili. (2)I našli kameň[1502] od hrobky
odvalený[135], (3)a vstúpiac nenašli telo
Pána Ježiša. (4)A čo ony boli vzhľadom
na to zmätené[1503], stalo sa, že[251] hľa, za-
stali pri nich[1504] dvaja muži v žiariacich[1505]
úboroch; (5)a keď ony ostali vyľakané
a skláňali tváre k zemi, povedali k nim:
Čo hľadáte živého medzi mŕtvymi[1506]?
(6)Tu nie je, lež bol vzkriesený[1507]; spo-
meňte si, ako *k* vám prehovoril, súc ešte
v Galilei, (7)a vravel: Syn človeka musí
byť vydaný[1] do rúk hriešnikov[1508] a ukrižo-
vaný[1], a tretieho dňa opäť vstať. (8)I spo-
menuli si na tie jeho výroky, (9)a vrátiac
sa od tej hrobky späť, dali o všetkých
týchto veciach vedieť[1509] tým jedenástim
a všetkým ostatným. (10)A *to* bola tá
Mária z Magdaly[1509] a Jana a Mária, *mať*
Jakuba a ostatné s nimi, ktoré tieto veci
vraveli k apoštolom; (11)a tie ich výroky
im v ich očiach pripadli ako táranina[1510],
i neverili[1511] im. (12)No Peter vstal a zabe-
hol ku hrobke, a nahnúc sa[1512] vidí pruhy
plátna[1513] ležať samotné, i odišiel do-
mov[1514], diviac sa, čo sa to[1515] stalo.

(13)A hľa, v ten istý deň sa dvaja
z nich poberali do *jednej* dediny, vzdia-
lenej od Jerúsaléma šesťdesiat stadií[1516],
ktorej *bolo* meno Emmaús, (14)a tí[1517] sa
spolu[383] rozprávali o všetkých týchto ve-
ciach, ktoré sa prihodili. (15)A čo sa oni
rozprávali a spolu uvažovali[1518], stalo sa,
že[1503] sa priblížil sám Ježiš a poberal sa
s nimi, (16)no ich oči boli pod mocou[1519],
takže[1520] ho nerozpoznali[1521]. (17)I povedal
k nim: Aké sú to[1317] slová, ktoré si idúcky
navzájom vymieňate, a ste skľúčení[1522]?
(18)A jeden [z nich], ktorému *bolo* meno
Kleopas, k nemu v odvetu povedal: Ty si
v Jerúsaléme na návšteve samotný, že[251]
ti sú nie[1523] známe[1524] veci, ktoré sa v ňom
v týchto dňoch stali? (19)I povedal im:
Aké? A oni mu povedali: Veci týkajúce
sa Ježiša, Nazareja[1525], ktorý sa prejavil
ako[1526] prorok[1527], mocný v čine i slove
pred Bohom a všetkým ľudom, (20)aj
ako ho veľkňazi a naši vládcovia vydali
k odsúdeniu na smrť[1528] a ukrižovali ho,
(21)a my sme sa nádejali, že on je *ten*,
ktorý si má[609] vykupovať Israéla – nuž ale
k tomu všetkému[1529] dnes už odvtedy, čo
sa tieto veci stali, plynie tento tretí deň.
(22)Ale[1530] vyviedli nás z miery[1531] aj kto-
rési ženy spomedzi nás, *do*stanúc sa za
svitania k jeho[1532] hrobke (23)a nenájduc
jeho telo, prišli a vraveli, že uzreli aj vi-
denie anjelov, ktorí vravia, že on žije.
(24)A ktorísi *z* tých, *čo sú* s nami, k tej
hrobke odišli a zistili, *že je* tak, podľa
toho, ako povedali aj tie ženy, no jeho
neuvideli. (25)A on k nim povedal:
Ó, nemysliaci[1533] a srdcom leniví[1534] spo-
čívať vierou na[1535] všetkých veciach, ktoré
prehovorili[1536] proroci! (26)Či nemusel
Kristus tieto veci vytrpieť a vstúpiť do
svojej slávy? (27)A jal sa im, počnúc
od Mojžiša a od všetkých prorokov,
podrobne[1537] vykladať[1538] vo všetkých tých
Písmach veci jeho sa týkajúce. (28)I pri-
blížili sa k tej dedine[691], kam sa poberali,
a on sa naoko robil, *ako by* sa *chcel* pobe-
rať ďalej; (29)i jali sa ho nútiť[1539], vraviac:
Ostaň u náso, veď je k večeru a deň sa na-
chýlil. I vstúpil ostať s nimi[1541]; (30)a keď
sa u nich[1540] uložil *ku stolu*, stalo sa, *že*
vzal chlieb a požehnal, i rozlámal a po-
dával[1542] im. (31)I boli ich oči otvorenér[1]
a rozpoznali[1521] ho, a on im od očí zmi-
zol[1544]. (32)I povedali k sebe navzájom: Či
v nás naše srdce nehorelo[1545], ako *k* nám
na ceste hovoril [a] ako nám otváral[1543]
Písma? (33)I vstali tej istej hodiny a vrá-
tili sa späť do Jerúsaléma, i zastihli[1546]
tých jedenástich a tých, *ktorí boli* s nimi,
spolu pohromade[1547], (34)ako vraveli: Pán
bol skutočne vzkriesený[1507] a objavil[1548] sa
Šimonovi. (35)A oni vyprávali, čo *sa stalo*
na tej ceste, a ako sa im pri lámaní[1549]
chleba dal poznať[1550].

(36)A čo vraveli tieto veci, zastal
uprostred nich on sám a vraví im: Pokoj
vám. (37)No oni, ostanúc vydesení a vyľa-
kaní, mysleli, že vidia[1551] ducha. (38)I po-
vedal im: Čo ste znepokojení[1552] a prečo vo
vašich srdciach vzchodia rozumova-
nia[1553]? (39)Pozrite moje ruky a moje
nohy, že som *to* ja sám; ohmatajte ma
a pozrite, duch predsa nemá mäsa a kostí,
ako[762] pozorujete, že mám ja. (40)A pove-
diac toto, ukázal im svoje[320] ruky a svoje[320]
nohy; (41)a zakiaľ oni od radosti ešte ne-
verili[1554] a divili sa, povedal im: Máte tu
voľačo na jedenie? (42)A oni mu podali[1542]

www.biblia.sk

kus[1555] pečenej ryby a od plástu medu,
(43)i vzal a pred nimi[1556] zajedol.
(44)A povedal im: Toto[1317] *sú* slová, ktoré
som k vám prehovoril[1536], súc ešte
s vami[1541], že všetky veci, napísané o mne
v Mojžišovom zákone a prorokoch a žal-
moch[1557], musia byť splnené[1].
(45)Tu otvo-
ril[1543] ich myseľ, žeby chápali Písma,
(46)a povedal im: Tak je napísané a tak
musel Kristus trpieť[1558] a tretieho dňa
vstať spomedzi mŕtvych; (47)a v[1559] jeho
mene sa *musí* všetkým národom[276], poč-
núc od Jerúsaléma, kázať[1560] pokánie
a odpustenie hriechov; (48)a svedkami
týchto vecí ste vy. (49)A hľa, ja na vás vy-
sielam prísľub[1561] môjho Otca, no vy
dovtedy, kým nebudete odiati[1] mocou
z výsosti, ostaňte[1562] v meste.

(50)A vyviedol ich von až k Bétanii,
i pozdvihol svoje ruky a požehnal ich,
(51)a zakiaľ ich žehnal, stalo sa, *že* sa od
nich odlúčil[1563] a bol vznášaný[1564] do neba.
(52)A oni sa mu poklonili a s veľkou
radosťou sa vrátili späť do Jerúsaléma;
(53)i boli ustavične v chráme, chváliac
a velebiac[1565] Boha.

www.milos-pavlik.sk

LUKÁŠ

1 V dejovom zmysle.
2 Al. „ako je známe“.
3 Vl. „priložili ruku“, „vzali do ruky vec“.
4 Al. „po poriadku spísať“, „usporiadať“.
5 Al. „výklad“, „vylíčenie“.
6 Al. „udalostiach“.
7 Al. „medzi nami s plnou istotou preukázaných“, „o ktorých medzi nami panuje plné presvedčenie“.
8 Al. „pobočníkmi“ al. vôbec „služobníkmi“ (s osobitným poslaním), ako v 1 Kor. 4:1. Tento výraz (gr. „*hypéretés*“) prekladám zvyčajne, kde je to vhodné, slovom „zriadenec“ (Mat. 5:25 a i.).
9 Al. „zvidelo al. pozdalo sa aj mne“.
10 D. „zhora“, tj. „od prameňa“, no aj „z neba“, viď Ján 3:3, pozn. 103.
11 Viď Mat. 2:8.
12 Al. „ktorý som všetky veci… vysledoval al. vystopoval“, dokonavý minulý čas so zdôrazňujúcim významom („dôkladne oboznámil a dobre ich poznám“).
13 Al. „v patričnom slede“, „premyslene“.
14 Al. „ti *ich* vypísať“.
15 Al. „vznešený“, titul vysoko postavených Rimanov.
16 Viď Mat. 7:16, pozn. 281.
17 Al. „istotu“.
18 Al. „záležitosti“, „predmetov“.
19 Viď Marek 1:4, pozn. 4.
20 Al. „triedy“, viď 1 Par. 24:7–19, smena Abiu sa tam spomína vo v. 10.
21 Viď Rim. 1:32, pozn. 95.
22 Vl. „podľa *toho*, že“.
23 D. „v svojich dňoch“.
24 Tj. „keď jeho smena bola na rade“.
25 Viď kap. 2:13.
26 Al. „bol v hodine… vonku, modliac sa“.
27 Viď Mat. 2:3, pozn. 23.
28 Vl. „napadala“, „pripadla“.
29 Vl. „vošlo al. vniklo v sluch“.
30 Viď Mat. 1:16; 2:1.
31 Značí „Hospodin je milostivý“.
32 Al. „nastane ti radosť a jasot“.
33 Al. „nad jeho zrodením“, „pri príležitosti jeho zrodenia“; viď v. 47, pozn. 81.
34 D. „ešte“.
35 Vl. „z“, no predložka naznačuje čas, odkedy sa tak bude diať.
36 Viď Mat. 19:12.
37 Al. „navráti(ť)“.
38 Viď Ján 3:36, pozn. m), tu odvodené prídavné meno.
39 Tj. „správneho zmýšľania“, „prezieravosti“, súvisí s „prezieravému“ u Mat. 7:24. Tu vl. „v (správnom) zmýšľaní“, predložka vyznačuje povahu ich novej cesty.
40 Al. „zriadený“, „ochotný“, „pohotový“, tvar slovesa u Mat. 11:10 preloženého „upraví“.
41 Al. „priamo pred Bohom“, tj. „Bohu stále poruke na akúkoľvek službu“.
42 Vl. „blahú zvesť o týchto veciach“.
43 Viď Mat. 2:6.
44 V dejovom zmysle; čo do v. 15 viď pozn. 380 k Mat. 9:22.
45 D. „v tom“ („videli čosi divné v tom“).
46 Viď Mat. 25:5; 7:16.
47 Al. „kynul“, „robil posunky“.
48 Al. „sama seba“; „utajila sa“, vl. „ukryla al. utajila sa dookola“, „obklopila al. obostrela sa tajnosťou“, „uchýlila sa do prísneho al. úplného súkromia“. Sloveso má, v N. Zákone len tu, zosilňujúcu predponu, ktorá mu dáva takýto význam.
49 Al. „ukrývala sa *po*“, viď Mat. 4:2, pozn. 98.
50 Al. „mesta v Galilei“, D. „mesta Galiley“.
51 Vl. „kadivá“, tj. „pálenia kadiva“.
52 Viď 1 Peter 3:12.
53 Nesúvisí s „pred“ vyššie.
54 Al. „milosťou“, „omilostnená“ (v. 28), „milosť“ (v. 30).
55 Al. „pri jeho slove“, viď v. 14, pozn. 33.
56 Viď Mat. 2:3, pozn. 23, tu sloveso s predponou, ktorej význam vyjadruje „načisto“ vyššie.
57 D. „tento“.
58 Al. „čo toto má byť“.
59 Tj. „akej povahy“, „aký má zmysel a význam“.
60 Al. „maternici“, vl. „bruchu“, no nie ako „útroby“ napr. vo v. 41.
61 Al. „nazve (sa)“ (vv. 32, 35), „nazývala“ (v. 36), ako vo vv. 13, 31.
62 Božie meno, hebr. „*Éljón*“, viď 1 Mojž. 14:18.
63 „Hospodin, Boh“, jediný výskyt tohto pomenovania v evanjeliách.
64 Al. „ujme sa kraľovania“.
65 Viď Mat. 18:32; 1:25.
66 Al. „padne na teba“, „zachváti ťa“.
67 Viď Marek 9:7.
68 Viď v. 13.
69 Al. „volá“, D. „jej, tej volanej“, charakter osoby bez ohľadu na čas.
70 Al. „takzvanej neplodnej“.
71 D. „každá“.
72 Al. „reč“, „výrok“, ako vo v. 38.
73 Al. „zárodok“, „plod“ (nie ako vo v. 42), ako „novorodenca“ v kap. 2:12.
74 Vl. „pozdvihla hlas“, sloveso odvodené od „hlas“ nižšie a vyskytujúce sa v N. Zákone iba tu.
75 Viď Mat. 13:26.
76 D. „v jasote“.
77 Viď Ján 1:14.
78 D. „bude splnenie“ (al. „uskutočnenie“, „dokonanie“).
79 Al. „velebí“, vl. „zveličuje“.
80 Al. „zajasal“.
81 Predložka ako „pri“ vo v. 14, „nad“ vo v. 29. Značí, že Boh je pohnútkou, podnetom tohto jasotu ducha.
82 Al. „Vysloboditeľovi“.

www.milosrdnik.eu

83 Al. „poníženie“.
84 Al. „volať al. nazývať (nie ako vo vv. 31n.) blaženou“.
85 Al. „uviedol v činnosť“.
86 Al. „moc“, „vládu“, „mocne zapôsobil“.
87 Al. „rozohnal“.
88 Viď Rim. 1:30.
89 Al. „rozume“, viď Mat. 22:37.
90 D. „od“.
91 Al. „ponížených“, „pokorných“.
92 Obdobne ako v kap. 17:10, pozn. 1103, tu na rozdiel od neurčitého času vo v. 24.
93 V stavovom (no viď Mat. 7:25, pozn. 300) a zdôrazňujúcom zmysle („prevraveným s trvalou platnosťou“).
94 D. „zaplnil“.
95 Viď Mat. 7:11.
96 Al. „bohatstvo“.
97 Vl. „von“.
98 Viď Marek 12:3.
99 Al. „pomohol Israélovi, svojmu sluhovi“.
100 Neurčitý čas („*často* al. *veľa ráz* prehovoril“, alebo aj v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
101 D. „do veku“.
102 D. „bol vyplnený al. naplnený“.
103 Al. „zrodila“, ako vo v. 13.
104 D. „okolo bývajúci“, „okolití obyvatelia“.
105 D. „zveličoval“, „zväčšoval“.
106 Al. „že Pán rozhojňoval svoj súcit s ňou“.
107 Viď v. 32; vo v. 59 tiež „chceli al. zamýšľali ho nazvať“.
108 Al. „vzhľadom na meno“, „na základe mena“, tá istá predložka ako „v“ vo v. 47.
109 D. „čo“, „čím“ („akým menom“).
110 D. „napísal, vraviac“.
111 D. „otvorené“, no výraz v texte sa lepšie hodí vzhľadom na nasledovné slovo „jazyk“.
112 Al. „žehnajúc al. dobrorečiac Bohu“, v. 68 obdobne.
113 D. „nastal“.
114 Al. „rečiach“, „výrokoch“, viď v. 37, pozn. 72; al. „sa všetky tieto veci preberali v rozhovoroch“.
115 Al. „Čím len“.
116 Al. „vyslovil proroctvo“.
117 Al. „vykonal“, „uskutočnil“, ako vo v. 72: „uskutočnil“ to, čo otcovia s vierou očakávali. Viď Ján 8:56.
118 Al. „záchrany“, v. 71 obdobne.
119 D. „od veku“.
120 Al. „od“, „z *moci*“, tá istá predložka ako „z“ v ďalšom texte.
121 Viď Mat. 26:28.
122 D. „ktorú odprisahal“, no sloveso nesúvisí s „prísahu“ vyššie, viď Skut. 2:30, pozn. 115.
123 D. „konali“.
124 Viď Mat. 4:10.
125 Viď v. 32.
126 D. „pre útroby súcitu nášho Boha, v ktorých“.
127 D. „východ“, tj. „slnka“; LXX tak preložili „výhonok“ napr. u Jer. 23:5.
128 Al. „objaviť sa tým“, viď Tit. 2:11.
129 Al. „predstavenia sa Israélovi“, „verejného vystúpenia pred Israéla“.
130 Al. „výnos“, „nariadenie“, „rozhodnutie“.
131 D. „žeby sa spisoval al. bol spisovaný celý obývaný svet“.
132 Al. „došlo najprv“.
133 Al. „pojímať do súpisu“ (v. 3), „pojatý do súpisu“ (v. 5), sloveso ako „spisovať“ vo v. 1, pozn. 131.
134 Tj. smerom nahor.
135 V stavovom zmysle.
136 Viď kap. 1:57.
137 Al. „chlieve“.
138 Al. „hosťovskej izbe“, viď kap. 22:11; Marek 14:14.
139 Al. „nemali“ (v. 7), „ktorú bude mať všetok ľud“ (v. 10), D. „im nebolo“, „ktorá bude všetkému ľudu“.
140 Vl. „v poľných ovčincoch al. salašoch“, „prenocujúci pod širým nebom“.
141 D. „hliadkujúci hliadky“, možno hebraizmus ako v kap. 22:15, pozn. 1357, potom azda v zmysle „verne al. starostlivo hliadkujúci“.
142 Al. „v tom istom kraji sa vonku zdržiavali a v noci nad svojím stádom hliadky konali pastieri“.
143 Al. „nad nimi“.
144 Al. „ich vôkol ožiarila“.
145 Al. „nastrašili sa veľkým strachom“ (v. 9), „nebojte sa“ (v. 10).
146 Al. „že“.
147 Viď Mat. 2:2.
148 Al. „Vysloboditeľ“.
149 Viď kap. 1:41, pozn. 36.
150 Al. „pri tom anjelovi ocitol“, ako „prišiel“ u Marka 1:4.
151 Vl. „množstvo“.
152 D. „chváliacich Boha a vraviacich“.
153 Al. „mier“.
154 Viď Mat. 11:26; 9:10.
155 D. „tí ľudia, pastieri“.
156 D. „prejdime“, „preniknime“.
157 Al. „hneď“, „nože zájdime“.
158 Viď kap. 1:37.
159 Al. „vydali sa náhlivo na cestu“.
160 Al. „podarilo sa im nájsť“, výraz naznačuje, že to bol výsledok predchádzajúceho usilovného hľadania.
161 Al. „o tej reči, ktorá *k* nim bola prehovorená“.
162 Predložka ako „o“ vo v. 17.
163 Viď Mat. 8:27.
164 Al. „starostlivo“, viď Marek 6:20, pozn. 233.
165 Vl. „zostavujúc a porovnávajúc *ich*“.
166 Predložka ako „v“ v kap. 1:47.
167 D. „i („*kai*“) bolo“, podobné použitie spojky „*kai*“ ako v spojení „stalo sa, že“, viď Mat. 9:10.
168 Al. možno „ich dni“.
169 D. „vyviedli“, smerom nahor.
170 2 Mojž. 13:2, 12, 15.
171 Al. „bude nazvané“.
172 3 Mojž. 12:6, 8.
173 Vl. „oddaný (Bohu)“, „uctivý (k Bohu)“.
174 Viď Mat. 1:22; 2:12, pozn. 41.
175 Vl. „neuvidí Pánovho Krista“ (no viď 1 Kor. 11:20, pozn. 427), tj. „Hospodinovho Pomazaného“ Starého Zákona.

www.mlodosprawk.eu

176 Tj. „v moci Ducha“, „súc vedený Duchom“.
177 D. „voviedli“.
178 D. „vykonať pri ňom“, vl. „okolo neho“.
179 Al. „prijal“, „uchopil“.
180 Vl. „i al. aj on“, no spojka „i“ sa tu dá chápať aj v zmysle pozn. 167 k v. 21.
181 Al. „do svojej náruče“.
182 Viď kap. 1:64, pozn. 112.
183 Al. „Panovník“, „Veliteľ“ (tj. „svojich nevoľníkov“), „Neobmedzený Vládca“, viď Sk. 4:24.
184 Al. „prostriedok záchrany“, vl. „to, čo prináša vyslobodenie al. záchranu“, „čo je spásonosné“.
185 D. „do tváre“ (Sk. 3:13).
186 Al. „kmeňov“, „národov“, no nie ako vo v. 32; tu množné číslo slova obvykle prekladaného „ľud“, viď Zjav. 7:9, pozn. 214.
187 Al. „sa divili“.
188 Vl. „postavený“, „položený“, „stojí“, „leží“.
189 Ako „na“ vyššie.
190 Al. „bude protirečiť“, charakter „znamenia“ bez ohľadu na čas.
191 D. „prejde“.
192 Tj. „dôjde aj k tomu, že prenikne“.
193 Iný výraz ako u Mat. 26:47; značí dlhý a široký oberučný meč s takou dlhou rukoväťou ako čepeľ, alebo vari kopiju s veľmi dlhou a širokou čepeľou. V N. Zákone iba tu a na niekoľkých miestach knihy Zjavenia, v LXX sa na preklad jedného a toho istého hebrejského slova značiaceho „meč“ užíva niekedy tento a inokedy onen výraz, ktorý je použitý u Mat. 26:47 a inde v Novom Zákone.
194 Viď Mat. 8:34; vzťahuje sa na v. 34.
195 D. „táto“.
196 D. „bola pokročilá v mnohých dňoch“.
197 D. „do“, tj. „už tak dlho“. Podľa niektorých rukopisov „asi“.
198 D. „neodstupovala“.
199 Al. „prosbami“.
200 Al. „zastala pri *tom*“, ako vo v. 9, pozn. 143.
201 Podľa niektorých rukopisov „Bohu“.
202 Al. „plne sa priznávala *k* al. vyznávala Pánovi“, „vzdávala Pánovi celým srdcom chvály“, al. možno „odpovedala Pánovi chválami“.
203 Výraz je použitý ako podstatné meno („očakávateľom“).
204 Viď Mat. 24:39.
205 Al. „priazeň“, ako vo v. 52.
206 Viď Mat. 26:2.
207 D. „sa stal dvanásťročným“.
208 Tj. „svoj pobyt tam po“.
209 Al. „vytrval“, „ostal späť“.
210 Vl. „*to* nespoznali al. sa nedovedeli“.
211 V dokonavom zmysle („pomysliac si“, „keďže im napadlo“).
212 Al. „usilovne ho hľadali“, v. 45 obdobne.
213 D. „pátrajúc“.
214 Viď Mat. 12:33.
215 D. „boli ohúrení“ v dejovom zmysle.
216 Al. „trýznivú úzkosť“.
217 Tu tiež jednoducho „Čo“.
218 Tj. „zamestnaný vecmi“. Táto väzba sa v takomto zmysle v N. Zákone vyskytuje ešte len v 1 Tim. 4:15.
219 Al. „ten výrok (ako v kap. 1:37, pozn. 72; 3:2), ktorý k nim prehovoril“ (v. 50), „výroky“ (v. 51), viď v. 17; iný výraz ako „vo veciach“ vo v. 49.
220 V stavovom zmysle; al. „podriaďoval sa im“, zaujímal trvalo taký postoj.
221 Al. „dôkladne“, „plne“, taký je zmysel zosilňujúcej predpony nasledovného slovesa, inej ako vo v. 19.
222 Viď Mat. 6:27.
223 Tu vhodnejšie takto ako „milosti“, vzhľadom na nasledovné „u… ľudí“.
224 Viď Mat. 27:2; 14:1.
225 Al. „tetrarchom kraja itúrejského a“.
226 Al. „voči“.
227 D. „prišiel do… kraja… kážuc“; prechodník možno chápať ako v texte alebo „prišiel… a kázal“.
228 Značí viac ako „slová“, viď 1 Kor. 1:5.
229 Is. 40:3–5.
230 Viď Mat. 3:3.
231 Al. „pokrivené“.
232 Al. „hrboľaté cesty hladkými“; D. „budú krivé *miesta* v priamy *chodník* a hrboliny v hladké cesty“.
233 Viď kap. 2:30.
234 Viď Mat. 3:13, 7, 8, 9.
235 Viď Mat. 3:10; 5:40.
236 Al. „sa podelí s tým“.
237 Viď Mat. 3:13.
238 Vl. „Čo máme vykonať aj my“ („povedz aj nám, čo…“).
239 Al. „nevydierajte“, D. „nevytriasajte“, „nepretriasajte“, tj. „aby ste z neho vytriasli preniaze“.
240 Neurčitý čas („nie že sa toho pri voľakom dopustíte“).
241 Al. „vystačujte“.
242 Viď Mat. 5:25, pozn. 175; 24:39.
243 Viď Marek 1:7.
244 Viď Mat. 3:11, pozn. 89.
245 D. „v Svätom Duchu a ohni“, viď Mat. 3:11; netýka sa slova „vodou“ vyššie v tomto verši.
246 Al. „napomínajúc“, „povzbudzujúc“.
247 Viď Mat. 14:1.
248 Al. „usvedčovaný“, viď Ján 3:20, pozn. 129.
249 Al. „čo sa týkalo al. vo veci Héródiady, ženy“, nižšie obdobne.
250 Vl. „priložil“.
251 Viď Mat. 9:10.
252 D. „uzamkol Jána“, slovesomá predponu, ktorej význam vyjadruje opis v texte; možno chápať aj v zosilnenom zmysle („uzamkol Jána do tuhej väzby“).
253 D. „vo väzení“.
254 Tu – nie nižšie – hádam možno chápať aj obdobne ako Mat. 12:25n., pozn. 520.
255 D. „v Duchu“, tj. „v moci Ducha“, viď Mat. 3:11.
256 Viď Marek 1:13, pozn. 12.
257 Al. „nič nezjedol“.

www.mlosavlikel.sk

258 Viď Mat. 4:4.
259 D. „v bode času“.
260 Viď Mat. 6:32.
261 Tj. „právomoc nad týmto všetkým“, al. možno „oblasť právomoci“ (viď kap. 23:7), „výsostné územie“, „ríšu“, „panstvo“.
262 Al. „komu chcem“.
263 Viď Mat. 4:10, 5, 6.
264 Al. „starostlivo al. bezpečne ochrániť“, „vziať do starostlivej al. bezpečnej ochrany“, al. i „pod svojou ochranou *cez všetko* previesť“. Sloveso má, v N. Zákone iba tu, zosilňujúcu predponu tohto významu.
265 Viď Mat. 4:6, 7.
266 Al. „skúšanie“, „zvádzanie“.
267 D. „až do *iného* obdobia“; vari i v zmysle „kým sa mu nenaskytla iná príležitosť“.
268 Tu oproti Mat. 4:24, pozn. 125, doslovný preklad.
269 Al. „vyživený“, „odchovaný“.
270 Al. „prečítať“, „vykonať čítanie“.
271 Viď Mat. 7:9.
272 Al. „knižka“, „knižku“, vl. „zvitok“; preto nižšie „rozvinul“, „zvinul“.
273 Al. „vyhľadal“, „našiel“.
274 D. „bolo“, znenie v texte odlišuje túto výraznejšie stavový zmysel vyjadrujúcu väzbu od častejšie (napr. tu vo vv. 4 a 8) na uvádzanie miest zo St. Zákona používaného sloves. tvaru, prekladaného úslovím „je napísané“.
275 Is. 61:1n.
276 Viď Marek 13:10.
277 Al. „prepustenie“, „oprostenie“; „prepustených“, „oprostených“, vl. „v oslobodení“ atď.
278 Al. „priaznivý“, „príjemný“.
279 Al. „napäto hľadeli“.
280 V pôvodine prostý 3. pád („venovali mu napätú pozornosť“).
281 V stavovom, vo v. 21 (kde preniká aj zmysel dejový, viď Mat. 7:25, pozn. 300) aj zosilnenom („plne al. dokonale splnené“) zmysle.
282 Tj. „prisvedčovali“ al. „kladne sa o ňom vyjadrovali“.
283 Viď kap. 1:14 pozn. 33, v. 29 pozn. 55 a v. 47 pozn. 81.
284 Al. „pôvabu“, „ľúbeznosti“, „ľúbych slovách“.
285 Al. „isto“.
286 Tu vari aj „príslovie“.
287 Ako vo v. 19, tu v zmysle „vážený“, „ocenený“.
288 Viď Marek 12:14, pozn. 517.
289 Al. „zatvorené“.
290 D. „nastal(a)“; netýka sa v. 34.
291 Al. „do sidónskej Sarepty“, D. „do Sarepty Sidónie“; v. 31 obdobne.
292 Al. „hrebeňa“, „chrbta“, D. „na obočie“, podľa podoby horského útvaru.
293 Podľa niektorých rukopisov „zbudované, aby“.
294 Al. „strmhlav“.
295 Viď Mat. 7:28.
296 D. „pretože jeho slovo bolo v právomoci“.
297 Viď Marek 1:24, 25.
298 Al. „úžas“, vl. „stŕpnutie“, „zmeravenie“, porov. Marek 1:27, kde „zmeraveli *od úžasu*“ je od tohto výrazu odvodené sloveso.
299 D. „spolu hovorili k sebe“.
300 Viď Marek 1:27.
301 Viď kap. 9:1, pozn. 583.
302 Al. „povesť“, „chýr“, „ohlas“, vl. „zvuk“, „šum“, „huk“.
303 Viď v. 14.
304 D. „vychádzala“, sloveso ako vo v. 22, no nie ako vo vv. 14, 36 a 41n.
305 Viď Mat. 4:24, pozn. 128.
306 Al. „silnou“, „ťažkou“, vl. „veľkou“, odborný lekársky výraz.
307 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
308 Vl. „pristúpil“.
309 Viď Mat. 4:11, 24, pozn. 127.
310 D. „na jedného každého“.
311 D. „naliehal“, „doliehal“.
312 D. „od“, ako vo v. 3; rovnozvučná je aj predpona nasledujúcich slovies „zostúpili“ a „oplakovali“. Netýka sa „z“ vo v. 3.
313 Al. „sa pustil“, „odrazil“, „zavesloval“, „zamieril“, v. 4 obdobne.
314 Al. „do hlbokej *vody*“.
315 Al. „lov“ (v. 4), „úlovkom“ (v. 9).
316 Al. možno „Majstre“, no nie „Učiteľu“. Toto slovo znamená voľakoho, kto je nadriadený al. predstavený al. má právo rozkazovať druhým (dalo by sa povedať „Šéf“, keby tento výraz nemal takú pouličnú príchuť); v N. Zákone sa vyskytuje len u Lukáša a používa sa tu iba o Kristovi.
317 Ako „výrok“ v kap. 3:2 a inde.
318 D. „na (tj. „na základe“) tvojej reči“; inak, aj pokiaľ ide o slová „nad tým záťahom“ vo v. 9, viď kap. 4:22, pozn. 283.
319 Al. „obkľúčili“, vl. „dovedna uzavreli“, „zovreli“, „zomkli“.
320 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
321 Vo v. 7 „*metochoi*“, vo v. 10 „*koinónoi*“, viď Hebr. 2:14; „spoločníkmi“ v zmysle spoločného vykonávania živnosti.
322 Viď kap. 23:40; nesúvisí s „druhom“ vyššie.
323 Vl. „chopili sa *toho* spolu s nimi“.
324 D. „vyjdi“.
325 Viď kap. 4:36.
326 Vl. „zaživa loviť al. chytať“; možno chápať aj v zmysle „budeš lovcom“.
327 Al. „jal sa prosiť“.
328 Viď Mat. 8:2–4.
329 Al. „prines“, ako u Mat. 8:4 a Marka 1:44, no tu je sloveso bez predmetu a preto sa lepšie hodí „obetuj“, lebo to predmet nevyžaduje. Inak vari „prines *obeť*“.
330 D. „reč“ (nie ako v kap. 4:37), „slovo“.
331 Viď kap. 4:14.
332 Al. „tým“.
333 Al. „čuť“.
334 Al. „byť uzdravovaní“.
335 Al. „no“.

www.milosavlik.eu

336 Al. „sa zdržiaval v ústraní“.
337 Kým sa davy schádzali, čakal On v ústraní, zamestnaný modlitbou.
338 Al. „boli *tam* sediaci“.
339 Viď Marek 2:3, pozn. 48.
340 Viď Mat. 12:46n., pozn. 551; 6:10.
341 Tu na rozdiel od v. 18 zdrobnenina („ležadielkom“, „postieľkou“, v. 24 obdobne).
342 Al. „zoslali“, „zniesli“, „zvesili“, „spustili“, ale iný výraz ako u Marka 2:4, kde je to isté sloveso ako tu vo vv. 4n.
343 Viď Mat. 9:2; 7:16.
344 Al. „naskutku pred všetkými vstal“, no iné sloveso ako vo vv. 23n., to isté ako „vstal“ vo v. 28.
345 Viď Marek 5:42, pozn. 212.
346 Vl. „nepravdepodobné“, „neočakávané“.
347 Al. „zbadal“, no nie ako vo v. 20, „všimol si“.
348 Viď Mat. 9:9; 16:4.
349 Al. „rozsiahle“, „bohaté“, „skvelé“, vl. „veľké“.
350 Al. „a bol *tam* početný dav vyberačov… ležali *pri stole*“.
351 Al. „k“ („obracali sa s týmito slovami k nim“).
352 Al. „jedávate a píjate“, ako vo v. 33.
353 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.
354 Tu na rozdiel od Mat. 9:13 a Marka 2:17 dokonavý minulý čas („nie som tu na to“).
355 Viď Mat. 9:13, 15.
356 D. „prídu dni, aj keď“ al. „dni, a keď“.
357 Viď Mat. 9:15.
358 Tj. „vyrezanú“, D. „od“ („odrezanú“). Niektoré rukopisy výslovne hovoria „záplatu, vyrežúc *ju* z“ (vl. „odrežúc *ju* od“), tj. „nikto neodrezuje kus novej šaty za záplatu na starú“.
359 „*Kainos*“, viď Hebr. 12:24.
360 Viď Mat. 9:16; „staré“ vo v. 39 má, pravdaže, iný význam ako vo vv. 36n.
361 Al. „rozstrihá“, „roztrhá al. potrhá“, no iný výraz ako „potrhá“ vo v. 37.
362 Al. „spôsobí popraskanie mechov“, ako u Marka 2:22.
363 Viď Mat. 9:17.
364 D. „pivší staré“, neurčitý čas („kto sa napil starého al. sa dal al. privykol piť al. doposiaľ pil staré“).
365 Al. „jemnejšie“, „príjemnejšie“, „chutnejšie“ al. vôbec „lepšie“, no viď Mat. 11:30, pozn. 492, kde je ten istý výraz.
366 Podľa niektorých rukopisov „nasledoval ho“.
367 Viď Zjav. 3:9.
368 Al. „*k* starej hodiť“.
369 Výraz „druho-prvá sobota“ sa vysvetľuje takto: Rok začínal, pokiaľ išlo o službu Bohu medzi Židmi, mesiacom Abíb (hebr. „zelené obilie“), ktorý trval približne od polovice marca do polovice apríla. V 3 Mojž. 23, kde sú opísané židovské slávnosti, je možné si povšimnúť, že okrem zaužívaných a týždenne sa opakujúcich sobotňajších slávností začínali hlavné slávnosti sviatkom Minutia (viď Mat. 26:2; 14. Abíba) a že v priamom spojení s týmto sviatkom bolo nariadené, aby sa v deň po sobote po ňom nasledujúcej obetovali prvotiny klasov, predobraz to vzkriesenia Pána Ježiša, ktoré nastalo ráno po sobote týždňa Minutia čiže sviatkov nekvasených chlebov. Sobota, ktorá nasledovala priamo po sviatku Minutia, bola teda tzv. „prvá“ čiže „veľká“ (Ján 19:31) sobota a po obeti prvotín ráno po tejto sobote, v prvý deň týždňa, sa smelo začať žatvu a jesť z novej úrody; to predtým nebolo dovolené, aj keď obilie stálo zrelé na poliach. V nasledovnú sobotu, „druhú“ po „prvej“ čiže „veľkej“ sobote, vidíme, že učeníci cestou z obilia jedli, lebo obeť prvotín sa už v prvý deň týždňa bola priniesla; a keďže sa od tamtoho dňa počítalo sedem týždňov – čiže sobôt – do sviatkov dňa Päťdesiatky (Skut. 2:1), bola to „prvá“ z týchto siedmich sobôt a zároveň „druhá“ po „prvej“ čiže „veľkej“ sobote sviatkov Minutia.
370 Viď Marek 2:24.
371 Viď Mat. 12:3, 4.
372 D. „s ním, ktoré“.
373 Viď Mat. 12:10.
374 Ako „pozorovali… bedlivo“ u Marka 3:2.
375 Al. „či *ho* v sobotu uzdraví“.
376 Al. „obvinenie“, „aby našli *dôvod pre* jeho obžalobu al. obvinenie“.
377 V nedokonavom zmysle; vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
378 Viď Marek 3:3–5.
379 Viď Mat. 12:13.
380 Viď kap. 4:28.
381 Al. „nerozumom“.
382 Ako v kap. 1:65.
383 D. „k sebe navzájom“.
384 Al. „odišiel“, vyjadruje nie smer nahor, lež von al. preč.
385 Tu vari (viď poznámku 384) možno čítať „k vrchu“.
386 D. „Božej“, vl. „Boha“, 2. pád („Boha sa týkajúcej“, „Bohu náležiacej“).
387 Al. „zavolal na“.
388 Viď Mat. 10:4, pozn. 399.
389 Vl. „mieste rovnom al. rovinnom“.
390 Ako v kap. 2:13.
391 V dejovom zmysle; al. „dať sa vyliečiť“.
392 Al. „znepokojovaní“, „trápení“, „sužovaní“.
393 Viď Mat. 12:47, pozn. 551.
394 Al. „moc, i liečil“.
395 Al. „k svojim učeníkom“.
396 Neurčitý čas, ako u Mat. 5:11n., pozn. 139.
397 Viď Mat. 13:49, pozn. 633; 5:11, pozn. 138.
398 Al. „vyhadzovali“, „odhadzovali“.
399 Viď Mat. 5:12.
400 D. „týchto“, tj. „zásad al. spôsobov zaobchádzania“, práve opísaných.
401 Al. „konali *voči* prorokom“, „zaobchádzali *s* prorokmi“, vv. 26n. a 31 obdobne.
402 Vl. „lenže“, „jednako“.
403 Viď Mat. 6:2.
404 Viď kap. 1:53; tu v stavovom zmysle.
405 Viď Mat. 5:44.

www.milosrdnyotec.sk

406 Al. „lživým“.
407 Al. „počúvate“.
408 Al. „drž nastavené“.
409 D. „od toho“.
410 Vl. „berie al. odníma al. uchvacuje tvoj“ (v. 29); al. „kto odníma al. uchvacuje“ (v. 30); iný výraz ako „vziať“ u Mat. 5:40.
411 Viď Mat. 5:40.
412 Vl. „nezabraň“, tj. „vziať“.
413 D. „kto ťa (4. pád) prosí“ („*aiteó*“, viď Ján 14:16, pozn. 720), na konci verša s predponou, ktorej zmysel vyjadruje nasledovné „späť“; tú istú predponu s tým istým významom majú slovesá „dostať“, „dostali“ vo v. 34 a „sa… nenádejajúc“ vo v. 35 a má ju aj sloveso „už máte“ vo v. 24.
414 Viď Mat. 5:42; druhá časť tamojšej pozn. 193 tu neplatí.
415 Al. „chcete“.
416 Al. „ak milujete“, ďalej obdobne.
417 D. „je“, tj. „akú máte“.
418 D. „rovnaké *veci*“.
419 Al. „neláskavým“, „neochotným“.
420 Al. „k nevďačníkom a zlosynom“; čo do výrazu „zlosynom“ viď Mat. 13:19.
421 Al. „láskavý“, „dobrotivý“, „nežný“.
422 Slovosledom je tu vyjadrený dôraz na zámene „on“ („je to on, ktorý je…“).
423 D. „stávajte sa“, viď aj Zjav. 2:10.
424 Viď Mat. 7:1; 12:7, nesúvisí s „nesúďte“ a „súdení“ vyššie.
425 Tj. dlžób a pod.; inak „prepačujte“, „prepúšťajte“ (tj. z otroctva), na konci verša obdobne.
426 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
427 Vl. „pretekajúcu“, tj. „vrchovato nasypanú“.
428 Záhyb šaty na hrudi, ktorý sa používal za vrecko.
429 Viď kap. 14:1.
430 Viď Mat. 15:14; 10:24.
431 Al. „privedený k dokonalosti“, „hotový“ (s výukou), „majúci plnú spôsobilosť“.
432 Al. „prezeráš“, „hľadíš *na*“ (v. 41), „nebadajúc“, „nehľadiac *na*“ „nevšímajúc si“, no nie ako na konci v. 41 (v. 42), na obidvoch miestach je ten istý výraz.
433 Viď Mat. 7:3–5, 17; 12:33.
434 D. „zo“, ako „z“ nižšie; tu na rozdiel od Mat. 7:16, 29 nie „od“.
435 Al. „neoberajú“, no nesúvisí s „nezberajú“ vyššie.
436 Viď Marek 12:26.
437 Al. „prednáša“, „predkladá“, „prejavuje“, „vynáša“, no iný výraz ako u Mat. 12:35.
438 Viď Mat. 12:34.
439 Al. „ukážem“, „prezradím“ (ako voľačo tajné); ako „vopred dal výstrahu“ u Mat. 3:7.
440 Al. „poučím al. upozorním vás“.
441 Neurčitý čas („dal sa kopať“, „vykonal kopanie“).
442 Vl. „vyhĺbil“; al. azda „ktorý sa hlboko prekopal“.
443 Al. „narazila“.
444 Viď Mat. 7:25, pozn. 300.
445 V dokonavom zmysle, al. „počúval“ ako u Mat. 5:21.
446 Neurčitý čas („nevykonal“, al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
447 Vl. „prielom“, „trhlina“.
448 D. „stalo (al. vari „ukázalo“, „prejavilo“) sa veľkým“.
449 Vl. „do uší“ (Marek 7:35, pozn. 321).
450 Al. „dokončil“, D. „naplnil“.
451 Al. „chystal sa skonávať“, viď Mat. 16:27, pozn. 764.
452 Al. „cenný“, „toho si vážil“.
453 D. „starších (4. pád) Židov“ (2. pád), znenie v texte je pre zreteľnosť.
454 Vl. „tak, aby“, viď Mat. 8:34.
455 Vl. „splna al. dokonale zachránil“, ako „bolo im dokonale pomožené“ u Mat. 14:36.
456 Al. „toto dožičil al. poskytol“, „toto *dobrodenie* al. túto *láskavosť* preukázal“. Sloveso je v strednom slovesnom rode, ktorý sa tu zdá vyjadrovať úctivé odvolanie sa na dobrú vôľu osloveného („by si bol taký láskavý a vyhovel“, „by si bol ochotný vyhovieť“).
457 Al. „a synagogu nám zbudoval on“, viď kap. 6:35, pozn. 422.
458 Viď Mat. 11:19.
459 D. „vraviac“.
460 Al. „nenamáhaj“, „netráp“, iný výraz ako v kap. 6:18, taký ako u Marka 5:35.
461 Viď Mat. 8:8–10.
462 Al. „zistili,… že ten nevoľník, ktorý bol nemocný, je“.
463 Podľa niektorých rukopisov „v ďalší *deň*“.
464 Al. „dosť“, „značne veľa“, vo v. 12 ten istý výraz, viď Marek 10:46.
465 D. „a hľa“, asi v zmysle „*stalo sa*, že hľa“, viď Mat. 9:10, pozn. 358.
466 Viď Mat. 9:36.
467 Al. „vstaň“, „buď vzkriesený“ (v. 14), „bol zbudený veľký prorok“, „bolo dané povstať veľkému prorokovi“ (v. 16, trpný rod všade v dejovom zmysle); na obidvoch miestach to isté sloveso.
468 Viď kap. 5:15; „zvesť“ nie ako tu vo v. 22.
469 Vl. „v celom Júdsku a vo všetkom okolitom kraji“.
470 Viď Mat. 2:8, pozn. 38; 11:3.
471 Viď Marek 3:10.
472 Al. „uvideli“, ako vo vv. 25n., no iné sloveso ako „vidíte“ u Mat. 11:4.
473 Viď Mat. 11:5, 6, 8.
474 Al. „trvajú“, „ostávajú“, vl. „sú“, „jestvujú“.
475 Al. „honosnom“, „slávnom“.
476 Al. „hýrivosti“, „rozkošníctve“, „bujnosti“.
477 Al. „na kráľovských dvoroch“ al. možno „medzi dvoranmi“, porov. Ján 4:46, 49, kde je použitý príbuzný výraz.
478 Viď Mat. 11:10, 11.
479 Viď Mat. 11:11; 3:13n., pozn. 11 a 92, D. „súc pokrstení“ v dejovom zmysle, v. 30 obdobne; 22:35.
480 Al. „uznesenie“, „zámer“.
481 Ako „rušíte“ u Marka 7:9.
482 Viď Mat. 11:16–19.
483 Viď kap. 10:29.
484 Al. „u neho“.

www.milosrdnik.eu

485 Vl. „zvedela s plnou istotou“, viď Mat. 7:16, pozn. 281.
486 Vl. „zadovážila“, „priniesla“.
487 Viď Mat. 26:7.
488 Al. „skrápať“, „zvlažovať“, „zalievať“; vo v. 44 neurčitý čas („skropila“, „zvlažila“, „zaliala“).
489 Al. „vrúcne bozkávala“, zmysel predpony, ktorú tu má sloveso „bozkávala“; ako „vybozkával“ v kap. 15:20; Mat. 26:49. V. 45 obdobne.
490 Al. „spoznával“, „vedel poznať“.
491 Viď kap. 1:29.
492 Al. „že“, „pretože“.
493 Vl. „požičiavateľovi“.
494 Al. „akýsi veriteľ mal dvoch dlžníkov“.
495 Viď Mat. 18:28.
496 Viď kap. 23:40.
497 Vl. „*čo* odovzdať al. odviesť“.
498 Vl. „daroval“, ako „uštedril“ vo v. 21, „prejavil milosť“, ako v 2 Kor. 2:7.
499 D. „nevynechala medzi*tým* (tj. „ani chvíľku“), zasypávajúc bozkami“.
500 Neurčitý čas („pocítila al. prejavila mnoho lásky“).
501 Al. „medzi sebou“.
502 Viď Mat. 9:22, pozn. 377 a 379.
503 Vl. „do pokoja“ (tj. „v pokoji, do ktorého si vstúpila“, porov. Ján 1:18, pozn. 34; Skut. 2:27, pozn. 107).
504 Tu oproti neurčitému času u Mat. 11:18n. dokonavý minulý čas („prišiel a je tu“).
505 Viď Mat. 5:19; 6:10, pozn. 222.
506 Al. „putoval po všetkých mestách a dedinách“ (v. 1); „z mesta za mestom“ (v. 4).
507 V stavovom zmysle (výsledok predošlého uzdravenia a vyhnania démonov).
508 Al. „z Magdaly“ (Mat. 27:56).
509 Viď Mat. 2:6 (týka sa tu iba takto označených vzťažných zámen).
510 Al. „ho podporovali“, „sa o neho starali“.
511 Vl. „sejbu“, v. 11 obdobne.
512 Viď Mat. 13:4.
513 Viď Rim. 6:5, pozn. 315.
514 Al. „blahodarnej“ (v. 8), „dobrotivom“ (v. 15), viď Mat. 7:11.
515 Al. „urodilo“ (nesúvisí s „úrodu“ nižšie), vl. „vytvorilo“.
516 Al. „čutie“, „čuje“, ako vo v. 18, ďalej obdobne; čo do v. 8 viď Marek 7:16.
517 D. „je“, ako vo v. 11.
518 Viď Mat. 13:12, pozn. 566 a 585 (tu na rozdiel od „je dané“ vo v. 10); 10:22; 13:15.
519 Al. „slovo prijímajú“, iný výraz ako „prijíma“ u Mat. 13:20 a obdobne u Marka 4:16. Sloveso tu použité („vpúšťajú“ u Marka 4:20, lenže tam má spresňujúcu predponu) značí „prijímajú so súhlasom al. schválením“.
520 Al. „pokušenia“.
521 Al. „sa odvracajú“, vl. „odstupujú“, viď kap. 2:37, pozn. 198.
522 Al. „medzi tŕnie“.
523 D. „títo“.
524 D. „sú spolu zadúšaní od“, trpný rod slovesa u Mat. 13:22 preloženého „spolu… dusí“.
525 Viď Marek 4:19.
526 Al. „nedospievajú k zrelosti“.
527 Ako u Mat. 13:8.
528 Tu aj „poctivom“, „úprimnom“.
529 Al. „vytrvalosti“, viď Jak. 5:11.
530 Vl. „nezastiera“ (Mat. 10:26), „nezahaľuje“.
531 Viď Mat. 5:15 (tu D. „alebo stavia“); 10:26.
532 Al. „ukrytého“, tiež „temného“; výraz sa používal o. i. o ukrytých (zakopaných) pokladoch (porov. Is. 45:3, LXX; Kol. 2:3).
533 Al. „hľaďte“, „majte sa na pozore“.
534 Al. „čo si myslí“.
535 Viď Mat. 2:1, pozn. 20, 8; 12:46n., 38; 6:10.
536 D. „toto“, zmysel ako v texte.
537 Viď Mat. 7:24; 9:10.
538 Viď Marek 4:37.
539 D. „celkom naplňaní“.
540 Viď Marek 4:38.
541 Viď kap. 5:5.
542 Al. „vstal“.
543 Al. „príboj“.
544 Viď Marek 4:39.
545 Viď Mat. 8:26, 27 (tu aj „upadli v strach a údiv“), 28, pozn. 332.
546 Tj. „na náprotivnom brehu“.
547 D. „od značných čias“.
548 Al. „medzi hrobkami“.
549 Viď Marek 5:7.
550 Viď Mat. 8:29.
551 Al. „dávno“, D. „mnohými časmi“.
552 Viď Marek 5:9.
553 Viď kap. 7:12.
554 D. „črieda hodne svíň“.
555 D. „vo vrchu“, možno „pri samom vrchu“ al. „v horách“; inak „i pásla sa tam na vrchu značná črieda svíň“.
556 Viď Marek 5:12, no niektoré rukopisy tu majú nedokonavý minulý čas, ako vo v. 31.
557 D. „do oných“.
558 Viď Marek 5:14.
559 Al. „našli toho človeka, od… démoni, sedieť ošateného“.
560 Viď Marek 5:15, 18.
561 Viď Mat. 9:21, pozn. 377; 6:32.
562 Vl. „zvierani“, no tu skôr v stavovom zmysle.
563 Viď Mat. 14:15.
564 Azda v zmysle „hľaď sa vrátiť“, al. „keď sa budeš vracať… rozprávaj“.
565 Ako „vyrozprávali“ u Marka 5:16, no tam neurčitý čas, tu čas prítomný s významom nedokonavým.
566 Al. „odišiel *a chodil* po… meste, hlásajúc“.
567 Al. „zastával úrad prednostu“, sloveso ako „trávia život“ v kap. 7:25.
568 Ako „spolu… dusia“ u Mat. 13:22, tj. „zvierali sťaby až na zadusenie“.

www.milosciwinfo.eu

569 Viď Marek 5:25.
570 Viď Mat. 2:6; netýka sa slova „ktorá“ vyššie.
571 Vl. „nezvládala byť uzdravená“, v dejovom zmysle.
572 Viď Mat. 9:21.
573 D. „kto *je* ten, ktorý“.
574 Al. „obkľučujú“.
575 D. „spoznal odo mňa vyjdenú“.
576 Vl. „uvidiac“.
577 Viď Marek 7:24.
578 Al. „ohlásila“, „dala vedieť“ (Mat. 2:8).
579 Viď Mat. 9:2, 22, pozn. 377 a 379.
580 Viď kap. 7:50.
581 Al. „zomrela“, dokonavý minulý čas.
582 Viď Marek 5:35, 41–43.
583 Al. „dal im moc a právo“.
584 Tu je na rozdiel od Mat. 10:1 preklad doslovný.
585 Viď Mat. 6:10.
586 D. „striebra“.
587 Al. „nebudú ochotní prijať“, prítomný čas vyjadruje trvalý postoj.
588 Al. „rozchádzali sa“.
589 V stavovom zmysle; al. „bezradný“, „v rozpakoch“.
590 D. „zmätený, pretože bolo vravené od… (8)a od“.
591 Viď Mat. 27:52.
592 Viď Mat. 12:47.
593 D. „miesto mesta zvaného“; niektoré rukopisy majú znenie „ústrania k mestu (ako u Mat. 21:1, pozn. 940), zvanému“.
594 Viď Mat. 3:14; 14:15.
595 Viď Marek 6:36.
596 Al. „vyhľadali“, „opatrili“, „postarali sa *o*“.
597 Al. „zásobovanie“; nesúvisí s „potravín“ vo v. 13.
598 Viď Mat. 14:16; 24:39; 14:20; 21:42; 16:21, 24, 25.
599 Al. „kráčať“, „ísť“, „brať sa“.
600 Niektoré rukopisy majú znenie „sa odriekne“, ako u Mat. 16:24.
601 Viď Mat. 16:24; „chápe sa“ (neurčitý čas) tu je ten istý tvar ako „chopí sa“ tam, no tu ho vzhľadom na nasledujúce „denne“ načim chápať v zmysle opakovane zaujímaného postoja („chopí sa každý deň“, vždy znova).
602 Viď Mat. 16:25, 26.
603 Ako „stratí“ vo v. 24.
604 Viď Mat. 16:26, pozn. 763, nesúvisí so „stratí“ vo v. 24; 7:3, pozn. 261; 6:10; 9:10.
605 Al. „žiarivým“, „vyžarujúcim“, vl. „vybleskujúcim“, „blesky vysielajúcim“.
606 D. „muži, ktorí“, viď Mat. 2:6; tu je zmysel „nebol to nik iný ako…“, „bol to sám…“
607 Al. „vraveli o“, znenie v texte uchováva v preklade väzbu s prostým 4. pádom, aká je v pôvodine (al. „ohlasovali“, „preberali“, no nie ako vo v. 32).
608 Al. „odchod“, „skon“, vl. „cestu von“.
609 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
610 D. „plniť“.
611 Viď Mat. 26:43.
612 Zmysel predpony slovesa vo v. 32 predošlého, vo v. 33 nasledovného.
613 Al. „s ním rozchodili al. načisto lúčili“.
614 Viď Mat. 3:10; 5:16; 17:4.
615 D. „Eliášovi, nevediac“.
616 Viď Marek 6:15; 9:7.
617 Viď Mat. 17:5.
618 Podľa niektorých rukopisov „pri vstúpení tamtých“; asi dodatočná zmena, dávajúca textu taký zmysel, ako by boli do oblaku vstúpili Mojžiš a Eliáš a nie učeníci.
619 Al. „keď (ako vo vv. 29, 33) vstúpili“, v. 36 obdobne; ide o súčasnú udalosť.
620 Al. „upadli v strach“.
621 Vl. „bol Ježiš nájdený“.
622 Al. „zachovali mlčanie“, neurč. čas slovesa „mlčať“, zvyčajne (napr. Sk. 15:13) značiaci „zamĺknuť“, no tu ide o to, že odvtedy až do určenej doby (Mat. 17:9) o veci pomlčali.
623 Viď Mat. 2:8, pozn. 38.
624 Viď Marek 9:9.
625 Al. „vyšetri“, lekársky výraz.
626 D. „lomcuje ním s penou al. penením“.
627 Al. „kruší“, „drví“, „morí“.
628 Al. „sa vzďaľuje“, „cúva“.
629 Viď Mat. 17:17.
630 Viď Marek 9:19.
631 Al. „démon ním trhol a tuho zalomcoval“.
632 Al. „vrátil“.
633 Viď kap. 1:29, pozn. 55.
634 Al. „slávnou veľkosťou“.
635 D. „od nich“, tj. „mimo dosahu ich chápania“.
636 Viď vv. 32n.
637 Tj. „jeho zmysel a význam“.
638 Al. „nevycítili“.
639 Predložková väzba ako u Mat. 19:17, pozn. 891.
640 D. „medzi nimi“ („vniklo a medzi nimi sa prejavilo“).
641 Al. „dohadovanie sa“, „premýšľanie“, vo v. 46 i „spor“, „škriepka“; súvisí so slovesami u Marka 9:33 a 34, pozn. 408.
642 Viď Mat. 18:1.
643 Viď kap. 1:47, pozn. 81; Mat. 18:5.
644 Tj. „trvale zaujíma také postavenie al. tak zmýšľa“, viď kap. 7:25, pozn. 474; nie ako „je“ nižšie.
645 Viď Mat. 11:11.
646 Viď Marek 9:38, 39.
647 Al. „pretože nás“, no nie ako Marek 9:38. Viď Zjav. 6:8, pozn. 183.
648 Al. „prijatia“, „vznesenia“, viď Sk. 1:2, pozn. 4.
649 D. „tvár upevnil“.
650 D. „mu prihotovili“, tj. „ubytovanie a pohostenie“.
651 Vl. „sa poberala“.
652 Ako „do Jerúsaléma“ vo v. 51; viď Mat. 21:1.
653 Viď Mat. 20:21.
654 Al. „pokarhal“.
655 Slová v zátvorkách sú veľmi pochybné, a ešte väčšmi prvá časť verša 56, ako je v starších prekladoch.
656 Viď Mat. 8:19, 20, 22; 6:10, pozn. 222, vo v. 62 D. „sa Božiemu kráľovstvu“.
657 Al. „označil“, „menoval“.

www.nitoslavik.eu

658 Al. „prichodiť“.
659 Viď Mat. 9:37, 38; 10:13.
660 Vl. „s úľubou spočinie“, „pohovie si“, v N. Zákone iba tu a v Rim. 2:17.
661 Tj. „na tom dome“ al. „na synovi pokoja“.
662 Viď Mat. 2:12; nie ako tu vo v. 17.
663 Al. „čím vás ponúknu“, D. „veci, ktoré *sú* u nich al. od nich“.
664 Viď Mat. 12:9, pozn. 500.
665 Viď kap. 9:5.
666 Vl. „veci, ktoré sa vám budú“.
667 Podľa niektorých rukopisov „budete vchodiť“, ako vo v. 8. Tie isté rukopisy majú vo v. 5 znenie „vojdete“.
668 Viď Mat. 11:23.
669 Al. „neuznáva“, „odmieta“, „zavrhuje“.
670 Al. „sú nám („vám“) podriadení“ v stavovom zmysle.
671 Al. „videl som“, „díval som sa *na*“.
672 Al. „silu“.
673 D. „v tom“.
674 Al. „ale“.
675 Viď Mat. 12:25n., pozn. 520; podľa niektorých rukopisov „sú vpísané“, dokonavý minulý čas, majúci výraznejšie stavový zmysel.
676 Vl. „duchom“.
677 Viď Mat. 11:25–27.
678 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
679 Viď Mat. 11:27.
680 Al. „vidia tie veci, ktoré vidíte“, v. 24 obdobne, no je to iný výraz ako „uvidieť“ a „neuvideli“ vo v. 24.
681 Viď Mat. 20:21, tu neurčitý čas („bolo to ich želaním al. túžbou po celý život“, al. tiež v zmysle „pojali želanie al. zatúžili“; možno chápať aj v opakovacom zmysle: *„často* al. *veľa ráz* zatúžili“, porov. kap. 1:55, pozn. 100). Vo v. 29 je to isté sloveso v tvare prítomného času, významu nedokonavého.
682 Viď Mat. 13:15, 9; 22:35.
683 Väzba ako u Mat. 16:1, no sloveso tu má zosilňujúcu predponu ako u Mat. 4:7, pozn. 110; tiež v zmysle „chcejúc ho (dôkladne) vyskúšať“.
684 D. „čo vykonajúc zdedím“.
685 5 Mojž. 6:5.
686 Viď Mat. 22:37; tamojšia poznámka 1044 sa však tu netýka slov „z celého srdca“, kde je väzba ako u Marka 12:30.
687 3 Mojž. 19:18.
688 Viď Mat. 5:43.
689 Vl. „urobiť al. ukázať spravodlivým“.
690 Sloveso, tu preložené „prevezmúc slovo“ má aj význam odpovede na slová druhého, ich doplnenia al. protirečenia im.
691 Viď Mat. 21:1, pozn. 940.
692 Al. „do rúk lupičov“; predchádzajúce sloveso má predponu vyjadrujúcu pojem obkľúčenia.
693 Tu možno aj „obrali“.
694 Al. „ocitnuvší“.
695 Al. „pokvapkávajúc al. polievajúc ich olejom a vínom“, voľnejšie „obviazal jeho zranenia obkladom al. priložil na jeho zranenia obklad z oleja a vína“. Tu a v celom tomto oddiele je použité odborné lekárske názvoslovie; tak je často v Lukášových spisoch.
696 Al. „útulne“, „nocľahárne“, no nie ako v kap. 2:7. Bol to tzv. „*karavanseraj*“, útulňa al. prístrešie pre karavany. Slovo vl. značí „miesto, kde sa každý prijíma“; výraz vo v. 35 s ním súvisí („majiteľovi útulne al. nocľahárne“).
697 Al. „prijal ho do svojej starostlivosti al. ošetrovania“, v. 35 obdobne.
698 D. „vyjdúc“, v gréčtine značí aj súčasný al. nasledovný dej.
699 Al. „zaplatím“, „odovzdám“, „odvediem“, „vrátim“.
700 Al. „keď sa budem vracať“.
701 Viď Mat. 17:25.
702 Al. „bol“ (sloveso je v dokonavom minulom čase – „stal sa a ostal ním“).
703 Viď Mat. 5:43; tu D. „tým, *ktorý bol* al. *je* blízko“. Možno čítať aj „sa prejavil al. ukázal al. zachoval ako blízky“.
704 Vl. „toho“.
705 Iná väzba a iná predpona slovesa ako vo v. 30.
706 D. „vykonal“, sloveso ako na konci verša.
707 Al. „poberaj sa, podobne konaj aj“.
708 D. „prijala pod“, tj. „strechu“, „prichýlila“.
709 Podľa niektorých rukopisov „k nohám Pána“.
710 Al. „rozptýlená“ v stavovom zmysle, „vyše práva zaujatá al. zamestnaná al. odpútavaná al. odtrhovaná“, D. „vôkol al. sem-tam strhovaná“.
711 Al. „rozsiahlou“, „usilovnou“, „horlivou“, D. „mnohou“.
712 Al. „pre samú obsluhu“, „vzhľadom na samú obsluhu“, vl. „okolo samej obsluhy“, predložka je tá istá ako predpona predošlého slovesa – „bola pre samú obsluhu v jednom kole al. víre“, „krútila sa okolo samej obsluhy“. Tá istá predložková väzba je vo v. 41 („okolo al. čo do mnohých vecí“).
713 Al. „zastala nad *ním*“, viď kap. 2:9, pozn. 143.
714 Al. „nevadí ti *to*“; viď aj Mat. 22:16.
715 Vl. „opustila“ (Mat. 16:4).
716 Al. „veď jej povedz“, „povedz jej teda al. predsa“.
717 Vl. „aby sa *toho* so mnou a za mňa chopila al. ujala“.
718 Viď Mat. 6:25.
719 Al. „vzrušuješ“, „si podráždená“, „pôsobíš si nepokoj al. zmätok“.
720 Viď Mat. 7:11; 2:6.
721 Al. „keď sa on na ktoromsi mieste modlil“.
722 Vl. „podľa *toho*“.
723 Al. „naučil“, no viď Mat. 5:19, pozn. 153; 9:13, pozn. 363.
724 Viď Mat. 6:6, pozn. 214 a vv. 10, 11.
725 D. „sami“.
726 Viď Mat. 6:13.
727 Viď kap. 4:13.
728 Al. „prenechaj“, „poskytni“, iný výraz ako v kap. 6:34 a u Mat. 5:42.
729 Al. „sa u mňa objavil al. ocitol“, viď Mat. 3:1, pozn. 69.
730 Al. „neobťažuj ma“, „nedotieraj na mňa“, viď aj Mat. 26:10, pozn. 1222.

www.mlbsvalk.sk

731 Al. „zatvorené“, v stavovom zmysle; jednotné číslo.
732 Al. „aspoň“, „akokoľvek“.
733 Al. „dotieravosť“, „drzosť“, „neodbytnosť“, „neskromnosť“.
734 Viď Mat. 7:7n., 10.
735 Ako vo v. 11 vyššie.
736 D. „chlieb – či mu podá kameň… rybu – či mu podá hada“, ako vo v. 12 a u Mat. 7:10, pozn. 269.
737 Viď kap. 7:25, pozn. 474; 8:41, pozn. 567. Je to iné sloveso ako u Mat. 7:11; vyjadruje trvalý stav.
738 Al. „skôr Otec, ktorý z neba dá“.
739 Al. „dal sa al. začal hovoriť“.
740 Viď Mat. 8:27; 12:24, 27n.; 16:1.
741 Viď Marek 8:11.
742 Viď Mat. 12:25.
743 Al. „myšlienok“, „pletiek“, „špekulácií“; týmto výrazom, ktorý je v N. Zákone iba tu, označovali starovekí lekári rozličné vrtochy a chorobné predstavy a úvahy chorých.
744 Viď Marek 3:24.
745 Al. „načisto rozdelené“, v. 18 obdobne; inak viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
746 Al. „dom padá na dom“.
747 Viď Mat. 12:26, 28; 6:10.
748 Al. „plne al. dôkladne ozbrojený al. vyzbrojený“.
749 Al. „dom“, „dvor“, viď Mat. 26:29.
750 Al. je to, čo má“, viď Mat. 19:21, pozn. 896.
751 Al. „mieri“, „kľude“.
752 Al. „zvíťazí nad ním“ (Ján 16:33).
753 Viď Marek 4:15.
754 Výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu a v Ef. 6:11, 13.
755 Vl. „zoblečenú zbroj“, množné číslo poukazuje na jej jednotlivé zložky al. súčasti.
756 D. „jeho koristi“.
757 Viď Mat. 12:30, 43–45; 19:12.
758 Neurčitý čas v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363, al. „útroby, ktoré ťa odnosili al. donosili, a prsia, ktoré“ – o čosi voľnejšie – „ťa oddojčili“.
759 Vl. „prsné bradavky“.
760 Al. „radšej“, „práve naopak“.
761 Al. „podľa“, ako vo v. 26.
762 D. „podľa *toho*, ako“.
763 D. „z“.
764 Al. „hraníc“, „krajných končín“.
765 Viď Mat. 12:41n., 43.
766 Tu neplatí pozn. 543 k Mat. 12:41.
767 Viď Mat. 12:41; 5:15.
768 Al. „pivnice“.
769 Viď Mat. 5:15.
770 Al. „svit“, ako „lesk“ u Mat. 24:29.
771 Al. „by bolo“, „bude“, netýka sa druhého „je“ vo v. 34.
772 Viď Mat. 6:22.
773 Viď v. 29.
774 Al. „všímaj si teda, či“.
775 Al. „načisto“, „úplne“, to isté slovo a v rovnakom tvare ako „celé“ v prvej časti verša, no tu je použité ako príslovka.
776 Vl. „bleskom“.
777 Al. „akýsi“.
778 Ako v kap. 7:3.
779 Al. „poraňajkoval“, „podesiatoval“.
780 Viď Mat. 15:35; 22:4.
781 Vl. „nenamočil“ (Marek 7:4).
782 Vl. „teraz“.
783 D. „to, *čo je* zvonku“; „to, *čo je* zvnútra“.
784 Viď Mat. 23:25; 22:18, pozn. 1024.
785 D. „ktoré sú dnu“ (nesúvisí so „zvnútra“ vo vv. 39n., pozn. 783), tj. „u vás“, „medzi vami“.
786 D. „tie veci, ktoré sú dnu, dávajte *ako*“. „Dávajte“ je v neurč. čase, viď Mat. 22:17.
787 Viď Mat. 23:23.
788 Al. „lásku k Bohu“.
789 Viď Mat. 23:23, 6, 29.
790 Al. „nebadateľné“, „nie zrejmé“.
791 Al. „chodia“, „kráčajú“; nesúvisí s „obchádzate“ vo v. 42.
792 Viď Mat. 22:35.
793 Al. „ubližuješ aj nám“.
794 Al. „nákladmi“, „nákladov“ (Mat. 11:30); slovo „zaťažujete“ vyššie je odvodené od tohto výrazu, ako „obťaženi nákladmi“ u Mat. 11:28.
795 Výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu; označoval sa ním jemný, ľahunký, šetrný dotyk, akým lekár ohmatáva chorobné miesto na tele.
796 Vyjadruje aj záľubu a uspokojenie.
797 Tu aj „vyžadovaná“, „bude sa vyžadovať“.
798 Al. „vstupujú“, tvar vyjadruje charakter nehľadiac na čas. Viď Mat. 23:13.
799 Viď Marek 9:38.
800 Vl. „hrozne“.
801 Sloveso ako u Mat. 26:39, pozn. 1260.
802 Sloveso tu preložené „záludne sa vypytovať“ (značí vlastne „dostať od úst“) sa v N. Zákone vyskytuje iba tu; znamená tu „dávať niekomu podnet al. snažiť sa niekoho primať al. pohnúť („vyprovokovať“) k nepripraveným al. neuváženým výrokom“, „vypytovať sa tak, aby sa oslovovaný podriekol“.
803 D. „viac“, možno v zmysle „čoraz viac“.
804 Al. „uloviť“ (nie ako u Marka 12:13), „vyľakať“. Niektoré rukopisy vynechávajú slová „a snažili sa“; podľa nich by bolo treba prekladať „číhali *na* neho, žeby zachytili“.
805 D. „aby ho obžalovali“.
806 Al. „medzitým“.
807 Al. „bol zvolaný al. zhromaždený“, v dejovom zmysle, ako „zvolať“ u Mat. 23:37.
808 D. „sa zišli desaťtisíce davu“.
809 Niektorí (čítajú „vravieť: Najprv dávajte“, no podľa názoru JND zbytočne. Bola to prvá vec, ktorú mal na srdci, aby im ju povedal.
810 Vl. „pred kvasom“, D. „od kvasu“, ako u Mat. 16:6, kde je použité to isté sloveso, no tu je spojené so zvratným zámenom, preloženým „sami na seba“ (vl. „sami sebe“ – „venujte sami sebe pozornosť“, viď aj Skut. 20:28).
811 D. „ktorý“ (Mat. 2:6).

www.nilosmik.eu

812 Tu má toto sloveso na rozdiel od Mat. 10:26 zosilňujúcu predponu, s ktorou sa v N. Zákone vyskytuje len tu („splna al. celkom zastreté“).
813 Viď Mat. 10:26.
814 Vl. „za to“, ako v kap. 1:20.
815 Neurčitý čas, viď kap. 1:55, pozn. 100; tu, pravdaže, aj „povedali“, „prehovorili“.
816 Možno chápať v dokonavom aj nedokonavom zmysle.
817 V tom istom zmysle ako „do ucha“ u Mat. 10:27.
818 Viď Mat. 24:26; 10:27; 11:19; 10:28, pozn. 430, no tu neurčitý čas.
819 Vl. „po týchto veciach“; netýka sa v. 5.
820 Vyjadruje skôr charakter ako dej al. stav („pred *ľuďmi* zabíjajúcimi… a… nemajúcimi“).
821 Al. „nemajú, čo by okrem toho“.
822 Viď kap. 6:47, pozn. 439 a 440.
823 Viď Mat. 10:28, pozn. 432, v. 29.
824 Vl. „pred Bohom“, no iná predložka ako „pred“ vo v. 4 aj ako vo v. 8 (dvakrát), táže ako „pred tvárou“ vo v. 9 (tiež dvakrát). Od všetkých týchto predložiek je odlišná predložka „pred“ vo v. 11.
825 Al. „lež“ („nielen to, lež aj“).
826 Viď Mat. 6:26; 16:24, pozn. 759.
827 Tá istá predložka ako u Marka 3:29, viď tam pozn. 106.
828 Al. „kedykoľvek“.
829 Vl. „vlády“, predstaviteľov vládnucej moci.
830 Množné číslo slova spravidla prekladaného „právomoc“; tu značí nositeľov právomoci, osoby al. orgány vykonávajúce právomoc.
831 Viď Mat. 6:25, prítomný čas vyjadrujúci trvanie stavu, vo v. 11 oproti Mat. 10:19, no niektoré rukopisy majú aj tu neurčitý čas ako tam.
832 Al. „čím by ste sa obránili“, viď kap. 21:14.
833 Viď Mat. 10:19, pozn. 416 a 417, tu to isté použitie slovesných spôsobov.
834 Al. „sudcu“, no nie ako napr. u Mat. 5:25 a inde.
835 Viď Mat. 16:6.
836 Viď Mat. 16:6, pozn. 743; Ef. 5:3, pozn. 205.
837 D. „nie je… jeho život z toho (tj. „nepochodí… z toho“), čo je jeho“.
838 Vl. „pozemok“.
839 Vl. „dobre al. hojne vynieslo“, „vydalo dobrý al. hojný výnos“.
840 Al. „čo spravím“, „čo by som spravil al. mal spraviť“; ten istý tvar je vo v. 18, zmysel ako v texte.
841 Vl. „svoje úrody (nesúvisí so „zarodilo“ vo v. 16) al. plody“.
842 Vl. „dobré (Mat. 7:11) veci“, v. 19 obdobne.
843 Viď Mat. 16:25nn., „život“ vo v. 15 je iný výraz.
844 Al. „naukladaných“, D. „ležiacich“.
845 Viď Mat. 26:45.
846 Al. „zajedz si, vypi si“, „najedz sa, napi sa“.
847 Al. „užívaj si“, „veď veselý al. blahobytný život“.
848 Lukáš často, podobne ako býva v slovenčine, používa 3. osobu množného čísla na vyjadrenie dejov, ktoré sa inak spravidla vyjadrujú trpným rodom.
849 Ako „(ne)ukladajte“ u Mat. 6:19n.
850 Al. „hojnosti“, ako v kap. 1:53.
851 Viď Skut. 7:31, pozn. 412.
852 Al. „pretože“.
853 Al. „zásobáreň“, „skladisko“; to je pôvodný význam tohto slova, ktoré potom tiež značí vnútornú miestnosť, určenú pre súkromie (Mat. 24:26, pozn. 1128).
854 Viď Mat. 6:26, 27.
855 Al. „nemôžete (ako vo v. 15.) ani“.
856 Viď Mat. 6:29, 33, pozn. 254.
857 Al. „kolísavej mysle“, „v napätí“, „nepokojní“ následkom starostí o tieto veci.
858 Viď Mat. 6:32n.
859 Slovko „ty“ tu v preklade nahrádza zdôrazňujúci člen, ktorý tu je v pôvodine a ktorý vyznačuje charakter („nebojte sa vy, *ktorí ste*“). Je to charakter, ktorý im Pán dáva ako takým, čo k Nemu lipnú prostred sveta.
860 Ako „som našiel svoju slasť“ u Mat. 3:17, no tam je predložková väzba („v ktorom“), tu prosté sloveso.
861 Neurč. čas („popredávajte“, „rozdajte al. porozdávajte“, „narobte al. porobte“, tj. „každý z vás“; al. „dajte sa predávať“ atď.).
862 Viď Mat. 19:21.
863 Al. „čo je vaše, popredávajte a porozdávajte *ako*“.
864 Al. „sami sebe“.
865 Al. „sa neopotrebúvajú“, „nestarnú“.
866 Al. „nevyčerpateľný“, „trvalý“, „nepominuteľný“, „na cene nestrácajúci“, „nezlyhávajúci“.
867 Vl. „úplnú skazu“, „skrz-naskrz nepreziera al. nerozožiera“.
868 Al. „vrátil“, „nastúpil spiatočnú cestu“, vl. „odlúčil al. uvoľnil sa“. Toto sloveso sa nachodí v N. Zákone len tu a vo Filipanom 1:23, pozn. 54 a 55, a od neho odvodené podstatné meno v 2 Tim. 4:6; používalo sa okrem iného o lodi, ktorá pred vyplávaním z prístavu zdvíha kotvy a uvoľňuje pripútavacie laná.
869 Viď Mat. 22:2, pozn. 1001.
870 Al. „nájde“, „zistí“.
871 Al. „pristúpi“, no predpona je tá istá ako v kap. 1:19, pozn. 41, a dodáva slovesu to obdobného významu, „predstúpi k službe“.
872 Slovo „nevoľníci“ je tu nedostatočne doložené; bez neho spočíva silnejší dôraz na slove „oni“.
873 Viď Mat. 24:43–45; pozn. 1150 u Mat. 24:43 sa slova „toto“ tu vo v. 39 netýka.
874 Nevoľník poverený správou al. riadením domu.
875 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa vv. 36, 43 a 47.
876 Al. „pšenice“, „chleba“, „pokrmu“.
877 Viď Mat. 24:47 (predložková väzba, ktorá je u Mat. 24:45, je tu vo v. 42); 19:21; 24:47, 48, 50, 51; 6:10.
878 Vl. „k jeho vôli“, tj. „vzhľadom al. so zreteľom na jeho vôľu“. Táto predložková väzba značí, že mal mať vôľu svojho pána pred sebou ako cieľ, k uskutočneniu ktorého mali smerovať všetky jeho snahy, a ak tak nebolo, potom zlyhal nielen v skutočnom vykonávaní pánovej vôle, lež aj v svojom úmysle al. predsavzatí; nielen že pánovu vôľu nevykonal, lež sa o to ani neusiloval, neišlo mu o to.

www.mlosnik.eu

879 D. „mnohými“, tj. „ranami“.
880 To isté sloveso ako „sa nezachoval“ vo v. 47. V týchto veršoch je vyjadrený charakter nevoľníka, viď v. 4, pozn. 820.
881 Tj. „málo *ranami*“.
882 Tj. „peňazí“, ako v peňažnom ústave; inak „komu veľa zverili“.
883 Viď v. 20, pozn. 848; kap. 6:30, pozn. 413.
884 Vl. „hodiť“, „položiť“.
885 Al. „si želám“, „by som rád“, možno aj „čo mám al. môžem chcieť“.
886 Viď Mat. 12:26, pozn. 520; 3:13n.
887 Al. „mám krst, *ktorým mám* byť pokrstený.
888 D. „ako“.
889 Viď kap. 8:37, pozn. 562.
890 Al. „dokončené“ (Ján 19:28, no tu neurčitý čas v dejovom zmysle).
891 Viď Mat. 3:1, pozn. 69; netýka sa v. 49.
892 Al. „iba“, „nič než“.
893 Al. „úplné rozdelenie“, „rozštep“, „rozkol“; „bude v roztržke“ a „v roztržku budú uvedení“ sú tvary slovesa, od ktorého je tento výraz odvodený, viď kap. 11:17n., pozn. 745.
894 Tu je „voči“ a „proti“ táže predložka, no na konci v. 53 („proti“) je so 4. pádom („voči“ v kap. 11:17n. a u Marka 3:24), čo výraznejšie vyjadruje nepriateľský postoj ako väzba s 3. pádom („voči“) v prvej časti tohto verša a vo v. 52; tam by sa dalo prekladať aj „vo vzťahu k“, „vzhľadom na“ a podobne.
895 Vl. „uvidíte“, ako vo v. 12.
896 Al. „úpek“ (Mat. 20:12).
897 Ako „stáva sa“ vo v. 54.
898 Al. „skúmať“, „vyšetrovať“, „posudzovať“, ďalej obdobne; značí nielen túto činnosť, lež aj dosiahnutie výsledku a vyvodenie záveru. Viď Rim. 1:28, pozn. 73; 2:18, pozn. 132 a 133.
899 Tu tiež „nie ste schopní hodnotiť“.
900 Vl. „spravodlivé“.
901 Toto „lebo“ tu uvádza praktický záver, ktorý Pán vyvodzuje o nutnosti zmierenia sa Israéla s Bohom.
902 Al. „hodnostára“, „vládcu“ (Mat. 9:18, 34).
903 Al. „vynalož… úsilie“, „vyviň… činnosť“.
904 Tj. „podobrotky“, „vec podobrotky urovnať, aby sa protivník uspokojil a od žaloby ustúpil“.
905 Viď Mat. 5:25.
906 Možno v zmysle „ťa nechcel zavliecť“.
907 Pol kodranta, viď Marek 12:42; najmenšia minca, aká bola v obehu.
908 Al. „s ich obeťmi“.
909 Vl. „stali sa“, najskôr v zmysle „ukázali sa“, „prejavili sa“, tj. žeby tamtie udalosti boli dokázali ich zvlášť veľkú hriešnosť al. vinu. Viď kap. 10:36, pozn. 702 a 703, no tu neurč. čas.
910 Vl. „dlžní“.
911 Viď Mat. 27:46.
912 Al. „vysiluje“, „vyčerpáva“, „zaťažuje“.
913 Al. „kým ho okopem“.
914 Al. „bol v sobotu… synagôg, vyučujúc“.
915 Al. „zohnutá“, vl. „zhrbujúca al. zohýnajúca sa“, slovesný tvar naznačuje trvalý stav.
916 D. „do úplnosti“.
917 Súvisí so „zhrbená“ vyššie (vl. „opäť al. späť al. nahor sa ohnúť“).
918 Al. „*ju* privolal“.
919 Vl. „bola si“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti; tiež „si al. bola si natrvalo al. celkom“. Porov. Mat. 7:25, pozn. 300.
920 Podobne ako vo vv. 15n., no tu je „od“ predponou slovesa.
921 Viď Hebr. 12:12; na opis celej udalosti sú použité odborné lekárske výrazy.
922 D. „ten predstavený“.
923 Viď Marek 14:4.
924 D. „uzdravil“, no to by vyžadovalo predmet, preto v texte opis; inak vari „*ju* uzdravil“.
925 Al. „buďte uzdravovaní“.
926 Viď Mat. 21:2.
927 Viď kap. 2:7.
928 Al. „ktorí boli proti nemu“.
929 Al. „napňaní al. zachvacovaní al. zahŕňaní hanbou“.
930 Viď kap. 1:14, pozn. 33, v. 29, pozn. 55.
931 Al. „mám pripodobniť“, „by som pripodobnil“, viď Mat. 11:16.
932 Viď Marek 4:26.
933 Al. „opäť“.
934 Viď Mat. 13:33.
935 Al. „poberal sa po všetkých mestách a dedinách“, porov. kap. 8:1, no tam sú „mestá“ a „dediny“ v jednotnom čísle, tu v množnom. Sloveso „prechádzal“, iné ako „precestúval“ v kap. 8:1, súvisí s „cestu“ na konci verša.
936 Al. „pút“, „pochod“.
937 Al. „bude“.
938 Vl. „ušetrovaných“, „dochádzajúcich ušetrenia al. záchrany al. vyslobodenia“ (v. 23), „vyháňaných“ (v. 28); tvary vyjadrujú charakter osôb. Vo v. 23 ide o tých, ktorým Mesiáš zaistí ušetrenie v súde nad Israélom, aby mohli vojsť do kráľovstva („ostatok Israéla“, Is. 10:21n.; Sk. 2:47).
939 D. „zápaste“, „bojujte“.
940 Viď Mat. 12:47; 10:25.
941 Al. „každým, kto by chcel vojsť“.
942 D. „od *vás* al. *každého*…“, zmysel predpony nasledovného slovesa, podčiarkujúcej nemožnosť vniknúť dnu.
943 Neurč. čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289.
944 Viď kap. 16:9, pozn. 1057.
945 Viď Mat. 8:12; 5:19; 6:10, pozn. 222.
946 D. „vás“.
947 Al. „želá si“.
948 Al. „ku svojmu cieľu“; viď Hebr. 5:9, pozn. 207.
949 Al. možno „nie je mysliteľné“, porov. kap. 17:1, pozn. 1086.
950 D. „von“, „vonku“.
951 Viď Mat. 23:37.
952 Vl. „hniezdo“, tj. „kŕdeľ kurčiat z jedného vyliahnutia“.

www.mlodzivilk.eu

953 Žalm 118:26.
954 Vl. „v tom, čo prišiel“, tj. „v chvíli jeho príchodu“.
955 Vl. „si ho“, stredný slovesný rod.
956 Al. „že *tam* boli oni, bedlivo ho pozorujúc“. Viď Marek 3:2.
957 Niektoré rukopisy dodávajú, možno správne, „či nie“.
958 Al. „cisterne“, „šachty“.
959 D. „do studne, a hneď v sobotný deň ho nevytiahne“.
960 Al. „odvravieť“ (Rim. 9:20), „prejaviť odpor“, vl. „odvetiť“ so zdôrazňujúcou predponou „proti“.
961 D. „pozvaným“ (v. 7), „bol od neho pozvaný“ (v. 8), tu dokonavý minulý čas v stavovom zmysle na rozdiel od v. 8 vyššie a 10 (neurčitý čas); obdobne vo vv. 10 a 12 „ten, ktorý ťa pozval“, „tomu, ktorý ho pozval“, príčastie dokonavého minulého času, výraznejšie vyjadrujúce dosah do prítomnosti ako príčastie času neurčitého toho istého slovesa vo v. 9, značiace jednoduchú udalosť.
962 Vl. „*pozornosť* upierajúc *na to* al. venujúc *tomu* al. zamestnávajúc *tým*“.
963 Viď Mat. 23:6; netýka sa vv. 9n.
964 Viď Mat. 22:2; 7:6, pozn. 265.
965 Al. „drahší“, ako v kap. 7:2.
966 Vl. „daj“.
967 Viď Mat. 15:25; 11:19.
968 Al. „bližšie“, „ďalej“, sloveso má okrem predpony značiacej smer nahor ešte aj predponu vyjadrujúcu pohyb smerom k voľačomu („posuň sa“).
969 D. „tu ti pred… bude“.
970 Al. „chválu“, „slávu“.
971 Al. „ponižovaný“, „povyšovaný“.
972 Al. „keď usporaduješ“.
973 Viď Mat. 22:4; 23:6, pozn. 1057.
974 Al. „tiež,“ „za to“.
975 Al. „dokaličených“.
976 Viď kap. 5:29.
977 Viď Mat. 22:4.
978 Viď v. 7, pozn. 961.
979 Al. „prichoďte“.
980 Al. „naraz“, „jednomyseľne“.
981 Viď Hebr. 12:19, 25, pozn. 706; vo v. 18 tiež „vyhovárať“.
982 Ako „párik“ v kap. 2:24; tu aj „záprahov“.
983 Al. „posúdiť“, ako „hodnotiť“ v kap. 12:56, no tu neurč. čas.
984 Al. „prídúc“, ako v kap. 12:51, no nie ako tu vo vv. 17 (pozn. 979) a 20.
985 Viď Mat. 2:8, pozn. 38; 10:25.
986 Al. „ohradám“, „na cesty a medzi ploty al. ohrady al. do ohrád“, obe podstatné mená sú spojené spoločnou predložkou, tou istou ako „do“ vo v. 21.
987 V dejovom zmysle („aby sa nabil al. stal nabitým al. preplneným“).
988 Viď Mat. 6:24, pozn. 240.
989 Al. „svoju dušu“.
990 Viď Mat. 5:39.
991 Al. „neberie na seba“.
992 Tu tiež „*ne*jde“.
993 Al. „ak chce“, „želajúci si al. chcejúci“.
994 Al. „výlohy“.
995 D. „má tie veci“, no niektoré rukopisy „tie veci“ vynechávajú; podľa nich možno čítať jednoducho „či má“.
996 Viď Mat. 7:6.
997 Sloveso má zosilňujúcu predponu („úplne dokončiť“).
998 Al. „vo vojne“, vl. „do boja“, „do vojny“, „sa pustil do boja al. vojny“.
999 D. „či je mocný“.
1000 Al. „proti nemu“, ako v kap. 12:53, no nie ako „proti“ vyššie tu.
1001 D. „tie veci k“.
1002 D. „každý“.
1003 Vl. „sa nelúči so všetkými vecmi“.
1004 Viď Mat. 19:21, tu vl. „svoje“ („sebe patriacich“); 3:10; 5:13.
1005 Viď Marek 9:50; 7:16.
1006 Vl. „skrz-naskrz“, „jeden cez druhého“; sloveso „hundrali“ má predponu tohto významu.
1007 Al. „k tej al. *pátrajúc* po tej al. po *stopách* tej stratenej“.
1008 Viď Mat. 11:19; vo v. 9 ženský tvar toho istého slova.
1009 Al. „že“; tiež „veď“.
1010 Viď kap. 1:14, pozn. 33.
1011 Viď Mat. 2:6; týka sa v tomto oddiele len takto označených vzťažných zámien.
1012 Strieborná minca, zhruba rovná denáru, viď Mat. 18:28; porov. Mat. 17:24, kde „*didrachmon*“ je vl. „dvojdrachma“.
1013 Vl. „rozobral“ „roztrhal“, „rozkúskoval“.
1014 Viď Mat. 24:39, netýka sa v. 14; 21:33, pozn. 981.
1015 D. „žijúc rozpustene“.
1016 Viď Marek 5:26, pozn. 193.
1017 Vl. „silný“.
1018 Vl. „prilipol“, viď Mat. 19:5, pozn. 871, no tu bez upresňujúcej predpony, akú toto sloveso má tam.
1019 Vl. „napchať“.
1020 Struky stromu po slovensky zvaného „rohovník“, známe ako „svätojánsky chlieb“. Bývali krmivom pre zvieratá a možno aj potravou biednych ľudí.
1021 Viď Mat. 16:7.
1022 Viď kap. 12:10.
1023 Vl. „ďaleko“, ako „ďalekého“ vo v. 13, no nesúvisí so „vzdialený“ nižšie.
1024 Al. „rozbehol sa.
1025 Viď kap. 1:12.
1026 Vl. „to prvé“, zmysel ako v texte.
1027 Viď kap. 12:19, pozn. 847.
1028 Tanec bol prejavom prekypujúcej radosti (poskakovanie, vyskakovanie od radosti, porov. kap. 6:23; 2 Sam. 6:14). Nemožno tu myslieť na spoločenský tanec al. tanečnú zábavu v modernom zmysle.
1029 Al. „zavolal si na“.
1030 D. „byť“.

www.milosrdnikeu

1031 Viď Marek 14:12.
1032 Viď Mat. 13:36, pozn. 611.
1033 Viď kap. 11:42; 12:19, pozn. 847.
1034 Vl. „pohltil“.
1035 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
1036 Al. „bolo žiadúce“, „malo sa“.
1037 Viď v. 24.
1038 Viď kap. 12:42, no toto zrejme bol prepustenec, nie nevoľník.
1039 D. „bol mu“.
1040 Al. „očiernený“, „uvedený do podozrenia“, „obžalovaný“; od tohto slovesa (gr. „*diaballó*“, vl. „kladiem *voľačo* krížom cez *cestu*“, „podrážam nohy“) je odvodené slovo „diabol“, porov. Zjav. 12:10, hoci slová tam preložené „žalobca“ a „obžalúval“ sú od iného kmeňa.
1041 Viď Mat. 19:21, pozn. 896; 12:36.
1042 Viď Ef. 3:2, tu v zmysle „správcovania“, „spravovania“.
1043 Vl. „správcovať“, „spravovať“.
1044 Viď kap. 12:17n.; aj tu vo vv. 3 a 4 rovnaké tvary.
1045 D. „spoznal som“ („už som na to prišiel“).
1046 Tj. „aby som bol prijatý“, v. 9 obdobne; viď kap. 12:20, pozn. 848.
1047 D. „jedného každého *z* povinných dlhom“.
1048 Bat sa rovnal asi 24, podľa iných asi 40 litrom, kor 10 batom.
1049 D. „Vezmi si“, „prijmi“, ako vo vv. 4, 9, „prevezmi“, zmysel ako v texte.
1050 D. „správcovi nespravodlivosti“, ako vo v. 9; netýka sa slov „v mamone nespravodlivom“ vo v. 11.
1051 Al. „pochvalne“, D. „toho… správcu pochválil“, tj. „kladne u neho zhodnotil to“.
1052 Al. „pretože“, ako nižšie.
1053 Viď Mat. 7:24; vo v. 8 odvodená príslovka.
1054 Al. „sveta“, viď Mat. 13:22, pozn. 589.
1055 Vl. „*čo* do svojho pokolenia“.
1056 Viď kap. 12:33, pozn. 861 a 864.
1057 Al. „neprávosti“, „krivdy“, „bezprávia“.
1058 Nesúvisí s „bude“ vyššie; al. „keď bude miznúť al. strácať na cene“, porov. príbuzný výraz v kap. 12:33, pozn. 866. Podľa niekt. rukopisov „keď ho ubudne“ atď.
1059 Viď Sk. 7:43; 10:45.
1060 D. „mnohom“.
1061 Al. „neprejavili“, „neosvedčili“, vl. „nestali“ viď kap. 10:36, pozn. 702 a 703, no tu neurč. čas.
1062 Viď Mat. 6:24.
1063 Vl. „striebro“, D. „súc (ako vo v. 23) milovníkmi al. obľubovateľmi striebra“, „majúc striebro v obľube“, vl. „súc striebroľúbiaci“.
1064 Al. „posmievali“, vl. „ohŕňali al. dvíhali nos“; toto sloveso je tu a taktiež v kap. 23:23 so zosilňujúcou predponou, ktorej zmysel v preklade vyjadruje slovo „zlomyselne“ (al. „jedovato“) vyššie, v Gal. 6:7 bez nej.
1065 D. „tí, ktorí“.
1066 Viď kap. 10:29, pozn. 689.
1067 D. „pretože to, *čo je* medzi ľuďmi vysoké“.
1068 Viď Mat. 6:10, pozn. 222; 11:12; 5:18.
1069 Al. „prepychovo“, „nádherne“.
1070 Viď kap. 12:19.
1071 Viď Mat. 8:16.
1072 Al. „vstupnej sieni“, „portáli“.
1073 Vl. „lež“ („nielen to, lež aj“).
1074 Al. „lona“, „objatia“, v. 23 obdobne, no tam množné číslo, možno „v objatiach“.
1075 Viď kap. 7:25, pozn. 474.
1076 Ako „majúc bolesť“ v kap. 2:48.
1077 Slovami „plnou mierou“ je tu vyjadrený zmysel predpony slovesa „dostal“, tej istej ako pri slovese „už majú“ u Mat. 6:2 a dodávajúcej slovesu tu obdobný význam.
1078 D. „vo všetkých tých veciach“.
1079 Al. „tom medzi… trvale zeje“, D. „je… vami upevnená al. natrvalo zriadená“, v stavovom zmysle.
1080 Vl. „voľačo rozzevené al. zejúce“; tento zmysel je vyjadrený predošlým slovesom.
1081 Viď Mat. 8:34.
1082 Al. „žiadam“ („*erótaó*“, viď Ján 14:16, pozn. 720).
1083 Al. „ich zaprisahával al. vážne vystríhal“; sloveso „svedčil“ má zosilňujúcu predponu takého významu.
1084 Al. „im načúvajú“ v. 31 obdobne; vo v. 29 neurčitý čas („im prepožičajú sluch“), vo v. 31 čas prítomný, vyjadrujúci trvalý postoj.
1085 Al. „si povedať“, no nie ako vyššie.
1086 Al. „nemožné“, vl. „neprípustné“ („nemožno pripustiť takú myšlienku“).
1087 Viď Mat. 18:7, pozn. 757, 822 a 823.
1088 Al. „bolo by mu výhodnejšie“ (D. „výhodné“).
1089 Viď Marek 9:42.
1090 Viď Mat. 18:6.
1091 Viď kap. 12:1, pozn. 810 (tu, pravda, bez ďalšej predložkovej väzby), v. 10.
1092 D. „vraveli by ste“, nedokonavý minulý čas, ktorý sa často používa v zmysle ako v texte, podobne ako čas prítomný, viď napr. Mat. 19:11, pozn. 880.
1093 Obdobne ako u Mat. 21:21, pozn. 964.
1094 Viď Ján 21:16.
1095 D. „*je*, ktorý mu povie vstúpivšiemu“.
1096 Môže sa vzťahovať aj na slovo „povie“ alebo „pristúp“.
1097 Viď Mat. 15:35.
1098 D. „lež či mu“.
1099 Al. „čo by som povečeral“.
1100 Al. „budeš jesť a piť“.
1101 D. „po týchto veciach“.
1102 Viď Mat. 25:30.
1103 Al. „vykonali sme“, preklad v texte lepšie vystihuje zmysel tu použitého dokonavého minulého času oproti času neurčitému na začiatku a na konci verša a vo v. 9.
1104 Al. „upozornite sami na seba kňazov“.
1105 Tu možno aj „ukázalo“, ako v kap. 16:11.
1106 D. „so silným hlasom“; inak „sa s hlasným volaním vrátil späť“.
1107 D. „on“.
1108 D. „súc spýtaný al. opýtaný“, v dejovom zmysle.
1109 Viď Mat. 24:44; 6:10.

www.nilosovik.eu

1110 D. „s bedlivým pozorovaním“, viď príbuzné sloveso u Marka 3:2, pozn. 69.
1111 Al. „žiariaci“, ako v kap. 24:4, no súvisí so slovom „blesk“ vyššie.
1112 Viď Mat. 17:17; 21:42.
1113 Vl. „podľa *toho*, ako“.
1114 Al. „stalo“, znenie v texte je v zmysle „dialo sa po celú tú dobu“, porov. kap. 10:24, pozn. 681.
1115 Al. „vydávali sa“, no porov. Mat. 24:38.
1116 Viď. v. 26.
1117 Vl. „od“.
1118 Vl. „odhaleniu“, „odostretiu“.
1119 D. „keď Syn… je zjavovaný“.
1120 Viď Mat. 10:27; 12:29; 24:17.
1121 Al. „snažiť“, „bude žiadostivý“, neurč. čas („vyvinie snahu“, „zatúži“).
1122 Vl. „dobyť“, „získať“, tiež „pri živote zachovať“, no nie ako „uchová“ na konci verša; viď pozn. 1123 nižšie.
1123 Vl. „zachová pri živote“; toto znenie načim uprednostniť, ak sa vyššie v zmysle pozn. 989 číta „svoju dušu“ namiesto „svoje žitie“.
1124 Al. „tejto“.
1125 Viď Mat. 24:40.
1126 D. „na tom istom *mieste*“.
1127 Al. „mlieť“.
1128 Viď Mat. 24:28.
1129 Vl. „k tomu“, „na to“ („k tomu smerujúce“, „na to, žeby im ukázal“ – v. 1); „o podaktorých“ (v. 9); „sám u seba“, viď Mat. 3:10, pozn. 82 (v. 11; tu sa táto predložková väzba zdá naznačovať, aký bol farisej pri svojej modlitbe samoľúbo zaujatý vlastnou osobou a jej domnelou dokonalosťou). Tá istá predložková väzba je aj v kap. 12:47, pozn. 878.
1130 Al. „musia“.
1131 Charakter osoby.
1132 Viď Mat. 21:37.
1133 Al. „dopomôž mi ku právu“, v. 5 obdobne; vo vv. 7n. od tohto slovesa odvodené podstatné meno, tam značiace aj „pomstu“.
1134 Vl. „od môjho protivníka“ („vysloboď ma od…“).
1135 Viď kap. 11:7, pozn. 730.
1136 D. „do konca“.
1137 Al. „*ne*trápila“, „*ne*ubíjala“ (1 Kor. 9:27), vl. „nebila do tváre“ (D. „pod oko“). Na tento výraz sa tiež môžu vzťahovať slová „do konca“ (viď pozn. 1136 vyššie) v zmysle „aby sem nechodila a do krajnosti ma *ne*dopaľovala“ al. „ma nakoniec *ne*chcela udrieť do tváre“.
1138 D. „sudca nespravodlivosti“.
1139 Viď v. 30.
1140 Al. „je voči nim zhovievavý“, viď Mat. 18:27, pozn. 855; Jak. 5:7.
1141 Al. „sami na seba sa spoliehali“ (Marek 10:24), „boli sami o sebe presvedčení“, sloveso je v zosilňujúcom tvare („pevne dôverovali al. spoliehali“, „boli pevne presvedčení“).
1142 Al. „podceňovali“, „neuznávali“, „za nič nemali“, „ostatnými pohŕdali“.
1143 D. „tieto veci“.
1144 Viď Mat. 7:15, pozn. 280; „chamtivci“, „vydierači“, „úžerníci“, „hltavci“.
1145 Al. „vlastním“, „zo všetkých svojich príjmov“. Viď kap. 21:19, pozn. 1312; 1 Tes. 4:4, pozn. 115.
1146 Al. „do neba“.
1147 D. „lež tĺkol svoju“.
1148 Al. „daj si učiniť zadosť al. prijmi zadosťučinenie *voči* mne, hriešnikovi“.
1149 Viď kap. 14:11.
1150 Viď Marek 10:13.
1151 Ako „malé“ v kap. 1:41, deti najútlejšieho veku, dojčence a batoľatá.
1152 Sloveso ako u Marka 10:13, no tu v tvare prítomného času, významu nedokonavého.
1153 Viď Mat. 19:13, pozn. 885 a 886, no niektoré rukopisy tu majú nedokonavý minulý čas ako u Marka 10:13.
1154 Tj. „nemluvňatá“, zväčša zaiste v náručiach materí al. iných osôb, ktoré ich poprinášali, a ako sa vidí, už odchodili, zastrašené a odradené slovami a správaním učeníkov.
1155 Viď Marek 9:39.
1156 Viď kap. 10:25.
1157 Viď Marek 10:18–20; „zachoval“ je tu v niektorých rukopisoch v činnom rode ako u Mat. 19:20.
1158 Viď Mat. 4:19.
1159 Vl. „uvidiac“, ako vo v. 15.
1160 Viď Marek 10:23–27; vo v. 24 tiež „budú vnikať“.
1161 Podľa niektorých rukopisov „zanechali svoje vlastné“.
1162 Viď Mat. 19:29.
1163 D. „nijako al. vôbec“; tento zosilnený zápor nadobúda v takýchto a podobných spojeniach ako tu a vo v. 7 význam v zmysle prekladu v texte (vo v. 7 „že by to bolo vskutku tak? Vôbec nie!“ a tu „o kom by sa dalo čo len na chvíľku predpokladať, žeby nedostal“, a pod.).
1164 Viď Marek 10:30.
1165 Viď v. 10.
1166 Viď Mat. 1:22.
1167 Al. „skrze prorokov, budú dokonané *na* Synovi al. splnené Synovi človeka“.
1168 Viď Mat. 20:19.
1169 Al. „spravený predmetom posmechu“.
1170 Viď kap. 1:37n., pozn. 72.
1171 D. „od nich“.
1172 Al. „zatajená“, celkom al. trvalo, v stavovom zmysle.
1173 Vl. „to, čo sa vravelo, nepoznali“, „nevedeli, čo sa vravelo“.
1174 Al. „jeho pobytu v okolí Jericha“. Tu použitá väzba označuje obdobie al. stav vecí, za akého nastala udalosť ďalej spomínaná; neznamená teda, žeby uzdravenie slepca bolo nastalo pri Pánovom vstupe do Jericha, lež v dobe, kedy sa Pán zdržiaval v okolí tohto mesta. Vyprávanie o tom sa zaraďuje bez ohľadu na časový sled (porov. Mat. 20:20; Marek 10:46), aby vynikol charakter toho, čo nasleduje, tj. prijatia Zachea.
1175 Al. „jal sa volať a vravel“.
1176 Viď Marek 10:48.

www.mailbox.sk.eu

1177 Viď Mat. 20:21; 9:22, pozn. 377 a 379; 12:47; 6:27, pozn. 246.
1178 D. „predbehol dopredu“.
1179 Viď Ján 10:1.
1180 Druh figovníka s listami podobnými morušovým, často vysádzaný pri cestách.
1181 Al. „mám“, no nie ako vo v. 4.
1182 Viď kap. 10:38.
1183 Viď kap. 15:2.
1184 Tak doslovne; zdá sa, že množné číslo tu naznačuje, ako podrobne a dôsledne Zacheus preberal svoj majetok, aby mohol z každej jeho zložky darovať polovicu.
1185 Viď Mat. 19:21, pozn. 896.
1186 Viď kap. 10:35, pozn. 699.
1187 Tu, vzhľadom na nasledovné „aj on“, tiež „o ňom“, viď kap. 18:9, pozn. 1129.
1188 Viď kap. 1:7.
1189 Viď Mat. 18:11.
1190 Al. „povedal dodatkom“, D. „pridajúc povedal“.
1191 Viď Mat. 6:10, pozn. 222.
1192 Vl. „vzchodiť“, „nad obzor sa vynárať“.
1193 Al. „dostať“, „vziať“, „prijať“, no nie ako vo v. 6.
1194 D. „sám sebe“.
1195 Mina sa rovnala šesťdesiatine talentu, viď Mat. 18:24.
1196 D. „zakiaľ prichodím al. mienim al. sa chystám prísť“, porov. Mat. 24:42. V dobe jeho neprítomnosti mali nevoľníci stále mať na mysli, že „prichodí“.
1197 Neurč. čas („započnite obchodnú činnosť a zotrvajte v nej až do môjho príchodu“).
1198 Viď v. 12; kap. 10:35, pozn. 700, tu neurč. čas.
1199 Viď Mat. 9:10; 25:27.
1200 Al. „dostavil sa“, viď Mat. 3:1, pozn. 69.
1201 Al. „získala“, vo vv. 16 a 18 dva rozličné výrazy, oba iné ako vo v. 15.
1202 Tj. „zarobila navyše al. ešte al. ďalších“.
1203 Viď Mat. 25:23.
1204 Viď kap. 16:11, pozn. 1059 a 1061.
1205 Al. „vykonávateľom právomoci“, „maj (D. „buď majúcim“) právomoc“.
1206 Radová číslovka.
1207 D. „stávaj sa“, tj. „ujímaj sa vlády“; netýka sa v. 17.
1208 Viď kap. 23:32.
1209 Šatka ovíjaná okolo hlavy na zachytávanie potu.
1210 Al. „drsný“, „mračný“, „nevľúdny“, „strohý“.
1211 Viď Mat. 25:26.
1212 Vl. „na stôl“, tj. „peňažníkov“; toto slovo značí aj „lavicu“ al. „stánok“, „búdku“ peňažníkov, a tento význam má i v terajšej gréčtine („banka“).
1213 Viď Mat. 13:12, pozn. 566 a 585.
1214 Charakter osôb.
1215 Neurč. čas, viď Marek 6:26, pozn. 243 a 244.
1216 Viď 1 Ján 3:12, pozn. 84, tu so zosilňujúcou predponou („vybite do jedného“).
1217 Viď Mat. 21:1.
1218 Tj. „Olivový sad“.
1219 Viď Marek 11:2.
1220 Viď Marek 14:16.
1221 Vl. „páni“.
1222 Ako „mrštil“ u Mat. 27:5 („nahádzali prudkými, chvatnými pohybmi“); tu so smerovou predponou.
1223 Viď Mat. 6:32; netýka sa slova „všetky“ nižšie.
1224 Al. „okríkni“, „zahriakni“.
1225 Al. „zaplakal“, bol to hlasný plač, počuteľný výraz žiaľu.
1226 Al. „mieru“, viď kap. 14:32, pozn. 1001.
1227 Viď Ján 8:40, pozn. 425.
1228 D. „od tvojich očí“.
1229 Al. „boli… skryté“ al. „zatajené“; viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
1230 Al. „že“, viď Mat. 9:10.
1231 Al. „keď tvoji nepriatelia okolo teba nasypú val al. nahádžu násyp“.
1232 Vl. „zovšadiaľ“ (Marek 1:45).
1233 Viď Mat. 21:13.
1234 Al. „i vyučoval denne v CHRÁME“.
1235 Viď Mat. 21:46, pozn. 999.
1236 D. „na to“.
1237 Al. „čo by mohli al. mali spraviť“.
1238 Viď Mat. 6:32; v kap. 20:6 sa týka iba niektorých rukopisov.
1239 Viď kap. 10:40.
1240 Viď Mat. 21:23, 24, pozn. 970.
1241 Viď Marek 9:10.
1242 Zosilnený tvar („pevne presvedčený“).
1243 Al. „bol“, no v gréčtine prítomný čas, vyjadrujúci trvalo a od času nezávisle platnú pravdu („že je *tak, že* Ján *bol* prorok“).
1244 Viď Mat. 21:27, 33.
1245 D. „*na* značné časy“.
1246 Viď Mat. 21:33.
1247 Al. „uvolil al. rozhodol sa poslať“, „prikročil ešte (Skut. 12:3) k tomu, že poslal“, viď kap. 19:11, pozn. 1190.
1248 Al. „tohto“.
1249 Viď kap. 12:17.
1250 Viď Mat. 21:37, 38.
1251 Úslovie, ktoré sa v N. Zákone okrem tohto miesta vyskytuje niekoľko ráz u Pavla (Rim. 3:4 a inde), kde je výrazom silne dôrazného a niekedy aj rozhorčeného záporu a je spravidla preložené „preč s takou myšlienkou“ alebo „ani pomyslieť“. Tu vyhovuje doslovný zmysel, hoci ani preklad v hore uvedenom prenesenom zmysle by azda nebol nevhodný.
1252 Viď kap. 4:17, pozn. 274.
1253 Viď Žalm 118:22.
1254 Viď Mat. 21:42, 44, 46, pozn. 999, tu neurčitý čas („dostali chuť“).
1255 Slová „v tej istej hodine“ sa môžu vzťahovať alebo na „zadychtili“ alebo na „na neho položiť ruky“.
1256 Viď Marek 12:12.
1257 Al. „vystriehli *príhodnú chvíľu*“; tiež „dali sa *ho* bedlivo pozorovať“, „zaviedli bedlivé sledovanie al. pozorovanie“, viď Marek 3:2.
1258 Al. „vyzvedačov“, „podplatených nadháňačov“, „tajných agentov“.

www.miloslovik.eu

1259 Viď Rim. 1:20, pozn. 52.
1260 D. „aby ho odovzdali“.
1261 Vl. „vláde (al. „úradu“, viď kap. 12:11) a (súdnej) právomoci“, „moci a právu“.
1262 Viď Marek 9:16.
1263 Vl. „tvár“, hebraizmus značiaci „nedbáš na osobu“, „neprikladáš význam osobe“.
1264 Viď Marek 12:14.
1265 Viď kap. 12:24, pozn. 851.
1266 Al. „potmehúdstvo“, „lstivosť“.
1267 Viď Mat. 22:18, 19, 21.
1268 Viď kap. 5:5, pozn. 317.
1269 D. „protirečia, že niet“.
1270 Viď Mat. 22:24.
1271 D. „a tento umrie“.
1272 Viď Marek 12:19.
1273 Al. „tento“.
1274 Al. „má stať“, D. „stáva“ („speje k tomu al. sa chystá al. čaká na to, že sa stane“).
1275 Viď Mat. 22:28, 30.
1276 Viď kap. 16:8.
1277 Al. „sú“, „budú“, tvar vyjadruje jednoducho skutočnosť bez ohľadu na čas.
1278 Sloveso ako „boli plne uznaní“ v 2 Tes. 1:5.
1279 Al. „za hodných podielu na tamtom veku a opätovnom vstaní“.
1280 Vl. „opätovné vstanie, ktoré *je*“, viď Skut. 4:2.
1281 Prítomný čas slovies vo vv. 35n. je vyjadrením všeobecne platnej pravdy.
1282 Al. „prezradil“.
1283 D. „vraví“; 2 Mojž. 3:6.
1284 Viď Marek 12:32.
1285 Viď Marek 12:35.
1286 Viď Mat. 22:43–45.
1287 D. „od pismárov“.
1288 Viď Marek 12:38.
1289 Viď Mat. 23:6.
1290 Viď Marek 12:40.
1291 Al. „obvinenia“.
1292 Viď kap. 12:59.
1293 Viď Mat. 24:39; netýka sa v. 3.
1294 Al. „cennými“, „vzácnymi“, viď Mat. 13:45.
1295 Viď Mat. 24:2, pozn. 1095 a 1096.
1296 Viď Marek 13:4–7.
1297 Al. „vzbury“, „nepokoje“, „prevraty“, „zmätky“, „výtržnosti“; inak „počujete o bojoch a neporiadkoch“.
1298 Viď Mat. 24:7.
1299 Al. „hrôzy“, „postrachy“.
1300 Al. „a dajú sa *vás* prenasledovať a budú *vás*“.
1301 Al. „*to* vám vyústi v“.
1302 Viď Marek 13:11, tu s predponou, ktorej zmysel vyjadruje nižšie vložené „vopred“.
1303 Al. „odpovedať“.
1304 Viď kap. 13:17.
1305 Neurčitý čas, „povedať *voľačo* proti“.
1306 Al. „postaviť sa proti“.
1307 Viď Mat. 24:10 (ako „vydávať“ tu vo v. 12); 11:19.
1308 Viď Marek 13:12.
1309 Viď Mat. 10:22
1310 Al. „nestratí sa“.
1311 Viď Jak. 5:11; D. „v svojej trpezlivej vytrvalosti“, viď Mat. 3:11.
1312 Al. „vlastnite“, neurčitý čas („ujmite sa vlastníctva“). V zmysle prekladu v texte ide o to isté ako v kap. 9:24; 17:33; Mat. 16:25; 24:13; Marek 13:13 atď., v inom zmysle grécky výraz, pravda, značí „vlastniť“ ako majitelia („vlastníci“ v Skut. 4:34, výraz od tohto slovesa odvodený); viď aj 1 Tes. 4:4, kde zmysel zrejme nie je „zadovážiť si ženu“, ako sa niekedy tvrdí; je v ňom obsiahnutý zmysel „mať tak, že sme dostali“, viď kap. 18:12, pozn. 1145; Mat. 10:9, pozn. 402. Tu je zmysel taký, že sa im dostane Mesiášovho vyslobodenia; pritom je stav vecí vyjadrený tak, že lepšie vyslobodenie pripadne tým, ktorých zabijú, hoci sa, pravda, podaktorým dostane života na zemi.
1313 Al. možno „obkolesený“; potom v stavovom zmysle.
1314 Tj. „Jerúsaléma“.
1315 Al. „z *neho* ustúpia“, „*ho* vypracú“.
1316 D. „v krajoch“.
1317 D. „tieto“.
1318 Viď kap. 18:7n., pozn. 1133.
1319 Viď Mat. 5:5, pozn. 134; vo v. 23 ide zrejme o Zem prísľubu, ako vysvitá z nasledovného výroku o „tomto ľude“, tj. ľude židovskom, a z v. 24; predložková väzba „na zemi“ vedie ku predstave „strasti“ ležiacej al. spočívajúcej na Zemi prísľubu ako ťažké bremeno. Oproti tomu vo v. 25 značí ten istý výraz „zem“ v protiklade ku „slnku, mesiacu a hviezdam“, celý „obývaný svet“, ako sa zdá vyplývať z prvej časti verša a z v. 26; ten istý význam azda má tento výraz vo v. 35.
1320 Al. „bieda“.
1321 Viď Mat. 26:47.
1322 Al. „tieseň“, „stiesnenosť“, vl. „zovretie“.
1323 Al. „rozpakoch“.
1324 Al. „huku“, „pre rev al. huk“.
1325 Vl. „vypúšťať dušu“.
1326 Al. „zo“, iná predložka ako vo v. 24.
1327 Al. „ťaku“.
1328 Al. „obývanú zem“, nie ako vo vv. 23 a 25.
1329 Viď Mat. 24:29, 30.
1330 Vl. „vzpriamte“, ako v kap. 13:11, tj. „v radostnom očakávaní“.
1331 Vl. „vykúpenie“, viď Ef. 1:7.
1332 Viď Mat. 24:32, 33; 6:10; 17:17; 5:18.
1333 Viď kap. 12:1.
1334 Al. „hýrivosťou“, vl. „čemerom“, „pľušťaním“.
1335 Viď Mat. 13:22, tu v pôvodine množ. číslo („starosťami“, „prejavmi ustarostenosti“).
1336 Viď kap. 10:40, pozn. 713.
1337 Vl. „ktorí sedia“.
1338 Viď Marek 13:33.
1339 Viď kap. 20:35, pozn. 1278.
1340 Viď Mat. 16:27.
1341 Al. „vyučoval vo dne v CHRÁME“.
1342 D. „v dňoch vyučujúc v CHRÁME a v nociach vychádzajúc“.

www.milosrdenstvo.sk

1343 Al. „a noci trávieval vonku, vychádzajúc k vrchu al. na vrch“.
1344 Viď kap. 19:29.
1345 Viď Marek 11:18.
1346 Al. „odstránili“, „sprevadili zo *sveta*“, ako „pobiť“ u Mat. 2:16.
1347 Al. „dohovoril sa“, „začal jednanie“.
1348 Tj. „dôstojníkmi chrámovej stráže“.
1349 Al. „sa uzniesli“, „súhlasili“.
1350 Vl. „striebro“.
1351 Al. „uzavrel dohodu“, „privolil“.
1352 Viď Marek 14:12, pozn. 621 a 622; Mat. 26:17, pozn. 1232.
1353 D. „vchodí“ („kam uvidíte, že vchodí“).
1354 Viď Mat. 10:25, pozn. 424.
1355 Al. „jedáleň“, D. „nadzemie“.
1356 Viď Marek 14:15, 16.
1357 Al. „som sa roztúžil“; úslovie „túžbou som zatúžil“ je hebrejské a značí „veľmi al. vrúcne som zatúžil“.
1358 Neurčitý čas („podstúpim utrpenie“, „prejdem utrpením“, „vytrpím, *čo vytrpieť mám*“).
1359 Vl. „neodjem al. nezajem“, tj. „ani kúštik“.
1360 Viď kap. 16:6n., pozn. 1049.
1361 Al. „tento *kalich*“.
1362 Viď Mat. 26:29.
1363 Viď Ján 17:19.
1364 Viď 1 Kor. 11:24.
1365 D. „moje“; tu použitému dôraznému tvaru tohto zámena lepšie zodpovedá preklad v texte.
1366 Vl. „potom čo povečeral(i)“, „po povečerani“.
1367 Tj. „v moci mojej krvi“, viď Mat. 3:11.
1368 Al. „jednako“, ako vo v. 22.
1369 Al. „pri“, ako vo v. 30.
1370 Viď Ján 13:11, pozn. 665.
1371 Al. „sa na toto hodlá priberať“.
1372 Vl. „hašterivosť“, „svárlivosť“, „urputný al. zaťatý spor“, slovo príbuzné výrazu v 1 Kor. 11:16, preloženému „si… ľubovať v škriepkach“.
1373 Viď Marek 10:42, pozn. 471.
1374 Viď Mat. 18:1; obdobne „*naj*mladší“ vo v. 26.
1375 D. „považovať byť *naj*väčší“.
1376 Viď Mat. 20:25, no tamojšia poznámka 931 sa tohto miesta netýka.
1377 Tj. „volajú ich“ al. „sami seba volajú al. dávajú volať“.
1378 Vl. „pretrvali“, nepretržite po celú dobu; tu použitý slovesný tvar pripúšťa aj zmysel „až doteraz verne vytrvávate“.
1379 Al. „skúškach“.
1380 Al. „prenechávam“, „prideľujem“, „prisudzujem“, „pririekam“, „ustanovujem“, ďalej obdobne; súvisí so „zmluva“ vo v. 20.
1381 Neurčitý čas („posedeli“, tj. „po celú dobu trvania kráľovstva“).
1382 Al. „previatie“.
1383 Al. „nepovolila“, „neochabla“, viď kap. 16:9, pozn. 1058.
1384 Al. „navrátiac“.
1385 Al. „posilňuj“, vl. „podopieraj“.
1386 Neurčitý čas: *„každého* upevni“ (v. 32); *„veľa ráz* al. *často* al. *zakaždým* vyslal“ (v. 35); dá sa chápať aj v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363.
1387 D. „do smrti“, ako „do väzenia“ vyššie.
1388 Ako „sa ozve“ u Mat. 26:34; znenie v texte vyjadruje zmysel tu použitého zosilneného záporu.
1389 Viď Mat. 16:24, pozn. 759; 5:40, pozn. 192; 26:47.
1390 Al. „splnené“, „uskutočnené“, v dejovom zmysle.
1391 Viď Marek 15:28.
1392 Al. „dochodia k dokonaniu al. splneniu al. uskutočneniu“, súvisí s „dokonať“ vyššie.
1393 Iný výraz ako u Marka 14:41, tamojšia pozn. 645 sa teda tohto miesta netýka; tu je preklad doslovný.
1394 Viď Mat. 26:41.
1395 Vl. „odtrhol“, ako v Skut. 21:1, viď tam.
1396 Viď Skut. 17:20; Mat. 11:27, pozn. 486.
1397 D. „pomimo preniesť odo mňa“ porov. Mat. 26:39, pozn. 1260.
1398 D. „lež tá“ („tá, *ktorá je*“).
1399 Al. „žeby ho posilňoval“.
1400 Al. „horlivejšie“, vl. „vypätejšie“.
1401 D. „zostupujúcimi“.
1402 Väzba ako u Mat. 26:40, no sloveso „spia“ tam je iné ako „usínajú“ tu, to isté ako „spíte“ tu vo v. 46, ktoré na rozdiel od tohto slovesa vyjadruje aj pojem „leňošenia“, „zaháľania“, porov. Mat. 26:45 a Marek 14:41, kde na tento významový odtieň poukazuje aj nasledovné „hovejte si“; znamená potom aj duchovný spánok, ľahostajnosť k duchovným veciam (Ef. 5:14; 1 Tes. 5:6, 10). Sloveso použité tu vo v. 45 má pôvodný význam „ukladať sa“ a používa sa aj o „zosnutí“ (Mat. 27:52; 1 Tes. 4:13nn. a inde).
1403 Al. „úzkosti“, výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu.
1404 D. „či udrieme“.
1405 D. „v meči“, viď Mat. 3:11.
1406 Viď Mat. 26:51.
1407 Viď v. 4, pozn. 1348; kap. 12:51, nesúvisí s „vyšli“ nižšie.
1408 Al. „pri vás“, „medzi vami“ (v. 53); „pri ňom“, „s ním“, no nie ako vo v. 56, viď pozn. 1416 nižšie (v. 59).
1409 Viď Mat. 26:55, 69.
1410 Viď Marek 14:54.
1411 Viď kap. 4:20.
1412 Viď Mat. 26:69, pozn. 1300.
1413 Iná predložka ako vo v. 53, vyjadrujúca užšie, bližšie, vnútornejšie spojenie al. vzťah.
1414 Al. „uisťoval“, „neústupne trval na svojom“.
1415 Viď Marek 12:14, 32, pozn. 517; 14:70.
1416 Viď Mat. 26:75.
1417 Al. „držali medzi sebou“, „mali v moci“, „zvierali“.
1418 Viď Mat. 26:68.
1419 Al. „o ňom“, „na jeho adresu“, predložková väzba ako u Marka 3:29, pozn. 106.
1420 Al. „rúhavých“; vl. „a tupiac al. rúhajúc sa vraveli veľa iných“.
1421 Viď Mat. 26:3.
1422 Tj. nahor; al. „zaviedli späť“.

www.milosrdnik.sk

1423 Viď Mat. 26:59.
1424 Vl. „alebo“.
1425 Viď Mat. 20:21; 3:14; 6:32.
1426 Al. „pred Piláta“, obdobne ako u Mat. 10:18 a inde.
1427 Al. „prišli sme na al. dopadli sme tohoto, ktorý“, „pristihli sme tohoto, že“.
1428 Al. „rozvracia“, viď Mat. 17:17, pozn. 787.
1429 Vl. „uvidiac“, ako vo vv. 56, 58.
1430 Al. „nenachodím“, vv. 14, 22 obdobne.
1431 Al. „nič trestného“.
1432 Al. „naliehali“, „trvali na svojom“, vl. „posilňovali“, tj. „čoraz silnejšie dotierali“.
1433 Al. „rozoštváva“, viď Marek 15:11, pozn. 685.
1434 Al. „spoznajúc“, spoľahlivo al. s istotou, viď Mat. 7:16, pozn. 281.
1435 Vl. „poslal ho hore al. späť k“, právnický výraz pre postúpenie al. odkázanie niekoho do niečej súdnej právomoci. Ten istý výraz je vo v. 11, kde má možno ten istý význam, lebo Pilát a Héródes práve vtedy spolu mali otázok súdnej právomoci sa týkajúci spor.
1436 D. „Héródovi, súcemu v tých dňoch samému“.
1437 Vl. „si ho z hodne *dávna*“.
1438 D. „v dosť mnohých slovách“, viď Mat. 3:11.
1439 Al. „prudko“, „usilovne“, tiež „živo“, „čulo“, vl. „napäto“.
1440 D. „so svojimi vojskami“, tj. zbormi svojej osobnej stráže, vysokého dôstojníctva a ostatnej dvorskej spoločnosti.
1441 Viď kap. 18:9, pozn. 1142.
1442 Al. „prehodil mu“.
1443 Viď kap. 7:25, pozn. 474; tu má toto sloveso predponu, ktorej zmysel vyjadruje vyššie vložené „prv“; D. „trvali, súc“.
1444 Tj. od náležitej poslušnosti a podriadenosti vrchnosti.
1445 Al. „vypočujúc“, „pred vami vykonajúc vyšetrenie al. výsluch“.
1446 Al. „nič trestného *z*“.
1447 Al. „na neho žalujete“, no preklad v texte lepšie zodpovedá zmyslu tu použitej predložky „proti“.
1448 Vl. „ale“, „lež“ („nielen to, lež ani“).
1449 D. „ním spáchané“, v stavovom zmysle; možno azda chápať aj v zmysle „nie je mu dokázané“, „nepodarilo sa dokázať mu“.
1450 Vl. „vykonám na ňom nápravné opatrenie“, „dám mu príučku“.
1451 Al. „na každý sviatok“, „vždy v sviatok“.
1452 Al. „všetci spolu“.
1453 D. „odstráňuj al. odpratúvaj tohto“, prítomný čas významu nedokonavého, tu v zmysle „hľaď to urobiť“.
1454 Viď Mat. 2:6; 7:25, pozn. 300 („do väzenia“).
1455 D. „k nim… zavolal“; líši sa iba predponou od „volali“ nižšie.
1456 D. „chcejúc al. želajúc si Ježiša prepustiť“.
1457 Al. „k *tomu*“, „zasa“, „ešte“, „stále“, „ďalej“.
1458 Tu má veľa rukopisov znenie, ktoré v doslovnom preklade značí „križuj, križuj“; tam je zmysel prítomného času obdobný ako vo v. 18, pozn. 1453.
1459 D. „nič trestného al. žiadnu vinu (viď vv. 4 a 14) smrti“.
1460 Al. „mali prevahu“, viď Mat. 16:18, pozn. 750.
1461 D. „žeby sa stala ich prosba“, lebo „prosba“ značí aj „predmet prosby“ „to, o čo sa prosí“.
1462 Viď Mat. 6:10; 27:32.
1463 D. „naložili mu“.
1464 Al. „nôtili žalospevy“, ako v kap. 7:32.
1465 Viď Mat. 19:12, tu množné číslo („bruchá“).
1466 Neurčitý čas („*nikdy* neporodili [„*nenakŕmili*“] al. nezačali rodiť“ [„*kŕmiť*“]).
1467 Viď kap. 11:27.
1468 Vl. „vlhkej“, „šťavnatej“.
1469 Al. „strome“, vl. „dreve“.
1470 Nie jednoducho „druhí“, ako vo v. 35, lež „odlišní“, „inakší“, „iného druhu“. „Druhý“ vo v. 40 je preklad toho istého výrazu s rovnakým významom.
1471 Al. „boli vedení… žeby s ním“.
1472 Viď kap. 22:2; v dejovom zmysle.
1473 Neurč. čas („jali sa hádzať“, „hodili“ vždy znova o každú časť Jeho šatstva, „vykonali al. uskutočnili hádzanie“).
1474 Viď kap. 16:14.
1475 Viď Mat. 27:42, pozn. 1148 a 1348.
1476 Vl. „prinášajúc“.
1477 Viď Marek 15:26, pozn. 6 a 700.
1478 Al. „rúhal sa mu“, „hovoril k nemu al. o ňom urážlivo“.
1479 V dejovom zmysle, no viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
1480 Al. „ho napomínal al. karhal“.
1481 Vl. „v tom istom súde“.
1482 D. „lebo dostávame späť veci hodné“.
1483 Viď Mat. 5:19; 6:10, pozn. 222; 5:5.
1484 Vl. „bolo zatemnené“, ďalej viď Mat. 27:51.
1485 Al. „porúčam“, „odovzdávam“, vl. „si ukladám“, ako v kap. 12:48.
1486 Viď Marek 15:37.
1487 Al. „jal sa oslavovať“.
1488 Al. „výjav“, „divadlo“, súvisí so „spozorujúc“ nižšie.
1489 Viď kap. 18:13.
1490 Neurčitý čas („nasledujúc ho, prišli“).
1491 Viď kap. 8:41, pozn. 567; Marek 15:43.
1492 Al. „nehlasoval pre ich rozhodnutie a skutok“.
1493 Tj. „telo“.
1494 Tu majú niektoré rukopisy zámeno mužského rodu, ktoré by sa týkalo „Ježiša“.
1495 Viď Mat. 27:62.
1496 Súmrak večerný, ako u Mat. 28:1, no tu ide, pravda, o začiatok soboty.
1497 Al. „dychtivo“, „so záujmom“.
1498 Viď Mat. 26:7, pozn. 1217.
1499 Al. „odpočinuli“, „zachovali pokoj“, vl. „stíchli“.
1500 Viď Marek 16:2.
1501 D. „hlboko za“, al. podľa niektorých rukopisov, „za hlbokého“ („slnko bolo ešte hlboko“).
1502 Al. „zistili, že kameň je“.
1503 Al. „bezradné“, „v rozpakoch“.
1504 Viď kap. 2:9.

www.mlbs.sk/eu

1505 Al. „blýskajúcich“.
1506 Al. „s mŕtvymi“, „v spoločnosti mŕtvych“.
1507 Viď Marek 16:6.
1508 D. „ľudí, hriešnikov“; al. „hriešnych ľudí“.
1509 Viď Mat. 2:8; 27:56.
1510 Al. „vymyslenina“, „nezmysel“.
1511 Tu oproti Markovi 16:11 nedok. minulý čas.
1512 Al. možno „napäto pozrúc“, viď Jak. 1:25; 1 Peter 1:12.
1513 Al. „plátenné rúška al. ovínadlá“.
1514 D. „k sebe“.
1515 D. „sa tomu, čo sa“.
1516 Asi 11 km.
1517 D. „oni“.
1518 Viď Marek 1:27, pozn. 30.
1519 Vl. „ovládané“, „držané“, „podrobené“ v stavovom zmysle.
1520 Al. „žeby“.
1521 Viď Mat. 7:16.
1522 Viď Mat. 6:16.
1523 Al. „ty jediný si na návšteve v Jerúsaléme a nie sú ti“.
1524 Vl. „že si sa nedozvedel“.
1525 Podľa niektorých rukopisov „Nazaretčana“, ako u Marka 1:24.
1526 Vl. „stal“, viď kap. 10:36, pozn. 703; tu neurč. čas.
1527 D. „muž, prorok“.
1528 D. „do al. k rozsudku al. na rozsudok (viď kap. 12:47) smrti“.
1529 Al. „pri tomto všetkom“, D. „so všetkými týmito vecmi“.
1530 Al. „lež“, viď kap. 16:21, pozn. 1073.
1531 Al. „uviedli nás v úžas“, „omráčili nás“.
1532 D. „tej“ (člen), ako vo v. 24; netýka sa v. 23.
1533 Al. „bezmyšlienkoviti“.
1534 Vl. „pomalí“.
1535 Viď 2 Tim. 1:12.
1536 Al. „hovoril(i)“, ako v kap. 1:55.
1537 Význam predpony nasledovného slovesa.
1538 Al. „a podrobne im… prorokov, vyložil“.
1539 Vl. „na neho robiť nátlak“.
1540 Al. „s nami“, „medzi nami“, „v našej spoločnosti“, v. 30 obdobne, viď kap. 22:53, 59, pozn. 1408.
1541 Viď kap. 22:56, pozn. 1413; táže predložková väzba je tu vo vv. 24 a 33.
1542 Viď Mat. 7:9; vo v. 30 tým vlastne zaujal miesto hlavy domu.
1543 Vl. „splna al. dokorán otvorené“, vv. 32 a 45 obdobne; ako „roztvárajúce“ v kap. 2:23.
1544 D. „on sa stal od nich neviditeľným“.
1545 Vl. „nebolo horiace“.
1546 Al. „našli“, „natrafili *na*“.
1547 Vl. „spolu nakopených al. zoskupených“.
1548 Al. „ukázal“, no nie ako vo v. 40.
1549 Al. „lámaním“, D. „v lámaní“, viď Mat. 3:11.
1550 Vl. „ako nimi bol pri… spoznaný“ v dejovom zmysle.
1551 Al. „pozorujú“, ako vo v. 39, „sa dívajú *na*“.
1552 Viď Mat. 2:3, pozn. 23, tu v stavovom zmysle.
1553 Viď kap. 9:47, tu aj „pochybnosti“.
1554 Viď v. 11, tu prítomný prechodník, taktiež nedokonavého významu.
1555 Vl. „časť“.
1556 Al. „vzal pred nimi a“.
1557 Viď Mat. 27:9, pozn. 1319.
1558 Viď kap. 22:15.
1559 Viď Mat. 24:5.
1560 Neurčitý čas („vyhlásiť“, „začať al. vykonať kázanie“, „dôjsť ku kázaniu“).
1561 „Prísľub“ znamená aj „to, čo je prisľúbené“.
1562 Vl. „poseďte“.
1563 Vl. „rozstúpil“.
1564 Al. „vznášal sa“.
1565 Al. „žehnajúc“, ako vo v. 51; viď kap. 1:64.

www.milosrdnik.eu

EVANJELIUM PODĽA
JÁNA

Slovo[1] bolo na začiatku, i bolo to Slovo
u Boha, a to Slovo bolo Boh; (2)na
začiatku bolo u Boha ono[2]. (3)Ním[3] po-
vstali[4] všetky veci a ani jedna, ktorá po-
vstala[4] *a je*[5], nepovstala[4] bez neho.

(4)V ňom bol život a ten život bol
svetlom[6] ľudí; (5)a to svetlo sa objavuje[7]
v temnote, a temnota ho nepochopila[8].

(6)Povstal[4] *jeden* človek, vyslaný od[9]
Boha, jeho meno Ján. (7)Ten[2] prišiel na
svedectvo, aby o tom svetle svedčil[10], aby
cez neho všetci uverili. (8)On[11] tým svet-
lom nebol, lež aby o tom svetle svedčil[10].
(9)Pravé[12] svetlo bolo to[13], ktoré, prichо-
diac do sveta, osvetľuje[14] každého človeka.
(10)V svete bol a ním[3] svet povstal[5], a svet
ho nespoznal; (11)prišiel ku svojim vlast-
ným[15] a jeho vlastní[16] ho k *sebe* neprijali,
(12)no koľkí ho prijali, im dal moc pre-
javiť sa *ako* Božie deti[17], tým, ktorí veria
v[18] jeho meno, (13)ktorí sa boli zrodili[19]
nie z krvi ani z vôle[20] mäsa ani z vôle[20]
muža, lež z Boha.

(14)A to Slovo sa stalo mäsom a usídlilo
sa[21] medzi nami (a dívali[22] sme sa *na* jeho
slávu, slávu sťaby jednorodeného, *ktorý*
prišiel od[23] Otca), plné milosti a pravdy
(15)(Ján o ňom svedčí a dal sa hlasno vo-
lať[24], i vraví: Toto bol ten[25], o ktorom som
povedal: ten, ktorý prichodí za mnou[26], sa
ocitol[27] predo mnou, pretože bol prv ako
ja[28]); (16)pretože my všetci sme dostali[29]
z jeho plnosti, a *to* milosť za milosťou[30];
(17)pretože skrze Mojžiša bol daný[50] zá-
kon, skrze Ježiša Krista nastala[31] milosť
a pravda. (18)Boha nikto nikdy neuvidel;
vyjadril[32] *ho* on[33], jednorodený Syn, ktorý
je v Otcovej náruči[34].

(19)A toto je Jánovo svedectvo, keď
Židia[35] vyslali z Jerúsaléma kňazov
a Leviovcov, aby sa ho spýtali: Ty, kto si?
(20)A priznal a nezaprel, a priznal: Ja
som nie Kristus. (21)I spýtali sa ho: Čo
teda? Si ty Eliáš? I vraví: Nie som. Si ty
ten prorok[36]? I odvetil: Nie. (22)Povedali
mu teda: Kto si? Aby sme mohli dať[37] od-
vetu tým, ktorí nás poslali. Čo vravíš sám
o sebe? (23)Riekol: Ja *som* hlas volajú-
ceho v pustine: Napriamte cestu Pána,
podľa *toho*, ako povedal Isaiáš, prorok[38].
(24)A boli vyslaní[39] spomedzi farisejov,
(25)i spýtali sa ho a povedali mu: *Prečo*
teda krstíš, ak si ty nie Kristus ani Eliáš
ani ten prorok[36]? (26)Ján im odvetil,
vraviac: Ja krstím vodou[26]; uprostred
vás stojí[40], ktorého vy neznáte, (27)ten,
ktorý prichodí za mnou[26], čo[41] ja nie som
hoden, aby som uvoľnil remenec jeho
opánky. (28)Tieto veci sa stali v Bétanii
za Jordánom, kde Ján krstil[42].

(29)Zajtrajšieho *dňa* vidí Ježiša pri-
chodiť k nemu; i vraví: Hľa, Boží Bará-
nok[43], ktorý odníma[44] hriech sveta.
(30)Toto je ten[25], o ktorom[45] som ja po-
vedal: Za mnou[26] prichodí muž, ktorý sa
ocitol[27] predo mnou, pretože bol prv ako
ja[28]; (31)a ja som ho neznal, ale aby bol
zjavený[46] Israélovi – pre túto príčinu som
ja prišiel krstiť[47] vodou[39]. (32)A Ján do-
svedčil, vraviac: Spozoroval som Ducha
sťaby holubicu zostupovať z neba, a ostal
na ňom[48]; (33)a ja som ho neznal, ale
ten, ktorý ma poslal krstiť vodou[26], on[33]
mi povedal: Na kohokoľvek uvidíš Ducha
zostupovať a na ňom[48] ostávať, to je ten[25],
ktorý krstí Svätým Duchom. (34)A ja som
uvidel a dosvedčil[49], že tento je Boží Syn.

(35)Zajtrajšieho *dňa tam* opäť stál Ján
a dvaja z jeho učeníkov; (36)a zahľadiac
sa na Ježiša, ako kráča[51], vraví: Hľa, Boží
Baránok[52]. (37)A tí dvaja učeníci ho za-
čuli hovoriť a dali sa Ježiša nasledovať;
(38)no Ježiš, obrátiac sa a spozorujúc
ich, ako *ho* nasledujú, im vraví: Čo hľa-
dáte[53]? A oni mu povedali: *Rabbi*[54] (to
v preklade znamená[55] Učiteľu), kde bý-
vaš[56]? (39)Vraví im: Poďte a pozrite[57].
Prišli teda a uvideli, kde býva[56], a onen
deň ostali u neho; bola asi desiata hodina.
(40)Jeden z tých dvoch, ktorí *to* boli od[9]
Jána začuli a dali sa ho nasledovať, bol
Andrej, brat Šimona-Petra; (41)ten[58] naj-
prv[59] vyhľadáva[60] svojho vlastného brata
Šimona a vraví mu: Našli sme Mesiáša

www.mosty.eu

(to je v preklade[61] Kristus[62]); a zaviedol
ho k Ježišovi. (42)Ježiš, zahľadiac sa na
neho, povedal: Ty si Šimon, syn Jónu,
ty sa budeš volať[63] Kéfas (to sa vykladá
Balvan[64]).
(43)Zajtrajšieho *dňa* si Ježiš zaumie-
nil[65] vyjsť do Galiley, i nachodí[60] Filipa
a vraví mu: Nasleduj ma. (44)A ten Filip
bol z[66] Bétsaidy, z[67] mesta Andreja a Petra.
(45)Filip nachodí[60] Natanaéla a vraví mu:
Našli sme *toho*, o ktorom napísal[68] Mojžiš
v zákone aj proroci, Ježiša, syna Jozefa,
ktorý *je* z[66] Nazareta. (46)A Natanaél
mu povedal: Môže z[67] Nazareta pocho-
diť[69] voľačo dobré[70]? Filip mu vraví: Poď
a pozri[57]. (47)Ježiš Natanaéla uvidel
prichodiť k nemu a vraví o ňom: Hľa,
naozaj Israélovec, v ktorom niet ľsti.
(48)Natanaél mu vraví: Odkiaľ ma po-
znáš? Ježiš odvetil a povedal mu: Uvidel
som ťa predtým ako ťa Filip zavolal, keď
si bol pod tým figovníkom. (49)Natanaél
odvetil a povedal mu: *Rabbi*[54], ty si Boží
Syn, ty si ten Kráľ Israéla. (50)Ježiš od-
vetil a povedal mu: Veríš, pretože som ti
povedal: uvidel som ťa dolu pod tým fi-
govníkom[71]? Uvidíš veci väčšie *od* týchto.
(51)A vraví mu: Veru, veru, vravím vám:
odteraz budete vidieť nebo otvorené
a Božích anjelov vystupovať[72] a zostupo-
vať na Syna človeka.

2 A tretieho dňa sa v Káne v Galilei[73]
uskutočnila[74] svadba a Ježišova mať
tam bola; (2)a na tú svadbu bol pozvaný[50]
aj Ježiš a jeho učeníci. (3)A keď sa nedo-
stalo vína, vraví Ježišova mať k nemu:
Nemajú vína. (4)Ježiš jej vraví: Čo mám
s tebou do činenia[75], žena? Moja hodina
doposiaľ neprišla. (5)Jeho mať vraví obs-
luhujúcim: Čokoľvek vám bude vravieť,
vykonajte. (6)I stálo tam, podľa očisťo-
vacej obyčaje[76] Židov, šesť kamenných
nádob na vodu, do ktorých sa vmestilo po
dvoch alebo troch mierach[77]. (7)Ježiš im
vraví: Naplňte tie nádoby[78] vodou. I nap-
lnili ich až po vrch; (8)a vraví im: Teraz
načrite a neste usporiadateľovi hostiny[79].
A oni zaniesli, (9)no ako usporiadateľ
hostiny[79] okúsil tú vodu, ktorá sa stala
vínom (a nevedel, odkiaľ je, ale tí obs-
luhujúci, ktorí tú vodu načreli, vedeli),
volá usporiadateľ hostiny[33] ženícha (10)a
vraví mu: Každý človek najprv predkladá
víno dobré[80], a keď si popijú, potom pod-
radné; ty si uchoval dobré[80] víno až do-
teraz. (11)Takýto[81] vykonal Ježiš v Káne
v Galilei[82] začiatok znamení a prejavil[83]
svoju slávu, a jeho učeníci v[18] neho uve-
rili. (12)Po tomto zostúpil on a jeho mať
a jeho bratia a jeho učeníci do Kafarna-
úma a ostali tam nie veľa dní.
(13)I bolo blízko Minutie[84] Židov a Je-
žiš vystúpil[85] do Jerúsaléma; (14)i zistil,
že v chráme sedia predavači hovädzieho
dobytka a oviec a holubov[86] a rozmieňači
peňazí. (15)I urobil z povrázkov korbáč
a všetkých z chrámu vyhnal, aj tie ovce
a ten hovädzí dobytok, a vysypal[87] drobné
mince a poprevracal stoly zmenárnikov,
(16)a predavačom holubov[86] povedal:
Tieto veci odtiaľto odstráňte; nerobte
dom môjho Otca domom obchodu.
(17)[A] jeho učeníci si spomenuli, že
stojí[88] napísané[89]: Strávi[90] ma horlivosť
pre tvoj dom[91]. (18)Židia teda odvetili
a povedali mu: Aké znamenie nám chceš[92]
ukázať[93], že konáš tieto veci? (19)Ježiš
odvetil a povedal im: Zborte tento chrám
a *v* troch dňoch ho postavím[94]. (20)Židia
teda povedali: Tento chrám bol budovaný
po[95] štyridsaťšesť rokov, a ty ho posta-
ví[94] *v* troch dňoch? (21)No on[96] hovoril
o chráme svojho tela; (22)keď teda bol
vzkriesený[94 97] spomedzi mŕtvych, spome-
nuli si jeho učeníci, že toto vravel, a uve-
rili Písmu aj slovu, ktoré Ježiš povedal.
(23)A ako o Minutí[84], *o* sviatku, bol
v Jerúsaléme, uverili v[18] jeho meno mnohí,
lebo pozorovali[98] znamenia, ktoré konal;
(24)no Ježiš sám sa im nezveroval, pre-
tože on všetkých poznal (25)a že mu
nebolo treba[99], aby kto o človekovi podal
svedectvo, lebo vedel sám[100], čo v člo-
vekovi je[101].

3 No bol *jeden* človek z farisejov, jeho
meno Nikodém, židovský hodnos-
tár; (2)ten[58] k nemu prišiel v noci a po-
vedal mu: *Rabbi*[54], vieme, že si *ako* uči-
teľ prišiel od Boha, veď tieto znamenia,
ktoré konáš ty, nemôže konať nikto, iba
ak by s ním bol Boh. (3)Ježiš odvetil a po-
vedal mu: Veru, veru, vravím ti: ak sa kto
nezrodí[102] novo[103], nemôže zbadať Božie
kraľovanie[104]. (4)Nikodém k nemu vraví:

www.biblia.sk

Ako sa môže človek zrodiť[102], súc vysokého veku? Či môže druhý raz vstúpiť do
útrob[105] svojej matere a zrodiť sa[102]? (5)Ježiš odvetil: Veru, veru, vravím ti: ak sa
kto nezrodí[102] z vody a Ducha[106], nemôže vstúpiť do Božieho kráľovstva. (6)To, *čo je* zrodené[102] z mäsa, je mäso, a to, *čo je* zrodené[102] z Ducha, je duch; (7)nediv[107] sa, že som ti povedal: vy sa novo[103] zrodiť[102] musíte. (8)Vietor veje[108], kam chce,
a čuješ jeho zvuk, ale odkiaľ prichodí
a kam sa poberá, nevieš; tak je *s* každým,
kto je z Ducha zrodený[109]. (9)Nikodém
odvetil a povedal mu: Ako sa môžu stať
tieto veci? (10)Ježiš odvetil a povedal
mu: Ty si učiteľ Israéla a tieto veci nepoznáš? (11)Veru, veru, vravím ti: hovoríme, čo vieme, a dosvedčujeme, čo sme
uvideli, a neprijímate naše svedectvo.
(12)Ak som vám povedal veci pozemské
a neveríte, ako uveríte[110], ak vám poviem
veci nebeské[111]? (13)A do neba nie je vystúpený[112 123] nikto, iba ten, ktorý z neba
zostúpil, Syn človeka, ktorý je v nebi.
(14)A ako[113] Mojžiš vyzdvihol v pustine
hada, tak musí byť Syn človeka vyzdvihnutý[50], (15)aby [sa], ktokoľvek[114] v[18] neho
verí, [nestratil[115], lež] mal večný život
– (16)áno, tak[116] Boh miloval[117] svet, že
dal svojho jednorodeného Syna, aby sa,
ktokoľvek[114] v[18] neho verí, nestratil[115], lež
mal večný život. (17)Boh predsa svojho
Syna do sveta nevyslal, aby svet súdil, lež
aby ním[118] svet bol zachránený[119]. (18)Kto
v[18] neho verí[120], nie je súdený[121], no kto neveríť[120], je už odsúdený[122 123], pretože[124] neuveril v[18] meno jednorodeného Božieho
Syna; (19)a ten súd je tento: že do sveta
prišlo svetlo a ľudia *si* väčšmi[125] ako svetlo
zamilovali[117] tmu, lebo ich činy boli zlé.
(20)Veď ktokoľvek[114] pácha[126] ničomné[127]
veci, svetlo nenávidí a k svetlu nejde[128],
aby jeho činy neboli odhalené[50 129], (21)no
kto prevádza[130] pravdu, k svetlu ide[128],
aby jeho činy boli prejavené[131], že sú učinené[122 123] v Bohu.

(22)Po týchto veciach prišiel Ježiš
a jeho učeníci do júdskej zeme a tam
s nimi predlieval a krstil; (23)a krstil[132]
aj Ján, v Ainóne, blízko Salíma, pretože
tam bolo veľa vôd, i prichádzali[133] a dávali
sa krstiť[133], (24)lebo Ján doposiaľ nebol
uvrhnutý[123] do väzenia. (25)Došlo teda *zo strany*[134] Jánových učeníkov k rozprave[135]
o očisťovaní s *jedným* Židom. (26)I prišli[128] k Jánovi a povedali mu: *Rabbi*[54], *ten*, ktorý s tebou[136] bol za Jordánom,
ktorému ty si dal svedectvo[137] – hľa, tento
krstí a všetci idú[128] k nemu. (27)Ján odvetil a povedal: Človek nemôže nadobúdať
nič, ak mu nie je dané[123] z neba. (28)Vy
sami ste mi svedkami[138], že som povedal:
ja som nie Kristus, lež že som vyslaný[123]
pred ním[139]. (29)Kto má nevestu, je ženích; ale ženíchov priateľ[140], ktorý stojí
a načúva mu, je pre ženíchov hlas plný
radosti[141]. Táto radosť, *radosť*[142] moja, je
teda[143] splnená[144]; (30)rásť musí on[96], no ja
sa menšiť. (31)Ten, ktorý prichodí zhora,
je nad všetkých[145], ten, ktorý je zo zeme[146],
je zo zeme a *ako* zo zeme *pochodiaci* hovorí; ten, ktorý prichodí z neba, je nad
všetkých[145], (32)[a] čo uvidel a počul, to
dosvedčuje, a jeho svedectvo neprijíma
nikto. (33)Kto jeho svedectvo prijal[147],
dal svoju pečať na[148] to, že Boh je pravdovravný[149], (34)lebo *ten*, ktorého Boh
vyslal, hovorí Božie výroky – Boh predsa
nedáva Ducha podľa miery.

(35)Otec Syna miluje a dal *to*, *aby*
všetky veci *boli* v jeho ruke. (36)Kto
v[18] Syna verí, má večný život, no kto je
Synovi nepoddaný[144 150], život neuvidí, lež
na ňom ostáva Boží hnev.

4 Ako sa teda Pán dozvedel, že fariseji počuli, že Ježiš získava[151] a krstí
viacerých učeníkov[152] ako Ján (2)(hoci,
pravda, nekrstil Ježiš sám, lež jeho učeníci), (3)nechal Júdsko a odišiel zasa do
Galiley. (4)I musel prechodiť Samariou;
(5)prichodí teda k samarskému mestu[153],
ktorému sa vraví Sychar, blízko pozemku,
ktorý dal Jakób Jozefovi, svojmu synovi,
(6)a tam bol Jakóbov prameň. Ježiš teda,
ukonaný z cestovania, sedel tak, *ako práve bol*,[154] pri tom prameni. Bola asi šiesta hodina; (7)zo Samarie prichodí *jedna* žena
načrieť vody. Ježiš jej vraví: Daj mi napiť
sa. (8)(Lebo jeho učeníci boli odídení[144]
do toho mesta, aby nakúpili požívatín.)
(9)Tá samarská žena mu teda vraví: Ako
to, *že* ty, ktorý si[155] Žid, pýtaš[156] napiť sa
odo mňa, ktorá som[155] samarská žena[157]?
Lebo[158] Židia sa so Samaritánmi nestý-

www.biblia.sk

kajú. (10)Ježiš odvetil a povedal jej: Keby
si znala ten Boží dar a *vedela*[159], kto je *ten*,
ktorý ti vraví: daj mi napiť sa, popýtala[156]
by si ty jeho a dal by ti[160] živú vodu. (11)Tá
žena mu vraví: Pane, nemáš ani okova[161]
a tá studňa je hlboká – odkiaľ teda máš tú
živú vodu? (12)Či si ty väčší *od* nášho otca
Jakóba, ktorý nám tú studňu dal a píjal[162]
z nej on aj jeho synovia aj jeho dobytok[163]?
(13)Ježiš odvetil a povedal jej: Každý, kto
pije[164] z tejto vody, bude opäť smädnúť[165];
(14)no ktokoľvek sa napije[162] z tej vody,
ktorú mu dám ja, navždy[166] nijako nevy-
smädne, lež tá voda, ktorú mu dám, sa
v ňom stane prameňom vody prýštiacej[167]
do večného života. (15)Tá žena k nemu
vraví: Pane, daj mi túto vodu, aby som
nesmädla ani sem nechodila[168] načierať.
(16)Ježiš jej vraví: Choď, zavolaj svojho
muža a príď sem. (17)Tá žena odvetila
a povedala: Nemám muža. Ježiš jej vraví:
Dobre[169] si povedala: nemám muža –
(18)áno, mala[170] si mužov päť a ktorého
máš teraz, tvoj muž nie je. Toto si riekla
pravdivo. (19)Tá žena mu vraví: Pane,
pozorujem[171], že ty si prorok. (20)Naši
otcovia sa klaniavali[172] na tomto vrchu,
a vy vravíte, že miesto, kde je žiadúcne sa
klaňať, je v Jerúsaléme. (21)Ježiš jej vraví:
Žena, uver mi, že prichodí hodina, keď sa
nebudete Otcovi klaňať ani na tomto vr-
chu ani v Jerúsaléme. (22)Vy sa klaniate
– neviete, čomu; my sa klaniame – vieme,
čomu[173], pretože záchrana[174] je zo[175] Židov.
(23)Ale prichodí a teraz je hodina, kedy
sa naozajstní klaňatelia[176] budú Otcovi
klaňať v duchu a pravde, lebo Otec ta-
kýchto aj vyhľadáva[177] *za* takých, ktorí
by sa mu klaňali[178]. (24)Boh *je* duch, a tí,
ktorí sa mu klaňajú, musia sa klaňať v du-
chu a pravde. (25)Tá žena mu vraví: Viem,
že prichodí[179] Mesiáš, ktorému sa vraví
Kristus[180]; keď príde on[180], povie[181] nám
všetky veci. (26)Ježiš jej vraví: *To* som ja,
ktorý *k* tebe[182] hovorím. (27)A k tomuto[183]
prišli jeho učeníci a divili sa, že hovoril
s ženou, no predsa nikto nepovedal: o čo
ti ide[184], alebo: čo[185] s ňou hovoríš? (28)Tá
žena teda nechala svoju nádobu na vodu
a odišla do mesta a vraví ľuďom: (29)Po-
ďte[186], pozrite človeka, ktorý mi povedal
všetky veci, koľké som spravila; nie je to[81]
azda Kristus? (30)Povychodili z mesta
a prichádzali k nemu.

(31)No medzitým ho učeníci žiadali,
vraviac: *Rabbi*[54], zajedz si[187]! (32)No on im
povedal: Ja mám na zajedenie[187] stravu[188],
ktorú vy neznáte. (33)Učeníci teda k sebe
navzájom vraveli: Či mu voľakto priniesol
zajesť[187]? (34)Ježiš im vraví: Potravou mo-
jou[189] je, aby som [vy]konal vôľu[189] toho,
ktorý ma poslal, a dokončil jeho dielo.
(35)Nevravíte vy, že sú ešte štyri mesiace
a prichodí žatva? Hľa, vravím vám: po-
zdvihnite svoje oči a zadívajte sa *na* po-
lia[190], veď sú už biele na žatvu. (36)Kto
žne, dostáva odmenu a zberá úrodu
k večnému životu, aby sa zároveň rado-
val aj ten, kto rozsieva, aj ten, kto žne.
(37)Lebo v tomto je *overené* to pravdivé[191]
slovo: iný[192] je, ktorý rozsieva, a iný[192] je,
ktorý žne. (38)Ja som vás vyslal žať, na
čom ste sa vy nenalopotili; nalopotili sa
druhí a vy ste do ich lopoty vstúpili[193].

(39)No mnohí *zo* Samaritánov z oného
mesta v[18] neho uverili pre slovo tej ženy,
ktorá svedčila: povedal mi všetky veci,
koľké som spravila. (40)Ako teda k nemu
tí Samaritáni prišli, žiadali ho, žeby
u nich ostal; i ostal tam dva dni (41)a pre
jeho slovo uverili oveľa viacerí, (42)a tej
žene vraveli: Veríme už nie pre reč
tvoju[194], lebo sme sami počuli a vieme, že
tento je naozaj Záchranca sveta.

(43)No po tých dvoch dňoch odtadiaľ
vyšiel a odišiel do Galiley, (44)lebo Ježiš
sám dosvedčil, že prorok v svojej vlastnej
otčine nemá cti. (45)Keď teda prišiel do
Galiley, Galilejci ho prijali, pretože uvi-
deli[195] všetko, čo v sviatok v Jerúsaléme
vykonal, lebo aj oni na ten sviatok boli
prišli.

(46)Prišiel teda zasa do Kány v Gali-
lei[196], kde vodu spravil vínom. A v Kafarna-
úme bol akýsi dvoran[197], ktorého syn bol
nemocný; (47)ten, počujúc, že z Júdska
prišiel do Galiley Ježiš, k nemu odišiel
a žiadal [ho], aby zostúpil a jeho syna
vyliečil, lebo bol blízky umieraniu[198].
(48)Ježiš k nemu teda povedal: Ak neu-
vidíte znamenia a zázraky, nijako neu-
veríte. (49)Ten dvoran[197] k nemu vraví:
Pane, zostup skôr ako môj chlapček um-
rie. (50)Ježiš mu vraví: Poberaj sa, tvoj

www.christoslaos.sk

syn žije. A ten človek uveril slovu, ktoré
mu Ježiš povedal, a poberal sa, (51)no
už zakiaľ on zostupoval, stretli ho jeho
nevoľníci a dali mu vedieť[199], vraviac: Tvoj
chlapec žije. (52)Opýtal sa ich[200] teda *na*
hodinu, v ktorej *sa* začal mať lepšie[201],
a povedali mu: Horúčka ho nechala včera
v siedmu hodinu. (53)Otec teda spoznal,
že *to bolo* v onej hodine, v ktorej mu Ježiš
povedal: tvoj syn žije; i uveril on aj celý
jeho dom. (54)Toto druhé znamenie
opäť Ježiš vykonal[202], príduc z Júdska do
Galiley.

5 Po týchto veciach bol sviatok Židov
a Ježiš vystúpil[72] do Jerúsaléma.
(2)A v Jerúsaléme je pri Ovčej *bráne*[203]
kúpalisko, ktorému sa hebrejsky tiež
vraví Bétesda, majúca päť podlubí[204];
(3)v týchto ležalo množstvo nemocných
– slepcov, chromých, schradnutých[205]
[– vyčkávajúcich pohyb vody, (4)lebo
v tom kúpalisku občas zostupoval anjel
a čeril[206] vodu; kto *tam* teda po tom sčerení[206] vody prvý vstúpil, stával sa zdravým, akýmkoľvek chorobným stavom
bol postihnutý[207]]. (5)No bol tam akýsi
človek, majúci *sa zle*[208] v svojej nemoci tridsaťosem rokov. (6)Toho Ježiš uvidel ležať, a dozvediac sa, že *sa tak* má[208] už dlhý
čas, vraví mu: Chcel by si[209] sa stať zdravým? (7)Ten nemocný mu odvetil: Pane,
nemám človeka, aby ma, keď sa voda
sčerí[206 210], do kúpaliska hodil[211], lež zakiaľ prichodím ja, zostupuje predo mnou
druhý. (8)Ježiš mu vraví: Vstávaj, zdvihni
svoje nosidlá[212] a choď. (9)A ten človek sa
hneď stal zdravým, i zdvihol svoje nosidlá[212] a chodil. No v onen deň bola sobota;
(10)Židia teda tomu uzdravenému[213] vraveli: Je sobota, nie je ti dovolené zdvihnúť
nosidlá[212]. (11)Odvetil im: *To* on[96], ktorý
ma spravil zdravým, mi povedal: zdvihni
svoje nosidlá[212] a choď. (12)Spýtali sa ho
[teda]: Kto je ten človek, ktorý ti povedal:
zdvihni svoje nosidlá[212] a choď? (13)No
ten vyliečený[214] nevedel, kto *to* je, lebo
Ježiš sa bol vytratil[215], keďže[216] na tom
mieste bol dav. (14)Po týchto veciach ho
Ježiš nachodí v CHRÁME; i povedal mu:
Hľa, ostal si[217] zdravý; nehreš už, aby sa
ti nestalo voľačo[218] horšie. (15)Ten človek
odišiel a oznámil[219] Židom, že ten, ktorý
ho spravil zdravým, je Ježiš. (16)A pre
túto príčinu Židia Ježiša prenasledovali
[a boli dychtiví[220] ho zabiť], že tie to veci
konal v sobotu. (17)No Ježiš im dal odpoveď: Môj Otec až doteraz pracuje[221],
pracujem[221] aj ja. (18)Židia teda boli tým
dychtivejší[220 222] ho zabiť, pre tú príčinu, že
nielen porušoval sobotu[223], lež aj vravel,
že Boh je *jeho* vlastný Otec, a tak sa[224] robil[225] rovným[226] Bohu. (19)Ježiš teda odvetil a povedal im: Veru, veru, vravím vám:
Syn nemôže sám od seba konať nič, iba
čokoľvek vidí Otca konať, lebo ktorékoľvek veci koná on[226], tie[227] koná podobne aj
Syn, (20)veď Otec Syna ľúbi[228] a ukazuje
mu všetky veci, ktoré koná sám, a ukáže
mu činy[229] väčšie *od* týchto, aby ste sa vy
divili. (21)Áno, ako Otec kriesi a oživuje
mŕtvych, priam tak oživuje aj Syn, ktorých si želá[230]; (22)áno, Otec ani nikoho
nesúdi, lež dal všetok súd Synovi, (23)aby
Syna všetci ctili tak[231], ako ctia Otca; kto
nectí Syna, nectí Otca, ktorý ho poslal.
(24)Veru, veru, vravím vám, že kto čuje
moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal,
má večný život a neprichodí na súd[232], lež
prestúpil zo smrti do života. (25)Veru,
veru, vravím vám, že prichodí a teraz je
hodina, keď hlas Božieho Syna začujú[233]
mŕtvi, a ktorí začujú, ožijú[234], (26)lebo ako
Otec má život sám v sebe, priam tak dal
aj Synovi mať sám v sebe život, (27)a dal
mu právomoc konať [aj] súd, pretože je
Syn človeka. (28)Nedivte sa tomu, pretože prichodí hodina, v ktorej jeho hlas
začujú[233] všetci, ktorí *sú* v hrobkách,
(29)a vyjdú; tí, ktorí prevádzali[235] dobré[70]
veci, do opätovného vstania k životu[236],
no tí, ktorí páchali[235] ničomné[237] veci,
do opätovného vstania k súdu[236]. (30)Ja
nemôžem sám od seba konať nič; súdim
podľa *toho*, ako počúvam, a súd môj[194] je
spravodlivý, pretože mi nejde o[238] vôľu[239]
moju[194], lež o[238] vôľu[239] toho, ktorý ma poslal. (31)Ak svedčím ja sám o sebe, nie je
moje svedectvo pravdivé[239]; (32)je druhý,
ktorý o mne svedčí, a viem, že to svedectvo, ktorým o mne svedčí, pravdivé[239] je.
(33)Vy ste vyslali k Jánovi a *on* pravdu
dosvedčil[240]; (34)nuž, ja neprijímam svedectvo od človeka, lež tieto veci vravím,
aby ste boli zachránení[241] vy; (35)on[226] bol

www.biblia.sk

horiaca a svietiaca[242] lampa a vám sa na
chvíľu zapáčilo[230] v jeho[243] svetle sa poradovať, (36) no ja mám svedectvo väčšie
od Jánovho, lebo tie činy, ktoré mi Otec
dal, aby som ich uskutočnil[244], samy tie
činy, ktoré ja konám, o mne svedčia, že
ma vyslal Otec, (37) a dosvedčil[240] o mne
Otec sám, ktorý ma poslal; nikdy ste ani
nepočuli jeho hlas ani ste neuvideli jeho
podobu[245] (38) a jeho slovo nemáte trvalo
v sebe[246], pretože koho vyslal on[139], tomu[247]
vy neveríte. (39) Skúmate[248] Písma, pre-
tože si vy myslíte, že večný život máte
v nich, a sú *to* oné, ktoré svedčia[249] o mne
– (40) a ku mne, aby ste život mali, prísť
nechcete[250]. (41) Neprijímam slávu[251] od[252]
ľudí, (42) ale vás poznám[253], že v sebe ne-
máte Božej lásky[254]. (43) Ja som prišiel[255]
v mene svojho Otca a neprijímate ma;
ak príde druhý v svojom vlastnom mene,
toho[139] prijmete. (44) Ako môžete uveriť
vy, ktorí prijímate slávu[251] od[252] seba na-
vzájom a *o* slávu[251] tú, ktorá *prichodí* jedine
od[252 256] Boha, sa neusilujete[257]? (45) Ne-
myslite si, že vás u Otca budem obžalú-
vať ja; jesto, kto vás obžalúva[258], Mojžiš,
v ktorého vy sa nádejate[253]. (46) Veď keby
ste verili Mojžišovi, verili by ste mne, veď
on[139] napísal o mne[259], (47) no ak neveríte
spisom jeho[139 194], ako uveríte výrokom
mojim[194]?

6 Po týchto veciach odišiel Ježiš na
druhý breh mora Galiley – Tibe-
riady – (2) a nasledoval ho početný dav,
pretože si všímali[260] znamenia, ktoré
konal na nemocných. (3) A Ježiš vyšiel[72]
na vrch a tam so svojimi učeníkmi sedel;
(4) a bolo blízko Minutie[261], sviatok Ži-
dov. (5) Ježiš teda, pozdvihnúc oči a spo-
zorujúc, že k nemu prichodí početný
dav, vraví k Filipovi: Odkiaľ nakúpime
chleba[261], aby si títo zajedli[262]? (6) No toto
vravel, aby ho skúšal[263], lebo on vedel, čo
hodlal[264] konať. (7) Filip mu odvetil: Za
dvesto denárov[264] chleba[261] im nestačí,
aby každý dostal akúsi trošku. (8) Jeden
z jeho učeníkov, Andrej, brat Šimona-
Petra, mu vraví: (9) Je tu [jedno] chlapča,
ktoré má päť jačmenných chlebov a dve
rybky[265], ale čo je to pre toľkých? (10) A Je-
žiš riekol: Zariaďte[266], žeby sa tí ľudia
usadili[267]. I bolo na tom mieste veľa trávy;
tí muži, počtom asi päťtisíc, sa teda usa-
dili[267] (11) a Ježiš tie chleby vzal, poďako-
val a porozdával tým, ktorí si políhali[268];
podobne aj z tých rybiek[265], koľko si že-
lali[250]. (12) A keď boli zasýtení[269], vraví
svojim učeníkom: Zozbierajte zvyšujúce
úlomky, aby sa nič nestratilo. (13) Zo-
zbierali *ich* teda a tými úlomkami z tých
piatich jačmenných chlebov, čo zvýšili
tým, ktorí sa najedli[270], napchali dvanásť
košíkov[271]. (14) Tí ľudia teda, uvidiac zna-
menie, ktoré Ježiš vykonal, vraveli: Toto[81]
je naozaj ten prorok[272], ktorý má do sveta
prísť[273]. (15) Ježiš teda, spoznajúc, že
hodlajú[264] prichodiť a zmocňovať sa ho,
aby [ho] spravili kráľom, sa zasa uchýlil
na ten vrch, len on sám, (16) no ako na-
stal večer, zostúpili jeho učeníci k moru,
(17) nastúpili do lode a išli na druhý breh
mora ku[274] Kafarnaúmu; i bola už na-
stala temnota a Ježiš k nim nebol prišiel,
(18) a more sa búrilo[275] veľkým dujúcim
vetrom. (19) Odveslujúc[276] teda asi dvad-
sať päť alebo tridsať stadií[277], badajú[278]
Ježiša, ako kráča[279] po mori a blíži sa
k lodi[280], i zľakli sa. (20) No on im vraví:
To som ja, nebojte sa. (21) Radi ho teda
vzali[281] do lode, a loď sa hneď ocitla[282] pri
tej zemi, ku[282] ktorej sa brali. (22) Zajtraj-
šieho *dňa* dav, ktorý stál na druhom
brehu mora a bol uvidel, že tam nebolo
ďalšej loďky, iba tá[282], do ktorej nastú-
pili jeho učeníci, a že Ježiš do tej lode so
svojimi učeníkmi nevošiel, lež že učeníci
odišli sami, (23) (ale z Tiberiady prišli ďa-
ľšie loďky blízko k tomu miestu[280], kde sa
najedli[283] chleba[284], keď Pán poďakoval);
(24) keď teda ten dav uvidel, že tam Ježiš
nie je, ani jeho učeníci, nastúpili do lodí
oni a prišli do Kafarnaúma Ježiša hľadať.
(25) A nájduc ho na druhom brehu mora,
povedali mu: *Rabbi*[285], kedy si sa sem
*do*stal? (26) Ježiš im odvetil a povedal:
Veru, veru, vravím vám: hľadáte ma, nie
pretože ste uvideli znamenia, lež pretože
ste sa z tých chlebov najedli[283] a boli ste
nasýtení[285]. (27) Zadovažujte si[286] nie to
jedlo[287], ktoré sa tratí[288], lež to jedlo[287],
ktoré ostáva k večnému životu, ktoré
vám dá Syn človeka. Veď toho potvrdil[289]
Otec, Boh. (28) Povedali k nemu teda:
Čo máme konať, aby sme činili Božie

www.biblicalhistory.sk

činy[290 291]? (29)Ježiš odvetil a povedal
im: Boží čin[290 291] je toto[292]: aby ste uverili
v[18] toho, ktorého vyslal on[282]. (30)Pove-
dali mu teda: Aké ty teda konáš[293] zna-
menie, aby sme uvideli a uverili ti? Čo
činíš[290 293]? (31)Naši otcovia jedávali[294]
v pustine mannu, podľa *toho*, ako stojí[295]
napísané[296]: Dal im jedávať[294] chlieb[297]
z[298] neba. (32)Ježiš im teda povedal:
Veru, veru, vravím vám: chlieb z[298] neba
vám dal nie Mojžiš, lež ten pravý chlieb
z[298] neba vám dáva môj Otec, (33)lebo
ten Boží chlieb je ten, ktorý z[298] neba zo-
stupuje a svetu dáva život. (34)Povedali
k nemu teda: Pane, dávaj[299] nám vždy
tento chlieb. (35)[A] Ježiš im povedal:
Tým chlebom života som ja; kto prichodí
ku mne, nijako nevyhladuje, a kto verí
vo[18] mňa, nijako nevysmädne – nikdy[300].
(36)Ale povedal som vám, že ste ma aj
uvideli, a neveríte. (37)Všetko, čo[301] mi
Otec dáva, ku mne dôjde, a toho, kto ku
mne prichodí, nijako von nevyženiem,
(38)pretože som z[302] neba zostúpil, aby
som konal nie vôľu[303] svoju[303], lež vôľu[303]
toho, ktorý ma poslal, (39)a vôľa[303]
toho, ktorý ma poslal, je táto[292]: aby som
z toho, čo mi dal, nestratil nič[304], lež
*to*mu dal v posledný deň opäť vstať[305];
(40)lebo vôľa[303] môjho Otca je táto[292]: aby
každý, kto badá[278] Syna a verí v[18] neho,
mal večný život; a ja mu dám v posledný
deň opäť vstať[305]. (41)Židia teda na
neho[306] hundrali[307], pretože riekol: tým
chlebom, ktorý z[298] neba zostúpil, som ja,
(42)a vraveli: Či toto[292] nie je Ježiš, ten
syn Jozefa, o ktorého otcovi aj materi
my vieme[308]? Ako *to* teda, *že* on[81] vraví[309]:
zostúpil som z[310] neba? (43)Ježiš teda od-
vetil a povedal im: Nehundrite[310] medzi
sebou. (44)Ku mne nemôže prísť nikto,
iba ak by ho pritiahol Otec, ktorý ma
poslal; a ja mu dám v posledný deň opäť
vstať[310]. (45)V prorokoch stojí[310] napí-
sané[311]: A budú všetci Božími vyučencami;
každý, kto od[252] Otca počul a dozvedel
sa[312], prichodí ku mne – (46)nie že niekto
Otca uvidel[313], iba ten, ktorý je od[252] Boha;
ten uvidel[313] Otca. (47)Veru, veru, vravím
vám: kto [vo[18] mňa] verí, má večný život.
(48)Ten chlieb života som ja – (49)vaši
otcovia sa v pustine napojedali[314] manny
a poumierali, (50)toto[81] je chlieb, ktorý
zostupuje z[310] neba, aby z neho voľakto
zajedol[315] a neumrel. (51)Ten živý chlieb,
ktorý zostupuje z[310] neba, som ja; ak kto
zaje[315] z tohto chleba, bude žiť navždy[166].
No okrem toho je chlebom, ktorý dám
ja, moje mäso, ktoré ja dám za život
sveta. (52)Židia sa teda medzi sebou[316]
hašterili, vraviac: Ako nám tento môže
dať zajesť[315] tohto[317] mäsa? (53)Ježiš im
teda povedal: Veru, veru, vravím vám: ak
nezajete[315] mäsa Syna človeka a nevypi-
jete[315] *z* jeho krvi, nemáte v sebe života.
(54)Kto moje mäso požíva[318] a moju krv
pije[318], má večný život a ja mu dám po-
sledného dňa opäť vstať[310] – (55)áno,
moje mäso je naozaj jedlo[287] a moja krv
je naozaj nápoj[319]. (56)Kto moje mäso
požíva[318] a moju krv pije[318], ostáva vo mne
a ja v ňom. (57)Tak[231] ako ma vyslal živý
Otec a ja žijem príčinou Otca[320], bude
aj ten, kto ma požíva[318], aj on[96] žiť príči-
nou mojou[320]. (58)Toto[81] je chlieb, ktorý
zostúpil z[310] neba – nie tak[231] ako sa vaši
otcovia napojedali[314] a poumierali; kto
požíva[318] tento chlieb, bude žiť navždy[166].
(59)Tieto veci povedal v synagoge, vyu-
čujúc v Kafarnaúme; (60)mnohí z jeho
učeníkov teda povedali počujúc *to*: Toto
slovo je tvrdé – kto mu môže načúvať?
(61)No Ježiš, vediac sám v sebe, že jeho
učeníci na to[321] hundrú[310], im povedal: To
vás uráža[322]? (62)Nuž a ak budete badať[278]
Syna človeka vystupovať[72], kde bol prv?
(63)To, čo[323] oživuje, je Duch, mäso nie
je nič platné[324]; výroky[325], ktoré som *k* vám
prehovoril ja, duch sú, a sú život, (64)ale
z vás sú podaktorí, čo neveria; lebo Ježiš
od začiatku vedel, ktorí tí neveriaci sú
a kto je *ten*, ktorý ho vydá, (65)a vravel:
Pre túto príčinu som vám riekol, že ku
mne nemôže prísť nikto, iba ak by mu
bolo dané[326] z Otca. (66)Z toho[327] odišli
mnohí z jeho učeníkov nazad a už s ním
nechodili. (67)Ježiš teda povedal tým
dvanástim: Či sa chcete[328] vzďaľovať[329] aj
vy? (68)Šimon-Peter mu odvetil: Pane,
ku komu odídeme? Máš výroky[330] večného
života (69)a my sme uverili a spoznali[331],
že ty si Boží Svätý[332]. (70)Ježiš im odvetil:
Nevyvolil som si vás ja, vás[333] dvanástich?
a z vás jeden je diabol. (71)To vravel o Jú-

www.biblickeprekady.sk

dovi Šimonovom, Iskariótovi, lebo ten
ho mal[334] vydávať, súc jeden z tých dva-
nástich.

7 A po týchto veciach chodil Ježiš v Ga-
lilei, lebo v Júdsku chodiť nechcel,
pretože Židia boli dychtiví[334] ho zabiť.
(2)I bol blízko sviatok Židov, Zrubenie
búdok[335]; (3)jeho bratia teda k nemu po-
vedali: Prejdi[336] odtiaľto a choď do Júdska,
aby sa aj tvoji učeníci podívali *na*[337] tvoje
činy, ktoré konáš. (4)Nikto predsa nič
nekoná potajomky[338], ak[339] jemu samému
ide o to[340], aby bol na verejnosti *známy*;
ak tieto veci konáš, prejav[341] sa[224] svetu.
(5)Lebo ani tí jeho bratia v[18] neho ne-
verili. (6)Ježiš im teda vraví: Čas[342] môj[194]
ešte nie je tu, no čas[342] váš[194] je naporúdzi
vždy[343]; (7)vás nemôže svet nenávidieť,
no mňa nenávidí, pretože ja o ňom sved-
čím, že jeho činy sú zlé. (8)Vy na tento
sviatok vystúpte[72], ja na tento sviatok ne-
vystupujem[72 344], pretože čas[342] môj[194] ešte
nie je naplnený[326]. (9)Povediac im tieto
veci, ostal v Galilei, (10)no ako jeho bra-
tia vystúpili[72], tu vystúpil[72] na sviatok aj
on, nie zjavne[345], lež sťaby potajomky[338].
(11)Židia ho teda v sviatok hľadali a vra-
veli: Kde je tamten? (12)A medzi davmi[346]
o ňom bolo veľa šuškania[347]; podaktorí
vraveli: je dobrý[348], no druhí zasa vraveli:
nie, lež zvádza[348] dav. (13)No napriek
tomu o ňom pre strach *zo* Židov nikto ve-
rejne[349] nehovoril.

(14)No keď už bolo uprostred sviatku,
vystúpil[72] Ježiš do CHRÁMU a vyučoval.
(15)Židia sa teda divili, vraviac: Ako *to*,
že tento pozná[350] spisy, nemajúc vzdela-
nia[351]? (16)Ježiš im teda odvetil a pove-
dal: Náuka moja[194] nie je moja, lež toho,
ktorý ma poslal. (17)Ak si kto želá[352] vyko-
návať jeho želanie[352], spozná o tej náuke,
či je z Boha alebo *či* hovorím ja sám od
seba. (18)Tomu, kto hovorí sám od seba,
ide o[340] jeho vlastnú slávu[353], no komu ide
o[340] slávu[353] toho, ktorý ho poslal, ten[354]
je pravdovravný[149] a niet v ňom nepráv-
osti[355]. (19)Nedal vám Mojžiš zákon?
A ten zákon z vás nevykonáva nikto. *Prečo*
ste dychtiví[356] ma zabiť? (20)Dav odvetil
[a povedal]: Máš démona – kto je dych-
tivý[356] ťa zabiť? (21)Ježiš odvetil a povedal
im: Jeden čin som vykonal a všetci sa di-
víte. (22)Mojžiš vám, čo sa tohto týka[357],
dal obriezku (nie že pochodí od Mojžiša,
lež od[358] otcov), a[359] v sobotu človeka ob-
rezávate; (23)ak sa v sobotu človekovi
dostáva obriezky, aby Mojžišov zákon
nebol porušený[360], jedujete sa na mňa,
pretože som v sobotu človeka spravil cel-
kom[361] zdravým? (24)Nesúďte podľa zda-
nia[362], lež usúďte spravodlivým súdom.
(25)Podaktorí z Jerúsalémčanov teda
vraveli: Nie je toto[81] ten, ktorého sú dych-
tiví[356] zabiť? (26)A hľa, hovorí verejne[363]
a nevravia mu nič. Žeby vari[364] aj vlád-
covia[365] boli naozaj spoznali[366], že tento
je KRISTUS? (27)Ale o tomto vieme[367 368],
odkiaľ je, kým o KRISTOVI, keď prichodí,
nevie[366] nikto[369], odkiaľ je. (28)Ježiš teda
v CHRÁME zvolal, vyučujúc a vraviac: Aj
mňa znáte[367] aj viete[367], odkiaľ som; a ne-
prišiel som sám od seba, lež skutočný
je[370] ten, ktorý ma poslal, ktorého vy ne-
znáte[367]. (29)Ja ho znám[367], pretože som
od[371] neho a vyslal ma on[371]. (30)Boli teda
dychtiví[356] ho zadržať[372], *ale* nikto na neho
ruku nepoložil, pretože jeho hodina ešte
nebola prišla. (31)No z davu v[18] neho
mnohí uverili a vraveli: Či vari vykoná
KRISTUS, keď príde, znamenia viaceré *od*
tých, ktoré vykonal tento? (32)Fariseji
začuli, ako dav o ňom šuškal[373] tieto veci;
i vyslali fariseji a veľkňazi zriadencov,
aby ho zadržali[372]. (33)Ježiš teda povedal:
Som pri vás[374] ešte malú chvíľu, i odcho-
dím k tomu, ktorý ma poslal. (34)Budete
ma hľadať[356] a nenájdete [ma], a kde som
ja, *tam* vy prísť nemôžete. (35)Židia teda
k sebe navzájom povedali[375]: Kam sa ho-
dlá[376] poberať, že ho my nenájdeme? Či
sa hodlá[376] poberať do rozptýlenia medzi
Grékmi[377] a vyučovať Grékov? (36)Aké je
to slovo, ktoré povedal: budete ma hľadať
a nenájdete [ma], a: kde som ja, tam vy
prísť nemôžete?

(37)A v posledný, veľký deň toho
sviatku Ježiš stál a zvolal, vraviac: Ak
voľakto smädne, nech prichodí[378 379] ku
mne a pije[379]! (38)Kto verí[380] vo[18] mňa
– ako[113] povedalo Písmo: z jeho útrob[105]
potečú rieky živej vody. (39)A to povedal
o Duchu, ktorého tí, čo v[18] neho verili[380 381],
mali[376] dostať; lebo Duch ešte nebol[382],
pretože Ježiš ešte nebol oslávený[383].

www.nbs.sk

(40)Z davu teda, počujúc toto slovo[384],
vraveli: Toto[81] je naozaj ten prorok[272].
(41)Druhí vraveli: Toto[81] je Kristus; ďa-
ľší[385] vraveli: Veď či Kristus prichodí[369]
z Galiley? (42)Nepovedalo Písmo, že
Kristus prichodí[386] zo semena Dávida
a z[387] Bétlehema, tej dediny, kde Dávid bol?
(43)V dave teda pre neho nastal rozkol
(44)a podaktorí z nich by sa ho boli radi
zmocnili[388], no nikto na neho rúk nepo-
položil. (45)Tí zriadenci[389] teda prišli k veľ-
kňazom a farisejom a oni[139] im povedali:
Prečo ste ho nepriviedli? (46)Zriadenci
odvetili: Ako [hovorí] tento človek, tak
človek neprehovoril nikdy. (47)Fariseji
im teda odvetili: Či aj vy ste zvedení[390]?
(48)Či v[18] neho uveril voľakto z vládcov[365]
alebo z farisejov? (49)Iba ak[391] ten dav,
ktorý je neznalý zákona[392] – zlorečenie
na nich[393]! (50)Nikodém, ktorý bol jeden
z nich, k nim vraví: (51)Či náš zákon súdi
človeka, iba ak by ho najprv vypočul[394]
a zvedel[407], čo robí? (52)Odvetili a pove-
dali mu: Či aj ty si z Galiley? Vyskúmaj *to*[395]
a pozri, že z Galiley prorok nepovstáva.
(53)I pobral sa každý do svojho domu,
8 no Ježiš sa pobral na vrch Olív.
(2)A za svitania zasa prišiel[396]
do chrámu a prichádzal k nemu všetok
ľud; i usadol a vyučoval ich. (3)A pismári
a fariseji [k nemu] vedú *jednu* ženu, pri-
stihnutú[397] pri cudzoložstve; i postavili
ju vprostred a (4)vravia mu: Učiteľu,
táto žena bola pristihnutá[50] pri samom
skutku, súc predmetom cudzoložstva[410];
(5)nuž, v zákone nám Mojžiš prikázal[398]
takéto kameňovať, čo teda vravíš ty?
(6)No toto vraveli, skúšajúc ho[399], aby
mali *prečo* ho žalovať[400]. No Ježiš, skło-
niac sa nadol, písal prstom na zem, (7)no
keď[401] sa ho neprestávali pýtať, povedal
k nim, vzpriamiac sa[402]: Nech na ňu prvý
hodí kameň ten z vás, *ktorý je* bez hrie-
chu[403]. (8)A opäť sa skloniac nadol, písal
na zem, (9)no oni počujúc *to* vychádzali
jeden po druhom[404], počnúc od starších
až po posledných, i ostal[405] len Ježiš a tá
žena, ktorá bola vprostred. (10)A Ježiš,
vzpriamiac sa[402] a nezazrúc nikoho, iba
tú ženu, povedal jej: Žena, kde sú tamtí
tvoji žalobcovia? Neodsúdil ťa nikto?
(11)A ona povedala: Nikto, Pane. A Ježiš
jej povedal: Neodsudzujem ťa ani ja; po-
beraj sa a už nehreš. (12)Ježiš *k* nim teda
opäť prehovoril, vraviac: Ja som svetlo
sveta; kto nasleduje mňa, nebude nijako
kráčať v temnote, lež bude mať[406] svetlo
života. (13)Fariseji mu teda povedali: Ty
svedčíš sám o sebe, tvoje svedectvo nie je
pravdivé. (14)Ježiš odvetil a povedal im:
Aj keby som svedčil ja sám o sebe, moje
svedectvo pravdivé je, pretože viem[407],
odkiaľ som prišiel a kam idem[408], no vy
neviete[407], odkiaľ prichodím[386] a kam
idem[408]. (15)Vy súdite podľa mäsa, ja
nesúdim nikoho; (16)a keby som ja aj
súdil, súd môj[408] je pravdivý, pretože nie
som sám, lež ja a Otec, ktorý ma poslal,
(17)a aj v zákone vašom[194] je napísané[409],
že svedectvo dvoch ľudí je pravdivé –
(18)som ja, ktorý sám o sebe svedčím,
a svedčí o mne Otec, ktorý ma poslal.
(19)Vraveli mu teda: Kde je ten tvoj Otec?
Ježiš odvetil: Ani mňa ani môjho Otca ne-
znáte[411]; keby ste spoznali[411 412] mňa, spo-
znali[411 412] by ste aj môjho Otca. (20)Tieto
výroky prehovoril v pokladnici, vyučujúc
v chráme, a nikto ho nezadržal[413], pre-
tože jeho hodina ešte nebola prišla.
(21)Povedal im teda ďalej: Ja odcho-
dím, i budete ma hľadať a umriete v svo-
jom hriechu; kam odchodím ja, *tam* vy
prísť nemôžete. (22)Židia teda vraveli: Či
sa vari sám zabije, že vraví: kam odcho-
dím ja, *tam* vy prísť nemôžete? (23)I pove-
dal im: Vy ste z[413] tých vecí, *ktoré sú*
dolu, ja som z[413] tých vecí, *ktoré sú* hore,
vy ste z[413] tohto sveta, ja z[413] tohto sveta
nie som. (24)Povedal som vám teda, že
umriete v svojich hriechoch – áno, ak
neuveríte, že som *to* ja, umriete v svojich
hriechoch[414]. (25)Vraveli mu teda: Kto si
ty? [A] Ježiš im povedal: Vonkoncom[415]
to, čo *k* vám aj hovorím. (26)Mám o vás
veľa *čo* hovoriť aj súdiť, ale ten, ktorý ma
poslal, je pravdovravný[149] a ja k svetu[416]
hovorím tie veci, ktoré som počul od[417]
neho. (27)Nespoznali[417], že im *to* vravel
o Otcovi; (28)Ježiš im teda povedal: Keď
Syna človeka vyzdvihnete, vtedy sa do-
zviete[417], že som *to* ja a *že* nič nekonám
sám od seba, lež tieto veci vravím podľa
toho, ako ma naučil Otec. (29)A ten,
ktorý ma poslal, je so mnou, nenechal

www.mosteknihy.cz

ma samotného, pretože ja vždy konám[418]
tie veci, ktoré sú mu príjemné[419]. (30)Keď
teda tieto veci hovoril, uverili v[18] neho
mnohí. (31)Ježiš teda k tým Židom,
ktorí mu uverili, vravel: Ak vy ostanete
v slove[384] mojom[194], ste naozaj moji uče-
níci, (32)i spoznáte[417] pravdu a pravda
vás oslobodí. (33)Odvetili mu: Sme se-
meno Abraháma a *až doposiaľ* sme nikdy
nikomu neotročili[420]; ako *to*, *že* ty vravíš[421]:
stanete sa slobodnými? (34)Ježiš im od-
vetil: Veru, veru, vravím vám: každý, kto
prevádza[418] hriech, je otrokom hriechu[422];
(35)a otrok v dome navždy[166] neostáva
– navždy[166] ostáva syn; (36)ak vás teda
oslobodí Syn, budete skutočne slobodní.
(37)Viem, že ste semeno Abraháma, ale
ste dychtiví[423] ma zabiť, pretože moje
slovo[384] vo vás nemá miesta[424]. (38)Ja
hovorím *o tom*, čo som uvidel u svojho
Otca, a vy teda prevádzate[417] to, čo ste uvi-
deli u vášho otca. (39)Odvetili a povedali
mu: Náš otec je Abrahám. Ježiš im vraví:
Keby ste boli deti Abraháma, konali[418]
by ste činy Abraháma, (40)lenže *vy*[425]
ste dychtiví[423] ma zabiť, človeka, ktorý[426]
vám povedal[427] pravdu, čo som počul od[417]
Boha; toto Abraham nespravil[418]. (41)Vy
prevádzate[418] činy svojho otca. Povedali
mu [teda]: My sme neboli splodení[428]
zo smilstva; máme jedného otca, Boha.
(42)Ježiš im povedal: Keby váš otec bol
Boh, milovali by ste mňa[429], lebo ja som
z[413] Boha vyšiel a dostal som sa sem[430] –
veď som ani neprišiel sám od seba, lež
ma vyslal on[96]. (43)Prečo nerozumiete
reči mojej[194]? Pretože slovo[384] moje[194] ne-
môžete počúvať[431]. (44)Vy ste z[432] vášho[433]
otca, diabla, a chúťky[434] svojho otca
chcete[435] prevádzať[436]; on[96] bol od začiatku
zabíjač ľudí a v pravde nestojí[437], pretože
v ňom pravdy niet. Keď[438] hovorí lož, ho-
vorí zo svojich vlastných vecí, pretože je
luhár a jej[439] otec; (45)a pretože ja vravím
pravdu, neveríte mi. (46)Ktorý z vás ma
môže usvedčiť z hriechu[440]? Ak vravím
pravdu, prečo mi vy neveríte? (47)Kto je
z[432] Boha, počúva[431] Božie výroky[441]; pre
túto príčinu vy nepočúvate[431], pretože
z[432] Boha nie ste. (48)Židia odvetili a po-
vedali mu: Nevravíme my dobre[442], že ty si
Samaritán a máš démona? (49)Ježiš od-
vetil: Ja démona nemám, lež ctím svojho
Otca, a vy ma zneuctievate[443], (50)no mne
o moju slávu[444] nejde[444] – je ktosi[445], kto-
rému o *ňu* ide[444] a *ktorý* súdi. (51)Veru,
veru, vravím vám: ak bude kto bedlivý
o[446] slovo[384] moje[194], nikdy[166] nijako ne-
uzrie smrť. (52)Židia mu teda povedali:
Teraz sme spoznali[447], že máš démona –
Abrahám umrel, aj proroci, a ty vravíš: ak
bude kto bedlivý *o*[446] moje slovo[384], nikdy[166]
nijako neokúsi smrť? (53)Či si ty väčší *od*
nášho otca Abraháma, ktorý[448] umrel?
Poumierali aj proroci – kým sa[458] robíš[449]?
(54)Ježiš odvetil: Ak oslavujem[444] ja sám
seba, nie je moja sláva[444] nič; je *to* môj
Otec, ktorý ma oslavuje[444], o ktorom vy
vravíte: *to* je náš Boh – (55)a nespoznali
ste[447] ho, no ja ho znám[411], a ak poviem,
že ho neznám[411], budem vám podobný lu-
hár[450]; ale znám[411] ho a *o* jeho slovo[384] som
bedlivý[446]. (56)Abrahám, váš otec, zaja-
sal, že uvidí[451] deň môj[194], i uvidel a zara-
doval sa. (57)Židia k nemu teda povedali:
Nemáš ešte päťdesiat rokov, a uvidel si
Abraháma? (58)Ježiš im povedal: Veru,
veru, vravím vám: skôr ako povstal[452]
Abrahám, som ja. (59)Zbierali[453] teda ka-
mene, aby *ich* na neho hádzali[453], no Ježiš
sa skryl a vyšiel z CHRÁMU[, prešiel ich
stredom a tak sa bral ďalej].

9 A berúc sa ďalej, uvidel človeka od
zrodenia[454] slepého; (2)a jeho uče-
níci sa ho spýtali, vraviac: *RABBI*[54], kto
zhrešil, tento či jeho rodičia, takže sa
zrodil[451 454] slepý? (3)Ježiš odvetil: Ne-
zhrešil ani tento ani jeho rodičia, lež aby
na ňom boli prejavené[131] Božie činy[455].
(4)Ja musím činiť činy[455] toho, ktorý ma
poslal, kým je deň; prichodí noc, keď
nikto *nič* činiť[455] nemôže. (5)Zakiaľ[438] som
v svete, som svetlo sveta. (6)Povediac
tieto veci, pľuvol na zem a z tej sliny spra-
vil blato a tým blatom namazal[456] jeho[433]
oči (7)a povedal mu: Choď, umy sa v kú-
palisku[457] Siloam (to sa vykladá Vyslaný).
Odišiel teda a prišiel *ako* vidiaci. (8)Su-
sedia teda a tí, ktorí si ho prv všímali[459],
že býval žobrákom, vraveli: Nie je toto[81]
ten, ktorý sedával a žobrával[460]? (9)Jedni
vraveli: Je *to* on[81]; druhí[461] vraveli: Nie,
ale[462] je mu podobný. On[139] vravel: Som *to*
ja. (10)Vraveli mu teda: Ako boli tvoje oči

www.biblia.sk

otvorené[50]? (11)On[139] odvetil [a povedal]:
Jeden človek, ktorému sa vraví Ježiš, spra-
vil blato a namazal moje oči[463] a povedal
mi: choď k[464] Siloamu a umy sa. A odíduc
a umyjúc sa, prezrel som. (12)Povedali
mu teda: Kde on[139] je? Vraví: Neviem.

(13)Vedú ho k farisejom, toho kedysi
slepého; (14)a keď Ježiš spravil to blato
a otvoril jeho oči, bola sobota. (15)Pýtali
sa ho teda opäť aj fariseji, ako prezrel, a on
im povedal: Naniesol na moje oči blato,
i umyl som sa a vidím. (16)Podaktorí
z farisejov teda vraveli: Tento človek nie
je od[465] Boha, pretože nedodržiava[465] so-
botu. Druhí vraveli: Ako môže hriešny
človek konať takéto znamenia? I bol me-
dzi nimi rozkol. (17)Tomu slepému teda
opäť vravia: Čo o ňom vravíš ty, že otvo-
ril tvoje oči? A on povedal: Je *to* prorok.
(18)Židia o ňom teda dovtedy neuverili,
že bol slepý a prezrel, kým nezavolali ro-
dičov toho, ktorý prezrel, (19)a spýtali sa
ich, vraviac: Toto[81] je váš syn, o ktorom vy
vravíte, že sa zrodil[466] slepý; ako *to* teda,
že teraz vidí? (20)Jeho rodičia [im] odve-
tili a povedali: Vieme, že toto[81] je náš syn
a že sa zrodil[466] slepý, (21) no ako *to*, *že*
teraz vidí, nevieme, alebo kto jeho oči
otvoril, my nevieme. On má *svoj* vek[467],
spýtajte sa jeho, on sám o sebe prehovorí.
(22)Tieto veci jeho rodičia povedali, pre-
tože sa báli Židov, lebo Židia sa už boli
uzniesli[468], ak ho kto vyzná *ako* Krista,
aby ostal vylúčený zo synagogy. (23)Pre
túto príčinu jeho rodičia povedali: má
svoj vek[467], spýtajte sa jeho.

(24)Toho človeka, ktorý býval slepý,
teda zavolali druhý raz a povedali mu:
Vzdaj slávu[353] Bohu; my vieme, že tento
človek je hriešny. (25)On[139] teda odvetil:
Či je hriešny, neviem; viem jedno: že som
bol slepý a teraz vidím. (26)I povedali
mu opäť: Čo ti spravil? Ako otvoril tvoje
oči? (27)Odvetil im: Už som vám povedal
a nepočuli ste[469]; *prečo to* chcete[328] opäť[470]
počúvať[471]? Či sa aj vy chcete[328] stať jeho
učeníkmi? (28)Osopili sa *na* neho[472] a po-
vedali: Učeník jeho[139 194] si ty, no my sme
učeníci Mojžiša. (29)My vieme, že Boh
prehovoril[473] *k* Mojžišovi[474], no o tomto
nevieme, odkiaľ je. (30)Ten človek odve-
til a povedal im: V tom je veru *čosi* divné,
že vy neviete, odkiaľ je, a moje oči otvoril.
(31)[No] vieme, že Boh hriešnikom ne-
načúva, ale ak sa kto Boha bojí[475] a koná[476]
jeho vôľu[476], tomu načúva. (32)Od veku
nebolo počuté[50], že voľakto otvoril oči sle-
pého, ktorý sa *taký* zrodil[466 477]. (33)Keby
tento nebol od[465] Boha, nemohol by konať
nič. (34)Odvetili a povedali mu: Ty si sa
celý zrodil[466] v hriechoch a ty nás poú-
čaš[478]? A vyhnali ho von.

(35)Ježiš počul, že ho vyhnali von,
i vyhľadal ho a[479] povedal mu: Ty, veríš
v[18] Božieho Syna? (36)On[139] odvetil a po-
vedal: A kto *to* je, Pane, aby som v[18] neho
uveril[480]? (37)A Ježiš mu povedal: Aj si ho
uvidel, a ten, kto s tebou hovorí, je on[139].
(38)A on riekol: Verím, Pane. A poklonil
sa mu[481]. (39)A Ježiš povedal: Ja som do
tohto sveta prišiel na súd[482], aby tí, ktorí
nevidia[483], videli, a *aby* sa tí, ktorí vidia[483],
stali slepými. (40)A *podaktorí* z farisejov,
ktorí boli u neho[484], počuli tieto veci a po-
vedali mu: Či sme aj my slepí? (41)Ježiš
im povedal: Keby ste boli slepí, nemali by
ste hriechu, lenže *vy*[485] vravíte: vidíme; váš
hriech ostáva. (**10**:1)Veru, veru,
vravím vám: kto do ohrady oviec
nevchádza[483] dverami, lež šplhá[483 486] ino-
kade[487], ten[139] je kradoš[488] a lupič; (2)no
kto vchádza[483] dverami, je pastier oviec.
(3)Tomu vrátnik otvára a ovce načúvajú
jeho hlasu, i volá svoje vlastné ovce me-
nom[489] a vyvádza ich. (4)Keď[490] svoje
vlastné všetky vyženie, poberá sa pred
nimi a ovce ho nasledujú, pretože znajú[411]
jeho hlas; (5)no cudzieho[491] nijako nasle-
dovať nebudú, lež od neho budú utekať[492],
pretože hlas cudzích[491] neznajú[411]. (6)Toto
podobenstvo[493] im Ježiš povedal, no oni[139]
nespoznali[494], aké to boli veci, ktoré *k* nim
hovoril. (7)Ježiš im teda povedal ďalej:
Veru, veru, vravím vám: dvere oviec[495]
som ja. (8)Všetci, koľkí prišli predo
mnou, sú[496] kradoši[488] a lupiči, no ovce
im nenačúvali[497]. (9)Dvere som ja; ak vo-
ľakto vojde cezo mňa, bude zachránený[119],
i bude vchádzať a vychádzať a nachodiť
pašu. (10)Kradoš[488] neprichodí, iba ak
aby nakradol a pobil a pohubil[498]; ja som
prišiel, aby mali život a *aby ho* mali v hoj-
nosti[499]. (11)Ten, *ktorý je* dobrý[500] pastier,
som ja – ten, *ktorý je* dobrý[500] pastier,

www.biblia-online.sk

kladie za ovce svoje žitie, (12)no kto je námezdník a nie pastier[501], ktorého vlastníctvom[502] ovce nie sú, pozoruje[503], že prichodí vlk, i necháva ovce a uteká, a vlk ich
uchvacuje[504] a ovce rozháňa[505]. (13)A ten
námezdník uteká, pretože je námezdník
a na ovciach mu nezáleží. (14)Ten, *ktorý*
je dobrý[500] pastier, som ja, a poznám[494]
tie, *ktoré sú* moje, a tým[506], *ktoré sú* moje,
som známy[494 507] (15)tak[231], ako ma po-
zná[494] Otec a ja Otca poznám[494]. A za ovce
kladiem svoje žitie. (16)A mám[508] ďalšie
ovce, ktoré nie sú z tejto ohrady; musím
priviesť aj tamtie, i budú načúvať môjmu
hlasu a vznikne jedno stádo[509], jeden
pastier. (17)Pre túto príčinu ma Otec mi-
luje, že ja kladiem svoje žitie, aby som ho
opäť vzal. (18)Nikto mi[506] ho neodníma[510],
lež ja ho kladiem sám od seba – mám prá-
vomoc ho položiť a mám právomoc ho
opäť vziať; tento príkaz som dostal[511] od
svojho Otca. (19)Pre tieto slová[384] opäť
nastal medzi Židmi rozkol; (20)tu mnohí
z nich vraveli: Má démona a šalie, čo mu
načúvate? (21)Druhí vraveli: Toto sú nie
výroky[512] démonom ovládaného; či môže
démon otvárať[513] oči slepcov?

(22)I nastalo v Jerúsaléme Zasvätenie[514]
a bola zima; (23)a Ježiš sa v CHRÁME pre-
chádzal v Šalamúnovej stĺpovej sieni[515].
(24)Židia ho teda obkolesili a vraveli
mu: Dokedy mieniš udržiavať našu dušu
v napätí[516]? Ak si ty KRISTUS, povedz
nám otvorene[517]. (25)Ježiš im odvetil:
Povedal som vám a neveríte. Činy, ktoré
ja konám v mene svojho Otca, tie o mne
svedčia, (26)ale vy neveríte, pretože nie
ste z oviec mojich[194], ako[113] som vám po-
vedal. (27)Ovce moje[194] načúvajú môjmu
hlasu a ja ich poznám[518], i nasledujú ma
(28)a ja im dávam večný život a nikdy[166]
sa nijako nestratia[519], a z mojej ruky ich
*ni*kto neuchváti[520 521]. (29)Môj Otec, ktorý
mi *ich* dal, je väčší *od* všetkých[522], a z ruky
môjho Otca nikto *nič* uchvacovať[520] ne-
môže; (30)ja a Otec sme jedno. (31)Židia
teda opäť zdvíhali[523] kamene, aby ho uka-
meňovali. (32)Ježiš im odvetil: Ukázal
som vám veľa dobrých[524] činov od[525]
môjho Otca; pre ktorý čin *z* nich kame-
ňujete[526] mňa[429]? (33)Židia mu odvetili:
Nekameňujeme[526] ťa za dobrý[525] čin[527], lež
za rúhanie[527] a pretože ty, súc človek, sám
seba robíš Bohom[528]. (34)Ježiš im odvetil:
Nestojí[529] vo vašom zákone napísané[530]: Ja
som povedal: Ste bohovia? (35)Ak pove-
dal, že tamtí, ku ktorým sa udalo Božie
slovo[384], sú bohovia[531] (a Písmo nemôže
byť zrušené[532]), (36)vravíte vy: rúhaš sa,
o tom, ktorého posvätil a do sveta vyslal
Otec, pretože som povedal: som Boží
Syn? (37)Ak nekonám činy svojho Otca,
neverte mi, (38)no ak konám, aj keď neve-
ríte mne, verte[533] tým činom, aby ste spo-
znali[518] a uverili[534], že Otec *je* vo mne a ja
v ňom. (39)Boli teda zasa dychtiví[535] ho
zadržať[535], i ušiel[536] z[537] ich ruky (40)a odi-
šiel zasa za Jordán, na to miesto, kde Ján
najprv[538] krstil, a tam ostával[539]. (41)I pri-
šli k nemu mnohí a vraveli: Ján síce ne-
vykonal žiadne znamenie, ale všetko,
čokoľvek povedal o tomto, bolo pravdivé.
(42)A mnohí tam v[18] neho uverili.

11 I bol akýsi *človek* nemocný, La-
zar[540] z[541] Bétanie, z[541] dediny Má-
rie a Marty, jej sestry; (2)a *tá* Mária,
ktorej brat Lazar bol nemocný, bola tá[542],
ktorá Pána pomazala voňavkou a jeho
nohy vytrela svojimi vlasmi. (3)Tie sestry
k nemu teda odoslali odkaz[543]: Pane, hľa,
ten, ktorého ľúbiš[544], je nemocný. (4)No
Ježiš počujúc *to* povedal: Táto nemoc
nie je na smrť, lež pre Božiu slávu, aby
ňou bol Boží Syn oslávený[50]. (5)I miloval
Ježiš Martu a jej sestru a Lazara; (6)ako
teda počul, že je nemocný, ostal priam
vtedy dva dni na mieste, na ktorom bol.
(7)Neskoršie, po tomto, vraví svojim uče-
níkom: Berme sa zasa do Júdska. (8)Uče-
níci mu vravia: *RABBI*[54], teraz boli Židia
dychtiví[545] ťa ukameňovať, a zasa tam
odchodíš[546]? (9)Ježiš odvetil: Či nie je
dvanásť hodín za deň[547]? Ak kto kráča vo
dne, nenaráža, pretože vidí svetlo tohto
sveta, (10)no ak kto kráča v noci, naráža,
pretože v ňom svetla niet. (11)Tieto veci
povedal a po tomto im vraví: Lazar, náš
priateľ[140], usnul[548], no poberám sa, aby
som ho zo spánku zobudil. (12)Učeníci
mu teda povedali: Pane, ak usnul[548], po-
môže sa mu[549]. (13)No Ježiš *to* riekol
o jeho smrti, no oni[139] si pomysleli, že[550]
hovorí o usnutí *k* spánku. (14)Tu im teda
Ježiš povedal otvorene[517]: Lazar umrel,

www.mosaicbible.sk

(15)a radujem sa pre vás, že som tam nebol, aby ste uverili. Ale berme sa k nemu.
(16)Tomáš, ktorému sa vravelo Dvojča[551],
teda svojim[552] spoluučeníkom povedal:
Berme sa aj my, aby sme s ním umreli.
(17)Príduc teda, zistil Ježiš, že je[552] už
štyri dni v hrobke. (18)A Bétania bola
blízko Jerúsaléma, asi pätnásť stadií[553]
odtadiaľ, (19)a k Marte a Márii boli prišli mnohí zo Židov, aby ich utešili[554] pre
ich brata[555]. (20)Ako teda Marta počula,
že Ježiš prichodí, vyšla oproti nemu,
no Mária sedela doma. (21)Marta teda
k Ježišovi povedala: Pane, keby si bol býval tu, nebol by môj brat umrel; (22)ale
aj teraz viem, že ti Boh dá, *o* koľkékoľvek veci Boha poprosíš[556]. (23)Ježiš jej
vraví: Tvoj brat opäť vstane. (24)Marta
mu vraví: Viem, že opäť vstane, pri opätovnom vstaní v posledný deň. (25)Ježiš
jej povedal: Opätovné vstanie aj život
som ja; kto vo[18] mňa verí[557], bude žiť, aj
keď umrie, (26)a ktokoľvek[558] žije a vo[18]
mňa verí[557], nikdy[166] nijako neumrie.
Veríš toto? (27)Vraví mu: Áno, Pane,
ja som uverila[559], že ty si Kristus, Boží
Syn, ktorý mal prísť[560] do sveta. (28)A povediac toto, odišla a potajmo zavolala
Máriu, svoju sestru, a povedala: Učiteľ je
tu a volá ťa. (29)Ona[139] sa, ako *to* počula,
rýchlo zdvíha a prichodí k nemu. (30)No
Ježiš ešte nebol prišiel do dediny, lež bol
na tom mieste, kam Marta prišla oproti
nemu[561]. (31)Tí Židia teda, ktorí boli pri
nej[562] v dome a utešovali[554] ju, uvidiac
Máriu, že rýchlo vstala a vyšla, dali sa ju
nasledovať, vraviac: Ide[546] ku hrobke[563],
aby *si* tam poplakala[564]. (32)Ako teda
Mária prišla, kde bol Ježiš, padla, uvidiac
ho, k jeho nohám a vravela mu: Pane, keby
si bol býval tu, nebol by môj brat umrel.
(33)Ako teda Ježiš uvidel, že plače ona
a že plačú Židia, ktorí s ňou prišli, ostal[565]
v duchu hlboko dojatý[50 566] a rozochvel
sa[567]; (34)i povedal: Kam ste ho položili?
Vravia mu: Pane, poď a pozri[568]. (35)Ježiš
zaslzil; (36)tí Židia teda vraveli: Hľa, ako
ho ľúbil[568]! (37)No ktorísi z nich povedali:
Nemohol tento, ktorý otvoril oči slepca,
aj spraviť, aby tento[569] neumrel? (38)Ježiš
teda, súc opäť sám v sebe plný hlbokého
dojatia[570], prichodí ku hrobke[563]; a *to* bola
jaskyňa a na nej bol priložený[123] kameň.
(39)Ježiš vraví: Odstráňte ten kameň!
Sestra toho zomretého, Marta, mu vraví:
Pane, už páchne, veď je *tam* štyri dni[571].
(40)Ježiš jej vraví: Nepovedal som ti, že
ak uveríš, uvidíš Božiu slávu? (41)Ten
kameň teda odstránili, i zdvíhol Ježiš
oči hore a povedal: Otče, ďakujem ti, že
si ma vypočul[572]. (42)Ja som, pravda,
vedel, že mi načúvaš vždy, no povedal
som *to* pre ten dav, ktorý stojí okolo, aby
uverili, že si ma vyslal ty. (43)A povediac
toto, zvolal silným hlasom: Lazar, poď[573]
von! (44)A ten zomretý, poviazaný[123] na
rukách aj na nohách obvínadlami, vyšiel
a jeho obličaj bol oviazaný[123] potnou šatkou[574]. Ježiš im vraví: Uvoľnite ho a nechajte ho odchodiť. (45)Z tých Židov teda,
ktorí prišli k Márii a uzreli, čo vykonal,
v[18] neho mnohí uverili, (46)no podaktorí
z nich odišli k farisejom a povedali im, čo
Ježiš vykonal. (47)Veľkňazi a fariseji teda
zvolali[575] radu[576] a vraveli: Čo konáme?
Veď tento človek koná veľa znamení!
(48)Ak ho necháme tak, uveria v[18] neho
všetci, i prídu Rimania a zmetú[576] aj naše
miesto[577] aj *náš* národ. (49)No jeden, ktorýsi z nich[578], Kaiafas, ktorý bol oného
roku veľkňazom, im povedal: Vy neviete
nič (50)ani neuvažujete[579], že vám osoží,
aby za[580] ľud umrel jeden človek a nie *aby*
zahynul[581] celý národ. (51)No toto nepovedal sám od seba, lež prorokoval[582], súc
oného roku veľkňazom, že Ježiš mal[582]
za[s] ten národ umierať – (52)a nielen za[580]
ten národ, lež aby aj v jedno zhromaždil rozohnané[582] Božie deti. (53)Od[583]
oného dňa sa teda uzniesli[584], že sa budú
usilovať o jeho zabitie[585]; (54)Ježiš teda
už medzi Židmi nechodil verejne[586], lež
odtadiaľ odišiel do kraja blízko pustiny,
k mestu[563], ktorému sa vravelo Efraim,
a predlieval s učeníkmi tam.
(55)No bolo blízko Minutie[84] Židov
a mnohí z vidieka[587] vystúpili[72] pred
Minutím[84] do Jerúsaléma, aby sa očistili.
(56)Hľadali teda Ježiša a vraveli si[588] navzájom, stojac v chráme: Čo myslíte[589]?
Že by na sviatok vôbec[590] neprišiel?
(57)A veľkňazi a fariseji boli dali príkaz,
ak sa kto dozvie, kde je, aby *to* udal[591], tak
aby[592] ho mohli zadržať[593].

www.biblia.sk

12 Ježiš teda šesť dní pred Minutím[84]
prišiel do Bétanie, kde bol Lazar,
ten zomretý, ktorého Ježiš vzkriesil spo-
medzi mŕtvych. (2)Usporiadali mu tam
teda večeru[594] a Marta obsluhovala, no La-
zar bol jeden z tých, ktorí s ním ležali *pri*
stole. (3)Mária teda vzala libru[595] voňavky[596]
z čistého[597] nardu, veľmi cenného[597], po-
mazala Ježišove nohy a vytrela jeho nohy
svojimi vlasmi, a vôňou[598] tej voňavky[596]
bol naplnený[50] dom. (4)Jeden z jeho uče-
níkov, Júdas Šimonov, Iskarióta, ktorý ho
mal[376] vydávať, teda vraví: (5)Prečo táto
voňavka[596] nebola predaná[50 599] za tristo
denárov[600] a daná[50] chudobným[601]? (6)No
toto povedal, nie pretože mu záležalo
na chudobných, lež pretože bol zlodej,
a majúc pokladnicu, nosil, čo sa *do nej*
kládlo[602]. (7)Ježiš teda povedal: Nechaj jej
to, že to[603] uchovala na deň mojej prípravy
na pohreb[604]. (8)Chudobných predsa vždy
máte pri sebe[605], mňa však nemáte vždy.
(9)Početný dav zo Židov sa teda dozvedel,
že *on* je tam, i prišli nielen pre[606] Ježiša,
lež aj aby uvideli Lazara, ktorého vzkrie-
sil spomedzi mŕtvych. (10)No veľkňazi sa
uzniesli[606], že sa budú usilovať o zabitie[606]
aj Lazara, (11)pretože pre[606] neho mnohí
zo Židov odchádzali a nadobúdali vieru[607]
v[18] Ježiša.

(12)Keď zajtrajšieho *dňa* počul po-
početný dav, ktorý prišiel na sviatok, že
Ježiš prichodí do Jerúsaléma, (13)nabrali
palmových listov a vyšli mu naproti, i vo-
lali: *Hósanna*[608], *nech je* požehnaný ten,
ktorý prichodí v mene Pána, Kráľ Israéla!
(14)A Ježiš *si* zadovážil[609] oslíka[610] a usa-
dol naň podľa *toho*, ako stojí[529] napí-
sané[611]: (15)Neboj sa, dcéra Sióna; hľa,
prichodí tvoj Kráľ, sediac na mláďati
osla. (16)[No] jeho učeníci týmto veciam
sprvoti nerozumeli[612], no keď bol Ježiš
oslávený[50], vtedy si spomenuli, že tieto
veci o[613] ňom stáli[529] napísané a že mu
tieto veci spravili. (17)Ten dav teda, ktorý
bol u neho[614], svedčil, že zavolal Lazara
z[615] hrobky a vzkriesil ho spomedzi[615] mŕtvych; (18)pre túto príčinu mu dav aj vyšiel naproti, že počuli, že on vykonal toto znamenie: (19)Fariseji teda k sebe *navzájom* povedali: Pozorujete[616], že nie ste nič platní[616]? Hľa, svet odišiel za ním.

(20)I boli spomedzi[615] tých, ktorí vystupovali[617], aby sa v sviatok klaňali[618], akísi[619] Gréci; (21)tí teda prikročili *k* Filipovi, ktorý bol z[620] Bétsaidy *z* Galiley, a žiadali ho, vraviac: Pane, radi by sme uvideli[621] Ježiša. (22)Filip ide[622] a vraví *to* Andrejovi, [a nato] ide[622] Andrej a Filip a vravia *to* Ježišovi. (23)No Ježiš im dal odpoveď, vraviac: Prišla hodina, aby Syn človeka bol oslávený[50]. (24)Veru, veru, vravím vám: ak zrno pšenice *ne*padne do zeme a neumrie, ostáva ono samotné, no ak umrie, nesie veľa úrody[623]. (25)Kto svoje žitie ľúbi[544], stratí ho, a kto svoje žitie v tomto svete nenávidí[624], zachová ho k večnému životu. (26)Ak kto poslu-huje[624 625] mne[626], nech nasleduje mňa[626], a kde som ja, tam bude aj posluha[627] môj[627]; [a] ak kto posluhuje[624 628] mne[626], Otec ho poctí. (27)Teraz je moja duša znepokojená[629], i čo mám povedať? Otče, vysloboď ma[630] od[631] tejto hodiny? Ale pre túto príčinu som k tejto hodine[632] prišiel – (28)Otče, osláv svoje meno! Z neba sa teda ozval[633] hlas: Aj som oslávil a oslávim opäť. (29)Dav, ktorý *tam* stál a počul *to*, teda vravel, že zaznel[634] hrom; druhí vraveli: Prehovoril *k* nemu anjel. (30)Ježiš odvetil a povedal: Tento hlas zaznel[634] nie pre[635] mňa, lež pre[635] vás. (31)Teraz je súd tohto sveta, teraz bude vládca[365] tohto sveta vyhnaný[50] von, (32)a ja, ak budem vyzdvihnutý[50] zo zeme, budem všetkých priťahovať k sebe. (33)No toto vravel, naznačujúc[636], akou smrťou mal[637] umierať. (34)Dav mu odvetil: My sme zo zákona počúvali[637], že Kristus ostáva navždy[166], i ako *to*, *že* ty vravíš, že Syn človeka musí byť vyzdvihnutý[50]? Kto to[81] je, ten Syn človeka? (35)Ježiš im teda povedal: Ešte malú chvíľu je medzi vami svetlo; kým svetlo máte, kráčajte *tak*, aby vás neprepadla[638] temnota – a kto v temnote kráča, nevie, kam ide[657]. (36)Kým svetlo máte, verte v[18] svetlo, aby ste sa stali synmi svetla. Tieto veci Ježiš prehovoril, i odišiel a skryl sa pred nimi[639].

(37)No hoci v ich prítomnosti[640] vykonal toľké znamenia, neverili v[18] neho, (38)aby bolo splnené[50] slovo[384] Isaiáša, proroka, ktoré *on* povedal[641]: Pane, kto uveril našej zpráve a komu bolo zjavené[50 642] rameno

www.biblos.sk

PÁNA? (39)Veriť nemohli pre tú príčinu,
že Isaiáš tiež[643] povedal[644]: (40)Oslepil ich
oči a zatvrdil[645] ich srdce, aby *sa* ne*stalo*,
žeby očami uvideli a srdcom porozumeli
a obrátili sa[646] ku *mne*[646] a *že* by som ich
vyliečil. (41)Tieto veci Isaiáš povedal,
pretože uvidel jeho slávu a o ňom prehovoril. (42)Hoci v[18] neho napriek tomu aj
mnohí z vládcov[365] uverili, predsa vzhľadom na farisejov[635] nevyznávali, aby neostali vylúčení zo synagogy; (43)lebo *si*
zamilovali slávu[353] *od*[647] ľudí, a to[648] väčšmi
ako slávu[353] *od*[647] Boha.

(44)No Ježiš zvolal a povedal: Kto verí
vo[18] mňa, nie vo[18] mňa verí, lež v[18] toho,
ktorý ma poslal, (45)a kto badá[649] mňa[626],
badá[649] toho, ktorý ma poslal. (46)Ja som
prišiel do sveta *ako* svetlo, aby nikto[650], kto
vo[18] mňa verí, neostal v temnote; (47)a ak
kto vypočuje moje výroky[441] a nezachová
ich, nesúdim ho ja – neprišiel som predsa,
aby som súdil svet, lež aby som svet
zachránil. (48)Kto zamieta[651 652] mňa[626]
a neprijíma[652] moje výroky[441], má svojho
sudcu[653]: slovo[384], ktoré som hovoril[654], to[139]
ho bude súdiť v posledný deň, (49)pretože som ja nehovoril[654] sám zo seba, lež
Otec, ktorý ma poslal, mi sám[655] dal príkaz, čo mám povedať a čo mám hovoriť[654];
(50)a viem, že jeho príkaz je večný život.
Čo ja teda hovorím, hovorím tak, ako[656]
mi povedal Otec.

13 A pred sviatkom Minutia[658] Ježiš,
vediac, že prišla jeho hodina, aby
z tohto sveta prešiel[658] k Otcovi, zamilujúc *si* svojich vlastných, ktorí *boli* v svete,
miloval[659] ich až do konca[660]. (2)A keď
nadišla[661] večera[594] a diabol už bol do srdca
Júdu Šimonovho, Iskariótu, vpustil[662] *to*,
aby ho vydal, (3)[Ježiš,] vediac, že mu
Otec dal do rúk všetky veci a že od Boha
vyšiel a k Bohu odchodí, (4)sa zdvíha
od[525] večere[594] a odkladá šatstvo, i vzal
ľanový uterák[663] a opásal sa[664]; (5)potom
nalieva do umývadla vody a začal umývať
nohy učeníkov a vytierať *ich* tým ľanovým
uterákom[663], ktorým bol opásaný[664 123].
(6)Prichodí teda k Šimonovi-Petrovi
a ten[139] mu vraví: Pane, ty chceš umývať[665]
moje nohy? (7)Ježiš odvetil a povedal
mu: Ty teraz[666] nevieš[667], čo ja konám, no
spoznáš[668] *to* neskoršie[669]. (8)Peter mu
vraví: Nikdy[166] moje nohy nijako umývať
nebudeš. Ježiš mu odvetil: Ak ťa neumyjem, nemáš so mnou podielu. (9)Šimon-
Peter mu vraví: Pane, nielen moje nohy,
lež aj ruky aj hlavu. (10)Ježiš mu vraví:
Kto je okúpaný[123 670], netreba mu[99], iba
ak nohy si umyť, inak[671] je celý čistý; a vy
čistí ste[672], ale nie všetci. (11)Lebo znal[667]
toho, ktorý ho vydával[665 673]; pre túto príčinu povedal: nie všetci ste čistí. (12)Keď
teda ich nohy poumýval a vzal svoje
šatstvo, povedal im usadiac sa[674] zasa:
Viete[668 675], čo som vám spravil? (13)Vy ma
voláte[676] Učiteľom a Pánom, a vravíte *tak*
dobre[676], lebo *tým* som. (14)Ak som teda
vaše nohy poumýval ja, Pán a Učiteľ, ste
aj vy povinní[677] navzájom si nohy umývať
– (15)áno, dal som vám príklad[678], aby ste
aj vy konali[679] podľa *toho*, ako som spravil ja vám. (16)Veru, veru, vravím vám:
nevoľník nie je väčší *od* svojho pána, ani
vyslanec[680] väčší *od* toho, ktorý ho poslal.
(17)Ak tieto veci viete[667 681], ste blažení, ak
ich konáte[679 682]. (18)Nehovorím[683] o vás
všetkých, ja znám[667] *tých*, ktorých[673] som
si vyvolil, ale aby bolo splnené[50] Písmo[684]:
Ten, ktorý so mnou požíva[685] chlieb, pozdvihol svoju pätu proti mne[686]. (19)Vravím vám *to* teraz[687], skôr ako sa *tak* stane,
aby ste, keď sa *tak* stane, uverili, že som
to ja. (20)Veru, veru, vravím vám: kto
prijíma[685], kohokoľvek ja pošlem, prijíma
mňa, a kto prijíma[685] mňa, prijíma toho,
ktorý ma poslal.

(21)Povediac tieto veci, rozrušil sa[688]
Ježiš *v* duchu, i dosvedčil[689] a povedal:
Veru, veru, vravím vám, že jeden z vás
ma vydá. (22)Učeníci teda na seba[690] navzájom pozerali v neistote[691], o kom hovorí[692]. (23)I ležal *pri stole* v Ježišovej náručí[693] jeden z jeho učeníkov[694], ktorého
Ježiš miloval; (24)tomu teda Šimon-
Peter kynie, žeby sa prezvedel[712], kto asi
je ten, o ktorom hovorí[692]. (25)A on[139] sa
oprel o Ježišovu hruď[695] a vraví mu: Pane,
kto je *to*? (26)Ježiš odpovedá: Je *to* onen,
ktorému ja namočím a podám[696] kúštik
chleba. A namočiac kúštik chleba, dáva
Júdovi Šimonovmu, Iskariótovi; (27)a do
neho[139] vtedy, po tom kúštiku chleba, vstúpil Satan. Ježiš mu teda vraví: Čo konáš[697],
vykonaj rýchlo[698]. (28)No *z* tých, ktorí le-

www.biblia.sk

žali *pri stole*, nikto nespoznal[699], na čo mu
to povedal, (29)lebo, keďže Júdas mal po-
kladnicu, mysleli podaktorí, že mu Ježiš
vraví: nakúp veci, ktorých je nám treba[99]
na sviatok, alebo aby voľačo dal chudob-
ným. (30)On[139] teda, vezmúc[700] ten kúštik
chleba, ihneď vyšiel; i bola noc.

(31)Keď teda vyšiel, vraví Ježiš: Teraz
je[701] Syn človeka oslávený a v ňom je[701]
oslávený Boh; (32)ak je[701] v ňom Boh
oslávený, oslávi Boh aj jeho sám v sebe,
a oslávi ho hneď. (33)Detičky, som
s vami[702] ešte máličko. Budete ma hľa-
dať[703], a ako[704] som povedal Židom: kam
odchodím ja, *tam* vy prísť nemôžete,
– vravím teraz aj vám. (34)Dávam vám
nový príkaz: aby ste sa navzájom milo-
vali, aby ste sa tak[231], ako som miloval[705]
vás, navzájom milovali aj vy. (35)Podľa
tohto[706] všetci spoznajú[699], že ste učeníci
moji[194], ak budete mať medzi sebou na-
vzájom lásku. (36)Šimon-Peter mu vraví:
Pane, kam odchodíš? Ježiš mu odvetil:
Kam odchodím, nemôžeš sa teraz dať ma
nasledovať, no pozdejšie[707] ma nasledovať
budeš. (37)Peter mu vraví: Pane, prečo
sa nemôžem dať ťa nasledovať teraz?
Položím za[708] teba svoje žitie. (38)Ježiš
odpovedá: Položíš za[708] mňa svoje žitie!
Veru, veru, vravím ti: ani kohút sa ne-
ozve[709], pokým ma trikrát zaprieš.

14 Nech sa vaše srdce nerozrušuje[688];
veríte v[18] Boha, verte aj vo[18] mňa.
(2)V dome môjho Otca je veľa obydlí; veď
keby nie, povedal by som vám *to*[710], lebo sa
poberám prihotoviť vám miesto, (3)a ak
sa poberiem a prihotovím vám miesto,
prichodím zasa a prijmem vás k sebe, aby
ste aj vy boli, kde som ja. (4)A kam ja od-
chodím, viete[367], aj cestu viete[367]. (5)Tomáš
mu vraví: Pane, nevieme[367], kam odcho-
díš, a ako môžeme vedieť[367] cestu? (6)Je-
žiš mu vraví: Tá cesta, aj pravda aj život,
som ja; nikto neprichodí[711] k Otcovi, iba
ak skrze mňa. (7)Keby ste ma spoznali[699],
spoznali by ste[699 710] aj môjho Otca; a od-
teraz ho poznáte[713 714] a uvideli ste[715] ho.
(8)Filip mu vraví: Pane, ukáž nám Otca
a stačí nám. (9)Ježiš mu vraví: Toľký čas
som s vami[716] a nespoznal[713 715] si ma, Filip?
Kto uvidel[715] mňa, uvidel[715] Otca, a ako *to*,
že ty vravíš[421]: ukáž nám Otca? (10)Neve-
ríš, že ja *som* v Otcovi a Otec je vo mne?
Výroky, ktoré vám hovorím ja, nehovorím
sám od seba; no činy koná on, Otec, ktorý
vo mne ostáva[717]. (11)Verte mi, že *som* ja
v Otcovi a Otec vo mne; no ak nie, verte
mi pre tie činy samy. (12)Veru, veru, vra-
vím vám: kto vo[18] mňa verí, aj on[96] bude
konať činy, ktoré konám ja, a bude ko-
nať väčšie *od* tých, pretože sa ja poberám
k Otcovi (13)a *o* čokoľvek poprosíte v mo-
jom mene, to[718] vykonám, aby v Synovi bol
oslávený[50] Otec; (14)ak *o* voľačo poprosíte
v mojom mene, vykonám to[718] ja.

(15)Ak ma milujete, buďte bedliví
o[719] príkazy moje[194] (16)a ja požiadam[720]
Otca, i dá vám druhého Orodovníka[721], aby
s vami[716] bol navždy[166], (17)Ducha pravdy,
ktorého nemôže prijať[722] svet, pretože ho
nebadá[723] ani ho nepozná[713], no vy ho po-
znáte[713], pretože ostáva pri vás[724] a bude vo
vás. (18)Nenechám vás *ako* siroty; prichodím[725] k vám. (19)Ešte malú *chvíľu* a svet
ma už nebadá[723 725], no vy ma badáte[723 725];
pretože žijem ja, budete žiť aj vy. (20)Vy
v onen deň spoznáte[713], že ja *som* v svojom
Otcovi a vy vo mne a ja vo vás. (21)Kto
má moje príkazy a je *o* ne bedlivý[719 726 652],
to[727] je ten, ktorý ma miluje[652], no kto
ma miluje[652], bude milovaný od môjho
Otca a budem ho milovať ja[728] a zjavím[729]
mu sám seba. (22)Júdas, nie tamten
Iskarióta, mu vraví: Pane, čo sa stalo, že
hodláš sám seba zjavovať[729] nám a vôbec
nie svetu? (23)Ježiš odvetil a povedal
mu: Ak ma kto miluje[730], bude bedlivý
o[719] moje slovo[384] a bude ho milovať môj
Otec, i prídeme k nemu a zriadime si pri
ňom[724] obydlie. (24)Kto ma nemiluje[652],
nie je bedlivý *o*[719 726] moje slová[384]; a slovo[384]
ktoré čujete[731], nie je moje, lež Otcovo –
toho, ktorý ma poslal. (25)Tieto veci som
k vám prehovoril[732], kým som ostával[733]
pri vás[734]; (26)no ten Orodovník[734], Svätý
Duch, ktorého Otec v mojom mene pošle,
ten[139] vás naučí všetkým veciam a upome-
nie vás *na* všetky veci, ktoré som vám po-
vedal. (27)Zanechávam vám pokoj[735], dá-
vam vám pokoj[735] svoj[736]; ja vám dávam nie
podľa *toho*, ako dáva svet. Nech sa vaše
srdce nerozrušuje[737] ani nestrachuje[738].
(28)Počuli ste, že som vám ja povedal:
odchodím a prichodím[739] k vám; keby

www.biblia.sk

ste ma milovali, zaradovali by ste sa, že
sa poberám k Otcovi, pretože [môj] Otec
je väčší ako ja. (29)A teraz som vám to
riekol skôr ako sa *tak* stane, aby ste, keď
sa *tak* stane, uverili. (30)Už s vami nebu-
dem veľa hovoriť, lebo prichodí vládca
sveta, a vo mne nemá nič; (31)ale aby svet
spoznal[739], že milujem Otca a konám tak,
ako[739] mi Otec prikázal. Vstávajte, berme
sa odtiaľto.

15 Ja som pravý[740] vinič a môj Otec
je roľník[741]. (2)Každý vrúbeľ[742] vo
mne, nenesúci[743] ovocie, – odstráňuje ho,
a každý ovocie nesúci[743], – čistí ho, aby
niesol viac ovocia. (3)Vy už následkom
slova[384], ktoré som *k* vám prehovoril[732],
čistí ste; (4)ostaňte[744] vo mne a ja vo vás.
Ako[704] nemôže vrúbeľ[742] niesť ovocie sám
od seba, ak neostane[744] vo viniči, tak ani
vy, ak neostanete[744] vo mne. (5)Vinič som
ja, vrúble[742] vy; veľa ovocia nesie ten[58], kto
ostáva[744] vo mne a ja v ňom, pretože bezo
mňa[745] nemôžete vykonať nič. (6)Ak vo-
ľakto vo mne neostane[744 746], odpadne[747 748]
ako vrúbeľ[742 749] von a uschne[748], i zbierajú
ich a hádžu do ohňa a spaľujú sa[750].

(7)Ak vo mne ostanete a vo vás ostanú
moje výroky, budete si vyprosovať, čokoľ-
vek si budete želať[751], a stane sa vám *tak*.
(8)Tým[752], že ponesiete[753] veľa ovocia, je[748]
môj Otec oslávený[50], i stanete sa učeníkmi
mojimi[736 754].

(9)Ako[704] ma miloval[755] Otec, miloval
som[755] aj ja vás; ostaňte v tej láske mojej[8].
(10)V mojej láske ostanete, ak budete bed-
liví *o*[755] moje príkazy, ako[704] som ja zotr-
val v bedlivosti *o*[755 756] príkazy svojho Otca
a v jeho láske ostávam. (11)Tieto veci som
k vám prehovoril[732], aby vo vás bola radosť
moja[736] a vaša radosť aby sa stala plnou[757].
(12)Príkaz môj[736] je tento: aby ste sa na-
vzájom milovali, ako[758] som miloval[758] ja
vás. (13)Nikto nemá väčšiu lásku *od* tejto:
aby voľakto za[758] svojich priateľov[140] polo-
žil svoje žitie – (14)moji priatelia[140] ste vy,
ak konáte, koľké veci vám prikazujem ja.
(15)Už *o* vás nevravím, *že ste* nevoľníci[759]
pretože nevoľník nevie, čo jeho pán
koná, lež som *o* vás povedal, *že ste* priate-
lia[140 759], pretože som vám oznámil všetky
veci, ktoré som počul od[252] svojho Otca.
(16)Nie vy ste si ma vyvolili, lež ja som
si vyvolil vás a určil[760] vás, aby ste vy išli
a niesli ovocie a *aby* vaše ovocie ostávalo,
aby vám Otec dal, *o* čokoľvek ho v mojom
mene poprosíte[761]. (17)Tieto veci vám pri-
kazujem: aby ste sa navzájom milovali.
(18)Ak vás nenávidí svet, vedzte[762], že
znenávidel[763] skôr mňa ako vás; (19)keby
ste boli zo sveta, svet by svoje vlastné
ľúbil[764], no že zo sveta nie ste, lež som si
vás ja zo sveta vyvolil, pre tú príčinu vás
svet nenávidí. (20)Pamätajte na slovo[384],
ktoré som vám ja povedal: nevoľník nie
je väčší *od* svojho pána – ak prenasledo-
vali[765] mňa, budú prenasledovať aj vás; ak
boli bedliví *o*[765 766] moje slovo[384], budú bed-
liví[766] aj *o*[767] vaše. (21)Ale tieto všetky veci
vám spôsobia pre moje meno, pretože ne-
znajú[367] toho, ktorý ma poslal. (22)Keby
som nebol prišiel a hovoril[765] *k* nim,
neboli by mali[768] hriech, no teraz[769] pre
svoj hriech nemajú výhovorky. (23)Kto
nenávidí mňa, nenávidí aj môjho Otca.
(24)Keby som medzi nimi nebol konal[765]
činy, ktoré nevykonal[763] nikto druhý, ne-
boli by mali[768] hriech, no teraz[769] aj uvi-
deli[763] aj znenávideli[763] aj mňa aj môjho
Otca; (25)ale *to* aby bolo splnené[50] slovo[384]
ktoré *stojí*[529] napísané v ich zákone[770]:
Nenávideli[765] ma bezdôvodne[771]. (26)No
keď príde ten Orodovník[772], ktorého vám
ja od[252] Otca pošlem, Duch pravdy, ktorý
od[252] Otca vychodí, on[772] bude o mne sved-
čiť, (27)a svedčíte aj vy, pretože ste so
mnou[772] odzačiatku.

16 Tieto veci som *k* vám prehovo-
ril[763], aby ste neboli privedení[50 773]
k pádu[774]. (2)Spravia vás vylúčenými
zo synagôg; nadto[775] prichodí hodina,
keď každý, kto vás bude zabíjať[776], si
pomyslí[777], že Bohu prináša poctu[778];
(3)a tieto veci budú konať, pretože ne-
spoznali[779] Otca ani mňa. (4)Ale *k* vám
som tieto veci prehovoril, aby ste, keď
ich hodina príde, na ne pamätali, že som
vám *ich* ja povedal. No spočiatku som
vám tieto veci nepovedal, pretože som bol
s vami[772], (5)no teraz sa dávam na cestu[779]
k tomu, ktorý ma poslal, a nikto z vás
sa ma nepýta: kam sa dávaš na cestu[779]?
(6)Ale pretože som *k* vám prehovoril[763]
tieto veci, naplnil vaše srdce zármutok,
(7)ale ja vám vravím pravdu: vám osoží,

www.nrsbibleproject.org

aby som ja odišiel, lebo ak neodídem,
Orodovník[772] k vám nepríde, no ak sa po-
beriem, pošlem ho k vám; (8) a on príduc
podá svetu dôkaz[780] o hriechu a o spra-
vodlivosti a o súde – (9) áno, o hriechu,
pretože[124] vo[18] mňa neveria, (10) potom
o spravodlivosti, pretože[124] sa dávam na
cestu[781] k [svojmu] Otcovi a už ma ne-
badáte[781], (11) a o súde, pretože[124] vládca
tohto sveta je odsúdený[781]. (12) Mám vám
ešte veľa *čo* vravieť, ale teraz *to* nemôžete
zniesť[782], (13) no keď príde on[96], Duch
pravdy, uvedie[783] vás do všetkej pravdy,
lebo nebude hovoriť sám od seba, lež
bude hovoriť, koľkékoľvek veci počuje,
a bude vám zvestovať[784 785] budúce[786] veci.
(14) On[96] bude oslavovať[787] mňa, pretože
bude brať[787 788] z môjho a zvestovať[784 787]
vám. (15) Všetky veci, koľké Otec má,
sú moje; pre túto príčinu som povedal,
že berie[781 788] z môjho a bude zvestovať[784]
vám. (16) Máličko a nebadáte[781] ma, a opäť
máličko a uvidíte ma[, pretože sa dávam
na cestu[781] k Otcovi]. (17) *Podaktorí* z jeho
učeníkov teda k sebe navzájom povedali:
Čo je toto, čo nám vraví: máličko a neba-
dáte[781] ma, a opäť máličko a uvidíte ma, a:
pretože sa ja dávam na cestu[781] k Otcovi?
(18) Vraveli teda: Čo je toto, čo vraví: má-
ličko[789]? Nevieme, o čom[790] hovorí. (19) Je-
žiš teda spoznal[791], že sa ho chceli[792] pýtať,
a povedal im: Dohadujete sa medzi sebou
o tomto, že som povedal: máličko a neba-
dáte[781] ma, a opäť máličko a uvidíte ma?
(20) Veru, veru, vravím vám, že vy budete
plakať a nariekať, no svet sa bude rado-
vať; a[793] vy upadnete v zármutok[794], ale váš
zármutok sa zmení na[795] radosť. (21) Keď
žena rodí[796], má zármutok[797], pretože
prišla jej hodina, no keď dieťatko *na svet*
privedie[798], už na tú trýzeň[799] nepamätá
pre radosť, že bol do sveta privedený[798 50]
človek; (22) a[800] vy teda síce teraz máte
zármutok, no uvidím vás opäť a vaše
srdce sa zaraduje a vašu radosť od vás
nikto neberie[781 801]. (23) A v onen deň ne-
budete *o* nič žiadať mňa; veru, veru vra-
vím vám: *o* čokoľvek[802] v mojom mene po-
prosíte Otca, dá vám[803]. (24) Doteraz ste
v mojom mene *o* nič nepoprosili; proste
a dostanete, aby vaša radosť bola plná[804].
(25) Tieto veci som *k* vám prehovoril[805]
v podobenstvách[805]; prichodí hodina, keď
k vám už v podobenstvách[805] hovoriť ne-
budem, lež vám otvorene[805] dám vedieť[199]
o Otcovi. (26) V oný deň si budete vypro-
sovať v mojom mene, a nevravím vám, že
budem[806] Otca za vás[807] žiadať ja; (27) veď
Otec sám vás ľúbi[764], pretože vy ste si ob-
ľúbili[764] mňa a uverili[808], že som ja vyšiel
od[252] Boha. (28) Vyšiel som od[252 809] Otca
a prišiel som do sveta[810]; svet zasa ne-
chávam a poberám sa k Otcovi. (29) Jeho
učeníci mu vravia: Hľa, teraz hovoríš
otvorene[811] a nevravíš žiadne podoben-
stvo[811]; (30) teraz vieme[367], že vieš[367] všetky
veci a netreba ti[99], aby ťa kto žiadal[812].
Podľa tohto[752] veríme, že si vyšiel od[813]
Boha. (31) Ježiš im odvetil: Teraz veríte?
(32) Hľa, prichodí hodina, a prišla[810], že
sa rozprchnete[814], každý do svojich vlast-
ných veci[815], a mňa necháte samotného;
ale nie som sám, pretože je so mnou[817]
Otec. (33) Tieto veci som *k* vám prehovo-
ril[816], aby ste mali pokoj vo mne – v svete
máte strasť[818], ale buďte spokojní[818], ja
som svet premohol[819].

17 Tieto veci Ježiš prehovoril, i po-
zdvihol svoje oči k nebu[820] a pove-
dal: Otče, hodina prišla[810]; osláv svojho
Syna, aby aj tvoj Syn oslávil teba (2) podľa
toho, ako si mu dal právomoc nad všetkým
mäsom[821], aby im, čo si mu dal, všetkým[822]
dal život večný. (3) A ten večný život je
toto[81]: aby poznali[823] teba, jediného pra-
vého[824] Boha, a Ježiša Krista, ktorého si
vyslal. (4) Ja som ťa oslávil na zemi, do-
končil som dielo, ktoré si mi dal, aby som
ho spravil; (5) a teraz ma ty, Otče, osláv
sám u seba[825] slávou, ktorú som u teba[825]
mal skôr ako bol svet. (6) Tvoje meno som
vyjavil[341] ľuďom, ktorých si mi dal zo
sveta; boli tvoji a dal si ich mne, i zotrvali
v bedlivosti *o*[826] tvoje slovo[827]; (7) teraz
spoznali[828], že všetky veci, koľké si mi dal,
sú od[252] teba, (8) pretože som im dal vý-
roky[829], ktoré si mi dal, a oni *ich* prijali
a spoznali[830] naozaj, že som vyšiel od[252]
teba, a uverili, že si ma vyslal ty. (9) Ja
žiadam za nich[831], nežiadam za svet[831], lež
za tých[831], ktorých si mi dal, pretože sú
tvoji (10) (a všetky veci moje[194] sú tvoje
a tvoje *sú* moje), a som v nich oslávený[123].
(11) A už nie som v svete, *ale* títo v svete

www.biblicos.net

sú, a ja prichodím k tebe – svätý Otče,
uchráň[832] ich v svojom mene, ktoré[833] si mi
dal, aby boli jedno, ako[704] my. (12)Keď
som bol s nimi[817], chránil[832] som ich v tvo-
jom mene ja; ktorých si mi dal, som za-
choval[834], a nezahynul z nich nikto, iba ak
syn zahynutia[835], aby bolo splnené[50]
Písmo. (13)A teraz prichodím k tebe
a tieto veci v svete hovorím, aby v sebe
mali naplnenú[836] radosť moju[194]. (14)Ja
som im dal tvoje slovo[827] a svet ich znená-
videl, pretože nie sú zo sveta, ako[704] zo
sveta nie som ja. (15)Nežiadam, aby si ich
zo sveta vzal[837], lež aby si ich uchránil[832]
od[838] zlého[839]. (16)Zo sveta nie sú, ako[704]
zo sveta nie som ja; (17)posväť ich prav-
dou[840] – tá pravda je slovo[109] tvoje[194].
(18)Ako[841] si do sveta vyslal mňa, vyslal
som ich aj ja do sveta, (19)a ja za nich[842]
posviacam sám seba, aby boli pravdou[840]
posvätení[39] aj oni. (20)No žiadam nielen
za týchto[843], lež aj za tých[843], ktorí pre[844]
ich slovo[109] veria[845] vo[18] mňa, (21)aby boli
všetci jedno, ako[841] ty, Otče, vo mne a ja
v tebe, aby aj oni boli jedno v nás, aby
svet [u]veril, že si ma vyslal ty. (22)A ja
som im dal slávu, ktorú si mi dal, aby boli
jedno, ako[841] sme jedno my, (23)ja v nich
a ty vo mne, aby boli dokonale uve-
dení[39 846] v jedno [a] aby svet vedel[847], že si
ma vyslal ty a že si ich miloval[848], ako[841] si
miloval[848] mňa. (24)Otče, ktorých[849] si mi
dal, želám si[850], aby aj oni[851] boli so
mnou[851], kde som ja, aby sa dívali *na* slávu
moju[194], ktorú si mi dal, lebo si ma milo-
val[848] pred založením sveta. (25)Spravod-
livý Otče[852]! A svet ťa nespoznal[713], no ja
som ťa spoznal[713], aj títo spoznali[713], že si
ma vyslal ty; (26)i oznámil som im tvoje
meno, a budem oznamovať[853], aby v nich
bola láska, ktorou si ma miloval[848], aj ja
v nich.

18 Povediac tieto veci, vyšiel Ježiš so
svojimi učeníkmi[854] za zimnú bys-
trinu[855] Kedrón, kde bola záhrada; do tej
vstúpil on aj jeho učeníci. (2)A to miesto
znal[856] aj Júdas, ktorý ho vydával[857], pre-
tože tam Ježiš veľa ráz bol zídený[858] so
svojimi učeníkmi[851]. (3)Júdas teda, dosta-
núc[859] čatu[860], a zriadencov od[861] veľkňa-
zov a farisejov, tam prichodí s lampášmi
a fakľami[862] a zbraňami. (4)Ježiš teda,
znajúc všetky veci[856], ktoré na neho pri-
chodili[863], vyšiel a povedal im: Koho hľa-
dáte[864]? (5)Odvetili mu: Ježiša, Nazareja.
Ježiš im vraví: *To* som ja. A stál s nimi[851]
aj Júdas, ktorý ho vydával[857]. (6)Ako im
teda povedal: *to* som ja, ustúpili[865] nazad
a padli k zemi. (7)Spýtal sa ich teda opäť:
Koho hľadáte[864]? A oni povedali: Ježiša,
Nazareja. (8)Ježiš odvetil: Povedal som
vám, že *to* som ja; ak teda hľadáte[863] mňa,
nechajte týchto odchodiť; (9)aby bolo
splnené[858] to slovo, ktoré bol povedal:
ktorých si mi dal, nikoho z nich som ne-
stratil[866]. (10)Šimon-Peter teda, majúc[867]
meč[868], vytiahol ho a zasiahol[869] veľkňa-
zovho nevoľníka a odťal jeho pravé ucho.
A tomu nevoľníkovi bolo meno Malchus.
(11)Ježiš teda Petrovi povedal: Zastrč ten
meč[868] do pošvy. Kalich, ktorý mi dal Otec
– vskutku[870] by som ho nemal pit[871]?

(12)Tá čata[859] teda a veliaci dôstoj-
ník[872] a zriadenci Židov Ježiša zatkli[873]
a zviazali ho, (13)i odviedli ho najprv
k Annovi, lebo *to* bol tesť Kaiafu, ktorý
bol oného roku veľkňazom; (14)no
Kaiafas bol ten, ktorý bol Židom poradil,
že osoží, aby za ľud zhynul jeden člo-
vek. (15)I nasledoval Ježiša Šimon-Peter
a ten[874] druhý učeník; no onen učeník bol
veľkňazovi známy a vstúpil s Ježišom do
veľkňazovho paláca[875], (16)no Peter stál
vonku pri dverách. Ten druhý učeník
teda, ktorý bol známy veľkňazovi, vyšiel
a prehovoril *ku*[876] vrátničke a uviedol
Petra dnu[877]. (17)Tá slúžka teda, tá vrát-
nička[878], Petrovi vraví: Či aj ty si z učení-
kov tohto človeka? On[96] vraví: Nie som.
(18)I stáli *tam* tí nevoľníci a tí zriadenci;
boli spravili oheň z uhlia, pretože bolo
chladno, a zohrievali sa, a s nimi[879] stál
a zohrieval sa[880] aj Peter. (19)Veľkňaz sa
teda Ježiša pýtal[881] na jeho učeníkov a na
jeho náuku[882]. (20)Ježiš mu odvetil: Ja
som *k* svetu hovoril[881] verejne[883]; ja som
vždy vyučoval[881] v synagoge aj v CHRÁME,
kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som
neprehovoril potajomky[883]. (21)Čo sa ma
spytuješ? Spýtaj sa tých, ktorí počuli, čo
som *k* nim hovoril[881]. Hľa, títo vedia, čo
som ja vravel[881]. (22)No keď tieto veci po-
vedal, dal jeden *zo* zriadencov, ktorí pri
tom stáli, Ježišovi ranu dlaňou[884] a po-

www.biblia.sk

vedal: Takto odpovedáš[885] veľkňazovi?
(23)Ježiš mu odvetil: Ak som prehovoril
zle, dosvedč to zlé[886], no ak dobre[887], čo
ma biješ? (24)Annas ho [totiž] zviazaného bol odoslal[888] ku Kaiafovi, veľkňazovi.

(25)No Šimon-Peter stál a zohrieval
sa[880]. Povedali mu teda: Či aj ty si z jeho
učeníkov? On[96] zaprel a povedal: Nie
som. (26)Jeden z veľkňazových nevoľníkov, príbuzný toho, ktorému[889] Peter odťal ucho, vraví: Neuvidel som ťa ja s ním
v tej záhrade? (27)Peter teda opäť zaprel
a hneď sa ozval[890] kohút.

(28)Ježiša teda vedú od Kaiafu do prétoria[t]; a bolo včasráno a oni do prétoria[890]
nevstúpili, aby neboli poškvrnení[50], lež
[aby] mohli jesť[891] Minutie[84]. (29)Pilát
teda vyšiel k nim a povedal: Akú žalobu
proti tomuto človekovi prinášate[892]?
(30)Odvetili a povedali mu: Keby tento
nebol páchateľ zla[893], neboli by sme ti
ho odovzdali. (31)Pilát im teda povedal:
Vezmite ho vy a súďte ho[894] podľa vášho
zákona. Židia mu teda povedali: Nám nie
je dovolené nikoho zabiť; (32)aby bolo
splnené[50] Ježišovo slovo, ktoré bol povedal, naznačujúc[895], akou smrťou mal[895]
umierať. (33)Pilát teda zasa vstúpil do
prétoria[890] a zavolal Ježiša a povedal mu:
Ty si ten Kráľ Židov? (34)Ježiš [mu] odvetil: Toto ty vravíš sám od seba či ti *to*
o mne povedali druhí? (35)Pilát odvetil:
Či som ja vari Žid? Mne ťa odovzdal[896]
národ tvoj[897] a veľkňazi; čo si vykonal?
(36)Ježiš odvetil: Kráľovstvo moje[897] je
nie z tohto sveta; keby kráľovstvo moje[897]
z tohto sveta bolo, boli by bojovali[898] služobníci[899] moji[897], aby som nebol vydaný[50]
Židom; lenže[900] kráľovstvo moje[897] odtiaľto nie je. (37)Pilát mu teda povedal:
Ty teda predsa si Kráľ? Ježiš odvetil: Ty
vravíš, že ja som Kráľ; ja som na to zrodený[901] a do[902] sveta som prišiel na to,
aby som pravde vydal svedectvo. Každý,
kto je z pravdy, načúva môjmu hlasu.
(38)Pilát mu vraví: Čo je pravda? A povediac toto, vyšiel zasa k Židom a vraví im:
Ja na ňom nezisťujem[903] žiadnej viny[904].
(39)No je vám zvykom[905], aby som vám
na Minutie[84] jedného prepustil; ste teda
za to[906], žeby som vám prepustil toho
Kráľa Židov? (40)Všetci sa teda opäť dali
kričať, vraviac: Tohto nie, lež Barabbu.
A ten Barabbas bol lupič.

19 Tu teda Pilát Ježiša vzal a zbičoval (2)a vojaci splietli z tŕnia veniec[907] a založili na jeho hlavu a prehodili
mu[908] purpurový plášť[909], (3)i prikračovali
k nemu a vraveli: Buď pozdravený, Kráľ Židov! A dávali mu rany dlaňami[910]. (4)A Pilát vyšiel zasa von a vraví im: Hľa, vediem
vám ho von, aby ste spoznali, že na ňom
nezisťujem[903] žiadnej viny[904]. (5)(Ježiš
teda vyšiel von, majúc na sebe[911] ten tŕňový
veniec[907] a ten purpurový plášť[909].)A vraví
im: Hľa, ten človek! (6)Keď ho teda veľkňazi a zriadenci uvideli, dali sa kričať,
vraviac: Ukrižuj, ukrižuj [ho]! Pilát im
vraví: Vezmite ho vy a ukrižujte, lebo ja
na ňom nezisťujem[903] viny[904]. (7)Židia
mu odvetili: My máme zákon a podľa
[nášho] zákona musí[912] umrieť, pretože
sa[224] robil[913] Božím Synom[914]. (8)Keď teda
Pilát počul toto slovo, zľakol sa tým väčšmi; (9)i vstúpil zasa do prétoria[914] a vraví
Ježišovi: Odkiaľ si ty? No Ježiš mu nedal
odvety; (10)Pilát mu teda vraví: *Ku* mne
nehovoríš? Nevieš, že mám právomoc ťa
prepustiť a mám právomoc ťa ukrižovať?
(11)Ježiš odvetil: Nemal by si proti mne
žiadnej právomoci, keby ti nebola daná[39]
zhora; pre túto príčinu má ten, kto ti ma
vydal, väčší hriech. (12)Z toho[915] sa Pilát
usiloval[916] prepustiť ho, no Židia kričali,
vraviac: Ak tohto prepustíš, nie si cisárov
priateľ[916]; každý, kto sa[224] robí kráľom[914],
protirečí cisárovi[917]. (13)Pilát teda, začujúc tieto slová, vyviedol Ježiša von a zasadol na sudcovskom stolci k miestu,
ktorému sa vraví Kamenná dlažba, no
hebrejsky Gabbata (14)(a bola Príprava[919]
Minutia[919], hodina bola asi šiesta), a vraví
Židom: Hľa, váš Kráľ! (15)No oni sa dali
kričať: Preč *s ním*[920] preč *s ním*[920], ukrižuj
ho! Pilát im vraví: Vášho Kráľa mám ukrižovať? Veľkňazi odvetili: Nemáme kráľa,
iba ak cisára! (16)Tu im ho teda odovzdal, aby bol ukrižovaný[921]; i prevzali
Ježiša a odvádzali[921] *ho*.

(17)I vyšiel[922], nesúc svoj kríž, na *tak*
zvané[918] Miesto lebky, ktoré mu sa hebrejsky vraví Golgota, (18)kde ho ukrižovali,
a s ním druhých dvoch, z jednej i z druhej

www.biblia.sk

strany[923], a Ježiša uprostred. (19)A Pilát
napísal aj označenie[924] a umiestil *ho* na
kríž; i stálo[925] napísané: Ježiš, Nazarej,
Kráľ Židov. (20)Toto označenie[924] teda
mnohí *zo* Židov čítali[926], pretože to miesto
u mesta, kde bol Ježiš ukrižovaný[921], bolo
blízko[927]; i stálo[925] *to* napísané hebrejsky,
grécky, latinsky[928]. (21)Veľkňazi teda
Pilátovi vraveli: Nepíš: Kráľ Židov, lež že
on[96] povedal: som Kráľ Židov. (22)Pilát
odvetil: Čo som napísal, napísal som[929].
(23)Keď teda vojaci Ježiša ukrižovali,
vzali jeho šatstvo a spravili štyri diely,
každému vojakovi diel, aj tuniku[909]; no
tá tunika[909] bola bez švov, zhora naskrze
vcelku[930] utkaná. (24)Povedali teda k sebe
navzájom: Neroztŕhajme[931] ju, lež o nej
rozhodnime lósom[932], čia bude; aby bolo
splnené[50] Písmo, ktoré vraví[933]: Rozdelili
si moje šatstvo medzi sebou[934] a o moje
ošatenie hodili[935] lós. Nuž teda tieto veci
spravili tí vojaci.

(25)A vedľa[936] Ježišovho kríža stáli:
jeho mať a sestra jeho matere, Mária,
ktorá *bola žena* Klópu, a Mária z Mag-
daly[937]. (26)Ježiš teda, uvidiac svoju[938]
mať a vedľa[936 939] stojaceho učeníka, kto-
rého miloval, vraví svojej[938] materi: Žena,
hľa, tvoj syn. (27)Nato vraví tomu učení-
kovi: Hľa, tvoja mať. A od onej hodiny ju
ten učeník vzal k sebe domov[940]. (28)Po
tomto Ježiš, vediac, že už sú dokončené[941]
všetky veci, aby bolo uskutočnené[942 50]
Písmo, vraví: Smädnem. (29)Stála[943] *tam*
teda nádoba plná[944] octu, a oni nasýtili oc-
tom hubu, nastokli na hysop[945] a podali[946]
jeho ústam. (30)Keď teda Ježiš prijal[947]
ten ocot, povedal: Je dokončené[941]; i sklo-
nil hlavu a odovzdal ducha. (31)Židia
teda, aby telá neostali v sobotu na kríži,
keďže bola Príprava[948] (lebo deň onej so-
boty boľ veľký[949]), požiadali Piláta, aby
ich nohy[962] boli sprerážané[50] a *aby* boli
odstránení[50]. (32)Prišli teda vojaci a spre-
rážali síce nohy[962] toho prvého aj toho
ďalšieho, ktorý s ním bol ukrižovaný[50],
(33)no ako uvideli, príduc k Ježišovi, že
je už mŕtvy[950], jeho nohy[962] nesprerážali,
(34)ale jeden *z* tých vojakov preklal jeho
bok kopijou a ihneď vyšla krv a voda.
(35)A svedčí *o tom*[951] ten, ktorý *to* uvidel,
a jeho svedectvo je pravdivé a on[952] vie[952],
že vraví pravdivé veci, aby ste uverili aj
vy. (36)Veď tieto veci sa stali, aby bolo
splnené[50] Písmo[953]: *Z* jeho kostí nebude
žiadna rozdrvená[50]; (37)a ďalej vraví iné
Písmo[954]: Budú hladieť na *toho*[955] ktorého
prebodli.

(38)A po týchto veciach požiadal Piláta
Jozef z Arimatey, ktorý bol Ježišov uče-
ník, ale pre strach *zo* Židov tajný[956], aby
smel Ježišovo telo odniesť[957 958], a Pilát
privolil. Prišiel teda a Ježišovo telo
odniesol[957]; (39)a prišiel aj Nikodém,
– ktorý bol prv prišiel k Ježišovi v noci, –
nesúc zmes myrhy a aloy, asi sto libier[959].
(40)Vzali teda Ježišovo telo a poviazali
ho pruhmi plátna[960] s tými voňavinami,
ako majú Židia[961] obyčaj pripravovať na
pohreb[963].

(41)A na tom mieste, kde bol ukrižo-
vaný[50], bola záhrada a v tej záhrade nová
hrobka, v ktorej ešte nikdy nikto nebol
uložený[123]. (42)Tam teda, vzhľadom na
Prípravu[964] Židov, pretože tá hrobka bola
blízko, Ježiša uložili.

20 A prvého[965] dňa po sobote[965]
včasráno, keď ešte bola temnota,
prichodí ku hrobke Mária z Magdaly[937],
i vidí kameň od hrobky odstavený[123 966];
(2)beží teda a prichodí k Šimonovi-Pet-
rovi a k tomu druhému učeníkovi, ktorého
Ježiš ľúbil[764], a vraví im: Pána z hrobky
odniesli[966] a nevieme, kam ho položili.
(3)Peter teda vyšiel, aj ten druhý učeník,
a išli[967] k tej hrobke[968]; (4)a tí dvaja bežali
zároveň a ten druhý učeník sa dopredu
rozbehol rýchlejšie *od* Petra a prišiel ku
hrobke[968] prvý, (5)i nahol sa[960] a vidí *tam*
ležať pruhy plátna[960], no napriek tomu
nevstúpil. (6)Prichodí teda Šimon-Pe-
ter, nasledujúc ho, i vstúpil do hrobky
a badá[969] tie pruhy plátna[960], ako *tam* le-
žia[970], (7)aj potnú šatku[574], ktorá bola na
jeho hlave, ako leží[970] nie s tými pruhmi[971]
plátna[960], lež osobitne zvinutá[972] na jed-
nom mieste. (8)Tu teda vstúpil aj ten
druhý učeník, ktorý ku hrobke[968] prišiel
prvý, a uvidel a uveril, (9)lebo ešte neboli
spoznali[367] Písmo, že musí vstať spomedzi
mŕtvych. (10)Tí učeníci teda zasa odišli
domov[960], (11)no Mária stála pri hrobke,
plačúc vonku[973]. Ako teda plakala, nahla
sa[960] do hrobky, (12)i badá[969] dvoch an-

www.biblia.sk

jelov, ako *tam* sedia[970] v bielom[974], jeden
pri hlave a jeden pri nohách, kde bolo
ležalo Ježišovo telo; (13)a tí[139] jej vravia:
Žena, čo plačeš? Vraví im: Pretože môjho
Pána odniesli[966 975] a neviem, kam ho po-
položili. (14)Povediac tieto veci, obrátila sa
nazad a badá[969] Ježiša, ako *tam* stojí[970];
a*le* nevedela, že je *to* Ježiš. (15)Ježiš jej
vraví: Žena, čo plačeš? Koho hľadáš[864]?
Ona[139], mysliac, že je *to* záhradník, mu
vraví: Pane, ak si ho vyzdvihol[976] ty, po-
vedz mi, kam si ho položil, a ja ho odne-
siem[966]. (16)Ježiš jej vraví: Mária! Ona[139]
sa obrátila a vraví mu hebrejsky: *Rab-
búni*[977]! To znamená[864]: Učiteľu! (17)Ježiš
jej vraví: Nepridržaj sa ma[978], lebo som
ešte k svojmu Otcovi nevystúpil[72], lež sa
poberaj k mojim bratom a povedz im: Vy-
stupujem[72] k tomu, *ktorý je* môj Otec a váš
Otec a môj Boh a váš Boh[979]. (18)Mária
z Magdaly[937] ide[967] a dáva učeníkom ve-
dieť[199], že uvidela Pána a že jej povedal
tieto veci.

(19)Keď teda bol večer oného dňa,
ktorý *bol* prvý[965] po sobote[965], a *tam*, kde
boli učeníci, boli pre strach *zo* Židov
dvere[980] zamknuté[123], prišiel Ježiš a stal
si do prostredku[981] a vraví im: Pokoj vám.
(20)A povediac toto, ukázal im svoje
ruky a svoj bok. Učeníci sa teda, uvidiac
Pána, zaradovali. (21)[Ježiš] im teda
opäť povedal: Pokoj vám; ako[982] ma vyslal
Otec, posielam aj ja vás. (22)A povediac
toto, dýchol do *nich* a vraví im: Prijmite
Svätého Ducha; (23)ktorýchkoľvek hrie-
chy odpustíte, sú im odpustené[983], kto-
rýchkoľvek podržíte, sú podržané[983].
(24)No Tomáš, jeden z tých dvanástich,
ktorému sa vravelo Dvojča[984], s nimi[984]
nebol, keď Ježiš prišiel. (25)Tí druhí uče-
níci mu teda vraveli: Uvideli sme Pána.
No on im povedal: Nijako neuverím, iba
ak na jeho rukách uvidím ranu po klin-
coch[985] a do tej rany po klincoch[985] strčím
svoj prst a svoju ruku strčím do jeho
boku. (26)A po ôsmich dňoch boli jeho
učeníci opäť dnu a Tomáš s nimi[984]; Ježiš
prichodí pri zamknutých dverách[986], i stal
si do prostriedku[986] a povedal: Pokoj vám.
(27)Potom vraví Tomášovi: Podávaj[987]
sem svoj prst a pozri moje ruky, a svoju
ruku podávaj[987] a strč do môjho boku
a stávaj sa[987] nie[988] neveriacim, lež veria-
cim[989]. (28)Tomáš odvetil a povedal mu:
Môj Pán a môj Boh. (29)Ježiš mu vraví:
Veríš[1003], pretože si uvidel; blažení tí,
ktorí neuvideli a uverili.

(30)Ježiš teda, pravdaže, pred svojimi
učeníkmi vykonal aj veľa ďalších zna-
mení, ktoré nestoja[990] zapísané v tejto
knihe[990], (31)no tieto zapísané sú, aby
ste uverili, že Ježiš je Kristus, Boží Syn,
a aby ste veriac mali v jeho mene život.

21 Po týchto veciach sa Ježiš opäť
učeníkom zjavil[991] pri Tiberiad-
skom mori; a zjavil[991] *sa* takto: (2)Boli
spolu[992] Šimon-Peter a Tomáš, ktorému
sa vravelo Dvojča[984], a Natanaél, ktorý *bol*
z[993] Kány *z* Galiley, a tí Zebedeovi a ďalší
dvaja z jeho učeníkov. (3)Šimon-Peter
im vraví: Odchodím rybáriť. Vravia mu:
Ideme s tebou[994] aj my. Vyšli a nastúpili
do lode, a v onej noci neulovili[994] nič.
(4)A keď už nastávalo skoré ráno, stal
si na pobreží[995] Ježiš, no učeníci napriek
tomu nespoznali[995], že je *to* Ježiš. (5)Je-
žiš im teda vraví: Dieťatká, či máte vo-
ľačo na prijedanie[996]? Odvetili mu: Nie.
(6)A on im povedal: Hoďte sieť na pravú
stranu lode a prídete na[997] *voľačo*. Hodili
teda a už ju nevládali utiahnuť pre množ-
stvo[993] rýb[998]. (7)Onen učeník, ktorého Je-
žiš miloval, teda Petrovi vraví: *To* je Pán.
Šimon teda, Peter, počujúc, že je *to* Pán,
sa opásal[999] zvrchnou šatou[1000] (lebo bol
nahý[1001]) a hodil sa do mora, (8)a tí druhí
učeníci prišli loďkou, – lebo neboli od
zeme ďaleko, lež tak asi dvesto lakťov[1002],
– vlečúc tú sieť s rybami[109 1004]. (9)Ako teda
zostúpili na zem, vidia *tam* založený[1005]
oheň z uhlia a na *ňom* položenú rybku[1006]
a chlieb. (10)Ježiš im vraví: Prineste
z tých rybiek[1006], ktoré ste teraz ulovili[1006].
(11)Šimon-Peter sa zdvihol a vytiahol tú
sieť na zem, plnú veľkých rýb[109], stopäť-
desiattri; a hoci boli toľké, sieť sa ne-
roztrhla[1006]. (12)Ježiš im vraví: Poďte[186],
poraňajkujte[1007]. No nikto *z* učeníkov sa
ho neodvažoval spýtať[1008]: kto si ty, lebo
vedeli[1009], že je *to* Pán. (13)Ježiš prichodí
a berie ten chlieb a dáva im, a podobne tú
rybku[1006]. (14)Toto *bolo* už tretí raz, *čo* bol
Ježiš po svojom vzkriesení[1010] spomedzi
mŕtvych zjavený[131] učeníkom.

www.biblia-online.sk

(15)Keď teda poraňajkovali[1007], vraví
Ježiš Šimonovi-Petrovi: Šimon Jónov,
miluješ ma väčšmi *od* týchto? Vraví mu:
Áno, Pane, ty vieš[1009], že ťa ľúbim[1011]. Vraví
mu: Pas moje jahniatka. (16)Vraví mu
opäť, druhý raz: Šimon Jónov, miluješ
ma? Vraví mu: Áno, Pane, ty vieš[1009], že
ťa ľúbim[1011]. Vraví mu: Buď pastierom[1012]
mojich oviec. (17)Vraví mu tretí raz:
Šimon Jónov, ľúbiš[1011] ma? Peter sa zar-
mútil[1013], pretože mu tretí raz povedal:
ľúbiš[1011] ma? I povedal mu: Pane, ty vieš[1009]
všetky veci, ty znáš[668], že ťa ľúbim[1011]. Ježiš
mu vraví: Pas moje ovce. (18)Veru, veru,
vravím ti: keď si bol mladší, opasoval si
sa sám a kráčal[1014] si, kam si si želal[1015],
no keď dosiahneš vysoký vek, vystrieš
svoje ruky a opáše ťa druhý a povedie[1016],
kam si neželáš[1015]. (19)No toto povedal,
naznačujúc[1017], akou smrťou oslávi Boha.
A povediac toto, vraví mu: Nasleduj ma.
(20)Peter sa obrátil a vidí, že nasleduje
ten učeník, ktorého Ježiš miloval, ktorý
sa pri tej večeri[1017] aj oprel o jeho hruď[1017]
a povedal: Pane, kto je *ten*, ktorý ťa vy-
dáva[1017]? (21)Toho Peter uvidel a vraví
Ježišovi: Pane, a čo tento? (22)Ježiš mu
vraví: Ak si želám[1015], žeby on ostal, kým
neprídem[1018], čo teba do toho[1019]? Ty ma
nasleduj. (23)Medzi bratov sa teda roz-
šírilo[1020] toto slovo: tamten učeník neu-
miera[1021]. No Ježiš mu nepovedal, že neu-
miera[1022], lež: ak si želám[1023], žeby on ostal,
kým neprídem[1023], čo teba do toho[1023]?

(24)To[81] je ten učeník, ktorý svedčí
o týchto veciach a ktorý tieto veci napísal,
a vieme[1024], že jeho svedectvo je pravdivé.
(25)A je aj veľa ďalších vecí, ktoré Ježiš
vykonal; keby sa tie[1025] vypisovali jedna po
druhej[1026], mám za to, žeby tie knihy[1027],
ktoré by sa písali, ani sám svet neobsia-
hol[1028].

www.milos-pavlik.sk

JÁN

1 V pôvodine s členom, ako „to Slovo“ nižšie; zmysel je „ten, *ktorý je* al. *ktorého poznáme ako* Slovo“. Zdôraznené je „na začiatku“, tj. „už vtedy“.
2 Tu je dôraz na tomto zámene, vl. „toto“, al. „bol… tento“, lebo „Slovo“ je v gréčtine muž. rodu. Obdobne vo v. 7.
3 Al. „cezeň“, „skrzeň“, „cez neho“, „skrze neho“, viď v. 2, pozn. 2.
4 Al. „vznikli“, „nastali“, ďalej obdobne; ako „prišiel“ u Marka 1:4, no nie ako tu vo v. 7.
5 Pridané na vyjadrenie rozdielu medzi dokonavým minulým časom predošlého „povstala“, ktorý výrazne vyjadruje dosah do prítomnosti, a neurč. časom tohože slovesa na ostatných miestach tohto oddielu, kde sa nachodí.
6 Al. „tým životom bolo svetlo“.
7 Al. „svieti“.
8 Al. „nepostihla“, „nevystihla“, vl. „neuchvátila“, vari i „nezachvátila“ v nepriateľskom zmysle, ako v kap. 12:35, pozn. 638.
9 Viď v. 14.
10 Neurčitý čas („podal svedectvo“, al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
11 D. „onen“; toto zámeno Ján často používa ako zdôrazňujúce.
12 Al. „ozajstné“, „skutočné“.
13 D. „bolo to pravé svetlo“.
14 Tj. „vrhá na každého človeka svoju žiaru“, nie „osvecuje“ v tom zmysle, aby videl a chápal.
15 Al. „medzi svojich vlastných“, tj. „domov“, D. „do svojich vlastných vecí“, no Ján tento tvar často používa na označenie osôb.
16 Tu mužský rod, jednoznačne poukazujúci na osoby.
17 Al. „právomoc (no viď Zjav. 9:3, pozn. 251) stať sa Božími deťmi“. Viď Luk. 10:36, pozn. 703, a porov. Mat. 5:45, pozn. 204.
18 Viď 2 Tim. 1:12.
19 Vl. „boli zrodení al. splodení“.
20 Viď Mat. 6:10.
21 Vl. „zriadilo stan al. stánok al. búdku al. chatku“, hoci sa tento výraz používa aj o bývaní vôbec. Neurčitý čas možno chápať aj v zmysle „po akýsi čas sídlilo“, „pobudlo“.
22 Neurčitý čas („podívali“, „zadívali“, „dívali *po celú dobu, čo sme s ním boli*“).
23 Tu použitá predložková väzba značí „zo strany voľakoho“; bol pri voľakom a prišiel odtadiaľ.
24 Vl. „dal sa kričať“; dokonavý minulý čas tu sa dá prekladať aj „kričí“, „hlasno volá“.
25 D. „tento bol“ (v. 15), „tento je“ (vv. 30, 33).
26 Viď Mat. 3:11.
27 Dokonavý minulý čas („ocitol sa a naďalej je“); D. „stal sa (možno aj v zmysle „prejavil al. ukázal sa, viď Luk. 10:36, pozn. 702 a 703) *tým, ktorý je*“.
28 D. „môj prvý“, zmysel ako v texte.
29 Al. „prijali“, „sa nám dostalo“.
30 Vl. „milosť miesto milosti“, jedna milosť nasleduje za druhou a zaujíma jej miesto.
31 Al. „povstala“, ako vo v. 3; sloveso je v neurčitom čase, no tu má význam „nastala a stále trvá“; Jednotné číslo naznačuje, že „milosť a pravda“ sa chápe za jediný pojem v Osobe Krista.
32 Al. „známym spravil“, „vylíčil“, „vyhlásil“, no nielen Svojimi slovami, lež celou Svojou bytosťou a činnosťou.
33 Viď v. 8.
34 Al. „lone“, „objať“, vl. „do Otcovej náruče“, predložka vyjadruje smer. Je to tá istá väzba ako „do náruče“ u Luk. 16:22.
35 „Židia“ sú v Jánovom evanjeliu vždy obyvatelia Jerúsaléma a Júdska; sú vždy odlíšení od davu.
36 Viď 5 Mojž. 18:15, 18.
37 D. „aby sme dali“.
38 Is. 40:3.
39 V stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
40 Vl. „zastal“ („zastal a stojí“).
41 Viď Marek 1:7.
42 D. „bol krstiac“.
43 Vl. „Jahňa“.
44 Al. „odstráňuje“.
45 Podľa niektorých rukopisov sa dá čítať aj „pre ktorého“, „za ktorého“, „v prospech ktorého“.
46 Viď Marek 16:12.
47 D. „krstiac“; netýka sa v. 33.
48 Vl. „na neho“ („na neho zostúpil a ostal“).
49 Na rozdiel od neurč. času vo v. 32 je tuto dokonavý minulý čas („mám dosvedčené“, „dosvedčil som a na tom trvám“); v obdobnom tvare sú slovesá „uvidel“ tu, „neuvidel“ vo v. 18 („neuvidel a nevidí“) a „spozoroval“ vo v. 32.
50 V dejovom zmysle.
51 Al. „prechádza sa“, „chodí“.
52 Viď v. 29.
53 Al. „čo si želáte“, „čoho ste žiadostiví“, „o čo vám ide“.
54 Viď Mat. 23:7.
55 D. „to sa, súc prekladané, vraví“.
56 Vl. „ostávaš“, ako „ostali“ vo v. 39, „zdržiavaš sa“.
57 Vl. „prichoďte a uviďte“, podobne ako na začiatku nasledovnej vety; v. 46 obdobne. Čo do nedokonavého tvaru slovesa „poď(te)“ al. „prichoď(te)“ viď kap. 20:27, pozn. 987.
58 Al. „tento“.
59 Podľa niektorých rukopisov v zmysle „najprv zo všetkého“, podľa iných „ako prvý zo všetkých“.
60 Al. „nachodí“, ako nasledovné „našli“ a ako vo vv. 43, 45. Viď aj Mat. 20:6, pozn. 911.
61 Viď Mat. 1:23; netýka sa v. 38.
62 Al. „Pomazaný“.
63 Viď Mat. 2:23.

www.mlosdavik.eu

64 Al. „Peter“, viď Mat. 16:18.
65 Viď Mat. 18:23.
66 Al. „od“.
67 Al. „sprostred“, iná predložka ako vyššie.
68 Al. „ktorého opísal al. vypísal“.
69 D. „byť“, preklad v texte zdôrazňuje význam predložky „z“, viď v. 44, pozn. 67.
70 Viď Mat. 7:11.
71 Vl. „videl som ťa naspodu toho figovníka“, iná predložková väzba ako vo v. 48.
72 Tj. smerom nahor.
73 Al. „v galilejskej Káne“, D. „v Káne Galiley“.
74 Vl. „nastala“.
75 Viď Mat. 8:29, pozn. 336.
76 D. „podľa očisťovania“.
77 Gr. „*metrétés*“, asi 40 litrov.
78 Ako „nádob na vodu“ vo v. 6.
79 Al. „starejšiemu“, „hlavnému čašníkovi“, ďalej obdobne.
80 Viď Mat. 3:10.
81 D. „tento“.
82 Viď v. 1; inak „vykonal… v Galilei *ako*“.
83 Viď Marek 16:12, pozn. 743.
84 Viď Mat. 26:2.
85 Tj. „smerom nahor“.
86 Viď Mat. 21:12.
87 Al. „rozsypal“.
88 D. „je“, viď Luk. 4:17, pozn. 274.
89 Žalm 69:9.
90 Al. „pohltí“.
91 D. „horlivosť tvojho domu“.
92 Al. „môžeš“, „mieniš“.
93 D. „ukazuješ“, zmysel ako v texte al. v pozn. 92 vyššie.
94 Al. „zdvihnem“, „vztýčim“, no aj „vzkriesim“, ako vo v. 22; v. 20 obdobne.
95 Porov. Mat. 4:2, pozn. 98; inak „zbudovaný *za*“, v dejovom zmysle.
96 Viď kap. 1:8.
97 Viď Marek 16:6.
98 D. „mnohí, pozorujúc“.
99 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.
100 Al. „lebo on vedel“.
101 D. „bolo“, zmysel ako v texte.
102 Viď kap. 1:13; tu vo v. 3 v dejovom, vo v. 6 v stavovom zmysle.
103 Nielen „opäť“, lež „na nový spôsob“; je to nový počiatok a zdroj života, nové východisko. Výraz značí aj „zhora“ (Fil. 3:14); u Luk. 1:3 je preložený „od základu“.
104 Al. „uvidieť Božie kráľovstvo“, viď v. 5 a Mat. 6:10.
105 Viď Mat. 19:12.
106 Al. „vetra“, viď v. 8, pozn. 108; al. „z vody, totiž Ducha“.
107 Neurčitý čas („neupadni v údiv“).
108 „Vietor“ je tu to isté slovo ako „Duch“ („duch“); hoci zo slov „čuješ jeho zvuk“ je zrejmé, že tu ide o „vietor“, nedá sa predsa celkom vylúčiť zmysel „Duch veje“ (al. „duje“, ak by sa v preklade mala dôsledne zachovať príbuznosť výrazov v pôvodine), lebo naň nadväzujú slová „kto je z Ducha zrodený“.
109 Viď v. 6.
110 Al. „budete veriť“.
111 Vl. „ponebeské“, obdobne ako „pozemské“ vyššie.
112 Tj. „nevystúpil“, smerom nahor; znenie v texte je pokusom o presnejšie vystihnutie zmyslu tu použitého dokonavého minulého času na rozdiel od neurčitého času nasledovného „zostúpil“.
113 D. „podľa *toho*, ako“.
114 D. „každý, kto“; tak sa dá bez závady prekladať vo v. 15, ak podľa niektorých rukopisov neprihliadame na slová „sa… nestratil, lež“, no inak, aj vo v. 16, je zmysel výroku jednoznačne vyjadrený jedine prekladom, aký je podaný v texte, lebo v slovenčine „aby sa každý… nestratil“ pripúšťa aj zmysel „aby sa nie každý stratil“ tj. „iba voľakto“, a „nikto“ zasa nepristane ku kladnému výroku v druhej časti vety. Obdobne vo v. 20.
115 Al. „aby… nezahynul“.
116 „Tak“ môže znamenať druh al. spôsob lásky, dávajúcej večný život, v protiklade ku všetkým pozemským požehnaniam a prejavom priazne. Inak značí „tak veľmi“.
117 Neurčitý čas („*si* zamiloval“), ako vo v. 19, „takú lásku pocítil al. prejavil“; v takom zmysle vari možno chápať tento tvar aj vo v. 19: „ukázalo al. prejavilo sa, že milujú“, „ukázali al. prejavili sa ako milujúci“.
118 Viď kap. 1:3.
119 Viď Mat. 10:22.
120 Vyznačuje charakter osôb.
121 Tj. „nepodlieha súdu“, „nemôže byť súdený“.
122 Vl. „bol už súdený“, no je to tvar dokonavého minulého času („súd nad ním sa už vykonal a platí“); v. 21 obdobne.
123 V stavovom zmysle.
124 Al. „že“.
125 Al. „skôr“, „radšej“.
126 Viď Rim. 1:32.
127 Al. „mrzké“, „škaredé“, „bezcenné“.
128 Al. „(ne)prichodí“, no nie ako vo v. 23. V. 26 obdobne; „prišli“ tam je to isté sloveso.
129 Toto sloveso značí ukázanie pravého stavu vecí a usvedčenie, potom aj pokarhanie. Viď kap. 8:46; 16:8; Ef. 5:11, 13.
130 Viď Rim. 1:28.
131 Viď Marek 16:12, pozn. 743 a 157.
132 Al. „a bol *tam* aj Ján, krstiac“.
133 Viď Mat. 2:1, pozn. 20, tu v nedokonavom zmysle; 3:6.
134 Al. „spomedzi“.
135 Al. „sporu“, „spornej otázke“.
136 Al. „pri tebe“.
137 Viď kap. 1:34, pozn. 49.
138 Al. „mi môžete dosvedčiť“, D. „mi svedčíte“.
139 Viď kap. 1:8, pozn. 11.
140 Viď Mat. 11:19.
141 D. „sa pre… raduje radosťou“, hebraizmus, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
142 D. „Táto radosť, ktorá *je*“.
143 Zámeno „moja“ je v dôraz. tvare; zmysel je asi „mne al. pre mňa je teda táto radosť“.

www.mlosovnik.eu

144 V stav. zmysle; čo do kap. 4:8 viď Mat. 7:25, pozn. 300.
145 Al. „nad všetkými“, „nadovšetko“, „nad všetkým“.
146 Tj. „ktorý má svoj prirodzený pôvod tu dolu“, „je zo zeme a patrí na zem“. Predložka „zo“ tu vyjadruje charakter.
147 Al. „prijme“, prechodník neurč. času vyjadrujúci jednoduchú skutočnosť bez ohľadu na čas.
148 Al. „potvrdil“, D. „spečatil“.
149 Viď Mat. 22:16.
150 Al. „neposlušný“, „nepovoľný“, „nedajúci si povedať“, „neveriaci“.
151 Vl. „robí“, „vytvára“.
152 Al. „viacerých robí učeníkmi a krstí“ porov. Mat. 23:15, pozn. 1066.
153 Al. „mestu v Samarii“, D. „mestu Samarie“, viď aj Mat. 21:1, pozn. 940.
154 Viď 1 Kor. 7:26; 2 Peter 3:4.
155 D. „ty, súc“, „mňa, súcej“.
156 Al. „prosíš“, v. 10 obdobne; viď kap. 14:16, pozn. 720.
157 Al. jednoducho „Samaritánka“.
158 Al. „veď“, ak sa tieto slová chápu ako výrok Samaritánky; podľa znenia v texte by išlo o vysvetľujúcu poznámku pisateľa.
159 „Znala“ značí aj „vedela“, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
160 Al. „bola by si popýtala… a bol by ti dal“.
161 Vl. „načieracej nádoby“, súvisí s „načrieť“ vo v. 7.
162 Neurč. čas („*často* sa napil“, „píjal *po celú dobu svojho pobytu tu*“). Obdobne vo v. 14 („bude piť“, viď Mat. 9:13, pozn. 363).
163 Vl. „chovný al. plemenný dobytok“.
164 Ako v kap. 6:54, pozn. 318, tu oproti neurč. času vo v. 14, porov. kap. 6:50nn., pozn. 315.
165 Al. „opäť vysmädne“, ako v. 14; tam je lepšie uprednostniť toto znenie.
166 D. „do veku“.
167 D. „vyskakujúcej“.
168 Al. vari „nemusela chodiť“.
169 Al. „správne“, „pekne“, ako u Mat. 15:7, pozn. 195.
170 Al. „pojala“, neurčitý čas, obdobne ako u Mat. 22:28, pozn. 1033.
171 Al. „zisťujem“.
172 Neurčitý čas, ako u Luk. 1:55, pozn. 100.
173 Al. „klaniate *tomu*, čo nepoznáte; my… *tomu*, čo poznáme“, vedomé poznanie, viď v. 10, pozn. 159.
174 Al. „vyslobodenie“, „spása“.
175 Al. možno „spomedzi“.
176 Al. „ctitelia“, no je odvodené od slovesa tu preklad aného „klaňať sa“.
177 Al. „za takýmito túži“.
178 Al. „Otec aj vyhľadáva *to* al. túži *za tým*, žeby tí, ktorí sa mu klaňajú, boli takíto“.
179 Viď Luk. 19:13, pozn. 1196.
180 Viď kap. 1:41, 8, pozn. 11.
181 Al. „oznámi“, „ohlási“, ako „zvestuj“ u Marka 5:19.
182 Al. „ktorý ti *to*“.
183 Al. „na toto“, „priam v tej chvíli“.
184 Al. „čo *tým* sleduješ“, „čo *od nej* chceš“, ako „čo hľadáte“ v kap. 1:39.
185 Al. „prečo“.
186 Viď Mat. 4:19.
187 Al. „najedz sa“, ďalej obdobne.
188 Výraz v gréčtine značí „jedenie“ aj „pokrm“, obdobne ako slovenské „jedlo“; tak je toto slovo preložené v kap. 6:27, 55, no tu prekladám „stravu“, lebo tento výraz nesúvisí s predchodiacim „zajedenie“, no zato s „potravou“ vo v. 34.
189 Viď Mat. 7:3, pozn. 261; 6:10.
190 Viď Luk. 12:16, tu, pravda, množné číslo.
191 Podľa niektorých rukopisov by bolo treba prekladať „lebo v tomto je pravdivé to“.
192 Slovo „iný“ tu neznačí „inakší“, „iného druhu“, ako spravidla inde, lež jednoducho „nie ten istý“, ako „druhí“ vo v. 38.
193 V zmysle alebo „pokračujete v nej“, alebo, keďže „lopota“ značí aj „výsledok lopoty“ al. „úžitok z lopoty“ (porov. 2 Kor. 10:15), „prišli ste k úžitku z ich lopoty“.
194 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
195 D. „prijali, uvidiac“, prechodník dokonavého minulého času („uvidiac a stále sťaby majúc pred očami“).
196 Viď kap. 2:1.
197 D. „kráľovský“, tj. „úradník“ al. iný „zamestnanec“.
198 Obdobne ako u Luk. 7:2.
199 Viď Mat. 2:8.
200 Ako „prezvedal sa u nich“ u Mat. 2:4, neurčitý čas; iné sloveso ako v kap. 5:12.
201 Vl. „krajšie“ („parádnejšie“).
202 Al. „toto Ježiš opäť vykonal *ako* druhé znamenie“, porov. kap. 2:11, pozn. 82.
203 Viď Nehem. 3:1.
204 Al. „stĺporadí“, „kolonád“.
205 Al. „vychudnutých“, „chorých na suchoty“, D. „suchých“.
206 Tento výraz sa v N. Zákone najčastejšie používa na označenie duševných stavov (znepokojenia a pod., ako napr. u Mat. 2:3, pozn. 23, a inde); „ščerenie“ je tenže výraz ako „nepokoje“ u Marka 13:8 (tam, pravda, v množnom čísle).
207 Al. „trápený“, „sužovaný“, „obťažovaný“, „tiesnený“; znenie v texte načim chápať v stavovom zmysle.
208 Al. „nachodiaci sa“, „trvajúci“, v. 6 obdobne.
209 Viď Mat. 12:38, pozn. 539.
210 Vl. „bude ščerená“, v dejovom zmysle.
211 Al. „strčil“, „položil“, „spustil“.
212 Viď Marek 2:4.
213 V stav. zmysle; nesúvisí so „zdravým“ vo v. 4 a ďalej.
214 Vl. „ten, *ktorý bol* vyliečený“; viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
215 Al. „unikol“, „ustúpil“, „zmizol“.
216 Al. „zakiaľ“.
217 Dokonavý minulý čas, „stal si sa a ostávaš“, oproti neurčitému času „sa… stal“ vo v. 9.
218 Al. „sa nestalo voľačo pre teba“.
219 Viď kap. 4:25, pozn. 181.
220 Viď Mat. 21:46.

www.miloslovik.eu

221 Al. „pôsobí(m)“, „je („som“) činný“.
222 D. „boli tým skôr al. tým väčšmi dychtiví“.
223 Al. „nedbal na sobotu“, „považoval sobotu za nezáväznú“ (Mat. 5:19, pozn. 154).
224 Al. „sám seba“.
225 D. „Otec, robiac sa“.
226 Viď kap. 8:53, pozn. 449; 1:8.
227 Al. „tieto“.
228 Viď kap. 11:3; 21:15.
229 Al. „diela“, „práce“.
230 Al. „ktorých chce“ (v. 21); vl. „zachcelo“ („uráčilo“, „zvidelo“, „pozdalo“), viď Mat. 12:7, pozn. 498 (v. 35).
231 Vl. „podľa *toho*“.
232 Zmysel ako v kap. 3:18, pozn. 121.
233 Al. „hlasu (…) budú načúvať“; netýka sa slova „začujú“ vo v. 25 nižšie.
234 Al. „budú žiť“.
235 Viď kap. 3:20n., tu neurčitý čas, porov. Mat. 9:13, pozn. 363; 22:28, pozn. 1033.
236 D. „vstania života“ („vstania súdu“).
237 Viď kap. 3:20.
238 Viď kap. 4:27.
239 Viď Mat. 6:10; 22:16, pozn. 1019.
240 Viď kap. 1:34.
241 Mat. 10:22.
242 Al. „objavujúca sa“, tj. „zjavná“, „viditeľná“.
243 Al. „v jej“, tj. „lampy“ („lampa“ je v gréčtine mužského rodu).
244 Al. „vykonal“, „dokonal“ (nesúvisí s „konám“ nižšie), „dokončil“, „doviedol k cieľu“.
245 Ako u Luk. 3:22, „vzhľad“ (Luk. 9:29), „tvárnosť“, „výzor“.
246 D. „nemáte v sebe ostávajúce“.
247 Al. „tomuto“.
248 Al. „skúmajte“, no ani tak to je nie príkaz, lež výzva al. odvolanie sa na skutočnosť.
249 Al. „sú svedkami“.
250 Viď v. 35, pozn. 230, tuto, pravda, v kap. 5:40 prítomný (ako vo v. 21), v kap. 6:11 nedokonavý minulý čas, vyjadrujúci trvalý postoj.
251 Al. „chválu“, „česť“.
252 Viď kap. 1:14.
253 Vl. „som spoznal“ (v. 42), „ste zložili nádej“ (v. 45), dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti, možno aj so zosilňujúcim významom („dobre poznám“, „pevne sa nádejate“).
254 Al. „lásky k Bohu“.
255 Dokonavý minulý čas („som tu“).
256 Vl. „*prichodí* od jediného al. samotného“.
257 Viď v. 30, pozn. 238; Mat. 6:33.
258 Al. možno „má prečo al. môže obžalovať“.
259 Tu je na rozdiel od kap. 1:45, kde v orig. prostý 4. pád, preklad v texte doslovný.
260 Al. „zisťovali“, „sa dívali *na*“, „badali“.
261 Viď Mat. 26:2; 16:7.
262 Al. „sa najedli“; nie ako vo v. 13.
263 D. „skúšajúc ho“.
264 Viď Mat. 16:27, pozn. 764, vo v. 6 tiež „čo mal“; 18:28.
265 Vl. „kúsky pečeného al. vareného mäsa“, „zákusky“, tj. k chlebu, „maškrty“, „lahôdky“, v. 11 obdobne. Tu značí „rybky“, pretože tie boli pre ľud v okolí Tiberiadského jazera najobvyklejšou pochúťkou.
266 Al. „spravte“, „spôsobte“.
267 Viď Mat. 15:35.
268 Vl. „ležali“, ako pri stole.
269 Viď Luk. 1:53, tu v dejovom zmysle.
270 Vl. „napchali“ (nie ako nižšie), „nahltali“, al. vari dokonca „nažrali“.
271 Viď Mat. 14:20.
272 Viď kap. 1:21.
273 D. „ktorý do sveta prichodí“.
274 Al. „do“, viď Mat. 21:1, pozn. 940.
275 Al. „prudko vzdúvalo“ (nesúvisí s „dul“ nižšie), vl. „bolo burcované“, ako u Marka 4:38.
276 Viď Marek 6:48.
277 Zhruba 5 km, viď Luk. 24:13.
278 Viď v. 2, pozn. 260.
279 Viď Mat. 14:24.
280 D. „*do*stáva sa blízko lode“ (v. 19), „blízko toho miesta“ (v. 23).
281 Vl. „chceli al. želali si teda vziať ho“, zmysel ako v texte, viď Mat. 12:7, pozn. 498.
282 Viď kap. 1:15, no tu neurčitý čas; 6:17; 1:8, pozn. 11.
283 Ako „si… zajedli“ vo v. 5, nie ako vo v. 13.
284 Tu, na rozdiel od vv. 5, 7, doslovný preklad (jednotné číslo).
285 Viď Mat. 23:7; 14:20.
286 Vl. „pracujte *o*“, „vyrábajte si“, „zarábajte si“.
287 Viď kap. 4:32, pozn. 188.
288 Al. „hynie“, „sa míňa“.
289 Viď kap. 3:33, pozn. 148.
290 Al. „robili Božie roboty“, „pracovali Božie práce“, „uskutočňovali Božie skutky“, sloveso ako vo v. 27, pozn. 286, podst. meno s ním súvisí; vv. 29, 30 obdobne.
291 Al. „diela“, „dielo“.
292 Al. „tento“ (vv. 29, 42), „toto“ (vv. 39n.).
293 Možno aj v zmysle kap. 2:18, pozn. 92 a 93.
294 Neurčitý čas, obdobne ako v kap. 4:12, pozn. 162.
295 Viď kap. 2:17.
296 Žalm 78:24; Nehem. 9:15.
297 Tu možno aj „zajesť al. najesť sa chleba“.
298 Obdobne ako v kap. 3:31, pozn. 146.
299 Neurčitý čas („*zakaždým* al. *často* daj“); netýka sa „dáva“ vo vv. 32n.
300 Vzťahuje sa na obidva predošlé výroky.
301 Al. „Čokoľvek“.
302 Vl. „od“, no podľa niektorých rukopisov doslovne „z“, ako vo vv. 31nn.
303 Viď Mat. 6:10; 7:3, pozn. 261.
304 D. „aby som všetko, čo (al. „aby som, čokoľvek“) mi dal, z neho nestratil“, zmysel ako v texte.
305 Al. „to (D. „ho“, zámeno stredného rodu)… vzkriesil“, ďalej obdobne.
306 D. „o ňom“ („viedli o ňom hundravé reči“).
307 Al. „o ňom šuškali“.
308 Al. „ktorého otca aj mať my poznáme“.

www.milosavik.eu

309 Al. „ako teda on môže vravieť“.
310 Viď vv. 31n., 41, 40, kap. 2:17.
311 Is. 54:13.
312 Al. „naučil sa“, „vyučil sa“, no je to sloveso iného kmeňa ako „vyučencami“ vyššie; tiež „pochopil“, „porozumel“, „dovtípil sa“.
313 Dokonavý minulý čas, tu v zmysle „uvidel a pozná“.
314 Tenže tvar ako „jedávali“ vo v. 31, no tu preniká zmysel „strávili všetok čas v pustine jedávaním manny“.
315 Tu všade sa dá neurčitý čas chápať aj v tom zmysle ako napr. vo v. 31, pozn. 294, al. v kap. 4:12, pozn. 162, porov. kap. 4:14, pozn. 162; prekladom v texte je vyznačený rozdiel medzi týmito tvarmi a príčastiami prítomného času vo v. 54 a ďalej, viď nižšie pozn. 318.
316 D. „k sebe navzájom“ („sa hašterili, vraviac k sebe navzájom“). Netýka sa v. 43.
317 Vl. „toho“ (člen); niektoré rukopisy pripájajú „svojho“, čo napokon môže vyjadrovať sám člen aj bez tohto dodatku, viď kap. 8:44, pozn. 433.
318 Príčastia prítomného času, vyjadrujúce charakter osoby vyznačenej navyknutým trvalým požívaním a pitím.
319 Výraz značí „nápoj“ aj „pitie“, obdobne ako „jedlo“ vyššie („pokrm“ aj „jedenie“).
320 Al. „skrze al. pre Otca“ („mňa“), no tieto predložkové väzby sú tu pre svoju viacznačnosť menej vhodné; bolo by ich treba chápať v zmysle príčiny alebo pôvodcu, nie prostriedku al. prostredníka („skrze“), ani v zmysle cieľovom al. záujmovom („pre“), no tu zrejme veľmi záleží na tom, aby sa zmysel vyjadril jednoznačne a presne. Tento zmysel je „môj život vyplýva z toho, čím je Otec a jeho život, al. z bytosti Otcovej a jeho života“, obdobne na konci verša, a to hádam väzba v texte jednoznačne vyjadruje, hoci je azda neveľmi bežná (no nachodí sa napr. v Roháčkovom preklade Rim. 8:3).
321 Obdobne ako vo v. 41, pozn. 283.
322 Viď Mat. 13:57.
323 Al. „Ten, ktorý“; „Duch“ je v gréčtine stredného rodu.
324 Viď Mat. 27:24.
325 Al. „slová“, no nie ako „slovo“ vo v. 60; viď kap. 17:8.
326 V stavovom zmysle; čo do kap. 7:8 viď Mat. 7:25, pozn. 300.
327 Tj. „odvtedy“, al. „preto“ („z tejto príčiny“).
328 Al. „si želáte“.
329 Al. „cúvať“, „sa odkrádať“, „odchodiť“, no nie ako „odišli“ a „odídeme“ vo vv. 66, 68. Porov. Marek 6:33, pozn. 251.
330 Viď v. 63.
331 Al. „veríme a vieme“, dokonavý minulý čas, majúci zároveň zosilňujúci význam („pevne veríme a dobre vieme“). „Spoznali“ je objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
332 Viď Marek 1:24.
333 D. „tých“; netýka sa „vás“ vyššie ani nižšie.
334 Viď Mat. 16:27, pozn. 764; 21:46.
335 Al. „stanov“ (Mat. 17:4), no tuto išlo o „búdky“ z konárov stromov atď. (3 Mojž. 23:24).
336 Viď Mat. 12:9.
337 Viď kap. 6:19, pozn. 278.
338 Vl. „v skryte“.
339 D. „a“.
340 Al. „záleží na tom“, „ak sa on sám usiluje o to“, v. 18 obdobne, viď kap. 4:27, pozn. 184 a 5:16, pozn. 220 (všade tože sloveso, ako aj tu vo v. 1, pozn. 334).
341 Viď Marek 16:12, pozn. 743.
342 Tj. „pravý čas“, „príležitosť“.
343 Tj. „pre vás je vždy príhodný čas“.
344 Al. „vystúpiť nemienim“.
345 Al. „otvorene“, „verejne“; nesúvisí s „na verejnosti“ vo v. 4, no zato s „prejav sa“ tamže.
346 Al. „v davoch“.
347 Al. „hundrania“, viď kap. 6:41, pozn. 307, „mrmlania“, „chýrov“, „tajných rečí“.
348 Viď Mat. 7:11; 24:4.
349 Al. „otvorene“, „zjavne“, iný výraz ako vo v. 10; vl. „*na* verejnosti“, ako vo v. 4, no tu bez predložky. Tiež „smelo“.
350 Al. „ako tento môže poznať“.
351 Vl. „nie súc vyučený al. vyškolený“, v stav. zmysle, no nie ako vo v. 14, ani ako u Luk. 6:40; tenže výraz ako v kap. 6:45, pozn. 312, no tu dokonavý minulý čas. Tiež „ako tento… vzdelania!“
352 Viď Hebr. 10:5, pozn. 457 (tu, pravda, prítomný čas), v. 7, pozn. 463.
353 Viď kap. 5:41.
354 Al. „tento“; netýka sa „tomu“ na začiatku verša.
355 Al. „nespravodlivosti“, „krivdy“, „bezprávia“.
356 Viď v. 4, pozn. 340; vo v. 34 tiež „za mnou túžiť“.
357 Al. „všetci sa pre túto príčinu divíte. Mojžiš vám“.
358 D. „nie že je z Mojžiša, lež z“.
359 Al. „obriezku, nie pretože pochodí… otcov, a“.
360 Viď kap. 5:18; v dejovom zmysle
361 Al. „v sobotu celého človeka spravil“.
362 Al. „vonkajšieho zjavu“, „videnia“, „pohľadu“.
363 Viď v. 13.
364 Viď Mat. 5:25, pozn. 175.
365 Viď Luk. 12:58, pozn. 902.
366 Objektívne poznanie.
367 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
368 Al. „tohto známe“, ako vo vv. 28n.
369 Výrok vyjadruje charakter osoby („o Kristovi je známe al. Kristus má tú vlastnosť, že keď prichodí, nevie nikto…“). V. 41 obdobne.
370 Tj. „naozaj jestvuje“.
371 Viď kap. 1:14, 8.
372 Tj. „vziať do väzby“, „zatknúť“, v. 32 obdobne, iné sloveso ako u Mat. 26:55. Tento výraz sa v evanjeliách vyskytuje len u Jána a značí „polapiť“, „chytiť“, no tiež, a to je jeho pôvodný význam, „stisnúť“, „stlačiť“, „zovrieť“, takže je zároveň naznačené použitie fyzického tlaku al. násilia (príbuzný výraz je „natlačenú“ u Luk. 6:38), vari teda „priškripnúť“, „privrznúť“, „dostať do klepiet al. drápov“; no tieto výrazy, pravda, hoci výstižné, sú pre svoj príliš hovorový ráz napospol nevhodné.
373 Al. „mrmlal“, „mručal“, viď v. 12, pozn. 347, a kap. 6:41, pozn. 307.

www.misosfaik.eu

374 Al. „s vami“, „medzi vami“.
375 Al. „povrávali“ v zmysle „*veľa ráz* povedali“, al. „dali sa vravieť“.
376 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
377 Tj. „k Židom rozptýleným medzi národmi“; D. „rozptýlenia Grékov“.
378 Al. „ide“.
379 Prítomný čas tu vyjadruje trvalý stav al. správanie al. činnosť.
380 Obdobne ako v kap. 6:54, pozn. 318.
381 Al. „veria“; niektoré rukopisy majú znenie „uverili“ al. „uveria“.
382 Viď Sk. 19:2.
383 Viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
384 Viď Hebr. 6:1.
385 Viď Marek 6:15.
386 Viď v. 41.
387 D. „od“; netýka sa ostatných výskytov predložky „z(o)“ v tomto oddiele.
388 Al. „chceli al. želali si al. boli žiadostiví sa ho zmocniť“; „sa… zmocniť“ je to isté sloveso ako „zadržať“ vo v. 30, tu je preklad v zmysle svojvoľného zásahu voľakoho z davu; inak vari „dali zatknúť al. zadržať“, „dostali do väzby“.
389 Viď v. 32.
390 Viď Mat. 24:4 (tu v stavovom zmysle).
391 Al. „Ale“; netýka sa v. 51.
392 Vl. „ktorý nepozná zákon“, výraz značí charakter al. stav.
393 4. pád; vl. „sú zlorečení al. hodní zlorečenia“, no slovesné príčastie má predponu vyjadrujúcu smer k čomusi al. na čosi.
394 D. „by od (viď kap. 1:14) neho najprv počul“.
395 Al. „jmi sa skúmať“.
396 Ako u Mat. 2:1; netýka sa v. 14.
397 V stavovom zmysle.
398 3 Mojž. 20:10.
399 Al. „pokúšajúc ho“, „aby ho skúšali al. pokúšali“, no iná väzba ako „aby mali“ ďalej v tomto verši.
400 Al. „mali *z čoho* ho obviňovať“.
401 D. „ako“.
402 Súvisí so „skloniac sa“ vyššie a vo v. 8.
403 Vl. „ten, *ktorý je* váš bezhriešny“.
404 D. „jeden po jednom“.
405 Vl. „bol zanechaný al. opustený“, v dejovom zmysle.
406 Al. „sa mu dostane“.
407 Viď kap. 7:27, pozn. 366 a 367.
408 Al. „odchodím“, ako vo vv. 21n.
409 5 Mojž. 17:6; 19:5.
410 Viď Mat. 5:32, pozn. 184.
411 Viď kap. 7:27, pozn. 367.
412 Al. „boli spoznali“.
413 Viď kap. 7:30; 3:31.
414 Al. „lebo v svojich hriechoch umriete, ak neuveríte, že som *to* ja“.
415 Tj. „v zásade a všeobecnej platnosti toho, čo som“; Jeho reč predstavovala Jeho samého, lebo Jeho reč bola pravda.
416 Al. „do sveta“.
417 Viď kap. 1:14; 7:26, pozn. 366.
418 Ako „prevádza“ (viď Rim. 1:28) vo v. 34 a inde; týka sa navyknutej a pre osobu príznačnej činnosti, nie jednotlivého činu. V tomto zmysle možno neurčitý čas vo v. 40 prekladať aj „nekonal“, viď napr. Mat. 7:22, pozn. 289.
419 Al. „milé“, „ľúbe“, „vhod“.
420 Dokonavý minulý čas; zmysel je „nikdy sme sa ničími otrokmi nestali a ani teraz nie sme“. Tento zmysel azda do istej miery naznačujú pridané slová „až doposiaľ“. Porov. kap. 1:3, pozn. 5.
421 Al. „ako ty môžeš vravieť“.
422 2. pád.
423 Viď kap. 5:16.
424 Al. „prístupu“, „vstupu“, tiež „úspechu“, „môjmu slovu sa u vás nedarí“.
425 D. „no teraz“, no zmysel je „lenže skutočnosť je taká, že“; podobne možno chápať aj Luk. 19:42, pozn. 1227. Tento významový odtieň sa v preklade, nazdám sa, podčiarkuje pridaným osobným zámenom.
426 D. „ktorý som“.
427 Vl. „prehovoril“, dokonavý minulý čas, viď kap. 9:29, pozn. 473.
428 Al. „zrodení“; viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
429 Dôrazný tvar.
430 Al. „som al. ocitol som sa tu“.
431 Al. „čuť“, „počuť“ v nedokonavom zmysle; ďalej obdobne.
432 Viď v. 42.
433 V gréčtine člen, majúci tento význam; netýka sa v. 38 ani „svojho“ nižšie a vo vv. 41 a 49.
434 Al. „chtivosti“, nesúvisí s „chcete“ nižšie. Viď Rim. 7:7.
435 Al. „želáte si“, „by ste radi“.
436 Viď v. 34.
437 Al. „nezastal“, „nepostavil sa“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
438 Al. „kedykoľvek“ (kap. 8:44); tá istá spojka je v kap. 9:5 so zmyslom ako v texte.
439 Tj. „lži“.
440 Al. „potupiť al. pohaniť pre hriech“, D. „ma usvedčuje o hriechu“, zmysel ako v texte, sloveso ako v kap. 3:20, pozn. 129.
441 Viď kap. 6:63.
442 Viď Marek 12:28.
443 Al. „si ma nevážite“, „ma nectíte al. zľahčujete“, „mnou pohŕdate“.
444 Viď kap. 5:41, sloveso vo v. 54, tiež „chváli(m)“, „ctí(m)“, je príbuzné; 4:27.
445 Vl. „je ten“.
446 Vo vv. 51n. neurčitý čas, tiež „ak kto dodrží“, preklad v texte načim chápať v tom zmysle ako „povolávať“ u Mat. 9:13, viď tiež Mat. 22:17, pozn. 1023. Vo v. 55 je prítomný čas významu nedokonavého („dodržiavam“).
447 Ako v kap. 6:69.
448 Viď Mat. 2:6.
449 Al. „*za* koho sa vydávaš al. vyhlasuješ“.
450 Al. „budem luhár ako vy“.

www.nilosbavlikel

451 Vl. „aby uvidel“ (kap. 8:56), „aby sa zrodil“ (kap. 9:2); Ján často používa spojku „aby“ v takomto význame.
452 Ako v kap. 1:6; značí začiatok jestvovania al. nastanie voľajakej udalosti; tiež „sa narodil“, no viď Gal. 4:4, pozn. 149.
453 Neurč. čas („každý zobral kameň, aby *ho* na neho hodil“).
454 Al. „splodenia“ (v. 1), „bol splodený“ (v. 2).
455 Ako v kap. 6:28.
456 D. „a to blato namazal na“.
457 Vl. „do kúpaliska“, „ku kúpalisku“ („choď sa umyť do kúpaliska al. ku kúpalisku“). Porov. v. 11, pozn. 464.
458 Al. „sám seba“, ako vo v. 54.
459 Al. „ktorí ho prv vídali al. pozorovali al. sa *na* neho dívali“.
460 Vl. „ten sediaci al. sedávajúci a žobrajúci al. žobrávajúci“, viď kap. 6:54, pozn. 318.
461 D. „iní… iní“, viď kap. 4:37, pozn. 192.
462 Al. „lež“.
463 Tohto miesta sa netýka pozn. 456 k v. 6, tu je preklad doslovný.
464 Vl. „do“, viď Mat. 21:1, pozn. 940.
465 Viď kap. 1:14; 8:55, pozn. 446.
466 Viď v. 2.
467 Viď Mat. 6:27, pozn. 246.
468 Al. „dohodli“ (Luk. 22:5).
469 Viď Mat. 13:15, pozn. 575; možno tiež chápať ako „prepočuli“ v zmysle pozn. 206 k Markovi 5:36, hoci to nie je presne ten istý výraz.
470 Al. „čo chcete ďalej“.
471 Viď kap. 8:43.
472 Al. „vynadali mu“, „dali sa ho tupiť al. urážať“.
473 Dokonavý minulý čas; tu neznamená jediné prehovorenie, lež skutočnosť, že Boh Mojžišovi svoje myšlienky oznámil tak, že k nemu po celú dobu jeho služby hovoril; tvar zároveň vyjadruje, že toto Božie prehovorenie má trvalú platnosť.
474 Al. „*k* Mojžišovi prehovoril Boh“; tento slovosled by zdôrazňoval, že to bol Boh, ktorý hovoril, slovosled v texte potom, že to bolo výhradnou prednosťou Mojžiša.
475 Al. „ak je kto ctiteľ Boha al. voči Bohu zbožný al. úctivý“.
476 Viď kap. 8:29; 6:38.
477 Vl. „slepého zrodeného“, v stavovom zmysle.
478 Al. „chceš al. mieniš al. budeš poúčať“.
479 Al. „von, a nájduc ho“. Viď kap. 1:41, pozn. 60.
480 Al. „že v neho mám uveriť“, viď kap. 8:56, pozn. 451.
481 Al. „jal sa mu klaňať“.
482 Al. „k súdu“, predložková väzba ako „do sveta“ vyššie.
483 Charakter osôb.
484 Tj. „v jeho prítomnosti“; boli prítomní, keď to povedal.
485 Viď kap. 8:40.
486 Al. „vystupuje“, smerom nahor, ako „vyšplhal sa“ u Luk. 19:4.
487 Vl. „odinakiaľ“.
488 Viď Mat. 6:19n., tu súvisí s „nakradol“ vo v. 10.
489 Vl. „podľa mena“.
490 Al. „kedykoľvek“.
491 Ako u Mat. 17:25.
492 Al. „pred ním zutekajú“, no iná väzba ako „pred nimi“ vo v. 4.
493 Vl. „príslovie“.
494 Viď kap. 7:26n., pozn. 366; vo v. 6 tiež „neporozumeli“.
495 Tj. „dvere k ovciam“, no aj „dvere pre ovce“.
496 Viď Luk. 20:6, pozn. 1243.
497 Neurčitý čas („nepočúvli“, „neprepožičali sluch“).
498 Al. „zničil“, „zmárnil“.
499 Al. „a mali ešte viac“.
500 Al. „riadny“, „aký má byť“, viď Mat. 5:16.
501 D. „no námezdník a nie súci (tj. „nie ten, ktorý je“) pastier“.
502 D. „vlastné“.
503 Al. „zisťuje“; inak viď kap. 9:8, pozn. 459.
504 Al. „lúpi“, „sa ich zmocňuje“.
505 Viď Mat. 12:30, pozn. 528.
506 Vl. „od tých“ (v. 14), „odo mňa“ (v. 18).
507 Al. „od tých… som spoznávaný“.
508 Al. „Mám aj“.
509 V pôvodine výraz príbuzný slovu „pastier“; inak vari „i stanú sa jedným stádom *a bude*“.
510 Al. „neodtrhuje“, „nevyrváva“, „neberie“, nie však ako „vziať“ nižšie a „vzal“ vo v. 17.
511 Al. „prijal“, ako „vziať“ vyššie.
512 Viď kap. 6:63; tu D. „tieto výroky nie sú *výroky*“.
513 Neurčitý čas („*každému* otvoriť“).
514 Tj. „sviatok Zasvätenia“, totiž „chrámu“, pamiatka očistenia chrámu po jeho znesvätení Antiochom Epifanom r. 164 pr. Kr. Slávnosti začínali 25. Kisleva (v polovine decembra) a trvali osem dní.
515 Viď kap. 5:2, pozn. 204.
516 D. „dokedy našu dušu dvíhaš“, tj. „nechávaš vznášať sa v neistote“.
517 Viď kap. 7:13, pozn. 349.
518 Viď v. 6, pozn. 194.
519 Al. „nezahynú“.
520 Viď v. 12; vo v. 29 tiež „ruku môjho Otca olupovať“.
521 Al. „a nie *že* ich voľakto z mojej ruky uchváti“.
522 Al. „všetkého“.
523 Al. „zbierali“, iné sloveso ako v kap. 8:59, no v rovnakom tvare a v podstate s tým istým významom ako tam.
524 Viď Mat. 5:16.
525 D. „z“.
526 Tj. „chystáte sa kameňovať“; v. 33 obdobne.
527 Predložková väzba ako u Mat. 19:17, pozn. 891.
528 Viď kap. 8:53, pozn. 449.
529 Viď Luk. 4:17, pozn. 274.
530 Žalm 82:6.
531 Al. „ak tamtým, ku ktorým… slovo, povedal bohovia“.
532 Viď kap. 5:18, pozn. 223; tu v dejovom zmysle.
533 Podľa niektorých rukopisov „uverte“.

www.mosaikvik.eu

534 Podľa niektorých rukopisov „vedeli“, prítomný čas tohože slovesa ako „spoznali“ vyššie. Možno je to správne znenie.
535 Viď kap. 7:30.
536 Vl. „vyšiel“.
537 Tj. „z *dosahu*“, viď Luk. 1:71, pozn. 120.
538 Al. „kde Ján bol najprv, keď“.
539 Podľa niektorých rukopisov „ostal“.
540 Al. „bol nemocný akýsi Lazar“.
541 Viď kap. 1:44, pozn. 66 a 67.
542 Al. „a tá, ktorej… bola *tá* Mária“.
543 D. „odoslali, vraviac“.
544 Viď kap. 16:27; 21:15.
545 Viď v. 39; tu tiež „Židia sa pokúšali al. usilovali“.
546 Al. „mieniš odísť“ (v. 8), „odchodí“ (v. 31), viď kap. 6:67, pozn. 329.
547 D. „hodín dňa“ („nemá deň dvanásť hodín?“).
548 Al. „spí“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti; sloveso ako u Luk. 22:45.
549 Viď Mat. 9:21, pozn. 377.
550 Al. „že *to*“.
551 Gr. „*Didymos*“.
552 Viď kap. 8:44, pozn. 433; 5:5n., pozn. 208, tu možno aj „má *za sebou*“.
553 Necelé 3 km, viď Luk. 24:13.
554 Vo v. 19 neurčitý čas („im vyslovili al. priniesli útechu“, „sa pokúsili ich utešiť“); vo v. 31 tvar prítomného času, vyjadrujúci trvanie deja; možno tiež „snažili sa al. chceli utešiť“.
555 Viď kap. 10:33, pozn. 527.
556 Vl. „dá, koľkékoľvek veci si od Boha vyprosíš al. sa jmeš vyprosovať“.
557 Viď kap. 6:54, pozn. 318.
558 D. „každý, kto“, porov. kap. 3:15n.
559 Al. „verím“, viď kap. 6:69, pozn. 331.
560 D. „ktorý prichodí“, charakter osoby.
561 Tu tiež „kde ho Marta stretla“.
562 Al. „s ňou“, no nie ako vo v. 33.
563 Viď Mat. 21:1, pozn. 940.
564 Al. „aby *sa* tam vyplakala“.
565 Vl. „bol“, no znenie v texte zreteľnejšie vyjadruje dejový zmysel slovesa „bol… dojatý“.
566 Al. „zavzdychal“, „zastonal“. Tento výraz sa inde v N. Zákone vyskytuje len u Mat. 9:30 („prísne napomenul“) a u Marka 1:43 (obdobne) a 14:5 („zle… brojili); viď poznámky k týmto miestam. Tu ide o silný vnútorný cit („v duchu“), spôsobený hlbokou bolesťou pod dojmom moci smrti nad ľudským duchom. Tento pocit bol zmiešaný s nevôľou v tom zmysle, že v Pánovej duši bol hlboký odpor voči moci zla a Satana v smrti. Najlepšie slovo by azda bolo „zastonal“.
567 Al. „otriasol sa“, v zmysle alebo vnútorného vzrušenia alebo vonkajšieho prejavu. Viď kap. 5:4, pozn. 206; 12:27, pozn. 629; 13:21, pozn. 688.
568 Viď kap. 1:39; 16:27; 21:15.
569 D. „slepca, spraviť, aby aj tento“.
570 Al. „hlboko dojatý“, sloveso ako vo v. 33, no tu v zmysle stavovom a možno aj zosilňujúcom.
571 D. „je štvrtodňový“.
572 Al. „mi načúval“, ako vo v. 42, no tam prítomný, tu neurčitý čas („mi dožičil sluch“).
573 Viď Mat. 4:19, pozn. 123.
574 Viď Luk. 19:20.
575 Al. „zhromaždili“, ako vo v. 52.
576 Viď Mat. 26:59; 24:39.
577 Tj. vari „*sväté* miesto, totiž chrám, porov. Mat. 24:15.
578 Al. „jeden z nich, akýsi“.
579 Al. „nemyslíte al. neprihliadate *na to*“.
580 Viď kap. 17:19, pozn. 842.
581 Al. „sa stratil“, „bol zahubený“ v dejovom zmysle.
582 Viď Mat. 15:7; 16:27, pozn. 764; 26:31, pozn. 1252, tu v stavovom zmysle.
583 Tj. „s platnosťou od“; porov. Mat. 9:22, pozn. 380.
584 Al. „uradili“, „pojali úmysel“.
585 D. „aby ho zabíjali“, viď kap. 8:56, pozn. 451; Mat. 21:38, pozn. 985.
586 Viď kap. 7:13.
587 Vl. „z kraja“, ako vo v. 54 (Luk. 21:21); možno aj „z toho kraja“.
588 Vl. „medzi sebou“.
589 Viď Mat. 17:25.
590 Al. možno „vskutku“, ako v kap. 18:11.
591 Al. „prezradil“, „ohlásil“, ako „vyjavil“ u Luk. 20:37.
592 Viď Mat. 8:34.
593 D. „ho zadržali“, viď kap. 7:30.
594 Ako u Luk. 14:12.
595 Gr. „*litra*“; bola to zhruba tretina kilogramu.
596 Viď Mat. 26:7.
597 Viď Marek 14:12.
598 D. „z vône“; slová preložené „vôňa“ a „voňavka“ nie sú v gréčtine navzájom príbuzné.
599 Sloveso ako „rozpredal“ u Mat. 13:46.
600 Viď Mat. 18:28.
601 Tj. „použitá tak na úžitok chudobných“.
602 Al. „hádzalo“, „dávalo“.
603 D. „nechaj ju al. dovoľ jej, aby to bola“, viď kap. 8:56, pozn. 451; tj. „ponechaj jej túto prednosť al. radosť al. vedomie“.
604 Tj. „na tento dnešný deň“; slovo tu preložené „prípravy na pohreb“ je v LXX použité v 1 Mojž. 50:2 pre „balzamovanie“.
605 Viď Mat. 26:11.
606 Viď kap. 6:57, pozn. 320; 11:53.
607 Al. „verili“, no tu nedokonavý minulý čas naznačuje, ako jeden za druhým dospievali k viere.
608 Viď Mat. 21:9.
609 Al. „našiel“, „vyhľadal“.
610 Al. „osľa“, no nie ako u Marka 11:2.
611 Zach. 9:9.
612 Ako u Luk. 18:34.
613 Predložka ako „v“ u Luk. 1:47; tu znamená, že On bol základom tohto výroku a podnetom k nemu.
614 Viď kap. 9:40.
615 Tu je „z“ a „spomedzi“ (aj vo v. 20) tá istá predložka.
616 Viď kap. 4:19; 6:63.

www.milosrdnik.eu

617 Tj. smerom nahor, výraz používaný pre cestu do Jerúsaléma; tu označuje triedu ľudí („pútnikov“).
618 Neurčitý čas („poklonili“, „vykonali klaňanie“).
619 Al. „a podaktorí z tých, ktorí… klaňali, boli“.
620 Vl. „od“.
621 Viď Mat. 12:38.
622 Al. „prichodí“.
623 Al. „hojnú úrodu“.
624 Viď Mat. 6:24; 4:11, pozn. 113.
625 Tu tiež „chce posluhovať“.
626 Dôrazné tvary.
627 Viď Mat. 20:26; 7:3, pozn. 261.
628 Tu tiež „bude posluhovať“.
629 Viď kap. 5:4, pozn. 206; Mat. 2:3, tu v stavovom zmysle, zároveň s významom zosilňujúcim („rozbúrená“).
630 Al. „zachráň ma“, „pomôž mi“.
631 Viď Zjav. 3:10, pozn. 107.
632 Vl. „do tejto hodiny“, porov. Mat. 21:1, pozn. 940.
633 D. „prišiel“.
634 Viď Marek 9:7.
635 Viď kap. 6:57, pozn. 320.
636 Al. „chcejúc naznačiť“.
637 Viď Mat. 16:27, pozn. 764; 5:21.
638 Ako „nepochopila“ v kap. 1:5.
639 Vl. „od nich“.
640 Vl. „pred nimi“, no nie ako vo v. 36.
641 Is. 53:1.
642 Vl. „odhalené“.
643 Vl. „ďalej“, „opäť“.
644 Is. 6:9n.
645 Viď Marek 6:52.
646 Viď Mat. 13:15.
647 Al. „u“.
648 Al. „dokonca“.
649 Viď kap. 6:19.
650 D. „každý“.
651 Viď Luk. 10:16.
652 Charakter osoby.
653 D. „má toho, kto al. ktorý ho súdi“.
654 Viď Luk. 1:55, pozn. 100; netýka sa v. 50.
655 Al. „on mi“.
656 Vl. „tak, podľa *toho*, ako“.
657 Al. „odchodí“.
658 Viď Mat. 26:2; 12:9.
659 Neurčitý čas; možno by sa dalo povedať „domiloval“, no to by asi vyvolávalo predstavu, ako by Jeho láska bola skončila. Zmysel je „vytrval v svojej láske“, „dostál svojej láske“.
660 Preklad „do konca“ tu plne nevystihuje zmysel, lebo má iba časový význam, zmysel však tu je „do všetkých dôsledkov“, „do krajnosti“. Porovnaj aj Luk. 18:5, pozn. 1136 a 1137.
661 Vl. „nastala“; môže znamenať „pri večeri“ alebo „po večeri“ („keď večera nastala a uskutočnila sa“), no tiež „keď prišiel čas večere“, a to je hádam najsprávnejšie, lebo umývanie nôh bolo obvyklé pred jedlom a nie vari po ňom al. pri ňom.
662 Al. „vnukol“, „vštiepil“, vl. „hodil“, „položil“.
663 Al. „zásteru“, v. 5 obdobne.
664 Viď kap. 21:7.
665 D. „ty umývaš“, porov. kap. 10:32n., pozn. 526; 11:8, pozn. 546. Obdobne „vydával“ vo v. 11 možno chápať v zmysle „mienil al. mieni vydať“; tam je príčastie prítomného času, ktoré zároveň vyjadruje aj charakter osoby („svojho vydavača al. zradcu“).
666 Al. „zatiaľ“.
667 Vedomé poznanie.
668 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
669 D. „po týchto veciach“.
670 Al. „umytý na celom tele“, nesúvisí s „umývať“ vo v. 5 a ďalej.
671 Vl. „lež“, „ale“.
672 Al. „aj vy ste čistí“.
673 Al. „lebo vedel, kto ho vydáva“ (v. 11), „viem, ktorých“ (v. 18).
674 Ako u Mat. 15:35.
675 Al. „poznávate“, tiež „rozumiete“, ako v kap. 12:16.
676 Ako v kap. 10:3; 8:48.
677 Al. „dlžní“.
678 Al. „ukážku“, „vzor“, no aj „obrazné znázornenie“ (Hebr. 8:5; 9:23).
679 To isté sloveso ako „spravil“ vo v. 15 nižšie a vo v. 12.
680 Viď Mat. 10:2, pozn. 398.
681 Al. „znáte“.
682 Al. „budete konať“.
683 Al. „nevravím *to* al. *tak*“, ako vo v. 13.
684 Žalm 41:9.
685 Charakter osôb“, viď kap. 6:54, pozn. 318.
686 Vl. „na mňa“, predložka ako „voči“ u Marka 3:24, „proti“ u Luk. 12:53.
687 Vl. „odteraz“; doposiaľ k nim tak nehovoril. Slovko tu preložené „teraz“ značí chvíľu, od ktorej al. ku ktorej sa ráta voľajaké obdobie.
688 Viď Mat. 2:3, pozn. 23; porov. aj Ján 5:4, pozn. 206. V kap. 14:1 tvar prítomného času, významu nedokonavého.
689 Tu možno aj „slávnostne vyhlásil“.
690 Al. „k sebe“.
691 Al. „v rozpakoch“, „v pochybnostiach“.
692 Viď v. 18, pozn. 683.
693 Viď kap. 1:18, pozn. 34, no tu iná predložková väzba, tá istá ako u Luk. 16:23.
694 Al. „i bol z jeho učeníkov jeden, ktorý ležal… náruči“.
695 Al. „spočinul na Ježišovej hrudi“, sloveso ako u Mat. 15:35, pozn. 731.
696 Ako u Mat. 7:9.
697 Al. „čo mieniš al. sa chystáš vykonať“, porov. v. 11; znenie v texte znamená, že Júdas svoju zrádnu činnosť jednaním s vládcami už započal a teda vlastne už koná.
698 D. „rýchlejšie“, tj. „urýchli al. skráť to“.
699 Al. „neporozumel“, sloveso ako vo v. 12, viď tam pozn. 668 a 675. To isté sloveso je aj vo v. 35 a v kap. 14:7.
700 Al. „dostanúc“, „prijmúc“.

www.milosavlik.sk

701 Viď kap. 15:8, pozn. 748; Mat. 12:26, pozn. 520.
702 Al. „pri vás“, „medzi vami“.
703 Viď kap. 7:34.
704 Vl. „podľa *toho*, ako“.
705 Neurčitý čas, tu najskôr v zmysle „miloval po celú dobu, čo som bol s vami“, no zmysel obsiahnutý vo v. 1 nemožno vylúčiť. Netýka sa slova „milovali“ vyššie a nižšie v tomto verši, ani v. 23.
706 Al. „tým“, „skrze to“, D. „v tom“, viď Mat. 3:11.
707 Al. „potom“, „nakoniec“.
708 Ako v kap. 17:19.
709 Ako u Mat. 26:34.
710 Al. „bol by som vám *to* povedal“ (v. 2), „ma boli spoznali, boli by ste spoznali“ (v. 7).
711 Al. „nemôže prísť al. prichodiť“.
712 Al. „spýtal“, „pokúsil prezvedieť“.
713 Viď kap. 13:12, pozn. 668.
714 Tu tiež „spoznávate“.
715 Dokonavý minulý čas, vo v. 7 v zmysle „uvideli ste a vidíte“, vo v. 9 obdobne, a obdobne aj „nespoznal“ tamtiež.
716 Viď kap. 13:33.
717 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „od seba, lež Otec… ostáva, koná svoje činy“.
718 Al. „toto“.
719 Viď kap. 8:51; vo v. 23 budúci čas obdobného významu ako čas neurčitý vo v. 15.
720 V druhej polovici Jánovho evanjelia je často dôležité v preklade zachovať rozdiel medzi dvoma výrazmi pre prosbu al. žiadosť, „*erótaó*“ a „*aiteó*“; preto sa tu prvý z nich (pokiaľ, ako tiež často býva, neznamená „pýtam sa“ v zmysle otázky), dôsledne prekladá tvarmi slovesa „žiadať“, druhý tvarmi slovesa „prosiť“, alebo slovies od týchto odvodených, lebo prvý výraz vyjadruje nenútenú žiadosť voči osobe, ku ktorej má žiadateľ dôverný vzťah na základe skutočnej alebo domnelej rovnosti, druhý úctivú žiadosť nižšieho voči vyššiemu. Tento rozdiel sa ostatne v tomto preklade zachováva aj inde, no nie natoľko dôsledne, lebo nie vždy je onen významový rozdiel taký výrazný ako v tejto časti Jánovho evanjelia; napr. Lukáš často používa sloveso „*aiteó*“ v zmysle neformálnej alebo aj oprávnenej žiadosti a preto som na jeho preklad v takýchto prípadoch niekde použil sloveso „pýtať“, ktoré môže vyjadrovať oba spomenuté významové odtiene (napr. Luk. 6:30; 12:48). Učeníci používajú vo vzťahu k Pánu Ježišovi obidva výrazy, no k Otcovi jedine „*aiteó*“, Pán Ježiš voči Otcovi „*erótaó*“, nie „*aiteó*“ (no tento výraz použila o Jeho vzťahu k Bohu Marta v kap. 11:22). Viď kap. 16:23; tu je vo v. 16 „*erótaó*“, vo v. 13 „*aiteó*“.
721 Slovo takto preložené značí voľakoho, kto sa venuje záležitostiam voľajakej osoby a pomáha jej. To konal Kristus na zemi, teraz to koná v nebesiach (1 Ján 2:1) a na zemi pre nás „obstaráva“ naše záležitosti Svätý Duch.
722 Al. „dostať“.
723 Viď kap. 6:2, pozn. 260.
724 Al. „u vás“, „vedľa vás“, „po vašom boku“, „vo vašej blízkosti“; v. 23 obdobne.
725 Prítomný čas tu v zmysle „dochodí k tomu, že“; čo do v. 18 viď aj Luk. 19:13, pozn. 1196.
726 Tu proti v. 15 prítomný čas, vyjadrujúci trvalý postoj.
727 Viď kap. 1:8 pozn. 11.
728 Al. „Otca, aj ja ho budem milovať“.
729 Ako u Mat. 27:53.
730 Tu možno aj „bude milovať“.
731 Al. „počúvate“.
732 Ako v kap. 9:29.
733 Al. „kým ostávam“, D. „prehovoril, ostávajúc“.
734 Viď vv. 17, 16.
735 Al. „mier“.
736 Al. ešte dôraznejšie „pokoj, ktorý *je* môj“; inak, aj čo do kap. 15:8, 9, 11, 12 viď Mat. 7:3, pozn. 261.
737 Viď v. 1, pozn. 688; nesúvisí s „pokoj“ vyššie.
738 Al. „nemalomyseľnie“, „nie je bojazlivé al. zbabelé“.
739 Viď v. 18, 7; kap. 12:50.
740 Al. „naozajstný“, „skutočný“.
741 Viď Mat. 21:33.
742 Gr. „*kléma*“, odvodené od „*klaó*“, „lámem“, teda pôvodne „voľačo odlomené“; vo v. 2 tiež „odnož“, „výhonok“. Vyskytuje sa v N. Zákone jedine v tomto oddiele.
743 Značí charakter.
744 Tj. ako vrúble, ktoré sa ujali a zrástli s kmeňom; ďalej obdobne.
745 Viď Rim. 3:21, pozn. 197.
746 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „neostáva“.
747 Al. „je odhodený al. odvrhnutý“ v dejovom zmysle, al. možno „odhodí al. odvrhne sa“; sloveso, to isté ako „hádžu“ nižšie, má veľmi rozsiahlu stupnicu významov.
748 Al. „odpadol“, „uschol“ (v. 6), „bol“ al. možno „bude“ (v. 8), neurčitý čas, vo v. 8 použitý prednímkou (tam možno ide aj o hebraizmus, viď Zjav. 10:7, pozn. 287), čo možno platí aj o v. 6, no tam sa dá chápať aj ako neurčitý čas tzv. prípoviedkový, aký sa používa v prísloviach, porekadlách a pod. na vyjadrenie voľačoho, k čomu zvyčajne dochádza al. čo sa zvyčajne deje.
749 Tj. „vrúbeľ, ktorý sa neujal a s kmeňom nezrástol“.
750 Al. „horia“.
751 Al. „čokoľvek budete chcieť“.
752 D. „v tomto“, viď Mat. 3:11.
753 Vl. „aby ste niesli“, viď kap. 8:56, pozn. 451.
754 Al. „prejavíte sa *ako* učeníci moji“, viď Mat. 5:45, pozn. 204; Luk. 10:36, pozn. 703.
755 Viď kap. 3:16 a 13:34; 8:51.
756 Al. „ostal bedlivým“ v zmysle ako v texte (nesúvisí s tvarmi slovies „ostať“ a „ostávať“ v tomto oddiele) na rozdiel od „ak budete bedliví“ vyššie dokonavý minulý čas, zároveň so zosilňujúcim významom („plne al. dokonale som dodržal“).
757 Vl. „bola doplnená al. naplnená al. dovršená“.
758 Viď v. 9, tamojšia pozn. 755 sa netýka slova „milovali“ tu a vo v. 17; kap. 17:19.
759 Al. „vám nevravím nevoľníci“, „som vám povedal priatelia“.

www.biblickyslovnik.eu

760 Vl. „položil“, ako vo v. 13, „postavil“.
761 D. „aby, čokoľvek poprosíte Otca v mojom mene, vám dal“.
762 Al. „viete“, „poznávate“, objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
763 Dokonavý minulý čas, viď kap. 14:7, pozn. 715, čo do kap. 16:1 aj 9:29.
764 Viď kap. 21:15.
765 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; vo v. 24 tiež „vykonal“, no nie ako nižšie; obdobne „nenávideli“ vo v. 25 oproti vv. 18 a 24.
766 Viď kap. 8:51.
767 Tu možno aj v zmysle „ak číhali *na* moje slovo, budú číhať aj *na*“, viď Marek 3:2, pozn. 69, kde je to isté sloveso s upresňujúcou predponou; porov. aj Luk. 11:54, kde iné sloveso podobného významu.
768 Al. „nemali by“.
769 Al. „no takto“, porov. kap. 8:40, pozn. 425.
770 Žalm 35:19; 69:4.
771 Vl. „darmo“.
772 Viď kap. 14:16; 1:8; 13:33.
773 Al. „sa nedali priviesť“.
774 Viď Mat. 13:57, pozn. 641.
775 Viď Luk. 16:21.
776 Neurčitý čas („každý, kto voľakoho z vás zabije“).
777 D. „aby si každý… pomyslel“, viď kap. 8:56, pozn. 451.
778 Al. „svätú službu“ (Rim. 9:4; 12:1; Hebr. 9:1, 6).
779 Viď kap. 13:12, pozn. 668; 6:67, pozn. 329, nie ako „odišiel“ a „neodídem“, ani ako „sa poberiem“, vo v. 7.
780 Al. „bude svetu podávať dôkaz“. „Presvedčí“ („bude presvedčovať“) by predpokladalo u presvedčenej (presvedčovanej) osoby účinok, tak aj „usvedčí“ („bude usvedčovať“), čo okrem toho nepristane k „spravodlivosti“ a „súdu“. Preklad „podá… dôkaz“ možno príliš zdôrazňuje ***činnosť*** Ducha, keď príde; no dôkazom je už sama Jeho ***prítomnosť*** („príduc“ môže značiť aj „tým, že príde“), a pravdaže aj všetko, čo On koná. Viď kap. 3:20, pozn. 129.
781 Viď v. 5; kap. 6:2, pozn. 260, a 14:19, pozn. 725 (vo v. 15 prít. čas možno chápať aj ako vyjadrenie charakteru); 3:18, pozn. 122 a 123.
782 Prít. čas nedokon. významu; dalo by sa povedať „znášať“, no v tom by azda príliš prenikal opakovací zmysel, kým tvar v texte, hoci formálne dokonavý, dostatočne zrejme vyjadruje trvalý stav.
783 Al. „bude uvádzať“, vl. „vodiť po ceste“ (Mat. 15:14, pozn. 704).
784 Sloveso podobného významu ako „dať vedieť“ u Mat. 2:8 a inde.
785 Al. „počuje; bude vám zvestovať aj“.
786 Al. „nastávajúce“, viď Marek 10:30.
787 Al. „on oslávi“, „vezme“, „ohlási“.
788 Al. „prijímať“, „dostávať“, v. 15 obdobne.
789 Al. „toto, čomu vraví: máličko“.
790 D. „čo“.
791 Viď kap. 14:7.
792 Al. „si želali“.
793 Al. „áno“, „veru“, no nie ako „veru“ vyššie.
794 D. „budete zarmútení“ v dejovom zmysle.
795 D. „sa stane v“.
796 Viď Mat. 2:2.
797 Výraz značí i telesné utrpenie.
798 Vl. „dieťatko zrodí“, „do sveta zrodený“, viď Luk. 1:57.
799 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
800 Al. „aj“.
801 Al. „neodníma“, „neodtrhuje“, iný výraz ako vo vv. 14n.; prít. čas i v zmysle „nemôže vziať“.
802 Podľa niektorých rukopisov „koľkékoľvek veci“.
803 Podľa niektorých rukopisov „o čokoľvek poprosíte…, dá vám v mojom mene“.
804 Vl. „naplnená“, „dovŕšená“, v stavovom zmysle.
805 Viď v. 1; kap. 10:6; 7:13, pozn. 349.
806 Al. „vravím vám, že nebudem“.
807 Al. „o vás“, „čo sa vás týka“, predložka ako „o“ vo v. 25.
808 Al. „pretože vy ľúbite mňa a veríte“, obe slovesá sú v dokonavom minulom čase, porov. kap. 6:69, pozn. 331.
809 Tu majú niektoré rukopisy predložku „z“, ako v kap. 8:42.
810 Al. „som v svete“ (kap. 16:28), „je tu“ (kap. 16:32; 17:1).
811 Viď kap. 7:13, pozn. 349; 10:6.
812 Al. „aby sa ťa kto pýtal“.
813 Al. „z“, iná predložka ako vo vv. 27n., aj ako tá, ktorej sa týka pozn. 809 k v. 28; tá istá ako v kap. 1:44, pozn. 66.
814 Vl. „aby ste sa rozpŕchli“, viď kap. 8:56, pozn. 451; inak viď Mat. 26:31, pozn. 1252.
815 Viď kap. 1:11, pozn. 15; tu je hádam skôr na mieste doslovný preklad.
816 Viď v. 1; netýka sa kap. 17:1, kde neurčitý čas.
817 Predložka ako v kap. 13:33, pozn. 702.
818 Viď Mat. 13:21, pozn. 586; 9:2.
819 Ako u Luk. 11:22, no tu dokonavý minulý čas („premohol celkom al. natrvalo“).
820 Al. „do neba“.
821 Viď Mat. 10:1, pozn. 397.
822 D. „aby všetko, čo… dal, im“. Porov. Zjav. 3:8, pozn. 102.
823 Viď kap. 14:7, pozn. 713 a 714.
824 Al. „skutočného“, „ozajstného“.
825 Viď kap. 14:17, pozn. 724, tu je zmysel „spolu so sebou“ („s tebou“), predložka tu vyjadruje vzťah vzájomnej rovnosti Božských Osôb.
826 Viď kap. 15:10, pozn. 755 a 756.
827 „*Logos*“, Božie slovo v svedectve, viď 1 Kor. 1:5; Hebr. 6:1
828 Viď kap. 14:9, pozn. 713 a 715.
829 „*Rhéma*“, mn. číslo „*rhémata*“, Božie oznámenia.
830 Viď kap. 16:3; tam i tu, oproti v. 7 vyššie, neurč. čas, no s významom obdobným.
831 Viď kap. 16:26, pozn. 807 („moja žiadosť sa týka ich, nie sveta, lež tých“).

www.mos-pamir.eu

832 Al. „ustrež“ (v. 11), „striehol“ (v. 12), „ustriehol“ (v. 15), sloveso ako vo v. 6, pozn. 826.
833 Al. „mene, *v* ktorom si mi *ich* dal“.
834 Al. „ustrážil“, iný výraz ako „chránil“ vyššie.
835 Al. „nebol zahubený… syn záhuby“.
836 Al. „dovŕšenú“.
837 Al. „vyňal“, „odstránil“.
838 Vl. „z“ („z dosahu“).
839 Viď Mat. 5:37.
840 D. „v pravde“, viď Mat. 3:11.
841 Viď kap. 15:9.
842 Iná predložková väzba ako vo v. 9, výraznejšie prospechová („pre nich“, „v ich prospech“).
843 Viď kap. 16:26, pozn. 807.
844 V príčinnom zmysle („skrze“).
845 Al. „nadobúdajú vieru“, ako v kap. 12:11.
846 D. „zdokonalení“, „k dokonalosti privedení“, tj. „uvedení v dokonalú jednotu“.
847 Viď v. 3, pozn. 823.
848 Viď kap. 3:16.
849 Podľa niektorých rukopisov „čo“, ako vo v. 2. Netýka sa kap. 18:9.
850 Al. „chcem“.
851 Viď kap. 1:8, pozn. 11; 13:33, pozn. 702.
852 Al. „sveta, spravodlivý Otče!“
853 Al. „a oznámim“.
854 Iná predložková väzba ako v kap. 17:24, vyjadrujúca užší a bližší vzťah.
855 Tj. potok, ktorý je v lete vyschnutý a v zime al. po dážďoch sa prudko rozvodňuje.
856 Al. „o tom mieste vedel“, v. 4 obdobne, viď kap. 16:30, pozn. 367.
857 Viď kap. 13:11.
858 V dejovom zmysle; čo do v. 2 viď Mat. 12:25, pozn. 520.
859 Al. „vezmúc“, tj. „so sebou“.
860 Al. „oddiel“ (Mat. 27:27), tu oddiel chrámovej stráže.
861 Vl. „z“, vari „spomedzi“.
862 Viď Mat. 25:1.
863 Al. „mali prísť“.
864 Viď kap. 1:38.
865 Vl. „odišli“.
866 Ako „nezahynul“ v kap. 17:12, no tu činný rod, vari „nedal som nikomu zahynúť al. nikoho zahubiť“.
867 Tj. „pri sebe“, „nesúc“, „držiac“.
868 Viď Mat. 26:47.
869 Viď Marek 14:47.
870 Viď Luk. 18:7.
871 Neurčitý čas, ako u Mat. 20:21.
872 Gr. „*chiliarchos*“, viď Marek 6:21, pozn. 237.
873 Viď Mat. 26:55.
874 Člen; niektoré rukopisy ho vynechávajú, podľa nich by zmysel bol „*jeden* al. *akýsi* druhý učeník“. Možno je to správne znenie.
875 Viď Mat. 26:69.
876 Al. „povedal *čosi*“.
877 Al. „a Petra vpustil“, al. možno „a *ona* Petra vpustila“.
878 Al. „teda, ktorá *bola* vrátničkou“.
879 Viď kap. 13:33, pozn. 702.
880 Al. „s nimi bol, stojac a zohrievajúc sa“; v. 25 obdobne.
881 Neurč. čas („dal sa pýtať“, „*niekoľko ráz* sa spýtal“; obdobne aj ostatné takto označené slovesá vo vv. 20n., viď Mat. 5:19, pozn. 153, a v. 21, pozn. 163).
882 Viď Mat. 19:17, pozn. 891.
883 Viď kap. 7:13, 3.
884 Viď Marek 14:65.
885 Nesúvisí s „povedal“ vyššie.
886 D. „o tom zlom“ („podaj svedectvo o…“).
887 Viď kap. 8:48.
888 Al. „ho [teda] zviazaného odoslal“.
889 D. „nevoľníkov, súc príbuzný, ktorého“.
890 Viď Mat. 26:34; 27:27.
891 Neurč. čas („vykonať jedenie“), D. „[aby] jedli“.
892 Al. „*mi* nesiete“, tiež „vznášate“.
893 Al. „nekonal zlo al. sa nedopúšťal zla“.
894 Neurč. čas, viď 1 Peter 4:5, pozn. 223.
895 Viď kap. 12:33.
896 V pôvodine „odovzdali“; v gréčtine je iný slovosled.
897 Viď kap. 14:27, pozn. 736.
898 Al. „zápasili“.
899 Viď Luk. 1:2, pozn. 8.
900 Viď kap. 8:40, pozn. 425.
901 Viď Mat. 2:1, tu v stavovom zmysle.
902 Tá istá predložka ako „na“ vyššie aj nižšie, kde na obidvoch miestach má účelový zmysel.
903 Viď Luk. 23:4.
904 Vl. „príčiny“, tj. „prečo by sa mal potrestať“.
905 Al. „no máte zvyk“.
906 Al. „chcete“, skôr v zmysle „ste rozhodnutí“ ako „želáte si“.
907 Viď Mat. 27:29.
908 Al. „obliekli ho *v*“.
909 Viď Mat. 5:40.
910 Viď kap. 18:22.
911 Ako „nosia“ u Mat. 11:8.
912 Vl. „je povinný al. dlžný“.
913 Neurčitý čas, v zmysle ako Mat. 9:13, pozn. 363.
914 Viď kap. 8:53, pozn. 449; 18:28.
915 Viď kap. 6:66.
916 Viď Mat. 6:33; 11:19.
917 Al. „odporuje cisárovi“, „popiera cisára“.
918 D. „vravené“, sloveso ako nižšie.
919 Viď Mat. 27:62; 26:2.
920 Viď Luk. 23:18, no tu neurčitý čas („odstráň“, „odprac“).
921 Viď Mat. 27:26, 31, pozn. 1337.
922 Tj. smerom von.
923 D. „odtiaľ i odtiaľ“.
924 Al. „nadpis“, vl. „titul“, v pôvodnom texte prepis latinského „*titulus*“.
925 D. „bolo“, viď Luk. 4:17, pozn. 274.
926 Neurčitý čas („každý si ho prečítal“).
927 Al. „to miesto, kde, …bolo blízko mesta“.
928 Vl. „rímsky“, ako u Luk. 23:38.

www.milosrdnik.eu

929 Sloveso je tu dvakrát v dokonavom minulom čase, zdôrazňujúcom trvalú platnosť toho, čo sa napísalo; netýka sa slova „napísal" vo v. 19.
930 D. „zhora cez celok".
931 Al. „nerozpoľujme", „nedeľme", no nie ako „rozdelili" nižšie.
932 Ako „bol… vylosovaný" u Luk. 1:9; nesúvisí s „lós" na konci vety.
933 Žalm 22:18.
934 D. „sami sebe".
935 Al. „hádzali", ako u Luk. 23:34; tu je na mieste znenie ako v texte, lebo slovo „ošatenie" sa zrejme vzťahuje na „tuniku" (jediný predmet).
936 Viď kap. 14:17, pozn. 724.
937 Viď Mat. 27:56.
938 Viď kap. 8:44, pozn. 433; netýka sa slov „tvoj" nižšie a „tvoja" vo v. 27.
939 Tu aj „pri tom".
940 D. „vzal do svojich vlastných vecí".
941 Al. „splnené" (Rim. 2:27), „vykonané", dokonavý minulý čas zdôrazňujúci dosah do prítomnosti; v stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
942 Vl. „k dokonalému *splneniu* al. *uskutočneniu* privedené", neurčitý čas; súvisí s predošlým slovesom „dokonané".
943 Al. „bola postavená", v stavovom zmysle, vl. „ležala", „bola položená".
944 Vl. „až po okraj plná", „vrchovato plná" (Mat. 23:28).
945 Vl. „obložili hysopu" (3. pád), tj. „obložili *ňou* hysop", asi dlhú suchú stonku rastliny toho mena, podobnú trstine.
946 Viď Luk. 23:36.
947 Al. „dostal".
948 Viď Mat. 27:62.
949 Viď Luk. 6:1, pozn. 369.
950 Vl. „zomretý"; inak „uvideli ho už mŕtveho al. zomretého".
951 Vl. „dosvedčil *to*", dokonavý minulý čas („dosvedčil a toto svedectvo má trvalú platnosť"). V tom istom čase je nasledovné „uvidel"; je to zároveň prejav toho, ako pisateľovi tieto veci tanuli na mysli sťaby prítomné.
952 Viď kap. 1:8; 16:30.
953 2 Mojž. 12:46; Žalm 34:20.
954 Zach. 12:10.
955 Al. „k *tomu*".
956 Al. „skrytý".
957 Al. „si vziať", „vyzdvihnúť", ďalej obdobne; ako „odstránili" vo v. 31, „vzal" v kap. 17:15, no nie ako „vzali" tu vo v. 40.
958 D. „aby Ježišovo telo odniesol".
959 Viď kap. 12:3.
960 Viď Luk. 24:12.
961 D. „ako je Židom".
962 Výraz značí celú dolnú končatinu.
963 Viď kap. 12:7.
964 Viď v. 31.
965 Viď Marek 16:2.
966 Viď kap. 19:38, pozn. 957; vo v. 1 to isté sloveso; tam aj „vidí, že kameň je… odstavený"; vo vv. 2 a 13 tiež „uniesli", „vyniesli".
967 Al. „prichodili", v. 18 obdobne.
968 Vl. „do (tej) hrobky", ako vo v. 6 (Mat. 21:1, pozn. 940).
969 Viď kap. 14:15.
970 Al. „zisťuje al. pozoruje, že *tam* ležia tie pruhy plátna"; tá istá väzba ako „vidí *tam* ležať" vo v. 5; obdobne vo vv. 7, 12, 14.
971 Al. „pri tých pruhoch", no nie ako „pri" vo vv. 11n.
972 Al. „stočená", „poskladaná".
973 Al. „pri hrobke vonku, plačúc".
974 D. „v bielych", tj. „rúchach".
975 Al. „vraví im: Odniesli môjho Pána".
976 Al. „odniesol", no nie ako na konci verša; ako „zdvíhali" v kap. 10:31.
977 Oslovenie vyjadrujúce ešte väčšiu úctu a vážnosť ako „*rabbi*" (Mat. 23:7), titul obzvlášť významných a vážených učiteľov, najmä predsedov židovskej rady („*sanhedrím*", Mat. 26:59). V N. Zákone sa vyskytuje iba tu a u Marka 10:51.
978 Tj. „nezdržiavaj sa pri mne", vl. „nelipni ku mne"; sloveso, ktoré inde spravidla prekladám „siahať na" al. „dotýkať sa", no tu je zmysel ako v texte.
979 Viď 1 Kor. 15:24.
980 Množné číslo („viaceré dvere").
981 Al. „zastal v prostriedku."
982 Viď kap. 17:18.
983 V stavovom a zosilňujúcom zmysle, porov. Mat. 16:19, pozn. 751.
984 Viď kap. 11:16; 13:33, pozn. 702.
985 Al. „jazvu po klincoch", „stopu al. známku (vl. „úder", „náraz", tj. „stopu al. známku po údere al. náraze") klincov", ďalej obdobne.
986 Viď v. 19.
987 Ako „neste" u Mat. 14:18 a Marka 12:15, „veďte" u Mat. 17:17 a Marka 9:19. Nedokonavým tvarom je na všetkých týchto miestach preložený rozkazovací spôsob prítomného času, ktorý je možné chápať v zmysle „hľaď al. usiluj sa podať", „hľaďte priniesť al. priviesť", a pod. Obdobne „stávaj sa" na konci verša, ktoré, pravda, môže značiť aj jednoducho „buď", viď Mat. 24:44, pozn. 1153, no porov. Zjav. 2:10, pozn. 48.
988 Vl. „nestávaj sa".
989 Viď Skut. 10:45, pozn. 694.
990 Viď Luk. 4:17, pozn. 274 (v tamtej poznámke spomenutý odlišný tvar je tu vo v. 31, kde sa dá čítať aj „zapísané boli"; porov. pozn. 300 k Mat. 7:25) a 272.
991 Al. „veciach Ježiš… sám seba zjavil", ďalej obdobne, viď Marek 16:12, pozn. 743.
992 Ako „zároveň" v kap. 20:4.
993 Vl. „od (množstva)".
994 Viď kap. 18:1, pozn. 854; 7:44, pozn. 388.
995 Obdobne ako v kap. 20:19, 9.
996 Al. „voľajakú pochúťku al. lahôdku", vl. „voľajaký príkrm" v zmysle „voľačo prijedať ku chlebu"; zvyčajne to bývala pečená al. varená ryba, porov. kap. 6:9,

www.milosavk.eu

pozn. 265, kde je však použitý iný výraz, ten istý ako nižšie v tejto kapitole, vv. 9n., 13.

997 Al. „chytíte“, „natrafíte na“, „zastihnete“, „dopadnete“, „podarí sa vám“, „nájdete“.

998 Nesúvisí s výrazom vo vv. 9n., 13, pozn. 1006.

999 Vl. „opásal naskrze“, tj. „pevne“.

1000 Slovami „zvrchnou šatou“ je preložený výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu; značí tu najskôr rybársku pracovnú halenu.

1001 Tj. „nedostatočne odiaty“, iba v spodnej šate.

1002 Viď Mat. 6:27.

1003 Viď kap. 6:69, pozn. 331, tu oproti neurč. času na konci verša.

1004 D. „sieť rýb“.

1005 Vl. „ležiaci“, „položený“.

1006 Viď kap. 6:9; 7:44, pozn. 388; 19:24, nie ako u Luk. 5:6.

1007 Viď Luk. 11:37, pozn. 779, tu zmysel ako v texte.

1008 Al. „na ňom vyzvedať“ (Mat. 2:8), „ho vyšetrovať al. spovedať“, neurčitý čas („pokúsiť sa vyzvedieť“, „dať sa vyzvedať al. vypytovať al. spovedať“, „položiť mu zvedavú otázku“).

1009 Viď v. 4, pozn. 995; vo v. 12 D. „vediac“.

1010 D. „súc vzkriesený“ v dejovom zmysle.

1011 Tento oddiel ukazuje rozdiel vo význame dvoch gréckych slovies, majúcich význam „milujem“, totiž „*fileó*“, ktoré spravidla prekladám „ľúbim“ alebo „obľubujem“, a „*agapaó*“, prekladaného „milujem“. Prvé značí priateľskú lásku, dôvernejšiu, citovejšiu, zapálenejšiu; výraznejšie ako druhé vyjadruje pocit záľuby alebo potešenia z milovanej osoby alebo predmetu pre jej al. jeho milovaniahodné vlastnosti (znamená aj „bozkávam“, napr. Mat. 26:48). Druhý výraz, ktorý sa v N. Zákone používa častejšie, znamená lásku ako ustálený vzťah al. postoj skôr ako cit, pokojnú, vyrovnanú, nesebeckú. Používa sa o Božej láske ku človekovi (okrem Tit. 3:4, kde je zloženina odvodená od „*fileó*“). Obidve sa používajú o láske Otca k Synovi, prvé iba raz (Ján 5:20), druhé častejšie (Ján 3:35 a inde), aj o Kristovej láske k Jeho ľudu, prvé napr. u Jána 11:3, druhé tamže v. 5 a inde. Prvý výraz je u Jána 16:27 použitý o Otcovej láske k učeníkom a o láske učeníkov ku Kristovi.

1012 Pre pojem „pasenia“ sú tu použité dve rozličné slovesá; vo vv. 15, 17 je sloveso značiace predovšetkým starostlivosť o pašu, potravu oviec, ktoré prekladám „pas“, vo v. 16 výraz, ktorý znamená skôr ochranu a vedenie; ten pre nedostatok vhodnejšieho slova tu prekladám „buď pastierom“ (je odvodené od výrazu prekladaného „pastier“ u Jána 10 a inde, povedzme teda „pastieruj“).

1013 Vl. „bol zarmútený“ v dejovom zmysle.

1014 Viď Mat. 14:25.

1015 Al. „kam si chcel“, „kam nechceš al. by si nerád“, vv. 22 obdobne.

1016 Al. „zavedie“, „dopraví“.

1017 Viď kap. 12:33; 13:2, 25, 11.

1018 Vl. „ostával, kým prichodím“, väzba „kým neprídem“ je tá istá ako u Marka 6:45, pozn. 264; porov. Luk. 19:13, kde je väzba v niektorých rukopisoch tiež tá istá, v iných trocha odlišná, no v podstate s tým istým významom.

1019 D. „čo vzhľadom na teba“, predložková väzba ako u Luk. 18:1, pozn. 1129.

1020 D. „vyšlo“.

1021 Vyjadruje domnelú vlastnosť al. charakter osoby („nie je smrteľný“, „nemôže umrieť“).

1022 Viď pozn. 1021 vyššie.

1023 Viď v. 22.

1024 Viď v. 15.

1025 D. „ktoré (Mat. 2:6, pozn. 31) keby sa“.

1026 D. „písali po jednej“.

1027 Viď Luk. 4:17.

1028 Al. „nepojal“, „žeby sa tie knihy… ani do samého sveta nevmestili“.

www.nbs.sk

SKUTKY APOŠTOLOV

Nuž som vypracoval svoje[1] prvé pojednanie[2] o všetkých veciach, ó Teofil,
čo Ježiš začal aj konať aj vyučovať, (2)až
do dňa, ktorého dal apoštolom, ktorých
si vyvolil, skrze Svätého Ducha príkazy
a[3] bol vzatý[4 5] nahor; (3)tým aj po tom,
čo trpel[6], sám seba živého predstavoval[6 7]
mnohými dôkazmi[8], po štyridsať dní sa
im ukazujúc a vraviac veci týkajúce sa
Božieho kraľovania[25]. (4)A súc s *nimi* po-
kope, dal im pokyn[9] nevzďaľovať[10] sa od
Jerúsaléma, lež vyčkávať Otcov prísľub[11],
o ktorom ste, *povedal*, počuli odo mňa[12],
(5)pretože Ján síce krstil[6] vodou, no vy
teraz nie po[13] mnohých dňoch budete po-
krstení[5] Svätým Duchom[14].

(6)Nuž oni sa ho teda zíduc sa spyto-
vali, vraviac: Pane, či v tomto čase napra-
vaš[15] Israélovi kráľovstvo? (7)I povedal
k nim: Nie vaša vec je spoznávať[16] časy
alebo obdobia, ktoré svojej vlastnej prá-
vomoci vyhradil[17] Otec, (8)ale dostanete[18]
moc Svätého Ducha, ktorý na vás príde[19],
a budete mojimi svedkami aj v Jerúsaléme
aj vo všetkom Júdsku a Samarii a až po
posledok zeme[20]. (9)A povediac tieto
veci, bol, zakiaľ oni pozerali, vyzdvih-
nutý[5] a zdola ho od ich očí vzal oblak.

(10)A ako upierali zrak[21] do neba, za-
kiaľ sa on poberal, hľa[22], stáli pri nich[7]
dvaja muži v bielom úbore, (11)ktorí aj
povedali: Muži galilejskí[23], čo stojíte,
pozerajúc do neba? Tento Ježiš, ktorý
bol od vás vzatý[4 5] nahor do neba, príde
tak, akým spôsobom ste ho spozorovali
do neba sa poberať. (12)Tu sa vrátili späť
do Jerúsaléma z[24] vrchu, ktorý sa volá
Olivnica[26]; ten je blízko Jerúsaléma, súc
vzdialený cestu *jednej* soboty[27]. (13)A keď
vošli[28], vystúpili do vrchnej miest-
nosti[29], kde sa často[30] zdržiavali, Peter
aj Ján a Jakub a Andrej, Filip a Tomáš,
Bartolomej a Matúš, Jakub Alfeov a Ši-
mon Horlivec[31] a Júdas, Jakubov *brat*.
(14)Títo všetci jednomyseľne zotrvá-
vali *v*[32] modlitbe s ženami[33] a Máriou,
Ježišovou materou, a s jeho bratmi.

(15)A v týchto dňoch povstal vprostred
bratov Peter a povedal (a bol *tam* spolu[34]
dav mien, asi stodvadsať): (16)Bratia[35],
muselo byť splnené[5] Písmo, čo Svätý
Duch Dávidovými ústami predpovedal
o Júdovi, ktorý sa tým, čo zatkli[36] Ježiša,
stal vodičom[36], (17)pretože bol zarátaný[37]
medzi nami a pripadol mu[38] podiel[39]
v tejto službe[40 41]. (18)(Nuž a ten z odmeny
neprávosti[42] nadobudol[42] pozemok; i pa-
dol strmhlav, pukol uprostred a všetky
jeho vnútornosti sa vyvalili. (19)A *to* sa
všetkým obyvateľom Jerúsaléma stalo
známym, takže onen pozemok bol ich
vlastným nárečím nazvaný[5] Akeldama,
to jest pozemok krvi.)(20)Veď v knihe
Žalmov je napísané[43]: Nech sa jeho
osadlosť stane[44] pustou a nech v nej nieto
obyvateľa, a[45]: Jeho dozorstvo[46] nech do-
stane[47] iný. (21)Je teda žiadúcne, žeby
z tých mužov, ktorí sa s nami schádzali[48]
v každý čas, *v* ktorom Pán Ježiš vchádzal[48]
a vychádzal[48 49] medzi nami[50], (22)počnúc
od Jánovho krstu až do toho dňa, v kto-
rom bol od nás vzatý[5 51] nahor, sa jeden
z týchto s nami stal svedkom jeho opäto-
vného vstania.

(23)I postavili dvoch, Jozefa, ktorý
sa volal Barsabbas, – ten bol prezvaný[5 52]
Iustus, – a Mateja; (24)a dali sa mod-
liť a povedali: Ty, *Pane, znalec sŕdc
všetkých, ukáž[53], ktorého si si vyvolil,
jedného z týchto dvoch, (25)žeby dostal[47]
podiel[39] v tejto službe[41] a apoštolstve[40],
od ktorého Júdas odpadol[54] pobrať sa
k svojmu vlastnému miestu. (26)A dali
im lósy, i padol lós na Mateja; i bol za-
počítaný[5] spoločne s jedenástimi apoš-
tolmi.

2 A keď sa vypĺňal[55] deň Päťdesiatky[56],
boli všetci spolu[57] na tom istom
mieste. (2)I zaznel[58] z neba odrazu huk[59]
celkom sťaby ženúceho sa prudkého du-
tia[60] a naplnil celý ten dom, kde sedeli.
(3)A ukázali sa im rozdeľujúce sa[61] jazyky
sťaby ohňa, i posadalo *to* na každého jed-
notlivca *z* nich. (4)A všetci boli naplnení[5]

www.biblia.sk

Svätým Duchom a začali hovoriť inými
jazykmi, ako im Duch dával vyslovovať[62]
sa.
(5)I boli v Jerúsaléme bývajúci[63] Židia,
nábožní[64] muži z[24] každého národa *z* tých,
ktoré sú pod nebom; (6)a keď o tomto po-
vstala reč[65], zišlo sa ich[66] množstvo a upa-
dlo v zmätok[67], pretože ich každý jednot-
livec začul hovoriť jeho vlastným nárečím.
(7)I žasli[68] všetci a divili sa, vraviac: Hľa,
či nie sú títo všetci, ktorí hovoria, Gali-
lejci? (8)I ako *to*, *že* my *ich* čujeme
každý naším vlastným nárečím, v ktorom
sme sa zrodili, (9)Partovia a Médovia
a Elamci a obyvatelia Mezopotamie,
Júdska aj Kappadokie, Pontu[69] a Ázie[69],
(10)Frygie aj Pamfylie, Egypta a končín
Libye v susedstve Kyrény[70], a *tu* sa zdr-
žiavajúci Rimania, Židia aj pristúpenci[70],
(11)Kréťania a Arabi – počúvame ich ja-
zykmi našimi[70] hovoriť veľké Božie veci?
(12)I žasli[68] všetci a boli plní rozpakov[71],
vraviac jeden ku druhému[72]: Čo asi toto
má znamenať[73]? (13)No iní, spoločne[74] si
robiac úštipky, vraveli: Sú naliati[75] muš-
tom[76].
(14)No Peter sa postavil s tými jede-
nástimi, pozdvihol svoj hlas a vyslovil[77] sa
k nim: Muži júdski[78] a vy všetci[79] obyvate-
lia Jerúsaléma, nech je vám známe toto
a vložte si v uši moje výroky: (15)Títo,
pravdaže, nie sú, ako sa vy domnievate,
opití, je predsa tretia hodina dňa, (16)lež
toto je to, *čo je* rečené[80 81] skrze[82] proroka
Jóéla[83]: (17)A v posledných dňoch bude,
vraví Boh, *že* zo[24] svojho Ducha vylejem
na všetko mäso, a vaši synovia a vaše
dcéry budú prorokovať a vaši mladíci
budú vídať videnia a vaši starší budú sní-
vať snami, (18)ba aj na svojich nevoľní-
kov a na svoje nevoľníčky v oných dňoch
zo[24] svojho Ducha vylejem, i budú poro-
kovať. (19)A dám v nebi hore zázraky
a na zemi dolu znamenia, krv a oheň
a opar[84] dymu; (20)slnko sa obráti[85] na
tmu a mesiac na krv skôr ako príde veľký
a slávne sa prejavujúci[86] deň Pána.
(21)A bude, *že* každý, ktokoľvek sa bude
dovolávať[87] mena[88] Pána, bude zachrá-
nený[89]. (22)Muži israélski[78], počujte tieto
slová: Ježiša, Nazareja, muža od Boha
voči vám osvedčeného[80 81 90] mocnými
činmi a zázrakmi a znameniami, ktoré
Boh skrze neho vprostred vás vykonal,
ako[91] sami viete, (23)tohto, Božím urče-
ným rozhodnutím[92] a predvídaním vyda-
ného[80], ste rukou bezzákonných pribitím
na kríž odpravili[92], (24)no Boh mu[93] dal
opäť vstať[94], zrušiac[95] bolesti[96] smrti,
keďže[97] jemu nebolo možné byť pod jej
mocou[97]. (25)Dávid predsa *vzhľadom* na
neho[98] vraví[99]: Ustavične som dopredu
hľadel *na*[100] Pána predo mnou, pretože je
po mojej pravici[101], aby som sa nezakolí-
sal[101]. (26)Pre túto príčinu sa rozveselilo[102]
moje srdce a môj jazyk zajasal, a ešte aj
moje mäso sa usídli[103] v[104] nádeji, (27)pre-
tože[105] moju dušu nezanecháš[106] v háde[107]
ani nedáš svojmu milosrdnému[108] zakú-
siť[127] skazu[109]; (28)dal si mi spoznať cesty
života, naplníš ma veselosťou pri tvojej
tvári[110]. (29)Bratia[111], nech je dovolené
k vám[112] s otvorenosťou[113] prevravieť o pra-
otcovi Dávidovi, že aj skonal aj bol po-
chovaný[5] a jeho hrobka je až do tohto dňa
medzi nami. (30)Súc teda prorokom[114]
a vediac, že sa mu Boh prísahou zavia-
zal[115] na jeho[116] trón posadiť *voľakoho*
z plodu jeho bedra, (31)prehovoril, lebo
videl[100 117] dopredu, o Kristovom opätov-
nom vstaní, že ani nebol zanechaný[106 5]
v háde[107] ani jeho mäso neuvidelo skazu[109].
(32)Tomuto Ježišovi dal Boh opäť vstať[118],
čoho svedkami sme my všetci; (33)súc
teda vyvýšený[5 119] Božou pravicou a prij-
múc[120] od Otca prísľub[11] Svätého Ducha,
vylial toto, čo vy vidíte a počúvate.
(34)Dávid predsa do nebies nevystúpil,
no sám vraví[121]: Pán môjmu Pánovi pove-
dal: Seď po mojej pravici[101], (35)kým tvo-
jich nepriateľov nepoložím *za* podnož
tvojich nôh. (36)Nech teda všetok dom
Israéla spoľahlivo vie, že jeho, toho
Ježiša, ktorého ste vy ukrižovali, Boh
spravil aj Pánom aj Kristom.
(37)A počujúc *to* boli *v* srdci hlboko
zasiahnutí[5 122] a povedali k Petrovi a ostat-
ným apoštolom: Čo máme vykonať, bra-
tia[111]? (38)A Peter k nim riekol: Dajte sa
na pokánie a každý *z* vás nech je pokrs-
tený[5 123] v[124] mene Ježiša Krista na odpus-
tenie hriechov a dostanete[120] dar Svä-
tého Ducha, (39)veď ten prísľub platí[125]
vám a vašim deťom a všetkým, ktorí *sú*

www.tlbs-slovakia.org

ďaleko[126], koľkýchkoľvek si PÁN, náš Boh,
privolá. (40)Aj mnohými inými slovami
naliehavo svedčil[128] a nabádal[129] ich, vra-
viac: Dajte sa vyslobodiť[130 131] od tohto
pokriveného[132] pokolenia[133]. (41)Nuž teda
tí, ktorí jeho slovo bezvýhradne prijali[134],
boli pokrstení[130] a v onen deň bolo pri-
dané[5] asi tritisíc duší.
(42)I zotrvávali *v*[135] náuke apoštolov a *ich*[136] spoločenstve, lámaní chleba a modlitbách; (43)a na každú dušu prišla[137] bázeň a skrze apoštolov sa dialo veľa zázrakov a znamení. (44)A všetci tí, ktorí verili, boli pohromade[138] a všetky[139] veci mali spoločné; (45)a majetky[139] a prostriedky na živobytie[140] predávali[141] a rozdeľovali ich[142] všetkým podľa *toho*, ako[143] kedy komu bolo treba[144]. (46)A denne, aj jednomyseľne zotrvávajúc[135] v CHRÁME aj doma[145] lámajúc chlieb, sa s jasotom a prostotou[146] srdca delili o stravu[147], (47)chváliac Boha a majúc priazeň u všetkého[148] ľudu[149]. A *Pán tých, ktorí mali byť ušetrení[131 150], denne pridával [ku zhromaždeniu].

3 I vystupovali[151] Peter a Ján v hodinu modlitby, *totiž* deviatu, spolu[138] do CHRÁMU[152]. (2)A bol *tam* nesený akýsi muž, od[153] útrob[153] svojej matere trvalo[154] chromý, ktorého denne kládli k tým dverám CHRÁMU, ktorým sa vraví Krásne, žeby od tých, ktorí sa dnu do CHRÁMU poberali[155], pýtal almužnu. (3)Ten, uvidiac Petra a Jána, že hodlajú vchodiť do CHRÁMU, žiadal almužnu dostať; (4)a Peter na neho[156] uprel s Jánom zrak[157] a povedal: Pozri na nás[156]. (5)Nuž on na nich sústredil pozornosť[158], očakávajúc, že od nich voľačo dostane; (6)no Peter povedal: Striebra a zlata nevlastním[159], no čo mám, to ti dávam: v mene Ježiša Krista, Nazareja, sa zdvihni a choď. (7)I schytil[160] ho za[161] pravú ruku, zdvihol ho a jeho chodidlá a členky naskutku spevneli[162], (8)i postavil sa vyskočiac a chodil, a do CHRÁMU vstúpil s nimi, chodiac a skáčuc a chváliac Boha. (9)A všetok ľud ho uvidel chodiť a chváliť Boha, (10)i rozpoznávali[163] ho, že je *to* ten, ktorý za almužnou[164] sedával pri Krásnej bráne CHRÁMU, i boli naplnení[5] hrôzou[165] a úžasom[166] nad[167] tým, čo sa mu prihodilo. (11)A zakiaľ sa on pridržal Petra a Jána, zbehol sa k nim pri stĺpovej sieni[168], ktorá sa volá Šalamúnova, všetok ľud, *i boli* zmeravení údivom[169].
(12)A Peter uvidiac *to* dal k ľudu odpoveď: Muži israélski[170], čo sa tomuto[167] divíte? Alebo čo upierate zraky[77] *k* nám[171] ako vlastnou mocou alebo pobožnosťou spôsobivším, žeby tento[172] chodil? (13)Boh Abraháma a Isáka a Jakóba, Boh našich otcov, oslávil svojho sluhu Ježiša, ktorého ste vy, pravda, vydali a odriekli ste sa[173] ho do tváre[174] Piláta, keď[175] on[176] usúdil, žeby sa mal prepustiť[177] – (14)no vy ste sa Svätého a Spravodlivého odriekli[173] a vyprosili ste si, žeby sa vám vyhovelo vrahom[170 178], (15)no Pôvodcu[179] života ste zabili, ale Boh ho[180] vzkriesil spomedzi mŕtvych a svedkami toho sme my; (16)a vo viere[181] v jeho meno[182] upevnilo[162] jeho meno tohto, ktorého badáte[183] a poznáte, a viera, *viera*[184] skrze neho, mu v prítomnosti vás všetkých dala toto plné zdravie. (17)A teraz, bratia: viem, že ste *to* spáchali[185] z[186] neznalosti, priam *tak* ako aj vaši vládcovia, (18)no Boh takto splnil, čo bol vopred zvestoval skrze ústa všetkých prorokov, že jeho KRISTUS bude trpieť[187]. (19)Dajte sa teda na pokánie a obráťte sa k *nemu* za účelom vytretia vašich hriechov[188], aby potom[189] od tváre PÁNA prišli doby osvieženia[190] (20)a *aby* vyslal Ježiša Krista, vám vopred ustanoveného[191]; (21)toho, pravda, až do časov nápravy[192] všetkých vecí, o ktorých Boh hovoril[193] skrze ústa svojich svätých odvekých[193] prorokov, muselo prijať[194] nebo. (22)Nuž, Mojžiš povedal[195]: PÁN, váš Boh, dá pre vás[196] spomedzi vašich bratov povstať[197] prorokovi, ako mne; jemu budete načúvať vo všetkom, čokoľvek[198] k vám prehovorí, (23)a bude, *že* každá duša, ktorákoľvek[199] oného proroka neposlúchne, bude spomedzi ľudu vyhubená[5]. (24)A vlastne[200] tieto dni zvestovali aj všetci proroci od Samúéla a tých, ktorí po *ňom* nasledovali, koľkí hovorili[201]. (25)Synovia prorokov a zmluvy[202], – ktorú si Boh zriadil[203] voči našim otcom[204], vraviac k Abrahámovi[205]: A v tvojom semene príde požehnanie na[206] všetky rodiny zeme, – ste vy; (26)dajúc povstať[197] svojmu sluhovi, vyslal ho Boh najprv k vám, žeby

www.nbs.sk/biblia.sk

vás žehnal[207] v odvracaní[208] každého *z vás*
od vašich špatností.
4 A zakiaľ oni hovorili k ľudu, prišli na
nich[209] kňazi a dôstojník CHRÁMU[210]
a sadúkeji; (2)bolo im nanajvýš nepríjemné[211], že oni vyučovali ľud a v Ježišovi
zvestovali opätovné vstanie, *vstanie*[212]
spomedzi mŕtvych. (3)I položili na nich
ruky a do zajtra *ich* vsadili do šaťlavy[213],
lebo už bol večer.

(4)No *z* tých, ktorí to slovo počuli,
mnohí uverili a počet mužov bol rozmnožený [asi] na[214] päťtisíc.

(5)A v[215] zajtrajší *deň* sa stalo, že sa
v Jerúsaléme zišli[216] ich vládcovia[217]
a starší a pismári, (6)aj Annas, veľkňaz,
a Kaiafas a Ján a Alexander a koľkí boli
z veľkňazského rodu; (7)i postavili ich
vprostred a prezvedali sa: V[218] akej moci
alebo v[218] akom mene ste to vy vykonali? (8)Tu Peter, súc naplnený[5] Svätým
Duchom k nim povedal: Vládcovia[217] ľudu
a starší [Israéla], (9)ak sme my dnes vyšetrovaní[219] na základe dobrodenia nemocnému človekovi[220], akože[221] sa mu[222]
pomohlo[223], (10)nech je známe vám
všetkým a všetkému ľudu Israéla, že tento
tu stojí[224] pred vami zdravý v[218] mene
Ježiša Krista, Nazareja, ktorého vy ste
ukrižovali, ktorého Boh vzkriesil spomedzi mŕtvych – v[218] tomto! (11)Toto[225] je ten
kameň, ktorý bol znevážený[5] od vás budovateľov, ktorý sa stal hlavou[226] nárožia[226],
a v žiadnom druhom pomoci[223 227] nieto,
(12)lebo ani nieto iného[228] mena pod nebom, daného[80] medzi ľuďmi, v[218] ktorom
by sa nám malo[229] pomôcť[223 227].

(13)No *oni*, pozorujúc Petrovu a Jánovu smelosť[230] a povšimnúc si[231], že sú *to*
ľudia nevzdelaní[232] a neučení[233], sa divili;
i rozpoznávali[163] ich, že bývali s Ježišom,
(14)a vidiac s nimi stáť toho človeka,
toho uzdraveného, nemali čo povedať
proti *nim*[234]: (15)no naručili im odísť
von *z* rady[235] a rokovali[236] medzi sebou[237],
(16)vraviac: Čo týmto ľuďom spravíme?
Áno, že sa skrze nich udalo znateľné[238]
znamenie, *je* síce všetkým obyvateľom
Jerúsaléma zrejmé[239] a poprieť *to* nemôžeme, (17)ale aby sa *to* medzi ľud ešte
väčšmi nerozniesol[240], pohrozme im
prísne[241], žeby už *k* žiadnemu človekovi
v[242] tomto mene nehovorili. (18)I povolali ich a nakázali [im] vonkoncom[243] sa
v[242] Ježišovom mene neozývať ani nevyučovať. (19)No Peter s Jánom[244] k nim
v odvetu povedali: Posúďte, či je pred
Bohom spravodlivé načúvať skôr[245] vám
ako Bohu[246] – (20)my predsa nemôžeme
nehovoriť tie veci, ktoré sme uvideli
a počuli. (21)Nuž oni im ďalej[247] pohrozili, a neprichodiac na nič, ako by si ich
mohli potrestať[248], ich vzhľadom na[249] ľud
prepustili, pretože pre to[250], čo sa udalo,
všetci oslavovali Boha, (22)lebo tomu
človekovi, na ktorom sa udalo toto znamenie vyliečenia, bolo viac *ako* štyridsať
rokov.

(23)A súc prepustení[5], prišli k svojim
vlastným a dali im vedieť[251], koľké veci
k nim veľkňazi a starší povedali; (24)a oni
počujúc *to* pozdvihli jednomyseľne hlas
k Bohu a povedali: Panovník[252], ty *si* ten[253]
Boh, ktorý vytvoril[254] nebo aj zem aj more
aj všetko, čo *je* v nich, (25)ktorý[253] skrze
ústa Dávida, svojho sluhu, povedal[255]:
Načo[256] sa národy spurne rozsoptili[257]
a kmene ľudí[258] navymýšľali[259] daromné[260]
veci? (26)Dostavili sa králi zeme a vládcovia[261] sa spolu[261] zišli[262] proti PÁNOVI
a proti jeho Pomazanému[263] – (27)áno,
popravde[264] sa v tomto meste na tvojho
svätého sluhu Ježiša[265], ktorého si pomazal, zišli[262] aj Héródes aj Pontius Pilát
s národmi aj kmeňmi ľudu[258] Israéla
(28)vykonať, koľké veci tvoja ruka a tvoje
rozhodnutie[266] predurčilo, žeby sa stali.
(29)A teraz, *Pane, pozri na ich hrozby
a daj svojim nevoľníkom so všetkou smelosťou[267] hovoriť tvoje slovo (30)za vystierania tvojej ruky na liečenie a žeby sa
skrze meno tvojho svätého sluhu Ježiša
diali znamenia a zázraky.

(31)A keď sa oni pomodlili[268], otriaslo
sa[269] to miesto, na ktorom boli zídení[262 270],
i boli všetci[79] naplnení[5] Svätým Duchom
a hovorili so smelosťou[267] Božie slovo.

(32)A to množstvo tých, ktorí uverili,
malo jedno srdce a dušu[271] a ani jeden nevravel, že voľačo *z* toho, čo mu náleží, je
jeho vlastné, lež všetky[79] veci im boli spoločné. (33)A apoštoli veľkou mocou podávali[272] svedectvo o opätovnom vstaní[273]
Pána Ježiša, i bola na nich všetkých veľká

www.biblia.sk

milosť, (34)lebo medzi nimi ani nikto
nebol[274] v nedostatku, lebo koľkí boli[274]
vlastníkmi pozemkov alebo domov, pre-
dávali[275] *ich* a ceny tých predávaných[275]
vecí prinášali (35)a kládli k nohám apoš-
tolov; i rozdávalo sa každému podľa *toho*,
ako[276] komu kedy bolo treba[276].

(36)A Jozef, ktorý bol od apoštolov pre-
zvaný[277] Barnabas (to je v preklade[278] Syn
útechy[279]), Leviovec, rodom Kyperčan,
(37)predal[275] pole, ktoré mu náležalo[280],
a peniaze[281] priniesol a položil k nohám
apoštolov.

5 No akýsi muž, menom Ananias, so
Sapfírou, svojou ženou, predal[275]
majetok[282] (2)a z[24] jeho ceny si kradmo
ubral[283], čo vedela spolu[284] aj [jeho] žena;
i priniesol a k nohám apoštolov položil
akúsi časť. (3)No Peter povedal: Ananias,
prečo tvoje srdce naplnil Satan, žeby si sa
pokúsil oluhať[285] Svätého Ducha a kradmo
si ubral[283] z[24] ceny toho pozemku? (4)Či
nie *je tak*, *že* ostávajúc[286], ostával tebe,
a súc predaný[275 277], bol[274] v právomoci
tvojej[287]? Čo[288] *to*, že si si tento skutok[289]
v svojom srdci uložil? Zaluhal si nie ľuďom, lež Bohu. (5)A Ananias, počúvajúc
tieto slová, padol a vypustil dušu, a na
všetkých, ktorí [toto] počúvali, prišla[290]
veľká bázeň. (6)I vstali mladší *muži*, za-
balili[291] ho, vyniesli a pochovali.

(7)I nastal odstup[292] asi troch hodín
a vstúpila jeho žena, nevediac, čo sa
stalo, (8)a Peter jej odvetil: Povedz mi,
či ste ten pozemok dali[293] za toľko? A ona
riekla: Áno, za toľko. (9)A Peter k nej po-
vedal: Čo[288] *to*, že *medzi* vami[294] bolo do-
hodnuté[277] vyskúšať[295] Ducha PÁNA? Hľa,
nohy tých, ktorí pochovali tvojho muža,
sú pri dverách, i vynesú ťa. (10)I padla
naskutku k jeho nohám a vypustila dušu,
a tí mladíci ju vstúpiac našli mŕtvu[296]; i vy-
niesli *ju* a pochovali vedľa jej muža.

(11)I prišla[290] na celé zhromaždenie
aj na všetkých, ktorí tieto veci počú-
vali, veľká bázeň; (12)a rukami apoštolov sa medzi ľudom dialo veľa znamení
a zázrakov (a všetci bývali jednomy-
seľne v Šalamúnovej stĺpovej sieni[168],
(13)a *z* ostatných sa nikto neodvažoval
k nim sa pripájať[297], no ľud ich vyvyšo-
val[297] (14)a Pánovi boli pridávaní[298] tým
viacerí veriaci, zástupy[299] mužov aj žien),
(15)takže po uliciach vynášali a na lôž-
kach a nosidlách kládli nemocných, aby,
keď Peter pôjde, voľaktorého[300] *z* nich čo
aj *len* zatônila jeho tôňa. (16)A do Jerú-
saléma sa schádzal aj zástup[299] *z* miest
koldokola a nosili nemocných a obťažo-
vaných[301] od nečistých duchov; tí boli na-
pospol[302] uzdravovaní[303].

(17)I povstal veľkňaz a všetci tí s ním –
to bola strana[304] sadúkejov – a boli na-
plnení[5] žiarlivosťou[305]; (18)i položili na
apoštolov ruky a vsadili ich do obecnej
šatľavy[306]. (19)No za noci dvere[307] toho
väzenia otvoril anjel PÁNA, a vyvedúc ich,
povedal: (20)Poberajte sa, i postavte sa
a v CHRÁME ľudu hovorte všetky výroky
tohto života. (21)A počujúc *to* vstúpili
okolo svitania do CHRÁMU a vyučovali.
A dostaviac sa veľkňaz a tí s ním, zvolali
radu[308] a všetok kmeťovský zbor synov
Israéla a poslali do väznice, žeby oni
boli privedení[5]; (22)a zriadenci ich, do-
staviac sa *tam*, vo väzení nenašli, i vrá-
tili sa zasa a dali vedieť[308], (23)vraviac:
Zistili sme, že väznica je vo všetkej bez-
pečnosti[309] zamknutá[80] a strážni stoja pri
dverách[307], no otvoriac nenašli sme dnu
nikoho. (24)A ako počuli tieto slová, boli
aj kňaz[310] aj dôstojník CHRÁMU[311] aj veľ-
kňazi vzhľadom na ne plní rozpakov[311], čo
z toho asi povstane. (25)I prišiel[312] ktosi
a dal im vedieť[308]: Hľa, tí muži, ktorých
ste vsadili do väzenia, sú v CHRÁME, sto-
jac a vyučujúc[313] ľud. (26)Tu dôstojník[311]
s tými zriadencami odišiel a priviedol
ich, nie násilím, lebo sa báli ľudu, žeby
neboli ukameňovaní[5]; (27)a privedúc ich,
postavili *ich* v rade[308] a veľkňaz sa ich spý-
tal[314], (28)vraviac: Prísne[315] sme vám na-
kázali v[242] tomto mene nevyučovať, a hľa,
naplnili ste svojou náukou Jerúsalém
a zamýšľate krv tohto človeka uvaliť na
nás. (29)No Peter a apoštoli v odvetu
povedali: Poslušnosť načim preukazovať
skôr[316] Bohu ako ľuďom. (30)Boh našich
otcov vzkriesil Ježiša, ktorého vy ste po-
vesením na drevo zmárnili[317] – (31)toho
Boh *ako* Vodcu[318] a Záchrancu[319] svojou
pravicou vyvýšil[320], žeby Israélovi dal po-
kánie a odpustenie hriechov, (32)a [jeho]
svedkami týchto vecí[321] sme my a tiež

www.nicosfatk.sk

Svätý Duch, ktorého Boh dal tým, čo mu
preukazujú poslušnosť[322]. (33)No oni boli
počujúc *to* zožieraní zlosťou[323] a zamýšľali
ich odpraviť[324]. (34)No v rade[308] ktosi po-
vstal, farisej menom Gamaliél, učiteľ zá-
kona ctený všetkým ľudom, a naručil tých
ľudí nakrátko vystrčiť[325] von; (35)i pove-
dal k nim: Muži israélski[326], dávajte pri
týchto ľuďoch sami na seba pozor[327], čo
hodláte podnikať[328]. (36)Veď pred týmito
dňami povstal Teudas, vraviac sám o sebe,
že kýmsi je, a pripojili sa[329] k nemu muži
v počte asi štyristo[330], a ten bol odpra-
vený[5 324] a všetci, koľkí ho poslúchali[331], sa
rozpadli[332] a vyšli navnivoč. (37)Po tomto
v dňoch súpisu povstal Júdas, Galilejec,
a stiahol[333] za sebou [hodne] ľud[u];
zahynul aj tamten a všetci, koľkí ho po-
slúchaliI, boli rozprášení[334]. (38)A teraz
vám vravím: odstúpte od týchto ľudí a ne-
chajte ich, pretože ak by pochodila[335 336]
táto myšlienka[337] alebo táto činnosť[338]
z[339] ľudí, zrúti sa[340], (39)no ak pochodí[335]
z[339] Boha, nebudete ich[341] môcť potrieť[340] –
aby sa nebodaj[342] ešte[343] neukázalo, že sa
priečite[344] s Bohom. (40)I dali si od neho
povedať[345] a apoštolov si privolali, zbili
a nakázali *im* nehovoriť v[242] Ježišovom
mene, i prepustili ich. (41)Tak sa teda
oni poberali z[346] rady[201], radujúc sa, že
boli uznaní[347] za hodných zneuctenia pre
to meno. (42)A každý deň v CHRÁME aj po
domoch neprestávali vyučovať a hlásať
blahú zvesť, že Ježiš *je* KRISTUS.

6 No v týchto dňoch, keď učeníkov
pribúdalo, nastalo hundranie hel-
lénistov proti Hebrejom[348], pretože ich
vdovy boli[349] pri každodennej obsluhe[350]
prehliadané[351]. (2)I privolali si tí dva-
násti zástup[299] učeníkov a povedali: Nie
je vhodné[352], žeby sme my opustili Božie
slovo a obsluhovali[350] stoly; (3)obzrite sa
teda, bratia, po siedmich osvedčených
mužoch spomedzi vás, plných [Svä-
tého] Ducha a múdrosti, ktorých na túto
úlohu[353] ustanovíme, (4)a my sa budeme
naďalej venovať[354] modlitbe a obsluhe[350]
slovom[355]. (5)A tá reč sa všetkému zá-
stupu[299 356] zvidela[352]; i vyvolili si Štefana,
muža plného viery a Svätého Ducha,
a Filipa a Prochora a Nikanora a Timóna
a Parmenu a Mikuláša, pristúpenca[357]
z Antiochie[358]; (6)tých postavili pred apo-
štolov a *oni* sa pomodlili a položili na
nich ruky. (7)A Božie slovo sa vzmáhalo
a počet učeníkov v Jerúsaléme nesmierne
vzrastal; viery poslušným sa stával[359] aj
početný dav kňazov.

(8)A Štefan, plný milosti a moci, konal
medzi ľudom zázraky a veľké[360] znamenia.

(9)I povstali podaktorí *z* tých zo syna-
gogy, ktorej sa vraví *synagoga* Prepusten-
cov[361] a[362] Kyrénčanov[363] a Alexandrijcov
a tých z[24] Kilikie a Ázie[364] a *so* Štefanom sa
preli[365], (10)i nevládali odolať[366] múdrosti
a Duchu, ktorým[367] hovoril. (11)Tu pod-
strčili mužov, ktorí vraveli: Začuli sme
ho hovoriť rúhavé výroky o[368] Mojžišovi
a Bohu. (12)A pobúrili[369] ľud a starších
a pismárov, i prihnali sa[370], schvátili ho[371]
a zaviedli do rady[235]; (13)postavili aj lži-
vých svedkov, vraviacich: Tento človek
neprestáva hovoriť výroky proti svätému
miestu a zákonu, (14)veď sme ho začuli
vravieť: tento Ježiš, Nazarej, toto miesto
vyvráti a zmení obyčaje, ktoré nám vy-
dal[372] Mojžiš. (15)A všetci[79], ktorí v rade[235]
sedeli, uprúc na neho zrak[373], uvideli jeho
tvár sťaby tvár anjela.

7 A veľkňaz povedal: Nuž, či *sa* tie veci
majú takto? (2)A on riekol: Bratia[373]
a otcovia, počujte: Nášmu otcovi Abra-
hámovi, keď bol v Mesopotamii, skôr
ako sa usídlil v Charane, sa ukázal Boh
slávy (3)a povedal k nemu[374]: Vyjdi zo
svojej zeme a zo svojho príbuzenstva
a poď[375] do tej zeme, ktorú[376] ti ukážem.
(4)Tu zo zeme Chaldejov vyšiel a usídlil
sa v Charane, a odtadiaľ ho potom, čo
jeho otec umrel, presťahoval do zeme
tejto, v ktorej teraz bývate vy. (5)I nedal
mu v nej dedičstva, ani kam by nohu po-
stavil[377], a prisľúbil ju dať do držby jemu
a jeho semenu po ňom; pritom on dieťa
nemal. (6)A Boh prehovoril takto[378]: Jeho
semeno bude návštevníkom[379] v cudzej[380]
zemi, i zotročia ho a štyristo rokov *s ním*
budú zle zaobchodiť[381]; (7)a ten národ,
ktorému[376] budú otročiť, budem súdiť ja,
povedal Boh, a po týchto veciach vyjdú
a na tomto mieste mi budú konať svätú
službu[382]. (8)I dal mu zmluvu[382] obriezky;
a tak splodil Isáka a ôsmeho dňa ho ob-
rezal, a Isák Jakóba a Jakób dvanástich

www.nrsvbible.com

praotcov. (9)A praotcovia, zažiarliac[383] *na*
Jozefa, *ho* odpredali[384] do Egypta; *ale* Boh
bol s ním (10)a vytrhol si[385] ho zo všetkých
jeho tiesní[386] a dal mu priazeň[387] a múdrosť pred faraónom, kráľom Egypta, a *ten*
ho ustanovil *za* najvyššieho pána[388] nad
Egyptom a celým svojím domom. (11)No
na celú egyptskú zem[389] aj Kanaan prišiel
hlad a veľká tieseň[386] a naši otcovia nenachodili potravín[390]. (12)No Jakób, počujúc, že v Egypte obilie je, najprv vypravil[391]
našich otcov, (13)a na druhý *raz* sa dal[392]
Jozef svojim bratom spoznať a Jozefov
rod sa faraónovi vyjavil[393]. (14)A Jozef si
svojho otca a všetko [svoje] príbuzenstvo v *počte* sedemdesiatpäť[394] duší[395] dal
privolať[396] *k sebe*[397]; (15)i zostúpil Jakób
do Egypta a skonal on aj naši otcovia,
(16)a boli prenesení[398 5] do Sychema a uložení[5] v hrobke, ktorú si zakúpil Abrahám
za cenu striebra[399] od synov Emmóra, *otca*
Sychema. (17)No podľa *toho*, ako sa blížil
čas prísľubu[400], ktorým sa Boh zaviazal[401]
Abrahámovi, vzmáhal[402] sa a množil[402] ľud
v Egypte (18)dotiaľ, kým nad Egyptom
nepovstal iný[403] kráľ, ktorý Jozefa neznal.
(19)Ten chytrácky zakročil[404] proti nášmu
rodu a zaobchodil[402] s otcami zle[405], dávajúc ich novorodencov[406] vysadzovať[407 408],
aby[409] neostávali nažive. (20)V tej dobe
sa zrodil[410] Mojžiš a bol neobyčajne pôvabný[411]; ten bol *po*[412] tri mesiace odchovávaný[402 413] v otcovom dome, (21)a keď bol
vysadený[407], ujala sa ho faraónova dcéra
a odchovala[413] si ho *za* syna pre seba[414].
(22)I bol Mojžiš vycvičený[415] *vo* všetkej
múdrosti Egypťanov a bol mocný v svojich slovách aj činoch. (23)A ako sa mu napĺňal čas štyridsiatich rokov[416], vystúpilo[417] na jeho srdce podívať sa na[418] svojich bratov, synov Israéla, (24)a uvidiac
ktoréhosi, že sa mu[419] krivdilo[420], zastal
sa[421] *ho*, i skolil[422] toho Egypťana a *tak*
za toho utláčaného[423] vykonal pomstu;
(25)to sa nazdával, že jeho bratia chápu,
že im Boh jeho rukou dáva[424] vyslobodenie[425], no oni nepochopili. (26)A deň
nato sa im ukázal, keď sa bili[426], i nabádal[427] ich k pokoju a povedal: [Vy] ste
bratia[428], načo[256] si navzájom krivdíte[420]?
(27)No ten, ktorý blízkemu[429] krivdil[420],
ho *od* seba odstrčil a povedal: Kto ťa nad
nami ustanovil *za* vládcu a rozsudzovateľa[430]? (28)Či ma ty chceš tak odpraviť[430],
ako[431] si včera odpravil[430] toho Egypťana?
(29)A na tú reč[432] Mojžiš zutekal a stal sa
návštevníkom[405] v zemi Madiame, kde
splodil dvoch synov. (30)A keď bolo vyplnených štyridsať rokov, ukázal sa mu
v pustine *u* vrchu Sinaja anjel v plameni
ohňa ostružiny[433]. (31)A Mojžiš uzrúc *to*
sa podivil tomuto videniu[434], a keď pristupoval preskúmať[435] *to*, zaznel[436] hlas
Pána[437]: (32)Ja *som* Boh tvojich otcov,
Boh Abraháma a Isáka a Jakóba. A Mojžiš, ostanúc rozochvený, sa neodvažoval
preskúmať[435] *to*. (33)A Pán mu povedal:
Uvoľni opánku svojich nôh, lebo miesto,
na ktorom stojíš, je svätá zem. (34)Zreteľne[438] som uvidel zlé zaobchodenie
s mojím ľudom[439], ktorý *je* v Egypte, a začul ich vzdychanie[440], i zostúpil som vytrhnúť si[441] ich. A teraz poď[442], vyšlem ťa
do Egypta, – (35)tohto Mojžiša, ktorého
sa odriekli[443], keď povedali: kto ťa ustanovil *za* vládcu a rozsudzovateľa[444], toho Boh
ako vládcu a osloboditeľa[445] vyslal s rukou
anjela, ktorý sa mu ukázal v tej ostružine[446]. (36)Tento ich vyviedol[447] a konal
zázraky a znamenia v egyptskej zemi[448]
a v Červenom mori a *po*[449] štyridsať rokov
v pustine. (37)Toto[225] je ten Mojžiš, ktorý
synom Israéla povedal[450]: Boh dá pre
vás[450] spomedzi vašich bratov povstať[450]
prorokovi, ako mne[, jemu budete načúvať]; (38)toto[225] je ten, čo sa ocitol
v zhromaždení v pustine s anjelom, ktorý
k nemu hovoril na vrchu Sinaji, a *s* našimi
otcami; ktorý prijal živé výpovede[451], žeby
nám *ich* dal; (39)ktorého sa naši otcovia
nechceli[452] stať poslušnými, lež *ho od* seba
odstrčili a v svojich srdciach sa vrátili[453]
do Egypta, (40)keď Áronovi povedali[454]:
Urob nám bohov, ktorí sa budú poberať
pred nami, lebo tento Mojžiš, ktorý nás
vyviedol[447] z egyptskej zeme[448] – nevieme,
čo sa mu stalo. (41)A v oných dňoch urobili teľa a tej modle vyviedli[447 455] obete
a veselili sa[456] vo výtvoroch[457] svojich rúk.
(42)No Boh sa odvrátil[453] a dopustil, žeby
oni uctievali[458] vojská neba podľa *toho*,
ako je napísané v knihe prorokov[459]: Či
ste mi v pustine *po*[449] štyridsať rokov
prinášali žertvy[460] a obete, dom Israéla?

www.prostatikum

(43)Ba[461] – brali ste so sebou stan[462] Molocha a hviezdu [vášho] boha Remfana,
vyobrazenia, ktoré ste urobili, žeby ste
sa im klaňali; i presťahujem vás za Babylón[463]. (44)Naši otcovia mali v pustine
stan[462] svedectva podľa *toho*, ako si ho
ten, ktorý hovoril *k* Mojžišovi, rozkázal urobiť podľa vzoru[464], ktorý uvidel;
(45)ten naši otcovia aj prevzali[465] a s Jósuom[466] pri zaberaní[467] *zeme* národov,
ktoré Boh od tváre našich otcov vypudil[468], *tam* vniesli[469] až do dní Dávida.
(46)Ten pred Bohom došiel priazne[470]
a vyprosil[471] si, žeby smel Bohu Jakóba
zaopatriť[472] stánok[462 473]; (47)no dom mu
zbudoval Šalamún. (48)Ale Najvyšší[474]
vo veciach rukami urobených nesídli,
podľa *toho*, ako vraví prorok[475]: (49)Nebo
je mi trónom a zem podnožou mojich
nôh – aký mi zbudujete dom, vraví Pán,
alebo ktoré *je* miesto môjho odpočinku?
(50)Či všetky tieto veci neurobila moja
ruka? (51)Tvrdošijní a *v* srdci i ušiach
neobrezaní, vy sa stále vrháte proti[476]
Svätému Duchu, ako vaši otcovia, *tak* aj
vy. (52)Ktorého *z* prorokov vaši otcovia
neprenasledovali[471]? A pozabíjali[471] tých,
čo vopred prinášali[477] zvesť[478] o príchode
Spravodlivého, ktorého ste sa vy teraz
stali zradcami a vrahmi – (53)*vy*, ktorí[479]
ste ako[507] nariadenia *skrze* anjelov[508] dostali zákon a nezachovali *ho*.

(54)A počúvajúc tieto veci, boli *v* svojich srdciach zožieraní zlosťou[480] a cerili[481] na neho[482] zuby; (55)no *on*, súc[483]
plný Svätého Ducha, uvidel, uprúc zrak[484]
do neba, Božiu slávu a Ježiša, ako stojí
po Božej pravici[485]; (56)i povedal: Hľa,
pozorujem[486] nebesá otvorené a Syna
človeka, ako po Božej pravici[485] stojí.
(57)I vykríkli[487] silným hlasom, zovreli[488]
svoje uši a jednomyseľne sa na neho zosypali[489]; (58)i vystrčili *ho* von *z* mesta
a kameňovali. A svedkovia[490] si svoje šatstvo poodkladali k nohám mladého muža
zvaného Saul (59)a kameňovali Štefana,
modliaceho sa[491] a vraviaceho: Pane
Ježišu, prijmi môjho ducha. (60)I pokľakol a zvolal silným hlasom: Pane, nezaratúvaj[492] im tento hriech! A povediac toto,
8 zosnul; (8:1)a Saul jeho odpravenie[493]
schvaľoval[494].

I doľahlo[495] v onen deň na zhromaždenie[482], ktoré *bolo* v Jerúsaléme, veľké
prenasledovanie a všetci okrem apoštolov boli roztrúsení[496 5] po krajoch Júdska
a Samarie. (2)A Štefana nábožní[64] muži
spolu odniesli[497] a dali sa nad ním veľmi
bedovať[498]. (3)No Saul kynožil[499] zhromaždenie, vnikajúc do jedného domu za
druhým[500], a mužov i ženy odvliekajúc
odovzdával do väzenia.

(4)Nuž teda tí, ktorí boli roztrúsení[496 5],
sa porozchádzali[501] a v blahej zvesti hlásali
slovo. (5)A Filip zišiel do *jedného* mesta
Samarie a kázal im Krista; (6)a davy tým
veciam od Filipa hovoreným jednomyseľne venovali pozornosť, keď počúvali
a videli[502] znamenia, ktoré konal, (7)lebo
z mnohých, ktorí mali nečistých duchov,
oni vychádzali, silným hlasom volajúc,
a mnohí ochrnutím postihnutí[80] a chromí
boli pouzdravovaní[5]. (8)I nastala v tom
meste veľká[503] radosť.

(9)No v tom meste od skorších čias býval[504] akýsi muž menom Šimon, zaoberajúci sa kúzlami[505] a všetok národ Samarie
uvádzajúci v úžas[506], vraviac sám o sebe,
že je kýmsi veľkým. (10)Tomu všetci, od
malého po veľkého, venovali pozornosť
a vraveli: Toto[225] je tá Božia moc, ktorá sa
volá veľká; (11)a pozornosť mu venovali
preto, že ich za značný čas bol uviedol
v úžas[509] svojimi kúzlami[510]. (12)No keď
uverili Filipovi, hlásajúcemu blahú zvesť
o Božom kraľovaní[511] a mene Ježiša Krista,
dávali sa muži aj ženy krstiť[511]; (13)i uveril
aj sám Šimon, a súc pokrstený[511], zotrvával pri Filipovi a žasol[509], pozorujúc znamenia aj veľké mocné činy, ktoré sa diali.
(14)A apoštoli, ktorí *boli* v Jerúsaléme,
počujúc, že Samaria prijala Božie slovo,
k nim vyslali Petra a Jána, (15)a tí[512] zostúpili a za nich[513] sa modlili[514] tak, aby[515]
dostali[516] Svätého Ducha, (16)lebo na nikoho *z* nich ešte nebol padol[517], lež ostávali[518] len *ako* pokrstení v[519] meno Pána
Ježiša. (17)Tu na nich kládli ruky, i dostávali[516] Svätého Ducha. (18)No Šimon, uvidiac, že sa [Svätý] Duch dáva kladením
rúk apoštolov, im priniesol peniaze[520],
(19)vraviac: Dajte aj mne túto právomoc, aby Svätého Ducha dostával[516], na
kohokoľvek by som položil ruky. (20)No

www.biblia.sk

Peter k nemu povedal: Tvoje striebro[521]
nech je s tebou na záhubu, pretože si
sa nazdal, že Boží dar možno získať[522]
za peniaze[520 523]. (21)V tejto veci nemáš
účasti[524] ani podielu[525], lebo tvoje srdce
nie je pred Bohom úprimné[526]; (22)daj sa
teda z[24] tejto svojej špatnosti na pokánie
a pros[514] Pána, či[527] sa ti vôbec[528] ten nápad[529] tvojho srdca odpustí, (23)lebo vidím, že si v žlči[530] horkosti a zväzku[531] nespravodlivosti[532]. (24)A Šimon v odvetu
povedal: Proste vy u Pána[533] za mňa[513] tak,
aby[515] na mňa neprišlo[534] nič *z* tých vecí,
ktoré ste riekli.

(25)Nuž teda oni, dosvedčiac[534] a prehovoriac slovo *Pána, sa vracali späť do
Jerúsaléma, hlásajúc blahú zvesť mnohým dedinám Samaritánov.

(26)No k Filipovi prehovoril anjel
PÁNA, vraviac: Vstaň a poberaj sa južným
smerom[535] na tú cestu, ktorá od Jerúsaléma zostupuje ku Gáze[536]; tá[537] je pustá.
(27)I vstal a pobral sa, a hľa, *jeden*
Étiop[538 539], komorník[540] majúci moc
u[541] kandaky[542], kráľovnej Étiopov[538], ktorý
bol nad všetkým jej korunným pokladom,
ktorý bol prišiel do Jerúsaléma klaňať
sa[543], (28)i vracal sa späť a sedel na svojom voze a čítal proroka Isaiáša.
(29)A Duch Filipovi povedal: Pristúp
a pripoj sa[544] *k* tomuto vozu. (30)A Filip
pribehnúc ho začul čítať proroka Isaiáša;
i povedal: Či aspoň vieš[545], čo čítaš?
(31)A on povedal: Akože by som mohol,
iba ak by ma voľakto povodil[546]? A ponúkol[547] Filipa, žeby vystúpil[548] a usadol
s ním. (32)A ten oddiel[549] Písma, ktorý čítal, bol tento[550]: Bol odvedený[5] na zabitie[551] ako ovca; a tak netvára svoje ústa
ako baránok[552], bezhlasý v prítomnosti
toho, kto ho strihá. (33)V jeho ponížení
bolo jeho právo[553] odstránené[5 554], i kto vyrozpráva jeho pokolenie[133]? Veď sa jeho
život odstráňuje[554] zo[24] zeme. (34)A ten
komorník[444] Filipovi v odvetu povedal:
Prosím ťa, o kom prorok toto vraví? Sám
o sebe či o voľakom inom[403]? (35)A Filip
otvoril svoje ústa, a počnúc od tohto
Písma, mu oznámil blahú zvesť o Ježišovi[555]. (36)A ako sa cestou poberali, prišli k akejsi vode, a komorník[444] rečie: Hľa,
voda; čo mi bráni byť pokrstený[5 556]?
[557](38)I naručil, žeby sa voz zastavil,
a obidvaja do tej vody zostúpili, aj Filip aj
komorník[444], a pokrstil ho. (39)A keď
z tej vody vystúpili[548], uchvátil Filipa
Duch *Pána a komorník[444] ho už neuvidel, lebo sa radostne poberal svojou cestou. (40)A Filip sa našiel[558] v Azóte a prechodiac hlásal všetkým mestám blahú
zvesť, kým prišiel do Césarey.

9 No Saul stále proti[559] učeníkom Pána
soptil vyhrážaním a vraždením[560],
i prišiel k veľkňazovi a (2)vypýtal si od
neho listy k synagogám do Damasku
tak, aby[515], ak zistí[558] voľaktorých, kto sú
tej Cesty[561], aj mužov aj ženy, *ich* mohol
poviazaných priviesť[562] do Jerúsaléma.
(3)No zakiaľ sa poberal, stalo sa, že sa
blížil *k* Damasku, i blyslo[563] vôkol neho[564]
znenazdania svetlo z neba, (4)i padol
na zem a počul hlas, vraviaci mu: Saúl,
Saúl, čo ma prenasleduješ? (5)I povedal: Kto si, Pane? A on [povedal]: Ja
som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ;
[557](6)ale vstaň a vojdi do mesta a bude ti
hovorené[5], čo máš konať. (7)No tí muži,
ktorí s ním cestovali, stáli zanemení, čujúc síce zvuk[565], no nebadajúc[566] nikoho.
(8)A Saul sa zo[24] zeme zdvihol, no majúc
oči otvorené[575], nikoho nevidel; i viedli ho
za ruku a voviedli do Damasku, (9)a tri
dni bol nevidomý a nič nejedol[567] ani nepil[567]. (10)A v Damasku bol akýsi učeník
menom Ananias, a k nemu Pán vo videní
povedal: Ananias. A on povedal: Hľa, ja[568],
Pane. (11)A Pán k nemu: Vstaň a pober sa
do ulice[569], ktorá sa volá Priama, a v dome
Júdu pohľadaj Tarsana[570] menom Saul[571],
lebo hľa, modlí sa (12)a vo videní uzrel
muža menom Ananias vojsť a položiť na
neho ruku tak, aby[560] prezrel. (13)A Ananias odvetil: Pane, o tomto mužovi som
od mnohých počul, koľké zlá vykonal
tvojim svätým v Jerúsaléme, (14)a tu má
od veľkňazov právomoc poviazať všetkých, ktorí sa dovolávajú tvojho mena[572].
(15)A Pán k nemu povedal: Poberaj sa,
lebo tento je mi vyvolenou nádobou[573],
žeby moje meno nosil[574] aj pred národmi
a kráľmi aj *pred* synmi Israéla; (16)áno, ja
mu dám na zrozumenie[576], koľké veci pre
moje meno musí vytrpieť. (17)A Ananias
odišiel a vošiel do toho domu, i položil

www.thoseas.sk

na neho ruky a povedal: Saúl, brat, vyslal
ma Pán, – Ježiš, čo sa ti ukázal na ceste,
ktorou si prichodil, – tak, aby[515] si pre-
zrel a bol naplnený[577] Svätým Duchom.
(18)A hneď od jeho očí odpadli sťaby šu-
piny a prezrel, i vstal a bol pokrstený[578];
(19)a prijmúc[579] potravu, zosilnel. I *do-*
stal sa *na* niekoľko dní medzi učeníkov[580],
ktorí *boli* v Damasku, (20)a v synagogách
hneď kázal Ježiša, že ten[581] je Boží Syn.
(21)A všetci, ktorí počúvali, žasli[68] a vra-
veli: Nie je toto[581] ten, ktorý tých, čo sa
dovolávajú tohto mena[582], v Jerúsaléme
vyhládzal[583], a sem prišiel na to, aby ich
poviazaných priviedol pred veľkňazov?

(22)No Saul tým viac mocnel a Židov,
ktorí bývali v Damasku, miatol[584], doka-
zujúc[585], že tento je Kristus. (23)A ako
sa napĺňalo hodne dní, Židia sa spolu
uzniesli odpraviť[586] ho; (24)no Saul sa
o ich úklade dozvedel[587]. I strážili si bed-
livo[588] aj brány vo dne aj v noci tak, aby[515]
ho mohli odpraviť[586 589], (25)no učeníci ho
v noci vzali a cez múr[590] dostali nadol[591]
spustením v koši[592].

(26)A príduc do Jerúsaléma[592], pokúšal
sa pripojiť[593] *k* učeníkom, a*le* všetci sa ho
báli, neveriac, že je učeníkom. (27)No
ujal sa ho Barnabas, zaviedol *ho*[594] k apoš-
tolom a vyrozprával im, ako na tej ceste
uvidel Pána a že *k* nemu prehovoril, aj ako
sa v Damasku v Ježišovom mene smelo[595]
vyslovoval[596]. (28)I bol v Jerúsaléme me-
dzi nimi[580], vchádzajúc a vychádzajúc[597]
a smelo[595] sa vyslovujúc[596] v mene Pána,
(29)a hovoril a viedol rozpravy[598] s hel-
lénistami[599]. No tí sa chystali[600] ho od-
praviť[586], (30)a keď *to* spoznali[601] bratia,
zaviedli ho nadol do Césarey a odoslali
ho von[602] do Tarsu. (31)I mali teda zhro-
maždenia po celom Júdsku a Galilei aj
Samarii pokoj, budujúc sa a kráčajúc
v bázni *Pána, a vzrastali[603] útechou[604]
Svätého Ducha.

(32)I stalo sa, že Peter, prechádzajúc
všadiaľ, zišiel aj k svätým, ktorí obývali
Lyddu, (33)a tam natrafil *na* akéhosi
človeka menom Aineas, od[605] ôsmich ro-
kov ležiaceho na ležadle[606], ktorý bol po-
stihnutý[80] ochrnutím. (34)I povedal mu
Peter: Aineas, Ježiš, Kristus, ťa vyho-
juje, vstaň a sám sebe usteľ. I vstal hneď
(35)a uvideli ho všetci, ktorí obývali
Lyddu a Sarón, a tí sa[607] obrátili k Pánovi.

(36)A v Joppe bola akási učeníčka
menom Tabita, ktorej sa v presnom pre-
klade[608] vraví Dorkas[609]; tá bola plná dob-
rých[610] činov a almužien, ktoré konala[611].
(37)A v oných dňoch sa stalo, že ona one-
mocnela a umrela; i umyli[612] ju a uložili
vo vrchnej miestnosti[111]. (38)No keďže je
Lydda blízko Joppy, počuli učeníci, že
je tam Peter, a vyslali k nemu dvoch mu-
žov, snažne prosiac: Neotáľaj[613] zájsť[314] až
k nám. (39)I vstal Peter a išiel[615] s nimi,
a keď sa dostavil[615], vyviedli[616] ho do
vrchnej miestnosti[111], i pristúpili *k* nemu
všetky vdovy, plačúc a ukazujúc na[617]
svoje[618] tuniky a plášte[619], koľké Dorkas[609]
robila, kým bola medzi nimi[620]. (40)No
Peter všetky vyhnal von, pokľakol a dal
sa modliť[621]; i obrátil sa k tomu telu a po-
vedal: Tabita, vstaň. A ona otvorila svoje
oči, a keď uvidela Petra, vzpriamila sa do
sedu; (41)i podal jej ruku a postavil ju[622],
i zavolal svätých a tie vdovy a predstavil
ju živú. (42)A to sa stalo známym po celej
Joppe a mnohí vierou spoľahli na[623] Pána;
(43)a stalo sa, že on hodne dní v Joppe
ostal u akéhosi Šimona, garbiara.

10 No akýsi muž v Césarei, – me-
nom Cornelius, stotník z od-
dielu, ktorý sa volal Italský, (2)pobožný
a s celým svojím domom[624] sa bojaci[625]
Boha, aj ľudu dávajúci[611 625] veľa almužien
a ustavične Boha prosiaci[625], – (3)vo vi-
dení asi okolo deviatej hodiny dňa zre-
teľne[626] zbadal[627] Božieho anjela, ako
k nemu vošiel a povedal mu: Cornelius.
(4)No on *k* nemu uprel zrak[628], i ostal
vyľakaný a povedal: Čo je, *Pane? I pove-
dal mu: Tvoje modlitby a tvoje almužny
vystúpili[616] ako pripomienka[629] pred Bo-
hom; (5)a teraz pošli mužov do Joppy
a obošli[630] si Šimona, ktorý je prezývaný
Peter; (6)ten[631] je hosťom[632] u akéhosi
Šimona, garbiara, ktorého dom je[633] pri
mori. (7)A ako ten anjel, ktorý *k* nemu
hovoril, odišiel, zavolal dvoch *zo* svojich
čeľadníkov a pobožného vojaka *z* tých,
ktorí stále boli pri ňom[634], (8)všetko[635]
im povyprával a vyslal ich do Joppy.
(9)A v zajtrajší *deň*, zakiaľ tamtí boli na
ceste a blížili sa *k* mestu, vystúpil[616] Peter

www.biblia.sk

okolo šiestej hodiny na strechu[635] pomodliť sa. (10)I ostal veľmi hladný a chcelo sa
mu[635] *voľačo* okúsiť[636]; no zakiaľ oni pri-
pravovali, prišlo[637] na neho vytrženie[638],
(11)i pozoruje, *že* nebo *je* otvorené[80]
a *že* zostupuje akási nádoba, sťaby veľké
prestieradlo, [uviazaná] za štyri rohy[639]
[a] znášajúca sa[640] k zemi, (12)v ktorej
boli[641] všetky štvornožce a plazy zeme
a vtáci neba, (13)a zaznel[637] k nemu hlas:
Vstaň, Peter, zabíjaj a jedz[642]. (14)A Peter
povedal: V nijakom prípade, *Pane, pre-
tože som nikdy nič obyčajného[643] alebo
nečistého[644] nezjedol[645]. (15)I zaznelo[646]
k nemu opäť, druhý raz: Čo očistil Boh,
nerob ty obyčajným[647]. (16)A toto sa stalo
po trikrát a tá nádoba bola ihneď vzatá[5]
nahor do neba. (17)A ako bol Peter sám
v sebe plný rozpakov[648], čo to videnie[648],
ktoré uzrel, asi znamená[125], hľa[649], pri
vrátach[649] zastali[650] tí muži vyslaní od
Cornelia, dotazmi vypátravší[651] Šimonov
dom, (18)i zavolali a prezvedali sa, či tu
je hosťom[405] Šimon, ktorý je prezývaný
Peter. (19)No zakiaľ Peter ešte stále
uvažoval[652] o tom videní[648], povedal mu
Duch: Hľa, hľadajú ťa traja muži; (20)ale
vstaň, zostúp a poberaj sa s nimi a ne-
pochybuj nič, pretože som ich vyslal ja.
(21)I zostúpil Peter k tým mužom a po-
vedal: Hľa, ktorého hľadáte, som ja; aká
je príčina, pre ktorú ste tu? (22)A oni
povedali: Cornelius, stotník, muž spra-
vodlivý a Boha sa bojaci, aj osvedčený[653]
u celého národa Židov, bol od svätého
anjela vnuknutím poučený[654] oboslať[262] si
ťa do svojho domu a vypočuť výroky od
teba. (23)Pozval si ich teda dnu a uhos-
til[655] a v zajtrajší *deň* vstal a vyšiel s nimi;
a s ním išli[656] podaktorí z bratov, ktorí *boli*
z[24] Joppy. (24)A v zajtrajší *deň* vošli do
Césarey a Cornelius, zozvúc[657] si svojich
príbuzných a dôverných[658] priateľov[659],
na nich čakal; (25)a ako sa stalo, že Pe-
ter vošiel, stretol ho Cornelius, i padol
k jeho[660] nohám a poklonil sa[661], (26)no
Peter ho pozdvihol, vraviac: Vstaň; aj ja
sám som človek. (27)A rozprávajúc sa
s ním, vošiel a badá[566] mnohých zíde-
ných[662]; (28)i riekol k nim: Vám je pove-
domé, ako je Židovi[663] nenáležité[664] pri-
pájať sa[544] alebo pristupovať *k* voľakomu
z druhého kmeňa; – a mne Boh ukázal,
že žiadneho človeka *nemám* volať[665] oby-
čajným[643] alebo nečistým. (29)Preto som
aj, súc oboslaný[5 262], bez odporu prišiel;
pýtam sa[666] teda, *v* akej veci ste si ma
oboslali[262]? (30)A Cornelius riekol: Pred
štyrmi dňami som sa až do tejto hodiny
postil a *v* deviatu som sa modlil[667] v svo-
jom dome; a hľa, zastal predo mnou muž
v skvúcom úbore (31)a rečie: Cornelius,
tvoja modlitba bola vypočutá[668] a tvoje
almužny boli pred Bohom spomenuté[5].
(32)Pošli teda do Joppy a privolaj si *sem*[669]
Šimona, ktorý je prezývaný Peter; ten[670]
je hosťom[671] v dome Šimona, garbiara,
pri mori[; ten dostaviac sa prehovorí
k tebe]. (33)Hneď nato som teda k tebe
poslal a ty si sa pekne zachoval[672], že si
sa dostavil. My všetci sme teda teraz tu
pred Bohom, vypočuť všetky veci, ktoré
ti sú od Boha nariadené[673]. (34)I otvoril
Peter svoje ústa a povedal: Popravde[674]
začínam chápať[675], že Boh nie je prijíma-
teľom osoby[676], (35)lež je mu v každom
národe vítaný[677], kto sa ho bojí a pôsobí[678]
spravodlivosť. (36)Slovo[679], ktoré vyslal
k synom Israéla, prinášajúc blahú zvesť
o pokoji skrze Ježiša Krista (ten[680] je Pá-
nom všetkých[681]), (37)vy znáte[682], vec[683],
ktorá sa diala[684] po celom Júdsku, počnúc
po krste, čo kázal[684] Ján, od Galiley,
(38)Ježiša[685], ktorý *bol* z[24] Nazareta, ako
ho Boh pomazal Svätým Duchom a mo-
cou; ten *všadiaľ* prechádzal[684], pôsobiac[678]
dobré a liečiac všetkých pod moc podro-
bovaných[686] od diabla, pretože s ním bol
Boh, (39)a svedkami všetkých vecí, ktoré
vykonal aj na židovskom vidieku[687] aj
v Jerúsaléme [sme] my; toho aj odpra-
vili[586] povesením na drevo. (40)Toho[680]
Boh tretieho dňa vzkriesil a dal *to*, žeby
sa on stal zrejme viditeľným[688], (41)nie
všetkému ľudu, lež nám, svedkom, od
Boha vopred zvoleným[37], ktorí[689] sme
s ním potom, čo on spomedzi mŕtvych
vstal, jedávali[684] a pájali[684], (42)a dal nám
pokynkázať[684] ľudu a dosvedčovať[690], že
on je ten, *ktorý je* od Boha určený[37] za
sudcu[691] živých aj mŕtvych. (43)Tomu[680]
svedčia všetci proroci, že každý, kto
v[623] neho verí, dostane pre[692] jeho meno
odpustenie hriechov.

www.bibleportal.sk

(44)Zakiaľ Peter ešte hovoril tieto výroky[683], padol[693] na všetkých, ktorí počúvali tú reč[679], Svätý Duch; (45)a verní[694]
z obriezky, koľkí s Petrom prišli, užasli[68],
že dar Svätého Ducha bol vyliaty[5] aj na
národy, (46)lebo im načúvali, ako hovoria jazykmi a vyvyšujú[695] Boha. Tu
Peter odvetil: (47)Či vari môže voľakto
zabrániť vode[696], žeby títo, ktorí dostali
Svätého Ducha ako aj my, neboli pokrstení[5]? (48)I nariadil, žeby boli v mene
Pána pokrstení[5]. Tu ho požiadali[697], žeby
sa niekoľko dní pozdržal.

11 I počuli apoštoli a bratia, ktorí boli
v[698] Júdsku, že Božie slovo prijali aj
národy; (2)a keď Peter vystúpil[417] do Jerú-
saléma, tí z obriezky sa s ním priečili,
(3)vraviac: Vošiel si k mužom neobrezaným[699] a s nimi si jedával[684]. (4)I začal Pe-
ter a po poriadku[700] im podával výklad[701],
vraviac: (5)Ja som sa modlil v meste
Joppe[702] a vo vytržení[703] som uzrel vide-
nie[703], že zostupuje akási nádoba, sťaby
veľké prestieradlo, za štyri rohy[703] sa zná-
šajúca[703] z neba; i prišla až ku mne,
(6)a uprúc na ňu zrak[703], bedlivo som *ju*
pozoroval[703], i uvidel som štvornožce
zeme a zvery a plazy a vtákov neba (7)a za-
čul som aj hlas vraviaci mi: Vstaň, Peter,
zabíjaj a jedz[704]. (8)I povedal som: V nija-
kom prípade, *Pane, pretože obyčajné[704]
alebo nečisté do mojich úst nikdy nevošlo.
(9)A z neba hlas druhý raz odvetil: Čo
očistil Boh, nerob ty obyčajným[704].
(10)A toto sa stalo po trikrát a všetko[705]
bolo zasa vytiahnuté[5] do neba. (11)A hľa,
hneď nato zastali pri dome[706], v ktorom
som bol, traja muži, vyslaní ku mne
z[706] Césarey; (12)a Duch mi povedal, žeby
som s nimi išiel[707] a nič nepochyboval.
I išli[707] so mnou aj títo šiesti bratia; a vošli
sme do domu toho muža, (13)i dal nám
vedieť[707], ako uvidel anjela, že sa postavil
v jeho dome a povedal [mu]: Vyšli [mužov][708] do Joppy a obošli si[709] Šimona,
ktorý je prezývaný Peter; (14)ten k tebe
prehovorí výroky, ktorými[710] budeš za-
chránený[89] ty aj všetok tvoj dom.
(15)A v tom, ako som začal hovoriť, na
nich padol[711] Duch priam *tak* ako na za-
čiatku aj na nás; (16)i spomenul som si na
výrok Pána, ako vravel: Ján síce krstil[711]
vodou, no vy budete pokrstení[5] Svätým
Duchom[711]. (17)Ak im teda Boh dal rov-
naký dar ako aj nám, vierou spoľahnuvším
na[623] Pána Ježiša Krista, ktože som bol ja,
žeby som[712] Bohu bol mohol zabrániť[713]?
(18)A keď tieto veci počuli, upokojili sa[714]
a oslavovali Boha, vraviac: Tak teda aj ná-
rodom dal Boh pokánie k životu.

(19)Nuž teda tí, čo boli roztrúsení[715]
od tiesne[386], ktorá nastala pre Štefana[716],
prešli až k[717] Foinikii a Kypru a Antiochii,
nehovoriac slovo[718] nikomu, iba ak jedine
Židom. (20)No boli podaktorí *z* nich,
Kyperčania a Kyréneania[719 720], ktorí[720], voj-
dúc do Antiochie, hovorili, hlásajúc blahú
zvesť o Pánu Ježišovi[721], aj ku Grékom;
(21)i bola s nimi ruka Pána a veľký počet
uveril a obrátil sa k Pánovi. (22)A reč[718]
o nich sa dostala[722] do uší zhromaždenia, ktoré bolo v Jerúsaléme; i vypravili[723]
Barnabu, žeby až do Antiochie zašiel[724];
(23)a ten, dostaviac sa[725] a uvidiac tú
Božiu milosť, sa zaradoval a všetkých
povzbudzoval[726], žeby pri Pánovi ostá-
vali *s* predsavzatím srdca, (24)pretože
bol muž dobrý[610] a plný Svätého Ducha
a viery; a Pánovi bol pridaný[5] značný dav.
(25)I vyšiel do Tarsu vypátrať[727] Saula;
a nájduc [ho] zaviedol [ho] do Antiochie
(26)a stalo sa s nimi[728] *tak*, že[729] sa *po*[729]
celý rok schádzali v zhromaždení a vyučovali značný dav, aj *že* sa v Antiochii učeníkom ponajprv dostalo názvu Kristovci.

(27)A v oných dňoch prišli z[706] Jerú-
saléma nadol do Antiochie proroci
(28)a z nich jeden, menom Agabus,
povstal a skrze Ducha naznačil[730], že po
celej obývanej zemi skoro[731] bude veľký
hlad; ten[720] za Claudia[732] aj nastal. (29)Tu
si podľa *toho*, ako sa komu *z* učeníkov
dobre vodilo, zaumienili, každý *z* nich,
voľačo poslať[733] na výpomoc[734] bratom,
ktorí bývali v Júdsku; (30)to aj vykonali
a cez ruku Barnabu a Saula *to* odoslali
k starším.

12 A onej doby položil Héródés,
kráľ, ruky na podaktorých[735] od
zhromaždenia, zle *s nimi* zaobchodiť[736].
(2)I odpravil[586] mečom[737] Jakuba, Jánovho
brata, (3)a zbadajúc[737], že je *to* Židom
vhod[738], prikročil ešte[739] k zatknutiu[740] aj
Petra (a boli dni nekvasených chlebov);

www.biblia.sk

(4)zmocnil sa[741] ho tiež, vsadil *ho* do väzenia a odovzdal[742] štyrom štvoriciam
vojakov strážiť ho; lebo ho zamýšľal[743] po
Minutí[744] vyviesť[745] pred ľud[746]. (5)Tak bol
teda Peter strežený vo väzení, no od zhromaždenia sa za neho[747] diala k Bohu usilovná[748] modlitba. (6)A keď sa ho Héródés
chystal[731] predvádzať[749], onej noci spal[750]
Peter medzi dvoma vojakmi, priviazaný
dvoma reťazmi, a strážcovia striehli väzenie pred dverami; (7)a hľa, zastal tam[751]
anjel PÁNA a v kobke sa zaskvelo svetlo,
i udrel Petra do boka[752] a zobudil ho, vraviac: Rýchlo vstaň. A jeho reťaze od jeho
rúk odpadli[753] (8)a ten anjel k nemu povedal: Opáš sa a priviaž[754] si svoje sandále;
i spravil tak. I vraví mu: Prehoď[755] si svoj
plášť[755] a nasleduj ma. (9)I vyšiel a nasledoval [ho] a nevedel[756], že to, čo sa skrze
toho anjela deje, je skutočné, lež myslel,
že zrie videnie. (10)I prešli prvou hliadkou, aj druhou, a prišli k železnej bráne,
ktorá vedie do mesta; tá[757] sa im sama
od seba otvorila, i vyšli a došli *o* jednu
uličku ďalej[758] a hneď od neho ten anjel
odstúpil. (11)A Peter prišiel k sebe a[759]
povedal: Teraz naozaj viem[756], že *Pán od
seba vyslal[760] svojho anjela a vytrhol si[760]
ma z Héródovej ruky a *zo* všetkého očakávania židovského ľudu[761]. (12)A nadobudnúc jasné vedomie[762], prišiel k domu
Márie, matere Jána, ktorý bol prezývaný
Marek, kde ich bolo hodne pohromade[763]
a modlili sa; (13)a keď zaklopal na dvere
vrát[764], prišla počuť slúžka menom Ródé,
(14)a rozpoznajúc[765] Petrov hlas, od radosti vráta[764] neotvorila, lež vbehla a dala
vedieť[765], že pred vrátami[764] stojí Peter.
(15)No oni k nej povedali: Šalieš. Ale ona
neústupne tvrdila[766], že *sa vec* má tak. Tu
oni vraveli: Je *to* jeho anjel. (16)No Peter
neprestával klopať, i otvorili a uvideli
ho a užasli[68]. (17)I pokynul[767] im rukou,
žeby mlčali, a vyrozprával [im], ako ho
*Pán vyviedol z väzenia, a povedal: Dajte
o týchto veciach vedieť[765] Jakubovi a bratom. A vyšiel a pobral sa na iné miesto.
(18)A keď nastal deň, bol medzi tými vojakmi nemalý rozruch, čože sa to s Petrom
stalo; (19)a Héródés, vykonajúc po ňom
pátranie a nedopadnúc[768] *ho*, vyšetril tých
strážcov a naručil, žeby boli odvedení[769].
I zišiel z[24] Júdska do Césarey a predlieval
tam. (20)A bol v hnevlivom spore s Týrčanmi a Sidóncami; a *tí* sa k nemu jednomyseľne dostavili[770], a získajúc priazeň[771]
Blasta, kráľovho komorníka[772], vyprosovali si mier, pretože ich kraj sa vyživoval
z kráľovho. (21)A určeného dňa si Héródés odial kráľovský úbor, zasadol na vyvýšenom sedadle[773] a mal k nim verejný
prejav, (22)a zhluknutý ľud privolával[774]:
Hlas boha a nie človeka! (23)A naskutku
ho za to, že nevzdal slávu Bohu, udrel
anjel PÁNA, i vypustil dušu, ostanúc rozožratý červami. (24)No Božie slovo sa
vzmáhalo a šírilo. (25)A Barnabas a Saul,
splniac *svoju* službu[775], vrátili sa z Jerúsaléma späť, a pribrali s*o sebou* aj Jána,
ktorý bol prezvaný[776] Marek.

13 I boli v Antiochii v[777] zhromaždení, ktoré *tam* bolo, proroci
a učitelia: Barnabas aj Simeón, ktorý
sa volal Niger[778], a Lucius, Kyrénčan[779],
aj Manaén, spoludojčenec Héróda, tetrarchu[779], a Saul; (2)a keď oni slúžili[780]
Pánovi a postili sa, povedal Svätý Duch:
Nože[781] mi oddeľte[782] Barnabu a Saula na
tú činnosť[783], ku ktorej som si ich povolal. (3)Tu vykonali pôst[784], pomodlili sa,
položili na nich ruky a prepustili *ich*;
(4)a tak oni, súc vyslaní[5] od Svätého Ducha, zišli do Seleukie a odtadiaľ odplávali
na Kypros, (5)a ocitnúc sa v Salamine,
zvestovali v synagogách Židov Božie
slovo. A mali aj Jána *za* pomocníka[785].
(6)A prejdúc celým ostrovom až do Pafu,
natrafili *na* akéhosi muža, kúzelníka[786],
nepravého[787] proroka, Žida[788], ktorému
bolo meno Bariésús; (7)ten bol pri prokonsulovi[789] Sergiovi Pavlovi, chápavom
mužovi[790]. Ten[791] si Barnabu a Saula privolal a zatúžil počuť Božie slovo. (8)No
Elymas, ten kúzelník[786] (lebo tak sa jeho
meno prekladá), sa staval proti nim, usilujúc sa prokonsula[789] od viery odvrátiť[792].
(9)No Saul, – ten *je* tiež Pavel, – súc naplnený[5] Svätým Duchom, na neho uprel
zrak[793] a (10)povedal: Ó, *ty*, plný všetkej
ľsti a všetkého darebáctva[794], syn diabla,
nepriateľ všetkej spravodlivosti, neprestaneš prevracať priame cesty Pána?
(11)A teraz, hľa – ruka Pána na teba[795],
i budeš na čas[796] slepý a nebudeš vidieť

www.nicosia.sk

slnko. A naskutku na neho padlo[796] šero[797]
a tma, i hľadal, chodiac sem-tam[798], *tak-*
kých, ktorí by ho vodili za ruku. (12)Tu
prokonsul[791], uvidiac, čo sa stalo, uveril,
súc nad náukou Pána plný ohúrenia[799].

(13)A Pavel a jeho spoločnosť[800], odra-
ziac od Pafu, prišli do Pergy v Pamfylii[801];
a Ján sa od nich oddelil[802] a vrátil sa späť
do Jerúsaléma. (14)No oni prešli *úze-*
mím[803] od Pergy a dostali sa[804] do Antiochie
v Pisidii[801]; a sobotného dňa vstúpili do
synagogy a usadli. (15)A po čítaní zákona
a prorokov k nim predstavení tej[805] syna-
gogy odoslali odkaz[806]: Bratia[111], ak máte[807]
k ľudu voľajaké slovo povzbudenia[808], ho-
vorte. (16)A Pavel vstal, pokynul[809] rukou
a povedal: Israélovci[809] a vy, ktorí sa bojíte
Boha, počujte: (17)Boh tohto ľudu Israéla
si vyvolil našich otcov a povýšil ľud za po-
bytu[810] v egyptskej zemi[811], i vyviedol ich
z nej so vztýčeným ramenom (18)a *po*[812]
čas asi štyridsiatich rokov[813] ich láskyplne
choval[814] v pustine; (19)i pohubil[815] sedem
národov v zemi Kanaan a dal ich zem za
dedičstvo im. (20)A po týchto veciach
im *do konca doby* asi štyristo a päťdesiat
rokov[816] dával[817] sudcov až po Samúéla,
proroka, (21)a potom[818] si vyprosili kráľa,
i dal im Boh *na* štyridsať rokov Saúla, syna
Kísa, muža z kmeňa Benjamína; (22)a zo-
sadiac ho, vyzdvihol[819] im za kráľa Dávida,
ktorému aj na svedectvo povedal[820]:
Našiel som Dávida Jesajovho[821], muža
podľa môjho srdca, ktorý vykoná všetky
moje želania[822]. (23)Z[24] jeho[823] semena
Boh podľa prísľubu priviedol Israélovi
Záchrancu[824], Ježiša; (24)pred jeho ná-
stupom[825] vopred vyhlásil Ján všetkému
ľudu Israéla krst pokánia, (25)a ako Ján
plnil *svoj* beh, vravel: Kto sa domýšľate[826],
že ja som? Nie som *to* ja[827], lež hľa, po
mne prichodí, ktorého nôh opánku nie
som hoden uvoľniť. (26)Bratia[828], synovia
rodu Abraháma, a tí medzi vami, ktorí sa
boja Boha, slovo[828] tejto záchrany[824] bolo
odoslané[829] vám[830], (27)lebo tí, ktorí bý-
vajú v Jerúsaléme, aj ich vládcovia, keďže
ho[823] nespoznali[831], vyplnili aj hlasy prorokov, – ktoré sa čítajú po všetky soboty[832], – tým, že *ho* súdili[833], (28)a hoci nezistili[834] žiadnej viny *hodnej* smrti, vyprosili si *od* Piláta, žeby bol odpravený[835]. (29)A ako dokonali všetky veci o ňom napísané, zosňali *ho* z[24] dreva a uložili do hrobky, (30)no Boh ho spomedzi mŕtvych vzkriesil (31)a on sa po veľa dní ukazoval[835] tým, ktorí s ním vystúpili[417] z[24] Galiley do Jerúsaléma; tí[836] sú teraz jeho svedkami voči ľudu. (32)A my vám prinášame blahú zvesť o prísľube, ktorý sa *do*stal[837] otcom, (33)že ho[225] Boh naskrze[838] vyplnil nám, ich deťom, tým, že dal povstať[839] Ježišovi, ako je aj v druhom[840] žalme napísané[841]: Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil. (34)No že mu dal vstať[839] spomedzi mŕtvych (lebo sa už nemal vracať späť ku skaze[842]), riekol takto[843]: Dám vám spoľahlivé[844] milosrdenstvá[845] Dávida; (35)preto aj v inom vraví[846]: Nedáš svojmu milosrdnému[847] zakúsiť[847] skazu[847], (36)Nuž, Dávid predsa, *v* svojom vlastnom pokolení poslúžiac[848] Božiemu rozhodnutiu[849], zosnul a bol pridaný k svojim otcom a skazu[847] zakúsil[847], (37)no ten, ktorého Boh vzkriesil, nezakúsil[847] skazu[847]. (38)Nech je vám teda známe, bratia[111], že sa vám skrze tohto zvestuje odpustenie hriechov; (39)a zo *stránky*[850] všetkých vecí, *zo stránky*[850] ktorých ste nemohli[851] byť za spravodlivých uznaní[859] v Mojžišovom zákone[852], je každý, kto verí, za spravodlivého uznávaný v ňom[852]. (40)Hľaďte teda, žeby na [vás] neprišlo to, *čo je* rečené[80] v prorokoch[853]: (41)Pozrite[854], vy pohŕdači, a zadivte sa a zaniknite[855], lebo vo vašich dňoch činím čin[856] ja, čin[856], *v* ktorý nijako neuveríte, ak vám bude kto *o ňom* vyprávať[857]. (42)A keď oni vychodili, prosili[858] *ich*, žeby *k* nim tieto výroky boli prehovorené[859] v ďalšiu sobotu; (43)a keď bolo zídenie rozpustené[859], dali sa mnohí *zo* Židov a *Boha* uctievajúcich[860] pristúpencov[357] nasledovať Pavla a Barnabu a tí[861] k nim hovorili a presviedčali ich, žeby ostávali pri Božej milosti. (44)A nasledovnej[862] soboty sa takmer celé mesto zišlo počuť Božie slovo[863]; (45)no Židia, uvidiac tie davy, boli naplnení[864] žiarlivosťou[864] a protirečili, [protirečiac[865] a] urážlivo vraviac[866], veciam hovoreným od Pavla. (46)A Pavel a Barnabas sa smelo[867] vyslovili[867] a povedali: Bolo nutné, žeby Božie slovo[863] bolo prehovorené[859] najprv *k* vám; no keďže ho *od* seba odstrkujete

www.biblia.sk

a sami seba považujete[868] *za* nehodných
večného života, hľa, obraciame sa k ná-
rodom[869], (47)lebo nám Pán prikázal
takto[870]: Postavil[871] som ťa za svetlo náro-
dov, že by si bol na[872] záchranu[873] až po
posledok zeme. (48)A ľudia z národov[874]
sa počúvajúc *to* radovali a oslavovali slovo
Pána; a koľkí boli určení[875] na[872] večný
život, uverili; (49)a slovo Pána sa roz-
nášalo celým krajom. (50)No Židia po-
štvali[876] ženy z vyšších kruhov[877], uctieva-
júce *Boha*[860], a popredných *mužov* mesta,
a vzbudili na Pavla a Barnabu prenasle-
dovanie, i vyhnali ich od svojich hraníc;
(51)no oni na nich vytriasli prach svojich
nôh a šli[656] do Ikonia. (52)A učeníci boli
napĺňaní radosťou a Svätým Duchom.

14 A v Ikoniu sa stalo, že oni po-
spolu[878] vstúpili do synagogy Ži-
dov a prehovorili tak, že veľké množstvo
aj Židov aj Grékov uverilo, (2)no tí Ži-
dia, ktorí boli nepovoľní[879], zburcovali[880]
a proti bratom zle naladili duše *ľudí z* ná-
rodov. (3)Nuž *tam* teda predleli značný
čas, smelo[867] sa vyslovujúc[867] *so spoliehaním sa* na Pána[881], a on dosvedčoval slovo
svojej milosti, dávajúc *to*, žeby sa ich ru-
kami diali znamenia a zázraky. (4)I roz-
dvojilo sa[905] obyvateľstvo[882] mesta, a boli
ktorí s Židmi a ktorí zasa s apoštolmi.
(5)A ako *zo strany* aj *ľudí z* národov aj Ži-
dov s ich hodnostármi došlo k popudu[883]
stýrať a ukameňovať ich, (6)uvedomili
si[884] *to* a zutekali do miest v Lykaonii[885],
Lystry a Derby, a *do* okolitého kraja,
(7)a hlásali[886] blahú zvesť tam.

(8)A v Lystre sedával akýsi muž, nemo-
húci na nohy, od[153] útrob[153] svojej matere
[trvalo[887]] chromý, ktorý nikdy necho-
dil[888]; (9)tento Pavlovi načúval, keď ho-
voril, a on, uprúc *k* nemu zrak[628] a zba-
dajúc[889], že má vieru, že sa mu pomô-
že[890], (10)povedal silným hlasom: Vstaň
spriama na svoje nohy! I skočil a chodil;
(11)no davy, zbadajúc[889], čo Pavel vyko-
nal, pozdvihli svoj hlas a vraveli po lyka-
onsky: Ľuďom sa pripodobnili a k nám
zostúpili bohovia! (12)I volali Barnabu
Diom a Pavla Hermom[891], keďže on bol
ten, ktorý viedol slovo[892]; (13)a kňaz Dia,
ktorý[893] bol pred mestom, dopravil ku vrá-
tam[894] býky a vencovie[895] a chcel s davmi
obetovať. (14)No počujúc *to* apoštoli
Barnabas a Pavel roztrhli svoje šatstvo
a vyrazili[896] k davu[897], kričiac (15)a vra-
viac: Muži, *prečo* tieto veci robíte? Aj
my sme ľudia rovnakých citov ako vy[898]
a prinášame vám blahú zvesť, žeby ste
sa od týchto ničotných[899] vecí obrátili
k živému Bohu, ktorý vytvoril[900] nebo
a zem a more a všetky veci v nich; (16)ten
za minulých pokolení dopustil, žeby sa
všetky národy poberali svojimi cestami,
(17)hoci, pravda, sám seba nenechal
bez svedectva, pôsobiac dobro, dávajúc
vám z neba dážde a úrodné[901] obdobia,
zasycujúc[902] vaše srdcia potravou a vese-
losťou. (18)A vraviac tieto veci, sťažka
tie davy zadržali, žeby im neobetovali.
(19)No prišli k *tomu* Židia z[24] Antiochie
a Ikonie a nahovorili[903] davy, Pavla doka-
meňovali a vliekli von *z* mesta, nazdáva-
júc sa, že je mŕtvy[904]. (20)No keď ho ob-
kolesili učeníci, vstal a vstúpil do mesta
a v zajtrajší *deň* s Barnabom vyšiel do
Derby (21)a hlásali[906] blahú zvesť onému
mestu; i získali značne mnohých za uče-
níkov a vrátili sa späť do Lystry a Ikonia
a Antiochie (22)a upevňovali[907] duše uče-
níkov, povzbudzujúc[908] *ich*, žeby zotrvá-
vali vo viere, a že do Božieho kráľovstva
musíme vstúpiť[909] mnohými tiesňami[909].
(23)A v každom zhromaždení im zvo-
lili starších, s pôstmi sa pomodlili a po-
ručili[910] ich Pánovi, v[623] ktorého uverili;
(24)i prešli Pisidiou, prišli do Pamfylie,
(25)hovorili[906] slovo v Perge a zostúpili
do Atalie, (26)a odtadiaľ odplávali do
Antiochie, odkiaľ boli na tú činnosť[911],
ktorú splnili, odovzdaní[912] Božej milosti.
(27)A dostaviac sa[913] a zvolajúc zhromaž-
denie, zvestovali, koľké veci s nimi Boh
vykonal, a že otvoril dvere viery národom.
(28)I predleli s učeníkmi nemalý čas.

15 A podaktorí, prišlí nadol z[24] Júd-
ska, bratov vyučovali: Ak nebu-
dete Mojžišovou obyčajou obrezaní[5 914],
nemôžete byť zachránení[89]. (2)Keď teda
nastal rozbroj[915] a Pavlovi a Barnabovi ne-
malý s nimi[916] spor, ustanovili, žeby Pavel
a Barnabas a ktorísi ďalší z nich o túto
spornú otázku vystúpili[917] k apoštolom
a starším do Jerúsaléma. (3)Nuž teda
oni, súc vyprevadení[5 918] od zhromaždenia,

www.tlosa.tatrin.sk

prechodili Foinikiou a Samariou, vyprávajúc[919] o obrátení *ľudí z* národov, a pôsobili všetkým bratom veľkú radosť.
(4)A dostanúc sa do Jerúsaléma, boli od
zhromaždenia a apoštolov a starších uvítaní[5], i zvestovali, koľké veci s nimi Boh
vykonal. (5)A podaktorí uverivší *z* tých
zo[24] strany[919] farisejov spomedzi *nich* povstali[920] a vraveli, že je žiadúcne ich obrezávať aj nakazovať *im* dodržiavať Mojžišov zákon. (6)A apoštoli a starší sa zišli[921]
podívať sa na túto vec[922]; (7)a keď nastal
veľký spor[923], vstal Peter a povedal k nim:
Bratia[111], vám je povedomé, že od dávnych[924] dní si Boh medzi vami vyvolil *to*,
žeby mojimi ústami národy[925] počuli
slovo blahej zvesti a uverili; (8)a znalec
sŕdc, Boh im vydal svedectvo, dajúc [im]
Svätého Ducha takisto[926] ako aj nám
(9)a neurobil medzi nami aj nimi žiadneho rozdielu, očistiac vierou ich srdcia.
(10)Nuž teraz: čo Boha pokúšate[927], žeby
ste na šiju učeníkov naložili jarmo, ktoré
ani naši otcovia ani my sme nezvládali
uniesť? (11)Ale veríme, že budeme[928] zachránení[89] milosťou Pána Ježiša – spôsobom[929], ktorým aj tamtí. (12)A všetok zástup[299] zachoval mlčanie[930], i načúvali
Barnabovi a Pavlovi, vyprávajúcim, koľké
znamenia a zázraky Boh skrze nich medzi národmi vykonal. (13)A potom, čo
oni zamĺkli, odvetil Jakub, vraviac: Bratia[111], počujte ma. (14)Šimon vyrozprával,
ako[926] Boh prvý raz obrátil zreteľ *na to*[931],
žeby *si* vzal[932] z národov ľud[933] pre svoje
meno[934]; (15)a *s* tým súhlasia slová prorokov podľa *toho*, ako je napísané[935]: (16)Po
týchto veciach sa zasa vrátim a zasa zbudujem Dávidov stan[936], ktorý je zosutý[937],
a zasa zbudujem jeho trosky a zasa ho
vztýčim[938], (17)aby potom[939] zvyšujúci
z ľudí vyhľadávali[940] Pán, aj všetky národy, nad ktorými sa deje[941] dovolávanie
sa môjho mena[942], vraví Pán, konajúci
tieto veci, (18)od večnosti[943] známe.
(19)Preto ja súdim: nepriťažovať tým
z[944] národov, obracajúcim sa k Bohu,
(20)ale[945] im poslať list[946], žeby sa zdržiavali od[947] poškvrn modiel a smilstva
a toho, *čo je* zahrdúsené, a krvi. (21)Mojžiš predsa od[948] dávnych[949] pokolení
v každom meste má tých, ktorí ho kážu,
veď sa po všetky soboty[949] číta v synagogách.

(22)Tu uznali apoštoli a starší s celým zhromaždením za vhodné[950] spomedzi seba si vyvoliť mužov a s Pavlom
a Barnabom *ich* poslať do Antiochie:
Júdu, ktorý sa volal Barsabbas, a Silu, vedúcich mužov medzi bratmi; (23)i napísali svojou rukou [toto]: Apoštoli a starší
[a] bratia tým, *ktorí sú* v[777] Antiochii
a Syrii a Kilikii, bratom, ktorí *sú* spomedzi národov, pozdrav. (24)Keďže sme
počuli, že vás ktorísi, vyjdení[962] spomedzi
nás, znepokojili[951] rečami a rozrušujú[952]
vaše duše[, vraviac, *že sa musíte* dávať
obrezávať[953] a dodržiavať zákon], hoci
sme im[954] *nič* neprikázali, (25)dospeli
sme k jednomyseľnosti a uznali sme za
vhodné[950] vyvoliť si mužov a poslať *ich*
k vám s našimi milovanými Barnabom
a Pavlom, (26)ľuďmi, ktorí svoje žitia vydali pre[955] meno nášho Pána Ježiša Krista.
(27)Vyslali sme teda Júdu a Silu, ktorí
majú o tých istých veciach aj sami slovom[956] dať vedieť[251]. (28)Lebo Svätý Duch
aj my sme uznali za vhodné[950] nenakladať[957] vám[958] navyše žiadnu ťarchu okrem
týchto nevyhnutných vecí: (29)zdržiavať sa od[947] vecí modlám obetovaných
a krvi a zahrdúseného a smilstva; ak sa[959]
od[948] týchto vecí budete bedlivo chrániť[960], pochodíte[961] dobre. Buďte zdraví.
(30)Nuž oni teda súc prepustení[962],
prišli[963] do Antiochie, zvolali zástup[964],
doručili[964] ten list[965]; (31)a prečítajúc *ho*
zaradovali sa nad[966] tým povzbudením[967];
(32)a Júdas a Silas, súc sami tiež proroci,
povzbudzovali[967 968] a posilňovali[968 969] bratov mnohými slovami[970]. (33)A stráviac
tam istý čas, boli od bratov s pokojom
prepustení[962] k tým, ktorí ich vyslali.
[971](35)No Pavel a Barnabas naďalej ostávali v Antiochii, vyučujúc a v blahej zvesti
aj s mnohými inými hlásajúc slovo Pána.

(36)No po niekoľkých dňoch Pavel
k Barnabovi povedal: Nože sa navráťme
a ponavštevujme[972] tých bratov po
všetkých mestách[973], v ktorých sme zvestovali slovo Pána, ako *sa* majú. (37)I navrhol[974] Barnabas pribrať spolu aj Jána,
ktorý sa volal Marek, (38)no Pavel považoval za správne[975] toho, ktorý od nich

NEPRIMOSTAMENTAL

od Pamfylie odpadol[976] a s nimi sa do
práce[977] nevydal, tohto spolu nepribera ť.
(39)Došlo teda k ostrému rozladeniu[978],
takže sa od seba navzájom odlúčili[979] a že
si Barnabas pribral Marka a vyplával na
Kypros, (40)no Pavel si miesto *neho* zvo-
lil[980] Silu a vydal sa na cestu[981], súc od bra-
tov odovzdaný[5] Božej milosti, (41)i pre-
chodil Syriou a Kilikiou, upevňujúc[982]
zhromaždenia.

16 I dospel do Derby a do Lystry,
a hľa, tam bol akýsi učeník me-
nom Timotej, syn židovskej veriacej[982]
ženy[983], no otca Gréka, (2)ktorý mal *dobré*
svedectvo od bratov, ktorí *boli* v Lystre
a Ikoniu. (3)Tohto si Pavel želal[984], žeby sa
vydal na cestu[981] s ním, i vzal ho a obrezal,
vzhľadom na Židov[985], ktorí boli v oných
miestach, lebo všetci[79] znali jeho otca,
že[986] bol[987] Grék. (4)A ako precestúvali[988]
mestami, ukladali im zachovávať[989] uzne-
senia[990], dohodnuté[991] od apoštolov a star-
ších, ktorí *boli* v Jerúsaléme. (5)A tak sa
zhromaždenia vierou utužovali a denne
sa rozmáhali počtom.

(6)A prejdúc Frygiou[992] a galatským
krajom, – lebo im od Svätého Ducha bolo
zabránené[5] prehovoriť slovo v Ázii[993], –
(7)[a] dôjduc po Mysiu[994], pokúšali sa po-
berať sa do Bitynie, a Ježišov Duch im ne-
dovolil, (8)i minuli Mysiu a zostúpili do
Tróady. (9)A za noci sa Pavlovi ukázalo vi-
denie: stál *tam* akýsi makedónsky muž[995]
a snažne ho prosil a vravel[996]: Prejdi[997]
do Makedonie a pomôž nám! (10)A ako
toto videnie uzrel, hneď sme zatúžili[998]
vydať sa na cestu[981] do Makedonie, usu-
dzujúc[999], že si nás privolal Pán, priniesť
im blahú zvesť. (11)Odrazili sme teda
od Tróady a doplávali sme priamo[1000]
na Samotraku[1001], potom deň nato do
Neapole (12)a odtadiaľ do Filip; to[1002]
je prvé mesto tej časti Makedonie, ko-
lonia[1003]. A v tomto meste sme predlie-
vali[996] niekoľko dní, (13)a sobotného
dňa sme vyšli von *z* brány k rieke, kde
bolo zvykom konať modlitbu[1004], i usadli
sme a hovorili *k* ženám, ktoré sa zišli;
(14)i počúvala akási žena menom Lydia,
predávajúca purpur, *z* mesta Tyateiry, uc-
tievajúca Boha[1005], ktorej srdce roztvoril
Pán, žeby tým veciam od Pavla hovore-
ným venovala pozornosť. (15)A ako bola
pokrstená[5], aj jej dom[1006], jala sa snažne
prosiť[1007], vraviac: Ak ste uznali[1008], že som
verná[1009] Pánovi, vstúpte do môjho domu
a ostaňte[1010]; i primala nás *k tomu*[1011].
(16)A keď sme sa poberali k modlitbe,
stalo sa, že nás stretla akási slúžka ma-
júca ducha Pytóna[1012], ktorá[689] svojim pá-
nom poskytovala[1013] veštením veľa zisku;
(17)tá sa dala v pätách[1014] nasledovať Pavla
a nás a kričala, vraviac: Títo ľudia sú ne-
voľníci Najvyššieho Boha, ktorí[689] vám
zvestujú cestu záchrany. (18)A toto robila
po veľa dní a Pavlovi sa *to* stalo nanajvýš
nepríjemným[1015], i obrátil sa k *nej* a pove-
dal tomu duchu: V mene Ježiša Krista ti
prikazujem od nej vyjsť; i vyšiel tej istej
hodiny. (19)A zbadajúc[1016] jej páni, že
vyšla nádej na ich[1017] zisk[1018], chytili Pavla
a Silu a zatiahli *ich* na trhovisko[1019] pred
úradníkov[1020], (20)i predviedli ich prétó-
rom[1021] a povedali: Títo ľudia krajne zne-
pokojujú[1022] naše mesto a sú[1023] *to* Židia,
(21)a zvestujú obyčaje, ktoré nám nie je
dovolené prijímať[1024] ani vykonávať, lebo
sme Rimania. (22)A povstal proti nim
aj[1025] dav, i posťhali[1026] prétori[1021] ich šat-
stvo a narúčali *ich* palicovať. (23)A na-
kladúc im veľa rán, uvrhli *ich* do väzenia
a žalárnikovi prikázali bezpečne[1027] ich
striezť; (24)a on, dostanúc taký príkaz,
ich uvrhol do vnútorného vázenia a ich
nohy zabezpečil[1027] v klade[1028]. (25)A o pol-
noci sa Pavel a Silas modlili a Boha chválili
spevom[1029] a väzni im napäto[1030] načúvali,
(26)i nastalo zrazu veľké zemetrasenie,
takže sa základy väznice zakolísali[1031],
i boli naskutku všetky dvere otvorené[5]
a putá všetkých uvoľnené[5]. (27)A žalár-
nik ostal vytrhnutý zo spánku, a uvi-
diac dvere[1032] väzenia otvorené[80], si tasil
meč[1033] a už-už chcel[1033] sám seba odpra-
vovať[586], nazdávajúc sa, že väzni unikli.
(28)No Pavel silným hlasom zvolal, vra-
viac: Nerob si nič zlé, veď sme všetci[79]
tu! (29)I vypýtal svetlá, vrazil dnu, ostal
rozochvený a padol pred Pavlom a Silom,
(30)i doprevadil[1034] ich von a riekol:
Páni, čo mám konať, aby som bol zachrá-
nený[89]? (31)A oni povedali: Spoľahni sa
vierou na[623] Pána Ježiša a zachránený bu-
deš[1035] – ty aj tvoj dom. (32)A prehovorili

www.biblia.sk

Božie slovo *k* nemu, aj so všetkými, ktorí
boli v jeho dome, (33)i vzal ich onej
nočnej hodiny k *sebe* a umyl[1035] od rán,
i bol naskutku pokrstený[5] on aj všetci[1036]
jeho[1037]. (34)A vyviedol[1038] ich do svojho
domu, prestrel[1039] stôl a so všetkým svo-
jím domom[1040] sa rozjasal, že uveril Bohu.
(35)A keď nastal deň, vyslali prétori[1041]
liktorov[1042] s odkazom[806]: Prepusť tamtých
ľudí. (36)I ohlásil[1043] žalárnik Pavlovi[1044]
tieto slová: Prétori[1041] vyslali, aby ste boli
prepustení[5]; teraz teda vyjdite a poberajte
sa v pokoji. (37)No Pavel k nim riekol:
Verejne[1045] nás, ktorí sme[1046] Rimania[1047],
bez odsúdenia zbili a hodili do väzenia
a teraz nás chcú potajmo vyhodiť[1048]? Ba
nie, lež nech sami prídu a vyvedú[1038] nás.
(38)I ohlásili[1043] liktori[1042] tieto výroky
prétorom[1041], a *tí* sa zľakli, počujúc, že
to sú Rimania; (39)i prišli a jali sa ich
snažne prosiť[1049], i vyviedli[1038] *ich* a žiadali,
žeby *z* mesta odišli[1050]. (40)A vyjdúc z vä-
zenia, vošli k Lydii, a keď uvideli bratov,
povzbudili[1049] ich a odišli[1050].

17 A precestujúc Amfipolis a Apolóniu, prišli do Tesaloniky, kde bola
synagoga Židov, (2)a Pavel podľa toho,
čo mu[1051] bolo obyčajou, k nim vošiel
a po tri soboty *s* nimi mal rozhovory[1052]
na základe[1053] Písem, (3)otvárajúc[1054] *ich*
a dokladajúc[1055], že Kristus musel tr-
pieť[187] a vstať spomedzi mŕtvych, a že:
Kristus je tento – Ježiš, ktorého vám ja
zvestujem. (4)I dali sa podaktorí z nich
presvedčiť a pridružili sa[1056] *k* Pavlovi
a Silovi, aj veľké množstvo Grékov, ktorí
uctievali[1005] *Boha*, a nemálo *z* poprednych
žien[1057]. (5)No Židia zažiarlili[1058], i pribrali
si akýchsi[1059] ničomných[1060] chlapov *z* pou-
ličnej zberby[1061] a zohnali dav[1062], i plnili
mesto lomozom[1063]; a prepadli Iasonov
dom a hľadali ich, *žeby ich mohli*[1064] priviesť
medzi zhluknutý ľud. (6)A nenájduc[1065]
ich, vliekli Iasona a ktorýchsi bratov pred
politarchov[1066], volajúc: Títo, ktorí prevrá-
tili[1067] svet[1068], sú prítomní aj tu (7)a Iasón
ich prijal[1069], a tí všetci konajú proti cisá-
rovým uzneseniam[1070], vraviac, že je iný[1070]
Kráľ[1071], Ježiš. (8)A znepokojili dav aj po-
litarchov[405], keď *oni* tieto veci počúvali;
(9)i vyžiadali *si*[1072] od Iasona a ostatných
záruku[1073] a prepustili[1074] ich[1075]. (10)No
bratia hneď za noci odoslali[1076] Pavla aj
Silu do Beroie, a oni[1077], keď sa *tam* dostali,
odchodili do synagogy Židov. (11)No títo
boli ušľachtilejší[1078] *od* tých v Tesalonike,
takí, že[1077] Božie slovo prijali so všetkou
ochotou[1079] a denne skúmali[1080] Písma, či
sa tie veci majú takto; (12)a tak z nich
mnohí uverili, aj *z* Grékyň, žien z vyšších
kruhov[1081], aj nemálo mužov. (13)No ako
tí Židia z[24] Tesaloniky zvedeli, že bolo Bo-
žie slovo od Pavla zvestované aj v Beroii,
prišli aj tam a[1082] búrili[1083] davy; (14)a tu
bratia Pavla ihneď vypravili[1084], žeby sa
poberal smerom[1085] k moru, no Silas aj
Timotej tam ostávali naďalej[1086]; (15)a tí,
ktorí Pavla sprevádzali[1087], ho zaviedli
až do Atén a odchodili odtadiaľ[1088], pre-
vezmúc[1089] pre Silu a Timoteja príkaz, aby
k nemu čo najrýchlejšie prišli.

(16)No keď ich Pavel v Aténach vyčká-
val, vzrušoval sa v ňom bolestne[1090] jeho
duch, keď pozoroval, ako to mesto je
samá modla. (17)Tak teda mal v synagoge
rozhovory *s* Židmi a tými[1091], kto uctievali
Boha[1091], a na trhovisku[1091] každý deň *ho-*
voril k tým, kto sa naskytovali; (18)no
tiež sa *s* ním zrážali[1092] podaktorí *z* epi-
kúrovských a stoických[1093] mudrcov. A po-
daktorí vraveli: Čo asi tento táraj[1094] chce
vravieť? A druhí[1095]: Zdá sa, že je zves-
tovateľom cudzích božstiev[1096]; pretože
[im] hlásal blahú zvesť o Ježišovi a opä-
tovnom vstaní[1097]. (19)I schytili ho a za-
viedli na Areopag[1098] a vraveli: Môžeme
zvedieť, aká *je* táto[1099] nová náuka, od teba
hlásaná[1100]? (20)Lebo do našich uší vná-
šaš akési prekvapujúce[1101] veci; chceme[1102]
teda zvedieť, čo tieto veci majú zname-
nať[1103]. (21)Lebo všetci Aténčania a *tam*
pobývajúci cudzinci nemali čas[1104] na nič
iné[1105] ako hovoriť a počúvať voľačo *stále*
novšie. (22)I postavil sa Pavel vprostred
Areopagu[1098] a riekol: Muži aténski[1106],
po všetkých stránkach[1107] pozorujem,
že ste nad iných oddaní[1108] klaňaniu sa
božstvám[1096]. (23)Lebo keď som *tadiaľto*
prechádzal a dôkladne[1109] pozoroval pred-
mety vášho uctievania, natrafil som aj *na*
oltárik[1110], na ktorom bolo nadpísané[1111]:
Neznámemu Bohu. Tohto teda, ktorého
nepoznajúc uctievate, vám ja zvestu-
jem. (24)Ten Boh, ktorý vytvoril[1112] svet

www.biblia.sk

a všetko, čo v ňom *je*, ten[1113], súc[1114] Pán
neba a zeme, nesídli v chrámoch rukami
urobených (25)ani sa nedáva ošetrovať[1115]
od rúk ľudí, ako by ešte voľačo[1116] potreboval, sám dávajúc život a dych a všetky veci
všetkým. (26)I vytvoril[1111] z jednej krvi
všetky národy[1117] ľudí, žeby bývali na všetkej tvári zeme, a určil príslušné[1118] obdobia
a ohraničenia[1119] ich osídlenia, (27)žeby
Boha hľadali, ak[1120] by ho vôbec mohli voľajako nahmatať a nájsť, hoci sa, pravda,
ani od jedného[1121] *z* nás nenachodí[1114] ďaleko; (28)veď v ňom[1122] žijeme a hýbeme
sa a sme, – ako povedali aj ktorísi *z* vašich básnikov: Sme predsa aj jeho potomstvo[1123]. (29)Súc teda v postavení Božieho
potomstva[1114 1123], nesmieme sa nazdávať,
že to, *čo je* Božské, je podobné zlatu alebo
striebru alebo kameňu, ryteckému[1124] výtvoru[1125] zručnosti[1126] a dômyslu[1127] človeka.
(30)Nuž Boh teda tie*to* časy neznalosti
prehliadol[1128], no teraz[1129] ľuďom velí, žeby
sa všetci všade kajali, (31)keďže[1130] ustanovil deň, v ktorom obývanú zem hodlá
v spravodlivosti súdiť skrze muža[1122],
ktorého určil, dôkaz[1131] všetkým podajúc
tým, že mu dal opäť vstať[94] spomedzi mŕtvych. (32)A počujúc o opätovnom vstaní
mŕtvych, robili si ktorí úštipky a ktorí
zasa povedali: Vypočujeme[1132] ťa o tomto
aj druhý raz. (33)Tak Pavel vyšiel z ich
stredu, (34)no podaktorí ľudia[1133] sa
k nemu pripojili[593] a uverili, medzi nimi aj
Dionysios, areopagita[1134], a žena menom
Damaris a iní s nimi.

18 A po týchto veciach sa z Atén
vzdialil[1135] a prišiel do Korintu.
(2)I natrafil *na* akéhosi Žida menom
Aquila, rodom Ponťana[1136], nedávno[1137]
prišlého z[1138] Italie, aj Priscillu, jeho
ženu, pretože Claudius[1139] rozkázal, žeby
sa všetci Židia z Ríma vzďaľovali[1135 1140],
a dal sa k nim; (3)a pretože bol toho
istého remesla, ostával pri nich a pracoval, lebo remeslom boli výrobcami
stanov, (4)a po všetky soboty[1141] mal
rozhovory[1141] v synagoge, presvedčujúc
aj Židov aj Grékov. (5)A ako aj Silas aj
Timotej prišli z[1138] Makedonie nadol, bol
Pavel plne zaujatý slovom[1142] a dosvedčoval[1143] Židom, že Kristus *už*[1144] je: Ježiš.
(6)No keď oni kládli odpor[1145] a urážlivo
hovorili[1146], vytriasol si svoje[660] šatstvo
a povedal k nim: Vaša krv na vašu hlavu,
ja, odteraz čistý[1147], sa poberiem k národom[869]. (7)I prestúpil[1148] odtadiaľ a prišiel
do domu kohosi menom Iustus, Boha uctievajúceho[1149], ktorého dom hraničil so
synagogou. (8)No Crispus, predstavený
tej[1149] synagogy, s celým svojím domom
uveril Pánovi[623], aj mnohí *z* Korinťanov
počúvajúc nadobúdali vieru[1150] a dávali
sa krstiť[1151]. (9)A Pán Pavlovi v noci skrze
videnie povedal: Neboj sa, lež hovor
a nezamĺkaj, (10)pretože som s tebou
ja a nikto proti tebe nezakročí[1152], žeby
s tebou zaobišiel zle[1153], pretože mám
v tomto meste veľa ľudu. (11)I usadil sa
tam na[1154] rok a šesť mesiacov a vyučoval
medzi nimi Božiemu slovu. (12)No keď
prokonsulom[1155] Achaie[1156] bol Gallio,
pozdvihli sa Židia jednomyseľne proti
Pavlovi a zaviedli ho k sudcovskému
stolcu[1157], (13)vraviac: Tento prehovára[1158]
ľudí uctievať Boha v rozpore so zákonom.
(14)No keď sa Pavel chystal[731] otvárať ústa,
povedal Gallio k Židom: Nuž, keby *to*
bola voľajaká krivda[1159] alebo podlé[1160] darebáctvo[1161], pravdaže by som vás, ó Židia,
podľa práva pripustil[1162], (15)no ak *to* sú
otázky[1163] týkajúce sa slova a mien a toho
vášho zákona[1164], *pri*zrite *k tomu*[1165] sami,
[lebo] ja nehodlám[1166] byť sudcom týchto
vecí. (16)A odohnal ich od sudcovského
stolca; (17)a Sóstena, predstaveného synagogy, všetci schytili a pred sudcovským
stolcom tĺkli, a Gallio *na* nič *z* týchto vecí
nedbal. (18)A Pavel, ostanúc *tam* ešte[1167]
hodne dní, sa rozlúčil s bratmi a vyplával do Syrie, a Priscilla a Aquila s ním;
a v Kenchreách[1168] si dal ostrihať hlavu,
lebo mal sľub[1169]. (19)I dostal sa do Efesu
a tamtých tam nechal, no sám vstúpil
do synagogy a dal sa do rozhovorov[1170]
s Židmi; (20)no keď oni žiadali, žeby
[pri nich] ostal na dlhší čas, nesúhlasil[1171], (21)lež sa s nimi rozlúčil a povedal:
[Nastávajúci[1172] sviatok musím v každom
prípade osláviť[1173] v Jerúsaléme.] K vám sa
zasa vrátim[1174], ak[1175] si Boh bude želať[1176].
I odrazil od Efesu, (22)a pristanúc[1177] v Césarei, vyšiel nahor[1178], pozdravil zhromaždenie a zišiel do Antiochie; (23)a stráviac *tam* akýsi čas, odišiel[1179] a prechádzal

www.mosaicka.sk

postupne[700] galatským krajom a Frygiou,
upevňujúc[1180] všetkých učeníkov.
(24)No do Efesu sa dostal akýsi Žid
menom Apollós, rodom Alexandrijec, výre-
čný[1181] muž, ktorý bol mocný v Písmach;
(25)ten[631] bol poučený[80] o ceste Pána,
a súc duchom vrelý, hovoril veci týkaj-
úce sa Ježiša a presne[1182] *im* vyučoval,
súc oboznámený[80] iba s Jánovým krstom.
(26)A ten[1183] sa v synagoge začal smelo[1183]
vyslovovať[1183]; a Priscilla a Aquila, počujúc
ho, vzali ho k *sebe* a vyložili mu Božiu
cestu presnejšie[1182]. (27)A keď on zamýšľal
prejsť do Achaie[1183], posmelili[1184] *ho* bratia
a napísali učeníkom, žeby ho láskavo pri-
jali[1185]; a on dostanúc sa *tam* veľmi prospel
tým, ktorí milosťou uverili, (28)lebo na
verejnosti[1186] drvivo[1187] vyvracal[1188] všetky
námietky Židov[1189], dokazujúc Písmami,
že Kristus *už*[1190] je: Ježiš.

19 A zakiaľ bol Apollós v Korinte,
stalo sa, že Pavel prešiel vyššie
položenými končinami a prišiel do Efesu;
i natrafil *na* akýchsi učeníkov a (2)pove-
dal k nim: Či ste dostali[1191], keď ste uverili,
Svätého Ducha? A oni k nemu [povedali]:
Dokonca[1192] sme ani nepočuli, či Svätý
Duch *už*[1190] je. (3)I povedal: V čo[1193] ste teda
boli pokrstení[578]? A oni povedali: V Jánov
krst[1193]. (4)A Pavel povedal: Nuž, Ján[1194]
krstil krstom pokánia a ľudu vravel, žeby
uverili v[623] toho, ktorý mal prísť po ňom,
to jest v[623] Ježiša. (5)A počujúc *to* boli po-
krstení[578] v meno[1193] Pána Ježiša, (6)a keď
na nich Pavel položil [svoje[660]] ruky,
prišiel na nich Svätý Duch, i hovorili ja-
zykmi a prorokovali; (7)a všetci tí muži
boli asi dvanásti. (8)I vošiel do synagogy
a po tri mesiace sa smelo[1183] vyslovoval[1183],
mával rozhovory[1195] a presvedčoval o Bo-
žom kraľovaní[1196]. (9)No ako sa podaktorí
zatvrdzovali[1197] a boli nepovoľní[1198], zle
hovoriac[1199] o Ceste[1200] pred zástupom[299],
odstúpil od nich, učeníkov odlúčil[1201]
a denne mal rozhovory[1195] v Tyrannovej
škole. (10)A toto nastalo na[1202] dva roky,
takže slovo Pána počuli všetci obyvatelia
Ázie[364], aj Židia aj Gréci; (11)a Boh konal
Pavlovými rukami nevšedné mocné činy,
(12)takže na nemocných boli prikla-
dané[1203] aj potné šatky[1204] alebo zástery[1205]
z[24] jeho tela[1206] a choroby od nich ustupo-
vali[1207] a zlí duchovia vychádzali. (13)I po-
kúsili sa[1208] meno Pána Ježiša nad tými,
kto mali zlých duchov, menovať ktorísi aj
z potulných[1209] židovských zaklínačov, vra-
viac: Zaklínam vás Ježišom, ktorého káže
Pavel; (14)a toto prevádzali akísi siedmi
synovia Skevu, židovského veľkňaza[1210].
(15)No ten zlý duch im v odvetu povedal:
Ježiša poznám a Pavel je mi povedomý,
no vy – čo ste zač[1211]? (16)A ten človek,
v ktorom bol ten zlý duch, oboch[1212] opa-
noval, vyskakujúc[1213] na nich[1214], a[1215] zís-
kal nad nimi prevahu[1216], takže z oného
domu unikli nahí a doráňaní. (17)A toto
sa všetkým, aj Židom aj Grékom, ktorí
obývali Efes, stalo známym, i padla[1217] na
nich všetkých bázeň a meno Pána Ježiša
bolo vyvyšované[1217]; (18)a mnohí *z* tých,
ktorí uverili, prichádzali, vyznávajúc
a ohlasujúc[1218] svoje skutky. (19)A značne
mnohí *z* tých, ktorí sa boli zaoberali[1219]
všetečnými vecmi[1220], poznášali tie knihy
a pred všetkými ich spaľovali, i spočítali
ich cenu[1221] a zistili päťdesiattisíc strieborniakov. (20)Takto sa slovo Pána mocne
vzmáhalo a získavalo prevahu[1216].
(21)A ako sa tieto veci vyplnili, ulo-
žil si v duchu Pavel prejsť Makedoniou
a Achaiou[1222] a poberať sa do Jerúsaléma,
a povedal: Keď[1223] sa *do*stanem[1224] tam,
musím uvidieť aj Rím. (22)I vyslal do
Makedonie dvoch *z* tých, ktorí mu poslu-
hovali[1225], Timoteja a Erasta, no sám[1226] sa
ešte *istý* čas pozdržal v Ázii[1227]. (23)A za
onú dobu nastal o Cestu[1227] nemalý roz-
ruch. (24)Lebo ktosi menom Démétrios,
striebrotepec, poskytoval[1227] výrobou
strieborných chrámov[1228] Artemidy[1229] ne-
malý zárobok[1230] remeselníkom; (25)tých
zvolal dohromady[1231], aj tých, ktorí na
takýchto veciach pracovali, a povedal:
Muži, ste si vedomí, že náš blahobyt
pochodí[125] z tejto živnosti[1230]; (26)i pozo-
rujete a počúvate, že tento Pavel nielen
v Efese, lež takmer v celej Ázii[1227] nahovo-
riac odvrátil[1332] značný dav, vraviac, že tí,
ktorí sa zhotovujú[1233] rukami, nie sú bo-
hovia. (27)I hrozí nám nielen to, že náš
obor[1234] príde do nevážnosti[1235], lež že sa
aj chrám veľkej bohyne Artemidy[1229] bude
počítať[1236] za nič a že bude trpieť ujmu[1237] aj
slávna veľkosť[1238] tej[1239], ktorú uctieva celá

www.biblia.sk

Ázia[1227] aj obývaná zem[1240]. (28)A počujúc
to a ostanúc plní zlosti, kričali, vraviac:
Veľká *je* Artemis[1229] Efesanov! (29)A celé
mesto bolo naplnené[5] zmätkom[1241] a jedno-
myseľne sa nahrnuli do divadla[1242], spolu
strhnúc Gaia a Aristarcha, Makedóncov,
Pavlových spolucestujúcich. (30)No keď
Pavel zamýšľal medzi zhluknutý ľud vstú-
piť, nedovoľovali[1243] mu učeníci; (31)a aj
podaktorí *z* áziarchov[1244], ktorí mu boli
priateľmi[659], k nemu poslali naliehavý
odkaz[1245], žeby sa do divadla[1242] nev*y*dával.
(32)Tak teda kričali rozliční ľudia roz-
ličné veci[1246], lebo to zhromaždenie bolo
zmätené[1241] a väčšina nevedela, pre akú
príčinu sa zišli. (33)No spomedzi davu
naviedli[1247] Alexandra, ktorého dopredu
postrkovali Židia; i pokynul[1248] Alexander
rukou a chcel sa zhluknutému ľudu ob-
hajovať[1249]. (34)No keď rozpoznali[163],
že je Žid, zaznel[436] od[1250] všetkých jeden
hlas, i kričali asi po dve hodiny: Veľká
je Artemis[1251] Efesanov! (35)No *mestský*
tajomník dav utíšil, i vraví: Muži efes-
skí[1251], ktorýže človek je taký, že[1252] ne-
vie, že mesto Efesanov je opatrovníkom
chrámu veľkej Artemidy[1251] a toho, čo
spadlo z neba[1253]? (36)Keďže teda tieto
veci sú nepopierateľné, je žiadúcne,
žeby ste zotrvávali v tichosti[1254] a nerobili
nič prenáhlené; (37)lebo ste priviedli
týchto mužov, ktorí ani nie sú vylupovači
CHRÁMU ani o vašej bohyni urážlivo ne-
hovoria[1255] – (38)nuž teda, ak Démétrios
a tí remeselníci s ním majú s voľakým[1256]
pravotu[1257], konajú sa zasadania súdu a sú
prokonsulovia[1155]; nech sa navzájom stí-
hajú[1258]. (39)A ak voľačo požadujete[1259], čo
sa týka iných vecí, vyrieši[1260] sa *to* v riad-
nom[1261] zhromaždení. (40)Lebo sme aj
ohrození[80] *tým*, že budeme vzhľadom na
dnešok[1262] stíhaní[1258], pre povstanie, pre-
tože nejestvuje[1254] žiadna príčina, ktorá
by nám umožnila[1263] udať dôvod[1264] tohto
zrotenia. (41)A povediac tieto veci, roz-
pustil[1265] zhromaždenie.

20 No potom, čo ten nepokoj[1265]
prestal, si Pavel oboslal[709] učeníkov,
pobíjmal[1266] *ich* a odišiel[1267] pobrať
sa do Makedonie; (2)a poprechodiac
onými končinami a mnohými slovami[1267]
ich popovzbudujúc[1267], prišiel do Grécka.
(3)I strávil *tam* tri mesiace, a keď mu,
chystajúcemu sa[731] odplavovať sa do Sy-
rie, od Židov bol nastrojený[1268] úklad,
došlo k rozhodnutiu[1269] vracať sa späť
cez Makedoniu; (4)a až do Ázie[364] ho
sprevádzal Sópatros Pyrhov, Beroijec,
a *z* Tesaloničanov Aristarchos a Secun-
dus, a Gaius a Timotej z Derby, a Ázijci[364]
Tychikos a Trofimos. (5)Tí išli[1270] napred
a čakali nás v Tróade, (6)a my sme po
dňoch nekvasených chlebov vyplávali od
Filip a v piatich dňoch sme prišli do Tró-
ady k nim; tam sme predleli sedem dní.
(7)A v prvý[1271] *deň* po sobote[1271], keď sme
my boli zídení[1272] lámať[1273] chlieb, *k* nim Pa-
vel mal prehovor[1274], lebo zajtrajšieho *dňa*
hodlal odchodiť[1267], a pretiahol reč až do
polnoci. (8)A v tej vrchnej miestnosti[1275],
kde sme boli zídení[1272], bolo hodne fa-
kieľ[1276]. (9)A akýsi mladý muž menom Eu-
tychos, sediaci na okne, súc zmáhaný[1277]
hlbokým spánkom, zakiaľ Pavel ešte ďa-
lej hovoril[1274], spadol, od spánku súc zmo-
žený[1277 5], z[24] tretieho podlažia nadol a bol
zdvihnutý[5] mŕtvy. (10)No Pavel zostúpil,
padol na neho, zovrel *ho* v objatí a pove-
dal: Nevzrušujte sa[1278], veď jeho žitie[1279] je
v ňom. (11)I vystúpil[1280], rozlámal chlieb
a požil[1281]; a za značný *čas* pohovoriac, až
do rozodnenia, tak odišiel[1179]. (12)A toho
chlapca doviedli živého a boli nezmerne
potešení[5]. (13)No my sme išli[1270] napred
na loď a odrazili do Assa, hodlajúc od-
tadiaľ Pavla brať na palubu[1282], lebo tak
si *to* bol zariadil, sám hodlajúc ísť peši.
(14)A ako sa k nám v Asse pridal[1283], vzali
sme ho na palubu[1282] a prišli do Mitylény;
(15)a odplávajúc odtadiaľ, dospeli sme
deň nato naproti Chiu a druhého *dňa* sme
prirazili k[1284] Samu, pobudli v Trogylliu
a nasledovného dňa sme prišli do Miléta,
(16)lebo Pavel bol rozhodol[1285] preplávať
pomimo Efesu tak, aby[515] sa mu nestalo,
žeby v Ázii[364] premeškal čas, lebo sa náhlil
*do*stať sa, ak by mu bolo možné[1286], *na*
deň Päťdesiatky[56] do Jerúsaléma. (17)No
od Miléta pošlúc do Efesu, si *odtadiaľ*
k sebe[1287] privolal starších zhromaždenia;
(18)a ako sa k nemu dostavili, povedal
im: Vám je povedomé, ako som sa od pr-
vého dňa, keď[1288] som vkročil na pôdu[1289]
Ázie[364], *na* všetok ten čas *do*stal medzi

www.ifmos.com.sk

vás[1290] (19)a[1291] konal[1292] Pánovi nevoľnícku
službu[1293] so všetkou pokorou a slzami
aj pokušeniami[1294], ktoré sa mi prihadzovali[1295] v úkladoch[1296] Židov; (20)ako
som *z* tých vecí, ktoré osožia, nič nezamlčal[1297], žeby som vám *to* neohlásil[1218]
a vás *ne*vyučoval[1298], na verejnosti[1299] aj po
domoch, (21)naliehavo dosvedčujúc[1299]
aj Židom aj Grékom pokánie, *pokánie*[1300]
voči Bohu a vieru voči nášmu Pánovi, Ježišovi Kristovi[1301]. (22)A teraz, hľa, ja sa
poberám, súc *v* duchu zaviazaný[1302], do
Jerúsaléma, nevediac, aké veci sa tam *so*
mnou stretnú, (23)ibaže mi Svätý Duch
v každom meste naliehavo svedčí[1299],
vraviac, že ma čakajú putá a strasti[386].
(24)Ale svojmu[660] žitiu[1279] neprikladám
žiadny význam, *ako by bolo* mne samému
drahé[1303], žeby som dokonal[1304] svoj beh
a službu[1305], ktorú som prijal[1306] od[1307]
Pána Ježiša: naliehavo dosvedčovať[1299]
blahú zvesť *o* Božej milosti. (25)A teraz,
hľa, ja viem, že nikto z vás, medzi[1308] ktorými som poprechodil, kážuc [Božie]
kraľovanie[1309], už neuvidí[1310] moju tvár;
(26)preto vám v dnešný deň svedčím[1311],
že som z*o stránky*[1312] krvi všetkých čistý,
(27)lebo som neucúvol[1297], žeby som
vám neohlásil[1218] všetko Božie rozhodnutie[1313]. (28)Dávajte teda pozor sami na
seba[1313] aj na všetko stádočko, v ktorom si
vás Svätý Duch postavil *za* dozorcov[1314],
byť pastiermi Božieho zhromaždenia[1315],
ktoré si dobyl krvou svojho vlastného[1316].
(29)[Lebo] ja viem [to], že po mojom
odchode medzi vás vojdú krutí[1317] vlci, nešetriaci[322] stádočko, (30)a spomedzi vás
samých povstanú muži hovoriaci zvrátené[133] veci, žeby učeníkov strhávali[1318] za
sebou. (31)Preto bdejte, pamätajúc, že
som tri roky nocou *ani* dňom neprestal
každého jednotlivca[1319] so slzami napomínať. (32)A teraz vás zverujem[1320] Bohu
a slovu jeho milosti, ktoré *vás* môže vybudovať a [vám] dať dedičstvo medzi
všetkými posvätenými. (33)Nezachcelo
sa mi ničieho striebra ani[1321] zlata ani[1321]
ošatenia; (34)viete sami, že mojim potrebám aj tým, ktorí boli so mnou, slúžili[1322]
tieto ruky – (35)vo všetkých veciach som
vám ukázal[1323], že sa máme[1324], takto lopotiac, ujímať slabých[1325] a pamätať na slová
Pána Ježiša, že on povedal: Blaženejšie
je[1326] dávať ako prijímať[1327].

(36)A povediac tieto veci, pokľakol
na svoje kolená a s nimi všetkými sa pomodlil, (37)i nastal značný plač všetkých.
I vrhli sa[1328] na Pavlovu šiju a zasypávali ho bozkami[1328], (38)majúc bolesť[1328]
najmä[1329] pre to slovo[1330], ktoré bol povedal, že už nebudú badať[183] jeho tvár. I vyprevádzali[1331] ho k lodi[1332].

21 A ako sa stalo, že sme[1333], odtrhnúc sa[1318] od nich, odrazili, prišli
sme priamou plavbou[1334] na Kós a ďalšieho *dňa* na Rodos a odtadiaľ do Patár;
(2)a zastihnúc[1335] loď, ktorá prevážala[1336]
do Foinikie, nastúpili sme a odrazili;
(3)i zbadali sme na obzore[1337] Kypros, zanechali ho naľavo a plávali k Syrii[1284] a pristáli[1338] v[1338] Tyre, lebo tam mala loď skladať
tovar[1339]. (4)A dopátrajúc sa[1340] učeníkov,
pozdržali sme sa tam sedem dní; a oni[1077]
Pavlovi skrze Ducha vraveli, žeby do Jerúsaléma nevystupoval[417]. (5)A keď sa stalo,
že nám tie dni skončili[1341], vyšli sme a poberali sa, a všetci nás s ženami a deťmi
vyprevádzali[1331] až ven *z* mesta; i pokľakli
sme na pobreží a pomodlili sa, (6)a navzájom sa poobjímajúc[1342], nastúpili sme
do lode a oni sa vrátili späť domov[1343].
(7)A my sme od Tyru dospeli do Prolemaidy a tak sme skončili plavbu[1344]. I pozdravili[1342] sme bratov a ostali u nich jeden
deň, (8)a vyjdúc zajtrajšieho *dňa*, prišli
sme do Césarey, a vojdúc do domu Filipa,
hlásateľa blahej zvesti, ktorý bol z tých
siedmich, ostali sme u neho; (9)a ten[631]
mal štyri dcéry, panny, ktoré prorokovali
(10)A keď sme sa *tam* my po veľa dní zdržiavali, prišiel z[24] Júdska nadol akýsi prorok menom Agabus; (11)i prišiel k nám,
uchopil Pavlov opasok, zviazal svoje ruky
a nohy a povedal: Toto vraví Svätý Duch:
Toho muža, ktorého je tento opasok,
takto zviažu Židia v Jerúsaléme a vydajú
do rúk národov[1345]. (12)A ako sme tieto
veci počuli, snažne sme prosili aj my aj
miestni *ľudia*, žeby do Jerúsaléma nevystupoval[77]. (13)No Pavel odvetil: Čo robíte, že plačete a moje srdce drvíte[1246]?
Veď ja som pre meno Pána Ježiša hotový
nielen byť zviazaný[5], lež aj umrieť v Jerúsaléme. (14)A keď sa nedával[1347] preho-

www.biblia.sk

voriť, upokojili sme sa a povedali: Nech
sa stane vôľa[1348] Pána[1349]. (15)A po týchto
dňoch sme schystali svoje veci[1350] a vystu-
povali[77] do Jerúsaléma; (16)a spolu s nami
sa vydali aj *ktorísi z* učeníkov od[1351] Cése-
rey, ktorí viedli akéhosi Mnasóna, Kyper-
čana, oddávna[1352] učeníka[1353], u ktorého
sme mali byť ubytovaní[5 1354]. (17)A keď
sme sa *do*stali do Jerúsaléma, prijali nás
bratia s potešením[1355], (18)a *deň* nato
s nami Pavel vstúpil k Jakubovi; dosta-
vili sa aj všetci starší. (19)I pozdravil[1356]
ich a vyprával jedno po druhom všetko,
čo[1357] Boh jeho službou[1358] vykonal medzi
národmi; (20)a oni počujúc *to* oslavovali
Boha. A povedali mu: Pozoruješ, brat,
koľké sú desaťtisíce Židov, ktorí uverili,
a všetci ostávajú[1359] horlivcami pre zá-
kon[1360], (21)no o tebe sa im donieslo[1361], že
všetkých Židov po *všetkých* národoch vyu-
čuješ odpadnutiu od Mojžiša, vraviac, že
nemajú obrezávať svoje[660] deti ani sa riadiť[1362]
obyčajmi[1362]. (22)Čo je *s tým* teda?
Celkom isto sa zíde[1363] zástup[299], lebo po-
čujú[1364], že si prišiel; (23)sprav teda toto,
čo ti vravíme: Máme štyroch mužov, ktorí
majú na sebe sľub[1365]; (24)tých vezmi *so
sebou*, očisť sa[1366] s nimi a zaplať ich vý-
daje[1367], aby si dali oholiť hlavu, i spo-
znajú[1364] všetci, že *z* tých vecí, ktoré sa im
o tebe doniesli[1361], nie je nič *pravda*, lež že
si aj sám riadne počínaš[1368], zachovávajúc
zákon. (25)A čo sa týka tých, ktorí uverili
z národov[1369], sme my poslali list[1370] a roz-
hodli[1371], žeby oni [*z* takých vecí nedodr-
žiavali nič, iba] sa chránili[1372] aj toho, *čo
je* obetované[80] modlám, aj krvi aj zahrdú-
seného a smilstva. (26)Tu Pavel *so sebou*
vzal tých mužov a nasledovného *dňa* sa
očistil[1366] a vstúpil s nimi[1373] do CHRÁMU
a vyhlasoval vyplnenie dní očisťovania,
pokým za každého jednotlivca[1374] *z* nich
nebol prinesený[5 1375] posvätný dar[1376].
(27)A ako sa tých sedem dní takmer
končilo[1377], zbadali ho v CHRÁME Židia[1378]
z[1351] Ázie[364], i uvádzali v zmätok[1379] všetok
dav a položili na neho ruky, (28)kričiac:
Israélovci[1380], pomáhajte[1381]! Toto[225] je ten
človek, ktorý všetkých všade vyučuje proti
nášmu ľudu a zákonu a tomuto miestu,
a ešte aj Grékov do CHRÁMU uviedol
a toto sväté miesto znečistil[1382]! (29)Lebo
predtým s ním v meste boli uvideli Tro-
fima z Efesu[1383] a nazdávali sa, že ho Pa-
vel uviedol do CHRÁMU. (30)I bolo celé
mesto rozvírené[5 1384] a nastal zbeh ľudu,
i schytili Pavla a ťahali ho von *z* CHRÁMU;
a dvere[1385] boli hneď zamknuté[5]. (31)A za-
kiaľ sa oni dožadovali jeho zabitia, došlo
tribunovi[1386] posádky[1387] nahor[1388]ozná-
menie, že celý Jerúsalém je vzbúrený[1389];
(32)a on *so sebou* hneď nato vzal vojakov
a stotníkov a zbehol na nich nadol; a oni,
uvidiac tribuna[1386] a vojakov, prestali
Pavla tĺcť. (33)Tu sa tribun[1386] priblížil,
schytil ho a naručil, žeby bol zviazaný[5]
dvoma reťazmi, a prezvedal sa, kto *to*
asi je a čo spravil. (34)A v dave volali[1390]
rozliční ľudia rozličné veci[1391], i naručil,
nemôžuc sa pre ten lomoz[1392] dozvedieť
istotu, žeby bol vedený do pevnosti[1393];
(35)no keď sa *do*stal na schody, prihodilo
sa, že on bol[1394] od vojakov pre nápor[1395]
davu nesený, (36)lebo ten zástup[1396] ľudu
ich nasledoval s krikom: Preč s ním[1396]!
(37)No keď bol Pavel už-už uvádzaný
do pevnosti[1393], vraví tribunovi[1386]: Či mi
je dovolené voľačo k tebe povedať? A on
riekol: Vieš grécky? (38)Tak ty nie si ten
Egypťan, ktorý pred týmito dňami spôso-
bil povstanie a do pustiny vyviedol tých
štyritisíc mužov *spomedzi* úkladných vra-
hov? (39)No Pavel povedal: Nuž, ja som
Žid[1397] z Tarsu[1398], občan nie bezvýznam-
ného mesta v Kilikii[1399], a prosím ťa, povoľ
mi k ľudu prehovoriť. (40)A keď on pово-
lil, pokynul[1248] Pavel, stojac na schodoch,
ľudu rukou, a keď nastalo úplné[1400] mlča-
nie, oslovil[1401] *ich* hebrejským nárečím,

22 vraviac: (**22**:1)Bratia[1397] a otcovia,
vypočujte túto[1402] moju obhajobu
pred vami[1403]. (2)A počujúc, že ich oslo-
voval[1401] hebrejským nárečím, zachovali
tým skôr ticho. I rečie: (3)Nuž ja som
Žid[1397] zrodený[1416] v Tarse v Kilikii[1399], no
vychovaný[1404] v tomto meste pri nohách
Gamaliélových, vyučený[1404] podľa pres-
nosti[1405] otcovského zákona, pre Boha
súc[1406] horlivý[1407], tak[1408] ako ste dnes vy
všetci, (4)a túto Cestu[1200] som[1409] prenasle-
doval[1410] až na smrť, zväzujúc a do väzení
odovzdávajúc aj mužov aj ženy, (5)ako
mi je svedkom[1411] aj veľkňaz aj všetko
staršovstvo; od[1307] nich som si tiež vzal[1412]

www.biblia.sk

listy ku bratom a poberal sa do Damasku,
žeby som do Jerúsaléma poviazaných
priviedol aj tých, ktorí boli tam, aby boli
potrestaní[5 1413]. (6)A keď som sa poberal
a blížil *k* Damasku, stalo sa mi, že okolo
poludnia znenazdania vôkol mňa z neba
koldokola blyslo[1414] značné svetlo, (7)i pa-
dol som k zemi[1415] a začul hlas, ktorý mi
vravel: Saúl, Saúl, čo ma prenasleduješ?
(8)A ja som odvetil: Kto si, Pane? I po-
vedal ku mne: Ja som Ježiš, Nazarej,
ktorého ty prenasleduješ. (9)No tí, ktorí
boli so mnou, síce to svetlo spozorovali
[a ostali vyľakaní], ale ten hlas, ktorý ku
mne hovoril, nepočuli[1417]. (10)I povedal
som: Čo mám vykonať, Pane? A Pán ku
mne povedal: Vstaň a poberaj sa do Da-
masku a tam *k* tebe o všetkých veciach,
ktoré je ti určené[80] vykonať, bude pre-
hovorené[5]. (11)A keďže[1418] som od slávy
oného svetla nič nevidel, prišiel som do
Damasku tak, že som bol od tých, ktorí
boli so mnou, vedený za ruku. (12)A akýsi
Ananias, muž podľa zákona pobožný,
majúci od všetkých *tam* bývajúcich Židov
dobré svedectvo, (13)ku mne prišiel, pri-
stúpil[1419] a povedal mi: Saúl, brat, prezri.
A ja som tej istej hodiny prezrel a uvidel
ho[1420] (14)a on povedal: Boh našich otcov
si ťa vopred zvolil, žeby si spoznal jeho
vôľu[1348] a uvidel Spravodlivého a počul hlas
z jeho úst, (15)pretože mu voči všetkým
ľuďom budeš svedkom tých vecí, ktoré
si uvidel a počul. (16)A teraz – čo váhaš?
Vstaň a daj sa pokrstiť[1421] a zmy si[1422] svoje
hriechy, odvolajúc sa na jeho meno[1423].
(17)A keď som sa vrátil späť do Jerúsa-
léma a v CHRÁME sa modlil, stalo sa mi,
že som sa ocitol vo vytržení (18)a uvidel
ho, ako mi vraví: Poponáhľaj sa a rýchlo
z Jerúsaléma vyjdi[1424], pretože tvoje sve-
dectvo o mne neprijmú[1024]. (19)A ja som
povedal: Pane, im je povedomé, že ja som
uväzňoval a po synagogách bíjal[1425] tých,
ktorí sa vierou spoliehali[1426] na teba[623],
(20)a keď bola vylievaná krv Štefana,
tvojho svedka, som sám tiež pri *tom* stál
a schvaľoval *to* a strážil[1425] šatstvo tých,
ktorí ho odpravovali[586]. (21)I povedal ku
mne: Poberaj sa, pretože ja ťa vypravím[723]
ďaleko k národom[869]. (22)I načúvali mu
až po toto slovo; nato[1427] pozdvihli svoj
hlas, vraviac: Preč zo[24] zeme s takýmto[1428],
veď sa mu nepatrilo žiť[1429]. (23)A keď oni
kričali a *od*mršťovali šatstvo a hádzali do
vzduchu prach, naručil tribun[1430], žeby on
bol vovádzaný do pevnosti[1430], a povedal,
žeby bol vyšetrovaný bičovaním[1431], aby
sa riadne dozvedel[601], pre akú príčinu na
neho tak pokrikovali[1432]. (25)No ako ho
vopred napäli remeňmi, povedal Pavel
k stotníkovi *tam* stojacemu: Či vám je
dovolené bičovať človeka Rimana a neod-
súdeného? (26)A keď *to* ten stotník po-
čul, pristúpil a dal vedieť[251] tribunovi[1430],
vraviac: Čo hodláš robiť? Veď tento človek
je Riman. (27)I pristúpil tribun[1430] a pove-
dal mu: Vrav mi – ty si Riman? A on rie-
kol: Áno. (28)A tribun odvetil: Ja som si
toto občianstvo zadovážil za veľkú sumu.
A Pavel riekol: No ja som aj zrodený[80].
(29)Tí teda, ktorí ho mali vyšetrovať,
od neho hneď odstúpili, a aj tribun[1430]
dostal strach, zistiac[601], že je *to* Riman,
a pretože[1433] ho zviazal. (30)A zajtraj-
šieho *dňa*, chcejúc[1434] sa dozvedieť istotu
o tom, z čoho je od Židov obžalúvaný, ho
rozputnal a naručil, žeby sa zišli veľkňazi
a všetka rada[235]; i zaviedol Pavla nadol
a postavil pred nich[1435].

23 A Pavel *k* rade[1436] uprel zrak[628]
a povedal: Bratia[1437], ja som sa až
do tohto dňa správal[1438] pred Bohom[1439] *so*
všetkým dobrým[610] svedomím. (2)No veľ-
kňaz Ananias nariadil tým, ktorí pri ňom
stáli, biť ho po ústach[1440]. (3)Tu k nemu
Pavel povedal: Biť ťa bude Boh, obielená
stena! A ty sedíš, chcejúc ma podľa zá-
kona súdiť[1441], a protizákonne narúčaš,
žeby som bol bitý? (4)No tí, ktorí pri *tom*
stáli, povedali: *Na* Božieho veľkňaza sa
osopuješ[1442]? (5)A Pavel riekol: Nevedel
som, bratia, že je *to* veľkňaz; veď je na-
písané[1443]: O vládcovi[1444] svojho ľudu ne-
riekneš *nič* zle. (6)No Pavel, spoznajúc,
že je *ich* jedna časť sadúkejov a druhá[1445]
farisejov, vykríkol v rade[1436]: Bratia[1437], ja
som farisej, syn farisejov[1446] – som sú-
dený o nádej a opätovné vstanie[1447] mŕt-
vych! (7)A keď toto prehovoril, nastala
škriepka[1448] farisejov a sadúkejov a to
množstvo sa rozdvojilo[905]; (8)lebo sadú-
keji vravia, že niet opätovného vstania
ani anjela ani ducha, no fariseji vyzná-

www.biblia.sk

vajú oboje[1449]. (9)I nastal veľký krik[1450]
a pismári *z* tej časti farisejov povstali
a tuho[1451] sa hašterili, vraviac: Na tomto
človekovi nezisťujeme[1452] nič zlé, a ak
k nemu prehovoril duch alebo anjel...[1453]
(10)A keď nastala veľká škriepka[1448], do-
stal tribun[1454] strach, žeby od nich Pavel
nebol roztrhaný[5], i naručil oddielu vojska
zostúpiť, z ich stredu ho vyrvať a viesť do
pevnosti[1455]. (11)No v noci nato pri ňom[1456]
zastal Pán a riekol: Buď bez obáv[1457], lebo
ako si dosvedčoval[1458 1459] veci mňa sa tý-
kajúce v Jerúsaléme, tak musíš svedčiť[1459]
aj v Ríme. (12)A keď nastal deň, utvorili
Židia spolok[1460] a zakliali sa[959], vraviac,
že ani nezajedia ani nevypijú, pokým
Pavla nezabijú[1461]. (13)A tých, ktorí túto
spoločnú prísahu vykonali, bolo vyše
štyridsať; (14)tí[1077] pristúpili *k* veľkňazom
a starším a povedali: Kliatbou[1462] sme sa[959]
zakliali, že nič neokúsime, pokým nezabi-
jeme[1461] Pavla. (15)Teraz teda vy s radou[1436]
tribunovi[1454] *volačo* nahovorte[1463], tak aby[515]
ho zaviedol nadol k vám[1464], ako by ste
hodlali veci jeho sa týkajúce podrobnej-
šie[1182] prešetrovať, a my sme hotoví ho
odpraviť[586] skôr ako sa priblíži. (16)No
o tejto nástrahe[1465] počul syn Pavlovej
sestry, i prišiel[1466], vstúpil do pevnosti[1455]
a dal vedieť[1466] Pavlovi; (17)a Pavel si pri-
volal jedného *zo* stotníkov a riekol: Tohto
mladého muža odveď k tribunovi[1454], lebo
mu má o čom dať vedieť[1466]. (18)Nuž on ho
teda vzal *so sebou*, zaviedol k tribunovi[1454]
a rečie: Väzeň Pavel si ma privolal a po-
žiadal, žeby som tohto mladého muža,
ktorý ti má čo povedať, zaviedol k tebe[1467].
(19)I chopil sa tribun[1454] jeho ruky, uchý-
lil sa do ústrania a prezvedal sa: Čo mi
to[1468] máš dať vedieť[1469]? (20)I povedal:
Židia sa dohodli[1470] ťa požiadať tak, aby[1471]
si Pavla zajtra zaviedol nadol do rady[1471],
ako by si sa mal o ňom prezvedať čosi
podrobnejšie[1471]; (21)nuž ty sa im nedaj
prehovoriť, lebo *na* neho číha[1472] vyše štyridsať mužov z nich, ktorí[199] sa[1473] zakliali,
že ani nezajedia ani nevypijú, pokým ho
neodpravia[1473]. A teraz sú hotoví a očaká-
vajú ten prísľub od teba. (22)Nuž teda
tribun[1473] toho mladého muža prepustil,
nakážuc *mu* nikomu nevyklebetiť, že si
mi[1474] *vraj* tieto veci vyjavil. (23)A privolal
si ktorýchsi dvoch *zo* stotníkov a povedal:
Prihotovte dvesto vojakov, tak aby[1471] sa
mohli pobrať[1475] až do Césarey, a sedemde-
siatich jazdcov a dvesto ľahkoodencov[1476]
na tretiu nočnú hodinu[1477]; (24)a pri-
staviť dobytčatá, aby na *ne* Pavla vysa-
dili a bezpečne prepravili[1478] k Felixovi,
vladárovi. (25)A napísal list majúci[1479]
túto podobu[1480]: (26)Claudius Lysias veľ-
možnému[950] vladárovi Felixovi, pozdrav.
(27)Tohto muža, polapeného[1481 1482] od
Židov a už-už od nich odpravovaného[1473],
som si vytrhol[1483], prichvátajúc s oddie-
lom vojska a dozvediac sa[1484], že je Riman;
(28)a chcejúc[1434] spoznať obvinenie[1485],
pre ktoré ho stíhali[1486], zaviedol som ho
nadol do ich rady[1471], (29)i zistil som,
že je stíhaný[1486] o sporné otázky[1487] toho
ich zákona, no že proti sebe nemá žiad-
nej sťažnosti[1486] hodnej smrti alebo pút.
(30)No keď mi bolo udané[1482 1488], že sa
proti tomuto mužovi [*zo strany*[1053] Židov]
strojí[1489] úklad[1490], poslal som *ho* hneď
nato k tebe, aj jeho žalobcom nakážuc
veci, *ktoré sú* proti nemu, prejednávať[1491]
pred tebou. [Buď zdravý.] (31)Nuž teda tí
vojaci podľa im daného rozkazu[1492] Pavla
vzali[1493] a za noci zaviedli do Antipatridy,
(32)a zajtrajšieho *dňa* nechali jazdcov
poberať sa s ním a vrátili sa späť do pev-
nosti[1493]; (33)a oni[199] vstúpili do Césarey,
odovzdali vladárovi ten list a tiež mu
predviedli Pavla. (34)I prečítal *list* a spý-
tal sa, z[1494] ktorej oblasti správy je, a keď
sa prezvedel, že z[1494] Kilikie, (35)riekol:
Dôkladne[1495] ťa vypočujem, keď sa dosta-
via aj tvoji žalobcovia. A naručil, žeby bol
strážený v prétoriu[1496] Héróda.

24 A po piatich dňoch zostúpil
veľkňaz Ananias so staršími
a *s* rečníkom, akýmsi[1497] Tertullom, a tí[199]
vladárovi podali hlásenie proti Pavlovi.
(2)A keď on bol zavolaný[1482], začal Ter-
tullus žalovať, vraviac: Keďže sa skrze
teba tešíme úplnému[1498] pokoju[1499], a že sa
predvídavosťou tvojou[287] zavádzajú[1500] pre
tento národ[1501] výborné[1502] opatrenia[1503],
(3)prijímame[1504] *ich*[1505] po všetkých strán-
kach[1506] a všade, veľmožný[950] Felix, so všet-
kou vďačnosťou. (4)No aby som ťa naďa-
lej nezdržiaval[1507], prosím snažne, žeby
si nás krátko vypočul *s* dobrotivosťou[1508]

www.biblia.sk

tebe vlastnou[1509]. (5)Lebo zistiac[1510], že
tento muž[1511] *je* mor a rozpútavač[1512] roz-
broja[1513] *medzi* všetkými Židmi, ktorí *sú*
po *celej* obývanej zemi, aj náčelník tej
sekty[1514] Nazarejov, (6)ktorý sa pokúsil aj
CHRÁM znesvätiť[1515]; toho sme sa aj zmoc-
nili [a zaumienili sme si súdiť[833] *ho* podľa
zákona nášho[287]. (7)No prišiel k *tomu*
Lysias, tribun[1454], s veľkým násilím[1516] *ho*
z našich rúk odviedol (8)a jeho žalobcom
naručil ísť k tebe.] Vyšetriac *ho* budeš
môcť sám od neho zvedieť istotu[601] o tých
veciach, *z* ktorých ho my obžalúvame.
(9)A spolu zaútočili[1517] aj Židia, tvrdiac,
že *sa* tie veci majú tak. (10)No Pavel, keď
mu vladár pokynul vravieť, odvetil: Súc
si vedomý, že si už od[1518] mnohých rokov
tomuto národu sudcom, spokojne[1519] sa
obhajujem *vzhľadom na* tie veci, ktoré sa
týkajú mňa samého, (11)lebo sa môžeš
uistiť[601], že nie je[1520] viac ako dvanásť dní
od toho *dňa*, keď som vystúpil[417] do Jerú-
saléma klaňať sa[1521], (12)a nezastihli ma
ani v CHRÁME, žeby som k voľakomu mal
prehovor[1522] alebo vyvolával zhlukovanie
davu, ani v synagogách ani po meste,
(13)ani nemôžu tie veci, z ktorých[1537] ma
teraz obžalúvajú, podoprieť. (14)No toto
ti vyznávam, že svätú službu Bohu ot-
cov[1523] konám[1524] tak – podľa tej Cesty[1200],
ktorej vravia sekta[1514], veriac všetkým ve-
ciam, ktoré *stoja*[1525] napísané po *celom*
zákone a prorokmi, (15)majúc k Bohu
nádej, ktorú aj títo majú za svoju[1526], že
musí nastať[731] opätovné vstanie aj spra-
vodlivých aj nespravodlivých[1527]. (16)Pre
túto príčinu[1528] sa aj sám cvičím[1529], žeby
som vo všetkom[1530] mal voči Bohu aj ľu-
ďom svedomie bez závady[1531]. (17)I pri-
šiel[725] som po viacerých rokoch, žeby
som svojmu národu[1532] priniesol[1533] al-
mužny a posvätné dary[1534]; (18)pri tom
ma v CHRÁME zastihli[1511] očisteného, nie
s davom ani s lomozom[1392]; no akísi Židia
z[1053] Ázie[1535] – (19)tí by tu mali byť pred
tebou a žalovať, ak vôbec čo proti mne
majú, (20)alebo nech sami títo povedia,
akú neprávosť[1535] pri mne zistili[1511], keď
som stál pred radou[235], (21)iba ak o to
jedno zvolanie, ako[1536] som vykríkol, sto-
jac medzi nimi: Ja som dnes pred vami
súdený o opätovné vstanie[1537] mŕtvych.
(22)A Felix, znajúc tie veci týkajúce
sa Cesty[1200] dosť podrobne[1538], jednanie
s nimi odročil[1539] a povedal: Vaše veci[1540]
rozhodnem[1541], keď zostúpi Lysias, tri-
bun[1454]. (23)A stotníkovi rozkázal striezť
si ho[1542] a žeby mal úľavu, a nikomu *z* jeho
blízkych[1543] nebrániť byť mu k ruke[1544].

(24)A po koľkýchsi dňoch sa Felix ob-
javil[1545] s Drusillou, svojou[660] ženou, ktorá
bola Židovka, oboslal si[709] Pavla a vypo-
čul ho o viere v[623] Krista; (25)a keď on
rozprával[1546] o spravodlivosti a sebaovlá-
daní[1547] a budúcom súde, ostal Felix vyľa-
kaný a odvetil: Nateraz sa poberaj, a keď
sa mi zasa naskytne príležitosť, privolám
si ťa *k sebe*[1548]; (26)zároveň aj dúfajúc, že
mu od Pavla budú dané[5] peniaze[520]; preto
si ho aj častejšie[1549] obosielalc a *s* ním sa
rozprával. (27)No keď uplynuli[1550] dva
roky, dostal Felix *za* nástupcu Porcia
Festa; a chcejúc[1551] sa Židom zavďačiť[1552],
zanechal[1553] Felix Pavla vo väzbe[1554].

25 Festus teda, nastúpiac *v* ob-
lasti správy, vystúpil[417] po troch
dňoch z[24] Césarey do Jerúsaléma; (2)i po-
dali mu veľkňazi a predáci Židov hlásenie
proti Pavlovi, a snažne ho žiadali, (3)vy-
prosujúc si *to ako* milosť[1555] voči nemu[1556],
tak aby[515] si ho oboslal[709] do Jerúsaléma,
pričom chystali nástrahu[1557], žeby ho po
ceste odpravili[586]. (4)Nuž ale Festus od-
vetil, že je Pavel strežený v Césarei a on
sám že sa čoskoro hodlá poberať preč[1558].
(5)Nech teda tí, *ktorí sú* vplyvní[1559] me-
dzi vami, rečie, tiež[1560] zostúpia, a ak pri
tomto mužovi voľačo je[1561], nech ho obža-
lúvajú. (6)I predlel medzi nimi nie viac
dní ako osem alebo desať, zostúpil do
Césarey a zajtrajšeho *dňa* zasadol na sud-
covskom stolci a naručil, že by bol Pavel
privedený[5] (7)A keď sa dostavil, obstali
ho Židia, ktorí boli zostúpení[37] z[24] Jerú-
saléma, *vznášajúc* mnohé a ťažké obvine-
nia, ktoré nevládali dokázať, (8)pričom
sa Pavel obhajoval: Ani proti zákonu Ži-
dov ani proti CHRÁMU ani proti cisárovi
som ničím nezhrešil. (9)No Festus, chce-
júc[1551] sa Židom zavďačiť[1552], povedal Pav-
lovi v odvetu: Chceš[1551] vystúpiť[417] do Jerú-
saléma a byť o tieto veci súdený[1537] v mojej
prítomnosti[1562] tam? (10)No Pavel pove-
dal: Stojím pred sudcovským stolcom[1562]

www.biblia.sk

cisára a je žiadúcne, žeby som bol súdený
tu[1563]. Židom som ničím neuškodil[1564], ako
aj ty veľmi dobre[1565] vieš[601]. (11)Nuž teda
ak som škodca[1564] a *ak* som spáchal voľačo
hodného smrti, nevyprosujem sa *ne*umrieť[1566], no ak *z tých vecí*, *z* ktorých ma títo
obžalúvajú, nie je *pravda* nič, nemôže ma
im nikto vydať napospas[1557]. Odvolávam
sa pred cisára[1562 1568 1569]. (12)Tu sa Festus
dohovoril s poradným zborom a odvetil:
Pred cisára[1562 1568] si sa odvolal[1569], pred
cisára[1562] sa poberieš. (13)A keď prešlo
koľkosi dní, zavítali do Césarey Agrippa,
kráľ, a Berniké, žeby Festa pozdravili;
(14)a ako tam predleli viacero dní, predložil Festus vec týkajúcu sa Pavla kráľovi,
vraviac: Je akýsi muž, zanechaný[1553] *ako*
väzeň od Felixa, (15)o ktorom, keď som
sa *do*stal do Jerúsaléma, podali veľkňazi
a starší Židov hlásenie, dožadujúc[1570] sa
proti nemu odsudzujúceho nálezu[1571].
(16)Odvetil som k nim: Nie je Rimanom
obyčajou vydať[1572] voľajakého človeka [do
záhuby] skôr ako by obžalovaný stál žalobcom tvárou v tvár[1573] a *ako* by sa mu čo
do sťažnosti[1574] dostalo možnosti[1575] obhajoby. (17)Ako sa sem teda zišli, zasadol
som, nerobiac žiadneho odkladu[1576], ďaľšieho *dňa* na sudcovskom stolci a naručil, žeby ten muž bol privedený[5]; (18)no
keď sa žalobcovia postavili, nevznášali
proti nemu[1577] žiadneho obvinenia z tých
vecí, akých som sa ja domýšľal[1578], (19)lež
s ním[1578] mali akési škriepky[1578] o tom svojom[1579] náboženstve[1580] a o akomsi zomretom Ježišovi, o ktorom Pavel tvrdil, že
žije. (20)No ja, nevediac si *čo* do vyšetrovania[1581] týchto vecí[1577] rady, som vravel:
Či by bol ochotný[1582] poberať sa do Jerúsaléma a byť o tieto veci súdený[1582] tam?
(21)No keď sa Pavel odvolal[1583], žeby ostal
strežený[1584] k rozsudku[1585] Velebného[1586],
naručil som, žeby bol strežený[1584], pokým
ho k cisárovi nepošlem. (22)A Agrippa
k Festovi [riekol]: Chce[1582] by som aj sám
toho človeka počuť. Zajtra, rečie, si ho
počuješ.

(23)Keď teda zajtrajšieho *dňa* prišiel
Agrippa a Berniké s veľkou okázalosťou
a vošli s vysokým dôstojníctvom[1587] a významnými mužmi mesta do prijímacej
dvorany a keď Festus naručil, bol Pavel
privedený[5] (24)a Festus rečie: Agrippa,
kráľ, a všetci vy s nami prítomní muži,
vidíte[1588] tohto, o ktorého sa na mňa obrátilo všetko množstvo Židov aj v Jerúsaléme aj tu, a volali proti *nemu*[1588], že
nemá ďalej žiť. (25)No keď som si ja zistil[1589], že nič hodného smrti nespáchal,
a keďže sa tento sám odvolal[1583] pred
Velebného[1586 1590], rozhodol som sa posielať[1591] ho, (26)no nemám nič spoľahlivého, čo o ňom[1592] pánovi napísať; preto
som ho priviedol pred vás a najmä[1329] pred
teba, kráľ Agrippa, tak aby[515] som mal[1593],
keď sa výsluch[1594] vykoná[1595], čo by som napísal. (27)Lebo sa mi zdá nezmyselné[1596]
pri posielaní väzňa neoznámiť aj obvinenia[1597], ktoré proti nemu *sú*.

26 I riekol Agrippa k Pavlovi: Povoľuje sa ti hovoriť sám za seba[1598].
Tu Pavel vystrel ruku a obhajoval sa:
(2)Považujem sa[1599] za blaženého, kráľ
Agrippa, že sa o všetky tie veci, o ktoré
ide v mojom stíhaní[1600] od Židov, mám
dnes obhajovať pred tebou, (3)najmä[1329]
preto, že ty si znalý všetkých obyčají aj
sporných otázok, ktoré *sú všade* medzi
Židmi[1601]. Preto ťa prosím, by si ma zhovievavo[1602] vypočul. (4)Nuž teda: o spôsobe môjho života z mladosti, ktorý od
začiatku prebehol[1603] v mojom národe
v Jerúsaléme, vedia[1604] všetci Židia, (5)poznajúc[1605] ma z minulosti[1606] od prvopočiatku[1633], ak sa im chce[1607] svedčiť: že som
žil[1608] podľa najprísnejšieho[1609] smeru[1609]
našského[1610] náboženstva[1611], *ako* farisej;
(6)a teraz stojím, súc súdený pre nádej[1612]
v prísľub[1613 1614], ktorý sa udal od Boha
pre našich otcov, (7)ku ktorému[1614] dospieť sa nádeja našich dvanásť kmeňov,
usilovne[1615] konajúcich svätú službu[1524]
nocou aj dňom; o túto nádej, kráľ, som
stíhaný[1600] od Židov! (8)*Pre*čo sa u vás
súdi *za* nehodnoverné, či[1616] Boh mŕtvych kriesi? (9)Nuž áno, ja sám som pojal myšlienku[1617], že voči[1256] menu Ježiša,
Nazareja, mám[1618] veľa urobiť naprotiveň,
(10)čo som v Jerúsaléme aj konal[1608],
a dostanúc právomoc od veľkňazov, som
mnohých *zo* svätých dal pod zámok[1619]
do[1619] väzení ja, a keď mali byť odpravovaní[1619], odovzdával[1608] som hlas (11)a po
všetkých synagogách som ich často

www.nos-rai.sk

trestal a nútil rúhať sa, a súc *proti* nim
preveľmi rozbesnený[80], prenasledoval
som *ich* až aj do miest vonku; (12)a po-
berajúc sa v týchto veciach s právomocou
a povolením veľkňazov do Damasku,
(13)uvidel som prostred dňa po ceste,
kráľ, svetlo nad skvelosť slnka, ktoré sa
z neba zaskvelo vôkol mňa aj tých[1620], čo
sa poberali so mnou. (14)A keď sme sa
všetci zvalili k zemi, počul som hlas, vra-
viaci ku mne hebrejským nárečím: Saúl,
Saúl, čo ma prenasleduješ? Krušno[1621] *je*
ti vyhadzovať[1622] proti bodcom. (15)A ja
som povedal: Kto si, Pane? A Pán pove-
dal: Ja som Ježiš, ktorého ty prenasle-
duješ. (16)Ale vstaň a postav sa na svoje
nohy, lebo som sa ti ukázal na toto: žeby
som si ťa prihotovil[1623] *za* služobníka[1624]
a svedka aj tých vecí, ktoré si uvidel, aj
tých, *čo do* ktorých sa ti budem ukazovať,
(17)vytrhujúc si[1483] ťa spomedzi ľudu[1625]
aj národov, ku ktorým[1626] ťa ja vysielam
(18)otvárať[1627] ich oči, žeby sa obracali[1627]
od tmy do svetla a *z* právomoci[1628] Satana
k Bohu, žeby sa im dostalo odpustenia
hriechov a dedičstva[1629] medzi tými, *ktorí*
sú posvätení[80] vierou, *vierou*[1630] vo[623] mňa.
(19)Nestal[1631] som sa teda[1632], kráľ Agrippa,
toho nebeského videnia neposlušným[1634],
(20)lež som, najprv tým, *ktorí boli* aj
v Damasku aj Jerúsaléme aj do všetkého
kraja Júdska, nato[1635] národom ohlaso-
val[1043], žeby sa kajali a obracali[1636] k Bohu
a konali činy dôstojné pokánia. (21)Pre
tieto veci ma Židia v CHRÁME polapili[1637]
a pokúšali sa zmárniť[1637]; (22)až po tento
deň teda stojím[1638], lebo[1639] som zakúsil[1640]
prispenie[1641], ktoré *je* od Boha, svedčiac[1642]
malému aj veľkému, nevraviac nič okrem
tých vecí, o ktorých hovorili[1643] aj pro-
roci aj Mojžiš, že sa musia diať: (23)či[1644]
bol KRISTUS určený[80] trpieť, či[1644] má *ako*
prvý na základe[1645] opätovného vstania[1646]
mŕtvych zvestovať aj ľudu[1647] aj národom
svetlo. (24)A keď sa týmito vecmi obhajo-
val, riekol Festus silným hlasom: Šalieš,
Pavel, veľa učenosti[1648] ťa prevracia v šia-
lenstvo. (25)No Pavel rečie: Nešaliem,
veľmožný[1649] Festus, lež sa vyjadrujem
výrokmi[1650] pravdy a triezvosti[1651]; (26)veď
kráľ má vedomosť o týchto veciach a aj
k nemu hovorím so všetkou otvorenos-
ťou[1652], lebo som presvedčený[80], že mu
z týchto vecí nie je nič tajné, toto predsa
nie je spravené[80 81] pokútne[1653]. (27)Veríš,
kráľ Agrippa, prorokom? Viem, že ve-
ríš. (28)A Agrippa k Pavlovi [riekol]: Za
málo[1654] ma chceš presvedčiť[1655], žeby som
sa stal Kristovcom. (29)A Pavel [povedal]:
Rád by som si vyprosil *modlitbou k* Bohu,
žeby ste sa, aj za málo aj za mnoho[1654 1656],
stali, – nielen ty, lež aj všetci tí, ktorí mi
dnes načúvajú, – takými, aký som aj ja,
okrem týchto pút. (30)I vstal aj kráľ aj
vladár aj Berniké a tí, ktorí s nimi sedeli,
(31)pobrali sa stranou a hovorili k sebe
navzájom, vraviac: Tento človek nie je pá-
chateľom ničoho[1657] hodného smrti alebo
pút. (32)A Agrippa k Festovi riekol: Tento
človek mohol byť prepustený[80 81], keby sa
nebol odvolal[1657] pred cisára[1657].

27 A ako bolo rozhodnuté[1658], že sa
máme odplavovať[1659] do Italie,
odovzdávali Pavla a akýchsi iných[1660] väz-
ňov stotníkovi oddielu[1661] Velebného[1661],
menom Július. (2)I nastúpili sme na
adramytskú loď, ktorá mala plávať do
miest na pobreží[1662] Ázie[364], a odrazili
sme; a s nami bol Aristarchos, Make-
dónec z Tesaloniky[1663]. (3)Druhého *dňa*
sme prirazili k Sidónu[1664], i zachoval sa
Július *k* Pavlovi[1665] blahovoľne[1666] a povolil
mu pobrať sa ku priateľom[659] a užiť[1640] *ich*
starostlivosť[1667]. (4)A odraziac odtadiaľ,
oboplávali sme Kypros po záveternej
strane[1668], pretože vetry boli opačného
smeru. (5)I preplávali sme tým morom[1669]
pozdĺž[1670] Kilikie a Pamfylie[1671] a pristáli[1672]
sme v Myre[1672] v Lykii[1673], (6)a tam stotník
našiel[1674] alexandrijskú loď, ktorá mala
plávať[1675] do Italie; i nasadil nás do nej.
(7)I plávali sme po hodne dní pomaly
a obťažne sme sa *do*stali ku[1670] Knidu;
a pretože nám vietor ďalej nedovoľo-
val[1676], obopluli sme po záveternej strane[77]
pozdĺž[1670] Salmóny Krétu (8)a obťažným
postupom popri nej sme prišli do aké-
hosi miesta[1677] zvaného Pekné[1678] Prístavy,
ktorému nablízku bolo mesto Lasaia.
(9)A keď prešlo hodne času a plavba už
bola nebezpečná[1679], pretože už aj pôst[1680]
bol minul, radil[1681] Pavel, (10)vraviac
im: Muži, pozorujem[1682], že plavba bude
spojená[1683] s nešťastím[1684] a veľkou[1685] ško-

www.biblia-online.sk

dou[1686] nielen na náklade a lodi, lež aj na
našich životoch[1687]. (11)No stotník väčšmi[1688]
dôveroval[1689] kormidelníkovi[1690]
a majiteľovi[1691] lode ako tým veciam vra-
veným od Pavla; (12)a keďže ten prístav
nemal polohu príhodnú na prezimova-
nie, priklonila sa väčšina k rozhodnu-
tiu[1692] odtadiaľ odraziť a na prezimovanie
sa pokúsiť voľajako[1693] dospieť do Foi-
nika, krétskeho prístavu[1694] obráteného
na severovýchod a na juhovýchod[1695].
(13)A keď zľahka zavial južný vietor,
nazdali sa, že sú schopní uskutočniť[1696]
svoje predsavzatie, i zdvihli *kotvy* a postu-
povali tesne popri Kréte. (14)No onedlho
sa od[1670] nej[1697] strhol búrlivý víchor, ktorý
sa volá *euroklydón*[1698], (15)a keď bola loď
zachvátená[5] a nemohla vetru čeliť, vzdali
sme sa a dávali sa unášať[1699]; (16)i preh-
nali sme sa po záveternej strane akéhosi
ostrovčeka zvaného[1700] Clauda a sťažka
sme dokázali ovládnuť čln[1701], (17)no
vytiahli[1702] ho[1703] a uchyľovali sa k po-
mocným[1704] opatreniam[1705], podpasujúc
loď[1706]. A bojac sa, žeby neboli zahnaní[5 1707]
do Syrty[1708], znížili rahná a tak sa dávali
unášať[1699]. (18)No keďže sme boli búrkou
veľmi prudko zmietaní[1699], konali nasle-
dovného *dňa* odhod[1709] (19)a tretieho *dňa*
vlastnoručne povymršťovali[1710] zariadenie
lode. (20)A keď sa po veľa dní neobjavo-
valo[1711] ani slnko ani hviezdy a *stále*[1712] *na*
nás doliehala nemalá búrka, napokon[1713]
sa úplne strácala[1714] všetka nádej na mož-
nosť našej záchrany. (21)A keď dlho tr-
valo[1715] hladovanie[1716], tu sa Pavel postavil
v ich strede a povedal: Bolo predsa len[1717]
žiadúcne, ó muži, ma poslúchnuť[1718]
a od Kréty neodrážať, i ušetriť si toto
nešťastie[1719] a škodu[1719]. (22)A teraz vám
radím[1719] byť dobrej mysle, lebo nebude
straty[1720] žitia[1721] nikoho[1722] z vás, iba lode.
(23)Lebo tejto noci pri mne[1723] zastal anjel
toho Boha, ktorého som, ktorému aj ko-
nám svätú službu[1524], (24)a vravel: Neboj
sa, Pavel; musíš zastať pred cisárom[1723],
a hľa, Boh ti uštedril všetkých tých, ktorí
s tebou plávajú. (25)Preto buďte dob-
rej mysle, muži, lebo Bohu[623] verím, že
bude tak, ako[1724] bolo ku mne prehovo-
rené[5]. (26)No máme byť zahnaní[1725] na
akýsi ostrov. (27)A ako nastala štrnásta
noc, keď sme boli sem aj ta unášaní po
Adrii[1726], domýšľali sa[1727] námorníci k pol-
noci, že sa k nim približuje akási zem;
(28)i spustili olovnicu a zistili dvadsať
siah[1728], a postúpiac[1729] trocha ďalej a opäť
olovnicu spustiac, zistili pätnásť siah[1728].
(29)A bojac sa, aby sme nebodaj[1730] neza-
padli[1725] na útesové[1731] miesta, mrštili[1710] zo
zadného konca lode štyri kotvy a túžili[1732],
žeby nastal deň.

(30)No keď sa námorníci pokúšali[1733]
z lode zutekať a *pod* zámienkou, ako by
hodlali z predného konca ďalej zatiahnuť
kotvy[1734], na more spustili čln, (31)pove-
dal Pavel stotníkovi a vojakom: Ak títo
neostanú v lodi, nemôžete vy byť zachrá-
není[5]. (32)Tu vojaci poodtínali laná člna
a nechali ho odpadnúť[1725]. (33)A zakiaľ[1735]
sa schyľovalo k nastávaniu[1736] dňa, nabá-
dal[1737] Pavel všetkých[79], žeby sa zúčastnili
jedla[1738], vraviac: Dnes štrnásty deň oča-
kávajúc prežívate o hlade[1716] a nič ste do
úst[1739] nevzali; (34)preto vás nabádam[1737],
žeby ste sa zúčastnili jedla[1738], lebo to
je[1715] vec záchrany[1740] vašej[1741]; veď sa ne-
pominie[1741] ani vlas z[24] hlavy nikoho *z* vás.
(35)A povediac tieto veci, vzal chlieb,
pred všetkými poďakoval Bohu, rozlo-
mil[1742] a začal jesť; (36) nadobudli všetci
dobrú myseľ a sami si[1739] tiež vzali *čosi*
jedla. (37)A nás všetkých bolo na lodi
dvestosedemdesiatšesť duší. (38)A súc
jedlom nasýtení[5], odľahčovali loď, vyha-
dzujúc pšenicu[1743] do mora. (39)A keď
nastal deň, nepoznávali tú zem, no pozo-
rovali akýsi záliv, majúci *ploché* pobrežie,
a rozhodli sa[1744], k tomu že sa pokúsia[1745]
loď zahnať. (40)I poodtrhovali[1746] kotvy[1747]
a púšťali *ich* do mora[1748], a zároveň uvoľ-
nili väzby kormidiel[1749], nastavili prednú
plachtu[1750] vanúcemu *vetru* a smerovali[1751]
k pobrežiu; (41)no zapadli[1752] do miesta
dvoch morí[1753], a nabehli s korábom na
plytčinu, i uviazol predný koniec a ostal
nehybný, kým zadný koniec bol trieštený
od náporu vĺn. (42)I došlo k návrhu[1754] vo-
jakov, aby väzňov smeli pozabíjať[1755], žeby
voľaktorý vyplávajúc neunikol[1756], (43)no
stotník, chcejúc[1434] Pavla zachovať v bez-
pečí[1757], im v tom úmysle zabránil a naru-
čil, žeby tí, ktorí vedia plávať, zoskákali
najprv a vychádzali na zem (44)a ostatní

www.unitroskatolika.sk

ktorí na doskách a ktorí zasa na všeličom z[1758] lode. A tak sa stalo, že všetci bezpečne vyviazli[1757] na zem.

28 A vyviaznuc bezpečne[1757], tu sme zvedeli[1759], že sa ten ostrov volá Melité[1760]. (2)I preukazovali nám tamojší[1761] divosi[1762] nevšednú láskavosť[1763]; pre dážď, ktorý prikvačil[1764], a pre chlad zažali hranicu *dreva* a všetkých nás vzali k sebe. (3)A keď Pavel nazhŕňal [akési] množstvo raždia a priložil na tú hranicu, vyliezla od[1765] horúčosti vretenica a zachytila sa[1766] jeho ruky; (4)a ako tí divosi[1762] uvideli to zviera z jeho ruky visieť, vraveli k sebe navzájo[1763]: Tento človek je isto vrah, ktorému Diké[1767], hoci z mora bezpečne vyviazol[1757], nedopustila žiť. (5)Nuž ale on to zviera striasol do ohňa a neutrpel nič zlého; (6)no oni čakali na *to*, že bude skoro[1768] opúchať[1769] alebo sa odrazu váľať mŕtvy. A keď na *to* zaveľa čakali a pozorovali, že sa mu[1770] nič neobvyklého[1771] nedeje, vraveli, meniac svoju mienku, že je to[172] *akýsi* boh.

(7)A v okolí[1772] toho miesta vlastnil[1773] pozemky prvý *muž*[1774] toho ostrova, menom Publius; ten sa nás ujal[1775] a s priateľskou pozornosťou[1776] *nás po*[1777] tri dni hostil. (8)I stalo sa, že toho Publia otec ležal sužovaný[1777] horúčkami[1778] a hnačkou[1779]; a Pavel k nemu vstúpil, pomodlil sa a vyliečil ho, položiac na neho ruky. (9)No keď sa toto stalo, prichádzali aj ostatní, ktorí na tom ostrove mali nemoci, a dávali sa uzdravovať[1780]; (10)tí nás aj poctili mnohými poctami a keď sme odchodili[1781], ešte nakládli[1482] vecí[1783] pre našu[660] potrebu.

(11)A po troch mesiacoch sme odišli[1781] loďou, ktorá na tom ostrove prezimovala, alexandrijskou so znakom Dioskúrov[1784]. (12)A prirazíac k Syrakúsam[1785], pozdržali sme sa tri dni; (13)odtiaľ sme obídením dospeli do Régia, a keď po jednom dni na*to* zadul[436] južný vietor, prišli sme na druhý deň do Puteôl; (14)tam sme vyhľadali bratov a boli sme od nich uprosení[1786], žeby sme sa sedem dní pozdržali. A tak sme prišli do Ríma, (15)a bratia odtadiaľ, počujúc o nás, nám prišli v ústrety[1276] až po Forum Appii[1787] a Tres Tabernae[1788]; a Pavel, uvidiac ich, poďakoval Bohu a nadobudol odvahu.

(16)A keď sme vstúpili do Ríma, [odovzdal stotník väzňov veliteľovi prétoriánov[1789], no] Pavlovi bolo povolené[1786] ostávať sám o sebe s vojakom, ktorý ho strážil. (17)A po troch dňoch sa stalo, že si zvolal tých, ktorí boli predákmi Židov, a keď sa zišli, vravel k nim: Ja som bol, bratia[111], hoci som sa nedopustil[1790] ničoho proti ľudu alebo otcovským obyčajam, z Jerúsaléma *ako* väzeň odovzdaný[1786] do rúk Rimanov; (18)tí[1077] ma vyšetriac zamýšľali prepustiť, pretože pri mne nejestvuje[1791] žiadna vina *hodná* smrti, (19)no keďže Židia protirečili, bol som donútený[1786] odvolať sa pred cisára[1791] – nie ako by som mal svoj národ z čoho obžalovať. (20)Pre túto príčinu som vás teda pozval[1791], žeby som vás uvidel a oslovil[1792], lebo túto reťaz okolo seba mám pre nádej Israéla. (21)A oni k nemu povedali: My sme o tebe z Júdska ani nedostali písomných zvestí ani sa ne*stalo*, *žeby sa* dostavil voľakto z bratov a ohlásil[1043] alebo prehovoril o tebe voľačo zlého; (22)no želáme si[1793] od teba počuť, ako[1794] zmýšľaš, lebo o tejto sekte[1795] je nám, pravdaže, známe, že sa jej všade protirečí. (23)I určili si pre neho[1796] deň a mnohí prišli k nemu do ubytovne, i podával im svoj výklad[1808], vyhlasujúc[1797] Božie kraľovanie[1309] a presviedčajúc ich o Ježišovi, aj z[24] Mojžišovho zákona aj *z* prorokov, od včasného rána až do večera. (24)A podaktorí sa tými vecmi, ktoré boli vravené, dávali presvedčiť[1798], a podaktorí zasa neverili[1799]. (25)A vo vzájomnom nesúhlase sa brali odtiaľ[1800], keď bol Pavel povedal jeden výrok: Dobre[1801] prehovoril Svätý Duch k našim otcom skrze Isaiáša, proroka, (26)vraviac[1801]: Pober sa k tomuto ľudu a povedz: Počúvaním[1801] budete počúvať a nijako nepochopíte, a hľadiac budete hľadieť a nijako neuzriete, (27)lebo srdce tohto ľudu zhrublo[1801] a sluch ich uší otupel[1802] a zažmúrili svoje oči, aby *sa* nebodaj[1803] ne*stalo*, *žeby* očami uzreli a ušami počuli[1803] a srdcom pochopili a obrátili sa[1803] ku *mne*[1803] a *že*by som ich vyliečil. (28)Nech je vám teda známe, že tento Boží prostriedok záchrany[1804] bol odoslaný[1805] národom; oni budú aj počúvať. [(29)A keď tieto veci povedal, Židia odišli, majúc medzi sebou

veľký[1806] spor.] (30)I ostal celé dva roky vo vlastnom najatom byte a vítal všetkých, ktorí k nemu vchádzali, (31)a so všetkou smelosťou[1807] bez prekážky kázal Božie kraľovanie[1309] a vyučoval veciam týkajúcim sa Pána Ježiša Krista.

www.milos-pavlik.eu

SKUTKY APOŠTOLOV

1 Vl. „som si vypracoval“, stredný slovesný rod.
2 Vl. „slovo“, „reč“.
3 D. „ktorého, prikážuc apoštolom skrze Svätého Ducha, ktorých si vyvolil“.
4 Al. „prijatý“, no toto sloveso s predponou značiacou „nahor“ má spravidla výraznejšie činný zmysel „vziať nahor“ („vzatie nahor“ u Luk. 9:51 je od neho odvodené). Trpnejšie „prijať“ je v kap. 3:21, kde je použité iné sloveso.
5 V dejovom zmysle.
6 Neurčitý čas, viď Luk. 22:15, pozn. 1358; Mat. 9:13, pozn. 363; Luk. 1:55, pozn. 100.
7 Vl. „pristavoval“ (v. 3), „boli sa im pristavili“, predminulý čas (v. 10).
8 D. „v mnohých dôkazoch“, viď Mat. 3:11.
9 Al. „povel“, „nakázal im“.
10 Vl. „neodlučovať“, iný výraz ako u Luk. 2:37.
11 Viď Luk. 24:49.
12 Vl. „o ktorom ste ma počuli al. vypočuli al. začuli“.
13 D. „vy nie po týchto“.
14 Viď Luk. 3:16, pozn. 245, ktorá celá platí aj tu.
15 Al. „obnovuješ“, „znova zriaďuješ“, „napravené vraciaš“, viď Mat. 17:11, pozn. 780; Marek 3:5, pozn. 78. Prítomný čas tu asi v zmysle „mieniš al. hodláš napraviť“.
16 Neurč. čas („spoznať čas každej jednotlivej predpovedanej udalosti“).
17 D. „ktoré si v svojej vlastnej právomoci položil“; dá sa chápať i v zmysle „v svojej vlastnej právomoci určil al. ustanovil“.
18 Al. „prijmete“, tu má toto sloveso tento trpný význam.
19 Ako u Luk. 1:35; D. „moc na vás prišlého Svätého Ducha“; tiež „moc, keď na vás príde Svätý Duch“.
20 Viď Mat. 5:5.
21 Al. „napäto hľadeli“.
22 Ako u Luk. 7:12.
23 Al. „povedali: Galilejci“, viď v. 16, pozn. 35.
24 Vl. „od“.
25 Viď Mat. 6:10; ako „kráľovstvo“ vo v. 6.
26 Viď Luk. 19:29.
27 Tj. 2 000 lakťov (asi 900 m).
28 Tj. „do mesta“.
29 Vl. „na vrchné poschodie“, no tu značí miestnosť zriadenú na plochej streche domu.
30 Al. „trvalo“.
31 Viď Luk. 6:15.
32 Al. „všetci sa ustavične oddávali“.
33 Tj. „manželkami“.
34 Ako u Luk. 17:35.
35 D. „muži, bratia“, hebraizmus, porov. vyššie v. 11, pozn. 23.
36 Viď Mat. 26:55; 15:14.
37 V stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
38 Ako „bol… vylosovaný“ u Luk. 1:9; tu, pravda, ide o podiel na službe určený Pánom podľa zvrchovanej Božej vôle.
39 Al. „lós“ (Ján 19:24, viď tam aj koniec pozn. 932), „podiel lósom určený“.
40 D. „podiel tejto služby“, v. 25 obdobne.
41 Ako Luk. 10:40, pozn. 712; tu ide o službu al. úrad apoštola.
42 Viď Luk. 13:27; 18:12.
43 Žalm 69:25.
44 Viď Mat. 21:42, pozn. 992.
45 Viď Žalm 109:8.
46 Tj. „službu dozoru“, „úrad dozorcu“.
47 Al. „vezme“, „prevezme“, v. 25 obdobne.
48 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; aj v zmysle „zakaždým sa zišli“, ďalej obdobne.
49 „Vchádzal a vychádzal“ je hebrejské úslovie súhrnne značiace všeobecný priebeh života človeka v jeho stykoch s druhými.
50 Vl. „k nám“, vzťahuje sa gramaticky na „vchádzal“ vyššie.
51 Viď v. 2.
52 Viď Mat. 12:26, pozn. 520.
53 Al. „označ“, „menuj“, viď Luk. 10:1, pozn. 657.
54 Vl. „prestúpil“, tj. „prestúpením odpadol“; tiež „stúpil vedľa“.
55 Tj. „bol nastal a plynul ako sviatok“.
56 Viď 1 Kor. 16:8.
57 Ako u Jána 21:2.
58 Viď Marek 9:7.
59 Al. „šum“, „zvuk“, no nie ako vo v. 6.
60 Nie „vetra“; oni počuli „dutie“ sťaby ťažkého oddychovania. Toto je tiež vlastný význam tohto slova v gréčtine („dych“ v kap. 17:25).
61 Al. možno „rozdelené“.
62 Al. „vyjadrovať“.
63 Al. „i bývali v Jerúsaléme“; tu sa vzťahuje najmä na tých, ktorí tam boli návštevou z príležitosti sviatkov Päťdesiatky.
64 Ako u Luk. 2:25.
65 Tj. „chýr“, D. „keď povstala táto reč“, tiež „keď nastal tento zvuk“, no zmysel je skôr ten, aký je podaný v texte. Ten dav sa zbehol pre to, čo sa tam dialo, nie vari žeby ono prudké dutie bolo bývalo všade počuť. To potvrdzuje koniec verša – zapôsobilo na nich, že počuli svoje vlastné jazyky.
66 D. „to“, člen.
67 D. „bolo zmätené“, al. „spletené“, „zarazené“, „vzrušené“, v dejovom zmysle.
68 Viď Mat. 12:23.
69 Viď kap. 18:2, pozn. 1136; 16:6.
70 Viď Mat. 27:32; 23:15; 7:3, pozn. 261.
71 Al. „bezradnosti“, „načisto zmätení“ (iný výraz ako vo v. 6, taký ako u Luk. 9:7, pozn. 589), v stavovom zmysle.
72 D. „iný k inému“, ako u Jána 4:37, pozn. 192, nie ako tu vo v. 13.
73 Vl. „čo by toto malo (D. „chcelo“) byť“.

www.mlosmatik.eu

74 Viď Luk. 15:2, pozn. 1006; tu má túto predponu sloveso značiace „robiť si úštipky“.
75 Vl. „po vrch naplnení“, v stavovom zmysle.
76 Al. „sladkým vínom“.
77 Viď v. 4.
78 Al. jednoducho „Židia“ al. „Júdovci“ (v. 14), „Israélovci“ (v. 22), porov. kap. 1:16, pozn. 35.
79 Viď Mat. 24:39.
80 V stavovom zmysle.
81 Viď Mat. 7:25, pozn. 300.
82 Viď Mat. 1:22.
83 Jóél 2:28.
84 Al. „paru“.
85 Vl. „prevráti“, no v tejto súvislosti je vhodnejší výraz v texte.
86 Grécky výraz, tu preložený „slávne sa prejavujúci“, sa používa v zmysle „skvelý“, „slávny“, „žiarivý“, no má tiež význam „zjavenia“, „ukázania“, „vystavenia“, viď Tit. 2:11, 13.
87 Neurčitý čas („jme sa dovolávať“, „pokúsi sa dovolať“).
88 Al. „sa odvolá na meno“.
89 Viď Mat. 10:22.
90 Al. „preukázaného“, „overeného“.
91 Vl. „podľa toho, ako“.
92 Viď Luk. 7:30; 22:2.
93 D. „ktorému Boh“.
94 Ako u Jána 6:39.
95 Vl. „uvoľniac“, „rozviažuc“, „popustiac“, „povoliac“, tj. „tlak al. väzbu bolestí.
96 Al. „zbaviac al. sprostiac *ho* bolestí“; čo do výrazu „bolestí“ viď Mat. 24:8.
97 Viď Luk. 1:7; 24:16 („od nej ovládaný al. držaný“).
98 Al. „*čo* do neho“, predložka je tu použitá v cieľovom zmysle (prorocký výrok smeruje k Nemu, porov. 2 Peter 1:17, pozn. 55).
99 Žalm 16:8–11.
100 Vo v. 25 vl. „dopredu som videl“, sloveso ako vo v. 31, no tu v strednom rode, vyjadrujúcom osobný vzťah k videnému, ktorý lepšie vystihuje sloveso „hľadieť“. Vo v. 31 činný rod, neurčitý čas („uvidel“).
101 Viď Mat. 20:21; 24:29, pozn. 1147.
102 Viď Luk. 15:23.
103 Al. „usalaší“, „spočinie“, ako „hradujú“ u Mat. 13:32.
104 Viď Luk. 1:47, pozn. 81.
105 Al. „že“.
106 Vl. „nezanecháš za sebou“, sloveso ako u Mat. 16:4, pozn. 739, navyše (vo v. 31 iba v niektorých rukopisoch) s predponou značicou „*vo voľačom*“.
107 Viď Mat. 11:23, tu vl. „do hádu“ („nezanecháš ju tam, kam po opustení tela prišla“, v. 31 obdobne, porov. Ján 1:18, pozn. 34).
108 Al. „zbožnému“ (súvisí so „zbožnosti“ u Luk. 1:75), „svätému“ (ale pre tento pojem sa spravidla používa iný výraz, viď Hebr. 7:26, pozn. 315), „Bohu vyhovujúcemu“; toto slovo tu je prekladom hebrejského „*chasída*“, ktoré značí „láskavého“, „dobrotivého“, „milosrdného“, ale aj takého, ktorý je (Božej) láskavosti al. milosrdenstva al. priazne hodný a aj sa mu jej dostáva. Viď kap. 13:34n.
109 Slovo, ktoré súvisí so slovesom „pôsobiť skazu“ u Luk. 12:33; znamená „úplné zničenie al. skazu“ a v N. Zákone sa vždy používa o posmrtnom rozklade tela.
110 Vl. „s tvojou tvárou“ („veselosťou, aká je v spojení s tvojou tvárou“, tj. „prítomnosťou“).
111 Viď kap. 1:16.
112 Al. „bratia, k vám sa dá“.
113 Al. „smelosťou“, „úprimnosťou“, „bez obalu“, viď Ján 7:13, pozn. 349, no tu s predložkou „s“.
114 Vl. „v postavení al. zastávajúc službu proroka“, porov. Luk. 8:41, pozn. 567.
115 Al. „slávnostne al. so všetkou vážnosťou odprisahal“, D. „prísahou odprisahal“, no každé z týchto slov je iné (pre pojem „prísaha“, „prisahať“ má gréčtina dva rozličné výrazy, ktoré sú tu oba použité).
116 Al. „svoj“.
117 D. „prehovoril, uvidiac“.
118 Viď v. 24.
119 Ako „vyzdvihnutý“ u Jána 3:14.
120 Al. „dostanúc“ (v. 33), „prijmete“ (v. 38).
121 Žalm 110:1.
122 Al. „bolestne al. ťažko bodnutí al. zasiahnutí“, „omráčení“.
123 Viď Mat. 3:13n.
124 Ako u Mat. 18:5, no niektoré rukopisy tu majú doslovne znenie ako v texte.
125 D. „je“.
126 Vl. „do ďaleka“, tj. „do ďaleka zahnaní al. zájdení“.
127 Al. „spoznať“, no nie ako vo v. 28; D. „uvidieť“, zmysel ako v texte.
128 Ako u Luk. 16:28; tiež „slávnostne vyhlasoval“, podobne ako u Jána 13:21, pozn 689, no tam je sloveso bez zosilňujúcej predpony.
129 Al. „povzbudzoval“, „snažne prosil“, „ponúkal“, viď kap. 16:39, pozn. 1049.
130 Vl. „buďte vyslobodení“ v dejovom zmysle; vo v. 41 ako vo v. 38.
131 Al. „zachrániť“; vo v. 47 to isté sloveso.
132 Vl. „krivého“.
133 Viď Mat. 17:17.
134 Al. „plne al. ochotne al. s uspokojením prijali“, „prijali ako pravdu“, ako „uvítal“ u Luk. 8:40.
135 Viď kap. 1:14.
136 Al. „v“.
137 Podľa niektorých rukopisov „prichodila“, vl. „každej duši nastala („nastávala“), ako „sa dialo“ nižšie.
138 Al. „spolu“, ako v kap. 3:1 a u Luk. 17:35, no nesúvisí so „spoločné“ nižšie.
139 Viď Mat. 24:39; 19:22.
140 Výraz tu preložený „prostriedky na živobytie“ značí v jednotnom čísle pôvodne „bytie“, „jestvovanie“, potom „prostriedok na bytie al. jestvovanie“, „majetok“, „statok“, „imanie“, tiež „zásobu“. Tu sa čo do významu neveľmi líši od predošlého „majetky“; v tomto spojení sa hádam dá chápať spoločne v zmysle „vonkoncom

www.nicospalik.eu

všetko, čo mali“, alebo možno ako „nehnuteľné a hnuteľné imania“.

141 Sloveso ako „rozpredal“ u Mat. 13:46, tu, pravda, nedokonavý minulý čas.

142 Tj. „peniaze ich predajom získané“, porov. Ján 12:5, pozn. 601.

143 Vl. „že“.

144 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.

145 Al. „po domoch“, v protiklade ku „CHRÁMU“.

146 Al. „úprimnosťou“, nepredstieranou štedrosťou, prejavovanou skutkom; D. „v jasote a prostote“, viď Mat. 3:11.

147 Al. „zúčastňovali stravovania“.

148 D. „celého“.

149 Al. „vzhľadom na všetok ľud“, „pokiaľ išlo o všetok ľud“, predložková väzba ako u Luk. 18:1, pozn. 1129.

150 Vl. „ušetrovaných al. zachraňovaných“, príčastie prítomného času, vyznačujúce nie stav, lež triedu ľudí, ktorých Boh chcel ušetriť. Ide o zostatok Israéla, ktorý Pán teraz pridával ku zhromaždeniu. Viď Luk. 13:23.

151 Tj. smerom nahor (po schodoch).

152 Rukopisy, ktoré vynechávajú slová „ku zhromaždeniu“ v kap. 2:47, spájajú slovo „spolu“ s koncom oného verša; podľa nich by bolo načim čítať: „A *Pán denne pospolu pridával tých, ktorí mali byť ušetrení. I vystupovali Peter a Ján v hodinu modlitby, *totiž* deviatu, do CHRÁMU“ Možno je to správne znenie.

153 Viď Luk. 1:15.

154 D. „súc“, „trvajúc“, viď Luk. 7:25, pozn. 474.

155 Al. „do CHRÁMU vchodili“, no iné sloveso ako vo v. 3.

156 Vl. „k nemu“, „k nám“, predložka výrazne vyznačujúca smer, ako u Jána 13:22, pozn. 690.

157 Sloveso ako u Luk. 22:56.

158 Viď Luk. 14:7, pozn. 962.

159 Al. „striebro a zlato mi nenáleží (Luk. 8:3) al. pri mne nie je“.

160 Viď Ján 7:30, pozn. 372.

161 Al. možno „zovrel al. stisol jeho“.

162 Vl. „stuhli“, „stvrdli“, D. „boli utvrdené al. utužené“; vo v. 16 obdobne, no tam činný rod. Vo vv. 2 a 7n. Lukáš, ako nezriedka v svojich spisoch, podáva odborný lekársky opis celého prípadu, používajúc presné odborné názvoslovie.

163 Viď Mat. 7:16.

164 Predložková väzba ako v kap. 2:47, pozn. 149, tu v účelovom zmysle.

165 Viď Luk. 4:36, pozn. 298.

166 Viď Marek 5:42.

167 Viď Luk. 1:29; tá istá predložková väzba je vo v. 12, D. „nad tým“.

168 Viď Ján 10:23.

169 V stavovom zmysle; slovami „zmeravení údivom“ je tu preložené prídavné meno súvisiace so slovesom u Marka 16:5, pozn. 732, a odvodené od „hrôzou“ v predošlom verši, viď tam pozn. 165.

170 Viď kap. 2:22; vo v. 14 obdobne „mužom, vrahom“.

171 Tu na rozdiel od v. 4 prostý 3. pád, ako u Luk. 4:20.

172 D. „on“.

173 Vl. „zapreli (Mat. 10:33) al. popreli ste“, v. 14 obdobne.

174 Al. „pred tvárou“, viď Luk. 2:31; prekladom v texte je, nazdávam sa, vystihnutý vyzývavo odmietavý postoj k Pilátovmu stanovisku, ktorý, ako sa vidí, vyjadruje predložková väzba v gréčtine. Porov. Gal. 2:11.

175 Al. „hoci“.

176 D. „onen“, „tamten“.

177 Al. „sa rozhodol byť za al. usilovať sa o prepustenie“, D. „usúdil al. sa rozhodol prepúšťať“; neurčitý spôsob prítomného času s nedokonavým významom tu vyjadruje, ako sa zdá, možnosť al. žiadúcnosť prepustenia al. snahu oň, nie prepustenie samo; sudcov postoj al. stanovisko, nie rozsudok al. čin.

178 Al. „po vôli urobilo vrahom“, „žeby ste boli ku vďačnosti zaviazaní (v dejovom zmysle) vrahom“, „žeby vám (ako prejav priazne al. milosti) bol darovaný vrah“. Viď Luk. 7:42, pozn. 498.

179 Al. „Vodcu“, no výraz značí voľakoho, kto čosi začína a v tom pokračuje.

180 D. „ktorého Boh“.

181 Al. „na základe viery“, viď 1 Kor. 1:4, porov. aj Luk. 1:47, pozn. 81.

182 D. „viere *týkajúcej sa* jeho mena“.

183 Viď Ján 6:2, pozn. 260.

184 D. „a viera, ktorá *je*“.

185 Al. „sa *tak* zachovali“.

186 Al. „v“, vl. „podľa“.

187 Viď Luk. 22:15.

188 Al. „aby boli vaše hriechy vytreté“ v dejovom zmysle, no nie ako „aby“ nižšie. Viď Rim. 1:20, pozn. 52; tu účelový zmysel tejto väzby v preklade nie je na závadu.

189 Tj. „keď tak urobíte“.

190 Al. „oddychu“, „úľavy“ (2 Mojž. 8:15, LXX).

191 Al. „prihotoveného“.

192 Al. „obnovenia“, „znovuzriadenia“, „opätovného uvedenia do žiadúcneho stavu“, súvisí s „napraví“ u Mat. 17:11.

193 Viď Luk. 1:55, 70.

194 Vl. „musí prijať“, ale sloveso „prijať“ sa vzťahuje na minulosť; vari teda „musí podržať“, tj. „keď Ho prijalo.“

195 5 Mojž. 18:15, 19.

196 D. „dá vám“.

197 Viď Mat. 22:24, pozn. 1032.

198 D. „podľa všetkých vecí, koľkékoľvek“.

199 Viď Mat. 2:6, pozn. 31.

200 Al. „no okrem toho“ (Ján 6:51).

201 Viď v. 21.

202 Viď Mat. 26:28.

203 Al. „usporiadal“, „uzavrel“, „ustanovil“, súvisí so „zmluvy“ vyššie.

204 Viď v. 10, pozn. 164, tu v zreteľovom zmysle.

205 1 Mojž. 22:18.

206 Al. „semene budú požehnané“, no sloveso má predponu, ktorej zmysel sa preklad v texte pokúša vystihnúť. Porov. Ján 7:49, pozn. 393.

207 D. „žehnajúceho vás“.

208 Al. „v snahe odvrátiť“.

209 Al. „zastali pri nich“, ako u Luk. 2:9.

www.nilosfaw.eu

210 Viď Luk. 22:4, tu asi „veliteľ chrámovej stráže“.
211 Al. „nemilé“, „trápne“, „súc plní neľúbosti pre to“.
212 Viď Luk. 22:4; tu použitá väzba, zdá sa, zdôrazňuje výraz „spomedzi mŕtvych“ proti častejšiemu spojeniu „opätovné vstanie mŕtvych“.
213 Al. „uvrhli do väzby“, „dali strážiť“.
214 D. „spravený [asi]“, viď Mat. 21:42, pozn. 992.
215 D. „na“.
216 Al. „boli zhromaždení al. zvolaní“.
217 Viď Luk. 12:58, pozn. 902.
218 Viď Mat. 3:11.
219 Al. „volaní zodpovedať sa“, „vypočúvaní“.
220 D. „dobrodenie nemocného človeka“.
221 D. „v čom“, viď Mat. 3:11.
222 D. „tomuto“.
223 Viď Mat. 9:21, pozn. 377, vo v. 9 zosilňujúci tvar, ako tam vo v. 22, pozn. 379. Podstatné meno vo v. 12 je od tohto slovesa odvodené.
224 Al. „je predstavený al. postavený“.
225 D. „tento“.
226 Viď Mat. 21:42.
227 Tu tiež „záchrany“, „vyslobodenia“ (Luk. 1:69, v. 11); „v ktorom by sme mali byť zachránení“ (Mat. 10:22, v. 12).
228 Viď Luk. 23:32, pozn. 1470, tu na rozdiel od „druhom“ vo v. 11.
229 Al. „muselo“, D. „v ktorom sa nám má al. musí“.
230 Al. „otvorenosť“, ako v kap. 2:29.
231 Al. „pochopiac“, „uvedomiac si“.
232 Al. „nesčítaní“.
233 Al. „jednoduchí“.
234 Viď Luk. 21:15, pozn. 1305.
235 Viď Mat. 26:59.
236 Ako „hĺbajúc“ u Luk. 2:19, tu v zmysle „dokopy znášali a porovnávali svoje rady al. názory“.
237 D. „k sebe navzájom“.
238 Al. „významné“, „nápadné“, vl. „známe“ v zmysle „ktoré nemožno nezbadať“.
239 Al. „verejne známe“.
240 Vl. „nerozdelilo“, „nerozptýlilo“, „nerozprestrelo“.
241 D. „hrozbou“, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
242 Ako u Mat. 18:5.
243 Vl. „celkom“.
244 Viď Marek 9:2, pozn. 364.
245 Al. „radšej“.
246 Al. „počúvať skôr vás ako Boha“.
247 Al. „ešte väčšmi“, no nie ako vo v. 17.
248 D. „si ich potrestali“, tj. „ich obvinili z voľačoho trestného a mohli ich potrestaním ukojiť svoju nenávisť“.
249 Viď Ján 12:9.
250 Vl. „nad tým“ (Luk. 1:29, pozn. 55).
251 Viď Mat. 2:8.
252 Viď Luk. 2:29, pozn. 183.
253 Al. „ty, ktorý *si*“ (v. 24), „ktorý si“ (v. 25).
254 Vl. „spravil“, „urobil“, ako „vykonať“ vo v. 28.
255 Žalm 2:1n.
256 Viď Mat. 27:46.
257 Slovami „sa… spurne rozsoptili“ je preložené sloveso, ktoré pôvodne značí vzpínanie sa a fŕkanie koňa, potom spupný hnev ľudí, spurnosť.
258 „Kmene ľudí“ (v. 25) a „kmene ľudu“ (v. 27) je preklad množného čísla slova spravidla prekladaného „ľud“, viď Luk. 2:31, pozn. 186; Zjav. 7:9, pozn. 215.
259 Al. „dali sa vymýšľať“.
260 Vl. „prázdne“.
261 Viď Luk. 12:58, pozn. 902; 17:35.
262 Viď v. 5.
263 Al. „Kristovi“, preklad v texte zachováva súvislosť s „pomazal“ vo v. 27.
264 Viď Marek 12:14, pozn. 517.
265 Al. „proti tvojmu svätému sluhovi Ježišovi“, no iná predložka ako vo v. 26, tá istá väzba ako „proti“ u Luk. 12:53.
266 Ako u Luk. 7:30.
267 Ako vo v. 13.
268 Vl. „poprosili“.
269 Viď Mat. 24:29, pozn. 11 a 1147.
270 Tu v stavovom zmysle („boli pokope“).
271 D. „a toho množstva… bolo srdce a duša jedna“.
272 Vl. „odovzdávali“, „odvádzali“ (Mat. 21:41; 22:21).
273 D. „svedectvo opätovného vstania“.
274 Viď Luk. 7:25, pozn. 459 („nebol [„boli“] v takých pomeroch, že by bol býval“ [„že boli“]) (kap. 4:34); „trval“, tj. „v svojej peňažnej hodnote“, viď kap. 2:45, pozn. 142 (kap. 5:4).
275 Ako u Mat. 13:44, 46, tu trpné príčastie v kap. 4:34 prítomného, v kap. 5:4 neurčitého času.
276 Viď kap. 2:45.
277 V dejovom zmysle, no čo do kap. 4:36 a 5:4 viď Mat. 12:26, pozn. 520.
278 Viď Mat. 1:23.
279 Al. „povzbudenia“.
280 D. „kým al. zakiaľ mu náležalo pole, predal *ho*“.
281 Viď Marek 10:23, pozn. 457, tu jednotné číslo.
282 Ako v kap. 2:45, tu jednotné číslo.
283 Al. „si tajne ponechal“, „spreneveril“.
284 V zmysle tajnej dohody.
285 Ako „zaluhal si“ vo v. 4, no tu je na rozdiel od v. 4 väzba so 4. pádom, ktorej zmysel vyjadrujem opisom v texte (nie „oluhal“, lebo Svätého Ducha, Vševedúceho, oluhať nemožno).
286 Tj. „nepredaný“.
287 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
288 Al. „prečo“.
289 Al. „prípad“, „túto vec“.
290 D. „nastala“.
291 Al. „oviazali“, tj. „na pochovanie“.
292 Vl. „rozstup“.
293 Al. „predali“, iný výraz ako v kap. 4:34, pozn. 275; vl. „oddali“, tj. „dali preč od seba“, „či ste sa toho pozemku zbavili“.
294 Vl. „že vám“.
295 Tj., či On ich podvod vyjaví.
296 Al. „mladíci vstúpiac zistili, že je mŕtva“.
297 Viď Luk. 15:15; 1:46.

www.milosavik.eu

298 Al. „sa pridávali“.
299 Viď Luk. 2:13.
300 D. „voľaktorému“.
301 Viď Luk. 6:18.
302 D. „ktorí (Mat. 2:6) boli všetci“ (Mat. 24:39). Preklad v texte je pokusom o vyjadrenie zosilňujúceho významu oboch výrazov.
303 Al. „tí sa… uzdravovali“.
304 Vl. „voľba“, tj. „skupina vyznačená názormi, ktoré si jej príslušníci zvolili“.
305 Al. „nevraživosťou“, „revnivosťou“.
306 Viď kap. 4:3.
307 Viď Ján 20:19.
308 Viď Mat. 26:59; 2:8.
309 Al. „istote“, „spoľahlivosti“.
310 Tj. „veľkňaz“, „najvyšší kňaz“.
311 Viď kap. 4:14; 2:12.
312 Ako u Luk. 12:51; to isté slovo je „dostaviac sa“ vo vv. 21n.
313 Al. „väzenia, stoja v CHRÁME a vyučujú“.
314 Al. „dal spytovať“.
315 D. „nakázaním“, porov. kap. 4:17.
316 Viď kap. 4:19.
317 Vl. „na ktorého ste vy… položili ruky“, „ktorého ste vy… dostali do rúk“, s významom „zabili“.
318 Viď kap. 3:15, pozn. 179.
319 Al. „Vysloboditeľa“.
320 Viď kap. 2:33.
321 Al. „záležitostí“, vl. „výrokov“, ako vo v. 20.
322 Charakter osôb.
323 Vl. „rozpiľovaní“, tj. slová apoštolov sa do nich sťaby zarezávali a uvádzali ich do zúrivosti.
324 Viď Luk. 22:2; vo v. 33 inak „radili sa (nesúvisí s nasledovným „v rade“) o ich odpravení“.
325 Al. „vyviesť“, „poslať“, vl. „spraviť“, „urobiť“, tj. „zariadiť, aby vyšli“.
326 Viď kap. 2:22.
327 Ako u Luk. 12:1, no tu iná predložka („pri týchto ľuďoch“).
328 Al. „do čoho sa hodláte púšťať“ (Luk. 22:23, pozn. 1371).
329 Viď Mat. 19:5, pozn. 871.
330 D. „pripojil sa k nemu počet asi štyristo mužov“.
331 Al. „mu dôverovali“, „sa od neho dávali prehovoriť“, „si od neho dávali povedať“.
332 Vl. „rozplynuli“, „boli rozpustení“.
333 Vl. „odtiahol“, tj. „k odpadnutiu primal“, „ku vzbure zviedol“.
334 Viď Mat. 26:31, pozn. 1252.
335 Viď Ján 1:46.
336 Tu spojovací spôsob, vyjadrujúci oproti oznamovaciemu spôsobu vo v. 39 väčšiu mieru neistoty a naznačujúci, ako sa zdá, že sa Gamaliél skôr klonil k mienke vyslovenej vo v. 39.
337 Al. „zámer“, „rozhodnutie“.
338 Tj. „uskutočňovanie tejto myšlienky“, obdobne ako „rozhodnutie a skutok“ u Luk. 23:51, kde „rozhodnutie“ je ten istý výraz ako „myšlienka“ tu a „skutok“ je síce slovo nie to isté ako „činnosť“ tu, ale s obdobným významom. Tu by sa možno dali oba tieto pojmy („myšlienka a jej uskutočňovanie“) zhrnúť jedným výrazom „toto hnutie“.
339 Viď Ján 3:31.
340 Al. „stroskoce“, „bude potlačená“ (v. 38), „poraziť“, „s nimi skoncovať“ (v. 39), na oboch miestach je v gréčtine to isté sloveso, no vzhľadom na odlišné spojenia sa sotva dá do slovenčiny vhodne preložiť rovnako.
341 Tj. „týchto ľudí“.
342 Viď Mat. 7:6.
343 D. „aj“, „tiež“.
344 Al. „bojujete“, vl. „aby ste neboli zistení al. nájdení *ako* priečiaci sa al. bojujúci“.
345 Viď v. 36, pozn. 331.
346 D. „od tváre“.
347 Viď Luk. 20:35, pozn. 1254 a 1278, nie 1277.
348 Hellénisti boli Židia rozptýlení medzi grécky hovoriacimi národmi, ktorí prijali grécky jazyk a obyčaje týchto národov; Hebreji boli Židia palestínski, hovoriaci aramejsky a zachovávajúci tradičné zvyklosti zeme.
349 Al. „že ich vdovy sú“.
350 Al. „starostlivosti“ (vv. 1, 4); príbuzné sloveso vo v. 2 ako u Mat. 4:11.
351 Tj. „zanedbávané“.
352 Al. „správne“, „slušné“, nielen „nepáči al. nevidí sa nám“, hoci „sa… zvidela“ vo v. 5 je príbuzné sloveso.
353 Vl. „nad touto úlohou al. potrebou al. povinnosťou al. službou“.
354 Al. „my budeme zotrvávať *v*“, viď kap. 1:14.
355 D. „slova“.
356 D. „pred všetkým zástupom“.
357 Viď Mat. 23:15.
358 Vl. „antiochijského“, „Antiochijca“.
359 Al. „viery poslušný bol“, viď Ján 12:11, pozn. 607.
360 Al. „veľké zázraky a“.
361 Podľa podaktorých „Liberťanov“, tj. ľudí z mesta Libertum v Afrike.
362 Al. „Prepustencov, a *z*“.
363 Viď Mat. 27:32.
364 Viď kap. 16:6.
365 Al. „viedli rozpravu“ (Marek 12:28), „sa dohadovali“, väzba ako u Marka 9:14, pozn. 385.
366 Viď Luk. 21:15.
367 Gramaticky sa vzťahuje na „Ducha“, ale podľa zmyslu na „múdrosť a „Ducha“.
368 Al. „proti“, ako u Marka 3:29, pozn. 106, no nie ako tu vo v. 13.
369 Al. „poštvali“, „popudili“, „naplašili“, vl. „dôkladne rozhýbali“.
370 Al. „pristúpili“, „prepadli *ho*“, sloveso ako v kap. 4:1, pozn. 209.
371 Al. „násilím sa ho zmocnili“, „so sebou ho odvliekli“.
372 Al. „odovzdal“, „zanechal“, viď Marek 7:13, pozn. 283.
373 Viď kap. 3:4; 1:16.
374 1 Mojž. 12:1.
375 Viď Mat. 4:19.

www.miloslovik.sk

376 Vl. „ktorúkoľvek“, porov. Hebr. 11:7; v. 7 obdobne.
377 D. „ani šľapaj nohy“.
378 1 Mojž. 13:16.
379 Al. „bezprávnym prišelcom“, „cudzincom“, no nesúvisí s „cudzej“ nižšie.
380 Viď Mat. 17:25.
381 Al. „*ho* budú trápiť“, „*mu* budú ubližovať“.
382 Viď Mat. 4:10; 26:28.
383 Al. „zanevražiac“, „zarevniac“.
384 Viď kap. 5:8, pozn. 293.
385 Viď v. 34.
386 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
387 Al. „milosť“.
388 Ako „vodca“ u Mat. 2:6.
389 Viď v. 36.
390 Výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu, častejšie v LXX (1 Mojž. 24:25, 32; 42:47; 43:24; 5 Mojž. 11:15; Sud. 19:19), kde vždy značí „krmivo“, „obrok“, no používa sa aj o potrave ľudí; tu asi značí oboje, potravu pre praotcov aj krmivo pre ich statok.
391 D. „vyslal od *seba*“, „odoslal von“.
392 Vl. „bol daný“.
393 D. „stal zjavným“.
394 Štefan cituje podľa LXX.
395 D. „v sedemdesiatpäť dušiach, porov. Luk. 14:31.
396 D. „a Jozef si vyšlúc privolal svojho… duší“, porov. Mat. 2:16, pozn. 52.
397 Pridané na presnejšie vyjadrenie zmyslu slovesa „privolať“, ktoré má predponu zdôrazňujúcu zmenu miesta (podobne ako iné sloveso u Mat. 12:9, pozn. 500), „privolať, aby sa k nemu presťahovali“.
398 Vl. „preložení“, „premiestení“.
399 Al. „za *akúsi* sumu peňazí“.
400 Tj. „splnenia prísľubu“, viď Luk. 24:49.
401 Vl. „ktorý Boh otvorene vyhlásil“, viď Mat. 7:23, pozn. 292 a 293.
402 Všetky tieto slovesá sú v neurč. čase; vo v. 17 by sa dalo preložiť aj „vzmohol sa a rozmnožil“, no nasledovné „dotiaľ, kým“ vyžaduje chápanie v zmysle ako u Mat. 4:2, pozn. 98, al. 9:13, pozn. 363, a podobne „zaobchodil“ vo v. 19 (no tam je možný aj zmysel „jal sa zaobchodiť“) a „bol… odchovávaný“ vo v. 20.
403 Viď Luk. 23:32, pozn. 1470.
404 Al. „jal sa chytrácky si počínať“.
405 Viď v. 6.
406 Viď Luk. 2:12.
407 Al. „pohadzovať“, „odkladať“, v. 21 obdobne, tam v dejovom zmysle.
408 D. „robiť ich novorodencov vysadenými“.
409 Viď kap. 3:19, pozn. 188.
410 Viď Mat. 2:1.
411 Al. „spanilý“, „ušľachtilo krásny“, výraz (gr. „*asteios*“) sa v neskorej gréčtine používal o elegantnom oblečení; je odvodený od „*asty*“, „mesto“, a poukazuje teda na vycíbrený mestský vkus. Tu D. „bol pôvabný Bohu“, známy hebraizmus.
412 Viď Mat. 4:2, pozn. 98.
413 Al. „vyživovaný“, v. 21 obdobne.
414 Vl. „sama sebe“.
415 Al. „vzdelaný“, „vyučený“, „vyškolený“, v dejovom zmysle.
416 D. „štyridsaťročný čas“.
417 Tj. smerom nahor.
418 Al. „žeby navštívil“, ako „obzrite sa… po“ v kap. 6:5.
419 Al. „uvidel, že sa ktorémusi“.
420 Al. „ubližovalo“, „sa mu dialo príkorie“, vv. 26n. obdobne.
421 Vl. „ubránil al. obhájil si“, „jal sa brániť si“, stredný slovesný rod poukazuje na silný osobný záujem.
422 D. „udrel“, tj. „zabil“.
423 D. „tomu utláčanému“.
424 Al. „chce dať“.
425 Al. „záchranu“.
426 Al. „hašterili“, „zápasili“.
427 Vl. „spolu al. navzájom doháňal“, neurč. čas („dal sa nabádať“, „pokúsil sa primať al. donútiť“).
428 Ako v kap. 1:16, no tu sa dá čítať aj „muži, [vy] ste bratia“.
429 Vl. „tomu, *ktorý bol* blízko“, viď Mat. 5:43.
430 Viď Luk. 12:14; 22:2.
431 D. „chceš odpraviť, akým spôsobom“.
432 D. „v tej reči“, tj. „v *dôsledku* al. *moci* (*pod vplyvom*) tej reči“, viď Mat. 3:11.
433 Viď Marek 12:26.
434 Al. „zjavu“, „pohľadu“, „podívaniu“.
435 Al. „vyšetriť“, „dôkladne pozrieť“.
436 D. „nastal“.
437 2 Mojž. 3:6–10; značí vlastne „došlo k výroku Hospodina“.
438 D. „vidiac“, „videním“, zmysel ako v texte, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
439 Al. „utrpenie môjho ľudu“.
440 Al. „stonanie“.
441 Stredný slovesný rod značí nielen „vyslobodil“, lež aj „ujal sa ich pre seba“.
442 Viď Mat. 4:19
443 Ako v kap. 3:13, „ktorému odopreli al. sa vzopreli“.
444 Viď v. 27.
445 Vl. „vykupiteľa“, porov. Luk. 21:28, pozn. 1331, kde príbuzný výraz.
446 Viď v. 30.
447 Vo vv. 36 a 40 smerom von, vo v. 41 smerom nahor.
448 D. „v zemi Egypta“, v. 40 obdobne.
449 Viď Mat. 4:2, pozn. 98; vo v. 36 sa týka neurč. času slovesa „konal“, vo v. 42 „prinášali“ v tomto a „brali so sebou“ v nasledovnom verši; na všetkých týchto miestach sa dá chápať aj v opakovacom zmysle, porov. Mat. 19:13, pozn. 885.
450 Viď kap. 3:22.
451 Al. „prejavy“, „výroky“, vl. „slovká“, výraz sa spravidla používa o stručných Božích oznámeniach.
452 Neurč. čas, viď Mat. 27:34, pozn. 1342; Marek 6:26, pozn. 240, 243 a 244.
453 Al. „obrátili“, v. 42 obdobne.
454 2 Mojž. 32:1.
455 Al. „vyniesli“, „vzniesli“.

www.malosalka.eu

456 Viď kap. 2:26; Luk. 12:19, pozn. 847; 15:23; 16:19, pozn. 1070.
457 Al. „dielach“, „prácach“, „výrobkoch“.
458 Vl. „vydal al. odovzdal ich uctievať“; inak viď Mat. 4:10, pozn. 112.
459 Amos 5:25–27.
460 Vl. „zabité zvieratá“.
461 Cituje sa podľa LXX; tu značí „kdeže, lež naopak“.
462 Vo vv. 43n. ako u Mat. 17:4; značí aj „obydlie“. Vo v. 46 je príbuzné slovo s týmže významom.
463 Vl. „na tamtú stranu Babylóna“.
464 Ako „vyobrazenia“ vo v. 43.
465 Tj. „od predošlého pokolenia“.
466 Al. „otcovia, vystriedajúc *predošlé pokolenie*, s Jósuom aj“. O mene „Jósua“ viď Hebr. 4:8.
467 Ako „držby“ vo v. 5 („keď sa ujímali držby“, „pri preberaní do držby“).
468 Vl. „vystrčil“ (nie ako vo v. 58), „vyrazil“.
469 D. „voviedli“; neurč. čas sa tu významom blíži (dokonavému) predminulému času („mali vnesený“, „vniesli, takže tam bol“).
470 Al. „milosti“.
471 Al. „vyprosoval“, porov. Luk. 10:24, pozn. 681, obdobne „pozabíjali“ vo v. 52; v obdobnom zmysle načim chápať i „neprenasledovali“ tamže (i tam neurč. čas), hoci tam by sa dalo povedať i „neuštvali“.
472 Al. „žeby sa mu podarilo zaopatriť“, D. „žeby zaopatril“, sloveso ako „došiel“ vyššie, viď Ján 12:14.
473 Al. „nájsť miesto na bývanie“, viď Žalm 132:5, tu sa cituje podľa LXX.
474 Viď Luk. 1:32.
475 Is. 66:1n.
476 D. „padáte proti“, tj. „vzdorujete“.
477 Neurčitý čas, viď pozn. 448 vyššie.
478 Ako „vopred zvestoval“ v kap. 3:18.
479 Viď Mat. 2:6; netýka sa „ktorého“ vo v. 52.
480 Viď kap. 5:33.
481 Al. „škrípeli“, „zatínali“; „zatínanie“ u Mat. 8:12 je príbuzný výraz.
482 Al. „proti nemu“, ako u Luk. 12:53; kap. 8:1 obdobne.
483 Tj. „trvajúc v takom stave“, viď Luk. 7:25, pozn. 474.
484 Ako v kap. 1:10.
485 Viď Mat. 20:21.
486 Viď Luk. 10:18.
487 Al. „dali sa kričať“.
488 Al. „pridržali“, „stisli“.
489 Al. „vrhli“ (nie ako vo v. 51), „zhrnuli“, „vyrútili“, „sa do neho pustili“.
490 Viď 5 Mojž. 17:7.
491 Al. „dovolávajúceho sa“, „vzývajúceho“, no k tomu by bolo načim dodať „Boha“ al. „Pána“, no Boží Duch tu zrejme zámerne obidvoje vynecháva. „Dovolávať sa“ v tomto zmysle, pravdaže, nemožno nikoho iného ako Boha, takže toto slovo, ako je tu použité, má veľmi obsažný význam. Preklad v texte je zvolený pre nedostatok vhodnejšieho výrazu.
492 Vl. „neváž“ („nedaj mu padnúť na váhu“), „nenechávaj stáť“ (tj. „v platnosti“); viď Mat. 26:15, pozn. 1230.
493 Súvisí s „odpravili“ u Luk. 22:2.
494 Viď Luk. 11:48 a porov. Rim. 1:32, pozn. 96.
495 Al. „prišlo“, vl. „nastalo“.
496 D. „rozsiati“.
497 Tj. „pochovať“.
498 Vl. „vykonali al. usporiadali nad ním veľké bedovanie“.
499 Al. „usiloval sa vykynožiť“, „nivočil“, „trýznil“.
500 D. „po domoch“, ako „po krajoch“ vo v. 1.
501 Al. „poprechádzali *krajinami*“.
502 Al. „hľadeli *na*“.
503 Vl. „mnohá“, netýka sa vv. 9n.
504 Ako „prv… trvali“ u Luk. 23:12.
505 Vl. „magujúci“, viď Mat. 2:1, pozn. 21.
506 Al. „vyvádzajúci z miery“, ako u Luk. 24:22, viď aj Mat. 12:23, pozn. 517. Tu je použité príčastie prítomného času, vyjadrujúce stále trvanie deja.
507 Viď 2 Kor. 6:18, pozn. 282.
508 Viď Gal. 3:19; Hebr. 2:2.
509 Sloveso ako vo v. 9, pozn. 506; vo v. 11 dokonavý minulý čas, ktorý tu značí stav, do akého ich Šimon svojou činnosťou natrvalo uviedol, vo v. 13 čas nedokonavý minulý, s obdobným významom ako tvar vo v. 9.
510 Vl. „magiami“, ďalej viď v. 9, pozn. 505.
511 Viď Mat. 6:10; 3:6, 16.
512 D. „Jána, ktorí“, viď Mat. 2:6.
513 Ako u Jána 17:9, pozn. 831.
514 Neurčitý čas: „sa pomodlili“, „sa dali modliť“, „vykonali modlitby“, vv. 22 a 24 obdobne.
515 Viď Mat. 8:34.
516 Viď kap. 1:8; nesúvisí s „ostávali vo v. 16.
517 Ako u Luk. 1:12.
518 Tj. „trvali v takom stave al. charaktere“; ako „súc“ v kap. 7:55.
519 Viď kap. 19:5.
520 Viď Marek 10:23, pozn. 457.
521 Al. „peniaze“, no nie ako na konci verša a vo v. 18.
522 D. „sa získava“.
523 D. „skrze peniaze“, „peniazmi“.
524 Ako „podiel“ u Luk. 10:42.
525 Ako v kap. 1:17.
526 D. „priame“.
527 Al. „ak“.
528 Al. „azda“.
529 Al. „zámer“, „plán“, „úklad“.
530 Viď 2 Peter 1:17, pozn. 55.
531 Al. „sputnaní“, „väzbe“.
532 Al. „neprávosti“ (Luk. 13:27).
533 Al. „k Pánovi“ („v modlitbe k Pánovi,“ „obrátiac sa s touto prosbou k Pánovi“).
534 Viď Luk. 1:35; 16:28, pozn. 1083.
535 D. „podľa poludnia“.
536 Vl. „do Gázy“, viď Mat. 21:1, pozn. 940.
537 Al. „táto“.
538 Étiopmi sa volali ľudia tmavej pleti, obývajúci krajiny na juh od Egypta; pre tieto krajiny sa používal názov Étiopia.
539 D. „muž, Étiop“, viď kap. 1:16, pozn. 35.

www.milosrdnik.eu

540 Al. „klieštenec“, no pôvodný význam tohto slova je „komorník“, vl. „strážca spálne“ (na východných panovníckych dvoroch); bývali to, pravdaže, klieštenci, a preto sa týmto slovom potom označovali aj klieštenci vôbec.
541 Al. „mocný dvoran“, „veľmož“.
542 Al. „Kandaky“, ak, podľa podaktorých, ide o vlastné meno; v texte sa predpokladá, že ide o titul étiopskej panovníčky.
543 Viď Ján 12:20, pozn. 618.
544 Ako u Luk. 15:15.
545 Al. „rozumieš *tomu*“.
546 Viď Ján 16:13, pozn. 783.
547 Al. „pozval“, viď kap. 2:40, pozn. 129, no tu neurčitý čas.
548 Tj. nahor do voza (v. 31), nahor na breh (v. 39).
549 Vl. „obsah“.
550 Is. 53:7n., LXX.
551 Výraz, ktorý sa používa najmä o zabíjaní jatočných zvierat.
552 Viď Ján 1:29.
553 Viď Mat. 23:23.
554 Al. „odňaté“, „odorvané“, ďalej obdobne.
555 D. „blahozvestoval mu Ježiša“.
556 Viď Mat. 3:14.
557 Verš 37 kap. 8, ako ho majú staršie preklady nemožno považovať za pôvodný; podobne koniec 5. a začiatok 6. verša kap. 9.
558 Vl. „bol nájdený“ v dej. zmysle (kap. 8:40); al. „nájde“, „dopadne“ (kap. 9:2).
559 Viď Marek 3:29, pozn. 106.
560 Vl. „na učeníkov Pána vydychoval al. do učeníkov Pána vdychoval vyhrážanie a vraždenie“.
561 Tj. „viery v Pána Ježiša“.
562 D. „*ich* poviazaných priviedol“.
563 Al. „zaplanulo“, „zažiarilo“; toto slovo sa používa o oslnivo jasných zjaveniach, pôvodne o „blýskaní“: Luk. 17:24 „blýskajúci“, 24:4 „žiariacich“.
564 Vl. „oboblyslo al. obžiarilo ho“.
565 Al. „hlas“, no znenie v gréčtine dáva ten zmysel, že počuli, ale nerozumeli.
566 Viď Ján 6:19.
567 Neurčitý čas („po celú tú dobu ani nezajedol ani sa nenapil“).
568 Viď Mat. 21:30.
569 Al. „k ulici“, vl. „na ulicu“.
570 Tj. „človeka z Tarsu“.
571 Vl. „*človeka* al. *kohosi* menom Saul, Tarsana“.
572 Viď kap. 2:21, pozn. 88, tu prítomný čas, príčastie vyjadrujúce charakter osôb.
573 D. „nádobou (al. tiež „nástrojom“) vyvolenia“.
574 Neurčitý čas („na seba vzal“, dal sa nosiť“, „stal sa nositeľom môjho mena“, al. v tom zmysle ako u Mat. 9:13, pozn. 363).
575 Vl. „pri svojich očiach otvorených“, v stav. zmysle; tiež „keď sa jeho oči otvorili“.
576 Viď Luk. 6:47, pozn. 439 a 440.
577 Viď kap. 4:8.
578 Viď Mat. 3:13.
579 Al. „dostanúc“, „požijúc“.
580 Vl. „ocitol sa… medzi al. s učeníkmi“; táže predložková väzba je vo v. 28.
581 Al. (vo v. 21), D. „tento“.
582 Viď v. 14.
583 Al. „pustošil“, „hubil“, neurč. čas v podobnom zmysle ako napr. u Mat. 7:22, pozn. 289; tiež „zaumienil si vyhladiť“.
584 Viď kap. 2:6, pozn. 67.
585 Vl. „znášajúc“, „skladajúc“, „zostavujúc“, tj. „dôkazy“.
586 Viď Luk. 22:2.
587 D. „Saulovi sa ich úklad stal známym“.
588 Viď Luk. 14:1, pozn. 955 a 956.
589 D. „aby ho odpravili“.
590 Al. „po múre“.
591 Viď Luk. 5:19.
592 Viď Mat. 15:37; 2:1.
593 Viď Luk. 15:15.
594 Al. „no *vecí* sa ujal al. zasiahol al. prišiel *k tomu*… zaviedol ho“.
595 Al. „otvorene“, „verejne“, „úprimne“.
596 Al. „ako si… smelo počínal“, vl. „sa… osmeľoval“, v. 28 obdobne; vo v. 27 neurč. čas, viď Luk. 1:55, pozn. 100, vo v. 28 prechodník času prítomného, vyjadrujúci trvanie deja.
597 Viď kap. 1:21, pozn. 49.
598 Viď Marek 12:28.
599 Viď kap. 6:1; vl. „k hellénistom“, predložková väzba ako u Marka 9:16, pozn. 377.
600 Al. „kuli plány“, „oddávali sa myšlienke“, sloveso ako u Luk. 1:1, pozn. 3, tu nedokon. minulý čas.
601 Viď Mat. 7:16, pozn. 281.
602 Viď kap. 7:12, pozn. 391.
603 Tu má veľa rukopisov „zhromaždenie“ v jednotnom čísle a teda znenie „malo teda zhromaždenie… a vzrastalo“.
604 Al. „povzbudením“; inak „pokoj v budovaní sa a vzrastali, kráčajúc *v* bázni *Pána a úteche“.
605 D. „z“.
606 Viď Marek 2:4, pozn. 49; nesúvisí s „ležiaceho“ vyššie.
607 Vl. „ktorí sa“, zámeno ako u Mat. 2:6, tu v zmysle „a tí sa tiež“; nielen že boli svedkami prejavu a účinku moci, lež na nich to, čo videli, aj zapôsobilo.
608 Ako „podrobne vykladať“ u Luk. 24:27.
609 Al. „Srna“, „Gazela“, „Jelenica“.
610 Viď Mat. 7:11.
611 Al. „dávala“, ako v kap. 10:2 a u Mat. 6:1, viď tam pozn. 211, tu sa, pravda, vzťahuje aj na „dobré činy“.
612 Ako „okúpaný“ u Jána 13:10.
613 Al. „neváhaj“, „nezdráhaj sa“, tiež „neštíť al. neostýchaj sa“.
614 Viď Luk. 2:15.
615 Viď Mat. 13:36; 2:1, pozn. 20.
616 Tj. „smerom nahor“.
617 Viď Mat. 24:1, pozn. 1093; tiež „vystavujúc na odiv“.
618 Vl. „ukazujúc si na“, stredný slovesný rod, zmysel ako v texte. Netýka sa v. 40.

www.nilos.sevik.eu

619 Tj. „spodné aj vrchné šatstvo“, viď Mat. 5:40.
620 Viď v. 28.
621 Al. „pomodlil sa“.
622 Al. „pozdvihol ju“, „dal jej vstať“.
623 Viď 2 Tim. 1:12.
624 Al. „s celým svojím domom pobožný a“.
625 Vyjadruje charakter osoby.
626 Ako „zjavne“ u Jána 7:10.
627 Viď Mat. 9:2.
628 Viď Luk. 22:56.
629 Vl. „na pripomienku“, ako „na… pamiatku“ u Mat. 26:13. Čo do predložkovej väzby viď kap. 7:53, pozn. 507.
630 Al. „pozvi“, „predvolaj“.
631 Al. „tento“.
632 Al. „ubytovaný“.
633 Al. „ktorý má dom“, D. „ktorému je dom“.
634 Viď Marek 3:9, pozn. 84.
635 Viď Mat. 24:39, pozn. 1143; 10:27; 21:29, pozn. 974.
636 Al. „bol by rád *voľačo* okúsil al. zajedol al. vzal do úst“.
637 Vo v. 10 ako v kap. 5:5, vo v. 13 ako v kap. 7:31.
638 Viď Marek 5:42, pozn. 212.
639 Al. „na štyroch koncoch *povrazov*“.
640 Al. „znášaná“, „spúšťaná“, viď kap. 9:25, pozn. 591.
641 Ako „súc“ v kap. 7:55.
642 Obidve slovesá sú v neurčitom čase („daj sa zabíjať a jesť“, „nazabíjaj a zajedz si al. najedz sa“).
643 Viď Marek 7:2, tu v zmysle voľačoho kadekomu prístupného, všedného, neočisteného, neposväteného a teda nečistého, nesvätého.
644 D. „všetko obyčajné alebo nečisté“.
645 Al. „nezajedol“, „neokúsil“, no nie ako vo v. 10.
646 D. „A hlas“.
647 Al. „nepovažuj ty za obyčajné“, viď Mat. 15:11, pozn. 701.
648 Viď kap. 2:12; 7:31.
649 Viď Luk. 7:12; 16:20.
650 Al. „ku vrátam pristúpili“.
651 Al. „postupne sa povypytovavší na“, „sa navypytovavší, kým nenašli“.
652 Al. možno „hlboko al. dôkladne uvažoval“.
653 Ako v kap. 6:3, tu v zmysle „majúci dobrú povesť“.
654 Viď Mat. 2:12, pozn. 42.
655 Al. „ubytoval“.
656 Viď Mat. 13:36.
657 Al. „zvolajúc“.
658 Al. „blízkych“.
659 Viď Mat. 11:19.
660 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
661 Al. „jal sa klaňať“.
662 V stavovom zmysle; al. „zisťuje, že sú *tam* mnohí zídení“.
663 D. „mužovi, Židovi“, viď kap. 1:16, pozn. 35.
664 Al. „nezákonné“, „protiprávne“, „neslušné“, „ako sa Židovi nepatrí“.
665 D. „vravieť“ („o žiadnom človekovi *nemám* vravieť, že je“).
666 Ako „prezvedali sa“ vo v. 18.
667 D. „som až do tejto hodiny bol, postiac sa a *v* deviatu sa modliac“, spôsb vyjadrovania minulého času, častý najmä v Lukášových spisoch. Niektoré rukopisy vynechávajú slová „postiac sa a“.
668 Ako u Luk. 1:13.
669 Viď kap. 7:14, pozn. 397; tu obdobne.
670 Al. „tento“; netýka sa slova „ten“ na konci v. 32.
671 Ako vo v. 6.
672 Viď Mat. 5:44, pozn. 195, 199 a 200.
673 V stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
674 Ako v kap. 4:27.
675 Vl. „chápem“, ako „povšimnúc si“ v kap. 4:13, „nepochopila“ u Jána 1:5, tu, pravda, prítomný čas so zmyslom ako v texte; tiež „uvedomujem si“, „začínam si uvedomovať“.
676 Viď Luk. 20:21, pozn. 1263, tu podstatné meno tohto významu.
677 Ako u Luk. 4:19, „prijateľný“.
678 Al. „koná“, „vypracúva“, „uskutočňuje“; výraz vo v. 38 je príbuzný.
679 Ako u Jána 17:6; vo v. 44 ten istý výraz.
680 Viď v. 32; netýka sa slova „ten“ vo vv. 38 a 42 a „toho“ vo v. 39.
681 V zmysle alebo „všetkých vecí“ („všetkého“) alebo „všetkých ľudí“, tj. „Židov aj národov“.
682 Al. „viete“ („*oida*“, viď 1 Kor. 8:1).
683 Viď Luk. 1:37, pozn. 72; vo v. 44 ten istý výraz.
684 Neurčitý čas („sa udala al. začala diať al. ku ktorej došlo“, „sa diala po celú dobu od počiatku až doteraz“, „sa rozšírila“; „jal sa kázať“, alebo v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363; vv. 38 a 41n. a kap. 11:3 obdobne).
685 4. pád; zmysel je azda „vec týkajúca sa Ježiša“, no väzba, ako sa zdá, vyjadruje skutočnosť, že vlastným obsahom a podstatou tejto „veci“ bol On sám.
686 Al. „utláčaných“, „na ktorých sa páchalo násilie“, tiež vari „podrobených“ atď., no potom v stavovom zmysle.
687 Al. „v kraji Židov“, viď Luk. 21:21, pozn. 1316.
688 Al. „stal zjavným“.
689 Viď Mat. 2:6.
690 Viď Luk. 16:28, pozn. 1083; toto sloveso je tu na rozdiel od predošlého „kázať“ v prítomnom čase.
691 Al. „určený sudca“, no hoci je preklad v texte formálne menej presný ako tento, vystihuje zmysel lepšie.
692 Vl. „skrze“, preklad v texte načim chápať v príčinnom zmysle.
693 Viď kap. 8:16.
694 Al. „veriaci“, „poslušní“, „dôveryhodní“, „spoľahliví“.
695 Ako u Luk. 1:46.
696 Al. „zadržať al. odvrátiť vodu“.
697 Al. „jali sa ho žiadať“.
698 Vl. „po *celom*“.
699 D. „majúcim predkožku“.
700 Viď Luk. 1:3, pozn. 13.
701 D. „vykladal“, no to by hádam vyžadovalo predmet, preto v texte opis.
702 D. „som bol v meste Joppe, modliac sa“.

www.miloslavik.eu

703 Viď kap. 10:10, 17, 11; 3:4; 7:31, pozn. 435, no tu nedokonavý minulý čas; inak „dával som bedlivý pozor“.
704 Viď kap. 10:13, 14, 15.
705 Viď Mat. 24:39, pozn. 1143.
706 Viď kap. 10:17, 38.
707 Viď Mat. 13:36; 2; 8.
708 Toto slovo je tu veľmi nedostatočne rukopisne doložené.
709 Viď kap. 10:5.
710 D. „v ktorých“, viď Mat. 3:11.
711 Viď kap. 8:16; 1:5.
712 Al. „či som ja bol voľakto, ktorý by“.
713 Viď kap. 10:47.
714 Al. „stíchli“ (Luk. 14:4).
715 Viď kap. 8:1.
716 Al. „v súvislosti so Štefanom“, ako „pri“ u Luk. 1:14, „nad“ tamže v. 29.
717 Al. „až do“, ako vo v. 22.
718 Viď Ján 17:6; vo v. 22 ten istý výraz.
719 Al. „muži kyperskí a kyrénski“, viď kap. 1:16, pozn. 35.
720 Viď Mat. 27:32; 2:6, pozn. 31.
721 Obdobne ako v kap. 8:35, pozn. 555.
722 D. „bola počutá“.
723 Viď kap. 7:12.
724 Viď Luk. 2:15; ako „prešli“ tu vo v. 19.
725 Viď Mat. 2:1, pozn. 20.
726 Viď kap. 2:40, pozn. 129; tiež „potešoval“.
727 Viď Luk. 2:44, pozn. 212, tu, pravda, neurčitý čas.
728 Vl. „im“.
729 Viď Mat. 9:10; 4:2, pozn. 98, tu sa týka slovies „sa… schádzali“ a „vyučovali“.
730 Al. „predpovedal“, „dal znamenie“.
731 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
732 Rímsky cisár, panoval v rokoch 41–54.
733 Al. „tu podľa… vodilo, určili, každý *z* nich, *koľko* poslú“.
734 Vl. „obsluhu“ (Luk. 10:40).
735 D. „na podaktorých *z* tých“.
736 Al. „priložil ruky *k tomu*, žeby zle zaobchodil s podaktorými zo zhromaždenia“. Viď kap. 7:19, pozn. 402 a 405.
737 Viď Mat. 26:47; 2:16, pozn. 49.
738 Viď kap. 6:2, pozn. 352; Ján 8:29, pozn. 419.
739 Viď Luk. 20:11.
740 D. „ešte zatknúť“; viď Mat. 26:55.
741 Viď Ján 7:44.
742 D. „väzenia, odovzdajúc“.
743 D. „zamýšľajúc ho“.
744 Viď Mat. 26:2.
745 Tj. smerom nahor, na vyvýšené miesto, aby ho všetci videli; tiež „predviesť“, no sloveso má inú predponu ako „predvádzať“ vo v. 6.
746 D. „vyviesť ľudu“.
747 Ako u Jána 17:19.
748 Viď Luk. 22:44, pozn. 1400.
749 Podľa niektorých rukopisov „predviesť“.
750 Viď Luk. 22:45, pozn. 1402.
751 Al. „nad *ním*“, „pri *ňom*“ (Luk. 2:9), „pristúpil“ (Luk. 10:40).
752 D. „udrel Petrov bok“.
753 Vl. „z jeho (Ján 8:44, pozn. 433, netýka sa predošlého „jeho“) rúk vypadli“, zmysel ako v texte.
754 Vl. „podviaž“, tj. „priviaž zospodu“.
755 Viď Ján 19:2, pozn. 908 a 909.
756 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
757 D. „ktorá“, viď Mat. 2:6, no nie ako „ktorá“ vyššie.
758 Vl. „dopredu“.
759 D. „ocitnúc sa v sebe“.
760 Viď kap. 7:12, pozn. 391, v. 34.
761 D. „ľudu Židov“.
762 Al. „urobiac si v mysli súhrnný obraz“.
763 Viď Luk. 24:33.
764 Viď kap. 10:17.
765 Viď Mat. 7:16; 2:8.
766 Viď Luk. 22:59.
767 Vl. „potrepal“.
768 Značí skôr charakter osoby ako výsledok pátrania („neschopný dopadnúť“).
769 Tj. „na popravu“.
770 Vl. „u neho… boli prítomní“.
771 Vl. „nahovoriac“.
772 D. „Blasta, ktorý *bol* nad kráľovou spálňou“; iný výraz ako „komorník“ v kap. 8:27.
773 Al. „na rečništi“.
774 Viď Luk. 23:21, pozn. 1457.
775 Viď kap. 11:29, pozn. 734.
776 Viď Mat. 10:3.
777 Viď kap. 11:1.
778 Lat. „Čierny“.
779 Viď Mat. 27:32; 14:1.
780 Slovo zdôrazňuje dôstojný a verejný charakter služby v zhromaždení; súvisí s „konania… úradu“ u Luk. 1:23, nie so „službu“ tu v kap. 12:25.
781 Viď Luk. 2:15, pozn. 246.
782 Viď Mat. 13:49, pozn. 633.
783 Al. „prácu“, „dielo“.
784 D. „postiac sa“, neurčitý čas, porov. Mat. 4:2.
785 Al. „sprievodcu“ (Luk. 1:2).
786 Viď Mat. 2:1, pozn. 21.
787 Al. „lživého“.
788 Al. „akéhosi kúzelníka (porov. kap. 1:16, pozn. 35), židovského nepravého proroka“.
789 Rímsky úradník, správca istej oblasti pod zvrchovanosťou rímskej ríše.
790 Vl. „bol s prokonsulom Sergiom Pavlom, chápavým mužom“, tj. „v jeho družine“.
791 Al. „tento“; netýka sa ostatných výskytov zámena „ten“ v tomto oddiele.
792 Vl. „prevrátiť“, ako vo v. 10.
793 Ako v kap. 3:4.
794 Al. „podlosti“, „zlomyseľnosti“, „lotrovstva“.
795 Al. „proti tebe“, ako u Luk. 12:53.
796 Viď Luk. 4:13; 1:12.
797 Al. „chmúra“, „hmla“, „zákal“.
798 Al. „dokola“.
799 Viď Mat. 7:28, pozn. 301.

www.miloslavik.eu

800 D. „keď tí okolo Pavla“, úslovie v gréčtine obvyklé, majúci význam ako v texte.
801 Al. „do pamfylskej Pergy“, D. „do Pergy Pamfylie“; v. 14 obdobne.
802 Al. „odstúpil“ (Luk. 9:39), „sa odtiahol“.
803 Al. „cestu“.
804 Ako „prišli“ u Mat. 2:1, nie ako tu vo v. 13.
805 D. „tí predstavení“.
806 D. „vraviac“.
807 D. „ak je vo vás“.
808 Al. „útechy“, „napomenutia“.
809 Viď kap. 12:17; 2:22, pozn. 78.
810 Al. „bezprávneho návštevníctva“, „cudzinectva“.
811 D. „v zemi Egypta“.
812 Viď Mat. 4:2, pozn. 98, tu sa týka slovesa „láskyplne choval“.
813 Ako v kap. 7:23.
814 Al. „o nich sa matersky staral“, vl. „ich nosil ako dojčiaca žena“, výraz vyskytujúci sa v 5 Mojž. 1:31 (LXX).
815 Vl. „pozrážal“, „postŕhal“.
816 Nevraví sa, odkedy sa toto obdobie ráta. Sudcov Boh dával po rozdelení zeme lósom a tento stav trval až po Samuéla, do konca 450 rokov, nech toto obdobie započalo kedykoľvek; veľmi pravdepodobne to bolo pri vyjdení z Egypta. Výrok neznačí, že sudcovia boli po celý čas 450 rokov; Boh ich dával vlastne len príležitostne.
817 Neurč. čas („*zakaždým* dal“).
818 Vl. „od onej doby“, D. „odtadial“.
819 Al. „zobudil“, ako „vzkriesil“ vo v. 30.
820 Žalm 89:20; 1 Sam. 13:14.
821 Vl. „Dávida, ktorý *je* Jesajov“.
822 Al. „všetku moju vôľu“, no „vôľa“ je v množ. čísle („všetky túžby mojej vôle“, „všetky veci, čo moja vôľa vyžaduje“).
823 D. „tohto“; netýka sa v. 24.
824 Al. „Vysloboditeľa“ (v. 23), „tohto vyslobodenia“ (v. 26).
825 Vl. „vstupom“, „uvedením“, tj. „do verejnej služby“, „medzi ľud“; D. „pred tvárou jeho vstupu“, hebraizmus.
826 Al. „tušíte“, „hádate“, „dohadujete sa“.
827 Al. „kto… som, nie som ja“.
828 Viď kap. 1:16; 10:36.
829 Al. „vyslané *k*“, v dej. zmysle.
830 Al. „pre vás“.
831 D. „vládcovia, nespoznajúc ho“.
832 D. „po každú sobotu“; al. „nespoznali jeho *ani* hlasy prorokov, ktoré… soboty, vyplnili *ich*“.
833 Viď Ján 18:31.
834 Al. „nenašli“, D. „a nezistiac“.
835 Viď Luk. 22:2; 1:55, pozn. 100.
836 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6; zmysel je „to sú tí, ktorí“.
837 D. „stavšom sa“.
838 Vyjadruje význam zosilňujúcej predpony i dokon. min. času nasledovného slovesa „vyplnil“.
839 Vo v. 33 je tenže zmysel ako v kap. 3:22 (tam nejde o vstanie spomedzi mŕtvych), vo v. 34 ako „opäť vstať“ u Jána 6:39; na všetkých týchto miestach tože sloveso, no iné ako „vzkriesil“ vo v. 30.
840 V istom rukopise je, pravdepodobne správne, „v prvom“, podľa židovského rátania, no väčšina rukopisov má znenie ako v texte.
841 Žalm 2:7.
842 Viď kap. 2:27.
843 Is. 55:3.
844 Viď kap. 10:45, pozn. 694.
845 Výraz „milosrdenstvá“ vo v. 34 vlastne značí „milosrdné veci“ a je to tvar toho istého slova ako „milosrdnému“ vo v. 35, viď kap. 2:27. V Žalme 89:19 sa slovo „*chasíd*“, ktorému tu zodpovedá „milosrdný“, uvádza do protikladu k slovu „*kadóš*“, „svätý“, o Hospodinovi. Začiatok tohto žalmu hovorí, podobne ako tu vo v. 34 citovaný oddiel z Isaiáša, o „milosrdenstvách“ alebo „milostivých cestách“ Pána a potom vo v. 19 o Tom, v ktorom sú všetky tieto milosrdenstvá sústredené a o ktorom tu apoštol tento výraz používa.
846 Žalm 16:10.
847 Viď v. 34, pozn. 845; kap. 2:27.
848 Al. „dal sa do služieb“, „stal sa pomocníkom al. nápomocným“, „stal sa poslušným“; slovo súvisí s výrazom preloženým „pomocníka“ vo v. 5.
849 Viď Luk. 7:30; inak „poslúžil svojmu vlastnému pokoleniu Božím rozhodnutím“.
850 D. „od“; porov. Mat. 27:24, pozn. 1332.
851 Neurčitý čas („sa vám nepodarilo“, „nezvládali al. nedokázali ste“).
852 Al. „Mojžišovým zákonom“, „skrze Mojžišov zákon“, viď Mat. 3:11; iná predložka ako „skrze“ vo v. 38. Na konci verša obdobne.
853 Habak. 1:5.
854 Viď Ján 1:39.
855 Al. „buďte zničení“, „zmiznite“.
856 Al. „činnosť“, viď Ján 6:28, pozn. 290 a 291.
857 Vl. „podrobne al. obšírne vyprávať“.
858 Al. „žiadali“, vl. „považovali za vhodné al. žiadúcne“.
859 V dejovom zmysle; vo v. 42 tiež „keď sa synagoga rozišla“.
860 Takto sa volali ľudia z národov, ktorí spoznali ničotu modlárstva a zbridili si ho, a zúčastňovali sa pobožností v synagogách.
861 D. „Barnabom, ktorí“, viď Mat. 2:6.
862 D. „prichodiacej“.
863 Viď Ján 17:6.
864 Viď kap. 5:17.
865 Znenie „protirečili protirečiac“, ktoré majú niektoré rukopisy, značí „zúrivo al. tvrdo protirečili“, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
866 Al. „rúhajúc sa“.
867 Viď kap. 9:27.
868 Vl. „súdite“.
869 Al. „medzi národy“.
870 Is. 49:6.
871 Al. „určil“, no nie ako vo v. 48.
872 Vo v. 47 aj „za“, ako vyššie, vo v. 48 „pre“.
873 Viď v. 26.

www.mlosarnik.eu

874 D. „národy“.
875 Vl. „zriadení“, „zaradení“, v stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
876 Vl. „popohnali“, „podpichli“.
877 Viď Marek 15:43, pozn. 722.
878 Al. „rovnako“, tj. „ako inokedy“, D. „podľa toho istého“.
879 Viď Ján 3:36, pozn. 150.
880 Al. „rozjatrili“, „vydráždili“, sloveso ako „vzbudili v kap. 13:50.
881 D. „smelo sa vyslovujúc na (tj. „ich smelosť bola založená al. spočívala na“) Pánovi“.
882 D. „množstvo“, ako vo v. 1.
883 Al. „k zámeru al. snahe“, „bol zosnovaný úklad al. útok al. prepadnutie“.
884 Al. „uvážili“, viď kap. 12:12, pozn. 762; celé postavenie premysleli, zhrnuli a zvážili a podľa toho sa zariadili.
885 Al. „lykaonských miest“, D. „miest Lykaonie“.
886 Al. „a boli, hlásajúc“.
887 Viď kap. 3:2.
888 Tu majú niektoré rukopisy čas neurčitý, iné predminulý, významu dokonavého; obidvoje sa dá chápať v zmysle „nikdy sa nenaučil al. nezačal chodiť“, „nikdy nespravil ani kroka“.
889 Viď kap. 28:6.
890 D. „vieru pomôcť sa mu“, viď Mat. 9:21. Väzba s „že“ vyššie je preložená doslovne.
891 Zeus (skloňuje sa „Dia, Diovi“ atď.) a Hermés boli božstvá uctievané Grékmi a po nich aj inými národmi; Rimania ich volali Iupiter a Mercurius.
892 Lebo o Hermovi sa vravelo, že je poslom al. hovorcom ostatných božstiev.
893 Tj. „ktorého (Diov) chrám al. socha al. oboje“, stotožnené v predstavách ľudu s božstvom.
894 Viď kap. 10:17, tu množné číslo („viacerým vrátam“); ide pravdepodobne o vráta domu, kde apoštoli bývali.
895 Závesy z kvetov, akými sa zdobili obetné zvieratá.
896 Al. „vyskočili“, „prudko vybehli“, „vyrútili sa“.
897 Al. „do davu“, „medzi dav“.
898 Al. „rovnakej povahy al. rovnakých slabostí al. bied al. utrpení ako vy“, „ktorým sa vodí rovnako ako vám“.
899 Al. „márnych“, „k ničomu nevedúcich“, „bezvýsledných“.
900 Viď kap. 3:24; ako „robíte“ tu vo v. 15.
901 Vl. „plodonosné“.
902 Viď Luk. 1:53.
903 Viď kap. 12:20, pozn. 771.
904 Vl. „že zomrel“, dokonavý minulý čas.
905 Viď Mat. 27:51, pozn. 1360.
906 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; tiež „ohlásili“ (v. 21), „prehovorili“ (v. 25).
907 Al. „posilňovali“, vl. „podpierali“, sloveso ako u Luk. 22:32, so zosilňujúcou al. spresňujúcou predponou („dodávali oporu“).
908 Viď kap. 2:40, pozn. 129.
909 Viď Mat. 7:13; 24:21.
910 Al. „zverili“ (Luk. 23:46), no nesúvisí s „uverili“ nižšie.
911 Viď kap. 13:2.
912 Skôr v stavovom ako v dejovom zmysle; porov. Mat. 7:25, pozn. 300.
913 Viď kap. 9:39.
914 Al. „ak sa nedáte… obrezať“.
915 Al. „rozruch“.
916 Vl. „k nim“, predložková väzba ako u Luk. 18:1 a 11, pozn. 1129, v obdobnom zmysle ako tam, al. „proti nim“, ako v kap. 24:19; Luk. 23:12; Ef. 6:12.
917 Tj. smerom nahor, D. „vystupovali“, význam nedokonavého tvaru ako v kap. 3:13, pozn. 177.
918 Al. „vypravení“, vl. „dopredu poslaní“.
919 Viď kap. 13:41 (netýka sa vv. 12, 14); 5:17.
920 Vl. „farisejov vyvstali“ (Marek 12:19).
921 Viď kap. 4:5.
922 Al. „reč“, „slovo“, „prizrieť k tejto veci“, predložková väzba ako „o… otázku“ tu vo v. 2, viď Mat. 19:17, pozn. 891.
923 Al. „keď prebehlo al. sa odohralo veľa dohadovania“.
924 Vl. „starých“, „starobylých“.
925 Tj. „ľudia z národov“.
926 Vl. „podľa *toho*“ (v. 8), „podľa *toho*, ako“ (v. 13).
927 Al. „skúšate“, „vystavujete skúške“.
928 Al. „sme al. sme boli“ (Mat. 12:26, pozn. 520), D. „byť“.
929 Al. „veríme milosťou Pána Ježiša, že budeme zachránení spôsobom“.
930 Al. „zamĺkol“, ako vo v. 13, viď Luk. 9:36, pozn. 622.
931 Al. „sa postaral *o to*“, ako „obzrite sa“ v kap. 6:3, „pozrieť sa“ v kap. 7:23.
932 Al. „nadobudol“, „získal“, „dostal“.
933 Al. voľnejšie „Boh pozrel na al. navštívil národy, žeby *si* z nich vzal ľud“.
934 Al. „v svojom mene“ (Mat. 24:5); podľa podaktorých rukopisov „svojmu menu“.
935 Amos 9:11n. (LXX).
936 Viď Mat. 17:4.
937 Al. „padnutý“, „klesnutý“.
938 Al. „narovnám“ (Luk. 13:13).
939 Tj. „keď sa tak stane“, porov. kap. 3:19.
940 Neurčitý čas, viď Mat. 22:17, pozn. 1023.
941 Vl. „nastalo“, dokonavý minulý čas.
942 Viď kap. 2:21.
943 D. „veku“.
944 Vl. „od“, no nie ako vo v. 21 a druhé „od“ vo v. 29.
945 Al. „lež“.
946 Al. „dať im pokyn“, „uložiť im“.
947 Vl. „stránili“, „vzďaľovali“, „boli vzdialení“.
948 Vl. „z“, netýka sa v. 20 a prvého „od“ vo v. 29.
949 Viď v. 7; kap. 13:27.
950 Viď Luk. 1:3.
951 Viď Mat. 2:3.
952 Al. „mätú“, „podvracajú“.
953 Al. „*že musíte* byť obrezávaní“.
954 D. „ktorým sme“.
955 Ako „za“ u Jána 17:9.
956 Tj. „ústne“.

www.biblia.sk/eu

957 Ako vo v. 10, no tu je sloveso v strednom rode, ktorý mu dodáva význam „nenakladať sami od seba al. zo svojej strany“. Viď Gal. 2:2, pozn. 45, a v. 6, pozn. 65.
958 Prostý 3. pád tu má zmysel v podstate ten istý ako predložková väzba vo v. 10, ibaže tuto možno preniká aj význam „neukladať al. neprikazovať vám“.
959 Al. „sami seba“.
960 Ako „bedlivo uchovávala“ u Luk. 2:51, viď tam pozn. 221.
961 Al. „budete sa mať“, vl. „urobíte“, „budete robiť“, no viď Ef. 6:21, pozn. 278.
962 V dejovom zmysle; čo do v. 24 viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
963 Podaktorí čítajú „zišli“, tj. „nadol“.
964 Viď Luk. 2:13; 4:17, pozn. 271.
965 Al. „odkaz“, „posolstvo“, „pokyn“, „príkaz“.
966 Viď Luk. 1:29.
967 Al. „útechou“, ako v kap. 4:36 (v. 31); ako „nabádal“ v kap. 2:40 (v. 32); tieto dve slová sú navzájom príbuzné.
968 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
969 Al. „upevňovali“, ako v kap. 14:22.
970 D. „mnohou al. hojnou rečou“.
971 Verš 34 starších prekladov chýba v najlepších rukopisoch.
972 Viď kap. 7:23, pozn. 418.
973 D. „po každom meste“.
974 Al. „zaumienil si“, „pojal úmysel“.
975 Al. „požadoval“, „trval na tom“, viď kap. 13:42, pozn. 858.
976 Viď Luk. 8:13.
977 Al. „činnosti“, ako v kap. 13:2.
978 Al. „k rozhorčeniu“, „k podráždenej nálade“.
979 Al. „rozlúčili“, „rozišli“.
980 Al. „si pribral“, iný výraz ako vo vv. 37n.
981 D. „vyšiel“, kap. 16:10 obdobne.
982 Viď kap. 14:22; 10:45, pozn. 694.
983 Al. „veriacej Židovky“, porov. kap. 1:16, pozn. 35.
984 Neurčitý čas („pojal želanie“); tiež „si obľúbil“, viď Mat. 12:7, pozn. 498.
985 Viď Ján 12:42, pozn. 635.
986 Podľa niektorých rukopisov „vedeli, že jeho otec“.
987 Al. „je“, obdobne ako u Jána 2:25, pozn. 101, no sloveso je tu iné, také ako tu v kap. 7:55, pozn. 483. Podľa prekladu v texte by už v onej dobe bol býval mŕtvy; to aj, ako sa vidí, naznačuje tu použitý slovesný čas.
988 Al. „prechádzali“ (Luk. 13:22), iný výraz ako tu vo v. 6 a v kap. 15:41.
989 Al. „odovzdávali na zachovávanie“.
990 Viď Luk. 2:1.
991 Al. „schválené“, „vynesené“ (nesúvisí s „uznesenia“ vyššie), „ustanovené“, „o ktorých bolo rozhodnuté“; v stavovom zmysle.
992 Al. „frygickým“.
993 „Ázia“ značí územie pod rímskou zvrchovanosťou v západnej časti Malej Ázie (dnešného Turecka), nie vari celý svetadiel, ktorý sa takto volá teraz.
994 Tj. „ku hraniciam Mysie“; dá sa chápať v zmysle „keď už došli tak ďaleko“.
995 Al. „akýsi Makedonec“.
996 Al. „videnie: bol *tam*… muž, stojac a snažne ho prosiac a vraviac“ (v. 9), „sme boli, predlievajúc“ (v. 12).
997 Al. „prestúp“ (Luk. 16:26); nie ako tu vo v. 6 a kap. 15:41.
998 Al. „vyvinuli snahu al. úsilie“.
999 Viď kap. 9:22, pozn. 585; tu v zmysle „zhŕňajúc všetky doterajšie skúsenosti a z nich vyvodzujúc“.
1000 Vl. „dobehli sme priamo“, sloveso značí rýchlu priamu plavbu al. jazdu.
1001 Al. „zamierili sme (vl. „rozbehli sme sa“) priamo k Samotrake“.
1002 D. „ktoré“ (Mat. 2:6).
1003 Mesto, v ktorom bola rímska posádka a ktorého občania mali rovnaké práva ako občania mesta Ríma.
1004 Al. „kde podľa zvyku bolo miesto modlitby“, vl. „kde bolo zvykom, žeby bola, al. kde podľa zvyku bola modlitba“.
1005 Viď kap. 13:43.
1006 Al. o čosi voľnejšie „ako sa dala aj so svojím domom pokrstiť“.
1007 Al. „snažne poprosila“, „vyslovila snažnú prosbu“.
1008 Al. „usúdili“, no nie ako vo v. 10; dokonavý minulý čas pripúšťa aj zmysel „uznávate al. súdite“.
1009 Viď kap. 10:45.
1010 Al. „vstúpte a ostaňte v mojom dome“.
1011 Al. „dala sa nás nútiť (Luk. 24:29) al. na nás naliehať“.
1012 „Pytón“ je bájoslovné meno hada z gréckej povesti o veštiarni v Delfách; tu „duch Pytóna“ značí „ducha veštenia“.
1013 Al. prinášala“, „dodávala“.
1014 Viď Luk. 23:55, no tu skôr „dotieravo“, „neodbytne“.
1015 Viď kap. 4:2, tu neurčitý čas.
1016 Viď Mat. 2:16, pozn. 49.
1017 Al. „ich nádej na“.
1018 Al. „že nádej na ich zisk je preč“, no „vyšla“ v texte je to isté slovo ako vo v. 18 a vzťahuje sa na „toho ducha“.
1019 Al. „námestie“, verejné zhromaždisko“.
1020 Viď Luk. 12:58.
1021 Rímski úradníci so súdnou právomocou.
1022 Ako u Mat. 2:3, pozn. 23, no tu so zosilňujúcou predponou, ktorej význam vyjadruje predošlé „krajne“.
1023 Sloveso ako vo v. 3, pozn. 987; netýka sa slova „sme“ vo v. 21.
1024 Viď Marek 4:20, pozn. 126.
1025 Vl. „spolu“, tj. „s pánmi onej slúžky“.
1026 Vl. „postŕhali okolo“, tj. „z celého tela“.
1027 Ako u Marka 14:44 (v. 23); ako „zaistený“ u Mat. 27:64 (v. 24); slová navzájom príbuzné. Vo v. 24 vl. „si zabezpečil“, stredný slovesný rod, zdôrazňujúci služobnú horlivosť žalárnika.
1028 Vl. „do klady“ („zovretím do klady“).
1029 Viď Mat. 26:30, pozn. 1247.
1030 Al. „uchvátene“, „pozorne“.
1031 Viď Mat. 24:29, pozn. 1147; nesúvisí so „zemetrasenie“ vyššie.

www.milosavlik.sk

1032 Množné číslo, ako vo v. 26.
1033 Viď Mat. 26:47; 16:27, pozn. 764.
1034 Vl. „zaviedol dopredu“.
1035 Viď v. 30; kap. 9:37.
1036 Viď Mat. 24:39; netýka sa v. 32.
1037 Viď v. 15, pozn. 1006, tu obdobne.
1038 Vo v. 34 smerom nahor (žalárnikov byt bol asi nad väzením); vo vv. 37 a 39 smerom von.
1039 Vl. „pristavil“, „predložil“.
1040 „So všetkým svojím domom“ je jedno slovo, príslovka („všedomovo“).
1041 Viď v. 20.
1042 Zriadenci prétorov.
1043 Viď Mat. 2:8, pozn. 38.
1044 D. „k Pavlovi“.
1045 Vl. „obecne“, tj. „pred obcou“, súvisí s „obecnej“ v kap. 5:18.
1046 Viď v. 20, pozn. 1023.
1047 D. „ľudia, Rimania“, „rímski ľudia“, viď kap. 1:16, pozn. 35; tiež „nás, ľudí, ktorí sú Rimania“. Táto ani predošlá poznámka 1046 sa netýka v. 38.
1048 D. „nás potajmo vyhadzujú (al. „vyháňajú“, preklad v texte zachováva príbuznosť s „hodili“ [ako „uvrhli“ vo v. 23] vyššie).
1049 Al. „ich chlácholiť“, „ospravedlnili sa im“ (v. 39); tože sloveso ako „povzbudili“ (al. „potešili“) vo v. 40, „nabádal“ v kap. 2:40. Toto sloveso má veľmi rozsiahlu stupnicu významov; používa sa všeobecne pre hociaký druh oslovenia nejakej osoby za účelom vyvolania nejakého účinku.
1050 Vl. „vyšli“, ako na začiatku v. 40.
1051 D. „a podľa toho, *čo* Pavlovi“.
1052 Viď Marek 9:34; tu tiež „*k* nim mal prehovory“, sloveso môže značiť rozhovory aj preslovy.
1053 D. „od“.
1054 Ako u Luk. 24:32.
1055 Al. „predkladajúc“, vl. „dôvodiac“, vl. „dokladajúc si“, stredný slovesný rod zdôrazňuje Pavlov osobný vzťah k veci; ako „si… uložili“ u Luk. 12:48, „zverujem“ tamže 23:46 (zvestované slovo sa sťaby zverovalo ich zodpovednosti).
1056 Vl. „i boli… presvedčení a pridružení“ v dejovom zmysle; posledné slovo značí „prideliť lósom“ a dá sa chápať v zmysle „boli (od Boha) pridelení Pavlovi a Silovi“ al. „spojili svoj lós al. úděl s ich“.
1057 Al. „žien popredných *mužov*“; netýka sa kap. 13:50.
1058 Viď kap. 7:9.
1059 Al. „koľkýchsi“.
1060 Al. „podlých“, „zlých“, „nízkych“, „hrubých“.
1061 Al. „najnižších vrstiev“, „spodiny“, vl. „trhoviskových *ľudí*“, tj. „povaľačov z trhoviska“.
1062 Al. „vyvolali zhluknutie“.
1063 Al. „revom“, „nepokojom“, „uvádzali mesto do zmätku“.
1064 Al. „boli dychtiví al. žiadostiví ich“.
1065 Viď kap. 12:19, pozn. 768.
1066 Titul mestských predstavených, význačný pre mesto Tesaloniku.
1067 Al. „rozbúrili“.
1068 Vl. „obývaný svet“, „obývanú zem“.
1069 Viď Luk. 10:38, tu dokonavý minulý čas („prijal a ešte stále sú u neho“).
1070 Viď Luk. 2:1; 23:32, pozn. 1470.
1071 Al. „že kráľom je iný“.
1072 Al. „*ale* dostali al. prijali“.
1073 Al. „uistenie“, „uspokojujúci sľub“, tj. najskôr taký, že Pavel z mesta odíde; D. „dosť“, tj. „zadosťučinenie“, porov. Marek 15:15, pozn. 688.
1074 Al. „*ale* keď dostali… záruku, prepustili“.
1075 Al. „i prepustili lasóna a ostatných, len keď od nich dostali záruku“.
1076 Al. „vyslali“.
1077 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6.
1078 Vl. „urodzenejší“ (Luk. 19:12), tu zmysel ako v texte.
1079 Al. „odhodlanosťou“, „dychtivosťou“.
1080 Al. „posudzovali“, „vyšetrovali“.
1081 Viď kap. 13:50, tu tiež „žien *mužov* z vyšších kruhov“, obdobne ako vo v. 4.
1082 Al. „žeby“.
1083 Vl. „otriasali“, „zmietali“.
1084 Ako v kap. 7:12.
1085 D. „ako“, „akoby“, „sťaby“, no neišlo o predstieranie čohosi, aby sa protivníci uviedli na nepravú stopu; toto slovo sa používa aj v tom význame, ako je v texte.
1086 Viď Luk. 2:43, pozn. 209, no tu nedokonavý minulý čas, hoci niektoré rukopisy aj tu majú čas neurčitý („sa tam zdržali“).
1087 Al. „dopravovali“.
1088 D. „vychodili“.
1089 Al. „dostanúc“; zmysel asi je „keď odchodili, prevzali al. dostali“.
1090 Al. „rozhorčoval sa v ňom“.
1091 Viď v. 2, pozn. 1052; kap. 13:43; 16:19.
1092 Al. „dávali do reči“.
1093 Školy al. smery gréckej filozofie (mudrctva).
1094 Al. „tulák“, „darmošľap“, „povaľač“, „roznášač zvestí al. klebiet“.
1095 D. „tí“, „niektorí“, no nie ako „podaktorí“ vyššie.
1096 Al. „démonov“, v. 22 obdobne.
1097 Viď kap. 8:35, pozn. 555.
1098 Areopag bol súdny úrad v Aténach, dozerajúci na verejné mravy a na dodržiavanie predpísanej pocty božstvám; zasadal na vŕšteku tohože mena, takže tu môže ísť alebo o onen vŕštek alebo o úrad, ktorý tam zasadal.
1099 Al. „čo *je* toto za“.
1100 D. „hovorená“.
1101 Al. „čudné“, vl. „cudzími sa javiace“, súvisí s „cudzích“ vo v. 18 a „cudzinci“ vo v. 21. Porov. 1 Petra 4:4, 12, pozn. 220.
1102 Viď Ján 18:39, pozn. 906.
1103 D. „aké al. ktoré tieto veci chcú byť“.
1104 Viď Marek 6:31.
1105 Al. „netrávili čas ničím iným“.
1106 Al. „riekol: Aténčania“, no tu nejde len o hebraizmus, ako v kap. 1:16; je to rečnícke oslovenie v gréčtine obvyklé.

www.biblioteka.sk

1107 Al. „podľa všetkého“.
1108 D. „ste oddanejší“, tj. „od iných“.
1109 D. „znova“, „opäť“, tj. „vždy znova a znova“; taký je zmysel predpony nasledovného slovesa.
1110 Vl. „vyvýšené miesto“, „stupeň“, „podstavec“; v zmysle „oltár“ sa tento výraz používa najmä pre domáci oltár. V N. Zákone sa vyskytuje iba tu, v St. Zákone (LXX) vždy označuje oltáre pohanov alebo oltáre postavené bez Božieho príkazu, napr. oltár, ktorý pri Jordáne postavili dva a pol kmeňa (Jos. 22:10 atď.).
1111 V stavovom zmysle („na ktorom bol nadpis“).
1112 Viď kap. 4:24.
1113 Al. „tento“; netýka sa „ten“ vyššie.
1114 Viď kap. 7:55; to isté sloveso je aj vo v. 27 a taktiež vo v. 29, kde D. „súc teda Božie potomstvo“; opis v texte toto sloveso odlišuje od obidvojeho „sme“ vo v. 28.
1115 Al. „obsluhovať“, „o seba sa starať“.
1116 Tj. „voľačo viac al. navyše“.
1117 D. „všetok (tj. „každý“) národ“.
1118 Vl. „priradené“, „k *tomu* zriadené“.
1119 Al. „vymedzenia“.
1120 Al. „či“.
1121 D. „pravda, od jedného každého“.
1122 Al. „skrze neho“ (v. 28); D. „v mužovi“ (v. 31); viď Mat. 3:11.
1123 Al. „rod(u)“.
1124 Al. „sochárskemu“, „rezbárskemu“.
1125 Vl. „rytej al. okresanej al. vyrezávanej al. razenej (ako minca) veci“.
1126 Al. „umenia“, „remesla“.
1127 Al. „výmyslu“, „vynaliezavosti“, „predstavivosti“.
1128 Al. „prepáčil“, „k tým*to* časom… neprihliadol“, „tých*to* čias *doteraz* nedbal“.
1129 D. „prehliadnúc, teraz“.
1130 Viď Luk. 2:7.
1131 Al. „uistenie“, „záruku“, to isté slovo ako „viera“.
1132 Al. „budeme ti načúvať“.
1133 Vl. „muži“, no toto slovo sa používa aj v zmysle prekladu v texte (tu medzi nimi bola aspoň jedna žena).
1134 Tj. „člen al. prísediaci Areopagu“, viď v. 19.
1135 Viď kap. 1:4.
1136 Tj. „z Pontu“, územia pri východnej časti južného pobrežia Čierneho mora.
1137 Al. „práve“, vl. „novo“, „čerstvo“.
1138 Vl. „od“, netýka sa výrazov „z Atén“ vo v. 1 a „z Ríma“ vo v. 2.
1139 Viď kap. 11:28.
1140 Tj. „že sa majú z Ríma vzdialiť“; porov. kap. 3:13, pozn. 177; Ján 20:27, pozn. 987.
1141 Viď kap. 13:27; 17:2.
1142 Al. „upútavaný al. pudený slovom“; preklad v texte načim chápať v stavovom zmysle; al. „oddával al. venoval sa plne al. usilovne slovu“. Viď 2 Kor. 5:14, pozn. 213.
1143 Viď Luk. 16:28, pozn. 1083; tiež „slávnostne vyhlasoval“.
1144 Pridané pre zreteľnosť; zmysel je „že Kristus už prišel a že ním je Ježiš“. Porov. kap. 19:2, pozn. 1190.
1145 Viď Rim. 13:2, pozn. 682.
1146 Al. „rúhali sa“.
1147 Al. „ja *som* čistý; odteraz“.
1148 Viď Mat. 12:9, pozn. 500.
1149 Viď kap. 13:43, 15.
1150 Viď Ján 12:11.
1151 Al. „boli krstení“.
1152 Al. „sa na teba nevrhne“, „sa proti tebe nepostaví“.
1153 Al. „ti urobil zle“, „ti ublížil al. uškodil“.
1154 Al. „pobudol *tam*“.
1155 Viď kap. 13:7.
1156 Rímske správne územie, zahŕňajúce zhruba južnú časť dnešného Grécka.
1157 Al. „pred sudcovský stolec“, no iná predložka ako „pred“ vo v. 17.
1158 Al. „navádza“.
1159 Al. „neprávosť“, v zmysle činu, nie vlastnosti al. postoja.
1160 Viď kap. 17:5, pozn. 1060.
1161 Slovo príbuzné výrazu v kap. 13:10, pozn. 794, no tam ide skôr o vlastnosť, kým tu sa mieni čin al. činnosť („darebácky kúsok“, „samopašný výčin“).
1162 Vl. „zniesol“, „strpel“, tu odborný právnický výraz („pripustil by som vašu sťažnosť ku prejednaniu“).
1163 Al. „sporné otázky“, ako v kap. 15:2, „škriepky“.
1164 D. „zákona toho, *ktorý je* podľa vás al. pri vás al. medzi vami“.
1165 Viď Mat. 27:4.
1166 Al. „nie som ochotný“.
1167 Al. „keď Pavel pri *nich* ostal“.
1168 Korintské prístavište, asi 11 km od mesta.
1169 Tj. „mal záväzok sľubu“, viď 4 Mojž. 6:1–21.
1170 Viď kap. 17:2, pozn. 1052, tu neurčitý čas („porozprával“, „pozhováral sa“).
1171 D. „neprikývol“.
1172 Vl. „prichodiaci“.
1173 Al. „stráviť“, ako vo v. 23, vl. „vykonať“ (Mat. 26:18).
1174 Viď Mat. 2:12.
1175 Al. „keď“.
1176 Al. „bude Boh chcieť“.
1177 Vl. „zíduc“, no nie ako nižšie; obvyklý výraz pre pristátie lode.
1178 Al. „vystúpil“ (Ján 12:20, pozn. 617).
1179 Viď kap. 16:39.
1180 Viď kap. 14:22.
1181 Al. „učený“.
1182 Viď Mat. 2:8, pozn. 33.
1183 Viď v. 25, pozn. 631; kap. 9:27; 18:12.
1184 Al. „podnietili“, „pohli“.
1185 Al. „ho uvítali“ (Luk. 8:40).
1186 Viď kap. 16:37, pozn. 1045.
1187 Viď Luk. 23:10, pozn. 1439; tiež „mocne“, „prenikavo“, „pádne“.
1188 Al. „porážal“.
1189 D. „prekonával al. usvedčoval Židov“, no sloveso má dve zosilňujúce predpony, takže jeho význam plnšie vyjadruje opis, taký ako v texte al. podobný; má aj prízvuk morálny („zahanboval“, „obviňoval“).

www.milosrdnik.eu

1190 Viď kap. 18:5; čo do kap. 19:2 porovnaj Jána 7:39, kde slová „ešte nebol“ majú obdobný význam („ešte nebol daný“, „ešte nebol prišiel“).
1191 Viď kap. 1:8.
1192 Vl. „lež“ („nielen sme nedostali, lež“).
1193 Al. „na čo“, „akým *krstom*“, ďalej, aj vo v. 5, obdobne; predložka je tá istá ako „v“ vo v. 4.
1194 Al. „povedal: Ján, pravda“, „Ján síce“.
1195 Viď kap. 17:2.
1196 Podľa niektorých rukopisov „presvedčoval o veciach týkajúcich sa Božieho kraľovania“. Viď aj Mat. 6:10.
1197 Al. „boli zatvrdení“ v stavovom zmysle.
1198 Viď kap. 14:2.
1199 Viď Mat. 15:4.
1200 Viď kap. 9:2.
1201 Viď Mat. 13:49.
1202 Al. „sa dialo po“, neurčitý čas by potom bolo treba chápať v takom zmysle ako u Mat. 4:2, pozn. 98, al. 9:13, pozn. 363.
1203 Vl. „prinášané“, „nanášané“, podľa niektorých rukopisov „odnášané“.
1204 Viď Luk. 19:20.
1205 Remeselnícke pracovné zástery; podľa niektorých „opasky“.
1206 Vl. „kože“, „pleti“.
1207 Nesúvisí s „odstúpil“ vo v. 9; viď Luk. 12:58, pozn. 904; Hebr. 2:15, pozn. 102.
1208 Viď Luk. 1:1.
1209 Vl. „obchádzajúcich“.
1210 Al. „a boli *to* akísi… veľkňaza, ktorí toto prevádzali.“
1211 D. „ktorí ste“.
1212 Možno tam práve vtedy boli z oných siedmich iba dvaja; no slovo tu preložené „oboch“ nadobudlo v neskorej gréčtine aj význam „všetci“, takže je možné, že sa výrok týka všetkých siedmich.
1213 Vl. „naskakujúc“, „priskakujúc“.
1214 Al. „proti nim“.
1215 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „duch, na nich vyskočil, oboch opanoval a“.
1216 Al. „prejavil nad nimi prevahu“, „uplatnil proti (iná predložka ako podľa pozn. 1214 vyššie) nim silu“; v. 20 obdobne.
1217 Viď Luk. 1:12, 46.
1218 Viď Ján 4:25, pozn. 181.
1219 Neurčitý čas, viď Luk. 5:39, pozn. 364.
1220 Al. „vecmi, do ktorých sa neradno miešať“, tj. „kúzlami“; tiež „zbytočnými vecmi“.
1221 D. „ceny“.
1222 Viď kap. 18:12.
1223 D. „potom, čo“.
1224 Al. „sa ocitnem“.
1225 Viď Mat. 4:11, pozn. 113.
1226 D. „vyšlúc do… Erasta, sám“.
1227 Viď kap. 16:6; 9:2 (predložková väzba ako u Mat. 19:17, pozn. 891); 16:16.
1228 Tj. strieborných modelov vtedy vychýreného chrámu v Efese, ktorý sa počítal medzi sedem divov sveta.
1229 Maloázijská bohyňa, známa pod týmto gréckym menom (lat. Diana).
1230 Ako „zisku“ v kap. 16:16; tu vo v. 24 aj „nemálo práce al. zamestnania“, obdobne vo v. 25, kde sa dá čítať aj „z tohto zárobku“.
1231 Vl. „spolu nakopil“, viď Luk. 24:33, pozn. 1547.
1232 Al. „prevrátil“, „k odstúpeniu al. prestúpeniu pohol al. primal“.
1233 D. „vznikajú“.
1234 Al. „odvetvie“, „remeslo“, „živnosť“ (nie ako vo v. 25), vl. „diel“, „časť“.
1235 Al. „zlej povesti“, „úpadku“.
1236 Neurčitý čas („že dôjde k počítaniu CHRÁMU… Artemidy“).
1237 Al. „upadať“, „rúcať sa“, vl. „bude poškodzovaná al. ponižovaná al. nadol strhovaná al. nivočená“.
1238 Viď Luk. 9:43.
1239 D. „jej“; tiež „aj jej slávna veľkosť“.
1240 Viď kap. 17:6, pozn. 1068.
1241 Viď kap. 2:6, pozn. 67; tu (vo vv. 29 aj 32) je preklad doslovný; vo v. 32 v stavovom zmysle, tiež „rozjatrené“, „pobúrené“.
1242 Staroveké divadlá bývali pod širým nebom a slúžili aj za verejné zhromaždiská (divadlo v Efese pojalo takmer 25 tisíc ľudí).
1243 Nedokonavý minulý čas tu vyjadruje ich vytrvalý a opakovane prejavovaný postoj.
1244 Úradníci menovaní spomedzi popredných osobností zeme, ktorí mali na starosti hlavne verejné slávnosti.
1245 D. „pošlúc, snažne prosili“.
1246 D. „iní čosi iné“, viď Ján 4:37, pozn. 192.
1247 Viď Mat. 14:8; nesúvisí s „postrkovali“ nižšie.
1248 Viď kap. 12:17.
1249 Al. „ospravedlňovať“.
1250 Vl. „zo“ („zo všetkých hrdiel“), al. „spomedzi“, ako vo v. 33.
1251 Viď v. 24; kap. 17:22, pozn. 1106.
1252 D. „je, ktorý“.
1253 Al. „od Dia“, viď kap. 14:12; ide o sochu Artemidy, o ktorej sa toto tvrdilo.
1254 D. „boli (ako „súc“ v kap. 7:55; to isté sloveso je „nejestvuje“ vo v. 40) utíšení“, v stavovom zmysle.
1255 D. „mužov, ani vylupovačov… ani… nehovoriacich“.
1256 Viď kap. 15:2, pozn. 916.
1257 Al. „návrh“, „právnu záležitosť“.
1258 Al. „poháňajú pred súd“, „volajú na zodpovedanie“, „na seba podávajú žaloby al. sťažnosti“; v. 40 obdobne.
1259 Sloveso ako u Mat. 6:32, pozn. 252.
1260 Viď Marek 4:34, pozn. 149.
1261 Vl. „zákonnom“.
1262 Vl. „na dnešný *deň* al. *zbeh*“.
1263 D. „vzhľadom na ktorú budeme môcť“.
1264 Al. „podať vysvetlenie“.
1265 Viď Mat. 14:15, pozn. 661; 26:5, pozn. 1215.
1266 Al. „pozdravil“.
1267 Viď kap. 16:39; 15:32; 11:3, tu neurčitý čas.

www.mlosnovik.eu

1268 D. „od Židov nastal“, ako „došlo k“ nižšie.
1269 Vl. „mienke“, „názoru“ („bola vyslovená a prijatá taká mienka“).
1270 Viď Mat. 13:36, pozn. 611.
1271 Viď Marek 16:2.
1272 Viď Mat. 18:20.
1273 Neurčitý čas („rozlámať“, „vykonať lámanie“).
1274 Viď kap. 17:2, pozn. 1052, tu ide o preslov; vo v. 9 to isté sloveso („pokračoval v prehovore“).
1275 Viď kap. 1:13.
1276 Viď Mat. 25:1.
1277 Al. „unášaný“, vl. „znášaný“, „strhovaný“, ďalej obdobne, smerom nadol.
1278 Al. „nestrácajte hlavu“, tiež „nelomozte“ (Mat. 9:23; Marek 5:39).
1279 Al. „duša“, v. 24 obdobne.
1280 Tj. nahor, tu možno aj v zmysle „vystúpil opäť“.
1281 Vl. „okúsil“, ako v kap. 10:10.
1282 D. „nahor“, „opäť“.
1283 Al. „sa s nami… zišiel“.
1284 Viď Mat. 21:1, pozn. 640.
1285 Al. „usúdil“, „uznal za žiadúcne“.
1286 Al. „náhlil, či by mu bolo možné *do*stať sa“.
1287 Viď kap. 7:14, pozn. 397.
1288 D. „od ktorého“.
1289 D. „do“, preklad v texte vyjadruje význam predpony predošlého slovesa „vkročil“.
1290 Al. „k vám“; viď kap. 9:19, pozn. 580.
1291 Al. „Ázie, *do*stal medzi vás a *po* všetok ten čas“.
1292 Al. „Ázie, medzi vami *za* všetok ten čas prejavil al. *po* všetok ten čas prejavoval *ako* konajúci“.
1293 Al. „bol Pánovi nevoľníkom“.
1294 Al. „skúškami“.
1295 Neurčitý čas („*veľa ráz* prihodili“).
1296 Al. „skrze úklady“, viď Mat. 3:11; tiež „za úkladov“, „pri úkladoch“.
1297 Al. „nezadržal“, „si nepodržal“, „nenechal pre seba“ (v. 20), „sa neodtiahol“ (v. 27).
1298 Neurčitý čas, ako u Mat. 5:19; tiež „*ne*poučil“, „*ne*naučil“.
1299 Viď kap. 18:28; 2:40, pozn. 128.
1300 D. „pokánie, ktoré *je*“.
1301 Al. „viere v nášho… Krista“, viď 2 Tim. 1:12, predložka táže ako „voči“ vyššie, vyjadrujúca smer k Bohu (Kristovi).
1302 Vl. „zviazaný“, v stavovom zmysle, tj. „s pocitom záväzku“.
1303 Al. „cenné“; al. „svoje žitie nijako nepovažujem *za* drahé sebe samému“.
1304 Vl. „drahé, ako dokonať“.
1305 Viď kap. 1:17; tiež „starostlivosť“.
1306 Al. „dostal“, „prevzal“.
1307 Viď Ján 1:14.
1308 Iná predložka ako vo v. 18.
1309 Viď Mat. 6:10.
1310 D. „že vy všetci, medzi… už neuvidíte“.
1311 Viď Gal. 5:3.
1312 Viď Mat. 27:24.
1313 Viď Luk. 7:30; 12:1.
1314 Al. „ustanovil dozorcami“.
1315 Al. „pásť Božie zhromaždenie“, viď Ján 21:16.
1316 Niet nijakej pochybnosti, že toto je správny preklad. Niektoré rukopisy majú znenie „svojou vlastnou krvou“, no tam došlo k porušeniu správneho textu, lebo odpisovači nepochopili jeho skutočný význam, ktorý je dojemným výrazom Božej lásky. Hoci je zaiste pravda o Kristovom Božstve základom všetkého, nemožno ju odvodzovať z tohto miesta.
1317 Al. „obťažní“, „neznesiteľní“, vl. „ťažkí“.
1318 Al. „odtrhovali“, ako v kap. 21:1, kde toto sloveso, ktoré vyvoláva predstavu násilia al. úsilia, vyjadruje, aké bolestné bolo toto lúčenie.
1319 D. „jedného každého“.
1320 Viď Luk. 23:46.
1321 Al. „alebo“.
1322 Viď kap. 13:36, pozn. 848, tu tiež neurčitý čas („*vždy* poslúžili“, „*po celú tú dobu* slúžili“).
1323 Viď Luk. 6:47, pozn. 439; tu tiež „dal príklad“.
1324 Al. „máte“, D. „je žiadúcne“.
1325 Al. „nemocných“, tiež „pomáhať slabým“.
1326 D. „blažené je skôr al. radšej“; dá sa chápať aj doslovne v tomto zmysle.
1327 Al. „dostávať“, „brať“.
1328 Viď Luk. 1:12, pozn. 28; 7:38; 2:48.
1329 D. „najväčšmi“.
1330 Viď Luk. 1:29, pozn. 55;
1331 Viď kap. 5:3.
1332 Al. „na loď“.
1333 Tu možno v zmysle „keď sme konečne“; porov. pozn. 1318 vyššie.
1334 Vl. „priamo dobehnúc al. sa rozbehnúc“, viď kap. 16:11, pozn. 1000.
1335 Al. „vyhľadajúc“.
1336 Al. „mala prevážať“.
1337 Al. „dostali do dohľadu“, „vynoril sa nám na obzore“.
1338 Viď kap. 18:22.
1339 Al. „zbavovať sa nákladu“.
1340 Viď Luk. 2:16.
1341 Vl. „že sme tie dni dokončili al. vyplnili“.
1342 Viď kap. 20:1, pozn. 1266.
1343 Viď Ján 19:27, pozn. 940.
1344 Al. „od Tyru nastúpili ďalšiu plavbu a dospeli do Ptolemaidy“.
1345 Viď Mat. 20:19.
1346 Al. „rozmelňujete“; možno chápať v zmysle alebo pôsobenia bolesti alebo podlamovania pevnosti jeho úmyslu.
1347 Al. „nechcel dať“.
1348 Al. „želanie“.
1349 Al. „prehovoriť, povedali sme: Nech sa… Pána; a stíchli sme“, viď kap. 11:18, pozn. 714.
1350 Al. „sme sa nachystali“.
1351 Al. „z“, ako vo v. 27.
1352 D. „dávneho“, „starého“, nie v zmysle vysokého veku.
1353 Al. „ktorí *nás* mali viesť *k* akémusi Mnasónovi… učeníkovi“.

www.milosavlevi.sk

1354 Viď kap. 10:23, pozn. 655.
1355 Al. „radostne“.
1356 Viď v. 7.
1357 D. „vyprával po jednej každú vec z tých, ktoré“.
1358 Viď kap. 20:24.
1359 Al. „sú“, v zmysle pevného zotrvávania, viď Luk. 7:25, pozn. 474.
1360 D. „horlivcami zákona“.
1361 D. „boli poučení“, v dejovom zmysle, v. 24 obdobne.
1362 D. „ani chodiť“.
1363 D. „v každom prípade sa musí zísť“.
1364 Budúci čas.
1365 Viď kap. 18:18.
1366 Al. „daj sa očistiť“, vl. „buď očistený“ v dejovom zmysle; v. 26 obdobne.
1367 D. „vynalož na nich“ (Marek 5:26).
1368 Vl. „si v rade“, „držíš krok“, tj. „nevybočuješ z obvyklých medzí“.
1369 D. „čo sa týka národov uverivších“.
1370 Viď kap. 15:20.
1371 Al. „usúdili“.
1372 Ako „zachovávajúc“ vo v. 24.
1373 Al. „očistil sa s nimi a vstúpil“.
1374 Viď kap. 20:31.
1375 Viď Mat. 2:11.
1376 Al. „obeť“, vl. „čo sa prináša“, „voľačo prinášané“.
1377 Vl. „sa chýlilo ku skončovaniu“.
1378 Vl. „Židia, ktorí *boli*“.
1379 Al. „rozruch“, „neporiadok“, „búrili“.
1380 Viď kap. 13:16.
1381 Viď Mat. 15:25, pozn. 718.
1382 Viď Mat. 15:11.
1383 D. „Efesana, „efesského Trofima“.
1384 D. „rozhýbané“.
1385 Tj. všetky dvere vedúce do chrámovej oblasti.
1386 Viď Marek 6:21, pozn. 237; tu je tento výraz použitý presne v jeho význame ako vojenské hodnostné označenie. Ide o veliteľa jerúsalémskej posádky rímskeho vojska.
1387 Viď Mat. 27:27, pozn. 1334, tu vojenský útvar, ktorý bol v Jerúsaléme posádkou.
1388 Tj. do pevnosti Antonia, sídla rímskej posádky, odkiaľ nadol viedlo schodište priamo do nádvoria chrámu.
1389 Vl. „v zmätku“, „zmätený“ viď v. 27, pozn. 1379, a kap. 19:32, pozn. 1241. Znenie v texte je v stavovom zmysle.
1390 Vl. „na *to* al. stále al. ďalej volali“, viď Luk. 23:21, pozn. 1457.
1391 Viď kap. 19:32.
1392 Viď Mat. 26:5.
1393 Al. „kasární“.
1394 Al. „musel byť“.
1395 Al. „násilie“.
1396 Viď Luk. 2:13; 23:18.
1397 D. „človek, Žid“ (kap. 21:39), „muži, bratia“, „muž, Žid“ (kap. 22:1, 3), viď kap. 1:16, pozn. 35.
1398 D. „Tarsan“, „tarský Žid“.
1399 Al. „kilického mesta“, D. „mesta Kilikie“, v kap. 22:3 obdobne.
1400 D. „mnohé“.
1401 Viď Luk. 23:20.
1402 Vl. „terajšiu“.
1403 Vl. „k vám“.
1404 Viď kap. 7:20, pozn. 413, v. 22, pozn. 415, tu na obidvoch miestach skôr v stavovom ako v dejovom zmysle; viď Mat. 7:25, pozn. 300.
1405 Tj. „presne podľa“, viď Mat. 2:8, pozn. 33, kde príbuzný výraz.
1406 Viď kap. 7:55, al. „ostávajúc“, ako v kap. 21:20. Netýka sa slova „ste“ nižšie.
1407 Al. „Boží horlivec“.
1408 D. „podľa *toho*“.
1409 D. „ktorý som túto Cestu“.
1410 Neurčitý čas („dal som sa prenasledovať“, „som sa naprenasledoval“).
1411 Al. „mi môže dosvedčiť“.
1412 Al. „vyžiadal“, „dal vyhotoviť“, „prijal“.
1413 Al. „pokutovaní“, „bola na nich vykonaná pomsta“, nie ako u Luk. 23:16, 22.
1414 Vl. „vôkol mňa z neba oboblyslo“, porov. kap. 9:3, pozn. 563 a 564.
1415 D. „k pôde“.
1416 Viď Ján 3:6.
1417 Tj. „tak, žeby boli rozumeli“, viď kap. 9:7, pozn. 565.
1418 D. „ako“.
1419 Viď Luk. 10:40; netýka sa vv. 26n.
1420 D. „prezrel na neho“.
1421 Tu je oproti trpnému rodu vo väčšine ostatných miest obdobne sa týkajúcich krstu, použitý stredný slovesný rod, výrazne vyjadrujúci vnútornú osobnú účasť krsteného a tu v texte preložený väzbou so zvratným slovesom, akú v preklade spomenutej väčšiny ostatných miest spravidla uvádzam iba v poznámkach. Tento rozdiel sa týka iba neurčitého a budúceho času, lebo v ostatných časoch majú oba rody spoločné tvary. Tu použitá väzba by sa možno dala voľnejšie preložiť „prijmi krst“.
1422 Al. „daj si zmyť“, stredný slovesný rod; sloveso ako u Jána 13:10, pozn. 670, tu so spresňujúcou predponou.
1423 Viď kap. 2:21, pozn. 87 a 88.
1424 Al. „odíď“, ako v kap. 16:39.
1425 Vl. „bol som uväzňujúci… a bijúci al. bíjajúci“ (v. 19), „som… bol stojaci a schvaľujúci a strážiaci“ (v. 20), charakter osoby („taký som bol“).
1426 Al. „spoliehajú“, D. „tých… spoliehajúcich“, charakter osôb bez zreteľa na čas.
1427 D. „a“.
1428 Viď kap. 21:36.
1429 Tj. „dávno mal byť zabitý“.
1430 Viď kap. 21:31, 34.
1431 D. „bičmi“.
1432 Obdobne ako v kap. 21:34, pozn. 1390.
1433 Al. „uvedomiac si, že… a že“.

www.milosrdnykruh.eu

1434 Viď kap. 17:20.
1435 Vl. „k nim“ al. „medzi nich“.
1436 Viď kap. 22:30.
1437 Viď kap. 1:16; netýka sa v. 5.
1438 Al. „ja sa… správam“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
1439 Vl. „som až… dňa konal Bohu svoje občianske povinnosti al. svoje občianske povinnosti *voči* Bohu“.
1440 D. „biť jeho ústa“.
1441 Al. „žeby si ma… súdil“, D. „sedíš, podľa zákona ma súdiac“.
1442 Viď Ján 9:28.
1443 2 Mojž. 22:28.
1444 Al. „*Na* vládcu“.
1445 Viď Luk. 23:40.
1446 Množné číslo („z farisejského rodu“).
1447 Predložková väzba ako u Mat. 19:17, pozn. 891.
1448 Viď kap. 15:2, pozn. 915.
1449 Al. „to všetko“, viď kap. 19:16, pozn. 1212.
1450 Al. „hluk“, „vresk“.
1451 Al. „jeden cez druhého“, „spoločne“ (Luk. 15:2, pozn. 1006; tu má túto predponu sloveso „sa hašterili“).
1452 Viď Luk. 23:4.
1453 Koniec v. 9, ako ho majú staršie preklady, v najlepších rukopisoch nie je.
1454 Viď kap. 21:31.
1455 Viď kap. 21:34.
1456 Viď Luk. 2:9, pozn. 143.
1457 Viď Mat. 9:2, pozn. 348.
1458 Viď Luk. 16:28, pozn. 1083.
1459 Neurčitý čas („dosvedčil“, „podať svedectvo“); v texte sa tvary chápu v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363.
1460 Ako „zrotenia“ v kap. 19:40; inak „zosnovali… sprisahanie“; nesúvisí s „prísahu“ vo v. 13.
1461 D. „pokým budú Pavla zabíjať“, v. 14 obdobne, tj. „sa chystať al. snažiť ho zabiť“, „pokým to bude nevykonaným úmyslom“, viď Mat. 21:38, pozn. 957, a porov. Luk. 19:13, pozn. 1196.
1462 Tj. „slávnostne“, „tuho“, „so všetkou vážnosťou“, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
1463 Vl. „dajte najavo“, ako „vyjavil“ vo v. 22.
1464 Viď kap. 22:30, pozn. 1435.
1465 Al. „úklade“, porov. v. 21, pozn. 1472.
1466 Viď Mat. 2:1, pozn. 20, v. 8.
1467 Al. „muža zaviedol k tebe, lebo ti má čo povedať“.
1468 D. „čo je *to*, čo“.
1469 Viď Mat. 2:8, pozn. 38; nesúvisí s „prezvedal sa“ vyššie.
1470 Viď Luk. 22:5.
1471 Viď vv. 15, 1, 15.
1472 Al. „mu chystá nástrahu al. strojí úklad“, súvisí s výrazom vo v. 16, pozn. 1465.
1473 Viď vv. 12, 15 (verša 21 sa pozn. 1461 k vv. 12 a 14 netýka, čo do verša 27 viď kap. 16:27); kap. 21:31.
1474 D. „ku mne“, „voči mne“.
1475 D. „aby sa pobrali“.
1476 Al. „kopijníkov“.
1477 D. „od tretej nočnej hodiny“.
1478 Al. „do bezpečia prepravili“, „do úplného bezpečia uviedli“.
1479 Al. „obsahujúci“.
1480 Vl. „vzor“, („ráz“).
1481 Viď Mat. 26:55, pozn. 1283.
1482 V dejovom zmysle; čo do v. 27 viď Mat. 12:26, pozn. 520.
1483 Viď kap. 7:34.
1484 Viď Ján 6:45.
1485 Al. „príčinu“.
1486 Viď kap. 19:38; „sťažnosti“ vo v. 29 je slovo od tohto slovesa odvodené.
1487 Predložková väzba ako vo v. 6, pozn. 1447.
1488 Viď Ján 11:57.
1489 D. „že proti… bude“.
1490 Al. „keď mi došlo udanie o úklade, ktorý sa… strojí“.
1491 Vl. „vravieť“, al. „o veciach… vypovedať“.
1492 Viď Luk. 17:10.
1493 Viď kap. 20:13, pozn. 1282; 22:23.
1494 Viď Ján 1:44, pozn. 66 a 67.
1495 Vyjadruje význam zosilňujúcej predpony nasledovného slovesa.
1496 Viď Mat. 27:27.
1497 Al. „akýmsi rečníkom“.
1498 Al. „hlbokému“, vl. „mnohému“.
1499 Al. „keďže skrze teba dosahujeme al. sa nám darí dosahovať úplný pokoj“.
1500 Vl. „dejú“.
1501 Vl. „tomuto národu“.
1502 Al. „šťastné“, „blahodárne“.
1503 Al. „tvojou *do*stáva tomuto národu úspechov al. blahých pomerov“.
1504 Al. „uznávame“, „vítame“, viď kap. 2:41, pozn. 134.
1505 Al. „*to* prijímame“.
1506 Al. „vždy“, „naskrze“.
1507 Al. „neobťažoval“, „nevyrušoval“.
1508 Al. „milostivosťou“, „blahovôľou“, „miernosťou“.
1509 Vl. „tvojou“, dôrazný tvar, nadobúdajúci tu význam ako v texte.
1510 Veta je trocha kusá; zistiac toto, zaumienili si ho súdiť.
1511 Al. „sme dopadli al. zastihli (ako vo vv. 12 a 18) tohto muža, *ktorý*“. Vo v. 20 tiež „našli“.
1512 Al. „podnecovač“, vl. „rozhýbavač“, porov. kap. 21:30, pozn. 5.
1513 Al. „povstania“.
1514 Viď kap. 5:17, pozn. 304.
1515 Viď Mat. 12:5, pozn. 495.
1516 Al. „veľkou mocou al. silou“.
1517 Al. „sa jali útočiť“.
1518 Vl. „z“.
1519 Al. „ochotne“, „rád“, „smelo“, „s dôverou al. dobrou mysľou“.
1520 D. „že mi nie je“, tj. „že nemám“.
1521 Viď Ján 12:20.
1522 Al. „s voľakým mal rozhovor“.
1523 D. „otcovskému“.

www.nlosr.sk.eu

1524 Viď Mat. 4:10.
1525 Viď Ján 2:17.
1526 Ako „k *sebe* prijíma“ u Luk. 15:2; inak „očakávajú“, potom značí „nádej“ aj „splnenie nádeje“.
1527 Al. „nádej, že… nespravodlivých, ktoré aj sami títo očakávajú“.
1528 Al. „v tomto“.
1529 Al. „usilujem“, „usilovne dbám“.
1530 Al. „ustavične“.
1531 Al. „urážky“, „prekážky“, vl. „nárazu“.
1532 D. „do svojho národa“, „k svojmu národu“, „pre svoj národ“.
1533 Vl. „vykonal“.
1534 Viď kap. 21:26.
1535 Viď kap. 16:6; 18:14, pozn. 1159.
1536 D. „ktoré“, „ktorým“.
1537 Viď kap. 23:6, pozn. 1447.
1538 D. „podrobnejšie“, ako v kap. 23:15, tu zmysel ako v texte.
1539 D. „si ich odsunul al. odkázal“, tj. „na neskoršie“, odborný právnický výraz so zmyslom ako v texte.
1540 Viď kap. 18:15, pozn. 1164.
1541 Al. „prešetrím“, „preskúmam“.
1542 Al. „dať ho striezť“, „žeby bol strežený“.
1543 D. „vlastných“.
1544 Viď kap. 13:36, pozn. 848, tu prítomný čas s nedokonavým významom („mu posluhovať“, „o neho sa starať“).
1545 Viď v. 17, pozn. 725.
1546 Viď kap. 17:2, pozn. 1052.
1547 Al. „zdržanlivosti“, „striedmosti“.
1548 Viď kap. 7:14.
1549 Vl. „hustejšie“, tiež „dosť zhusta“, „tým častejšie“.
1550 D. „boli vyplnené“.
1551 Al. „želajúc si“, „stojac o to“; kap. 25:9 obdobne.
1552 D. „si založiť vďačnosť“.
1553 Viď Mat. 16:4, pozn. 739.
1554 Viď Marek 15:7.
1555 Al. „priazeň“.
1556 Tj. „Pavlovi“.
1557 Viď kap. 23:16.
1558 Vl. „von“.
1559 Al. „mocní“, „uznávaní“, „schopní“.
1560 Vl. „spolu“.
1561 Podľa niektorých rukopisov „ak je pri tom mužovi voľačo nemiestne“.
1562 Vl. „predo mnou“, ako vo vv. 10 a 12, no vo v. 9 na rozdiel od tamtých miest nie v tom zmysle, žeby Festus sám bol mal predsedať súdu; ten by bola mala vykonať židovská rada a Festus tu Pavlovi núka ochranu svojou prítomnosťou.
1563 D. „cisára, kde je… súdený“.
1564 Vo v. 10 vl. „neublížil“, „neukrivdil“, „nedopustil sa bezprávia“, obdobne vo v. 11, kde D. „ak škodím“ atď., prítomný čas je tu použitý na vyjadrenie charakteru osoby.
1565 Vl. „lepšie“, možno v zmysle „lepšie než aby si ma posielal späť pred súd židovskej rady“.
1566 Al. „nevyhováram (Luk. 14:18, pozn. 981) al. nevykrúcam sa zo al. nevyhýbam sa smrti“, „nezdráham sa umrieť“.
1567 Obdobne ako v kap. 3:14, pozn. 178.
1568 Al. „k cisárovi“, „na cisára“, preklad v texte zachováva zhodu predpony nasledovného slovesa s predložkou „pred“ vo v. 12 nižšie.
1569 Al. „dovolávam sa cisára“, obdobne vo v. 12, kde dokonavý minulý čas, porov. kap. 2:21; 22:16.
1570 Al. „doprosujúc“, viď Luk. 6:30, pozn. 413.
1571 Al. „odsúdenia“, porov. príbuzné sloveso u Mat. 12:7, pozn. 499.
1572 Viď v. 11, pozn. 1567.
1573 D. „mal žalobcov podľa tváre“, tj. „tvárou v tvár pred sebou“.
1574 Viď kap. 23:29.
1575 D. „miesta“.
1576 Al. „odročenia“, viď kap. 24:22, kde je príbuzný výraz.
1577 D. „o ňom“, „čo sa jeho týkalo“; al. možno (porov. v. 7) „žalobcovia postavili okolo neho, nevznášali“ (v. 18); „o týchto veciach“ (v. 20).
1578 Viď kap. 13:25; 15:2, pozn. 916; 18:15, pozn. 1163.
1579 D. „vlastnom“, tu možno aj v zmysle „zvláštnom“, „čudnom“.
1580 Al. „poveré“.
1581 Al. „skúmania“.
1582 Viď kap. 17:20, pozn. 1102; 23:6, pozn. 1447.
1583 Viď v. 11, pozn. 1549, tu neurčitý čas.
1584 „Ostal strežený“ je neurčitý čas tohože slovesa ako „bol strežený“ nižšie v čase prítomnom, nedokonavého významu; inak vari „žeby bol uchovaný al. uchránený k rozsudku… bol chovaný al. chránený“.
1585 Al. „rozhodnutia“ (príbuzný výraz je v kap. 24:22, pozn. 1541), „rozsudku al. rozhodnutia“ ako výsledku „prešetrenia al. preskúmania“), „nálezu“, no nie ako vo v. 16. Inak „do rozsudku“, „na rozsudok“; možno chápať v zmysle časovom aj účelovom al. cieľovom.
1586 Al. „Vznešeného“, „Posvätného“, preklad latinského „*Augustus*“, titulu rímskych cisárov.
1587 Viď Marek 6:21.
1588 Viď Luk. 24:37; 23:21, pozn. 1457, tu je iné sloveso, no s tou istou predponou tohože významu.
1589 Al. „uvedomil“, „pochopil“.
1590 Viď v. 11, pozn. 1562 a 1568.
1591 Al. „usúdil som, žeby sa mal poslať“, viď kap. 3:13, pozn. 177; tu možno v zmysle „chystať sa al. hľadieť ho poslať“, „pomýšľať na jeho poslanie“.
1592 D. „o ktorom nemám čo spoľahlivého“.
1593 Neurčitý čas (vl. „nadobudol“, „získal“, aby sa mi dostalo“).
1594 Al. „vyšetrenie“.
1595 D. „stane“; inak „aby sa mi skrze vykonanie výslu-chu dostalo *voľačoho*“.
1596 Al. „nezrovnalé“, „nelogické“.
1597 Vl. „viny“.
1598 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
1599 Al. „sám sebe“.

www.miloslavikeu

1600 Viď kap. 23:29, pozn. 1486 a 1487.
1601 Al. „ktoré sa týkajú (nie ako vo v. 7) Židov“, „ktoré sú záležitosťou Židov“.
1602 Al. „trpezlivo“, viď Jak. 5:7.
1603 D. „sa stal al. udal“, ako vo v. 6.
1604 Al. „*aký bol* spôsob… vedia“, „spôsob… znajú“, no nie ako vo v. 5; tu ide o vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
1605 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
1606 Vl. „vopred“, tj. „zo skorších čias“, predpona predošlého slovesa.
1607 Al. „bude chcieť“.
1608 Neurč. čas („celé ono obdobie som tak prežil“ [v. 5], „dal som sa konať a po celé obdobie som konal“, „zakaždým som odovzdal“ [v. 10]).
1609 Viď kap. 23:15, pozn. 1182; 5:17, pozn. 304.
1610 D. „nášho“, dôrazný tvar („ktoré je naše“, „nám vlastného“).
1611 Viď Jak. 1:26n.; netýka sa kap. 25:19.
1612 Vl. „na nádeji“, tj. „na základe nádeje“, viď Luk. 1:47, pozn. 81.
1613 D. „nádej prísľubu“.
1614 Tj. „v splnenie prísľubu“ (v. 6), „ku splneniu prísľubu“ (v. 7).
1615 D. „v usilovnosti“, tiež „neprestajne“, viď kap. 12:5, pozn. 748, kde príbuzný výraz.
1616 Viď v. 23; inak „*pre*čo sa *to*… nehodnoverné, ak“.
1617 Al. „mne samému napadlo“.
1618 Al. „musím“; al. „kriesi“? Nuž teda, ja som… mám sám“.
1619 Viď Luk. 3:20; 22:2.
1620 Viď Luk. 2:9.
1621 Vl. „tvrdo“.
1622 Tj. „kopytami“, ako dobytča proti bodcom, ktorými sa poháňa.
1623 Viď kap. 3:20, pozn. 191.
1624 Viď Luk. 1:2, pozn. 8.
1625 Tj. „Israéla“.
1626 Al. „do ktorých“, „medzi ktorých“.
1627 Neurč. čas („otvoriť oči každého, žeby sa každý obrátil“, al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
1628 Tu aj „moci“.
1629 Al. „lósu“, „údelu“; inak „žeby prijali odpustenie… dedičstvo“.
1630 Vl. „vierou, ktorá je“, porov. Luk. 20:35, pozn. 1280.
1631 Al. „neprejavil“, „neukázal“.
1632 D. „odkiaľ som sa nestal.
1633 Viď Luk. 1:3, pozn. 10; nesúvisí so „začiatku“ vo v. 4.
1634 Viď Luk. 1:17.
1635 Viď kap. 22:22.
1636 Tu na rozdiel od v. 18 prítomný čas, vyjadrujúci trvanie deja al. stavu.
1637 Viď kap. 23:27; 5:30.
1638 Dokonavý minulý čas („pevne stojím“, „som sa udržal“).
1639 Tj. „iba preto“.
1640 Vl. „dosiahol“, „stretol“, „dostal“; obdobne v kap. 27:3, kde je to isté sloveso s významom ako v texte.
1641 Al. „pomoc“, „podporu“.
1642 Viď 1 Tes. 2:12, pozn. 52; v niektorých rukopisoch znenie ako v Gal. 5:3, viď tam.
1643 Viď Luk. 1:55.
1644 Značí vlastne „že“ (uvádza kladnú odpoveď na otázku, či je tomu tak).
1645 D. „z“, ako v Rim. 1:17.
1646 Viď Rim. 1:4; al. „prvý z opätovného vstania“, potom by výraz „opätovné vstanie“ tu znamenal triedu ľudí opätovným vstaním vyznačených, porov. Hebr. 10:39, pozn. 541.
1647 Viď v. 17.
1648 Al. „sčítanosti“, vl. „spisov“ (Ján 7:15).
1649 Viď Luk. 1:2.
1650 Al. „vyslovujem výroky“, viď kap. 2:4, pozn. 62.
1651 Al. „zdravého rozumu“.
1652 Viď kap. 9:28, pozn. 596 a 697.
1653 D. „v kúte“.
1654 Tj. „za krátko“; al. „málom“, tj. „málo al. slabými dôvodmi“ (v. 28); „aj za krátko aj za dlho“, „aj málom aj mnohým“ (v. 29); D. „v mále“, „aj v mále aj v mnohom“.
1655 D. „presviedčaš“; tak možno prekladať, ak „za málo“ vyššie sa chápe ako „málom“ v zmysle pozn. 1654 hore. Možno tiež „o krátko ma presvedčíš“.
1656 Zmysel je „či za málo či za mnoho“, „či málom či mnohým“.
1657 D. „nepácha nič“, porov. kap. 25:11, pozn. 1564; viď kap. 25:25, pozn. 1583, v. 11, pozn. 1569.
1658 Al. „usúdené“, v dej. zmysle.
1659 Al. „žeby sme sa odplavovali“.
1660 Viď Luk. 23:32.
1661 Viď kap. 10:1; 25:21.
1662 D. „podľa“, tj. „pozdĺž“.
1663 D. „Tesaloničan“.
1664 Al. „vplávali do Sidóna“.
1665 Al. „zaobišiel… *s* Pavlom“.
1666 Vl. „ľuďomilne“, porov. kap. 28:2, pozn. 1763.
1667 Al. „pozornosť“, „zaopatrenie“.
1668 D. „podplávali sme Kypros“.
1669 Al. „to more“.
1670 Viď v. 2, pozn. 1662.
1671 Al. „vodami kilickými a pamfylskými“.
1672 Viď kap. 18:21.
1673 Al. „v lyckej Myre“, D. „v Myre Lykie“.
1674 Al. „natrafil *na*“, „vyhľadal“.
1675 D. „loď plávajúcu“.
1676 Al. „Knidu, pretože… nedovoľoval; a“.
1677 Al. „k akémusi miestu“.
1678 Al. „Dobré“.
1679 Al. „neistá“.
1680 3 Mojž. 16:29; bolo to teda koncom septembra alebo neskoršie.
1681 Al. „poúčal“, „napomínal“.
1682 Al. „zisťujem“.
1683 Al. „*sa* bude *diať*“.
1684 Al. „pohromou“, „nehodou“, „skazou“, „poškodením“.
1685 Vl. „mnohou“.

www.nilos.sk/biblia.eu

1686 Al. „stratou“.
1687 Al. „dušiach“, výraz, ktorý inak spravidla prekladám „žitie“, napr. Mat. 6:25 a i.
1688 Al. „skôr“, „radšej“.
1689 Al. „dával si povedať“, „bol ochotný poslúchnuť“.
1690 Al. „lodivodovi“.
1691 Al. „kapitánovi“.
1692 Al. „rade“, „uzneseniu“.
1693 D. „odraziť, či by voľajako mohli na prezimovanie“.
1694 D. „prístavu Kréty“.
1695 D. „hľadiaceho po juhozápadnom a severozápanom vetre“, tj. „po smere vanutia týchto vetrov“.
1696 D. „že majú zvládnuté al. v moci“ („predsavzatie“ značí aj „uskutočnenie predsavzatia“, „to, čo si predsavzali“).
1697 Tj. „od Kréty“, tu v zmysle „dolu od nej al. z nej“ („z jej povrchu“).
1698 Tj. „široký („zoširoka sa ženúci“) al. juhovýchodný príboj“. Niektoré rukopisy tu majú prepis gréckolatinskej zloženiny „*euraquilo*“, značiacej „severojuhovýchodný vietor“.
1699 Al. „boli (sme) unášaní“ (vv. 15n.), „sme sa búrkou… zmietali“ (v. 18).
1700 D. „podbehli sme akýsi ostrovček zvaný“.
1701 D. „stať sa ovladačmi člna“; ide o čln vo vleku lode, teraz naplnený vodou.
1702 Tj. „nahor“.
1703 D. „ktorý vytiahnuc“.
1704 Al. „bezpečnostným“, „zaisťovacím“.
1705 Al. „prostriedkom“, D. „používali pomocné opatrenia“.
1706 Tj. „sťahujúc lodný driek lanami“.
1707 Al. „nezapadli“, D. „nevypadli“, „neboli vyhodení“, tj. alebo na plytčinu al. úskalie alebo zo svojho smeru a zanesení, kam nechceli; možno sú v tomto výraze obsiahnuté obe predstavy, porov. pozn. 1708 nižšie a v. 26.
1708 Záliv pri sev. pobreží Afriky, obávaný pre piesčiny a plytčiny.
1709 Odborný námornícky výraz pre núdzové zhadzovanie nákladu do mora.
1710 Viď Mat. 27:5, pozn. 1314.
1711 Viď Luk. 1:79, pozn. 128.
1712 Pridané na výstižnejšie vyjadrenie zmyslu nedokon. min. času nasledovného slovesa.
1713 Al. „naďalej“.
1714 D. „bola dokola (tj. „vonkoncom“, „načisto“) odoberaná al. odtrhovaná“.
1715 Vl. „keď bolo mnohé“, sloveso ako v kap. 7:55, pozn. 483, nie ako „bolo“ nižšie. To isté sloveso je vo v. 34.
1716 Vl. „stav bez pokrmu“ (v. 21), „bez pokrmu“ (v. 33), vl. „bez pšenice“, viď v. 38, pozn. 1743.
1717 Al. „nuž al. zaiste bolo“.
1718 Al. „preukázať mi poslušnosť“, ako v kap. 5:29.
1719 Viď vv. 10, 9.
1720 Vl. „odhodenia“.
1721 Viď v. 10, pozn. 1687.
1722 D. „nebude žiadnej straty žitia“.
1723 Al. „predo mnou“, tá istá predložková väzba ako vo v. 24.
1724 D. „podľa ktorého spôsobu“.
1725 Viď v. 17, pozn. 5 a 1707; ten istý výraz je vo v. 32, kde sa dá čítať aj „odplávať“.
1726 Al. „boli unášaní naprieč Adriou“, tj. morom medzi Siciliou a južným Gréckom.
1727 Viď kap. 13:25.
1728 Gr. „*orgyia*“, necelé 2 m.
1729 Viď Luk. 24:51, pozn. 1563.
1730 Viď Gal. 2:2, pozn. 48.
1731 Al. „hrboľaté“, „drsné“, „ostré“.
1732 Al. „prosili“, ako v kap. 26:29, „modlili sa“.
1733 Al. „usilovali“.
1734 Al. „napäť al. vystrieť kotvové laná“; „kotva“ značí vlastnú kotvu aj s lanom.
1735 Vl. „dotiaľ, kým“.
1736 Viď Marek 13:4.
1737 Viď kap. 2:40.
1738 Viď kap. 2:46, pozn. 147.
1739 D. „k sebe“.
1740 Al. „to má do činenia so záchranou“, „to patrí k záchrane al. slúži na záchranu“.
1741 Viď Mat. 7:3, pozn. 261; 5:29.
1742 Al. „odlomil“.
1743 Al. „obilie“ (Luk. 12:42), „potraviny“, „zásoby“.
1744 Al. „pojali úmysel“.
1745 Viď v. 12.
1746 Al. „poodoberali“, vl. „poodtrhovali dokola“, tj. „všetky kotvy lode“, sloveso ako vo v. 20, pozn. 1714.
1747 Al. „poodrezovali kotvové laná“.
1748 Al. „púšťali *sa* na more“.
1749 Staroveké lode mávali po dvoch kormidlách, každé po jednej strane zadného konca, ktoré sa pri kotvení vyťahovali a uväzovali, aby svojimi pohybmi nanarážali na kotvové laná.
1750 Al. „zdvihli prednú plachtu *proti*“.
1751 Al. „zdvihli prednú plachtu a smerovali za vanúceho *vetra*“.
1752 Viď Luk. 10:30, pozn. 692.
1753 D. „dvojmorského“, tj. do úžiny spájajúcej dve moria, al. do blízkosti výbežku zeme z oboch strán morom omývaného.
1754 Al. „rade“.
1755 D. „väzňov zabíjali“, porov. Mat. 21:38, pozn. 985.
1756 Vl. „nezutekal preniknutím“, „neprekĺzol“.
1757 Viď kap. 23:24, pozn. 1478; 1 Peter 3:20, pozn. 202; v kap. 28:4, D. „ktorému, bezpečne vyviaznuvšiemu z mora, Diké“.
1758 D. „na voľajakých veciach, ktoré *boli* od“.
1759 Al. „rozpoznali“ (Mat. 7:16).
1760 Terajšia Malta.
1761 D. „tí“, člen, ako vo v. 4.
1762 Gr. „*barbaroi*“; týmto názvom označovali Gréci a Rimania cudzie národy, ktorých rečiam nerozumeli.
1763 Vl. „ľuďomilnosť“, „záľubu v človekovi al. v ľuďoch“; viď Tit. 3:4.
1764 Viď Luk. 10:40, pozn. 713.

www.nbosavlk.eu

1765 Dá sa chápať v zmysle príčinnom aj miestnom („z").
1766 Al. „zadrapila al. zahryzla sa do".
1767 Bohyňa spravodlivosti.
1768 Viď Mat. 16:27.
1769 Al. „dostávať zápal".
1770 Vl. „*čo* do neho", „*vzhľadom* na neho".
1771 Al. „nemilého", „nežiadúcneho", vl. „nemiestneho" (Luk. 23:41).
1772 D. „v tých *miestach* okolo".
1773 Viď kap. 3:6.
1774 Úradný titul predstavených ostrova Melity.
1775 Al. „ten nás prijal".
1776 Al. „starostlivosťou", „zmýšľaním", „blahosklonne", „prívetivo".
1777 Viď Mat. 4:2, pozn. 98, tu sa týka slovesa „hostil"; 4:24.
1778 Tj. „záchvatmi horúčky" – lekár Lukáš sa tu opäť presne odborne vyjadruje.
1779 Al. „úplavicou".
1780 Al. „boli uzdravovaní".
1781 Sloveso ako „odrazili" v kap. 27:12.
1782 Al. „nanosili"; sloveso je v strednom rode („nanosili zo svojho", „nanosili si" v tom zmysle, že to mali za svoju vec al. že im na tom záležalo).
1783 Al. „pričinili al. postarali sa o veci".
1784 Ochranné božstvá námorníkov.
1785 Viď kap. 27:3, pozn. 1664.
1786 V dejovom zmysle; vo v. 14 tiež „dali sme sa... uprosiť".
1787 Appiovo trhovisko al. námestie.
1788 Tri krčmy.
1789 Cisárska osobná stráž.
1790 D. „bratia, nedopustiac sa".
1791 Viď kap. 7:55, pozn. 483; 25:11; 8:31, pozn. 547.
1792 Al. „k *vám* prehovoril".
1793 Viď kap. 13:42, pozn. 858.
1794 D. „ktoré al. aké veci".
1795 Viď kap. 24:5.
1796 D. „si mu".
1797 Viď kap. 18:5, pozn. 1143.
1798 Tj. „súhlasili s nimi", „mali ich za pravdivé"; výraz sa používa o takom uznaní voľajakej osoby, ktoré vedie k jej nasledovaniu, viď kap. 5:36, pozn. 331.
1799 „Naďalej zaujímali stanovisko nevery", viď Marek 16:11, no tu nedokonavý minulý čas.
1800 Al. „odchodili", no nie ako „odišli" vo v. 29; „rozchodili al. odlučovali sa".
1801 Viď Mat. 15:7, pozn. 195; 13:14, 15.
1802 D. „ušami ťažko počuli", neurčitý čas v zmysle „začali ťažko počuť".
1803 Viď Mat. 13:15.
1804 Viď Luk. 2:30, pozn. 184.
1805 Viď kap. 13:26.
1806 Vl. „mnohý".
1807 Ako v kap. 4:13, tu tiež „slobodou".
1808 Viď kap. 11:4, pozn. 701, tu stredný slovesný rod („svoj").

www.milosrdnik.eu

LIST
RIMANOM

Pavel, nevoľník Ježiša Krista, povolaný apoštol[1], oddelený[2] pre[3] Božiu
blahú zvesť[4] (2)(ktorú *Boh* vopred prisľúbil[4] skrze svojich prorokov[5] v svätých
spisoch[6]), (3)o jeho Synovi (ktorý čo do
mäsa povstal[7] zo semena Dávidovho,
(4)čo do Ducha[8] svätosti[9] bol v moci vy-
značený[10 25] *ako* Syn Boží, na základe[11]
opätovného vstania mŕtvych[12]), Ježišovi
Kristovi, našom Pánovi, (5)skrze ktorého
sme dostali[13] milosť a apoštolstvo k[3] po-
slušnosti viery medzi všetkými národmi[14]
pre[15] jeho meno; (6)medzi nimi[14] ste aj vy
povolaní Ježiša Krista – (7)všetkým, ktorí
sú v Ríme, Božím milovaným, povolaným
svätým[1]: Milosť vám a pokoj od Boha,
nášho Otca, a Pána Ježiša Krista.

(8)Predovšetkým teda svojmu Bohu
skrze Ježiša Krista za vás všetkých ďaku-
jem, že sa vaša viera rozhlasuje po celom
svete; (9)áno, Boh, ktorému v svojom du-
chu konám svätú službu[16] v blahej zvesti
o jeho Synovi[17], je mi svedkom, ako o vás[17]
neprestajne robím zmienku, (10)vždy
si pri svojich modlitbách vyprosujúc, či
by sa mi aspoň teraz[18] podľa Božej vôle[19]
akosi pošťastilo[20] prísť k vám, (11)lebo
veľmi túžim vás uvidieť, aby som vám
mohol udeliť[21] akýsi duchovný dar[22], na
to[23], žeby ste boli upevnení[24 25], (12)to
jest vlastne[26] spoločne medzi sebou pote-
šení[25 27] vierou, ktorá *je* v nás navzájom[28],
aj vašou aj mojou. (13)Tu[29] by som ne-
rád[30], bratia, žeby vám bolo neznáme[31],
že prísť k vám som si často[32] predsavzal
(a až doposiaľ mi vždy bolo zabránené[25]),
aby sa mi dostalo akéhosi ovocia aj me-
dzi vami, tak[33] ako aj medzi ostatnými
národmi. (14)Som dlžníkom aj Grékom
aj barbarom[34], aj múdrym aj nemysliacim[35]; (15) tak som, pokiaľ *záleží* na mne,
odhodlaný[36] ohlásiť blahú zvesť aj vám,
ktorí *ste* v Ríme.

(16)Za blahú zvesť sa predsa nehan-
bím; veď je *to* Božia moc na záchranu[37]
každému, kto verí, aj Židovi najprv, aj
Grékovi, (17)lebo v nej na základe[38] viery
vychodí voči viere[39] najavo[40] Božia spra-
vodlivosť[41] podľa *toho*, ako je napísané[42]:
No spravodlivý bude žiť z[38] viery.

(18)Lebo najavo vychodí[40] Boží hnev[41]
z[43] neba na všetku bezbožnosť[44] a *na* ne-
spravodlivosť[45] ľudí, ktorí pravdu vlastnia
v nespravodlivosti[45 46].

(19)Pretože to, *čo je* o Bohu pozna-
teľné[47], je medzi nimi zrejmé, lebo im *to*
Boh ozrejmil, – (20)od stvorenia sveta
sa predsa zreteľne[48] vidia, súc podľa uro-
bených vecí[49] chápané mysľou, jeho veci
neviditeľné: jeho navždy trvajúca[50] moc
aj Božskosť[51]; a to ich robí neobhájiteľ-
nými[52].

(21)Pretože[53], spoznajúc Boha, *ho* ako
Boha neoslávili ani[54] *mu* nepoďakovali,
lež v svojich myšlienkach[55] prepadli ni-
čote[56] a ich nechápavé srdce bolo zatem-
nené[57]; (22)tvrdiac, že sú múdri, zblaz-
neli[58] (23)a zamenili slávu neskaziteľ-
ného[59] Boha za podobu obrazu skaziteľ-
ného[59] človeka a vtákov a štvornožcov
a plazov. (24)Preto ich Boh [tiež] v chti-
vostiach[60] ich sŕdc prenechal nečistote[61],
žeby si medzi sebou zneuctievali svoje
telá, (25)keď[62] Božiu pravdu vymenili za
lož[63] a predmetom náboženskej úcty
a služby spravili tvora nad Tvorcu[64], ktorý
je do vekov hoden velebenia. *Amén*.
(26)Pre túto príčinu ich Boh prenechal
vášniam[61] necti[65] – veď aj ich ženské[66] pre-
menili prirodzené *ich* užívanie[67] na to,
ktoré je proti prirodzenosti, (27)a po-
dobne aj mužskí[66] nechali prirodzené
užívanie[67] ženského pohlavia[66 68] a vzpla-
nuli v svojej náruživosti k sebe navzájom,
žeby sa hanebnosti dopúšťali[69] mužskí[66]
medzi mužskými[66] a sami na sebe si od-
nášali[70] náležitú[71] odplatu svojho poblú-
denia[72]. (28)A podľa *toho*, ako *oni* ne-
uznali za dobré[73] mať Boha v plnom po-
znaní[74], prenechal ich Boh zavrhnutej[73]
mysli[75], žeby prevádzali[76] neslušné[77] veci,
(29)súc naplnení[78] všetkou nespravodli-
vosťou[79], podlosťou[80], hrabivosťou[81], zlo-
vôľou[82], vrchovato plní[78 83] závisti, vraždy,

www.biblia.sk / bibliotheca.eu

sváru, ľsti[84], zlých sklonov[85], (30)našepkávači[78 86], ohováráči[78], hodní[78] Božej nenávisti[87], surovci[78 88], pyšní[78 89], vystatovači[78 90], vynaliezači[78 91] zlých vecí, rodičom neposlušní[78 92], (31)nechápaví[78], verolomní[78 93], bez prirodzenej lásky, bez súcitu, (32)ktorí[94], dobre spoznajúc[83] Boží spravodlivý úsudok[95], že tí, ktorí takéto veci páchajú[76], sú hodní smrti, ich nielen prevádzajú[76], lež majú *v nich* záľubu spoločnú *s* tými, ktorí *ich* páchajú[76 96].

2 Preto si neobhájiteľný[97], ó človeče, každý, ktorý súdiš; veď v čom súdiš iného, odsudzuješ sám seba, lebo *ty*, ktorý súdiš, páchaš[76] tie isté veci. (2)No vieme, že na tých, kto takéto veci páchajú[76], je podľa pravdy Boží súd – (3)a myslíš si toto, ó človeče, ktorý súdiš tých, kto takéto veci páchajú[76], a *sám* ich prevádzaš[76], že ty Božiemu súdu unikneš? (4)Alebo pohŕdaš bohatstvom jeho vľúdnosti a blahovôle[98] a zhovievavosti[99], nevediac[100], že ťa tá Božia vľúdnosť[101] vedie k pokániu? (5)No podľa svojej tvrdosti a nekajúceho srdca sám sebe hromadíš[102] hnev, v deň[103] hnevu a zjavenia[104] spravodlivého súdu[105] Boha, (6)ktorý každému odplatí podľa jeho činov[106]: (7)tým, ktorí sa v[107] trpezlivej vytrvalosti[108] dobrej[109] činnosti[106 110] usilujú *o* slávu a česť a neskaziteľnosť[111], večný život, áno zato tým, ktorí sú zaujatí[112] a neposlušní[92] pravde, no poslušní[113] nespravodlivosti[79], hnev a pobúrenie, (9)tieseň[114] a úzkosť[115], na každú dušu človeka, ktorý spôsobuje[115] zlé, aj Žida najprv, aj Gréka, (10)no sláva a česť a pokoj každému, kto pôsobí[115] dobré[109], aj Židovi najprv, aj Grékovi, (11)lebo u Boha niet prijímania osoby[116] – (12)áno, koľkí hrešili[117] bez zákona[118], bez zákona[118] aj zahynú, a koľkí hrešili[117] pod zákonom[119], budú zákonom súdení (13)(nie *sú* predsa pred Bohom spravodliví poslucháči zákona, lež prevádzatelia[120] zákona budú uznaní za spravodlivých, (14)lebo keď ľudia z národov[121], ktorí zákona nemajú, prirodzenosťou prevádzajú[120] veci zákona, sú oni[122], zákona nemajúc, sami sebe zákonom; (15)takí[123] prejavujú[124] dielo[125] zákona napísané[126] v svojich srdciach, pričom spolu svedčí aj ich svedomie a ich myšlienky sa medzi sebou navzájom obžalúvajú alebo aj obhajujú); (16)v deň, v ktorom bude Boh súdiť tajnosti[127] ľudí, podľa mojej blahej zvesti, skrze Ježiša Krista.

(17)No ak sa ty pomenúvaš Židom[128] a odpočívaš na zákone[129] a honosíš sa Bohom[130] (18)a poznáš vôľu[131], a súc vyučovaný zo zákona, vieš posudzovať[132], ktoré veci[133] sú dôležitejšie[134], (19)a dôveruješ sám sebe[135], že si vodičom[136] slepcov, svetlom tých, *ktorí sú* v tme, (20)náprávačom[137] nerozumných, učiteľom nedospelých[138], majúcim vzor[139] poznania a pravdy v zákone – (21)*ty* teda, ktorý poúčaš iného, sám seba nepoúčaš? *Ty*, ktorý hlásaš: nekradnúť, kradneš? (22)*Ty*, ktorý vravíš: necudzoložiť, cudzoložíš? *Ty*, ktorý si ošklivíš modly, vylupuješ CHRÁMY? (23)*Ty*, ktorý sa honosíš zákonom[130], zneuctievaš Boha zákona prestupovaním? (24)Veď sa pre vás, ako[140] je napísané[141], medzi národmi deje Božiemu menu rúhanie! (25)Áno, obriezka, pravdaže, osoží, ak vykonávaš zákon, lenže ak si zákona priestupníkom, stala sa tvoja obriezka neobriezkou[142]. (26)Ak teda bude neobriezka[142] dbať *na* spravodlivé požiadavky[143] zákona, či *sa* ne*stane*, *že* sa jeho[144] neobriezka[142] bude rátať za obriezku (27)a *že* neobriezka[142], ktorá *je* od[145] prirodzenosti, plniaca[146] zákon, bude súdiť teba, ktorý pod literou a obriezkou[147] *si* zákona priestupníkom? (28)Žid predsa nie je ten, *ktorý ním je* zjavne[148], ani obriezka to, *čo je*[149] zjavne[148] v mäse, (29)lež ten *je* Žid, *ktorý ním je* v skryte[148], a obriezka srdca v duchu, nie *v* litere, ktorého[150] chvála[151] *je* nie od[145] ľudí, lež od[145] Boha.

3 Čo teda má Žid navyše[152], alebo aký *je* osoh obriezky? (2)Veľa, na každý spôsob; a to najprv, pravdaže, že im boli zverené Božie výpovede[153]. (3)Veď čo? Ak podaktorí neuverili[154], či[155] ich nevera urobí vieru *v* Boha márnou[156]? (4)Preč s takou myšlienkou[157], lež nech Boh platí za pravdovravného[158], no každý človek za luhára[159], podľa *toho*, ako je napísané[160]: Aby si sa tak ukázal spravodlivým[161] v svojich slovách a vyhral, keď si súdený. (5)No ak naša nespravodlivosť[161] potvrdzuje[162] Božiu spravodlivosť, čo riek-

www.biblickaspolocnost.sk

neme? Či *je* Boh nespravodlivý, pretože[163]
uvaľuje[164] hnev? Hovorím podľa človeka
(6)(preč s takou myšlienkou[157] – ako po-
tom bude Boh súdiť svet?), (7)totiž: ak sa
Božia pravda[165] rozmohla na jeho slávu
v lživosti[166] mojej[167], *pre*čo som ja ešte aj
súdený ako hriešnik, (8)a nie podľa *toho*,
ako sa o nás urážlivo hovorí[168] a ako[169] kto-
rísi tvrdia, že my vravíme: prevádzajme[170]
zlé veci, aby prišli veci dobré[109]? Tých[171]
odsúdenie je oprávnené.

(9)Čo teda? Máme pre seba *voľajakú*
prednosť[172]? Vonkoncom nie, veď sme prv
obvinili aj Židov aj Grékov, že sú všetci
pod hriechom, (10)podľa *toho*, ako je
napísané: Niet spravodlivého, ani jed-
ného, (11)niet, kto by mal pochopenie,
niet toho, kto by vyhľadával[173 174] Boha;
(12)všetci sa odchýlili[175], napospol[176] sa
stali naničhodnými[177], niet, kto by pre-
vádzal[170 173] dobrotu[178], niet dokonca ani[179]
jedného[180]. (13)Ich hrdlo – otvorený hrob,
svojimi jazykmi vnadili[181], pod ich perami
jed kobier[182], (14)ich[171] ústa sú napchaté[183]
preklínaním a horkosťou[184], (15)ich nohy
rezké[185] vylievať krv, (16)na ich cestách
zmar[186] a bieda[187] (17)a cestu pokoja ne-
spoznali[188]; (18)Božej bázne pred ich
očami niet[189]. (19)I vieme, že zákon,
koľké veci vraví, hovorí tým, *ktorí sú* pod
zákonom[190], aby boli každé ústa zahra-
dené[25] a všetok svet *voči* Bohu *aby* ostal[159]
podrobený[191] súdu[192]; (20)preto pred ním
žiadne[193] mäso na základe[194] činov *podľa*
zákona[195] za spravodlivé uznané nebude,
lebo skrze zákon *nastáva* plné poznanie[196]
hriechu.

(21)No teraz je mimo zákona[197] zja-
vená[183] Božia spravodlivosť[194], od zákona
aj prorokov dosvedčovaná[198], (22)to-
tiž Božia spravodlivosť[194] skrze vieru
v[199] Ježiša Krista pre všetkých[200], a na
všetkých, ktorí veria. Lebo niet rozdielu,
(23)veď zhrešili[201] všetci a Božej slávy
sa im nedostáva[202], (24)no za spravodli-
vých sú[203] uznávaní zadarmo, jeho milo-
sťou, skrze vykúpenie[204], ktoré *je* v Kristu
Ježišovi; (25)toho Boh vystavil[205] *za*
zľutovnicu[206], skrze vieru v jeho krv[207],
pre prejavenie[200 208] svojej spravodlivosti
vzhľadom na prepáčenie[209] predtým nasta-
vších prehrešení (26)v Božej blahovôli[210];
za účelom prejavenia[208] svojej spravodli-
vosti v dobe terajšej, tak, aby on bol spra-
vodlivý a za spravodlivého uznávajúci[211]
toho, *kto je* z viery *v*[199] Ježiša. (27)Kde *je*
teda to honosenie sa? Bolo[212] vylúčené.
Skrze aký zákon? Činov? Vôbec nie, lež
skrze zákon viery, (28)lebo súdime, že
človek je za spravodlivého uznávaný vie-
rou bez ohľadu na činy[197] *podľa* zákona[213].
(29)Alebo[214] *je* Boh len *Bohom* Židov?
Či nie aj národov? Ba áno, aj národov,
(30)priam preto, že Boh *je* jeden a ten za
spravodlivú uzná obriezku na základe[194]
viery a neobriezku[215] zasa skrze vieru.
(31)Rušíme[216] teda skrze vieru zákon? Ani
pomyslieť[157], lež zákon zdôrazňujeme[217].

4 Čoho teda riekneme, že došiel[218] Ab-
rahám, náš otec čo do mäsa? (2)Áno,
ak bol Abrahám uznaný[25] za spravodli-
vého na základe[194] činov, má sa čím hono-
siť[219], ale nie pred Bohom[220]. (3)Čože vraví
Písmo[221]? I uveril Abrahám Bohu a *to* mu
bolo zarátané[25 222] k spravodlivosti[223].
(4)Nuž, kto koná činy[224], tomu sa od-
mena nezaratúva[222] ako milosť[225], lež ako
podlžnosť[225], (5)no kto činy nekoná[226], ale
sa vierou spolieha na[227] toho, ktorý bez-
božného[228] vie uznať[229] za spravodlivého,
tomu sa k spravodlivosti[230] zaratúva[230]
jeho viera, (6)priam tak[231], *ako* aj Dávid
ohlasuje[232] blaženosť človeka, ktorému
Boh zaratúva[230] spravodlivosť bez ohľadu
na činy[233]: (7)Blažení *tí*, ktorých bez-
zákonnosti boli[234] odpustené a ktorých
hriechy boli[234] prikryté; (8)blažený muž,
ktorému PÁN nijako nezaráta[230] hriech.

(9)Táto blaženosť teda: *vzťahuje sa*
na obriezku či aj na neobriezku[215]? Veď
vravíme, že Abrahámovi bola k spravod-
livosti[230] zarátaná[230] jeho viera – (10)ako
teda bola zarátaná[230]? Keď bol v obriezke
či v neobriezke[215]? Nie v obriezke, lež
v neobriezke[215], (11)a znamenie obriezky
dostal *za* pečať spravodlivosti viery, ktorú
mal v neobriezke[215], na to, žeby on bol[235]
otcom všetkých, ktorí veria v stave[236] ne-
obriezky[215], na to, žeby aj im bola spra-
vodlivosť zarátaná[230 235], (12)a otcom ob-
riezky[237] nielen pre tých[238], *ktorí sú* z ob-
riezky, lež aj pre tých[238] ktorí sa riadia[239]
šľapajami viery nášho otca Abraháma,
ktorú *mal* v neobriezke[215].

www.mostpublishing.sk

(13)Abrahámovi alebo jeho semenu
sa predsa prísľubu, že on bude dedičom
sveta, *dostalo* nie skrze zákon, lež skrze
spravodlivosť viery. (14)Veď ak *sú* de-
dičmi tí, *ktorí sú* na základe[194] zákona, je
viera zbavená zmyslu[240 241] a prísľub zru-
šený[241 242], (15)lebo zákon spôsobuje hnev;
no kde niet zákona, *niet* ani prestupova-
nia (16)Preto *je to* na základe[194] viery, aby
to bolo ako milosť[242], takže ten prísľub je[235]
spoľahlivo platný[243] pre všetko semeno[238],
nielen pre to[238], *ktoré je* na základe[194] zá-
kona, lež aj pre to[238], *ktoré je* na základe[194]
viery Abrahámovej; on je otcom nás
všetkých (17)(podľa *toho*, ako je napí-
sané[244]: Určil[245] som ťa *za* otca mnohých
národov), pred Bohom, ktorému uveril,
ktorý oživuje mŕtvych a povoláva veci,
ktoré nie sú, ako by boli[246]; (18)on proti
nádeji v nádeji[247] uveril, takže sa stal[235]
otcom mnohých národov podľa toho, *čo
je* rečené[241 248]: Také bude tvoje semeno;
(19)a neoslabol *vo* viere, neprihliadol
na[249] svoje už umŕtvené[250] telo, súc[251] asi
storočný a *na* umŕtvenosť[250] Sárinej ma-
ternice, (20)a nezapochyboval[252] neverou
o Božom prísľube, lež bol posilnený[253]
vierou, i vzdal Bohu slávu[254] (21)a bol
plne uistený[253], že čo prisľúbil, je mocný
aj vykonať; (22)preto mu *to* tiež bolo za-
rátané[230] k spravodlivosti[230]. (23)A že mu
bolo zarátané[230], bolo[234] zapísané nielen
vzhľadom na[255] neho, (24)lež aj vzhľa-
dom na[255] nás, ktorým sa *to* zaratúvať[230]
bude, vierou sa spoliehajúcich na[227] toho,
čo spomedzi mŕtvych vzkriesil[256] Ježiša,
nášho Pána; (25)ten bol vydaný[25] pre naše
previnenia[257] a vzkriesený[25 258] pre naše
uznanie za spravodlivých.

5 Súc teda na základe[258] viery za spra-
vodlivých uznaní[25 259], máme skrze
nášho Pána Ježiša Krista voči Bohu[260]
mier[261]; (2)skrze neho vlastníme[262] vie-
rou aj prístup do tejto priazne[263], v ktorej
stojíme, a honosíme sa v nádeji[264] Božej
slávy.

(3)A nielen *to*, lež sa aj honosíme stras-
ťami[114 265], vediac, že strasť[114] spôsobuje[266]
vytrvalosť[267] (4)a vytrvalosť[267] osvedčenosť
a osvedčenosť nádej, (5)a nádej nezahan-
buje[268], pretože skrze Svätého Ducha,
ktorý nám bol[259] daný[25], je v našich srd-
ciach rozliata[269] Božia láska[270]. (6)Veď
Kristus, keď sme my ešte boli bezmocní,
v pravý čas umrel za[270] bezbožných[271] –
(7)za[270] spravodlivého predsa sotva kto
bude umierať; áno, vari by sa voľakto aj
mohol odvážiť[272] umrieť za[270] dobrého[273],
(8)no Boh svoju[273] lásku k nám potvr-
dzuje[274] *tak*, že za[272] nás Kristus umrel,
keď sme my ešte boli hriešnici. (9)Oveľa
skôr teda budeme teraz, súc v moci jeho
krvi[275] uznaní[25 259] za spravodlivých, skrze
neho zachránení[276] od hnevu, (10)lebo
ak sme boli[259], súc nepriatelia, zmierení[25]
s Bohom[277] skrze smrť jeho Syna, bu-
deme, súc zmierení[25 259 277], oveľa skôr za-
chránení[276] v moci jeho života[275].

(11)A nielen *to*, lež sa aj honosíme[278]
Bohom[265] skrze nášho Pána Ježiša Krista,
skrze ktorého sa nám teraz tohto zmiere-
nia[277] dostalo.

(12)[279]Pre túto príčinu priam *tak* ako
skrze jedného človeka do sveta vošiel[280]
hriech a skrze hriech smrť a tak smrť pre-
šla na všetkých ľudí[280], pretože[281] všetci
zhrešili (13)(lebo hriech až do zákona
v svete bol, no ak niet zákona, nepripi-
suje sa hriech na ťarchu[282], (14)ale od
Adama až po Mojžiša kraľovala[283] smrť aj
nad tými, ktorí nezhrešili[284] v podobe[285]
prestúpenia Adama; on je predobrazom
toho, ktorý mal prísť[286]. (15)Ale nie je
so skutkom priazne[287] tak ako s previ-
nením[288 257]? Áno, ak previnením[257] jedného
mnohí poumierali, oveľa skôr[289] sa voči
mnohým[290] rozmohla Božia milosť a ob-
darovanie v milosti, ktorá *je skrze*[291] jed-
ného človeka, Ježiša Krista. (16)A nie je
s darom ako *s tým*, *čo nastalo* skrze jed-
ného zhrešivšieho[292]? Áno, z jedného[293 194]
pošiel súd na[295] odsúdenie a z mnohých[194]
previnení[257] zasa[296] skutok priazne[287] na[295]
priznanú[297] spravodlivosť[298]; (17)lebo
ak sa previnením[257] jedného skrze jed-
ného ujala kraľovania smrť, budú oveľa
skôr[289] tí, ktorým sa dostáva hojnosti mi-
losti a daru[299] spravodlivosti[300], kraľovať
skrze jedného, Ježiša Krista, v živote);[301]
(18)takže teda ako *bolo* skrze jedno pre-
vinenie[257] voči všetkým ľuďom na[295] odsú-
denie, tak *je* aj skrze jednu uskutočnenú
spravodlivosť[298] voči všetkým ľuďom na[295]
priznávanie[297] spravodlivosti[302] *cieľom* ži-

www.biblia-online.sk

vota[303], (19)lebo priam tak, ako sa mnohí
skrze neuposlúchnutie[304] jedného člo-
veka dostali do postavenia hriešnikov[305],
dostanú sa aj skrze poslušnosť jedného
mnohí do postavenia spravodlivých[305].
(20)No popri *tom* zasiahol[306] zákon,
aby sa previnenie[257] rozmnožilo; no kde
sa rozmnožil hriech, nadmieru sa roz-
mohla milosť, (21)aby priam tak, ako sa
hriech ujal kraľovania v moci smrti[307], sa
ujala kraľovania aj milosť skrze spravod-
livosť[300 308] k večnému životu skrze Ježiša
Krista, nášho Pána.

6 Čo teda riekneme? Máme naďalej
ostávať v hriechu, aby sa rozmnožila
milosť? (2)Preč s takou myšlienkou[308]
– ako budeme *my*, ktorí[94] sme hriechu
umreli, ešte v ňom žiť? (3)Či[309] je vám
neznáme[310], že koľkí sme boli pokrstení[25]
v[311] Krista Ježiša, boli sme pokrstení[25]
v[311] jeho smrť? (4)Skrze krst sme teda
boli[312] s ním v[311] smrť pochovaní[25], aby sme
aj my, priam tak, ako bol Kristus skrze
Otcovu slávu vzkriesený[25 256] spomedzi
mŕtvych, vykročili[313] v novosti života[314];
(5)áno, ak sme *s ním* zrastení[315] zobra-
zením[316] jeho smrti, bude s nami predsa
tak aj *čo do*[317] opätovného vstania, (6)lebo
je nám známe[318] toto: že náš starý človek
bol[312] s *ním* ukrižovaný[25], aby bolo s te-
lom hriechu skoncované[312 25 319], žeby sme
my už hriechu neotročili; (7)veď ten, kto
umrel, je *zo stránky*[320] hriechu uznaný[321]
za spravodlivého. (8)Nuž ak sme s Kris-
tom umreli, veríme, že s ním budeme
aj žiť, (9)vediac[322], že Kristus, súc[312]
vzkriesený[25 256] spomedzi mŕtvych, už
neumiera, smrť nad ním[323] už nepanuje,
(10)lebo nakoľko[324] umrel, umrel hrie-
chu raz prevždy, no nakoľko[324] žije, žije
Bohu. (11)Tak aj vy samých seba rátajte[325]
za mŕtvych hriechu, no zato živých Bohu
v Kristu Ježišovi; (12)nech teda vo vašom
smrteľnom tele nekraľuje hriech, takže by
ste poslúchali[326] jeho[327] chúťky[328], (13)ani
hriechu nevydávajte[329] svoje údy *za* ná-
stroje[330] nespravodlivosti[79], lež vydajte[329]
sami seba Bohu sťaby živých spomedzi
mŕtvych a svoje údy Bohu *za* nástroje[330]
spravodlivosti. (14)Nebude predsa nad
vami[323] panovať hriech, veď ste nie pod
zákonom, lež pod milosťou.

(15)Čo teda? Máme sa dať hrešiť,
pretože sme nie pod zákonom, lež pod
milosťou? Preč s takou myšlienkou[331]!
(16)Neviete[322], že komu sami seba vydá-
vate[329] *za* nevoľníkov na[331] poslušnosť,
tomu nevoľníkmi ste, koho[332] poslúchate,
či hriechu[332] na[331] smrť alebo poslušnosti[332]
na[331] spravodlivosť? (17)No vďaka Bohu,
že ste boli nevoľníkmi hriechu[333], no zo
srdca ste poslúchli ten druh[333 334] náuky, do
ktorého ste boli uvedení[25 335], (18)a súc[312]
vyslobodení[25] od hriechu, boli ste[312] daní
za nevoľníkov[25] spravodlivosti[332]. (19)Pre
slabosť vášho mäsa vravím po ľudsky: to-
tiž, priam tak, ako ste svoje údy vydali[329]
v nevoľníctvo[336] nečistote a bezzákon-
nosti[332] na[331] bezzákonnosť[337], vydajte[329]
svoje údy teraz v nevoľníctvo[336] spravod-
livosti[332] na posvätenie[338]; (20)veď ste,
keď ste boli nevoľníkmi hriechu[333], boli
voči spravodlivosti slobodní[339]; (21)nuž,
aký ste vtedy mali úžitok[340] vo veciach, za
ktoré sa teraz hanbíte?[341] Veď cieľ[342] oných
vecí je smrť. (22)No teraz, súc[312] od hrie-
chu vyslobodení[25] a daní za nevoľníkov[25]
Bohu, máte svoj úžitok[343] na[343] posväte-
nie[343] a *za* cieľ[343] večný život, (23)lebo od-
plata[344] hriechu[345] *je* smrť, no Boží skutok
priazne[346] večný život v Kristu Ježišovi,
našom Pánovi.

7 Či[346] je vám neznáme[346], bratia (ho-
vorím predsa *ku* znalým zákona), že
zákon nad človekom[346] panuje, po koľký
čas žije? (2)Žena, ktorá *je* za mužom, je
predsa zákonom priviazanál *k* mužovi,
ktorý žije, no ak muž umrie, je od zákona
svojho[347] muža oprostená[183 348]. (3)I do-
stane sa jej teda, zakiaľ jej[347] muž žije,
názvu cudzoložnica, ak sa oddá[349] inému
mužovi, no ak jej[347] muž umrie, je od
toho zákona slobodná, i nebude cudzo-
ložnicou, oddajúc[349] sa inému mužovi.
(4)Takže aj vy, moji bratia, ste skrze
Kristovo telo boli usmrtení[25] zákonu
a tým[326] ste sa oddali[349] inému, – tomu,
ktorý bol vzkriesený[25 256] spomedzi mŕt-
vych, – aby sme niesli[350] úžitok[351] Bohu.

(5)Veď keď sme boli v mäse, vyvíjali
vášne hriechov, ktoré[352] *boli* skrze zákon,
svoju činnosť[353] v našich údoch na[343] nese-
nie[350] úžitku[351] smrti[354], (6)no teraz, umrúc
v tom[355], v čom sme mocou boli držaní,

www.biblia.sk

sme boli od zákona oprostení[25 348 356],
takže nevoľnícku službu konáme[356] v no-
vosti ducha a nie *v* starobe litery.
(7)Čo teda riekneme? *Je* zákon hrie-
chom? Preč s takou myšlienkou[357]! Ale[358]
hriech som nespoznal[359], iba ak skrze
zákon; ba ani chtivosť[360] by som si nebol
uvedomil[375], keby zákon nebol vravel[361]:
Nebudeš chtivý[360]. (8)No hriech, získajúc
skrze ten príkaz východisko útoku[362], vo
mne všetku chtivosť[360] spôsobil[363]. Lebo
bez zákona[363] *je* hriech mŕtvy (9)a ja som
kedysi bez zákona[363] žil; no keď prišiel prí-
kaz, ožil hriech (10)a ja som umrel, i bolo
zistené[25], že príkaz, ktorý *bol* na[343] život,
priam ten mi[364] *bol* na[343] smrť, (11)lebo
hriech, získajúc skrze ten príkaz vých-
odisko útoku[362], ma podviedol[365] a skrzeň
zabil. (12)Takže zákon je zaiste svätý,
aj príkaz svätý a spravodlivý a dobrý[109];
(13)mne sa teda smrťou stalo to, *čo je*
dobré[109]? Ani pomyslieť[366], lež hriech, spô-
sobujúci[363] mi, aby sa *ako* hriech prejavil,
smrť skrze to, *čo je* dobré[109]; aby sa hriech
skrze príkaz stal[367] nadmieru hriešnym.
(14)Veď vieme[375], že zákon je duchovný,
no ja som z mäsa[368], predaný[183 374] pod
hriech[369]; (15)veď čo uskutočňujem[363], ne-
uznávam, lebo nie to konám[370], čo si že-
lám[371], lež čo nenávidím, to prevádzam[196].
(16)No ak prevádzam[196] to, čo si neželám[371],
prisvedčujem zákonu, že *je* správny[372];
(17)no potom[373] to už neuskutočňujem[363]
ja, lež hriech, ktorý vo mne sídli. (18)Veď
viem[375], že vo mne, to jest v mojom mäse,
nesídli dobré[109]; áno, želanie[371] pri mne
je[376], no nie uskutočňovanie[377] toho, *čo je*
správne[377 378], (19)lebo prevádzam[379] nie
dobré[379], ktoré si želám[379], lež zlé, ktoré
si neželám[379], to konám[379]. (20)No ak pre-
vádzam[379] to, čo si ja neželám[379], neusku-
točňujem[377] to už ja, lež hriech, ktorý vo
mne sídli. (21)A tak sám *na* sebe[380], ktorý
si želám[379] prevádzať[379] to, *čo je* správne[377],
zisťujem[381] zákon, že práve pri mne[380] je[376]
zlé; (22)áno, čo do vnútorného človeka si
tiež[382] ľubujem *v* Božom zákone, (23)no
v svojich údoch vidím iný zákon, vedúci
vojnu[383] proti zákonu mojej mysle a zají-
majúci ma zákonom[384] hriechu, ktorý je
v mojich údoch. (24)Ja biedny človek!
Kto ma vyprostí[385] z tohto tela[386] smrti?
(25)Ďakujem Bohu skrze Ježiša Krista,
nášho Pána. I konám teda ja sám nevoľ-
nícku službu[387] mysľou zákonu Božiemu,
no zato mäsom zákonu hriechu.

8 Nuž teda tým, *ktorí sú* v Kristu Je-
žišovi, *niet* žiadneho odsúdenia;
(2)áno, zákon Ducha života v Kristu Je-
žišovi ma vyslobodil od zákona hriechu
a smrti. (3)Lebo to, *čo bolo* nemožné
zákonu[388], keďže[389] príčinou mäsa[390] bol
slabý[391], – Boh, pošlúc svojho[392] Syna
v podobe mäsa hriechu a vo veci hrie-
chu[393], odsúdil hriech v mäse, (4)aby
spravodlivá požiadavka[394] zákona bola
splnená[25] v nás, ktorí chodíme[395] nie
podľa mäsa[396], lež podľa Ducha[396], (5)lebo
tí, ktorí sú podľa mäsa[396], majú na mysli
veci mäsa, no tí podľa Ducha[396] veci Du-
cha; (6)zmýšľanie mäsa *je*, pravdaže,
smrť, no zmýšľanie Ducha život a pokoj,
(7)pretože zmýšľanie mäsa *je* nepriateľ-
stvo voči Bohu, lebo sa Božiemu zákonu
nepodriaďuje, ba ani nemôže, (8)a tí,
ktorí sú v mäse, sa nemôžu Bohu zaľúbiť.
(9)No vy ste nie v mäse, lež v Duchu[397],
ak, pravda[398], vo vás sídli Boží Duch; no
ak voľakto Kristovho Ducha[397] nemá, ten
nie je jeho, (10)no ak *je* vo vás Kristus,
je telo síce vzhľadom na[399] hriech mŕtve,
no Duch *je* život vzhľadom na[399] spravod-
livosť. (11)No ak vo vás sídli Duch toho,
ktorý Ježiša vzkriesil[256] spomedzi mŕt-
vych, oživí ten, ktorý Krista spomedzi
mŕtvych vzkriesil[256], aj vaše smrteľné telá,
vzhľadom na[399] Ducha, ktorý dnu vo vás
sídli. (12)Tak teda, bratia, sme dlžníci,
nie mäsu, žeby sme žili podľa mäsa[396];
(13)áno, ak žijete podľa mäsa[396], spejete
k umieraniu[400], no ak skutky tela Duchom
usmrcujete, budete žiť, (14)lebo koľkí sú
Božím Duchom vedení, tí sú Boží syno-
via. (15)Veď ste neprijali[401] ducha nevoľ-
níctva opäť na bázeň, lež ste prijali[401]
ducha[397] osvojenia za synov[402], v ktorom
voláme *Abba*, Otče. (16)Sám Duch svedčí
s[403] naším duchom, že sme Božie deti,
(17)a ak deti, *potom* aj dedičia, jednak de-
dičia Boží, jednak spoludedičia Kristovi,
ak, pravda[404], spolu[405] trpíme, aby sme
spolu[405] aj boli oslávení[25].
(18)Lebo rátam, že utrpenia terajšej
doby nie *sú nič* hodné voči budúcej sláve,

www.biblia.sk

ktorá pre nás má byť zjavená[25 406 407].
(19)Veď dychtivé vyzeranie[408] stvorenstva[409] sústredene[410] vyčkáva zjavenie[406]
Božích synov – (20)lebo stvorenstvo[409]
bolo podriadené[411] ničote[412], nie z vlastného popudu[413], lež príčinou[414] toho,
ktorý *ho* podriadil, – (21)v nádeji[415], že
aj samo stvorenstvo[409] bude vyslobodené[25 416] od nevoľníctva skazenosti[417]
do slobody slávy Božích detí. (22)Áno,
vieme[322], že všetko stvorenstvo[407] až doteraz spolu[405] vzdychá[418] a spolu[405] sa zvíja
v bolestiach[419]; (23)a nielen *ono*, lež aj
my sami, majúci prvotiny Ducha, aj my
sami v sebe[420] vzdycháme[418], sústredene[408]
vyčkávajúc osvojenie za synov[421], oslobodenie[422] nášho tela. (24)Lebo sme boli
zachránení[411] *v* nádeji[423], no videná nádej
nie je nádejou – veď čo sa kto ešte[424] nádeja *na to*, čo vidí? – (25)no ak sa nádejame *na to*, čo nevidíme, sústredene[408]
vyčkávame s vytrvalosťou[425]. (26)A taktiež aj Duch pripája svoju pomoc[426] našej
slabosti; veď nevieme[322], *za* čo sa máme
modlievať[427] podľa *toho*, čo je žiadúcne,
ale Duch sám sa v prospech[428] prihovára nevýslovnými vzdychmi, (27)a ten,
ktorý skúma srdcia, vie[322], aké je zmýšľanie Ducha, pretože[429] sa v prospech[428]
svätých prihovára v súlade s Bohom[430].
(28)No vieme[322 431], že tým, ktorí Boha
milujú, spolupôsobia všetky veci na
dobré[109], tým, ktorí sú povolaní[183] podľa
predsavzatia[432], (29)lebo ktorých vopred
pozná[433], aj predurčil *za* rovnotvárnych
s obrazom[434] jeho Syna, takže on je[435] prvorodený medzi mnohými bratmi; (30)a
ktorých predurčil, tých aj povolal, a ktorých povolal, tých aj uznal za spravodlivých, a ktorých uznal za spravodlivých,
tých aj oslávil.

(31)Čo teda riekneme na tieto veci? Ak
za[428] nás *je* Boh, kto proti nám? (32)*Ten*,
ktorý predsa ani svojho vlastného Syna
neušetril, lež ho za[428] nás všetkých vydal –
akože by nám s ním neuštedril[436] aj všetky
veci? (33)Kto podá sťažnosť[437] proti Božím
vyvoleným? Ten, ktorý uznáva[438] za spravodlivých *je* Boh – (34)kto *je ten*, ktorý
môže odsúdiť[438]? Ten, ktorý umrel[439], – no
radšej: *bol* [aj] vzkriesený[256], – *je* Kristus,
ktorý je aj na Božej pravici, ktorý sa
v náš prospech[440] aj prihovára – (35)kto
nás odlúči od Kristovej lásky? Útlak[441]
či úzkosť[442] či prenasledovanie či hlad
či nahota či nebezpečenstvo či meč[443]?
(36)Podľa *toho*, ako je napísané[444]: Pre
teba sme celý deň usmrcovaní, boli[445] sme
zarátaní za[446] jatočné ovce[447]; (37)no vo
všetkých týchto veciach skrze toho, ktorý
si nás zamiloval, sme viac ako víťazmi[448],
(38)lebo som presvedčený[449], že ani smrť
ani život ani anjeli ani kniežatstvá[450] ani
terajšie ani budúce[451] veci ani mocnosti
(39)ani výška ani hĺbka ani ktoré iné
stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od
Božej lásky, ktorá *je* v Kristu Ježišovi, našom Pánovi.

9 Vravím pravdu v Kristovi, nelužem, – svedčí so mnou moje svedomie v Svätom Duchu, – (2)že mám *v* svojom srdci veľký zármutok a neprestajnú
bolesť[452]. (3)Bol by som si veru[453] želal[454]
byť ja sám bol od Krista ako prekliatec
vzdialený[455] v prospech[440] mojich bratov,
mojich[456] príbuzných čo do mäsa – (4)to
sú[457] Israélovci, ktorých *je* synovstvo[458]
aj sláva[459] aj zmluvy[460] aj zákonodárstvo
aj svätá služba[461] aj prísľuby, (5)ktorých
sú otcovia a z ktorých *je*, čo do mäsa,
Kristus, ktorý je nado všetkými, Boh[462]
do vekov hodný velebenia. *Amén.*

(6)No nie tak, ako žeby Božie slovo
bolo zlyhalo[463]; lebo nie všetci, ktorí *sú*
z Israéla[464], *sú* Israél, (7)ani *nie sú* všetci
deťmi, pretože sú Abrahámovo semeno,
lež[465]: Semeno ti bude nazvané[466 25]
v Isákovi; (8)to jest, že nie deti mäsa[464]
sú deti Božie, lež deti prísľubu sa rátajú
za semeno, (9)veď slovo toto[467]: Podľa
tohto[468] obdobia prídem a Sáre sa dostane
syna, *je slovo*[469] prísľubu[470]. (10)A nielen
to, lež aj keď Rebeka nosila plod manželského súžitia[471] od[145] jedného, Isáka,
nášho otca, (11)dokiaľ predsa ešte neboli zrodení[25] ani nič[472] dobrého[109] alebo
ničomného[473] nevykonali (aby *v platnosti*
ostávalo Božie predsavzatie[474], ktoré *je*
v zmysle[475] vyvolenia, záležajúce nie na
činoch, lež na tom[476], ktorý povoláva),
(12)bolo jej rečené[25 477]: Väčší bude nevoľníkom[478] menšiemu; (13)podľa *toho*, ako
je napísané[479]: Jakóba som *si* zamiloval,
no Ésaua som znenávidel[480].

www.biblicsavka.sk

(14)Čo teda riekneme? *Je* vari pri Bohu
nespravodlivosť[79]? Preč s takou myš-
lienkou[357]! (15)Veď Mojžišovi vraví[481]:
Zmilujem sa, nad kýmkoľvek sa zmilú-
vam[482], a zľutujem sa, nad kýmkoľvek sa
zľutúvam[482]; (16)takže *to* teda *je vec* nie
toho, kto chce[483], ani toho, kto beží[484],
lež Boha, ktorý sa zmilúva[482]. (17)Veď
faraonovi Písmo vraví[485]: Priam na to
som ťa pozdvihol[486] spomedzi[487] *ľudí*, aby
som tak[488] pri tebe ukázal[489] svoju moc[490],
a moje meno aby tak[488] bolo rozhlásené[25]
na všetkej zemi; (18)tak sa teda zmi-
lúva, nad kým chce[482], a zatvrdzuje, koho
chce[482].

(19)Riekneš mi teda: Čo ešte žehre[491]?
Ktože odoláva[492] jeho vôli[493]? (20)Veď
áno, ale kto si ty, ó človeče, že[163] odvrá-
vaš[494] Bohu? Riekne vari výrobok výrob-
covi[495]: čo si ma urobil takto? (21)Alebo[496]
nemá hrnčiar nad ílom[497] právomoc[498]
urobiť z tej istej hmoty[499] ktorú nádobu
na účel dôstojný[516] a ktorú zasa na nie
dôstojný[516]? (22)A ak Boh, chcejúc[483]
ukázať[489] hnev a dať na známosť, čoho
je mocný[500], znášal[501] vo veľkej[502] zhovie-
vavosti[99] nádoby hnevu, uspôsobené[503]
na záhubu; (23)a aby na známosť dal
bohatstvo svojej slávy na nádobách zmi-
lovania[504], ktoré vopred prihotovil na
slávu, (24)nás, ktorých aj povolal, nielen
zo Židov, lež aj z národov…? (25)Ako aj
vraví v Hoseášovi[505]: Povolám Nie-môj-
-ľud *za* svoj ľud a Nie-milú[506] *za* milú[506 507];
(26)i bude, *že* na tom mieste, kde im bolo
rečené[25]: vy *ste* nie môj ľud, tam budú
povolaní[25] *za* synov[507] živého Boha[508].
(27)A Isaiáš čo do Israéla[509] volá[510]: Bárs
by počet Israélových synov bol ako pie-
sok mora, zachránený bude[276] pozosta-
tok, (28)lebo *on* vec dovádza do konca
a urýchľuje[511] v spravodlivosti, pretože
PÁN na zemi vykoná urýchlenie[511] veci[512].
(29)A podľa *toho*, ako Isaiáš riekol pred-
tým[513]: Keby nám PÁN *SABAÓTH*[514] nebol
zanechal semena, boli by sme bývali
spravení[515] *takými* ako Sodoma a pripo-
dobnení[25] Gomore.

(30)Čo teda riekneme? Že ľudia z ná-
rodov, ktorí[517] sa za spravodlivosťou ne-
hnali[518], spravodlivosť uchopili[519], a to
tú spravodlivosť, *ktorá je* na základe[194]
viery, (31)no Israél sa za zákonom spra-
vodlivosti hnal[518], no[520] k zákonu[521] nedo-
behol[522]. (32)Prečo? Pretože *sa to dialo*
nie na základe[164] viery, lež sťaby na zá-
klade[194] činov; narazili na kameň nárazu
(33)podľa *toho*, ako je napísané[523]: Hľa,
kladiem na Sióne kameň nárazu a skalu
pádu[524], a kto na ňom vierou spočíva[227],
nebude zahanbený[25 525].

10 Bratia, blahá záľuba môjho *vlast-*
ného[526] srdca a prosba, ktorá *je*
za nich[527] k Bohu, *je* na záchranu[528 37];
(2)áno, dosvedčujem im, že horlivosť *pre*
Boha[529] majú, ale nie podľa náležitého[530]
poznania, (3)lebo sa, nepoznajúc spra-
vodlivosť, ktorá *je* Božia, a usilujúc sa
zdôrazniť[531] svoju [spravodlivosť] vlastnú,
spravodlivosti, ktorá *je* Božia, nepodria-
dili[547]. (4)Lebo Kristus *je* koniec[531] zákona
na spravodlivosť každému, kto verí.

(5)Veď Mojžiš opisuje tú spravodlivosť,
ktorá *je* na základe[194] zákona[532]: Človek,
ktorý tieto veci[533] vykoná[534], bude skrze
ne[535] žiť; (6)no spravodlivosť, ktorá *je* na
základe[194] viery, vraví takto[536]: Nepovedz
v svojom srdci: kto vystúpi[537] do neba? –
to jest, Krista priviesť nadol[538] – (7)alebo:
kto zostúpi do bezdna? – to jest, Krista
vyviesť[537 539] spomedzi mŕtvych. (8)Lež
čo vraví? Výrok je blízko teba, v tvojich
ústach a v tvojom srdci, to jest, výrok
viery, ktorý kážeme: (9)Ak svojimi ús-
tami[535] vyznáš Ježiša *ako* Pána[540] a v svo-
jom srdci uveríš, že ho Boh vzkriesil[256]
spomedzi mŕtvych, budeš zachránený[276],
(10)lebo srdcom sa verí na spravodli-
vosť a ústami sa vyznáva na záchranu[37].
(11)Písmo predsa vraví[523]: Nikto[541], kto
na ňom vierou spočíva[227], nebude za-
hanbený[25 525], (12)lebo niet rozdielu me-
dzi Židom a Grékom[542], veď ten istý PÁN
všetkých *je* bohatý[543] voči všetkým, ktorí sa
ho dovolávajú[544] – (13)áno, každý, ktokoľ-
vek sa bude dovolávať[544] mena PÁNA, bude
zachránený[276 545]. (14)Nuž, ako sa budú
dovolávať[544] *toho*, v[227] ktorého neuverili?
A ako uveria *v toho*, o ktorom nepočuli?
A ako počujú bez kážuceho[546]? (15)A ako
budú kázať[546], ak nebudú vyslaní[25] – podľa
toho, ako je napísané[548]: Aké krásne *sú*
nohy tých, ktorí v blahej zvesti hlásajú
pokoj[549], tých, ktorí v blahej zvesti hlá-

www.rimskykatolik.sk

sajú dobré[109] veci! (16)Ale nie všetci blahú
zvesť poslúchli, lebo Isaiáš vraví[550]: Pane,
kto uveril našej zpráve[551]? (17)Takže viera
je na základe[552] počutia zprávy[551] a poč-
utie zprávy[551] skrze Boží výrok. (18)Ale
vravím: Či nepočuli? Ba áno, zaiste: Ich
hlas vyšiel do všetkej zeme a ich výroky
ku koncom[553] obývaného sveta[554]. (19)Ale
vravím: Či Israél nespoznal? Najprv vraví
Mojžiš[555]: Ja vás doženiem k žiarlivosti
prostredníctvom[556] nie-národa, doženiem
vás k hnevu prostredníctvom[556] národa
nechápavého. (20)Potom sa smelo od-
važuje Isaiáš a vraví[557]: Bol som nájdený[25]
tými[558], ktorí nehľadali mňa[167 559], stal som
sa zjavným[560] tým, ktorí sa na nepýtali
na[561] mňa[167]. (21)No k[562] Israélovi vraví:
Po[563] celý deň som svoje ruky vystieral
k ľudu nepovoľnému[564] a protirečiacemu.

11 I vravím: Či Boh svoj ľud *od* seba
zapudil[565]? Ani pomyslieť[566], veď
aj ja som Israélovec, zo semena Abrahá-
movho, kmeňa Benjamínovho. (2)Boh
svoj ľud, ktorý vopred pozná[566], *od* seba
nezapudil[565]; či[566] neviete[567], čo Písmo
vraví v *príbehu o* Eliášovi[568], ako si Bohu
sťažuje na Israéla[569]: (3)Pane, tvojich
prorokov pozabíjali, tvoje oltáre posko-
pávali, i ostal som ponechaný len ja,
a *o* moje žitie sa usilujú[570]? (4)Ale čo mu
vraví Božia odpoveď[571]? Ponechal som si[572]
sedemtisíc mužov, ktorí[94] nesklonili[573] ko-
leno pred Baalou[574]. (5)Tak teda aj v teraj-
šej dobe vznikol[575] ostatok podľa výberu[576]
milosti; (6)no ak milosťou, už nie na
základe[552] činov, inak[577] milosť prestáva
byť[278] milosťou.

(7)Čo teda? Čo Israél naháňa[579], *na*
to nenatrafil[580], no výber[576] natrafil[580]
a ostatní boli zatvrdení[581] (8)podľa *toho*,
ako je napísané[582]: Boh im dal ducha om-
ráčenia[583], oči na nevidenie a uši na neču-
tie[584], po dnešný deň. (9)A Dávid vraví[585]:
Nech je im ich stôl spravený[586] pascou
a osídlom a nástrahou[586] a odplatou,
(10)ich oči nech sú zatemnené[25], žeby ne-
videli[584], a ich chrbát ustavične skrivuj[587].

(11) I vravím: Či sa potkli, aby padli[588]?
Ani pomyslieť[366], lež ich poklesnutím[589]
nastala záchrana národom, takže[326] boli
dohnaní[25] k žiarlivosti[590]. (12)No ak *je*
ich poklesnutie[589] bohatstvom sveta
a ich úbytok[591] bohatstvom národov, čím
skôr[289] ich plný počet[592]? (13)Lebo vravím
vám, národom: Nakoľko som ja, pravda,
apoštolom národov, oslavujem svoju
službu[593], (14)pokúšajúc sa *tých, ktorí sú*
moje mäso, dohnať k žiarlivosti[590] a po-
daktorých z nich zachrániť[594]. (15)Veď ak
je ich zavrhnutie[595] zmierením[596] sveta,
čím *bude* ich prijatie, ak nie životom spo-
medzi mŕtvych?

(16)Veď ak *sú* sväté prvotiny, *potom*
aj cesto, a ak *je* svätý koreň, *potom* aj
konáre. (17)A ak ktorési *z* konárov boli
vylomené[25] a ty, ktorý si z planej olivy, si
bol štepený[25] medzi ne a stal si sa spo-
luúčastným koreňa [a] tučnosti olivy,
(18)nevystatuj sa[597] nad[598] konáre; no ak
sa nad *ne* vystatuješ[597 598 599]: nenesieš ty
koreň, lež koreň teba. (19)I riekneš: tie
konáre boli vylomené[25], aby som bol štep-
ený[25] ja. (20)Správne[600]; boli vylomené[25]
neverou a ty stojíš vierou. Nezmýšľaj po-
výšene, lež sa boj; (21)áno, ak Boh neu-
šetril konáre prirodzené[601], aby *sa* nebo-
daj[602] ne*stalo*, *žeby* neušetril ani teba[603].

(22)Pozri teda Božiu dobrotu[604] aj
prísnosť[605]: na tých, ktorí padli, *je* prís-
nosť[605] a na teba zasa dobrota[604] Božia,
ak *v* tej dobrote[603] zotrváš[606], inak[607] budeš
vyťatý[25] aj ty. (23)A aj tamtí, ak nezotr-
vajú[606] *v* tej nevere, budú štepení[25], áno,
Boh je mocný ich opäť štepiť; (24)veď
ak si ty bol vyťatý[25] z olivy podľa prirod-
zenosti planej a proti prirodzenosti
štepený[25] do dobrej[608] olivy, čím skôr[289]
budú v svoju vlastnú olivu[609] štepení[25]
oni[122], ktorí[610] *sú* podľa prirodzenosti?
(25)Lebo by som nerád[611], bratia, žeby ste
nepoznali toto tajomstvo, – aby ste neboli
múdri[612] sami v sebe, – že zatvrdnutosť[613]
u Israéla[614] sčasti nastala dotiaľ, kým
vojde plný počet[592] *z* národov, (26)a tak
všetok Israél bude zachránený[276] podľa
toho, ako je napísané[615]: Zo Sióna príde
Vyprostiteľ[616]; odvráti od Jakóba bezbož-
nosti[617], (27)a toto[618] *je* zmluva[460] odo[619]
mňa im, keď odnímem ich hriechy.
(28)Čo do blahej zvesti sú síce vzhľa-
dom na[620] vás nepriateľmi, no čo do vy-
volenia vzhľadom na[620] otcov milovaní;
(29)Božie dary[621] a povolanie sa predsa
neľutujú[622]; (30)veď ako ste kedysi [*ani*]

www.mosaicbibleca.sk

vy Bohu neverili[623], no teraz ste došli zmilovania[624] ich[625] nevierou[626], priam (31)tak *ani* oni[625] teraz neuverili[626] zmilovaniu nad vami[627], aby zmilovania došli[624 628] aj oni; (32)áno, Boh všetkých spolu zamkol[629] do neviery[626], aby sa nad všetkými zmiloval. (33)Ó, hlbina Božieho bohatstva aj múdrosti aj znalosti! Aké nevyskúmateľné sú jeho úsudky a nevystopovateľné jeho cesty! (34)Áno, kto spoznal myseľ PÁNA alebo kto sa stal jeho poradcom? (35)Alebo kto mu prv dal, i bude mu odplatené[630 25]? (36)Veď všetky veci *sú* z neho a skrze neho a pre neho; jemu sláva do vekov. *AMÉN.*

12 Snažne vás teda prosím[631], bratia, pre[632] Božie zľutovania[633], žeby ste svoje telá vydali[634] *za* živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, svoju rozumnú svätú službu[635]; (2)a nedávajte sa prispôsobovať[636] tomuto svetu[637], lež premieňať[638] obnovením [vašej] mysle, takže budete[639] vedieť posudzovať[639], čo *je* dobrá[109] a príjemná a dokonalá Božia vôľa[640]. (3)Lebo vravím skrze milosť, ktorá mi bola daná[25], každému, kto je medzi vami, žeby nezmýšľal vyššie ako[641] je žiadúcne zmýšľať, lež žeby zmýšľal *so zreteľom* na zdravé zmýšľanie[642], ako Boh každému pridelil mieru viery. (4)Veď ako[140] máme v jednom tele veľa údov, no tie údy nemajú všetky tú istú pôsobnosť[643], priam (5)tak sme mnohí, v Kristovi jedno telo a ako jednotlivci[644] jedni druhých údy. (6)No majúc podľa milosti, ktorá nám bola daná[25], rozdielne dary[645], či proroctvo, *to prorokujme* úmerne k viere[646], (7)či obsluhu[647], *to pracujme* v obsluhe[647], či kto vyučuje, vo vyučovaní, (8)či kto povzbudzuje[631 647], v povzbudzovaní[631 647], kto rozdáva[648], *nech to koná* v úprimnosti[649], kto stojí v popredí[650], so snaživosťou[651 652], kto sa zmilúva, s radostnou ochotou[652 653]. (9)Láska *nech je* nepredstieraná[654], štíťte sa[655] zlého, lipnúc *k* dobrému[109], (10)*v*[656] bratskej náklonnosti[657] *súc* k sebe navzájom nežne láskaví[658], *v*[656] úcte[659] sa navzájom predchádzajúc, (11)*v*[657] snaživosti[651] nie leniví[660], *v*[656] duchu vrelí, konajúc nevoľnícku službu[660] Pánovi, (12)*v*[661] nádeji sa radujúc, *v*[661] strasti[114] trpezliví[662], *v*[661] modlitbe zotrvávajúc[663], (13)potrebám svätých prispievajúc[664], dávajúc si záležať na[665] pohostinnosti. (14)Tých, ktorí vás prenasledujú[665], žehnajte, žehnajte a nezlorečte. (15)Radovať sa s radujúcimi sa a plakať s plačúcimi, (16)na seba navzájom rovnako mysliac[666], nemysliac *na* vysoké veci, lež sa združujúc *s* nízkymi[667]; nechcite byť[668] sami u seba múdri[612], (17)nikomu zlým za zlé neodplácajúc, vopred sa starajúc *o* veci správne[669] pred všetkými ľuďmi[670], (18)zachovávajúc, ak možno z vašej strany[671], so všetkými ľuďmi pokoj[672]; (19)nepomstiac sami seba, milovaní, lež dávajte[673] miesto hnevu, veď je napísané[674]: Pomsta mne, odplatím ja, vraví PÁN. (20)Ak teda tvoj nepriateľ hladuje[675], kŕm ho, ak smädne[675], napájaj ho, lebo konajúc toto, nakopíš[676] na jeho hlavu žeravého uhlia[677]. (21)Nedávaj sa od zlého premáhať, lež premáhaj zlé dobrým[109 678].

13 Každá duša nech sa podriaduje[679] vrchnostiam[680], ktoré sú nad *ňou*[681]. Niet predsa vrchnosti[680], iba ak od Boha, a tie, ktoré sú, sú od Boha zriadené[183], (2)takže kto sa protiví[682] vrchnosti[680], stavia[683] sa na odpor Božiemu nariadeniu, a tí, ktorí sa na odpor stavajú[683], privodia[684] sami sebe odsúdenie. (3)Vládcovia predsa sú nie postrachom činnosti dobrej[109], lež zlej. Želáš si teda nemať z vrchnosti[679] strach? Prevádzaj[685] dobré[109] a dostane sa ti od[686] nej pochvaly, (4)veď *ona* je Božím posluhom[687] tebe na dobré[109]. No ak prevádzaš[675 685] zlé, maj strach, lebo nenosí meč[687] zbytočne; veď je Božím posluhom[687], pomstiteľom ku hnevu[688] *proti* tomu, kto páha[685] zlé. (5)Preto *je* nutné sa podriaďovať[678], nielen pre hnev[688], lež aj pre svedomie. (6)Pre túto príčinu predsa aj dane uhrádzate[689]; veď *to* sú Boží činovníci[690], majúci práve toto trvalo na starostid[691]. (7)Všetkým odvádzajte[692], čo *im* patrí[693]: komu daň, daň, komu clo[694], clo[694], komu bázeň, bázeň, komu česť, česť. (8)Nedlhujte[695] nikomu nič, iba ak navzájom sa milovať, lebo kto iného miluje, má splnený[696] zákon; (9)veď Nebudeš cudzoložiť, nebudeš vraždiť, nebudeš kradnúť, nebudeš chtivý[697], a ak *je* aký iný príkaz, zhŕňa sa[698] v tomto slove, totiž[699]: Budeš milovať toho, *ktorý je* ti blízko[700],

www.TBS-SK.org

ako sám seba. (10)Láska tomu, *ktorý je*
blízko[700], nepôsobí zlého; náplňou[701] zá-
kona *je* teda láska.
(11)Aj toto[702]: pretože známe[703] dobu,
že už *je* čas[704], žeby sme sa zobudili zo
spánku; teraz *je* predsa naša záchrana[37]
bližšie ako keď sme uverili. (12)Noc po-
kročila a priblížil sa[705] deň, odložme teda
od seba[706] činy tmy a odejme[707] sa zbrojou
svetla; (13)vykročme[708] počestne, ako
vo dne, nie *v* hodokvasoch a opilstve[709],
nie *v* smilnení[709 710] a bezuzdnosti[709], nie
v svároch a žiarlivosti[711], (14)lež sa odejte
Pánom Ježišom Kristom a nerobte si vo-
pred starosť *čo* do chúťok[328] mäsa[712].

14 A toho, kto je *vo* viere slabý,
k sebe prijímajte; nie na rozsu-
dzovania[713] sporných otázok[714]. (2)Kto-
rýsi je napríklad presvedčený[715], *že smie*
zajesť[716] všetkého[717], no ten, *kto je* slabý,
jedáva zeliny[718]. (3)Kto jedáva, nech ne-
znevažuje toho, kto nejedáva, a kto neje-
dáva, nech nesúdi toho, kto jedáva, veď
ho k sebe prijal Boh; (4)kto si ty, že[719] sú-
diš čeľadníka patriaceho druhému? Stojí
alebo padá svojmu vlastnému pánovi;
no bude postavený[25], veď Pán je mocný
ho postaviť. (5)Ktorý zasa hodnotí[720] je-
den deň nad druhý[721] a ktorý hodnotí[720]
každý deň *rovnako*; každý nech je v svo-
jej vlastnej mysli plne uistený[183]. (6)Kto
si všíma dňa[722], všíma si[722] Pánovi, a kto
jedáva, jedáva Pánovi, lebo ďakuje Bohu;
a kto nejedáva, nejedáva Pánovi a ďakuje
Bohu. (7)Veď nikto *z* nás nežije sám sebe
a nikto sám sebe neumiera; (8)áno, aj keď
žijeme, žijeme Pánovi, aj keď umierame,
umierame Pánovi – aj ak teda žijeme aj
ak umierame, sme *vlastníctvom* Pána.
(9)Veď na to Kristus umrel a ožil, aby sa
ujal panovania aj nad mŕtvymi aj nad ži-
vými[723]. (10)No ty, čo svojho brata súdiš?
Alebo aj ty, čo svojho brata znevažuješ?
Veď budeme všetci postavení[25] pred Boží
sudcovský stolec[724], (11)je predsa napí-
sané[725]: Ako že žijem ja, vraví PÁN, skloní
sa predo mnou[726] každé koleno a každý ja-
zyk sa bude priznávať *k* Bohu[727]; (12)takže
každý *z* nás odovzdá Bohu vyúčtovanie[728]
sám za seba. (13)Už sa teda navzájom
nesúďme, lež radšej usúďte toto: neklásť
bratovi prekážku[729] alebo nástrahu[730].
(14)Viem a som presvedčený[731] v Pánu Je-
žišovi, že nič *nie je* nečisté[732] samo o sebe,
iba ak tomu, kto ráta, že voľačo nečisté[732]
je; tomu[733] *je to* nečisté[732]. (15)Veď, ak sa
tvoj brat pre pokrm rmúti, nechodíš už
v súlade s láskou[734]; nehub[735] svojím pokr-
mom toho[736], za[15] ktorého umrel Kristus.
(16)Nech sa teda vaše dobré[737] neohováva;
(17)Božie kraľovanie[773] predsa nie je jedlo
a pitie, lež spravodlivosť a pokoj a radosť
v Svätom Duchu. (18)Áno, kto KRISTOVI
koná nevoľnícku službu[737] v tomto, *je* prí-
jemný Bohu a uznávaný[738] ľuďmi.
(19)Tak sa teda žeňme[739] za vecmi po-
koja a za vecmi budovania, *budovania*
vzájomného[740]. (20)Nerúcaj Božie dielo
pre pokrm; všetky veci síce *sú* čisté, ale
zlé *je to* tomu človekovi, ktorý pojedá
s prekážkou[741]. (21)*Je* správne[372] nezajesť
mäsitých pokrmov[742] ani nevypiť vína ani
nič, v čom[743] tvoj brat naráža[741] alebo upadá
v nástrahu[744] alebo je slabý. (22)Ty máš
vieru? Maj – sám pri sebe pred Bohom;
blažený, kto sám seba nemusí súdit[745]
v tom, čo schvaľuje[738]. (23)No kto poch-
buje, ak zaje, je odsúdený[183], pretože *je to*
nie na základe[194] viery; no všetko, čo *je* nie
na základe[194] viery, je hriech.

15 No my, ktorí *sme* silní[746], sme
povinní[747] slabosti nesilných[746]
niesť a nie sami sebe sa chcieť zaľúbiť[748];
(2)každý *z* nás nech sa chce zaľúbiť[748]
blízkemu[749] na dobré[737], k budovaniu.
(3)Veď ani KRISTUS sa sám sebe nechcel
zaľúbiť[748], lež podľa *toho*, ako je napí-
sané[750]: Hanobenia tých, ktorí ťa hano-
bia, napadali na mňa. (4)Áno, koľké veci
boli prv napísané[25], boli napísané[25] na
poučenie naše[167], aby sme skrze vytrva-
losť[751] a skrze povzbudenie[752] Písem mali
nádej. (5)Nuž, kiež vám Boh vytrvalosti[751]
a povzbudenia[752] dá medzi sebou navzá-
jom zmýšľať to isté podľa Krista Ježiša,
(6)aby ste jednomyseľne, jednými ústa-
mi[753] mohli oslavovať[754] toho, *ktorý je*
Boh a Otec[755] nášho Pána Ježiša Krista.
(7)Preto sa k sebe navzájom prijímajte
podľa *toho*, ako aj KRISTUS k sebe prijal
vás na Božiu slávu.
(8)Lebo vravím, že sa Ježiš Kristus stal
služobníkom[756] obriezky v prospech[757]
Božej pravdy na potvrdenie[326] prísľubov

www.nicoletta.sk

daných otcom[758] (9)a *na to*, žeby Boha
za[757] zmilovanie[759] oslávili[760] národy podľa
toho, ako je napísané[761]: Pre túto príčinu
sa *k* tebe[762] budem priznávať[763] medzi
národmi a vyspevovať[764] tvojmu menu.
(10)A opäť vraví[765]: Rozveseľte sa[766], náro-
dy, s[767] jeho ľudom; (11)a opäť[768]: Chváľte,
všetky národy, Pána, a nech ho vychvá-
lia[760] všetky národnosti[769]. (12)A opäť
Isaiáš vraví[770]: Bude koreň Jesaja a ten,
ktorý povstáva[771] vládnuť nad národmi[723];
v[772] ňom sa budú národy nádejať. (13)Nuž,
kiež vás Boh nádeje naplní všetkou rados-
ťou a pokojom vo verení, na to, žeby ste
sa v nádeji rozmáhali[326] v moci Svätého
Ducha.

(14)No som o vás presvedčený[731], moji
bratia, aj ja sám, že aj sami oplývate[774]
dobrotou[775], súc naplnení[183] všetkým po-
znaním, schopní[776] aj navzájom sa na-
pomínať. (15)No napísal som vám [bra-
tia], sčasti dosť odvážne[777], chcejúc vás
upomenúť[778], vzhľadom na milosť, ktorá
mi bola daná[25] od Boha (16)na to, žeby
som ja bol[326] voči národom vykonávate-
ľom služby[779] Ježiša Krista, vykonávajú-
cim kňazovstvo[780] v Božej blahej zvesti[781],
aby sa obeť národov[782] stala[808] veľavíta-
nou, súc posvätená[183] Svätým Duchom[783].
(17)Mám teda *právo na* honosenie sa
v Kristu Ježišovi, *pokiaľ ide o* veci týkajúce
sa Boha.

(18)Neodvážim sa, pravda, voľačo
hovoriť o veciach, ktoré Kristus pre po-
slušnosť[784] národov nespôsobil skrze
mňa, slovom a činom, (19)v moci zna-
mení a zázrakov, v moci Božieho Ducha,
takže som od Jerúsaléma a dookola až
po Illyricum[785] splna rozhlásil[786] blahú
zvesť o Kristovi[787]; (20)a tak som mal za
vec svojej cti hlásať blahú zvesť nie *tam*,
kde meno Krista *už* bolo vyslovené[25 788],
aby som nebudoval na základ kohosi
druhého[789], (21)lež podľa *toho*, ako je
napísané[790]: *Ti*, ktorým o ňom nebola pri-
nesená[25] zvesť[788], uzrú, a ktorí nepočuli,
pochopia. (22)Preto mi aj často bolo zne-
možňované[791] prísť k vám, (23)no teraz,
nemajúc už v týchto oblastiach miesta
a od značných rokov majúc veľkú túžbu
k vám prísť, (24)kedykoľvek[792] by som sa
poberal do Španielska (lebo sa nádejam,
že tamtade sa poberajúc[793], vás pozriem
a budem tam od vás vyprevadený[25 794], keď
vás najprv trocha užijem[795]),...[796] (25)no
teraz sa, obsluhujúc svätých[797], pobe-
rám do Jerúsaléma, (26)lebo Makedonii
a Achaii[798] sa stalo potešením vybrať me-
dzi sebou akýsi príspevok[799] pre chudob-
ných *zo* svätých, ktorí *sú* v Jerúsaléme;
(27)áno, stalo sa im potešením, a sú ich
dlžníkmi, veď ak sa národom dostalo
účasti[799] na ich veciach duchovných, sú im
dlžní[800] poslúžiť[801] vo veciach hmotných[802].
(28)Toto teda dokončiac a dajúc si nimi
spečatiť toto ovocie[803], vydám sa[804] cez vás
do Španielska (29)a viem, že prichodiac
k vám, prídem v plnosti Kristovho po-
žehnania. (30)No prosím vás snažne[805],
bratia, pre[806] nášho Pána Ježiša Krista
a pre[806] lásku Ducha, žeby ste sa dali so
mnou zápasiť v modlitbách k Bohu za[15]
mňa, (31)aby som bol vyprostený[25 385] od
tých v Júdsku, ktorí neveria[807], a aby moja
obsluha[809], ktorá *je* pre Jerúsalém, sa
stala[810] svätým veľavítanou; (32)aby som
k vám podľa Božej vôle[811] prišiel s rados-
ťou[812] a s vami sa zotavil[813]. (33)A Boh po-
koja *nech je* so všetkými vami. *Amén.*

16 I odporúčam vám Foibu, našu
sestru, – to je obsluhovateľka[838]
zhromaždenia, ktoré *je* v Kenchreách[814],
– (2)aby ste ju v Pánovi k *sebe* prijali
dôstojne svätých a prispeli[815] jej, v kto-
rejkoľvek záležitosti by vás potrebovala,
lebo aj ona bola spravená[810 515] zástanky-
ňou[816] mnohých, aj mňa samého. (3)Po-
zdravte Priscu a Aquilu, mojich spolu-
pracovníkov v Kristu Ježišovi (4)(ktorí[817]
za[15] moje žitie nasadili[818] vlastnú[819] šiju,
ktorým ďakujem nielen ja, lež aj všetky
zhromaždenia národov), (5)a zhromaž-
denie, ktoré *je* v[820] ich dome. Pozdravte
Epaineta, môjho milovaného, ktorý je
prvotinou Ázie[821] pre Krista. (6)Pozdravte
Máriu, ktorá[817] sa pre vás mnoho nalo-
potila. (7)Pozdravte Andronika a Iúniu,
mojich príbuzných a mojich spoluza-
jatcov, ktorí[817] sú vychýrení[822] medzi
apoštolmi, ktorí aj sú v Kristovi dlhšie
ako ja[823]. (8)Pozdravte Ampliu, môjho
milovaného v Pánovi. (9)Pozdravte Ur-
bana, nášho spolupracovníka v Kristovi,
a Stachya, môjho milovaného. (10)Po-

www.biblickaspolocnost.sk

zdravte Apella, osvedčeného[824] v Kristovi.
Pozdravte tých z Aristobúlových. (11)Po-
zdravte Héródióna, môjho príbuzného.
Pozdravte z Narkissových tých, ktorí sú
v Pánovi. (12)Pozdravte Tryfainu a Try-
fósu, ktoré v Pánovi lopotia. Pozdravte
Persidu, milovanú, ktorá[817] sa v Pánovi
mnoho nalopotila. (13)Pozdravte Rufa,
v Pánovi vyvoleného, a mať jeho aj moju.
(14)Pozdravte Asynkrita, Flegonta, Her-
ma, Patrobu, Hermu a tých bratov s nimi.
(15)Pozdravte Filologa a Júliu, Nérea
a jeho sestru, Olympu a všetkých tých
svätých s nimi. (16)Pozdravte sa navzá-
jom svätým bozkom[825]. Pozdravujú vás
všetky Kristove zhromaždenia. (17)No
prosím vás snažne[805], bratia, žeby ste si
všímali[826] tých, ktorí pôsobia roztržky[827]
a nástrahy[828], proti náuke, ktorú ste vy
spoznali[829], a odvracajte[830] sa od nich,
(18)lebo takíto sú nevoľníkmi[478] nie
nášmu Pánovi, Kristovi, lež vlastnému[819]
bruchu, a lahodnými[831] slovami a peknou
rečou podvádzajú[832] srdcia dôverčivých[833].
(19)Vaša poslušnosť, pravdaže, dospela
ku všetkým[834], z vás[835] sa teda radujem, no
rád by som[836], žeby ste boli múdri *čo* do
dobrého[836] a prostodušní[836] *čo* do zlého.
(20)No Boh pokoja rýchlo zdrví[837] Satana
pod vaše nohy. Milosť nášho Pána Ježiša
Krista s vami.

(21)Pozdravuje vás Timotej, môj spolu-
pracovník, a Lucius a Iasón a Sósipatros,
moji príbuzní.

(22)Pozdravujem vás v Pánovi ja,
Tertius, ktorý som tento list napísal.
(23)Pozdravuje vás Gaius, môj hostiteľ,
aj celého zhromaždenia. Pozdravuje vás
Erastos, mestský účtovník[839], a Quartus,
brat. (24)Milosť nášho Pána Ježiša Krista
so všetkými vami. *Amén.*

(25)A tomu, ktorý vás môže upev-
niť[24] podľa mojej blahej zvesti a kázne[840]
o Ježišovi Kristovi[841], podľa odhalenia
tajomstva[842] *vo* večných časoch zaml-
čaného[843], (26)no teraz vyjaveného[25 411]
a skrze prorocké Písma podľa nariade-
nia večného Boha pre poslušnosť[844] viery
oznámeného[25] do všetkých národov[845] –
(27)Bohu, ktorý jediný je múdry[846], skrze
Ježiša Krista, ktorému[847] sláva do vekov.
Amén.

www.milosnaznk.sk

RIMANOM

1 Tj. „apoštol v dôsledku povolania“; v. 7. obdobne.
2 V stavovom zmysle, inak viď Mat. 13:49, pozn. 633; od slovesa tu vo v. 4, pozn. 10, sa toto líši iba spresňujúcou predponou.
3 V cieľovom al. účelovom zmysle, ako „k“ vo v. 5.
4 Slová „blahej zvesti“ a „vopred prisľúbil“ sú odvodené od toho istého kmeňa.
5 Viď Mat. 1:22.
6 Al. „Písmach“, no tu bez člena, takže výraz nadobúda všeobecný význam; apoštol píše veriacim z národov, ktorým pojem „svätých Písem“ nebol taký bežný ako Židom.
7 Viď Ján 8:58, pozn. 452.
8 Často sa nedá rozhodnúť, či je správne písať „Duch“ či „duch“, pretože prítomnosť a moc Svätého Ducha vyznačuje aj stav a výraz zahŕňa oboje. Tak je tomu aj tu; ide o Božskú, nielen ľudskú, dokonalosť, a to skrze Svätého Ducha, a predsa je to Kristov stav, no stav spočívajúci v prítomnosti a moci Svätého Ducha a plne ich vyjadrujúci. Preto je tu „Duch“, ale hovorí sa o Synovi zjavenom na zemi a o tom, čo Ho vyznačovalo. Opätovné vstanie bolo dôkazom, no kto mal oči na videnie, videl, čo sa prejavilo v mäse a bolo aj na zemi obhájené v Duchu, v tom istom Duchu, ktorý bol aj oživujúcou mocou v opätovnom vstaní, ako v 1 Petra 3:18.
9 „Svätosť“ tu značí povahu a vlastnosť samu o sebe (2 Kor. 7:1; 1 Tes. 3:13). Iné je „posvätenie“, praktický účinok a charakter v činnosti (kap. 6:19, 22; 1 Kor. 1:30; 1 Tes. 4:3, 7; 2 Tes. 2:13; 1 Tim. 2:15; Hebr. 12:14; 1 Peter 1:2). Iný výraz pre „svätosť“ je v Hebr. 12:10 (iba tam).
10 Al. „preukázaný“, vl. „vymedzený“, „určený“.
11 Viď Skut. 26:23, pozn. 1645; tamojšia poznámka 1646 sa tohto miesta, okrem odkazu naň, pravdaže netýka.
12 Nie „z mŕtvych“, ako je nepresne v mnohých prekladoch; netýka sa vzkriesenia samého Pána, lež tých, ktorých On vzkriesil; viď aj Mat. 27:52–54.
13 Al. „prijali“.
14 Al. „vo všetkých národoch“ (v. 5), „v nich“ (v. 6).
15 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
16 Viď Mat. 4:10.
17 D. „zvesť jeho Syna“, „ako vás“.
18 Al. „už raz“, „konečne“.
19 Al. „želania“, D. „v Božej vôli“.
20 Nie v tom zmysle, aby cesta šťastne dopadla, lež aby sa vôbec uskutočnila.
21 D. „vám udelil“ (Luk. 3:11).
22 Ako „skutok priazne“ v kap. 5:15.
23 Väzba ako vo v. 20, pozn. 52.
24 Viď Luk. 22:32.
25 V dejovom zmysle.
26 D. „veď“, „totiž“.
27 Al. „povzbudení“.
28 Tj. „každý vierou, ktorá *je* v druhých“.
29 Tj. „čo sa toho týka“.
30 Al. „nechcem“, „neželám si“.
31 Viď kap. 6:3.
32 Al. „veľa ráz“
33 D. „podľa *toho*“.
34 Viď Skut. 28:2, pozn. 1762.
35 Viď Luk. 24:25.
36 Viď Mat. 26:41; tu vl. „tak moja (D. „pri mne *súca*“, „na mne *záležajúca*“) odhodlanosť“.
37 Al. „vyslobodenie“.
38 D. „z“; na konci verša ponechané doslovné znenie, keďže ide o citát.
39 Al. „pre vieru“, „viere“.
40 Vl. „sa voči viere odhaľuje“, v. 18 obdobne.
41 V gréčtine bez člena; Božia spravodlivosť bola vtedy úplne nová myšlienka, rovnako ako Boží hnev z neba, nie hnev na zemi. Blahá zvesť je Božia moc na záchranu, lebo najavo vyšla Božia spravodlivosť, tj. taký druh spravodlivosti, nie spravodlivosť vyžadovaná od človeka.
42 Hab. 2:4.
43 Vl. „od“.
44 Al. „neúctu“.
45 Viď Luk. 16:9; tiež „proti všetkej bezbožnosti a *proti* nespravodlivosti“.
46 Al. „nespravodlivosťou zadržiavajú al. zatajujú pravdu“.
47 Al. „známe“; ide o to, čo sa dá poznať prirodzeným poznaním bez Božieho zjavenia.
48 Vyjadruje zmysel predpony nasledovného slovesa.
49 Al. „diel“, „vytvorených (Skut. 4:24) vecí“, „výtvorov“, no nesúvisí so „stvorenia“ vyššie. D. „urobenými vecmi“.
50 Viď Júd. 6.
51 Čo Boha vyznačuje, Jeho vlastnosti; nie „Božstvo“, viď Kol. 2:9.
52 Al. „neospravedlniteľnými“; väzba v gréčtine vyjadruje nielen tvrdenie, že takí sú, lež aj zistenie následku ozrejmenia Božej stvoriteľskej slávy v tom, čo sa dá vidieť. „Aby boli neobhájiteľní“ by vyjadrovalo úmysel; zmysel výroku je vyjadrený opisom v texte (D. „na to, žeby oni boli neobhajiteľní“, tj. ich neobhájiteľnosť je dôsledkom, nie priam cieľom).
53 Toto je druhý dôvod; prvý je uvedený vyššie vo vv. 19n.
54 Al. „alebo“.
55 Vnútorné úvahy mysle („premýšľania“ u Luk. 5:22, „rozumovanie“ tamže 9:46n.).
56 Vl. „zničotneli“; viď príbuzný výraz v Skut. 14:15, pozn. 899.
57 V dejovom zmysle; al. „stemnelo“.
58 Viď Mat. 5:13, pozn. 143.
59 Al. „(ne)hynúceho“, „(ne)porušiteľného“, „skaze (ne)podliehajúceho“.
60 Viď kap. 7:7.
61 Vl. „vydal al. odovzdal do nečistoty“, v. 26 obdobne.
62 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6; tu je zmysel „keď sú takí, že“.

www.mesiasik.eu

63 Al. „nepravdu“ (nesúvisí s „pravdu“ vyššie), „podvod“, „klam“.
64 Al. „stvorenie (ako vo v. 20, no tu v zmysle „stvorenú vec al. bytosť“, viď Kol. 1:23) nad Stvoriteľa“.
65 Al. „necnosti“, „hanebnosti“.
66 Al. „osoby ženského („mužského“) pohlavia“, ako „mužské a ženské pohlavie“ u Mat. 19:4; ďalej obdobne.
67 Al. „obcovanie (s ženským pohlavím)“.
68 Ako „ženské“ vo v. 26, jedn. číslo.
69 Vl. „hanebnosť uskutočňovali al. dovršovali“.
70 Ako „nedostal späť“ u Luk. 18:30; tu D. „navzájom, hanebnosti sa dopúšťajúc… si odnášajúc“.
71 D. „ktorá náležala al. mala *byť*“.
72 Viď Mat. 27:64, pozn. 1379.
73 Al. „neschválili“, „zavrhli“; sloveso značí „preskúmať“, „preskúmaním osvedčiť“ a teda „schváliť“ (Luk. 12:56, pozn. 898), so záporom „po preskúmaní zavrhnúť“ (príbuzné je „zamietli“ u Mat. 21:42). Obdobne „zavrhnutej“ nižšie značí „neschválenej“, „neosvedčenej“ v tom istom zmysle; podľa niektorých značí tento výraz „myseľ bez morálneho zmyslu“.
74 Tj. „Boha plne poznaného“, „plné poznanie Boha“; „plné poznanie“ je odvodené od slovesa u Mat. 7:16, pozn. 281, ktoré je tu vo v. 32.
75 Obdobne ako vo v. 24, pozn. 61.
76 Sloveso tu prekladané „prevádzať“ značí „konať al. pôsobiť trvalo al. sústavne“, oproti „páchať“ vo vv. 32nn., ktoré vyjadruje skôr jednotlivé činy.
77 Al. „nenáležité“, „nepatričné“.
78 V stavovom zmysle; D. „veci, naplnených“, 4. pád, týka sa osôb, o ktorých je reč; obdobne je v gréčtine 4. pád u všetkých výrazov ďalej, ktoré sú takto označené.
79 Viď Luk. 16:9.
80 Viď Mat. 22:18.
81 Viď Ef. 5:3, pozn. 205.
82 Al. „zlobou“, „zlom“.
83 Viď Mat. 23:28.
84 Al. „podvodu“.
85 Al. „mravov“, „zlomyseľnosti“.
86 Al. „udávači“, „donášači“.
87 Al. „Bohu odporní“, sotva „Boha nenávidiaci“. Tento výraz nadobudol význam „hnusne zlý“, „ohavný“; je to označenie morálneho stavu.
88 Al. „utíhači“, „drzí“, „svojvoľníci“.
89 Al. „príliš okázalí“, „nadutí“, „spupní“.
90 Al. „chvastúni“.
91 Al. „vymýšľači“, „vyhľadávači“.
92 Viď Luk. 1:17.
93 Al. „zradcovia“, „nedodržiavajúci dohody“.
94 Viď Mat. 2:6.
95 Al. „požiadavku“ (Luk. 1:6), „čo spravodlivá Božia vôľa vyžaduje“.
96 Nielen že ich ich vášne strhujú, lež oni sa, súc načisto skazení, radujú z toho, že druhí hrešia, združujúc sa v tom v myšlienkach a v duchu s nimi a majúc v tom záľubu.
97 Viď kap. 1:20.
98 Al. „ohľadu“, „strpenia“, „zdržanlivosti“ v zmysle zdržiavania sa hnevu vzhľadom na zlo.
99 Al. „trpezlivosti“ (Jak. 5:7).
100 Viď kap. 6:3, pozn. 310.
101 D. „to Božie vľúdne“; netýka sa „vľúdnosti“ vyššie.
102 Viď Mat. 6:20, pozn. 232.
103 Tj. „hnev, ktorý sa prejaví v deň“. Inak „na deň“.
104 Vl. „odhalenia“.
105 Iný výraz ako v kap. 1:32, pozn. 95.
106 Viď Ján 6:28, pozn. 290 a 291.
107 D. „podľa“, porov. Skut. 3:17, pozn. 186.
108 Viď Jak. 5:7, 11.
109 Viď Mat. 7:11.
110 Viď Skut. 13:2.
111 Nie „nesmrteľnosť“, ide o vzkriesenie al. premenenie tela, je to teda súčasť pravdy Kristovectva; príbuzný výraz je v kap. 1:23, pozn. 59. Inak „túžia po sláve a cti a neskaziteľnosti“.
112 D. „tým zo zaujatosti“.
113 Viď Skut. 5:36, pozn. 331.
114 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
115 Viď kap. 8:35, pozn. 442; 1:27, pozn. 69; vo v. 10 tože sloveso bez upresňujúcej predpony, akú má vo v. 9 aj v kap. 1:27.
116 Viď Ef. 6:9.
117 Neurčitý čas („sa nahrešili“, „*po celý život* hrešili“).
118 Vl. „bezzákonne“.
119 D. „v zákone“, tj. „v okruhu vplyvu a pôsobnosti zákona“.
120 Viď kap. 1:28; vo v. 13 odvodené podst. meno, vyjadrujúce charakter.
121 D. „keď národy“.
122 D. „títo“.
123 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6.
124 Al. „ukazujú“.
125 Viď v. 7, pozn. 106 a 110.
126 Al. „vryté“; je to „dielo zákona“, nie „zákon“.
127 Al. „skryté veci“.
128 Al. „dávaš sa pomenúvať Židom“, „nosíš al. si dávaš meno Žid“.
129 Al. „spoliehaš sa na zákon“, „opieraš sa o zákon“, „hovieš si v zákone“, „upokojuješ sa zákonom“, viď Luk. 10:6, pozn. 660.
130 D. „v Bohu“ (v. 17), „v zákone“ (v. 23).
131 Al. „želanie“, tj. „Božie“; dalo by sa vari písať „Vôľu“, „Želanie“, al. inak možno „jeho (Ján 8:44, pozn. 433) vôľu“.
132 Al. „rozlišovať“, vl. „posudzuješ“, „rozlišuješ“.
133 Al. „schvaľuješ (viď kap. 1:28, pozn. 73) veci, ktoré“.
134 Viď Mat. 6:26, pozn. 245; tiež „rozlišovať veci, ktoré sú rozdielne“.
135 Al. „si sám o sebe pevne presvedčený“.
136 Viď Mat. 15:14.
137 Al. „cvičiteľom“, „vychovávateľom“, „usmerňovateľom“.
138 Al. „neplnoletých“.
139 Al. „tvar“, „podobu“, „vonkajší výzor“.
140 D. „podľa *toho*, ako“.

www.milosavlik.eu

141 Is. 52:5; Ez. 36:20–23.
142 D. „predkožkou“, vv. 26n. obdobne.
143 Viď kap. 1:32, pozn. 95.
144 Tj. „spravodlivého neobrezaného“.
145 D. „z“.
146 Vl. „dokonávajúca“, „vykonávajúca“, no nie ako vo v. 25; viď tiež Mat. 17:24, pozn. 800.
147 Vl. „skrze literu a obriezku“; táto predložková väzba vyjadruje aj daný stav, tu vl. stav zodpovednosti, do akého vlastnenie litery zákona a obriezky Žida v skutočnosti uvádza.
148 D. „v tom, *čo je* zjavné al. viditeľné“ (v. 8), „v tom, *čo je* skryté“ (v. 29).
149 D. „tá, *ktorá je*“.
150 Tj. „pravého Žida“.
151 V hebrejčine súvisí s menom „Žid“, vl. „Júdovec“.
152 Al. „čím teda Žid vyniká“, vl. „čo *je* prednosťou (nie ako vo v. 9) al. výhodou al. vynikajúcosťou Žida“.
153 Viď Skut. 7:38; tu vl. „boli poverení Božími výpoveďmi“, v dejovom zmysle.
154 Viď Marek 16:11, pozn. 741.
155 Al. „čo ak podaktorí neuverili? Či“.
156 Al. „ak sa podaktorí stali nevernými, či ich nevernosť zruší al. zmarí Božiu vernosť“.
157 Viď Luk. 20:16, pozn. 1251.
158 Viď Mat. 22:16.
159 Vl. „nech najavo vychodí Boh *ako* pravdovravný, no každý človek ako luhár“, D. „nech sa Boh stáva pravdovravným, no každý človek luhárom“, viď Luk. 10:36, pozn. 703. Obdobne možno chápať aj „ostal“, tj. „stal sa“ vo v. 20.
160 Žalm 51:4.
161 Viď Luk. 10:29, pozn. 689; 16:9.
162 Al. „preukazuje“, „odporúča“, „zdôrazňuje“, „vyhlasuje“.
163 D. „ktorý“.
164 V slovenčine nie celkom správne, lebo „hnev“ je cit a „uvaľuje“ sa k tomuto pojmu nehodí, no výraz v gréčtine značí aj „prejav al. následok hnevu“, „súd“, „trest“.
165 Al. „pravdovravnosť“, viď v. 4.
166 Al. „lži“; zmysel je alebo „lživosťou“ alebo „napriek lživosti“.
167 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
168 Al. „ako sa nám utíha“.
169 D. „podľa *toho*, ako“, ako vyššie.
170 Viď kap. 1:28; vo v. 8 neurčitý čas („dajme sa prevádzať“, al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
171 D. „ktorých“, tj., vo v. 8, „názorov al. ľudí, ktorí to tvrdia“. Netýka sa „ich“ vo vv. 13, 15n. a 18.
172 Al. „predstierame *voľačo*“, „vyhovárame sa“, no tvar je možné chápať aj v zmysle „sme predstihovaní“, „majú druhí prednosť pred nami“.
173 D. „niet chápajúceho, niet toho vyhľadávajúceho“ (v. 11), „niet prevádzajúceho“ (v. 12)
174 Viď Hebr. 12:17, tu tvar prítomného času, vyjadrujúci charakter.
175 Al. „odklonili“, vl. „vychýlili“.
176 Al. „zároveň“.
177 Al. „sa zvrhli al. zdarebáčili“, viď príbuzný výraz u Mat. 25:30.
178 Al. „užitočnosť“, tj. „čosi užitočného“; tiež „prejavoval vľúdnosť“.
179 D. „niet až do“.
180 Žalm 14:1–3.
181 Al. „ľstivo narábali“, „klamali“, „podvádzali“; Žalm 5:9.
182 Žalm 140:3.
183 V stavovom zmysle.
184 Al. „trpkosťou“, „pálčivosťou“, „štipľavosťou“, „pichľavosťou“.
185 Al. „vrtké“, „bystré“, vl. „ostré“.
186 Al. „skaza“, vl. „zdrvenie“, „rozdrvenie“.
187 Al. „trampoty“, „trmácanie“, „lopota“.
188 Is. 59:7n.
189 Žalm 36:1.
190 Viď kap. 2:12.
191 Netýka sa budúcnosti, je to už teraz skutočnosťou.
192 Al. „prepadol trestu“.
193 D. „každému“.
194 Viď kap. 1:17.
195 Tj. „činov, aké zákon nariaďuje“.
196 Viď kap. 1:28.
197 Al. „nezávisle na zákone“, „bez zreteľa na zákon“, tá istá väzba je vo v. 28 s obdobným významom.
198 Al. možno „dosvedčená“, no potom v stavovom zmysle.
199 Al. „týkajúcu sa“.
200 Vl. „ku všetkým“, v smerovom zmysle (v. 22); „na prejavenie“ (nie ako „na“ vo v. 22), v cieľovom zmysle (v. 25).
201 Al. „hrešili“, ako v kap. 2:12.
202 Vl. „za Božou slávou ostávajú pozadu al. sa oneskorujú“.
203 D. „nedostáva, súc za spravodlivých“.
204 Viď Ef. 1:7, pozn. 15.
205 Al. „vopred určil“, ako „si… predsavzal“ v kap. 1:13; Ef. 1:9; stredný slovesný rod („si vystavil“, „z vlastného popudu vystavil“).
206 3 Mojž. 16:13–15; výraz sa v N. Zákone vyskytuje ešte len v Hebr. 9:5, kde má takýto význam. Podľa niektorých ho možno chápať v zmysle „zadosťučinenie“, „prostriedok zadosťučinenia“, nie však „zmierenie“ al. „prostriedok zmierenia“.
207 D. „v jeho krvi“, viď Marek 1:15, pozn. 15; inak „zadosťučinenie, skrze vieru, v *moci* jeho krvi,“ viď Mat. 3:11.
208 Al. „verejný dôkaz“, v. 26 obdobne; odvodené od slovesa v kap. 2:15, pozn. 124.
209 Vl. „prejdenie“, „prehliadnutie“, „nedbanie“. Boh blahovoľne prepáčil hriechy starozákonných veriacich a zadosťučinenie, ktoré nastalo v Kristovi, ukázalo Jeho spravodlivosť v tejto veci. Teraz je zjavená spravodlivosť sama a na ňu sa načim spoliehať.
210 Viď kap. 2:4.
211 „Tak, aby on bol“ je väzba ako v kap. 1:20, pozn. 52; tu sa dá chápať v zmysle „aby bolo zrejmé, že on je spra-

www.malosarik.eu

vodlivý a za spravodlivého uznáva“, al. „aby on ostal spravodlivým a pritom mohol za spravodlivého uznať“.
212 Al. „je“, viď Mat. 12:26, pozn. 520.
213 Viď v. 20.
214 Al. „či“, no nie ako nižšie.
215 Viď kap. 2:25.
216 Al. „robíme márnym“, ako vo v. 3, „maríme“, „zbavujeme platnosti al. obsahu“, „odpratúvame“.
217 Al. „potvrdzujeme“, „vyzdvihujeme“, „dávame zákonu vyniknúť“.
218 Al. „čo… našiel al. zistil“.
219 D. „má chválu“, tj. „predmet honosenia“.
220 Al. „voči Bohu“, „u Boha“.
221 1 Mojž. 15:6.
222 Al. „prisúdené“, „pririeknuté“, „priznané“, no nie ako vo vv. 2 a 5; v. 4 obdobne.
223 Nie „za spravodlivosť“, lebo tým by sa viere pripisovala hodnota spravodlivosti, no zmysel je ten, že bol uznaný za spravodlivého na základe viery. „Za“ by znamenalo primálo o spravodlivosti a priveľa o hodnote viery. Vieru možno rátať za spravodlivosť bez toho, žeby pritom spravodlivosť dosiahala požadovanú hodnotu, no ak sa viera ráta k spravodlivosti, prejavuje sa plná hodnota spravodlivosti samej o sebe, „človek sa považuje za spravodlivého“. Je to hebrejské úslovie; viď Žalm 106:31. V 1 Mojž. 15:6 je väzba bez predložky; tam je zmysel zrejmý.
224 Al. „vyvíja činnosť“.
225 D. „podľa milosti“, „podľa podlžnosti“.
226 Viď v. 4.
227 Viď 2 Tim. 1:12.
228 Al. „neuctivého“, viď kap. 1:18, pozn. 44, kde je odvodený výraz.
229 Vl. „uznáva“, ako napr. v kap. 3:26, tu opis pre zreteľnosť.
230 Viď v. 3.
231 D. „priam podľa toho“.
232 Viď Luk. 9:31, pozn. 607.
233 Viď kap. 3:28; Žalm 32:1n.
234 Al. „sú“ (v. 7), „je“ (v. 23), viď Mat. 12:26, pozn. 520.
235 Väzba ako v kap. 1:20, pozn. 52; vo v. 11 je preklad v podstate doslovný, vo v. 16 je táto väzba odlíšená od „aby“ vyššie, inak azda „tým sa ten prísľub stáva“. Vo v. 18 možno aj „a to ho urobilo“, ako v kap. 1:20, al. „uveril v to, že sa stane“.
236 D. „za“.
237 „Otec obriezky“ značí, že v ňom sa prvý raz uskutočnilo pravé oddelenie pre Boha.
238 D. „tým“, 3. pád množ. čísla, opis v texte je pre zreteľnosť; v. 16 obdobne.
239 Al. „idú v rade“, „držia krok“, viď Skut. 21:24, pozn. 1368.
240 D. „vyprázdnená“.
241 V stav. zmysle, vo v. 14 s významom zosilňujúcim („zbavená všetkého zmyslu“, „celkom zrušený“).
242 Viď kap 3:31; 4:4.
243 Vl. „spoľahlivý“, „pevný“, „istý“.
244 1 Mojž. 17:5.
245 D. „postavil“, „položil“.
246 D. „veci nie súce ako súce“, tj. „(ne)jestvujúce“.
247 Viď Luk. 1:47, pozn. 81; inak „na základe nádeje“, no nie ako tu vo v. 16. Je to stav Abrahámovej mysle, keď uveril.
248 1 Mojž. 15:5.
249 Al. „nevzal do úvahy“, „neobzrel sa *na*“, sloveso ako v Skut. 7:31, pozn. 435, tu v takomto zmysle.
250 Al. „odumreté“; „mŕtvosť“, „odumretosť“.
251 Viď Skut. 7:55.
252 Al. „nezaváhal“.
253 V dejovom zmysle; al. „zosilnel“ (v. 20), „nadobudol plné uistenie“ (v. 21).
254 Al. „česť“, „chválu“.
255 Al. „pre“, ako vo v. 25, nie ako vo v. 16.
256 Viď Marek 16:6.
257 Viď Mat. 6:14.
258 Viď v. 24; kap. 1:17.
259 Tu všade preniká aj stavový zmysel, viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
260 Al. „vzhľadom na Boha“ (nie ako v kap. 4:23), „vo vzťahu k Bohu“.
261 Al. „pokoj“, no tu ide o „mier“, ukončenie nepriateľstva.
262 Vl. „získali sme“, „dostalo sa nám“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti („získali sme a máme“), zároveň so zosilňujúcim významom („spoľahlivo al. trvalo vlastníme“). Prekladom v texte sa tento výraz odlišuje od iného tvaru „máme“ tohože slovesa vo v. 1.
263 Al. „milosti“.
264 Viď kap. 4:18.
265 D. „v strastiach“ (v. 3), „v Bohu“ (v. 11), iná predložka ako na konci v. 2, táže ako vo vv. 9n.
266 Viď kap. 2:9, tu aj „vytvára“, „dotvára“, „vedie k“.
267 Al. „trpezlivosť“, „vydržanie“, viď Jak. 5:11.
268 Al. „nesklamáva“; viď Luk. 13:17, pozn. 929.
269 Al. „vyliata“, v stavovom zmysle, no viď aj Mat. 7:25, pozn. 300.
270 Viď Ján 5:42; 17:19, pozn. 842.
271 Viď kap. 4:5.
272 D. „aj odvažoval“, tvary prítomného času, nedokonavého významu, sa často používajú v zmysle prekladu v texte.
273 Viď Mat. 7:11; 21:8, pozn. 948.
274 Viď kap. 3:5.
275 D. „v jeho krvi“ (v. 9), „v jeho živote“ (v. 10), predložka „*en*“ („v“), použitá v morálnom zmysle, často značí „v moci“, „vo vnútornom charaktere“; tak často „v mäse“, „v duchu“, viď Mat. 3:11. „Skrze“ vo vv. 9n. je iná predložka.
276 Viď Mat. 10:22.
277 Nesúvisí s „mier“ vo v. 1; vl. „boli (…*voči* Bohu) zmenení“ v zmysle „do poriadku al. žiadúcneho stavu uvedení“. Obdobne slovesné podstatné meno vo v. 11.
278 D. „aj sa honosiac“; netýka sa vv. 2n.
279 Tu sa začína druhý oddiel listu. Doteraz sa preberala otázka „hriechov“, teraz pôjde o „hriech“.
280 Al. „vnikol“, „prenikla ku všetkým ľuďom“.

www.milosdavik.eu

281 Viď Fil. 3:12, pozn. 182.
282 Tu iné sloveso ako „zarátať“ al. „zaratúvať“ v kap. 4:3 a ďalej; tam ide sťaby o súdne priznanie akéhosi charakteru, tu o to, že sa komusi čosi pripisuje na účet. Toto sloveso je v N. Zákone iba tu a vo Filém. 18.
283 Neurčitý čas, ako „sa… ujala kraľovania“ vo v. 17; tu je zmysel „ujala sa kraľovania a kraľovala po celú tú dobu“ („zakraľovala si“, „nakraľovala sa“).
284 Viď kap. 3:23; tu ide o charakter osôb.
285 Al. „podľa podoby“; je to poukaz na Hos. 6:7, „oni ako Adam prestúpili zmluvu“; tu ide o Israéla, no s tými, ktorí zákona nemali, tak nebolo. Väzba vyjadruje dodanie charakteru čomusi, čo sa deje.
286 D. „toho budúceho“, viď kap. 8:38.
287 Al. „darom al. skutkom milosti“, v. 16 obdobne.
288 Al. „so skutkom priazne nie je tak ako s previnením“, D. „nie ako previnenie, tak skutok priazne (?)“.
289 Al. „väčšmi“.
290 Viď kap. 3:22, pozn. 200.
291 Al. „je milosťou“.
292 Al. „s darom nie je ako… zhrešivšieho“, D. „nie ako skrze jedného zhrešivšieho *je* dar (?)“.
293 Tj. „previnenia“ al. „činu“.
294 Tj. súd je založený na jednom čine, má v ňom sťaby svoj pôvod, obdobne skutok priazne v mnohých previneniach, na ktoré odpovedá milosť.
295 V cieľovom zmysle.
296 Al. *„pošiel* síce al. pravdaže súd na odsúdenie, no z mnohých previnení“.
297 Al. „nadobudnutú“ (v. 6), „nadobúdanie“ (v. 18).
298 Výrazmi „priznaná spravodlivosť“ (v. 16) a „uskutočnená spravodlivosť“ (al. „uskutočnenie spravodlivosti“, v. 18) je tu preložené grécke *„dikaióma“* (viď kap. 1:32, pozn. 95; 2:26, pozn. 143), výraz všeobecne značiaci konkrétny al. praktický prejav spravodlivosti. Vo v. 16 značí, na rozdiel od „priznávania spravodlivosti“ (*„dikaiósis“*) vo v. 18, stav, do akého „priznanie spravodlivosti“ al. „uznanie za spravodlivého“ človeka uvádza; vo v. 18 na rozdiel od „spravodlivosti“ ako vlastnosti al. povahy, charakteru (*„dikaiosyné“*, napr. tu vo vv. 17, 21; kap. 3:5, 25n.), spravodlivosť prakticky uskutočnenú jedným spravodlivým Človekom v Jeho živote a smrti a trvajúcu v svojej hodnote.
299 Al. „ktorí prijímajú hojnosť… a dar“.
300 Tu značí charakter spravodlivého (*„dikaiosyné“*), viď pozn. 298 vyššie.
301 Tu končí vsuvka započatá v. 13.
302 Ako „uznanie za spravodlivých“ v kap. 4:25.
303 Tj. „ktoré znamená život al. vedie k životu“.
304 Viď príbuzné sloveso u Mat. 18:17, pozn. 837.
305 D. „boli („budú…“) ustanovení hriešnikmi“ („spravodlivými“).
306 Al. „vnikol“, „vložil sa *do veci*“, vl. „vošiel“.
307 Viď vv. 9n., pozn. 275.
308 Viď v. 17, deje sa to na tomto základe; kap. 3:4.
309 Viď kap. 3:29, pozn. 214.
310 Vl. „ste neznalí *toho*“, „neviete“, objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
311 Viď Skut. 19:3–5, pozn. 1193; tu aj „pre Krista Ježiša“, „pre (jeho) smrť“, „do (jeho) smrti“.
312 Viď kap. 5:1, pozn. 259.
313 Al. „chodili“, „kráčali“; potom načim neurč. čas chápať ako u Mat. 9:13, pozn. 363.
314 Tj. „v novom živote“.
315 Tj. „plne stotožnení“; al. „s *ním* vyrastení“, viď Luk. 8:7, pozn. 513; nie „spolu zasadení al. všteepení“. D. „sme sa stali *s ním* zrastenými“, dokonavý minulý čas načim chápať v stavovom zmysle („stali sme sa a sme“).
316 Ako „podobu“ v kap. 1:23.
317 D. „budeme predsa aj“.
318 D. „vstania, poznajúc“ (viď v. 3, pozn. 310).
319 Al. „aby bolo telo hriechu zrušené al. zmarené al. odstránené al. odpratané al. odbavené“; viď kap. 3:31, pozn. 216.
320 Viď Skut. 13:39, pozn. 850.
321 V stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300; dokonavý min. čas s dosahom do prítomnosti, zároveň so zosilňujúcim významom („je celkom zbavený akéhokoľvek obvinenia“, „je oslobodený“ v zmysle súdneho konania).
322 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
323 V orig. prostý 2. pád („ho“ [v. 9], „vás“ [v. 14], tj. „nie je jeho [„nebude vaším“] pánom“).
324 Al. „pokiaľ“, D. „čo“, možno aj v zmysle „čo *sa týka toho, že*“.
325 Al. „považujte“, viď kap. 4:3n., pozn. 222.
326 Väzba ako v kap. 1:20, pozn. 52.
327 Tj. „tela“.
328 Viď Ján 8:44.
329 Al. „neposkytujte“, „nepoddávajte“, obdobne ďalej, i vo vv. 16 a 19. „Nevydávajte“ (v. 13) a „vydávate“ (v. 16) je prítomný čas, vyjadrujúci trvanie činnosti al. deja, na rozdiel od „vydajte“ vo vv. 13 a 19 a „ste vydali“ vo v. 19 v čase neurčitom („urobte [„urobili ste“] tak raz prevždy“; alebo možno aj „vydávajte“ a „ste vydávali“ v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363). Sloveso (ako „pristaviť“ v Skut. 23:24, to je jeho pôvodný význam) značí „dať k službe al. k ruke al. na voľné použitie“, viď Mat. 26:53, pozn. 1281.
330 Al. „náradie“, „zbrane“, „zbroj“, „zariadenie“.
331 Viď kap. 3:4; 5:16.
332 V orig. 3. pád, vo v. 16 D. „komu“.
333 V orig. 2. pád, vo v. 17 D. „toho druhu“.
334 Al. „rázu“, „podoby“, „povahy“, „vzoru“, „formy“, „typu“ (gr. *„typos“*).
335 Al. „poučení“, vl. „odovzdaní“, „vydaní“, no nie ako vo v. 13 a ďalej.
336 Vl. *„za* nevoľné“, prídavné meno vyjadrujúce postavenie nevoľníka.
337 Tj. „na bezzákonný spôsob života“.
338 Viď kap. 1:4, pozn. 9.
339 Tj. „spravodlivosť nebola vaším pánom“, „nemali ste ku spravodlivosti žiadny vzťah“; nevoľník mohol mať len jedného pána a ak im bol pánom hriech, nemohla ním byť spravodlivosť.
340 Vl. „ovocie“.

www.biblickedielo.eu

341 Al. „úžitok? Veci, za ktoré sa teraz hanbíte!“
342 Al. „koniec“.
343 Viď vv. 21, 15, 20, 21.
344 Vl. „žold“ (Luk. 3:14).
345 Tj. alebo „odplata za hriech“, alebo „odmena, ktorú („žold, ktorý“) hriech vypláca“.
346 Viď kap. 5:15; 6:3, 9, pozn. 323.
347 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
348 Viď Gal. 5:4, pozn. 207.
349 Vl. „*do*stane“, ďalej, aj vo v. 4 (tam aj v zmysle „boli oddaní“) obdobne.
350 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; tiež „priniesli“, „začali niesť“. Vo v. 5 v obdobnom zmysle.
351 Viď kap. 6:21.
352 Tj. „vášne“.
353 Viď Mat. 14:2, pozn. 646.
354 3. pád.
355 Al. „tomu“.
356 Viď Mat. 12:25n., pozn. 520; 6:24, pozn. 239.
357 Viď kap. 3:4.
358 Al. „lež“.
359 Viď kap. 6:6, pozn. 318.
360 Al. „túžbu“, „žiadostivosť“; „nebudeš túžiť“, „nebudeš žiadostivý“.
361 2 Mojž. 20:17.
362 Al. „výhodu“, „oporný bod“, „chopiac sa… príležitosti“.
363 Viď kap. 2:9, pozn. 115; 3:21, pozn. 197.
364 Vl. „život, mi sám“.
365 Al. „načisto oklamal“.
366 Viď kap. 3:31.
367 Al. „sa ukázal al. prejavil“, no nie ako „prejavil“ vyššie, viď Luk. 10:36, pozn. 703.
368 Viď 1 Kor. 3:1.
369 Tj. „pod moc al. panstvo hriechu“.
370 Viď kap. 1:32, pozn. 76.
371 Al. „(ne)chcem“, vo v. 18 „chcenie“, „vôľa“.
372 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
373 Al. „takto“, vl. „teraz“, porov. Jána 8:40, pozn. 425.
374 Sloveso ako u Mat. 13:46, pozn. 630.
375 Viď kap. 6:9, pozn. 322.
376 Vl. „je mi naporúdzi“, „ponecháva sa mi“, „je na mne“, vo v. 21 v zmysle „pridŕža sa mňa“, „lipne na mne“.
377 Viď vv. 17, 16.
378 Niektoré rukopisy majú znenie „no uskutočňovanie… *je* správne, sa mi nedarí al. nedostáva“, „k uskutočňovaniu… nedospievam“.
379 Viď vv. 15, 12, 15.
380 Výrazy „sám *na* sebe“ a „práve pri mne“ opisne vyjadrujú dôraz na zámene „mne“, v gréčtine vyjadrený dôrazným tvarom tohto zámena.
381 Al. „nachodím“.
382 Vl. „spolu“, vyjadruje význam predpony nasledovného slovesa; zmysel je „ako iní tak zmýšľajúci“, „spolu s takými“, porov. Žalm 119:63. Tiež „veľmi“, „srdečne“.
383 Vl. „na vojnovej výprave“; vyjadruje charakter.
384 D. „v zákone“, viď Mat. 3:11.
385 Viď Mat. 6:13.
386 Al. „z tela tejto“.
387 Viď Mat. 6:24, pozn. 239.
388 D. „to nemožné zákona“.
389 D. „v tom, *že*“; inak vari „nemohúcnosť zákona, *spočívajúca* v tom, *že*“.
390 D. „skrze mäso“.
391 V Pavlovom slohu často badať prerušenie vetnej súvislosti; jeho živá a zavše vzrušená myseľ zhusta odbočuje od smeru svojich myšlienok a potom sa tam, kde odbočila, už nevracia. No tu sa dá chápať aj v zmysle „pokiaľ ide o to, čo bolo nemožné“.
392 Viď Mat. 21:8, pozn. 948.
393 Al. „čo do hriechu“, „o hriech“.
394 Viď kap. 2:26.
395 Charakter osôb.
396 Al. „v súlade s mäsom“ („Duchom“).
397 Ďalší príklad toho, ako je neľahko rozhodovať, či písať „Duch“ a či „duch“, viď kap. 1:4, pozn. 8. Tu zrejme ide o stav a charakter veriaceho, no ten je výsledkom prítomnosti Ducha.
398 Al. „veď predsa“.
399 Viď kap. 4:23.
400 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
401 Al. „nedostali“.
402 „Osvojenie za synov“ je tenže výraz ako „synovstvo“ v kap. 9:4 a Gal. 4:5.
403 Vl. „spolu svedčí“, viď v. 17.
404 Viď v. 9.
405 Tj. „s *ním*“ (v. 17), „spoločne“ (v. 22); viď kap. 7:22, pozn. 382, a porov. Fil. 4:3, pozn. 210.
406 Vl. „odhalená“, v. 19 obdobne.
407 Väzba ako vo v. 13, pozn. 400, viď Gal. 3:23; 1 Kor. 3:22; preklad vyjadruje dôraz, ktorý je v pôvodine na protiklade medzi „terajšej“ a „budúcej“.
408 Al. „napäté al. túžobné al. ustavičné očakávanie“, vl. „vyzeranie al. očakávanie s vytrčenou hlavou“.
409 Al. „stvorenia“, ďalej obdobne, viď Kol. 1:23.
410 Vyjadruje význam zosilňujúcej predpony, ktorú majú slová „dychtivé vyzeranie“ aj „vyčkáva“ (obdobne vo vv. 23 a 25) a ktorá značí „od-“, tj. „v odvrátení sa od všetkého ostatného“.
411 Viď Mat. 12:26, pozn. 520.
412 Al. „márnosti“, „bezvýslednosti“.
413 Al. „dobrovoľne“, „samovoľne“.
414 Viď Ján 6:57.
415 Ako v kap. 4:18.
416 Súvisí so „slobody“ nižšie, no nie s „oslobodenie“ vo v. 23.
417 Al. „skazenia“, „skazy“.
418 Al. „stone“, v. 23 obdobne (v. 22); „stonmi“ (v. 26).
419 Viď príbuzné podst. meno u Mat. 24:8, pozn. 1105.
420 Vl. „sami v sebe samých“.
421 Viď v. 15.
422 Ako u Luk. 21:28.
423 Al. „na nádej“, „pre nádej“, v cieľovom zmysle, D. „nádeji“, 3. pád, al. „nádejou“.
424 Vl. „aj“, „tiež“.

www.miloslovikeu

425 D. „skrze vytrvalosť“; viď kap. 5:3.
426 Al. „sa spolu a za *nás* ujíma“, viď Luk. 10:40, pozn. 717.
427 Neurčitý čas („sa *kedy* máme pomodliť“).
428 Vo v. 26 vyjadruje význam predpony nasledovného slovesa, rovnakej ako predložka „za“ vo vv. 31n. (Ján 17:19, pozn. 842), preložená vo v. 27 pre zachovanie súvislosti s v. 26 tiež „v prospech“.
429 Al. „že“.
430 D. „podľa Boha“.
431 Nadväzuje na „nevieme“ vo v. 26.
432 Al. „úmyslu“, „zámeru“.
433 Vl. „spoznal“, tu zmysel ako v texte; objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
434 D. „spolutvárnych (viď v. 17, pozn. 405) obrazu“, 2. pád.
435 Al. „bude“, „žeby on bol,“ viď kap. 1:20, pozn. 52.
436 D. „akože nám s ním neuštedrí“, budúci čas.
437 Al. „začne stíhanie“, viď Skut. 19:38, pozn. 1258, tu opis vzhľadom na nasledovnú predložkovú väzbu.
438 D. „ten uznávajúci… ten odsudzujúci“, príčastia vyjadrujúce charakter.
439 D. „ten umretý“; netýka sa ostatných obdobných výrokov ďalej v tomto verši.
440 Viď kap. 8:27.
441 Viď Mat. 13:21.
442 Al. „stiesnenosť“.
443 Viď Mat. 26:47.
444 Žalm 44:22.
445 Al. „sme“, viď Mat. 12:26, pozn. 520.
446 D. „ako“.
447 Vl. „ovce zabitia“, viď Skut. 8:32, pozn. 551.
448 D. „viac ako (tj. „úplne al. bezvýhradne“) víťazíme“.
449 Al. „pevne presvedčený“, v stavovom zmysle; dokonavý minulý čas so zosilňujúcim významom.
450 Al. „vrchnosti“, „vlády“.
451 Al. „ktoré majú skoro nastať“, viď v. 18, pozn. 407.
452 Viď Mat. 24:8.
453 Tu možno aj „dokonca“.
454 Viď Skut. 27:29, pozn. 1732.
455 V stav. zmysle; D. „bol prekliatcom od Krista“, „od“ v zmysle oddelenia, vzdialenia, no viď aj 2 Tes. 1:9, pozn. 25.
456 Al. „bolesť – bol by som si… vzdialený – pre svojich bratov, svojich“. Zdá sa, že apoštol slová „v prospech mojich bratov…“ („pre svojich bratov…“) v mysli spája aj so svojím zármutkom aj s tým, ako ďaleko jeho srdce v láske k Israélovi zachodilo; to (podľa tohto poňatia) vyjadruje vsuvkou a nato pokračuje vo vete. Tento nedostatok dôslednej gramatickej stavby je u Pavla veľmi častý; je to príznak vrelosti jeho slohu a dodáva dôrazu tomu, čo vraví. Miloval Israéla ako Mojžiš (2 Mojž. 32:32); jeho bolesť bola trvalá, želanie o ktorom hovorí, bolo, ako u Mojžiša, iba okamžitým prejavom toho, ako sa dal uniesť svojimi citmi.
457 D. „ktorí sú“, viď Mat. 2:6, tu v zmysle „to sú predsa“, porov. Luk. 9:30, pozn. 606.
458 Viď kap. 8:15, pozn. 402.
459 Al. „chvála“, „česť“.
460 Viď Mat. 26:28.
461 Viď Ján 16:2, pozn. 778.
462 Al. „je *ako* Boh nad všetkými“.
463 Al. „vyšlo navnivoč“, D. „vypadlo“, „prepadlo“, „stroskotalo“ (Skut. 27:17, pozn. 1707).
464 D. „z Israéla, tí al. títo“ (v. 6), „mäsa, tie al. tieto“ (v. 8).
465 1 Mojž. 21:12.
466 Al. „sa ti bude volať“.
467 1 Mojž. 18:10.
468 Al. „v tomto“, „po tomto“, „okolo tohto“.
469 Al. „vec“, „záležitosť“.
470 Apoštolovi ide o to, aby ukázal, že slovo, ktoré cituje a na ktorom všetko závisí, je vec prísľubu, nie aké je to slovo a čo je jeho obsahom.
471 D. „nosila (vl. „mala“) manželské súžitie“, zmysel ako v texte.
472 D. „čo“.
473 Viď Ján 3:20.
474 Viď kap. 8:28.
475 D. „podľa“.
476 D. „vyvolenia, nie z činov, lež z toho“.
477 1 Mojž. 25:23.
478 Viď Mat. 6:24.
479 Mal. 1:2n.
480 Viď Mat. 6:24, pozn. 240.
481 2 Mojž. 33:19.
482 Al. „budem zmilúvať („zľutúvať“), v zmysle „som al. budem ochotný sa zmilovať“ („zľutovať“); v. 16 obdobne. Vo v. 15 tvar prítomného času, významu nedokonavého, vo vedľajšej vete vyjadruje trvalý postoj al. úmysel vedúci k činu vyjadrenému vo vete hlavnej budúcim časom, ktorý tam má význam dokonavý.
483 Al. „si želá“, ďalej obdobne.
484 Al. „sa derie dopredu“, „usiluje“.
485 2 Mojž. 9:16.
486 Al. „zobudil“, „vyvolal“.
487 Viď 1 Kor. 6:14, pozn. 209.
488 Viď Mat. 8:34, pozn. 341; tu nejde o vlastný cieľ al. úmysel, lež o prostriedok al. spôsob, akým sa dosiaha.
489 Vl. „verejne ukázal“, „prejavil“; v. 22 obdobne.
490 Al. „sa ukázal čo do svojej moci“.
491 Al. „je nespokojný“, „vyčíta“, „prejavuje nevôľu“, „hľadá al. nachodí závady“.
492 Vl. „odolal“, (Luk. 21:15), dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti („odolal a naďalej odoláva“).
493 Al. „prekazil jeho úmysel“. Azda má Pavel na mysli Jóba 42:2.
494 Viď Luk. 14:6, pozn. 960.
495 Vl. „uhnetená vec tomu, kto *ju* uhnietol“.
496 Viď kap. 3:29.
497 Ako „blato“ u Jána 9:6.
498 Obdobne ako u Mat. 10:1, pozn. 396 a 397.
499 Vl. „cesta“.
500 Vl. „svoju možnosť al. moc“, iný výraz ako „moc“ vo v. 16, no príbuzný.
501 Neurčitý čas („vytrval v znášaní“, porov. Ján 13:1, pozn. 659).
502 Vl. „mnohej“.

www.milosrdavik.eu

503 V stavovom zmysle; al. „uspôsobivšie sa“.
504 Al. „súcitu“ (Mat. 9:13), no súvisí so „zmilujem sa“ tu vo v. 15 a ďalej.
505 Al. „skrze Hoseáša“; Hos. 2:23.
506 Al. „(Nie-)milovanú“, viď 1 Tes. 1:4.
507 Al. „nazvem Nie-môj-ľud svojím ľudom a Nie-milú milou“, v. 6 obdobne; no apoštolov dôkaz z Písma je založený na tom, že „povolám“ vo v. 25 a „povolaní“ vo v. 26 je to isté sloveso ako „povolal“ vo v. 24, kde neznačí „nazval“.
508 Hos. 1:10.
509 Al. „za Israéla“, ako u Jána 17:19, pozn. 842, al. „nad Israélom“.
510 Is. 10:22n.
511 Al. „skracuje“, „skrátenie“, vl. „zrezáva“, „zrezanie“.
512 D. „urýchlenú vec“; podľa niektorých rukopisov by bolo treba čítať „lebo PÁN vec na zemi vykoná, dovádzajúc *ju* do konca a urýchľujúc“.
513 Al. „predpovedal“; Is. 1:9.
514 Tj. „Hospodin vojsk al. zástupov“.
515 Viď Mat. 21:42.
516 Viď 2 Tim. 2:20n., pozn. 81 a 82.
517 D. „že národy, ktoré“.
518 Al. „spravodlivosť horlivo nenasledovali al. nevyhľadávali“, v. 31 obdobne.
519 Al. „uchvátili“, „pochopili“, tj. „pochopili a prijali“.
520 D. „Israél, za… sa ženúc“.
521 Tj. „k tomu, čo bolo vlastným zmyslom a cieľom zákona“.
522 Al. „nedospel“.
523 Is. 8:14; 28:16.
524 Al. „príčiny úrazu“ (Mat. 18:7).
525 Viď kap. 5:5.
526 Vyjadruje zmysel dôrazného tvaru zámena „môjho“.
527 Viď Ján 17:19; niektoré rukopisy majú znenie „za Israéla“, avšak „za nich“ je správnejšie a oveľa krajšie, lebo ukazuje, aký bol apoštol zaujatý svojím predmetom.
528 Apoštolov sloh je tu opäť trocha nesúvislý, čo je pre neho príznačné (viď kap. 8:3; 9:3). „Na záchranu“ značí, že to by uspokojilo jeho srdce a k tomu cieľu smerovali jeho modlitby, nie o súd, hoci boli zlí a zavrhli Krista. No súd ešte nebol vyšiel najavo.
529 V orig. 2. pád („*týkajúcu sa* Boha“).
530 Al. „plného“, ako v kap. 1:28, no tu je zmysel ako v texte.
531 Viď kap. 3:31; 6:21n., pozn. 342 a 423.
532 3 Mojž. 18:5.
533 D. „ktorý ich“.
534 Viď Mat. 12:50, sloveso ako tu v kap. 1:28, pozn. 76, porov. aj Mat. 7:24, pozn. 297.
535 D. „v nich“ (v. 5), „v svojich ústach“, ako vo v. 8 a „v svojom srdci“ nižšie (v. 9), netýka sa v. 10, viď Mat. 3:11.
536 5 Mojž. 30:12nn.
537 Tj. smerom nahor.
538 Al. „zviesť“, tj. „nadol“, sloveso má tú istú predponu ako „zostúpi“ vo v. 7, preklad v texte je v záujme zreteľnosti.
539 Viď Hebr. 13:20, pozn. 774.
540 Al. „vyznáš Pána Ježiša“.
541 D. „každý“.
542 D. „rozdielu aj Žida aj Gréka“.
543 Ako „hojnosť majúcich“ u Luk. 1:53; inak „PÁN všetkých *je* ten istý, bohatý“.
544 Al. „sa na neho odvolávajú“, ďalej obdobne; vo v. 13 neurčitý čas, viď Skut. 2:21, pozn. 87 a 88, vo v. 14 čas budúci, ktorý sa dá chápať v dokonavom aj v nedokonavom zmysle („sa odvolajú“ aj „sa budú odvolávať“).
545 Viď Jóél 2:32.
546 Al. „hlásajúceho“, „hlásať“, no nie ako „hlásajú“ vo v. 15 nižšie.
547 Al. „nedali podriadiť“, vl. „lebo nepoznajúc… neboli podriadení“ v dejovom zmysle.
548 Is. 52:7.
549 Al. „mier“.
550 Is. 53:1.
551 „Zpráva“ vo v. 16 je ten istý výraz ako „počutie zprávy“ vo v. 17 a značí obidva pojmy, v. 18 nadväzuje na druhý z týchto významov.
552 Viď v. 5.
553 Viď Luk. 11:31.
554 Žalm 19:4.
555 5 Mojž. 32:21.
556 Týmto výrazom sa pokúšam vystihnúť zmysel väzby predložky „*epi*“ s 3. pádom, tu vyjadrujúcej podnet k čomusi, čo sa deje, alebo stav, za akého sa to deje, nie prostriedok alebo nástroj; taký význam by mal prostý 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pád alebo predložka „skrze“. Tu je táže predložková väzba ako v kap. 5:14, pozn. 285.
557 Is. 65:1n.
558 Al. „dal som sa nájsť tým al. tými“.
559 Al. „netúžili po mne“.
560 Viď Skut. 10:40, pozn. 688.
561 Al. „nedopytovali *na*“.
562 Viď Luk. 18:1, 9, pozn. 1129; netýka sa tejže predložky nižšie v tomto verši.
563 Viď Mat. 4:2, pozn. 98, tu sa týka neurč. času slovesa „rozprestieral“.
564 Viď Skut. 14:2.
565 Al. „(ne)odstrčil“ (Skut. 7:27).
566 Viď kap. 3:31; 8:29, aj tu neurčitý čas; 6:3, netýka sa v. 1.
567 Ako v kap. 6:16.
568 1 Kráľ. 19:14–18.
569 Al. „pravotí (vl. „prihovára“, ako v kap. 8:27) sa proti Israélovi“.
570 Al. „po mojom žití pátrajú“.
571 Vl. „vraví vnuknutie al. veštba“, viď príbuzné sloveso u Mat. 2:12, pozn. 41 a 42.
572 Al. „sám sebe“.
573 Vl. „neohli“.
574 „Baal“ je tu ženského rodu; túto modlu uctievali v Sýrii v mužskej aj ženskej podobe. V pôvodine prostý 3. pád.
575 „Vznikol a trvá“, viď Ján 1:3, pozn. 5.

www.mlosdavik.eu

576 Tj. „vyvolenia“ (v. 5), „vyvolených“ (v. 7), výraz značí aj akt vyvolenia aj to, čo bolo vyvolené.
577 Vl. „potom“.
578 D. „sa už nestáva“.
579 Viď Mat. 6:32, pozn. 252.
580 Al. „to nedostihol al. nedosiahol“, nižšie obdobne; znenie v texte zachováva v preklade rovnakosť predpôn u tohto a predchádzajúceho slovesa (akýsi druh slovnej hry) v pôvodine.
581 Viď Marek 6:52, pozn. 273, tu v dejovom zmysle.
582 5 Mojž. 29:4; Is. 6:9n.; 29:10.
583 Al. „ospanlivosti“, „driemoty“, „omámenia“.
584 Vl. „oči nevidenia a uši nečutia“; vo v. 9 tá istá väzba.
585 Žalm 69:22n.
586 Viď Mat. 21:42; 18:7, pozn. 757.
587 Neurčitý čas („vždy znova skrív“, al. možno „navždy skrív“).
588 Tj. „či ich potknutie sa značí ich úplný a konečný pád al. skazu“.
589 Viď Mat. 6:14, pozn. 228; tu možno aj „potknutím sa“, v. 12 obdobne, lebo toto slovo do istej miery súvisí aj s „sa potkli“ na začiatku v. 11.
590 Nadväzuje na kap. 10:19.
591 Al. „strata“, „zmenšenie“, „oslabenie“.
592 D. „plnosť“, „úplnosť“.
593 Viď Skut. 1:17.
594 D. „službu, či by som voľajako *tých*… moje mäso, dohnal… z nich zachránil“, porov. Skut. 27:12.
595 Viď Skut. 27:22, pozn. 1720.
596 Viď kap. 5:11.
597 Al. „nevyťahuj“, „nevypínaj“, ďalej obdobne.
598 Al. „nepodceňuj“, ďalej obdobne.
599 Al. „chceš vystatovať“.
600 Viď Marek 7:37, pozn. 326.
601 D. „podľa prirodzenosti“, ako vo v. 24.
602 Viď Gal. 2:2, pozn. 48.
603 Toto je ďalší príklad neúplnej gramatickej stavby; dá sa chápať takto: „sa boj (áno,… prirodzené), aby *sa* nebodaj“ atď.; začiatok v. 21 pridáva ďalšiu myšlienku, plniacu apoštolovu myseľ, no veta je kusá.
604 Viď kap. 3:12, pozn. 178; tu značí „vľúdnosť“.
605 Al. „strohosť“, D. „príkrosť“.
606 Al. „naďalej ostaneš“, ako v kap. 6:1; v. 23 obdobne.
607 Viď v. 6.
608 Nesúvisí s „dobrotu“ vo v. 22, no zato so „správne“ vo v. 20.
609 D. „budú svojej vlastnej olive“.
610 Vl. „tieto (tj. „konáre“), ktoré“.
611 Viď kap. 1:13.
612 Viď Mat. 7:24, pozn. 299.
613 Viď Marek 3:5.
614 D. „zatvrdnutosť Israélovi“.
615 Is. 59:20n.
616 Vl. „ten, ktorý vyprosťuje“ (Mat. 6:13).
617 Viď kap. 1:18; množné číslo značí rozličné prejavy bezbožnosti.
618 D. „táto“.
619 Vl. „zmluva, ktorá *je* odo“. Viď Ján 1:14, pozn. 23; netýka sa v. 26.
620 Al. „pre“, ako v kap. 4:25.
621 Viď kap. 1:11.
622 Al. „*sú* neodvoľateľné“, vl. „neľutovateľné“, výraz, odvodený od slovesa u Mat. 21:29, pozn. 976, je v Novom Zákone ešte len v 2 Kor. 7:10, viď tam pozn. 309.
623 Viď Ján 3:36, pozn. 150, tu neurčitý čas v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363.
624 Trpný rod slovesa „zmilovať sa“.
625 D. „týchto“, v. 31 obdobne, no netýka sa konca tamtoho verša.
626 Viď sloveso vo v. 30 vyššie, pozn. 623; „neviera“ je podstatné meno od neho odvodené s obdobným významom, iné ako „nevere“ vo v. 23.
627 D. „vášmu“ dôrazný tvar.
628 Židia neuverili v zmilovanie, ktorého sa dostalo národom, a tým sami vzhľadom na seba stratili blahú zvesť o Božej milosti, takže ich právo na prísľuby zaniklo a oni sa napokon stanú predmetmi púheho zmilovania ako hociktorý úbohý pohan; no týmto zmilovaním Boh uskutoční svoje prísľuby, na ktoré oni z hľadiska svojej zodpovednosti všetko právo stratili. To práve je apoštolovi podnetom k výrazu jeho obdivu Božej múdrosti.
629 Al. „všetkých zhrnul“ (Luk. 5:6).
630 Is. 40:13; Jób 41:11.
631 Viď Skut. 16:39, „povzbudzovanie“ vo v. 8 je odvodený výraz.
632 Vl. „skrze“; netýka sa kap. 11:36.
633 Množné číslo značí rozličné prejavy Božieho zľutovania; možno chápať aj ako hebraizmus („veľké al. všestranné zľutovanie“).
634 Viď kap. 6:13, pozn. 329, neurčitý čas tu ako tam.
635 Viď kap. 9:4.
636 Viď 1 Peter 1:14.
637 Viď 1 Kor. 1:20, pozn. 32.
638 Vl. „pretvárať“, sloveso značí zásadnú, úplnú, podstatnú zmenu, nadobúdanie vonkoncom nového charakteru.
639 Viď kap. 1:20, pozn. 52; 2:18, pozn. 132 a 133.
640 Al. „želanie“.
641 Vl. „privysoko nad to, čo“.
642 Al. „zdravému rozumu“ (Marek 5:15), „rozvážnosti“, „triezvemu úsudku“; preklad v texte je pokusom o zachovanie súvislosti s predošlým slovesom „zmýšľať“.
643 Al. „prácu“, „činnosť“.
644 D. „a po jednom“.
645 Viď kap. 11:29.
646 D. „podľa úmernosti viery“.
647 Viď Skut. 6:1; 11:23; 13:15, pozn. 808.
648 Viď Luk. 3:11, pozn. 236.
649 Vl. „jednoduchosti“; al. „štedrosti“, „bez váhania“, „ochotne“, „nevyhýbajúc sa tomu s lichými výhovorkami“.
650 Al. „je predstavený“, „zastáva vedúce postavenie“.
651 Al. „úsilím“, „horlivosťou“, v. 11 obdobne.
652 D. „v snaživosti“, „v radostnej ochote“.

www.biblia.sk

653 Al. „s jasnou tvárou“.
654 Al. „nepokrytecká“.
655 Al. „hrozte sa“; D. „štítiac sa“.
656 Al. „čo do“, potom by, pravda, všade nasledoval 2. pád.
657 Al. „láske“, „záľube v bratoch“, súvisí s *„fileó“*, viď Ján 21:15, pozn. 1011.
658 Al. „plní nežného citu“.
659 Al. „cti“.
660 Viď Mat. 25:26; 6:24, pozn. 239.
661 Viď vv. 10n.
662 Al. „vytrvalí“, viď Jak. 5:11; nesúvisí so „zotrvávajúc“ nižšie.
663 Viď Skut. 1:14; v kap. 13:6 tože sloveso.
664 Vl. „sa zúčastňujúc“, porov. kap. 15:26n., pozn. 799.
665 Al. „usilovne sa venujúc“, „usilujúc“, viď kap. 9:30, pozn. 518. Vo v. 14 tože sloveso.
666 Tu (nie nižšie, hoci je to tože sloveso) v zmysle „súc pozorní al. ohľaduplní k sebe navzájom“.
667 Tj. „osobami“ al. „vecmi“; al. „pridružujúc *k* nízkym“, vl. „dávajúc sa odvádzať al. sa odvracajúc (tj. „od vysokých vecí“) s nízkymi“, al. „spolu sa dávajúc *k* nízkym“.
668 Vl. „nestávajte sa“ (Zjav. 2:10, pozn. 48).
669 Al. „dobré“ (Mat. 5:16), tj. „prezieravo dbajúc o všetko, čo je slušné a náležité, čo sa patrí.“
670 Al. „v očiach všetkých ľudí“.
671 D. „možno, to z vás“, tj. *„pokiaľ ide o* to, *čo je* z vás“.
672 Viď Marek 9:50.
673 Neurčitý čas („zakaždým dajte“, al. v tom zmysle ako u Mat. 9:13, pozn. 363); netýka sa pokynov vo vv. 20n.
674 5 Mojž. 32:35.
675 Al. „bude hladovať“, „bude smädnúť“ (kap. 12:20), „budeš prevádzať“ (kap. 13:4).
676 Al. „nahrnieš“, „navalíš“, porov. 2 Tim. 3:6, pozn. 121.
677 D. „uhlia ohňa“, Prísl. 25:21n.
678 D. „v dobrom“, viď Mat. 3:11.
679 Al. „je podriadená“, v stavovom zmysle; v. 5 obdobne.
680 Viď Luk. 12:11.
681 Al. „ktoré nad *ňou* držia ochranu“, „ktoré sú nad *ňu* vyššie“.
682 Vl. „sa zoraďuje (ako vojsko k útoku) proti“; je to protiklad k „sa podriaďuje“ vo v. 1.
683 Vl. „postavil(i)“, dokonavý minulý čas („zaujal[i] také stanovisko a zotrvávaľjú] na ňom“).
684 Vl. „nadobudnú“, „získajú“, budúci čas.
685 Viď kap. 1:32.
686 D. „z“; netýka sa v. 1.
687 Viď Mat. 20:26; 26:47.
688 Viď kap. 3:5, pozn. 164.
689 Viď Mat. 17:24, pozn. 800; iný výraz ako vo v. 7, pozn. 781.
690 Al. „služobníci“, „úradníci“, výraz značí osoby verejne činné.
691 Al. „sú práve na toto naporúdzi“ (Marek 3:9), „práve tomuto sa trvalo venujú“, ako Skut. 6:4 no tu čosi odlišná väzba, výraznejšie cieľová („ich činnosť, ktorej sa trvalo venujú, smeruje práve k tomuto“).
692 Viď Mat. 22:21, pozn. 1023 a 1028.
693 Vl. „odvádzajte dlžoby al. povinnosti“, súvisí so slovesom vo v. 8, pozn. 695.
694 Viď Mat. 17:25.
695 Al. „nedlhujete“, „nie ste al. nebuďte povinní“.
696 Al. „plní“, dokonavý minulý čas, porov. Luk. 17:10, pozn. 1103, „splnil a to má trvalú platnosť“. Správaním al. konaním vyplývajúcim z lásky je zákon vopred splnený skôr ako sa jeho požiadavky uplatnia.
697 Viď kap. 7:7; 2 Mojž. 20:13–17.
698 Vl. „zhŕňa sa pod *jednu* hlavu“ (Ef. 1:10), tu v zmysle „je zhrnutý (potom v stavovom zmysle) v jednej hlavnej myšlienke“.
699 D. „v tom“, člen priradený k nasledovnému výroku; 3 Mojž. 19:18.
700 Viď Mat. 5:43.
701 D. „plnosťou“, tj. „súhrnom zákona“, „celým zákonom“.
702 Uvádza ďalšie zdôvodnenie rečeného.
703 D. „toto: znajúc al. vediac“, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
704 Al. „hodina“, „chvíľa“.
705 Al. „je blízko“, dokonavý minulý čas; súvisí s „bližšie“ vo v. 11, no nie s „blízko“ vo v. 10.
706 Al. „zoblečme si“.
707 Tu aj „obrňme“.
708 Viď kap. 6:4.
709 V pôvodine množné číslo (jednotlivé prejavy al. prípady týchto hriechov a necnosti).
710 Al. „nehanebnostiach“.
711 Viď Skut. 5:17.
712 Al. „starosť *čo do* mäsa pre jeho chúťky“.
713 Al. „škriepky *týkajúce sa*“.
714 Viď Luk. 9:46n., pozn. 641.
715 Vl. „verí“; netýka sa v. 14.
716 Al. možno „má toľkú vieru, že zaje“.
717 Al. „sa najesť všetkého“, „zjesť hočičo“.
718 Al. „zeleninu“.
719 D. „ktorý“, no nie ako vo v. 5.
720 Vl. „súdi“, „posudzuje“.
721 D. „deň nad deň“.
722 Al. „venuje pozornosť (dňu)“, viď kap. 12:16, pozn. 666.
723 Viď kap. 6:9, pozn. 323.
724 D. „všetci budeme predstavení Božiemu sudcovskému stolcu“.
725 Is. 45:23.
726 D. „napísané: Žijem… Pán, že sa mne skloní“ (vl. „ohne“).
727 Al. „velebiť Boha“.
728 Viď Mat. 12:36.
729 Vl. „na čo sa naráža“.
730 Viď Mat. 18:7, pozn. 757.
731 Viď kap. 8:38.
732 Viď Skut. 10:14, pozn. 643.
733 D. „onému“.
734 D. „podľa lásky“.
735 Al. „nenič“.
736 D. „oného“.

www.milosravlikej

737 Viď Mat. 7:11; 6:24, pozn. 239.
738 Al. „osvedčený pred“, „vážený“, „schvaľovaný“, vo v. 22 príbuzné sloveso, viď kap. 1:28, pozn. 73.
739 Viď kap. 9:30.
740 D. „budovania, ktoré *je* voči sebe navzájom“.
741 Viď v. 13; vo v. 21 príbuzné sloveso.
742 Vl. „mäs“.
743 Tj. „ak to robí“.
744 Viď Mat. 13:57, pozn. 641.
745 D. „nesúdi“.
746 Al. „mocní“, „mohúci“, „vládzuci“; „bezmocných“, „nemohúcich“, „nevládnych“.
747 Al. „dlhujeme“.
748 Vl. „sa ľúbiť“, no zmysel je ako v texte, porov. Tit. 2:9, pozn. 52; ďalej obdobne, vo v. 3 neurčitý čas („*nikdy* sa nezaľúbil al. nepokúsil zaľúbiť“).
749 Viď Skut. 7:27.
750 Žalm 69:9.
751 Al. „trpezlivosť“, v. 5 obdobne; viď Jak. 5:11.
752 Al. „útechu“, v. 5 obdobne.
753 D. „v jedných ústach“, viď Mat. 3:11.
754 D. „oslavovali“.
755 Viď 1 Kor. 15:24.
756 Vl. „obsluhovateľom“.
757 Viď kap. 8:27, pozn. 428; tá istá predložková väzba je vo v. 9, no tam má význam príčinný.
758 D. „prísľubov otcov“.
759 Viď kap. 9:23.
760 Al. „sa dali oslavovať“, v. 11 obdobne.
761 Žalm 18:49.
762 D. „sa ti“.
763 Viď kap. 14:11.
764 Vl. „brnkať“ na strunovom nástroji, tj. „spievať s takým doprovodom“.
765 5 Mojž. 32:43.
766 Viď Luk. 15:23.
767 Al. „medzi“.
768 Žalm 117:1.
769 Viď Zjav. 7:9, pozn. 215; tu aj „všetci ľudia“.
770 Is. 11:10.
771 Al. „opäť povstáva“.
772 Viď Luk. 1:47; netýka sa v. 13.
773 Viď Mat. 6:10.
774 Viď Mat. 23:28, pozn. 1080.
775 Vlastnosť „dobrého“ v zmysle Mat. 7:11.
776 Al. „takže môžete“.
777 Al. „[bratia,] čosi odvážnejšie“.
778 D. „ako upomínajúc vás“.
779 Vl. „verejnej služby“, „úradu“, viď kap. 13:6, pozn. 690; tu značí kohosi, kto koná kňazskú službu, viď Skut. 13:2, pozn. 780, kde je sloveso od tohto výrazu odvodené.
780 Al. „kňazsky činným al. pôsobiacim“. Viď Hebr. 7:11, pozn. 276.
781 Al. „Božou blahou zvesťou“, v gréčtine prostý 4. pád („kňazsky vykonávajúcim al. prevádzajúcim Božiu blahú zvesť“, „kňazsky činným *pokiaľ ide o* Božiu blahú zvesť“).
782 Al. „posvätný dar (Skut. 21:26) národov“, tj. „národy ako obeť“.
783 D. „v Svätom Duchu“, viď Mat. 3:11.
784 V cieľovom zmysle („na privedenie k poslušnosti“).
785 Rímska správna oblasť, územie medzi Jadranským morom a Dunajom.
786 D. „naplnil“.
787 Al. „zvesť Kristovu“.
788 D. „kde Kristus bol menovaný“ (v. 20), „nebolo zvestované“ (v. 21), neurčitý čas.
789 Al. „základ druhému patriaci“, ako v kap. 14:4.
790 Is. 52:15.
791 Viď Gal. 5:7, pozn. 212.
792 Vl. „akokoľvek“, vyjadruje možnosť aj úmysel.
793 Vl. „keď budem prechodiť“.
794 Viď Skut. 15:3.
795 Vl. „keď vami najprv trocha budem zaplnený al. zasýtený“ (Luk. 1:53).
796 Veta je opäť kusá, prerušená slovami „lebo sa nádejam“.
797 Viď Mat. 4:11.
798 Viď Skut. 18:12.
799 Vl. „potešením vykonať si al. uskutočniť si akúsi účasť al. spoločenstvo“, tj. „prejav účasti al. spoločenstva“; vo v. 27 je sloveso od tohto výrazu odvodené.
800 Al. „povinní“, no súvisí s „dlžníkmi“ vyššie.
801 Viď Skut. 13:2, pozn. 780.
802 D. „mäsových“.
803 Tj. „potvrdiť (Ján 6:27) odovzdanie ovocia hore spomenutej služby“.
804 Vl. „odídem“.
805 Viď Skut. 16:39.
806 Viď kap. 12:1.
807 Al. „sú nepovoľní“ (Skut. 14:2).
808 Al. „ukázala“, „prejavila“, „osvedčila“, viď Luk. 10:36, pozn. 703.
809 Viď Skut. 6:1.
810 Viď kap. 15:16, pozn. 808.
811 Viď 2 Kor. 8:5.
812 D. „v radosti“.
813 Al. „si oddýchol al. pohovel“ (Mat. 26:45).
814 Viď Skut. 18:18.
815 Al. „pomohli“, „postavili sa k službe al. na pomoc“, viď Mat. 26:53, pozn. 1281, tu podmetovo.
816 Al. „ochrankyňou“; toto označenie, ktoré sa v Ríme dávalo tzv. patrónom (to boli bohatí ľudia, ktorým sa chudobní zverovali do ochrany a za to sa im zaväzovali k istým službám; alebo obhajcovia pred súdmi), je obzvláštnou poctou pre Foibu, ktorá svojou verne vykonávanou službou bola mnohým na osoh. Je to dotyk apoštolovho srdca v uznaní, v ktorom nikdy nezlyhal; oni jej mali byť ku službe, ako tamtí chudobní ľudia patrónovi, ale ona bola „patrónkou“.
817 Viď Mat. 2:6; netýka sa vzťažných zámen bez takéhoto označenia v tomto oddiele.
818 Vl. „podložili“, tj. sťaby „pod meč kata“.
819 Viď Mat. 21:8.
820 Al. „po *celom*“.

www.milosrdnik.eu

821 Viď Skut. 16:6.
822 Al. „význační“.
823 D. „ktorí sa aj stali (tj. „boli uvedení al. dospeli do postavenia“ – dokonavý min. čas, „stali sa a sú“) v Kristovi predo mnou“.
824 Viď kap. 14:18, pozn. 738.
825 Viď 1 Kor. 16:20.
826 Viď Luk. 11:35, pozn. 774.
827 Al. „rozopre“.
828 Viď kap. 11:9.
829 Viď Ján 6:45, pozn. 312.
830 Viď kap. 3:12, pozn. 175.
831 Viď Luk. 5:39.
832 Al. „naskrze oklamávajú“.
833 Al. „nevinných“, „neškodných“, „nepodozrievavých“, „netušiacich nič zlého“.
834 Tj. „k sluchu všetkých“, „stala sa všetkým známou“.
835 Viď Luk. 1:14, pozn. 33.
836 Viď Mat. 12:38; 7:11; 10:16.
837 Viď Luk. 9:39, pozn. 627; Zjav. 2:27, pozn. 78.
838 Viď 1 Tim. 3:8, pozn. 98.
839 Al. „správca“, ako napr. u Luk. 12:42.
840 Viď 1 Kor. 1:21.
841 D. „kázne Ježiša Krista“, no zmysel vyjadruje skôr znenie v texte („kázne *týkajúcej sa* Ježiša Krista“). Obdobne v 1 Kor. 1:6.
842 Tajomstvo teda nebolo súčasťou toho, čo vyšlo najavo v tamtých obdobiach času, kedy Boh rozvíjal Svoje plány v stvorení; vtedy to bol od večnosti skrytý zámer. Viď 1 Kor. 2:7–10; Ef. 3:2–11; Kol. 1:25–27; 2:2n.
843 V stavovom zmysle
844 Viď kap. 15:18.
845 Al. „medzi všetky národy“, „ku všetkým národom“, predložka ako „pre“ vyššie.
846 D. „jedinému múdremu Bohu“, zmysel ako v texte.
847 Prirodzená stavba vety by vyžadovala zámeno „tomu“ al. „jemu“, takéto nedôslednosti sú pri dlhých vsuvkách u Pavla časté.

www.milos-patik.sk

PRVÝ LIST
KORINŤANOM

Pavel, povolaný apoštol[3] Ježiša Krista,
podľa Božej vôle[4], a Sóstenés, brat,
(2)Božiemu zhromaždeniu, ktoré je
v Korinte, posväteným v Kristu Ježišovi,
povolaným svätým, so všetkými, ktorí
sa na každom mieste dovolávajú[5] mena
nášho Pána Ježiša Krista – aj ich aj nášho:
(3)Milosť vám a pokoj od Boha, nášho
Otca, a Pána Ježiša Krista.

(4)Vždy svojmu Bohu za vás[6] ďakujem
vzhľadom na[7] Božiu milosť, ktorá vám
bola daná[2] v Kristu Ježišovi, (5)že ste
v ňom boli vo všetkom obohatení[2 17], v každom slove[8] aj všetkom poznaní (6)(podľa
toho, ako svedectvo o Kristovi[679] bolo
vo vás[9] potvrdené[2]), (7)takže v žiadnom
dare[10] nemáte nedostatku a sústredene
vyčkávate[10] zjavenie[11] nášho Pána Ježiša
Krista, (8)ktorý vás aj až do konca potvrdí *ako* neobviniteľných[12] v deň nášho
Pána Ježiša Krista. (9)Verný *je* Boh, ktorým ste do spoločenstva jeho Syna Ježiša
Krista, nášho Pána, boli povolaní[2].

(10)No vyzývam[13] vás, bratia, pre[14] meno
nášho Pána Ježiša Krista, aby ste všetci
vraveli to isté a *aby* medzi vami nebolo
rozkolov, lež *a*by ste boli plne zjednotení[1 15] v tej istej mysli a v tej istej mienke.
(11)Lebo mi o vás, moji bratia, od tých *od*
Chloy[16] bolo poukázané[2] *na to*[18], že mezi
vami sú sváry; (12)to vravím o tom[19],
že každý *z* vás vraví: ja som Pavlov, a ja
zasa Apollóov, a ja Kéfov, a ja Kristov.
(13)Je Kristus rozdelený? Bol vari za
vás[20] ukrižovaný[2] Pavel, alebo ste boli
pokrstení[21] v[21] meno Pavla? (14)Ďakujem
Bohu, že som nikoho *z* vás nepokrstil,
iba ak Crispa a Gaia, (15)aby voľakto nepovedal, že som krstil[22] v[21] meno svoje[23]
– (16)áno, pokrstil som aj Stefanov dom,
inak neviem, či som pokrstil voľakoho
ďalšieho; (17)Kristus ma predsa nevyslal
krstiť, lež hlásať blahú zvesť, nie v múdrosti slova, aby Kristov kríž nestratil
svoj význam[24]. (18)Veď slovo o kríži[25]
je tým, ktorí hynú, bláznovstvom, no
nám, ktorí dochádzame záchrany[26], je
Božou mocou; (19)je predsa napísané[27]:
Zahubím múdrosť múdrych[28] a chápavosť
chápavých odstránim[29]. (20)Kde je mudrc, kde učenec[30], kde rozumkár[31] tohto
veku[32]? Nespravil Boh múdrosť sveta
bláznovskou[33]? (21)Áno, keďže – Božou
múdrosťou[34] – svet Boha nespoznal skrze
múdrosť, zaľúbilo sa[35] Bohu zachrániť[26]
tých, ktorí veria, skrze bláznovstvo
kázne[36], (22)keďže aj Židia pýtajú[37] znamenia, aj Gréci sa usilujú[38] *o* múdrosť,
(23)kým my kážeme Krista *ako* ukrižovaného, Židom urážku[39] a národom zasa
bláznovstvo, (24)no tým istým, aj Židom
aj Grékom, ktorí *sú* povolaní[1], Krista *ako*
Božiu moc a Božiu múdrosť, (25)pretože to Božie bláznovstvo[40] je múdrejšie
od ľudí a tá Božia slabosť[40] je silnejšia *od*
ľudí. (26)Veď pozerajte *na*[41] svoje povolanie, bratia[42]: nie mnohí mudrci čo do
mäsa, nie mnohí mocní, nie mnohí urodzení; (27)ale[43] veci *u* sveta[44] bláznovské
si vyvolil Boh, aby zahanboval[45] mudrcov, a veci *u* sveta[44] slabé si vyvolil Boh,
aby zahanboval[45] veci silné, (28)a veci
u sveta[44] neurodzené a znevažované si vyvolil Boh, [a] veci, ktoré nie sú, aby zrušil[46] tie, ktoré sú, (29)tak aby[47] sa žiadne[48]
mäso pred Bohom nehonosilo[49]; (30)no
vy ste z neho v Kristu Ježišovi, ktorý
nám bol spravený[50] múdrosťou od Boha
a spravodlivosťou a posvätením[51] a oslobodením[52], (31)aby – podľa *toho*, ako je
napísané[53]: Kto sa honosí, nech sa honosí
v Pánovi.

2 A ja, bratia, príduc k vám, som neprišiel vám Božie svedectvo zvestovať
so znamenitosťou[54] reči alebo múdrosti,
(2)lebo som sa rozhodol nič medzi vami
nevedieť[55], iba ak Ježiša Krista, a toho
ako ukrižovaného. (3)I *do*stal som sa ja
k vám[56] v slabosti a v strachu a vo veľkej[57]
triaške – (4)a moje slovo a moja kázeň[58]?
Nie v presvedčivých slovách múdrosti,
lež v dôkaze[59] Ducha a moci, (5)aby vaša
viera nebola *založená* v múdrosti ľudí, lež
v moci Božej.

www.biblia.sk

(6)No medzi dokonalými[60] múdrosť
hovoríme, no nie múdrosť tohto veku[61]
ani vládcov tohto veku[61], ktorí zani-
kajú[46], (7)lež hovoríme múdrosť Božiu
v tajomstve, *múdrosť* ukrytú[62], ktorú Boh
pred vekmi[61] predurčil na našu slávu,
(8)ktorú[63] nikto *z* vládcov tohto veku[61]
nespoznal[64] (keby boli spoznali[64], neboli
by predsa Pána slávy ukrižovali), (9)lež –
podľa *toho*, ako je napísané[65]: Veci, ktoré
oko neuvidelo a ucho nepočulo a *ktoré*
na srdce človeka nevystúpili[66], ktoré Boh
prihotovil tým, čo ho milujú. (10)No
nám *ich* Boh odhalil skrze [svojho]
Ducha, lebo Duch skúma všetky veci, aj
Božie hlbiny. (11)Ktože *z* ľudí zná[67] veci
človeka, iba ak duch človeka, ktorý *je*
v ňom? Tak *ani* Božie veci nespoznal[64 68]
nikto, iba ak Boží Duch. (12)No my sme
nadobudli[69] nie ducha sveta, lež Ducha[70],
ktorý *je* z Boha, aby sme znali[67] tie veci,
ktoré nám od Boha boli uštedrené[71],
(13)ktoré aj hovoríme, nie slovami nau-
čenými[72] ľudskou múdrosťou, lež nau-
čenými[72] Duchom, duchovné *veci* vykla-
dajúc[73] duchovnými *prostriedkami*. (14)No
duševný[74] človek veci Božieho Ducha
neprijíma, lebo sú mu bláznovstvom,
a nemôže *ich* spoznať[64 75], lebo sa musia
chápať[76 77] duchovne, (15)no duchovný[78]
chápe[76] všetky veci, kým sám nie je chá-
pený[76] od nikoho, (16)veď[79]: Kto spozna[64]
myseľ Pána a bude ho[80] poučať[81]? No my-
seľ Krista máme my.

3 A ja som *k* vám, bratia, nemohol[82] ho-
voriť[82 83] ako *k* duchovným, lež ako
k ľuďom z mäsa[84], ako *k* batoľatám[85] v Kris-
tovi. (2)Napájal[82] som vás mliekom, nie
hutným pokrmom, lebo ste ešte nemohli;
ale[86] ani teraz ešte nemôžete, (3)veď ste
ešte na úrovni mäsa[84] – áno, dokiaľ *je* me-
dzi vami žiarlivosť[87] a svár, či ste nie na
úrovni mäsa[88] a *ne*chodíte po spôsobe[89]
človeka? (4)Veď keď voľakto vraví: ja som
Pavlov, a iný zasa: ja Apollóov, nie ste ľu-
dia? (5)Kto vlastne je Apollós? A kto Pa-
vel? Posluhovia[90], skrze ktorých ste uve-
rili, a ako každému dal Pán: (6)ja som
sadil[91], Apollós zalieval[91 92], no rast dával[91 93]
Boh, (7)takže ani sadič[94] nie je nič ani za-
lievač[92 94], lež darca[93] rastu[94], Boh. (8)A sa-
dič[94] a zalievač[92 94] sú jedno, no každý do-
stane svoju vlastnú odmenu podľa svojej
vlastnej lopoty, (9)lebo sme spoločne Bo-
žími pracovníkmi[95], ste Božie hospodár-
stvo[96], Božia stavba[97]. (10)Podľa Božej mi-
losti, ktorá mi bola daná[2], som ako múdry
staviteľ položil základ a ďalej buduje[98]
druhý, no nech každý pozerá, ako ďalej
buduje[98]. (11)Nikto, pravda, nemôže polo-
žiť druhý základ okrem toho, ktorý polo-
žený je[99] – to[100] je Ježiš Kristus; (12)nuž,
ak kto na [tento] základ ďalej buduje zla-
tom, striebrom, drahými kameňmi, dre-
vom[101], senom, slamou[98], (13)každého
dielo sa stane zrejmým, lebo *ho* ukáže[102]
deň, pretože sa zjavuje[103] v ohni a oheň
preskúša dielo každého, aké je. (14)Ak čie
dielo, ktoré ďalej zbudoval[98], ostane, do-
stane odmenu, (15)ak čie dielo bude spá-
lené[2], bude poškodený[2 104], no sám bude
zachránený[105], no tak, ako cez oheň[106].
(16)Neviete[107], že ste Boží chrám a *že* vo
vás[9] sídli Boží Duch? (17)Ak kto Boží
chrám kazí[108], toho skazí[108] Boh, lebo Boží
chrám je svätý a takí[109] ste vy. (18)Nech
nikto nepodvádza[110] sám seba; ak kto
myslí, že je[111] v tomto veku[112] medzi vami
múdry[112], nech sa stane bláznom[113], aby sa
stal múdrym[112]. (19)Veď múdrosť tohto
veku[112] je pred Bohom[114] bláznovstvom; je
predsa napísané[115]: Ktorý lapá mudrcov
v ich úskočnosti[116]; (20)a opäť[117]: Pán po-
zná rozumovania[118] mudrcov, že sú ni-
čotné[119]. (21)Takže nech sa nikto nehonosí
ľuďmi[120], veď všetky veci sú vaše, (22)či
Pavel či Apollós či Kéfas či svet či život či
smrť či terajšie či budúce[121] veci, všetky sú
vaše, (23)no vy Kristovi a Kristus Boží.

4 Nech nás človek takto považuje za[122]
Kristových služobníkov[123] a správ-
cov Božích tajomstiev. (2)Na správcoch
sa tu ďalej[124] žiada[125], aby každý[126] bol zis-
tený[2 127] verným – (3)nuž, mne je za naj-
menšiu vec, aby som bol vyšetrovaný[2 128]
od vás alebo od ľudského dňa[129]. Ba ani
sám seba nevyšetrujem[130]; (4)sám *o* sebe,
pravda, si nie som ničoho vedomý[131], no
v tom nie som spravodlivý[132 1], veď ten,
ktorý ma vyšetruje[130], je Pán. (5)Takže
nesúďte nič predčasne, kým nepríde Pán;
on aj skryté[133] veci tmy osvetlí aj zámery
sŕdc vyjaví a vtedy sa každému *do*stane
pochvala od Boha.

www.mostnet.sk

(6)Nuž tieto veci som, bratia, v ich
použití preniesol[134] sám na seba a *na*
Apollóa vzhľadom na vás, aby ste sa na
nás naučili tomu, *čo znamená* nie nad *to*
[zmýšľať], čo je napísané, aby ste sa pre[135]
kohosi[136] jeden proti druhému[137] nenadú-
vali. (7)Ktože ťa robí voľačím obvláštnym[138]? A čo máš, čo si nedostal? A ak si
aj dostal, čo sa honosíš, ako by si nebol
dostal[139]? (8)Už ste nasýtení[1 140], už ste
zbohatli, bez nás ste sa ujali kraľovania
– a kiež by ste sa len boli kraľovania ujali,
aby sme sa s vami ujali kraľovania aj my!
(9)Myslím veru, *že* nás, apoštolov, Boh
ako posledných vystavil[141] ako určených
na smrť, pretože sme boli spravení[142]
divadlom svetu, aj anjelom aj ľuďom.
(10)My blázni pre Krista, no vy prezieraví[142] v Kristovi, my slabí, no vy silní, vy
slávni, no my bez cti – (11)až po terajšiu
hodinu aj hladujeme aj smädneme aj na-
hotu trpíme aj pästami sa do nás búši aj
bez domova sme (12)a lopotíme, pracujúc
svojimi vlastnými rukami; súc tupení[143],
žehnáme, súc prenasledovaní, znášame,
(13)súc urážaní, snažne prosíme[144]; boli
sme spravení[142] sťaby pomyjami[145] sveta,
smeťmi[146] všetkých, až doteraz. (14)Tieto
veci píšem, nie žeby som vás zahanboval,
lež[147] *vás* napomínam ako svoje milované
deti – (15)áno, keby ste mali desaťtisíc
vychovávateľov v Kristovi, predsa nie veľa
otcov, veď som vás v Kristu Ježišovi bla-
hou zvesťou splodil ja, (16)snažne vás
teda prosím[144], stávajte sa mojimi napo-
dobňovateľmi[148].

(17)Pre túto príčinu som vám poslal
Timoteja, ktorý je moje milované a verné
dieťa v Pánovi; ten vám pripomenie moje
cesty, aké[149] *sú* v Kristovi, podľa *toho*,
ako všade, v každom zhromaždení, vyu-
čujem. (18)No ktorísi sa naduli, ako by
som k vám nemal prísť[150], (19)no prídem
k vám rýchlo, ak bude Pán chcieť[151], a spo-
znám nie reč, lež moc tých nadutcov;
(20)Božie kraľovanie[158] predsa ne*spočíva*
v reči, lež v moci. (21)Čo chcete[151]? Mám
k vám prísť s prútom či s láskou a du-
chom[152] tichosti[153]?

5 Všeobecne[154] počuť[155], *že* medzi vami
je smilstvo, a také smilstvo, akého[156]
niet ani medzi národmi, žeby voľakto mal
ženu svojho[157] otca – (2)a vy ste nadutí[1]
a nedali ste sa radšej žalostiť, aby bol ten,
ktorý tento čin vykonal, z vášho stredu
odstránený[159]. (3)Áno, ja som [ako] telom
síce neprítomný, no duchom prítomný,
už ako prítomný usúdil[160], žeby ste toho,
ktorý sa tohto tak dopustil[161], (4)v mene
nášho Pána Ježiša Krista (keď sa s mocou
nášho Pána Ježiša Krista zídete, vy a duch
môj[162]), (5)toho, *ktorý je* taký, vydali Sa-
tanovi na zhubu mäsa, aby v deň Pána Je-
žiša bol zachránený[162] duch. (6)To, čím sa
vy honosíte[163], *je* nie dobré[164]; neviete[165], že
trocha kvasu skvasuje celé cesto? (7)Ten
starý kvas vymyte[166], aby ste boli novým[167]
cestom podľa *toho*, ako ste nekvasení,
veď aj bolo obetované[168] naše Minutie[169]
– Kristus, (8)takže sviatkujme, nie so
starým kvasom, ani s kvasom zlovôle[170]
a podlosti[170], lež s nekvasenými chlebmi[171]
úprimnosti[172] a pravdy.

(9)V liste som vám napísal: nezmie-
šavať[173] sa *so* smilníkmi – (10)nie vôbec,
s tohto sveta smilníkmi alebo hrabiv-
cami[174] a násilníkmi[175] alebo modlármi,
to by ste potom museli zo sveta vyjsť,
(11)lež[176] som vám napísal[177]: nezmie-
šavať[173] sa, keby voľakto, kto sa menuje
bratom, bol smilník alebo hrabivec[174]
alebo modlár alebo utŕhač[178] alebo opilec
alebo násilník[175] – s takýmto ani nejesť.
(12)Čože ma do súdenia[179] aj tých vonku?
Nemáte vy súdiť[180] tých vnútri? (13)No
tých vonku súdi[180] Boh – toho zlosyna[181]
spomedzi seba vypracte.

6 Odvažuje sa kto *z* vás, ak má *akú*
vec[182] proti inému, súdiť sa pred ne-
spravodlivými a nie pred svätými? (2)Či[183]
neviete[165], že svätí budú súdiť svet? A ak
má od vás[184] byť[180] súdený svet, ste nehodní
súdiť najmenšie veci[185]? (3)Neviete[165],
že budeme súdiť anjelov? Tobôž veci
všedného života[186]! (4)Nuž teda, ak bu-
dete mať súdy[185] o veci všedného života[186],
dosadzujte[187] tých, *ktorí sú* v zhromaždení
malej vážnosti[188] – týchto! (5)Hovorím[189]
na zahanbenie vám – to[190] medzi vami
niet ani jedného múdreho, ktorý by me-
dzi svojimi bratmi[191] mohol[192] rozsúdiť?
(6)Ale brat sa s bratom súdi, a to pred ne-
veriacimi! (7)Vlastne je vám už, pravda,
vonkoncom závadou[193], že pravoty me-

www.biblia.sk

dzi sebou máte – prečo radšej netrpíte
krivdu[194], prečo sa radšej nenechávate
ukracovať[195], (8) lež sami krivdíte[194] a ukra-
cujete[195], a to bratov? (9) Či[183] neviete, že
páchatelia krívd[196] Božie kráľovstvo ne-
zdedia? Nemýľte sa[197] – ani smilníci ani
modlári ani cudzoložníci ani robiaci sa
ženami[198] ani súložníci s mužským po-
hlavím (10) ani zlodeji ani hrabivci[199] ani
opilci ani utŕhači[199] ani násilníci[175] ne-
zdedia Božie kráľovstvo. (11) A týmto[200]
ste podaktorí bývali, ale ste sa obmyli[201],
ale[202] ste boli[203] posvätení[2], ale[202] ste boli[203]
uznaní[2] za spravodlivých, v mene Pána
Ježiša a v Duchu[204] nášho Boha.

(12) Všetky veci sú mi dovolené, ale nie
všetky osožia; všetky veci sú mi dovolené,
ale ja od *ni*ktorej nebudem uvedený[2 205]
pod právomoc[206]. (13) Pokrmy bruchu
a brucho pokrmom, a Boh navnivoč obrá-
ti[207] aj toto aj tieto; no telo nie smilstvu,
lež Pánovi, a Pán telu, (14) a Boh svojou
mocou aj Pána vzkriesil[208] aj nás spome-
dzi *mŕtvych* vzkriesi[209]. (15) Neviete[209], že
vaše telá sú údy Krista? Mám teda údy
Krista vziať a spraviť údmi smilnice?
Preč s takou myšlienkou[209]! (16) Alebo[209]
neviete[209], že kto sa pripája[210] *k* smilnici,
je jedno telo? Stanú sa predsa, vraví[211],
tí dvaja jedným mäsom[211]. (17) No kto
sa pripája[210] *k* Pánovi, je jeden Duch.
(18) Utekajte pred smilstvom – každé
prehrešenie, ktoréhokoľvek sa človek do-
pustí, je mimo[212] tela, no kto smilní, hreší
proti svojmu vlastnému telu; (19) či[209]
neviete[209], že vaše telo je chrám Svätého
Ducha, ktorý *je* vo vás, ktorého máte od
Boha, a že nie ste sami svoji? (20) Veď ste
boli[203] kúpení[2] za cenu[213], oslavujte[214] teda
v svojom tele[215] Boha.

7 A čo sa týka vecí, o ktorých ste [mi]
napísali: Je dobré[164] človekovi nesia-
hať na ženu, (2) no vzhľadom na smilstvá[216]
nech každý má ženu svoju[217] a každá nech
má svojho vlastného muža, (3) muž nech
žene odvádza[218], čo jej patrí[218], a podobne
aj žena mužovi. (4) Žena právomoc nad
svojím vlastným telom[219] nevykonáva, lež
muž, a podobne *ani* muž právomoc nad
svojím vlastným telom[219] nevykonáva, lež
žena – (5) neukracujte[220] sa navzájom, iba
ak, povedzme[221], na základe[222] dohody, na
čas, aby ste sa uvoľnili[223] na modlitbu[224],
a buďte zasa spolu[225], aby vás pre vašu ne-
zdržanlivosť[226] nepokúšal Satan. (6) No
toto vravím v zmysle[89] privolenia[227], nie
v zmysle[89] nariadenia, (7) veď by som
rád[228], žeby všetci ľudia boli ako aj ja sám,
ale každý má svoj vlastný dar[228] od[222] Boha,
ktorý tak a ktorý zasa tak. (8) No nesobá-
šeným a vdovám vravím: *Je* im dobré[164],
ak ostanú ako aj ja, (9) no ak sa nevedia
ovládnuť[229], nech sa osobášia, lebo je lep-
šie sa osobášiť ako horieť. (10) A osobá-
šeným velím nie ja, lež Pán: Žena nech
sa od muža neodlučuje (11) (no ak sa aj
odlúči, nech ostáva nevydatá alebo nech
sa *s* mužom zmieri), a muž nech ženu ne-
opúšťa[230]. (12) Ostatným potom vravím ja,
nie Pán: Ak má ktorý brat ženu neveriacu
a ona je ochotná[231] s ním bývať, nech ju
neopúšťa[230]; (13) a žena, ktorá[232] má muža
neveriaceho, a on je ochotný[231] s ňou bývať,
nech svojho[157] muža neopúšťa[230] – (14) veď
neveriaci muž je v žene[233] posvätený[1] a
neveriaca žena je posvätená[1] v bratovi[233],
lebo veď inak by vaše deti boli[234] nečisté,
no takto[235] sú sväté. (15) No ak sa neveriaci
odlúčiť chce[236], nech sa odlučuje, brat
alebo sestra v takýchto *okolnostiach*[237] nie
je v porobe[238 239], a[240] Boh nás povolal k po-
koju[241]. (16) Čože vieš, žena, či svojho[157]
muža zachrániš? Alebo čo vieš, muž, či
zachrániš svoju[157] ženu? (17) No inak,
ako každému Pán pridelil, ako každého
Boh povolal, tak nech chodí; a tak sta-
novujem[242] vo všetkých zhromaždeniach.
(18) Bol voľakto povolaný[2] *ako* obrezaný[1]?
Nezahládzaj si obriezku[243]. Bol voľakto
povolaný[2] v neobriezke[244]? Nedávaj sa
obrezávať – (19) obriezka nie je nič a ne-
obriezka[244] nie je nič; ale[245] dodržiavanie
Božích príkazov. (20) V ktorom povolaní
bol každý povolaný[2], v tom nech ostáva.
(21) Bol si povolaný[2] *ako* nevoľník? Nech
ti *na tom* nezáleží; ale ak sa aj môžeš stať
slobodným, radšej *to* použi. (22) Veď ne-
voľník, ktorý bol v Pánovi povolaný[2], je
oslobodencom[246] Pána; podobne [aj] ten,
kto bol povolaný[2] *ako* slobodný, je ne-
voľníkom Krista. (23) Boli ste kúpení[2] za
cenu[247], nestávajte sa nevoľníkmi[239] ľudí.
(24) V čom bol každý povolaný, bratia,
v tom nech pred Bohom ostáva.

www.mosaicbible.com

(25)A čo sa týka panicov a panien[248], nemám nariadenie Pána, no podávam *svoju*
mienku ako *taký*, ktorému sa od Pána do-
stalo zmilovania[249], žeby bol verný[250].
(26)Nazdávam sa teda, že je[250] dobré[251]
toto, vzhľadom na terajšiu nutnosť[252]:
že *je* človekovi dobré[251] byť tak, *ako je*[253].
(27)Si priviazaný[1] *k* žene? Neusiluj sa
o[254] uvoľnenie. Si od ženy uvoľnený[1]?
Neusiluj sa *o*[254] ženu; (28)no ak sa aj
osobášiš, nezhrešíš[255], a ak sa osobáši pa-
nic alebo panna, nezhreší[248 255], no takíto
budú mať čo do mäsa[256] trampoty[257] a ja
vás chcem šetriť[258]. (29)No vravím toto,
bratia: čas je skrátený[259]; ďalej[260], aby[261] aj
tí, ktorí ženy majú, boli ako nemajúci[262]
ich, (30)a ktorí plačú, ako neplačúci[263],
a ktorí sa radujú, ako neradujúci sa[263],
a ktorí kupujú, ako nevlastniaci[263 264],
(31)a ktorí používajú svet, ako nie splna
ho využívajúci[263 265], lebo ráz[266] tohto sveta
sa pomíňa, (32)i rád by som[267], žeby ste
vy boli bez ustarostenosti[268]. Neženatý
sa starostí[268] *o* veci Pána, ako sa zaľúbi
Pánovi, (33)no kto sa oženil, starostí
sa[268] *o* veci sveta, ako sa zaľúbi žene.
(34)Je rozdiel[269]: žena a panna; nevydatá
sa starostí[268] *o* veci Pána, aby bola svätá
aj telom aj duchom, no tá, ktorá sa vy-
dala, sa starostí[268] *o* veci sveta, ako sa za-
ľúbi mužovi. (35)No toto vravím na váš
vlastný osoh, nie aby som vám položil[270]
slučku, lež na to, *čo je* slušné, a *aby ste*
boli bez rozptyľovania[271] Pánovi k ruke[272].
(36)No ak sa voľakto nazdáva, že *vzhľa-*
dom na svoje panictvo[273] koná neslušne,
ak má kvet života za sebou, a *ak* sa tak
musí diať, nech robí, čo si želá[274], nehreší
– nech sa sobáši. (37)No kto v svojom
srdci pevne stojí, nemajúc[263] *toho* po-
trebu, a má moc[275] čo do svojej vlastnej
vôle[274] a v svojom srdci sa rozhodol[276] *pre*
to, žeby svoje panictvo[273] uchovával, robí
dobre[277]. (38)Takže aj ten, kto do man-
želstva vydáva[278], robí dobre[277] a kdo do
manželstva nedáva[263], robí lepšie. (39)
Žena je viazaná[1], po koľký čas jej muž
žije, no ak muž zosne, je slobodná vydať
sa, za koho si želá[274]; jedine v Pánovi.
(40)No blaženejšia je, ak ostane tak[279] –
podľa mienky mojej[23], no myslím, že aj ja
mám Božieho Ducha.

8 A čo sa týka vecí obetovaných mod-
lám: Vieme[280A] (pretože poznanie[280B]
máme všetci – poznanie[280B] nadúva, no
buduje láska; (2)ak voľakto myslí, že čosi
vie[280A], nepozná[280B 281] ešte nič tak[282], ako
by poznať[280B] mal[281 283], (3)no ak kto miluje
Boha, ten je[281] spoznaný[1 280B] od neho), –
(4)teda: čo sa týka požívania[284] vecí obe-
tovaných modlám, vieme[280A], že modla *nie*
je na svete nič a že *niet* žiadneho iného
Boha, iba jeden, (5)a veď nech si tre-
bárs aj sú *takí*, ktorým sa vraví bohovia,
či v nebi či na zemi (akože práve mnohí
bohovia a mnohí páni sú), (6)ale nám
je jeden Boh, Otec, z ktorého *sú* všetky
veci, a my pre[285] neho, a jeden Pán, Ježiš
Kristus, skrze ktorého *sú* všetky veci, aj
my skrze neho. (7)Ale to poznanie[286] *je*
nie vo všetkých a podaktorí až doteraz
jedávajú ako vec obetovanú modlám *so*
svedomím *čo do* modly, a ich svedomie,
súc slabé, sa potriesňuje[287]. (8)No pokrm
nás Bohu neodporúča[288], ani o *nič* nepri-
chádzame[289], ak nezajeme, ani *nič* nezís-
kavame[290], ak zajeme, (9)no hľaďte, aby
sa nebodaj[291] toto vaše právo[292] nestalo
slabým prekážkou[293]. (10)Veď ak ktosi
uvidí teba, ktorý máš poznanie[286], ležať
pri stole v dome modiel, či jeho (ktorý je
slabý), svedomie nebude posmelené[294]
na jedenie modlám obetovaných vecí?
(11)A ten slabý, brat, pre[295] ktorého um-
rel Kristus, tým tvojím poznaním[286 296] za-
hynie; (12)no takto, hrešiac proti bratom
a ráňajúc[297] ich slabé svedomie, hrešíte
proti Kristovi. (13)Práve preto, ak pokrm
môjmu bratovi dáva podnet k úrazu[298],
nikdy[299] mäsitých pokrmov[300] ani neokú-
sim[301], aby som svojmu bratovi podnet
k úrazu nedal[298].

9 Nie som slobodný? Nie som apoš-
tol? Či som neuvidel Ježiša, nášho
Pána? Nie ste vy moje dielo v Pánovi?
(2)Ak nie som apoštolom pre druhých[302],
som predsa aspoň[303] pre vás[302], veď pečať-
ou môjho apoštolstva ste vy v Pánovi.
(3)Obhajoba moja[23 304] *voči*[305] tým, ktorí
vyšetrujú[306] mňa[304], je táto: (4)Nemáme
vari právo[292] jesť a piť[307]? (5)Nemáme
vari právo[292] vodievať so sebou[308] sestru,
svoju ženu, ako aj ostatní apoštoli, aj
bratia Pána, aj Kéfas? (6)Alebo[309] len ja

www.biblia.sk

a Barnabas nemáme právo[292] nepracovať[310]? (7)Kto kedy koná vojnovú službu
na vlastné trovy[311]? Kto vysadzuje vinicu
a nejedáva z jej ovocia? Alebo kto je
pastierom[312] stáda[312] a nejedáva z mlieka
stáda[312]? (8)Hovorím vari tieto veci podľa
mienky človeka[313]? Či[309] tieto veci nevraví
aj zákon? (9)V Mojžišovom zákone je
predsa napísané[314]: Mlátiacemu hovädziemu dobytčaťu nezaložíš náhubok –
záleží vari Bohu na hovädzom dobytku?
(10)Či[309] to vraví vonkoncom pre[295] nás?
Ba, pre[295] nás *to* bolo[17] napísané, že[315] oráč
má orať v nádeji[316], aj mlatec – v nádeji[316],
že sa *bude* podieľať[317]. (11)Ak sme my vám
rozsievali[318] veci duchovné, *bolo by to*
čosi veľké, keby sme my žali[319] vaše veci
hmotné[320]? (12)Ak sa na tomto práve[292],
čo sa týka vás, podieľajú[317] druhí, nie[321] tým
skôr my? Ale my sme toto právo[292] nepoužili, lež všetko znášame[322], aby sme blahej
zvesti o Kristovi[323] neurobili[324] prekážku.
(13)Neviete[325], že tí, ktorí pracujú na posvätnych veciach[326], jedávajú z toho, *čo je*
posvätné[327] – tí, ktorí sú oltáru k službe[328],
sa s oltárom delia? (14)Tak aj tým, kto
vyhlasujú blahú zvesť, Pán ustanovil[242]
z blahej zvesti žiť. (15)No ja som nič
z týchto vecí nepoužil[329], a nie *preto* som
tieto veci napísal, aby sa tak pri mne stalo
– veru, bolo by mi dobré[164] radšej[330] umrieť
ako aby tento môj predmet honosenia
sa[331] ktosi urobil bezobsažným[332]. (16)Veď
ak hlásam blahú zvesť, nemám sa čím
honosiť[331], lebo na mňa dolieha[333] nutnosť[334] – áno, mne je beda, ak nebudem
blahú zvesť hlásať; (17)lebo ak to konám
z vlastného popudu[335], mám odmenu,
ak nie z vlastného popudu[335], som poverený[1] správou[336]. (18)Akú to teda ja mám
odmenu? Aby som, hlásajúc blahú zvesť,
urobil blahú zvesť bezplatnou[337], takže[338]
som pri blahej zvesti nevyužil svoje
právo[339] ako mne patriace[340]. (19)Lebo
som, súc od všetkých slobodný, sám seba
dal za nevoľníka pre všetkých[341] aby som
čím viacerých[342] získal; (20)i stal som sa
pre Židov[341] sťaby Židom, aby som získal
Židov; pre tých[341], *ktorí sú* pod zákonom,
sťaby *kýmsi* pod zákonom, sám pod zákonom nie súc, aby som získal tých, *ktorí sú*
pod zákonom; (21)pre tých[341], *ktorí sú* bez
zákona[343], sťaby *kýmsi* bez zákona[343] (nie
súc[344] bez zákona[343] Bohu[346], lež zákonne
poddaný[345] Kristovi[346]), aby som získal
tých, *ktorí sú* bez zákona[343]; (22)pre slabých[341] som sa stal [sťaby] slabým, aby som
získal slabých – pre všetkých[341] som sa stal
a som[347] všetkým, aby som všemožne[348]
voľaktorých zachránil, (23)a príčinou[349]
blahej zvesti všetko konám, aby som sa
stal[350] spoločníkom[351] s ňou.

(24)Neviete[325], že tí, ktorí bežia na
závodišti, bežia síce všetci, no cenu
dostáva jeden? Bežte tak, aby ste *ju* dobyli[352]! (25)No každý, kto zápolí[353], je vo
všetkom zdržanlivý[354]; ibaže oni, pravda,
aby dostali skaziteľný[355] veniec[356], no my
neskaziteľný[355]. (26)Takže ja bežím tak –
sťaby nie neisto; tak zápasím päsťami[357] –
nie ako by som búšil *do* vzduch*u*, (27)lež
ubíjam[358] a do nevoľníctva uvádzam svoje
telo, aby som nebodaj[291], hoci som kázal[359]
druhým, sám neostal[360] zamietnutý[361].

10 Lebo by som nerád[361], bratia, žeby
vám bolo neznáme[362], že naši otcovia boli všetci pod oblakom a všetci
prešli morom (2)a všetci sa v tom oblaku
a v tom mori[363] dali pokrstiť[364] pre Mojžiša[365], (3)a všetci sa napojedali[366] toho istého duchovného pokrmu, (4)a všetci sa
napili[366] toho istého duchovného nápoja,
lebo pili[367] z duchovnej skaly, *ich* nasledujúcej (a tou skalou bol Kristus); (5)ale vo
väčšine *z* nich sa Bohu nezaľúbilo[368], lebo
ich bolo naprestierané[369] v pustine. (6)No
tieto veci boli spravené[50] predobrazmi
nás, aby sme neboli[370] chtivci zlých
vecí, ako[371] sa *ich* zachcelo[372] aj tamtým;
(7)ani sa nestávajte[373] modlármi, ako[371]
podaktorí *z* nich, ako je napísané[374]: Ľud
usadol zajesť a vypiť, i vstali ihrať sa[375];
(8)ani nesmilnime, ako[371] sa smilstva
dopustili[376] podaktorí *z* nich, a jedného
dňa ich dvadsaťtritisíc padlo; (9)ani nepokúšajme[377] Krista, ako[371] sa pokúšania
dopustili[376] podaktorí *z* nich, a zhynuli
od hadov; (10)ani nehundrite, ako[371] sa
hundrania dopustili[376] podaktorí *z* nich,
a zhynuli od zhubcu. (11)Nuž, tamtým sa
všetky tieto veci prihodili *ako* predobrazy
a boli[377] napísané na napomenutie nás, na
ktorých pripadli[378] konce vekov. (12)Kto
teda myslí[379], že stojí, nech hľadí, žeby

www.nosnik.sk

nepadol. (13)Nezachvátilo vás pokušenie, iba ak ľudské, a Boh *je* verný, on vás
nenechá upadnúť do pokúšania[376] nad *to*,
na čo stačíte, lež vykoná s pokušením aj
východisko, žeby ste *ho* stačili[380] uniesť[381].
(14)Práve preto, moji milovaní, od mod-
lárstva utekajte. (15)Hovorím ako *ku*
prezieravým[382], posúďte vy, čo vravím:
(16)Kalich požehnania, ktorý žehnáme,
– či *to* nie je účastnosť[383] KRISTOVEJ krvi?
Chlieb, ktorý lámeme – či *to* nie je účast-
nosť[383] KRISTOVHO tela, (17)pretože sme
mnohí jeden chlieb, jedno telo, lebo sa na
tom jednom chlebe[384] všetci podieľame[385]?
(18)Hľaďte *na* Israéla čo do mäsa: či nie
sú tí, ktorí jedávajú obete, účastníkmi[383]
oltára[386]? (19)Čo teda vravím? Že vec
modle obetovaná je voľačo? Alebo že mo-
dla je voľačo? (20)Ale[387] čo obetujú [ná-
rody], obetujú démonom a nie Bohu[388],
a ja by som nerád[361], žeby ste sa vy stávali
účastníkmi[383] démonov[386]. (21)Nemôžete
piť kalich Pána aj kalich démonov; nemô-
žete sa podieľať[385] na stole Pána aj na stole
démonov. (22)Alebo[389] Pána doháňame[390]
k žiarlivosti? Sme vari silnejší *od* neho?

(23)Všetky veci sú dovolené, ale nie
všetky osožia; všetky veci sú dovolené,
ale nie všetky budujú. (24)Nech nikto ne-
usiluje *o* svoje, lež *o* to, *čo je* druhého[391].
(25)Všetko, čo sa na mäsovom trhu pre-
dáva, jedzte a nič pre[392] svedomie nevyše-
trujte, (26)veď zem je *vlastníctvom* PÁNA,
aj jej náplň. (27)No ak vás pozve voľakto
z neveriacich a chce sa vám[393] ísť, jedzte
všetko, čo sa vám bude predkladať, a nič
pre[392] svedomie nevyšetrujte; (28)no
ak vám voľakto povie: toto je posvätná
obeť[394], nejedzte – pre[392] tamtoho, ktorý
vás upozornil, a *pre* svedomie – (29)to
vravím o svedomí vôbec nie tvojom, lež
toho druhého[391]. Načože[395] má byť[396] moja
sloboda súdená od iného[397] svedomia?
(30)Ak sa ja *na voľačom s* vďačnosťou po-
dieľam[398], čo sa má o mne zle hovoriť[399]
za *to*, *za* čo ja ďakujem? (31)Či teda jete
či pijete alebo čokoľvek konáte, konajte
všetko na Božiu slávu; (32)nestávajte sa
prekážkou[400] [401] *ani* Židom *ani* Grékom *ani*
Božiemu zhromaždeniu (33)podľa *toho*,
ako sa aj ja vo všetkých veciach chcem za-
ľúbiť[402] všetkým, neusilujúc *o* osoh svoj[162],
lež mnohých, aby boli zachránení[162].

11 Stávajte sa mojimi napodobňova-
teľmi[401] podľa *toho*, ako aj ja Kris-
tovým.

(2)Nuž, chválim vás, že ma vo všetkých
veciach máte na pamäti[403] a zachovávate
vydané pokyny podľa *toho*, ako som vám
ich vydal[404]. (3)No rád by som[267], žeby
ste vedeli[405], že každého muža hlavou je
KRISTUS, no hlavou ženy muž a hlavou
KRISTA Boh. (4)Každý muž, modliaci sa
alebo prorokujúci, majúc na hlave[406], po-
tupuje[407] svoju hlavu, (5)a každá žena,
modliaca sa alebo prorokujúca *s* hlavou
nezahalenou, potupuje[407] hlavu svoju[408],
lebo je *to* jedno a to isté, ako by bola
oholená[409] – (6)áno, ak sa žena neza-
haľuje, nech sa dáva aj strihať, no ak *je*
žene hanba dávať sa strihať alebo ho-
liť, nech sa zahaľuje. (7)Muž si predsa,
pravdaže, hlavu zahaľovať nemá[410], súc[411]
Božím obrazom a slávou, no žena je sláva
muža, (8)lebo nie je muž z ženy, lež žena
z muža, (9)veď *ani* stvorený nebol[2] muž
pre[412] ženu, lež žena pre[412] muža – (10)pre
túto príčinu má[410] žena mať na hlave
právomoc[413], vzhľadom na[412] anjelov.
(11)V Pánovi jednako *nie je* ani žena bez
muža[414] ani muž bez ženy[414], (12)lebo ako
je žena z muža, priam tak *je* aj muž skrze
ženu, a všetky veci z Boha. (13)Posúďte
sami v sebe[415]: je slušné, žeby sa žena
k Bohu modlila nezahalená? (14)A neučí
vás aj sama prirodzenosť, že muž síce, ak
nosí dlhé vlasy – jemu je *to* zneuctením,
(15)no žena, ak nosí dlhé vlasy – jej je *to*
slávou[416], pretože sú jej dané[409] namiesto
závoja. (16)No ak si kto mieni[417] ľubovať
v škriepkach, my takejto obyčaje ne-
máme, ani Božie zhromaždenia. (17)No
velím vám toto[418], nechváliac[419], že[420] sa
schádzate nie na lepšie, lež na horšie.
(18)Áno, veď, po prvé, keď sa schádzate
ako zhromaždenie[421], počúvam, že sú[422]
medzi vami rozkoly, a čosi z toho[423] ve-
rím; (19) veď musia aj strany[424] medzi
vami byť, aby sa osvedčení[425] medzi vami
stali zjavnými. (20)Keď sa teda spolu[225]
schádzate, nie je to jesť[426] Pánovu[427] ve-
čeru[428], (21)veď pri tom jedení[426] každý
svoju vlastnú večeru[428] berie vopred[429];
potom[430] ktorý hladuje a ktorý sa zasa

www.biblia.sk

opíja[431]. (22)Veď či na jedenie a pitie nemáte domy? Alebo Božím zhromaždením pohŕdate a tých, ktorí nemajú, zahanbujete[432]? Čo vám mám povedať? Mám vás pochválit[433]? V tom nechválim! (23)Ja
som predsa od Pána prevzal, čo som vám
aj odovzdal[434], že Pán Ježiš v tú noc, *v* kto-
rej dochádzalo k jeho vydaniu[434 435], vzal
chlieb, (24)poďakoval, rozlámal *ho* a po-
vedal: Toto je moje telo, ktoré *je* za[135] vás;
toto konajte na pripomínanie si[436] mňa[437].
(25)Taktiež aj kalich po večeri[428 437], vra-
viac: Tento kalich je nová zmluva[438] v krvi
mojej[438]; toto konajte, koľkokoľvek ráz
budete piť, na pripomínanie si[436] mňa[437].
(26)Áno, koľkokoľvek ráz jete tento
chlieb a pijete kalich, vyhlasujete smrť
Pána až dotiaľ, kým nepríde; (27)ktokoľ-
vek teda bude ten chlieb jesť alebo kalich
Pána piť nehodne[439], bude vinný[440] *čo do*
tela a krvi Pána. (28)No nech človek sám
seba skúma[441] a tak nech je z toho chleba
a pije z toho kalicha, (29)lebo jedák a pi-
jak[442] sám sebe je a pije súd[443], lebo ne-
rozlišuje[444] telo[445]. (30)Pre túto príčinu
sú medzi vami mnohí slabí[446] a chorľaví
a hodne ich usína[447]; (31)no keby sme
rozoberali[444] sami seba, neboli by sme
súdení, (32)no súc súdení, sme od Pána
vychovávaní[448], aby sme neboli odsúdení
so svetom. (33)Takže, moji bratia: schá-
dzajúc sa[449] na jedenie[426], vyčkávajte sa
navzájom; (34)ak voľakto hladuje, nech
jedáva doma, aby ste sa neschádzali na
súd[443]. Ostatné veci si potom zariadim[450],
kedykoľvek[451] prídem.

12 A čo sa týka duchovných *preja-*
vov, nerád by som[451], bratia, žeby
ste *ich* boli neznalí[452]. (2)Viete[452], že keď
ste boli ľuďmi z národov[453], dávali ste sa,
akokoľvek súc odvádzaní, vodiť k bezhla-
sým modlám; (3)preto vám oznamujem,
že nikto, v Božom Duchu[454] hovoriac,
nevraví: Ježiš *nech je* prekliaty, a nikto
nemôže povedať: Pán Ježiš[455], iba ak
v Svätom Duchu[454]. (4)No sú rozličnosti
darov[456], no ten istý Duch, (5)a sú roz-
ličnosti služieb[457] a ten istý Pán, (6)a sú
rozličnosti pôsobení[458], no ten istý Boh,
ktorý pôsobí[459] všetky veci vo všetkých.
(7)No každému sa dáva prejav Ducha
na osoh, (8)lebo ktorému sa skrze Du-
cha dáva slovo múdrosti a ďalšiemu zasa
podľa toho istého Ducha slovo pozna-
nia[460] (9)a inému v tom istom Duchu[454]
viera, a ďalšiemu v tom istom Duchu[454]
dary[456] liečení[461], (10)a ďalšiemu pôsobe-
nia mocných činov[458], a ďalšiemu proroc-
tvo, a ďalšiemu rozoznávania[462] duchov,
a inému druhy jazykov, a ďalšiemu vý-
klad[463] jazykov. (11)No tieto všetky veci
pôsobí[459] jeden a ten istý Duch, každému
osve rozdeľujúc[464] podľa *toho*, ako za-
mýšľa[465]. (12)Lebo podľa toho, *ako* je telo
jedno a má mnohé údy, no všetky údy
tela, súc[466] mnohé, sú jedno telo, priam
tak aj Kristus; (13)veď my všetci sme
boli v jednom Duchu[454 467] v jedno telo
pokrstení[2], či Židia či Gréci, či nevoľníci
či slobodní, a všetci sme boli jedným Du-
chom napojení[2 486]. (14)Veď ani telo je
nie jeden úd, lež mnohé. (15)Keby noha
povedala: pretože som nie ruka, nie som
z tela – vskutku[468] preto nie je z tela?[469]
(16)A keby ucho povedalo: pretože som
nie oko, nie som z tela – vskutku[468] preto
nie je z tela?[469] (17)Keby celé telo *bolo*
oko, kde *by bol* sluch? Keby celé *bolo*
ucho, kde *by bol* čuch? (18)No takto[470] si
Boh údy umiestnil[471], každý *z* nich jednot-
livo v tele podľa *toho*, ako si zaumienil[472];
(19)no keby všetko bolo jeden úd, kde
by bolo telo? (20)No takto[470] *sú* síce údy
mnohé, no telo jedno[473]. (21)Oko nemôže
povedať ruke: nie je mi ťa treba[474], alebo
zasa hlava nohám: nie je mi vás treba[474],
(22)lež práve naopak[475] – údy tela, ktoré
sa zdajú byť[476] slabšie, sú nutne potrebné,
(23)a tie, ktoré sa nám zdajú byť menej
čestné v tele[477], tie obkladáme hojnejšou
cťou, a našim neslušným *údom* sa do-
stáva hojnejšej slušnosti, (24)no našim
slušným *údom toho* nie je treba[474]. Ale
Boh zostavil[478] telo tak, že hojnejšiu česť
dal tomu *údu*, ktorý mal nedostatok[479],
(25)aby v tele nebolo rozkolu, lež *aby* sa
údy o seba navzájom rovnako[480] staros-
tili[481]; (26)a či trpí jeden úd, trpia všetky
údy spolu, či sa oslavuje jeden úd, radujú
sa všetky údy spolu. (27)Nuž, vy ste telo
Krista a jednotlivo[482] údy, (28)a Boh si
v zhromaždení podaktorých umiest-
nil[471 483]: *po* prvé apoštolov, *po* druhé pro-
rokov, *po* tretie učiteľov, potom *zázračné*

www.thomasaquinas.sk

moci, potom dary[456] liečení[461], pomoci[484],
riadenia[484], druhy jazykov. (29)*Sú* vari
všetci apoštoli? *Sú* vari všetci proroci? *Sú*
vari všetci učitelia? *Majú*[485] vari všetci *zá-*
zračné moci? (30)Majú vari všetci dary[487]
liečení[487]? Hovoria vari všetci jazykmi?
Prekladajú[488] vari všetci? (31)No horlite
za väčšie dary[487] a[489] ukážem[490] vám ešte
oveľa výbornejšiu cestu.

13 Ak hovorím jazykmi ľudí aj anje-
lov, no nemám lásky, stal som sa[491]
zvučiacou mosadzou[492] alebo cvendžia-
cim činelom[493]. (2)A ak mám proroctvo
a viem[494] všetky tajomstvá a všetko pozna-
teľné[495] a mám všetku vieru, takže *môžem*
prestavovať vrchy, no nemám lásky, nie
som nič. (3)A ak všetko, čo mám[496], vy-
naložím na pokrmy[497] a svoje telo odo-
vzdám, aby som bol upálený[2], no nemám
lásky, nie je mi *to* nič platné. (4)Láska je
zhovievavá[498], je vľúdna; láska nežiarli[499],
láska nie je opovážlivá[500], nenadúva sa,
(5)nespráva sa neslušne, neusiluje sa
o svoje veci, nenecháva sa vydráždiť, ne-
pričituje[501] zlého, (6)neraduje sa nad[502]
neprávosťou[502], lež sa raduje s pravdou,
(7)všetko znáša[503], všetko verí, *na* všetko
sa nádeja, všetko vydrží[504]. (8)Láska sa
nikdy nepomíňa[505], no či proroctvá, *tie* za-
niknú[506], či jazyky, *tie* prestanú, či pozna-
nie[495], to zanikne[506], (9)veď spoznávame[495]
sčasti a prorokujeme sčasti, (10)no keď
príde dokonalé, čiastočné[507] zanikne[506].
(11)Keď som bol dieťa[508], hovoril som
ako dieťa[508], zmýšľal som ako[509] dieťa[508],
usudzoval som ako dieťa[508]; keď som sa
stal mužom, skoncoval[506] som s detskými
vecmi[510]. (12)Áno, teraz vidíme[511] cez
matné okno[512], nejasne[513], no vtedy tvá-
rou v tvár; teraz spoznávam[495] sčasti, no
vtedy spoznám[495] plne[514], tak[282], ako som
aj plne spoznaný[495 514 2] bol[515]. (13)Nuž,
teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri
veci, no láska *je z* nich *naj*väčšia[515].

14 Žeňte sa[516] za láskou a horlite
za duchovné *prejavy*, no nado-
všetko[517], aby ste prorokovali. (2)Lebo kto
hovorí jazykom[518], hovorí nie *k* ľuďom,
lež *k* Bohu, lebo nikto nerozumie[519], no
on duchom hovorí tajomstvá; (3)no kto
prorokuje, hovorí *k* ľuďom *na* budova-
nie a povzbudenie[520] a útechu[521]. (4)Kto
hovorí jazykom, buduje sám seba, no
kto prorokuje, buduje zhromaždenie.
(5)Nuž, rád by som[267], žeby ste vy všetci
hovorili jazykmi, no radšej, aby ste pro-
rokovali – veď kto prorokuje, *je* väčší ako
kto hovorí jazykmi, leda keby prekla-
dal[522], aby sa zhromaždeniu dostalo budo-
vania. (6)A teraz, bratia: ak k vám prídem
a budem hovoriť jazykmi, čo vám budem
platný, ak *k* vám neprehovorím alebo
v zjavení[523] alebo v poznaní[64] alebo v pro-
roctve alebo v náuke? (7)Dokonca neživé
veci, vydávajúce hlas[524], či flauta či harfa:
ak nebudú zvukom[525] dodávať rozdiel-
nosti[526], ako sa spozná[64], čo sa na flaute
alebo harfe hrá[527]? (8)Áno, ak aj trúba
vydá nezreteľný[528] hlas[524], kto sa bude pri-
pravovať do vojny? (9)Tak aj vy, čo sa týka
jazyka: ak nevydáte[529] zrozumiteľného
slova, ako sa spozná[64], čo sa hovorí? Veď
budete hovoriť do vzduchu! (10)Toľké sú,
keby na to prišlo[530], na svete druhy reči[524],
a žiadny nevýrečný[531]; (11)ak teda nebu-
dem vedieť[67] význam[532] reči[524], budem ho-
voriacemu barbarom[533] a hovoriaci *bude*
barbarom[533] u mňa[534]. (12)Tak aj vy: keďže
ste horlivo žiadostiví[535] duchov[536], usilujte
sa *o to*, aby ste sa rozmáhali[537] na budo-
vanie zhromaždenia. (13)Preto nech sa
ten, kto hovorí jazykom, modlí, aby vedel
prekladať[538], (14)lebo ak sa modlím jazy-
kom, modlí sa môj duch, no môj rozum[539]
je bez úžitku[540]. (15)Čo je *s tým* teda?
Budem sa modliť duchom, no budem sa
modliť aj rozumom[539]; budem vyspevo-
vať[541] duchom, no budem vyspevovať[541] aj
rozumom[539]; (16)veď ak vyslovíš dobro-
rečenie[542] duchom, ako riekne ten, ktorý
zaujíma[543] miesto nevedomého[544], svoje[545]
AMÉN na to tvoje[546] ďakovanie, keďže ne-
vie[67], čo vravíš? (17)Áno, ty síce pekne[547]
ďakuješ, ale iný sa nebuduje. (18)Ďaku-
jem Bohu, *že* hovorím jazykom väčšmi *od*
vás všetkých, (19)ale v zhromaždení by
som radšej[548] prehovoriť päť slov svojím
rozumom[539], aby som poučil aj druhých,
ako desaťtisíc slov v jazyku. (20)Bratia,
nestávajte sa[549] *v* mysli[550] malými dietkami,
lež buďte detinskí[551] *v* zlom, no *v* mysli[550]
sa stávajte[549] dospelými[552]. (21)V zákone
je napísané[553]: Budem *k* tomuto ľudu ho-
voriť skrze inojazyčných[554 555] a skrze iné

www.biblia.sk

pery[554], a ani tak ma nevypočujú[556], vraví
PÁN. (22)Jazyky sú teda za znamenie nie
tým, ktorí veria, lež neveriacim, a proroctvo nie neveriacim, lež tým, ktorí veria.
(23)Ak sa teda spolu[557] zíde celé zhromaždenie a všetci hovoria jazykmi, a vojdú nevedomí[558] alebo neveriaci, nerieknu, že šaliete? (24)No ak všetci prorokujú a vojde ktosi neveriaci alebo nevedomý[558], je od všetkých usvedčovaný[559], je od všetkých preskúmavaný[560], (25)skryté[560] veci jeho srdca sa stávajú zjavnými, a tak padne na tvár a bude sa klaňať[561] Bohu, ohlasujúc[562], že Boh je skutočne medzi vami.

(26)Čo je *s tým* teda, bratia? Kedykoľvek sa schodíte, má každý [*z* vás] žalm, má náuku, má jazyk, má zjavenie[563], má výklad[564]; všetko nech sa deje na budovanie.
(27)Či kto hovorí jazykom – po dvoch alebo najviac troch, a každý zvlášť[565], a jeden nech prekladá[522]; (28)no ak vykladača[564] niet, nech v zhromaždení mlčí a hovorí sám *k* sebe a Bohu; (29)a nech hovoria dvaja alebo traja proroci a druhí nech posudzujú[566]; (30)no ak bude zjavené[563 2] ďalšiemu[567] *tam* sediacemu, nech ten prvý mlčí. (31)Môžete, pravdaže, prorokovať po jednom všetci, aby sa všetci učili a všetci boli povzbudzovaní;
(32)a duchovia prorokov sa podriaďujú[568] prorokom, (33)lebo Boh je *Boh* nie neporiadku[569], lež pokoja, ako vo všetkých zhromaždeniach svätých[570].

(34)[Vaše] ženy nech[571] v zhromaždeniach mlčia, lebo im sa nepovoľuje hovoriť, lež podriaďovať sa[568], podľa *toho*, ako vraví aj zákon[572], (35)a ak si želajú[573] čosi sa dozvedieť[574], nech sa dopytujú svojich vlastných mužov doma; žene *je* predsa hanba hovoriť v zhromaždení. (36)Či vyšlo Božie slovo od vás alebo dospelo jedine k vám[575]? (37)Ak voľakto myslí, že je prorok alebo duchovný[576], nech rozpoznáva[577] tie veci, ktoré vám píšem, že sú príkazom Pána; (38)no ak *to* kto nespoznáva[578], nech nespoznáva[578]. (39)Horlite teda, bratia, *za* prorokovanie, a jazykmi hovoriť nebráňte, (40)no všetko nech sa deje slušne a podľa poriadku.

15 No oznamujem vám, bratia, blahú zvesť, ktorú som vám ako blahú zvesť ohlásil, ktorú ste prijali, v ktorej aj stojíte, (2)skrze ktorú aj dochodíte záchrany[579] (ak sa pevne držíte slova, ktorým som vám blahú zvesť ohlásil), leda keby ste boli uverili nadarmo. (3)Veď som vám odovzdal[580] predovšetkým[581], čo som aj prijal, že Kristus umrel za[582] naše hriechy podľa Písem, (4)a že bol pochovaný[2], a že bol tretieho dňa vzkriesený[2 583] podľa Písem, (5)a že sa ukázal Kéfovi, potom tým dvanástim, (6)nato sa ukázal viac ako päťsto bratom naraz, z ktorých väčšina až doteraz ostáva, no podaktorí aj zosnuli, (7)nato sa ukázal Jakubovi, potom všetkým apoštolom,
(8)a naposledy *zo* všetkých, priam sťaby nedochôdčaťu, sa ukázal aj mne; (9)áno, ja som najmenší *z* apoštolov a[100] nie som hoden[584] apoštolom sa nazývať[585], pretože som Božie zhromaždenie prenasledoval[586], (10)no Božou milosťou som, čo som, a tá jeho milosť, *milosť*[587] voči mne, nevyšla naprázdno[588], lež som sa nalopotil hojnejšie *od* nich všetkých, no nie ja, lež tá Božia milosť, ktorá *bola* so mnou.
(11)Či teda ja či tamtí, tak kážeme a tak ste uverili. (12)Nuž, ak sa káže o Kristovi, že je[589] spomedzi mŕtvych vzkriesený, ako *to*, *že* ktorísi medzi vami vravia[590], že opätovného vstania niet? (13)Veď ak niet opätovného vstania, nie je[589] ani Kristus vzkriesený, (14)no ak nie je[589] Kristus vzkriesený, potom *je* aj naša kázeň[58] bezobsažná[588] a bezobsažná[588] *je* aj vaša viera;
(15)a tiež sa zisťuje, že sme lživí[591] Boží svedkovia, pretože sme o Bohu svedčili[592], že KRISTA vzkriesil[593], ale ho[594] nevzkriesil[593], ak sa totiž, pravda, mŕtvi nekriesia[595] – (16)áno, ak sa mŕtvi nekriesia[595], nie je[589] ani Kristus vzkriesený, (17)no ak nie je[589] Kristus vzkriesený, *je* vaša viera ničotná[119], ešte ste v svojich hriechoch.
(18)Potom aj tí, ktorí zosnuli v Kristovi, zahynuli; (19)ak máme v Kristovi nádej[596] jedine v tomto živote, sme poľutovaniahodnejší *od* všetkých ľudí.

(20)(Nuž ale[597] Kristus spomedzi mŕtvych vzkriesený je[589], *ako* prvotina tých, ktorí sú zosnulí[598]. (21)Lebo keďže skrze človeka *nastala* smrť, *nastane* skrze človeka aj opätovné vstanie mŕtvych,
(22)lebo ako v Adamovi všetci umierajú, priam tak v KRISTOVI aj všetci budú

www.biblia.sk

oživení[2]. (23)No každý v svojom vlastnom poradí[599]: prvotina – Kristus; nato
tí, *ktorí sú* KRISTOVI, pri jeho príchode;
(24)potom koniec, keď bude kraľovanie
odovzdávať[600] tomu, *ktorý je* Boh a Otec[601],
keď všetku[602] vládu[603] a všetku[602] vrchnosť[568] a moc[604] zruší[605]. (25)Lebo až dotiaľ, kým všetkých, ktorí *sú* nepriatelia[606]
položí pod svoje nohy, musí kraľovať on;
(26)*ako* posledný nepriateľ sa ruší[605 607]
smrť. (27)Pod jeho nohy predsa podriadil
všetky veci[608]; no keď povie, že všetky veci
sú podriadené[1], je zrejmé, že okrem toho,
ktorý mu všetky veci podriadil. (28)A keď
mu všetky veci budú podriadené[2], vtedy
bude aj sám Syn podriadený[2] tomu, ktorý
mu všetky veci podriadil, aby všetko vo
všetkých[609] bol Boh.)

(29)Čo potom budú robiť tí, ktorí sa
dávajú krstiť[610] za mŕtvych[611], ak sa mŕtvi
vôbec nekriesia[i]? Čo sa za nich[611] aj dávajú
krstiť[610]? (30)Čo sa aj my každej hodiny
vydávame do nebezpečenstva? (31)Denne
umieram – pri honosení sa vami[612], ktoré
mám v Kristu Ježišovi, našom Pánovi;
(32)ak som, *hovoriac* po spôsobe[89] človeka, v Efese zápasil[613] so zvermi[614], aký
mám[615] osoh[616], ak sa mŕtvi nekriesia[617]?
Dajme sa jesť a piť, veď zajtra umierame[618]! (33)Nemýľte sa[197] – zlé styky[619]
kazia dobré[620] mravy! (34)Vytriezvite
spravodlivo[621] a nehrešte, veď podaktorí
nemajú znalosť[622] Boha – hovorím na zahanbenie vám.

(35)Ale voľakto riekne: Ako sa tí mŕtvi
kriesia a *s* akým telom[623] prichádzajú?
(36)Nerozumný! Čo seješ ty, neožíva, iba
ak umrie; (37)a čo seješ, nie to telo seješ,
ktoré vznikne, lež holé zrno, povedzme[624]
pšenice alebo voľačoho *z* ostatných,
(38)no telo mu dáva Boh podľa *toho*, ako
si zaumienil[624], a každému *zo* semien jeho
vlastné telo. (39)Nie každé mäso *je* to isté
mäso, lež jedno *je* ľudí a druhé[680] zasa
mäso dobytčiat a ďalšie[567] [mäso] vtákov
a ďalšie[567] rýb; (40)a *sú* telá nebeské[625]
a telá pozemské, ale iná *je* sláva nebeských[625] a iná zasa pozemských, (41)jedna
je sláva slnka a druhá[680] zasa sláva mesiaca
a ďalšia[567] sláva hviezd; áno, hviezda sa *od*
hviezdy v sláve líši. (42)Tak aj opätovné
vstanie mŕtvych: seje sa v skazenosti[626],
kriesi sa v neskaziteľnosti[626], (43)seje
sa v necti, kriesi sa v sláve, seje sa v slabosti, kriesi sa v moci[627], (44)seje sa telo
duševné[628], kriesi sa telo duchovné; ak je
telo duševné[628], je aj duchovné, (45)tak je
aj napísané[629]: Prvý človek Adam sa stal
živou dušou[630], posledný Adam oživujúcim duchom[630]. (46)Ale prvé nebolo to,
čo je duchovné, lež to, *čo je* duševné[628],
potom to, *čo je* duchovné: (47)prvý človek zo zeme, hlinený[631], druhý[632] človek
z neba; (48)aký *je* ten, *ktorý je* hlinený[631],
takí aj tí, *ktorí sú* hliniení[631], a aký ten, *ktorý*
je nebeský[625], takí aj tí, *ktorí sú* nebeskí[625],
(49)a tak[282], ako sme nosili[633] obraz toho,
ktorý je hlinený[631], budeme nosiť[634] aj obraz toho, *ktorý je* nebeský[625]. (50)No hovorím toto, bratia: že mäso a krv nemôžu
zdediť Božie kráľovstvo, ani skazenosť[626]
nededí neskaziteľnosť[626].

(51)Hľa, vravím vám tajomstvo: Nie
všetci zosneme, lež[147] budeme všetci zmenení[2], (52)razom[635], v mihnutí oka, pri[636]
poslednej trúbe, lebo zatrúbi a mŕtvi budú
vzkriesení[2] neskaziteľní[355] a my budeme
zmenení[2]. (53)Áno, toto skaziteľné[355]
sa musí odiať neskaziteľnosťou[626] a toto
smrteľné sa *musí* odiať nesmrteľnosťou;
(54)a keď sa toto skaziteľné[355] odeje neskaziteľnosťou[626] a toto smrteľné sa odeje
nesmrteľnosťou, vtedy sa uskutoční[637]
to slovo, ktoré *stojí*[638] napísané[639]: Smrť
bola pohltená[2 640] k víťazstvu[641]. (55)Kde
je, smrť, tvoje žihadlo[642], kde, smrť, tvoje
víťazstvo[643]? (56)Nuž, žihadlo[642] smrti
je hriech a moc hriechu zákon, (57)no
vďaka Bohu, ktorý nám skrze nášho Pána
Ježiša Krista dáva víťazstvo; (58)takže
sa stávajte[549], moji milovaní bratia, stálymi[644], nepohnuteľnými[645], vždy sa rozmáhajúc v práci Pána, vediac, že vaša
lopota nie je v Pánovi márna[646].

16 A čo sa týka zbierky, ktorá *je* pre
svätých, sa aj vy zachovajte priam
tak, ako som ustanovil[647] zhromaždeniam
Galatie: (2)vždy prvý[648] *deň* po sobote[648]
nech každý *z* vás sám u seba odkladá
a sporí[649], čokoľvek sa mu darí[650], aby sa
zbierky nediali vtedy, keď prídem;
(3)a keď sa dostavím, pošlem tých[651], ktorýchkoľvek schválite[652], s listami, žeby váš
prejav štedrosti[653] odniesli do Jerúsaléma,

www.biblia.sk

(4)a ak bude vhodné[654], žeby som sa poberal aj ja, poberú sa so mnou. (5)A k vám prídem, keď[655] prejdem Makedoniou,
lebo Makedoniou prejsť mienim[656]. (6)No možno sa u vás zdržím alebo aj prezimujem, aby ste vy ma vyprevadili[657], kamkoľvek sa budem poberať. (7)Lebo by som
vás teraz nerád[658] uvidieť mimoidúc; áno, nádejam sa, že sa u vás akýsi čas pozdržím, ak Pán povolí[659]. (8)No až do Päťdesiatky[660] sa pozdržím v Efese, (9)lebo sú
mi otvorené[1] veľké a účinné[661] dvere, a odporcov[662] veľa.

(10)No ak príde Timotej, hľaďte, aby sa u vás ocitol bez obáv, veď koná dielo[663]
Pána ako aj ja. (11)Nech si ho teda nikto nezneváži, a vyprevaďte[657] ho v pokoji, aby prišiel ku mne, lebo ho s bratmi vyčkávam. (12)A čo sa týka Apollóa,
brata: veľa som sa ho snažne naprosil[664], aby k vám s bratmi zašiel, ale vôbec nebolo jeho želaním, aby prišiel teraz, no príde, keď[655] sa mu naskytne príležitosť.
(13)Bdejte, pevne stojte[665] vo viere, počínajte si mužne, buďte silní; (14)všetky vaše veci nech sa dejú v láske.

(15)No snažne vás prosím[664], bratia (znáte[666] dom Stefanu, že je prvotinou Achaie[667] a *že* sa sami oddali[668] svätým na obsluhu), (16)aby ste sa aj vy podriaďovali[568] takýmto, aj každému, kto spolupracuje a lopotí. (17)No z príchodu[669] Stefanu
a Fortunata a Achaika sa radujem, pretože čoho sa nedostávalo z vašej strany[670], doplnili oni[671], (18)lebo občerstvili[672] ducha môjho aj vášho[672]. Takýchto teda uznávajte[672]. (19)Pozdravujú vás zhromaždenia Ázie[673]. Veľmi vás v Pánovi pozdravujú Aquila a Priscilla so zhromaždením,
ktoré *je* v[674] ich dome. (20)Pozdravujú vás všetci bratia. Pozdravte sa navzájom svätým bozkom[675].

(21)Pozdravrukoumojou[23],Pavlovou[676].
(22)Ak kto Pána [Ježiša Krista] neľúbi[677], nech je *ANATHEMA* – *MARAN ATHA*[678].
(23)Milosť Pána Ježiša Krista s vami.
(24)Moja láska so všetkými vami v Kristu Ježišovi. *AMÉN*.

www.milosť.sk

1. KORINŤANOM

1 V stavovom zmysle.
2 V dejovom zmysle.
3 Viď Rim. 1:1, 7.
4 Viď 2 Kor. 8:5.
5 Viď Skut. 9:14.
6 Viď Ján 16:26.
7 Viď Luk. 1:14, pozn. 33, v. 29, pozn. 55, v. 47, pozn. 81; predložková väzba vyjadruje príležitost al. podmienku, za ktorej k čomusi dochodí, skôr ako príčinu toho; viď aj Rim. 4:18, pozn. 247.
8 Oznámenie Božích myšlienok v blahej zvesti, ako v kap. 2:1; viď Ján 17:6; Hebr. 6:1.
9 Al. „medzi vami".
10 Viď Rim. 1:11; 8:19.
11 Vl. „odhalenie", ako v Rim. 16:25.
12 Vl. „nestíhateľných" v zmysle Skut. 19:38, 40, pozn. 1258.
13 Viď Skut. 2:40, pozn. 129.
14 Viď Rim. 12:1.
15 Al. „dokonale spojení", aby každý jednotlivec mal svoje miesto a tak aby sa vytvoril dokonalý celok, alebo, keby sa tento celok porušil, aby sa zasa v tomže zmysle napravil; ako „opravujú" u Mat. 4:21, tu dokonavý minulý čas so zosilňujúcim významom.
16 Al. „od tých Chloiných", „od tých, *ktorí sú* Chloini al. *od* Chloy, tj. „od príslušníkov domácnosti ženy menom Chloé".
17 Viď Mat. 12:26, pozn. 520.
18 Al. „oznámené al. dané na vedomie", „dostalo sa mi upozornenia", vl. „bolo mi vyjavené al. vysvetlené".
19 Al. „o tomto", vl. „vravím (tj. „mienim", „chcem povedať") to al. toto".
20 Viď Ján 17:19, pozn. 842; niektoré rukopisy majú znenie ako tu vo v. 4.
21 Viď Skut. 19:3nn., pozn. 578 a 1193.
22 Neurčitý čas, ako v Skut. 1:5; tu možno aj v zmysle „*voľakoho* pokrstil". Netýka sa v. 17.
23 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
24 Viď Rim. 4:14, pozn. 240, tu, pravdaže, v dejovom zmysle.
25 D. „slovo kríža", viď v. 6, pozn. 679.
26 Al. „vyslobodenia", viď Mat. 10:22 (v. 18, D. „sme zachraňovaní al. vyslobodzovaní", al. možno „zachránení al. vyslobodení" v stav. zmysle; porov. Skut. 2:47, pozn. 150); „vyslobodiť" (v. 21).
27 Is. 29:14.
28 Al. „mudrcov", ako vo vv. 20, 26n.
29 Al. „vylúčim", „zaznám", viď Marek 7:9, pozn. 292.
30 Al. „vzdelanec", „pismár".
31 Vl. „kto koná učené rozpravy"; tiež „učiteľ mudrctva".
32 Al. „sveta" (nie ako na konci verša a ďalej v tomto oddiele), „behu tohto sveta", viď kap. 2:6; 3:18; Mat. 13:22, pozn. 589.
33 Al. „bláznovstvom", viď Mat. 5:13, pozn. 143.
34 D. „v Božej múdrosti", tj. „pôsobením al. riadením Božej múdrosti".
35 Al. „stalo sa slasťou" (Luk. 12:32).
36 Značí obsah zvesti na rozdiel od „kázania", činnosti kážuceho.
37 Viď Luk. 6:30, pozn. 413.
38 Al. „Grékom ide", viď Ján 1:38, pozn. 53.
39 Viď Mat. 13:41, pozn. 617; 18:7, pozn. 757; porov. tamže 11:6, pozn. 456, a viď aj Gal. 5:11.
40 D. „to Božie bláznovské" („slabé").
41 Al. „vidíte".
42 D. „bratia, že".
43 Al. „lež".
44 Tj. „veci, *ktoré u* sveta *platia za*".
45 Viď Luk. 13:17, pozn. 929.
46 Viď Rim. 3:31, pozn. 216.
47 Viď Mat. 8:34.
48 D. „každé".
49 Neurčitý čas („sa nejalo honosiť", „neprejavilo honosenie sa").
50 Viď Mat. 21:42.
51 Rim. 1:4, pozn. 9.
52 Viď Luk. 21:28.
53 Is. 45:25; Jer. 9:24.
54 Al. „prevahou", „povznesenosťou", „vynikajúcosťou".
55 Vl. „som neuznal *za vhodné* voľačo medzi vami vedieť", vedomé poznanie, viď kap. 8:1.
56 Al. „i ocitol som sa ja u vás".
57 Vl. „mnohej".
58 Viď kap. 1:21.
59 Al. „osvedčení", „overení".
60 Tj. „dospelými".
61 Viď kap. 1:20.
62 Al. „v tajomstve, ktorá *je* ukrytá", vl. „tú ukrytú".
63 Vv. 9nn. sa zdajú nasvedčovať, že tu ide o „múdrosť", no vzhľadom na nasledovnú zmienku o „Pánovi slávy" nie je vylúčené, že apoštol má na mysli „slávu".
64 Objektívne poznanie, viď kap. 8:1.
65 Is. 64:4.
66 Tj. smerom nahor, ako „vzchodia" u Luk. 24:38.
67 Vedomé poznanie, viď kap. 8:1.
68 Al. „nepozná", dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
69 Viď Skut. 1:8, pozn. 18.
70 Aj tu (viď Rim. 1:4, pozn. 8) je obťažné rozhodnúť, či písať „Ducha" (Osoba Svätého Ducha) či „ducha" (stav vyznačujúci človeka).
71 Al. „z milosti darované"; v dejovom zmysle.
72 D. „v (slovách) naučených".
73 Sloveso znamená vl. „zmiešavať", „zostavovať", no v LXX často „vykladať", „oznamovať" (1 Mojž. 40:8; 41:12, 15), „rozhodnúť a rozhodnutie oznámiť" (4 Mojž. 15:34).
74 Al. „prirodzený", ovládaný len svojou stvorenou dušou, bez učenia a moci Svätého Ducha.

www.mlosbaliev.eu

75 Tu tiež „im porozumieť“.
76 Vl. „posudzovať“, „skúmať“, „vyšetrovať“ a tým „rozpoznávať“, „osvojovať si pochopenie“, v. 15 obdobne. Znenie v texte hádam najlepšie vyhovuje všetkým spojeniam v tomto oddiele.
77 D. „sa chápu“.
78 Tj. „duchovný človek“ v protiklade k „duševnému“ vo v. 14.
79 Is. 40:13n.
80 D. „ktorý ho bude“, tj. „že ho bude“.
81 Viď Skut. 9:22, pozn. 585, tu zmysel ako v texte.
82 Neurčitý čas („nemohol som si dovoliť“, „neumožnilo sa mi“ [netýka sa v. 2], ďalej najskôr v tom zmysle ako u Mat. 9:13, pozn. 363, al. Luk. 1:55, pozn. 100).
83 Al. „prehovoriť“.
84 Vo v. 1 vl. „mäsovým“, výraz pôvodne značiaci materiál, z ktorého niečo je (Rim. 7:14; 2 Kor. 3:3), no tu (a podobne v Hebr. 7:16) sa významom blíži príbuznému výrazu, vo v. 3 preloženému „na úrovni mäsa“, značiacemu tiež niekedy materiál, no inokedy iné pojmy, hmotné i morálne („hmotné“ v kap. 9:11, obdobne Rim. 15:27, „mäsa“ v 2 Kor. 1:12; 1 Peter 2:11; v tomto poslednom oddiele vidno, ako hmotné a morálne pojmy do seba navzájom zasiahajú).
85 Viď Mat. 21:16.
86 Al. „lež“ („nielen vtedy, lež ani teraz“).
87 Viď Skut. 5:17.
88 Viď pozn. 84 vyššie.
89 D. „podľa“.
90 Viď Mat. 20:26.
91 Viď vv. 1n., pozn. 82.
92 Tože sloveso ako „napájal“ vo v. 2.
93 Al. „pôsobil“ (v. 6), „pôsobca“ (v. 7).
94 Vl. „ten sadiaci („zalievajúci“, „rast dávajúci“)“, príčastia prítomného času vyjadrujúce trvalý charakter.
95 Nie „Božími spolupracovníkmi“ v zmysle „spolupráce s Bohom“; to by zachádzalo priďaleko. Výraz v gréčtine značí „tovariša“, „pomocníka“; oni boli spolupracovníkmi navzájom a konali dielo svojho Pána, Boha. Viď 2 Kor. 6:1.
96 Tj. „gazdovstvo“, al. „orba“, „orná pôda“, „roľa“.
97 Značí vl. „budovanie“, potom aj „budovu“; nesúvisí so „staviteľ“ vo v. 10, lež s „buduje“ tamže a ďalej.
98 Al. „buduje na *ňom*“, vl. „nadbudúva al. pribudúva“, ďalej obdobne; vo v. 12 „ak kto na [tento] základ pribudúva zlato, striebro, drahé kamene, drevo, seno, slamu“.
99 Vl. „ktorý leží“.
100 D. „ktorý“.
101 D. „drevami“, tj. „kusmi dreva“.
102 Viď kap. 1:11, pozn. 18.
103 Tj. „deň“, viď 2 Tes. 2:8; vl. „odhaľuje“; netýka sa charakteru diela.
104 Al. „utrpí stratu“.
105 Viď Mat. 10:22.
106 Tj. „hoci prejde ohňom“; oheň mu neublíži.
107 Viď Rim. 6:16.
108 Al. „(z)ničí“, „(za)hubí“.
109 D. „svätý, ktorí“, viď Mat. 2:6.
110 Viď Rim. 16:18.
111 Al. „ak sa kto zdá byť“.
112 Viď kap. 1:20, 19.
113 Al. „bláznivým“, „bláznovským“.
114 Al. „u Boha“.
115 Jób 5:13.
116 Viď Luk. 20:23.
117 Žalm 94:11.
118 Viď Luk. 9:7.
119 Viď Skut. 14:15.
120 D. „v ľuďoch“.
121 Viď Rim. 8:38.
122 D. „ako“, netýka sa v. 3.
123 Viď Luk. 1:2, pozn. 8.
124 Al. „vôbec“, „ostatne“.
125 Vl. „hľadá“, „vyhľadáva“.
126 D. „kto“, „voľakto“.
127 Al. „nájdený“, „sa ukázal“.
128 Viď kap. 2:14, pozn. 76; tu má apoštol na mysli vyšetrovanie predchodiace súdu, výsluch, ako napr. v Skut. 24:8. Tu neurčitý čas („bol podrobený vyšetreniu“).
129 Tj. „dňa súdu“; týmto výrazom sa mieni terajšie obdobie, keď súd vykonáva človek v stave vzbury proti Bohu, v protiklade ku „dňu Pána“ (1 Tes. 5:2; 2 Tes. 2:2).
130 Viď pozn. 128 vyššie; tu prítomný čas.
131 Vl. „svedomý“, tj. „mám čisté svedomie“.
132 Vl. „za spravodlivého uznaný al. uznávaný“ (Rim. 5:1), „ospravedlnený al. obhájený“ (Luk. 10:29, pozn. 689); dokonavý min. čas s dosahom do prítomnosti.
133 Al. „tajné“.
134 Apoštol vlastne má na mysli tých, ktorí medzi Korinťanov prišli s veľkými nárokmi a s vysokou mienkou o sebe, a prenáša tieto myšlienky na seba a na Apollóa, aby poukázal na všeobecne platnú zásadu bez toho, žeby oné osoby menoval.
135 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
136 D. „jedného“, ako nižšie.
137 Viď Luk. 23:40.
138 Vl. „ťa odlišuje“, tj. „robí odlišným“, ako „neurobil… rozdielu“ v Skut. 15:9.
139 D. „ako nedostavší“, tj. „ako by si bol taký, čo nedostal“ (charakter osoby).
140 Al. „sýti“.
141 Al. „predviedol“, „vyviedol“, tj. sťaby do arény na smrť pred zrakmi divákov.
142 Viď Mat. 21:42; 7:24.
143 Viď Ján 9:28, pozn. 472.
144 Viď Skut. 16:3.
145 Al. „splaškami“.
146 Al. „kalom“, „odpadom“, vl. „obterom“, „oškrabkom“, tj. „špinou zotretou al. zoškrabanou pri čistení čohosi“.
147 Al. „ale“.
148 Al. „prejavujte sa *ako* moji napodobňovatelia“; viď i Zj. 2:10, pozn. 48.
149 D. „ktoré“.
150 D. „neprichodil“, viď Luk. 19:13, pozn. 1196.

www.biblickyslovnik.eu

151 Al. „si želať“, neurč. čas („ak sa Pánovi zaľúbi al. zachce“, ako u Jak. 4:15) – (v. 19); „si želáte“ (v. 21).
152 D. „v prúte či v láske a duchu“.
153 Vlastnosť „tichých“ (Mat. 5:5).
154 Al. „vôbec“.
155 V nedokonavom zmysle, D. „čuje al. počúva sa“.
156 D. „ktorého“, viď Mat. 2:6.
157 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
158 Viď Mat. 6:10.
159 V dejovom zmysle, sloveso ako u Jána 17:15, pozn. 837.
160 Al. „rozhodol“, dokonavý min. čas („rozhodol pevne“).
161 Viď Rim. 1:27.
162 Viď Mat. 7:3, pozn. 261; 10:22.
163 D. „tá vaša chvála“, viď Rim. 4:2, pozn. 219.
164 Viď Mat. 5:16.
165 Viď kap. 3:16.
166 Al. „vypláknite“, tj. „čistením al. vymývaním odstráňte znútra“.
167 Tj. „novo zarobeným“, „čerstvým“.
168 Viď Marek 14:12, pozn. 621, no tu v dokonavom (dejovom) zmysle.
169 Viď Mat. 26:2.
170 Viď Rim. 1:29.
171 D. „v starom kvase, ani v kvase… lež v nekvasených chleboch“.
172 Vl. „rýdzosti“.
173 Al. „nestýkať“.
174 Súvisí s „hrabivosť“ u Marka 7:22.
175 Viď Luk. 18:11, pozn. 1144.
176 D. „no teraz“, zmysel ako v texte, porov. Ján 8:40, pozn. 425.
177 Tj. „myslel som to takto“; al. možno „teraz“ vyššie chápať doslovne, v zmysle „teraz vám píšem“, viď 2 Kor. 2:3, pozn. 66.
178 Súvisí so slovesom u Jána 9:28, pozn. 472.
179 D. „čože mi súdiť“.
180 D. „nesúdite“ (kap. 5:12), „ak od vás je“ (kap. 6:2); zmysel je „vášmu súdu podliehajú tí, ktorí sú vnútri („podlieha svet“)“. V obdobnom zmysle sa dá chápať „súdi“ v kap. 5:13.
181 Viď Mat. 13:19.
182 Al. „záležitosť“, „spor“, „rozopru“, tiež „mrzutosť“, „nepríjemnosť“.
183 Viď Rim. 3:29, pozn. 214.
184 D. „vo vás“, viď Mat. 3:11; tu možno i v zmysle „ak je vo vás („medzi vami“ al. „vo vašich rukách“) právomoc súdiť“.
185 D. „nehodní najmenších súdov“; „súd“ tu značí „súdny úrad“, takže zmysel je „ste nehodní účinkovať ako súdy (tj. „ako súd v rozličných prípadoch“) o najmenšie veci“. V. 4 obdobne („mať také prípady, že budete účinkovať ako súdy“).
186 Ako „o živobytie“ u Luk. 21:34.
187 Tj. „za sudcov“.
188 Al. „znevažovaní“, „za nič považovaní“.
189 Al. „hovorím *to*“.
190 D. „tak“.
191 D. „medzi svojím bratom *a bratom*“.
192 D. „bude môcť“.
193 Al. „chybou“, „nedostatkom“, „tým strácate“, tj. „na svojej vnútornej morálnej hodnote“; viď Rim. 11:12, pozn. 591.
194 Al. „bezprávie“, „príkorie“, „nespravodlivosť“, „si… nenechávate ubližovať al. krivdiť“. V. 8 obdobne.
195 Viď Marek 10:19, tu prít. čas.
196 Al. „nespravodliví“, ako vo v. 1; súvisí s „krivdíte“ vyššie.
197 Viď Gal. 6:7.
198 Tj. pri homosexuálnom akte; inak „zženštilci“, „rozmaznanci“, „zhýralci“, „rozkošníci“, vl. „mäkkí“ („zmäkčilci“).
199 Viď kap. 5:10n.
200 D. „týmito vecmi“.
201 Al. „dali obmyť“, viď Skut. 22:16, pozn. 1422.
202 Tu možno aj „nadto“ (Luk. 16:21, pozn. 1073).
203 Al. „ste“, viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
204 Al. „spravodlivých, menom… a Duchom“, viď Mat. 3:11.
205 Al. „ja sa od… nedám uviesť“.
206 V gréčtine súvisí s „dovolené“ vyššie, v zmysle „niktorej nebude *všetko* dovolené voči mne“, „mám na všetky veci právo, no niktorej nedám právo na seba“.
207 Viď kap. 1:28, pozn. F); Rim. 6:6, pozn. 319.
208 Viď Marek 16:6.
209 Viď Rim. 9:17, pozn. 486 a 487, sloveso, tu aj tam, tože ako tu vyššie, viď pozn. 488, s predponou, ktorej význam vyjadruje „spomedzi“; 6:16; 3:40, 29, pozn. 214.
210 Viď Luk. 15:5.
211 Viď Mat. 19:5.
212 D. „zvonku“.
213 Tj. „draho“, viď Luk. 22:15, pozn. 1357.
214 Neurč. čas, viď Rim. 15:9, pozn. 760.
215 Al. „svojím telom“, viď Mat. 3:11.
216 Tj. „prípady smilstva“.
217 Viď Mat. 21:8, pozn. 948; 7:3, pozn. 261.
218 Viď Rim. 13:7, pozn. 692 a 693, no tu je sloveso v prítomnom čase s nedokonavým významom (trvanie deja al. stavu, trvalý postoj al. stanovisko).
219 Viď Luk. 22:25, pozn. 1376.
220 Viď kap. 6:7n.; sloveso znamená „voľakoho neprávom o čosi pripraviť“, „voľakomu odpierať, na čo má právo“, tu v zmysle „sami sebe navzájom“.
221 D. „čosi“.
222 D. „z“.
223 Vl. „uprázdnili“.
224 Al. „mohli oddať modlitbe“.
225 Viď Luk. 17:35.
226 Viď Mat. 23:25, pozn. 1079.
227 Al. „pripustenia“, „ohľadu“, vl. „porozumenia al. spolucítenia“ a z neho vyplývajúceho súhlasu.
228 Viď Rim. 16:19; 1:11.
229 D. „sa neovládajú“.
230 Al. „neprepúšťa“, ako u Mat. 13:36, no nie ako napr. tamže 5:31nn.

www.mlosalik.eu

231 Al. „uzrozumená“, „súhlasí“, „schvaľuje“ (Luk. 11:48); vo výraze je obsiahnutý aj pojem záľuby (Rim. 1:32, pozn. 96). V. 13 obdobne.
232 Viď Mat. 2:6.
233 Al. „ženou“, „bratom“, viď Mat. 3:11.
234 D. „inak… sú“.
235 D. „teraz“, porov. kap. 5:11, pozn. 176 a 177 („teraz“ by bolo na rozdiel od stavu za St. Zákona, napr. Ezr. 10:3).
236 D. „odlučuje“, ako nižšie.
237 Al. „prípadoch“.
238 Vl. „zotročený“ („zotročená“), v stavovom zmysle.
239 Vari aj v zmysle „je vyslobodený („vyslobodená“) z poroby al. otroctva“, „stal(a) sa (a je) nezávislým“ („nezávislou“). Obdobne sa dá chápať väzba vo v. 23: „usilujte sa al. chcite (Zjav. 2:10, pozn. 48) sa stať nie nevoľníkmi“, tj. „slobodnými“.
240 Al. „no“, „veď“.
241 D. „v pokoji“ („k životu v pokoji“).
242 Viď kap. 16:1.
243 D. „nepreťahuj si al. nedávaj si preťahovať“, tj. „predkožku“; takouto operáciou si podaktorí Židia v pohanskom prostredí dávali obriezku odstraňovať.
244 Viď Rim. 2:25.
245 Tj. „lež dôležité je“.
246 Tj. „prepustencom“, no súvisí so „slobodný“ nižšie a vo v. 21.
247 Viď kap. 6:20.
248 D. „týka panicov“ al. „týka panien“; gr. *„parthenos“*, hoci pôvodne ženského rodu, značí „pannu“ aj „panica“, viď Zjav. 14:4, kde je toto slovo v mužskom rode. Obdobne vo v. 28: „ak sa osobáši panic, nezhreší“, al. „ak sa osobáši panna, nezhreší“; že sa mienia obidve pohlavia, naznačuje nasledovné „takíto“.
249 Viď Rim. 11:30, pozn. 624.
250 Viď Skut. 10:45; 7:55, pozn. 483.
251 Viď v. 1.
252 Al. „biedu“, „núdzu“, „tieseň“.
253 Viď 2 Peter 3:4, pozn. 171.
254 Al. „nehľadaj“.
255 Al. „nezhrešil si“, nezhrešil(a)“, viď Ján 15:6, 8, pozn. 748.
256 D. „mäsom“
257 Viď Mat. 13:21, pozn. 586, iný výraz ako tu vo v. 26, pozn. 252.
258 D. „šetrím“.
259 Al. „stlačený“, „zhustený“, „stiesnený“.
260 Al. „ostatne“.
261 Al. „naďalej aby“.
262 Charakter osôb.
263 Viď v. 29, pozn. 262.
264 Vl. „nepodržiavajúci“, tj. „pre seba“.
265 Al. „nenakladajúci *s ním* ako so svojím“, viď kap. 9:18.
266 Al. „výzor“ (Fil. 2:8), „vonkajšok“, „zriadenie“, „spôsob“, tj. súhrn všetkého, čím sa terajší svet prejavuje al. vyznačuje. Tiež „nádhera“, „lesk“, „skvelosť“.
267 Viď Rim. 16:19.
268 Viď Mat. 28:14, pozn. 1395; 6:25, pozn. 243.
269 D. „rozdielna“, vl. „rozdelená“, tj. „rozlíšená“, v stavovom zmysle.
270 Al. „na vás hodil“.
271 Viď Luk. 10:40.
272 Al. „službe“, „aby ste sa bez… Pána pridržali“.
273 Vl. „svoju pannu“, viď v. 25, pozn. 248.
274 Al. „chce“, „by rád“ (v. 36, v. 39 obdobne), „želania“ (v. 37).
275 Inde spravidla prekladám „právomoc“.
276 Viď kap. 5:3, pozn. 160; aj tu dokonavý minulý čas („sa pevne rozhodol“).
277 Viď Marek 7:37.
278 Tj. „svoje panictvo“; inak niektorí predpokladajú, že Korinťania v rámci otázky manželstva vyslovili aj osobitný dopyt týkajúci sa vydávania dcér rodičmi a že apoštol teraz k tomuto prechádza od všeobecne preberaného predmetu bez toho, žeby ho formálne ako zvláštny odsek odlíšil.
279 Viď v. 26, pozn. 253.
280A a B V gréčtine N. Zákona sa pre pojem „poznať“ al. „vedieť“ používajú najmä dve slovesá, *„ginóskó“* a *„oida“* (a výrazy od nich odvodené), ktoré čo do hláskovej podoby, no nie presne a jednoznačne čo do významu, zodpovedajú slovenským slovesám „znať“ a „vedieť“. Prvé znamená poznanie tzv. objektívne – čo sa kto naučil al. dozvedel; druhé vyjadruje vnútorné povedomie mysle, vedomé poznanie vnútorným duševným zrením, ktoré je nie priamo odvodené od ničoho vonkajšieho. Viď Ján 8:55, pozn. 447 a 411; 13:7, pozn. 667 a 668; Hebr. 8:11, pozn. 359 a 360. Sloveso *„oida“* sa používa o Kristovi, rovnako o Jeho znalosti Otca ako o Jeho vedomosti o pokrytectve farisejov a sadúkejov, o Pavlovej znalosti „človeka v Kristovi“ a o vedomí Kristovca, že má večný život; viď aj kap. 16:15; 2 Tim. 1:12; 3:14n. Rozdiel vo význame týchto dvoch výrazov je často nepatrný a objektívne poznanie môže prejsť vo vedomé, no nie naopak. Od *„oida“* je tiež odvodený grécky výraz pre „svedomie“, viď kap. 4:4, pozn. 131. Na začiatku 8. kapitoly sú číslom pozn. 280A vyznačené výrazy vyjadrujúce poznanie vedomé, číslo pozn. 280B označuje poznanie objektívne.
281 Al. „nespoznal“, „by bol mal spoznať“ (v. 2), „bol“ (v. 3), dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
282 D. „podľa *toho*“.
283 Vl. „ako je žiadúce poznať“.
284 Viď Ján 4:32, pozn. 188; súvisí s „pokrm“ (ako „potravou“ tam, v. 34) tu vo vv. 8, 13.
285 V cieľovom al. záujmovom zmysle.
286 Viď v. 1, pozn. 280B.
287 Vl. „zamazáva“.
288 D. „nepredstavuje“, tj. „v priaznivom svetle“.
289 Al. „nie sme pozadu al. v nevýhode“.
290 Al. „nemáme navyše“, „nie sme vo výhode“.
291 Viď Gal. 2:2, pozn. 48.
292 Al. „voľnosť“, „právomoc“.
293 Viď Rim. 14:13.
294 V dejovom zmysle; al. „posilnené al. upevnené“, D. „vybudované“, vari v zmysle „opevnené“, „obrnené“.

www.milosrdnik.eu

295 V príčinnom zmysle, iné ako v kap. 8:6.
296 D. „v tom tvojom poznaní“, viď Mat. 3:11.
297 Vl. „bijúc“, „tlčúc“.
298 Viď Mat. 5:29.
299 D. „do veku“.
300 Viď Rim. 14:21.
301 Viď Luk. 22:16.
302 D. „druhým“, „vám“, opis v texte pre zreteľnosť.
303 Viď Luk. 11:8, pozn. 732.
304 Dôrazné tvary zámen „moja“ a „mňa“ tu značia „pokiaľ ide o mňa“.
305 Al. „odpoveď moja“.
306 Viď kap. 4:3.
307 Tj. „dať sa zadarmo vyživovať od svätých“; neurčitý čas („*zakaždým* zajesť a vypiť“).
308 Vl. „vodiť koldokola“, „obchádzať a mať vždy pri sebe“.
309 Viď Rim. 3:29, pozn. 214; netýka sa vv. 1 a 7.
310 Tj. „nezarábať si na živobytie prácou“.
311 Vl. „žold“.
312 Viď Ján 21:16; 10:16.
313 Al. „*len* ako človek“.
314 5 Mojž. 25:4.
315 Tj. „napísané, a značí to, že“.
316 Viď Rim. 4:18.
317 „*Metechó*“, viď Hebr. 2:14.
318 Neurčitý čas v zmysle kap. 3:2, pozn. 82.
319 D. „ak budeme my žať“.
320 Viď Rim. 15:27.
321 Tj. „nemohli by sme“.
322 Toto sloveso pôvodne značí „kryť“, „skrývať“, „obsahovať, „tajiť *v sebe*“ a potom vôbec „tajiť“, „zamĺčať“, potom „neprepúšťať“ (ako nádoba al. loď vodu), a teda „odolávať“, tu teda v zmysle „znášame mlčky“, „všetky krivdy do seba pojmeme a nesťažujeme si“, „svoje práva hlasno neuplatňujeme“, alebo tiež „všetkému odolávame“.
323 Obdobne ako v kap. 1:6, pozn. 679.
324 D. „nedali“, tj. „nepoložili do cesty“.
325 Viď kap. 8:1.
326 Al. „vykonávajú posvätné úkony al. obrady“.
327 Al. „z CHRÁMU“, to isté slovo ako „posvätné“.
328 Viď kap. 7:35, pozn. 272, tu príbuzný výraz obdobného významu.
329 „Nepoužil a nepoužívam“, „rozhodol som sa nepoužívať a trvám na tom“, dokonavý minulý čas na rozdiel od času neurčitého vo v. 12.
330 Al. „skôr“, „mi lepšie“.
331 Viď kap. 5:6, pozn. 163.
332 Viď Rim. 4:14, pozn. 240.
333 Al. „dolieha *to* na mňa *ako*“.
334 Al. „je mi to uložené ako povinnosť“.
335 Viď Rim. 8:20.
336 Tj. „ustanovený za správcu“; zmysel je „konám iba svoju povinnosť“.
337 Al. „predložil blahú zvesť *ako* bezplatnú“.
338 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
339 Viď v. 4.
340 Tj. „podľa vlastnej vôle“, viď kap. 7:31, pozn. 265. Apoštol mal právo na hmotné zaopatrenie, kedže ho Pán vyslal kázať, ale nevyužil ho; nebolo by to bývalo zneužitie, ale on ho nevyužil pre seba ako čosi, čo mu náležalo, lebo vo všetkom myslel na Kristovu slávu.
341 Obdobne ako vo v. 2, pozn. 302; tu na odlíšenie od „všetkým“ (6. [podľa staršieho poňatia 7.] pád jedn. č.) nižšie.
342 Vl. „aby som väčšinu“, zmysel ako v texte.
343 Vl. „bezzákonní“, ďalej obdobne.
344 Charakter osoby.
345 Tj. „náležite al. riadne poddaný“, viď Skut. 19:39, pozn. 1261. Slovo je odvodené od „zákon“, no neznačí jednoducho „pod zákonom“, ako vo v. 12.
346 Niektoré rukopisy tu majú 2. pád („bez zákona, *čo sa týka* Boha, lež *súc* zákonným poddaným Krista“).
347 Viď Ján 1:3, pozn. 5.
348 Al. „všetkými spôsobmi“, „akokoľvek“, „za každú cenu“.
349 Viď kap. 8:11; Ján 6:57, pozn. 320.
350 Tu aj „ukázal“, „prejavil“.
351 Viď Mat. 23:30; tu má toto slovo ešte predponu, ktorá zdôrazňuje spoluúčastnosť a ktorej význam sa usilujem vyjadriť väzbou „spoločníkom s ňou“, namiesto správneho „jej spoločníkom“ (inak, povedzme, „jej súspoločníkom“). Tento výraz so zdôrazňujúcou predponou prekladám inde, kde to súvislosť pripúšťa (tj., kde je uvedený predmet spoluúčasti), „spoluúčastník“ al. „spoluúčastný“ (Rim. 11:17; Fil. 1:7; Zjav. 1:9). Viď tiež Hebr. 2:14, pozn. 97.
352 Viď Rim. 9:30, pozn. 519; ako „dostáva“ vyššie, so zosilňujúcou predponou, tu vari v zmysle „celkom isto al. stoj čo stoj dostali“.
353 Al. „sa preteká“.
354 Al. „sa vo všetkom ovláda“, ako v kap. 7:9.
355 Viď Rim. 1:23.
356 Al. „korunu“, no tu ide o „veniec“, aký dostávali víťazní pretekári a zápasníci.
357 Tj. „boxujem“.
358 Viď Luk. 18:5, pozn. 1137.
359 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289, v orig. prechodníková väzba.
360 Viď v. 23, pozn. 350.
361 Viď Rim. 1:28, pozn. 73, v. 13.
362 Objektívne poznanie, viď kap. 8:1, tu aj „žeby ste nerozumeli tomu al. nedbali toho al. nevšímali si to“.
363 Al. možno „tým oblakom a tým morom“, viď Mat. 3:11.
364 Viď Skut. 22:16, pozn. 1421.
365 Viď Gal. 3:27, pozn. 142.
366 Viď Ján 6:49; 4:14.
367 Tu nedokon. min. čas.
368 Al. „Boh nenašiel svoju slasť“ (Mat. 3:17).
369 Tj. „ich mŕtvol“; al. „naváľané“, „boli sklátení“, v dej. zmysle.
370 Viď Rim. 1:20, pozn. 52.
371 D. „podľa *toho*, ako“; netýka sa druhého „ako“ vo v. 7.
372 Viď Rim. 7:7, pozn. 360; „chtivci“ vyššie je odvodený výraz.

www.mosaik.eu

373 Al. „nechcite stať“.
374 2 Mojž. 32:6.
375 Al. „zabávať sa“, „vystrájať“, „žartovať“, „hopkať“, „tancovať“.
376 Opisy neurč. času slovies „smilniť“, „pokúšať“, „hundrať“, „byť pokúšaný“.
377 Viď Mat. 4:7, netýka sa tvaru neurč. času nižšie; 12:26, pozn. 520.
378 Al. „ku ktorým dospeli“, „ktorých zastihli“.
379 Viď Jak. 1:26.
380 Podľa niekt. rukopisov „žeby sa stačilo“.
381 Al. „vydržať“.
382 Viď Mat. 7:24.
383 Al. „spoločenstvo“ (v. 16), „spoločníkmi“ (Mat. 23:30 – vv. 18, 20).
384 D. „z toho jedného chleba“; netýka sa v. 21.
385 Viď kap. 9:10.
386 Al. „v spoločenstve s oltárom“ (v. 18), „vchodili do spoločenstva al. mali čosi spoločné s démonmi“ (v. 20).
387 Al. „ale *že*“, „lež *že*“.
388 5 Mojž. 32:16n., 21.
389 Viď Rim. 3:29; netýka sa v. 19.
390 Al. „chceme dohnať“.
391 Ako u Luk. 23:40.
392 Viď kap. 8:11.
393 Al. „želáte si“.
394 Al. „obeť božstvu“.
395 Viď Mat. 27:46.
396 D. „načože je“.
397 Viď Ján 4:37, pozn. 192.
398 Viď v. 21.
399 D. „čo sa o mne zle hovorí“.
400 Vl. „nárazom al. príčinou nárazu“, D. „stávajte sa bezprekážkovými al. beznárazovými“; porov. Rim. 14:13.
401 Viď kap. 4:16, pozn. 148.
402 Viď Rim. 15:1.
403 Viď 2 Tim. 1:4.
404 Al. „odovzdané pokyny… odovzdal“; tieto výrazy sa používajú o hociakých pokynoch al. poučeniach, ústnych al. písomných.
405 Viď kap. 8:1, pozn. 280A.
406 Vl. „po *celej* hlave“, „cez hlavu“, nie ako vo v. 10.
407 Al. „zahŕňa hanbou“, viď Luk. 13:17, pozn. 929.
408 Viď kap. 7:2, pozn. 217.
409 V stav. zmysle; vo v. 5 D. „to isté *s* oholenou al. *pri* oholenej“.
410 Vl. „nie je povinný“ (v. 7), skôr v zmysle „je povinný nezahaľovať“; „je povinná“ (v. 10).
411 Ako v Skut. 7:55; tu je zmysel „majúc také postavenie“. Netýka sa „je“ nižšie.
412 Viď kap. 8:11, pozn. 295; vo v. 10 táže predložka.
413 Tj. „znak právomoci“, ktorej podlieha.
414 Viď Rim. 3:21, pozn. 197.
415 Al. „medzi sebou“.
416 Viď Ján 5:41; vyšinutia z vetnej väzby sú tu príznakom chvatnosti Pavlovho slohu, no možno ide aj o hebraizmus.
417 Al. „ak sa komu vidí“, „ak kto považuje za vhodné“.
418 Tj. „čo nasleduje“.
419 Viď v. 2.
420 Al. „nechváliac *vás*, pretože“.
421 D. „v zhromaždení“, tj. „v charaktere, postavení a dôstojnosti toho, čím zhromaždenie je“.
422 Viď v. 7, pozn. 411, tu v zmysle „jestvujú“, „pretrvávajú“; netýka sa „byť“ vo v. 19.
423 D. „akúsi časť“.
424 Viď Skut. 5:17.
425 Viď Rim. 16:10.
426 Neurčitý čas („zajesť“, „vykonať jedenie“, vv. 21 a 33 obdobne).
427 Tento tvar vyhradzujem na preklad prídavného mena, ktoré značí „Pánovi patriaci al. prislúchajúci“, „na Pána sa vzťahujúci“ a v N. Zákone sa vyskytuje iba tu a v Zjav. 1:10; inde sa v pôvodine tento pojem vyjadruje 2. pádom podstatného mena „Pán“, ktorý dôsledne prekladám doslovne, aj keď to niekde (kap. 10:26; Rim. 14:8) treba pre zreteľnosť čímsi doplniť.
428 Viď Luk. 14:12.
429 Tj. „pred ostatnými“; inak „dáva prednosť svojej vlastnej večeri“.
430 D. „a“.
431 Al. „je opitý“.
432 Viď vv. 4n., pozn. 407.
433 Vl. „pochválim vás“, budúci čas.
434 Al. „vydal“, ako nižšie a vo v. 2.
435 D. „v ktorej bol vydávaný“.
436 Tento výraz má činný význam „privádzania si na myseľ“.
437 Viď Luk. 22:19n.
438 Viď Mat. 26:28; 7:3, pozn. 261.
439 Al. „nedôstojne“, „nenáležite“.
440 Ako „bude podliehať“ u Mat. 5:21nn., „prepadá trestu“ tamže 26:66.
441 Ako „preskúša“ v kap. 3:13, no tu prítomný čas, nedokonavého významu. Viď aj Rim. 1:28, pozn. 73.
442 Tj. „kto pri Pánovej večeri jednoducho len je a pije, ako by to bol obyčajný pokrm a nápoj“.
443 Al. „obvinenie“ (nesúvisí s „vinný“ vo v. 27), „dôvod na súd“, obdobne vo v. 34, kde je zmysel „aby vaše schádzanie sa neviedlo k súdu“.
444 Viď kap. 4:7, pozn. 138; tu vo v. 29 „nedbá al. si neuvedomuje svätú jedinečnosť al. výlučnosť toho, čím je Kristovo telo, a má ho za čosi všedné, obyčajné“. Tenže výraz je vo v. 31, kde značí rozbor a posúdenie vlastného vnútra; súvisí so slovom „súd“ a znamená aj „rozsudzovať“, no nie tu.
445 Al. „kto totiž je a pije tak, že nerozlišuje telo, sám sebe je a pije súd“, „kto totiž je a pije, sám sebe je a pije súd, ak nerozlišuje telo“.
446 Al. „nemocní“.
447 Al. „spia“, viď Luk. 22:45, pozn. 1402.
448 Al. „cvičení“, „podrobovaní nápravnej výchove“, „karhaní“, viď aj Luk. 23:16, pozn. 1450.
449 Al. možno „súc zídení“, v stavovom zmysle.
450 Ako v Skut. 20:13, stredný rod slovesa v kap. 16:1 tu, pozn. 647.

www.knihoslovik.eu

451 Viď Rim. 15:24, tu hádam v zmysle „keď voľakedy“; 1:13.
452 Viď kap. 8:1, pozn. 280A a 280B.
453 D. „národmi“.
454 Tj. „v moci Božieho Ducha“, ďalej obdobne, viď Mat. 3:11.
455 Al. „Ježiš *je* Pán“.
456 Viď Rim. 1:11.
457 Viď Skut. 1:17.
458 Al. „účinkov“ (v. 6), „účinky moci“ (v. 10).
459 Sloveso ako u Mat. 14:2, pozn. 646.
460 Ako v kap. 8:1.
461 Vl. „liekov“, no tu značí „uzdravovaní“.
462 Súvisí so slovesom v kap. 11:29, pozn. 444.
463 Al. „preklad“.
464 Súvisí s „rozličnosti“ vo vv. 4nn.
465 Al. „je ochotný“ (Mat. 11:27), „chce“ (Skut. 17:20).
466 Tj. „hoci sú“.
467 Tu aj „jedným Duchom“, no iná väzba ako na konci verša.
468 Porov. Luk. 18:30.
469 Al. „nie som z tela, nie je napriek tomu mimo (D. „nie z“) tela.“
470 Viď Ján 8:40, pozn. 425.
471 Al. „uložil“, „rozostavil“, „rozložil“.
472 Al. „sa mu zaľúbilo“, „pojal želanie“.
473 Al. „*sú* síce mnohé údy, no jedno telo“.
474 Viď Mat. 3:14, pozn. 94; nesúvisí s „potrebné“ vo v. 2.
475 Vl. „lež oveľa skôr“.
476 Viď kap. 11:7, pozn. 411; netýka sa „sú“ nižšie a „byť“ vo v. 23.
477 D. „nečestnejšie tela“; je otázka, či apoštol má na mysli „neslušné“ údy či „slušné“, ktoré nemajú také miesto ako napr. časti obličaja.
478 Al. „zložil“, „skĺbil“, „zladil“, vl. „zmiešal“ (Hebr. 4:2).
479 Viď Mat. 19:20.
480 D. „to isté“.
481 Viď Mat. 6:25.
482 D. „sčasti“, tj. „po častiach“, „každý osobitne“; netýka sa v. 18.
483 Tu aj „ustanovil“.
484 4. pád množného čísla.
485 Al. možno „sú“, porov. Skut. 8:10, pozn. 225.
486 Tj. „dostali sme vypiť“, nie vari „zapojení“ al. „pripojení“.
487 Viď v. 9.
488 Vl. „presne prekladajú“, viď Skut. 9:36, pozn. 608.
489 Al. „no *vy* horlíte *za čím* väčšie dary; i“. Porov. kap. 14:12.
490 D. „ukazujem“, tj. „chystám sa al. môžem al. chcem ukázať“.
491 Viď Luk. 10:36, pozn. 702 a 703.
492 Al. „medou“, „bronzom“.
493 Al. „gongom“.
494 Vedomé poznanie.
495 Objektívne poznanie, viď kap. 8:1; vo v. 2, D. „a všetko poznanie“.
496 Viď Mat. 19:21, pozn. 896.
497 Tj. „pre chudobných“, vl. „skŕmim“, sloveso ako „kŕm“ v Rim. 12:20.
498 Al. „trpezlivá“, viď Jak. 5:7.
499 Viď Skut. 7:9; ako „horlite“ v kap. 12:31, tu v odlišnom zmysle.
500 Tj. „drzá“ aj „nerozvážna“; tiež „nechvasce sa“.
501 Viď Rim. 4:3, pozn. 222.
502 Viď Luk. 1:29, pozn. 55; 16:9, pozn. 1057.
503 Viď kap. 9:12.
504 Al. „strpí“, „trpezlivo pretrváva“.
505 Viď Rim. 9:6, pozn. 463.
506 Viď Rim. 3:31, pozn. 216; vo v. 11 to isté sloveso, dokonavý minulý čas („skoncoval som natrvalo“).
507 Vl. „príde to, *čo je* dokonalé, to, *čo je* sčasti“.
508 Al. „batoľa“ (Mat. 21:16).
509 Tj. „mal som na mysli to, čo má na mysli“ (Mat. 16:23; Rim. 8:5; Fil. 3:19; Kol. 3:2).
510 D. „s vecmi dieťaťa al. batoľaťa“.
511 Al. „hľadíme“.
512 Tj. „cez čosi, čo prekáža zreteľnému videniu“; toto slovo značí aj „zrkadlo“, no tu je použité o okne, ktorým sa vyzerá z domu von; vtedy neboli okná z jasne priezračného skla, lež z polopriezračného materiálu.
513 Vl. „v náznaku al. hádanke“.
514 Viď Mat. 7:16, pozn. 281.
515 Viď Mat. 12:26, pozn. 520; 18:1.
516 Viď Rim. 9:30.
517 Vl. „radšej“, ako vo v. 5, „skôr“.
518 V celom tomto oddiele značí „jazyk“ reč, ktorou sa hovorí, najmä v zmysle „daru jazykov“, nie telesný ústroj.
519 Vl. „nečuje“, tj. „tak, aby rozumel“.
520 Al. „útechu“, ako v Skut. 9:31, no nie ako na konci verša tu.
521 Súvisí so slovesom u Jána 11:19, 31, pozn. 554.
522 Viď kap. 12:30.
523 Vl. „odhalení“.
524 Al. „zvuk“, no nie ako nižšie vo v. 7. Ten istý výraz je vo vv. 10n., kde v danej súvislosti má zmysel ako v texte.
525 Al. „tónom“.
526 Al. „rozstupu“, tj. „výškového rozlišenia tónov“.
527 Al. „čo sa píska alebo brnká“, D. „čo sa flautuje alebo harfuje“.
528 Al. „neistý“.
529 Al. „aj vy, ak jazykom nevydáte“, no aj tak tu platí pozn. 518 k v. 2.
530 Al. „napríklad“, „hádam“, „povedzme“, „ktovie koľké sú“.
531 D. „bezhlasý“, ako v kap. 12:2, tj. „nemajúci čo povedať“, „neschopný vyjadrovať myšlienky“.
532 Vl. „moc“, „silu“, tj. „čo je reč schopná vyjadriť“.
533 Viď Skut. 28:2, pozn. 1762.
534 D. „vo mne“, tj. „v mojej predstave al. dojme“.
535 D. „horlivci“.
536 Nie „duchovných vecí al. darov al. prejavov“; to síce v zásade zmyslu zodpovedá, no predsa skutočný význam výroku skresľuje. Korinťania boli ako bývalí

www.miloslavik.eu

ctitelia démonov v nebezpečenstve, že budú účinkovanie démonov zamieňať s účinkovaním Svätého Ducha; nedržali sa náležite jednoty Ducha, lež túžili po moci voľajakej duchovnej bytosti, aby dosiahli osobnú význačnosť; taký je človek. Apoštol bol teda nútený im poukázať na rozdiel medzi démonmi a Svätým Duchom. Preklad v texte vyjadruje skutočnosť osobného účinkovania duchovných bytostí, hoci pre Kristovca, pravdaže, môže ísť iba o jediného Ducha – Ducha Božieho.

537 Al. „oplývali".
538 Viď kap. 12:30; tu D. „aby prekladal".
539 Ako „myseľ" u Luk. 24:45, no nie ako tu vo v. 20.
540 Al. „neplodný".
541 Viď Rim. 15:9.
542 Al. „žehnanie", „chválorečˮ; podľa niektorých rukopisov „ak budeš dobrorečiť", tvar prítomného času, významu nedokonavého; preklad v texte je podľa tých rukopisov, ktoré tu majú to isté sloveso v čase neurčitom.
543 D. „vypĺňa".
544 Viď Skut. 4:13, pozn. 233.
545 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa v. 19.
546 Vl. „na tom tvojom", tj. „na základe toho tvojho".
547 Viď Mat. 5:44.
548 D. „rád", viď Rim. 16:19, tu zmysel ako v texte.
549 Viď kap. 4:16.
550 Al. „vnútri", „srdci", „cite", „zmýšľaní", D. „mysľami", atď., výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba v tomto verši.
551 Sloveso odvodené od „dieťa" v kap. 13:11, no nesúvisí s „dietkami" vyššie.
552 Al. „dokonalými", ako v kap. 2:6.
553 Is. 28:11n.
554 Viď Luk. 23:32, pozn. 1470; D. „v inojazyčných", „v iných perách", viď Mat. 3:11.
555 Tj. „ľudí".
556 Viď Luk. 1:13.
557 Viď kap. 11:20.
558 Viď v. 16.
559 Viď Ján 3:20, pozn. 129.
560 Viď kap. 2:14n., pozn. 76; 4:3n., pozn. 128 a 130, v. 5.
561 Al. „pokloní sa".
562 Viď Mat. 2:8, pozn. 38.
563 Vl. „odhalenie", v. 30 obdobne.
564 Al. „preklad", v. 28 obdobne, súvisí so slovesom vo v. 27, pozn. 522, no bez predpony, akú toto sloveso má tam.
565 D. „po časti"; iná predložka ako vyššie.
566 Viď kap. 11:29, 31, pozn. 444; tu v zmysle „nech slovo starostlivo sledujú a skúmajú al. rozoberajú v mysli."
567 Viď Marek 6:15.
568 Viď Rim. 13:1.
569 Viď Luk. 21:9.
570 Ide o „zhromaždenia svätých", nie „sväté zhromaždenia".
571 Al. „pokoja. Ako vo všetkých… nech [vaše] ženyˮ; tomuto poňatiu by nasvedčoval v. 36, hoci potom, pravda, opakovanie slov „v zhromaždeniachˮ znie akosi ťažkopádne. No je to vec výkladu, nie prekladu.
572 1 Mojž. 3:16.
573 Al. „chcú".
574 Viď Ján 6:45; al. „sa naučiť", ako tu vo v. 31.
575 D. „k vám jediným".
576 Viď kap. 2:15.
577 Viď Mat. 7:16.
578 Al. „nevie", „je neznalý".
579 Al. „vyslobodenia", vl. „ste zachraňovaní", al. vari „zachránení", no potom v stavovom zmysle. Porov. Skut. 2:47, pozn. 150.
580 Viď kap. 11:23.
581 D. „medzi prvými vecmi".
582 Viď Ján 17:19, pozn. 842; tu v zmysle „v náš prospech čo do našich hriechov".
583 Viď Marek 16:6; tu dokon. min. čas so zosilňujúcim významom („celkom isto al. natrvalo vzkriesený", viď vv. 12 a ďalej).
584 Al. „spôsobilý" (Mat. 3:11).
585 Al. „volať".
586 Viď Skut. 22:4.
587 D. „jeho milosť, ktorá *sa stala* al. *bola* al. *sa deje* al. *je*".
588 D. „nebola spravená (Mat. 21:42) al. ukázaná prázdnou al. lichou al. bezvýslednou"; to isté prídavné meno je vo v. 14, viď kap. 9:15.
589 Al. „(ne)bol", dokonavý minulý čas, ako vo v. 4, no tam, ako vyplýva zo slov „tretieho dňa", je zdôraznená skôr skutočnosť vzkriesenia ako udalosti, v dejovom zmysle, kým tu ide o to, že je to skutočnosť dokonaná a trvalá, tj. že „Kristus žije" (stavový zmysel).
590 Al. „ako ktorísi… môžu vravieť".
591 Al. „nepraví".
592 Neurčitý čas („dosvedčili", al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363).
593 Tu oproti vv. 4, 12 a ďalej. neurčitý čas.
594 D. „vzkriesil, ktorého".
595 Tj. „ak kriesenie mŕtvych nie je skutočnosťou".
596 D. „ak sme uchopivší nádej (príčastie dokonavého minulého času – „uchopivší a držiaci") v Kristovi".
597 D. „no teraz", viď Ján 8:40, pozn. 425; tu je významový odtieň tam spomenutý vyjadrený slovosledom ďalšieho textu.
598 Al. „ktorí zosnuli", no tu oproti neurčitému času vo v. 18 čas dokonavý minulý.
599 Pôvodne vojenský výraz („oddiele", „čate", „útvaru").
600 Podľa niektorých rukopisov „keď kraľovanie odovzdá".
601 D. „Bohu a Otcovi", no tieto dva výrazy sú sťaby v jedno spojené spoločným členom; opis v texte je pokusom o inak obťažné vyjadrenie zmyslu tejto väzby.
602 Al. „každú".
603 Viď Luk. 12:11, pozn. 812; Rim. 8:38, pozn. 450.
604 Al. „silu" (Luk. 9:1, tu možno, obdobne ako tam, čítať aj „právomoc a silu", „právo a moc").
605 Viď Rim. 3:31.
606 Tj. „ktorí sa tak prejavujú al. ako takí rozpoznávajú".

www.milosdavik.eu

607 Tj. „musí sa zrušiť“.
608 Žalm 8:6.
609 Al. „vo všetkom“, tj. „vo všetkých veciach“; preklad v texte znamená „vo všetkých osobách al. bytostiach“. Porov. Skut. 10:36, pozn. 681.
610 Al. „sú krstení“.
611 Al. „na mieste mŕtvych“, „vzhľadom na mŕtvych“, D. nad mŕtvymi“; na konci verša obdobne.
612 D. „pri vašom (dôrazný tvar) honosení sa“, tj. „akože sa vami honosím“.
613 Neurčitý čas („sa dal zápasiť“, „podstúpil al. vykonal zápas“).
614 Možno chápať doslovne aj obrazne.
615 D. „aký mi“.
616 Al. „úžitok“, „zisk“, „prednosť“.
617 Viď v. 15.
618 Is. 22:13.
619 Vl. „spoločnosti“, „družiny“, teda „spoločenské styky“; tiež „rozhovory“.
620 Al. možno „jemné“, viď Luk. 5:39, pozn. 365; tiež „náležité“, „slušné“, „riadne“, súvisí s „dobrotu“ v Rim. 3:12.
621 Tj. „správne“, „ako sa patrí“.
622 D. „majú neznalosť“.
623 Al. „*v* akom tele“.
624 Viď kap. 14:10, pozn. 530; 12:18.
625 Viď Ján 3:12.
626 Viď Rim. 8:21; 2:7.
627 Al. „seje sa v nemoci, kriesi sa v sile“.
628 Viď kap. 2:44.
629 1 Mojž. 2:7.
630 D. „v živú dušu“, „v oživujúceho ducha“.
631 Al. „prachový“, „zemitý“, obdobne vo vv. 48n.; príbuzné je slovo „zeminu“ u Marka 6:11, no nie „zeme“ tu.
632 Radová číslovka, nie ako vo vv. 39n.
633 Neurč. čas, v zmysle napr. Mat. 9:13, pozn. 363; al. možno „donosíme“, viď Ján 15:6, 8, pozn. 748.
634 Al. „ponesieme“, inak „ako sme na seba vzali… vezmeme na seba al. budeme mať na sebe“.
635 D. „v nedeliteľnom“, tj. „v čase tak krátkom, že sa nedá deliť“.
636 D. „v“, ako vyššie.
637 D. „stane“.
638 Viď Luk. 4:17, pozn. 274.
639 Is. 25:8.
640 Sloveso má predponu vyjadrujúcu smer nadol, viď Mat. 23:24, pozn. 1077.
641 Vl. „do víťazstva“, tj. „bola pohltená a tak sa dosiahlo víťazstvo“.
642 Al. „bodec“ (Skut. 26:14).
643 Hos. 13:14.
644 Al. „pevnými“.
645 Tj. „nepohnuteľnými z miesta al. inam“.
646 D. „prázdna“.
647 Toto sloveso pôvodne znamená „rozostaviť“ al. „usporiadať“, najmä oddiely vojska, napr. k bitke, no potom aj akýkoľvek rozkaz nariaďujúci vykonanie voľajakého plánu.
648 Viď Marek 16:2.
649 Viď Mat. 6:19, pozn. 232.
650 Viď Rim. 1:10, pozn. 20.
651 Al. „týchto“.
652 Viď Rim. 1:28, pozn. 73.
653 Al. „priazne“, „láskavosti“, „lásky“, D. „vašu štedrosť“ atď., al. jednoducho „váš dar“.
654 Al. „hodno“, „dôstojné“.
655 Tu možno aj „kedykoľvek“.
656 D. „prechodím“, no viď v. 8.
657 Viď Skut. 15:3.
658 Viď Rim. 1:13.
659 Vl. „bude povoľovať“, tj. „bude chcieť al. si želať al. ochotný povoliť“, tvar prítomného času. Niektoré rukopisy tu majú čas neurčitý s významom doslovne ako v texte.
660 Vl. „päťdesiateho *dňa*“, totiž od soboty po sviatku Minutia (Mat. 26:2), viď 3 Mojž. 23:16, porov. aj Luk. 6:1, pozn. 369). Znenie v texte vyjadruje skutočnosť, že sa táto radová číslovka používala ako podst. meno (ženského rodu, lebo taký je rod slova „deň“ v gréčtine) na označenie tohto sviatku, takže sa aj hovorí o „dni Päťdesiatky“ (Skut. 2:1; 20:16).
661 Al. „sľubné“, „pôsobivé“, „veľa činnosti vyžadujúce“.
662 Viď Luk. 13:17.
663 Viď Ján 6:28, pozn. 290 a 291.
664 Viď Skut. 16:39.
665 Viď 2 Tes. 2:15.
666 Vedomé poznanie, viď kap. 8:1: vnútorné vedomie o povahe tejto rodiny.
667 Viď Skut. 18:12.
668 V podstate je zmysel tento, no nevystihuje sa tým plne obsah apoštolovho výroku. Slovo znamená „ustanoviť“, „menovať“, ako napr. dôstojníka vo vojsku; Stefanas a jeho rodina sa sami určili na obsluhu svätých.
669 Vl. „nad príchodom“, viď Luk. 1:29, pozn. 55.
670 D. „pretože nedostatok váš“; „váš“ je v dôraznom tvare, no nie ako „vášho“ vo v. 18.
671 D. „títo“.
672 Viď Mat. 11:28, pozn. 489; 7:3, pozn. 261, v. 16, pozn. 281, tu je zmysel ako v texte.
673 Viď Skut. 16:6.
674 Viď Rim. 16:5.
675 D. „v svätom bozku“, viď Mat. 3:11.
676 Al. „Pavlov“, tj. „pozdrav“.
677 Viď Ján 21:15.
678 Znamená „prekliaty – Pán prichodí“.
679 D. „kázně Ježiša Krista“, no zmyselvyjadruje skôr znenie v texte („kázne *týkajúcej sa* Ježiša Krista“). Obdobne v 1 Kor. 1:6.
680 Viď Ján 4:37, pozn. 192.

www.biblickaslovnik.eu

DRUHÝ LIST
KORINŤANOM

Pavel, apoštol Ježiša Krista, podľa Božej vôle[1], a Timotej, brat, Božiemu zhromaždeniu, ktoré je v Korinte, so všetkými svätými, ktorí sú v celej Achaii[2]: (2)Milosť vám a pokoj odBoha, nášho Otca, a Pána Ježiša Krista.

(3)*Nech je* velebený ten, *ktorý je* Boh a Otec[3] nášho Pána Ježiša Krista, Otec zľutovaní[4] a Boh všetkého povzbudenia[5], (4)ktorý nás povzbudzuje[5] pri všetkej našej tiesni[6], takže[7] my môžeme tých, *ktorí sú* v akejkoľvek[8] tiesni[6], povzbudzovať[5] tým povzbudením[5], ktorým sme sami od Boha povzbudzovaní[5], (5)pretože ako[9] sa voči nám rozmáhajú Kristove utrpenia, tak sa skrze Krista rozmáha aj naše povzbudenie[5]. (6)No či sme tiesnení[6], *je to* pre[10] vaše povzbudenie[5] a záchranu[11], ktorá sa pôsobí v trpezlivom znášaní[12] tých istých utrpení, ktorými trpíme aj my (7)(a naša nádej *o* vás je pevná), či sme povzbudzovaní[5], *je to* pre[10] vaše povzbudenie[5] a záchranu[11], lebo vieme[13], že ste účastníkmi[14] ako[15] utrpení, tak aj povzbudenia[5]. (8)Lebo by sme neradi[16], bratia, žeby ste boli v neznalosti[16] o našej tiesni[6], ktorá [nám] nastala v Ázii[17], že na nás doľahla nad *našu* silu nadmerná ťarcha[18], takže sme prepadli beznádeji aj *čo do* života; (9)áno, sami sme v sebe samých nadobudli[19] rozsudok[20] smrti, aby sme sa spoliehali[21] nie sami na seba, lež na Boha[22], ktorý kriesi mŕtvych, (10)ktorý nás z toľkej[23] smrti vyprostil[24] a vyprosťuje[24], na ktorého sa nádejame[19] že nás aj naďalej[25] bude vyprosťovať[24], (11)aj za vašej spoločnej pomoci prosbou za[10] nás, aby dar[26], udelený nám[27] prostredníctvom[28] mnohých osôb[29], sa stal predmetom vďaky mnohých[30] za[10] nás. (12)Veď toto je naše honosenie sa: svedectvo nášho svedomia, že sme sa v svete, a nadovšetko[31] u vás[32], správali[33] v Božej[34] prostote[35] a úprimnosti[36] (nie v múdrosti mäsa[37], lež v Božej milosti); (13)veď vám nepíšeme iných[38] vecí ako tie, ktoré dobre poznáte[39] a uznávate[40], a nádejam sa, že až do konca budete uznávať[40] (14)tak[41], ako ste sčasti uznali[40] nás, že sme predmet vášho honosenia sa priam tak ako[42] aj vy nášho[43], v deň Pána Ježiša. (15)A *s* touto dôverou som prv zamýšľal prísť k vám, aby ste mali druhý[44] úžitok[45], (16)a cez vás prejsť[46] do Makedonie a z[47] Makedonie zasa prísť k vám a od vás[48] byť vyprevadený[49] do Júdska. (17)Nuž, či som sa vari zachoval ľahkomyseľne[50], keď som toto zamýšľal? Alebo zamýšľam, čo zamýšľam, po spôsobe[51] mäsa, aby pri mne bolo áno, áno aj nie, nie? (18)Ba, ako že *je* Boh verný[52], naše slovo k vám nie je áno aj nie; (19)Boží Syn, Ježiš Kristus, ktorý bol vyhlásený[53] medzi vami skrze nás – skrze mňa a Silvana[54] a Timoteja – sa predsa nestal[55] *akýmsi* áno aj nie, lež v ňom nastalo *a trvá*[55 56] áno, (20)lebo koľké *sú* Božie prísľuby, v ňom *je* áno a v ňom *je* amén, Bohu na slávu[57] skrze nás. (21)A ten, ktorý nás s vami upevňuje v Krista[58] a pomazal nás, *je* Boh, (22)ktorý si nás aj spečatil a v našich srdciach dal závdavok Ducha.

(23)No ja sa dovolávam Boha *za* svedka na svoju dušu, že som do Korintu zatiaľ[25] *preto* neprišiel[59], žeby som vás šetril; (24)nie že nad vašou vierou[60] panujeme, lež sme spolupracovníci vašej radosti; veď vierou stojíte.

2 No sám *v* sebe[61] som usúdil[62] toto: keď k vám zasa prídem, aby to nebolo so zármutkom[63]. (2)Veď ak zarmucujem ja vás, ktože [je] ten, ktorý ma môže obveselit[64], ak nie ten, kto sa pre[65] mňa rmúti? (3)A napísal som[66] [vám] práve toto[67], aby som príduc nemal zármutok z[68] *tých*, *z* ktorých by som sa mal radovať; v dôvere vo[69] vás všetkých, že radosť moja[70] je *radosťou* vás všetkých. (4)Lebo som vám napísal[71] z veľkej[72] tiesne[73] a zovretia srdca s mnohými slzami[74], nie aby ste boli zarmútení[75], lež aby ste spoznali lásku, ktorou k vám oplývam[76]. (5)No ak ma kto zarmútil[77], zarmútil[77] nie mňa, lež sčasti (aby som nepreťažoval[78]) vás všetkých; (6)takémuto stačí toto pokarhanie[79],

www.mosaicfilm.eu

ktorého *sa mu dostalo* od mnohých[80],
(7)takže by ste naopak mali radšej prejaviť milosť[81] a povzbudiť[82], aby takýto nebodaj[83] nebol pohltený[84] prílišným[85] zármutkom. (8)Preto vás nabádam[82], žeby ste ho
uistili láskou[86]; (9)veď preto[87] som vám
aj napísal[71], aby som spoznal, podrobiac
vás skúške[88], či ste vo všetkom[89] poslušní.
(10)No komu prepačujete[81] vy, *tomu* aj ja
– veď ak som čo prepáčil[77 81] aj ja, prepáčil som[77 81] to[90] pre[91] vás v osobe[92] Krista,
(11)aby sa Satanovi nad nami nedostalo
prevahy[93], lebo nám jeho myšlienky[94] nie
sú neznáme.

(12)Nuž, príduc za účelom[95] blahej
zvesti o Kristovi[96] do Tróady, – a mal
som v Pánovi aj otvorené dvere, – (13) ne-
nadobudol som *v* svojom duchu upokoje-
nia[97], lebo som Tita, svojho brata, nena-
šiel; ale[98] rozlúčil som sa *s* nimi a odišiel[99]
do Makedonie. (14)No vďaka Bohu, ktorý
nás v Kristovi vždy vodí v triumfe[100]
a skrze nás na každom mieste šíri[101] vôňu
poznania jeho, (15)pretože sme Bohu
Kristovou ľúbou vôňou[102] v tých, ktorí do-
chodia záchrany[103], aj v tých, ktorí hynú
– (16)ktorým vôňou od[104] smrti k smrti
a ktorým zasa vôňou od[104] života k životu.
A kto na tieto veci stačí? (17)Nekupčíme
predsa, ako mnohí[105], s Božím slovom[106],
lež ako z úprimnosti[36], lež ako z Boha,
hovoríme v Kristovi pred Bohom.

3 Začíname opäť odporúčať[107] sami
seba? Alebo vari potrebujeme, ako
niektorí, listy odporúčajúce[107] k vám
alebo [odporúčajúce[107]] od[104] vás? (2)Na-
ším listom, vpísaným[108] v našich srdciach,
spoznávaným a čítaným[109] od všetkých
ľudí, ste vy, (3)prejavujúci sa, že ste list
Krista, vyhotovený[75] našou službou[110], vpí-
saný[108 111] nie čerňou, lež Duchom živého
Boha, nie v doskách kamenných, lež v do-
skách srdca z mäsa[112]; (4)a takúto máme
k Bohu skrze Krista dôveru, (5)nie žeby
sme sami od seba boli spôsobilí[113] pomys-
lieť si čosi ako sami zo seba, lež naša spô-
sobilosť[113] *je* z Boha; (6)on nás aj uspôso-
bil[113] *za* služobníkov[110] novej zmluvy[114], nie
litery, lež ducha[115], lebo litera zabíja, no
Duch oživuje. (7)(No ak služba[110] smrti
v literách, vtesaná[108 111] v kameňoch, bola
zavedená[75 116] so slávou[117], takže synovia
Israéla nemohli na[118] tvár Mojžiša uprieť
zrak[118] pre slávu jeho tváre[119], ktorá za-
nikala[120 121], (8)ako by predsa tým skôr
v sláve netrvala[122] služba[110] Ducha? (9)Veď
ak *je*[123] slávou služba[110] odsúdenia, oveľa
skôr slávou oplýva[124] služba[110] spravod-
livosti – (10)áno, vzhľadom na túto
prenesmiernu slávu *ani* to, *čo je*[127] oslá-
vené[108 111 125], po tejto stránke[126] oslávené[125]
nie je[111 127]; (11)veď ak za slávy[128] *nastalo* to,
čo zaniká[120 121], oveľa skôr *trvá* v sláve to,
čo ostáva. (12)Majúc teda takúto nádej,
počíname si s veľkou[129] otvorenosťou[130],
(13)a nie podľa toho, *ako* práve Mojžiš
na svoju tvár kládol zástierku tak[131], aby
synovia Israéla neupreli zrak[118] na[118] cieľ[132]
toho, čo zaniká[120 121]. (14)No ich myslenie[133]
bolo zatvrdené[134], lebo až po dnešný
deň pričítaní starej zmluvy[114] ostáva ne-
odostieraná[135] tá istá zástierka, ktorá[136]
zaniká[120] v Kristovi; (15)nadto[137] leží až
podnes, keď sa číta Mojžiš, zástierka na
ich srdci, (16)no akonáhle[138] sa obráti[139]
k Pánovi, odníma sa[140] tá zástierka.)[141]
(17)Nuž, tým Duchom[115] je Pán, a kde
Duch Pána, [tam] sloboda; (18)no my
všetci, hľadiac *na* slávu Pána *s* odostre-
tou[108] tvárou, sme podľa toho istého ob-
razu premieňaní[142] od slávy k sláve, ako
práve od Pána Ducha.

4 Pre túto príčinu, majúc túto službu[110]
podľa *toho*, ako sme došli zmilo-
vania[142], neochabujeme, (2)lež sme sa
odriekli skrytých[143] vecí hanby[144] a necho-
díme v klame[145] ani podvodne nenakla-
dáme s Božím slovom[146], lež vyjavovaním
pravdy sami seba odporúčame[147] každému
svedomiu ludí pred Bohom. (3)No ak aj
naša blahá zvesť je zastretá[108], je zastretá[108]
v tých[148], ktorí hynú, (4)v ktorých[148] boh
tohto sveta[149] oslepil myslenia[150] never-
cov[151], žeby sa [im] nezaskvelo[152] rozsvet-
lenie sa blahej zvesti o sláve[153] Krista,
ktorý je obraz Boha. (5)Nekážeme predsa
sami seba, lež Krista Ježiša *ako* Pána,
a sami seba *ako* vašich nevoľníkov[154] pre[155]
Ježiša, (6)pretože ten Boh[156], ktorý po-
vedal, žeby z tmy zažiarilo svetlo, ten
zažiaril v našich srdciach na rozsvetlenie
sa poznania[157] Božej slávy v tvári [Ježiša]
Krista. (7)No tento poklad máme v hline-
ných[158] nádobách (aby tá prenesmiernosť

www.biblia.sk

moci bola Božia a nie z nás), (8)súc všemožne[159] tiesnení, ale nie do úzkych vháňaní, rady si nevediac, ale bezradnosti[160]
neprepadajúc[161], (9)súc prenasledovaní,
ale nie opúšťaní[162], súc zrážaní[163], ale nehynúc; (10)vždy na tele všade[164] nosiac Ježišovu mŕtvosť[165], aby bol na našom tele
prejavený[75] aj Ježišov život, (11)lebo my,
ktorí žijeme, sa pre[155] Ježiša stále vydávame do smrti[166], aby bol aj Ježišov život
prejavený[75] na našom smrteľnom mäse.
(12)Takže v nás svoju činnosť vyvíja[167]
smrť, no vo vás život. (13)A majúc toho istého ducha viery podľa toho, *čo stojí*[168]
napísané[169]: Uveril som, preto som prehovoril, veríme aj my, preto aj hovoríme,
(14)vediac, že ten, ktorý vzkriesil Pána Ježiša, s Ježišom vzkriesi a s vami pred
seba postaví aj nás; (15)veď pre[155] vás *sú*
všetky veci, aby milosť, rozmnoživšia sa skrze mnohých[170], rozhojnila ďakovanie na Božiu slávu. (16)Preto neochabujeme,
lež, aj keď náš vonkajší človek podlieha skaze[171], predsa sa deň čo deň obnovuje
človek vnútorný; (17)áno, tá chvíľková
ľahkosť[172] našej tiesne[186] nám všetko prevyšujúcou mierou[173] vytvára[174] večnú
váhu[175] slávy; (18)pritom si nevšímame[176]
veci viditeľné[177], lež veci neviditeľné[177],
lebo veci viditeľné[177] *sú* dočasné, no veci
neviditeľné[177] *sú* večné.

5 Vieme predsa, že ak bude náš pozemský dom-stan[178] zrúcaný[75], máme
budovu z Boha, dom nie rukami urobený,
večný, v nebesiach – (2)veď aj v tomto
vzdycháme[179], vrúcne[180] túžiac navyše[181] sa
odiať naším príbytkom, ktorý *je* z neba,
(3)ak, pravda, aj keď sme sa odiali, nebudeme nájdení[75 182] nahí; (4)veď aj, ktorí
sme v tomto stane[178], vzdycháme[179] pod
ťarchou na nás doliehajúcou[183], no pritom by sme sa nerádi[184] zodiali, lež navyše[181] odiali, aby to, *čo je* smrteľné, bolo
pohltené[75 185] od života. (5)A ten, kto si
nás práve na toto utvoril[187], *je* Boh, ktorý
nám aj dal závdavok Ducha. (6)Sme teda
vždy spokojní[188] a vieme[189], že súc nasťahovaní[190 108] v tele, sme vysťahovaní[108 191] od
Pána (7)(veď chodíme vo viere[192], nie vo
videní[192]); (8)nuž, sme spokojní[188] a radšej by sme si priali[193] vysťahovať sa[191] z tela
a nasťahovať sa[190] k Pánovi; (9)preto sa
tiež, či sme nasťahovaní[190 108] a či vysťahovaní[108 191], horlivo usilujeme[194] byť jemu
príjemní. (10)Veď my všetci musíme byť
prejavení[195] pred sudcovským stolcom
Krista, aby si každý odniesol[196] veci *vykonané* v tele[192] podľa tých[197], ktoré vykonal,
či dobré[198 199] či zlé[199]. (11)Znajúc[200] teda
bázeň[201] Pána, ľudí presviedčame[202], no
Bohu sme sa prejavili[195] a nádejame sa,
že sme sa prejavili[195] aj vo vašich svedomiach; (12)neodporúčame[107] vám predsa
opäť samých seba, lež vám dávame[203] príležitosť[204] na honosenie sa[205] nami[206], aby
ste *ju* mali proti tým, ktorí sa ho nosia
vonkajškom[207] a nie srdcom[208]. (13)Veď či
sme bez seba[209], *je to* pre Boha[210], či sme
triezvi[211], *je to* pre vás[210]; (14)áno, Kristova láska[212] obmedzuje[213] nás, usúdivších toto[214]: že umrel jeden za[206] všetkých
a teda všetci umreli[215], (15)a za[206] všetkých
umrel, aby tí, ktorí žijú, nežili už sami
sebe, lež tomu, ktorý umrel za[206] nich
a bol vzkriesený[216]. (16)Takže my odteraz
nikoho neznáme[200] čo do mäsa; a ak sme
aj čo do mäsa spoznali[217] Krista, predsa
ho tak už nepoznáme[217]; (17)takže, ak
je kto v Kristovi, *nastalo*[218] nové[219] stvorenie[220]; staré[221] veci prešli, hľa, všetky
veci sa stali[222] novými[219 223], (18)a tie *sú*
všetky z toho Boha[224], ktorý nás skrze
[Ježiša] Krista sám so sebou[225] zmieril[226]
a službu[227 245] toho zmierenia[226 228] dal nám:
(19)ako že bol Boh v Kristovi, zmierujúc[226] svet sám so sebou, nezaratúvajúc[229]
im ich previnení[230], a slovo toho zmierenia[226 228] si uložil v nás. (20)Sme teda pre
Krista[231] vyslancami[232] a[233] Boh skrze nás
sťaby snažne prosí[234 235]: pre Krista[231] prosíme[236]: dajte sa s Bohom[225] zmieriť[226 237] –
(21)spravil za nás[231] hriechom toho, ktorý
hriechu nespoznal[238], aby sme sa my
v ňom stali Božou spravodlivosťou.

6 No pracujúc spolu[239], tiež snažne
prosíme[234], žeby ste Božiu milosť
neprijali naprázdno (2)(veď vraví[240]: Vypočul som ťa *vo* vítanom[241] období a pomohol som ti v deň záchrany[242] – hľa,
teraz *je* obdobie veľavítané[241], hľa, teraz
je deň záchrany[242]); (3)v ničom nedávajúc[243] žiadneho *podnetu k* úrazu[244], aby
služba[227 245] nebola pohanená[246], (4)lež
sa[247] ako Boží posluhovia[245 248] vo všetkom

www.biblesearch.sk

osvedčujúc[243 249]: vo veľkej[72] trpezlivosti[250],
v strastiach[186], v biedach[251], v tiesniach[252],
(5)v ranách, vo väzeniach, v nepokojoch[253], v lopotách, v bdeniach, v pôstoch, (6)v čistote, v poznaní, v zhovievavosti[250], vo vľúdnosti, v Svätom Duchu,
v nepredstieranej[254] láske, (7)v slove
pravdy, v Božej moci; zbraňami[255] spravodlivosti sprava aj zľava, (8)slávou[255] aj
zneuctením[255], zlým chýrom[255] aj dobrým
chýrom[255]: ako podvodníci[256], a*le* pravdovravní[257], (9)ako neznámi, a*le* dobre známi[258], ako umierajúci, a hľa, žijeme,
ako trestaní[259], a*le* neusmrcovaní, (10)ako
zarmucovaní[260], no stále sa radujúci, ako
chudobní, no mnohých obohacujúci, ako
nič nemajúci a*le* všetky veci vlastniaci.

(11)Naše ústa sú k vám otvorené[108],
Korinťania, naše srdce je rozšírené[108 261]
– (12)v nás nie ste stiesnení[108 262], lež ste
stiesnení[108 262 263] v svojom vnútri[264], (13)no
na odplatu sa taktiež[265] (vravím ako *vlastným* deťom) rozšírte[237] aj vy.

(14)Nedávajte sa v nerovnaký
záprah[266] *s* neveriacimi – akéže podielníctvo[267] spravodlivosti[268] a bezzákonnosti[268]? Alebo aké spoločenstvo[269] svetlu
s tmou[270]? (15)A aká zhoda[271] Kristovi
s Beliarom[270]? Alebo aká účasť[272] veriacemu[272] s neveriacimi? (16)A aký súhlas[274]
Božiemu chrámu s modlami[273]? Vy predsa
ste chrám živého Boha, podľa *toho*, ako
Boh povedal[275]: Budem medzi nimi[276] sídliť[277] a medzi *nimi*[278] sa prechádzať, i budem ichBohom a oni mi budú ľudom.
(17)Preto[279] z ich stredu vyjdite a odlúčte
sa[280], vraví Pán, a na nečisté nesiahajte[207]
a ja vás prijmem[281], (18)i budem vám za[282]
Otca a vy mi budete za[282] synov a dcéry,
vraví Pán, Všemocný[283].

7 Majúc teda tieto prísľuby, milovaní,
očistime sa od všetkého potriesnenia[284] mäsa aj ducha a dovŕšujme svätosť[285] v Božej bázni.

(2)Vpustite[286] nás – nikomu sme neukrivdili[287], nikoho nezničili[288], nikoho
nevyužili[289]; (3)nevravím[290] na odsúdenie, veď som predtým riekol, že ste v našich srdciach, aby sme spolu umreli
a spolu žili[7]. (4)Veľká[291] *je* moja[292] otvorenosť[293] voči vám, veľký[291] môj[292] jasot pre[294]
vás; som naplnený[295] povzbudením[296],
prekypujem radosťou pri všetkej našej
tiesni[297] – (5)a veru, keď sme prišli do
Makedonie, nenadobudlo naše mäso
žiadneho upokojenia[298], lež *sme boli* všemožne[298] tiesnení[297]: zvonku boje, znútra
obavy; (6)no ten, ktorý povzbudzuje[296]
ponížených, Boh, nás povzbudil[296] príchodom Tita[299], (7)a nielen jeho príchodom[299], lež aj povzbudením[296 299], ktorým
bol povzbudený[296 75] *vzhľadom* na vás[300],
zvestujúc nám vašu vrúcu túžbu, vaše
kvílenie, vašu horlivosť za[294] mňa, takže
som sa tým väčšmi[301] zaradoval. (8)Lebo
aj keď[302] som vás tým listom[299] zarmútil,
neľutujem, hoci som aj[302] ľutoval, lebo vidím, že vás tamten list zarmútil, hoci
len[302] na čas. (9)Teraz sa radujem – nie
že[303] ste boli zarmútení[75], lež že[303] ste boli
zarmútení[75] na pokánie – áno, boli ste zarmútení[75] v súlade s Bohom[304], takže[305] ste
od[28] nás neboli v ničom poškodení[75 306],
(10)veď zármutok v súlade s Bohom[304]
spôsobuje pokánie na záchranu[308], ktoré
nenačim ľutovať[309], no zármutok sveta
spôsobuje smrť – (11)veď hľa, akú vo vás
práve to, že ste boli zarmútení[310] v súlade
s Bohom[310], spôsobilo pilnosť[311], ba aj[312]
ospravedlňovanie sa[313], ba aj[312] pohoršenie[314], ba aj[312] bázeň, ba aj[312] vrúcu túžbu,
ba aj[312] horlivosť, ba aj[312] zadosťučinenie[315]
– vo všetkom ste preukázali[316], že vy sami
ste v tej záležitosti čistí. (12)Aj keď som
vám teda napísal, *bolo to* nie pre[317] toho,
kto ukrivdil[318], ani pre[317] toho, komu bolo
ukrivdené[318 75], lež pre[317] to, žeby bola voči
vám pred Bohom prejavená[75] naša pilná
horlivosť[311 319], ktorá *je* za[320] vás. (13)Pre
túto príčinu sme povzbudení[321 108] a tým
skôr sme sa pri svojom povzbudení[321]
ešte[322] hojnejšie[323] zaradovali nad[324] radosťou Tita, pretože jeho duch je od
všetkých vás občerstvený[108 325 326]. (14)Veď[327]
ak som sa bol vami[328] čosi pochválil[329], nebol som zahanbený[75 330], lež tak, ako sme
všetko podľa pravdy[331] hovorili[332] vám,
bolo *ako* pravda ukázané[75 333] aj naše honosenie sa pred Titom; (15)a jeho vnútorné city[334] voči vám vrúcnejú[335], keď si
pripomína poslušnosť všetkých vás, ako
ste ho s bázňou a triaškou prijali.
(16)Radujem sa, že pokiaľ ide o vás[336],
môžem byť vo všetkom upokojený[108 337].

www.biblickaskola.sk

8 No oznamujeme vám, bratia, Božiu
milosť[338], ktorá je daná[108 326] v zhro-
maždeniach Makedonie, (2) že vo veľkej[339]
skúške tiesne[186] sa hojnosť ich radosti
a ich hlboká chudoba rozhojnila v bohat-
stvo ich úprimnej štedrosti[340]. (3) Lebo
podľa možnosti[341], dosvedčujem, a nad
možnosť[341], z vlastnej vôle, (4) s veľmi[339]
snažnou žiadosťou nás prosili[342] *o* usku-
točnenie tej milosti[338] a účasti[343] v starost-
livosti[344] o[345] svätých, (5) a *to* nie podľa
toho, ako sme boli pojali nádej[346], lež
sami seba dali najprv Pánovi, potom[247]
nám, podľa Božej vôle[348], (6) takže[7] sme
povzbudili[349] Tita, aby u vás[350] podľa *toho*,
ako predtým započal, tiež túto milosť[351] aj
dokončil; (7) ale[352] aby ste priam *tak*, ako
máte hojnosť vo všetkom, *vo* viere aj slove
aj poznaní aj všetkej pilnosti[353] aj svo-
jej[354] láske k nám, mali hojnosť aj v tejto
milosti[351]. (8) Nevravím *to* ako nariade-
nie[355], lež pre[356] pilnú horlivosť[353] iných,
a chcejúc overiť[357] pravosť lásky vašej[358].
(9) Poznáte predsa milosť[351] nášho Pána
Ježiša Krista, že pre[356] vás schudobnel,
súc bohatý, aby ste vy zbohatli chudo-
bou jeho[358]; (10) i podávam v tomto *svoju*
mienku, lebo to osoží vám, ktorí[358] ste
už[359] od vlaňajška započali nielen s vyko-
naním, lež aj s chcením[360 361]. (11) No teraz
dokončite aj vykonanie, tak aby[362] podľa
toho, *aká bola* ochota[363] chcenia[360], priam
také *bolo* aj dokončenie z toho, čo máte.
(12) Veď ak je[364] ochota[363], *je* vítaná[365]
podľa toho, čokoľvek[366] má, nie podľa
toho, čo nemá. (13) Nie, pravdaže, aby
druhí mali[367] pohodlie[368] a vy[367] tieseň[186],
(14) lež na základe[369] rovnosti: v teraj-
šej dobe váš nadbytok pre[370] nedostatok
tamtých, aby sa aj nadbytok tamtých
*do*stal vášmu nedostatku[371], tak aby[362]
nastala rovnosť (15) podľa *toho*, ako je
napísané[372]: Kto *nazbieral* veľa, nezvýšilo
mu[373], a kto málo, nebol ukrátený[75].

(16) No vďaka Bohu, ktorý tú istú pilnú
horlivosť[353] pre[374] vás dáva v srdci Tita,
(17) lebo to povzbudenie[349], pravdaže,
prijal, no odišiel[99] k vám[375] z vlastnej vôle,
súc[376] plný pilnej horlivosti[353]. (18) No
spolu s ním sme poslali brata, ktorý má
chválu[377] v blahej zvesti po všetkých zhro-
maždeniach; (19) a nielen *to*, lež bol od
zhromaždení aj zvolený[75] *ako* náš spolu-
cestujúci, s touto milosťou[351], preukazo-
vanou našou službou[378] na slávu samého
Pána a *na* dôkaz našej ochoty[363 379], (20) va-
rujúc sa toho, žeby nám pri tomto bohat-
stve[380], poskytovanom našou službou[378],
kto *čo* vytkol[381]; (21) áno, staráme sa vo-
pred *o* veci správne[382] nielen pred Pá-
nom[382], lež aj pred ľudmi[382]. (22) A s nimi
sme poslali nášho brata, o ktorom sme sa
veľa ráz[383] presvedčili[357], že je v mnohých
veciach[384] pilne horlivý[353], a teraz oveľa
pilnejšie horlivý[353] pre[356] veľkú dôveru[385],
ktorú *má* vo vás. (23) Či *ide* o Tita, *to je*
spoločník[386] môj[358] a spolupracovník vo
vašom záujme[387], či naši bratia, *to sú* vy-
slanci[388] zhromaždení, Kristova sláva.
(24) Dokážte[389] teda voči nim pred tvá-
rou[390] zhromaždení dôkaz[391] svojej lásky
a nášho honosenia sa[392] vami[392].

9 Je mi predsa veru zbytočné vám
písať o starostlivosti[393] o[393] svätých,
(2) veď znám vašu ochotu[393], *pre* ktorú
sa vami[392] honosím *voči* Makedóncom,
že Achaia[2] je od vlaňajška pripravená[108],
a vaša horlivosť podnietila[394] väčšinu[395];
(3) no tých bratov som poslal, aby sa to,
prečo sa vami[392] honosíme[396], po tejto
stránke[397] neukázalo bezobsažným[398], aby
ste boli pripravení[108] podľa *toho*, ako som
vravel[399], (4) aby sme nebodaj[400], keby so
mnou prišli Makedónci a našli vás ne-
pripravených, neboli v tomto spoliehaní
sa[401] zahanbení[402] my, nech nevravíme[403]
vy. (5) Uznal som teda *za* nutné tých
bratov vyzvať[404], aby k vám zašli vopred
a toto vaše vopred ohlásené požehna-
nie[405] vopred usporiadali[406], žeby tak bolo
napohotove[407] ako požehnanie[405] a nie
ako čosi vymámené[408]. (6) No *platí* toto:
Kto seje poskrovne[409], bude poskrovne[409]
aj žať, a kto seje s žehnaniami[405], bude
s žehnaniami[405] aj žať; (7) každý podľa
toho, ako si srdcom predsavzal, nie
smutne[410] alebo z donútenia, lebo Boh
miluje veselého[411] darcu. (8) No Boh môže
voči vám všetko dobrodenie[412] rozhojniť,
aby ste sa, majúc vo všetkom vždy všetok
dostatok, rozhojňovali na všetko dobré[198]
dielo[413] (9) podľa *toho*, ako je napísané[414]:
Rozsypal, dal biednym, jeho spravodli-
vosť ostáva navždy[415]. (10) Nuž ten, ktorý

www.biblia.sk

splna[416] poskytuje[417] semeno tomu, kto
seje, a chlieb na jedenie, poskytne[418]
a[419] rozmnoží vašu sejbu a dá vzrast plo-
dom[420] vašej spravodlivosti; (11)budete vo
všetkom bohatnúť[421] do všetkej úprimnej
štedrosti[422], ktorá[136] skrze nás spôsobuje
ďakovanie Bohu, (12)pretože starostli-
vosť[393] tejto služby[423] nielen dopĺňa mieru
toho, čoho sa svätým nedostáva[424], lež sa
aj rozhojňuje[425] mnohými ďakovaniami
Bohu, (13)keď následkom dôkazu tejto
starostlivosti[426] Boha oslavujú pre vašu
poddanosť[427] vyznania[428] voči[429] blahej
zvesti o Kristovi[430] a úprimnú štedrosť[431]
podieľania sa[432] voči nim a voči všetkým
(14)a svojou prosbou za[433] vás *po* vás
vrúcne túžia[434] pre prenesmiernu Božiu
milosť, *ktorá je* na vás. (15)Bohu vďaka za
jeho nevylíčiteľný dar.

10 No ja sám, Pavel, vás pre tichosť[435]
a miernosť[436] Krista[437] snažne
prosím[438] – *ja*, ktorý síce medzi vami *som*
tvárou v tvár[439] ponížený[440], no súc ne-
prítomný[441] si na vás trúfam[442], – (2)no
prosím[443], *aby som* si, súc[444] prítomný, ne-
musel trúfnuť[442] *s* tou *seba*dôverou, *s* kto-
rou sa hodlám[445] odvážiť[446] proti podakto-
rým, čo nás považujú[445] za chodiacich
podľa mäsa[447]. (3)Áno, v mäse chodíme,
ale[448] vojnu podľa mäsa[447] nevedieme[449], –
(4)veď zbrane nášho vedenia vojny[449] *sú*
nie *zbrane* mäsa[450], lež Božsky[451] mocné
na rúcanie[452] pevností, – (5)rúcajúc[452]
mudrovania[445] a všetko vysoké, čo sa
pozdvihuje[453] proti poznaniu Boha, a za-
jímajúc každú myšlienku v poslušnosť
Krista, (6)a majúc napohotove potres-
tanie[454] každého neuposlúchnutia[455], keď
sa vaša poslušnosť naplní. (7)Hľadíte
na veci podľa vonkajšieho zjavu[439]?[456]
Ak voľakto dôveruje[457] sám sebe, že je
Kristov, nech zasa sám u seba má na
mysli[445] to, že ako[9] *je* Kristov on, tak aj
my. (8)A veru, aj keď sa čosi väčšmi[31] po-
chválim[402] čo do našej právomoci, ktorú
[nám] Pán dal na budovanie a nie na rú-
canie[452] vás, nebudem sa musieť hanbiť.
(9)Aby som nevzbudil zdanie, ako by
som vás zastrašoval listami, (10)pretože
listy vraj[458] *sú* síce pádne[459] a mocné[460],
no osobný zjav[461] biedny[462] a reč nestojí
za nič[463]; (11)takýto nech má na mysli[445]
to, že akí sme rečou skrze listy, súc ne-
prítomní[441], takí *budeme* aj činom, súc[444]
prítomní. (12)Neodvažujeme sa, pravda,
zaradiť alebo prirovnať[464] sami seba *k* po-
daktorým *z* tých, ktorí odporúčajú[465] sami
seba; ale oni, sebou[466] samými sami seba
meriac a *k* sebe samým sami seba prirov-
návajúc[464], nechápu. (13)No my sa nebu-
deme honosiť do bezmerna[467], lež podľa
miery okruhu[468], ktorý nám Boh miery
pridelil, žeby sme dosiahli až aj k vám;
(14)nenaťahujeme sa[469] predsa príliš, ako
by sme k vám nedosahovali[470] (veď sme
v blahej zvesti o Kristovi[471] až aj k vám
dospeli[472]), (15)nehonosiac sa do bez-
merna[473] lopotami[474] kohosi druhého[475],
no majúc nádej, že sa, ak porastie vaša
viera, medzi vami vzmôžeme[476] podľa[477]
nášho okruhu[473], *aby sme mohli* ešte hoj-
nejšie[478] (16)zaniesť blahú zvesť do kon-
čín za vami; nie sa honosiť[479] v okruhu[473]
kohosi druhého[475] *čo* do hotových vecí.
(17)No kto sa honosí, nech sa honosí
v Pánovi; (18)nie je predsa osvedčený[108]
ten[480], kto odporúča[426] sám seba, lež koho
odporúča[426] Pán.

11 Kiež by ste ma znášali *v* akejsi
troške nerozumu – ale aj *tak* ma
znášajte! (2)Veď *pre* vás žiarlim Božou
žiarlivosťou, lebo som vás oddal[481] jedi-
nému mužovi, žeby som *vás* Kristovi
predstavil *ako* čistú pannu; (3)no bojím
sa, aby nebodaj[400], ako ten had svojou
úskočnosťou[482] podviedol[483] Evu, [tak]
vaše myšlienky[484] neboli pokazené[75] a zba-
vené[485] jednoduchosti[486] *čo* do Krista.
(4)Veď predsa ak káže, kto prichádza,
druhého Ježiša, ktorého sme nekázali[487],
alebo *ak* dostávate iného[488] ducha, kto-
rého ste nedostali, alebo inú[488] blahú
zvesť, ktorú ste neprijali, znášali by ste[489]
to pekne[490]. (5)Myslím, pravda, že v ni-
čom nie som[491] za tými veľapoštolmi;
(6)aj keď som neumelý[492] rečou, ale nie
poznaním, veď sme voči vám[493] vo všetkých
veciach všemožne[494] vyjavili[495] *pravdu*.
(7)Či[496] som spáchal hriech, ponižujúc
sa, aby ste boli vyvýšení[75] vy, pretože som
vám blahú zvesť zvestoval[487 497] zdarma?
(8)Druhé zhromaždenia som olupoval[487],
berúc[487 498] plat[499] na obsluhu vás, (9)a keď
som u vás bol a ocitol[500] sa v nedostatku,

www.biblia.sk

nestal som sa príživníkom[501] nikoho (lebo čoho sa mi nedostávalo, dodali[502] bratia, ktorí prišli z[68] Makedonie), a vo všetkom som sa udržal a udržím bez zaťaženia pre vás. (10)Ako že je vo mne Kristova pravda[503], nebude mne[504] toto moje honosenie sa v oblastiach Achaie[505] zarazené[75 506]. (11)Prečo? Pretože vás nemilujem? *To* vie Boh. (12)No čo konám, aj konať budem, aby som odňal[507] zámienku[508] tým, ktorí zámienku[508] chcú[509], aby boli v tom, čím[510] sa honosia[511], prejavení[75 512] takými[41] ako aj my; (13)lebo takíto *sú* nepraví[513] apoštoli, podvodní[514] pracovníci, pretvorujúci sa na Kristových apoštolov[515]. (14)A nečudo – veď sám Satan sa pretvoruje na anjela[515] svetla, (15)nič[516] veľké teda, ak sa aj jeho služobníci[517] pretvorujú za služobníkov[517 518] spravodlivosti; ich koniec bude podľa ich činov.

(16)Opäť vravím: nech si voľakto nepomyslí[519], že som nerozumný; no ak predsa, prijmite ma hoci aj ako nerozumného, aby som sa aj ja čosi málo pochválil[520]. (17)Čo hovorím, nehovorím v súlade s Pánom[521], lež sťaby v nerozume, v tomto sebavedomí[522] honosenia sa; (18)keďže sa mnohí honosia čo do mäsa, pochválim sa[520] aj ja. (19)Veď nerozumných radi znášate, súc rozumní[523] – (20)áno, znášate, keď vás ktosi biedne[524] zotročuje, keď *vás* ktosi zožiera, keď ktosi berie, keď sa ktosi povyšuje, keď vás ktosi bije do tváre. (21)*To* vravím vzhľadom na pohanu[525], ako že sme my boli[526] slabí[527]; no v čom sa odvažuje[528] hocikto (vravím v nerozume), odvažujem sa[528] aj ja. (22)Sú Hebreji[529]? Aj ja. Sú Israélovci? Aj ja. Sú semeno Abrahámovo? Aj ja. (23)Sú služobníci[517] Krista? (Hovorím, ako by som sa pomíňal[530] rozumom:) Ja nadmieru[531]: prehojne v lopotách, nadmerne v ránach, prehojne vo väzeniach, často[532] v nebezpečiach smrti[533]; (24)od Židov som päťkrát dostal štyridsať bez jednej[534], (25)trikrát som bol spalicovaný, raz som bol skameňovaný, trikrát som prežil stroskotanie lode, noc aj deň som strávil v hlbine; (26)často[532] *na* cestách[535], *v* nebezpečiach na riekach[536], *v* nebezpečiach *od* lupičov, *v* nebezpečiach od[28] *vlastného* rodu, *v* nebezpečiach od[28] národov, *v* nebezpečiach v meste, *v* nebezpečiach v pustatine, *v* nebezpečiach na mori, *v* nebezpečiach medzi nepravými bratmi, (27)*v* lopote a drine, často[532] v bdeniach, v hlade a smäde, často[532] v pôstoch, v zime a nahote[537]. (28)Okrem vonkajších[538] vecí denný nápor na mňa – ustarostenosť[539] o všetky zhromaždenia[536] – (29)kto je slabý[527], a *ja* nie som slabý[527], kto sa potkýna[539], a ja sa nepálim? (30)Ak je žiadúcne sa honosiť, budem sa honosiť vecmi svojej slabosti[540]; (31)ten, *ktorý je* Boh a Otec[3] Pána Ježiša, ktorý je do vekov velebený[541], vie[542], že nelužem. (32)V Damasku mal etnarcha[543] Aretu, kráľa, mesto Damašťanov pod strážou, chcejúc sa ma zmocniť[544], (33)i bol som v noši spustený[75] oknom po múre[545] a unikol som jeho rukám.

12 Honosiť sa mi veru *je* nie osožné, lebo[546] prídem k videniam a zjaveniam[547] Pána. (2)Znám[542] človeka v Kristovi, pred štrnástimi rokmi (či v tele, neviem[542], či mimo tela, neviem[542], Boh vie[542]), takého, že bol zachvátený[75 548] až ku tretiemu nebu; (3)a znám[542] takého človeka (či v tele či mimo tela, neviem[542], Boh vie[542]), (4)že bol zachvátený[75] do raja a počul nevyrieknuteľné výroky o veciach, o ktorých človekovi nie je dovolené prehovoriť[549]. (5)Takýmto[550] sa budem honosiť, no sám sebou[550] sa honosiť nebudem, iba ak v svojich slabostiach[551]. (6)Áno, ak sa mi zachce pochváliť sa[551], nebudem nerozumný, lebo budem vravieť pravdu; no zdržiavam sa, žeby si voľakto o mne nepomyslel viac ako[552] čo na mne[553] vidí alebo *ak* voľačo odo[554] mňa počúva. (7)A aby som sa touto premierou zjavení[547] príliš nevyvyšoval[555], bol mi daný[75] osteň[556] pre mäso[557], Satanov posol, aby do mňa búšil pästou, aby som sa príliš nevyvyšoval[555]. (8)Za[558] toto som Pána trikrát snažne prosil[559], aby *to* odo mňa odstúpilo; (9)i riekol mi: Stačí ti moja milosť, lebo [moja] moc sa dovŕšuje[560] v slabosti[551]. Veľmi rád[561] sa teda budem honosiť skôr v svojich slabostiach[551], aby sa na mne usídlila[562] moc Krista; (10)preto si ľubujem v slabostiach[551], v príkoriach[563], v biedach[564], v prenasledovaniach, v tiesniach[564] pre[558]

www.biblia.sk

Krista, lebo keď[138] som slabý[565], vtedy som
mocný.
(11)Stal som sa nerozumným – vy ste
ma donútili; áno, ja by som mal byť odpo-
rúčaný od vás, veď som v ničom neostal[565]
za tými veľapoštolmi, aj keď nie som nič.
(12)Znamenia apoštola boli predsa medzi
vami uskutočnené[75 566] vo všetkej trpezli-
vosti[567] znameniami aj zázrakmi a moc-
nými činmi. (13)V čomže[568] sa vám stala
ujma oproti ostatným zhromaždeniam,
ibaže som sa ja sám nestal vaším príživ-
níkom[569]? Prepáčte[570] mi túto krivdu[570].
(14)Hľa, tentokrát[571] som hotový prísť
k vám tretí raz a príživníkom[569] sa nesta-
nem[572], veď mi nejde o[573] to, *čo je* vaše, lež
o vás; sporit[574] predsa majú nie deti pre
rodičov[575], lež rodičia pre deti[575], (15)a ja
za[558] vaše duše veľmi rád[561] ponesiem vý-
lohy[576] a cele budem vynaložený[75 576], aj
keď, preveľmi[577] vás milujúc, som milo-
vaný pramálo[578].
(16)No nech je *tak*, nepreťažil[579] som
vás ja, ale súc[580] prefíkaný[581], dostal som
vás ľsťou. (17)Či som, *čo sa týka* voľakoho
z tých, ktorých som k vám vyslal, vás cez
neho využil[582]? (18)Povzbudil[582] som Tita
a s *ním* som vyslal toho brata: či vás vo-
ľajako[583] využil[582] Titus? Nechodili[584] sme
tým istým duchom, nie tými istými šľapa-
jami?
(19)Dávno si myslíte, že sa ospravedl-
ňujeme[585] vám. Hovoríme pred Bohom
v Kristovi, a to všetko, milovaní, pre[10]
vaše budovanie. (20)Lebo sa bojím, aby
sa nebodaj[400] ne*stalo*, *že by som* vás prí-
duc nenašiel *takými*, akými by som rád[586],
a *žeby som* ja od vás[587] nebol nájdený[75] *ta-
kým*, akým by ste neradi[184]; aby nebodaj[400]
ne*boli* sváry, žiarlivosť[588 589], zlosť[588], za-
ujatosť[588], ohovárania, našepkávania[590],
nadúvanie sa[588], neporiadky[591]; (21)žeby
ma, keď zasa prídem, môj Boh vzhľadom
na[592] vás nepokoril a žeby som sa *ne*musel
dať[593] žalostiť *pre* mnohých *z* tých, ktorí
predtým upadli do hriechov[594] a nedali
sa z nečistoty a smilstva a bezuzdnosti,
ktorú napáchali, na pokánie.

13 Tentokrát[571] k vám prichodím[595]
tretí raz; každá záležitosť[596] bude
založená[596] na slove[596] dvoch a troch sved-
kov[596]. (2)Vopred[497] som riekol a vopred
vravím – ako súc[598] druhý raz prítomný,
a teraz neprítomný[599], – tým, ktorí pred-
tým upadli do hriechov[593], a ostatným
všetkým, že ak opätovne prídem, nebu-
dem *nikoho* šetriť. (3)Keďže požadujete[600]
osvedčenie[601] toho, že vo mne[602] hovorí
Kristus[603] (ktorý je voči vám nie slabý, lež
je medzi vami[604] mocný, (4)lebo aj keď
bol ukrižovaný[75] v slabosti[605], predsa žije
Božou mocou[605], a my sme zaiste slabí
v ňom, ale budeme s ním žiť Božou mo-
cou[604] voči vám[606]), (5)skúšajte sami seba,
či[607] ste vo viere, osvedčujte[601] sami seba –
či sami seba[608] nerozpoznávate[609], že je vo
vás Ježiš Kristus, ibaže by ste, pravda[583],
boli neosvedčení[610 108]? (6)Nuž, nádejam
sa, že spoznáte, že my neosvedčení[610 108]
nie sme; (7)no modlíme sa k Bohu, žeby
ste nevykonali nič zlé, nie *preto*, aby sme
sa my ukázali ako osvedčení[601 108], lež aby
ste vy konali to, *čo je* správne[611] a my žeby
sme boli sťaby neosvedčení[610 108]. (8)Veď
nemôžeme nič proti pravde, lež za[10]
pravdu; (9)áno, radujeme sa, keď[612] my
sme slabí a vy ste mocní. No modlíme sa
aj *za* toto: *za* vaše zdokonalenie[613]. (10)Pre
túto príčinu vám, súc neprítomný[599], tieto
veci píšem, aby som, súc[598] prítomný,
nemusel prísne[614] zakročiť[615] podľa prá-
vomoci, ktorú mi Pán dal na budovanie
a nie na rúcanie.
(11)Ostatne sa, bratia, radujte[616], spejte
k dokonalosti[617], prijímajte povzbudzo-
vanie[618], rovnako[619] zmýšľajte, žite v po-
koji[620] a Boh lásky a pokoja bude s vami.
(12)Pozdravte sa navzájom svätým boz-
kom[621]. (13)Pozdravujú vás všetci svätí,
(14)Milosť Pána Ježiša Krista a Božia
láska a spoločenstvo Svätého Ducha so
všetkými vami.

www.biblia-online.sk

2. KORINŤANOM

1 Viď kap. 8:5.
2 Viď Skut. 18:12.
3 Viď 1 Kor. 15:24.
4 Viď Rim. 12:1.
5 Al. „útechy“, „teší“, ďalej obdobne, viď Skut. 16:40.
6 Viď Mat. 13:21, pozn. 586, sloveso vo v. 6 je príbuzné.
7 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
8 D. „všetkej“, ako vyššie.
9 D. „podľa *toho*, ako“.
10 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
11 Al. „vyslobodenie“, „pomoc“.
12 Vl. „v trpezlivosti“ al. „vytrvalosti“, viď Jak. 5:11.
13 D. „záchrany, vediac“, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
14 Viď 1 Kor. 10:18.
15 D. „že ako ste účastníkmi“.
16 Viď 1 Kor. 10:1, pozn. 361 a 362.
17 Viď Skut. 16:6.
18 D. „že sme boli… nadmerne zaťažení“ v dejovom zmysle.
19 Al. „máme“ (Rim. 5:2 – v. 9), „sme pojali nádej“ (v. 10), dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
20 Vl. „odsudok“, „odsúdenie“.
21 D. „aby sme boli spoľahnuvší sa“, tvar dokonavého minulého času s dosahom do prítomnosti, zároveň so zosilňujúcim významom („plne sa spoliehali“).
22 D. „na sebe, lež na Bohu“ („svojou dôverou al. spoliehaním spočívali na…“).
23 Tj. „toľkého nebezpečenstva“.
24 Viď Mat. 6:13.
25 Vl. „ešte“.
26 Viď Rim. 1:11.
27 D. „dar, ktorý *je* pre nás al. voči nám“.
28 D. „z“.
29 Vl. „tvári“.
30 D. „aby zaň skrze mnohých bolo ďakované“, neurčitý čas („poďakované“, „nastalo al. bolo vykonané ďakovanie“).
31 D. „hojnejšie“.
32 Al. „voči vám“.
33 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
34 Tj. „takej, akú chce Boh pri človekovi vidieť a akú pri ňom vytvára“.
35 Viď Rim. 12:8, pozn. 649.
36 Viď 1 Kor. 5:8.
37 Ako „na úrovni mäsa“ v 1 Kor. 3:3.
38 Tu nie „inakších“, „odlišných“, lež „druhých“, „ďalších“.
39 Niektorí čítajú „ktoré čítate“; toto sloveso má, pravda, aj takýto význam, no tu ide o to, čo spoznali a čomu sa naučili od apoštola, keď bol medzi nimi.
40 Viď 1 Kor. 16:18.
41 D. „podľa *toho*“.
42 D. „práve podľa toho, *ako*“.
43 Viď 1 Kor. 9:15, pozn. 331.
44 Radová číslovka.
45 Al. „dobrodenie“, vl. „priazeň“, „milosť“, „láskavosť“, tj. „prejav priazne“ atď., porov. 1 Kor. 16:3, pozn. 653, kde je ten istý výraz ako tu.
46 Al. „zájsť“ (Luk. 2:15).
47 D. „od“, no nie ako nižšie.
48 Tj. „vami“.
49 Al. „sa dať vyprevadiť“. Viď Skut. 15:3.
50 Al. „nestálo“, „kolísavo“, D. „použil ľahkomyseľnosť“ atď.
51 D. „podľa“.
52 D. „Boh je verný, že“.
53 V dejovom zmysle, al. „kázaný“, neurčitý čas („ktorého (tj. „o ktorom“) kázanie sa vykonalo“).
54 Tj. „Silu“ (Skut. 18:5).
55 Al. „neprejavil“, „neukázal“, na konci verša obdobne.
56 Apoštol tu od neurčitého času predošlého „sa… nestal“ prechodí k dokonavému času minulému (porov. Ján 1:3, pozn. 5); nehovorí o charaktere svojej kázne, lež vyhlasuje, že overenie všetkej Božej pravdy je v Osobe Kristovej.
57 Al. „*AMÉN* Bohu al. *s* Bohom al. *pred* Bohom, na slávu. Možno tiež čítať takto: „lež v ňom nastalo *a trvá* áno (lebo… *AMÉN*), Bohu na slávu.“
58 Al. „ku Kristovi“, „do Krista“, tj. „nás pevne spája s Kristom al. pripája ku Kristovi“.
59 Tj. „že som svoj príchod preto odložil“.
60 Viď Rim. 6:9, pozn. 323.
61 Al. „sám u seba“.
62 Al. „sa rozhodol pre“.
63 D. „toto: neprísť k vám zasa so zármutkom“; zmysel ako v texte, opis pre zreteľnosť.
64 D. „ma obveseľuje“.
65 D. „zo“.
66 Týka sa toho, čo apoštol práve píše; je to neurčitý čas tzv. listový (pisateľ sa pri písaní sťaby prenáša do doby, kedy bude adresát list čítať).
67 Niektorí sa nazdávajú, že sa tieto slová týkajú prvého listu; potom, pravda, by bolo načim prekladať „a napísal som [vám] práve to, *čo som napísal*“. No tak to sotva je, lebo potom by bol apoštol asi použil iný výraz, a nasledovné slová sa zrejme vzťahujú na prítomnosť, kedy sa apoštol chystá prísť.
68 D. „od“.
69 Al. „spoliehajúc sa na“; použitý je tvar dokonavého minulého času so zosilňujúcim významom („v plnej dôvere“, „plne sa spoliehajúc“).
70 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
71 Toto sa týka prvého listu; no teraz sa apoštolovi dostalo úľavy Titovými zvesťmi.
72 Vl. „mnohej“.
73 Al. „úzkosti“, viď kap. 1:4.
74 Vl. „za mnohých sĺz“, viď kap. 3:11, pozn. 128.
75 V dejovom zmysle.
76 Vl. „ktorú k vám prehojne (D. „hojnejšie“) mám“.
77 Dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.

www.nilosnovik.eu

78 Al. „nepriťažoval“, al. možno „nenadsadzoval“, „nepreháňal“.
79 Al. „trest“.
80 Tj. „od zhromaždenia ako celku“.
81 Al. „prepáčiť“, ako vo v. 10, viď Luk. 7:42.
82 Al. „potešiť“ (v. 7), „snažne prosím“ (v. 8), viď Skut. 16:39n., pozn. 1049.
83 Viď Rim. 11:21.
84 Viď 1 Kor. 15:54, v dejovom zmysle, ako aj tam.
85 Al. „nadmerným“, „prehojným“, D. „hojnejším“.
86 Vl. „potvrdili lásku k nemu“, „dodali láske k nemu platnosti“.
87 D. „na toto“ al. „k tomuto“, tj. „cieľu“, „účelu“.
88 D. „spoznal vašu osvedčenosť“.
89 D. „*čo* do všetkého“.
90 D. „čo som prepáčil aj ja, ak som čo prepáčil“.
91 V príčinnom zmysle“.
92 D. „tvári“.
93 Al. „voči nám… výhody“, „aby sme neboli od Satana preľstení“.
94 Al. „úmysly“, „úklady“.
95 D. „k“, „na“, v cieľovom zmysle, ako „do“ nižšie.
96 Obdobne ako 1 Kor. 1:6, pozn. 679.
97 Al. „úľavy“ (Skut. 24:23).
98 Al. „lež“ („nemajúc pokoja, nezdržal som sa tam, lež“).
99 D. „vyšiel“.
100 „Triumf“ býval slávnostný vjazd do Ríma, aký konávali rímski vojvodcovia po víťazných vojnách. V sprievode verejne vodili zajatcov a pálili kadidlo atď., potom ktorých zajatcov usmrtili a ktorým darovali život; „ľúba vôňa“ bola teda jedným vôňou smrti, druhým vôňou života, podobne ako blahá zvesť, ktorá, keď sa prijme, je prostriedkom k životu, no keď sa zamietne, na odsúdenie, akokoľvek je ľúbezná.
101 Vl. „robí verejne známou“, „prejavuje“.
102 Iný výraz ako vo vv. 14 a 16.
103 Viď 1 Kor. 15:2; al. „ušetrenia“, charakter osôb (Luk. 13:23; Skut. 2:47).
104 D. „z(o)“, tj. „pôvodom z al. od“.
105 Al. „nie sme predsa ako mnohí, kupčiaci“.
106 Al. „nerozpredávame Božie slovo v malom“, podľa iných „nefalšujeme al. neznehodnocujeme al. neriedime Božie slovo“.
107 Viď kap. 10:12.
108 V stavovom zmysle.
109 Al. „dobre známym“, porov. kap. 1:13, pozn. 39.
110 D. „ktorým bolo poslúžené od nás“, sloveso ako u Mat. 4:11, pozn. 113 (kap. 3:3); viď Mat. 20:26, pozn. 933 (kap. 3:6); viď Skut. 1:17 (kap. 3:7nn.; 4:1).
111 Viď Mat. 7:25, pozn. 300.
112 Viď 1 Kor. 3:1.
113 Al. „schopní“, „súci“, „oprávnení“; obdobne podstatné meno nižšie a sloveso vo v. 6.
114 Viď Mat. 26:28.
115 Al. „Ducha“, v. 17 obdobne, viď Rim. 1:4, pozn. 8.
116 Al. „nastolená“, viď Mat. 21:42, pozn. 992.
117 D. „v sláve“, viď Mat. 3:11; nehovorí sa, že oná služba bola slávna, lež že onen systém bol so slávou zavedený al. nastolený.
118 Viď Skut. 3:4.
119 2 Mojž. 34:29–35.
120 Viď 1 Kor. 2:6.
121 Al. „zaniká“ (v. 7), zanikalo“ (vv. 11, 13), v gréčtine príčastie značiace charakter veci bez ohľadu na čas. Netýka sa v. 14.
122 D. „ako tým skôr… nebude“, tj. „trvať al. jestvovať“.
123 Al. „bola“.
124 Al. „sa rozmáha“.
125 Al. „slávou obdarené al. vyznačené“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
126 D. „v tejto časti“.
127 Al. „(ne)bolo“, znenie v texte načim chápať v stavovom zmysle.
128 Al. „so slávou“ (nie ako vo v. 7), D. „skrze slávu“, „vyznačené slávou“.
129 Vl. „mnohou“.
130 Vl. „používame al. uplatňujeme mnohú otvorenosť“ (Skut. 2:29).
131 D. „na to“, „k tomu“; iná predložka ako nižšie.
132 Tj. „na to, k čomu tamto zanikajúce smerovalo“; možno „naplnenie“, „vyplnenie“.
133 Al. „myšlienky“, ako v kap. 2:11.
134 Viď Marek 6:52, pozn. 273, tu v dejovom zmysle, no viď Mat. 12:25n., pozn. 520.
135 Al. možno „neodostretá“, v stav. zmysle, no nie ako „odostretou“ vo v. 18.
136 Viď Mat. 2:6.
137 Viď Luk. 16:21.
138 Al. „kedykoľvek“.
139 Tj. „srdce“.
140 Viď Skut. 27:20, pozn. 1714, v. 40, pozn. 1746.
141 Tu končí vsuvka, začatá v. 7.
142 Viď Rim. 12:2; 11:30.
143 Viď 1 Kor. 4:5.
144 Tj. „vecí, za aké sa každý hanbí a preto ich skrýva“.
145 Viď Luk. 20:23, pozn. 1266.
146 Al. „nefalšujeme Božie slovo“, iný výraz ako v kap. 2:17.
147 D. „hanby, nechodiac… nenakladajúc… odporúčajúc“, väzba značí charakter („nie sme takí, žeby sme chodili…“). Viď kap. 10:12.
148 Al. „medzi tými“, v. 4 obdobne.
149 Viď 1 Kor. 1:20, pozn. 32.
150 Viď kap. 3:14.
151 Azda v zmysle „neverecké myslenia“.
152 Al., podľa rukopisov vynechávajúcich slovko „im“, „aby nevybadali al. nepostrehli al. nerozpoznali“. Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
153 Obdobne ako v Rim. 16:25, pozn. 841.
154 Al. „lež že Kristus Ježiš *je* Pánom a my sami vašimi nevoľníkmi“.
155 V príčinnom zmysle.
156 Al. „pretože Boh“.
157 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
158 Al. „kameninových“, „hrnčiarskom tovare“, výraz naznačuje krehkosť, rozbiteľnosť.

www.mlisna.sk

159 D. „vo všetkom“.
160 Al. „beznádeji“, ako v kap. 1:8, no súvisí s „rady si nevediac“ vyššie.
161 Al. „nevidiac východiska, ale nie súc celkom bez východiska“, „súc v rozpakoch, ale nezúfajúc“.
162 Viď Skut. 2:27, pozn. 106; tu možno aj „opustení“, no potom v stavovom zmysle.
163 Al. „skĺučovaní“, „ponižovaní“, vl. „nadol zhadzovaní“.
164 Vl. „vôkol“, „semtam“, sloveso „nosiac“ má predponu takéhoto významu.
165 Ako „umŕtvenosť“ v Rim. 4:19; tu ide o morálny charakter smrti.
166 Al. „žijeme, sme pre… vydávaní na smrť“.
167 Viď Rim. 7:5.
168 Viď Luk. 4:17, pozn. 274.
169 Žalm 116:10.
170 Božia milosť, sama o sebe dokonalá, sa rozmnožuje v tých, na ktorých pôsobí, takže sa rozmáha ďakovanie. Pavel bol vydaný, no všetko bolo pre zhromaždenie; bolo to teda dobrodenie nielen pre neho, lež, ešte väčšou mierou, pre všetkých, takže sa milosť al. dobrodenie rozmnožilo a viedlo ku rozhojneniu vdiak. Spôsob vyjadrenia tejto myšlienky je zvláštny, no zmysel jasný a pozoruhodný.
171 Viď Luk. 12:33, pozn. 867.
172 D. „to chvíľkovo ľahké“.
173 D. „nadmerne do nadmernosti“.
174 Viď Rim. 5:3, pozn. 266; tu aj „uskutočňuje“, „dobýva“, „získava“.
175 Al. „ťarchu“, „hodnotu“.
176 Viď Rim. 16:17; D. „slávy, nevšímajúc si“, viď v. 2, pozn. 147.
177 D. „(ne)videné“.
178 Al. „chatrč“, „búda“, v. 4 obdobne; vo v. 1 D. „dom stanu“.
179 Viď Rim. 8:23.
180 Al. „veľmi“ (Rim. 1:11).
181 Tj. „ako vrchným odevom cez spodný“.
182 Al. „zistení“.
183 D. „súc zaťažovaní al. hnetení“.
184 Viď Rim. 1:13.
185 Viď 1 Kor. 15:54.
186 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
187 Viď kap. 4:17, pozn. 174, tu aj „podmanil“, „naklonil“, „pripravil“.
188 Al. „smelí“, „dobrej mysle“, „máme nádej al. dôveru al. odvahu“.
189 D. „súc teda… a vediac“, ich stav. Netýka sa v. 8.
190 Vl. „doma“, „bývame“, „sme prítomní“, „zdržiavame sa“, ďalej obdobne.
191 Vl. „mimo domova“, „v cudzine“, „na cestách“, ďalej obdobne.
192 Predložková väzba ako v kap. 3:11, pozn. 128; vo v. 10 je zmysel „veci, ktoré pri svojom uskutočňovaní mali svoje sídlo v tele“.
193 Al. „radšej volíme“, „skôr al. lepšie by sa nám páčilo“.
194 Vl. „máme za vec svojej cti“ (Rim. 15:20).
195 Al. „ukázaní“, v dejovom zmysle (v. 10); dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti, teda tiež „sme zjavní al. zrejmí“ (v. 11).
196 Viď Ef. 6:8.
197 Al. „*vzhľadom* na tie“.
198 Viď Mat. 7:11.
199 Jedn. číslo stredného rodu („dobro“, „zlo“).
200 Ako „vieme“ vo vv. 1, 6.
201 Tj. „ako sa načim Pána báť“.
202 Al. „prehovárame“.
203 D. „dávajúc“.
204 Viď Rim 7:8, pozn. 362; bezúhonné správanie apoštolov poskytovalo jeho priateľom sťaby základňu v zápase proti jeho ohováračom.
205 Tento výraz spravidla značí „predmet honosenia“, tj. „to, čím sa kto honosí“, ako 1 Kor. 5:6, pozn. 163; 9:15; tu je zmysel azda „aby ste sa mali čím honosiť, to jest nami“.
206 Vl. „pre nás“, „za nás“, ako vo vv. 14n.; viď Ján 17:19, pozn. 842.
207 Vl. „tvárou“.
208 D. „v tvári a nie v srdci“, viď Mat. 3:11.
209 Viď Marek 3:21, pozn. 98, tu neurčitý čas ako tam („prišli sme o zdravý rozum“).
210 D. „Bohu“, „vám“; ak sa stal sťaby bláznom pre Božiu slávu, tj. ak stratil zreteľ na požehnané praktické úvahy lásky, ktorá bola jeho postojom voči ľuďom, bolo to preto, aby bol „bez seba“, tj. „vo vytržení“, s Bohom a pre Boha. Jeho vytrženie nebolo vzruchom bláznovstva, lež ak bol „bez seba“, bol s Bohom, a ak bol „triezvy“, boli to oné praktické úvahy lásky na ich dobré.
211 Al. „pri zdravom rozume“, viď Rim. 12:3, pozn. 642.
212 Al. „láska ku Kristovi“.
213 Al. „zviera“, „tiesni“, tj. „obmedzuje na oné dve hore uvedené možnosti voľby“. Porov. Skut. 18:5, pozn. 1142.
214 Al. „dospevších k tomuto úsudku“.
215 Al. „boli zomreli al. mŕtvi“, neurč. čas; ide o stav, aký pri nich Kristova smrť dokázala, nie žeby ich stav bol následkom Kristovej smrti.
216 Viď Marek 16:6; al. „za nich umrel a bol vzkriesený“, slová „za nich“ sa môžu vzťahovať na „umrel“ i na „bol vzkriesený“, no skôr je „bol vzkriesený“ sťaby dodatkom a stojí samo o sebe.
217 Tu oproti vv. 1, 6 a 11 objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
218 Al. „je“, „jestvuje“.
219 „*Kainos*“, viď Hebr. 12:24.
220 Al. „tvorstvo“, viď Kol. 1:23; tu nejde o to, že človek v Kristovi je ako jednotlivec novým stvorením („tvorom“), lež že je dôkazom skutočnosti, že nastalo nové stvorenie al. že jestvuje nové tvorstvo.
221 Al. „dávne“ (Luk. 9:8), „starobylé“.
222 Dokonavý minulý čas („stali sa a sú“, viď Ján 1:3, pozn. 5).
223 Podľa niektorých rukopisov „hľa, nastali veci nové“.
224 Al. „z Boha“.
225 D. „sám sebe“ (v. 18), „Bohu“ (v. 20).
226 Viď Rim. 5:10n.
227 Viď Skut. 1:17.

www.milosrdnyk.eu

228 Al. „službu („slovo“) zmierenia“.
229 Viď Rim. 4:3nn.
230 Viď Mat. 6:14.
231 Predložková väzba ako vo v. 12, pozn. 206; vo v. 20 v dvojakom zmysle ako vo Filém. 13, pozn. 25, vo v. 21 ako vo v. 12 a 14n.
232 Al. „konáme al. odovzdávame teda… posolstvo“.
233 Al. „kým“, „pričom“.
234 Viď Skut. 16:39.
235 Keďže bol Boh v Kristovi a oni Jeho vyslanci, snažne prosiaci na Jeho mieste, potom On sťaby snažne prosil cez nich. Apoštol svoj výrok o Bohu, ktorý snažne prosí, zmierňuje slovkom „sťaby“, no v podstate to toľko znamená, lebo on prosil na Jeho mieste. Výrok je obťažné preložiť presne, hoci jeho zmysel je zrejmý a krásny.
236 Iný výraz ako „prosí“ vyššie.
237 Vl. „buďte zmierení“ (kap. 5:20), „buďte rozšírení“ (kap. 6:12), v dejovom zmysle.
238 Viď v. 16; tu vyjadruje charakter osoby.
239 Al. „spoločne“, tj. „navzájom“, viď 1 Kor. 3:9, pozn. 95; spojenie je v slove „snažne prosíme“.
240 Is. 49:8.
241 Al. „priaznivom“, viď Luk. 4:19; „nanajvýš priaznivé“.
242 Al. „vyslobodenia“.
243 Prechodníky sa vzťahujú na „prosíme“ vo v. 1.
244 Vl. „nárazu“, al. „nekladieme prekážky“.
245 Slová navzájom príbuzné.
246 Al. „napadnutá“, „znevážená“, „zosmiešnená“, „aby službe nebolo nič vytknuté“, v dejovom zmysle.
247 Al. „sami seba“.
248 Viď Mat. 20:26.
249 Viď kap. 4:2, pozn. 147; Rim. 3:5, pozn. 162.
250 Al. „vytrvalosti“ (v. 4), „trpezlivosti“ (v. 6), viď Jak. 5:7, 11.
251 Viď Luk. 21:23, pozn. 1320.
252 Al. „úzkostiach“.
253 Viď Luk. 21:9, pozn. 1297.
254 Al. „nepokryteckej“.
255 Al. „so zbraňami“, „cez slávu a zneuctenie, cez zlý… chýr“, „za slávy aj zneuctenia, za zlého… chýru“, všade tá istá predložka, ktorá sa dá chápať aj v zmysle „vyznačení zbraňami“ atď., viď kap. 3:11, pozn. 128.
256 Al. „zvodcovia“, „bludári“.
257 Viď Mat. 22:16.
258 Al. „uznávaní al. rozpoznávaní“ (Mat. 7:16).
259 Viď Luk. 23:16, pozn. 1450.
260 Al. „smútiaci“, „zarmútení“ v stav. zmysle.
261 Nie vari, že predtým bolo bývalo úzke, ale Pavol bol prv ich zlým stavom a správaním sťaby vohnaný do seba, no teraz sa rozvíja, sprístupňuje.
262 Tj. „(ne)musíte sa tiesniť“, „(ne)máte nedostatok miesta“, sloveso ako „do úzkych vháňaní“ v kap. 4:8.
263 Tu aj v zmysle „robíte sa tesnými“.
264 Al. „svojich vnútorných citoch“, D. „útrobách“.
265 D. „*na* tú istú odplatu“, tj. „oplaťte nám rovnaké rovnakým“.
266 D. „nestávajte sa nerovnako al. rôzne spriahnutými“, 5 Mojž. 22:10.
267 Súvisí s „metechó“, viď Hebr. 2:14.
268 3. pád.
269 Súvisí s „*koinóneó*“, viď Hebr. 2:14.
270 D. „voči tme al. vzhľadom na tmu“, v. 15 obdobne.
271 Al. „dohoda“, „súlad“, „súhlas“, no nie ako vo v. 16.
272 Viď Skut. 8:21; 10:45, pozn. 694.
273 Týchto miest sa poznámka 270 vyššie netýka.
274 Al. „uzrozumenie“, príbuzné sloveso je „uzrozumený“ u Luk. 23:51.
275 3 Mojž. 26:11n.
276 Al. „v nich“.
277 Vl. „medzi nimi vnútri sídliť“, podobne ako pozn. 278.
278 vl. „vnútri“, význam predpony, ktorú tu majú slovesá „sídliť“ a „sa prechádzať“.
279 Is. 52:11.
280 Viď Mat. 13:49; tu obdobne ako v. 13 tu vyššie, pozn. 237.
281 Vl. „prijmem dovnútra“, „vpustím“, no nie ako v kap. 7:2.
282 D. „v“, tj. „stanem sa vám Otcom“, „stanete sa mi synmi a dcérami“.
283 Viď Zjav. 1:8.
284 Vl. „zamazania“.
285 Viď Rim. 1:4.
286 Al. „pojmite“, tj. „do svojich sŕdc“, „urobte nám miesto“, „otvorte nám svoje srdcia“, viď Mat. 19:11, pozn. 879.
287 Viď 1 Kor. 6:8.
288 Al. „nepriviedli na mizinu“, vl. „neskazili“ (1 Kor. 3:17).
289 Al. „nepreľstili“, „na ničí účet sme sa neobohatili“, viď kap. 2:11, pozn. 93.
290 Al. „nevravím *to*“.
291 Vl. „mnohá“, „mnohý“.
292 D. „mi“, tj. „veľkú („veľký“) mám“.
293 Viď Skut. 2:29.
294 Viď kap. 5:12, 14n., pozn. 206; tu vo v. 4 tiež „moje honosenie sa vami“.
295 V stavovom zmysle („plný“).
296 Al. „útechou“ (vv. 4, 7), „teší“, „potešil“ (v. 6), „potešený“ (v. 7). Viď Skut. 16:39, pozn. 1049.
297 Viď Mat. 13:21, pozn. 586; sloveso vo v. 5 je príbuzné.
298 Viď kap. 2:13; 4:8.
299 D. „v príchode Tita“, ďalej obdobne, viď Mat. 3:11.
300 Vl. „povzbudený nad vami“, viď Luk. 1:29, pozn. 55.
301 Al. „skôr“.
302 „Aj keď“, „hoci… aj“ a „hoci len“ sú preklady toho istého výrazu; prvý, v podstate doslovný, vystihuje apoštolov cit jemnejšie ako „hoci… aj“; to na druhom mieste vyjadruje krajnosť, do akej apoštol v svojich citoch zachodil: jeho list bol vonkoncom správny, Bohom vdýchnutý, no on ako jednotlivec pociťoval úzkosť, i dáva im najavo, ako ďaleko išla jeho láska; preto na treťom mieste týmže výrazom vyjadruje to, ako sa ho aj dočasný ich zármutok dotýkal.
303 Al. „pretože“.
304 Viď Rim. 8:27.
305 D. „aby“, zmysel ako v texte.

www.milosravik.eu

306 Viď 1 Kor. 3:15.
307 Al. „nečistého sa nepridržajte“, „k nečistému nelipnite“ (Ján 20:17, pozn. 978).
308 Al. „vyslobodenie“.
309 Vl. „neľutované“, „neľutovateľné“.
310 Viď v. 9.
311 Al. „snahu“, „čulosť“, „úsilie“, „pilnú horlivosť“, ako vo v. 12, no nie ako „horlivosť“ vo v. 11 nižšie.
312 Viď Luk. 16:21, pozn. 1073.
313 Al. „snahu o ospravedlnenie sa“.
314 Al. „nevôľu“, „rozhorlenie“, „rozhorčenie“, viď príbuzné sloveso u Mat. 20:24, pozn. 929.
315 Al. „zaistenie práva“, „pomstu“, viď Luk. 18:7, pozn. 1133.
316 Al. „potvrdili“ (Rim. 3:5).
317 V zreteľovom zmysle.
318 Viď v. 2.
319 Al. „voči vám prejavená… horlivosť pred Bohom“.
320 Viď v. 7; podľa niektorých rukopisov, možno správne, „vaša pilná horlivosť… za nás“, so zmyslom „aby ste spoznali, ako ste nás napriek vplyvom bludných učiteľov vpravde milovali“; porov. v. 7.
321 Viď vv. 6n.
322 Al. „okrem svojho povzbudenia“.
323 „Tým skôr… hojnejšie“ je úslovie v gréčtine obvyklé, ktoré sa sťažka dá presne preložiť. Výraz „tým skôr“ často zdôrazňuje 2. stupeň („hojnejšie“) a tak sa chápe v Roháčkovom preklade („o mnoho“), no nemá vždy iba tento význam; naznačuje nevyjadrenú pohnútku. Kľúčom k pochopeniu zmyslu je azda v. 14.
324 Viď v. 7, pozn. 300.
325 Viď Mat. 11:28, pozn. 489.
326 Al. „bol… občerstvený“ (kap. 7:13), „bola daná“ (kap. 8:1), viď Mat. 7:25, pozn. 300.
327 Al. „nad radosťou Tita (pretože… občerstvený), pretože“. V tomto liste sa často strieda „ja“ a „my“, ako na tomto mieste, a to nie bez príčiny; „ja“ je osobnejší Pavlov poukaz na seba samého.
328 Viď kap. 5:12, pozn. 206.
329 Ako „sa honosia“ v kap. 5:12, a súvisí s „honosenie sa“ tu vo v. 14; neurčitý čas tu vyžaduje preklad ako v texte.
330 Viď Luk. 13:17, pozn. 929.
331 D. „v pravde“.
332 Viď Luk. 1:55.
333 Vl. „sa pravdou stalo al. bolo spravené“, viď Mat. 21:42, pozn. 992; Luk. 10:36, pozn. 703.
334 D. „jeho útroby“.
335 D. „sú hojnejšie (al. „viac“, príslovka) voči vám“.
336 D. „že vo vás“.
337 Viď kap. 5:6, pozn. 188.
338 Al. „priazeň“, „láskavosť“, „dobrodenie“; v. 4 obdobne.
339 D. „mnohej“, tiež „mnohonásobnej“ (v. 2), „mnohou“ (v. 4).
340 Vl. „ich úprimnosti“ (Rim. 12:8), tu zmysel ako v texte.
341 Vl. „moc(i)“.
342 D. „prosiac“.
343 D. „*o* tú milosť a účasť“; ide o milosť a priazeň preukazovanú chudobným v daroch. Pavel o túto priazeň nemusel na Makedoncov naliehať; oni sami ho prosili o účasť v tejto službe, tj. aby sa on, hoci apoštol, stal nástrojom ich prejavu tejto milosti. „Milosť a účasť“ je činným prejavom priazne voči židovským svätým. Viď v. 19.
344 Al. „obsluhe“ (Skut. 6:1).
345 Al. „pre“, v cieľovom zmysle; D. „starostlivosti, ktorá *je* pre“.
346 D. „sa boli nádejali“, neurčitý čas.
347 D. „a“.
348 Al. „želania“, D. „skrze Božiu vôľu“. Netýka sa ostatných „podľa“ v tomto oddiele.
349 Al. „vyzvali“ (1 Kor. 1:10 – v. 6), „výzvu“ (v. 17).
350 Al. „*vzhľadom* na vás“.
351 Viď v. 1.
352 Tj. „no pritom mi ide o to“.
353 Viď kap. 7:11, pozn. 311; vo vv. 17 a 22 odvodené prídavné meno, vo v. 17 D. „pilnejšie (tj. „veľmi pilne“) horlivý“, ako ku koncu v. 22, kde, pravda, načim 2. stupeň chápať doslovne.
354 D. „z vás“, tj. „vychodiacej“. Netýka sa „vašej“ vo v. 8.
355 D. „podľa nariadenia“.
356 V príčinnom zmysle; vo v. 8 vl. „skrze“, tj. azda „pod dojmom“; čo do v. 9 viď Ján 6:57, pozn. 320.
357 Al. „preskúšať“ (1 Kor. 3:13), porov. Rim. 1:28, pozn. 73; ten istý výraz je vo v. 22 („ktorého sme veľa ráz overili“). Vo v. 8 vl. „a overujúc“; možno aj „lež chcejúc pilnou horlivosťou… overiť aj“.
358 Viď Mat. 7:3, pozn. 261; vo v. 9 D. „tamtoho“, tj. „takého“; 2:6.
359 D. „predtým“, ako vo v. 6.
360 Al. „túžbou“, v. 11 obdobne.
361 D. „nielen vykonanie, lež aj chcenie“, tj. „že ste to vykonali nie z povinnosti, lež zo srdca“.
362 Viď Mat. 8:34.
363 Viď Skut. 17:11; tiež „snaha“, „pričinlivosť“, v. 19 obdobne.
364 Vl. „je naporúdzi“.
365 Vl. „veľavítaná“; al. „je *človek* vítaný“.
366 Al. „čo azda“; inak „čokoľvek *kto*“.
367 D. „aby druhým“, „a vám“.
368 Al. „úľavu“ (Skut. 24:23), v orig. 1. pád.
369 Viď Rim. 1:17.
370 V cieľovom zmysle.
371 D. „pre váš nedostatok“, ako vyššie.
372 2 Mojž. 16:18.
373 Vl. „nevzmohol sa“, tj. „prílišˮ, „nezískal nazvyš“.
374 Viď kap. 7:12.
375 Al. „Tita, takže to povzbudenie nielen prijal, lež k vám odišiel“, iná väzba ako „lež (…) aj“ vo vv. 19, 21.
376 Viď Skut. 7:55.
377 D. „ktorého chvála“.
378 Viď kap. 3:3, pozn. 110.
379 D. „a *na* našu ochotu“.
380 Al. „hojnosti“, „štedrosti“, „hodnote“, vl. „jadrnosti“, „tučnosti“, „plnej zrelosti“, „rozkvete“, „bujarosti“, „rozkvete“, výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu.

www.nitosavik.sk

381 Viď kap. 6:3.
382 Viď Rim. 12:17.
383 Al. „často“.
384 Al. „veľa ráz v mnohých veciach presvedčili, že je“.
385 D. „horlivý mnohou dôverou“.
386 Viď Mat. 23:30.
387 Al. „pre vás“, predložka ako vo v. 4, pozn. 345, nie ako vo v. 22.
388 Viď Ján 13:16.
389 Viď Rim. 2:15, pozn. 124.
390 D. „do tváre“.
391 Viď Rim. 3:25n., pozn. 208; tu možno ide o hebraizmus, obdobne ako u Luk. 22:15, pozn. 1357 („podajte presvedčivý dôkaz“).
392 Viď kap. 1:12 (tj., v kap. 8:24, „dôkaz toho, že naše honosenie sa je oprávnené“); 5:12, pozn. 206; v kap. 9:3 v podstate tá istá väzba ako v kap. 8:24, ibaže v čosi zdôraznenom zmysle (D. „náš predmet honosenia sa, ktoré *je* pre vás“).
393 Viď kap. 8:4 (vo v. 1 iná predložka ako „o“ vyššie), 11, tiež „viem o vašej ochote“, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
394 Al. „povzbudila“, „pobodla“, „popohnala“.
395 Al. „mnohých“, viď kap. 2:6.
396 Viď 1 Kor. 5:6.
397 Viď kap. 3:10.
398 D. „nebolo vyprázdnené“, porov. 1 Kor. 9:15.
399 Viď Mat. 14:4.
400 Viď Gal. 2:2.
401 Al. „sebavedomí“.
402 Viď kap. 7:14.
403 D. „aby sme nevraveli“.
404 Viď 1 Kor. 1:10.
405 Vo v. 5 je zmysel zrejmý, hoci výraz trocha nezvyčajný. Ide, rovnako ako vo v. 6, o ducha, v akom kto dáva; tak, ako dáva Boh, súc ochotný žehnať, máme dávať aj my, a kto tak dáva, bude tak aj žať.
406 Al. „zostavili“, „prihotovili“, no nesúvisí s nasledovným „napohotove“.
407 Al. „prihotovené“, v stavovom zmysle.
408 Al. „vynútené“ (nesúvisí s „donútenia“ vo v. 7), D. ako hrabivosť“, viď Ef. 5:3, pozn. 205. Výraz je odvodený od slovesa (kap. 2:11, pozn. 93; 7:2, pozn. 289), vyjadrujúceho túžbu voľačo mať, no aj snahu (získať nad voľakým prevahu za účelom vylákania al. vynútenia čohosi.
409 Al. „skúpo“, D. „šetrne“.
410 D. „zo zármutku“.
411 Prísl. 22:8, LXX; al. „usmiateho“, „radostne ochotného“, viď príbuzné podstatné meno v Rim. 12:8, pozn. 653.
412 Viď kap. 8:1, pozn. 338.
413 Al. „čin“.
414 Žalm 112:9.
415 D. „do veku“.
416 Vyjadruje význam zosilňujúcej predpony nasledovného slovesa; „poskytne“ nižšie je bez tejto predpony.
417 Al. „dodáva, „zaobstaráva“.
418 Al. „postará sa *o*“, „dodá al. zaobstará *osivo pre*“ (slovo „sejbu“ značí aj „osivo“, Luk. 8:5), „ponesie náklad al. trovy“, „vystrojí“, „vybaví“.
419 Al. „seje, poskytne aj chlieb na jedenie a“.
420 Viď Mat. 26:29.
421 D. „spravodlivosti, súc obohacovaní vo všetkom“.
422 Viď kap. 8:2.
423 Al. „úradu“, ako „konania… úradu“ u Luk. 1:23, porov. Skut. 13:2, pozn. 780.
424 D. „nielen navyše dopĺňa nedostatky svätých“.
425 Al. „lež aj vedie k hojnosti“.
426 Viď v. 12.
427 Al. „poddanosť vášho“.
428 Tj. „poddanosť prejavujúca sa vyznaním“, al. „ktorá je prejavom vyznania“.
429 Tj. „poddanosť voči“, al. „poddanosť priznania sa k“.
430 Viď 1 Kor. 1:6, pozn. 679.
431 Viď v. 11.
432 Tj. „štedrosť prejavujúca sa podieľaním sa“; al. „spoločenstva“, „štedrosť, ktorá je prejavom spoločenstva“.
433 Viď Ján 17:19.
434 Viď kap. 5:2, tu v zmysle „prejavujú svoju vrúcnu túžbu“.
435 Viď 1 Kor. 4:21.
436 Viď Skut. 24:4, pozn. 1508.
437 Al. „tichosťou a miernosťou *Krista“, D. „skrze tichosť…“
438 Viď Skut. 16:39.
439 D. „*som* podľa tváre“ (v. 1), „*na* tie veci, *ktoré sú* podľa tváre“ (v. 7).
440 Al. „pokorný“, „nepatrný“.
441 Al. „vzdialený“, v. 11 obdobne („z ďaleka“).
442 Al. „som al. stávam sa drzý“, v. 2 obdobne.
443 Viď kap. 5:20.
444 Tj. „keď budem(e)“.
445 Všetky tieto slovesá sú preklady tohože slovesa gréckeho; „mudrovania“ vo v. 5 je príbuzný výraz, no „myšlienku“ tamže nie.
446 Al. „smelo vystúpiť“.
447 Viď Rim 8:4.
448 D. „v mäse chodiac“.
449 Al. „nebojujeme“ vl. „nekonáme vojnovú službu“; v. 4 obdobne.
450 Viď 1 Kor. 3:3, pozn. 84; Rim. 15:27, pozn. 802.
451 Al. „podľa Boha“, no nie ako vo vv. 2n., „pred Bohom“, „skrze Boha“, D. „Bohu“, porov. Skut. 7:20, pozn. 411, al. možno „Bohom“.
452 Vl. „strhávanie“, „strhávajúc“, tj. smerom nadol v protiklade k „sa pozdvihuje“ nižšie.
453 D. „každú výšku pozdvihujúcu sa“.
454 Viď kap. 7:11, pozn. 315.
455 Viď Rim. 5:19.
456 Al. „hľaďte *na* veci, ktoré *sú* pred očami“ (tj. „očividné“)!
457 Viď kap. 2:3, pozn. 69.
458 D. „rečie *ktosi*“.
459 Vl. „ťažké“.

www.mlosavik.eu

460 Al. „silné“, „dôrazné“.
461 D. „prítomnosť tela“.
462 Vl. „slabý“, „chatrný“.
463 Viď 1 Kor. 6:4, pozn. 188.
464 Viď 1 Kor. 2:13, pozn. 73; tu v takomto zmysle. Slovesá „zaradiť“ a „prirovnať“ sa v orig. líšia iba predponami.
465 Viď Rim. 3:5, pozn. 162.
466 D. „v sebe“.
467 Ide nielen o nemierne honosenie sa; je to aj narážka na bludných učiteľov, ktorí chodili, kam ich Boh neposlal.
468 Vl. „meradla“, „pravidla“, tu značí „okruh pôsobnosti“.
469 Al. „nemusíme sa naťahovať“.
470 Tj. „nevedeli dosiahnuť“.
471 Viď Rim. 16:25, pozn. 841.
472 Vl. „predstihli“, tj. „prišli skôr ako hocikto“.
473 Viď v. 13.
474 D. „v lopotách“.
475 Viď Rim. 15:20.
476 Vl. „budeme zväčšení al. rozšírení al. posilnení“.
477 Al. „že sa skrze vás rozmôžeme čo do“, tj. že im Korinťania pomôžu rozšíriť svoj okruh pôsobnosti; znenie v texte značí skôr, že ich postavenie medzi Korinťanmi bude upevnené, ich vážnosť vzrastie, takže nebudú mať toľko práce v Korinte a budú sa môcť uvoľniť pre pôsobenie inde.
478 D. „vzmôžeme… do hojnosti, *aby sme mohli*“.
479 Viď 1 Kor. 1:29, pozn. 49, netýka sa v. 17 tu.
480 D. „onen“.
481 Al. „zasnúbil“.
482 Viď Luk. 20:23.
483 Viď Rim. 16:18.
484 Viď kap. 2:11.
485 D. „pokazené od“.
486 Viď Rim. 12:8, pozn. 649; tu neznačí povahovú črtu, lež učenie o Kristovi; čo v jednoduchosti podržiava verné srdce, vyučované v pravde.
487 Neurčitý čas, vo vv. 4, 7 v zmysle ako u Mat. 9:13, pozn. 363, vo v. 8 ako u Luk. 1:55, pozn. 100.
488 Viď Luk. 23:32, pozn. 1470.
489 Al. „znášali ste“.
490 Viď Mat. 15:7.
491 Al. „som neostal“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
492 Viď Skut. 4:13, pozn. 233.
493 Al. „pred vami“.
494 D. „vo všetkom“, ako vo v. 9.
495 D. „poznaním, lež vo všetkých veciach voči vám vo všetkom vyjaviac“.
496 Viď Rim. 6:3.
497 Vl. „ako blahú zvesť zvestoval al. ohlásil“ (1 Kor. 15:1).
498 Al. „prijímajúc“, no nie ako vo v. 4 (ako „nedostali“) tam.
499 Vl. „žold“.
500 D. „a súc prítomný u vás a ocitnúc sa“.
501 Vl. „lenivým príveskom“.
502 D. „môj nedostatok navyše doplnili“.
503 D. „Kristova pravda je vo mne, že“.
504 D. „*čo* do mňa“, al. „pre mňa“.
505 Viď Skut. 18:12.
506 Al. „umlčané“, vl. „zastavené“, „zaťaté“, „zahatané“, „zahradené“ (Rim. 3:19).
507 D. „odrezal“, „odťal“.
508 Viď Rim. 7:8, pozn. 362; „východisko“ ich útokov al. čachrov, „príčinu“ na zdôvodnenie al. „podklad“ na podloženie ich tvrdení, „príležitosť“.
509 Al. „si želajú“.
510 D. „boli, v čom“.
511 Tu doslovne takto, nie ako napr. v 1 Kor. 5:6, pozn. 163.
512 Vl. „nájdení al. zistení“.
513 Al. „lživí“.
514 Al. „ľstiví“.
515 Al. „berúci na seba podobu… apoštolov“, v. 14 obdobne.
516 D. „nie“.
517 Viď kap. 3:6.
518 D. „ako služobníci“ („ak sa… prestrojujú [„maskujú“] za služobníkov“, „hrajú úlohu služobníkov“, sloveso ako vo vv. 13n., no predložková väzba odlišná).
519 Al. „nech voľakomu nenapadne“.
520 Viď kap. 7:14; vo v. 18 obdobne, lebo sa tu budúci čas tiež chápe v dokonavom zmysle.
521 D. „podľa Pána“.
522 Viď kap. 9:4, pozn. 401; tu možno aj „pri tomto opodstatňovaní“.
523 Viď Mat. 7:24, pozn. 299; tu súvisí s „nerozumných“ vyššie.
524 Al. „naskrze“, „do krajnosti“, zmysel zosilňujúcej predpony nasledovného slovesa.
525 Tj. „pritom myslím na pohanu al. si uvedomujem pohanu“, viď kap. 10:10, pozn. 462.
526 Neurčitý čas, vari v zmysle „sa ukázali al. zachovali ako“.
527 Al. „biedni“, „chatrní“, „bezmocní“, v. 29 obdobne, porov. odvodené podstatné meno vo v. 30, pozn. 540. Vo v. 21 sa možno dá chápať aj v čosi ironickom zmysle: „uvedomujem si ‚pohanu‘, ako že *v tomto* (viď v. 20) sme *naozaj* boli slabí“. Porov. kap. 12:13.
528 Al. „môže(m) sa odvážiť“.
529 Viď Skut. 6:1.
530 D. „hovorím, pomíňajúc sa“.
531 Slovo tu preložené „nadmieru“ neznačí „väčšmi“; výraz „ako by som sa pomíňal rozumom“ poukazuje na nezvyčajnosť toho, čo apoštol hovorí. Cítil, že byť služobníkom Krista je čosi nesmierne vznešené, a preto tu neopakuje slová „v nerozume“, lež vraví „pomíňajúc sa rozumom“. Jeho srdce mu nedovoľovalo povedať, že je služobníkom Krista, bez toho, že by bol tento výraz starostlivo zvažoval. Hoci „prehojne“ vlastne doslovne značí „hojnejšie“, nie je tu tento výraz použitý v takomto zmysle; slová „nadmerne“ a „často“ nasvedčujú tomu, že apoštolovi nejde o porovnávanie. Zanechá svoji úbohých súperov ďaleko za sebou a jeho duša sa s hlboko preciťovaným uspokojením vracia ku

www.milosnavlik.eu

všetkému, čo pre Krista zniesol. Jeho „nerozum“ nám Boh dal na úžitok.
532 Al. „veľa ráz“.
533 D. „v smrtiach“, viď kap. 1:10, pozn. 23.
534 Viď 5 Mojž. 25:3; z obavy pred porušením tohto príkazu omylom pri počítaní rán sa dávalo iba 39 rán.
535 D. „cestovaniach“.
536 D. „nebezpečenstvách riek“ (v. 26), „ustarostenosť všetkých zhromaždení“ tj. „týkajúca sa…“ (v. 28).
537 Tj. „v nedostatku ošatenia“.
538 Al. „ďalších“, „ostatných“.
539 Viď Mat. 13:22, 57, pozn. 641.
540 Al. „nemoci“, „chorľavosti“, „úbohosti“, „chatrnosti“.
541 Al. „hodný velebenia“.
542 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
543 Vládca rímskeho správneho územia.
544 Viď Ján 7:30, pozn. 372.
545 Al. „cez múr“ (Skut. 9:25).
546 Podľa niektorých rukopisov by bolo treba čítať: „Je žiadúcne sa honosiť? Osožné *to* síce nie *je*, ale“. Možno je to správne znenie.
547 Vl. „odhaleniam“, v. 7 obdobne.
548 D. „zachváteného takého“; netýka sa v. 4.
549 D. „výroky, ktoré človekovi… vyslovi“; „výrok“ značí aj to, o čom sa hovorilo. Výpovede sa týkali vecí nevhodných pre tento nižší svet a náš smrteľný stav.
550 Väzba ako v kap. 5:12, pozn. 206.
551 Viď kap. 11:30; 7:14.
552 D. „nepomyslel nad“.
553 D. „čo ma“, tj. „čo vidí, že som“.
554 D. „z“, netýka sa v. 8.
555 Al. „nebol príliš vyvyšovaný“.
556 Al. „tŕň“, vl. „špicatý kôl“.
557 D. „osteň mäsu“.
558 Viď Ján 17:19 pozn. 842.
559 Neurčitý čas („poprosil“, „predložil snažnú prosbu“).
560 Al. uskutočňuje“ (Ján 19:28, nie ako vo v. 12 tu), „dospieva k dokonalosti“ (Luk. 13:32).
561 Vl. „najradšej“.
562 Vl. „si na mne zriadila stan“.
563 Al. „urážkach“; viď aj Skut. 27:10, pozn. 1684.
564 Viď kap. 6:4.
565 Viď kap. 11:21, 5, pozn. 491, tu neurčitý čas.
566 Viď Rim. 2:9, pozn. 115.
567 Al. „vytrvalosti“, viď Jak. 5:11.
568 D. „čože je *to*, čo“.
569 Viď kap. 11:9.
570 Viď Luk. 7:42; 16:9, pozn. 1057.
571 D. „toto“.
572 Al. „nebudem“.
573 Viď Ján 7:18.
574 Viď 1 Kor. 16:2.
575 D. „rodičom“, „deťom“.
576 Al. „vynaložím“, podobne ako nižšie, kde však má sloveso zosilňujúcu predponu („cele“).
577 Vl. „hojnejšie“, ako „prehojne“ v kap. 11:23.
578 Vl. „menej“, súvisí so „sa… stala ujma“ vo v. 13; al. „čím väčšmi vás milujem, tým menej som milovaný“.
579 Sloveso vl. značí „váhou al. ťarchou stlačiť nadol“.
580 Viď Skut. 7:55.
581 Al. „úskočný“, súvisí s „úskočnosťou“ v kap. 11:3.
582 Viď kap. 7:2; 8:6.
583 D. „voľačo“; v kap. 13:5 tiež „nebodaj“ (nie ako v kap. 12:20), „vôbec“, „hádam“, „asi“.
584 Neurčitý čas v zmysle Mat. 7:22, pozn. 289.
585 Al. „obhajujeme“.
586 Viď Rim. 16:19.
587 D. „vami“ al. „vám“ („pred vami“, „voči vám“).
588 V pôvodne množné číslo, značiace rozličné prejavy týchto neprávostí.
589 Viď Skut. 5:17.
590 Súvisí s „našepkávači“ v Rim. 1:30.
591 Viď Luk. 21:9.
592 Al. „Boh u“.
593 D. „sa *ne*dal“.
594 Vl. „zhrešili“, no opis v texte lepšie vyjadruje zmysel tu použitého tvaru dokonavého minulého času.
595 Al. „mienim prísť“, viď Luk. 19:13, pozn. 1196.
596 Viď Mat. 18:16.
597 Tu aj „predtým“.
598 Tj. „keď som bol“ (v. 2), „keď budem“ (v. 10).
599 Viď kap. 10:1.
600 Al. „hľadáte“, „pátrate po“, „pýtate sa na“; viď kap. 12:14, pozn. 573; 1 Kor. 4:2, pozn. 125.
601 Al. „dôkaz“, ako v kap. 9:13, „skúšku“, ako v kap. 8:2 (v. 3); viď 1 Kor. 11:28, pozn. 441 (v. 5) a 19, pozn. 425 (v. 7).
602 Al. „skrze mňa“, viď Mat. 3:11.
603 D. „osvedčenie Krista vo mne hovoriaceho“.
604 Al. „vo vás“.
605 D. „zo slabosti“, „z Božej moci“, viď Rim. 1:17, pozn. 38.
606 Al. „pre vás“.
607 Al. „ak“.
608 Al. „sami na sebe“.
609 Viď Mat. 7:16.
610 Viď Rim. 1:28, pozn. 73; 1 Kor. 9:27, pozn. 361.
611 Al. „dobré“ (Mat. 5:16).
612 Al. „kedykoľvek“, „keď vari“.
613 Al. „napravenie“, „uvedenie do poriadku al. riadneho stavu“; súvisí so slovesom v 1 Kor. 1:10, pozn. 15.
614 Al. „stroho“, D. „príkro“, „strmo“.
615 Al. „sa zachovať“, vl. „použiť“, tj. „prísny postup“; porov. kap. 1:17, pozn. 50; 3:12, pozn. 129; D. „aby som prísne nezakročil“.
616 Al. „buďte zdraví al. pozdravení“, no nie ako vo vv. 12n.
617 Al. „ku plnému zjednoteniu“, viď 1 Kor. 1:10, tu prítomný čas nedokonavého významu.
618 Al. „útechu“, „potešovanie“, viď Skut. 16:39n., pozn. 1049; vl. „dávajte sa povzbudzovať al. potešovať“.
619 D. „to isté“.
620 Viď Marek 9:50, pozn. 430.
621 Viď 1 Kor. 16:20.

www.miloslavik.eu

LIST
GALATOM

Pavel, apoštol, nie od ľudí ani skrze
človeka, lež skrze Ježiša Krista
a Boha Otca, ktorý ho vzkriesil spomedzi
mŕtvych, (2)a všetci bratia, ktorí *sú* so
mnou, zhromaždeniam Galatie: (3)Mi-
losť vám a pokoj od Boha Otca a Pána Je-
žiša Krista, (4)ktorý dal sám seba za naše
hriechy[1], tak aby si nás vytrhol[2] z teraj-
šieho zlého veku[3], podľa vôle[4] toho, *ktorý*
je náš Boh a Otec[5], (5)ktorému sláva na
veky vekov. *Amén.*

(6)Žasnem, že tak rýchlo od toho,
ktorý vás v milosti[6] Krista povolal, prebie-
hate[7] k inej[8] blahej zvesti, (7)hoci[9] druhej
niet[10], ibaže sú ktorí si[11], čo vás znepoko-
jujú[12] a radi by[13] blahú zvesť o Kristovi[14]
prevrátiť. (8)Ale ak vám hoci aj my alebo
anjel z neba bude ako blahú zvesť hlá-
sať *hocičo* okrem[15] toho, čo sme vám ako
blahú zvesť ohlásili, nech je prekliaty[16].
(9)ako sme predtým riekli, vravím opäť
aj teraz: ak vám kto ako blahú zvesť hlása
hocičo okrem[15] toho, čo ste prijali, nech je
prekliaty[16]. (10)Veď či chcem teraz uspo-
kojiť[17] ľudí či Boha? Alebo sa usilujem ľú-
biť sa[18 19] ľuďom? Keby som sa ešte chcel
ľuďom zaľúbiť[19], nebol by som nevoľník
Krista. (11)No o blahej zvesti, ktorá bola
odo mňa ako blahá zvesť ohlásená[20], vám,
bratia, oznamujem, že *ona* je nie podľa
človeka, (12)lebo som ja ju ani neprijal
ani som *jej* nebol vyučený[20] od[21] človeka,
lež zjavením[22] Ježiša Krista. (13)Veď
ste počúvali[23] o mojom *vlastnom*[24] správa-
ní[25] kedysi v Židovstve, že som Božie
zhromaždenie nadmieru prenasledoval
a vyhládzal[26] ho (14)a v Židovstve pred-
čil[27] mnohých rovesníkov v svojom rode,
súc[28] preveľmi[29] horlivý *čo do* podaní[30]
svojich otcov[31]. (15)No keď Boh, ktorý *si*
ma vyhradil[32] *už*[33] od[34] útrob[34] mojej ma-
tere a povolal svojou milosťou, uznal za
dobré[35] (16)zjaviť[36] vo mne svojho Syna,
aby som ho v blahej zvesti hlásal medzi
národmi, *zachoval som sa*[37] hneď *tak*, *že*[37]
som sa neuchýlil o radu k mäsu a krvi,
(17)ani som nevyšiel[38] do Jerúsaléma
k tým, *ktorí boli* apoštolmi predo mnou,
lež som odišiel do Arabie a zasa som sa
vrátil späť do Damasku. (18)Nato som
po troch rokoch do Jerúsaléma vyšiel[38]
zoznámiť sa s Petrom[39] a pozdržal som
sa u neho pätnásť dní; (19)no iného
z apoštolov som neuvidel, iba ak Jakuba,
brata Pána. (20)Nuž, čo vám píšem, hľa,
pred Bohom, že nelužem. (21)Nato som
prišiel do oblastí Syrie a Kilikie; (22)no
zhromaždeniam Júdska, ktoré *sú* v Kris-
tovi, som bol osobne[40] neznámy, (23)lež
sa len dopočúvali[41]: Ten, ktorý nás ke-
dysi prenasledoval, teraz v blahej zvesti
hlása tú vieru, ktorú kedysi vyhládzal[42].
(24)A oslavovali pre mňa[43] Boha.

2 Nato som o štrnásť rokov opäť do
Jerúsaléma vystúpil[38] s Barnabom
a spolu som pribral aj Tita. (2)To som
vystúpil[38] podľa[44] zjavenia[36] a predložil
som im svoju[45] blahú zvesť, ktorú kážem
medzi národmi, no osobitne[46] tým, ktorí
sú uznávaní[47], aby som nebodaj[48] nebežal
alebo *ne*bol bežal[49] naprázdno (3)(ale ani
Titus, ktorý *bol* so mnou, súc[50] Grék, ne-
bol nútený[51] dať sa obrezať[52]), (4)a to pre[53]
tých kradmo[54] vovedených nepravých bra-
tov, ktorí[55] kradmo[54] vnikli[56] vyslieďiť našu
slobodu, ktorú máme v Kristu Ježišovi,
aby nás biedne[57] zotročili[58]. (5)Tým sme
ani na hodinu[59] povoľne[60] neustúpili, aby
pravda blahej zvesti u vás trvalo ostala[61].
(6)No od tých, ktorí boli[62] uznávaní[47], že
čímsi sú, – nech už boli hociakí, nič ma
do toho[63], Boh neprijíma osobu[64] človeka;
mne tí uznávaní[47] veru nič navyše ne-
uložili[65], (7)lež naopak, zbadajúc[66], že
som poverený[16] blahou zvesťou pre ne-
obriezku[67], tak[68] ako Peter pre obriezku[67]
(8)(lebo ten, ktorý pôsobil[69] *v* Petrovi *čo*
do apoštolstva obriezky, pôsobil[69] aj *vo*
mne *čo* do národov), (9)a spoznajúc mi-
losť, ktorá mi bola daná[20], podali Jakub
a Kéfas a Ján, ktorí boli[70] uznávaní[70], že
sú stĺpy, mne a Barnabovi pravice społo-
čenstva, aby sme my *išli* k národom[71] a oni
k obriezke[71]. (10)Jedine aby sme pamätali

www.biblicalpublishing.eu

na chudobných, čo[108] som sa práve toto aj
vynasnažil vykonať.
(11)No keď Peter[72] prišiel do Antiochie,
postavil som sa mu do tváre na odpor,
pretože bol hoden odsúdenia[73]; (12)lebo
predtým, kým neprišli ktorísi od Jakuba,
jedával spolu s ľuďmi z národov[74], no keď
prišli, odťahoval sa[75] a odlučoval[76], bojac
sa tých z obriezky, (13)a s ním sa dali po-
krytecky si počínať[77] aj ostatní Židia, takže
tým ich pokrytectvom[77] bol spolu strh-
nutý[78 20] aj Barnabas. (14)Ale keď som uvi-
del, že nekráčajú[79] priamo podľa pravdy[80]
blahej zvesti, povedal som Petrovi[72] pred
všetkými: Ak ty, súc[28] Žid, žiješ na spô-
sob národov[81] a vôbec nie po židovsky,
ako *to*, *že* nútiš národy požidovčovať
sa[82]? (15)My, prirodzenosťou Židia a nie
hriešnici z národov, (16)no vediaci, že
človek nie je[83] uznávaný za spravodlivého
na základe[84] činov *podľa* zákona[84], lež iba
verou *v* Ježiša Krista, aj my sme v[85] Krista
Ježiša uverili, aby sme boli za spravodli-
vých uznaní[20] na základe[84] viery *v* Krista
a nie na základe[84] činov *podľa* zákona[84],
pretože na základe[84] činov *podľa* zákona[84]
žiadne[86] mäso za spravodlivé uznané ne-
bude[20]. (17)Nuž, ak sme my, usilujúc sa
byť uznaní[20] za spravodlivých v Kristovi,
sami tiež boli zisteník[87] *ako* hriešnici, *je*
potom Kristus služobníkom[87] hriechu?
Preč s takou myšlienkou[88]! (18)Veď ak tie
veci, ktoré som zrúcal[89], opäť budujem,
vyhlasujem[90] sám seba *za* priestupníka;
(19)veď som ja skrze zákon zákonu um-
rel, aby som žil[91] Bohu, (20)som s Kristom
ukrižovaný[92] a žijem nie[93] už ja, lež vo mne
žije Kristus, a čo teraz v mäse žijem, ži-
jem vo viere, *viere* v[94] Božieho Syna, ktorý
ma miloval[95] a za[95] mňa vydal sám seba.
(21)Tú Božiu milosť nezamietam[96], veď
ak *je* spravodlivosť skrze zákon, potom
Kristus umrel nadarmo.

3 Ó, bezmyšlienkovití[97] Galatia, kto
vás očaril? Veď vám[98] bol Ježiš Kris-
tus pred očami vymaľovaný[20 99] *ako* [medzi
vami] ukrižovaný[92]! (2)Len toto by som
sa od vás rád[13] dozvedieť[100]: dostali ste
Ducha na základe[84] činov *podľa* zákona[84]
či na základe[84] zprávy[101] viery? (3)Takí
bezmyšlienkovití[97] ste? Započnúc *v* Du-
chu, chcete sa teraz stať dokonalými[102]
v mäse? (4)Toľké veci ste vytrpeli zby-
točne, a či ozaj zbytočne? (5)Ten teda,
ktorý vám hojne poskytuje[103] Ducha a pô-
sobí medzi vami prejavy moci[104], *koná to*
na základe[84] činov *podľa* zákona[84] či na
základe[84] zprávy[101] viery? (6)Tak[105] ako
Abrahám uveril Bohu a *to* mu bolo za-
rátané[106] k spravodlivosti[106]; (7)vedzte[107]
teda, že tí, *ktorí sú* na základe[84] viery, tí[109]
sú synovia Abraháma (8)A Písmo, vopred
uzrúc, že Boh uznáva *ľudí z* národov za
spravodlivých na základe[110] viery, vopred
Abrahámovi ohlásilo blahú zvesť[111]: V tebe
príde požehnanie na[112] všetky národy.
(9)Požehnávaní teda sú s veriacim[113] Ab-
rahámom tí, *ktorí sú* na základe[110] viery,
(10)lebo koľkí sú na základe[110] činov
podľa zákona[110], sú pod zlorečením, veď
je napísané[114]: Zlorečenie na každého[115],
kto nezotrváva vo všetkých veciach, ktoré
stoja[116] napísané v knihe[116] zákona, žeby
ich vykonal. (11)No že zákonom[117] nikto
pred Bohom za spravodlivého uznávaný
nie je[118], *je* zrejmé, pretože[119]: Spravodlivý
bude žiť z[110] viery; (12)no zákon je nie z[110]
viery, lež[120]: Kto tieto veci vykoná, bude
žiť nimi[117]. (13)Kristus nás zo zlorečenia
zákona vykúpil, stanúc sa zlorečením za[121]
nás (pretože je napísané[122]: Zlorečenie na
každého[115], kto visí na dreve), (14)aby sa
požehnanie Abraháma v Kristu Ježišovi
*do*stalo k národom[123], aby sme skrze vieru
nadobudli prísľub[124] Ducha.
(15)Bratia, hovorím po spôsobe[125] člo-
veka: Dokonca *ani* zmluvu[126] človeka, na-
dobudnuvšiu právoplatnosť, nikto neod-
volává[127] alebo *žeby k nej* pridával ďalšie
ustanovenia. (16)No Abrahámovi boli re-
čené[20] prísľuby, aj jeho semenu; nevraví:
A semenám, ako o mnohých, lež ako
o jednom: A tvojmu semenu[128]; tým je
Kristus. (17)I vravím toto: Zmluvu[126], vo-
pred nadobudnuvšiu právoplatnosť od
Boha, nezbavuje právoplatnosti zákon –
zavedený[129] po štyristotridsiatich rokoch
– takže by[130] zrušil[130] prísľub. (18)Veď ak *je*
dedičstvo na základe[110] zákona, nie *je* už
na základe[110] prísľubu, no Boh *ho* Abra-
hámovi uštedril skrze prísľub. (19)Čo
teda zákon? Bol pridaný[20] vzhľadom na
prestupovania[131], kým by prišlo semeno,
ktorému bolo[132] prísľubené, nariadený[20 133]

www.biblia.sk

skrze anjelov v ruke prostredníka. (20) No
prostredník nie je jedného[134], a Boh je
jeden.
(21) *Je* teda zákon proti Božím prísľu-
bom? Ani pomysliet'[130]! Áno, keby bol býval
daný[20] zákon, ktorý by mohol oživiť, bola
by spravodlivosť skutočne na základe[110]
zákona, (22) ale Písmo všetko spolu za-
mklo[135] pod hriech, aby na základe[110] viery
v Ježiša Krista bol prísľub[124] daný[20] tým,
ktorí veria. (23) No predtým, kým neprišla
viera, boli sme pod opaterou[136] zákona[137],
spolu zamknutí[135] k viere[138], ktorá mala[139]
byť zjavená[20 140], (24) takže sa zákon stal
naším vychovávateľom ku Kristovi[138], aby
sme boli uznaní[20] za spravodlivých na zá-
klade[110] viery; (25) no keď viera prišla, nie
sme už pod vychovávateľom. (26) Veď ste
všetci skrze vieru v Krista Ježiša[141] Boží
synovia; (27) áno, koľkí ste boli pokrs-
tení[142] pre Krista[142], odiali ste sa Kristom;
(28) niet Žida ani Gréka, niet nevoľníka
ani slobodného, niet mužského ani žen-
ského pohlavia, lebo ste všetci v Kristu
Ježišovi jeden. (29) No ak *ste* vy Kristovi,
potom ste Abrahámovo semeno, dedičia
podľa prísľubu.

4 I vravím: Po koľký čas je dedič ma-
loletý[143], nelíši sa nič *od* nevoľníka,
súc všetkých[144] pánom; (2) ale je až do
doby, ktorá *je od* otca vopred určená, pod
poručníkmi a správcami. (3) Tak aj my:
keď sme boli maloletí[145], boli sme podro-
bení[146] v nevoľníctvo pod živly[147] sveta;
(4) no keď prišlo naplnenie času, vyslal
Boh od *seba*[148] svojho Syna, prišlého[149]
z ženy, prišlého[149] pod zákon, (5) aby tých
pod zákonom vykúpil, aby sme dostali[150]
synovstvo[151]. (6) No pretože ste synovia,
vyslal Boh od *seba*[148] do vašich sŕdc Ducha
svojho Syna, volajúceho[152] *Abba*, Otče;
(7) už teda si nie nevoľník, lež syn, no ak
syn, *potom* aj dedič skrze Boha[153].
(8) No vtedy ste, pravda, o Bohu ne-
vediac[154], nevoľnícky slúžili[155] tým, ktorí
prirodzenosťou nie sú bohovia; (9) no
teraz, keď ste Boha spoznali[154] – no rad-
šej[156]: boli od Boha spoznaní[154 157 20] – ako
to, *že* sa zasa navraciate k bezmocným[158]
a bedárskym[159] živlom[147], ktorým by ste
sa zasa radi[13] dať novo[160] do nevoľníckej
služby[155]? (10) Dávate si záležať na dodr-
žiavaní[161] dní a mesiacov a období a rokov
– (11) bojím sa *o* vás, aby som sa nebodaj[162]
pre vás nebol nalopotil zbytočne.
(12) Stávajte sa[163] *takými* ako ja, pretože
aj ja *som sa stal takým* ako vy, bratia, pro-
sím vás. Nič ste mi neukrivdili[164], (13) veď
viete[154], že som vám blahú zvesť prvý raz
ohlásil za slabosti[165] mäsa, (14) a moje
pokušenie, ktoré *bolo* v mojom mäse,
ste si nezneváži li ani nezošklivili[166], lež
ste ma prijali ako Božieho anjela, ako
Krista Ježiša. (15) Nuž, aká [bola][167] vaša
blaženosť?[168] Áno, dosvedčujem vám,
že by ste, ak možné, boli vylúpali a dali
mi svoje oči. (16) Stal som sa teda va-
ším nepriateľom, vraviac vám pravdu?
(17) Horlia[169] *o*[170] vás – nie správne[171], lež
vás chcú vymknúť[172], aby ste horlili[169] *o*[170]
nich; (18) no v správnej[173] veci[174] sa horlivo
usilovať[169] *je* správne[173] vždy a nielen keď
som u vás prítomný – (19) moje detičky,
pre ktoré opäť mám pôrodné bolesti[175],
kým vo vás bude vytvarovaný[20 176] Kristus,
(20) a chcel by som byť u vás prítomný te-
raz a zmeniť svoj hlas, lebo som pre[177] vás
v rozpakoch[178]. (21) Vravte mi, *vy*, ktorí
chcete byť pod zákonom: nepočúvate zá-
kon? (22) Veď je napísané[179], že Abrahám
nadobudol dvoch synov, jedného zo
slúžky[180] a jedného zo slobodnej *panej*[181],
(23) ale ten zo slúžky[180] bol splodený[182]
podľa mäsa a ten zo slobodnej *panej*[181]
na základe prísľubu[183]. (24) Tieto[184] veci
majú obrazný význam[185], lebo to[186] sú dve
zmluvy[126], totiž jedna z[187] vrchu Sinaja,
plodiaca do nevoľníctva, to[184 188] je Hagar,
(25) lebo Hagar je vrch Sinaj v Arabii
a zhoduje sa *s* tým Jerúsalémom[189], *ktorý
je* teraz, lebo je so svojimi deťmi v nevoľ-
níctve[190]. (26) No ten Jerúsalém, *ktorý je*
hore, je slobodný; to[184 188] je naša mať.
(27) Veď je napísané[191]: Rozveseľ sa,
neplodná, ktorá nerodíš[192], prepukni vo[193]
výskot[194], ktorá nemáš pôrodných bo-
lestí[195], pretože detí opustenej[196] *je* viac[197]
ako tej, ktorá má muža.
(28) No vy, bratia, ste deti prísľubu
podľa *vzoru* Isáka; (29) ale ako vtedy ten,
ktorý bol splodený[182] podľa mäsa, prena-
sledoval toho *splodeného* podľa Ducha,
priam tak aj teraz. (30) Ale čo vraví
Písmo[198]? Vyžeň tú slúžku[180] aj toho jej

www.biblia.sk

syna, syn slúžky predsa nijako nebude
dediť so synom slobodnej *panej*[181]. (31)Nie
sme teda, bratia, deti slúžky[180], lež slo-
bodnej *panej*[181].

5 *K* tej slobode[199] nás vyslobodil Kris-
tus; držte sa[200] teda a nezaplietajte
sa zasa do jarma nevoľníctva. (2)Hľa,
vravím vám ja, Pavel, že ak sa budete dá-
vať obrezávať[201], nebude vám Kristus nič
platný; (3)a ďalej svedčím[202] každému
človekovi, ktorý sa obrezávať dáva[201], že
je povinný[203] vykonať celý zákon. (4)*Vy*,
ktoríkoľvek[204] sa zákonom[205] dávate uzná-
vať[206] za spravodlivých, ste prišli o všetok
úžitok[207] z Krista, vypadli[208] ste *z* milosti;
(5)my predsa nádej spravodlivosti sústre-
dene vyčkávame[209] Duchom na základe[209]
viery, (6)lebo v Kristu Ježišovi nič ne-
vládze ani obriezka ani neobriezka[209],
lež viera prejavujúca svoju pôsobnosť[209]
láskou. (7)Bežali ste dobre[210]; kto vám
cestu[211] zaťal[212], žeby ste neboli povoľní[213]
pravde? (8)Tá povoľnosť[213] *je* nie z toho,
ktorý vás povoláva; (9)trocha kvasu skva-
suje celé cesto. (10)Ja som o[214] vás v Pá-
novi presvedčený[215], že nič druhé myslieť
nebudete, a kto vás znepokojuje[12], pone-
sie vinu[216], nech je *to* hoci kto[217].

(11)No ja, bratia, ak ešte kážem ob-
riezku, *pre*čo som ešte prenasledovaný?
Potom je urážka[218] kríža odpratanáʼ[219 16]!
(12)Kiež sa tí, ktorí vás poburujú[220],
sami[221] odrežú[222]! (13)Vy ste predsa boli
povolaní[20] k[223] slobode, bratia, len tú slo-
bodu ne*mať* za[224] zámienku[225] pre mäso[226],
lež si v láske[227] buďte nevoľníkmi[228] navzá-
jom; (14)veď všetok zákon je splnený[16]
v jednom slove[229], v tom*to*: Budeš milovať
toho, *ktorý je* ti blízko[230], ako sám seba.
(15)No ak jeden druhého[231] hryziete a zo-
žierate, hľaďte, aby ste jeden od druhého[231]
neboli pohltení[20 232].

(16)No vravím: Choďte *v* Duchu[233] a ni-
jako nebudete uskutečňovať[234] túžbu[235]
mäsa, (17)lebo mäso svojou túžbou[235]
smeruje[236] proti Duchu a Duch proti
mäsu a tieto veci si navzájom odporujú,
aby ste nekonali tie[237] veci, ktoré[238] si že-
láte[239]; (18)no ak ste vedení Duchom[233],
nie ste pod zákonom. (19)A činy mäsa
sú všeobecne známe[240]: sú to[241] smilstvo,
nečistota, bezuzdnosť, (20)modlárstvo,
kúzelníctvo, nepriateľstvá, sváry, žiarli-
vosť[242], zlosť[242], zaujatosť[242], roztržky[243],
strany[244], (21)závisť[242], vraždy, opilstvo[242],
hodokvasy a tomu[245] podobné veci, o kto-
rých vám vopred vravím[246], tak[105] ako som
aj predtým povedal[247], že tí, ktorí takéto
veci páchajú, Božie kráľovstvo nezdedia.
(22)No ovocie Ducha je láska, radosť,
pokoj, zhovievavosť[248], vľúdnosť, dob-
rota[249], vernosť[250], (23)tichosť[251], seba-
ovládanie[252] – proti takýmto veciam niet
zákona; (24)no tí, *ktorí sú* Kristovi,
mäso s vášňami aj chtivosťami[235 253] ukri-
žovali. (25)No ak žijeme Duchom[233], aj sa
Duchom[233] riaďme[254]; (26)nestávajme sa
prázdnymi chvastúňmi, navzájom sa vy-
zývajúcimi[255], navzájom si závidiacimi.

6 Bratia, keď aj bude *ktorýsi* človek
zastihnutý[20 256] vo voľajakom previ-
není[257], naprávajte[258] takéhoto v duchu ti-
chosti[258] vy, ktorí *ste* duchovní[258]; pritom
dávaj pozor[259] sám *na* seba, žeby si do po-
kušenia neupadol[260] aj ty.

(2)Neste vzájomne svoje ťažkosti[261]
a tak splňte[262] zákon Krista[263]; (3)lebo ak
sa voľakto nazdáva, že[264] voľačo je, nie súc
nič, klame v mysli sám seba, (4)no nech
každý svoje dielo overuje[265] a potom sa
bude mať čím honosiť[266] len sám *vzhľadom*
na seba a nie na iného, (5)lebo každý po-
nesie svoj vlastný náklad[267].

(6)A ten, kto je vyučovaný v slove,
nech sa *s* tým, kto vyučuje, vo všetkých
dobrých[267] veciach[268] podieľa[269].

(7)Nemýľte sa[270], Bohu sa nemožno
poškľabovať[271]; áno, čokoľvek bude človek
siať, to bude aj žať, (8)pretože kto seje pre
svoje mäso[272], bude z mäsa žať skazu[273],
no kto seje pre Ducha[272], bude z Ducha
žať večný život. (9)No neklesajme na
mysli[274], konajúc to, *čo je* správne[173], veď
súc neumdlievajúci[275], budeme svojím[276]
časom žať; (10)tak teda, ako máme
čas[277], pôsobme[278] to, *čo je* dobré[267], voči
všetkým, no najmä[279] voči príslušníkom
domácnosti viery.

(11)Pozrite, aký dlhý list[280] som vám
vlastnou[281] rukou napísal. (12)Koľkí sa
chcú[282] pekne ukázať[283] v mäse, tí vás nútia
dávať sa obrezávať[284], len aby neboli pre-
nasledovaní pre Kristov kríž[285], (13)veď
ani sami tí, ktorí sa obrezávať dávajú[284 286],

www.biblia.sk

zákon nezachovávajú, ale chcú[282], žeby
ste sa vy dávali obrezávať[284], aby sa mohli
pochváliť[287] vo vašom mäse[288]. (14)No mne
nech sa nestane[289], žeby som sa honosil,
iba ak v kríži[288] nášho Pána Ježiša Krista,
skrze ktorého[290] je svet ukrižovaný[16] mne
a ja svetu; (15)veď [v Kristu Ježišovi] ani
obriezka nič nie je[291] ani neobriezka[292],
lež nové stvorenie, (16)a koľkí sa budú
riadiť[293] týmto pravidlom[294], pokoj na nich
a zmilovanie, aj na BožiehoIsraéla.

(17)Ostatne[295] nech mi nikto nepôsobí
nepríjemnosti[296], veď ja na svojom tele
nosím značky[297] Pána Ježiša. (18)Milosť
nášho Pána Ježiša Krista s vaším du-
chom, bratia. *Amén.*

www.milos-pavlik.sk

GALATOM

1 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
2 Viď Skut. 7:34.
3 Viď 1 Kor. 1:20.
4 Al. „želania“.
5 Al. „Boh a náš Otec“; inak viď 1 Kor. 15:24.
6 Al. „Kristovou milosťou“, viď Mat. 3:11.
7 Al. „prestupujete“, „sa odvraciate inam“, vl. „dávate al. nechávate sa prekladať“, viď Skut. 7:14, pozn. 397; tiež „podliehate zmene al. zmenám“.
8 Viď Luk. 23:32.
9 D. „ktorej“.
10 Al. „ktorá nie je druhou *blahou zvesťou*“.
11 Al. „akísi“.
12 Viď Ján 14:1, pozn. 688.
13 Viď Mat. 12:38.
14 Viď Rim. 16:25, pozn. 841.
15 Al. „vyše“.
16 V stavovom zmysle.
17 Al. „získať al. nakloniť si“, vl. „prehováram“, „presviedčam“.
18 Al. „mi ide o to (Ján 7:18), žeby som sa ľúbil“.
19 Viď Rim. 15:1nn., pozn. 748.
20 V dejovom zmysle.
21 Viď Ján 1:14; netýka sa „odo mňa“ vo v. 11.
22 Vl. „odhalením“, D. „skrze odhalenie“.
23 Viď Mat. 5:21.
24 Vyjadruje zmysel dôrazného tvaru predošlého „mojom“.
25 Al. „spôsobe života“, no nie ako v Skut. 26:4.
26 Ako v Skut. 9:21, no tu, rovnako ako predošlé „prenasledoval“ (na rozdiel od napr. Skut. 26:4), v nedokonavom minulom čase („usiloval sa vyhladiť“).
27 Vl. „robil pokroky nad“.
28 Viď Skut. 7:55.
29 Viď 2 Kor. 12:15, tu aj v zmysle „oveľa väčšmi“.
30 Viď Mat. 15:2n.
31 Vl. „svojich otcovských podaní“.
32 Viď Mat. 13:49, pozn. 633.
33 Vložené, aby bolo zrejmé, že ide o časovú hranicu.
34 Viď Luk. 1:15.
35 Al. „keď sa Bohu… zaľúbilo“, no nie ako vo v. 10.
36 Vl. „odhaliť“ (kap. 1:16), „odhalenia“ (kap. 2:2).
37 Pridané pre jasnosť zmyslu; „hneď som sa neuchýlil“ by mohlo znamenať, že tak urobil neskoršie, no zmysel je ten, že túto myšlienku ihneď zamietol.
38 Tj. „smerom nahor; v kap. 1:17 majú niektoré rukopisy znenie „neodišiel“, obdobne ako nižšie v tomto verši.
39 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „s Kéfom“; ide, pravdaže, o tú istú osobu.
40 D. „tvárou“.
41 D. „lež boli len počúvajúce“.
42 Viď v. 13.
43 D. „vo mne“ („mali vo mne príčinu oslavovať“).
44 Al. „na základe“.
45 Vl. „predložil som si im“, tj. „predložil zo svojej strany“, stredný slovesný rod.
46 Al. „stranou“.
47 Al. „čosi znamenajú“, „vychýrení“, „slovutní“; v. 6 obdobne.
48 Al. „voľajako“, výraz podobného významu ako u Mat. 5:25, pozn. 175.
49 Al. „či nebodaj nebežím alebo som *ne*bežal“; „*ne*bol bežal“ („som *ne*bežal“) je v neurčitom čase („*ne*vykonal al. *ne*podnikol beh“).
50 Tj. „hoci bol“; nie ako v kap. 1:14.
51 Neurčitý čas („nedali sa ho nútiť“, „neprinútili ho“).
52 Vl. „byť obrezaný“ v dejovom zmysle.
53 V príčinnom zmysle.
54 Al. „podludne“.
55 Viď Mat. 2:6.
56 Al. „sa votreli al. vlúdili“.
57 Viď 2 Kor. 12:20; tú istú predponu má sloveso „vysliedi ť“ vyššie.
58 Slovesný tvar naznačuje určitosť úmyslu al. domnelú istotu výsledku („že nás… zotročia“). Viď v. 19; Kol. 2:8; Zjav. 22:14.
59 Al. „na chvíľu“.
60 D. „podriadenosťou“.
61 Al. „u vás vytrvala“ (Luk. 22:28).
62 Al. „sú“.
63 Al. „nič mi na tom nezáleží“, vl. „nerobí mi *to* žiadny rozdiel“.
64 Viď Luk. 20:21.
65 Sloveso „navyše uložiť“ tu súvisí s „predložil“ vo v. 2; čo im Pavel predložil, nepokúšali sa dopĺňať. Aj tu, ako vo v. 2, pozn. 45, je stredný slovesný rod („nepridali nič zo svojho“). Vetná stavba je prerušená; dá sa čítať „čímsi sú (nech… človeka), mne tí uznávaní veru nič… neuložili“.
66 Vl. „uvidiac.“
67 D. „zvesťou neobriezky“ (Rim. 2:25), „obriezky“.
68 D. „podľa *toho*, ako“.
69 Viď 1 Kor. 12:6, tu neurč. čas („prejavil pôsobenie“, „vyvinul činnosť“).
70 Viď v. 6.
71 Al. „medzi národy“ („obriezku“).
72 Viď kap. 1:18.
73 Al. „usvedčený zo zla“, v stavovom zmysle.
74 D. „s národmi“.
75 Al. „stránil sa“, „cúval“ (Skut. 20:27).
76 Viď Mat. 13:49.
77 Al. „pretvarovať sa“, „pretvárkou“.
78 Vl. „odvedený“.
79 Prítomný čas tu vyjadruje charakter.
80 Predložková väzba ako u Luk. 12:47, pozn. 878.
81 D. „po národsky“, obdobne ako „po židovsky“ nižšie.
82 Al. „po židovsky si počínať“, jediné slovo („židovať“).
83 Tj. „nemôže byť“.
84 Viď Rim. 1:17; 3:20.
85 Viď 2 Tim. 1:12.
86 D. „každé“.

www.milosovkiev.eu

87 Viď 2 Kor. 11:12, pozn. 512; 3:6.
88 Viď Rim. 3:4.
89 D. „ak veci, ktoré som zrúcal, tieto“.
90 Viď Rim. 3:5, pozn. 162.
91 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363, al. možno „ožil“; viď v. 4, pozn. 58.
92 V stav. zmysle; čo do kap. 2:20 viď Mat. 7:25, pozn. 300.
93 Al. „ukrižovaný, no žijem, nie“.
94 Vl. „viere, ktorá *je v*“.
95 Viď Ján 3:16; 17:19, pozn. 842.
96 Viď Luk. 10:16; tiež Marek 7:9, pozn. 292; 1 Kor. 1:19, pozn. 29.
97 Al. „nemysliaci“ (Luk. 24:25).
98 D. „očaril, ktorým“.
99 Vl. „predmaľovaný“, ako predloha al. vzor, tiež „ako vymaľovaný predstavený“.
100 Viď Ján 6:45.
101 Viď Rim. 10:16.
102 D. „dokončujete sa al. si“, no aj „zdokonaľujete sa“, zmysel ako v texte.
103 Viď 2 Kor. 9:10, pozn. 416 a 417.
104 Viď Mat. 7:22, pozn. 290.
105 D. „podľa *toho*“.
106 Viď Rim. 4:3.
107 Al. „spoznávate“, „rozumiete“, objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
108 Obdobný hebraizmus ako v Zjav. 3:8, pozn. 102.
109 Al. „títo“; netýka sa „tí“ vyššie a vo v. 9.
110 Viď Rim. 1:17.
111 1 Mojž. 12:9.
112 Viď Skut. 3:25.
113 Viď Skut. 10:45, pozn. 694.
114 5 Mojž. 27:26.
115 Viď Ján 7:49.
116 Viď Luk. 4:17.
117 D. „v zákone“ (v. 11), „v nich“ (v. 12), tj. „v moci al. účinnosti zákona“ atď., viď Mat. 3:11.
118 Viď kap. 2:16.
119 Hab. 2:4.
120 3 Mojž. 18:5.
121 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
122 5 Mojž. 21:23.
123 Viď kap. 2:9.
124 Tj. „splnenie prísľubu“, viď Luk. 24:49.
125 D. „podľa“.
126 Viď Mat. 26:28.
127 Al. „neruší“ (Marek 7:9), no nie ako tu vo v. 17.
128 1 Mojž. 22:18.
129 D. „nastavší“.
130 Viď Rim. 1:20, pozn. 52; 3:31.
131 Tj. „aby dal vyniknúť zlu prejavenému v prestupovaniach“.
132 Al. „je“, dokonavý minulý čas.“
133 Viď 1 Kor. 16:1, pozn. 647.
134 Tj. „prostredníka netreba, ak sa k voľačomu zaväzuje iba jedna strana zmluvy“.
135 Viď Rim. 11:23; vo v. 23 v stavovom zmysle.
136 Al. „strážou“.
137 D. „boli sme opatrovaní pod zákonom“.
138 Viď Ef. 1:14, pozn. 26.
139 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
140 Vl. „odhalená“.
141 Viď Ef. 1:15.
142 Viď Skut. 19:5, pozn. 578 a 1193; tiež „ku Kristovi“, ako vo v. 24.
143 Viď Mat. 11:25, pozn. 482.
144 Viď Skut. 10:36.
145 Viď v. 1.
146 V stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
147 Al. „základné prvky“, „prvopočiatky“, „princípy“, v. 9 obdobne. Ide o stvorené veci, ktoré mali závažný význam v starozákonnej sústave aj v náboženstvách národov (beh nebeských telies, určujúci čas, viď v. 10, zvieratá potrebné na obete, atď.).
148 Viď Skut. 7:12, pozn. 391.
149 Vl. „povstavšieho“, „vzniknutého“, „ocitnuvšieho sa“, zmysel ako v texte (nesúvisí s „prišlo“ vyššie); tiež „narodeného“, ale to je druhotný význam tohto slova. Viď Ján 8:58, pozn. 452.
150 Vl. „dostali od“, tj. „Boha“, ako dar z milosti; Židia boli v porobe zákona, národy nemali právo na nič. No toto sloveso značí aj „dostali späť“, ako u Luk. 6:34, viď tam v. 30, pozn. 413, takže vzhľadom na Židov tu azda možno vidieť aj náznak toho, že sa im v Kristovi vracia synovstvo (Rim. 9:4) pre ich nevernosť a neposlušnosť stratené.
151 Viď Rim. 8:15, pozn. 402.
152 Tj. „Ducha“.
153 Tj. „Boh sám ťa spravil dedičom“.
154 Vo vv. 8 a 13 vedomé, vo v. 9 objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
155 Viď Mat. 6:24, pozn. 239; vo vv. 8 aj 9 to isté sloveso v neurčitom čase, vo v. 8 s významom „slúžili po celý ten čas“.
156 Al. „ba čo viac“.
157 Tu v zmysle „uznaní“.
158 Al. „slabým“, „chabým“.
159 Al. „chudobným“, „žobráckym“.
160 Viď Ján 3:3; „nové“ bolo to, že teraz išlo o porobu v spojení so zákonom a nie s modlami.
161 Al. „bedlivo dodržiavate“, sloveso ako u Marka 3:2, pozn. 56.
162 Viď kap. 2:2.
163 Najskôr v zmysle „usilujte sa stať“.
164 Viď 1 Kor. 6:8.
165 Viď 2 Kor. 3:11, pozn. 128.
166 D. „ani ste nevypľuli“.
167 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „nuž, kde *je* tá“.
168 Al. „blaženosť!“.
169 Al. „sú zapálení“, na konci verša obdobne; vo v. 18 tože sloveso v strednom rode, zdôrazňujúcom osobný záujem, no možno ho chápať aj trpne („byť predmetom horlivosti“).
170 Al. „pre“.

www.milosrdnik.eu

171 Al. „dobre“ (Marek 7:37).
172 Al. „vylúčiť“, „odlúčiť“, tj. „znemožniť vám prístup k nám“.
173 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
174 D. „v správnom“.
175 Vl. „sa zvíjam“, porov. príbuzné podstatné meno u Mat. 24:8, pozn. 1105.
176 Al. „stvárnený“, „nadobudne tvárnosť“, sloveso vyskytujúce sa v N. Zákone iba tu, no súvisí so slovom „povaha“ u Marka 16:12 a vo Fil. 2:6n.
177 D. „vo“ („vo vás je toho príčina“).
178 Viď Luk. 24:4, pozn. 1503; Ján 13:22, pozn. 691.
179 1 Mojž. 16:15; 21:2.
180 Išlo, pravdaže, o nevoľníčku, otrokyňu, no tu nie je takto označená.
181 Pridané, aby bolo zrejmé, že predošlé „slobodnej“ je v protiklade k „slúžke“ al. „otrokyni“; viď kap. 3:28. Podobne je „sloboda“ v kap. 5:1 protikladom „nevoľníctva“.
182 Al. „sa zrodil“ (Mat. 2:1).
183 D. „skrze prísľub“.
184 D. „ktoré“, ďalej obdobne, viď Mat. 2:6.
185 Al. „treba chápať obrazne“.
186 D. „tieto“.
187 Vl. „od“.
188 Viď Luk. 9:30, pozn. 606.
189 Al. „zodpovedá tomu Jerúsalému“.
190 Viď Mat. 6:24, pozn. 239.
191 Is. 54:1.
192 Viď Mat. 2:2.
193 Al. „vyraz“.
194 Al. „*radostné* volanie“; D. „prepukni a zavýskaj“.
195 Viď v. 19.
196 D. „pustej“.
197 D. „deti… mnohé, skôr“.
198 1 Mojž. 21:10.
199 Al. „tou slobodou“.
200 Vl. „stojte pevne“.
201 Al. „sa obrezávať“, v. 3 obdobne.
202 Vl. „slávnostne vyhlasujem“, „zaprisahám sa“.
203 Vl. „dlžný“.
204 Viď Mat. 5:39, pozn. 188.
205 D. „v zákone“, viď Mat. 3:11.
206 Al. „chcete byť uznaní“.
207 Slovami „ste prišli o všetok úžitok z“ je opísané sloveso, ktoré je neľahko preložiť. Je to trpný rod slovesa značiaceho „zrušiť“, „odstrániť“, „účinnosti zbaviť“, tu s predložkou „od“, takže teda zmysel je „byť zbavený účinku voľačoho“. S tou istou predložkou ako tu je tento výraz užitý v Rim. 7:6 („oprostení“), no tam nejde o úžitok, lež o účinok zákona, ktorý nad nimi už nemal moci, stal sa neúčinným; tak tuto Kristus. Nejde o odlúčenie od Krista osobne, lež od všetkého, čo je v Ňom pre nás.
208 Viď Skut. 27:17, pozn. 1707.
209 Viď Rim. 8:19; 1:17; 2:25; 7:5, pozn. 353.
210 Viď Marek 7:37.
211 D. „kto vás“.
212 Al. „odrezal“.
213 Al. „poslušní pravdy“, „nedávali sa pravde presviedčať al. prehovárať al. dať si od pravdy povedať“ (v. 7); „poslušnosť“, „ochota dať si povedať“, „ľahkovernosť“ (v. 8); v tomto zmysle sa týka povoľnosti Galatov voči bludným učiteľom, no výraz sa dá chápať aj činne („prehováranie“, „presviedčanie“), a potom by značil činnosť oných bludárov. Príbuzné je aj sloveso „som presvedčený“ vo v. 10.
214 D. „*čo* do“.
215 Al. „dôverujem“, viď vv. 7n., pozn. 213, a Mat. 27:43, pozn. 1350; tu v zmysle „plne al. cele presvedčený“.
216 Al. „súd“, „obvinenie“.
217 Týka sa aj charakteru, viď Mat. 5:39, pozn. 188.
218 Viď 1 Kor. 1:23; „urážlivosť“, „hanba“.
219 Viď Rim. 6:6, pozn. 319, tu dokonavý minulý čas so zosilňujúcim významom („načisto odpratana“).
220 Al. „vedú na scestie al. do zmätku“, ako „prevrátili“ v Skut. 17:6.
221 D. „aj“, tj. „dokonca“.
222 Al. „poburujú, dajú aj vyrezať“.
223 Predložka vyjadruje stav, do akého boli povolaní, podmienku a charakter povolania, viď Rim. 4:18, pozn. 247; 5:14, pozn. 285.
224 D. „v“, „na“ („aby sa neobrátila na“).
225 Viď 2 Kor. 11:12.
226 D. „zámienku mäsu“.
227 D. „skrze lásku“; služba má byť láskou vyznačená. Porov. 2 Kor. 3:11, pozn. 128.
228 Viď Mat. 6:24, pozn. 239; tiež „navzájom si slúžte láskou“, no preklad v texte vyjadruje protiklad k „slobode“ vyššie.
229 3 Mojž. 19:18.
230 Viď Mat. 5:43.
231 Vl. „ak sa navzájom“, „aby ste od seba navzájom“.
232 Vl. „strávení“ (Luk. 9:54).
233 Al. „Duchom“ (v. 16), „*v* Duchu“ (v. 18); vo v. 16 sa výraz „choďte“ týka všeobecného spôsobu života, podobne ako „podľa Ducha“ v Rim. 8:4n., no vo v. 18 ide o nasledovanie istého pokynu al. pravidla, ako v kap. 6:16; Rim. 4:12; Fil. 3:16; to vyznačuje chodenie, vedenie a život, a nástrojom toho je Duch.
234 Al. „plniť“ (Rim. 2:27).
235 Al. „chtivosť(ou)“, viď Rim. 7:7.
236 D. „mäso túži al. je chtivé al. žiadostivé“, viď Rim. 7:7, pozn. 360.
237 Al. „tieto“.
238 Vl. „ktorékoľvek“.
239 Al. „by ste radi“.
240 Al. „sú zjavné al. zrejmé“.
241 D. „ktoré sú“, viď Mat. 2:6.
242 Viď 2 Kor. 12:20, pozn. 588 a 589.
243 Viď Rim. 16:17.
244 Viď Skut. 5:17.
245 D. „týmto“.
246 Al. „predpovedám“, v nedokonavom zmysle.
247 Al. „predpovedal“, v dokonavom zmysle.
248 Al. „trpezlivosť“, viď Jak. 5:7.

www.milosrdnik.sk

249 Viď Rim. 15:14.
250 Al. „viera“, no tu skôr ako v texte, „spoľahlivosť“, „dôveryhodnosť“.
251 Viď 1 Kor. 4:21.
252 Viď Skut. 24:25.
253 Al. „svoje mäso s jeho (al. „svojimi“) vášňami aj jeho (al. „svojimi“) chtivosťami“, viď Ján 8:44, pozn. 433.
254 Viď Rim. 4:12.
255 Tj. „vyzývavo sa správajúcimi“, „provokujúcimi“.
256 Al. „pristihnutý“, „prekvapený“, vl. „skôr (tj. „ako sa nazdá“) chytený“.
257 Viď Mat. 6:14; al. „voľajakým previnením“, potom v zmysle „postihnutý“, „zachvátený“.
258 Viď 1 Kor. 1:10, pozn. 15, al. „usilujte sa napraviť“; 4:21; 2:15.
259 Al. „hľaď“ (Luk. 11:35).
260 D. „nebol pokúšaný“, neurčitý čas.
261 Al. „bremená“, „ťarchy“.
262 Vl. „celkom splňte“, „doplňte“ (Mat. 13:14).
263 Narážka na ich záľubu v zákone Mojžiša.
264 Al. „ak sa zdá, že ktosi“.
265 Viď 2 Kor. 8:8; al. „skúma“ (1 Kor. 11:28).
266 Viď Rim. 4:2.
267 Viď Mat. 11:28 (nie ako „ťažkosti“ vo v. 2); 7:11.
268 Viď Luk. 12:18n., pozn. 842.
269 Rim. 12:13, pozn. 664; 2 Kor. 9:13, pozn. 432.
270 Al. „nedávajte sa klamať“, no nie ako vo v. 3.
271 Vl. „nepoškľabuje“; viď Luk. 16:14, pozn. 1064.
272 Al. „do svojho mäsa“, „do Ducha“.
273 Al. „skazenosť“ (Rim. 8:21).
274 Al. „neochabujme“.
275 Tj. „ak budeme takí“.
276 D. „vlastným“.
277 Tu aj „príležitosť“.
278 Al. „pracujme“, „robme“; tu ide o určitejšie prejavy činnosti služby, kým „konajúc... správne“ vo v. 9 sa týka charakteru správania.
279 D. „najväčšmi“.
280 Pre apoštola to bol dlhý list, lebo ho písal vlastnoručne, inokedy zvyčajne diktoval. Iní čítajú „akými veľkými literami“ a vzťahujú tieto slová len na nasledovný text, podľa nich vlastnoručný dodatok diktovaného listu. Potom by bolo výraz „napísal“ treba chápať v zmysle pozn. 66 k 2 Kor. 2:3.
281 D. „svojou“, dôrazný tvar.
282 Al. „by radi“, „želajú si“.
283 Al. „zapôsobiť dobrým dojmom“.
284 Viď kap. 5:2.
285 D. „Kristovým krížom“ (Kristov kríž bol podnetom al. dôvodom na prenasledovanie).
286 Tu majú niektoré rukopisy tvar dokonavého min. času („sú obrezaní“, v stav. zmysle).
287 D. „sa pochválili“; viď 2 Kor. 7:14.
288 Al. „vaším mäsom“, „krížom“.
289 Viď Luk. 20:16.
290 Al. „ktorý“, tj. „kríž“; podľa znenia v texte „Krista“.
291 D. „čosi je“.
292 Viď Rim. 2:25.
293 Viď kap. 5:25.
294 Viď 2 Kor. 10:13, pozn. 468.
295 Al. „naďalej“, „nabudúce“.
296 Viď Mat. 26:10, pozn. 1222.
297 Apoštol myslí na jazvy po ranách, ktorých sa mu dostalo v službe Pánovi, a porovnáva ich so značkami, aké majitelia otrokov vypaľovali na ich telá a tak ich označovali ako svoje vlastníctvo.

www.miloslovik.sk

LIST
EFESANOM

Pavel, apoštol Ježiša Krista podľa Bo-
žej vôle[1 2], svätým, ktorí sú v Efese[3],
a verným[4] v Kristu Ježišovi: (2)Milosť
vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a Pána
Ježiša Krista.

(3)*Nech je* velebený ten, *ktorý je* Boh
a Otec[5] nášho Pána Ježiša Krista, ktorý
nás požehnal všetkým duchovným po-
žehnaním[6] v nebeských[7] *miestach*[31] v Kris-
tovi (4)podľa *toho*, ako si nás v ňom pred
založením sveta vyvolil, žeby sme boli
pred ním[8] svätí a bezúhonní v láske,
(5)a predurčil nás na osvojenie za synov[9]
skrze Ježiša Krista pre seba podľa blahej
záľuby[10] svojej vôle[1], (6)na chválu slávy
jeho milosti[11], v ktorej nás do priazne po-
jal[12] v Milovanom[13]; (7)v tom[14] máme oslo-
bodenie[15] skrze jeho krv, odpustenie pre-
vinení[16] podľa bohatstva jeho milosti[11],
(8)ktorou nás vo všetkej múdrosti a pre-
zieravosti[17] zahrnul[18]; (9)oznámil nám
tajomstvo svojej vôle[1] podľa svojej blahej
záľuby[10], ktorú si v sebe predsavzal (10)*čo*
do usporiadania[19] *týkajúceho sa* naplnenia
dôb: zhrnúť si všetky veci pod *jednu* hlavu
v Kristovi, veci na nebesiach a veci na
zemi, v ňom, (11)v ktorom sme tiež nado-
budli dedičstvo, súc podľa predsavzatia
toho, ktorý všetky veci pôsobí[20] podľa
rozhodnutia svoje vôle[1], predurčení[21]
(12)na to, žeby sme na chválu jeho slávy
boli my, ktorí sme predtým zložili[22] nádej
v tom Kristovi, (13)v ktorom[23] aj vy, poču-
júc[24] slovo pravdy, blahú zvesť o vašej zá-
chrane[25], v ktorom ste aj, keď ste uverili,
boli spečatení[21] Svätým Duchom prísľubu;
(14)ten je závdavkom nášho dedičstva
do[26] oslobodenia[15] dobytého vlastníctva
na chválu jeho slávy.

(15)Pre túto príčinu aj ja, keď som po-
čul o viere v Pána Ježiša[27], ktorá *je* vo vás[28],
a láske, ktorú *máte* ku všetkým svätým,
(16)za vás neprestávam ďakovať, konajúc
[o vás] zmienku pri svojich modlitbách,
(17)aby vám Boh nášho Pána Ježiša Krista,
Otec slávy, dal ducha múdrosti a zjave-
nia[29] v plnom poznaní[30] jeho; (18)*aby ste*
oči vášho srdca *mali* osvietené[32], takže by
ste[33] vedeli[34], aká[35] je nádej jeho povolania
[a] aké[35] bohatstvo slávy jeho dedičstva
v svätých[36] (19)a aká[35] prenesmierna veľ-
kosť jeho moci voči nám, ktorí veríme,
podľa pôsobenia[20] mohutnosti jeho sily,
(20)ktorou zapôsobil[20 37] v Kristovi, keď
ho vzkriesil spomedzi mŕtvych; i posadil
ho na svojej pravici v nebeských[7] *miestach*
(21)vysoko nad každú vládu[38] a vrchnosť[38]
a moc[38] a panstvo[72] a každé meno meno-
vané nielen vo veku[38] tomto, lež aj v budú-
com, (22)a všetky veci podriadil pod jeho
nohy[39] a dal *to*, žeby on *bol* nado všetkými
vecmi hlava zhromaždeniu, (23)ktoré[40]
je jeho telo, plnosť toho, ktorý napĺňa
2 všetko vo všetkých[41]; (**2:1**)a vás,
ktorí ste boli mŕtvi *v* svojich previne-
niach[42] a hriechoch – (2)v tých ste kedysi
chodili[43] podľa behu[38] tohto sveta, podľa
toho, ktorý vládne právomocou[38] nad
ovzduším[44], ducha, ktorý teraz pôsobí[20]
v synoch[36] neposlušnosti[45], (3)medzi kto-
rými sme sa kedysi v chtivostiach[45] nášho
mäsa pohybovali[43 46] aj my všetci, konajúc
želania[47] mäsa a myšlienok rozumu[48],
i boli sme prirodzenosťou deťmi hnevu
ako aj ostatní, (4)no Boh, súc pre svoju
veľkú[49] lásku, ktorou nás miloval[50], bo-
hatý súcitom[51], (5)nás, keď sme tiež[52] boli
mŕtvi v previneniach[42], s Kristom oživil
(ste milosťou zachránení[32 53]), (6)a spo-
ločne[54] vzkriesil a spoločne[54] v nebeských[7]
miestach posadil v Kristu Ježišovi, (7)aby
vo vekoch, ktoré nadchodia, ukázal[55]
prenesmierne bohatstvo svojej milosti
vo vľúdnosti k nám[56] v Kristu Ježišovi.
(8)Áno, ste tou milosťou skrze vieru za-
chránení[32 53] a to nie *je* z[57] vás, *je to* Boží
dar, (9)nie na základe[57] činov, aby sa vo-
ľakto nehonosil[43]; (10)sme predsa dielo[57]
jeho, súc stvorení[21] v Kristu Ježišovi na[58]
dobré[59] činy, ktoré Boh vopred prihoto-
vil, aby sme v nich chodili[43].

(11)Preto pamätajte, že vy, v mäse ke-
dysi národy, ktorým sa vraví neobriezka[60],
– od toho, čomu sa vraví obriezka, rukou

www.mrfobi.sk

vykonávaná na[61] mäse, – (12)že ste *v* tam-
tej dobe boli bez Krista, odcudzení[32 62]
od obce Israéla a cudzinci[63] *čo do* zmlúv[63]
prísľubu, nemajúci nádeje a bez Boha[64]
v svete; (13)no teraz ste v Kristu Ježišovi
vy, ktorí ste kedysi boli ďaleko, Kristovou
krvou[65] boli privedení[66] blízko[67]. (14)Veď
on je náš mier[68], ktorý oboje spravil jed-
ným a priehradu[69] oplotenia[70] zrúcal
(15)tým, že v svojom mäse odpratal[71]
nepriateľstvo, zákon príkazov *spočíva-
júci* v ustanoveniach[73], aby to dvoje[74] sám
v sebe spracoval[75] v jedného nového člo-
veka, chcejúc zaviesť[76] mier[68], (16)a *aby*
oboje[74] v jednom tele uviedol v súlad[77]
s Bohom skrze kríž; ním[78] nepriateľ-
stvo zabil, (17)i prišiel a ohlásil v blahej
zvesti miere vám, ktorí *ste boli* ďaleko,
a mier[68] tým, *ktorí boli* blízko[79], (18)lebo
jedni aj druhí[74] skrze neho máme jedným
Duchom[78] prístup k Otcovi. (19)Tak teda
už nie ste cudzinci[79] a návštevníci[80], lež
ste spoluobčania svätých a príslušníci
Božej domácnosti, (20)pribudovaní[21 81] na
základe[82] apoštolov a prorokov, pričom je
hlavným nárožným *kameňom* sám Ježiš
Kristus, (21)v ktorom všetka stavba[83], do-
vedna skĺbovaná[84], rastie v svätý chrám
v Pánovi, (22)v ktorom sa aj vy spolu bu-
dujete[85] v sídlo Boha v osobe Ducha[86].

3 Z tejto príčiny ja, Pavel, väzeň Kris-
ta Ježiša pre[87] vás, národy, (2)(ak ste,
pravda, počuli o správe[88] Božej milosti,
ktorá mi *čo* do[89] vás bola daná[21 90], (3)že mi
odhalením[91] bolo oznámené[21] tajomstvo
[podľa *toho*, ako som predtým stručne[92]
napísal, (4)a čo sa toho týka[93], môžete
čítajúc porozumieť môjmu vyznaniu sa[94]
v tajomstve Krista], (5)ktoré [v] iných
pokoleniach nebolo synom ľudí ozná-
mené[21] *tak*, ako bolo teraz v Duchu[78] odha-
lené[21] jeho svätým apoštolom a prorokom:
(6)že tí, ktorí sú z národov[95], sú spolude-
dičia a spolu telom a spolupodielníkmi
[jeho] prísľubu v Kristu Ježišovi skrze
blahú zvesť; (7)tej služobníkom[96] som sa
stal podľa daru Božej milosti, ktorý mi bol
daný[21 97] pôsobením[91 20] jeho moci. (8)Táto
milosť bola daná[21] mne, menšiemu ako
najmenší *zo* všetkých svätých, žeby
som medzi národmi ohlásil blahú zvesť
o nevystihnuеľnom[98] bohatstve Krista
(9)a všetkých osvietil *poznaním toho*, aká[99]
je správa[88] tajomstva od vekov ukrytého[100]
v Bohu, ktorý stvoril všetky veci, (10)aby
teraz skrze zhromaždenie vládam[101] a vrch-
nostiam[101] v nebeských[101] *miestach* bola
oznámená[21] prerozmanitá Božia múdrosť
(11)podľa predsavzatia vekov[102], ktoré[103]
pojal[104] v Kristu Ježišovi, našom Pánovi;
(12)v ňom máme smelosť[105] a prístup v dô-
vere skrze vieru *v*[106] neho. (13)Preto pro-
sím[107], žeby ste pri[108] mojich strastiach[109]
pre[87] vás – to[110] je vaša sláva – neochabo-
vali[111]. (14)Z tejto príčiny skláňam[112] svoje
kolená pred Otcom[113] [nášho Pána Ježiša
Krista][114], (15)od[115] ktorého sa menuje[116]
každá rodina[117] v nebesiach aj na zemi,
(16)aby vám podľa bohatstva svojej slávy
dal mocou zmohutnieť skrze jeho Ducha
čo do vnútorného človeka, (17)žeby[118] sa
Kristus skrze vieru usídlil vo vašich srd-
ciach *a vy aby ste boli* zakorenení[119] a zalo-
žení[119] v láske, (18)aby ste plne zvládali[120] so
všetkými svätými sa dobrať *toho*[121], aká[122] *je*
šírka a dĺžka a hĺbka a výška, (19)i spoznať
Kristovu lásku[123], ktorá poznanie prevy-
šuje, aby ste boli naplnení[21] do všetkej
Božej plnosti. (20)A tomu, ktorý je mocný
spraviť oveľa hojnejšie nad všetky veci,
ktoré si vyprosujeme alebo *na ktoré* mys-
líme[124], podľa tej moci, ktorá v nás vyvíja
svoju činnosť[125], (21)jemu v zhromaždení
v Kristu Ježišovi sláva do všetkých poko-

4 lení veku vekov. *Amén.*)[126] (**4:1**)Na-
bádam[127] vás teda ja, väzeň v Pánovi,
žeby ste chodili[128] dôstojne toho povo-
lania, ktorým ste boli povolaní[21], (2)so
všetkou pokorou a tichosťou[129], so zhovie-
vavosťou[130], navzájom sa znášajúc v láske,
(3)vynasnažujúc sa zachovávať[131] jednotu
Ducha v zväzku[132] pokoja. (4)*Je* jedno telo
a jeden Duch[133], ako[134] ste aj boli povolaní[21]
v jednej nádeji vášho povolania; (5)jeden
Pán, jedna viera, jeden krst; (6)jeden Boh
a Otec všetkých, ktorý *je* nad všetkými
a skrze všetkých a vo všetkých vás. (7)No
každému jednotlivcovi[135] *z* nás bola daná[21]
milosť podľa miery Kristovho obdarova-
nia; (8)preto vraví[136]: Vystúpil do výšky,
zajaté priviedol[137] zajatectvo a ľuďom dal
dary – (9)no čo je to, *že* vystúpil, ak nie,
že aj zostúpil do nižších končín zeme?
(10)Ten, ktorý zostúpil, je ten istý, ktorý

www.christos-ikona.sk

aj vystúpil vysoko nad všetky nebesá, aby
naplnil všetky veci; (11)a on dal ktorých[138]
za apoštolov a ktorých[138] zasa *za* prorokov
a ktorých[138] *za* hlásateľov blahej zvesti
a ktorých[138] *za* pastierov a učiteľov, (12)na[c]
zdokonaľovanie[139] svätých za účelom[140]
diela obsluhy[141], za účelom[140] budovania
Kristovho tela, (13)kým my[142] všetci do-
spejeme do[140] jednoty viery a plného po-
znania[30] Božieho Syna, do[140] dospelého
muža, do[140] miery postavy[143] Kristovej pl-
nosti, (14)aby sme už neboli batoľatá[144],
zmietané príbojom a sem-tam[145] unášané
každým vetrom toho učenia, *ktoré je* v[146]
šudiarstve[147] ľudí, v[146] nepoctivom chyt-
ráctve[148], na[149] sústavné[150] balamutenie[151],
(15)lež rasťme[152], pravdu držiac[153] v láske,
vo všetkých veciach[154] do neho, ktorý je
hlava, Kristus, (16)z ktorého si všetko
telo, dovedna skĺbované[155] a v celistvosti
udržiavané[156] každým spojom[157] prívodu[158]
podľa pôsobenia[20] každej jednotlivej[159]
časti v *jej* miere, uskutočňuje rast tela za
účelom[149] svojho budovania v láske.

(17)Toto teda vravím a dosvedčujem[160]
v Pánovi, žeby ste už nechodili[161] podľa *toho*,
ako chodia aj [ostatné] národy v ničot-
nosti[162] svojej mysle, (18)súc zatemnení[32]
v rozume, odcudzení[32 163] Božiemu životu
následkom neznalosti, ktorá v nich je, prí-
činou zatvrdnutosti[164] ich srdca; (19)tí[165],
súc zbavení[32] všetkého cítenia[166], sami
seba odovzdali bezuzdnosti za účelom[149]
páchania všetkej nečistoty s lačnou neu-
kojenou dychtivosťou[167]. (20)No vy ste nie
takto pochopili[168] Krista, (21)ak ste ho[169]
totiž počuli a v ňom boli vyučení[21] podľa
toho, ako je pravda v Ježišovi[170]: (22)že
ste čo do prvšieho správania[171] *od* seba
odložili starého človeka, ktorý sa podľa
klamných chtivostí[172 173] ruší[174], (23)a ob-
novujete[189] sa[175] v duchu[176] svojej mysle
(24)a odiali ste sa novým[177] človekom,
ktorý bol stvorený podľa Boha[172] v pravdi-
vej spravodlivosti a svätosti[173]. (25)Preto
od seba odložte lož[178] a každý s tým, *ktorý*
je mu blízko[179], hovorte pravdu, pretože
sme jedni druhých údmi. (26)Hnevajte sa
a nehrešte; nech nad vaším rozhnevaním
slnko nezachodí (27)ani nedávajte miesta
diablovi. (28)Kradoš[180] nech už nekradne,
lež nech radšej lopotí, robiac[181] rukami vo-
ľačo dobré[182 59], aby mal *čo* udieľať[183] tomu,
kto má núdzu[184]. (29)Nech z vašich úst
nevychodí žiadne[185] škaredé[186] slovo, lež
iba[187] voľajaké dobré[59] na[149] potrebné bu-
dovanie[188], aby prinieslo[190] dobrodenie[191]
tým, ktorí počúvajú. (30)A nezarmucujte
Svätého Božieho Ducha, ktorým[192] ste
boli spečatení[192] na[192] deň oslobodenia[192];
(31)nech je od vás odstránená[192] všetka
horkosť[193] a zlosť[194] a hnev a krik a urážlivá
reč so všetkou zlovôľou[195], (32)a stávajte
sa[196] k sebe navzájom vľúdnymi, citupl-
nými[197], medzi sebou si[198] prepačujúc[199 200]
podľa *toho*, ako aj Boh v Kristovi prepá-
čil[200] vám.

5 Stávajte sa[196] teda, ako milované deti,
napodobňovateľmi Boha (2)a choďte
v láske podľa *toho*, ako nás aj Kristus
miloval[201] a za[201] nás vydal sám seba *ako*
posvätný dar[202] a obeť Bohu na ľúbeznú
vôňu[203]. (3)No smilstvo a žiadna[204] nečis-
tota alebo bezuzdná chtivosť[205] nech sa
podľa *toho*, ako sa patrí svätým, medzi
vami ani nemenuje, (4)*ani* oplzlosť[206]
a bláznovské[207] hovorenie alebo vtipkova-
nie, veci nenáležité, lež radšej[208] ďakova-
nie. (5)To predsa viete; je vám známe[209],
že žiadny[204] smilník alebo nečistý alebo
bezuzdný chtivec[205], ktorý je modlár,
nemá dedičstva v Kristovom a Božom
kráľovstve. (6)Nech vás nikto neklame
prázdnymi slovami, veď pre tieto veci na
synov neposlušnosti[210] prichádza Boží
hnev[211], (7)nestávajte sa[196] teda ich spo-
lupodielníkmi – (8)áno, kedysi ste boli
tmou, no teraz svetlom v Pánovi; choďte
ako deti svetla (9)(lebo plod[212] svetla
je vo všetkej dobrote[213] a spravodlivosti
a pravde), (10)skúmajúc[214], čo je Pánovi
príjemné, (11)a nemajte spoluúčasti
s neplodnými činmi tmy, lež *ich* radšej[208]
aj karhajte[215], (12)veď o tých veciach,
ktoré sa od nich skryto[216] dejú, je hanba
aj hovoriť. (13)No všetky veci[217], odha-
ľované čo do svojej pravej povahy[215] od
svetla, vychádzajú[218] najavo, lebo svetlo je
to, čo si všetko najavo vyvádza. (14)Preto
vraví[219]: Zobúdzaj sa, kto spíš[220], a vstaň
spomedzi mŕtvych, a Kristus ťa ožiari.
(15)Hľaďte teda, ako máte starostlivo[221]
chodiť, nie ako nemúdri, lež ako múdri,
(16)využívajúc si[222] príležitosť[223], pretože

www.biblia.sk

dni sú zlé. (17)Pre túto príčinu sa nestávajte[196] nerozumnými, lež chápajúcimi,
čo[224] *je* vôľa[225] Pána, (18)a neopíjajte sa
vínom, v ktorom je rozpustenosť, lež sa
dávajte napĺňať Duchom[226], (19)hovoriac
si medzi sebou[198] v žalmoch a chválospe-
voch a duchovných piesňach, spieva-
júc a hudúc[227] Pánovi svojím srdcom[226],
(20)vždy za[201] všetky veci tomu, *ktorý je*
Boh a Otec[5], ďakujúc v mene nášho Pána
Ježiša Krista, (21)v Kristovej bázni sa
sebe navzájom podriaďujúca.

(22)Vy ženy [sa podriaďujte[228]] svojim
vlastným mužom ako Pánovi, (23)pre-
tože muž je hlava ženy, ako aj Kristus
hlava zhromaždenia; on [je] Záchranca
tela. (24)Ale ako je zhromaždenie podria-
dené[228] Kristovi, priam tak aj ženy svo-
jim vlastným mužom vo všetkom. (25)Vy
muži svoje ženy milujte podľa *toho*, ako aj
Kristus zhromaždenie miloval[229] a zaň[229]
vydal sám seba, (26)aby ho posvätil, oči-
stiac[230] *ho* kúpeľom vody v slove[231], (27)aby
on sám sebe zhromaždenie predstavil
slávne, nemajúce[232] škvrny ani vrásky
alebo voľačoho *z* takýchto vecí, lež aby
bolo sväté a bezúhonné. (28)Tak sú aj
muži povinní[233] svoje ženy milovať ako
svoje telá; kto miluje svoju ženu, miluje
sám seba, (29)veď svoje mäso nikto nikdy
neznenávidel, lež ho vyživuje a nežne
chová[234] tak[235], ako aj Kristus zhromaž-
denie, (30)lebo sme údy jeho tela [z jeho
mäsa a z jeho kostí]; (31)pre túto príčinu
opustí človek svojho otca aj mať a priľne
k svojej žene[236], i stanú sa tí dvaja jedným
mäsom[236]. (32)Toto tajomstvo je veľké, no
ja vravím[237] o Kristovi a o zhromaždení[238];
(33)jednako aj vy, každý jednotlivo[239],
nech svoju ženu tak miluje ako sám seba,
a žena aby sa muža bála.

6 Vy deti buďte poslušné svojim rodi-
čom v Pánovi, lebo toto je spravod-
livé. (2)Cti svojho otca aj mať, to[240] je prvý
príkaz[241] s prísľubom[242]: (3)aby sa ti dobre
povodilo[243], i budeš dlhoveký na zemi.
(4)Vy otcovia[244] svoje deti nerozhneváva-
vajte, lež ich vychovávajte[245] v nápravnom
pôsobení a napomínaní Pána.

(5)Vy nevoľníci buďte svojim[246] pánom
čo do mäsa poslušní s bázňou a triaš-
kou v jednoduchosti[247] svojho srdca ako
Kristovi, (6)nie so službou[248 249] naoko
ako ľuďom sa chcejúci zaľúbiť[250], lež ako
nevoľníci Krista, z duše konajúc Božiu
vôľu[225], (7)slúžiac[249] s oddanosťou[251] sťaby
Pánovi a nie ľuďom, (8)vediac, že čokoľ-
vek dobré[59] každý vykoná, to si od Pána
odnesie[252], či nevoľník, či slobodný.
(9)A vy páni voči nim konajte tie isté veci
a vyhrážanie zanechajte, vediac, že aj ich
aj váš Pán je v nebesiach, a u neho niet
prijímania osoby[253].

(10)Ostatne, bratia, nadobúdajte moc
v Pánovi a v mohutnosti jeho sily; (11)odej-
te sa Božou plnou výzbrojou[253], aby ste sa
mohli postaviť proti diablovým úsko-
kom[254]. (12)Veď nám niet boja proti krvi
a mäsu, lež proti vládam[255], proti vrchnos-
tiam[255], proti svetovládcom tejto tmy,
proti duchovným *mocnostiam* zloby v ne-
beských[255] *miestach*. (13)Pre túto príčinu
na *seba* vezmite Božiu plnú výzbroj[253], aby
ste zvládali[256] v zlý deň odolať[257], všetko
uskutočniť[258] a postaviť sa. (14)Postavte sa
teda, opášuc sa na svojom bedre prav-
dou[259] a odejúc sa kyrasom[260] spravodli-
vosti (15)a nohy si obujúc[261] v hotovosť na
blahú zvesť[262] pokoja, (16)cez[263] všetko na
seba vezmúc štít[264] viery, ktorým[259] budete
môcť uhasiť všetky zapálené[265] šípy toho
zlosyna[266]. (17)Tiež prijmite[267] prilbu zá-
chrany[268] a meč[269] Ducha, ktorým je Božia
reč[270], (18)všetkou modlitbou a prosbou
sa v každej dobe v Duchu modliac a súc
práve na toto ostražití[271] so všetkou usta-
vičnosťou a prosbou[259] o[272] všetkých svä-
tých, (19)aj za[272] mňa, aby mi bolo dané
slovo[272] v otvorení mojich úst, žeby som so
smelosťou[259 273] oznamoval[274] tajomstvo
blahej zvesti, (20)pre[272] ktorú[275] som vy-
slancom[276] v reťazi, aby som sa v nej[275]
smelo[273] vyslovoval[274], ako mám hovoriť[274].

(21)No aby ste aj vy vedeli, čo je so
mnou[277], ako sa mám[278], oznámi vám
všetko Tychikos, milovaný brat a verný[279]
služobník[96] v Pánovi, (22)ktorého som
k vám práve na toto poslal, aby ste spo-
znali naše záležitosti[280] a *aby* povzbudil[281]
vaše srdcia.

(23)Pokoj bratom a láska s vierou
od Boha Otca a Pána Ježiša Krista.
(24)Milosť so všetkými, ktorí nášho Pána
Ježiša Krista milujú v neskaziteľnosti[282].

www.nros-bibliotika.sk

EFESANOM

1 Al. „želania“.
2 Viď 2 Kor. 8:5, pozn. 348 (platí celá aj tu).
3 Slová „v Efese“ v niekoľkých rukopisoch chýbajú; podaktorí tento list bez dostatočnej príčiny považujú za akýsi druh obežníka, porov. Kol. 4:16.
4 Viď Skut. 10:45.
5 Viď 1 Kor. 15:24.
6 D. „vo všetkom duchovnom požehnaní“, predložková väzba zdôrazňuje moc a hodnotu požehnania, viď Mat. 3:11.
7 Viď Ján 3:12.
8 Viď Kol. 1:22, pozn. 59.
9 Viď Rim. 8:15.
10 Viď Mat. 11:26.
11 Al. „priazne“.
12 Tj. „uviedol do postavenia v milosti al. priazni“. Toto sloveso, odvodené od „milosť“ al. „priazeň“ vyššie, sa vyskytuje tu a u Luk. 1:28, pozn. 54; do tohto postavenia vstupujeme v Milovanom. Podľa niektorých rukopisov možno čítať „jeho milosti, ktorou nás zdarma obdaril al. ktorú nám zdarma uštedril“.
13 Vl. „v Tom, *ktorý je* milovaný“, viď 1 Tes. 1:4, pozn. 8.
14 Tj. „v Milovanom“.
15 Al. „vykúpenie“, v. 14 obdobne, no zmysel je ako v texte, lebo toto slovo zdôrazňuje skôr stav, do akého vykúpenie uvádza, ako výplatu.
16 Viď Mat. 6:14.
17 Viď Luk. 1:17, pozn. 39.
18 Vl. „ktorú voči nám vo všetkej… rozhojnil“ al. „ktorej… dal pretiekať“. Nesúvisí so „zhrnúť“ vo v. 10.
19 Al. „správy“, vl. „domosprávy“.
20 Viď 1 Kor. 12:6.
21 V dejovom zmysle.
22 Al. „ktorí od prvšia máme“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
23 Al. „v Kristovi, v ktorom *máte nádej*“.
24 Viď Mat. 13:15, pozn. 575; al. „počuvší“.
25 Al. „vyslobodení“, nesúvisí s „oslobodenie“ vo vv. 7 a 14. Viď aj 1 Kor. 1:6, pozn. 679.
26 Tj. „do doby“, al. „k“, „na“, „s výhľadom na“, porov. Gal. 3:24, pozn. 138. Možno spojiť aj so „spečatení“ vo v. 13: „boli Svätým… dedičstva, spečatení k al. do“.
27 D. „v Pánu Ježišovi“, viď Marek 1:15, pozn. 15.
28 Al. „pri vás“, „medzi vami“.
29 Vl. „odhalenia“.
30 Viď Rim. 1:28.
31 Tu možno aj „veciach“; netýka sa ďalších výskytov tohto výrazu v tomto liste.
32 V stavovom zmysle.
33 Viď Rim. 1:20, pozn. 52.
34 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
35 Vl. „ktorá“, „ktoré“, vo v. 19 tiež „čím *je* tá“.
36 Al. „medzi svätými“, kap. 2:2 obdobne, ako „medzi ktorými“ v kap. 2:3.
37 Al. „ktorej pôsobenie al. ktorú *svojím* pôsobením prejavil“.
38 Viď 1 Kor. 15:24 (v kap. 2:2 je ten istý výraz ako „vrchnosť“); 1:20, pozn. 32.
39 Žalm 8:6.
40 Viď Mat. 2:6; netýka sa ostatných výskytov vzťažných zámen v tomto oddiele.
41 Viď 1 Kor. 15:28.
42 Viď kap. 1:7.
43 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289: vo vv. 9n. skôr v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363, vo v. 10 aj „vykročili“ (Rim. 6:4).
44 Al. „vzduchom“, väzba ako u Mat. 10:1, pozn. 397.
45 Viď Rim. 11:30, pozn. 626; 7:7.
46 Al. „obcovali“, ako „sa… správali“ v 2 Kor. 1:12.
47 Viď Skut. 13:22, pozn. 822.
48 „Myšlienky rozumu“ je množ. číslo slova preloženého „rozum“ u Mat. 22:37.
49 D. „mnohú“.
50 Viď Ján 3:16.
51 D. „v súcite“.
52 Al. „aj keď sme“.
53 Al. „vyslobodení“, dokonavý minulý čas; zdôrazňuje sa nie zásada, podľa ktorej sme zachránení, lež skutočnosť toho, čo sa vykonalo a trvá.
54 Nie „spoločne s Kristom“, lež „spoločne navzájom“, „nás aj vás“ („Židov aj národy“).
55 Viď Rim. 9:17.
56 Vl. „na nás“, ako „na všetkých“ v Rim. 3:22; ide o to, čo je naozaj dané, nielen o to, čo je v Božom srdci.
57 Viď Rim. 1:17, 20, pozn. 49.
58 Viď Gal. 5:13, pozn. 223.
59 Viď Mat. 7:11.
60 Viď Rim. 2:25.
61 Vl. „v“, ako vyššie.
62 Nesúvisí s „cudzinci“ nižšie, lež s „cudzích“ u Mat. 17:25n.
63 Viď Mat. 25:35; 26:28.
64 Vl. „bezbožní“, zmysel ako v texte.
65 D. „v… krvi“, viď Mat. 3:11.
66 Viď Mat. 21:42, pozn. 992.
67 Al. „boli ďaleki… boli spravení blízkymi“.
68 Viď Rim. 5:1.
69 Vl. „medzistenu“.
70 Al. „plota“, „ohrady“.
71 Viď Rim. 6:6, pozn. 319.
72 Viď 2 Peter 2:10.
73 Viď Luk. 2:1, pozn. 130.
74 D. „tých dvoch“ (v. 15), „tých oboch“ (v. 16), „lebo tí obaja“ (v. 19).
75 Al. „usporiadal“, „zostavil“, „zriadil“, „zbudoval“, „založil“, ako „stvorení“ vo v. 10.
76 D. „zavádzajúc“, sloveso ako „spravil“ vo v. 14. Nesúvisí s „uviedol“ vo v. 16.
77 Viď Kol. 1:20.
78 D. „v ňom“ (v. 16), „v jednom Duchu“, obdobne ako v kap. 3:5 („v moci (jedného) Ducha“, v. 17); viď Mat. 3:11.

www.milosavlik.eu

79 Viď v. 13; 12.
80 Viď Skut. 7:6.
81 Vl. „nadbudovaní“, tj. „ako nadstavba“, viď 1 Kor. 3:10, 2, pozn. 98.
82 Tu doslovne takto, nie ako v Rim. 1:17.
83 Viď 1 Kor. 3:9; tu sú naznačené všetky jednotlivé zložky stavby, ktorá sa tu chápe nie ako dokončená, lež ako „rastúca v svätý chrám“. Apoštol vidí stavbu ako celok, ale zložený z jednotlivých častí, živých kameňov, medzi ktoré boli veriaci z národov v Efese zabudovaní, aby už teraz boli Božím sídlom skrze prítomnosť Ducha.
84 Al. „sa skĺbujúca“, al. aj „skĺbená“ v stavovom zmysle, no tvar vyjadruje priebeh deja; tu (nie v kap. 4:16) aj „spájaná al. sa spájajúca väzbou“ v zmysle staviteľskom.
85 Al. „ste aj vy spolu budovaní“.
86 D. „v Duchu“, viď Hebr. 1:2, pozn. 5.
87 Al. „za“ (Ján 17:19, pozn. 842).
88 Viď kap. 1:10, pozn. 19.
89 Al. „mi *vzhľadom* na al. pre“, v zmysle cieľovom al. zreteľovom, nie ako „pre“ vo v. 1.
90 Tj. „zverená“.
91 D. „podľa odhalenia“ (v. 3), „podľa pôsobenia“ (v. 7).
92 D. „v mále“.
93 Viď Luk. 18:1, 9, 11, pozn. 1129.
94 Tj. „ako sa vyznám“, vl. „chápaniu“, „chápavosti“. Nesúvisí s „oznámené“ vo vv. 3, 5 a obdobne 10.
95 D. „že národy“.
96 Viď 2 Kor. 3:6.
97 Podľa niektorých rukopisov „ktorá mi bola daná“.
98 Vl. „nevystopovateľnom“ (Rim. 11:33).
99 Viď kap. 1:18.
100 Al. „utajeného“, v stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
101 Viď kap. 1:21, 20.
102 Al. „večného predsavzatia“.
103 Tj. „predsavzatie“.
104 Vl. „spravil“, „urobil“.
105 Viď Skut. 4:13.
106 Viď Rim. 3:22.
107 Vl. „si vyprosujem“, ako vo v. 20.
108 D. „v“, viď Mat. 3:11.
109 Viď Mat. 13:21, pozn. 586; tiež „pre moje strasti“, no nie ako „pre“ nižšie.
110 D. „ktorá“, viď Mat. 2:6.
111 Al. „neklesali na mysli“.
112 Viď Rim. 11:4.
113 V kap. 3:14 vl. „k al. voči Otcovi“, predložková väzba ako vo v. 4, pozn. 93. Tu, aj v kap. 4:12 (tam v cieľovom al. účelovom zmysle) použitá predložka (gr. „*pros*“) upozorňuje na predmet, ktorý bol dosiahnutý al. u ktorého voľakto al. voľačo je („u Boha“, Ján 1:1).
114 Slová v zátvorkách mnohí vynechávajú, no sú dobre doložené gréckymi rukopismi aj starými prekladmi a preto sa tu ponechávajú; jednako nie je vylúčené, že je to neskorša vsuvka.
115 D. „z“.
116 Al. „podľa ktorého je menovaná“, no nie ako „podľa“ nižšie.
117 Slovo „rodina“ je v gréčtine odvodené od „otec“.
118 Vzťahuje sa na predošlé „aby vám dal“.
119 V stavovom zmysle (no viď Mat. 7:25, pozn. 300), tvary dokonavého minulého času so zosilňujúcim významom („hlboko zakorenení“, „pevne založení al. pevný základ majúci“).
120 Al. „nadobudli plnú schopnosť“, vl. „silu“.
121 Viď Ján 1:5, pozn. 8; Skut. 10:34, pozn. 675.
122 Viď kap. 1:19.
123 Al. „lásku ku Kristovi“, tj. „lásku *týkajúcu sa* Krista“, „milovanie Krista“; potom by išlo o Otcovu lásku k Nemu, do poznania ktorej nás chce uvádzať Otcov Duch.
124 Al. „*ktorým* rozumieme“.
125 Viď Rim. 7:5.
126 Celá kap. 3 okrem v. 1 je vsuvka.
127 Viď Skut. 2:40.
128 Viď kap. 2:10.
129 Viď 1 Kor. 4:21.
130 Al. „trpezlivosťou“ (Jak. 5:7n.).
131 Al. „dodržiavať“ (Mat. 19:17), viď Ján 8:51, pozn. 446; vl. „strážiť“, „chrániť“.
132 Viď Skut. 8:23; tu ide o jednotiace puto, praktické zjednotenie ako ľudí na zemi.
133 Al. „telo *je* jedno a Duch jeden“.
134 D. „podľa *toho*, ako“.
135 D. „jednému každému“.
136 Žalm 68:18.
137 Al. „do výšky, zajal“.
138 D. „tých“, „týchto“.
139 Výraz v podstate toho istého významu ako „zdokonalenie“ v 2 Kor. 13:9.
140 Gr. „*eis*“, predložka týkajúca sa toho, čo má kto ako cieľ na mysli al. k čomu smeruje; viď Marek 11:1, kde „k“ (dvakrát) je „*eis*“, „pri“ je „*pros*“, viď pozn. 113 vyššie.
141 Al. „starostlivosti“, viď Skut. 1:17, pozn. 41.
142 D. „tí“, člen.
143 Viď Luk. 19:3.
144 Viď Mat. 21:16.
145 Al. „dokola“.
146 Slová „v šudiarstve“ atď. sa vzťahujú najskôr na „učenie“; to bolo vyznačené sťaby falošnou hrou v kocky a navyše sústavným balamutením. Predložka „v“ (viď Mat. 3:11) vyjadruje moc a charakter tohto učenia. „Toho“ je zdôrazňujúci člen.
147 Vl. „(falošnej) hre v kocky“.
148 Al. „v úskočnosti“ (Luk. 20:23).
149 Viď v. 12.
150 Al. „ľstivo vymyslené al. premyslené“.
151 Al. „podvádzanie“, „klamanie“, D. „na sústavnosť balamutenia“.
152 Neurč. čas, najskôr v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363, al. „dajme sa rásť“.
153 Al. „hovoriac“, „vyznávajúc“, „pravdiví súc“, „pravdou sa riadiac“, v orig. jediné slovo („pravdujúc“).
154 Al. „čo do všetkých vecí“.
155 Viď kap. 2:21.
156 Vl. „dovedna spájané“; nesúvisí so „spojom“ nižšie.

www.milosdavid.eu

157 Al. „kĺbom“ (nesúvisí so „skĺbované“ vyššie), „väzom“.
158 Al. „zásobovania“, „dodávky“, „prísunu“; slovo má zdôrazňujúci člen, takže sa dá čítať aj „toho prívodu, *ktorý je*“, obdobne ako vo v. 14 („toho“). Člen vyjadruje to, že „prívod“ od Krista je dosť známy, aby sa naň dalo takto poukázať; to zdôrazňujú aj slová „z ktorého“.
159 D. „jednej každej“.
160 Viď Gal. 5:3, pozn. 202.
161 Tu na rozdiel od v. 1 prítomný čas, vyjadrujúci trvalý stav al. dej al. postoj.
162 Viď Rim. 8:20, pozn. 412.
163 Viď kap. 2:12.
164 Viď Marek 3:5, predložka ako u Jána 6:57.
165 Viď Mat. 2:6, pozn. 31.
166 Vl. „úplne znecitlivení“.
167 D. „v lačnej… dychtivosti“; viď kap. 5:3, pozn. 205.
168 Viď Ján 6:45, pozn. 312; tu na rozdiel od „vyučiť“ nižšie.
169 Tj. „zprávu al. zvesť o ňom“; porov. Skut. 10:38, pozn. 685.
170 Meno má zdôrazňujúci člen; dáva sa vyniknúť Jemu osobne.
171 Viď Gal. 1:13.
172 Tj. „súc vedený klamnými chtivosťami“ (v. 22), „v súlade s Bohom“ (v. 24).
173 D. „chtivostí (Rim. 7:7) klamu“ (v. 22), „spravodlivosti a svätosti (od „*hosios*“, Hebr. 7:26) pravdy“ (v. 24).
174 Al. „kazí“, „ničí“, v zmysle fyzickom aj morálnom, porov. 1 Kor. 3:17, pozn. 108.
175 Al. „ste obnovovaní“, odvodené od „*neos*“, viď Hebr. 12:24, pozn. 717.
176 Al. „duchom“, viď kap. 2:18, pozn. 78.
177 „*Kainos*“, viď Hebr. 12:24, pozn. 717.
178 Tj. „všetku nepravdu a klam“.
179 Viď Mat. 5:43.
180 D. „kradnúci“, príčastie vyjadrujúce charakter osoby.
181 Možno aj v zmysle „aby robil al. mohol robiť“, no iná väzba ako „aby…“ nižšie.
182 D. „to, *čo je* dobré“.
183 Viď Luk. 3:11.
184 Viď Marek 2:25, pozn. 70, tu prítomný čas, príčastie vyjadrujúce charakter.
185 D. „každé“.
186 Viď Mat. 7:17n., pozn. 285.
187 D. „lež ak“.
188 D. „budovanie potreby al. toho, čoho treba“.
189 Al. „žeby ste… a obnovovali“, no viď jednoznačné znenie v Kol. 3:9n.
190 Al. „poskytlo“, „preukázalo“, vl. „dalo“.
191 Al. „milosť“, „priazeň“, „láskavosť“.
192 Viď kap. 2:16, 18, pozn. 78; 1:13, pozn. 21, v. 14, pozn. 26 a 15.
193 Viď Rim. 3:14.
194 Al. „popudenie“, „vášeň“.
195 Viď Rim. 1:29.
196 Viď Gal. 4:12.
197 Viď 1 Peter 3:8.
198 Viď Kol. 3:13.
199 Viď Luk. 7:42.
200 Al. „prepačujúcimi“.
201 Viď Ján 3:16; 17:19, pozn. 842.
202 Viď Skut. 21:26.
203 D. „na vôňu (2 Kor. 2:14, 16) ľúbej vône“ (tamže v. 15).
204 Viď kap. 4:29.
205 Al. „lačná neukojená dychtivosť“, ako v kap. 4:19. Tento výraz znamená „túžbu mať stále viac“ a teda aj „hrabivosť“ (Marek 7:22), no nie je významovo obmedzený len na žiadostivosť peňazí. Vo v. 5 je príbuzný výraz s obdobným významom.
206 Vl. „hanebnosť“ (súvisí s „hanba“ vo v. 12), tu v tomto užšom význame.
207 Tu azda „neslušné“.
208 Al. „skôr“.
209 D. „viete („*oida*“), znajúc“ („*ginóskó*“), viď 1 Kor. 8:1.
210 Viď kap. 2:2.
211 Viď Rim. 3:5, pozn. 164.
212 Al. „ovocie“, no súvisí s „neplodnými“ vo v. 11.
213 Viď Rim. 15:14.
214 Al. „schvaľujúc to,“ viď Rim. 2:18, pozn. 132 a 133.
215 Al. „usvedčujte“, „odhaľujte čo do ich pravej povahy“, ako vo v. 13, viď Ján 3:20, pozn. 129.
216 Al. „tajne“.
217 Al. „hovoriť, no všetky“.
218 Al. „povahy, sú od svetla vyvádzané“.
219 Is. 60:1.
220 Ako u Luk. 22:46, viď tam pozn. 1402 k v. 45.
221 Viď Mat. 2:8, pozn. 33.
222 D. „vykupujúc si“, v zmysle sťaby „usilujúc sa skúpiť al. povykupovať všetko, čo v obchode majú“, tj. „plne vyčerpávajúc všetky možnosti, ktoré príležitosť poskytuje“; viď Dan. 2:8, LXX. Sloveso je tu v strednom rode („si“), vyjadrujúcom silný osobný záujem.
223 Al. „*priaznivú* dobu“.
224 Al. „ktorá“.
225 Al. „želanie“.
226 D. „v Duchu“ (v. 18, netýka sa predošlého „vínom“, kde je preklad doslovný), „v svojom srdci“ (v. 19); viď Mat. 3:11.
227 Viď Rim. 15:9, pozn. 764; od tohto slovesa je odvodený výraz „žalm“.
228 Viď Rim. 13:1; vo v. 24 obdobný tvar v stavovom zmysle.
229 Viď v. 2.
230 Slová „posvätil“ a „očistiac“ môžu vyjadrovať súčasné alebo po sebe nasledujúce deje; tiež „posvätil očistením“, „tým, že očistil“.
231 Al. „skrze slovo“, viď Mat. 3:11; inak viď Ján 17:8, pozn. 829.
232 Vyjadruje charakter.
233 Al. „dlžní“.
234 Vl. „a zahrieva“.
235 D. „podľa *toho*“.
236 Viď Mat. 19:5, pozn. 871 (tu predložková väzba významu výraznejšie cieľového) a 872.

www.milosrdnykrist.eu

237 Al. „*to* hovorím al. vravím“.
238 D. „*čo* do Krista a do zhromaždenia“.
239 D. „vy, ktorí *ste* po jednom každý“.
240 D. „ktorý“ (Mat. 2:6).
241 2 Mojž. 20:12; 5 Mojž. 5:16.
242 D. „v prísľube“, tj. „zdôraznený prísľubom“.
243 D. „stalo“.
244 Al. možno „rodičia“, no nie ako vo v. 1.
245 Vl. „vyživujte“, ako v kap. 5:29.
246 Viď Ján 8:44, pozn. 433; týka sa v tomto oddiele iba tohto miesta.
247 Viď Rim. 12:8, pozn. 649.
248 D. „podľa služby“, tj. „vyznačujúc sa takou službou“.
249 Vl. „nevoľníctvom“ (v. 6), „súc nevoľníkmi“ (v. 7).
250 Al. možno „sa zaliečajúci“; inak viď Rim. 15:1, pozn. 748; tu je „ľuďom sa chcejúci zaľúbiť“ jediné slovo.
251 Al. „náklonnosťou“, „dobrosrdečnosťou“, „ochotou“.
252 Al. „toho sa mu od Pána dostane“.
253 Viď Luk. 20:21, pozn. 1263, tu podstatné meno vyjadrujúce taký postoj; 11:22.
254 Al. „ľstivo premysleným úkladom“, viď kap. 4:14, pozn. 150.
255 Viď kap. 3:10.
256 Al. „dokázali“, „nadobudli schopnosť“, „aby sa vám podarilo“.
257 Al. „na odpor sa postaviť“.
258 Al. „prekonať“; znamená „vykonať a dokonca doviesť všetko, čo je určené a na čo sme vyzvaní, napriek všetkému odporu“.
259 D. „v pravde“ (v. 14, netýka sa „kyrasom“ nižšie), „v ktorom“ (v. 16), „vo všetkej ustavičnosti a prosbe“ (v. 18), „v smelosti“ (v. 19), viď Mat. 3:11.
260 Kovový plát kryjúci hruď.
261 Vl. „podviažuc“, viď Skut. 12:8, pozn. 754.
262 D. „hotovosť blahej zvesti“.
263 D. „na“.
264 Tj. „všetko ešte prikryjúc štítom“, porov. 2 Kor. 5:4, pozn. 181; ide o veľký štvorhranný štít, kryjúci celú postavu.
265 Al. „horiace“, tj. „s horiacou hmotou na konci“.
266 Viď Mat. 13:19.
267 Sloveso trpnejšieho významu ako „na *seba* vezmite“ vo v. 13; možno v tom je tiež ponaučenie.
268 Vl. „nástroja al. prostriedku záchrany“ (Skut. 28:28), tu zmysel ako v texte.
269 Viď Mat. 26:47.
270 Viď Ján 17:8, pozn. 829, tu jedn. číslo.
271 Viď Marek 13:33, pozn. 593.
272 Viď Ján 16:26, pozn. 807; 17:19, pozn. 842, v. 6.
273 Viď Skut. 4:13 (v. 19); 9:27 (v. 20).
274 Neurč. čas, viď Luk. 1:55, pozn. 100.
275 Al. „pre ktoré“, „v ňom“, ak sa týka „tajomstva“; podľa znenia v texte sa týka „blahej zvesti“.
276 Viď 2 Kor. 5:20.
277 D. „tie veci čo do mňa“.
278 Vl. „čo robím“, no značí činnosť aj stav.
279 Viď Skut. 10:45.
280 D. „tie veci o nás“.
281 Viď Skut. 16:40.
282 Viď Rim. 2:7.

www.milosrdnik.eu

LIST
FILIPANOM

Pavel a Timotej, nevoľníci Ježiša Krista,
všetkým svätým v Kristu Ježišovi,
ktorí sú vo Filipoch, s dozorcami a ob-
sluhovateľmi: (2)Milosť vám a pokoj od
Boha, nášho Otca, a Pána Ježiša Krista.
(3)Ďakujem svojmu Bohu za všetko[2],
čo si o vás pamätám[3], (4)vždy pri každej
svojej prosbe, s radosťou konajúc prosbu
za[1] všetkých vás (5)vzhľadom na vašu[2]
účasť v[4] blahej zvesti od prvého dňa až
doteraz, (6)v dôvere[5] práve *v* to, že ten,
ktorý vo vás dobré[6] dielo započal, *ho*
do dňa Ježiša Krista dokončí; (7)áno[7],
pre mňa[8] je[9] spravodlivé o všetkých vás
takto[10] zmýšľať, pretože ma máte v srdci
a aj v mojich putách aj v obhajobe a po-
tvrdzovaní blahej zvesti ste všetci vy spo-
luúčastníkmi[11] mojej[12] milosti. (8)Veru,
Boh *je* môj svedok, ako po všetkých vás
vrúcne túžim[13] vo vnútorných citoch[14]
Krista Ježiša.
(9)A modlím sa *za* toto, aby sa vaša
láska ešte väčšmi a väčšmi rozmáhala
v plnom poznaní[15] a všetkej vnímavosti[16],
(10)takže[17] by ste vedeli posudzovať[17],
ktoré veci[17] sú dôležitejšie[17], aby ste na[18]
Kristov deň boli rýdzi[19] a bez potknutia
sa[20], (11)naplnení[21] ovocím[22] spravod-
livosti, ktoré *je* skrze Ježiša Krista, na
Božiu slávu a chválu.
(12)No chcem[23], žeby ste vedeli[24], bra-
tia, že pomery, v ktorých som[25], sa vyvi-
nuli[26] skôr na podporu[27] blahej zvesti,
(13)takže o mojich putách sa v celom
prétoriu[28] a pre všetkých ostatných[29] stalo
zrejmým[30], *že sú* v Kristovi[31], (14)a že
bratia väčšinou[32] nadobudli v Pánovi dô-
veru v moje putá[33], i odvažujú sa oveľa
viac[34] bez strachu hovoriť Božie slovo.
(15)Podaktorí síce Krista kážu aj zo[35]
závisti a sváru, no podaktorí aj z[35] dob-
rého úmyslu; (16)ktorí[36] z lásky, vediac[24],
že som postavený[21 37] na obhajobu blahej
zvesti, (17)a ktorí[36] zasa zo zaujatosti
zvestujú Krista, nie čisto, domnievajúc
sa, že mojim putám pôsobia[38] strasť[39].
(18)Nuž, čože, aspoň sa každým spô-
sobom, či ako zámienka, či v pravde[40],
zvestuje Kristus, a v tom sa radujem, ba
aj radovať budem, (19)lebo viem[24], že sa
mi to obráti na[41] záchranu[42] skrze vašu
prosbu a prívod[43] Ducha Ježiša Krista
(20)podľa môjho dychtivého vyzerania[44]
a nádeje, že sa v ničom nebudem musieť
hanbiť[45], lež vo všetkej smelosti[46], ako
vždy, *tak* aj teraz, bude Kristus v mojom
tele vyvýšený[47], či skrze život, či skrze
smrť. (21)Lebo mne *je* žiť Kristus a um-
rieť zisk; (22)no ak žiť v mäse, to mi *je*
úžitkom[48] práce[49], a čo si mám vyvoliť[50],
neviem[51]. (23)No som zvieraný[52] od[53] tých
dvoch vecí, majúc túžbu za uvoľnením[54]
a aby som bol[55] s Kristom, [lebo] *to je*[56]
o veľmi veľa lepšie, (24)no vzhľadom na
vás[57] je nutnejšie v mäse ďalej ostávať;
(25)a *na* to sa spoliehajúc[33], viem[24], že
ostanem a ešte[58] so všetkými vami pobud-
nem[59] na váš pokrok[60] a *na vašu* radosť
viery, (26)aby sa vaše honosenie sa[61] vo
mne rozmáhalo[62] v Kristu Ježišovi mo-
jou *osobnou*[63] prítomnosťou zasa pri vás.
(27)Len sa správajte[64] dôstojne blahej
zvesti o Kristovi[65], aby som, či keď prí-
dem a vás uvidím, či v neprítomnosti tie
veci o vás počúval, že sa držíte[66] v jednom
duchu, jednou dušou zápoliac spoločne
s vierou[67] v blahú zvesť[65] (28)a od odpor-
cov[68] sa v ničom nedávajúc plašiť; to[69] je
im dôkaz[70] záhuby, no vašej záchrany[71],
a to od Boha, (29)pretože vám bolo[72]
pre[73] Krista uštedrené[74 75] nielen v[76] neho
veriť, lež aj pre[73] neho trpieť (30)a pod-
stupovať[77] ten istý zápas, aký ste pri mne
uvideli a *o akom* teraz pri mne počúvate.
2 Ak teda *je* aká útecha[78] v Kristovi, ak
je aká upokojujúcosť lásky, ak *je* aké
spoločenstvo Ducha, ak *sú* aké vnútorné
city[79] a zľutovania, (2)doplňte[80] moju ra-
dosť, aby ste rovnako[81] zmýšľali, majúc
tú istú lásku, v duši spojení[82], jedno*tne*
zmýšľajúc, (3)nič[83] v duchu[84] zaujatosti
alebo prázdneho chvastúňstva, lež jedni
druhých *v* pokore považujúc *za* prevyšu-
júcich samých seba, (4)majúc každý na

www.mosaikbible.eu

zreteli[85] nie *prednosti*[86] svoje, lež každý aj
prednosti[86] iných. (5)Áno, nech je vo vás[87]
to zmýšľanie, čo *bolo*[88] aj v Kristu Ježi-
šovi, (6)ktorý, trvajúc[89] v povahe[90] Boha,
neuznal to, že bol[91] roveň[92] Bohu, *za* lup[93],
(7)lež sám seba vyprázdnil[94], tým, že *na*
seba vzal[95 96] povahu[90] nevoľníka a ocitol
sa[96 97] v podobe ľudí, (8)a súc výzorom
prejavený[74 98] ako človek, ponížil sám
seba, i stal sa[96 99] poslušným až do smrti,
a *to* smrti kríža. (9)Preto ho tiež Boh
nadmieru povýšil a uštedril[75] mu meno,
ktoré *je* nad každé meno, (10)aby sa pri
Ježišovom mene sklonilo[100] každé ko-
leno *bytostí* nebeských[101] aj pozemských
aj podsvetných (11)a každý jazyk *aby* vy-
znal, že Ježiš Kristus *je* Pánom na slávu[102]
Boha Otca.

(12)Takže, moji milovaní, podľa *toho*,
ako ste vždy poslúchli, nielen ako v mojej
prítomnosti, lež teraz oveľa skôr v mo-
jej neprítomnosti, uvádzajte s bázňou
a triaškou svoju záchranu[103] v skutok[104].
(13)Veď je *to* Boh[105], ktorý pre *svoju*[106]
blahú záľubu[107] vo vás[108] aj chcenie[109]
aj pôsobenie[110 111] pôsobí[111]; (14)konajte
všetky veci bez hundraní a rozumovaní[112],
(15)aby ste sa ukázali *ako*[113] bez závady
a prostodušní[114], bezúhonné Božie deti
prostred pokriveného[115] a zvráteného[116]
pokolenia[116], i objavujete sa[117] medzi
nimi ako svetlá[118] v svete, (16)predkladá-
júc[119] slovo života, na to, žeby som sa ja
v Kristov deň mal čím honosiť[120], že som
naprázdno nebežal[121] ani sa naprázdno ne-
nalopotil. (17)Ale aj keď dochodí k tomu,
aby som bol vyliaty[122] na obeť a službu[123]
vašej viery, radujem sa, a radujem sa so
všetkými vami, (18)a taktiež[81] sa radujte
aj vy, a radujte sa so mnou. (19)No ná-
dejam sa v Pána Ježiša[124], že vám skoro[125]
pošlem Timoteja, aby aj mne bolo dobre
v duši[126], keď spoznám, ako sa vám vodí[127].
(20)Lebo nemám nikoho rovnako zmýš-
ľajúceho[128], ktorý[129] by sa *o to*, ako sa vám
vodí[127], opravdivo[10] starostil[131], (21)lebo
všetci sa usilujú *o*[132] veci svoje, nie *o* veci
Ježiša Krista.

(22)No jeho osvedčenosť poznáte, že
so mnou konal[133] nevoľnícku službu[134]
v blahej zvesti[135] ako dieťa otcovi; (23)nuž
teda tohto sa nádejam poslať, akonáhle
nadobudnem prehľad *o tom*, ako sa veci
majú so mnou[127], hneď nato; (24)no dô-
verujem[136] v Pána[124], že skoro[125] prídem aj
sám. (25)No uznal som *za* nutné k vám
poslať Epafrodita, môjho brata a spolu-
pracovníka a spolubojovníka, no vášho
vyslanca[137] a vykonávateľa služby[138] pre
moju potrebu[139], (26)keďže bol plný
túžby[140] po všetkých vás a hlboko sklú-
čený[141], pretože ste počuli, že onemocnel;
(27)a veru onemocnel, takmer na smrť[142],
ale Boh sa nad ním zmiloval, a nielen nad
ním, lež aj nado mnou, aby sa mi ne-
dostalo zármutku na zármutok. (28)*Tým*
náhlivejšie[143] som ho teda poslal[144], aby ste
sa, uvidiac ho, opäť[145] zaradovali a ja žeby
som bol menej zarmútený[21]. (29)Prijmite
ho teda v Pánovi k *sebe* so všetkou rados-
ťou a majte takýchto v úcte, (30)pretože
sa pre[146] prácu priblížil až k smrti; dal
svoje[147] žitie do stávky, aby doplnil, čoho
sa nedostávalo vašej službe[148] voči mne.

3 Ostatne sa, moji bratia, radujte v Pá-
novi; mne nie *je* zaťažko[149] písať vám
tie isté veci a vám *je to* zasa uistením[150].
(2)Vystríhajte sa[151] psov[152], vystríhajte sa[151]
zlovoľných pracovníkov[152 153], vystríhajte
sa[151] rozriezky[152 154]; (3)obriezka predsa
sme my, ktorí svätú službu konáme[155]
Božím[156] Duchom a honosíme sa v Kristu
Ježišovi a na mäso[157] sa nespoliehame[136],
(4)akokoľvek ja aj v mäse mám na čo sa
spoliehať[136 158]; ak si voľakto druhý myslí,
že sa *môže* spoliehať[136] na mäso[157], *tým* skôr
ja: (5)obriezkou osemdňový[159], z rodu Is-
raéla, kmeňa Benjamína, Hebrej[160] z Heb-
rejov[160], čo do zákona farisej, (6)čo do
horlivosti prenasledovateľ zhromaždenia,
čo do spravodlivosti, ktorá *je* v zákone, sa
prejaviac[161] bez závady. (7)Ale veci, ktoré[129]
mi boli ziskom, tie som pre[146] Krista
uznal[163] *za* škodu[164]; (8)ba[165] vlastne[166] aj
uznávam[163], že všetky veci sú škodou[164]
vzhľadom na[146] to, ako *ich* prevyšuje[167] po-
znanie Krista Ježiša, môjho Pána, pre[146]
ktorého som bol v tom všetkom poško-
dený[162 168] a uznávam[129], že sú *to* odpadky[169],
aby som získal Krista (9)a bol nájdený[162]
v ňom, nemajúc[170] spravodlivosti svojej[171],
ktorá *by bola*[172] na základe[173] zákona, lež
tú, *ktorá je* skrze vieru *v*[173] Krista, tú spra-
vodlivosť, *ktorá je* z Boha prostredníctvom

www.mosaicbible.com

viery[173], (10)žeby som spoznal jeho a moc
jeho opätovného vstania a účasť na jeho
utrpeniach, súc utváraný v súlade[174] *s* jeho
smrťou, (11)keby som len[175] voľajako[176] do-
spel k opätovnému vstaniu von[177], *vstaniu*[178]
spomedzi mŕtvych. (12)Nie že som *to* už
dosiahol alebo už som došiel dokona-
losti[179], no ženiem sa[180], keby som *to* len[175]
predsa[181] uchvátil, lebo[182] som od Krista
[Ježiša] tiež bol uchvátený[162]. (13)Bratia,
ja si sám o sebe nemyslím, že *to* mám
uchvátené[183], no jedno: zabúdajúc na veci,
ktoré *sú* vzadu, no zato sa vystierajúc za
vecmi, ktoré *sú* vpredu, (14)ženiem sa[184]
po cieli[185] za cenou[186] Božieho povolania
zhora v Kristu Ježišovi. (15)Koľkí teda *sme*
dokonalí[187], zmýšľajme takto[f], a ak zmýš-
ľate voľajako[188] inak, odhalí vám Boh aj to,
(16)len sa tým, k čomu sme dospeli, aj[189]
riadiť[190]; (17)stávajte sa spoločne mojimi
napodobňovateľmi[191] a všímajte si[192] tých,
ktorí tak chodia, ako[7] máte *za* vzor nás.
(18)(Veď chodia mnohí, o ktorých som
vám často[193] vravel a teraz vravím aj s pla-
čom, že sú nepriatelia Kristovho kríža,
(19)ktorých koniec *je* záhuba, ktorých
boh *je* brucho a sláva v ich hanbe, ktorí
majú na mysli[194] pozemské veci.) (20)Lebo
náš štát[195] jestvuje[196] v nebesiach a z neho
aj sústredene vyčkávame[197] Pána Ježiša
Krista *ako* Záchrancu[198], (21)ktorý nášmu
telu poníženia dodá nového výzoru[199], *aby*
bolo rovnotvárne[200] *s* jeho telom[201] slávy,
podľa pôsobenia[202] moci, ktorú má, žeby
si aj všetky veci podriadil[203].

4 Takže sa, moji bratia, – milovaní
a vrúcne vytúžení[204], moja radosť
a môj veniec[205], – takto v Pánovi držte[66],
milovaní. (2)Nabádam[206] Euodiu a nabá-
dam[206] Syntychu, žeby rovnako[207] zmýšľali
v Pánovi; (3)áno, žiadam aj teba, popravde
môj[208] spoluťahúň[209], chápaj sa *toho* spolu
s nimi[210], veď ony[211] spolu *so* mnou zápo-
lili[133] v blahej zvesti, aj s Klementom[212]
a ostatnými mojimi spolupracovníkmi,
ktorých mená *sú* v knihe života.

(4)Vždy sa radujte v Pánovi; opäť rieknem: radujte sa. (5)Vaša umiernenosť[213] nech je spoznaná[162] všetkými ľuďmi; Pán *je* blízko; (6)nestarostite sa[214] *o* nič, lež vo všetkom nech sú vaše žiadosti modlitbou a prosbou s ďakovaním oznamované Bohu[215] (7)a Boží pokoj, ktorý prevyšuje všetok rozum[216], bude vaše srdcia aj vaše myšlienky[217] opatrovať[218] skrze Krista Ježiša[219]. (8)Ostatne, bratia: koľké veci *sú* pravdivé, koľké ctihodné[220], koľké spravodlivé, koľké čisté, koľké ľúbe[221], koľké majú dobrý zvuk[222], ak *je* aká cnosť a ak *je* aká chvála[223], o tých veciach uvažujte; (9)veci, ktoré ste sa aj dozvedeli[224] aj prijali aj počuli aj uvideli pri mne, tie konajte a Boh pokoja bude s vami[225]. (10)No veľmi som sa v Pánovi zaradoval, že ste aspoň teraz[226] opäť oživili[227] svoje myslenie[228] na[73] mňa, hoci ste *ma* isto[229] aj *predtým* na mysli mali[228], ibaže ste nemali príležitosť. (11)Nie že vravím[230] z[231] nedostatku, lebo ja som sa *v pomeroch*, v ktorých som, naučil[224] sám si stačiť; (12)viem aj byť ponížený[21 232], viem aj mať hojnosť, do všetkého a do všetkých vecí som zasvätený[21 233], aj byť sýty[234] aj hladovať, aj mať hojnosť aj mať nedostatok, (13)všetko vládzem[235] v tom[236], ktorý mi dodáva moci. (14)Jednako ste sa pekne zachovali[236], že ste prejavili spoluúčasť *na* mojej tiesni[236]; (15)a viete aj vy, Filipania, že mi na začiatku blahej zvesti, keď som odišiel z[237] Makedonie, neprejavilo žiadne zhromaždenie účasť v zmysle[238] vydania a príjmu, iba ak jedine vy, (16)pretože[239] ste mi aj v Tesalonike aj raz aj dvakrát poslali pre *moju* potrebu – (17)nie že sa zháňam[240] za darmi, lež[241] sa zháňam[240] za ovocím, ktoré sa množí vo váš prospech[238]. (18)I dostal som[242] všetko a mám hojnosť, som plne uspokojený[21 243], prijmúc od Epafrodita tie veci od vás, ľúbeznú vôňu[244], vítanú[245] obeť, Bohu príjemnú. (19)No môj Boh plne vyhovie všetkej vašej potrebe[246] podľa svojho bohatstva v sláve v Kristu Ježišovi; (20)a tomu, *ktorý je* náš Boh a[247] Otec[248], sláva[249] na veky vekov. *Amén*.

(21)Pozdravte každého svätého v Kristu Ježišovi. Pozdravujú vás bratia, ktorí *sú* so mnou. (22)Pozdravujú vás všetci svätí, najmä[250] tí z cisárovho domu. (23)Milosť Pána Ježiša Krista s vaším duchom. *Amén*.

www.biblia.sk

FILIPANOM

1 Viď Ján 16:26, pozn. 807; 17:19, pozn. 842, v. 6.
2 Al. „na základe al. z podnetu všetkého“ (v. 3), „na základe vašej“ (v. 5), viď Luk. 1:14, pozn. 33, v. 29, pozn. 55, v. 47, pozn. 81.
3 D. „za všetku pamäť vás *sa týkajúcu*“, al. „za každú spomienku al. pri každej spomienke *na* vás“.
4 Al. „*čo* do“.
5 Viď 2 Kor. 2:3.
6 Viď Mat. 7:11.
7 D. „podľa *toho*, ako“.
8 V orig. prostý 3. pád, dôrazný tvar („mne“).
9 Al. „ja mám za“.
10 D. „toto“.
11 Viď 1 Kor. 9:23, pozn. 351.
12 Tj. „mne danej“; tiež „so mnou účastník mi al. spoločníkmi“, viď 1 Kor. 9:23, pozn. 351.
13 Viď 2 Kor. 5:2.
14 D. „v útrobách“.
15 Viď Rim. 1:28.
16 Al. „jemnocitu“, „postrehu“, „schopnosti duchovného aj morálneho úsudku“, súvisí so slovesom u Luk. 9:45, pozn. 638. Tiež „aby vaša… väčšmi oplývala plným poznaním a všetkou vnímavosťou“.
17 Viď Rim. 1:20, pozn. 52 (netýka sa v. 13); 2:18.
18 Viď Ef. 1:14, pozn. 26.
19 Al. „úprimní“.
20 Viď Skut. 24:16, pozn. 1531.
21 V stavovom zmysle.
22 Al. „úplní čo do ovocia“.
23 Viď Skut. 17:20.
24 Vo v. 12 objektívne, vo vv. 16, 19 a 25 vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
25 Viď Ef. 6:21, pozn. 277.
26 Al. „vyšli“, „vyústili“, „dopadli“, „sa obrátili“ (nie ako vo v. 19), D. „prišli“.
27 Al. „osoh“, vl. „pokrok“.
28 Viď Mat. 27:27, tu sídlo prétoriánov (Skut. 28:16) al. ich veliteľa.
29 D. „a všetkým ostatným“, tj. „ľuďom“, al. „*na* všetkých ostatných *miestach*“.
30 Al. „všeobecne al. verejne známym“, D. „takže moje putá… sa stali zrejmými“.
31 Tj. „nie putá zločinca“.
32 D. „že najviacerí bratia“.
33 Al. „dôverujúc (2 Kor. 2:3, pozn. 69) mojim putám“, „súc uistení o mojich putách“, lebo predtým bola obava, že sa za ne sťaby za putá zločinca budú hanbiť. Inak „bratia väčšinou, majúc v Pánovi dôveru skrze moje putá“, tj. súc povzbudení k činnosti, keď on z nej bol vyradený; no lepší zmysel dáva znenie v texte. Tenže výraz je vo v. 25.
34 D. „hojnejšie“.
35 Ako „príčinou“ u Jána 6:57; nie ako „z(o)“ tu vo vv. 16n.
36 Nesúvisí s „podaktorí“ vo v. 15.
37 Al. „určený“, D. „položený“, „ležím“.
38 Vl. „vzbudia“.
39 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
40 D. „či zámienkou, či pravdou“.
41 Viď Luk. 21:13.
42 Al. „vyslobodenie“.
43 Viď Ef. 4:16.
44 Viď Rim. 8:19, pozn. 408 a 410.
45 Al. „že… nebudem sklamaný“.
46 Viď Skut. 4:13.
47 Viď Luk. 1:46; v dejovom zmysle; al. „vyvyšovaný“.
48 Al. „ovocím“.
49 Tj. „príležitosťou ešte voľačo užitočné vykonať“.
50 Vl. „si vyvolím“.
51 Al. „neviem povedať“.
52 Al. „tiesnený“, viď 2 Kor. 5:14, pozn. 213.
53 Vl. „z“.
54 Viď Luk. 12:36, pozn. 868.
55 D. „za tým: uvolniť sa a byť“.
56 Al. „to by bolo“.
57 Al. „pre vás“ v príčinnom zmysle; viď v. 15, pozn. 35.
58 Al. „popri *vás*“.
59 Ako „ostanem“ vyššie, s dvoma predponami („ešte“ al. „popri“ a „so“).
60 Viď v. 12, pozn. 27.
61 Viď 2 Kor. 5:12, pozn. 205.
62 Tj. „aby ste vo mne mali čím sa ešte väčšmi honosiť“, ako v 2 Kor. 5:12.
63 Pridané na vyjadrenie zmyslu dôrazného tvaru predošlého zámena „mojou“.
64 Viď Skut. 23:1, pozn. 1439.
65 D. „Kristovej“, „vierou blahej zvesti“, viď Rim. 16:25, pozn. 841.
66 Viď Gal. 5:1.
67 Tj. „zúčastňujúc sa zápolenia, ktoré podstupuje viera, a stotožňujúc sa s ním“, „zápoliac na prospech viery“.
68 Viď Luk. 13:17.
69 D. „ktorý“ (Mat. 2:6), v zmysle „taký“, tj. „dôkaz“.
70 Viď Rim. 3:25n., pozn. 208.
71 Al. „vyslobodenia“.
72 Viď Mat. 12:26, pozn. 520.
73 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
74 V dejovom zmysle, no čo do kap. 1:29 viď pozn. 72 vyššie.
75 Al. „z milosti darované“ (kap. 1:29), „udelili“ (kap. 2:9).
76 Viď 2 Tim. 1:12.
77 D. „trpieť, majúc al. držiac“.
78 Al. „povzbudenie“, no tu je vhodnejší preklad v texte. Apoštol má na mysli svoje pocity, keď mu z tak ďaleka poslali podporu, a dodáva sťaby: ak chcete, aby som bol plne šťastný, buďte všetci medzi sebou jednomyseľní.
79 Viď kap. 1:8.
80 Al. „dovŕšte“ (Ján 15:11, pozn. 757).
81 D. „to isté“.

www.milosrdnavlk.eu

82 V stavovom zmysle, D. „súdušní“, „spoludušní“, tj. sťaby „majúc jednu spoločnú dušu“.
83 Tj. „nech sa nič nedeje“, al. „nezmýšľajúc (viď v. 2) nič“.
84 D. „podľa“.
85 Al. „všímajúc si“ (Rim. 16:17); tu značí charakter („súc takí“).
86 Al. „výhody“, „záujmy“, no apoštolovi ide o to, aby každý uznával schopnosti a dary, ktoré Boh dal druhým, a vážil si ich.
87 Al. „medzi vami“.
88 D. „nech sa vo vás zmýšľa to, čo“.
89 Al. „súc“ (Skut. 7:55).
90 Výraz (gr. „*morfé*“) značí vnútorný podstatný charakter, proti „podobe“ („*homoióma*“) vo v. 7 a „výzoru“ („*schéma*“, 1 Kor. 7:31, pozn. 266) vo v. 8.
91 D. „neuznal byť“.
92 Tj. „na tej istej úrovni“.
93 Al. „*za* korisť“; podľa niektorých „*za* vítané obohatenie al. získanú cenu“ („výhru“).
94 Al. „sa zriekol“; to všetko je v protiklade ku prvému Adamovi. Druhý Človek tým, že sa človekom stal, vyprázdnil al. sa zriekol sám seba.
95 Al. „prijmúc“.
96 V pôvodine prechodníky neurčitého času („vezmúc“, „ocitnúc sa“, „stanúc sa“), značiace súčasný dej a majúce zároveň aj vysvetľujúci význam, ako je to vyjadrené prekladom v texte.
97 To isté sloveso ako „stal sa“ vo v. 8.
98 Viď 2 Kor. 11:12, pozn. 512.
99 Tu možno aj v zmysle „ukázal sa“, „vyšiel najavo“ (nie ako „prejavil sa“ vyššie), viď Luk. 10:36, pozn. 703; potom by tento prechodník mal význam následného deja.
100 Viď Rim. 11:4.
101 Viď Ján 3:12.
102 Al. „Pánom, na slávu“ („vyznal… na slávu“).
103 Al. „vyslobodenie.
104 Al. „dovádzajte… do dôsledkov“, „privádzajte… k výsledkom“, „uplatňujte (tj. „v praktickom živote“, vl. „uskutočňujte“) svoju záchranu“.
105 D. „veď Boh je ten“, zmysel ako v texte.
106 Al. možno „pre svoju“ (Ján 8:44, pozn. 433).
107 Viď Ef. 1:5, tu v zmysle „v záujme svojej blahej záľuby“ (predložka ako u Jána 17:19, pozn. 842).
108 Viď v. 5.
109 Al. „želanie“.
110 D. „aj chcieť aj pôsobiť“; netýka sa podstatných mien slovesných vo v. 14.
111 Viď 1 Kor. 12:6; vnútorné pôsobenie moci, prejavujúce sa vo výsledkoch. Sloveso je toho istého kmeňa ako „uvádzajte… v skutok“ vo v. 12.
112 Viď Luk. 24:38.
113 Viď v. 8, pozn. 99; tu načim v texte uprednostniť znenie s významom tam uvedeným v poznámke.
114 Viď Mat. 10:16.
115 Viď Skut. 2:40.
116 Viď Mat. 17:17.
117 Al. „vychádzate“, výraz sa používa o vychádzaní slnka atď.
118 Vl. „svetelné telesá“, „nositelia svetla“; v zmysle pozn. 117 vyššie možno myslieť aj na nebeské telesá.
119 Vl. „držiac pred *sebou*“ (a tak ukazujúc), „nastavujúc al. vystavujúc“, „predstavujúc“; tiež „podržiavajúc“, tj. „zachovávajúc“.
120 D. „na predmet (tj. „na to, žeby sa to stalo predmetom“) honosenia sa (1 Kor. 9:15) mne na (Ef. 1:14, pozn. 26) Kristov deň“.
121 Viď Gal. 2:2, pozn. 49.
122 D. „keď som vylievaný“, tj. ako úliatba, liata čiže mokrá obeť.
123 Viď 2 Kor. 9:12.
124 D. „v Pánu Ježišovi“ („skladám nádej v…“; v. 24 obdobne).
125 Vl. „rýchlo“.
126 Al. „aby som aj ja bol dobrej mysle“.
127 D. „tie veci o al. okolo al. čo sa týkajú vás“; v. 23 obdobne.
128 D. „rovnodušného“.
129 Viď Mat. 2:6.
130 Vl. „plnoprávne“, „v pravom zmysle slova“, „riadne“, „vlastno“, príslovka k „vlastnému“ v 1 Tim. 1:2.
131 Viď 1 Kor. 7:32nn.; tu D. „ktorý sa… bude starostiť“.
132 Viď Ján 7:18, pozn. 340.
133 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289.
134 Viď Mat. 6:24, pozn. 239.
135 Al. „pre blahú zvesť“; viď aj kap. 1:5, pozn. 4.
136 Viď 2 Kor. 2:3, pozn. 69.
137 Viď Ján 13:16.
138 Viď Rim. 15:16.
139 Al. „núdzu“, D. „služby mojej potreby“.
140 Al. „veľmi túžil“ (Rim. 1:11).
141 Viď Mat. 26:37; aj tu v stavovom zmysle.
142 Vl. „veľmi blízko smrti“, „takmer ako smrť“, viď Hebr. 2:14, pozn. 98.
143 Al. „naliehavejšie“, „s väčším záujmom“, „väčšmi mi na tom záležalo“.
144 Viď 2 Kor. 2:3, pozn. 66.
145 Al. „keď ho opäť uvidíte“.
146 Viď kap. 1:24, pozn. 57.
147 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
148 Viď 2 Kor. 9:12; D. „nedostatok vašej al. váš nedostatok služby“.
149 Al. „nudno“, „nezunúva al. nelení sa mi“, vl. „lenivo“ (Mat. 25:26, pozn. 1194).
150 D. „isté“, „bezpečné“.
151 Al. „všímajte si“.
152 Al. „tých, *ktorí sú* (al. možno „viďte, *kto sú*“) psi“ („zlovoľní pracovníci“, „rozriezka“).
153 Tj. „pracovníkov al. pôsobcov zlého“.
154 Tj. „dokaličenia“, „okyptenia“, no tu v zmysle „nepravej obriezky“, „paobriezky“; ide o tých, ktorí si zakladali na tom, že sú „obriezka“ a pohŕdali „neobriezkou“ (Ef. 2:11), no v skutočnosti boli „paobriezkou“, lebo ich obriezka bola len vonkajšia oproti pravej, tj. duchovnej obriezke.

www.milosavlik.sk

155 Viď Mat. 4:11.
156 Podľa niektorých závažných rukopisov „Bohu“.
157 D. „v mäse“, ako „v Kristu Ježišovi“ vyššie.
158 D. „mám dôveru al. spoliehanie sa“, tj. „predmet dôvery al. spoliehania sa“.
159 Tj. „obrezaný ôsmeho dňa“.
160 Viď Skut. 6:1.
161 Viď kap. 2:15, pozn. 113.
162 V dejovom zmysle.
163 Vo v. 7 dokonavý minulý čas („uznal a uznávam“), vo v. 8 to isté sloveso dvakrát v čase prítomnom („považujem“, „pokladám“).
164 Al. „stratu“, „ujmu“, v. 8 obdobne.
165 Vl. „ale“, „lež“ („nielen to, lež aj“).
166 Al. „zaiste“, „dokonca“.
167 Al. „nad *ne* vyniká“, D. „na prevyšovanie al. vynikanie“.
168 Al. „prišiel o al. stratil všetko“.
169 Tj. alebo „telesné odpadky“ („výmety“) alebo „zvyšky“, „omrvinky“ jedál zhadzované al. padajúce zo stola a ponechávané psom. Porov. v. 2 („psov“) a Mat. 15:26n.
170 Al. „v ňom *ako* nemajúci“.
171 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
172 Al. „je“.
173 Viď Rim. 1:17; 3:22; 10:19, al. „vo viere“ (Rim. 5:14, pozn. 285), tiež „*spočívajúcu* na viere“, „na *základe* viery“, no nie ako „na základe“ vyššie.
174 Al. „nadobúdajúc súhlasnú tvárnosť“, vl. „súc spoluutváraný“.
175 Vl. „či by som“, porov. Rim. 11:14, pozn. 594.
176 Viď Gal. 2:2, pozn. 48, tu v zmysle „nech je akokoľvek“.
177 Vl. „opätovného vyvstania“, výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu; príbuzné sloveso viď u Marka 12:19, pozn. 522.
178 Viď Luk. 20:35.
179 Al. „som dokonalý“, dokonavý min. čas.
180 Viď Rim. 9:30.
181 Vl. „aj“, „tiež“.
182 Vl. „na *základe* toho, *že*“, predložka ako vo v. 9, pozn. 173. Bola to skutočnosť odôvodňujúca jeho očakávanie výsledku, viď Rim. 5:12, pozn. 281. Chcel uchvátiť, ale už bol sám tiež uchvátený. Niektorí prekladajú „uchvátil *to*, na čo“; potom by to bolo v zmysle Gal. 5:13, pozn. 223.
183 Al. „že som *to* uchvátil“, dokonavý minulý čas na rozdiel od času neurčitého vo v. 12, porov. Luk. 17:10, pozn. 1103.
184 Viď v. 12.
185 Al. „podľa cieľa“, predložka udáva smer, ktorým sa beh riadi.
186 Al. „k cene“.
187 Viď 1 Kor. 2:6; nesúvisí s „dospeli“ vo v. 16.
188 D. „toto“, „voľačo“.
189 Vl. „aj to; jednako, k čomu sme dospeli, práve tým sa“.
190 Viď Rim. 4:12.
191 Viď 1 Kor. 4:16; vl. „sa mojimi spolunapodobňovateľmi“.
192 Viď Rim. 16:17.
193 Al. „veľa ráz“.
194 Ako „zmýšľajú“ vo v. 15.
195 Tj. „ríša, ktorej sme občanmi“.
196 Viď Luk. 7:25, pozn. 474.
197 Viď Rim. 8:19.
198 Al. „Vysloboditeľa“.
199 Vl. „naše telo poníženia pretvorí“ (2 Kor. 11:13), no sloveso nesúvisí s nasledovným „rovnotvárne“, lež s „výzorom“ v kap. 2:8.
200 Vl. „spolutvárne“, „sútvaré“.
201 Tu oproti Rim. 8:29, pozn. 434, väzba s 3. pádom („rovnotvárne… telu“).
202 Viď 1 Kor. 12:6.
203 D. „pôsobenia toho, že si môže aj všetky veci podriadiť“.
204 Viď 2 Kor. 5:2, pozn. 180.
205 Al. „koruna“.
206 Viď Skut. 2:40, tu aj „snažne prosím“, ako napr. tamže 16:39.
207 Viď kap. 2:2.
208 Vl. „teba, pravý“, viď 1 Tim. 1:2, pozn. 4.
209 Vl. „zapriahnutý pod spoločným jarmom“, gr. „*syzyge*“; možno ide o muža menom Syzygos, potom by výraz „pravý“ (viď pozn. 208 vyššie) značil, že oslovený je popravde tým, čo jeho meno vyjadruje.
210 Al. „pomáhaj im“ (Luk. 5:7), no znenie v texte zachováva aj v tomto výraze význam predpony „*sy*(*n*)-“ („spolu-“, „sú-“), ktorá (zdá sa, že zámerne) sa v tomto oddiele (a vlastne nápadne často v celom liste, niekde prekladaná predložkou „s[o]“ i inak, viď v. 14; kap. 1:7, 25, pozn. 59, v. 27; 2:2, pozn. 82, v. 25; 3:10, pozn. 174, v. 17, pozn. 191, v. 21, pozn. 200) niekoľko ráz opakuje a ktorú má aj meno Syntyché.
211 D. „*s* nimi, ktoré“, viď Mat. 2:6.
212 Iná väzba ako „spolu *s*(*o*)“ vyššie.
213 Al. „poddajnosť“, „ústupčivosť“, „netrvanie na svojich právach“; D. „to vaše umiernené“.
214 Viď Mat. 6:25.
215 Vl. „pred Boha“, „voči Bohu“, al. „pred Bohom“, „u Boha“.
216 Al. „myseľ“ (Rim. 7:23 a inde).
217 Al. „úmysly“.
218 Viď Gal. 3:23, pozn. 136 a 137.
219 D. „v Kristu Ježišovi“, viď Mat. 3:11.
220 Al. „dôstojné“, „vznešené“.
221 Al. „hodné obľuby“.
222 Al. „chýr“, D. „koľké ľubozvučné“.
223 Tj. „čosi chválitebné al. chvályhodné“, nie v zmysle „honosenia sa“.
224 Viď Ján 6:45, pozn. 312.
225 Viď v. 3, pozn. 212.
226 Rim. 1:10.
227 Vl. „k vypučaniu al. rozkvetu priviedli“.
228 Viď kap. 3:19, pozn. 194.
229 „Hoci… isto“ je tu zmysel tohto úslovia (ako „lebo“ v kap. 3:12), zmierňujúceho jemnú výčitku naznačenú slovami „aspoň teraz“ („nechcem povedať, že ste

www.miloslavik.eu

predtým na mňa nemysleli, iba ste nemali príležitosť to dokázať“).

230 Al. „*to* vravím“.

231 Al. „po stránke“, „čo do“.

232 Vl. „ponižovaný“.

233 Al. „poznám tajomstvo všetkého a všetkých vecí“.

234 Al. „nakŕmený“, v stav. zmysle.

235 Al. „všetkého som schopný“, „mám na všetko silu“.

236 Viď Mat. 3:11, pozn. 86; 5:44; 13:21, pozn. 586.

237 Vl. „vyšiel od“.

238 Vl. „na účet“ (v. 15), „na váš účet“, tj. „v prospech vášho účtu“ (v. 17).

239 Al. „že“.

240 Viď Mat. 6:32.

241 Al. „ale“.

242 Al. mám“, potvrdenie príjmu, viď Mat. 6:2, pozn. 15.

243 Vl. „naplnený“, zosilnený tvar („celkom naplnený“).

244 Viď Ef. 5:2.

245 Viď Luk. 4:19.

246 D. „vyplní všetku vašu potrebu“.

247 Al. „Boh a náš“.

248 Viď 1 Kor. 15:24.

249 „Sláva“ tu má zdôrazňujúci člen („tá sláva, ktorá mu prislúcha“).

250 D. „najväčšmi“.

www.milos-pavlik.eu

LIST
KOLOSANOM

Pavel, apoštol Krista Ježiša, podľa Božej vôle[3], a Timotej, brat, (2)svätým
a verným[4] bratom v Kristovi, ktorí *sú*
v Kolosách: Milosť vám a pokoj od Boha,
nášho Otca [a Pána Ježiša Krista].
(3)Ďakujeme tomu, *ktorý je* Boh a Otec[2]
nášho Pána Ježiša Krista, a vždy sa[5] za[1]
vás modlíme, (4)keď[5] sme počuli o vašej
viere v Krista Ježiša[6] a láske, ktorú máte
ku všetkým svätým, (5)pre[7] nádej, ktorá
vám *je* odložená[8] v nebesiach, o ktorej
ste predtým počuli v slove pravdy blahej
zvesti, (6)ktorá[9] sa dostala k vám[10], ako[11]
je aj vo všetkom svete [a] nesie ovocie
a rastie, ako[11] aj medzi vami[12] odo dňa,
v ktorom ste *ju* počuli[13] a plne spoznali[14]
Božiu milosť v pravde (7)podľa *toho*, ako
ste sa dozvedeli[15] od Epafru, nášho milo-
vaného spolunevoľníka, ktorý je verný[4]
Kristov posluha[16] pre[1] vás, (8)ktorý nám
aj poukázal[17] *na* vašu lásku v Duchu.
(9)Pre túto príčinu sa aj my odo dňa,
v ktorom sme *o tom* počuli, neprestávame
za[1] vás modliť a vyprosovať si, aby ste boli
naplnení[18] plným poznaním[19] jeho vôle[20]
vo všetkej múdrosti a duchovnej[21] chápa-
vosti, (10)žeby ste chodili[22] dôstojne Pána
na všemožnú[23] záľubu, nesúc ovocie
v každom dobrom[24] čine[25] a rastúc plným
poznaním[19] Boha, (11)súc posilňovaní
všetkou silou[26] podľa moci[27] jeho slávy na
všetku trpezlivosť a zhovievavosť[28] s ra-
dosťou, (12)ďakujúc[29] Otcovi, ktorý nás
uspôsobil[30] pre účasť[31] na údele[31] svätých
v svetle, (13)ktorý nás vyprostil z právo-
moci tmy a preniesol[32] do kráľovstva Syna
jeho lásky; (14)v tom máme oslobode-
nie[33], odpustenie hriechov, (15)on je ob-
raz neviditeľného Boha, prvorodený všet-
kého stvorenstva[34], (16)pretože ním[26] boli
stvorené[18] všetky veci[35], veci v nebesiach
aj veci na zemi, viditeľné aj neviditeľné, či
tróny, či panstvá[50], či vlády[36], či vrch-
nosti[36], všetky veci[35] sú stvorené[8 37] skrze[38]
neho a pre[39] neho, (17)a on je pred
všetkými[40] a ním[26] sa všetky veci[35] držia[41]
pohromade. (18)A hlava tela, zhromaž-
denia, je on, ktorý je začiatok, prvoro-
dený spomedzi mŕtvych, aby sa prvým[42]
vo všetkých veciach[43] stal on, (19)pretože
všetkej Plnosti[44] sa stalo slasťou v ňom sa
usídliť (20)a skrze[38] neho voči[39] sebe[45]
v súlad uviesť[46] všetky veci[35] zavedením
mieru[47] skrze[38] krv jeho kríža – skrze[37]
neho, či veci na zemi, či veci v nebesiach
– (21)a vás, ktorí ste kedysi boli odcu-
dzení[48] a nepriatelia[49] *v* mysli[51], zlými
činmi[52], však uviedla[53] v súlad[54] teraz[55],
(22)v tele jeho mäsa skrze[56] smrť, žeby
vás pred *seba* postavila[53 57] svätých a bezú-
honných a neobviniteľných[58] pred ňou[53 59],
(23)ak totiž naďalej ostávate *vo* viere[51] za-
ložení[60] a stáli a neodchyľujúci sa[61] od ná-
deje blahej zvesti, ktorú ste počuli, ktorá
bola vyhlásená[18 62] vo všetkom stvoren-
stve[63], čo *je* pod nebom, ktorej služobní-
kom[30] som sa stal ja, Pavel.
(24)Teraz[64] sa radujem v utrpeniach
pre[1] vás a pozostatky[65] Kristových stras-
tí[66] splácam a[67] dopĺňam v svojom mäse
za[1] jeho telo, ktorým je zhromaždenie;
(25)toho služobníkom[30] som sa stal ja
podľa Božej domosprávy[68], ktorá mi
bola daná[18] *vzhľadom* na[69] vás, žeby som
k úplnosti doviedol[70] Božie slovo, (26)ta-
jomstvo ukryté[71] od vekov a od pokolení,
no teraz bolo vyjavené[18 72] jeho svätým,
(27)ktorým Boh chcel[73] oznámiť, aké[74] *je*
bohatstvo slávy tohto tajomstva medzi
národmi[75]; tým je Kristus vo vás, nádej
slávy, (28)a toho zvestujeme my, na-
pomínajúc každého človeka a vyučujúc
každého človeka vo všetkej múdrosti, aby
sme každého človeka predstavili doko-
nalého[76] v Kristovi; (29)na to aj lopotím
a zápasím podľa jeho pôsobenia[77], ktoré
v svojej moci vo mne pôsobí[78].
2 Lebo by som rád[78], žeby ste ve-
deli, koľký zápas mám[79] o[1] vás aj
tých, *ktorí sú* v Laodikei, a koľkí moju
tvár v mäse neuvideli, (2)aby ich srdcia
boli povzbudené[18 80] a *oni aby* boli zjed-
notení[18 81] v láske a pre[69] všetko bohat-
stvo plnej istoty[82] chápania, pre[69] plné

www.biblia.sk

poznanie[83] Božieho tajomstva, (3)v ktorom sú všetky poklady múdrosti a poznania utajené[84]. (4)A toto vravím, aby vás nikto klamlivo neprehováral[85] podmanivou[86] rečou[87]; (5)veď aj keď som mäsom neprítomný, som predsa duchom s vami, radujúc sa a vidiac váš poriadok a utuženosť vašej viery, *viery*[88] v[69] Krista. (6)Ako ste teda Krista Ježiša, Pána[89], prijali, choďte v ňom, (7)súc zakorenení[60] a ďalej budovaní[90] v ňom a upevňovaní[91] vo viere podľa *toho*, ako ste boli vyučení[18], rozmáhajúc sa v nej s ďakovaním[92]. (8)Hľaďte, nech nebude[93] voľakto taký, že bude chcieť za korisť[94] odviesť[95] vás[96], záľubou v múdrosti[97] a prázdnym klamom podľa podania[98] ľudí, podľa živlov[99] sveta a nie podľa Krista. (9)Veď všetka Plnosť Božstva[100] telesne sídli v ňom (10)a úplní[101] ste v ňom, ktorý je hlava všetkej vlády[36] a vrchnosti[36], (11)v ktorom ste aj boli obrezaní[18] obriezkou nie rukou vykonanou, vo vyzlečení *z* tela mäsa, v obriezke Krista, (12)a boli ste pochovaní[18] s ním v krste, v ktorom ste s *ním* boli aj[102] vzkriesení[18] skrze vieru v pôsobenie[77] Boha, ktorý spomedzi mŕtvych vzkriesil jeho, (13)a vás, ktorí ste boli mŕtvi[103] *v* previneniach[104] a neobriezke[105] vášho mäsa, oživil s ním; všetky previnenia[104] nám prepáčil[106]; (14)vytrel[107] rukopis[108] nám na ťarchu[109] ustanoveniami[110], ktorý bol proti nám, i odstránil[111] ho z cesty[112] a pribil ho *ku* krížu; (15)vlády[36] a vrchnosti[36] si odzbrojil[113] a verejne[114] vystavil na odiv[115], keď ich skrzeň[116] viedol[117] v triumfe[118].

(16)Nech vás teda voľakto nesúdi v jedle alebo v pití alebo vo veci[119] sviatku alebo novu mesiaca alebo sobôt; (17)to je tieň budúcich vecí, no telo *je* Kristovo. (18)Nech vás nikto podvodne o cenu nepripravuje, konajúc svojvoľne[120] v pokore a uctievaní[121] anjelov, vtierajúc[122] sa do vecí, ktoré neuvidel[123], bezdôvodne[124] sa nadúvajúc mysľou[125] svojho mäsa (19)a nedržiac[126] sa hlavy, z ktorej všetko telo, zásobované[127] a v celistvosti udržiavané[128] spojmi[128] a zväzmi, rastie Božím rastom.

(20)Ak ste teda s Kristom odumreli živlom[99 129] sveta, čo si dávate ukladať ustanovenia[130] ako v svete žijúci? (21)Nesiahni, neokús, nezavaď – (22)*o veciach*, ktoré sú všetky na[131] skazenie spotrebou[132], – podľa príkazov a náuk ľudí (23)(ktoré[133], pravda, sú také, že majú[134] zdanie[135] múdrosti v svojvoľnom náboženstve[121] a pokore a nešetrení tela, nie v akejsi cti[136]) na[130] uspokojenie mäsa.

3 Ak ste teda boli spolu *s* Kristom vzkriesení[18], usilujte sa[137] *o* veci hore, kde Kristus sedí na Božej pravici; (2)majte na mysli[138] veci hore, nie veci na zemi. (3)Veď ste umreli a váš život je s Kristom skrytý[8] v Bohu; (4)keď Kristus, náš život, bude zjavený[139] vtedy s ním v sláve budete zjavení[139] aj vy.

(5)Umŕtvujte[140] teda svoje údy, ktoré *sú* na zemi, smilstvo, nečistotu, vášeň, zlú žiadostivosť a tú bezuzdnú chtivosť[141], ktorá[133] je modlárstvom; (6)pre tieto veci na synov neposlušnosti[142] prichádza Boží hnev[142]. (7)Kedysi ste v nich chodili[142] aj vy, keď ste v týchto veciach žili, (8)no teraz to všetko aj vy *od* seba odložte – hnev, zlosť[142], zlovôľu[142], rúhanie[143], hanebnú[144] reč z vašich úst. (9)Neluhajte si[145] navzájom, keď ste si vyzliekli[146] starého človeka s jeho skutkami (10)a odiali ste sa novým[147], ktorý sa obnovuje[148] pre[149] plné poznanie[149] podľa obrazu toho, ktorý ho stvoril, (11)v ktorom[150] niet Gréka a Žida, obriezky a neobriezky[105], barbara[151], Skýta[152], nevoľníka, slobodného, lež všetko a vo všetkých[153] Kristus.

(12)Odejte sa teda ako Boží vyvolení, svätí a milovaní[154], vnútornými citmi[155] zľutovaní[156], vľúdnosťou, pokorou, tichosťou[157], zhovievavosťou[158], (13)navzájom sa znášajúc a medzi sebou si[159] prepačujúc[106], ak má kto[160] proti komu sťažnosť[161], – podľa *toho*, ako Kristus prepáčil[106] vám, tak aj vy, – (14)a na tieto všetky veci láskou[162], ktorá je zväzok[163] dokonalosti. (15)A rozhodcom vo vašich srdciach nech je Kristov pokoj, ku ktorému ste aj boli v jednom tele povolaní[18], a stávajte sa[164] vďačnými.

(16)Nech vnútri vo vás bohato sídli Kristovo slovo, vo všetkej múdrosti sa medzi sebou[159 165] vyučujte a napomínajte[166], žalmami a chválospevmi a duchovnými piesňami[167], v *duchu* milosti v svojich srdciach spievajúc Bohu. (17)A všetko, čokoľvek konáte[168] v slove alebo v čine,

www.biblia.sk

všetky veci *konajte* v mene Pána Ježiša,
ďakujúc Bohu Otcovi skrze neho.
(18)Vy ženy sa podriaďujte[169] svojim[170]
mužom, ako je náležité v Pánovi. (19)Vy
muži svoje[170] ženy milujte a nebuďte
k nim ostrí[171]. (20)Vy deti buďte vo všet-
kom poslušné svojim[170] rodičom, lebo
toto je v Pánovi príjemné. (21)Vy otcovia
svoje deti nedráždite, aby nemalomyseľ-
neli. (22)Vy nevoľníci buďte vo všetkom
poslušní svojim[170] pánom čo do mäsa, nie
v službách[172] naoko ako ľuďom sa chcejúci
zaľúbiť[173], lež v jednoduchosti[173] srdca,
bojac sa Pána; (23)čokoľvek konáte[168],
pracujte z duše, sťaby Pánovi a nie ľu-
ďom, (24)vediac, že od Pána dostanete[174]
odplatu dedičstva; ste nevoľníkmi[175]
Pánu–Kristovi! (25)Veď kto krivdí[176], od-
nesie si[177], v čom ukrivdil[176], a prijímania
4 osoby[178] niet. (**4:1**)Vy páni nevoľní-
kom poskytujte to, *čo je* spravodlivé
a čo sa patrí[179], vediac, že aj vy máte Pána
v nebesiach.
(2)Zotrvávajte *v*[180] modlitbe, bdejúc
v nej s ďakovaním[181], (3)modliac sa zá-
roveň aj za[182] nás, aby nám Boh otvoril
dvere slova, *žeby sme mohli* hovoriť[183]
Kristovo tajomstvo, pre[7] ktoré som aj
zviazaný[8], (4)aby som ho vyjavoval[183 184],
ako mám hovoriť[183]. (5)Voči tým, *ktorí*
sú vonku, choďte v múdrosti, využívajúc
príležitosť[185]; (6)vaše slovo *nech je* vždy
v milosti, okorenené[8 186] soľou, žeby ste
vedeli, ako máte každému jednotlivcovi[187]
odpovedať[188].

(7)Čo je so mnou[189], všetko vám oznámi
Tychikos, milovaný brat a verný[189] služob-
ník[189] a spolunevoľník v Pánovi, (8)kto-
rého som k vám práve na toto poslal, aby
spoznal, ako sa vám vodí[190], a povzbudil[80]
vaše srdcia, (9)s Onésimom, verným[189]
a milovaným bratom, ktorý je spome-
dzi vás. *Tí* vám oznámia všetky tunajšie
veci.
(10)Pozdravuje vás Aristarchos, môj
spoluzajatec, a Marek, bratanec[191] Bar-
nabu, o ktorom ste dostali príkazy (ak
k vám príde, prijmite ho), (11)a Iésús,
ktorému sa vraví Iustus; tí sú z obriezky.
Títo *sú* jediní spolupracovníci pre Božie
kráľovstvo, ktorí[192] mi boli spravení[200]
potechou[193]. (12)Pozdravuje vás Epafras,
ktorý *je* spomedzi vás, nevoľník Krista
Ježiša, vždy za[1] vás zápasiaci v modlit-
bách, aby ste zastali dokonalí a úplní[194]
vo všetkom Božom želaní[195]; (13)áno,
dosvedčujem mu, že pre[1] vás aj tých
v Laodikei a tých v Hierapoli má[196] mnoho
námahy. (14)Pozdravuje vás Lukáš, mi-
lovaný lekár, a Démas. (15)Pozdravte
bratov v Laodikei a Nymfu a zhromaž-
denie, ktoré *je* v[197] jeho dome. (16)A keď
ten*to* list bude prečítaný[18] u vás, zariaďte,
aby bol prečítaný[18] aj v zhromaždení
Laodičanov, a ten z Laodikey aby ste pre-
čítali aj vy. (17)A Archippovi povedzte:
Hľaď *si* služby[198], ktorú si v Pánovi pre-
vzal, aby si ju splnil. (18)Pozdrav rukou
mojou[199], Pavlovou[199]. Pamätajte na moje
putá. Milosť s vami.

www.mlosbank.sk

KOLOSANOM

1 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
2 Viď 1 Kor. 15:24.
3 Viď 2 Kor. 8:5.
4 Viď Skut. 10:45.
5 Al. „Krista, vždy, keď sa“ (v. 3), „lebo“ (v. 4), v orig. prechodníkové väzby.
6 Viď Ef. 1:15.
7 V príčinnom zmysle.
8 V stavovom zmysle.
9 Tj. „blahá zvesť“.
10 Al. „medzi vás“, „je prítomná u vás al. medzi vami“.
11 D. „podľa *toho*, ako“.
12 Al. „vo vás“.
13 Al. „ste počuli“.
14 Viď Mat. 7:16, pozn. 281.
15 Viď Ján 6:45.
16 Viď Mat. 20:26.
17 Viď 1 Kor. 1:11, pozn. 18.
18 V dejovom zmysle.
19 Viď Rim. 1:28; nesúvisí s „naplnení“ vo v. 9 vyššie.
20 Al. „želania“.
21 Al. „duchovnej múdrosti a“.
22 Viď Ef. 4:1.
23 D. „všetku“.
24 Viď Mat. 7:11.
25 Al. „všetkom dobrom diele“.
26 D. „vo všetkej sile“ (v. 11), „v ňom“, tj. „v Jemu vlastnej moci Jeho Osoby“ (v. 16), viď Mat. 3:11.
27 Al. „mocnejúc všetkou mocou podľa vlády al. mohutnosti“.
28 Al. „vytrvalosť a trpezlivosť“, viď Jak. 5:7.
29 Al. „zhovievavosť, s radosťou ďakujúc“.
30 Viď 2 Kor. 3:6.
31 Viď Skut. 8:21, pozn. 524 a 525, tu D. „účasť údelu“; 26:18, pozn. 1629.
32 Al. „presadil“, „premiestnil“, vl. „prestavil“.
33 Viď Ef. 1:7.
34 Viď v. 23.
35 Tj. „ako celok“, „veškerenstvo“, v. 20 obdobne.
36 Viď Ef. 3:10.
37 Viď Mat. 7:25, pozn. 300.
38 V zmysle prostredníka al. nástroja.
39 V prospechovom al. cieľovom zmysle; al. „*vzhľadom* na neho“. „Ním“, „skrze neho“ a „pre neho“; mocou stvorenie vyznačujúcou, jeho činným nástrojom a cieľom je Kristus. Tá istá predložka je vo v. 20, kde nadobúda aj význam „so sebou“.
40 Viď Skut. 10:36, pozn. 681.
41 Al. „stoja“, „trvajú“.
42 Al. „prvenstvo al. prednosť majúcim“.
43 Al. „medzi všetkými“.
44 Tj. „Plnosti Božstva“, viď kap. 2:9.
45 „Sebe“ je tu zámeno mužského rodu, hoci „Plnosť“ je v gréčtine rodu stredného; vzťahuje sa zároveň na Krista a ukazuje Jeho nedielnu jednotu s Plnosťou.
46 Al. „zmieriť“, no nesúvisí s „mieru“ nižšie, viď Rim. 5:10; oproti iným miestam, kde sa sloveso „zmieriť“ vyskytuje, má tu a v Ef. 2:16 zdôrazňujúcu predponu, ktorá mu dodáva zmyslu podľa znenia v texte, možno aj „opäť zmieriť“.
47 Viď Ef. 2:15; tu D. „zavedúc mier“, viď Ef. 5:26, pozn. 230, slovesný tvar je muž. rodu, viď v. 19, pozn. 45. Oproti tvaru prítomného času v Ef. 2:15 je tu tvar času neurčitého s dokonavým významom a je to jediné (zložené) slovo.
48 Viď Ef. 2:12.
49 D. „vás, kedysi súcich odcudzených a nepriateľov“, charakter osôb nehľadiac na čas.
50 Viď 2 Peter 2:10.
51 Al. „rozume“ (Mat. 22:37); „mysľou“, „rozumom“ (v. 21) „vierou“ (v. 23), no nie ako „zlými činmi“ nižšie.
52 Viď vv. 11 a 16, pozn. 26.
53 Tj. „Plnosť“, „Plnosťou“, viď v. 19.
54 Viď v. 20.
55 Al. „činmi, teraz jednak uviedla“.
56 Viď v. 16.
57 Al. „*si* predstavila“.
58 Viď 1 Kor. 1:8.
59 Vl. „v jej očiach“.
60 Viď Ef. 3:17.
61 D. „nehýbajúci sa z miesta al. inam“, charakter osôb.
62 Al. „kázaná“, neurčitý čas.
63 Gr. „*ktisis*“; používa sa pre „stvorenie“ ako čin aj pre „stvorenstvo“ al. „tvora“ vo všeobecnom zmysle. Iné je „*ktisma*“ (1 Tim. 4:4, pozn. 129).
64 Predtým sa stal služobníkom (v. 23), teraz bol vo väzení, ale v utrpeniach sa radoval.
65 Al. „nedostatky“, „čo ešte zvyšuje“.
66 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
67 Slová „splácam a“ sú pokusom o inak obťažné vyjadrenie zmyslu predpony nasledujúceho slovesa „dopĺňam“.
68 Al. „správy“ (Ef. 3:2).
69 Al. „*čo* do“, „pre“, ako v kap. 2:2; tam aj „na“, v cieľovom zmysle („s cieľom dosiahnuť“); viď 2 Tim. 1:12 (kap. 2:5).
70 Al. „vyplnil“, viď Mat. 5:17, pozn. 155, tu zmysel ako v texte.
71 Viď Ef. 3:9.
72 Al. „prejavené“, „vyšlo najavo“.
73 Al. „si želal“, neurčitý čas („si zaumienil“, „pojal želanie“, „sa Bohu zaľúbilo“).
74 Viď Ef. 1:19.
75 Al. „v národoch“, tj. „v ľuďoch z národov“, ako „vo vás“ nižšie.
76 Viď Fil. 3:15.
77 Viď 1 Kor. 12:6.
78 Viď Rim. 7:5, pozn. 353; 16:19.
79 Al. „podstupujem“ (Fil. 1:30).
80 Viď Skut. 16:40.

www.milosdavid.eu

81 Viď Ef. 4:16, pozn. 156.
82 Al. „uistenia“, súvisí s „plne uistený“ v Rim. 14:5; viď aj Luk. 1:1, pozn. 7.
83 Viď Rim. 1:28.
84 Viď Luk. 8:17.
85 Vl. „nepresviedčal al. neprehováral chybnými výpočtami al. falošným dôvodením“.
86 Al. „páčivou“, „očarujúcou“, „pôsobivou“, „zaliečavou“.
87 D. „v podmanivej reči“.
88 D. „viery, ktorá *je*“.
89 Al. „*za* Pána“.
90 Viď 1 Kor. 3:10.
91 Al. „uisťovaní“, no nesúvisí s „istoty“ vo v. 2. „Zakorenenie“ nastalo a trvá (dokonavý minulý čas), „budovanie“ a „upevňovanie“ sa ďalej deje (prítomný čas s nedokonavým významom).
92 D. „v ďakovaní“; al. „ďakovaním v nej oplývajúc“.
93 Slovesný tvar naznačuje priamo hroziace nebezpečenstvo, porov. Gal. 2:4, pozn. 58.
94 Al. „lup“.
95 D. „voľakto, ktorý *bude* al. *by bol* za korisť odvádzajúci“.
96 Zdôraznené.
97 Gr. „*filosofia*“.
98 Viď Mat. 15:3.
99 Viď Gal. 4:3.
100 Tj. „Podstaty Božstva“ v absolútnom zmysle, nie „Božskosti“, ako v Rim. 1:20.
101 Al. „celkom naplnení“, zosilňujúci tvar; Plnosť al. Úplnosť Božstva je v Kristovi voči nám a my sme v Kristovi úplní voči Bohu.
102 Al. „krste; v ktorom ste boli aj spolu“, ak sa „v ktorom“ týka Krista; podľa prekladu v texte sa týka „krstu“.
103 Obdobne ako v kap. 1:21, pozn. 49.
104 Viď Mat. 6:14.
105 Viď Rim. 2:25.
106 Viď Luk. 7:42.
107 Výraz, ktorý sa používal o zrušení voľajakého zákonného ustanovenia; ako v Skut. 3:19.
108 Al. „úpis“, záväzok, ku ktorému sa človek priznáva podpisom.
109 V účtovníckom zmysle; vl. „proti nám“, no nie ako nižšie.
110 Tj. „k plneniu ktorých zaväzoval“.
111 Dokonavý minulý čas („odstránil splna a natrvalo“).
112 D. „z prostriedku“ (2 Tes. 2:7, pozn. 52).
113 Vl. „vyzliekol“, súvisí s „vyzlečení“ vo v. 11.
114 D. „na verejnosti“.
115 Al. „spravil podívaním“, ako „vystavil verejnej hanbe“ u Mat. 1:19.
116 Tj. „skrze kríž“; al. „skrze neho“, tj. „Krista“; D. „v ňom“.
117 Neurčitý čas („vykonal to“).
118 Viď 2 Kor. 2:14.
119 Al. „po stránke“ (2 Kor. 3:10).
120 Al. „majúc záľubu“ (Mat. 12:7, pozn. 498).
121 Viď Jak. 1:26n., pozn. 59.
122 Al. „pletúc“.
123 Podľa niektorých rukopisov „uvidel“; podľa nich by bol zmysel „oddávajúc sa veciam al. chodiac al. žijúc („vyžívajúc sa“) vo veciach, ktoré vraj uvidel“.
124 Vl. „zbytočne“, „nadarmo“.
125 D. „od mysle“.
126 Nesúvisí s „udržiavané“ nižšie.
127 Viď 2 Kor. 9:10, pozn. 416 a 417.
128 Viď Ef. 4:16.
129 D. „umreli od živlov“.
130 Al. „sa podrobujete ustanoveniam“, „sa viažete al. dávate viazať ustanoveniami“.
131 Viď Ef. 4:12, pozn. 140 (v. 22), pozn. 113 (v. 23).
132 Označuje v zmysle rímskeho práva druh vecí, o vlastnení ktorých platili osobitné ustanovenia.
133 Viď Mat. 2:6.
134 D. „sú majúce“.
135 Al. „chýr“, „o ktorých sa dá čosi tvrdiť“.
136 Tj. „cti, aká prislúcha telu“. Zátvorky vyznačujú, že k uspokojeniu mäsa smerovalo všetko úsilie oných zvodcov.
137 Al. „stojte“, „nech vám ide“ (Ján 7:18).
138 Viď Fil. 3:19.
139 Viď Marek 16:12, pozn. 743 a 157.
140 Neurčitý čas („umŕtvite“, „poumŕtvujte“, no skôr „dajte sa umŕtvovať“, al. v obdobnom zmysle ako u Mat. 22:17, pozn. 1023).
141 Viď Ef. 5:3.
142 Viď Ef 2:2; 5:6; 2:2; 4:31.
143 Al. „urážlivú reč“.
144 Al. „oplzlú“.
145 D. „k sebe“.
146 Al. „ste sa vyzliekli *zo*“.
147 Gr. „*Neos*“.
148 Odvodené od gr. „*kainos*“, viď Hebr. 12:24.
149 Viď kap. 2:2.
150 D. „kde vnútri“.
151 Viď 1 Kor. 14:11.
152 Skýti boli národ, ktorý sídlil na sever od Čierneho mora.
153 Viď 1 Kor. 15:28.
154 Viď 1 Tes. 1:4.
155 D. „útrobami“.
156 Viď Rim. 12:1.
157 Viď 1 Kor. 4:21.
158 Al. „trpezlivosťou“, viď Jak. 5:7.
159 D. „a sami sebe“, v. 16 obdobne.
160 Al. „ak bude kto mať“.
161 Al. „výčitku“, „žalobu“.
162 Tj. „sa odejte“, viď v. 12, porov. Ef. 6:16, pozn. 263 a 264.
163 Viď Ef. 4:3.
164 Viď 1 Kor. 4:16.
165 Al. „slovo vo všetkej múdrosti, medzi sebou sa“; rozhodnutie medzi týmito dvoma poňatiami je otázka duchovného pochopenia. Pavel vyučoval vo všetkej múdrosti (kap. 1:28) a tak v nich malo slovo sídliť.

www.misosovik.eu

166 D. „vyučujúc a napomínajúc“.
167 Slová „žalmami… piesňami“ sa možno dajú skôr spojiť s nasledovným „spievajúc“ ako s predošlými slovami, ale v Ef. 5:19 je „hovoriac… v žalmoch“ atď.
168 Al. „budete konať“.
169 Viď Rim. 13:1.
170 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa v. 21.
171 Al. „horkí“, „trpkí“, „pichľaví“, „štipľaví“, „prísni“, „krutí“.
172 Vl. „nevoľníctvach“, tj. „výkonoch nevoľníckej služby“.
173 Viď Ef. 6:6, 5.
174 Viď Gal. 4:5, pozn. 150, tu v zmysle „dostanete ako čosi očakávané al. vám prislúchajúce“.
175 Viď Mat. 6:24.
176 Viď 1 Kor. 6:7.
177 Viď Ef. 6:8.
178 Viď Ef. 6:9.
179 D. „a patričnosť al. slušnosť al. primeranosť“.
180 Viď Skut. 1:14.
181 D. „v ďakovaní“.
182 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
183 Viď Ef. 6:20, pozn. 274.
184 Al. „vyjavil“.
185 Viď Ef. 5:16.
186 Viď Marek 9:50, pozn. 429.
187 D. „jednému každému“.
188 V nedokonavom zmysle (prítomný čas).
189 Viď Ef. 6:21.
190 Viď Fil. 2:19.
191 Al. „synovec“, al. vôbec „príbuzný“.
192 Viď Mat. 2:6; netýka sa ostatných vzťažných (zámien v tomto oddiele.
193 Al. „utíšením“, „úľavou“.
194 Viď kap. 2:10; podľa niektorých rukopisov „plne uistení“.
195 Al. „vo všetkej Božej vôli“, tj. „vo všetkom, čo je Božia vôľa al. želanie“.
196 Viď kap. 2:1.
197 Viď Rim. 16:5.
198 Viď Skut. 1:17.
199 Viď 1 Kor. 16:21.
200 Viď Mat. 21:42, pozn. 992.

www.milos-pavlik.eu

PRVÝ LIST
TESALONIČANOM

Pavel a Silvanus[2] a Timotej zhromaždeniu Tesaloničanov v Bohu Otcovi
a Pánu Ježišovi Kristovi: Milosť vám a pokoj.
(2)Vždy za[1] všetkých vás Bohu ďakujeme, konajúc *o* vás zmienku pri svojich
modlitbách, (3)neprestajne pred tým, *ktorý je* náš Boh a[3] Otec[4], pamätajúc na
vašu prácu[5] viery a lopotu lásky a trpezlivosť[6] nádeje *v*[7] nášho Pána Ježiša Krista,
(4)vediac, bratia od Boha milovaní[8], o vašom vyvolení. (5)Veď naša blahá zvesť
k vám bola uvedená[9] nielen v slove, lež aj v moci a v Svätom Duchu a v naskrze[10]
plnej istote[11], podľa *toho*, ako viete, akými sme medzi vami pre[12] vás boli spravení[9 13],
(6)a vy ste boli spravení[9] napodobňovateľmi nás a Pána, prijmúc slovo vo veľkej[10]
tiesni[14] a s radosťou Svätého Ducha, (7)takže ste sa stali vzormi všetkým veriacim
v Makedonii a v Achaii[15]. (8)Áno, slovo Pána sa rozozvučalo[16] od vás; vaša
viera, *viera*[17] voči Bohu[18], sa rozhlásila[19] nielen v Makedonii a v Achaii[15], lež na každom
mieste, takže nám netreba[20] voľačo vravieť, (9)lebo oni sami o vás dávajú vedieť[20],
akého sa nám dostalo vstupu k vám a ako ste sa od modiel obrátili k Bohu,
žeby ste boli nevoľníkmi[20] Bohu živému a pravému[21] (10)a očakávali[22] z nebies
jeho Syna, ktorého vzkriesil spomedzi mŕtvych, Ježiša, nášho Vysloboditeľa[23]
z[24] prichodiaceho hnevu[25].

2 Veď sami viete, bratia, o tom našom vstupe, ktorý *sme mali* k vám,
že k nemu nedošlo[13 26] naprázdno, (2)lež že sme sa, – predtým prejdúc utrpením[27]
a súc stýraní[28], ako[29] viete, vo Filipoch, – v našom Bohu osmelili vo veľkom[10]
zápase[30] k vám[31] prehovoriť Božiu blahú zvesť. (3)Naša výzva[32], pravda, ne*bola*
z podvodu[33] ani z nečistoty ani vo ľsti, (4)lež podľa *toho*, ako sme boli od Boha
schválení[34 35], žeby sme boli poverení[28] blahou zvesťou, tak hovoríme, nie ako
chcejúci sa zaľúbiť[36] ľuďom, lež Bohu, ktorý skúma[34 37] naše srdcia. (5)Veď sme
ani nikdy neboli zistení[9 13] *ako ľudia* úlisnej reči[38], ako[29] viete, ani so zámienkou
pre hrabivosť[39] – svedkom *je* Boh – (6)ani žeby nám bolo išlo[40] o[41] slávu[41] spomedzi
ľudí, ani od vás ani od druhých, keď sme ako Kristovi apoštoli mohli byť na ťarchu[42],
(7)lež sme vprostred vás boli zistení[9 13] láskavými[43], ako by dojčiaca žena
nežne chovala[44] vlastné[45] deti. (8)Tak nám, prahnúcim *po* vás, bolo slasťou
podeliť sa s vami[46] nielen *o* Božiu blahú zvesť, lež aj *o* vlastné[45] žitia, pretože ste
nám boli spravení[9] milovanými. (9)Pamätáte si predsa, bratia, našu lopotu
a drinu – nocou aj dňom pracujúc, aby sme voľakoho *z* vás nezaťažili, sme vám
kázali[47] Božiu blahú zvesť; (10)svedkami *ste* vy aj Boh, ako zbožne[48] a spravodlivo
a bez závady sme *k* vám, ktorí veríte, boli zistení[9 13], – (11)priam tak[49], *ako* viete,
ako sme vás, každého jednotlivca[50] *z* vás, ako otec svoje deti nabádali[51] a utešovali
(12)a zaprisahávali[52], aby ste[53] chodili dôstojne Boha, ktorý vás povoláva[54] do
vlastného[55] kráľovstva a slávy. (13)A pre túto príčinu aj my neprestajne Bohu ďakujeme,
že keď sa vám od nás dostalo slova Božej zprávy[56], prijali ste *ho* nie *ako*
slovo ľudí, lež, ako[57] naozaj je, *ako* slovo Božie[58], ktoré[59] vo vás, ktorí veríte, aj vyvíja
svoju činnosť[60]. (14)Áno, vy, bratia, ste boli spravení[61] napodobňovateľmi
Božích zhromaždení, ktoré sú v Júdsku v Kristu Ježišovi, lebo ste aj vy od svojich
vlastných[62] súkmeňovcov vytrpeli tie isté veci ako[57] aj oni od Židov; (15)tí aj Pána
Ježiša zabili aj prorokov, aj nás vyštvali a Bohu sa neľúbia a *sú* proti všetkým ľuďom,
(16)brániac nám hovoriť[63] *k* ľuďom z národov[64], aby boli zachránení[65]; tým[53]
vždy doplňujú[66] svoje hriechy. No prikvačil[67] na nich zvrchovaný[68] hnev[25].

(17)No my, bratia, súc od vás nakrátko[69] osirením odlúčení[70], – tvárou, nie srdcom,
– sme vo veľkej[71] túžbe vyvinuli *tým* usilovnejšiu snahu[72] uvidieť vašu tvár.
(18)Preto sme si zaumienili[73] k vám prísť,

www.mosty.sk

totiž ja, Pavel, aj raz aj dvakrát, a Satan
nám zaťal *cestu*[74]. (19)Ktože je naša nádej
alebo radosť alebo veniec[75] honosenia sa?
Či nie aj[76] vy pred naším Pánom Ježišom
pri jeho príchode? (20)Naša sláva a ra-
dosť ste predsa vy.

3 Preto, nevediac už obstáť[77], sme
uznali za dobré zdržať sa[78] v Até-
nach sami (2)a poslali sme Timoteja,
nášho brata a spolu *s nami* Božieho pra-
covníka[79] v blahej zvesti o Kristovi[80], na
upevnenie[81] vás a povzbudenie[53 82] [vás]
čo do vašej viery, (3)žeby sa v týchto
tiesniach[83] nikto nekolísal[84] (sami predsa
viete, že sme na toto určení[85], (4)veď aj
keď sme u vás boli, predpovedali[86] sme
vám, že skoro tiesnení[83] budeme[87] ako[57] sa
aj stalo a *ako* viete). (5)Pre túto príčinu
som aj ja, nevediac už obstáť[77], poslal, aby
som spoznal[53] vašu vieru, či vás nebodaj[88]
nepokúšal[89] pokušiteľ, a naša lopota žeby
*ne*vyšla naprázdno. (6)No keďže k nám
Timotej od vás práve prišiel a priniesol
nám blahú zvesť o vašej viere a láske a
že na nás vždy máte dobrú[90] spomienku,
vrúcne[91] túžiac[92] nás uvidieť, priam tak[93]
ako aj my vás, (7)pre túto príčinu sme
z[94] vás, bratia, prie všetkej našej strasti[95]
a tiesni[96] boli potešení[97] skrze vašu vieru,
(8)pretože teraz žijeme, ak sa vy v Pá-
novi držíte[98]. (9)Áno, akým ďakovaním
sa môžeme Bohu za[99] vás odplatiť, za[94]
všetku tú radosť, ktorou sa pre[100] vás pred
naším Bohom radujeme, (10)nocou aj
dňom nadmieru úpenlivo[101] prosiac, žeby
sme mohli uvidieť[102] vašu tvár a zdokona-
liť[103 53], čoho sa nedostáva vašej viere[104]?
(11)No sám ten, *ktorý je* náš Boh a[3] Otec[4],
a náš Pán Ježiš kiež usmerní[105] našu cestu
k vám, (12)a vám kiež Pán dá rozmôcť sa
a oplývať[106] láskou k sebe navzájom a ku
všetkým, priam tak[93] *ako* aj my k vám,
(13)na upevnenie[53 81] vašich sŕdc, *aby boli*
bez závady v svätosti[107] pred tým, *ktorý je*
náš Boh a[3] Otec[4], pri príchode nášho Pána
Ježiša so všetkými jeho svätými.

4 Nuž a ostatne, bratia, vás v Pánu Je-
žišovi žiadame a nabádame[108], podľa
toho, ako ste od nás prijali[109] to[110], ako máte
chodiť a ľúbiť sa[111] Bohu, podľa *toho*, ako aj
chodíte, aby ste sa rozhojňovali ešte väč-
šmi. (2)Viete predsa, aké sme vám skrze
Pána Ježiša dali pokyny. (3)Áno, toto je
Božia vôľa[112]: vaše posvätenie[107], žeby ste
sa stránili[113] smilstva; (4)žeby každý jed-
notlivec[114] *z* vás vedel svoju nádobu vlast-
niť[115] v posvätení[107] a cti (5)(nie vo vášni
chtivosti priam tak[93] *ako* aj národy, ktoré
neznajú Boha[116]), (6)takže by sa v tej zá-
ležitosti[117] nedopúšťal prestúpenia[118] a *ne*-
ubližoval svojmu bratovi[119], pretože Pán *je*
pomstiteľom[120] všetkých týchto vecí podľa
toho, ako sme vám aj predtým povedali
a plne[121] dosvedčili. (7)Boh nás predsa ne-
povolal k[122] nečistote, lež v posvätení[107];
(8)preto teda, kto *toto*[123] zľahčuje[124], zľah-
čuje[124] nie človeka, lež Boha, ktorý vám[125]
aj dal svojho Svätého Ducha.

(9)A o bratskej náklonnosti[126] vám písať
netreba[127], veď ste vy sami Boží vyučenci,
aby ste[53] sa navzájom milovali; (10)veď to
aj robíte voči všetkým bratom, ktorí *sú*
v celej Makedonii, no nabádame[107] vás,
bratia, žeby ste sa rozhojňovali ešte väč-
šmi (11)a za vec svojej cti mali *to*, žeby
ste nažívali[128] ticho[129] a zaoberali sa svo-
jimi vlastnými vecmi a pracovali svojimi
[vlastnými] rukami podľa *toho*, ako sme
vám nakázali[130], (12)aby ste voči tým, *ktorí*
sú vonku chodili počestne a nikoho[131] vám
nebolo treba[132].

(13)No neradi by sme[133], bratia, žeby ste
boli neznalí[133] *toho*, čo sa týka zosnulých,
aby ste sa nermútili tak[134], ako aj ostatní,
ktorí nemajú[135] nádeje. (14)Veď ak ve-
ríme, že Ježiš umrel a opäť vstal, privedie
s ním Boh aj tých, ktorí skrze Ježiša zo-
snuli. (15)(Lebo vám slovom[136] Pána vra-
víme toto: že my, žijúci, pozostávajúci[137]
do príchodu Pána, nijako tých, ktorí
zosnuli, nepredstihneme[138], (16)pretože
Pán sám so zvolávajúcim povelom[136 139 140],
s hlasom[136 140] archanjela a s Božou trú-
bou[136 140] zostúpi z[141] neba a najprv vstanú[142]
mŕtvi v Kristovi; (17)potom budeme my,
žijúci, pozostávajúci[137], zároveň s nimi
uchvátení[28] v oblakoch Pánovi v ústrety[143]
do vzduchu a tak vždy budeme s Pánom.
(18)Týmito slovami[136] sa teda navzájom
5 povzbudzujte[144].) (**5:1**)No o časoch
a obdobiach, bratia, vám netreba[132],
žeby sa vám písalo, (2)veď sami po-
drobne[145] viete, že deň Pána prichodí tak,
ako zlodej v noci; (3)keď budú[138] vravieť:

www.biblia-online.sk

pokoj a bezpečie, vtedy ich[146] prikvačí nenadála zhuba priam *tak* ako bolesť[147] tehotnú, i neuniknú[138] nijako. (4)No vy, bratia, nie ste v tme, aby vás ten deň prepadol
ako zlodej, (5)všetci vy ste predsa synovia
svetla a synovia dňa; nenáležíme noci ani
tme[148], (6)tak teda nespime[149] ako ostatní,
lež bdejme a buďme triezvi; (7)veď tí,
ktorí spia[149], spia[149] v noci, a ktorí sú opití,
sú opití v noci, (8)no my, náležajúc dňu[148],
buďme triezvi, odejúc sa kyrasom[149] viery
a lásky a *ako* prilbou nádejou[150] záchrany[151],
(9)pretože nás Boh neurčil[152] na hnev[25],
lež na nadobudnutie záchrany[151] skrze
nášho Pána Ježiša Krista, (10)ktorý za[153]
nás umrel, aby sme, či bdieme, či spíme[149],
spolu[154] s ním ožili[155]. (11)Preto sa navzájom povzbudzujte[144] a jeden druhého[156]
budujte tak[134], ako aj robíte.

(12)No žiadame vás, bratia, žeby ste
znali[157] tých, ktorí medzi vami lopotia a sú
vaši predstavení[158] v Pánovi a napomínajú
vás, (13)a prenesmierne si ich v láske
vážili pre[12] ich prácu. Medzi sebou zachovávajte pokoj[159]. (14)No nabádame[160]
vás, bratia: napomínajte neporiadnych[161],
utešujte malodušných, podopierajte slabých, buďte voči všetkým zhovievaví[162];
(15)hľaďte, žeby voľakto voľakomu za
zlé neodplatil zlým, lež sa vždy žeňte
za[163] dobrým[90], voči sebe navzájom a voči
všetkým. (16)Vždy sa radujte, (17)neprestajne sa modlite, (18)vo všetkom ďakujte, lebo toto *je* voči vám Božia vôľa[164]
v Kristu Ježišovi; (19)Ducha neuhášajte,
(20)proroctvá nepodceňujte, (21)no všetko overujte[165]: to, *čo je* správne[166], podržiavajte[167], (22)každého druhu[168] mrzkosti[169]
sa stráňte[164]. (23)A nech sám Boh pokoja
vás posvätí *za* cele dokonalých[170] a kiež je
v svojej celistvosti[171] uchránený[28] váš duch
aj duša aj telo bez úhony pri príchode
nášho Pána Ježiša Krista. (24)Verný *je*
ten, ktorý vás povoláva[172], ktorý *tak* aj
urobí. (25)Bratia, modlite sa za[99] nás.
(26)Pozdravte všetkých bratov svätým
bozkom[173]. (27)Zaprisahávam vás Pánom,
žeby tento list bol prečítaný[28] všetkým
[svätým] bratom. (28)Milosť nášho Pána
Ježiša Krista s vami.

www.milosrdenstvo.sk

PRVÝ LIST TESALONIČANOM

1 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
2 Viď 2 Kor. 1:19.
3 Viď Fil. 4:20.
4 Viď 1 Kor. 15:24.
5 Al. „dielo“, „činnosť“.
6 Al. „vytrvalosť“, viď Jak. 5:11.
7 Viď Rim. 3:22.
8 Tvar dokonavého minulého času („trvalo al. vrúcne milovaní“).
9 Viď Mat. 21:42, pozn. 992.
10 D. „mnohej“ (kap. 1:5n.), „mnohom“ (kap. 2:2).
11 Viď Kol. 2:2.
12 V príčinnom zmysle.
13 Al. „prejavení“, „ukázaní“ (Fil. 2:15), viď Luk. 10:36, pozn. 703; Fil. 3:6. Ten istý výraz s obdobným významom je v kap. 2:1, 5, 7 a 10.
14 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
15 Viď Skut. 18:12.
16 Vl. „zazvučalo von“.
17 D. „viera, ktorá *je*“.
18 Al. „vzhľadom na Boha“, „týkajúca sa Boha“.
19 D. „vyšla“, tj. „zvesť o nej“.
20 Viď Mat. 3:14, pozn. 94; 2:8; 6:24.
21 Viď Ján 17:3.
22 Sloveso vyskytujúce sa v N. Zákone iba tu; značí trpezlivé a dôverčivé očakávanie.
23 Viď Rim. 11:26.
24 Viď Zjav. 3:10, pozn. 107.
25 Viď Rim. 3:5, pozn. 164.
26 Dokonavý minulý čas: „nedošlo k nemu na prázdno a jeho výsledok trvá“, porov. Luk. 10:36, pozn. 702 (v. 1), „plne al. natrvalo schválení“ (v. 4).
27 D. „vytrpiac“, „potrpiac“
28 V dejovom zmysle.
29 Vl. „podľa *toho*, ako“.
30 Al. „úsilí“, „námahe“, „nebezpečenstve“.
31 Al. „u vás“.
32 Viď Skut. 13:15, pozn. 808.
33 Viď Mat. 27:64.
34 Viď Rim. 1:28, pozn. 73.
35 V stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
36 Viď Rim. 15:1.
37 Al. „schvaľuje“, ako vyššie, príčastie prítomného času, vyjadrujúce charakter („skúmateľovi al. schvaľovateľovi našich sŕdc“).
38 D. „neboli zistení al. nájdení v reči úlisnosti“.
39 D. „v zámienke hrabivosti“, viď Marek 7:22.
40 Vl. „ani *ako* usilujúci sa“.
41 Viď Ján 7:18.
42 D. „v ťarche al. bremene“, al. „vo vážnosti al. dôležitosti“, so zmyslom „robiť sa dôležitými“.
43 Al. „nežnými“, no nie ako „nežne“ nižšie, „jemnými“.
44 Viď Ef. 5:29.
45 Vl. „svoje“, čosi dôraznejšie ako vo v. 11.
46 Viď Luk. 3:11, pozn. 236.
47 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
48 Viď Skut. 2:27, pozn. 108, tu odvodená príslovka.
49 D. „priam podľa toho“.
50 D. „jedného každého“.
51 Viď Skut. 2:40.
52 Vl. „dosvedčovali“, v strednom rode nadobúda význam ako v texte; D. „viete, ako, vás… deti, nabádajúc a utešujúc a zaprisahávajúc“, tj. „že to bolo s nabádaním“ atď.
53 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
54 Al. „povolával“, D. „povolávajúceho vás“, vyjadruje charakter bez ohľadu na čas; vl. „toho Boha, ktorý vás povoláva“, no ani tak nie je presne vystihnutý zmysel väzby v gréčtine, ktorá zachováva Božiu absolútnosť a pridáva charakter „povolávajúceho“.
55 Viď vv. 7n.
56 Viď Rim. 10:16n., pozn. 551.
57 D. „podľa *toho*, ako“.
58 Al. v činnejšom zmysle „prijmúc od nás slovo…, chopili ste sa *ho* nie *ako* slova… je, *ako* slova Božieho“; prvé sloveso sa týka počutia, druhé prijatia al. uchopenia vierou.
59 Al. „slovo Boha, ktorý“.
60 Viď Rim. 7:5.
61 Viď Mat. 21:42, pozn. 992.
62 Tu na rozdiel od vv. 7n. a 12 preklad doslovný.
63 Neurčitý čas, viď Luk. 1:55.
64 D. „*k* národom“.
65 Viď Mat. 10:22.
66 Neurčitý čas; každý taký čin sťaby doplní časť miery ich hriechov.
67 Viď Mat. 12:28, pozn. 524.
68 Vl. „zvrchovane“, „do krajnosti“, D. „do konca“, ako u Jána 13:1.
69 D. „na dobu chvíle al. hodiny“.
70 V dej. zmysle; „osirením odlúčení“ je v gréčtine jediné slovo, (vl. „odsirotení“); preklad v texte zachováva zdôrazňujúci význam predložky a predpony „*apo*“ („od“).
71 Vl. „mnohej“.
72 D. „sme sa tým hojnejšie vynasnažili al. jali snažiť“.
73 Al. „pojali želanie“.
74 Viď Gal. 5:7, pozn. 211 a 212.
75 Al. „koruna“.
76 Al. „práve“.
77 D. „preto, neobstávajúc už“, v. 5 obdobne, viď 1 Kor. 9:12, pozn. 322, tu zmysel ako v texte.
78 Vl. „byť opustení al. zanechaní“, v dej. zmysle, al. „dať sa opustiť al. zanechať“.
79 Viď 1 Kor. 3:9, pozn. 95; podľa niektorých rukopisov „brata a Božieho služobníka“, ako v 2 Kor. 3:6.
80 Viď Rim. 16:25, pozn. 841.
81 Viď Luk. 22:32.
82 Viď Skut. 16:40.
83 Viď Mat. 13:21, pozn. 586, vo v. 4 príbuzné sloveso („utláčaní“, „trýznení“ atď.).
84 Al. „žeby týmito tiesňami nebol nikto otriasaný“.

www.mlos.sk/sk/eu

85 Vl. „položení“, „postavení“, v stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
86 V nedokonavom zmysle.
87 Viď Mat. 16:27, pozn. 764; možno chápať v zmysle „že tak musí byť“, tj. „že je to údelom Kristovcov“, al. že k tomu v samej Tesalonike skoro dôjde; možno mal apoštol na mysli oboje.
88 Viď Gal. 2:2.
89 Viď Mat. 4:1.
90 Viď Mat. 7:11.
91 Al. „na nás máte… vždy vrúcne“.
92 Viď 2 Kor. 5:2.
93 D. „priam podľa toho“, v kap. 4:5 v zmysle „to by ste boli priam takí“.
94 Predložka vyjadruje podnet al. podmienku al. príležitosť, viď Luk. 1:47, pozn. 81; 2 Kor. 7:7, pozn. 300; Fil. 1:3, pozn. 2; 3:9, pozn. 173.
95 Viď Luk. 21:23.
96 Viď v. 3.
97 Al. „povzbudení“, v dejovom zmysle, viď Skut. 16:40.
98 Viď Gal. 5:1.
99 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
100 Viď kap. 1:5.
101 Vl. „prenesmierne“.
102 D. „sme uvideli“.
103 Al. „napraviť“, viď 2 Kor. 13:11, pozn. 617, tu neurčitý čas.
104 D. „nedostatky vašej viery“.
105 Al. „urovná“, „upraví“, vl. „upriami“ (Luk. 1:79). Jednotné číslo je výrazom jednoty Boha Otca a Krista Pána, hoci osobne sú zreteľne rozlíšení.
106 Neurčitý čas („aby nastalo oplývanie“, al. „vás kiež Pán rozmnoží a rozhojní“).
107 Viď Rim. 1:4, pozn. 9.
108 Viď Fil. 4:2.
109 Al. „sa vám od nás dostalo“, ako v kap. 2:13, pozn. 58.
110 Tj. „poučenie o tom“.
111 Tj. „chodiť tak, aby ste sa ľúbili“.
112 Al. „želanie“, tu bez člena, takže výrok nadobúda zmysel „toto je vec Božej vôle al. vec taká, že si ju sám Boh želá“.
113 Vl. „držali stranou al. ďaleko od“.
114 D. „jeden každý“.
115 Značí aj „získavať“, „ujímať sa vlastnenia“, no tu v zmysle „uchovávať“, „podržiavať“, nie „zadovažovať si“; viď Luk. 18:12, pozn. 1145; 21:19, pozn. 1312.
116 Al. „nevedia o Bohu“, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1, tu príčastie vyjadrujúce charakter.
117 Zjemňujúci výraz pre obcovanie s ženou, manželkou vlastnou alebo iného.
118 D. „neprestupoval“, tj. „práva svojho brata“; al. „nepoškodzoval“, „neprehliadal“, „neopomínal“ svojho brata.
119 Al. „*ne*prelstieval al. *ne*zneužíval (tj. „dôveru“) svojho brata“, viď 2 Kor. 2:11, pozn. 93.
120 D. „pomstiteľom, čo sa týka“.
121 Al. „naliehavo“ (Luk. 16:28).
122 Viď Gal. 5:13.
123 Al. „svojho brata v tomto“.
124 Viď Luk. 10:16, pozn. 669.
125 D. „do vás“ al. „medzi vás“, hádam aj v zmysle „pre vás“, v prospechovom al. cieľovom zmysle.
126 Viď Rim. 12:10.
127 D. „nemáte potrebu“.
128 Al. „boli“, „správali sa“.
129 Al. „pokojne“, „kľudne“.
130 Al. „dali pokyn al. pokyny“, súvisí s „pokyny“ vo v. 2.
131 Al. „ničoho“.
132 Viď v. 9.
133 Viď 1 Kor. 12:1.
134 D. „podľa *toho*“, netýka sa kap. 5:2.
135 Charakter osôb“.
136 D. „v slove“, ďalej obdobne.
137 Al. „zvyšujúci“, „ako zvyšok zanechávaní“.
138 Al. „nemáme predstihnúť“ (kap. 4:15), „keď azda budú“, „nemajú uniknúť“ (kap. 5:2).
139 Al. „s predvolaním“, „s predvolávajúcou al. zvolávajúcou výzvou“.
140 Al. „za povelu“ atď.
141 Vl. „od“.
142 Al. „opäť vstanú“, ako vo v. 14.
143 Viď Mat. 25:1.
144 Viď Skut. 16:40.
145 Viď Mat. 2:8.
146 D. „im“, tj. „na nich“.
147 Viď Mat. 24:8.
148 D. „nie sme noci ani tmy“, v. 8 obdobne.
149 Viď Ef. 5:14; 6:14.
150 Porov. 1 Kor. 13:13.
151 Al. „vyslobodenia“.
152 Viď kap. 3:3, pozn. 85; tu, pravda, ide o dej. zmysel.
153 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
154 Al. „zároveň“, ako v kap. 4:17.
155 Tj. „nadobudli život s ním spoločný“; tiež „žili“, viď Tit. 2:12.
156 D. „jeden jedného“.
157 Ako v kap. 4:5.
158 Viď Rim. 12:8, pozn. 650.
159 Viď Marek 9:50.
160 Viď kap. 4:10.
161 Al. „nepodriaďujúcich sa“.
162 Al. „trpezliví“, viď Jak. 5:7.
163 Viď Rim. 9:30.
164 Viď kap. 4:3.
165 Al. „skúmajte“ (1 Kor. 11:28).
166 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
167 Al. „toho… sa pridržajte.“
168 Vl. „podoby“, „tvaru“, „vzhľadu“.
169 D. „mrzkého“, tj. „čo je mrzké“, no na rozdiel od „správneho“ vo v. 21 bez člena; „správne“ al. „dobré“ jestvuje samo o sebe, kým „mrzké“ al. „zlé“ nie; aby som mal predstavu zlého, musím predpokladať jestvovanie dobrého.
170 Tj. „do úplnej dokonalosti“.
171 D. „celistvý“, „úplný“, „plne zdravý“ v morálnom zmysle; príbuzný výraz je „plné zdravie“ v Skut. 3:16.
172 Viď kap. 2:12, prvú časť pozn. 54.
173 Viď 1 Kor. 16:20.

www.milosrdnik.eu

DRUHÝ LIST
TESALONIČANOM

Pavel a Silvanus[3] a Timotej zhromaždeniu Tesaloničanov v Bohu Otcovi
a Pánu Ježišovi Kristovi: (2)Milosť vám
a pokoj od Boha, nášho Otca, a Pána Ježiša Krista.

(3)Sme povinní za[2] vás, bratia, vždy
Bohu ďakovať tak[4], ako je dôstojné, pre-
tože vaša viera nadmieru rastie a vzá-
jomná láska[5] každého jednotlivca[6] *z* vás
sa množí, (4)takže my sami sa vami[7]
v Božích zhromaždeniach honosíme pre
vašu vytrvalosť[8] a vieru vo všetkých vašich
prenasledovaniach a tiesniach[9], ktoré
znášate – (5)zrejmá známka[10] spravodli-
vého Božieho súdu, aby ste[11] vy boli plne
uznaní[1] za hodných Božieho kráľovstva,
pre[12] ktoré aj trpíte, (6)ak *je* aspoň[13] pred
Bohom spravodlivé tým, ktorí vás tiesnia[9],
odplatiť tiesňou[9], (7)a vám, ktorí ste ties-
není[9], odpočinkom[14] s nami pri zjavení[15]
Pána Ježiša z[16] neba s anjelmi jeho moci
(8)v planúcom ohni[17], ktorý bude vykoná-
vať pomstu nad tými, čo neznajú[18] Boha[19],
a tými[20], čo nie sú poslušní[18] blahej zvesti
o našom Pánovi, Ježišovi Kristovi[21]; (9)tí[22]
budú pykať pokutou[23] večnej zhuby[24] od[25]
tváre[26] Pána a od[25] slávy jeho sily, (10)keď
príde, žeby bol oslávený[1] v svojich svä-
tých a spravený[1] predmetom obdivu vo
všetkých, ktorí uverili (pretože nášmu
svedectvu voči vám sa uverilo), v tamten
deň. (11)Na toto sa aj za[2] vás vždy mod-
líme, aby vás náš Boh uznal za hodných
toho povolania a v moci dovŕšil[27] všetku
blahú záľubu[28] *svojej* dobroty[29] a dielo
viery, (12)tak aby[30] bolo vo vás oslávené[1]
meno nášho Pána Ježiša [Krista][31] a vy
v ňom podľa milosti nášho Boha a Pána
Ježiša Krista.

2 No žiadame vás, bratia, vzhľadom na
príchod nášho Pána Ježiša Krista
a naše zídenie sa[32] k nemu, (2)aby[33] ste ne-
boli hneď[34] otrasení[35] v mysli[36] ani sa nedá-
vali zastrašovať[37] ani *žiadnym* duchom ani
žiadnym slovom[38] ani *žiadnym* listom, ako
že od[39] nás, ako že nadišiel deň Pána.
(3)Nech vás nikto žiadnym spôsobom[40]
nepodvedie[41], pretože *sa tak nestane*, iba
ak najprv príde odpadnutie[42] a bude zja-
vený[43 44] človek hriechu, syn záhuby[45],
(4)ktorý sa stavia na odpor a nadmieru sa
vyvyšuje[46] proti všetkému[47], čomu sa vraví
Boh alebo predmet uctievania, takže sám
usadne do Božieho chrámu, vystavujúc[48]
sám seba, že je Boh. (5)Nepamätáte sa, že
som vám tieto veci vravel, súc ešte u vás?
(6)A teraz viete, čo zdržiava[49], aby on bol[33]
zjavený[43 44] v svojej dobe[50]; (7)áno, tajom-
stvo bezzákonnosti už svoju činnosť vy-
víja[51], iba *je tu* ten, ktorý teraz zdržiava[49],
kým odíde[52], (8)a vtedy bude zjavený[43 44]
ten bezzákonný *človek*, ktorého Pán Ježíš
zničí[53] dychom[54] svojich úst a *s ktorým*
skoncuje[55] objavením sa[56] svojho pří-
chodu; (9)ktorého[57] príchod je podľa pô-
sobenia[58] Satana vo všetkej[59] moci a zna-
meniach a zázrakoch lži (10)a vo všet-
kom[59] klame nespravodlivosti[60] pre tých[61],
ktorí hynú[62], za to, že neprijali lásku
pravdy[63] na to, žeby[33] boli zachránení[64],
(11)a pre túto príčinu im Boh posiela[65] pô-
sobenie[58] podvodu[66] na to, žeby[33] uverili
lži, (12)aby boli súdení[67] všetci, ktorí neu-
verili[18] pravde, lež sa im zaľúbilo[18] *v* nepra-
vosti[60]. (13)No my sme povinní za[2] vás
vždy Bohu ďakovať, bratia od Pána milo-
vaní[68], že si vás Boh od začiatku zvolil na
záchranu v posvätení[69] Duchom a viere
v pravdu[70]: (14)na to vás povolal našou
blahou zvesťou, na nadobudnutie slávy[71]
nášho Pána Ježiša Krista. (15)Tak teda,
bratia, pevne stojte[72] a držte sa[73] vydaných
pokynov[74], ktorým ste boli vyučení[44], či
slovom[38], či naším listom. (16)No nech
sám náš Pán Ježiš Kristus a náš Boh
a Otec, ktorý nás miloval[75] a *nám* dal večnú
útechu a dobrú[76] nádej v milosti, (17)po-
vzbudí[77] vaše srdcia a upevní[78] vás v kaž-
dom dobrom[76] čine a slove.

3 Ostatne sa za[18] nás, bratia, modlite,
aby slovo Pána bežalo[79] a bolo osla-
vované tak[4], ako aj u vás, (2)a aby sme
boli vyprostení[1] od nežiadúcich[80] a zlých
ľudí, lebo viera nie *je údelom* všetkých.

www.biblia.sk

(3)No verný je Pán, ktorý vás upevní[81]
a od zlého uchráni; (4)a v Pána[82] dôverujeme[82] *vzhľadom* na vás, že tie veci, ktoré
velíme[83], aj konáte aj konať budete. (5)No
kiež Pán upriami[84] vaše srdcia na Božiu
lásku[85] a na Kristovu trpezlivosť[86].

(6)No velíme[83] vám, bratia, v mene
nášho Pána Ježiša Krista, žeby ste sa
vyhýbali[87] každému bratovi chodiacemu
neporiadne[88] a nie podľa vydaného po-
kynu[89], ktorý od nás prijal[90]. (7)Veď sami
viete, ako je žiadúcne nás napodobňovať,
pretože sme sa medzi vami neporiadne
nezachovali[88] (8)ani sme chleba od vo-
ľakoho nezajedli zadarmo, lež v lopote
a drine nocou aj dňom pracujúc, na
to, žeby sme nezaťažili voľakoho *z* vás;
(9)nie že nemáme práva, lež aby sme
vám sami seba dali *za* vzor na napodob-
ňovanie nás. (10)Ba aj keď sme u vás boli,
velili[83] sme vám toto: ak sa komu nechce
pracovať, nech ani neje. (11)Lebo počú-
vame, že *sú* medzi vami ktorísi chodiaci
neporiadne[88], vôbec nepracujúci, ale do
všetkého sa pletúci[91]; (12)nuž takýmto
velíme[83] a vyzývame[92] *ich* v Pánu Ježišovi,
aby s tichosťou[93] pracovali a jedli vlastný[94]
chlieb. (13)No vy, bratia, neochabujte
v správnom počínaní; (14)no ak voľakto
nie je poslušný nášmu slovu skrze list,
toho si poznačujte a nestýkajte sa[95] s ním,
aby bol zahanbený[1], (15)*ale* nepovažujte
ho za[96] nepriateľa, lež *ho* napomínajte ako
brata. (16)No kiež vám sám Pán pokoja
ustavične dáva[97] pokoj každým spôso-
bom. Pán so všetkými vami.

(17)Pozdrav rukou mojou[98], Pavlovou[98];
to je znamenie v každom liste, tak písa-
vam. (18)Milosť nášho Pána Ježiša Krista
so všetkými vami.

www.milos-pavlik.sk

DRUHÝ LIST TESALONIČANOM

1 V dejovom zmysle.
2 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
3 Viď 2 Kor. 1:19.
4 D. „podľa *toho*“.
5 D. „láska k sebe navzájom“.
6 D. „jedného každého“.
7 D. „vo vás“.
8 Al. „trpezlivosť“, viď Jak. 5:11.
9 Viď 1 Tes. 3:3n.
10 „Zrejmá známka“ je v gréčtine jedno slovo, príbuzné slovu „dôkaz“ vo Fil. 1:28; no tam ide skôr o hodnovernosť vlastnú dôkazu, tu o uznanú presvedčivosť známky.
11 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
12 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
13 Al. „lebo predsa *je*“.
14 Viď 2 Kor. 2:13, pozn. 97; 8:13, pozn. 186.
15 Vl. „odhalení“.
16 Vl. „od“.
17 D. „v ohni plameňa“.
18 Charakter osôb.
19 Viď 1 Tes. 4:5.
20 D. „plameňa, dávajúceho pomstu tým… a tým“.
21 Viď Rim. 16:25, pozn. 841.
22 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6.
23 Al. „trestom“, „výkonom spravodlivého rozsudku“.
24 D. „budú *ako* pokutou pykať večnou zhubou“.
25 V zmysle alebo „odlúčenia od“ alebo tak, že „zhuba príde odtadiaľ“.
26 Al. „prítomnosti“.
27 Vl. „naplnil“.
28 Viď Mat. 11:26.
29 Viď Rim. 15:14.
30 Viď Mat. 8:34.
31 Niektoré rukopisy slovo „Krista“ tu, možno správne, vynechávajú, no v mnohých z najlepších rukopisov je.
32 Al. „zvolanie“, „zhromaždenie“ v dej. zmysle, zodpovedá slovesu u Mat. 23:37, pozn. 1090; inak „pri príchode… a našom zídení sa“, tj. „s odvolaním sa na…“
33 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52; vo v. 6 možno aj „dovtedy, kým bude“ (Ef. 1:14, pozn. 26).
34 D. „rýchlo“.
35 Viď Mat. 4:29, tu aj „ste sa… nedali otriasť“.
36 D. „od mysle“, tj. „otrasením odviesť od ustáleného a triezvo usudzujúceho myslenia“.
37 Viď Mat. 24:6.
38 Al. „rečou“.
39 D. „skrze“.
40 D. „podľa žiadneho spôsobu“.
41 Viď Rim. 16:18.
42 Al. „odstúpenie“.
43 Vl. „odhalený“, vv. 6 a 8 obdobne.
44 V dejovom zmysle.
45 Viď Ján 17:12.
46 Al. „bude stavať… vyvyšovať“, príčastie vyjadrujúce charakter bez ohľadu na čas.
47 A zároveň „nad všetko“, odpor a spupné vyvyšovanie samého seba, porov. Is. 10:15; Dan. 11:36n.
48 Viď 1 Kor. 4:9.
49 Al. „drží na uzde“, „krotí“.
50 Tj. „nie skôr“.
51 Viď Rim. 7:5.
52 Al. „ustúpi z cesty“, viď Kol. 2:14, pozn. 112, vl. „zmizne (D. „*do*stane sa“) z prostriedku“, no to je úslovie, ktoré jednoducho značí „nebude už tu“.
53 Vl. „stráví“, ako oheň (Luk. 9:54), podľa niektorých rukopisov „odpraví“ (Luk. 22:2).
54 Al. „duchom“.
55 Viď 1 Kor. 13:11.
56 Viď Tit. 2:13; iný výraz ako „zjavenie“ tu v kap. 1:7.
57 Tj. „človeka hriechu“.
58 Viď 1 Kor. 12:6.
59 Tj. „všetkého druhu“, „všemožnej“, v. 10 obdobne.
60 Viď Luk. 16:9, pozn. 1057.
61 D. „tým“, 3. pád množ. čísla.
62 Al. „sú stratení“, v stav. zmysle.
63 Azda v zmysle „pravdivú lásku“; podľa iných „lásku ku pravde“.
64 Viď Mat. 10:22.
65 Prít. čas tu, oproti v. 7, vyjadruje morálnu skutočnosť, nie vari, žeby sa tak už dialo.
66 Viď Mat. 27:64.
67 Viď 1 Peter 4:6.
68 Viď 1 Tes. 1:4.
69 Viď Rim. 1:4, pozn. 9.
70 D. „posvätení Ducha a viere pravdy“.
71 „Slávy“ je bez člena; výrok vyjadruje charakter povolania.
72 Viď Gal. 5:1, pozn. 200.
73 Viď Marek 7:3.
74 Viď 1 Kor. 11:2, pozn. 404.
75 Viď Ján 3:16.
76 Viď Mat. 7:11.
77 Viď Skut. 16:40; „útechu“ vyššie je príbuzný výraz.
78 Viď Luk. 22:32.
79 Tj. „rýchlo sa šírilo“.
80 Al. „zvrátených“, „neslušných“, viď Skut. 28:6, pozn. 1771.
81 Viď v. 18.
82 Viď Fil. 2:24.
83 Al. „nakazujeme“ (1 Tes. 4:11), ďalej obdobne; v 1 Tim. 1:5 príbuzný výraz.
84 Viď 1 Tes. 3:11, pozn. 105.
85 Al. „láske k Bohu“.
86 Al. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
87 Ako „varujúc sa“ v 2 Kor. 8:20.
88 Viď 1 Tes. 5:14, pozn. 161; tu vo v. 6 odvodená príslovka, vo v. 7 odvodené sloveso.
89 Viď kap. 2:15.
90 Viď 1 Tes. 4:1.
91 V orig. slovná hra asi v zmysle „vôbec sa nevenujúci práci, ale príliš sa venujúci tomu, do čoho ich nič“.

www.mailos.sk/mirel

92 Viď 1 Kor. 1:10.
93 Al. „pokojom“, „kľudom“.
94 Viď 1 Tes. 2:7.
95 Viď 1 Kor. 5:9, pozn. 173.
96 D. „ako“, ako nižšie.
97 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289. al. „vo všetkom (Skut. 24:16) dá“.
98 Viď 1 Kor. 16:21.

www.milos-pavlik.eu

PRVÝ LIST
TIMOTEJOVI

Pavel, apoštol Ježiša Krista[2] podľa na-
riadenia Boha, nášho Záchrancu[3],
a Krista Ježiša, našej nádeje, (2) Timote-
jovi, vlastnému[4] dieťaťu vo viere: Milosť,
zmilovanie, pokoj od Boha, nášho Otca,
a Krista Ježiša, nášho Pána. (3) Podľa *toho*,
ako som ťa poprosil, poberajúc sa do Ma-
kedonie, žeby si sa pozdržal v Efese, aby
si ktorýmsi prikázal[1] nevyučovať odlišne
(4) ani nevenovať pozornosť[5] bájam a ne-
konečným rodokmeňom; tie[6] podporujú
skôr spory ako Božiu domosprávu[7], ktorá
je vo viere. (5) No cieľom toho príkazu[1 8] je
láska z čistého srdca a dobrého[9] svedomia
a nepredstieranej[10] viery; (6) týchto vecí sa
podaktorí minuli[11] a odchýlili sa[12] k ničot-
nému táraniu, (7) chcejúc[13] byť učiteľmi
zákona *a* nerozumejúc ani tým veciam,
ktoré vravia, ani o ktorých húževnato uis-
ťujú. (8) Nuž, vieme, že zákon *je* dobrý[14],
ak ho kto zákonne[15] používa, (9) vediac to,
že zákon sa netýka[16] spravodlivého, lež
bezzákonných a nepodriadených[17], bez-
božných[18] a hriešnych, nesvätých[19] a ne-
čistých[20], otcovrahov a matkovrahov, zabí-
jačov[21] ľudí, (10) smilníkov, súložníkov
s mužským pohlavím, únoscov, luhárov,
krivoprísažníkov, a ak čo iné odporuje
zdravému učeniu (11) podľa blahej zvesti
slávy[22] blaženého Boha, ktorou som bol
poverený[23] ja[24]; (12) [a] som vďačný[52] Kris-
tu Ježišovi, nášmu Pánovi, ktorý mi ude-
lil moc[25], že ma uznal verným[26] a určil[27] si
na službu[28] (13) toho, ktorý predtým bol
rúhač a prenasledovateľ a surovec[29]; ale
došiel som zmilovania[30], pretože som
z neznalosti konal[31] v nevere. (14) I roz-
množila sa nadmieru milosť nášho Pána
s vierou a láskou, ktorá *je* v Kristu Ježi-
šovi; (15) spoľahlivé[26] a všetkého uvítania
hodné *je* slovo, že Kristus Ježiš prišiel
do sveta zachrániť hriešnikov, *z* ktorých
prvý som ja. (16) Ale zmilovania som do-
šiel[30] pre tú príčinu, aby na mne prvom
Ježiš Kristus prejavil[32] všetku zhovie-
vavosť[33], žeby som bol ukážkou[34] tých[35],
ktorí sa na neho budú vierou spoliehať[36]
pre[37] večný život. (17) A Kráľovi vekov, ne-
skaziteľnému[38], neviditeľnému, jedinému
Bohu, česť a sláva na veky vekov. *Amén*.
(18) Tento príkaz ti, *moje* dieťa Timotej,
zverujem[39] podľa proroctiev o tebe[40],
ktoré predchádzali[41], aby si[42] v nich[43] bo-
joval[44] riadny[14] boj[44], (19) zachovávajúc[45]
vieru[46] a dobré[9] svedomie. To podaktorí
od seba odvrhli[47] a čo do viery[46] stroskotali; (20) *z* nich je Hymenaios a Alexander, ktorých som odovzdal Satanovi, aby nápravnou výchovou boli naučení[23 48] nerúhať sa.

2 Predovšetkým teda nabádam[49], žeby
sa konali prosby, modlitby, príhovory[50], ďakovania za[51] všetkých ľudí,
(2) za[51] kráľov a všetkých, ktorí sú vo vysokom postavení[53], aby sme trávili neru-
šené[54] a tiché[55] živobytie vo všetkej pobožnosti a dôstojnej vážnosti[56]; (3) áno, to *je*
správne[14] a vítané[57] pred naším Záchrancom[58] Bohom, (4) ktorý si želá[59], žeby
všetci ľudia boli zachránení[58 23] a prišli
k plnému poznaniu[60] pravdy. (5) Boh *je*
predsa jeden a prostredník Boha a ľudí
jeden[61], človek Kristus Ježiš, (6) ktorý dal
sám seba *ako* výkupnú náhradu[62] pre[63]
všetkých *na* svedectvo svojimi[64] časmi;
(7) na to som bol určený[65 23] ja *za* hlásateľ*a*
a apoštol*a* (vravím pravdu, nelužem),
učiteľ*a* národov vo viere a pravde.

(8) Chcem[66] teda, žeby sa na každom
mieste modlili muži, povznášajúc zbožné[66] ruky bez hnevu a rozumovania[67];
(9) žeby sa taktiež aj ženy pri usporiadanom[68] zovňajšku[69] so skromnosťou[70]
a rozvážnosťou[71] zdobili[72] nie umnými
účesmi[73] a zlatom alebo perlami alebo nákladným ošatením[74], (10) lež, ako[75] sa patrí
ženám priznávajúcim sa k Božej bázni[76],
skrze dobré[9] činy. (11) Žena nech sa v tichosti[77] učí[78] vo všetkej podriadenosti,
(12) no vyučovať žene nepovoľujem, ani
ovládať muža, lež byť v tichosti[77]. (13) Prvý
bol predsa utvorený[23 79] Adam, potom Eva,
(14) a Adam oklamaný[23] nebol, lež žena,
súc naskrze[80] oklamaná[23], sa ocitla v pre-

www.biblia.sk

stúpení; (15)no pri rodení[81] detí bude
uchránená[23 82], ak ostanú[83] vo viere a láske
a posvätení[84] s rozvážnosťou[70].
3 Spoľahlivé[85] *je* slovo: ak kto baží po
dozorstve[86], túži po krásnej[14] práci.
(2)Nuž, dozorca musí byť bez pohany[87],
muž jednej ženy, triezvy, rozvážny[70],
mravný[68], pohostinný[88], schopný vyučo-
vať, (3)nie privyknutý vínu, nie bitkár,
lež umiernený[89], nehašterivý, nemajúci
záľuby v peniazoch[90], (4)dobre[91] vedúci
svoj vlastný dom[92], deti majúci v podria-
denosti so všetkou dôstojnou vážnosťou[56];
(5)(no ak kto nevie viesť svoj vlastný
dom[92], ako sa bude starať o[93] Božie zhro-
maždenie?) (6)nie nováčik[94], aby nadujúc
sa[95], nezapadol do diablovej viny[96]. (7)No
musí mať aj dobré[97] svedectvo od tých
zvonku, aby nezapadol do hanby a diab-
lovej pasce. (8)Obsluhovatelia[98] *nech sú*
taktiež dôstojne vážni[99], nie dvojakej
reči, neoddávajúci sa množstvu vína, ne-
túžiaci po mrzkom zisku, (9)podržiava-
júci[100] tajomstvo viery v čistom svedomí;
(10)a tí nech sú najprv skúšaní, potom,
ak proti nim niet námietok[101], nech ob-
sluhujú[98]. (11)Ženy[102] *nech sú* taktiež dôs-
tojne vážne[99], neohováračné[103], triezve, vo
všetkých veciach verné[104]. (12)Obsluho-
vatelia[99] nech sú každý mužom[105] jednej
ženy, dobre[91] vedúci deti aj svoje vlastné
domy[106]. (13)Lebo tí, ktorí dobre[91] zastanú
obsluhu[98], dobývajú sami sebe dobrý[97] stu-
peň[107] a mnoho smelosti[108] vo viere, *viere*
v Krista Ježiša[109]. (14)Tieto veci ti píšem
v nádeji, že k tebe skôr[110] prídem, (15)no
ak budem meškať, aby si vedel, ako je
žiadúce správať sa v Božom dome, kto-
rým[111] je zhromaždenie živého Boha, stĺp
a základňa[112] pravdy. (16)A nesporne[113]
je tajomstvo pobožnosti veľké. Boh bol
zjavený[114 23] v mäse, obhájený[23 115] v Duchu,
ukázaný[23] anjelom[116], vyhlásený[23 117] medzi
národmi, uverilo sa v neho[118] v svete, bol
v sláve vzatý[23 119] nahor.
4 No Duch výslovne vraví, že v neskor-
ších dobách podaktorí *od* viery od-
padnú[120], venujúc pozornosť[121] podvod-
ným[122] duchom a učeniam démonov,
(2)v pokrytectve hovoriacich[123] lož, na
svojom vlastnom svedomí *sťaby* žeravým
železom znecitlivených[124], (3)brániacich
sobášiť sa, *nariaďujúcich* zdržiavať sa[125]
pokrmov, ktoré Boh stvoril na používa-
nie[126] s ďakovaním pre tých[127], ktorí sú
verní[105] a poznajú[128] pravdu. (4)Veď každé
Božie stvorenie[129] *je* dobré[98] a nič *nie je* na
odhodenie, ak sa prijíma[130] s ďakovaním,
(5)lebo sa Božím slovom a oslovovaním[131]
Boha posväcuje. (6)Predkladajúc[132] bra-
tom tieto veci, budeš dobrý[97] služobník[133]
Krista Ježiša, vyživovaný[134] slovami viery
a dobrého[97] učenia, ktoré si plne nasleda-
val[135]. (7)No svetským[136] a babským bájam
sa vyhýbaj, lež sa cvič k[137] pobožnosti,
(8)lebo telesné cvičenie je užitočné na[137]
málo, no pobožnosť je užitočná na[137]
všetko, majúc prísľub života terajšieho aj
budúceho. (9)To slovo *je* spoľahlivé[138]
a hodné všetkého uvítania; (10)veď na[139]
to lopotíme a znášame hanobenie[140], pre-
tože sa nádejame[141] na živého Boha[142],
ktorý je Zachovávateľom[143] všetkých ľudí,
najmä[144] veriacich[138]. (11)Tieto veci prika-
zuj a vyučuj *im*. (12)Nech nikto nepohŕda
tvojou mladosťou, lež sa stávaj[145] vzorom
veriacich[138 146] v slove, v správaní[147], v láske,
vo viere, v čistote[148]. (13)Kým prídem[149],
venuj sa[150] čítaniu, povzbudzovaniu[151], vy-
učovaniu. (14)Nezanedbávaj[152] dar[153], ktorý
je v tebe, ktorý ti bol daný[23] skrze proroc-
tvo s pokladaním rúk staršovstva. (15)Tý-
mito vecmi sa zapodievaj[154], v týchto ve-
ciach ži[155], aby tvoj pokrok bol zrejmý
všetkým; (16)buď bedlivý sám *o*[156] seba aj
o učenie, ostávaj *v* nich[157] stále[158], lebo ko-
najúc toto, uchrániš sám seba aj tých,
ktorí ti načúvajú[159].
5 Na staršieho sa nerozkrikuj[160], lež
ho napomínaj[161] ako otca, mladších
ako bratov, (2)staršie *ženy* ako matere,
mladšie ako sestry vo všetkej čistote[148].
(3)Vdovy, ktoré *sú* skutočne vdovy, cti;
(4)no ak má ktorá vdova deti alebo po-
tomkov, nech sa *oni* učia[162] byť pobožní[163]
najprv voči svojmu vlastnému domu a ro-
dičom[164] sa odvďačovať[165], lebo to je ví-
tané[166] pred Bohom. (5)No tá, *ktorá je*
skutočne vdova a osamelá, sa nádeja[141] na
Boha[142] a vytrváva *v* prosbách a modlit-
bách nocou aj dňom; (6)no tá, *ktorá je*
zvyknutá na požitkárstvo[167], je zaživa
mŕtva[168]. (7)A tieto veci prikazuj, aby oni
boli bez pohany[169]. (8)No ak kto nerobí

www.biblia.sk

opatrenia pre svojich vlastných a najmä[144]
pre[170] príslušníkov *svoje*j domácnosti, za-
prel vieru a je horší *od* neveriaceho.
(9)Do zoznamu nech sa pojíma vdova,
ktorá dosiahla nie menej ako šesťdesiat
rokov[171], žena jedného muža, (10)osved-
čená[172] v dobrých[97] činoch, ak vychovala
deti, ak preukazovala[173] pohostinnosť, ak
umývala[173] nohy svätých, ak vypomá-
hala[173 174] utláčaným[175], ak sa pilne oddá-
vala[173 176] všetkému dobrému[9] dielu[177].
(11)No mladšie vdovy odmietaj, lebo keď
proti Kristovi zbujnejú, chce sa im vydá-
vať sa; (12)nesú[178] vinu[179], pretože od-
vrhli[180] prvú vieru, (13)a pritom[181] sa aj
učia[182] *byť* zaháľčivé a chodiť po do-
moch[183], a nielen zaháľčivé, lež aj kle-
betné a všetečné, a hovoriť, čo sa nemá.
(14)Potom som radšej za to[184], žeby sa
mladšie vydávali, rodili[185] deti, viedli do-
mácnosť[186], nedávali žiadnu príležitosť[187]
odporcovi – následkom potupy[188]. (15)Le-
bo ktorési sa už za Satanom odchýlili[189].
(16)Ak má voľakto, – veriaci alebo ve-
riaca, – vdovy, nech im vypomáha[190 191]
a nech sa nezaťažuje zhromaždenie, aby
mohlo vypomôcť[190 192] tým, ktoré sú sku-
točne vdovy.

(17)Starší, ktorí vedenie dobre[91] za-
stávajú[193], nech sa považujú za hodných
dvojitej cti, najmä[144] tí, ktorí lopotia
v slove a učení. (18)Písmo predsa vraví[194]:
Mlátiacemu hovädziemu dobytčaťu neza-
ložíš náhubok, a[195]: Pracovník *je* hoden
svojej mzdy. (19)Žalobu proti staršiemu
neprijímaj[193], okrem ak podľa dvoch alebo
troch svedkov[197]. (20)Tých, ktorí hrešia,
usvedčuj[198] pred všetkými, aby aj ostatní
mali bázeň. (21)Zaprisahávam *ťa*[199] pred
Bohom a Kristom Ježišom a vyvolenými
anjelmi, aby si bez predpojatosti tieto
veci zachoval a nič nekonal podľa *osobnej*
náklonnosti.

(22)Na nikoho ruky hneď[200] nepokla-
daj ani nemaj nič spoločné s hriechmi[201]
druhých[202]; sám seba udržiavaj čistým[203].
(23)Nepi už *len* vodu, lež užívaj trochu
vína pre[204] svoj žalúdok a svoje časté[205]
nemoci[206]. (24)Hriechy podaktorých ľudí
sú vopred zrejmé a vopred sa berú na súd,
a podaktorých *ich hriechy* aj nasledujú[207];
(25)a taktiež sú vopred zrejmé aj dobré[208]
činy, a tie, s ktorými *sa* veci[209] majú inak,
sa nemôžu zatajiť[210].

6 Koľkí sú nevoľníci pod jarmom,
nech svojich vlastných veliteľov[211]
uznávajú za hodných všetkej cti, aby sa
Božiemu menu a učeniu nedialo rúha-
nie: (2)a ktorí majú veliteľov[211] veria-
cich[26], nech *ich* nezľahčujú, pretože sú
bratia, lež nech slúžia tým poddanej-
šie[212], pretože tí, ktorí majú osoh[213] *z* dob-
rej práce, sú verní[26] a milovaní. Týmto
veciam vyučuj a nabádaj[214] *k nim*. (3)Ak
kto vyučuje odlišne a nepristupuje na
zdravé slová, *slová*[215] nášho Pána Ježiša
Krista, a učenie, ktoré *je* v súlade s po-
božnosťou[216], (4)je nadutý[217] a nevie nič,
lež chorie na spory a hašterenia o slová,
z ktorých pochodí závisť, svár, urážlivé
reči[218], zlé upodozrievania, (5)ustavičné
potýčky ľudí v mysli načisto skazených
a pravdy zbavených, nazdávajúcich sa,
že pobožnosť znamená[219] zisk[220]. (6)Áno,
pobožnosť so skromnosťou[221] zisk je,
veľký. (7)Nič sme predsa do sveta ne-
vniesli; [jasné,] že[222] ani vyniesť nič ne-
môžeme, (8)no majúc obživu[223] a prikry-
tie[223 224], uspokojíme[225] sa *s* týmito vecmi.
(9)No tí, ktorí chcú[226] byť bohatí, zapa-
dajú do pokúšania a pasce a mnohých
nemúdrych[227] a škodlivých chtivostí[228],
ktoré[229] ľudí ponárajú do zhuby a skazy[230].
(10)Áno, záľuba v peniazoch[231] je kore-
ňom[232] všetkých ziel a podaktorí, tiahnuc
sa[233] k nej, zblúdili preč od viery a sami
seba prebodali mnohými bolesťami[234].
(11)No ty, ó Boží človeče, pred týmito
vecmi utekaj a žeň sa za[235] spravodlivos-
ťou, pobožnosťou, vierou, láskou, vytr-
valosťou[236], tichosťou ducha[237]; (12)na-
máhaj sa usilovne v dobrom[97] zápase[238]
viery, chop sa večného života[239], ku kto-
rému[240] si bol povolaný[23], a vyznal si
dobré[97] vyznanie v prítomnosti[241] mno-
hých svedkov. (13)Velím ti v prítom-
nosti[241] Boha, ktorý všetko uchováva pri
živote, a Krista Ježiša, ktorý dobré[97] vy-
znanie dosvedčil pred Pontiom Pilátom,
(14)to nariadenie bez poškvrny, bez po-
hany[169] dodržať až do objavenia sa[242]
nášho Pána Ježiša Krista, (15)ktoré svo-
jou dobou[243] ukáže ten, *ktorý je* blažený
a jediný Mocnár, Kráľ tých, kto kraľujú,

www.mojabiblia.sk

a Pán tých, kto panujú, (16)ktorý jediný
má nesmrteľnosť a sídli v neprístupnom
svetle, ktorého nikto *z* ľudí neuvidel ani
uvidieť nemôže, ktorému česť a večná
vláda[244]. *Amén*.

(17)Tým, *ktorí sú* v terajšom veku[245]
bohatí, veľ nezmýšľať povýšene ani sa
nenádejať na neistotu bohatstva, lež na
Boha[246], ktorý nám bohato všetky veci
poskytuje na úžitok[247], (18)konať dobré[9],
byť bohatí v dobrých[97] činoch, byť štedrí,
ochotní deliť sa; (19)sami sebe sporiť[248] *na*
dobrý[97] základ do budúcna, aby sa mohli
chopiť[249] toho[239], *čo je* skutočne život[250].

(20)Ó Timotej, zachovaj zverený vklad,
odvracajúc sa[251] od svetských[251] prázdnych
táranín a protikladov lživo *tak* menovaného poznania; (21)podaktorí, priznávajúc sa k nemu, sa čo do viery minuli
cieľa[251]. Milosť s tebou.

www.milos-pavlik.sk

1. TIMOTEJOVI

1 Al. „nakazujeme“ (1 Tes. 4:11), ďalej obdobne; v 1 Tim. 1:5 príbuzný výraz.
2 Podľa niektorých rukopisov „Krista Ježiša“.
3 Al. „Vysloboditeľa“.
4 Vl. „pravému“, „plnoprávnemu“, výraz značiaci zákonné (manželské) dieťa, tu, pravdaže, v prenesenom zmysle.
5 Al. „ani sa neoddávať“, „ani myseľ neprikladať *k*“.
6 D. „ktoré“, viď Mat. 2:6.
7 Viď Kol. 1:25; al. „napomáhajú skôr spory ako Božiu domosprávu“.
8 Týka sa v. 3.
9 Viď Mat. 7:11.
10 Al. „nepokryteckej“.
11 Al. „od týchto vecí… poblúdili al. zašli na scestie“.
12 Vl. „boli odchýlení“, viď Hebr. 12:13, pozn. 686 a 39.
13 Al. „želajúc si“, „radi by“.
14 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
15 Tj. „náležite“, „riadne“, odvodené od „zákon“.
16 Odborný právnický výraz vymedzujúci obor platnosti zákonného ustanovenia.
17 Al. „neposlušných“, „nepoddaných“.
18 Viď Rim. 4:5.
19 Viď Skut. 2:27, pozn. 108, tu opak tohto pojmu.
20 Viď kap. 4:7, pozn. 136, tu značí osoby zmýšľania a správania nečistého, nesvätého.
21 Al. „vrahov“, no nesúvisí s „otcovrahov a matkovrahov“ vyššie.
22 Al. „o sláve“.
23 V dejovom zmysle.
24 Al. „ktorá bola zverená (nie ako vo v. 18) mne“.
25 Al. „vďačný tomu, ktorý… moc, Kristu… Pánovi“.
26 Viď Skut. 10:45, pozn. 694.
27 Viď 1 Tes. 5:9.
28 Viď Skut. 1:17.
29 Viď Rim. 1:30; al. „násilník“, „tyran“, „tupiteľ“, „hanobiteľ“.
30 Viď Rim. 11:30.
31 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289.
32 Viď Rim. 2:15.
33 Al. „trpezlivosť“, viď Jak. 5:7.
34 D. „zhovievavosť, na al. za ukážku“, inak „príklad“, „vzor“, „obraz“, vl. „nákres“, „náčrt“.
35 Nie „tým“ al. „pre tých“. Pavel bol ukážkou Kristových ciest pri takých ľuďoch, ako nepochybne aj pri spurných Židoch v budúcnosti. S tými, ktorí Krista sprevádzali za Jeho života tu na zemi, to tak nebolo; milosť, pravdaže, bola tá istá, no nie ten istý prejav alebo tá istá „ukážka“ tejto milosti.
36 Viď 2 Tim. 1:12.
37 V cieľovom zmysle.
38 Viď Rim. 1:23.
39 Viď Luk. 23:46.
40 Viď Marek 9:13, pozn. 381.
41 Al. „predchádzajú“, charakter proroctiev bez ohľadu na čas.
42 Možno chápať v zmysle „zverujem,… aby si“, al. „predchádzali, aby si“.
43 Tj. „v ich moci“, „súc nimi posilňovaný“.
44 Viď 2 Kor. 10:3n., pozn. 449.
45 Al. „podržiavajúc“, „majúc“.
46 „Viera“ tu značí dvoje: učenie, ktoré prichodí od Boha, a stav duše, prijímajúcej ho. V prvej časti v. 19 značí vnútornú pôsobivosť milosti, chápajúcej sa pravdy; v druhej časti sa tí, ktorí odvrhli dobré svedomie, viery nedržali a stratili ju aj ako učenie.
47 Al. „odstrčili“ (Skut. 13:46), „zapudili“ (Rim. 11:1n.).
48 Al. „aby boli vycvičení“ (Skut. 7:22).
49 Viď Skut. 2:40.
50 Al. „žiadosti“, osobné a dôverné rozhovory medzi Bohom a tými, ktorí sú schopní k Nemu sa blížiť.
51 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
52 D. „mám vďačnosť“.
53 Viď príbuzné sloveso v Rim. 13:1, pozn. 681.
54 Al. „pokojné“, „nerušené zvonku“.
55 Naznačuje pokoj znútra, tichosť nerušiacu pokoj druhých.
56 Al. „a ctihodnosti“, súvisí s „ctihodné“ vo Fil. 4:8.
57 Al. „príjemné“.
58 Al. „Vysloboditeľom“ (v. 3), „vyslobodení“ (v. 4).
59 Al. „chce“, no nie ako vo v. 8.
60 Viď Rim. 1:28.
61 Al. „*je* predsa jeden Boh a jeden prostredník Boha a ľudí“.
62 „Výkupnú náhradu“ je v gréčtine jedno slovo, ako „výkupné“ u Mat. 20:28, ale (iba tu) s predponou značiacou zastúpenie alebo nahradenie, ako tam predložka „za“. „Výkupná náhrada“ je „pre všetkých“, „v prospech všetkých“, ale „za mnohých“ al. „na mieste mnohých“.
63 Viď vv. 1n., pozn. 51; preklad v tomto verši túto predložku odlišuje od „za“ u Mat. 20:28, viď tam pozn. 395 a tu predošlú pozn. 62.
64 Viď Gal. 6:9.
65 Viď kap. 1:12.
66 Viď Skut. 17:20; 2:27, pozn. 108.
67 Viď Luk. 24:38.
68 Al. „slušnom“, „mravnom“, ako v kap. 3:2.
69 Týka sa nielen odevu, lež všetkého vystupovania, ktorým sa žena prejavuje; odev je toho, pravda, významnou zložkou.
70 Al. „cudnosťou“, „hanblivosťou“.
71 Al. „počestnosťou“, „triezvosťou“; v kap. 3:2 príbuzné prídavné meno, tiež „zdravého úsudku“.
72 Al. „upravovali“, súvisí s „usporiadanom“ vyššie, vari teda „pri úpravnom… upravovali“.
73 Vl. „nie pletencami“, tj. „vlasov“, zmysel ako v texte.
74 D. „nie v pletencoch a zlate alebo perlách alebo nákladnom ošatení“.
75 D. „čo“.
76 Al. „uctievaniu Boha“.

www.miloslavkeu

77 Viď 2 Tes. 3:12; súvisí s „tiché“ vo v. 2.
78 Viď Ján 6:45, pozn. 312, porov. aj 1 Kor. 14:35, pozn. 574; nesúvisí s „vyučovať“ vo v. 12.
79 D. „uhnetený“.
80 Viď Rim. 7:11, pozn. 365.
81 D. „cez rodenie“ (vl. „plodenie“, viď Mat. 2:1, tu je „rodenie detí“ jediné slovo), tj. „v priebehu rodenia“.
82 Al. „zachovaná“.
83 Tj. „ženy“.
84 Viď Rim. 1:4, pozn. 9.
85 Viď kap. 1:15.
86 Al. „snaží al. uchádza sa o dozorstvo“, „tiahne sa k dozorstvu“, vl. „siaha al. sa vystiera po dozorstve“; inak viď Skut. 1:20.
87 D. „nepolapiteľný“, tj. „ktorého nemožno prichytiť pri ničom zlom“.
88 Viď Tit. 1:8, pozn. 15.
89 Viď Fil. 4:5, pozn. 213.
90 Viď Luk. 16:14, pozn. 1063, tu opak oného pojmu.
91 Viď Marek 7:37.
92 Vl. „stojaci v čele svojho vlastného domu“, v. 5 obdobne: viď Rim. 12:8, pozn. 650.
93 Viď Luk. 10:34n., pozn. 697.
94 Al. „novo obrátený“, D. „novo zasadený“, porov. 1 Kor. 3:6.
95 Vl. „súc nadutý“ (D. „zmámený“, „opojený“, tj. „dôstojnosťou svojho postavenia a pýchou“), v dejovom zmysle.
96 Toto slovo značí dôvod obžaloby vinníka; „vina“ Pána Ježiša bola uvedená na kríži – obvinenie, odôvodnenie obžaloby. Tak je tento výraz použitý aj tu; Satan sa nadul pýchou pre vlastné prednosti a neostal v pravde. Porov. tiež 1 Kor. 11:29, pozn. 443.
97 Viď Mat. 5:16.
98 Viď Skut. 6:1–6; vo vv. 10 a 13 (tam v neurčitom čase) odvodené sloveso, viď Mat. 4:11.
99 Viď Fil. 4:8, pozn. 220.
100 Viď kap. 1:19, pozn. 45.
101 Vl. „ak sú (D. „súc“) neobviniteľní“ (1 Kor. 1:8).
102 Tj. „manželky dozorcov a obsluhovateľov“.
103 Al. „neutŕhačné“, viď príbuzné sloveso u Luk. 16:1, pozn. 1040.
104 Viď Skut. 10:45.
105 D. „sú muži“, zmysel ako v texte.
106 Viď v. 4.
107 Al. „hodnosť“, „postavenie“.
108 Viď Hebr. 10:19.
109 D. „viere, ktorá *je* v Kristu Ježišovi“. Viď Ef. 1:15.
110 D. „rýchlejšie“, tj. „ako list“, no píše pre prípad, žeby sa oneskoril; týka sa jeho obáv, že ho voľačo zdrží.
111 Viď Luk. 9:30, pozn. 606.
112 Al. „opora“.
113 D. „uznávane“, „doznávane“.
114 Al. „vyšiel najavo“.
115 Viď Mat. 11:19, pozn. 11 a 477. Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „ten, ktorý bol zjavený v mäse, bol obhájený“.
116 Al. „uzretý anjelmi“.
117 Viď 2 Kor. 1:19.
118 Al. „sa mu“.
119 Viď Skut. 1:2.
120 Viď Luk. 8:13.
121 Viď kap. 1:4.
122 Al. „bludným“.
123 Al. „skrze pokrytectvo tých, kto hovoria lož“. Podľa prekladu v texte Duch stotožňuje hovoria ceho so zlým duchom, ktorý hovorí skrze neho, a prechádza od jedného ku druhému; tak je to v N. Zákone často.
124 D. „na… svedomí vypálených“, zmysel ako v texte.
125 Viď 1 Tes. 4:3, pozn. 113.
126 Vl. „podieľanie al. zúčastňovanie sa“, viď príbuzné sloveso v Skut. 2:46, pozn. 147.
127 D. „tým“, znenie v texte je pre zreteľnosť.
128 Vl. „plne poznajú“ (Mat. 7:16, pozn. 281) al. „uznávajú“; dokonavý minulý čas („spoznali a poznajú“).
129 Al. „tvor“, „stvorená vec al. bytosť“ („*ktisma*“, na rozdiel od „*ktísis*“ v Kol. 1:23, viď tam pozn. 63).
130 D. „súc prijímané“.
131 Viď kap. 2:1, pozn. 50 (nesúvisí so „slovom“ vyššie). Stvorenie, v Adamovi padlé, patrí verným a pravdu poznajúcim, pretože k nim hovorí Boh a oni slobodne hovoria k Nemu. Tým je všetko postavené na novú pôdu, lebo sme sa opäť stretli s Bohom; do tohto spojenia sme uvedení v milosti, nie už prirodzenosťou, lež Božím slovom.
132 Al. „pripomínajúc, „na srdcia kladúc“, „radiac“.
133 Viď 2 Kor. 3:6.
134 Al. „vyživený“ v stavovom zmysle.
135 Viď Luk. 1:3, pozn. 12; tu možno dokonavý minulý čas chápať v zmysle „doteraz verne nasleduješ“.
136 Znamená všetko, čo je vl. „prístupné“, tj. „kadekomu“, a teda „neposvätné“, „nesväté“, potom „všedné“, „nízke“, „prízemné“, „hrubé“; viď kap. 1:9, pozn. 20.
137 Viď Ef. 4:12, pozn. 113.
138 Viď Skut. 10:45, pozn. 694.
139 Viď Ef. 4:13, pozn. 140.
140 D. „sme hanobení“, možno chápať aj ako stredný slovesný rod („nechávame sa hanobiť“).
141 Dokonavý minulý čas („pojali sme nádej a stále sa nádejame“, kap. 5:5 obdobne).
142 D. „na živom Bohu“, tj. „naša (kap. 4:10, „jej“, kap. 5:5) nádej je založená na…“ Viď aj Luk. 1:47, pozn. 81.
143 Viď kap. 1:1, pozn. 3.
144 D. „najväčšmi“.
145 Viď Zjav. 2:10, pozn. 448.
146 V zmysle kap. 1:16, pozn. 35.
147 Viď Gal. 1:13.
148 Al. „cudnosti“.
149 Viď Luk. 19:13.
150 Viď kap. 1:4, pozn. 5.
151 Viď Skut. 13:15, pozn. 808.
152 Viď Mat. 22:5, pozn. 1005.
153 Viď Rim. 1:11.
154 Al. „týchto vecí si hľaď al. bedlivo všímaj“, „tieto veci pestuj“, „v týchto veciach sa cvič“ (Marek 13:11, pozn. 577, nie ako tu vo v. 7).

www.milosrdnikeu

155 D. „buď“, tj. „buď cele“.
156 Viď Luk. 14:7, pozn. 962.
157 Tj. „v týchto veciach“, viď v. 15.
158 Al. „ďalej“ (Fil. 1:24).
159 Al. „budú načúvať“, príčastie vyjadrujúce charakter („svojich poslucháčov“).
160 Al. „staršieho ostro nekarhaj“.
161 Viď Skut. 2:40, pozn. 129.
162 Viď kap. 2:11.
163 Al. „mať úctu“ (nesúvisí s „cti“ vo v. 3), „pobožne al. úctivo si počínať“.
164 Vl. „predkom“.
165 D. „odovzdávať odplaty al. náhrady“.
166 Viď kap. 2:3.
167 Al. „žijúca rozkošnícky al. bujne“.
168 D. „žijúc zomrela“, dokonavý minulý čas.
169 Viď kap. 3:2.
170 Vl. „ak sa kto vopred nestará o… a najmä o“ (Rim. 12:17).
171 D. „stavšia sa nie menej ako šesťdesiatročnou“.
172 V stav. zmysle, al. „osvedčovaná“, „ktorej sa dostáva svedectva“.
173 Neurč. čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289; Luk. 1:55, pozn. 100.
174 Al. „prispievala“, „poskytovala pomoc al. podporu“.
175 Viď 1 Tes. 3:4, pozn. 83.
176 Vl. „nasledovala“, viď 1 Peter 2:21, pozn. 147.
177 Al. „každému… činu“, ako vyššie.
178 Vl. „majú“, tj. „na sebe“.
179 Viď kap. 3:6.
180 Viď Marek 7:9, pozn. 292.
181 Vl. „zároveň“.
182 Viď v. 3.
183 Vl. „obchádzať domy“; člen pri slove „domy“ naznačuje, že ide o domy známe, svätých alebo iných ľudí.
184 Ako „chcem teda“ v kap. 2:8, tu v zmysle ako v texte („než by sa mali správať takto, potom nech sa už teda radšej vydávajú“ atď.). Porov. Ján 18:39.
185 Viď kap. 2:15; aj tu je „rodili deti“ jedno slovo.
186 Al. „hospodárili doma“.
187 Viď Rim. 7:11, pozn. 362.
188 Viď Ján 9:28, pozn. 472, tu odvodené podstatné meno; vl. „vďaka potupe“; odporca by v potupe, ktorá by svätých postihla pre ich nenáležité správanie, našiel príležitosť na uplatnenie svojej nepriateľskej činnosti. Slovo „odporca“ používa Pavel priamo o Satanovi v jeho pôsobení skrze ľudí; dobre poznal jeho činnosť a účasť v takých veciach a vedel, že potupa, ktorá na veriacich dopadá, je mu vždy vítanou príležitosťou; tej sa on vždy ochotne chápe.
189 Viď kap. 1:6.
190 Viď v. 10, pozn. 174.
191 Tu proti dokonavému tvaru na konci verša a proti v. 10 prítomný čas, nedokonavého významu.
192 Al. vari „vypomáhať“ v takom zmysle ako vo v. 10, pozn. 173.
193 Viď Rim. 12:8, pozn. 650.
194 5 Mojž. 25:4.
195 Mat. 10:10; Luk. 10:7.
196 Viď Marek 4:20, pozn. 126.
197 D. „na dvoch… svedkoch“, tj. „na základe ich svedectva“. Porov. Mat. 18:16.
198 Viď Ján 3:20, pozn. 129.
199 Viď Luk. 16:28, pozn. 1083.
200 D. „rýchlo“, tj. „unáhlene“.
201 Al. „sa nezúčastňuj hriechov“.
202 Al. „cudzími“ (Mat. 17:25).
203 Al. „cudným“.
204 V príčinnom zmysle.
205 D. „hustě“.
206 Al. „slabosti“, „nevoľnosti“.
207 Viď 1 Peter 2:21, pozn. 147.
208 Viď Mat. 5:16; netýka sa kap. 6:2.
209 D. „a tie, ktoré sa“.
210 Al. „skryť“.
211 Viď Luk. 2:29, pozn. 183.
212 D. „nech sú nevoľníkmi (Mat. 6:24) tým skôr“.
213 Vl. „ktorým sa pomáha“ (Luk. 1:54, pozn. 99).
214 Viď Skut. 2:40.
215 D. „slová, ktoré *sú*“.
216 D. „podľa pobožnosti“.
217 Viď kap. 3:6, tu v stavovom zmysle.
218 Al. „rúhania“.
219 D. „je“, ako vo v. 6.
220 Tj. „že pobožnosť je *prostriedok na nadobudnutie* al. *zdroj* zisku“.
221 Al. „striedmosťou“, vl. „sebestačnosťou“, tj. „spokojenosťou s tým, čo máme“.
222 Al. (ak s niektorými rukopismi vynecháme predošlý výraz v hranatých zátvorkách) „takže“, „a preto“, „veď“.
223 V gréčtine množné číslo („veci na obživu a prikrytie potrebné“).
224 Tj. „odev a prístrešie“.
225 Vl. „budeme uspokojení“, v dejovom zmysle.
226 Viď Skut. 17:20; tu vyjadruje aj želanie.
227 Viď Gal. 3:1, pozn. 97.
228 Viď Rim. 7:7; nesúvisí s „chcú“ vyššie.
229 Viď Mat. 2:6.
230 Viď Ján 17:12, pozn. 835.
231 Vl. „striebre“, viď príbuzný výraz u Luk. 16:14, pozn. 1063.
232 Tj. „jedným z koreňov“, nie jediným, no záľuba v peniazoch je tým vyznačená.
233 Viď kap. 3:1, pozn. 86.
234 Vl. „seba nabodali na mnohé bolesti“.
235 Viď Rim. 9:30.
236 Al. „trpezlivosťou“, viď Jak. 5:11.
237 Al. „tichou povahou“, výraz toho istého významu ako „tichosti“ v 1 Kor. 4:21.
238 Al. „usilovnej námahe“, porov. 1 Tes. 2:2, pozn. 30; vl. „zápas (rozkazovací spôsob slovesa „zápasiť“, „pasuj sa“, porov. Luk. 13:24, pozn. 939) dobrý al. riadny zápas“, ako v 2 Tim. 4:7.
239 Al. „uchváť al. zachyť večný život“, v. 19 obdobne.
240 Al. „do ktorého“.

www.biblosovik.eu

241 Al. „pred očami“.
242 Viď Tit. 2:13.
243 D. „vlastnými dobami“.
244 Al. „moc“, „sila“.
245 Viď 1 Kor. 1:20.
246 Viď kap. 4:10, pozn. 141 a 142.
247 Al. „pôžitok“.
248 D. „sporiac“, ako v 1 Kor. 16:2, no tu s predponou značiacou „od“, tj. „odkladajúc stranou“.
249 D. „aby sa chopili“.
250 D. „života, ktorý *ním je* skutočne“.
251 Viď kap. 1:6, pozn. 12; 4:7; 1:6, pozn. 11.

www.milos-pavlik.eu

DRUHÝ LIST
TIMOTEJOVI

Pavel, apoštol Ježiša Krista[1] podľa Božej vôle[2] v súlade s prísľubom[3] života,
ktorý *je* v Kristu Ježišovi, (2)Timotejovi,
milovanému dieťaťu: Milosť, zmilovanie[4], pokoj od Boha Otca a Krista Ježiša,
nášho Pána.

(3)Som vďačný[27] Bohu, ktorému od *svojich* predkov s čistým svedomím[5] konám
svätú službu[6], ako neprestajne podržiavam[7] spomienku na teba v svojich prosbách nocou aj dňom, (4)vrúcne[8] túžiac
uvidieť ťa, súc pamätlivý[9] tvojich sĺz, aby
som bol naplnený[10] radosťou; (5)upamätúvajúc sa[11] na nepredstieranú[12] vieru,
ktorá v tebe *bola*[13]; tá[14] sa usídlila[15] najprv
v tvojej starej materi Loide a tvojej materi
Eunike, a som presvedčený[9 16], že aj v tebe.
(6)Pre túto príčinu ti pripomínam, žeby
si znova roznecoval[17] Boží dar[18], ktorý
v tebe je skrze položenie mojich rúk;
(7)Boh nám predsa nedal ducha zbabelosti, lež moci a lásky a múdrej rozvážnosti[19]. (8)Nehanbi sa[20] teda za svedectvo
nášho Pána ani *za* mňa, jeho väzňa, lež
vytrp[21] zlé spolu *s* blahou zvesťou[22] podľa
moci Boha, (9)ktorý nás zachránil[23]
a svätým povolaním povolal nie podľa
našich činov[3], lež podľa vlastného predsavzatia a milosti[3], ktorá nám bola daná[10]
v Kristu Ježišovi pred večnými časmi,
(10)no teraz prejavená[10] objavením sa[24]
nášho Záchrancu[23] Ježiša Krista, ktorý
skoncoval so smrťou[25] a do svetla uviedol
život a neskaziteľnosť[26] skrze blahú zvesť.
(11)Na to som bol určený[10 27] ja *za* hlásateľa a apoštola a učiteľa národov; (12)pre
túto príčinu tiež tieto veci trpím, ale sa
nehanbím a viem, komu som uveril[9 28],
a som presvedčený[29], že má moc[30] do[31]
tamtoho dňa zachovať vklad, ktorý som
mu zveril[32]. (13)Podržiavaj[33] *si* prehľad[34]
zdravých slov, ktoré si odo mňa počul,
vo viere a láske, ktorá *je* v Kristu Ježišovi;
(14)zachovaj ten hodnotný[35] zverený
vklad skrze Svätého Ducha, ktorý dnu
v nás sídli. (15)To, že sa všetci, ktorí *sú*
v Ázii[36], odo mňa odvrátili, vieš[37]; *z* nich
je Fygellos a Hermogenés. (16)Kiež Pán
udelí[38] zmilovanie domu Onésifora, pretože *on* ma často[39] osviežil a za moju reťaz sa nehanbil[40], (17)lež ma, ocitnúc sa
v Ríme, veľmi usilovne hľadal[40] a našiel,
– (18)kiež mu Pán dá nájsť zmilovanie od
Pána v tamten deň, – a koľko sa naposluhoval[41] v Efese, vieš[37] *ešte* lepšie[42] ty.

2 Ty teda, moje dieťa, buď silný[43] v milosti, ktorá *je* v Kristu Ježišovi,
(2)a tie veci, ktoré si v prítomnosti[44]
mnohých svedkov odo mňa počul, zveruj[40 45] spoľahlivým[46] ľuďom, ktorí[47] budú
spôsobilí vyučovať[40] aj iných. (3)Ujmi sa
svojej účasti na utrpení[48] ako dobrý[35] vojak Ježiša Krista[49]; (4)nikto, kto sa do vojenskej služby[50] dáva[51], sa nezaplieta do
záujmov[52] občianskeho života, aby sa zaľúbil tomu, kto ho do vojenskej služby[50]
najal. (5)A tiež, keď[53] voľakto zápolí, nie
je ovenčovaný, iba ak by bol zápolil[40]
podľa pravidiel[54]; (6)roľník musí najprv
lopotiť, kým sa mu bude dostávať podielu
na úrode[55].

(7)Mysli *na to*[56], čo vravím; veď ti Pán
dá vo všetkých veciach pochopenie.
(8)Pamätaj *na* Ježiša Krista vzkrieseného[16] spomedzi[57] mŕtvych, zo semena
Dávidovho, podľa mojej blahej zvesti,
(9)v ktorej trpím zlé, až po putá, ako
zločinec, ale Božie slovo sputnané nie
je[16]. (10)Pre túto príčinu všetky veci
trpezlivo znášam pre vyvolených, aby aj
oni dosiahli záchranu[58], ktorá *je* v Kristu
Ježišovi, s večnou slávou. (11)To slovo *je*
spoľahlivé[46]; áno, ak sme spolu[59] umreli,
budeme aj spolu[59] žiť, (12)ak trpezlivo
znášame, budeme aj spolu[59] kraľovať, ak
zapierame, zaprie nás aj on[60], (13)ak sme
neverní[46 61], on[60] ostáva verný[46] – nemôže
predsa zaprieť sám seba.

(14)*Na* tieto veci upomínaj a pred
Pánom zaprisahávaj[62], žeby sa nehašterili
o slová – na[63] nič užitočne[64] – k[65] podvracaniu poslucháčov. (15)Vynasnaž sa Bohu
sám seba predstaviť *za* osvedčeného[66],
pracovníka, ktorý sa nemá za čo hanbiť,

www.biblia.sk

rovno krájajúceho slovo pravdy. (16)No
svetským[67] prázdnym táraninám sa zďa-
leka vyhýbaj[68], lebo *oni*[69] postúpia k ešte
väčšej[70] bezbožnosti[71] (17)a ich slovo sa
bude rozožierať[72] ako sneť[73]; z nich je
Hymenaios a Filétos, (18)ktorí[47] sa čo do
pravdy minuli cieľa[74], vraviac, že opätovné
vstanie už nastalo[75], a vieru podaktorých
prevracajú. (19)No pevný[76] Boží základ
predsa[77] stojí[75 78], majúc túto pečať: Pán
pozná tých, kto sú jeho, a: Nech každý,
kto menuje meno Pána, odstúpi od ne-
právosti[79]; (20)a vo veľkom dome sú
nielen nádoby[105] zlaté a strieborné, lež
aj drevené a hlinené[80], a ktoré na účel
dôstojný[81] a ktoré zasa na nie dôstojný[82];
(21)nuž, ak kto sám seba od týchto vecí[83]
vyčistí[84], bude nádobou[105] na dôstojný
účel[81], posvätenou[16], súcou na použitie[85]
pre Hospodára[86], prihotovenou[16] na každé
dobré[87] dielo[87]. (22)No pred mladíckymi
chúťkami[88] utekaj a žeň sa za[89] spravod-
livosťou, vierou, láskou, pokojom s tými,
ktorí sa Pána dovolávajú z čistého srdca.
(23)No bláznivým a nezmyselným[90] otáz-
kam sa vyhýbaj; vieš, že plodia hašterenia,
(24)a nevoľník Pána sa hašteriť nemá, lež
byť láskavý[91] ku všetkým, schopný vyučo-
vať, znášajúci zlé[92], (25)v tichosti[93] usmer-
ňujúci[94] tých, ktorí sa zanovito stavajú na
odpor; azda im Boh voľakedy[95] dá[96] po-
kánie na uznanie[97] pravdy (26)a aby sa
prebrali[98] z diablovej pasce, súc od neho
polapení[16 99], pre vôľu[100] jeho[101].

3 No vedz toto: že v posledných dňoch
nadídu obťažné[102] doby, (2)lebo ľu-
dia budú ľúbiaci samých seba, ľúbiaci pe-
niaze[103], vystatovační[104], pyšní[106], rúhaví[107],
rodičom neposlušní[108], nevďační[108], nesvä-
tí[109], (3)bez prirodzenej lásky, nezmieri-
teľní[110], utŕhační[111], bez sebaovládania[112],
neskrotní[113], neľúbiaci dobré[114 115], (4)zrad-
ní, tvrdohlaví[116], nadutí[117 16], skôr[118] ľúbiaci
rozkoše[114] ako ľúbiaci Boha[114], (5)majúci
vonkajšiu tvárnosť pobožnosti, no jej
moc zapierajúci[119], a od tých sa odvracaj;
(6)veď z tých sú *tí*, ktorí sa vludzujú do
domov a zajímajú žieňatá[120] zavalené[16 121]
hriechmi, vedené rozličnými chúťkami[122],
(7)stále sa učiace[122] a nikdy ku plnému po-
znaniu[123] pravdy nemôžuce prísť. (8)No
ako[124] sa Iannés a Iambrés postavili proti
Mojžišovi, tak sa aj títo stavajú proti
pravde, ľudia v mysli načisto[125] skazení[16],
čo do viery zavrhnutí[16 123]; (9)no nepo-
stúpia ďalej, lebo ich šialenosť[126] bude
všetkým úplne[125] zrejmá, ako*u* sa stala aj
tá*to*[127] oných. (10)No ty si sa plne obo-
známil[128] s mojím učením, správaním[129],
predsavzatím, vierou, zhovievavosťou[130],
láskou, vytrvalosťou[130], (11)prenasled-
ovaniami, utrpeniami, aké mi nastali v An-
tiochii, v Ikoniu, v Lystre, aké prenasle-
dovania som podstúpil[131], a zo všetkých
ma Pán vyprostil. (12)A budú, pravdaže,
prenasledovaní všetci, ktorí si želajú[132]
žiť pobožne v Kristu Ježišovi, (13)no zlí
ľudia a šalební kaukliari[133] postúpia k hor-
šiemu, zvodcovia aj zvádzaní[134]. (14)No
ty ostávaj v *tých veciach*, ktorým si sa na-
učil[122] a *o ktorých* si bol uistený[135], vediac,
od koho si sa im naučil[122], (15)a pretože
od útleho detstva[136] poznáš posvätné
Písma, ktoré ťa môžu spraviť múdrym
na záchranu[58] skrze vieru, *vieru* v Krista
Ježiša[137]. (16)Všetko Písmo *je* vdýchnuté[16]
Bohom a užitočné na vyučovanie, na
usvedčovanie[138], na napravanie, na vý-
chovu, ktorá *je* v spravodlivosti, (17)aby
Boží človek bol dokonalý[139], dokonale vy-
strojený[16 140] na každé dobré[141] dielo[141].

4 Zaprisahávam *ťa*[141] v prítomnosti
Boha a Krista Ježiša, ktorý skoro
bude[142] súdiť živých aj mŕtvych, a jeho ob-
javením sa[24] a jeho kraľovaním[143]: (2)hlá-
saj[144 145] slovo, naliehaj[144] pri príležitosti *aj*
okrem[146] príležitosti, usvedčuj[138 144], kar-
haj[144], povzbudzuj[144 147] vo všetkej zhovie-
vavosti[130] a náuke[148]. (3)Veď bude doba,
keď zdravé učenie neznesú, lež sami sebe
nakopia[149] učiteľov podľa svojich vlast-
ných chúťok[150], majúc svrbenie[151] v uchu,
(4)a odvrátia ucho od pravdy, no zato sa
odchýlia[152] k bájam. (5)No ty buď vo
všetkých veciach triezvy[153], vytrp zlé, vy-
konaj dielo hlásateľa blahej zvesti, cele
splň svoju službu[154]. (6)Lebo ja už dospie-
vam k tomu, žeby som bol vyliaty[155] – áno,
mne[156] nadišla doba uvoľnenia[157]; (7)svoj[158]
dobrý[159] zápas som dozápasil[160], svoj[158]
beh som dokončil[160], svoju[158] vieru som
uchoval[160]; (8)naďalej[161] je mi odložený[162]
veniec[163] spravodlivosti, ktorý mi v tam-
ten deň odovzdá Pán, spravodlivý Sudca,

www.biblia.sk

a nielen mne, lež aj všetkým, kto jeho objavenie sa[24] milujú[160]. (9)Vynasnaž sa prísť ku mne rýchlo, (10)lebo Démas ma
opustil[164], zamilujúc *si* terajší vek[165], i po-
bral sa do Tesaloniky, Crescens do Gala-
tie, Titus do Dalmatie; (11)pri mne je len
Lukáš. Vezmi[166] Marka a priveď *ho* so se-
bou, lebo sa mi na obsluhu[154] dobre
hodí[167], (12)keďže som Tychika odoslal do
Efesu. (13)Ten cestovný plášť, ktorý som
nechal v Tróade u Karpa, hľaď priniesť[168],
keď pôjdeš, aj knihy[169], najmä[170] perga-
meny. (14)Alexander, medikováč, sa *voči*
mne dopustil mnohých[171] zlých vecí; Pán
mu odplatí[172] podľa jeho činov. (15)Aj ty
sa ho chráň, lebo sa tvrdo[173] postavil proti
tomu[174], čo vravíme my[175]. (16)Pri mojej
prvej obhajobe ku mne neprišiel[176] nikto,
lež ma všetci opustili[164]; kiež im *to* nebude
zarátané[177 10]. (17)No zastal pri *mne* Pán
a posilnil ma, aby skrze mňa bola kázeň
plne vyhlásená[10 178] a *aby ju* počuli všetci
ľudia z národov[179], i bol som z tlamy leva
vyprostený[10] – (18)Pán ma vyprostí zo[180]
všetkej zlej činnosti a zachová[181] pre svoje
nebeské[182] kráľovstvo; jemu sláva na veky
vekov. *Amén*.

(19)Pozdrav Priscu a Aquilu a dom
Onésifora. (20)Erastos ostal v Korinte,
no Trofima som zanechal v Miléte nemoc-
ného. (21)Vynasnaž sa prísť pred zimou.
Pozdravuje ťa Eubúlos a Pudens a Linus
a Claudia a všetci bratia. (22)Pán Ježiš
Kristus s tvojím duchom. Milosť s vami.

www.milos-pavlik.sk

2. TIMOTEJOVI

1 Podľa podaktorých rukopisov „Krista Ježiša“.
2 Viď 2 Kor. 8:5.
3 D. „podľa prísľubu“, iná predložka ako vyššie, no tá istá ako vo v. 9.
4 Nesúvisí s „milovanému“ vyššie.
5 D. „v čistom svedomí“.
6 Viď Mat. 4:10.
7 Vl. „mám“, tj. „na mysli“.
8 Viď 2 Kor. 5:2.
9 Dokonavý minulý čas: „spomenúc a pamätajúc sa“ (v. 4), „pevne presvedčený“ (v. 5), „plne uveril al. pevne verím“ (v. 12).
10 V dejovom zmysle.
11 Al. „službu (zakiaľ neprestajne… radosťou), upamätúvajúc sa“, tj. „som vďačný, upamätúvajúc sa“.
12 Al. „nepokryteckú“.
13 Al. „je“, no skôr „bola a nádejam sa, že stále je“, lebo sa zdá, že dochodilo k akejsi ťažkosti, viď v. 6, pozn. 17.
14 D. „ktorá“, no nie ako vyššie, viď Mat. 2:6.
15 Vl. „usídlila dnu“ (Rim. 8:11).
16 V stavovom zmysle.
17 Toto slovo značí „roznecovať, čo vyhasína“, „oživovať, čo zomiera“ (1 Mojž. 45:27, LXX). Predmetom celého listu je činná sila v upadajúcom stave zhromaždenia.
18 Viď Rim. 1:11.
19 Tj. „spokojnej, zdravej, triezvej mysle“.
20 Neurčitý čas („nezahanbi sa“, „nezačni sa hanbiť“, vl. „nebuď zahanbený“ v dejovom zmysle).
21 Al. „daj sa trpieť“.
22 „Blahá zvesť“ je tu zosobnená, ako u Pavla často.
23 Al. „vyslobodil“ (v. 9), „Vysloboditeľa“ (v. 10).
24 Viď Tit. 2:13.
25 Viď 1 Kor. 13:11.
26 Viď Rim. 2:7.
27 Viď 1 Tim. 1:12.
28 Sloveso „veriť“ alebo „uveriť“ sa v N. Zákone vyskytuje v rozličných spojeniach: s prostým 3. pádom, ako tu („[u]veriť voľakomu al. voľačomu“, Mat. 21:55; Ján 5:24, 47); s predložkou „*eis*“ („v“, „do“) s 4. pádom (často u Jána) znamená vieru v osobu ako predmet viery (Ján 14:1); s predložkou „*epi*“ („na“) a s 4. pádom vyjadruje pojem dôvery, vzhliadania k voľakomu s dôverou (prekladám „spoľahnúť al. spoliehať sa vierou na“: Skut. 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Rim. 4:5, 24); tá istá väzba je u Mat. 27:42 (niektoré rukopisy tam majú prostý 3. pád, iné „*epi*“ s 3. pádom) preložená doslovne, ale v slovenčine nie celkom rovnoznačným obratom „uveríme na neho“, ktorý sa tam hádam jednako hodí k zlomyselne posmešnému tónu výroku; s „*epi*“ a 3. pádom (ktorý zodpovedá v slovenčine 5., podľa staršieho poňatia 6. pádu) je u Luk. 24:25 a v citátoch Is. 28:16 (Rim. 9:33; 10:11; 1 Peter 2:6) – „vierou spočívať na“. Pomerne zriedkavé je spojenie s „*en*“ („v“) a 3. (v slovenčine 5. [6.]) pádom, ktoré značí presvedčenie o pravde voľačoho, prijatie výroku ako pravdivého (Marek 1:15).
29 Viď v. 5.
30 D. „je mocný“.
31 Viď Ef. 1:14.
32 D. „môj zverený vklad“, ako vo v. 14; nesúvisí s „uveril“ vyššie.
33 Viď v. 3.
34 Tj. „aby si kedykoľvek vedel jasne a určito povedať, čoho sa pridržiaš“. Viď 1 Tim. 1:16, pozn. 34; tu toto slovo značí súhrnný prehľadný výklad nejakej sústavy učenia.
35 Viď Mat. 3:10, pozn. 84.
36 Viď Skut. 16:6.
37 „*Oida*“ (v. 15), „*ginóskó*“ (v. 18), viď 1 Kor. 8:1.
38 D. „dá“, ako vo v. 18.
39 Al. „veľa ráz“.
40 Neurčitý čas: „nikdy sa nezahanbil“, viď aj v. 8, pozn. 20 (kap. 1:16), „mnoho sa ma nahľadal“ (tamže v. 17), „zver každému z nich“ (kap. 2:2; o „vyučovať“ tamže viď Mat. 5:19); „vykonal zápolenie“ (kap. 2:5).
41 Al. „naobsluhoval“.
42 Al. „veľmi dobre“.
43 Al. „nadobúdaj moc“.
44 D. „skrze“, viď Rim. 2:27, pozn. 147; 2 Kor. 3:11, pozn. 128; tu značí okolnosti al. stav vecí, za akého k tomu došlo.
45 Viď Luk. 23:46.
46 Viď Skut. 10:45, pozn. 694; vo v. 13 odvodené sloveso.
47 Viď Mat. 2:6.
48 Al. „spolu vytrp zlé“, ako v kap. 1:8.
49 Podľa niektorých rukopisov „Krista Ježiša“.
50 Al. „do vojnovej služby“, „na vojnovú výpravu“.
51 Al. „koná vojenskú službu“, „zúčastňuje sa vojnovej výpravy“.
52 Al. „zamestnaní“, „prác“.
53 Al. „a aj keď“ v zmysle „hoci“, „trebárs“; v texte sa „tiež“ chápe ako jednoducho uvádzajúce iný príklad, hoci väzba môže mať i onen prípustkový význam.
54 D. „zákonite“.
55 Al. „podielu na úrode sa najprv musí dostávať lopotiacemu roľníkovi“.
56 Al. „rozumej *tomu*“, „dbaj *na to*“.
57 Ako „zo“ nižšie.
58 Al. „vyslobodenie“.
59 Al. „s *ním*“.
60 D. „onen“.
61 Viď Marek 16:11, pozn. 741; tu prít. čas nedokon. významu so zmyslom ako v texte.
62 Viď 1 Tim. 5:21.
63 Viď Ef. 4:12, pozn. 140.
64 Al. „na nič užitočného“.
65 Viď Gal. 5:13, pozn. 223.
66 Al. „overeného“, „vyskúšaného“.
67 Viď 1 Tim. 4:7.

www.milosavlik.eu

68 Vl. „obchádzaj“ (D. „obstávaj si“), tj. „vyhýbaj sa oblúkom“. „Sa vyhýbaj“ vo v. 23 je iný výraz.
69 Tj. „tí, ktorí tak hovoria“.
70 Al. „ešte ďalej *čo do*“, „to privedú ešte ďalej *v*“.
71 Viď Rim. 1:18.
72 Al. „bude bujnieť“, D. „bude mať pašu“.
73 Al. „rakovina“.
74 Viď 1 Tim. 6:21.
75 Dokonavý minulý čas so zosilňujúcim významom („popravde al. v plnom rozsahu nastalo“ [v. 18.], „pevne al. trvalo stojí“ [v. 19]).
76 D. „tuhý“, tj. „odolný“, „dôkladný“.
77 „No… predsa“ je preklad častice vyjadrujúcej pevné uistenie tam, kde sa azda dá čakať pochybnosť; „prevracanie“ vo v. 18 by mohlo viesť k pochybnostiam o Božom základe, „no predsa“ ten pevne stojí. Bezpodstatné sú hĺbania o tom, čo tým základom je, najmä zo strany tých, ktorí hovoria o tzv. „neviditeľnej cirkvi“ („cirkev“ čiže „zhromaždenie“ nie je základ, lež budova na základe postavená). Je to jednoducho Boží základ v abstraktnom zmysle – čo je z Boha uprostred všeobecného úpadku.
78 Viď Ján 1:26.
79 Viď Luk. 16:9, pozn. 1057.
80 Viď 2 Kor. 4:7.
81 D. „na česť al. dôstojnosť“, tj. „na čestné al. vznešené použitie“.
82 D. „na nečesť“, tj. „na obyčajné al. všedné al. podradné použitie“.
83 Viď vv. 16–18.
84 Tj. „dôkladne očisti“; sloveso ako v 1 Kor. 5:7, pozn. 166, ktorého predpona („*ek-*“, slov. „vy-“) tu má zosilňujúci význam (porov. slovenské „vyumývať“ a pod.).
85 Al. „dobre použiteľnou“.
86 D. „Hospodárovi“ (Luk. 2:29).
87 Viď 1 Tim. 5:10.
88 Viď Ján 8:44.
89 Viď Rim. 9:30.
90 Vl. „nevychovaným“, „nevycvičeným“, tj. „neučeným“, „nevedomým“, aj „nepodriadeným“, tj. „otázkam takýchto ľudí“; myseľ nie je podriadená Bohu, takže sa človek riadi svojím vlastným rozumom a vôľou („blázni“ v Prísl. 8:5; 15:14, LXX).
91 Viď 1 Tes. 2:7.
92 Tj. „protivenstvá“, „utrpenia“.
93 Viď 1 Kor. 4:21.
94 Vl. „vychovávajúci“, „výchovou naprávajúci“, súvisí s výrazom vo v. 23, pozn. 90.
95 Viď Mat. 5:25.
96 D. „či by im Boh voľakedy nedal“.
97 Al. „plné poznanie“, ako v kap. 3:7 (Rim. 1:28).
98 Al. „vytriezveli“.
99 Viď Luk. 5:10, pozn. 326.
100 Al. „želanie“; zmysel je „na uskutočňovanie jeho vôle“, no použitá predložka (ako „na“ vo v. 25) má výrazne cieľový zmysel a vyvoláva predstavu „zamerania sa na jeho vôľu s cieľom vyhovieť jej“, podobne ako iná, ale v tomto spojení významom blízka predložková väzba u Luk. 12:47, pozn. 878. Táže predložka ako tu je aj u Mat. 12:41, pozn. 544, s týmže významom.
101 D. „oného“, tu v zdôrazňujúcom zmysle, viď Mat. 7:3, pozn. 261. Je otázka, či ide o vôľu diabla („polapení pre vôľu jeho“), či o vôľu Božiu („sa prebrali… pre vôľu jeho“ následkom pokánia, ktoré im, polapeným v diablovej pasci, Boh môže dať). Pravdepodobnejší je druhý zmysel.
102 Viď Mat. 8:28, pozn. 334.
103 Vl. „budú samoľúbiaci, striebroľúbiaci“ (Luk. 16:14, pozn. 1063; sloveso „budú“ tu je iné ako „súc“ tam).
104 Viď Rim. 1:30, pozn. 90.
105 Al. vôbec „domáce potreby“, „náčinie“, v. 21 obdobne.
106 Viď Rim. 1:30, pozn. 89.
107 Al. „zle al. urážlivo hovoriaci“.
108 Viď Luk. 1:17; 6:35.
109 Viď 1 Tim. 1:9.
110 Al. „neúprosní“, vl. „nechcejúci uzatvárať zmluvy“.
111 Viď 1 Tim. 3:11, pozn. 103.
112 Viď príbuzné podst. meno u Mat. 23:25, pozn. 1079.
113 Al. „ľúti“, „diví“.
114 Zložené slová obdobné tamtým vo v. 2, pozn. 103.
115 Viď Mat. 7:11.
116 Al. „prenáhlení“ (Skut. 19:36).
117 Viď 1 Tim. 3:6.
118 Al. „radšej“, „väčšmi“.
119 Al. „zaprevší“, dokonavý minulý čas („zaprevší a na tom trvajúci“).
120 Zdrobnenina je tu použitá v hanlivom zmysle.
121 Viď Rim. 12:20, pozn. 676, tu zosilňujúci tvar.
122 Viď Ján 8:44; 6:45, pozn. 312; nesúvisí s „učením“ vo v. 10 ani s „vyučovanie“ vo v. 16.
123 Viď Rim. 1:28.
124 Viď Skut. 7:28.
125 Vyjadruje zmysel zosilňujúcej predpony nasledujúceho výrazu.
126 Viď Luk. 6:11.
127 Tj. „šialenosť“, v texte doslovný preklad.
128 Viď Luk. 1:3, pozn. 12.
129 Vl. „vedením“, tj. „života“.
130 Al. „trpezlivosťou“, kap. 4:2 obdobne, viď Jak. 5:7, 11.
131 Viď 1 Kor. 10:13, pozn. 381.
132 Al. „chcú“, „radi by“.
133 Al. „klamári“, „šarlatáni“.
134 Al. „podvádzajúci aj podvádzaní“, „do bludu uvádzajúci aj blúdiaci“.
135 V dejovom zmysle, no viď Mat. 12:26n., pozn. 520.
136 D. „od nemluvňaťa“ (Luk. 18:15).
137 Viď 1 Tim. 3:13.
138 Viď príbuzné sloveso u Jána 3:20, pozn. 129, to isté ako „usvedčuj“ tu v kap. 4:2.
139 Tj. „čo do spôsobilosti“, „hotový“, tj. „s hotovým al. ukončeným výcvikom al. vzdelaním“; tiež „vyrovnaný“.
140 Al. „vybavený plnou spôsobilosťou al. všetkými predpokladmi“, sloveso odvodené od „dokonalý“ vyššie, podobne ako „plne vyškolený“ u Luk. 6:40; tam je len iná zosilňujúca predpona.
141 Viď 1 Tim. 5:10, 21.

www.milosrdnykral.eu

142 Viď Mat. 16:27.
143 Tj. „zaprisahávam… jeho kraľovaním“; viď aj Mat. 16:28. Niektoré rukopisy majú znenie „mŕtvych, podľa jeho objavenia (al. „skrze jeho objavenie“, „pri jeho objavení“) sa…“, ktoré sa dá chápať aj v tom zmysle, že súd bude podľa moci a slávy Jeho objavenia sa a kraľovania, al. pri tej príležitosti.
144 Neurč. čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; Luk. 1:55, pozn. 100.
145 Al. „káž“.
146 Al. „bez“.
147 Viď Skut. 16:40.
148 Tj. „zhovievavo, ale trvajúc na náuke podľa pravdy“.
149 Viď Rim. 12:20, tu so smerovou predponou.
150 Ján 8:44.
151 Al. „že by sa dávali škrabkať al. štekliť“.
152 Viď 1 Tim. 1:6.
153 Tj. „maj jasnú myseľ, nepodliehajúcu nezdravým vplyvom, nedávajúcu sa miasť ničím opojným“.
154 Viď 2 Kor. 3:3; ten istý výraz je vo v. 11, no tam má význam ako v texte (Skut. 6:1).
155 Viď Fil. 2:17; tu D. „už som vylievaný“.
156 D. „môjho“, dôrazný tvar, zmysel ako v texte („čo sa mňa týka“).
157 Viď Fil. 1:23, tu odvodené podstatné meno.
158 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
159 Viď Mat. 5:16.
160 Dokonavý minulý čas: „mám (riadne) dozápasený“ (viď aj 1 Tim. 1:13, pozn. 31), „mám (celkom) dokončený“, „mám (plne) uchovanú“ (v. 7), „*si* (vrelo) zamilovali a stále milujú“ (v. 8).
161 Tj. „všetko sa skončilo a teraz mi teda ostáva to, že“.
162 Viď Kol. 1:5.
163 Al. „koruna“.
164 Viď Skut. 2:27, pozn. 106.
165 Viď 1 Kor. 1:20.
166 Viď Skut. 20:13, pozn. 1282.
167 Viď kap. 2:21, pozn. 85.
168 D. „nes“, „prinášaj“, viď Ján 20:27, pozn. 987.
169 Viď Luk. 4:17.
170 D. „najväčšmi“.
171 D. „medikováč, mi preukázal al. *voči* mne prejavil mnoho“.
172 Ako „odovzdá“ vo v. 8.
173 Al. „tuho“, „prudko“, „zaťato“, D. „veľmi“.
174 Sloveso v dokonavom minulom čase („je veľkým protivníkom al. odporcom toho“).
175 D. „proti slovám al. rečiam našim“, preklad v texte lepšie vyjadruje zmysel dôrazného tvaru zámena „našim“.
176 Viď Mat. 3:1, pozn. 69.
177 Viď Rim. 4:3.
178 Al. „kázanie plne uskutočnené“, ako „cele splň“ vo v. 5, no viď pozn. 36 k 1 Kor. 1:21.
179 Al. „všetky národy“.
180 Vl. „od“.
181 Al. „uchráni“, „zachráni“.
182 Viď Ján 3:12.

www.milosbalik.eu

LIST
TITOVI

Pavel, nevoľník Boží a apoštol Ježiša
Krista podľa viery Božích vyvolených
a plného poznania[1,2] pravdy, ktorá *je*
podľa pobožnosti[1], (2)v[3] nádeji večného
života, ktorý Boh, neschopný lži, prisľúbil pred večnými časmi, (3)no svoje slovo
svojou dobou[4] zjavil v kázni[5], ktorou som
bol poverený[6] ja podľa nariadenia[1] nášho
Záchrancu[7], Boha, – (4)Titovi, vlastnému[8] dieťaťu podľa viery *nám* spoločnej:
Milosť a pokoj od Boha Otca a Krista Ježiša, nášho Záchrancu[7].

(5)Na Kréte som ťa ponechal z tejto
príčiny: aby si ostatné[9] veci ešte uviedol
do úplného poriadku a v každom meste
ustanovil starších, ako som ti nariadil ja:
(6)ak je voľakto neobviniteľný[10], muž jednej ženy, majúci veriace[11] deti, nie také,
na ktoré sú sťažnosti pre rozpustenosť[12],
alebo nepodriadené[13]. (7)Dozorca predsa
neobviniteľný[10] byť musí, ako Boží správca: nie svojhlavý[14], nie popudlivý, nie privyknutý vínu, nie bitkár, netúžiaci po
mrzkom zisku, (8)lež pohostinný, ľúbiaci dobré[15], rozvážny[15], spravodlivý,
zbožný[16], striedmy[17], (9)pridržiavajúci[18] sa
spoľahlivého[11] slova podľa náuky[19], aby
bol schopný aj povzbudzovať zdravým
učením[20] aj premáhať[21] odporujúcich.
(10)Lebo sú mnohí a spurní[13] ničotní tárači a podvádzači myslí, najmä[22] tí, *ktorí*
sú z obriezky, (11)ktorým je žiadúcno zatvárať ústa; tí[23] prevracajú celé domy, pre
mrzký zisk vyučujúc veciam, ktorým sa
vyučovať nemá. (12)Ktorýsi[24] z nich, ich
vlastný prorok, povedal: Kréťania *sú* vždy
luhári, zlá zver, lenivé bruchá; (13)toto
svedectvo je pravdivé a pre túto príčinu
ich prísne[25] karhaj[21], aby boli vo viere
zdraví (14)a nevenovali pozornosť[26] židovským bájam a príkazom ľudí odvracajúcich sa od pravdy. (15)Čistým *sú* všetky
veci čisté, no poškvrneným[27] a neveriacim[11] *nie je* čisté nič, lež aj ich myseľ a svedomie je poškvrnené[27]; (16)vyznávajú, že
o Bohu vedia[28], no svojimi[29] činmi *ho* zapierajú, súc ohavní a nepovoľní[30] a *vzhľadom* na akékoľvek[31] dobré[32] dielo[32] bez-
2 cenní[33]. (**2:1**)No ty hovor veci, ktoré
sa patria na zdravé učenie: (2)starci
nech sú triezvi, dôstojní[34], rozvážni[35],
zdraví *vo* viere, láske, trpezlivosti[36]; (3)stareny taktiež *nech sú* vo vystupovaní také,
ako sa patrí na osoby majúce do činenia
s posvätnými vecmi[37], neohováračné[38],
nie zotročené množstvom vína, vyučujúce správnym[39] veciam: (4)aby mladé
ženy viedli[40] *k tomu*, žeby ľúbili *svojich*
mužov, ľúbili *svoje* deti, (5)boli rozvážne[40,41], cudné, pilné v domácich prácach, dobrotivé[42], podriadené[43] svojim
vlastným mužom, aby sa o Božom slove
nehovorilo zle[44]. (6)Mladších *mužov*
taktiež nabádaj[45], žeby si počínali rozvážne[40], (7)sám seba podávajúc čo do
všetkých vecí *za* vzor dobrých[39] činov[71]:
v učení neporušenosť[46], dôstojnú vážnosť[47], (8)zdravé slovo, ktoré nemožno
odsúdiť[48], aby protivník[49] bol zahanbený[6],
nemajúc o nás čo škaredého[50] povedať;
(9)nevoľníci nech sa vlastným veliteľom[51]
podriaďujú[43], vo všetkých veciach usilujú
sa ľúbiť[52], neodvrávajú, (10)neokrádajú[53],
lež prejavujú[54] všetku poctivú[39] vernosť[55],
aby vo všetkých veciach ozdobovali učenie[56], *učenie*[57] nášho Záchrancu[58] Boha.
(11)Veď sa objavila[59] Božia milosť, prinášajúca záchranu[58] pre všetkých ľudí[60],
(12)vyučujúca[61] nás, aby sme si odopreli
bezbožnosť[62] a svetské[63] chúťky[64] a žili[65]
v terajšom behu vecí[66] rozumne[67], spravodlivo a pobožne, (13)očakávajúc blaženú nádej a objavenie sa[59] slávy nášho
veľkého Boha a Záchrancu[58] Ježiša
Krista, (14)ktorý za[68] nás dal sám seba,
aby si[69] nás vykúpil od všetkej bezzákonnosti a sám sebe očistil[70] ľud vyhradený
za vlastníctvo[71], horlivý v dobrých[39] činoch[72]. (15)Tieto veci hovor a nabádaj[45]
a karhaj[21] so všetkým plnomocenstvom[73];
nech ťa nikto nepreziera[74].

3 Upomínaj ich, žeby sa podriaďovali[43]
úradom[75], vrchnostiam[75], preukazovali poslušnosť a boli hotoví na všetko

www.biblia.sk

dobré[42] dielo[72]. (2)o nikom zle nehovorili[44], boli nehašteriví, umiernení[76], prejavujúc[54] všetku tichosť[77] voči všetkým ľuďom. (3)Veď aj my sme kedysi boli bezmyšlienkovití[78], nepovoľní[30], blúdili sme[79], otročiac rozličným chúťkam[64] a rozkošiam, tráviac *život* v zlobe a závisti, plní zášti[80], nenávidiac sa navzájom; (4)no keď sa objavila[81] vľúdnosť[82] a v ľuďoch záľuba[83] nášho Záchrancu[84] Boha, (5)zachránil[84] nás nie na základe[85] činov[72], *činov*[86] v spravodlivosti, ktoré sme vykonali my, lež podľa súcitu svojho[87], kúpeľom obrodenia[88] a[105] obnovením Svätého Ducha, (6)(ktorého na nás bohato vylial skrze Ježiša Krista, nášho Záchrancu[84],) (7)aby sme sa, súc za spravodlivých uznaní[6] milosťou jeho[87 89], stali dedičmi podľa nádeje večného života. (8)To slovo *je* spoľahlivé[90], i chcem[91], žeby si na týchto veciach dôsledne trval[92], aby tí, ktorí veria[93] Bohu[94], pamätali na[95] pilné pestovanie dobrých[96] činov[72 97]; tieto veci sú dobré[96] a ľuďom užitočné, (9)no bláznivým sporom a rodokmeňom a svárom a haštereniam sa o zákon sa zďaleka vyhýbaj[98], lebo sú neužitočné a ničotné[99]. (10)Sektárskeho[99] človeka po jednom a druhom napomenutí odmietaj[100]; (11)vieš, že takýto je zvrátený[101 27] a hreší, súc sám skrze seba odsúdený[27].

(12)Keď k tebe pošlem Artemu alebo Tychika, vynasnaž sa prísť ku mne do Nikopole, lebo tam som sa rozhodol prezimovať. (13)Zénu, zákonníka[102], a Apollóa starostlivo vyprav na cestu[103], aby im nič nechýbalo, (14)a aj naši nech sa učia[104] pilne pestovať dobré[96] činy[72 97] pre nutné potreby, aby neboli neplodní. (15)Pozdravujú ťa všetci, ktorí *sú* pri mne. Pozdrav tých, ktorí nás ľúbia vo viere. Milosť so všetkými vami.

www.milos-pavlik.eu

TITOVI

1 Al. „v súlade s vierou… a plným poznaním“, ďalej obdobne; viď 2 Tim. 1:1, pozn. 3.
2 Viď Rim. 1:28.
3 Vl. „na“, viď Rim. 4:18, pozn. 247, tu podmienka apoštolského poslania.
4 D. „vlastnými dobami“.
5 Viď 1 Kor. 1:21.
6 V dejovom zmysle.
7 Al. „Vysloboditeľa“.
8 Viď 1 Tim. 1:2.
9 Al. „zvyšujúce“, tj. „ešte do poriadku neuvedené“.
10 Viď 1 Kor. 1:8.
11 Viď Skut. 10:45, pozn. 694; vo v. 15 opak tohto pojmu.
12 D. „nie v obžalobe rozpustenosti“.
13 Viď 1 Tim. 1:9, pozn. 17.
14 Vl. „samoľúby“, „samoľúbo preceňujúci vlastnú mienku a zaťato na nej trvajúci“.
15 Viď 2 Tim. 3:3, pozn. 114 a 115; aj predošlé „pohostinný“ je obdobne zložené slovo (vl. „ľúbiaci hostí“); v. 2.
16 Viď Skut. 2:27, pozn. 108.
17 Al. „zdržanlivý“, „vediaci sa ovládať“, „ukáznený“, viď príbuzné podstatné meno v Skut. 24:25, pozn. 1547.
18 Viď Mat. 6:24, pozn. 242.
19 Viď Skut. 2:42.
20 D. „v zdravom učení“, viď Mat. 3:11.
21 Viď Ján 3:20, pozn. 129.
22 D. „najväčšmi“
23 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6.
24 Al. „ktosi“.
25 Viď 2 Kor. 13:10.
26 Viď 1 Tim. 1:4.
27 V stavovom zmysle.
28 Al. „Boha znajú“, no nesúvisí s „vyznávajú“ vyššie; vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
29 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
30 Viď Luk. 1:17, pozn. 38.
31 Vl. „všetko“, „každé“.
32 Viď 1 Tim. 5:10.
33 Vl. „bezcennými zistení“, „zavrhnutí“ (Rim. 1:28).
34 Viď Fil. 4:8, pozn. 220.
35 Viď 1 Tim. 3:2.
36 Al. „vytrvalosti“, viď Jak. 5:11.
37 Al. „svätyňou“, „kňazstvom“; slová „také… vecmi“ sú tu prekladom jediného slova tohto významu.
38 Viď 2 Tim. 3:11.
39 Viď Mat. 5:16, pozn. 152.
40 Viď 1 Tim. 3:2, pozn. 70; vo vv. 4 a 6 odvodené slovesá, vo v. 4 pôvodne „nabádali k rozvážnosti“, potom „cvičili“, „poúčali“, „vštepovali“ postojom, radou, napomínaním, podávaním návodu atď.
41 Vl. „boli ľúbiace mužov, ľúbiace deti (2 Tim. 3:3n., pozn. 114), rozvážne“.
42 Viď Mat. 7:11, pozn. 270.
43 Viď Rim. 13:1, pozn. 679.
44 Al. „sa Božiemu slovu nedialo rúhanie“; v kap. 3:2 to isté sloveso, no tam ho načim chápať iba ako v texte.
45 Viď Skut. 2:40.
46 Al. „neskazenosť“.
47 Viď 1 Tim. 2:2.
48 Al. „napadnúť“, viď Gal. 2:11, pozn. 73.
49 D. „ten z protivnej *strany*“.
50 Viď Ján 3:20, pozn. 127.
51 Viď 1 Tim. 6:1.
52 Al. „byť príjemní“, vl. „nech sa… ľúbia al. sú príjemní“, no zmysel vyjadruje preklad v texte. Výraz sa inde používá o Kristovcovi voči Bohu al. Kristovi; ale „ľúbiť sa“ je skutočnosť; nemožno nikoho nabádať, aby sa ľúbil, lež aby sa usiloval ľúbiť sa, a to je zmysel, o aký tu ide.
53 Viď Skut. 5:2, pozn. 283.
54 Viď Rim. 2:15.
55 Vlastnosť „verných“ (Skut. 10:45).
56 Tj. „boli na ozdobu učeniu“.
57 D. „učenie, ktoré *je*“.
58 Al. „Vysloboditeľa“, vo v. 11 vl. „milosť záchranná al. vyslobodzujúca“.
59 Vl. „bola slávne prejavená“ (nesúvisí s „prejavujú“ vo v. 10); viď Skut. 2:20, pozn. 86; Luk. 1:79, pozn. 128. Vo v. 13 odvodené podstatné meno, „slávne zjavenie al. prejavenie“; nesúvisí so „slávy“ nižšie.
60 D. „všetkým ľuďom“; inak „veď sa všetkým ľuďom zjavila… záchranu“, no lepší zmysel dáva znenie v texte.
61 Nesúvisí s „učenie“ vo v. 10; inak „vycvičujúca“ (Skut. 7:22, pozn. 415), „vychovávajúca“, „naprávajúca“.
62 Viď Rim. 1:18.
63 Iný výraz ako napr. v 1 Tim. 4:7.
64 Viď Ján 8:44.
65 Neurčitý čas („začali al. prežili život“).
66 Al. „veku“ (1 Kor. 1:20), tu však ide o židovský pojem súčasného stavu vecí v protiklade k novému stavu, ktorý zavedie Mesiáš.
67 Al. „rozvážne“, príslovka ku prídavnému menu napr. v kap. 1:8; „striedmo a uvážlivo“.
68 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
69 Viď Skut. 7:34, pozn. 441.
70 Al. „*nás* očistil *ako* al. *za*“.
71 Al. vari „ľud zvláštny“, no nie v zmysle „nezvyčajný“, lež „osobitne pre seba“, „vymienený“.
72 Viď 1 Tim. 5:10, pozn. 177.
73 Al. „právomocou“, „zvrchovanosťou“, vl. „nariaďovaním“, tj. „právom nariaďovať“.
74 Vl. „svojím myslením neobchádza“, al. „nepovažuje sa voči tebe za primúdreho“.
75 Viď Luk. 12:11.
76 Viď 1 Tim. 3:3.
77 Viď 1 Kor. 4:21.
78 Viď Gal. 3:1,
79 Al. „blúdiaci“; inak viď Mat. 18:12.
80 Al. „hodní zášti“, odporní“.
81 Viď kap. 2:11.

www.milosrdnik.eu

82 Al. „dobrota“ (Rim. 3:12), „láskavosť“.
83 Vl. „a ľuďomilnosť“, viď Skut. 28:2, pozn. 1763; Ján 21:15, pozn. 1011.
84 Al. „Vysloboditeľa“ (vv. 4, 6), „vyslobodil“ (v. 5).
85 Viď Rim. 1:17.
86 Vl. „činov, ktoré *sú* al. *boli* al. *by boli* al. *by boli bývali*“.
87 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
88 Na rozdiel od pojmu „zrodiť sa novo“ (Ján 3:3) značí „obrodenie“ zmenu postavenia, nový stav vecí; slovo je v N. Zákone použité iba tu a u Mat. 19:28, o budúcom kraľovaní Záchrancu.
89 D. „oného“, tj. „Božej“, viď v. 4.
90 Viď 1 Tim. 1:15.
91 Viď Skut. 17:20.
92 Al. „žeby si čo do týchto vecí bol húževnato dôsledný“.
93 Viď Ján 6:69, pozn. 331.
94 Viď 2 Tim. 1:12.
95 Al. „dbali o“.
96 Viď Mat. 5:16.
97 Al. „na to, žeby vynikali al. boli prví v dobrých činoch“; v. 14 obdobne.
98 Viď 2 Tim. 2:16.
99 Viď Skut. 14:15; 5:17, pozn. 304, tu odvodené prídavné meno.
100 Možno chápať v zmysle trvalého postoja, al. „hľaď odmietnuť“, viď Ján 20:27, pozn. 987.
101 Vl. „obrátený naruby“.
102 Viď Mat. 22:35.
103 Al. „vyprevaď“ (Skut. 15:3).
104 Viď Ján 6:45, pozn. 312.
105 Al. „obrodenia, totiž“, viď Ján 3:5, pozn. 106.

www.milos-pavlik.eu

LIST
FILÉMONOVI

Pavel, väzeň Krista Ježiša, a Timotej,
brat, Filémonovi, milovanému, a náš-
mu[2] spolupracovníkovi, (2)aj Apfii, ses-
tre, a Archippovi, nášmu spolubojovní-
kovi, a zhromaždeniu, ktoré *je* v[3] tvojom
dome: (3)Milosť vám a pokoj od Boha,
nášho Otca, a Pána Ježiša Krista. (4)Vždy
svojmu Bohu ďakujem, konajúc zmienku
o tebe[4] pri svojich modlitbách, – (5)lebo
počúvam[5] o tvojej láske a viere, ktorú máš
voči Pánu Ježišovi a voči všetkým svätým,
– (6)tak aby[6] sa tvoje účastníctvo[7] viery
stalo účinným v uznaní[8] všetkého dob-
rého[9], ktoré *je* v nás voči Kristu [Ježišo-
vi][10]. (7)Áno, sme veľmi vďační a povzbu-
dení[11] tvojou láskou, pretože skrze teba,
brat, je vnútro[12] svätých občerstvené[1 13].

(8)Preto, hoci mám[14] v Kristovi mnoho
smelosti[15] ti to, *čo je* náležité, nariaďovať,
(9)pre lásku[16] radšej snažne prosím[17], súc
taký, – ako Pavel, starec, a teraz aj väzeň
Ježiša Krista[18], – (10)snažne ťa prosím[17]
za[19] dieťa svoje[20], *za toho*, ktorého som
splodil ja v [svojich] putách, Onésima,
(11)ktorý sa ti kedysi na nič nehodil[21],
no teraz sa dobre hodí[22] tebe aj mne,
ktorého som [ti] poslal[23] späť, (12)[no
ty k sebe vezmi] jeho, to jest vnútro[24]
moje[20]; (13)ja som zamýšľal podržať si
ho pre seba, aby ma za[25] teba v putách
pre blahú zvesť[26] obsluhoval[27], (14)no
nechcel som nič spraviť[28] bez ohľadu na
mienku tvoju[20 29], aby tvoje dobro*denie*[9]
bolo nie sťaby z[30] nutnosti, lež z[30] ochoty[31].
(15)Veď azda preto bol *od teba* na čas[32] od-
lúčený[33], aby si ho cele vlastnil[34] navždy[35],
(16)nie už ako nevoľníka, lež viac než[36]
nevoľníka: milovaného brata, najmä[37] pre
mňa[38] – a čím skôr pre teba[38], aj v mäse aj
v Pánovi! (17)Ak teda považuješ[39] *za* spo-
ločníka[40] mňa, vezmi ho k sebe ako mňa;
(18)no ak ťa v čom poškodil[41] alebo *ti čo*
dlhuje, pripíš to na ťarchu[42] mne. (19)Ja,
Pavel, som *to* napísal rukou svojou[20], ja *to*
splatím[43] – nech ti nemusím vravieť[44], že
mi navyše dlhuješ aj sám seba; (20)áno,
brat, kiež sa *od* teba dostane prospe-
chu[45] mne – občerstvi[24 46] v Kristovi moje
vnútro[24]. (21)Napísal som[23] ti, dôverujúc[47]
tvojej poslušnosti, vediac, že spravíš aj
viac než[36] čo[48] vravím; (22)no zároveň mi
aj hotuj ubytovanie[49], lebo sa nádejam,
že vám skrze vaše modlitby budem da-
rovaný[50]. (23)Pozdravuje ťa Epafras, môj
spoluzajatec v Kristu Ježišovi, (24)Ma-
rek, Aristarchos, Démas, Lukáš, moji
spolupracovníci. (25)Milosť nášho Pána
Ježiša Krista s vaším duchom.

www.mbsk.sk

FILÉMONOVI

1 V stavovom zmysle.
2 Al. „nášmu milovanému a“.
3 Viď Rim. 16:5.
4 D. „tvoju zmienku“.
5 D. „modlitbách, počúvajúc“.
6 Viď Mat. 8:34.
7 Al. „spoločenstvo“.
8 Viď 2 Tim. 2:25.
9 Viď Mat. 7:11.
10 Tá istá predložková väzba ako vo v. 5; tu tiež „pre al. *vzhľadom* na al. cieľom Krista [Ježiša]“.
11 D. „máme mnohú vďačnosť a povzbudenie nad“ (Luk. 1:29, pozn. 55, v. 47, pozn. 81).
12 D. „útroby“.
13 Viď Rim. 15:32, pozn. 813; 1 Kor. 16:18; tu dokonavý minulý čas v zosilnenom zmysle („hojne al. trvalo občerstvené“). Viď aj Mat. 7:25, pozn. 300.
14 D. „preto, majúc“.
15 Al. „plné právo“.
16 V príčinnom zmysle.
17 Al. „nabádam (ťa)“ (Skut. 2:40).
18 Niektorí čítajú „Krista Ježiša“.
19 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
20 Viď Mat. 7:3, pozn. 261.
21 Viď príbuzný výraz u Mat. 25:30, pozn. 1199; tu možno čítať aj „ktorý ti kedysi bol na škodu“, no znenie v texte zachováva súvislosť s nasledovným „sa dobre hodí“.
22 Viď 2 Tim. 4:11; je tu láskyplná slovná hra s menom „Onésimos“, ktoré značí „prospešný“, hoci je odvodené od iného kmeňa ako tento výraz.
23 Tj. „ktorého [ti] posielam“ (v. 11), „píšem“ (v. 21), viď 2 Kor. 2:3, pozn. 66.
24 Viď v. 7.
25 Ján 17:19, pozn. 842; tu táto predložka nadobúda zároveň aj význam „na mieste“ (bol by aj Filémonovi slúžil tým, že by sa bol miesto neho staral o Pavla; porov. 2 Kor. 5:20, pozn. 231 – „pre Krista“ a zároveň „na Kristovom mieste“).
26 D. „v putách blahej zvesti“; vari možno chápať aj v tomto doslovnom význame, viď 2 Tim. 1:8, pozn. 22.
27 Viď Mat. 4:11.
28 Viď Marek 6:26, pozn. 240, 243 a 244); inak „ja by som si ho bol radšej podržal… no zaumienil som si nič nespraviť“.
29 Viď Rim. 3:21, pozn. 197.
30 D. „podľa“.
31 Al. „nie sťaby z prinútenia, lež z vlastného popudu“.
32 Al. „na chvíľu“.
33 V dejovom zmysle.
34 Tj. „vlastnil, dostanúc ho späť, lebo ti patrí“, viď Fil. 4:18, pozn. 242.
35 D. „večného“.
36 D. „lež nad“, v. 21 obdobne.
37 D. „najväčšmi“.
38 D. „mne“, „tebe“.
39 Vl. „máš“, „držíš“.
40 Viď Mat. 23:30.
41 Al. „ak ti v čom ukrivdil al. sa dopustil bezprávia“, viď 1 Kor. 6:7n., pozn. 194, no tu ide o hmotné poškodenie.
42 Viď Rim. 5:13.
43 Vl. „splatím ako pokutu“, „odpykám“.
44 D. „aby som ti nevravel“.
45 Výraz, od ktorého je odvodené meno „Onésimos“, viď v. 11, pozn. 22.
46 Tu neurčitý čas.
47 Viď 2 Kor. 2:3, pozn. 69, tu väzba s prostým 3. pádom.
48 Vl. „než *tie veci*, ktoré“.
49 Al. „pohostinstvo“.
50 Viď Skut. 3:14, pozn. 178.

www.nalbo.sk

LIST
HEBREJOM[1]

Zadávna Boh po mnohých častiach
a mnohými spôsobmi *k* otcom hovo-
ril[2] v prorokoch; (2) *k* nám k posledku[3]
týchto dní prehovoril[4] v osobe Syna[5], kto-
rého určil[6] *za* dediča všetkých vecí, skrze
ktorého aj vytvoril[7] svety[8], (3) ktorý, súc
výronom žiary[9] *jeho* slávy a výrazom[10]
jeho podstaty[11] a udržiavajúc[12] všetky veci
výrokom svojej moci, [sám skrze seba]
si vykonal[7 13] zmytie hriechov a usadol na
pravici veličenstva na výsostiach, (4) za-
ujmúc tým lepší miesto *od* anjelov, čím[14]
znamenitejšie[15] meno dedí[16] nad nich.
(5) Ktorémuže *z* anjelov kedy povedal[17]:
Ty si môj Syn, ja som ťa dnes splodil?
– a opäť[18 19]: Ja mu budem za[20] otca a on
mi bude za[20] syna? (6) A opäť[18], keď uve-
die[21] prvorodeného do obývaného sveta,
vraví[22]: A nech sa mu všetci Boží anjeli
klaňajú[23]. (7) A o anjeloch[24] vraví[25]: Ktorý
svojich anjelov robí duchmi[26] a svojich
vykonávateľov služby[27] plameňom ohňa
– (8) no zato o Synovi[24 28 29]: Tvoj trón,
Bože, *je* do večného veku[30] a žezlom
tvojho kraľovania[31] *je* žezlo priamosti[32];
(9) zamiloval si *si* spravodlivosť a zne-
návidel si[33] bezzákonnosť – pre túto
príčinu ťa Boh, tvoj Boh, pomazal ole-
jom jasotu nad tvojich druhov[34]; (10) a[35]:
Ty si, Pane, pri počiatkoch založil zem
a nebesá sú diela tvojich rúk; (11) ony sa
pominú[36], no ty pretrvávaš[37], i zostarnú[38]
všetky ako šata (12) a skrútiš ich ako
prikrývku a budú vymenené[39], no ty si
Ten Istý[40] a tvojich rokov neubudne[41].
(13) A o ktorom[42] *z* anjelov kedy riekol[43]:
Seď po mojej pravici[44], kým tvojich ne-
priateľov nepoložím *za* podnož tvojich
nôh? (14) Či *oni* všetci nie sú službu ko-
nájúci[45] duchovia, na obsluhu[46] vysielaní
vzhľadom na tých, ktorí majú[47] dediť zá-
chranu[48]?

2 Pre túto príčinu musíme tým veciam,
ktoré boli počuté[49 50], venovať oveľa
bedlivejšiu[51] pozornosť[52], aby sme sa ne-
bodaj[53] nezošmykli stranou[54]. (2) Veď ak
sa slovo, ktoré bolo prehovorené[50] skrze
anjelov, povedalo *ako*[55] spoľahlivo platné[56]
a každému prestúpeniu a neuposlúchnu-
tiu[56] sa dostalo oprávnenej[56] odplaty[57],
(3) ako unikneme my, zanedbajúc[58] takú
veľkolepú[59] záchranu[48]? Tá[60] sa začala
zvestovať[61] skrze Pána a voči nám bola po-
tvrdená[50] od tých, ktorí počuli; (4) tomu
navyše aj[62] Boh vydával svedectvo i zna-
meniami a zázrakmi a rozličnými moc-
nými činmi, i prídelmi[63] Svätého Ducha
podľa svojho želania[64].

(5) Budúci[65] obývaný svet, o ktorom
hovoríme, predsa nepodriadil anjelom.
(6) Veď kdesi ktosi dosvedčil[66], vraviac[67]:
Čo je človek, že na neho spomínaš[68],
alebo syn človeka, že ho navštevuješ[69]?
(7) Proti anjelom si ho čosi málo[70] znížil[71],
ovenčil[72] si ho slávou a cťou [a ustanovil
si ho nad dielami svojich rúk], (8) všetky
veci si podriadil pod jeho nohy. V tom, že
mu, pravda, podriadil všetky veci[73], ne-
nechal nič mu nepodriadené[74], no teraz
ešte nevidíme všetky veci podriadené[75 80]
jemu, (9) no hľadíme *na*[76] Ježiša, ktorý
bol proti anjelom čosi málo[70] znížený[71 77],
pre[78] utrpenie smrti[79] ovenčeného[72 80]
slávou a cťou; tak aby[81] Božou milosťou okú-
sil smrť za[82] všetko[83]. (10) Áno, patrilo sa
jemu, príčinou[78] ktorého všetky veci *sú*
a skrze[84] ktorého všetky veci *sú*, na uve-
denie[85] mnohých synov do slávy spraviť
pôvodcu[86] ich záchrany[48] dokonalým[87]
skrze[84] utrpenia.

(11) Veď aj ten, ktorý posväcuje[88], aj tí,
ktorí sú posväcovaní[88], *sú* všetci z jed-
ného, a pre tú príčinu sa nehanbí ich vo-
lať bratmi, (12) vraviac[89]: Ohlásim[90] tvoje
meno svojim bratom, vprostred zhro-
maždenia ťa budem chváliť spevom[91].
(13) A opäť[18 92]: Ja budem mať dôveru[93]
v neho[94]; a opäť[18 95]: Hľa, ja a dieťatká,
ktoré mi dal Boh. (14) Keďže teda dieťatká
sú spoločne účastné[96] krvi a mäsa, prijal
podiel[97] na tých istých veciach takmer
rovnako[98] aj on, aby mohol skrze smrť
skoncovať[99] s tým, ktorý má[100] vládu[101]
smrti, to jest s diablom, (15) a odbreme-

www.tandem.sk

niť[102] tých, koľkí po všetok život boli strachom *zo* smrti držaní v otroctve.
(16)Veď sa predsa vari neujíma anjelov, lež sa ujíma semena Abraháma,
(17)takže[103] sa mu patrilo[104] vo všetkom[105]
byť pripodobnený[39] bratom, aby sa mohol
stať[102] súcitným a verným[106] veľkňazom čo
do vecí týkajúcich sa Boha, na to, *aby bol*
*schopný u*robiť zadosť *za* hriechy ľudu,
(18)lebo v tom, čo sám vytrpel, prestojac skúšky[107 108], môže tým, ktorí sú skúšaní[107 109], pomáhať[110].

3 Takže[103], svätí bratia, podielnici[97] nebeského[111] povolania, považte[112] toho, *ktorý je* Apoštol a Veľkňaz[113] nášho vyznania, Ježiša, (2)ktorý je verný[107] tomu, kto ho ustanovil, ako aj Mojžiš v celom jeho dome[114], (3)ba za hodného *natolko* väčšej nad Mojžiša slávy je uznaný[80] on[115], nakoľko väčšiu česť *od* domu má ten, kto ho zriadil[116]. (4)Každý dom predsa býva od voľakoho zriaďovaný[116], no ten, ktorý zriaďuje[116] všetky veci, *je* Boh; (5)a Mojžiš, pravdaže, *b*ol v celom jeho dome verný[106 114] ako vznešený služobník[117] na svedectvo vecí, o ktorých sa malo *budúcne* prehovoriť, (6)no Kristus ako Syn nad jeho[118] domom, a jeho[119] domom sme my, ak, pravda, udržíme smelosť[120] a honosenie sa[121] nádeje pevné až dokonca.
(7)Preto, ako[122] vraví Svätý Duch[123]:
Dnes, ak začujete jeho hlas, (8)nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri tom roztrpčení[124] v deň pokúšania[125] v pustine,
(9)kde[126] ma vaši otcovia podrobili pokúšaniu[125] vyšetrovaním[127] a videli moje
činy *po*[128] štyridsať rokov. (10)Preto som
na toto pokolenie[128] zanevrel[123] a povedal
som: Stále srdcom blúdia, veď oni moje
cesty nespoznali; (11)ako[130] som v svojom
hneve odprisahal: Ak vstúpia[131] do môjho
odpočinku! (12)Hľaďte[132], bratia, nech
nebodaj[53] vo voľakom[133] *z* vás nebude[134]
zlé srdce nevery v odpadnutí[135] od živého
Boha, (13)lež sa sami[136] povzbudzujte[137]
každý deň, dokiaľ sa volá[138]: dnes[139], aby
voľakto[133] *z* vás nebol zatvrdený[39] klamom
hriechu. (14)Áno, stali sme sa[140] druhmi[141]
Krista, ak, pravda, udržíme začiatok
spoliehania sa pevný[142] až do konca,
(15)keď[143] sa vraví: dnes, ak začujete jeho
hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri
tom roztrpčení[124] (16)[144](ktoríže *to boli*,
čo začuli a roztrpčili[124]? Nie vari všetci
tí, ktorí skrze Mojžiša vyšli z Egypta?
(17)A na ktorých zanevrel[129] *na* štyridsať
rokov? Či nie na tých, ktorí zhrešili, ktorých mŕtvoly[145] padli v pustine? (18)A ktorým odprisahal, že do jeho odpočinku nevstúpia, ak nie tým, ktorí si nedali povedať[146]? (19)I vidíme, že nemohli[147] vstúpiť

4 pre neveru); (4:1)bojme[148] sa teda,
aby sa nebodaj[53], zakiaľ sa *v platnosti*
ponecháva prísľub vstupu do jeho odpočinku, o voľakom[133] z vás nezdalo, že *ho*
premeškal[149]. (2)Veď sme predsa obdarení blahou zvesťou[150] priam tak[151] *ako* aj
tamtí, ale tamtým slovo tej zprávy[152] neosožilo[147 153], nie súc *v* tých, ktorí začuli,
zmiešané[150 154] s vierou; (3)do toho odpočinku predsa vstupujeme my[155], ktorí sme
uverili, podľa *toho*, ako riekol: Ako[130] som
v svojom hneve odprisahal: Ak vstúpia[131]
do môjho odpočinku! – napriek tomu,
že od založenia sveta boli práce[156] spravené[157], (4)lebo o siedmom *dni* kdesi
riekol takto[158]: A v siedmy deň Boh odpočinul
od všetkých svojich prác[159]; (5)a v tomto
zasa: Ak vstúpia[159] do môjho odpočinku!
(6)Keďže teda ostáva *pri tom*, (6)že
doňho ktorísi vstúpia[160], a tí, ktorým sa
blahej zvesti dostalo[161] skôr, nevstúpili pre
nepovoľnosť[162], (7)určuje opäť akýsi deň,
vraviac v Dávidovi[163]: dnes, po toľkom čase
(podľa *toho*, ako je rečené[77 80] predtým):
Dnes, ak začujete jeho hlas, nezatvrdzujte
svoje srdcia; (8)veď keby im bol dal odpočinúť Jósua[164], nebol by po týchto veciach
hovoril o ďaľšom dni. (9)Božiemu ľudu
teda *akýsi*[165] sobotňajší spočin[166] zvyšuje[167],
(10)lebo kto do jeho odpočinku vstúpil,
sám tiež odpočinul od svojich prác[159] priam
tak ako Boh od svojich vlastných. (11)Vynasnažme sa teda do oného odpočinku
vstúpiť, aby voľakto nepadol podľa toho
istého príkladu nepovoľnosti[162]; (12)veď
Božie slovo *je* živé a účinné a reznejšie
nad každý dvojsečný meč[168], a prenikajúce
až k rozdeleniu duše a ducha[169] a kĺbov aj
špiku[170] a *je* rozlišovateľom[171] úvah a úmyslov srdca, (13)a niet stvorenia[172], *ktoré by*
pred ním ne*bolo* zrejmé, lež všetky veci
sú očiam toho[173], s ktorým máme do činenia[174], nahé a odhalené[175 80 176].

www.biblia.sk

(14)Majúc teda veľkého veľkňaza,
ktorý prešiel[176 177] nebesami, Ježiša, Božieho Syna, držme sa svojho[178] vyznania;
(15)veď nemáme veľkňaza neschopného
pocítiť sústrasť *s* našimi slabosťami, lež majúceho za sebou pokúšania[176 179] vo všetkom[180] podobne[181], okrem hriechu[182].
(16)So smelosťou[183] teda pristupujme[183] *ku*
trónu milosti, aby sme došli súcitu a dosiahli milosť na včasnú pomoc.

5 Každý veľkňaz, braný spomedzi ľudí,
sa predsa pre[82] ľudí ustanovuje čo
do vecí týkajúcich sa Boha, aby prinášal
aj dary aj obete za[82] hriechy[184], (2)súc[185]
schopný mať strpenie[186] *s* neznalými
a blúdiacimi[187], keďže aj sám je obklopený[80 188] slabosťou, (3)a príčinou tejto[189]
má[190] ako[122] za[191] ľud, tak aj sám za[191] seba
obetovať[192] za[82] hriechy[184]. (4)A tú česť si
nikto neberie sám, lež je[193] povolávaný
od Boha, priam[151] *ako* aj Áron; (5)tak sa
*an*i Kristus neoslávil sám, žeby bol spravený[233] veľkňazom, lež ten, ktorý o ňom
prehovoril[194]: Ty si môj Syn, ja som ťa
dnes splodil, (6)ako[122] aj na inom *mieste*[195]
vraví[196]: Ty *si* navždy[197] kňazom podľa poriadku Melchisedeka. (7)A on[198] za dní
svojho mäsa, predložiac prosby aj úpenlivé žiadosti k tomu, ktorý ho zo[199] smrti
mohol vyslobodiť[200], so silným volaním
a slzami (a pre svoju[178] nábožnosť[201 202] bol
vypočutý[203 39]), (8)nadobudol skúsenosť
poslušnosti[204], akokoľvek bol[205] Syn[206],
z[202] tých vecí, ktoré vytrpel, (9)a súc
spravený[39] dokonalým[207], stal sa všetkým,
kto mu sú poslušní, pôvodcom[208] večnej
záchrany[200], (10)súc od Boha vymenovaný[39] *za* veľkňaza[209] podľa poriadku
Melchisedeka. (11)Máme o ňom veľa čo
vravieť a je to neľahko vyložiteľné vravením[210], keďže ste sa stali[211] čo do sluchu[212]
lenivými[213] – (12)veď ste predsa za ten čas
mali byť učiteľmi, zatiaľ čo[214] vám je opäť
treba[215] vyučovať vás, ktoré sú začiatočné
prvky[216 217] Božích výpovedí[218], a stali ste
sa[211] potrebujúcimi[215] mlieko [a] nie hutnú
stravu; (13)každý, pravdaže, kto požíva[219]
mlieko, *je* neskúsený[220] *čo do* slova spravodlivosti, lebo je nedorastený[221], no dospelým[207], ktorí majú zmysly[222] návykom
vycvičené na rozlišovanie aj dobrého[223] aj
zlého, patrí[224] hutná strava.

6 Preto nechajme začiatočné slovo[217 225]
o Kristovi[226] a smerujme[227] k *tomu*,
čo patrí k dospelosti[207], nezapúšťajúc si
zasa základ pokánia z[202] mŕtvych činov
a spoliehania sa vierou[228] na Boha, (2)náuky[229] o namáčaniach[230] aj o pokladaní rúk
aj o opätovnom vstaní mŕtvych a o večnom súde[226]; (3)a to budeme konať, ak,
pravda, Boh dovolí[231]. (4)Nemožno veru
opäť k pokániu obnovovať[232] tých, ktorí
raz boli osvietení[39] aj okúsili nebeský[111]
dar a boli spravení[233] podielnikmi[234] Svätého Ducha (5)a okúsili dobrú[223] Božiu
reč[235] aj mocné činy budúceho veku,
(6)a odpadli[236]; tí sami sebe opäť križujú
a verejnej hanbe vystavujú Božieho Syna.
(7)Veď zem, ktorá sa napila často na ňu
prichádzajúceho dážďa a rodí tým[237], pre
ktorých sa aj obrába, užitočnú[238] rastlinu[239], dostáva podiel na požehnaní od
Boha, (8)no ak vynáša[240] tŕnie a bodľač,
ukázala sa ako bezcenná[241] a blízka prekliatiu a jej koniec *je* spálenie[242]. (9)No čo
sa týka vás, milovaní, sme presvedčení[243]
o veciach lepších a spojených so záchranou[244], aj keď hovoríme takto; (10)Boh
predsa nie *je* nespravodlivý, žeby zabudol
na vašu prácu a lásku, ktorú ste voči jeho
menu prejavili[245] tým, že ste posluhovali[246]
a posluhujete[247] svätým; (11)no túžime
po tom, žeby každý *z* vás tú istú snahu[248]
o plnú istotu nádeje prejavoval[245] až do
konca, (12)aby ste sa nestali leňochmi[249],
lež napodobňovateľmi[250] tých, ktorí skrze
vieru a trpezlivosť[251] sú dedičmi prísľubov[252 253].

(13)Veď Boh pri svojom prísľube[254]
Abrahámovi, keďže nemal skrze koho
väčšieho odprisahať, odprisahal sám
skrze seba, (14)vraviac[255]: Či ťa veru žehnajúc požehnám a rozmnožujúc ťa rozmnožím[256]; (15)a tak trpezlivo vytrvajúc[251], domohol sa prísľubu[253]. (16)Áno,
veď ľudia prisahajú skrze *kohosi* väčšieho
a prísaha na potvrdenie im *je* ukončením
každého protirečenia, (17)a Boh v tej
veci[257], zamýšľajúc[258] dedičom presvedčivejšie[259] ukázať na[260] nezmeniteľnosť[261]
svojho úmyslu[258], zasiahol[262] prísahou,
(18)aby sme mali silné povzbudenie[263]
skrze dve nezmeniteľné[261] skutočnosti,
v ktorých Bohu nemožno zaluhať, *my*,

www.nbs-bratislava.sk

ktorí sme sa zutekajúc uchýlili[264] uchopiť
nám predloženú nádej; (19)tú máme ako
kotvu duše, aj bezpečnú aj pevnú[265],
a vstupujúcu dnu za oponu[266], (20)kam
ako predchodca[267] pre[82] nás vstúpil Ježiš,
stanúc sa navždy[268] veľkňazom podľa po-
riadku Melchisedeka.

7 Lebo ten Melchisedek, Kráľ Saléma,
kňaz Najvyššieho Boha[269], ktorý sa
stretol s Abrahámom vracajúcim sa späť
od pobitia kráľov a požehnal ho, (2)kto-
rému Abrahám od všetkého oddelil[270] de-
siatok, podľa výkladu[271] poprvé, pravda,
Kráľ spravodlivosti, no potom aj Kráľ
Saléma, to jest Kráľ pokoja, (3)bez otca,
bez matere, bez rodokmeňa, nemajúci
ani začiatku dní ani konca života, lež
majúci svoju podobu od Božieho Syna[272],
ostáva[273] natrvalo[274] kňazom. (4)Nože si
všímajte[275], aký veľký *bol* tento, ktorému
[aj] Abrahám, praotec, dal desiatok z ne-
jlepších častí koristi. (5)A, pravda, tí zo
synov Leviho, ktorí prijímajú kňazský
úrad[276], majú príkaz podľa zákona brať
desiatky od ľudu, to jest od svojich bra-
tov, akokoľvek vyšlých z Abrahámovho
bedra; (6)no ten, ktorého od[277] nich ne-
možno rodopisne odvodiť[278], vzal desiat-
kyd od Abraháma a požehnal[279] toho,
ktorý mal prísľuby. (7)Nuž, *je* mimo
všetkého protirečenia, *že* je požehnávané
nižšie[280] od prednejšieho[281]; (8)a desiatky
tu, pravda, prijímajú smrteľní[282] ľudia,
no tam *ktosi*, o ktorom je svedectvo, že
žije, (9)a cez Abraháma, tak povediac[283],
boli desiatky vzaté[279] aj od Leviho, ktorý
desiatky prijíma; (10)veď bol ešte v otco-
vom bedre, keď sa s ním Melchisedek
stretol. (11)Nuž teda: ak skrze leviovské
kňazovstvo[276] bola dosiahnutá dokona-
losť[284] (veď v spojení s ním[285] dostal[286] ľud
zákon), aká ešte potreba, žeby povstával
iný kňaz podľa poriadku Melchisedeka
a nevolal[287] sa podľa poriadku Árona?
(12)Ak sa, pravda, mení kňazovstvo[276],
nastáva nutne[288] aj zmena[289] zákona,
(13)lebo ten, o ktorom[290] sa tieto veci
vravia, patrí[286] k inému kmeňu[291], z[292] kto-
rého sa nik oltáru neoddal[286 293]; (14)veď *je*
vopred jasné, že náš Pán vzišiel[294] z Júdu,
a *čo* do tohto kmeňa Mojžiš nič nepre-
hovoril o kňazoch. (15)A úplne jasné
je *to* tým skôr[295], ak povstáva iný kňaz
podľa podoby Mechisedeka, (16)ktorý
je uvedený[286 296] nie podľa zákona pri-
kazu týkajúceho sa mäsa[297], lež podľa
moci nezrušiteľného[298] života, (17)lebo
sa dosvedčuje[299]: Ty *si* navždy[299] kňazom
podľa poriadku Melchisedeka. (18)Na-
stáva teda jednak odvolanie[300] predošlého
príkazu pre jeho slabosť a neosožnosť
(19)(zákon predsa dokonalým nespra-
vil nič), jednak navyše zavedenie lepšej
nádeje, skrze ktorú sa *k* Bohu blížime[301].
(20)A nakoľko *to* nie *je* bez prísažného
záväzku[302] (21)(oni[303], pravda, sú kňazi
bez prísažného záväzku[302] uvedení[286 296],
kým on[303] s prísažným záväzkom[302]
skrze toho, ktorý o ňom[304] vravel[305]: PÁN
odprisahal a nebude ľutovať[306]: Ty *si* na-
vždy[307] kňazom [podľa poriadku Mel-
chisedeka]), (22)natoľko sa Ježiš stal[307]
ručiteľom lepšej zmluvy[308]. (23)A oni[309]
sú, pravda, mnohí za kňazov uvedení[307],
pretože zotrvávať je im bránené smrťou,
(24)no on[309], pretože trvá navždy[309], má
kňazovstvo[309] neprenosné[310]; (25)preto[103]
aj môže tých, ktorí *k* Bohu pristupujú
skrze neho, do krajnosti[311] zachraňovať[312],
vždy žijúc na prihováranie sa za[313] nich.
(26)Áno, takýto veľkňaz nám bol prime-
raný[314]: svätý[315], bez *čohokoľvek* zlého[316], ne-
poškvrnený[80], oddelený[80 317] od hriešnikov
a vyvýšený nad nebesá[318], (27)ktorý nemá
každodennú povinnosť[319], ako práve *tamtí*
veľkňazi, vznášať[320] obete najprv za[313]
svoje vlastné hriechy, potom *za* hriechy[321]
ľudu; veď toto[322] vykonal raz prevždy tým,
že *za obeť* vzniesol[320] sám seba. (28)Áno,
zákon *za* veľkňazov ustanovuje ľudí ma-
júcich slabosť, no slovo prísažného zá-
väzku[323], ktorý *nastal* po zákone[324], Syna,
navždy[268] spraveného[80 317 77] dokonalým[325].

8 Nuž na tých veciach, o ktorých je
reč, *je* hlavné[326] *toto*: Máme *za* veľ-
kňaza takého[327], ktorý usadol na pravici
trónu veličenstva v nebesiach (2)*ako* vy-
konávateľ služby[27] svätých miest a pra-
vého[328] stanu[329], ktorý zrubil[330] PÁN [a] nie
človek.

(3)Každý veľkňaz sa predsa ustanovuje
na prinášanie[331] aj darov aj obetí, takže[103]
je nutné, žeby aj on[115] čosi mal, čo by pri-
nášal[331 332]. (4)Nuž, pravda, keby bol na

www.biblia.sk

zemi, nebol by ani kňazom, zakiaľ *tu* sú
tí, ktorí dary prinášajú[331] podľa zákona
(5)(takí, že[333] slúžia[333] obraznému zná-
zorneniu[334] a tieňu nebeských[111] vecí podľa
toho, ako bol vnuknutím[335] poučený[335]
Mojžiš, majúc zhotovovať[336] stan[329], –
hľaď, rečie predsa[337], žeby si všetky veci
urobil podľa vzoru, ktorý ti bol ukázaný[39] na vrchu), (6)no teraz došiel[338]
znamenitejšej[15] služby[339], nakoľko je aj
prostredníkom lepšej zmluvy[340], ktorá[340]
je uzákonená[338 341] na základe lepších prís-
ľubov[342]. (7)Veď keby tamtá prvá bola
bez závady, nehľadalo by sa miesto pre
druhú[343], (8)lebo zisťuje závadu[344], keď[345]
im[346] vraví[347]: Hľa, prichodia dni, vraví
Pán, i[348] uskutočním[349] *vzhľadom* na dom
Israéla a *vzhľadom* na dom Júdu[350] novú[351]
zmluvu[340], (9)nie podľa tej zmluvy[340],
ktorú som urobil *s* ich otcami[352] v deň,
keď som sa chopil[353] ich ruky, žeby som
ich vyviedol z egyptskej zeme[354], pretože
oni v tej mojej zmluve[340] nezotrvali a mne
na nich prestalo záležať[355], vraví Pán;
(10)pretože zmluva[340], ktorú si po tam-
tých dňoch *s* domom Israéla[352] zriadim[356],
bude táto, vraví Pán: Kladúc[357] svoje zá-
kony do ich mysle[358], napíšem ich aj na
ich srdcia, i budem im za[20] Boha a oni mi
budú za[20] ľud. (11)A nijako nebudú každý
svojho *spolu*občana a každý svojho brata
vyučovať, vraviac: spoznaj[359] Pána, pre-
tože ma všetci budú znať[360] *sami od seba*,
od malého [medzi nimi[361]] až po veľkého
medzi nimi[361]; (12)pretože budem milo-
srdný[362] *k* ich neprávostiam[363] a nikdy[364]
si už nespomeniem na ich hriechy a na
ich bezzákonnosti[365]. (13)V tom, že vraví:
novú[351 366], uznal prvú za[367] starú[368]; no čo
starne[369] a vekom sa tratí[370], je blízke zá-
niku[371].

9 No aj prvá *zmluva*, pravdaže, mala
pravidlá[372] svätej služby[373] a svätyňu[374],
svätyňu pozemskú[375], (2)lebo bol
zriadený[39 376] stan[377]; prvý, v ktorom *bol*
aj svietnik[377] aj stôl a vyložená zostava[378]
chlebov; tomu[340] sa vrav[379] Svätý; (3)po-
tom za druhou[343] oponou stan[352], kto-
rému sa vraví[379] Svätý svätých[380], (4)ob-
sahujúci[381] zlatú kadidelnicu a schranu
zmluvy[308], zo všetkých strán[382] vôkol po-
tiahnutú zlatom, v ktorej *bol* zlatý krčah,
obsahujúci[381] mannu, a Áronova palica,
ktorá bola vypučala, a dosky zmluvy[308],
(5)a hore nad ňou *boli* cherúbi slávy, za-
tieňujúci zľutovnicu. O týchto veciach do-
podrobna[383] vravieť teraz niet *času*[384].

(6)Nuž, keď sú tieto veci takto zria-
dené[376 80], vchodia do prvého stanu[385] sväté
služby[385] odbavovať[385] kňazi po všetok *čas*,
(7)no zato do druhého[385] len veľkňaz raz
do roka, nie bez krvi, ktorú prináša[385] sám
za[82] seba a *za* poblúdenia[386] ľudu. (8)Tým
Svätý Duch poukazuje *na*[387] toto: že cesta
do svätých *miest*[388] ešte nie je zjavená[80 389],
dokiaľ prvý stan[329] má *svoje* postavenie[390];
(9)on[391] *je* obrazným náznakom[392] pre
prítomné[393] obdobie, podľa ktorého sa
prinášajú[385] aj dary aj obete, neschopné
toho, kto koná svätú službu[394], spraviť
čo do svedomia dokonalým[395], (10)len na
základe pokrmov a nápojov a rozličných
namáčaní[395] – pravidlá[396] mäsa[397], uložené
do obdobia nápravy[398]. (11)No Kristus,
príduc[399] *ako* veľkňaz budúcich[400] dob-
rých[401] vecí[402] v spojení s lepším[403] a do-
konalejším stanom[329], nie rukami zho-
toveným (to jest nie tohto stvorenia[404]),
(12)ani s krvou kozlov a teliat, lež so
svojou vlastnou krvou[405], vstúpil raz pre-
vždy do svätých *miest*[388], dosiahnuc[406] si[407]
večné vykúpenie. (13)Áno, ak krv kozlov
a býkov a popol jalovice, skrápajúci po-
škvrnených[408], posväcuje k čistote mäsa,
(14)čím skôr krv Krista, ktorý skrze več-
ného Ducha sám seba bezúhonného pri-
niesol *za obeť*[385] Bohu, očistí vaše sved-
omie od mŕtvych činov na konanie svätej
služby[394] živému Bohu? (15)A pre túto prí-
činu je prostredníkom novej[409] zmluvy[308],
tak aby[410] sa, keď nastala smrť na oslobo-
denie[411] *od* prestúpení, ktoré *sa stali* za
prvej zmluvy[308], povolaným dostalo prís-
ľubu[412] večného dedičstva. (16)(Veď kde
je závet[413], musí nutne dochodiť k smrti[414]
závetcu[415]; (17)závet[416] *je* predsa platný[417]
pri mŕtvych, keďže nijako nemá účin-
nosti[418], keď závetca[415] žije.) (18)Teda[103]
ani prvá *zmluva* nie je nastolená[419 420]
bez krvi; (19)veď keď každý príkaz bol
podľa zákona od Mojžiša povedaný[39]
všetkému ľudu, vzal krv teliat a kozlov
s vodou a šarlátovou vlnou a hysopom[421]
a pokropil aj samu knihu[422] aj všetok ľud,

www.nbsp.sk

(20)vraviac[423]: Toto *je* krv zmluvy[308], ktorú
voči vám[424] prikázal Boh; (21)a tiež stan[329]
a všetky nádoby na službu[425] podobne po-
kropil krvou. (22)A takmer všetky veci sa
podľa zákona krvou očisťujú a bez vyliatia krvi odpustenie nenastáva; (23)*je*[426]
teda nutné, žeby sa obrazné znázornenia[427] vecí v nebesiach očisťovali týmito,
no zato nebeské[111] veci samy nad tieto
lepšími obeťmi. (24)Kristus predsa nevstúpil do svätých *miest*[428] rukami zriadených[429], zobrazení[430] skutočných[431], lež do
samého neba, teraz sa za[82] nás objaviť[432]
Božej tvári, (25)ani aby sám seba *za obeť*
prinášal[433] veľa ráz[434], ako práve veľkňaz
do svätých *miest*[428] rok čo rok vstupuje
s krvou nie svojou[435], (26)lebo *potom* by
bol musel od založenia sveta veľa ráz[434]
trpieť[436]; lenže *on*[437] je zjavený[422 438] raz pri
skončení vekov na odpratanie[439] hriechu
jeho obeťou, (27)a ako[440] je ľuďom uložené[441] raz umrieť a potom súd, (28)tak
bol aj Kristus raz prinesený[39] *za obeť*[433]
na to, žeby[442] na seba vzal[443] hriechy mnohých, a bude ukázaný[39] tým, ktorí ho
sústredene[444] vyčkávajú, druhý raz bez
vzťahu ku hriechu[444] na záchranu[445].

10 Lebo zákon, obsahujúc[446] tieň
budúcich dobrých[446] vecí[446], nie
sám obraz skutočností[447], nikdy nemôže
tých, ktorí pristupujú[448], k dokonalosti
priviesť[449] obeťmi, rok čo rok tými istými,
ktoré trvale[450] prinášajú[433]. (2)Neboli by
sa inak prestali prinášať[433], pretože by tí,
ktorí konajú svätú službu[394], už nemali
žiadneho svedomia *čo do* hriechov, súc
raz očistení[420 451]? (3)Ale v nich *je*[452] rok
čo rok hriechov pripomínanie[453]; (4)krv
býkov a kozlov predsa nie *je* schopná
hriechov zbavovať[454]. (5)Preto vraví[455],
vstupujúc do sveta: Obeť a posvätný dar[456]
si si neželal[457], no zostrojil si si[458] pre
mňa[459] telo; (6)*obete* cele spaľované[460] a za
hriech[191] sa ti nezaľúbili[461]. (7)Tu som povedal: Hľa, prichodím (v zvitku[462] knihy[422]
je o mne napísané) vykonať, Bože, tvoje
želanie[463]. (8)Vyššie vravel: Obete a posvätné dary[464] a *obete* cele spaľované[460]
a za hriech[191] si si neželal[464] ani sa ti nezaľúbili[461] (ktoré[465] sa prinášajú[433] podľa zákona), a (9)tu riekol: Hľa, prichodím vykonať tvoje želanie[463] – odstráňuje[466] prvé,
aby ustanovil druhé[467] – (10)a v tomto
želaní[463 468] sme posvätení[469] skrze prinesenie[464] tela Ježiša Krista *za obeť* raz prevždy. (11)A každý kňaz, pravdaže, stojí,
keď denne[470] slúži[471] a veľa ráz[472] prináša[433]
tie isté obete, ktoré[465] nikdy nemôžu odňať[473] hriechy, (12)no on[115], prinesúc[433] za
hriechy[313] jednu obeť, natrvalo[474] po Božej
pravici[44] usadol (13)a naďalej vyčkáva,
kým nebudú jeho nepriatelia položení
za podnož jeho nôh[43], (14)lebo jedným
prinesením[464] *obete* spravil tých, ktorí sú
posväcovaní[475], natrvalo[474] dokonalými[475].
(15)A svedčí nám *o tom* aj Svätý Duch,
lebo potom, čo sa rieklo[476]: (16)Zmluva[476],
ktorú si voči nim po oných dňoch zriadim[476], *bude* táto, vraví Pán: Kladúc[476]
svoje zákony na ich srdcia, napíšem ich
aj na ich mysliach[476]; (17)a nikdy[476] už
nespomeniem na ich hriechy a na ich
bezzákonnosti[476]. (18)No kde *je* odpustenie ich[477], nie*t* už prinášania[464] *obetí* za
hriech[191].

(19)Majúc teda, bratia, v Ježišovej
krvi[468] smelosť[478] ku vstupu[479] *do* svätých
miest[480], (20)novú[481] a živú cestu, ktorú
nám zasvätil[482] cez oponu, to jest jeho
ľudskosť[483], (21)a nad Božím domom veľkého kňaza, (22)pristupujme[484] s opravdivým[485] srdcom v plnom uistení viery, súc
na srdciach[486] skropením očistení[469 487 77] od
zlého svedomia a na tele[486] okúpaní[469 77 488]
v čistej vode[489]. (23)Vyznanie nádeje podržiavajme nezlomné[490] (veď ten, ktorý
dal prísľub[491], je verný), (24)a venujme si
navzájom pozornosť k podnecovaniu[492]
lásky a dobrých[223] činov, (25)nezanechávajúc[493] svoje schádzanie[494] sa, ako[122] *je*
to ktorýmsi obyčajou[495], lež *sa navzájom*
povzbudzujúc[496], a *to* tým skôr, čím väčšmi[a] vidíte blížiť sa deň[498]. (26)Áno, ak po
prijatí[499] plného poznania[500] pravdy úmyselne[501] hrešíme, nezvyšuje[502] už *žiadna*
obeť za hriechy[503], (27)lež akési strašné
vyčkávanie súdu a žiar ohňa, ktorý bude
zožierať[504] protivníkov. (28)Ak *kto* zamietol[505 506] zákon Mojžišov, bez zľutovaní
pri[507] dvoch alebo troch svedkoch umiera;
(29)čím horšieho trestu, myslíte, za hodného bude považovaný ten, kto Božieho
Syna pošliapal[506] a krv zmluvy[308], ktorou[508] bol posvätený[39], *ne*uznal[506] *iba ak za*

www.nosnetlivka

obyčajnú[509] a Ducha milosti urazil[506 510]?
(30)Známe predsa toho, ktorý povedal[511]:
Mne pomsta, ja odplatím, vraví PÁN; a ďa-
lej: PÁN bude svoj ľud súdiť. (31)*Je* strašné
upadnúť[512] do rúk živého Boha.

(32)No pripomínajte si skoršie dni,
v ktorých ste, súc osvietení[39], vydržali[513]
mnoho zápolenia v utrpeniach[514], (33)jed-
nak[515] sa stávajúc divadlom aj *v* poha-
nách aj *v* trýzniach[516], no jednak[515] súc aj
spravení[516] spoločníkmi[516] tých, ktorým
sa takto vodilo[517]; (34)prejavovali[518] ste
predsa aj sústrasť väzňom[519] a s radosťou
ste pripustili[520] plienenie[521] toho, čo ste
mali[522], vediac, že pre seba[523] máte lepší
majetok[524], a trvalý. (35)Neodhadzujte
teda svoju smelosť[525], ktorá[465] so sebou
nesie[526] veľkú odplatu[527]; (36)áno, treba
vám[528] vytrvalosť[529], aby ste, vykonajúc
Božiu vôľu[530], získali[531] prísľub[532]. (37)Veď
ako veľmi, ako veľmi[533] ešte málo! Ten,
ktorý prichodí[534], sa dostaví[535] a nebude
odkladať[536]. (38)No spravodlivý[537] bude
žiť *z*[538] viery; a: Ak sa stiahne späť[539], nena-
chodí v ňom moja duša záľubu[540]. (39)No
my sme nie *z* tých, ktorí sa sťahujú späť[541]
na záhubu[542], lež *z* viery[541 543] na záchovu[544]
duše.

11 Nuž a viera je opodstatnenie vecí[545],
v ktoré sa nádeja*me*, presvedče-
nie[546] o skutočnostiach[547], ktoré sa nevi-
dia; (2)veď v nej[547] sa starším dostalo sve-
dectva. (3)Vierou rozumieme *tomu*[548] že
svety[549] sú zostrojené[550] Božím výrokom[551],
takže[442] to, čo sa vidí, nevzniklo zo zjav-
ných[552] vecí. (4)Vierou priniesol[553] Abel
Bohu obeť hodnotnejšiu[554] nad Kaina,
skrze ktorú[555] sa mu dostalo svedectva, že
je spravodlivý, lebo jeho darom[556] vydával
svedectvo Boh; a skrze ňu, hoci umrel[557],
ešte hovorí[558]. (5)Vierou bol Enóch prene-
nesený[559 39], žeby neuvidel smrť, a nebolo
možné ho nájsť[560], pretože ho preniesol[559]
Boh, lebo sa mu pred [jeho] prenesením[559]
dostalo svedectva[561], že sa Bohu za-
ľúbil[561 562], (6)no bez viery sa *mu* zaľúbiť[562]
nemožno, lebo kto k Bohu pristupuje[547],
musí uveriť, že *Boh* je a *že* sa tým, ktorí
ho vyhľadávajú[563], stáva odplatiteľom[564].
(7)Vierou zriadil[376] Nóe, súc vnuknutím
poučený[565] čo do vecí, ktoré ešte nebolo vi-
dieť, súc pohnutý[39] bázňou[566], schranu na
ušetrenie[567] svojho domu, skrze ktorú[555]
odsúdil svet a stal sa dedičom spravodli-
vosti, ktorá *je* podľa viery.

(8)Vierou poslúchol Abrahám, súc
povolávaný, žeby vyšiel na miesto, kto-
rého sa mu malo dostávať[568] za dedičstvo,
i vyšiel, nevediac, kam ide. (9)Vierou sa
v zemi prísľubu stal návštevníkom[569] ako
v cudzej[435] a býval[570] v stanoch s Isákom
a Jakóbom, spoludedičmi toho istého
prísľubu, (10)lebo vyčkával mesto, ktoré
má základy, ktorého strojcom[571] a tvor-
com[572] *je* Boh. (11)Vierou sa aj samej Sáre
dostalo[568] sily[573] na ujatie sa[574] semena, a *to*
mimo príležitosti[575] veku[576], keďže toho,
ktorý dal prísľub[577], uznala *za* verného;
(12)preto tiež od[578] jedného, a to umŕtve-
ného, boli naplodení[39] množstvom toľkí[579]
ako hviezdy neba a ako nespočetný pie-
sok, ktorý *je* pozdĺž okraja[580] mora.

(13)Títo všetci poumierali vo viere[581]
a prísľubov[582] sa im nedostalo[568], ale[583]
ich zďaleka videli[584] a vítali[584 585] a vyzná-
vali[584], že na[586] zemi sú cudzincami[587]
a pútnikmi[588]. (14)Isteže tí, ktorí takéto
veci vravia, dávajú jasne najavo[589], že sa
zháňajú[589] za otčinou; (15)a, pravdaže,
keby boli spomínali na tú, z ktorej vystú-
pili, boli by mali príležitosť[590] sa vrátiť[591],
(16)lenže *oni*[592] bažia[593] po lepšej, to jest
nebeskej[111]. Preto sa Boh za nich nehanbí,
žeby sa nazýval[594] aj[595] Bohom ich, lebo im
prihotovil mesto.

(17)Vierou priniesol[331 596] Abrahám, súc
skúšaný, Isáka *za obeť*; áno[597], ten, ktorý
si privlastnil[598] prísľuby, prinášal[331 599] *za*
obeť svojho[178] jednorodeného, – (18)o kto-
rom[600] bolo prehovorené[601 39]: Semeno ti
bude nazvané[594 39] v Isákovi, – (19)usú-
diac[602], že Boh môže aj spomedzi mŕtvych
vzkriesiť[603], a odtadiaľ ho v obraznom
náznaku[604] aj zasa dostal[604]. (20)Vierou
požehnal Isák Jakóba a Ésaua čo do bu-
dúcich vecí. (21)Vierou požehnal Jakób
umierajúc každého *z* Jozefových synov
a poklonil sa[605] na vrchu[606] svojej palice[607].
(22)Vierou urobil Jozef skonávajúc pri-
pomienku o vyjdení synov Israéla a dal
príkaz[608] o svojich kostiach.

(23)Vierou bol Mojžiš, keď sa zrodil[609],
po tri mesiace skrývaný[610] od svojich ro-
dičov, pretože uvideli, *že* dieťatko *je* pô-

www.biblia.sk

vabné[611], a nezľakli sa kráľovho rozkazu.
(24)Vierou odoprel Mojžiš, stanúc sa veľkým, dávať si vravieť syn faraonovej dcéry
(25)a radšej si zvolil s Božím ľudom znášať zlé zaobchádzanie[612] ako mať dočasný pôžitok[613] hriechu, (26)uznajúc[614] Kristovu pohanu *za* bohatstvo väčšie *od* pokladov Egypta, lebo sústredene hľadel[615] k odplate[616]. (27)Vierou opustil[617] Egypt a nezľakol sa kráľovej zlosti, lebo vytrval, ako by bol videl toho, *ktorý je* neviditeľný.
(28)Vierou usporiadal[618] Minutie[619] a nakropenie[620] krvi, aby ten, ktorý hubil prvorodenstvo[621], sa ho[622] nedotkol.

(29)Vierou prešli Červeným morom ako cez suchú zem; o to sa pokúsiac Egypťania, boli pohltení[623].

(30)Vierou padli múry Jericha, súc obkolesené[39] na sedem dní.

(31)Vierou Raab, neviestka, nezahynula[624] s tými, ktorí neuverili[625], prijmúc vyzvedačov s pokojom.

(32)A čo ešte mám vravieť? Veď mi nepostačí čas, ak budem vyprávať[626] o Gedeónovi a Barakovi aj Samsónovi a Jeftovi aj Dávidovi a Samúélovi aj prorokoch, (33)ktorí skrze vieru porážali[627] kráľovstvá, pôsobili[627 628] spravodlivosť, domohli sa prísľubov[412], zapchávali[627] tlamy levov, (34)uhášali[627] moc ohňa, unikali[627] ostriam meča[629], od slabosti prechádzali[627] k moci[630], bývali spravení[627 631] silnými vo vojne, na útek zaháňali[627] vojská[632] cudziarov[435]. (35)Ženy svojich mŕtvych dostávali[627] opätovným vstaním[633] *späť*; druhí zasa boli mučení[627 634] a nepripustili[635] oslobodenie[411], aby dosiahli lepšie opätovné vstanie, (36)a iní *na seba* brali[627] skúšku[636] posmeškov a bičovaní, a aj[637] pút a väzenia. (37)Boli kameňovaní[627], pílení[627], pokúšaní[627], umierali[627] vraždením mečom[630], chodili[627] semtam v ovčích rúnach, v kozích kožiach, strádajúc, súc utláčaní[638], znášajúc zlé zaobchádzanie[639] (38)(a svet ich nebol hodný), blúdiac v pustatinách a vrchoch a jaskyniach[640] a dierach[641] zeme.

(39)A títo všetci, dôjduc svedectva skrze vieru, prísľuby[412] nezískali[642], (40) lebo Boh vopred vyhliadol čosi lepšie pre[643] nás, aby bez nás neboli spravení[39] dokonalými[644].

12 Nuž teda aj my, majúc vôkol seba[645] toľký oblak svedkov[646], *od* seba odložme všetku záťaž[647] a hriech, lebo ten[648] ľahko obchváti[649], a s vytrvalosťou[650] bežme v zápase[651], ktorý je[652] pred nami, (2)sústreďujúc zrak[653] na pôvodcu[654] a dovŕšiteľa viery Ježiša, ktorý so zreteľom na radosť, ktorá bola[652] pred ním, zniesol[655] kríž, pohŕdnuc hanbou, i usadol[656] na pravici Božieho trónu.
(3)Áno, posúďte náležite[657] toho, ktorý sám proti sebe zniesol[658 659] toľké protirečenie od hriešnikov, aby ste nepodľahli únave, zomdlievajúc *v* svojich dušiach. (4)Ešte ste sa v zápase odporu[660] proti hriechu nevzopreli až do krvi – (5)a celkom ste zabudli *na*[661] povzbudenie[263], ktoré[662] sa *k* vám prihovára ako *k* synom[663]: Môj synu, nepodceňuj nápravnú výchovu[664] Pána ani nezomdlievaj, súc od neho karhaný[665]. (6)Veď Pán podrobuje nápravnej výchove[664], koho miluje, a šľahá[666] každého syna, ktorého uznáva[667]. (7)*Čo* znášate[658], *je* za účelom nápravnej výchovy[664 668], Boh sa k vám chová ako *k* synom[669] – ktože *je* syn bez toho, žeby ho otec podroboval[670] nápravnej výchove[664]? (8)No ak ste bez nápravnej výchovy[664], na ktorej sa dostalo[659] podielu všetkým[671], potom ste nepravé deti a nie synovia. (9)A ďalej: mali sme predsa *za* vykonávateľov nápravnej výchovy[672] otcov nášho mäsa, a mali sme *ich* v úcte; nemáme sa oveľa skôr[673] podriadiť Otcovi duchov a[674] žiť[675]? (10)Áno, oni[303], pravdaže, nápravnú výchovu vykonávali[664] na málo dní podľa svojho zdania, no on[303] na osoh, k dosiahnutiu[676] podielu *na* jeho svätosti[676]. (11)A každá nápravná výchova[664] sa nateraz[677] síce zdá *vecou* nie radosti, lež zármutku, no napokon poskytuje[678] tým, ktorí ňou sú vycvičení[679], pokojné ovocie spravodlivosti.

(12)Preto narovnajte[680] zvesené[681] ruky a ochrnutím postihnuté kolená[682] (13)a svojim nohám[683] zriaďte rovné[684] dráhy[685], aby to, *čo je* chromé, nebolo vychýlené[686 39], lež radšej vyliečené[39]. (14)Žeňte sa[687] za pokojom so všetkými a za posvätením[676], bez ktorého nikto Pána neuvidí, (15)dozerajúc, žeby ne*bol* voľakto premárňujúci[688] Božiu milosť[689],

www.biblesearch.sk

žeby neobťažoval[690] voľajaký nahor vyrážajúci koreň horkosti[691] a ním *aby* mnohí *ne*boli poškvrnení[39 692]; (16)žeby ne*bol* voľajaký[693] smilník alebo nesvätý[694], ako Ésau, ktorý za jedno jedlo[695] odpredal[696] svoje prvorodenské práva – (17)viete predsa, že keď potom aj chcel[697] požehnanie zdediť, bol zamietnutý[39 698] (lebo nenašiel miesto[699] pre pokánie[700]), hoci ho[701] so slzami vyhľadával[702].

(18)Nepristúpili ste predsa *k* [vrchu] hmatateľnému a ohňom rozpálenému a *k* čierňave a chmúre[703] a búrke[704] (19)a huku[705] trúby a zvuku výrokov, ktorého poslucháči si s ospravedlňovaním sa vyprosili[706], žeby im navyše nebolo povedané[707 39] *ani* slovo (20)(lebo nevedeli zniesť[708], čo sa dôrazne prikazovalo[709]: A ak sa vrchu dotkne[710] zviera, bude ukameňované[39]; (21)a to, čo sa zjavovalo[711], bolo také strašné, *že* Mojžiš povedal: Som vydesený[80] a rozochvený[80]); (22)lež ste pristúpili *k* vrchu Siónu; [712]a *k* mestu živého Boha, nebeskému[111] Jerúsalému; a *k* desaťtisícom anjelov, (23)všeobecnému snemu[713]; a *ku* zhromaždeniu prvorodených, zapísaných[714] v nebesiach; a *k* Bohu, sudcovi všetkých[715]; a *k* duchom spravodlivých, spravených dokonalými[716]; (24)a *k* Ježišovi, prostredníkovi novej[717] zmluvy[308], a *ku* krvi skropenia[718], hovoriacej lepšie nad Abela. (25)Hľadte, žeby ste hovoriaceho neodmietli[706]; veď ak neunikli tamtí, odmietnúc[706] toho, ktorý Božiu reč vravel[719] na zemi, týka sa to oveľa skôr[720] nás, ak sa odvraciame[721] *od* toho, ktorý *hovorí* z[722] neba, (26)ktorého hlas vtedy otriasol[723] zemou, no teraz prisľúbil[724], vraviac[725]: Ja ešte raz zaklátim nielen zemou, lež aj nebom. (27)No to*to*: ešte raz poukazuje *na*[726] odstránenie[727] vecí, ktorými sa dá otriasť[723], ako vytvorených[7], aby tie, ktorými sa otriasť nedá[723], ostali; (28)preto, ujímajúc sa kráľovstva neotrasiteľného[723], držme sa milosti[728], ktorou Bohu príjemne konajme svätú službu[394] s nábožnosťou[467] a posvätnou bázňou[729]; (29)veď aj[730] náš Boh *je* stravujúci oheň[731].

13 Nech stále trvá[732] bratská náklonnosť[733]; (2)nezabúdajte na pohostinnosť, veď skrze tú podaktorí nevdojak[734] pohostili anjelov. (3)Spomínajte[735] na väzňov sťaby spolu uväznení[736 80], na tých, s ktorými sa zle zaobchádza[737], ako *takí*, ktorí ste sami tiež v tele. (4)Manželstvo *nech je* všemožne[738] v úcte[739] a lôžko nepoškvrnené[80], no smilníkov a cudzoložníkov bude Boh súdiť. (5)Spôsob[740] *života nech je* bez záľuby v peniazoch[741], spokojujte sa *so svojimi* prítomnými *pomermi*[742]; veď on riekol[743]: Nijako sa ťa nevzdám ani ťa nijako neopustím[744], (6)takže môžeme smelo[745] vravieť[746]: Mne *je* pomocníkom PÁN, i nebudem sa báť: čo mi vykoná človek?

(7)Pamätajte *na* svojich vodcov, ktorí[747] vám hovorili[2] Božie slovo; výsledok[748] ich správania[749] si dôkladne všímajte[750] a *ich* vieru napodobňujte. (8)Ježiš Kristus *je* Ten Istý[778] včera aj dnes aj do vekov. (9)Nedávajte sa stranou[751] unášať všelijakými[752] a cudzími[753] náukami; *je* predsa dobré[223], žeby srdce bolo uisťované[754] milosťou, nie pokrmami; tým, čo v týchto veciach chodili[755], sa nedostalo úžitku. (10)Máme oltár, z ktorého tí, čo slúžia[756] stanu[757], nemajú právo jedávať[755], (11)lebo ktorých zvierat krv [za hriech[191]] sa skrze veľkňaza vnáša do svätých *miest*[480], tých telá sa mimo[758] tábora spaľujú; (12)preto aj Ježiš, aby posvätil ľud svojou vlastnou krvou, trpel[755] vonku za[758] bránou. (13)Vychádzajme[759] teda von *z*[758] tábora k nemu, nesúc jeho pohanu; (14)veď tu nemáme trvalé mesto, lež sa zháňame[760] po *meste* budúcom. (15)Skrze neho teda ustavične *k* Bohu vznášajme[761] obeť chvály, to jest ovocie pier, vyznávajúcich jeho meno. (16)No nezabúdajte na dobročinnosť a podieľanie sa[762], lebo *v* takýchto obetiach si Boh veľmi ľubuje. (17)Svojich vodcov poslúchajte[763] a podrobujte sa[764], veď oni nad vašimi dušami bdejú[765] ako *takí*, ktorí budú odovzdávať vyúčtovanie[766]; aby to konali s radosťou a nie za vzdychov[767], lebo to by sa vám nevyplácalo[768].

(18)Modlite sa za nás[191], veď si dôverujeme, že máme dobré[223] svedomie, túžiac[769] sa vo všetkých veciach riadne[770] správať[749]. (19)A žeby ste toto konali[755], prosím *tým* usilovnejšie[771] *preto*, aby som vám bol rýchlejšie[772] navrátený[773].

www.mosteprik.sk

(20)No kiež Boh pokoja, ktorý spo-
medzi mŕtvych opäť[774] vyviedol[775] nášho
Pána Ježiša, veľkého pastiera oviec,
v *moci*[776] krvi[777] večnej zmluvy[779], (21)vás
zdokonalí[780] v každom dobrom[401] čine na
uskutočnenie[781] jeho vôle[782], uskutočňu-
júc[781 783] vo vás to, *čo je* pred ním príjemné,
skrze Ježiša Krista; jemu sláva na veky
vekov. *Amén*. (22)No prosím vás snažne,
bratia, žeby ste znášali[784] to slovo napo-
menutia[785], veď som vám napísal[785] len
krátko[786].

(23)Vedzte, že náš brat Timotej je pre-
pustený[787]; ak bude môcť prísť[788] skoro[789],
navštívim[790] vás s ním. (24)Pozdravte
všetkých svojich vodcov a všetkých svä-
tých. Pozdravujú vás z[791] Italie. (25)Milosť
so všetkými vami. *Amén*.

www.milos-pavlik.sk

LIST HEBREJOM

1 Presnejšie ako „Židom“, viď Skut. 6:1; názov „Židia“ zahŕňa Hebrejov aj hellénistov, no tento list je písaný Hebrejom.
2 Viď Luk. 1:55.
3 Hebrejský výraz značiaci koniec doby zákona a dobu uvedenia Mesiáša (Is. 2:2).
4 Al. „hovoril“, ako vo v. 1; porov. Ján 9:29, pozn. 473, tu, pravda, neurčitý čas, no s významom obdobným ako čas použitý tam.
5 D. „v Synovi“, no väzba tu sa líši od väzby „v prorokoch“ vo v. 1 tým, že je bez člena, kým tamtá je s členom; tento rozdiel je dôležitý, no nie je ľahké ho vhodne vyjadriť v slovenčine. Ide o to, že keď Boh hovoril v prorokoch, používal si ich ako Svoje ústa; no to je iné ako keď hovoril „v Synovi“. Najbližšie pravému významu by azda bolo „ako Syn“, hoci ani to je nie celkom presné. Bol to sám Boh, ktorý hovoril; nie skrze kohosi iného, ani ako Otec, ani v Osobe Otca, ani jednoducho skrze Svätého Ducha s použitím inej osoby, nie Božskej, lež sám ako Božská Osoba, a tou Osobou je Syn. Podobne možno chápať obdobnú väzbu v Ef. 2:22, pozn. 86, týkajúcu sa Osoby Ducha.
6 Viď 1 Tes. 5:9.
7 Viď Skut. 4:24, pozn. 254.
8 Al. „veky“ (1 Kor. 1:20), tu židovský výraz značiaci vesmír.
9 Al. „vyžiarením“, čímsi, čo plne vyjadruje slávu, ktorá je v čomsi inom; tak nám svetlo podáva predstavu o tom, čím je slnko, a stan zmluvy ukazoval, čím bol jeho vzor na vrchu.
10 Al. „odtlačkom“, „odrazom“.
11 „Podstaty jeho bytia“, nie „jeho osoby“ ide o Boha, nie o Otca.
12 Al. „podpierajúc“, vl. „nesúc“; prechodník vyjadrujúci charakter.
13 Tu je toto sloveso v strednom slovesnom rode, ktorý mu dáva osobitný zvratný význam, porov. Skut. 7:34, pozn. 441. Úžitku z toho sa dostáva nám ako hriešnikom, no vykonalo sa to bez nás v Jeho vlastnej Osobe a diele a v Jeho záujme.
14 D. „výsostiach, stanúc sa natoľko lepším *od* anjelov, nakoľko“, zmysel ako v texte.
15 Viď Mat. 6:26.
16 Vl. „zdedil“, dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.
17 Žalm 2:7.
18 Al. „ďalej“.
19 1 Par. 17:13.
20 Viď 2 Kor. 6:17.
21 Al. „keď opäť uvedie“; ide o udalosť prejavujúcu slávu Kristovej Osoby, nie o časový údaj.
22 Žalm 97:7.
23 Neurčitý čas („poklonia“, „dajú sa klaňať“, „vykonajú klaňanie“).
24 Vl. „čo do anjelov“, v. 8 obdobne, predložková väzba ako u Luk. 18:1, 9, 11, pozn. 1129.
25 Žalm 104:4.
26 Al. „vetrami“
27 Viď Rim. 15:16.
28 Tu aj „k Synovi“.
29 Žalm 45:6n.
30 D. „do veku veku“, tj. „do veku, *ktorý je vek* veku“.
31 Viď Mat. 16:18.
32 Al. „úprimnosti“.
33 Al. „*po celý život* si miloval spravodlivosť a nenávidel“.
34 Viď Luk. 5:7.
35 Žalm 102:25–27.
36 Viď Mat. 5:21.
37 Al. „stále ostávaš“.
38 Viď Luk. 12:33, pozn. 865.
39 V dejovom zmysle.
40 „Ten, ktorý večne trvá a nemení sa“; všetko stvorené sa mení. Je to Boží titul, viď 5 Mojž. 32:39, v hebrejčine vl. „ja som ON“, a tak možno chápať aj väzbu v gréčtine („ten, *ktorý je* ON“).
41 Viď Luk. 16:9.
42 Obdobne ako vo v. 8, pozn. 24 a 28.
43 Žalm 110:1.
44 Viď Mat. 20:21.
45 Prídavné meno odvodené od výrazu vo v. 7, pozn. 27.
46 Viď Skut. 6:1; nesúvisí so „službu“ vyššie.
47 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
48 Al. „vyslobodenie“, kap. 2:10 obdobne.
49 Tj. „ktoré sme počuli“.
50 V dej. zmysle.
51 D. „hojnejšie venovať“.
52 Viď 1 Tim. 1:4.
53 Viď Mat. 7:6.
54 Tj. „z cesty“, „neminuli sa cieľa“.
55 Vl. „stalo“.
56 Viď Rim. 4:16; 5:19; 3:8.
57 Vl. „výplaty mzdy al. odmeny“.
58 Ide nielen o zanedbanie ponúkanej záchrany, lež aj o ľahostajnosť tých, ktorí, ako tu, podľa mena a vyznania boli vnútri; viď kap. 8:9, pozn. 355; Mat. 22:5, pozn. 1005; 1 Tim. 4:14.
59 D. „zanedbajúc toľkú“.
60 D. „ktorá“, viď Mat. 2:6.
61 D. „hovoriť“.
62 Obdobne ako v Skut. 16:22, pozn. 1025.
63 Al. „podielmi“, tj. „pridelenými al. udelenými darmi“.
64 Al. „vôle“, „chcenia“; inak „záchranu, ktorá sa… počúvali, čomu navyše… želania?“
65 Medzi Židmi známe rozdelenie: vek terajší a vek budúci, ktorý uvedie Mesiáš; viď kap. 6:5; 9:9, pozn. 393; Tit. 2:12.
66 Viď Luk. 16:28, pozn. 1083.
67 Žalm 8:4–6.
68 Činné rozpomínanie sa, lebo jeho predmetu sa venuje starostlivosť.
69 Al. „na neho obraciaš zreteľ“.

www.nlosovlik.eu

70 Al. „krátko“.
71 Vl. „zmenšil“, v. 9 obdobne.
72 Al. „korunoval“, v. 9 obdobne.
73 Tj. „to, že mu… veci, značí, že“.
74 Tu, proti „podriadené“ nižšie, odvodené prídavné meno.
75 Proti ostatným miestam výskytu tohto slovesa v tomto oddiele je tu tvar dokon. min. času, v zosilnenom zmysle („plne al. trvalo podriadené“).
76 Al. „vidíme“, iné sloveso ako vo v. 8, výraznejšie ako ono vyjadrujúce vedomý záujem hľadiaceho.
77 Viď Mat. 7:25, pozn. 300.
78 V príčinnom, vo v. 9 možno aj v cieľovom zmysle; čo do v. 10 viď Ján 6:57.
79 Slová „pre… smrti“ možno vzťahovať na „znížený“ (potom by bolo treba chápať predložku „pre“ vo v. 9 v cieľovom zmysle) aj na „ovenčeného“; pre prvý zmysel svedčí v. 10, „ovenčenie“ je splnením výroku žalmu.
80 V stavovom zmysle.
81 Viď Mat. 8:34; slová „tak aby“ uvádzajú dodatočne pripojenú vetu („ponížený… tak aby“, al. vari „tak *že teda išlo o to*, aby“).
82 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
83 Al. „za každého“.
84 Táže predložka ako vyššie a vo v. 9, pozn. 78, no tu s 2., kým tam so 4. pádom.
85 Al. vôbec „v súvislosti s uvedením“.
86 Viď Skut. 3:15.
87 „Spraviť dokonalým“ značí v liste Hebrejom „vybaviť plnou spôsobilosťou“ na uvedenie do nejakého úradu al. činnosti; niektorí toto sloveso prekladajú „zasvätiť“, „posvätiť“, no je iné ako „posväcuje“, „posväcovaní“ vo v. 11.
88 Značí charakter osôb, „posväcovateľ aj posväcovanci“.
89 Žalm 22:22.
90 Viď Mat. 2:8, pozn. 38.
91 Viď Skut. 16:25.
92 Is. 8:17, LXX.
93 D. „budem (pevne) dôverujúci“, viď 2 Kor. 2:3, pozn. 69.
94 Vl. „na ňom“, viď Luk. 1:47, pozn. 81.
95 Is. 8:18.
96 Tj. „boli uvedené do tohto stavu a trvale v ňom ostávajú ako v svojom prirodzenom údele“.
97 Je úmyselný rozdiel medzi slovesami tu preloženými „sú spoločne účastné“ („*koinóneó*“) a „prijal podiel“ („*metechó*“). Prvé, ktoré sa týka „dieťatiek“, značí spoločné podieľanie sa na tom istom údele prirodzenosti, tu ešte zdôraznené zosilňujúcim tvarom (dokonavého minulého času); druhé, tu o Kristovi (v čase neurčitom, vyjadrujúcom jednoduchú udalosť), značí vždy čosi, čo je akosi mimo osoby, ktorá je podmetom, ale čo ona na seba berie alebo na čom podiel prijíma. Druhý výraz je použitý napr. v kap. 5:13 („požíva mlieko“) a v 1 Kor. 9:10 (o „podieľaní sa“ oráča a mlatca na nádeji rozsievača) a 10:17, 21, kde „podieľanie sa“ je prejavom „účastnosti“ („*koinónia*“) vo v. 16. Obdobný rozdiel je medzi podstatnými menami „*koinónos*“ (spravidla prekladám „spoločník“) a „*metochos*“ („druh“, množ. číslo „*metochoi*“, „po dielnici“, tj. „povolaní k podielu“ tu v kap. 3:1; predtým boli „*koinónoi*“ práv Israéla), viď Mat. 23:30; Luk. 5:7, 10; prvé značí trvalejšie a vnútornejšie spoločenstvo ako druhé, vyjadrujúce spojenie skôr vonkajšieho rázu.
98 Al. „podobne“; značí vl. „veľmi blízko *tomu*“. Tento výraz sa v N. Zákone vyskytuje ešte len vo Fil. 2:27, pozn. 142, kde je vlastne k tejto príslovke použité prídavné meno, ale v príslovkovej platnosti; tam súvislosť jeho význam vyjadruje veľmi zreteľne.
99 Viď 1 Kor. 13:11.
100 Al. „mal“, D. „s tým majúcim“.
101 Al. „moc“.
102 D. „aby skrze smrť skoncoval… a odbremenil“, v. 17 obdobne.
103 D. „odkiaľ“.
104 Tj. „keď sa stal človekom“.
105 D. „podľa al. čo do všetkého“.
106 Viď Skut. 10:45.
107 Al. „pokúšania“, „pokúšaní“.
108 Vl. „súc skúšaný“, neurčitý čas.
109 Prítomný čas, vyjadrujúci trvanie stavu al. deja.
110 Neurčitý čas („pomôcť každému“).
111 Viď Ján 3:12.
112 Al. „všimnite si“, „obráťte pozornosť al. zreteľ na“.
113 Viď 1 Kor. 15:24, pozn. 601.
114 4 Mojž. 12:7.
115 D. „tento“.
116 Al. „zostrojil“, „zariadil“, ďalej obdobne.
117 Slovami „vznešený služobník“ prekladám grécke „*therapón*“, čo zvyčajne značí služobníka urodzeného pôvodu a vo vysokom a dôstojnom postavení, dobrovoľne z ochoty slúžiaceho na dvore panovníka („panoš“, „páža“, „dvoran“). V N. Zákone iba tu, v LXX často, napr. práve v tu citovanom oddiele 4 Mojž. 12:7.
118 Tj. „Božím“, v ktorom bol Mojžiš verný ako „*therapón*“.
119 Al. nad domom toho, ktorého“.
120 Viď kap. 10:9.
121 Viď 2 Kor. 5:12, pozn. 205, tu hádam v zmysle „honosenie sa tým, čím sa nádej honosí“.
122 D. „podľa toho, ako“.
123 Žalm 95:7–11.
124 Al. „pobúrení“, „vyzývavom správaní“, „rozjatrení“, vo v. 16 príbuzné sloveso.
125 Al. „skúšky“, vo v. 9 obdobne; tam vl. „pokúšali“, „skúšali“, neurčitý čas. Slovko „ma“ v niektorých rukopisoch chýba; potom v zmysle „dopustili sa pokúšania“.
126 Al. „ktorým“, tj. „pokúšaním“.
127 Al. „overovaním“, „skúmaním“, viď príbuzné sloveso v Rim. 1:28, pozn. 73; D. „vo vyšetrovaní“ atď.
128 Viď Mat. 4:2, pozn. 98; tu sa týka slovesa „videli“ („dostalo sa im príležitosti vidieť“); 17:17.
129 Al. „sa rozhneval“, „som si toto pokolenie zošklivil“, v. 17 obdobne.
130 Al. „a tak“.
131 Hebraizmus značiaci „nijakým činom nevstúpia“, viď Marek 8:12, pozn. 341.

www.milosavik.sk

132 Al. „majte sa na pozore“.
133 Al. „voľaktorom“, v. 13 obdobne.
134 Viď Kol. 2:8.
135 Viď Luk. 8:13, pozn. 521.
136 Al. „vzájomne“.
137 Viď Skut. 16:40.
138 Tj. „deň“.
139 Al. „dneškom“.
140 Dokonavý minulý čas („stali sme sa a sme“).
141 Ako v kap. 1:9, lebo toto miesto má pisateľ na mysli; tu nejde o „podielnikov“, ako v tejto kapitole v. 1, hoci, pravdaže, výraz v pôvodine je ten istý.
142 Tj. „svoje spoliehanie sa také pevné ako na začiatku“.
143 Al. „zakiaľ“, „kedže“, D. „v tom, *že*“.
144 Vv. 16–19 sú vsuvkou.
145 D. „údy“; niektorí chápu v tom zmysle, že sa ich telá rozpadli na kusy.
146 Viď Rim. 11:30, pozn. 623.
147 Neurčitý čas: „nedokázali“, „nezvládali“, „nepodarilo al. znemožnilo sa im“ (kap. 3:19), „neprinieslo osoh“ (kap. 4:2).
148 Vl. „zťaknime“.
149 Al. „že ostal pozadu“, „prišiel neskoro“, „*ho* nedosiahol“.
150 V stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300, dokonavý minulý čas: „dostalo sa nám jej a máme ju“, „nezmiešalo sa a ostalo nezmiešané“.
151 D. „priam podľa toho“.
152 Al. „slovo, ktoré počuli al. začuli“, viď Rim. 10:11 a „začuli“ tu nižšie.
153 Al. „nebolo *nič* platné“.
154 Al. „zlúčené“, „späté“, „nesplynúc“, viď 1 Kor. 12:24, pozn. 478.
155 D. „tí“.
156 Al. „diela“, „činy“.
157 Viď Mat. 21:42; tj. „začali jestvovať“, a tým boli práce privedené k určenému výsledku, takže Bohu sa odpočinku už dostalo.
158 1 Mojž. 2:2.
159 Viď v. 3.
160 Al. „majú vstúpiť“, „žeby… vstúpili“, skutočnosť bez zreteľa na čas.
161 Sloveso ako na začiatku v. 2, pozn. 150, no tu v neurčitom čase.
162 Al. „nedanie si povedať“, v. 6 obdobne, viď kap. 3:18, pozn. 146, a Rim. 11:30, pozn. 626. Tu sa cituje LXX 5 Mojž. 1:26 a 4 Mojž. 14:43; tieto miesta sa týkajú Božieho vyhlásenia, že ich mŕtvoly padnú v pustine 4 Mojž. 14:29, 32).
163 Tj. „v Dávidových spisoch“, „u Dávida“; al. „skrze Dávida“.
164 V pôvodine „*lésús*“, grécky tvar mena „Jósua“; to isté meno ako „Ježiš“.
165 Pridané na vyjadrenie toho, že „sobotňajší spočin“ je bez člena a že teda ide o akýsi pre tú chvíľu bližšie neurčený „sobotňajší spočin“, ktorý bol v Písmach predpokladaný, no nie uskutočnený pred príchodom Krista a vykonaním Jeho diela.
166 Gr. „*sabbatismos*“, „sobotovanie“; „sobota“, hebr. „*šabbath*“, značí „odpočinok“.
167 Ako „ostáva“ vo v. 6, tu v zmysle ako v texte.
168 Viď Mat. 27:47; podaktorí sa nazdávajú, že sa tu mieni nôž na úpravu tiel zabitých zvierat na obetovanie, ktorým sa telá zvierat otvárali, takže bolo vidno všetky vnútornosti.
169 Tj. „duše od ducha“.
170 D. „špikov“, tj. „špiku v každej kosti“.
171 Al. „posudzovateľom“.
172 Viď Kol. 1:23, pozn. 63.
173 D. „jeho“.
174 Al. „ktorého sa týka naša reč“.
175 Toto sloveso vl. značí „zvrátením hlavy dozadu odkryť hrdlo, tu v zmysle ako v texte.
176 Tvary dokonavého minulého času so zosilňujúcim významom („celkom al. naskrze odhalené“ [v. 13]; „prešiel všetkými“ [v. 14]; „do krajnosti pokúšaného al. vyskúšaného“ [v. 15]).
177 Al. „prenikol“, no nie ako vo v. 12.
178 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
179 Al. „vyskúšaného“, „preskúšaného“, „skúseného“.
180 Viď kap. 2:17.
181 Vl. „podľa podobnosti“.
182 Viď Rim. 3:21, pozn. 197.
183 Viď kap. 10:19, 1.
184 Tu táto predložková väzba značí „pre zahladenie al. v záujme zahladenia hriechov“.
185 Tj. „musí byť“.
186 Al. „porozumenie“, „ohľad“, vl. „mierniť *svoje* city“, tj. „city nevôle al. neľúbosti“; al. „mať *istú* mieru sústrasti“ v protiklade k dokonalej sústrasti Krista, o ktorej sa hovorilo v kap. 4:15.
187 Viď Mat. 18:12.
188 Vl. „obložený“.
189 Viď Ján 6:57.
190 Vl. „je povinný“.
191 Viď Ján 16:26, pozn. 807.
192 Vl. „prinášať“, ako vo v. 1, tj. „obete“.
193 D. „súc“, tj. „lež ju získava, súc“.
194 Viď kap. 1:5, 8, pozn. 24 a 28.
195 Al. „v inom *žalme*“.
196 Žalm 110:4.
197 D. „do veku“, nie ako „natrvalo“ v kap. 7:3, viď tam.
198 D. „Melchisedeka; ktorý“.
199 Tj. „z nebezpečenstva“, porov. 2 Kor. 1:10, pozn. 23; iná predložka ako vo v. 8, pozn. 202.
200 Al. „zachrániť“ (v. 7), „vyslobodenia“ (v. 9).
201 Vlastnosť „nábožného“ (Luk. 2:25), al. „bázeň“, „svätú úctu“.
202 D. „od svojej nábožnosti“ (kap. 2:7), „od“ (kap. 2:8 a 6:1).
203 Viď Luk. 1:13.
204 Vl. „naučil sa poslušnosti“, sloveso ako u Jána 6:45, pozn. 312, tu zmysel ako v texte („nadobudol skúsenosť toho, čo poslušnosť značí“).
205 Al. „je“, D. „súc“.
206 Týka sa citátu zo Žalmu 2:7 vo v. 5.

www.nilosrkik.eu

207 Viď kap. 2:10 a Luk. 13:32, pozn. 948; príbuzné výrazy vo v. 14 a v kap. 6:1 sa v gréčtine často používajú v takom zmysle ako tam.
208 Vl. „tým, ktorý je príčinou"; nie ako v kap. 2:10.
209 Al. „oslovený al. pozdravený *ako* veľkňaz".
210 D. „o ktorom *je* nám reč mnohá a neľahko vyložiteľná vravieť".
211 Viď Luk. 10:36, pozn. 702 a 703.
212 D. „uší".
213 Al. „ťažkopádnymi", „tupými", „netečnými".
214 D. „veď za ten čas súc povinní byť učiteľmi".
215 Viď Mat. 3:14, pozn. 94, príčastie nižšie obdobne („majúcimi potrebu").
216 Viď Gal. 4:3, pozn. 147.
217 D. „prvky začiatku" (kap. 5:12), „slovo začiatku" (kap. 6:1).
218 Viď Skut. 7:38.
219 Viď kap. 2:14, pozn. 97.
220 Nesúvisí so „skúsenosť" vo v. 8.
221 Al. „nedospelý" (Mat. 11:25), no nesúvisí s „dospelým" vo v. 14 a „dospelosti" v kap. 6:1.
222 Vl. „zmyslové ústroje", „čudlá".
223 Viď Mat. 5:16.
224 D. „dospelých, ktorí… zlého, je".
225 Výraz značí myšlienku aj jej slovné vyjadrenie, viď 1 Kor. 1:5.
226 D. „slovo začiatku Krista" (v. 1), „náuky umývaní aj pokladaní… opätovného vstania… večného súdu" (v. 2), zmysel ako v texte.
227 Al. „pokračujme", vl. „nesme sa", „dávajme sa niesť".
228 D. „a viery", viď 2 Tim. 1:12.
229 Tj. „základ spočívajúci v pokání… náuke".
230 Al. „umývaniach", viď Marek 7:3n.
231 D. „bude dovoľovať", tj. „chcieť dovoliť", viď Rim. 9:15, pozn. 482.
232 V podstate ako v Kol. 3:10; značí „robiť čímsi celkom novým, odlišným od predošlého", viď kap. 12:24. Slová „opäť… obnovovať" sú v pôvodine vo v. 6 za slovom „odpadli".
233 Viď Mat. 21:42; netýka sa kap. 5:9.
234 Viď kap. 3:1.
235 Viď Ján 17:8, pozn. 829, tu jedn. číslo.
236 Vl. „padli stranou", predpona ako u slovesa v kap. 2:1, pozn. 54.
237 D. „oným".
238 Al. „hodiacu sa" (Luk. 9:62; 14:35).
239 Al. „rodí rastlinu užitočnú tým,… obrába".
240 D. „no vynášajúc(a)".
241 Al. „*je* zavrhnutá" (Rim. 1:28).
242 D. „na spálenie", „k spáleniu" („je určená na spálenie", „speje k spáleniu").
243 Zosilnený tvar („pevne presvedčení").
244 Al. „vyslobodením"; inak „týkajúcich sa záchrany", no nie ako na začiatku verša.
245 Viď Rim. 2:15.
246 Neurčitý čas („dali sa posluhovať", „*často* poslúžili", „*veľa* sa naposluhovali").
247 D. „prejavili, naposluhujúc sa (viď Fil. 2:7, pozn. 96) … aj posluhujúc".
248 Al. „pilnosť", „úsilie".
249 Viď kap. 5:11, pozn. 213.
250 Viď 1 Kor. 4:16, pozn. 148.
251 Al. „zhovievavosť", viď Jak. 5:7; vo v. 15 odvodené sloveso.
252 Vl. „dedia prísľuby", charakter osôb.
253 Tu v zmysle „splnenia prísľubov" (v. 12, v. 15 obdobne), viď Luk. 24:49.
254 Vl. „keď prisľúbil", D. „prisľúbiac", prechodník neurčitého času.
255 1 Mojž. 22:17.
256 Tj. „bohato ti požehnám a nadmieru ťa rozmnožím", viď Luk. 22:15, pozn. 1357.
257 Al. „preto".
258 Al. „chcejúc", „súc rozhodnutý"; „svojej vôle", „svojho rozhodnutia".
259 D. „hojnejšie".
260 Viď Mat. 24:1.
261 Al. „neodvolateľnosť", „nezvratnosť", v. 18 obdobne. Viď kap. 12:27, pozn. 727.
262 Al. „zakročil", „vložil sa *do veci*".
263 Viď Skut. 13:15.
264 Vl. „sme zutekali", zmysel ako v texte.
265 Al. „istú".
266 D. „do vnútra opony", tj. „priestoru za oponou".
267 Vl. „predbežec".
268 Viď kap. 5:6.
269 Viď Marek 5:7.
270 Al. „pridelil".
271 D. „súc vykladaný".
272 Tj. čo do skutočností v 1. knihe Mojžišovej oznámených a zamlčaných; vl. „pripodobnený (D. „odpodobnený", so zmyslom ako v texte) Božiemu Synovi".
273 Tj. „tento Melchisedek".
274 Al. „nepretržite", „neustále"; nevyjadruje nekonečnosť, hoci tá sa nevylučuje, oproti „navždy" v kap. 5:6 a 6:20, kde ide o nekonečné trvanie.
275 Al. „pozorujte", „sa dívajte".
276 „Kňazský úrad" („*hierateia*", len tu vo v. 5 a u Luk. 1:9) je osobné postavenie človeka, ktorému sa ho dostáva; naproti tomu výraz „kňazovstvo" („*hierósyné*", vv. 11n., 24; použil som ho ešte pri preklade slovesa „*hierúrgeó*", „vykonávam kňazovstvo" v Rim. 15:16) okrem toho označuje systém kňazskej služby aj samú kňazskú službu, jej hodnotu a dôstojnosť; tento azda nie celkom spisovný výraz používam na rozlíšenie od prekladu „kňazstvo" iný význam majúceho slova „*hierateuma*" v 1. liste Petra 2:5, 9, viď tam.
277 D. „z", „spomedzi".
278 Vyjadruje nielen skutočnosť samú o sebe, lež aj charakter a postavenie osoby.
279 Tvary dokonavého minulého času, azda so zdôrazňujúcim významom („vzal desiatky od samého al. dokonca od Abraháma", „požehnal dokonca toho" [v. 6], „vzaté aj od samého al. dokonca od Leviho" [v. 9]).
280 Vl. „menšie".

www.naloga.sk

281 Al. „vyššieho“, vl. „lepšieho“.
282 D. „umierajúci“.
283 D. „ako al. sťaby povedať slovo al. reč“, vl. „povedať povedané“.
284 D. „bola dokonalosť“, no znenie v texte opisne vyjadruje zmysel tu použitého výrazu „dokonalosť“, nie celkom zhodného s oným v kap. 6:1, pozn. 207 (tu vl. „uskutočnenie al. dosiahnutie dokonalosti“, viď Luk. 1:45, pozn. 78).
285 Al. „na jeho základe“.
286 Tvary dokonavého minulého času s dosahom do prítomnosti („dostal a má“ [v. 11], „pripojil sa a patrí“, „neoddal a nevenuje sa“ [v. 13], „bol uvedený a ostáva“ [v. 16, v. 21 obdobne]).
287 D. „nevravel“ („nevravelo sa mu“).
288 D. „z nutnosti“.
289 Viď kap. 12:27, pozn. 727; „mení“ vyššie je príbuzné sloveso, viď kap. 11:5, pozn. 559. Porov. aj kap. 6:17n., pozn. 261.
290 Viď Marek 9:12n., pozn. 381.
291 Vl. „prijal podiel na inom kmeni“, viď pozn. 286 vyššie a kap. 2:14, pozn. 97.
292 D. „od“; netýka sa v. 14.
293 Al. „zamestnania s oltárom al. služby pri oltári neujal“, sloveso ako v 1 Tim. 1:4, pozn. 5.
294 Ako slnko al. ako výhonok rastliny, obidva obrazy sú pravdivé a grécky výraz sa používa v prvom aj v druhom zmysle. Porov. Luk. 1:78, pozn. 127.
295 D. „ešte hojnejšie“.
296 D. „nastal“, „vznikol“, „stal sa *ním*“, v. 21 obdobne.
297 Viď 1 Kor. 3:1, pozn. 84.
298 Al. „nerozborného“, „nepretrhnuteľného“, „nevyvrátiteľného“.
299 Viď kap. 5:6, pozn. 196 a 197.
300 Al. „odstránenie“, „zrušenie“ (nesúvisí s „nezrušiteľného vo v. 16), „zbavenie platnosti“.
301 Al. „môžeme blížiť“.
302 Al. „prísažného uistenia“, „slávnostnej prísahy“, ďalej obdobne; viď Skut. 2:30, pozn. 115; tu sú obidva tam spomenuté výrazy spojené do jedného slova.
303 D. „ti“, „ten“.
304 Viď kap. 1:8, pozn. 24 a 28, v. 13, pozn. 42.
305 Al. „vraví“; Žalm 110:4.
306 Viď Mat. 21:29.
307 Viď kap. 5:6; 7:16, pozn. 286 a 296.
308 Viď Mat. 26:28.
309 Viď v. 21; kap. 5:6; 7:11.
310 Vl. „neprechodiace“, tj. „na iného“.
311 Al. „do všetkých dôsledkov“, viď Luk. 13:11, pozn. 916.
312 Al. „vyslobodzovať“.
313 Viď kap. 5:1, pozn. 82 a 184.
314 Al. „vhodný“, „žiadúcny“, „sa nám hodil“.
315 V N. Zákone sa pre pojem „svätý“ používajú dva výrazy: „*hagios*“, a ako tu, „*hosios*“. Najčastejšie sa vyskytuje „*hagios*“, zodpovedajúce hebrejskému „*kadóš*“; ak sa tento výraz používa o Bohu, vyznačuje Ho ako Bytosť svätú, dokonale poznajúcu dobré a zlé a bezvýhradne si želajúcu dobré a nie zlé; ak sa použije o ľuďoch, značí osoby pre Boha oddelené od zlého a všednosti. „*Hosios*“ vyjadruje pojem zbožnosti, nesvetskosti; Boha vyznačuje ako milosrdného a milostivého, Krista ako Toho, v ktorom sú sústredené všetky charakterové črty milosti a dokonalej zbožnosti. Ak sa použije o ľuďoch, vyjadruje súhrn toho, čo je v človekovi primerané Božej povahe a vytvára ju v protiklade k ľudskej vôli; týka sa prejavov citov primeraných vzťahom, v akých sme voči Bohu, a pretože tieto city vlastne tvoria charakter svätosti, používa sa tento výraz vo význame „svätý“ v tomto zmysle. Viď Skut. 2:27, pozn. 108; 13:34n., pozn. 846; 1 Tim. 2:12, pozn. 26; Tit. 1:8, pozn. 16; Zjav. 15:4; 16:5.
316 Al. „bez ľsti“, „bez zlých myšlienok“, viď Rim. 16:18, pozn. 833.
317 Dokonavý minulý čas („plne oddelený“ [v. 26], „k úplnej dokonalosti“ [v. 28]).
318 V dejovom zmysle, vl. „stavší sa vyšším *od* nebies“.
319 Vl. „nutnosť“, „nie je každodenne nútený“.
320 Tj. „niesť al. vynášať nahor“, „pozdvihovať“, tiež „obetovať“, no nesúvisí s nasledovným výrazom „obete“; ďalej obdobne.
321 D. „*za* tie, *ktoré sú*“.
322 Tj„toto posledné“, tj. „obeť za hriechy ľudu“, al. „toto obetovanie“, pravdaže za iných; no dôraz je na slovách „raz prevždy“.
323 Viď vv. 20n.
324 Tj. „po zavedení zákona“.
325 Viď kap. 2:10.
326 Al. „súhrn tých vecí… *je*“; ide o to, k čomu pisateľov výklad smeruje, o podstatu toho, o čom hovorí. „Veci, o ktorých je reč“, sú predmetom, ktorý ho zamestnáva, a vyúsťujú do tohto.
327 Al. „máme takého veľkňaza“.
328 Viď Ján 17:3.
329 Viď Mat. 17:4.
330 Neurčitý čas („zrubenie uskutočnil“), sloveso sa používa o rozložení stanu, porov. príbuzný výraz u Jána 7:2, pozn. 335, al. „zriadil“, no nie ako v kap. 3:3n.; vl. „upevnil“, porov. Skut. 2:23, kde „pribiť“ je to isté sloveso s upresňujúcou predponou.
331 Viď Mat. 2:11.
332 Tu neurčitý čas („*zakaždým* priniesol“; netýka sa tvaru „prinášanie“ vyššie ani v. 4.
333 Viď Mat. 16:28; 4:10, pozn. 112.
334 Al. „náznaku“, „zobrazeniu“.
335 Viď Mat. 2:12, pozn. 41 a 42, no tu na rozdiel od tamtoho miesta dokonavý minulý čas („dôkladne al. podrobne poučený“, porov. aj kap. 11:17, pozn. 596).
336 Vl. „dokončovať“.
337 2 Mojž. 25:40.
338 Dokonavý minulý čas: „došiel a má al. vykonáva“, „plne al. natrvalo uzákonená a platí“.
339 Viď 2 Kor. 9:12, pozn. 423; súvisí s výrazom vo v. 2 tu, pozn. 27.
340 Viď Mat. 26:28; 2:6, pozn. 31.
341 Al. „právne al. zákonite zavedená“; v stavovom zmysle.

www.miloslovnik.sk

342 D. „na lepších prísľuboch“.
343 Radová číslovka; v kap. 8:7 D. „miesto druhej“ (2. pád).
344 Viď Rim. 9:19, pozn. 491; súvisí so „závady“ vyššie“.
345 D. „zisťujúc závadu“.
346 Al. „zisťuje *pri* nich závadu („vyčíta im“, „žehre na nich“), keď“.
347 Jer. 31:31–34.
348 Al. „že“.
349 Vl. „dovršim“, „dokonám“, „do konca dovediem“.
350 Al. „voči domu Israéla a voči domu Júdu“.
351 „*Kainos*“, viď kap. 12:24.
352 Vl. „urobil ich otcom“ (v. 9), „dňoch domu Israéla“ (v. 10).
353 Al. „ujal“, ako v kap. 2:16.
354 Viď Skut. 7:36.
355 Al. „ja som o nich prestal dbať al. sa starať“, „ja som sa voči nim stal ľahostajným“, ako „zanedbajúc“ v kap. 2:3.
356 Viď Skut. 3:25.
357 Vl. „dávajúc“.
358 Al. „rozumu“ (Mat. 22:37).
359 Objektívne poznanie.
360 Vedomé poznanie; slová v lomených zátvorkách sú pridané na rozlíšenie týchto významov.
361 D. „*z* nich“; tiež „od [ich] malého po ich veľkého“.
362 Viď Mat. 16:22, pozn. 754.
363 Viď Luk. 16:9, pozn. 1057.
364 Al. „vôbec“, „nijako“.
365 Tj. „prejavy bezzákonnosti“, „bezzákonné činy“.
366 Tu aj v zmysle sťaby „neopotrebovanú“, „nepoužitú“, aká bola „nová“ hrobka u Mat. 27:60 a Jána 19:41.
367 Al. „vyhlásil prvú za“, „spravil prvú“.
368 Al. „zastaranú“, „opotrebovanú“, „vetchú“; tvar dokonavého minulého času so zosilneným významom („vonkoncom zastaranú“).
369 Al. „zastaráva“, „sa opotrebúva“, viď Luk. 12:33, pozn. 865. „Uznal… za starú“ a „starne“ je činný a trpný rod toho istého slovesa.
370 Al. „a odumiera al. dožíva“, ako „dosiahneš vysoký vek“ u Jána 21:18.
371 Al. „zmiznutiu“.
372 Viď Rim. 1:32, pozn. 95.
373 Viď Ján 16:2, pozn. 778.
374 D. „sväté *miesto*“.
375 Vl. „svetskú“, viď Tit. 2:12, pozn. 63; tiež „svätý svetový poriadok“ – to by bol svätý poriadok stanu, zobrazujúci nezmernú oblasť, v ktorej sa Božia sláva zjavuje v Kristovi. Inak načim prekladať ako v texte.
376 Viď kap. 3:3.
377 Viď Mat. 17:4; tu aj „oddiel stanu“, „miestnosť“, „sieň“; 5:15.
378 Al. „výloh“, „výstava“, „predloženie“.
379 Al. „vravelo“.
380 Tj. „Najsvätejší“.
381 Vl. „majúci *v sebe*“.
382 Viď Luk. 19:43.
383 D. „podľa časti“, tj. „po častiach“.
384 Al. „n*etreba*“.
385 Viď vv. 2n., 1; kap. 8:5, pozn. 336 (D. „odbavujúc“), 7, 3, pozn. 331.
386 Vl. „neznalosti“, tj. „mimovoľné hriechy“.
387 Viď 1 Kor. 1:11.
388 Tj. „najsvätejšej svätyne“.
389 Viď Marek 16:12, pozn. 743.
390 Vl. „státie“, „trvanie“, „svoje miesto“.
391 D. „ktorý“, viď Mat. 2:6.
392 Al. „*je* podobenstvom“, vl. „prirovnaním“ (Mat. 13:3) a i.).
393 Vl. „nastavšie“. „Prítomné“ obdobie je v protiklade k „obdobiu nápravy“ vo v. 10. List Hebrejom má na zreteli jedine stan, nie chrám, v ďalšom výklade sa stále prihliada na skutočnosť, že obete sa vtedy ešte prinášali. Nedalo sa povedať „terajší vek“ (viď kap. 2:5, pozn. 65), lebo Mesiáš už bol prišiel a ukrižovali Ho, no pre Hebrejov ešte nebol v plnom zmysle nastal „vek budúci“, keďže sa obete podľa „pravidiel mäsa“ (v. 10) ešte stále konali. „Obrazný náznak“ mohol byť jedine pre „prítomné obdobie“ na zemi; vzory boli v nebesiach.
394 Viď Mat. 4:10.
395 Viď kap. 2:10; 6:2, D. „len na pokrmoch a nápojoch a… namáčaniach“. Viď aj Rim. 4:18, pozn. 247; 1 Kor. 1:4, pozn. 7.
396 Rim. 1:32, pozn. 95.
397 Tj. „majúce povahu al. týkajúce sa mäsa“.
398 Vl. „narovnania“, tj. „zavedenia správneho poriadku vecí“.
399 Viď Mat. 3:1.
400 D. „nastanúcich“, tj. „ktoré majú al. mali nastať“.
401 Viď Mat. 7:11.
402 „Budúce dobré veci“ sú požehnania prisľúbené v spojení s Kristom. List Hebrejom, hoci patrí Kristovcom a preberá veľmi vzácne predmety, nevedie do vlastného postavenia zhromaždenia; to len spomína v kap. 2 a 12.
403 Vl. „väčším“.
404 Viď Kol. 1:23.
405 D. „vecí skrze väčší a dokonalejší stan… zhotovený… ani skrze krv… lež skrze… krv“. Predložka tu použitá vyjadruje, že Jeho príchod nastal v moci týchto vecí a bol nimi vyznačený. Nejde ani o miesto ani o prostriedok; porov. Rim. 2:27, pozn. 147; 2 Kor. 3:11, pozn. 128.
406 Al. „(vy)nájduc“.
407 Obdobne ako v kap. 1:3, pozn. 13.
408 Viď Mat. 15:11, pozn. 701.
409 Viď kap. 8:8.
410 Viď Mat. 8:34.
411 Viď Ef. 1:7.
412 Viď kap. 6:15.
413 Ten istý výraz ako „zmluva“ vo v. 15 a inde, viď Mat. 26:28, pozn. 1243; vv. 16n. sú vsuvkou, ktorou sa mimochodom spomína iný druh „zmluvy“ al. „usporiadania“.
414 D. „závet, *je* nutné, že by sa prinášala al. spôsobovala (al. možno „bola prinesená al. spôsobená“ v stavovom

www.mlosenok.eu

zmysle) smrť". Niektorí chápu v zmysle „žeby sa prinášala („bola prinesená") zvesť al. svedectvo o smrti".

415 Vl. „toho („ten"), čo závet zanechává", viď Skut. 3:25, pozn. 203.

416 Viď v. 16.

417 Vl. „pevný", „istý".

418 Vl. „sily", „moci".

419 Al. „slávnostne zavedená", „zasvätená", v stavovom zmysle; dokonavý minulý čas s dosahom do prítomnosti.

420 Al. „nebola nastolená", viď Mat. 7:25, pozn. 300. Obdobne v. 26 a kap. 10:2.

421 Rastlina, ktorej trsy sa používali na obradné kropenie; porov. Ján 19:29.

422 Viď Luk. 4:17.

423 2 Mojž. 24:8.

424 Al. „*vzhľadom* na vás", no nie ako v kap. 8:8; viď kap. 1:7, pozn. 24.

425 Viď 2 Kor. 9:12; D. „nádoby služby", tiež „služobné potreby al. náčinie".

426 Al. „bolo".

427 Viď kap. 8:5.

428 Viď v. 8.

429 Al. „zhotovených", ako vo v. 11.

430 Tj. sťaby vyrazených razidlom; tým boli skutočné veci v nebesiach, Mojžišovi ukázané.

431 Al. „pravých" (Ján 17:3).

432 Viď Mat. 27:53, pozn. 1365.

433 Viď kap. 8:3, pozn. 331.

434 Al. „často".

435 Viď Mat. 17:25, pozn. 805.

436 Viď Luk. 22:15.

437 Viď Ján 8:40.

438 Viď Marek 16:12, pozn. 743, tu dokonavý minulý čas.

439 Viď kap. 7:18, pozn. 300.

440 Vl. „pokiaľ", „nakoľko".

441 Viď Kol. 1:5, pozn. 8.

442 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.

443 Viď 1 Peter 2:24.

444 Viď Rim. 8:19; 3:21, pozn. 197, tj. „nemajúc s hriechom do činenia". Prvý raz naše hriechy niesol a Boh Ho hriechom spravil, hoci On sám bol bez hriechu; no teraz, keď splna odpratal hriechy tých, ktorí Ho vyčkávajú, a uviedol ich do úžitku Jeho obete, sa im ukáže bez toho, žeby mal s hriechom do činenia, lebo hriech, pokiaľ ide o nich, bol zahladený, keď On prišiel prvý raz.

445 Al. „vyslobodenie".

446 Viď kap. 9:4, 11.

447 Al. „predmetov".

448 Al. „sa približujú".

449 Viď kap. 2:10, pozn. 87, tu odlišné znenie pre zreteľnosť.

450 Viď kap. 7:3, pozn. 274.

451 Al. „splna al. natrvalo očistení", dokonavý minulý čas.

452 Al. „ale nimi *sa deje*".

453 Viď 1 Kor. 11:24.

454 Al. „hriechy odnímať al. zahládzať"; inak „nemožno predsa, žeby krv... hriechov zbavovala".

455 Žalm 40:6–8.

456 Viď Skut. 21:26; súvisí s „prinášať" vo vv. 1n., 8; tenže výraz je vo vv. 10, 14 a 18, pozn. 464.

457 Neurčitý čas („obete... sa ti nezažiadalo", „po obeti... si nezatúžil").

458 Al. „skĺbil al. zostavil si si", sloveso ako v 1 Kor. 1:10, pozn. 15, no tu v neurčitom čase a v strednom slovesnom rode, ktorý tu možno chápať v obdobnom zmysle ako v kap. 1:3, pozn. 13; v protiklade k starozákonným, obetiam zvierat, ktoré samy o sebe nemali žiadnu hodnotu, sa tu tento tvar zdá naznačovať Božiu záľubu v dokonalej obeti Kristovej.

459 D. „si si mi", znenie v texte pre zreteľnosť.

460 Viď Marek 12:33.

461 Al. „si neschválil".

462 Al. „kapitole", „záhlaví".

463 Al. „tvoju vôľu", ďalej obdobne; preklad v texte zachováva súvislosť so slovami „si si neželal" vo vv. 5, 8.

464 Viď v. 5 pozn. 456 a 457.

465 Viď Mat. 2:6.

466 Al. „ruší".

467 Viď kap. 5:7.

468 Tj. „v dôsledku tohto želania" (v. 10), „v moci Ježišovej krvi" (v. 19), viď Mat. 3:11.

469 Al. „celkom al. natrvalo posvätení", v. 22 obdobne, dokonavý minulý čas, v stavovom zmysle.

470 Al. „denne stojí, keď".

471 Viď Skut. 13:2, pozn. 780.

472 Viď kap. 9:25n.

473 Viď Skut. 27:20, pozn. 1714, v. 40, pozn. 1746.

474 Viď v. 1, pozn. 450; vo v. 12 sa vzťahuje na „usadol", nie na „obeť"; keď Svoje dielo dokonal, nemusí už povstávať, aby v ňom pokračoval, lež mohol usadnúť a tak ostať. Kňazi denne stáli, no On natrvalo sedí.

475 Viď kap. 2:11 (tu na rozdiel od v. 10 vyššie, pozn. 469, kde ide o trvalý výsledok raz vykonaného posvätenia), v. 10 (tu tvar dokonavého minulého času, „spravil... naskrze dokonalými").

476 Viď kap. 8:10, 12.

477 D. „týchto".

478 Al. „slobodu", „voľnosť", „nenútenosť".

479 Al. „vchodeniu", „vojdeniu".

480 Viď kap. 9:8.

481 Vl. „čerstvú", „nedávno zriadenú", viď príbuznú príslovku v Skut. 18:2, pozn. 1137.

482 Tj. „slávnostne otvoril", „vysvätil", viď kap. 9:18, pozn. 419.

483 D. „mäso".

484 Viď v. 1.

485 Al. „pravým" (Ján 17:3).

486 Al. „čo do sŕdc" („tela").

487 D. „skropení".

488 Viď Ján 13:10.

489 Vl. „čistou vodou".

490 Al. „neochvejné", vl. „neohybné".

491 D. „prisľúbil".

www.milosbohu.eu

492 Al. „pobádanie“, vl. „podpichovanie“, „vydražďovanie“.
493 Viď Skut. 2:27, pozn. 106.
494 Viď 2 Tes. 2:1, pozn. 32.
495 Al. „ako ktorísi majú obyčaj“.
496 Viď Skut. 16:40.
497 Vl. „a *to* natoľko skôr, nakoľko“.
498 Al. „ten deň“.
499 Al. „nadobudnutí“, „potom, čo sa nám dostalo“.
500 Viď Rim. 1:28.
501 Al. „svojvoľne“, „dobrovoľne“.
502 Viď kap. 4:9.
503 Viď v. 6.
504 Al. „ktorý má al. je určený zožierať“.
505 Viď Luk. 10:16.
506 Al. „zamietne“ (v. 28), „pošliape“, „*ne*uzná“, „urazí“ (v. 29), príčastia bez časového významu.
507 Vl. „na“ („na základe svedectva dvoch…“).
508 D. „v ktorej“, viď vv. 10, 19, pozn. 468.
509 Viď Marek 7:2; Skut. 10:14.
510 Al. „potupil“.
511 5 Mojž. 32:35n.
512 Vl. „vpadnúť“, „zapadnúť“.
513 Viď 1 Kor. 13:7.
514 D. „zápolenia utrpení“.
515 D. „toto“.
516 Viď Mat. 13:21, pozn. 586, vl. „aj pohanami aj trýzňami“; 21:42; 23:30.
517 Vl. „ktorí sa takto správali“, tj. „takýto život viedli“.
518 Al. „pociťovali“, ako v kap. 4:15; aj tu neurčitý čas („veľa ráz al. celým svojím postojom prejavili“).
519 Al. „*s* väzňami“.
520 Vl. „prijali“.
521 Al. „lúpež“.
522 Viď Mat. 19:21.
523 D. „sami sebe“.
524 Viď Skut. 2:45, pozn. 140, tu jednotné číslo.
525 Viď v. 19.
526 D. „ktorá má“.
527 Viď kap. 2:2.
528 Viď Mat. 3:14.
529 Al. „trpezlivosť“, viď Jak. 5:11.
530 Al. „želanie“, ako vo v. 7.
531 Al. „si dobyli“, „si odniesli“ (Ef. 6:8, nesúvisí s „nesie“ vo v. 35).
532 Viď kap. 6:12, 15.
533 Vl. „veď koľko, koľko“.
534 Viď Mat. 11:3.
535 Vl. „príde“, no iné sloveso ako „prichodí“ vyššie.
536 Viď Mat. 24:48.
537 Podľa mnohých závažných rukopisov „môj spravodlivý“, tj. „Boží“, ktorého On za takého uznáva.
538 Viď Rim. 1:17.
539 Tj. „ak sa voľakto stiahne späť“, viď Gal. 2:12, pozn. 75; netýka sa „spravodlivého“. V oddiele, ktorý apoštol cituje (Hab. 2:3n.) sa nijako nevraví, že by sa späť stiahol spravodlivý žijúci z viery; dokazuje to hebrejský text aj LXX. V celom tomto liste sa s Hebrejmi, ktorí uznali Pána Ježiša za Mesiáša, zaobchodí ako s Božím ľudom, tj. ľudom prijatým za podmienky viery; tak v kap. 13:12: „aby posvätil ľud svojou vlastnou krvou“. Nie je tu nič o posvätení Duchom, no pisateľ trvá na praktickej pravde „spravodlivý bude žiť z viery“; a potom hovorí: „ak sa stiahne späť“, tj. hocikto zaujímajúci postavenie vyznávajúceho veriaceho. No ak žije z viery, potom sa späť nestiahne: Skrátka: jeden charakter je život z viery, druhý je vyznačený stiahnutím sa späť.
540 Al. „slasť“ (Mat. 3:17).
541 D. „*zo* stiahnutia al. sťahovania sa späť“; chápe sa tu, podobne ako nasledovné „viera“, za triedu ľudí takým charakterom vyznačených (porov. „obriezka“ a „neobriezka“ v Ef. 2:11 a inde, tj. „obrezaní“ a „neobrezaní“).
542 Viď Ján 17:12, pozn. 835.
543 Dá sa chápať aj v zmysle „sme nie *ľudia* sťahovania (tj. „vyznačení sťahovaním“) …lež *ľudia* viery“.
544 Vl. „dobytie“, ako „dobytého vlastníctva“ v Ef. 1:14, „nadobudnutie“ (1 Tes. 5:9; 2 Tes. 2:14).
545 Al. „spoliehanie sa na veci“, „uistenie al. pevné presvedčenie (nie ako nižšie) o veciach“.
546 Al. „dôkaz“, vl. „usvedčenie“, viď 2 Tim. 3:16, pozn. 138.
547 Viď kap. 10:1, 19, pozn. 468.
548 Al. „chápeme“, „si uvedomujeme“.
549 Viď 1 Kor. 1:20, pozn. 32.
550 Al. „boli zostrojené“ v dej. zmysle, no je to dokonavý min. čas; znenie v texte načim chápať v zmysle stavovom (Mat. 7:25, pozn. 300). Viď kap. 10:5; inak tiež „usporiadané“ (2 Kor. 9:5).
551 Viď Ján 6:63.
552 Al. „zrejmých“, „javiacich sa“.
553 Viď kap. 8:3.
554 Al. „lepšiu“, vl. „väčšiu“, „hojnejšiu“.
555 Môže sa vzťahovať na „vieru“ ako aj na „obeť“ (v. 4), resp. „schranu“ (v. 7).
556 3. pád množného čísla; D. „pri jeho daroch“, „na základe jeho darov“, predložka ako u Luk. 1:47, pozn. 81.
557 D. „skrze ňu umrúc“.
558 Mieni sa pravdepodobne hlas, ktorý k Bohu volal zo zeme (1 Mojž. 4:10) a o ktorom sa predpokladá, že ho stále ešte počuť ako svedectvo Abelovej viery.
559 Viď Skut. 7:16.
560 D. „nebol nachádzaný“.
561 Tvary dokonavého minulého času, zosilňujúce: „plného svedectva“ (netýka sa vv. 2, 4), „veľmi zaľúbil“.
562 Tak prekladajú LXX slová „chodil s Bohom“ v 1 Mojž. 5:24.
563 Viď kap. 12:17, tu prítomný čas.
564 Súvisí s „odplaty“ v kap. 2:2.
565 Viď Mat. 2:1.
566 Al. „úctou“, „nábožnosťou“, viď príbuzné prídavné meno u Luk. 2:25, pozn. 173.
567 Al. „záchranu“, nesúvisí so „schranu“ vyššie.
568 Al. „ktoré mal (Mat. 16:27, pozn. 764) prijímať“; vv. 11, 13 obdobne.
569 Ako „si… na návšteve“ u Luk. 24:18, neurčitý čas („zaujal postavenie návštevníka“; dá sa chápať aj v zmysle pozn. 570 nižšie).

www.milosavlik.sk

570 Neurč. čas („usídlil sa“, no pokračovanie vyžaduje preklad ako v texte, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
571 Vl. „umelcom“, „remeselníkom“ (Skut. 19:24, 38), tu v zmysle „pôvodcom plánov“, „architektom“.
572 Tj. „zhotoviteľom“, „výrobcom“, „vykonávateľom stavby“.
573 Al. „schopnosti“.
574 Tj. „aby sa v nej semeno ujalo“, vl. „zapustenie“ (príbuzné sloveso je v kap. 6:1); tiež „založenie“ (kap. 4:3), ak sa nasledovné „semena“ chápe ako „potomstva“.
575 Al. „primeranosti“, „vhodnosti“.
576 Viď Ján 9:21.
577 Viď kap. 10:23.
578 Al. „z“.
579 D. „podľa *toho*“.
580 D. „pery“.
581 D. „podľa viery“, tj. „verou vyznačení“, porov. Skut. 3:17, pozn. 186.
582 Tu v zmysle splnenia prísľubov“, „toho, čo mali prisľúbené“, viď kap. 6:15. „Prísľubov“ samých osebe sa im dostalo, no nie ich splnenia.
583 Al. „lež“.
584 Neurčitý čas v zmysle Luk. 10:24, pozn. 681; tiež „každý z nich uvidel“ ať.
585 Al. „zdravili“, „objímali“ (Skut. 20:1).
586 Vl. „v“, viď Mat. 5:5, pozn. 134.
587 Viď Mat. 25:35; nesúvisí s „cudzej“ vo v. 9.
588 Al. „vyhnancami“, vl. „prechodnými obyvateľmi“.
589 Viď Mat. 27:53, pozn. 1365 (tu je zmysel predpony vyjadrený slovom „jasne“); 6:32.
590 Ako vo v. 11, no tu v zmysle „dosť času“.
591 Viď Mat. 2:12.
592 Viď Ján 8:40, pozn. 425.
593 Ako v 1 Tim. 3:1, pozn. 86.
594 Al. „dával nazývať“, „volal“, v. 18 obdobne.
595 Vl. „nazývať sa navyše“, ako „prezvali“ u Mat. 10:25.
596 Je pozoruhodné, že slovesá „priniesol“ tu a „usporiadal“ vo v. 28 sú v dokonavom minulom čase. Ostatné udalosti, ktoré sa tu spomínajú v čase neurčitom, sú dejinné skutočnosti významu viacmenej prechodného, no tieto dve majú význam trvalý, lebo obrazne alebo stavajú veriaceho na novú pôdu alebo sa predstavujú ako trvajúce čo do svojho obrazného významu až do doby napísania listu. Nejde o trvanie vo vonkajšom zmysle, lebo nakropenie krvi nastalo iba raz.
597 Vl. „a“.
598 Tu (v N. Zákone okrem tohto miesta ešte len v Skut. 28:7, „sa… ujal“) použitý výraz značí „vziať na seba“, „prevziať“ v zmysle fyzickom aj napr. o záväzku a pod. Abrahám sa v mysli chopil prísľubov a privlastnil si ich, a predsa bol ochotný Isáka obetovať. Prijal prísľuby do srdca a Bohu dôveroval natoľko, že bol hotový sa ich čo do mäsa vzdať.
599 Nedokonavý minulý čas, vari v zmysle „hodlal al. bol ochotný priniesť“, porov. Mat. 5:23, pozn. 171, kde je tvar prítomného času v podobnom význame.
600 Al. „ku ktorému“, porov. kap. 1:8, 13; potom by sa tieto slová, pravda, týkali Abraháma, kým preklad v texte ich vzťahuje na Isáka.
601 1 Mojž. 21:12.
602 Al. „uvážiac“, viď Rim. 4:3, pozn. 222 („pripísal al. prisúdil al. priznal Bohu túto moc“).
603 Al. „zbudiť“, „pozdvihnúť“.
604 Viď kap. 9:9; 10:36, pozn. 531; sloveso v použití ako na tomto mieste znamená „dostať späť, čo sme mali a stratili, hoci sa zdalo, že sme to stratili navždy“. Tento zmysel je tu vzhľadom na obetovanie Isáka celkom zrejmý.
605 Al. „dal sa klaňať“, „vykonal klaňanie“
606 Tj. „súc opretý o vrch“.
607 1 Mojž. 47:31, LXX.
608 D. „vierou pripomenul Jozef skonávajúc o… a prikázal“.
609 Al. „bol splodený“, viď Mat. 2:1.
610 Neurčitý čas, viď Mat. 4:2, pozn. 98; tiež „*na* tri mesiace skrytý“, v dejovom zmysle.
611 Viď Skut. 7:20.
612 Al. „zlé“, „týranie“, „byť vystavovaný zlému zaobchádzaniu,“ „byť týraný al. vystavovaný týraniu“.
613 Viď 1 Tim. 6:17, pozn. 247.
614 Tj. „lebo uznal“, no iná väzba ako nižšie, pozn. 615; preklad obidvoch väzieb v texte je doslovný.
615 Sloveso s tou istou predponou, akú má v obdobnom zmysle iné sloveso v Rim. 8:19, viď tam pozn. 410.
616 Al. „na odplatu“, no v cieľovom zmysle; viď kap. 2:2.
617 Viď Mat. 16:4.
618 Al. „vykonal“, inak viď v. 17, pozn. 596.
619 Viď Mat. 26:2.
620 Al. „nanesenie“, vl. „naliatie“.
621 V pôvodine vl. „prvorodené *veci*“, D. „(tie) prvorodené“, množné číslo stredného rodu. Zmysel je ako v texte („všetko prvorodené“, porov. „to sväté“ u Luk. 1:35).
622 Tj. „prvorodenstva“, v orig. „ich“, tj. „prvorodených“, viď predošlú poznámku 621.
623 Viď 1 Kor. 15:54.
624 Al. „nebola zahubená“; nesúvisí s „hubil“ vo v. 28.
625 Viď Rim. 1:31.
626 Al. „chcieť vyprávať“, D. „čas, vyprávajúcemu“.
627 Neurč. čas v zmysle Luk. 1:55, pozn. 100.
628 Al. „vykonávali“.
629 Viď Mat. 26:47.
630 Vl. „mocneli“.
631 Viď Mat. 21:42; netýka sa v. 40.
632 Vl. „tábory“.
633 D. „z opätovného vstania“.
634 Al. „utĺkaní“.
635 Viď kap. 10:34.
636 Al. „prijímali skúšku“, „iným sa dostávalo skúšky“.
637 Vl. „a ešte“.
638 Viď 1 Tes. 3:4, pozn. 83.
639 Viď v. 25.
640 Al. „dúpätách“, „brlohoch“ (Mat. 21:13).
641 Al. „rozsadlinách“, „priervach“, „rokliach“.

www.biblioteka.sk

642 Viď kap. 10:36.
643 Vl. „o“, „čo do“, tu zmysel ako v texte.
644 Viď kap. 5:9.
645 Vl. „okolo nás ležiaci“, „nás obklopujúci“.
646 Tj. „svedkov pravdy o živote z viery“.
647 Vl. „hmotu“, „masu“.
648 D. „hriech, ktorý“.
649 Al. „opletie“, „opance“, vl. „obstane“, al. aj „ku ktorému ľahko dochádza al. dôjde“.
650 Al. „trpezlivosťou“, viď Jak. 5:11, tu predložková väzba ako v 2 Kor. 3:11, pozn. 128.
651 D. „bežme zápas“.
652 D. „leží“, v. 2 obdobne.
653 Sloveso v podstate toho istého významu ako v kap. 11:26, pozn. 615.
654 Viď Skut. 3:15.
655 Al. „vydržal“, súvisí s „vytrvalosťou“ vo v. 1.
656 Dokonavý minulý čas („usadol natrvalo“, „usadol a sedí“).
657 Ako „dôkladne“ v Skut. 17:23, viď tam pozn. 1109; „uvážte, aby ste posúdili cenu al. hodnotu“; výraz sa používa aj v zmysle porovnania s voľačím al. voľakým iným.
658 Viď v. 2, pozn. 655.
659 Dokonavý minulý čas („zniesol v plnom rozsahu“ [v. 3, no to sa netýka tohto slovesa vo v. 2, kde neurčitý čas, ani vo v. 7, kde je čas prítomný], „dostalo a dostáva“ [v. 8]).
660 Vl. „ste sa zápasiac“, sloveso má predponu vyjadrujúcu pojem odporu.
661 Al. „vypustili z pamäti“; dá sa chápať aj ako otázka.
662 Viď Mat. 2:6; netýka sa ostatných takto neoznačených výskytov tohto zámena v tomto oddiele.
663 Al. „sa *s* vami rozpráva ako *so* synmi“; Prísl. 3:11n.
664 Al. „cvičenie“ (nie ako vo v. 11, pozn. 679), „nápravné pôsobenie“ (Ef. 6:4), ďalej obdobne; sloveso vo vv. 6n. a to isté vo v. 10 je odvodené, viď 1 Kor. 11:32, pozn. 448.
665 Viď Ef. 5:11.
666 Vl. „bičuje“.
667 Tj. „za svojho“, vl. „prijíma“, viď Marek 4:20, pozn. 126; tiež „schvaľuje“, tj. „ktorý je mu milý“.
668 Al. „ako nápravná výchova“, tj. „nie ako prejav hnevu“; niektoré rukopisy majú znenie „ak znášate nápravnú výchovu“.
669 Al. „s vami zaobchodí ako *so* synmi“.
670 D. „syn, ktorého otec nepodrobuje“.
671 D. „ktorej podielnikmi (viď kap. 3:1) sa stali všetci“.
672 Viď Rim. 2:20, pozn. 137.
673 Al. „oveľa radšej“.
674 Al. „nepodriadime sa oveľa… a *ne*budeme“.
675 Al. „nadobudnúť život“.
676 Viď Rim. 1:20, pozn. 52; 1:4, pozn. 9.
677 D. „čo do prítomnosti“, „pre prítomnosť“.
678 Vl. „odovzdáva“.
679 V stavovom a zosilnenom zmysle („dôkladne vycvičení“).
680 Viď Luk. 13:13; Skut. 15:16, pozn. 938; al. „napravte“ al. vari „vzpružte“, no súvisí s „rovné“ vo v. 13.
681 Vl. „uvoľnené“, „ponechané (visieť)“, „spustené“.
682 Is. 35:3.
683 Al. „svojimi nohami“ („vyšliapte“).
684 Al. „rovnými spravte“.
685 Vl. „koľaje“, „vyjazdené al. vychodené cesty“.
686 Viď 1 Tim. 1:6, pozn. 12, „nezišlo al. nebolo zvedené z cesty“; tu sa s ohľadom na súvislosť („vyliečené“ nižšie) pozdáva aj preklad „vykĺbené“, „vytknuté“ v lekárskom zmysle.
687 Viď Rim. 9:30.
688 Al. „premeškávajúci“.
689 Al. „oneskorujúci sa za Božou milosťou“ (D. „od Božej milosti“).
690 Viď Luk. 6:18.
691 Viď Rim. 3:14.
692 Viď Ján 18:28.
693 Al. „voľakto“.
694 Viď 1 Tim. 4:7, pozn. 136.
695 Viď Ján 6:55.
696 Viď Skut. 7:9.
697 Al. „si želal“, „túžil“.
698 Viď Mat. 21:42, tu s obdobným významom ako príbuzný výraz napr. v Rim. 1:28, pozn. 73; 1 Kor. 9:27, pozn. 361; 2 Kor. 13:5nn., pozn. 610.
699 Al. „príležitosť“.
700 D. „miesto pokánia“.
701 Tj. „požehnanie“, viď 1 Mojž. 27:24. Mnohí vzťahujú toto zámeno na výraz tu preložený „pokánie“, ktorý značí aj „zmenu mysle“; potom by išlo o zmenu stanoviska Isáka aj o odvolanie dôsledkov predošlého Ésauovho zneváženia prvorodenstva. Slovo „miesto“ by potom bolo treba chápať obdobne ako napr. v Rim. 12:19 v zmysle „možnosti“, „umožnenia“, „voľnej dráhy“, takže podľa tohto poňatia by tento oddiel znel „zamietnutý, lebo nedosiahol možnosť odvolania, hoci“ atď. No nijako sa nedá zámeno „ho“ vzťahovať na „miesto“, lebo toto zámeno je v gréčtine ženského rodu, rovnako ako aj „požehnanie“ aj „pokánie“ („zmena“, „odvolanie“), kým „miesto“ je rodu mužského.
702 Al. „usilovne hľadal“, „oň… veľmi usiloval“, neurčitý čas („vyvinul veľké úsilie al. usilovnú snahu“).
703 Viď 2 Peter 2:4.
704 Al. „víchrici“, „vreniu“, „sopteniu“.
705 Viď Skut. 2:2.
706 Vl. „sa ospravedlnili (Luk. 14:18) al. vyhovorili“; ten istý výraz je vo v. 25 s významom „s ospravedlňovaním al. vyhováraním sa (ne)odmietli“.
707 D. „im nepripojilo al. nedodalo“.
708 D. „neznášali“, al. obdobne ako u Jána 16:12 (hoci tam je iné sloveso), „neznieslі“.
709 2 Mojž. 19:13.
710 Al. „prikazovalo: Ak sa vrchu dotkne aj“.
711 Al. „to videnie“.
712 Použitie spojky „a“ ukazuje v tomto oddiele veľmi zreteľne rozdelenie predmetov.
713 Al. „slávnostnému zhromaždeniu“, no nie ako „zhromaždeniu“ nižšie.

www.mosesravlik.eu

714 Viď Luk. 2:3, tu dokonavý min. čas („natrvalo zapísaných“).
715 Viď Skut. 10:36.
716 Viď kap. 7:28, pozn. 80, 317, 77 a 325.
717 Vl. „čerstvej“, „mladej“ (*„neos“*); inde sa pre „novú“ zmluvu užíva slovo *„kainos“*, tj. „nového al. iného druhu“; viď aj kap. 8:13, pozn. 366. „Nový človek“ v Ef. 4:24 je *„kainos“*, „nového druhu“, v Kol. 3:10 *„neos“*, „nestarnúci“, „mladistvý“.
718 Al. „skrápania“.
719 Viď Mat. 2:12, pozn. 41 a 42.
720 Al. „väčšmi“.
721 D. „na zemi, oveľa skôr my, odvracajúc sa“.
722 Vl. „od“.
723 Viď Mat. 24:29; vo v. 27 D. „ktoré sa (ne)otriasajú“, vo v. 28 odvodené prídavné meno.
724 Dokonavý minulý čas („s istotou al. natrvalo prisľúbil“).
725 Hagg. 2:6.
726 Viď 1 Kor. 1:11, pozn. 18.
727 Vl. „prenesenie“, ako v kap. 11:5, „výmenu“, viď kap. 7:12, pozn. 289.
728 Al. „majme vďačnosť“ (1 Tim. 1:12, pozn. 52).
729 Al. „a hrôzou al. úzkosťou“.
730 Al. „predsa“.
731 5 Mojž. 4:24; 9:3.
732 Al. „nech ostáva“, ako v kap. 12:27, tu prítomný čas s nedokonavým významom.
733 Viď Rim. 12:10.
734 D. „si neuvedomili (vl. „zabudli“), že“.
735 Viď kap. 2:6.
736 Vl. „zviazaní“.
737 Viď kap. 11:25, pozn. 612.
738 Al. „pri všetkých“.
739 Značí nielen, že sa na manželstvo má dbať a v čistote ho udržiavať, lež aj že sa tento zväzok sám osebe má chovať v úcte.
740 Al. „smer“.
741 Viď 1 Tim. 3:3.
742 Tj. „s tým, čo práve máte“.
743 Jos. 1:5; 5 Mojž. 31:6.
744 Viď Skut. 2:27.
745 Al. „kľudne“.
746 Al. „tak, žeby sme smelo vraveli al. mohli vravieť“.
747 Viď Mat. 2:6; netýka sa vzťažných zámen v tomto oddiele bez tohto označenia.
748 Vl. „východ“, ako „východisko“ v 1 Kor. 10:13, tu v zmysle „koniec“, „cieľ“.
749 Viď Gal. 1:13; tu vo v. 18 príbuzné sloveso.
750 Ako „dôkladne pozoroval“ v Skut. 17:23.
751 Viď kap. 2:1.
752 Al. „rozličnými“, „stále novými al. inými“, tiež „ľstivo vymyslenými“.
753 Al. „čudnými“.
754 Viď Kol. 2:7, pozn. 91.
755 Neurč. čas: vo v. 9 „sa *dosť* nachodili“, tj. „aby nadobudli dostatok skúsenosti“; čo do vv. 10, 12 a 19 viď Mat. 12:4; Luk. 22:15; Mat. 9:13, pozn. 363.
756 Viď Mat. 4:10, pozn. 112.
757 Viď kap. 9:2.
758 Viď Luk. 13:33, pozn. 950; vo vv. 12n. táže predložka.
759 Al. „chcime al. snažme sa vyjsť“; vyjadruje aj trvalý postoj.
760 Viď Mat. 6:32.
761 Viď kap. 7:27.
762 Viď 2 Kor. 9:13.
763 Viď Skut. 5:36.
764 Al. „buďte ústupní al. poddajní“.
765 Viď Marek 13:33, pozn. 593.
766 Viď Mat. 12:36.
767 D. „nie vzdychajúc“.
768 Vl. „to *by* vám ne*bolo* výhodné“, viď príbuzné sloveso u Luk. 17:2.
769 Al. „chcejúc“, „želajúc si“.
770 Viď Marek 7:37, pozn. 326.
771 D. „hojnejšie“, „väčšmi.
772 Al. „skôr“.
773 V dej. zmysle, sloveso ako u Mat. 12:13, pozn. 506, viď aj Skut. 1:6, pozn. 15.
774 Al. „nahor“.
775 Slovesný tvar vyjadruje charakter bez zreteľa na čas.
776 Al. „hodnote“.
777 Viď Mat. 3:11, pozn. 86.
778 Viď kap. 1:12.
779 Viď Mat. 26:28; Ezech. 37:26.
780 Al. „plne zjednotí“ (1 Kor. 1:10).
781 Al. „vykonanie“, „vykonávajúc“.
782 Al. „želania“.
783 Tu aj „vytvárajúc“ (Skut. 4:24, pozn. 254).
784 Tj. „boli ochotní zniesť“.
785 Viď Skut. 13:15, pozn. 1009; 15:20, pozn. 946.
786 D. „len krátkymi *slovami*“.
787 Vl. „uvoľnený“, „odviazaný“, v stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
788 D. „ak bude prichodiť“.
789 Vl. „skôr“, viď v. 19, pozn. 772; tu značí „skôr ako si myslím“, porov. Ján 13:27, pozn. 698; 1 Tim. 3:14.
790 D. „uvidím“, „pozriem“.
791 D. „tí od“.

www.miloslavik.eu

LIST
JAKUBA

Jakub, nevoľník Boží a Pána Ježiša
Krista, dvanástim kmeňom, ktoré *sú*
v rozptýlení[1], pozdrav. (2)*Za* samú[2] ra-
dosť uznajte, moji bratia, keď[3] upadnete[4]
do rozličných pokušení[5], (3)vediac, že
osvedčenie[6] vašej viery spôsobuje[7] vytrva-
losť[8], (4)no vytrvalosť[8] nech má dokonalé
u platnenie[9], aby ste boli dokonalí a celis-
tví[10] a *aby* vám nič nechýbalo. (5)No ak
komu *z* vás chýba múdrosť, nech *ju* vypro-
suje od[11] Boha, ktorý všetkým ochotne[12]
dáva a nevyčíta, a bude mu daná[13]. (6)No
nech vyprosuje, nič nepochybujúc, lebo
kto pochybuje, podobá sa príboju mora,
hnanému vetrom a sem-tam zmieta-
nému[14]; (7)taký[15] človek nech sa veru
nedomnieva, že od[11] Pána čosi dostane;
(8)*je to* muž dvojakej duše[16], na všetkých
svojich cestách neustálený[17].

(9)No nech sa brat ponížený[18] honosí
v svojom povýšení (10)a boháč v svojom
ponížení, pretože zájde[19] ako kvet trávy;
(11)áno, vzišlo slnko so svojím[20] žia-
rom[21] a trávu vysušilo, i odpadol jej kvet
a pominul sa[21] pôvab jej[22] vzhľadu[23] – tak
uvädne aj boháč v svojich podnikaniach[24].
(12)Blažený muž, ktorý znáša[25] pokuše-
nie[5], pretože, ukážuc sa[26] osvedčeným,
dostane veniec[27] života; ten *On* prisľúbil
tým, ktorí ho milujú. (13)Nech nikto,
súc pokúšaný, nevraví: som pokúšaný
od[28] Boha; Boh je predsa nepokúšateľný
od zlých vecí a sám nikoho nepokúša,
(14)lež každý je pokúšaný, súc odvlie-
kaný[29] a vábený[30] od[31] svojej vlastnej chti
vosti[32]; (15)chtivosť[32] potom počnúc rodí[33]
hriech, no hriech, súc plne dokonaný[34],
plodí[35] smrť. (16)Nemýľte sa[36], moji milo-
vaní bratia. (17)Od[37] Otca svetiel zhora zo-
stupujúce je[38] každé dobré[39] danie a každý
dokonalý dar[40]; u neho niet úchyľky[41] ani
zatônenia[42] *z* obratu[43]. (18)Podľa svojej
vôle[44] nás splodil[35] slovom pravdy, takže[45]
sme akýmisi prvotinami jeho tvorov.

(19)Nech je teda, moji milovaní bra-
tia, každý[46] človek rýchly na počutie, po-
malý na prehovorenie, pomalý na hnev;
(20)hnev muža predsa nespôsobuje[7]
Božiu spravodlivosť. (21)Preto *od* seba
odložte všetku špinu a nadmieru zloby
a v tichosti[47] prijmite vštepené slovo,
ktoré môže za chrániť[48] vaše duše. (22)No
stávajte sa[49] vykonávateľmi slova a nielen
po slucháčmi, preľstievajúcimi[50] sami
seba, (23)pretože ak je voľakto poslu-
cháčom slova a nie vykonávateľom, ten
sa podobá mužovi prezerajúcemu[51] svoju
prirodzenú tvár[52] v zrkadle; (24)áno,
poprezeral[51] sám seba a odišiel a hneď
zabudol, aký je[53]. (25)No kto sa zadíva[54]
do dokonalého zákona, *zákona*[55] slobody,
a pri *ňom* zotrvá a stane[56] sa nie zábud-
livým poslucháčom[57], lež vykonávateľom
činu, ten bude v tom svojom vykonávaní
blažený. (26)Ak voľakto myslí, že je[58] ná-
boženský[59], nedržiac[60] svoj jazyk na uzde,
lež oklamávajúc svoje srdce, takého nábo-
ženstvo[59] *je* ničotné[61]. (27)Náboženstvo[59]
pred tým, *ktorý je* Boh a Otec[62], čisté a ne-
poškvrnené[63] je toto: navštevovať siroty
a vdovy v ich strasti[64], sám seba uchovávať
nepotriesneného[65] od sveta.

2 Moji bratia, neudržiavajte vieru
v[66] nášho Pána slávy Ježiša Krista
v spojení s prijímaním[67] osôb[68]. (2)Áno,
ak do vašej synagogy vstúpi muž so zla-
tým prsteňom, v skvelom úbore, a vstúpi
aj chudobný v úbore zašpinenom, (3)a *vy*
pohľadíte na toho, ktorý na sebe má[69] ten
skvelý úbor, a poviete: ty sadaj tu riadne[70],
a tomu chudobnému poviete: ty si staň tam
alebo sadaj tu pod moju podnož – (4)ne-
urobili ste medzi sebou rozdiel a *ne*stali[56]
ste sa sudcami so zlými myšlienkami[71]?
(5)Počujte, moji milovaní bratia: nevyvo-
lil si Boh tých, *ktorí sú* pre svet[72] chudobní,
za bohatých vo viere a dedičov kráľovstva,
ktoré prisľúbil tým, kto ho milujú? (6)No
vy ste chudobného zneuctili! Nepáchajú
na vás boháči násilie[73] a *ne*vláčia vás oni
na súdy? (7)Nerúhajú sa oni krásnemu[74]
menu, ktorého dovolávanie sa[75] nastalo[75]
medzi vami? (8)Ak, pravda, plníte[76] krá-
ľovský zákon podľa Písma[77]: Budeš mi-

www.mosty.sk

lovať toho, *ktorý je* ti blízko[78], ako sám
seba, konáte správne[78]; (9)no ak prijímate
osobu[79], dopúšťate sa hriechu a od zá-
kona ste usvedčovaní[80] ako priestupníci.
(10)Áno, ktokoľvek[81] dodrží celý zákon
a v jednej veci[82] sa potkne, stal sa[83] vinným
čo do všetkých; (11)veď ten, ktorý povedal:
Nebudeš cudzoložiť, povedal aj: Nebu deš
vraždiť; ak teda necudzoložíš, ale vraždíš,
stal si sa[83] priestupníkom zákona. (12)Ho-
vorte tak a konajte tak ako *takí*, ktorí máte
byť[84] súdení zákonom slobody; (13)áno,
bezsúcitný súd tomu, kto súcit nepreukó-
zal[85]; súcit sa nad súd povznáša[86].

(14)Aký osoh[87], moji bratia, ak ktosi
vraví, že má vieru, no nemá činov? Či
ho tá viera môže zachrániť? (15)Veď ak
brat alebo sestra sú[88] nahí[89] a v nedo-
statku dennej stravy (16)a ktosi z vás im
povie: choďte v pokoji, hľaďte sa zohriať
a nasýtiť[90], no nedáte im potrieb tela –
aký osoh[87]? (17)Tak je aj viera, ak so se-
bou nenesie[91] činov, sama osebe mŕtva.
(18)Ale ktosi riekne: Ty máš vieru a ja
mám činy; ukáž mi svoju vieru bez[92] či-
nov a ja ti svoju vieru ukážem zo[92] svojich
činov. (19)Ty veríš, že Boh je jeden; ko-
náš správne[78]; veria aj démoni, a chvejú
sa[93]. (20)No chceš spoznať, ó prázdny
človeče, že viera bez[92] činov je mŕtva[94]?
(21)Nie na základe[92] činov bol Abrahám,
náš otec, uznaný[95] za spravodlivého, obe-
tujúc[96] Isáka, svojho syna, na oltári[97]?
(22)Pozoruješ[98], že viera účinkovala pri
jeho činoch[99] a *že* skrze činy[92] sa dokona-
lou ukázala[100] jeho viera (23)a splneným
sa ukázalo[100] Písmo, ktoré vraví[101]: I uveril
Abrahám Bohu a *to* mu bolo zarátané[102]
na spravodlivosť[102], a bol nazvaný[95] Božím
priateľom[103]. (24)Vidíte, že človek je uzná-
vaný za spravodlivého na základe[92] činov
a nielen na základe[92] viery. (25)A nebola
podobne za spravodlivú na základe[92]
činov u znaná[95] aj Raab, neviestka, prij-
múc[104] a inou cestou vypustiac poslov?
(26)Áno, ako je telo bez[92] ducha mŕtve,
priam tak je aj viera bez[92] činov mŕtva.

3 Nechcite byť mnohí[105] učiteľmi, moji
bratia, vediac, že sa nám dostane
ťažšieho[106] rozsudku[107]. (2)Veď sa všetci[108]
často[109] potkýňame; ak sa voľakto ne-
potkýňa v slove, to[110] *je* dokonalý muž,
schopný udržať na uzde aj celé telo.
(3)Hľa, do úst koní kladieme zubadlá,
žeby[45] nás poslúchali, a celé ich telo obra-
ciame[111]; (4)hľa, aj lode, ktoré sú také veľké
a poháňané tuhými vetrami, sa veľmi ma-
lým[112] kormidlom obracajú[113], kamkoľvek
zamýšľa[114] snaha[115] vodiča[116]. (5)Tak je aj ja-
zyk malý úd a veľkými vecmi sa chvasce[117].
Hľa, trocha ohňa[156] – koľký les[118] zažne!
(6)A jazyk *je* oheň, svet nespravodlivosti[119];
jazyk medzi našimi údmi vystupuje *ako*
poškvrňovač celého tela a podpaľač[120]
behu prirodzenosti[121], a je podpaľovaný
od pekla[122]. (7)Áno, každý rod[123] aj zvierat
aj vtákov aj plazov aj morských *živočíchov*
sa dá krotiť[124] a je[125] skrotený rodom[123]
ľudským, (8)áno jazyk nikto *z* ľudí skro-
tiť nemôže – nepokojné[126] zlo, vrchovato
plný[127] smrtonosného jedu. (9)Ním[128] ve-
lebíme[129] Pána a Otca[130] a ním[128] zlorečíme[t]
ľuďom podľa Božej podoby vzniknutým;
(10)z tých istých úst vychodí velebenie[129]
aj zlorečenie[131]. Nehodí sa, moji bratia,
žeby sa tieto veci takto diali. (11)Či vari
prameň z toho istého otvoru chrlí sladké
aj horké[132]? (12)Či môže, moji bratia, fi-
govník vydať[133] olivy alebo vinič figy? Ani
nemôže solisko vydať[133] sladkú vodu.

(13)Kto *je* medzi vami múdry a vzde-
laný[134]? Nech svoje činy ukáže riadnym[135]
správaním[136] v tichej[137] múdrosti; (14)no
ak v svojom srdci máte horkú[132] žiarli-
vosť[138] a zaujatosť, nevystatujte sa[139] a *ne*-
luhajte proti pravde. (15)Toto[140] nie je
múdrosť dolu prichodiaca zhora, lež po-
zemská, duševná[141], démonská, (16)lebo
kde žiarlivosť[138] a zaujatosť, tam rozvrat[142]
a každá ničomná[143] vec[144]. (17)No tá múd-
rosť zhora je, pravda, najprv čistá, potom
pokojná, umiernená[145], povoľná[146], vrcho-
vato plná[127] súcitu a dobrého[39] o vocia[147],
nepochybujúca[148], nepredstieraná[149]. (18)No
ovocie spravodlivosti v pokoji sa[150] roz-
sieva tým, ktorí pokoj pôsobia. (4:1)

4 Odkiaľ *sú* medzi vami boje[151] a odkiaľ
hašterenia? *Či* nie odtiaľto: z vašich roz-
koší, ktoré vedú vojnu[152] vo vašich údoch?
(2)Túžite a nemáte; vraždíte a žiarlite[153]
a domôcť sa nemôžete; hašteríte sa a bo-
jujete; nemáte, pretože si nevyprosujete;
(3)prosíte a nedostávate, pretože si vy-
prosujete zle, aby ste *to* utratili[154] v svojich

www.biblia.sk

rozkošiach. (4)Cudzoložnice! Neviete, že
priateľstvo[155] so svetom[157] je nepriateľstvo[158]
s Bohom[157]? Ktokoľvek si teda zaumieni[159]
byť priateľom[160] sveta, uvádza sa do posta-
venia[161] nepriateľa[158] Božieho. (5)Či[162] mys-
líte, že Písmo hovorí naprázdno? Smeruje
prahnutie Ducha[163], ktorý sa v nás usídlil,
k závisti? (6)No dáva väčšiu milosť; preto
vraví[164]: Pyšným[165] kladie Boh odpor[165], no
pokorným[166] dáva milosť. (7)Podriaďte sa[167]
teda Bohu, vzoprite sa diablovi, i zuteká
od vás; (8)priblížte sa *k* Bohu a priblíži sa
k vám. Umyte[168] ruky, hriešnici, a očistite
srdcia, *vy*, *ktorí ste* dvojakej mysle; (9)po-
cíťte *svoju* biedu[169] a dajte sa žalostiť a pla-
kať; váš smiech nech je prevrátený[170] na
žalosť a radosť na skleslosť; (10)pokorte[171]
sa[167] pred PÁNOM a povýši vás.

(11)Nehovorte proti sebe navzájom,
bratia; kto hovorí proti bratovi alebo
svojho brata súdi, hovorí proti zá-
konu a súdi zákon; no ak súdiš zákon,
si nie vykonávateľ zákona, lež sudca.
(12)Zákonodarca a sudca je jeden, ktorý
môže zachrániť[48] aj zahubiť; no kto si ty,
že[172] toho, *ktorý je* blízko[173], súdiš?

(13)Nuž teraz vy, ktorí vravíte: dnes
alebo zajtra sa poberieme do toho a toho
mesta a strávime tam rok a budeme ob-
chodovať a nadobudneme zisk – (14)*vy*,
ktorým[173] nie je známe, čo bude zajtra[174]
([veď] aký *je* váš život? Veď je *to* para,
ktorá sa nakrátko[175] objavuje a potom
mizne), (15)miesto *a*by ste vraveli: ak sa
Pánovi zaľúbi[176] a dožijeme sa, vykonáme
aj toto alebo tamto. (16)Lenže *vy*[177] sa ho-
nosíte v svojej vystatovačnosti[178]; všetko
také honosenie sa je zlé. (17)Kto teda vie
konať, *čo je* správne[179], a nekoná, tomu[180]
je *to* hriechom.

5 Nuž teraz, vy boháči, sa dajte pla-
kať a skučte nad svojimi biedami[181],
ktoré na vás prichodia. (2)Vaše bohatstvo
je spráchnivené[182] a vaše šatstvo je rozo-
žraté[182] moľmi, (3)vaše zlato a striebro
je rozleptané[182] a ich zhubný povlak[183]
bude na svedectvo *proti* vám a bude vaše
mäso[184] stravovať ako oheň. Nahromadili
ste v posledných dňoch pokladov; (4)hľa,
mzda robotníkov, ktorí kosili[185] vaše po-
zemky, od vás neprávom zadržaná[186],
kričí, a volania žencov[187] vnikli[188] do uší
PÁNA *SABAÓTH*[189]. (5)Oddali ste sa na zemi
prepychu[190] a pôžitkárstvu[191], vykŕmili ste
svoje srdcia [ako] v jatočný deň[192]; (6)od-
súdili ste[193], zavraždili ste spravodlivého
– nekladie vám odpor[194].

(7)Buďte teda, bratia, až do príchodu
Pána trpezliví[195]. Hľa, roľník vyčkáva
cennú úrodu zeme, súc pri nej[196] trpez-
livý[195], kým sa jej nedostane raného aj
neskorého dažďa; (8)nadobudnite tr-
pezlivosť[195] aj vy, upevnite[196] svoje srd-
cia, pretože príchod Pána sa priblížil[197].
(9)Nesťažujte si, bratia, na seba[198] na-
vzájom, aby ste neboli súdení[199]; hľa,
sudca stojí pred dvermi. (10)*Za* príklad[200]
znášania[201] zlého a trpezlivosti[195] *si*, bra-
tia, vezmite prorokov, ktorí hovorili[202]
v mene PÁNA; (11)hľa, tých, ktorí vytr-
vali[195], máme za blažených[203]. Počúvali[202]
ste o vytrvalosti[195] Jóba a vídali[202] ste vý-
sledok[204] PÁNA, že PÁN je plný vnútorného
súcitu[205] a útrpný.

(12)No predo všetkými vecmi, bra-
tia: nezaprísahavajte sa, ani nebom ani
zemou ani ktorou ďalšou prísahou, lež
nech vaše áno je áno a *vaše* nie *nech je* nie,
aby ste neprepadli súdu[206].

(13)Musí medzi vami voľakto znášať[201]
zlé? Nech sa modlí. Je voľakto dobrej
mysle? Nech spieva žalmy[207]. (14)Je me-
dzi vami voľakto nemocný? Nech k sebe
povolá starších zhromaždenia a *tí* nech sa
nad ním[196] pomodlia[208] a potrú ho olejom
v mene Pána, (15)a modlitba viery cha-
bému[209] pomôže[210] a Pán *ho* pozdvihne,
a ak sa dopustil[211] hriechov, bude mu
odpustené[13]. (16)Previnenia[212] si teda na-
vzájom vyznávajte a za[213] seba navzájom
sa modlite, tak aby ste[214] boli vyliečení[13].
Vrúcna[215] prosba spravodlivého vládze
veľa; (17)Eliáš bol človek rovnakých citov
ako my[216] a modlil sa[208] modlitbou[217], žeby
nepršalo[218], i nepršalo[219] na zem *po* tri
roky a šesť mesiacov, (18)a opäť sa mod-
lil[208], i dalo nebo dážď a zem spôsobila
vypučanie jej úrody.

(19)Moji bratia, ak medzi vami voľakto
poblúdi[220] od pravdy a voľakto kto ho
privedie späť[221], (20)nech vie, že ten, kto
hriešnika späť privedie[221] z poblúdenia[222]
jeho cesty, zachráni[223] dušu zo smrti a za-
strie množstvo hriechov.

www.biblia.sk

LIST JAKUBA

1 Viď Ján 7:35.
2 Vl. „všetku“.
3 Al. „kedykoľvek“.
4 Viď Luk. 10:30, pozn. 692.
5 Al. „skúšok“, v. 12 obdobne.
6 Viď 1 Peter 1:7.
7 Viď Rim. 5:3.
8 Al. „trpezlivosť“, viď kap. 5:11.
9 Al. „účinnosť“, tj. „voľnú ruku na pôsobenie“ tiež „so sebou nesie (Hebr. 10:35) dokonalé počínanie“.
10 Viď 1 Tes. 5:23, pozn. 171.
11 Viď Ján 1:14.
12 Viď Rim. 12:8, pozn. 649, tu príbuzná príslovka.
13 V dejovom zmysle.
14 Al. „*vždy znova* rozpútavanému al. rozvirovanému“.
15 D. „onen“.
16 Vl. „dvojdušný“, porov. Fil. 2:2, pozn. 82. Je to prístavok nie k „taký človek“, lež ku „kto pochybuje“ (v. 6); v. 7 je vsuvka, v. 8 s ním nemá priame spojenie, lež je morálnym vysvetlením obrazu vo v. 6. Jakubov sloh sa vyznačuje takýmito vetami rázu stručných prípoviedok.
17 Al. „vrtkavý“.
18 Al. „pokorný“, „nízkeho postavenia.
19 Vl. „prejde“.
20 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa vv. 8–10.
21 Viď Mat. 20:12, pozn. 916; 5:29.
22 Al. „jeho“, tj. „kvetu“; znenie v texte sa týka „trávy“.
23 Vl. „jej tváre“.
24 Al. „chodeniach“, „cestách“, no nie ako vo v. 8.
25 Viď Hebr. 12:2; iný výraz ako v Hebr. 13:22.
26 Viď Fil. 2:15.
27 Al. „korunu“.
28 Iná predložka ako vo vv. 5, 7.
29 Al. „strhávaný“.
30 Vl. „navnádzaný“.
31 Iná predložka a ko vo vv. 5, 7 aj 13.
32 Viď Rim. 7:7.
33 Viď Mat. 2:2, pozn. 22.
34 Al. „dovŕšený“, v dejovom zmysle, „vyspejúc“.
35 Vl. „rodí“, iné slove so ako vyššie, hoci v podstate tohože významu; v. 18 obdobne.
36 Viď Gal. 6:7.
37 Ako vo v. 13.
38 Charakter „dania“ a „daru“, viď kap. 3:15.
39 Viď Mat. 7:11.
40 Tj. „nie pokušenie na zlé“.
41 Al. „odklonu“, „premeny“.
42 Al. „zatmenia“.
43 Al. „zvratu“, „zmeny“, „striedania“.
44 D. „rozhodnúc sa“, „zaumieniac si“, „pojmúc úmysel“; možno chápať aj v zmysle „pretože sa rozhodol“ atď. Je to prejav Jeho zvrchovanej vôle.
45 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
46 Mnohé rukopisy tu majú znenie, možno správne, „*To* viete, moji milovaní bratia. [No] nech je každý“, al. „Vedzte, moji milovaní bratia: Nech je každý“.
47 Viď 1 Kor. 4:21.
48 Al. „vyslobodiť“.
49 Viď 1 Kor. 4:16, pozn. 148.
50 Viď Kol. 2:4, pozn. 85.
51 Viď Skut. 7:31, pozn. 435.
52 D. „tvár svojho rodu al. pôvodu“ (Mat. 1:1).
53 D. „bol“.
54 D. „nahne“, tj. „aby sa dobre podíval“, viď Luk. 24:12; Ján 20:5.
55 D. „zákona, ktorý *je*“.
56 Al. „ukáže“, ako vo v. 12; kap. 2:4 obdobne.
57 D. „poslucháčom zábudlivosti“.
58 Al. „ak sa voľakto zdá byť“, porov. 1 Kor. 10:12.
59 Tj. „bedlivý vykonávateľ („bedlivé vykonávanie“) vonkajšej stránky služby Bohu“, tj. „obradov“.
60 Charakter osoby.
61 Viď Skut. 14:15.
62 Viď 1 Kor. 15:24.
63 Viď Hebr. 7:26.
64 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
65 Ako „bez poškvrny“ v 1 Tim. 6:14; nesúvisí s „nepoškvrnené“ vyššie.
66 Viď Rim. 3:22.
67 D. „v prijímaniach“, tj. sťaby „v moci al. v područí prijímaní“; množ. číslo značí jednotlivé prejavy tohto postoja.
68 Viď Ef. 6:9.
69 Viď Ján 19:5.
70 Al. „pekne“ (Mat. 15:7), tj. „ako sa patrí“.
71 D. „sudcami zlých myšlienok“, ako napr. „ľudia zlých mravov“.
72 D. „…*sú* svetu“.
73 Viď Skut. 10:38, pozn. 686.
74 Al. „dobrému“ (Mat. 5:16).
75 Viď Skut. 15:17, tu neurč. čas.
76 Viď Rim. 2:27.
77 3 Mojž. 19:18.
78 Viď Mat. 5:43; 15:7, pozn. 195.
79 Viď Luk. 20:21; tu zloženina odvodená od podst. mena vo v. 1 tu.
80 Viď Ján 3:20, pozn. 129.
81 Viď Mat. 5:39.
82 D. „v jednom“, možno „v jednom *príkaze*“.
83 Viď Luk. 10:36, pozn. 702.
84 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
85 Viď Luk. 10:37, tu ako „konajte“ vo v. 12.
86 Viď Rim. 11:18, pozn. 597 a 598, tu v zmysle „nad súdom prevláda al. triumfuje“.
87 Viď 1 Kor. 15:32.
88 Viď Skut. 7:55, pozn. 483.
89 Viď Ján 21:7; tu značí „majú nedostatok ošatenia“.
90 D. „zohrievajte sa a kŕmte“ (Mat. 14:20, pozn. 667).
91 Viď Hebr. 10:35.

www.milosrdik.eu

92 Viď Rim. 3:21, pozn. 197; 1:17, pozn. 38; táže predložková väzba je aj vo vv. 21n. a 24n.
93 Al. „desia sa“, „mrazí ich“.
94 Tu (nie vo vv. 17 a 26) podľa niektorých rukopisov, možno správne, „ne(ú)činná“, „neplodná“, viď Mat. 20:3, pozn. 910.
95 V dej. zmysle; vo vv. 21, 25 preniká i zmysel „ukázal(a) sa uznaným“ („uznanou“), obdobne ako vo vv. 22n.
96 V dokon. zmysle, vl. „vznesúc“ (Hebr. 7:27).
97 Viď 1 Peter 2:24, pozn. 150.
98 Vl. „vidíš“, no nie ako vo v. 24, „hľadíš“.
99 D. „s jeho činmi“.
100 D. „bola dokonalou spravená“ (Hebr. 5:9 – v. 22), „a bolo splnené“ (v. 23), zmysel ako v texte, porov. Luk. 10:36, pozn. 703.
101 1 Mojž. 15:6.
102 Viď Rim. 4:3.
103 Is. 41:8, viď Mat. 11:19; porov. Ján 15:15.
104 Viď Luk. 10:38.
105 D. „nie mnohí sa stávajte“.
106 D. „väčšieho“.
107 Viď Luk. 20:47.
108 Viď Mat. 6:32.
109 Vl. „mnoho“, „čo do mnohých vecí“.
110 D. „ten“, „tento“.
111 Vl. „inam al. inokade vedieme“.
112 D. „najmenším“.
113 Viď v. 3.
114 Al. „sa rozhoduje“, „si volí“.
115 Al. „popuď“, „podnet“.
116 Al. „kormidelníka“, ale nesúvisí s „kormidlom“ vyššie; D. „napriamovača“, tj. „toho, kto dáva lodi priamy smer“.
117 Al. „na veľké veci sa opovažuje“, „veľký rozruch pôsobí“.
118 Al. „koľko dreva“.
119 Viď Luk. 16:9.
120 Al. „zaujíma postavenie al. hrá úlohu poškvrňovača… a podpaľača“.
121 Al. „rodu“, no nie ako vo v. 7, „pôvodu“, viď kap. 1:23, pozn. 52.
122 „*Gehenna*“, viď Mat. 11:23, pozn. 478.
123 Al. „druh“, „povaha“, nižšie obdobne.
124 D. „je krotený“, tj. „krotiteľný“.
125 Al. „bol“, znenie v texte načim chápať v stavovom zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300.
126 Viď kap. 1:8, pozn. 17.
127 Viď Mat. 23:28.
128 D. „v ňom“, viď Mat. 3:11.
129 Viď Luk. 1:64, pozn. 112; vo v. 10 príslušné podstatné meno.
130 Slová „Pána“ a „Otca“ sú spojené spoločným členom; to v istom zmysle vyjadruje jednotu, tu (možno) iba vzhľadom na velebenie.
131 Ako u Mat. 5:44; vo v. 10 príslušné podstatné meno.
132 Viď Rim. 3:14, tu príslušné prídavné meno; vo v. 11 tiež „sladkú aj horkú *vodu*“.
133 Viď Mat. 3:8, pozn. 79.
134 Al. „ma júci vedomosti“, „vyznajúci sa“, „zbehlý“.
135 Viď Mat. 13:8.
136 Viď Gal. 1:13; tu D. „z riadneho správania“.
137 D. „v tichosti“, viď 1 Kor. 4:21.
138 Viď Skut. 5:17.
139 Viď Rim. 11:18; tu sa vzťahuje, ako aj nasledujúce „*ne*luhajte“, na slová „proti pravde“.
140 D. „táto“.
141 Viď 1 Kor. 2:14.
142 Viď Luk. 21:9, pozn. 1297.
143 Viď Ján 3:20.
144 Viď 1 Kor. 6:1.
145 Viď Fil. 4:5, pozn. 213.
146 Al. „ústupčivá“, „dajúca si povedať“, „poslušná“.
147 Tu (nie vo v. 18) množné číslo („dobrých plodov al. druhov ovocia“).
148 Al. „nestranícka“, neškriepna“, v protiklade k svárlivému predstieraniu múdrosti; praktická spravodlivosť prináša ovocie pokoja tým, ktorí pokoj pôsobia.
149 Al. „nepokrytecká“.
150 Al. „spravodlivosti sa v pokoji“, no lepšie je znenie v texte, porov. Hebr. 12:11.
151 Al. „vojny“, no nesúvisí s „vedú vojnu“ nižšie, ale zato s „bojujete“ vo v. 2.
152 Viď 2 Kor. 10:3.
153 Viď Skut. 7:9.
154 Viď Marek 5:26, pozn. 193.
155 Al. „obľuba“, „priazeň“; súvisí s „priateľom“ nižšie.
156 Podľa niektorých rukopisov, možno správne, „koľký oheň“, no potom v zmysle „aký nepatrný“.
157 D. „sveta“, „Boha“, stav vzťahov medzi dvoma stranami. Na konci verša je v gréčtine tá istá väzba, chápe sa ako „náš stav voči Bohu“, no to je výstraha pre svedomie.
158 Nesúvisí s „priateľstvo“ a „priateľom“ vyššie.
159 Al. „sa rozhodne“, „pojme úmysel“.
160 Viď Mat. 11:19.
161 Sloveso ako v kap. 3:6, pozn. 120.
162 Al. „alebo“.
163 D. „Prahne (ako „veľmi túžim“ v Rim. 1:11) Duch“.
164 Prísl. 3:34.
165 Viď Rim. 1:30; 13:2, pozn. 682, aj tu protiklad k „podriaďte sa“ vo v. 7.
166 Viď Luk. 1:52, pozn. 91.
167 Vl. „buďte podriadení“, v. 10 obdobne.
168 Vl. „očistite“, no nie ako nižšie.
169 Al. „ponorte sa do *svojej* biedy“, „upadnite do biedy“, tiež „buďte zdrvení“ v dejovom zmysle, no súvisí s „biedami“ v kap. 5:1.
170 V dejovom zmysle; viď Skut. 2:20, pozn. 85.
171 Viď 1 Peter 5:6.
172 D. „ktorý“, no nie ako vo v. 14, pozn. 173.
173 Viď Mat. 5:43; 2:6.
174 D. „známe to, *čo je* zajtrajška“.
175 Vl. „na málo“.
176 Al. „zachce“, „zažiada“.
177 Viď Ján 8:40.
178 Al. „chvastúnstve“, viď príbuzný výraz v Rim. 1:30,

www.milosrdnik.eu

pozn. 90; D. „v svojich vystatovačnostiach“, porov. 2 Peter 3:11, pozn. 193.

179 Viď 2 Kor. 13:7.

180 D. „vediacemu teda konať… a nekonajúcemu, jemu“, hebraizmus.

181 Al. „trampotami“, „strasťami“.

182 V stav. zmysle, no viď Mat. 7:25, pozn. 300 („spráchnivelo“ atď.).

183 Al. „zhrdzavené a ich hrdza“, no aj „otrávené a ich jed“ (viď kap. 3:8; Rim. 3:13).

184 D. „mäsá“.

185 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289.

186 Viď Marek 10:19, pozn. 451.

187 Vl. „tých, ktorí žali“, neurčitý čas, viď pozn. 184 vyššie.

188 Dokonavý minulý čas („vnikli natrvalo“).

189 Viď Rim. 9:29.

190 Al. „pohýrili al. zahýrili ste si“, „bujne al. rozkošnícky ste si požili“.

191 Viď 1 Tim. 5:6; tiež „užili ste pôžitkov“, „dopriali ste si“.

192 Vl. „deň zabíjania“, porov. Rim. 8:36, pozn. 447.

193 Viď Mat. 12:7.

194 Viď Rim. 13:2, pozn. 682.

195 Na začiatku v. 7 neurčitý čas ako vo v. 8, no skôr v zmysle „trpezlivo vyčkajte“ (nie ako „vyčkáva“ nižšie), „pozhovejte“ (Mat. 18:26, 29); nižšie vo v. 7 čas prítomný („zhovievajúc“). Slovami „trpezlivosť“, „trpezlivý“, „byť trpezlivý“ sa prekladajú grécke výrazy odvodené od dvoch kmeňov; tu vo vv. 7, 8, 10; Hebr. 6:12 je výraz preložený (al. príbuzný preloženému) v Rim. 2:4; 2 Tim. 4:2; 1 Peter 3:20 „zhovievavosť“; druhý kmeň je vo vv. 11n., „vytrvalosť“, výraz, ktorý sa podľa súvislosti tiež prekladá „trpezlivosť“, „trpezlivá vytrvalosť“ (Luk. 21:19) a pod., obdobne príslušné výrazy slovesné. Všeobecne značia výrazy prvého druhu spravidla trpezlivosť vzhľadom na osoby, výrazy druhého druhu vzhľadom na veci (okolnosti, pomery); kto je „zhovievavý“, nedá sa ľahko vydráždiť k hnevu, človek vyznačený „vytrvalosťou“ v tomto zmysle znáša aj veľké skúšky a neklesá na mysli (Rim. 5:3; 2 Kor. 1:6, pozn. 12).

196 Viď Luk. 1:14, pozn. 33, v. 29, pozn. 55; 22:32.

197 Dokonavý minulý čas („je blízko“).

198 Vl. „nevzdychajte“ (Marek 7:34) proti sebe“.

199 Viď 1 Peter 4:6.

200 Viď Ján 13:15.

201 Vl. „trpenia“, nesúvisí s „trpezlivosti“ nižšie (v. 10); „trpí medzi vami voľakto“ 2 Tim. 2:9 – v. 13).

202 Neurčitý čas, viď Luk. 1:55 (v. 10); Mat. 5:21, pozn. 163 (v. 11, tam aj „počuli“, „uvideli“).

203 Viď Luk. 1:48, pozn. 84.

204 Vl. „koniec“, „cieľ“, tj. „k čomu Pán Jóba priviedol“, „čo uňho dosiahol“.

205 Vl. „mnohocitný“, D. „mnohovnútornostný“, „mnohoútrobný“, viď príbuzné sloveso u Mat. 9:36.

206 D. „nepadli pod súd“.

207 Viď Rim. 15:9, pozn. 764; Ef. 5:19, pozn. 227.

208 Al. „dajú modliť“, „vykonajú modlitby“. Neurčitý čas v obdobnom zmysle je aj vo vv. 17n., no tam sa dá chápať aj v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363. Netýka sa vv. 13 a 16.

209 Al. „zomdlenému“, „utrmácanému“.

210 Viď Mat. 9:21.

211 D. „ak je dopustivší sa“.

212 Viď Mat. 6:14.

213 Viď Ján 17:19, pozn. 842.

214 Viď Mat. 8:34.

215 Vl. „pôsobivá“, „účinne sa uplatňujúca al. prejavujúca“, viď Mat. 14:2, pozn. 646. Tu sa toto pôsobenie prosby vzťahuje na osobu prosiaceho, ktorého uvádza do súladu s Božou vôľou a robí ho v modlitbe „vrúcnym“, al. „rozhodným“, „priebojným“.

216 Viď Skut. 14:15.

217 Tj. „usilovne“, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.

218 Neurčitý čas („nezapršalo“, „nedalo sa pršať“), al. v zmysle pozn. 219 nižšie.

219 Viď Mat. 4:2, pozn. 98, al. v zmysle pozn. 218 vyššie.

220 Al. „bude zvedený“ (Mat. 24:4).

221 Vl. „navráti“.

222 Viď Mat. 27:64, pozn. 1379.

223 Al. „vyslobodí“ (Jak. 5:20), „vyslobodenie“ (1 Peter 1:5, 9, obdobne 10).

www.biblia.sk

PRVÝ LIST
PETRA

Peter, apoštol Ježiša Krista, pútnikom[2] v rozptýlení[3] v Ponte[4], Galatii,
Kapadokii, Ázii[4] a Bitynii[5], vyvoleným[6]
(2)podľa predvídania Boha Otca v posvätení[7 8] Duchom[9] pre poslušnosť a pokropenie krvou[9] Ježiša Krista: Kiež je vám
rozmnožená[10] milosť a pokoj.

(3)*Nech je* velebený ten, *ktorý je* Boh
a Otec[11] nášho Pána Ježiša Krista, ktorý
nás podľa svojho veľkého[12] súcitu opäť
splodil pre nádej, živú skrze opätovné
vstanie Ježiša Krista spomedzi mŕtvych,
(4)pre neskaziteľné[13] a nepoškvrnené[14]
a nevädnúce dedičstvo, uchované[6 15] v nebesiach pre vás, (5)ktorí ste Božou mocou[8]
skrze vieru opatrovaní[16] pre záchranu[1],
hotovú[17], žeby bola zjavená[10 18] v poslednej
dobe. (6)V tom[19] jasáte, trocha zatiaľ[20], ak
treba, súc zarmucovaní[21] rozličnými skúškami[8 22], (7)aby bola zistená[10 23] osvedčená
hodnota[24] vašej viery, – oveľa cennejšia
od zlata, ktoré sa pomíňa[25], no osvedčuje
sa[26] ohňom[8], – na[27] chválu a slávu a česť
pri zjavení[18] Ježiša Krista, (8)ktorého neuzrúc milujete, na[27] ktorého zatiaľ[20] nevidiac, no *v ktorého* veriac, jasáte radosťou
nevýslovnou a plnou slávy[28], (9)odnášajúc si[29] cieľ svojej viery, záchranu[1 30] duší[31].
(10)Čo do tejto záchrany[1] sa proroci, ktorí
prorokovali[32] o[33] milosti, určenej[34] pre
vás[35], *veľa* navyspytúvali a navyskúmavali,
(11)skúmajúc, na[27] ktorú alebo akú dobu
poukazoval[36] Kristov Duch, ktorý *bol*
v nich, vopred svedčiaci o utrpeniach určených[24] pre[35] Krista a slávach[37] po nich[38];
(12)im bolo odhalené[10], že nie sami sebe,
lež vám posluhovali[39] týmito vecmi[40],
čo vám teraz boli ohlásené[10] skrze tých,
ktorí vám v Svätom Duchu, zoslanom[41]
z[42] neba, ohlásili blahú zvesť; do nich[43]
sa anjeli túžia zadívať[44]. (13)Preto si podpášte[45] bedrá svojej mysle[46], buďte triezvi
a dokonale sa chopte nádeje[47] na milosť,
ktorá sa vám má priniesť[48] pri zjavení[49]
Ježiša Krista, (14)ako deti poslušnosti,
nedávajúc sa prispôsobovať[50] chúťkam[51],
ktoré *ste mali* prv vo vašej neznalosti,
(15)lež ako je svätý ten, ktorý vás povolal[52], sa dajte spraviť[53] aj vy svätými vo
všetkom spôsobe života[54], (16)pretože je
napísané[55]: Staňte sa svätými, pretože ja
som svätý. (17)A ak sa *ako* Otca dovolávate[56] toho, ktorý bez prijímania osôb[57]
súdi podľa činnosti[58] každého[59], prežite[54]
svoj čas návštevníctva[60] v bázni, (18)vediac, že ste boli nie skaziteľnými[13] vecmi,
striebrom alebo zlatom, vykúpení[10] zo
svojho ničotného[61] spôsobu života[54], dochovaného[62 6] od otcov, (19)lež cennou
krvou sťaby baránka[63] bez úhony a bez
poškvrny, *krvou* Krista[64], (20)vopred,
pravda, známeho[65] pred založením sveta,
no vzhľadom na vás prejaveného[10 66] k posledku[67] časov; (21)vy[68] skrze neho veríte
v[69] Boha, ktorý ho vzkriesil spomedzi
mŕtvych a dal mu slávu, takže vaša viera
aj nádej je[70] k Bohu[69] *upretá*. (22)Majúc
svoje duše očistené[65] poslušnosťou[71]
pravdy pre[69] nepredstieranú[72] bratskú náklonnosť[73], vrelo[74] *si* z rýdzich[75] sŕdc druh
druha zamilujte, (23)súc opäť splodení[6]
nie zo semena[76] skaziteľného[13], lež neskaziteľného[13], skrze živé a trvalé Božie
slovo[77]; (24)ved[78] všetko mäso *je* ako tráva
a všetka jeho sláva ako kvet trávy – tráva
uschla a [jej] kvet odpadol, (25)no reč[79]
Pána trvá navždy[80]. No to je tá reč[79], ktorá
vám[69] bola ohlásená[10] v blahej zvesti.

2 Odložte teda *od* seba všetku zlovôľu[81]
a všetku lesť a pokrytectvá a závisti[82]
a všetky ohovárania a (2)roztúžte sa[83]
ako práve zrodené nemluvňatá[84] po bezlestnom[85] rozumovom[86] mlieku slova,
aby ste ním[71] vyrástli[87] pre záchranu[69],
(3)ak ste, pravda, okúsili, že Pán *je* dobrotivý[88]. (4)Pristupujúc k nemu, živému
kameňu, od ľudí síce zamietnutému[89 6],
no u Boha vyvolenému[6], cenenému[90],
(5)sa aj vy[91] budujete[92] ako živé kamene,
duchovný dom, sväté kňazstvo[93], žeby
ste vznášali[94 95] duchovné obete, Bohu veľavítané skrze Ježiša Krista, (6)pretože
v Písme je obsiahnuté[96]: Hľa, kladiem na
Sióne hlavný[97] nárožný kameň, vyvolený,

www.biblickaspolocnost.sk

cenený[90], a kto na ňom vierou spočíva[98],
nijako nebude zahanbený[98]. (7)Vám teda,
ktorí veríte, *je* cennosťou[99], no pre nepo-
slušných[100] kameňom, ktorý budovatelia[89]
zamietli[89] (ten bol spravený[89] hlavou ná-
rožia[89]) (8)a kameňom nárazu a skalou
pádu[98]. Oni, súc neposlušní[100], narážajú
na[101] slovo; na to aj boli u rčení[102]. (9)No
vy *ste* rod vyvolený[6], kráľovské kňazstvo[93],
národ svätý[103], ľud *získaný* za vlastníctvo,
tak aby ste[104] vyhlasovali[95] výbornosti[105]
toho, ktorý vás zo tmy povolal do svojho
podivuhodného svetla, (10)vy[106], kedysi
nie-ľud, no teraz ľud Boží, ktorí ste sa
netešili zmilovaniu[107], no teraz ste zmilo-
vania došli[108].

(11)Milovaní, ako návštevníkov[109] a pút-
nikov[2] *vás* nabádam[110], žeby ste sa strá-
nili[111] chúťok[51] mäsa[112], ktoré[113] vedú vojnu[114]
proti duši, (12)a svoje správanie[115] medzi
národmi mali riadne[116], aby, v čom[117] vás
ohovárajú[118] ako konajúcich zlé, v deň
navštívenia[119] oslávili Boha na základe[120]
vašich riadnych[116] činov, *ktoré* na vlastné
oči pozorujú.

(13)Podriaďujte sa[95 121] [teda] pre Pána
každému ľudskému ustanoveniu[122], či
kráľovi ako najvyššiemu[123], (14)i vladá-
rom od[124] neho posielaným na pomstu
nad konajúcimi[125] zlé a chválu konajú-
cich dobré[126], (15)pretože Božia vôľa[127]
je tak*á*, žeby ste, konajúc dobré[126], uml-
čovali[128] neznalosť nerozumných ľudí,
(16)ako slobodní, a*le* nie ako majúci
slobodu za zástierku[129] zlovôle[81], lež ako
Boží nevoľníci. (17)Všetkým preukazujte
česť[95], bratstvo milujte, Boha sa bojte,
kráľa ctite[130]. (18)Vy čeľadníci *buďte* vo
všetkej bázni podriadení[131] pánom[132],
nielen dobrým[126] a umierneným[132], lež aj
zlostným[133], (19)lebo to *je* chválitebné[134],
ak voľakto pre svedomie pred Bohom[135]
znáša[136] trudné pomery[137] a nespravod-
livo trpí. (20)Akáže sláva[138], ak budete
trpezliví[139], keď budete hrešiť a bude sa do
vás búšiť päsťami? Ale ak budete trpez-
liví[139], keď budete konať dobré[140] a trpieť,
to *je* u Boha chválitebné[141]. (21)Na to ste
predsa boli povolaní[142], veď aj Kristus za[143]
vás[144] trpel[145], zanechávajúc vám[144] vzor[146],
aby ste sa dali nasledovať[147] jeho šľapaje;
(22)on sa hriechu nedopustil ani v jeho
ústach nebola nájdená[142] lesť; (23)on, súc
tupený[148], neopätoval tupenie[148], trpiac
nevyhrážal, lež *sa* odovzdával[149] tomu,
ktorý súdi spravodlivo; (24)on sám v svo-
jom tele na dreve na seba vzal[150] naše hrie-
chy, aby sme hriechom odumreli[151] a žili[152]
spravodlivosti; jeho podliatinami[153] ste
boli vyliečení[142 154], (25)veď ste blúdili ako
ovce[155], no teraz ste boli navrátení[142 156]
k pastierovi a dozorcovi vašich duší.

3 Podobne ženy, *buďte*[157] podriadené[158]
svojim vlastným mužom, aby, aj ak
ktorí sú[159] nepovoľní[160] slovu, boli bez
slova získaní[142] správaním[115] žien, (2)keď
vaše čisté správanie[115], ktoré *je* v bázni,
spozorujú na vlastné oči. (3)Vaša[157]
ozdoba nech nie je tá, *ktorá je* zvonku,
čo do zaplietania vlasov a ovešiavania
sa zlatými vecmi alebo odievania sa šat-
stvom, (4)lež skrytý človek srdca v ne-
skaziteľnosti[161] tichého[162] a pokojného[163]
ducha, ktorý je pred Bohom veľkej ceny.
(5)Veď tak sa[164] kedysi zdobili aj tie sväté
ženy, ktoré sa nádejali[165] na Boha[166], súc
podriadené[158] svojim vlastným mužom,
(6)ako Sára bola poslušná[167] Abrahámovi,
volajúc ho pánom, a vy ste boli spravené[89]
jej deťmi, konajúc dobré[140] a nebojac
sa[165] žiadneho postrachu. (7)[Vy] muži
podobne, v súlade s poznaním[168] spolu
bývajúc ako *so* slabšou nádobou, totiž[169]
ženskou, udiľajúc *im* česť aj ako spo-
ludedičia milosti života, aby[170] sa vašim
modlitbám nekládli prekážky[171].

(8)A *na*koniec: *buďte* všetci rovnakého
zmýšľania, sústrastní, naklonení bra-
tom[172], cituplní[174], nízkeho zmýšľania[173],
(9)neodplácajúc zlým za zlé alebo tupe-
ním[175] za tupenie[175], lež naopak žehnajúc,
pretože na to ste boli povolaní[10], aby ste
požehnanie zdedili. (10)Áno[176], kto si
želá[177] milovať život a uvidieť dobré[126] dni,
nech svoj jazyk zadrží od zlého a pery,
žeby nehovorili[178] lesť, (11)a nech sa od
zlého odkloní a koná[178] dobré[126], usiluje[178]
sa *o* pokoj a ženie sa[178 179] za ním, (12)pre-
tože oči Pána *sú upreté* na spravodlivých
a jeho uši *naklonené* k ich proseniu[180], no
tvár Pána *je* proti tým[181], ktorí konajú[182]
zlé veci. (13)A kto s vami zaobíde zle[183],
ak sa stanete napodobňovateľmi[184] toho,
čo je dobré[126 185]? (14)Ale keby ste pre

www.biblia.sk

spravodlivosť aj trpeli, *ste* blažení; no nestrachujte sa[178] ich strašenia ani sa neznepokojujte[178], (15)lež Pána, Krista v svojich srdciach posväťte, vždy súc hotoví[186] na odpoveď[187] každému, kto *od* vás *o* nádeji, ktorá *je* vo vás, pýta[188] vysvetlenie[189], ale s tichosťou[190] a bázňou[191], (16)majúc dobré[126] svedomie, aby tí, ktorí vášmu dobrému[126] správaniu[115] v Kristovi utŕhajú[192], boli naplnení[10] hanbou[193], v čom[194] vás ohovárajú[194] ako konajúcich zlé. (17)Lepšie *je* predsa, keby si želalo Božie želanie[195], trpieť ako konajúci dobré[126] než ako konajúci zlé; (18)veď aj Kristus raz trpel[178] vzhľadom na hriechy[196], spravodlivý za nespravodlivých[193], aby nás priviedol *k* Bohu; bol síce usmrtený[10] čo do mäsa[197], no oživený[10] čo do Ducha[197], (19)v ktorom sa aj bol pobral a kázal[178] duchom, ktorí *sú* vo väzení, (20)pretože si kedysi nedali povedať[198], keď Božia zhovievavosť[199] sústredene[200] vyčkávala v dňoch Nóeho, zakiaľ bola zriaďovaná[201] schrana, do ktorej málo, to jest osem, duší bolo uvedené[10] do úplného bezpečia[202] cez vodu[203]. (21)Tá *ako* zobrazenie[204], krst, teraz uvádza do bezpečia[205] aj vás, nie odstránenie[206] špiny mäsa, lež požiadavka[207] o dobré[126] svedomie[208] na Boha skrze opätovné vstanie Ježiša Krista, (22)ktorý sa pobral do neba a je na Božej pravici, i boli mu podriadení[10] anjeli a vrchnosti[11] a moci[11].

4 Keďže teda Kristus za nás[196] čo do mäsa[197] trpel[178], ozbrojte sa aj vy tým istým zmýšľaním, pretože[209] kto v mäse trpel[210], prestal s hriechom[211], (2)aby[212] čas ešte v mäse ostávajúci dožil nie chtivostiam[212] ľudí, lež želaniu[213] Božiemu. (3)Áno, stačí [nám] ten prešlý čas, žeby sme sa boli *dosť* nauskutočňovali[214] vôle[215] národov a nachodili[216] v bezuzdnosti[217], chtivostiach[212], nemiernom požívaní[217] vína, hodokvasoch, pijatike[217] a nenáležitom[218] modlárstve[217]. (4)Pri tom[219] sú začudovaní[220], že s *nimi* už nebežíte do tej istej stoky[221] rozpustenosti, i rúhajú sa; (5)tí odovzdajú vyúčtovanie[222] tomu, ktorý je hotový súdiť[223] aj živých aj mŕtvych. (6)Veď na to bola blahá zvesť hlásaná[223] aj mŕtvym, aby síce po stránke ľudskej[224] čo do mäsa[225] boli súdení[223], no po stránke Božej[224] čo do Ducha[225] žili. (7)No priblížil sa koniec všetkých vecí, nadobudnite teda rozvážnosť[226] a vytriezvite na modlitby. (8)No pred všetkými vecmi medzi sebou[227] majte[228] vrelú[229] lásku, pretože láska zastiera množstvo hriechov; (9)bez hundrania *buďte* voči sebe navzájom pohostinní; (10)podľa *toho*, ako každý dostal dar[230], sa ním medzi sebou[227] obsluhujte[228 231] ako riadni[231] správcovia rozličnej Božej milosti: (11)ak kto hovorí – ako Božie výpovede[232], ak kto obsluhuje[231] – ako zo sily, ktorú dodáva[233] Boh, aby vo všetkých veciach bol oslavovaný Boh skrze Ježiša Krista, ktorý má slávu a vládu[234] na veky vekov. *Amén*.

(12)Milovaní, nebuďte začudovaní[220] tou skúškou ohňom[235], ktorá sa vám na vyskúšanie medzi vami[236] deje, ako by sa vám prihadzovalo *čosi* čudné[220], (13)lež sa, pokiaľ máte účasť[237] *na* Kristových utrpeniach, radujte, aby ste sa s jasotom mohli zaradovať[238] aj pri zjavení[239] jeho slávy. (14)Ak ste v Kristovom mene hanobení, *ste* blažení, pretože si na vás spočíva[240] Duch slávy a Boží[241] [z ich strany[224] sa mu deje rúhanie, no zato z vašej strany je oslavovaný]. (15)Nech, pravda, voľakto z vás netrpí ako vrah alebo kradoš[242] alebo konajúci zlé alebo sliedič za vecmi druhých; (16)no keď ako Kristovec, nech sa nehanbí, lež nech v tomto mene oslavuje Boha. (17)Veď *je* doba započatia súdu od Božieho domu[243]; a ak najprv od nás, aký *bude* koniec tých, ktorí sú Božej blahej zvesti neposlušní[244]? (18)A ak záchrany[245] sťažka dochodí[246] spravodlivý, kde sa objaví bezbožný[247] a hriešnik?

(19)Nech teda aj tí, ktorí podľa Božej vôle[248] trpia, zverujú[249] svoje duše v konaní dobrého[126] vernému Stvoriteľovi.

5 Starších, ktorí *sú* medzi vami, nabádam[110] *ja*, ktorý *som* spolustarší a svedok Kristových utrpení, ktorý *som* aj účastník[250] slávy, čo bude skoro[251] odhaľovaná: (2)buďte pastiermi[252] Božieho stádočka[253], ktoré *je* medzi vami, dozerajúc nie z povinnosti[254], lež z vlastného popudu[255], ani pre mrzký zisk, lež ochotne[256], (3)ani ako by ste panovali[257] nad svojimi[258] dŕžavami[259], lež sa stádočku[253] stávajte[257] vzormi[260]; (4)a keď

www.ros-ma.sk

bude zjavený[66] najvyšší pastier, odnesiete
si[29] nevädnúci[261] veniec[262] slávy.
(5)Podobne sa *vy* mladší podriaďujte[263]
starším, a všetci sa pevne obviažte po-
korou[264] voči sebe navzájom, pretože[265]
pyšným[266] Boh kladie odpor[266], no pokor-
ným[267] dáva milosť. (6)Pokorte sa[268] teda
pod mocnú Božiu ruku, aby vás v pravý
čas[269] povýšil, (7)a všetku svoju ustaros-
tenosť[270] uvaľte[271] na neho, lebo jemu na
vás záleží[272].
(8)Vytriezvite, precitnite[273]; váš proti-
vník, diabol, obchádza ako ručiaci[274] lev,
hľadajúc, koho by pohltil[275] – (9)vzoprite
sa mu, *súc* pevní[276] vierou, vediac, že tie
isté utrpenia[277] sa uskutočňujú[278] pri va-
šom bratstve, ktoré *je* v svete. (10)No Boh
všetkej milosti, ktorý vás povolal ku svo-
jej večnej sláve[279] v Kristu Ježišovi, *vás*,
keď trocha potrpíte, sám zdokonalí[280],
upevní[281], posilní, základom opatrí[282];
(11)jemu sláva a vláda[283] na veky vekov.
Amén.
(12)Cez Silvana[284], verného[285] brata,
ako rátam, som vám[286] krátko[287] napísal,
povzbudzujúc[288] a dosvedčujúc, že pravá
Božia milosť je táto, v ktorej stojíte[289].
(13)Pozdravuje vás spoluvyvolená[290],
ktorá *je* v Babylóne, a Marek, môj syn.
(14)Pozdravte sa navzájom bozkom[291]
lásky. Pokoj vám všetkým, ktorí *ste*
v Kristovi.

www.milos-pavlik.eu

1. LIST PETRA

1 Al. „vyslobodí“ (Jak. 5:20), „vyslobodenie“ (1 Peter 1:5, 9, obdobne 10).
2 Viď Hebr. 11:13.
3 Viď Ján 7:35.
4 Viď Skut. 18:2; 16:6.
5 Al. „rozptýleným pútnikom pontským… a bitynským“, D. „pútnikom rozptýlenia Pontu… a Bitynie“.
6 V stavovom zmysle.
7 Viď Rim. 1:4, pozn. 9.
8 Al. „skrze po svätenie“, no nie ako „skrze“ vo vv. 3, 5, „posvätením“, no iná väzba ako „Duchom“ a „krvou“ nižšie (v. 2); D. „v Božej moci“ (v. 5, v. 6n. obdobne); viď Mat. 3:11.
9 D. „Ducha“, „krvi“.
10 V dejovom zmysle.
11 Viď 1 Kor. 15:24.
12 Vl. „mnohého“.
13 Viď Rim. 1:23.
14 Viď Hebr. 7:26.
15 Dokonavý minulý čas („bezpečne al. natrvalo uchované“).
16 Viď Gal. 3:23.
17 Al. „pripravenú“, v stav. zmysle.
18 Vl. „odhalená“, ako vo v. 12 (v. 5), „odhalení“ (v. 7).
19 Al. „v nej“, tj. „v poslednej dobe“.
20 Vl. „teraz“, „doposiaľ“.
21 Neurč. čas („*často* al. *niekedy* zarmútení“), v dejovom zmysle.
22 Al. „pokušeniami“.
23 Al. „nájdená“.
24 Tj. „to, čo sa vo vašej viere osvedčí, v skúškach obstojí“; tenže výraz je u Jak. 1:3, pozn. 6, kde sa tiež dá chápať v tomto zmysle.
25 Viď Mat. 5:29.
26 Viď Luk. 12:56, pozn. 898.
27 Táže predložka ako „pre“ vo vv. 2–5 a 10n.; vo v. 8 sa vzťahuje na „nevidiac“ aj na „veriac“; táže predložka ako „v“ napr. tu vo v. 21, pozn. 69, čo v preklade vyjadrujú slová pridané v lomených zátvorkách.
28 D. „oslávenou“.
29 Viď Ef. 6:8.
30 Al. „*ako* cieľ svojej viery si odnášajúc záchranu“.
31 V protiklade k pozem skej al. dočasnej záchrane, akú boli ako Židia zvyknutí očakávať.
32 Viď Luk. 1:55, pozn. 100.
33 Predložka ako „čo do“ na začiatku verša.
34 D. „tej, *ktorá bola*“, v. 11 obdobne.
35 Al. „milosti, ktorá *je* k vám“ (v. 10), „utrpeniach, ktoré sa týkali“ (v. 11).
36 Viď 1 Kor. 1:11, pozn. 18.
37 Možno hebraizmus so zmyslom „veľkej al. všestrannej sláve“.
38 D. „po týchto“.
39 Al. „sami seba, lež vás obsluhovali“.
40 D. „nimi“, zmysel ako v texte.
41 Al. „odoslanom“, „vyslanom“.
42 Vl. „od“.
43 D. „do ktorých“, viď pozn. 40 vyššie.
44 Viď Jak. 1:25.
45 Vl. „nadpášte“, „opášte nahor“, tj. „vysúkajte šatu a opášte“.
46 Al. „rozu mu“.
47 Al. „sa nádejou spoľahnite“, vl. „nádejajte sa“, neurčitý čas.
48 D. „sa vám nesie“.
49 Viď v. 7.
50 Al. „neprispôsobujúc sa“, vyznačuje stav, v akom treba chodiť.
51 Viď Ján 8:44.
52 D. „podľa povolavšieho vás svätého“.
53 Vl. „buďte spravení“, viď Mat. 21:42, pozn. 992, tu na rozdiel od v. 16.
54 Viď Gal. 1:13, pozn. 25, vo v. 17 príbuzné sloveso, viď 2 Kor. 1:12, pozn. 33.
55 3 Mojž. 19:2.
56 Al. „ak aj Otcom voláte“, viď Hebr. 11:16, pozn. 595.
57 Viď Ef. 6:9; tu je „bez prijímania osôb“ jedno slovo (príslovka).
58 Al. „činu“, „diela“.
59 2. pád, vzťahuje sa na „činnosti“ („činnosti každej osoby“).
60 Viď Skut. 13:17, pozn. 810.
61 Viď Skut. 14:15.
62 Al. „odovzdaného“, porov. príbuzný výraz u Mat. 15:2, pozn. 687; tu je „dochovaného od otcov“ jediné slovo.
63 Viď Ján 1:29.
64 Al. „cennou krvou, ako *krvou* Krista, Baránka“, „cennou krvou Krista ako baránka“.
65 Tvary dokonavého minulého času: „poznaného“ (v. 20), „očistiac svoje duše“ (v. 22).
66 Viď Marek 16:12, pozn. 743 a 157.
67 Viď Hebr. 1:2.
68 D. „ktorí“, tj. „na vás… ktorí“.
69 Viď 2 Tim. 1:12; tá istá predložková väzba je na konci verša (tam so zmyslom ako v texte, tiež „na Boha“), v. 22, viď v. 7n., pozn. 27, a v. 25 („pre vás“, no skôr „k vám“, „medzi vás“).
70 Al. „aby vaša… bola“.
71 D. „v poslušnosti“ (kap. 1:22), „v ňom“ (kap. 2:2).
72 Al. „nepokryteckú“.
73 Viď Rim. 12:10.
74 Al. „horlivo“, „usilovne“, viď Luk. 22:44, pozn. 1400.
75 Al. „čistých“ (nesúvisí s „očistené“ vyššie), „neskalených“.
76 Vl. „siatby“.
77 Viď Ján 17:6.
78 Is. 40:6–8.
79 Viď Ján 17:8, pozn. 829, tu jednotné číslo.
80 D. „do veku“.
81 Viď Rim. 1:29.

www.mlosavlik.eu

82 Tj. „prejavy pokrytectva a závisti“.
83 Ako „veľmi túžim“ v Rim. 1:11, neurč. čas.
84 Viď Luk. 18:15.
85 Tj. „nefalšovanom“, neporušenom“, „neriedenom“, v texte je doslovný preklad; odvodené od „lesť“ vo v. 1.
86 Značí čosi primerané rozumovým schopnostiam mysle v protiklade k telu; odvodené od „*logos*“ („slovo“ v kap. 1:23), preto je pridané „slova“ na vyjadrenie tejto spojitosti.
87 Al. „boli privedení k rastu“, „dali sa rásť“, al. v zmysle Mat. 9:13, pozn. 363.
88 Viď Luk. 6:35, pozn. 421.
89 Viď Mat. 21:42.
90 Al. „drahému“ (Luk. 7:2), „váženému“ (tamže 14:8); v. 6 obdobne.
91 D. „sami“, no v tom by v slovenčine asi príliš prenikal zmysel „sami seba“, kým v gréčtine ide o význam „aj vy sami“.
92 Al. „budujte“, „aj sami ste budovaní“.
93 „*Hierateuma*“, zbor kňazov.
94 Viď Hebr. 7:27.
95 Neurčitý čas („*veľa ráz* vzniesli“, „dali sa vznášať“), vv. 9, 13, 17 obdobne.
96 Is. 28:16.
97 Nesúvisí s „hlavou“ vo v. 7.
98 Viď Rim. 9:33.
99 Al. „hodnotou“, „cťou“, súvisí s „cenenému“ vo v. 4.
100 Viď Ján 3:36, pozn. 150; vo v. 7 v pôvodine prostý 3. pád, ako „vám“ vyššie, opis v texte je v záujme zreteľnosti.
101 Al. „potkýňajú sa o“, súvisí s „nárazu“ vo v. 7.
102 Viď 1 Tes. 5:9, aj tu v dejovom zmysle.
103 2 Mojž. 19:6.
104 Viď Mat. 8:34.
105 Al. „cnosti“, „zásluhy“.
106 D. „ktorí“, ako nižšie.
107 Al. „neboli predmetmi zmilovania“.
108 Hos. 1:10; 2:23; viď Rim. 11:30; to isté sloveso je „sa netešili zmilovaniu“ vyššie, no tam je v dokonavom minulom čase, tu v neurčitom.
109 Viď Skut. 7:6.
110 Viď Skut. 2:40.
111 Viď 1 Tes. 4:3.
112 Viď 1 Kor. 3:3, pozn. 88.
113 Viď Mat. 2:6; netýka sa vzťažných zámen v tomto oddiele bez tohto označenia.
114 Viď 2 Kor. 10:3.
115 Viď Gal. 1:13.
116 Viď Mat. 13:8.
117 V zmysle „vzhľadom na čo“; týka sa celého spôsobu života.
118 Al. „hovoria proti vám“ (Jak. 4:11).
119 Nesúvisí s „návštevníkov“ vo v. 11.
120 Viď Rim. 1:17.
121 Vl. „buďte podriadení“ v dejovom zmysle.
122 Al. „zriadeniu“.
123 Viď Rim. 13:1, pozn. 681.
124 D. „skrze“.
125 Al. „potrestanie konajúcich“.
126 Viď Mat. 7:11.
127 Al. „želanie“.
128 Viď Mat. 22:34.
129 Tj. „čosi na zastieranie“.
130 To isté sloveso ako „preukazujte česť“ vyššie, no tu, ako všetky ďalšie slovesá v tomto verši, v čase prítomnom, vyjadru júcom trvalý postoj).
131 V stavovom zmysle, al. „podriaďujúci sa“, tu na rozdiel od v. 13 prítomný čas.
132 Viď 1 Tim. 6:1, pozn. 187; 3:3.
133 Al. „mrzutým“, „zvrhlým“, „pokriveným“ (Skut. 2:40).
134 Al. „vec hodná uznania“, „príjemnosť“, „láskavosť“, „úslužnosť“, „milosť“, „milá služba“, „milosť“.
135 D. „svedomie *týkajúce sa* Boha“.
136 Al. „podstupu je“ (2 Tim. 3:11).
137 D. „zármutky“, porov. Ján 16:21, pozn. 797.
138 Al. „chvála“ (nesúvisí s „chválitebné“ nižšie a vo v. 19), „preslávenosť“, „vychýrenosť“.
139 Al. „trpezlivo znášať“ (2 Tim. 2:10, 12), viď Jak. 5:11, pozn. 195; Hebr. 12:2, pozn. 655; nie ako „znáša“ tu vo v. 11, ani nesúvisí so slovesom „trpieť“ v tomto oddiele.
140 Viď Mat. 7:11; apoštol teda vo v. 20 má na mysli viac ako všeobecne „riadne“ al. „správne“ konanie al. správanie Kristovca.
141 Viď v. 19.
142 V dej. zmysle; čo do vv. 21 a 24n. viď Mat. 12:26, pozn. 520.
143 Viď Ján 17:19, pozn. 842.
144 Podľa niektorých rukopisov „nás“, „nám“.
145 Viď Luk. 22:15; netýka sa ostatných výskytov tvarov slovesa „trpieť“ v tomto oddiele.
146 D. „predpis“, tj. „predlohu pre krasopis“.
147 Vl. „v pätách nasledovať“, sloveso má predponu takého významu.
148 Viď Ján 9:28, pozn. 472.
149 Nie v zmysle „porúčal všetko, čo musel trpieť, posudku iného“, lež „odovzdával sa a všetko prijímal z Božej ruky“.
150 Nie „na drevo vyniesol“; tu použité sloveso, hoci ono, pravda, značí aj „nahor vyniesť“, sa v LXX používa aj o zástup nom nesení hriechov 4 Mojž. 14:33; Is. 53:11) a v spojení s predložkou „*epi*“ („na“) so 4. pádom, ako tu, je technickým výrazom pre obetovanie al. spaľovanie obete, keď už je na oltári (2 Mojž. 29:18, 25; 3 Mojž. 3:16 a veľa iných miest) al. na voľačom, čo je namiesto oltára (napr. Sud. 13:19), nie pre vyzdvihnutie obete na oltár; porov. i Jak. 2:21.
151 Vl. „sa vzdialili“, „odstúpili“.
152 Viď Tit. 2:12.
153 D. „podliatinou“, ako by všetky stopy po bičovaní splývali v jednu podliatinu.
154 Is. 53:5.
155 Al. „ste boli ako ovce, blúdiac“.
156 Al. „obrátení“.
157 Al. „nech sú“ (v. 1), „ich“ (v. 3).
158 Viď kap. 2:18.
159 Al. „aj keby ktorísi boli“.

www.milosrdnik.eu

160 Viď Skut. 14:2.
161 Al. „v neskaziteľnej *ozdobe*“, D. „v tom, *čo je* neskaziteľné“; viď Rim. 1:23
162 Viď Mat. 5:5.
163 Viď 1 Tim. 2:2, pozn. 55.
164 Al. „samy seba“.
165 Charakter osôb.
166 Viď kap. 1:21, pozn. 69.
167 Neurčitý čas („stala sa poslušnou“, „uskutočnila poslušnosť“, „prežila život v poslušnosti“).
168 D. „podľa poznania“.
169 D. „tou“.
170 Väzba ako v Rim. 1:20, pozn. 52.
171 Viď Gal. 5:7, pozn. 212.
172 Al. „ľúbiaci al. majúci radi bratov“, viď príbuzné podst. meno v Rim. 12:10, pozn. 657.
173 Al. „pokorní“.
174 Al. „nežného srdca“, „nežných citov“, vl. „dobrovnútornostní“, porov. príbuzné sloveso u Mat. 9:36, pozn. 391.
175 Ako „potupy“ v 1 Tim. 5:14.
176 Žalm 34:12–16.
177 Al. „chce“, „by rád“.
178 Tvary neurčitého času: „prestali hovoriť“, „neprehovorili“ (v. 10); „uskutoční konanie“, „vynaloží úsilie“, „rozbehne sa a vytrvá“ (v. 11); „nezľaknite sa“, „neupadnite v strach“; „neznepokojte sa“, „neupadnite v nepokoj“ (Mat. 2:3 – v. 14); viď Luk. 22:15 (v. 18 a kap. 4:1, netýka sa slov „trpeli“ a „trpieť“ vo vv. 14 a 17); „začal al. vykonal kázanie“ (v. 19).
179 Viď Rim. 9:30.
180 Al. „prosbe“, tj. „konaniu prosieb“.
181 D. „na tých“, ako „na“ vyššie, no tu v zmysle ako v texte; ako „proti“ u Luk. 12:53, viď tam pozn. 894.
182 Tu na rozdiel od v. 11 prítomný čas, vyjadrujúci charakter.
183 Viď Skut. 18:10.
184 Al. „ak sa ukážete al. prejavíte *ako* napodobňovatelia“.
185 Al. „toho, *ktorý je* dobrý“.
186 Viď kap. 1:5.
187 Al. „obhajobu“.
188 Viď Luk. 6:30.
189 Al. „vyúčtovanie“, „odôvodnenie“, význam zahŕňa obe predstavy. Viď kap. 4:5, pozn. 222; Mat. 12:36, pozn. 537; Skut. 19:40, pozn. 1264.
190 Viď 1 Kor. 4:21.
191 Ako „strašenia“ vo v. 14.
192 Viď Mat. 5:44.
193 Viď Luk. 13:17, pozn. 929.
194 Viď kap. 2:12.
195 Al. „chcela Božia vôľa“, viď Hebr. 10:7.
196 Viď Ján 16:26, pozn. 807; 17:19, pozn. 842.
197 D. „mäsom“, „Duchom“.
198 Viď Ján 3:36, pozn. 150; D. „vo väzení, kedysi si nedavším povedať“.
199 Al. „trpezlivosť“, viď Jak. 5:7.
200 Viď Rim. 8:23.
201 Viď Hebr. 3:3.
202 Výraz značí „bezpečne dospieť na miesto záchrany cez nebezpečenstvá a ťažkosti“, viď Skut. 23:24, pozn. 1478; 27:44, pozn. 1757.
203 Voda znamenala smrť a skazu; prejdúc cez ňu sa zachránili.
204 Viď Hebr. 9:24, tu ako prídavné meno („zobrazujúca“).
205 Al. „zachraňuje“, „vyslobodzuje“, sloveso ako vo v. 20, pozn. 202, ibaže bez zosilňujúcej a spresňujúcej predpony.
206 Vl. „odloženie“.
207 Al. „záväzok“, „svedectvo“; toto slovo, ktorého preklad je veľmi obťažný a ktoré značí aj „otázku“ (nie „opýtanie sa“, lež „predmet otázky“), sa používalo ako právny výraz pre „požiadavku al. záväzok zmluvy“. Tu znamená, že sa pred Bohom voľačo požaduje (tj. „dobré svedomie“) a nadobúda v krste ako v obraze opätovného vstania Ježiša Krista.
208 D. „požiadavka dobrého svedomia“.
209 Al. „že“.
210 Viď pozn. 178 vyššie.
211 D. „*od* al. *čo do* hriechu“, al. „odpočinul *od* hriechu“, dokonavý minulý čas („nemá už s hriechom do činenia“).
212 Viď Rim. 1:20, pozn. 52; 7:7.
213 Al. „vôli“, no nie ako vo v. 3.
214 Viď Rim. 1:27, pozn. 69, neurčitý čas, D. „čas nauskutočňovať sa“. Niektoré rukopisy tu majú dokonavý minulý čas s obdobným významom.
215 Al. „zámeru“, „úmyslu“, „rozhodnutia“.
216 Dokonavý minulý čas v obdobnom zmysle ako „sa… nauskutočňovali“ vyššie.
217 Viď Rim. 13:13, pozn. 709.
218 Viď Skut. 10:28.
219 Viď kap. 2:12, pozn. 117.
220 V stavovom zmysle, al. „prekvapení“, „sa im vidí zvláštne al. nezvyčajné“, vo v. 12 obdobne, tam aj príbuzné prídavné meno (vl. „cudzie“).
221 Vl. „vylievania *sa do*“, tj. „aby ste sa vylievali al. vrhali do“; al. „pretekania“ v zmysle „nadmiery“.
222 Viď kap. 3:15, pozn. 189.
223 Neurčitý čas: „podrobiť súdu“, „vykonať súd“ (v. 5, v. 6 obdobne, v dejovom zmysle); „*veľa ráz* ohlásená“, „bolo vykonané hlásanie“ (v. 6).
224 D. „podľa al. čo do ľudí“ („Boha“), v. 14 obdobne.
225 Viď kap. 3:18.
226 Al. „dajte sa zdravo zmýšľať“ (Rim. 12:3, pozn. 642, tu neurčitý čas).
227 D. „sami voči sebe“.
228 D. „majúc“ (v. 8), „obsluhujúc“ (v. 10).
229 Viď kap. 1:22, pozn. 74, tu príslušné prídavné meno.
230 Viď Rim. 1:11.
231 Viď Mat. 4:11; 13:8.
232 Viď Skut. 7:38.
233 Viď 2 Kor. 9:10, pozn. 418.
234 Viď 1 Tim. 6:16; D. „ktorému je sláva a vláda“.
235 Vl. „požiar“ (Zjav. 18:9), tu zmysel ako v texte; nesúvisí s „vyskúšanie“ nižšie.

www.mlosenik.eu

236 Al. „pri vás“.
237 „*Koinóneó*“, viď Hebr. 2:14, pozn. 97.
238 D. „aby ste sa jasajúc zaradovali“.
239 Vl. „odhalení“.
240 Vl. „oddychuje“, „hovie“ (Mat. 26:45).
241 Al. „*Duch* slávy a Duch Boží“.
242 Viď Mat. 9:19n.; „zlodej“ doslovne značí to isté ako „konajúci zlé“ nižšie.
243 Ezech. 9:6.
244 Viď Ján 3:36, pozn. 150.
245 Al. „vyslobodenia“, tj. na zemi v skúškach a súdoch, postihujúcich najmä Kristovcov zo Židov. Viď Skut. 2:47, pozn. 131 a 150.
246 Viď 1 Kor. 1:18.
247 Viď Rim. 4:5.
248 Al. „želania“.
249 Viď Luk. 23:46.
250 „*Koinónos*“, viď Hebr. 2:14, pozn. 97.
251 Viď Mat. 16:27.
252 Viď Ján 21:16, tu neurčitý čas („staňte sa pastiermi“, „ujmite sa pastierskej služby a vykonajte ju“); všetko správanie a konanie v tomto charaktere sa chápe ako čosi, čo ho utvára – mali konať v tomto charaktere a tým ho získať.
253 Súvisí s „buďte pastiermi“ vyššie vo v. 2.
254 Vl. „z nutnosti“, tj. „donútene“.
255 Viď Hebr. 10:26, pozn. 501.
256 Viď Mat. 26:41, pozn. 1264, tu príslušná príslovka.
257 D. „ako panujúci“, „sa… stávajúc(i)“.
258 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
259 Al. „údelmi“ (Kol. 1:12), „dedičstvami“ (Skut. 26:18). Apoštol má na mysli svätých a postoj starších voči nim; „dŕžavami“ sa nemieni „stádočko“, lež ide o to, že starší si nemajú počínať, ako by „stádočko“ bolo ich „dŕžavou“.
260 Al. „prejavujte *ako* vzory“.
261 Výraz čosi odlišný od slova rovnako preloženého v kap. 1:4; tu je na mysli veniec z rastliny, ktorej meno značí „nevädnúci“. Zmysel, je, pravda, ten istý, lebo ide o obrazný význam.
262 Al. „korunu“.
263 Viď kap. 2:13.
264 D. „si zauzlite (tj. „na uzol uviažte“) pokoru“ al. „sa zauzlite pokorou“.
265 Prísl. 3:34.
266 Viď Rim. 1:30; 13:2, pozn. 682.
267 Viď Luk. 1:52, pozn. 91.
268 Al. „ponížte sa“, „buďte pokorení al. ponížení“ v dejovom zmysle, „dajte sa pokoriť al. ponížiť“.
269 Al. „pri príležitosti“.
270 Viď Mat. 13:22.
271 Vl. „narúcajte“ (Luk. 19:35).
272 Al. „on o vás dbá al. sa stará“.
273 Al. „nadobudnite bedlivosť al. ostražitosť“, sloveso ako u Marka 13:33, pozn. 593, neurčitý čas.
274 Al. „zavýjajúci“, „revúci“.
275 Viď 1 Kor. 15:54.
276 Viď 2 Tim. 2:19.
277 D. „tie isté *druhy* al. *spôsoby* al. *prípady* utrpení“.
278 Al. „dovŕšujú“, „k tým istým utrpeniam dochádza“.
279 Al. „do svojej večnej slávy“.
280 Al. „uvedie do poriadku“, viď 1 Kor. 1:10, pozn. 15.
281 Viď Luk. 22:32.
282 Al. „v základe upevní“, „do základu zapustí“, vl. „založí“ (Mat. 7:25).
283 Viď 1 Tim. 6:16.
284 Viď 2 Kor. 1:19.
285 Viď Skut. 10:45.
286 Al. „Silvana, vám verného… som“.
287 D. „skrze málo *slov*“.
288 Viď Skut. 16:40.
289 Podľa niektorých rukopisov „staňte si“, „postavte sa“.
290 Možno ide o „bratstvo“, spomenuté vo v. 9 (v gréčtine ženského rodu), alebo o Petrovu manželku.
291 D. „v bozku“, viď Mat. 3:11.

www.mlbsbratislava.eu

DRUHÝ LIST
PETRA

Šimon-Peter, nevoľník a apoštol Ježiša
Krista, tým, ktorým rovnocenná viera
ako nám pripadla[1] v spravodlivosti[2] nášho
Boha a Záchrancu[3] Ježiša Krista: (2)Kiež
je vám rozmnožená[4] milosť a pokoj v pl-
nom poznaní[2 5] Boha a Ježiša, nášho Pána,
(3)ako nám jeho Božská moc darovala[6]
všetky veci pre život a pobožnosť[7] plným
poznaním[5 8] toho, čo nás povolal slávou
a cnosťou[8 9], (4)ktorými[8] nám daroval[6 10]
veľmi veľké[11] a cenné prísľuby[12], aby ste tý-
mito[8] boli spravení[13] účastníkmi[14] Božskej
prirodzenosti, uniknúc skaze[15], ktorá
v svete *je* v chtivosti[2 16].

(5)No práve *pre*to aj zároveň[17] uplat-
nite[18] všetku snahu[19] a v svojej viere *si* na-
vyše dodajte[20] cnosť[9], a v cnosti[9] poznanie,
(6)a v poznaní se baovládanie[21], a v seba-
ovládaní[21] vytrvalosť[22], a vo vytrvalosti[22]
pobožnosť, (7)a v pobožnosti bratskú
náklonnosť[23], a v bratskej náklonnosti[23]
lásku[24]. (8)Lebo ak tieto veci *pri* vás sú[25]
a rozmáhajú[26] sa, robia[27] vás nie leni-
vými[28] ani neplodnými *čo* do plného po-
znania[5] nášho Pána Ježiša Krista, (9)lebo
pri kom týchto vecí niet[29], *ten* je slepý,
krátkozraký, a zabudol *na* očistenie *od*
svojich dávnych[30] hriechov. (10)Preto
sa, bratia, *tým* skôr vynasnažte[19] robiť si
svoje povolanie a vyvolenie spoľahlivo
platným[31], lebo ak tieto veci robíte[32], ni-
jako sa nikdy nepotknete[33]; (11)áno, takto
vám vstup do večného kráľovstva nášho
Pána a Záchrancu[3] Ježiša Krista bude
hojne poskytnutý[4 20].

(12)Preto si vezmem na starosť[34] vás
stále na tieto veci[35] upomínať, hoci *o nich*
viete[36] a ste v prítomnej pravde upevnení[37],
(13)no považujem *za* spravodlivé, na-
koľko som v tomto stánku[38], upomí-
naním[39] vás burcovať[40], (14)vediac[36], že odlo-
ženie toho môjho stánku[28] je blízke[41],
podľa *toho*, ako mi aj náš Pán Ježiš Kristus
vyjavil[42]; (15)no vynasnažím sa[19], žeby ste
aj po vyjdení[43] mojom[44] mali kedykoľ-
vek[45] *možnosť* pripamätávať si tieto veci.
(16)Veď sme vám moc a príchod nášho
Pána Ježiša Krista oznámili nie tak, že by
sme sa boli riadili vymudrovanými bá-
jami[46], lež ako takí, ktorí boli spravení[47]
očitými svedkami[48] jeho[49] veličenstven-
nosti[50]. (17)Lebo sa mu dostalo zo strany[51]
Boha Otca cti a slávy[52], keď mu od[53] veľko-
lepej[54] slávy bol donesený[4] takýto hlas:
Tento je môj milovaný Syn, v ktorom[55]
som ja našiel svoju slasť – (18)a tento hlas,
donesený[4] z neba, sme my počuli, súc
s ním na tom svätom vrchu. (19)A máme
potvrdené[56] prorocké slovo; dobre[57] ro-
bíte, ak mu venujete, ako lampe svietiacej
v pošmúrnom[58] mieste, pozornosť, pokým
vo vašich srdciach nepresvitne deň a ne-
vzíde zornica[59], (20)vediac[60] najprv toto:
že žiadne[61] proroctvo Písma sa nevysvet-
ľuje *svojím* vlastným[62] výkladom[63]. (21)Veď
proroctvo nikdy[64] nebolo donesené[4] vô-
ľou[65] človeka, lež svätí Boží ľudia hovo-
rili[66], súc nesení[67] od[53] Svätého Ducha.

2 No medzi ľudom povstávali[66 68] aj
lživí[69] proroci, ako aj medzi vami
budú lživí[69] učitelia; tí[70] kradmo[71] zavedú
zhubné názory[72] a budú popierať[73] Veli-
teľa[74], ktorý ich kúpil, uvádzajúc sami na
seba rýchlu[75] zhubu; (2)a ich bezuzdnými
spôsobmi[76] sa budú riadiť[46] mnohí a ceste
pravdy sa pre nich bude diať rúhanie.
(3)I budú s vami z[77] hrabivosti[78] kupčiť[79]
vycíbrenými[80] slovami; no rozsudok[81]
im[82] oddávna nezaháľa[83] a ich zhuba ne-
drieme. (4)Áno, ak Boh neušetril anjelov,
ktorí zhrešili, lež *ich* uvrhol do najhlb-
šej priepasti tmy a odovzdal povrazom
chmúrnosti[84], žeby boli strážení na súd[85],
(5)a neušetril starý[86] svet, lež zachoval
Nóeho, ôsmeho[87], hlásateľa spravodli-
vosti, a na svet bezbožných[88] uviedol[89] po-
topu, (6)a na podvrátenie odsúdil a spo-
polnil mestá Sodomu a Gomoru[90] a *tak*
ich vystavil[91] *za* príklad *pre* hodlajúcich[92]
viesť ezbožný život[88], (7)a spravodlivého
Lóta, gniaveného[93] od[94] bezuzdného[95]
spôsobu života[96] tých neviazancov[97],
vyprostil[98] (8)(lebo ten*to* spravodlivý,
usídlený[99] v ich strede[100], deň zo dňa hľa-

www.kroscan.eu

dením a počúvaním mučil spravodlivú
dušu ich bezzákonnými činmi), (9)vie
*Pán pobožných vyprosťovať[98] zo skúšky
a nespravodlivých[101] strážiť na deň súdu[85],
žeby boli trestaní, (10)a najmä[102] tých,
ktorí sa v chtivosti[16] poškvrnenia[103] pobe-
rajú za mäsom a pohŕdajú panstvom[104],
opovážliví, svojhlaví[105], nehrozia[106] sa
urážlivo hovoriť o dôstojnostiach[107 108],
(11)kým[109] anjeli, súc silou a mocou
väčší, proti nim pred PÁNOM urážlivého[108]
súdu nevynášajú[110], (12)no títo, ako ne-
rozumné[111] zvieratá, prirodzene[112] splo-
dené na polapenie a skazu[113], urážlivo
hovoria[108] do vecí[114], ktoré nepoznajú[115],
a v svojej skazenosti[113] aj skazení[116] budú,
(13)odnášajúc si[117] odplatu nespravod-
livosti[118]; *za* rozkoš považujú[119] pominu-
teľné[120] hýrenie[121]; škvrny špiny a hanby[122],
hýriaci[123] v svojich klamoch, hodujúc[124]
s vami, (14)oči majúc vrchovato plné[125]
cudzoložstva[126] a neschopné prestať *od*
hriechu, vábiac[127] neupevnené[128] duše,
majúc srdce vycvičené *v* žiadostivosti[129],
deti zlorečenia; (15)opustiac[130] priamu
cestu, poblúdili, vyberúc sa nasledovať[131]
cestu Balaama Bosorovho, ktorý *si* zami-
loval odmenu nespravodlivosti[132], (16)no
dostalo sa mu pokarhania[133] *jeho* vlastnej
prevrátenosti[34]: nemý[135] ťahúň[136], ozvúc sa
hlasom[137] človeka, zabránil prorokovej
šialenosti[138]. (17)Títo sú bezvodné pra-
mene a hmly hnané smršťou[139], ktorým
je [navždy[140]] vyhradená[141 99] chmúrnosť[142]
tmy, (18)lebo, ozývajúc sa nabubrenos-
ťami[143] ničotnosti[144], vábia[127] chúťkami[137 145]
mäsa, bezuzdnosťou[146], tých, ktorí o málo
unikli tým, kto sa pohybujú[147] v blude[148],
(19)prisľubujúc[149] im slobodu, sami
súc[150] otrokmi skazenosti[151], lebo komu[152]
kto podľahol[153 154], tým je aj zotročený[154].
(20)Áno, ak poznaním[137 155] Pána a Zá-
chrancu[3] Ježiša Krista poškvrnám[156] sveta
unikli, a opäť sa zapletúc[154], týmto pod-
liehajú[153 157], stali sa[154] im posledné veci
horšími *od* prvých; (21)bolo by im bývalo
veru lepšie poznania cesty spravodlivosti
nemať[155 158] ako ju spoznať[155] a od[159] svätého
príkazu, ktorý im bol vydaný[4], sa obrátiť
späť. (22)Tu sa im prihodilo[154] to, *čo vraví
slovo* pravdivého príslovia[160]: Pes navrá-
tivší sa k svojmu vlastnému vývratku,
a: Okúpavšia sa[161] sviňa do váľania sa[162]
v kale[163].

3 Tento list vám, milovaní, píšem už
ako druhý; v nich *oboch*[137] burcujem[164]
vašu rýdzu[165] myseľ upomínaním[137], (2)že-
by ste boli upamätaní[4] na výroky vopred
rečené[99] od[166] svätých prorokov a na prí-
kaz Pána a Záchrancu[3] skrze[167] vašich
apoštolov, (3)vediac[168] najprv toto: že na
konci[169] dní s posmechom[137] prídu posmie-
vači, poberajúci sa podľa svojich vlastných
chúťok[145] (4)a vraviaci: Kde je ten prísľub[170]
jeho príchodu? Veď odvtedy, čo zosnuli
otcovia, pretrvávajú všetky veci tak[171], od
začiatku stvorenia. (5)Áno, im je pre ich
zanovitosť[172] tajné to, že nebesá boli od-
dávna, aj zem, v súdržnosti zriadená[173 174 99]
Božím slovom z vody a vo vode[175],
(6)a skrze tieto *vody* zahynul[176] vtedajší[177]
svet, súc vodou zatopený[4]; (7)no terajšie[177]
nebesá, aj zem, sú jeho slovom uchova-
né[174 99 178], súc strážené pre oheň[179] na deň
súdu[180] a zahynutia[176] bezbožných[181] ľudí.
(8)No nech vám, milovaní, nie je tajné
toto jedno: že u PÁNA *je* jeden deň ako tisíc
rokov a tisíc rokov ako jeden deň; (9)PÁN
s prísľubom[182] nemešká, ako *to* podaktorí
za meškanie považujú, lež je k vám zho-
vievavý[183], nechcejúc[184], žeby ktorí zahy-
nuli[176], lež žeby všetci dospeli k pokániu.
(10)No ten deň PÁNA príde ako zlodej; ne-
besá v ňom svištiac[185] zájdu[186] a živly[187], súc
pálené[188], budú rozpustené[4 189] a zem
a diela, ktoré *sú* na nej, budú spálené[4 188].

(11)Ak sa teda tieto všetky veci takto
budú rozpúšťať[189 190], akí[209] máte byť[191]
vy v svätom správaní[192] a pobožnosti[193],
(12)očakávajúc a náhliac[194] príchod
toho Božieho dňa, pre ktorý[195] nebesá
horiac[196] budú rozpustené[4 189] a živly[187],
súc pálené[188], sa tavia[197]? (13)A podľa
jeho prísľubu[198] očakávame nové nebesá
a novú zem, v ktorých sídli spravodli-
vosť. (14)Preto sa, milovaní, očakávajúc
tieto veci, vynasnažte[198], žeby ste ním
boli v pokoji nájdení[4] bez poškvrny a bez
úhony, (15)a zhovievavosť[183] nášho Pána
považujte *za* záchranu[199], podľa *toho*, ako
vám napísal aj náš milovaný brat Pavel
podľa múdrosti, ktorá mu bola jemu
daná[4], (16)ako aj vo všetkých [svojich[200]]
listoch, hovoriac v nich o týchto veciach;

www.biblia.sk

medzi nimi[201 202] sú podaktoré[201] ťažko pochopiteľné a nevedomí[203] a neupevnení[204] ich, ako aj ostatné Písma, na svoju vlastnú záhubu[176] prekrúcajú.

(17)Vy sa teda, milovaní, vopred *to* vediac[205], chráňte, aby ste ne boli tiež[206] zvedení[4 207] bludom[148] tých neviazancov[208], a *ne*vypadli *zo* svojej vlastnej upevnenosti[204], (18)lež rasťte v milosti a poznaní[205] nášho Pána a Záchrancu[199] Ježiša Krista; jemu sláva aj teraz aj do dňa večnosti. *Amén*.

www.milos-pavlik.eu

2. LIST PETRA

1 Viď Skut. 1:17; tu ide obdobne o vieru a všetky požehnania s ňou spojené.
2 Al. „spravodlivosťou“, „skrze spravodlivosť“, vv. 2 a 4 obdobne, viď Mat. 3:11.
3 Al. „Vysloboditeľa“.
4 V dejovom zmysle.
5 Viď Rim. 1:28.
6 Dokon. min. čas („natrvalo daroval[a]“).
7 Al. „veci týkajúce sa života a pobožnosti“, predložk. väzba ako u Luk. 18:1, 9, 11, pozn. 1129.
8 Vl. „skrze plné poznanie“, nižšie a vo v. 4 obdobne, iná predložk. väzba ako vo vv. 1n. a 4, pozn. 2.
9 Viď 1 Peter 2:9, pozn. 105; vo v. 5 aj „udatnosť“, „duchovnú energiu“, „zdatnosť“. Vo v. 3 podľa niektorých rukopisov „vlastnou slávou a cnosťou“, no toho by sa netýkala pozn. 8 tam.
10 Al. „sú (v stav. zmysle) al. boli (v dej. zmysle) darované“.
11 D. „najväčšie“.
12 Výraz vyskytujúci sa iba tu a v kap. 3:13, čosi odlišný od inak obvyklého slova značiaceho „prísľub“ a majúci význam „dania prísľubu“, „prísľubu daného“.
13 Viď Mat. 21:42.
14 „*Koinónoi*“, viď Hebr. 2:14, pozn. 97.
15 Viď Gal. 6:8.
16 Viď Rim. 7:7.
17 Al. „popri tom“, „ešte k tomu“.
18 Vl. „vneste“.
19 Viď Hebr. 6:11 (v. 5); al. „si… dajte záležať“ (v. 10, v. 15 obdobne).
20 Viď 2 Kor. 9:10, pozn. 416 a 417.
21 Viď Skut. 24:25.
22 Al. „trpezlivosť“ (Jak. 5:11).
23 Viď Rim. 12:10.
24 Al. „majúc vieru, dodajte *si* ešte cnosť… lásku“, „svoju vieru doplňte cnosťou… láskou“.
25 Viď Fil. 3:20, pozn. 196; vl. „vám sú“, tj. „máte ich“.
26 Al. „množia“.
27 Vl. „ustanovujú“, „uvádzajú do po stavenia al. dodávajú charakter“; netýka sa v. 10.
28 Viď Mat. 12:36, pozn. 535; 20:3, pozn. 910.
29 D. „komu tieto veci nie sú (nie ako vo v. 8) prítomné“.
30 Vl. „zadávna (Hebr. 1:1) *spáchaných*“.
31 Viď Rim. 4:16.
32 Al. „budete robiť“.
33 Al. „nenarazíte“, „neutrpíte úraz“, „nepadnete“.
34 Vl. „bude na mne“, bude moja vec“, al. „budem hodlať“, znenie v texte spája oba významy.
35 Viď Mat. 19:17, pozn. 891.
36 Al. „*ich* poznáte“, v. 14 obdobne, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
37 Viď Luk. 22:32, tu v stav. zmysle; D. „vás…, hoci… vediacich a v… upevnených“.
38 Viď Skut. 7:46.
39 Viď kap. 3:1.
40 Viď Marek 4:38, tu i „roznecovať“, „v bedlivosti udržiavať“.
41 D. „rýchle al. náhlivé“.
42 Viď 1 Kor. 1:11, pozn. 18.
43 Viď Luk. 9:30.
44 Viď Mat. 7:3, pozn. 261 („keď už tu nebudem ja“).
45 Vl. „zakaždým“.
46 Vl. „boli dali nasledovať vymudrované báje“, neurčitý čas, kap. 2:2 obdobne, budúci čas; sloveso so zosilňujúcou predponou, s akou sa vyskytuje iba v tomto liste.
47 Viď Mat. 21:42; D. „nie jmúc sa nasledovať… lež súc spravení“.
48 Al. „na vlastné oči spozorovavšími al. uvidevšími“ (1 Peter 3:2, tu podstatné meno príbuzné tam použitému slovesu); iný výraz ako u Luk. 1:2, značí „pripustenými ku priamemu videniu slávy“ a používal sa o zasvätencoch do tajných obradov niektorých východných náboženstiev.
49 D. „oného“.
50 Viď Luk. 9:43, pozn. 634.
51 Vl. „od“ (Ján 1:14), no nie ako „od“ nižšie.
52 D. „lebo dostanúc al. prijmúc… česť a slávu“.
53 Vl. „pod“, tj. „pod mocou al. vplyvom“, nie v miestnom zmysle; značí pôvodcu al. činiteľa, od ktorého voľajaká činnosť vychodí al. sa deje.
54 Al. „nádhernej“, „skvelej“, vl. „aká prislúcha komusi veľkému“.
55 Tu na rozdiel od Mat. 17:5 aj 3:17 a súbežných miest, no rovnako ako u Mat. 12:18, vl. „ku ktorému“, „do ktorého“. Táto cieľová predložková väzba sa, pravdaže, dá chápať v zmysle jednoducho zreteľovom („*čo* do ktorého“, „v*zhľadom* na ktorého“), no nazdám sa, že v nej možno vidieť aj hlbší význam, totiž taký, že city Božieho srdca sa niesli, smerovali ku Kristovi, On bol stredom a cieľom Jeho myšlienok a zvrchovaným predmetom Jeho slasti. Tá istá väzba je v Skut. 8:23 („v žlči“), kde obdobne vyjadruje, k čomu smerovala prevrátená myseľ Šimona.
56 D. „istejšie“, „spoľahlivejšie“, viď Rim. 4:16, pozn. 243.
57 Viď Marek 7:37.
58 Vl. „špinavom“, „spustnutom“.
59 D. „svetlonos“.
60 Al. „poznajúc“, objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
61 D. „každé“.
62 Tj. „osobitným“, „jeho samého sa týkajúcim“.
63 D. „sa nestáva *vecou* vlastného al. ne podlieha vlastnému výkladu (vl. „riešeniu“, „rozlúšteniu“, „rozuzleniu“, viď príbuzné sloveso u Marka 4:34, pozn. 149, a v Skut. 19:39, pozn. 1260). Proroctvá Písma nie sú ľudské výroky a načim ich chápať Duchom a podľa Ducha, ktorý ich vyslovil; zmyslu proroctva sa nemožno dobrať ľudským výkladom jednotlivého oddielu (ktorý má svoj vlastný význam a výklad), ako by jeho pôvodcom bol človek, lebo ono je prejavom Božích myšlienok a bolo dané tak, že svätí Boží ľudia hovorili

www.milosrdnik.eu

pod mocou Svätého Ducha. Dalo by sa takmer povedať „žiadne proroctvo sa samo nevysvetľuje“.
64 Al. „kedysi“.
65 Al. „želaním“.
66 Viď Luk. 1:55, pozn. 100.
67 Al. „vedení“, „pudení“, „uchvacovaní“, „hnaní“, ako „ženúceho sa“ v Skut. 2:2, preklad v texte zachováva súvislosť s predošlým „donesené“.
68 Viď Ján 1:6.
69 Al. „nepraví“.
70 D. „ktorí“, viď Mat. 2:6.
71 Viď Gal. 2:4.
72 Al. „smery“ (Skut. 26:5), „sekty“ (tamže 24:5), „hnutia“, D. „názory zhuby“.
73 D. „a popierajúc“, al. „názory, popierajúce aj“.
74 Viď 1 Tim. 6:1.
75 Viď kap. 1:14, pozn. 41.
76 D. „bezuzdnosťami“; viď aj v. 18, pozn. 146.
77 D. „v“.
78 Viď Ef. 5:3, pozn. 205.
79 Al. „budú vás… vykorisťovať al. vysávať“.
80 Al. „strojenými“, „vyumelkovanými“.
81 Viď Luk. 20:47; 1 Tim. 3:6, pozn. 96.
82 D. „slovami; ktorým rozsudok“.
83 Viď Mat. 20:3, 6, tu odvodené sloveso.
84 Al. „ponurosti“.
85 Al. „do súdu“, v. 9 obdobne, viď Ef. 1:14, pozn. 26.
86 Al. „dávny“, no nesúvisí s „oddávna“ vo v. 3.
87 Tj. „jedného z ôsmich“.
88 Viď Rim. 4:5, vo v. 6 odvodené sloveso.
89 Al. „svetu bezbožných privodil“.
90 D. „mestá Sodomy a Gomory“; inak „podvrátením a spopolnením vykonal súd nad mestami Sodomou a Gomorou“.
91 Al. „určil“ (1 Tes. 3:3, 5:9), tvar dokonavého minulého času, vyjadrujúci trvalý charakter výstrahy.
92 Al. „tých, ktorí budú“, D. „príklad hodlajúcich“, dá sa možno chápať aj v obdobnom zmysle ako v 1 Tim. 1:16, pozn. 34 a 35 („príklad“ tu je, pravda, iný výraz ako „ukážkou“ tam), no vzhľadom na nasledovný poukaz na budúcnosť sa zdá pravdepodobnejší zmysel ako v texte.
93 Al. „drveného“, al. vari „zgniaveného“, „zdrveného“, no potom v stavovom zmysle; sloveso ako v Skut. 7:24, pozn. 423.
94 Viď kap. 1:17, pozn. 53.
95 D. „v bezuzdnosti“.
96 Viď Gal. 1:13, pozn. 25.
97 Al. „zvrhlíkov“, „nemravníkov“.
98 Viď Mat. 6:13.
99 V stavovom zmysle.
100 Vl. „medzi nimi vnútri“, viď 2 Kor. 6:16, pozn. 276, 277 a 278.
101 Viď 1 Kor. 6:9, pozn. 196.
102 D. „najväčšmi“.
103 Tj. „poškvrnenej chtivosti“ al. „súc chtiví poškvrnenia“.
104 Tj. „akoukoľvek vládou al. právomocou nad sebou“; v Ef. 1:21 a Kol. 1:16 tento výraz označuje stupeň v poradí tried al. hodností anjelov, na čo sa možno myslí aj tu, viď pozn. 108 nižšie.
105 Viď Tit. 1:7.
106 D. „nechvejú“.
107 Al. „slávach“, tj. anjelských mocnostiach v ich dôstojnom postavení.
108 Al. „rúhať sa dôstojnostiam“ (v. 10, v. 12 obdobne), „rúhavého“ (v. 11).
109 D. „kde“.
110 Al. „obvinenia nevznášajú“.
111 Al. „nehovoriace“, „nemé“.
112 D. „*ako* prirodzené“.
113 Viď Gal. 6:8, pozn. 273; Rim. 8:21, pozn. 417.
114 D. „vo veciach“.
115 Al. „ktorým nerozumejú“; porov. Júd. 10, pozn. 22.
116 Tj. „zahubení“.
117 Viď Ef. 6:8.
118 Viď Luk. 16:9,
119 D. „považujúc(i)“, vyjadruje charakter.
120 D. „to, *ktoré je* v *jednom* dni“.
121 Viď Luk. 7:25, pozn. 476, a príbuzné sloveso u Jak. 5:5, pozn. 190; tiež „hýrenie vo dne“, v protiklade k 1 Tes. 5:7n.
122 D. „škvrny (nesúvisí s „poškvrnenia“ vo v. 10) a hanby al. úhony“, viď príbuzné sloveso v 2 Kor. 6:3, pozn. 246.
123 Sloveso ako u Jak. 5:5, pozn. 190, so zosilňujúcou predponou, ktorá mu dodáva význam „kochajúci sa“, „vychutnávajúci“, „hýrivo sa pohružujúci“.
124 Vl. „hojne al. bohato hodujúc“.
125 Viď Mat. 23:28.
126 D. „cudzoložnice“.
127 Viď Jak. 1:14.
128 Odvodené od slovesa u Luk. 22:32, pozn. 1385.
129 Viď Ef. 5:3, pozn. 205, tu vo význame „zmyselnej chtivosti a snahy o zvedenie“, „vycvičené v zvádzaní“.
130 Viď Mat. 16:4.
131 Viď kap. 1:16, pozn. 46.
132 Viď Luk. 16:9.
133 Al. „usvedčenia“, súvisí so slovesom u Jána 3:20, pozn. 129.
134 Al. „prečinu“, vl. „porušenia zákona“, D. „protizákonnosti“, „mimozákonnosti“.
135 D. „bezhlasý“.
136 Viď Mat. 21:3.
137 D. „v hlase“ (kap. 2:16), „v chúťkach“ (v. 18), „v poznaní“ (v. 20), „v upomínaní“ (kap. 3:1, táže väzba je „v nich *oboch*“, takže tam sa dá čítať aj „nimi *oboma*“), „v posmechu“ (v. 3), viď Mat. 3:11.
138 Vl. „pominutiu sa rozumom“, D. „mimorozumovosti“, príbuzné sloveso je v 2 Kor. 11:23, pozn. 530. Tento výraz (gr. „*parafronia*“) je v pôvodine vytvorený obdobne a znie podobne ako predošlé „ničomnosť“ („*paranomia*“), takže tu možno ide o akýsi druh slovnej hry.
139 Viď Marek 4:37.
140 D. „do veku“.
141 Vl. „uchránená“, „ustrážená“.
142 Viď kap. 2:4.

www.biblickavik.eu

143 D. „nabubrenými *vecmi* al. *slovami*“.
144 Viď Skut. 14:15.
145 Viď Ján 8:44.
146 Viď Rim. 13:13; možno aj v zmysle v. 2, pozn. 76,
147 Viď Ef. 2:3.
148 Viď Mat. 27:64, pozn. 1379.
149 Vzťahuje sa na „vábia“ vo v. 18.
150 Viď Skut. 7:55.
151 Viď Rim. 8:21.
152 Al. „čomu“.
153 Sloveso ako „sa… stala ujma“ v 2 Kor. 12:13, tu v zmysle ako v texte.
154 Dokonavý minulý čas („podlieha“ v stavovom zmysle“, „v čej al. čoho moci kto je“; „otročí“ v stavovom zmysle; tak načim chápať aj znenie v texte. Vo vv. 20 a 22 obdobne ide o trvalú platnosť al. účinok al. výsledok takto vyjadreného deja).
155 Vl. „plným poznaním“, ako v kap. 1:3, obdobne sloveso vo v. 21.
156 Súvisí s „poškvrnenia“ vo v. 10, no nie so „škvrny“ vo v. 13.
157 Tu prítomný čas, skôr v dejovom zmysle.
158 D. „cestu spravodlivosti nespoznať“, dokonavý minulý čas; opis v texte je pokusom o odlíšenie od neurčitého času nasledovného „spoznať“.
159 D. „z“ („z okruhu jeho moci al. vplyvu“).
160 Prísl. 26:11; viď Ján 10:6, pozn. 493.
161 Viď Ján 13:10.
162 Predložková väzba ako v kap. 1:17, pozn. 55, tu možno v obdobnom zmysle ako v Skut. 8:23, pozn. 530.
163 D. „váľania sa kalu“, možno chápať aj doslovne („kde sa váľa [tj. „je rozliaty“] kal“), al., podľa niektorých rukopisov, „do miesta váľania sa v kale“ (D. „kalu“, tj. „kalnatého“, „bahnitého“; „miesto váľania sa“ je v pôvodine jedno slovo).
164 Viď kap. 1:13.
165 Viď Fil. 1:10.
166 Viď kap. 1:17; netýka sa v. 4.
167 D. „ktorý *je*“.
168 Viď kap. 1:20.
169 D. „pri posledných veciach“.
170 Viď Luk. 24:49.
171 Tj. „ako doposiaľ al. ako boli al. sú“; praktický zmysel tohto úslovia viď u Jána 4:6. Ide o súčasný a naďalej trvajúci stav. Viď aj Skut. 20:11; 27:17; 1 Kor. 7:26.
172 D. „im, toto chcejúcim al. si želajúcim, je“; zmysel ako v texte.
173 Al. „pohromade udržiavaná“ (Kol. 1:17).
174 Dokonavý mi nulý čas, viď kap. 2:20, 22, pozn. 154, tu možno i v zosilňujúcom zmysle („pevne udržiavaná [v. 6], „starostlivo uchované al. uchovávané“ [v. 7]).
175 D. „skrze vodu“, ako vo v. 6, no tu v miestnom zmysle.
176 Viď Ján 17:12, pozn. 835.
177 D. „ten, *ktorý bol* vtedy“ (v. 6), „tie, *ktoré sú* teraz“ (v. 7).
178 Vl. „ako poklad uložené“.
179 D. „ohňu“, prostý 3. pád.
180 Viď kap. 2:9.
181 Viď Rim. 4:5.
182 Tj. „so splnením prísľubu“, viď Luk. 24:49.
183 Al. „voči vám trpezlivý“ (v. 9), „trpezlivosť“ (v. 15), viď Jak. 5:7.
184 Viď Skut. 17:20.
185 Vl. „svišťavo“, „syčivo“, „jačavo“.
186 Viď Jak. 1:10.
187 Viď Gal. 4:3.
188 Al. „horiac“, „zhoria“, no nie ako „horiac“ vo v. 12.
189 Al. „sa rozplynú“, v. 11 obdobne.
190 Vl. „rozpúšťajú al. sú rozpúšťané“, možno chápať aj v zmysle „ak sú takej povahy“.
191 Viď Skut. 7:55, pozn. 483.
192 Viď Gal. 1:13.
193 D. „v svätých správaniach a pobožnostiach“, tj. „každý z vás v svätom…“ Možno chápať aj ako hebraizmus v zosilňujúcom zmysle, porov. 1 Peter 1:11, pozn. 37.
194 Al. „u skorujúc“, tj. v mysli, „túžobne si želajúc, aby užuž bol tu“.
195 V príčinnom zmysle.
196 Al. „planúc ohňom“.
197 Vyjadruje charakter „dňa“.
198 Viď kap. 1:4, 10.
199 Al. „vyslobodenie“ (v. 15), „Vysloboditeľa“ (v. 18).
200 Viď Ján 8:44, pozn. 433.
201 Tj. „vec(m)i“.
202 Al. „v nich“, tj. „listoch“.
203 Al. „nevzdelaní“, „neučení“.
204 Viď kap. 2:14.
205 Al. „poznajúc“ (v. 17), súvisí s „poznaní“ vo v. 18, objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1; týchto miest sa netýka pozn. 154 ku kap. 2:20n.
206 Vl. „spolu“, predpona nasledovného slovesa.
207 Viď Gal. 2:13, pozn. 78.
208 Viď kap. 2:7.
209 Viď Luk. 1:29, pozn. 59 („čo za *ľudia*“).

www.misosavik.eu

PRVÝ LIST
JÁNA

Čo bolo od začiatku, čo sme počuli,
čo sme svojimi očami uvideli, *na* čo
sme sa dívali[1] a *čo* naše ruky ohmatali, čo
do slova života, (2)(a ten život bol prejavený[2], i uvideli sme a svedčíme a vám
ohlasuje me[3] večný život, ktorý[3] bol pri
Otcovi a bol prejavený[2] nám:) (3)čo sme
uvideli a počuli, ohlasujeme[3] vám, aby ste
aj vy mali spoločenstvo s na mi, no spoločenstvo naše[4] *je* aj[24] s Otcom a s jeho
Synom Ježišom Kristom. (4)A tieto veci
vám píšeme, aby vaša radosť bola plná[4].

(5)A toto[5] je zvesť, ktorú sme počuli od
neho a zvestujeme vám: že Boh je svetlo
a niet v ňom nijakej temnoty.

(6)Ak povieme, že s ním máme spoločenstvo, a chodíme v tme, lužeme a nepreváďzame[6] pravdu.

(7)No ak chodíme v svetle, ako je
v svetle on, máme medzi sebou[7] spoločenstvo a krv Ježiša Krista, jeho Syna,
nás očisťuje od každého hriechu.

(8)Ak povieme, že hriechu nemáme,
klameme[8] sami seba a pravda v nás nie
je.

(9)Ak svoje hriechy vyznávame, je *on*
verný a spravodlivý, aby nám hriechy odpustil a od každej nespravodlivosti[9] nás
očistil.

(10)Ak povieme, že sme nezhrešili[10],
robíme ho luhárom a jeho slovo[11] v nás
nie je.

2 Moje detičky, tieto veci vám píšem,
aby ste nehrešili[12]; a ak kto zhreší,
máme u Otca Orodovníka[13], Ježiša Krista,
spravodlivého, (2)a on je zadosťučinením vzhľadom na naše hriechy, no nielen vzhľadom na tie, *ktoré sú* naše[4], lež aj
vzhľadom na celý svet.

(3)A po[14] tomto spoznávame[15 16], že ho
poznáme[10 15]: či sme bedliví *o* jeho príkazy.
(4)Kto vraví: poznám[10 15] ho, a *o* jeho príkazy bedlivý nie je, je luhár a v tom[17] nie je
pravda. (5)No ktokoľvek je bedlivý *o* jeho
slovo[11], v tom[17] sa naozaj láska k Bohu
stala[10 18] dokonalou[19]; po[14] tomto spoznávame[15 16], že sme v ňom. (6)Kto vraví, že
v ňom ostáva, je povinný aj sám[20] chodiť
[tak,] ako[21] chodil[12] on[21].

(7)Milovaní, nepíšem vám nový príkaz, lež príkaz starý, ktorý ste mali od začiatku; ten starý príkaz je to slovo[11], ktoré
ste počúvali[12]. (8)No predsa[22] vám píšem
nový príkaz, *to*, čo je skutočné[23] v ňom
aj vo vás, pretože temnota sa pomíňa
a pravé[25] svetlo už svieti[25]. (9)Kto vraví,
že je v svetle, a svojho brata nenávidí, je
až doteraz v temnote[26]. (10)Kto svojho
brata miluje, ostáva v svetle a niet v ňom
príčiny úrazu[27], (11)no kto svojho brata
nenávidí, je v temnote a chodí v temnote
a nevie[28], kam ide[29], pretože temnota
oslepila jeho oči.

(12)Píšem vám, detičky, pretože[30] pre
jeho meno vám sú odpustené[31 32] hriechy.

(13)Píšem vám, otcovia, pretože[30] ste
spoznali[31] toho, *ktorý je* od začiatku. Píšem vám, mladíci, pretože[30] ste premohli[31]
toho zlosyna[33]. Píšem vám, dieťatká, pretože[30] ste spoznali[31] Otca.

(14)Napísal som vám, otcovia, pretože[30] ste spoznali[31] toho, *ktorý je* od začiatku.

Napísal som vám, mladíci, pretože[30] ste
silní a Božie slovo[11] vo vás ostáva, i premohli[31] ste toho zlosyna[33]. (15)Nemilujte
svet ani veci v svete; ak kto miluje svet,
Otcova láska[34] v ňom nie je, (16)pretože
nič z toho[35], *čo je* v svete, – túžba[36] mäsa
a túžba[36] očí a vystatovačnosť[37] živobytia,
– nie je z Otca, lež je zo sveta, (17)a svet
sa pomíňa, aj jeho túžba[36], no kto koná
Božiu vôľu[38], ostáva navždy[39].

(18)Dieťatká, je posledná hodina[40],
a podľa *toho*, ako ste počúvali[41], že prichodí antikrist, povstalo[42] aj teraz veľa
antikristov; odtiaľ spoznávame[43], že je
posledná hodina[40]. (19)Vyšli spomedzi
nás, ale z[44] nás neboli, veď keby boli bývali z[44] nás, boli by s nami[45] ostali; ale *to*
aby boli prejavení[2], že žiadny z nich z[44]
nás nie je[46]. (20)A vy máte pomazanie[47] od
Svätého a všetky veci viete[28]; (21)napísal
som vám nie preto, že neviete[28] pravdu,

www.milosrdnibratia.eu

lež pretože[48] ju viete[28], a že žiadna[46] lož
z pravdy nie je. (22)Kto je luhár, ak nie
ten, kto popiera, že Ježiš je[49] Kristus?
Toto[50] je antikrist, kto[51] popiera Otca
aj Syna. (23)Ktokoľvek[46] popiera Syna,
nemá ani Otca; kto Syna vyznáva, má
aj Otca. (24)Čo ste vy[52] počúvali[41] od za-
čiatku, nech vo vás ostáva; ak vo vás *to*, čo
ste počúvali[46] od začiatku, ostane, o sta-
nete aj vy v Synovi aj v Otcovi, (25)a toto[50]
je ten prísľub, ktorý nám prisľúbil on,
večný život. (26)Tieto veci som vám napí-
sal o tých, ktorí vás zvádzajú[53]; (27)a vy[52]
– vo vás ostáva to pomazanie[47], ktoré ste
od neho dostali[54], a netreba vám[55], aby vás
kto poúčal[56], lež ako vás o všetkých ve-
ciach poúča[56] priam to[57] pomazanie[58], a je
pravdivé[58] a nie je *to* lož, a podľa *toho*, ako
vás poučilo[56], ostanete[59] v ňom.

(28)A teraz, detičky, v ňom ostávajte,
aby sme, ak bude zjavený[2 60], mali sme-
losť[61] a neboli od neho pri jeho príchode
zahanbení[62].

(29)Ak viete[63], že *on* je spravodlivý,
znajte[63 64], že každý, kto prevádza[6] spra-
3 vodlivosť, je z neho splodený[65]. (**3:1**)
Pozrite, čo za[66] lásku nám Otec dal:
aby sme boli nazvaní[62] Božími deťmi; pre
túto príčinu nás svet nepozná[63], pretože
nespoznal[63 67] jeho. (2)Milovaní, teraz
sme Božie deti, a čo budeme, nevyšlo
ešte najavo[2 68]; vieme[63], že ak *to* najavo
vyjde[2 60 69], budeme podobní jemu, pre-
tože ho budeme vidieť tak[70], ako je.
(3)A každý, kto v[71] ňom má túto nádej,
očisťuje sám seba, tak[70] ako je čistý on[72].

(4)Každý, kto prevádza[6] hriech, prevá-
dza[6] aj bezzákonnosť[73], a[74] hriech je bez-
zákonnosť[73]; (5)a viete[63], že on[72] bol zja-
vený[2], aby naše hriechy odňal[75], a v ňom
hriechu niet. (6)Ktokoľvek[76] v ňom
ostáva, nehreší[77]; kto koľvek[76] hreší[77], ne-
uvidel[67] ho ani ho nespoznal[63 67].

(7)Detičky, nech vás nikto nezvádza[78].
Kto prevádza[6] spravodlivosť, je spravod-
livý, tak[70] ako je spravodlivý on[72]; (8)kto
prevádza[6] hriech, je z diabla, pretože di-
abol hreší[77] od začiatku. Na to bol Boží
Syn zjavený[2], aby diablove činy zrušil[79].
(9)Ktokoľvek[76] je splodený[65] z Boha,
hriech neprevádza[6], pretože v ňom
ostáva jeho semeno, i nemôže hrešiť[77],
pretože je splodený z Boha. (10)Po[80]
tomto sú zjavné[81] deti Božie a deti diabla:
ktokoľvek[76] neprevádza[6 82] spravodlivosť,
nie je z Boha, *ani* kto svojho brata ne-
miluje[82]. (11)Veď toto[5] je zvesť, ktorú ste
od začiatku počúvali[83]: aby sme sa navzá-
jom milovali, (12)nie tak[70] ako Kain bol
z toho zlosyna[83] a svojho brata zabil[84];
a z príčiny čoho ho zabil[84]? Pretože jeho
činy boli zlé, a tie, *ktoré boli* jeho brata,
spravodlivé.

(13)Nedivte sa, bratia, ak vás svet ne-
návidí. (14)My vieme[63], že sme prestúpili
zo smrti do života, pretože milujeme bra-
tov. Kto nemiluje[82] brata, ostáva v smrti;
(15)každý, kto svojho brata nenávidí, je
zabíjač ľudí, a viete[63], že žiadny[85] zabíjač
ľudí v sebe večného života trvale nemá[85].

(16)Po[80] tomto sme spoznali[63 67] lásku:
pretože on[72] za nás[86] položil svoje žitie.
Aj my sme povinní za bratov[86] klásť[83]
svoje žitia. (17)No ktokoľvek[87] má ži-
votné potreby[88] sveta a pozoruje, že jeho
brat má núdzu, a zamkne[89] pred ním[90]
svoje vnútro[91] – ako v ňom ostáva Božia
láska[92]?

(18)Detičky, nemilujme slovom ani
jazykom, lež činom a pravdou; (19)a po[93]
tomto spoznáme[93 94], že sme z pravdy
a presvedčíme[94 95] pred ním svoje srdcia:
(20)že ak nás naše[96] srdce odsudzuje[97],
je[98] Boh väčší *od* nášho srdca a pozná[93]
všetky veci. (21)Milovaní, ak nás naše[96]
srdce neodsudzuje[l], máme voči Bohu
smelosť[61], (22)a *o* čokoľvek prosíme, od
neho dostávame, pretože sme bedliví
o jeho príkazy a prevádzame[6] veci v jeho
očiach[99] príjemné[100]. (23)A jeho príkaz
je tento: aby sme [u]verili menu[101] jeho
Syna Ježiša Krista a navzájom sa milovali
podľa *toho*, ako nám dal príkaz; (24)a kto
je bedlivý *o* jeho príkazy, ostáva v ňom
a on v ňom. A po[93] tomto spoznávame[93 102],
že v nás ostáva: podľa[103] Ducha, ktorého
nám dal.

4 Milovaní, neverte každému duchu[101],
lež duchov skúmajte[104], či sú z Boha,
pretože do sveta vyšlo[105] veľa nepravých[106]
prorokov. (2)Po[93] tomto poznáte[93] Bo-
žieho Ducha: každý duch, ktorý vyznáva[107]
Ježiša Krista prišlého[105] v mäse, je z Boha,
(3)a žiadny[108] duch, ktorý Ježiša Krista

www.biblickeknihy.sk

v mäse prišlého[105] nevyznáva[107], z Boha
nie je; a to[109] je ten, *ktorý je duch*[110] anti-
krista, o ktorom, ste počuli[105], že pri-
chodí, a je v svete už teraz. (4)Vy ste
z Boha, detičky, a premohli ste[105] ich[111],
pretože ten, *ktorý je* vo vás, je väčší ako
ten, *ktorý je* v svete. (5)Oni sú zo sveta[112];
pre túto príčinu hovoria *ako* zo sveta *po-
chodiaci* a svet im načúva. (6)My sme
z Boha; kto Boha pozná[93], načúva nám;
ten, kto z Boha nie je, nenačúva nám.
Podľa[103] tohto spoznávame[93 102] ducha
pravdy a ducha podvodu[113].

(7)Milovaní, milujme sa navzájom,
pretože láska je z Boha a každý, kto
miluje, je z Boha splodený[114] a Boha po-
zná[93]. (8)Kto nemiluje[105], nespoznal[93 115]
Boha, pretože Boh je láska. (9)V tomto
bola Božia láska prejavená[2] voči nám[116]:
že Boh do sveta vyslal svojho jednoro-
deného Syna, aby sme skrze neho ožili.
(10)V tom je láska, nie že sme my mi-
lovali[117] Boha, lež že on miloval[117] nás
a svojho Syna vyslal *ako* zadosťučinenie
vzhľadom na naše hriechy.

(11)Milovaní, keďže[118] nás takto mi-
loval[117] Boh, sme aj my povinní navzá-
jom sa milovať[119]. (12)Boha nikto nikdy
neuzrel[120]; ak sa navzájom milujeme[121],
ostáva Boh v nás a láska k nemu je v nás
spravená[122] dokonalou[122]. (13)Po[122] tomto
spoznávame[122], že ostávame v ňom a on
v nás: že nám dal[123] zo svojho Ducha;
(14)a my sme uzreli[123] a svedčíme, že Otec
vyslal Syna *ako* Záchrancu[124] sveta.

(15)Ktokoľvek[125] vyzná, že Ježiš je Boží
Syn, ostáva Boh v ňom a on v Bohu;
(16)a my sme spoznali[123] a uverili[123] *v* lás-
ku, ktorú má Boh voči nám[126]. Boh je láska
a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh
v ňom. (17)V tomto sa láska pri nás[127]
stala[122] dokonalou[122], aby sme mali sme-
losť[61] v deň súdu: že tak[70], ako je on[128], sme
v tomto svete aj my. (18)V láske niet stra-
chu, lež dokonalá láska zaháňa strach
von, pretože strach so sebou nesie[129] trý-
zeň[130], a kto má strach[131], nestal sa[122] v láske
dokonalým[122]. (19)My milujeme[121], pre-
tože on nás miloval[117] *ako* prvý.

(20)Ak voľakto povie: milujem Boha,
a svojho brata nenávidí, je luhár; áno,
kto nemiluje[121 82] svojho brata, ktorého
vidí[123], ako môže milovať[121] Boha, ktorého
nevidí[123]? (21)I máme od neho tento prí-
kaz: aby ten, kto miluje[121] Boha, miloval[121]

5 aj svojho brata; (5:1)každý, kto verí,
že Ježiš je Kristus, je splodený[114]
z Boha, a každý, kto miluje[121] toho, kto
splodil[114 132], miluje[121] aj toho z neho splo-
deného[114]. (2)Po[122] tomto spoznávame[122],
že milujeme[121] Božie deti: keď milu-
jeme[121] Boha a sme bedliví *o* jeho príkazy.
(3)Áno, toto[133] je láska k Bohu[134]: aby sme
boli bedliví *o* jeho príkazy, a jeho príkazy
nie sú ťažké, (4)pretože všetko splo-
dené[114] z Boha víťazí nad svetom[135], a toto
je to víťazstvo, ktoré nad svetom zvíťa-
zilo[132 135]: naša viera; (5)kto je ten, kto ví-
ťazí nad svetom[135], iba ak ten, kto verí, že
Ježiš je Boží Syn?

(6)Toto je ten[133], ktorý prišiel v spojení
s vodou a krvou[136], Ježiš *Kristus; nie-
len s vodou[137], lež s vodou[137] a s krvou[137],
a Duch je ten, ktorý svedčí, pretože Duch
je pravda[138], (7)pretože tí, ktorí svedčia,
sú traja[139], (8)Duch a voda a krv, a tí traja
sú v jedno[140]. (9)Ak prijímame svedectvo
ľudí, je Božie svedectvo väčšie, pretože
toto je to Božie svedectvo: to, ktoré[141]
dosvedčil[123] o svojom Synovi. (10)Kto
verí v[101] Božieho Syna, má svedectvo sám
v sebe; kto Bohu[101] neverí[82], spravil[123] ho
luhárom, pretože neuveril[123] v[101] svedec-
tvo, ktoré Boh o svojom Synovi dosved-
čil[123]; (11)a toto je to svedectvo: že nám
Boh dal večný život a ten život je v jeho
Synovi. (12)Kto má Syna, má život; kto
Božieho Syna nemá[82], nemá života.

(13)Tieto veci som vám napísal, aby ste
vedeli[142], že večný život máte – ktorí veríte
v[101] meno Božieho Syna.

(14)A toto[133] je smelosť[61], ktorú máme
voči nemu: že ak si vyprosujeme voľačo
podľa jeho vôle[143], načúva nám, (15)a ak
vieme[142], že nám načúva, nech si vypro-
sujeme hocičo, vieme[142], že tie predmety
prosieb[144], *o* ktoré sme ho[145] poprosili,
máme.

(16)Ak voľakto uvidí svojho brata hre-
šiť hriechom nie na smrť, bude prosiť
a dá mu život – tým, ktorí hrešia nie[146] na
smrť. Je hriech na smrť; nie o tom[147] vra-
vím, aby žiadal[148]. (17)Každá nespravod-
livosť[9] je hriech; a je hriech nie na smrť.

www.biblia.sk

(18)Vieme[142], že nikto[149], kto *je* splodený[149]
z Boha nehreší[149], lež kto bol z Boha splo-
dený[150], je sám *o* seba bedlivý a ten zlo-
syn[151] na neho nesiaha. (19)Vieme[142], že
sme z Boha, a svet v tom zlosynovi[151 152]
celý leží; (20)a vieme[142], že prišiel Boží
Syn a dal nám porozumenie[153], aby sme
poznali[154] toho pravého[155], a sme v tom
pravom[155], v jeho Synovi Ježišovi Kristovi.
On[50] je pravý[155] Boh a večný život.
(21)Detičky, chráňte[148] sa[156] pred mod-
lami[157].

www.milos-pavlik.eu

1. LIST JÁNA

1 Viď Ján 1:14.
2 Viď Marek 16:12, pozn. 743 a 157.
3 Viď Mat. 2:8, pozn. 38, tu v zmysle „späť prinášame zvesť o čomsi, čo sme spoznali“, v. 6.
4 Viď Ján 14:27, pozn. 736, „spoločenstvo, ktoré máme my“, kap. 2:2 obdobne (tam odlíšené od nedôrazného „našich“ vyššie); 16:24.
5 D. „táto“.
6 Viď Rim. 1:28.
7 D. „so sebou navzájom“.
8 Viď Mat. 24:4, pozn. 1096.
9 Viď Luk. 16:9.
10 Dokon. min. čas: „nie sme vinní hriechom“ (kap. 1:10, oproti „zhreší“ v kap. 2:1, kde čas neurčitý); „sme ho spoznali a poznáme“ (kap. 2:3, v. 4 obdobne); „stala (a je) vonkoncom“ (v. 5).
11 Viď Ján 17:6; Hebr. 6:1.
12 Viď Mat. 5:21, pozn. 163; 9:13, pozn. 363; vo v. 1 aj „nezhrešili“. Netýka sa „chodiť“ vo v. 6.
13 Viď Ján 14:16.
14 D. „v“, viď Mat. 3:11.
15 Objektívne poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
16 Al. „vieme“.
17 Al. „v tomto“, ako vo v. 3 a v. 5 nižšie.
18 Al. „bola al. je spravená“.
19 Al. „bola al. je privedená al. dospela k dokonalosti“, „v tom naozaj Božia láska došla svojho cieľa“.
20 Al. „je aj on“ povinný“.
21 Viď Ján 12:50; 1:8.
22 Vl. „naproti *tomu*“ (Mat. 4:7), „naopak“, „po inej stránke“.
23 Ako v Skut. 12:9, tj. „skutočnosťou“, tu značí „uskutočnené“, porov. Ján 8:25, pozn. 415; súvisí s „pravé“ nižšie a ešte užšie s „naozaj“ vo v. 5.
24 Al. „navyše“, „dokonca“, „predsa“ (nie ako v kap. 2:8).
25 Viď Ján 1:9, 5, pozn. 7
26 „Temnota“ je prirodzený stav hriešneho človeka bez Boha, ktorý je svetlo; preto u Jána 1:5 „svetlo sa objavuje v temnote, a temnota ho nepochopila“. „Pravé svetlo“ svieti, či ho kto vidí či nie; no hoci podaktorí svetlo prijali, nedá sa povedať, že sa temnota pominula, lebo tak sa stalo len pre tých, ktorí kedysi „boli tmou, no teraz svetlo v Pánovi“. Nie je to teda tak ako keď bol Kristus na zemi; vtedy temnota nepochopila svetlo v temnote svietiace, lež ho chcela uhasiť. Kým bol On na svete, bol svetlom sveta, no teraz sa temnota pomíňa.
27 Viď Mat. 18:7.
28 Vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
29 Al. „odchodí“.
30 Al. „že“.
31 Dokonavý minulý čas: „odpustené natrvalo“ (v. 12), „poznáte“, ako vo vv. 3n. (vv. 13n.), „premohli natrvalo“ (vv. 13, 15).
32 V stavovom zmysle.
33 Al. „zvíťazili nad tým zlosynom“; viď Mat. 13:19.
34 Al. „láska k Otcovi“.
35 D. „všetko to“.
36 Al. „chtivosť“ (Rim. 7:7).
37 Viď Jak. 4:16, tu jednotné číslo; „vypínavosť“, „okázalosť“, „velikášstvo“.
38 Al. „želanie“.
39 D. „do veku“.
40 „Hodina“ značí v Jánových spisoch „čas“, „dobu“, „chvíľu“ (Ján 5:35), dobu čímsi vyznačenú.
41 Viď Mat. 5:21.
42 „Povstalo a je“, viď Ján 1:3, pozn. 4 a 5.
43 Viď v. 3.
44 Tá istá predložka ako „spomedzi“ vyššie.
45 Al. „pri nás“, „medzi nami“.
46 D. „že všetci z nás nie sú“ (v. 19), „každá“ (v. 21), „každý, kto“ (v. 23).
47 Skôr „to, čím sa pomazáva“ („masť“, „olej“) než „pomazanie“ ako úkon (vo v. 20 „máte masť, ktorou ste pomazaní, na sebe“ – stav pomazaných).
48 D. „nenapísal som vám, že… lež že“.
49 D. „nie je“ („tvrdí, že nie je“).
50 D. „tento“.
51 Al. „antikrist je tento: kto“.
52 D. „vy – čo ste“, podobne ako vo v. 27; zmysel je „čo sa vás týka“.
53 Viď Mat. 24:4, tu prítomný čas („usilujú sa zviesť“).
54 Al. „prijali“.
55 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.
56 Al. „vyučoval“, ďalej obdobne; na konci verša aj „naučilo“.
57 Al. „samo to“, „to isté“.
58 Viď v. 20, pozn. 47.
59 Al. „budete ostávať“.
60 Tj. „môže sa to stať každej chvíle, a ak sa to stane“.
61 Viď Hebr. 10:19.
62 V dejovom zmysle.
63 Viď kap. 2:11; 3, pozn. 15.
64 Al. „znáte“, „viete“, prítomný čas.
65 Viď Ján 1:13, pozn. 19, tu oproti tamtomu miestu dokonavý minulý čas v stav. zmysle.
66 Viď Luk. 1:29.
67 Vo v. 1 neurčitý čas, čo do v. 6 a 16 viď kap. 2:13n., pozn. 31; obdobný význam má „neuvidel“ vo v. 6; netýka sa „nepozná“ vo v. 1, kde čas prítomný.
68 Tj. nie viditeľne; netýka sa zjavenia pre vieru.
69 Al. „ak bude zjavený *on*“, ako v kap. 2:28.
70 D. „podľa *toho*“.
71 D. „na“, viď 1 Tim. 4:10, pozn. 142.
72 Viď Ján 1:8.
73 Nie „prestúpenie zákona“, lebo hriech bol na svete už pred vydaním zákona (Rim. 5:13; 7:13). „Bezzákonnosť“ je stav bez zásady zákona, tj. Božej vlády nad dušou, snaha o uplatnenie vlastnej vôle bez ohľadu na vôľu Božiu. Na konci verša sa dá čítať aj „bezzákonnosť je hriech“.
74 Al. „lebo“, „totiž“.
75 Viď Ján 1:29.

www.mojabiblia.eu

76 Viď kap. 2:23.
77 Tu oproti kap. 2:1 prítomný čas, značiaci trvalú a sústavnú činnosť, charakter osoby.
78 Viď kap. 2:26; nesúvisí s „prevádza“ nižšie.
79 Al. „diablove diela al. skutky odčinil“.
80 Viď kap. 2:3.
81 Al. „zrejmé“, súvisí so „zjavený“ napr. vo v. 8.
82 Charakter osoby.
83 Viď Mat. 5:21, v. 16 obdobne; 13:19.
84 Výraz používaný spravidla o zabíjaní obetných al. jatočných zvierat; nesúvisí so „zabíjač“ vo v. 15.
85 Viď kap. 2:21.
86 Viď Ján 5:38; 17:19, pozn. 842.
87 Tu doslovne takto, nie ako vo v. 10.
88 Vl. „živobytie“ (Luk. 15:12, 30; 21:4).
89 Viď Mat. 6:6.
90 Vl. „od neho“; netýka sa v. 19.
91 Viď 2 Kor. 6:12.
92 Al. „láska k Bohu“.
93 Viď kap. 2:3, pozn. 15 a 16; sloveso okrem kap. 3:19 a 4:8 tu všade v prítomnom čase, v kap. 4:2 v zmysle „môžete spoznať“, obdobne možno aj v vo v. 6 a kap. 3:24.
94 Budúci čas.
95 Viď Mat. 28:14, pozn. 1394.
96 Viď Ján 8:44, pozn. 433; netýka sa „nášho“ vo v. 20.
97 Viď Gal. 2:11; súvisí so slovesom „(s)poznať“ napr. vo v. 19 a nižšie tu.
98 D. „že je“; „že“ v texte sa vzťahuje na „po tomto“ vo v. 19; ukazuje, čo je skúšobným kameňom. Opakovanie „že“ nie je nič neobvyklé (Ef. 2:11n.). Že „je Boh väčší“, je, pravda, skutočnosť prenikavo skúmavá.
99 Al. „pred ním“, no nie ako vo v. 19.
100 Viď Ján 8:29.
101 Viď 2 Tim. 1:12.
102 Al. „poznáme“.
103 D. „z“.
104 Viď 1 Tes. 5:21, pozn. 165.
105 Dokonavý minulý čas: „vyšlo a v svete je“ (v. 1); „prišlého a ostávajúceho“ (vv. 2n., znenie v texte v stavovom zmysle); „počuli ste a viete“ (v. 3); čo do v. 4 viď kap. 2:13.
106 Al. „lživých“.
107 Charakter osôb.
108 D. „každý“.
109 Al. „toto“, al. „ten“, „tento“ („duch“ je v gréčtine stredného rodu).
110 Al. „to je *pôsobenie* al. *moc*“.
111 Tj. „nepravých prorokov“, viď v. 1; viď aj kap. 2:13, pozn. 33.
112 Porov. Ján 3:31, pozn. 146.
113 Viď Mat. 27:64.
114 Viď kap. 2:29.
115 Tu neurčitý čas.
116 D. „v nás“, ako predmetoch lásky, „v tom, čo sa nás týka“; značí viac ako „smerom k“. Pojem Božej lásky je nemenný, ona večne trvá sama osebe, ale tak bola prejavená, čo sa týka nás.
117 Viď Ján 3:16, pozn. 117.
118 D. „ak“, ako vo v. 12.
119 Tohto miesta sa pozn. 117 vyššie a vo v. 10 netýka.
120 Dokonavý minulý čas („neuzrel a ne[u]zrie“).
121 Viď v. 11, pozn. 119.
122 Viď kap. 2:5, vo v. 12 odlišná väzba, jednoznačne vyjadrujúca stavový zmysel; druhá časť pozn. 19 ku kap. 2:5 sa netýka v. 18; 3.
123 Dokon. minulý čas: „dal a máme“ (v. 13), „uzreli a máme tú skúsenosť“ (v. 14); čo do v. 16 viď Ján 6:69, pozn. 331; „(ne)uvidel a o sobne (ne)pozná“ (v. 20). Podobne je v kap. 5:9n. týmto časom vyjadrený trvalý dosah toho, čo slovesá vyjadrujú.
124 Al. „Vysloboditeľa“.
125 Viď kap. 3:17.
126 Viď v. 9.
127 Al. „s nami“ („s nami došla svojho cieľa“).
128 Viď Ján 1:8; netýka sa v. 19.
129 Viď Hebr. 10:35.
130 Vl. „trest“; tu ide o trýznivý pocit strachu pred trestom.
131 Vl. „sa strachuje al. bojí“.
132 Neurč. čas, oproti ostatným tvarom slovies „splodiť“ tu a „premohli“ v kap. 2:13, ktoré sú v dokonavom minulom čase.
133 D. „táto“ (vv. 3, 14), „tento je“ (v. 6).
134 Al. „Božia láska“, no tu načim jednoznačne uprednostniť znenie v texte, oproti kap. 2:5, 3:17 a 4:12, kde sa výraz dá chápať v oboch významoch.
135 Al. „premáha“ („premohlo“) svet“, viď kap. 2:13.
136 Viď Hebr. 9:12, pozn. 405.
137 D. „vo vode“, „v krvi“, viď Mat. 3:11.
138 Al. „pravda je Duch“.
139 Koniec v. 7 a začiatok v. 8, ako ich majú staršie preklady, nemožno považovať za pôvodné.
140 Tj. „smerujú v svojom svedectve k jednomu cieľu al. zámeru“.
141 Podľa niektorých rukopisov „svedectvo, že al. pretože“.
142 Viď kap. 2:11.
143 Al. „želania“.
144 Al. „vyprosené veci“, vl. „prosby“ (Luk. 23:24), „žiadosti“ (Fil. 4:6).
145 D. „prosieb, ktoré sme od neho“.
146 Charakter hriechu al. hrešenia (1 Ján 5:16); charakter osôb a Osoby (2 Ján 7).
147 D. „onom“, „tamtom“.
148 Neurčitý čas, viď Mat. 9:38, pozn. 394 (1 Ján 5:16), 22:17, pozn. 1023, al. „uchráňte“ (v. 21), 5:21 (2 Ján 6).
149 Viď kap. 2:21, pozn. 46, v. 29; 3:6.
150 Viď Ján 1:13, pozn. 19, tu neurčitý čas v dejovom zmysle ako tam, na rozdiel od „splodený“ tu vyššie, pozn. 149.
151 Viď Mat. 13:19.
152 Al. „v zle“, viď Mat. 5:37, no v tomto liste sa všade inde tento výraz používa v zmysle znenia v texte.
153 Al. „rozum“ (Mat. 22:37).
154 Viď kap. 2:3, pozn. 15; al. „mohli (s)poznať“.
155 Viď Ján 17:3.
156 Al. „sami seba“.
157 D. „od modiel“.

www.milosrdnykal.eu

DRUHÝ LIST
JÁNA

Starší vyvolenej panej a jej deťom,
ktoré ja milujem v pravde[3], a nielen
ja, lež aj všetci, ktorí pravdu spoznali[4],
(2)pre pravdu, ktorá v nás ostáva, i bude
navždy[5] s nami. (3)Bude s vami mi-
losť, zmilovanie, pokoj od[6] Boha Otca
a od[6] Pána Ježiša Krista, Otcovho Syna,
v pravde a láske.

(4)Veľmi som sa zaradoval, pretože
som zistil, že *niektoré* z tvojich detí cho-
dia v pravde[7] podľa *toho*, ako sme dostali
príkaz od[6] Otca. (5)A teraz ťa žiadam,
pani, nie ako by som ti písal príkaz nový,
lež ktorý sme mali od začiatku: aby[8] sme
sa navzájom milovali, (6)a toto[9] je láska:
aby sme chodili podľa jeho príkazov.
Toto[9] je ten príkaz podľa *toho*, ako ste od
začiatku počúvali[2], aby ste v ňom chodili,
(7)pretože do sveta vyšlo veľa podvodní-
kov[10], tí, ktorí nevyznávajú[1] Ježiša Krista
prichodiaceho[1][10] v mäse. Toto[9][11] je pod-
vodník[10] a antikrist. (8)Hľaďte *si* sami
seba, aby sme nestratili, (4)čoho sme sa
dopracovali, lež *aby sme* dostali[12] plnú
mzdu[13]. (9)Ktokoľvek[14] ide ďalej[15] a ne-
ostáva v náuke o Kristovi[16], nemá Boha;
kto v tej náuke ostáva, ten má aj Otca
aj Syna. (10)Ak k vám voľakto prichodí
a túto náuku neprináša, neberte ho do
domu a nepozdravujte ho[17], (11)lebo kto
ho pozdravuje[17], má účasť[18] *na* jeho zlých
činoch.

(12)Hoci vám mám[19] veľa *čo*[20] písať,
rozhodol som sa nie pre[21] papier a čerň,
lež sa nádejam, že sa k vám *do*stanem
a prehovorím od úst k ústam, aby naša
radosť bola plná[22]. (13)Pozdravujú ťa deti
tvojej vyvolenej sestry.

1 Charakter hriechu al. hrešenia (1 Ján 5:16); charakter osôb a Osoby (2 Ján 7).
2 Neurčitý čas, viď Mat. 9:38, pozn. 394 (1 Ján 5:16), 22:17, pozn. 1023, al. „uchráňte“ (v. 21), 5:21 (2 Ján 6).
3 Nie „vpravde (tj. „skutočne“) milujem“, hoci zaiste, ako tu apoštol učí, nieto inej skutočnej lásky okrem lásky „v pravde“; je to druh lásky, porov. v. 4.
4 Viď 1 Jan 2:13.
5 D. „do veku“.
6 Viď Ján 1:14; iná predložka ako v spojení „od začiatku“ vo vv. 5n.
7 Viď 3 Ján 3, pozn. 8.
8 Apoštol od svojej vlastnej žiadosti prechodí ku Kristovmu príkazu: „aby“.
9 D. „táto“, „tento“.
10 Viď Mat. 27:64; 11:3, pozn. 453, porov. Ján 7:27, pozn. 369.
11 Tj. „kto Ho tak nevyznáva“.
12 Viď Gal. 4:5, pozn. 150; Kol. 3:24, pozn. 174.
13 Al. „od menu“.
14 Viď 1 Ján 2:23.
15 Al. „dopredu“, tj. „riadi sa tým, čomu sa vraví „pokrok“ al. „vývoj“, a neostáva v tom, čo bolo od začiatku“.
16 Al. „náuke Krista“, v texte v zmysle Rim. 16:25, pozn. 841.
17 D. „nevravte mu pozdrav“, v. 11 obdobne; netýka sa v. 13 ani 3 Jan 14.
18 „*Koinóneō*“, viď Hebr. 2:14, pozn. 97.
19 D. „majúc vám“.
20 Vl. „veľa vecí“.
21 D. „skrze“, tj. „použiť“.
22 Viď Ján 16:24.

www.milostlaskaveu

TRETÍ LIST
JÁNA

Starší milovanému Gaiovi, ktorého ja
milujem v pravde[2].
(2)Milovaný, žiadam si[3], žeby si vo
všetkých veciach[4] prospieval[5] a bol zdravý
tak[6], ako prospieva[5] tvoja duša. (3)Veru
som sa veľmi zaradoval, keď prichádzali
bratia a svedčili *o* tvojej pravdivosti[7], totiž[6]
ako ty v pravde[8] chodíš; (4)nemám väčšej
radosti *od* týchto vecí: ak počúvam[9], že
v pravde[8] chodia deti moje[10]. (5)Milovaný,
verne konáš, čokoľvek si urobil pre bra-
tov, a to hostí[11] (6)(oni tvoju lásku do-
svedčili pred zhromaždením), a správne[12]
budeš konať, ak ich vypravíš[13] dôstojne
Boha. (7)Veď vyšli pre Meno[14], nič ne-
berúc[15] od tých z národov[16]; (8)my teda
sme povinní takýchto podporovať[17], aby
sme sa prejavovali *ako*[18] spolupracovníci
pravdy. (9)Napísal som čosi zhromažde-
niu, ale Diotrefés, ktorý by rád bol prvým
z nich, nás neprijíma[19]; (10)pre túto prí-
činu, ak prídem, pripomeniem jeho činy,
ktoré koná, klebetiac *na* nás[20] zlými slo-
vami, a nemajúc dosť na týchto veciach,
ani sám bratov neprijíma[19], a tým, ktorí
chcú[21], bráni a vyháňa[22] *ich* zo zhromaždenia.
(11)Milovaný, nenapodobňuj zlé, lež
dobré[23]; kto koná dobré[23], je z Boha, kto
koná zlé, Boha neuvidel[24]. (12)Démétrios
má plné[25] svedectvo od všetkých, aj od sa-
mej pravdy, a svedčíme aj my, a vieš, že
naše svedectvo je pravdivé.
(13)Mal by som[26] ti veľa *čo*[1] napísať, ale
nerád by som ti písal[27] čerňou a trstinou,
(14)no nádejam sa, že ťa čoskoro[28] uvi-
dím a pohovoríme od úst k ústam. Pokoj
tebe[29]. Pozdravujú ťa priatelia[30]; pozdra-
vuj priateľov[30] menom[31].

1 Vl. „veľa vecí“.
2 Viď 2 Ján 1.
3 Viď Skut. 27:29, pozn. 1732.
4 D. „čo do všetkých vecí“.
5 Al. „sa mal dobre“, „sa ti darilo“, nižšie obdobne.
6 D. „podľa *toho*“.
7 Al. „úprimnosti“; ako „pravde“ nižšie, tu zmysel ako v texte.
8 Al. „pravdivosti“, ako vo v. 3 vyššie.
9 Al. „že (nie ako nižšie) počúvam“, D. „aby som počúval“, viď Ján 8:56, pozn. 451.
10 Viď Mat 7:3, pozn. 261.
11 Viď Mat. 25:43, pozn. 1210.
12 Viď Marek 7:37, pozn. 326.
13 Viď Skut. 15:3, pozn. 918.
14 Al. „v záujme Mena“, viď Ján 17:19, pozn. 842; al. možno „jeho meno“ (Ján 8:44, pozn. 433).
15 Al. „nedostávajúc“.
16 Viď Mat. 5:47.
17 Al. „prijímať“, sloveso iného kmeňa, no s touže predponou ako u Luk. 10:38, pozn. 708, a tu s obdobným významom; aj „ujímať sa“, „brať pod ochranu“.
18 Viď Fil. 2:15, pozn. 113.
19 Sloveso tohože kmeňa ako u Luk. 10:38, no s inou predponou; porov. v. 8, pozn. 17.
20 Tj. „očerňujúc nás“, súvisí s „klebetné“ v 1 Tim. 5:13; značí aj „slintajúc“.
21 Viď Skut. 17:20.
22 Al. „vypudzuje“, „vystrkuje“, „vyhadzuje“, „vylučuje“.
23 Viď Mat. 7:11.
24 Viď 1 Ján 3:6.
25 D. „Démétriovi bolo al. je vydané“, dokon. min. čas so zosilňujúcim významom.
26 Al. „mal som“.
27 Viď Mat. 12:38, pozn. 539; netýka sa v. 9.
28 Vl. „hneď“.
29 Vl. „ti“, nedôrazný tvar.
30 Viď Mat. 11:19.
31 Viď Ján 10:3.

www.milosrdenstvo.eu

LIST
JÚDU

Júdas, nevoľník Ježiša Krista, a brat Jakuba, povolaným[1], ktorí sú milovaní[1 2] v Bohu Otcovi a uchovaní[1 2 3] Ježišovi Kristovi[4]: (2)Kiež je vám rozmnožený[5] súcit a pokoj a láska.

(3)Keď som, milovaní, vyvíjal[6] všetku snahu[7] písať vám o našej spoločnej záchrane[8], nastala mi[9] nutnosť napísať vám na povzbudenie[10], žeby ste usilovne[11] zápasili o vieru, ktorá raz bola zverená[5 12] svätým. (4)Lebo sa kradmo[13] vlúdili akísi ľudia, ktorí sú[14] dávno vopred zapísaní[1 2 15] pre tento rozsudok[16], bezbožní[17], prevracajúci[18] milosť nášho Boha na bezuzdnosť a popierajúci nášho jediného Veliteľa[19] a[20] Pána Ježiša Krista.

(5)No chcem[21] vás upomenúť, vás, ktorí ste raz všetky veci zvedeli[2 22], že keď Pán vyslobodil[8] ľud z egyptskej zeme[23], po druhé tých, ktorí neuverili, zahubil; (6)aj anjelov, ktorí neuchovali[3] svoj pôvodný stav[24], lež svoje vlastné bydlo opustili, uchováva[2 3] *v* navždy trvajúcich[25] putách[26] pod chmúrnosťou[27] na súd[27] veľkého dňa – (7)ako Sodoma a Gomora a mestá okolo nich, ktoré sa spôsobom podobným ako títo[28] nezriadene oddali smilstvu a odišli za mäsom iného druhu[29], sú predložené[1 30] *za* príklad[31], podliehajúc pokute[32] večného ohňa. (8)No aj títo rojkovia napriek tomu podobne poškvrňujú mäso, no tiež zavrhujú[33] panstvo[34] a urážlivo hovoria o dôstojnostiach[34] – (9)áno, keď sa Michaél, archanjel, majúc rozopru *s* diablom, dohadoval[35] o Mojžišovo telo, neopovážil sa vyniesť súd[36] urážlivou rečou[34 37], lež povedal: Nech ťa pokarhá Pán; (10)no títo, o koľkých veciach sú nevedomí[22], *o tých* hovoria urážlivo[34], a v koľkých zasa, ako nerozumné[38] zvieratá, sú od prirodzenosti[39] zbehlí, v tých do chodia skazy[40]. (11)Beda im, pretože sa pobrali cestou Kaina a za odmenu sa vrhli do poblúdenia[41] Balaama a zahynuli odbojníctvom[42] Koreho; (12)títo sú úskalia[43] na vašich hostinách lásky[44], bez bázne s *vami* hodujúc[45], pasúc[46] samých seba, bezvodné oblaky, unášané[47] vetrami, jesenné[48] stromy bez ovocia, dvakrát odumreté[5], vykorenené[5], (13)divé vlny mora, ako penu vyvrhujúce svoje hanebnosti[49], bludné hviezdy, ktorým je navždy[50] vyhradená[50] chmúrnosť[50] tmy. (14)A Enóch, siedmy od Adama, prorokoval[51] aj *o* týchto, vraviac: Hľa, Pán prišiel medzi svojimi svätými desaťtisícmi[52] (15)vykonať proti všetkým súd a usvedčiť[53] všetkých ich bezbožných[17] zo[54] všetkých ich činov[55] bezbožnosti[56], ktorých sa bezbožne nadopúšťali[57], a zo[54] všetkých tvrdostí[58], ktorých proti nemu nahovorili bezbožní[17] hriešnici. (16)To[59] sú hundroši, žehrajúci[60] na *svoj* osud, poberajúci sa podľa svojich chúťok[61], a ich ústa hovoria nabubrenosti[62], i obdivujú[63] osoby[64] pre *svoj* osoh. (17)No vy si, milovaní, spomeňte na výroky prv rečené[65] od apoštolov nášho Pána Ježiša Krista, (18)že vám vraveli: Pri posledku času budú posmievači, poberajúci sa podľa svojich chúťok[55 61] bezbožností[56 66]; (19)to[59] sú tí, ktorí [sa[67]] naskrze odlučujú[68], duševní[69], nemajúci Ducha. (20)No vy, milovaní, budujúc sa[67] na svojej najsvätejšej viere[70], modliac sa v Svätom Duchu, (21)sa[67] uchovajte[71] v Božej láske[72], očakávajúc zmilovanie[73] nášho Pána Ježiša Krista na večný život. (22)A nad niektorými sa zmilúvajte, robiac rozdiel, (23)a niektorých zasa zachraňujte[74] v bázni, vychvacujúc *ich* z ohňa[75], nenávidiac aj tú tuniku[76] od mäsa poškvrnenú.

(24)No tomu, ktorý vás môže bez potknutia sa uchrániť a bez úhony s jasotom postaviť pred svojou slávou, (25)jedinému Bohu, nášmu Záchrancovi[74], skrze Ježiša Krista, nášho Pána, sláva, veličenstvo, vláda[77] a zvrchovanosť[78] spred celého veku[79] aj teraz aj do všetkých vekov. *Amén.*

www.biblia.sk

LIST JÚDU

1 V stavovom zmysle.
2 Tvary dokon. min. času: „vrúcne al. trvalo milovaní“ (1 Tes. 1:4), iný tvar ako „milovaní“ tu vo v. 3 a inde; „bezpečne u chovaní“ (v. 1); „natrvalo zapísaní“ (v. 4); „viete“ (v. 5); „uväznil a stále tak uchováva“, oproti neurčitému času predošlého „neuchovali“ (sloveso to isté, v. 6).
3 Al. „udržaní“, „ustrážení“, v. ž obdobne.
4 Tj. „pre Ježiša Krista“, al. „Ježišom Kristom“.
5 V dejovom zmysle.
6 Vl. „konal“.
7 Viď Hebr. 6:11.
8 Al. „vyslobodení“ (v. 3), „zachránil“ (v. 5).
9 D. „dostal al. nadobudol som“.
10 D. „napísať vám, povzbudzujúc“, viď Skut. 16:40.
11 Al. „vytrvalo“, „naďalej“, „stále“, „vždy znova“, význam predpony nasledovného slovesa.
12 Vl. „odovzdaná“, „vydaná“.
13 Viď Gal. 2:4.
14 Al. „boli“, viď Mat. 7:25, pozn. 300.
15 Sloveso značí „určení (verejným) oznámením al. vyhlásením“; sú to tí, ktorí už dávno boli takto označení.
16 Al. „obvinenie“, „súd“, viď 1 Kor. 11:29, pozn. 443.
17 Viď Rim. 4:5.
18 Vl. „prenášajúci“, „prekladajúci“.
19 Viď 1 Tim. 6:1.
20 Al. „jediného Veliteľa a nášho“.
21 Viď Skut. 17:20.
22 Vedomé poznanie, vo v. 10 oproti objektívnemu v 2 Petra 2:12, pozn. 115, viď 1 Kor. 8:1.
23 Viď Skut. 7:36.
24 Vl. „začiatok“, tj. „začiatočný stav“.
25 Výraz vyskytujúci sa v N. Zákone iba tu a v Rim. 1:20; oproti výrazu tu vo v. 7 a na iných miestach prekladanému slovom „večný“ a zdôrazňujúcemu nekonečnosť trvania a vzťah k budúcemu veku vyjadruje tento výraz skôr neprerušenosť, nepremennosť.
26 Vl. „uchováva… trvajúcimi putami“, zmysel ako v texte.
27 Viď 2 Peter 2:4.
28 D. „podobným týmto“.
29 D. „iným mäsom“, opis v texte pre zreteľnosť (porov. Luk. 23:32, pozn. 1470).
30 D. „ležia vpredu“, tj. „pred *očami*“.
31 Al. „ukážku“.
32 Al. „znášajúc pokutu“.
33 Al. „zľahčujú“ (1 Tes. 4:8).
34 Viď 2 Peter 2:10n., pozn. 104, 107 a 108.
35 Viď Marek 9:34, pozn. 408, tu nedokonavý minulý čas.
36 Viď 2 Peter 2:11.
37 D. „súd urážlivej reči al. rúhania“.
38 Viď 2 Peter 2:12.
39 D. „sú prirodzene“.
40 Vl. „sú kazení“, viď 2 Peter 2:12, pozn. 116.
41 Viď Mat. 27:64, pozn. 1379; al. „prepadli (vl. „sa vyliali“, porov. 1 Peter 4:4, pozn. 221) poblúdeniu“.
42 Vl. „protirečením“.
43 Gr. „*spilades*“, zradné „útesy“ skryté pod morom, o ktoré sa príboj triešti. Podľa mnohých ide o „poškvrny“, no toto poňatie sa zdá byť ovplyvnené súbežným oddielom v 2 Petra 2:13, kde je podobne znejúce slovo „*spiloi*“, „škvrny“.
44 D. „láskach“, zmysel ako v texte.
45 Viď 2 Peter 2:13.
46 Sloveso ako „buď pastierom“ u Jána 21:16, no tu skôr vo význame slovesa tam vo vv. 15 a 17 preloženého „pas“, viď tam pozn. 1012.
47 Vl. „unášané mimo al. stranou“ (Hebr. 13:9).
48 Tj. ako v neskorej jeseni, bez lístia a bez ovocia.
49 Vl. „hanby“, no nejde o hanbu, ktorú by pociťovali, lež o veci im na hanbu, hoci oni to necítia.
50 Viď 2 Peter 2:17.
51 Viď Mat. 15:7, pozn. 697.
52 Al. „prišiel v *síle* svojich svätých desaťtisícov“ (Luk. 14:31).
53 Viď Ján 3:20, pozn. 129.
54 Vl. „čo do“.
55 Al. „všetkých činov ich“ (v. 15), „podľa chúťok svojich“ (v. 18).
56 Viď Rim. 1:18.
57 Viď 2 Peter 2:6, pozn. 88.
58 Vl. „tvrdých *vecí* al. *slov* al. *reči*“.
59 D. „títo“, ako vo vv. 10, 12.
60 Viď Rim. 9:19.
61 Viď Ján 8:44.
62 Viď 2 Peter 2:18.
63 D. „nabubrenosti, obdivujúc“.
64 Viď Mat. 22:16.
65 Al. „predpovedané“, v stavovom zmysle.
66 Množné číslo tu je najpravdepodobnejšie hebraizmus („veľkej al. úplnej bezbožnosti“).
67 Al. „sami seba“.
68 Sloveso ako u Mat. 13:49 s predponou, ktorej význam vyjadruje predošlé „naskrze“; ak sa, podľa mnohých rukopisov, vynechá zámeno „sa“ vyššie, treba chápať v zmysle „rozlučujú“, tj. „vyvolávajú rozkoly al. roztržky“.
69 Viď 1 Kor. 2:14.
70 Al. „ďalej sa budujúc (1 Kor. 3:10) svojou… vierou“.
71 Viď v. 6.
72 Al. „láske k Bohu“.
73 Viď Rim. 9:23, tu súvisí so slovesom vo v. 22.
74 Al. „vyslobodzujte“ (v. 22), „Vysloboditeľovi“ (v. 25).
75 Správne znenie tohto oddielu je predmetom sporov, lebo v rukopisoch je veľa rozličných odchýlok. Tu podaný preklad je podľa prijatého textu, no pozdáva sa aj znenie „a niektorých, ktorí sa prú, usvedčujte, a iných zasa zachraňujte“ atď. Možno je to správne znenie. Ide o to, že načim rozlišovať: kto sa prie, toho umlčať, iných s bázňou zachraňovať vychvacovaním z ohňa v nenávisti ku každej stope zlého.
76 Viď Mat. 5:40.
77 Viď 1 Tim. 6:16.
78 Vl. „právomoc“.
79 Al. „všetkého behu *času*“.

www.filosofickej.eu

ZJAVENIE[1]

Zjavenie[1] Ježiša Krista, ktoré mu Boh
dal, žeby svojim[2] nevoľníkom ukázal
veci, ktoré sa rýchlo[3] musia stať; i vyjavil
ich znameniami[4] skrze vyslanie[5] svojho an-
jela svojmu[2] nevoľníkovi Jánovi, (2) ktorý
dosvedčil Božie slovo a svedectvo Ježiša
Krista, koľké veci uvidel. (3) Blažený, kto
číta, a ktorí počúvajú slová proroctva a sú
bedliví *o* veci, ktoré v ňom *stoja*[6] napí-
sané, lebo tá doba je blízko.

(4) Ján siedmim zhromaždeniam, kto-
ré *sú* v Ázii[7]: Milosť vám a pokoj od *toho*,
ktorý je a ktorý bol a ktorý má prísť[8], a od
siedmich Duchov, ktorí *sú* pred jeho trón-
nom, (5) a od Ježiša Krista, ktorý *je* verný
svedok, prvorodený mŕtvych[9] a vládca[10]
kráľov zeme. Tomu, ktorý nás miluje
a umyl nás od našich hriechov svojou
krvou[11] (6) a spravil nás kráľovstvom,
kňazmi tomu, *ktorý je* jeho Boh a Otec[12],
jemu sláva a moc[13] na veky vekov. *Amén.*

(7) Hľa, prichodí s oblakmi a uvidí
ho každé oko, aj tí, ktorí[14] ho prebodli;
a všetky kmene zeme[14] pre neho budú be-
dovať. Áno; *amén.*

(8) Ja som *Alfa* a *Ó*[15], vraví Pán, Boh[16],
ktorý je a ktorý bol a ktorý má prísť[8],
Všemocný[13].

(9) Ja, Ján, váš brat a spoluúčast-
ník[17] v strasti[18] a kraľovaní[19] a trpezli-
vosti[20] v Ježišovi, som sa pre Božie slovo
a Ježišovo svedectvo ocitol na ostrove,
ktorý sa volá Patmos. (10) V Pánov[21] deň
som sa ocitol v Duchu a za sebou som
počul silný hlas sťaby trúby, (11) vraviac
ej: Čo zriež[22], zapíš do knihy[6] a pošli
siedmim zhromaždeniam: do Efesu a do
Smyrny a do Pergamu a do Tyateiry a do
Sárd a do Filadelfie a do Laodikey.

(12) I obrátil som sa, žeby som zrel[22]
ten hlas, ktorý[14] so mnou [pre]hovoril,
a som obrátiac sa uvidel som sedem zla-
tých lámp[23] (13) a vprostred tých [sied-
mich] lámp[23] *kohosi* podobného Synovi
človeka[24], odiateho *v rúcho* siahajúce po
päty a na prsiach[25] opásaného zlatým
opaskom; (14) a jeho hlava a vlasy biele
ako biela vlna, ako sneh, a jeho oči ako
plameň ohňa, (15) a jeho nohy podobné
ušľachtilej[26] mosadzi, sťaby rozpálenej
v peci, a jeho hlas ako hlas mnohých vôd.
(16) A v svojej pravej ruke mal[27] sedem
hviezd a z jeho úst vychodil[27] ostrý dvoj-
sečný meč[28], a jeho obličaj ako *keď* slnko
svieti v svojej sile.

(17) A keď som ho uvidel, padol som
k jeho nohám ako mŕtvy; i položil na mňa
svoju pravicu, vraviac: Neboj sa. Ja som
Prvý[29] a Posledný[29] (18) a Živý[29]; i stal som
sa mŕtvym, a hľa, som živý na veky vekov
a mám kľúče smrti aj hádu[30]. (19) Zapíš teda
tie veci, ktoré si uvidel, a tie, ktoré sú, a tie,
ktoré sa budú[30] diať po nich[31]. (20) Tajom-
stvo tých siedmich hviezd, ktoré si uvidel
v mojej pravici, aj tých sedem zlatých
lámp[32 33]: Tých sedem hviezd sú anjeli tých
siedmich zhromaždení, a tých sedem
lámp[32] je sedem zhromaždení.

2 Anjelovi zhromaždenia, ktoré *je*
v Efese, napíš: Tieto veci vraví ten,
ktorý v svojej pravici drží[34] tých sedem
hviezd, ktorý sa prechádza vprostred
tých siedmich zlatých lámp[32]:

(2) Viem o tvojich činoch[35] a o [tvojej]
lopote a o tvojej trpezlivosti[36 37], a že ne-
môžeš zniesť zlých; a tých, ktorí o sebe
vravia, že sú apoštoli, a nie sú, si preskú-
šal a zistil, že sú luhári; (3) a máš trpez-
livosť[37] a pre moje meno si *veľa* zniesol
a neukonal[38] si sa. (4) Ale mám proti tebe,
že si nechal svoju prvú lásku. (5) Pamätaj
teda, odkiaľ si padol, a daj sa na pokánie
a daj sa konať prvé činy[35]; no ak nie, pri-
chodím k tebe[39], a ak sa nedáš na poká-
nie, pohnem tvojou lampou[32] z jej miesta.
(6) Ale toto máš, že nenávidíš činy[35] miku-
lášovcov, ktoré nenávidím aj ja.

(7) Kto má ucho, nech počuje[40], čo
Duch vraví zhromaždeniam. Tomu, kto
víťazí, dám mu jedávať[41] z[42] dreviny[43] ži-
vota, ktorá je v Božom raji.

(8) A anjelovi zhromaždenia, ktoré *je*
v Smyrne, napíš: Tieto veci vraví Prvý[29]
a Posledný[29], ktorý sa bol stal mŕtvym a ožil:

www.miloslavbible.eu

(9)Viem o tvojej strasti[18] a chudobe, –
ale si bohatý, – a o tupení[36 44] od[45] tých,
ktorí o sebe vravia, že sú Židia, a nie sú,
lež synagoga Satana. (10)Nič sa neboj *tých*
vecí, ktoré skoro budeš[30] trpieť; hľa, diabol
skoro bude[30] *ktorýchsi* z vás uvrhovať do vä-
zenia, aby ste boli preskúšaní[46], a budete
mať strasť[18] za desať[47] dní. Buď[48] verný[49] až
do smrti a dám ti veniec[50] života.

(11)Kto má ucho, nech počuje[40], čo
Duch vraví zhromaždeniam. Kto víťazí,
nebude nijako poškodený[46 51] od[45] tej dru-
hej[52] smrti.

(12)A anjelovi zhromaždenia, ktoré
je v Pergame, napíš: Tieto veci vraví ten,
ktorý má ten ostrý dvojsečný meč[28]:

(13)Viem, kde sídliš, kde *je* trón Satana,
a pridržaš sa môjho mena a nezaprel si
moju vieru[53] *ani* v dňoch, v ktorých *bol*
Antipas, môj verný[49] svedok, ktorý bol
zabitý[46] medzi vami[54], kde sídli Satan.
(14)Ale mám proti tebe trochu vecí: že
tam máš pridržajúcich sa náuky Balaama,
ktorý Balaka učil pred synov Israéla po-
ložiť nástrahu[55], žeby sa dali jesť modlám
obetované veci a smilniť; (15)tak aj ty máš
pridržajúcich sa podobne náuky mikuláš-
ovcov. (16)Daj sa teda na pokánie; no ak
nie, prichodím k tebe[56] rýchlo a mečom[28 57]
svojich úst s nimi povediem vojnu[58].

(17)Kto má ucho, nech počuje[59], čo
Duch vraví zhromaždeniam. Tomu, kto
víťazí, dám mu skrytej manny, a dám mu
biely kamienok a na ten kamienok napí-
sané nové[60] meno, ktoré nepozná[61] nikto,
iba ak ten, kto *ho* dostáva[62].

(18)A anjelovi zhromaždenia, ktoré
je v Tyateire, napíš: Tieto veci vraví Boží
Syn, ktorý má svoje oči ako plameň ohňa,
a jeho nohy *sú* podobné ušľachtilej[63] mo-
sadzi: (19)Viem o tvojich činoch[63] a láske
a viere a službe[64] a o tvojej trpezlivosti[61 65],
a *že* tvojich posledných činov[63] je viac *od*
prvých. (20)Ale mám proti tebe, že povo-
ľuješ tej[66] žene, Jezabeli[67]; *to je* tá, ktorá
sama sebe vraví prorokyňa a zvádza[68] mo-
jich *vlastných*[69] nevoľníkov, žeby sa dali
smilniť a jesť modlám obetované veci.
(21)I poskytol[70] som jej čas, aby sa dala na
pokánie, a nechce sa jej zo svojho smil-
stva na pokánie sa dať. (22)Hľa, vrhám ju
na lôžko, a tých, kto s ňou cudzoložia, do
veľkej strasti[18], ak sa z jej[71] činov[63] nedajú
na pokánie, (23)a jej deti pozabíjam smr-
ťou[57 72], i spoznajú všetky zhromaždenia,
že ja som ten, ktorý skúma ľadviny a srd-
cia, a dám vám každému podľa vašich
činov[63]. (24)No vám, ostatným[73], ktorí
ste v Tyateire, koľkí túto náuku nemajú[74],
ktorí[75], ako vravia, nespoznali hĺbok Sata-
na, vravím: Ďalšej ťarchy na vás neuvrhu-
jem, (25)avšak čo máte, *toho* sa pridržte[76]
dovtedy, kým neprídem. (26)A kto víťa-
zí a kto je až do konca bedlivý *o* moje
činy[63], dám mu právomoc nad národmi
(27)a bude ich pásť[77] železnou palicou[57],
– rozbíjajú[78] sa ako[79] hrnčiarsky tovar, –
ako som *ju*[80] aj ja dostal[62] od[81] svojho Otca.
(28)A dám mu rannú hviezdu.

(29)Kto má ucho, nech počuje[59], čo
Duch vraví zhromaždeniam.

3 A anjelovi zhromaždenia, ktoré *je*
v Sardách, napíš: Tieto veci vraví
ten, ktorý má tých siedmich Božích Du-
chov a tých sedem hviezd:

Viem o tvojich činoch[61 63], že máš meno,
že žiješ, a si mŕtvy. (2)Buď[82] bdelý[83]
a upevňuj[84] zvyšné[73] veci, ktoré sa chys-
tajú[85] umrieť; lebo som nezistil, *žeby* tvoje
činy[63] *boli* pred mojím Bohom úplné[86].
(3)Pamätaj teda, ako si prijal[87] a počúval[88],
a buď *o to* bedlivý a daj sa na pokánie. Ak
sa teda nezobudíš[89], prídem [na teba] ako
zlodej a nijako nespoznáš, *v* akú hodinu
na teba prídem. (4)Ale máš v Sardách
trochu mien, ktoré svoje šatstvo nepo-
triesnili[90], i budú sa so mnou prechádzať
v bielom[91], pretože sú *toho* hodní.

(5)Kto víťazí, ten[92] sa oblečie v biele
šatstvo[93] a jeho meno nijako nevytriem
z knihy života, a vyznám jeho meno pred
svojím Otcom a pred jeho anjelmi.

(6)Kto má ucho, nech počuje[94], čo Duch
vraví zhromaždeniam.

(7)A anjelovi zhromaždenia, ktoré *je* vo
Filadelfii, napíš: Tieto veci vraví Svätý[94],
Pravdovravný[94 95], ktorý má Dávidov kľúč,
ktorý[96] otvára – a nikto nezamkne[97], a za-
mkýna[97] – a nikto neotvorí[98].

(8)Viem o tvojich činoch[99]. Hľa, posta-
vil[100] som pred tebou otvorené dvere[101],
čo[102] ich nikto nemôže zamknúť[97], pre-
tože máš malú moc a moje slovo si zacho-
val[103] a moje meno si nezaprel. (9)Hľa,

www.knihy.sk

dopúšťam, *aby*[100] zo Satanovej synagogy
tých, ktorí o sebe vravia, že sú Židia,
a nie sú, lež lužú, – hľa, pohnem[104] ich,
aby prišli a pred tvojimi nohami sa poklo-
nili[105] a spoznali, že som ťa ja miloval[106].
(10)Pretože si zachoval[103] slovo mojej
trpezlivosti[37], zachovám[103] ťa aj ja z[107] ho-
diny skúšky, ktorá má[108] nastávať[109] na ce-
lom obývanom svete, preskúšať tých, kto
sídlia na zemi. (11)Prichodím rýchlo; pri-
dŕžaj sa[110] toho, čo máš, aby tvoj veniec[50]
nikto nevzal.

(12)Kto víťazí, spravím ho stĺpom
v chráme môjho Boha, i nevyjde už nikdy
von a napíšem na neho meno môjho Boha
a meno mesta môjho Boha, nového[60]
Jerúsaléma, – *to je* to[111], čo zostupuje
z neba od môjho Boha, – a svoje nové[60]
meno.

(13)Kto má ucho, nech počuje[94], čo
Duch vraví zhromaždeniam.

(14)A anjelovi zhromaždenia, ktoré
je v Laodikei, napíš: Tieto veci vraví ten,
ktorý je Amén, verný[112] a pravdovravný[95]
svedok, začiatok Božieho stvorenia[113]:

(15)Viem o tvojich činoch[99], že nie si ani
studený ani vrúci – kiež by si bol studený
alebo vrúci! (16)Takto, pretože si vlažný
a ani studený ani vrúci, ťa hodlám[108] zo
svojich úst vyvrátiť. (17)Pretože vravíš:
som bohatý a oplývam bohatstvom[114]
a ničoho mi netreba[115], a nevieš, že ten
biedny, a ten poľutovaniahodný a chu-
dobný a slepý a nahý, si ty, (18)radím ti
kúpiť odo mňa zlato prepálené[114 116] oh-
ňom[117], aby si zbohatol, a biele šatstvo,
aby si sa obliekol a *aby* sa prestala javiť[118]
hanba tvojej nahoty, a očnú masť[119], vo-
trieť *do* tvojich očí, aby si videl[120]. (19)Ja
karhám[121] a nápravnej výchove podrobu-
jem[122], koľkýchkoľvek ľúbim[123], buď teda
horlivý a daj sa na pokánie. (20)Hľa,
stojím pri dverách[124 125] a klopem; ak kto
začuje môj hlas a dvere[124] otvorí, vojdem
k nemu a budem večerať s ním[126] a on so
mnou[126].

(21)Kto víťazí, dám mu zasadnúť so
mnou[126] na[127] mojom tróne, ako som aj ja
zvíťazil a zasadol so svojím Otcom[126] na[127]
jeho tróne.

(22)Kto má ucho, nech počuje[128], čo
Duch vraví zhromaždeniam.

4 Po týchto veciach som uvidel, a hľa,
v nebi otvorené dvere[124], a ten prvý
hlas, ktorý som bol počul sťaby *hlas* so
mnou[126] hovoriacej trúby, vraviaci: Vy-
stúp[129] sem a ukážem ti veci, ktoré sa mu-
sia stať po týchto veciach.

(2)Hneď som sa ocitol v Duchu; a hľa,
v nebi stál[130] trón a na tom tróne *ktosi* se-
diaci, (3)a ten sediaci na pohľad podobný
jaspisovému kameňu a sardu[131], a kol[132]
trónu dúha na pohľad podobná sma-
ragdu. (4)A kol[132] trónu dvadsaťštyri tró-
nov[133], a na tých trónoch[134] sediacich dvad-
saťštyri starších, oblečených[133] *v* bielom
šatstve, a na ich hlavách zlaté vence[133 135].
(5)A z toho trónu vychodia blesky a hla-
sy[136] a hromy; a sedem ohnivých fakieľ[137],
horiacich[138] pred trónom, ktoré sú siedmi
Boží Duchovia. (6)A pred trónom sťaby
sklené more, podobné krištáľu, a vpro-
strednej trónu a vôkol[132] trónu štyri živé by-
tosti, spredu aj zozadu posiate[139] očami;
(7)a prvá živá bytosť podobná levovi
a druhá živá bytosť podobná teľaťu a tre-
tia živá bytosť majúca tvár sťaby človeka
a štvrtá živá bytosť podobná lietajúcemu
orlovi, (8)a tie štyri živé bytosti, každá
z nich sama osebe[140] majúca po šesť krí-
diel, sú kol[132] a zvnútra posiate[139] očami
a dňom *ani* nocou neprestávajú vravieť[141]:
Svätý, svätý, svätý Pán, Boh[142], Všemoc-
ný[142], ktorý bol a ktorý je a ktorý má
prísť[142]. (9)A keď[143] tie živé bytosti budú
vzdávať slávu a česť a vďaku tomu, ktorý
sedí na tróne, ktorý žije na veky vekov,
(10)padne tých dvadsaťštyri starších pred
tým, ktorý sedí na tróne, a budú sa tomu,
ktorý žije na veky vekov, klaňať a pred
trón hádzať[144] svoje vence[136], vraviac: (11)Si
hoden, náš Pane a Bože, prijať slávu
a česť a moc, lebo všetky veci si stvoril ty,
i sú[145] a stvorené boli[46] pre[146] tvoju vôľu[147].

5 I uvidel som na pravici[134] toho, ktorý
sedel[148] na tróne, knihu[6], popísanú
zvnútra aj zozadu, zapečatenú siedmimi
pečaťami; (2)a uvidel som silného anjela,
vyhlasujúceho mohutným hlasom[149]: Kto
je hoden otvoriť tú knihu[6] a zrušiť[150] jej
pečate? (3)I nemohol nikto, v nebi ani
na zemi ani pod zemou, tú knihu[6] otvoriť
ani *na* ňu hľadieť; (4)a ja som, pretože sa
nenašiel nikto hodný[151] tú knihu[6] otvoriť

www.mosaicbible.com

ani *na* ňu hľadieť, veľmi plakal. (5)A jeden z tých starších mi vraví: Neplač; hľa,
zvíťazil lev, ktorý *je* z kmeňa Júdu, koreň
Dávida, *takže môže* tú knihu[6] a jej sedem
pečatí otvoriť.
(6)I uvidel som vprostred toho trónu
a tých štyroch živých bytostí a vprostred
tých starších stáť Baránka[152] sťaby zabitého[153 154], majúceho sedem rohov a sedem
očí; to[155] sú siedmi Boží Duchovia, vyslaní[154] do celej[156] zeme. (7)I prišiel a vzal
ju z pravice toho, ktorý sedel[157] na tróne;
(8)a keď tú knihu[6] vzal, padli tie čtyri živé
bytosti a tých dvadsaťštyri starších pred
tým Baránkom[152], majúc[158] každý harfu
a zlaté čaše[159], naplnené[154 160] kadivami;
to[155] sú modlitby svätých. (9)I spievajú
novú[60] pieseň, vraviac: Si hoden vziať tú
knihu[6] a otvoriť jej pečate, pretože si bol
zabitý[153 46] a za svoju krv[161] si Bohu kúpil
ľudí z každého kmeňa a jazyka a ľudu
a národa (10)a spravil si ich nášmu Bohu
kráľmi[162] a kňazmi, i budú kraľovať nad
zemou.
(11)I uvidel som, a počul som hlas mnohých anjelov vôkol[163] trónu a tých živých
bytostí a tých starších; a ich počet bol
desaťtisíce desaťtisícov a tisíce tisícov,
(12)vraviacich mohutným hlasom: Hoden
je ten zabitý[153 154] Baránok[152] prijať[164] moc
a bohatstvo a múdrosť a silu a česť a slávu
a velebenie[165]. (13)A každého tvora, ktorý
je v nebi a na zemi a pod zemou a [ktoré]
na mori, a všetky veci v nich, som počul vravieť: Tomu, ktorý sedí na tróne,
a Baránkovi[152] velebenie[165] a česť a sláva
a vláda[166] na veky vekov. (14)A tie štyri
živé bytosti vraveli: *Amén*. A tí starší padli
a dali sa klaňať[167].

6 I uvidel som, keď ten Baránok[152]
otvoril jednu z tých siedmich pečatí,
i začul som jednu z tých štyroch živých
bytostí vravieť ako hlas hromu: Poď[168]
[a pozri[169]][170]. (2)I uvidel som, a hľa, biely
kôň, a ten, ktorý na ňom[171] sedel, majúci
luk, a bol mu daný[172] veniec[173], i vyšiel víťaziac a aby zvíťazil.
(3)A keď otvoril druhú pečať, začul
som druhú živú bytosť vravieť: Poď[168]
[a pozri[169]][170]. (4)I vyšiel ďalší kôň, ryšavý[174], a tomu, ktorý na ňom[171] sedel, bolo
mu dané[172] odňať[164] mier [zo[42]] zeme a aby
sa navzájom pozabíjali[153], a bol mu daný[172]
veľký meč[175].
(5)A keď otvoril tretiu pečať, začul som
tretiu živú bytosť vravieť: Poď[176] [a pozri[176]][176]. I uvidel som, a hľa, čierny kôň,
a ten, ktorý na ňom[176] sedel, majúci v svojej ruke váhy; (6)i počul som vprostred
tých štyroch živých bytostí sťaby hlas
vraviaci: Choinix[177] pšenice za denár[178]
a tri choinixy[177] jačmeňa za denár[178], a olej
a víno nepoškodzuj[179 180].
(7)A keď otvoril štvrtú pečať, začul som
štvrtú živú bytosť vravieť[181]: Poď[176] [a pozri[176]][176] (8)I uvidel som, a hľa, plavý[182]
kôň, a ten, ktorý na ňom sedel – meno mu
Smrť, a nasledoval ho[183] hádés[184], i bola
mu nad štvrtinou zeme daná[185] právomoc
zabíjať[180 186] mečom[28] a hladom a smrťou[187]
a od zverov zeme[188].
(9)A keď otvoril piatu pečať, uvidel
som pod oltárom duše pozabíjaných[189]
pre Božie slovo a pre svedectvo, ktorého
sa držali[190]; (10)i zvolali[191] silným hlasom, vraviac: Až dokedy, Panovník[192],
Svätý[193] a pravdivý[193], nesúdiš a *ne*pomstíš
našu krv na[194] tých, ktorí sídlia na zemi?
(11)I bolo im každému dané[46] biele rúcho
a bolo im rečené[46], aby sa ešte *na* malú
chvíľu upokojili[195], kým budú doplnení[46 196]
aj ich spolunevoľníci aj ich bratia, ktorí
majú byť[197] zabíjaní[186] ako aj oni.
(12)I uvidel som, keď otvoril šiestu pečať, že[197] nastalo veľké zemetrasenie a slnko
ostalo čierne ako srstené vrece a mesiac
celý ostal sťaby krvou[198], (13)a hviezdy
neba napadali[199] na zem ako *keď* figovník,
zmietaný od veľkého vetra, zhadzuje
svoje nezrelé ovocie; (14)a nebo bolo odsunuté[46 200] ako zvíjaná[201] kniha[6] a každým
vrchom a ostrovom bolo pohnuté[46] z ich
miest. (15)A králi zeme a veľmoži a vojvodcovia[202] a boháči a siláci[203] a každý
nevoľník aj slobodný sa skryli do jaskýň
a do skál vrchov (16)a vravia tým vrchom
a tým skalám: Padnite na nás a skryte nás
pred tvárou[204] toho, ktorý sedí na tróne,
a pred hnevom[204] Baránka[205], (17)pretože
prišiel ten veľký deň jeho hnevu, a kto
môže obstáť?

7 A po tomto som uvidel na štyroch
koncoch[206] zeme stáť štyroch anjelov, zadŕžajúcich[207] štyri vetry zeme, aby

www.mbs-slovakia.sk

nedul vietor na zemi ani na mori ani na
žiadny[208] strom; (2)a od východu slnka
som uvidel vystupovať[129] ďalšieho anjela,
majúceho[209] pečať živého Boha, i privo-
lal[191] silným hlasom tým štyrom anjelom,
čo[210] im bolo dané[185] poškodzovať[179 180] zem
aj more, (3)vraviac: Nepoškodzujte[179 180]
zem ani more ani stromy, kým nevoľní-
kov nášho Boha na ich čelách označíme
pečaťou[211]. (4)I počul som počet peča-
ťou označených[211 154], stoštyridsaťštyriti-
síc označených[154] pečaťou[211], z každého
kmeňa synov Israéla: (5)z kmeňa Júdu
dvanásťtisíc označených[154] pečaťou[211],
z kmeňa Rúbéna dvanásťtisíc, z kmeňa
Gada dvanásťtisíc, (6)z kmeňa Aséra
dvanásťtisíc, z kmeňa Neftalíma dva-
násťtisíc, z kmeňa Manasséa dvanásťti-
síc, (7)z kmeňa Simeóna dvanásťtisíc,
z kmeňa Leviho dvanásťtisíc, z kmeňa
Isachara dvanásťtisíc, (8)z kmeňa Zabú-
lóna dvanásťtisíc, z kmeňa Jozefa dva-
násťtisíc, z kmeňa Benjamína dvanásťti-
síc označených[212] pečaťou[212].

(9)Po týchto veciach som uvidel, a hľa,
veľký[213] dav, čo[214] ho nikto nemohol spočí-
tať, z každého národa a kmeňov a národ-
ností[215] a jazykov, stojaci[216 217] pred trónom
a pred Baránkom[205], oblečení[218 154] *v* biele
rúcha a v ich rukách palmy[217], (10)i vo-
lajú[219] silným hlasom, vraviac: Záchrana[220]
je od nášho Boha, ktorý sedí na tróne,
a od Baránka[205 221]. (11)A všetci anjeli stáli
kol[222] trónu a tých starších a tých štyroch
živých bytostí; i padli pred trónom na
svoje tváre a dali sa klaňať[167] Bohu, (12)vra-
viac: *Amén*, velebenie[223] a sláva a múdrosť
a vďaka a česť a moc a sila nášmu Bohu na
veky vekov. *Amén*.

(13)A jeden z tých starších odvetil, vra-
viac mi: Títo, ktorí *sú* oblečení[154] *v* tie biele
rúcha, kto[224] sú a odkiaľ prišli? (14)I rie-
kol som mu: Pane, *to* vieš ty. I povedal
mi: To[225] sú tí, ktorí prichodia z tej veľkej
tiesne[226] a vyprali svoje rúcha a vybie-
lili ich v Baránkovej[205] krvi. (15)Pre túto
príčinu sú pred Božím trónom a konajú
mu dňom aj nocou svätú službu[226] v jeho
chráme, a ten, ktorý sedí na tróne, sa nad
nimi[227] usídli[228]. (16)Nebudú už hladovať
ani už nebudú smädnúť ani na nich ni-
jako nebude dotierať[229] slnko ani žiadny[208]
žiar, (17)pretože Baránok[205], ktorý *je* na-
prostred trónu, bude ich pastierom[230]
a dovedie[231] ich ku prameňom vôd života,
a Boh z ich očí vytrie každú slzu.

8 A keď otvoril siedmu pečať, nastalo
v nebi asi *na* pol hodiny mlčanie.
(2)I uvidel som siedmich anjelov, ktorí
stoja pred Bohom, a bolo im dané[46] se-
dem trúb. (3)A prišiel ďalší anjel a posta-
vil sa k oltáru, majúc[232] zlatú kadidelnicu,
i bolo mu dané[46] veľa kadív, aby dodal
modlitbám všetkých svätých *účinnosti*[233]
pri[234] zlatom oltári, ktorý *bol* pred trón-
nom; (4)a dym tých kadív vystúpil[129] pred
Bohom *s* modlitbami[235] svätých z ruky
toho anjela. (5)A ten anjel tú kadidelnicu
vzal a naplnil[236] ju z ohňa oltára a zhodil
na zem, i nastali hlasy[136] a hromy a blesky
a zemetrasenie.

(6)A tí siedmi anjeli, ktorí mali tých se-
dem trúb, sa prihotovili, aby trúbili[237].

(7)I zatrúbil prvý a nastalo krupobitie
a oheň, premiešané krvou[238], a bolo *to*[46]
hodené[46] na zem, i bola spálená[46 239] tretina
zeme a bola spálená[46 239] tretina stromov
a bola spálená[46 239] všetka zelená tráva.

(8)A zatrúbil druhý anjel a do mora
sťaby bol hodený[46] veľký vrch, horiaci
ohňom, i ostala tretina mora krvou
(9)a poumierala tretina tvorov, ktorí *boli*
v mori, ktorí mali duše[240], a bola zni-
čená[46 241] tretina lodí.

(10)A zatrúbil tretí anjel a z neba pa-
dla veľká hviezda, horiaca ako fakľa[242],
a padla na tretinu riek a na pramene vôd.
(11)A menu tej hviezdy sa vraví Palina,
i ostala tretina vôd palinou a mnohí *z* ľudí
z tých vôd poumierali, pretože zhorkli.

(12)A zatrúbil štvrtý anjel a bola ud-
retá[46 243] tretina slnka a tretina mesiaca
a tretina hviezd, aby tretina ich bola za-
temnená[46] a *aby po* svoju tretinu nezasvie-
til[244] deň a podobne noc.

(13)I uvidel som a začul som jedného
orla letiaceho v strede neba, vraviaceho
silným hlasom: Beda, beda, beda tým, kto
sídlia na zemi, pre zvyšujúce[245] hlasy[246]
trúb[247] tých troch anjelov, ktorí majú trú-
biť[108].

9 A zatrúbil piaty anjel, i uvidel som
hviezdu z neba padnutú[154] na zem,
a bol jej daný[46] kľúč *od* šachty[248] bezdna.

www.nosnaziarik.sk

(2)I otvorila šachtu[248] bezdna a z tej
šachty[248] vystúpil[129] dym ako dym *z* vel-
kej pece, a od[246] toho dymu *z* tej šachty[248]
bolo zatemnené[46] slnko aj ovzdušie[249].
(3)A z toho dymu vyšli[250] na zem kobylky
a bola im daná[46] schopnosť[251], ako majú
schopnosť[251] štúry zeme; (4)a bolo im
rečené[46], aby neubližovali[252] tráve zeme
ani ničomu[253] zelenému ani žiadnemu[253]
stromu, iba ak ľuďom, ktorí[254] nemajú
na svojich čelách Božiu pečať. (5)A bolo
im dané[46], aby ich nezabíjali, lež aby boli
po[254] päť mesiacov mučení[46]; a ich muka
bola ako muka *od* štúra, keď[143] človeka
zraní[255]. (6)I budú ľudia v tamtých dňoch
hľadať smrť a nijako ju nebudú nacho-
dit'[256], a budú túžiť umrieť – a smrť od
nich uteká.(7)A podoby tých kobyliek
boli podobné koňom prihotoveným[154] do
vojny[257] a na ich hlavách[258] sťaby vence[135]
podobné zlatu a ich tváre ako tváre ľudí;
(8)a mali vlasy ako vlasy žien a ich zuby
boli ako levov, (9)a mali kyrasy[259] ako ky-
rasy[259] železné a zvuk ich krídel *bol* ako
zvuk vozov s veľa koňmi bežiacimi[260] do
vojny[256]. (10)A majú chvosty podobné
štúrom[261] a žihadlá, a v tých ich chvostoch
bola ich schopnosť[251] ubližovať[252] ľuďom
po[254] päť mesiacov. (11)Majú nad sebou
kráľa, anjela bezdna; meno mu hebrejsky
Abaddón[262], a v gréčtine má meno Apol-
lyón[263].

(12)Prvé[264] beda odišlo – hľa, po týchto
veciach prichodí ešte dvoje beda.

(13)A zatrúbil šiesty anjel, i počul som
od[265] štyroch rohov zlatého oltára, ktorý
je pred Bohom, jeden hlas, (14)vraviaci
tomu šiestemu anjelovi, ktorý mal trúbu:
Uvoľni tých štyroch anjelov, ktorí sú
zviazaní[154 266] pri tej veľkej rieke Eufrate.
(15)I boli uvoľnení[46] tí štyria anjeli, ktorí
sú prihotovení[154] na hodinu a deň a mesiac
a rok, aby zabíjali tretinu ľudí. (16)A po-
čet vojsk na koňoch[267] *bol* dvakrát desaťti-
síc desaťtisícov; ten ich počet som počul.

(17)A tak som vo videní uzrel kone
a tých, kto na nich sedeli, majúcich ohnivé
a hyacintové[268] a sírové kyrasy[259]; a hlavy
tých koní *boli* ako hlavy levov a z ich tlám
vychodí oheň a dym a síra. (18)Od týchto
troch pohrôm bola zabitá[46] tretina ľudí,
od[265] ohňa a dymu a síry, ktoré vychodia[269]
z ich tlám. (19)Lebo schopnosť[270] tých
koní je v ich tlame a v ich chvostoch, lebo
ich chvosty sú podobné hadom[271] a majú
hlavy a nimi[272] ubližujú[273]. (20)A zvyšu-
júci[273] *z* ľudí, ktorí týmito pohromami[272]
zabití neboli[46], sa nedali na pokánie
z činov[273] svojich rúk, aby sa prestali kla-
ňať[274] démonom a zlatým a strieborným
a mosadzným[275] a kamenným a dreveným
modlám, ktoré nemôžu ani hľadieť ani
počúvať ani chodiť, (21)a nedali sa na
pokánie zo svojich vrážd ani zo svojich
kúzelnictiev ani zo svojho smilstva ani zo
svojich krádeží.

10 I uvidel som z neba zostupovať
ďalšieho silného anjela, oblečeného[154] *v* oblak[276]; a na jeho hlave[277] dúha,
a jeho tvár ako slnko, a jeho nohy ako oh-
nivé stĺpy[278]; (2)a v svojej ruke mal[279] otvo-
renú[154] knižku. I postavil[280] svoju pravú
nohu na mori a ľavú na zemi (3)a volal[281]
mohutným hlasom, priam *tak* ako reve
lev. A keď zavolal[281 282], prehovorilo svo-
jimi hlasmi[283] sedem hromov. (4)A keď
tých sedem hromov prehovorilo[282], chys-
tal som sa[108] písať; i počul som z neba
hlas vraviaci: Zapečať tie veci, ktoré tých
sedem hromov prehovorilo, a*le* nezapisuj
ich.

(5)A ten anjel, ktorého som uvidel stáť
na mori a na zemi, pozdvihol svoju pravú
ruku k nebu (6)a odprisahal pri tom, ktorý
žije na veky vekov, ktorý stvoril nebo aj
veci, *ktoré sú* v ňom, a zem aj veci, *ktoré
sú* na[284] nej, a more aj veci, *ktoré sú* v ňom,
že už nebude odkladu[285], (7)lež v dňoch
hlasu siedmeho anjela, keď sa bude chys-
tať[108] trúbiť[286], bude aj dovŕšené[46 287] Božie
tajomstvo, ako oznámil blahú zvesť svo-
jim nevoľníkom, prorokom.

(8)A ten hlas, ktorý som počul z neba,
opäť hovoril so mnou a vravel[288]: Choď,
vezmi tú knižku, ktorá *je* otvorená[154]
v ruke toho anjela, čo stojí na mori a na
zemi. (9)I odišiel som k tomu anjelovi
a vravel som mu, žeby mi tú knižku dal.
I vraví mi: Vezmi a zjedz ju, i spraví tvoje
brucho horkým[289], ale v tvojich ústach
bude sladká ako med. (10)I vzal som tú
knižku z ruky toho anjela a zjedol som
ju, i bola v mojich ústach ako med sladká,
a keď som ju dojedol, zhorklo[289] moje

www.mbe.sk

brucho. (11)I vravia mi: Musíš opäť prorokovať[290] o národnostiach[291] a národoch
a jazykoch a mnohých kráľoch[292].
11 A bola mi daná[46] trstina, podobná
palici[293], so slovami[294]: Vstávaj
a zmeraj Boží chrám a oltár a tých, kto
sa v ňom klaňajú; (2)a nádvorie, ktoré
je zvonku pred chrámom[295], vynechaj
vonku[296] a nemeraj ho, pretože bolo *vy*-
dané[46] národom, i budú *na* sväté mesto štyridsaťdva mesiacov šliapať[297]. (3)A dvom
svojim svedkom dám, že[298] budú tisíc
dvestošesťdesiat dní prorokovať, súc oblečení[154] *vo* vrecia. (4)To[299] sú tie dve olivy
a tie dve lampy[300], ktoré stoja pred Pánom
zeme; (5)a ak im kto chce[301] ublížiť, vychodí z ich úst oheň a stravuje[302] ich nepriateľov; a ak im kto chce[301] ublížiť, musí
byť takto zabitý[46]. (6)Tí[299] majú právomoc
zamknúť[303] nebo, aby *za* dni ich prorokovania nepršal dážď, a majú právomoc nad
vodami, obracať ich na krv, a zem udrieť
hociakou pohromou[304], koľkokoľvek ráz
sa im zachce[301]. (7)A keď svoje svedectvo dokončia[305], povedie ten zver, ktorý
vystupuje[129 306] z bezdna, s nimi vojnu[307]
a premôže ich[308] a zabije ich (8)a ich
mŕtvola *bude* na ulici toho veľkého
mesta, ktoré[309] sa duchovne volá Sodoma
a Egypt, kde aj ich Pán bol ukrižovaný[46],
(9)a *ľudia* z národností[291] a kmeňov a jazykov a národov ich mŕtvolu *za* tri a pol
dňa vídajú[310] a nedopúšťajú ich mŕtvoly[311]
položiť do hrobky; (10)a tí, kto sídlia na
zemi, sa nad nimi radujú a veselia a budú
si navzájom posielať dary, pretože títo,
tí dvaja proroci, tým kto sídlia na zemi,
spôsobili muky[312]. (11)A po tých troch
a pol dňoch do[313] nich vstúpil duch[314] života z Boha, i postavili *sa* na svoje nohy;
a na tých, ktorí ich pozorovali[315], padol[316]
veľký strach. (12)A z neba som počul
silný hlas, vraviaci im: Vystúpte[129] sem.
I vystúpili[129] v oblaku do neba a ich nepriatelia ich spozorovali[315]. (13)A v tamtej
hodine nastalo veľké zemetrasenie a desatina toho mesta padla, a v tom zemetrasení bolo zabité[46] sedem tisíc mien ľudí;
a zvyšujúci[317] boli naplnení[46] strachom[318]
a vzdali[319] slávu Bohu neba.

(14)Druhé beda odišlo – hľa, rýchlo
prichodí tretie beda.

(15)I zatrúbil siedmy anjel a v nebi
zazneli[320] silné hlasy, vraviace: Nastalo
kraľovanie nášho Pána a jeho Krista nad
svetom[321], i bude kraľovať na veky vekov.
(16)A tých dvadsaťštyri starších, ktorí sedia[322] na svojich trónoch[322] pred Bohom,
padlo na svoje tváre, i dali sa Bohu klaňať[322], (17)vraviac: Ďakujeme ti Pane,
Bože[322], Všemocný[322], ktorý si a ktorý *si*
bol[322], že si sa chopil svojej veľkej moci
a ujal si sa kraľovania. (18)I boli národy
rozhnevané[46] a prišiel tvoj hnev a doba
mŕtvych, žeby boli súdení[46 323], a dať odmenu tvojim nevoľníkom, prorokom,
a svätým a tým, ktorí sa boja tvojho
mena, malým aj veľkým, a zničiť[241] tých,
kto ničia[241 324] zem.

(19)A Boží chrám v nebi bol[325] otvorený[46]
a ukázala sa v jeho chráme schrana jeho[326]
zmluvy[327], i nastali blesky a hlasy[136] a hromy
a zemetrasenie a veľké krupobitie.
12 A v nebi sa ukázalo veľké znamenie: žena oblečená[154] *v* slnko a pod
jej nohami mesiac a na jej hlave veniec[173]
dvanástich hviezd; (2)a súc tehotná, kričala, zvíjajúc sa[328] a trpiac muky pôrodu[329].

(3)A ukázalo sa v nebi ďalšie znamenie,
a hľa, veľký ohnivý[330] drak, majúci sedem
hláv a desať rohov, a na jeho hlavách[330]
sedem čeleniek[331]; (4)a jeho chvost vlečie
tretinu hviezd neba, i zhodil ich na zem.
A ten drak zastal pred tou ženou, ktorá
sa chystala[108] porodiť, aby, keď porodí, jej
dieťa zožral[332]. (5)I porodila syna mužského pohlavia, ktorý má[108] všetky národy
pásť[332] železnou palicou[332], a to jej dieťa
bolo uchvátené[46] k Bohu a k jeho trónu;
(6)a tá žena zutekala do pustiny, čo[333] tam
má od Boha prihotovené[154] miesto, aby ju
tam tisíc dvestošesťdesiat dní živili.

(7)I nastala v nebi vojna[334]: Michaél
a jeho anjeli sa dali[329] viesť vojnu[334] s tým
drakom, a drak sa dal bojovať[334 335], aj jeho
anjeli, (8)a nezvládal[336], ani sa v nebi už
nenašlo ich miesto; (9)i bol ten veľký
drak, ten starý[337] had, ktorý sa volá Diabol
a Satan, ktorý zvádza[68] celý obývaný svet,
zhodený[46 338], bol zhodený[46 338] na zem,
a s ním boli zhodení[46 338] jeho anjeli.

(10)A v nebi som počul silný hlas,
vraviaci: Teraz nastalo vyslobodenie[339]
a sila[340] a kraľovanie[341] nášho Boha a prá-

www.biblia.sk

vomoc[340] jeho Krista, pretože žalobca
našich bratov, ktorý ich pred naším
Bohom dňom aj nocou obžalúval[342], bol
zhodený[46 338]; (11)a oni nad ním zvíťazili[343]
pre[146] krv Baránka[205] a pre[146] slovo svojho
svedectva, a svoje žitie nemilovali[344] až
do smrti. (12)Pre túto príčinu sa veseľte,
vy nebesá aj vy, ktorí v nich máte svoj
stan[344]. Beda zemi a moru, pretože diabol
zostúpil k vám a má veľkú zlosť, vediac,
že má málo času[345].

(13)A keď ten drak uvidel, že bol zho-
dený[46 338] na zem, dal sa tú ženu, ktorá[309]
porodila to *dieťa* mužského pohlavia, pre-
nasledovať. (14)I boli tej žene dané[46] dve
krídla veľkého orla, aby mohla letieť[346] do
pustiny na svoje miesto, čo[347] tam je preč
od[348] toho hada živená *za* dobu a doby
a pol doby. (15)A had za tou ženou vy-
pustil zo svojich úst vodu ako rieku,
aby ju spravil korisťou rieky[349]. (16)A tej
žene pomohla zem; i otvorila zem svoje
ústa a tú rieku, ktorú drak zo svojich
úst vypustil, pohltila[350]. (17)A drak sa na
tú ženu[351] rozhneval a odišiel viesť[352 353]
vojnu[307] so zvyšujúcimi[354] *z* jej semena,
ktorí sú bedliví *o* Božie príkazy a držia
sa[355] Ježišovho svedectva.

(18)I postavil som sa na piesok mora
13 a uvidel som z mora vystupo-
vať[129] zvera majúceho desať rohov
a sedem hláv, a na jeho rohoch desať če-
leniek[356] a na jeho hlavách[356] mená rúha-
nia. (2)A ten zver, ktorého som uvidel,
bol podobný pardálici, a jeho nohy ako
medvedie[357] a jeho ústa ako ústa leva;
a ten drak mu dal svoju silu[340] a svoj trón
a veľkú právomoc[340]. (3)A jednu z jeho
hláv *som videl* sťaby na smrť ubitú[358]; a tá
jeho smrteľná rana[359] bola uzdravená[46]
a celá zem bola udivená[46 360] za tým zve-
rom. (4)I dali sa klaňať drakovi, pretože
tomu zverovi dal právomoc, a dali sa kla-
ňať tomu zverovi, vraviac: Kto *je* tomu
zverovi podobný a kto s ním môže viesť
vojnu[353 361]? (5)I boli mu dané[46] ústa ho-
voriace veľké veci a rúhania; a bola mu
daná[46] právomoc pôsobiť[352 353 362] *po* štyrid-
saťdva mesiacov. (6)I otvoril svoje ústa
na rúhania voči Bohu, rúhať sa[353] jeho
menu a jeho stanu[363] a tým, ktorí svoj
stan majú[364] v nebi; (7)a bolo mu dané[46]
viesť[352 353] vojnu[307] so svätými a zvíťaziť
nad nimi[364] A bola mu daná[46] právomoc
nad každým kmeňom a ľudom a jazy-
kom a národom; (8)a budú sa mu klaňať
všetci, kto sídlia na zemi, *každý*, ktorého
meno nie je od založenia sveta zapísané[154]
v knihe[6] života zabitého[358] Baránka[205].
(9)Ak kto má ucho, nech počuje. (10)Ak
kto [odvádza] do zajatia[365], ide do zajatia;
ak kto bude mečom[366] zabíjať[367], musí byť
mečom[366] zabitý[46 367]. Tu je trpezlivosť[367]
a viera svätých.

(11)A zo zeme som uvidel vystupo-
vať[129] ďalšieho zvera, i mal dva rohy po-
dobné baránkovi[205 367] a hovoril ako drak;
(12)a vykonáva[352] všetku právomoc toho
prvého zvera pred ním, a zem a tých,
kto v nej[368] sídlia, pohýna[352], aby sa dali
klaňať[369] tomu prvému zverovi, čo[347]
bola jeho smrteľná rana[359] uzdravená[46].
(13)A koná[352] veľké znamenia, takže pô-
sobí[352 370] aj zostupovanie ohňa[371] z neba na
zem pred ľuďmi, (14)a tých, kto sídlia na
zemi, zvádza[68] z príčiny tých znamení[372],
ktoré mu bolo dané[46] pred tým zverom
vykonať[352], a vraví, žeby tí, kto sídlia na
zemi, zhotovili[352] tomu zverovi, čo má
ranu *od* meča[366] a ožil, obraz; (15)a bolo
mu dané[46] dať tomu obrazu zvera dych[373],
aby ten obraz zvera aj prehovoril[374] a spô-
sobil[375], aby boli, koľkíkoľvek sa tomu
obrazu zvera nepoklonia[375], zabití[375 46].
(16)A pôsobí[375], *pokiaľ ide o* všetkých,
malých aj veľkých a bohatých aj chudob-
ných a slobodných aj nevoľníkov, aby
im dali na ich pravej ruke alebo na ich
čelo značku[376] (17)a aby nikto nemohol
nič kúpiť alebo predať[374], iba ak ten, kto
tú značku[376] má, meno toho zvera alebo
číslo jeho mena. (18)Tu je múdrosť: kto
má dôvtip[377], nech číslo toho zvera spo-
číta, lebo je *to* číslo človeka a jeho číslo *je*
šesťstošesťdesiatšesť.

14 A uvidel som, a hľa, na vrch Sión
zastavší Baránok[205] a s ním[378] sto-
štyridsaťštyri tisíce, majúce[379] na svojich
čelách napísané[154] jeho meno a meno jeho
Otca. (2)I počul som z neba hlas ako hlas
mnohých vôd a ako hlas veľkého hromu,
a ten hlas, ktorý som počul, *bol* sťaby har-
feníkov hrajúcich[380] na svojich harfách;
(3)i spievajú pred trónom a pred tými

www.biblia.sk

štyrmi živými bytosťami a tými staršími novú[381] pieseň, a tú pieseň sa nikto nemohol naučiť, iba ak tých stoštyridsaťštyri tisíc, ktorí sú kúpení[154] zo[42] zeme.
(4) To[382] sú tí, ktorí neboli potriesnení[46 383]
s ženami, lebo sú panici; títo[382], ktorí nasledujú Baránka[205], kamkoľvek ide[384]. Tí[382]
boli z[42] ľudí kúpení[46] *ako* prvotiny Bohu
a Baránkovi[205] (5) a v ich ústach[101] sa nenašla lož, [lebo] sú bezúhonní.

(6) A v strede neba som uvidel letieť
ďalšieho anjela, majúceho[232] večnú blahú
zvesť, žeby blahú zvesť priniesol tým[385],
kto sú usadení[380 386] na zemi, a každému
národu a kmeňu a jazyku a ľudu[385],
(7) vraviac silným hlasom: Zľaknite sa[387]
Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a pokloňte sa[375] tomu,
ktorý vytvoril[375 192] nebo a zem a more
a pramene vôd.

(8) A dal sa nasledovať ďalší, druhý anjel, vraviac: Padol, padol veľký Babylón,
ktorý všetky národy napojil z vína popudenia[388] svojho smilstva.

(9) A dal sa ich nasledovať ďalší, tretí
anjel, vraviac silným hlasom[389]: Ak sa kto
klania tomu zverovi a prijíma na svojom čele alebo na svoju ruku značku[376],
(10) bude aj on piť z vína Božieho popudenia, ktoré *je* bez prímesi[390] namiešané[154 391]
v kalichu jeho hnevu, a bude pred svätými anjelmi a pred Baránkom[205] mučený
v ohni a síre; (11) a dym ich muky vystupuje[129] na veky vekov, i nemajú tí, ktorí sa
klaňajú tomu zverovi a jeho obrazu, a ak
kto prijíma značku[376] jeho mena, dňom
ani nocou oddychu[392]. (12) Tu je trpezlivosť[37] svätých, ktorí sú bedliví *o* Božie
príkazy a vieru *v* Ježiša.

(13) I začul som z neba hlas vraviaci:
Zapíš: Blažení mŕtvi, ktorí odteraz umierajú v Pánovi. Áno, vraví Duch, aby si
oddýchli[393] od[394] svojich lopôt, lebo ich
činy[395] ich[378] nasledujú.

(14) A uvidel som, a hľa, biely oblak,
a na tom oblaku[396] *ktosi* sediaci, podobný[397] Synovi človeka, majúci[398] na svojej hlave[398] zlatý veniec[398] a v svojej ruke
ostrý kosák; (15) a z chrámu vyšiel ďalší
anjel a privolával[399] silným hlasom tomu,
ktorý sedel na oblaku: Pošli[400] svoj kosák
a žni[401], pretože prišla hodina žatia[402],
pretože žatva zeme vyschla[403]. (16) A ten,
ktorý sedel na tom oblaku, priložil[404] svoj
kosák na zem, i bola zem požatá[46].

(17) A z chrámu, ktorý *je* v nebi, vyšiel
ďalší anjel, a aj on mal[398] ostrý kosák;
(18) a z oltára vyšiel ďalší anjel, ktorý
má[405] právomoc nad ohňom, a ozval sa[406]
silným hlasom tomu, ktorý mal[398] ten
ostrý kosák, vraviac: Pošli[400] svoj ostrý
kosák a očeš[407] strapce viniča zeme, lebo
jeho hrozná plne dozreli. (19) I priložil[404]
ten anjel svoj kosák k zemi[408] a očesal[407]
vinič zeme a *strapce* nahádzal do veľkého
lisu Božieho popudenia. (20) A ten lis bol
šliapaný[46 409] vonku za mestom[410], i vyšla
z toho lisu krv až po zubadlá koní, tak asi
tisíc šesťsto stadií[411].

15 I uvidel som v nebi ďalšie znamenie, veľké a podivuhodné: siedmich anjelov, majúcich[398] sedem pohrôm,
posledných, lebo v nich bude Božie popudenie dovŕšené[412].

(2) A uvidel som sťaby sklené more,
zmiešané *s* ohňom, a tých, kto víťazili[405]
nad tým zverom a nad jeho obrazom
a nad číslom[413] jeho mena, zastavších na
to sklené more, majúcich[398] Božie harfy;
(3) i spievajú pieseň Mojžiša, Božieho
nevoľníka, a pieseň Baránka[414], vraviac:
Veľké a podivuhodné *sú* tvoje činy, Pane,
Bože[414], Všemocný[414], spravodlivé a dôveryhodné[415] *sú* tvoje cesty, Kráľ národov.
(4) Ktože by sa *ťa*[416] nezľakol[417], Pane,
a *ne*oslavoval[409] tvoje meno? Áno[418], len
ty si Svätý[419]; áno[418], všetky národy prídu
a pred tebou sa poklonia[420], pretože tvoje
spravodlivosti[421] boli zjavené[422].

(5) A po týchto veciach som uvidel, že[298]
chrám stanu[363] svedectva v nebi bol otvorený[46] (6) a tí siedmi anjeli, ktorí mali[398]
tých sedem pohrôm, z toho chrámu vyšli, súc odiati[423] čistým skvúcim ľanom
a okolo hrudí súc opásaní[423] zlatými
opaskami. (7) A jedna z tých štyroch živých bytostí dala tým siedmim anjelom
sedem zlatých čiaš[424], naplnených[423 424] popudením Boha, ktorý žije na veky vekov;
(8) a chrám bol naplnený[46 424] dymom od[194]
Božej slávy a od[425] jeho moci, a do chrámu
nemohol nikto vstúpiť, pokiaľ tých sedem
pohrôm tých siedmich anjelov nebolo dokončené[426].

www.nicosia.sk

16 I začul som z chrámu silný hlas,
vraviaci tým siedmim anjelom:
Choďte a povylievajte tých sedem čiaš[427]
Božieho popudenia k zemi[427].
(2)I odišiel prvý a vylial svoju čašu[427]
na zem[428], i *do*stala sa na ľudí, ktorí mali
značku[429] toho zvera a ktorí sa klaňali jeho
obrazu, zlá a tráplivá[430] vredovitosť[431].
(3)A druhý vylial svoju čašu[427] do mora,
i ostalo krvou[432] sťaby mŕtveho a každá
živá duša[433] v mori umrela.
(4)A tretí vylial svoju čašu[427] do riek
a [do] prameňov vôd, i ostali krvou[432];
(5)i začul som anjela vôd vravieť: Spra-
vodlivý si *ty*, ktorý si a ktorý si bol,
Svätý[434], že si tieto veci usúdil, (6)pretože
krv svätých[435] a prorokov vylievali[436], i dal
si im krv piť[436]; sú *toho* hodní. (7)A oltár
som začul vravieť: Áno, Pane, Bože[437],
Všemocný[437], dôveryhodné[437] a spravod-
livé *sú* tvoje súdy.
(8)A štvrtý vylial svoju čašu[427] na slnko,
i bolo mu dané[46] pálit[436] ľudí ohňom[438];
(9)i boli ľudia pálení[436 46] veľkým pá-
lením[439] a dali sa rúhať menu Boha, ktorý
mal[440] nad týmito pohromami moc[441],
a nedali sa na pokánie, vzdať mu slávu.
(10)A piaty vylial svoju čašu[427] na trón
toho zvera, i ostalo jeho kráľovstvo zatem-
nené; i hrýzli od[425] utrpenia[442] svoje jazyky
(11)a dali sa pre svoje utrpenia[425 442] a pre
svoje vredy[425 431] rúhať Bohu neba a nedali
sa zo svojich činov[395] na pokánie.
(12)A šiesty vylial svoju čašu[427] na tú
veľkú rieku Eufrat, i vyschla jej voda,
aby bola prihotovená[46] cesta kráľov od
východu slnka. (13)A uvidel som z úst
toho draka a z úst toho zvera a z úst toho
nepravého[443] proroka troch nečistých du-
chov, ako žaby, (14)lebo *to* sú duchovia
démonov, konajúci znamenia, ktorí sa
vypravujú[444] ku kráľom celého obývaného
sveta zhromaždiť ich do vojny[445] [oného]
veľkého dňa Boha, Všemocného[437].
(15) (Hľa, prichodím ako zlodej; blažený,
kto bdie a dbá *o* svoje šatstvo, aby ne-
chodil nahý a *aby ne*zreli[446] jeho hanbu.)
(16)I zhromaždil ich k miestu[447], ktoré sa
hebrejsky volá Armagedón.
(17)A siedmy vylial svoju čašu[427] na
ovzdušie[448], i vyšiel od chrámu neba, od
trónu, silný hlas, vraviaci: Stalo sa[449].
(18)I nastali[449] blesky a hlasy[450] a hromy,
a nastalo[449] veľké zemetrasenie, aké ne-
nastalo[449] odvtedy, čo na zemi povstali[451]
ľudia – toľké zemetrasenie, také veľké.
(19)A to veľké mesto ostalo[451] na tri časti
a mesta národov padli; a pred Bohom
bol pripomenutý[46] veľký Babylón, dať
mu kalich vína popudenia jeho hnevu.
(20)A každý ostrov zutekal a vrchy sa
nenašli; (21)a z neba na ľudí zostupuje
veľké krupobitie, asi talentové[452]. A ľudia
sa pre pohromu[453] toho krupobitia dali
rúhať Bohu, pretože tá pohroma *od* neho
je veľmi veľká.

17 I prišiel jeden z tých siedmich
anjelov, ktorí mali[453] tých sedem
čiaš[453], a prehovoril so mnou, vraviac:
Poď[454], ukážem ti odsúdenie[455] tej veľkej
smilnice, ktorá sedí na mnohých vodách,
(2)s ktorou smilnili[456] králi zeme; a tí,
ktorí obývajú zem, boli z vína jej smilstva
opití[46]. (3)I odniesol ma v duchu do pus-
tiny a uvidel som ženu sediacu na šarlá-
tovom zverovi[457], posiatom[457] menami rúha-
nia, majúcom sedem hláv a desať rohov.
(4)A tá žena bola oblečená[154] *v* purpur
a šarlát a ošperkovaná[154 458] zlatom a dra-
hým kamením[459] a perlami a v svojej ruke
mala zlatý pohár, naplnený[457 154] ohavnos-
ťami a nečistými vecmi jej smilstva[460],
(5)a na svoje čelo napísané[154] meno:
Tajomstvo, veľký Babylón, mať smilníc
a ohavností zeme. (6)A tú ženu som uvi-
del opitú[154] z krvi svätých a z krvi Ježišo-
vých svedkov; a keď som ju uvidel, podi-
vil som sa veľkým podivením. (7)A ten
anjel mi povedal: Prečo si sa podivil? Ja ti
rieknem tajomstvo tej ženy a toho zvera,
ktorý ju nesie, ktorý má tých sedem hláv
a tých desať rohov. (8)Ten zver, ktorého
si uvidel, bol a nie je a má[108] vystupovať[129]
z bezdna a odchodiť do záhuby; a tí, ktorí
sídlia na zemi, ktorých mená nie sú od
založenia sveta napísané[154] na knihu[6] ži-
vota, sa budú diviť, zrúc[446] toho zvera, že
bol a nie je, a bude prítomný[461]. (9)Tu je
dôvtip[462], ktorý[217] so sebou nesie[463] múd-
rosť[464]: Tých sedem hláv je sedem vrchov,
čo[465] na nich tá žena sedí. (10)A sú[466]
siedmi králi; piati padli, jeden je, ďalší
ešte neprišiel, a keď príde, musí ostať
krátko[467]; (11)a ten zver, ktorý bol a nie je,

www.biblia-online.sk

je aj sám ôsmy aj je z tých siedmich a odchodí do záhuby. (12)A tých desať rohov,
ktoré si uvidel, sú desiati králi, ktorí[468]
ešte kráľovstvo nedostali, ale[469] právomoc
ako králi dostávajú *v* jednu hodinu s tým
zverom. (13)Tí majú jednu mienku a dá-
vajú svoju silu a právomoc[340] tomu zve-
rovi; (14)tí povedú vojnu[470] s Baránkom[471]
a Baránok[471] ich premôže[471], pretože je
Pán pánov a Kráľ kráľov, a tí s ním *sú* po-
volaní[154] a vyvolení[154] a verní[49].

(15)I vraví mi: Tie vody, ktoré si uvi-
del, kde tá smilnica sedí, sú národnosti[291]
a davy a národy a jazyky; (16)a tých de-
sať rohov, ktoré si uvidel, a ten zver, tí tú
smilnicu znenávidia[472] a spravia ju opus-
tenou[154 473] a nahou, a budú jesť jej mäso[474]
a budú ju spaľovať[472] v ohni[475], (17)lebo
Boh dal do ich srdc, žeby vykonali[476] jeho
mienku a zachovali sa[476] jednomyseľne[477]
a dali svoje kráľovstvo tomu zverovi, do-
kiaľ Božie slová nebudú uskutočnené[46 478].
(18)A tá žena, ktorú si uvidel, je to veľké
mesto, ktoré má kráľovskú moc[514] nad
kráľmi[515] zeme.

18 Po týchto veciach som uvidel
z neba zostupovať ďalšieho an-
jela, majúceho veľkú právomoc, a od[194]
jeho slávy bola osvetlená[46] zem. (2)I zvo-
lal[479] mocným hlasom[480], vraviac: Padol,
padol veľký Babylón, a stal sa sídlom
démonov a skrýšou[481] každého nečistého
ducha a skrýšou[481 482] každého nečistého
a nenávideného vtáka, (3)pretože všetky
národy majú z vína popudenia[483] jeho
smilstva vypité[484], i smilnili[485] s ním[486]
králi zeme a obchodníci zeme zbohatli
zo sily[487] jeho rozkošníctva[488].

(4)A z neba som počul ďalší hlas, vra-
viaci: Vyjdite z neho, môj ľud, aby ste sa
nestali spoluúčastnými jeho hriechov
a aby sa vám nedostalo z jeho pohrôm,
(5)pretože jeho hriechy boli[489] spolu na-
kopené[46 490] až do neba a Boh si spomenul
na jeho neprávosti[491]. (6)Odplaťte mu
tak, ako odplácal[485 492] on, a zdvojnásobte
[mu] dvojnásobky[493] podľa jeho činov[395];
v kalichu, ktorý miešal[485], mu namiešajte
dvojnásobok[493]. (7)Koľko sa naoslavoval
sám seba a naužíval[494] rozkošníctva[488],
toľko mu dajte muky a žalosti. Pretože
v svojom srdci vraví: sedím *ako* krá-
ľovná, a vdova nie som a žalosti nijako
neuvidím – (8)pre túto príčinu prídu
v jeden deň jeho pohromy, smrť a žalosť
a hlad, i bude spálený[46] v ohni[495], pretože
PÁN, Boh[16], ktorý ho súdil[496], *je* silný[497].
(9)A králi zeme, ktorí s ním[486] smilnili[485]
a rozkošníctva sa naužívali[488 494], sa nad
ním, keď budú zrieť[446] dym jeho požiaru,
dajú[498] plakať a bedovať, (10)stojac pre
strach *z* jeho muky z ďaleka, a budú
vravieť: Beda, beda – to veľké mesto,
Babylón, to silné[497] mesto, že jednej ho-
diny prišiel tvoj súd! (11)Aj obchodníci
zeme nad ním plačú a žalostia, pretože
ich náklad[499] už nikto nekupuje, (12)ná-
klad[499] zlata a striebra a drahého kame-
nia[500] a perál[501] a kmentu[502] a purpuru
a hodvábu[502] a šarlátu, ani žiadne[503] tú-
jové[504] drevo ani žiadne[503] náradie[505] slo-
novinové ani žiadne[503] náradie[505] z naj-
cennejšieho dreva a mosadze[506] a železa
a mramoru, (13)*ani* škoricu a amómon[507]
a kadivá a voňavku[508] a kadidlo[509] a víno
a olej a jemnú múku a pšenicu a doby-
tok a ovce, *ani z* koní a vozov a tiel[510], *ani*
duše ľudí. (14)A zrelé ovocie, *predmet*
túžby tvojej duše, ti ušlo[511], a všetky bla-
hobytné[512] a skvúce[513] veci sa ti[511] stratili
a už nikdy ich nenájdu. (15)Obchodníci
s týmito vecmi[516], ktorí z[42] neho[517] zbo-
hatli, budú pre strach *z* jeho[517] muky stáť
z ďaleka, plačúc a žalostiac, (16)vraviac:
Beda, beda – to veľké mesto, oblečené[154]
v kment[518] a purpur a šarlát a ošperko-
vané[154 518] zlatom a drahým kamením[518]
a perlami[519], (17)že toľké bohatstvo bolo
jednej hodiny spustošené[46]! A každý kor-
midelník[520] a každý, kto pláva na *voľajaké*
miesto, aj námorníci a koľkí pracujú na
mori, zastali z ďaleka (18)a kričali, zrúc[446]
dym jeho[517] požiaru, vraviac: Tomuto veľ-
kému mestu ktoré *bolo* podobné? (19)I na-
sypali[521] na svoje hlavy zeminu[522] a kričali,
plačúc a žalostiac, vraviac: Beda, beda –
to veľké mesto, v ktorom všetci, kto mali
na mori lode, zbohatli z jeho nádhery[523],
že bolo jednej hodiny spustošené[46]!

(20)Veseľ sa nad ním, nebo, aj vy svätí
a vy apoštoli a vy proroci, pretože[524] Boh
na ňom rozsúdil váš súd[525]!

(21)A jeden silný anjel zdvíhol[526] ka-
meň, ako veľký žarnov[527], a zhodil *ho* do

www.biblia.sk

mora, vraviac: Tak bude útokom[528] zhodený[46] Babylón, to veľké mesto, a už vôbec[529]
nikdy sa nenájde; (22)a už vôbec[529]
nikdy sa v tebe nepočuje hlas harfeníkov
a hudobníkov a pískačov[530] a trubačov,
a už vôbec[529] nikdy sa v tebe nenájde
žiadny[531] remeselník žiadneho[531] remesla[532], a už vôbec[529] nikdy sa v tebe nepočuje zvuk[533] žarnova[527], (23)a už vôbec[529]
nikdy v tebe nezasvieti[534] svetlo lampy,
a už vôbec[529] nikdy sa v tebe nepočuje
hlas ženícha a nevesty, pretože veľmoži
zeme boli tvojimi obchodníkmi, pretože
všetky národy boli zvedené[46 68] tvojím kúzelníctvom[535]. (24)A našla sa v ňom krv[536]
prorokov a svätých a všetkých na zemi
zabitých[154 537].

19 Po týchto veciach som v nebi počul sťaby silný hlas početného
davu, vraviaceho[538]: *Hallélúja*! Záchrana[220] a sláva a moc nášho Boha, (2)pretože jeho súdy *sú* dôveryhodné[539] a spravodlivé, pretože súdil[496] tú veľkú smilnicu,
ktorá[540] svojím smilstvom[535] kazila[541] zem,
a z jej ruky pomstil[542] krv svojich nevoľníkov. (3)I riekli druhý raz: *Hallélúja*!
A jej dym vystupuje[543] na veky vekov.
(4)A tých dvadsaťštyri starších padlo, aj
tie štyri živé bytosti, a dali sa klaňať[544]
Bohu, ktorý sedí[544] na tróne[544], vraviac:
Amén, *hallélúja*! (5)A z trónu vyšiel
hlas, vraviaci: Chváľte nášho Boha, všetci
vy jeho nevoľníci [a] vy, ktorí sa ho bojíte, malí aj veľkí!

(6)I počul som sťaby hlas početného
davu a sťaby hlas mnohých vôd a sťaby
hlas silných hromov, vraviacich: *Hallélúja*, pretože Pán, náš Boh, Všemocný[544],
sa ujal kraľovania! (7)Radujme sa a jasajme a vzdajme mu chválu, pretože prišla Baránkova[544] svadba a jeho žena sa[545]
prihotovila; (8)i bolo jej dané, aby si obliekla[546] kment[547], skvúci [a] čistý, lebo
ten kment[547] sú uskutočnené spravodlivosti[548] svätých. (9)I vraví mi: Zapíš:
Blažení, ktorí sú pozvaní[549 154] na večeru[550]
Baránkovej[205] svadby. A vraví mi: Toto[551]
sú pravdivé[539] Božie slová. (10)I padol
som pred jeho nohami, žeby som sa mu
klaňal[552]; a vraví mi: Pozor, nie! Som[553]
tvoj spolunevoľník, aj tvojich bratov,
ktorí sa držia[355] Ježišovho svedectva.
Klaňaj sa[552] Bohu. Lebo duch proroctva je
Ježišovo svedectvo.

(11)I uvidel som nebo otvorené[154], a hľa,
biely kôň, a ten, ktorý na ňom[554] sedí[554],
[zvaný] Verný[554 112] a Pravý[539 554], i súdi a vedie vojnu[555] v spravodlivosti[556]. (12)A jeho
oči – plameň ohňa, a na jeho hlave[557] veľa
čeleniek[557]; a má[558] napísané[154] meno, ktoré nepozná nikto, iba ak on, (13)a *je* oblečený[154] *v* šatu[559] zmáčanú[154 560] krvou a jeho
meno je nazvané[154] Božie Slovo. (14)A nasledovali ho na bielych koňoch vojská,
ktoré *sú* v nebi, odiati[154] *v* biely čistý
kment[547]; (15)a z jeho úst vychodí ostrý
[dvojsečný] meč[28], aby ním[561] udrel *na*[562]
národy. A železnou palicou[561] ich bude
pásť[563] on, a on šliape lis vína popudenia
hnevu Boha, Všemocného[563]. (16)A na
šatu[559] a na svoje[564] stehno[565] má[558] napísané[154] meno: Kráľ kráľov a Pán Pánov.

(17)I uvidel som v slnku stáť jedného
anjela, i zvolal[566] silným hlasom, vraviac
všetkým vtákom, ktorí letajú v strede
neba: Poďte[567], zhromaždite sa[568] na veľkú
Božiu večeru[550], (18)aby ste zajedli mäsa[569]
kráľov a mäsa[569] vojvodcov[569] a mäsa[569] silákov[569] a mäsa[569] koní a tých, kto na nich[554]
sedia[554], a mäsa[569] všetkých, aj slobodných
aj nevoľníkov a malých a veľkých.

(19)A uvidel som toho zvera a kráľov
zeme a ich vojská, zhromaždené[154] viesť[569]
vojnu[569] s tým, ktorý sedel[554] na tom koni,
a s jeho vojskom.(20)I bol ten zver chytený[570 46], aj ten nepravý[571] prorok, ktorý
bol s ním, ktorý pred ním konal[569] znamenia, a tými[561] zvádzal[569 68] tých, kto prijali
značku[429] toho zvera, a tých, kto sa klaňajú[572] jeho obrazu; obaja boli zaživa hodení[46] do jazera ohňa, ktoré horí sírou[561].
(21)A ostatní boli pozabíjaní[46 573] mečom[28 561] toho, ktorý sedel[554] na tom koni,
vychodiacim z jeho úst, a z ich mäsa[569]
boli všetci vtáci nasýtení[574].

20 I uvidel som z neba zostupovať anjela, majúceho[575] kľúč *od*
bezdna, a na svojej ruke[554] veľkú reťaz;
(2)i zmocnil sa toho draka, toho starého[575] hada, ktorý je diabol a Satan,
a zviazal ho *na* tisíc rokov (3)a hodil ho
do bezdna a nad ním zamkol a zapečatil,
aby už národy nezvádzal[569 68], pokiaľ tých
tisíc rokov nebude ukončené[46]. Po týchto

www.mobilnastranka.sk

veciach musí byť *na* krátky[576] čas uvoľnený[46].

(4)A uvidel som tróny, i usadli na ne,
a bol im daný[46] súd, a duše[577] postínaných[154]
pre Ježišovo svedectvo a pre Božie slovo,
a ktorí[578] sa tomu zverovi ani jeho obrazu
nepoklonili a na čelo a na svoju ruku
neprijali značku[429], i ožili a *na* tisíc rokov sa
ujali kraľovania[579] s Kristom; (5)ostatní
z mŕtvych neožili, pokiaľ tých tisíc rokov
nebolo ukončené[46]. Toto *je* prvé opätovné
vstanie; (6)blažený a svätý, kto v tom prvom
opätovnom vstaní má podiel – nad
tými nemá právomoci tá druhá[580] smrť,
lež budú Božími a Kristovými kňazmi
a budú s ním tisíc rokov kraľovať.

(7)A keď tých tisíc rokov bude ukončené[46],
bude Satan zo svojho väzenia
uvoľnený[46] (8)a vyjde zviesť[580] národy,
ktoré *sú* v štyroch kútoch[580] zeme, Góga
a Magóga, zhromaždiť ich do vojny[445],
čo[581] *je* ich počet ako piesok mora. (9)I vystúpili[129] na šírku zeme a obkľúčili tábor
svätých a to milované[582] mesto; a z neba
[od Boha] zostúpil oheň a strávil[583] ich.
(10)A diabol, ktorý ich zvádzal[580], bol hodený[46] do jazera ohňa a síry, kde *je* aj ten
zver aj ten nepravý[583] prorok; i budú na
veky vekov dňom aj nocou mučení.

(11)A uvidel som veľký biely trón
a toho, ktorý na ňom sedel[583], od tváre ktorého zutekala zem aj nebo a nenašlo sa
im miesta; (12)a uvidel som pred tým trónom stáť mŕtvych, veľkých a malých, i boli
otvorené[46] knihy[6]; a bola otvorená[46] ďalšia kniha[6], ktorá je *kniha* života, a mŕtvi
boli súdení[46 584] na základe[585] vecí zapísaných[154] v tých knihách[5] podľa ich činov[395].
(13)A more vydalo mŕtvych, ktorí v ňom
boli, a smrť a hádés[184] vydali mŕtvych, ktorí
boli v nich, i boli súdení[46 584], každý podľa
svojich činov[395]. (14)A smrť a hádés[184]
boli hodené[46] do jazera ohňa: toto[586] je
tá druhá[580] smrť, jazero[587] ohňa. (15)A ak
kto nebol nájdený[46] zapísaný[154] v knihe[6] života, bol do toho jazera ohňa hodený[46].

21 A uvidel som nové[60] nebo a novú[60]
zem, lebo prvé nebo a prvá zem
zašli[588] a mora už niet.

(2)A uvidel som z neba od Boha zostupovať sväté mesto, nový[60] Jerúsalém,
prihotovené[154] ako nevestu ozdobenú[154]
pre jej[589] muža[590]. (3)A začul som z neba
silný hlas, vraviaci: Hľa, Boží stan[591] *je* s[592]
ľuďmi[593], i usídli sa[594] s[592] nimi a oni budú
jeho ľud[595] a Boh sám[596] bude s[592] nimi, ich
Boh[597], (4)a vytrie z ich očí každú slzu;
a smrti už nebude, ani žalosti ani kriku
ani utrpenia[598] už nebude, lebo prvé veci
zašli[588]. (5)A ten, ktorý sedel[583] na tróne,
povedal: Hla, robím všetky veci novými[60].
A vraví [mi]: Píš[599], lebo tieto slová sú
spoľahlivé[600] a pravdivé[601]. (6)A povedal
mi: Stalo sa[601]. Ja som *Alfa* a *Ó*[601], začiatok
a koniec; ja tomu, kto smädne, zdarma
dám z prameňa vody života. (7)Kto víťazí, zdedí tieto veci, i budem mu Bohom
a on mi bude synom, (8)no zbabelým[602]
a neveriacim[603] [a hriešnikom] a ohavným[604] a vrahom a smilníkom a kúzelníkom a modlárom a všetkým luhárom ich
podiel v jazere, ktoré horí ohňom a sírou;
to je tá druhá[580] smrť.

(9)I prišiel jeden z tých siedmich anjelov, ktorí mali tých sedem čiaš[424], naplnených[424] siedmimi poslednými pohromami, a prehovoril so mnou, vraviac:
Pod[567], ukážem ti nevestu, Baránkovu[205]
ženu. (10)I odniesol ma v Duchu na veľký
a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto
Jerúsalém, zostupujúce z neba od Boha,
majúce Božiu slávu. (11)Jeho jas[605] bol
podobný najcennejšiemu kameňu, sťaby
krištáľovitému[606] kameňu jaspisovému[607];
(12)malo[608] veľký a vysoký múr; malo[608]
dvanásť brán[609] a na tých bránach[609] dvanástich anjelov a napísané[154] mená, ktoré
sú [mená] dvanástich synov Israéla.
(13)Od východu tri brány[609] a od severu
tri brány[609] a od juhu tri brány[609] a od
západu tri brány[609]; (14)a múry mesta
mali[608] dvanásť základov a na nich mená
dvanástich apoštolov Baránka[605].

(15)A ten, ktorý so mnou hovoril, mal
za mieru zlatú trstinu, aby zmeral to
mesto a jeho brány[609] a jeho múr; (16)a to
mesto leží štvoruhlasté a jeho dĺžka *je*
priam toľká ako[610] šírka. I zmeral to mesto
tou trstinou na dvanásť tisíc stadií[611];
jeho dĺžka a šírka a výška sú rovnaké.
(17)A zmeral jeho múry, stoštyridsaťštyri
lakťov[612], miera človeka, to jest anjela.

(18)A stavivo jeho múrov: jaspis;
a mesto čisté zlato, podobné čistému

www.biblia.sk

sklu. (19)Základy múrov mesta *boli* ozdobené[154] všelijakým[613] drahým kamením[614]:
prvý základ jaspis, druhý zafír, tretí chalcedón, štvrtý smaragd, (20)piaty sardonyx, šiesty sard[614], siedmy chrysolit, ôsmy beryl, deviaty topas, desiaty chrysopras, jedenásty hyacint[614], dvanásty ametyst.
(21)A tých dvanásť brán[609] – dvanásť perál, každá jednotlivá[615] *z* tých brán[609] bola z jednej perly, a ulica mesta čisté zlato, ako priezračné sklo. (22)A chrámu som v ňom neuvidel, lebo jeho chrámom je Pán, Boh[16], Všemocný[616], a Baránok[605].
(23)A tomu mestu nie je treba[115] slnka ani mesiaca, aby mu svietili, lebo ho osvetlila Božia sláva a jeho lampou *je* Baránok[605];
(24)a v jeho[617] svetle[618] budú chodiť národy a králi zeme do neho nesú svoju slávu.
(25)A jeho brány[609] sa vo dne nijako nebudú zamkýnať[619]; noci tam, pravdaže, nebude. (26)I zanesú[620] do neho slávu a česť národov (27)a nijako do neho nevstúpi nič[621] obyčajné[622] a prevádzajúce[623] ohavnosť a lož, lež iba[624] tí, ktorí sú zapísaní[154] v knihe[6] života Baránka[605 625].

22 I ukázal mi rieku vody života, jasnú[626] ako krištáľ, vychodiacu z Božieho a Baránkovho[605] trónu; (2)vprostred jeho[617] ulice a z tej aj z onej strany tej rieky[627] drevina[43] života, rodiaca dvanástoro ovocí, poskytujúca[628] svoje ovocie každého mesiaca, a lístie tej dreviny[43] na uzdravovanie národov, (3)i nebude už žiadnehoz prekliatia[629]. A bude v ňom Boží a Baránkov[605] trón a jeho nevoľníci mu budú konať svätú službu[630] (4)a budú vidieť jeho tvár a na ich čelách *bude* jeho meno. (5)A nebude už noci a ne*bude* treba lampy a svetla slnka, pretože na nich bude svietiť[631] Pán, Boh[16], a budú na veky vekov kralovať.

(6)A povedal mi: Tieto slová *sú* spoľahlivé[600] a pravdivé[632] a Pán, Boh duchov prorokov, vyslal svojho anjela, žeby jeho nevoľníkom ukázal veci, ktoré sa rýchlo[632] musia stať. (7)A hľa, prichodím rýchlo; blažený, kto je bedlivý *o* slová proroctva tejto knihy[6].

(8)A ja, Ján, ktorý som tieto veci počúval a zrel[633], a keď som počul a uzrel[633], padol som, žeby som sa klaňal[633] pred nohami toho anjela, ktorý mi tieto veci ukazoval. (9)I vraví mi: Pozor, nie! Som[633] tvoj spolunevoľník, aj tvojich bratov, prorokov, a tých, kto sú bedliví *o* slová proroctva tejto knihy[6]. Klaňaj sa[633] Bohu.

(10)A vraví mi: Slov proroctva tejto knihy[6] nezapečaťuj; tá doba *je* blízko.
(11)Kto krivdí[634 635], nech ešte krivdí[634 636], a špinavý nech sa ešte zašpiní a spravodlivý nech ešte spravodlivosť prevádza[636 623] a svätý nech je ešte posvätený[637]. (12)Hľa, prichodím rýchlo a so mnou moja odmena, žeby som každému odplatil, aká bude jeho činnosť[638]. (13)Ja *som* Alfa a Ó[616], prvý a posledný, začiatok a koniec.

(14)Blažení, kto perú svoje rúcha, aby mali právo[639] na drevinu[640] života, a nech bránami[640] vstúpia do mesta. (15)Vonku *sú* psi a kúzelníci a smilníci a vrahovia a modlári a každý ľúbiaci[635 123] a prevádzajúci[635 623] lož.

(16)Ja, Ježiš, som poslal svojho anjela, žeby vám tieto veci v zhromaždeniach dosvedčil[641]. Ja som koreň a rod[642] Dávida, skvúca [a] ranná hviezda. (17)A Duch a nevesta vravia: Prichoď[643]! A kto počúva, nech povie: Prichoď[642]! A kto smädne, nech prichodí[643]; kto chce[644], nech si zdarma naberie vody života.

(18)Každému, kto počúva slová proroctva tejto knihy[6], dosvedčujem ja: Ak kto k týmto veciam pridá, pridá mu[645] Boh pohrôm, ktoré sú v tejto knihe[6] zapísané[646]; (19)a ak kto od slov knihy[6] tohto proroctva odníme[647], odníme[647] Boh jeho podiel od dreviny[639] života a zo svätého mesta, vecí, ktoré sú v tejto knihe zapísané[646].

(20)Ten, ktorý tieto veci dosvedčuje, vraví: Áno, prichodím rýchlo. – *Amén*, prichoď[643], Pane Ježišu.

(21)Milosť Pána Ježiša Krista so všetkými svätými.

Koniec Nového Zákona

www.biblia.sk

ZJAVENIE

1 Vl. „odhalenie“.
2 Al. „jeho“.
3 D. „v rýchlosti“.
4 Al. „naznačil al. oznámil *ich*“, nesúvisí so „zjavenie“ vyššie.
5 D. „vyšlúc skrze“.
6 Viď Luk. 4:17.
7 Viď Skut. 16:6.
8 Al. „ktorý prichodí“, D. „ten prichodiaci“, no tu sa nemyslí priamo na príchod Pána ako na práve očakávanú udalosť, hoci, pravda, myšlienku na budúce očakávané uplatnenie Božej moci nemožno úplne vylúčiť; no slová „ktorý je a ktorý bol a ktorý má prísť“ sa zaiste týkajú trvalej povahy Božej bytosti takže znenie v texte azda najlepšie vystihuje zmysel. Grécky výraz má význam budúci (Marek 10:30, pozn. 463; Luk. 18:30, pozn. 1164, sčasti aj Marek 11:10); výraz „ten, ktorý má prísť“ sa stal menom očakávaného Mesiáša (Mat. 11:3; Hebr. 10:37), no tu je najprv podstatné Bytie („ktorý je“, porov. 2 Mojž. 3:14), a len potom minulosť a budúcnosť.
9 Tu oproti Kol. 1:18 nie „spomedzi mŕtvych“.
10 Viď Luk. 12:58, pozn. 902.
11 Vl. „okúpal (Ján 13:10) nás… v svojej krvi“.
12 Viď 1 Kor. 15:24.
13 Viď 1 Tim. 6:16, pozn. 244; vo v. 8 vl. „Vševládny“, no nesúvisí s „vládca“ vo v. 5.
14 Viď Mat. 2:6, týka sa na tejto stránke len tohto miesta; 5:5.
15 Tj. „*Ómega*“; „*alfa*“ a „*ómega*“ súmená litier gréckej abecedy, prvej a poslednej.
16 Viď Luk. 1:32.
17 Viď 1 Kor. 9:23, pozn. 351.
18 Viď Mat. 13:21, pozn. 586.
19 Al. „kráľovstve“.
20 Al. „vytrvalosti“, viď Jak. 5:11.
21 Viď 1 Kor. 11:20, pozn. 427.
22 Al. „*na* čo hľadíš“, v. 12 obdobne.
23 Viď Mat. 5:15, pozn. 150, tu značí lampu so stojanom ako jediný predmet.
24 „Synovi človeka“ je bez člena, ide tu teda o charakter známy z Písma (Dan. 7:13) pod týmto menom, nie o podobu Toho, ktorého Ján poznal. Táto kapitola zodpovedá Dan. 7, ibaže Ján Ho teraz vidí na zemi. „Syn človeka“ je titul, ktorý sa tým, že ho Pán Ježiš používal sám o Sebe, stal osobným, no u Daniéla vyznačuje charakter a tak aj tu, hoci, pravda, ide o tú istú Osobu.
25 Viď Luk. 11:27.
26 Al. „jagavej“.
27 D. „majúci“, „vychodiaci“.
28 Viď Luk. 2:35.
29 Vl. „ten prvý“ („posledný“, „živý“), tj. „ten, *ktorý je* prvý“ atď.
30 Viď Mat. 11:23; 16:27, pozn. 764.
31 D. „po týchto“.
32 Viď v. 12.
33 V pôvodine 4. pád (vzťahuje sa na „uvidel“).
34 Al. „svojou pravicou ovláda“.
35 Al. „dielach“, „prácach“ (1 Tes. 1:3), v. 5 obdobne.
36 Al. „poznám tvoje činy… a tvoju trpezlivosť“, v. 9 obdobne, vedomé poznanie, viď 1 Kor. 8:1.
37 Viď kap. 1:9.
38 Súvisí s „lopote“ vo v. 2.
39 D. „prichodím ti“.
40 Al. „počúva“ (Mat. 5:21).
41 Viď Ján 6:31.
42 Vl. „od“.
43 Viď Luk. 23:31.
44 Al. „rúhaní“, „urážlivej reči“.
45 D. „z“, vo v. 9 azda i „spomedzi“.
46 V dejovom zmysle.
47 D. „strasť desiatich“.
48 Vl. „stávaj sa“ („usiluj sa stať“).
49 Viď Skut. 10:45.
50 Al. „korunu“.
51 Al. „nijako mu nebude ublížené“.
52 Radová číslovka.
53 Tj. vari „vieru vo mňa“.
54 Vl. „u vás“.
55 Viď Mat. 13:41, pozn. 617.
56 Viď v. 5.
57 D. „v meči“ (v. 16), „v smrti“ (v. 23), „v železnej palici“ (v. 27), viď Mat. 3:11.
58 Al. „budem bojovať“.
59 Viď v. 7.
60 „*Kainos*“, viď Hebr. 12:24.
61 Al. „nevie“, ako vo v. 19 a kap. 3:1, viď v. 2, pozn. 36.
62 Al. „prijíma“, v. 27 obdobne.
63 Viď kap. 1:15; 2:2.
64 Viď Skut. 1:17.
65 Viď v. 2.
66 Podaktorí čítajú „svojej“; napokon sa v takom zmysle dá chápať aj znenie v texte, viď Ján 8:44, pozn. 433. To by naznačovalo zodpovedné postavenie, obdobné Achabovmu, a to je vlastne význam „anjela“; je to sťaby symbolický zástupca zhromaždenia, videný v tých, ktorí sú zodpovední, a to sú vlastne všetci.
67 Al. „trpíš al. nechávaš (Mat. 3:15) tú ženu, Jezabel“.
68 Viď Mat. 24:4.
69 Dôrazný tvar zámena „mojich“.
70 Vl. „dal“, ako „dám“ vo vv. 23, 26, 28, no nie ako „dala“ a „dať“ nižšie a obdobne vo vv. 20 a 22.
71 Tj. „Jezabelinych“.
72 Tj. „celkom isto pozabíjam“, porov. Luk. 22:15, pozn. 1357.
73 Al. „zvyšným“, ako v kap. 3:2.
74 Al. „nedržia“, nesúvisí so „sa pridržte“ vo v. 25.
75 Viď Mat. 2:6; netýka sa vzťažných zámen tu bez takéhoto označenia.
76 Al. „čo máte, pevne podržte“, ako „pridržaš sa“ vo v. 13 a obdobne vo vv. 14n.

www.milosrdavik.eu

77 Ako „buď pastierom“ u Jána 21:16.
78 Al. „drvia“ (Luk. 9:39, pozn. 627).
79 Al. „palicou, ako sa rozbíja“.
80 Tj. „právomoc“, viď v. 26.
81 Viď Ján 1:14.
82 Viď kap. 2:10.
83 Vl. „bdejúci“.
84 Viď Luk. 22:32, pozn. 1385 a 1386.
85 Viď Mat. 16:27, pozn. 764; vl. „sa chystali“ (nedokonavý minulý čas), no to by značilo, že (v rozpore so skutočnosťou) už tak nie je. Ide o stav, v akom veci zistil ten, ktorý ich mal upevňovať, a tento stav, pravda, naďalej trvá.
86 Al. „plné“ (Ján 16:24).
87 Viď kap. 2:17, pozn. 62.
88 Viď Mat. 5:21.
89 Al. „ak teda nebudeš bdieť“, neurč. čas („ak sa nestane, žeby si bdel“).
90 Viď 1 Kor. 8:7.
91 Viď Ján 20:12.
92 Al. „tento“.
93 D. „v bielom šatstve“.
94 Viď kap. 2:7; 1:17n., pozn. 29.
95 Viď Mat. 22:16; Ján 17:3, pozn. 824.
96 Týka sa „Svätého…“, nie „kľúča“.
97 Al. „nezatvorí“, „zatvára“, v. 8 obdobne.
98 Podľa niekt. rukopisov „neotvára“.
99 Viď kap. 2:2, pozn. 35 a 36.
100 Vl. „dal“ (v. 8), „dávam *to*, *aby*“ (v. 9), hebraizmy.
101 Jednotné číslo.
102 D. „ktoré“; zodpovedá hebr. vzťažnej častici „*ašer*“, obdobe slov. „čo“ tu, text teda doslovne prekladá hebr. väzbu, tu prevedenú do gréčtiny.
103 Ako „buď bedlivý“ vo v. 3, neurč. čas; „zachovám“ vo v. 10 je, pravda, čas budúci.
104 Vl. „spravím“, „urobím“, ako vo v. 12, zmysel ako v texte.
105 Al. „sa dali klaňať“.
106 Viď Ján 3:16.
107 Al. „od“, tj. „z nebezpečia“, porov. 2 Kor. 1:10, pozn. 23.
108 Viď Mat. 16:27, pozn. 764.
109 D. „prichodiť“, ako vo v. 11.
110 Viď kap. 2:25, tu prítomný čas nedokon. významu.
111 Al. „ten“, tj. „Jerúsalém“.
112 Viď Skut. 10:45.
113 Viď Kol. 1:23.
114 Vo v. 17 vl. „zbohatol som“, oproti „zbohatol“ (neurč. čas) vo v. 18 dokon. min. čas s dosahom do prítomnosti a zosilňujúcim významom; obdobne v. 18 („riadne prepálené“, zdôraznené ešte nasl. „ohňom“, viď nižšie pozn. 116 a Luk. 22:15, pozn. 1357).
115 Viď Mat. 3:14, pozn. 94.
116 Ako „rozpálenej“ v kap. 1:15, súvisí s „ohňom“ nižšie.
117 D. „z ohňa“.
118 Vl. „nebola prejavená“, zmysel ako v texte.
119 „Očnú masť“ je jedno slovo; nesúvisí s „očí“ nižšie.
120 Viď kap. 1:11n., pozn. 22.
121 Viď Ef. 5:11.
122 Viď Hebr. 12:6.
123 Viď Ján 21:15.
124 Viď v. 8.
125 Vl. „zastal som ku dverám“, dokon. min. čas.
126 Al. „u mňa“, „pri mne“, no nie ako „pri dverách“ vyššie; v kap. 4:1 skôr v zmysle „ku mne“.
127 D. „v“, tj. možno „v moci všetkého, čo trón znamená“; netýka sa kap. 4:2, 4, 9n., 5:1.
128 Viď kap. 2:7.
129 Tj. smerom nahor.
130 Vl. „ležal“, tj. „bol umiestnený“ v stav. zmysle.
131 Al. „karneolu“, drahokamu červenej farby.
132 V tomto oddiele značí „kol“ postavenie okolo čohosi ako stredu a v spojení s tým, ako napr. bahor kolesa, „vôkol“ jednoduché obklopenie čohosi. Prvá predložka sa používa častejšie a v oboch významoch, druhá iba v poslednejšom.
133 V pôvodine 4. pád („*uvidel som* 24 trónov“ atď.).
134 D. „na tie tróny“, tj. „usadnuvších“, kap. 5:1 obdobne; netýka sa v. 2, 9n., kap. 3:21 a „na tróne“ v kap. 5:1.
135 Al. „koruny“.
136 Al. „zvuky“.
137 Viď Mat. 25:1, tu oproti „lampám“ v kap. 1:12 vlastné zdroje svetla; D. „fakieľ ohňa“.
138 V pôvodine 1. pád.
139 Vl. „napchaté“, v stav. zmysle.
140 D. „jedna podľa jednej z nich“.
141 D. „nemajú oddychu (Mat. 11:29), vraviac“, tu v zmysle ako v texte (hebraizmus).
142 Viď kap. 1:8, pozn. 16, 13 a 8; tu je, v spojení s trónom, najprv „bol“ – ide o dianie „v čase“.
143 Al. „kedykoľvek“.
144 Al. „klásť“.
145 D. „boli“, porov. kap. 3:2, pozn. 85.
146 V príčinnom zmysle.
147 Al. „tvoje želanie“.
148 Al. „sedí“, ako v kap. 4:9n., je to vlastne titul, „Sediaci na tróne“.
149 D. „v mohutnom hlase“.
150 Al. „sňať“, „odstrániť“, vl. „uvoľniť“, rozviazať“.
151 Al. „nebol nikto zistený hodným“.
152 Tu a v celej knihe Zjavenia vl. „Jahniatko“ (Ján 21:15), vo v. 6 bez člena („*akéhosi* Baránka“, „*kohosi sťaby* Baránka“).
153 Viď 1 Ján 3:12, pozn. 84; neurč. čas v kap. 6:4 možno chápať aj v obdobnom zmysle ako v kap. 6:8, viď tam pozn. 180.
154 V stavovom zmysle.
155 D. „ktoré“; týka sa vo v. 6 „siedmich očí“, vo v. 8 „zlatých čiaš“.
156 D. „všetkej“, možno aj v zmysle „každej“.
157 Viď v. 1.
158 Týka sa „starších“.
159 Al. „misy“.
160 Vl. „napchaté“.
161 D. „v svojej krvi“ („v moci al. hodnote svojej krvi“, viď Mat. 3:11).
162 Podľa niektorých rukopisov „kráľovstvom“, ako v kap. 1:6, no je to vlastne titul al. meno.

www.misosnaik.eu

163 Viď kap. 4:6.
164 Al. „vziať“, ako v kap. 5:7–9; v kap. 5:12 tiež „dostať“.
165 Al. „požehnanie“, vl. „dobrorečenie“.
166 Viď 1 Tim. 6:16.
167 Al. „poklonili sa“.
168 Al. „prichod“.
169 Viď Ján 1:46.
170 Slová „a pozri“ vo vv. 1 a 3 sú pochybné, asi dodatočne pridané v niektorých rukopisoch.
171 D. „na neho“, viď kap. 4:4, pozn. 134.
172 Skôr v stavovom zmysle, nie že ho dostal práve vtedy; mal, čo mu bolo dané.
173 Al. „koruna“.
174 D. „ohnivý“.
175 Viď Mat. 26:47.
176 Viď vv. 1n. (pozn. 176 sa netýka v. 8).
177 Dutá miera, asi 1 liter.
178 Viď Mat. 18:28.
179 Al. „neubližuj“, kap. 7:2n. obdobne.
180 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363.
181 Tu podľa niektorých rukopisov „počul som hlas štvrtej živej bytosti, vraviaci“.
182 Vl. „bledý“.
183 D. „s ním“.
184 Viď Mat. 11:23.
185 Ako v kap. 6:2, 4, hoci tvar je ten istý ako v kap. 6:11, pozn. 46.
186 Iný výraz ako vo v. 9.
187 D. „v meči a v hlade a v smrti“, viď Mat. 3:11.
188 Viď Ezech. 14:21.
189 Viď kap. 5:6, 9, pozn. 153 a 154.
190 Al. „ktoré nosili“.
191 Al. „skríkli“, „dali sa volať al. kričať“, kap. 7:2 obdobne.
192 Viď Skut. 4:24.
193 Viď kap. 1:18, pozn. 29; 3:7, pozn. 95.
194 D. „z“.
195 Vl. „si oddýchli al. pohoveli“ (Mat. 26:45).
196 Tj. čo do počtu.
197 Viď Mat. 16:27, pozn. 764; 9:10.
198 Al. „ostal *taký* ako krv“.
199 Al. „sa dali padať“.
200 Al. „ustúpilo“.
201 Tj. „ako keď sa zvíja“, al. možno „zvinutá“ v stavovom zmysle.
202 Al. „vojenskí hodnostári“, viď Marek 6:21, pozn. 237.
203 Al. možno „mocní *ľudia*“, „mocipáni“.
204 D. „od tváre“, „od hnevu“.
205 Viď kap. 5:6.
206 Al. „rohoch“, „kútoch“, „uhloch“; viď kap. 4:4, pozn. 134.
207 Al. „ovládajúcich“.
208 D. „každý“.
209 Al. „nesúceho“, „držiaceho“.
210 D. „ktorým“, viď kap. 3:8, pozn. 102.
211 D. „spečatíme“, ďalej obdobne.
212 Viď vv. 3n.
213 D. „mnohý“.
214 D. „ktorý“, viď kap. 3:8, pozn. 102.
215 Množné číslo slova „*laos*“ („ľud“, najmä Israél ako Boží ľud, no aj Boží ľud terajšieho obdobia); preklad v texte je pokusom o riešenie ťažkosti vyplývajúcej z toho, že „ľud“ v slovenčine nemá významovo zodpovedajúce množ. číslo („ľudia“ je iný pojem, hoci sa množ. číslo slova „*laos*“ dá aj tak prekladať [Luk. 2:31], no nie tu). Porov. Skut. 4:25, 27, pozn. 258, kde značí kmene Israéla.
216 Množné číslo.
217 1. pád.
218 V pôvodine 4. pád („uvidel som… oblečených“).
219 Vl. „kričia“.
220 Al. „vyslobodenie“.
221 Viď Žalm 3:8; tu vl. „záchrana *je uskutočnená* al. *spôsobená* naším Bohom… a Baránkom“, v gréčtine 3. pád, tu zodpovedajúci slovenskému 6. (podľa staršieho poňatia 7.) pádu; to je síce (v takomto spojení) v gréčtine vari nezvyčajné, no zato časté v hebrejčine, kde 3. pád neraz značí pôvodcu čohosi, napr. práve „záchrany“ v hebr. znení citovaného Žalmu 3:8, takže je odôvodnené chápať túto väzbu tu ako hebraizmus, akých je v Zjavení veľa. Inak, ak by sa trvalo na cieľovom význame 3. pádu, aký má napr. vo v. 12, by bol zmysel „vďaka za al. zásluha o záchranu patrí nášmu Bohu“ atď.
222 Viď kap. 4:3.
223 Viď kap. 5:13.
224 D. „ktorí“, no nie ako vyššie a vo v. 14.
225 D. „títo“.
226 Viď Mat. 24:21; 4:10.
227 Vl. „na nich“ 4. pád), ako vo v. 16.
228 Viď Ján 1:14, pozn. 21.
229 Al. „útočit“, vl. „padať“ („ich napádať“).
230 Viď Ján 21:16.
231 Viď Mat. 15:14, pozn. 704 a 705.
232 Viď kap. 7:2.
233 Al. „aby *ich* pridal *k* modlitbám… svätých“.
234 Al. „na“.
235 Tu v orig. 3. pád bez predložky; zmysel je vari „v spojení s modlitbami, aby sa im dodalo účinnosti“ podľa v. 3. Možno je to hebraizmus; porov. aj kap. 7:10, pozn. 221.
236 Vl. „napchal“.
237 Neurčitý čas („sa dali trúbiť“, „zatrúbili“, ako vo vv. 7n., 10, 12; kap. 9:1, 13; 11:15, „odtrúbili“, „vykonali trúbenie“). Netýka sa „trúbiť“ vo v. 13.
238 D. „v krvi“.
239 Al. „zhorela“, súvisí s „horiaci“ vo v. 8 a obdobne vo v. 10.
240 Al. „životy“, viď Mat. 16:25, pozn. 761.
241 Viď Luk. 12:33, pozn. 867.
242 Viď Mat. 25:1.
243 Al. „postihnutá al. zasiahnutá al. ranená“ (nie ako v kap. 9:5).
244 Viď Ján 1:5, pozn. 7.
245 Al. „ostatné“.
246 Al. „zvuky“, D. „zo zvyšujúcich hlasov“, ako „z tých vôd“ vo v. 11; kap. 9:2 obdobne, predložka ako „z“ vo v. 3.

www.milosrdnik.sk

247 D. „trúby“, 2. pád jedn. čísla.
248 Al. „priepasti“, vl. „studne“ (Luk. 14:5), ďalej obdobne.
249 Viď Ef. 2:2; väzba tu je, pravda, iná.
250 Tj. smerom von.
251 Vl. „moc“, „právomoc“, „voľnosť *v konaní*“, tu zmysel ako v texte.
252 Viď kap. 6:6, pozn. 179 a 180.
253 D. „všetkému“; „každému“.
254 Viď Mat. 2:6; 4:2, pozn. 98, vo v. 5 sa týka slovesa „boli… mučení“, vo v. 10 „ubližovať“.
255 Viď Marek 14:47, pozn. 652.
256 Viď Mat. 7:7n., pozn. 267.
257 Al. „boja“, al. „na vojnu al. boj“.
258 D. „hlavy“, porov. kap. 4:4, pozn. 134.
259 Viď Ef. 6:14.
260 D. „vozov veľa koní bežiacich“.
261 V zmysle „ako chvosty štúrov“, hebraizmus.
262 Tj. „záhuba“ (Jób 26:6; 28:22).
263 Tj. „hubiteľ“.
264 Viď Marek 16:2.
265 D. „z(o)“, vo v. 1, 3 tiež „spomedzi“; netýka sa prvého „od“ vo v. 18.
266 Al. „vo väzbe“ (Marek 15:7).
267 D. „vojsk koňa“.
268 Tj. „farby hyacintu“, drahokamu farby tmavomodrej, podľa iných tmavopurpurovej, hnedoružovej al. červenožltej.
269 Al. „vychodili“, v pôvodine príčastie vyjadrujúce charakter bez ohľadu na čas; vl. „ktorá (tj. „síra“) al. ktorý (tj. „oheň“ al. „dym“) vychodí al. vychodil(a)“.
270 Viď v. 3.
271 Tu doslovne, nie ako vo v. 10.
272 D. „v nich“, v. 20 obdobne.
273 Viď kap. 6:6, pozn. 179, tu prítomný čas; 8:13; 2:2.
274 Vl. „sa nedali klaňať“, tj. „sa dali neklaňať“.
275 Al. „bronzovým“, „medeným“.
276 Nesúvisí s „oblečeného“ vyššie.
277 Viď kap. 9:7, pozn. 258.
278 D. „stĺpy ohňa“.
279 D. „majúc(i)“.
280 Vl. „položil“, viď Mat. 5:15, pozn. 148; nesúvisí so „stáť“ a „stojí“ vo vv. 5 a 8.
281 Neurčitý čas („dal sa volať“, „zavolal“, ako nižšie „urobil prevolanie“). Viď kap. 6:10.
282 Vo v. 3 v zmysle „dokončil volanie“, vo v. 4 aj „dohovorilo“.
283 Tu aj „vydalo svoje hlasy“.
284 D. „v“, ako vyššie aj nižšie.
285 Vl. „času“, zmysel ako v texte.
286 Al. „keď bude trúbiť“. V texte je doslovný preklad, no zmysel asi je „keď bude trúbiť, na čo sa chystá“.
287 Vl. „bolo al. je dovršené“ (al. „uskutočnené“ [Luk. 12:50; Gal. 5:16], „splnené“ [Rim. 2:27]). neurč. čas, viď Ján 15:8, pozn. 748. V Zjavení je často neurčitý čas, kde by sa dal použiť aj iný; takéto zrejmé hebraizmy sú tu hojné.
288 D. „hovoriaci so mnou (viď kap. 4:1, pozn. 126) a vraviaci“, 4. pád.
289 Al. „trpkým“, „pálčivým“, viď Kol. 3:19, pozn. 171; vo v. 10 tože sloveso.
290 Neurč. čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; Luk. 1:55, pozn. 100; netýka sa „obracať“ v kap. 11:6.
291 Viď kap. 7:9.
292 Vl. „nad národnosťami… a mnohými kráľmi“, al. „vzhľadom na národnosti“ atď.; viď 1 Kor. 1:4. pozn. 7.
293 Al. „prútu“, „tyči“.
294 D. „palici, vraviac“.
295 D. „zvonku chrámu“.
296 Al. „vylúč al. vypusť al. vyjmi von“.
297 Al. „budú sväté… pošliapavať“.
298 Viď Mat. 9:10.
299 D. „tí al. títo“, ako vo v. 6.
300 Viď kap. 1:12.
301 Al. „ak si… želá“, obdobne neurč. čas vo v. 6.
302 Ako „zjedz“ v kap. 10:9, tu prítomný čas.
303 Al. „zatvoriť“.
304 D. „v každej al. všetkej pohrome“.
305 Viď kap. 10:7, pozn. 287.
306 Al. „bude vystupovať“, príčastie vyjadrujúce charakter bez zreteľa na čas.
307 Al. „boj“.
308 Al. „zvíťazí nad nimi“.
309 Viď Mat. 2:6.
310 Al. „vidia“, „*na* ich… hľadia al. hľadievajú“.
311 4. pád mn. čísla.
312 D. „proroci tých, kto… mučili“, neurč. čas.
313 D. „v“.
314 Al. „dych“.
315 Al. „sa *na* nich (po)dívali“.
316 Viď Luk. 1:12; netýka sa v. 13.
317 Al. „ostatní“.
318 Ako „ostali vyľakané“ u Luk. 24:5.
319 Al. „dali sa vzdávať“.
320 D. „nastali“, ako nižšie a vo v. 13.
321 Viď Rim. 6:9, pozn. 323; tiež „nastalo svetové kráľovstvo… Krista“, viď Mat. 6:10.
322 Viď kap. 5:1, pozn. 148; 4:4; 1:8, 4; tu sa nevraví „ktorý má prísť“, vzhľadom na význam tohto výrazu.
323 Viď 1 Peter 4:6, pozn. 223.
324 Porov. 1 Kor. 3:17, kde „(s)kazí“ je to isté sloveso, iba bez zosilňujúcej predpony, akú má tu.
325 Al. „bol v nebi“.
326 Al. „jeho schrana“.
327 Viď Mat. 26:28.
328 Viď Gal. 4:19, pozn. 175.
329 D. „súc mučená porodiť“ (v. 2), „vojna Michaél a… dať sa“, tj. „vojna taká, že Michaél… sa dali“ (v. 7), hebraizmy.
330 Viď kap. 6:4, pozn. 174; 9:7, netýka sa v. 1.
331 Al. „korún“, odznakov kráľovskej hodnosti (gr. „*diadéma*“), nie ako „veniec“ vo v. 1 a inde.
332 Viď kap. 11:5, pozn. 302, neurčitý čas; 2:27.
333 D. „kde“, viď kap. 3:8, pozn. 102.
334 Viď kap. 9:7; 2:16, pozn. 58.
335 Tj. „nezutekal“, „neustúpil“; „viesť vojnu“ vyššie značí útok, „bojovať“ tu obranu, no sloveso v gréčtine je to isté.

www.milosrdnik.eu

336 Al. „nedosiahol prevahu“, „*na nič* sa nezmohol“, „*nič* nedokázal“.
337 Al. „dávny“, „starobylý“, tj. „oddávna pôsobiaci a ako taký známy“.
338 Al. „vyhodený“, „vyhnaný“, nižšie vo v. 9 obdobne.
339 Al. „záchrana“.
340 Viď Luk. 9:1.
341 Viď Mat. 6:10.
342 Al. „obžalúva“, vyjadruje charakter bez zreteľa na čas.
343 Al. „ho premohli“.
344 Viď Ján 13:1; 1:14, pozn. 21, tu prít. čas.
345 Al. „príležitosti“, ako „dobu“ atď. vo v. 14.
346 D. „aby letela“.
347 Viď v. 6; kap. 13:12 obdobne (D. „ktorého“).
348 D. „je od tváre“.
349 D. „riekou strhnutou al. unesenou“.
350 Viď 1 Kor. 15:54.
351 D. „nad tou ženou“, viď Luk. 1:29, pozn. 55.
352 Všetky tieto slovesá sú prekladom jedného a tohože gréckeho slovesa.
353 Neurč. čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; aj „začať“, „podniknúť“ (kap. 12:17; 13:7), „dať sa do vojny al. boja“, „vo vojne al. boji sa stretnúť“ (kap. 13:4); „dať sa rúhať“ (kap. 13:6); o kap. 13:5 viď Mat. 4:2, pozn. 98.
354 Al. „ostatnými“.
355 Viď kap. 6:9.
356 Viď kap. 12:3; 9:7, netýka sa „na jeho rohoch“ vyššie.
357 D. „medveďa“.
358 Viď kap. 5:6, pozn. 153 a 154.
359 D. „rana smrti“.
360 Tj. „zbláznená“, „celá prečˇ“ od obdivu al. úžasu.
361 Al. „bojovať“; tu je, oproti v. 6 a kap. 12:17, „viesť vojnu“ jedno slovo.
362 Al. „prevádzať“ (Rim. 1:28), tj. „svoje pôsobenie“. Porov. Dan. 8:12, 24.
363 Viď Skut. 7:43.
364 Viď kap. 12:12, 11.
365 Podľa niektorých rukopisov „zhromažďuje zajatectvo“.
366 Viď Mat. 26:47; 3:11, pozn. 86.
367 Viď kap. 6:8, pozn. 186; 1:9; 9:10, pozn. 261.
368 Al. „na nej“, no nie ako „na zemi“ vo v. 14; tu aj vo v. 11 možno ide o Zem prísľubu, viď Luk. 21:23.
369 Al. „poklonili“, ako vo v. 15 a kap. 14:7.
370 D. „aby pôsobilo“, viď Ján 8:56, pozn. 451.
371 D. „aj oheň zostupovať“.
372 Viď Ján 6:57, pozn. 320.
373 Al. „ducha“.
374 Al. „hovoril“ (v. 15), „nemohol kupovať alebo predávať“ (v. 17), viď Luk. 1:55, pozn. 100.
375 Viď kap. 12:17, pozn. 352; 13:12, pozn. 369; 6:8, pozn. 186.
376 Al. „vryp“, „zárez“, „vrub“, „vpich“.
377 Al. „rozum“ (Fil. 4:7), „bystrosť“.
378 Al. „u neho“, „pri ňom“; tá istá predložková väzba je vo v. 13 (D. „s nimi“, netýka sa vv. 4 a 9.).
379 V pôvodnom texte doslovne takto.
380 Vl. „harfujúcich“.
381 „Kainos“ viď Hebr. 12:24.
382 D. „tí“, „títo“, ako nižšie (nie ako prvé „tí“ v tomto verši).
383 Al. sa nedali potriesniť“; sloveso ako v 1 Kor. 8:7.
384 Al. „odchodí“.
385 Vl. „voči tým“, D. „na tých“, ďalej obdobne.
386 D. „na tých, kto sedia“, nie ako „sídlia“ v kap. 3:10 a inde.
387 Al. „nadobudnite bázeň“.
388 Tu (nie vo v. 10) aj „vášne“.
389 D. „v silnom hlase“; netýka sa v. 7.
390 D. „nezmiešané“, tj. „neriedené“; v stav. zmysle.
391 Al. „pripravené“, v texte doslovný preklad, hoci v zdanlivom rozpore s predošlým (v pôvodine nasledovným) príbuzným výrazom.
392 Viď Mat. 11:29.
393 Viď Mat. 11:28, pozn. 489.
394 D. „zo“.
395 Viď kap. 2:2.
396 Viď kap. 4:4, pozn. 134; netýka sa vv. 15n.
397 D. „*kohosi* sediaceho, podobného“, viď kap. 4:4, pozn. 133, no „majúci“ nižšie je v 1. páde.
398 Viď kap. 7:2; 9:7, pozn. 258 a 135; pozn. 398 tu sa týka iba niektorých rukopisov.
399 Viď kap. 7:2, tu nedokon. min. čas.
400 Hebraizmus značiaci tu „nasať“, „prilož“ (no nie ako vo vv. 16, 19), „vztiahni“, tj. „ruku s kosákom“; viď Jóél 3:13, kde „priložte“ je vl. „pošlite“, „vyšlite“. Porov. Marek 4:29, kde je v tomže zmysle použité iné sloveso s podobným významom.
401 Neurč. čas („požni“, „zožni“, „daj sa žať“, „vykonaj žatie“).
402 D. „hodina žať“, v zmysle pozn. 401 vyššie.
403 Tj. „ako zrelé obilie“; značí viac ako „dozrela“.
404 Al. „hodil“, „zhodil“, ako „nahádzal“ vo v. 19, no sloveso tiež znamená „položiť“, ako napr. v kap. 2:14, „kladieme“ u Jak. 3:3.
405 Al. „mal“ (kap. 14:18), „víťazia“ (kap. 15:2), príčastia vyjadrujúce charakter bez zreteľa na čas.
406 Vl. „zavolal“, „privolal“, no nie ako vo v. 15.
407 Viď Luk. 6:44.
408 Ako „na zem“ v kap. 8:5, no nie ako tu vo v. 16.
409 Neurč. čas: „nastalo al. sa vykonalo šliapanie“ (kap. 14:20), „*ne*dal sa oslavovať“, „*ne*oslávil“ (kap. 15:4).
410 D. „zvonku mesta“.
411 Viď Luk. 24:13, tu teda asi 300 km.
412 Viď kap. 10:7.
413 D. „zvíťazili z toho zvieraťa a z jeho obrazu a z čísla“, al. „od toho…“, hebraizmus, značiaci „stali al. prejavili sa silnejšími od…“
414 Viď kap. 5:6; 1:8.
415 Vl. „pravdivé“ (Ján 4:37), „pravé“ (tamže 17:3).
416 Vl. „kto by sa *ťa* nijako al. vskutku“, porov. Luk. 18:30, pozn. 1163.
417 Viď kap. 14:7.
418 Vl. „pretože“, ako nižšie.

www.miloslavik.eu

419 „*Hosios*“, viď Hebr. 7:26, pozn. 315; vl. „ten svätý“, porov. kap. 1:17n., pozn. 29.
420 Al. „budú al. dajú sa klaňať“.
421 Viď kap. 19:8.
422 Al. „vyšli najavo“. Viď Marek 16:12, pozn. 743 a 157.
423 V stavovom zmysle.
424 Viď kap. 5:8.
425 D. „z“; tá istá predložka je vo v. 11 („z *príčiny*“).
426 Viď kap. 10:7, pozn. 46 a 287.
427 Viď kap. 5:8; 14:19, tá istá predložka ako „do“ vo vv. 3n.
428 Podľa niektorých rukopisov „k zemi“, ako vo v. 1.
429 Viď kap. 13:16.
430 Al. „obťažujúca“, „nepríjemná“, vl. „zlá“, no nie ako vyššie.
431 Vl. „rana“, „vred“, ako vo v. 11, tiež „pliaga“, „pohroma“, no nie ako vo vv. 15:1, 8 a inde.
432 Vo v. 4 D. „ostalo *to* krvou“, na obidvoch miestach tiež „vznikla krv“, no zmysel je skôr ako v texte: čo videl, nadobudlo takú povahu.
433 D. „duša života“, hebraizmus.
434 Viď kap. 15:4.
435 „*Hagios*“, viď Hebr. 7:26, pozn. 315.
436 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289; Ján 4:12, pozn. 162 (v. 6); „podrobiť páleniu“, „vykonať pálenie“ (v. 8, obdobne v. 9).
437 Viď kap. 1:8; 15:3.
438 D. „v ohni“, viď Mat. 3:11; netýka sa slov „veľkým pálením“ vo v. 9.
439 Al. „žiarom“, ako v kap. 7:16, no súvisí s predošlým slovesom „páliť“.
440 Viď kap. 14:18, pozn. 405.
441 Ako „právomoc“ v kap. 11:6 a inde.
442 Al. „bolesti“, „strasti“, „biedy“, súvisí s „tráplivá“ vo v. 2.
443 Al. „lživého“.
444 Al. „vychádzajú“, no nie ako „vyšiel“ vo v. 17.
445 Al. „boja“.
446 Viď kap. 1:11n.
447 Al. „do miesta“, ako „do vojny“ vo v. 14, nie ako „ku kráľom“ tamže.
448 Viď kap. 9:2.
449 Vo v. 17 dokonavý minulý čas („už je to“, „je po všetkom“, „hotovo“), vo vv. 18n. čas neurčitý, sloveso všade to isté.
450 Tu aj „zvuky“.
451 Viď pozn. 449 vyššie.
452 Tj. „váhy asi jedného talentu“, viď Mat. 18:24.
453 Viď v. 11, pozn. 425; kap. 7:2; 5:8.
454 Viď Mat. 4:9.
455 Al. „rozsudok (Luk. 20:47; Júd. 4) *týkajúci sa*“.
456 Neurčitý čas, viď Mat. 7:22, pozn. 289.
457 Viď kap. 4:4, pozn. 134, v. 8; 5:8.
458 D. „ozlatená“.
459 D. „kameňom“.
460 Podľa niektorých rukopisov „smilstva zeme“.
461 Al. „a príde“, no nie ako vo v. 10.
462 Viď kap. 13:18.
463 Viď Hebr. 10:35.
464 4. pád.
465 Viď kap. 12:6.
466 Al. „sedí; sú *to* aj“.
467 Viď Jak. 4:14, pozn. 175.
468 Viď Mat. 2:6; netýka sa ostatných vzťažných zámen tu.
469 Al. „lež“.
470 Al. „bude bojovať“.
471 Viď kap. 5:6; 11:7.
472 Al. „budú nenávidieť“, „spália ju“, ako v kap. 18:8.
473 Al. „osamotenou“, „olúpenou“, ako „spustošené“ v kap. 18:17, 19.
474 D. „mäsá“.
475 Al. „ohňom“, viď Mat. 3:11, v texte doslovné znenie.
476 Ako „spravia“ vo v. 16.
477 D. „vykonali jednu mienku“.
478 Viď Luk. 12:50, tu budúci čas; sloveso ako „bude… dovŕšené“ tu v kap. 10:7.
479 Vl. „skríkol“.
480 D. „v mocnom hlase“.
481 Vl. „ochranou“, tiež „väzením“.
482 Tu azda aj „klietkou“.
483 Viď kap. 14:8.
484 Obdobne ako u Luk. 17:10, pozn. 1103; porov. aj Ján 9:29, pozn. 473.
485 Viď kap. 17:2.
486 V pôvodine „s ňou“, obdobne všetky ostatné zámená a slovesné príčastia týkajúce sa „Babylóna“, lebo toto meno je v gréčtine ženského rodu. Viď aj v. 7.
487 Al. „moci“, „nadmiery“, „vysokého stupňa“, „vášnivosti“; možno i „zbohatli pôsobením al. účinkom“.
488 Al. „bujnosti“, „prepychu“, „svojvôle“, „samopaše“, vo vv. 7 a 9 odvodené sloveso.
489 Al. „sú“, viď Mat. 12:26, pozn. 520.
490 Vl. „napospájané“, D. „zglejené“, „stmelené“.
491 Viď Skut. 18:14, pozn. 1159.
492 D. „mu, ako odplácal aj“.
493 D. „dvojnásobné“, prvý raz množné, druhý raz jednotné číslo stredného rodu.
494 Al. „užil“, „si nadovoľoval al. dovolil“, v. 9 obdobne.
495 Viď kap. 17:16.
496 Viď 1 Peter 4:5.
497 Al. „mocný“, ako vo v. 2; v. 10 obdobne.
498 Al. „naužívali, nad… požiaru, budú“.
499 Vl. „lodný náklad“, viď Skut. 21:3, pozn. 1339, súvisí so slovesom napr. tu v kap. 5:8, pozn. 160; tiež „tovar“, vo v. 12 „tovar *zo*“.
500 Viď kap. 17:4.
501 V orig. jednotné číslo.
502 D. „kmentového“, „hodvábneho“, tj. „tovaru al. šatstva“.
503 D. „aj všetko“.
504 Voňavé drevo afrického ihličnatého stromu.
505 Al. „nádobu“, „tovar“, „predmet“ (Marek 11:16).
506 Viď 1 Kor. 13:1.
507 Rastlina, z ktorej sa vyrábala voňavá masť.
508 Viď Mat. 26:7.

www.milosrdnik.eu

509 Tento výraz (v N. Zákone len tu a u Mat. 2:11) značí voňavú živicu stromu kadidlovníka, oproti slovu „kadivá“ vyššie, s ktorým v orig. nesúvisí a ktorý používam vo všeobecnom zmysle aj pre iné látky, používané na vykiadzanie.
510 Tj. „otrokov“.
511 D. „od teba“ (odišlo).
512 D. „tučné“, gr. „*lipara*“.
513 Gr. „*lampra*“, možno je tu akýsi druh slovnej hry, založenej na zvukovej podobe týchto dvoch výrazov.
514 Al. „kraľovanie“.
515 Tu doslovne takto, nie ako v kap. 11:15, pozn. 321.
516 D. „obchodníci týchto veci“.
517 Tj. „Babylóna“.
518 Viď v. 12; kap. 17:4.
519 Tu je oproti v. 12 preklad doslovný, hoci niektoré rukopisy aj tu majú jednotné číslo.
520 Viď Skut. 27:11.
521 Al. „dali sa sypať“.
522 Viď Marek 6:11.
523 Vl. „hodnoty“, „váženosti“, „cennosti“.
524 Al. „že“.
525 Tj. „vykonal nad ním súd a tak rozhodol váš spor“, viď Is. 34:8.
526 Al. „vzal“, „uchopil“.
527 Viď Mat. 18:6.
528 Al. „náporom“, „násilím“, „nárazom“, „prudkosťou“.
529 Al. „a nech už“.
530 Viď Mat. 9:23.
531 D. „každý“, „každého“.
532 Al. „umelec žiadneho umenia“.
533 Ako „hlas“ vyššie, vo v. 23 a v kap. 19:1, 5n.
534 Al. „sa neobjaví“.
535 D. „v tvojom kúzelníctve“, kap. 19:2 obdobne.
536 D. „našli sa v ňom krvi“, hebraizmus.
537 Viď 1 Ján 3:12.
538 D. „vraviacich“.
539 Viď kap. 15:3, pozn. 415.
540 Viď Mat. 2:6; netýka sa v. 4.
541 Al. „ničila“, „hubila“, nedokonavý minulý čas.
542 V dokonavom zmysle („vykonal pomstu“).
543 Tj. nahor.
544 Viď kap. 5:14, 1, pozn. 148; 4:4, pozn. 134, týka sa iba niektorých rukopisov, iné majú doslovné znenie ako v texte; 1:8; 5:6.
545 Al. „sama seba“.
546 Al. „aby sa obliekla *v*“.
547 Viď kap. 18:12.
548 Viď Rim. 5:18, pozn. 298; v hebrejčine sa množné číslo výrazov značiacich čin vyjadrujúci istú vlastnosť, používa na označenie tejto vlastnosti; možno je tak aj tu, viď Žalm 11:7, kde v hebr. znení je „spravodlivosti“. No ide o spravodlivosť praktickú, nie pričítanú, ako to znenie v texte napokon aj vyjadruje.
549 Viď Mat. 22:3n.
550 Viď Luk. 14:12.
551 D. „tieto“.
552 Neurčitý čas v zmysle ako vo v. 4, pozn. 544.
553 Al. „hľaď, žeby *si* nie; som“.
554 Viď kap. 4:4, pozn. 134, netýka sa vv. 14, 19 a 21; 5:1; 1:17, pozn. 29.
555 Viď kap. 13:4, pozn. 361.
556 Tu na rozdiel od v. 8 ide o charakter.
557 Viď kap. 9:7, pozn. 258; 12:3.
558 D. „čeleniek, majúc(i)“, v. 16 obdobne.
559 Viď Mat. 5:40, pozn. 192.
560 Al. „zmočenú“.
561 D „v ňom“, ďalej obdobne.
562 Al. „aby sa ním jal biť al. udierať“.
563 Viď kap. 2:27; 1:8.
564 Al. „na svoju šatu a na *svoje*“.
565 Al. „bok“, kde sa nosil meč.
566 Viď kap. 6:10.
567 Viď Mat. 4:19.
568 Vl. „buďte zhromaždení“ v dej. zmysle.
569 Viď kap. 17:16; 6:15; 12:17, pozn. 352, 353 a 307.
570 Viď Ján 7:30, pozn. 372.
571 Al. „lživý“.
572 Tu tvar prít. času, vyjadrujúci charakter.
573 Viď kap. 6:8.
574 Viď Mat. 14:20.
575 Viď kap. 7:2; 12:9.
576 Vl. „malý“.
577 4. pád („uvidel som… duše“).
578 Viď Mat. 2:6; tu sa týka iba tohto miesta.
579 Viď Rim. 5:14, pozn. 283.
580 Viď kap. 2:11; 19:20 (aj vo v. 8 možno „zvádzať“ v zmysle ako tam a tu vo v. 10); 7:1, pozn. 206 (okrem odkazu na kap. 4:4).
581 D. „ktorých“, viď kap. 3:8, pozn. 102.
582 Viď 1 Tes. 1:4.
583 Viď kap. 11:5; 19:20; 5:1.
584 Viď 1 Peter 4:6.
585 Viď Rim. 1:17.
586 D. „táto“.
587 Al. „táto druhá smrť je jazero“.
588 D. „odišli“.
589 Al. „svojho“.
590 D. „ozdobenú jej al. svojmu mužovi“.
591 Viď Skut. 7:43.
592 Al. „medzi“.
593 Nesúvisí s „ľud“ nižšie.
594 Viď Ján 1:14, pozn. 21 okrem poslednej vety.
595 Podľa niektorých rukopisov „ľudia“ (Luk. 2:31), no viď pozn. 593 vyššie a kap. 7:9, pozn. 215.
596 Al. „a on, Boh“.
597 Al. „jeho ľudom a Boh sám s nimi bude ich Bohom“.
598 Viď kap. 16:10.
599 Neurčitý čas („daj sa písať“, „vykonaj písanie“, „zapíš *to*“).
600 Viď 1 Tim. 1:15.
601 Viď kap. 15:3, pozn. 415; 16:17, niektoré rukopisy majú znenie „stali sa“, tj. „tieto slová“ („sú uskutočnené“); 1:8.
602 Viď Mat. 8:26, pozn. 328.
603 Al. „neverným“.

www.milosrdnik.eu

604 Vl. „ohavnými spraveným“, „zohaveným“, no pravdaže v morálnom zmysle.
605 Viď Fil. 2:15, pozn. 118, tu v zmysle ako v texte („ako nositeľ svetla bolo podobné“).
606 Al. „krištáľovo jagavému“, D. „krištáľujúcemu“.
607 Obdobne ako v kap. 9:10, pozn. 261.
608 D. „majúce“.
609 Viď Luk. 16:20, pozn. 1072.
610 D. „dĺžka koľká aj“.
611 Viď Luk. 24:13, tu teda asi 2 300 km.
612 Viď Mat. 6:27.
613 D. „každým“, „všetkým“.
614 Viď kap. 17:4; 4:3; 9:17.
615 D. „po jednej každej“.
616 Viď kap. 1:8.
617 Tj. „mesta“.
618 D. „a jeho svetlom“ al. „skrze jeho svetlo“.
619 Al. „zatvárať“.
620 Al. „ponesú“.
621 D. „všetko“, kap. 22:3 obdobne.
622 Viď Skut. 10:14.
623 Viď Rim. 1:28.
624 D. „lož, ak nie“.
625 Tj. „v Baránkovej knihe života“ al. „v knihe Baránkovho života“.
626 Al. „jagavú“, ako „skvúci“ v kap. 19:8.
627 D. „ulice a tej rieky odtiaľto aj tamodtiaľ“.
628 Vl. „odovzdávajúca“; viď Mat. 21:41, pozn. 988.
629 Al. „prekliatej veci“; zosilnený výraz, súvisí s „tuho kliať“ u Mat. 26:74.
630 Viď Mat. 4:10.
631 Sloveso ako „osvetlila“ v kap. 21:23.
632 Viď kap. 15:3, pozn. 415; 1:1, netýka sa vv. 7, 12 a 20.
633 Viď kap. 1:11n.; 19:10.
634 Viď 1 Kor. 6:8.
635 Príčastie prítomného času, vyjadrujúce charakter.
636 Neurčitý čas, viď Mat. 9:13, pozn. 363; al. „nech sa ešte nakrivdí“ („napreváďza spravodlivosti“).
637 V dejovom zmysle; al. „nech sa ešte dá posvätiť“.
638 Viď Skut. 13:2.
639 D. „aby ich právo bolo“; viď Gal. 2:4, pozn. 58.
640 Viď Luk. 23:31; 16:20, pozn. 1072.
641 Al. „dosvedčoval“, obdobne ako u Mat. 5:21, pozn. 163, no iný tvar ako prítomný čas vo vv. 18 a 20.
642 Tj. „potomok“ („z rodu“).
643 Al. „pod“, nižšie obdobne, viď Ján 20:27, pozn. 987.
644 Al. „si želá“.
645 Vl. „ak kto na tieto veci naloží, naloží na neho“, sloveso značí „pridať“ aj „naložiť“, predložka „na“ a predpona „na“ je v pôvodine tá istá.
646 Al. „opísané“, „napísané“, „vypísané“, v stavovom zmysle.
647 Al. „odtrhne“, „odorve“.

www.milos-kalik.eu